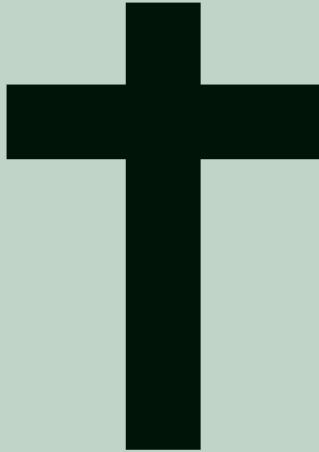

Biblu Ala ta Kuma

Jula: Biblu Ala ta Kuma Bible

**Biblu Ala ta Kuma
Jula: Biblu Ala ta Kuma Bible**

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Julakan

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
0c9588de-99ac-53f9-aa9b-6885106dcde8

Contents

Damina	1
Bori	54
Sarakalasebagaw	99
Jateri	131
Sariya	175
Yosuwe	215
Kititigebagaw	240
Ruti	266
Samawilu fɔlo	270
Samawilu flanan	304
Masacɛw fɔlo	333
Masacɛw flanan	367
Kibaroyaw fɔlo	400
Kibaroyaw flanan	433
Esidarasi	469
Nehemi	480
Esiteri	498
Ayuba	506
Zaburuw	550
Zanaw	669
Waajurikebaga	712
Donkiriw	723
Ezayi	732
Yeremi	822
Kasikan	902
Ezekiyeli	913
Daniyeli	968
Oze	984
Yoweli	1000
Amosi	1006
Abidiyasi	1017
Yunusu	1019
Mise	1022
Nahomu	1031
Habakuki	1035
Sofoni	1040
Hagize	1045
Jakariya	1047
Malaki	1059
Matiyu	1065
Marika	1102
Luka	1126
Yuhana	1167
Ciradenw ta Kewalew	1195
Rɔmukaw	1230
Korentikaw fɔlo	1247
Korentikaw flanan	1263
Galasikaw	1274
Efesikaw	1280
Filipikaw	1286

Kolosikaw	1291
Tesalonikikaw fòlo	1295
Tesalonikikaw flanan	1299
Timote fòlo	1302
Timote flanan	1307
Tite	1311
Filemon	1314
Heburuw	1316
Yakuba	1329
Piyeri fòlo	1334
Piyeri flanan	1339
Yuhana fòlo	1342
Yuhana flanan	1347
Yuhana sabanan	1348
Zude	1349
Yirari	1351

²⁰ Ayiwa, Ala ko: «Fenɲanaman dɔw ye ke jiw ra, ka caya. Kɔnɔw fana ye wuri san ni dugu ce.» ²¹ Ala ka kɔɔji danfen barakamanw dan, ani jirafen ɲanaman tow bɛɛ; o fenw bɛɛ kera ji ra caman, ka kaɲa ni o suguyaw ye. Ala ka kɔnɔw fana dan, ka kaɲa ni o suguyaw ye. A k'a ye ko o ka ɲi. ²² Ala ka baraka don o ra, ko o ye woro, ka caya ka kɔɔjiw fa. A ko kɔnɔw fana ye caya dugukolo kan. ²³ Ayiwa, su kora, ka o dugu gbe. O kera lon loorunan ye.

²⁴ Ala ko tuun ko fenɲanamanw ye ke dugukolo kan ka kaɲa ni o suguyaw ye: beganw, ani kongosogow, ani fen minw bɛ fofu, o bɛɛ ni o suguya. Ala k'a fɔ cogo min na, a kera ten.

²⁵ Ala ka kongosogow bɛɛ dan, o bɛɛ ni o suguya, ka beganw dan, o bɛɛ ni o suguya, ani fen minw bɛ fofu, o bɛɛ ni o suguya. Ala k'a ye ko o ka ɲi.

²⁶ O bɛɛ kɔ, Ala ko: «Ayiwa, sisan, an ye mɔɔɔ dan ka kaɲa ni an yere cogo ye, a ye bɔ an fɛ, janko ale ye ke jegew bɛɛ kunna, ka ke kɔnɔw kunna, ka ke beganw ni kongosogow kunna, ka sigi dugukolo bɛɛ kunna, ani fenɲanaman minw bɛɛ bɛ dugukolo kan.»

²⁷ Ala ka mɔɔɔ dan ka kaɲa ni a yere cogo ye; a k'a dan ka kaɲa ni ale Ala yere cogo ye.

A ka o dan, ce ni muso.

²⁸ Ala ka baraka don o ra; a ko: «Aw ye den caman sɔrɔ, ka caya ka dugukolo yɔrɔ bɛɛ fa, ka aw ta fanga sigi dugukolo kan, ka ke jegew bɛɛ kunna, ani kɔnɔw, ani fenɲanaman o fenɲanaman bɛ dugukolo kan.»

²⁹ Ala k'a fɔ o ye tuun ko: «A fɛ, bin o bin bɛ falen dugukolo kan, ani a den, ani yiri o yiri bɛ den, k'a kisew, walama a kolo ke a denw kɔnɔ, ne bɛ o bɛɛ di aw ma, o bɛ ke aw ta baro ye. ³⁰ Dugukolo beganw bɛɛ, ani kɔnɔw bɛɛ, ani fenɲanaman o fenɲanaman bɛ dugukolo kan, o kɔrɔ ye ko fen o fen bɛ nenekiri, ne bɛ bin di olugu ma, ka o ke o ta baro ye.» Ayiwa, Ala k'a fɔ cogo min na, a kera ten.

³¹ Ala tun ka fen o fen ke, a ka o bɛɛ fɛ, k'a ye ko o bɛɛ ka ɲi kosebɛ. Su kora, ka o dugu gbe; o kera lon wɔɔɔnan ye.

2

¹ Ayiwa, sankolo ni dugukolo ni o kɔnɔfenw bɛɛ danna ka ban o cogo le ra. ² Ala k'a ta baara ke ka ban tere wɔɔrɔ kɔnɔ; a tere wolonflanan, a nenekirira a ta baara bɛɛ ra. ³ Ala ka baraka don tere wolonflanan na, k'a ke lon saninman ye; sabu o lon le ra, a nenekirira a ta baara bɛɛ ra.

Ala ka mɔɔɔ dan cogo min na

⁴ Ayiwa, wagati min Masa Ala ka danni ke, sankolo ni dugukolo danna nin cogo le ra. Ala ka sankolo ni dugukolo dan tuma min na, ⁵ kongoyiri si tun te dugukolo kan fɔlɔ, bin si fana tun ma falen fɔlɔ; sabu Masa Ala tun ma sanji ben dugukolo kan fɔlɔ, ani mɔɔɔ si fana tun te yi fɔlɔ ka dugukolo sene. ⁶ Bugun dɔ le tun bɛ bɔ dugukolo ra ka ke ji ye ka dugukolo yɔrɔ bɛɛ sɔn.

⁷ Masa Ala ka dugukolo bɔɔɔ ta ka mɔɔɔ lalaga ni a ye. O kɔ, a ka ɲanamanya nenekiri fiye ni a dafɔɲɔ ye k'a don mɔɔɔ nunwo fɛ; a kera mɔɔɔ ɲanaman ye.

Edeni jamana yirituɲuman

⁸ O kɔ, Masa Ala ka yirituɲuman dɔ ke Edeni jamana ra, terebɔyanfan na, ka mɔɔɔ bla o kɔnɔ. ⁹ Matigi Ala ka yiri suguya bɛɛ falen dugukolo kan; yiri ceɲumanw, minw den ka di; a ka ɲanamanya yiri bla yiritu ceɲance ra, ani yiri min b'a to mɔɔɔ bɛ koɲuman ni kojugu lɔn ka bɔ ɲɔɔn na.

¹⁰ Ba dɔ tun bɛ woyu ka bɔ Edeni jamana ra. O ba ji le tun bɛ woyu ka tɛmɛ yiritu kɔnɔ; o kɔ, a bɛ taran ka ke boro naani wɛrɛ ye. ¹¹ O ba fɔlɔ tɔɔɔ ye ko Pison; ale bɛ woyu ka tɛmɛ Havila jamana bɛɛ kɔnɔ. Sanin bɛ o jamana le ra. ¹² O sanin ye sanin bɛɛ ra ɲumanman le ye. Turu kasadiman dɔ fana bɛ sɔrɔ yi, min tɔɔɔ ye ko bideliyomu, ani lulu bisigi dɔ, min tɔɔɔ ye ko onikisi. ¹³ Ba flanan tɔɔɔ ye ko Giyon; ale bɛ woyu ka tɛmɛ Kusi jamana bɛɛ kɔnɔ. ¹⁴ Ba sabanan tɔɔɔ ye ko Tigere. Ale bɛ woyu Asiri jamana terebɔyanfan na. Ba naaninan tɔɔɔ le ye ko Efirati.

¹⁵ Ayiwa, Matigi Ala ka mɔɔɔ bla Edeni yirituɲuman kɔnɔ, ko a ye a sene, k'a kɔrɔsi. ¹⁶ Ala ka nin kuma fɔ mɔɔɔ ye ko: «I bɛ se ka yiritu yiridenw bɛɛ dɔ domu. ¹⁷ Nka yiri min b'a to mɔɔɔ bɛ koɲuman walama kojugu lɔn, i kana o yiri den domu dɛ! Sabu ni i k'a dɔ domu lon o lon, sigiya t'a ra, i bɛna sa.»

Ala ka muso dan cogo min na

¹⁸ Ayiwa, o kɔ, Matigi Ala ko: «Cɛ ye to a kelen na tan, o man ɲi. Ne bɛna demɛbaga ke a ye, min bɛ ben a ma.» ¹⁹ Masa Ala tun ka bɔɔɔ ta ka kongosogow bɛɛ lalaga, ani

kɔnɔw. O kɔ, a tun ka o bɛɛ lana cɛ fɛ, k'a flɛ a bɛna tɔgɔ min la o bɛɛ kelen kelen na, ani janko ni cɛ ka tɔgɔ min la fɛnpanaman min na, o le ye kɛ a tɔgɔ ye. ²⁰ Cɛ tun ka tɔgɔ la bɛganw bɛɛ ra, ani kɔnɔw, ani kongosogow bɛɛ. Nka o fɛnw bɛɛ cɛ ra, a tun ma dɛmɛbaga sɔɔ a yɛrɛ ra, min tun bɛ se ka bɛn ale ma.

²¹ Ayiwa, Masa Ala ka sunɔgoba bla cɛ ra. Ka cɛ to sunɔgɔ ra, a k'a garagakolo kelen bɔ, ka sogobu kɛ ka o nɔ datugu. ²² O garagakolo min bɔra cɛ ra, Masa Ala ka o le ta k'a kɛ muso ye, ka na ni o muso ye cɛ fɛ. ²³ Kabini cɛ ka muso ye, a ko:

«Ŋnhɔn! Sisan koni, nin ye ne nɔgɔn dɔ yɛrɛ le ye.

A kolow ye ne kolo dɔw le ye,

a farisogo fana ye ne farisogo dɔ le ye.

A tɔgɔ bɛna la ko muso, sabu a bɔra cɛ le ra*.»

²⁴ O le kosɔn cɛ bɛ bɔ a faɛɛ ni a bamuso kɔɔ ka nɔɔ a muso ra; o fla bɛ jɛn ka kɛ mɔgɔ kelen ye.

²⁵ Ayiwa, o wagati ra cɛ ni muso fla bɛɛ fari lakolon tun lo; o tun m'a lɔn fɛn min tɔgɔ ye ko maroya.

3

Cɛ ni muso ka yiriden domu

¹ Ayiwa, Masa Ala tun ka kongosogo minw bɛɛ dan, sa le tun ka cegu ni o bɛɛ ye. Lon dɔ, sa nana a fɔ muso ye ko: «Yala can lo ko Ala ko, ko aw kana yiritu yiriden si domu wa?» ² Muso ko: «An bɛ se ka yiritu yiridenw domu kɛ. ³ Nka yiri min bɛ yiritu cɛmance ra, Ala ko an kana o le den domu, ko hali an kana maga a ra; ko ni o tɛ, an bɛna sa.» ⁴ Sa ko muso ma ko: «Can tɛ, aw tɛna sa. ⁵ Ala ka o fɔ sabu a k'a lɔn ko ni aw ka yiri nin den domu lon o lon, aw nɔw bɛ yɛlɛ, aw bɛ kɛ i n'a fɔ ale Ala; aw bɛna kɔjuman lɔn ka bɔ kojugu ra.»

⁶ Ayiwa, muso k'a ye ko can ra yiri nin den ka kan ka diya; ni i k'a flɛ a cɛ ka ji, a fana bɛ se ka mɔgɔ hakiri yɛlɛ ka i kɛ kolɔnbaga ye. Muso ka dɔ tige k'a domu. A cɛ tun lɔnin bɛ a kɔɔ; a ka dɔ di ale ma, ale fana k'a domu. ⁷ O k'a domu minke, o ka o yɛrɛ cogoya ye; o k'a ye ko o fari lakolon lo. O ka toroflaburu dɔw sirisiri nɔgɔn na, ka o kɛ ka o yɛrɛ datugu.

Ala ka sege la cɛ ni muso ni sa kan

⁸ Ayiwa, wuladanin fɛ, cɛ ni muso ka Matigi Ala mankan mɛn, a bɛ yaalayaalara yiritu kɔnɔ. O borira Matigi Ala na ka taga dogo yiritu yiri dɔw cɛ ra.

⁹ Matigi Ala ka cɛ wele ko: «Adama, i bɛ min?» ¹⁰ Cɛ ka Ala jaabi ko: «Ne ka i mankan mɛn yiritu ra, ne siranna sabu ne fari lakolon lo; o kosɔn ne dogora.» ¹¹ Matigi Ala ko: «Jɔn le k'a fɔ i ye ko i fari lakolon lo? Ne tun ko aw kana yiri min den domu, koni i ma o le domu dɛ?» ¹² Cɛ ko: «I ka muso min bla ne kɔɔ, ale le ka dɔ di ne ma, ne k'a domu.»

¹³ Matigi Ala ka muso jininka ko: «Mun na ele ka o kɛ?» Muso ko: «Sa le ka ne nɛge, k'a to ne k'a domu.»

¹⁴ Matigi Ala k'a fɔ sa ye ko:

«I n'a fɔ ele sɔnna ka o kɛ,

ne bɛna i danga bɛganw ni kongosogo tɔw bɛɛ cɛ ra.

Sisan i bɛna to ka fɔfo i kɔnɔbara le kan,

buguri bɛ to ka don i da ra,

i bɛ a domu, fɔ ka taga i sa.

¹⁵ Ne bɛna juguya le bla ele ni muso cɛ,

ka o juguya kelen bla i ta duruja ni muso ta duruja cɛ.

Ni o ka i sɔɔ, o bɛ i kun ci;

ni ele fana ka o sɔɔ, i bɛ o kin o senju ra.»

¹⁶ Ala k'a fɔ muso ye ko:

«Ne bɛna dɔ fara i ta denworo sege kan.

I bɛna tɔɔɔ ka sɔɔ ka den woro.

Ka fara o kan, i ta cɛ lɔgɔ bɛna to ka kɛ i ra;

i ta ko bɛɛ bɛna to ale le boro fana.»

¹⁷ Ala k'a fɔ cɛ ye ko:

«I sɔnna ka i ta muso kan le mɛn,

ani ne tun kumana i fɛ k'a fɔ i ye

ko i kana yiri min den domu, i ka o domu;

* **2:23** 2.23 Heburukan na, cɛ ni muso tɔgɔ bɔra nɔgɔn fɛ kɔsɛbɛ. O b'a fɔ cɛ ma ko: «Ish», k'a fɔ muso ma ko: «Isha», k'a yira ko muso bɔra cɛ ra.

ayiwa, dugukolo bena danga ele koson.
 I bena sege le kosebe
 ka sorɔ ka i ta baro sorɔ ka bo dugukolo ra,
 fo ka taga i sa;
 18 naniw ni binjugu dow bena falen dugukolo kan;
 i bena fen minw sene, o le bena ke i ta baro ye.
 19 I bena baara ke ka wasi le,
 ka sorɔ ka i ta baro sorɔ,
 fo i ye na kosegi dugukolo ra yi tuun,
 i danna ni o dugukolo kelen min bogɔ ye;
 sabu i ye bogɔ le ye,
 i fana bena seko ka ke o bogɔ kelen le ye.»

Ala ka Adama ni Awa labo yiritu ra

20 Ayiwa, Adama k'a muso togo la ko Awa, sabu ale le kera mogow bee bamuso ye*.
 21 Matigi Ala ka began dow gbolow ke fani ye, ka o don Adama ni a muso ra.
 22 Matigi Ala ko: «Sisan mogɔ kera i n'a fo an do, a be kopuman ni kojugu lon ka bo
 nɔgon na. An ye a bari a kana panamanya yiriden do tige k'a domu; ni o te, ni a ka o
 domu a panaman be to wagati bee.»
 23 A kera ten, Matigi Ala ka o ghen ka bo Edeni jamana yiritu ra, ko o ye taga dugukolo
 sene, Ala ka o dan ni dugukolo min bogɔ ye.
 24 Ayiwa, Ala ka Adama ni Awa ghen o cogo le ra. A ka seruben meleke* dow bla Edeni
 yiritu donda ra tereboyanfan na, k'a korosi, ani kerekemuru do, min be manamana i ko
 tasuma, ka yelemayelema, janko mogɔ si kana sira sorɔ ka se panamanya yiri ma.

4

Kabila ka Abila faga

1 Ayiwa, Adama jenna ni a muso Awa ye. Awa ka konɔ ta ka Kabila* woro. Awa ko:
 «Matigi Ala baraka ra, ne ka ceden sorɔ†.» 2 O ko, a ka konɔ ta tuun ka Kabila dogonin
 Abila‡ woro.

Abila nana ke sagabnabaga ye; Kabila, ale kera senekabaga ye. 3 Wagati dama
 temenin ko, Kabila k'a ta foro yiriden dow ke saraka ye, ka o di Ala ma. 4 Abila fana k'a
 ta sagaden folow kelen mina, ka o faga, ka o sogo yorɔnumanw jeni, ka o ke saraka ye,
 ka o di Ala ma. Abila ni a ta saraka ko diyara Matigi Ala ye. 5 Nka Kabila ni a ta saraka
 ko ma diya Matigi Ala ye. Kabila dimina o ra, k'a na kumu kosebe.

6 Ayiwa, Matigi Ala ko Kabila ma ko: «Mun koson i dimina fo ka i na kumu tan? 7 Ni i
 ka kewalejumanw ke, i kun be korota. Nka ni i ta kewalew juguyara, o tuma jurumun
 bena ke i ko tuma bee; a b'a fe ka se i ra, nka ele le ka kan ka se jurumun na.»

8 Ayiwa, lon do, Kabila k'a fo a dogoce ye ko o ye taga kongo ra. Ka o to kongo ra yi,
 a benna a dogoce kan, k'a faga.

9 Matigi Ala k'a fo Kabila ye ko: «Kabila, i dogoce Abila do?» Kabila ko: «Ne m'a
 yoro lon; o tuma ne le blara ka ke ale korosibaga ye wa?» 10 Matigi ko: «I ka mun ko le
 ke tan? I dogoce fagari jori kulekan be bora dugu ma ka se ne ma, ko ne ye a dimibo.
 11 Ayiwa, i yere boro ka i dogoce faga k'a jori seri dugukolo kan, k'a to dugukolo ye a
 jori min minke, o koson dugukolo banna i ra. 12 K'a ta sisan, hali ni i ka dugukolo sene,
 a tena den i ye k'a siman di i ma tuun. I bena bla i yere ma ka yaala ka lamini dugukolo
 kan.»

13 Kabila k'a fo Matigi Ala ye ko: «I ka tooro min la ne kan, o ka gbiri ka teme; ne tena
 se. 14 A fle, i ka ne ghen ka bo yan dugukolo kan. Ne bena taga dogo i na fo yorojan. Ne
 bena to ne yere ma ka yaala ka lamini yoro bee; ni mogɔ o mogɔ ka ne sorɔ, o tigi bena
 ne faga.»

15 Matigi Ala ko Kabila ma ko: «Ni mogɔ o mogɔ ka Kabila faga, o juru bena sara o
 tigi ra fo sinaga wolonfla, ka Kabila dimibo.»

Matigi Ala ka tagamasiyen do bla Kabila kan, janko ni mogɔ min k'a ye, o tigi kana a
 faga.

16 O ko, Kabila bora Matigi Ala koro ka taga yorojan, ka taga to Nodi§ jamana ra, Edeni
 jamana tereboyanfan na.

* 3:20 3.20 Heburukan na, Adama koro ye ko: mogɔ. O le kera ce togo ye. Awa koro ye ko: panamanya. * 4:1

4.1 Kabila: Dow b'a fo ko Kayen. † 4:1 4.1 Ne ka ceden sorɔ: o kuma koro be se ka ke fana ko: Ne ka mogɔ dan.

‡ 4:2 4.2 Abila: Dow b'a fo ko Abeli; a togo koro ye ko: fɔno, walama ko: fen temeta. § 4:16 4.16 Nodi koro ye
 ko: fasontan.

Kabila ta duruja

¹⁷ Ayiwa, o ko, Kabila jenna ni a muso ye. A muso ka kɔnɔ ta ka dence woro; o le kera Henɔki ye. O ko, Kabila ka dugu dɔ lo, k'a dence Henɔki tɔgo la o dugu ra.

¹⁸ Ayiwa, Henɔki nana Iradi woro; Iradi ka Mehuyaheli woro; Mehuyaheli ka Metusaheli woro; Metusaheli ka Lemeki woro.

¹⁹ Lemeki nana muso fla le ta. Kelen tɔgo tun ye ko Ada, tɔ kelen tɔgo tun ye ko Sila. ²⁰ Ada ka dence woro; o le kera Yabali ye. Mɔgo minw be si fanibonw kɔnɔ ka o ta beganw kɔrosi, Yabali le kera olugu bemace ye. ²¹ Yabali dɔgocɛ kera Yubali ye. Ale le kera gonifɔbagaw ni filenfiyɛbagaw beɛ bemace ye. ²² Sila fana ka dence woro; o le kera Tubali Kabila ye. Ale kera numu le ye; a tun be siranɛgefenw ni negemanfenw lalaga. Dɔgomuso gbanna Tubali Kabila ra; o tɔgo lara ko Naama.

²³ Lon dɔ, Lemeki ko a ta musow ma ko:

«Ada ni Sila, aw ye menni ke!

Ne Lemeki ta musow, aw ye aw toro malo ne darakan na!

Ni ce o ce boro ka se ne ma, ne be o faga le;

ni kanbelen o kanbelen ka ne mandimi, ne be o faga le.

²⁴ A fora ko ni mɔgo min ka Kabila faga,

o juru be sara o tigi ra fo sɔnaga wolonfla;

nka ne Lemeki, ne ta juru be sara fo sɔnaga biwolonfla ni wolonfla.»

²⁵ Ayiwa, Adama jenna ni a muso ye tuun. A ka kɔnɔ ta ka jigi dence ra. A ka o tɔgo la ko Seti*. A ko: «Sabu Kabila ka Abila faga; Ala le ka dence were di ne ma Abila nɔ ra.»

²⁶ Ayiwa, Seti fana nana kɔro ka dence soro. A k'a tɔgo la ko Enosi. O wagati le ra, mɔgo ka ke Matigi Ala tɔgo wele ye, k'a bato.

5*Adama ta duruja*

¹ Ayiwa, Adama ta durujaw tɔgow le sebera nin ye:

Ala ka mɔgo dan lon min na, a k'a dan ka kapa ni ale Ala yere cogo le ye. ² A ka o dan, ce ni muso. A ka o dan minke, a ka baraka don o ra, ka o tɔgo la ko mɔgo.

³ Ka Adama si to san keme ni san bisaba, a ka dence woro, ka kapa ni a yere cogo ye; a bɔra a fe. A ka o dence tɔgo la ko Seti. ⁴ Seti woronin ko, Adama ka san keme seegi le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow. ⁵ A si beɛ lajennin kera san keme kɔnɔntɔn ni san bisaba. O ko, a sara.

⁶ Ka Seti si to san keme ni san looru, a ka dence woro; a ka o tɔgo la ko Enosi. ⁷ Enosi woronin ko, Seti ka san keme seegi ni san wolonfla le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow. ⁸ Seti si beɛ lajennin kera san keme kɔnɔntɔn ni san tan ni fla. O ko, a sara.

⁹ Ka Enosi si to san bikɔnɔntɔn, a ka Kenan woro. ¹⁰ Kenan woronin ko, Enosi ka san keme seegi ni san tan ni looru le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow. ¹¹ Enosi si beɛ lajennin kera san keme kɔnɔntɔn ni san looru; o ko, a sara.

¹² Ka Kenan si to san biwolonfla, a ka Mahalaleli woro. ¹³ Mahalaleli woronin ko, Kenan ka san keme seegi ni san binaani le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow. ¹⁴ Kenan si beɛ lajennin kera san keme kɔnɔntɔn ni san tan. O ko, a sara.

¹⁵ Ka Mahalaleli si to san biwɔro ni looru, a ka Yeredi woro. ¹⁶ Yeredi woronin ko, Mahalaleli ka san keme seegi ni san bisaba le ke. A ka dence werew woro, ani denmusow. ¹⁷ Mahalaleli si beɛ lajennin kera san keme seegi ni san bikɔnɔntɔn ni san looru. O ko, a sara.

¹⁸ Ka Yeredi si to san keme ni san biwɔro ni san fla, a ka Enoki* woro. ¹⁹ Enoki woronin ko, Yeredi ka san keme seegi le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow. ²⁰ Yeredi si beɛ lajennin kera san keme kɔnɔntɔn ni san biwɔro ni san fla. O ko, a sara.

²¹ Ka Enoki si to san biwɔro ni san looru, a ka Metusalemu woro. ²² Metusalemu woronin ko, Enoki tagamana ka kapa ni Ala sago ye tuun fo san keme saba. A ka dence werew woro, ani denmusow. ²³ Enoki si beɛ lajennin kera san keme saba ni san biwɔro ni san looru. ²⁴ Enoki tagamana ka kapa ni Ala sago ye. O ko, a ma ke dunupa ra tuun; Ala k'a ta ka taga ni a ye a yere koro.

²⁵ Ka Metusalemu si to san keme ni san biseegi ni san wolonfla, a ka Lemeki woro.

²⁶ Lemeki woronin ko, Metusalemu ka san keme wolonfla ni san biseegi ni san fla le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow. ²⁷ Metusalemu si beɛ lajennin kera san keme kɔnɔntɔn ni san biwɔro ni san kɔnɔntɔn. O ko, a sara.

* 4:25 4.25 Seti tɔgo koro ye ko: Ala k'a di ne ma.

* 5:18 5.18 Enoki: Dow b'a fo ale le ma ko Idirisa.

²⁸ Ka Lemeki si to san keme ni san biseegi ni san fla, a ka dence woro. ²⁹ A k'a tɔgo la ko Nuho, k'a fɔ ko: «Ala ka dugukolo danga, ka an bla baaragbelen minw na dugukolo kan, nin den le bena an jusu saaro, ka an bo o baaraw sege ra†.» ³⁰ Nuho woronin ko, Lemeki ka san keme looru ni san bikonɔntɔn ni san looru le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow. ³¹ Lemeki si bee lajennin kera san keme wolonfla ni san biwolonfla ni san wolonfla. O ko, a sara.

³² Ka Nuho si to san keme looru, a ka Semu, ani Kamu, ani Zafeti woro ka gban ɲogon na.

6

Adamadenw be halaki o ta juguya koson

¹ Ayiwa, mɔgow nana caya dugukolo kan; o ka denmusow woro fana. ² A kera ten, Ala ta danfen dow tun be yi, olugu k'a ye ko mɔgow denmusow ce ka pi minke, o ka dow panawoloma olugu ra ka o ke o ta musow ye. ³ O tuma Matigi Ala ko: «Ne ka nin min don mɔgo kɔnɔ, ne tena o nin to mɔgo kɔnɔ wagati bee, sabu mɔgo te foyi ye ni fen sata te. A si bee lajennin tena teme san keme ni san mugan kan.»

⁴ Ala ta danfenw jenna ni mɔgow denmusow ye minke, o ka denw sorɔ ni o ye; o denw le kera mɔgo belebele jamijanw ye o wagatiw ra dunuɲa ra. Olugu le kera cefariw ye folofolo; o tɔgo bora kosebe.

⁵ Matigi Ala nana a ye ko adamadenw ta kɔnɔɲoguya warara dunuɲa kɔnɔ. A k'a ye ko lon o lon, miiriyajuguw dɔron le be kera mɔgow jusukun na. ⁶ A kera ten, Matigi Ala ka mɔgo dan k'a bla dugukolo kan minke, o tingalɔn ka Matigi Ala yere sorɔ. A jusu tɔɔrora kosebe. ⁷ Matigi Ala ko: «Ne ka mɔgo o mɔgo dan, ne bena o bee halaki pewu ka bo dugukolo kan, k'a damina adamadenw na, ka taga a bla beganw ni kongosogow ra, ani fen minw be fofɔ, ani kɔnow; sabu ne ka o dan minke, o danko tingalɔn be ne ra.» ⁸ Nka Nuho ko diyara Matigi Ala ye.

Ala ko a be Nuho kisi

⁹ Nuho ta duruja ta ko ye nin ye:

Nuho tun ye mɔgo terennin ani mɔgo jusukunghenin le ye a ta wagati ra. A tun be tagama ka kɲa ni Ala sago ye. ¹⁰ A ka dence saba le sorɔ: Semu, ani Kamu, ani Zafeti.

¹¹ O wagati ra, dunuɲa tun fara kojugu ra Ala ɲa kɔrɔ. Mɔgow tun fariyara ɲogon ma yɔrɔ bee. ¹² Ala nana a ye ko dunuɲa fara kojugu ra; sabu adamadenw bee ta kewalew tun juguyara fɔ k'a dama teme.

¹³ O tuma Ala k'a fɔ Nuho ye ko: «Ne k'a latige ko ne bena fenɲanaman bee ban ka bo dugukolo kan; sabu olugu le k'a to juguya ka dunuɲa yɔrɔ bee fa. O koson ne bena o ni dugukolo bee halaki ɲogon fe. ¹⁴ O ra, ele ye kurunba do lalaga ni goferiyiri ye, k'a kɔnɔ tarantaran, k'a ke bonkɔnow ye, k'a kenemayɔrɔ ni a kɔnɔɲoyɔrɔ mun ni mananji ye.

¹⁵ I ka kan k'a ke cogo min na, o fle nin ye: i be a janya ke nongon ɲa keme saba* ye, k'a bonya ke nongon ɲa bilooru ye, k'a lo ke nongon ɲa bisaba ye. ¹⁶ I be a datugu ka wo do ke a ra san fe, ka o ke nongon ɲa kelen ye. I be a donda ke a keren na. I b'a ke sankaso ye: dugumabon, ani cemancebon, ani sanfebon. ¹⁷ Ne bena sanjiba le lana dugukolo kan; fen o fen be nenekiri, sanji bena o bee faga. Fen o fen be dugukolo kan, o bee be halaki. ¹⁸ Nka ne bena to ne ta jenɲogonya ra ni ele ye ka i kisi. I bena don kurunba kɔnɔ, i ni i dencew, ani i ta muso, ani i dencew ta musow. ¹⁹ I be fenɲanaman suguya bee fla fla ladon i fe kurunba kɔnɔ fana, ce ni muso, janko o panaman ye to. ²⁰ Fenɲanaman bee fla fla le bena na i fe, ce ni muso, janko i ye o ladon kurunba kɔnɔ, o panaman ye to: kɔnow ni beganw ni kongosogow ni fen fofotaw. ²¹ I ka kan ka domunifen bee do ta fana ka bla i yere kɔrɔ, ka o ke i ni o beganw ta domuni ye.»

²² Ayiwa, Nuho ka o le ke. Ala ka fen o fen fɔ a ye, a ka o bee ke ka kɲa ni Ala ta fɔta ye.

7

Nuho donna kurunba kɔnɔ

¹ O ko, Matigi Ala ko Nuho ma ko: «Sisan aw ye don kurunba kɔnɔ, i ni i ta denbaya; sabu ne k'a ye ko ele dɔron le terennin lo ne ɲa kɔrɔ nin mɔgow bee ce ra. ² Fenɲanaman o fenɲanaman saninyanin lo, i be o bee do ladon i fe kurun kɔnɔ, ceman wolonfla, ani musoman wolonfla. Fenɲanaman minw saninyanin te, i be olugu fana ladon, ceman kelen, ani musoman kelen. ³ I be kɔnɔ suguya bee fana do ladon, ceman wolonfla, ani

† 5:29 5:29 Nuho tɔgo ni kuma min fɔcogo bora ɲogon fe heburukan na, o kɔrɔ ye ko: jususaaro.

* 6:15 6:15

Nongon ɲa kelen be se ka ben metere tarance le ma.

musoman wolonfla, janko o ta siya kana tunu. ⁴ Sabu a tɔ ye tere wolonfla, ne bɛna sanji ben dugukolo kan fɔ tere binaani ni su binaani. Ne ka fɛnpanaman o fɛnpanaman dan, ne bɛna o bɛɛ halaki pewu ka bɔ dugukolo kan.»

⁵ Ayiwa, Ala tun ka fɛn o fɛn fɔ Nuho ye, Nuho ka o bɛɛ kɛ.

⁶ Ayiwa, sanjiba nana dugukolo kan lon min na, o kɛra k'a sɔrɔ Nuho si ye san kɛmɛ wɔrɔ. ⁷ Nuho donna kurunba kɔnɔ, ani a muso, ani a dencew, ani a dencew ta musow. O donna kurunba kɔnɔ, ka kisi sanjiba ma. ⁸ Fɛnpanaman o fɛnpanaman saninyanin lo, ani minw saninyanin tɛ, ani kɔnɔw, ani fɛn o fɛn bɛ fɔfo dugu ma, ⁹ o bɛɛ dɔ donna Nuho fɛ kurunba kɔnɔ, fla fla, cɛ ni muso, i ko Ala yɛrɛ tun k'a fɔ cogo min na. ¹⁰ Tere wolonfla dafara minke, sanjiba nana dugukolo kan.

¹¹ O kɛra ka Nuho si to san kɛmɛ wɔrɔ. O san karo flanan, o karo tere tan ni wolonflanan, o lon na bunun minw bɛ dugukolo jukɔrɔ, olugu bɛɛ jiw serira ka bɔ ka kɛ dugukolo kan. Sankolo jibɔyɔrɔw fana dayɛlɛra. ¹² Ayiwa, sanjiba benna dugukolo kan tere binaani ni su binaani. ¹³ O lon yɛrɛ ra, Nuho donna kurunba kɔnɔ, ani a dence saba: Sɛmu, ani Kamu, ani Zafeti; ani a muso, ani a dence saba ta musow. ¹⁴ O donna kurunba kɔnɔ, o ni kongosogo siya bɛɛ dɔ. Bɛgan siya bɛɛ; fɛnpanaman minw bɛ fɔfo, o siya bɛɛ, kɔnɔ siya bɛɛ, kɔnɔnin fitiniw bɛɛ, ani kaman bɛ fɛn o fɛn na. ¹⁵ O fɛnpanamanw bɛɛ donna kurunba kɔnɔ ka to ni Nuho ye; fɛn o fɛn bɛ nenekiri, o bɛɛ fla fla donna. ¹⁶ Fɛnpanamanw bɛɛ, o bɛɛ fla fla donna kurunba kɔnɔ, cɛ ni muso, i ko Ala tun k'a fɔ Nuho ye cogo min na. O kɔ, Matigi Ala ka da tugu o da ra.

¹⁷ Sanjiba benna dugukolo kan ka se fɔ tere binaani. Ji bonyara fɔ a ka kurunba kɔrɔta, a ka kɛ taga ye ji kunna. ¹⁸ Ji cayara ka bonya kɛbɛɛ. Kurunba ka fɔgon ji kunna; ¹⁹ ji belɛn ka kɛ bonya ye tuun. A ka kuru jamijanw bɛɛ datugu. ²⁰ Ji yelenna kuruw kunna ka se fɔ nɔngɔn pa tan ni looru* ka kuruw datugu pewu. ²¹ Nin tun bɛ fɛn o fɛn na, o bɛɛ fagara; kɔnɔw ni bɛganw ni kongosogow, ani fɛn o fɛn bɛ fɔfo, ani mɔgow bɛɛ. ²² Fɛn o fɛn bɛ nenekiri, ni nin b'a ra, fɛn o fɛn bɛ dugukolo kan, o bɛɛ fagara. ²³ Fɛnpanaman o fɛnpanaman tun bɛ dugukolo kan, ji ka o bɛɛ domu; k'a ta mɔgow ra ka taga a bla bɛganw na, ani fɛn minw bɛ fɔfo, ani kɔnɔw. Ji ka o bɛɛ halaki. Nuho dɔrɔn le tora, ale ni minw tun bɛ ni a ye kurunba kɔnɔ. ²⁴ Ji bonyanin tora dugukolo kan ka se fɔ tere kɛmɛ ni tere bilooru, k'a ta sanji damina lon na.

8

Ala ka sanjiba lalo

¹ Nka Ala hakiri tora Nuho ra, ani kongosogow ni bɛgan minw tun bɛ ni a ye kurunba kɔnɔ. Ala ka fɔnɔ dɔ fiye dugukolo kan; ji jigira dɔnɔn. ² Dugukolo bununjiw lara, sankolo jibɔyɔrɔw datugura; sanji tigera. ³ Ji tora ka woyo ka bɔ dugukolo kan ka taga. Sani tere kɛmɛ ni tere bilooru cɛ, ji dɔgɔyara.

⁴ Ayiwa, a karo wolonflanan, o karo tere tan ni wolonflanan, kurunba tagara sigi Ararati jamana kuruw kan. ⁵ Ji ka kɛ dɔgɔya ye fɔ ka taga se san karo tannan ma. San karo tannan, o karo tere fɔlɔ, kuruw kunw bɔra.

⁶ Tere binaani temenin kɔ, Nuho tun ka da min bɔ kurunba ra, a ka o dayɛlɛ. ⁷ A ka kankan bla ka bɔ; o kɔnɔ bɔra, ka ta tagakasegi ra, sabu ji tun ma ja dugukolo kan ban. ⁸ A ka tugani fana bla ka bɔ, k'a fle ni a kɛra ko ji dɔgɔyara dugukolo kan. ⁹ Nka tugani bɔra minke, a ma sigiyɔrɔ sɔrɔ. A sekɔra ka na Nuho fɛ kurunba kɔnɔ, sabu ji tun bɛ dugukolo yɔrɔ bɛɛ ra hali bi. Nuho k'a boro bɔ ka tugani mina, k'a ladon kurunba kɔnɔ. ¹⁰ Nuho k'a to tere wolonfla temena tuun. O kɔ, a ka tugani bla ka taga tuun. ¹¹ Wula fɛ le tugani sekɔra ka na, oliviye flaburu dɔ tigenin bɛ a dakala ra. Nuho k'a lon o le ra ko dɔ bɔra ji ra. ¹² A k'a to tere wolonfla were temena tuun. O kɔ, a ka tugani labɔ tuun. Tugani tagara o ra minke, a ma sekɔ tuun.

¹³ San min Nuho si tun bɛ san kɛmɛ wɔrɔ ni san kelen, o san karo fɔlɔ, ani o karo tere fɔlɔ, ji jara dugukolo kan. Da min tun bɛ kurunba san fɛ, Nuho ka o dayɛlɛ. A ka yɔrɔ fle, k'a ye kɔ ji jara dugukolo kan. ¹⁴ O san karo flanan, o karo tere mugan ni wolonflanan, ji jara dugukolo kan pewu.

Nuho bɔra kurunba kɔnɔ

¹⁵ O tuma, Ala kumana Nuho fɛ ko: ¹⁶ «Bɔ kurunba kɔnɔ sisan, i ni i ta muso, ni i dencew ni o ta musow. ¹⁷ Kongosogow ni bɛgan minw bɛ ni i ye, o bɛɛ ni o siya, ani kɔnɔw, ani fɛn fɔfotaw bɛɛ, o bɛɛ labɔ; o ye taga dugukolo yɔrɔ bɛɛ, ka woro, ka caya dugukolo kan.»

* 7:20 7.20 Nɔngɔn pa kelen bɛ se ka ben metere tarance le ma.

¹⁸ Ayiwa, Nuho bora kurunba kono, ani a dencew, ni a muso, ni a dencew ta musow. ¹⁹ Kongosogow ni beganw bee, ani fenpanaman minw bee be fofu, ani fen o fen ni nin b'a ra, o bee ni o siya, o bee bora kurunba kono.

²⁰ Nuho ka sarakabonan do lalaga, ka Matigi Ala bato. Kongosogow ni began minw saninyanin lo, ani kono minw saninyanin lo, a ka o dow ke saraka ye, ka o jeni sarakabonan kan ka Ala bato. ²¹ O saraka kasadiman diyara Matigi Ala ye. Matigi Ala fana k'a latige ko: «Ne tena dugukolo danga tuun adamadenw koson, hali ni moggo jusukun miiriyaw man ni kabini a denmisenman. Ne tena son ka fenpanamanw bee halaki tuun, i n'a fo ne k'a ke cogo min na.

²² Ka dugukolo to yi koni, dannikewagati ni simantigewagati tena ban, nenewagati ni fundeninwagati tena ban, samiya ni teremana tena ban, su ni tere tena ban.»

9

Ala ka jennogonya don ni Nuho ye

¹ Ayiwa, Ala ka baraka don Nuho ni a dencew ra. A ko o ma ko: «Aw ye woro, ka caya ka se dugukolo yoro bee ra. ² Aw bena ke siranyafenba le ye kongosogow ni beganw bee fe, ani konow bee, ani fenpanamanw bee, ani jegew bee. Ne be o fenw bee labla aw ye. ³ Fenpanaman o fenpanaman, ni nin b'a ra, o bee be ke aw baro ye. Ne be o bee di aw ma, i n'a fo ne ka binw di aw ma cogo min na. ⁴ Nka aw man kan ka sogo si domu k'a nin to a ra, o koro ye k'a jori to a ra. ⁵ Aw ye a lon ka la a ra fana ko aw jori min ye aw nin ye ko ne bena o kopininka. Ni kongofen o kongofen ka moggo faga, ne bena o tigi jori kopininka o kongofen fe; ni moggo o moggo k'a mogogogon faga, ne bena o jori kopininka o tigi fe. Ne bena moggo nin kopininka kongofen, walama mogofagabaga fe.

⁶ Ni moggo min ka moggo faga, moggo do were le fana bena o tigi faga; sabu Ala ka moggo dan ka kaja ni a yere cogo le ye.

⁷ «Ayiwa, aw koni, aw ye denw woro, ka caya, ka janjan ka taga dugukolo yoro bee ra, ka caya dugukolo kan.»

⁸ O ko, Ala kumana Nuho ni a dencew fe tuun; ⁹ a k'a fo o ye ko: «Ayiwa, ne be to ne ta jennogonya* ra ni aw ye, ani aw ta duruja minw bena woro aw ko fe. ¹⁰ Fenpanaman o fenpanaman be ni aw ye, ne be jennogonya don ni olugu bee ye: konow, ani beganw, ani kongosogow bee, ani fen o fen bora kurunba kono ni aw ye, ani fenpanaman o fenpanaman bena ke dugukolo kan aw ko fe. ¹¹ Ne be jennogonya don ni aw ye; sanjiba tena danfen si halaki tuun. Sanjiba were tena ke yi tuun, ka dugukolo halaki.»

¹² Ala ko tuun ko: «Ne be jennogonya min don ni aw ye, ani fenpanaman minw bee be ni aw ye, ani moggo minw bee bena na aw ko fe, o jennogonya tagamasiyen le ye nin ye wagati bee: ¹³ ne bena ne ta sanmuru bo san fe sankabaw kunna; ne ka jennogonya min don ni danfenw bee ye, sanmuru le bena ke o jennogonya tagamasiyen ye. ¹⁴ Ni ne ka na sankabaw lajen dugukolo kunna tuma o tuma, ko ne be sanji ben, sanmuru bena bo san fe sankabaw kunna. ¹⁵ O tuma ne ka jennogonya min don ni aw ye, ani fenpanamanw bee ye, ani danfenw bee ye, ne bena ne hakiri to o jennogonya ra. Ne tena a to ji ye caya ka ke sanjiba ye tuun, fo ka danfenw bee halaki. ¹⁶ Sanmuru bena bo san fe sankabaw kunna. Ne bena o fle ka ne hakiri to ne ta jennogonya wuribari ra, ne Ala ka jennogonya min don ni fenpanamanw bee ye, ani danfen o danfen be dugukolo kan.»

¹⁷ Ala k'a fo Nuho ye tuun ko: «Ne ka jennogonya min don ni dugukolo danfenw bee ye, o tagamasiyen le ye nin ye.»

Nuho dence saba ta ko

¹⁸ Ayiwa, Nuho dence minw bora kurunba kono, olugu tun ye Semu ye, ani Kamu, ani Zafeti. Kamu ka dence do woro, o togo tun ye ko Kanaana. ¹⁹ Nuho dence saba le be olugu ye. Dugukolo siyaw bee bora olugu ta durujaw le ra.

²⁰ Ayiwa, o kow ko, Nuho ka sene damina. A ka rezenforo sene. ²¹ Lon do, Nuho ka o rezenmo duven do min, ka panamini. A tagara la a ta fanibon kono, a fari lakolon. ²² Ayiwa, Kanaana face, min ye Kamu ye, ale tagara a face Nuho fari lakolon lanin ye. A bora ka taga o fo a balemace to fla ye kene ma. ²³ Semu ni Zafeti ka deregeba do ta o le ra, k'a la o kan na, ka don ni o ko ye o face ta fanibon kono, ka taga deregeba ke k'a datugu. O tun ka o ja munu fan were fe, janko o kana o face fari lakolon ye.

²⁴ Ayiwa, duwen nana bo Nuho ja ra tuma min na, a dence fitini Kamu ka min ke, o ka o fo Nuho ye. ²⁵ Nuho ko:

«Kanaana dangara!

A ye ke a balemaw ta jonw ta jon ye.»

²⁶ Nuho ko tuun ko:

«Matigi Ala baraka, Semu ta Ala;

Kanaana ye ke Semu ta jon ye.

²⁷ Ala ye Zafeti borofenw caya*,

k'a to a ye taga sigi a balemace Semu ta so,

k'a to Kanaana ye ke o ta jon ye.»

²⁸ Ayiwa, sanjiba ko, Nuho ka san keme saba ni san bilooru le ke tuun. ²⁹ Nuho si bee lajennin kera san keme kononton ni san bilooru. O ko, a sara.

10

Nuho dencew ta durujaw

¹ Ayiwa, sanjiba ko, Nuho dencew, minw ye Semu, ani Kamu ni Zafeti ye, olugu ka dence dow soro. Olugu ta durujaw fle nin ye:

² Zafeti dencew tun ye Gomeri ye, ani Magogi, ani Madayi, ani Yavan, ani Tubali, ani Meseki, ani Tirasi.

³ Gomeri dencew tun ye Asikenazi ye, ani Rifati, ani Togarima.

⁴ Yavan dencew tun ye Elisa ye, ani Tarisisi, ani Kitimu, ani Rodanimu*.

⁵ Olugu le tagara sigi kogoji kofejamanaw ra, bee ni i ta yoro, bee ni i ta kan, bee ni i ta gba, bee ni i ta siya.

⁶ Kamu dencew tun ye Kusi ye, ani Misirayimu, ani Puti ni Kanaana. ⁷ Kusi dencew tun ye Seba ye, ani Havila, ani Sabita, ani Rayema, ani Sabiteka. Rayema denw kera Seba ye, ani Dedan. ⁸ Kusi dence do fana kera Nimurodi ye. Ale folo le kera fangatigi ye dugukolo kan. ⁹ A kera donsocefari ye Matigi Ala ja koro. O le koson o tun b'a fo ko mogotisina kera donsocefari ye Matigi Ala ja koro, i ko Nimurodi. ¹⁰ Nimurodi sigira fanga ra Babeli dugu kunna, ani Ereki dugu, ani Akadi dugu, ani Kaline dugu, Sinehari jamana ra. ¹¹ A nana bo o jamana ra, ka taga Asiri jamana ra. A ka Ninive dugu lo, ani Rehoboti Hiri dugu, ani Kala dugu; ¹² a ka Reseni duguba fana lo, Ninive dugu ni Kala dugu ce.

¹³ Misirayimu le ye Ludikaw bemace ye, ani Anamikaw, ani Lehabikaw, ani Nafitukaw, ¹⁴ ani Paturusikaw, ani Kasiluhikaw, ani Kafitorikaw; Filisikaw bora Kasiluhikaw le ra.

¹⁵ Kanaana ka Sidon woro; ale le kera a dence folo ye; o ko fe a ka Heti woro. ¹⁶ Ale le kera Yebusikaw bemace ye, ani Amorikaw, ani Girigasikaw, ¹⁷ ani Hevikaw, ani Arikikaw, ani Sinekaw, ¹⁸ ani Arivadikaw, ani Semarikaw, ani Hamatikaw. Ayiwa, o ko, Kanaana ta gbamogow yeregera. ¹⁹ Kanaanakaw ta jamana tun be damina Sidon, ka taga Gerari fan fe, ka taga a bla fo Gaza, ani ka taga Sodomu fan fe, ani Gomori, ani Adima, ani Seboyimu, ka taga se fo Lesa. ²⁰ Olugu le ye Kamu dencew ye, o bee ni o ta gbaw, ani o ta kanw, ani o ta jamanaw, ani o ta siyaw.

²¹ Semu fana ka dencew soro. Ale Semu le kera Heberi ta mogow bee bemace ye; Zafeti dogoce tun lo.

²² Semu dencew tun ye Elamu ye, ani Asuri, ani Aripasadi, ani Ludi, ani Aramu.

²³ Aramu dencew tun ye Usi ye, ani Huli, ani Geteri, ani Masi.

²⁴ Aripasadi ka Sela woro; Sela ka Heberi woro. ²⁵ Heberi ka dence fla soro: kelen togo tun ye ko Pelegi†, sabu ale ta wagati le ra dugukolo taranna. Ale balemace togo tun ye ko Yokitan.

²⁶ Yokitan ka Alimodadi woro, ani Selefu, ani Hasarimaveti, ani Yera, ²⁷ ani Hadoramu, ani Uzali, ani Dikila, ²⁸ ani Obali, ani Abimayeli, ani Seba, ²⁹ ani Ofiri, ani Havila, ani Yobabu. Olugu bee ye Yokitan dencew ye. ³⁰ O ta sigiyoro tun be damina fo Mesa, ka taga a bla fo Sefari kuruyorow ra tereboyanfan na. ³¹ Ayiwa, olugu bee le kera Semu denw ye, o bee ni o ta gbaw, ani o ta kanw, ani o ta jamanaw, ani o ta siyaw.

³² Nuho ta denw ta gbaw le kera olugu ye, o bee ni o ta durujaw, ani o ta siyaw. Siya minw yeregera dugukolo kan yoro bee sanjiba ko fe, o bee bora Nuho ta denw le ra.

11

Babeli sankasojan ta ko

* **9:27** 9.27 Heburukan na Zafeti koro ye ko: k'a caya.

* **10:4** 10.4 A sebera Kitabu dow kono ko: Dodanimu.

† **10:25** 10.25 Pelegi koro ye ko: k'a taran.

¹ Fɔɔɔfɔɔ, dununamogow bee tun be kan kelen, ani kuma kelen le fo.

² O bora tereboyanfan na, ka taga kenegbeba do ye Sinehari jamana ra. O sigira o yoro ra. ³ Lon do, o k'a fo nagon ye ko: «Aw y'a to an ye biriki bo, k'a jeni k'a ja.» O ka o birikiw le ke o ta bonlokabakuruw ye, ka mananji ke bonlonan ye.

⁴ O ko: «Aw y'a to an ye dugu do lo, ani sankasojan do; k'a janya fo a ye se sankolo ma. O ye ke tagamasiyen ye, k'a to an ye togo soro, janko an kana na yerege ka taga dugukolo fan bee ra.»

⁵ Ayiwa, Matigi Ala jigira ka na dugu fle, ani sankasojan, adamadenw tun be min lora.

⁶ Matigi Ala ko: «Aw y'a fle, o bee kera i ko jamana kelen mogow; o bee be kan kelen le fora fana. Sisan o fana ka nin baara le damina. Ni a tora tan, o ka fen o fen latige ko o b'a ke, foyi le tena o bari ka o ke.»

⁷ Ala ko: «An ye jigi ka taga o ta kan nagami janko o kana se ka nagon ta kan men tuun.»

⁸ Matigi Ala ka o le ke, ka o bee janjan ka bo o yoro ra, ka o lataga dugukolo yoro bee ra. O ka dugu lori dabra.

⁹ O koson o yoro togo lara ko Babeli*, sabu Matigi Ala ka dununamogow bee ta kan nagami o yoro le ra; a ka o ghen ka bo o yoro le ra, ka o janjan ka taga dugukolo yoro bee ra.

Semu ta duruja

¹⁰ Ayiwa, Semu ta duruja ye nin ye.

Ka Semu si to san keme, a ka Aripasadi woro. O kera san fla sanjiba ko fe. ¹¹ Aripasadi woronin ko, Semu ka san keme looru le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow.

¹² Ka Aripasadi si to san bisaba ni san looru, a ka Selasi woro. ¹³ Selasi woronin ko, Aripasadi ka san keme naani ni san saba le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow.

¹⁴ Ka Selasi si to san bisaba, a ka Heberi woro. ¹⁵ Heberi woronin ko, Selasi ka san keme naani ni san saba le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow.

¹⁶ Ka Heberi si to san bisaba ni san naani, a ka Pelegi woro. ¹⁷ Pelegi woronin ko, Heberi ka san keme naani ni san bisaba le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow.

¹⁸ Ka Pelegi si to san bisaba, a ka Erehu woro. ¹⁹ Erehu woronin ko, Pelegi ka san keme fla ni san kononton le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow.

²⁰ Ka Erehu si to san bisaba ni san fla, a ka Serugi woro. ²¹ Serugi woronin ko, Erehu ka san keme fla ni san wolonfla le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow.

²² Ka Serugi si to san bisaba, a ka Nahori woro. ²³ Nahori woronin ko, Serugi ka san keme fla le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow.

²⁴ Ka Nahori si to san mukan ni kononton, a ka Tera woro. ²⁵ Tera woronin ko, Nahori ka san keme ni san tan ni kononton le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow.

²⁶ Ka Tera si to san biwolonfla, a ka Iburama woro, ani dence do were, min fana togo lara ko Nahori; ani Haran.

²⁷ Tera ta duruja le ye nin ye: a ka Iburama woro, ani Nahori, ani Haran. Haran ka Lutu woro. ²⁸ Haran nana sa k'a face to si ra. A tun worora Kalide jamana le ra; a fana sara yi le, Uri dugu ra.

²⁹ Iburama ni Nahori ka muso furu. Iburama ta muso togo tun ye ko Sarayi, Nahori ta muso togo tun ye ko Milika; Milika tun ye Haran denmuso le ye. A denmuso do were tun togo ye ko Isika. ³⁰ Sarayi tun te se ka den woro; o koson den ma ke ale fe.

³¹ Ayiwa, Tera k'a dence Iburama ta, ani Lutu, a dence Haran dence, ani a buranmuso Sarayi, Iburama ta muso; o bora Uri, Kalide jamana ra, ka taga sigi Kanaana jamana ra. O tagara se fo Karan, ka sigi o yoro ra. ³² Tera si bee lajennin kera san keme fla ni san looru. O ko, a sara Karan mara ra.

12

Ala kumana Iburama fe

¹ Ayiwa, lon do, Matigi Ala kumana Iburama fe, ko: «Iburama, bo i ta jamana ra, bo i faso ra, bo i face ta lu kon; ne bena jamana min yira i ra, i bena taga sigi o jamana le ra.

² Ne bena i ke siya caman fa ye, ka baraka don i ra; ne bena i togo bonya, k'a to mogow ye baraka soro i sababu ra.

* 11:9 11.9 Babeli: nin kuma ni kuma min focogo bora nagon fe heburukan na, o koro ye ko: nagamini.

³ Ni mogo minw ka i minako ja, ne bena baraka don olugu ra.

Ni mogo min ka i minako juguya, ne bena o tigi danga.

Dugukolo gbaw bee bena baraka soro ne Ala fe, ele le sababu ra.»

⁴ Iburama wurira ka taga i n'a fo Matigi Ala k'a fo a ye cogo min na. Lutu fana tagara ni a ye. Iburama bora Karan mara ra k'a si to san biwolonfla ni looru. ⁵ Iburama k'a muso Sarayi ta, ani a koroe dence Lutu, ani a borofenw bee, ani a ta baardenw bee, ani a tun ka fen o fen soro Karan mara ra. O bora ka taga se Kanaana jamana ra.

⁶ A donna Kanaana jamana kono ka taga se fo yoro do ra, min be wele ko Sikemu, fo More ta yirisunba yoro ra. O wagati ra, Kanaanakaw tun be Kanaana jamana ra.

⁷ Matigi Ala k'a yere yira Iburama ra, k'a fo a ye ko: «Ne bena nin jamana di i ta duruja le ma.» Iburama ka sarakabonan do lalaga o yoro ra Matigi Ala ye, Ala min tun k'a yere yira a ra. ⁸ Iburama bora o yoro ra ka taga kuruyorow ra, Beteli dugu tereboyanfan na. A k'a ta fanibonw lo Beteli dugu ni Ayi dugu ce. Beteli tora terebenyanfan na, ka Ayi dugu to tereboyanfan na. A ka sarakabonan do were lalaga o yoro ra Matigi Ala ye, ka Ala togo wele k'a bato. ⁹ Iburama nana bo o yoro ra, ka taga ja a ta tagama ra. A nana jamana woroduguyanfan fe.

Iburama tagara Misiran jamana ra

¹⁰ Ayiwa, o wagati ra, kongo benna jamana kan. Iburama tagara Misiran, ko a be taga wagati do ke yi, sabu kongo tun juguyara jamana ra kosebe. ¹¹ O donto Misiran, Iburama k'a fo a muso Sarayi ye ko: «Ne k'a lon ko i ce ka pi. ¹² O ra, ni Misirankaw nana i ye, o bena a fo ko ne ta muso le be i ye. O bena ne faga, ka ele to yi, janko ka i ta. ¹³ O koson ne be i daari ko ni an sera yi, i y'a fo ko i ye ne dogomuso le ye, janko o ye ne minako ja i koson, o kana ne faga.»

¹⁴ Iburama ni a muso sera Misiran minke, Misirankaw k'a ye ko a muso ce ka pi fo ka teme. ¹⁵ Masace Farawona ta mogobaw fana ka Sarayi ye; olugu tagara a ceja lakari Farawona ye kosebe. O tagara Sarayi ta ka taga ni a ye Farawona ta so. ¹⁶ Masace ka Iburama minako ja Sarayi koson. A ka sagaw ni baw ni misiw ni falwi ni baarden cemanw ni a musomanw di Iburama ma; a ka falimuwonw ni jogomew fana di a ma. ¹⁷ Nka Matigi Ala ka torobaw lase Farawona ni a ta somogow ma Iburama ta muso Sarayi koson.

¹⁸ Farawona k'a ye ten minke, a dimina; a ka Iburama wele, k'a fo a ye ko: «I ka mun le ke ne ra tan? Mun na i m'a fo ne ye ko i ta muso lo? ¹⁹ Mun koson i ko ne ma ko i dogomuso lo, k'a to ne k'a ta k'a ke ne muso ye? I ta muso ye nin ye, a mina ka taga ni a ye!»

²⁰ Farawona k'a fo a ta mogow ye ko o ye Iburama ni a muso labo Misiran jamana ra, o ni o borofenw bee.

13

Lutu faranna ka bo Iburama ko

¹ Iburama bora Misiran ka taga Kanaana jamana woroduguyanfan fe, ani a muso, ani fen o fen tun be a ta ye; a belenden Lutu fana tun be ni a ye.

² Beganw, ani warigbe, ani sanin caman tun be Iburama fe. ³ A bora Kanaana jamana woroduguyanfan fe, ka taga fo Beteli; a tun ka fanibonw lo yoro min na folofolo, Beteli ni Ayi dugu ce, a tagara se fo o yoro ra; ⁴ a tun konna ka sarakabonan do lo o yoro le ra. A sera o yoro ra minke, a ka Matigi Ala togo wele, k'a bato.

⁵ Lutu min tun be ni Iburama ye, sagaw ni baw, ani misiw, ani fanibon caman tun be ale fana fe. ⁶ O koson, yoro dogoyara o fla ma, sabu o borofenw tun ka ca kosebe; o fla bee tun te se ka kun yoro kelen na. ⁷ O le kera sababu ye k'a to lon do, kere do wurira Iburama ta sagagbenbagaw ni Lutu ta sagagbenbagaw ce, yoro ko ra. O y'a soro Kanaanakaw ni Perezikaw fana tun be jamana ra yi. ⁸ Iburama k'a ye ten minke, a ko Lutu ma ko: «Sabari, an kana a to kere ye wuri ne ni ele ce, walama ne ta sagagbenbagaw ni ele ta sagagbenbagaw ce, sabu anw ye balemaw le ye. ⁹ Jamana ka bon. Nin bee le te yoro ye wa? A to an ye faran. Ni numanboroyanfan ka ben i ma, i ye taga yi; ne be taga kininboroyanfan fe; ni kininboroyanfan fana ka ben i ma, i ye taga yi, ne be taga numanboroyanfan fe.»

¹⁰ Lutu k'a ja korota ka Zuriden ko kenegbeba fle; ji tun ka ca o yoro ra. Tuma min na Matigi Ala tun ma Sodomu dugu ni Gomori dugu halaki ban, o yoro tun ce ka pi, ka taga se fo Sowari; a tun be i ko Matigi Ala ta yiritujuman, i ko Misiran jamana. ¹¹ Ayiwa, Lutu ka o ye minke, a ka Zuriden ko kenegbe bee ta a yere ta ye, ka gbara ka taga fo tereboyanfan na. O faranna jogon na o cogo le ra. ¹² Iburama sigira Kanaana jamana ra. Lutu tagara sigi o kenegbeba dugu do ra, k'a ta fanibonw lo ka taga se fo Sodomu;

¹³ k'a soro Sodomu dugumogow tun ka jugu. O tun be jurumun caman ke, ka Matigi Ala hake ta.

Ala kumana Iburama fe tuun

¹⁴ Lutu farannin ko ka bo Iburama ko, lon do Matigi Ala ka a fo Iburama ye ko: «Iburama, i na korota san fe; i be yoro min na, to yi ka fleri ke sahiliyanfan fe, ani woroduguyanfan fe, ka fleri ke tereboyanfan na, ani terebenyanfan na. ¹⁵ I na be jamana min bee ra tan, ne bena o di ele ni i ta duruja ma, k'a ke aw ta ye wagati bee. ¹⁶ Ne bena i ta duruja caya k'a ke i ko dugukolo kenken. Ni mogo be se ka dugukolo kenken bee jate, o tuma i ta duruja fana bena se ka jate. ¹⁷ Wuri ka jamana yaala, k'a janya ni a bonya fe, sabu ne be nin jamana di i ma.»

¹⁸ Iburama k'a ta fanibonw wuri, ka na sigi Mamire ta yirisunba yoro ra; o yoro be Heburon kere fe. A ka sarakabonan do were lo o yoro ra Matigi Ala togo ra.

14

Iburama ka Lutu bosi

¹ Ayiwa, wagati min na Amurafeli tun ye Sinehari jamana masace ye, Ariyoki tun ye Elasari dugu masace ye, Kedolameri tun ye Elamu jamana masace ye, Tideli tun ye Goyimu jamana masace ye, ² o wagati ra o masace naani jenna ka taga Sodomu dugu masace kere, min togo ye ko Bera, ani Gomori dugu masace min togo ye ko Birisa, ani Adima dugu masace min togo ye ko Sinabu, ani Seboyimu dugu masace min togo ye ko Semeberi, ani Bela dugu masace; Bela dugu le nana ke Sowari ye. ³ O masace looru bee fana tun tagara jagon lajen Sidimu kenegbe kan. Kogoji sanin be o yoro le ra bi.

⁴ O masace looru bee tun be masace Kedolameri ta fanga koro kabini san tan ni fla. A san tan ni sabanan, o murutira. ⁵ O koson a san tan ni naaninan, Kedolameri ni masace minw tun be ni a ye, olugu wurira o kama. Kedolameri ni a jengogonw tun ka Refayikaw kere ka se o ra; o kera Asiteroti Karinayimu dugu yoro ra. O tun ka Zuzikaw kere ka se olugu fana ra; o kera Hamu dugu yoro ra. O tun ka Emitikaw kere ka se o ra; o kera Sawe Kiriyatayimu dugu yoro ra. ⁶ O tun ka Horikaw kere ka se o ra o yere ta kuruyorow ra, min ye Seyiri kuruyorow ye, ka o gben ka taga se fo Eli Paran, kongokolon kere fe. ⁷ O ko, o tun sekora ka na Eni Misipati dugu konko; o dugu togo le ye fana ko Kadesi. O yoro ra, o tun ka Amalekikaw kere, ka se o ra o ta mara bee ra, ani Amorikaw; olugu tun siginin be Hasason Tamari dugu le ra.

⁸ Ayiwa, Sodomu dugu masace ka o ye minke, ale wurira ka na o kama, ani Gomori dugu masace, ani Adima dugu masace, ani Seboyimu dugu masace, ani Bela dugu masace; o dugu togo le ye fana ko Sowari. O masacew nana lo kere kama Sidimu kenegbe ra, ⁹ ko o be Kedolameri kere, min ye Elamu jamana masace ye, ani Tideli, min ye Goyimu jamanaw masace ye, ani Amurafeli, min ye Sinehari jamana masace ye, ani Ariyoki, min ye Elasari dugu masace ye. O masace naani fana nana masace looru kama.

¹⁰ Ayiwa, dinga caman tun be Sidimu kenegbe ra, mananji tun be o bee ra. Ka o to kere ra, Sodomu masace ni Gomori masace ni o ta mogow nana ke bori ye; o borito nana don o mananji dingaw ra. Minw sera ka bosi o ra, olugu borira ka taga kuruw fan fe. ¹¹ Kedolameri ni a nofemogow sera o ra; o ka Sodomu ni Gomori ta naforow bee ce ka taga ni o ye, ani o ta domunifenw bee. ¹² O ka Iburama korocce dence Lutu fana mina ka taga ni a ye, ani a borofenw bee, sabu ale tun siginin be Sodomu dugu konko.

¹³ Mogod borito bora kerekeyoro ra, ka na o fo Iburama ye; o tun be Iburama wele ko Heburuce. O y'a soro a tun be Mamire ta yirisunbaw yoro ra. Mamire tun ye Amorika le ye. A balemaw tun ye Esikoli ni Aneri le ye. Olugu bee tun kera Iburama jengogonw ye fana.

¹⁴ Kabini Iburama k'a men ko o ka a ta somogo do mina, a ta baaraden minw worora a ta so, a ka olugu ra cefari keme saba ni tan ni seegi laben kere kama. O ka o masacew nogben ka taga se fo Dan mara ra. ¹⁵ Iburama k'a ta baaradenw taran ka o ke jenkuru caman ye; o tagara ben o masacew kan su fe. Iburama ka o kere, a sera o ra, ka o gben ka taga se fo Hobo; o dugu be Damasi dugu sahiliyanfan fe. ¹⁶ O tun ka naforo minw ce, a ka o bee mina o ra ka na ni a ye. A nana ni a belenden Lutu ye, ani Lutu borofenw bee, ani musow, ani mogo minanin tow bee.

Melikisedeki ka dugawu ke Iburama ye

¹⁷ Ayiwa, Iburama tagara masace Kedolameri ni a masace jagon tow kere minke, ka se o ra, a sekoto, Sodomu masace bora ka taga a kunben Sawe kenegbeyoro ra, min be wele ko masace ta kenegbe.

¹⁸ Ayiwa, Salemu dugu masace, min ye Melikisedeki ye, ale nana Iburama fe ni buru ye, ani duven. Ale tun ye Ala Korotaninba ta sarakalasebaga le ye. ¹⁹ A ka dugawu ke Iburama ye; a ko:

«Ala ye baraka don Iburama ra,
Ala Korotaninba,
sankolo ni dugukolo tigi.»

²⁰ A ko Iburama ma ko: «An ye Ala tando, ale min ka i juguw labla i ye.»
Iburama k'a borofenw bee yaga bo k'a di Melikisedeki ma.

Iburama banna Sodomu masace ta bonya ra

²¹ Sodomu masace nana Iburama kunben, k'a fo a ye ko: «Ayiwa, ne ta mogow di ne ma, i ye to ni naforow ye.» ²² Iburama k'a jaabi ko: «Ne be kari Matigi Ala ra, Ala Korotaninba, sankolo ni dugukolo tigi, ²³ ka kari, ko ne tena i borofen si ta; hali jesejuru, walama sanbara juru, ne tena o ta, janko i kana na a fo lon do ko: «Ne le ka Iburama fentigiya.» Ne yere te foyi ta. ²⁴ Kanbelenw ka min ke o ta domuni ye, o koni ye olugu ta ye; minw tagara ni ne ye kere ra, Aneri, ani Esikoli, ani Mamire, olugu fana bena o ninyoro ta.»

15

Ala k'a ta jennogonya ko fo Iburama ye tuun

¹ Ayiwa, nin kow bee ko fe, Matigi Ala k'a yere yira Iburama ra, k'a fo a ye ko: «Iburama, kana siran, ne le be i tanga fen bee ma; ne le bena barajiba di i ma fana.»

² Iburama ka Ala jaabi ko: «Dununatigi Ala, den te ne fe. I bena mun le di ne ma min be se ka ne mako ja? Ne ta baaraden Eliyezeri min bora Damasi, o le bena ke ne ta so centabaga ye.» ³ Iburama ko Ala ma tuun ko: «I ma duruja ke ne ye; ne ta baaraden min worora ne ta so, ale le bena ne cen ta.» ⁴ Matigi Ala ka Iburama jaabi ko: «I ta baaraden le tena ke i ta centabaga ye de! I yere bena den min woro co, ale le bena i cen ta.»

⁵ O ko, Ala tagara ni Iburama ye kene ma, k'a fo a ye ko: «Iburama, i na korota san fe ka lolow bee jate, ni i be se; sabu i ta duruja bena caya o cogo le ra.» ⁶ Ayiwa, Iburama lara Matigi Ala ta kumakan na, Ala k'a jate mogow terennin ye.

⁷ Matigi Ala ko a ma tuun ko: «Ne le ye Matigi Ala ye min ka i labo Uri, Kalide jamana ra, ka na nin jamana di i ma yan.» ⁸ Iburama ka Ala jaabi ko: «Dununatigi Ala, mun le bena a to ne b'a lon ka la a ra ko nin jamana bena ke ne ta ye?» ⁹ Matigi Ala ko: «Misimuso kelen mina, ani ba musoman kelen, ani sagajigi kelen, o bee si ye ke san saba saba; tugani kelen mina fana, ani jenetugani fitini kelen.»

¹⁰ Iburama ka o fenw bee mina; a ka o faga, ka o bee kelen kelen cetige fla ye o cemance ra, ka o kunkurunw blabla ka o pasin jagon ma. A ma konow le cetige fla ye*. ¹¹ Doonin kera, duga dow nana ke jigi ye o sogow ko. Iburama tora ka o ghen.

¹² Ayiwa, terebenda surunyara tuma min na, sunogoba do ka Iburama ta. Siranyaba do barara k'a mina, ka dibi don a ma k'a lamini. ¹³ Matigi Ala ko Iburama ma ko: «Iburama, i ka kan k'a lon ko lon do i ta duruja bena taga ke lonan ye jamana were ra. O bena ke jonw le ye o jamana ra; o bena o tooro fo san keme naani. ¹⁴ Nka jamana min bena o bla o jonya ra, ne bena ne ta kiti ben o jamana mogow kan; o ko, i ta duruja bena bo o jamana ra ni naforo caman ye. ¹⁵ Ele koni bena sa pasuma ra. I bena koroya diyabo, ka soro ka sa, o be i su don. ¹⁶ I ta mogow ta duruja naaninan le bena seko ka na yan†, sabu yan jamana mogow, minw ye Amorikaw ye, olugu ta kojugu ma teme a dan kan folo ka se o ghen ma.»

¹⁷ Ayiwa, tere nana ben ka dibiba don tuma min na, tasuma do ka sisi bo, ka mana sogo cetigeninw ce ra. ¹⁸ O lon yere ra, Matigi Ala ka jennogonya* don ni Iburama ye, k'a fo a ye ko: «Ne be nin jamana di i ta duruja le ma; k'a damina Misiran ba ra, ka taga a bla fo ba belebele ra, min ye Efirati ba ye. ¹⁹ O yoro ye Kenikaw ta jamana le ye, ani Kenazikaw, ani Kadimonikaw, ²⁰ ani Hetikaw, ani Perezikaw, ani Refayikaw, ²¹ ani Amorikaw, ani Kanaanakaw, ani Girigasikaw, ani Yebusikaw.»

16

Sumayila worocogo

* **15:10** 15.10 Folofolo, mogow tun be o sarako suguya jagon bo, ka o ke jennogonya sarati ye. O koro ye ko ni mogow min tun ma a ta layiri fa, o tigi tun be se ka faga k'a ke i ko began min cetigera. Nin ko jagon le kera fana Yeremi ta wagati ra (Yeremi 34.18). † **15:16** 15.16 O koro ye ko Iburama ta mamadenw ta mamadenw le bena seko ka na Kanaana jamana ra lon do.

¹ Iburama ta muso Sarayi tun ma den woro a ye. Ayiwa, Misiranka sunguru do tun be Sarayi fe baaradenya ra, min togo tun ye ko Hajara. ² Lon do, Sarayi ko Iburama ma ko: «Iburama, a fle, Matigi Ala ka ne ke denworobari ye. Sabari ka jen ni ne ta baaraden sunguru ye; a be se ka ke ko ale bena den soro ne ye*.»

Iburama sonna Sarayi ta kuma ma.

³ Ayiwa, Iburama muso Sarayi k'a ta baaraden Misiranka sunguru ta o cogo le ra k'a di a ce Iburama ma, k'a ke a muso ye. O y'a soro Iburama tun ka san tan le ke Kanaana jamana ra. ⁴ Iburama jenna ni Hajara ye; Hajara nana kono ta. Kabini a k'a ye ko ale ka kono ta, a ka ke padonya ke ye a matigimuso ra, k'a dogoya. ⁵ Sarayi k'a ye ten minke, a k'a fo Iburama ye ko: «Iburama, Hajara be padonya min kera ne ra sisan, ele le ye o sababu ye. Ne le ka ne ta baaraden di ele ma; ale nana a ye ko a ka kono ta minke o, sisan ale be ne kera dogoyafen ye. Ayiwa, Matigi Ala le bena o kiti tige an ni ngon ce!» ⁶ Iburama ka Sarayi jaabi ko: «I ta baaraden be i ta bla le ra. Fen min ka i diya, i ye o ke a ra.»

O fora minke, Sarayi ka ke Hajara tooro ye, fo a ma ja Hajara borira ka bo so kono.

⁷ Matigi Ala ta meleke ka Hajara ye kongokolon kono, bunun do koro; o bunun be Suri kongokolon sira kere fe. ⁸ Meleke ko: «Hajara, Sarayi ta baaraden, i bora min, i be taga min?» Hajara ko: «Ne be borira ne matigimuso Sarayi le ja.» ⁹ Matigi Ala ta meleke ko: «Seko ka taga i matigimuso fe, ka taga i yere majigi a ye.» ¹⁰ Meleke ko:

«Ne bena i ta duruja caya,

k'a ke fo mogo tena se ka o jate.

¹¹ A fle, i ka kono ta, i bena dence woro.

I bena a togo la ko Sumayila,
sabu Matigi Ala ka i ta jusukasikan men†.

¹² O den bena ke i ko kongo fali;

a bena ke kere ra ni bee ye,

bee bena ke kere ra ni a ye fana.

A bena a ta so lo a danna,

ka sigi k'a mabo a balemaw bee ra.»

¹³ Hajara ko: «E! Ala min be ne yera, yala can lo ko ne ka ale le ye tan wa?»

Matigi Ala tun kumana Hajara fe minke, Hajara k'a togo wele ko: Ata Eli Royi‡.

¹⁴ O koson Hajara tun be kolon min koro, o kolon togo lara fana ko Lasayi Royi ta kolon§. A be Kadasi dugu ni Beredi dugu ce.

¹⁵ Ayiwa, o kow ko, Hajara nana dence woro Iburama ye. Iburama ka den togo la ko Sumayila. ¹⁶ Hajara ka Sumayila woro Iburama ye, ka Iburama si to san biseegi ni san woro.

17

Ala ka jenngonya don ni Iburama ye

¹ Ayiwa, Iburama nana san bikononton ni kononton soro tuma min na, Matigi Ala k'a yere yira a ra, k'a fo a ye ko: «Ne le ye Ala Sebetigi ye. Tagama ne ja koro, ka ke mogo jusukungbenin ye. ² Ne bena ne ta jenngonya* don ni i ye, ka i ta duruja caya kosebe.»

³ Iburama ka o men minke, a k'a kinbiri gban k'a ja biri dugu ma, ka Ala bato. Ala kumana a fe tuun ko: ⁴ «Ne be jenngonya min don ni i ye, o ye nin ye: I bena ke siya caman face ye. ⁵ I togo tena ke Iburama ye tuun. I bena wele sisan ko Iburahima; sabu ne bena i ke siya caman bemace ye». ⁶ Ne bena i ta denw caya kosebe. I ta denw bena ke siya caman le ye; masace caman bena bo i ta siyaw ra. ⁷ Ne bena to ne ta jenngonya ra ni i ye, ani i ta duruja min o min bena na i ko fe; o jenngonya bena to ne ni olugu bee ce, wagati bee. O bena ke jenngonya wuribari le ye. O le sababu ra ne bena ke i ta Ala ye; i ta duruja minw bena na i ko fe, ne be ke olugu fana ta Ala ye. ⁸ I be lonanya ra jamana min na bi, ne bena o jamana di i ma, ani i ta duruja minw bena na i ko fe. O ye Kanaana jamana bee ye; ne bena o di o ma, k'a ke o ta ye wagati bee; ne bena ke o ta Ala ye.»

Ala ka kenestigiri yira Iburahima ra

⁹ Ala ko Iburahima ma ko: «Ele koni ka kan ka ne ta jenngonya* sira tagama, ani i ta duruja minw bena na i ko fe, o bee ka kan k'a tagama o ta wagatiw ra, tuma bee.

* **16:2** 16.2 Folofolo, o yoro mogow fe ni muso tun ma den soro, a tun b'a fo a ce ye ko a ye jen ni a ta baaradenmuso ye, ka den soro muso yere no ra. † **16:11** 16.11 Sumayila koro ye heburukan na ko: Ala be mogo lamen. ‡ **16:13**

16.13 Ata Eli Royi, o koro ye ko: Ala min be ne yera. § **16:14** 16.14 Lasayi Royi, o koro ye ko: Ala panaman be ne

yera. * **17:5** 17.5 Iburahima koro ye ko: jama caman bemace.

¹⁰ Ayiwa, aw ka kan ka ne ta jeh̄ngonya sira tagama. O jeh̄ngonya ka kan ka to ne ni aw ce wagati bee, ele ni i ta duruja min bena na i ko fe. Ayiwa, o jeh̄ngonya tagamasiyen ye nin ye, ko aw ra ceden bee ka kan ka kenesigi. ¹¹ Aw ka kan ka kenesigi ka o ke jeh̄ngonya tagamasiyen ye ne ni aw ce. ¹² Ceden bee ka kan ka kenesigi a worolon tere seeginan na; a bena ke ten le i ta duruja bee ra wagati bee. Jon minw worora i ta so, walama i ka minw san ka bo siya were ra, siya min te i ta siya do ye, olugu bee ka kan ka kenesigi fana.

¹³ «O cogo ra, jon minw worora i ta so, ani i ka minw san, o bee ka kan ka kenesigi. Ni o kera, ne ta jeh̄ngonya tagamasiyen bena ke aw farisogo ra, ka ke jeh̄ngonya wuribari ye. ¹⁴ Ni ceden min ma kenesigi, ka o no ke a farisogo ra, o ka kan ka faran ka bo a ta jamanamogow ce ra, sabu a ka ne ta jeh̄ngonya cen.»

Ala ka layiri ta Sarayi ye

¹⁵ Ayiwa, o ko, Ala k'a fo Iburahima ye tuun ko: «I kana i ta muso Sarayi wele tuun ko Sarayi. Sisan a togo bena la ko Saran†. ¹⁶ Ne bena baraka don a ra, k'a to a ye den woro i ye. Ne bena baraka don a ra k'a ke siya caman bamuso ye. Siya dow ta masacew bena bo a ta duruja ra.»

¹⁷ Iburahima ka o men minke, a k'a kinbiri gban k'a na biri dugu ma ka Ala bato. A yerekora k'a fo a yere konko ko: «Mogo min ka san keme soro, o be se ka den soro cogo di? Saran fana ye san bikonanton; ale bena den woro cogo di tuun?» ¹⁸ A k'a fo Ala ye ko: «A to Sumayila le ye si soro.»

¹⁹ Nka Ala k'a jaabi ko: «Ale te de! I ta muso Saran le bena dence woro i ye. I bena a togo la ko Isiyaka. Ne bena to jeh̄ngonya ra ni ale ye, ani a ta duruja min bena na a ko fe; o bena ke jeh̄ngonya wuribari le ye.

²⁰ «Min ye Sumayila ta ye, i ka min daari ale ta ko ra, ne bena o ke i ye. Ne bena baraka don a ra, ka den caman di a ma, k'a ta duruja caya kosebe. A bena masaden tan ni fla le woro. Ne bena a ke siya caman face ye. ²¹ Saran bena Isiyaka min woro i ye san were jogontumasi, ne bena to jeh̄ngonya ra ni ale le ye.»

Iburahima ni a ta mogow ta kenesigiri

²² Ala kumana ni Iburahima ye ka ban tuma min na, a bora Iburahima koro ka yelen san fe.

²³ Ayiwa, o lon yere ra, Iburahima ka Sumayila kenesigi; jon minw worora a ta so, ani a tun ka minw bee san, a ka olugu bee kenesigi. Ceden o ceden tun be a ta so konko, Iburahima ka olugu bee kenesigi, i n'a fo Ala tun k'a fo a ye cogo min na.

²⁴ Iburahima yere kenesigira k'a si to san tan ni saba. ²⁶ Iburahima ni a dence Sumayila kenesigira k'a si to san tan ni saba. ²⁶ Iburahima ni a dence Sumayila bee kenesigira o lon kelen na, ²⁷ ani ce o ce tun be Iburahima ta so; jon minw worora a ta so, ani a ka minw san ka bo siya werew ra, o bee kenesigira ni a ye o lon na.

18

Ala ko Saran bena dence woro

¹ O kow ko, Matigi Ala k'a yere yira Iburahima ra tuun Mamire ta yirisunbaw koro. Iburahima tun signin be a ta fanibon da ra, teregan papa fe. ² A nana a na korota minke, a barara ka ce saba ye. A teliyara ka bo a ta fanibon koro ka taga o kumben, ka biri ka o fo ni bonya ye. ³ A ko o ra kelen ma ko: «Ne matigice, ni aw tun be son ka sabari ka lo aw ta jonce koro donin, o tun bena ke bonyaba le ye ne fe. ⁴ Aw y'a to o ye na ni ji donin ye ka na aw senw ko, aw ye nenkiri yirisuma ra yan donin. ⁵ Ne bena taga domuni fitini jini ka na o di aw ma, janko aw ye o domu ka baraka donin don aw yere ra, aw be soro ka taga aw ta tagama fe. O le koson Ala k'a to aw temena aw ta jonce koro yan.»

O ka Iburahima jaabi ko: «Ayiwa, a ke ten.»

⁶ Iburahima teliyara ka don a ta fanibon konko Saran no fe, k'a fo a ye ko: «Teliya ka mugu tentennin minan na saba suma, k'a nooni k'a ke njomi ye.»

⁷ A borira ka taga a ta misiwere ra, ka taga misiden panaman toronin do mina, ka o di a ta baarden do ma. Ale ka o faga ka o laben joona. ⁸ O ko, a nana ni nonokumu ni nonokene ye, ani o misiden sogo tobinin, ka na o sigi ce saba koro; ale yere ka lo o kere fe, yirisuma ra. O ce saba ka domuni ke. ⁹ O ka Iburahima jininka ko: «I ta muso Saran be min le?» A ko: «A be fanibon konko yan.»

† **17:15** 17.15 Saran koro ye heburukan na ko: masace denmuso.

¹⁰ O ra kelen ko: «Sigiya t'a ra, ne bena seko ka na i fe yan san were ñogontumasi; o tuma i ta muso Saran bena dence soro.» Saran tun be o kuma menna, k'a signinin to fanibon donda ra a ce ko fe.

¹¹ O wagati ra Ibrahima ni Saran tun korora kosebe. Denworo wagati fana tun temena Saran kan.

¹² Ayiwa, Saran ka o men minke, a yerekora a yere konɔ. A ko: «Ne koroninba nin bena mun nafa le soro ceko ra tuun fo ka na den woro? Ne matigice fana koronin lo.»

¹³ Matigi Ala k'a fo Ibrahima ye ko: «Mun koson Saran yerekora k'a fo a yere konɔ ko yala ale koroninba nin be se ka den woro can na wa? ¹⁴ Fen juman le be se ka gbeleya fo ka Matigi Ala kaja? San were ñogontumasi, ne bena na i fe yan; o tuma Saran bena dence soro.»

¹⁵ O kuma fora minke, Saran siranna; a ma son ka lo a ra. A ko: «Ne ma yereko de!» A ka o fo sabu a tun siranna. Matigi Ala ko: «I yerekora yere le.»

Ibrahima ka Ala daari Sodomu koson

¹⁶ Ayiwa, o ko, o ce saba wurira ko o be taga. O ka Sodomu dugu fan fe. Ibrahima wurira ka taga o blasira. ¹⁷ Matigi Ala ko: «Ne bena min ke Sodomu ni Gomori ra, yala ne be se ka o dogo Ibrahima ma wa? ¹⁸ Sabu sigiya t'a ra, Ibrahima bena ke siyaba le ye, ani siya fangatigi. Dugukolo siyaw bee bena baraka soro ale le sababu ra. ¹⁹ Ne k'a panawoloma, janko a ye a fo a ta denw ye, ani a ta somogo minw bena na a ko fe, ko o ye Matigi Ala ta sira tagama ka ja, ka tagama terenninya ni can kan. Ni o kera, ne Matigi Ala ka fen minw layiri ta Ibrahima ye, ne bena o ke a ye.»

²⁰ Ayiwa, Matigi Ala ko Ibrahima ma ko: «Sodomu dugumogow, ani Gomori dugumogow jarakikan cayara; o ta jurumunw cayara kosebe. ²¹ O koson ne bena jigi ka taga a fe, ni i y'a soro ko min bee be fora o ta ko ra, o b'a kera o cogo yere le ra; walama ni a fana kera ko o te, ne bena o lon.»

²² O cew bora Ibrahima koro, ka taga Sodomu dugu fan fe. Nka Ibrahima belen lonin tora Matigi Ala ja koro. ²³ A gbarara ja fe k'a fo Ala ye ko: «Matigi Ala, yala i be son ka magonuman ni magojugu bee halaki ñogon fe wa? ²⁴ I n'a soro ko magonuman bilooru be dugu konɔ. Yala i be son ka olugu fana halaki wa? I tena yafa dugu bee ma o magonuman bilooru koson wa? ²⁵ Ka magonuman ni magojugu bee halaki ñogon fe, walama ka magonuman ni magojugu bee sara ke kelen ye, ne k'a lon ko i te son o ko ñogon ma fiyewu. O tuma ele min be dunumogow bee ta kiti tige, ele le tena se ka konuman ni kojugu lon ka bo ñogon na wa?»

²⁶ Matigi Ala ka Ibrahima jaabi ko: «Ni ne ka magonuman bilooru soro Sodomu dugu koson, ne be yafa dugu bee ma, o magonuman bilooru koson.»

²⁷ Ibrahima k'a fo Ala ye tuun ko: «Sabari k'a to ne ye kuma tuun, ne min te foyi ye ni buguri ni bugurigbe te.» ²⁸ A ko: «Matigi, i n'a soro ko dugu magonumanw tena mago bilooru bo. Mago looru be se k'a jen. Ayiwa, ni mago looru doron ka mago bilooru jen o, o mago looru koson i bena dugu bee halaki wa?» Matigi Ala ko: «Ni ne ka magonuman binaani ni looru soro dugu konɔ, ne tena dugu halaki o magonuman binaani ni looru koson.» ²⁹ Ibrahima kumana Ala fe tuun, ko: «I n'a soro ko dugu magonumanw tena teme mago binaani kan.» Matigi Ala ko: «O mago binaani koson, ne tena foyi ke dugu ra.» ³⁰ Ibrahima ko tuun ko: «Matigi, i kana dimi ne koro. Ne bena kuma tuun: ni a sorora ko dugu magonuman bee tagara ke mago bisaba le ye do?» Ala ko: «Ni ne ka magonuman bisaba soro yi, ne tena foyi ke dugu ra.» ³¹ Ibrahima ko: «Matigi, sabari k'a to ne ye kuma tuun: i n'a soro ko dugu magonuman bena dan mago mukan le ma. Ni a kera o ye do?» Matigi Ala ko: «Ne tena dugu halaki o mago mukan koson.» ³² Ibrahima ko: «Matigi, sabari, i kana dimi ne koro; ne ta kuma bena dan nin le ma: ayiwa, ni dugu magonuman bee nana ke mago tan le ye do?» Matigi Ala ko: «Ne tena dugu halaki o mago tan koson.»

³³ Matigi Ala banna kuma ra ni Ibrahima ye minke, a tagara. Ibrahima sekora ka taga a ta so.

19

Sodomu dugu ni Gomori dugu ta ko

¹ Ayiwa, o meleke fla tagara se Sodomu o lon wulada fe. Lutu tun signinin be dugu donda ra*. A ka o ye minke, a wurira ka taga o kunben. A k'a kinbiri gban, k'a ja biri dugu ma ka o fo ni bonya ye. ² A ko: «Ne matigicew, aw ye sabari ka na jigi aw ta jonce

* 19:1 19.1 Dugu donda le tun ye dugu cekorobaw, ani a jamogow ta ñogonyeyoro ye, ani barokayoro, ani kititigeyoro.

ta so, janko ne ye ji di aw ma, aw ye aw senw ko. O ko, aw be si yan. Aw bena wuri sini sogomada joona fe, ka taga aw ta tagama fe.» Melekew ka Lutu jaabi ko: «On-on, an bena si kene ma yan.»

³ Nka Lutu kumana o fe k'a gbeleya, fo o tagara ni a ye ka taga jigi a ta so. A ka domuniba laben o ye, ka burufunubari ke o ye. O ka domuni ke.

⁴ Doonin kera, Sodomu dugumogow nana bon lamini, k'a soro lonanw yere tun ma la folo. Denmisen o, mogokoroba o, o bee le tun nana. ⁵ O ka Lutu wele k'a fo a ye ko: «Mogo minw nana i fe bi su fe, o be min le? O labo yan, an be jen ni o ye.»

⁶ Lutu bora ka na o ko kene ma, ka bon dasogo lonanw da ra yi. ⁷ A ko mogow ma ko: «Ne balemaw, aw ye sabari, aw kana son nin kojugu dogon ma. ⁸ Ne denmuso fla be yan, o si ma ceko lon folo; ne bena olugu labo aw fe kene ma yan. Ni fen o fen ka aw diya, aw ye o ke olugu ra. Aw kana foyi ke nin mogow ra; sabu o nana jigi ne ta so le.» ⁹ Mogow k'a fo Lutu ye ko: «Ele ye bo yi de!» Dow ko: «Aw ye ce nin fle de! Ale min ye lonan ye, ale nana ke ko a be sariya yira an na sisan!»

O k'a fo Lutu ye ko: «Ni i ma bo an ja sisan, an bena min ke ele ra, o bena juguya ni i ta lonanw yere ta ye.» O ka Lutu pɔni ka bo yi fanga ra, ka gbara ko o be da kari. ¹⁰ O tuma ra, meleke fla ka da yeke ka Lutu mina k'a ladon bon konɔ, ka da sogo. ¹¹ Mogo minw bee tun be bonda ra, melekew ka olugu bee fiyen; k'a ta denmisenw na ka taga a bla mogokorobaw ra, o bee. A kera ten, o ka da yorɔjini ka dese.

¹² Meleke fla k'a fo Lutu ye ko: «Mogo o mogo ye i ta mogo ye yan, i burancew, i dencew, i denmusow, mogo o mogo ye i ta mogo ye yan, o bee labo dugu nin konɔ. ¹³ An bena nin dugu bee halaki le; sabu o be nin dugumogow jarakira kojugu minw na, o jarakikow cayara ka teme a dan kan Matigi Ala ja korɔ. O koson Matigi Ala ka an ci ka na dugu halaki.»

¹⁴ Ayiwa, Lutu bora ka taga kuma a burancew fe, minw tun bena a denmusow furu; a ko o ma ko: «Aw ye wuri, an ye taga ka bo dugu nin konɔ, sabu Matigi Ala bena dugu halaki!» Nka a kera a burancew ja na i ko Lutu be toron le kera o fe.

¹⁵ Kenegboda fe, melekew kumana Lutu fe tuun, ka a gbeleya a ma; o ko: «Wuri, i ta muso boro mina, ani i denmuso fla minw be i fe yan, janko kiti min bena ben nin dugu kan, aw fana kana na halaki o kiti ra ni o ye.»

¹⁶ Ayiwa, melekew nana a ye ko o te teliyara minke, o ka Lutu mina a boro ma, ani a muso, ni a denmuso fla. Melekew bora ni o ye ka taga o bla dugu ko fe; sabu Matigi Ala tun b'a fe ka o tanga.

¹⁷ O bonin ko dugu konɔ, meleke kelen ko Lutu ma ko: «Aw ye bori ka aw yere kisi. Aw kana fleri ke ko fe, aw fana kana lo kenegbeba nin yoro si ra. Aw ye bori ka taga fo kuruw fan fe, janko aw kana halaki.»

¹⁸ Lutu ko: «E! Matigi, an tena se ka o yoro soro. ¹⁹ Aw makarira an na, aw jana an ma ka an kisi ka na se fo yan; nka an koni tena se ka bori ka se fo kuruw yoro ra, sabu sani an ye se yi, cenri bena ke, anw fana bena halaki. ²⁰ Dugu do fle nin ye, o yoro man jan. An be se ka bori ka se o ma, ka taga dogo yi; o dugu fana man bon. E! Aw ye sabari k'a to an ye taga dogo o dugudennin na, janko an ye kisi. Duguba te o. Aw y'a to an ye taga an yere kisi o yoro ra.» ²¹ Meleke ko: «Ne be o kelen fana ke aw ye tuun. I ka dugu min ko fo, ne tena o halaki. ²² Aw ye teliya ka taga dogo yi, sabu ni aw ma se yi, ne tena se ka foyi ke.»

O le koson o dugu togo nana la ko Sowari†.

²³ Teresun wurituma le kera Lutu dontuma ye Sowari dugu konɔ. ²⁴ O tuma ra Matigi Ala ka kiribi ni tasma lajigi Sodomu dugu ni Gomori dugu kan i ko sanji. Matigi Ala yere le tun ka o ke. ²⁵ A ka o duguw bee jeni, ani o kenegbe bee, ani a dugumogow bee, ani a yirisunw bee.

²⁶ Ayiwa, o tagato, Lutu ta muso k'a kofle; a yelemana ka ke kogokuru ye.

²⁷ Ayiwa, o dugusagbe sogomada joona fe, Ibrahima tun kumana ni Matigi Ala ye yoro min na, a wurira ka taga o yoro kelen na. ²⁸ A k'a ja korota ka fleri ke Sodomu ni Gomori duguw fan fe, ani o yoro kenegbeba bee ra. A ka sisiba do wurito ye ka bo yi i ko dibiba do sisi.

²⁹ Lon min Ala tun be o kenegbeba ta duguw halakira, a hakiri tora Ibrahima ra; o koson a ka Lutu kisi ka bo tasuma ra. Lutu tun tagara sigi o dugu minw na, o tasma le ka o duguw bee halaki.

Lutu ni a denmuso fla ta ko

³⁰ Ayiwa, Lutu ma son ka to Sowari dugu konɔ. A bora ka taga sigi kuruw fanfeyoro do ra, sabu a tun be siranna. A tagara to kuruwo do ra, ale ni a denmuso fla.

† 19:22 19:22 Sowari koro ye ko: fitini.

³¹ Lon dɔ, Lutu denmuso kɔroba k'a fɔ a dɔgɔmuso ye ko: «An face kɔrɔra; cɛ fana te yan min be se ka an furu i n'a fɔ a be ke yɔrɔ tɔw ra cogo min na. ³² A to an ye duven di an face ma, a y'a min ka janamini. Ni o kera, an be la ni a ye, janko an ye den sɔrɔ, k'a to an face ta siya kana tunu.»

³³ O lon su fe, o ka duven di o face ma, a k'a min fɔ ka janamini; kɔrɔmusoman ka taga la ni a ye o lon su fe. Face m'a latuma lon, a m'a wurituma lon fana. ³⁴ Dugu gbera minke, kɔrɔmusoman ko dɔgɔmusoman ma ko: «Su ra ne lara ni an face ye. Bi su fe an ye duven dɔ were di a ma tuun, a y'a min fɔ ka janamini; ele ye taga la ni a ye, janko i ye den sɔrɔ, k'a to an face ta siya kana tunu.»

³⁵ O lon su fe, o ka duven di o face ma tuun, a k'a min fɔ ka janamini. Dɔgɔmusoman ka taga la ni a ye. Faceman m'a latuma lon, a m'a wurituma lon fana.

³⁶ Ayiwa, denmuso fla nana kɔnɔ ta o face Lutu fe o cogo le ra. ³⁷ Kɔrɔmusoman nana dence woro; a k'a tɔgɔ la ko Mohabu[‡]. Ale le kera Mohabukaw bemace ye ka na se fɔ bi ma. ³⁸ Dɔgɔmusoman fana nana dence woro; a k'a tɔgɔ la ko Beni Ami[§]. Ale le kera Amɔnkaw bemace ye ka na se fɔ bi ma.

20

Ibrahim ni Abimeleki ta ko

¹ Ayiwa, Ibrahim nana bɔ a sigiyɔrɔkɔrɔ ra, ka taga sigi Kanaana jamana woroduguyanfan fe. A tagara sigi Kadesi dugu ni Suri kongokolon cɛ. O kɔ, a ka wagati dama ke Gerari dugu fana ra. ² Ibrahim tun be to k'a fɔ mɔgɔw ye ko Saran ye ale dɔgɔmuso le ye. O kera sababu ye k'a to Gerari dugu masace min ye Abimeleki ye, ale ka mɔgɔ dɔ ci ka taga Saran ta ka na a fe. ³ O lon su fe, Ala k'a yere yira Abimeleki ra siko ra, k'a fɔ a ye ko: «Abimeleki, i bena sa, sabu i ka muso min mina nin ye, ko i b'a ke i ta ye, cɛ b'a fe.»

⁴ Ayiwa, o y'a sɔrɔ Abimeleki tun ma jen ni Saran ye fɔlɔ. A ko Ala ma siko ra ko: «Matigi, i be sɔn ka ne ni ne ta siya halaki k'a sɔrɔ an ma kojugu foyi ke wa? ⁵ Cɛ yere le m'a fɔ ne ye ko a dɔgɔmuso lo wa? Muso fana m'a fɔ ko ale kɔrɔcɛ lo wa? Ne koni ka nin ko ke ni jusukun gbenin le ye, ne ma jaraki!»

⁶ Ala k'a fɔ Abimeleki ye o siko kelen na ko: «Ne k'a lon ko i ka nin ko ke ni jusukun gbenin le ye, ko i ma kojugu ke; o kosɔn ne ma sɔn k'a to i ye jen ni a ye, ka ne hake ta. ⁷ Sisan cɛ nin ta muso di a ma, sabu cira lo; a bena Ala daari i ye janko i kana sa. Nka ni i ma a muso di a ma, i ye la a ra k'a lon ko i bena sa le, ele ni i ta mɔgɔw bɛɛ.»

⁸ Abimeleki wurira sɔgɔmada jooa fe; a k'a ta baaradenw bɛɛ wele, ka o kow fɔ olugu ye. Olugu ka o men minke, o bɛɛ siranna. ⁹ Abimeleki ka Ibrahim fana wele, k'a fɔ ale ye ko: «Cɛ, ele ka mun ko le ke an na tan? O tuma ne ka mun kojugu le ke i ra fɔ ka na a ke i ka nin jurumun jɔgɔn lase ne ni ne ta jamana mɔgɔw ma? I koni ka min ke nin ye, o te ko keta ye fiyewu. ¹⁰ I ka nin ko ke k'a la kɔrɔ juman le kan?»

¹¹ Ibrahim ko: «Ne tun b'a miirira ko i b'a sɔrɔ mɔgɔ si te siran Ala ja nin jamana ra, ko o bena ben ne kan ko ne faga ne ta muso kosɔn. O le kosɔn ne k'a fɔ ko ne dɔgɔmuso lo. ¹² O bɛɛ n'a ta, ne dɔgɔmuso lo fana. An be fa kelen na, nka an te ba kelen le ra. A kera ne muso ye fana. ¹³ O kosɔn lon min Ala ka ne labɔ ne faso ra, ne k'a fɔ Saran ye ko: «Ne be i daari, sabari, ni an ka se yɔrɔ o yɔrɔ, a fɔ mɔgɔw ye ko ne ye i kɔrɔcɛ le ye.»

¹⁴ Abimeleki ka baw ni sagaw ni misiw, ani baaraden cɛmanw ni a musomanw di Ibrahim ma; k'a muso Saran seko a ma. ¹⁵ A ko Ibrahim ma ko: «Ne ta jamana ye nin ye i kɔrɔ, yɔrɔ min ka i diya, i ye taga sigi yi.»

¹⁶ A ko Saran fana ma ko: «A fle, ne be warigbe waga kelen di i kɔrɔcɛ ma, ne ta kewale sara ye. O wari bena i sutara k'a yira aw ta mɔgɔw bɛɛ ra ko i ma jaraki.»

¹⁷ Ibrahim ka Ala daari Abimeleki ye; Ala ka Abimeleki kenɛya, ani a muso, ani a ta baaraden musomanw bɛɛ. O sera ka den woro; ¹⁸ sabu Ala tun ka denworobariya bana le bla Abimeleki ni a ta sɔmɔgɔw bɛɛ ra, Ibrahim ta muso Saran minari kosɔn.

21

Isiyaka worocogo

¹ Matigi Ala tun ka kuma min fɔ Saran ye, Matigi Ala hakiri tora o ra. A tun ka denko layiri min ta Saran ye, a nana o dafa a ye. ² Ala tun ka wagati min latige k'a fɔ Ibrahim ye, o wagati sera minke, Saran ka kɔnɔ ta ka dence woro Ibrahim ye;

[‡] **19:37** 19.37 Mohabu tɔgɔ kɔrɔ b'a yira ko o sunguru jenna ni a yere face le ye ka o den woro. **§** **19:38** 19.38 Beni Ami kɔrɔ ye ko: ne yere ta somogɔ ta den.

o y'a soro Ibrahima tun korora. ³ Ayiwa, Saran ka o dence min woro Ibrahima ye, Ibrahima ka o togo la ko Isiyaka. ⁴ Isiyaka woronin tere seegi, Ibrahima k'a kenesigi, i n'a fo Ala tun k'a yira a ra cogo min na folofolo.

⁵ Ibrahima si tun ye san keme a dence Isiyaka worowagati ra. ⁶ Saran ko: «E! Ala ka ninsondiyakoba* le ke ne ye de! Ni mogo o mogo ka nin men, o tigi bena ninsondiya yere le.»

⁷ Saran ko tuun ko: «Jon le tun be son k'a fo Ibrahima ye ko Saran bena den woro fo ka sin di a ma? A ye nin ye sisan, ne ka dence woro a ye, k'a koronin to.»

Ibrahima ka sira di Hajara ma

⁸ Ayiwa, den tun be korobayara ka na. O nana a dabo sin na lon min na, Ibrahima ka panagbeba do ke o lon na.

⁹ Lon do, Misirankamuso Hajara tun ka dence min woro Ibrahima ye, Saran ka o cenin yerekoto ye Isiyaka na. ¹⁰ Saran k'a fo Ibrahima ye ko: «Jonmuso ni a dence ghen, sabu a dence man kan ka cen ta ni ne dence Isiyaka ye.»

¹¹ O kuma digira Ibrahima ra kosebe, sabu Sumayila fana tun ye a den ye. ¹² O tuma, Ala k'a fo Ibrahima ye ko: «Ibrahima, i kana a to nin kuma ye digi i ra, i ta baaradenmuso ni a dence koson. Ni Saran ka fen o fen pini i fe, i ye o ke a ye; sabu i yere togo bena la i ta duruja min na o bena bo Isiyaka le ra. ¹³ Nka ne bena i ta baaradenmuso dence ke siya do fana bemace ye, sabu i ta den lo.»

¹⁴ Ibrahima wurira sogomada jona fe; a ka domuni di Hajara ma, ka ji ke bara do kono, ka o dulon a kamankun na. A k'a dence di a ma, ko o ye taga. A bora ka taga; nka a tagara tunu Beri Seba kongokolon yoro ra. ¹⁵ Ji nana ban bara kono minke, Hajara k'a dence to yiritunin do koro, ¹⁶ ka taga sigi yoro were, ka metera keme nagon to a ni den ce, ko ale t'a fe k'a den sato ye. A tagara sigi o yoro ra ka to ka kasi. ¹⁷ Ala ka den kulekan men. Ala ta meleke tora san fe ka Hajara wele k'a fo a ye ko: «Hajara, mun le kera? I kana siran, sabu Ala ka den kasikan men†, k'a to yiri koro. ¹⁸ Wuri ka den ta, i ye a boro mina. A ta duruja bena ke siyaba le ye.»

¹⁹ Ala ka Hajara ja yele, a ka kolon do ye. A tagara bara fa ji ra ka na a di den ma, a k'a min.

²⁰ Ala tora den fe. A nana koroya, ka sigi kongokolon kono yi. A nana ke kalanbonbagaba le ye. ²¹ A sigira kongokolon kono yoro do ra, o yoro togo ye ko Paran. A bamuso ka Misirankamuso do furu ka o di a ma.

Ibrahima ni Abimeleki ta jennogonya

²² O ko, lon do Abimeleki nana ni a ta kerekedenw kuntigi ye, min togo ye ko Pikoli, ka na kuma Ibrahima fe. A ko Ibrahima ma ko: «Ala koni be ni i ye i ta kow bee ra.

²³ Ne b'a fe i ye kari Ala ra yan bi, ko ne o, ne ta denw o, ne ta mamadenw o, ko i tena an si janfa; ani ko ne ka koruman min ke i ye, ko i fana bena o numanya nagon le ke ne ye, ani i siginin be ne ta jamana min na lonanya ra, ko i bena o numanya nagon ke o jamana mogow bee ye fana.» ²⁴ Ibrahima ko: «Ne be kari o ra.» ²⁵ Nka Ibrahima ka Abimeleki jaraki kolon do ko ra, sabu Abimeleki ta baaraden dow tun ka o kolon mina fanga ra k'a ke o ta ye. ²⁶ Abimeleki ka Ibrahima jaabi ko: «Ne m'a lon ne ta baaraden juman le ka o ko ke. Ele fana tun m'a fo ne ye. Bi le ne be nin menna kura ye.»

²⁷ Ibrahima ka sagaw ni baw ni misiw di Abimeleki ma; o ka jennogonya don.

²⁸ Ibrahima ka sagagberen wolonfla bo a ta sagaw ra ka o bla danna. ²⁹ Abimeleki ko Ibrahima ma ko: «Nin saga wolonfla bokun ye mun ye ka o bla danna?» ³⁰ Ibrahima ko: «Nin saga wolonfla mina; o ye ke an seere ye k'a yira ko ne le ka kolon nin sogi.»

³¹ O le koson o ka o yoro togo la ko Beri Seba; sabu Ibrahima ni Abimeleki karira nagon ye o yoro le ra.‡

³² O karira nagon ye ten minke Beri Seba, Abimeleki ni a ta kerekedenw kuntigi Pikoli wurira ka seko Filisikaw ta jamana ra.

³³ Ibrahima ka tamarisun do turu Beri Seba. A ka Matigi Ala togo wele o yoro ra, k'a bato, k'a wele ko Matigi Ala banbari.

³⁴ Ibrahima tora Filisikaw ta jamana ra lonanya ra ka wagatijan ke.

22

Ala ka Ibrahima korobo k'a fe a dence ko ra

* **21:6** 21.6 Isiyaka togo koro ye ko: ka ninsondiya. † **21:17** 21.17 Sumayila koro ye heburukan na ko: Ala be mogo lamem. ‡ **21:31** 21.31 Heburukan na Beri Seba koro ye ko: kariri ta kolon, walama ko: saga wolonfla ta kolon.

¹ Ayiwa, o kow ko fe, Ala ka Iburahima korobo k'a fle. Ala k'a wele ko: «Iburahima!» A ko: «Naamu.» ² Ala ko: «I dence kelenpe Isiyaka min ko ka di i ye, o mina ka taga ni a ye Moriya jamana ra; ne bena kuru do yira i ra, ni i sera yi, i b'a ke saraka jenita* ye o kuru kan.»

³ Iburahima wurira sogomada jooona fe, k'a ta fali laben, k'a ta baaraden fla wele ka gban a yere ko, ani a dence Isiyaka. A bena logo min ke ka saraka jeni, a ka o ci, ka o ta, ka ke taga ye. Ala ka yoro min fo a ye, o ka o yoro sira ta. ⁴ O ka tere saba ke tagama ra. A tere sabanan, Iburahima k'a na korota ka yoro ye yorojan yi. ⁵ Iburahima k'a fo baaradenw ye ko: «Aw ye to yan ni fali ye. Ne ni den bena taga fo yan fe yi, ka taga Ala bato. Ni an tilara, an be kosegi ka na.»

⁶ Iburahima ka saraka jenilogo ta, k'a nu a dence Isiyaka kun na, ka takami don fen do konso, ka o ni muru mina a yere boro; ka o fla tagato to jogon fe, ⁷ Isiyaka k'a fo a face ye ko: «Baba!» Iburahima ko: «Naamu, ne dence.» Isiyaka ko: «Tasuma be an fe, logo fana be an boro; saga min bena ke saraka ye, o be min?» ⁸ Iburahima ko: «Saga min bena ke saraka ye, Ala yere le bena o ko janabo.» O fla ka ke taga ye jogon fe.

⁹ Ala tun ka yoro min yira o ra, o tagara se yi minke, Iburahima ka sarakabonan do lo, ka logo lala a kan. A bannin ko o ra, a k'a dence Isiyaka mina k'a siri, k'a la sarakabonan kan, logo san fe. ¹⁰ A k'a boro bo ka muru ta ko a be a dence kannatige. A ko a be muru la den kan na doron, ¹¹ Matigi Ala ta meleke tora san fe ka peren ko: «Iburahima! Iburahima!» Iburahima ko: «Naamu.» ¹² Meleke ko: «I kana i boro se den ma de! I kana foyi ke a ra. Sisan ne k'a lon jate ko i be siran Ala na. O koson i ma ban ka i dence kelenpe ke saraka ye k'a di ne ma.»

¹³ Iburahima k'a na munu minke, a barara ka sagajigi do ye, a minanin be a gban ma ka lo yiritunin do ce ma. A tagara sagajigi mina ka na a faga k'a ke saraka jenita* ye a dence no ra. ¹⁴ Iburahima ka o yoro togo la ko: Yawe Yire*. O koson mogow be to k'a fo bi ko: «Ni an sera Matigi Ala ta kuru kunna, Matigi Ala yere bena a janabo.»

¹⁵ Matigi Ala ta meleke tora san fe ka Iburahima wele a signaga flanan na, ¹⁶ k'a fo a ye ko: «Matigi Ala ta kuma ye nin ye ko: «Ne be kari ni ne yere togo ye, ko i ka min ke nin ye, i ma ban ka i dence kelenpe ke saraka ye k'a di ne ma minke, ¹⁷ o le koson ne bena baraka don i ra, ka i ta duruja caya kosebe i ko lolow, ani i ko kogojida kenken. I ta durujaw bena se o juguw ra, fo ka o ta duguw mina o ra. ¹⁸ Dugukolo siyaw bee bena baraka soro ne fe ele ta duruja baraka le ra, sabu i sonna ka ne kan mina.» »

¹⁹ O ko, Iburahima ni a dence sekora ka taga baaradenw korso. O ka sira ta ka taga jogon fe Beri Seba, sabu Iburahima tun signin be Beri Seba le.

Nahori ta denw

²⁰ Ayiwa, o kow bee ko fe, o nana a fo Iburahima ye ko Milika fana ka dencew sorso Iburahima balemace Nahori fe. ²¹ A dence folo togo ye ko Usi, a flanan togo ye ko Buzi, a sabanan togo ye ko Kemuheli. Kemuheli le nana Aramu woro. ²² Milika dence naaninan kera Kesedi ye, ka Hazo gban o ra, ka Pilidasi gban o ra, ka Yidilafe gban o ra, ka sorso ka Betuheli gban o ra. ²³ Betuheli le nana Rebeka woro. Milika ka o dence seegi le woro Iburahima balemace Nahori fe. ²⁴ Nahori tun ka jonmuso min ke a muso ye, min togo tun ye ko Rehuma, ale fana ka dencew woro; o dencew le ye Teba ye, ani Gahamu, ani Tahasi, ani Mahaka.

23

Saran sacogo

¹ Saran si bee lajennin kera san keme ni san mugan ni wolonfla. ² Saran sara Kiriya Araba. O yoro le be wele fana ko Heburon. A be Kanaana jamana ra. Iburahima nana sigi Saran su korso, k'a su kasi. ³ Iburahima nana bo a muso Saran su korso, ka taga kuma ni Heti ta mogow ye. ⁴ A ko: «Ne ye lonan temebaga le ye aw fe yan. Aw ye yoro do fiyeere ne ma, ne be o ke kaburu ye ka ne ta muso sutara, k'a su bo ne na korso.» ⁵ Heti ta mogow ka Iburahima jaabi ko: ⁶ «An matigice, a fle, ele ye Ala ta fagamaden le ye anw ce ra yan. An ta kaburulo min o min ka i diya, i ye i ta su don o yoro ra; an si tena ban ka an ta sudonyoro to i ye, i ye i ta muso su don.»

⁷ Iburahima k'a kinbiri gban ka Heti ta mogow fo. ⁸ A k'a fo o ye ko: «Ayiwa, i n'a fo aw sonna ko ne ye ne ta muso sutara, o tuma aw ye sabari ka Sohari dence Efuron daari ne ye, ⁹ ko kuruwo min b'a fe Makipela, a ta foro dan na, ko a ye o di ne ma; ne bena a wari kosegi a ma. O yoro ye ke ne ta sudonyoro ye aw fe yan.» ¹⁰ O y'a sorso Efuron yere tun signin be Heti ta mogow ce ra. Ale fana tun ye Heti ta mogow do le ye.

* 22:14 22.14 Yawe Yire, o korso ye heburukan na ko Matigi Ala bena a janabo.

A ka Iburahima jaabi Heti ta mogo tow bee ja na, ani mogo minw bee tun nana o ta dugu kono o lon na. ¹¹ A ko Iburahima ma ko: «On-on, ne matigice, a fle, ne be foro di i ma le, ka kuruwo fana di i ma ka fara a kan. Ne be o bee di i ma ka ne ta dugumogow bee ke a seere ye. Taga i ta muso su don.» ¹² Iburahima k'a kinbiri gban dugumogow bee ja na, ka o fo. ¹³ A k'a fo Efuron ye dugumogow bee ja na ko: «Sabari k'a to ne ye foro songo di; sabari k'a mina, ne be soro ka taga ne ta muso su don yi.» ¹⁴ Efuron k'a fo Iburahima ye ko: ¹⁵ «Ne matigice, foro min songo ye warigbe keme naani, o be mun le cen ne ni ele ce sa? Taga i ta muso su don.»

¹⁶ Efuron ka warida min fo, o benna Iburahima ma. Iburahima ka o wari jate Heti ta mogo bee ja na k'a di Efuron ma: warigbe keme naani, ka kapa ni jagokebagaw ta jate ye. ¹⁷ A kera ten minke, Efuron ta foro min tun be Makipela, Mamire ta yoro tereboyanfan na, foro ni kuruwo min be o yoro ra, ani yiri o yiri be foro kono ka taga a bla fo foro dan na, ¹⁸ o bee kera Iburahima ta ye. Heti ta mogo bee kera a ko seere ye, ani mogo o mogo tun be o ta dugu kono o lon na.

¹⁹ O ko, Iburahima k'a muso Saran su don Makipela ta foro kuruwo ra; o yoro be Mamire ta yoro tereboyanfan na. O yoro le ye Heburon ye fana; a be Kanaana jamana ra. ²⁰ Foro ni kuruwo min tun be yi, o bee kera Iburahima ta ye, ka ke a ta sudonyoro ye. A ka o san Heti ta mogo fe.

24

Isiyaka ni Rebeka ta furu

¹ Ayiwa, Iburahima tun korora kosebe. Matigi Ala tun ka baraka don a ra fen bee ra. ² A ta baardenw bee ra koroba, min meenna a ta so kono ka teme tow bee kan, a tun ka min sigi a ta borofenw bee kunna, a ko ale ma ko: «Sabari ka na i boro la ne woto jukoro*, ³ ka kari Matigi Ala togo ra, sankolo ni dugukolo tigi, ko an siginin be Kanaanaka minw fe yan, ko i tena muso ta ne dence ye olugu ta denw na, ⁴ nka i bena taga ne ta jamana le ra, ne faso ra, ka taga muso ta ne dence Isiyaka ye o yoro ra.» ⁵ Iburahima ta baarden ko: «Ni a nana ke ko muso t'a fe ka na ni ne ye fo yan do? O tuma ne ka kan ka taga ni i dence ye i ta jamana ra wa?» ⁶ Iburahima ko: «On-on de! I kana taga ni ne dence ye fiyewu. ⁷ Matigi Ala sankolo tigi le ka ne labo ne faso ra, ani ne ta jamana ra. A kumana ne fe, ka kari ne ye ko a bena nin jamana di ne ta duruja ma. Ale Ala yere le bena a ta meleke bla i ja ka taga ne faso ra; i bena taga muso ta o yoro le ra ne dence ye. ⁸ Ni a kera ko muso le t'a fe ka na ni i ye, o tuma o kariri kunko bora i kunna. Nka i koni kana taga ni ne dence ye yi.» ⁹ Baarden k'a boro la a matigice Iburahima woto koro, ka kari, ko Iburahima ka min fo, ko ale bena o le ke.

¹⁰ A ka jogome tan ta a matigice ta jogomew ra ka taga, ani a tagamanogonw; fen o fen ye fen dawulaman ye, a ka o bee do ta. A tagara Mesopotami jamana ra, Nahori ta dugu ra. ¹¹ A tagara se yi minke, a ka jogomew lala kolon do koro dugu ko fe. O wagati tun benna wulada le ma, wagati min musow be bo ka na ji bi kolon na.

¹² A ka Ala daari ko: «Matigi Ala, ne matigice Iburahima ta Ala, ne be muso min ko, sabari k'a to ne ye ben ni o ye bi; sabari ka o kojuman ke ne matigice Iburahima ye. ¹³ Ayiwa, ne lonin fle kolon koro yan; ni doonin kera dugu sunguruw bena bo ka na ji bi. ¹⁴ Ni ne ka na a fo sunguru min ma ko: «Sabari ka i ta daga jenge k'a to ne ye min,» ni a ka son, ka ne jaabi ko: «Min; ni i minna, ne bena i ta jogomew fana son o ye min.» Ayiwa, ni sunguru min ka o fo, o le ye ke i ta jonce Isiyaka ta muso ye, i yere ka min latige a ye. O ra ne bena a lon kan ra ko i ka kojuman ke ne matigice Iburahima ye.»

¹⁵ Sani ce ye ban a ta kuma ra doron, Rebeka ye nin ye ni a ta daga ye a kamankun kan, a be nana ji bi. Rebeka tun ye Betuheli denmuso le ye. Betuheli bamuso tun ye Milika ye, a face tun ye Nahori ye; Nahori tun ye Iburahima dogoce ye. ¹⁶ Sunguru cepuman tun lo. A tun ma ceko lon folo. A tagara kolon da ra, ka taga a ta daga fa, ka sira mina. ¹⁷ Iburahima ta baarden borira ka taga a kunben. A ko a ma ko: «Sabari ka daga jigi k'a to ne ye min.»

¹⁸ Sunguru ko: «Do min, baba!» A teliyara ka daga jigi, ka a mina a boro, ka ji di ce ma, a k'a min. ¹⁹ Ce minna ka ban minke, sunguru ko: «Ne bena ji do bi k'a di i ta jogomew fana ma, fo o bee ye min ka fa.» ²⁰ A teliyara ka daga ji yelema beganw ta jiminfaga kono, ka bori ka taga do were bi. A ka ji caman bi jogomew bee ye.

²¹ Ce koni kabakoyanin lonin tora, a be fleri kera; a ma son ka kuma folo. A tun b'a flera ni Matigi Ala bena ale ta sira diya, walama ni a tena a diya.

* **24:2** 24.2 Folefolo ni o yoro mogo tun b'a fe ka kari kogbelen do ra, o tun b'a ke nin cogo ra.

²² Nɔgɔmew bɛɛ nana min ka ban tuma min na, cɛ ka nunnanɛgɛ saninlaman dɔ bɔ, min tun bɛ garamu wɔɔrɔ bɔ, ani bororanɛgɛ saninlaman fla, minw tun ka ca ni garamu kemɛ ye. A ka o di Rebeka ma. ²³ A ka sunguru pininka ko: «Hake to, jɔn ta den le bɛ ele ye? Yala an siyɔrɔ bɛ sɔrɔ i face ta so wa?» ²⁴ Rebeka ko: «Nahori ni Milika dence Betuheli, o denmuso le ye ne ye. ²⁵ Bin ni flaburu bɛ sɔrɔ an fɛ yi caman i ta nɔgɔmew ye. Aw siyɔrɔ fana bɛ sɔrɔ yi.»

²⁶ Cɛ ka o men minke, a k'a kinbiri gban ka Matigi Ala fo. ²⁷ A ko: «Matigi Ala baraka, ne matigice Iburahima ta Ala, sabu a tora a ta kopuman ni a ta kankelentiya kan ne matigice Iburahima ye, a ka o dafa. Matigi Ala yɛɛ le ka ne namina ka na ni ne ye ne matigice Iburahima yɛɛ ta balemaw fɛ.»

²⁸ Sungurunin borira ka taga a bamuso fɛ, ka taga o ko lakari a ye. ²⁹ Rebeka kɔrɔcɛ dɔ tun bɛ yi, a tɔgɔ ye ko Laban. Ale ka o kuma men minke, a borira ka bɔ, ka taga cɛ nɔ fɛ kenɛ ma kolonda ra. ³⁰ Laban tun ka nunnanɛgɛ ni bororanɛgɛ ye a dɔgɔmuso boro. Rebeka tun ka cɛ ta kumaw lakari cogo min na, Laban tun ka o bɛɛ men fana. O kosɔn a wurira ka taga cɛ nɔ fɛ. O y'a sɔrɔ cɛ tun siginin bɛ a ta nɔgɔmew kɔrɔ kolonda ra. ³¹ Laban sera a kɔrɔ minke, a ko: «Wuri ka don so kɔnɔ; Matigi Ala ka baraka don i ra. Mun kosɔn i bɛ to kenɛ ma yan? Ne ka yɔrɔ dɔ laben i ye, ka yɔrɔ dɔ fana laben i ta nɔgɔmew ye.»

³² Cɛ wurira ka taga so kɔnɔ ni Laban ye. O sera so kɔnɔ minke, Laban ka nɔgɔmew ta doniw jigi, ka bin ni flaburu di o ma, ka ji di cɛ ni a nɔfɛmɔgɔw ma, o ka o senw ko. ³³ O ko, o ka domuni sigi o kɔrɔ. Nka cɛ ko: «Kuma min bɛ ne fɛ, ni ne ma o fo, ne tɛ se ka domuni kɛ.» Laban ko: «Ayiwa, min bɛ i fɛ, o fo sa.»

³⁴ Cɛ ko: «Ne ye Iburahima ta baaraden le ye. ³⁵ Matigi Ala ka baraka don ne matigice ra kɔsɛɛ, k'a kɛ fentigi ye, k'a borofɛnw caya, ka sagaw ni baw ni misiw di a ma, ani warigbɛ ni sanin, ani baaraden cɛmanw ni musomanw, ani nɔgɔmew ni faliw. ³⁶ Ne matigice ta muso Saran fana, ale ni a ta kɔrɔya bɛɛ, a ka dence woro ne matigice ye. Ne matigice k'a borofɛn bɛɛ di o dence le ma. ³⁷ Ayiwa, lon dɔ, a nana a fo ko ne ye kari ale ye, ko ne tɛna muso ta ale dence ye Kanaanakaw ta denmusow ra, ale siginin bɛ minw cɛ ra yi; ³⁸ ko nka ne ye taga ale faso le ra, ale ta mɔgɔw fɛ, ka taga muso jini ale dence ye o yɔrɔ ra. ³⁹ Ne k'a fo a ye ko: «Ni muso t'a fɛ ka na ni ne ye dɔ?» ⁴⁰ A ko: «Ne bɛ tagama ka kaɲa ni Matigi Ala min ta kuma ye, ale yɛɛ le bɛna a ta mɛlɛkɛ ci ka taga ni i ye, k'a to i ta sira ye diya, janko i ye muso dɔ ta ne dence ye ne faso ra, ne ta somɔgɔw ra.» ⁴¹ A ko: «Ni i tagara muso daari ne ta somɔgɔw fɛ, ni olugu le ma sɔn k'a di i ma, o tuma i ta kariri kunko bɔra i kunna.»

⁴² «Ayiwa, ne nana o le ra ka na se kolonda ra bi. Ne ko: «Matigi Ala, ne matigice Iburahima ta Ala, ni i b'a fɛ ka ne ta sira diya, ⁴³ o tuma ne bɛ lɔ kolonda ra yan; sunguru min bɛna bɔ ka na ji bi, ni ne k'a fo a ye ko: Sabari k'a to ne ye i ta daga ji dɔɔn min. Ni a ka ne jaabi ko: ⁴⁴ Dɔ min; o ko, ne bɛna dɔ bi k'a di i ta nɔgɔmew fana ma. Ayiwa, ni sunguru min ka o fo, o ye kɛ ne matigice dence ta muso ye, Matigi Ala yɛɛ ka min latige a ye.» ⁴⁵ Ayiwa, sani ne ye ban o kuma ra ne yɛɛ kɔnɔ dɔrɔn, Rebeka ye nin ye ni a ta daga ye a kamankun kan, a bɛ nana. A nana ji bi kolɔn na. Ne ko a ma ko: «Sabari ka ji di ne ma ne ye min.» ⁴⁶ A teliyara k'a ta daga jigi ko ne ye min, ko ale bɛna ji bi k'a di nɔgɔmew fana ma o ye min. Ayiwa, ne minna. O ko, a ka ji bi k'a di ne ta nɔgɔmew fana ma, o minna. ⁴⁷ Ne k'a pininka ko: «Jɔn den le bɛ ele ye?» A ko: «Nahori ni Milika dence Betuheli, o denmuso le bɛ ne ye.» Ne ka nunnanɛgɛ dɔ don a nun na, ka bororanɛgɛ don a boro ra. ⁴⁸ O ko, ne ka ne kinbiri gban dugu ma, Matigi Ala na kɔrɔ, ne matigice Iburahima ta Ala, k'a fo; sabu ale le blara ne na ka teren ni ne ye fo yan, k'a to ne ye ne Matigice yɛɛ dɔgɔcɛ ta denmuso le sɔrɔ, ne matigice dence ye. ⁴⁹ Ni aw b'a fɛ ka o kopuman kɛ ne matigice ye, k'a ta kankelentiya yira, o tuma aw ye a fo ne ye; ni aw fana tɛ se k'a kɛ, aw ye a fo, janko ne ye tagayɔrɔ lon.»

⁵⁰ Ayiwa, Laban ni Betuheli ka Iburahima ta jɔncɛ jaabi ko: «Nin ko bɔra Matigi Ala yɛɛ le ra. An tɛ se k'a sɔsɔ. ⁵¹ Rebeka ye nin ye, a ta ka taga ni a ye; a ye kɛ i matigice dence ta muso ye, i n'a fo Matigi Ala yɛɛ k'a latige cogo min na.» ⁵² Iburahima ta jɔncɛ ka o kuma men minke, a k'a kinbiri gban ka Matigi Ala bato. ⁵³ A ka masirifɛnw bɔ k'a di Rebeka ma; dɔw warigberaman, dɔw saninlaman, ani faniw. A ka fɛn dawulamanw di a kɔrɔcɛ ni a bamuso fana ma. ⁵⁴ O ko, a ni a tagamanɔgɔnw ka domuni kɛ, ka min. O sira. O wurira minke sɔgɔmada fɛ, a ko: «Aw ye sira di ne ma, ne bɛ seko ne matigice fɛ.» ⁵⁵ Rebeka kɔrɔcɛ ni a bamuso ko: «A to sunguru ye wagati fitini kɛ ni an ye, tere tan nɔgɔn; o ko, aw bɛ taga.» ⁵⁶ Cɛ ko: «Matigi Ala ka ne ta sira diya ka ban; aw kana ne lalo tuun. Aw y'a to ne ye taga ne matigice fɛ.» ⁵⁷ Rebeka ta mɔgɔw ko: «Ayiwa, an ye sunguru wele k'a pininka.» ⁵⁸ O ka Rebeka wele k'a pininka ko: «I b'a fɛ ka taga ni cɛ ye sisan wa?» A ko: «Onhɔn.»

⁵⁹ O cogo ra, o ka o balemamusu Rebeka ni a lamobamusu bla ka taga ni Iburahima ta baaraden ni a tagamaɲogɔnw ye. ⁶⁰ Sani o ye taga, o ka dugawu ke Rebeka ye; o ko: «An balemamusu, Ala ye den caman di i ma, ka o ke mogo waga caman caman ye. Ala y'a to o ye se o juguw ra, ka o ta duguw mina o ra.»

⁶¹ Rebeka ni a ta baaradenmusow wurira ka taga yelen ɲogomɛw kan, ka gban ce ko. A tagara ni Rebeka ye o cogo le ra.

⁶² O y'a soro Isiyaka tun bora Lasayi Royi ta kolon yoro ra. A tun siginin be jamana woroduguyanfan le fe. ⁶³ Lon do, wulada fe, Isiyaka bora ka taga yaalayaala kongo kono, ani ka miiri. A nana a na korota ka fleri ke, a ka ɲogome dow ye, o be nana. ⁶⁴ Rebeka nato k'a na korota ka Isiyaka ye. A jigira ka bo ɲogome kan. ⁶⁵ A ka Iburahima ta baaraden jininka ko: «Ce juman le be nana an kunben tan?» Baaraden ko: «Ne matigice Isiyaka lo.» Rebeka ka o men minke, a k'a ta lankana biri.

⁶⁶ Ayiwa, baaraden tun ka ko o ko ke, a ka o bee ɲafo Isiyaka ye. ⁶⁷ Isiyaka tagara Rebeka bla a bamuso Saran ta fanibon kono. Rebeka kera a muso ye; a ko diyara Isiyaka ye.

O le kera sababu ye ka Isiyaka jusu suma a bamuso sanin ko.

25

Iburahima ta duruja tow

¹ Ayiwa, Iburahima ka muso werɛ ta; ale togo tun ye ko Keturra. ² Keturra ka dence minw woro Iburahima ye, o kera Zimiran ye, ani Yokisan, ani Medan, ani Madiyan, ani Isibaki, ani Suwa. ³ Yokisan ka Seba ni Dedan woro. Dedan le ye Asurikaw ye, ani Letusikaw, ani Lemikaw bemace ye. ⁴ Madiyan dencew tun ye Efa ye, ani Eferi, ani Hanoki, ani Abida, ani Elida. Olugu bee le ye Keturra denw ni a mamadenw ye.

⁵ Nka Iburahima k'a borofenw bee di Isiyaka le ma. ⁶ A tun ka jonmuso minw ke a musow ye, a ka olugu dencew fana son fen dow ra. Nka sani a ye sa, a ka olugu bla ka taga fo yorojan, tereboyanfan jamanaw ra, ka o mabo a dence Isiyaka ra.

Iburahima ta saya

⁷ Iburahima si bee lajennin kera san keme ni san biwolonfla ni san looru; a ka o le soro. ⁸ Iburahima korora fo ka koroya diyabo. O ko, a sara, ka taga fara a bema tow kan. ⁹ A dence fla, Isiyaka ni Sumayila, olugu k'a su don Makipela kuruwo ra. O yoro be Hetikace Sohari dence Efuron ta foro ra. A be Mamire tereboyanfan na. ¹⁰ Iburahima tun ka o yoro le san Heti ta denw fe. Iburahima ni a muso Saran su donna yi le.

¹¹ Iburahima sanin ko, Ala ka baraka don a dence Isiyaka ra. Isiyaka tun siginin be Lasayi Royi ta kolon yoro le ra.

Sumayila ta duruja

¹² Iburahima ta muso Saran ta baaradenmuso min togo tun ye ko Hajara, o Misirankamusu tun ka dence min woro Iburahima ye ni a togo tun ye ko Sumayila, ale ta duruja fle nin ye. ¹³ A dencew togow ye nin ye, ka kana ni o ta woro wagatiw ye: a dence folo ye Nebayoti ye; o ko fe, Kedari, ani Adibeli, ani Mibisamu, ¹⁴ ani Misima, ani Duma, ani Masa, ¹⁵ ani Hadadi, ani Tema, ani Yeturi, ani Nafisi, ani Kedima.

¹⁶ Olugu le ye Sumayila dencew ye. O togow le ye o ye, ka kana ni o ta duguw, ni o ta werew ye. O kera kuntigi tan ni fla ye o ta siyaw ra. ¹⁷ Sumayila si bee lajennin kera san keme ni san bisaba ni san wolonfla; a ka o le ke. O ko, a sara fana ka taga fara a bemace tow kan. ¹⁸ A denw tun siginin be mara min na, o be damina Havila mara ra ka taga a bla fo Suri kongokolon na. A yoro be Misiran jamana tereboyanfan na, Asiri jamana sira ra. O sigira o yoro ra o danna, ka o yere mabo o balemaw bee ra.

Isiyaka dence fla worocogo

¹⁹ Ayiwa, Iburahima dence Isiyaka ta duruja ye nin ye. ²⁰ Iburahima ka Isiyaka woro. Ka Isiyaka si to san binaani, a ka Rebeka furu. Rebeka face tun ye Betuheli ye. Betuheli tun ye Arameka le ye, a be bo Mesopotami jamana ra. Rebeka koroce le tun ye Laban ye; ale fana tun ye Arameka ye.

²¹ Isiyaka ka Matigi Ala daari kosebe a muso Rebeka ye, sabu a tun ma den soro. Matigi Ala ka a ta daariri lamen; a muso ka kono ta. ²² Rebeka ka kono ta flandinw le ra. K'a soro o ma woro ban, denw tun be ɲogon ɲonɲonina o bamuso kono. Rebeka ko: «Ni o lo, ne ta konotari kun kera mun le ye sa?» A ka Matigi Ala jininka o ko ra. ²³ Matigi Ala ko:

«Siya fla le be i kono;

ni i ka na o siya fla woro,
o tena ben kelen ma;
o bena faran.

O fla ra kelen fanga bena bonya ka teme to kelen ta kan;
koroceman le bena ke dogoceman ta jon ye.»

²⁴ Ayiwa, Rebeka jigilon nana se. Sigiya ma ke a ra tuun, a jigira flandinw le ra. ²⁵ Den folo nana; ale kera wulenman, k'a yoro bee ke si ye i ko sagasi derege. O ka ale togo la ko Esawu. ²⁶ O ko, a dogoce nana; ale nato k'a korocce sen mina a boro. O ka ale togo la ko Yakuba*.

O worora ka Isiyaka si to san biwooro.

Esawu banna a ta koroya ra

²⁷ Denw nana janatige. Esawu nana ke donsocefari ye, ka ke kongoyalabaga ye. Yakuba, ale kera mogo sumanin ye, ka ke sokonogigibaga ye. ²⁸ Esawu ko le tun ka di Isiyaka ye, sabu ale baraka ra, Isiyaka tun be sogo soro k'a domu. Yakuba ko le tun ka di Rebeka ye.

²⁹ Lon do, Yakuba tun be soso tobira. Esawu sengerinba nana ka bo kongo ra. ³⁰ A ko Yakuba ma ko: «Ne segera, kongo be jini ka ne faga; sabari k'a to ne ye i ta sosowulen nin do domu.» Ayiwa, o le koson Esawu togo nana la ko Edomu†. ³¹ Yakuba ko: «Ni i ka i ta koroya falen soso ra ne fe bi, ne be soro ka soso do di i ma.» ³² Esawu ko: «Kongo be jini ka ne faga; koroya be mun le ja ne ye?» ³³ Yakuba ko: «Kari a ra folo ne ye.» Esawu karira; a k'a ta koroya falen Yakuba fe soso ra. ³⁴ O ko, Yakuba sorora k'a ta soso do di Esawu ma, ani buru. Esawu ka o domu, ka ji min, ka wuri ka teme.

A kera ten le, Esawu ma a ta koroya jate.

26

Isiyaka tagara Filisikaw ta jamana ra

¹ Ayiwa, o bee ko, kongo do benna jamana kan. O ni Iburahima ta wagati ta kongo tun te kelen ye. Isiyaka wurira ka taga Filisikaw ta masace Abimeleki fe, Gerari dugu konso. ² Matigi Ala k'a yere yira Isiyaka ra, k'a fo a ye ko: «I kana taga Misiran de! Ne be jamana min yira i ra, i ye sigi yi le. ³ Sigi nin jamana ra yan. Ne bena ke ni i ye, ka baraka don i ra, sabu ne bena nin yoro bee di i ni i ta duruja ma. O cogo ra ne ka layiri min ta i face Iburahima ye, ne bena o dafa. ⁴ Ne bena i ta duruja caya, k'a ke i ko lolow ka ca cogo min na. Ne bena nin mara bee di i ta duruja ma. Dugukolo siyaw bee bena baraka soro ne fe ele ta duruja sababu le ra, ⁵ sabu Iburahima ka ne kan mina; a ka ne ta koketaw, ani ne ta kumaw, ani ne ta cifoninw, ani ne ta sariyaw bee sira tagama.»

⁶ Ayiwa, Isiyaka tora Gerari. ⁷ Ni o tun ka Isiyaka nininka a muso ko ra, a tun be to k'a fo mogow ye ko Rebeka ye ale dogomuso le ye. A tun be siran ko ni ale k'a fo ko a muso lo, ko mogow bena ale faga Rebeka koson, sabu a tun ce ka ji kosebe.

⁸ O nana meen Gerari minke, lon do Filisikaw ta masace Abimeleki ka fleri ke finetiri fe, ka Isiyaka ni a muso Rebeka ye, o be toron kera jagon fe. ⁹ Abimeleki ka Isiyaka wele k'a fo a ye ko: «Ele ni muso nin toronkocogo b'a yira ko i muso lo, sigiya te o ra. Mun na i ko an ma ko i dogomuso lo?» Isiyaka ko: «Ne ka o fo sabu ne tun be siranna ko aw bena ne faga a koson le.» ¹⁰ Abimeleki ko: «I ka mun ko le ke nin ye tan? A tun tora donin ne ta mogow do tun bena jen ni i ta muso ye; i tun bena a to an be Ala hake ta ka an yere jaraki gbansan.»

¹¹ O tuma Abimeleki ka kankari la a ta mogow bee ye ko: «Ni mogow min ka maga Isiyaka ra, walama a muso ra, o tigi be faga.»

¹² Ayiwa, Isiyaka tora Gerari ka sene ke, ka siman dan. Ala ka baraka don a ta baara ra, a ta siman jana; a ka min dan a ka o jagon caman soro.

¹³ Isiyaka borofenw nana caya, fo ka na a ke nafortogiba ye. ¹⁴ Sagakuruw tun b'a fe, ani baw, ani misiw, ani baarden caman. A nana ke fo a pangboya ka Filisikaw mina. ¹⁵ A kera ten, Isiyaka face Iburahima ta baardenw tun ka kolon o kolon sozi, Filisikaw ka bogwo ke o bee konso ka o gberen. ¹⁶ O ko, Abimeleki ko Isiyaka ma ko: «Taga ka bo an fe yan, sabu i fanga bonyara ka teme an kan.»

Filisikaw ka Isiyaka kere a ta kolonw ko ra

¹⁷ Isiyaka bora yi ka taga se Gerari kenegbe ra. A sigira o yoro ra.

* 25:26 25.26 Yakuba koro ye Heburu kan na ko senminabaga, walama mogojanfabaga. † 25:30 25.30 Edomu fana kera Esawu togo do ye. A koro ye ko: wulenman.

¹⁸ Ayiwa, Isiyaka face Iburahima ta wagati ra, a tun ka kolon minw sozi, ni Filisikaw nana o gberen Iburahima sanin ko, Isiyaka ka o kolonw bogɔ bo tuun. A face Iburahima tun ka togo minw don o kolonw na, Isiyaka ka o togo kelenw don o ra tuun.

¹⁹ Lon do, Isiyaka ta baardenw ka kolon do sozi o kenegbe ra yi, ka taga se bununji do ma. ²⁰ Gerari ta sagagbenbagaw ka o ye minke, o ka Isiyaka ta sagagbenbagaw kere. O ko: «Nin ji ye anw ta le ye.» Isiyaka ka o kolon togo la ko Eseki*, ko sabu o kerera a koson.

²¹ Isiyaka ta baardenw ka kolon do were sozi; o nana kere ke o fe o fana koson. Isiyaka ka o togo la ko Sitina†.

²² O bora yi ka taga kolon do were sozi tuun. Mogo si ma na kere ke o fe o koson. A ka o togo la ko Rehoboti‡; ko sisan koni Matigi Ala ka an wasa yere le. Sisan an borofenw bena caya jamana konɔ.

²³ Isiyaka bora yi ka taga Beri Seba.

²⁴ Lon do, su fe, Matigi Ala k'a yere yira Isiyaka ra k'a fo a ye ko: «Ne le ye i face Iburahima ta Ala ye. I kana siran, sabu ne be ni i ye. Ne bena baraka don i ra, ka i ta duruja caya, ne ta baarden Iburahima koson.»

²⁵ Isiyaka ka sarakabonan do lo, ka Matigi Ala togo wele, k'a bato. O ko, a k'a ta fanibon lo o yoro ra. A ta baardenw ka kolon do sozi o yoro ra fana.

Abimeleki nana jɛnɔɔɔnya don ni Isiyaka ye

²⁶ Lon do, Abimeleki ni a terice Ahusati ni a ta kerekedenw kuntigi Pikoli bora Gerari ka na Isiyaka fe. ²⁷ Isiyaka ko o ma ko: «Mun koson aw nana ne fe tuun, k'a soro aw ka ne koninya, ka ne ghen ka bo aw ta yoro ra?» ²⁸ O ko: «An k'a ye ko Matigi Ala be ni i ye le, o koson an nana i fe, ko an ye kari ka layiri ta jɔɔɔn ye, ka jɛnɔɔɔnya don an ni jɔɔɔn ce. ²⁹ Kari Ala ra ko i tena kojugu ke an na, i n'a fo an fana ma kojugu ke i ra cogo min na; an ka konuman dama le ke i ye. An ka i bla ka bo an fe hera ra; ayiwa, sisan Matigi Ala fana ka baraka don i ra.»

³⁰ Isiyaka ka domuniba tobi o ye; o ka o domu, ka min. ³¹ O dugusagbe sɔɔɔmada fe o wurira, o ka jɛnɔɔɔnya don ni Isiyaka ye, ka layiri ta jɔɔɔn ye. O ko, o faranna jɔɔɔn na; Isiyaka ka sira di o ma, o tagara hera ra.

³² Ayiwa, o lon yere, Isiyaka ta baardenw tun be kolon min sogira, o nana o kolon ko fo Isiyaka ye. O ko: «An ka kolon sozi ka se ji ma.» ³³ Isiyaka ka o kolon togo la ko Seba. O koson o dugu togo nana la ko Beri Seba§. O togo le tora a ra fo ka na se bi ma.

Esawu ta musow

³⁴ Ayiwa, ka Esawu si to san binaani, a ka Beri denmuso furu; Beri tun ye Hetika le ye; a denmuso togo tun ye ko Yuditi. O ko, Esawu ka Elon denmuso fana furu. Elon fana tun ye Hetika ye. A denmuso togo tun ye ko Basimati. ³⁵ O muso fla ta ko ka Isiyaka ni Rebeka jusu tooro kosebe.

27

Isiyaka ka dugawu ke Yakuba ye

¹ Isiyaka tun korora. A padenw baraka dogoyara fo ka na ke a te foyi yera tuun. Lon do, a k'a dence folo Esawu wele; a ko: «Ne dence!» Esawu ko: «Naamu.» ² Isiyaka ko: «A fle, ne korora, ne ma ne sawagati lon fana. ³ Sabari, i ye i ta donsominanw ta, i ta kalan ni i ta bijew, ka taga kongo ra ka taga sogo pini ne ye. ⁴ Sogo tobicogo min ka di ne ye, i bena a tobi o cogo ra, ka na a di ne ma, ne ye a domu, janko ne ye dugawu ke i ye sani ne ye sa.»

⁵ Isiyaka ka min fo, jaga Rebeka ka o men. Ayiwa, Esawu nana taga kongo ra ka taga sogo pini minke, ⁶ Rebeka ko a dence Yakuba ma ko: «Ne ka i face kumakan men, a tun b'a fora i korocɛ Esawu ye ko: ⁷ «Taga sogo pini ne ye; sogo tobicogo min ka di ne ye, i bena o jɔɔɔn tobi k'a di ne ma ne ye a domu; ni o kera, ne bena dugawu ke i ye Matigi Ala na korɔ sani ne ye sa.» ⁸ Rebeka ko Yakuba ma tuun ko: «Ne dence, ne bena min fo i ye, i toro lo ka o lamɛn kosebe. ⁹ Taga ba fla mina bakuru ra ka na. Domuni min jɔɔɔn ka di i face ye, ne bena o tobi a ye, ¹⁰ i be taga ni a ye a fe, a b'a domu, ka dugawu ke i ye sani a ye sa.»

¹¹ Yakuba ko a bamuso Rebeka ma ko: «Can lo, nka ne face k'a lon ko si be Esawu fari ra, k'a soro si te ne fari ra. ¹² Ni ne face ka na a fo ko a be maga ne ra, a bena a lon ko ne te Esawu ye; ne bena ke mogojanfabaga le ye. O tuma sani ne ye dugawu soro, ne

* 26:20 26.20 Eseki koro ye ko: kere. † 26:21 26.21 Sitina koro ye ko: sosori. ‡ 26:22 26.22 Rehoboti koro ye ko: wasa. § 26:33 26.33 Seba koro ye ko: ka kari; Beri Seba koro ye ko: Kariri ta kolon.

bena danga le soro.»¹³ A bamuso ko: «Ne dence, Ala y'a to o danga ye ne yere le mina. Ne ka min fo, o ke doron; taga baw mina ka na.»

¹⁴ Yakuba tagara ba fla mina ka na a di a bamuso ma. Sogo tobicogo min ka di a face ye, a bamuso ka o jagon do tobi. ¹⁵ O ko, Rebeka k'a dence folo Esawu ta fani dow ta bon koro, fanijuman dow, ka o don Yakuba ra. ¹⁶ A ka bagbolo do ke ka Yakuba borokanw datugu, ani a kan. ¹⁷ A ka sogo min tobi, a ka o di Yakuba ma ko a ye taga ni a ye a face fe. ¹⁸ Yakuba tagara ni sogo ye a face fe. A k'a face wele ko: «Baba!» Isiyaka ko: «Naamu!» A ko: «Ne dence, ele ye jon le ye?» ¹⁹ Yakuba k'a face jaabi ko: «Ne le ye i dence folo Esawu ye. I tun ka min fo ne ye, ne ka o le ke. Sabari ka wuri ka sigi ka ne ta sogo do jimi, ka dugawu ke ne ye.» ²⁰ Isiyaka ko a dence ma ko: «E! Ele ka sogo soro ka ban wa?» Yakuba ko: «I Matigi Ala yere le ka sogow lana ne fe.» ²¹ Isiyaka ko: «Ne dence, gbara yan, ne ye maga i ra k'a lon ni can lo ko ele le ye ne dence Esawu ye, walama ni ele te.» ²² Yakuba gbarara a face ra; a face magara a ra minke, a ko: «A tigi kan ye Yakuba kan ye, nka a borow ye Esawu ta borow ye.» ²³ Isiyaka ma se k'a lon ko Yakuba lo, sabu si tun be a borow ra i n'a fo a balemace Esawu borow. A ka dugawu ke a ye. ²⁴ A k'a jininka tuun ko: «Yala can ra ele le ye ne dence Esawu ye wa?» Yakuba ko: «Onhon.» ²⁵ Isiyaka ko: «Ne dence, o tuma sogo sigi ne koro, janko ne ye do jimi, ka dugawu ke i ye.» Yakuba ka sogo sigi a koro, a k'a domu. Yakuba nana ni rezenji fana ye, a ka o min. ²⁶ O ko, Isiyaka ko: «Gbara ne ra, i ye ne fo ni kanuya ye.» ²⁷ Yakuba gbarara a ra k'a fo ni kanuya ye. Isiyaka ka a ta faniw kasa men. A ka dugawu ke a ye; a ko:

«Onhon, Matigi Ala ka baraka don kongo min na
ne dence kasa be i ko o kongo kasa.

²⁸ Ne dence, Ala ye sankolo gomiji di i ma
ka dugukolo turu di i ma,
ka siman ni rezen di i ma caman.

²⁹ Ala ye jamanaw bla i ta fanga koro
k'a to siyaw ye na o kinbiri gban i koro.
Ala ye i ke i balemaw matigice ye,
k'a to i balemaw ye na o kinbiri gban i koro.
Ni mogo min ka i minako juguya,
Ala ye o tigi danga;
ni mogo min ka i minako ja,
Ala ye baraka don o tigi ra.»

³⁰ Ayiwa, Isiyaka ka dugawu ke Yakuba ye ka ban minke, ani Yakuba bora a koro minke doron, a koroce Esawu nana ka bo kongo ra. ³¹ A tagara a ta sogo do tobi ka taga o sigi a face koro. A ko a face ma ko: «Baba, wuri ka i dence ta sogo do domu, ka dugawu ke a ye.» ³² A face Isiyaka ko: «Ele ye jon le ye?» A ko: «Ne le ye i dence koroba Esawu ye.» ³³ Esawu ka o fo minke, Isiyaka ja tigersa fo a be yereyere. A ko: «O tuma jon le tagara sogo faga ka na o tobi k'a di ne ma? Sani i ye na, do nana ni sogo ye ne fe; ne k'a domu ka dugawu ke a tigi ye, a fana bena o dugawu soro.»

³⁴ Ayiwa, Esawu ka o kuma men a face fe minke, a jusu kasira; a kulera kosebe. A k'a fo a face ye ko: «Baba, dugawu do ke ne fana ye!» ³⁵ Isiyaka ko: «I dogoce le nana faninya tige, ka i janfa, ka i ta dugawu sonya.»

³⁶ Esawu ko: «E! O tuma a togo lara minke ko Yakuba*, o koson a ka ne janfa fo sijaga fla ke? A togo benna a ma faasi. A ka ne ta koroya mina ka o ke a yere ta ye; sisan, a ka ne ta dugawu fana sonya.»

Esawu ko a face ma ko: «O tuma ele ma dugawu do bla ne fana ye wa?» ³⁷ Isiyaka ko Esawu ma ko: «A fle, ne ka dugawu ke a ye ka ban ko a ye ke i matigice ye, ko a balema tow be ye ke a ta jonw ye; ne ka siman ni rezen caman dugawu ke a ye. Ne bena dugawu juman were le ke ele ye tuun sa?» ³⁸ Esawu ko a face ma ko: «Baba, o tuma o dugawu kelen doron le tun be ele fe wa? Dugawu do were ke ne ye.» Esawu ka o fo minke, a kasira kosebe. ³⁹ A face ko:

«A fle, ele tena dugukolo turu soro,
i tena sankolo gomiji fana soro.

⁴⁰ I bena panamanya i ta keremuru le baraka ra.
I bena ke i dogoce ta jon ye fana;
nka i bena to i yere ma ka yaala ka lamini,
ka i yere bo a ta jonya fanga koro.»

* 27:36 27.36 Yakuba togo koro ye ko: mogojanfabaga.

⁴¹ Ayiwa, Isiyaka tun ka dugawu min ke Yakuba ye, o ko kera sababu ye k'a to Esawu ka Yakuba koninya; a nana ke Esawu tun b'a fora a yere konko ko: «Ne face sawagati be surunyara; ni a sara, ni ne k'a sutara ka ban, ne be ne dogoce Yakuba faga.» ⁴² Do tagara Rebeka fe, ka taga a dence folo Esawu ta miiriya fo a ye. Rebeka k'a dence Yakuba wele, k'a fo a ye ko: «A fle, i koroce Esawu ko a bena i faga k'a yere dimibo. ⁴³ O ra ne bena min fo i ye, o laman. I ka kan ka bori ka taga Haran jamana ra, ne koroce Laban fe yi. ⁴⁴ I be taga to ale koroko ka wagati ke yi, sani k'a to i koroce jusu ye suma. ⁴⁵ I ye to yi fo i koroce ta dimi ye mala, janko i ka min ke a ra, a ye jina o ko. Ni a nana jina, ne bena i lana yan tuun. Ni o te, ne le bena bono aw fla bee ra lon kelen na.»

⁴⁶ Ayiwa, Rebeka tagara a fo Isiyaka ye ko: «Isiyaka, Esawu ka Heti denmuso minw furu, o musow koni ka ne sege fo ka dunuja logo bee bo ne ra. Ayiwa, ni Yakuba fana nana o musow jagon do furu nin jamana ra yan, Heti denmusow ra, o tuma hali ne ye sa o belen ka fisa.»

28

Yakuba tagara Mesopotami jamana ra

¹ Ayiwa, Isiyaka ka Yakuba wele o le ra ka dugawu ke a ye, k'a fo a ye ko: «I kana i ta muso ta Kanaanakaw ta denmusow ra de! ² I be taga fo Mesopotami jamana le ra, i bamuso face ta so, ka taga i bamuso koroce Laban ta denmuso do ta i muso ye o yoro ra yi. ³ Sebetigi Ala ye baraka don i ra, ka den caman di i ma, ka i ta duruja caya, janko i ta mogow ye ke mogow camanba ye. ⁴ Ala ka baraka min don Iburahima ra, a ye o baraka jagon don ele ni i ta duruja ra, janko i siginin be jamana min na lonanya ra bi, o jamana min dira Iburahima ra, o jamana ye ke i ta ye.»

⁵ O ko, Isiyaka ka Yakuba bla ka taga Mesopotami jamana ra, Laban fe, min ye Aramekace Betuheli dence ye. Laban ye Yakuba ni Esawu bamuso Rebeka koroce le ye.

Esawu ka muso wexe furu

⁶ Ayiwa, Esawu nana a ye ko Isiyaka ka dugawu ke Yakuba ye, k'a ci ka taga Mesopotami jamana ra, ka taga muso ta yi; a k'a ye ko a ka dugawu ke Yakuba ye k'a fo a ye ko a kana muso ta Kanaanakaw ta denmusow ra; ⁷ a k'a ye fana ko Yakuba k'a face ni a bamuso kan mina, ka taga Mesopotami jamana ra. ⁸ Ayiwa, Esawu k'a lon o le ra ko Kanaana sunguruw man di a face Isiyaka ye. ⁹ A k'a ye ten minke, a wurira ka taga Iburahima dence Sumayila ta mogow fe, ka taga olugu denmuso do furu ka o fara a muso tow kan. O sunguru togo tun ye ko Mahalati. Ale tun ye Nebayoti dogomuso ye.

Yakuba ta siko

¹⁰ Ayiwa, Yakuba bora Beri Seba ko a be taga Haran. ¹¹ A tagato, a sera yoro do ra; a sira yi sabu tere tun benna ka ban. A ka kabakuru do ta ka o bla a kun koroko ka la. ¹² A sikora ka yelenyelennan do ye, a lonin be dugu ma, a kun be sera fo sankolo ma. Ala ta melekwun tun be yelenna ka jigi o yelenyelennan fe. ¹³ Matigi Ala yere tun be yelenyelennan kunna, san fe. Ala ko Yakuba ma ko: «Ne le ye Matigi Ala ye, i bemace Iburahima ta Ala, ani i face Isiyaka ta Ala. I lanin be dugukolo min kan, ne bena o di i ni i ta duruja ma. ¹⁴ I ta duruja bena caya i ko dugukolo kenkenmugu. I ta denw bena caya ka taga terebenyanfan na, ka taga tereboyanfan na, ka taga sahiliyanfan fe, ani ka taga woroduguyanfan fe. Ne bena baraka don dugukolo gbaw bee ra, ele ni i ta duruja le sababu ra. ¹⁵ Ne be ni i ye; ni i be taga yoro o yoro, ne bena ke ni i ye ka i tanga kojugu ma. Ne bena a to i ye seko ka na nin jamana ra yan tuun. Ne tena i to i kelen na fiyewu. Ne ka fen o fen fo i ye, ne bena o bee ke k'a dafa.»

¹⁶ Yakuba wurira a ta sunogo ra minke, a ko: «Sigiya t'a ra, Matigi Ala be nin yoro ra, k'a soroko ne tun ma o lon.» ¹⁷ Yakuba siranna; a ko: «Nin yoro ye siranyayoro le ye de! I b'a soroko yan le ye Ala ta so ye co. Sankolo dinda fana ka kan ka soroko yan le.» ¹⁸ A wurira sogomada joona fe; a tun ka kabakuru min bla a kun koroko, a ka o wuri k'a lo, ka turu bon a kan, k'a ke hakirijigifen ye. ¹⁹ A ka o yoro togo la ko Beteli*^{*}; k'a soroko folofolo o yoro togo tun ye le ko Luzi.

²⁰ Yakuba ka dajuru ta Ala fe; a ko: «Ni Ala tora ni ne ye, ka ne tanga kojuguw ma nin tagama ra, ni a ka domuni di ne ma ne y'a domu, ka ne ta fani donta di ne ma, ²¹ k'a to ne ye seko hera ra ka na ne faso ra, o tuma Matigi Ala bena ke ne ta Ala ye. ²² Ne ka nin kabakuru min lo nin ye fana yan, k'a ke hakirijigifen ye, o yoro bena ke Ala ta so ye. Ni ne ka fen o fen soroko, ne bena o yaga bo Ala ye.»

* 28:19 28:19 Beteli koroko ye ko: Ala ta so.

29

Yakuba sera Laban fe

¹ Yakuba wurira ka sira mina ka taga tereboyanfan jamana fan fe. ² A tagara kolon do ye kongo konɔ. Sagakuru saba tun be yi, o sagaw tun lanin be kolonda ra. O tun be o sagaw lamin o kolon le ra. O tun be kolon datugu ni kabakuru min ye, o kabakuru tun ka bon kosebe.

³ O tun be sagaw bee lajen o yoro le ra; ni sagaw bee nana, o be soro ka kabakuruba kolonkolon ka bo kolon da ra, ka sagaw lamin. Ni sagaw minna, o be kabakuruba kolonkolon k'a bla kolon da ra tuun. ⁴ Yakuba ka o sagagbenbagaw jininka ko: «Ne balemaw, aw bora yoro juman le?» O ko: «Anw bora Karan le.» ⁵ Yakuba ko: «Yala aw ka Laban lon wa, Nahori dence?» O ko: «An k'a lon.» ⁶ Yakuba ko: «Yala a ka kene wa?» O ko: «A ka kene kosebe. A denmuso Raseli yere nato ye nin ye, ni sagaw ye.»

⁷ Ayiwa, Yakuba ko sagagbenbagaw ma ko: «Sagaw lajentuma ma se folo de! Aw m'a ye ko tere to ka jan hali bi wa? Aw ye sagaw to o ye min, o ko, aw ye taga ni o ye, o ye bin jimi.» ⁸ Sagagbenbagaw ko: «An te se ka o ke; fo sagaw bee le ye lajen folo, an be soro ka kabakuru kolonkolon ka bo kolonda ra, ka sagaw lamin.»

⁹ Ka Yakuba to o kuma ra ni sagagbenbagaw ye, Raseli sera ni a face ta sagaw ye. Ale le tun be o sagaw gbenna.

¹⁰ Yakuba ka Raseli ye minke, a belence Laban denmuso, ani a belence ta sagaw, a tagara kabakuru kolonkolon ka bo kolonda ra, k'a belence Laban ta sagaw lamin. ¹¹ Yakuba ka Raseli fo ni kanuya ye, ka kasi kosebe. ¹² A k'a fo Raseli ye ko ale ye a face ta mogo le ye; ko ale ye a face dogomuso Rebeka dence le ye. Raseli borira ka taga so ka taga o fo a face ye. ¹³ Kabini Laban k'a dogomuso dence Yakuba ko men, a borira ka taga a no fe, ka taga a boro melege a ma, k'a fo ni kanuya ye, ka taga ni a ye so konɔ. Ko minw ka Yakuba soro, a ka o bee lakari Laban ye. ¹⁴ Laban ka o men minke, a ko: «Ka can fo, ele ni ne bee ye mogo kelen le ye.» Yakuba tora Laban fe ka na se fo karo kelen.

Yakuba ka Leya ni Raseli furu

¹⁵ Lon do, Laban nana a fo Yakuba ye ko: «Ne ta mogo le be i ye, o ye can ye, nka o bee n'a ta, i man kan ka baara ke ne ye gbansan. I sara ka kan ka ke min ye, o fo ne ye.»

¹⁶ Ayiwa, o y'a soro denmuso fla tun be Laban fe. Koromusoman togo tun ye ko Leya; a dogomuso le tun ye Raseli ye. ¹⁷ Leya padenw le tun ce ka ji*; nka Raseli fari tun ce ka ji, a pada fana tun ce ka ji.

¹⁸ Raseli ko le tun ka di Yakuba ye. A ko Laban ma ko: «Ne bena baara ke i ye san wolonfla i denmuso flanan Raseli koson.» ¹⁹ Laban ko: «Ne ye a di ele ma, o ka fisa ne ye a di mogo were ma. To ni ne ye yan.»

²⁰ O cogo ra, Yakuba tora Laban fe ka baara ke fo san wolonfla Raseli koson. Nka Raseli diyanya koson, o san wolonfla kera a ja na i ko tere dama doron. ²¹ San wolonfla bannin ko, Yakuba ko Laban ma ko: «Ne ta muso di ne ma sisan sabu wagati min tun yirara, o dafara; ne b'a fe ka jen ni a ye sisan.»

²² Laban ka o yoro mogow bee lajen, ka domuniba tobi, o ka o yere janagbe. ²³ Ayiwa, su fe, Laban k'a denmuso Leya ta ka taga ni a ye Yakuba fe. Yakuba sira ni a ye o su fe. ²⁴ Laban tun k'a ta baardenmuso do di Leya ma, k'a ke a ta baardenmuso ye. O togo tun ye ko Zilipa. ²⁵ Dugu nana gbe minke, Yakuba k'a ye ko Leya lo. A ko Laban ma ko: «I ka mun le ke ne ra tan? O tuma ne ma baara ke i ye Raseli le koson wa? Mun koson i ka ne janfa?» ²⁶ Laban ko: «An ta landa ra yan, an te se ka dogomuso di furu ra koromuso ja. ²⁷ Logokun to ke ni Leya ye. Ni logokun banna, an bena dogomusoman fana di i ma, ni i ka san wolonfla were baara ke ne fe.»

²⁸ Yakuba k'a ke ten; a ka logokun to ke ni Leya ye. O ko, Laban k'a denmuso Raseli fana di a ma. ²⁹ Laban k'a ta baardenmuso do di Raseli ma; o togo tun ye ko Bila. ³⁰ Yakuba jenna ni Raseli fana ye. Ale le ko diyara a ye ka teme Leya kan; Yakuba ka baara ke Laban ye tuun fo san wolonfla.

Yakuba ka dence naani soro Leya fe

³¹ Matigi Ala k'a ye ko Leya ko tun man di Yakuba ye; o koson Ala ka denworo nogoya Leya ma, nka Raseli ma se ka den soro.

* **29:17** 29.17 Leya padenw le tun ce ka ji: Kitabu dow be nin kuma fo cogo were ra, sabu heburukan faamu ka gbelen.

³² Leya nana kɔnɔ ta ka dence woro; a k'a tɔgɔ la ko Ruben†, ko: «Matigi Ala ka ne ta sege ye; sisan ne ce bena ne kanu.»

³³ A nana kɔnɔ ta tuun, ka dence were woro; a ko: «Matigi Ala k'a men ko ne ko man di ne ce ye, o koson a ka nin fana di ne ma.» A ka o tɔgɔ la ko Simeyon‡.

³⁴ Leya ka kɔnɔ ta tuun ka dence were woro; a ko: «Sisan kɔni ne ce bena nɔrɔ ne ra, sabu ne ka dence saba le woro a ye.» O koson a ka o tɔgɔ la ko Levi§.

³⁵ A ka kɔnɔ were ta ka dence naaninan woro. A ko: «Sisan ne bena Matigi tando le.» O koson a ka o tɔgɔ la ko Zuda*.

O ko, a ma do woro o wagati ra tuun.

30

Yakuba ta den tɔw

¹ Ayiwa, Raseli nana a ye ko ale te den worora Yakuba ye minke, a koromuso celiya k'a mina. A ko Yakuba ma ko: «Den do di ne fana ma, ni o te, ne bena sa.» ² Yakuba dimina Raseli korɔ kosebɛ. A ko: «O tuma ne le ye Ala ye wa? Ala le ma i bari denworo ra wa?» ³ Raseli ko: «Ne ta baardenmuso Bila ye nin ye; jen ni ale ye, janko a ye den sorɔ ne ye. Ni o kera, ale sababu ra, ne fana bena den do sorɔ.»

⁴ Raseli k'a ta baardenmuso Bila di Yakuba ma k'a ke a muso ye. Yakuba jenna ni a ye. ⁵ Bila nana kɔnɔ ta ka dence woro Yakuba ye. ⁶ Raseli ko: «Ala ka jo di ne ma. Ne ka min fo a ka o men, ka dence di ne ma.» O koson Raseli ka den tɔgɔ la ko Dan*.

⁷ Raseli ta baarden Bila nana kɔnɔ ta ka dence flanan woro Yakuba ye. ⁸ Raseli ko: «Ne ka siyengbelen le ta ni ne koromuso ye fo ka se sorɔ.» A ka o den tɔgɔ la ko Nefitali†.

⁹ Ayiwa, Leya nana a ye ko ale te den worora minke tuun, ale fana k'a ta baardenmuso Zilipa ta ka o di Yakuba ma.

¹⁰ Zilipa nana kɔnɔ ta ka dence woro Yakuba ye. ¹¹ Leya ko: «Ne kunnadiyara de!» A ka o den tɔgɔ la ko Gadi‡.

¹² Zilipa nana dence flanan woro Yakuba ye. ¹³ Leya ko: «E! Nin ye hera le ye de! Musow bena a fo ko ne ta jana.» A ka o tɔgɔ la ko Aseri§.

¹⁴ Lon do, simantigewagati ra, Ruben bɔra ka taga mandaragorisun do ye foro ra. A ka o yiri den tige ka na a di a bamuso Leya ma*. Raseli ko Leya ma ko: «I te sabari ka i dence ta mandaragori do di ne ma wa?»

¹⁵ Leya ko: «Mun? I ka ne ta ce bosi ne ra, o ma i wasa, fo i belen ko ne ye ne dence ta mandaragori le di i ma ka fara o kan ke!» Raseli ko: «Ayiwa, ni o lo, a bena bi su ke ni i ye.» O be ke mandaragori sara ye.» Leya sonna o ma.

¹⁶ Ayiwa, wula fe, Yakuba bɔto foro ra, Leya borira ka taga a kunben, k'a fo a ye ko: «I be si ne le fe bi. Ne ka i sorɔ ni ne dence ta mandaragoriw ye.» Yakuba tagara si Leya fe o lon su fe. ¹⁷ Ala ka Leya ta daariri lamɛn. A nana kɔnɔ ta ka dence loorunan woro Yakuba ye. ¹⁸ Leya ko: «Ne ka ne ta baardenmuso di ne ta ce ma minke, Ala ka o sara le di ne ma.» Leya ka o den tɔgɔ la ko Isakari†.

¹⁹ Leya nana kɔnɔ ta tuun, k'a dence wɔɔronan woro Yakuba ye minke, ²⁰ a ko: «Ala ka fenba ke ne ye. Sisan ne ce bena ne bonya, sabu ne ka dence wɔɔro le woro a ye.» Leya ka o den tɔgɔ la ko Zabulon‡.

²¹ O ko, a ka denmuso woro, ka o tɔgɔ la ko Dina.

²² Ayiwa, Ala hakiri tora Raseli ra, k'a ta daariri lamɛn, ka woro nɔgɔya a ye. ²³ Raseli nana kɔnɔ ta ka dence woro. A ko: «Ala ka maroya bo ne ra sisan.» ²⁴ A k'a tɔgɔ la ko Yusufu§. A ko: «Ala ye dence were fara nin kan ne ye.»

Yakuba kera naforotigi ye

²⁵ Ayiwa, Raseli ka Yusufu woro minke, lon do Yakuba k'a fo Laban ye ko: «Sira di ne ma ne be seko ka taga so, ne faso ra. ²⁶ Ne ta musow, ani ne ta denw di ne ma; ne ka baara ke i ye olugu le koson. O di ne ma ne be taga so, sabu ne ka min ke i ye, i yere ka o lon.» ²⁷ Laban ko: «Ni ne ko ka di i ye, o tuma to yan. Ne ta lagberikefenw k'a yira ne ra ko Matigi Ala ka baraka don ne ra ele le sababu ra. ²⁸ I ta sara be ke min

† 29:32 29.32 Ruben tɔgɔ korɔ ye ko: Aw ye dence fle! ‡ 29:33 29.33 Simeyon tɔgɔ korɔ ye ko: Matigi be mɔgo lamɛn. § 29:34 29.34 Levi tɔgɔ korɔ ye ko: ka nɔrɔ a ra. * 29:35 29.35 Zuda tɔgɔ korɔ ye ko: ne be Matigi tando. * 30:6 30.6 Dan tɔgɔ korɔ ye ko: Ala ka kiti tige. † 30:8 30.8 Nefitali tɔgɔ korɔ ye ko: ne ka siyen ta.

‡ 30:11 30.11 Gadi tɔgɔ korɔ ye ko: kunnadiya. § 30:13 30.13 Aseri tɔgɔ korɔ ye ko: hera. * 30:14 30.14 Mɔgɔw tun b'a miiri ko o yiriden be se k'a to muso be kɔnɔ ta joona. † 30:18 30.18 Isakari tɔgɔ korɔ ye ko: sara.

‡ 30:20 30.20 Zabulon tɔgɔ korɔ ye ko: bonya. § 30:24 30.24 Yusufu tɔgɔ korɔ ye ko: ka do fara a kan.

ye, o ƒo ne ye, ne be o di i ma.» ²⁹ Yakuba ko: «Ne ka baara ke cogo min na, ani i ta beganw cayara cogo min ne boro, ele yere ka o lon. ³⁰ Sabu began fitini min tun be i fe sani ne ye na yan, o cayara sisan ka ke begankuruba ye. Matigi Ala ka baraka don i ra ne le sababu ra. Sisan ne bena wagati juman le soro ka baara ke ne yere ta mogow ye?» ³¹ Laban ko: «I b'a fe ne ye mun le di i ma i sara ye?» Yakuba ko: «I tena foyi were di ne ma; ne bena min ƒo, ni i sonna o ma, ne bena i ta sagaw gben tuun, ka o korosi. ³² Nka bi, ne bena don i ta beganw ce ra ka o bee flefle kelen kelen. Sagaden musoman minw jegenjegen, ani fin be minw na, ani minw yoro bee finna, ani ba minw jegenna fana, ani fin be minw na, ne bena olugu bee mina ka o bla danna. O le be ke ne ta sara ye. ³³ O ko fe, ni i nana ne ta sagaw fle, ni ne terennin lo walama ni ne terennin te, walama ni ne ka i janfa, i yere bena o lon; ni i nana ba o ba ye ne fe, min ma jegen, walama fin te a ra, ani ni i ka sagaden o sagaden ye ne fe, min ma fin, o tuma ne ka o sonya i fe le.» ³⁴ Laban ko: «Ayiwa, i k'a ƒo cogo min na, an ye a ke ten.»

³⁵ Nka, o lon yere ra, bakoronin min o min jegenjegen, ani fin be a min o min na, ani ba musoman min o min jegenjegen, ani fin be a min o min na, walama gbe tun be min o min na, ani saga min o min finna, Laban ka olugu bee woloma ka o bla danna. A ka olugu karifa a dencew ma, ³⁶ ka o bla ka taga yoro were, ka o yoro janya Yakuba ra; a dencew tagamana ƒo tere saba ka taga o yoro ra. Yakuba ka to ni Laban ta began tow ye, ka ke olugu korosi ye.

³⁷ Ayiwa, Yakuba ka bere kene dow tige, pepiliyesun dow ra, ani amandesun dow ra, ani pilatanisun dow ra. A ka o berekenew fara dow bobo o ra, ka o gbemanyorow bobo, ka o jegenjegen. ³⁸ A ka o bere kene jegenninw blabla beganw ta jiminfaga kono, janko beganw nato jiminyoro ra, o ye o bere jegenninw ye; k'a soro beganw tun be yelen jagon kan jiminyoro le ra. ³⁹ Ayiwa, beganw nana ke yelen ye jagon kan jiminyoro ra ka o ja to o bere jegenninw na. A kera ten, o beganw nana den o den woro, o denw bee jegenjegenin worora, ka fin ke o ra, walama ka gbe ke o ra.

⁴⁰ Yakuba tun ka saga minw woloma, a ka olugu bla Laban ta saga jegenninw, ani a finmanw ja koro, janko o ye Laban ta sagaw fle. A kera ten Yakuba ka begankuru dow soro a yere ta ye; a ma son ka o fara Laban taw kan.

⁴¹ Ni saga barakamanw le tun be nana min, Yakuba tun be bere jegenjegenin bla jiminfaga kono o ja koro, janko o yelento jagon kan, o ye berew ye, ani janko ni o sagamusow ka na kono ta o denw ye jegenjegen. ⁴² Nka ni saga fasaninw le tun be na min, Yakuba tun te bere bla jiminfaga kono o ja koro. O cogo ra, saga fasaninw kera Laban ta ye, saga belebelew kera Yakuba yere ta ye.

⁴³ Ayiwa, Yakuba kera fentigi ye o cogo le ra. A ka baw ni sagaw soro caman; baaraden musomanw ni a cemanw tun be a fe, ani jogomew, ani faliw.

31

Yakuba ko a be seko Kanaana jamana ra

¹ Ayiwa, Yakuba nana a men ko Laban dencew b'a fora ko: «Yakuba ka an face borofenw bee ta. A ka an face ta naforo le ta k'a yere ke fentigi ye.» ² Yakuba nana Laban korosi fana, k'a ye ko Laban tun ka ale mina cogo min na folo, a te o cogo ra tuun.

³ Lon do, Matigi Ala k'a ƒo Yakuba ye ko: «Seko i faso ra, i worora yoro min na. Ne bena ke ni i ye.»

⁴ O kuma fora minke, Yakuba ka Raseli ni Leya wele ka na. Olugu tun be kongo ra beganw koro. ⁵ Yakuba ka o wele k'a ƒo o ye ko: «Ne k'a ye aw face ja ra ko a tun ka ne mina cogo min na folo, ko a te ten tuun. Nka ne face ta Ala le tora ne fe. ⁶ Aw yere k'a lon ko ne ka baara ke aw face ye ni ne baraka bee le ye. ⁷ O bee n'a ta, aw face ka ne janfa, ka ne ta sara yelema ƒo sijaga tan. Nka Ala ma son a ye kojugu ke ne ra. ⁸ A ko minke ko ni fin walama gbe ka ke sagaden minw na, ko olugu le be ke ne ta sara ye, sagamusow ka sagaden o sagaden woro, fin walama gbe kera o bee ra. A nana yelema k'a ƒo ko ni sagaden minw jegenjegen, ko olugu le be ke ne ta ye; o tuma sagamusow ka sagaden o sagaden woro, o bee jegenjegenin worora. ⁹ Ala le ka aw face ta sagaw mina a ra ka o di ne ma; ¹⁰ sabu wagati min beganw tun be yelen jagon kan, lon do ne sikora; ne ka ne ja korota, k'a ye ko bakoronin minw tun yelenna ba musomanw kan, olugu bee tun jegenjegenin lo, walama fin tun be o ra. ¹¹ O wagati ra, Ala ta meleke ka ne wele ko: «Yakuba!» Ne ko: «Naamu.» ¹² A ko: «I ja korota ka fleri ke: bakoronin minw be yelenna bamusow kan, o bee jegenjegenin lo, walama no be o bee ra.» A ko: «Ne ka o ke sabu Laban ka fen o fen ke i ra, ne ka o bee ye. ¹³ Ala min k'a yere yira i ra Beteli, ne le ye o Ala ye. I ka turu ke kabakuru kan o yoro le ra k'a ke hakimijigifen ye,

ka dajuru ta ne Ala fe. Ayiwa, sisan wuri ka bo nin jamana ra, ka seko i worojamana ra.»

¹⁴ Ayiwa, Raseli ni Leya ka Yakuba ta kuma men minke, o ko: «Anw ninyoro foyi te yan tuun, an fana tena cen foyi soro an face ta so yan tuun. ¹⁵ Anw face yere be anw jatera lonanw le ye sisan. A ma an fiyeere ka an wari domu ka ban wa?» ¹⁶ O ko Yakuba ma tuun ko: «Ala ka naforo minw mina an face ra k'a di i ma, o ye anw ni an ta denw ta le ye sisan. O ra, Ala ka min fo i ye, o ke.»

¹⁷ Yakuba wurira k'a ta musow ni a ta denw yelen jogomew kan ka sira mina. ¹⁸ A tagara ni a ta beganw bee ye, a ka began minw bee soro Mesopotami jamana ra, ani fen o fen tun be a ta ye. A ka ke taga ye a face Isiyaka fe, Kanaana jamana ra.

¹⁹ Yakuba bora wagati min na, o y'a soro Laban tun tagara a ta sagaw sikanyoro ra. O boto, Raseli k'a face Laban ta batofenw sonya.

²⁰ Yakuba ka Aramekace Laban janfa tan le, ka bo ka taga, a ma sara a ra. ²¹ Fen o fen tun ye a ta ye, a teliyara ka o bee ta ka taga ni o ye. A ka Efirati ba tige, ka taga Galadi kuruw fan fe.

Laban ka Yakuba nogben

²² Yakuba taganin tere sabanan le ra, o sorora k'a fo Laban ye ko Yakuba borira.

²³ Laban k'a ta mogow do ta ka Yakuba nogben fo tere wolonfla. A tagara Yakuba soro Galadi kuruyoro ra. ²⁴ Nka o lon su fe, Ala k'a yere yira Aramekace Laban na, siko ra, k'a fo a ye ko: «Laban, i yere korosi, i kana foyi ke Yakuba ra de!»

²⁵ Ayiwa, Laban tagara se Yakuba ma tuma min na, o y'a soro Yakuba tun k'a ta fanibonw lo kuru sanfeyoro do ra. Laban fana k'a ta fanibonw lo Galadi kuruw yoro do were ra, ani a ta mogow. ²⁶ O ko, Laban tagara a fo Yakuba ye ko: «Yakuba, ele ka mun le ke ne ra tan? Mun na i ka ne janfa ka bo, ka ne denmusow mina ka bo ni o ye, i n'a fo jon minw minana kerekeyoro ra? ²⁷ Mun na i ka ne janfa ka dogo ka bo, i yere ma sara ne ra. Ne tun bena panagbeba do ke ka i blasira, an be jagari ni donkirilakanw ye, ani dundukanw, ani gonifokanw. ²⁸ Hali i yere m'a to ne ye ne denmusow ni ne mamadenw fo ni kanuya ye! I ka mun hakirintanyako le ke tan? ²⁹ An be yoro min na sisan, ne be se ka kojugu ke aw ra. Nka kunu, i bemaw ta Ala kumana ne fe. A ko: «Laban, i yere korosi, i kana foyi ke Yakuba ra de!» ³⁰ Ayiwa, ne k'a lon ko i korotoninba lo; i b'a fe ka taga i faso ra; nka mun koson i tagato ka ne ta batofenw fana sonya?» ³¹ Yakuba ka Laban jaabi ko: «Ne tun be siranna ko i bena i denmusow bosi ne ra le; o koson ne bora i jina ma. ³² Nka ni i ka i ta batofenw soro mogow o mogow boro ne fe yan, o tigi ka kan ka faga le. An ta mogow bee ye nin ye; i ta batofenw jini yoro bee; ni i ka min ye, i ye o ta.»

Yakuba tun m'a lon ko Raseli le k'a face Laban ta batofenw sonya.

³³ Laban tagara don Yakuba ta fanibon konso, ka yoro bee fle; ka taga don Leya ta fanibon konso, ka o fana fle; ka taga don baardenmuso fla ta fanibon konso ka o fana fle; a ma foyi ye. O ko, a tagara don Raseli ta fanibon konso; ³⁴ jaga Raseli tun k'a face ta batofenw ta, ka o dogo jogome ta sigifen konso ka sigi a kan. Laban ka yoro bee fle, a ma foyi ye. ³⁵ Raseli ko a face ma ko: «Baba, musow ta landa le be ne ra bi, o koson ne te se ka wuri; yafa ne ma.»

Laban k'a ta batofenw jini yoro tow bee ra, a ma o ye.

³⁶ Yakuba dimina Laban korow, fo k'a ke kere ye. A ko Laban ma ko: «Ne ka i hake ta mun le ra, walama ne ka kojugu juman le ke i ra, fo i jusu gbannin be ne nogbenna tan? ³⁷ I ka ne ta minanw bee fle minke, i ka i ta mun le ye ne fe? Ni a kera ko i ka i ta fen do ye an fe, a yira i ta mogow ni ne ta mogow bee na na yan, olugu ye a kiti tige an fla ce. ³⁸ Ne ka san mugan le ke i fe baara ra. I ta sagaw, ani i ta baw ka den o den woro, a bee panaman worora. Lon si ne ma i ta sagajigi do faga k'a jimi. ³⁹ Lon si ne ma na ni began do ye i fe ko waraw k'a faga k'a tige tige. Ni waraw tun ka do faga, ne yere le tun be do jini k'a bla o no ra. Ni began do tun sonyana ne fe, ni a kera tere fe o, ni a kera su fe o, i tun b'a fo ko ne ye a jogon jini. ⁴⁰ Tere fe, tere fundenin tun be ne kan. Su fe fana, nene tun be ne mina, k'a ke fo ne te se ka sunogo. ⁴¹ Ne be i ta so, nin ye a san mugan ye. Ne ka baara ke i ye san tan ni naani i denmuso fla koson; o ko, ne ka san worow ke, ne be i ta sagaw ni i ta baw korosira. Nka i ka ne sara yelema fo sipaga tan. ⁴² Ne bemace Iburahima ta Ala, ani ne face Isiyaka be tagama o Ala kelen min nasiran na, ni o Ala tun te ni ne ye, ele tun bena ne borolakolon le bla ka taga. Ala ka ne ta sege le ye, ani ne ta baara; o koson kunu a ka nin kiti tige an fla ce, ka nin ko latige.»

⁴³ Ayiwa, Laban ka Yakuba jaabi ko: «Nin musow ye ne denmusow le ye, o ta denw fana ye ne ta denw le ye. Nin beganw ye ne ta le ye. I na be fen o fen na, o bee ye ne ta le ye. Ne be se ka mun le ke ne denmusow ni o wordenw ye bi tuun?» ⁴⁴ Laban ko

Yakuba ma tuun ko: «Na, an ye jɛnɔɔɔnya don, ele ni ne; o ye ke seereya ye ele ni ne ce.»

⁴⁵ Yakuba ka kabakuru dɔ ta k'a lo, ka o ke hakirijigifen ye. ⁴⁶ O ko, a ko a ta mɔgow ma ko o ye kabakuruw ce. O ka kabakuruw ce k'a ton jɔɔɔn kan. O bɛɛ jenna ka domuni ke o kabakuruwon kan. ⁴⁷ Laban ka o yɔɔɔ toɔɔ la ko Yegari Sahaduta. Yakuba k'a toɔɔ la ko Galedi*.

⁴⁸ Laban ko: «Nin kabakuruwon ye ke an fla seere ye bi. O le koson o yɔɔɔ toɔɔ lara ko Galedi.» ⁴⁹ Nka a yɔɔɔ toɔɔ nana la fana ko Misipa†, sabu Laban ka a fo Yakuba ye ko: «Ni an nana fara jɔɔɔn na, k'a ke ko an ja te jɔɔɔn na tuun, Matigi Ala ye an bɛɛ kɔɔsi.»

⁵⁰ Laban ko Yakuba ma tuun ko: «Ni i ka ne denmusow minako juguya, ka muso werew ta, mɔgo le te an seere ye de! I yere kɔɔsi, sabu Ala le ye an seere ye.» ⁵¹ Laban k'a fo Yakuba ye tuun ko: «Nin kabakuruwon fle, ani ne ka nin kabakuruwa min lo, ele ni ne ce. ⁵² Ayiwa, nin kabakuruwon ye an seere ye, nin kabakuruwa ye an seere ye. Ne man kan ka teme nin kabakuruwon kan ka taga ele no fe ni nanyajugu ye, ele fana man kan ka teme ni kabakuruwon kan, ani nin kabakuruwa kan ka na ne no fe ni nanyajugu ye. ⁵³ Iburahima ta Ala, Nahori ta Ala, olugu face ta Ala, ale le ye ke an ta kititigebaga ye.»

Yakuba fana karira Ala ra, a face Isiyaka be tagama Ala min pasiran na. ⁵⁴ O ko, Yakuba ka began dɔ ke saraka ye kuru kan; a k'a ta mɔgow bɛɛ wele ka na, o ka domuniba ke; o ko, o sira kuru kan yi.

32

Yakuba ka cira bla Esawu ma

¹ O dugusagbe sɔgomada joona fe, Laban wurira k'a denmusow ni a mamadenw fo, ka dugawu ke o ye. O ko, a sekora ka taga a ta so. ² Ayiwa, Yakuba k'a ta sira ka taga; a tagato, a benna ni Ala ta meleke dow ye. ³ Yakuba ka o ye minke, a ko: «Nin yɔɔɔ ye Ala ta mɔgow ta yɔɔɔ le ye.» O koson a ka o yɔɔɔ toɔɔ la ko Mahanayimu*.

⁴ Yakuba k'a ta mɔgo dow ci a kɔɔɔɔɔ Esawu fe Seyiri jamana ra, Edomu mara ra. ⁵ A k'a fo o ye ko: «Aw ye taga a fo ne matigice Esawu ye ko a ta jɔɔɔɔɔ Yakuba le ka aw ci; ko ne tun be Laban fe yi, ko ne tun be yi le fo ka na se bi ma.» ⁶ A ko tuun ko: «Aw ye a fo a ye ko misiw be ne fe, ani faliw, ani sagaw, ani baarden cemanw ni a musomanw; ko ne be o fo ne matigice ye janko a ye sabari ka ne minako ja.»

⁷ Ayiwa, ciradenw tagara Esawu fe. O sekora minke, o nana a fo Yakuba ye ko: «An tagara i kɔɔɔɔɔ Esawu fe. A be nana i kunben ni ce keme naani ye a ko fe.»

⁸ Kabini Yakuba ka o men, a siranna fo k'a hakiri jagami. Mɔgo minw bɛɛ tun be ni a ye, ani sagaw, ani misiw, ani jɔɔɔmew, a ka o bɛɛ taran, ka o ke jenkuru fla ye. ⁹ A ko: «Ni Esawu nana ben jenkuru kelen kan, ka olugu faga, taw bɛna boriyɔɔɔ sɔɔɔ.» ¹⁰ A ka Ala daari ko: «Ne bɛmace Iburahima ta Ala, ne face Isiyaka ta Ala, Matigi Ala, ele le k'a fo ne ye ko ne ye seko ka na ne ta jamana ra, ne woroyɔɔɔ ra, ko i bɛna baraka don ne ra. ¹¹ Ayiwa, i ka kɔɔman min bɛɛ ke ne ye, ani i ka kankelentigiya min bɛɛ ke i ta jɔɔɔɔɔ ye, ne tun man kan ni o ye. Ne temeto yan ka taga Laban fe, ne ka Zuriden ba tige tuma min na, foyi tun te ne boro ni ne ta bere te. Nka bi ne ka ne ta mɔgow ni ne ta beganw taran ka o ke fo jenkuru fla. ¹² Sabari ka ne bɔsi ne kɔɔɔɔɔ Esawu boro. Sabu ne be siranna, a kana na ne faga, ka ne ta musow ni o ta denw fana faga. ¹³ Matigi Ala, ele yere le k'a fo ko i bɛna baraka don ne ra, ka ne ta duruja caya i ko kɔɔɔi kenken; k'a ke fo mɔgo tena se k'a jate k'a da lon.»

Yakuba ka sama ci ka taga a di Esawu ma

¹⁴ Ayiwa, Yakuba ka Ala daari ka ban minke, a sira o yɔɔɔ ra yi. A k'a ta began dow woloma ko a be o sama a kɔɔɔɔɔ Esawu ma. ¹⁵ A ka sagajigi mugan mina, ani sagamusu keme, bakɔɔnɔn mugan, ani ba musoman keme fla, ¹⁶ ani jɔɔɔmɛmuso bisaba ni o sinmindenw, ani misi binaani, ani misitoran tan, ani falimusu mugan, ani falice tan. ¹⁷ A ka o karifa a ta baardenw ma, o bɛɛ ni o ta begankuru. A k'a fo o ye ko: «Aw ye bla ne ja, ka furance dɔ to begankuruw ni jɔɔɔn ce.»

¹⁸ A k'a fo baardenw folo ye ko: «Ni ne kɔɔɔɔɔ Esawu nana ben ni i ye, ni a ka i pininka ko: «Ele ye jon ta baardenw le ye? I be tagara min le? Begankuru min be i ja o ye jon ta le ye?» ¹⁹ Ni a ka i pininka ten, i ye a jaabi ko: «I ta jɔɔɔɔɔ Yakuba ta lo, a ka nin beganw di ko ka na a sama a matigice Esawu ma. A yere be nana ko fe.» »

* 31:47 31.47 Yegari Sahaduta, ani Galedi, o koro ye ko: kabakuruwon min kera an seere ye. † 31:49 31.49 Misipa koro ye ko: k'a kɔɔsi. * 32:3 32.3 Mahanayimu koro ye ko: sigiyɔɔɔ fla.

²⁰ Yakuba ka o kuma kelen fo baarden flanan ye, ani baarden sabanan, ani begankuru do tun be min o min ja. A k'a fo o ye ko ni o ka ben ni ale matigice Esawu ye, o ye o kuma le fo a ye. ²¹ A ko o ma ko: «Aw ye a fo a ye ko a ta jonce Yakuba yere be nana ko fe.»

Yakuba tun b'a fora a yere konko ko: «Ne ka nin began minw bla ka taga ja, ni olugu dira a ma, a jusu bena suma; o ra, ni an ja ka na jagon ye, a be se ka ke ko a bena ne kunben ni hera ye.»

Yakuba togo kera Izirayeli ye

²² Ayiwa, Yakuba ka o sama bla ka taga a yere ja minke, a yere tora ni a ta mogow ye o su fe.

²³ O su kelen na, Yakuba wurira k'a muso fla ta, ani a ta baardenmuso fla, ani a ta den tan ni kelen, ka Yaboki ba tige. ²⁴ A ka ba tige ni olugu ye, k'a borofen tow bee lateme fana ba ko fe. ²⁵ O ko, ale yere tora a kelen. Ce do nana siyen ta ni a ye fo ka taga dugugbeda se. ²⁶ Ce k'a ye ko a te se ka Yakuba ben minke, a k'a bugo a togokun na. Yakuba togokun mugura. ²⁷ Ce ko Yakuba ma ko: «A to ne ye taga, sabu dugu be gbera.» Yakuba ko: «Ni i ma dugawu ke ne ye, ne te a to i ye taga de!» ²⁸ Ce ko Yakuba ma ko: «I togo ye di?» A ko: «Yakuba.» ²⁹ Ce ko: «I togo tena ke Yakuba tuun, i togo bena la ko Izirayeli†; sabu i ka siyen ta ni Ala ye, ka siyen ta ni mogow ye, ka se soro.» ³⁰ Yakuba k'a jininka ko: «Sabari ka i togo fo ne ye.» Ce ko: «Mun na i be ne togo jininkara?» O wagati ra, a ka dugawu ke Yakuba ye.

³¹ Yakuba ka o yoro togo la ko Penuweli‡; ko sabu ale ka Ala ye ja ni ja, nka ale kisira.

³² Yakuba bora wagati min na Penuweli ka ba tige, o y'a soro tere bora ka ban. A tun be tagamana ka segelen.

³³ O le koson fo ka na se bi ma, sogobu min be began togokun na, Izirayeli ta mogow te o domu; sabu Ala ka Yakuba bugo o yoro le ra, a togokun kolotuguyoro ra.

33

Yakuba ni Esawu ka jagon kunben

¹ Ayiwa, Yakuba nana a ja korota ka fleri ke, ka Esawu nato ye ni ce keme naani ye. Yakuba ka o ye minke, a k'a denw taran Raseli ni Leya ce, ani baardenmuso fla. ² A ka baardenmusow bla ja fe ni o ta denw ye, ka Leya ni a ta denw gban o ra, o ko, a ka Raseli ni Yusufu gban olugu ko fe. ³ Ale yere ka bla o bee ja fe. A k'a kinbiri gban fo sinaga wolonfla, fo ka taga se a korocce Esawu ma. ⁴ Esawu borira ka na a kunben, k'a boro mini a fan na, k'a fo ni kanuya ye. O fla bee ka ke kasi ye. ⁵ Esawu k'a ja korota ka musow ni denmisenw ye minke, a ko: «Nin mogow minw be i ko olugu ye jontigiw le ye?» Yakuba ko: «Ala ka den minw di i ta jonce ma, olugu lo.»

⁶ Baardenmusow gbarara, o ni o ta denw, ka na o kinbiri gban. ⁷ Leya ni a ta denw gbarara fana, ka na o kinbiri gban. O ko fe, Raseli ni Yusufu gbarara ka na o kinbiri gban. ⁸ Esawu ko Yakuba ma ko: «Ne benna ni begankuru minw ye, o ye mun ta le ye?» Yakuba ko: «Ne b'a fe ka o di i ma janko ne ko ye diya ne matigice ye.» ⁹ Esawu ko: «Ne dogocce, fen caman be ne fe ka ban, to ni i ta beganw ye.» ¹⁰ Yakuba ko: «On-on, sabari! Ni a kera ko i yafara ne ma, sabari ka ne ta bonya mina. O le koson ne nana i kunben minke, ne ka i ye minke, a kera i n'a fo ne ja lara Ala yere le kan. I fana ka ne kunben ka ja. ¹¹ Sabari ka son ka ne ta bonya mina, sabu Ala ka ne son fen caman na, foyi ma ne dese.»

Yakuba k'a fo ten k'a gbeleya minke, a laban Esawu sonna.

¹² O ko, Esawu ko: «Ayiwa, an ye taga. An ye sira mina; ne be i blasira.» ¹³ Yakuba ko: «Ne matigice yere k'a lon ko denmisenw ta ko ka gbelen; sagadenw fana be ne fe, misiden dow be sin na. Ni an ka tagama lateliya ka teme o baraka kan lon kelen doron, beganw bee bena sa. ¹⁴ O ra ne matigice ye bla a ta jonce ja. Ne bena to ka taga doonin doonin, ka gban beganw ko, ani denmisenw, fo ka taga se ne matigice fe Seyiri mara ra.» ¹⁵ Esawu ko: «O tuma ne bena ne ta mogow dow to ni i ye.» Yakuba ko: «O kekun ye mun ye sa? Ni ne ko diyara ne matigice ye ka ban, o be ne wasa.»

¹⁶ Ayiwa, o lon yere, Esawu ka sira ta ka taga Seyiri mara ra.

¹⁷ Yakuba tagara Sukoti. A k'a ta fanibon lo yi, ka were dow lo a ta beganw ye. O le koson o ka o yoro togo la ko Sukoti*.

Yakuba sera Sikemu

† 32:29 32.29 Izirayeli koro ye ko: ka siyen ta ni Ala ye. ‡ 32:31 32.31 Penuweli koro ye ko: Ala pada. * 33:17 33.17 Sukoti koro ye ko: werew.

¹⁸ Yakuba bora Mesopotami, a ni hera tagara se fo Sikemu, Kanaana jamana ra. A k'a ta fanibonw lo dugu na fe. ¹⁹ A tun k'a ta fanibonw lo yoro min na, a nana o yoro san Hamori ta mogow fe warigbe keme. Hamori le ka Sikemu dugu sigi. ²⁰ Yakuba ka sarakabonan do lo o yoro ra, ka o togo la ko Eli Elowe Izirayeli†.

34

Dina ni Sikemu ta ko

¹ Ayiwa, Leya tun ka denmuso min woro Yakuba ye, ni a togo ye ko Dina, lon do, ale le nana bo ko a be taga a sunguru jagonw fe dugu kono. ² Jamanatigi Hamori Hevikace, ale dence min togo ye ko Sikemu, o ka Dina ye. A k'a mina ka jen ni a ye fanga ra, k'a lanogo.

³ Ayiwa, Yakuba denmuso Dina ko diyara Sikemu ye; a k'a kanu. A kumana a fe, ka cogo bee ke janko ale ye a soro k'a ke a muso ye. ⁴ A ma na ja, Sikemu tagara a fo a face Hamori ye ko a ye Dina daari k'a di ale ma, a be ke a muso ye.

⁵ Ayiwa, Yakuba nana a men ko Sikemu k'a denmuso Dina mina ka la ni a ye fanga ra k'a lanogo; nka i n'a fo Yakuba dencew tun be ni beganw ye kongo ra, a jera o ko kan fo ka na a to o ye na ka bo kongo ra.

⁶ Hamori ni a dence Sikemu tagara Yakuba fe ka taga kuma a fe. ⁷ Yakuba dencew nana ka bo kongo ra, o ka o ko men. O k'a men minke, a digira o ra, o dimina kosebe, sabu Sikemu tun ka maroyakoba le ke Izirayelimogow ce ra; a lara ni o dogomuso Dina ye, k'a soro o tun man kan ka ke. ⁸ Hamori tagara kuma Yakuba dencew fe; a k'a fo o ye ko: «Aw denmuso ko diyara ne dence Sikemu ye. Ne be aw daari aw ye a di a ma a ye ke a muso ye. ⁹ Aw ye jehogonya don ni an ye; aw bena aw denmusow di an ma furu ra, ka an taw fana ta ka o ke aw ta musow ye. ¹⁰ Aw bena sigi ni anw ye yan. Jamana be labla aw ye, ni min ka aw diya aw be o ke. Aw be to yan ka jago ke, ka dugukolo dow san aw yere ye.»

¹¹ Sikemu fana k'a fo Dina face ni a balemaw ye ko: «Aw ye son ka nin kelen ke ne ye. Ni aw ka fen o fen jini ne fe, ne bena o di. ¹² Ni a ka aw diya, aw ye furunaforoba do fo, ani wari caman; ne bena o bee di aw ma, janko aw ye muso di ne ma doron.»

¹³ Yakuba dencew ka Sikemu ni a face Hamori jaabi ni janfa kumaw le ye, sabu Sikemu ka o balemamuso Dina lanogo minke, o ma diya o ye. ¹⁴ O ko Hamori ni Sikemu ma ko: «Ka an dogomuso di ce kenesigibari ma, o ye ko do le ye an te se ka min ke. O ye maroya le ye an fe. ¹⁵ Aw ka min fo, an te se ka son o ma, fo aw ye ke i ko anw; o koro ye ko aw ra cedenw bee ka kan ka kenesigi. ¹⁶ Ayiwa, ni aw sonna o ma, o tuma ra an bena an denmusow di aw ma, an fana bena aw taw ta. An bena sigi aw fe, an bee bena ke mogo kelen ye. ¹⁷ Nka ni aw ma son an ta kuma ma, ka kenesigi, o tuma an bena an denmuso ta ka taga ni a ye.»

¹⁸ Ayiwa, o kuma benna Hamori ni a dence Sikemu ma. ¹⁹ Sikemu ka o ko mina a sobe ra, sabu Yakuba denmuso ko tun ka diya a ye. O ta so kono, mogow bee fana tun be Sikemu jatera.

²⁰ Hamori ni a dence Sikemu tagara dugu donda* ra, ka taga kuma dugumogow fe. O ko: ²¹ «Nin mogow nana ni janinyaruman le ye an fe. An ye a to o ye sigi an ta jamana ra, ka jago ke; an ta jamana ka bon, o sigiyoro tena fon. An bena o denmusow furu, an fana bena an taw di o ma. ²² Nka ni an ta cew bee kelen kelen ma kenesigi i n'a fo olugu k'a ke cogo min na, o tena son ka sigi ni an ye, an ye ke mogow kelen ye. ²³ Ni o sigira an fe, o ta beganw, ni o borofenw, ni o ta misiw bee tena ke an ta ye wa? O ka min fo an ye son o ma, janko o ye to ni an ye.»

²⁴ Dugumogow minw bee tun be dugu donda ra, o bee sonna Hamori ni a dence Sikemu ta kuma ma. Min o min tun nana dugu donda ra, olugu bee kenesigira. ²⁵ Ayiwa, o kenesiginin tere sabanan, ka jori dimi to o kan, Yakuba dence fla, Simeyon ni Levi, Dina korocew, olugu ka o ta muruw ta ka taga ben dugumogow kan, ka cew bee faga, k'a soro dugumogow tun m'a lon ko o ko jagon bena se o ma. ²⁶ O ka Hamori ni a dence Sikemu fana faga, ka o dogomuso Dina labo Sikemu ta bon kono ka taga ni a ye.

²⁷ Yakuba dence tow ka suw ta fenw bee bo o ra, ka dugumogow ta fenw bee ce, sabu Sikemu tun ka o dogomuso lanogo. ²⁸ O ka o ta beganw ta, ani o ta misiw, ani o ta falliw; fen o fen tun be dugu kono, ani fen o fen tun be forow ra, o ka o bee ta. ²⁹ O ka o ta naforo bee ce, ani o ta denw, ani o ta musow, ani fen o fen tun be o ta so kono.

³⁰ Yakuba ko Simeyon ni Levi ma ko: «Aw ka ne hakiri jagami, sabu aw bena ne ko gboya jamana mogow ye, Kanaanakaw, ani Perezikaw. Ne ta mogow man ca; o bena

† 33:20 33.20 Eli Elowe Izirayeli, o koro ye ko: Ala ye Izirayeli ta Ala ye.

lajen ne kama, ka ne ni ne ta somogow bee faga ka ban.» ³¹ Yakuba dencew k'a jaabi ko: «Mun koson o ka an dogomuso ke i ko jatomuso?»

35

Ala ka Yakuba togo ke Izirayeli ye

¹ Ayiwa, lon do, Ala kumana Yakuba fe, ko: «Wuri ka taga Beteli, ka taga sigi o yoro ra; ni i sera yi, i be sarakabonan do lo ne ye, ne Ala min ka ne yere yira i ra, i borito i koroe Esawu na.»

² Yakuba kumana a ta somogow fe, ani a nofemogow bee; a ko: «Batofen were minw be aw fe, aw ye o bee labo yan. Aw ye aw yere saninya, ka fani were don aw yere ra; ³ sabu an bena wuri ka taga Beteli, ne be taga sarakabonan do lo Ala ye, Ala min ka ne ta daariri lamen ka ne deme ne ta sege wagati ra, ani ka to ne fe ne ta tagama ra.»

⁴ Batofen were minw tun be Yakuba ta mogow fe, o ka o bee bo ka o di Yakuba ma, ani tororaneghe minw tun be o torow ra. Yirisunba min be Sikemu dugu koroo, Yakuba ka dinga sogi ka o dogo o yirisunba jukoro. ⁵ O ko, o wurira ka taga. Ala ka siranyaba bla o yoro dugumogow bee ra. O si ma son ka gban Yakuba ta mogow ko, ko o be o kere.

⁶ Yakuba ni a nofemogow bee tagara se Luzi; o dugu togo le ye fana ko Beteli, a be Kanaana jamana ra. ⁷ Yakuba ka sarakabonan do lo o yoro ra, ka o togo la ko: Eli Beteli* ; ko sabu Ala k'a yere yira ale ra o yoro ra, tuma min na ale tun be borira a koroe na.

⁸ Ayiwa, Rebeka ta lamobamuso min tun ye Debora ye, o sara. O k'a su don Beteli koroo, yirisunba do koroo, o yirisunba togo le nana la ko kasi yirisunba.

⁹ Ala k'a yere yira Yakuba ra tuun, ka baraka don a ra, a nanin ko ka bo Mesopotami jamana ra. ¹⁰ Ala ko a ma ko: «I togo ye ko Yakuba, nka i togo tena ke Yakuba ye tuun. I togo bena la ko Izirayeli.» Ala ka Yakuba togo la ko Izirayeli o cogo le ra. ¹¹ Ala k'a fo a ye tuun ko: «Ne le ye Ala Sebeetigi ye. I bena den caman soroo; siya do bena bo i ra, ani jamana caman mogow. Masaw bena bo i ta duruja ra. ¹² Ne ka jamana min di Ibrahima ni Isiyaka ma, ne bena o jamana di i ma. I ta den minw bena na i ko fe, ne bena a di olugu fana ma.»

¹³ Ayiwa, Ala kumana Yakuba fe yoro min na, a bora a koroo o yoro ra ka taga. ¹⁴ Ala tun kumana ni Yakuba ye yoro min na, Yakuba ka kabakuruba do lo o yoro ra k'a ke hakirijigifen ye, ka rezenji ke saraka ye ka o bon a kan, ani turu. ¹⁵ Ala kumana a fe yoro min na, Yakuba ka o yoro togo la ko Beteli.

Boniyaminu worocogo, ani Raseli ta saya

¹⁶ Ayiwa, Yakuba ni a ta mogow nana bo Beteli ka taga yoro were. O ni Efirata dugu ce belen tun ka jan doonin. Raseli jigira o yoro ra, nka a jigiko gbeleyara kosebe. ¹⁷ Ka tin dimi to a ra, tinminamuso ko a ma ko: «I kana siran, i ka dence were soroo.»

¹⁸ Ayiwa, o y'a soroo Raseli tun be pini ka sa ka ban. K'a sato to, a ka den togo la ko: Beni Oni; nka ko fe faceman nana den togo la ko: Boniyaminu†.

¹⁹ Ayiwa, Raseli sara o yoro le ra. O k'a su don Efirata dugu sira ra. Efirata dugu togo le nana la ko Betilehemu. ²⁰ Yakuba ka kabakuruba do lo Raseli ta kaburu kunna, ka o ke hakirijigifen ye. O kabakuru le kera Raseli ta kaburu hakirijigifen ye. A be yi hali bi.

Yakuba dencew

²¹ Yakuba‡ bora o yoro ra minke, a tagara a ta fanibonw lo, fo ka taga teme Migidali Ederi yoro kan. ²² Ayiwa, ka Yakuba to o yoro ra, Ruben tagara jen ni Bila ye, min tun ye a face ta jonmuso do ye; Yakuba bora o ko kala ma.

Yakuba dencew tun ye ce tan ni fla:

²³ Leya dencew fle nin ye: a ka dence folo min woro Yakuba ye, o ye Ruben ye, o ko, Simeyon, ani Levi, ani Zuda, ani Isakari, ani Zabulon. ²⁴ Raseli dencew tun ye Yusufu ni Boniyaminu ye. ²⁵ Raseli ta baaradenmuso Bila dencew tun ye Dan ni Nefitali ye. ²⁶ Leya ta baaradenmuso Zilpa dencew tun ye Gadi ni Aseri ye.

Olugu le ye Yakuba dencew ye, minw worora Mesopotami§.

Isiyaka ta saya

²⁷ Ayiwa, Yakuba tagara se a face Isiyaka koroo Mamire ta yoro ra, Kiriyati Araba dugu koroo; o dugu le ye Heburon ye fana. Ibrahima ni Isiyaka tun sigira o dugu le ra.

* 35:7 35.7 Eli Beteli koroo ye ko: Beteli ta Ala. † 35:18 35.18 Beni Oni koroo ye ko: dence min sorora tooro ra. Boniyaminu koroo ye ko: dence min be ne kininboro fe, walama dence min ko ka gbelen ne ma. ‡ 35:21 35.21 Yakuba: A sebera heburukan na ko Izirayeli. § 35:26 35.26 Boniyaminu le ma woro Mesopotami.

²⁸ Isiyaka si bæe lajennin kera san kemɛ ni san biseegi. ²⁹ O ko, a sara, ka fara a bemaɛɛ tɔw kan. A tun korɔra kosebe fɔ ka sijan sɔrɔ. A dencew Esawu ni Yakuba k'a su don.

36

Esawu tagara sigi Edomu jamana ra

¹ Esawu ta denw ye nin ye; ale le be wele fana ko Edomu. ² Esawu k'a ta musow ta Kanaanaka sunguruw le ra. A muso do tɔgo tun ye ko Ada; ale tun ye Hetikace Elɔn denmuso le ye. Do tɔgo tun ye ko Olibama; ale tun ye Ana denmuso ye; Ana yere face tun ye Sibeyɔn ye. Sibeyɔn tun ye Hevika le ye. ³ Esawu muso sabanan kera Basimati ye. Ale tun ye Sumayila denmuso do ye. Nebayɔti dɔgomuso tun lo.

⁴ Esawu muso Ada ka Elifazi woro Esawu fe. A muso Basimati ka Reweli woro. ⁵ Olibama ka Yehusi woro, ani Yalamu, ani Kore. Olugu le ye Esawu dencew ye, minw worora a fe Kanaanaka jamana ra.

⁶ Ayiwa, lon do, Esawu k'a ta musow ta, ani a dencew, ani a denmusow, ani a ta somogow bæe, ani a ta sagaw ni a ta baw, ani a ta misiw bæe, ani a tun ka fen o fen sɔrɔ Kanaanaka jamana ra; a wurira ka taga jamana were ra, yɔrojan, ka bo a dɔgɔce Yakuba korɔ. ⁷ O fla borofenw caya koson, o tun te se ka to jɔgon kan. Yorɔ tun ka dɔgo o ta beganw ma. ⁸ O le kera sababu ye k'a to Esawu tagara sigi Seyiri kuruyɔrɔw ra. Esawu le be wele fana ko Edomu.

Esawu ta denw

⁹ Ayiwa, Esawu le ye Edomukaw bemaɛɛ ye. A ta durujaw ye nin ye, k'a siginin to Seyiri kuruyɔrɔw ra: ¹⁰ Esawu dencew tɔgow ye nin ye: Elifazi, ale ye Esawu ta muso Ada dence ye; Reweli, o ye Esawu ta muso Basimati dence ye.

¹¹ Elifazi yere ta denw kera Teman ye, ani Omaru, ani Sefo, ani Getamu, ani Kenazi.

¹² Esawu dence Elifazi tun ka jɔnmuso min ke a muso ye, min tun ye Timina ye, ale le ka Amaleki woro Elifazi ye.

Olugu le ye Esawu ta muso Ada mamadenw ye.

¹³ Reweli dencew fle nin ye: Nahati, ani Zeraki, ani Sama, ani Miza.

Olugu le ye Esawu ta muso Basimati mamadenw ye.

¹⁴ Esawu ta muso Olibama, Sibeyɔn denmuso Ana ta denmuso, ale ka dence minw woro Esawu fe, olugu fle nin ye: Yehusi, ani Yalamu, ani Kore.

¹⁵ Ayiwa, Esawu dence minw kera kuntigiw ye, olugu ye nin ye: Esawu dence folo Elifazi dencew ra, minw kera kuntigiw ye, o ye Teman, ani Omaru, ani Sefo, ani Kenazi, ¹⁶ ani Kore, ani Getamu, ani Amaleki.

Olugu le ye Elifazi dencew ye, minw kera kuntigiw ye Edomu jamana ra. Olugu le ye Esawu ta muso Ada mamadenw ye.

¹⁷ Esawu dence Reweli dence minw kera kuntigiw ye, olugu fle nin ye: Nahati kera gbatigi ye, ani Zeraki, ani Sama, ani Miza.

Olugu le ye Reweli dencew ye, minw kera kuntigiw ye Edomu jamana ra. Olugu le ye Esawu ta muso Basimati mamadenw ye.

¹⁸ Esawu ta muso Olibama dence minw kera kuntigiw ye, olugu fle nin ye: Yehusi kera gbatigi ye, ani Yalamu, ani Kore.

Olugu le ye Esawu ta muso Olibama, Ana denmuso dencew ye, minw kera kuntigiw ye.

¹⁹ Ayiwa, olugu le ye Esawu dencew ye, ani o ta kuntigiw. Olugu le ye Edomukaw ye.

Seyiri dencew

²⁰ Ayiwa, mɔgo minw konna ka sigi Edomu jamana ra, o ye Seyiri dencew le ye. Ale tun ye Horika ye. A dencew tun ye Lotan ye, ani Sobali, ani Sibeyɔn, ani Ana, ²¹ ani Dison, ani Eseri, ani Disan. Horikaw ta kuntigiw le ye olugu ye. Seyiri dencew lo; o tun siginin be Edomu jamana ra. ²² Lotan dencew tun ye Hori ni Hemamu ye. Lotan balemamusu tun ye Timina ye. ²³ Sobali dencew fle nin ye: Aliban ni Manati, ani Ebal, ani Sefo, ani Onamu. ²⁴ Sibeyɔn dencew fle nin ye: Aya, ani Ana. Lon do, o Ana tɔgo le tagara bo bununji gbanninman do kan kongo kono, k'a to a be a face Sibeyɔn ta faliw korɔsira. ²⁵ Ana dence tun ye Dison ye; a denmuso tun ye Olibama ye. ²⁶ Dison dencew fle nin ye: Hemedan, ani Esiban, ani Itiran, ani Keran. ²⁷ Eseri dencew tun ye Bilan, ani Zavan, ani Akan ye. ²⁸ Disan dencew tun ye Usi ye, ani Aran.

²⁹ Horikaw ta kuntigiw fle nin ye: Lotan, ani Sobali, ani Sibeyɔn, ani Ana, ³⁰ ani Dison, ani Eseri, ani Disan. Olugu le ye Horikaw ta kuntigiw ye Seyiri ta jamana ra.

³¹ Sani masace do ye sigi Izirayelimogow kunna, masace minw sigira Edomu mara kunna, olugu fle nin ye: ³² Behori dence Bela, ale sigira masaya ra Edomu; a ta dugu togo tun ye ko Dinaba. ³³ Bela nana sa minke, Zera dence Yobabu, min be bo Bosira, ale sigira a no ra. ³⁴ Yobabu nana sa minke, Husamu sigira a no ra; ale tun bora Temankaw ta jamana ra. ³⁵ Husamu nana sa minke, Bedadi dence Hadadi sigira a no ra; ale le ka Madiyankaw kere ka se o ra Mohabu mara ra. A ta dugu togo tun ye ko Aviti. ³⁶ Hadadi nana sa minke, Samula min tun be bo Masireka, ale sigira a no ra. ³⁷ Samula nana sa minke, Sawuli min tun be bo Rehoboti, bada ra, ale sigira a no ra. ³⁸ Sawuli nana sa minke, Akibori dence Bahali Hanani sigira a no ra. ³⁹ Akibori dence Bahali Hanani nana sa minke, Hadari sigira a no ra; a ta dugu togo tun ye Pawu. A muso togo tun ye ko Metabeli; Metabeli tun ye Materedi denmuso ye, Materedi tun ye Mezahabu denmuso ye.

⁴⁰ Ayiwa, kuntigi minw bora Esawu dencew ra ka kapa ni o ta gbaw, ani o ta sigiyorow, ani o togow ye, o kuntigiy fle nin ye: Timina, ani Aliwa, ani Yeteti, ⁴¹ ani Olibama, ani Ela, ani Pinon, ⁴² ani Kenazi, ani Teman, ani Mibisari, ⁴³ ani Magidiyeli, ani Iramu.

Olugu le kera Edomu mara kuntigiy ye; o bee sigira o ta mara ra.

Esawu le kera o Edomukaw bemace ye.

37

Yusufu ta sikow

¹ Ayiwa, Yakuba sigira Kanaana jamana ra. A face fana tun sigira o jamana le ra.

² Yakuba dencew ta kow fle nin ye.

Ka Yusufu si to san tan ni wolonfla, a tun be sagaw ni baw gbenna ni a korocew ye. A tun be ni a face ta jonmuso Bila ni Zilipa dencew le ye. Olugu tun be ko benbari minw ke, Yusufu tun bena o bee lakari a face ye. ³ Yusufu ko le tun ka di Yakuba* ye ka teme a ta den tow bee kan, sabu a tun ka Yusufu soro k'a koronin to; o koson Yakuba tun ka forokiya numannin negennegenman do karan Yusufu ye.

⁴ Yusufu korocew k'a ye ko o face be Yusufu le kanuna ka teme olugu kan minke, o ka Yusufu koninya; hali kumapuman yere tun te se ka bo o da ra k'a fo Yusufu ye tuun.

⁵ Lon do, Yusufu nana siko do ke; a ka o lakari a korocew ye minke, o ka do fara o ta koninya kan. ⁶ A k'a fo o ye ko: «Aw ye sabari ka ne ta siko lamen! ⁷ Ne sikora k'a ye ko an tun be foro ra, an be siman tigera k'a siri. Ne ta simansiri nana wuri ka lo, aw ta simansiriw nana ne ta lamini ka biribiri a koro k'a ke i n'a fo o be a bonyara.» ⁸ Yusufu korocew ko: «O tuma ele be a miiri ko ele le bena sigi an kunna ka ke an ta masace ye ke.» O k'a koninya tuun o siko koson, ani o kumaw koson.

⁹ Ayiwa, Yusufu nana siko do were ke; a ka o fana fo a korocew ye. A ko: «Ne ka siko do were ke tuun; ne ka tere ni karo ni lolo tan ni kelen ye, o nana o yere majigi ne koro.»

¹⁰ A ka o siko fo a face ni a korocew ye. A face songora a ra, k'a fo a ye ko: «Nin siko koro le ye di? O tuma i b'a fe ne ni i bamuso ni i korocew, an bee le ye na an kinbiri gban ele koro ke?»

¹¹ A pangboya donna a korocew ra; nka a face ka o kumaw to a yere konon.

Yusufu korocew k'a fiyeere

¹² Ayiwa, Yusufu korocew tun tagara Sikemu ni o face ta beganw ye. ¹³ Lon do, Yusufu face Yakuba† ko a ma ko: «I korocew tagara ni beganw ye Sikemu; na, ne be i ci o fe.» Yusufu nana.

¹⁴ Yakuba ko: «Taga a fle, ni i korocew ka kene, ani ni foyi te beganw na; i ye na o kibaroya fo ne ye.»

A ka Yusufu ci ka taga. A bora Heburon kenegbeyoro ra ka taga Sikemu. ¹⁵ Ayiwa, ce do tagara ben ni Yusufu yaalayaalato ye kongo konon. A k'a pininka ko: «Ele be mun le pinina?» ¹⁶ Yusufu ko: «Ne be ne korocew le yoro pinina. O be min le? Sabari ka o yoro yira ne ra.» ¹⁷ Ce ko: «O bora yan; sabu ne tun k'a men o fe ko o be taga Dotan.»

Yusufu tagara o ko ka taga o soro Dotan. ¹⁸ A korocew k'a ye yorojan a be nana. Sani a ye se o ma, o ka janfa siri a kama ko o b'a faga. ¹⁹ O ko: «An ta sikobagawara nato ye nin ye. ²⁰ Aw ye na an ye a faga, k'a firi kolonkolon do konon. An be taga a fo ko wara do le k'a faga k'a domu. A ta sikow bena ke min ye, an bena o ye.»

²¹ Ruben ka o kuma men minke, ale tun b'a fe ka Yusufu kisi ka bo o boro; a ko: «An kana a to a ye sa.» ²² Ruben k'a fo tuun ko: «Aw kana a faga; aw ye a firi kolonkolon konon, kongo konon yan; aw kana aw boro se a ma.»

* 37:3 37.3 Yakuba, walama Izirayeli. † 37:13 37.13 Yakuba, walama Izirayeli.

Ruben tun b'a fe ka na Yusufu labo dogo ra o ko fe, ka seko ni a ye ka taga a di a face ma.

²³ Ayiwa, Yusufu nana se o korɔ minke, o k'a ta forokiya jumannin jegenjegenman sama ka bo a kan na. ²⁴ O k'a mina k'a firi kolonkolon konɔ. Ji foyi tun te kolon konɔ. ²⁵ O ko, o sigira ka domuni ke. O nana fleri ke, ka Sumayila ta mogɔ dow nato ye ni o ta jogomew ye ka bo Galadi. Wusunanw, ani kasadiyananw, ani latikolon tun be o ta doniw na jogomew ko ra. O tun be tagara ni o ye Misiran.

²⁶ O ra, Zuda k'a fo a balemaw ye ko: «Ni an ka an dogonin faga k'a dogo, o bena mun le ja an ye? ²⁷ Aw y'a to an y'a fyeere Sumayila ta mogow ma. An kana an boro se a ma k'a faga, sabu an dogonin lo, an yere do lo.»

A balema tow sonna a ta kuma ma.

²⁸ Madiyanka jagokebagaw, Sumayila ta mogow, olugu temeto, o ka Yusufu sama k'a labo kolon konɔ, k'a fyeere olugu ma warigbe mugan. Sumayila ta mogow k'a san ka taga ni a ye Misiran.

²⁹ Ayiwa, Ruben sekora ka na kolonda ra, ko a bena Yusufu labo. A nana a ye ko Yusufu te kolon konɔ tuun. A jusu kasira, fo a k'a ta derege mina k'a faran. ³⁰ A nana a dogocew fe ka na a fo o ye ko: «E! Den te kolon konɔ tuun! Ne bena taga min ni nin ko ye?»

³¹ O ka Yusufu ta forokiyannin ta, ka bakoronin do faga, ka forokiyannin don o jori ra. ³² O ko, o ka Yusufu ta forokiyannin bla ka taga a di a face ma k'a fo a ye ko: «An ka forokiya nin ye kongo konɔ; a fle ni a kera i dence ta forokiya lo walama ni o te.»

³³ Yakuba k'a fle, k'a ye ko a dence ta derege lo. A ko: «E! Ne dence ta derege lo; wara do le k'a domu. E! Wara do le ka Yusufu tigtige tan!»

³⁴ Yakuba k'a ta derege mina k'a faran, ka borɔ do don a yere ra, ka kasi a dence saya ko ra tere caman. ³⁵ A dencew ni a denmusow nana ko o bena a jusu saaro, nka a tun t'a fe mogɔ si ye a jusu saaro. A tun b'a fora ko: «Ne bena to kasi le ra fo ka na sa ka taga lahara ne dence no fe.» A tora ka kasi.

³⁶ Ayiwa, Madiyanka jagokebagaw tagara Yusufu fyeere Misiran, Farawona ta sorasiw kuntigiba ma; o togo ye ko Potifari.

38

Zuda ni Tamari ta ko

¹ Ayiwa, wagati do nana ke, Zuda bora a balemaw korɔ, ka taga sigi Adulamu, ce do korɔ, o ce togo ye ko Hira. ² Zuda ka Kanaanaka sunguru do ye o dugu ra, a face togo ye ko Suwa. A ka o sunguru furu, ka jen ni a ye. ³ Muso nana konɔ ta, ka dence woro. A ka den togo la ko Eri. ⁴ A nana konɔ were ta, ka dence were woro. A ka o togo la ko Onan. ⁵ A nana konɔ were ta tuun ka dence were woro. A ka o togo la ko Sela. O den worotuma ra, Zuda tun be Kesibu dugu konɔ.

⁶ Ayiwa, Zuda nana muso do furu ka o di a dence folo Eri ma. O muso togo tun ye ko Tamari. ⁷ Nka Zuda dence folo kera mogojugu ye Matigi Ala ja korɔ; o koson, Matigi Ala ka saya lase a ma. ⁸ Zuda k'a fo a dence flanan Onan ye ko: «I korocce muso ta ka jen ni a ye, sabu i nimogomuso lo; janko i ye den sorɔ ni a ye i korocce no ra, ka duruja to i korocce ko.»

⁹ Ayiwa, Onan k'a ye ko o den tena ke ale yere ta ye; o ra, ni a tun be jen ni a ninmogomuso ye, a tun be lawa bon dugu ma, janko muso kana konɔ ta ka duruja to a korocce ko. ¹⁰ Onan tun be min kera, o ma diya Matigi Ala ye. Ala ka saya lase ale fana ma. ¹¹ Zuda k'a ye ten minke, a ko Tamari ma ko: «I kana ce were ta; taga to i face ta so, sani k'a to ne dence Sela ye panatige. Ni a ka panatige, ne bena i di ale ma.» Zuda ka o fo, sabu a tun be siranna; a tun t'a fe Sela ye Tamari furu janko ale fana kana na sa i n'a fo a korocce tow.

Tamari tagara to a face ta so.

¹² Wagati dama temenin ko, Zuda ta muso sara. O muso tun ye Suwa denmuso le ye. Sangakow nana nogoya minke, ani Zuda jusu sumana tuma min na, Zuda tagara a ta sagasikanbagaw fe Timina dugu konɔ, a ni a terice Hira, min be bo Adulamu. ¹³ Ayiwa, do nana a fo Tamari ye ko a burance Zuda be tagara Timina, ka taga a ta sagaw si kan. ¹⁴ Tamari ka o men minke, a k'a ta firiya faniw bo a yere ra, ka lankana do biri a kun na, k'a yere datugu, ka taga sigi Enayimu dugu donda ra, Timina dugu sira ra, k'a yere ke i ko jatomuso. Tamari ka o ke, sabu a k'a ye ko Sela koroyara, nka Zuda ma son ka ale di a ma, ale ye ke a muso ye.

¹⁵ Ayiwa, Zuda temeto nana Tamari siginin ye; a kera a ja na ko jatomuso do lo, sabu Tamari tun k'a ja datugu. ¹⁶ Zuda k'a siginin ye sirada ra, a m'a lon ko a buranmuso

lo. A ko a ma ko: «A to ne ye jen ni i ye.» Tamari ko: «Ni i ka jen ni ne ye, i bena mun le di ne ma?» ¹⁷ Zuda ko: «Ne bena badennin kelen bo ne ta baw ra ka o sama i ma.» Tamari ko: «I be mun le di ne ma a sarati ye, sani i ye na a sama ne ma?» ¹⁸ Zuda ko: «Ele yere b'a fe ne ye mun le di i ma a sarati ye?» Tamari ko: «I togo tagamasiyen be fen min kan, ani a juru, ani bere min be i boro, olugu di ne ma.»

Zuda ka o fenw di a ma, ka jen ni a ye. Tamari ka kono ta Zuda fe o cogo le ra. ¹⁹ O ko, Tamari wurira ka taga. A k'a ta faniw bo a yere ra, k'a ta firiya faniw don tuun.

²⁰ Ayiwa, ko fe, Zuda nana badennin di a terice Adulamukace ma, ko a ye na a di muso ma, ani ale ka fen minw di muso ma, ka o mina ka na. Ce tagara, a ma muso ye. ²¹ A ka o yoro mogow pininka ko: «Jatamusu min be to ka sigi Enayimu dugu donda ra, sirada ra, a be min le?» Mogow ko: «Jatamusu si ma sigi yan ka ye.»

²² Ayiwa, a sekora ka taga a fo Zuda ye ko: «Ne ma muso ye de! Ne k'a yoro mogow pininka; o ko: «Jatamusu si ma sigi yan ka ye.» » ²³ Zuda ko: «A ye to ni o fenw ye. An kana maroya jini ka se an yere ma. Ne koni k'a ta badennin ci a ma, nka ele m'a ye!»

²⁴ Ayiwa, karo saba temenin ko, o nana a fo Zuda ye ko: «I buranmuso Tamari ka jatoya ke; sisan a ye nin ye, a ka kono ta yere.» Zuda ka o kuma men minke, a ko: «Aw ye taga a mina ka bo ni a ye kene ma, o ye a jeni.»

²⁵ O ko o be taga Tamari mina ka bo ni a ye minke, a ka mogow bla k'a fo a burance ye ko: «Nin tagamasiyen ni nin bere ye mogow min ta ye, ne ka kono ta o tigi le fe. Sabari ka nin tagamasiyen ni a juru, ni nin bere tigi jini, k'a lon jon ta lo.»

²⁶ Zuda ka fenw fle k'a ye ko ale yere ta lo. A ko: «Ne jarakira ka teme Tamari kan. Can lo, sabu ne tun ka kan k'a furu ne dence Sela ma, nka ne ma o ke.»

Zuda ma jen ni Tamari ye o ko tuun.

²⁷ Ayiwa, a jigiwagati ra, denw kera flaniw ye. ²⁸ A jigito, den kelen k'a boro bo; tinminamusu ka ale boro mina ka jese wulenman do siri a ra, k'a fo ko: «Nin le ye folo ye.» ²⁹ Nka den k'a boro sama k'a don yi tuun. A flanihogon bora. Tinminamusu ko: «Ele le ka sira dayele ke!» A k'a togo la ko Peresi*.

³⁰ O ko, a dogonin bora, ni jese wulenman sirinin ye a boro ra. O ka ale togo la ko Zeraki.

39

O ka Yusufu fyeere Potifari ma

¹ Ayiwa, Sumayila ta mogow tagara ni Yusufu ye Misiran. Misirankace Potifari, Farawona ta sorasiw kungitiga, ale ka Yusufu san Sumayila ta mogow fe; olugu le tun tagara nin Yusufu ye. ² Matigi Ala tora ni Yusufu ye k'a ta kow bee ja a boro. A tun be a matigice Misirankace Potifari ta so le kono.

³ A matigice nana a ye ko Matigi Ala be ni Yusufu ye; ko ni a k'a boro don fen o fen na, Ala be o ja a boro. ⁴ Yusufu ko nana diya a matigice ye, fo a k'a sigi a ta so kunna, k'a borofenw bee karifa a ma. ⁵ Kabini Potifari ka Yusufu sigi a ta so kunna, ani a borofenw bee kunna, Matigi Ala ka baraka don Misirankace Potifari ra, k'a ta so kopaw bee ja Yusufu koson. Matigi Ala ta baraka lara Potifari borofenw bee kan, sokonofenw, ani forokonofenw bee.

⁶ A kera ten minke, Potifari k'a ta so kopaw bee to Yusufu boro. A tun te maga foyi ra, ni a yere ta domuni doron te.

Yusufu tun ye kanbelen cepumanba le ye; a fari tun dakapanin lo, a pada fana tun ce ka ni.

Potifari muso nabora Yusufu fe

⁷ Wagati do nana ke, Yusufu matigice ta muso nabora Yusufu fe. A ko Yusufu ye jen ni ale ye. ⁸ Yusufu ma son; a ko a ma ko: «Ne matigice te foyi ke a yere ye tuun so kono yan. A k'a borofenw bee karifa ne le ma. ⁹ A ni ne bee kera kelen ye nin so kono yan. A ma ne bari foyi ra, fo ele kelen, sabu i ye a muso ye. Ne bena o kojuguba jagon ke cogo di ka Ala hake ta?»

¹⁰ Lon bee muso tun be Yusufu wele, nka Yusufu ma son ka taga la a koro ka jen ni a ye.

¹¹ Ayiwa, lon do Yusufu tun donna bon kono ka taga a ta baara ke; o y'a soro lukonmogow si tun te yi. ¹² Muso ka Yusufu mina a ta derege ma, ko a ye jen ni ale ye. Yusufu k'a ta derege bo k'a to a boro, ka bori ka bo kene ma.

¹³ Ayiwa, muso k'a ye ko Yusufu k'a ta derege to ale boro ka bori ka bo kene ma minke, ¹⁴ a kulera ka lukonmogow wele k'a fo o ye ko: «Aw y'a fle, ne ce nana ni

* 38:29 38:29 Peresi koro ye ko: wo; walama ko: k'a dayele.

Heburu kanbelen min ye, o nana an janfa le. Aw m'a ye, a nana ne ko ko a bena jen ni ne ye; nka ne ka kulekanba ci. ¹⁵ A nana a ye ko ne be ne kan bora ka kule kosebe minke, a k'a ta derege to ne boro yan ka bori ka bo kene ma.»

¹⁶ Muso ka Yusufu ta derege bla a yere korɔ, sani a ce ye seko ka na so konɔ. ¹⁷ A ce nana minke, a ka o kuma kelen fo a ye, ko: «A fle, i nana ni jonce Heburuka min ye, a nana ne ko ko a bena jen ni ne ye. ¹⁸ Ne ka ne kan bo ka kule minke, a k'a ta derege to ne boro, ka bori ka bo kene ma.»

O ka Yusufu bla kaso ra

¹⁹ Ayiwa, muso ka min fo Yusufu ta ko ra, ce ka o men minke, a dimina kosebe. ²⁰ A ka Yusufu mina k'a bla kaso ra, masace ta kasodenw be yoro min na. Yusufu tora kasobon na yi.

²¹ Nka Matigi Ala tora ni Yusufu ye, ka ja a ma, k'a ko diya kasobon korosibaga ye. ²² Kasobon korosibaga ka Yusufu bla kasoden tow bee kunna kasobon konɔ, ko a ye o korosi. Yusufu le tun be fen bee panabo kasobon konɔ yi. ²³ Kasobon korosibaga yere nana a boro bo fen bee ra, ka ko bee to Yusufu le boro, sabu Matigi Ala tun be ni Yusufu ye. Ala tun be a ta ko bee ja a boro.

40

Yusufu ka kasoden fla ta siko korɔ fo

¹ Ayiwa, lon do, Misiran masace ta minnifendibagaw kuntigi, ani a ta burujenibagaw kuntigi, olugu ka ko do ke min ma ben masace ma. ² Farawona dimina o kuntigi fla korɔ, minw ye minnifendibagaw kuntigi ni burujenibagaw kuntigi ye. ³ Masace ko o ye o mina ka o bla kaso ra, sorasiw kuntigiba ta bon konɔ, Yusufu tun be yoro min na. ⁴ Sorasiw kuntigiba ka o bla ni Yusufu ye, ko Yusufu ye o korosi. Yusufu le tun be o ta ko bee panabo. O ka wagati dama ke kasobon na yi.

⁵ Lon do, ka o to kasobon na yi, minnifendibagaw kuntigi, ani burujenibagaw kuntigi ka siko do ke su kelen na. O bee ni o ta siko, do ni do korɔ te kelen ye. ⁶ Ayiwa, sogomada fe, Yusufu nana o fle minke, a k'a ye ko o ja kumunin lo. ⁷ A ka o pininka ko: «Mun le ka aw ja kumu tan bi?» ⁸ O ko: «An ka siko do le ke; mogo fana te yi min be se ka a korɔ fo an ye.» Yusufu ko: «Siko korɔ lonniya be Ala le fe. Aw ye aw ta sikow fo ne ye.»

⁹ Masace ta minnifendibagaw kuntigi k'a ta siko fo; a ko: «Ne ta siko ra, ne ka rezensun do le ye ne ja fe, ¹⁰ yiriboro saba tun b'a ra. A fiyerenna, a fiyerenw denna, a rezendenw mona. ¹¹ O y'a soro Farawona ta jiminminan tun be ne boro. Ne ka rezenmo mina k'a bisi Farawona ta jiminminan konɔ, k'a di Farawona ma.»

¹² Yusufu ko: «I ta siko korɔ ye nin ye: Yiriboro saba, o ye tere saba le ye. ¹³ Ni tere saba dafara, Farawona bena i labo kaso ra, ka i bla i ta baarakoro ra. I bena to ka minnifen di Farawona ma i n'a fo i tun b'a kera cogo min na kakoro, tuma min na i tun be o baara ra. ¹⁴ Nka ni i nana o hera soro tuma min na, i ye i hakiri to ne ra, ka ja ne ma; i ye kuma Farawona fe, ka ne ko fo a ye, janko a ye ne labo kaso ra. ¹⁵ Sabu o ka ne mina fanga ra ka bo Heburuw ta jamana le ra ka na ni ne ye yan. O ka ne bla kaso ra yan, k'a soro ne ma kojugu si ke.»

¹⁶ Ayiwa, burujenibagaw kuntigi k'a ye ko Yusufu k'a tɔɔgɔnce ta siko korɔ fo k'a diya minke, ale fana k'a ta fo. A ko: «Ne fana ta siko ra, segi saba tun be ne kun, buru gbeman tun be o segi saba konɔ. ¹⁷ Segi min tun be tow bee san fe, domunifen suguya bee tun be o konɔ, a bee tobira ka mo Farawona ye. Ayiwa, konɔ dow nana ke o fenw domu ye segi konɔ ne kunna.» ¹⁸ Yusufu ko: «I ta siko korɔ ye nin ye: Segi saba, o ye tere saba ye fana. ¹⁹ Ni tere saba dafara, Farawona bena i labo kaso ra, ka i kun tige, ka i su dulon yiri ra, konow bena ke i sogisogi ye.»

²⁰ Ayiwa, tere saba nana dafa, ka ben Farawona worolon kunben ma. O panagbe ra, a ka domuniba do tobi a ta jamana pamogow bee ye. A ka minnifendibagaw kuntigi ni burujenibagaw kuntigi labo kaso ra a ta jamana pamogow ja na. ²¹ A ka minnifendibagaw kuntigi bla a ta baarakoro ra, ko a ye to ka minnifen di Farawona ma. ²² Nka a ka burujenibagaw kuntigi dulon yiri ra ka kaja ni Yusufu ta kuma ye.

²³ Kabini minnifendibagaw kuntigi bora kaso ra, a ma miiri Yusufu ma tuun; a pinana a ko pewu.

41

Farawona ta siko

¹ San fla temenin ko, Farawona yere ka siko do ke. A sikora k'a yere ye Nili bada ra. ² A ka misi pumanman tɔɔnin wolonfla ye, o bora ji ra, ka na ke bin pimi ye bada ra. ³ A

ka misi cejugu fasamannin wolonfla ye, olugu fana bora ji ra, misi pumanman wolonfla ko fe, ka na lolɔ o koro bada ra. ⁴ Ayiwa, misi cejugu fasamannin wolonfla, olugu ka misi toronin wolonfla domu. O ko, Farawona kununa sunogo ra.

⁵ Sunogo nana a ta tuun; a ka siko do were ke. A ka notizan wolonfla ye, o bora nosun kelen na, o bee kise ka bonbon, o ce ka jni. ⁶ O ko, notizan wolonfla were bora o nosun kelen na, o kisew ka dogo dogo, sabu kongokolon fono ka o bee jaja fo ka o cejuguya. ⁷ Ayiwa, notizan minw jajanin be, olugu ka notizan kisenuman belebelew domu.

O ko, Farawona kununa tuun. A k'a ye ko siko lo.

⁸ O lon sogomada fe, Farawona hakiri jagamina. A ka Misiran jamana lagberikebagaw, ani a kolonbagaw bee wele. A ka a ta sikow lakari o ye, nka o si ma se k'a koro fo Farawona ye. ⁹ O tuma ra, Farawona ta minnifendibagaw kuntigi ka kuma ta, k'a fo Farawona ye ko: «Ne ka kojugu min ke, ne hakiri jigira o ra bi.» ¹⁰ A ko: «Farawona, lon do i tun dimina i ta jamana mogoba dow koro. I tun ka ne mina o wagati ra ka ne bla kaso ra, sorasiw kuntigiba ta bon kono, ne ni burujenibagaw kuntigi. ¹¹ Lon do, su fe, an mogo fla bee sikora, an bee ta siko koro fora an ye. ¹² Heburu kanbelen do le tun be ni an ye kasobon na; sorasiw kuntigiba ta baaraden tun lo folofolo. An ka an ta siko jafalo ale le ye, a k'a koro fo an ye. ¹³ A ka min fo an ye fana, kow nana ke ka kapa ni o le ye. I ka ne bla ne ta baarakoro ra, ka burujenibagaw kuntigi kun tige k'a su dulon yiri ra.»

Yusufu ka Farawona ta siko koro fo

¹⁴ Ayiwa, Farawona ka o men minke, a ka mogo ci ka taga Yusufu wele. O teliyara ka Yusufu labo kasobon na. O k'a kun ni a bonbosiw bee li, k'a saninya, ka fani were don a ra, ka taga ni a ye Farawona fe. ¹⁵ A sera yi minke, Farawona ko a ma ko: «Ne ka siko do le ke, mogo si ma se k'a koro fo ne ye. Ne k'a men ko ni siko fora ele ye, ko i be se k'a koro fo.» ¹⁶ Yusufu ka Farawona jaabi ko: «Farawona, ne te, Ala le bena i ta siko koro fo i ye ka ja.»

¹⁷ Farawona k'a fo Yusufu ye ko: «Ne ta siko ra ne k'a ye ko ne tun be Nili bada ra. ¹⁸ Ne ka misi cepuman toronin wolonfla ye, o bora ji ra ka na ke bin jimi ye kene ma. ¹⁹ Misi wolonfla were bora ji ra tuun, o fasanin be, o ce ka jugu, sogo panaman te o ra; Misiran jamana bee ra ne ma o misiw jagon cejugu ye ban. ²⁰ Ayiwa, misi cejugu fasaninw, olugu ka misi toroninw domu, minw tun konna ka bo. ²¹ O ka o kunu yere le; nka o bee n'a ta, a kera i ko foyi yere ma don o konobara ra. O cejuguyanin tora ten, i ko o tun be cogo min na kakoro. O ko, ne kununa sunogo ra.

²² «Ayiwa, ne sunogora tuun; ne ka siko do were ke. O ra ne ka notizan wolonfla ye, o bee kisew ka bonbon, a ce ka jni. O tizan wolonfla bee bora nokala kelen na. ²³ Tizan wolonfla were bora o ko fe, o ka dogodogo, sabu kongokolon fono ka o bee jaja. ²⁴ Ayiwa, tizan minw ka dogodogo, olugu ka tizanpumanw domu.

«Ayiwa, ne ka nin siko le fo ne ta lagberikebagaw ye, nka o si ma se k'a koro fo ne ye.»

²⁵ Yusufu k'a fo Farawona ye ko: «Farawona, i ka siko fla min ke, o bee ye fen kelen le ye. Ala bena min ke, a ka o le yira i ra. ²⁶ Misi pumanman wolonfla, o ye san wolonfla ye. Notizan wolonfla, o ye san wolonfla ye. A bee ye siko kelen le ye. ²⁷ Misi fasanin cejugu wolonfla minw bora ji ra ka na tow ko, o ye san wolonfla kongu ye. Notizan wolonfla minw ka dogodogo, fono ka minw jaja, o fana ye o san wolonfla kongu kelen le ye. ²⁸ Ne k'a fo i ye cogo min na sisan, Farawona, Ala bena min ke, a ka o le yira i ra. ²⁹ Sanji wolonfla bena ke, siman bena ja kosebe Misiran jamana bee ra. ³⁰ Nka sanji wolonfla were bena na o ko fe, o bena ke kongoba ye, k'a ke fo mogo bena pina san temeninw ta siman camanba wagati bee ko Misiran jamana ra. Kongu bena jamana bee halaki. ³¹ Kongu juguyakojugu fe, siman tun pana san minw na, mogow bena pina o sanw bee ko pewu.»

³² Yusufu ko Farawona ma tuun ko: «Farawona, ni i k'a ye ko i ka nin siko ke cogoya fla ra, o b'a yira ko can ra Ala le ka nin ko latige; a fana tena meen ni a ma ke. ³³ Ayiwa, sisan i ka kan ka mogo hakiriman kolonbaga do le pini, k'a sigi Misiran jamana bee kunna, ³⁴ ka mogo dow fana sigi jamana kunna ni ale ye, janko ni siman o siman ka soro, o ye o tarantaran yoro looru, ka taran kelen bo k'a bla danna, Misiran jamana yoro bee ra, sanpuman wolonfla bee kono. ³⁵ Sanpuman wolonfla min bena na, o ye siman lajen o sanw bee kono. Ele Farawona yere ye o mogow korosi. O ye o simanw lajen k'a bla danna duguw bee ra, k'a korosi. ³⁶ Ni san wolonfla kongu nana se Misiran jamana ma tuma min na, o siman min lajenna, o le bena ke ka jamana baro. Ni o kera, kongu tena jamana halaki.»

Yusufu kera Misiran jamana pamogoba ye

³⁷ Ayiwa, Yusufu ka min fɔ, o diyara Farawona ni a ta jamana jamogow bee ye. ³⁸ Farawona k'a fɔ a ta jamana jamogow ye ko: «An be se ka mogɔ juman le soro tuun Ala ka hakiri di min ma i ko nin ce?» ³⁹ Farawona ko Yusufu ma ko: «I n'a fɔ Ala ka nin kow yira ele ra, mogɔ si te yi tuun min be soro kolonbaga ye, ani hakiritigi ye ka ele bo. ⁴⁰ Ne be i sigi ne ta so kunna; ni i ka min fɔ, ne ta mogow bena o le ke. Masaceya dorɔn le bena ne bonya ni i ye. ⁴¹ Ne ka Misiran jamana bee kuntigiya don i boro bi.»

⁴² Farawona k'a yere ta borokandennege bo k'a don Yusufu borokanden na. A ko o ye lenfani numanman dow don a ra, ka kannanenge saninlaman do don a kan na. ⁴³ A ka Yusufu yele sowotoro do kan, k'a gban a yere ta sowotoro ko. Mogɔ dow blara o ja ka ke peren ye, ko: «Aw ye sira bla, aw ye sira bla, fagamaw be nana*!»

Ayiwa, Farawona ka Misiran jamana bee kuntigiya di Yusufu ma o cogo le ra.

⁴⁴ Farawona ko Yusufu ma tuun ko: «Ne le ye Farawona ye. Nka mogɔ man kan ka foyi ke Misiran jamana bee konɔ yan, ni ele ma o sira di o tigi ma.»

⁴⁵ Farawona ka Yusufu togo la ko Safinati Paneya. A ka muso di a ma. A muso togo tun ye ko Asanati. Muso face togo tun ye Potifera; ale le tun ye Oni dugu sarakalasebaga ye.

Yusufu sigira Misiran jamana bee kunna.

⁴⁶ Wagati min na o ka Yusufu wele ka taga Misiran masace Farawona fe, o y'a soro a si tun ye san bisaba.

O le ko fe, a bora Farawona koro ka taga Misiran jamana yaala.

⁴⁷ Ayiwa, san wolonfla kera, siman pana, ka den kosebe. ⁴⁸ Yusufu ka o san wolonfla ta siman dow lajen Misiran jamana yoro bee ra, ka o bla danna. A ka siman lajen k'a bla duguw bee ra. Forow be dugu minw koro, a ka o forow simanw lajen o duguw ra. ⁴⁹ Yusufu ka siman lajen caman, i ko kogoji kenken. A cayara fo a laban o nana a jateri dabra, sabu a jateda tun te se ka lon tuun.

⁵⁰ Ayiwa, sani kongɔ wagati ye se, Yusufu ka dence fla soro ni a muso Asanati ye, Oni dugu sarakalasebaga Potifera denmuso.

⁵¹ Yusufu k'a dence folo togo la ko Manase†, ko sabu Ala k'a ke ale jinana a ta torow bee ko, k'a hakiri bo a face ta so ko.

⁵² A ka dence flanan togo la ko Efrayimu‡, ko sabu ale torora jamana min na, Ala ka dence di ale ma o jamana ra.

⁵³ Ayiwa, siman pana kosebe sanji wolonfla min konɔ Misiran, o sanji wolonfla nana ban. ⁵⁴ O ko fe sanji wolonfla kongɔ daminana, i n'a fo Yusufu tun k'a fo cogo min na. Kongɔ benna jamana tow bee kan, nka siman tun be Misiran jamana yoro bee ra.

⁵⁵ Ayiwa, kongɔ nana se Misiran jamana fana ma tuma min na, mogow nana ke kule ye Farawona koro, ko a ye domuni di o ma. Farawona ko Misirankaw bee ma ko: «Aw ye taga Yusufu fe; ni a ka min fo aw ye, aw y'a ke ten.» ⁵⁶ O tuma kongoba le tun be jamana yoro bee ra. Yusufu ka simanmarayorow dayele, ka siman fiyeere Misirankaw ma. O y'a soro kongɔ tun be juguyara ka taga Misiran jamana ra.

⁵⁷ Mogow tun be bo jamanaw bee ra ka na siman san Misiran, Yusufu fe; sabu kongɔ tun be juguyara jamanaw bee ra.

42

Yusufu korocew tagara siman san Misiran

¹ Yakuba nana a men ko siman be sorora Misiran. A k'a fo a dencew ye ko: «Mun koson aw be sigi yan ka ke jogon fle ye? ² Ne k'a men ko siman be sorora Misiran. Aw ye taga yi ka taga do san an ye, janko kongɔ kana na an faga yan.»

³ Yusufu korocce mogɔ tan ka sira mina, ka taga siman san Misiran. ⁴ Yakuba ma son ka Yusufu dogoce Boniyaminu bla ni o ye ka taga. A tun be siranna ko kojugu do kana na taga a soro yi.

⁵ Ayiwa, Yakuba* dencew tagara simansanyoro ra ni mogɔ werew ye, sabu kongɔ tun be Kanaana jamana yoro bee le ra.

Yusufu k'a korocew lasiran

⁶ O y'a soro Yusufu le tun be Misiran jamana kuntigiya ra; ale le tun be siman fiyeerera mogɔ bee ma Misiran. A korocew nana se minke, o ka o kinbiri gban Yusufu koro, ka o ja biri dugu ma. ⁷ Yusufu k'a korocew ye minke, a ka o lon; nka a k'a ke i n'a fo ale ma

* **41:43** 41.43 Kitabou dow konɔ a sebera ko: «Aw ye aw kinbiri gban.» † **41:51** 41.51 Manase togo koro ye ko: ka jina. ‡ **41:52** 41.52 Efrayimu togo koro ye ko: Ala ka den di. * **42:5** 42.5 Yakuba, walama Izirayeli.

o lon. A kumana o fe k'a ke i n'a fo a dimina o korɔ le. A ko o ma ko: «Aw bora min le?» O k'a jaabi ko: «An bora Kanaana jamana le ra, ka na siman san yan.»

⁸ O ka o fo minke, Yusufu k'a lon can ra ko a korɔcɛw lo. Nka olugu ma Yusufu lon. ⁹ Yusufu tun ka siko minw ke a korɔcɛw ko ra, a hakiri jigira o ra. A ko o ma ko: «Aw nana jamana fle dogo ra le, janko aw bena se ka jamana yorɔ minw kere, aw ye o yorɔw lon.» ¹⁰ A korɔcɛw ko: «An matigice, o te! I ta jonw nana siman le san. ¹¹ An bee ye fakelendenw le ye. An be can le fora. An ma na jamana fle dogo ra.» ¹² Yusufu ko: «Can te! Aw nakun ye ka na jamana fle le, janko aw bena se ka yorɔ minw kere, aw ye o lon.» ¹³ O ko: «Anw ye i ta jonw le ye; an ye balemacɛ tan ni fla le ye, an bee ye fakelendenw le ye. An sigira Kanaana jamana ra. An bee ra fitini, ale be ni an face ye so; kelen sara an na.» ¹⁴ Yusufu ko: «Ne ka min fo, o le ye can ye; ne ko aw nana an ta jamana fle dogo ra le. ¹⁵ Ne bena aw segesege cogo min na, o ye nin ye: ne be kari Farawona togo ra, ko ni aw dogoɛ fitini ma na fiyewu, aw tena bo yan. ¹⁶ Aw ye mogɔ kelen bo aw ra k'a ci, o ye taga aw dogoɛ fitini ta ka na ni a ye. Tow be to kaso ra yan. Ne bena aw ta kuma segesege o cogo le ra k'a lon ni aw be can le fora. Ni aw ma o ke koni, o tuma ne karira Farawona togo ra ko aw nana jamana fle dogo ra le.»

¹⁷ Yusufu ka o fo minke, a ka o bla kaso ra tere saba.

¹⁸ A tere sabanan, a k'a fo o ye ko: «Sisan ne bena min fo aw ye, ni aw ka o ke, o tuma ne tena foyi ke aw ra, sabu ne be siran Ala ja. ¹⁹ Ni a kera ko aw be can le fora, o tuma, aw ra kelen ye to kaso ra yan, aw tow ye taga ni siman ye ka taga a di aw ta somogow ma, sabu kongɔ be o ra. ²⁰ O ko, aw sekoto, aw ye na ni aw dogoɛ fitini ye yan; ni o kera, ne be a lon ko aw be can le fora; o ra ne tena foyi ke aw ra.»

A korɔcɛw sonna o ma.

²¹ O ka ke a fo ye jɔgon ye ko: «Can ra, an ka an dogoɛ Yusufu hake ta; sabu an yere tun k'a nin tooroto ye; a ka an daari ko an ye sabari ka makari ale ra k'a to yi, nka an ma son. O le koson nin pagban be sera an ma bl.»

²² Ruben ka kuma ta, k'a fo o ye ko: «Ne tun m'a fo aw ye ko aw kana den nin faga wa? Aw ma son ka ne ta kuma lamen. Sisan a ye nin ye, Ala b'a hake le bora an na tan.»

²³ Ayiwa, o tun m'a lon ko Yusufu be o ta kan menna; sabu Yusufu yere tun be kumana o fe ni daramina le ye. ²⁴ Yusufu ka o kuma men minke, a bora o korɔ ka taga kasi. A kosegira ka na, ka na kuma o fe tuun. O ko fe a ka Simeyon mina k'a siri o yere jana.

Yusufu korɔcɛw sekora ka taga Kanaana

²⁵ Yusufu k'a fo a ta baaradenw ye ko o ye a korɔcɛw ta borow fa siman na, ka o bee ta wariw dondon o ta borow konɔ, ani ka o ta siraradomuni di o ma. Baaradenw k'a ke ten. ²⁶ O ka o ta borow lala o ta faliw ko ra, ka sira mina ka ke taga ye.

²⁷ O tagara se yorɔ do ra, o y'a sorɔ su kora. O sira yi. O ra kelen k'a ta borɔ dayele ko a be domuni di a ta fali ma; a k'a ta wari ye borɔ da ra. ²⁸ A ko tow ma ko: «E! O ka ne ta wari seko; a ye nin ye borɔ da ra.» Tow k'a ye ten minke, o jusu kasira. O siranna fo o be yereyere. O ko: «Ala ka mun le ke an na tan sa?»

²⁹ Ayiwa, o nana se o face Yakuba fe, Kanaana jamana ra. Min ka o sorɔ, o ka o bee fo a ye. O ko: ³⁰ «Ce min be Misiran jamana kunna, a ma kuma an fe ni pumanya ye de! A ko, ko an tagara o ta jamana fle dogo ra le. ³¹ An k'a fo a ye ko an ye mogosobew le ye, ko an ma na jamana fle dogo ra. ³² An k'a fo a ye ko an tun ye balemacɛ tan ni fla le ye an face fe, ko kelen sara, ko an dogoɛ fitini, sisan ale be ni an face ye Kanaana jamana ra. ³³ Ayiwa, a ko an ma ko: «Fen min be se k'a to ne be la aw ra, ko aw ye mogosobew ye, o ye nin ye: aw ye aw balema kelen to yan; aw tow be siman ta ka taga a di aw ta somogow ma, sabu kongɔ be o ra. Ni aw tagara, aw ye na ni aw dogoɛ fitini ye ne fe yan. ³⁴ O ra, ne bena a lon ko aw ma na jamana fle, ko aw ye mogosobew le ye. Ni o kera, ne bena aw balemacɛ bla. O ko, aw be se ka taga jamana yorɔ bee ka sannu ni fiyeere ke, aw yere sago ma.»

³⁵ Ayiwa, o nana ke siman bo ye o ta borow konɔ tuma min na, o k'a ye ko o bee ta wari be o ta borow konɔ. O ka wari ye o ta borow konɔ minke, o ni o face bee siranna.

³⁶ O face Yakuba k'a fo o ye ko: «E! Aw bena ne bonɔ ne ta denw na de! Yusufu te yi tuun, Simeyon fana te yi tuun; aw bena Boniyaminu fana mina ka taga ni a ye wa? Nin tooro bee be ben ne le kan.»

³⁷ Ruben ko a face ma ko: «Ni ne ma seko ka na ni Boniyaminu ye i fe, o tuma i ye ne dence fla bee faga! Boniyaminu to ne boro; ni a kera cogo o cogo, ne bena seko ka na ni a ye i fe.» ³⁸ Yakuba ko: «On-on, ne dence te taga ni aw ye Misiran fiyewu; sabu a ni a korɔcɛ min be bamuso kelen na, o sara k'a kelen to. Ni ko do nana a sorɔ tagama ra, aw bena a to ne korɔninba kunsigibetigi ye sa jusukasi ra le.»

43

Yusufu korocew tagara Misiran ni Boniyaminu ye

¹ Ayiwa, kongɔ nana juguya jamana konɔ. ² Yakuba dencew tun nana ni siman min ye ka bɔ Misiran, o nana o domu ka ban tuma min na, Yakuba k'a fɔ o ye ko: «Aw ye seko ka taga domuni do jini an ye Misiran.»

³ A dence Zuda k'a jaabi ko: «Misirankace k'a fɔ an ye ka a gbeleya kosebe ko ni an ma taga ni an dogoce ye, an ja tena la ale kan. ⁴ O ra, ni i be son ka an dogoce Boniyaminu bla ka taga ni an ye, an bena taga domuni san i ye. ⁵ Nka ni i te son k'a bla ka taga ni an ye, an te taga; sabu ce k'a fɔ an ye ko ni an dogoce te ni an ye, an ja tena la ale kan.»

⁶ O face Yakuba* ko: «Aw ka kojugu ke ne ra de! Mun na aw k'a fɔ ce nin ye ko dogoce were be aw fe de? Han?»

⁷ A dencew k'a jaabi ko: «Ce yere le ka jininkari caman gban an na an ta somogow bee ta ko ra. A ko: <Yala aw face be si ra wa? Yala balemace were be aw fe wa?> Anw fana k'a ta jininkariw jaabi. An tun be se k'a lon cogo di ko a bena a fɔ an ye ko an ye na ni an dogoce ye?»

⁸ Zuda ko a face Yakuba ma ko: «Baba, den to ne boro, a ye taga ni an ye; a to an ye wuri ka taga domuni jini, janko kongɔ kana na an bee faga yan, ele ni anw, ani an ta denw.»

⁹ «Ne le bena lo ni den kunko ye. Ni ko k'a sorɔ, i ye ne jininka. Ni ne ma seko ni a ye fiyewu ka na a lo i ja korɔ yan, o tuma o jaraki bena to ne kan tuma bee; ¹⁰ sabu ni tagama tun ma lalo tan, i b'a sorɔ ko an tun tagara ka kosegi ka ban fɔ signaga fla.»

¹¹ O face Yakuba ko: «Ayiwa, i n'a fɔ jagboya le ye a taga ye, o tuma aw bena min ke, o fle: Aw ye an ta jamana fennumanman dow bla aw ta borow konɔ, ka taga o sama Misirankace ma. Aw ye turu doonin ta, ani li, ani kasadiyananw, ani turu kasadiman, ani yiriden dow, ani saraden, ani amande.»

¹² «Aw ye aw ta wari jogon fla ta. O tun ka wari min bla aw ta borow konɔ, aw ye seko ni o ye. I b'a sorɔ o firira le. ¹³ Ayiwa, aw ye aw dogoce ta, aw ye wuri ka taga Misirankace fe. ¹⁴ Ala Sebeetigi ye aw makari don ce ra, janko a ye aw balemace to kelen ni Boniyaminu bla o ye na. Nka ni ne ka kan ka bono ne ta denw na le, o tuma ne ye bono o ra.»

Yusufu korocew sera Yusufu fe tuun

¹⁵ Ayiwa, Yusufu korocew ka o samafenw ta; o tun ka kan ka wari min ta, o ka o jogon fla ta. O wurira, o ni Boniyaminu, ka taga Misiran, Yusufu fe. ¹⁶ Kabini Yusufu ka Boniyaminu ye ni o ye, a k'a fɔ a ta baaradenw kuntigi ye ko: «Nin mogow ladon so konɔ, i ye began do faga k'a laben; o bena tererafana domu ni ne yere le ye.»

¹⁷ Yusufu ka min fɔ, ce ka o ke. A tagara ni Yusufu korocew ye Yusufu ta so konɔ.

¹⁸ Yusufu korocew k'a ye ko o tagara ni olugu ye Yusufu ta so minke, o siranna. O ko: «Wari min tora an ta borow konɔ an nako folo ra, i b'a sorɔ o le koson o nana ni an ye yan. O bena ben an kan le, ka jen an na, ka an mina ka an ke o ta jonw ye, ka an ta faliiw fana mina.» ¹⁹ O siranya koson, o gbarara Yusufu ta baaradenw kuntigi ra, so donda ra, ka kuma a fe. ²⁰ O ko: «Hake to, an matigice, anw nana siman san yan kakoro. ²¹ An ta siman sanko folo, an sekoto, an sera an siyoro ra minke, an ka an ta borow dayele k'a ye ko an bee ta wari dafanin be an ta borow da ra, do ma bo a ra; a be i ko an tun nana ni a ye cogo min na. O koson an sekora ni a ye ka na a di. ²² An nana ni wari were ye fana ka na siman do were san. Nka an m'a lon jon le ka wari bla an ta borow da ra.»

²³ Baaradenw kuntigi ko o ma ko: «Aw ye aw hakiri sigi, aw kana siran! Aw ta Ala, aw face ta Ala, ale le ka o wari bla aw fe borow konɔ. Ni o te, aw tun ka wari min di, o sera ne ma.»

Ce ka o kuma fɔ ka ban minke, a nana ni Simeyon ye o fe.

²⁴ A ka o ladon Yusufu ta bon konɔ, ka ji di o ma, o ka o senw ko. A ka domuni di o ta faliiw fana ma. ²⁵ O tun nana ni samafen minw ye, o ka o laben ka bla, sani Yusufu ye na tereghan fe; sabu a tun fora o ye ko o ni Yusufu bena domuni ke Yusufu ta so.

²⁶ Yusufu nana so konɔ tuma min na, o ka samafenw di a ma, ka o kinbiri gban a korɔ k'a fo. ²⁷ Yusufu ka o jininka ko: «Aw ka kene wa?» A ka o jininka fana ko: «Aw ka aw face min ko fɔ ko a korora, yala a be si ra hali bi wa?»

²⁸ O ka Yusufu jaabi ko: «I ta jonce min ye an face ye, a be si ra, a fana ka kene.»

O birira tuun ka o kinbiri gban Yusufu korow k'a fo.

* 43:6 43.6 Yakuba, walama Izirayeli.

²⁹ Yusufu k'a ja korota k'a dogoce Boniyaminu fle, a yere baden dogonin. A ko: «Aw ka aw dogoce min ko fo, ale le ye nin ye wa?» Yusufu ko Boniyaminu ma ko: «Ne dence, Ala ye baraka don i ra.»

³⁰ Yusufu k'a dogoce ye minke, a hina donna a ra, fo ka kasilogo bla a ra. A teliyara ka don bon konko ka taga kasi. ³¹ O ko, a k'a ja ko, ka bo kene ma. Kasilogo tun b'a ra belen, nka a jijara k'a yere mina. A k'a fo a ta baardenw ye ko o ye na ni domuni ye. ³² O ka Yusufu ta domuni bo danna, k'a korocew ta bo danna. Misiranka minw tun be ni o ye, o ka olugu fana ta bo danna, sabu Misirankaw te son ka domuni ke ni Heburuw ye; Misirankaw be jigi o ra.

³³ Yusufu korocew sigira a ja koru, ka gbangban jogon na, ka kapa ni o sandaw ye; k'a damina koru ra ka taga a bla dogonin na. O ka ke jogon fle ye; o kabakoyara. ³⁴ Domuni min tun be Yusufu koru, a ka o do di o ma. A ka tow ta jogon looru di Boniyaminu ma. O ka domuni ke, ka min, ka jagari ni Yusufu ye.

44

Yusufu k'a korocew korobo k'a fle

¹ Ayiwa, o ko, Yusufu k'a fo a ta baardenw kuntigi ye ko: «Nin mogow ta borow fa siman na; o fanga be se min o min koru, o di o ma. O ko, i ye o bee ta wari bla o ta boru konko, boru da ra. ² I ye ne ta jiminminan warigberaman fana bla o bee ra fitini ta boru konko, a ta wari kan.»

Ayiwa, Yusufu ka min fo, baardenw kuntigi k'a ke ten.

³ Dugu gbera minke doron, sogomada fe o ka sira di Yakuba dencew ma. O ka o ta doniw lala o ta faliw ko ra, ka taga. ⁴ O bora dugu konko minke, k'a soru o yoru tun ma janya folo, Yusufu k'a ta baardenw kuntigi wele k'a fo a ye ko a ye wuri ka tugu o ko; ko ni a kunna o ra, a ye a fo o ye ko: «Mun na aw ka ne ta kopuman sara ni kojugu ye? ⁵ Yala aw ma ne matigice ta jiminminan ta wa, a be lagberi ke ni min ye? Aw ka kojuguba le ke nin ye de!»

⁶ Ayiwa, baardenw kuntigi tagara kun o ra, a ka o kuma fo o ye ten. ⁷ O k'a jaabi ko: «An matigice, mun na i be o kuma jogon fo? Ala ye an kisi o ko jogon keri ma. ⁸ An tun ka wari min ye an ta borow konko, an ma na ni o ye ka bo Kanaana ka na o di i ma wa? An bena son cogo di ka warigbe walama sanin sonya i matigice ta so konko? ⁹ Ayiwa, ni minan ka ye i ta jon min o min fe anw na, aw ye o tigi faga, tow ye ke an matigice ta jonw ye.»

¹⁰ Baardenw kuntigi ko: «Ayiwa, aw ka min fo, ne sonna o ma; nka ni minan yera mogu min kun, o tigi le be ke ne ta jon ye, foyi te ke tow ra.»

¹¹ O yoronin bee, o bee ka o ta borow jigi, ka o dayele. ¹² Baardenw kuntigi ka ke borow konko flefle ye. A k'a damina o bee ra koroba ra, ka taga a laban fitini na. Minan tagara ye Boniyaminu ta boru konko.

¹³ A kera ten minke, o jusu kasira fo o ka o ta deregew mina ka o faranfanan. O ka o ta borow ta ka o lala faliw ko ra ka seko dugu konko.

Zuda ka Yusufu daari Boniyaminu ko ra

¹⁴ Zuda ni a balemaw tagara se Yusufu ta so, k'a soru Yusufu belen tun be yi. O ka o kinbiri gban Yusufu koru k'a fo. ¹⁵ Yusufu ko o ma ko: «Aw ka mun ko le ke tan? O tuma aw ma a lon ka ne jogon be se ka ko dogoninw lon wa?» ¹⁶ Zuda ko: «An matigice, an bena mun le fo sa? Kuma te an fe tuun. An be se ka an yere bo nin ko ra cogo di? Ala yere le ka i ta jonw ta hake bo kene kan. Sisan an ye nin ye, an kera an matigice ta jonw le ye, anw, ani minan tagara ye min ta boru konko.» ¹⁷ Yusufu ko: «Ala ye ne kisi o ko jogon keri ma. Ne ta minan yera min ta boru konko, o tigi kelen le bena ke ne ta jon ye. Aw tow, aw ye taga hera ra aw face fe.»

¹⁸ Zuda gbarara Yusufu ra k'a fo a ye ko: «Ne matigice, sabari k'a to i ta jonce ye kuma do fo i ye; i kana dimi ne koru, sabu ele ni Farawona bee le ye kelen ye. ¹⁹ Ne matigice, an nako folo ra yan, ele le tun ka an jininka ko yala an face belen be yi wa, ko yala dogoce were be an fe wa. ²⁰ An ka i jaabi ko an face be yi, ko a korora, ani ko an dogoce fitini do be yi, an face ka ale woro k'a soru a tun korora kosebe ka ban. Korocce do fana tun be an dogoce fitini fe, nka ale sara. O fla bee tun be bamuso kelen na. Ayiwa, o dogoce fitini kelen le tora sisan; an face be a kanu kosebe. ²¹ Ele k'a fo an ye ko an ye na ni a ye i fe, janko i yere na ye a ye. ²² An tun ka i jaabi ko den te se ka bo a face koru. Ni a bora a face koru, a face be sa jusukasi boro. ²³ I k'a fo an ye ko ni an dogoce ma na, an ja tena la ele kan tuun. ²⁴ Ayiwa, tuma min na an sekora an face fe, an ka an matigice ta kuma fo a ye. ²⁵ Lon min an face nana a fo an ye ko an ye seko ka na siman

dɔ san, ²⁶ an k'a fɔ a ye ko an te se ka na ni an dɔgɔce te ni an ye, ko sabu Misirankace k'a fɔ an ye ko ni an dɔgɔce te ni an ye, an ɲa tɛna la ale kan.

²⁷ «I ta jɔnce, an face k'a fɔ o le ra ko: <Aw k'a lon ko ne ta muso Raseli ka dence fla dɔron le woro ne ye. ²⁸ Kelen tun bɔra so kɔnɔ lon dɔ; ne be miiri ko wara dɔ le k'a faga, sabu ne m'a ye tuun fɔ ka se bi ma.> ²⁹ A ko: <Ni aw ka na nin fana ta tuun, ni ko dɔ tagara a sɔrɔ yi, o tuma aw bɛna a to ne kɔroninba le bɛna sa tɔrɔ ra.>

³⁰ «Ayiwa, sisan ni ne ka seko i ta jɔnce fe, ne face fe, k'a sɔrɔ den min be a ta ko beɛ ye, o den te ni an ye, ³¹ ni a k'a ye ko den te ni an ye, a bɛna sa jusukasi boro. O tuma anw minw ye i ta jɔnw ye, anw le bɛna ke sababu ye k'a to i ta jɔnce, an face kɔroninba be sa jusukasi ra; ³² sabu, ne matigice, ne le k'a fɔ an face ye ko ne be lo ni den kunko ye. Ne k'a fɔ a ye ko ni ne ma seko ni den ye a fe, o tuma ne face hake ye to ne kan tuma beɛ. ³³ O koson, ne matigice, sabari i y'a to ne ye to yan den nɔ ra, ka ke i ta jɔn ye, k'a to den ye taga so ni a kɔrɔcɛw ye. ³⁴ Ne bɛna taga ne face fe cogo di, ni den te ni ne ye? E! Ne te se ka taga ne face tɔrɔto ye.»

45

Yusufu k'a yere yira a balemaw ra

¹ Ayiwa, Zuda banna o kuma ra minke, Yusufu ma se k'a yere mina tuun mɔgɔw ɲa na. A perenna ko o ye mɔgɔw beɛ labɔ.

Tuma min na Yusufu tun be a yere yira a balemaw ra, mɔgɔ si tun te ni o ye. ² Yusufu kasira, fɔ Misirankaw k'a kasikan men; Farawona ta somɔgɔw fana k'a kasikan men. ³ Yusufu k'a fɔ a balemaw ye ko: «Ne le ye Yusufu ye! Yala ne face be si ra wa?»

Yusufu balemaw ma se k'a jaabi, sabu o beɛ hakiri tun ɲagamina. ⁴ Yusufu k'a fɔ o ye ko: «Aw ye gbara ne ra.» O gbarara a ra. A ko: «Ne le ye aw balemace Yusufu ye, aw ka min fiyeere Misiran tagabagaw ma. ⁵ Nka aw kana aw jusu kasi; aw kana dimi aw yere kɔrɔ ko mun na aw ka ne fiyeere; sabu Ala le ka ne ci aw ɲa yan, janko ne ye na ke sababu ye ka aw kisi. ⁶ Nin ye a san fla le ye kongɔ be jamana kɔnɔ. Ayiwa, sene tɛna se ka ke fɔ sanji looru tuun, siman fana tɛna ke yi. ⁷ Ala le ka ne ci ka na aw ɲa yan, janko aw ye na duruja sɔrɔ nin jamana ra, ka panamanya; o ye kisiriba le ye. ⁸ Aw le ma ne ci yan, Ala yere lo. A ka ne sigi yan, ka ne ke i n'a fɔ Farawona fa; ka ne sigi a ta so fen beɛ kunna, ka ne ke Misiran jamana beɛ ɲamɔgɔba ye.

⁹ «Ayiwa, aw ye teliya ka taga ne face fe; aw ye taga a fɔ a ye ko a dence Yusufu ko, ko Ala ka ale ke Misiran jamana beɛ kuntigi ye. Ko a ye teliya ka na ne kɔrɔ yan. ¹⁰ Ko a bɛna sigi Goseni mara ra; a bɛna to ne kɔrɔ yan, ale ni a ta denw, ani a mamadenw, ani a ta sagaw, ani a ta misiw, ani a borofenw beɛ. ¹¹ Ko ne bɛna domuni di a ma, sabu kongɔ bɛna ke fɔ sanji looru tuun. Ni a nana yan, a ni a ta somɔgɔw ni a ta beganw beɛ, o tɛna fɔn foyi ra. ¹² Aw yere ɲa beɛ a ra, ne dɔgɔce Boniyaminu yere ɲa b'a ra ko ne Yusufu le be kumana aw fe. ¹³ Bonya min be ne kan Misiran yan, ani aw yere ɲa ka min ye, aw ye taga o beɛ lakari ne face ye. O kɔ, aw y'a to ne face ye na ne fe joona.»

¹⁴ Ayiwa, Yusufu ka o kumaw fɔ minke, a k'a boro mini a dɔgɔce Boniyaminu kan na, ka kasi, Boniyaminu fana k'a boro mini Yusufu kan na ka kasi. ¹⁵ A k'a boro mini a kɔrɔcɛw beɛ kan na kelen kelen, ka kasi. O ko fe, a kɔrɔcɛw sɔrɔra ka kuma ni a ye.

Farawona ko Yakuba ye na Misiran

¹⁶ Ayiwa, Yusufu balemaw nako kibaroya sera Farawona ta lukɔnɔmɔgɔw ma. O diyara Farawona ni a ta jamana ɲamɔgɔw ye. ¹⁷ Farawona ka Yusufu wele, k'a fɔ a ye ko: «A fɔ i balemaw ye ko o ye o ta falɔw doni siman na ka kosegi Kanaana; ¹⁸ ni o sera yi, o ye o face ni o ta gbamɔgɔw beɛ ta ka na to ne kɔrɔ yan. Ne bɛna Misiran jamana yɔrɔ beɛ ra ɲumanman di o ma. O bɛna jamana domunɲumanw domu.» ¹⁹ A ko Yusufu ma tuun ko: «A fɔ i balemaw ye ko ne ko, ko o ye sowotoro dɔw ta Misiran yan, ka taga o ta musow ni o ta denw ni o face ta ka na ni o ye. ²⁰ Ni o ma se ka na ni fen dɔw ye, o kana hami o ra, sabu Misiran jamana yɔrɔ beɛ ra ɲumanman le bɛna di o ma.»

²¹ Ayiwa, Farawona ka min fɔ, Yakuba dencew ka o ke. Yusufu ka sowotorow di o ma, ka kaja ni Farawona ta kuma ye. A ka domuni dɔ di o ma ko o ye o domu sira ra.

²² A ka fanikura donta fana di o beɛ kelen kelen ma, ka warigbe keme saba di Boniyaminu ma, ani fanikura looru. ²³ A ka falice tan doni Misiran ta domunɲumanw na, ka falimuso tan doni simankise ni buru ra, ani domunifen suguya werew, ko o ye taga o beɛ sama a face ma, janko ni o nana ke na ye Misiran, o ye o ke o ta baro ye sira ra. ²⁴ O ko, a ka sira di a balemaw ma, ko o ye taga. A ko o ma ko: «Aw kana kere sira ra de!» O tagara.

²⁵ O bora Misiran, ka taga se Kanaana jamana ra, o face Yakuba fe. ²⁶ O sera minke, o k'a fo o face ye ko: «Yusufu belen be si ra! Ale le yere signin be Misiran jamana kunna.» Nka Yakuba k'a ke i n'a fo mogo te kumana a fe; a manwuna, fo a ma se ka foyi fo, sabu a ma se ka la o ta kuma ra. ²⁷ Nka dencew nana ke Yusufu ta kumaw bee fo ye a ye minke, ani Yusufu tun ka sowotero minw bla ka na a ta, a ka o bee ye minke, a hakiri sorora ka sigi. ²⁸ Yakuba* ko: «Ne dence Yusufu be si ra wa? Ne te foyi jinina tuun ka teme o kan. Ne be taga ne pa la a kan sani ne ye sa.»

46

Yakuba tagacogo Misiran

¹ Yakuba* tagato Misiran, a tagara ni a borofenw bee ye. A tagara se Beri Seba, a ka saraka bo a face Isiyaka ta Ala ye.

² Ala k'a yere yira a ra su fe, k'a wele ko: «Yakuba, Yakuba!» A ko: «Naamu.» ³ Ala ko: «Ne le ye Ala ye, i face ta Ala. I kana siran ka taga Misiran, sabu ne bena i ta duruja caya, k'a ke siyaba ye o yoro ra. ⁴ Ne Ala yere le bena taga ni i ye Misiran, ne yere le fana bena i labo. I bena sa ka i to Yusufu le boro.»

⁵ Yakuba bora Beri Seba. Farawona tun ka sowotero minw di ka na a ta, a dencew k'a ladon o kono, ani o ta denw ni o ta musow. ⁶ O ka o ta beganw fana ta, ani o tun ka fen o fen soro Kanaana jamana ra. Yakuba ni a ta somogow bee tagara Misiran. ⁷ A tagara ni a dencew ye Misiran, ani a denmusow, ani a mamaden cemanw, ani a musomanw, ani a ta durujaw bee.

Yakuba ta somogow

⁸ Ayiwa, Yakuba ta den minw tagara Misiran, olugu togow ye nin ye; olugu le ye Izirayelimogow ye.

A dence folo ye Ruben ye.

⁹ Ruben dencew tun ye Hanoki ye, ani Palu, ani Hesiron, ani Karimi.

¹⁰ Simeyon dencew tun ye Yemuweli ye, ani Yamini, ani Owadi, ani Yakini, ani Sohari, ani Sawuli; Sawuli bamuso tun ye Kanaanaka le ye.

¹¹ Levi dencew tun ye Gerison ye, ani Kehati, ani Merari.

¹² Zuda dencew tun ye Eri ye, ani Onan, ani Sela, ani Peresi, ani Zeraki. Nka Eri ni Onan sara Kanaana jamana ra. Peresi dencew tun ye Hesiron ni Hamuli ye.

¹³ Isakari dencew tun ye Tola ye, ani Puva, ani Yasubu†, ani Simiron.

¹⁴ Zabolun dencew tun ye Seredi ye, ani Elon, ani Yaleli.

¹⁵ Leya ka o denw le woro Yakuba ye, ka o to Mesopotami jamana ra, ani a denmuso Dina. A dencew ni a denmusow bee lajennin tun ye mogo bisaba ni saba.

¹⁶ Gadi dencew tun ye Sifyon ye, ani Hagi, ani Suni, ani Esibon, ani Eri, ani Arodi, ani Areli.

¹⁷ Aseri dencew tun ye Imina ye, ani Isiva, ani Isivi, ani Beriya, ani o balemamuso Sera. Beriya dencew kera Heberi ye, ani Malikiyeli.

¹⁸ Ayiwa, Olugu le ye Zilipa dencew ye, Laban tun ka o baardenmuso min di a denmuso Leya ma. A ka o le soro Yakuba fe. O bee lajennin tun ye mogo tan ni woro.

¹⁹ Yakuba ta muso Raseli dencew tun ye Yusufu ni Boniyaminu ye. ²⁰ Dence fla worora Yusufu fe Misiran; o ye Manase ni Efrayimu ye. A muso Asanati le ka o woro a ye. Asanati tun ye Potifera denmuso le ye; Potifera le tun ye Oni dugu sarakalasebaga ye. ²¹ Boniyaminu dencew tun ye Bela ye, ani Bekeri, ani Asibeli, ani Gera, ani Naaman, ani Ehi, ani Rosi, ani Mupimi, ani Hupimi, ani Aridi. ²² Olugu le ye Raseli dencew ye, a ka minw woro Yakuba fe. O bee lajennin tun ye mogo tan ni naani.

²³ Dan dence ye Husimu ye. ²⁴ Nefitali dencew ye Yaseli ye, ani Guni, ani Yeseri, ani Silemu.

²⁵ Olugu le ye Bila dencew ye, Laban tun ka o baardenmuso min di a denmuso Raseli ma. A ka o dencew le woro Yakuba ye. O bee lajennin tun ye mogo wolonfla.

²⁶ Mogo minw tagara Misiran ni Yakuba ye, a yere denw, ani a mamadenw, o bee lajennin tun ye mogo biworo ni woro. A dencew ta musow ma jate. ²⁷ Ayiwa, dence fla fana worora Yusufu fe Misiran; o cogo ra Yakuba ta mogo minw bee nana sigi ni a ye Misiran, o bee lajennin tun ye mogo biwolonfla.

Yakuba sera Misiran

²⁸ Ayiwa, Yakuba ka Zuda bla ka taga a yere pa Misiran, Yusufu fe, ka taga a fo a ye ko ale be nana Misiran, Goseni mara ra. ²⁹ Yusufu ka o men minke, a k'a ta sowotero

* **45:28** 45.28 Yakuba, walama Izirayeli. * **46:1** 46.1 Yakuba, walama Izirayeli. † **46:13** 46.13 Yasubu: Kitabudow ra a fora ko Yobu.

laben, ka taga Goseni, ka taga a face Yakuba‡ kunben. A sera a face ma minke, a k'a boro mini a face kan na, ka kasi ka mɛɛn.

³⁰ Yakuba ko Yusufu ma ko: «Sisan hali ni ne sara o tɛ baasi ye tuun. Sabu ne ka i ye, k'a ye ko i belen bɛ si ra.»

³¹ Yusufu k'a fɔ a balemaw ni a face ta somɔɔ tɔw ye ko: «Ne bɛna taga a fɔ Farawona ye, k'a lasomi ko ne balemaw nana, ani ne face ta mɔɔ minw tun bɛ Kanaana jamana ra.» ³² Yusufu ko tuun ko: «Ne bɛna a fɔ Farawona ye ko ne ta mɔɔw ye sagagbenbagaw le ye. O ta baara ye beganmara le ye. Ne bɛna a fɔ a ye ko aw nana ni aw ta sagaw ni aw ta baw ni aw ta misiw ye, ani aw borofɛnw bɛɛ. ³³ Ni Farawona ka na aw wele ka aw pininka ko: «Aw bɛ mun baara le kɛ?» ³⁴ Aw ye a fɔ a ye ko: «I ta jɔnw bɛ beganw le mara kabini o denmisenman fɔ ka na se bi ma; anw ni an bɛmaw bɛɛ ka o le kɛ.» Ni o kera, a bɛna a to aw ye sigi Goseni mara ra, sabu Misirankaw bɛ nigɪ beganmarabagaw ra.»

47

Yusufu k'a ta mɔɔw yira Farawona ra

¹ Ayiwa, Yusufu tagara a fɔ Farawona ye ko: «Ne face ni ne balemaw nana ka bo Kanaana jamana ra, ani o ta sagaw ni o ta baw, ni o ta misiw, ani o borofɛnw bɛɛ. O bɛ Goseni mara ra.» ² Yusufu tun bɛ ni a balemace looru ye; a ka olugu yira Farawona ra. ³ Farawona k'a fɔ o ye ko: «Aw bɛ mun baara le kɛ?» O ka Farawona jaabi ko: «Anw ye beganmarabagaw le ye, i n'a fɔ an bɛmaw.» ⁴ O ko Farawona ma tuun ko: «An minw ye i ta jɔnw ye, anw nana ka na sigi i ta jamana ra, sabu anw ta jamana ra domunikeyɔɔ tɛ an ta beganw fɛ tuun. Kongɔ juguyara Kanaana jamana ra. A to an ye sigi Goseni mara ra. Anw ye i ta baaradenw le ye.»

⁵ Farawona ko Yusufu ma ko: «Ayiwa, i face ni i balemaw nana i fɛ. ⁶ Misiran jamana ye nin ye i kɔɔ; i face ni i balemaw bla jamana yɔɔ bɛɛ ra pumanman na, Goseni mara ra; ni i ka dɔw sɔɔ i balemaw ra fana minw ka baara lɔn kɔsebe, i ye olugu bla ne yere ta sagaw kunna o ye o kɔɔsi.»

⁷ Yusufu nana ni a face Yakuba fana ye ka na a yira Farawona ra. Yakuba ka Farawona fɔ kɔsebe. ⁸ Farawona ka Yakuba pininka ko: «Ele si ye san jori ye sisan?» ⁹ Yakuba k'a jaabi ko: «Ne si ye san kɛmɛ ni san bisaba. Ne ka o le kɛ yaala ra. Ne ma san caman sɔɔ, ne ta janamanya fana gbɛleyara. Ne tena se ka sijan sɔɔ, i n'a fɔ ne bɛmaw ka min sɔɔ ka o to yaala ra jamana kɔɔ.»

¹⁰ Yakuba ka o fɔ minke, a ka dugawu kɛ Farawona ye tuun ka sɔɔ ka taga.

¹¹ Yusufu ka yɔɔ dɔ di a face ni a balemaw ma Misiran jamana ra, i n'a fɔ Farawona tun k'a fɔ a ye cogo min na; a ka jamana yɔɔ bɛɛ ra pumanman di o ma, Ramusɛsi mara ra. ¹² Yusufu ka domuni di a face ni a balemaw ma, ani a face ta somɔɔw bɛɛ ma, ka kapa ni o ta gbamɔɔw hakeya ye.

Kongɔ juguyara Misiran tuun

¹³ Ayiwa, domuni foyi tun tɛ sɔɔra Misiran jamana ra tuun; kongɔ tun juguyara kɔsebe. Misiran jamana ni Kanaana jamana mɔɔw bɛɛ baraka tun bɛ desera kongɔ boro fɔ ka o fasa. ¹⁴ Yusufu ka siman fiyeere o ma, ka Misiran jamana ni Kanaana jamana wari bɛɛ mina k'a bla Farawona ta so. ¹⁵ Misiran jamana ni Kanaana jamana wari bɛɛ nana ban tuma min na, Misirankaw bɛɛ nana Yusufu fɛ ka na a fɔ a ye ko: «Domuni di an ma; kana sɔn k'a to an ye faga i kɔɔ. Wari foyi le tɛ an boro tuun.» ¹⁶ Yusufu ko o ma ko: «Ni wari tɛ aw fɛ, aw ye na ni aw ta beganw ye. Aw ye na aw ta beganw falen ne fɛ siman na.»

¹⁷ O nana ni o ta beganw ye Yusufu fɛ. Yusufu ka o ta sow, ni o ta sagaw, ni o ta baw, ni o ta misiw, ni o ta faliw falen siman na.

¹⁸ O san nana ban minke, o nana Yusufu fɛ tuun ka na a fɔ a ye ko: «An matigice, an ta wari banna; an nana ni an ta beganw bɛɛ ye i fɛ fana. An tena dogo i ma, ko foyi wɛɛ le tɛ an fɛ tuun k'a di i ma, ni an yere ni an ta dugukolow tɛ. ¹⁹ I kana sɔn k'a to an ye faga i kɔɔ, ka an ta dugukolow lakolon to yi. An ni an ta dugukolow san, ka siman di an ma. O ra an ni an ta dugukolo bɛɛ bɛ kɛ i ta ye. Siman di an ma an ye a dan, janko an ye baro, an kana sa kongɔ boro, ka an ta dugukolow lakolon to.»

²⁰ Yusufu ka Misiran dugukolo bɛɛ san Farawona ye. Kongɔ gbankojugu o ra, Misirankaw ka o ta forow bɛɛ fiyeere. Jamana bɛɛ kera Farawona ta ye. ²¹ O cogo ra Misiran jamana mɔɔw bɛɛ kera Farawona ta jɔnw ye, k'a ta jamana kun kelen na, ka taga a bla a kun dɔ ra*.

‡ 46:29 46.29 Yakuba, walama Izirayeli. * 47:21 47.21 Kitabu dɔw kɔɔ a sebera ko: «A ka mɔɔw bo o sigiyɔɔw ra ka o lajen dugubaw ra.»

²² Dugukolo min tora ni a ma san, o kera sarakalasebagaw ta le ye. A ma olugu ta san, sabu Farawona tun ka sariya dɔ sigi sarakalasebagaw koson; Farawona tun be min di sarakalasebagaw ma, o tun be baro o le ra. O koson olugu ma o ta dugukolo fiyeere.

²³ Yusufu k'a fo mɔgɔw ye ko: «Ne ka aw ni aw ta dugukolow san bi Farawona ye. Ne be siman di aw ma, aw ye taga a dan aw ta forow ra. ²⁴ Nka ni simantigewagati sera, aw be na siman taran k'a ke sigiyɔroma looru, k'a taran kelen di Farawona ma. A taran naani tɔ, aw be o dɔ ke si ye, ka dɔ ke aw ni aw denw, ni aw ta somɔgɔ tɔw ta baro ye.»

²⁵ O ka Yusufu jaabi ko: «An matigice, i ka an kisi. Ayiwa, i n'a fo i ka o kopumanba ke an ye, o tuma, an be na ke Farawona ta jɔnw ye.»

²⁶ Yusufu ka o sariya sigi Misiran jamana be kan, ko san o san Misiran siman ka kan ka taran sigiyɔroma looru, k'a taran kelen ke Farawona ta ye. O sariya be yi fo bi. Sarakalasebagaw dɔron ta dugukolow le ma ke Farawona ta ye.

Yakuba ta kumalabanw

²⁷ Ayiwa, Izirayelimɔgɔw sigira Misiran jamana ra, Goseni mara ra. O borofenw nana caya, o ka den caman sɔro fana.

²⁸ Yakuba ka san tan ni wolonfla le ke Misiran jamana ra. A si be lajennin kera san ke me ni san binaani ni san wolonfla. ²⁹ A sawagati sera minke, a k'a dence Yusufu wele, k'a fo a ye ko: «Ni ne ko ka di i ye, o tuma i boro la ne woto koro, ka kari, ko i be na kopuman ke ne ye, ka ke kankelentigi ye ni ne ye, ko i tene ne su don Misiran yan. ³⁰ Ni ne sara tuma min na, ka taga fara ne bemaw kan, i ye ne ta ka bo Misiran, ka taga ne su don ne bemaw ta kaburu yoro ra.» Yusufu ko: «I ka min fo, ne be na o ke.» ³¹ Yakuba ko: «O tuma, kari ne ye.» Yusufu karira.

O ko, Yakuba k'a kinbiri gban a ta lanan kunyanfan fe ka Ala bato†.

48

Yakuba ka dugawu ke Yusufu dencew ye

¹ Wagati dama temenin ko, o nana a fo Yusufu ye ko a face man kene. Yusufu k'a dence fla ta, Manase ni Efirayimu, ka taga a face koro. ² A fɔra Yakuba ye minke ko a dence Yusufu be nana a fe, a jijara ka wuri ka sigi a ta lanan kan. ³ Yakuba ko Yusufu ma ko: «Ala Sebestigi k'a yere yira ne ra Luzi, Kanaana jamana ra, ka baraka don ne ra. ⁴ A k'a fo ne ye ko: «Ne be na den caman di i ma, ka i ta mɔgɔw caya, ka o ke siya caman ye, ka nin jamana di i ta duruja ma i ko fe, a be ke o ta ye wagati be.» ⁵ Yakuba ko Yusufu ma tuun ko: «I ka dence fla min soro Misiran jamana ra yan, sani ne ye na i fe yan, Efirayimu ni Manase, olugu be na ke ne ta denw le ye. O be na ke ne ta le ye i n'a fo Ruben ni Simeyon ye ne ta ye cogo min na.

⁶ «Nka i ka den minw soro olugu ko fe, olugu be na ke i yere ta ye. O be na o ta cen soro Efirayimu ni Manase sababu le ra. ⁷ Ne be o kera Raseli le koson. Sabu ne sekoto ka bo Mesopotami jamana ra, Raseli sara ne fe sira ra Kanaana jamana ra, Efirata dugu kere fe. Ne k'a su don o yoro ra, Efirata dugu sira ra, Efirata min be wele fana ko Betlehemu.»

⁸ Yakuba* ka Yusufu ta denw ye minke, a ko: «Ninnugu ye jɔnw le ye!»

⁹ Yusufu ko: «Ala ka dence fla min di ne ma yan, olugu lo.» Yakuba ko: «Sabari ka o gbara ne ra yan, janko ne ye dugawu ke o ye.»

¹⁰ Yakuba na baraka tun dogoyara koroya fe. A tun te yeri kera berebere tuun. Yusufu k'a denw gbara Yakuba ra. Yakuba ka o ta ka o sigi a sen kan, k'a boro mini o ma ni kanuya ye. ¹¹ A k'a fo Yusufu ye ko: «Ne tun te a miiri ko ne na be na la ele kan tuun. Nka a ye nin ye, Ala nana a ke fo ne ka i ta denw yere ye.»

¹² Yusufu ka denw ta ka o bo a face sen kan, ale yere k'a kinbiri gban dugu ma, a face koro. ¹³ O ko, a k'a dence Efirayimu bla a kininboroyanfan fe, ka Manase bla a numanboroyanfan fe. A gbarara ni o ye a face ra, ka Efirayimu lo a face numanboroyanfan fe, ka Manase lo a kininboroyanfan fe. ¹⁴ Nka a face Yakuba k'a borow bananbiri, k'a kininboro la Efirayimu kun na, k'a soro ale le ye dogoceman ye, k'a numanboro la koroceman Manase kun na.

¹⁵ Yakuba ka dugawu ke Yusufu ye. A ko:

«Ne bemace Ibrahima ni ne face Isiyaka ka Ala min bato,
ale Ala min blara ne na kabini ne worolon, fo ka na se bi ma,
ale ye baraka don nin denw na.

¹⁶ Meleke min ka ne bosi kojugu be ma, o meleke ye baraka don nin denw na.
Nin denw sababu ra ne tɔgo kana tunu;

† 47:31 47.31 Heburuw 11.21 ra a sebera ko: «A tintinnin tora a ta bere kan ka Ala bato.»

* 48:8 48.8 Yakuba, walama Izirayeli.

ne bɛmace Iburahima ni ne face Isiyaka tɔɔ kana tunu,
o ta duruja ye caya jamana kɔnɔ.»

¹⁷ Ayiwa, Yusufu k'a ye ko a face k'a kininboro la Efrayimu le kun na minke, o ma diya a ye, a k'a face boro mina ka bɔ Efrayimu kun na, ka taga ni a ye a dence folo Manase fan fe. ¹⁸ A k'a fo a face ye ko: «Baba, i firira, nin le ye dence folo ye. I tun ka kan ka i kininboro la ale le kun na.»

¹⁹ Nka a face ma son. A ko: «Ne dence, ne k'a lon co. Ne k'a lon ko Manase fana ta duruja bɛna caya ka ke siya do ye; a fana bɛna bonya, nka a dogoce bɛna bonya ka teme a kan. A dogoce ta siya le bɛna caya ka ke siya camanba ye.»

²⁰ Yakuba† ka dugawu ke o ye o lon na. A ko: «Izirayelimogow bɛna aw tɔɔ le ta ka dugawu ke ni a ye. O bɛna a fo mogow ma ko: «Ala ye baraka don aw ra, i n'a fo a ka baraka don Efrayimu ni Manase ra cogo min na.» »

Yakuba ka Efrayimu bla Manase ja fe o cogo le ra. ²¹ O ko, a k'a fo Yusufu ye ko: «Ne bɛna sa, nka Ala bɛna to ni aw ye. A bɛna kɔsegi ni aw ye aw bɛmaw ta jamana ra.» ²² A ko Yusufu ma tuun ko: «Ne bɛna i ta cen caya ka teme i balemaw ta kan. Ne bɛ Sikemu mara di i ma. Ne ka Amɔrikaw kere le ni ne ta kerekemuru ni ne ta kalan ye, ka o yoro mina o ra.»

49

Yakuba ka cirayakuma minw fo a denw ko ra

¹ O ko, Yakuba k'a dencew bɛe wele k'a fo o ye ko: «Aw ye na lajen ne koro, ne bɛna aw ta duruja nataw ta kow fo aw ye.»

² A ko:

«Aw ye na lajen ka menni ke,
Yakuba dencew!

Aw ye na aw face Izirayeli lamɛn.

³ Rubɛn, ne dence folo,

ele ye ne ta baraka ye, ne kanbelenman konna ka den folo min woro.

I ta bonya temena bɛe ta kan,

i baraka fana temena bɛe ta kan.

⁴ Nka i ma pamalo;

i bɛ i ko jiba woyoto min bɛ lamaga;

o ra, i tena pafeyoro soro de!

Sabu i yelenna i face ta lanan kan,

i yelenna ne ta lanan kan, ni ne muso ye.

⁵ «Ayiwa, Simeyon ni Levi ye mogo suguya kelen ye.

O ta muruw ye kojugukɛfenw le ye.

⁶ O ka jen min siri, ne te ni o ye o ra;

ne te ni o ye o ta jen ra fiyewu!

Sabu dimi koson o ka mogo faga,

o ta juguya koson, o toronketo,

o ka mogow ta misitoranw senfasaw tige.

⁷ Ala ye o ta dimi danga,

sabu o le ka o bla kojugu ra.

Ala ye o ta fariya danga,

sabu o le ka o ke hinabariw ye.

Ne bɛna o ta denw faran ka o bo nogon na Izirayeli ta jamana ra,

ka o yerege ka taga jamana yoro bɛe.

⁸ «Ayiwa, Zuda, ele balemaw bɛna ele le bonya.

I bɛna i boro la i juguw ton kan,

ka o kun biri fanga ra.

I fadenw fana bɛna o kinbiri gban i koro.

⁹ Zuda bɛ i ko jarakanbelen le.

Ne dence, i bora fagarikɛyoro ra ka na!

A bɛ a kinbiri turu, ka la i ko jara, i ko jaraba.

Jon le bɛ son k'a lawuri!

¹⁰ Masacebere tena mabo Zuda ta gba ra fiyewu.

Kuntigiya bere tena bo a boro ka ye,

† 48:20 48.20 Yakuba, walama Izirayeli.

fɔ ka taga se kotigi* yere nawagati ma.

Siyaw bee bena o yere majigi ale le ye.

¹¹ Rezen bena caya fɔ a be a ta fali siri rezensun le ra,
k'a ta falimuso den siri rezensunw bee ra pumanman na.

A be a ta derege ko rezenji le ra,

k'a ta deregeba ko rezenji ra.

¹² Rezenji be a na manamana tuma bee,

nɔnɔ be a pinw gbe a da ra.

¹³ «Zabulon sigiyoro bena ke kogojida le ra,

kurunbaw loyoro le bena ke a sigiyoro ye.

A ta mara dan bena se fɔ Sidon dugu fan na.

¹⁴ «Isakari ye fali barakaman le ye,

a be la beganw siyoro ra.

¹⁵ A k'a ye ko a layoro laganfiyanin be minke,

ko a yoro ce ka ni minke, a tora yi kunkelen.

A k'a ko bla donita kama,

fɔ ka na ke tow ta jon ye, ka jagboyabaaraw ke tow ye.

¹⁶ «Dan le bena sigi a ta mogow kunna

ka o kiti tige, ka ke i n'a fɔ Izirayeli ta gba tow.

¹⁷ Dan ye sa le ye, min be la sira ra.

Fɔnfɔnnin lo, min be la mogow na siradennin kan.

A be sow kin o sen na,

fɔ sotigi be yelama ka ben dugu ma.

¹⁸ «E! Matigi Ala, ne jigi be i ta demeri kan.

¹⁹ «Gadi, mogɔ dow bena jen ka na ben i kan ko o be i kere,

nka ele bena ben o kan ka o ghen.

²⁰ «Aseri, domunifen pumanman bena soro i ta jamana le ra;

ele le bena domunijumanw di masacew ma.

²¹ «Nefitali be i ko dagbe, min be a yere ma;

a be denpumanw le woro.

²² «Yusufu be i ko yiridenta min be wurira kura ye,

yiridenta min be bununda ra.

A yiriborow be janya fɔ ka teme kogo kunna.

²³ Kalantigiw tugura a no fe;

o k'a bon ni o ta bijew ye, o gbanna a ra kosebe.

²⁴ Nka ale ta kalan tora a boro;

Yakuba ta Ala fangatigi ka fanga don a borow ra.

Ale Ala le ye Izirayeli korosibaga ye,

ani Izirayeli ta Ala barakaman.

²⁵ I face ta Ala, ale bena i deme.

Ala Sebeetigi le bena baraka don i ra,

ka sankolo ta baraka di i ma,

ka dugukolo ta baraka di i ma,

ka baraka don musow ra, ka denworo nogoya o ye,

ka baraka don beganw fana ra, ka o caya.

²⁶ I face ta dugawu temena kuru banbariw ta kan;

o dugawuw bena to i kan, ka meen,

fɔ ka teme kuruw si kan, kuru minw danna kabini folofolo.

O dugawu ye ke Yusufu kan,

o dugawu bee ye to Yusufu kan, ale min kera a balemaw ta kuntigi ye.

²⁷ «Bonyaminu ye wara le ye,

a be sogo mina k'a faga.

* **49:10** 49.10 Kotigi: Heburukan na a sebera ko: Silo.

Sogomada fe a be sogo do jimi,
wulada fe, a ka min mina, a be o taran.»

²⁸ Ayiwa, Izirayeli ta gba tan ni fla le ye nin mogow ye. O face ka nin cirayakumaw le fo o ye, a dugawuketo. A ka dugawu ke o ye, bee ni i ta dugawu.

Yakuba ta saya

²⁹ Ayiwa, o ko, Yakuba k'a fo a dencew ye ko: «Ne bena sa ka taga ne ta bemaw fe. Ni ne ka sa, kuruwo min be Hetikace Efuron ta foro ra, aw ye taga ne su don yi, ne ta bemaw kefe fe. ³⁰ O kuruwo be Makipela ta foro ra, Mamire ta yoro koro, Kanaana jamana ra. Ibrahima ka o foro le san Hetikace Efuron fe, k'a ke sudonyoro ye. ³¹ Ibrahima ni a muso Saran su donna yi le. Isiyaka ni a muso Rebeka fana su donna yi. Ne le ka Leya su don yi fana. ³² O foro ni o kuruwo bee sanna Heti ta mogow fe.»

³³ Ayiwa, Yakuba ka o kuma fo ka ban minke, a k'a senw layelen lanan kan, ka la. A sara ka taga a bemaw fe.

50

Yakuba ta sanga

¹ Yusufu k'a ye ko a face sara minke, a face kanuya koson, a ka ja biri a face jada kan, k'a boro mini a kan na, ka kasi. ² Flakebaga minw tun be baara ke a ye, a k'a fo olugu ye ko o ye a face su laben ka ja ni kasatigenan ye. Flakebagaw k'a su laben ni kasatigenan ye. ³ O k'a laben ka se fo tere binaani. Misirankaw k'a su kasi fo tere biwolonfla.

⁴ O sukasilonw dafara minke, Yusufu k'a fo Farawona ta somogow ye ko: «Ni can ra ne ko ka di aw ye, aw ye taga kuma Farawona fe ne ye. Aw ye a fo a ye ko, ⁵ sani ne face ye sa, a tun k'a fo ne ye ko ne ye kari ale ye, ko ni ale nana sa, ale tun ka kaburu min san Kanaana jamana ra, ko ne ye taga ale su don yi. O koson ne b'a fe ka taga ne face su don, ka seko ka na.»

⁶ Ayiwa, o kuma sera Farawona ma minke, Farawona k'a fo Yusufu ye ko: «Taga i face su don i n'a fo i karira a ye cogo min na.» ⁷ Yusufu tagato a face sudonyoro ra, Farawona ta jamana namogow bee tagara a blasira, ani Farawona ta cekorobaw, ani Misiran jamana cekoroba tow bee, ⁸ ani Yusufu ta somogow bee, ani a balemaw, ani a face ta somogow bee. Denmisenw, ani sagaw ni baw, ani misiw doron le tora Goseni mara ra yi, Misiran jamana ra. ⁹ Sowotorotigiw, ani sotigiw fana tun be ni o ye. Jama caman le tun be jogon ko ka taga.

¹⁰ Kenegbe min togo ye ko Atadi, o sera o yoro ra minke, Zuriden koba ko fe, o ka sukasi ke, ka kulekanbaw bo o yoro ra. Yusufu ka tere wolonfla le bla k'a face sanga ke. O k'a face sanga ke o yoro ra k'a su kasi. ¹¹ Kanaanaka minw be o jamana ra, olugu ka o sanga ko ye Atadi kenegbe ra, o ko: «Nin kera sangaba ye Misirankaw fe de!» O le koson, o ka o yoro togo la ko: Abeli Misirayimu* ; o yoro be Zuriden ba ko fe.

¹² O cogo ra, Yakuba sato tun ka min fo a ta sanga ko ra, a dencew ka o ke.

¹³ O tagara ni a su ye Kanaana jamana ra. Kuruwo min be Makipela foro ra, o tagara a su don yi. Ibrahima tun ka o yoro le san Hetikace Efuron fe, k'a ke sudonyoro ye; a be Mamire ta yoro koro.

¹⁴ Yusufu k'a face su don ka ban minke, a sekora Misiran, ani a balemaw, ani minw bee tun tagara ni a ye a face sudonyoro ra.

Yusufu korocew k'a daari

¹⁵ Ayiwa, Yusufu balemaw k'a ye ko o face sara minke, o ko: «Ni Yusufu ka wuri an kama sisan do! An ka kojugu min ke a ra, ni a ko a be o juru sara an na do!» ¹⁶ O ka mogow ci ka taga a fo Yusufu ye ko: «Sani i face ye sa, a tun k'a fo ko ¹⁷ an ye kuma i fe, ko i ye sabari ka i balemaw ta hake ni o ta jurumun yafa o ma, sabu o ka kojugu le ke i ra.» O ko Yusufu ma ko: «An ye i face ta Ala ta jonw le ye; sabari ka an ta hakew yafa an ma.»

Yusufu ka o kuma men minke, a kasira.

¹⁸ A korocew yere nana o kinbiri gban a koro; o ko: «Anw ye i ta jonw le ye.» ¹⁹ Yusufu ko o ma ko: «Aw kana siran. Ala ka min latige, o le kera. ²⁰ Aw tun b'a fe ka kojugu le ke ne ra, nka Ala k'a yelama k'a ke koruman ye, k'a laban ke nin ye bi, janko ka mogow caman kisi. ²¹ O ra, aw kana siran, ne bena ne janto aw ra, aw ni aw ta denw bee.»

Yusufu kumana o fe, ni kanuya ye, ka o jusu saaro.

Yusufu ta saya

* 50:11 50.11 Abeli Misirayimu, o koro ye ko: Misirankaw ta sangakoba.

²² O kɔ, Yusufu ni a faɛ ta somɔɔw tora Misiran. Yusufu si tun ye san kɛmɛ ni tan.
²³ A k'a dencɛ Efirayimu ta denw ye, ka Efirayimu mamadenw fana ye. A dencɛ Manase dencɛ Makiri, o ta denw worora minke, Yusufu ka olugu kɛ a yere ta denw ye.

²⁴ Lon dɔ, Yusufu k'a fɔ a balemaw ye ko: «Ne bena sa, nka sigiya t'a ra, Ala bena a janto aw ra, ka aw labɔ nin jamana ra yan. A ka layiri ta ko a bɛ jamana min di an bɛmaw Iburahima, ani Isiyaka, ani Yakuba ma, a bena taga ni aw ye o jamana ra.»

²⁵ O kɔ, Yusufu k'a fɔ a balemaw ye ko: «Aw ye kari ne ye, ko ni Ala nana aw labɔ Misiran, aw tagatɔ, aw ye taga ni ne kolow ye ka bɔ Misiran.»

²⁶ Ayiwa, Yusufu nana sa k'a si to san kɛmɛ ni tan. O k'a su labɛn ni kasatigenan ye k'a bla kɛsu dɔ kɔnɔ Misiran.

IZIRAYELI TA BŌRI KITABU

Kitabu faamucogo

Bori Kitabu be Izirayelimogow bocogo lakari an ye. Ala ka o labo jonya ra Misiran jamana ra cogo min na, ka na ni o ye Kanaana jamana ra, a be o le nafa an ye. Ka kapa ni mogow caman ta miiriya ye, cira Musa le kera nin kitabu sebebaga ye.

Nin kitabu be fen naani yira an na Izirayeli ta ko ra:

A folo ye Izirayelimogow ta jonya laban ye, ani o bocogo Misiran jamana ra (sura 1-15).

A flanan ye Izirayelimogow ta tagama ye, ka taga se fo Sinayi kuru ma (sura 15-18).

A sabanan ye Ala ta jehngonyanya* ko ye, a ka jehngonyanya min don ni Izirayelimogow ye Sinayi kuru kan, k'a ta sariyaw ni a ta ciw ni a ta kolatigeninw yira o ra (sura 19-24).

A naaninan ye fanibon loko ye, Izirayelimogow tun ka kan ka fanibon min lo ka Ala bato, ani sarakalasebagaw tun ka kan ka baara minw ke (sura 24-40).

Nka nin kitabu kunba fle nin ye: Ala ta wagati sera minke, a makarira a ta mogow ra ka o bo jonya ra, ka o labo Misiran, ka o laben ka o ke a yere ta siya ye, ka taga ni o ye o yere ta jamana ra, a tun ka jamana min layiri ta o bemaw ye.

Ala ka Musa le panawoloma ka o baaraba bee ke.

Kitabu konokow

Izirayelimogow ta jonya wagati (1)

Musa worocogo, ani Ala k'a panawoloma cogo min na (2-4)

Musa ni Haruna tagara Farawona fe (5-11)

Izirayelimogow bocogo Misiran (12.1-15.21)

Izirayelimogow tagara se Sinayi kuru ma (15.22-18.27)

Ala ta jehngonyanya ni a ta sariyaw (19-24)

Ala ka fanibon locogo yira Izirayelimogow ra (25-40)

Ala ka Izirayelimogow labo Misiran

Izirayelimogow tawrocogo

¹ Ayiwa, Izirayelimogow minw tagara Misiran ni o face Yakuba ye, o ni o ta gbaw, olugu togow ye nin ye: ² Ruben, Simeyon, Levi, Zuda, ³ Isakari, Zabulon, Boniyaminu, ⁴ Dan, Nefitali, Gadi, Aseri. ⁵ Yakuba ta denw ni a ta mamadenw bee lajennin tun ye mogow biwolonfla. Olugu tun nana a soro Yusufu be Misiran ka ban.

⁶ Ayiwa, Yusufu nana sa. A balema tow bee nana sa fana, ani minw bee tun ye o wagati ta mogow ye. ⁷ Izirayelimogow ka den caman soro. O cayara minke, do ka ke fara ye o ta fanga kan fana lon o lon. A kera ten minke, Misiran jamana fara Izirayelimogow ra.

⁸ Ayiwa, o ko, masacekura do nana sigi masaya ra Misiran; ale tun ma do lon Yusufu ta ko ra. ⁹ O masace k'a fo a ta mogow ye ko: «Aw m'a ye, Izirayelimogow cayara ni an ye sisan de! O fanga fana bonyara ni an ta ye. ¹⁰ Ayiwa, aw y'a to an ye cogo nini a ko ra, ka o bari janko o kana ke caya ye tuun; ni o te, ni an nana kere soro ni an jugu dow ye, o be son ka fara an juguw kan ka an kere, ka soro ka bori ka bo jamana konco.»

¹¹ Ayiwa, a kera ten minke, o ka jagboyabaaraw la Izirayelimogow kan, ka kuntigi dow bla o kunna ko o ye o korosi, ani ka o jagban kosebe ni o jagboyabaaraw ye. Izirayelimogow ka Pitomu dugu ni Ramusei dugu lo o cogo le ra, ka o ke masace Farawona ta fenmarayocow ye. ¹² Nka o tun be o jagbanna cogo min na ni jagboyabaaraw ye, o fana tun be cayara ka taga ten le. A kera ten, Izirayelimogow ta ko ka siranya bla Misirankaw ra kosebe. ¹³ Misirankaw ka do fara o ta baaraw kan, ka o jonyamina. ¹⁴ O ka o tawro fo k'a dama teme, ka baarajugu suguya bee la o kan: o tun be bogow nooni, ka biriki bo, ka forobaaraw fana ke. O tun be o jagboyabaaraw bee la o kan hali o te hina o ra.

Farawona ka min latige Izirayelimogow kama

¹⁵ Ayiwa, lon do Misiran masace kumana Heburuw* ta tinminamuso fla fe. O muso kelen togow tun ye ko Sifira, to kelen togow tun ye ko Puwa. ¹⁶ A ko o ma ko: «Ni Izirayelimuso do be jigira aw boro tuma o tuma, aw ye den boto korosi. Ni ce lo, aw ye a faga; ni muso lo aw y'a to yi, aw kana a faga.»

* 1:15 1.15 Izirayelimogow le ye Heburuw ye.

¹⁷ Nka tinminamusow siranna Ala ja. Misiran masace ka min fo, o ma son ka o ke. O ka cedenw janaman to. ¹⁸ Masace ka tinminamusow wele ka o pininka. A ko: «Aw ka mun le ke tan? Mun na aw ka Izirayelimogow ta cedenw to yi, aw ma o faga?» ¹⁹ Tinminamusow ka Farawona jaabi ko: «Izirayelimusow te i ko Misirankamusow; baraka be o ra kosebe. Sani tinminamusow ye na, o be jigi.»

²⁰ Ayiwa, do farara Izirayelimogow kan, o cayara, ka baraka soro. Ala ka baraka don tinminamusow ra, o ta kewale koson. ²¹ Tinminamusow siranna Ala ja, o ma son ka denw faga minke, o koson Ala ka baraka don o ra, ka denw di olugu fana ma.

²² Ayiwa, Farawona k'a ye ten minke, a k'a fo a ta mogow ye ko o ye to ka Izirayelimogow ta denjnenin cemaninw bee firi Nili ba ji ra; ko o ye musodenw doron le to yi.

2

Musa denjneninman

¹ Ayiwa, o wagati ra Levi ta gbamogo do tun ka muso do furu; o muso tun ye o yere ta gbamogo do le ye. ² Muso nana konso ta, ka dence woro; o k'a ye ko den ce ka pi; o siranna, o ka den dogo, ka se fo karo saba. ³ Nka den nana ke a te se ka dogo tuun minke, a bamuso ka segi do lalaga ni kodarabin dow ye, ka mananji ni yiriji do ke k'a mun janko ji kana don a konso. A ka den la o konso, ka taga a bla Nili bada ra, binw ce ra. ⁴ Den koromuso tagara lo ka ke den korosi ye, k'a fle min bena ke den na.

⁵ Doonin kera, Farawona denmuso nana ba ra, ko a bena ko. A torgon minw tun nana ni a ye, olugu tun be yaalayaalara bada ra. Farawona denmuso nana segi ye binw ce ra. A k'a ta baaradenmuso do ci ka taga a ta. ⁶ Baaradenmuso nana ni segi ye minke, Farawona denmuso k'a dayele ka cedennin do ye a konso, a be kasira. Den makari k'a mina. A ko: «E! Nin ye Heburu dow ta den le ye tan.» ⁷ Denjnenin koromuso gbarara Farawona denmuso ra. A k'a fo a ye ko: «I te a to ne ye taga Heburukamusu do pini i ye, a bena den lamso i ye, ka to ka sin di a ma wa?» ⁸ Farawona denmuso ko: «Taga.» Sungurunin tagara den bamuso yere le wele ka na. ⁹ Den bamuso nana minke, Farawona denmuso ko a ma ko: «Den nin ta, i ye to ka sin di a ma. Ne yere le bena i sara.» Muso ka den ta ka taga ni a ye.

¹⁰ Den nana koro doonin minke, muso tagara ni a ye Farawona denmuso fe. Den kera i n'a fo Farawona denmuso yere dence. A ko: «Ne be a togo la ko Musa; sabu ne k'a labo ji ra le*.»

Musa ka Misirankace do faga

¹¹ Ayiwa, Musa nana koroya minke, lon do a tagara a balema Heburuw fe, ka taga o ye o ta jagboyabaaraw ra. A nana Misirankace do ye a be a balema Heburu do bugora. ¹² Musa ka yorow flefle a ma mogo ye minke, a ka Misirankace faga, k'a su dogo kenkenmugu jukoro. ¹³ O dugusagbe, Musa tagara tuun. A tagara bo Heburu fla kan, o be kerera. Jo tun te min fe, a ko o ma ko: «Mun na i be i balemace bugora?» ¹⁴ Ce ko Musa ma ko: «Jon le ka ele sigi anw kunna ka i ke anw ta kititigebaga ye? O tuma i b'a fe ka ne faga le fana i ko i ka Misirankace faga cogo min na ke?» Musa ka o men minke, a siranna. A ko: «Sigiya t'a ra, i b'a soro a ko lonna.»

Musa borira ka taga Madiyan jamana ra

¹⁵ Ayiwa, Musa ka ce min faga, o ko sera masace Farawona ma. Farawona dimina, ko a be Musa faga. Musa borira o le ra Farawona ja, ka taga dogo Madiyan jamana ra. A tagara se kolon do koro, ka lo o yoro ra.

¹⁶ Ayiwa, denmuso wolonfla tun be Madiyan jamana sarakalasebaga Zetoro† fe. Olugu nana kolonda ra ka na ji bi. O ka ji bi ka beganw ta jiminninan fa, ko o be a di o face ta beganw ma.

¹⁷ O wagati ra, sagagbenbaga dow nana o sunguruw ghen, ko o ye bo yi k'a to olugu ye o ta sagaw lamin. Musa ka o ye minke, a ka sagagbenbagaw fana ghen, ka ji di sunguruw ta beganw ma.

¹⁸ Sunguruw sekora ka taga se so konso minke, o face Reweli ko o ma ko: «Mun le kera aw nana joona tan bi?» ¹⁹ O ko: «Misirankace do le ka an bosso sagagbenbagaw boro bi, fo ka ji bi an ye yere k'a di an ta beganw ma.» ²⁰ Reweli ko a denmusow ma ko: «O ce be min? Mun na aw nana k'a to yi? Aw ye taga a wele a ye na domuni ke.»

* 2:10 2.10 Heburukan na, Musa koro ye ko: min kisira ka bo ji ra. † 2:16 2.16 Zetoro be wele fana ko: Reweli.

²¹ O tagara Musa wele. Musa nana to o ce ta so. Ce k'a denmuso di a ma, k'a ke a muso ye. O denmuso togo tun ye ko Sefora. ²² Sefora nana konɔ ta dence ra Musa fe. Musa k'a togo la ko Gerisomu. A ko: «Sabu ne ye lonan le ye jamana ra‡.»

²³ Ayiwa, wagatijan temenin ko, Misiran masace nana sa. O y'a soro Izirayelimogow tun be nunan ka kule o ta jonyabaara sege boro hali bi. Ala ka o ta kulekan men. ²⁴ A ka o ta kumakan men minke, a hakiri tora a ta jehogonya ra, a tun ka jehogonya min don ni Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ye. ²⁵ Ala ka Izirayelimogow fe, o makari k'a mina.

3

Ala kumana Musa fe kongokolon konɔ

¹ Ayiwa, Musa tora ka a burance Zetoro ta beganw korosi; Zetoro tun ye Madiyan jamana ta sarakalasebaga le ye. Lon do, Musa tagara ni beganw ye fo kongokolon ko fe, ka taga se fo Horebu kuru korɔ, min be wele ko Ala ta kuru.*

² Ka Musa to o yoro ra, Matigi Ala ta meleke k'a yere yira a ra. Musa k'a ye yiritunin do le ce ma, tasumamana ra. Musa k'a fe, a k'a ye ko tasuma be bora yiritunin na, nka yiritunin yere te jenina. ³ Musa ko: «Ne bena gbara ka taga nin fen suguya fe, k'a lon mun koson yiritu te jenina, k'a soro tasuma b'a ra.» ⁴ Matigi Ala k'a ye ko Musa be gbarara ka taga yiritu fe minke, a k'a kan bo yiritu ce ma ka Musa wele ko: «Musa, Musa!» Musa ko: «Naamu.»

⁵ Ala ko: «I kana gbara yan de! I ta sanbara bo i sen na, sabu i lonin be yoro min na nin ye, yoro saninman lo.» ⁶ Ala ko tuun ko: «Ne le ye i bemaw ta Ala ye, Iburahima ta Ala, ani Isiyaka ta Ala, ani Yakuba ta Ala.» Musa ka o men minke, a k'a ja dogo, sabu a tun be siranna ko ale kana na Ala fe. ⁷ Matigi Ala ko: «O be ne ta mogow minako juguyara cogo min na Misiran, ne ka o ye yere le. Ne ka o kulekan men o toorobagaw boro, sabu dimi min be o kan, ne ka o ye. ⁸ O koson ne nana ka na o bosi Misirankaw boro, ka o labo o jamana ra, ka taga ni o ye jamanaba numanman do ra, nono ni li be woyo jamana min na; Kanaanakaw, ani Hetikaw, ani Amoricaw, ani Perezikaw, ani Hevikaw, ani Yebusikaw be o jamana le ra. ⁹ Izirayelimogow kulekan sera ne ma; Misirankaw be o minako juguyara cogo min na, ne ka o ye. ¹⁰ Ayiwa, sisan ne be ele ci Farawona fe, janko i ye taga ne ta mogow, Izirayelimogow labo Misiran.»

¹¹ Musa ka Ala jaabi ko: «Ne wa? Ne ye mun le ye, ko ne be taga lo Farawona pa fe, ko ne be Izirayelimogow labora Misiran?» ¹² Ala ko: «Ne bena ke ni i ye. Ne b'a fo i ye ko ni i ka na bla Izirayelimogow ja ka o labo Misiran, aw bena na ne bato nin kuru kelen le korɔ yan. O tagamasiyen le sababu ra i bena a lon ko ne le ka i ci.» ¹³ Musa ko: «Ayiwa, sisan ni ne ka taga Izirayelimogow fe, ka taga a fo o ye ko: «Aw bemaw ta Ala le ka ne ci aw fe!» Ni o ka ne pininka ko: «A togo ye di?» O tuma ne bena o jaabi cogo di?»

¹⁴ Ala ko Musa ma ko: «<Min be yi, ne le ye o ye.> I bena o le fo Izirayelimogow ye ko min togo ye ko: «Ne be yi, ale le ka ne ci aw fe.» ¹⁵ Ala k'a fo tuun ko: «I be taga nin fo Izirayelimogow ye ko: «Matigi Ala†, aw bemaw ta Ala, Iburahima ta Ala, ani Isiyaka ta Ala, ani Yakuba ta Ala, ale le ka ne ci aw fe.» Ne togo le be o ye tuma bee, ani wagati bee. Wagati bee mogow bena ne wele o togo le ra.

¹⁶ «Ayiwa, taga Izirayeli cekorobaw lajen, i ye a fo o ye ko o bemaw ta Ala k'a yere yira i ra, Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ta Ala. Ko a ko a ka aw ye, ani Misirankaw be min kera aw ra Misiran, a ka o ye fana. ¹⁷ Ko o koson, ko ne ko ne bena o labo tooro ra Misiran, ka taga ni o ye Kanaanakaw, ni Hetikaw, ni Amoricaw, ni Perezikaw, ni Hevikaw, ni Yebusikaw ta jamana ra, nono ni li be woyo jamana min na.»

¹⁸ Ala ko Musa ma tuun ko: «Izirayelimogow bena son i ta kuma ma. I bena taga Misiran masace fe, ele ni Izirayeli cekorobaw. Aw b'a fo a ye ko: «Matigi Ala, Heburuw ta Ala ka a yere yira an na. An bla, an ye taga tere saba tagama ke kongo konɔ, ka saraka bo Matigi Ala, an ta Ala ye.» ¹⁹ Ne k'a lon ko Misiran masace tena son k'a to aw ye taga, ni a ma ke jagboya ye a ma. ²⁰ Ne bena ne ta sebagaya yira, ka kabakow ke Misiran, ka tooro suguya bee la Misirankaw kan. Ni o kera, Farawona bena a to aw ye taga. ²¹ Ne yere bena a ke fo Misirankaw bena aw bonya; o ra, aw tagato, aw borolakolon tena taga. ²² Aw ta musow bee kelen kelen bena a fo a siginogonw, ani a ta sokonmogow ye,

‡ 2:22 2.22 Gerisomu korɔ ye ko: ne ye lonan ye yan. * 3:1 3.1 O kuru togo ye fana ko Sinayi kuru. A be wele ko Ala ta kuru, sabu ko fe, Ala nana a yere yira Izirayelimogow ra o kuru le kan. Aw ye sura 19 fe. † 3:15 3.15 Heburukan na Matigi Ala be wele ko Yawe. O korɔ ye ko: Ala min be yi wagati bee, ani tuma bee, Ala banbari.

ko o ye warigbefenw, ani saninmanfenw di o ma, ani faniw, o be o don o dencew ni o denmusow ra.

«Aw bena Misirankaw ta fenw mina o ra ten le, ka taga ni o ye ka o borolakolon to.»

4

Ala ka tagamasiyen fla yira Musa ra

¹ Ayiwa, Musa ka Ala jaabi ko: «Izirayelimogow tena la ne ra; o tena son ne ta kuma ma. O bena a fo ko can te, ko Matigi Ala m'a yere yira ne ra.» ² Matigi Ala ko Musa ma ko: «Mun le be i boro?» Musa ko: «Bere lo.» ³ Matigi Ala ko: «A firi dugu ma.» Musa ka bere firi dugu ma; bere yelemana ka ke sa ye. Musa borira sa ja. ⁴ Matigi Ala ko Musa ma ko: «Gbara a ra, i ye a mina a kukala ma.» Musa gbarara sa ra k'a mina a kukala ma. Sa yelemana ka ke bere ye tuun a no ra. ⁵ Matigi Ala ko: «I bena taga o le ke Izirayelimogow ja na, janko o ye la a ra ko ne Matigi Ala, o bemaw ta Ala k'a yere yira i ra, Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ta Ala.»

⁶ Matigi Ala ko tuun ko: «I boro don i ta derege jukoro, k'a la i disi kan.» Musa k'a boro don a ta derege jukoro. A k'a boro bo minke, a k'a ye ko kunabana k'a boro mina, k'a mina k'a gbe pepepe. ⁷ Matigi Ala ko: «I boro don i ta derege jukoro tuun.» Musa k'a boro don a ta derege jukoro tuun. A nana a bo minke, a boro sekora ka ke a cogo ra. ⁸ Matigi Ala ko: «Ni o ka tagamasiyen folo ye, ni o ma la i ra, ni o ma son i ta ma, ni o nana tagamasiyen flanan ye, o bena la i ra. ⁹ Ni o ka o tagamasiyen fla bee ye, ni hali belen o ma la i ra, ni o ma son i ta ma, o tuma i be taga ji do ce Nili ba ra, ka na a seri dugu ma. I bena o ji min bon, o bena yelema ka ke jori ye dugu ma.»

Ala ka Haruna ke Musa ta kumalasebaga ye

¹⁰ Musa ko Matigi Ala ma ko: «E! Matigi, ne te se kuma ra de! Kunu ko te o ye, kununasini fana ko te o ye. A fana te i n'a fo a daminana sisan le, i kumato ne fe. Kabini ne dennisenman, ne da ka gbiri, ne nenden sirinin lo.» ¹¹ Matigi Ala ko: «Jon le ka da di mogoma? Jon le be mogoma ke bobo ye, walama torogberen, k'a to a ye yeri ke, walama k'a fiyen? Ne Matigi Ala te wa? ¹² Ele ye taga doron. Ne bena ke ni i ye i kumato. I ka kan ka min fo, ne yere le bena o yira i ra.» ¹³ Musa ko: «Aa, Matigi Ala, sabari, i ye mogoma wera ci.»

¹⁴ Musa ka o fo minke, Matigi Ala dimina Musa koro kosebe. Ala ko: «I korocce Haruna te yi wa, i ni min bora Levi ta gba ra? Ne k'a lon ko ale koni be se kuma ra. A yere be a yere labenna ka ban ka na i kunben. Ni a nana i ye, a bena diya a ye kosebe. ¹⁵ I bena kuma a fe. Ele le bena kuma don a da ra. Ne bena ke ni i ye i kumato, ka ke ni ale fana ye a kumato. Aw bena kuma min fo, ne yere le bena o yira aw ra. ¹⁶ Ale bena kuma jama fe i no ra. Ale le bena ke i ta kumalasebaga ye. Ele bena ke Ala no ra ale fe. ¹⁷ Nin bere ta i boro; i bena taga tagamasiyenw ke ni o le ye.»

Musa sonna ka seko Misiran

¹⁸ Ayiwa, o ko, Musa sekora ka taga so. A tagara se a burance Zetoro fe, a k'a fo a ye ko: «Sabari k'a to ne ye seko ne balemaw fe Misiran, janko k'a lon ni o be si ra.» A burance Zetoro ko: «Taga, Ala ye i ni hera ben.»

¹⁹ Ka Musa to Madiyan, Matigi Ala kumana a fe tuun. Ala ko: «Musa, i kosegi ka taga Misiran, sabu minw tun b'a fe ka i faga olugu bee sara.»

²⁰ Musa k'a muso ni a dencew layelen fali do kan, ka taga Misiran. Ala tun ka tagamasiyenw ke ni bere min ye, Musa tagara ni o bere ye a boro. ²¹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: «Ni i tagara se Misiran, ne ka kabako minw yira i ra, i bena o bee ke Farawona ja na. Nka ne bena a jusukun gbeleya, a tena son ka Izirayelimogow bla o ye taga. ²² I bena a fo Farawona ye ko: «Matigi Ala ko: Izirayelimogow ko ka gbelen ne ma; o kera i ko ne dence folo. ²³ Ne b'a fe i ye o bla o ye taga baara ke ne ye. Ni i ma son k'a to o ye taga, ne bena i dence folo faga.» »

²⁴ Ayiwa, ka o to tagama ra, Musa ni a muso ni a denw tagara jigi yoro do ra; ka o to o yoro ra, Matigi Ala wurira Musa kama ka tooro do lase Musa ma, fo a tun be pini ka sa. ²⁵ Sefora ka kabakuru lesenin do ta, k'a dence Gerisomu kenesigi, ka o gbolo maga Musa ra, k'a fo a ye ko: «Ele kera furuce joritigi le ye ne fe.» ²⁶ A kera ten minke, Matigi Ala ka Musa to yi. O ko le koson Sefora k'a fo Musa ma ko «furuce joritigi.» A ka o fo kenesigiri le koson.

Musa ni Haruna ka jagon kunben

²⁷ O wagati ra, Ala k'a fo Haruna ye ko: «Wuri ka taga kongo kono, ka taga Musa kunben.» Haruna wurira ka taga. A tagara ben ni Musa ye Ala ta kuru koro. A ka Musa

fo ni kanuya ye. ²⁸ Matigi Ala tun ka Musa ci ka kuma minw bɛɛ fɔ Musa ye, ani a tun ka tagamasiyen minw bɛɛ yira a ra ko a ye a ke, Musa ka o bɛɛ fɔ Haruna ye.

Izirayeli cekɔrɔbaw sɔnna Musa ta kuma ma

²⁹ Ayiwa, Musa ni Haruna ka sira ta o le ra ka taga. O tagara se Misiran, o ka Izirayelimogow ta cekɔrɔbaw bɛɛ lajen. ³⁰ Matigi Ala tun ka kuma minw bɛɛ fɔ Musa ye, Haruna ka o fɔ cekɔrɔbaw ye; Musa ka tagamasiyenw ke o ja na fana. ³¹ Izirayelimogow lara o ra. O yere k'a faamu ko Matigi Ala nana Izirayelimogow bɔsi; sabu Ala tun ka o ta sege ye. O ka o ja biri dugu ma ka Ala bato.

5

Musa ni Haruna tagara kuma Farawona fe

¹ Ayiwa, o ko, Musa ni Haruna tagara Farawona fe; o tagara a fɔ a ye ko: «Matigi Ala, Izirayelimogow ta Ala ko i ye ale ta mogow bla, janko o ye taga panagbe do ke a ye kongo kɔɔ, k'a bonya.» ² Farawona ko: «Jɔn le ye Matigi Ala ye ko ne be a kan lamɛn, ka Izirayelimogow bla o ye taga? Ne ma Matigi Ala lon, ne tena Izirayelimogow bla o ye taga fana.» ³ Musa ni Haruna ko: «Heburuw ta Ala k'a yere yira an na. A to an ye tere saba tagama ke kongo kɔɔ, ka taga saraka dow bo Matigi Ala, an ta Ala ye, janko a kana na banajugu ben an kan ka an faga, walama k'a to o ye an faga ni kerekemuru ye.» ⁴ Misiran masace Farawona ko: «Ele Musa, ani ele Haruna, mun koson aw be mogow kunnacenna ka o ta baara lalo de? Aw ye teme ka taga baara ke de! ⁵ Mogow cayara sisan jamana kɔɔ; mun koson aw bɛna o ta baara lalo?»

Farawona ka do fara Izirayelimogow ta baara kan

⁶ Ayiwa, o lon yere ra, Farawona k'a fɔ baara korosibagaw ni baarakuntigiw ye ko: ⁷ «Aw kana bin jini k'a di Izirayelimogow ma tuun o ye biriki bo ni a ye, i n'a fɔ aw derira k'a ke cogo min na. Aw y'a to o ye taga bin jini o yere ye. ⁸ O bɛɛ n'a ta, o derira ka birikidenda min bo kakoro, aw y'a fɔ o ye ko o ka kan ka o da kelen le bo. Aw kana do bo a ra de! Sabu salibatow lo, o koson o b'a fora tuma bɛɛ ko: «An ye taga saraka bo an ta Ala ye.» ⁹ Aw ye baara caya o ra, ka o degu kosebe. Ni o kera, o tena nin faninyakumaw jate tuun.»

¹⁰ Ayiwa, baarakuntigiw, ani baara korosibagaw nana o kuma fɔ mogow ye, ko: «Farawona ko an kana bin di aw ma tuun. ¹¹ Ko aw ye taga bin jini aw yere ye. Ni aw be se k'a soro yoro o yoro, aw ye taga a jini yi, sabu do tena bo aw ta baara ra.»

¹² Mogow janjanna ka taga Misiran jamana yoro bɛɛ ra, ka taga bin jini. ¹³ Baarakuntigiw tun be o jagbanna, k'a fɔ o ye ko: «Aw tun be deri ka birikidenda min bo tere kono, aw ka kan ka o le bo, i n'a fɔ wagati min na bin tun be dira aw ma.»

¹⁴ Farawona ta kuntigiw tun ka Izirayelimogow minw sigi Izirayelimogow tow kunna, ka o ke baara korosibagaw ye, Misirankaw nana ke olugu fana bugo ye. O ko o ma ko: «Mun koson aw tun be deri ka birikidenda min bo, aw ma se ka o bo kunu ni bi?»

¹⁵ Ayiwa, Izirayelimogow ta baara korosibagaw dimina; o wurira ka taga o ko fɔ Farawona ye, ko: «Mun koson i be i ta jonw minako juguyara tan? ¹⁶ Bin te dira an ma, o bɛɛ n'a ta, o ko an ye biriki bo. A fle, o be an bugora, k'a soro i yere ta mogow le jarakira.» ¹⁷ Farawona ko: «Aw ye salibatow le ye, salibatow yereyere! O koson aw b'a fora ko: «An be taga saraka bo an ta Ala ye, an be taga saraka bo an ta Ala ye.» ¹⁸ Aw ye teme ka taga baara ke sisan. Bin foyi te di aw ma, nka aw tun be deri ka birikidenda min ke kakoro, aw ka kan ka o le ke.»

¹⁹ Izirayelimogow ta baara korosibagaw k'a ye ko o ka olugu ta kopaw gbeleya fɔ k'a dama teme; ko birikidenda min fora, ko do tena bo o ra, ko o da kelen le ka kan ka ke lon o lon. ²⁰ Ayiwa, o boto Farawona fe, o benna ni Musa ni Haruna ye. Olugu tun be o konona da ra. ²¹ O k'a fɔ Musa ni Haruna ye ko: «Matigi Ala yere le bɛna nin ko ye, ka aw ta kewalew hake bo aw ra. Aw le nana anw ta ko to gbeleya Farawona ni a ta jamana jamogow fe. Aw le ka an fagamuru di o ma ko a ye an faga.»

²² Musa ka o men minke, a k'a fɔ Matigi Ala ye ko: «Matigi, mun koson i ka nin kojugu ke nin mogow ra? Mun na i ka ne ci? ²³ Kabini ne tagara Farawona fe ka taga kuma a fe i togo ra, a be kojugu doron le kera i ta mogow ra. Ele fana ma foyi ke ka o kisi ka bo a boro!»

6

Ala ko a bɛna Izirayelimogow kumabo

¹ Ayiwa, Matigi Ala k'a fɔ Musa ye ko: «Ne bɛna min ke Farawona ra, i bɛna o ye sisan. Ne ta sebagaya bɛna a jagboya k'a to a ye Izirayelimogow bla ka taga. Ne ta sebagaya

bena a ke fɔ Farawona bena aw gben yere ka bo a ta jamana kɔnɔ.»² Ala k'a fɔ Musa ye tuun ko: «Ne le ye Matigi Ala ye. ³ Ne ka ne yere yira Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ra, ko ne le ye Sebeetigi Ala ye. Nka ne tɔgɔ min ye ko Matigi Ala, o ma ne lon o tɔgɔ ra. ⁴ Ne ka jenɔgɔnya don ni o ye fana, ka layiri ta o ye ko ne bena Kanaana jamana di o ma, o tun nana ke lonan ye jamana min na. ⁵ Ayiwa, sisan, ne ka o nɔnakan men, sabu Misirankaw ka o bla jonya ra. Ne ka layiri min ta o ye, ne hakiri be o ra. ⁶ O koson, a fɔ Izirayelimogow ye ko: «Ne le ye Matigi Ala ye; Misirankaw ka jagboyabaara min la aw kan, ne bena aw bosi ka bo o ra. Ne bena aw kisi ka aw bo o ta jonya ra. Ne bena aw kisi ne ta sebayaba baraka ra, ka kitibaw ben Misirankaw kan. ⁷ Ne bena aw ke ne ta mogow ye, ka ke aw ta Ala ye. O ra, aw bena a lon ko Misirankaw ka baara minw la aw kan, ko ne le be aw bosi ka bo o baaraw bee ra; ne Matigi Ala, aw ta Ala ko ten. ⁸ Fɔlɔfɔlɔ, ne karira Iburahima, ani Isiyaka, ani Yakuba ye, ko ne bena jamana min di o ma, ne bena taga aw ladon o jamana le ra. Ne yere le bena o jamana di aw ma, k'a ke aw ta ye; ne Matigi Ala ko ten.»

⁹ Ayiwa, Musa ka o kuma le fɔ Izirayelimogow ye. Nka o tun be jonyagbelen min na, o jusukasi koson, o ma se ka Musa lamɛn.

¹⁰ Matigi Ala kumana Musa fe tuun ko: ¹¹ «Taga kuma Misiran masace Farawona fe ko a ye Izirayelimogow bla, o ye taga ka bo a ta jamana ra.»

¹² Musa ka Matigi Ala jaabi ko: «A fe, Izirayelimogow ma ne lamɛn; Farawona bena ne lamɛn cogo di, ne min te se kuma ra?»

¹³ Ayiwa, Matigi Ala kumana Musa ni Haruna fe tuun, Izirayelimogow, ani Misiran masace ta ko ra, janko ka Izirayelimogow labo Misiran jamana ra.

Musa ni Haruna ta buruju

¹⁴ Izirayelimogow ta gbatigiw fe nin ye: Izirayeli dence fɔlɔ Ruben, ale dencew tun ye Hanoki ye, ani Palu, ani Hesiron, ani Karimi. O gbaw bee bora Ruben le ra.

¹⁵ Simeyon dencew fe nin ye: Yemuweli, ani Yamini, ani Owadi, ani Yakini, ani Sohari, ani Kanaanaka muso dence Sawuli. Olu gu ta gbaw bee bora Simeyon le ra.

¹⁶ Levi dencew ni o ta durujaw tɔgɔw ye nin ye: Levi yere dencew tɔgɔw tun ye ko Gerison, ani Kehati, ani Merari. Levi si bee lajennin kera san keme ni san bisaba, ani san wolonfla.

¹⁷ Gerison dencew tun ye Libini, ani Simeyi ye, o bee ni o ta gbaw. ¹⁸ Kehati dencew tun ye Amuramu, ani Isari, ani Heburon, ani Uziyeli ye. Kehati si kera san keme ni bisaba ni saba. ¹⁹ Merari dencew tun ye Mali ni Musi ye.

Ayiwa, Levi ta gbaw le ye olugu ye, o ni o ta durujaw.

²⁰ Ayiwa, Amuramu k'a tenɛnmuso Yokebedi furu*. Ale ka Haruna ni Musa woro Amuramu ye. Amuramu si bee lajennin kera san keme ni san bisaba ni san wolonfla.

²¹ Isari dencew tun ye Kore, ani Nefagi, ani Zikiri ye. ²² Uziyeli dencew tun ye Misaheli, ani Elisafan, ani Sitiri ye.

²³ Haruna ka Aminadabu denmuso Eliseba le furu. Eliseba tun ye Nason balemamusu le ye fana. Eliseba ka dence minw woro Haruna ye, olugu le kera Nadabu ye, ani Abihu, ani Elehazari, ani Itamari.

²⁴ Kore dencew tun ye Asiri, ani Elikana, ani Abiyasafu ye. Korekaw ta gbaw le ye olugu ye.

²⁵ Haruna dence Elehazari nana Putiyeli denmusow kelen furu. O muso ka dence woro, k'a tɔgɔ la ko Finehasi.

Levi ta gbatigiw le kera olugu ye, o bee ni o ta gbaw.

²⁶ Ayiwa, Matigi Ala kumana o Haruna ni o Musa le fe, k'a fɔ o ye ko o ye Izirayelimogow labo Misiran jamana ra, ka o ta gbaw tugutugu nɔgon ko, jenkuru jenkuru, ka o labo Misiran. ²⁷ O Haruna ni o Musa le tagara kuma Misiran masace Farawona fe, janko ka Izirayelimogow labo Misiran.

Ala ka baara min di Musa ni Haruna ma

²⁸ Ayiwa, wagati min na Matigi Ala kumana Musa fe Misiran jamana ra, ²⁹ a tun k'a fɔ Musa ye ko: «Ne le ye Matigi Ala ye; ne be fen o fen fɔ i ye, o fɔ Misiran masace Farawona ye.» ³⁰ O wagati ra, Musa tun ka Matigi Ala jaabi o le ra ko: «Kuma ka gbelen ne fe; Farawona bena ne lamɛn cogo di?»

7

¹ Ayiwa, Matigi Ala k'a fɔ Musa ye o le ra ko: «Ne bena fangaba di i ma, ka i ke i ko Ala, Farawona na korɔ. I korɔce Haruna bena ke i ta kumalasebaga ye. ² Ni ne ka ci o ci fɔ i

* 6:20 6.20 Ko fe Ala nana sariya do sigi k'a yira ko o furu nɔgon ma daga (Sarakalasebagaw 18.12-13; 20.10).

ye, i ye o fɔ i kɔrɔɔɛ Haruna ye; ale bɛ o lase Farawona ma, janko a y'a to Izirayelimɔgow ye taga ka bɔ a ta jamana ra. ³ Nka ne Ala, ne yere bɛna Farawona jusukun gbeleya, ka tagamasiyenw ni kabako caman ke Misiran jamana ra. ⁴ Nka o bɛɛ n'a ta, Farawona tɛna sɔn ka aw lamɛn. Ne bɛna ne ta sebagaya yira Misiran jamana ra, ka kitibaw ben o kan, ka ne ta mɔgow, Izirayelimɔgow labɔ Misiran jamana ra; ne bɛna o gban nɔɔn ko jenkuru jenkuru ka o labɔ. ⁵ Ni ne nana ne ta sebagaya yira Misirankaw ra tuma min na, ka o tɔrɔɔ, ka Izirayelimɔgow bɔ o cɛ ra, o tuma le ra o bɛna a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

⁶ Matigi ka ci minw fɔ Musa ni Haruna ye, o ka o ke. ⁷ Musa ni Haruna tagara kuma Farawona fɛ wagati min na, o y'a sɔrɔ Musa si tun ye san biseegi, Haruna si tun ye san biseegi ni saba.

Bere kera sa ye

⁸ Ayiwa, Matigi Ala k'a fɔ Musa ni Haruna ye ko: ⁹ «Ni Farawona k'a fɔ aw ye ko aw ye kabako dɔ ke k'a yira ale ra, Musa, ele ye a fɔ Haruna ye ko a ye a ta bere ta k'a firi dugu ma Farawona ja na. Bere bɛna yelemɛna ka ke sa ye.»

¹⁰ Musa ni Haruna tagara Farawona fɛ. Matigi Ala ka min fɔ o ye, o ka o ke. Haruna k'a ta bere firi dugu ma, Farawona ni a ta jamana namɔgow ja na. Bere yelemɛna ka ke sa ye. ¹¹ Farawona ka Misiran kolɔnbagaw, ani a subagaw, ani a jinamoriw wele ka na. Olugu fana nana o dɔ ke subagaya ra. ¹² Olugu bɛɛ fana ka o ta berew firi dugu ma; berew yelemɛna ka ke saw ye. Nka Haruna ta bere tun yelemɛna ka ke sa min ye, o sa ka olugu ta saw bɛɛ kunu. ¹³ Nka o bɛɛ n'a ta, Farawona k'a jusukun gbeleya, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ cogo min na; a ma sɔn ka Musa ni Haruna ta kuma lamɛn.

Tɔrɔɔ fɔlɔ: ji kera jori ye

¹⁴ Ayiwa, Matigi Ala k'a fɔ Musa ye ko: «Farawona jusukun ka gbelen; a tɛ sɔnna ka ne ta mɔgow bla o ye taga. ¹⁵ Sini sɔgɔmada jooɔna fɛ, i ni Haruna ye taga a nɔ fɛ. A bɛna bɔ ka taga Nili bada ra. Aw ye taga a fɛ bada ra yi. Bere min yelemɛna ka ke sa ye, i ye o ta i boro. ¹⁶ I ye a fɔ a ye ko: «Matigi Ala, Heburuw ta Ala ka ne ci i fɛ, ko ne ye a fɔ i ye ko i y'a to ale ta mɔgow ye taga, ka taga ale bato kongo kɔnɔ. Nka hali bi i tɛ sɔnna o kuma ma. ¹⁷ Ayiwa, Matigi Ala ko, ko bere min bɛ ne boro, ko ne ye na o ke ka bajji gbasi, ko bajji bɛna yelemɛna ka ke jori ye; ko o ra i bɛna a lon ko ale le ye Matigi Ala ye. ¹⁸ Nili ba jegew bɛɛ bɛna faga ji ra. Ji bɛna tori. Misirankaw bɛna a fɔ ko o bɛ ji min, nka o tena se.» »

¹⁹ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye tuun ko: «A fɔ Haruna ye ko a ye a ta bere ta k'a kɔrɔta Misiran jiw bɛɛ konna, ani baw, ani kow, ani bununw, ani dinga jimanw. O jiw bɛɛ bɛna ke jori ye. Jori bɛna ke Misiran jamana yɔrɔ bɛɛ ra. Hali ji minw bɛ o ta yiridagaw, ani o ta kabakurudagaw kɔnɔ, o bɛɛ le bɛna ke jori ye.» ²⁰ Matigi ka min fɔ Musa ni Haruna ye, o ka o ke. Haruna ka bere kɔrɔta ka bajji gbasi ni a ye Farawona ni a ta jamana namɔgow bɛɛ ja na. Bajji bɛɛ yelemɛna ka ke jori ye. ²¹ Ba jegew bɛɛ fagara. Ji torira. Misirankaw ma se k'a ji min tuun. Jori tun bɛ Misiran jamana yɔrɔ bɛɛ ra. ²² Nka Misiran jinamoriw fana ka o nɔɔn ke subagaya ra. Farawona ka o ye minke, a k'a jusukun gbeleya, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ cogo min na. A ma sɔn ka Musa ni Haruna ta kuma lamɛn.

²³ Masace Farawona sekɔra ka taga a ta so; hali a ma o ko jate fɛn ye.

²⁴ Misirankaw bɛɛ ka dingaw sogisogi bada ra ka ji jini; sabu o tun tɛ se ka ba ta ji min tuun.

Tɔrɔɔ flanan: yɔrɔ bɛɛ kera tɔrisenjanw ye

²⁵ Matigi Ala ka bajji cɛn lon min na, tere wolonfla le kera o ko fɛ. ²⁶ O ko, Matigi Ala k'a fɔ Musa ye ko: «Aw ye taga a fɔ Farawona ye ko Matigi Ala ko: «A to ne ta mɔgow ye taga ne bato. ²⁷ Ni i ma sɔn k'a to o ye taga, ne bɛna tɔrisenjanw ke ka i ta jamana bɛɛ fa, ka i tɔrɔɔ ni o ye. ²⁸ Bajji bɛna fa tɔrisenjanw na. O bɛna bɔ ba ra ka taga i yere ta so kɔnɔ, ka don hali i ta sibon kɔnɔ, ka yelen i ta lanan kan, ka don i ta jamana namɔgow ta sow kɔnɔ, ani i ta mɔgow bɛɛ ta bonw kɔnɔ; o bɛna don hali burujenigbaw, ani burugbasiminanw bɛɛ kɔnɔ. ²⁹ Tɔriw bɛna yelen i kan, ani i ta mɔgow kan, ani i ta jamana namɔgow bɛɛ kan.» »

8

¹ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye tuun ko: «A fɔ Haruna ye ko a ye bere ta, k'a kɔrɔta san fɛ, kow konna, ani jisiraw, ani dinga jimanw, ka tɔrisenjanw bɔ ka o ke Misiran jamana bɛɛ kan.»

² Haruna k'a boro korota ni bere ye Misiran jiw bee kunna. Torisenjanw bora ji ra yoro bee ra, ka Misiran jamana yoro bee fa. ³ Nka Misiran jinamoriw fana ka o do ke subagaya ra. O fana ka torisenjanw bo ji ra k'a ke Misiran jamana kan.

⁴ Farawona ka Musa ni Haruna wele k'a fo o ye ko: «Aw ye Matigi Ala daari, janko a ye nin torisenjanw mabo ne ni ne ta mogow ra; ni o kera, ne bena a to Izirayelimogow ye taga saraka bo Matigi Ala, o ta Ala ye.» ⁵ Musa ko Farawona ma ko: «Masace, ele ta le ye bonya ye; a ko be ele le boro. Tuma juman le i b'a fe ne ye Ala daari i ni i ta jamana pamogow ye, ani i ta jamana mogow, janko a ye toriw mabo i ra, ka o bo sow kono? Ne bena Ala daari; toriw tena ke yoro si tuun ni baji doron te.» ⁶ Farawona ko: «A ye ke sini.» Musa ko: «I ka min fo, a bena ke ten, janko i ye a lon ko mogow te yi, min be se k'a yere suma ni Matigi Ala, an ta Ala ye. ⁷ Toriw bena mabo i ni i ta sow ra, ani i ta jamana pamogow, ani i ta jamana mogow ra. Toriw bena ke ba doron le ra.»

⁸ Musa ni Haruna tagara ka bo Farawona ta so. Musa tagara Matigi Ala daari kosebe, ko a ka Farawona toro ni tori minw ye, a ye o toriw mabo Farawona ra, ani a ta jamana ra. ⁹ Musa ka min daari, Matigi Ala ka o ke. Toriw bee fagara bonw kono, ani luw kono, ani forow ra. ¹⁰ O ka o ce ka o tonton jogon kan. A torira, k'a kasa ke jamana yoro bee ra.

¹¹ Farawona k'a ye ko a ko nogoyara minke, a k'a jusukun gbeleya tuun, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo cogo min na; a ma son ka Musa ni Haruna ta kuma lamem.

Toro sabanan: buguri kera kinnifenw ye

¹² Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «A fo Haruna ye ko a ye bere korota ka dugukolo buguri gbasi. Buguri bena yelemaka ke kinnifen misen dow ye Misiran jamana fan bee ra.»

¹³ Matigi Ala ka min fo, Musa ni Haruna ka o ke. Haruna k'a boro korota ni bere ye ka dugukolo buguri gbasi. Buguri yelemaka ke kinnifen misenw ye ka don mogow ni beganw bee ra. Buguri bee yelemaka ke kinnifen misenw ye Misiran jamana bee ra. ¹⁴ Misiran jinamoriw ko o be o jogon ke subagaya ra, nka o ma se. Kinnifen misenw wurira ka na don mogow ni beganw bee ra yoro bee. ¹⁵ Jinamoriw k'a fo Farawona ye ko: «Nin ye Ala yere ta boro no le ye!»

O bee n'a ta, Farawona k'a jusukun gbeleya, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo cogo min na; a ma son ka Musa ni Haruna ta kuma lamem.

Toro naaninan: yoro bee kera limogow ye

¹⁶ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Wuri sogomada joona fe ka taga Farawona fe. A bena bo ka taga bada ra. Taga a fo a ye ko Matigi Ala ko: «A to ne ta mogow ye taga ne bato. ¹⁷ Ni i m'a to ne ta mogow ye taga, ne bena limogow juguw lana i kama, ani i ta jamana pamogow, ani i ta jamana mogow bee kama; limogow bena don i ta sow kono. Misirankaw ta sow bee bena fa limogow ra. Misiran jamana dugukolo bee bena fa a ra. ¹⁸ Nka o lon na, ne ta mogow siginin be jamana yoro min na, min ye Goseni mara ye, ne bena o yoro tanga o limogow ma. Limogow tena ke o yoro ra; ne bena o ke, janko i ye a lon ko ne Matigi Ala, ko ne ta sebgaya be Goseni mara kan. ¹⁹ Ne bena o faranfasi ke i ta mogow, ani ne ta mogow ce. O tagamasiyen bena ke sini le.»

²⁰ Matigi Ala tun k'a fo cogo min na, a k'a ke ten fana. Limogow juguw nana caman Farawona ta so kono, ani jamana pamogow ta sow kono. Jamana yoro bee cenna limogow fe.

²¹ Farawona ka Musa ni Haruna wele k'a fo o ye ko: «Aw ye taga saraka bo aw ta Ala ye, nka aw ye to jamana kono yan.» ²² Musa ko: «A te se ka ke o cogo ra, sabu an bena saraka minw bo Matigi Ala, an ta Ala ye, Misirankaw be o sarakaw haramuya; o be fen min haramuya, ni an ka o bo saraka ye o ja na, o tena an bon ni kabakuru ye ka an faga wa? ²³ An b'a fe ka tere saba tagama le ke ka taga kongo kono, ka taga saraka bo Matigi Ala, an ta Ala ye. Ni a yere tagara min fo an ye, an bena o le ke.» ²⁴ Farawona ko: «Ayiwa, ne koni bena a to aw ye taga saraka bo Matigi Ala, aw ta Ala ye kongo kono, nka aw kana taga yorojan ka teme. Aw ye Ala daari ne ye fana janko limogow ye taga.»

²⁵ Musa ko: «Ni ne bora i fe yan, ne bena Matigi Ala daari i ye. Sini Ala bena limogow mabo i ra, ani i ta jamana pamogow, ani i ta jamana mogow bee ra. Nka i kana an nege tuun ka ban, k'a to Izirayelimogow ye taga saraka bo Matigi Ala ye!»

²⁶ Musa bora Farawona ta so kono minke, a ka Matigi Ala daari. ²⁷ Musa ka min daari, Matigi Ala ka o ke. A ka limogow mabo Farawona ra, ani a ta jamana pamogow, ani a ta jamana mogow bee ra. Hali limogow kelen ma to.

²⁸ Nka Farawona belen k'a jusukun gbeleya tuun, a ma son k'a to Izirayelimogow ye taga.

9

Tɔɔɔ loorunan: beganw fagara

¹ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye ko: «Taga Farawona fe, i ye taga a fɔ a ye ko Matigi Ala, Heburuw ta Ala ko: <A to ne ta mɔgow ye taga ne bato. ² Ni i ma sɔn k'a to o ye taga, ni i ka o mina ka to yan tuun, ³ o tuma i ta began minw be kongo kɔnɔ, ne Matigi Ala bena ne ta sebagaya ke ka olugu beɛ halaki. Banajuguba dɔ bena i ta sow mina, ani i ta falliw, ani i ta ɲogomew, ani i ta misiw, ani i ta sagaw, ani i ta baw; o camanba bena faga. ⁴ Nka ne Matigi Ala, ne bena faranfasi ke Izirayelimogow ta beganw, ani Misirankaw ta beganw ce. Izirayelimogow ta began si tena faga.>» ⁵ Ayiwa, o ko bena ke lon min na, Matigi Ala ka o latige. A ko: «Sini ne Matigi Ala bena o ke Misiran jamana kɔnɔ.»

⁶ O dugusagbe, Matigi Ala tun ka min fɔ, a ka o ke. Misirankaw ta beganw beɛ fagara. Nka foyi ma faga Izirayelimogow ta beganw na. ⁷ Farawona ka mogo ci ka taga pininkari ke o ko ra. O nana a fɔ a ye ko foyi ma faga Izirayelimogow ta beganw na.

Nka o beɛ n'a ta, Farawona belen k'a jusukun gbeleya; a ma sɔn fiyewu k'a to Izirayelimogow ye taga.

Tɔɔɔ wɔɔɔɔnan: sumuniw wurira mɔgow ra

⁸ Matigi Ala k'a fɔ Musa ni Haruna ye ko: «Aw ye taga dibi dɔ ta bugurigbe dɔ ce. Ele Musa bena o bugurigbe seri san fe Farawona ɲa na. ⁹ A bena ke gbangban ye ka Misiran jamana beɛ datugu, ka ke sumuni ye mɔgow ni beganw na; sumuniw bena cici ka ke joriw ye o fariw ra, Misiran jamana beɛ ra.»

¹⁰ Musa ni Haruna tagara dibi dɔ ta bugurigbe dɔ ce, ka taga ni o ye Farawona fe. Musa k'a seri san fe. A ka sumuni bo mɔgow ni beganw fari yɔɔ beɛ ra. ¹¹ Hali Misiran jinamoriw ma se ka bo ka taga Farawona fe yi, sumuniw koson; sabu sumuni tun bɔra olugu fana fariw ra, ka o fari beɛ ke jori ye, i n'a fɔ Misiranka tow beɛ.

¹² Nka Ala ka Farawona jusukun gbeleya tuun, i n'a fɔ a tun k'a fɔ Musa ni Haruna ye cogo min na; Farawona ma sɔn ka Musa ni Haruna lamen.

Tɔɔɔ wolonflanan: sanbere jigira

¹³ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye ko: «Sini sɔgomada jooa fe, i ye wuri ka taga Farawona fe, i ye taga a fɔ a ye ko Matigi Ala, Heburuw ta Ala ko: <A to ne ta mɔgow ye taga ne bato. ¹⁴ Ni o te, sisan kɔni ne bena tɔɔɔ min lase i ni i ta jamana ɲamogow, ani i ta jamana mɔgow beɛ ma, o bena juguya kosebe. Ne bena o ke janko i ye a lon ko dugukolo beɛ kan, mogo si te se ka a yere suma ni ne ye. ¹⁵ Sabu ne bena ne ta sebagaya yira can yere ra, ka banajugu dɔ ke ka i halaki, ka i ni i ta jamana mɔgow beɛ tunu ka bo dugukolo ko kan. ¹⁶ Ne ka i ɲanaman to, janko ka ne ta sebagaya le yira i ra, ani janko mɔgow ye ne tɔgo fɔ dugukolo yɔɔ beɛ ra. ¹⁷ O beɛ n'a ta, hali bi i ka ne ta mɔgow bari; i ma sɔn k'a to o ye taga. ¹⁸ Sini ɲogontumasi, ne bena sanbere jigi; o sanbere bena juguya fɔ k'a dama tɛmɛ. Kabini Misiran jamana sigira, fɔ ka na se bi ma, o sanbere ɲogon ma deri ka jigi a kan ban. ¹⁹ O ra, i ta beganw, ani i ta fen o fen be foro ra, i jija ka o beɛ ladon so kɔnɔ jooa. Ni mogo o mogo, walama ni began o began ka to kongo ra, ni a ma na so kɔnɔ, sanbere bena jigi olugu beɛ kan ka o beɛ faga.>»

²⁰ Ayiwa, Farawona ta jamana ɲamogo minw siranna Matigi Ala ta kuma ɲa, olugu ka o ta ɲonw ni o ta beganw lana so kɔnɔ jooa. ²¹ Nka minw ma Matigi Ala ta kuma jate, olugu ka o ta ɲonw ni o ta beganw to kongo ra yi.

²² Matigi Ala k'a fɔ Musa ye tuun ko: «Bere ta k'a korɔta san fe, janko sanbere ye jigi mɔgow ni beganw kan, ani binw beɛ, Misiran jamana ra.»

²³ Musa k'a ta bere korɔta san fe. Matigi Ala ka sanperen ni sanbere jigi; sanmanamana kera dugukolo yɔɔ beɛ ra. Matigi Ala ka sanbere jigi Misiran jamana beɛ kan. ²⁴ Sanbere tun be jigira; sanmanamana tun be yɔɔ beɛ. A tun juguyara kosebe; kabini Misiran jamana kera jamana ye, o ɲogon tun ma deri ka ke folo. ²⁵ Sanbere jigira Misiran jamana yɔɔ beɛ ra; fen o fen tun be foro ra, adamen fara began kan, sanbere ka o beɛ halaki. Sanbere ka binw beɛ faga, ka yiriw beɛ karikari. ²⁶ Izirayelimogow tun siginin be jamana yɔɔ min na, Goseni mara ra, o yɔɔ dɔɔɔn le tora; sanbere ma se o yɔɔ le ma.

²⁷ Farawona ka Musa ni Haruna wele, k'a fɔ o ye ko: «Sisan kɔni ne jarakira; Matigi Ala ta le ye can ye. Ne ni ne ta mɔgow le jarakira. ²⁸ Aw ye Matigi Ala daari ne ye, a ye sanperen ni sanbere lalo tena. Ne bena a to aw ye taga; ne tena aw lalo tuun.»

²⁹ Musa k'a fɔ Farawona ye ko: «Ni ne bɔra dugu kɔnɔ tuma min na, ne bena ne boro korɔta Matigi Ala ma, k'a daari. Sanperen ni sanbere bena lo; janko i ye a lon ko dugukolo ye Matigi Ala ta le ye. ³⁰ Nka ne k'a lon ko hali ni o kera, ele ni i ta jamana ɲamogow tena sɔn ka siran Matigi Ala ɲa hali belen.»

³¹ Ayiwa, senefen minw tun denna ka ban, ani senefen minw tun ka fiyeren bo i n'a fo len, sanbere ka o bee cen. ³² Nka alikama* ni jo, sanbere ma olugu cen sabu olugu te fiyeren joona.

³³ Ayiwa, Musa bora Farawona ta so ka taga dugu ko fe. A ka a boro korota san fe Matigi Ala ma, k'a daari. Sanperen ni sanbere lalora. Sanji ma ben tuun.

³⁴ Farawona k'a ye ko sanji ni sanperen ni sanbere bee lora minke, a belen tora a ta kojuguke ra. A k'a jusukun gbeleya tuun, a ni a ta jamana jamogow. ³⁵ Farawona jusukun gbeleyara, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na; a ma son k'a to Izirayelimogow ye taga fiyewu.

10

Tɔɔɔ seeginan: fojo nana ni tonw ye

¹ Matigi Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «Taga Farawona fe tuun. Ne le ka ale ni a ta jamana mogow jusukun gbeleya, janko ka ne ta tagamasiyenw ke o ce ra, o ye a ye; ² ani janko ne ka Misirankaw tɔɔɔ cogo min na, ni ne ta tagamasiyenw ye, i ye o bee lakari i denw, ani i mamadenw ye. Aw bee ka kan k'a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

³ Musa ni Haruna tagara Farawona fe ka taga a fo a ye ko: «Matigi Ala, Heburuw ta Ala ko, ko lon juman le i bena son ka i yere majigi a le ye de? A ko i ye a ta mogow bla o ye taga ale bato. ⁴ A ko ni i ma son ka ale ta mogow bla o ye taga, sini a bena tonw bla ka na Misiran jamana yoro bee ra. ⁵ Tonw bena i ta dugukolo yoro bee datugu fo mogow tena se ka dugukolo yoro si ye. Sanbere ma se ka senefen minw cen, tonw bena o bee domu; yiri o yiri be kongora, o bena o bee flaburuw jimi. ⁶ O bena don i ta bon kono, ka i ta bonkonoyorow fa, ani i ta jamana jamogow ta bonw, ani Misirankaw bee ta bonw. Kabini i faw ni i bemaw be nin jamana ra yan, fo ka na se bi ma, o ja ma kojugu min jogon ye ban, o le bena ke.»

Musa ni Haruna ka o fo minke, o bora Farawona ta so kono ka taga.

⁷ Ayiwa, Farawona ta jamana jamogow ko a ma ko: «O tuma ce nin bena an sege tan le tuma bee wa? I t'a to o ye taga Matigi Ala, o ta Ala bato wa? Hali bi i belen m'a lon ko Misiran jamana be halakira ka taga le wa?»

⁸ Ayiwa, o ka Musa ni Haruna wele tuun ka na Farawona fe. Farawona ko o ma ko: «Aw ye taga Matigi Ala, aw ta Ala bato. Nka jon ni jon le bena taga aw ra?» ⁹ Musa ka Farawona jaabi ko: «An bee lo; an ta kanbelenw, ani an ta cekorobaw, ani an dencew ni an denmusow bee; hali an ta sagaw, ani an ta baw, ani an ta misiw bee be taga, sabu an bena janagbeba le ke ka Matigi Ala, an ta Ala bonya.»

¹⁰ Farawona ko: «K'a fo ko ne bena aw bla ka taga ni aw ta musow ni aw ta denw ye, ko Matigi Ala be aw fe, ne te o ke fiyewu; ne k'a lon ko aw be kojugu do le miirira. ¹¹ Aw ka min fo, o te ke. Aw cew dama le ye taga Matigi Ala bato, sabu aw ko ten le.»

O ko, o ka Musa ni Haruna gben ka bo Farawona ja koro.

¹² Matigi Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «I ta bere mina i boro k'a korota Misiran jamana kunna, ka tonw bo k'a ke Misiran jamana kan caman, o ye bin bee jimi, ani fen o fen tora sanbere temenin ko.» ¹³ Musa ka a ta bere korota Misiran jamana kunna. Matigi Ala ka fojo ba do lawuri ka bo tereboyanfan na. O fojo nana o lon tere bee, ani su bee. O dugusagbe sogoma, fojo nana ni tonw ye caman; ¹⁴ tonw bora ka don Misiran jamana ra. Jamana yoro bee fara tonw na, ton camanba. A jogon tun ma ke ka ye, a jogon fana tena ke ka ye. ¹⁵ Misiran dugukolo bee fara tonw na, fo ka yoro bee ke dibi ye. O ka binw bee jimi, ani yiridenw bee. Fen o fen tun tora sanbere temenin ko, o ka o bee domu. Flaburu foyi ma to yiri si ra, bin foyi ma to kongo ra, ni o ma min jimi, Misiran jamana bee kono.

¹⁶ Farawona teliyara ka Musa ni Haruna wele, ka na a fo o ye ko: «Ne ka aw ta Matigi Ala hake ta, ka aw fana hake ta. ¹⁷ Nka aw ye yafa ne ma nin kelen na, ka Matigi Ala, aw ta Ala daari ne ye janko a ye nin tɔɔɔjuguba mabo ne ra.»

¹⁸ Musa bora Farawona ta so kono ka taga Matigi Ala daari. ¹⁹ Matigi Ala ka fojo ba do lawuri ka bo terebenyanfan na. O fojo ka tonw bee ce ka taga o ke Kogojiwulen na. Ton den kelen ma to Misiran jamana yoro si ra.

²⁰ Nka o bee n'a ta, Matigi Ala ka Farawona jusukun gbeleya tuun. A ma son ka Izirayelimogow bla o ye taga.

Tɔɔɔ konontɔnnan: jamana bee kera dibi ye

²¹ Matigi Ala ko Musa ma tuun ko: «I ta bere mina i boro k'a korota san fe, janko dibikuruba ye don Misiran jamana fan bee ra; o dibi bena bonya fo k'a ke i n'a fo mogow bena maga a ra.» ²² Ayiwa, Musa k'a ta bere korota san fe; dibikuruba donna Misiran jamana fan bee ra, ka se fo tere saba. ²³ Mogow tun te sera ka jogon ye dibi bonyakojugu

Ɔ. Tere saba kera, mogo si ma se ka bo a ta so kono; nka kene tun be Izirayelimogow ta yoro ra.

²⁴ Farawona ka Musa wele tuun k'a fo a ye ko: «Aw ye taga Matigi Ala, aw ta Ala bato. Aw ye taga ni aw ta denmisenw bee ye. Aw ta sagaw ni aw ta baw, ni aw ta misiw doron le bena to yan.» ²⁵ Musa ko: «An bena taga fen minw ke saraka ye, ani an bena began minw ke saraka jentaw ye k'a di Matigi Ala, an ta Ala ma, i ka kan k'a to an ye taga ni o ye. ²⁶ Anw koni bena taga ni an ta beganw bee le ye, hali kelen tena to an ko fe yan; sabu an bena o dow le ke saraka ye k'a di Matigi Ala, an ta Ala ma. Nka ni an ma se a yoro yere ra, an bena min ni min ke saraka ye k'a di Matigi Ala, an ta Ala ma, an te se ka o lon.»

²⁷ Nka Matigi Ala ka Farawona jusukun gbeleya tuun. A ma son ka Izirayelimogow bla o ye taga ka bo a ta jamana ra.

²⁸ Farawona perenna Musa kunna, ko: «Teme ka bo ne ta so kono sisan! A dan ye ke nin ye. Ne kana i ye ne fe yan tuun; sabu ni ne ka i ye ne fe yan lon o lon, ne be i faga o lon.» ²⁹ Musa ko: «Ayiwa, ni i ko ten, ne k'a men; ne tena se i fe yan tuun.»

11

Ala ko toro laban bena na

¹ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Ne bena toroba kelen lase Farawona ni Misirankaw ma tuun, ka o ke a laban ye. O ko, a bena aw bla aw ye taga. A yere bena aw gben le pewu ko aw ye taga ka bo a ta jamana ra. ² A fo Izirayelimogow ye ko ni aw tagatuma sera, ce w ni musow bee ye warigbafenw ni saninmanfenw daari o siginogonw fe.»

³ Matigi Ala tun ka Izirayelimogow ko diya Misirankaw ye kosebe. Farawona ta jamana namogow, ani Misirankaw bee tun be Musa yere bonyara kosebe.

⁴ Ayiwa, Musa tagara a fo Farawona ye ko Matigi Ala ko, ko su ceman ce ra, ale bena teme Misiran jamana kono; ⁵ ko dence folo bee bena sa Misiran jamana kono. Masace Farawona ni a ta masaya bee, o dence folo tena to; hali jonmuso gbansan min be mugu si, o fana dence folo tena to, beganw fana den folow cemanw tena to. ⁶ Kulekanba caman bena bo Misiran jamana yoro bee ra. Sabu o ko jagon ma deri ka ke folo, a jagon yere fana tena ke tuun. ⁷ Nka Izirayelimogow fe, hali wuru tena kasi, k'a fo ko a be songora mogo ra, walama began na; a bena o ke janko faranfasi min be Misirankaw ni Izirayelimogow ce Matigi Ala fe, aw ye o lon. ⁸ O tuma ra i ta jamana namogow bee bena o kinbiri gban ne koro, k'a fo ne ye ko: «Taga, i ni i ta nofemogow bee.» O le ko, ne be soro ka bo ka taga ni ne ta mogow ye.

Musa ka o kumaw fo minke, a dimininba bora Farawona ta so ka taga.

⁹ Ayiwa, Matigi Ala tun k'a fo Musa ye kabini a damina ra ko: «Farawona tena son ka aw lamen. O bena ke sababu ye k'a to ne ye do fara ne ta kabakow kan, ka ne ta se bagaya yira Misiran jamana kono.»

¹⁰ Ayiwa, Musa ni Haruna ka o kabakow ke Farawona ja na, nka Matigi Ala ka Farawona jusukun gbeleya, a ma son k'a to Izirayelimogow ye taga ka bo a ta jamana ra.

12

Jonyaban janagbe

¹ Ayiwa, ka Musa ni Haruna to Misiran jamana ra, Matigi Ala k'a fo o ye, ko: ² «Nin karo le bena ke karo folo ye; ale le bena ke san karo folo ye aw fe. ³ Aw ye a fo Izirayelimogow ye, ko: «San o san, nin karo tere tan, gba bee kelen kelen ye sagadennin kelen, walama badennin kelen mina; lu bee kelen kelen ni a ta sagaden walama baden. ⁴ Ni lu min mogow man ca, olugu ni o siginogonw ye jen began kelen na, ka kapa ni mogow hakeya ye. Mogo hakeya min be se ka began kelen domu k'a ban, aw ye o da le jate mina. ⁵ A ka kan ka ke beganden ceman le ye, fiyen te min na, min ka san kelen soro fana. ⁶ Aw ye a mina k'a bla ka se fo karo tere tan ni naani ma. Izirayelimogow bee bena o beganden faga karo tere tan ni naaninan wulada fe. ⁷ Aw bena a sogo jimi bon min kono, aw ye a jori do seriseri o bon donda kerefe yoro fla ni a sanfe yoro ra. ⁸ O su kelen na, aw ye a sogo jeni k'a domu; aw ye a ni burufunubari le domu, ani juguflaburu kunaman do. ⁹ Aw kana a kene domu, walama a barabaranin; aw ye a kuturu le jeni; a kun, ni a senw, ni a konofenw. ¹⁰ Aw man kan k'a to a to ye si. Ni a to min sira, aw ye o jeni ka a sisi fo k'a ke buguri ye. ¹¹ Aw bena a domu cogo min na, o fle nin ye: aw be aw ta deregew don ka aw yere cesiri, ka aw ta sanbaraw don aw senw na, ka aw ta tagamabere mina aw boro; aw ye a domu teliya ra. Jonyaban janagbe* lo; aw ye o ke ka Matigi Ala bonya.

¹² « Bi su nin yere ra, ne bena teme Misiran jamana yoro bee ra, ka Misiran jamana den folo cemanw bee faga; k'a ta mogow ra, ka taga a bla beganw na. Ne bena kiti ben Misiran batofenw bee kan; sabu ne le ye Matigi Ala ye. ¹³ Nka aw bena ke bon min kono, jori le bena ke tagamasiyen ye o bondaw ra. Ni ne ka jori ye, ne be teme aw ta bonw kan. O cogo ra ni ne nana ke Misirankaw faga ye tuma min na, o tɔɔrow tena se aw ma.

¹⁴ « Nin lon bena ke aw fe hakirijigilonba le ye tuma bee. Aw bena panagbeba ke o lon na, ka Matigi Ala bonya. O ye ke sariya dablalari ye aw fe, ani aw ta duruja nataw bee fe. »

Burufunubari panagbe

¹⁵ Matigi Ala k'a fo tuun ko: «Aw bena burufunubari domu fo tere wolonfla. K'a damina a tere folo ra, burufunufen si man kan ka ye aw ta sow kono tuun; sabu ni mogow o mogow ka burufununin domu, o tere wolonfla kono, o tigi be faran ka bo Izirayeli ta jamanadenw na. ¹⁶ A tere folo ra, aw bena jamalajenba ke, ka Matigi Ala bato. A tere wolonflanana fana ra, aw bena jamalajenba ke tuun ka Matigi Ala bato. Mogow si man kan ka baara ke o lon fla ra; aw be se ka aw ta tobiriw doron le ke.

¹⁷ «Aw ye to ka burufunubari panagbe ke san o san, ka aw hakiri jigi ko o lon yere le ra ne ka aw ke jenkuru jenkuru, ka aw labo Misiran. Aw ye o lon bla danna ka o panagbe ke, a ye ke sariya dablalari ye aw ni aw denw fe. ¹⁸ San karo folo, k'a damina a tere tan ni naani wulada fe, fo ka taga se a tere mugan ni kelen wulada fe, aw ye burufunubari le domu. ¹⁹ O tere wolonfla bee kono, burufunufen si man kan ka ye aw si ta so kono; sabu ni mogow o mogow ka burufununin domu, lonan fara dugulen kan, o tigi be faran ka bo Izirayelimogow ta jen ra o lon na. ²⁰ Burufunufen be buru o buru ra, aw kana o domu. Bee ka kan ka burufunubari le domu a ta so kono.»

Jonyaban panagbe saraka

²¹ Ayiwa, Musa ka Izirayeli cekorobaw bee wele k'a fo o ye ko: «Aw bee ye taga sagaden kelen walama baden kelen mina, gba bee ni a ta, k'a faga ka Jonyaban panagbe ke. ²² Aw ye sagaden kannatige k'a jori ke minan do kono, ka izopeyiri flaburu dow su o jori ra, ka o jori seriseri bonda sanfeyoro ra, ani a kerefeyoro fla ra. Mogow si kana bo a ta so kono fo ka taga dugu gbe. ²³ Ni Matigi Ala nana ke teme ye, ka ke Misirankaw faga ye tuma min na, ni a ka jori ye bonda min sanfeyoro ni a kerefeyoro fla ra, a be teme o bon kan; a tena son ninminameleke ye don aw ta bon kono ka aw faga. ²⁴ Aw ye nin sariyaw sira tagama, ka o ke sariya dablalariw ye aw ni aw ta durujaw fe wagati bee. ²⁵ Matigi ka layiri ta ko a bena jamana min di aw ma, ni aw tagara se o jamana ra tuma o tuma, aw ye to ka nin landa saninman ke. ²⁶ Ni aw ta denw ka aw jininka ko: «Nin landa koro ye di aw fe?» ²⁷ Aw ye a fo o ye ko: «Nin ye Jonyaban saraka le ye; an be o ke ka Matigi Ala, an ta Ala bonya, sabu ka an to Misiran, tuma min na Matigi Ala ka Misirankaw den folow faga, a temena Izirayelimogow ta sow kan, a ma se olugu ma; a ka o kisi.»

Ayiwa, Musa ka o kumaw bee fo minke, o tuma ra mogow bee ka o kinbiri gban dugu ma, ka Matigi Ala bato.

²⁸ O ko, Izirayelimogow tagara o ta sow kono. Matigi Ala tun ka fen o fen fo Musa ni Haruna ye, o ka o bee ke.

Tɔɔrow tannan: Misirankaw dence folow sara

²⁹ Ayiwa, su cemanw ra, Matigi Ala ka Misiran jamana den folow bee faga. K'a ta Misiran masaceba yere den folo ra, ka taga a bla fo Misiran kasoden gbansanw den folow ra, ani beganw den folow bee. ³⁰ A kera ten, Farawona ni a ta jamana namogow ni Misirankaw bee wurira dugutarama fe. Kasikanbaw ni kulekanbaw tun be bora jamana yoro bee ra; sabu so si ma to, ni saya ma ke min na.

³¹ O su yere fe, Farawona ka Musa ni Haruna wele k'a fo o ye ko: «Aw ye teliya ka taga ka bo ne ta mogow ce ra, aw ni Izirayelimogow bee; aw ye taga Matigi Ala bato i n'a fo aw k'a fo cogo min na. ³² Aw ye taga ni aw ta misiw, ani aw ta sagaw, ani aw ta baw ye, i n'a fo aw k'a fo cogo min na. Aw ye taga Ala daari ne ye.» ³³ Misirankaw gbanna Izirayelimogow ra, ko o ye bo; o tun korotora ko Izirayelimogow ye bo o ta jamana ra; sabu o tun be a miirira ko olugu Misirankaw bee le bena sa. ³⁴ Izirayelimogow ka o ta mugu nooninin ta, k'a soro a tun ma funu folo; o ka o ta burugbasimananw bee siri o ta faniw na, ka o la o kamankun na.

³⁵ Ayiwa, Musa tun ka min fo Izirayelimogow ye, o ka o ke. O ka minan warigberamanw, ani minan saninlaman ni faniw daari Misirankaw fe. ³⁶ Matigi Ala ka Izirayelimogow ko diya Misirankaw ye fana. Izirayelimogow ka fen o fen daari o

fɛ, o ka o bɛɛ di o ma. Izirayelimogow ka Misirankaw ta fɛnw cɛ o cogo le ra ka o borolakolon to.

³⁷ Izirayelimogow bɔra Ramusesi dugu kɔnɔ, ka taga se Sukoti. Minw tun bɛ o sen na olugu tun bɛ mogɔ waga kɛmɛ wɔɔɔ bɔ (600 000); musow ni dennisenw ma jate. ³⁸ O tagatɔ, siya wɛrɛ mogɔ caman tugura o kɔ; bɛgan caman tun bɛ olugu fana fɛ: misiwi, ani sagaw, ani baw.

³⁹ Izirayelimogow bɔtɔ Misiran, o tun ka mugu nɔɔninin min ta, k'a sɔrɔ a ma funu folo, o ka o le jɛni ka o kɛ buru ye ka o domu; sabu Misirankaw tun bɛ gbanna o ra ko o ye bɔ minke, o ma se ka domunifɛn ta o yɛrɛ boro.

⁴⁰ Izirayelimogow tun ka san kɛmɛ naani ni san bisaba le ke Misiran. ⁴¹ O san kɛmɛ naani ni san bisaba dafalon yɛrɛ le ra Matigi Ala ka Izirayelimogow ke jenkuru jenkuru, ka o bɛɛ labɔ Misiran. ⁴² O koson o su bɛna bla a danna Matigi ye, ka ke panagbesu ye, sabu Matigi Ala ka o su bla danna, ka Izirayelimogow labɔ Misiran jamana ra o su fɛ. Izirayelimogow ni o ta durujaw bɛɛ ka kan ka o su bla danna fana, ka o kɛ panagbesuba ye ka Matigi Ala bonya.

Jɔnyaban panagbe domuni ta sariya

⁴³ Matigi Ala k'a fɔ Musa ni Haruna ye tuun ko: «Jɔnyaban panagbe sariya ye nin ye: jamana wɛrɛ mogɔ man kan k'a saraka domu. ⁴⁴ Ni jɔn dɔ bɛ aw fɛ, aw ka min san, aw ka kan k'a kenesigi folo, sani a ye Jɔnyaban panagbe* domuni kɛ. ⁴⁵ Nka lonan temebaga, ani baarden, olugu si man kan k'a domu. ⁴⁶ Aw ka kan k'a domu bon le kɔnɔ. Mogɔ si kana bɔ ni a sogo dɔ ye kɛnɛ ma; aw man kan k'a kolo dɔ kari fana.

⁴⁷ «Izirayelimogow bɛɛ ka kan ka Jɔnyaban panagbe kɛ. ⁴⁸ Lonan minw siginin bɛ aw fɛ, ni o dɔ b'a fɛ ka Jɔnyaban panagbe kɛ ka Matigi Ala bonya, cɛ o cɛ bɛ a ta so, olugu bɛɛ ka kan ka kenesigi folo; ni o kɛra, a bɛ se ka Jɔnyaban panagbe kɛ. O tuma, a bɛ ke i ko Izirayelimogow dɔ. Nka ni mogɔ o mogɔ ma kenesigi, o tigi man kan ka Jɔnyaban panagbe domuni kɛ. ⁴⁹ O sariya kelen le bɛ Izirayelimogow ni lonanw bɛɛ kan.»

⁵⁰ Matigi Ala ka ci min fɔ Musa ni Haruna ye, Izirayelimogow ka o kɛ k'a dafa. ⁵¹ O lon yɛrɛ ra, Matigi Ala ka Izirayelimogow ta gbaw tugutugu jɔgɔn kɔ, ka o kɛ jenkuru jenkuru, ka o labɔ Misiran jamana ra.

13

Burufunubari panagbe ni dence folow ta ko

¹ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye ko: ² «Izirayelimogow dence folow bɛɛ bla danna ka o kɛ ne ta ye. Mogow dence folow, ani bɛganw ta den folo cɛmanw bɛɛ; sabu o ye ne ta le ye.»

³ Musa k'a fɔ mogow ye ko: «Aw ye aw hakiri to nin lon na, aw bɔra Misiran jɔnya ra lon min na; sabu Matigi Ala ka aw labɔ Misiran ni a yɛrɛ ta sebagaya baraka le ye. O koson aw kana burufununin domu o lon na. ⁴ Aw bɛna bɔ bi le, nin karo ra, min ye Abibu karo* ye.

⁵ «Matigi Ala karira aw bɛmaw ye ko a bɛna Kanaanakaw, ni Hetikaw, ni Amɔrikaw, ni Hevikaw, ni Yebusikaw ta jamana le di aw ma, nɔnɔ ni li bɛ woyo o jamana min na. Ni Matigi Ala nana aw ladon o jamana ra tuma min na, san o san, ni nin karo sera, aw ye Jɔnyaban panagbe* ke ka Matigi Ala bonya. ⁶ Aw bɛna burufunubari domu fɔ tere wolonfla. A tere wolonflan an bɛna kɛ panagbɛba ye ka Matigi Ala bonya. ⁷ Bɛɛ bɛna burufunubari le domu fɔ tere wolonfla. Burufununin man kan ka sɔrɔ aw ta bonw si kɔnɔ; burufunufen si man kan ka ye yɛrɛ jamana yɔrɔ si ra fana.

⁸ «O panagbe wagati ra, aw ka kan k'a nɔfɔ aw ta denw ye ko: «Matigi Ala ka koba min ke an ye an bɔtɔ Misiran, an bɛ nin kɛra ka an hakiri jigi o le ra.» ⁹ Nin panagbe bɛna kɛ hakirijigifɛn le ye aw fɛ, ka kɛ i n'a fɔ tagamasiyen aw borow ra, ani aw tenw kan. A bɛna aw hakiri jigi, ko aw ka kan ka to ka Matigi Ala ta sariya ko fɔ tuma bɛɛ; sabu Matigi Ala le ka aw labɔ Misiran a ta sebagaya baraka ra. ¹⁰ O le koson aw bɛna to ka nin landa ke a wagati ra san o san.

¹¹ «Matigi Ala karira aw ni aw bɛmaw ye, ko a bɛna Kanaanakaw ta jamana di aw ma; ni a nana o jamana ke aw ta ye tuma min na, ka aw ladon o jamana ra, ¹² o tuma aw bɛna aw dence folow bɛɛ di Matigi Ala ma, hali aw ta bɛganw ta den folo cɛmanw. O den cɛmanw ye Matigi Ala ta le ye.

¹³ «Ni faliden lo, aw ye sagaden, walama baden dɔ di a nɔ ra, k'a kunmabɔ. Ni aw t'a fɛ k'a kunmabɔ, o tuma aw ye o faliden kan kari k'a faga. Aw ka kan ka aw yɛrɛ dence folow fana kunmabɔ.

* 13:4 13.4 Abibu karo, o ye Yahudiyaw ta san karo folo ye.

¹⁴ «Ayiwa, ni aw dencew nana aw nininka lon do ko: «Nin kekun ye mun ye aw fe?» Aw ye a fo o ye ko: «An be nin ke, sabu Matigi Ala ka an kunmabo ka bo jonya ra Misiran, a ta se bagaya baraka ra. ¹⁵ Farawona tun t'a fe ka son fiyewu k'a to an ye taga minke, Matigi Ala ka Misiran jamana den folo cemanw bee faga; k'a damina mogow ta den folow ra, fo ka taga se beganw ta den folow ma. O le koson an be beganden folo cemanw bee di Ala ma saraka ye, ka an yere dence folow bee kunmabo.»

¹⁶ «Ayiwa, nin bena ke hakirijigifen le ye aw fe, ka ke i n'a fo tagamasiyen, aw boro ra walama aw ten kan. Aw ka kan ka aw hakiri jigi a ra ko Matigi Ala le ka aw labo Misiran jonya ra a ta se bagaya baraka ra.»

Ala blara Izirayelimogow ja ka bo Misiran

¹⁷ Tuma min na Farawona sonna k'a to Izirayelimogow ye taga, Ala m'a to o ye teme Filisikaw ta jamana sira fe, k'a soro o sira le ka surun. A tun k'a lon ko ni o ka o sira ta, ni o ka taga ben nin siya wewew ye minw b'a fe ka o kere, o bena siran, ka o ta miiriya ye lema, ka kosegi Misiran tuun. ¹⁸ O le koson Ala k'a to o munumununa kongokolon sira fe, ka taga fo Kogojiwulen fan fe.

Izirayelimogow bora Misiran ni o ta kerekeminanw ye o boro.

¹⁹ Musa ka Yusufu kolow ta ka taga ni o ye o boro; sabu sani Yusufu tun ye sa, a tun k'a ba le macew jagboya ko o ye kari ale ye. A tun k'a fo o ye ko: «Sigiya t'a ra, Ala bena na, ka na aw labo yan; ni ne sara, aw tagato, aw ye taga ni ne kolow ye†.»

²⁰ Ayiwa, Izirayelimogow bora Sukoti, ka taga o ta fanibonw lo Etamu, kongokolon kere fe.

²¹ Ayiwa, Matigi Ala yere le tun be o ja, ka sira yira o ra. Tere fe, sankaba jamijan do le tun be ke o ja, ka sira yira o ra. Su fe, a tun be ke tasumamana jamijan do ye, ka yeelen bo o ye, janko o ye tagama su ni tere.

²² Sankaba jamijan tun te bo o ja fiyewu tere fe; tasumamana jamijan fana tun te bo o ja su fe.

14

Farawona ka Izirayelimogow nogben

¹ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: ² «A fo Izirayelimogow ye ko o ye kosegi ka na sigi Pi Hayiroti yoro kere fe, Migidoli ni kogoji ce. Aw ye aw ta fanibonw lo yi le, ka nasin Baali Sefon ma, kogoji koro. ³ Ni o kera, Farawona bena a miiri ko aw tununa kongokolon kono, ko aw ma tagayoro lon aw yere ra tuun; ko aw kera i ko kasodenw, kongokolon kono. ⁴ Ne bena Farawona jusukun gbeleya fo a bena wuri ka aw nogben; nka ne bena ale ni a ta kerekejama bee halaki ka ne ta se bagaya yira. O ra Misirankaw bee bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

Matigi Ala ka min fo, Izirayelimogow ka o ke.

⁵ Ayiwa, o nana taga a fo Misiran masace Farawona ye ko Izirayelimogow tagara. O yoronin bee, Farawona ni a ta jamana jamogow nimisara o tagako ra. O ko: «Mun koson an k'a to o tagara de? An tun ka kan ka o to yan, o ye baara ke an ye.»

⁶ Farawona k'a ta sowotoro laben, k'a ta kerekedenw bee ce, o ka gban Izirayelimogow ko. ⁷ Sowotoropuman minw labennin lo ka na kere kama, a ka o keme wooro ta, ka fara Misiran sowotoro tow kan. Sowotorow bee labennin tun lo, o bee be ni o ta kerekedenw ye. ⁸ Matigi Ala ka Misiran masace Farawona jusukun gbeleya, fo Farawona tugura Izirayelimogow ko, k'a soro Izirayelimogow ja siginin le tun bora Misiran ka taga, hali siranya ma ke o ra.

⁹ Misirankaw ta kerekejama, ani Farawona ta sow bee, ani a ta sowotorow, ani a ta sotigiw, olugu ka Izirayelimogow no gben fo ka taga se o ma Pi Hayiroti yoro ra, ka nasin Baali Sefon yoro ma; Izirayelimogow tun ka o ta fanibonw lo o yoro le ra, kogojida ra.

¹⁰ Izirayelimogow nana fleri ke k'a ye ko Farawona ni Misirankaw be olugu ko, fo ka surunya o ra yere. O ja tigera kosebe. O ka ke kule ye, ka ke Matigi Ala togo wele ye, ko a ye olugu deme.

¹¹ O ko Musa ma ko: «O tuma, anw sudonyoro le tun ma soro Misiran wa, badi? A kera di i ka an labo yi ka na ni an ye kongokolon kono yan, ka na a to an ye sa yan gbansan? ¹² Ka an to Misiran, an tun ka o le fo i ye. An tun ko i ye an to nasuma ra, an ye baara ke Misirankaw ye; sabu o tun ka fisa an ma sani an ye na sa kongokolon kono yan tan.»

† 13:19 13.19 Nin kuma tun fora Damina 50.25, ani Yosuwe 24.32.

¹³ Musa ka o jaabi ko: «Aw ye to yoro kelen na, aw kana siran. Matigi Ala bena aw kisi cogo min na bi, aw bena o ye; sabu aw na be Misiranka minw na tan bi, aw na tena la olugu do kan tuun fiyewu. ¹⁴ Matigi Ala yere le bena o kere aw no ra; aw ye je doron.»

Ala ka Izirayelimogow lateme kogoji ce ma

¹⁵ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Mun koson i be kulera ko ne ye aw deme? A fo jama ye ko o ye sira ta ka taga. ¹⁶ Ele Musa, ele ye i ta bere ta i boro k'a korota kogoji kunna. Ji bena cetige fla ye, Izirayelimogow bena tagama ka teme dugukolo jalan kan. ¹⁷ Ne min ye Matigi Ala ye, ne bena Misirankaw jusukun gbeleya, k'a to o ye don aw ko. O cogo le ra, ne bena Farawona ni a ta kerekejama, ani a ta sowotorow, ani a ta sotigiw bee halaki, ka ne ta se bagaya yira. ¹⁸ Ni ne nana Farawona ni a ta sowotorow ni a ta sotigiw bee halaki, ka ne ta se bagaya yira tuma min na, o tuma Misirankaw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

¹⁹ Matigi ta meleke min tun be to ka ke Izirayelimogow na fe, ale bora o na fe, ka ye lema o ko fe. Sankaba jamijan min tun be o na fe, o fana bora o na fe, ka ye lema o ko fe. ²⁰ A tagara lo Misirankaw ni Izirayelimogow ce. A kera dibi ye Misirankaw ta fan na, ka ke yeelen ye Izirayelimogow ta fan na. A kera ten, o jenkuru fla ma se ka gbara nagon na o su bee ra.

²¹ Ayiwa, Musa k'a boro korota kogoji kunna. Matigi Ala ka fopoba do lawuri ka bo tereboyanfan na. O fopo fiyera su bee ra, ka kogoji noni, fo k'a cetige fla ye, ka dugukolo jalan ke a ce ma. ²² Izirayelimogow donna, ka tagama dugukolo jalan kan ka kogoji cetige. Ji taranna fla ye, ka wuri ka lo o kininboro ni o numanboro fe, i ko kogo. ²³ Misirankaw fana gbanna Izirayelimogow ko. Farawona ta sow, ani a ta sowotorow, ani a ta sotigiw, o bee donna Izirayelimogow ko kogoji ce ma. ²⁴ Dugugbeda fe, Matigi Ala tora sankaba jamijan tasumaman ra, ka Misirankaw ta kerekejama fle; a ka o ta tagama jagami.

²⁵ A ka o ta sowotorow senw don bogo ra ka o cen; o ma se ka taga kosebe tuun. Misirankaw k'a ye ten minke, o ko: «An ye bori ka bo Izirayelimogow koro; Matigi Ala yere le be an kerera ka di o ma.»

²⁶ Matigi Ala ko Musa ma ko: «I boro korota kogoji kunna sisan, janko ji ye kari ka jigi Misirankaw ni o ta sowotorow ni o ta sotigiw kan.» ²⁷ Musa k'a boro korota kogoji kunna. Dugugbeda fe, kogoji kosegira a no ra. Misirankaw ko o be bori ka bo, nka Matigi Ala ka ji kari ka jigi o bee kan. ²⁸ Farawona ni a ta kerekedenw, ani a ta sowotorow, ani a ta sotigi minw bee tun donna kogoji ra Izirayelimogow ko, ji karira ka ke olugu bee kan ka o bee datugu. Hali mogo kelen ma kisi o ra. ²⁹ Nka Izirayelimogow koni tun tagamana le ka teme dugukolo jalan kan, ka kogoji cetige. Kogoji tun wurira ka lo o kininboroyanfan ni o numanboroyanfan fe i ko kogo.

³⁰ Ayiwa, Matigi Ala ka Izirayelimogow kisi ka o bo Misirankaw boro o lon na. Izirayelimogow yere na ka Misirankaw suw lalanin ye kogojida ra yoro bee. ³¹ Matigi Ala k'a ta se bagaya yira cogo min na, ka Misirankaw halaki, Izirayelimogow ka o ye minke, o siranna Matigi Ala na, ka la a ra; Musa min ye Ala ta baarden ye, o lara ale fana ra.

15

Musa ni Izirayelimogow ka Ala tando

¹ Ayiwa, o lon na Musa ni Izirayelimogow ka nin donkiri la ka Matigi Ala tando. O ko: «Ne bena donkiri la Matigi Ala ye k'a bonya, sabu a k'a ta se bagaya yira; a ka sotigiw ni o ta sow bee jigi kogoji jukoro.

² «Matigi Ala le ye ne ta baraka ye, ani ne ta donkirila sababu. Ale le ye ne kisibaga ye; ne ta Ala lo, ne be a tando. Ne face ta Ala lo fana, ne be a togo bonya.

³ Matigi Ala ye kerekecefari le ye. O koson a togo ye ko Matigi Ala.

⁴ «A ka Farawona ni a ta sowotorow, ni a ta kerekejama bee tunu kogoji ra. A ta kerekecefariw bee tununa Kogojiwulen jukoro.

⁵ Ji ka o bee datugu pewu; o jigira Kogojiwulen jukoro i ko kabakuru.

6 E! Matigi Ala, i boro barakaman ka i ta setigiya yira.
O boro barakaman kelen le ka i juguw ɲɔɲɔ.

7 «I ta masaya bonya kosɔn,
i be i juguw bee firi dugu ma
ni i dimina, i ta dimi be jigi i ko tasuma,
ka o bee jenijeni i ko binjalan.

8 I nɛnɛkiriko kelen dɔrɔn,
o ɲɔɲɔ le ka jiw bee lajen ɲɔɲɔn kan yɔrɔ kelen na.
Kɔgɔji wurira ka lo i ko kogo.
Ji simina, ka teren ka lo kɔgɔji ce ma.

9 «An juguw tun be o yere wasora k'a fo ko:
<An bena o gben fo ka o mina le;
an bena o borofenw bee ce
k'a taran an ni ɲɔɲɔn ce.
An bena an yere dimibo o ra fo ka wasa,
an bena an ta kerɛkemuru bo ka o bee halaki.>

10 Nka, Matigi Ala,
ele ka i dafɔɲɔ fiye ji kan dama,
kɔgɔji ka o bee datugu.
O jigira ji jukɔrɔ i ko negekuru;
ka jigi fo ji jukɔrɔyɔrɔ ra yi.

11 E! Matigi Ala, batofɛn juman were le be i ko ele?
Juman le saninyanin be k'a dafa i ko ele?
Juman le ye siranyafenba ye, ani a ka kan ni tandori ye,
ani a be kabakow ke i ko ele?

12 «I ka i boro barakaman korɔta dɔrɔn,
dugukolo dayelera ka an juguw datugu.

13 I ta ɲumanya kosɔn,
i ka i ta mɔgɔw kunmabo.
I ta sebagaya baraka ra,
i be bla o ɲa ka taga ni o ye jamana saninman na,
i yere ka jamana min layiri ta o ye.

14 «Siya tow ka o kibaroya men minke,
o siranna fo o be yereyerera.
Filisikaw koni,
olugu ja tigera fo ka o hakiri ɲagami.

15 Edomu jamanatigiw jigi tigera,
Mohabu jamana ta masaw koni,
siranya ma to to olugu ra.
Kanaanakaw, siranya ka olugu baraka bee ban pewu.

16 Siranyaba ni jatige bena cun o kan
i ta sebagaya baraka kosɔn,
fo ka o da mina o ra,
ka o ke i n'a fo kabakuruw;
o tena se ka kuma,
fo i ta mɔgɔw bee ye teme, Matigi Ala;
fo i ka i ta mɔgɔ minw kunmabo,
olugu bee ye teme ka ban.

17 I be bla i ta mɔgɔw ɲa,
ka taga o sigi i ta kuru kan;
i yere ka yɔrɔ min lalaga o ye, Matigi Ala.
O yɔrɔ bena ke i sigiyɔrɔ ye,
k'a ke i sigiyɔrɔ saninman ye.

18 «Matigi Ala be to a ta masaya ra wagati bee, ani tuma bee!»

¹⁹ Ayiwa, tuma min na Farawona ta sow, ani a ta sowotorow ni a ta sotigiw bee donna
kɔgɔji kɔnɔ, Matigi Ala ka kɔgɔji kari ka jigi o kan ka o bee tunu; nka Izirayelimɔgɔw
tagamana ka teme dugukolo jalan kan kɔgɔji cɛmance ra.

²⁰ Ayiwa, Haruna koromuso Mariyamu, min tun ye ciramuso ye, ale tun ka longan do ta; muso tow fana ka do ta ka gban a ko; o ka ke o fo ye, ka don ke.

²¹ Mariyamu tun blara tow ja; ale be donkiri ta, tow be a lamina a ko. A tun b'a fora ko:

«Aw ye donkiri la Matigi Ala ye, sabu a k'a ta se bagaya yira.

A ka sotigiw ni o ta sow bee tunu kogoji ra.»

Izirayelimogow ka kongokolon sira ta

Ji kunaman ta ko

²² Ayiwa, Musa blara Izirayelimogow ja ka bo Kogojiwulen yoro ra, ka taga se ni o ye Suri kongokolon fan fe. O ka tere saba tagama ke kongokolon kono, o ma ji soro. ²³ O tagara se yoro do ra, o yoro togo ye ko Mara. Nka o ma se ka o yoro ji min, sabu ji tun ka kuna. O le koson o ka o yoro togo la ko «Mara»*. ²⁴ Mogow ka ke Musa mafiyenya ye; o ko: «O tuma an bena mun le min?» ²⁵ Musa ka Matigi Ala daari kosebe. Matigi Ala ka yiri kunkurun do yira a ra, ko a ye o firi ji ra. Musa ka o ta ka o firi ji ra, ji diyara. O yoro le ra Matigi Ala k'a ta sariyaw ni a ta ciw yira o ra. O yoro kelen le ra fana a ka o korobo k'a fe. ²⁶ A k'a fo o ye ko: «Ni aw be aw toro malo ka Matigi Ala, aw ta Ala kan lamen, ko minw terennin lo a ja koro ni aw be o ke, ni aw be aw toro malo k'a ta cifoninw lamen, ani k'a ta sariyaw bee sira tagama, o tuma, ne ka bana minw lase Misirankaw ma, ne tena o do si lase aw ma; sabu ne le ye Matigi Ala ye, ne le be aw keneya.»

²⁷ Ayiwa, Izirayelimogow bora o yoro ra, ka taga se Elimu. Bununji tan ni fla ni tamarosun biwolonfla le tun be Elimu. O lora o yoro ra, ka o ta fanibonw lo jida ra.

16

Ala ka domuni di Izirayelimogow ma

¹ Izirayelimogow bee bora Elimu, ka taga se Sine kongokolon kono. O yoro be Elimu ni Sinayi kuru ce. O sera yi karo flanan tere tan ni looru ra, o bonin ko Misiran. ² Ayiwa, ka o to kongokolon kono yi, Izirayelimogow bee ka ke Musa ni Haruna mafiyenya ye. ³ O ko Musa ni Haruna ma ko: «E! Hali ni Matigi Ala tun ka a to an ye sa Misiran jamana ra, o belen tun bena fisaya ni nin ye. O yoro ra an tun be sigi dagababaw koro, o fanin sogo ra; an be domuni ke ka fa. Sisan, a fe, aw nana ni an ye nin kongokolon kono yan, ka na a to kongoye an bee faga yan gbansan!»

⁴ Matigi Ala ko Musa ma o le ra ko: «Ne bena domuni lajigi aw ye ka bo san fe, i n'a fo sanji. Lon o lon, bee bena taga a ta tere domuni ce a ra. Ne bena aw korobo k'a fe, k'a lon yala ni aw bena tagama ka kapa ni ne ta sariya ye, walama ni aw tena tagama ka kapa ni a ye. ⁵ Ayiwa, logokun tere wacorran, aw bena taga min ce ka na a tobi, aw ka kan ka o caya janko a ye lon tow ta jogon fla bo*.»

⁶ Musa ni Haruna k'a fo Izirayelimogow bee ye ko: «Bi wula fe, aw bena a lon ko Matigi Ala le ka aw labo Misiran jamana ra. ⁷ Sini sogoma fana, aw bena Matigi Ala ta nooro ye, sabu aw ka Matigi Ala mafiyenya ni kuma minw ye, a ka o men; ne ni Haruna ye jontigiw le ye fo aw be anw mafiyenya?» ⁸ Musa ko: «Matigi Ala bena sogo di aw ma bi wula fe, aw b'a domu. Sini sogoma fana, a bena domuni di aw ma aw b'a domu ka fa; sabu aw ka Matigi Ala mafiyenya ni kuma minw ye, a ka o men. Anw ye jontigiw le ye ko aw be anw mafiyenya? Aw ma anw le mafiyenya de, aw ka Matigi Ala yere le mafiyenya.»

⁹ Musa ko Haruna ma ko: «A fo Izirayelimogow ye ko o bee ye gbara ka na lo Matigi Ala ja koro, sabu o ka Matigi Ala mafiyenya ni kuma minw ye, a ka o men.» ¹⁰ Ayiwa, ka Haruna to kuma ra jama fe, o barara ka Matigi Ala ta nooro ye sankaba jamijan ce ma kongokolon kono.

¹¹ Matigi Ala ko Musa ma tuun ko: ¹² «Ne ka Izirayelimogow ta mafiyenyanw men. A fo o ye ko ne ko, ko bi wula fe o bena sogo domu; sini sogoma fana o bena domuni caman soro. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala, o ta Ala ye.»

¹³ Ayiwa, wulada nana se minke, a kera ten fana; wolonin suguya dow nana sigisigi yoro bee. O dugusagbe sogomada fe fana, gomiji ka fanibonw koroyoro bee lamini.

¹⁴ Ayiwa, gomiji nana ban tuma min na, fen do tora dugu ma; a tun ka misenmisen i ko sanbere, a be misenman, gbeman. ¹⁵ Izirayelimogow k'a fe, o m'a lon fen min lo. O ko:

* 15:23 15.23 Mara koro ye ko: kunaman.

* 16:5 16.5 O be lon tow ta jogon fla ce, janko o lon dugusagbe min ye Nenekirilon ye, mogosi kana do ce.

«Mun le ye nin ye tan†?» Musa ka o jaabi ko: «Matigi Ala ka domunifen min di aw ma, o lo.

¹⁶ «Matigi Ala ka ci min fo, o ye nin ye: <A ko mogo bee ye do ce, min be a ta domuta bo; mogo kelen, sumanikeminan‡ na kelen. Aw ye a ce ka kapa ni aw ta sokonmogow hakeya ye.> »

¹⁷ A fora cogo min na, Izirayelimogow k'a ke ten. Dow ka caman ce, dow ka doonin doron ce, ka kapa ni o ta sokonmogow hakeya ye. ¹⁸ Nka o nana a suma ni sumanikeminan ye minke, o k'a ye ko minw ka caman ce, olugu ta to ma to, minw ka doonin ce, olugu ta ma dese fana. Bee tun k'a ta tere domuni hakeya le ce.

Sariya minw fora domuni ta ko ra

¹⁹ Musa k'a fo o ye tun ko: «Mogo si kana a ta domuni to bla a ye si.» ²⁰ Nka o bee n'a ta, o ma Musa lamen. Dow ka do bla ka si; tumu donna o ra, a torira. Musa dimina o koru. ²¹ K'a ta o lon na, sogoma o sogoma, min be ben o ta tere domuni ma, bee be bo ka o le ce. Ni tere tun ka gban, a to min tora dugu ma o tun be yeele.

²² Logokun tere wooronan lon, o ka tere fla ta ce. Mogo bee kelen kelen ta kera sumanikeminan na fla ye. Jama namogow tagara o fo Musa ye. ²³ Musa ko: «Matigi Ala ka o le fo. Sini le ye Nenekirilon ye; o lon blara danna ka Matigi Ala bonya. Aw b'a fe ka fen minw jeni, aw ye o jeni bi. Aw b'a fe ka min barabara, aw ye o barabara bi. Aw ye bi ta domuni bo a ra k'a to bla sini na.» ²⁴ O k'a to bla o dugusagbe na, i n'a fo Musa tun k'a fo o ye cogo min na. O ma tori, tumu fana ma don a ra. ²⁵ Musa ko o ma o le ra ko: «Aw ka domuni min bla kunu, aw ye o domu bi; sabu bi ye Nenekirilon le ye. Bi lon blara ka Matigi Ala bonya. Aw tena domuni foyi soru kongo kono bi. ²⁶ Logokun tere wooro bee ra, aw bena nin domuni soru. Nka logokun tere wolonflanan na, min ye Nenekirilon ye, aw tena foyi soru.»

²⁷ O bee n'a ta, logokun tere wolonflanan, dow belen bora ko o be taga do ce, o ma foyi soru. ²⁸ Ayiwa, Matigi Ala ko Musa ma o le ra ko: «Tuma juman le aw bena son ka ne ta ci foninw, ni ne ta sariyaw mara de? ²⁹ Ayiwa, aw ye nin kuma men ka na kosebe; ne ka Nenekirilon di aw ma, ko aw ye nenekiri le. O le koson ne be logokun tere wolonflanan domuni di aw ma a tere wooronan lon na. Logokun tere wolonflanan na, aw bee ye to aw ta yoro ra. Mogo si kana bo a ta yoro ra.»

³⁰ O kera minke, mogow ka to ka nenekiri logokun tere wolonflanan na. ³¹ Izirayelimogow ka o domuni togo la ko mane. A tun bora simankise do le fe, min be gbeman; a tun ka timi i n'a fo lidege.

³² Musa ko: «Matigi Ala ka ci min fo, o ye nin ye: <A ko aw ye sumanikeminan§ kelen fa mane ra, ka o mara aw denw ni aw mamadenw ye; janko o na ye a ye. Ni o kera, o bena a lon ko wagati min na ne ka aw labo Misiran jamana ra, ko ne ka o le di aw ma, k'a ke aw ta domuni ye kongokolon kono.> » ³³ Musa ko Haruna ma ko: «Daga do ta ka sumanikeminan na kelen mane ke o kono, ka o bla yoro saninman kono, Matigi Ala na koru. O bena mara aw denw ni aw mamadenw ye.» ³⁴ Haruna ka mane ke daga kono. Kesu min be Ala ta jengogonya yira, a k'a bla o kesu na fe, k'a mara, i n'a fo Matigi Ala k'a fo Musa ye cogo min na.

³⁵ Izirayelimogow ka mane domu fo san binaani, fo ka taga o se jamana do ma, mogow be jamana min na. O ka mane domu fo ka taga o don Kanaana jamana kono.

³⁶ Mane ta sumanikeminan min ye omeri ye, o na tan le tun be don sumanikeminanba kono, min ye efa ye.

17

Masa ni Meriba ta ji ko

¹ Izirayelimogow bee bora Sine kongokolon kono ka taga Refidimu. O tagato, o lolora yoro dow ra ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye. O sera Refidimu minke, o ka o ta fanibonw lo yi, nka o ma ji soru k'a min. ² O wurira Musa kama, ka to ka kumajuguw fo a ma. O ko: «Ji di an ma, an b'a min.» Musa ka o jaabi ko: «Mun koson aw be kere jinina ne fe? Mun koson aw b'a fe ka Matigi Ala korobo?» ³ Jiminlogo gbanna mogow ra, o ka ke Musa jaraki ye; o ko: «Mun koson i ka an labo Misiran de? O tuma i tun b'a fe anw ni an ta denw, ani an ta beganw ye na sa kongokolon kono yan jiminlogo boro le ke?» ⁴ Musa ka Matigi Ala daari kosebe. A ko: «Matigi, ne bena mun le ke ni nin mogow ye sa? Ni a temena nin kan, o bena ne bon ni kabakuru ye.» ⁵ Matigi Ala k'a fo Musa ye

† 16:15 16.15 Izirayelimogow k'a fo o domuni ma ko «Manu». O koru ye ko: Mun lo? O koson o domuni togo lara ko: mane. ‡ 16:16 16.16 O sumanikeminan togo tun ye ko omeri; a na kelen be ben litiri naani le ma. § 16:32 16.32 Sumanikeminan: Aw ye Bori 16.16 fle.

ko: «Bla mógow na fe, i ye Izirayeli cekoroba dów janawoloma, ka gban i yere ko. I ka baji ghasi ni bere min ye, i ye o mina i boro ka taga. ⁶ Ne bena lo i na fe Horebu kuru farakuru dō kan. I bena o farakuru le ghasi ni bere ye, ka ji bō a ra, janko mógow ye min.»

Matigi Ala ka min fō, Musa k'a ke ten Izirayeli cekorobaw na na.

⁷ O ka o yoro tōgo la ko Masa ni Meriba, o koro ye ko kere ni korobori, ko sabu Izirayelimogow ka kere nini Musa fe, ani ko o tun b'a fe ka Matigi Ala korobo k'a fe; o ko: «Yala Matigi Ala be ni an ye wa, walama a te ni an ye le?»

Amaleki ta mógow ni Izirayelimogow ta kere

⁸ Ayiwa, Amaleki ta mógow nana ben Izirayelimogow kan Refidimu ko o be o kere. ⁹ Musa ko Yosuwe ma ko: «Ce dōw ta Izirayelimogow ce ra, aw ye bō ka taga Amaleki ta mógow kere. Sini ne bena taga lo tintin kan, ni Ala ta bere ye ne boro.»

¹⁰ Ayiwa, Musa ka min fō, Yosuwe ka o ke. A ni Izirayeli cew tagara Amaleki ta mógow kere. O y'a soro Musa ni Haruna ni Huri yelenna ka taga lo tintin kan. ¹¹ Ni Musa tun k'a boro korota tuma o tuma, Izirayelimogow tun be se soro. Nka ni a tun k'a boro jigi doron, Amaleki ta mógow le tun be se soro. ¹² Musa boro fla be nana sege. Haruna ni Huri ka kabakuru dō ta ka o bla a koro, a ka sigi a kan. O k'a borow mina ka o korota; kelen lora a numanboro fe, kelen lora a kininboro fe. Musa borow korotanin tora ten fō ka taga tere ban. ¹³ A kera ten, Yosuwe ni a ta mógow ka se soro Amaleki ni a ta mógow be kan, ka o kere ni kerekemuru ye.

¹⁴ Matigi Ala k'a fō Musa ye ko: «Nin ko sebe kitabu konō janko aw hakiri ye to a ra. A fō Yosuwe ye ko ne bena Amaleki si tunu pewu ka bō dugukolo kan; mogo si hakiri tena to o ra tuun.» ¹⁵ Musa ka sarakabonan dō lo o yoro ra, ka o tōgo la ko Yawe Nisi, o koro ye ko Matigi Ala ye ne ta darapo ye. ¹⁶ Musa ko fana ko: «I n'a fō Amaleki ta mógow sonna ka o boro korota ko o be Matigi Ala ta masaya kere, o ra, kere bena ke Matigi Ala ni Amaleki ta siya ce wagati be, ani tuma be.»

18

Zetoro tagara Musa fle

¹ Ayiwa, Matigi Ala ka ko o ko ke Musa ni Izirayelimogow ye, o be kibaroya sera Musa burance Zetoro ma, min ye Madiyan sarakalasebaga ye. Matigi Ala tun k'a ta mógow, Izirayelimogow labo Misiran cogo min na fana, Zetoro tun ka o ko men. ² Musa burance k'a denmuso Sefora ta, min ye Musa ta muso ye, ka taga ni a ye Musa fe, sabu Musa tun k'a muso bla ka taga wagati dō ke a face fe yi. ³ Zetoro tagato, a ka Sefora dence fla fana ta ka taga ni o ye. Musa tun ka a dence kelen tōgo la ko Gerisomu*, ko sabu ale ye lonan le ye jamana ra. ⁴ A tun ka to kelen tōgo la ko Eliyezeri†, ko sabu ale face ta Ala ka ale deme, ka ale bosi Farawona ta muru ma.

⁵ Musa burance Zetoro, ni Musa ta muso, ni a dencew nana Musa soro kongokolon konō, Matigi Ala ta kuru kere fe. Musa tun k'a ta fanibon lo o yoro le ra yi. ⁶ Zetoro sera yi minke, a ka cira bla Musa ma; o tagara a fō Musa ye ko: «I burance Zetoro nana, ani i muso, ni i dence fla.» ⁷ Musa bora ka na a burance kunben. A birira a koro k'a fo ni bonya ye, k'a boro melege a kan na k'a fo ni kanuya ye. O ka jagon feko jininka. O ko, o donna jagon fe Musa ta fanibon konō. ⁸ Matigi Ala ka ko minw ke Farawona ni Misirankaw ra, Izirayelimogow koson, Musa ka o be lakari a burance ye. Tōoro minw sera Izirayelimogow ma ka o to sira ra, ani Matigi Ala ka o kisi o tōoro ma cogo min na, Musa ka o be fō a ye fana. ⁹ Ayiwa, Matigi ka o konumanba min ke Izirayelimogow ye, ka o bosi ka bō Misirankaw boro, o kibaroya ka Zetoro jusu diya kosebe.

¹⁰ Zetoro ko o le ra ko: «Matigi Ala baraka, sabu ale le ka aw bosi Misirankaw ni Farawona boro; a k'a ta mógow bosi ka o bō Misirankaw ta jonya ra. ¹¹ Ne k'a lon sisan ko Matigi Ala le ka bon ka teme batofen tōw be kan; sabu a ka Izirayelimogow kisi ka bō Misirankaw ta juguya koro, ka o ta juguya ben o yere kan.»

¹² Musa burance Zetoro ka began dō faga, k'a kuturu jeni, ka o di Ala ma saraka ye. O ko, a ka began dōw ke saraka ye tuun; Haruna ni Izirayeli cekorobaw be nana fara Zetoro kan, ka o saraka domu Ala na koro.

Zetoro ka Musa ladi

¹³ Ayiwa, o dugusagbe, Musa wurira ka sigi, ka mógow ta kopaw janabo. Jama lora Musa kunna, k'a ta sogoma, fō ka taga wula se. ¹⁴ Musa tun be min be kera mógow ye, Zetoro ka o ye minke, a ko Musa ma ko: «Mun na i be nin jama ta kow janabora nin

* **18:3** 18.3 Gerisomu koro ye ko: ne ye lonan ye yan. Aw ye 2.22 fle. † **18:4** 18.4 Eliyezeri koro ye ko: Ala le ye ne demebaga ye.

cogo ra? Mun koson ele kelenpe le siginin be, nin jamaba lonin be i na fe, k'a ta sogoma fo ka na wula se?»¹⁵ Musa k'a burance jaabi ko: «Mogow yere le be na ne fe ko ne ye o ta kiti tige, ka Ala ta sariya yira o ra.¹⁶ Ni ko do ka don o ni jagon ce, o be na ne fe, ne be o panabo. Ne be Ala ta ciw ni Ala ta sariyaw yira o ra.»

¹⁷ Musa burance Zetoro k'a fo Musa ye ko: «I ta baarakecogo man ji.¹⁸ I bena i yere baraka ban, ka mogow fana baraka ban. Nin baara ka bon i kelen baraka ma; i kelen te se k'a na.¹⁹ Ayiwa, sisan ne bena min fo i ye ka i ladi, o lamene; Ala fana ye i deme k'a ke. Ele ka kan ka ke daramina le ye mogow ni Ala ce, ka o ta kogbelenw lase Ala ma.²⁰ I ka kan ka mogow karan Ala ta cifoninw ni Ala ta sariyaw ra. Mogow ka kan ka tagama cogo min na, ani o ka kan ka min ke, i ye o bee yira o ra.²¹ O ko, i ye mogow dow janawoloma, minw hakiri ka bon; o ye ke Alapasiranbagaw ye, ani lanamogow, ani mogow minw te son janfa ma. I ye o mogow le sigisigi jama kunna; i ye dow sigi mogow waga kelen kelen kunna, ka dow sigi mogow keme keme kunna, ka dow sigi mogow bilooru looru kunna, ka dow sigi mogow tan tan kunna.²² Olugu le bena kerekow panabo lon o lon mogow ni jagon ce. Ni ko min bonyara olugu bee ma, o ye taga ni o ye ele fe. Nka ko fitiniw, olugu yere ye o panabo yi. Ni a kera ten, i bena i yere laganfiya doonin, olugu bena do bo i ta doni na.²³ Ni i k'a ke ten, ni a fana kera ko Ala ka o le fo, ele tena sege, mogow bee jusu sumanin bena taga o ta so fana.»

²⁴ Musa burance Zetoro ka kuma minw bee fo Musa ye, Musa sonna ka o bee ke.²⁵ A ka mogow hakiriman dow bo Izirayelimogow ra, ka olugu ke o kuntigiw ye. A ka dow sigi mogow waga kelen kelen kunna, ka dow sigi mogow keme keme kunna, ka dow sigi mogow bilooru looru kunna, ka dow sigi mogow tan tan kunna.²⁶ Olugu le tun be mogow ta kerekow panabo tuma bee. Ni ko min bonyara o ma, o be taga ni o ye Musa fe. Nka ko fitini tow, olugu yere le tun be o bee panabo o yere ma.

²⁷ Ayiwa, o ko, Musa ka sira di a burance Zetoro ma. Zetoro kosegira ka taga a ta jamana ra.

Ala ka jengwanya don ni Izirayelimogow ye

19

Izirayelimogow sera Sinayi kuru ma

¹ Izirayelimogow bonin ko Misiran jamana ra, a karo sabanan tere folo, o sera Sinayi kongokolon kono.² O bora Refidimu le ka se Sinayi kongokolon kono. O ka o ta fanibonw lo o yoro ra ka o nasin kuru ma.³ Musa yelenna kuru kunna ka taga kuma ni Ala ye. Matigi Ala ka Musa wele kuru kunna k'a fo a ye ko: «Nin kuma fo Yakuba ta mogow ye, Izirayelimogow, ko: ⁴ <Ne ka ko minw ke Misirankaw ra, aw ka o ye, ani ne ka aw ta i n'a fo bon* be a denw ta cogo mina a kaman kan, ka na ni aw ye ne yere koro, aw ka o ye fana.»

⁵ « <Ayiwa, sisan, ni aw ka ne kumakan lamene, ka to ne ta jengwanya ra, aw le bena ke ne ta mogow kanuninw ye ka teme siya tow bee kan, sabu dugukolo bee lajennin ye ne ta le ye. ⁶ Ne bena aw ke ne ta sarakalasebagaw ye, ka aw sigi ne ta masaya ra, ka aw ke siya saninman ye, ka aw bla danna ne ye.> I bena o kuma le lase Izirayelimogow ma.»

⁷ Musa jigira ka na Izirayeli cekorobaw bee lajen. Matigi Ala ka kuma minw fo a ye, a ka o bee lase o ma.⁸ Jama bee lajennin ka Musa jaabi ko: «Matigi Ala ka min o min fo, anw bena o bee ke.» Jama ka min fo, Musa tagara o lase Matigi Ala ma.⁹ Matigi Ala ko Musa ma ko: «Ne bena ke sankaba finman do ra ka na i fe, janko ni ne nana ke kuma ye i fe tuma min na, mogow ye ne kumakan men, ka la i ra tuma bee.»

Jama tun ka min fo Musa ye, Musa kosegira ka taga o lase Matigi Ala ma.

Ala kumana Musa fe tuun kuru kan

¹⁰ Matigi Ala ko Musa ma tuun ko: «Taga mogow fe, i ye o saninya bi, ani sini, k'a fo o ye ko o ye o ta faniw fana ko; ¹¹ ko o ye o yere laben sani sinikene ce; sabu sinikene ne bena jigi Sinayi kuru kan mogow bee na na. ¹² I ye dan do yira o ra kuru lamini bee ra, k'a fo o ye k'a gbeleya ko o ye o yere korosi, o kana teme o dan kan, ka yelen kuru kan, walama ka gbara a ra. Ni fen o fen gbarara kuru ra, o ka kan ka faga le; ¹³ nka mogow man kan k'a boro maga o tigi ra. Aw ye a bon ni kabakuru le ye, walama bije, k'a faga. Ni a kera mogow ye o, walama began o, a panaman man kan ka to. Ni buru nana fiye tuma min na, o tuma le ra dow bena se ka gbara kuru ra.»

* 19:4 19.4 Bon ye kono belebele do ye min baraka ka bon kosebe.

¹⁴ Musa jigira ka bo kuru kan ka na mogow fe. A k'a fo o ye ko o ye o yere saninya, ka o ta faniw ko. ¹⁵ O ko, a k'a fo mogow ye tuun ko: «Aw ye aw yere laben; sani sinikene ce; aw kana gbara aw musow ra.»

¹⁶ Ayiwa, lon min fora, o lon sogomada joona fe, sankurukan ni sanmanamana ni sankabafinba do kera kuru san fe. Burufiyekan belebele do bora, fo mogow be yereyere o ta fanibonw konɔ, o sirankojugu fe. ¹⁷ Ayiwa, a kera ten, Musa ka mogow bee labo kene ma, ka taga ni o ye Ala ja koro. Mogow lora kuru kere fe.

¹⁸ Sinayi kuru fan bee tun kera sisi ye, sabu Matigi Ala tun jigira kuru kunna tasma ra. A sisi tun be wurira i ko dibiba do sisi. Kuru bee tun be yereyera ni fanga ye. ¹⁹ Burufiyekan tun be bonyara ka taga a fe. Ni Musa tun kumana, Matigi Ala tun be a jaabi ni perenkanba le ye i ko sanperenkan. ²⁰ Matigi Ala jigira o cogo le ra kuru kan. A tora kuru kunna ka Musa wele. Musa yelenna ka taga a fe. ²¹ Matigi Ala k'a fo a ye ko: «Jigi, i ye taga a fo mogow ye k'a gbeleya o ma, ko o kana girin ka gbara kuru ra ko o be ne fe de! Ni o te, o caman le bena faga. ²² Hali sarakalasebaga minw be deri ka gbara ne ra, olugu ka kan ka o yere saninya fana, janko ne kana na kojugu do ke o ra ka o faga.»

²³ Musa k'a fo Matigi Ala ye ko: «Mogo tena son ka yelen Sinayi kuru kan, sabu ele yere ka kankari la an ye k'a gbeleya an ma ko an ye dan bla kuru lamini na, mogo kana teme o dan kan.» ²⁴ Matigi Ala ko Musa ma ko: «Jigi, i ye taga; o ko, i ni Haruna ye yelen ka na nogon fe yan. Nka sarakalasebagaw ni mogo tow kana girin ko o be yelen ka na ne fe! Ni o te, ne bena kojugu ke o ra ka o faga.» ²⁵ Musa jigira ka taga mogow fe, ka taga o kuma fo o ye.

20

Ala ta sariya tan

¹ Ayiwa, Ala ka nin kumaw le fo Izirayelimogow ye; a ko:

² «Ne le ye Matigi Ala, i ta Ala ye, min ka i labo Misiran jamana ra, jonyaso ra.

³ «I kana batofen were si bato ne ko.

⁴ «I kana ja si lese i yere ye k'a bato. Fen minw be sankolo ra o, minw be dugukolo kan o, minw be dugukolo jukoro ji ra o, i kana o do si bisigiya lalaga k'a bato. ⁵ I kana i kinbiri gban o fenw si koro, ka o bato. Sabu ne min ye Matigi Ala, i ta Ala ye, ne t'a fe i ye ne ni batofen were kanu nogon fe fiyewu. Mogo minw be o terenbariyakow ke, ne bena o hake bo o tigiw ra, k'a bo o ta denw na, k'a bo o ta denw ta denw na fana, fo ka taga se o ta duruja sabanan, ni a naaninan ma, sabu o be ne koninya. ⁶ Nka mogo minw be ne kanu, ka ne ta sariyaw sira tagama, ne be kopuman ke olugu ye, k'a ke o ta denw ye, ani o ta denw ta denw, fo ka taga se o ta duruja waga kelennan ma.

⁷ «I kana Matigi Ala, i ta Ala togo fo gbansan, sabu mogo o mogo be Matigi Ala togo fo gbansan, Matigi Ala tena o tigi jarakibari to.

⁸ «I ye i hakiri to Nenekirilon na k'a ke lon saninman ye. ⁹ I ye baara ke tere woro, ka i ta kow bee ke. ¹⁰ Nka logokun tere wolonflanan ye Matigi Ala, i ta Ala ta Nenekirilon le ye. I kana baara si ke o lon na; i yere o, i dence o, i denmuso o, i ta jonce o, i ta jonmuso o, i ta beganw o, hali lonan min be i fe so konɔ, o si kana baara ke o lon na. ¹¹ Sabu Matigi Ala ka sankolo ni dugukolo ni kogoji ni a konofenw bee dan tere woro le konɔ, ka nenekiri a tere wolonflanan. O le koson Matigi Ala ka baraka don tere wolonflanan na, k'a saninya k'a bla danna.

¹² «I fa ni i ba bonya, janko Matigi Ala, i ta Ala bena jamana min di i ma, i ye sijan soro o jamana ra.

¹³ «I kana mogo faga.

¹⁴ «I kana jeneya ke.

¹⁵ «I kana sonyari ke.

¹⁶ «I kana faninya fo k'a la i mognogon na.

¹⁷ «I kana nabo i mognogon ta bon fe; i kana nabo i mognogon ta muso fe, walama a ta jonce, walama a ta jonmuso, walama a ta misi, walama a ta fali; i kana nabo i mognogon ta fen si fe.»

Ala kumakan ka siranya bla Izirayelimogow ra

¹⁸ Mogow bee tun be sankurukan ni burufiyekan menna. O tun be sanmanamana ni sisi wurito yera kuru kan. Mogow ka o ye minke, o ka ke yereyere ye siranya boro. O mabora kuru ra ka taga lo fo yorojan. ¹⁹ O ko Musa ma ko: «Ele yere ye kuma an fe, an bena i lamen. Matigi Ala kana kuma an fe tuun, ni o te, an bena sa.»

²⁰ Musa k'a fɔ mɔgow ye ko: «Aw kana siran, sabu Ala nana ka na aw korɔbo k'a fle le. A ka o ke janko aw ye siran a ja, aw kana jurumun ke.» ²¹ Ayiwa, mɔgow lɔnin tora yɔrɔjan. Ala tun be sankaba finman min na, Musa gbarara o sankaba ra.

Ala ka sariya min sigi sarakajenifen ko ra

²² Matigi Ala k'a fɔ Musa ye ko: «A fɔ Izirayelimɔgow ye ko ne ko: <Aw k'a ye ko ne tora fɔ sankolo ra ka kuma aw fe. ²³ O ra, aw kana batofen warigberaman, walama a saninlaman si lalaga aw yere ye. Aw kana batofen were fara ne kan. Aw kana o ke fiyewu.

²⁴ « <Aw ye sarakabɔnan bɔgoraman do lo ne ye. Aw bena aw ta saraka jenitaw* ni aw ta jɛnɔgɔnya sarakaw* bo o kan, ni a kera sagaw ye walama baw walama misiw. Ni ne ka ne yere yira yɔrɔ o yɔrɔ, ne bena na aw fe ka na baraka don aw ra o yɔrɔ ra.

²⁵ « <Ni aw be sarakabɔnan lo ne ye, ni aw be a lo ni kabakuru le ye, aw kana a lo ni kabakuru leseninw ye. Sabu ni aw be kabakuru lese ni aw ta kabakuru lesenanw ye, aw bena o kabakuruw lanogo le.

²⁶ « <Aw kana sarakabɔnan lo ne ye, ka yelenyɔrɔ ke a ra ka taga a san fe, ni o te, aw yelɛto ka taga saraka bo, mɔgow be se ka to dugu ma ka aw ta fani jukoroyɔrɔ ye.> »

21

Sariya min sigira jɔnw kosɔn

¹ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye tuun ko: «Nin sariyaw fɔ Izirayelimɔgow ye ko: ² <Ni aw ka jon san, ni Heburu lo, a ka kan ka baara ke aw ye san wɔɔrɔ; nka a san wolonflan, aw ka kan k'a bla a ye taga, a fana man kan ka foyi sara. ³ Ni a kelen le tun nana aw fe, a kelen le ka kan ka taga fana. Ni muso tun be a fe kakɔrɔ, a ni a muso be taga. ⁴ Ni a matigice le tun ka muso di a ma, ni o muso ka dencew walama denmusow sorɔ a fe, muso ni denw be ke a matigice ta ye, ale kelen be taga. ⁵ Nka ni jɔnce yere le ko, ko a matigice ni a muso ni a denw ko ka di a ye, ko o kosɔn a t'a fe ka taga, ⁶ o tuma a matigice ye Ala ke a yere seere ye, ka gbara ni jɔnce ye, k'a den bonda yiri kan, walama da kerefeyiri kan, k'a toro sɔgo ni bije ye. Ni o kera, o jɔnce be to a matigi ta baara ra fɔ ka taga a sa.

⁷ « <Ayiwa, ni do k'a denmuso fiyeere jɔnya ra, o denmuso lablacogo ni jon tow ta tena ke kelen ye. ⁸ Ni a matigice tun k'a san, ko a bena a furu le, ko fe, a ko ma na diya a ye tuun, o tuma, a y'a to den fa ye a ta wari seko a ma, ka den kunmabo. Matigice man kan k'a fiyeere tuun siya were mogo ma. Ni a k'a fiyeere, a kera i n'a fɔ a k'a janfa le.

⁹ « <Ni matigice tun ka o jɔnsunguru san ko a bena a di a dence le ma, landa min sigira sungurudenw ta furu ko ra, a ye a ke ka kapa ni o ye. ¹⁰ Ko fe, ni a nana muso were furu tuun, a tun be min kera muso folo ye, do man kan ka bo o ra; a ye a fiyerebo, k'a baro, ka son ka jen ni a ye.

¹¹ « <Ni a ma o ko saba ke a ye, o tuma jɔnmuso be se ka bo ka taga, a te foyi sara.> »

Kojugu minw ka kan ni fagari ye

¹² « <Ni mogo min k'a lawuri a kama ka mogo bugo k'a faga, o tigi fana ka kan ka faga a jɔgon ye. ¹³ Nka ni a tigi m'a lawuri a kama ka taga dogo a ja ka a faga, ni a kera Ala yere ta latige le ye, o tuma ne bena yɔrɔ do yira aw ra, o mogo fagabaga be se ka bori ka taga dogo yɔrɔ min na. ¹⁴ Nka ni mogo do k'a lawuri a kama k'a mogo jɔgon nege ka a faga, aw ye o tigi mina k'a faga fana, hali ni a borira ka taga dogo ne ta sarakajenifen le korɔ. ¹⁵ Ni mogo min k'a face, walama a bamuso bugo, o ka kan ka mina ka faga. ¹⁶ Ni mogo min ka mogo do sonya ka taga a fiyeere, walama ni a sonyanin yera a boro, o son ka kan ka faga.

¹⁷ « <Ni mogo min ka kumajugu fɔ a face ma, walama a bamuso ma, o tigi ka kan ka faga.> »

Sariya min sigira mandimini kosɔn

¹⁸ « <Ni mogo fla kerera, ni do ka do bugo ni kabakuru ye, walama ni a borokuru ye, k'a mandimi, ni a ma sa, nka a banara ka la, ¹⁹ ni a nana se ka wuri ka bo kene ma, ka yaalayaala ni bere ye, o tuma foyi tena ke a bugobaga ra. Nka a ka wagati min ke bana ra, a ka kan ka o sara a ye, k'a flake fɔ ka taga a keneya.

²⁰ « <Ni matigice min k'a ta jɔnce, walama a ta jɔnmuso bugo ni bere ye fɔ k'a faga, o hake ka kan ka bo o matigice ra. ²¹ Nka ni o jon tora nin na ka tere kelen walama tere fla ke, foyi man kan ka ke a matigice ra, sabu a ta wari lo.

²² « <Ni ce dow kereketo ka muso lasirito do jɔni k'a ben, ni muso konɔ ka cen, k'a sorɔ foyi were ma ke a yere ra, muso ce bena warida do ben o ce kan, a bena o sara muso ce ye kititigebagaw ja korɔ. ²³ Nka ni ko were le ka ke muso ra, o tuma o juru be

sara ce ra ka kana ni sariya ye: ni min ka mogɔ faga, o tigi ka kan ka faga a jɔɔɔn ye, ²⁴ ni min ka mogɔ ja ci, o ta be ci a jɔɔɔn ye; ni min ka mogɔ jin bon, o ta be bon a jɔɔɔn ye; ni min ka mogɔ boro kari, o ta be kari a jɔɔɔn ye; ni min ka mogɔ sen kari, o ta be kari a jɔɔɔn ye; ²⁵ ni min ka mogɔ jeni, o fana be jeni a jɔɔɔn ye; ni min ka mogɔ mandimi, o fana be mandimi a jɔɔɔn ye; ni min ka mogɔ bugo k'a yɔɔɔ do funu, o tigi fana ka kan ka bugo k'a yɔɔɔ do funu.

²⁶ « <Ni mogɔ min k'a ta jonce walama a ta jɔnmuso bugo fo k'a ja kelen ci, o tigi ka kan k'a labla a ja koson. ²⁷ Ni a k'a bugo fo k'a jin kelen le kari, a ka kan k'a labla fana a jin koson.> »

Sariya min sigira beganw ta mandimini ko ra

²⁸ « <Ayiwa, ni misi do ka mogɔ tu, ce walama muso, k'a faga, o ka kan ka o misi bon ni kabakuru ye k'a faga. A sogo man kan ka domu. Nka foyi man kan ka ke misitigi yere ra. ²⁹ Nka ni misi tun be deri ka mogow tu kakoro, ni o ko fora a tigi ye, ni a ma son k'a janto a ra, ayiwa, ni o misi ka mogɔ faga, ce walama muso, misi ka kan ka bon ni kabakuru ye k'a faga, k'a tigi fana faga k'a fara a kan. ³⁰ Nka ni misi ka min faga, ni o ta mogow sonna ko misitigi ye warida do sara k'a nin kunmabo, o tuma a bena o warida sara k'a nin kunmabo.>

³¹ « <Ayiwa, ni o misi ka den do le tu k'a faga, ceden, walama musoden, o sariya kelen le bena o ko panabo. ³² Nka ni misi ka jon le tu k'a faga, ce walama muso, misitigi ka kan ka warigbe garamu keme saba di o jon matigice ma; o be misi bon ni kabakuru ye k'a faga.>

³³ « <Ni mogɔ do ka dinga do dayele, walama k'a sogi, k'a to yi, a m'a datugu, ni misi do, walama fali do benna a kono ka faga, ³⁴ o dinga sogibaga ka kan ka o began sara, k'a wari di begantigi ma; nka misi su be ke ale yere ta ye.>

³⁵ « <Ni mogɔ do ta misi ka mogɔ were ta misi tu k'a faga, misi min ka turi ke, o be fiyeere k'a wari taran o ni jɔɔɔn ce; o be misi faganin sogo taran o ni jɔɔɔn ce fana. ³⁶ Nka ni a kera ko o misi tun be deri ka misi tow tu, ni misitigi k'a lon, nka a ma son k'a janto a ra, o tuma a ta misi ka misi min faga, a be o misi jɔɔɔn sara ni misi were ye; misi su be ke ale yere ta ye.>

Sariya min sigira sonw koson

³⁷ « <Ni mogɔ do ka misi, walama saga, walama ba sonya k'a faga, walama k'a fiyeere, ni misi lo, a kan ka misi looru le di a jɔɔɔn ye. Ni saga lo, walama ba, a ka kan ka o jɔɔɔn naani le di.> »

22

¹ « <Ni son do minana su fe k'a soro a b'a fe ka don bon kono, ni o k'a bugo fo k'a faga, kiti tena ke o ra. ² Nka ni a minana tere fe le, ni o k'a faga, o tuma a fagabaga jarakira. Ni son minana tere fe, a ka fen minw sonya, a ka kan ka olugu sara le. Ni foyi te a boro k'a sara, o tuma o ye a yere fiyeere k'a ke a ta sonyari jurusara ye. ³ Ayiwa, ni a kera ko a ka misi, walama fali, walama saga, walama ba le sonya, ni a panaman yera a boro, a ka kan ka o misi, walama o fali, walama o saga, walama o ba sonyanin jɔɔɔn fla le di.> »

Sariya min sigira walifenw koson

⁴ « <Ni mogɔ min k'a lawuri a kama k'a to a ta beganw ye do ta siman cen, walama ka do ta rezenforo cen, begantigi bena a yere ta foro simanw ni a ta rezenw bee ra jumanman di o forotigi ma a sara ye. ⁵ Ni mogɔ do ka tasuma don, ni tasuma tagara se binpaga ma, ka bonya ka taga don do ta foro ra, ka taga o tigi ta siman tigenin, walama siman senin tigebari, walama a sebari jeni, min ka o tasuma don, o tigi ka kan ka forotigi ta siman sara a ye.>

⁶ « <Ni mogɔ do ka wari, walama fen were karifa a mogojɔɔɔn ma ko a ye a mara a ye, ni o k'a sonya a fe so kono, ni son ka mina, a ka kan ka o fen jɔɔɔn fla sara o tigi ye. ⁷ Nka ni son ma ye, o tuma wari, walama fen tun karifara min ma, o tigi ye Ala ke a seere ye, ka kari ko ale yere le ma o fen ta.>

⁸ « <Ayiwa, ni mogɔ fla jigira jɔɔɔn na, misi, walama fali, walama saga, walama fani, walama fen do were koson, ko a tun tununa o fe, ni o fla bee ko o ta tun lo, o tuma o ye taga ni o ko ye Ala ja koro. Ni Ala ka min jaraki, o tigi bena o fen tununin jɔɔɔn fla sara to kelen ye.>

⁹ « <Ni mogɔ do ka fali, walama misi, walama saga, walama ba, walama began suguya were di a mogojɔɔɔn ma ko a ye a mara, ni o began ka sa, walama ni a yoro do ka kari, walama ni o k'a sonya k'a soro mogɔ ma bo a kala ma, ¹⁰ o tuma, karifa kera min ma,>

o ka kan ka kari Ala ra a tɔɔnɔn jana, ko ale boro ma maga a ra. Ayiwa, begantigi ye son o kariri ma; o tuma karifa kera min ma, o man kan ka foyi sara tuun. ¹¹ Nka ni began sonyana a ta so le kɔnɔ, o tuma a ka kan k'a nɔɔn sara begantigi ye. ¹² Ni a kera ko wara do le k'a faga k'a domu, a ye na ni wara dato ye ka na o yira, janko o ye ke a seere ye. Ni o kera, a man kan ka o began sara tuun.

¹³ « <Ni do ka began singa a mɔɔɔnɔn fe, ni o began yɔɔ do ka kari, walama ni a ka faga, k'a soro begantigi yere te yi, min ka began singa, o ka kan k'a nɔɔn sara begantigi ye. ¹⁴ Nka ni a kera ko begantigi yere tun be yi, min ka began singa, o man kan ka foyi sara tuun. Ni a kera ko a tun ka began ta a fe sara le ra, o wari le bena ke a sara ye.> »

Sariya min sigira sunguruw ta ko ra

¹⁵ « <Sunguru min ma ceko lon, ni a fana ma mamina folo, ni ce do ka o sunguru nege ka jen ni a ye, o ce ka kan k'a furunaforo bo k'a di sunguru face ma, k'a furu.

¹⁶ « <Ni sunguru face ma son k'a denmuso di a ma, o bee n'a ta, ce ka kan ka o sunguru furunaforo sara, ka kaja ni furunaforo sariya ye.> »

Ko minw ka kan ni fagari ye

¹⁷ « <Muso o muso be subagaya ke, aw ye o faga, aw kana a to yi.

¹⁸ « <Ni mogo o mogo ka jen ni began ye, aw ye o tigi faga.

¹⁹ « <Ni mogo o mogo ka saraka bo batofen werew ye, ni Matigi Ala kelenpe te, aw ye o tigi mina k'a faga.

Sariya minw sigira janibagatow koson

²⁰ « <Aw kana kojugu ke lonanw na, walama ka o jonyamina, sabu aw fana tun ye lonanw le ye Misiran jamana ra.

²¹ « <Muso ce saninw, ani feritaninw, aw kana olugu tɔɔɔ. ²² Ni aw ka o tɔɔɔ, ni o kasira ka ne tɔɔ wele, ne Matigi Ala, ne bena o kasikan men, sigiya te o ra. ²³ Ne bena dimi aw koro kosebe, k'a to aw juguw ye aw faga kere ra ni kerɔkemuru ye. O tuma aw yerew ta musow le bena ke muso ce saninw ye, aw ta denw be ke feritaninw ye.

²⁴ « <Ni aw ka wari juru don aw ta siyamogo fagantan do ra, aw kana a ke i ko jurunantigi tow b'a ke cogo min na; aw kana a fo ko a ye wari do fara a kan k'a sara aw ye.

²⁵ « <Ni i ka i mogoɔnɔn ta deregeba mina a fe i ta juru koson, i ka kan k'a kosegi a ma sani tere ye ben; ²⁶ sabu i b'a soro ko o doron le b'a fe k'a yere datugu. Ni i ka o mina a ra, a bena mun le ke k'a yere datugu su fe ka la? Ni a kasira, ka ne tɔɔ wele, ne bena a kasikan men, sabu ne be hina.

Ala bonyacogo ani saninyari

²⁷ « <Aw kana Matigi Ala tɔɔ cen, walama ka kumajugu fo aw ta jamana namogo do ma.

²⁸ « <Ni siman sera, walama ni rezen sera, aw man kan ka meen ka na ni siman folo ye, walama rezen folo, ka na o di ne ma saraka ye. Aw ka kan ka aw dence folow fana bla danna, ka o ke ne ta ye. ²⁹ O cogo kelen na fana, aw ye aw ta misiw ni aw ta sagaw ni aw ta baw fana den folow di ne ma saraka ye. Nka o woronin ka kan ka to o ba koro folo, fo tere wolonfla. O tere seeginan le ra, aw be soro ka o di ne ma.

³⁰ « <Aw bee ka kan ka ke mogo saninmanw ye, ka ke ne ta ye.

« <Ni wara ka began o began faga kongo kɔnɔ k'a domu, aw kana o to domu. Aw ye o di wuruw ma.> »

23

Sariya min sigira barakantanw koson

¹ Ayiwa, Matigi Ala k'a fo Izirayelimogow ye tuun ko: «Ko min te can ye, aw kana yaala ka o lakari. Aw kana jen ni mogojuguw ye ka faninya la mogo ra. ² Aw kana tugu jama no fe, ka kojugu ke. Aw fana kana tugu jama ko, ka son ka ke ko do seere ye min te ko terennin ye. ³ Aw kana kiti tige k'a diya mogo do ra ko a tigi ye fagantan ye.

⁴ «Ni i benna ni i jugu ta misi tununin ye, walama a ta fali, i ye a gben ka taga a di a ma. ⁵ Ni i ka i jugu ta fali desenin ye doni koro, hali ni a demelogo te i ra, i ye a deme.

⁶ «Aw kana kiti ben fagantan kan kititigeyoro ra k'a ta jo bosi a ra.

⁷ «Aw kana son ka mogo jaraki faninya kan, ka mogo jarakibari, walama mogo terennin faga; sabu ne te mogojugu jarakibari to.

⁸ «Aw kana son ka bonyafen mina mogo fe, ka kiti diya a tigi ra; sabu bonyafen be mogo yerikebagaw na fiyen, ka mogo terenninw ta kuma jenge.

⁹ «Aw kana lonan jonyamina; lonanya ye min ye, aw yere ka o silon, sabu aw fana tun ye lonanw le ye Misiran jamana ra.»

Nenekirisan ni Nenekirilon ta sariya

¹⁰ «San wɔɔɔ kɔɔ aw ka kan ka aw ta dugukolo sɛɛ k'a siman tige. ¹¹ Nka a san wolonflanan, aw ye o yɔɔ dugukolo to yi pewu, janko a ye a yere sɔɔ. Ni o kɛra, desɛbagato minw bɛ aw cɛ ra, olugu fana bɛna dɔ sɔɔ a ra k'a domu. Ni a tɔ min ka to olugu kɔ, kongosogow bɛna o domu. Aw ka kan ka o kelen le kɛ aw ta oliviyeforow ni aw ta rezɛnforow ra.

¹² «Aw ye baara kɛ tere wɔɔɔ; a tere wolonflanan, aw ye nenekiri, janko aw ta misiw, ni aw ta faliw, ni aw ta jonw, ni aw ta lonanw bɛɛ ye nenekiri.

¹³ «Ne min ye Matigi Ala ye, ni ne ka fɛn o fɛn fɔ aw ye, aw ye tagama ka kaɲa ni o le ye. Aw ye aw yere kɔɔsi kosebɛ, aw kana batofɛn wɛrɛ si tɔgo fɔ aw da ra. Mɔgo si yere man kan ka batofɛn wɛrɛ tɔgo mɛn aw da ra.»

Sariya minw sigira panagbew kosɔn

¹⁴ «Ayiwa, san o san, aw ka kan ka panagbɛ saba le kɛ ne ye, ka ne bonya. ¹⁵ A fɔlo, aw ka kan ka burufunubari panagbɛ* kɛ. Ni Abibu karo sera, ka kaɲa ni wagati latigɛnin ye, i n'a fɔ ne k'a fɔ aw ye cogo min na, aw ka kan ka burufunubari le domu fɔ tere wolonfla; sabu aw bɔra Misiran jamana ra o karo le ra. O panagbɛ ra, mɔgo si kana na ne ɲa kɔɔ fana yɔɔ saninman na, ka na ne bato, k'a sɔɔ foyi tɛ a boro k'a di ne ma saraka ye.

¹⁶ «Ayiwa, o kɔ, aw bɛ fɛn minw sɛɛ aw ta foro kɔɔ, ni aw bɛ o simankura kun folo tige tuma o tuma, aw ye simantige panagbɛ kɛ.

«Ni san yɛlɛmana fana, ni aw bɛ aw ta forow yiridenw ladon tuma min na, aw ye simanladon panagbɛ kɛ.

¹⁷ «O cogo ra, san o san, cɛw bɛɛ ka kan ka na sipaga saba ne Matigi Ala ɲa kɔɔ, ka na saraka bɔ ne ye o panagbew ra.

¹⁸ «Ni aw b'a fɛ ka bɛgan saraka* bɔ ne ye, aw kana o jori ni burufununin kori ɲogɔn na. Sarakasogo turu fana man kan ka bla ka si. ¹⁹ Aw ka kan ka na ni aw ta simankura kun folo ye Matigi Ala, aw ta Ala ta batoso kɔɔ. Aw kana badennin tobi ni a ba ta nɔɔ ye* .»

Ala ka layiri min ta Izirayelimogow ye

²⁰ Ayiwa, Matigi Ala k'a fɔ Musa ye tuun ko: «Ne bɛna meleke dɔ ci aw ɲa fɛ, janko o ye aw kɔɔsi sira ra. Ne ka yɔɔ min labɛn aw ye, a bɛna taga aw ladon yi. ²¹ Aw ye aw yere kɔɔsi o meleke ra. Aw ye a lamɛn; aw kana a sɔsɔ; ni o tɛ, a tɛna aw ta hake yafa aw ma dɛ! Sabu a bɛ a ta baara kɛra ne tɔgo le ra. ²² Nka ni aw k'a lamɛn, ani ne ka fɛn o fɛn fɔ aw ye, ni aw ka o kɛ, o tuma ne bɛna aw juguw kɛrɛ aw ye, ka aw kɛrɛkɛɲogɔn kɛrɛ aw ye. ²³ Ne ta meleke bɛna bla aw ɲa fɛ, ka taga aw ladon Amɔrikaw, ani Hetikaw, ani Perezikaw, ani Kanaanakaw, ani Hevikaw, ani Yebusikaw ta jamana ra. Ne bɛna o mɔgow bɛɛ halaki. ²⁴ Nka aw man kan ka biri o ta batofɛnw kɔɔ ka o bato fiyewu; aw kana saraka bɔ o ye. Aw kana o mɔgow ta kokecogow ladɛgi. Aw ye o halaki le ka o ban pewu, ka o ta batofɛnw bɛɛ cici, ani o bɛ kabakuruɲan minw sɔn. ²⁵ Aw ka kan ka baara kɛ Matigi Ala, aw ta Ala le ye. Ni o kɛra, ne bɛna baraka don aw ta domuni ni aw ta ji ra, ka bana mabɔ aw ra. ²⁶ Aw ta jamana ra, muso si kɔɔ tɛna cɛn; muso si tɛna kɛ den worobari ye fana. Ne bɛna aw si janya.

²⁷ «Siya min o min bɛ aw ɲa fɛ, ne bɛna siranyaba le bla olugu bɛɛ ra, sani aw ye se o ma. Aw bɛna se siya o siya ma, ne bɛna o bɛɛ gbɛn aw ɲa. Ne bɛna a to aw juguw bɛɛ ye bori aw ɲa. ²⁸ Ne bɛna o ja wuri, k'a to o bɛɛ ye bori aw ɲa. Ne bɛna Hevikaw, ni Kanaanakaw, ni Hetikaw gbɛn ka o bɔ aw ɲa. ²⁹ Nka ne tɛna o bɛɛ gbɛn ka bɔ aw ɲa san kɛlen dɔɔn. Ni o tɛ, jamana lakolon bɛna to, waraw bɛna caya, ka to ka bɛn aw kan.

³⁰ «Ne bɛna to ka o jamana mɔgow gbɛn aw ɲa dɔɔnin dɔɔnin le, fɔ aw ye na caya ka se ka jamana bɛɛ fa.

³¹ «Ne bɛna aw ta jamana dan sigi; k'a ta Kogɔjiwulen da ra, ka taga a bla fɔ Filisikaw ta jamana kogɔjida ra, ani k'a ta kongokolonba dan na, ka taga a bla fɔ Efirati bada ra. Ne bɛna o jamanaw mɔgow bɛɛ don aw boro. Aw bɛna o bɛɛ gbɛn ka bɔ aw ɲa.

³² «Aw kana jɛɲɔgɔnya si don ni o ye, walama ni o ta batofɛnw ye.

³³ «Aw kana sɔn o ye sigi aw ta jamana ra, janko o kana na a to aw ye ne hake ta; sabu ni o sigira ni aw ye, a laban, aw bɛna o ta batofɛnw bato. O fana bɛna kɛ sababu ye ka aw lafiri.»

* **23:19** 23.19 Ka badennin tobi ni a ba ta nɔɔ ye: o tun bɛ se ka kɛ o yɔɔ mɔgow ta landa dɔ ye; Izirayelimogow tun man kan ka o ɲogɔn kɛ.

24

Ala ka jɛnɔɔɔnya don ni Izirayelimogow ye

¹ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye tuun ko: «Yelen ka na kuru kan ne fe yan; ele ni Haruna, ani Nadabu, ani Abihu*, ani Izirayeli cekoroba biwolonfla. Nka ni aw nana, aw ye to yorɔjan ka aw na biri dugu ma ka ne bato.

² «O ko, ele Musa kelen dɔɔɔn le ye gbara ne ra; olugu kana gbara ne ra. Mogo tɔw fana kana yelen ni aw ye.»

³ Ayiwa, Matigi Ala ka sariya ni ci minw fɔ Musa ye, Musa tagara o bɛɛ fɔ mogow ye. Jama bɛɛ jenna ka Musa jaabi ko: «Matigi Ala ka min o min fɔ, anw kɔni bɛna o bɛɛ ke.»

⁴ Ayiwa, Matigi Ala ka kuma minw bɛɛ fɔ Musa ye, Musa ka o bɛɛ sebe. O ko, a wurira sogomada joona fe, ka sarakajenifen dɔ lo kuru kɛɛ fe, ka kabakurujan tan ni fla lɔlɔ fana ka kaɲa ni Izirayelimogow ta gba tan ni fla togow ye. ⁵ A ka Izirayeli kanbelen dɔw ci ko olugu ye saraka jenitaw* faga Matigi Ala ye, ka misitoranw faga, k'a ke ninsondiya saraka* ye. ⁶ Musa ka o misitoranw jori tarance ke minan dɔw kɔnɔ, k'a to seriseri sarakajenifen kan.

⁷ O ko, a tun ka Ala ta sariyaw, ani a ta ciw sebe jɛnɔɔɔnya Kitabu min kɔnɔ, a ka o ta k'a karan ni kanba ye jama bɛɛ na na. O bɛɛ k'a fɔ ko: «Matigi Ala ka kuma o kuma fɔ, an bɛna o bɛɛ le ke a cogo yɛɛ ra.»

⁸ Ayiwa, Musa tun ka jori min ke minanw kɔnɔ, a ka o ta k'a seriseri mogow kan, k'a fɔ o ye ko: «Matigi ka jɛnɔɔɔnya min don ni aw ye, k'a ta sariyaw bɛɛ fɔ aw ye, nin jori le ye o jɛnɔɔɔnya sarati ye.»

⁹ Ayiwa, Musa yelenna kuru kan, ani Haruna ni Nadabu ni Abihu ni Izirayeli cekoroba biwolonfla. ¹⁰ O ka Izirayeli ta Ala ye. A senkoroyoro tun be i ko safiri lulu min be manamana, k'a nooro ke i ko sankolo yɛɛ nooro. ¹¹ Nka Matigi Ala ma foyi ke o mogow ra. O ka Ala ye; o ko, o ka domuni ke, ka minni ke.

Musa yelenna kuru kunna tun

¹² Matigi Ala ko Musa ma ko: «Yelen ka na kuru kunna ne korɔ yan, i ye lo yan. Ne ka sariyaw ni kumaw sebe kabakuru walaka minw kan, ne bɛna o di i ma, janko i ye Izirayelimogow karan o ra.»

¹³ Musa yelenna kuru kunna, ani a ta baarden Yosuwe. ¹⁴ Nka sani o ye taga, Musa k'a fɔ cekorobaw ye ko: «Aw ye an kɔnɔ yan, fɔ an ye seko ka na. Haruna ni Huri be ni aw ye yan. Ni aw b'a fe ka ko dɔ janabo, aw ye taga olugu fe.»

¹⁵ Ayiwa, ka Musa yelɛntɔ to kuru kunna, sankaba ka kuru datugu. ¹⁶ Matigi Ala ta nooro tora Sinayi kuru kan. Sankaba ka kuru datugu ka se fɔ tere wooro. A tere wolonflan, Matigi Ala tora sankaba kɔnɔ ka Musa wele. ¹⁷ Izirayelimogow ka Matigi Ala nooro ye o na ra. A kɛra i n'a fɔ tasuma farimanba le be jɛnina kuru san fe. ¹⁸ Musa donna sankaba kɔnɔ ka to ka yelen ka taga kuru kunna yi. A tora o yoro ra yi ka tere binaani ni su binaani ke.

Fanibon saninman lalagacogo

25

Ala ka Fanibon lalagacogo yira Musa ra

¹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ² «A fɔ Izirayelimogow ye ko o ye na ni o borofen dɔw ye ka na o di ne ma. Mogo o mogo bɛna sɔn k'a di ni njaninyanuman ye, aw ye o bɛɛ ta mina. ³ O bɛna min di, o ye nin ye: sanin, ani warigbe, ani siranɛɛ, ⁴ ani sagasi jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yɛɛ, ani lenfani fiyenman, ani basiw, ⁵ ani sagajigi gbolo min logira k'a wulen, ani gbolojalan, ani akasiyayiri, ⁶ ani fitinaturu, ani kasadiyanan minw be ke ka turu saninman ni wusunan lalaga, ⁷ ani onikisi lulu, ani lulu wɛɛ minw bɛna ke ka saninderege ni disirafen masiri. ⁸ Aw ye fanibon saninman dɔ lalaga ne ye, janko ne ye sigi aw ce ra. ⁹ Ne bɛna o fenw bisigiya min yira aw ra, aw ka kan ka fanibon saninman ni a minanw bɛɛ lalaga o cogo kelen le ra.»

Kesu min be Ala ta jɛnɔɔɔnya yira

¹⁰ «Aw ye kesu dɔ lalaga ni akasiyayiri ye. A janya ye ke nongɔn* na fla ni tarance, a bonya ye ke nongɔn na kelen ni tarance, a lo fana ye ke nongɔn na kelen ni tarance. ¹¹ Aw ye sanin yɛɛworo la a yoro bɛɛ kan; a kɔkanyoro ni a kɔnɔnyoro bɛɛ. Ka sanin ke k'a konkonda lamini. ¹² Aw ye sanin gbasi, k'a koori, ka wo ke a ra; aw ye o jɔɔɔn

* 24:1 24.1 Nadabu ni Abihu ye Haruna dencew le ye.

* 25:10 25.10 Nongɔn na kelen be se ka ben metere

tarance le ma.

naani lalaga, ka o dondon kesu fan naani na; ka fla don fan kelen na, ka to fla don fan to kelen na. ¹³ Aw ye akasiyayiri dow lese, k'a ke bere fla ye. Ka sanin gbasi k'a la o berew yoro bee ra. ¹⁴ O berew le bena don sanin koorininw wow ra kesu fan fla ra, ka to ka kesu ta ni o ye. ¹⁵ O berew ka kan ka to o wo koorininw na tuma bee; a man kan ka bo a ra fiyewu. ¹⁶ Ne bena jennogonya sariya minw sebe k'a di i ma, i ye o bla o kesu kon.»

Kesu datugunan lalagacogo

¹⁷ «Aw ye kesu datugunan fana lalaga ni sanin yereworo ye. A janya ye ke nongon na fla ni tarance, a bonya ye ke nongon na kelen ni tarance.

¹⁸ «Aw ye sanin gbasi ka o ke seruben meleke bisigi fla ye, ka o lolo kesu datugunan fan fla ra; ¹⁹ ka kelen ke datugunan kun do ra, ka kelen were ke a kun to kelen na. Aw ye meleke lo kesu datugunan fan fla ra. ²⁰ O sanin seruben meleke fla kamanw ka kan ka biri kesu datugunan kunna, k'a datugu ni o kamanw ye, ka o fla nasin jogon ma, ka o jaw biri kesu datugunan kunna. ²¹ Ne bena sariya minw di aw ma, i ye o bla kesu kon, ka datugunan biri kesu kunna.

²² «Ne bena ne yere yira i ra o yoro le ra, kesu datugunan san fe, sanin seruben meleke fla ce ma, o minw be jennogonya tagamasiyen kesu kunna. Ne bena ne ta ciw bee fo i ye o yoro le ra, janko i ye a fo Izirayelimogow ye.»

Sarakaburu ta tabali lalagacogo

²³ «Aw ye tabali do fana lalaga ni akasiyayiri ye. A janya ye ke nongon na fla ye, a bonya ye ke nongon na kelen ye, a lo ye ke nongon na kelen ni tarance. ²⁴ Aw ye sanin yereworo la o tabali yoro bee kan, ka sanin ke k'a konkonda lamini. ²⁵ Aw y'a to tabali konkonda ye bonya doonin, k'a bonya ke i ko borokanden naani bonya, ka sanin ke k'a dagbolo lamini. ²⁶ Aw ye sanin gbasi, k'a koori, ka wo ke a ra; aw ye o jogon naani lalaga, ka o dondon tabali nongon naani na, tabali senw koro. ²⁷ Aw ye o sanin koorininw dondon tabali senw sanfeyorow ra, a nongon naani na. Berew ka kan ka don o wow le ra ka tabali ta. ²⁸ Aw ye o berew ke ni akasiyayiri le ye, ka sanin la o berew bee kan. Aw bena tabali ta ni o berew le ye.

²⁹ «Aw ye minan dow lalaga fana, i n'a fo tasaw, ani setiw, ani belenw, ani jifiyew, ka rezenji sarakaw* ke ni o ye. Aw ye o bee lalaga ni sanin yereworo le ye. ³⁰ Aw ka kan ka sarakaburuw bla o tabali le kan ne na koro wagati bee.»

Fitinablanan saninlanan lalagacogo

³¹ «O ko, aw ye fitinablanan do lalaga ni sanin yereworo gbasinin ye. A ka kan ka ke ni sanin kuturu kelen le ye. Aw ye sen ke a ra, ani a fitinaborow, ka fen dow ke a ra i ko yiriden bisigiw, ka kuruw ke o koro, ka fen dow ke a ra fana i ko yirifiyeren bisigiw. ³² Aw ye fitinaboro woro ke fitinablanan cemance boro ra; ka boro saba ke a fan kelen na, ka saba ke a fan do ra. ³³ Aw ye yiriden bisigi saba ke a boro kelen kelen bee ra, k'a ke i ko amande yiridenw; aw ye kuruw ke a ra fana, ani yirifiyeren bisigiw. Fitinaborow bee ta ka kan ka ke ten. ³⁴ Aw ye yiriden bisigi naani ke a cemance boro ra fana, ka o ke i ko amande yiridenw, ka kuruw ke a ra, ani yirifiyeren bisigiw. ³⁵ Aw ye kuru kelen ke fitina boro fla jukoro, ka kuru kelen ke fitina boro fla were ju koro, ka fitinaboro woro bee ta ke ten. ³⁶ A kuruw ni a borow ni a yoro tow bee ka kan ka ke sanin kuturu kelen le ye. Aw ye a bee ke ni sanin yereworo gbasinin ye.

³⁷ «Aw ye fitinadaga wolonfla lalaga ka o sigisigi a borow bee kelen kelen kunna. O fitinadagaw bee ye yeelen bo o na fe. ³⁸ Ayiwa, a fen tow, i n'a fo a tasuma lalagananw, ani a buguri donminanw, o bee ka kan ka ke sanin yereworo le ye. ³⁹ Aw ye fitinablanan ni a minanw bee lalaga ni sanin yereworo kilo bisaba ye.

⁴⁰ «Ayiwa, Musa, ne be nin fenw bisigiya min yirara i ra kuru kan, i ye o korosi kosebe, k'a to a ye ke ka kapa ni o ye.»

26

Fanibon datugunanw

¹ «Aw ye fani ghiriman tan dan ni len jese ye, ani jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere. Aw ye o faniw dan ni o jesew ye; o ko, aw ye o sogo, ka seruben meleke fla ja bisigiyaw ke o kan. ² Faniw bee kelen kelen janya ka kan ka ke nongon* na mukan ni seegi ye, k'a bonya ke nongon na naani ye. Faniw bee ka kan ka ke kelen ye. ³ Aw ye o faniw looru tugutugu jogon na, k'a ke fanimugu kelen ye, k'a to looru fana tugu jogon na ka o fana ke fanimugu kelen ye. ⁴ Aw ye juruden dow dan

* 26:2 26.2 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

ni jese bulaman ye ka o sirisiri fanimugu folo dagbolo ra, ka dow sirisiri fana a flanan dagbolo ra. ⁵ Aw ye juruden bilooru don fanimugu folo dagbolo ra, ka bilooru fana don fanimugu flanan dagbolo ra. Fanimugu fla ta jurudenw da ka kan ka ben ni nɔɔn ye. ⁶ Aw ye sanin koorinin bilooru lalaga ka fanimugu fla mina k'a tugu nɔɔn na ni o sanin koorininw ye. O cogo ra, fanibon bɛɛ bɛ kɛ fanimugu kelen ye.

⁷ «Ayiwa, o ko, aw ye fani gbiriman tan ni kelen dan tuun ni basiw ye; aw ye o biri fanibon kunna. ⁸ O faniw bɛɛ kelen kelen janya ye kɛ nɔɔn na bisaba ye, k'a bonya kɛ nɔɔn na fla ye. O fani gbiriman tan ni kelen bɛɛ janya ye kɛ kelen ye, ka o bonya kɛ kelen ye. ⁹ Aw ye o fani gbiriman looru tugutugu nɔɔn na k'a kɛ fanimugu kelen ye, k'a to wɔɔɔ fana tugutugu nɔɔn na ka o fana kɛ fanimugu kelen ye. A wɔɔɔnan le bɛna kɛ ka fanibon naɔɔɔɔɔɔ datugu. ¹⁰ Aw ye juruden bilooru siri fanimugu folo dagbolo ra, ka bilooru fana siri fanimugu flanan dagbolo ra. ¹¹ Aw ye siraneɛge koorinin bilooru lalaga ka o kɛ ka fanimugu fla mina k'a siri nɔɔn na, janko fanibon bɛɛ ye datugu ni fanimugu kelen ye. ¹² Ayiwa, i n'a fo fanibon datuginin ko fani kelen belen bɛna to, aw ye o fani tarance to a ye jigi ka la fanibon kɔɔɔɔɔɔ kan. ¹³ Fani nɔɔn na kelen min bɛna bo fanibon fan fla ra, fanibon datuginin ko, o nɔɔn na kelen le bɛna jigi fanibon fan fla ra, k'a bɛɛ datugu ka na.

¹⁴ «O ko, aw ye sagajigi gbolo dow wulen ka o kɛ ka fanimuguw datugu, ka gbolo gbiriman janin do were lalaga ka o biri a bɛɛ lajennin kunna.»

Fanibon ta yiriw

¹⁵ «O ko, aw ye yiriferen dow lese akasiyayiri ra, minw bɛna lolɔ ka fanibon mina. ¹⁶ O yiriferenw bɛɛ kelen kelen janya ye kɛ nɔɔn na tan ye, a bonya ye kɛ nɔɔn na kelen ni tarance. ¹⁷ Aw ye sen fla kɛ o yiriferenw bɛɛ kelen kelen na, ka o senw kɛ nɔɔn kɔɔɔ. Fanibon bɛna lo ni yiriferen minw ye, aw ye o bɛɛ kɛ o cogo le ra. ¹⁸ Aw ye yiriferen mugan lalaga, ka o kɛ fanibon woroduguyanfan ta ye, ¹⁹ ka warigbɛ den binaani gbasɛ ka wow bo o ra. Olugu le bɛna bla fla fla yiriferenw senw jukoro, ka yiriferenw senw dondon o wow ra dugu ma. ²⁰ Aw ye yiriferen mugan lese ka o kɛ fanibon sahiliyanfan ta ye, ²¹ ka warigbɛ den binaani gbasɛ, ka wow bo o ra fana, ka o kɛ sendonyorow ye. Aw ye olugu fana blabla fla fla, ka yiriferenw senw dondon o wow ra dugu ma. ²² Aw ye yiriferen wɔɔɔ lalaga ka o kɛ fanibon kɔɔɔɔɔɔ ta ye, a terebenyanfan na. ²³ Aw ye yiriferen dow lese ka o lo fla fla bon kɔɔɔɔɔɔ ra, a nɔɔn na. ²⁴ O yiriferen fla ka kan ka nɔɔ nɔɔn na, k'a ta dugu ma fo san fe, k'a fla mina nɔɔn na a sanɔɔɔɔ ra ni neɛge koorinin do ye. Fanibon nɔɔn fla bɛɛ ta yiriw ka kan ka kɛ ten le. ²⁵ O cogo ra, fanibon nɔɔn naani ta yiriw bɛɛ bɛna kɛ yiriferen seegi ye, ani o sendonyoro warigberamanw. A bɛɛ bɛ kɛ sendonyoro tan ni wɔɔɔ; fla bɛ don yiriferenw bɛɛ kelen kelen na.

²⁶ «O ko, aw ye akasiyabere looru lese ka o bananbiri fanibon fan kelen ta yiriferenw kan, ka yiriferenw mina ni o ye; ²⁷ ka looru were lese ka o bananbiri fanibon fan do ta yiriferenw kan, ka o mina ni o ye fana; ka looru were lese tuun ka o bananbiri fanibon kɔɔɔɔɔɔ ta yiriferenw kan, a terebenyanfan na, ka o yiriferenw mina ni o ye. ²⁸ Cemancebere ka kan ka teme yiriferenw cemance ra, k'a ta fanibon kun do ra ka taga a bla a kun do ra. ²⁹ Aw ye sanin yeele k'a bon yiriferenw bɛɛ kan. Berew bɛna don neɛge koorinin minw na ka yiriferenw mina, aw ye olugu bɛɛ kɛ ni sanin ye. Aw ye sanin la berew fana kan. ³⁰ Ayiwa, o ra, Musa, ne ka fanibon bisigiya min yira i ra kuru kan yan, i ye a lo ka kapa ni o le ye.»

Bonɔɔɔɔɔɔfani

³¹ «Fani min bɛna kɛ ka fanibon ɔɔɔɔɔɔ, aw ye o dan ni jese bulaman ye, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani len jese. Aw ye o fani soɔo ka na, ka seruben melekew ja bisigiyaw kɛ a ra. ³² Aw ye akasiyayiri naani lese, ka sanin yeele k'a bon o bɛɛ kan. Aw ye neɛge koorinin dow kɛ ni sanin ye, ka o dondon o yiriw ra. Aw ye sendonyoro naani kɛ ni warigbɛ ye, ka o yiriw sigisigi o kan. ³³ Aw ye bonɔɔɔɔɔɔfani dulon o neɛge koorininw jukoro. Aw ye jenɔɔɔɔɔɔ kɛsu* bla bonɔɔɔɔɔɔfani kɔɔɔɔɔɔ ra. O bonɔɔɔɔɔɔfani le bɛna bon taran, k'a kɛ bonkɔɔɔ fla ye. Bonkɔɔɔ folo bɛna kɛ Ala ta yoro saninman* ye, bonkɔɔɔ flanan bɛ kɛ Ala ta yoro saninmanba* ye. ³⁴ O ko, aw ye kɛsu datuginan kɛ ka jenɔɔɔɔɔɔ tagamasiyen kɛsu datugu yoro saninmanba kɔɔɔ yi. ³⁵ Aw ye tabali bla bonɔɔɔɔɔɔfani naɔɔɔɔɔɔ ra yoro saninman kɔɔɔ, bon sahiliyanfan fe. Aw ye fitinablanan lo bon woroduguyanfan fe, k'a nasin tabali ma.

³⁶ «Fani min bɛna siri fanibon da ra, aw ye o dan ni jese bulaman ye, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani len jese. Aw ye a soɔo ka na kosebɛ. ³⁷ Aw ye akasiyabere looru tige ka o lese, ka sanin la o berew bɛɛ kan; faniw bɛna dulon o berew le ra. Aw

ye nege koorinin dow lalaga ni sanin ye ka o don o berew ra. O ko, aw ye sendonyoro looru lalaga ni siranege ye ka o berew sigi o kan.»

27

Sarakajenifen lalagacogo

¹ Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «Min ye sarakajenifen* ye, aw ye o lalaga ni akasiyayiri ye fana. Aw ye a janya ke nongon na looru ye, k'a bonya fana ke nongon na looru ye. A fan naani bee janya ye ke kelen ye. A lo ye ke nongon na saba ye. ² Aw ye gban naani ke a nongon naani na, ka siranege yeele k'a bon o gbanw bee kan. ³ Aw ye sarakajenifen ta minanw bee lalaga; a buguri donminanw, ani a buguricenanw, ani a tasaw, ani a sogosogonanw, ani a takamidonnan. Aw ye o minanw bee ke ni siranege le ye. ⁴ Aw ye nege woman do ke ni siranege ye fana, k'a ke i n'a fo negesansan. Aw ye siranege koorinin naani ke ka o don a nongon naani na. ⁵ Aw ye o nege woman la sarakajenifen konkonda jukoroyoro kan, a kononoyoro ra, k'a se sarakajenifen lo cemance ra. ⁶ Aw ye akasiyabere fla tige ka o ke sarakajenifen taberew ye. Aw ye siranege yeele ka o bon o berew bee kan. ⁷ Aw ye o berew don siranege koorininw wow ra, sarakajenifen fan fla ra, ka o berew ke ka sarakajenifen ta. ⁸ Aw ye sarakajenifen lalaga ni yiriferenw ye, k'a konon lakolon to.

«Ayiwa, Musa, ne ka bisigiya min yira i ra kuru kan yan, aw ye a lalaga ka kapa ni o le ye.»

Fanibon lukene lamincigo

⁹ «Ayiwa, o ko, aw ye fanibon lukene lamini. Aw ye lukene woroduguyanfan laminifaniw dan ni len jese ye. O fan kelen janya ye ke nongon na keme ye, ¹⁰ k'a berew ke mugan ye, ani sendonyoro siranegeraman mugan, berew bena sigi minw kan. Koori minw bena ke berew ra, ani fanidulonnaw, aw ye olugu lalaga ni warigbe ye. ¹¹ Aw ye a sahiliyanfan fana lalaga o cogo kelen na. O fana janya ye ke nongon na keme ye, k'a berew ke mugan ye, ani sendonyoro siranegeraman mugan, berew bena sigi minw kan. Koori minw bena ke berew ra, ani fanidulonnaw, aw ye olugu lalaga ni warigbe ye. ¹² Aw ye lukene terebenyanfan laminifani janya ke nongon na bilooru ye; o ye lukene bonya ye. Aw ye a berew ke bere tan ye, k'a berew donyorow fana ke tan ye. ¹³ Ayiwa, lukene tereboyanfan, min ye a donda fan ye, o fana janya ye ke nongon na bilooru ye. ¹⁴ Lu donda kininboroyanfan faniw janya ye ke nongon na tan ni looru ye, k'a berew ke saba ye, k'a berew donyorow fana ke saba ye. ¹⁵ Lu donda numanboroyanfan janya ye ke nongon na tan ni looru ye fana, k'a berew ke saba ye, ka berew donyorow fana ke saba ye. ¹⁶ Fani min bena bla lu donda yere ra, aw ye o janya ke nongon na mugan ye. Aw ye o fani sogo ni jese bulaman ye, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani len jese. A berew ye ke naani ye, ka o donyorow ke naani ye. ¹⁷ Bere minw bee bena ke ka lu lamini, aw ye o fanidulonyorow bee lalaga ni warigbe ye; koori minw fana ka kan ka don o ra, aw ye o lalaga ni warigbe ye, ka berew donyorow bee ke ni siranege ye.

¹⁸ «Lu janya ka kan ka ke nongon na keme, k'a bonya ke nongon na bilooru; a laminifaniw lo ka kan ka ke nongon na looru. Fani minw bena ke ka lu lamini, aw ye o dan ni len jese ye; berew donyorow ye ke ni siranege ye.

¹⁹ «Fanibon bena lo ni nege minw ye, olugu fana ka kan ka ke siranege le ye. Fanibon ta juruw, ani lu laminifaniw ta juruw bena siri negebere minw na dugu ma, o negeberew bee ye ke siranege ye.»

Fitinadagaw manacogo

²⁰ Ayiwa, Matigi Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «Musa, i bena a fo Izirayelimogow ye ko o ye na ni oliviye turu yereworo ye, ka o ke fitinadagaw konon, janko fitinadagaw mananin ye to wagati bee. ²¹ Ayiwa, Haruna ni a dencew ye fitinablanan sigi fanibon konon, boncetegifani na fe, jennogonya kesu* be o fani min ko fe. Fitinaw mananin ka kan ka to ne na koron o lon, k'a ta wula fe fo ka taga se sogoma. O ye sariya le ye, Haruna ni a dencew, ani Izirayelimogow ka kan ka min sira tagama tuma bee.»

28

Sarakalasebagaw ta fani dontaw

¹ Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «Musa, i bena i koroce Haruna ni a dencew, Nadabu, ani Abihu, ani Elehazari, ani Itamari wele ka o gbara i yere ra. I bena olugu bo Izirayelimogow ce ra ka o bla danna ne ye, o ye sarakalasebagaya baara ke ne ye. ² I bena fani saninman dow karan i koroce Haruna ye, min be a yira ko a blara danna ne ta baara kama, ani min be a masiri, ka a ni mogow tow bo jagon na.

³ «Ayiwa, mogo minw be se baara ra kosebe, ne ka hakiritigiya di minw ma, i bena a fo olugu ye ko o ye Haruna ta faniw karan; a bena o faniw le don k'a yira ko a blara danna ka sarakalasebagaya baara ke ne ye. ⁴ O ka kan ka fani minw karan, o ye nin ye: disirafen, ani saninderege, ani forokiyajan ni forokiyasurun sogonin, ani jalamugu fugula ni cesirinan. I korocce Haruna ni a dencaw bena o faniw le don ka sarakalasebagaya baara ke ne ye. ⁵ O mogo ye o faniw baara ni sanin ye, ani jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani len jese.»

Saninderege lalagacogo

⁶ «O ka kan ka saninderege lalaga ni saninjese ye, ani jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani len jese; ka a sogo ka na. ⁷ O ye juru do don saninderege kamankun fla ra, k'a pafeyoro ni a kofeyoro tugu nagon na. ⁸ Cesirinan ni saninderege baaracogo ka kan ka ke kelen ye. A ka kan ka karan saninderege ra. A ka kan ka ke ni sanin le ye, ani jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani len jese. ⁹ Lulu bisigi min togo ye ko onikisi, o ye o fla ta, ka Izirayeli ta gba tan ni fla be togo sebe o kan ni nege ye. ¹⁰ O ye togo woro sebe lulu folo kan, ka woro sebe a flanan kan, k'a damina o be ra koroba ra, ka taga a bla o be ra fitini na. ¹¹ Aw ye Izirayeli ta gbaw togo sebe o lulu fla kan, i n'a fo seberi be ke kabakuru kan cogo min na, k'a ke tagamasiyen ye. O ko, aw ye sanin ke ka o luluw lamini. ¹² O ko, aw ye o lulu fla don saninderege kamankun fla ra, ka o ke hakirijigifen ye Izirayeli siya tan ni fla ko ra. O cogo ra, Izirayeli ta gbaw togo bena ke Haruna kamankun kan Matigi Ala na koru, k'a yira ko ne hakiri be aw ra tuma be. ¹³ O lulu bisigiw bena don fen min konu, o fana ka kan ka lalaga ni sanin le ye. ¹⁴ O ko, aw ye saninjuru fla ke ni sanin yereworo ye, k'a dan i ko jurukise be dan cogo min na; luluw bena don fen minw konu, aw ye o saninjuru noro o fenw na.»

Disirafen lalagacogo

¹⁵ «Ayiwa, o ko, aw ye disirafen lalaga, min ye kikitigenan ye; ale ni saninderege lalagacogo be be ke kelen ye. O ye a lalaga ka na, k'a pegen ni saninjese ye, ani jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani len jese. ¹⁶ A fan naani be janya ye ke kelen ye. A ye ke fla, k'a fla kuru k'a la nagon kan. A janya ye ke sibiri* na kelen, k'a bonya fana ke sibiri na kelen. ¹⁷ Aw ye lulu bisigi dow dondon a ra k'a masiri ni o ye. Aw ye o luluw ke sira naani ye. A sira folo ye ke sariduwani lulu ye, ani topazi lulu, ani emerodi lulu. ¹⁸ A sira flanan ye ke sikaribuli lulu ye, ani safiri lulu, ani jaman. ¹⁹ A sira sabanan ye ke opali lulu ye, ani agati lulu, ani ametisi lulu. ²⁰ A sira naaninan ye ke kirisoliti lulu ye, ani onikisi lulu, ani jasipe lulu. O lulu be donyoro ka kan ka lalaga ni sanin le ye. ²¹ A be lajennin be ke lulu den tan ni fla ye, ka kapa ni Izirayeli ta gbaw togo ye. Izirayelimogow ta siya tan ni fla be kelen kelen togo ye sebe ni nege ye lulu kelen kelen kan, i n'a fo tagamasiyenfenw be sebe cogo min na.

²² «Aw ye saninjuru fla lalaga ni sanin yereworo ye, k'a dan i n'a fo jurukise be dan cogo min na, ka o siri disirafen na. ²³ Aw ye sanin do gbasi ka nege koorinin fla lalaga, ka o don disirafen kun fla ra, a sanfeyoro ra. ²⁴ Aw ye o saninjuru fla siri kooriw wow ra, disirafen kun fla ra, a sanfeyoro ra. ²⁵ O ko, aw ye saninjuru kun fla to siri saninderege kamankunw na, luluw donyoro ra, ka disirafen bla na fe. ²⁶ O ko, aw ye sanin do gbasi ka koori fla were lalaga ka o siri disirafen kofeyoro ra, a kun fla min be a dugumayanfan na. ²⁷ Aw ye sanin do gbasi tuun ka koori fla were lalaga, ka o siri saninderege kamankun fla ra, lulu fla pafeyoro jukoro, karansira kere fe, saninderege cesirinan san fe. ²⁸ Aw ye disirafen ta kooriw ni saninderege ta kooriw siri nagon na ni jese bulaman ye, janko disirafen lanin ye to cesirinan san fe, saninderege kan; a kana yogoyogo ka bo saninderege kan.

²⁹ «O cogo ra, ni Haruna be don yoro saninman* konu tuma o tuma, Izirayeli ta mogo ta gbaw togo sebenin be ke disirafen min kan, min ye kikitigenan ye, o be ke a disi kan, ani a jusukun na, ka o ke hakirijigifen ye Matigi Ala na koru tuma be.»

³⁰ Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «Musa, ele bena Urimi ni Tumimi† bla disirafen jufa konu. Ni Haruna be don yoro saninman konu tuma o tuma ke Matigi Ala na koru, a ye o siri a disi ra. Tuma o tuma ni a be taga lo ne na koru, a ye ke a disi kan, ani a jusukun na, janko a ye ne sago lon k'a yira Izirayelimogow ra.»

Sarakalasebagaw ta fani tow

* **28:16** 28.16 Sibiri na kelen be se ka ben nagon na tarance le ma. † **28:30** 28.30 Urimi ni Tumimi tun ye sarakalasebaga ta baarakeminan dow ye. Ala tun be tagamasiyen dow yira sarakalasebaga ra o fenw sababu ra, janko ka Izirayelimogow ta kow panabo. Aw ye sarakalasebagaw ta kitabu fle: 8.8.

³¹ «Ayiwa, Haruna bena saninderege don forokiyajan min kan, o ka kan ka dan ni jese bulaman le ye. ³² Aw ye forokiyajan kan bo, ka fani gbiriman do karan ka a kan lamini, k'a gbiriya, janko a kana faran. ³³ Aw ye forokiyajan senkoroyoro bee masiri ni gerenadi yiriden bisigi dow ye. Aw ye o ke ni jese bulaman ye, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ka tanan dennin dow lalaga ni sanin ye ka o dondon o yiriden bisigiw ce ma. ³⁴ Ni aw ka sanin tanan dennin kelen don, aw ye gerenadi yiriden kelen gban o ra; ni aw ka sanin tanan dennin kelen don, aw ye gerenadi yiriden kelen gban o ra, fo ka taga forokiyajan senkoroyoro bee lamini. ³⁵ Haruna ye to ka o forokiyajan don, k'a ta sarakalasebagaya baara ke. Tuma min ni a be don yoro saninman* konon Matigi Ala na koron, walama ni a be bo, o tanan denninw bena mankan bo; o cogo ra a tena sa.

³⁶ «Aw ye sanin yereworo do gbasi k'a ke i n'a fo yirifiyeren bisigi do; ka seberi do ke o kan ni nege ye, i n'a fo o be tagamasiyefen sebe cogo min na. Aw ye a sebe a kan ko: A SANINYARA KA KE MATIGI ALA TA YE. ³⁷ Aw ye o sanin masirifen siri jalamugu fugula na fe, Haruna ten na, ni jese bulaman do ye. ³⁸ Haruna bena o masirifen siri a ten na; o ra, Izirayelimogow bena hakeko minw ke o ta saraka saninmanw bowagati ra, o hakew bena to ale kan. O masirifen ka kan ka ke a ten na wagati bee, janko ne Matigi Ala, ne ye son o sarakaw ma.

³⁹ «Aw ye forokiyasurun do karan Haruna ye ni len jese ye, k'a jalamugu fugula do ke ni lenfani ye, ka cesirinan do fana dan, ka o sogo, k'a ceja. ⁴⁰ Aw ye forokiyasurunw, ani cesirinanw ni banfla dow ke Haruna dencew fana ye, min be a yira ko o blara danna ne ta baara kama, ani min be o masiri, ka o ni mogo tow bo jagon na.

⁴¹ «Ayiwa, o ko, Musa, ele bena o faniw don i korocce Haruna ni a dencew ra, ka turu saninman* ke o kun na, ka o saninya ka o bla danna janko o ye sarakalasebagaya baara ke ne ye. ⁴² Aw ye kurusi do karan o ye ni lenfani ye, janko o ye o don forokiyajan jukoro ka o yere sutara. O kurusiw janya ka kan ka damina o soro ra, ka taga se fo o wotow ra. ⁴³ Ni Haruna ni a dencew be don Nogonkunben fanibon* konon tuma o tuma, walama ni o be gbara sarakajenifen na ka baara ke yoro saninman konon, o faniw ka kan ka ke o ra. Ni o te, ni o lebu yera, o be sa. O ko ka kan ka ke sariya wuribari le ye Haruna ni a ta durujaw bee fe.»

29

Sarakalasebagaw sigicogo o ta baara ra

¹ Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «Sisan i ka kan ka fen minw ke ka Haruna ni a dencew saninya ka o bla danna, janko o ye sarakalasebagaya baara ke ne ye, o fle nin ye: I bena misitoran kapaman kelen ni sagajigi fla mina, fiyen te minw na. ² I be mugu tentennin do ta fana, ka burufunubari dow lalaga; ka mugu do noonni turu ra, ka o jeni ka o ke buru ye, funufen kana ke a ra, ka jomi fana ke, ka turu ke a kan, funufen kana ke a ra. ³ I ye o bla segi do konon, ka na ni a ye yoro saninman* na, ani misitoran kapaman, ani sagajigi fla.

⁴ «I ye Haruna ni a dencew lana Nogonkunben fanibon donda ra, ka o ko ni ji ye. ⁵ O ko, i ye faniw ta ka o don Haruna ra; forokiyasurun, ani saninderege be don forokiyajan min kan, ani saninderege yere, ani disirafen, ani cesirinan min be ke ka saninderege cesiri. ⁶ I ye jalamugu fugula biri a kun na, ka sanin masirifen siri o kan a ten na. ⁷ O ko, i ye turu saninman* do ke a kun na, k'a saninya, k'a bla ne ta baara kama. ⁸ O ko, i ye Haruna dencew fana gbara i yere ra, ka olugu ta forokiyasurunw don o kan na fana; ⁹ ka o ta cesirinan siri o ce ra, ka o ta banflaw biri o kun na. Sarakalasebagaya baara bena ke olugu ta le ye tuma bee; o ye sariya dablabari le ye.

«I bena Haruna ni a dencew saninya ka o bla danna ne ta baara kama o cogo le ra.

¹⁰ «O ko, i ye na ni misitoran ye Nogonkunben fanibon* donda ra. Haruna ni a dencew ye o boro la a kun na. ¹¹ I ye o misi kan tige ne Ala na koron, Nogonkunben fanibon donda ra. ¹² I ye i borokanden su misi jori ra, k'a mun sarakajenifen* gbanw na, ka jori to seriseri sarakajenifen* senkoroyoro ra. ¹³ Ayiwa, ni i ka misi boso, misi konon turu, ani a biyen, ani a kokiri fla, ani a turu bee, i ye o bee la sarakajenifen kan k'a jeni ka ban pewu. ¹⁴ Nka a sogo to, ani a gbolo, ani a nogow, i ye taga o jeni kene ma, fanibonw ko fe. O bena ke saraka le ye min be sarakalasebagaw ta jurumun yafa. ¹⁵ O ko, i ye sagajigi kelen mina; Haruna ni a dencew ye o boro la o sagajigi fana kun na. ¹⁶ I ye o sagajigi kan tige, k'a jori seriseri sarakajenifen fan bee kan. ¹⁷ I ye a boso, k'a tigtige, k'a konofenw ni a senw ko, ka o lala sogo to ni a kunkolo kan, ¹⁸ ka sagajigi bee jeni sarakajenifen kan k'a ban. O ye saraka jeninin le ye min dira ne Matigi Ala ma; saraka jeninin lo tasuma ra min kasa ka di Matigi Ala ye.

¹⁹ «O ko, i ye sagajigi flanan mina; Haruna ni a dencew ye o boro la a kun na. ²⁰ I ye o sagajigi fana kan tige, k'a jori dɔɔnin ta k'a mun Haruna kininboroyanfan toro nunkun na, ani a dencew fana kininboroyanfan toro nunkun, ka dɔ mun o kininboroyanfan borokandenkunba ra, ani o kininboroyanfan senmandenba; o ko, i ye jori tɔ bɔn sarakajenifen fan bɛɛ kan. ²¹ Ayiwa, o ko, jori min bɔnna sarakajenifen kan, i ye o dɔ ta, ka o ni turu saninman* dɔ seriseri Haruna ni a ta faniw kan, ka dɔ seriseri a dencew ni o ta faniw fana kan. O cogo le ra, Haruna ni a dencew ni o ta faniw bɛɛ bena saninya ka ke ne ta ye.

²² «O ko, i ye o sagajigi turu, ani a kukala, ani a kɔnɔɔturu, ani a biyen, ani a kɔkiri fla ni a turu, ani a kininboroyanfan woto fara ɲɔɔn kan; sabu o sagajigi le bena ke saraka ye ka Haruna ni a dencew saninya ka o bla danna ne ta baara kama. ²³ O ko, i tun ka burufunubariw bla segi min kɔɔ, ne Matigi Ala ɲa kɔɔ, i ye burukun kelen ta o ra, ani buru turuman kelen, ani ɲɔmikum kelen. ²⁴ I ye o fenw don Haruna ni a dencew boro, ko o ye a kɔɔta san fe, ne Matigi Ala ɲa kɔɔ. ²⁵ O ko, i ye o fenw bɔ o boro, ka o jeni ni saraka jenita* ye sarakajenifen kan. Saraka jeninin lo tasuma ra Matigi Ala ye, min kasa ka di Matigi Ala ye.

²⁶ «Ayiwa, o sagajigi flanan min kera ka Haruna ni a dencew saninya ka o bla danna ne ta baara kama, i ye o sagajigi disi ta k'a wuri san fe, k'a fifa, Matigi Ala ɲa kɔɔ. O disi bena ke i yere ninyɔɔ ye.

²⁷ «O ko, i ye a fɔ Izirayelimɔɔw ye ko o sagajigi disi min fifara, ani a kaman min kɔɔtara san fe Matigi Ala ɲa kɔɔ, ko o ye fen saninmanw le ye. ²⁸ O le kɔɔn ni Izirayelimɔɔw bɛ ninsɔndiya saraka* bɔ ne ye tuma o tuma, o ka kan ka began disi ni a kaman bɔ ka o di Haruna ni a ta duruja ma, sabu saraka lo min kɔɔtara san fe; jenɲɔɔnya sarakaw ra, began saraka* yɔɔ min kɔɔtara san fe, o ye Matigi Ala ta le ye; o ye Haruna ni a ta duruja ninyɔɔ ye.

²⁹ «Haruna ta fani saninmanw bena ke a dencew ta le ye ale sanin kɔ. Olugu ra, ni o nana turu ke min kun na ka o sigi sarakalasebagaya baara ra, o tigi le bena o fani saninmanw don. ³⁰ Haruna dence min bena sigi a nɔ ra sarakalasebagaya ra, ale bena o derege don tere wolonfla, ka sɔɔ ka don ɲɔɔnɲɔnɲɔn fanibon kɔɔ, Ala ta yɔɔ saninman* na ka sarakalasebagaya baara damina.

³¹ «Ayiwa, sagajigi min kera saraka ye ka Haruna ni a dencew sigi sarakalasebagaya ra, i ye o sogo tɔ ta ka taga a tobi yɔɔ saninman dɔ ra. ³² Haruna ni a dencew ye a sogo domu, ani buru minw bɛ segi kɔɔ. O ye o domu ɲɔɔnɲɔnɲɔn fanibon da ra. ³³ O saraka minw kera ka jurumun kafari, ka sarakalasebagaw saninya ka o bla sarakalasebagaya ra, ayiwa, sarakalasebagaw dɔɔn le ka kan ka o sarakaw domu. Mɔɔ wɛɛ man kan k'a domu, sabu saraka lo min dira Ala ma. ³⁴ Ayiwa, ni o sogo walama ni o buru dɔ sira, o ye a jeni k'a ban pewu; a man kan ka domu, sabu fen saninman lo.

³⁵ «Ne ka ci minw bɛɛ fɔ i ye Haruna ni a dencew ko ra, i ye o ciw bɛɛ ke a cogo ra. I ka kan ka tere wolonfla le ke ka o saninya ka sɔɔ ka o bla sarakalasebagaya baara ra.

³⁶ «O tere wolonfla kɔɔ, i ka kan ka misitoran kelen faga lon o lon, ka o ke ka jurumun kafari. I bena sarakajenifen saninya ni o saraka le ye. O ko, i ye turu saninman* seriseri sarakajenifen kan, k'a saninya. ³⁷ Tere wolonfla kɔɔ, lon o lon i ye o saraka bɔ ka jurumun kafari, ka sarakajenifen saninya. O cogo ra, sarakajenifen bena ke fen saninyaninba ye. Ni fen o fen ka maga sarakajenifen na, o bɛ saninya fana.»

Saraka min ka kan ka bɔ lon o lon

³⁸ «Ayiwa, i ka kan ka saraka minw bɔ sarakajenifen* kan lon o lon, o ye nin ye: sagaden fla, minw si ka san kelen sɔɔ; i ye o faga lon o lon. O man kan ka dabra fiyewu. ³⁹ I ye kelen faga sɔɔma, ka tɔ kelen faga wula fe. ⁴⁰ Sɔɔma, ni i bɛ sagaden fɔɔ ke saraka ye, i ye mugu tentennin kilo saba, ani oliyiye turu litiri kelen ni tarance ɲagami ɲɔɔn na, ka rezenji litiri kelen ni tarance ta, ka o fara saraka kan. ⁴¹ Wula fe, ni i bɛ sagaden flanan ke saraka ye, i bɛ mugu saraka*, ani rezenji saraka* fara a kan, i n'a fɔ sɔɔmada ta. A ye ke saraka jeninin ye tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye. ⁴² Nin ye saraka jenita* le ye; i ni i ta duruja nataw ka kan ka o saraka bɔ lon o lon ɲɔɔnɲɔnɲɔn fanibon donda ra ne ɲa kɔɔ. Ne bena ne yere yira aw ra o yɔɔ le ra, ka kuma i fe. ⁴³ Ne bena ne yere yira Izirayelimɔɔw ra o yɔɔ le ra. Ne ta nɔɔɔ bena o yɔɔ saninya. ⁴⁴ Ne le bena ɲɔɔnɲɔnɲɔn fanibon ni sarakajenifen saninya. Ne le fana bena Haruna ni a dencew saninya janko o ye sarakalasebagaya baara ke ne ye. ⁴⁵ Ne bena sigi Izirayelimɔɔw cɛ ra, ka ke o ta Ala ye. ⁴⁶ O fana bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye, o ta Ala; ko ne ka o labɔ Misiran jamana ra, janko ne ye sigi o cɛ ra. Ne le ye Matigi Ala ye, o ta Ala.»

30

Wusunanjenifen lalagacogo

¹ «Aw ye sarakabonan do lalaga, ka wusunan saraka bo o kan. Aw ye a lalaga ni akasiyayiri ye. ² A janya ye ke nongon* na kelen ye, a bonya fana ye ke nongon na kelen ye. A janya ni a bonya bee ye ke kelen ye, a lo ye ke nongon na fla ye. Aw ye gbanw ke a nongon naani bee ra. ³ Aw ye sanin yereworo yeele, k'a bon a yoro bee kan; a sanfeyoro ni a kerefeyorow ni a gbanw bee. Aw ye a konkondaw bee lamini ni sanin ye. ⁴ Aw ye sanin koorinin fla gbasi ka o don a konkondaw jukoro, a fan fla ra. Aw ye bere fla don o wow ra; aw bena a ta ni o berew le ye. ⁵ Aw ye o berew lalaga ni akasiyayiri ye, ka sanin yeele k'a bon o yorow bee kan. ⁶ Aw ye wusunanjenifen sigi boncetigefani nafeyoro ra; jenogonya kesu* ni jurumun kafariyoro be o boncetigefani min ko fe, ne bena to ka ne yere yira i ra o yoro le ra.

⁷ «Ayiwa, Haruna ye to ka wusunan kasadiman don o wusunanjenifen kan sogoma o sogoma, tuma min ni a be don ka fitinadagaw laben. ⁸ Ni a donna wula fe fana ko a be fitinaw mana, a ye wusunan do don. O wusunan kasadiman ka kan ka don tuma bee ne Matigi Ala na koru. Aw ta durujaw bee ka kan k'a ke ten le.

⁹ «Aw kana wusunan suguya were don o wusunanjenifen kan, walama ka saraka jenita* do jeni a kan, walama ka siman saraka* bo a kan, walama ka rezenji saraka* bon a kan.

¹⁰ «Haruna ka kan k'a saninya san konu sipaga kelen. Ni a ka began min ke ka jurumun kafari, a ye o jori do ta k'a mun wusunanjenifen gbanw na. Aw ta duruja nataw bee ka kan k'a ke ten le tuma bee. O wusunanjenifen bena bla danna, ka saninya, ka ke ne Matigi Ala ta ye.»

Mogow jateri, ani ninsongo

¹¹ Ayiwa, Matigi Ala k'a fo Musa ye tuun ko: ¹² «Ni i be Izirayelimogow jate tuma min na, o bee kelen kelen ka kan ka o nin kunmabosara di ne ma; ni o te, banajugu dow bena o soru o jateri wagati ra. ¹³ Ayiwa, o bena o wari di cogo min na, o ye nin ye: mogu o mogu jatera, o bee kelen kelen ye warigbe garamu woru jagon di, ka kana ni yoro saninman* ta jate ye. Ala ta yoro saninman ta jate ra, o warigbe be ben garamu tan ni fla le ma†. O warigbe tarance le bena ke ne Matigi Ala ta ye.

¹⁴ «Ni mogu o mogu jatera, k'a ta san mugan na, o bee ka kan ka ne Matigi Ala ta di. ¹⁵ Do man kan ka fara nafortotigi ta kan, do fana man kan ka bo fagantan ta ra. A fora ko bee ka kan ka da min di k'a ke a nin kunmabosara ye, bee ye o le di Matigi Ala ma. ¹⁶ Ni i ka o wari mina Izirayelimogow fe tuma min na, i ye o ke ka Jagonkunben fanibon* baara ke. O le ra ne hakiri bena to Izirayelimogow ra ka o nin kunmabo.»

Siranegetasaba lalagacogo

¹⁷ Matigi Ala k'a fo Musa ye tuun ko: ¹⁸ «Aw ye tasaba do lalaga ni siranege ye, ka siginan ke a ra, k'a sigi Jagonkunben fanibon ni sarakajenifen furance ra, ka ji ke a konu. Sarakalasebagaw bena o yere saninya ni o ji le ye. ¹⁹ Haruna ni a dencew bena o boro ni o senw ko a ra, ²⁰ ka soru ka don Jagonkunben fanibon konu, janko o kana sa; ani fana ni o be gbara sarakajenifen na, ka o ta sarakalasebagaya ke, ka saraka jeni ne ye, ²¹ o ka kan ka o borow, ani o senw ko, janko o kana na sa. O sariya bena ke sariya wuribari le ye Haruna ni a ta durujaw fe.»

Turu saninman lalagacogo

²² Matigi Ala k'a fo Musa ye tuun ko: ²³ «Turu kasadimanw bee ra pumanman dow fara jagon kan: mire jiman kilo looru, ani sinamone kasadiman kilo fla ni tarance, ani kaneli kasadiman kilo fla ni tarance, ²⁴ ani kase kasadiman kilo woru; o bee ye ke ka kana ni yoro saninman* ta jate ye, ka oliviye turu litiri woru fara o bee kan. ²⁵ Turulalagabaga do ye o bee pagami jagon na, k'a ke turu kasadiman ye, ani turu saninman*. O turu saninman* le bena ke ka sarakalasebagaw saninya.

²⁶ «I bena o turu le seriseri Jagonkunben fanibon kan, k'a saninya k'a bla danna Ala ye, ani jenogonya tagamasiyen kesu*, ²⁷ ani burutabali, ani fitinablanan ni a minanw bee, ani wusunanjenifen, ²⁸ ani sarakajenifen ni a minanw bee, ani saninyari minan ni a siginan. ²⁹ I ye o fenw bee saninya ka o bla danna ne Ala ye. O fenw bena ke fen saninyaninbaw le ye. Ni fen o fen ka maga o ra, o fen be saninya. ³⁰ I ka kan ka o turu le seriseri Haruna ni a dencew kan ka o saninya, janko o ye sarakalasebagaya baara ke ne ye.

* **30:2** 30.2 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma. † **30:13** 30.13 Heburukan na a fora ko sikele ye gera mugan ye. Sikele ye garamu tan ni fla ye, gera ye garamu tarance ye.

dencew torow ra, aw ye o bee bo ka na ni o ye yan.» ³ O yoronin bee, o bee ka o ta sanin tororanegew bo ka na ni o ye Haruna fe. ⁴ Haruna ka o tororanegew mina ka o yeele, ka o ke misiden bisigi do ye. Izirayelimogow ka o ye minke, o perenna ko: «Izirayelimogow, aw ta ala ye nin ye! Ale le ka aw labo Misiran jamana ra!» ⁵ Haruna k'a ye ko o diyara mogow ye minke, a ka sarakajenifen do lo misiden saninlaman ja fe, ka peren k'a fo mogow ye ko: «Sini an bena panagbeba ke ka Matigi Ala bato!» ⁶ O dugusagbe, o wurira sogomada jooa fe, ka saraka jenita* dow bo, ani jennogonya sarakaw*. Mogow sigira ka domuni ke, ka min; o ko, o wurira ka don ke ka o yere panagbe.

Matigi Ala dimina Izirayelimogow koru

⁷ Matigi Ala ko Musa ma ko: «Jigi i ye taga, sabu i ka i ta mogow minw labo Misiran jamana ra, o ka kojuguba ke. ⁸ Ne tun ka sira min yira o ra, o ka o yere mabo o le ra yoronin kelen na tan ka ban. O ka misiden do lalaga ni sanin ye, ka biri o koru ka o bato, fo ka saraka bo a ye k'a fo ko: «Izirayelimogow, aw ta ala ye nin ye! Ale le ka aw labo Misiran jamana ra!» » ⁹ Matigi Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «Ne k'a ye ko nin mogow ye mogow torokungbelenw le ye. ¹⁰ Ayiwa, ele ye i nin bo a ra k'a to ne ma. Ne dimina o koru cogo min na, ne bena o bee halaki ka ban pewu ten le. Ne bena ele Musa doron ta duruja le ke siyaba ye.»

Musa ka Matigi Ala daari

¹¹ Musa ka Matigi Ala daari kosebe. A ko: «Matigi Ala, i ka i ta mogow minw labo Misiran jamana ra i ta sebgaya ni i ta baraka sababu ra, mun koson i dimina o mogow koru tan? ¹² Ni i ka o ke, Misirankaw bena a fo ko: «Ala k'a ta mogow labo Misiran ka taga kojugu le ke o ra.» O bena a fo ko i tun b'a fe ka taga o faga kuruw ce ra yi le, ka o si tunu ka bo dugukolo kan.

«O ra, Matigi Ala, sabari ka i ta dimi mala. I b'a fe ka kojuguba min ke i ta mogow ra, i ta miiriya yelema ka o dabra. ¹³ I hakiri to i ta jonw na, an bemacew Ibrahima, ani Isiyaka, ni Izirayeli. I tun ka layiri ta olugu ye, ko i bena o ta duruja caya i n'a fo lolow, ani i ka jamana min layiri ta o ye, i ko i bena o di o ta durujaw ma, k'a ke o ta ye wagati bee.»

¹⁴ Ayiwa, Musa ka Matigi Ala daari ten minke, Matigi Ala tun ko, ko a bena kojuguba min ke a ta mogow ra, a k'a ta miiriya yelema ka o dabra, a ma o ke tuun.

Musa jigira ka bo kuru kunna

¹⁵ Musa jigira ka bo kuru kunna ni jennogonya walaka fla ye a boro. Ala ta sariyaw tun sebenin be a fan fla bee kan, ¹⁶ Matigi Ala yere boro le tun ka o walakaw lalaga. Seberi min tun fana be a kan, o tun ye a yere boro no le ye.

¹⁷ Ayiwa, ka Musa ni Yosuwe nato to, o ka mankan do men. Yosuwe ko Musa ma ko: «Kere mankan do be bora dugu koru.» ¹⁸ Musa ko Yosuwe ma ko: «Nin te kerekan ye. Sesorobaga kan te, sesorobari kan te fana. Ne be min menna, o ye donkirilakan le ye.»

¹⁹ O surunyara mogow ra minke, Musa ka misiden saninlaman ye, ka mogow ye o be don kera k'a lamini. Ayiwa, Musa dimikojugu fe, kabakuru walaka minw tun be a boro, a ka o firi, ka o cici kuru sen koru. ²⁰ O tun ka misiden min lalaga, a ka o jeni; k'a to mugumugu, ka o mugu pagami ji ra, k'a di o ma, ko o ye a min.

²¹ O ko, Musa ko Haruna ma ko: «O tuma, nin mogow ka mun le ke ele ra, ka na a to i sonna ka nin jurumunba jagon lase o ma?» ²² Haruna ko: «Ne matigice, sabari i kana dimi. Kojugu ka di nin mogow ye cogo min na, ele yere ka o lon. ²³ O nana a fo ne ye ko: «Haruna, batofen dow lalaga an ye, minw bena bla an tagamato ja fe ka taga; sabu nin ce min ka an labo Misiran jamana ra, min ye Musa ye, an te a yera, an m'a lon fen min k'a soru.» ²⁴ Ne k'a fo o ye o le ra, ko ni sanin be mogow o mogow fe, a ye na ni a ye. O nana ni sanin ye ka na a di ne ma. Ne ka a don tasuma ra k'a yeele minke, a kera nin misiden le ye.»

Ce waga saba fagara Izirayelimogow ra

²⁵ Ayiwa, Musa k'a ye ko Haruna ka mogow to o yere ma, o ka o sago ke. A k'a ye ko sisan olugu juguw bena yereko o ma. ²⁶ Musa tagara lo dugu donda ra ka peren ko: «Minw be Matigi Ala kanu, olugu ye na ne koru yan!» Levi ta gbamogow bee nana jagon kuben Musa koru. ²⁷ Musa ko o ma ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Aw ra ce bee kelen kelen ye a ta kerekemuru ta. Aw ye fanibonw bee yaala, ka aw balemacew, ni aw teriw, ni aw sigijogonw faga.» » ²⁸ Musa ka min fo, Levi ta mogow k'a ke ten. Ce waga saba le fagara mogow ce ra o lon na. ²⁹ Musa ko Levi ta mogow ma o le ra ko: «Bi aw ka aw yere bla danna Matigi ta baara kama, sabu aw ma sigiya hali ka aw dencew ni aw balemacew faga. Matigi Ala ye baraka don aw ra bi.»

Musa ka Matigi Ala daari tuun

³⁰ Ayiwa, o dugusagbe, Musa k'a fo mogow bee ye ko: «Aw ka jurumunba le ke. Ne bena kosegi kuru kunna ka taga Matigi Ala fe, ka taga a daari k'a fle, ni a bena son ka yafa aw ma.» ³¹ Musa kosegira o le ra kuru kunna Matigi Ala fe. A tagara a fo a ye ko: «E, Matigi Ala, nin mogow ka jurumunba le ke. O ka batofen saninlaman le lalaga k'a bato. ³² Sisan ne be i daari, i ye yafa o ma. Ni i te se ka yafa o ma, o tuma i ye ne togow josi ka bo i ta panamanya kitabu konko.» ³³ Matigi Ala ko: «Ne tena ele togow josi. Minw ka ne hake ta, ne bena olugu togow le josi ka bo ne ta panamanya kitabu konko. ³⁴ Ayiwa, sisan, taga. Ne ka jamana min yira i ra, i ye taga ni nin mogow ye o jamana ra; ne ta meleke bena ke ni i ye. Nka ni ne ta hakebolon sera, ne bena ne hake bo o ra o ta kojuguw koson.»

³⁵ Ayiwa, Matigi Ala nana a hake bo Izirayelimogow ra o misiden koson, o tun ko Haruna ye o misiden min lalaga o ye.

33

Matigi Ala bora Izirayelimogow ce ra

¹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: «I ka Izirayelimogow minw labo Misiran jamana ra, i ni o mogow ye wuri ka bo yan. Ne karira Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ye ko ne bena jamana min di o ta duruja ma, aw ye taga o jamana ra. ² Ne bena ne ta meleke bla aw ja, ka taga Kanaanakaw ni Amorikaw ni Hetikaw ni Perezikaw ni Hevikaw ni Yebusikaw ghen ka bo o jamana ra. ³ Aw ye wuri ka taga o jamana ra, konko ni li be woyo o jamana min na. Nka ne yere le tena ke ni aw ye, ni o te, ne bena aw halaki sira ra; sabu aw ye mogow torokungbelenw le ye.»

⁴ Ayiwa, jama ka o kumagbelenw men minke, o jusu kasira. Mogow si ma son ka masirifen don a yere ra; ⁵ sabu Matigi Ala tun k'a fo Musa ye ko a ye a fo Izirayelimogow ye ko: «Aw bee ye mogow torokungbelenw le ye. Ni ne ka ke ni aw ye ka hali wagati doonin doron ke, ne bena aw halaki le. O ra aw ye aw ta masirifenw bee bo aw yere ra; o ko, ne bena min ke aw ra, ne bena o lon.»

⁶ Izirayelimogow ka o yere mabo Horebu kuru ra; o ka o ta masirifenw bee bo o yere ra.

Musa ni Ala ta Nogonkunben fanibon

⁷ Ayiwa, Musa ka fanibon do ta ka taga a lo kene ma, k'a yoro janya fanibon tow ra. A ka o fanibon togow la ko Nogonkunben fanibon*. Ni mogow o mogow tun b'a fe ka Matigi Ala sago lon ko do ra, o tigi tun be bo ka taga Nogonkunben fanibon yoro le ra, dugu ko fe. ⁸ Ni Musa tun be tagara o fanibon konko tuma o tuma, mogow bee tun be bo ka lolu o ta fanibonw dondaw ra, ka Musa tagato fle, fo ka taga a don fanibon konko. ⁹ Ni Musa tun ka don o fanibon konko, sankaba jamijan tun be jigi ka na lo fanibon da ra; Matigi Ala tun be kuma Musa fe. ¹⁰ Ni Izirayelimogow tun ka sankaba jamijan lonin ye fanibon da ra, o bee tun wurira ka lo o ta fanibonw dondaw ra, ka biri dugu ma ka Ala bato.

¹¹ Matigi Ala tun be kuma ni Musa ye da ni da, i n'a fo mogow ni a teri be kuma cogo min na. O ko, Musa tun be kosegi ka taga jama fe. Nka a ta baaraden kanbelen Yosuwe, Nuni dence, ale tun be to o Nogonkunben fanibon konko yi.

Musa ta Aladaari

¹² Ayiwa, Musa k'a fo Matigi Ala ye ko: «Matigi Ala, i ko ne ma ko ne ye taga ni nin mogow ye, nka min bena ne blasira, ka ne demɛ, i ma o tigi yira ne ra; k'a soro i ko ne ye i tericesobe le ye, ko ne ko ka di i ye. ¹³ Ayiwa, ni ne ko ka di i ye, i ka ko minw latige, o yira ne ra, k'a to ne ye i lon; ni o kera, ne bena a lon kan ra ko i be ne kanu. Matigi Ala, i hakiri to a ra ko nin mogow ye i yere ta mogow le ye.»

¹⁴ Matigi Ala ka Musa jaabi ko: «Ayiwa, ne yere bena ke ni i ye, ka jususuma di i ma.» ¹⁵ Musa ko Ala ma ko: «Ni i yere koni tena ke ni an ye, o tuma i kana a to an ye bo yan. ¹⁶ Can ra ni ele tena ke ni an ye, k'a yira ko an ni dugukolo siya tow te kelen ye, o tuma ne ni i ta mogow bena a lon cogo di ko an ko ka di i ye?»

¹⁷ Ayiwa, Matigi Ala ko Musa ma ko: «I ka min daari ne fe ne bena o ke i ye, sabu ne neemara i ye, i ye ne teri sobe le ye fana.» ¹⁸ Musa ko Ala ma ko: «Ne be i daari, ko i ye i ta nooro yira ne ra.» ¹⁹ Ala ko: «Ne bena teme i ja fe, ka ne ta numanya yira i ra, ani ka ne togow fo i ye, i ye a men; ko: ne ye Matigi Ala le ye; ni ne b'a fe ka makari mogow min na, ne be makari o tigi ra. Ni ne ko ne be hina min na, ne be hina o tigi ra fana. ²⁰ Nka, i te se ka ne pada ye; sabu mogow si te se ka ne pada ye, k'a panamanya tuun.»

²¹ Matigi Ala ko tuun ko: «Yoro do fle ne kere fe yan. I bena lo farakuru do kan o yoro ra. ²² Ni ne ta nooro be teme tuma min na, ne bena i dogo farawo do ra; ne bena ne boro

ke ka i datugu, fo ne ye teme ka taga. ²³ O ko, ne bena ne boro bo i kan; ne temenin ko le, i bena ne ko ye. Nka ne pada te se ka ye.»

34

Walakakuraw

¹ Matigi Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «Walaka fla were lese, k'a ke i n'a fo i tun ka minw cici. Ne tun ka kuma minw sebe o walaka folow kan, ne bena o jogon sebe o walakakuraw fana kan. ² I ye i yere laben sani dugu ye gbe. Sogomada jooa, i ye yelen ka na lo Sinayi kuru kuncɛ ma, ka ne kono yi. ³ Mogo si kana yelen ni i ye. Mogo si kana ye kuru fan si ra fana, hali sagaw ni misiw kana domuni ke kuru kere fe.»

⁴ Musa ka kabakuru walaka fla lese i n'a fo folotaw. Sogomada jooa fe, a wurira ka yelen Sinayi kuru kunna ni walaka fla ye a boro, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo a ye cogo min na.

⁵ Matigi Ala jigira sankaba ra ka na lo Musa koro, k'a yere togo fo. ⁶ A temena Musa ja koro k'a fo ni fanga ye ko: «Ne le ye Matigi Ala ye, ne le ye Matigi Ala ye, hina tigi Ala, ani Ala min be makari. Ne te dimi jooa, ne ta jumanya ni ne ta kankelentigiya ka bon. ⁷ Ne be kopuman ke mogow ye, k'a ke o ta denw ye, ani o ta denw ta denw, fo ka taga se o ta duruja wagakelennan ma. Ne be terenbariya ni hake ni jurumun yafa mogow ma. Nka ne te kojugukebaga jarakibari to. Ne be faw ta hakes bo o denw na, k'a bo o ta denw ta denw na, fo ka taga se o ta duruja sabanan ni a naaninan ma.»

⁸ O yorɔnin beɛ, Musa birira dugu ma ka Matigi Ala bato. ⁹ A ko: «Matigi ni a kera ko ne ko ka di i ye, o tuma i ye son ka ke ni anw ye. Sabu nin mogow ye mogo torokungbelenw le ye; nka ne be i daari ko i ye an ta jurumunw ni an ta terenbariyaw yafa an ma, ka an jate i ta mogow ye.»

Ala ka jɛnɔɔɔnya don ni Izirayɛlimogow ye tuun

¹⁰ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Ayiwa, ne bena jɛnɔɔɔnya don ni aw ye tuun. Ne bena kabakow ke i ta mogow beɛ ja na, kabako minw ma deri ka ke dugukolo yoro si ra folo, ani min ma ke siya were ce ra ka ye. Mogo minw beɛ be ni i ye, olugu beɛ bena ne ta kewalew ye, sabu ne bena se di i ma k'a to i ye ko minw ke, o bena ke siranyakobaw le ye. ¹¹ Ne be ci minw fora aw ye bi, aw ye aw janto o ciw ra kosebe. Ni o kera, ne bena Amɔrikaw ni Kanaanakaw ni Hetikaw, ni Perezikaw, ni Hevikaw, ni Yebusikaw ghen ka bo aw ja. ¹² Nka aw bena don jamana min kono, aw ye aw yere korosi o mogow ra kosebe; aw kana jɛnɔɔɔnya foyi don ni o jamana mogow ye, janko o kana na ke sababu ye ka aw lafiri. ¹³ Aw ye o ta sarakabonanw waraga; aw ye o ta kabakurujanw cici, ka o ta jo musoman Asera ta berew tigtige.

¹⁴ «Aw fana man kan ka biri batofen were koro k'a bato, sabu ne togo ye ko <Ala min t'a fe batofen were ye bato ale ko>; ne t'a fe aw ye ne ni batofen were kanu jogon fe fiyewu. ¹⁵ O koson aw kana jɛnɔɔɔnya don ni o jamanaw mogow ye. Ni o te, ni o be o ta jow bato, ani ka o son tuma min na, o bena aw wele, aw fana bena taga o sonnikefenw domu ni o ye. ¹⁶ Ni aw ka jɛnɔɔɔnya don ni o ye fana, a laban aw bena o denmusow furu ka o di aw dencew ma. Ni o kera, ni o denmusow be o ta jow bato, o bena aw dencew nege k'a to olugu fana ye o jow bato.

¹⁷ «Aw kana nege yeele ka o ke batofen do ye k'a bato.

¹⁸ «Aw ka kan ka burufunubari panagbe* ke. Ni Abibu karo sera, ka kana ni wagati latigenin ye, i n'a fo ne k'a fo aw ye cogo min na, aw ka kan ka burufunubari le domu, sabu aw bora Misiran jamana ra o karo le ra.

¹⁹ «Dence folo beɛ bena bla danna ka ke ne ta ye, hali beganw ta den folo cemanw, ani misiw, ani sagaw, ani baw beɛ. ²⁰ Nka ni faliden lo, aw ye sagaden walama baden do di a no ra k'a kunmabo. Ni aw t'a fe k'a kunmabo, o tuma aw ye a kan kari k'a faga. Aw ka kan ka aw yere dence folow beɛ kunmabo fana.

«Mogo si kana na ne ja koro fana, ka na ne bato, k'a soro foyi te a boro k'a di ne ma saraka ye.

²¹ «Aw ka kan ka baara ke tere woɔɔɔ, ka nenekiri a tere wolonflan. Hali ni senekewagati lo, walama simantigewagati, aw ka kan ka nenekiri.

²² «Ni aw be aw ta simankura kun folow tige tuma o tuma, aw ye logokunw ta panagbe ke*. Ni san yelemana fana, ni aw be aw ta forow yiridenw ladon tuma min na, aw ye simanladon panagbe ke.

²³ «O cogo ra, san o san, ceɛw beɛ ka kan ka na sipaga saba ne ja koro, o panagbew ra, ne Matigi Ala, Izirayeli ta Ala.

* 34:22 34:22 Logokunw ta panagbe ni simantige panagbe beɛ ye kelen ye.

²⁴ «Ne bena siya tɔw gben ka bɔ aw na, ka dɔ fara aw ta jamana bonya kan. Hali ni aw bɛ taga ne ta yɔrɔ saninman na, ka taga Matigi Ala, aw ta Ala bato sɔnaga saba san o san, ne tena sɔn k'a to siya si ye nabo aw ta jamana fe k'a ta aw ko fe.

²⁵ «Ni aw b'a fe ka began saraka bɔ ne ye, aw kana o jori ni burufuninin kori nɔgon na. Jɔnyaban nanagbe* ta sarakasogo fana man kan ka bla k'a si.

²⁶ «Aw ka kan ka na ni aw ta simankura kun fɔlow ye Matigi Ala, aw ta Ala ta batoso kɔnɔ. Aw kana badennin tobi ni a ba ta nɔnɔ ye.»

²⁷ Ayiwa, Matigi Ala k'a fɔ Musa ye tuun ko: «Nin kumaw sebe, sabu ne bɛ jɛnɔgɔnya don ni ele ni Izirayelimɔgɔw bɛɛ ye ka kapa ni nin kumaw le ye.»

²⁸ Musa ka tere binaani ni su binaani le kɛ ni Matigi Ala ye. A ma domuni kɛ, a ma ji min. Matigi Ala ka jɛnɔgɔnya ta sariyaw sebe walakaw kan, sariya tan, k'a di a ma.

Musa jigira ka bɔ Sinayi kuru kan

²⁹ Musa jigito ka bɔ Sinayi kuru kan, jɛnɔgɔnya ta sariyaw tun sebera walaka fla min kan, a jigira ni o ye a boro. Nka Musa tun m'a lon ko ale pada tun bɛ manamanana sabu ale kumana ni Ala ye.

³⁰ Haruna ni Izirayelimɔgɔw bɛɛ ka Musa pada fle; o k'a ye ko a pada bɛ manamanana. O siranna, o ma sɔn ka gbara a ra.

³¹ Musa ka o wele; Haruna ni jama nɔmɔgɔw bɛɛ nana Musa kɔrɔ. Musa kumana o fe. ³² O ko, Izirayelimɔgɔ tɔw bɛɛ gbarara Musa ra. Matigi Ala tun ka ci minw fɔ a ye Sinayi kuru kan, a ka o bɛɛ lase o ma.

³³ Musa kumana o fe ka ban tuma min na, a ka fani dɔ biri a pada ra, a pada manamanako kɔsɔn.

³⁴ K'a ta o wagati ra, ni Musa tun bɛ taga Matigi Ala fe tuma o tuma ka taga kuma ni a ye, a tun bɛ fani bɔ a pada ra, fɔ ka taga a bɔ o yɔrɔ ra. Ni a bora yi, ni Matigi Ala tun ka min fɔ a ye, a tun bɛ o fɔ Izirayelimɔgɔw ye. ³⁵ Ni Izirayelimɔgɔw tun ka Musa pada fle, o tun bɛ a pada manamanato ye; o tuma Musa tun bɛ fani biri a pada ra tuun. Ni a bɛ taga kuma ni Ala ye, a bɛ fani bɔ a pada ra.

Fanibon saninman lɔri

35

Nenekirilon ta ko

¹ Musa ka Izirayelimɔgɔw bɛɛ wele ka o lajen k'a fɔ o ye ko: «Matigi Ala ka ci minw fɔ, o le ye nin ye: ² «Aw ka kan ka baara kɛ tere wɔrɔ, nka a tere wolonflanana ka kan ka kɛ lon saninman le ye, ka kɛ Nenekirilon ye; o lon blara danna ka Matigi Ala bonya; ni mɔgɔ o mɔgɔ ka baara kɛ o lon na, o tigi ka kan ka faga. ³ Aw kana hali tasuma mana aw ta sow si kɔnɔ o lon na.» »

Fɛn minw ka kan ka di ka fanibon saninman lɔ

⁴ Ayiwa, Musa kumana Izirayelimɔgɔw bɛɛ lajennin fe tuun k'a fɔ o ye ko: «Matigi Ala k'a fɔ fana, ⁵ ko aw bɛɛ ye dɔ bɔ aw borofenw na ka o di ale Matigi Ala ma. Mɔgɔ o mɔgɔ bɛ sɔn k'a di ni nɔninyanuman ye, o tigi ye na ni a borofenw ye Matigi Ala fe. Aw bɛ se ka fɛn minw di, o ye nin ye: sanin, ani warigbe, ani siranɛge, ⁶ ani sagasijese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani lenfani fiyenman, ani basiw, ⁷ ani sagajigi gholo min logira k'a wulen, ani gbolojalan, ani akasiyayiri, ⁸ ani fitinaturu, ani kasadiyanan minw bɛ kɛ ka turu saninman* ni wusunan lalaga, ⁹ ani onikisi lulu, ani lulu were minw bɛna kɛ ka saninderege ni disirafen masiri.»

Baara min ka kan ka kɛ fanibon na

¹⁰ Musa ko: «Minw bɛɛ bɛ se bororabaara ra fana, olugu ye na Matigi Ala ta baara kɛ. ¹¹ O bɛna faninman lɔ, ani fani min bɛna kɛ k'a datugu, ani gholo minw bɛna biri a kunna, ani a nege koorininw, ani a yiriferenw, ani a berew, ani a yiriw, ani a yiriw jusiginanw, ¹² ani jɛnɔgɔnya kesu* ni a berew, ani a datugunan, ani bonɔtɛgefani min bɛ fanibon ɔtɛge fla ye, ¹³ ani tabali ni bere minw bɛ kɛ k'a ta, ani a minanw bɛɛ, ani sarakaburu minw bɛ bla tabali kan, ¹⁴ ani fitinablanan ni a minanw, ni a fitinadagaw, ani a fitinaturu, ¹⁵ ani wusunanjenifen ni bere minw bɛ kɛ k'a ta, ani turu saninman*, ani wusunan kasadiman, ani fani min bɛna siri fanibon donda ra, ¹⁶ ani sarakajɛnifen ni a ta negesansan, ani bere minw bɛ kɛ k'a ta, ani a minanw bɛɛ, ani minanba ni a siginan, ¹⁷ ani lu laminifani, ani a yiriw, ani a jusiginanw, ani fani min bɛ siri lu donda ra ¹⁸ ani fanibon ta negeberew, ani lu laminifaniw ta negeberew, ani a juruw, ani sarakalasebagaw bɛna fani saninman minw don ka sarakalasebagaya kɛ Ala ta yɔrɔ saninman* na; ¹⁹ o ye sarakalasebaga Haruna ta fani saninmanw, ani a dencew ta sarakalasebagaya fani saninmanw ye.»

Izirayelimogow ka o borofenw di

²⁰ Ayiwa, o kuma fonin ko, Izirayelimogow bee bora Musa koro.

²¹ A ko donna minw bee jusu ra, ani nyaninyanuman tun be minw kono, olugu bee nana ni o borofenw ye, ka na o di Matigi Ala ma, Ngonkunben fanibon* ni a minanw bee ta baara kama, ani sarakalasebagaw ta faniw.

²² Ce fara muso kan, o bee nana ni o borofenw ye; nyaninyanuman tun be min o min na, o bee nana ni o ta saninw ye: tororanegew, nunnanegew, borokandennege, bororanegew, ani sanin suguya bee. Min o min tun b'a fe ka sanin di Matigi Ala ma, o ka o di.

²³ Jese bulaman tun be minw fe, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, walama len jese, walama basiw, walama sagajigi gbolo wulennin, walama gbolojalan, olugu bee nana ni o ye.

²⁴ Min o min tun b'a fe ka warigbe walama siranegew di Matigi Ala ma, olugu bee nana ni o ye ka na o di Ala ma. Akasiyayiri tun be minw fe, ni a tun be se ka Ala ta yoro saninman ta baara ja, olugu nana ni o ye fana.

²⁵ Muso minw tun be se jese munu na, olugu ka jese munu ka na ni o ye: jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani len jese. ²⁶ Nin baara ko diyara muso minw bee ye, ni o be se baara ra kosebe, olugu ka basiw munu k'a ke jese ye, ka na o di.

²⁷ Izirayelimogow ta jamogow nana ni onikisi luluw ye, ani lulu suguya werew, minw bena don saninderege ni disirafen na; ²⁸ o nana ni kasadiyananw ye, ani turu min be don fitinaw na, ani min be ke ka sarakalasebagaw saninya, ani min be don wusunana kasadiman na.

²⁹ Ayiwa, Matigi Ala tun ka o baara min yira Musa ra, o baara ko tun be Izirayelimogow minw bee jusu ra, ce fara muso kan, olugu bee nana ni o borofenw ye o yere ma ka na o di Matigi Ala ma.

Mogow minw janawolomara fanibon baara kama

³⁰ Musa k'a fo Izirayelimogow ye ko: «Matigi Ala ka Uri dence Betisaleli le janawoloma nin baara kama; Zuda ta gbamogow do lo. A face Uri ta face le tun ye Huru ye. ³¹ Ala ka Betisaleli hakiri fa a ta Nin Saninman na, ka hakiritigiya ni faamuri ni lonniya di a ma, janko a ye baara suguya bee kecogo lon. ³² Ala ka hakiri di a ma, janko a ye se ka baara dow miiri a yere hakiri ra ka o ke, ka sanin ni warigbe ni siranegew baara, ³³ ka lulu kisew jegen, ka o don sanin na, ka yiri lese, ani ka bororabaara suguya bee ke. ³⁴ Ala ka hakiri di a ma fana, janko a ye se ka dow karan o baaraw ra, ale ni Ayisamaki dence Oliyabu; ale ye Dan ta gbamogow do le ye. ³⁵ Ala ka lonniyaba di o ma; o ka yirilese ni bororabaara lon; o be se ka fani bulamanw, ani a wulenman bisigiw, ani a wulenmanw yere, ani lenfaniw sogow, ka o dan, ka baara suguya bee ke, ani ka baara dow miiri o yere hakiri ra ka o ke.»

36*Fanibon ta baara daminana*

¹ «Ayiwa, Betisaleli, ani Oliyabu, ani minw bee tun be se baara ra, Matigi Ala tun ka hakiritigiya ni lonniya di olugu minw ma, janko o ye se ka baara suguya bee ke, olugu le ka fanibon ta baaraw bee ke i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo cogo min na.»

² Musa ka Betisaleli ni Oliyabu wele ka o baara di o ma, ani minw bee be se baara ra, Matigi Ala tun ka lonniya don minw hakiri ra, ani minw bee tun labennin be, ka o sobe don baara ra k'a ke ka ja.

³ Izirayelimogow tun nana fen minw di fanibon ta baara kama, o nana o fenw ce Musa koro ka taga baara damina. Nka sogoma o sogoma, mogow belen tun be na ni o borofen dow ye tuun ka na o di Musa ma.

⁴ A nana ke fo o baarakebagayuman minw tun be fanibon baaraw kera, olugu ka o ta baara lalo, ⁵ ka taga a fo Musa ye ko: «An mako be fen minw na ka Matigi Ala ta baara ke, mogow ta fen dita caya ka teme o kan.» ⁶ A kera ten, Musa k'a fo mogow bee ye, ce fara muso kan, ko mogow si kana na ni fen ye tuun. O ka mogow lalo o cogo le ra, o ma na ni fen ye tuun; ⁷ sabu fen minw tun sorora, o tun be se ka baara ban, fo k'a to to.

Fanibon lalagacogo

⁸ Ayiwa, o mogow minw tun be se baara ra, olugu ka fanibon lalaga damina; o ka fani gbiriman gbeman tan lalaga ni len jese fiyenman ye, ani jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere. O ka seruben melekew ja ke a kan, k'a sogow ka ja kosebe.

⁹ Fani bee kelen kelen janya kera nongon* ja mugan ni seegi ye, k'a bonya ke nongon ja

* 36:9 36:9 Nongon ja kelen be se ka ben metere tarance le ma.

naani ye. Faniw janya ni o bonya bee kera kelen ye. ¹⁰ O ka o faniw looru tugutugu nɔɔn na, k'a ke fanimugu kelen ye, k'a to looru fana tugutugu nɔɔn na ka o ke fanimugu kelen ye fana. ¹¹ O ka juruden dow dan ni jese bulaman ye, ka o sirisiri o fanimugu folo dagbolo ra; ka dow sirisiri fana fanimugu flanan dagbolo ra. ¹² O ka juruden bilooru don fanimugu folo dagbolo ra, ka bilooru don fanimugu flanan fana dagbolo ra. O fanimugu fla ta jurudenw daw benna nɔɔn ma.

¹³ O ka sanin koorinin bilooru lalaga, ka fanimugu fla mina ka o tugu nɔɔn na ni o sanin koorininw ye. O cogo ra, fanibon bee kera fanimugu kelen ye.

¹⁴ O ka fani gbiriman tan ni kelen dan tuun ni basiw ye, ka o fana ke ka fanibon datugu. ¹⁵ O fani gbirimanw bee kelen kelen janya kera nɔɔn na bisaba ye, a bonya kera nɔɔn na naani. O fani gbiriman tan ni kelen bee janya ni a bonya bee kera kelen ye. ¹⁶ O ka o fani gbirimanw looru tugutugu nɔɔn na k'a ke fanimugu kelen ye, k'a to wooro fana tugutugu nɔɔn na, ka o ke fanimugu kelen ye. ¹⁷ O ka juruden bilooru siri fanimugu folo dagbolo ra, ka bilooru siri fani mugu flanan fana dagbolo ra. ¹⁸ O ka siranɛge koorinin bilooru lalaga ka o ke ka fanimugu fla mina ka o siri nɔɔn na, janko fanibon bee ye ke fanimugu kelen ye.

¹⁹ O ko, o ka sagajigi gbolo dow wulen, min bena ke ka faniw datugu; o ko, o ka gbolo gbiriman janin dow lalaga, min bena biri a bee lajennin kunna.

Fanibon be lo ni bere minw ye

²⁰ O ko, o ka yiriferen dow lese akasiyayiri ra, minw bena lolo ka fanibon mina. ²¹ O yiriferen bee kelen kelen janya tun ye nɔɔn na tan ye; a bonya ye nɔɔn na kelen ni tarance. ²² O ka sen fla ke nɔɔn koro yiriferen bee kelen kelen na. Fanibon bena lo ni yiriferen minw ye, o ka o bee ke o cogo ra.

²³ O ka yiriferen mugan lese ka o ke fanibon woroduguyanfan ta ye. ²⁴ O ka warigbe den binaani gbasu ka wow bo o ra, ka olugu ke o yiriferen mugan sendonyoro ye, ka o bla fla fla yiriferenw senw jukoro, ka yiriferenw senw dondon o wow ra dugu ma.

²⁵ O ka yiriferen mugan lese ka o ke fanibon sahiliyanfan ta ye. ²⁶ O ka warigbe den binaani gbasu, ka wow bo o ra fana, ka o ke sendonyoro ye, ka o bla fla fla ka yiriferenw senw dondon o wow ra dugu ma.

²⁷ O ka yiriferen wooro lese, ka o ke fanibon kononoyoro ta ye, a terebenyanfan na. ²⁸ O ka yiriferen dow lese, ka na olugu lo fla fla fanibon nɔɔnw na, a kononoyoro ra. ²⁹ O ka o yiriferen fla nɔɔn nɔɔn na, k'a ta dugu ma fo san fe, k'a fla mina nɔɔn na a sanfeyoro ra ni nege koorinin do ye. Fanibon nɔɔn fla bee ta yiriw kera ten le. ³⁰ O cogo ra, fanibon nɔɔn naani ta yiriw bee lajennin kera yiriferen seegi, ani o sendonyoro warigberamanw. A bee kera sendonyoro tan ni wooro, ka fla don yiriferen bee kelen kelen koro.

³¹ O ka akasiyabere looru lese, ka o bananbiri fanibon fan kelen ta yiriferenw kan, ka yiriferenw mina ni o ye. ³² O ka bere looru were lese, ka o bananbiri fanibon fan do ta yiriferenw kan, ka o mina ni o ye fana, ka looru were lese tuun, ka o bananbiri fanibon kononoyoro ta yiriferenw kan, a terebenyanfan na, ka o yiriferenw mina ni o ye. ³³ O ka cemanɛbere teme yiriferenw cenance ra, ka ta fanibon kun do ra ka taga a bla a kun do ra. ³⁴ O ka sanin la yiriferenw bee kan. Berew be don nege koorinin minw na ka yiriferenw mina, o ka olugu fana ke ni sanin ye. O ka sanin la berew fana kan.

Bonɛtigiɛfani ni bondarafani

³⁵ Fani min be ke ka bon ɛtigi, o ka o dan ni jese bulaman ye, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani len jese. O ka o fani soɔo ka na, ka seruben meleɛw ja bisigiya ke a kan. ³⁶ O ka akasiyayiri naani lese, ka sanin yeele k'a bon o bee kan. O ka nege koorinin dow ke ni sanin ye ka o don o yiriw ra. O ka sendonyoro naani ke ni warigbe ye, ka o berew sigi o kan.

³⁷ Fani min be siri fanibon da ra, o ka o dan ni jese bulaman ye, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani len jese. O ka o fani soɔo ka na kosebe.

³⁸ O ka yiri looru fana lese ka o fani mina, ka sanin la o yiriw ni o datugunanw bee kan, ani a nege koorininw, ani a fani dulonnanw. O yiriw sendonyoro looru kera ni siranɛge ye.

¹ Betisaleli ka kesu dɔ lalaga ni akasiyayiri ye. A janya kera nongon* na fla ni tarance, a bonya kera nongon na kelen ni tarance, a lo kera nongon na kelen ni tarance. ² A ka sanin yereworo yeele k'a bon a yoro bee kan, a kokanyoro ni a kononoyoro bee; a ka sanin ke k'a konkonda lamini. ³ A ka sanin gbasi, k'a koori, ka wo ke a ra; a ka o nongon naani lalaga, ka o dondon kesu fan naani na; ka fla don fan kelen na, ka to fla don fan to kelen na. ⁴ A ka akasiyayiri dow lese, ka o ke bere fla ye, ka sanin yeele k'a bon o berew yoro bee kan. ⁵ A ka o berew don sanin koorininw wow ra kesu fan fla ra, ka to ka kesu ta ni o ye. ⁶ A ka kesu datugunan fana lalaga ni sanin yereworo ye. A janya kera nongon na fla ni tarance, a bonya kera nongon na kelen ni tarance.

⁷ A ka ja fla lalaga ni sanin ye ka o ke i n'a fo seruben meleke, ka o lolɔ kesu datugunan fan fla ra; ⁸ a ka meleke kelen lo a kun do ra, ka to kelen lo a kun to kelen na. Meleke lora kesu datugunan fan fla ra. ⁹ O sanin seruben meleke fla kamanw birira kesu datugunan kunna, ka kesu datugunan datugu ni o kamanw ye, ka o fla jaw sin nongon ma, ka o na biri kesu datugunan kunna.

Tabali ni a minanw lalagacogo

¹⁰ A ka tabali do fana lalaga ni akasiyayiri ye. A janya kera nongon na fla ye, a bonya kera nongon na kelen ye, a lo kera nongon na kelen ni tarance. ¹¹ A ka sanin yereworo yeele k'a bon o tabali yoro bee kan. Ka sanin ke k'a konkonda lamini. ¹² A k'a to tabali konkonda ye bonya donnin, k'a bonya ke i ko borokanden naani bonya, ka sanin ke k'a dagbolo lamini. ¹³ A ka sanin gbasi, k'a koori, ka wo ke a ra; a ka o nongon naani lalaga, ka o dondon tabali nongon naani na, tabali senw korɔ. ¹⁴ A ka o sanin koorininw dondon tabali senw sanfeyorow ra, a nongon naani na. Berew be don o wow le ra ka tabali ta. ¹⁵ A ka o berew ke ni akasiyayiri le ye, ka sanin yeele k'a la o berew bee kan. O bena tabali ta ni o berew le ye.

¹⁶ A ka minan dow lalaga fana minw bena bla tabali kan, i n'a fo tasaw, ani setiw, ani belenw, ani jifyew, ka rezenji sarakaw ke ni o ye. A ka o bee lalaga ni sanin yereworo le ye.

Fitinablanan ni a fitinaw lalagacogo

¹⁷ O ko, a ka fitinablanan do lalaga ni sanin yereworo gbasinin ye. A ka sen ke a ra, ani a fitinaborow, ka fen dow ke a ra i ko yiriden bisigi, ka kuru ke o korɔ, ka fen dow ke a ra fana i ko yirifyeren bisigi. A ka o bee ke ni sanin kuturu kelen le ye. ¹⁸ A ka fitinaboro wɔro ke fitinablanan fan fla ra; a ka boro saba ke a fan kelen na, ka saba ke a fan do ra. ¹⁹ A ka yiriden bisigi saba ke a boro kelen kelen bee ra, k'a ke i ko amande yiridenw, ka kuruw ke a ra fana, ani yirifyeren bisigi. Fitinaboro wɔro bee ta kera ten. ²⁰ A ka yiriden bisigi saba ke a cemance boro ra fana, ka o ke i ko amande yiriden, ka kuruw ke a ra, ani yirifyeren bisigiw. ²¹ A ka kuru do ke cemance boro ra fitinaboro fla jukoro, ka kuru do ke fitinaboro fla were jukoro. Fitinaboro fla o fitinaboro fla, kuru kera o bee jukoro. O cogo ra, fitinaboro wɔro bee, kuruw kera o bee jukoro fla fla. ²² A k'a kuruw ni a borow ni a yoro tow bee ke ni sanin kuturu kelen le ye. A k'a bee ke ni sanin yereworo gbasinin ye.

²³ A ka fitinadaga wolonfla lalaga: a tasma lalagananw, ani a buguri donminanw; a ka o bee ke ni sanin yereworo le ye. ²⁴ A ka fitinablanan ni a minanw bee lalaga ni sanin yereworo kilo bisaba le ye.

Wusunanjifen ni wusunan lalagacogo

²⁵ A ka wusunanjifen do lalaga ni akasiyayiri ye. A janya kera nongon na kelen, a bonya fana kera nongon na kelen. A janya ni a bonya bee kera kelen ye. A lo kera nongon na fla ye. A ka gbanw ke a nongon naani bee ra. ²⁶ O ka sanin yereworo yeele k'a bon a yoro bee kan; a sanfeyoro, ni a kerfeyoro, ni a gbanw bee. A k'a konkonda bee lamini ni sanin ye. ²⁷ A ka sanin koorinin fla gbasi ka o don a konkonda fla jukoro, a fan fla ra. A ka bere fla don o wow ra, janko k'a ta ni o berew ye. ²⁸ A ka o berew lalaga ni akasiyayiri ye, ka sanin yeele k'a bon a yoro bee kan. ²⁹ A ka turu saninman* lalaga, turu min be ke ka sarakalasebagaw saninya, ani ka wusunan kasadiman yereworo lalaga. A ka o ke ka kaja ni turu lalagabagaw ta turulalagacogo ye.

38

Sarakajifen ni sirangetasa lalagacogo

* 37:1 37.1 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

¹ Ayiwa, Betisaleli ka sarakajenifen* lalaga ni akasiyayiri ye. A k'a janya ke nongon* na looru ye, k'a bonya fana ke nongon na looru ye. A fan naani bee janya kera kelen ye. A lo kera nongon na saba ye. ² A ka gban naani ke a nongon naani na, ka siranege yeele k'a bon o gbanw bee kan. ³ A ka sarakajenifen ta minanw bee lalaga: a buguri donminanw, ani a buguricenanw, ani a tasaw, ani a sogosogonanw, ani a takamidonnanw. A ka o minanw bee ke ni siranege le ye.

⁴ A ka nege woman do ke ni siranege ye fana, k'a ke i n'a fo negesansan, ka o don sarakajenifen kono. A ka o la sarakajenifen konkonda jukorooyo kan, a kononoyo ro ra, k'a se sarakajenifen lo cenance ra. ⁵ A ka siranege koorinin naani ke ka o don sarakajenifen siranege sansan nongon naani na, ka berew don o wow ra. ⁶ A ka akasiyaberew tige, ka o ke ka sarakajenifen ta. A ka siranege la o berew bee kan. ⁷ A ka o berew dondon siranege koorininw wow ra, sarakajenifen fan fla ra, ka o berew ke ka sarakajenifen ta. A ka sarakajenifen lalaga ni yiriferenw le ye, k'a kono lakolon to.

⁸ A ka siranegetasa lalaga, ani a siginan; a ka o bee ke ni siranege ye. Muso minw tun be to ka jogon lajen fanibon na fe ka baara dow ke Ala ye, olugu ka dugalen minw di, a ka o le ke ka minanba lalaga.

Fanibon lukene laminicogo

⁹ Ayiwa, o ko, a ka lukene laminifenw lalaga. A ka lukene woroduguyanfan laminifani dan ni len jese ye. O fan kelen janya kera nongon na keme ye, ¹⁰ k'a berew ke mugan ye, ani sendonyoro siranegeraman mugan, berew be sigi minw kan. Nege koorinin minw be ke berew ra, ani fanidulonnanw, a ka olugu lalaga ni warigbe ye. ¹¹ A sahiliyanfan fana ta fani janya kera nongon na keme ye, k'a berew ke mugan ye, ani sendonyoro siranegeraman mugan, berew be sigi minw kan. Nege koorinin minw be ke berew ra, ani fanidulonnanw, a ka olugu lalaga ni warigbe ye. ¹² A terebenyanfan laminifani janya kera nongon na bilooru ye, k'a berew ke tan ye, k'a berew sendonyoro fana ke tan ye. Nege koorinin minw be ke berew ra, ani fanidulonnanw, a ka olugu lalaga ni warigbe ye. ¹³ Ayiwa, lukene tereboyanfan, min ye a donda fan ye, o fana janya kera nongon na bilooru ye. ¹⁴ Lu donda kininboroyanfan faniw janya kera nongon na tan ni looru, k'a berew ke saba ye, ka berew sendonyoro fana ke saba ye. ¹⁵ Lu donda numanboroyanfan, min ye da fan do ye, o faniw janya kera nongon na tan ni looru ye fana, k'a berew ke saba ye, ka berew sendonyoro fana ke saba ye.

¹⁶ Fanibon lukene laminifaniw bee kera ni lenfani le ye. ¹⁷ Lukene ta berew sendonyoro bee tun ye siranege le ye. Nege koorinin minw be don berew ra, ani a fanidulonnanw, olugu kera warigbe ye. Warigbe le fana tun lara o berew datugunanw kan. Fanidulonnanw le tun be lukene ta berew bee ni jogon ce, ka berew tugu jogon na.

¹⁸ Fani min blara lu donda yere ra, o ka o sogo ka na kosebe ni jese bulaman ye, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani len jese. A janya tun ye nongon na mugan ye. A lo ye nongon na looru, i n'a fo lukene ta faniw ta bonya. ¹⁹ A ta bere naani ni o sendonyoro naani bee tun kera ni siranege le ye. A nege koorininw ni a fanidulonnanw tun warigberaman lo, ka warigbe la a berew sanfeyoro kan fana. ²⁰ Negebere minw turura dugu ma ka fanibon mina, ani minw ka lukene faniw mina, o bee tun ye siranege le ye.

Fanibon lalagaminanw bee jateda

²¹ Ayiwa, o ka fanibon ta minanw jate; Ala ta layiri tun be o fanibon min kono; Musa ko Levi ta mogow ye o minanw jate k'a hakeya lon. Haruna dence Itamari le kera o baara pamogo ye.

²² Huru dence Uri, o dence Betisaleli, min be bo Zuda ta gba ra; ale le kera fanibon ta baara pamogo ye. Matigi Ala tun ka fen o fen fo Musa ye, a ka o bee ke. ²³ A demebaga kera Ayisamaki dence Oliyabu ye; ale be bo Dan ta gba le ra. Ale tun be se ka fenw jegen, ani ka ko lon a yere ma k'a ke, ani ka fani bulamanw, ani a wulenman bisigiw, ani a wulenmanw yere, ani lenfaniw sogo; ale tun be se o baara ra kosebe.

²⁴ Ayiwa, sanin min kera ka fanibon ta baara bee lajennin ke, mogow ka min di Matigi Ala ma, o bee lajennin kera sanin kilo keme seegi ni biwolonfla ni wolonfla, ani garamu keme saba, ka kapa ni yoro saninman* ta jate ye.

²⁵ Izirayelimogo minw tun jatera, olugu ka warigbe min di, o bee lajennin kera warigbe kilo waga saba ni kilo tan ni wolonfla ye, ani garamu keme wolonfla ni garamu bilooru, ka kapa ni yoro saninman* ta jate ye.

* 38:1 38.1 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

²⁶ Cε min o min jatera, k'a damina san mugan na, olugu bεε kelen kelen tun ka kan ka warigbe garamu wooro le sara, ka kapa ni yoro saninman* ta jate ye. O cogo ra, cε waga keme wooro ani cε waga saba ani cε keme looru ni cε bilooru (603 550), olugu le tun jatera.

²⁷ O ka warigbe kilo waga saba le ke ka fanibon yiriw sendonyorow lalaga, ani boncεtigefani ta yiriw sendonyorow; o kera sendonyoro keme. Sendonyoro bεε kelen kelen benna warigbe kilo bisaba ma. ²⁸ Warigbe kilo tan ni wolonfla ni garamu keme wolonfla ni bilooru min tora, o ka nege koorininw lalaga ni o ye, ani fanidulonnan minw donna berew ra, k'a to la lukene donda ta bere kunna.

²⁹ Mɔgow ka siranege min di Matigi Ala ma, o bεε lajennin kera kilo waga fla ni kilo keme ni kilo mugan ni naani ye. ³⁰ O ka fanibon donda ta yiriw sendonyorow lalaga ni o ye, ani sarakajenifen*, ani a negesansan min lara a kono, ani sarakajenifen ta minan tow bεε, ³¹ ani lukene laminiberew ta sendonyorow, ani a donda ta berew sendonyorow, ani negebere minw turura dugu ma ka fanibon mina, ani minw ka lukene ta faniw mina.

39

Sarakalasebagaw kuntigi ta saninderege lalagacogo

¹ Sarakalasebagaw bε fani minw don ka sarakalasebagaya baara ke Nɔgonkunben fanibon kono, o ka olugu lalaga ni fani bulamanw ye, ani a wulenman bisigiw, ani a wulenman yere; o ka fani saninman dow lalaga Haruna ye, min bε a yira ko Haruna blara danna Ala ta baara kama, ani min bε a ni mogo tow bo nɔgon na, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

² O ka saninderege lalaga ni sanin ye, ani jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani len jese. ³ O ka sanin yeele k'a tigetige k'a misenya k'a ke i ko jese; o ka o jese dondon fani bulamanw, ani a wulenman bisigiw, ani a wulenmanw yere, ani lenfani dow ra ka o sogo ka na.

⁴ O ka fani do la saninderege kamankun fla kan, k'a nafeyoro ni a kofeyoro tugu nɔgon na.

⁵ Cεsirinan ni saninderege baaracogo kera kelen ye. O ka ale karan saninderege ra, k'a dan ni sanin ye, ani jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani len jese; o k'a ke i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

⁶ O ka onikisi lulu dow ta, ka sanin do gbasi ka o ke ka o lulu koori. O ka Izirayeli ta gbaw togow sebe o luluw kan, i n'a fo tagamasiyenfεn bε sebe cogo min na. ⁷ O ka o luluw don saninderege kamankun fla ra, ka o ke hakirijigifen ye Izirayeli siya tan ni fla ko ra, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

Sarakalasebagaw ta disirafen lalagacogo

⁸ Ayiwa, o ko, o ka disirafen lalaga; ale ni saninderege lalagacogo bεε kera kelen ye. O k'a lalaga ka na, k'a nege ni sanin ye, ani jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani len jese. ⁹ A fan naani bεε janya kera kelen ye. O k'a ke fla, ka a fla kuru k'a la nɔgon kan. A janya kera sibiri* na kelen, k'a bonya fana ke sibiri na kelen. ¹⁰ O ka o luluw ke sira naani ye. A sira folo kera sariduwani lulu ye, ani topazi lulu, ani emerodi lulu. ¹¹ A sira flanan kera sikaribuli lulu ye, ani safiri lulu, ani jaman. ¹² A sira sabanan kera opali lulu ye, ani agati lulu, ani emetisi lulu; ¹³ a sira naaninan kera kirisoliti lulu ye, ani onikisi lulu, ani zasipe lulu. O ka o luluw bεε donyorow lalaga ni sanin le ye. ¹⁴ A bεε lajennin kera lulu den tan ni fla, ka kapa ni Izirayeli ta gbaw togow ye. Izirayelimogow ta gba tan ni fla bεε kelen kelen togo sebera ni nege ye lulu kelen kelen kan, i n'a fo tagamasiyenfεnw bε sebe cogo min na.

¹⁵ O ka saninjuru fla lalaga ni sanin yereworo ye, ka o dan i n'a fo jurukise bε dan cogo min na; o ka o siri disirafen na.

¹⁶ O ka sanin do gbasi, ka o ke lulu fla donyorow ye, ani nege koorinin fla; o ka o nege koorinin fla don disirafen kun fla ra, a sanfeyoro ra. ¹⁷ O ka o saninjuru fla siri nege koorininw wow ra, disirafen kun fla ra, a sanfeyoro ra.

¹⁸ O ko, o ka saninjuru kun fla to siri saninderege kamankunw na, luluw donyorow ra, ka disirafen bla na fe.

¹⁹ O ko, o ka sanin do gbasi ka nege koorinin fla were lalaga ka o siri disirafen kofeyoro ra, a kun fla min bε a dugumayanfan na.

²⁰ O ka sanin do gbasi tuun ka nege koorinin fla were lalaga, ka o siri saninderege kamankun fla ra, lulu fla nafeyoro jukoro, karansira kere fe, saninderege san fe. ²¹ O ka disirafen ta kooriw ni saninderege ta kooriw siri nɔgon na ni jese bulaman do ye,

* 39:9 39.9 Sibiri na kelen bε se ka ben nɔgon na kelen tarance le ma.

janko disirafen lanin ye to cesirinan san fe, saninderege kan; a kana yögöyögö ka bö saninderege kan, i n'a fö Matigi Ala tun k'a fö Musa ye cogo min na.

Sarakalasebagaw ta fani tów

²² Ayiwa, Haruna bena saninderege don forokiyajan min kan, o ka o yörö bæe dan ni jese bulaman le ye. ²³ O ka o forokiyajan kan bö, ka fani gbiriman dö karan a kan na k'a lamini, janko a kana faran. ²⁴ O ka forokiyajan senköröyörö bæe masiri ni gerenadi yiriden bisigi döw ye. O ka o ke ni jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere ye, ani len jese.

²⁵ O ka tanan dennin döw lalaga ka o dondon o yiriden bisigiw ce ma, ka forokiyajan senköröyörö bæe lamini ni o ye. ²⁶ Ni o ka tanan dennin kelen don, o be gerenadi yiriden kelen gban o ra; ni o ka tanan dennin kelen don, o be gerenadi yiriden kelen gban o ra, fö ka taga Haruna ta sarakalasebagaya forokiyajan senköröyörö bæe lamini, i n'a fö Matigi k'a fö Musa ye cogo min na.

²⁷ O ka Haruna ni a dencew ta forokiyasurunw fana lalaga ni lenfani ye; ²⁸ o ka Haruna ta jalamugu fugula lalaga ni lenfani ye, ani a dencew ta banflaw, o be min don ka o yere masiri. O ka kurusiw fana lalaga o ye ni lenfani ye, ²⁹ ka cesirinan fana dan ni len jese ye, ka olugu sögo ni jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere ye, i n'a fö Matigi Ala tun k'a fö Musa ye cogo min na.

³⁰ O ka sanin yereworo dö gbasi ka o ke i n'a fö yirifiyeren bisigi ka o ke masirifen saninman ye; o ka seberi dö ke o kan ni nege ye, i n'a fö o be tagamasiyenfen sebe cogo min na. O k'a sebe a kan ko: A SANINYARA KA KE MATIGI ALA TA YE. ³¹ O ka o sanin masirifen siri jalamugu fugula ja fe, ni jese bulaman dö ye, Haruna ten na, i n'a fö Matigi Ala tun k'a fö Musa ye cogo min na.

Fanibon saninman ta baara banna

³² O cogo le ra, Nögonkunben fanibon baara bæe banna. Matigi Ala tun k'a fö Musa ye cogo min na cö, Izirayelimögöw k'a ke ten le.

³³ O kö, o ka fanibon minanw bæe ce ka taga ni a ye Musa fe: a nege koorininw, a yiriferenw, a berew, a yiriw, a sendonyöröw, ³⁴ a sagajigigbolo wulenman minw be biri fanibon kunna, ani gbolo gbiriman janin minw be ke k'a datugu, a bon cëtigefaniw, ³⁵ a jennögonya tagamasiyen kesu*, ani a berew, ani kesu datugunan, ³⁶ ani burutabali ni a minanw, ani sarakaburuw, ³⁷ ani fitinablanan saninlaman min kera ni sanin yereworo ye, ani a fitinadagaw ni a minanw bæe, ani fitinaturu, ³⁸ ani sarakabonan saninlaman, ani turu saninman*, ani wusunun kasadiman, ani fani min be siri fanibon da ra, ³⁹ ani siranege sarakajenifen, ani a ta siranege sansan, ni a ta berew, ani a ta minanw bæe, ani minanba ni a siginan, ⁴⁰ ani lu laminifaniw, ani a berew ni o sendonyöröw, ani a minanw bæe, ani fani min be ke ka luda datugu, ani jurukisew, ani negeberew, ani fanibon minan tów bæe, ⁴¹ ani sarakalasebagaw ta baarakëfaniw, ani sarakalasebaga Haruna ta fani saninmanw, ani a dencew ta sarakalasebagaya faniw.

⁴² Ayiwa, Izirayelimögöw ka o baara bæe ke a cogo ra i n'a fö Matigi Ala tun k'a fö Musa ye cogo min na.

⁴³ Musa ka baara fe kosebë. A k'a ye ko Matigi Ala tun ka min fö ale ye, ko o k'a ke o cogo le ra. Musa ka dugawu ke o ye.

40

Ala ko Musa ye fanibon lö k'a saninya

¹ Matigi Ala k'a fö Musa ye ko: ² «San karo fölö tere fölö, aw ye Nögonkunben fanibon* lö. ³ Aw ye jennögonya kesu* bla a köno, ka boncëtigefani siri, janko mögo kana kesu ye.

⁴ «Aw ye tabali bla a köno, k'a laben ka ja, ka sarakaburuw blabla a kan. Aw ye fitinablanan fana bla a köno, k'a fitinadagaw sigisigi a kunna.

⁵ «Wusunun be jeni sarakabonan saninlaman min kan, aw ye o bla jennögonya tagamasiyen kesu ja fe. Fani min be siri fanibon da ra, aw ye o fana siri.

⁶ «Aw ye sarakajenifen* sigi Nögonkunben fanibon donda koro.

⁷ «Aw ye minanba sigi sarakajenifen ni fanibon yere furance ra, ka ji ke a ra.

⁸ «Aw ye lu laminifaniw ke ka lu lamini; fani min be siri lu donda ra, aw ye o fana siri.

⁹ «Aw ye turu saninman* dö seriseri Nögonkunben fanibon kan, ani a könoöminanw bæe; k'a minanw bæe saninya ka o bla Ala ta baara kama. Ni o kera, o fenw bæe be ke fen saninyanin ye.

¹⁰ «Aw ye turu saninman* dɔ fana seriseri sarakajenifen ni a minanw kan, k'a saninya k'a bla Ala ta baara kama. Ni o kera, sarakajenifen be saninya kosebe.

¹¹ «Aw ye turu saninman* dɔ seriseri minanba fana kan, ani a siginan, k'a saninya k'a bla Ala ta baara kama.»

Haruna ni a dencew saninyacogo

¹² «Ayiwa, o kɔ, i ye Haruna ni a dencew lana Nɔgonkunben fanibon donda kɔrɔ, ka o ko ni ji ye.

¹³ «I ye Haruna ta sarakalasebagaya fani saninmanw don a ra, ka turu saninman* dɔ ke a kun na, k'a saninya, janko a ye sarakalasebagaya baara ke ne ye.

¹⁴ «O kɔ, i ye a dencew fana gbara i yere ra, ka olugu ta forokiyasurunw don o ra fana. ¹⁵ I ye turu saninman* dɔ ke olugu fana kun na i ko i ka o face ta ke cogo min na, janko o ye sarakalasebagaya baara ke ne ye. Turu min kera o kun na, o sababu ra sarakalasebagaya baara be ke olugu ni o ta duruja nataw ta le ye tuma bee.»

¹⁶ Ayiwa, Matigi Ala ka ci minw bee fo Musa ye, Musa ka o bee ke. A k'a bee ke a cogo ra.

Musa ka Nɔgonkunben fanibon lɔ

¹⁷ San flanan karo folo, o karo tere folo, fanibon lɔra. ¹⁸ Musa ka fanibon lɔ; o ka sendonyorow blabla, ka yiriferenw senw dondon o wow ra, ka berew bananbiri o kan, ka yiriw fana lɔ. ¹⁹ O ka fanibon kunnafani biri fanibon kunna, ka sorɔ ka birifaniw la o kunna, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

²⁰ O ka sariya walakaw ta ka o bla jenɔgonya kesu* kɔnɔ; ka berew don kesu ta nege koorininw na, ka kesu datugunan biri kesu kunna. ²¹ O ka jenɔgonya kesu ladon Nɔgonkunben fanibon kɔnɔ. O kɔ, o ka boncetigefani siri, janko mɔgo kana jenɔgonya tagamasiyen kesu ye, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

²² O ka burutabali bla boncetigefani pafeyoro ra, Nɔgonkunben fanibon kɔnɔ, fanibon sahilianfan fe. ²³ O ka sarakaburuw blabla tabali kan Ala ja kɔrɔ, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

²⁴ O ka fitinablanan lɔ fanibon woroduguyanfan fe, k'a pasin tabali ma. ²⁵ O ka fitinadagaw mana Matigi Ala ja kɔrɔ, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

²⁶ O ka sarakabonan saninlaman bla Nɔgonkunben fanibon kɔnɔ, boncetigefani kɔrɔ. ²⁷ O ka wusunan kasadiman don o sarakabonan kan, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

²⁸ Fani min be siri fanibon donda ra o ka o siri. ²⁹ O kɔ, o ka sarakajenifen bla Nɔgonkunben fanibon donda ra, ka began saraka* dɔ jeni, ani ka siman saraka* dɔ bo, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

³⁰ O ka minanba sigi Nɔgonkunben fanibon donda ni sarakajenifen furance ra, ka ji ke a kɔnɔ sarakalasebagaw ta saninyari koson. ³¹ Musa ni Haruna ni a dencew tun be o ji le ke ka o borow ni o senw ko. ³² Ni o be don nɔgonkunben fanibon kɔnɔ, walama ni o be gbara sarakajenifen na tuma o tuma, o be o yere saninya ni o ji le ye, i n'a fo Matigi Ala k'a fo Musa ye cogo min na.

³³ O kɔ, o ka lu laminifani siri ka fanibon ni sarakajenifen lamini, ka lu donda ta fani fana siri.

Ayiwa, Musa ka fanibon ta baara ban o cogo le ra.

Matigi Ala ta nɔrɔ ka fanibon fa

³⁴ Ayiwa, sankaba jamijan jigira ka na to Nɔgonkunben fanibon kunna. Matigi Ala ta nɔrɔ ka fanibon fa. ³⁵ A kera ten fo Musa tun te se ka don Nɔgonkunben fanibon kɔnɔ; sabu sankaba jamijan tun lonin be fanibon kunna, Matigi Ala ta nɔrɔ fana tun ka fanibon kɔnɔyoro bee fa.

³⁶ Izirayelimogow ta tagama wagati bee ra, o tun be sankaba jamijan le fe. Ni sankaba jamijan tun korɔtara ka bo fanibon kunna wagati min na, o wagati ra, o tun be tagama damina. ³⁷ Nka ni sankaba jamijan tun ma korɔta ka bo fanibon kunna, o tun te taga. O tun be tagama lalɔ ka sankaba jamijan kɔnɔ, fo a ye korɔta. ³⁸ Tere fe, Matigi Ala ta sankaba jamijan tun be ke fanibon san fe. Ni su tun kora, a tun be ke tasumamana jamijan le ye Izirayelimogow bee ja kɔrɔ. A kera ten le fo ka taga o ta tagama ban.

SARAKALASEBAGAW TA KITABU Kitabu faamucogo

Ka kapa ni mogo caman ta miiriya ye, cira Musa le kera nin kitabu sebebaga ye.

Izirayelimogow tun ka kan ka Ala bato cogo min na, ani o tun ka kan ka saraka minw bee bo, ani sarakalasebagaw ta baarakecogow, nin kitabu be o kow pafu an ye. O koson a togo lara ko Sarakalasebagaw ta kitabu. Nin kitabu be Ala ta saninmanya yira, ani a ta mogow tun ka kan ka kewale minw ke, ani ka sariya minw sira tagama, janko ka Ala bonya, k'a lon ko Ala saninmanba lo.

Sarakalasebagaw ta kitabu kuma kunba ye saninyari ko ye. Ala saninyanin lo, a b'a fe a batobagaw fana ye saninya (11.44). Sarakaw jori le tun be mogow saninya ka o bo o ta jurumunw na (19.2).

Sariya caman fora nin kitabu konɔ. Nka hali ni o sariyaw ka gbelen, a kunba ye kanuya ye; Ala ko: «I ka kan ka i mogowogon kanu i n'a fo i yere» (19.18).

Kitabu konokow

Sariya minw nasinna sarakakow ma (1-7)

Haruna ni a dencew blara danna sarakalasebagaya kama (8-10)

Fen saninyaninw, ani fen saninyabariw ta sariyaw (11-15)

Jurumunyafalonba (16)

Alabato ni saninyari ta sariyaw (17-27)

Sarakakow ta sariyaw

Saraka jenita minw ka di Ala ye

¹ Matigi Ala tora Nogonkunben fanibon* konɔ ka Musa wele, k'a fo a ye ko: ² «Kuma Izirayelimogow fe k'a fo o ye, ko ni do b'a fe ka saraka bo Matigi Ala ye, a ye ke misi walama saga walama ba le ye.

³ «Ni a ta saraka jenita ye misi le ye, a ye ke misitoran ye, fiyen te min na. A ye taga o saraka bo Nogonkunben fanibon donda ra, janko Matigi Ala ye a ta saraka mina. ⁴ A ye a boro la saraka jenita kun na, janko Matigi Ala ye son a ta saraka ma, k'a ta jurumun kafari. ⁵ A ye o misi kannatige Matigi Ala na korɔ. Sarakalasebagaw, minw ye Haruna dencew ye, olugu ye o jori ke fen do konɔ k'a korɔta san fe Matigi Ala na korɔ. O ko, sarakajenifen min be Nogonkunben fanibon donda ra, o ye o jori seriseri o sarakajenifen fan bee kan k'a lamini. ⁶ Sarakalasebaga ye o misi boso, k'a tigtige. ⁷ Sarakalasebagaw ye logow lala sarakajenifen kan, ka tasuma ke a kan. ⁸ Sarakalasebagaw, minw ye Haruna dencew ye, olugu ye o sogo tigtigenin ni misi kunkolo ni a turumanyogow bee lala logo kunna, tasuma ra, sarakajenifen kan. ⁹ O ko, sarakalasebaga ye a konofenw ni a senw bee ko. O ko, a ye o ni sogo to bee lajennin jeni sarakajenifen kan fo k'a ban; saraka jenita lo tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye.

¹⁰ «Ayiwa, ni a ta saraka jenita ye saga le ye walama ba, a ka kan ka ke ceman le ye, fiyen te min na. ¹¹ A ye a kannatige sarakajenifen sahiliyanfan fe, Matigi Ala na korɔ. Sarakalasebagaw, minw ye Haruna dencew ye, olugu ye a jori seriseri sarakajenifen fan bee kan k'a lamini. ¹² Sarakalasebaga ye a boso k'a tigtige. A ye o sogo tigtigenin ni began kunkolo ni a turu bee lala logo kunna, tasuma ra, sarakajenifen kan. ¹³ O ko, sarakalasebaga ye a konofenw ni a senw bee ko. O ko, sarakalasebaga ye o ni sogo to bee lajennin bla Matigi Ala na korɔ k'a jeni sarakajenifen kan fo k'a ban; saraka jenita lo tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye.

¹⁴ «Ni i ta saraka jenita ye konɔ le ye, a ye ke tugani walama jenetugani ye, min ma korɔ. ¹⁵ Sarakalasebaga ye taga ni o konɔ ye sarakajenifen na fe. A ye a kunkolo sama ka bo a ra, ka o jeni sarakajenifen kan; k'a jori bon sarakajenifen fandara kelen kan. ¹⁶ O ko, a ye a joki ni a konofenw bo, ka o firi sarakajenifen kere fe, tereboyanfan na, bugurigbe bonnin be yoro min na. ¹⁷ O ko, a ye konɔ mina a kaman fla ma k'a faran a cemance ra, nka a kana a bo jogon na. Sarakalasebaga ye a jeni sarakajenifen kan logo kunna; saraka jenita lo tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye.»

2

Siman saraka bocogo

¹ «Ayiwa, ni mogo do b'a fe ka siman saraka le bo Matigi Ala ye, o tigi ye mugu tentennin do ta, ka turu ke o kan, ka wusunan kasadiman fara a kan, ² ka taga ni o ye sarakalasebagaw fe, minw ye Haruna dencew ye. Sarakalasebaga ye boro na kelen ce o

mugu tentennin tururaman ra, ka wusunan bee ta, ka o jeni sarakajenifen kan, k'a yira ko o saraka bee kera Matigi Ala ta ye. O ye siman saraka le ye min jenina tasuma ra; o kasa ka di Matigi Ala ye. ³ Siman saraka to min tora, o ye Haruna ni a dencew ta ye. Fen saninmanba lo, sabu saraka min jenina tasuma ra Matigi Ala ye, a bora o le ra. ⁴ Ni i b'a fe ka i ta siman saraka jeni burujenifen kono, k'a di Matigi Ala ma, i ye mugu tentennin do nonni turu ra ka o ke buru ye, funufen kana ke a ra; walama i ye a ke nonni ye, ka turu ke a kan, funufen kana ke a ra.

⁵ «Siman saraka min be yiran faga kono ni o do lo, i ye mugu tentennin do nonni turu ra, funufen kana ke a ra, k'a yiran. ⁶ O ko, i ye a tigtigte ka turu do ke a kan tuun. Siman saraka lo.

⁷ «Ni siman saraka lo min be yiran poli kono, i ye mugu tentennin do nonni turu ra, k'a lalaga.

⁸ «O ko, o saraka min lalagara ni o fenw ye, i ye taga ni o ye, ka taga o di Matigi Ala ma. I be taga a di sarakalasebaga ma; ale be a bla sarakajenifen kan Matigi Ala ja koro. ⁹ O ko, sarakalasebaga ye nonni bo o siman saraka ra, min be a yira ko o saraka bee ye Matigi Ala ta ye; a be o jeni sarakajenifen kan. O ye siman saraka le ye, min jenina tasuma ra; o kasa ka di Matigi Ala ye. ¹⁰ Siman saraka to min tora, o ye Haruna ni a dencew ta ye. Fen saninmanba lo, sabu saraka min jenina Matigi Ala ye, a bora o le ra.

¹¹ «Aw be siman saraka minw bo Matigi Ala ye, funufen kana ke o si ra. Siman saraka o siman saraka be jeni Matigi Ala ye, funufen walama li man kan ka ke o si ra. ¹² Ni aw be na ni aw ta simankura kun folo ye ka na o di Matigi Ala ma saraka ye tuma min na, aw be se ka na ni li ni funufen ye ka na o di Matigi Ala ma o wagati ra. Nka aw man kan ka li walama funufen jeni sarakajenifen kan Matigi Ala ye, k'a ke i n'a fo saraka jenita, min kasa ka di.

¹³ «Aw ka kan ka kogo ke aw ta siman saraka bee ra. Aw kana a to kogo ye fon aw ta siman saraka si ra; sabu Matigi Ala ka jennogonya min don ni aw ye, kogo le ye o tagamasiyen ye. O koton aw ye kogo ke aw ta siman sarakaw bee ra.

¹⁴ «Ni aw be aw ta simankuraw kun folow di Matigi Ala ma saraka ye, aw ye o siman kisew yiran, k'a susu, ka soro ka taga a di Matigi Ala ma. ¹⁵ Aw ye turu ke a kan, ka wusunan kasadiman fara a kan; siman saraka lo. ¹⁶ Sarakalasebaga be o simankise susunin nonni bo, ani turu ni wusunan bee, ka o jeni sarakajenifen kan, k'a yira ko o saraka bee kera Matigi Ala ta ye. Siman saraka lo min jenina tasuma ra Matigi Ala ye.»

3

Ninsondiya saraka

¹ «Ayiwa, ni do b'a fe ka ninsondiya saraka bo Matigi Ala ye, ni misitoran lo, walama misimuso, a kana a to fiyen ye ke a ra; a ye na ni a ye Matigi Ala fe. ² A ye a boro la began kun na, k'a kannatige Ngonkunben fanibon* donda ra. Sarakalasebagaw, minw ye Haruna dencew ye, olugu ye a jori seriseri sarakajenifen kan k'a lamini. ³ Sarakabobaga ye o ninsondiya saraka kononoturu bee ta ka o jeni tasuma ra Matigi Ala ye, ⁴ ani a kokiri fla ni a turumanyorow bee, ani a biyen; a ye o ni kokiriw tige. ⁵ Sarakalasebagaw ye o jeni sarakajenifen kan, saraka jenita kan. Saraka jeninin lo tasuma ra min kasa ka di Matigi Ala ye.

⁶ «Ayiwa, ni do ta ninsondiya saraka ye saga le ye, walama ba, ni a kera ceman le ye, walama musoman, ni a b'a fe ka o le di Matigi Ala ma, a kana a to fiyen ye ke a ra.

⁷ «Ni saga lo, a ye na ni a ye Matigi Ala fe. ⁸ A ye a boro la began kun na, k'a kannatige Ngonkunben fanibon donda ra. Sarakalasebagaw, minw ye Haruna dencew ye, olugu ye a jori seriseri sarakajenifen kan k'a lamini. ⁹ Sarakabobaga ye o ninsondiya saraka turumanyorow ta ka o jeni tasuma ra Matigi Ala ye, ani a kononoturu bee, ani a kukala bee; a ye kukala tige fo a kokolo koro, ¹⁰ ani a kokiri fla, ani a turumanyorow bee, ani a biyen; a ye o ni kokiriw tige. ¹¹ Sarakalasebaga ye o jeni sarakajenifen kan. O ye domunifen le ye min kera saraka ye k'a jeni tasuma ra Matigi Ala ye.

¹² «Ayiwa, ni do ta saraka ye ba le ye, a ye na ni a ye Matigi Ala ja koro. ¹³ A ye a boro la a kun na, k'a kannatige Ngonkunben fanibon donda ra. Sarakalasebagaw ye o jori mina k'a seriseri sarakajenifen kan k'a lamini. ¹⁴ A ye o ninsondiya saraka kononoturuw bee ta ka o jeni tasuma ra Matigi Ala ye, ¹⁵ ani a kokiri fla ni a turumanyorow bee, ani a biyen; a ye o ni kokiriw tige. ¹⁶ Sarakalasebaga be o jeni sarakajenifen kan. O ye domunifen le ye min kera saraka ye k'a jeni, ani min kasa ka di.»

Began saraka bee turu ye Matigi Ala ta ye.

¹⁷ «Ayiwa, nin fana ye sariya wuribari le ye aw ni aw ta durujaw fe, ko ni aw nana taga sigi yoro o yoro, aw man kan ka sogo turu domu walama k'a jori domu.»

4

Sarakalasebagaw kuntigi ta jurumunyafa saraka

¹ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ² «Kuma Izirayelimogow fe, i ye a fo o ye, ko ni mogow firira ka jurumun ke, ka ko benbari do ke, ka Matigi Ala ta sariya do cen, o tigi ka kan ka min ke, o ye nin ye:

³ «Turu saninman kera sarakalasebaga min kan, ni ale le ka o jurumun nogon ke, ka o hake bla Izirayeli jama bee kunna, a ka kan ka misitoran kapaman kelen di Matigi Ala ma, fiyen te min na, a ta jurumun koson; o be ke a ta jurumunyafa saraka ye. ⁴ A ye na ni o misitoran ye Nogonkunben fanibon* donda ra Matigi Ala na korow. A ye a boro la misi kun na, k'a kannatige Matigi Ala na korow. ⁵ A ye jori do ta ka don ni o ye Nogonkunben fanibon konow. ⁶ A ye a borokanden su o jori ra, k'a seriseri sipaga wolonfla Matigi Ala na korow yorow saninman* cetigefani nafera kan. ⁷ A ye jori do mun wusunanjefen gbanw fana kan, Matigi Ala na korow, Nogonkunben fanibon konow yi. O ko, a ye bo ka taga jori to bee bon sarakajenifen dugumayorow kan, Matigi Ala na korow, Nogonkunben fanibon donda ra. ⁸ O ko, a ye o jurumunyafa saraka sogo turu bee tige ka bo a ra, ani a kononoturu bee, ⁹ ani a kokiri fla ni a turumanyorow bee, ani a biyen; a ye o ni kokiriw tige. ¹⁰ Sarakalasebaga ye o yorow bo misi ra, i n'a fo ninsondiya saraka ta be ke cogo min na, ka o jeni sarakajenifen kan. ¹¹ Nka a sogo to ni a gbolo ni a kunkolo ni a senw ni a konofenw bee, ¹² ani misi to bee, a ye taga o bee jeni kene ma fanibonw ko fe, yorow saninman do ra. A ye a jeni logow kan tasuma ra, bugurigbe bonyorow ra.»

Jama ta jurumunyafa saraka

¹³ «Ayiwa, ni Izirayelimogow jama bee le firira ka jurumun ke, hali ni o ma bo a kala ma, ni o ka ko benbari do ke, ka Matigi Ala ta sariya do cen, ka o hake bla o yere kunna, ¹⁴ ayiwa, ni o nana bo o jurumun kala ma, o tuma ra jama bee ye misitoran kapaman kelen di, ka o ke jurumunyafa saraka ye. O ye na ni o misi ye Nogonkunben fanibon* donda ra. ¹⁵ Jama cekorobaw ye o borow la misi kun na; o ra kelen ye a kannatige Matigi Ala na korow. ¹⁶ Turu saninman kera sarakalasebaga min kan, ale ye o jori do ta ka don ni a ye Nogonkunben fanibon konow. ¹⁷ A ye a borokanden su o jori ra, ka o seriseri sipaga wolonfla fanibon* cetigefani nafera kan, Matigi Ala na korow. ¹⁸ A ye jori do mun fana wusunanjefen gbanw kan, Matigi Ala na korow Nogonkunben fanibon konow yi. O ko, a ye bo ka taga jori to bee bon sarakajenifen dugumayorow kan, Matigi Ala na korow, Nogonkunben fanibon donda ra. ¹⁹ O ko, a ye sogo turumanyorow bee tige ka bo a ra, ka o jeni sarakajenifen kan. ²⁰ A ye a ke i n'a fo a ka misi min ke saraka ye a yere ta jurumun koson. O cogo le ra, sarakalasebaga bona o ta jurumun kafari o ye, Ala bona yafa o bee ma. ²¹ O ko, a ye taga ni sogo to ye kene ma, fanibonw ko fe, ka taga a jeni i n'a fo misi min kera saraka ye a yere ta jurumunw koson. Jama ta jurumunyafa saraka lo.»

Jama namogow ta jurumunyafa saraka

²² «Ayiwa, ni jama namogow do le firira ka jurumun ke, ka ko benbari do ke, ka Matigi Ala, a ta Ala ta sariya do cen, ka o hake bla a yere kan, ²³ ni a nana bo a ta jurumun kala ma, a ye bakoronin kelen di, fiyen te min na, ka o ke a ta jurumunyafa saraka ye. ²⁴ A ye a boro la bakoronin kun na, k'a kannatige Matigi Ala na korow; o be saraka jenitaw kannatige yorow min na, a ye taga a kannatige o yorow ra. Jurumunyafa saraka lo. ²⁵ Sarakalasebaga ye a borokanden su o jurumunyafa saraka jori ra, ka o mun sarakajenifen gbanw na, ka jori to bon sarakajenifen dugumayorow ra. ²⁶ A ye o sogo turumanyorow bee jeni sarakajenifen kan, i n'a fo ninsondiya saraka ta be jeni cogo min na. O cogo le ra sarakalasebaga bona o jama namogow ta jurumun kafari a ye; Ala bona a yafa a ma.»

Mogow gbansanw ta jurumunyafa saraka

²⁷ «Ayiwa, ni jama mogow gbansan do le firira ka jurumun ke, ka ko benbari do ke, ka Matigi Ala ta sariya do cen, ka o hake bla a yere kan, ²⁸ ni a nana bo a ta jurumun kala ma, a ye ba musoman kelen di, fiyen te min na, ka o ke a ta jurumunyafa saraka ye; a ye o di a ta jurumun koson. ²⁹ A ye a boro la o began kun na, k'a kannatige; o be saraka jenitaw kannatige yorow min na, a ye taga a kannatige o yorow ra. ³⁰ Sarakalasebaga ye a borokanden su o began jori ra k'a mun sarakajenifen gbanw na. O ko, a ye jori to bee bon sarakajenifen dugumayorow ra. ³¹ A ye o sogo turumanyorow bee bo a ra, i n'a fo ninsondiya saraka ta be ke cogo min na, ka o jeni sarakajenifen kan. O saraka bona ke saraka ye min kasa ka di Matigi Ala ye. O cogo le ra, sarakalasebaga bona o tigi ta jurumun kafari a ye; Ala bona a yafa a ma.»

³² «Ayiwa, ni a b'a fe ka saga le ke a ta jurumunyafa saraka ye, a ye a ke sagamuso ye, fiyen te min na. ³³ A ye a boro la o began kun na, k'a kannatige Matigi Ala na koro, k'a ke jurumunyafa saraka ye. O be saraka jenitaw kannatige yoro min na, a ye taga a kannatige o yoro ra. ³⁴ Sarakalasebaga ye a borokanden su o began jori ra k'a mun sarakajenifen gbanw na, ka jori to bon sarakajenifen senkoroyoro ra. ³⁵ A ye o sogo turumanyoro be bo a ra, i n'a fo ninsondiya saraka ta saga be ke cogo min na, ka o jeni sarakajenifen kan, i n'a fo saraka min jenina tasuma ra k'a ban, Matigi Ala na koro. O cogo le ra, sarakalasebaga bena o tigi ta jurumun kafari a ye; Ala fana bena a yafa a ma.»

5

Jurumunyafa saraka tow

¹ «Ayiwa, ni mogo do kera ko do seere ye kititige yoro ra, ni a ka fen min ye a na ra, walama ni a ka min men, ni a ma son ka o ko seereya ke, o tigi ka kojugu min ke, o hake be a kan.

² «Ni mogo do magara fen saninyabari do ra, began saninyabari do su, kongobegan walama sokonobegan, walama fenpanaman minw be fofu, hali ni a tigi ma bo a kala ma, o tuma, o tigi yere be ke mogo saninyabari ye; o hake be o tigi kan. ³ Ni a magara mogo saninyabari do ta fen le ra, ni a kera fen o fen ye, hali ni a ma bo a kala ma, ni a nana a lon tuma o tuma, o hake be o tigi kan. ⁴ Ni mogo do tora kuma ra, k'a da teliya ka kari ko ale bena ko do ke, kojuman walama kojugu, k'a soro a ma o ko jate, ayiwa, ko fe ni a nana bo o ko kala ma, o hake be o tigi kan.

⁵ «Ayiwa, nin ko minw fora nin ye, ni mogo min ka o do ke, o tigi ka kan ka lo o jurumun na mogow na na. ⁶ O ko, a ye na ni a ta hakebo saraka ye Matigi Ala na koro a ta jurumun koson, began musoman do, saga walama ba, ka o ke jurumun yafa sara ye; sarakalasebaga bena o ke k'a ta jurumun kafari a ye.

⁷ «Ni a ma se ka saga walama ba soro, a ye tugani fla, walama jenetugani den fla di Matigi Ala ma, a ta jurumun sara ye; kelen bena ke a ta jurumunyafa saraka ye, to kelen be ke saraka jenita ye. ⁸ A bena o di sarakalasebaga ma; min be ke jurumunyafa saraka ye, sarakalasebaga ye kon ka o le bo folo. Sarakalasebaga ye a kannatige ni a soninfara ye, nka a kunkolo kana bo a ra; ⁹ a ye a jori seriseri sarakajenifen fan kelen kan; o ko, a ye jori to be bon sarakajenifen dugumayoro ra. Jurumunyafa saraka lo.

¹⁰ «O ko, sarakalasebaga ye kono flanan ke saraka jenita ye, ka kapa ni saraka jenitaw ta sariya ye. O cogo le ra sarakalasebaga bena a ta jurumun kafari a ye, Ala bena yafa a ma.

¹¹ «Ni a ma se ka tugani fla, walama jenetugani den fla soro, a ye na ni mugu tentennin kilo saba ye ka na o ke a ta jurumunyafa saraka ye. A kana turu ke a ra, a kana wusunan fana ke a ra, sabu jurumunyafa saraka lo. ¹² A ye na ni o mugu tentennin ye sarakalasebaga fe. Sarakalasebaga ye boro na kelen ce o mugu ra k'a yira ko o saraka be kera Matigi Ala ta ye. A ye o jeni sarakajenifen kan, i n'a fo siman saraka min jenina tasuma ra Matigi Ala ye. Jurumunyafa saraka lo. ¹³ O cogo le ra, sarakalasebaga bena o tigi ta jurumun kafari a ye, ni a kera ko a tun ka o ko fla do ke; Ala bena yafa a ma.

«O mugu to min bena to, o bena ke sarakalasebagaw ta ye, i n'a fo siman saraka tow ta be ke cogo min na.»

Hakebo sarakaw

¹⁴ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ¹⁵ «Sarakafen minw ka kan ka bla Matigi Ala ye danna, ni mogo do firira ka hakeman ko do ke o fenw ta ko ra, ka o fen saninmanw lanogo, o tigi ka kan ka sagajigi kelen, walama bakoronin kelen di Matigi Ala ma a ta jurumun sara ye; fiyen kana ke o beganw na. A tigi bena o fenw sara ka kapa ni ele Musa ta songo fonin ye; a be o warida sara ka kapa ni yoro saninman* ta jate ye. ¹⁶ A ka fen saninman min cen, a bena o songo di, ani a songo tarannin sigiyoroma looru, a be a sigiyoroma kelen fara a kan tuun, ka o di sarakalasebaga ma. O ko, sarakalasebaga bena o saga walama o bakoronin ke a ta hakebo saraka ye. Ala bena yafa a ma.

¹⁷ «Ni mogo do ka jurumun ke, hali ni a ma bo a kala ma, ni a ka ko benbari do ke, ka Matigi Ala ta sariya cen, o hake be bo o tigi ra, a fana be lo ni a kunko ye. ¹⁸ A ka kan ka na ni sagajigi, walama bakoronin do ye, fiyen te min na, min be ben ele Musa ta songo fonin ma; a ye na ni o ye sarakalasebaga fe, ka o ke a ta jurumun sara ye. A ka jurumun min ke ni a ma bo a kala ma, sarakalasebaga bena o jurumun kafari a ye; Ala bena yafa a ma. ¹⁹ A ta hakebo saraka lo, sabu o tigi ka ko benbari le ke ka Matigi Ala hake ta.»

Faninya seereya ko

²⁰ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ²¹ «Ni mogo do ka terenbariyako do ke Matigi Ala na koro, i n'a fo ka faninya fo a mogoogon ye fen karifanin do ko ra, walama fen singanin do ko ra, walama fen sonyanin do, walama ni a k'a mogoogon tajo ko do ra, ²² walama ni a ka fen tununin do ye ka faninya tige ko a m'a ye, walama ni a karira gbansan ko do ra, walama ni a ka o jogonna ko do ke, ²³ a ka jurumun le ke; o hake be a yere kan. Ayiwa, a ka fen min sonya, walama a k'a mogoogon tajo fen min na, walama fen min karifara a ma, walama a ka fen tununin min ye k'a fo ko a m'a ye, ²⁴ ani a karira gbansan fen min koson, ni a nana bo o ko kala ma, lon min ni a be o hakebo saraka di, a ka kan ka o fen sara a tigi ye, ka soro k'a songo taran taranyoro looru, k'a taran kelen fara a kan ka o di a tigi ma.

²⁵ «Ka fara o kan, a ye sagajigi do bo a ta sagaw ra, fiyen te min na, ka na ni o ye sarakalasebaga fe; a be o di Matigi Ala ma a ta hakebo saraka ye. O began songo ka kan ka min bo, i yere bena o fo a ye. ²⁶ Ayiwa, sarakalasebaga bena a ta jurumun kafari a ye Matigi Ala na koro; a ka jurumun o jurumun ke ka Ala hake ta, Ala bena o bee yafa a ma.»

6

Saraka jenita ta sariya

¹ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ² «Nin ciw fo Haruna ni a dencew ye, ko saraka jenita ta sariya fle nin ye: Saraka jenita ka kan ka jeni sarakajenifen kan su bee, fo ka taga dugu gbe; tasma mananin ka kan ka to sarakajenifen kan wagati bee. ³ Ayiwa, sogoma, saraka jenita min jenina sarakajenifen kan, sarakalasebaga ye a ta lenfaniw don a yere ra, a ta forokiyasurun ni a ta kurusi, ka o saraka jeninin buguri ce ka taga a ke sarakajenifen kere fe. ⁴ O ko, a ye o faniw bo, ka fani werew don, ka o buguri ce ka taga a bon kene ma Izirayelimogow ta fanibonw* ko fe, yoro saninman* do ra. ⁵ Tasma min mananin be sarakajenifen kan, o man kan ka faga fiyewu. Sogoma o sogoma, sarakalasebaga ye logo do kundon a ra, ka saraka jenita laben k'a bla tasuma ra, ka ninsondiya saraka konono turu fana jeni a kan. ⁶ Tasma mananin ye to sarakajenifen kan wagati bee, a kana faga fiyewu.»

Siman saraka ta sariya

⁷ «Ayiwa, siman saraka ta sariyaw fle nin ye: Haruna dencew le ka kan ka na ni o saraka ye Matigi Ala na koro, sarakajenifen pa fe. ⁸ Sarakalasebaga ye donnin bo o mugu tentennin tururaman ra, ka o ni a wusunan bee jeni sarakajenifen kan, k'a yira ko o saraka bee kera Matigi Ala ta le ye. O ye siman saraka le ye, min jenina tasuma ra; o kasa ka di Matigi Ala ye. ⁹ Saraka mugu to min tora, Haruna ni a dencew ye o domu. O ye a domu yoro saninman* na, Nogonkunben fanibon* lu konon, funufun man kan ka ke a ra. ¹⁰ O man kan ka funufun ke a ra k'a jeni. O ninyoro le ye o ye; ne ka o le di o ma. Siman saraka min jenina tasuma ra ne Matigi Ala ye, ne k'a bo o le ra k'a di o ma. A saninyanin lo kosebe, i n'a fo jurumunyafa saraka, walama hakebo saraka. ¹¹ Haruna dencew bee be se k'a domu, sabu o saraka minw jenina Matigi Ala ye, olugu ninyoro bena ke o le ye wagati bee. Ni mogo o mogo ka maga o ra, o be saninya ka bla danna Ala ye*.»

Sarakalasebaga ta saraka ta sariya

¹² Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ¹³ «Lon min i bena Haruna ni a dencew mun ni turu ye ka o sigi sarakalasebagaya ra, o ka kan ka saraka minw di ne Matigi Ala ma, o ye nin ye: o ye mugu tentennin kilo saba ke saraka ye lon o lon. O ye a tarance ke saraka ye sogoma, k'a to tarance ke saraka ye wula fe. ¹⁴ O mugu ka kan ka nonni turu ra, ka soro k'a yiran faga konon k'a ke nonni ye. I ye o nonni tigitige ka soro k'a di saraka ye Matigi Ala ma. Siman saraka lo min kasa ka di Matigi Ala ye.

¹⁵ «Ni turu saninman kera Haruna dence min kan k'a ke sarakalasebagaw kuntigi ye a no ra, o fana ka kan ka o saraka kelen le bo. O saraka ka kan ka jeni Matigi Ala na koro k'a ban pewu. O ye sariya wuribari le ye.

¹⁶ «Sarakalasebagaw ta siman sarakaw bee ka kan ka jeni k'a ban pewu; foyi man kan ka domu a ra.»

Jurumunyafa saraka ta sariyaw

¹⁷ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ¹⁸ «A fo Haruna ni a dencew ye ko jurumunyafa saraka ta sariyaw fle nin ye: Saraka jenita be kannatige yoro min na,

* 6:11 6.11 Kitabu dow konon a fora ko: o tigi be halaki, walama ko: o tigi ka kan ka saninya.

jurumunyafa saraka ka kan ka kannatige o yɔrɔ le ra, Matigi Ala ɲa kɔrɔ, sabu saraka lo, min saninyanin lo kosebe.

¹⁹ «Sarakalasebaga min be jurumunyafa saraka lase Matigi Ala ma, ale le be se ka o saraka domu. A ye a domu yɔrɔ saninman* na, ɲogonkunben fanibon* lu kɔnɔ. ²⁰ Ni sarakasogo ka maga fen o fen na, o be saninya ka bla danna Ala ye. Ni a jori sera fani o fani ma, a sera fani yɔrɔ min ma, aw ye o yɔrɔ ko yɔrɔ saninman do ra. ²¹ A sogo tobira bogodaga min kono, ko fe, o bogodaga ka kan ka ci. Ni siranegɛ daga lo, a ye a josi kosebe, k'a senenko ji ra. ²² Sarakalasebaga ta den cemanw doron le be se k'a sogo domu, sabu a saninyanin lo kosebe.

²³ «Nka o be don ni jurumunyafa saraka min o min jori do ye ɲogonkunben fanibon kono ka taga jurumun kafari yɔrɔ saninman kono, o saraka si sogo man kan ka domu. A ka kan ka jeni k'a ban tasuma ra le.»

7

Hakebo saraka ta sariyaw

¹ «Ayiwa, hakebo saraka ta sariyaw fle nin ye: Saraka saninyaninba lo.

² «Saraka jenita be kannatige yɔrɔ min na, hakebo saraka ka kan ka kannatige o yɔrɔ le ra. O ko, sarakalasebaga ye a jori seriseri sarakajenifen fan bee kan k'a lamini. ³ A ye a turumanyorow bee ke saraka ye ka o di Matigi Ala ma, ani a kukala, ani a konono turu bee, ⁴ ani a kokiri fla ni a turumanyorow bee, ani a biyen; a ye o ni kokiriw tige. ⁵ Sarakalasebaga ye o bee jeni sarakajenifen kan. Hakebo saraka lo min jenina tasuma ra Matigi Ala ye. ⁶ Sarakalasebaga ta den cemanw doron le be se k'a sogo domu; nka o ka kan k'a domu yɔrɔ saninman* le ra, sabu a saninyanin lo kosebe.

⁷ «Jurumunyafa saraka ta sariya ni hakebo saraka ta sariya bee ye kelen ye; a bee ye sariya kelen ye. Sarakalasebaga min be jurumun kafari, o saraka sogo bena ke ale ta le ye. ⁸ Sarakalasebaga min ka mogɔ do ta saraka jenita lase Matigi Ala ma, o saraka gbolo be ke o sarakalasebaga yere ta ye. ⁹ Siman saraka o siman saraka, ni a kera ko o saraka jenina burujenigba le kono o, walama ni a yiranna poli le kono o, walama ni a yiranna faga le kono o, sarakalasebaga min k'a lase Ala ma, o siman saraka be ke ale ta le ye. ¹⁰ Siman saraka o siman saraka, ni a noonina turu le ra, walama ni a jalan lo, o ye sarakalasebaga Haruna ni a dencew bee ta le ye, do ma bo do ra.»

Ninsondiya saraka ta sariyaw

¹¹ «Ninsondiya saraka min be bo ka di Matigi Ala ma, o ta sariyaw fle nin ye:

¹² «Ni mogɔ do ko a be ninsondiya saraka bo, k'a ke pumanlon saraka le ye, a ye buru tururaman misenmanw fara o barakalari saraka kan, funufen kana ke a ra, ani nɔmi; a ye turu ke nɔmi kan, nka funufen kana ke a ra; ani buru min kera ni mugu tentennin tururaman ye. ¹³ A ka o ninsondiya saraka min ke pumanlon saraka ye, a ka kan ka burufuninin do fana fara o saraka kan k'a di. ¹⁴ A ye burukun kelen kelen bo o sarakafenw bee ra ka o korɔta san fe, ka o di Matigi Ala ma. Sarakalasebaga min ka ninsondiya saraka jori seriseri sarakajenifen kan, o buruw bena ke ale ta le ye. ¹⁵ Ninsondiya saraka min kera pumanlon saraka ye, o saraka sogo bee ka kan ka domu a bolon yere ra; a do man kan ka si.

¹⁶ «Ni sarakabobaga ta saraka ye dajurudafa saraka le ye, walama ni a yere diyanya saraka lo, a be o saraka di Matigi Ala ma lon min na, a sogo ye domu o lon yere ra. Ni a to ka to, a ye a domu o lon dugusagbe. ¹⁷ Nka ni sogo to belen ka to tuun a dugusagbe flanan, a ye o jeni tasuma ra k'a ban. ¹⁸ Ni mogɔ min ka sarakasogo domu fo a tere sabanan, o tigi ta saraka tena mina. O saraka kera gbansan le ye, sabu a sogo kera fen haramunin le ye. Ni mogɔ o mogɔ ka o sogo domu, o hake be o tigi kan. ¹⁹ Ni fen saninyabari do magara sarakasogo min na, o sogo man kan ka domu tuun. O ka kan k'a jeni. Ni o te, mogɔ minw saninyara, olugu le ka kan ka sarakasogo domu. ²⁰ Nka ni mogɔ min ka Matigi ta ninsondiya saraka domu k'a sorɔ a ma saninya, o tigi ka kan ka faran ka bo Izirayeli jamanadenw na. ²¹ Ni mogɔ min magara fen saninyabari do ra fana, ni a kera mogɔ saninyabari do le ye o, walama began o, walama fen saninyabari do were o, ni o tigi ka Matigi Ala ta ninsondiya saraka domu, o tigi ka kan ka faran ka bo a ta jamana mogow ce ra.»

Sogo turu ni jori ta sariya

²² Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ²³ «Kuma Izirayelimogow fe k'a fo o ye ko o man kan ka sogo turu domu. Ni a kera misi le ye o, walama saga o, walama ba o, o man kan ka o si turu domu. ²⁴ Ni a kera ko aw ka began do su le ye, walama ni wara do le k'a faga, aw be se ka o turu ke ka mako were ɲa, nka aw man kan k'a domu.

²⁵ «Sarakasogo turu minw be jeni tasuma ra k'a ke saraka ye Matigi Ala ye, ni mɔgɔ o mɔgɔ ka o domu, o tigi ka kan ka faran ka bo a ta jamana mɔgɔw ce ra.

²⁶ «Ni aw ka taga sigi jamana o jamana ra, aw kana konɔ walama began si jori domu.
²⁷ Ni mɔgɔ min ka o fenw do jori domu, o tigi ka kan ka faran ka bo Izirayeli jamanadenw na.»

Sarakalasebagaw ninyɔrɔw

²⁸ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ²⁹ «A fo Izirayelimogow ye, ko ni do b'a fe ka ninsondiya saraka bo Matigi Ala ye, Matigi ninyɔrɔ ye min ye o saraka ra, a ye o di. ³⁰ Min ka kan ka jeni tasuma ra Matigi Ala ye, a yere ye na ni o ye. A ye na ni a turumanyorow ni a disi ye; a ye o disi fifa Matigi Ala na korɔ. ³¹ Sarakalasebaga ye a turu jeni sarakajenifen kan; nka disi be ke Haruna ni a dencew ta ye.

³² «Aw ta ninsondiya sarakaw ra, aw ka kan ka kininboroyanfan woto fana tige ka o di sarakalasebaga ma. ³³ Haruna dence min bena ninsondiya saraka jori ni a turu lase Matigi Ala ma, kininboroyanfan woto be ke ale ta le ye. ³⁴ O ra, Izirayelimogow be ninsondiya saraka minw bo, disi min bora o saraka ra k'a fifa, ani a woto min dira Ala ma, ne ka o di sarakalasebaga Haruna ni a dencew le ma, sabu o le bena ke olugu ninyɔrɔ ye wagati bee.

³⁵ «O ninsondiya saraka min turu jenina tasuma ra Matigi Ala ye, o disi ni o woto min bora o saraka ra, o le be ke Haruna ni a dencew ta ye, ni i nana o mun lon min na ni turu saninman* ye, ka o sigi sarakalasebagaya ra. ³⁶ Ni i nana o mun lon min na, Matigi Ala k'a fo ko Izirayelimogow ye o le di o ma. O ye sariya wuribari le ye o ni o ta duruja nataw bee fe, wagati bee.

³⁷ «Ayiwa, sarakaw ta sariyaw le ye nin ye; saraka jenita, ani siman saraka, ani jurumunyafa saraka, ani hakebo saraka, ani sarakalasebagaw ta saninyari saraka, ani ninsondiya saraka.»

³⁸ Matigi Ala ka o ciw le fo Musa ye Sinayi kuru kan, kongokolon konɔ, lon min na a k'a fo Izirayelimogow ye ko o ye saraka bo ale ye.

8

Haruna ni a dencew sigira sarakalasebagaya ra

¹ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ² «Na ni Haruna ni a dencew ye, ani o ta fani saninmanw, ani turu saninman*, ani misitoran min bena ke o ta jurumunyafa saraka ye, ani sagajigi fla, ani burufunubariw be segi min konɔ. ³ Izirayeli jama bee lajen fana Nɔgɔnkunben fanibon* donda ra.»

⁴ Matigi Ala ka min fo, Musa ka o ke. A ka jama bee lajen Nɔgɔnkunben fanibon donda ra. ⁵ Musa k'a fo jama ye ko: «Matigi Ala ka ci min fo, ne bena o le ke bi.» ⁶ A ka Haruna ni a dencew lana; a ka o ko ni ji ye. ⁷ O ko, Musa ka forokiyasurun don Haruna ra, ka cesirinan ke k'a cesiri, ka forokiyajan fana don a ra, ka saninderege la o kan, ka saninderege cesirinan ke ka saninderege cesiri. ⁸ A ka disirafen siri a disi ra, ka Urimi ni Tumimi* don disirafen na. ⁹ A ka jalamugu fugula biri a kun na, ka tennasanin tagamasiyen saninman siri o kan, a ten na, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo cogo min na.

¹⁰ O ko, Musa ka turu saninman* seriseri Nɔgɔnkunben fanibon* ni a konofenw bee kan, ka o saninya ka o bla danna Ala ye. ¹¹ A ka do seriseri sarakajenifen kan sijaga wolonfla, ani a minanw bee, ani minanba ni a siginan, ka o bee saninya.

¹² O ko, Musa ka turu saninman* do ke Haruna kun na, k'a saninya Ala ta baara kama.

¹³ A ka Haruna dencew fana gbara a yere ra, ka olugu fana ta forokiyasurunw don o ra, ka o ta cesirinanw siri o ce ra, ka o ta banflaw biri o kun na, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo a ye cogo min na.

¹⁴ O ko, a nana ni jurumunyafa saraka ta misi ye. Haruna ni a dencew ka o boro la o misitoran kun na. ¹⁵ Musa ka misi kannatige, k'a jori do ta, k'a borokanden su o ra ka o mun sarakajenifen gbanw na, ka o saninya. O ko, a ka jori to bee bon sarakajenifen dugumayorɔ ra, ka sarakajenifen saninya, ka jurumunw kafari.

¹⁶ Musa ka misi boso k'a konɔnturu bee bo, ani a biyen, ani a kokiri fla ni a turu bee, ka o bee jeni sarakajenifen kan. ¹⁷ Nka misi gbolo ni a sogo to, ani a konofenw, a tagara o bee jeni kene ma, fanibonw* ko fe, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo a ye cogo min na.

¹⁸ O ko, a nana ni sagajigi kelen ye, min bena ke saraka jenita ye. Haruna ni a dencew ka o boro la sagajigi kun na. ¹⁹ Musa k'a kannatige, k'a jori seriseri sarakajenifen fan bee kan k'a lamini. ²⁰ A ka sagajigi boso, k'a tigtige, k'a kunkolo ni a sogo ni a turu bee jeni.

* 8:8 8.8 Urimi ni Tumimi tun ye sarakalasebaga ta baarakeminan dow ye. Ala tun be tagamasiyen dow yira sarakalasebaga ra ni o fenw ye, ka Izirayelimogow ta kiti tige (Bori 28.30; Sarakalasebagaw 8.8).

²¹ A k'a kɔnɔfɛnw ni a senw ko ni ji ye, ka o ni sagajigi sogo tɔ bɛɛ jeni sarakajenifen kan, ka o kɛ saraka jeninin ye tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ Musa ye cogo min na.

²² O kɔ, a ka sagajigi flanan mina, sagajigi min bɛ kɛ Haruna ni a dencew ta saninyari saraka ye. Haruna ni a dencew ka o boro la o sagajigi kun na. ²³ Musa k'a kannatige, k'a jori dɔnin ta, ka o mun Haruna kininboroyanfan toro nunkun na, ani a kininboroyanfan borokandenba, ani a kininboroyanfan senmandenba. ²⁴ O kɔ, a ka Haruna dencew fana gbara a yɛɛ ra, ka jori dɔ mun olugu fana kininboroyanfan toro nunkun na, ani o kininboroyanfan borokandenba, ani o kininboroyanfan senmandenba. O kɔ, a ka jori tɔ seriseri sarakajenifen fan bɛɛ kan k'a lamini. ²⁵ A ka sagajigi bosu, k'a turu bɔ, ani a kukala, ani a kɔnɔɔturu, ani a biyen, ani a kɔkiri fla ni a turu, ani a kininboroyanfan woto; ²⁶ burufunubari minw tun blara segi kɔnɔ Matigi Ala na kɔrɔ, a ka burukun kelen ta o ra, ani buru turuman kelen ni nɔmikon kelen. A ka o fara sogo turu ni a kininboroyanfan woto kan. ²⁷ A ka o fenw bɛɛ don Haruna ni a dencew boro, o ka o fifa Matigi Ala na kɔrɔ. ²⁸ O kɔ, a ka o fenw mina o boro, ka o jeni ni saraka jenita ye sarakajenifen kan. O kɛra Haruna ni a dencew ta saninyari saraka ye. Saraka jeninin lo tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye. ²⁹ O kɔ, Musa ka o sagajigi disi ta k'a fifa Matigi Ala na kɔrɔ. O disi kɛra Musa yɛɛ ninyɔrɔ ye o saninyari saraka ta sagajigi ra, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ Musa ye cogo min na. ³⁰ Musa ka turu saninman* dɔ ta, ani jori min tun bɔnna sarakajenifen kan; a ka o seriseri Haruna ni a ta faniw kan, ani a dencew ni o ta faniw. A kɛra ten, Haruna ni a dencew ni o ta faniw bɛɛ saninyara ka bla Matigi Ala ta baara kama.

³¹ Musa k'a fɔ Haruna ni a dencew ye ko: «Aw ye sagajigi flanan sogo tobi Nɔgɔnkunben fanibon* donda ra. Aw ka kan k'a domu o yɔrɔ le ra, Matigi Ala na kɔrɔ; sarakalasebagaw ta saninyari saraka tun bɛ segi min kɔnɔ, buru minw bora o segi kɔnɔ, aw ye o fana domu. Aw ye a domu Nɔgɔnkunben fanibon donda ra, i n'a fɔ ne k'a fɔ aw ye cogo min na. ³² Ni o sogo, walama ni o buru tɔ ka si, aw ye o tɔ jeni k'a ban pewu.»

³³ Musa k'a fɔ Haruna ni a dencew ye tuun ko: «Aw ye tɔ Nɔgɔnkunben fanibon donda ra ka se fɔ tere wolonfla, fɔ ka taga aw ta saninyari lonw dafa; sabu tere wolonfla le bɛ dafa, aw bɛ sɔrɔ ka saninya ka don sarakalasebagaya ra. ³⁴ Min kɛra bi, Matigi Ala le ka o bɛɛ fɔ. O kɛra janko aw ta jurumunw bɛɛ ye kafari. ³⁵ O ra, aw ye tɔ Nɔgɔnkunben fanibon donda ra su ni tere, fɔ tere wolonfla, ka Matigi Ala ta kokɛtaw dafa; ni o tɛ, aw bɛ sa. Matigi Ala ka o le fɔ ne ye.»

³⁶ Ayiwa, Matigi Ala tun ka ci minw don Musa da ra k'a lase Haruna ni a dencew ma, o ka o bɛɛ kɛ.

9

Sarakalasebagaw ka o ta baara damina

¹ Ayiwa, sarakalasebagaw ta saninyari tere seeginan lon na, Musa ka Haruna ni a dencew ni Izirayeli cɛkɔrɔbaw bɛɛ wele.

² A k'a fɔ Haruna ye ko: «Misitoran kelen kɛ i yɛɛ ta jurumunyafa saraka ye, ka sagajigi kelen kɛ i ta saraka jenita ye; fiyen kana kɛ o si ra. I ye o di saraka ye Matigi Ala ma. ³ O kɔ, i ye kuma Izirayelimɔgɔw fɛ k'a fɔ o ye ko o fana ye bakɔrɔnin kelen kɛ o ta jurumunyafa saraka ye, ka san kelen misiden ni san kelen sagajigi kɛ o ta saraka jenita ye. Fiyen kana kɛ o si ra. ⁴ O ye na ni misitoran kelen ye fana, ani sagajigi kelen, ka o kɛ ninsondiya saraka ye, ka o di Matigi Ala ma; ka mugu dɔ nɔnɔni turu ra, ka o kɛ siman saraka ye ka o fara o kan; sabu Matigi Ala bɛna a yɛɛ yira aw ra bi.»

⁵ Ayiwa, Musa ka bɛgan minw ko fɔ, mɔgɔw nana ni o bɛganw ye Nɔgɔnkunben fanibon* donda ra. Jama bɛɛ nana, ka na lo Matigi Ala na kɔrɔ. ⁶ Musa ko: «Matigi Ala ko aw ye nin sarakaw bɔ, janko ale ye a ta nɔrɔrɔ yira aw ra bi.»

⁷ Musa k'a fɔ Haruna ye ko: «Gbara sarakajenifen na ka i ta jurumunyafa saraka ni i ta saraka jenita bɔ, ka i yɛɛ ta jurumunw kafari, ani jama ta jurumunw. O kɔ, i ye jama bɛɛ ta saraka bɔ fana ka o ta jurumunw kafari, i n'a fɔ Matigi Ala k'a fɔ cogo min na.»

⁸ Ayiwa, Haruna gbarara sarakajenifen na; a ka misitoran kannatige, ka o kɛ a yɛɛ ta jurumunyafa saraka ye. ⁹ A dencew ka o jori dɔ ta ka o di a ma; a k'a borokanden su jori ra, ka o jori dɔ kɛ sarakajenifen gbanw kan. O kɔ, a k'a tɔ bɔn sarakajenifen dugumayɔrɔ ra. ¹⁰ A ka o jurumunyafa saraka turu ni a kɔkiri fla ni a biyen jeni sarakajenifen kan, i n'a fɔ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye cogo min na. ¹¹ Nka a sogo tɔ ni a gbolo, a tagara o jeni kɛnɛ ma Izirayelimɔgɔw ta fanibonw* ko fɛ.

¹² O kɔ, Haruna ka saraka jenita fana kannatige. A dencew ka o jori do ta ka o di a ma. A ka o seriseri sarakajenifen fan bee kan k'a lamini. ¹³ O ka o sarakasogo tigetige ka o di Haruna ma, ani a kunkolo; a ka o jeni sarakajenifen kan. ¹⁴ A k'a konofenw ni a senw ko, ka olugu jeni sarakajenifen kan ni saraka jenita ye. ¹⁵ O kɔ, Haruna ka jama bee ta saraka fana lase Ala ma. Mɔgow tun nana ni bakorɔnin min ye ka na o ke o ta jurumunyafa saraka ye, a ka o mina, k'a kannatige, k'a di saraka ye Matigi Ala ma, i n'a fo a tun k'a yere ta ke cogo min na. ¹⁶ A ka jama ta saraka jenita mina, misiden ni sagaden, ka o ke saraka ye, i n'a fo a tun latigera cogo min na. ¹⁷ A ka siman saraka ta, ka boro ja kelen ce o ra ka o ke sogomada ta saraka jenita kan, ka o jeni sarakajenifen kan.

¹⁸ O kɔ, jama tun nana ni misitoran ni sagajigi min ye, ka o ke o ta ninsɔndiya saraka ye, Haruna ka o kannatige. A dencew ka o jori do ta ka o di a ma; a ka o seriseri sarakajenifen fan bee kan k'a lamini. ¹⁹ O ka o misitoran ni o sagajigi turumanyorow, ni o kukalaw, ni o konɔɔ turuw, ni o kokiriw ni o biyenw bo o ra, ²⁰ ka o fara disiw kan. Haruna ka o turuw jeni sarakajenifen kan. ²¹ A ka disiw ta, ani kininboro wotow, ka o fifa Matigi Ala ja korɔ, i n'a fo Musa tun k'a fo cogo min na.

²² Ayiwa, Haruna ka o jurumunyafa saraka, ni o saraka jenita, ni o ninsɔndiya saraka bo ka ban tuma min na, a k'a boro lawuri ka dugawu ke jama bee ye. O kɔ, a jigira ka bo sarakajenifen korɔ.

²³ Musa ni Haruna donna pɔgon fe Nɔgonkunben fanibon* konɔ. O bora minke, o ka dugawu ke jama bee ye. O kɔ, jama bee ka Matigi Ala norɔ ye.

²⁴ Tasuma do bora san fe, Matigi Ala fe, ka na saraka jenitaw ni sogo turuw bee jeni sarakajenifen kan. Jama bee ka o ye minke, o ka kule ci, ka o ja biri dugu ma, ka Matigi Ala bato.

10

Nadabu ni Abihu ka kojugu min ke

¹ Haruna dence minw ye Nadabu ni Abihu ye, lon do olugu ka o ta wusun an dagaw ta, ka takami ke a konɔ, ka wusun an ke a kan; o ka wusun an don Matigi Ala ja korɔ ni tasuma do ye, min tun bora yoro were ra*, k'a sorɔ o ma ben ni Matigi Ala ta kuma ye. ² A kera ten minke, Matigi Ala ka tasuma lajigi o mogo fla kan, ka o jeni ka o faga o yorɔnin kelen bee ra.

³ Musa k'a fo Haruna ye o le ra ko: «Matigi Ala yere tun ka kankari la aw ye nin ko ra; a ko: «Ne b'a fe ko ne ta sarakalasebaga minw be ne ta baara ke, olugu ye ne ta saninmanya jate, ka bonya la ne kan mogo bee ja na.» »

Haruna jera, a ma kuma.

⁴ Musa ka Haruna face balemacɛ Uziyeli dencew wele, minw ye Misaheli ni Elisafan ye, k'a fo o ye ko: «Aw ye taga aw balemacɛw suw ta ka bo yoro saninman* konɔ, ka taga ni o ye kene ma, fanibonw* ko fe.» ⁵ Olugu gbarara o suw ra; o ka o ta forokiyasurunw to o kana ka o ta ka taga ni o ye fanibonw ko fe, i n'a fo Musa k'a fo o ye cogo min na.

⁶ Musa k'a fo Haruna ni a dence fla Elehazari ni Itamari ye, ko: «Aw kana aw kunsigi pagaminin to, walama ka aw ta faniw faran nin ko koson; ni o te, aw fana bena sa; Matigi Ala ta dimi bena se jama fana ma. Matigi Ala ka minw jeni ka o faga, aw balemacɛw Izirayelimogow le bena olugu su kasi. ⁷ Aw fana kana bo Nɔgonkunben fanibon* donda ra; ni o te, aw bena sa; sabu Matigi Ala ka aw saninya ka aw bla Ala ta baara kama.»

Musa ka min fo, Haruna ni a dencew k'a ke ten.

Sariya min fora duven ko ra

⁸ Matigi Ala kumana Haruna fe k'a fo a ye ko: ⁹ «Ele ni i dencew, ni aw be don Nɔgonkunben fanibon* konɔ tuma o tuma, aw kana duven, walama minnifen fariman si min; ni o te, aw be sa. O ye sariya wuribari le ye aw ni aw ta duruja nataw bee fe. ¹⁰ Aw kana duven walama minnifen fariman do min, janko fen minw blara danna Ala ye, aw ye se ka olugu faranfasi ka bo fen tow ra, ka fen saninyaninw faranfasi ka bo fen saninyabariw ra fana; ¹¹ ani janko ne ka sariya minw don Musa da ra k'a fo aw ye, aw ye se ka Izirayelimogow karan o ra.»

Sariya min fora sarakasogo ko ra

¹² Musa k'a fo Haruna ni a dence to fla Elehazari ni Itamari ye ko: «Siman saraka minw jenina tasuma ra k'a di Matigi Ala ma saraka ye, o to min tora, aw ye o ta ka o ke buru ye, k'a domu sarakajenifen korɔ, sabu domunifen saninman lo; aw ye a domu,

* **10:1** 10.1 Tasuma min tun bora yoro were ra: Aw ye nin yorow fle: Sarakalasebagaw 9.2; 16.12; Jateri 17.11.

aw kana funufen ke a ra. ¹³ Aw ka kan k'a domu yoro saninman* do ra. O saraka minw jenina Matigi Ala ye, o saraka to ye ele Haruna ni i dencew ninyoro le ye; Matigi Ala ka o le fo ne ye.

¹⁴ «Began disi ni a woto min fana bora Izirayelimogow ta ninsondiya saraka ra, min fifara Matigi Ala na koro, aw ye o fana domu yoro saninman do ra. Ele ni i dencew ninyoro le ye o ye. I denmusow fana be se ka o domu ni aw ye.

¹⁵ «Izirayelimogow ka kan ka na ni o woto ni o disi ye, ani turu minw be jeni tasuma ra k'a di saraka ye Matigi Ala ma. Ni began disi fifara Matigi Ala na koro, ani k'a woto fana fifa Matigi Ala na koro, o woto ni o disi bena ke ele ni i dencew ninyoro ye. O ye sariya wuribari le ye, i n'a fo Matigi Ala k'a fo cogo min na.»

Jurumunyafa saraka ta sogo

¹⁶ Ayiwa, bakoronin min kera jama ta jurumunyafa saraka ye, Musa ka o ko jininka, k'a ye ko sarakalasebagaw ka o sogo bee jeni tasuma ra. Musa dimina Haruna dence fla koro, Elehazari ni Itamari. ¹⁷ A ko o ma: «Mun koson aw ma o jurumunyafa saraka sogo domu yoro saninman* do ra? O ye fen saninyaninba le ye. Matigi Ala ka o di aw ma, ko aw ye jama ta hake bo o kunna, ka o ta jurumun kafari o ye, Matigi Ala na koro. ¹⁸ I n'a fo a jori ma don Nogonkunben fanibon* konon, aw tun ka kan k'a domu yoro saninman do le ra, i n'a fo ne k'a fo aw ye cogo min na.»

¹⁹ Haruna ka Musa jaabi ko: «A fle, Izirayelimogow ka o ta jurumunyafa saraka ni o ta saraka jenita bo Matigi Ala na koro bi. Ayiwa, bono min ka ne soro, ele yere ka o lon. Yala bi lon nogon na, ni ne tun ka o jurumunyafa saraka sogo domu, o tun bena diya Matigi Ala ye wa?»

²⁰ Haruna ka min fo, Musa sonna o ma.

Fen saninyaninw ani fen saninyabariw ta sariyaw

11

Sogo saninyaninw ani a saninyabariw

¹ Matigi Ala kumana Musa ni Haruna fe, k'a fo o ye ko: ² «Aw ye a fo Izirayelimogow ye ko beganw bee ra, aw be se ka minw sogo domu, ³ o ye began minw sen gbogoro cira fla ye, ani o fana be bin jimiko fla ke*»; aw be se ka olugu le domu. ⁴ Nka minw be bin jimiko fla ke doron, walama minw sen gbogoro cira fla ye doron, aw man kan ka olugu domu; o ra, aw man kan ka jogome domu, sabu a be bin jimiko fla ke, nka a sen gbogoro ma ci fla ye; aw ye a sogo jate i n'a fo sogo saninyabari. ⁵ Aw man kan ka farawoninan domu, sabu a be bin jimiko fla ke, nka a sen gbogoro ma ci fla ye; aw ye a sogo jate i n'a fo sogo saninyabari. ⁶ Aw man kan ka sonzannin domu, sabu a be bin jimiko fla ke, nka a sen gbogoro ma ci fla ye; aw ye a sogo jate i n'a fo sogo saninyabari. ⁷ Aw man kan ka le domu, sabu a sen gbogoro cira fla ye, nka a te bin jimiko fla ke; aw ye a sogo jate i n'a fo sogo saninyabari.

⁸ «Aw kana o fenw si sogo domu; aw kana maga hali o su ra. Aw ye o sogo jate i n'a fo sogo saninyabari.»

Jirafen saninyaninw ani a saninyabariw

⁹ «Ayiwa, fenpanaman minw be kogoji ra, ani bajira, ani kow ra, aw be se ka o minw domu, o fle nin ye: fara ni jinoman be minw na, aw be se ka olugu le domu. ¹⁰ Nka fenpanaman o fenpanaman be jira, ni fara ni jinoman te a ra, ni a kera fenpanaman min o min ye, aw ye o haramuya. ¹¹ Aw ye a haramuya, aw kana a sogo domu. Aw ye hali a su haramuya. ¹² Jirafen o jirafen, ni fara ni jinoman te a ra, aw ka kan ka o haramuya.»

Kono saninyaninw ani a saninyabariw

¹³ «Ayiwa, aw ka kan ka konon minw haramuya, ani aw man kan ka minw domu, olugu fle nin ye: bon, ani dugaba, ani kogojibon, ¹⁴ ani kongoduga, ani duga suguya tow, ¹⁵ ani kankan, ani o konon suguya tow, ¹⁶ ani konosogolon, ani gbingbingbe, ani jidarakonon, ani segen, ani segen suguya tow, ¹⁷ ani gbingbinfin, ani jegeminakonon, ani gbingbinba, ¹⁸ ani gbingbin fitini, ani konodaba, ani dugafin, ¹⁹ ani baninkonon, ani konon senjan, ani konon kunsigiman, ani tolen†.»

Fenpanaman saninyaninw ani a saninyabariw

* **11:3** 11.3 Ka bin jimiko fla ke: O koro ye ko o beganw be bin jimi, nka o ko fe, o be o bin kelen lana o da ra tuun k'a jimi kosebe ka soro k'a kunu. † **11:19** 11.19 Nin konow caman te soro an ta mara ra yan, o koson an te se ka o bee togo bereberew lon k'a fo.

²⁰ «Fenpanaman minw be ni sen naani ye, ani o be wuri san fe kaman na fana, aw ye olugu be haramuya. ²¹ Nka o fenpanamanw be ra, minw kofesenw ka janjan ni o be digi a kan ka pan, aw be se ka olugu le domu; ²² o korɔ ye ko aw be se ka tonba domu, ani geren, ani tonwulen, ani tonmisen, ani o ɲogɔn tonw be. ²³ Nka fenpanaman to min o min be ni sen naani ye, ni o be wuri san fe, aw ye o be haramuya.»

Mɔgo man kan ka maga fen saninyabariw su ra

²⁴ «Ayiwa, ni aw ka o fen saninyabariw domu, o be aw lanɔgo le. Ni mɔgo o mɔgo ka maga hali o fenw do su ra, o tigi saninyabari be to fo ka taga wula se. ²⁵ Ni mɔgo o mɔgo ka o fenw do su ta, o tigi ka kan k'a ta faniw ko; nka a saninyabari be to fo ka taga wula se.

²⁶ «Sogo o sogo, ni a sen gbogoro ma ci fla ye, ani ni a te bin ɲimiko fla ke, aw ye o sogo jate fen saninyabari ye. Ni mɔgo o mɔgo ka maga o do su ra, o tigi saninyabari be to. ²⁷ Sennaanimanfɛn min o min be tagama a sentege kan, aw ye o be jate fen saninyabari ye. Ni mɔgo o mɔgo ka maga a do su ra, o tigi saninyabari be to fo ka taga wula se. ²⁸ Ni mɔgo o mɔgo ka o fenw do su ta, o tigi ka kan k'a ta faniw ko; o tigi saninyabari be to fo ka taga wula se. Aw ye o fenw be jate fen saninyabariw ye.»

Fenpanaman fofotaw saninyanin te

²⁹ «Fenpanaman minw be fofo o konɔbara kan, aw ka kan ka o minw jate fen saninyabari ye, olugu fle nin ye: kongoninan, ani sokononinan, ani kaganan suguya be, ³⁰ ani surandere, ani sakene, ani kogoro, ani basa, ani nonsi. ³¹ Aw ye o fenw be jate fen saninyabariw ye. Ni mɔgo o mɔgo ka maga o fen do su ra, o tigi saninyabari be to fo ka taga wula se. ³² Ni o fen do su ka ben fen o fen kan, o fen be jate fen saninyabari ye. Ni a su benna minan yiriraman do konɔ, walama fani do kan, walama gbolo do kan, walama borɔ, walama baarakeminan fen o fen, aw ka kan ka o fen ko; nka a saninyabari be to fo ka taga wula se; o ko, a be sorɔ ka saninya. ³³ Ni o fen su ka ben bogodaga do konɔ, fen o fen tun be o bogodaga konɔ, o be ke fen saninyabari ye. Aw ka kan ka o bogodaga ci. ³⁴ Ni a kera ko ji le tun be o bogodaga konɔ, ni o ji sera domunifen o domunifen ma, o domunifen be ke fen saninyabari ye; ni a sera ji minta le ma, o ji minta fana be ke fen saninyabari ye. ³⁵ Ni o fen saninyabari su ka ben fen o fen le kan, o fen be ke fen saninyabari ye. Ni a kera burujenigba le ye o, walama tobirikegba o, aw ka kan k'a ci; sabu a kera fen saninyabari le ye. Aw ka kan k'a jate fen saninyabari le ye.

³⁶ «Nka ni a fen togo su ka ben bunun le konɔ, walama kolon konɔ, o bunun ta ji walama o kolon ta ji saninyanin be to. Nka mɔgo min be a su labo ji ra, o tigi saninyabari be to. ³⁷ Ni a fen togo su ka ben siman le kan, siman min bɛna dan, o siman saninyanin be to fana. ³⁸ Nka ni a kera ko ji le tun kera o siman kan k'a pigi, ni o fen do su ka ben a ra, o tuma aw ka kan ka o siman jate fen saninyabari le ye.»

Jufasogo man kan ka domu

³⁹ «Ayiwa, aw be se ka fenpanaman minw sogo domu, ni o do ka jufa, ni mɔgo o mɔgo ka maga o su ra, o tigi saninyabari be to fo ka taga wula se. ⁴⁰ Ni mɔgo min fana ka o jufasogo do domu, o tigi ka kan k'a ta faniw ko; nka a saninyabari be to fo ka taga wula se. Ni mɔgo min fana k'a su ta, o tigi ka kan k'a ta faniw ko; a saninyabari be to fo ka taga wula se.»

Izirayelimogow man kan ka o yere lanogɔ

⁴¹ «Fen o fen be fofu a konɔbara kan, aw ye o be haramuya. Aw kana o si domu. ⁴² Fen o fen be fofu a konɔbara kan, ani minw be tagama sen naani walama sen caman kan, aw kana olugu si domu; aw ka kan ka o fenw haramuya. ⁴³ Aw kana aw yere haramuya o fen fofotaw si sababu ra, aw kana aw yere lanogɔ o sababu ra, aw kana a to o fenw ye aw ke mɔgo saninyabariw ye.

⁴⁴ «Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala. Aw ka kan ka saninya, sabu ne saninyanin lo. O ra, fenpanaman o fenpanaman be fofu, aw kana maga o ra, ka aw yere lanogɔ ni o fenw ye. ⁴⁵ Ne le ye Matigi Ala ye; ne le ka aw labo Misiran jamana ra, ka ke aw ta Ala ye. O koson aw ye saninya, sabu ne saninyanin lo.

⁴⁶ «Nin le ye sogow ni konow ni jirafenw ta sariyaw ye, ani fen minw be fofu dugu ma. ⁴⁷ Ne ka o fo aw ye, janko aw ye se ka fen saninyaninw, ani fen saninyabariw lon ka o bo ɲogon na, ani ka fen domutaw, ani fen domubariw fana lon ka o bo ɲogon na.»

¹ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ² «Kuma Izirayelimogow fe, i ye a fo o ye, ko ni muso do ka koro ta ka jigi dence ra, o muso saninyabari be to fo tere wolonfla, i n'a fo ni a ka landa ye, a saninyabari be to cogo min na.

³ «A jiginin tere seeginan, o ye den kenesigi. ⁴ O ko, a ka kan ka tere bisaba ni tere saba le ke ka soro ka saninya pewu, ka bo a ta jebagatoya ra. Sani o ce, a man kan ka maga fen saninyanin si ra, a man kan ka don Nogonkunben fanibon* lu koro, fo ka taga a ta saninyari wagati dafa.

⁵ «Ni muso jigira musoden le ra, a saninyabari be to fo tere tan ni naani, i n'a fo ni a ka landa ye, a saninyabari be to cogo min na. O ko, a ka kan ka tere biwooro ni wooro le ke tuun, ka soro ka saninya pewu, ka bo a ta jebagatoya ra.

⁶ «Ayiwa, ni a ta saninyari lonw dafara tuma min na, ni a ka dence le woro walama denmuso, a ye taga ni san kelen sagajigi ye sarakalasebaga fe Nogonkunben fanibon donda ra, ka o ke saraka jenita ye; ani jenetugani kelen, walama tugani kelen, ka o ke jurumunyafa saraka ye. ⁷ Sarakalasebaga bena o ke saraka ye Matigi Ala na koro, ka o muso ta jurumunw kafari. Ni o kera, jori min bora a fe a jigiwagati ra, a be saninya ka bo o ra. Ni muso jigira dence walama denmuso ra, sariya min sigira o ko ra, o le ye nin ye.

⁸ «Ayiwa, ni muso min ma se ka sagaden soro, o be se ka na ni kongotugani fla ye, walama jenetugani fitini fla. Kelen ye ke saraka jenita ye, to kelen ye ke jurumunyafa saraka ye. Sarakalasebaga bena o ke saraka ye Matigi Ala na koro, ka muso ta jurumunw kafari; ni o kera, a be saninya.»

Farikolo ta banaw ta sariyaw

13

Fari birindiri ni warawara ni kurukuruw

¹ Matigi Ala kumana Musa ni Haruna fe, k'a fo o ye ko: ² «Ni kuru do ka bo mogow do fari ra, walama warawara, walama ni no gbeman dow ka bo a fari ra, k'a ke i ko bana minw be mogow fari cen, o ye taga ni o tigi ye sarakalasebaga Haruna fe, walama Haruna dence sarakalasebaga do fe. ³ Sarakalasebaga be o yoro fle a fari ra. Ni a k'a ye ko a yoro siw gbebenin lo, k'a ye ko a yoro dunyara doonin fana, o tuma bana minw be mogow fari cen, o do lo. Ni sarakalasebaga k'a fle ka ban, a y'a fo ko o tigi saninyanin te.

⁴ «Nka ni a yoro nugunin lo doron, k'a gbe, ni a ma dunya, ni a siw ma gbege fana, sarakalasebaga ye o banabagato to a kelen na yoro do ra fo tere wolonfla. ⁵ A tere wolonflanin, sarakalasebaga ye a fle tuun. Ni a k'a ye ko bana ma juguya, ni a fana ma yerege a fari yoro bee ra, sarakalasebaga y'a to a kelen na yoro do ra fo tere wolonfla were tuun. ⁶ Ni o tere wolonfla ka dafa, sarakalasebaga ye a fle tuun. Ni a k'a ye ko bana no tununa doonin, ni a ma yerege a fari yoro bee ra, o tuma sarakalasebaga ye a fo ko o tigi saninyara, ko warawara doron tun lo. Banabagato ye a ta faniw ko; o ko, a be saninya.

⁷ «Nka ni sarakalasebaga k'a fle, k'a bla ka taga, ko a keneyara, ni bana ka taga juguya, a ka kan ka kosegi ka na a yere yira sarakalasebaga ra. ⁸ Sarakalasebaga bena a fle kokura tuun. Ni a k'a ye ko bana juguyara a fari ra, a ye a fo ko o tigi saninyanin te; bana minw be mogow fari cen, o do lo.»

Bana minw be mogow fari cen

⁹ «Bana minw be mogow fari cen, ni o do ka mogow do mina, aw ye taga ni o tigi ye sarakalasebaga fe. ¹⁰ Sarakalasebaga ye a tigi fle. Ni a k'a ye ko kuru min be a fari ra, ko o gbenin lo, k'a ye fana ko o yoro siw gbebenin lo, ko jori na wulennin lo, ¹¹ o tuma o bana ye bana koro le ye a farisogo ra. Sarakalasebaga y'a fo ko a saninyanin te. Sarakalasebaga kana a fo ko a be a to a kelen na yoro do ra tuun, sabu sigiya t'a ra, a tigi saninyanin te.

¹² «Nka ni sarakalasebaga k'a ye ko kurukuruw bora a fari yoro bee le ra, k'a ta a kun na ka taga a bla fo a sentege ra, o tuma sarakalasebaga ye a fle ka na kosebe. ¹³ Ni a k'a ye ko o bana k'a fari yoro bee le mina, a y'a fo ko o banabagato saninyanin lo; a saninyanin lo, sabu a fari gbebera doron le.

¹⁴ «Nka ni jori nana ye a fari ra lon min na, o tuma a saninyanin te. ¹⁵ Sarakalasebaga bena o joriw fle, k'a fo ko a saninyanin te. O joriw saninyanin te; bana minw be mogow fari cen, o do lo. ¹⁶ Nka ni jori da nana gbe, a ye kosegi ka taga sarakalasebaga fe. ¹⁷ Sarakalasebaga bena a fle. Ni a k'a ye ko can ra, a fari yoro minw tun wulenna, ko olugu gbebera tuun, a y'a fo ko o bana banna, sabu a fari gbera. O tuma a saninyara.»

Farirajoriw

¹⁸ «Ayiwa, ni sumuni bɔra mɔgɔ dɔ fari ra, ni a nana keneya, ¹⁹ ni o kɔ kuru gbɛman dɔ nana wuri o sumuni nɔ ra, walama ni o sumuni nɔ nugura, k'a yɔrɔ gbɛ, walama k'a yɔrɔ wulen, o tigi ye taga a yere yira sarakalasebaga ra. ²⁰ Sarakalasebaga bɛna a yɔrɔ fle. Ni a k'a ye ko a yɔrɔ dunyara dɔɔnin, ani k'a yɔrɔ siw gbɛgbɛ, sarakalasebaga y'a fɔ ko o tigi saninyanin te. Bana minw bɛ mɔgɔ fari cɛn, o dɔ le wurira sumuni nɔ ra ten.

²¹ «Nka ni sarakalasebaga k'a fle, k'a ye ko a yɔrɔ siw ma gbɛgbɛ, ni a yɔrɔ ma dunya fana, ni a nɔ tununa dɔɔnin, sarakalasebaga ye o tigi to a kelen na yɔrɔ dɔ ra fɔ tere wolonfla. ²² O kɔ, ni a k'a fle k'a ye ko bana k'a fari yɔrɔ bɛɛ mina, sarakalasebaga y'a fɔ ko a saninyanin te. Bana minw bɛ mɔgɔ fari cɛn, o dɔ lo. ²³ Nka ni a nɔ tora a cogo ra, ni a m'a fari yɔrɔ bɛɛ mina, o tuma, sumuni le jara; a nɔ dɔrɔn lo. Sarakalasebaga ye a fɔ ko o tigi saninyanin lo.»

Tasumajenida

²⁴ «Ni tasuma ka mɔgɔ dɔ jeni, ni a sumana, nka ni a nɔ gbera, walama k'a wulen dɔɔnin, ²⁵ sarakalasebaga ye a yɔrɔ fle. Ni a k'a ye ko o tasumajenida yɔrɔ siw gbɛgbɛra, k'a dunya dɔɔnin, o tuma bana minw bɛ mɔgɔ fari cɛn, o dɔ le daminana o tasumajenida nɔ ra. O ra, sarakalasebaga y'a fɔ ko o tigi saninyanin te.

²⁶ «Nka ni sarakalasebaga k'a fle k'a ye ko a yɔrɔ siw ma gbɛgbɛ, ni a yɔrɔ dunyara dɔɔnin, nka ni a nɔ tununa dɔɔnin, o tuma, sarakalasebaga y'a to a kelen na yɔrɔ dɔ ra fɔ tere wolonfla. ²⁷ A tere wolonflanlon, sarakalasebaga ye a fle tuun. Ni a k'a ye ko bana juguyara a fari ra, sarakalasebaga ye a fɔ ko a saninyanin te. Bana minw bɛ mɔgɔ fari cɛn, o dɔ lo.

²⁸ «Nka ni a nɔ tora a cogo ra, ni a m'a fari yɔrɔ bɛɛ mina, ni a nɔ yere tununa dɔɔnin, o tuma tasumajenida nɔ dɔrɔn lo. Sarakalasebaga ye a fɔ ko a saninyanin lo, sabu tasumajenida dama lo.»

Kunkolo ni bonbonkun ta kaba

²⁹ «Ni kaba bɔra cɛ walama muso dɔ kun na, walama a bonbonkun na, ³⁰ sarakalasebaga ye o kaba fle. Ni a k'a ye ko a nɔ dunyara dɔɔnin, k'a yɔrɔ siw kɛ fitini fitini nɛrɛmuguman ye, sarakalasebaga y'a fɔ ko o tigi saninyanin te. Kaba lo; bana minw bɛ mɔgɔ fari cɛn, o dɔ le wurira a kunkolo walama a bonbonkun na. ³¹ Nka ni a k'a fle k'a ye ko a yɔrɔ ma dunya, ko a yɔrɔ siw ma finfin, sarakalasebaga y'a to a kelen na yɔrɔ dɔ ra fɔ tere wolonfla. ³² A tere wolonflanlon, sarakalasebaga ye a fle tuun. Ni a k'a ye ko kaba m'a fari yɔrɔ bɛɛ mina, ni a yɔrɔ siw ma kɛ nɛrɛmuguman ye fana, ni a yɔrɔ fana ma dunya, ³³ o banabagato ka kan k'a kun walama a bonbosi li. Nka kaba bɛ yɔrɔ minw na, a kana o li. O kɔ, sarakalasebaga y'a to a kelen na tuun tere wolonfla wɛrɛ. ³⁴ Ni tere wolonfla ka dafa, sarakalasebaga ye a fle tuun. Ni kaba ma yɔrɔ bɛɛ mina, ni a nɔ ma dunya fana, a ye a fɔ ko o banabagato saninyanin lo. A ka kan k'a ta faniw dɔrɔn le ko; o kɔ, a bɛ saninya.

³⁵ «Nka ni sarakalasebaga ko a saninyara, k'a bla ka taga, ni o kaba tagara juguya, a ka kan ka kɔsegi ka na janko sarakalasebaga ye a fle tuun. ³⁶ Ni a k'a ye ko kaba k'a fari yɔrɔ bɛɛ mina ka ban, kun te a ra tuun ko a y'a fle ni o yɔrɔ siw kɛra nɛrɛmuguman ye, sabu sigiya t'a ra, o tigi saninyanin te. ³⁷ Nka ni sarakalasebaga k'a ye ko bana ma taga ja, ni a yɔrɔ siw ka kɛ bɔ ye tuun, o tuma o kaba keneyara; o tigi fana saninyara. O tuma sarakalasebaga ye a fɔ ko a saninyara.»

Bana min bɛ mɔgɔ fari gbɛgbɛ

³⁸ «Ayiwa, ni nɔ gbɛman dɔw ka bɔ cɛ, walama muso dɔ fari ra, ³⁹ sarakalasebaga bɛna o tigi fle. Ni a k'a ye ko a yɔrɔ nugunin lo k'a gbɛ dɔɔnin, o tuma kurukuru dɔrɔn le wurira a fari ra. A saninyanin lo.»

Kunkolo ta sumuni

⁴⁰ «Ni mɔgɔ dɔ kun cɛmanceyɔrɔ siw bɛɛ bɔnna, a kun le wulanna; a saninyanin lo. ⁴¹ Ni a kun nafeyɔrɔ siw le bɔnna, o tuma a kun nafeyɔrɔ le wulanna dɔrɔn; a saninyanin lo.

⁴² «Nka ni kuru dɔ ka bɔ o wulanyɔrɔ ra, ka wulen, ni a kera kun cɛmance le ra, walama tenda ra, o tuma bana minw bɛ mɔgɔ fari cɛn, o dɔ le bɛ wurira a kun wulanyɔrɔ ra. ⁴³ Sarakalasebaga ye a yɔrɔ fle. Ni a ka kuru dɔ ye a kun wulanyɔrɔ ra min wulenna, k'a kɛ i ko bana min bɛ mɔgɔ fari cɛn, ⁴⁴ o tuma i b'a sɔrɔ o bana dɔ lo; a saninyanin te. Sarakalasebaga ye a fɔ ko o bana min bɛ a kunkolo ra ko o koson a saninyanin te.

⁴⁵ «Ayiwa, ni o faricɛnbana dɔ bɛ mɔgɔ dɔ ra, o tigi ka kan ka fani faranninw le don. A ka kan k'a kunsigi jagaminin to a kun na. A ye fɛn dɔ kɛ k'a ja dugumayɔrɔ datugu, ka to ka pɛrɛn k'a fɔ ko: <Ne saninyanin te! Ne saninyanin te!> ⁴⁶ A saninyabari bɛna

to fɔ ka taga a ta bana ban. O kosɔn a ka kan ka to a danna kɛnɛ ma fanibonw kɔ fɛ, k'a yɛrɛ mabɔ mɔgɔw ra.»

Nɔ min bɛ bɔ fani walama gbolo ra

⁴⁷ «Ni sumaya sera fani donta dɔ ma ka no bla a ra, ni a kera sagasifani le ye, walama lenfani, ⁴⁸ walama ni a sera fanimugu dɔ le ma, walama derege dɔ, min ye lenfani ye walama sagasi, walama ni a sera gbolo dɔ le ma, walama fɛn gboloraman dɔ, ⁴⁹ ni a no kera binkeneman, walama wulenman, o tuma o fani walama o gbolo cenna le. O ka kan k'a yira sarakalasebaga ra. ⁵⁰ Sarakalasebaga ye a no flɛ. O kɔ, a ye o fɛn bla bon kɔnɔ ka da sɔgɔ a da ra fɔ tere wolonfla. ⁵¹ A tere wolonflanana, a ye a no flɛ tuun. Ni a k'a ye ko a no bonyara, o tuma o fani walama o gbolo cenna le. Fɛn saninyabari lo. ⁵² Sarakalasebaga ka kan k'a jeni. Ni a kera fanimugu le ye, walama derege, min ye lenfani ye, walama sagasi, walama fɛn gboloraman dɔ ye, a ka kan ka a bɛɛ jeni tasuma ra, sabu a cenna.

⁵³ «Nka ni sarakalasebaga k'a flɛ tere wolonfla kɔ fɛ, k'a ye ko no min tun bɛ o fɛn na, ko o no ma bonya, ⁵⁴ o tuma a y'a fɔ ko o ye a ko; o kɔ, a ye a bla bon kɔnɔ ka da sɔgɔ a da ra tuun fɔ tere wolonfla wɛrɛ. ⁵⁵ Ayiwa, ni sarakalasebaga nana a flɛ o tere wolonfla kɔ, k'a ye ko no bɛ a cogo ra, hali ni a no ma bonya, o fɛn saninyanin tɛ. Ni a ko le cenna o, walama ni a ja le cenna o, a ye a jeni.

⁵⁶ «Nka ni sarakalasebaga k'a flɛ, k'a ye ko a konin kɔ o no bɔra a ra dɔnɔn, ni a kera fanimugu le ye o, walama a derege o, walama fɛn gboloraman dɔ, a ye o yɔrɔ tige ka bɔ a ra.

⁵⁷ «Ayiwa, o kɔ fɛ, ni no nana ye o fani donta ra, walama o fanimugu ra, walama o derege ra, walama o fɛn gboloraman ra tuun, o tuma a cenna le tuun. Aw ye a jeni tasuma ra.

⁵⁸ «Ni no ka kɛ fani o fani na, k'a cɛn, ni a kera fanimugu le ye, walama derege, walama fɛn gboloraman dɔ, ni o k'a ko, ni no bɔra a ra, o ka kan k'a ko tuun. Ni o kera, a bɛ saninya.

⁵⁹ «Ayiwa, no minw bɛ kɛ fanidontaw ra, ni a kera sagasifani le ye o, lenfani o, walama fanimugu, walama derege, walama fɛn gboloraman dɔ, o sariya le ye nin ye. Nin sariyaw le b'a to aw bɛ se k'a lon ko o fɛnw saninyara walama ko o ma saninya.»

14

Banabagatɔ saninyacogo

¹ Matigi Ala kumana Musa fɛ k'a fɔ a ye ko: ² «Bana minw bɛ mɔgɔ fari cɛn, ni o dɔ tun bɛ mɔgɔ dɔ ra, ni a tigi kɛnyara, a ta saninyari ka kan ka kɛ cogo min na, o flɛ nin ye: a fɔlɔ, o ye na ni a ye sarakalasebaga fɛ. ³ Sarakalasebaga bɛ bɔ ni a ye fanibonw kɔ fɛ, ka taga a flɛ. Ni a k'a ye ko a kɛnyara can ra, ⁴ a y'a fɔ a ye ko a ye na ni kɔnɔ fla ye, minw panaman lo, a ta saninyari kosɔn, kɔnɔ minw saninyanin lo, ani sediriyiri, ani jese wulenman, ani izope flaburu. ⁵ Sarakalasebaga b'a fɔ ko o ye kɔnɔ kelen kannatige, k'a jori kɛ jipuman dɔ ra, bɔgɔdaga dɔ kɔnɔ. ⁶ O kɔ, sarakalasebaga bɛ kɔnɔ panaman mina, ani sediriyiri, ani jese wulenman, ani izope flaburu; kɔnɔ min kannatigera k'a jori kɛ bɔgɔdaga kɔnɔ, jipuman na, a ye o fɛnw ni kɔnɔ panaman su o jori ra. ⁷ Banabagatɔ min ka kan ka saninya, a ye a seriseri ale kan sipaga wolonfla. Ni o kera, sarakalasebaga ye a fɔ ko a saninyara. O kɔ, a ye kɔnɔ panaman bla ka taga kongo kɔnɔ.

⁸ «Banabagatɔ min bɛ saninyara, ale ka kan k'a ta faniw ko, k'a fari siw bɛɛ li, k'a yɛrɛ ko fana ka sɔrɔ ka saninya. O kɔ, a bɛ se ka don dugu kɔnɔ. Nka a ka kan ka tere wolonfla kɛ ka sɔrɔ ka don a ta fanibon kɔnɔ. ⁹ A tere wolonflanana, a ye a fari siw bɛɛ li tuun, a kun ni a bonbosi, ani a jasiw bɛɛ. O kɔ, a ye a ta faniw ko, k'a yɛrɛ ko fana. Ni o kera, a bɛ sɔrɔ ka saninya pewu.

¹⁰ «A tere seeginan, a ye na ni sagaden cɛman fla ye, fiyen tɛ minw na, ani sagaden musoman kelen, min si ye san kelen ye, ani fiyen tɛ min na. A ye mugu tentennin kilo kɔnɔntɔn ta ka o nɔnɔni turu ra, ani turu litiri tarance. ¹¹ Sarakalasebaga min bɛ saninyari kɛ, ale bɛ taga ni banabagatɔ ni o fɛnw bɛɛ ye Matigi Ala ja kɔrɔ Nɔgɔnkunben fanibon* donda ra. ¹² Sarakalasebaga ye na ni sagaden cɛman kelen ye, ka o kɛ hakebɔ saraka ye, ka turu litiri tarance fara o kan. A bɛ o saraka fifa Matigi Ala ja kɔrɔ. ¹³ Jurumunyafa saraka ni saraka jenitaw bɛ kannatige yɔrɔ min na, yɔrɔ saninman* kɔnɔ, a ka kan ka saga kannatige o yɔrɔ le ra. Jurumunyafa saraka ye sarakalasebaga ta ye cogo min na, hakebɔ saraka fana ye a ta ye o cogo le ra; sabu saraka lo min saninyanin lo kosebɛ.

¹⁴ «Mɔgɔ min ka kan ka saninya, sarakalasebaga ye hakebɔ saraka jori dɔ ta k'a mun o tigi kininboroyanfan toro nunkun na, ani a kininboroyanfan borokandenba ni a senmandenba. ¹⁵ O kɔ, sarakalasebaga ye turu dɔnɔn kɛ a yɛrɛ numanboro tege

kono, ¹⁶ k'a kininboro borokanden su o turu ra a numanboro tege kono, k'a seriseri sipaga wolonfla Matigi Ala na koro. ¹⁷ O ko, turu to min tora a borotege kono, a be o mun a tigi kininboroyanfan toro nunkun na, ani a kininboroyanfan borokandenba ni a senmandenba, a tun konna ka hakebo saraka jori mun o yoro minw na. ¹⁸ Ayiwa, turu to min tora sarakalasebaga borotege kono, a ye o ke banabagato kun na, janko k'a ta jurumun kafari a ye Matigi Ala na koro.

¹⁹ «O ko, sarakalasebaga ye jurumunyafa saraka bo, janko min be saninyara ka bo a ta bana ra, ka o tigi ta jurumun kafari, k'a saninya. O ko, sarakalasebaga ye saraka jenita kannatige; ²⁰ a be o saraka kuturu bee jeni ni siman saraka ye, sarakajenifen kan Matigi Ala na koro. Sarakalasebaga ye a ta jurumun kafari a ye; ni o kera, a be saninya.

Banabagato fagantanw saninyacogo

²¹ «Ayiwa, ni a kera ko fen te banabagato boro, fen minw fora, ni o bee se ma ke a ye, o tuma a ye na ni sagaden ceman kelen doron ye, ka na o ke hakebo saraka ye. O be o saraka fifa Matigi Ala na koro, ka o ke k'a ta jurumun kafari. A be mugu tentennin kilo saba doron ta, ka o noni turu ra, ka o ke siman saraka ye, ani turu litiri tarance. ²² A ye na ni tugani fla ye, walama jenetugani fla, ka kapa ni a seko ye. Kelen ye ke jurumunyafa saraka ye, to kelen ye ke saraka jenita ye.

²³ «A ta saninyari tere seeginan, a ye na ni o fenw bee ye sarakalasebaga fe Ngonkunben fanibon* donda ra, Matigi Ala na koro, ka na a ta saninyari dafa. ²⁴ Sarakalasebaga ye sagaden ceman ta, ka o ke hakebo saraka ye, ani turu litiri tarance. A ye o fifa Matigi Ala na koro. ²⁵ O ko, a ye hakebo saraka ta saga kannatige, ka o saraka jori do ta k'a mun banabagato kininboroyanfan toro nunkun na, ani a kininboroyanfan borokandenba, ni a senmandenba. ²⁶ Sarakalasebaga ye turu do ta, ka doonin ke a yere numanboro tege kono, ²⁷ k'a kininboroyanfan borokanden su a ra k'a seriseri Matigi Ala na koro sipaga wolonfla. ²⁸ O ko, sarakalasebaga ye o turu doonin ta ka o mun a tigi kininboroyanfan toro nunkun na, ani a kininboroyanfan borokandenba ni a senmandenba ra, a tun konna ka hakebo saraka jori mun yoro minw na. ²⁹ Ayiwa, turu to min tora sarakalasebaga borotege kono, a ye o ke a tigi kun na, janko k'a ta jurumun kafari Matigi Ala na koro. ³⁰ O ko, a sera ka na ni tugani minw ye walama jenetuganiw, sarakalasebaga ye kelen bo o ra, ³¹ ka o ke jurumunyafa saraka ye, ka to kelen ke saraka jenita ye. A ye o ke saraka ye, ka siman saraka do fara o kan, k'a ta jurumun kafari Matigi Ala na koro. Ni o kera, a bana saninya.

³² «Ayiwa, bana minw be mog'o fari cen, ni o do ka mog'o do mina, ni o tigi kenarya, k'a soro saraka min yirara, cogo te a boro ka o bee bo, ale be se k'a yere saninya cogo min na, o sariya le ye nin ye.»

No be bon minw na

³³ Matigi Ala kumana Musa ni Haruna fe tuun k'a fo o ye ko: ³⁴ «Ne bana Kanaana jamana min di aw ma k'a ke aw ta ye, ni aw tagara se yi tuma min na, ni ne nana sumaya yelen aw ta bon kogo kan o jamana ra, ka no bla a ra, ³⁵ o bontigi ye taga sarakalasebaga fe ka taga a fo a ye ko: <Ne ka no do ye ne ta bon kogo kan, a be i n'a fo sumaya le yelenna a kan.> ³⁶ Sarakalasebaga b'a fo a ye ko a ye taga a ta bonkonofenw bee labo kene ma, sani ale ye don ka taga o no fle. O ra, fen o fen tun be bon kono, o si te jate fen saninyabari ye. Ni o fenw bee labora, sarakalasebaga be don bon kono. ³⁷ Ni sarakalasebaga ka o now fle, ni a k'a ye ko now kera binkeneman, walama wulenman, k'a yoro ke dinga ye kogo ra, ³⁸ sarakalasebaga be bo bon kono, k'a fo o ye ko o ye bon da sog'o fo tere wolonfla. ³⁹ Ni tere wolonfla dafara, sarakalasebaga be kosegi ka taga a fle tuun. Ni a k'a ye ko now cayara kogo ra, ⁴⁰ a ye a fo o ye ko sumaya yelenna bon kabakuru min o min na, ko o ye o bee labo ka taga o firi dugu ko fe, yoro saninyabari do ra; ⁴¹ o ye bon kononyoro kogo bee siyan, k'a bog'o ce ka taga a firi dugu ko fe, yoro saninyabari do ra. ⁴² O ko, o ye kabakuru werew ta ka o don koromanw no ra, ka bog'o do were ke ka bon bari. ⁴³ Ayiwa, o kabakuru bonin ko bon na, k'a kogow siyan, k'a bari kura ye, ni sumaya belen donna bon na tuun ka no ke a ra, ⁴⁴ sarakalasebaga ka kan ka taga bon fle tuun. Ni a k'a ye ko now yeregera ka don bon kogow ra tuun, o tuma bon cenna ka ban le; bon saninyanin te. ⁴⁵ O ka kan ka o bon ci le, k'a kabakuruw ni a yiriw ni a bog'o bee ce ka taga a firi dugu ko fe yoro saninyabari do ra.

⁴⁶ «Ayiwa, ka o bon da sog'onin to fo tere wolonfla, ni mog'o o mog'o k'a dayele ka don a kono, o tigi saninyabari be to fo ka taga wula se. ⁴⁷ Ni mog'o o mog'o k'a da yele ka don ka la a kono, walama ka domuni ke a kono, o tigi ye a ta faniw ko.

⁴⁸ «Nka bon barinin ko, ni sarakalasebaga k'a fle k'a ye ko sumaya ma yelen a kan tuun ka no bla a ra, o tuma sarakalasebaga ye a fo ko o bon saninyanin lo; sabu sumaya tun ka no minw bla a ra, o bee banna pewu. ⁴⁹ O tuma sarakalasebaga ye kono fla mina,

ani seditiyiri, ani jese wulenman ni izope flaburu, ka bon saninya ni o ye. ⁵⁰ A ye kono kelen kannatige k'a jori ke jipunman na bogodaga do kono. ⁵¹ A be seditiyiri ta, ani izope flaburu, ani jese wulenman, ani kono panaman; kono min kannatigera, a ye o fenw su o jori ra, ani jipunman na, k'a seriseri bon kan sinaga wolonfla. ⁵² O cogo ra, a bena o bon saninya ni kono jori ye, ani jipunman, ani kono panaman, ani seditiyiri, ani izope flaburu ni jese wulenman. ⁵³ O ko, a ye kono panaman bla, a ye bo dugu kono ka taga kongo kono. A bena jurumun kafari ke o cogo le ra ka bon saninya. Ni o kera, bon be saninya.

⁵⁴ «Ayiwa, bana minw be mogofari cen, o sariya le ye nin ye, ani kaba, ⁵⁵ ani ni sumaya donna fani na, walama bon, ⁵⁶ ani kurukuruw, ani warawara, ani no gbeman minw be bo mogofari ra; o sariyaw le ye nin ye. ⁵⁷ O sariyaw le be a yira ni fen saninyara walama ni a ma saninya. O banaw ta sariyaw le ye nin ye.»

15

Cew ta saninyabariya

¹ Matigi Ala kumana Musa ni Haruna fe, ² ko o y'a fo Izirayelimogow ye, ko: «Ni damajalan ka ce mina, k'a ke ko neen be bon a yere ma, o neen be o tigi lanogo. ³ Ni a kera ko o neen be bonna le, walama ni a k'a ta negenekeyoro le datugo, ni a kera min o min ye, o tigi ma saninya. ⁴ O koson ni o tigi ka la fen o fen kan, walama ni a ka sigi fen o fen kan, o fen be ke fen saninyabari ye. ⁵ Ni mogofari min fana ka maga a ta lanan na, o tigi ka kan k'a ta faniw ko, k'a yere ko fana. A saninyabari be to fo ka taga wula se. ⁶ Ni mogofari min ka sigi a sigiyoro ra, o tigi fana ka kan k'a ta faniw ko, k'a yere fana ko. A saninyabari be to fo ka taga wula se. ⁷ Ni mogofari min ka maga o ce banabagato ra, o tigi fana ka kan k'a ta faniw ko, k'a yere ko. A saninyabari be to fo ka taga wula se. ⁸ Ni a daji ka se mogofari saninyanin min ma, o tigi ka kan k'a ta faniw ko, k'a yere ko. A saninyabari be to fo ka taga wula se. ⁹ Ni a ka sigi kirike o kirike kan ka taga tagama ra, o kirike saninyabari be to. ¹⁰ Ni fen o fen blara banabagato koro, a ye la a kan walama a ye sigi a kan, ni mogofari min ka maga o fen na, o tigi saninyabari be to fo ka taga wula se. Ni mogofari min ka o fen ta, o tigi ka kan k'a ta faniw ko, k'a yere ko. A saninyabari be to fo ka taga wula se. ¹¹ Ni banabagato tegekobari ka maga mogofari o mogofari ra, o tigi ka kan k'a ta faniw ko, k'a yere ko. A saninyabari be to fo ka taga wula se. ¹² Ni banabagato ka maga bogodaga min na, o bogodaga ka kan ka ci. Ni a magara minan yiriraman do le ra, o ka kan ka ko ni ji ye kosebe k'a gbe.

¹³ «Ayiwa, ni a nana ke ko o ce ta neen te bonna tuun, a ka kan ka logokun kelen le ke, ka soro ka saninya pewu. A ka kan k'a ta faniw ko, k'a yere ko ni jipunman ye. Ni o kera, a be saninya. ¹⁴ A tere seeginan, a ka kan ka jenetugani fla, walama sokonotugani fla jini, ka taga ni o ye sarakalasebaga fe, Matigi Ala na koro, Nogonkunben fanibon* donda ra. ¹⁵ Sarakalasebaga bena tugani kelen ke jurumunyafa saraka ye, ka to kelen ke saraka jenita ye. O cogo ra, sarakalasebaga be a saninya Matigi Ala na koro, ka bo a ta bana ra.

¹⁶ «Ayiwa, ni lawa be bon ce fe, k'a soro bana te a ra, a ka kan k'a yere ko ka gbe. A saninyabari be to fo ka taga wula se. ¹⁷ Lawa sera birifani min ma, walama fen gboloraman min ma, o ka kan ka ko. A saninyabari be to fo ka taga wula se.

¹⁸ «Ni ce ni muso ka jen ni jigon ye, o fla be ka kan ka ko. O saninyabari be to fo ka taga wula se.»

Musow ta saninyabariya

¹⁹ «Ni muso be landa ra, a saninyabari be to fo logokun kelen. Ni mogofari o mogofari ka maga a ra, o tigi saninyabari be to fo ka taga wula se. ²⁰ Ni a ka la fen o fen kan, walama ni a ka sigi fen o fen kan a ta landa wagati ra, o fen be ke fen saninyabari ye. ²¹ Ni mogofari o mogofari ka maga a ta lanan na, o tigi ka kan k'a ta faniw ko, k'a yere ko. A saninyabari be to fo ka taga wula se. ²² Ni o muso sigira fen o fen kan, ni mogofari min ka maga o fen na, o tigi ka kan k'a ta faniw ko, k'a yere ko. A saninyabari be to fo ka taga wula se. ²³ Fen minw tun be a ta lanan walama a ta siginan kan, ni mogofari o mogofari ka maga o fen do ra, o tigi saninyabari be to fo ka taga wula se. ²⁴ Ni ce min ka jen ni o muso ye, k'a to landa ra, muso ta saninyabariya be ye lema o ce fe. O ce fana saninyabari be to fo logokun kelen. Ni o ce ka la lanan o lanan kan, o lanan saninyabari be to.

²⁵ «Ni jori ka bon muso do fe ka tere dama ke, k'a soro a ta landa wagati te, walama ni a ta landa wagati le nana janya ka teme a cogokoro kan, o wagati be ra, a saninyabari be to, i n'a fo a ta landa wagati ra. ²⁶ Ni a ka la lanan o lanan kan, walama ni a ka sigi siginan o siginan kan, o fana saninyabari be to, i n'a fo a ta landa wagati ra. ²⁷ Ni mogofari

o mogo ka maga o lanan walama o siginan na, o tigi ka kan k'a ta faniw ko, k'a yere ko fana. A saninyabari be to fo ka taga wula se.

²⁸ «Ni o jori nana lo, muso ka kan ka tere wolonfla ke ka soro ka saninya tuun. ²⁹ A tere seeginan, a ka kan ka jenetugani fla, walama sokonotugani fla pini ka taga ni o ye sarakalasebaga fe, Nogonkunben fanibon* donda ra. ³⁰ Sarakalasebaga bana tugani kelen ke jurumunyafa saraka ye, ka to kelen ke saraka jenita ye. O cogo ra, sarakalasebaga be a saninya Matigi Ala na koro ka bo a ta joribon na.

³¹ «Ayiwa, aw ye a fo Izirayelimogow ye ko wagati min ni o saninyanin te, o kana gbara ne Ala ta yoro saninman* na, janko o Nogonkunben fanibon min be a yira ko ne be aw ce ra, o kana na o lanogo o ta saninyabariya koson, k'a to ne ye o faga.

³² «Ayiwa, ni damajalan ka ce mina k'a ke ko neen be bon a fe, walama ni lawa be bon a fe k'a soro bana te a ra, k'a lanogo, o sariyaw le ye nin ye; ³³ ani ni muso be landa ra, walama ni ce ka jen ni muso ye k'a soro muso saninyabari lo, o sariyaw le ye nin ye.»

16

Jurumun yafalonba

¹ Ayiwa, Haruna dence fla tun sara, sabu olugu tun ka wusunan don ni tasuma min ye Matigi Ala na koro, o cogo tun ma ben ni Matigi Ala ta sariya ye. Ayiwa, olugu ta saya ko fe, Matigi Ala kumana Musa fe.

² Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «A fo i korocce Haruna ye ko a kana to ka don tuma bee yoro saninmanba* konon, boncetigefani ko fe, jenogonya kesu* ni a datugunan be yoro min na, ni o te, a bana sa; sabu ne be ne yere yira aw ra sankaba jamijan ra o kesu datugunan le kunna. ³ Haruna ka kan ka don ne ta yoro saninman konon cogo min na, o ye nin ye: a ka kan ka misitoran kanaman kelen mina ka o ke a yere ta jurumunyafa saraka ye, ka sagajigi kelen ke a yere ta saraka jenita ye. ⁴ A be a ta lenfaniw don a yere ra, minw ye forokiyasurun ye, ani a kurusi, k'a yere cesiri ni a cesirinan ye, ka jalamugu fugula gbeman biri a kun na. A be a yere ko folo, ka soro ka o fani saninmanw don a yere ra. ⁵ A ka kan ka bakoronin fla mina Izirayeli jama fana fe ka o ke o ta jurumunyafa saraka ye, ani sagajigi kelen, ka o ke o ta saraka jenita ye. ⁶ Haruna ye a ta misitoran mina k'a ke saraka ye, k'a yere ta jurumun, ani a ta somogow ta jurumun kafari. ⁷ O ko, a ye bakoronin fla mina ka na ni o ye Matigi Ala na koro, Nogonkunben fanibon* donda ra. ⁸ A ye kara la*, janko k'a lon o bakoronin fla ra, juman le be ke Matigi Ala ta ye, ani juman le be bla ka taga kongo konon*.

⁹ «Ni bakoronin min ka ke Matigi Ala ta ye, Haruna bana o mina ka o faga k'a ke jama ta jurumunyafa saraka ye. ¹⁰ Bakoronin min kera bakoronin blata ye, a bana o panaman mina k'a lo Matigi Ala na koro, ka jurumun kafari ni a ye, k'a gben ka taga kongo konon, k'a ke bakoronin blata ye.

¹¹ «Ayiwa, ni o kera, Haruna be a ta misitoran mina, ka o ke k'a yere ta jurumun ni a ta somogow ta jurumun kafari; a ye o misitoran kannatige. ¹² O ko, a ye wusunandaga do ta, ka takami do ce wusunanjefen kan, Matigi Ala na koro, ka o ke wusunandaga konon, ka wusunanmugu boro na fla ke minan do konon, ka taga ni o bee ye boncetigefani ko fe yoro saninmanba* konon. ¹³ Ni a donna yi, a ye wusunan ke takami kan Matigi Ala na koro, janko wusunan sisi ye wuri ka ke jenogonya kesu datugunan kan k'a datugu. Ni o kera, Haruna tena sa. ¹⁴ A bana misitoran jori do ta, ka taga o seriseri ni a borokanden ye kesu datugunan nafeyoro kan, a tereboyanfan na; a ye a borokanden su jori ra tuun k'a seriseri kesu datugunan na fe signaga wolonfla.

¹⁵ «O ko, a be Izirayeli jama ta bakoronin mina ka o kannatige, ka o ke o ta jurumunyafa saraka ye. A ye taga ni o jori ye boncetigefani ko fe. A k'a ke cogo min ni misitoran jori ye, a ye a ke o cogo kelen na. A ye jori do seriseri kesu datugunan kan, ka do seriseri a na fe.

¹⁶ «O cogo ra, Izirayelimogow ka Ala ta yoro saninmanba lanogo ni o ta kanminabariyaw, ani o ta hakekow, ani o ta jurumun minw bee ye, Haruna be o bee kafari. A be fanibon yoro to bee fana ta ke o cogo ra, sabu o fanibon be o mogo saninyabariw le ce ra.

¹⁷ «Ni Haruna be don yoro saninmanba konon ka taga jurumun kafari wagati min na, mogo si man kan ka ke fanibon konon o wagati ra, fo ka taga a bo. A be jurumun kafari ke a yere ni a ta somogow ye, ani Izirayelimogow jama bee lajennin ye. ¹⁸ Ni a bora, a ye taga sarakajenifen koro Matigi Ala na koro, ka taga jurumun kafari ke sarakajenifen kan. A ye misitoran ni bakoronin jori do mun sarakajenifen gbanw bee ra. ¹⁹ A be jori seriseri

* **16:8** 16.8 Bakoronin min be bla ka taga kongo konon: Heburukan na, a sebera ko Hazazeli; o koro ye ko bakoronin min be bla ka taga.

sarakajenifen kan ni a borokanden ye, sijnaga wolonfla, k'a saninya Izirayelimogow ta hakekow ma, k'a bla danna ne ye.

²⁰ «Ayiwa, ni Haruna ka jurumun kafari ka ban, ka yoro saninmanba ni Nɔgɔnkunben fanibon ni sarakajenifen saninya, o tuma bakoronin min be gben ka taga kongo kono, a ye o mina ka na. ²¹ Haruna ye a boro fla la o bakoronin kun na; Izirayelimogow ka terenbariyako minw bee ke, ani o ta hakekow, ani o ta jurumunw, Haruna ye o bee fo ka o kunko la bakoronin kan. A be o jurumunw bee kunko la bakoronin kunna; o ko, a be mogow do bla a ye o bakoronin gben ka taga kongokolon kono. ²² O be o bakoronin gben ka taga kongokolon kono; ni o kera, bakoronin be taga ni o ta jurumunw bee ye kongo kono.

²³ «O ko, Haruna be don Nɔgɔnkunben fanibon kono. A tun ka lenfani minw don, ka don yoro saninman* kono, a be o bo ka o bla yoro saninman kono yi. ²⁴ A ye a yere ko ni ji ye yoro saninman do ra, ka soro k'a ta faniw don. O ko, a ye bo ka na a ta saraka jenita ni jama ta saraka jenita jeni. A ye a yere ta jurumun ni jama ta jurumun kafari. ²⁵ Began min kera jurumunyafa saraka ye, a be o turu fana jeni sarakajenifen kan.

²⁶ «Mogow min ka bakoronin gben ka taga kongo kono, o tigi ka kan k'a ta faniw ko, k'a yere ko fana, ka soro ka don dugu kono.

²⁷ «Misitoran ni bakoronin min kera jurumunyafa saraka ye, o donna ni minw jori ye yoro saninmanba kono ka jurumun kafari, o ka kan ka taga ni olugu ye fanibonw ko fe, ka taga o gbolo ni o sogo ni o bo bee jeni. ²⁸ Ni mogow min ka o jeni, o tigi ka kan k'a ta faniw ko, k'a yere ko ji ra; o ko, a be soro ka don dugu kono.

²⁹ «Ayiwa, nin ye sariya wuribari le ye aw fe. San karo wolonflan, o karo tere tan, aw ka kan ka aw yere majigi Ala na koro; aw man kan ka baara si ke o lon na, aw Izirayelimogow, ani lonan minw siginin be aw fe. ³⁰ Sabu o lon le ra aw ta jurumunw be kafari, ka aw saninya. Ni o kera, aw bena saninya ka bo aw ta jurumunw bee ra Matigi Ala na koro. ³¹ Aw man kan ka foyi ke o lon na; aw ka kan ka nenekiri, ka aw yere majigi Ala na koro. O ye sariya wuribari le ye.

³² «Ayiwa, turu saninman* kera sarakalasebaga min kan k'a saninya, k'a sigi sarakalasebagaya ra a face no ra, ale le be jurumunw kafari; a ka kan ka lenfaniw le don, fani saninmanw. ³³ A bena jurumun kafari ke, ka yoro saninmanba saninya, ka Nɔgɔnkunben fanibon ni sarakajenifen saninya, ka sarakalasebagaw ni jama bee lajennin saninya.

³⁴ «Nin sariya ye sariya wuribari le ye aw fe. Aw ka kan ka Izirayelimogow ta jurumunw bee kafari o ye sijnaga kelen san o san.»

Ayiwa, Matigi Ala tun ka fen o fen fo Musa ye, Haruna ka o bee ke.

Saninyari ko ta sariyaw

17

Began fagayoro ta sariya

¹ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ² «A fo sarakalasebagaw ye, Haruna ni a dencew, ani Izirayelimogow bee ye, ko: ³ Matigi Ala ka min fo o le nin ye: «Ni Izirayelimogow do ka misi, walama saga, walama ba faga dugu kono, walama so ko fe, ⁴ ni a ma na ni a ye Nɔgɔnkunben fanibon* na fe ka na a faga o yoro ra, k'a ke saraka ye Matigi Ala na koro fanibon donda ra, o hake be to o tigi kunna, sabu a kera i n'a fo a ka mogow le faga. O tigi ka kan ka faran ka bo Izirayeli jamanadenw na. ⁵ O kun ye janko Izirayelimogow kana o ta beganw faga kongo kono o yere ma yi; o ye na ni a ye sarakalasebaga fe Matigi Ala na koro, Nɔgɔnkunben fanibon donda ra, ka na a ke ninsondiya saraka ye k'a di Matigi Ala ma. ⁶ Ni o ka o beganw faga, sarakalasebaga be a jori seriseri Matigi Ala ta sarakajenifen kan, Nɔgɔnkunben fanibon donda ra. A be a turu jeni sarakajenifen kan. O be ke saraka ye min kasa ka di Matigi Ala ye. ⁷ O ra, Izirayelimogow si man kan ka taga o ta beganw faga kongo kono tuun ka saraka bo bakoronin jinaw ye, ka jen ni o jinaw ye ka jurumun ke. Nin sariya ye sariya wuribari le ye Izirayelimogow ni o ta durujaw bee fe.»

⁸ «O koson i ye a fo o ye ko ni Izirayelimogow do, walama lonan minw siginin be o fe, ni o do ka saraka jenita do bo, walama saraka suguya were, ⁹ ni a ma na ni a ye Nɔgɔnkunben fanibon donda ra, ka na o saraka bo Matigi Ala ye, o tigi ka kan ka faran ka bo a ta jamana mogow ce ra.»

Izirayelimogow man kan ka jori domu

¹⁰ «Ni Izirayelimogow do, walama lonan minw siginin be o fe, ni o do ka beganw do jori domu, ni a kera beganw o beganw jori ye, ne Ala bena wuri o tigi kama, k'a faran ka bo

a ta jamana mōgōw cē ra; ¹¹ sabu fēnḡanamān bēē nin bē a jori le ra. O kosōn Matigi Ala k'a fō ko aw ta bēganw bēē jori ye ke sarakajenifēn kan, janko ka aw ta jurumun kafari. Nin min bē jori ra, o le b'a to jori bē ke ka jurumun kafari. ¹² O le kosōn ne k'a fō Izirayelimōgōw ye ko: «Aw si man kan ka jori domu. Hali lonan minw bē o fē, o si man kan ka jori domu.»

¹³ «Ni Izirayelimōgō do, walama lonan minw bē o fē, ni o dō ka kongosogo walama kōnō dō mina kongo ra, min bē domu, a ka kan ka a jori bōn dugu ma ka a datugu ni buguri ye. ¹⁴ Sabu fēnḡanamān bēē nin ye a jori le ye, jori min b'a ra. O kosōn ne k'a fō Izirayelimōgōw ye ko: «Aw kana fēnḡanamān si jori domu; sabu fēnḡanamān bēē nin ye a jori le ye. Mōgō o mōgō k'a domu, o tigi bē faran ka bō Izirayelimōgōw cē ra.»

¹⁵ «Ni mōgō o mōgō ka jufasogo, walama wara dato domu, ni a kera Izirayelimōgō ye, walama lonan, o tigi ka kan k'a ta faniw ko, k'a yere ko. A saninyabari bē to fō ka taga wula se. O kō fē, a bē sōrō ka saninya. ¹⁶ Ni a ma a ta faniw ko, k'a yere ko, o hake bēna bō a tigi ra.»

18

Jen minw ma daga cē ni muso cē

¹ Matigi Ala kumana Musa fē k'a fō a ye ko: ² «Kuma Izirayelimōgōw fē, k'a fō o ye ko: «Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala. ³ Aw tun bē Misiran jamana ra tuma min na aw ka ko minw ye olugu fē, aw kana o ladegi. Ne bē tagara ni aw ye Kanaana jamana min na fana, aw kana taga o jamana mōgōw ta koketaw ladegi. Aw man kan ka o ta landaw ta. ⁴ Aw ka kan ka ne ta cifōninw le ke, ka ne ta sariyaw sira tagama; sabu ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.

⁵ «Aw ye ne ta sariyaw ni ne ta cifōninw sira tagama. Ni mōgō min ka o sariyaw sira tagama, o tigi bēna kisi o le sababu ra; sabu ne le ye Matigi Ala ye.

⁶ «Ayiwa, aw ra cē si man kan ka gbara muso dō ra, ka jen ni a ye, k'a sōrō a ni o muso bēē ye gbakelenmōgōw ye. Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.

⁷ «I man kan ka jen ni i bamuso ye k'a lebu; sabu i bamuso lo. I man kan ka jen ni a ye, ka i face lebu.

⁸ «I man kan ka jen ni i face ta muso dō ye fana, ka i face lebu.

⁹ «I man kan ka jen ni i balemamusō ye; ni aw bēē kera fa kelen ni ba kelen o, walama ni aw kera fa kelen na, nka aw tē ba kelen na o, walama ni aw kera ba kelen na, nka aw tē fa kelen na o, ni aw worora lu kelen kōnō o, walama ni aw ma woro lu kelen kōnō o, i man kan ka jen ni a ye.

¹⁰ «I man kan ka jen ni i mamaden si ye, ka i yere lebu.

¹¹ «I man kan ka jen ni i face ta muso dō ta denmuso ye, sabu i balemamusō lo.

¹² «I man kan ka jen ni i face kōrōmuso, walama ni a dōgōmuso dō ye, sabu i tenenmuso lo.

¹³ «I man kan ka jen ni i bamuso kōrōmuso walama a dōgōmuso ye, sabu i tenenmuso lo.

¹⁴ «I man kan ka i face balemace lebu, ka jen ni a muso ye, sabu i tenenmuso lo.

¹⁵ «I man kan ka jen ni i buranmuso ye, sabu i dence muso lo. I man kan ka jen ni a ye.

¹⁶ «I man kan ka jen ni i balemace muso ye, ka i balemace lebu.

¹⁷ «I man kan ka jen ni muso dō ye, ka seko ka jen ni a denmuso fana ye. I jenna ni muso min ye, i man kan ka jen ni o muso mamaden si ye; sabu olugu ni o muso bēē ye gbakelenmōgōw le ye. Ni mōgō min ka o ke, o tigi ka kojuguba le ke.

¹⁸ «I man kan ka i muso dōgōmuso furu, ka jen ni a ye, k'a i muso to si ra, ka celiya don o ni jōgōn cē.

¹⁹ «I man kan ka gbara muso si ra ka jen ni a ye, k'a sōrō a bē a ta landa ra, sabu a saninyabari lo.

²⁰ «I man kan ka i mōgōrōgōn ta muso jini, ka jen ni a ye, ka i yere lanogō ni a ye.

²¹ «I kana sōn ka i den si di o ye a don tasma ra, k'a ke saraka ye ka Molōki ta jo sōn ni a ye. I man kan ka i ta Ala tōgō cēn o cogo ra, sabu ne le ye Matigi Ala ye.

²² «I man kan ka jen ni i cēpōgōn ye i n'a fō cē bē jen ni muso ye cogo min na; o ye ko haramunin le ye.

²³ «I man kan ka jen ni began ye, ka i yere lanogō. Muso fana man kan k'a yere di began ma, a ye jen ni a ye. O ye kokolonba le ye.

²⁴ «Ayiwa, aw kana aw yere lanogō ni nin kow si ye, sabu ne bēna siya minw gbēn ka bō aw ḡa, olugu tun ka o yere lanogō ni nin kow bēē le ye. ²⁵ O k'a ke ten ka jamana bēē lanogō. O kosōn ne bēna o hake bō o ra, k'a to o ta jamana ye o bēē fōnō.

²⁶ « <O ra aw ka kan ka ne ta cifoninw, ani ne ta kolatigeninw bɛɛ sira tagama. Aw Izirayelimogow, walama lonan minw bɛ aw cɛ ra, aw si man kan ka nin ko haramuninw jɔgɔn dɔ kɛ; ²⁷ sabu mɔgɔ minw sigira jamana ra ka kɔn aw ja, olugu ka nin ko haramuninw jɔgɔn le kɛ, ka jamana bɛɛ lanogɔ. ²⁸ Ni aw ka o kow jɔgɔn kɛ, ka jamana lanogɔ, jamana bɛna aw fana fɔɔnɔ, i n'a fɔ minw tun sigira jamana ra aw ja, jamana ka olugu fɔɔnɔ cogo min na.

²⁹ « <Aw ra ni min o min ka nin ko haramunin jɔgɔn dɔ kɛ, ne bɛna o tigi faran ka bɔ a ta jamana mɔgɔw cɛ ra.

³⁰ « <Ayiwa, aw ka kan ka ne ta koketaw sira le tagama. Nin ko haramunin minw tun bɛ kɛra jamana kɔnɔ ka sɔɔ aw ma se yi ban, aw man kan ka o kow si ladeɣi ka aw yɛɛ lanogɔ, sabu ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.> »

Sariya wɛɛ minw fora Izirayelimogow ye

19

Izirayelimogow ka kan ka saninya

¹ Ayiwa, Matigi Ala kumana Musa fɛ k'a fɔ a ye ko: ² «Kuma Izirayelimogow bɛɛ lajnɛnin fɛ k'a fɔ o ye ko: <Aw ka kan ka saninya, sabu ne saninyanin lo, ne Matigi Ala, aw ta Ala.

³ « <Aw bɛɛ ye aw fa ni aw ba bonya. Ne ka Nɛnɛkirilon min sigi, aw ka kan ka o jate fana, sabu ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.

⁴ « <Aw kana jabo batofɛn gbansanw fɛ ka o bato. Aw kana nɛɣe yeele ka o kɛ batofɛn dɔ ye k'a bato; sabu ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.> »

Sarakaw ta sariya

⁵ « <Ni aw b'a fɛ ka ninsɔndiya saraka bɔ ne ye, aw y'a kɛ ka kaja ni a kɛcogo ye, janko ne ye aw ta saraka mina. ⁶ Aw bɛ o saraka di ne ma lon min na, a sogo ka kan ka domu k'a ban o lon yɛɛ ra. Ni a tɔ ka si, aw ye o domu o dugusagbɛ. Nka ni a tɔ belɛn ka to a dugusagbɛ flanan, aw ye o jɛni tasuma ra k'a ban. ⁷ Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka sarakasogo domu ka taga se fɔ tere saba, o tigi ta saraka tɛ mina, sabu a sogo kɛra fɛn haramunin ye. ⁸ Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka o sogo domu, o hake bɛ o tigi kan; sabu o saraka min dira ne ma, a ma o jate fɛn saninman ye. O tigi ka kan ka faran ka bɔ Izirayeli jamanadenw na.> »

Simantigɛ ta sariya

⁹ « <Ayiwa, ni aw nana kɛ aw ta simanw kan ye aw ta jamana ra tuma min na, aw ye foro kɛɛfɛyɔɔ ta simanw to yi, aw kana o kan. Siman minw fana kanbari tora, walama minw benbenna, aw kana seko ka taga olugu kan tuun. ¹⁰ Ni aw bɛ aw ta rezɛnmɔ fana bɔ, minw tora tigebari ye, walama minw benbenna, aw kana seko ka taga olugu tɔmɔ. Aw ye o to fagantanw ni lonanw ye; sabu ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.> »

Mɔgɔjɔgɔn kanuya ta sariya

¹¹ « <Aw kana sonyari kɛ; aw kana faninya tige, walama ka aw mɔgɔjɔgɔn janfa. ¹² Aw kana kari gbansan faninya kan ni ne tɔgɔ ye, ka ne tɔgɔ cɛn, sabu ne le Matigi Ala ye.

¹³ « <Mɔgɔ kana a mɔgɔjɔgɔn tɔjɔ. I kana i mɔgɔjɔgɔn borofɛn bosɔ a ra. I ta baaraden sara kana si i boro. ¹⁴ I kana torogberɛn nɛni. I kana fɛn bla fiyɛntɔ ja, k'a to a ye talon a ra. I ka kan ka siran Ala ja, sabu ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.

¹⁵ « <Ni i bɛ kiti tige, i ye a tige terenninya kan. I kana jo di fagantan ma a ta fagantanya kosɔn, i fana kana kiti diya fagama ra a ta fagamaya kosɔn. Ni i bɛ i mɔgɔjɔgɔn ta kiti tige, i ye a kɛ can le kan. ¹⁶ I kana yaala ka nafiɣiya kɛ mɔgɔw cɛ ra. I kana seereyajugu fɔ i mɔgɔjɔgɔn ta ko ra min bɛ se ka kɛ a fagasababu ye; ne le ye Matigi Ala ye.

¹⁷ « <I kana i balema kɔninya i jusukun na gbansan. Ni a ka ko dɔ le kɛ min man ni, i ye o fɔ a ja na k'a gbeleya, janko o kana na i fana jaraki ni a ye. ¹⁸ Ni mɔgɔ dɔ ka ko dɔ kɛ i ra, i kana a fɔ ko i bɛ a juru sara. Ni i balema dɔ ka ko dɔ kɛ i ra min ka i dimi, i kana o ko to i yɛɛ kɔnɔ. I ka kan ka i mɔgɔjɔgɔn kanu i ko i yɛɛ, sabu ne le ye Matigi Ala ye.> »

Fɛn minw tɛ suguya kɛn ye

¹⁹ « <Ayiwa, aw ka kan ka ne ta sariyaw sira tagama. Aw ta bɛgan minw tɛ bɛgan suguya kɛn ye, aw kana a to olugu ye jɛn. Siman minw fana tɛ siman suguya kɛn ye, aw kana olugu dan foro kɛn kɔnɔ. Fani minw tɛ fani suguya kɛn ye, aw kana o karan jɔgɔn na ka o don.> »

Jɔnmuso maminanin ta sariya

²⁰ « <Ni ce do ka jonmuso do mamina, k'a soro a m'a kunmabo, jonmuso matigice fana m'a labla, ni ce were nana jen ni o muso ye, o tigi ka kan ka warida do sara. Nka o man kan ka o faga, sabu jonmuso tun ma kunmabo, a tun te a yere ta ye fana. ²¹ O ce ye na ni sagajigi kelen ye Nogonkunben fanibon* donda ra, a ta hake koson, ka na o di Matigi Ala ma hakebo saraka ye a ta hake koson. ²² Sarakalasebaga bena a ta jurumun kafari ni o hakebo saraka ye Matigi Ala ja koru. Ce ta jurumun bena yafa a ma.> »

Yiridenw ta sariya

²³ « <Ayiwa, ni aw tagara se Kanaana jamana ra tuma min na, ni aw ka yiri suguya caman turu, minw be den, aw ka kan ka o yiriw denw jate i n'a fo yiriden saninyabariw, fo san saba; fo ka taga o san saba dafa, aw man kan ka o yiridenw domu. ²⁴ A san naaninan, o yiriw bena den minw ke, o denw bee bena bla danna ne ye; aw bena janagbe do ke o yiridenw ko ra, ka ne bonya. ²⁵ A san loorunan le ra, aw be se ka o yiridenw domu. O cogo ra, aw ta yiriw bena den caman ke aw ye san o san. Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.> »

Lagberi ni joson ta sariya

²⁶ « <Aw kana jufasogo domu. Aw kana subagaya ke, aw kana lagberi ke. ²⁷ Aw kana aw kun li, ka si do to aw kun cenance ra. Aw kana aw bonbosi kerereyow dama li. ²⁸ Ni mogo ka sa aw fe, aw kana aw fari cici ni muru ye ko mogo sara aw fe. Aw kana aw fari negenegen. Ne le ye Matigi Ala ye.

²⁹ « <Aw kana jen siri ni josonbagaw ye ka aw denmusow bla jatoya ra ni o ye, ka o lebu; ni o te, jamana bee bena na nabo o jow fe, ka kojugu caya jamana konu. ³⁰ Ne ka Nenekirilon* minw fo aw ye, aw ka kan ka o lonw jate; aw ka kan ka bonya la ne ta batoyoro saninman kan fana. Ne le ye Matigi Ala ye.

³¹ « <Minw b'a fo ko o be kuma ni suw ye, ka lagberi ke, aw kana taga olugu fe ko aw be taga lagberi ke. Ni aw ka o ke, aw bena aw yere lanogo. Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.> »

Mogokorobaw ni lonanw ta sariya

³² « <Aw ye wuri ka lo mogokoroba kunsigibetigi ja koru; aw ye mogokoroba bonya kosebe. Aw ye siran aw ta Ala ja; ne le ye Matigi Ala ye.

³³ « <Ni lonan do ka na sigi aw ta jamana ra, aw kana a jonyamina. ³⁴ Aw ye lonanw minako ja, k'a ke i n'a fo aw yere do lo. Aw ye o kanu k'a ke i n'a fo o ye aw do le ye, sabu aw fana tun ye lonanw le ye Misiran jamana ra. Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.> »

Jago ta sariya

³⁵ « <Aw kana mogo tojo jago ra. Ni aw be fiyeere ke, ni aw be fen suma, aw kana do bo a metere da ra, walama a kiloda ra, walama a litirida ra. ³⁶ Aw y'a to aw ta sumanikenan ye ben, a kiloda ye dafa; aw kana do bo aw ta sumanikeminanw na fana. Ne le Matigi Ala ye, aw ta Ala, min ka aw labo Misiran jamana ra.

³⁷ « <Aw ye ne ta sariyaw ani ne ta cifoninw bee ke, ka tagama ka kapa ni o ye, sabu ne le ye Matigi Ala ye.> »

20

Joson ni lagberi ta kiti

¹ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ² «Kuma Izirayelimogow fe, i ye a fo o ye ko: <Ni Izirayelimogo do, walama lonan minw be ni aw ye, ni o do k'a den di, k'a ke ka Moloki ta jo son, o tigi ka kan ka faga. Mogow ye jen k'a bon ni kabakuru ye k'a faga. ³ Ne bena wuri o tigi kama, k'a faran ka bo Izirayelimogow ra, sabu a k'a den do di, ka Moloki ta jo son ni a ye minke, a ka ne ta yoro saninman* le lanogo, ka ne togo saninman cen. ⁴ Ayiwa, aw jamana mogow, ni aw ka aw ja tugu o ko jagon kan, ni aw ma son k'a tigi faga, ⁵ ne yere le bena juguya a ma kosebe, ale ni a ta gba bee, ka o faran ka bo o ta jamana mogow ce ra, ani minw bee be jen ni o mogow ye, ka Moloki ta jo son.

⁶ « <Minw b'a fo ko o be kuma ni suw ye, ka lagberi ke, ni mogo o mogo ka taga olugu do fe, ne bena wuri o tigi kama kosebe, k'a faran ka bo a ta jamana mogow ce ra.> »

Jen minw ma daga ce ni muso ce

⁷ « <Aw ye aw yere saninya ka ke mogo saninmanw ye, sabu ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.

⁸ « <Aw ye jija ka ne ta sariyaw sira tagama, sabu ne le ye Matigi Ala ye, min be aw saninya.

⁷ «Sarakalasebaga man kan ka jatɔmuso furu, walama ce ɗo ka muso min nege ka jen ni a ye, walama muso furusanin ɗo, sabu sarakalasebaga blara danna ka saninya ka ke Matigi Ala ta le ye.

⁸ «Izirayelimogow bee ka kan ka sarakalasebagaw jate mogɔ saninmanw ye, sabu olugu le be aw ta Ala ta sarakaw lase. Aw ye o jate mogɔ saninmanw ye, sabu ne saninyanin lo, ne Matigi Ala min ka aw saninya.

⁹ «Ni sarakalasebaga ɗo denmuso ka jen ni josɔnbagaw ye k'a yere bla jatɔya ra ni o ye, k'a yere lebu, a k'a face le lebu. O ka kan k'a jeni.»

Sariya min be sarakalasebagaw kuntigi kan

¹⁰ «Ayiwa, sarakalasebaga min be a balema sarakalasebaga tow kunna, turu saninman* kera min kun na k'a saninya, ka sarakalasebagaya faniw don a ra, ale man kan k'a kunsigi pagaminin to, walama k'a ta fani faran, kojugu ɗo kosɔn. ¹¹ A man kan ka gbara su ra k'a yere lanogɔ, hali ni a face, walama ni a bamuso su lo. ¹² A man kan ka bo yoro saninman* kono ka taga sangayoro ra, janko a kana na Matigi Ala ta yoro saninman lanogɔ, sabu turu saninman* kera ale le kun na, k'a saninya k'a bla danna Ala ta baara kama. Ne le ye Matigi Ala ye.

¹³ «Sarakalasebagaw kuntigi ka kan ka sunguru le furu. ¹⁴ Muso ce sanin, walama muso furusanin, walama ce ɗo ka sunguru min nege ka jen ni a ye, walama jatɔmuso, a man kan ka o ɗo furu. A ka kan ka sunguru ɗo le furu a yere ta siyamogow ra, ¹⁵ janko a denw kana ke den saninyabariw ye, ka jagami a ta siyamogow ra; sabu ne le ye Matigi Ala ye, min ka a saninya.»

Sarakalasebaga ka kan ka ke mogɔ dafanin ye

¹⁶ Ayiwa, Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ¹⁷ «A fo Haruna ye, ko a ta durujaw ra, ko ni fiyen ka sorɔ a dence min o min fari ra, ko o man kan ka gbara ko a be a ta Ala ta saraka lase a ma. ¹⁸ Ni fiyen be mogɔ o mogɔ ra, o te se ka gbara ne ta sarakajenifen na ka saraka lase ne ma. O ra, mogɔ o mogɔ ye fiyento ye, walama senkelen, walama min pada cogo man ji, walama min sen kelen ka jan ni kelen ye, ¹⁹ walama min sen kelen, walama a boro kelen man ji, ²⁰ walama danto, walama mogɔ cɔrɔkɔnin, walama no be mogɔ min paden kan, walama saninya be mogɔ min na, walama ni warawara b'a ra, walama mogɔ min bora ceya ra, o mogow si man kan ka saraka bo ne ye. ²¹ Sarakalasebaga Haruna ta ghamogɔ min o min, ni fiyen be a fari ra, o man kan ka gbara ko a be sarakaw jeni Matigi Ala ye; sabu fiyen be a fari ra. O ra, a daganin te a ye gbara ko a be a ta Ala ta saraka lase. ²² A tigi be se ka Ala ta saraka domu; fen minw saninyara, ani minw saninyara kosebe, a be se ka olugu domu. ²³ Nka a man kan ka gbara yoro saninman* ta boncetigefani na, walama sarakajenifen na, sabu fiyen be a fari ra. A man kan ka ne ta yoro saninmanw lanogɔ, sabu ne le Matigi Ala ye, ne le be o saninya.»

²⁴ Ayiwa, Musa ka nin kumaw le fo Haruna ni a dencew ye, ani Izirayelimogow bee ye.

22

Sarakalasebagaw man kan ka fen saninmanw lanogɔ

¹ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ² «A fo sarakalasebagaw ye, Haruna ni a dencew, ko Izirayelimogow be saraka minw bo ne ye, ko o ye o saraka saninmanw minako ja, janko o kana ne togɔ saninman lanogɔ. Ne le ye Matigi Ala ye. ³ A fo o ye ko o ta duruja nataw ra, ko Izirayelimogow be saraka minw bo ne ye, ko ni sarakalasebaga min saninyabari ka gbara o fen saninmanw ɗo ra, o tigi ka kan ka bo ne ta baara ra. Ne le ye Matigi Ala ye.

⁴ «Bana minw be mogɔ fari cen, walama damajalan, ni o ɗo be sarakalasebaga o sarakalasebaga ra, Haruna dencew ra, o tigi man kan ka ne ta saraka saninmanw domu, fo ka taga a keneya. Ni sarakalasebaga min ka maga su ra, walama ni lawa be bonna min fe, o fana man kan k'a domu; ⁵ walama ni min magara fenpanaman saninyabari ɗo ra, walama mogɔ saninyabari ɗo ra, k'a yere lanogɔ, o fana man kan k'a domu. ⁶ Ni mogɔ min ka maga o fenw ɗo ra, o tigi saninyabari be to fo ka taga wula se; a man kan ka saraka saninmanw domu. O ko, a ka kan k'a yere ko. ⁷ Ni tere benna, a be sorɔ ka saninya. O ra, a be se ka saraka saninmanw domu, sabu o domu ni ye a ta le ye. ⁸ Sarakalasebaga man kan ka began jufanin domu, walama wara dato, janko a kana a yere lanogɔ. Ne le ye Matigi Ala ye.

⁹ «Sarakalasebagaw ka kan ka ne ta koketaw bee sira tagama; ni o te, ni o ka o ciw bla, o hake bena ben o kan, o be sa; sabu ne le ye Matigi Ala ye, ne le be o fenw saninya.»

Mogɔ minw be se ka sarakasogo domu

¹⁰ «Ni sarakalasebagaw te, mogo gbansan man kan ka saraka saninmanw domu. Mogo min ye lonan temebaga ye sarakalasebaga ta so, walama min be baaradenya ra a ta so, olugu si man kan k'a domu. ¹¹ Nka ni sarakalasebaga ka jon min san, o be se k'a domu; walama jon min worora a ta so. Olugu be se ka sarakafen saninmanw domu. ¹² Ni sarakalasebaga denmuso do furura mogo gbansan do ma, o muso man kan ka Ala ta saraka saninmanw domu. ¹³ Nka ni sarakalasebaga denmuso min ce sara, walama min ta ce k'a bla, ni den te a fe, ni a be a face ta so i n'a fo a sunguruman tuma, ale be se ka saraka saninmanw domu ni a face ye. Ni a bora o ra, mogo gbansan si man kan k'a domu.

¹⁴ «Ni mogo do firira ka saraka saninmanw do domu, o tigi ka kan ka a jogon sara sarakalasebaga ye, k'a songo taran taranyoro looru, k'a taran kelen fara a kan fana.

¹⁵ «Izirayelimogow ka sarakafen minw bo ka o bla danna Matigi Ala ye, sarakalasebagaw man kan k'a to mogo gbansanw ye o fenw domu ka o lanogo. ¹⁶ Sabu ni o k'a domu, sarakalasebagaw be jurumun le lase o mogow ma, ka o hake ben o kan; ne le ye Matigi Ala ye, ne le be o fenw saninya.»

Saraka minw be se ka di Ala ma

¹⁷ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ¹⁸ «Kuma Haruna ni a dencew fe, ani Izirayelimogow bee, k'a fo o ye ko ni Izirayelimogo do, walama lonan minw be Izirayelimogow ce ra, ni o do b'a fe ka saraka jenita bo Matigi Ala ye, k'a ta dajuru le sara, walama ni a yere diyanya saraka lo, ¹⁹ a y'a to a ye ke began ceman ye, misi, walama saga, walama ba, fiyen kana ke a ra. Ni o kera, a ta saraka be mina. ²⁰ Fiyen be began min na, aw kana o ke saraka ye; ni o te, o saraka tena mina. ²¹ Ni mogo do b'a fe ka ninsondiya saraka bo k'a di Matigi Ala ma k'a ta dajuru dafa, walama ni a yere diyanya saraka lo, ni a kera misi ye, walama saga, walama ba, a y'a to fiyen si kana ke o began na, no kana ke a ra, janko a ta saraka ye mina. ²² Began min fiyenna, walama min sen kelen man ji, walama min fari yoro do tigera ka bo a ra, walama jori be min fari ra, walama soninya, walama warawara, aw man kan ka o do ke saraka ye. Aw man kan ka o do ke saraka ye k'a jeni sarakajenifen kan Matigi Ala ye. ²³ Misi, walama saga min sen kelen ka jan, walama min sen kelen ka surun, aw be se ka o ke aw yere diyanya saraka ye; nka a te se ka ke dajurudafa saraka ye. ²⁴ Began min kiliw cenna, walama ni a cira, walama ni a bora, walama ni a tigera, aw man kan ka o do ke saraka ye k'a di Matigi Ala ma. O began jogan man kan ka ke saraka ye aw ta jamana ra. ²⁵ Ni lonan do ka o began jogan do di, aw kana son ka o mina ka o ke aw ta Ala ta saraka ye; sabu o beganw fari yoro dow tigtigera, walama no do be o ra; o saraka te mina.»

²⁶ Ayiwa, Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ²⁷ «Ni misiden, walama sagaden, walama baden worora, o den ka kan ka to ni a ba ye ka tere wolonfla le ke. Ni a ka tere seegi soro, walama ni a temena o kan, o tuma le ra a be se ka ke saraka jenita ye k'a di Matigi Ala ma. ²⁸ Nka aw kana began ni a den faga lon kelen na, ni a kera misi ye, walama saga, walama ba.

²⁹ «Ni aw be pumanlon saraka le bo ne ye, aw y'a ke ka kapa ni a cogo ye, janko Ala ye aw ta saraka mina. ³⁰ Ni aw ka saraka bo lon min na, aw ye a sogo bee domu o lon yere le ra. Aw man kan k'a to a to ye si. Ne le ye Matigi Ala ye.

³¹ «Aw ka kan ka son ne ta sariyaw ma ka o sira tagama, sabu ne le ye Matigi Ala ye. ³² Aw kana ne togo saninman cen. Izirayelimogow bee ka kan k'a lon ko ne saninyanin lo. Ne le ye Matigi Ala ye, min be aw saninya. ³³ Ne ka aw labo Misiran jamana ra, ka ke aw ta Ala ye. Ne le ye Matigi Ala ye.»

23

Izirayelimogow ta panagbew

¹ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ² «Kuma Izirayelimogow fe, i ye a fo o ye ko aw ka kan ka panagbe minw ke ka Matigi Ala bonya, o ka kan ka ke jamalajenbaw le ye ka Matigi Ala bato. O panagbew fle nin ye.

Nenekirilon panagbe

³ «Aw ye baara ke tere woro; a tere wolonflanin ye Nenekirilon* le ye. Mogo man kan ka baara ke o lon na. Aw ka kan ka jamalajenba ke o lon na. Aw man kan ka baara foyi ke; ni aw ka ke yoro o yoro, aw ka kan ka o lon bla a danna ka Matigi Ala bonya.»

Jonyaban panagbe ni Burufunubari panagbe

⁴ «Aw ka kan ka panagbe minw fana ke Matigi Ala ye, ka jamalajenba ke ka Matigi Ala bonya, o panagbew wagatiw ye nin ye: ⁵ San karo folo, tere tan ni naani wulada fe, o bena ke Jonyaban panagbe* ye; aw ye o ke ka Matigi Ala bonya. ⁶ Karo tere tan ni looru,

o bena ke Burufunubari panagbe* ye; aw be o fana ke ka Matigi Ala bonya. Aw bena burufunubari domu ka se fo tere wolonfla. ⁷ O logokun tere folo, aw be jamalajenba ke ka Matigi Ala bato. Aw ka kan ka aw ta baara tow bee dabla o lon na. ⁸ Aw ye saraka jenitaw bo Matigi Ala ye ka se fo tere wolonfla. A tere wolonflanana, aw bena jamalajenba ke tuun ka Ala bato. Aw ka kan ka aw ta baara tow bee dabla o lon na.»

Siman folo panagbe

⁹ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ¹⁰ «A fo Izirayelimogow ye ko ne bena jamana min di aw ma, ni aw sera o jamana ra, ni aw nana aw ta simanw tige, aw ye na ni siman kansiri kelen ye sarakalasebaga fe; o ye ke aw ta siman folo tigenin ye. ¹¹ Sarakalasebaga bena o siman kansiri fifa ne ja korɔ Nenekirilon* dugusagbe, ka o di ne ma saraka ye. Ni o kera, o saraka bena mina. ¹² O siman kansiri bena di saraka ye ne ma lon min na, o lon kelen na, aw ka kan ka sagaden ceman kelen ke saraka jenita ye, min ka san kelen sorɔ, ani fiyen te min na. ¹³ Aw ye mugu tentennin kilo woɔɔɔ nooni turu ra, ka o fara a kan, ka o jeni, o be ke siman saraka* jenita ye, min jenina tasuma ra Matigi Ala ye, min kasa ka di. Aw ye rezenji litiri kelen ni tarance fana ke rezenji saraka ye, ka o bon a kan. ¹⁴ Mogo si man kan ka o simankura do ke buru ye k'a domu, walama k'a yiran k'a nimi, walama k'a kene nimi, fo kansiri folo ye di Matigi Ala ma folo. Nin ye sariya wuribari le ye aw ni aw ta durujaw fe. Ni aw nana taga sigi yoro o yoro, aw ye nin sariya sira tagama.»

Logokunw ta panagbe

¹⁵ «Ayiwa, aw ka siman kansiri folo di sarakalasebaga ma Nenekirilon* min na ko a ye a fifa k'a ke saraka ye, k'a damina o Nenekirilon dugusagbe ra, aw ye logokun wolonfla dafanin jate, ¹⁶ ka taga a bla fo Nenekirilon wolonflanana dugusagbe ra; o be ke tere bilooru. Ayiwa, o lon na, aw ka kan ka siman saraka do were bo ne ye tuun. ¹⁷ Aw bena burukun fla lalaga aw ta sow korɔ, ka na ni o ye sarakalasebaga fe, janko sarakalasebaga ye o buruw fifa. Aw ka kan ka o buruw bee kelen kelen lalaga ni mugu tentennin kilo woɔɔɔ ye, ka burufunufen ke a ra. O ye aw ta simankuraw fen folo ye; aw ye o di Matigi Ala ma saraka ye. ¹⁸ Ka fara o buruw kan, aw ye na ni sagaden ceman wolonfla ye, fiyen te minw na, ani minw ka san kelen bo, ani misitoran kapanama kelen, ani sagajigi fla; aw ye o ke saraka jenita ye ka o di Matigi Ala ma. Siman saraka ni rezenji saraka* min ka kan ka bo, aw ye o fana fara a kan; o be ke saraka jenita ye, min kasa ka di Matigi Ala ye. ¹⁹ Aw ye bakoronin kelen ke jurumunyafa saraka ye; ka sagaden fla ke ninsondiya saraka ye, minw ka san kelen sorɔ. ²⁰ Sarakalasebaga bena o sagaden fla sarakaw fifa Matigi Ala ja korɔ, ani simankura ta buruw, ani sagaden fla. O sarakaw be ke sarakalasebaga ta ye, sabu o blara danna Matigi Ala ye. ²¹ O lon kelen na, aw bena o panagbe ke, ka jamalajenba ke ka Matigi Ala bato. Aw ka kan ka aw ta baara tow bee dabla o lon na. Nin ye sariya wuribari le ye aw ni aw ta durujaw fe; ni aw nana taga sigi yoro o yoro, aw ka kan ka nin sariya sira tagama.

²² «Ni aw nana ke siman tige ye aw ta jamana ra tuma min na, aw ye aw ta foro kerefeyoro ta simanw to yi, aw kana o kan; siman minw fana kanbari tora, walama minw benbenna, aw kana seko ka taga olugu kan tuun. Aw ye o to fagantanw ni lonanw ye; sabu ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.»

Burufiyɛ panagbe

²³ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ²⁴ «A fo Izirayelimogow ye ko san karo wolonflanana, a tere folo, o bena ke Nenekirilon* ye aw fe, ka aw hakiri jigi ne ra. Aw bena burufiyekanw bo jamana yoro bee ra o lon na, ka jamalajenba ke ka ne bato. ²⁵ Aw ka kan ka aw ta baara tow bee dabla o lon na, ka saraka jenitaw bo Matigi Ala ye.»

Jurumun yafalonba panagbe

²⁶ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ²⁷ «O karo wolonflanana tere tan, o le bena ke Jurumun yafalonba ye. Aw bena jamalajenba ke ka Matigi Ala bato, ka aw yere majigi Ala ja korɔ, ka saraka jenitaw bo Matigi Ala ye. ²⁸ Aw man kan ka baara si ke o lon na, sabu Jurumun yafalonba lo. Aw ta jurumunw ka kan ka yafa o lon le ra ne ja korɔ, ne Matigi Ala, aw ta Ala. ²⁹ Mogo o mogo te a yere majigi o lon na, o tigi ka kan ka faran ka bo Izirayelimogow ce ra. ³⁰ Ni mogo o mogo fana ka baara ke o lon na, ne bena o tigi halaki ka bo Izirayelimogow ce ra. ³¹ Aw man kan ka baara ke o lon na. Nin ye sariya wuribari le ye aw ni aw ta durujaw bee fe, aw sigiyorow bee ra. ³² O lon bena ke Nenekirilon* le ye, i n'a fo logokun tere wolonflanana. Aw ka kan ka aw yere majigi Ala ja korɔ. Aw ye o Nenekirilon bla danna Ala ye, k'a damina karo tere konontonna wula fe, ka taga a bla fo a tere tannan wula fe.»

Gbatakɔ̄ɔ̄sigi panagbe

³³ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ³⁴ «A fo Izirayelimogow ye ko o karo wolonflanen tere tan ni looru, o bena ke Gbatakɔ̄ɔ̄sigi panagbe* ye. Aw bena o panagbe ke fo tere wolonfla ka Matigi Ala bonya. ³⁵ A tere folo, aw bena jamalajenba ke ka Ala bato. Aw ka kan ka aw ta baara tow bee dabra o lon na. ³⁶ O tere wolonfla konɔ, aw bena saraka jenitaw bo ka o di Matigi Ala ma. A tere seeginan, aw bena jamalajenba ke tuun, ka saraka jenitaw bo Matigi Ala ye. Aw bena o jamalajenba ke Matigi Ala ye. Aw ka kan ka aw ta baara tow bee dabra.»

³⁷ «Ayiwa, panagbe minw ka kan ka ke ka Matigi Ala bonya, ani jamalajenba minw ka kan ka ke, olugu le ye nin ye. Aw ka kan ka o ke, janko ka sarakaw jeni Matigi Ala ye: saraka jenitaw, ani siman sarakaw, ani ninsondiya sarakaw, ani rezenji sarakaw. Aw ka kan ka o sarakaw bee ke ka kaja ni a cogo ye. ³⁸ Nka o sarakaw nin te Nenekirilonw ta sarakaw ra, ani aw be deri ka saraka to minw di Ala ma kakoro, ani aw ta dajurudafa sarakaw, ani aw yere diyanya sarakaw.»

³⁹ «Ayiwa, o karo wolonflanen tere tan ni loorunan, ni aw ka aw ta jamana simanw tige, aw bena gbatakɔ̄ɔ̄sigi panagbe* ke tere wolonfla, ka Matigi Ala bonya. O panagbe tere folo bena ke Nenekirilon* ye, a tere seeginan fana be ke Nenekirilon ye. ⁴⁰ A tere folo, aw ye yiridennuman dow tigetige, ani tamaro yiriborow, ani yiri flaburumanw, ani jidarayiri misen dow ta yiriborow. Aw ye o mina aw boro, ka to ka o fifa, ka toron ke, ka nagari Matigi Ala na korɔ, fo tere wolonfla. ⁴¹ San o san, aw ka kan ka o panagbe ke tere wolonfla ka Matigi Ala bonya. O ye sariya wuribari le ye aw ni aw ta durujaw fe. Aw ka kan k'a ke san karo wolonflanen. ⁴² O tere wolonfla bee ra, aw bena ke si ye fanibonw* le konɔ. Izirayeli jamanadenw bee ka kan ka si fanibonw le konɔ o lonw na, ⁴³ janko aw ta denw y'a lon ko ne ka Izirayelimogow labo Misiran jamana ra tuma min na, ko o tun be sira fanibonw le konɔ. Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.»

⁴⁴ Ayiwa, Izirayelimogow ka kan ka panagbe minw ke ka Matigi Ala bonya, Musa ka o panagbew bee yira o ra nin cogo le ra.

24*Fitinadaga saninlaman manacogo*

¹ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ² «A fo Izirayelimogow ye ko o ye na ni oliviye turu yereworo ye, ka na a don fitinadaga saninmanw konɔ, janko fitinaw mananin ye to wagati bee. ³ Boncetigefani min ka jenpogonya kesu* dogo, Haruna bena fitinaw laben o fani le na fe Ngonkonben fanibon* konɔ, janko o fitinaw ye mana wagati bee Matigi Ala na korɔ, k'a ta wula fe fo ka taga dugu gbe. O ye sariya wuribari le ye aw ni aw ta durujaw fe. ⁴ Haruna bena fitinaw bla fitinablanan kan, min lalagara ni sanin yereworo ye, k'a to o ye mana wagati bee Matigi Ala na korɔ.»

Sarakaburu blacogo

⁵ «Aw ye mugu tentennin do ke ka burukun tan ni fla lalaga. Mugu kilo wooro le ka kan ka don burukun kelen kelen bee ra. ⁶ I bena o buruw blabla pogon kan, k'a ke layoro fla, sanintabali kan, Matigi Ala na korɔ. Layoro kelen kelen bee ye ke burukun wooro wooro. ⁷ I ye wusunan yereworo do ke o buruw layoro kelen kelen bee kan k'a yira ko o buruw bee ye Matigi Ala ta le ye, i n'a fo saraka min jenina tasuma ra Matigi Ala ye. ⁸ Nenekirilon* o Nenekirilon, aw ka kan ka o buruw laben tabali kan Matigi Ala na korɔ, wagati bee. O ye jenpogonya wuribari le ye ne ni Izirayelimogow ce. ⁹ O buruw bena ke Haruna ni a dencew ta ye. O ka kan k'a domu yoro saninman* do le ra, sabu o buru saninyanin lo kosebe. Ala ka o di o ma i n'a fo saraka minw jenina tasuma ra Matigi Ala ye, o sarakaw sogo dira o ma cogo min na. Nin fana ye sariya wuribari le ye Izirayelimogow fe.»

Alatogocen ni kojugu saracogo

¹⁰ Ayiwa, Izirayelimuso do tun furura Misirankace do ma. Lon do, olugu dence le nana Izirayelimogow ce ra, ka na kere ke ni Izirayelice do ye. ¹¹ A ka nenini ke fo ka Ala togo cen. O k'a mina ka taga ni a ye Musa fe. A bamuso togo tun ye ko Selomiti; a bamuso face togo tun ye ko Dibiri. O tun be bo Dan ta gba le ra. ¹² O k'a mina k'a bla kaso ra, sani o ye kuma do soro ka bo Matigi Ala fe.

¹³ Ayiwa, Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ¹⁴ «Aw ye bo ni Alatogocenbaga ye kene ma. Minw bee ka kumajugu men a da ra, olugu bee ye o borow la a kun na; jama bee ye a bon ni kabakuru ye fo k'a faga.»

¹⁵ Ala k'a fɔ Musa ye ko: «A fɔ Izirayelimogow ye ko, ni mogɔ o mogɔ ka Ala togo cen, o hake ka kan ka bo o tigi ra; ¹⁶ o tigi ka kan ka faga. Jama bee ye a bon ni kabakuru ye k'a faga. Ni a kera lonan ye, walama dugulen, a ka kan ka faga, sabu a ka Ala togo cen.

¹⁷ «Ni mogɔ o mogɔ k'a mogogogon bugo k'a faga, o tigi fana ka kan ka faga.

¹⁸ «Ni mogɔ min ka do ta began bugo k'a faga, a ka kan k'a jogon di. Begin janaman do le be ke ka began faganin juru sara.

¹⁹ «Ni mogɔ do k'a mogogogon mandimi, o tigi fana be mandimi a jogon ye; ²⁰ ni min ka mogɔ do kolo kari, o ta ka kan ka kari a jogon ye; ni min ka mogɔ ja ci, o ta ka kan ka ci a jogon ye; ni min ka mogɔ jin bon, o ta ka kan ka bon a jogon ye; ni i ka no o no ke i mogogogon na, o no jogon ka kan ka ke i ra fana.

²¹ «Ni mogɔ min ka do ta began faga, a tigi ka kan k'a jogon di. Nka ni mogɔ min ka mogɔ faga, o tigi ka kan ka faga a jogon ye.

²² «Ayiwa, nin sariyaw sigira mogɔ bee le kama, lonan fara dugulen kan; sabu ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.»

²³ Ayiwa, Musa ka o kuma fɔ Izirayelimogow ye ka ban minke, o ka Alatogocenbaga mina ka bo ni a ye kene ma, ka taga a bon ni kabakuru ye fɔ k'a faga. O cogo ra, Matigi Ala tun ka min fɔ Musa ye, Izirayelimogow k'a ke ten.

25

Nenekirisan ta sariya

¹ Matigi Ala kumana Musa fe Sinayi kuru kan, k'a fɔ a ye ko: ² «Kuma Izirayelimogow fe, k'a fɔ o ye ko: «Ne bena jamana min di aw ma, ni aw nana taga don o jamana ra, ni wagati do nana se, aw ka kan ka a to aw ta dugukolo ye nenekiri. Aw bena o ke nenekiri wagati le ye, ka Matigi Ala bonya. ³ Aw bena aw ta forow sene ka se fɔ san wooro, ka simanw dan a ra, ka o tige, ka aw ta rezensunw kun tige tige janko a ye den ka ja, k'a rezenmo tige. ⁴ Nka a san wolonflanana, o bena ke dugukolo ta nenekirisan ye; aw ye nenekiri o san na, ka Matigi Ala bonya. O san na, aw man kan ka siman dan aw ta forow ra, aw man kan ka aw ta rezensunw kun tige tige fana janko o ye den ka ja. ⁵ Hali simankise minw benbena dugu ma simantigewagati ra, ka falen o yere ma foro kono, ni olugu ka den, aw man kan ka o siman tige, k'a lajen aw yere fe. Ni aw ta rezensunw fana tora o yere ma yi ka den minw ke, aw man kan ka o denw tige fana k'a lajen aw yere fe; sabu o san ye dugukolo ta nenekirisan le ye. ⁶ Fen minw bena falen o yere ma kongo kono, o ka kan ka labla bee le ye, ka ke bee ta baro ye: aw yere, ani aw ta baaraden cemanw ni a musomanw, ani minw be baara ke aw fe sara ra, ani lonan temebaga minw be aw fe, ⁷ ani aw ta beganw, ani kongosogow bee. O san ta simanw be ke bee ta baro le ye.» »

Yafarisan ta sariya

⁸ « «Ayiwa, ni nenekirisan wolonfla ka teme, o be ke san wolonfla sigiyoroma wolonfla ye; o nenekirisan wolonfla bee bena ke san binaani ni kononton ye. ⁹ O san binaani ni konontonnan karo wolonflanana tere tan, aw ye buruw fiye ka mankanba bo. O ye jurumun yafalonba le ye. Aw ye buru fiye ka mankanba bo jamana yoro bee ra. ¹⁰ Aw ye san biloorunan bla danna ka Matigi Ala bonya. Aw ye mogow labla jamana kono, ka forow labla o tigiw ye; bee ye ke a yere ta ye o san na. O san bena ke yafarisan* le ye aw fe. Minw tun ka o ta dugukolow tonomasigi, olugu ta dugukolow ye kosegi o ma; jonw bee ye labla, o ye seko ka taga o ta somogow fe. ¹¹ O san biloorunan bena ke aw fe yafarisan le ye. Aw man kan ka siman dan. Siman minw wurira o yere ma aw ta foro kono, aw man kan ka o simanw kan k'a lajen aw yere fe. Ni aw ta rezensunw fana tora o yere ma yi ka den minw ke, aw man kan ka o denw tige ka o lajen aw yere fe; ¹² sabu yafarisan lo; aw ka kan ka o san jate i n'a fɔ san saninman. Ni siman minw falenna kongo ra o yere ma, o le bena labla bee ye, ka ke bee ta baro ye. ¹³ O nenekirisan na, min o min tun k'a ta dugukolo tonomasigi, olugu ta dugukolo ye kosegi o ma.

¹⁴ « «Ayiwa, ni aw be foro do san, walama ni aw be foro do fiyeere aw ta jamana mogɔ do ma, do man kan ka ben do kan. ¹⁵ Foro be se ka seneko da min ke tuun sani ka yafarisan do were se, aw ka kan ka o sanw le jate k'a songo fɔ, ka kapa ni o ye. ¹⁶ Foro be se ka seneko da min ke tuun sani ka yafarisan do were se, ni o sandaw belen ka ca, o tuma foro songo ka kan ka caya, nka ni a sanw man ca, do ka kan ka bo a songo ra; sabu siman tige ko da min bena bo foro ra, a be i n'a fɔ o siman le be fiyeerera. ¹⁷ Mogɔ si man kan k'a mogogogon janfa. Aw ye siran Ala ja; ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala. ¹⁸ Aw ye ne ta sariyaw, ani ne ta cifoninw bee ke, k'a sira tagama ka ja. Ni o kera, aw

* **25:10** 25.10 Kitabu dow kono, o san togo ye ko: Zubile.

bena to hera ni laganfiya ra aw ta jamana kono. ¹⁹ Aw ta forow simanw bena na; aw bena domuni sorɔ caman, ka to hera ni laganfiya ra aw ta jamana kono.

²⁰ « <Aw be se k'a fɔ ko aw bena mun le sorɔ k'a domu nenekirisan na, sabu aw tena dannɩ ke, aw tena siman tige fana. ²¹ Ayiwa, ne bena baraka don aw ta san wɔɔronan siman na, k'a caya k'a to a ye aw baro fɔ san saba. ²² San seeginan, aw bena aw ta simanw dan. Nka aw bena to ka san wɔɔronan ta simanw to le domu belɩn, fɔ ka taga se san seeginan ta simankura ma.> »

Dugukolow kunnabɔri ta sariya

²³ « <Aw man kan ka aw ta dugukolo yɔɔ si fiyeere, aw ka kan k'a tɔnɔmasigi dɔɔɔn le; sabu aw be jamana min na, o ye ne ta jamana le ye. Aw be i n'a fɔ lonan temebagaw, walama lonan minw siginin be ne ta jamana ra. ²⁴ Aw ta jamana yɔɔ be ra, aw ka kan ka sariya dɔ sigi min b'a to mɔgo ye se k'a ta foro kunnabɔ. ²⁵ O ra, ni fagantanya benna dɔ kan, fɔ k'a jagboya k'a to a k'a ta foro yɔɔ dɔ tɔnɔmasigi, a balema min ye a ta somogo yereyere do ye, o ka kan ka na a balema ce ta foro kunnabɔ a ye. ²⁶ Ni mɔgo te mɔgo min fe, min be se k'a ta foro kunnabɔ, ni a yere nana se ka foro kunnabɔsara sorɔ, ²⁷ sanda min tora sani yafarisan ye se, o sanda le be jate ka foro wari fɔ; a dakoro te tuun. Ni o kera, a ta foro be seko a ma. ²⁸ Ayiwa, ni foyi te a tigi boro k'a ta foro kunnabɔ, o tuma, foro tɔnɔmasigira min ma, a be to o tigi fe, fɔ ka taga yafarisan se. Ni yafarisan sera, forotigi ta foro be seko a ma. A tun tɔnɔmasigira min ma, ale ka kan ka sabari ka foro to a tigi ye.> »

Bonw kunnabɔri ta sariya

²⁹ « <Ni mɔgo min k'a ta so tɔnɔmasigi; k'a sorɔ o so be dugu min kono, o dugu lamininin be ni kogo ye, sotigi ka kan k'a ta so kunnabɔ sani san kelen ye dafa. Kunnabɔri be dan o san kelen le ma. ³⁰ Nka ni san minina ka ben k'a sorɔ a ma a ta so kunnabɔ, o tuma kunnabɔri banna. So tɔnɔmasigira min ma, a be ke ale ni a ta denw ta ye wagati be. Hali ni yafarisan sera, a te bo o so kono tuun.

³¹ « <Dugudennin minw ma lamini ni kogo ye, olugu ta sow tɔnɔmasigiri be ke i n'a fɔ forow ta. Olugu be se ka kunnabɔ tuma be; ni yafarisan sera fana, so tɔnɔmasigira min ma, o ka kan ka so to a tigi ye.

³² « <Ayiwa, min kera Levi ta mɔgow ye, ni olugu do ka o ta so tɔnɔmasigi o yere ta dugu do ra, ni wagati o wagati ka ben o ma, o be se ka o so kunnabɔ. ³³ Ni Levi ta mɔgo do k'a ta so do tɔnɔmasigi a yere ta dugu do ra, ni a ma na se k'a kunnabɔ, ni yafarisan sera, min ka so san, o tigi ka kan ka bo so kono k'a to Levi ta mɔgo ye; sabu so minw be Levi ta mɔgow fe o yere ta duguw ra, Izirayeli jamana ra, o sow ye o ta le ye; a te se ka mina o ra fiyewu. ³⁴ Foro minw be Levi ta mɔgow fe, o ta duguw kere fe, mɔgo si man kan ka o forow san; sabu o ye o ta le ye wagati be.> »

Fagantanw demecogo ta sariya

³⁵ « <Ayiwa, ni fagantanya benna i balema dɔ kan i koro, fɔ ka na a ke ko a desera pewu, hali ni lonan lo walama ni temebaga lo, i ka kan k'a deme, janko a ye to aw koro. ³⁶ Ni i ka wari juru don a ra, i kana tɔno jini a ra, i kana do fara fen songo kan; i ka kan ka siran Ala na, k'a to i mɔgoɔgoɔn ye to i koro. ³⁷ Ni i ka wari juru don mɔgo ra, i kana tɔno jini a ra. Ni i ka domunifen fiyeere a ma juru ra, i kana do fara a songo kan. ³⁸ Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala. Ne le ka aw labo Misiran jamana ra, ka na Kanaana jamana di aw ma, ka ke aw ta Ala ye.> »

Mɔgo kunnabɔri ta sariya

³⁹ « <Ayiwa, ni fagantanya benna i balema Izirayelimɔgo do kan i koro, fɔ ka na a ke ko a k'a yere fiyeere i ma, ko a be ke i ta jon ye, i man kan k'a jonyamina. ⁴⁰ A ka kan ka baara ke i fe i n'a fɔ i ta baaraden do, walama i ko i ta lonan temebaga do; a bena baara ke i fe fɔ ka taga yafarisan se. ⁴¹ Ni yafarisan sera, a be bo ka taga a ta so, ani a ta denw, ka taga sigi a faw ta yoro ra. ⁴² Izirayelimɔgow be ye ne Matigi Ala kelen ta jonw le ye; sabu ne le ka o labo Misiran jamana ra. O koson Izirayelimɔgo si man kan ka fiyeere mɔgo ma ka ke o tigi ta jon ye. ⁴³ Aw man kan ka aw balema Izirayelimɔgo si jonyamina, k'a minako juguya; aw ye siran Ala na.

⁴⁴ « <Siya were mɔgo minw be aw ta jamana lamini na, aw be se ka aw ta joncw ni aw ta jonmusow bo o siyaw le ra. Aw be se ka olugu dow le san ka o ke aw ta joncw ni aw ta jonmusow ye. ⁴⁵ Lonan temebaga minw nana sigi aw ta jamana ra, aw be se ka olugu ta denw fana san ka o ke aw ta jonw ye, hali ni a kera ko o denw worora aw ta jamana ra le. O jon ɔgoɔnw le be ke aw ta ye. ⁴⁶ O jonw bena ke aw denw fana ta cen ye, aw ko. O bena to jonya ra aw fe, fɔ ka taga o sa. Nka aw man kan ka aw balema Izirayelimɔgo do jonyamina, k'a minako juguya.

⁴⁷ «*«Ayiwa, lonan minw siginin be aw fe, walama minw nana wagati do ke aw fe, ni o do ka ke naforobatigi ye, k'a soro aw balema Izirayelimogo do kera fagantan ye a koru, fo ka na a yere fyeere o lonan ma, walama o lonan ta mogo do ma, ko a be ke a ta jon ye, ⁴⁸ a fyeerenin ko, a be se ka kunmabo. A koruce walama a doguce do be se k'a kunmabo o jonya ra. ⁴⁹ A face balemace, walama o dence, walama a ta somogo do were fana be se k'a kunmabo; walama ni se nana ke a yere ye, a yere be se k'a yere kunmabo. ⁵⁰ O tuma, sanda min be o wagati ni yafarisan ce, a be o jate ni a matigice ye. A kunmabowari be jate ka kaja ni o sandaw le ye; warida min be di baaraden ma o sanda jagon kono, o warida le ka kan ka di a kunmabosara ye a matigice ma. ⁵¹ Ni o wagati ni yafarisan ce ye san caman ye, a bena wari caman le seko a matigice ma a kunmabori sara ye, ka kaja ni o sandaw ye. ⁵² Nka ni a wagati ni yafarisan ce ye san dama doron ye, a bena wari doron le seko a matigice ma, ka kaja ni o sandaw ye.*

⁵³ «*«Ni Izirayelimogo do k'a yere fyeere lonan ma, o lonan ka kan ka o Izirayelimogo jate i ko baaraden min be baara kera a fe san kono. Aw man kan k'a to a ye a jonyamina, k'a minako juguya. ⁵⁴ Ni o Izirayelimogo ma se ka kunmabo cogo si ra, o tuma, yafarisan le ra a be ke a yere ta ye; a ni a ta denw be taga o ta so; ⁵⁵ sabu Izirayelimogow ye ne Matigi Ala kelen ta jonw le ye. Ne ta jonw lo; ne le ka o labo Misiran jamana ra. Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.»*

26

Baraka be soru Ala ta sariya sira tagama ra

¹ Matigi Ala k'a fo tuun ko: «Aw kana batofen gbansan si bato. Aw kana fen do bisigiya lalaga ni bogo ye walama nege, walama ni fen were ye k'a bato. Aw kana farakuru si ke aw ta batofen ye fana, walama ka kabakuru do jegenjegen ka lo a ja fe k'a bato. Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala. ² Ne ka Nenekirilon minw fo aw ye, aw ka kan ka o lonw jate; aw ka kan ka bonya la ne ta batoyoro saninman kan fana. Ne le ye Matigi Ala ye.

³ «Ni aw ka ne ta sariyaw sira tagama, ka ne ta cifoninw ke, ⁴ o tuma ne bena sanji di aw ma a wagati ra, aw ta senefenw bena ja, kongoyiriw bee bena den. ⁵ Aw ta senefenw bena ja, k'a ke fo sani siman ye gbasi ka ban, o b'a soru ko rezenw fana mona; sani rezenmow ye tige ka ban, o b'a soru ko simankura dantuma sera fana. Aw bena domuni soru caman, k'a domu ka fa aw sago ma. Aw be ke hera ni laganfiya ra jamana yoro bee ra. ⁶ Ne bena hera ke jamana yoro bee ra. Aw bena la ka sunogo, mogo tena aw lasiran. Ne bena kongowaraw bee ghen ka bo jamana kono. Kere tena se aw ta jamana ma. ⁷ Aw juguw bee bena bori aw ja; aw be o ghen ka o faga. ⁸ Aw ra ce looru bena aw jugu ce keme ghen. Ce keme be ce waga tan ghen. Aw be o ghen ka o faga. ⁹ Ne bena ne hakiri to aw ra, ka den caman di aw ma, ka aw ta siya caya. Ne bena to ne jernogonya ra ni aw ye. ¹⁰ Sani aw ye aw ta simankorow domu ka ban, o b'a soru ko simankuraw sera. Aw bena simankorow labo bondow kono, ka simankuraw ladon o no ra. ¹¹ Ne bena sigi aw ce ra; ne tena aw koninya fiyewu. ¹² Ne bena ke ni aw ye tuma bee; ne be ke aw ta Ala ye, aw be ke ne ta mogow ye. ¹³ Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala. Ne le ka aw labo Misiran jamana ra, jonya ra. Ne ka jonya juru tige ka bo aw kan na, ka aw kun korotanin labo Misiran.»

Danga be Ala ta sariya sira tagamabariya ra

¹⁴ Matigi Ala k'a fo tuun ko: «Nka ni aw ma ne lamem, ni aw ma ne ta cifoninw bee ke, ¹⁵ ni aw ma ne ta sariyaw jate, ni aw ka ne ta cifoninw koninya ka ban ka o ke, ni aw ka ne ta jernogonya cen, ¹⁶ ne bena min ke aw ra, o fle nin ye: Ne bena cenri lase aw ma. Ne bena banajuguw bla aw ra, k'a ke farigban ye aw ra, ka aw padenw baraka dogoya; do le bena to ka bo aw ra lon o lon. Aw bena siman dan ka dese, aw te foyi soru a ra; aw juguw le bena a bee domu. ¹⁷ Ne bena juguya aw ma kosebe. Aw juguw bena se aw ra; aw koninyabagaw bena sigi aw kunna. Siranya koson, aw bena bori k'a soru mogo yere te aw gbenna.

¹⁸ «Ni o toorow bee ko aw belen ma ne lamem, o tuma ne bena do fara aw ta toorow kan, ka aw ta jurumunw hake bo aw ra fo sipaga wolonfla. ¹⁹ Ne bena aw ta yerebonya bo aw ra pewu. Sankolo bena ja i ko nege, ka dugukolo ja i ko siranege. ²⁰ Aw bena baara ke ka aw yere sege gbansan. Aw ta foro simanw tena ja, yiriw tena den fana.

²¹ «O bee ko, ni aw belen ka aw jusukun gbeleya, ka ban ka ne lamem, o tuma ne bena do fara aw ta toorow kan, ka aw ta jurumunw hake bo aw ra fo sipaga wolonfla. ²² Ne bena kongowaraw su aw ra. O bena aw ta denw faga, ka aw ta beganw fana faga, fo ka aw ta siya dogoya. Temebagaw bena dogoya siraw kan.

²³ «Ni o tóorow belen ma aw yelema, ni aw belen ka aw jusukun gbeleya, ²⁴ ne fana bena ne jusukun gbeleya aw kama; ne Ala, ne bena do fara aw ta tóorow kan tuun, ka aw ta jurumunw hake bo aw ra fo sijaga wolonfla. ²⁵ Ne bena kere lase aw ma; aw ka ne ta jenrogonya cen minke, ne bena o hake bo aw ra. Ni aw ka bori ka taga dogo aw ta dugubaw konoo, ne bena banajuguw ben aw kan ka aw caman faga, ka aw mina ka aw don aw juguw boro. ²⁶ Ne bena kongoba ben aw kan, fo muso tan bena aw bee ta domuni tobi gba kelen kan, k'a suma sumanikeminan konoo, ka doonin doonin di aw ma; a bena a domu, nka a tena kongoo bo aw ra.

²⁷ «Ayiwa, ni o bee ko aw belen ma ne lamén, ni aw belen ka aw jusukun gbeleya, ²⁸ ne fana bena ne jusukun gbeleya aw kama, ka fariya aw ma, ka do fara aw ta tóorow kan, ka aw ta jurumunw hake bo aw ra fo sijaga wolonfla. ²⁹ Aw bena aw dencew sogo domu, ka aw denmusow sogo domu.

³⁰ «Aw ka aw ta sonnkeyoroo minw lo kongoriw kunna, ne bena o bee cici. Aw be wusunán bo aw ta jow ye kabakuru minw kan, ne bena o bee benben. Ne bena aw yere suw firifiri aw yere ta jow suw kan. Ne bena aw koninya. ³¹ Ne bena aw ta dugubaw ke tomow ye, ka aw ta sonnkeyorow cen. Aw ta saraka kasadimanw si tena diya ne ye tuun. ³² Ne bena aw ta jamana bee cen, fo aw jugu minw bena aw ta jamana ta, olugu yere bena kabakoya tuun. ³³ Ne bena kere gban aw ra, fo ka aw janjan ka taga jamana werew ra. Aw ta jamana bee bena halaki; aw ta dugubaw bee bena ke tomow ye.

³⁴ «Ni o kera, ka aw janjannin to aw juguw ta jamanaw ra, ani ka jamana lakolon to, jamana bena nenekiri. Aw tun ka kan ka jamana to a ye nenekiri san minw na, a bena nenekiri o sanw bee ra. ³⁵ Tuma min na aw tun be jamana ra, aw banna k'a to dugukolo ye nenekiri san minw na, a lakolon bena to ka nenekiri o wagatiw bee ra.

³⁶ «Aw ra minw panaman bena to o juguw ta jamana ra, ne bena siranyabana le bla olugu ra. Hali ni o ka flaburu gbansan mankan le men, o be bori. O be bori fo ka taga bo ka ben i n'a fo o be kere ra ni mogoo do le ye, k'a soroo mogoo si te o gbenna. ³⁷ O be bori ka taga benben rogoo kan, i n'a fo o be kere le ra, k'a soroo mogoo si te o ko. Aw tena se ka lo aw juguw na tuun. ³⁸ A laban, siya were mogow bena aw halaki. O ta jamanaw bena aw domu ka aw ban pewu. ³⁹ Minw panaman bena to aw ra, ne bena olugu halaki o juguw ta jamanaw ra, o ta jurumunw, ani o bemaw ta jurumunw koson.»

Ala te pina a ta layiri ko

⁴⁰ «O bee n'a ta, aw ta denw bena lo o ta terenbariyaw ra, ani o bemaw ta terenbariyaw ra, ka ne daari; o ka o jurumunw minw ke ka ne hake ta, ani o ka o jusukun gbeleya ne kama cogo min na, o bena lo o bee ra. ⁴¹ O jurumunw le koson, ne fana ka ne jusukun gbeleya o kama, ka o janjan ka taga o juguw ta jamanaw ra. Nka ni olugu nana o ta jusukungbeleya dabra, ka o yere majigi, ni o ta terenbariyakow hake bora o ra, ⁴² o tuma, ne tun ka jenrogonya min don ni o bemacew ye, Yakuba, ani Isiyaka, ani Iburahima, ne bena ne hakiri to o jenrogonya ra. Ne tun ka jamana min layiri ta aw ye, ne bena ne hakiri to o ra fana. ⁴³ Nka o bena bo ka jamana lakolon to. O tun ka kan ka dugukolo to a ye nenekiri san minw na, o tuma jamana lakolon bena to, janko a ye nenekiri o wagatiw bee ra. O wagati ra fana, o ta terenbariyakow bee hake bena bo o ra, sabu o ma ne ta cifoninw jate, o ka ne ta sariyaw cen. ⁴⁴ Nka o bee n'a ta, hali ka o to o juguw ta jamana ra, ne tena ban o ra, ka o koninya fo ka taga o ta siya tunu, fo ka taga ne ta jenrogonya dabra ni o ye; sabu ne le Matigi Ala ye, o ta Ala. ⁴⁵ Ne tun ka jenrogonya min don ni o bemaw ye, ka o labo Misiran jamana ra siya tow bee na na, ka ke o ta Ala ye, ne bena ne hakiri to o jenrogonya ra; sabu ne le ye Matigi Ala ye.»

⁴⁶ Ayiwa, Matigi Ala ka sariyaw ni ciw ni kuma minw fo Musa ye Sinayi kuru kan, ko a ye a fo Izirayelimogow ye, olugu le ye nin ye.

27

Dajuru min tara ni mogoo do ye

¹ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ² «Kuma Izirayelimogow fe, i y'a fo o ye ko ni mogoo do ka dajuru ta Matigi Ala fe, ko a bena mogoo do le bla danna Matigi Ala ye, ayiwa, o tigi be se ka wari di mogoo no ra ka o dajuru dafa. ³ A ka dajuru ta ko a be mogoo min bla danna Matigi Ala ye, ni o tigi si be san mугan ni san biwooro ce, ni ce lo, a be warigbe bilooru le di a no ra, ka kapa ni yoro saninman* ta jate ye. ⁴ Ni muso lo, o ye warigbe bisaba ye. ⁵ Ni a tigi si be san looru ni san mугan ce, ni ce lo, o ye warigbe mугan. Ni muso lo, o ye warigbe tan. ⁶ Ni a tigi si be karo kelen ni san looru ce, ni ce lo, o ye warigbe looru. Ni muso lo, o ye warigbe saba. ⁷ Ni a tigi si ye san biwooro, walama ni a temena o kan, ni ce lo, o ye warigbe tan ni looru. Ni muso lo, o ye warigbe tan.

⁸ «Ayiwa, warida min fora, ni o se te dajurutabaga ye, o tuma a ka mogo min bla danna Matigi Ala ye, a ye taga ni o ye sarakalasebaga fe. Sarakalasebaga bena a fle, ka da do yira ka kapa ni dajurutabaga ta sorota ye.»

Dajuru min tara ni began ye

⁹ «Ayiwa, ni dajuru tara ni began le ye, began min be se ka ke saraka ye k'a di Matigi Ala ma, ni o began ka di Matigi Ala ma, o began be ke Matigi Ala ta le ye. ¹⁰ A man kan ka o began falen do were ra; ka cejugu do bla jumanman do no ra, walama ka jumanman do bla cejugu do no ra. Ni a ko a be a falen, o tuma o began fla bee le be ke Matigi Ala ta ye.

¹¹ «Ayiwa, ni dajuru tara ni began do ye, min te se ka ke saraka ye k'a di Matigi Ala ma, dajurutabaga ka kan ka taga ni o began ye sarakalasebaga fe. ¹² Sarakalasebaga bena warida do fo, min be ben began songo ma, ka kapa ni began cogo ye. Ni a ka min fo, o le be jate. ¹³ Ni begantigi b'a fe ka began kunmabo, a ka kan ka o warida le di. O ko, ni a k'a songo taran taranyoro looru, taran kelen be ben da min ma, a ye o fana di ka o fara a wari kan.»

Minw b'a fe ka o ta bon di Ala ma

¹⁴ «Ni mogo do k'a ta bon di Matigi Ala ma, ko a ye bla danna Matigi Ala ye, sarakalasebaga be o bon fle, k'a songo fo ka kapa ni bon cogo ye. Ni a ka songo min fo, o le be jate. ¹⁵ Min ka bon di, ni ale b'a fe ka bon kunmabo, sarakalasebaga ka warida min fo, a be o le di. O ko, ni a k'a songo taran taranyoro looru, taran kelen be ben da min ma, a ye o fana di ka o fara a kan. O tuma bon be ke a ta ye tuun.»

Minw b'a fe ka o ta foro di Ala ma

¹⁶ «Ni mogo do ka foro do soro cen ye a faw fe, ni a ka o foro yoro do di Matigi Ala ma, siman hakeya min be se ka dan o foro ra, a songo be fo ka kapa ni o le ye. Ni siman kilo keme saba lo, foro songo be ben warigbe bilooru ma. ¹⁷ Ni a ka foro di Ala ma yafarisan le laban na, o songo min fora, o le be jate. ¹⁸ Ni a ka foro di Ala ma, k'a soro yafarisan temena ka san dama dama ke ka ban, sanda min tora sani yafarisan do were ye se, foro songo be fo ka kapa ni o sandaw le ye. O tuma, do be bo foro songo ra. ¹⁹ Ni forotigi b'a fe k'a ta foro kunmabo, a ka kan ka foro songo di. O ko, ni a k'a songo taran taranyoro looru, taran kelen be ben da min ma, a ye o fana di ka o fara a kan. Ni o kera, foro be ke a ta ye tuun. ²⁰ Ni a ma foro kunmabo, ni o nana foro fiyeere mogo were ma, o tuma ale te se ka o foro kunmabo tuun. ²¹ Min ka foro san, ni o tigi nana foro labla yafarisan na, o foro be ke Matigi Ala ta ye. A be ke i n'a fo a k'a boro bo o foro kan le pewu. O foro be ke sarakalasebagaw ta ye.

²² «Ni mogo do ka foro do san, ka o foro di Matigi Ala ma, k'a soro o foro te a yere ta cen ye, ²³ sanda min tora sani yafarisan ye se, sarakalasebaga bena a songo fo ka kapa ni o le ye. Min ka foro di, o tigi ka kan k'a kunmabo o lon yere ra. A wari be bla danna Matigi Ala ye. ²⁴ Ni yafarisan sera, foro tun sanna min fe, min ta cen lo, a be kosegi o tigi ma.

²⁵ «Warida bee ka kan ka fo ka kapa ni yoro saninman ta jate da le ye. O jate ra, o warigbe kelen be ben garamu tan ni fla ma*.»

Fen minw te se ka kunmabo

²⁶ «Mogo si man kan k'a ta began den folo ceman di Matigi Ala ma; o ye Matigi Ala ta le ye ka ban, sabu den folo o den folo, ni ce lo, ni a kera misi le ye walama saga, walama ba, o ye Matigi Ala ta le ye. ²⁷ Ni a kera began do le ye, min te se ka ke saraka ye, o tuma a be warida min bo, o ye a kunmabo ni o warida ye. O ko, ni a k'a songo taran taranyoro looru, taran kelen be ben da min ma, a ye o fana di ka o fara a kan. Ni a ma kunmabo, o tuma a be da min bo ka kapa ni sarakalasebaga ta jate ye, aw ye a fiyeere o ra.

²⁸ «Ni mogo k'a boro bo a ta borofen min o min kan pewu, k'a di Matigi Ala ma, ni a kera mogo le ye o, walama began o, walama a ka foro min soro cen ye o, o fen te se ka fiyeere tuun, a fana te se ka kunmabo tuun. Ni mogo k'a boro bo fen o fen le kan pewu, k'a di Ala ma, o fen be ke fen saninyaninba le ye, k'a bla a danna Matigi Ala ye.

²⁹ «Ni boro bora mogo o mogo fana kan pewu, ko a ye halaki, o tigi fana te se ka kunmabo; a ka kan ka faga le†.»

Yaga bocogo

* **27:25** 27.25 Heburukan na, a sebera ko: sikele ye gera mukan. Sikele ye garamu tan ni fla ye, gera ye garamu tarance ye. † **27:29** 27.29 O koro ye ko o tigi ka kojugu minw ke, a be faga o le koson.

³⁰ «Yaga bεε ye Matigi ta le ye; ni a kera siman le ye, walama yiriden, Matigi ta lo. Fεn dɔ lo min blara danna Matigi Ala ye. ³¹ Ni mɔgɔ dɔ b'a fε k'a ta yaga kunmabɔ, a ka kan k'a songɔ di. O kɔ, ni a ka o songɔ taran taranyɔrɔ looru, taran kelen bε ben da min ma, a ye o fana di ka o fara a kan. ³² Yaga o yaga, ni misi lo, walama saga, walama ba, den tan o den tan, aw ka kan ka kelen bɔ ka o bla danna Matigi Ala le ye. ³³ Bεgantigi man kan k'a ta bεganw woloma k'a yaga di. Ni cεjugu lo, walama ni cεjuman lo, ni yaga ka ben min ma, a ye o le di. A man kan ka dɔ falen dɔ ra. Ni a ko a bε a falen, o tuma bεgan fla bεε le bε kε Matigi Ala ta ye. O fla si tε se ka kunmabɔ fana.»

³⁴ Ayiwa, Matigi Ala ka sariya minw fɔ Musa ye Sinayi kuru kan, ko a ye o fɔ Izirayelimɔgɔw ye, o sariyaw le ye nin ye.

JATERI KITABU Kitabu faamucogo

Izirayelimogow ka san binaani min ke tagama ra kongokolon kono, k'a ta Sinayi kuru yoro ra ka taga se fo Kanaana jamana kere fe, Jateri kitabu be o le lakari an ye.

Ka kapa ni mogow caman ta miiriya ye, cira Musa le kera nin kitabu sebebaga ye. Musa ka Izirayelimogow ta jateri min ke Sinayi kuru yoro ra sani o ye sira mina, ani a nana o mogow folow ta durujaw jateri min ke Mohabu kenegbe ra, Zuriden terebayanfan na, o kow le be nin kitabu kono, o koson a togow lara ko Jateri kitabu.

Izirayelimogow tun tagamana ka taga se fo Kadesi Barineya, Kanaana jamana kere fe woroduguyanfan na; nka o siranna, o ma son ka don jamana kono; o sekora ka taga kongokolon kono tuun.

O ka san caman ke kongokolon kono, ka sorow ka na se Kanaana jamana ra, Zuriden ba terebayanfan na. Dow sigira o yoro ra, tow ka Zuriden ba tige ka taga sigi ba fan do fe, Kanaana jamana ra.

An b'a ye Jateri kitabu kono ko wagati caman Izirayelimogow fari fagara tagama ra, o siranna tooro ni sege na, ka muruti Ala ma, ka muruti Musa fana ma, Ala tun ka ale min bla o na kongokolon kono.

Ala mununa Izirayelimogow koro, ka o ta kojuguw ani o ta kumajuguw bee sonmina. Musa fana ka Izirayelimogow ta ko caman sonmina.

Nin kitabu sebekun ye janko Izirayelimogow minw tun ye denmisenw ye o wagati ra, ka olugu lasomi, o kana o bemaw ta sirajuguw nogon tagama, nka o ye siran Ala na, k'a bonya.

Kitabu konokow

Izirayelimogow ta jateriko folo (1-4)

Sariyaw, ani cifoninw (5-8)

Jonyaban panagbe keko flanan (9)

Izirayelimogow bocogo Sinayi kuru yoro ra ka taga se Mohabu (10-21)

Ko minw kera Mohabu (22-32)

Ko minw kera Misiran ni Mohabu ce (33)

Musa ka Izirayelimogow ladi, sani o ye Zuriden ba tige (34-36)

Izirayeli be Sinayi kongokolon kono

(1-10)

Ala ko Musa ye Izirayeli ce w jate

¹ Izirayelimogow bonin Misiran, o san flanan, o san karo flanan, o karo tere folo, Matigi Ala kumana Musa fe Sinayi kongokolon kono, Nogonkunben fanibon* kono. A ko: ² «Aw ye Izirayelimogow bee jate, bee ni i ta gba, bee ni i ta somogow. Aw ye cedenw bee le jate; ³ Izirayeli ce min o min ka san mugan sorow, ani min o min temena o kan, ni a be se ka taga kere ra, aw ye o bee jate, o bee ni o ta kerekejama. Ele ni Haruna ye o jateri ke. ⁴ Izirayeli ta jamakuruw bee kelen kelen ta mogow do bena fara aw kan, min ye gbatigi ye, ka o jateri ke. ⁵ Mogow minw bena fara aw kan, olugu togow ye nin ye:

⁶ «Ruben ta gba ra, Sedehuri dence Elisuri bena fara aw kan.

⁷ «Simeyon ta gba ra, Surisadayi dence Selumiyeli bena fara aw kan.

⁸ «Zuda ta gba ra, Aminadabu dence Nason bena fara aw kan.

⁹ «Isakari ta gba ra, Suwari dence Netaneheli bena fara aw kan.

¹⁰ «Zabulon ta gba ra, Helon dence Eliyabu bena fara aw kan.

¹¹ «Yusufu dence Efirayimu ta gba ra, Amihudi dence Elisama bena fara aw kan.

¹² «Yusufu dence Manase ta gba ra, Pedasuri dence Gamiliyeli bena fara aw kan.

¹³ «Dan ta gba ra, Gidehoni dence Abidan bena fara aw kan.

¹⁴ «Dan ta gba ra, Amisadayi dence Ahezari bena fara aw kan.

¹⁵ «Aseri ta gba ra, Okiran dence Pagiyeli bena fara aw kan.

¹⁶ «Gadi ta gba ra, Deweli dence Eliyasafu bena fara aw kan.

¹⁷ «Nefitali ta gba ra, Enan dence Ahira bena fara aw kan.»

¹⁸ O ka o mogow le panawoloma jama ra. Olugu le tun ye o faw ta jamakuruw ta kuntigiw ye; olugu le kera Izirayeli ta kerekejamaw kuntigiw ye. ¹⁹ O mogow minw togow fora, Musa ni Haruna ka o mogow fara o yere kan; ²⁰ o ka Izirayeli jama bee lajen o san karo flanan tere folo ra. O ka cedenw bee togow sebe ka kapa ni o ta gbaw ye; o bee ni o ta gba, o bee ni o ta somogow. Min o min si ka san mugan bo, ani minw temena o kan,

o ka o bɛɛ jate kelen kelen. ¹⁹ Musa ka o jate Sinayi kongokolon kɔnɔ, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ a ye cogo min na.

²⁰ O ka Izirayeli dence folo Ruben ta mɔgow jate, bɛɛ ni i ta gba, bɛɛ ni i ta somɔgow. O ka cɛdenw bɛɛ kelen kelen jate; min o min ka san mugan sɔrɔ, ani min o min tɛmena o kan, min o min bɛ se ka taga kɛrɛ ra, o ka olugu bɛɛ jate. ²¹ Ruben ta cɛden minw jatera, o bɛɛ lajennin kera cɛ waga binaani ni wɔrɔ ni cɛ kɛmɛ looru (46 500).

²² O ka Simeyon ta mɔgow jate, bɛɛ ni i ta gba, bɛɛ ni i ta somɔgow. O ka cɛdenw bɛɛ kelen kelen jate; min o min ka san mugan sɔrɔ, ani min o min tɛmena o kan, min o min bɛ se ka taga kɛrɛ ra, o ka olugu bɛɛ jate. ²³ Simeyon ta cɛden minw jatera, o bɛɛ lajennin kera cɛ waga bilooru ni naani ni cɛ kɛmɛ naani (59 300).

²⁴ O ka Gadi ta mɔgow jate, bɛɛ ni i ta gba, bɛɛ ni i ta somɔgow. O ka cɛdenw bɛɛ kelen kelen jate; min o min ka san mugan sɔrɔ, ani min o min tɛmena o kan, min o min bɛ se ka taga kɛrɛ ra, o ka olugu bɛɛ jate. ²⁵ Gadi ta cɛden minw jatera, o bɛɛ lajennin kera cɛ waga binaani ni looru, ani cɛ kɛmɛ wɔrɔ, ni cɛ bilooru (45 650).

²⁶ O ka Zuda ta mɔgow jate, bɛɛ ni i ta gba, bɛɛ ni i ta somɔgow. O ka cɛdenw bɛɛ kelen kelen jate; min o min ka san mugan sɔrɔ, ani min o min tɛmena o kan, min o min bɛ se ka taga kɛrɛ ra, o ka olugu bɛɛ jate. ²⁷ Zuda ta cɛden minw jatera, o bɛɛ lajennin kera cɛ waga biwolofla ni naani ni cɛ kɛmɛ wɔrɔ (74 600).

²⁸ O ka Isakari ta mɔgow jate, bɛɛ ni i ta gba, bɛɛ ni i ta somɔgow. O ka cɛdenw bɛɛ kelen kelen jate; min o min ka san mugan sɔrɔ, ani min o min tɛmena o kan, min o min bɛ se ka taga kɛrɛ ra, o ka olugu bɛɛ jate. ²⁹ Isakari ta cɛden minw jatera, o bɛɛ lajennin kera cɛ waga bilooru ni naani ni cɛ kɛmɛ naani (54 400).

³⁰ O ka Zabulon ta mɔgow jate, bɛɛ ni i ta gba, bɛɛ ni i ta somɔgow. O ka cɛdenw bɛɛ kelen kelen jate; min o min ka san mugan sɔrɔ, ani min o min tɛmena o kan, min o min bɛ se ka taga kɛrɛ ra, o ka olugu bɛɛ jate. ³¹ Zabulon ta cɛden minw jatera, o bɛɛ lajennin kera cɛ waga bilooru nin wolofla ni cɛ kɛmɛ naani (57 400).

³² O ka Yusufu dence Efirayimu ta mɔgow jate, bɛɛ ni i ta gba, bɛɛ ni i ta somɔgow. O ka cɛdenw bɛɛ kelen kelen jate; min o min ka san mugan sɔrɔ, ani min o min tɛmena o kan, min o min bɛ se ka taga kɛrɛ ra, o ka olugu bɛɛ jate. ³³ Efirayimu ta cɛden minw jatera, o bɛɛ lajennin kera cɛ waga binaani ni cɛ kɛmɛ naani (40 500).

³⁴ O ka Yusufu dence Manase ta mɔgow jate, bɛɛ ni i ta gba, bɛɛ ni i ta somɔgow. O ka cɛdenw bɛɛ kelen kelen jate; min o min ka san mugan sɔrɔ, ani min o min tɛmena o kan, min o min bɛ se ka taga kɛrɛ ra, o ka olugu bɛɛ jate. ³⁵ Manase ta cɛden minw jatera, o bɛɛ lajennin kera cɛ waga bisaba ni fla ni cɛ kɛmɛ naani (40 500).

³⁶ O ka Boniyaminu ta mɔgow jate, bɛɛ ni i ta gba, bɛɛ ni i ta somɔgow. O ka cɛdenw bɛɛ kelen kelen jate; min o min ka san mugan sɔrɔ, ani min o min tɛmena o kan, min o min bɛ se ka taga kɛrɛ ra, o ka olugu bɛɛ jate. ³⁷ Boniyaminu ta cɛden minw jatera, o bɛɛ lajennin kera cɛ waga bisaba ni looru ni cɛ kɛmɛ naani (35 400).

³⁸ O ka Dan ta mɔgow jate, bɛɛ ni i ta gba, bɛɛ ni i ta somɔgow. O ka cɛdenw bɛɛ kelen kelen jate; min o min ka san mugan sɔrɔ, ani min o min tɛmena o kan, min o min bɛ se ka taga kɛrɛ ra, o ka olugu bɛɛ jate. ³⁹ Dan ta cɛden minw jatera, o bɛɛ lajennin kera cɛ waga biwɔrɔ ni fla ni cɛ kɛmɛ wolofla (62 700).

⁴⁰ O ka Aseri ta mɔgow jate, bɛɛ ni i ta gba, bɛɛ ni i ta somɔgow. O ka cɛdenw bɛɛ kelen kelen jate; min o min ka san mugan sɔrɔ, ani min o min tɛmena o kan, min o min bɛ se ka taga kɛrɛ ra, o ka olugu bɛɛ jate. ⁴¹ Aseri ta cɛden minw jatera, o bɛɛ lajennin kera cɛ waga binaani ni kelen ni cɛ kɛmɛ looru (41 500).

⁴² O ka Nɛfitali ta mɔgow jate, bɛɛ ni i ta gba, bɛɛ ni i ta somɔgow. O ka cɛdenw bɛɛ kelen kelen jate; min o min ka san mugan sɔrɔ, ani min o min tɛmena o kan, min o min bɛ se ka taga kɛrɛ ra, o ka olugu bɛɛ jate. ⁴³ Nɛfitali ta cɛden minw jatera, o bɛɛ lajennin kera cɛ waga bilooru ni saba ni cɛ kɛmɛ naani (53 400).

⁴⁴ Ayiwa, Musa ni Haruna, ani Izirayeli kuntigi tan ni fla ka o mɔgow le jate. Kuntigi kelen kelen tun bɔra gba bɛɛ ra. ⁴⁵ O ka Izirayeli cɛdenw jate bɛɛ ni i ta somɔgow; minw ka san mugan sɔrɔ, ani minw tɛmena o kan, Izirayeli cɛden min o min tun bɛ se ka taga kɛrɛ ra, ⁴⁶ o minw bɛɛ jatera, o bɛɛ kera cɛ waga kɛmɛ wɔrɔ ni cɛ waga saba ani cɛ kɛmɛ looru ni bilooru (603 550).

⁴⁷ Levi ta mɔgow, olugu ta gba nin ma kɛ o jateri ra; ⁴⁸ sabu Matigi Ala tun k'a fɔ Musa ye ko: ⁴⁹ «I kana Levi ta gbamɔgow jate; i kana o jate ni Izirayelimɔgo tow ye. ⁵⁰ Ala ta jɛnɔgɔnya kesu* bɛ Nɔgɔnkunben fanibon min kɔnɔ, i ka kan ka o baara karifa Levi ta mɔgow le ma, ani a minanw, ani a fen tow bɛɛ. Olugu le bɛna to ka Nɔgɔnkunben fanibon ni a minan bɛɛ ta, ka o janto o fenw na; o bɛna o ta fanibonw lo ka Nɔgɔnkunben fanibon lamini. ⁵¹ Ni aw tagatuma ka se, Levi ta mɔgow le bɛna Nɔgɔnkunben fanibon waraga, k'a faniw kuru. Ni aw tagara lo yɔrɔ do ra, olugu le bɛna fanibon lo. Ni mɔgo

were ka maga a ra, o tigi ka kan ka faga. ⁵² Izirayeli gba bee kelen kelen ka kan ka o ta fanibonw lo o a ta yoro le ra, o ta darapo koro, o bee ni o ta kerekejama. ⁵³ Nka Levi ta mogow, olugu ka kan ka o ta fanibonw lo ka Nogonkunben fanibon lamini, jennogonya kesu be min koro; ni o kera, ne ta jusugban tena ben Izirayelimogow kan. Levi ta mogow ka kan ka o janto Nogonkunben fanibon na, jennogonya kesu be min koro.»

⁵⁴ Ayiwa, Matigi Ala ka fen o fen fo Musa ye, Izirayelimogow ka o bee ke a cogo ra.

2

Zuda ni Isakari ni Zabolon sigiyoro

¹ Matigi Ala kumana Musa ni Haruna fe, k'a fo o ye ko: ² «Izirayelimogow ka kan ka o ta fanibonw lo o ta kerekejama baw ta tagamasijen le koro, ani o ta gba ta darapo koro. O ka kan ka o ta fanibonw lo ka Nogonkunben fanibon lamini, k'a mabo Nogonkunben fanibon na doonin.

³ «Jenkuru minw bee be Zuda ta kerekejama ra, olugu bee bena sigi tereboyanfan na, o ta darapo koro, o bee ni o ta jenkuru. Zuda ta mogow ta kuntigi ye Aminadabu dence Nason ye. ⁴ Ale ta jenkuru jate ye ce waga biwolonfla ni naani, ani ce keme woro (74 600).

⁵ «Isakari ta mogow bena ke olugu kere fe. Isakari ta mogow ta kuntigi ye Suwari dence Netaneheli ye. ⁶ Ale ta jenkuru jate ye ce waga bilooru ni naani, ani ce keme naani (54 400).

⁷ «O ko, Zabolon ta mogow: Zabolon ta mogow ta kuntigi ye Helon dence Eliyabu ye. ⁸ Ale ta jenkuru jate ye ce waga bilooru ni wolonfla, ani ce keme naani (57 400).

⁹ «Zuda ta kerekejama bee lajennin jate ye ce waga keme ni biseegi ni woro ni ce keme naani (186 400). Olugu le bena kon ka sira mina.»

Ruben ni Simeyon ni Gadi ta sigiyoro

¹⁰ «Jenkuru minw bee be Ruben ta kerekejama ra, olugu bee bena sigi woroduguyanfan na o ta darapo koro, o bee ni o ta jenkuru. Ruben ta mogow ta kuntigi ye Sedehuri dence Elisuri ye. ¹¹ Ale ta jenkuru jate ye ce waga binaani ni woro ni ce keme looru (46 500), ka kapa ni jate ye.

¹² «Simeyon ta mogow bena sigi olugu kere fe. Simeyon ta mogow ta kuntigi ye Surisadayi dence Selumiyeli ye. ¹³ Ale ta jenkuru jate ye ce waga bilooru ni kononton ni ce keme saba (59 300), ka kapa ni jate ye.

¹⁴ «O ko, Gadi ta mogow: Gadi ta mogow ta kuntigi ye Deweli dence Eliyasafu ye. ¹⁵ Ale ta jenkuru jate ye ce waga binaani ni looru ni ce keme woro ni ce bilooru (45 650), ka kapa ni jate ye.

¹⁶ «Ruben ta kerekejama bee lajennin jate ye ce waga keme ni bilooru ni kelen, ani ce keme naani ni ce bilooru (151 450). Olugu le bena ke kerekejama flanan ye ka sira mina.

¹⁷ «Levi ta mogow be soro ka gban olugu ko ni Nogonkunben fanibon ye. Olugu be ke gba tow bee cenance ra. Sigiyoro minw yirara o ra, o ka kan ka tagama ka kapa ni o sigiyoro ye. Izirayelimogow bee be tagama ka kapa ni o ta sigiyoro ye, o ta darapow koro.»

Efrayimu ni Manase ni Boniyaminu ta sigiyoro

¹⁸ «Jenkuru minw bee be Efrayimu ta kerekejama ra, olugu bee bena sigi terebenyanfan na, o ta darapo koro, o bee ni o ta jenkuru. Efrayimu ta mogow ta kuntigi ye Amihudi dence Elisama ye. ¹⁹ Ale ta jenkuru jate ye ce waga binaani ni ce keme looru (40 500).

²⁰ «Manase ta mogow bena sigi olugu kere fe. Manase ta mogow ta kuntigi ye Pedasuri dence Gamiliyeli ye. ²¹ Ale ta jenkuru jate ye ce waga bisaba ni fla ni ce keme fla (32 200).

²² «O ko, Boniyaminu ta mogow: Boniyaminu ta mogow ta kuntigi ye Gidehoni dence Abidan ye. ²³ Ale ta jenkuru jate ye ce waga bisaba ni looru ni ce keme naani (35 400).

²⁴ «Efrayimu ta kerekejama bee lajennin jate ye ce waga keme ni seegi ni ce keme (108 100). Olugu le bena ke kerekejama sabanan ye ka sira mina.»

Dan ni Aseri ni Nefitali ta sigiyoro

²⁵ «Jenkuru minw be Dan ta kerekejama ra, olugu bena sigi sahiliyanfan na, o ta darapo koro, o bee ni o ta jenkuru. Dan ta mogow ta kuntigi ye Amisadayi dence Ahezeri ye. ²⁶ Ale ta jenkuru jate ye ce waga biworo ni fla ni ce keme wolonfla (62 700).

²⁷ «Aseri ta mógow bena sigi olugu kere fe. Aseri ta mógow ta kuntigi ye Okiran dence Pagiyeli ye. ²⁸ Ale ta jenkuru jate ye ce waga binaani ni kelen ni ce keme looru (41 500), ka kaja ni jate ye.

²⁹ «O ko, Nefitali ta mógow: Nefitali ta mógow ta kuntigi ye Enan dence Ahira ye. ³⁰ Ale ta jenkuru jate ye ce waga bilooru ni saba, ani ce keme naani (53 400). ³¹ Dan ta kerekejama bae lajennin jate ye ce waga keme ni bilooru ni wolonfla, ani ce keme wooro (157 600). Olugu le bena sira mina tow bae ko fe, ni o ta darapow ye.»

³² Izirayelimogo minw jatera, olugu le ye nin ye, o bae ni o ta gbaw, ani o ta kerekejama. O bae lajennin kera ce waga keme wooro ni saba ni ce keme looru ni ce bilooru (603 550).

³³ Levi ta mógow ma jate ni Izirayelimogo tow ye, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

³⁴ Ayiwa, Matigi Ala tun ka fen o fen fo Musa ye, Izirayelimogow ka o bae ke; o bae tun be o ta fanibonw lo o ta yorow le ra, o ta darapow koroo, o tun be tagama fana ka kaja ni o ta gbaw, ani o ta somogow sigiyorow le ye.

3

Haruna dencew

¹ Haruna ni Musa ta somogow fle nin ye, wagati min Matigi Ala kumana Musa fe Sinayi kuru kan. ² Haruna dencew togow ye nin ye: Nadabu, ale kera a dence folo ye; ka Abihu gban o ra; o ko fe, Elehazari, o ko fe Itamari. ³ Haruna dencew le ye o ye; turu saninman* kera olugu le kan ka o ke sarakalasebagaw ye, ka o bla danna sarakalasebagaya kama. ⁴ Nka Nadabu ni Abihu sara Matigi Ala ja koroo ka o to Sinayi kongokolon konoo, sabu o tun ka wusunan don Matigi Ala ja koroo ni tasuma do ye, min tun bora yoro were ra*. Dence tun te o si fe. Elehazari ni Itamari le ka sarakalasebagaya ke ni o face Haruna ye.

Levi ta mógow ta baara

⁵ Matigi Ala kumana Musa fe, k'a fo a ye ko; ⁶ «Na ni Levi ta mógow ye sarakalasebaga Haruna fe, janko o ye na to k'a deme. ⁷ Baara min karifara Haruna ni Izirayeli jama bae ma, o bena o baara ke Nogonkunben fanibon* ja fe; o bena fanibon saninman* ta baaraw ke. ⁸ Olugu le bena o janto Nogonkunben fanibon ta minanw bae ra Izirayelimogow no ra, ka fanibon saninman ta baaraw ke. ⁹ O ra, i ka kan ka Levi ta mógow di Haruna ni a dencew ma. O ka kan ka to olugu le boro, ka baara ke Izirayelimogo tow no ra. ¹⁰ I ka kan ka Haruna ni a dencew le sigi sarakalasebagaya baara ra. Ni mogo were ka gbara yoro saninman na, o tigi ka kan ka faga.»

¹¹ Matigi Ala kumana Musa fe tuun, k'a fo a ye ko; ¹² «Ne ka Levi ta mógow janawoloma ka o bo Izirayelimogow ra, ka o bla ne ta baara ra Izirayelimogow dence folow no le ra. O koson Levi ta mógow ye ne ta le ye; ¹³ sabu dence folo bae ye ne ta le ye. Lon min na ne ka Misirankaw dence folow bae faga Misiran jamana ra, o lon na ne ka Izirayelimogow dence folow bae ke ne yere ta ye, mógow dence folow, ani beganw den folo cemanw fana. O ka kan ka ke ne ta le ye. Ne le ye Matigi Ala ye.»

Levi ta mógow jateri

¹⁴ Matigi Ala kumana Musa fe tuun, Sinayi, kongokolon konoo; a k'a fo a ye ko: ¹⁵ «Levi ta mógow jate, O bae ni o ta somogow, o bae ni o ta gbaw. I ye cedenw bae jate, min o min si ka karo kelen bo, ani minw temena o kan.» ¹⁶ Musa ka o jate ka kaja ni Matigi Ala ta kuma ye, i n'a fo a tun fora cogo min na.

¹⁷ Levi dencew togow le ye nin ye: Gerison, ani Kehati, ani Merari.

¹⁸ Gerison dencew togow ye nin ye, o bae ni o ta gba: Libini ni Simeyi. ¹⁹ Kehati dencew tun ye Amuramu ye, ani Isari, ani Heburon, ani Uziyeli; o bae ni o ta gba. ²⁰ Merari dencew tun ye Mali ni Musi ye; o bae ni o ta gba.

Levi ta gbamogow le tun ye olugu ye, o bae ni o ta somogow.

Gerisonkaw sigiyoro ni o ta baara

²¹ Libini ta gba ni Simeyi ta gba, olugu bora Gerison ta gba le ra; olugu le kera Gerisonkaw ta mógow ye. ²² Ceden minw jatera olugu ra, min o min si ka karo kelen bo, ani minw temena o kan, olugu bae kera ceden waga wolonfla ani ceden keme looru (7 500). ²³ Gerisonkaw ta sigiyoro tun be fanibon saninman* ko fe, terebenyanfan na. ²⁴ Gerisonkaw ta kuntigi tun ye Layeli dence Eliyasafu ye. ²⁵ Nogonkunben fanibon* ta baara min karifara Gerisonkaw ma, o kera fanibon kononofaniw, ani a kenemafaniw ta baara ye; fani gbiriman, ani fani min be yoro saninman* donda ra, ²⁶ ani fanibon lukene

* 3:4 3.4 Nin kuma be soro Sarakalasebagaw 10.1-7.

laminifani minw sirinin be ka fanibon saninman ni sarakajenifen* koori, ani fani min be lu donda ra, ani a juruw, ani o minanw ta baaraw bee.

Kehatikaw sigiyoro ni o ta baara

²⁷ Amuramu ta gba, ani Isari ta gba, ani Heburon ta gba, ani Uziyeli ta gba, olugu bora Kehati ta gba le ra; olugu le kera Kehatikaw ta mogow ye. ²⁸ Kehatikaw ta ceden minw jatera, min o min si ka karo kelen bo, ani minw temena o kan, o kera ceden waga seegi ni ceden keme wooro (8 600)[†]. Yoro saninman* ta baara tun karifara olugu le ma.

²⁹ Kehati dencew ta mogow ta sigiyoro tun be fanibon saninman* woroduguyanfan na. ³⁰ Kehatikaw ta mogow ta kuntigi tun ye Uziyeli dence Elisafan le ye. ³¹ O ka Ala ta jengogonya kesu* ta baara le di olugu ma, ani tabali, ani sanin fitinadaga, ani sarakabonanw, ani yoro saninman ta baara be ke ni minan minw ye, ani yoro saninman cetigefani, ani o fenw ta baaraw bee.

³² Levi ta mogow ta kuntigiw bee ta kuntigiba tun ye sarakalasebaga Haruna dence Elehazari le ye. Mogow minw blara yoro saninman baara ra, ale le tun be olugu bee kunna.

Merarikaw sigiyoro ni o ta baara

³³ Malikaw ta gba, ani Musikaw ta gba, olugu bora Merari ta gba le ra. Olugu le kera Merarikaw ta mogow ye. ³⁴ Ceden minw jatera o ra, min o min si ka karo kelen bo, ani minw temena o kan, o kera ceden waga wooro ni ceden keme fla (6 200). ³⁵ Merarikaw ta mogow ta kuntigi tun ye Abihayili dence Suruyeli le ye. Olugu ta sigiyoro tun be fanibon saninman* sahiliyanfan na. ³⁶ Fanibon saninman ta yiriferenw, ani a berew, ani a negeberew, ani a negeberew donyorow, ani a minan tow bee, o fenw korosiri ni o baara karifara Merarikaw ma, ³⁷ ani lu laminifani ta negeberew bee, ani o negeberew donyorow, ani negebere minw be turu dugu ma, ani a juruw.

³⁸ Musa ni Haruna ni a dencew, olugu ta sigiyoro tun be fanibon saninman na fe, tereboyanfan na, Nogonkunben fanibon* na fe. Yoro saninman* korosiri ni a baara karifara olugu le ma Izirayelimogow no ra. Ni mogow were tun ka gbara o yoro ra, o tigi tun ka kan ka faga.

³⁹ Musa ni Haruna ka Levi ta ceden minw bee jate, o bee ni o ta somogow, ka kana ni Matigi Ala ta kuma ye, ceden min o min si ka karo kelen bo, ani minw temena o kan, olugu bee lajennin kera ceden waga mukan ni fla (22 000).

Dence folow ta kunmabori

⁴⁰ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Izirayelimogow dence folow bee jate; min o min si ka karo kelen bo, ani minw temena o kan. O bee jate, ka o bee togo sebe. ⁴¹ Levi ta mogow bla danna ne Matigi Ala ye, Izirayelimogow tow dence folow bee no ra, ka Levi ta mogow ta beganw fana bla danna ne ye, Izirayelimogow tow ta beganw ta den folo cemanw bee no ra.»

⁴² Ayiwa, Musa ka Izirayelimogow dence folow bee jate, ka kana ni Matigi Ala ta kuma ye. ⁴³ Minw bee jatera, ka o togo sebe, min o min si ka karo kelen bo, ani minw temena o kan, olugu bee lajennin kera ceden waga mukan ni fla ani ceden keme fla ni mogow biwolonfla ni saba (22 273).

⁴⁴ Matigi Ala kumana Musa fe, k'a fo a ye tuun ko: ⁴⁵ «Levi ta mogow bla danna ne ye, Izirayelimogow dence folow bee no ra, ka o ta beganw fana bla danna ne ye Izirayelimogow ta beganw den folo cemanw bee no ra. Levi ta mogow bena ke ne ta le ye. Ne le ye Matigi Ala ye. ⁴⁶ Izirayelimogow dence folow hakeya temena Levi ta mogow hakeya kan fo mogow keme fla ni mogow biwolonfla ni saba; n'i be olugu kunmabogogo, ⁴⁷ i be warigbe looru mina o cedenw bee kelen kelen fe, ka kana ni yoro saninman* ta jate ye; ka kana ni o jate ye, o warigbe jate bee kelen kelen be ben gera mukan le ma[‡].

⁴⁸ «I be o wari di Haruna ni a dencew ma. Izirayelimogow dence folow hakeya min temena Levi ta mogow hakeya kan, o wari be ke olugu ta kunmabori wari le ye.»

⁴⁹ Musa ka o wari mina. Levi ta ceden do ma soro ka bla Izirayelimogow dence folo minw no ra, a ka olugu kunmabo ni o wari ye. ⁵⁰ A ka o wari min mina Izirayelimogow dence folow fe, o wari bee kera warigbe waga kelen ni keme saba ni biwooro ni looru (1 365), ka kana ni yoro saninman* ta jate ye. ⁵¹ A ka o kunmabori wari di Haruna ni a dencew ma, ka kana ni Matigi Ala ta kuma ye; a k'a ke ka kana ni Matigi Ala ta kuma ye.

[†] 3:28 3.28 Gerekikan kitabu kono, a sebera ko ceden waga seegi ni ceden keme saba (8 300). [‡] 3:47 3.47 Gera mukan, o ye garamu tan ni fla ye.

4

Kehatikaw ta baara

¹ Matigi Ala kumana Musa ni Haruna fe, k'a fo o ye ko: ² «Aw ye Kehati dencew bee jate Levi ta gba ra, o bee ni o ta gba, o bee ni o ta somogow, ³ k'a damina san bisaba ra, ka taga se fo san bilooru ma, min o min be se ka baara do ke Nogonkunben fanibon* kono.»

⁴ «Kehati dencew bena baara min ke Nogonkunben fanibon kono, o ye nin ye: o bena yoro saninmanba* ta fen saninmanw ta baara le ke. ⁵ Ni Izirayelimogow tagawagati sera, Haruna ni a dencew bena boncetigefani jigi, ka jennogonya kesu* datugu ni a ye. ⁶ O be gbolojalan do fana la a kan, ka fani bulaman do ke k'a bee lajennin datugu. O ko, bere minw be ke k'a ta, o be o berew don a ra.»

⁷ «O be fani bulaman do fana la sarakaburu tabali kan, ka rezenji saraka* ta minanw bla a kan, minw ye tasaw ye, ani setiw, ani belenw, ani jifiyew. Sarakaburu min ka kan ka bo wagati bee, o be o fana bla o tabali kan. ⁸ O be fani wulenman do biri a kunna, ka gbolojalan do ke k'a bee lajennin datugu. O ko, bere minw be ke ka tabali ta, o be o berew don a ra.»

⁹ «O ko, o be fani bulaman do fana ke ka fitinablanan datugu, ani a fitinadagaw, ani minan minw bee blara a baara kama, i n'a fo tasuma lalagananw, ani buguri donminanw, ani turu donminanw bee. ¹⁰ O be a ni a minanw bee melege gbolojalan do kono, k'a bla donitanan do kan.»

¹¹ «O ko, o be fani bulaman do biri sarakabonan saninlaman kan, ka gbolojalan do ke k'a datugu; o ko, bere minw be ke k'a ta, o be o don a ra.»

¹² «Minan minw bee be ke ka yoro saninman* ta baara ke, o be o bee don fani bulaman do ra, k'a melege ni gbolojalan do ye, k'a bla donitanan do kan.»

¹³ «O be bugurigbe ce ka bo sarakajenifen* kan, ka fani wulenman do biri a kan. ¹⁴ O be sarakajenifen ta minanw bee ta, min ye a takamicenanw ye, ani a sogosogonanw, ani a buguricenanw, ani a tasaw; o be o bee bla a kan; o ko, o be gbolojalan do ke ka o datugu. O ko, bere minw be ke ka sarakajenifen ta, o be o berew don a ra.»

¹⁵ «Ni Haruna ni a dencew ka yoro saninman ni a minanw bee datugu ka ban tuma min na, ni aw tagatuma sera, Kehatikaw bena o minanw ta. Nka o boro kana se o fen saninmanw yere ma, janko o kana na sa.»

«Kehatikaw ta baara bena ke o minanw tari le ye Nogonkunben fanibon kono. ¹⁶ Sarakalasebaga Haruna dence Elehazari le bena a janto fitinadaga saninlaman ta turu ko ra, ani wusunan, ani siman saraka* min be bo lon o lon, ani turu saninman*; a ka kan k'a janto fanibon saninman ni a konofenw bee ra, ani yoro saninman ni a minanw bee.»

¹⁷ Matigi Ala kumana Musa ni Haruna fe tuun, ko: ¹⁸ «Aw kana ke sababu ye k'a to ne ye Kehatikaw halaki ka bo Levi ta mogow tow ce ra. ¹⁹ Aw ka kan ka min ke o ye janko ni o gbarara yoro saninmanba ra o kana sa, o fle nin ye: Haruna ni a dencew ka kan ka don fanibon saninman kono, ka o bee kelen kelen ta baara yira o ra, ka o ta donitataw yira o ra. ²⁰ Olugu yere man kan ka don ka taga fen saninmanw fle hali doonin; ni o te, o be sa.»

Gerisonkaw ta baara

²¹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ²² «Gerisonkaw ta cedenw fana jate, o bee ni o ta gbaw, o bee ni o ta somogow. ²³ O jate k'a damina san bisaba ra, ka taga se fo san bilooru ma, min o min be se ka baara do ke Nogonkunben fanibon* kono. ²⁴ Gerisonkaw ka kan ka baara minw ke, ani o ka kan ka doni minw ta, o fle nin ye: ²⁵ olugu le bena fanibon saninman* ta faniw ta, ani Nogonkunben fanibon* ta fani gbirimanw, ani gbolojalan minw be la fanigbirimanw kan, ani fani min be Nogonkunben fanibon* donda ra, ²⁶ ani fanibon lu laminifani minw sirinin be ka fanibon saninman ni sarakajenifen* koori, ani fani min be lu donda ra, ani a juruw, ani a minan tow bee. O fenw ta baaraw bee donna Gerisonkaw le boro. ²⁷ O be baara o baara ke, ni o be doniw le ta, walama baara were, o ka kan ka o bee ke ka kana ni Haruna ni a dencew ta foto le ye. O ka kan ka fen minw bee ta, aw le ka kan ka o fo o ye, ka o ta baaraw di o ma.»

²⁸ «Ayiwa, nin le ye Gerisonkaw ta baara ye Nogonkunben fanibon kono. O ka kan ka o baaraw ke ka kana ni sarakalasebaga Haruna dence Itamari ta cifoninw le ye.»

Merarikaw ta baara

²⁹ Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «Merari ta cew jate, o bee ni o ta gbaw, o bee ni o ta somogow. ³⁰ I be o jate k'a damina san bisaba ra, ka taga se fo san bilooru ma, min o min be se ka baara do ke Nogonkunben fanibon* kono. ³¹ O bena baara minw

ke Nɔgɔnkunben fanibon kɔnɔ, ani o bɛna doni minw ta o fle nin ye: o bɛna fanibon saninman* ta yiriferɛnw ta, ani a berew, ani a negeberew, ani berew donyɔrɔw, ³² ani fanibon lu laminifani ta negeberew, ani o negeberew donyɔrɔw, ani negebere minw be turu dugu ma, ani a juruw, ani a minan tɔw bɛɛ, ani fen o fen blara o baara kama. Bɛɛ kelen kelen ka kan ka doni min ta, aw ye o doni yira o tigi ra.

³³ «Ayiwa, nin le ye Merarikaw ta baara ye; o ka kan ka baara minw bɛɛ ke Nɔgɔnkunben fanibon kɔnɔ, ka kaɲa ni sarakalasebaga Haruna dence Itamari ta cifɔninw ye.»

Levi ta cɛw jateda

³⁴ Musa ni Haruna ni Izirayeli jama ɲamɔgɔw ka Kehatikaw jate, o bɛɛ ni o ta gbaw, o bɛɛ ni o ta somɔgɔw, ³⁵ k'a damina san bisaba ra, ka taga se fɔ san bilooru ma, min o min tun be se ka baara ke Nɔgɔnkunben fanibon* kɔnɔ. ³⁶ O ka minw jate o bɛɛ ni o ta gbaw, olugu kera ce waga fla, ani ce keme wolonfla ni bilooru (2 750). ³⁷ Kehatika minw jatera, olugu da le kera o ye, minw bɛɛ tun be baara do ke Nɔgɔnkunben fanibon kɔnɔ. Musa ni Haruna ka o jate ka kaɲa ni Matigi Ala ta kuma ye, i n'a fɔ a tun k'a fɔ Musa ye cogo min na.

³⁸ Gerisonka minw jatera, o bɛɛ ni o ta gbaw, o bɛɛ ni o ta somɔgɔw, ³⁹ k'a damina san bisaba ra, ka taga se fɔ san bilooru ma, min o min tun be se ka baara do ke Nɔgɔnkunben fanibon kɔnɔ, ⁴⁰ minw jatera, o bɛɛ ni o ta gbaw, o bɛɛ ni o ta somɔgɔw, olugu kera ce waga fla, ani ce keme wɔrɔrɔ ni ce bisaba (2 630). ⁴¹ Gerisonka minw jatera, olugu da le kera o ye, minw bɛɛ tun be baara do ke Nɔgɔnkunben fanibon kɔnɔ. Musa ni Haruna ka o jate ka kaɲa ni Matigi Ala ta kuma ye.

⁴² Merari ta mɔgɔ minw jatera, o bɛɛ ni o ta gbaw, o bɛɛ ni o ta somɔgɔw, ⁴³ k'a damina san bisaba ra, fɔ ka taga se san bilooru ma, min o min tun be se ka baara do ke Nɔgɔnkunben fanibon kɔnɔ, ⁴⁴ minw jatera, o bɛɛ ni o ta gbaw, o bɛɛ ni o ta somɔgɔw, olugu kera ce waga saba ni ce keme fla (3 200). ⁴⁵ Merari ta mɔgɔ minw jatera, olugu da le kera o ye. Musa ni Haruna ka o jate ka kaɲa ni Matigi Ala ta kuma ye, i n'a fɔ a tun k'a fɔ Musa ye cogo min na.

⁴⁶ Ayiwa, Musa ni Haruna ni Izirayeli jama ɲamɔgɔw ka Levi ta mɔgɔ minw bɛɛ jate, o bɛɛ ni o ta gbaw, o bɛɛ ni o ta somɔgɔw, ⁴⁷ k'a damina san bisaba ra, ka taga se fɔ san bilooru ma, min o min tun be se ka baara do ke, ani ka doni ta Nɔgɔnkunben fanibon kɔnɔ, ⁴⁸ minw bɛɛ jatera, olugu kera ce waga seegi, ani ce keme looru ni ce biseegi (8 580). ⁴⁹ O ka o jate ka kaɲa ni Matigi Ala ta kuma ye, i n'a fɔ a tun k'a fɔ Musa ye cogo min na; o ka bɛɛ kelen kelen ta baara yira a ra, ani a ka kan ka doni min ta. O ka o jate i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ Musa ye cogo min na.

Sariya siginin dɔw

5

Saninyabariya ta sariya

¹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ² «A fɔ Izirayelimɔgɔw ye ko bana minw be mɔgɔ fari cɛn, ni o do be mɔgɔ o mɔgɔ ra, walama damajalan, walama ni mɔgɔ do magara su do ra k'a yere lanɔgɔ, o ka kan ka o tigi labɔ Izirayelimɔgɔw ce ra. ³ Ni a kera ce ye walama muso, aw ye a labɔ; aw ye a labɔ aw sigiyɔrɔ ra, janko o kana na aw sigiyɔrɔ lanɔgɔ, sabu ne siginin be aw ce ra.»

⁴ Izirayelimɔgɔw k'a ke ten; o ka o mɔgɔw labɔ o ce ra. Matigi Ala tun k'a fɔ Musa ye cogo min na, Izirayelimɔgɔw k'a ke ten.

Mɔgɔ tɔɲori ta sariya

⁵ Matigi Ala kumana Musa fe tuun, ko: ⁶ «Kuma Izirayelimɔgɔw fe, k'a fɔ o ye, ko ni ce do, walama muso do k'a mɔgɔɲɔgɔn hake ta, k'a tɔɲɔ fen do ra, o tigi ka Matigi Ala le kan bla; a jarakira. ⁷ A ka jurumun min ke, a ka kan ka lo o ra. A k'a mɔgɔɲɔgɔn hake ta k'a tɔɲɔ fen min na, a ye o fen juru bɛɛ sara; o ko, o fen sɔngɔ tarannin taranyɔrɔ looru, a ye a taran kelen fara a kan fana; a ka mɔgɔ min hake ta, a ye o di o tigi ma. ⁸ Nka ni a tigi sara, k'a sɔrɔ a ta mɔgɔ si te yi o fen be se ka di min ma, o tuma, o fen be ke Matigi Ala ta ye. A ka kan ka taga a di sarakalasebaga ma; sagajigi min be ke jurumunyafa saraka* ye, k'a ta jurumun kafari, a be o fana fara a kan.

⁹ «Ni Izirayelimɔgɔw ka fen o fen bla danna Matigi Ala ye, k'a di sarakalasebaga ma, o be ke sarakalasebaga ta ye. ¹⁰ Ni mɔgɔ ka fen o fen ke saraka ye, o be ke sarakalasebaga ta ye; ni mɔgɔ ka fen o fen di sarakalasebaga ma, o fana be ke a ta ye.»

Jeneya ta sariya

¹¹ Matigi Ala kumana Musa fe tuun, ko: ¹² «Kuma Izirayelimogow fe k'a fo o ye ko ni ce do muso bora a fe ka ke ce were fe, ¹³ ni a tagara jen ni ce were ye, k'a yere lanogo, k'a soro a ce ma bo o ko kala ma, ni o ko dogonin tora, sabu mogow si ma ke a seere ye, mogow si fana ma o mina a ra, ¹⁴ ni celiya nana don ce jusu ra, sabu a sigiyara a muso ra, k'a soro ko can lo fana ko muso k'a yere lanogo, walama ni celiya ni sigiya donna a jusu ra k'a soro muso m'a yere lanogo, ¹⁵ o tuma a ka kan ka taga ni muso ye sarakalasebaga fe. A ye mugu kilo saba ta, ka taga o ke saraka ye muso koson. A man kan ka turu ke o mugu ra, walama wusunan; sabu siman saraka* lo min bora celiya koson; hakimijigi saraka lo, min be mogow hakiri jigi kojugu ra.

¹⁶ «Sarakalasebaga bena muso lana, ka na a lo Matigi Ala na korow. ¹⁷ O ko, a be ji saninman do ke bogodaga do konow, ka buguri do ce dugu ma fanibon saninman konow ka o ke o ji ra. ¹⁸ Ni sarakalasebaga ka muso lo Matigi Ala na korow, a be muso kunsigi foni, ka hakimijigi saraka* don a boro, o siman saraka min bora celiya koson; o y'a sorow ji kunaman min be danga ben mogow kan, o ji be sarakalasebaga yere boro. ¹⁹ Sarakalasebaga ye muso jagboya ko a ye kari; a y'a fo a ye ko: «Ka i to i ce ta furu konow, ni a kera ko ce were ma jen ni i ye, ni i ma bo ka taga i yere lanogo, o tuma nin ji kunaman min be danga ben mogow kan, nin ji kana foyi ke i ra. ²⁰ Nka ka i to i ce ta furu konow, ni a kera ko i bora ka taga i yere lanogo, ka taga jen ni ce were ye, min te i furuce ye.» ²¹ sarakalasebaga ye muso jagboya ka kari, ka nin danga kumaw fo muso ma, k'a fo ko: «O tuma, Matigi Ala ye i denworonogow cen i konow, ka i konow funu, k'a to i ta mogow ye i danga, ka i yira, ko i kewale man ni. ²² O ra, nin ji min be danga ben mogow kan, nin ji ye don i konow, ka i konow funu, ka i denworonogow cen i konow.» Muso b'a jaabi ko: «Amina! Amina!»

²³ «Sarakalasebaga ye o danga kumaw sebe gbolokitabu do kan; o ko, a ye o seberiw ko ka bo yi ni o ji kunaman ye, ²⁴ ka o ji kunaman di muso ma ko a y'a min, o ji min be danga ben mogow kan; o ji kunaman bena don a konow. ²⁵ Nka sani a y'a min, siman saraka min bora celiya koson, sarakalasebaga ye o mina muso boro, k'a fifa Matigi Ala na korow, ka taga a bla sarakajenifen* kan. ²⁶ A be boro na kelen bo o siman saraka* ra, k'a yira ko o saraka bee kera Matigi Ala ta ye; a be o boro na kelen saraka jeni sarakajenifen kan. O ko, a be ji di muso ma ko a y'a min. ²⁷ Ayiwa, ni a kera ko can lo ko muso tun bora a ce fe ka taga a yere lanogo, ni a ka ji min, o ji min be danga ben mogow kan, o ji bena don a konow ka tawojugu do lase a ma. Muso denworonogow bena cen a konow, k'a konow funu; o muso be ke mogow danganin ye a ta mogow ce ra. ²⁸ Nka ni a kera ko muso m'a yere lanogo, ni a saninyanin lo, o tuma jaraki ko si tena a sorow, a bena se ka den woro tuun.

²⁹ «Ayiwa, celiya ko ta sariya le be nin ye, ni muso do bora ka taga a yere lanogo, k'a to a ce ta furu konow, ³⁰ walama ni ce do sigiyara a muso ra, fo k'a ke a ra celiya ye a muso ta fan fe. Sarakalasebaga ka kan ka o muso lo Matigi Ala na korow, ka nin sariya kow bee ke muso ra. ³¹ Ce koni tena jaraki, nka muso ta juruman hake bena ben a yere le kan.»

6

Mogow min b'a yere bla danna Ala ye

¹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ² «Kuma Izirayelimogow fe, k'a fo o ye ko ni ce do, walama ni muso do k'a yere bo Izirayelimogow tow ra, ka dajuru ta, ko a b'a yere bla danna Matigi Ala ye, k'a yere ke Ala ta mogow saninman ye*, ³ o tigi ka kan ka duven ni minnifen fariman suguya bee ye k'a to yi. A man kan ka duven, walama minnifen fariman were min. Minnifen o minnifen be bo rezen na, a man kan ka o min. A man kan ka hali rezen kene, walama a janin domu. ⁴ A ta dajuru wagati bee ra, fen o fen be bo rezensun na, a man kan ka o domu, hali rezenkise, walama a fara. ⁵ A ta dajuru wagati bee konow, kunlimuru man kan ka se a kun ma, fo ka taga o wagati dafa. A k'a yere bla danna Matigi Ala ye ka wagati min ke, a saninyanin ka kan ka to fo ka taga o wagati dafa. A ka kan k'a kunsigi to a ye wuri ka janya. ⁶ A k'a yere bla danna Matigi Ala ye wagati min bee konow, a man kan ka gbara su ra. ⁷ Hali ni a worofa, walama ni a woroba le sara, walama a balema, walama a balemamuso, a man kan ka gbara o do su ra k'a yere lanogo, sabu a blara danna Matigi Ala ye minke, o tagamasiyen be a kun na. ⁸ A ta dajuru wagati bee konow, a saninyanin lo, ka ke Ala ta ye.

⁹ «Ni mogow do barara ka sa a korow, a kunsigi min b'a yira ko a blara danna Ala ye, o tuma o kunsigi lanogora. Nka a tere wolonflanana, a be saninya kokura; o lon

* 6:2 6.2 K'a yere bla danna Matigi Ala ye: Heburukan na o tigiw be wele ko Nazirikaw.

na, a be a kun li. ¹⁰ A tere seeginan, a ye taga ni tugani fla, walama jenetugani fitini fla ye sarakalasebaga fe Nɔgɔnkunben fanibon* donda ra. ¹¹ Sarakalasebaga be kelen ke jurumunyafa saraka* ye, ka to kelen ke saraka jenita* ye. Sarakalasebaga be a ta jurumun kafari a ye, sabu a gbarara su ra. O lon na, a kunsigi be saninya tuun. ¹² A ka kan k'a ye ye bla danna Ala ye tuun, k'a ta dajuru wagati damina kura ye. A be sagaden ceman kelen mina, min ka san kelen sɔrɔ, ka o ke hake yafa saraka* ye. Nka a tun ka wagati minw ke ka ban, o te jate tuun, sabu a ta dajuru tun cenna.

¹³ «Ayiwa, ni mogo ka dajuru ta ka ke Ala ta mogo saninman ye wagati min kama, ni o wagati dafara, o sariya ye nin ye: o be na ni o tigi ye Nɔgɔnkunben fanibon* donda ra. ¹⁴ A be na ni a ta sarakaw ye Matigi Ala fe: sagaden ceman min ka san kelen sɔrɔ, ani fiyen te min na, o be ke saraka jenita ye; ani sagamuso min ka san kelen sɔrɔ, ani fiyen te min na, o be ke jurumunyafa saraka* ye; sagajigi kelen, fiyen te min na, o be ke ninsɔndiya saraka* ye. ¹⁵ A be burufunubari segi na kelen di, buru min kera ni mugu tentennin nɔninin ye turu ra, ani nɔmi, funufen te min na; a be siman sarakaw* ni rezenji sarakaw* fana fara o kan. ¹⁶ Sarakalasebaga be o fenw bla Matigi Ala na koro, ka jurumunyafa saraka bo, ka saraka jenita fana bo. ¹⁷ Burufunubari minw be segi kono, a be o bla Matigi Ala na koro; o ko, a be sagajigi ke jenɔgonya saraka* ye k'a di Matigi Ala ma, ka siman saraka ni rezenji saraka fara o kan.

¹⁸ «O ko, Ala ta mogo saninman tun k'a kunsigi min ke a ta saninyari tagamasiyen ye, a be o li Nɔgɔnkunben fanibon* donda ra. Ninsɔndiya saraka* blara tasuma min kan, a be taga a kunsigi don o tasuma ra. ¹⁹ Ni Ala ta mogo saninman ka o kunsigi li ka ban tuma min na, sarakalasebaga be sagajigi sogo tobinin kaman kelen ta, ka o don a boro, ka burukun kelen ni nɔmikun kelen bo segi kono, ka o fana di a ma. ²⁰ O ko, sarakalasebaga be o fenw korota san fe, ka o fifa Matigi Ala na koro. O ye fen saninmanw le ye, o ye sarakalasebaga ta ye, ani saga disi min fana fifara Matigi Ala na koro, ani a woto min korotara. Ni o kera, o tuma Ala ta mogo saninman be se ka rezenji min.

²¹ «Ayiwa, mogo min be dajuru ta k'a ye ye ke Ala ta mogo saninman ye, o sariya le be nin ye. A ka kan ka saraka min bo Matigi Ala ye a ta dajuru koson, o le fana be nin ye; ni fen were se ka ke a ye, a be se ka o fana fara nin sarakaw kan. A ka dajuru min ta, a ka kan ka o kow bee dafa, ka kapa ni o dajuru sariya ye.»

Dugawu kecogo

²² Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: ²³ «A fo Haruna ni a dencew ye, ko o ka kan ka dugawu ke Izirayelimogow ye cogo min na, o ye nin ye. O y'a fo ko:

²⁴ «Matigi Ala ye baraka don aw ra, ka aw tanga!

²⁵ Matigi Ala ye aw fle ni pumanya ye, ka hina aw ra!

²⁶ Matigi Ala y'a janto aw ra, ka hera ke aw ye.»

²⁷ «O ye dugawu ke Izirayelimogow ye ni ne togo ye; ni o kera, ne bena baraka don Izirayelimogow ra.»

Fanibon ta minanw labencogo

7

Izirayeli kuntigiw ta bonyafenw

¹ Musa tun ka fanibon saninman* lo ka ban wagati min na, a ka turu saninman* seriseri a kan k'a saninya, ani a konominanw bee. A ka turu saninman* ke sarakajenifen* fana kan k'a saninya, a ni a minanw bee. ² O wagati ra, Izirayeli jama namogo minw ye gbatigiw ani jama cekorobaw ye, olugu nana ni o ta sarakaw ye; Izirayelimogow jateri baara tun donna olugu le boro. ³ O nana ni o ta sarakaw ye Matigi Ala na koro: misi wotoro woro, minw sanfeyoro datugunin lo, ani a misitoran tan ni fla. Kuntigi fla jenna ka wotoro kelen di; kuntigi bee kelen kelen ka misitoran kelen di. O nana ni o fenw ye fanibon saninman na fe.

⁴ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ⁵ «Nin bonyaw mina o boro, ka o bla Nɔgɔnkunben fanibon* ta baara kama. I bena a di Levi ta mogow ma, ka kapa ni o ta baaraw ye.»

⁶ Musa ka wotorow ni misitoranw mina, ka o di Levi ta mogow ma. ⁷ A ka wotoro fla ni misitoran naani di Gerisonkaw ma, ka kapa ni o ta baaraw ye, ⁸ ka wotoro naani ni misitoran seegi di Merari ta mogow ma, ka kapa ni o ta baaraw ye; olugu tun be o ta baara ke ka kapa ni sarakalasebaga Haruna dence Itamari ta cifoninw le ye. ⁹ Nka a ma do di Kehatikaw ma, sabu minan saninmanw tari baara karifara olugu le ma; o tun ka kan ka o fenw ta o kamankunw le kan.

Kuntigiw ta sarakaw

¹⁰ Lon min na Musa ka turu saninman* ke sarakajenifen* kan, o lon na Izirayeli kuntigiw nana ni o ta sarakaw ye, janko ka sarakajenifen saninya k'a bla danna Ala ye. O nana ni o sarakaw ye sarakajenifen ja fe; ¹¹ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Lon o lon, kuntigi kelen ye na ka na a ta saraka di, janko ka sarakajenifen saninya k'a bla danna Ala ye.»

¹² Ayiwa, kuntigi min nana ni a ta saraka ye a tere folo ra, o kera Aminadabu dence Nason ye, Zuda ta gba ra. ¹³ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kapa ni yoro saninman* ta jate ye. O minan fla bee tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ¹⁴ A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fanin wusunan na, ¹⁵ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita* ye. ¹⁶ A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka* ye; ¹⁷ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka* ye. Nin le kera Aminadabu dence Nason ta saraka ye.

¹⁸ A tere flanan, Isakari ta mogow ta kuntigi min ye Suwari dence Netaneheli ye, ale nana ni a ta saraka ye. ¹⁹ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kapa ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla bee tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ²⁰ A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fanin wusunan na, ²¹ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita ye. ²² A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ²³ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Suwari dence Netaneheli ta saraka ye.

²⁴ A tere sabanan, Zabulon ta mogow ta kuntigi min ye Helon dence Eliyabu ye, ale nana ni a ta saraka ye. ²⁵ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kapa ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla bee tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka* ye. ²⁶ A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fanin wusunan na, ²⁷ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita ye. ²⁸ A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ²⁹ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Helon dence Eliyabu ta saraka ye.

³⁰ A tere naaninan, Ruben ta mogow ta kuntigi min ye Sedehuri dence Elisuri ye, ale nana ni a ta saraka ye. ³¹ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kapa ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla bee tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ³² A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fanin wusunan na, ³³ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita ye. ³⁴ A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ³⁵ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Sedehuri dence Elisuri ta saraka ye.

³⁶ A tere loorunan, Simeyon ta mogow ta kuntigi min ye Surisadayi dence Selumiyeli ye, ale nana ni a ta saraka ye. ³⁷ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kapa ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla bee tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ³⁸ A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fanin wusunan na, ³⁹ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita ye. ⁴⁰ A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ⁴¹ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru,

ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Surisadayi dence Selumiyeli ta saraka ye.

⁴² A tere woaronan, Gadi ta mogow ta kuntigi min ye Deweli dence Eliyasafu ye, ale nana ni a ta saraka ye. ⁴³ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kapa ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla bee tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ⁴⁴ A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fanin wusunan na, ⁴⁵ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita ye. ⁴⁶ A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ⁴⁷ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Deweli dence Eliyasafu ta saraka ye.

⁴⁸ A tere wolonflanan, Efrayimu ta mogow ta kuntigi min ye Amihudi dence Elisama ye, ale nana ni a ta saraka ye. ⁴⁹ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kapa ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla bee tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ⁵⁰ A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fara wusunan na, ⁵¹ ani misitoran kapaman kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita ye. ⁵² A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ⁵³ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Amihudi dence Elisama ta saraka ye.

⁵⁴ A tere seeginan, Manase ta mogow ta kuntigi min ye Pedasuri dence Gamiliyeli ye, ale nana ni a ta saraka ye. ⁵⁵ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kapa ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla bee tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ⁵⁶ A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fanin wusunan na, ⁵⁷ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita ye. ⁵⁸ A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ⁵⁹ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Pedasuri dence Gamiliyeli ta saraka ye.

⁶⁰ A tere konontannan, Boniyaminu ta mogow ta kuntigi min ye Gidehoni dence Abidan ye, ale nana ni a ta saraka ye. ⁶¹ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kapa ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla bee tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ⁶² A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fara wusunan na, ⁶³ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita ye. ⁶⁴ A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ⁶⁵ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Gidehoni dence Abidan ta saraka ye.

⁶⁶ A tere tannan, Dan ta mogow ta kuntigi min ye Amisadayi dence Ahezeri ye, ale nana ni a ta saraka ye. ⁶⁷ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kapa ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla bee tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ⁶⁸ A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fanin wusunan na, ⁶⁹ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita ye. ⁷⁰ A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ⁷¹ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Amisadayi dence Ahezeri ta saraka ye.

⁷² A tere tan ni kelennan, Aseri ta mōgōw ta kuntigi min ye Okiran dence Pagiyeli ye, ale nana ni a ta saraka ye. ⁷³ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bō, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bō, ka kapa ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla be tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ⁷⁴ A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bō, o fanin wusunan na, ⁷⁵ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bō, ka olugu ke saraka jenita ye. ⁷⁶ A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ⁷⁷ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bō, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Okiran dence Pagiyeli ta saraka ye.

⁷⁸ A tere tan ni flanan, Nefitali ta mōgōw ta kuntigi min ye Enan dence Ahira ye, ale nana ni a ta saraka ye. ⁷⁹ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bō, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bō, ka kapa ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla be tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ⁸⁰ A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bō, o fanin wusunan na, ⁸¹ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bō, ka olugu ke saraka jenita ye. ⁸² A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ⁸³ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bō, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Enan dence Ahira ta saraka ye.

⁸⁴ Musa ka turu saninman* ke sarakajenifen kan lon min na, Izirayeli kuntigiw ka fen minw di saraka ye janko ka sarakajenifen saninya k'a bla danna Ala ye, o fenw le ye nin ye. O ka tasa warigberaman tan ni fla le di, ani daga warigberaman tan ni fla, ani belen saninlaman tan ni fla. ⁸⁵ Tasa warigberaman be kelen kelen tun ye kilo kelen ni garamu keme saba ye; daga warigberaman be kelen kelen tun ye garamu keme wolonfla ye. O minanw be lajennin ta warigbe kera kilo mukan ni naani, ka kapa ni yoro saninman ta jate ye. ⁸⁶ Belen saninlaman tan ni fla minw fara wusunan na, o be kelen kelen tun ye garamu keme keme, ka kapa ni yoro saninman ta jate ye. O belenw ta sanin be lajennin kera kilo kelen ni garamu keme fla. ⁸⁷ Began minw dira ka ke saraka jenita ye, o be lajennin kera misitoran tan ni fla, ani sagajigi tan ni fla, ani sagaden ceman tan ni fla, minw si ka san kelen soro; o ka o siman sarakaw fana fara o kan. Bakoronin tan ni fla kera jurumunyafa saraka ye. ⁸⁸ Began minw dira k'a ke ninsondiya saraka ye, o be lajennin kera misi mukan ni naani, ani sagajigi biworo, ani bakoronin biworo, ani sagaden ceman biworo, minw si ka san kelen soro. Turu kera sarakajenifen kan ka ban minke, fen minw dira saraka ye janko k'a saninya k'a bla danna Ala ye, o le ye nin ye.

⁸⁹ Ni Musa tun ka don Nōgōnkunben fanibon kono, ka taga kuma ni Matigi Ala ye, a tun be Matigi Ala kumakan men ka bo jēnōgonya kesu* datugunan kan, seruben meleke bisigi fla cemance ra. A tun be kuma ni a ye o cogo le ra.

8

Saninfitinaw blacogo

¹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ² «A fo Haruna ye, ko ni a be fitinadagaw bla fitinablanan kan, a y'a to fitinadaga wolonfla be yeelen ye bo ka taga fitinablanan nafeyoro ra.»

³ Haruna k'a ke ten. A ka fitinadagaw bla, ka o nasin fitinablanan nafeyoro ma, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na. ⁴ Fitinablanan yoro be tun lagara ni sanin gbasinin le ye, k'a ta a sen na ka taga a bla fo a yirifiyeren bisigiw ra. Matigi Ala tun k'a bisigiya min yira Musa ra, o tun k'a lalaga ka kapa ni o le ye.

Levi ta mōgōw blara danna Ala ta baara kama

⁵ Matigi Ala kumana Musa fe tuun, ko: ⁶ «Levi ta mōgōw bo Izirayelimogo tow ra, ka o saninya. ⁷ I bena o saninya cogo min na, o ye nin ye: i be jurumun kafari ji seriseri o kan; o ko, o be o fari siw be li, ka o ta faniw ko, ka o yere saninya. ⁸ O ye na ni misitoran kapaman kelen ye, ani siman saraka* min ka kan ka fara o kan, min ye mugu tentennin nooninin ye turu ra. Ele yere fana ye na ni misitoran kapaman kelen wera ye, min bena ke jurumunyafa saraka* ye. ⁹ I be taga ni Levi ta mōgōw ye Nōgōnkunben fanibon* na fe, ka Izirayeli jama be wele. ¹⁰ I be taga ni Levi ta mōgōw ye Matigi Ala

na koro; Izirayelimogow be o borow la o kan. ¹¹ O ko, Haruna be Levi ta mogow lolo Matigi Ala na koro, ka o di Matigi Ala ma, i n'a fo Izirayelimogow be saraka min fifa, k'a di Ala ma. O cogo ra, Levi ta mogow be bla Matigi Ala ta baara kama. ¹² O ko, Levi ta mogow be o borow la misitoranw kunw na. I be o misitoran kelen ke jurumunyafa saraka* ye, ka kelen ke saraka jenita* ye, janko ka Levi ta mogow ta jurumunw kafari. ¹³ I be Levi ta mogow lolo Haruna ni a dencew pa fe; o ko, i be o bla Ala ta baara kama, i n'a fo saraka fifata. ¹⁴ O cogo ra, i be Levi ta mogow faran ka bo Izirayelimogo tow ra. Levi ta mogow bena ke ne ta ye. ¹⁵ O ko, Levi ta mogow bena baara ke Ngonkunben fanibon konon. I bena o saninya tan le, k'a ke i ko saraka min be fifa k'a di Matigi Ala ma. ¹⁶ Sabu olugu le dira ne ma Izirayelimogo tow no ra. Ne ka olugu le panawoloma Izirayelimogow dence folow bee no ra. ¹⁷ Sabu Izirayelimogow dence folow bee ye ne ta le ye; mogow den folow, ani beganw den folow bee. Lon min ne ka dence folow bee faga Misiran jamana ra, ne ka Izirayelimogow dence folow bee ke ne yere ta ye o lon na. ¹⁸ Ne ka Levi ta mogow ta Izirayelimogow dence folow bee no ra. ¹⁹ Ne ka Levi ta mogow di Haruna ni a dencew ma Izirayelimogow no ra, janko o ye baara ke Ngonkunben fanibon konon Izirayelimogow ye, ka Izirayelimogow ta jurumun kafari o ye; ni o kera, ni Izirayelimogow ka gbara ne ta yoro saninman* na, kojugu si tena o soron.»

²⁰ Ayiwa, Matigi Ala tun ka fen o fen fo Musa ye Levi ta mogow ta ko ra, Musa ni Haruna ni Izirayeli jama ka o bee ke Levi ta mogow ye. ²¹ Levi ta mogow ka o yere saninya, ka o ta faniw ko. O ko, Haruna ka o ke i ko saraka min be fifa k'a di Matigi Ala ma, ka o ta jurumunw kafari o ye, ka o saninya. ²² O ko, Levi ta mogow nana o ta baaraw damina Ngonkunben fanibon konon; Haruna ni a dencew le tun be o ta baaraw yira o ra. O cogo ra, Matigi Ala tun ka fen o fen fo Musa ye Levi ta mogow ko ra, o ka o bee ke.

²³ Matigi Ala kumana Musa fe tuun, ko: ²⁴ «Levi ta mogow ta baara fle nin ye: Levi ta cedenw bee ka kan ka don Ngonkunben fanibon ta baara ra, ka baara do ke, k'a damina a san mugan ni looru, ani minw temena o kan. ²⁵ Nka ni o si sera san bilooru ma, o ka kan ka o boro bo baara ra; o te baara ke tuun. ²⁶ O be se ka o balema tow deme o ta baaraw ra Ngonkunben fanibon konon, nka baara man kan ka ke olugu yere togora ta ye tuun. I ka kan ka Levi ta mogow ta baaraw di o ma nin cogo le ra.»

9

Jonyaban panagbe

¹ Izirayelimogow bonin ko Misiran, o san flanan karo folo ra, Matigi Ala kumana Musa fe, Sinayi kongokolon konon; a ko: ² «Izirayelimogow ka kan ka Jonyaban panagbe ke a kewagati ra. ³ Wagati min latigera, min ye nin karo tere tan ni naani ye, ni o sera aw ye panagbe ke terebenda fe. Aw y'a ke ka kapa ni ne ta cifoninw, ani ne ta kolatigeninw bee ye.»

⁴ Ayiwa, Musa k'a fo Izirayelimogow ye ko o ye Jonyaban panagbe ke. ⁵ O ka Jonyaban panagbe ke san karo folo tere tan ni naani terebenda fe, Sinayi kongokolon konon. Matigi Ala tun ka kuma minw bee fo Musa ye, Izirayelimogow k'a ke ka kapa ni o bee ye.

⁶ Nka mogo dow ma se ka Jonyaban panagbe ke o lon na, sabu olugu tun magara mogo do su ra, ka o yere lanogo. O lon yere ra, o mogow tagara Musa ni Haruna fe. ⁷ O tagara a fo Musa ye ko: «Anw saninyanin te, sabu an magara su do ra. Nka mun le be an bari ka an ta saraka di Matigi Ala ma ni Izirayelimogo tow ye, Jonyaban panagbe wagati ra?»

⁸ Musa ka o jaabi ko: «Aw ye ne makonon, sani ne ye kuma do soron ka bo Matigi Ala fe aw ta ko ra.»

⁹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ¹⁰ «Kuma Izirayelimogow fe, k'a fo o ye ko: «Aw ra, walama aw ta duruja nataw ra, ni a kera ko mogo do ma saninya sabu a magara su do ra, walama ni mogo do tagara tagamajan do ra, o bee n'a ta, a tigi be se ka Jonyaban panagbe ke. ¹¹ Olugu bena a ke san karo flanan tere tan ni naani le ra, terebenda fe. O be sagaden sogo domu ni burufunubari ye, ani juguflaburu kunaman. ¹² O man kan k'a to a to ye si, o fana man kan k'a kolo do kari. O ka kan k'a ke ka kapa ni Jonyaban panagbe ta cifoninw bee ye. ¹³ Nka ni mogo min saninyanin lo, ni a fana ma taga tagama ra, o bee n'a ta, ni a ma Jonyaban panagbe ke a wagati yere ra, o tigi ka kan ka faran ka bo Izirayeli jamanadenw na; sabu a ma a ta saraka bo Matigi Ala ye a wagati ra. A ta jurumun hake bena ben a yere kan.

¹⁴ «Lonan minw siginin be aw ce ra, ni o do b'a fe ka Jonyaban panagbe ke, ka Matigi Ala bonya, a ka kan k'a ke ka kapa ni Jonyaban panagbe ta sariyaw ni a cifoninw ye. Izirayelimogo fara lonan kan, o sariya kelen le bena ke aw bee kan.» »

Sankaba jigira fanibon saninman kunna
(Bɔri 40.34-38)

¹⁵ Lon min na fanibon saninman* lɔra, sankaba jamijan nana fanibon saninman datugu, min ye Nɔgonkunben fanibon* ye. K'a ta wulada fe, fɔ o dugusagbe sɔgomada fe, a tora fanibon kunna; a tun be i ko tasuma. ¹⁶ K'a ta o wagati ra, a kera o cogo le ra wagati beɛ. Sankaba tun be fanibon datugu; ni su tun kora a be ke i ko tasuma. ¹⁷ Ni sankaba jamijan tun ka wuri ka bɔ fanibon kunna, Izirayelimɔgɔw tun be wuri ka taga. Ni sankaba jamijan tun tagara lɔ yɔrɔ min na, o tun be sigi o yɔrɔ ra. ¹⁸ Izirayelimɔgɔw tun be taga ka kaɲa ni Matigi Ala ta kuma le ye, o fana tun be lɔ ka kaɲa ni Matigi Ala ta kuma le ye. Ni sankaba jamijan tun tora fanibon saninman kunna ka wagati min ke, Izirayelimɔgɔw tun be to o sigiyɔrɔ ra o wagati beɛ ra. ¹⁹ Ni sankaba jamijan tun tora fanibon saninman kunna ka wagatijan ke, Izirayelimɔgɔw tun be Matigi Ala kan mina, o tun te taga. ²⁰ Tuma dɔ, sankaba jamijan tun be to fanibon saninman kunna ka tere dama dɔrɔn le ke; o tun be sigi ka kaɲa ni Matigi Ala ta kuma le ye, o fana tun be taga ka kaɲa ni Matigi Ala ta kuma le ye. ²¹ Tuma dɔ, sankaba jamijan tun be to fanibon saninman kunna k'a ta wulada fe, ka se o dugusagbe sɔgomada dɔrɔn ma; ni a tun wurira sɔgoma, Izirayelimɔgɔw tun be wuri ka taga. Ni sankaba jamijan tun wurira tuma o tuma, ni a kera tere fe, walama su fe, Izirayelimɔgɔw tun be wuri ka taga. ²² Ni sankaba jamijan tun tora fanibon saninman kunna ka tere fla le ke, walama karo kelen, walama san kelen, Izirayelimɔgɔw tun be to o sigiyɔrɔ ra, o tun te taga. Nka ni a tun wurira tuma o tuma, o tun be wuri ka taga. ²³ O tun be lɔ ka kaɲa ni Matigi Ala ta kuma le ye, o fana tun be taga ka kaɲa ni Matigi Ala ta kuma le ye. O tun be Matigi Ala ta kumaw le lamɛn, ka kaɲa ni a ta cifɔnin ye, a ka min fɔ Musa ye.

10

Burufiyeta fla

¹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ² «Burufiyeta warigberaman fla lalaga, ni warigbe gbasinin ye. I bɛna o le ke ka jama lajen, ani ka jama lasomi o tagatuma ra. ³ Ni o buru fla bɛɛ fiyera, jama bɛɛ ka kan ka na lajen i kɔrɔ, Nɔgonkunben fanibon* na fe. ⁴ Ni buru kelen dɔrɔn fiyera, Izirayeli namɔgɔ minw ye kerekejama kuntigiw ye olugu le bɛna lajen i kɔrɔ. ⁵ Ni aw ka buru fiye k'a kan bonya tuma min na, tereboyanfan mɔgɔw be wuri ka taga. ⁶ Ni aw k'a fiye k'a kan bonya tuun a signaga flanan na, woroduguyanfan mɔgɔw be wuri ka taga. Ni buru fiyera k'a kan bonya tuma, o be aw tagawagatiw le yira.

⁷ «Ni aw be jama lajen, aw be buru fiye, nka aw man kan k'a fiye k'a kan bonya. ⁸ Haruna dencew, minw ye sarakalasebagaw ye, olugu le ka kan ka o buruw fiye. O bɛna ke sariya wuribari le ye aw ni aw ta durujaw fe.

⁹ «Ni aw nana se aw yere ta jamana ra, ni aw juguw wurira aw kama, ni aw tagara o kere, aw ye buru fiye k'a kan bonya; ni o kera, o be ke sababu ye k'a to Matigi Ala, aw ta Ala b'a hakiri to aw ra, ka aw bɔsi aw juguw boro.

¹⁰ «Aw ka kan ka nin buruw fiye aw ta pagarilonw na fana, min ye aw ta panagbelonw ye, ani aw ta karokura panagbew. Aw ye buru fiye aw ta saraka jenitaw*, ani aw ta ninsondiya sarakaw* bowagatiw ra; o bɛna ke sababu ye k'a to Matigi Ala b'a hakiri to aw ra. Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.»

Izirayeli bɔra Sinayi ka taga se Mohabu

(10-21)

Izirayelimɔgɔw ka sira ta tuun

¹¹ Izirayelimɔgɔw bɔnin kɔ Misiran, o san flanan, karo flanan tere mugan, sankaba jamijan wurira ka bɔ Nɔgonkunben fanibon* kunna, Ala ta jɛnɔgɔnya kesu* tun be min kɔnɔ. ¹² O kera minke, Izirayelimɔgɔw wurira ka bɔ Sinayi kongokolon yɔrɔ ra ka taga. Sankaba tagara o na, ka taga lɔ Paran kongokolon kunna.

¹³ O le tun kera o ta tagama folo ye, ka kaɲa ni Matigi Ala ta kuma ye, a tun ka min fɔ Musa ye.

¹⁴ Jenkuru minw be Zuda ta jamaba ra, olugu le konna ka taga ni o ta darapo ye. O jamaba ra, Aminadabu dence Nason le tun ye Zuda ta jenkuru kuntigi ye, ¹⁵ Suwari dence Netaneheli tun ye Isakari ta mɔgɔw ta jenkuru kuntigi ye, ¹⁶ Helon dence Eliyabu tun ye Zabolon ta mɔgɔw ta jenkuru kuntigi ye. ¹⁷ O kɔ, o ka fanibon saninman* waraga, Gerisonkaw, ani Merarikaw k'a ta ka taga.

¹⁸ O kɔ, jenkuru minw be Ruben ta jamaba ra, olugu ka sira mina ka taga ni o ta darapo ye. O jamaba ra, Sedehuri dence Elisuri le tun ye Ruben ta jenkuru kuntigi ye,

¹⁹ Surisadayi dence Selumiyeli tun ye Simeyon ta mógow ta jenkuru kuntigi ye, ²⁰ Deweli dence Eliyasafu tun ye Gadi ta mógow ta jenkuru kuntigi ye.

²¹ O ko, Kehatika minw be minan saninmanw ta, olugu ka sira mina. Ni Izirayelimógow tun tagara lo yoro o yoro, o tun ka kan ka fanibon saninman* lo sani Kehatikaw ye se yi. ²² Jenkuru minw be Efrayimu ta jamaba ra, olugu tagara ni o ta darapo ye. O jamaba ra, Amihudi dence Elisama le tun ye Efrayimu ta jenkuru kuntigi ye, ²³ Pedasuri dence Gamiliyeli tun ye Manase ta mógow ta jenkuru kuntigi ye, ²⁴ Gidehoni dence Abidan tun ye Boniyaminu ta mógow ta jenkuru kuntigi ye.

²⁵ A laban, jenkuru minw be Dan ta jamaba ra, olugu gbanna tow ko ni o ta darapo ye. Olugu le tun be ke jama tow bee ko fe. O jamaba ra, Amisadayi dence Ahezari le tun ye Dan ta jenkuru kuntigi ye, ²⁶ Okiran dence Pagiyeli tun ye Aseri ta mógow ta jenkuru kuntigi ye, ²⁷ Enan dence Ahira tun ye Nefitali ta mógow ta jenkuru kuntigi ye.

²⁸ Ni Izirayelimógow tun bora o sigiyoro ra ka sira mina, o ta jenkuruw tun be tugu nagon ko nin cogo le ra ka taga.

²⁹ Ayiwa, Musa kumana Hobabu fe, min ye a burance Madiyanka Reweli dence ye; a ko: «Matigi Ala k'a fo an ye ko a bena yoro min di an ma, an be tagara o yoro le ra. Na an ye taga; ni o kera, an bena kopuman ke i ye, sabu Matigi Ala ka layiri ta ko a bena kopuman caman ke Izirayelimógow ye.» ³⁰ Hobabu ko: «Ne te taga; ne be seko ka taga ne yere ta jamana le ra, ne ta mógow fe.» ³¹ Musa ko: «Sabari, kana bo an ko, sabu an be se ka sigi yoro minw na kongokolon konon, ele le ka o yorow lon; na, i bena bla an pa ka sira yira an na. ³² Ni i ka taga ni an ye, ni Matigi Ala nana kopuman o kopuman ke an ye, i bena do soro o ra.»

³³ Ayiwa, Izirayelimógow bora Matigi Ala ta kuru yoro ra, ka tere saba ke tagama ra. Matigi Ala ta jennogonya kesu* tun be o pa o tere saba konon, ka taga nenekiryoro pini o ye.

³⁴ Ni o tun ka wuri tuma o tuma ka bo o sigiyoro ra, Matigi Ala ta sankaba jamijan tun be ke o kunna tere fe.

³⁵ Ni o tun be jennogonya kesu ta tuma o tuma ko o be taga, Musa tun b'a fo ko:

«E, Matigi Ala, i wuri,
ka i juguw bee janjan;
i koninyabagaw bee ye bori i pa.»

³⁶ Ni o tun be a lajigi tuma o tuma, a tun b'a fo ko:

«E, Matigi Ala, i kosegi ka na!
Na sigi Izirayeli ta mogo waga caman camanw ce ra tuun!»

11

Ala ka tasuma lajigi Izirayelimógow kan

¹ Lon do, Izirayelimógow ka Matigi Ala jaraki ni kuma caman ye, o ta sege koson. Matigi Ala ka o men minke, o ma diya a ye, a dimina kosebe. A k'a ta tasuma mana o ce ra, ka o ta sigiyoro kerefeyoro jeni. ² Mógow kasira Musa no fe. Musa ka Matigi Ala daari; tasuma fagara.

³ O ka o yoro togo la ko Tabera, ko sabu Matigi Ala ta tasuma manana mógow ce ra.

Izirayelimógow kasira sogo no fe

⁴ Ayiwa, siya were mogo minw tun be ni Izirayelimógow ye, Misiran ta domunifenw logo gbanna olugu ra. Izirayelimógow fana wurira ka kasi tuun, ko: «E, jon le bena sogo di an ma yan, an ye a domu sa? ⁵ A fle, an tun be jege minw domu gbansan Misiran, an hakiri be jigira o bee ra, ani konkonburu, ani nzere, ani puwaro, ani jaba, ani layi. ⁶ Nka sisan an son jara; lon o lon an pa te foyi were ra ni nin mane kelen te.»

⁷ Ayiwa, mane tun be i ko simankise do, k'a pa gbe i ko bideliyomuyiri ta ji. ⁸ Izirayelimógow tun be bo ka taga a ce, ka na a si ni wuguw ye, walama k'a susu kolon konon; dow tun b'a tobi daga konon, walama k'a ke njomi ye. A timiya tun be i ko njomi. ⁹ Ni gomiji tun jigira su fe Izirayelimógow sigiyoro ra, mane fana tun be jigi.

¹⁰ Ayiwa, Musa k'a ye ko gbaw bee ta mógow be kasira o ta fanibonw donda ra. Matigi Ala dimina kosebe. Musa fana jusu kasira. ¹¹ A ko Matigi Ala ma ko: «Mun na i ka i ta jonce jusu kasi tan? Mun koson i ma makari ne ra, fo i ka nin jama bee doni ta k'a la ne kan sa? ¹² Yala ne le ka nin mógow bee konota wa, walama ne le ka o woro wa? Mun na i ko ne ye o ta i ko denjenin lamobaga be a ta cogo min na, ka taga ni o ye fo o ta jamana ra, i ka jamana min layiri ta o bemaw ye? ¹³ Ne bena sogo soro min k'a di nin mógow bee ma? A fle, o be kasira ne da ra ko ne ye sogo di o ma o b'a domu! ¹⁴ Ne kelen koni te se nin mógow bee koron tuun. O doni ka gbiri ne ma. ¹⁵ Sani i ye nin tooro

la ne kan, ne be i daari, ko ni ne ko ka di i ye, i ye ne faga kunkelen, janko ne yere ja kana ne ta pani to ye.»

¹⁶ Ayiwa, Matigi Ala ka Musa jaabi ko: «I be Izirayeli cekoroba minw jate ko o ye jama cekorobaw ye, ani jama kuntigiw, olugu ce biwolonfla wele ka o lajen ne ja korɔ. Na ni o ye Nɔgonkunben fanibon* donda ra, o ye na lo ni i ye ne ja korɔ yi. ¹⁷ Ne bena jigi ka na kuma i fe o yorɔ ra. Nin min be i kan, ne bena o do don olugu fana ra; olugu bena i deme ka jama doni ta; i kelen tena o doni ta tuun. ¹⁸ A fo jama ye ko o ye o yere saninya sani sini ce; ko o bena sogo domu, sabu o kasira Matigi Ala toro korɔ, ko: <ɔn le bena sogo di an ma yan, an b'a domu sa? Misiran le tun ka di an na!> Ayiwa, Matigi Ala bena sogo di aw ma, aw b'a domu. ¹⁹ Nka aw tena a domu k'a dan tere kelen ma de, walama tere fla, walama tere looru, walama tere tan, walama tere mugan; ²⁰ aw bena a domu fo karo kelen le; k'a domu fo ka taga a bo aw nunwow fe, fo ka taga a logo bee bo aw ra pewu. Sabu Matigi Ala min be aw ce ra, aw ka ale le mafiyenya. Aw kasira a ja korɔ ko: <Mun koson an bora Misiran?> »

²¹ Musa ko Matigi Ala ma ko: «Ne be nin jama min ce ra, o ce waga keme wɔɔɔ (600 000). Ele ko i bena sogo di o ma o b'a domu fo karo kelen! ²² Hali ni an ka sagaw, ani baw, ani misiw bee le faga o ye, yala o bena o wasa wa? Walama ni an ka kogoji jegew bee mina o ye, yala o bena o wasa wa?»

²³ Matigi Ala ka Musa jaabi ko: «O tuma ne ta baraka le ka dogo wa? Ne ka min fo, ni o bena ke can ye, walama ni a tena ke can ye, i yere bena o ye sisan.»

Ala k'a ta baraka don cekoroba biwolonfla bee ra

²⁴ Ayiwa, Musa bora ka taga Matigi Ala ta kuma fo jama ye. A ka Izirayeli cekorobaw ce biwolonfla janawoloma, ka o lajen, ka o lolɔ ka fanibon saninman* lamini. ²⁵ Matigi Ala jigira sankaba jamijan ce ma, ka na kuma ni Musa ye. Nin min tun be Musa kan, a ka o do ta ka o don o cekoroba biwolonfla ra. Nin jigira o kan minke doron, o ka ke cirayakumaw fo ye; nka a danna o wagati doron ma.

²⁶ Ce fla tun be yi, kelen togo ye ko Elidadi, to kelen togo ye ko Medadi; olugu tun tora o ta sow konɔ. Nin jigira olugu fana kan, sabu o togow tun sebera ni tow ye, nka o tun ma taga fanibon saninman* korɔ. Olugu fana tun be cirayakumaw fora. ²⁷ Kanbelennin do borira ka taga a fo Musa ye, ko: «Elidadi ni Medadi be ciraya kera Izirayelimogow ce ra!» ²⁸ Ayiwa, Nuni dence Yosuwe, min tun ye Musa ta baaraden ye kabini a denmisenman, ale perenna, ko: «Ne matigice Musa, a fo ko o y'a dabra!» ²⁹ Musa k'a jaabi ko: «Nangboya le be aw ra ne koson wa? Ala m'a kera ko Matigi Ala ta mogow bee ye ke ciraw ye, Matigi Ala ye a ta Nin lajigi o bee kan.»

³⁰ O ko, Musa ni Izirayeli cekorobaw sekora ka taga o sigiyoro ra.

Ala ka woloninw lana

³¹ Ayiwa, Matigi Ala ka fɔno do fiye; o fɔno nana ni woloninw ye ka bo kogoji fan na, ka na o bon Izirayelimogow ta sigiyoro laminiw bee ra. Mogow tun be se ka tere kelen tagama ke ka taga dugu lamini bee ra, i tun be o konow sorɔ yi; o tun tonna jɔgon kan dugu ma k'a a se fo nongon* ja fla. ³² Mogow bora ka o konow mina o lon tere bee, ani o su bee, ani o dugusagbe tere bee. Mogow si tun te yi ni min ta tun ka dogo ni homeri† ja tan ye. O bee ka o konow sogo lala o ta yorow kere fe ka o ja. ³³ Ayiwa, ka sogo to o da ra, hali o m'a jimi ka ban folo, Matigi Ala dimina o korɔ kosebe; a ka banajuguba bla o ra. ³⁴ O ka o yoro togo la ko Kiburoti Hatava‡, sabu bana ka minw faga o ta sonjuguya koson, o ka olugu su don o yoro le ra.

³⁵ Izirayelimogow bora Kiburoti Hatava ka taga Haseroti; o tora Haseroti.

12

Mariyamu ni Haruna ka Musa dogoya

¹ Ayiwa, Mariyamu ni Haruna nana ke Musa korofɔ ye a ta Kusika muso ta ko koson; sabu Musa tun ka Kusika muso do furu. ² O k'a fo ko: «Yala Matigi Ala be kuma Musa doron le fe wa? Yala a te kuma anw fana fe wa?» Ayiwa, Matigi Ala ka o kuma men.

³ K'a sorɔ Musa tun ye mogow sabarininba le ye. A jɔgon mogow sabarinin tun te dugukolo ko kan.

⁴ O yoronin bee Matigi Ala k'a fo Musa ni Haruna ni Mariyamu ye ko: «Aw mogow saba bee ye bo ka na Nɔgonkunben fanibon* donda ra.» O saba bee bora ka na. ⁵ Matigi Ala jigira ka na sankaba jamijan na, ka na lo fanibon saninman donda ra. A ka Haruna

* **11:31** 11.31 Nɔgon ja kelen be se ka ben metere tarance le ma. † **11:32** 11.32 Homeri tun ye sumanikeminanba do ye min konɔ tun be litiri keme naani bo; a fanin gbiriya tun be kilo keme fla bo. ‡ **11:34** 11.34 Kiburoti Hatava korɔ ye ko: sonjuguya ta kaburu.

ni Mariyamu wele. O mogo fla bee gbarara. ⁶ A ko: «Aw ye ne ta kuma lamena ka na. Ni mogo do ka ke Matigi Ala ta cira ye aw ce ra, ne bena ne yere yira o tigi ra ni tagamasiyenw le ye; ne bena kuma a fe sikow le ra. ⁷ Nka ne ta jonce Musa ta te ten; ale ye kankelentigi le ye ne ta mogow bee ce ra. ⁸ Ne be kuma ni a ye da ni da, k'a gbeya a ye; ne te kuma korɔ dogo a ma. A be Matigi Ala cogo yere le ye a na ra. O ra, mun na aw ma siran ka ne ta jonce Musa dogoya?»

⁹ Matigi Ala dimina o korɔ kosebe. A bora o korɔ ka taga.

¹⁰ Sankaba bora fanibon saninman* kunna minke doron, farirabana do ka Mariyamu mina, k'a fari bee gbe pepepe. Haruna k'a na munu ka Mariyamu fle, a k'a ye ko o bana be a fari ra. ¹¹ Haruna ko Musa ma ko: «Ne matigice, sabari, i kana a to an ta jurumun hake ye ben an kan. Anw ka hakirintanyako le ke nin ye. ¹² I kana a to an balemamusu ye ke i ko den min sanin bora a bamuso konɔ ni a fari tarance torinin ye.»

¹³ Musa ka Matigi Ala daari ni kanba ye ko: «E, Ala, ne be i daari ko i ye a keneya.» ¹⁴ Matigi Ala ka Musa jaabi ko: «Ni a face le tun ka daji tu a na kan, yala a tun tena to ni o maroya ye fo tere wolonfla wa? Aw y'a labo dugu konɔ, k'a to a kelen na fo tere wolonfla; o ko, aw y'a to a ye na.» ¹⁵ O ka Mariyamu labo mogow ce ra, k'a bla a kelen na fo tere wolonfla. Jama ma wuri ka bo o yoro ra fo ka taga Mariyamu kosegi ka na.

¹⁶ O ko, Izirayelimogow bora Haseroti, ka taga sigi Paran kongokolon konɔ.

13

Mogo minw cira ka taga Kanaana jamana fle

(Sariya 1.19-33)

¹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ² «Ne ka layiri ta ko ne bena Kanaana jamana min di Izirayelimogow ma, mogo dow ci ka taga o jamana yaala. Kuntigi kelen kelen bo gbaw bee ra ka olugu ci.» ³ Musa ka o mogow ci ka bo Paran kongokolon yoro ra, ka kana ni Matigi Ala ta kuma ye. O bee tun ye Izirayeli kuntigi dow le ye.

⁴ O mogow togow ye nin ye:

Min bora Ruben ta gba ra, o tun ye Zakuri dence Samuha ye.

⁵ Min bora Simeyon ta gba ra, o tun ye Hori dence Safati ye.

⁶ Min bora Zuda ta gba ra, o tun ye Yefune dence Kalebu ye.

⁷ Min bora Isakari ta gba ra, o tun ye Yusufu dence Igali ye.

⁸ Min bora Efrayimu ta gba ra, o tun ye Nuni dence Hoze ye.

⁹ Min bora Boniyaminu ta gba ra, o tun ye Rafu dence Paliti ye.

¹⁰ Min bora Zabulon ta gba ra, o tun ye Sodi dence Gadiyeli ye.

¹¹ Min bora Yusufu dence Manase ta gba ra, o tun ye Susi dence Gadi ye.

¹² Min bora Dan ta gba ra, o tun ye Gemali dence Amiyeli ye.

¹³ Min bora Aseri ta gba ra, o tun ye Mikayilu dence Seturi ye.

¹⁴ Min bora Nefitali ta gba ra, o tun ye Wofisi dence Nabi ye.

¹⁵ Min bora Gadi ta gba ra, o tun ye Maki dence Geweli ye.

¹⁶ Musa ka mogo minw ci ka taga jamana yaala, olugu togow le ye nin ye. Musa ka Nuni dence Hoze togo la ko Yosuwe.

¹⁷ Musa ka o ci ko o ye taga Kanaana jamana yaala. A k'a fo o ye ko: «Aw ye teme woroduguyanfan na, ka yelen ka taga kuruyorow ra. ¹⁸ Aw ye taga jamana fle, k'a lon a be cogo min na, k'a lon ni a mogow baraka ka bon walama ni o baraka ka dogo, ni o ka ca walama ni o man ca. ¹⁹ Ka o ta jamana cogoya fle, k'a lon ni a ka di, walama ni a man di; k'a o ta duguw cogoya fle, ni o lamininin lo ni kogow ye walama ni o lamininin te. ²⁰ Aw ye dugukolo cogoya fle, ni a ka di walama ni a man di, ni yiriw b'a ra walama ni yiri t'a ra. Aw ye jija ka na ni jamana yiriden dow ye fana.»

O wagati tun ye rezen folow mowagati le ye.

²¹ O tagara ka taga jamana yaala, k'a ta Zini kongokolon yoro ra, ka taga se fo Rehobu, Hamati dugu donda ra. ²² O temena woroduguyanfan na ka taga se Heburon, Ahiman ni Sesayi ni Talimayi ta mogow, minw ye Anakikaw* ye, olugu tun be o yoro ra. Heburon dugu tun sigira ka san wolonfla ke, Sohan dugu ka sorɔ ka sigi Misiran jamana ra.

²³ O sera Esikoli ko yoro ra minke, o ka rezen yiriboro do tige ni a rezenmow ye; ce fla ka o dulon bere do ra k'a la o kan na. O ka Gerenadimow, ani toromow fana tige.

²⁴ O yoro togo lara ko Esikoli† ta ko, sabu Izirayelimogow ka rezenmo tizan kelen tige yi.

Ciradenw sekora ka na

* **13:22** 13.22 Anakikaw le konna ka sigi Kanaana jamana ra. Mogo belebele jamijan dow lo. † **13:24** 13.24 Esikoli korɔ ye ko: tizan.

²⁵ Ayiwa, o mōgow ka jamana yaala fō tere binaani; o kō, o sekora ka na. ²⁶ O nana minke, o tagara Musa ni Haruna ni Izirayeli jama bēe lajennin fe Kadēsi, Paran kongokolon kōnō. O ka min ye, o ka o lakari Musa ni Haruna ni Izirayeli jama bēe ye; o ka jamana yiridenw fana yira o ra. ²⁷ O ka o ta tagama dantige Musa ye, ko: «I ka an ci jamana min na, an sera yi. Can ra jamanajuman lo, nōnō ni li be woyo jamana min na. A yiriden dōw ye nin ye. ²⁸ Nka mōgo minw bē o jamana ra, olugu baraka ka bon. O ta duguw laminina ni kogow ye; o duguw ka bonbon fana. An ka Anaki ta mōgow fana ye yi. ²⁹ Amalekikaw bē jamana woroduguyanfan na, Hetikaw, ani Yebusikaw, ani Amōrikaw bē kuruyōrōw ra; Kanaanakaw bē kōgojida ra, ani Zuriden bada yōrōw ra.»

³⁰ Mōgow nana ke Musa jaraki ye minke, Kalebu k'a fō o ye ko o ye je. A ko: «An ye taga ben jamana kan k'a mina; an bēna se o ra, sigiya t'a ra!» ³¹ Nka minw tun tagara ni a ye, olugu ko: «An tē se ka nin mōgow kēre, sabu o baraka ka bon ni an ta ye.» ³² O ka jamana cogo lakari k'a juguya Izirayelimōgow ye. O ko: «Anw tagara nin jamana min yaala k'a yōrōw fē, o jamana bē mōgow domu le. An ka mōgo o mōgo ye, o bēe ye mōgo janjanw ye. ³³ An ka mōgo belebele jamijanw ye, Anaki ta mōgow, minw ta siya ye mōgojanw ye. Anw ka an yere ye o kōrō i ko tonw, olugu fana ka an ye o ja kōrō o cogo le ra.»

14

Izirayelimōgow murutira

¹ O lon su fe, Izirayeli jama bēe ka o kan kōrōta ka kasi ni kanba ye. ² O ka Musa ni Haruna jaraki; jama bēe k'a fō o ma ko: «E, hali an tun ye sa Misiran sa, walama kongokolon kōnō! ³ Mun le koson Matigi Ala bē tagara ni an ye nin jamana ra dē, k'a to o ye an faga ni kerekemuru ye? O bēna an musow ni an denw mina. Ni an sekora Misiran, o tena fisaya an ma wa?» ⁴ O k'a fō jōgon ye ko: «An ye mōgo dō panawoloma ka o ke an pamōgo ye, ka seko ka taga Misiran!»

⁵ Musa ni Haruna k'a ye ten minke, o ka o yere firi dugu ma, ka o ja biri dugu ma Izirayeli jama bēe lajennin ja kōrō. ⁶ Nuni dence Yosuwe ni Yefune dence Kalebu, olugu minw tun tagara jamana yaala fana, olugu dimina ka o ta deregew mina ka o faran. ⁷ O k'a fō Izirayeli jama bēe ye ko: «An donna jamana min kōnō k'a yaala, o jamana ka jū kosebe. ⁸ Ni a diyara Matigi Ala ye, a bēna taga an ladon o jamana ra, k'a di an ma; nōnō ni li be woyo o jamana ra. ⁹ Nka aw kana muruti Matigi Ala kama, aw ja kana tige nin jamana mōgow koson; sabu an bēna o bēe latunu ka bō yi. Kōrōsibaga tē olugu fē min be se ka o tanga, k'a sōrō Matigi Ala bē ni anw ye. O ra, aw kana siran o ja.»

¹⁰ O ka o fō minke, jama bēe lajennin wurira ko o bē o bon nin kabakuru ye. O wagati yere ra, Matigi Ala nōrō yirara Nōgonkunben fanibon* kunna Izirayelimōgow bēe ja na.

Musa ka Ala daari jama ye

¹¹ Matigi Ala k'a fō Musa ye ko: «Wagati juman le nin mōgow bēna ne mafiyenyari dabra dē? Ne ka kabakoba minw bēe ke o cē ra, wagati juman le o bēna o hakiri to o ra, ka la ne ra? ¹² Ne bēna banajuguw lase o ma, ka o halaki. Nka ne bēna ele Musa ta duruja ke siya dō ye, min ka bon, ani min baraka ka bon ni olugu ta ye.»

¹³ Musa ka Matigi Ala jaabi ko: «O tuma i ka nin mōgow labo Misiranka minw cē ra i ta sebagaya baraka ra, olugu bēna nin ko men. ¹⁴ Olugu fana bēna o ko fō yan jamana mōgow ye. K'a sōrō olugu k'a men ko ele Matigi Ala bē ni nin mōgow ye, ko i bē i yere yira o ra ja ni ja, ko i bē ke sankaba jamijan na tere fe, janko ka sira yira o ra, ko i bē ke tasumamana jamijan na su fe, ka bla o ja, ka taga. ¹⁵ Ayiwa, ni i ka na nin mōgow bēe faga yōronin kelen na tan, siya minw ka i ko men, olugu bēna a fō ko: ¹⁶ «Matigi Ala karira nin mōgow ye ko a bēna jamana min di o ma, a ma na se ka o ladon o jamana ra tuun. O koson a ka o bēe faga kongokolon kōnō.» ¹⁷ O ra, ne bē i daari Matigi Ala, ko i ye i ta sebagaya yira, i n'a fō i tun k'a fō cogo min na, ko: ¹⁸ «Matigi Ala tē dimi jōona; a ta numanya ka bon. A bē terenbariya ni hakekow yafa mōgow ma. Nka a tē kojugukebaga jarakibari to. A bē faw ta hakew bō o denw na, fō ka taga se o ta duruja sabanan ni a naaninan ma.» ¹⁹ O koson, Matigi Ala, i ta numanyaba koson, nin mōgow ta terenbariya yafa o ma, i n'a fō i yafara o ma cogo min na kabini an bōra Misiran fō ka na se yan.»

²⁰ Matigi Ala ko: «Ne bē yafa o ma ka kapa ni i ta kuma ye. ²¹ Nka ne bē kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, ani i n'a fō ne Matigi Ala ta bonya ka dugukolo yōrō bēe fa, ²² nin mōgo minw ka ne ta nōrō ye, ani ne ka kabako minw ke Misiran, ani kongokolon kōnō, o minw sigiyara ne ra ka se fō sipaga tan, minw ma sōn ka ne lamēn, ²³ o si ja tena nin jamana ye, ne tun ka jamana min layiri ta o bēmaw ye; min o min ka ne mafiyenya, o si tena o jamana ye. ²⁴ Nka i n'a fō ne ta baarden Kalebu ta

miiirya ni tow ta ma ke kelen ye, ani i n'a fo a ka ne ta sira tagama ni a jusukun bee ye, o koson a tagara o jamana min yaala, ne bena a ladon o jamana ra; o jamana bena ke a ta durujaw ta ye. ²⁵ Ayiwa, Amalekikaw, ani Kanaanakaw siginin be dingakonoyoro ra. Sini aw ye seko ka taga kongokolon konon tuun, Kogojiwulen fan na.»

Izirayelimogow ta kojugu hake bena bo o ra

²⁶ Matigi Ala k'a fo Musa ni Haruna ye tuun ko: ²⁷ «Nin mogojuguw bena ne mafiyenyari dabra wagati juman le? Sabu Izirayelimogow be mafiyenyakan minw fora, ne ka o mafiyenyakan men. ²⁸ O koson, a fo o ye ko Matigi Ala ko: «Ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, ko ne toro ka kuma min men aw fe, ne bena o le ke aw ra. ²⁹ O tun ka aw minw bee jate, aw minw ka san mugan soron, ani minw temena o kan, aw minw ka ne mafiyenya, aw bee bena benben ka sa kongokolon konon. ³⁰ Ne tun karira ko ne bena aw sigi jamana min na, aw si tena don o jamana ra, fo Yefune dence Kalebu, ani Nuni dence Yosuwe. ³¹ Aw tun ko mogow bena aw den minw mina, ne bena olugu le ladon o jamana konon; aw banna o jamana min na, olugu le bena taga o diyabo. ³² Nka aw yere koni, aw bena benben ka sa kongokolon konon yan. ³³ Aw denw bena beganw gben kongokolon konon yan fo san binaani; aw ta terenbariyaw hake bena bo olugu ra, fo ka taga a to aw bee ye benben ka sa kongokolon konon. ³⁴ Aw ka tere binaani le ke ka jamana yaala; aw ta terenbariyaw hake bena bo aw ra fo san binaani fana. Tere kelen kelen bee be ke san kelen ye. Ni o kera, fen min togo ye ko ka ban ne ta ma, aw bena o silon.

³⁵ « «Ne Matigi Ala, ne kumana; sigiya t'a ra, ne bena nin kow ke nin mogojuguw ra, sabu o benna kelen ma ka wuri ne kama. O bee bena benben nin kongokolon konon yan ka sa.» »

³⁶ Ayiwa, a kera ten, Musa tun ka mogow minw ci ka taga jamana yaala, o mogow ra minw tun sekora ka na jamana cogo lakari k'a juguya ka o kibaroyugu janjan, k'a to mogow ka Musa mafiyenya, ³⁷ o mogow minw tun ka jamana ta ko lakari k'a juguya, olugu barara ka sa yoronin kelen na Matigi Ala na koron. ³⁸ O mogow minw bee tun tagara jamana yaala, o mogow ra, Nuni dence Yosuwe, ani Yefune dence Kalebu doron le ma sa.

Izirayelimogow ka sira ta o yere ma
(Sariya 1.41-46)

³⁹ Ayiwa, Musa ka o kow lakari Izirayelimogow bee ye minke, o jusu kasira kosebe. ⁴⁰ O dugusagbe sogomada jooona fe, o wurira ka ke yelen ye ka taga kuruyorow fan na. O ko: «An ka jurumun ke; Matigi Ala ka yoro min layiri ta an ye, sisan an b'a fe ka taga yi.»

⁴¹ Musa ko o ma ko: «Mun koson aw be Matigi Ala ta kuma soson? Nin ko tena na. ⁴² Aw kana taga, sabu Matigi Ala te ni aw ye. Aw juguw bena aw kere ka se aw ra; ⁴³ sabu Amalekikaw ni Kanaanakaw bena lo aw na, ka aw kere, ka aw faga ni kerekemuru ye. Matigi Ala tena ke ni aw ye, sabu aw banna Matigi Ala ra.»

⁴⁴ O bee n'a ta, Izirayelimogow ka o kun gbeleya ka ke yelen ye ka taga kuruyorow ra. Nka Matigi Ala ta jenogonyo kesu* ma bo a sigiyoro ra, Musa fana ma bo a sigiyoro ra. ⁴⁵ Amalekikaw ni Kanaanaka minw siginin be o kuruyorow ra, olugu nana ben o kan, ka o gben ka taga fo Horima.

15

Siman sarakaw ni rezenji sarakaw

¹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ² «Kuma Izirayelimogow fe, k'a fo o ye ko ne bena jamana min di aw ma, k'a ke aw sigiyoro ye, ni aw nana taga don o jamana ra, ³ ni aw ko aw be saraka do jeni tasuma ra Matigi Ala ye, min kasa ka di Matigi Ala ye, misi, walama saga, walama ba, ni a kera saraka jenita* le ye, walama dajurudafa saraka, walama diyanya saraka, walama ni aw b'a bo aw ta panagbe do le wagati ra, ⁴ mogow min be o saraka bo, o tigi ka kan ka mugu tentennin kilo saba nooni ni turu litiri kelen ni tarance ye, ka o ke siman saraka* ye ka o fara o saraka kan. ⁵ Ni a be sagaden le ke saraka jenita ye walama ninsondiya saraka ye, a ka kan ka rezenji litiri kelen ni tarance ke rezenji saraka* ye, ka o fara o saraka bee kan. ⁶ Ni a ta saraka ye sagajigi le ye, a ye mugu tentennin kilo wooron nooni ni turu litiri fla ye, ka o ke siman saraka ye ka o fara a kan, ⁷ ka rezenji litiri fla ke rezenji saraka ye, ka o fana fara a kan. O be ke saraka ye, min kasa ka di ne Matigi Ala ye.

⁸ «Ni aw be misiden ceman do le di k'a ke saraka jenita ye, walama dajurudafa saraka ye, walama ninsondiya saraka* ye, ⁹ aw ye mugu tentennin kilo kononton nooni ni turu litiri saba ye, ka o ke siman saraka ye ka o fara o misiden kan, ¹⁰ ka rezenji litiri saba

ke rezenji saraka ye, ka o fana fara a kan. Saraka jeninin lo tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye.

¹¹ «Misitoran bee, ani sagajigi bee, ani sagaden bee, ani baden bee ta saraka be laben nin cogo le ra. ¹² Ni aw ta sarakaw ka ke da o da ye, aw ka kan ka o bee kelen kelen ta siman saraka ni o ta rezenji saraka bo danna ka o fara a kan. ¹³ Izirayeli jamanaden bee ka kan k'a ke nin cogo le ra, ni a b'a fe ka saraka jeni tasuma ra, k'a ke saraka ye min kasa ka di Matigi Ala ye. ¹⁴ Lonan minw fana be aw ce ra, ni teme bagaw lo, walama ni o siginin lo aw fe kabini wagatijan, ni o do b'a fe ka saraka jeni tasuma ra, saraka min kasa ka di ne Matigi Ala ye, olugu fana ka kan k'a ke aw ta kecogo le ra. ¹⁵ Jama bee ka kan ka tagama nin cifonin kelen le kan, aw ni lonan minw bee siginin be aw fe. Nin ye cifonin wuribari le ye aw ta durujaw bee fe. Aw ni lonanw bee ta ye kelen ye Matigi Ala na korɔ. ¹⁶ O sariya kelen ni o kolatigenin kelen le be aw bee kan, aw ni lonan minw siginin be aw fe.»

Burukun folo saraka

¹⁷ Matigi Ala kumana Musa fe tuun, ko: ¹⁸ «Kuma Izirayelimogow fe k'a fo o ye ko ne be tagara ni aw ye jamana min na, ni aw sera o jamana ra tuma min na, ¹⁹ ni aw nana ke o jamana siman domu ye wagati min na, aw ye o siman do di Matigi Ala ma saraka ye. ²⁰ Ni aw nana aw ta mugu folo noonni ko aw b'a ke buru ye, aw ye burukun folo di ne ma saraka ye, i n'a fo ni aw ka siman gbasi, aw be siman folo di ne ma saraka ye cogo min na. ²¹ Aw ta duruja nataw bee ra, ni aw nana aw ta mugu folo noonni, aw ka kan ka o saraka bo k'a di Matigi Ala ma.»

Kolonbariya ta jurumun yafa saraka

²² «Ayiwa, ne Matigi Ala ka kuma minw bee fo Musa ye, ni aw do firira ka ko do ke min ma ben ni o kumaw ye, ²³ ne ka o kuma minw bee fo Musa ye, ko a ye a lase aw ma, k'a ta o kumaw fowagati ra, ani wagati nataw bee ra, ²⁴ ni aw do firira ka ko do ke min ma ben ni o kumaw ye, k'a sorɔ jama fana ma bo a kala ma, o tuma jama bee lajennin ka kan ka misitoran kapaman kelen ke saraka jenita* ye, saraka min kasa ka di Matigi Ala ye, k'a siman saraka* ni a rezenji saraka* fara a kan, i n'a fo a latigera cogo min na, ka bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka* ye. ²⁵ Sarakalasebaga be jama bee lajennin ta jurumun kafari a ye. Ni o kera, Ala be yafa o ma, sabu o tun m'a lawuri a kama; o fana nana saraka jeni Matigi Ala ye o ta hake koson, ka jurumunyafa saraka fana bo. ²⁶ Izirayeli jama bee, ani lonan minw be o fe, Ala bena yafa o bee ma, sabu jama bee le firira.

²⁷ «Nka ni a kera ko mogɔ kelen doron le firira ka jurumun ke, o tigi ka kan ka na ni badennin musoman kelen ye, min ka san kelen bo, ka o ke jurumunyafa saraka ye. ²⁸ Mogɔ min firira ka jurumun ke k'a sorɔ a ma a lawuri a kama, sarakalasebaga be o tigi ta jurumun kafari a ye Matigi Ala na korɔ. Ni a ta jurumun kafarira, Ala be yafa a ma. ²⁹ Ni mogɔ o mogɔ ko kojugu do ke k'a sorɔ a m'a lawuri a kama, o sariya kelen le bena ke bee kan, Izirayeliden fara lonan kan.

³⁰ «Nka ni mogɔ o mogɔ k'a lawuri a kama ka kojugu do ke, ni a kera jamanaden do le ye walama lonan, o tigi ka Matigi Ala togo le cen. O tigi ka kan ka faran ka bo Izirayeli ta jamanadenw na; ³¹ sabu a ka Matigi Ala ta kuma le mafiyenya, ka ban a kumakan ma. O tigi ka kan ka faran ka bo a ta mogow ce ra; a ta terenbariya hake be ben a yere kan.»

Nenekirilon ta sariya cenko

³² Ayiwa, ka Izirayelimogow to kongokolon konɔ, lon do o ka ce do sorɔ a be logo jinina Nenekirilon* na. ³³ Minw tun k'a ye a be logo jinina, olugu k'a mina ka taga ni a ye Musa ni Haruna ni jama na korɔ. ³⁴ O k'a mina k'a datugu, sabu min tun bena ke a ra, o tun ma latige folo. ³⁵ Ayiwa, Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Nin ce ka kan ka faga. Jama bee lajennin ka kan ka taga a bon ni kabakuru ye dugu ko fe.» ³⁶ Jama bora ni o ce ye dugu ko fe, ka taga a bon k'a faga, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

Deregew ta tagamasiyenw

³⁷ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: ³⁸ «Kuma Izirayelimogow fe, k'a fo o ye ko aw ni aw ta duruja nataw bee, wagati bee, aw ka kan ka dakun dow ke aw ta deregebaw ra, ka jese bulamanw don o dakunw bee ra. ³⁹ Ni o kera, aw bena o jese bulamanw fe, ka aw hakiri to Matigi Ala kumakanw bee ra, ka o sira tagama; aw tena Matigi Ala kan bla ka taga aw yere jusukun diyanyakow, ani aw na diyanyakow no fe. ⁴⁰ Ni o kera, aw bena aw hakiri to ne kumakanw bee ra, k'a sira tagama, ka saninya ka ke Matigi Ala ta ye.

⁴¹ Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala, min ka aw labo Misiran jamana ra, ka ke aw ta Ala ye. Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.»

16

Kore ni a nofemogow murutira Musa kama

¹ Levi ta mogow do tun be yi, min togow tun ye ko Kore. A face togow ye ko Isari; Kehatika tun lo. Lon do, Kore le murutira, ale ni Eliyabu dencew, minw ye Datan ni Abiramu ye, ani Peleti dence Jni; o ce saba bee tun ye Ruben ta mogow le ye. ² O wurira Musa kama, olugu ni Izirayeli ce keme fla ni ce bilooru; o bee tun ye jama namogow ye, ani jama ta kopanabobagaw, jama tun be mogow minw jate kosebe. ³ O tagara lajen Musa ni Haruna kama, k'a fo o ye ko: «Aw ka aw ta teme a dan kan! Nin jama bee saninyanin lo; o bee saninyanin lo. Matigi Ala fana be ni o ye. Mun koson aw le be wuri ka aw yere bla Matigi Ala ta mogow kunna?»

⁴ Musa ka o men minke, a k'a ja biri dugu ma. ⁵ A k'a fo Kore ni a nofemogow bee ye ko: «Sini sogoma, mogow min ye Matigi Ala ta ye, ani mogow min saninyanin lo, Matigi Ala yere bena o tigi yira; a bena o tigi le gbara a yere ra. Ni a nana mogow min panawoloma, a bena o tigi le gbara a yere ra. ⁶ Ayiwa, ele Kore, i ni i nofemogow, aw ka kan ka min ke, o ye nin ye: a ye wusunandaga dow ta. ⁷ Sini, aw ye tasuma ke o ra, ka wusunan don Matigi Ala ja korow. Ni Matigi Ala ka mogow min panawoloma, o tuma o tigi le saninyara; sabu aw Levi ta mogow, aw le ka aw ta ko teme a dan kan!»

⁸ Musa k'a fo Kore ye tuun ko: «Aw Levi ta mogow, aw ye nin lamem! ⁹ Izirayeli ta Ala ka aw bo Izirayelimogow tow ra ka aw gbara a yere ra, k'a to aw ye baara ke Matigi Ala ta fanibon saninman* konow, ka lo jama ja fe ka baara ke o no ra, o belen ma aw wasa wa? ¹⁰ Matigi Ala sonna k'a to ele ni i balemaw, Levi ta mogow tow bee ye gbara ale ra; nka sisan aw b'a fe ka sarakalasebagaya fana ke. ¹¹ Ele ni i nofemogow jenna ka muruti Matigi Ala le kama! Ni o te Haruna ye jontigi le ye, ka na a fo ko aw be a mafiyenya?»

¹² Musa ka mogow do ci ka taga Eliyabu dencew, Datan ni Abiramu wele. O ko: «Anw te taga yi.» ¹³ O ko: «Nono ni li be woyora jamana min na, i ka an labo o jamana ra, ka na an faga kongokolon konow yan minke, o belen ma i wasa wa? Sisan i b'a fe ka i ta fanga sigi an kunna tuun wa? ¹⁴ Nono ni li be woyojamana min na, i koni ma taga ni an ye o jamana le ra fiyewu; i fana ma forow ni rezensunw le di an ma. O tuma ele b'a bisigi ko nin mogow jaw cinin lo wa? An koni te taga yi fiyewu.»

¹⁵ Musa dimina kosebe. A ko Matigi Ala ma ko: «I kana son o ta saraka ma; hali fali gbansan, ne m'a mina o fe, ne fana ma kojugu ke o si ra.»

¹⁶ Ayiwa, Musa k'a fo Kore ye ko: «Ele ni i nofemogow bee ye na Matigi Ala ja korow sini; ele ni olugu, ani Haruna. ¹⁷ Bee ye a ta wusunandaga ta ka wusunan ke a konow, ka na ni a ye Matigi Ala ja korow. A bee be ke wusunandaga keme fla ni wusunandaga bilooru. Ele ni Haruna fana ye na ni aw ta wusunandagaw ye.»

¹⁸ O bee ka o ta wusunandagaw ta ka tasuma ke a ra, ka wusunan ke a ra, ka lo ni Musa ni Haruna ye Nogonkunben fanibon* donda ra. ¹⁹ Kore tun ka jama bee lajen Musa ni Haruna kama Nogonkunben fanibon donda ra. Matigi Ala ta noow yirara jama bee lajennin ja na. ²⁰ Matigi Ala kumana Musa ni Haruna fe, ko: ²¹ «Aw ye aw yere mabow nin jama ra, k'a to ne ye o bee halaki ka ban yorowin kelen na.»

²² Musa ni Haruna ka o ja biri dugu ma ka Ala daari, ko: «E, Ala, ele Ala min ye adamaden bee nin tigi ye, o tuma i be dimi jama bee lajennin korow k'a sorow ce kelen dorow le ka kojugu ke wa?»

²³ Matigi Ala ka Musa jaabi ko: ²⁴ «A fo jama ye ko o ye o yere mabow Kore ni Datan ni Abiramu ta fanibonw na.»

²⁵ Musa wurira ka taga Datan ni Abiramu fe; Izirayeli cekorobaw tugura a ko. ²⁶ A kumana jama fe, k'a fo o ye ko: «Aw ye aw yere mabow nin mogowjuguw ta fanibonw na. Aw kana maga o borofenw si ra, ni o te, aw fana bena halaki ni o ye o ta jurumunw koson.» ²⁷ Jama ka o yere mabow Kore ni Datan ni Abiramu ta fanibonw na. O y'a sorow Datan ni Abiramu tun borow ka na lo o ta fanibonw donda ra, o ni o ta musow ni o ta denw ni o mamadenw. ²⁸ Musa ko: «Nin le bena a to aw be a lon ko Matigi Ala le ka ne ci ka na nin kow bee ke, ko ne te o kera ne yere ma. ²⁹ Ayiwa, ni nin mogow sara adamaden tow sacogow ra, ka sa i n'a fo bee be sa cogow min na, o tuma Matigi Ala ma ne ci. ³⁰ Nka ni Matigi Ala ka kokura ke, ko min ma deri ka ke, ni dugukolo dayelera ka nin mogow ni o borofenw bee kunu, ka o panaman lataga lahara, o tuma aw bena a lon ko nin mogow ka Matigi Ala dogoya le.»

³¹ Musa ka o kumaw bee fo ka ban minke dorow, dugukolo cira Datan ni Abiramu senw korow. ³² Dugukolo dayelera ka o kunu, o ni o ta somogow bee, ani Kore ni a ta

mogow bee, ani o borofenw bee. ³³ O panaman tagara lahara, o ni o borofenw bee. Dugukolo datugura o da ra. O halakira ka tunu ka bo Izirayeli jama ce ra. ³⁴ O kulekanw fe, Izirayelimogow to minw tun be o korow, olugu bee borira, ka ke kule ci ye, ko: «E, dugukolo kana na anw fana kunu!»

³⁵ Ce keme fla ni bilooru minw tun be wusunan donna, tasuma do bora Matigi Ala fe, ka olugu bee jeni.

17

Kore no femogow ta wusunandagaw

¹ Ayiwa, Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ² «A fo sarakalasebaga Haruna dence Elehazari ye, ko a ye wusunandagaw bo tasuma ra, sabu fen saninyaninw lo; a ye taga o takamiw bon yorjan. ³ Nin mogow ka jurumun le ke, ka o nin to a ra; aw ye o ta wusunandagaw gbasi k'a ke nege falafala do ye ka o la sarakajenifen* kunna; sabu o nana ni o wusunandagaw ye Matigi Ala na korow minke, o wusunandagaw saninyara. O ye ke hakirijigifen ye Izirayelimogow fe ka o lasomi.» ⁴ Ayiwa, sarakalasebaga Elehazari ka o mogow jenininw ta wusunandaga siranegeramanw ce; o ka o gbasi ka o la sarakajenifen kan, ⁵ O tun kera janko ka Izirayelimogow hakiri jigi ko mogow si man kan ka wusunan don Matigi Ala na korow, ni a tigi ma ke Haruna ta duruja do ye; ni mogow o mogow ka o ke, o tigi be ke i ko Kore ni a no femogow kera cogo min na. Matigi Ala tun konna ka o kuma fo Musa ye ko a ye o lasomi.

Izirayelimogow ka Musa ni Haruna mafiyenya tuun

⁶ Ayiwa, o lon dugusagbe, Izirayeli jama bee lajennin dimina, ka ke Musa ni Haruna jaraki ye tuun. O ko: «A fle, aw le ka Matigi Ala ta mogow faga!» ⁷ Nka jama nana lajen Musa ni Haruna kama minke, o ka o na munu Nogonkunben fanibon* fan na k'a ye ko sankaba barara k'a datugu; Matigi Ala ta norow yirara. ⁸ Musa ni Haruna tagara Nogonkunben fanibon na fe. ⁹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ¹⁰ «Aw ye bo nin jama ce ra, k'a to ne ye o bee halaki yoronin kelen.» Musa ni Haruna ka o na biri dugu ma. ¹¹ Musa k'a fo Haruna ye ko: «Wusunandaga ta, ka sarakajenifen* ta tasuma do ke a ra, ka wusunan ke a ra, ka teliya ka taga jama ce ra, ka taga o ta jurumun kafari o ye; sabu Matigi Ala ta dimi wurira, fagari daminana ka ban.» ¹² Musa k'a fo cogo min na, Haruna k'a ke ten; a borira ka taga jama ce ra; o y'a sorow fagari tun daminana mogow ce ra ka ban. Haruna ka wusunan don ka o ta jurumun kafari. ¹³ A lora mogow panamanw ni suw ce; fagari lalora. ¹⁴ Nka bana tun ka mogow waga tan ni naani ni mogow keme wolonfla (14 700) le faga; minw sara Kore ta ko koson, olugu ma jate o ra.

¹⁵ O ko, Haruna sekora ka taga Musa fe Nogonkunben fanibon donda ra; bana tun lalora.

Haruna ta bere

¹⁶ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ¹⁷ «A fo Izirayelimogow ye ko o ta jamakuruw ta kuntigiw bee ye na ni bere kelen kelen ye; a bee lajennin bena ke bere tan ni fla. I be kuntigi bee togo sebe a ta bere kan. ¹⁸ I be Haruna togo sebe Levi ta mogow ta bere kan; sabu kuntigi bee ni a ta bere lo. ¹⁹ I be taga o berew bla Nogonkunben fanibon* konow, jennogonya kesu* na fe, ne be deri ka kuma ni aw ye yorow min na. ²⁰ Ni mogow min ta bere nugura ka flaburu bo, o tigi le ye ne ta mogow panawolomanin ye. Ni o kera, Izirayelimogow be aw jarakira ni kuma minw ye, o kumaw bee bena ban ne na korow.»

²¹ Musa ka o kuma fo Izirayelimogow ye. O ta kuntigiw bee nana bere kelen kelen di a ma. Jamakuru bee kelen kelen ta kuntigi nana ni bere kelen ye; a kera bere tan ni fla. Haruna ta bere fana tun b'a ra. ²² Musa ka berew bla Matigi Ala na korow fanibon saninman* konow, jennogonya kesu be yorow min na.

²³ O dugusagbe, Musa tagara don fanibon saninman konow, jennogonya kesu yorow ra. A k'a ye ko Haruna ta bere min tun ye Levi ta gba ta ye, o nugura ka flaburuw ni fiyerenw bo, ka den fo k'a yiridenw mo. ²⁴ Musa ka berew bee ce Matigi Ala na korow, ka taga ni o ye Izirayelimogow fe. O bee k'a ye; o bee ka o ta berew mina.

²⁵ Matigi Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «Seko ni Haruna ta bere ye, k'a taga a bla jennogonya kesu na fe. Mogow minw be muruti ka ban ne ta kuma ma, a ye mara ka ke tagamasiyen ye olugu koson; janko o ta mafiyenyananw ye ban ka bo ne na korow, ne kana na o faga.»

²⁶ Musa k'a ke ten. Matigi Ala tun ka kuma min fo a ye, a ka o ke.

²⁷ Izirayelimogow k'a fo Musa ye ko: «Anw komi bena sa le! Anw ta banna le! An bee le ta banna! ²⁸ Ni an min o min ka gbara Matigi Ala ta fanibon saninman na doron, o tigi be sa. O tuma an bee le bena sa ka ban wa?»

18

Sarakalasebagaw ni Levi ta mōgow ta baara

¹ Matigi Ala k'a fō Haruna ye ko: «Ni terenbariya min o min kera yōrō saninman* kono, o hake be ele ni i dencew, ani aw ta somogow le kan. Nka ni terenbariya min kera aw ta sarakalasebagaya baara ra, o hake be ele ni i dencew dōron le kan. ² I balema minw ye i bemace Levi ta mōgow ye, olugu gbara i yere ra; janko wagati min i ni i dencew be fanibon saninman* ja fe, jenogonya kesu* yōrō ra, olugu ye fara i kan ka i deme. ³ Ni i ka baara min yira o ra, o bena o le ke; o bena fanibon saninman ta baaraw be ke. Nka o man kan ka maga yōrō saninman ta minanw na, walama sarakajenifen* na, ni o te, aw bena sa, olugu ni aw be. ⁴ O bena fara i kan, ka o janto Nōgonkunben fanibon* na, k'a baaraw be ke. Mōgo were man kan ka gbara aw ra. ⁵ Aw yere le ka kan ka aw janto yōrō saninman ni sarakajenifen na, janko ne ta dimi kana se Izirayelimogow ma tuun.

⁶ «Ne ka aw balemaw, Levi ta mōgow janawoloma ka bō Izirayelimogow tōw ra; o blara danna Matigi Ala ye, ka o di aw ma, janko o ye Nōgonkunben fanibon ta baaraw ke. ⁷ Nka ele ni i dencew dōron le ka kan ke sarakalasebagaw ye; fen o fen be ke sarakajenifen kan, walama yōrō saninmanba* kono, boncetigefani kō fe, aw le ka kan ka o ke. Ne ka sarakalasebagaya baara di aw le ma. Ni mōgo were ka gbara yōrō saninman na, o tigi ka kan ka faga.»

Saraka minw dira sarakalasebagaw ma

⁸ Matigi Ala k'a fō Haruna ye tuun ko: «Saraka minw be di ne ma, ne yere le ka i sigi ko i ye i janto o sarakaw ra. Izirayelimogow be saraka saninman minw di ne ma, ne be o di i ni i dencew ma, ka o ke aw ninyōrō ye. O ye sariya wuribari le ye. ⁹ Saraka saninyaninba minw ma jeni tasuma ra, o bena ke i ta ye: siman sarakaw*, ani jurumunyafa sarakaw*, ani hake yafa sarakaw*, o bena o sarakaw minw bō ne ye, o saraka saninyaninbaw bena ke ele ni i dencew ta ye. ¹⁰ Aw ye o fenw domu yōrō saninyanin na. Cedenw be se k'a domu; aw ka kan k'a jate fen saninyanin le ye. ¹¹ Fen minw fana bena ke i ta ye, o ye nin ye: ni Izirayelimogow ka fen o fen korōta san fe k'a fifa, k'a di ne ma saraka ye, ne be o di i ni i dencew ni i denmusow ma. O bena ke sariya wuribari le ye. I ta sokonmogow min o min saninyanin lo, o be se k'a domu. ¹² Izirayelimogow be simankura kun fōlo minw di Matigi Ala ma, ne be o fana di i ma: turu be ra pumanman, ani rezenjikura be ra pumanman, ani simankise be ra pumanman. ¹³ O bena na ni o ta dugukolo siman fōlo min ye ka na a di Matigi Ala ma, o bena ke i ta ye. I ta sokonmogow min o min saninyanin lo, o tigi be se ka o domu. ¹⁴ Ni mōgo k'a boro bō a borofen min o min kan pewu, k'a di Matigi Ala ma Izirayeli jamana ra, o fen be ke ele ta ye. ¹⁵ Ni fenpanaman o fenpanaman den fōlo ceman dira Matigi Ala ma, ni a kera mōgo le ye walama began, o fana be ke i ta ye. Nka o ka kan ka mōgow dence fōlow kunmabō, ka began saninyabariw fana den fōlow kunmabō. ¹⁶ Ni o ka karo kelen sōrō, i be o kunmabō. I yere be warida min yira, o be kunmabō ni o le ye. O be ke warigbe looru ye, ka kapa ni yōrō saninman* ta jate ye. Yōrō saninman ta jate ra, o warigbe be ben gera mugan le ma*.

¹⁷ «Nka i man kan k'a to o ye misi, walama saga, walama ba den fōlo kunmabō; sabu fen saninyaninw lo. I ka kan ka o faga ka o jori ke sarakajenifen kan, ka o turu jeni, k'a ke saraka jeninin ye tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye. ¹⁸ O sogo be ke i ta ye, i n'a fō began disi ni a kininboroyanfan woto min fifara k'a di Ala ma, o ye i ta ye cogo min na.

¹⁹ «Izirayelimogow be saraka saninman min o min korōta san fe k'a di Matigi Ala ma, ne be o be di i ni i dencew ni i denmusow ma, ka o ke sariya wuribari ye. O ye jenogonya wuribari le ye, min te yelema Matigi Ala ja korō, ele ni i ta duruja koson.»

²⁰ Matigi Ala k'a fō Haruna ye tuun ko: «Ele tena dugukolo dō sōrō Izirayelimogow ta jamana ra; i tena ninyōrō sōrō o ce ra. Ne yere le ye ele ninyōrō ni i ta sōrōta ye Izirayelimogow ce ra.»

Yaga ye Levi ta mōgow ta ye

²¹ Matigi Ala k'a fō tuun ko: «Ne be Izirayelimogow ta yagaw be di Levi ta mōgow ma o ta baara koson, o be baara min ke Nōgonkunben fanibon* kono.

²² «Izirayelimogow man kan ka gbara Nōgonkunben fanibon na tuun, janko o kana na jurumun dō lase o yere ma, ka sa o koson. ²³ Levi ta mōgow le bena Nōgonkunben fanibon ta baaraw ke. Ni jurumun min o min ka ke o yōrō ra, o hake be olugu le kan.

* **18:16** 18.16 Heburukan na a sebera ko sikele ye gera mugan. Sikele ye garamu tan ni fla ye, gera ye garamu tarance.

O bena ke sariya wuribari le ye o ta duruja nataw bɛɛ fɛ. Levi ta mɔgɔw tena dugukolo si sɔrɔ Izirayelimɔgɔw cɛ ra. ²⁴ Izirayelimɔgɔw bɛna yaga minw korɔta san fɛ k'a di Matigi Ala ma saraka ye, ne bɛ o le di Levi ta mɔgɔw ma. O kosɔn ne k'a fɔ o ye ko o tena dugukolo si sɔrɔ Izirayelimɔgɔw cɛ ra.»

Levi ta mɔgɔw ta yaga

²⁵ Matigi Ala kumana Musa fɛ, ko: ²⁶ «Kuma Levi ta mɔgɔw fɛ, k'a fɔ o ye ko: <Ne bɛ Izirayelimɔgɔw ta yaga minw di aw ma, ni o nana o di aw ma, aw ka kan ka dɔ bɔ o ra ka o di Matigi Ala ma, ka o yaga ta yaga fana bɔ. ²⁷ O yaga bɛna jate i n'a fɔ Izirayelimɔgɔ tɔw bɛ min bɔ o ta simankura ra, walama o ta rezenjikura ra k'a di ne ma. ²⁸ O cogo ra, ni aw ka yaga o yaga sɔrɔ Izirayelimɔgɔw fɛ, aw fana ka kan ka dɔ bɔ o ra ka o di Matigi Ala ma. Aw bɛ min bɔ k'a di Matigi Ala ma, aw bɛna o di sarakalasebaga Haruna le ma. ²⁹ Ni fɛn o fɛn dira aw ma, aw ka kan ka dɔ bɔ o bɛɛ ra ka o kɛ Matigi Ala ta ye. Aw ye a bɛɛ ra pumanman ni a saninman le bla danna Matigi Ala ye.>

³⁰ «A fɔ Levi ta mɔgɔw ye fana ko: <Ni aw ka o sarakaw bɛɛ ra pumanman bɔ, min tora o kɔ, o bɛna jate Levi ta mɔgɔw fɛ i n'a fɔ Izirayelimɔgɔw ta siman gbasin min tora, walama o ta rezenji min tora o fɛ rezenforogidinga kɔnɔ, yaga bonin kɔ. ³¹ Aw ni aw ta somɔgɔw bɛna o domu aw diyanyayɔrɔ dɔ ra. Aw bɛ baara min kɛ Nɔgɔnkunben fanibon* kɔnɔ, o baara sara lo. ³² Jurumun si hake tena kɛ aw kan o ra; sabu aw ka o saraka yɔrɔ bɛɛ ra pumanman bɔ ka o di Matigi Ala ma ka ban. O ra, aw tena Izirayelimɔgɔw ta saraka saninmanw cɛn, o ra aw fana tena sa o kosɔn.> »

19

Saninyari ji

¹ Matigi Ala kumana Musa ni Haruna fɛ, ko: ² «Ne Matigi Ala, ne ka sariya min sigi, o sariya dɔ ye nin ye: A fɔ Izirayelimɔgɔw ye ko o ye na ni misi wulenman kelen ye, nɔ tɛ min na, fiyen si tɛ min fari ra, ani min ma sɛnɛ kɛ folɔ. ³ Aw bɛ na o di sarakalasebaga Elehazari ma. Ale b'a to o ye a labɔ dugu kɔnɔ, ka taga a kannatige a na na. ⁴ Sarakalasebaga Elehazari b'a borokanden su misi jori ra, ka o seriseri sijnaga wolonfla Nɔgɔnkunben fanibon* nafeyɔrɔ kan. ⁵ O bɛ misi bɛɛ jeni sarakalasebaga yere na na: a gbolo, ani a sogo, ani a jori, ani a bo. ⁶ Sarakalasebaga bɛ sediriyiri ni izopeyiri ni jese wulenman dɔ ta, ka o firi misi jenitasuma ra. ⁷ O kɔ, sarakalasebaga bɛ a ta faniw ko, k'a yere ko ni ji ye, ka sɔrɔ ka don dugu kɔnɔ; nka a saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se. ⁸ Mɔgɔ min ka misi jeni, o tigi fana bɛ a ta faniw ko, k'a yere ko ni ji ye. Ale fana saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se. ⁹ O kɔ, mɔgɔ saninyanin dɔ bɛ taga misi jeninin buguri cɛ, ka taga a kɛ yɔrɔ saninyanin dɔ ra, dugu kɔ fɛ. Aw bɛna o buguri mara Izirayeli jama ye; o bɛna saninyari ji lalaga ni o buguri le ye. Jurumunyafa saraka lo. ¹⁰ Mɔgɔ min ka misi jeninin buguri cɛ, o tigi ka kan k'a ta faniw ko. A saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se. O sariya bɛna kɛ sariya wuribari le ye Izirayelimɔgɔw fɛ, ani lonan minw siginin bɛ o cɛ ra.»

Saninyari kecogo

¹¹ «Ni mɔgɔ min magara su dɔ ra, ni a ka kɛ mɔgɔ o mɔgɔ su ye, o tigi saninyabari bɛ to fɔ tere wolonfla. ¹² O tigi bɛna a yere saninya ni o ji le ye a tere sabanan ni a tere wolonflan, ka sɔrɔ ka saninya. Ni a m'a yere saninya a tere sabanan ni a tere wolonflan, a tɛ saninya. ¹³ Ni mɔgɔ min ka maga su dɔ ra, mɔgɔ sanin dɔ ra, ni o tigi m'a yere saninya, o tigi bɛ Matigi Ala ta fanibon saninman* lanɔgɔ. O tigi ka kan ka faran ka bɔ Izirayeli ta jamanadenw na. Saninyari ji dɔ ma seriseri a kan minke, o tuma a saninyanin tɛ; a ta nɔgɔ bɛ to a kan.

¹⁴ «Ayiwa, ni mɔgɔ sara fanibon kɔnɔ, o sariya ye nin ye: Ni mɔgɔ ka sa fanibon kɔnɔ, ni mɔgɔ o mɔgɔ ka don o fanibon kɔnɔ, ani mɔgɔ minw tun bɛ a kɔnɔ yi, olugu bɛɛ saninyabari bɛ to fɔ tere wolonfla. ¹⁵ Minan o minan bɛ o bon kɔnɔ, ni a tun dayelenin bɛ, ni datugunan tun tɛ a da ra, o minan saninyabari lo.

¹⁶ «Ni mɔgɔ dɔ fagara kere ra, walama ni a sara a yere ma, ni mɔgɔ o mɔgɔ ka maga o su ra kongo kɔnɔ, walama ni mɔgɔ ka maga su dɔ kolokunw na, walama kaburu dɔ ra, o tigi saninyabari bɛ to ka taga se fɔ tere wolonfla.

¹⁷ «Ayiwa, ni mɔgɔ dɔ k'a yere lanɔgɔ o cogo ra, misi min jenina ka kɛ jurumunyafa saraka ye, aw ye o bugurigbe dɔ ta, ka o kɛ minan dɔ kɔnɔ, ka ji panaman dɔ kɛ o kan. ¹⁸ Mɔgɔ saninyanin dɔ bɛ izope flaburu su o ji ra, ka o seriseri fanibon ni minanw bɛɛ kan, ani mɔgɔ minw tun bɛ bon kɔnɔ. Mɔgɔ min magara su kolow ra, walama mɔgɔ faganin dɔ ra, walama mɔgɔ sanin dɔ su ra, walama kaburu dɔ ra, o ji ka kan ka seriseri o tigiw fana kan. ¹⁹ Mɔgɔ saninyanin bɛ o ji seriseri mɔgɔ saninyabari kan

a tere sabanan, ani a tere wolonflanan. A tere wolonflanan, a be o tigi saninya. Ni a saninyara, a be a ta faniw ko, k'a yere ko ji ra. O lon wula fe, a be saninya.

²⁰ «Nka ni mogo min k'a yere lanogo, ni a ma son k'a yere saninya, o tigi ka kan ka faran ka bo jama ce ra; sabu a ka Matigi Ala ta yoro saninman* le lanogo. Saninyari ji ma seriseri a kan minke, o tuma a saninyabari lo.

²¹ «Nin bena ke sariya wuribari le ye Izirayelimogow fe. Mogo min be saninyari ji seriseri mogow kan, ale be a ta faniw ko. Ni mogo min ka maga o ji ra, o tigi saninyabari be to fo ka taga wula se.

²² «Ni mogo saninyabari ka maga fen o fen na, o fen be lanogo. Ni mogo min ka maga a ra, o tigi fana saninyabari be to fo ka taga wula se.»

20

Meriba ta ji ko

(Bori 17.1-7)

¹ San* karo folo ra, Izirayeli jama bee lajennin sera Zini kongokolon kono. O sigira Kadese; Mariyamu sara o yoro le ra, a su donna yi le fana.

² Jama ma ji soro o yoro ra. O ka nagon lajen ka wuri Musa ni Haruna kama. ³ O ka kere jini Musa fe; o k'a fo ko: «An balemaw sara tuma min na Matigi Ala na koro, hali an fana tun ye sa o tuma ra!» ⁴ O ko: «Mun koson aw nana ni Matigi Ala ta mogow ye nin kongokolon kono, ka na a to anw ni anw ta beganw bee ye sa yan? ⁵ Mun koson aw ka an labo Misiran ka na ni an ye nin yorojugu ra yan de? Senekeyoro te yan, torosun te yan, rezensun te yan, gerenadisun te yan, hali ji minta yere te yan.»

⁶ Musa ni Haruna bora jama koro, ka taga Nagonkunben fanibon* donda ra. O ka o yere firi dugu ma, ka o na biri dugu ma; Matigi Ala ta noro yirara o ra. ⁷ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ⁸ «I ta bere ta, i ni i korocce Haruna ye jama wele ka o lajen. Aw ye kuma farakuru fe o pana; ni o kera, ji bena bo farakuru ra. I be ji seri ka bo farakuru ra k'a di jama ma, janko o ni o ta beganw ye min.»

⁹ Musa ka bere ta Matigi Ala na koro, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo a ye cogo min na. ¹⁰ Musa ni Haruna ka jama wele ka o lajen farakuru na fe. Musa k'a fo o ye ko: «Aw mogo murutininw, aw ye ne lamen. An bena ji bo nin farakuru le ra k'a di aw ma wa?»

¹¹ Musa k'a boro korota ka farakuru bugo ni bere ye fo sinaga fla. Ji caman woyora ka bo farakuru ra. Jama minna, beganw fana minna.

¹² Nka Matigi Ala k'a fo Musa ni Haruna ye ko: «Aw ma la ne ta kuma ra, k'a yira Izirayelimogow ra, ko ne ye Ala saninman le ye; o ra, ne be jamana min di nin jama ma, aw le tena o ladon o jamana ra tuun.»

¹³ Ayiwa, o ji togo le lara ko Meriba† ta ji, ko sabu Izirayelimogow ka kere jini Matigi Ala fe, Matigi Ala fana k'a ta saninmánya yira o ce ra.

Izirayelimogow ni Edomukaw

¹⁴ Ka Izirayelimogow to Kadese, Musa ka ciraden dow ci ka taga Edomu‡ masace fe, ka taga a fo a ye ko: «I balemaw, Izirayelimogow ko: <Toro minw sera an ma, i yere ka o bee lon.

¹⁵ « <An bemaw tun tagara Misiran. Anw tora yi ka san caman ke. Nka Misirankaw ka anw ni an bemaw minako juguya kosebe. ¹⁶ Nka an kulera ka Matigi Ala daari minke, a ka an kulekan men. A ka meleke do ci ka na an bosi ka an labo Misiran. Sisan an ye nin ye Kadese, dugu min be i ta jamana dan na. ¹⁷ O ra, sabari k'a to an ye i ta jamana cetige. An tena don aw ta foro si ra, an tena don aw ta rezenforo si ra, an tena aw ta kolon si ji min. An bena masace ta sirabajuru kelen le ta; an te jenge ka taga an kininboro fe walama ka taga an numanboro fe, fo ka taga an bo i ta jamana kono.> »

¹⁸ Edomu masace ka o jaabi ko: «Aw te teme ne ta jamana ra. Ni aw ka teme ne ta jamana ra, ne be bo aw kama ni kerekemuru ye.»

¹⁹ Izirayelimogow k'a fo Edomu masace ye tuun ko: «An bena teme siraba le fe. Ni anw ni an ta began do ka i ta ji do min, an bena o sara. An b'a fe ka tagama ka teme doron le. An tena foyi were ke o ko.» ²⁰ Edomu masace ko: «Aw te teme yan.» O ko, Edomukaw bora ka na Izirayelimogow kama ni kerekejamaba ye; o baraka tun ka bon kosebe. ²¹ Edomukaw ma son Izirayelimogow ye teme o ta jamana ra minke, Izirayelimogow faranna ka sira were ta.

Haruna ta saya

* **20:1** 20.1 O ye Izirayelimogow san binaaninan ye, o bonin ko Misiran. † **20:13** 20.13 Meriba koro ye ko: kere.

‡ **20:14** 20.14 Edomukaw ye Izirayelimogow bemace Yakuba korocce Esawu ta mogow le ye.

²² Izirayeli jama bee lajennin bora Kadasi ka taga se Hori kuru ma. ²³ Matigi Ala k'a fo Musa ni Haruna ye Hori kuru kere fe, Edomu jamana dan na, ko: ²⁴ «Haruna bena sa ka taga fara a bema tow kan; ne be jamana min di Izirayelimogow ma, a tena don o jamana ra, sabu ne tun ka ci min fo aw ye Meriba ta ji yoro ra, aw fla bee murutira, aw ma o ci ke a cogo ra. ²⁵ Ele Musa, ele ye Haruna ni a dence Elehazari ta, ka yelen ni o ye Hori kuru kan. ²⁶ I be Haruna ta sarakalasebagaya faniw bo a ra, ka o don a dence Elehazari ra. Haruna bena sa o yoro le ra, ka taga fara a bema tow kan.»

²⁷ Matigi Ala ka min fo, Musa ka o ke. O bee yelenna Hori kuru kan jama bee ja na. ²⁸ Musa ka Haruna ta sarakalasebagaya faniw bo a ra, ka o don a dence Elehazari ra. Haruna sara kuru kunna yi. Musa ni Elehazari jigira ka bo kuru kan. ²⁹ Jama k'a ye ko Haruna sara minke, o k'a su kasi fo tere bisaba.

21

Izirayelimogow ka masace Aradi kere

¹ Kanaanakaw ta masace min be Aradi mara kunna, min tun siginin be woroduguyanfan na, ale k'a men ko Izirayelimogow be nana Atarimu dugu sira fe. A nana Izirayelimogow kere ka o ta mogow dow mina ka taga ni o ye. ² Izirayeli ta mogow ka dajuru ta Matigi Ala fe. O ko: «Matigi Ala, ni i ka nin mogow don an boro, an bena o ta duguw bee halaki ka ban pewu.» ³ Matigi Ala ka Izirayelimogow ta dajuru jaabi. A ka Kanaanakaw don o boro. O ka o ni o ta duguw bee halaki ka ban pewu. O ka o yoro togo la ko Horima*.

Sa siranegeraman ta ko

⁴ Izirayelimogow bora Hori kuru yoro ra, ka teme Kogojwulen sira fe, ka Edomu jamana munumunu. Nka ka o to sira ra, sege ma na kun Izirayelimogow ra. ⁵ O ka Matigi Ala ni Musa jaraki; o ko: «Mun koson aw ka anw labo Misiran, k'a to an ye na sa kongokolon konon yan? Sabu domunifen te yan, ji te yan. Nin domuni kunntan fana logo bora an na.» ⁶ A kera ten minke, Matigi Ala ka sajugu dow bla ka na Izirayelimogow kama. O ka mogow kin; mogow caman sara Izirayelimogow ra. ⁷ Mogow nana Musa fe; o ko: «An ka jurumun ke, sabu an ka Matigi Ala ni ele yere jaraki. Matigi Ala daari an ye, janko a ye nin saw mabo an na.» Musa ka Matigi Ala daari mogow ye. ⁸ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Sa bisigiya do lalaga ni siranege ye, k'a dulon yiri do ra. Ni sa ka mogow o mogow kin, ni o tigi ka o sa lalaganin fle, o tigi te sa.» ⁹ Musa ka sa do lalaga ni siranege ye, ka o dulon yiri do ra. Ni sa tun ka mogow o mogow kin, ni o tigi tun ka siranegesa fle doron, o tigi tun be kisi.

Izirayelimogow sera Pisiga kuru ma

¹⁰ Izirayelimogow bora o yoro ra, ka taga sigi Oboti. ¹¹ O bora Oboti ka taga sigi Iye Abarimu, kongokolon min pasinna Mohabu jamana ma, tereboyanfan na. ¹² O bora o yoro ra, ka taga sigi Zeredi kenegbeba ra. ¹³ O bora yi, ka taga sigi Arinon ko na do kan; Arinon ko le be woyo ka bo Amorikaw ta jamana ra, ka taga kongokolon konon. Arinon ko le ye Mohabu jamana dan ye; a be Mohabu jamana ni Amorikaw ta jamana fla ce ma. ¹⁴ O le koson, a sebera Matigi Ala ta Kerekow kitabu konon, ko: «Vahebu min be Sufa jamana ra, ani Arinon ko ta baborow, ¹⁵ ani baboro minw be woyo ka taga Ari dugu fan fe, o be taga se fo Mohabu ta jamana dan na.»

¹⁶ Izirayelimogow bora o yoro ra ka taga Beri. Beri kolon yoro le ra, Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Mogow lajen, ne bena ji di o ma.» ¹⁷ O tuma le ra, Izirayelimogow ka nin donkiri la; o ko:

«Kolon, ji bena bo ele ra fo ka woyo!
An ye donkiri la ka o fo!

¹⁸ Masacew ka kolon min sogi,
jamana namogow ka kolon min sogi,
ni o ta masaceberew ni o ta tagamaberew ye.»

Izirayelimogow bora kongokolon konon ka taga Matana, ¹⁹ ka bo Matana ka taga Nahaliyeli, ka bo Nahaliyeli ka taga Bamoti. ²⁰ O bora Bamoti ka taga Mohabu jamana kenegbeba ra, Pisiga kuru fan na, mogow be se ka to Pisiga kuru kuncu ma yoro min na ka kongokolon bee ye.

Izirayeli ka se soru Sihon ni Ogi kan (Sariya 2.26-3.11)

* 21:3 21.3 Horima koro ye ko: halakiri.

²¹ Izirayelimogow ka ciraden dow ci ka taga Amorikaw ta masace Sihon fe, ka taga a fo a ye ko: ²² «A to an ye teme i ta jamana fe. An tena don aw ta forow ra, an tena don aw ta rezenforow ra, an tena aw ta kolonw ji min. An bena masace ta sirabajuru kelen le ta, fo ka taga an bo i ta jamana konɔ.»

²³ Nka masace Sihon ma son Izirayelimogow ye teme a ta jamana fe. A k'a ta mogow bee lajen, ka bo ka taga Izirayelimogow kama kongokolon konɔ. A tagara Izirayelimogow kere Yahasi. ²⁴ Nka Izirayelimogow sera a ra; o k'a ta jamana mina, k'a ta Arinon ko ra, ka taga a bla fo Yaboki ko ra; nka o danna Amonkaw ta jamana dan na, sabu o tun ka kogo barakamanw lo o jamana dan na. ²⁵ Izirayelimogow ka Amorikaw ta duguw bee mina, ka sigi o duguw ra; o ka Hesibon dugu fana mina, ani a kerefeduguw bee. ²⁶ Hesibon dugu le tun ye Amorikaw ta masace Sihon ta masadugu ye. Ale le tun ka Mohabukaw ta masacekoro kere, k'a ta jamana bee bosi a ra, ka taga se fo Arinon ko ma. ²⁷ O koson donkirilabagaw tun b'a fo ko:

«Aw ye na Hesibon, ka na dugu lo kokura,
aw ye Sihon ta dugu laben!

²⁸ Tasma do bora Hesibon,
tasumamana do bora Sihon ta dugu konɔ;
ka Ari dugu jeni, Mohabu jamana ra,
ani kuntigi minw be Arinon mara sanfeyorow ra.

²⁹ E, Mohabukaw, bono ka aw soro.
E, Kemosi† ta mogow, aw ta banna.

O k'a dencew labori,
k'a denmusow mina ka taga ni o ye
Amorikaw ta masace Sihon fe.

³⁰ Nka an ka o bon ni an ta bijew ye;
Hesibon halakira ka taga a bla fo Dibon.
An ka cenri ke ka taga se fo Nofaki,
ka taga se fo Medeba.»

³¹ Izirayelimogow sigira Amorikaw ta jamana ra o cogo le ra.

³² Musa ka mogow dow ci ka taga Yazeri mara fle dogo ra. O ko, o ka Yazeri kerefeduguw mina; Amorika minw tun be o yoro ra, o ka olugu ghen ka bo yi. ³³ O ko, Izirayelimogow ka o yoro sira bla ka Basan mara sira ta. Basan masace Ogi bora ka na o kama ni a ta kerekejama bee ye, ko a bena o kere Edereyi. ³⁴ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «I kana siran a ja, sabu ne bena a don i boro, ani a ta kerekejama bee, ani a ta jamana; i bena a ke i n'a fo i ka Amorikaw ta masace Sihon ke cogo min na, min tun siginin be Hesibon.»

³⁵ Izirayelimogow ka Ogi kere, ka ale ni a dencew ni a ta kerekejama bee faga; o ma hali mogow kelen to. O ka o ta jamana mina.

Izirayeli be Mohabu kenegbe ra

22

(22–36)

Masace Balaki ka Balamu wele

¹ Izirayelimogow tagara sigi Mohabu kenegbe ra, Zuriden ba tereboyanfan na, Zeriko dugu ja fe.

² Izirayelimogow tun ka ko minw bee ke Amorikaw ra, o kibaroya tun sera Sipori dence Balaki ma, Mohabukaw ta masace. ³ Mohabukaw siranna kosebe Izirayelimogow ta jama caya koson; o ka Izirayelimogow ye minke, o ja tigera. ⁴ Mohabukaw k'a fo Madiyan cekorobaw ye ko: «Nin jama caman bena an ta jamana laminiw bee halaki, i n'a fo misi be binkene domu cogo min na.»

Ayiwa, o wagati ra, Sipori dence Balaki tun ye Mohabukaw ta masace ye. ⁵ Balaki ka ciraden dow ci ka taga Behori dence Balamu fe, a ta jamana ra, Petori dugu konɔ, Efirati bada ra, ko o ye taga a wele; a ko o y'a fo a ye ko: «Siya do bora Misiran jamana ra, o ka ca, o ka jamana yoro bee fa. O nana sigi ne ta jamana koro. ⁶ Sabari ka na nin mogow danga ne ye, sabu o baraka ka bon ni ne ta ye. O be se ka ke sababu ye k'a to ne ye se soro o kan, ka o ghen ka bo jamana konɔ; sabu ne k'a lon ko ni ele ka dugawu ke mogow min ye, o dugawu be mina; ni i ka mogow min danga fana, danga be o tigi mina.»

⁷ Mohabu cekorobaw, ani Madiyan cekorobaw tagara ni lagberikebaga Balamu ta sara ye o boro. O tagara se Balamu ma, o ka Balaki ta cir'a fo a ye. ⁸ Balamu k'a fo o ye ko:

† 21:29 21:29 Kemosi tun ye Mohabukaw ta jo do togo ye.

«Aw ye si yan; ni Matigi Ala nana min yira ne ra, ne bena aw jaabi ni o le ye.» Mohabu kuntigiw sira Balamu ta so. ⁹ Ala nana Balamu pininka ko: «Nin mōgō minw bē i ta so, olugu ye jontigiw le ye?» ¹⁰ Balamu ka Ala jaabi ko: «Mohabukaw ta masace min ye Sipōri dence Balaki ye, ale le ka o ci ne fē, ko o ye na a fō ne ye, ¹¹ ko siya dō bora Misiran ka na, ko o ka jamana yōrō bēē fa, ko ne ye taga o danga ale ye; a ko o bē se ka ke sababu ye k'a to ale ye se ka o kere, ka o gbēn.»

¹² Ala k'a fō Balamu ye ko: «I kana taga ni o ye; i man kan ka nin mōgōw danga, sabu ne ta baraka bē o kan.»

¹³ Balamu wurira sōgomada fē; a k'a fō Balaki ta jamana kuntigiw ye ko: «Aw ye seko aw ta jamana ra, sabu Matigi Ala ma sōn k'a to ne ye taga ni aw ye.» ¹⁴ Mohabu jamana kuntigiw sekōra ka taga Balaki fē, ka taga a fō a ye ko: «Balamu banna ka na ni an ye.»

¹⁵ Balaki ka kuntigi werew ci tuun, minw tun ka ca, ani minw ta fanga tun ka bon ni kuntigi fōlow ta ye. ¹⁶ Olugu nana Balamu fē ka na a fō a ye ko: «Sipōri dence Balaki ko i kana a to foyi ye i bari ka taga ale fē, ¹⁷ ko sabu ale bena i bonya kosebe; ni i ka fen o fen fō, a bena o kē i ye. A ko i ye sabari ka na nin mōgōw danga.»

¹⁸ Balamu ka Balaki ta ciradenw jaabi ko: «Hali ni Balaki k'a ta masabon fa warigbē ni sanin le ra k'a di ne ma, ne tē se ka foyi si kē, koba walama ko fitini, ni min tē ben ni Matigi Ala, ne ta Ala ta kuma ye. ¹⁹ O bēē n'a ta, aw fana ye si yan; Matigi Ala bena min fō ne ye tuun, ne bena o lon.»

²⁰ Ala nana a fō Balamu ye o lon su fē, ko: «I n'a fō nin mōgōw nana i wele, wuri ka taga ni o ye; nka ne bena min fō i ye, i ka kan ka o le kē.»

Balamu ni a ta falimuso ta ko

²¹ O dugusagbē sōgoma, Balamu wurira k'a ta falimuso laben, ka taga ni Mohabu jamana kuntigiw ye. ²² Balamu tagara minke, Matigi Ala dimina a kōrō kosebē. Matigi Ala ta meleke dō tagara lo a ja sira ra k'a pakōratigē. O y'a sōrō a tun bē a ta fali kan; a ta baaraden fla tun bē ni a ye. ²³ Falimuso ka Matigi Ala ta meleke lonin ye sira kan, kerekemuru b'a boro, a bonin bē a la ra. Falimuso ka sira bla ka don foro kōnō. Balamu ka falimuso bugo, janko k'a lana sira kan.

²⁴ O tagara se siradennin dō ma rēzenforow cē ra. Kogo tun bē sira fan fla bēē ra. Matigi Ala ta meleke tagara lo o ja tuun. ²⁵ Falimuso ka Matigi Ala ta meleke ye minke, a k'a yere nōrō kogo ra ka tēme, fō ka Balamu sen dere kogo kan. Balamu k'a bugo tuun. ²⁶ Matigi Ala ta meleke temena o ra, ka taga lo o ja yōrō degunin dō ra; temecogo werē tun tē o yōrō ra, kininboroyanfan na walama numanboroyanfan na. ²⁷ Falimuso ka Matigi Ala ta meleke ye minke, a lara dugu ma ni Balamu ye. Balamu dimina kosebē; a ka falimuso bugo ni a ta bere ye. ²⁸ Matigi Ala k'a to falimuso kumana; a ko Balamu ma ko: «O tuma ne ka mun le kē ele ra, fō i ka ne bugo fō sijnaga saba ka ban?» ²⁹ Balamu ka falimuso jaabi ko: «I bē ne kera i toronkejogon le ye, o koson ne ka i bugo. Ni muru yere tun bē ne boro yan, ne tun bē i faga sisan.» ³⁰ Falimuso k'a fō Balamu ye ko: «Ne le tē i ta fali ye wa, i bē yelen min kan tuma bēē fō ka na se bi ma? Yala ne derira ka nin jogon kē ele ra wa?» Balamu ko: «Ŋn-ŋn.»

³¹ Matigi Ala ka Balamu ja yele; Balamu ka Matigi Ala ta meleke lonin ye sira cē ma, kerekemuru b'a boro, a bonin bē a la ra. Balamu k'a kinbiri gban k'a ja biri dugu ma. ³² Matigi Ala ta meleke k'a fō a ye ko: «Mun koson i ka i ta falimuso bugo fō sijnaga saba ka ban? A flē, ne nana lo i ja ka i pakōratigē le; sabu ne k'a ye ko i ka sira min ta, o sira bē taga ni i ye i halakiyōrō le ra. ³³ I ta falimuso ka ne ye, ka sira bla ne ye fō sijnaga saba. Ni a tun ma bō ne ja fē, sisan b'a sōrō ko ne tun ka ele faga ka ban, ka falimuso to yi.» ³⁴ Balamu ka Matigi Ala ta meleke jaabi ko: «Ne ka jurumun kē, sabu ne tun m'a lon ko i lonin bē sira ra ne ja. Ayiwa, ni nin tagama ma bēn i ma, ne bē seko ka taga ne ta so.» ³⁵ Matigi Ala ta meleke k'a fō Balamu ye ko: «Taga ni nin mōgōw ye. Nka ne bena taga kuma minw don i da ra, i bena o le fō.» Balamu tagara ni Mohabu jamana kuntigiw ye.

³⁶ Balaki nana a men ko Balamu bē nana minke, Mohabukaw ta dugu min bē Arinon kō kere fē, a ta jamana dan yere ra, a bora ka taga Balamu kunben fō o yōrō ra. ³⁷ Balaki k'a fō Balamu ye ko: «Yala ne tun ma kōn ka mōgō dōw ci ka taga i wele wa? Mun na i ma na ne fē o wagati ra? O tuma i b'a miiri ko ne tē se ka i bonya le wa?»

³⁸ Balamu ka Balaki jaabi ko: «Sisan ne kōni nana i fē, nka ne tēna se ka foyi fō ne yere ma dē! Ni Ala ka kuma min don ne da ra, ne bē o dōron le fō.» ³⁹ Balaki tagara ni Balamu ye, ka taga se Kiriyati Husōti. ⁴⁰ Balaki ka misiw ni sagaw kē saraka ye. A ka o sogo dō ci Balamu ma, ani kuntigi minw tun bē ni a ye. ⁴¹ O dugusagbē sōgoma, Balaki nana Balamu ta ka yelen ni a ye Bamōti Baali kuruyōrōw ra; Balamu tora o yōrō ra ka Izirayeli jama fan kelen ye.

23

Balamu ka dugawu ke Izirayelimogow ye

¹ Balamu k'a fo Balaki ye ko: «Sarakabonan wolonfla lalaga ne ye yan, ka misitoran wolonfla ni sagajigi wolonfla fana laben ne ye.» ² Balamu ka min fo, Balaki ka o ke. Balaki ni Balamu ka misitoran kelen ni sagajigi kelen ke saraka ye sarakabonan bee kelen kelen kan. ³ Balamu k'a fo Balaki ye ko: «Lo i ta sarakaw korɔ yan, ne bɛna taga na fe doonin. A be se ka ke ko Matigi Ala bɛna a yere yira ne ra; o ra ni a ka min yira ne ra, ne bɛna o fo i ye.» Balamu tagara lo tintin do kan.

⁴ Ala nana a yere yira Balamu na. Balamu k'a fo a ye ko: «Ne ka sarakabonan wolonfla lalaga, ka misitoran kelen ni sagajigi kelen ke saraka ye sarakabonan bee kelen kelen kan.» ⁵ Matigi Ala ka kuma don Balamu da ra, k'a fo a ye ko: «Seko ka taga Balaki fe; ne ka kuma min don i da ra, i be taga o fo a ye.» ⁶ Balamu sekora ka taga Balaki fe; a tagara Balaki lonin sorɔ a ta saraka korɔ, ale ni Mohabu kuntigiw bee. ⁷ Balamu k'a ta cirayakuma fo; a ko:

«Balaki le ka ne lana ka bo Aramu,
Mohabu masace le ka ne lana ka bo tereboyanfan kuruyorow ra.
A ko: «Na Yakuba ta mogow danga ne ye,
na kumajuguw fo Izirayelimogow ma.»

⁸ Ayiwa, Ala ma mogow min danga, ne be se ka o danga cogo di?

Matigi Ala ma kumajugu fo mogow min ma, ne be se ka kumajugu fo o tigi ma cogo di?

⁹ Ne be o yera faraw kunna,

ne na be o ra kongoriw kunna.

Siya do lo, minIGININ be a danna;

o te o yere jate ko o ni siya tow ye kelen ye.

¹⁰ Jon le be se ka Yakuba ta mogow jate, minw ka ca i ko kenkenmugu?

Jon le be se ka hali o tarance ta tarance jate?

Ala y'a to ne ye sa nin mogowumanw sacogo ra,

ka ne labancogo ni o labancogo ke kelen ye.»

¹¹ Balaki k'a fo Balamu ye ko: «Ele ka mun le ke ne ra tan? Ne ka ele wele ko i ye na ne juguw danga, ele nana ke dugawu camanba le ke ye o ye!» ¹² Balamu k'a jaabi ko: «O tuma ni Matigi Ala ka kuma min don ne da ra, ne man kan ka jija ka o le fo wa?»

Balamu ta dugawu flanan

¹³ Balaki k'a fo Balamu ye ko: «Na, an ye taga yoro were, i bɛna to yoro min na ka nin mogow ye. I bɛna dow ye, nka i tena o bee ye. I be to o yoro ra ka o danga ne ye.» ¹⁴ A ka Balamu wele ka taga ni a ye Sofimu yoro ra, Pisiga kuru kunna. A ka sarakabonan wolonfla lalaga o yoro ra tuun, ka misitoran kelen ni sagajigi kelen ke saraka ye o sarakabonanw bee kelen kelen kan. ¹⁵ O ko, Balamu k'a fo Balaki ye tuun ko: «Lo i ta sarakaw korɔ yan, ne be taga Ala ta kuma lamɛn.» ¹⁶ Matigi Ala nana a yere yira Balamu na. A ka kuma don Balamu da ra; a k'a fo a ye ko: «Seko Balaki fe, ne ka kuma min don i da ra, i ye taga o fo a ye.» ¹⁷ Balamu sekora ka taga Balaki fe; a tagara Balaki lonin sorɔ a ta saraka korɔ, ani Mohabu kuntigiw. Balaki k'a jininka ko: «Matigi Ala ka mun le fo?» ¹⁸ Balamu k'a ta cirayakuma fo; a ko:

«Balaki, wuri ka ne lamɛn!

E, Sipori dence, i toro malɔ ne ye!

¹⁹ Ala te i ko mogow, k'a fo ko a be faninya tige.

A te i ko adamaden, k'a fo ko a be ko ke, ka nimisa.

Yala Ala be ko do fo, ni a te a ke wa?

A be ko layiri ta, ni a te a dafa wa?

²⁰ A fle, Ala ko ne ye dugawu le ke o ye.

A ka dugawu mina, ne fana te se k'a yelemɛ.

²¹ Ala ma terenbariya si ye Yakuba ta mogow ra;

a ma kojugu si korɔsi Izirayelimogow ra.

Matigi Ala, o ta Ala be ni o ye.

O nagarito b'a fo ni masaya fori ye.

²² Ala le ka o labo Misiran.

A be baraka don o ra i koIGININ ta baraka.

²³ Subagaya te se ka foyi ke Yakuba ta mogow ra;

lagberi te se ka foyi ke Izirayelimogow ra.

Ni wagati latigenin sera, Ala be min ke,

o be fo Yakuba ta mogow ye, Izirayelimogow.

²⁴ Siya do lo, min be wuri i ko jaraba,

ka wuri ka pan i ko jarace.

A te la, fo a ye a ta sogo minaninw domu,
fo a ye a ta sogo faganinw jori min.»

²⁵ Balaki k'a fo Balamu ye ko: «Ni i te se ka o danga, o to yi; nka i fana kana dugawu ke o ye!» ²⁶ Balamu ka Balaki jaabi ko: «Ne m'a fo i ye wa, ko: <Ni Matigi Ala ka fen o fen fo ne ye, ko ne be o le ke?> »

Balamu ta dugawu sabanan

²⁷ Balaki ko Balamu ma ko: «Na, ne be taga ni i ye yoro were tuun. A be se ka ke ko Ala bena son k'a to i ye nin mogow danga ne ye o yoro ra.» ²⁸ Balaki tagara ni Balamu ye Pehori kuru kunna, yoro min nasinna kongokolon ma. ²⁹ Balamu k'a fo Balaki ye ko: «Sarakabonan wolonfla lalaga ne ye yan, ka misitoran wolonfla ni sagajigi wolonfla fana laben ne ye.» ³⁰ Balamu ka min fo, Balaki ka o ke. O ko, a ka misitoran kelen ni sagajigi kelen ke saraka ye sarakabonan be kelen kelen kan.

24

¹ Ayiwa, Balamu k'a ye ko Matigi Ala b'a fe ka baraka le don Izirayelimogow ra. O ra, a m'a ke i n'a fo sinaga tow ta, ko a be taga kuma do jini ka bo Matigi Ala fe. A k'a nasin kongokolon ma. ² A k'a na korota ka Izirayelimogow ye, gba be siginin be a ta yoro ra. O wagati ra Ala Nin nana Balamu kan. ³ Balamu k'a ta cirayakuma fo; a ko: «Nin ye ne Balamu, Behori dence kan ye.

Ce yerikebaga kan lo;

⁴ Ce min be Ala kumakan men, o kan lo,
ce min be Sebestigi Ala ta fen yiraninw ye,

ce min be a na biri dugu ma Ala na korota, ni Ala be a jaw ye.

⁵ «E, Yakuba ta mogow, aw sigiyoro ce ka ni de!
E, Izirayelimogow, aw ta sow ce ka ni de!

⁶ O janjannin fe ka taga i ko koji,

i ko nanko min be bada ra,

i ko Matigi Ala yere ka alowesisun minw turu,

i ko sedirisun minw be ji da ra.

⁷ O ta jibimanan fanin lo ji ra fo ka bon,

ji caman be woyo o ta simanw korota, ka o falen.

O ta masace ka bon ka teme masace Agagi kan,

o ta masaya bena to ka bonya ka taga a fe.

⁸ Ala le ka o labo Misiran;

a be o ta baraka ke i ko sigin ta baraka.

Siya minw be wuri o kama, o be olugu domu;

o be o kolow be karikari, ka o sogo ni o ta binew ye.

⁹ O ko, o be o kinbiri turu, ka la i ko jara, i ko jaraba;

jon le be son ka o lawuri?

Izirayeli, ni mogow min ka dugawu ke aw ye, Ala ye baraka don o tigi ra;

ni mogow min ka aw danga, Ala ye o tigi danga.»

¹⁰ Balaki dimina Balamu korota kosebe. A k'a boro fla gbasi nogon na, k'a fo Balamu ye ko: «Ne ka i wele ko i ye na ne juguw danga le; nka i ta dugawu caman le ke o ye fo sinaga saba. ¹¹ Ni o lo, teme ka bo yan sisan! Taga i ta so! Ne tun ko ne bena i bonya kosebe, nka Matigi Ala ma son k'a to i ye o bonya sorota.»

Balamu ka Izirayelimogow ta bonya nata ko fo

¹² Balamu ka Balaki jaabi ko: «O tuma i ka ciraden minw ci ne fe, yala ne tun ma nin kuma fo olugu ye wa? ¹³ Ne ko: <Hali ni Balaki k'a ta masabon fa warigbe ni sanin le ra k'a di ne ma, ko ne tena foyi ke ne yere ma, kopuman, walama kojugu, ni min te ben ni Matigi Ala ta kuma ye; ko ni Matigi Ala ka min fo ne ye, ne fana be o le fo!> ¹⁴ Ayiwa, ne be taga ne ta mogow fe; nka nin mogow bena min ke i ta mogow ra wagati nata ra, na ne be o fo i ye.»

¹⁵ O tuma, Balamu ka cirayakuma do were fo; a ko:

«Nin ye ne Balamu, Behori dence kan ye.

Ce yerikebaga kan lo;

¹⁶ Ce min be Ala kumakan men, o kan lo,

ce min be Ala korotaninba ta kolatigeninw lon,

ce min be Sebestigi Ala ta fen yiraninw ye,

ce min be a ja biri dugu ma Ala ja koro, ni Ala be a jaw yeLe.

¹⁷ «Ne ja b'a ra, nka sisan ko te;
ne b'a flera, nka a yoro belen ka jan ne ra.
Lolo do be bora Yakuba ta mogow ce ra;
masacebere do be wurira Izirayeli jamana ra.

A be Mohabukaw bugo o kun na,
ka Seti ta mogow bee bugo ka o ben.

¹⁸ A b'a fanga sigi Edomukaw kan,
a b'a fanga sigi Seyirikaw kan, a juguw.
Izirayelimogow baraka bena bonya.

¹⁹ Kuntigi min bena bo Yakuba ta mogow ra, o le bena sigi masaya ra.
Minw be bosi ka bori ka bo duguw konon, a be olugu halaki.»

Balamu ka Izirayeli juguw halakiko fo

²⁰ Ayiwa, Balamu ka Amalekikaw ta yoro ye minke, a ka cirayakuma do were fo tuun,
ko:

«Amalekikaw ta siya le tun ka bon ni siyaw bee ye;
nka a laban, o bena halaki.»

²¹ Balamu ka Kenikaw ta yoro ye minke, a ka cirayakuma do were fo tuun, ko:

«Kenikaw, aw ta sigiyoro dogora ka ja;
a be i ko naga min dogonin be farakuru kan.

²² Nka Kenikaw bena halaki,
tuma min na Asirikaw bena o mina ka taga ni o ye.»

²³ Balamu ka cirayakuma do were fo tuun, ko:

«E, Ala bena nin kow ke wagati min na,
jon le bena to si ra fo ka taga se o wagati ma?

²⁴ Kurunbatigi dow bena na ka bo Kitimu.
O bena o ta fanga sigi Asirikaw kan, k'a sigi Heburuw kan;
nka olugu yere bena halaki.»

²⁵ Ayiwa, o ko, Balamu wurira ka taga a ta so. Balaki fana tagara a ta yoro ra.

25

Mohabukamusow ka Izirayelimogow kunnacen

¹ Ka Izirayelimogow siginin to Sitimu, Izirayeli ce dow ka jatoya ke ni Mohabukaw denmusow ye. ² O musow ka Izirayelimogow nage ka o wele ka na o ta batofenw son. Izirayelimogow ka o sarakaw domu, ka o kinbiri gban o ta batofenw koro. ³ A kera ten, Izirayelimogow ka Pehori ta jo son, min ye Baali* ye. Matigi Ala dimina Izirayelimogow koro kosebe.

⁴ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Izirayeli kuntigiw bee mina ka o bee kanw don juru ra Matigi Ala ja koro, ka o jasin tere ma, janko Matigi Ala ta dimiba ye mabo Izirayelimogow ra.» ⁵ Musa k'a fo Izirayeli kitiigebagaw ye ko: «Aw ta mogow minw ka Pehori ta jo son, min ye Baali ye, aw ye o mogow faga.»

⁶ Ayiwa, ka Izirayelimogow lajennin to Nagonkunben fanibon* donda ra, o be kasira, Izirayelikace do nana a ta somogow fe ni Madiyanka sunguru do ye, Musa ni jama bee ja na. ⁷ Sarakalasebaga Haruna dence Elehazari, ale dence Finehasi ka o ye minke, a wurira ka bo jama ce ra, ka taman do ta, ⁸ ka tugu Izirayelikace ko a ta fanibon konon. A tagara taman turu o fla bee ra; a ka Izirayelikace sogow, ka muso fana sogow a konobara ra. A kera ten, cenri min tun donna Izirayelimogow ce ra, o lalora. ⁹ Mogow waga mugan ni naani (24 000) le tun fagara.

¹⁰ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ¹¹ «Sarakalasebaga Haruna dence Elehazari, ale dence Finehasi le ka ne ta dimiba mabo Izirayelimogow ra; sabu Izirayelimogow ka ko min ke, o dimi tun be ne ra cogo min na, a dimi fana kera ale ra ten. O le koson ne ma dimi tuun ka Izirayelimogow faga ka ban. ¹² O koson, a fo Elehazari ye ko ne be jenogonya don ni a ye, ka hera ke a ye. ¹³ O jenogonya sababu ra, sarakalasebagaya bena ke ale ni a ta duruja ta le ye tuma bee, ani wagati bee; sabu a dimina ka nin ko ke a ta Ala ta kanuya koson, ka Izirayelimogow ta jurumun kafari o ye.»

¹⁴ Izirayelikace min fagara ni Madiyanka muso ye, o togow tun ye ko Zimiri; a face togow tun ye ko Salu. Simeyon ta mogow ta gbatigi do tun lo. ¹⁵ Madiyanka muso min fagara,

ale tɔgɔ tun ye ko Kosibi; a face tɔgɔ tun ye ko Suri. Madiyankaw ta mɔgɔw ta gbatigi dɔ tun lo.

¹⁶ Matigi Ala kumana Musa fe tuun, ko: ¹⁷ «Aw ye Madiyankaw mina i ko aw juguw, ka o bɛɛ faga; ¹⁸ sabu o ka aw mina i ko o juguw. O ka aw janfa ka aw lafiri Pehɔri ta jo ta ko ra, ani o Madiyanka muso Kosibi ta ko, o min tun ye o ta kuntigi dɔ ta denmuso ye. Halakiri sera aw ma wagati min na Pehɔri ta jo Baali kosɔn, Finehasi ka o muso le faga.»

26

Izirayelimɔgɔw jateko flanan

¹ Ayiwa, o banajugu temenin ko, Matigi Ala k'a fo Musa ni sarakalasebaga Haruna dence Elehazari ye ko: ² «Aw ye Izirayelimɔgɔw bɛɛ jate, o bɛɛ ni o ta somɔgɔw; ce minw ka san mugan sɔrɔ, ani minw temena o kan, ni o be se ka taga kɛɛ ra, aw ye olugu bɛɛ jate.» ³ Musa ni sarakalasebaga Elehazari ka o kuma fo Izirayelimɔgɔw ye Mohabu jamana kenɛgbɛw yɔrɔ ra, Zuriden ba kɛɛ fe, Zeriko dugu ja fe. O k'a fo o ye ko: ⁴ «Ce minw ka san mugan sɔrɔ, ani minw temena o kan, an bɛna olugu jate i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.»

Izirayelimɔgɔ minw tun bɔra Misiran jamana ra, olugu ta durujaw le ye nin ye:

⁵ Ayiwa, Ruben le tun ye Izirayeli dence folo ye; Ruben ta durujaw le ye nin ye:

Hanɔkikaw buruju bɔra Henɔki le ra.

Palukaw buruju bɔra Palu le ra.

⁶ Hesirɔnkaw buruju bɔra Hesirɔn le ra.

Karimikaw buruju bɔra Karimi le ra.

⁷ Ruben ta durujaw bɔra o gbaw le ra. O minw jatera, o kɛra ce waga binaani ni saba ni ce kɛmɛ wolonfla ni ce bisaba (43 730).

⁸ Ayiwa, Palu dence le tun ye Eliyabu ye. ⁹ Eliyabu dencew tun ye Nemuweli ni Datan ni Abiramu ye. O Datan tɔgɔ ni o Abiramu tɔgɔ le tun kɛra Izirayeli jama namɔgɔ dɔw ye. Olugu le tun farara Kore ta mɔgɔw kan, ka wuri Musa ni Haruna kama, wagati min Izirayelimɔgɔw tun murutira Matigi Ala ma. ¹⁰ Dugukolo dayelera ka olugu ni Kore bɛɛ kunu. Kore nɔfɛmɔgɔ minw tun lajenna, olugu sara o lon na; tasma ka mɔgɔ kɛmɛ ni bilooru fana jeni. Ala tun ka o kɛ ka kankari le la Izirayelimɔgɔw ye. ¹¹ O bɛɛ n'a ta, Kore yɛɛ dencew tun ma faga.

¹² Simeyɔn ta durujaw le ye nin ye, o ni o ta somɔgɔw:

Nemuwelikaw buruju bɔra Nemuweli le ra.

Yaminikaw buruju bɔra Yamini le ra.

Yakinikaw buruju bɔra Yakini le ra.

¹³ Zerakikaw buruju bɔra Zeraki le ra.

Sawuli ta mɔgɔw buruju bɔra Sawuli le ra.

¹⁴ Simeyɔn ta durujaw le ye olugu ye. O kɛra ce waga mugan ni fla ni ce kɛmɛ fla (22 200).

¹⁵ Gadi ta durujaw le ye nin ye, o ni o ta somɔgɔw:

Sefɔnkaw buruju bɔra Sefɔn le ra.

Hagikaw buruju bɔra Hagi le ra.

Sunikaw buruju bɔra Suni le ra.

¹⁶ Ozinikaw buruju bɔra Ozini le ra.

Erikaw buruju bɔra Eri le ra.

¹⁷ Arɔdikaw buruju bɔra Arɔdi le ra.

Arelikaw buruju bɔra Areli le ra.

¹⁸ Gadi ta durujaw le ye olugu ye. O minw jatera, o kɛra ce waga binaani ni ce kɛmɛ looru (40 500).

¹⁹ Zuda dence dɔw tun ye Eri ni Onan ye, nka olugu ce fla sara Kanaana jamana ra.

²⁰ Zuda ta durujaw le ye nin ye, o ni o ta somɔgɔw:

Selakaw buruju bɔra Sela le ra.

Peresikaw buruju bɔra Peresi le ra.

Zerakaw buruju bɔra Zera le ra.

²¹ Peresi ta durujaw le ye nin ye:

Hesirɔnkaw buruju bɔra Hesirɔn le ra.

Hamulikaw buruju bɔra Hamuli le ra.

²² Zuda ta durujaw le ye olugu ye. O minw jatera, o kɛra ce waga biwolonfla ni wɔrɔrɔ, ani ce kɛmɛ looru (76 500).

²³ Isakari ta durujaw le ye nin ye, o ni o ta somɔgɔw:

- Tolakaw buruju bora Tola le ra.
 Puvakaw buruju bora Puva le ra.
²⁴ Yasubukaw buruju bora Yasubu le ra.
 Simirɔnkaw buruju bora Simirɔn le ra.
²⁵ Isakari ta durujaw le ye olugu ye. O minw jatera o kera ce waga biwooro ni naani ni ce keme saba (64 300).
²⁶ Zabulon ta durujaw ye nin ye, o ni o ta somogow:
 Seredikaw buruju bora a dence Seredi le ra.
 Elonkaw buruju bora Elon le ra.
 Yalɛlikaw buruju bora Yalɛli le ra.
²⁷ Zabulon ta durujaw le ye olugu ye. O minw jatera, o kera ce waga biwooro, ani ce keme looru (60 500).
²⁸ Yusufu dencew tun kera Manase ni Efrayimu ye.
²⁹ Manase ta duruja ye nin ye:
 Makirikaw buruju bora Makiri le ra.
 Galadikaw buruju bora Makiri dence Galadi le ra.
³⁰ Galadi ta durujaw ye nin ye:
 Yezerikaw buruju bora Yezeri le ra.
 Helekikaw buruju bora Heleki le ra.
³¹ Asiriyelikaw buruju bora Asiriyeli le ra.
 Sikemukaw buruju bora Sikemu le ra.
³² Semidakaw buruju bora Semida le ra.
 Hefɛrikaw buruju bora Heferi le ra.
³³ Heferi dence Selofadi, ale tun ma dence soro. A tun ka denmusow le soro. A denmusow togow tun ye ko Mala, ani Nowa, ani Hogila, ani Milika, ani Tirisa.
³⁴ Manase ta durujaw le ye olugu ye. O minw jatera, o kera ce waga bilooru ni fla ni ce keme wolonfla (52 700).
³⁵ Efrayimu ta durujaw ye nin ye, o ni o ta somogow:
 Sutelakaw buruju bora Sutela le ra.
 Bekerikaw buruju bora Bekeri le ra.
 Tahankaw buruju bora Tahan le ra.
³⁶ Sutela ta durujaw kera Erankaw ye; olugu bora Eran le ra.
³⁷ Efrayimu ta durujaw le ye olugu ye. O minw jatera, o kera ce waga bisaba ni fla ani ce keme looru (32 500).
 Olugu bee le kera Yusufu ta durujaw ye, o ni o ta somogow.
³⁸ Boniyaminu ta durujaw ye nin ye, o ni o ta somogow:
 Belakaw buruju bora Bela le ra.
 Asibelikaw buruju bora Asibeli le ra.
 Ahiramukaw buruju bora Ahiramu le ra.
³⁹ Sufamukaw buruju bora Sufamu le ra.
 Hufamukaw buruju bora Hufamu le ra.
⁴⁰ Aridikaw buruju bora Bela dence Aridi le ra.
 Nahamankaw buruju bora Bela dence Nahaman le ra.
⁴¹ Boniyaminu ta durujaw le ye olugu ye, o ni o ta somogow. O minw jatera, o kera ce waga binaani ni looru ni ce keme wooro (45 600).
⁴² Dan ta durujaw ye nin ye, o ni o ta somogow:
 Suhamukaw buruju bora Suhamu le ra.
 Olugu le kera Dan ta durujaw ye, o ni o ta somogow. ⁴³ Minw jatera Suhamukaw ta gbaw ra, o bee lajennin kera ce waga biwooro ni naani ani ce keme naani (64 400).
⁴⁴ Aseri ta durujaw ye nin ye, o ni o ta somogow:
 Iminakaw buruju bora Imina le ra.
 Isivikaw buruju bora Isivi le ra.
 Beriyakaw buruju bora Beriya le ra.
⁴⁵ Heberikaw buruju bora Heberi le ra; o tun ye Beriya ta mogow do ye.
 Malikiyelikaw buruju bora Malikiyeli le ra; o tun ye Beriya ta mogow do fana ye.
⁴⁶ Aseri denmuso togow tun ye ko Sera.
⁴⁷ Aseri ta durujaw le ye olugu ye. O minw jatera, o kera ce waga bilooru ni saba ni ce keme naani (53 400).
⁴⁸ Nefitali ta durujaw ye nin ye, o ni o ta somogow:
 Yaselikaw buruju bora Yaseli le ra.
 Gunikaw buruju bora Guni le ra.
⁴⁹ Yeserikaw buruju bora Yeseri le ra.

Silemukaw buruju bora Silemu le ra.

⁵⁰ Nefitali ta durujaw le ye olugu ye, o ni o ta somogow. O minw jatera, o kera ce waga binaani ni looru ni ce keme naani (45 400).

⁵¹ Izirayelimogow minw jatera, olugu le ye nin ye. O bee kera ce waga keme wooro ni kelen ani ce keme wolonfla ni ce bisaba (601 730).

Ala ka jamana tarancogo yira

⁵² Matigi Ala kumana Musa fe tuun, k'a fo a ye ko: ⁵³ «I bena jamana taran mogow ce, k'a ke o sigiyorow ye, ka kapa ni o ta mogow hakeya le ye. ⁵⁴ Minw ka ca, i be olugu ta yoro bonya; minw ka dogo, i be olugu ta yoro dogoya. Bee ta yoro be di a ma, ka kapa ni a ta mogow hakeya le ye. ⁵⁵ Nka ni ne ka yoro min yira, ko a ye di gba min ma, i jija k'a to o yoro ye di o gba ma. Jamana bena taran o cogo le ra, ka kapa ni o bemaw ta gbaw togow ye. ⁵⁶ Ni ne ka yoro min yira ko a ye di gba min ma, o be di o gba ma. Minw ka ca, olugu ta be di o ma; minw ka dogo, olugu fana ta be di o ma.»

Levi ta mogow ta jateko flanan

⁵⁷ Ayiwa, Levi ta duruja minw tun jatera, o ni o ta somogow, olugu ye nin ye:

Gerisonkaw buruju bora Gerison le ra.

Kehatikaw buruju bora Kehati le ra.

Merarikaw buruju bora Merari le ra.

⁵⁸ Levi ta gba dow fana ye nin ye:

Libinikaw ta gba,

ani Heburonkaw ta gba,

ani Malikaw ta gba,

ani Musikaw ta gba,

ani Korekaw ta gba.

Kehati le ka Amuramu woro. ⁵⁹ Amuramu ta muso togo tun ye ko Yokebedi. Ale tun ye Levi denmuso ye; a tun worora Misiran le. Yokebedi ka Haruna ni Musa ni o balemamusu Mariyamuworo Amuramu fe. ⁶⁰ Haruna ka dence minw sorow, o kera Nadabu ni Abihu ni Elehazari ni Itamari ye. ⁶¹ Nka Nadabu ni Abihu sara, sabu lon do, o tun ka wusunan don Matigi Ala na korow ni tasuma do ye, min tun bora yoro were ra.

⁶² Ayiwa, Levi ta mogow minw jatera, ceden minw ka karo kelen sorow, ani minw temena o kan, o kera ce waga mugan ni saba (23 000). Olugu ma jate ni Izirayelimogow tow ye, sabu olugu tun man kan ka yoro do sorow min be ke o yere ta yoro ye, i n'a fo Izirayelimogow tow.

⁶³ Ayiwa, Musa ni sarakalasebaga Elehazari ka Izirayelimogow minw jate Mohabu jamana kengbew yoro ra, Zuriden ba kere fe, Zeriko dugu na fe, olugu le kera nin ye.

⁶⁴ Musa ni sarakalasebaga Haruna tun ka Izirayelimogow minw jate folofolo, Sinayi kongokolon konow, olugu si tun te nin mogow ra; ⁶⁵ sabu Matigi Ala tun k'a fo ko olugu bee le bena sa kongokolon konow. O koson o si ma to, fo Yefune dence Kalebu, ani Nuni dence Yosuwe.

27

Denmusow ta centari ta sariyaw

¹ Yusufu dence Manase ta ghamogow do tun be yi, o togo tun ye ko Selofadi. Selofadi face le tun ye Heferi ye, Heferi face tun ye Galadi ye, Galadi face tun ye Makiri ye, Makiri face tun ye Manase ye. Selofadi denmusow togow le tun ye ko Mala, ani Nowa, ani Hogila, ani Milika, ani Tirisa. ² Lon do, o denmusow tagara Musa ni sarakalasebaga Elehazari fe, ani Izirayeli jama bee lajennin kuntigiyaw fe, Nagonkunben fanibon* donda ra, ka taga a fo o ye ko: ³ «Anw face sara kongokolon konow. Nka Kore ni a ta nofejama min tun murutira Matigi Ala ma, a tun te ni o mogow ye. A sara a yere ta hakew le koson, k'a sorow dence tun t'a fe. ⁴ An face ma dence sorow minke, yala a togo ka kan ka tunu ka bo o ta gba ra o koson wa? Anw b'a fe aw ye yoro do di anw fana ma i n'a fo an face balemacew.»

⁵ Ayiwa, Musa tagara Matigi Ala pininka o ko ra. ⁶ Matigi Ala ka Musa jaabi ko: ⁷ «Jo be Selofadi denmusow fe. Yoro do di o ma, i n'a fo o face balemacew, ka o ke o sigiyorow ye. O face ta cen bena di olugu le ma.

⁸ «Kuma Izirayelimogow fe fana, i y'a fo o ye ko ni mogow do sara k'a sorow a ma dence to a ko, aw ye cen di a denmuso ma. ⁹ Ni denmuso t'a fe, aw ye cen di a balemacew ma. ¹⁰ Ni balemace t'a fe, a ye cen di a face balemacew ma. ¹¹ Ni a face balemace te yi, a ta somogow min ka surun a ra, aw ye cen di o ma; ale le be cen ta.

«Nin ye cifonin le ye min latigera Izirayelimogow ye, i n'a fo Matigi Ala k'a fo Musa ye cogo min na.»

Yosuwe blara Musa no ra
(Sariya 31.1-8)

¹² Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Ne bena jamana min di Izirayelimogow ma, yelen Abarimu kuruw kunna, i be o jamana fle. ¹³ I b'a fle, o ko, i bena sa ka taga fara i bema tow kan, i n'a fo i korocce Haruna sara, ka taga fara a bemaw kan cogo min na; ¹⁴ sabu wagati min jama ka kere jini ne fe ji ko ra Zini kongokolon konɔ, ne tun ka min fo aw ye, aw ma o ke. Aw ma ne bonya Izirayelimogow na korɔ ne ta saninmanyanya koson.» Meriba ta ji ko min wurira Kadesi, Zini kongokolon konɔ, o ko lo.

¹⁵ Musa kumana Matigi Ala fe ko: ¹⁶ «Matigi Ala, ele Ala min ye adamaden bee nin tigi ye, o tuma ele ye mogɔ do sigi jama kunna, ¹⁷ min be se ka bla o ja, o donto ni o boto, min be o labo, ani ka o ladon; janko Matigi Ala ta jama kana ke i ko saga minw tora o yere ma, ni gbenbaga ma sorɔ o ra.»

¹⁸ Matigi Ala ka Musa jaabi ko: «Na ni Nuni dence Yosuwe ye, i be i boro la a kan, sabu ne Nin* be a kan. ¹⁹ I be taga a lo sarakalasebaga Elehazari ni jama bee ja fe, ka ne ta ciw fo a ye ka baara karifa a ma o ja korɔ. ²⁰ I ta fanga do di a ma, janko Izirayelimogow bee ye a kan mina fana. ²¹ Nka ni a be ko o ko ke, a ka kan ka taga sarakalasebaga Elehazari le fe; ale le bena ne nininka ni Urimi* ye ka ne sago fo a ye. Yosuwe ni Izirayelimogow bee lajennin donto o, o boto o, o ka kan ka o ta kow bee ke ka kapa ni Elehazari ta kuma le ye.»

²² Matigi Ala ka min fo Musa ye, a ka o ke. A nana Yosuwe lo sarakalasebaga Elehazari ni jama bee ja fe. ²³ A k'a boro la a kan, ka Matigi Ala ta baara karifa a ma, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

Sarakaw

28

Lon o lon ta sarakaw
(Bori 29.38-46)

¹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ² «Nin ci fo Izirayelimogow ye, ko saraka minw ka kan ka bo ne ye, aw ka kan ka aw janto o ra ka o bo ne ye a wagati ra; sabu o saraka minw be jeni tasuma ra ne ye, o sarakaw kasa ka di ne ye.

³ «A fo o ye ko aw ka kan ka saraka minw jeni tasuma ra Matigi Ala ye, o ye nin ye: Lon o lon aw ye sagaden ceman fla ke saraka ye, minw si ka san kelen sorɔ, ani fiyen te minw na, ka o ke saraka jenita* ye; o man kan ka dabra ka ye. ⁴ Aw ye sagaden kelen ke saraka ye sogoma, ka to kelen ke saraka ye wuladanin fe. ⁵ Aw ye mugu tentennin kilo saba nooni oliviye turu litiri kelen ni tarance ra, ka o ke siman saraka* ye, ka o fara a kan. ⁶ Saraka jenita lo, min ka kan ka bo lon o lon; o man kan ka dabra ka ye. O saraka tun konna ka bo Sinayi kuru le kan. Saraka jeninin lo tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye. ⁷ Aw ye rezenji litiri kelen ni tarance fana ke rezenji saraka* ye, ka o fara sagaden folo kan. Rezenji saraka ka kan ka bo Matigi Ala ye yoro saninman* le konɔ. ⁸ Aw ye sagaden flanan ke saraka ye wuladanin fe, ka siman saraka ni rezenji saraka fara a kan i n'a fo sogomada ta. Saraka jeninin lo, min kasa ka di Matigi Ala ye.»

Nenekirilon ta sarakaw

⁹ «Nenekirilon* na, aw ye sagaden ceman fla ke saraka ye, minw si ka san kelen sorɔ, ani fiyen te minw na. Aw ye mugu tentennin kilo woorɔ nooni turu ra, ka o ke siman saraka* ye, ka o ni rezenji saraka* fara a kan. ¹⁰ O ye Nenekirilon* ta saraka jenita* ye; o be ke Nenekirilon o Nenekirilon. O be fara lon o lon ta saraka jenita kan, min man kan ka dabra ka ye, ani a ta rezenji saraka* kan.»

Karokura ta sarakaw

¹¹ «Karokura o karokura, a tere folo, aw ye misitoran kapaman fla, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman wolonfla ke saraka jenita* ye ka o di Matigi Ala ma; o si ka kan ka san kelen sorɔ, ani fiyen kana ke o ra. ¹² Siman saraka* min be fara misitoran bee kelen kelen kan, o be ke mugu tentennin kilo kononton ye, ka o nooni turu ra. Siman saraka min be fara sagajigi kan, o be ke mugu tentennin kilo woorɔ ye, ka o nooni turu ra. ¹³ Siman saraka min be fara sagaden bee kelen kelen kan, o be ke mugu tentennin kilo saba ye, ka o nooni turu ra. Saraka jenita lo tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye.

* 27:21 27.21 Urimi ni Tumimi tun ye sarakalasebaga ta lagberikefenw ye, janko ka Ala sago lon; aw ye nin yorow fle: Bori 28.30; Samawilu folo 28.6.

¹⁴ Rezenji saraka* min be fara misitoran be kelen kelen kan, o be ke rezenji litiri saba ye. Min be fara sagajigi kan, o be ke rezenji litiri fla ye. Min be fara sagaden be kelen kelen kan, o be ke rezenji litiri kelen ni tarance ye.

«Saraka jenita min ka kan ka bo karo o karo, karo tere folo, o le ye nin ye; a ka kan ka bo san karo be ra. ¹⁵ Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka* ye, ka o di Matigi Ala ma. O be fara lon o lon ta saraka jenita kan, ani a rezenji saraka kan.»

Jonyaban panagbe ta sarakaw
(Sarakalasebagaw 23.5-14)

¹⁶ «San karo folo tere tan ni naani, aw ye Jonyaban panagbe* ke ka Matigi Ala bonya. ¹⁷ O karo tere tan ni looru bena ke panagbelon le ye. Aw bena burufunubari le domu fo tere wolonfla. ¹⁸ O logokun tere folo, aw be jamalajenba ke ka Matigi Ala bato. Aw ka kan ka aw ta baara tow be dabra o lon na. ¹⁹ Aw bena saraka minw bo Matigi Ala ye, ka o ke saraka jenita* ye tasma ra, o ka kan ka ke misitoran kanaman fla ye, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman wolonfla, minw ka san kelen soro; fiyen kana ke o beganw si ra. ²⁰ Aw ye mugu tentennin noni turu ra ka o ke siman saraka* ye ka o fara a kan; misitoran kelen ta be ke mugu kilo kononton ye, sagajigi ta be ke mugu kilo woro ye, ²¹ sagadenw be kelen kelen ta be ke mugu kilo saba ye. ²² Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka* ye, janko ka aw ta jurumunw kafari. ²³ Aw bena o sarakaw bo ka o fara sogomada ta saraka jenita kan, min be bo lon o lon. ²⁴ Aw bena o sarakaw jeni lon o lon, fo tere wolonfla, i ko siman saraka, min jenina tasma ra, ani min kasa ka di Matigi Ala ye. Aw ka kan ka o sarakaw bo ka fara lon o lon ta saraka jenita kan, ani a rezenji saraka*. ²⁵ Logokun tere wolonflanan, aw be jamalajenba ke tuun ka Matigi Ala bato. Aw ka kan ka aw ta baara tow be dabra o lon na.»

Simantige panagbe ta sarakaw
(Sarakalasebagaw 23.15-22)

²⁶ «Aw be aw ta simanw kun folo tige lon min na, ni aw be na ni aw ta simankura saraka ye ka na o di Matigi Ala ma, ka logokunw ta panagbe* ke, aw ye jamalajenba ke ka Matigi Ala bato. Aw ka kan ka aw ta baara tow be dabra o lon na. ²⁷ Aw ye saraka jenita* do bo, min kasa ka di Matigi Ala ye: misitoran kanaman fla, sagajigi kelen, ani sagaden wolonfla, minw si ka san kelen soro. ²⁸ Aw ye mugu tentennin noni turu ra ka o ke siman saraka* ye, ka o fara a kan; misitoran be kelen kelen ta be ke mugu kilo kononton ye, sagajigi ta be ke mugu kilo woro ye, ²⁹ sagadenw be kelen kelen ta be ke mugu kilo saba ye. ³⁰ Aw ye bakoronin kelen ke saraka ye, janko ka aw ta jurumunw kafari. ³¹ Aw bena o sarakaw bo ka o fara lon o lon ta saraka jenita ni a siman saraka kan. Fiyen man kan ka soro o beganw na; aw ye o ta rezenji sarakaw fana fara a kan.»

29

Burufiye panagbe ta sarakaw
(Sarakalasebagaw 23.23-25)

¹ «San karo wolonflanan tere folo, aw bena jamalajenba ke ka Matigi Ala bato. Aw ka kan ka aw ta baara tow be dabra o lon na. Aw bena burufiye kanw le bo jamana yoro be ra o lon na. ² Aw bena saraka jenitaw* bo, minw kasa ka di Matigi Ala ye: Misitoran kanaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman wolonfla, minw si ka san kelen soro; fiyen kana ke o beganw si ra. ³ Aw ye mugu tentennin noni turu ra, ka o ke siman saraka* ye ka o fara o sarakaw kan. Misitoran ta be ke mugu kilo kononton ye, sagajigi ta be ke mugu kilo woro ye, ⁴ sagaden be kelen kelen ta be ke mugu kilo saba ye. ⁵ Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka* ye, janko ka aw ta jurumunw kafari. ⁶ O sarakaw be bo ka o fara karokura ta saraka jenita ni a siman saraka* kan, ka o fara lon o lon ta saraka jenita ni a siman saraka kan, ani a ta rezenji saraka* kan, i n'a fo ne k'a latige cogo min na. Saraka jenita lo tasma ra min kasa ka di Matigi Ala ye.»

Jurumun yafalonba ta sarakaw
(Sarakalasebagaw 23.26-32)

⁷ «O karo wolonflanan tere tan, aw ye jamalajenba ke ka Matigi Ala bato, ka aw yere majigi Ala na koro, ka aw diyanyafenw be to yi; aw ka kan ka aw ta baara tow be dabra o lon na. ⁸ Aw be saraka jenitaw* bo, min kasa ka di Matigi Ala ye: Misitoran kanaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman wolonfla, minw si ka san kelen soro; fiyen kana ke o beganw si ra. ⁹ Aw ye mugu tentennin noni turu ra, ka o ke siman saraka* ye ka o fara a kan. Misitoran ta be ke mugu kilo kononton ye, sagajigi ta be ke

* 28:26 28.26 Logokunw ta panagbe ni simantige panagbe be ye kelen ye.

mugu kilo wooro ye, ¹⁰ sagaden bee kelen kelen ta be ke mugu kilo saba ye. ¹¹ Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka* ye, ka fara jurumunyafa saraka yere kan, ani ka fara lon o lon ta saraka jenita ni a siman saraka* ni a rezenji saraka* kan.»

Simanladon panagbe ta sarakaw
(Sarakalasebagaw 23.33-44)

¹² «Karo wolonflanan tere tan ni looru, aw ka kan ka jamalajenba ke ka Matigi Ala bato. Aw ka kan ka aw ta baara tow bee dabra o lon na. Aw bena panagbe do ke ka Matigi Ala bonya, fo tere wolonfla. ¹³ Aw be sarakaw bo Matigi Ala ye, ka o ke saraka jenita* ye tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye: Misitoran kapaman tan ni saba, ani sagajigi fla, ani sagaden ceman tan ni naani, minw si ka san kelen soro; fiyen kana ke o beganw si ra. ¹⁴ Aw ye mugu tentennin noonni turu ra, ka o ke siman saraka* ye ka o fara a kan. Misitoran tan ni saba bee kelen kelen ta be ke mugu kilo kononton, sagajigi fla bee kelen kelen ta be ke mugu kilo wooro ye, ¹⁵ sagaden tan ni naani bee kelen kelen ta be ke mugu kilo saba ye. ¹⁶ Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka* ye, ka fara lon o lon ta saraka jenita ni a siman saraka* ni a rezenji saraka* kan.

¹⁷ «A tere flanan, aw be misitoran kapaman tan ni fla ke saraka ye, ani sagajigi fla, ani sagaden ceman tan ni naani, minw si ka san kelen soro; fiyen kana ke o beganw si ra. ¹⁸ Aw ye o misitoranw ni o sagajigiw ni o sagadenw ta siman sarakaw ni o ta rezenji sarakaw fana bo, a bee ni a ta hakeya, i n'a fo ne k'a latige cogo min na. ¹⁹ Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka* ye, ka fara lon o lon ta saraka jenita ni a siman saraka ni a rezenji saraka kan.

²⁰ «A tere sabanan, aw ye misitoran tan ni kelen ke saraka ye, ani sagajigi fla, ani sagaden ceman tan ni naani, minw si ka san kelen soro; fiyen kana ke o beganw si ra. ²¹ Aw ye o misitoranw, ani o sagajigiw, ani o sagadenw ta siman sarakaw, ani o ta rezenji sarakaw fana bo, a bee ni a ta hakeya, i n'a fo ne k'a latige cogo min na. ²² Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka ye, ka fara lon o lon ta saraka jenita ni a siman saraka ni a rezenji saraka kan.

²³ «A tere naaninan, aw ye misitoran tan ke saraka ye, ani sagajigi fla, ani sagaden ceman tan ni naani, minw si ka san kelen soro; fiyen kana ke o beganw si ra. ²⁴ Aw ye o misitoranw, ani o sagajigiw, ani o sagadenw ta siman sarakaw, ani o ta rezenji sarakaw fana bo, a bee ni a ta hakeya, i n'a fo ne k'a latige cogo min na. ²⁵ Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka ye, ka o fara lon o lon ta saraka jenita ni a siman saraka ni a rezenji saraka kan.

²⁶ «A tere loorunan, aw ye misitoran kononton ke saraka ye, ani sagajigi fla, ani sagaden ceman tan ni naani, minw si ka san kelen soro; fiyen kana ke o beganw si ra. ²⁷ Aw ye o misitoranw, ani o sagajigiw, ani o sagadenw ta siman sarakaw, ani o ta rezenji sarakaw fana bo, a bee ni a ta hakeya, i n'a fo ne k'a latige cogo min na. ²⁸ Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka ye, ka fara lon o lon ta saraka jenita ni a siman saraka ni a rezenji saraka kan.

²⁹ «A tere wooronan, aw ye misitoran seegi ke saraka ye, ani sagajigi fla, ani sagaden ceman tan ni naani, minw si ka san kelen soro; fiyen kana ke o beganw si ra. ³⁰ Aw ye o misitoranw, ani o sagajigiw, ani o sagadenw ta siman sarakaw, ani o ta rezenji sarakaw fana bo, a bee ni a ta hakeya, i n'a fo ne k'a latige cogo min na. ³¹ Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka ye, ka fara lon o lon ta saraka jenita ni a siman saraka ni a rezenji saraka kan.

³² «A tere wolonflanan, aw ye misitoran wolonfla ke saraka ye, ani sagajigi fla, ani sagaden ceman tan ni naani, minw si ka san kelen soro; fiyen kana ke o beganw si ra. ³³ Aw ye o misitoranw, ani o sagajigiw, ani o sagadenw ta siman sarakaw, ani o ta rezenji sarakaw fana bo, a bee ni a ta hakeya, i n'a fo ne k'a latige cogo min na. ³⁴ Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka ye, ka fara lon o lon ta saraka jenita ni a siman saraka ni a rezenji saraka kan.

³⁵ «A tere seeginan, aw ye jamalajenba ke, ani panagbeba, ka Matigi Ala bonya. Aw ka kan ka aw ta baara tow bee dabra o lon na. ³⁶ Aw be sarakaw bo, ka o ke saraka jenita ye tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye: Misitoran kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman wolonfla, minw si ka san kelen soro; fiyen kana ke o beganw si ra. ³⁷ Aw ye o misitoran ni o sagajigi ni o sagadenw ta siman sarakaw, ani o ta rezenji sarakaw fana bo, a bee ni a ta hakeya, i n'a fo ne k'a latige cogo min na. ³⁸ Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka ye, ka fara lon o lon ta saraka jenita kan, ani a siman saraka ni a rezenji saraka kan.

³⁹ «Aw ka kan ka nin sarakaw le bo Matigi Ala ye aw ta panagbelonw na. Nin sarakaw be fara aw yere ta diyanya sarakaw kan, ani aw ta dajurudafa sarakaw, ani aw ta saraka

jenita taw, ani aw ta siman sarakaw, ani aw ta rezenji sarakaw, ani aw ta ninsondiya sarakaw*.»

30

¹ Matigi Ala tun ka fen o fen fo Musa ye, a ka o bee fo Izirayelimogow ye.

Muso ta dajurutari sariya

² Musa kumana Izirayeli jamakuruw ta kuntigiw fe, k'a fo o ye ko: «Matigi Ala ka ci minw fo, o ye nin ye: ³ Ni ce o ce ka dajuru ta Matigi Ala fe, walama ni a karira ka layirigbelen ta Ala ye, a man kan ka ke mogow darakolon ye; ni kuma o kuma bora a da ra, a ka kan ka o ke.

⁴ «Ni sunguru do le ka dajuru ta Matigi Ala fe, ka layirigbelen ta Ala ye, k'a sorow a belen be a face ta so, ⁵ a ka dajuru min ta Matigi Ala fe, ani a ka layirigbelen min ta Ala ye, ni a face bora o ko kala ma, nka ni a jera, ni a ma foyi fo, o tuma sunguru ka dajuru min o min ta, o dajuru be jate; a ka layirigbelen ta ko o ko ra, a ka kan ka o bee ke. ⁶ Nka ni a face bora o ko kala ma lon min na, ni a ma son, o tuma o sunguru ka dajuru o dajuru ta, ani a ka layirigbelen min ta, o si te jate tuun. Matigi Ala be yafa a ma, sabu a face ma son.

⁷ «Ni sunguru do ka dajuru ta, ka kuma do fo, ka layiri ta ko a bena o ko ke Ala ye, o ko fe ni a furura, ⁸ ni a ce nana bo o ko kala ma, ni a jera a ma foyi fo a muso ye o lon na, o tuma muso ta dajuruw be jate; a ka layirigbelen ta ko minw na, a ka kan ka o bee ke. ⁹ Nka ni a ce bora o ko kala ma lon min na, ni a ma son a ma, o tuma muso tun ka dajuru min ta, ani o kuma minw bosira a ra, fo a ka o layiri ta Ala ye, a ce be o kow bee sa. O ra, Matigi Ala fana be yafa a ma.

¹⁰ «Muso ce sanin, walama muso furusanin, ni o do ka dajuru ta, ka layirigbelen min o min ta Ala ye, a ka kan ka o layiri fa.

¹¹ «Ayiwa, ni muso do ka dajuru ta, ka layirigbelen do ta Ala ye, k'a sorow a be a ce fe, ¹² ni a ce ka bo o ko kala ma, ni a jera, ni a ma foyi fo a muso ye, ni a ma ban muso ta dajuruw ma, o tuma a ta dajuruw bee be jate; a ka layirigbelen ta ko minw bee ra, a ka kan ka o bee dafa fana. ¹³ Nka lon min ni a ce bora o kala ma, ni a ka o dajuruw sa, o tuma muso ka dajuru min o min ta, ani a ka layiri ta ka kuma o kuma bo a da ra, o si te jate tuun, sabu a ce ka o bee sa. Matigi Ala fana be yafa a ma.

¹⁴ «O cogo ra, muso be dajuru min o min ta, ka layiri ta, ka kari ko a bena a yere jagboya ka ko o ko ke, a ce be se ka son o ko ma, a fana be se ka a sa. ¹⁵ Ayiwa, lon min ni a ce bora o ko kala ma, ni ce jenin tora o ko kan o lon bee ra, ni a ma foyi fo muso ye, o tuma muso ka dajuru min o min ta, walama a ka layirigbelen ta ko minw bee ra, ce sonna o kow bee le ma; a sonna o ma, sabu a bora o ko kala ma lon min na, a jera a ma foyi fo muso ye. ¹⁶ Nka lon min na a bora o ko kala ma, ni o lon temena, ni o ko fe a nana o dajuru sa, o tuma muso ta dajuru hake be ben ce yere le kan sisan.»

¹⁷ Ayiwa, Matigi Ala ka o ciw le yira Musa ra, dajuruw tari ko ra, ce ni a muso ce, ani face ni a denmuso ce, denmuso min sunguruman be a face ta so.

31

Izirayelimogow ka Madiyankaw kere

¹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ² «Madiyankaw ka kojugu min ke Izirayelimogow ra, taga o hake bo Madiyankaw ra, ka Izirayelimogow dimibo. O ko, i bena sa ka taga fara i bema tow kan.»

³ Musa kumana mogow fe, ko: «Aw ra ce dow ye o ta kerekeminanw ta ka taga Madiyankaw kere, ka o ta kojugu hake bo o ra Matigi Ala togo ra. ⁴ Aw ye ce waga kelen kelen bo gbaw bee ra, ka taga kere ra.»

⁵ O ka ce waga kelen kelen bo gba bee ra, minw tun ye Izirayeli ta kerekejama mogow dow ye. O kera ce waga tan ni fla; olugu labenna kere kama. ⁶ Ayiwa, o ce waga kelen kelen min bora gba bee ra, Musa ka olugu bla ka taga kere ra, ka sarakalasebaga Elehazari dence Finehasi fana bla ka taga ni o ye; Ala ta fen saninmanw tun be ale le boro, ani buru min be fiye ka mogow lasomi.

⁷ O tagara Madiyankaw kama, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na, ka taga cew bee faga. ⁸ O ka Madiyankaw ta masace looru fana faga, minw togo tun ye ko Evi, ani Rekemu, ani Suri, ani Huri, ani Reba. O ka Behori dence Balamu fana faga ni kerekemuru ye. ⁹ Izirayelimogow ka Madiyankaw ta musow, ani o ta denfitiniw bee mina; o ka o ta beganw, o ta misiw, o ta sagaw, ani o ta baw bee mina, ka o ta naforow bee ce. ¹⁰ O tun siginin be dugu o dugu ra, o ka o duguw bee jeni, ani o ta werew bee. ¹¹ O ka fen minw ce, ani o tun ka mogow ni began minw mina, o tagara ni o bee ye.

¹² O tagara ni o mogo minaninw, ani o beganw, ani o fenw ye Musa ni sarakalasebaga Elehazari ni Izirayeli jama bee fe; Izirayelimogow tun signin be Mohabu kenegbew ra, Zuriden ba kere fe, Zeriko dugu na fe.

¹³ Musa ni sarakalasebaga Elehazari ni jama pamogow bora o sigiyoro ra ka taga o kunben. ¹⁴ Musa dimina kerekejama kuntigiw koru, minw tun be ce waga kelen kelen kunna, ani minw tun be ce keme keme kunna, o nanin ko ka bo kerekeyoro ra. ¹⁵ Musa ko: «O tuma aw ka musow bee panaman to wa! ¹⁶ Aw m'a lon ko o musow le ka Izirayeli ce w nege ka o lafiri Pehori ta ko wagati ra Balamu ta kuma sababu ra, k'a to o ye Matigi Ala kan bla wa? O ko le tun k'a to halakiri sera Matigi Ala ta mogow ma. ¹⁷ O ra, aw ye denmisennin cemanw bee faga, ani muso o muso ka ce ko lon, ka la ni ce ye ka ye, aw ye o bee faga. ¹⁸ Nka sunguru min o min ma ce ko lon, aw ye olugu bee panaman to aw yere ye. ¹⁹ O ko, aw ye to dugu ko fe ka tere wolonfla ke; min o min ka mogo faga, walama min o min magara mogo faganin do su ra, olugu bee ka kan ka o yere saninya a tere sabanan ni a tere wolonflanin; aw ni aw ta mogo minaninw bee ka kan ka saninya. ²⁰ Aw ka kan ka aw ta faniw fana saninya, ani aw ta fen gboloramanw bee, ani aw ta fani minw bee danna ni basiw ye, ani aw ta fen yiriramanw bee.»

²¹ Kerekeden minw tun tagara kere ra, sarakalasebaga Elehazari k'a fo olugu ye fana ko: «Matigi Ala ka sariya min yira Musa ra, o sariya ka min fo, o le ye nin ye: ²² Sanin, ani warigbe, ani siranenge, ani negefin, ani leten, ani ntileku nege, ²³ ani tasuma te fen o fen cen, aw ka kan ka o don tasuma ra k'a saninya. Nka o fenw ka kan ka saninya ni saninyariji ye fana. Tasuma be fen o fen cen, aw ye o fenw don saninyariji ra ka o saninya. ²⁴ A tere wolonflanin, aw ye aw ta faniw ko; ni o kera, aw be saninya. O ko, aw be taga aw sigiyoro ra.»

Izirayelimogow ka fen soroninw taran

²⁵ Matigi Ala k'a fo Musa ye, ko: ²⁶ «Izirayelimogow bora ni fen o fen ye kerekeyoro ra, mogo fara began kan, ele ni sarakalasebaga Elehazari ni Izirayeli ta gbatigiw, aw ye o fenw bee jate. ²⁷ O ko, kerekeden minw tagara kere ra, aw ye o fenw taran olugu ni Izirayeli jama to ra. ²⁸ Kerekeden minw tagara kere ra, aw ye do bo olugu ninyorow ra, ka o di Matigi Ala ma; aw ye kelen kelen bo o ta fenw bee keme looru looru ra, mogow, ani misiw, ani faliw, ani sagaw, ani baw, ka o di Matigi Ala ma. ²⁹ Aw ye o bo olugu ninyoro ra ka o di sarakalasebaga Elehazari ma, ka o di saraka ye Matigi Ala ma. ³⁰ Ninyoro min be di Izirayeli jama to ma, aw ye kelen kelen bo o fenw bee bilooru looru ra, mogow, ani misiw, ani faliw, ani sagaw, ani baw, ani beganw bee. Aw be o di Levi ta mogow ma, olugu minw be Matigi Ala ta fanibon saninman* minanw korosira.»

³¹ Matigi Ala k'a fo Musa ye cogo min na, Musa ni sarakalasebaga Elehazari k'a ke o cogo ra.

³² Ayiwa, kerekecew tun ka fen minw ce, o fenw to minw tora, o kera began waga keme wooro ni waga biwolonfla ni waga looru (675 000), sagaw ni baw lajennin, ³³ ani misi waga biwolonfla ni fla (72 000), ³⁴ ani fali waga biwooro ni kelen (61 000), ³⁵ ani muso waga bisaba ni fla (32 000), minw tun ma la ni ce ye ka ye.

³⁶ Kerekece minw tun tagara kere ra, o fenw tarance tun ka kan ka ke olugu ta le ye. Olugu ninyoro kera began waga keme saba ani began waga bisaba ni wolonfla ani began keme looru (337 500), sagaw ni baw lajennin. ³⁷ Began keme wooro ni began biwolonfla ni looru bora o ra, ka o di Matigi Ala ma. ³⁸ Misi waga bisaba ni wooro (36 000); misi biwolonfla ni fla bora o ra ka o di Matigi Ala ma. ³⁹ Fali waga bisaba ni fali keme looru (30 500); fali biwooro ni kelen bora o ra ka o di Matigi Ala ma. ⁴⁰ Mogo waga tan ni wooro (16 000); mogo bisaba ni fla bora o ra ka o di Matigi Ala ma.

⁴¹ O fen minw bora k'a di Matigi Ala ma saraka ye, Musa ka o bee di sarakalasebaga Elehazari ma, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo cogo min na.

⁴² O fenw tarance to kelen tun ye Izirayelimogo tow ta ye; Musa ka olugu ta bo kerekecew ta ra. ⁴³ Olugu ninyoro kera began waga keme saba ni waga bisaba ni wolonfla ani began keme looru (337 500), sagaw ni baw lajennin, ⁴⁴ ani misi waga bisaba ni wooro (36 000), ⁴⁵ ani fali waga bisaba ni fali keme looru (30 500), ⁴⁶ ani mogo waga tan ni wooro (16 000).

⁴⁷ Fenw taran kelen min tun ye Izirayelimogo tow ta ye, Musa ka kelen bo o fenw bee bilooru looru ra, a mogow ni a beganw na, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo a ye cogo min na. A ka o di Levi ta mogow ma, minw be Matigi Ala ta fanibon saninman minanw korosi.

Kerekuntigiw ta saraka

⁴⁸ O ko, Izirayeli ta kerekejama kuntigiw, minw tun be ce waga kelen kelen kunna, ani minw tun be ce keme keme kunna, olugu gbarara Musa ra, ⁴⁹ k'a fo a ye ko: «I ta jonw tun blara kerekedenw na ka taga kere ra; an sekora minke, an ka o jate, k'a

ye ko hali ce kelen ma fon o ra. ⁵⁰ O ra, anw bee kelen kelen ka masirifen saninman minw soro, saninjuruw, ani sanin bororanegew, ani sanin borokandennege, ani sanin tororanegew, ani sanin kannanegew, an nana o di saraka ye Matigi Ala ma, janko ka an ta jurumunw kafari Matigi Ala na koro.»

⁵¹ Ayiwa, Musa ni sarakalasebaga Elehazari sonna ka o masirifen saninlamanw bee mina o boro. ⁵² O ka o sanin min bo saraka ye k'a di Matigi Ala ma, o sanin bee lajennin kera sanin kilo keme ni biseegi ni naani (184). ⁵³ Kerekeden tow koni tun ka fen o fen soro kere ra, o bee tora olugu boro. ⁵⁴ Musa ni sarakalasebaga Elehazari ka kerekejama kuntigiw ta saninw ta, ka taga o bla Nogonkunben fanibon* kono, Matigi Ala na koro, ka o ke hakirijigifen ye Izirayelimogow fe.

32

Ruben ta gba ni Gadi ta gba ta yoro
(Sariya 3.12-22)

¹ Ayiwa, began caman tun be Ruben ta mogow, ani Gadi ta mogow fe. O k'a ye ko Yazeri mara ni Galadi jamana yorow ye beganmarayoro numanmanw ye. ² O ra, Ruben ta mogow, ani Gadi ta mogow nana Musa ni sarakalasebaga Elehazari ni Izirayeli jama namogow fe, ka na a fo o ye ko: ³ «Nin dugu minw ye Ataroti ye, ani Dibon, ani Yazeri, ani Nimira, ani Hesibon, ani Elale, ani Sebamu, ani Nebo, ani Behon, ⁴ Matigi Ala ka se di Izirayelimogow ma o yoro minw kan, an k'a ye ko o yorow ye beganmarayoro numanmanw ye; k'a soro began caman be i ta jonw fe.» ⁵ O ko: «O ra, ni i tun be se ka sabari ka son an ta ma, o tuma i ye nin jamana di i ta jonw ma yan; i kana a to an ye Zuriden ba tige.»

⁶ Musa ka Ruben ta mogow ni Gadi ta mogow jaabi ko: «O tuma aw siginin bena to yan k'a soro aw balema tow tagara kere ra wa? ⁷ Mun koson aw b'a fe ka o ke ka Izirayelimogow fari faga, k'a to Matigi Ala ka jamana min di o ma, o tena son tuun ka ba tige ka taga don o jamana ra? ⁸ Ka an to Kadesi Barineya, ne ka aw bemaw ci wagati min ka taga jamana yaala, o ka nin nogon le ke. ⁹ O tagara ka taga se fo Esikoli kenegbe yoro ra, ka jamana fe ka ban minke, o nana Izirayelimogow fari faga, ko Matigi Ala ka jamana min di o ma, ko o te se ka don o jamana ra. ¹⁰ A kera ten, Matigi Ala dimina Izirayelimogow koro kosebe o lon na; a karira k'a fo Izirayelimogow ye ko: ¹¹ «Ne tun karira ko ne bena jamana min di Ibrahima ni Isiyaka ni Yakuba ma, nin mogow minw bora Misiran, o min o min ka sanji mugan soro, ani minw temena o kan, olugu si tena o jamana ye o na ra, sabu o si ma ne ta siraw tagama a cogo ra, ¹² fo Yefune dence Kalebu, min tun ye Kenazi ta mogow do ye, ani Nuni dence Yosuwe; olugu le ka Matigi Ala ta siraw tagama a cogo ra.» ¹³ O le koson, Matigi Ala tun dimina Izirayelimogow koro kosebe; a ka o to o yere ma, o yaalara ka lamini kongokolon kono fo san binaani, fo ka taga a to o wagati mogow bee ye sa ka ban, o minw tun ka kojugu ke Matigi Ala na koro. ¹⁴ Ayiwa, a ye nin ye, aw kera aw bemaw jurumunkebagaw ta siyaw le ye; o koson aw be aw bemaw no tara, ka do fara Matigi Ala ta dimiba kan tuun Izirayelimogow koro; ¹⁵ sabu ni aw banna Ala ra, a bena ban Izirayelimogow ra ka o to o yere ma kongokolon kono yan tuun. O cogo ra, aw le bena ke nin jama bee halaki sababu ye.»

¹⁶ Ayiwa, Ruben nin Gadi ta mogow gbarara Musa ra tuun, k'a fo a ye ko: «An b'a fe ka were dow le lo yan an ta beganw ye, ani ka dugu dow lo an ta musow ni an ta denw ye. ¹⁷ O ko, an be an ta kerekeminanw ta joona joona ka bla Izirayelimogow tow na, ka taga kere ra, fo ka taga a to o ye o ta sigiyorow soro. Ka an to o yoro ra, an ta musow ni an ta denw bena to an ta dugu barakamanw kono yan; o ra, nin jamana mogow tena se o ma. ¹⁸ An koni tena seko ka na an to sow kono yan fiyewu, ni Izirayelimogow bee ma o ta yoro soro. ¹⁹ Dugukolo foyi were tena di an ma tuun ni olugu ye Zuriden ba na do kan yi, walama yoro were, sabu anw ka an ta yoro soro Zuriden ba tereboyanfan na yan ka ban.»

²⁰ Musa ka o jaabi ko: «Ayiwa, ni aw koni ka o ke, ni aw ka aw ta kerekeminanw ta ka taga kere ke Matigi Ala togo ra, ²¹ ni aw ta kerekecew bee ka Zuriden ba tige ka taga kere ke Matigi Ala togo ra, fo k'a to a ye a juguw bee gben ka bo a yere na koro, ²² ni aw be son ka taga kere ke ka se soro nin jamana kan Matigi Ala togo ra folo, ka soro ka seko ka na aw ta jamana ra, o tuma Matigi Ala ni Izirayelimogow si ta juru tena ke aw ra tuun; nin yoro fana bena ke aw sigiyoro ye Matigi Ala na koro.»

²³ «Nka ni aw ma o ke, o tuma aw ka jurumun le ke Matigi Ala na koro; aw fana ka kan k'a lon ko aw ta jurumun hake bena bo aw ra. ²⁴ O ra, aw ye dugu dow lo aw ta musow ni aw ta denw ye, ka werew lo aw ta beganw ye; nka aw yere da ka layiri min ta, aw ye o ke de!»

²⁵ Ruben ni Gadi ta mógow k'a fò Musa ye tuun ko: «An matigice ka min fò, i ta jónw bɛna o le ke. ²⁶ An ta musow, ani an ta denw, ani an ta bɛganw bɛɛ bɛ to Galadi duguw kóno yan. ²⁷ I ta jónw bɛɛ bɛna laben kere kama, ka taga kere ke Matigi Ala tógò ra, i n'a fò an matigice k'a fò cogo min na.»

²⁸ Ayiwa, Musa kumana sarakalasebaga Elehazari ni Nuni dence Yosuwe ni Izirayeli ta gbatigiw fɛ, Ruben ni Gadi ta mógow ta ko ra. ²⁹ A k'a fò o ye ko: «Ni Ruben ni Gadi ta mógow ka Zuriden ba tige ni aw ye, o bɛɛ ni o ta kerekeminanw, ka taga kere ke Matigi Ala tógò ra, fò ka taga a to aw ye se sorɔ jamana kan, o tuma aw ye Galadi mara di o ma. ³⁰ Nka ni o ma sɔn ka o ta kerekeminanw ta ka ba tige ka taga ni aw ye kere ra, o tuma aw ye jamana dɔ di o ma ba kò fɛ yi Kanaana jamana ra, ni Izirayelimógò tów ye yi.»

³¹ Gadi ni Ruben ta mógow ka o jaabi ko: «Matigi Ala ka min fò i ta jónw ye, an bɛna o le ke. ³² An bɛna an ta kerekeminanw ta, ka taga kere ke Kanaana jamana ra Matigi Ala na tógò ra. Nka an b'a fɛ an ta jamana ye di an ma Zuriden ba na nin le kan yan.»

³³ Musa ka Amoriakaw ta masace Sihon ta mara ni Basan masace Ogi ta mara di Gadi ni Ruben ta mógow ni Yusufu dence Manase ta mógow tarance ma; a jamana ni a duguw, ani a duguw laminiw bɛɛ. ³⁴ Gadi ta mógow ka dugu minw lo kokura, o ye Dibon, ani Ataroti, ani Aroweri, ³⁵ ani Ateroti Sofan, ani Yazeri, ani Yogibeha, ³⁶ ani Beti Nimira, ani Beti Haran ye. O ka o duguw lo ka o ke dugu barakamanw ye, ka werew lo o ta bɛganw ye fana.

³⁷ Ruben ta mógow ka dugu minw lo kokura, o ye Hesibon, ani Elale, ani Kiriyatayimu, ³⁸ ani Nebo, ani Baali Meyon ye; o ka o duguw tógow yelɛma. O ka Sibima dugu fana lo kokura. O ka dugu minw lo kokura, o ka tógò werew la o duguw ra.

³⁹ Manase dence Makiri ta mógow tagara Galadikaw kere, ka o ta yoro mina. Amorika minw tun bɛ yi, o ka olugu gben. ⁴⁰ Musa ka Galadi jamana di Manase dence Makiri ta mógow ma; olugu sigira o yoro ra. ⁴¹ Manase ta mógò dɔ were, min tógò tun ye ko Yahiri, ale tagara o yoro dugumisen dɔw kere, ka o mina, ka o tógò la ko Yahiri ta duguw. ⁴² Noba fana tagara Kenati dugumógow kere, ka o dugu ni a dugumisenw mina, k'a yere tógò la o dugu ra, k'a wele ko Noba.

33

Izirayelimógow temeyorow

¹ Izirayelimógow tugura nɔgon kò ka bɔ Misiran jamana ra, gba bɛɛ ni a ta kerekejama; Musa ni Haruna le kera o jamógow ye. O temeyorow flɛ nin ye. ² O tagato temena yoro minw na, Musa ka o bɛɛ sebe, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye. Ayiwa, o temeyorow flɛ nin ye:

³ San karo folo tere tan ni looru, o bora Ramusesi; o kera Jonyaban nanagbe* dugusagbe. Izirayelimógow bora Misiran o yere ma le ka taga; a kera Misirankaw bɛɛ na na. ⁴ O tuma, Matigi Ala tun ka Misirankaw dence folo minw bɛɛ faga, Misirankaw tun bɛ olugu suw donna; Matigi Ala tun ka kiti ben Misirankaw ta batofenw fana kan.

⁵ Izirayelimógow bora Ramusesi ka taga sigi Sukoti, ⁶ ka bɔ Sukoti ka taga sigi Etamu, kongokolon dance ra, ⁷ ka bɔ Etamu, ka yelɛma ka taga Pi Hayiroti fan na, Baali Sefon dugu na fɛ, ka taga sigi Migidoli dugu na fɛ. ⁸ O bora Pi Hayiroti, ka Kogojiwulen cɛtigi ka taga kongokolon fan na. O ka tere saba tagama ke Etamu kongokolon kóno, ka taga sigi Mara. ⁹ O bora Mara, ka taga se Elimu. Bunun tan ni fla ni tamarosun biwolonfla le tun bɛ Elimu. O sigira o yoro ra. ¹⁰ O bora Elimu, ka taga sigi Kogojiwulen koro, ¹¹ ka bɔ Kogojiwulen koro, ka taga sigi Sine kongokolon kóno, ¹² ka bɔ Sine kongokolon kóno, ka taga sigi Dofika, ¹³ ka bɔ Dofika ka taga sigi Alusi, ¹⁴ ka bɔ Alusi ka taga sigi Refidimu. Jama ma ji sorɔ o yoro ra k'a min. ¹⁵ O bora Refidimu, ka taga sigi Sinayi kongokolon kóno, ¹⁶ ka bɔ Sinayi kongokolon kóno, ka taga sigi Kiburoti Hatava, ¹⁷ ka bɔ Kiburoti Hatava, ka taga sigi Haseroti, ¹⁸ ka bɔ Haseroti ka taga sigi Ritima, ¹⁹ ka bɔ Ritima ka taga sigi Rimon Peresi, ²⁰ ka bɔ Rimon Peresi ka taga sigi Libina, ²¹ ka bɔ Libina ka taga sigi Risa, ²² ka bɔ Risa ka taga sigi Kehelata, ²³ ka bɔ Kehelata ka taga sigi Saferi kuruyorow ra, ²⁴ ka bɔ Saferi kuruyorow ra ka taga sigi Harada, ²⁵ ka bɔ Harada ka taga sigi Makeloti, ²⁶ ka bɔ Makeloti ka taga sigi Tahati, ²⁷ ka bɔ Tahati ka taga sigi Taraki, ²⁸ ka bɔ Taraki ka taga sigi Mitika, ²⁹ ka bɔ Mitika ka taga sigi Hasimona, ³⁰ ka bɔ Hasimona ka taga sigi Moseroti, ³¹ ka bɔ Moseroti ka taga sigi Bene Yakan, ³² ka bɔ Bene Yakan ka taga sigi Hori Gigadi, ³³ ka bɔ Hori Gigadi ka taga sigi Yotibata, ³⁴ ka bɔ Yotibata ka taga sigi Haburona, ³⁵ ka bɔ Haburona ka taga sigi Esiyon Geberi, ³⁶ ka bɔ Esiyon Geberi ka taga sigi Zini kongokolon kóno, min ye Kadasi ye, ³⁷ ka bɔ Kadasi ka taga sigi Hori kuruyorow ra, Edomu jamana dance ra.

³⁸ Sarakalasebaga Haruna yelenna Hōri kuru kan, ka sa yi, ka kaɗa ni Matigi Ala ta kuma ye; o kera Izirayelimogow ta tagama san binaaninan na, a karo loorunan tere folo ra, o bonin ko Misiran jamana ra.

³⁹ Haruna sara Hōri kuru kan k'a si to san keme ni san mugan ni saba. ⁴⁰ O wagati le ra Aradi mara ta masace ka Izirayelimogow nako kibaroya men. Ale tun ye Kanaanaka le ye, a tun siginin be Kanaana woroduguyanfan na.

⁴¹ Ayiwa, Izirayelimogow bora Hōri kuruyorow ra ka taga sigi Salimona, ⁴² ka bo Salimona ka taga sigi Punon, ⁴³ ka bo Punon ka taga sigi Oboti, ⁴⁴ ka bo Oboti ka taga sigi Iye Abarimu, Mohabu jamana dance ra, ⁴⁵ ka bo Iye Abarimu ka taga sigi Dibon Gadi, ⁴⁶ ka bo Dibon Gadi ka taga sigi Alimon Diblatayimu, ⁴⁷ ka bo Alimon Diblatayimu ka taga sigi Abarimu kuruyorow ra, Nebo kuru na fe, ⁴⁸ ka bo Abarimu kuruyorow ra ka taga sigi Mohabu kenegbew ra, Zuriden ba korow, Zeriko dugu na fe. ⁴⁹ O sigira Zuriden ba kere fe, Mohabu kenegbew ra, k'a ta Beti Yesimoti ka taga se fo Abeli Sitimu.

Ala ka jamana tarancogo yira Musa ra

⁵⁰ Ayiwa, Matigi Ala kumana Musa fe ka o to Mohabu kenegbew yoro ra, Zuriden ba kere fe, Zeriko dugu na fe; a ko: ⁵¹ «Kuma Izirayelimogow fe, i y'a fo o ye ko: <Ni aw nana Zuriden ba tige, ka taga don Kanaana jamana ra tuma min na, ⁵² aw ye o jamana mogow bee gben; aw ye o ta jo kabakururamanw bee cen; o ka o ta batofenw tagamasiyen minw lalaga ni nege ye, aw ye o bee cen fana, ka o ta jasonyorow bee cici. ⁵³ Aw ye jamana mina, ka sigi a ra, sabu ne ka jamana di aw le ma, janko a ye ke aw ta ye. ⁵⁴ Aw bena jamana taran, gba bee ni a ta; ni ne ka yoro min yira, ko a ye di gba min ma, aw ye o di o gba ma. Minw ka ca, aw ye olugu ta yoro bonya; minw fana ka dogo, aw ye olugu ta yoro dogoya. Ni ne ka yoro o yoro yira ko a ye ke gba min ta ye, o yoro le be ke o gba ta ye. Aw ye jamana taran ka gbaw bee ta yoro di o ma, ka kaɗa ni o bema ta togow ye.

⁵⁵ « <Nka ni aw ma jamana mogow bee gben, ni aw ka dow to yi, olugu bena aw sogow aw padenw ra i ko nani, ka aw sogow aw geren na i ko bije. Aw bena taga sigi jamana min na, olugu le bena ke aw juguw ye o jamana ra. ⁵⁶ Ni a kera ten, ne tun b'a fe ka min ke olugu ra, ne bena o ke aw yere le ra. »

34

Ala ka Kanaana jamana danw yira

¹ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ² «Kuma Izirayelimogow fe, k'a fo o ye ko: <Ni aw nana taga don Kanaana jamana ra, o jamana yoro minw bena di aw ma, k'a ke aw ta ye, o danw fle nin ye:

³ « <Woroduguyanfan na, aw ta jamana dan bena ke Zini kongokolon ni Edomu jamana ye; a be damina tereboyanfan na, Kogoji sanin woroduguyanfan na, ⁴ ka taga teme Akirabimu woroduguyanfan na, ka taga Zini fan fe, ka taga teme Kadesi Barineya woroduguyanfan na, ka taga Hasari Adari ni Asimon, ⁵ ka bo Asimon ka munu ka taga Misiran ko ra, ka bo yi ka taga laban Kogojiba ra.

⁶ « <Terebenyanfan na aw ta jamana dan bena ke Kogojiba le ye.

⁷ « <Sahiliyanfan na, aw bena a dan bo k'a ta Kogojiba ra ka taga a bla fo Hōri kuru ra; ⁸ k'a ta Hōri kuru ra, aw be a dan bo tuun ka taga teme Lebo Hamati, ka taga se fo Sedadi; ⁹ ka bo yi, ka taga teme Zifiron, ka taga laban Hasari Enan. O le bena ke jamana dan ye sahiliyanfan na.

¹⁰ « <Tereboyanfan na, aw ye a dan bo k'a damina Hasari Enan ka taga se Sefamu; ¹¹ ka bo yi, ka taga a bla Ribila, Ayini tereboyanfan na; ka bo yi, ka taga fo Kinereti ba tereboyanfan jigijigi yorow ra; ¹² ka bo yi, ka taga se Zuriden ba ma, ka sorow ka taga laban Kogoji sanin na.

« <Ayiwa, aw ta jamana danw bena ke o le ye, a fanw bee ra. »

¹³ Ayiwa, Musa k'a fo Izirayelimogow ye ko: «Aw bena nin jamana le taran Izirayeli gbaw ra; Matigi Ala le bena bee ta sigiyoro yira. Matigi Ala k'a latige ko a be nin jamana le di Izirayeli ta gba kononton tow ma, ani Manase ta gba tarance to kelen ma; ¹⁴ sabu Ruben ta mogow, ani Gadi ta mogow ka o ta yoro sorow ka ban, o bee ni o ta yoro; Manase ta gba tarance kelen fana k'a ta yoro sorow. ¹⁵ O gba fla ni Manase ta gba tarance kelen ka o ta yoro sorow Zuriden ba fan dow ra, tereboyanfan na, k'a nasin Zeriko dugu ma.»

Mogow minw bena jamana taran

¹⁶ Matigi Ala kumana Musa fe tuun, ko: ¹⁷ «Mogow minw bena jamana taran Izirayelimogow ra, o mogow togow fle nin ye: sarakalasebaga Elehazari, ani Nuni dence Yosuwe. ¹⁸ Aw ye kuntigi kelen kelen bo gbaw bee ra fana, ka o fara o kan ka jamana taran. ¹⁹ O kuntigiw togow fle nin ye:

Yefune dence Kalebu, o be Zuda ta gba ra.

²⁰ Amihudi dence Samawilu, o be Simeyon ta gba ra.

²¹ Kisilon dence Elidadi, o be Boniyaminu ta gba ra.

²² Yogili dence Buki, kuntigi lo Dan ta gba ra.

²³ Efodi dence Haniyeli, kuntigi lo Yusufu dence Manase ta gba ra.

²⁴ Siftan dence Kemuheli, kuntigi lo Yusufu dence Efrayimu ta gba ra.

²⁵ Parinaki dence Elisafan, kuntigi lo Zabulon ta gba ra.

²⁶ Azan dence Palitiyeli, kuntigi lo Isakari ta gba ra.

²⁷ Selomi dence Ahudi, kuntigi lo Aseri ta gba ra.

²⁸ Amihudi Pedaheli, kuntigi lo Nefitali ta gba ra.»

²⁹ Ayiwa, Matigi Ala k'a fo ko o mogow le bena Kanaana jamana taran Izirayelimogow ra.

35

Levi ta mogow ta duguw

¹ Ka Izirayelimogow to Mohabu kenegbew yoro ra, Zuriden ba koro, Zeriko dugu na fe, Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ² «A fo Izirayelimogow ye ko o bena jamana min soro, ko o ka kan ka o jamana dugu dow di Levi ta mogow ma, ka o ke o sigiyorow ye. Aw ye beganmarayoro dow fana di o ma duguw laminiw na. ³ O yere bena sigi o duguw koro; duguw laminiw be ke o ta misiw, ani o ta began tow marayorow ye, ani o borofenw blayorow.

⁴ «Aw bena dugukolo min di Levi ta mogow ma, duguw laminiw na, o bonya ka kan ka ke nongon* na waga kelen ye, k'a damina dugu kogo ra ka taga kene ma; a bonya ka kan ka ke o le ye dugu fan bee ra. ⁵ Aw ye nongon na waga fla suma dugu lamini na ka taga terebonyanfan na, ka nongon na waga fla suma ka taga woroduguyanfan na, ka nongon na waga fla suma ka taga terebenyanfan na, ka nongon na waga fla suma ka taga sahiyyanfan na; dugu be to cemanca ra. O yorow le bena ke o ta duguw beganmarayorow ye.

⁶ «Dugu woro minw ye aw ta karifaduguw ye, mogofagabaga be se ka bori ka taga dugu minw na ni a kera ko a ma a lawuri a kama, aw ye o duguw di Levi ta mogow ma, ka dugu binaani ni fla were di o ma. ⁷ O ra, aw bena dugu minw di Levi ta mogow ma, o bee lajennin bena ke dugu binaani ni seegi, ani o laminiw. ⁸ Ni aw be duguw bo Izirayelimogow ta yorow ra ka o di Levi ta mogow ma, ni gba min ta duguw ka ca, olugu ta dugu dita be caya; ni gba min ta duguw man ca, olugu ta dugu dita be dogoya. Gba bee be dugu dow di Levi ta mogow ma, ka kapa ni o ta mara ta duguw hakeya ye.»

Karifaduguw

(Sariya 19.1-13; Yosuwe 20.1-9)

⁹ Matigi Ala kumana Musa fe tuun, ko: ¹⁰ «Kuma Izirayelimogow fe, i y'a fo o ye ko: <Ni aw nana Zuriden ba tige ka don Kanaana jamana ra, ¹¹ aw bena dugu dow panawoloma, ka o ke aw ta karifaduguw ye; ni mogow do ka mogow faga, k'a soro a m'a lawuri a kama, o tigi be se ka bori ka taga karifa o dugu do ra. ¹² O duguw be ke aw ta karifaduguw ye, ka mogofagabaga kisi hakebobaga ma, janko o kana mogofagabaga do faga k'a soro a ma taga lo kititigejama na koro folo, k'a ta kiti tige. ¹³ Aw bena dugu woro le di ka o ke aw ta karifaduguw ye. ¹⁴ Aw ye dugu saba ke karifaduguw ye Zuriden ba ko fe, ka saba ke karifaduguw ye Kanaana jamana ra yan. O duguw le be ke karifaduguw ye. ¹⁵ Izirayelimogow, ani lonanw, ani temebaga minw be aw ce ra, nin karifaduguw bena ke olugu bee ta ye. Ni mogow o mogow ka mogow faga k'a soro a m'a lawuri a kama, o tigi be se bori ka taga dogo o dugu do ra.»

Mogofaga ta sariyaw

¹⁶ « <Ni mogow do k'a mogowogon bugo ni negemanfen do ye, ni a sara, o tigi ye mogofagabaga le ye; mogofagabaga ka kan ka faga. ¹⁷ Ni a ka kabakuru le ta k'a mogowogon bugo ni a ye, kabakuru min be se ka mogow faga, ni a sara, o tigi ye mogofagabaga le ye; mogofagabaga ka kan ka faga. ¹⁸ Ni a ka yiri le ta k'a bugo ni a ye, yiri min be se ka mogow faga, ni a sara, o tigi ye mogofagabaga le ye; mogofagabaga ka kan ka faga. ¹⁹ Hakebobaga ka kan ka o mogofagabaga faga. Ni a k'a soro, a y'a faga.

²⁰ « <Ni mogow do tara koninya fe k'a mogowogon joni, walama ni a ka a lawuri a kama ka a bon ni fen do ye, ni a sara, ²¹ walama ni a tara juguya le fe k'a bugo ni a boro ye, ni a sara, bugorikebaga ka kan ka faga; mogofagabaga lo. Ni hakebobaga k'a soro, a y'a faga.

* 35:4 35.4 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

²² « Nka ni mɔgɔ dɔ girinto barara k'a mɔgɔɔgɔn nɔni, k'a sɔrɔ a m'a kɔninya, walama ni a ka fen dɔ firi ka taga a se a ma, k'a sɔrɔ a m'a lawuri a kama, ²³ walama ni a m'a mɔgɔɔgɔn ye, ni a ka kabakuru dɔ firi ka taga a ben a kan, kabakuru min be se ka mɔgɔ faga, ni a sara, k'a sɔrɔ a tun m'a mɔgɔɔgɔn kɔninya, a fana tun ma kojugu miiri ni a ye, ²⁴ kitiitigejama bena kiti tige o mɔgɔfagabaga ni hakebɔbaga ce ka kɔna ni nin kolatigeninw le ye. ²⁵ Kitiitigejama ka kan ka mɔgɔfagabaga bɔsi hakebɔbaga boro; a tun borira ka taga karifadugu min na, o b'a laseko o dugu ra. Turu saninman* kera sarakalasebagaw kuntigi min kan k'a bla Ala ta baara kama, mɔgɔfagabaga be to yi fo ka taga se o ta saya ma. ²⁶ Nka a borira ka taga dogo karifadugu min na, ni a bɔra o dugu kɔnɔ, ²⁷ ni hakebɔbaga bena ni a ye karifadugu ko fe, ni a k'a faga, a te jaraki o fagari kɔsɔn. ²⁸ Sabu mɔgɔfagabaga ka kan ka to a ta karifadugu kɔnɔ fo ka taga a to sarakalasebagaw kuntigi ye na sa. Sarakalasebaga sanin ko le, a be se ka bo ka taga a ta yɔrɔ ra.

²⁹ « Ayiwa, ni aw nana taga sigi yɔrɔ o yɔrɔ, nin cifonin minw latigera, aw ka kan ka o sira le tagama, aw ni aw ta duruja nataw bee.

³⁰ « Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka mɔgɔ faga, ni mɔgɔ dɔw sɔrɔra ka ke o ko seere ye, o mɔgɔfagabaga ka kan ka faga. Nka aw kana mɔgɔ si faga mɔgɔ kelen dɔrɔn ta seereya kɔsɔn.

³¹ « Mɔgɔfagabaga min ka kan ni fagari ye, aw kana sɔn ka foyi mina janko ka o kunmabo; a ka kan ka faga le.

³² « Ni mɔgɔfagabaga dɔ borira ka taga karifadugu dɔ ra, aw kana sɔn ka foyi mina janko k'a to a ye seko ka taga a sigiyɔrɔ ra k'a sɔrɔ sarakalasebagaw kuntigi ma sa folo.

³³ « Aw be jamana min na, aw kana o jamana lanɔgɔ, sabu mɔgɔfaga be jamana lanɔgɔ le. Foyi were te se ka mɔgɔfaga jurumun kafari jamana kɔnɔ, fo ka mɔgɔfagabaga yere le faga. ³⁴ Aw bena sigi jamana min kɔnɔ, ani ne yere bena ke o jamana min kɔnɔ, aw kana o jamana lanɔgɔ; sabu ne Matigi Ala, ne be Izirayelimɔgow ce ra. »

36

Selofadi denmusow ta ko

¹ Manase dence Makiri, o dence Galadi, olugu tun ye Yusufu ta durujaw ye; lon dɔ Galadi ta mɔgow ta gbatigiw nana kuma Musa ni Izirayeli jama pamɔgow fe, minw ye Izirayeli gbatigiw ye. ² O ko: «Tuma min na Matigi Ala tun k'a fo an matigice Musa ye ko a ye jamana taran Izirayelimɔgow ra ka kɔna ni Ala yere ta yiracogo ye, a tun k'a fo an matigice Musa ye ko a ye an balemace Selofadi ta ninyɔrɔ di a denmusow* ma. ³ Ayiwa, sisan ni o denmuso dɔ nana furu ce dɔ ma, Izirayeli ta gba dɔ were ra, o tuma, yɔrɔ min tun dira a ma, o yɔrɔ bena bo an bemaw ta yɔrɔ ra, ka taga fara a ce ta mɔgow ta gba ta yɔrɔ kan. Ni o kera, o tuma yɔrɔ min dira an ma, dɔ le be bo o yɔrɔ ra. ⁴ Ni Izirayelimɔgow ta yafarisan nana se, o musow furura gba min na, o ta yɔrɔ bena bo an bemaw ta gba ra ka taga fara o cerakaw ta gba ta yɔrɔ kan.»

⁵ Ayiwa, Musa ka nin kuma lase Izirayelimɔgow ma, ka kɔna ni Matigi Ala ta kuma ye. A ko: «Jo be Yusufu ta mɔgow fe.» ⁶ A ko: «Matigi Ala ka min fo Selofadi ta denmusow ta ko ra, o ye nin ye; a ko: «Ni ce o ce ka o diya, o ye furu o ma, nka o ka kan ka furu o ta gbamɔgɔ dɔ le ma. ⁷ Izirayelimɔgow ta gba dɔ ta yɔrɔ man kan ka yelema ka taga ke gba dɔ were ta ye. Izirayelimɔgow bee siginin ka kan ka to o bemaw ta yɔrɔ le ra. ⁸ Ni denmuso o denmuso k'a ninyɔrɔ sɔrɔ a bemaw ta gba ra Izirayeli jamana ra, a ka kan ka furu ce dɔ ma o gba kelen le kɔnɔ; ni o kera, Izirayelimɔgow bee be to o bemaw ta yɔrɔ ra. ⁹ Gba dɔ ta yɔrɔ man kan ka yelema ka taga ke gba dɔ were ta ye. Izirayelimɔgow ta gbaw bee ka kan ka to o ta yɔrɔ le ra.»

¹⁰ Matigi Ala ka kuma min fo Musa ye, Selofadi denmusow ka o le ke. ¹¹ Mala, ani Tirisa, ani Hogila, ani Milika, ani Nowa, olugu furura o face balemace dence dɔw ma; ¹² o furura Yusufu dence Manase ta mɔgɔ dɔw ma. A kera ten, o ta yɔrɔw tora o face ta gba ra.

¹³ Matigi Ala k'a ta kumaw, ani a ta kolatigenin minw fo Musa ye ko a ye o fo Izirayelimɔgow ye, ka o to Mohabu kenegbew ra, Zuriden ba kɔrɔ, Zeriko dugu ja fe, o le ye nin ye.

* 36:2 36.2 Selofadi denmusow ta ko tun fora: (Jateri 27.1-11).

SARIYA FƆKO FLANAN KITABU

Kitabu faamucogo

Cira Musa ka nin kitabu kumaw lase Izirayelimogow ma, ka o to Mohabu jamana ra. Izirayelimogow tun ka tagamajan le ke kongokolon kono ka na lo o yoro ra. O tun ka kan ka bo yi ka taga don Kanaana jamana ra.

Ka kapa ni mogow caman ta miiriya ye, cira Musa le kera nin kitabu sebebaga ye. A sura 34 min be Musa yere ta saya ko fo, mogow were le be soro o sebebaga ye.

Musa ka nin kumaw bee fo Izirayelimogow ye, janko ka o hakiri jigi Ala ta sariyaw, ani a ta jennogonyaw ko ra.

Nin kitabu kunba ye ko Ala le k'a ta mogow kanu, ka o panawoloma, ka o kisi, ka baraka don o ra. A ta mogow fana ka kan ka o hakiri to o kow ra, ka Ala kanu, k'a kan mina, janko o ye si soro, ka baraka caman soro tuun Ala fe.

Nin kitabu ta hayamba ye 6.4-6. Yesu ka o hayan kumaw le fo, ko o le kera Ala ta sariyaw bee ra belebebeba ye: I ka kan ka i Matigi Ala kanu ni i jusu bee ye, ani i nin bee, ani i ta miiriya bee (Matiyu 22.37).

Kitabu konokow

Musa ka Izirayelimogow hakiri jigi Ala ta kokeninw na (1.1-4.43)

Musa ka Izirayelimogow hakiri jigi Ala ta sariya ta kumaw ra (4.44-28.68)

Musa ka Izirayelimogow hakiri jigi Ala ta jennogonya ko ra (28.69-30.20)

Musa ta kumalabanw (31.1-33.29)

Musa ta saya Mohabu jamana ra (34.1-12)

Musa ka Izirayelimogow hakiri jigi ko temeninw na

Kuma damina

¹ Musa ka kuma minw fo Izirayelimogow bee ye kongokolon kono, o kumaw le ye nin ye; o y'a soro o tun be Zuriden ba tereboyanfan na, Zuriden kenegbe ra, yoro min nasinnin be Sufi dugu ma, ani a be Paran, ni Tofeli, ni Laban, ni Haseroti, ni Dizahabu duguw furance ra. ² Ayiwa, ka bo Horebu kuru ra ka taga Kadasi Barineya, Seyiri kuruw sira fe, o ye tere tan ni kelen tagama le ye.

³ Izirayelimogow ta tagama san binaaninan na, o san karo tan ni kelennan na, o karo tere folo, Matigi Ala tun ka fen o fen fo Musa ye, ko a ye a fo Izirayelimogow ye, a ka o bee fo o ye. ⁴ O kera k'a soro o tun ka se soro Amorikaw ta masace Sihon kan, min tun signin be Hesibon; o tun ka se soro Basan masace Ogi kan Edereyi; ale tun signin be Asitaroti.

⁵ Ka Izirayelimogow to Zuriden ba tereboyanfan na, Mohabu jamana ra, Musa ka nin sariya ta kumaw fo Izirayelimogow ye; a ko:

⁶ Matigi Ala, an ta Ala kumana an fe Horebu, ko: «Aw signin meenna nin kuruyorow ra ka ban. ⁷ Aw ye wuri ka sira mina, ka taga Amorikaw ta kuruyorow ra; aw ye taga o yoro jamana fanw bee ra, ani Zuriden kenegbeyoro ra, ani kuruw fan na, ani jamana dugumayanfan na, ani woroduguyanfan kongokolon kono, ani kogojida ra, Kanaanakaw ta jamana ra, ani Liban jamana ra, ka taga se fo ba belebebe ma, min ye Efirati ba ye*».

⁸ «Aw y'a fle, ne ka o jamana di aw ma; aw ye wuri ka taga o jamana mina; ne karira aw bemaw Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ye, ko ne bena o jamana le di o ni o ta duruja nataw ma.»

Kititigebagaw

⁹ O wagati le ra, ne k'a fo aw ye ko: «Ne kelen te se aw bee koro. ¹⁰ Matigi Ala, aw ta Ala ka aw caya; bi aw ka ca i ko sankolo lolow; ¹¹ nka Matigi Ala, aw bemaw ta Ala ye aw caya belen, ka aw ke nin nogon waga kelen ye tuun, ka baraka don aw ra, i n'a fo a k'a layiri ta aw ye cogo min na. ¹² Nka ne kelen bena se ka lo ni aw ta segew, ani aw ta kunkow, ani aw ta keremisenw bee ye cogo di? ¹³ Ne k'a fo aw ye ko aw ye mogow daw panawoloma aw ta gbaw ra, minw ye hakiritigiw ye, ani kolonbagaw, ani mogow be minw jate, janko ne ye olugu sigi aw kunna.»

¹⁴ Aw ka ne jaabi ko ne ka min fo, ko o ka ni. ¹⁵ O ra, ne ka aw ta jamakuruw ta kuntigiw ta; olugu tun ye mogow hakiritigiw le ye, ani jama tun be mogow minw jate kosebe. Ne ka olugu sigi aw kunna. Ne ka dow sigi mogow waga kelen kelen kunna, ka dow sigi mogow keme keme kunna, ka dow sigi mogow bilooru looru kunna, ka dow sigi

* 1:7 1.7 O yorow tun ye Izirayeli jamana danw ye.

mogō tan tan kunna, ka olugu sigi aw ta gbaw kunna. ¹⁶ O wagati kelen na, ne ka nin ci fō aw ta kitiitigebagaw ye; ne ko o ma ko: «Aw ye aw balemaw lamēn; sosori minw bē wuri aw balemaw ni nōgōn cē, walama o ni lonan dōw cē, aw ye o kitiw tige ka kapa ni can le ye. ¹⁷ Ni aw bē kiti tige, aw kana mogō bō mogō ra. Aw ye bēē lamēn, mōgōba fara a fitini kan. Aw kana siran mogō si ja, sabu Ala le ye kitiitigebaga ye. Ni ko min gbēleyara aw ma, aw ye na ni o ye ne fē, ne bēna o lamēn.» ¹⁸ O wagati ra, aw tun ka kan ka fēn o fēn kē, ne ka o bēē fō aw ye.

Mōgō minw tagara jamana fē dogo ra

¹⁹ Ayiwa, an bōra Horebu kuru yōrō ra minke, an ka nin kongokolonjuguba bēē cētige; aw yere ja k'a ye. An ka Amōrikaw ta kuru sira le ta, i n'a fō Matigi Ala, an ta Ala tun k'a fō an ye cogo min na; an tagara se Kadēsi Barineya. ²⁰ Ne k'a fō aw ye ko: «Aw sera Amōrikaw ta kuruyōrōw ra, ko Matigi Ala, an ta Ala ka o yōrō di an ma. ²¹ Ne k'a fō aw ye ko Matigi Ala, aw ta Ala ka nin jamana di aw ma, ko aw ye wuri ka taga jamana mina k'a ke aw ta ye, i n'a fō Matigi Ala, aw bēmaw ta Ala k'a fō aw ye cogo min na; aw kana siran, aw ja kana tige fana.»

²² Ayiwa, aw bēē gbarara ne ra, k'a fō ne ye ko: «An ye mōgō dōw bla an ja, olugu ye taga jamana yaala fōlō, ka na a jafo an ye; an ka kan ka tēme sira min fē, ani an bēna taga se dugu minw ma, o ye o bēē fō an ye.»

²³ Ne k'a ye ko o miiriya ka ji; o ra ne ka cē tan ni fla bō aw ra, gba bēē ta cē kelen kelen, ka olugu ci. ²⁴ O mōgōw tagara; o tagara kuruyōrōw cētige, ka taga se fō Esikōli kenēgbe ra. O ka o yōrō yaala. ²⁵ O ka jamana yiriden dōw tige ka na o yira an na. O nana jamana cogo lakari an ye, ko: «Matigi Ala, an ta Ala ka jamana min di an ma, jamanaruman lo†.»

Izirayelimōgōw ma sōn Ala ta kuma ma

²⁶ Nka aw ma sōn ka taga; o ra, Matigi Ala, aw ta Ala tun ka min fō, aw murutira, aw ma sōn ka o ke. ²⁷ Aw ka Matigi Ala kōrōfō aw ta fanibonw kōnō, k'a fō ko: «Matigi Ala bē anw kōninyara le, o kōsōn a ka anw labō Misiran, ka na anw di Amōrikaw ma, janko olugu ye anw halaki.» ²⁸ Aw ko: «An bēna taga min sisan? An balemaw ka an fari faga pewu, sabu o ko, ko nin jamana mōgōw baraka ka bon, o fana ka janjan ni anw ye. O ko a duguw ka bonbon; ko o ka kogo jamijanbaw kē ka o lamini, kogo minw janya bē i n'a fō a bē se fō sankolo ma. O ko, ko olugu ka hali Anakika‡ dōw ye.»

²⁹ Ne k'a fō aw ye ko: «Aw ja kana tige, aw kana siran o ja; ³⁰ Matigi Ala, aw ta Ala min bē aw ja, ale le bēna o kere aw nō ra, i n'a fō a k'a kē aw yere ja na cogo min na Misiran; ³¹ kongokolon kōnō fana, aw yere k'a ye ko Matigi Ala, aw ta Ala ka aw ta aw ta tagama bēē ra i ko mōgō b'a den ta cogo min na, fō ka na aw se nin yōrō ra yan.»

³² Nka o bēē n'a ta, aw ma la Matigi Ala, aw ta Ala ra, ³³ k'a sōrō ale yere le tun bē tagara aw ja sira ra, ka to ka jigiyōrōw jini aw ye; su fē a tun bē kē aw ja i ko tasumamana jamijan, tere fē a bē kē i ko sankaba jamijan, janko ka aw ta temesira yira aw ra. ³⁴ Ayiwa, aw ka o kuma minw fō Matigi Ala ma, a ka o bēē mēn; a dimina ka kari k'a fō ko: ³⁵ «Ne tun karira ko ne bēna jamana min di aw bēmaw ma, nin wagati ta mōgōw, nin mōgōjuguw si tēna o jamanaruman ye, ³⁶ fō Yefune dence Kalēbu; ale kōni bēna o jamana ye. A sen lara o jamana min dugukolo kan, ne bēna o jamana di ale ni a denw ma, sabu a ka Matigi Ala ta sira bēē tagama a cogo ra§.»

³⁷ Ayiwa, Matigi Ala dimina ne fana kōrō aw kōsōn, k'a fō ko: «Ele fana tēna don o jamana ra. ³⁸ I ta baaraden Yosuwe, Nuni dence, ale le bēna don o jamana ra. O ra, a ja gbēleya kōsēbē, sabu ale le bēna Izirayelimōgōw ladon o jamana ra, k'a kē o ta ye. ³⁹ Aw tun b'a fora ko o bēna aw mamanan minw mina ka o kē jonw ye, ani aw ta den minw ma kōnuman lōn ka bō kojugu ra bi, olugu le bēna taga don o jamana ra; ne bēna jamana di olugu le ma, a bēna kē olugu le ta ye. ⁴⁰ Nka aw kōni, aw ye seko ka taga kongokolon fan na, Kōgōjiwulen sira fē.»

⁴¹ Ayiwa, aw ka ne jaabi k'a fō ko aw ka Matigi Ala hake ta, ko aw bēna taga ka taga kere kē i n'a fō Matigi Ala, an ta Ala k'a fō an ye cogo min na. Aw ka aw ta kerekeminanw siri aw yere ra, ka aw ja gbēleya ko aw bē taga kuruyōrōw ra; aw tun b'a miirira ko o ye ko fitini le ye sa.

⁴² Matigi Ala k'a fō ne ye ko: «A fō o ye ko o kana taga o yōrō ra ka taga kere kē; ni o tē, o juguw bēna se sōrō o kan, sabu ne tē ni o ye.»

† 1:25 1.25 O kow bē sōrō Jateri kitabu kōnō, sura 13, ani 14. ‡ 1:28 1.28 Anaki ta mōgōw le tun ye Kanaana jamana mōgōw ye. Mōgō belebele jamijan dōw tun lo. § 1:36 1.36 O kuma bē sōrō Jateriw kitabu 13.6; 14.23; Yosuwe 14.6-14.

⁴³ Ne kumana aw fe, nka aw ma son ka ne lamén. Aw murutira ka ban Matigi Ala ta kuma ma. Aw ka aw kun gbeleya ka taga kuruyorow ra, ko aw be taga o mogow kere. ⁴⁴ Ayiwa, Amorika minw be o kuruyorow ra, olugu bora ka na aw kama i ko lidenw, ka na aw gben. O ka se soro aw kan, k'a ta Seyiri, ka na se fo Horiima. ⁴⁵ Aw sekora ka na kasi Matigi Ala na koru, nka a ma aw lamén, a m'a toro malo aw kasikan na. ⁴⁶ O ra, aw tora Kadési ka méen, ka wagatijan ke yi.

2

Izirayelimogow yaalara kongokolon konu ka méen

¹ An sekora, ka taga kongokolon konu tuun, Kogojwulen sira fe, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo ne ye cogo min na; an ka Seyiri kuruyorow munumunu ka méen.

² Matigi Ala k'a fo ne ye ko: ³ «Aw ka wagatijan ke ka ban, aw be nin kuruyorow munumununa. Sisan aw ye taga sahiliyanfan fe. ⁴ A fo mogow ye ko o bena taga teme o balemaw ta jamana koru, minw ye Esawu ta mogow ye, minw siginin be Seyiri kuruyorow ra. O bena siran aw na, nka aw ye aw yere korosi kosebe. ⁵ Aw kana o kere, sabu ne tena o ta jamana yoro si di aw ma; hali senlayoro, ne tena a di aw ma o ta jamana ra. Ne ka Seyiri kuruyorow di Esawu le ma, k'a ke a ta ye. ⁶ Ni aw ka fen o fen domu o ta jamana ra, aw ka kan ka o sara. Hali aw ta ji minta, aw ka kan ka o san o fe; ⁷ sabu Matigi Ala, aw ta Ala ka baraka don aw ra, aw ta koketaw bee ra. A ka aw korosi aw ta tagama bee ra, nin kongokolonba konu. Nin ye a san binaani ye, Matigi Ala be ni aw ye, foyi ma aw dese.»

⁸ Ayiwa, o ra, an faranna ka an balemaw ta jamana to yorojan, minw ye Esawu ta mogow ye, minw siginin be Seyiri kuruyorow ra; an ka Zuriden kenegbe sira bla, ka Elati dugu ni Esiyon Geberi dugu fana to yorojan, ka munumunu ka taga Mohabu kongokolon sira ta.

⁹ Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Aw kana taga Mohabukaw ke an juguw ye, ka kere ke ni o ye, sabu tena yoro si di an ma o ta jamana ra, sabu ne ka Ari jamana di Mohabukaw le ma, minw ye Lutu ta mogow ye*, k'a ke o ta ye.»

¹⁰ Emitikaw le tun siginin be o yoro ra folofolo. Mogo barakaman dow tun lo, o tun ka ca, o fana tun ka janjan i ko Anakikaw. ¹¹ Mogow tun be o jate Refayika dow le ye fana, i n'a fo Anakikaw; nka Mohabukaw tun be o wele ko Emitikaw. ¹² Horikaw le tun siginin be Seyiri kuruyorow ra kakoro. Esawu ta mogow nana olugu wuri ka bo yi, ka o faga, ka sigi o no ra, i n'a fo Matigi Ala ka jamana min di Izirayelimogow ma, olugu fana ka o jamana mogow wuri cogo min na.

¹³ Ayiwa, Matigi Ala k'a fo ne ye tuun ko: «Sisan aw ye wuri ka Zerédi ko tige.» An ka Zerédi ko tige.

¹⁴ An ka wagati min ke tagama ra ka bo Kadési Barineya ka na se Zerédi ko ma, o kera san bisaba ni seegi. Sani o wagati ce, ce minw tun be se ka taga kere ra, olugu bee sara ka bo Izirayelimogow ra, i n'a fo Matigi Ala tun karira k'a fo cogo min na. ¹⁵ Matigi Ala yere wurira o kama, fo ka taga o ban Izirayelimogow ce ra pewu.

¹⁶ O kerekewee bee nana sa ka ban Izirayelimogow ce ra tuma min na, ¹⁷ Matigi Ala kumana ne fe, k'a fo ne ye ko: ¹⁸ «Aw bena Mohabukaw ta mara dan teme bi, min ye Ari jamana ye. ¹⁹ Aw bena taga se Amon ta mogow ma; nka aw kana taga ben o kan, ka kere ke ni o ye, sabu ne tena yoro si di aw ma Amon ta mogow ta jamana ra. Ne ka o yoro di Lutu ta mogow le ma, k'a ke o ta ye.»

²⁰ Mogow tun be o jamana fana jate Refayikaw ta jamana do le ye; Refayika dow le tun siginin be o jamana ra kakoro. Amonkaw tun be o wele ko Zamizumikaw. ²¹ Mogo barakaman dow tun lo, o tun ka ca, o fana tun ka janjan i ko Anakikaw. Matigi Ala ka o halaki ka bo Amonkaw na; olugu ka o gben, ka sigi o no ra. ²² Matigi Ala tun ka o kelen le ke Esawu ta mogow fana ye, minw tun siginin be Seyiri kuruyoro ra; a ka Horikaw halaki ka bo o na. O ka Horikaw gben, ka sigi o no ra, fo ka na se bi ma. ²³ Avika minw tun siginin be duguminisnw na, ka taga a bla fo Gaza, Kafitorikaw le ka olugu fana halaki, ka sigi o no ra. Kafitorikaw tun bora Kafitori jamana† le ra.

Izirayeli ka Hesibon masace Sihon kere

²⁴ O ko, Matigi Ala k'a fo an ye ko: «Aw ye wuri ka taga Arinon ko tige; a fle, ne be Amorikace Sihon, Hesibon masace ni a ta jamana di aw ma. Aw ye taga o kere, ka o ta jamana ta. ²⁵ K'a damina bi yere ra, ne bena jatige ni siranya bla dununa siyawa bee ra aw koson. Ni o ka aw ko men doron, o be yereyere, fo ka o konu gban aw koson.»

* 2:9 2.9 Lutu ta mogow ye Mohabukaw, ani Amonkaw le ye. O kuma be soro Damina 19.30-38. † 2:23 2.23 Kafitori jamana, o ye Kereti jamana ye.

²⁶ Ayiwa, ka an to Kedemoti kongokolon kono, ne ka ciraden dow ci ka taga Hesibon masace Sihon fe ni herakuma ye, ka taga a fo a ye ko: ²⁷ «Sabari k'a to an ye teme i ta jamana fe. An bena teren ka teme masace ta sirabajuru kelen le fe; an tena jenge ka taga an kininboro fe, walama an numanboro fe. ²⁸ An bena domuni min ke aw ta jamana ra, aw ye o fiyeere an ma wari ra; hali an bena ji min min, aw ye o fana fiyeere an ma wari ra; janko i y'a to an ye tagama ka teme i ta jamana fe doron. ²⁹ Esawu ta mogow minw signin be Seyiri, ani Mohabuka minw be Ari, olugu ka o le ke an ye. Aw fana ye o ke an ye, k'a to an ye taga Zuriden ba tige ka don an ta jamana ra, Matigi Ala, an ta Ala ka o jamana min di an ma.»

³⁰ Nka Hesibon masace Sihon banna, a ma son an ye teme a ta jamana fe, sabu Matigi Ala, aw ta Ala tun ka o miiriyajuguw don a hakiri ra, k'a jusukun gbeleya, janko k'a don aw boro; a fana nana ke o cogo le ra.

³¹ Matigi Ala tun k'a fo ne ye ko: «A fle, k'a ta sisan, ne be masace Sihon ni a ta jamana di aw ma.»

³² Ayiwa, masace Sihon bora ni a ta mogow bee ye ka na an kama, ko a bena an kere Yahasi yoro ra. ³³ Matigi Ala, an ta Ala k'a don an boro. An ka ale ni a dencaw, ni a ta mogow bee halaki. ³⁴ An k'a ta duguw bee mina, ka o bee halaki; ka caw, ani musow, ani denfitiniw bee faga, hali mogow kelen ma bosu. ³⁵ Beganw, ani naforo minw sorora o duguw kono, an ka o le ta ka o ke an yere ta ye. ³⁶ K'a ta Aroweri, dugu min be Arinon koda ra, ani min be kurufurance ra, ka taga a bla fo Galadi jamana ra, dugu si mogow ta baraka ma bonya an ma. Matigi Ala, an ta Ala ka o duguw bee don an boro. ³⁷ Nka an ma son ka se Amonkaw ta yoro si ma; ani yoro minw ye Yaboki koda yoro ra, ani dugu minw be kuruyorow ra, Matigi Ala, an ta Ala tun k'a fo an ye ko an kana se o yoro minw ma.

3

Masace Jgi ta ko

¹ O ko, an faranna, ka Basan jamana sira ta. Basan jamana ta masace Jgi bora ka na an kunben ni a ta kerekejama bee ye, ko a be an kere, ka an to Edereyi. ² Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «I kana siran a na, sabu ne bena a don i boro, ani a ta kerekejama bee, ani a ta jamana; i bena a ke i n'a fo i ka Amorikaw ta masace Sihon ke cogo min na, min tun signin be Hesibon.»

³ Ayiwa, a kera ten, Matigi Ala, an ta Ala ka Basan masace Jgi fana don an boro, a ni a ta kerekejama bee. An ka o bee halaki, an ma hali mogow kelen panaman to. ⁴ O wagati ra, an ka o ta duguw bee mina. O ta dugu biworo minw tun be Arigobu mara ra, Basan jamana ra, min ye masace Jgi ta mara ye. O duguw kelen ma to ni an ma min mina. ⁵ A duguw bee tun ye dugu barakamanw le ye. O tun ka o lamini ni kogojanw ye; kon minw b'a dondaw ra, olugu tun be dasogo ni negeberew le ye. Dugumisen caman fana tun be yi, minw tun ma lamini ni kogo ye. ⁶ An ka o bee halaki ka ban pewu, i n'a fo an ka Hesibon masace Sihon ta ke cogo min na. An ka duguw bee halaki pewu, ani a dugumogow bee: caw, ani musow, ani denfitiniw bee. ⁷ Nka an ka dugu beganw ni a naforow ta ka o ke an yere ta ye.

⁸ A kera ten le, o wagati ra, an ka Zuriden ba tereboyanfan jamana mina Amorikaw ta masace fla ra, k'a ta Arinon ko ra, ka taga a bla fo Herimon kuru ra. ⁹ Sidonkaw be Herimon kuru wele ko Siriyon; Amorikaw b'a wele ko Seniri. ¹⁰ An ka o kenegbeyoro duguw bee mina, ani Galadi mara bee, ani Basan jamana bee, ka taga a bla Salika ni Edereyi. O duguw bee tun ye masace Jgi ta mara le ye, Basan jamana ra. ¹¹ Basan masace Jgi kelen le tun tora Refayikaw ta siya ra. A ta lanan* tun lalagara ni nege le ye. A janya tun ye nongon† na konanton ye, k'a bonya ke nongon na naani ye, ka kapa ni mogow ta jatecogo ye. Hali bi o lanan be soro Amonkaw ta duguba kono, min ye Raba dugu ye.

Zuriden tereboyanfan jamana tarancogo

¹² Ayiwa, an ka o jamana mina o cogo le ra o wagati ra. Yoro min be Aroweri sahiliyanfan na, Arinon koda ra, ne ka o yoro di Ruben ta mogow ni Gadi ta mogow ma, ka Galadi kuruyorow tarance ni a duguw fana di o ma. ¹³ Galadi mara to, ani Basan mara, min tun ye masace Jgi ta mara ye, ne ka o di Manase ta gba tarance mogow ma. Fofofolo, Arigobu mara min bee be Basan jamana ra, o fana tun be jate Refayikaw ta yoro do le ye. ¹⁴ Manase dence min togo tun ye ko Yahiri, ale ka Arigobu mara bee mina,

* **3:11** 3.11 Dow b'a miiri ko o lanan tun ye a ta sukesu le ye. † **3:11** 3.11 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

ka taga se fo Gesurikaw ni Mahakakaw ta jamana dan na. A k'a yere togo la o duguw ra, Basan mara ra. O koson hali bi o duguw be wele ko Yahiri ta duguw‡.

¹⁵ Ayiwa, ne ka Galadi mara di Manase dence Makiri ma. ¹⁶ Nka ne ka Galadi mara yoro do le di Ruben ta magow ni Gadi ta magow ma. O yoro be taga se fo Arinon ko kenegbe ma; o ko le ye a dan ye. A be taga se fana fo Yaboki ko ma; o ye a ni Amonkaw ta jamana dan ye. ¹⁷ A terebyanfan na, a dan ye Zuriden kenegbe ye, k'a ta Kinereti ba ra, ka taga a bla Zuriden kenegbe ta kogoji ma, min ye Kogoji sanin ye, Pisiga kuru koro.

¹⁸ O wagati ra, ne k'a fo o ye ko: «Matigi Ala, aw ta Ala ka nin jamana di aw ma k'a ke aw ta ye. O ra, aw minw bee ye kerekedenw ye, aw ye ba tige ka bla aw balemaw Izirayelimogow tow na ni aw ta kerekeminanw ye. ¹⁹ Aw ta musow ni aw ta denw, ani began caman minw be aw fe, olugu doron le be to aw ta duguw ra yan, ne ka dugu minw di aw ma. Ne k'a lon ko began caman be aw fe. ²⁰ Aw ye taga aw balemaw deme, fo Matigi Ala ye na laganiya di olugu fana ma, i n'a fo a k'a di aw ma cogo min na, janko Matigi Ala, aw ta Ala ka jamana min di o ma Zuriden ba fan do fe, olugu fana ye o soro. O ko, ne ka yoro min di aw ma yan, aw bee be seko ka na sigi o yoro ra.»

²¹ O wagati ra, ne k'a fo Yosuwe ye ko: «Matigi Ala, aw ta Ala ka min ke nin masace fla ra, i yere na ka o bee ye. Ayiwa, aw be tagara yoro min na, ba ko fe, Matigi Ala bena o jagon le ke o yorow masacew bee ra fana. ²² Aw kana siran o na, sabu Matigi Ala, aw ta Ala yere le bena o kere aw ye.»

Ala ma son Musa ye don Kanaana jamana ra

²³ O wagati ra, ne ka Matigi Ala daari k'a gbeleya; ne ko: ²⁴ «E! Dunupatigi Ala, i ka i ta bonyaba ni i ta sebayaba yira i ta jonce ra, min ye ne ye; sabu ala juman were le be sankolo konso, walama dugukolo kan, min be se ka ele ta kewalew ni i ta kabakobaw jagon ke? ²⁵ Sabari k'a to ne ye ba tige, ka taga nin jamanaruman ye, Zuriden ba ko fe, nin kuruyoro cejumanw, ani Liban jamana.»

²⁶ Nka Matigi Ala dimina ne koro aw koson; a ma son ka ne lamen. A ko: «Nin kuma dabra ten, i kana foyi fo ne ye nin ko ra tuun. ²⁷ Yelen Pisiga kuru kunna, i ye fleri ke terebyanfan na, ani sahiliyanfan na, ani woroduguyanfan na, ani terebyanfan na; jamana fle doron ni i na ye, sabu i tena nin Zuriden ba tige ka se yi. ²⁸ Yosuwe ka kan ka ko minw ke, o fo a ye, k'a ja gbeleya, ka baraka don a ra, sabu i bena to kuru kan ka nin jamana min ye i na ra, Yosuwe le bena bla Izirayelimogow na, ka ba tige ni o ye, ka taga o ladon o jamana ra.»

²⁹ Ayiwa, o cogo ra, an tora kurufurance ra yi, Beti Pehori kere fe.

4

Ala ta sariya siratagama

¹ Ayiwa, Izirayelimogow, sisan ne bena aw karan sariyaw ni ci minw na, aw ye o lamen, k'a sira tagama, janko aw ye panamanya, ani janko Matigi Ala, aw bemaw ta Ala ka jamana min di aw ma, aw ye don o jamana ra k'a ke aw ta ye. ² Ne be sariya minw fo aw ye, aw man kan ka foyi fara o kan, aw fana man kan ka foyi bo o ra; nka aw ye Matigi Ala, aw ta Ala ta sariyaw bee sira tagama, i n'a fo ne ka aw karan a ra cogo min na.

³ Matigi Ala ka min ke Baali Pehori ta ko wagati ra, aw yere na ka o ye. Minw bee tun tagara Baali Pehori ta jo bato, Matigi Ala, aw ta Ala ka olugu bee halaki ka bo aw ce ra. ⁴ Nka aw minw tora Matigi Ala, aw ta Ala ta sira kan, aw bee panaman lo bi.

⁵ A fle, ne ka aw karan sariyaw ni ciw ra, i n'a fo Matigi Ala, ne ta Ala k'a fo ne ye cogo min na, janko aw bena taga jamana min mina, aw ye o sariyaw sira tagama o jamana konso. ⁶ Aw ye o sariyaw sira tagama ka na kosebe; o le bena aw ke hakiritigiw ani kolonbagaw ye siya tow na koro. Ni olugu nana o sariyaw bee ko men, o bena a fo ko: «Nin siyaba ye hakiritigibaw, ani kolonbagabaw yere le ye.»

⁷ Can ra, siyaba juman were le be yi, ko o ta ala be o koro, i n'a fo Matigi Ala, anw ta Ala be an koro cogo min na, ani tuma o tuma ni an b'a daari a be an lamen? ⁸ Siyaba juman were le be yi tuun, ko Ala ta cifoninw, ani a ta kolatigenin terenninw be o boro, i n'a fo ne be nin sariya minw bee yirara aw ra bi?

⁹ Aw koni ye aw yere korsi le kosebe, ka aw tagamacogo lon janko aw na ka ko minw ye, aw kana jina o kow ko aw si bee ra, ani o kow kana bo aw jusu ra; aw ye aw denw karan a ra, ka aw mamadenw fana karan a ra.

‡ 3:14 3.14 Heburukan na, a fora ko Havoti Yahiri. O koro ye ko: Yahiri ta duguw.

¹⁰ Lon min na aw nana lo Matigi Ala, aw ta Ala na koro Horebu kuru koro, aw ye aw hakiri to o lon na; o lon na Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Jama lajen ne koro, o ye ne ta kumaw lamén, janko o ye ne nasiran degi, ka to ka siran ne na o si bee ra, ani janko o ye o ta denw karan o kumaw ra.» ¹¹ Aw gbarara ka na lo kuru koro. Kuru bee tun ye tasuma ye; tasumamana tun be yelenna fo sankolo ra; sankaba finmanw ni dibikuruba tun be yi. ¹² Matigi Ala kan bora tasuma ra ka kuma aw fe. Aw k'a kumakan men, nka aw ma foyi ye. Aw tun b'a kumakan doron le menna. ¹³ A k'a ta jennogonya* yira aw ra, ko aw y'a sira tagama, o min ye kumakan tan ye. A ka o sebe kabakuru walaka fla kan ka o di aw ma. ¹⁴ O ko, Matigi Ala k'a fo ne ye o wagati ra, ko ne ye aw karan a ta sariyaw ni a ta ciw ra, janko aw bena Zuriden ba tige ka taga jamana min mina, aw ye o sariyaw ni o ciw sira tagama o jamana ra.

Izirayelimogow man kan ka jow son

¹⁵ Lon min na Matigi Ala kan bora tasuma ra ka kuma aw fe Horebu kuru yoro ra, aw tun ma foyi si le ye. O koson aw ye aw yere korosi kosobe, ¹⁶ janko aw kana na aw yere bla kojugu ra, ka batofen werew lalaga aw yere ye, ka fen do bisigiya lalaga ka o bato; ce bisigiya, walama muso bisigiya, ¹⁷ walama began bisigiya, walama kono minw be wuri san fe, o bisigiya, ¹⁸ walama fenpanaman minw be fofu dugukolo kan, walama jege minw be ji ra. ¹⁹ Ni aw ka aw na korota san fe, ka tere fle, walama ka karo ni lolow fle, ni aw ka sankolokonofenw fle, aw kana a to siya tow ye aw nege, k'a to aw ye aw yere majigi o fenw koro, ka o bato. Matigi Ala, aw ta Ala, ka o fenw batori to dunupa siya tow le boro. ²⁰ Nka aw koni, Matigi Ala ka aw ta ka aw labo Misiran torojuguba ra, k'a ke i n'a fo a ka aw labo negedibiba tasumaman kono, janko aw ye ke ale yere ta siya ye, i n'a fo aw be cogo min na bi.

²¹ Ayiwa, Matigi Ala dimina ne koro aw koson; a karira ko ale Matigi Ala, aw ta Ala, ale bena jamana min di aw ma k'a ke aw ta ye, ko ne tena Zuriden ba tige ka taga don o jamanaruman na. ²² Ne bena sa nin jamana le ra yan, ne tena Zuriden ba tige; nka aw bena ba tige ka taga don o jamanaruman na. ²³ O ra, aw ye aw yere korosi janko Matigi Ala, aw ta Ala ka jennogonya* min don ni aw ye, aw kana na jina o ko, ani aw kana fen do ja lese, ka fen do bisigiya lalaga ka o bato, k'a soro Matigi Ala, aw ta Ala ko aw man kan ka o fen bato; ²⁴ sabu Matigi Ala, aw ta Ala be i ko tasuma farimanba; a t'a fe aw ye ale ni batofen were kanu jagon fe fiyewu.

²⁵ Ni aw nana denw soro, ka mamadenw fana soro, ni aw nana sigi ka meen jamana kono, ni aw ka aw yere lanogo, ka fen do ja lese, ka fen do bisigiya lalaga ka o bato, ka kojugu ke Matigi Ala, aw ta Ala na koro, k'a jusu bo, ²⁶ o tuma, ne be sankolo ni dugukolo ke ne seere ye bi aw kama, ko aw bena taga o jamana min mina Zuriden ba ko fe, ko aw bena halaki joona ka bo o jamana ra; aw tena sijan soro yi, sabu aw bena halaki ka ban le pewu. ²⁷ Matigi Ala bena aw janjan ka taga siya tow ce ra; a bena aw lataga o siya minw ce ra, aw to bena taga to mogo dama dama doron o siyaw ce ra yi. ²⁸ Ka aw to o yoro ra, aw bena batofen dow bato, mogow yere boro ka batofen minw lalaga; batofen yiriramanw, ani a kabakururamanw, o batofen minw te yeri ke, o te menni ke, o te domuni ke, o te kasa men. ²⁹ Ka aw to o yorow le ra fana, aw bena ke Matigi Ala, aw ta Ala ta jennogonya jini ye; aw fana bena a soro, ni aw k'a ta jennogonya jini ni aw jusukun bee ye, ani aw nin bee. ³⁰ Ka aw to o jani na, ka nin torow bee to aw kan, aw bena seko o bee ko fe ka na Matigi Ala, aw ta Ala ma, ka na a ta kuma lamén; ³¹ sabu Matigi Ala, aw ta Ala ye Ala le ye, min be hina. A tena aw to aw kelen na, a fana tena aw halaki. A karira ka jennogonya min don ni aw bemaw ye, a tena jina o jennogonya ko fana.

Matigi Ala kelenpe le ye Ala ye

³² Ayiwa, aw ye mogow pininka wagatijan tameninw ta kow ra, wagati min aw yere tun ma woro folo; lon min na Ala ka adamaden dan k'a bla dugukolo kan, k'a ta o lon na fo ka na se bi ma, aw ye pininkari ke o kow ra, k'a ta dunupa kun do ra ka taga a bla a kun do ra. Yala nin koba jagon kera ka ye wa? Yala mogow ka nin ko jagon men folo wa? ³³ Yala siya do be yi min ta mogow ka Ala yere kumakan men ka bo tasuma ce ma, k'a ke i n'a fo Ala kumana aw fe cogo min na, ni o mogow ma sa wa? ³⁴ Yala ala do wurira ka ye ko a be siya do ke a yere ta ye, ka o siya ta ka bo siya do were ce ra, i n'a fo Matigi Ala, aw ta Ala ka ko minw bee ke aw ye Misiran jamana ra aw yere na na wa? A ka torobaw ben mogow kan, ka tagamasiyenbaw ke, ka kabakow ke, ka mogow kere, k'a ta sebagaya ni a ta fanga yira, ka siranyakobaw ke.

³⁵ Ala ka o kow bee ke k'a yira aw ra, janko aw y'a lon ko Matigi Ala le ye Ala ye, ko Ala were te yi ale ko. ³⁶ A k'a kan bo sankolo ra ka kuma aw fe, janko ka aw karan a ta sira ra. A k'a ta tasumaba lajigi k'a yira aw ra; aw k'a ta kuma men ka bo tasuma ce ra.

³⁷ A ka aw bemaw kanu minke, ka na o ta denw fana janawoloma olugu ko fe, ka o ke a yere ta ye, o le koson ale yere ka aw labo Misiran, ni a ta sebayaba ye. ³⁸ Siya dow tun be yi, minw tun ka ca ni aw ye, o fanga fana tun ka bon ni aw ta ye; nka a ka olugu gben ka bo aw na, ka aw ladon o ta jamana ra, ka o jamana ke aw ta ye, i n'a fo a be cogo min na bi.

³⁹ O ra, aw ka kan k'a lon bi, aw hakiri to a ra ko Matigi Ala kelenpe le ye Ala ye, sankolo konso, ani dugukolo kan, ko do wera te yi ale ko. ⁴⁰ Ne be a ta sariyaw ani a ta ci minw fora aw ye bi, aw ye o sira tagama, janko aw ye hera soro, aw ni aw ta den minw bena na aw ko fe; janko Matigi Ala, aw ta Ala bena jamana min di aw ma k'a ke aw ta ye wagati bee, aw ye sijan soro o jamana ra.

Mogofagabagaw ta karifaduguw

⁴¹ Ayiwa, Musa ka dugu saba janawoloma Zuriden ba tereboyanfan na, ⁴² janko o ye ke mogofagabagaw ta karifaduguw ye; janko ni mogodo k'a mogogon faga, k'a soro a m'a lawuri a kama, ni a fana tun te a jugu ye kakoro, o tigi ye se ka bori ka taga dogo o dugu do ra k'a nin kisi. ⁴³ Beseri tun ye o dugu do ye; a be kongokolon konso, kenegbe yoro ra, Ruben ta mogow ta mara ra. Ramoti fana tun ye o dugu do ye; a be Galadi mara ra, Gadi ta mogow ta mara ra. Golan fana tun ye o dugu do ye; ale be Basan jamana ra, Manase ta mogow ta mara ra.

Izirayeli ka kan ka Ala kelenpe bato

Kuma damina

⁴⁴ Musa ka sariya min yira Izirayelimogow ra, o sariya le ye nin ye. ⁴⁵ A ka Ala ta jennogonya* ta sariyaw, ani Ala ta cifoninw, ani Ala ta kolatigenin minw fo o ye o bonin ko Misiran, olugu le ye nin ye. ⁴⁶ O kera k'a soro o tun be Zuriden ba fan do kan, kuruw furance ra, ka jasin Beti Pehori yoro ma, Amorikaw ta masace Sihon ta jamana ra; ale le tun siginin be Hesibon. Musa ni Izirayelimogow ka se soro o masace kan, o bonin ko Misiran. ⁴⁷ O k'a ta jamana mina, ani Basan masace Ogi ta jamana. O masace fla minw tun ye Amorikaw ta masacew ye, olugu tun be Zuriden ba tereboyanfan le fe. ⁴⁸ O ta jamana tun be damina fo Aroweri, Arinon koda ra, ka taga se fo Sihon kuru* ma, min ye Herimon kuru ye.

⁴⁹ Zuriden kenegbe tereboyanfan bee tun b'a ra fana, ka taga se fo Kogoji sanin ma, Pisiga kuru koro.

5

Ala ta kumakan tan

¹ Musa ka Izirayelimogow bee wele, k'a fo o ye ko: Izirayelimogow aw ye lamenni ke! Ne be sariyaw, ani ci minw fora aw ye bi, aw ye o lamen. Aw y'a karan, k'a sira tagama ka na kosebe. ² An Matigi Ala ka jennogonya don ni an ye Horebu kuru kan. ³ A ma o jennogonya* don ni an bemaw le ye; an minw bee janaman be yan bi, a ka o jennogonya* don ni anw le ye. ⁴ Matigi Ala kumakan bora tasuma ce ma kuru kunna; ale yere da kumana aw fe. ⁵ Ne lora aw ni Matigi Ala ce, ka Matigi Ala ta kuma lase aw ma, sabu aw tun be siranna tasuma na; o ra aw ma son ka yelen kuru kan. Matigi Ala ko:

⁶ «Ne le ye Matigi Ala, i ta Ala ye, min ka i labo Misiran jamana ra, jonyaso ra.

⁷ «I kana batofen wera si bato ne ko.

⁸ «I kana ja si lese i yere ye k'a bato. Fen minw be sankolo ra o, minw be dugukolo kan o, minw be dugukolo jukoro ji ra o, i kana o do si bisigiya lalaga ka o bato. ⁹ I kana i kinbiri gban o fenw si koro, ka o bato. Sabu ne min ye Matigi i ta Ala ye, ne t'a fe i ye ne ni batofen wera kanu jagon fe fiyewu. Mogow minw be o terenbariyakow ke, ne bena o hake bo o tigiw ra, k'a bo o ta denw na, k'a bo o ta denw ta denw na fana, fo ka taga se o ta duruja sabanan, ni a naaninan ma, sabu o be ne koninya le. ¹⁰ Nka mogow minw be ne kanu, ka ne ta sariyaw sira tagama, ne be kopuman ke olugu ye, k'a ke o ta denw ye, ani o ta denw ta denw, fo ka taga se o ta duruja waga kelennan ma.

¹¹ «I kana Matigi Ala, i ta Ala togo fo gbansan, sabu mogow o mogow be Matigi Ala togo fo gbansan, Matigi Ala tena o tigi jarakibari to.

¹² «I ka kan ka Nenekirilon sariya sira tagama, k'a ke lon saninman ye, i n'a fo Matigi Ala, i ta Ala tun k'a fo i ye cogo min na kakoro. ¹³ I ye baara ke tere woro, ka i ta koketaw bee ke. ¹⁴ Nka logokun tere wolonflanan, o ye Matigi Ala, i ta Ala ta Nenekirilon le ye. I kana baara si ke o lon na; i yere o, i dence o, i denmuso o, i ta jonce o, i ta jonnuso o, i

* **4:48** 4.48 Sihon kuru be wele fana ko Siriyon walama Seniri kuru (Sariya 3.9). Siyon kuru min be Zeruzalemu, ale ni o te kelen ye.

ta misu o, i ta fali o, i ta began min o min; hali lonan min be i fe so kono, o si kana baara ke o lon na; janko i ta joncew ni i ta jonmusow ye nenekiri i n'a fo ele yere. ¹⁵ I hakiri to a ra ko i tun be jonya le ra Misiran jamana ra; Matigi Ala le ka i bo o jonya ra ni a ta sebagaya ni a ta fanga ye. O le koson Matigi Ala, i ta Ala k'a fo i ye ko i ye Nenekirilon bla, i kana baara ke.

¹⁶ «I fa ni i ba bonya, i n'a fo Matigi Ala, i ta Ala k'a fo i ye cogo min na kakoro, janko Matigi Ala, i ta Ala bena jamana min di i ma, i ye sijan soro, ka hera soro o jamana kono.

¹⁷ «I kana moggo faga.

¹⁸ «I kana jeneya ke.

¹⁹ «I kana sonyari ke.

²⁰ «I kana faninya fo k'a la i moggonon na.

²¹ «I kana jabo i moggonon ta muso fe. I kana jabo i moggonon ta so fe, walama a ta foro, walama a ta jonce, walama a ta jonmuso, walama a ta misu, walama a ta fali; i kana jabo i moggonon ta fen si fe.»

²² Matigi Ala ka o ciw le fo ni kanba ye kuru kan, tasuma ce ma, sankabaw ni dibiba ce ma; a ka o fo aw ta jama bee lajennin ye, a ma foyi were fara o kan. A ka o sebe kabakuru walaka fla kan k'a di ne ma.

²³ Aw ka o kumakan men dibi ra, k'a ye fana ko kuru bee ye tasuma ye minke, aw ta jamakuruw ta kuntigiw, ani aw ta cekorobaw gbarara ne ra. ²⁴ O ko: «A fle, Matigi Ala, an ta Ala k'a ta noro ni a ta bonya yira an na; an k'a kumakan men tasuma ce ma. Bi le an k'a ye ko Ala kumana adamaden dow fe, ko o ma sa. ²⁵ O bee n'a ta, ni anw tora yan, an bena sa; sabu nin tasumaba bena an faga. Ni an ka ke Matigi Ala, an ta Ala kumakan men ye nin cogo ra, an bena sa. ²⁶ Adamaden juman le ka Ala janaman kumakan men ka bo tasuma ce ma i ko anw, ni a ma sa? ²⁷ O ra, ele ye gbara kuru ra; Matigi Ala bena fen o fen fo, i ye o bee lamen; ni a ka fen o fen fo i ye, i ye na o lase an ma, an bena a lamem; ni a ka min fo, an bena o ke fana.»

²⁸ Ayiwa, aw ka kuma min fo ne ye, Matigi Ala ka o men. A k'a fo ne ye ko: «Nin mogow ka kuma min fo i ye, ne ka o men. O ka min o min fo, o bee ka ji. ²⁹ E! Ni a kera ko o miiriya kelen le tun be o jusu ra tuma bee, ni o tun be siran ne ja, ka ne ta ciw bee sira tagama, o tuma o ni o denw tun bena to hera le ra wagati bee.

³⁰ «Taga a fo o ye ko o ye seko ka taga o ta fanibonw kono. ³¹ Nka ele ye to ni ne ye yan; ne bena ne ta kumaw ani ne ta sariyaw ani ne ta kolatigeninw fo i ye, i be taga o karan o ra, janko ne bena jamana min di o ma k'a ke o ta ye o ye taga o sariyaw sira tagama o jamana ra.»

³² A laban Musa ko: «Matigi Ala, aw ta Ala ka ko minw fo aw ye, aw ye o bee ke ka ja a cogo ra. Aw kana jenge ka bo o sira kan ka taga aw kininboro fe walama ka taga aw numanboro fe. ³³ Matigi Ala, aw ta Ala ka sira min yira aw ra, aw ye o sira bee le tagama, janko aw bena taga jamana min ta, aw ye si soro o jamana ra, ka hera ni sijan soro.»

6

Izirayelimogow ka kan ka Matigi Ala kanu

¹ Ayiwa, Matigi Ala, aw ta Ala ka kumaw, ani kolatigeninw, ani sariya minw fo, ko ne ye aw karan o ra, o le ye nin ye. A ko aw bena taga jamana min ta, aw ye o sariyaw sira tagama o jamana ra, ² janko aw ni aw denw, ani aw mamaden minw bena na aw ko, aw bee ye siran Matigi Ala, aw ta Ala ja, aw si bee ra; ne ka Ala ta kumaw ni a ta ci minw fo aw ye, aw ye o bee sira tagama, janko aw ye sijan soro. ³ O ra, aw Izirayelimogow, aw ye lamenni ke! Aw ye jija ka Ala kan men ka ja kosebe, janko aw ye hera soro, ka caya kosebe aw ta jamana ra, nono ni li be woyo o jamana min na, i n'a fo Matigi Ala, aw bemaw ta Ala k'a layiri ta aw ye cogo min na.

⁴ Aw Izirayelimogow, aw ye lamenni ke! An Matigi Ala le ye Matigi kelenpe ye. ⁵ I ka kan ka Matigi Ala, i ta Ala kanu ni i jusukun bee ye, ani i nin bee, ani i baraka bee. ⁶ Ne be nin kuma minw fo aw ye bi, aw ka kan ka o to aw jusukun na. ⁷ Aw ye aw denw karan a ra ka ja. Ni aw be aw ta so, walama ni aw be taga tagama ra, aw lato, ani aw wurito, o kumaw ye ke aw da ra tuma bee. ⁸ Aw y'a siri aw boro ra i ko tagamasiyen, k'a siri aw tenw na fana; ⁹ aw y'a sebe aw ta bon donda yiriw kan, ani aw ta dugu donda* konw kan.

¹⁰ Matigi Ala, aw ta Ala karira ko a bena jamana min di aw bemaw Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ma, a bena taga aw ladon o jamana ra; aw bena duguba pumanmanw soro, aw boro ma dugu minw lo, ¹¹ ka bonw soro, bon minw fara fenpuman suguya bee ra, k'a soro aw le ma o fenw bla o kono; aw bena kolonw soro, aw ma kolon minw sogi;

aw beɓa rezeɓforow ni oliviyesunw soro, aw ma minw sene. ¹² O koson, ni aw nana domuni ke ka fa tuma min na, aw kana a to aw ye jina Matigi Ala ko, ale min ka aw labo Misiran jamana ra, jonyaso ra.

¹³ Aw ye siran Matigi Ala, aw ta Ala ja, ka baara ke ale kelenpe ye; aw ye kari ni ale togo le ye. ¹⁴ Siya to minw be aw kere fe, aw kana tugu olugu ta batofenw ko ka o bato. ¹⁵ Sabu Matigi Ala, aw ta Ala be aw ce ra; a t'a fe aw ye ale ni batofen werɛ kanu jogon fe. Ni aw ka o ke, a beɓa dimi aw koro, fo ka aw halaki ka bo dugukolo kan.

¹⁶ Aw man kan k'a fo ko aw be Matigi Ala, aw ta Ala korobo, i n'a fo aw tun k'a ke cogo min na Masa ta yoro ra. ¹⁷ Nka Matigi Ala, aw ta Ala ka kuma minw fo aw ye, ani a ka sariyaw ni ci minw fo aw ye, aw ye o le ke. ¹⁸ Ko minw terennin lo, ani minw ka ni Matigi Ala ja koro, aw ye o le ke, janko aw ye hera soro, ani janko Matigi Ala karira aw bemaw ye ko a beɓa jamanapuman min di aw ma, aw ye don o jamana ra, k'a ke aw ta ye. ¹⁹ Matigi Ala beɓa aw juguw bee gben ka bo aw ja fana, i n'a fo a tun k'a fo cogo min na.

²⁰ Lon do, ni aw dencew nana aw jininka ko: «Mun koson Matigi Ala ka nin ciw ni nin sariyaw ni nin kumaw fo aw ye?» ²¹ Aw y'a fo aw dencew ye ko: «An tun be jonya ra Farawona fe Misiran jamana ra; nka Matigi Ala ka an labo Misiran a ta seɓagaya baraka ra. ²² Matigi Ala ka kabakow ni kobaw ke an yere ja na, ka kojugubaw lase Misirankaw ma, ani Farawona ni a ta somogow bee ma, ²³ ka anw labo Misiran; a tun karira an bemaw ye jamana min ko ra, a nana ni an ye o jamana ra yan, ka na o jamana di an ma. ²⁴ Matigi Ala k'a fo an ye ko an ye a ta sariyaw bee sira tagama, ka siran Matigi Ala, an ta Ala ja, janko an ye si soro, ka ke hera ra tuma bee, i ko an be cogo min na bi. ²⁵ Ni an ka nin kumaw bee sira tagama a cogo ra Matigi Ala, an ta Ala ja koro i n'a fo a k'a fo an ye cogo min na, o le beɓa an tagamacogo teren ka kapa ni Ala sago ye.»

7

Izirayelimogow man kan ka kori siya tow ra

¹ Ayiwa, aw beɓa taga jamana min mina k'a ke aw ta ye, Matigi Ala, aw ta Ala le beɓa aw ladon o jamana ra. A beɓa siya caman gben ka bo aw ja: Hetikaw, ani Girigasikaw, ani Amorikaw, ani Kanaanakaw, ani Perezikaw, ani Hevikaw, ani Yebusikaw; o ye siya wolonfla ye, minw ka ca ni aw ye, o baraka fana ka bon ni aw ta ye. ² Ni Matigi Ala, aw ta Ala nana o siyaw don aw boro, ni aw ka se soro o kan, aw ye o bee halaki ka ban pewu. Aw kana jɛɓɓogonya si don ni o ye, aw fana kana makari o ra. ³ Aw kana o ke aw furukeɓogonw ye. Aw kana son ka aw denmusow di o dencew ma furu ra, aw fana kana son ka o denmusow jini ka o di aw dencew ma furu ra.

⁴ Ni o te o beɓa aw denw kun yeɓema ka o faran ka bo Matigi Ala ko, k'a to o ye taga batofen werɛw bato, ka o ke sababu ye k'a to Matigi Ala ta dimi ye se aw ma, fo ka aw halaki jooɓa jooɓa. ⁵ O ra, aw ka kan ka min ke o ra, o fle nin ye: Aw ye o ta sarakabonanw waraga; aw ye o ta kabakurujanw cici, ka o ta jo musoman Asera ta berew tigettege, ka o ta batofen leseninw jeni tasuma ra; ⁶ sabu aw ye siya saninyanin le ye, siya min blara danna Matigi Ala, aw ta Ala ye. Matigi Ala, aw ta Ala ka aw janawoloma dugukolo siya tow bee ce ra, janko aw ye ke ale ta siya ye, siya min ko ka gbelen a ma.

Matigi Ala ka Izirayelimogow kanu

⁷ Ayiwa, Matigi Ala ma aw kanu, ka aw janawoloma ko sabu aw tun ka ca ni siya tow bee ye; aw le yere tun ka dogo ka teme siya tow bee kan. ⁸ Nka Matigi Ala ka aw kanu le, ani a karira ka layiri min ta aw bemaw ye folofolo, a tun b'a fe ka o dafa; o koson a ka aw labo Misiran a ta seɓagaya baraka ra, ka aw kisi ka bo o jonyaso ra, ka aw boɓi ka bo Misiran masace Farawona boro. ⁹ O ra, aw y'a lon ko Matigi Ala, aw ta Ala le ye Ala ye, Ala kankelentigi; mogo minw b'a kanu, k'a ta sariyaw sira tagama, a be to a ta jɛɓɓogonya* ra ni olugu ye, ka kopuman ke o ye, k'a ke o ta denw ye, fo ka taga se o ta duruja waga kelennan ma. ¹⁰ Nka minw b'a koninya, a be o hake bo olugu ra, ka o halaki; minw b'a koninya koni, a tena sumaya ni olugu ta sara ye, a be o hake bo o ra o yoronin bee le ra.

¹¹ O ra, ne be kumaw ni cifoninw ni kolatigenin minw fora aw ye bi, aw ye o sira tagama k'a ke a kecogo ra.

¹² Ni aw ka nin sariya ta kumaw lamen, ni aw k'a sira tagama k'a ke a kecogo ra, o tuma Matigi Ala, aw ta Ala beɓa to a ta jɛɓɓogonya ra ni aw ye, ka kopuman ke aw ye, i n'a fo a tun karira aw bemaw ye cogo min na. ¹³ A beɓa aw kanu, ka baraka don aw ra, ka aw caya. A beɓa baraka don aw denw na, ka baraka don aw ta dugukolo ra, ka aw ta simanw ja, ka rezeɓji ni turu di aw ma caman, ka baraka don aw ta misiw, ani aw ta began tow bee ra aw ta jamana kono, a tun karira aw bemaw ye ko a beɓa o jamana

min di aw ma. ¹⁴ A bēna baraka don aw ra ka tēme siya tōw bēe kan. Cē tena kē aw ta jamana ra, walama muso, min bē kē denworobari ye. Began tena kē aw ta beganw na fana, min tē den woro.

¹⁵ Matigi Ala bēna bana suguya bēe mabō aw ra. Aw ka Misiran jamana ta bana minw lōn, a tēna o si lase aw ma. Minw bē aw kōninya, a bēna o banaw lase olugu le ma.

¹⁶ Matigi Ala, aw ta Ala bēna siya minw bēe don aw boro, aw ye o siyaw bēe halaki le; aw kana a fō ko aw bē makari o ra ka o to yi, aw fana kana o ta batofenw bato, sabu o le bēna kē jan ye ka aw mina.

Izirayelimogōw bēna se sōrō siya tōw bēe kan

¹⁷ Aw bē se ka k'a miiri aw yere kōnō k'a fō ko: «Nin siyaw ka ca ka tēme anw kan; aw bēna se ka o gben cogo di?» ¹⁸ Aw kana siran o ja. Matigi Ala, aw ta Ala ka min kē Farawona ni Misiran jamana bēe ra, aw ye aw hakiri to o ra. ¹⁹ Tuma min na Matigi Ala, aw ta Ala tun bē aw labōra Misiran, a ka tōrōba minw ben Misirankaw kan, ani a ka kabakow ni koba minw kē, ani a k'a ta se bagaya ni a ta fanga yira cogo min na, aw yere ja ka o ye. Ayiwa, aw bē siranna siya minw bēe ja, Matigi Ala, aw ta Ala bēna o jōgōn le kē olugu ra. ²⁰ Matigi Ala, aw ta Ala bēna o bēe ja wuri, k'a to o bēe ye bori aw ja; hali minw bēna bōsi ka bori ka taga dogo, aw bēna olugu gben fō ka o bēe halaki. ²¹ O ra, aw ja kana tigē o siyaw kosōn, sabu Matigi Ala, aw ta Ala bē aw cē ra; Alaba lo, ani siranyafenba lo fana.

²² Matigi Ala bēna o siyaw gben dōnin dōnin le ka bō aw ja. Aw tēna se ka o bēe gben yōrōnin kelen na; ni o tē, kongowaraw bēna caya jamana kōnō ka aw lamini. ²³ Matigi Ala, aw ta Ala bēna o siyaw don aw boro; a bēna o ja wuri, ka o bēe jagami jōgōn na, fō ka taga o bēe halaki. ²⁴ A bēna o ta masacēw don aw boro; aw bēna o bēe faga fō ka o tōgō tunu ka bō dugukolo kan. O si kelen tēna se ka lo ka aw kōnō; aw bēna o bēe halaki. ²⁵ Aw ye o ta batofen leseninw jeni tasuma ra. Sanin ni warigbē minw bē o batofenw na, aw kana jabo o dō fē, ka o ta; ni o tē, o bēna kē sababu ye ka aw lafiri. Sabu Matigi Ala, aw ta Ala bē o fenw haramuya le. ²⁶ Aw man kan ka o fen haramuyanin si ladon aw ta so kōnō, janko Matigi Ala kana na aw danga ka aw bla halakiri kama, i n'a fō o fenw blara halakiri kama cogo min na. Aw ka kan ka jigi o fenw na, ka o haramuya, sabu Ala ka o fenw danga ka o bla halakiri le kama.

8

Ala ka Izirayelimogōw karan kongokolon kōnō

¹ Ayiwa, ne bē nin kuma minw fōra aw ye bi, aw ye jija ka o bēe kē a cogo ra, janko aw ye si sōrō, ka caya, ani janko Matigi Ala karira ko a bēna jamana min di aw bēnaw ma, aw ye taga don o jamana ra k'a kē aw ta ye. ² Matigi Ala, aw ta Ala tēmena ni aw ye sira minw fē nin san binaani bēe ra kongokolon kōnō, ani a ka sege min la aw kan, ani ka aw korōbō cogo min na, aw ye aw hakiri to o ra. A ka o kē janko ka aw jusukun cogoya lōn, k'a lōn ni aw bēna ale ta sariyaw sira tagama, walama ni aw tēna a tagama. ³ A ka sege la aw kan, k'a to kōngō ka aw tōrō. A ka aw baro ni mane* ye; aw tun ma o domunifen lōn, aw bēnaw fana tun m'a lōn. A ka o kē janko ka aw karan ko domuni dama le tē mōgō baro; ko nka kuma min o min bē bō Matigi Ala da ra, o le fana bē mōgō baro. ⁴ O san binaani bēe kōnō, aw ta faniw ma korō ka faran, aw senw fana ma funu. ⁵ O ra, aw y'a lōn k'a faamu ko Matigi Ala, aw ta Ala bē aw koro i ko mōgō bē a den koro cogo min na.

Izirayelimogōw man kan ka pina Ala ko

⁶ Aw ye Matigi Ala, aw ta Ala ta ciw kē, k'a ta siraw bēe tagama a cogo ra, ka siran a ja. ⁷ Sabu Matigi Ala bēna taga aw ladon jamana pumanba le ra; kow, ani bununw, ani jibaw bē woyo kurufurancēw ra, ani kuruw kan o jamana ra. ⁸ Simanw bē o jamana ra, ani rēzen, ani toro, ani gerenadisunw, ani oliviye, ani li. ⁹ Aw bēna domuni kē ka fa o jamana ra, foyi tēna aw dēse. Nēge bē sōrō o jamana kabakuruw ra, aw bēna siranēge bō a kuruw kan fana.

¹⁰ Nka ni aw nana domuni kē ka fa tuma min na, aw ye Matigi Ala, aw ta Ala tando o jamanapuman kosōn a ka min di aw ma. ¹¹ Aw ye aw yere korōsi, aw kana pina Matigi Ala, aw ta Ala kō; ani ne k'a ta kumaw ni a ta ciw, ani a ta sariya minw fō aw ye, aw kana o sira tagama dabla. ¹² Ni aw nana domuni kē ka fa, ka sopumanw lo ka don o kōnō, ¹³ ni aw ta misiw ni aw ta began tōw nana kē caya ye, ni aw ta warigbē ni aw ta sanin nana kē caya ye, ni aw ta fenw bēe nana kē caya ye, ¹⁴ o tuma, aw ye aw yere korōsi, aw kana na aw yere bonya, fō ka pina Matigi Ala, aw ta Ala kō, ale min ka aw labō jonyaso ra Misiran jamana ra. ¹⁵ A blara aw ja ka nin kongokolonjuguba cetige, sajuguw ni

bundeninw ka ca o yoro min na; a tagara ni aw ye yoro janinw ni jintanyorow ra, ka ji woyo ka bo faragbelenw na k'a di aw ma. ¹⁶ A ka aw baro ni mane* le ye o kongokolon kono; aw bemaw tun ma o domuni lon. A ka o ke janko ka aw majigi, ka aw korobo k'a fe, ka soro ka na kopuman ke aw ye o ko fe. ¹⁷ Aw ye aw yere korosi, aw kana na a miiri k'a fo aw yere kono ko: «Ne yere ta sebagaya ni ne yere boro baraka le k'a to ne ka nin naforow soro.» ¹⁸ Aw ye aw hakiri to Matigi Ala, aw ta Ala ra; sabu ale le be o naforow soro baraka di aw ma; a be o ke k'a yira ko ale tun karira aw bemaw ye ka jennogonya* min don ni o ye, ko ale be o jennogonya kan hali bi.

¹⁹ Ni aw koni ka jina Matigi Ala, aw ta Ala ko, ka taga ala werew ko, ka taga aw kinbiri gban olugu koro, ka o bato, ne b'a fo aw ye bi k'a gbeleya, ko ni aw ka o ke, aw bee bena halaki pewu. ²⁰ Aw bena sa i n'a fo Matigi Ala ka siya to minw halaki aw ja fe, sabu aw ma Matigi Ala, aw ta Ala ta kuma lamem.

9

Ala ka Kanaanakaw ghen kun min na

¹ Izirayelimogow, aw ye lamenni ke! Aw bena Zuriden ba tige bi. Siya minw ka ca ni aw ye, ani minw baraka ka bon ni aw ta ye, aw bena taga olugu ta jamanaw mina, ani o ta dugu barakaman minw lamininin be ni kogojanw ye k'a wuri fo san fe. ² O jamanaw mogow ka janjan, baraka be o ra kosebe; Anakikaw lo. Aw ka o ko men; aw k'a men fana ko mogow si te se ka lo Anakikaw ja ko a be o kere. ³ Nka aw ye la a ra bi, k'a lon ko Matigi Ala, aw ta Ala yere le be bla aw ja fe ka taga i ko tasuma farimanba; ale le bena o siyaw halaki, ka o ke aw sago ye. O ra, aw bena o ghen ka bo o ta jamana ra, ka o bee faga yoronin kelen na, i n'a fo Matigi Ala yere k'a layiri ta aw ye cogo min na.

⁴ Nka ni Matigi Ala, aw ta Ala nana o siyaw ghen ka bo aw ja, aw kana a fo aw yere kono ko: «Anw terennin lo minke, o koson Matigi Ala ka an ladon nin jamana ra k'a ke an ta ye.» O te de! Nin siyaw ta kewalejuguya le koson Matigi Ala be o ghen ka bo aw ja. ⁵ A te ko aw terennin lo, walama ko jarakiyoro te aw ra minke, ko o koson nin siyaw ta jamana dira aw ma. O ta kewalejuguya le koson Matigi Ala, aw ta Ala be o ghen ka bo aw ja, janko a tun karira ka layiri min ta aw bemaw Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ye, ka o layiri fa. ⁶ O koson, aw ka kan k'a lon ko Matigi Ala, aw ta Ala te nin jamanapuman dira aw ma k'a ke aw ta ye aw yere ta terenninya le koson; sabu aw ye mogow torokungbelenw le ye.

Saninmisiden ta ko

⁷ Aw ta kewalew k'a to Matigi Ala dimina aw koro cogo min na kongokolon kono, aw ye aw hakiri to o ra, aw kana jina o ko. K'a ta aw bolon na Misiran jamana ra, fo ka na aw se nin yoro ra, aw ma son ka Matigi Ala ta kuma lamem ka ye.

⁸ Horebu kuru yoro ra, aw ta kewalew k'a to Matigi Ala dimina aw koro. A tun dimina aw koro, fo a ta miiriya ra, a tun b'a fe ka aw bee halaki. ⁹ O y'a soro ne tun yelenna kuru kan; Ala ka jennogonya* min don ni aw ye, a tun ka o jennogonya sariyaw sebe kabakuru walaka minw kan, ne tun tagara o walakaw le mina. Ne ka tere binaani ni su binaani le ke kuru kunna, ne ma domuni ke, ne ma ji min. ¹⁰ Matigi Ala ka o kabakuru walaka fla di ne ma; Ala yere ta seberino le tun b'a kan. A tun ka kuma minw bee fo aw ye kuru kunna, tasuma ce ma, lon min na ne ka aw bee lajen, o kumaw le tun sebenin be o walakaw kan.

¹¹ Ayiwa, tere binaani ni su binaani temenin ko le, Matigi Ala sorora ka o walaka fla di ne ma, a ta jennogonya* sariyaw tun sebenin be walaka minw kan. ¹² O tuma ra, Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Wuri ka bo yan, i ye jigi ka taga joona joona, sabu i bora ni i ta mogow minw ye Misiran, o ka kojoguba ke. Ne tun ka sira min yira o ra, o ka o yere mabo o le ra yoronin kelen na ka ban. O ka sanin yeele ka o ke batofen do ye.»

¹³ Matigi Ala k'a fo ne ye tun ko: «Ne ja b'a ra cogo min na, nin mogow ye mogow torokungbelenw le ye. ¹⁴ A to ne ye o halaki ka o togow tunu ka bo dugukolo kan pewu; o ko, ne bena ele ke siya were ye, siya min baraka ka bon, ani min ka ca ka teme nin mogow kan.»

¹⁵ Ayiwa, ne jigira ka bo kuru tasumaman kan, ni walaka fla ye ne boro, jennogonya ta kumaw tun sebenin be o walaka minw kan. ¹⁶ Ne ka fleri ke k'a ye ko aw ka jurumun ke, ka Matigi Ala, aw ta Ala hake ta. Aw tun ka sanin yeele k'a ke misiden do bisigiya ye, ka o bato. Matigi Ala tun ka sira min yira aw ra, aw tun ka aw yere mabo o sira ra yoronin kelen na. ¹⁷ A kera ten, ne ka o walaka fla mina ka o firi dugu ma, ka o bee cici aw yere ja na.

Musa ka Ala daari Izirayelimogow ye

¹⁸ Ne ka ne kinbiri gban Matigi Ala ja koro, ka tere binaani ni su binaani ke tuun, i n'a fo ne tun k'a ke cogo min na kakoro; ne ma domuni ke, ne ma ji min; ne ka o ke aw ta jurumunw bee koson, sabu fen minw ma ben Matigi Ala ja koro, aw tun ka o le ke k'a to Matigi Ala dimina. ¹⁹ Matigi Ala tun dimina, ani a jusu tun bora aw koro, fo a tun b'a fe ka aw halaki; ne ka o ye minke, ne ja tigeria. Nka Matigi Ala sonna ka ne ta daariri lamun tuun. ²⁰ Matigi Ala tun dimina Haruna fana koro; a tun b'a fe ka ale fana faga. Ne ka Ala daari Haruna fana ye o wagati kelen na. ²¹ Aw tun ka saninmisiden min bisigiya lalaga, min kera aw ta jurumun sababu ye, ne ka o ta, k'a don tasuma ra k'a jeni, k'a cici fo ka mugumugu. Ko min be woyo ka bo kuru kan, ne k'a mugu firi o ko ji ra.

²² Aw ta kewalew koson, Matigi Ala tun dimina aw koro fana ka an to Tabera; a kera o cogo kelen na ka an to Masa, ani ka an to Kiburoti Hatava.

²³ Wagati min na Matigi Ala ka aw bla ka bo Kadesi Barineya, a k'a fo aw ye ko ale ka jamana min di aw ma, ko aw ye taga o jamana mina k'a ke aw ta ye. Nka aw banna Matigi Ala, aw ta Ala ta kuma ma. Aw ma son ka la Ala ra, k'a kan mina. ²⁴ Kabini ne koni ka aw lon, aw ma son Matigi Ala ta kuma ma ka ye.

²⁵ O le koson ne tun ka ne kinbiri gban Matigi Ala ja koro, k'a daari tere binaani ni su binaani, sabu Matigi Ala tun b'a fe ka aw halaki. ²⁶ Ne ka Matigi Ala daari k'a fo ko: «E, Dunupatigi Ala, sabari i kana i ta mogow halaki, sabu nin mogow ye i ta le ye. Ele le ka o kunmabo ni i ta fanga ye, ka o labo Misiran jamana ra i ta sebagaya baraka ra. ²⁷ I hakiri to i ta jonw na, Iburahima, ani Isiyaka, ani Yakuba. I kana ta nin mogow ta kanminabariya ni o ta juguya ni o ta jurumun fe; ²⁸ ni o te, i ka an labo jamana min na, o jamana mogow bena a fo ko: «Matigi Ala tun ka jamana min layiri ta nin mogow ye, a tun te se ka taga o ladon o jamana ra, nin mogow ko tun man di a ye fana; o koson a ka o labo Misiran ka taga o halaki kongokolon kono.» ²⁹ E, Matigi Ala, k'a soro i ta mogow lo; nin mogow ye i ta le ye; ele le ka o labo Misiran i ta sebagayaba ni i ta fanga baraka ra.»

10

Walakakuraw

¹ Ayiwa, o wagati ra, Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Kabakuru walaka fla lese i n'a fo folotaw, ka yelen ni o ye kuru kan ne fe yan. I ye yiri kesu do fana lalaga. ² Kuma minw tun be walaka folow kan, i ka minw ci, ne bena o kuma kelenw sebe o walakakuraw kan; i bena o walakaw bla kesu kono.»

³ Ne ka kesu do lalaga ni akasiyayiri ye, ka walaka fla lese, ka o ke i n'a fo folotaw; ne yelenna kuru kan ni o walaka fla ye ne boro. ⁴ Matigi Ala tun ka min sebe walaka folow kan, a ka o kelen sebe walakakuraw kan. A tun ka kumakan tan min fo aw ye kuru kan tasuma ce ma, lon min na ne ka aw lajen, a ka o le sebe, ka o di ne ma. ⁵ Ne jigira ka bo kuru kan ka na. Ne tun ka yiri kesu min lalaga, ne ka walakaw bla o kono, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo ne ye cogo min na. O tora o kesu kono yi.

⁶ Izirayelimogow bora Beroti Bene Yakan, ka taga Mosera. Haruna sara o yoro le ra, a su donna yi le fana. A dence Elehazari sigira sarakalasebagaya ra a no ra. ⁷ Izirayelimogow bora o yoro ra ka taga Gudigoda, ka bo Gudigoda ka taga Yotibata; ko caman tun be o yoro ra. ⁸ O yoro le ra Matigi Ala ka Levi ta mogow panawoloma, ka o bla danna, ko olugu ye to ka Matigi Ala ta jennogonya kesu* ta, ka to Matigi Ala ja koro, ka to k'a ta baara ke, ani ka dugawu ke mogow ye Matigi Ala togo ra. Levi ta mogow ka o baara le ke fo ka na se bi ma. ⁹ O koson Levi ta mogow ma ninyoro foyi soro, o ma dugukolo foyi soro o yere ta ye i n'a fo o balema tow. Matigi Ala yere le ye olugu ninyoro ye, i n'a fo Matigi Ala, aw ta Ala tun k'a fo o ye cogo min na.

¹⁰ Ayiwa, ne tun tora kuru kunna fo tere binaani ni su binaani, i n'a fo sipaga folo ta kera cogo min na. Matigi Ala sonna ka ne ta daariri jaabi tuun, a ma aw halaki. ¹¹ Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Wuri ka bla nin mogow ja aw ye taga; ne tun karira o bemaw ye ko ne bena jamana min di o ma, aw ye taga o jamana mina.»

Izirayelimogow ka kan ka Ala kanu

¹² Ayiwa, sisan, aw Izirayelimogow, Matigi Ala be mun were le pini aw fe, ni Matigi Ala, aw ta Ala pasiran te? Aw ye a ta siraw bee tagama, k'a kanu, ka baara ke a ye ni aw jusukun bee ye, ani aw nin bee. ¹³ Ne be a ta kumaw ni a ta sariya minw fora aw ye bi, aw ye o bee sira tagama, janko aw ye hera soro.

¹⁴ Sankolo bee, ani yoro minw be fo sankolo kunna yi belen, ani dugukolo ni a konofenw bee, o bee ye Matigi Ala ta le ye. ¹⁵ Nka aw bemaw ko le diyara Matigi Ala ye;

Matigi Ala ka olugu le kanu. Aw minw fana kera o denw ye, aw minw nana aw bemaw ko fe, Matigi Ala ka aw le panawoloma siya tow bee ce ra, i n'a fo aw yere na b'a ra cogo min na bi. ¹⁶ O ra, aw ye aw jogo yelema, ka aw yere di Ala ma; aw kana ke mog'o torokungbelenw ye! ¹⁷ Sabu Matigi Ala, aw ta Ala le ye alaw bee ta Ala le ye, ani matigiw bee ta Matigi; Alaba lo, ani Sebsetigi Ala, ani siranyafenba. A te mog'o bo mog'o ra, a te bonya mina mog'o fe janko ka o tigi fisaya ni tow ye. ¹⁸ Feritaw, ani muso ce saninw, a be lo ni olugu ta ko ye. A be lonanw kanu, ka domuni ni fiyerebo di o ma. ¹⁹ Aw ka kan ka lonanw kanu, sabu aw fana tun ye lonanw le ye Misiran jamana ra. ²⁰ Aw ye siran Matigi Ala, aw ta Ala na, ka noro ale kelen le ra, k'a bato; aw ye kari ni ale togo le ye fana. ²¹ Aw ka kan ka ale le tando, sabu aw ta Ala lo. Ale le ka nin kobaw ni nin siranyakobaw ke aw ce ra; aw yere na ka o ye. ²² Aw bemaw mog'o biwolonfla le tagara Misiran. Nka sisan Matigi Ala, aw ta Ala ka aw ke siya caman ye, ka aw caya i ko lolow.

11

Ala ka koba min ke Izirayelimogow ye

¹ Aw ka kan ka Matigi Ala, aw ta Ala kanu, k'a ta koketaw ni a ta cifoninw ni a ta kolatigeninw ni a ta kumaw bee sira tagama.

² Aw ta denw jaw ma min ye, o ma min lon, aw koni ka o lon. O ra, Matigi Ala, aw ta Ala ka aw karan o fen minw na, aw ye aw hakiri to o ra bi; aw k'a ta bonya min ye, ani a ta sebagaya ni a ta fanga, ³ ani a ka tagamasiyenw ni koba minw ke Misiran jamana ra, ka Misiran masace Farawona ni a ta jamana bee kere. ⁴ Tuma min na Misirankaw tun wurira ka gban aw ko, a ka min ke o ta kerekejama ra, ani o ta sow ni o ta sowotorow ra, ani a ka o tunu Kogojiwulen ji jukoro cogo min na, ka o halaki ka ban pewu, aw hakiri be o ra. ⁵ A ka min ke aw ye, k'a damina kongokolon konfo ka na se nin yoro ra, aw hakiri be o ra fana. ⁶ A ka min ke Eliyabu dence fla ra, Datan ni Abiramu, minw tun ye Ruben ta mogow ye, aw ka o lon; dugukolo dayelera ka o ni o ta somogow ni o ta bonw ni o ta beganw ni o nofemogow bee kunu Izirayelimogow bee na na cogo min na, aw hakiri be o bee ra; ⁷ sabu Matigi Ala ka nin koba minw bee ke, aw yere na ka o kow bee ye.

⁸ O ra, ne be nin kuma minw bee fora aw ye bi, aw ye o bee sira tagama, janko aw bena Zuriden ba tige, ka taga don jamana min na, aw ye se soro ka o jamana mina, ⁹ ani ka sijan soro o jamana ra. Matigi Ala karira aw bemaw ye ko a bena o jamana di o ni o ta durujaw ma, nono ni li be woyo o jamana min na.

¹⁰ Aw bena taga don o jamana min na, o te i ko aw bora Misiran jamana min na; sabu Misiran, aw tun be aw ta siman dan forow ra, ka soro k'a son tuun i ko nanko be son cogo min na. ¹¹ Nka aw bena taga jamana min mina, kuruw ni dingakonoyorow be o jamana ra; sanji be ben o jamana ra kosebe. ¹² Jamana do lo, Matigi Ala, aw ta Ala b'a janto jamana min na tuma bee. A b'a korosi, k'a ta san damina ra ka taga a bla fo san laban na.

¹³ Ne be kuma minw fora aw ye bi, ni aw ka son o ma, ni aw ka Matigi Ala, aw ta Ala kanu k'a bato ni aw jusukun bee ye, ani ni aw nin bee ye, ¹⁴ a bena sanji ben aw ta dugukolo kan a wagati ra, k'a ta sanji folo ma ka taga a bla sanji laban na. Aw bena siman soro, ani rezenji ni turu. ¹⁵ A bena bin fana falen kongo ra aw ta beganw ye; aw bee bena domuni ke fo ka fa.

Izirayelimogow ka kan ka Ala kan mina

¹⁶ Aw ye aw yere korosi, janko siya tow kana na aw nege, k'a to aw ye ban Matigi Ala ra, ka taga batofen werew fe ka taga aw kinbiri gban olugu koro ka o bato. ¹⁷ Ni aw ka o ke, Matigi Ala bena dimi aw koro kosebe; a bena sankolo datugu, sanji tena ben tuun; siman tena soro aw ta forow ra tuun. O tuma, Matigi Ala bena jamanapuman min di aw ma, aw bee bena halaki joona ka bo o jamana ra.

¹⁸ Ne be nin kuma minw fora aw ye, aw ye o kumaw to aw hakiri ra, ani aw jusukun na; aw y'a ke tagamasiyen ye, k'a siri aw borow ra, k'a siri aw tenw na fana. ¹⁹ Aw ye aw denw karan a ra. Ni aw be aw ta so, ani ni aw be taga tagama ra, ani aw lato, ani aw wurito, o kumaw ye ke aw da ra tuma bee. ²⁰ Aw y'a sebe aw ta bon donda yiriw kan, ani aw ta dugu donda konw kan. ²¹ Ni o kera, Matigi Ala karira aw bemaw ye ko a bena jamana min di o ma, aw ni aw ta durujaw bena sijan soro o jamana konjo; ni sankolo ma wuri ka bo dugukolo konna fiyewu, aw ta duruja tena ban o jamana ra.

²² Sabu ne be nin kuma minw fora aw ye, ni aw ka o bee men, k'a sira tagama, ka Matigi Ala, aw ta Ala kanu, k'a ta siraw bee tagama k'a dafa, ka noro a ra, ²³ o tuma, Matigi Ala bena nin siya tow bee gben ka bo aw na fe; hali ni o siyaw ka ca ni aw ye, ni o fanga ka bon ni aw ta ye cogo o cogo, aw bena o ta jamana mina o ra. ²⁴ Ni aw sen ka

se yorɔ o yorɔ, o yorɔ be ke aw ta ye. Aw ta jamana bena bonya, k'a ta kongokolon na woroduguyanfan na, ka taga a bla fo Liban jamana ra sahiliyanfan na, ani k'a ta Efirati ba ra tereboyanfan na, ka taga a bla fo Kogojiba ra terebenyanfan na. ²⁵ Mogo si tena se ka lo ka aw konɔ. Aw bena teme jamana minw bee ra, Matigi Ala, aw ta Ala bena jatige ni siranya bla o mogow bee ra aw koson, i n'a fo a k'a fo cogo min na.

²⁶ Ayiwa, a fle, ne be dugawu ni danga bla aw na korɔ bi. ²⁷ Ne be Matigi Ala, aw ta Ala ta kuma minw fora aw ye bi, ni aw ka son ka o ke, o le ye dugawu ye. ²⁸ Nka ni aw ma son Matigi Ala, aw ta Ala ta kuma ma, ani ne ka Matigi Ala ta sira min yira aw ra bi, ni aw ka o bla, ka taga batofen werew ko, aw ma batofen minw cogo lon, o le bena ke danga ye.

²⁹ Ayiwa, aw bena taga jamana min mina k'a ke aw ta ye, ni Matigi Ala, aw ta Ala nana aw ladon o jamana ra tuma min na, aw bena taga dugawu kumaw fo Garizimu kuru kan, ka danga kumaw fo Ebalu kuru kan. ³⁰ Aw k'a lon ko o kuruw be Zuriden ba ko fe, terebenyanfan sira ko fe, Kanaanaka minw siginin be Zuriden kenegbe ra, Giligali dugu na fe, olugu ta jamana ra, More ta yirisunbaw korɔ.

³¹ Matigi Ala, aw ta Ala be jamana min dira aw ma, a tora donin aw bena Zuriden ba tige ka taga o jamana mina. Aw bena taga sigi o jamana ra, k'a ke aw ta ye. ³² O ra, ne be ciw ni sariya minw bee fora aw ye bi, aw ye o bee sira tagama k'a dafa.

Musa ksegira Ala ta sariyaw kan

12

Matigi Ala ka kan ka bato yorɔ min na

¹ Matigi Ala, aw bemaw ta Ala be jamana min di aw ma, k'a ke aw ta ye, ka aw to si ra o jamana konɔ, aw ka kan ka sariya minw sira tagama, ani aw ka kan ka ko minw bee ke aw si bee ra, o ye nin ye: ² Aw bena siya minw ghen, o siyaw be o ta batofenw son yorɔ minw na, aw ye o yorow bee cen pewu; o yorow be sorɔ kurujanw kunna, ani kongoriw kan, ani yiriba flaburumanw jukoro. ³ Aw ye o ta sarakabonanw waraga; aw ye o ta kabakurujanw cici, ka o ta jo musoman Asera ta berew jeni tasuma ra, ka o ta batofen leseninw bugo ka o benben. Aw ye o batofenw bee togow tunu ka bo o yorow ra le pewu.

⁴ Aw kana Matigi Ala, aw ta Ala bato i n'a fo o siyaw be o ta batofenw bato cogo min na. ⁵ Aw ta gbaw bee ra, ni Matigi Ala, aw ta Ala yere nana gba min ta yorɔ panawoloma, k'a togo la o yorɔ ra, ka o ke a batoyorɔ ye, o tuma aw ka kan ka taga a bato o yorɔ doron le ra. ⁶ Aw ka kan ka taga aw ta saraka jenitaw* di Matigi Ala ma o yorɔ le ra, ani aw ta jɛnɔgonyɔ sarakaw*, ani aw ta yagaw, ani aw ta siman folo sarakaw*, ani aw ta dajurudafa sarakaw, ani aw yere diyanya sarakaw, ani aw ta misiw ni aw ta sagaw ni aw ta baw den folow sarakaw bee. ⁷ Aw ka kan ka aw ta sarakaw domu o yorɔ le ra, Matigi Ala, aw ta Ala na korɔ; Matigi Ala, aw ta Ala ka baraka don aw ra, ka aw ta baara nafa minw di aw ma, aw ni aw ta somogow ye o diyabo ka pagari o yorɔ ra.

⁸ An be Ala batora cogo min na yan, aw tena a bato o cogo ra tuun; yan, ni min ka min diya, o be o le ke, ⁹ sabu Matigi Ala, aw ta Ala bena jamana min di aw ma, ka o ke aw laganfiyawo ye, aw ma se o yorɔ ra folo. ¹⁰ Nka Matigi Ala, aw ta Ala be jamana min dira aw ma k'a ke aw ta ye, aw bena Zuriden ba tige, ka taga sigi o jamana ra; aw jugu minw bee ka aw lamini, Ala bena a to aw ye se sorɔ olugu bee kan, ka nasuma; o ko, aw bena to hera ni laganfiya ra.

¹¹ O tuma ra, Matigi Ala, aw ta Ala bena yorɔ do le panawoloma k'a togo la o yorɔ ra. Ne ka fen minw fo aw ye, aw ka kan ka taga ni o fenw ye o yorɔ le ra: aw ta saraka jenitaw, ani aw ta jɛnɔgonyɔ sarakaw, ani aw ta yagaw, ani aw ta siman folo sarakaw, ani aw b'a fe ka saraka minw bo Matigi Ala ye ka aw ta dajuruw dafa. ¹² Aw ye aw ta panagbew ke, ka pagari o yorɔ le ra Matigi Ala, aw ta Ala na korɔ, aw ni aw dencew, ani aw denmusow, ani aw ta joncew, ni aw ta jonmusow, ani Levi ta mogo minw be aw ta dugu ra; sabu ninyoro te olugu fe, dugukolo si ma di o ma jamana konɔ min ye o ta ye.

¹³ O ra, aw ye aw yere korosi, aw kana aw ta saraka jenitaw bo yorɔ bee, yorɔ min ka aw diya. ¹⁴ Ni Matigi Ala, aw ta Ala nana yorɔ min panawoloma aw ta gbaw ta maraw do ra, aw bena aw ta saraka jenitaw bo yi le; ne ka fen o fen fo aw ye fana, aw ka kan ka o bee ke yi le.

¹⁵ Nka ni Matigi Ala, aw ta Ala nana baraka don aw ra, ka beganw di aw ma, ni a diyara aw ye tuma o tuma, aw be se ka aw ta began do faga ka o sogo domu aw yere ta dugu konɔ. Mogo minw saninyara o, minw ma saninya o, o bee be se ka o sogo domu, sabu a be i ko aw ka sogo gbansan do le faga, dagbe walama minan. ¹⁶ Aw man kan ka began jori le domu; aw y'a bon dugu ma i ko ji.

¹⁷ Nka aw be aw ta simanw ni aw ta rezenji ni aw ta turu yaga minw di Ala ma, aw man kan ka o domu aw yere ta duguwu konu; aw be aw ta beganw den folo minw di Ala ma fana, walama aw be saraka min o min bo ka aw ta dajuru dafa, walama aw yere diyanya saraka, walama siman folo sarakaw, aw man kan ka o domu aw yere ta dugu konu. ¹⁸ Aw ka kan ka na o fenw domu Matigi Ala, aw ta Ala le ja koru; ni Matigi Ala, aw ta Ala nana yoro min panawoloma, aw ni aw dencew, aw ni aw denmusow, aw ni aw ta joncew, ni aw ta jonmusow, aw ni Levi ta mogu minw be aw ta dugu ra, aw ka kan ka na o fenw domu o yoro le ra. Aw ye pagari o yoro ra Matigi Ala, aw ta Ala ja koru, aw boro ta baara nafa koson. ¹⁹ Ka aw to si ra aw ta jamana konu, aw ye aw janto Levi ta mogow ra kosebe, aw kana jina o ko fiyewu.

²⁰ Ayiwa, ni Matigi Ala, aw ta Ala nana aw ta jamana bonya, i n'a fo a k'a layiri ta aw ye cogo min na, lon do ni sogo domulogo ka mogu do soro, ni o tigi ko: «Ne koni b'a fe ka sogo domu bi», ayiwa, a be se ka sogo domu a sago ma. ²¹ Matigi Ala, aw ta Ala ka yoro min panawoloma k'a togo la o yoro ra, ni a kera ko o yoro ka jan aw ra, o tuma aw be se ka began do faga, misi walama saga walama ba do, ka o domu aw yere ta dugu konu aw sago ma, i n'a fo ne k'a fo cogo min na. ²² Aw y'a domu i ko sogo gbansan, i ko dagbesogo, walama i ko minansogo. Mogu minw saninyara, aw ni minw ma saninya, olugu be se ka o sogo domu. ²³ Nka aw ye aw yere korosi, aw kana jori domu fiyewu, sabu began ta janamanya be soro a jori le ra. Fen min be began janamanya, aw man kan ka o domu ni a sogo ye. ²⁴ O koson aw man kan ka jori domu. Aw y'a bon dugu ma i ko ji. ²⁵ Aw kana jori domu; ni o kera, aw ni aw ta den minw be na aw ko, aw be be na ke hera ra; ko minw terennin lo Matigi Ala ja koru, aw ye to ka o le ke.

²⁶ Nka aw b'a fe ka fen minw di Ala ma saraka ye, aw ni aw be saraka minw bo ka aw ta dajuruw dafa, Matigi Ala yere ka yoro min panawoloma, aw ka kan ka taga o sarakaw bo o yoro le ra.

²⁷ Aw ka kan ka aw ta saraka jenitaw* jori ni a sogo be jeni Matigi Ala, aw ta Ala ta sarakajenifen* kan, k'a lase Ala ma; nka ni saraka tow lo, aw ye olugu jori bon sarakajenifen kan, k'a sogo domu.

²⁸ Ne be nin kuma minw fora aw ye, aw ye aw janto o ra, ka o lamem kosebe, k'a sira tagama, janko aw ye ke hera ra tuma be, aw ni aw ta den minw bena na aw ko fe; ko minw terennin lo Matigi Ala, aw ta Ala ja koru, aw ye to ka o le ke.

Izirayelimogow man kan ka Kanaanakaw ladegi

²⁹ Aw bena taga siya minw gben, ni Matigi Ala, aw ta Ala nana o siyaw be halaki ka ban tuma min na, ni aw nana o gben ka bo yi, ka sigi o ta jamana ra tuma min na, ³⁰ aw ye aw yere korosi, aw kana na ben o ta jan na, ka ke o ta kewalew ladegi ye, o halakinin ko ka ban; aw kana a fo ko aw be pininkari ke o siyaw ta batofenw ko ra, k'a fo ko: «Nin siyaw tun be o ta alaw batora cogo di le de? Anw fana b'a fe ka o ladegi.» ³¹ Aw man kan ka Matigi Ala, aw ta Ala bato o siyaw ta batocogow ra; sabu ni olugu be o ta alaw bato, o be ko haramunin suguya be le ke, Matigi Ala be ko minw koninya. O be hali o dencew ni o denmusow jeni tasuma ra ka o ta alaw bonya ni o ye.

13

Jobatobagaw be ka kan ka faga

¹ Ne ka fen o fen fo aw ye, aw ye o be ke, k'a sira tagama; aw kana foyi fara a kan, aw fana kana foyi bo a ra. ² Ayiwa, ni cira do nana wuri aw ce ra, walama mogu do, min ko, ko ale be ko nataw ye siko ra k'a fo, ni a ka tagamasiyenba do fo, walama kabako do, ko o ko bena ke, ³ a ka min fo ni o nana ke can ye, nka ni o ko fe o tigi ko aw ma ko aw ye taga batofen werew ko, ka taga o bato, aw ma batofen minw lon, ⁴ aw man kan ka o cira, walama o sikokobaga ta kuma lamem. Matigi Ala, aw ta Ala le b'a fe ka aw ke k'a fe, k'a lon ni can ra aw b'a kanu ni aw jusukun be ye, aw ni aw nin be. ⁵ Aw ka kan ka tugu Matigi Ala, aw ta Ala kelen le ko, ka ale bato. Aw ye a ta kuma lamem, k'a kan mina. Aw y'a bato, ka nora a ra. ⁶ O cira, walama o sikokobaga ka kan ka faga, sabu a kumana ka aw lamuruti Matigi Ala, aw ta Ala ma, Ala min ka aw labo Misiran, ka aw kisi ka bo o jonyaso ra. Matigi Ala, aw ta Ala ka sira min yira aw ra, o tigi tun b'a fe ka aw lafiri ka bo o sira le kan. O ra, aw ye o kojugu bo aw ce ra.

⁷ Ayiwa, hali aw balemace do, aw ni min be bamuso kelen na, walama aw dence do, walama aw denmuso do, walama aw muso min ko ka di aw ye, walama aw terice min ko ka gbelen aw ma kosebe, o do be se ka aw nege dogo ra, ko: «An ye taga ala werew bato», k'a soro aw ni aw bemaw si tun ma o alaw lon. ⁸ Siya minw ka aw lamini, olugu ta alaw lo. O siya dow yoro ka surun aw ra, nka dow yoro ka jan, o be fo dunuwa kun do ra. ⁹ Ayiwa, aw kana son ka o tigi ta kuma lamem; aw kana a fle ka makari a ra, aw

kana hina a ra, aw fana kana son k'a sutara. ¹⁰ Aw y'a faga le. Aw yere boro le ka kan ka kon ka se a ma, o ko, mago tow boro be soro ka se a ma k'a faga. ¹¹ Aw y'a bon ni kabakuru ye fo k'a faga, sabu a tun b'a fe ka aw lafiri ka bo Matigi Ala, aw ta Ala le ko, Ala min ka aw labo Misiran jamana ra, jonyaso ra. ¹² Ni a kera ten, Izirayelimogow bee bena o ko men, ka siran Ala ja. O ra, aw ra mago si tena o kojugu nagon ke tuun.

¹³ Ayiwa, Matigi Ala, aw ta Ala bena dugu minw di aw ma k'a ke aw sigiyoro ye, ni aw nana kuma do men lon do ka bo o dugu do ra, ¹⁴ ko aw yere ta siya mogokolon dow wurira ka o ta dugumogow lafiri, k'a fo o ye ko o ye taga ala werew bato, aw ma ala minw lon, ¹⁵ ayiwa, aw ye jininkari ke o ko ra, k'a segesege k'a fle kosebe, k'a lon ni can lo, ko o ko kera, ni o ko haramunin nagon kera aw ce ra. ¹⁶ Ni can lo, aw ye taga o dugumogow bee faga ni kerekemuru ye. Aw ye o dugu ni a konofenw bee halaki ka ban pewu, ka o ta beganw bee faga ni muru ye. ¹⁷ O ko, aw ye dugu naforo bee lajen dugu kenegbe ce ma, ka dugu ni a naforo bee jeni, k'a ke i ko saraka jenita* Matigi Ala, aw ta Ala ja koro. O dugu bena ke tomo le ye, ka to ten tuma bee, a tena lo ka ye tuun. ¹⁸ Fen o fen ka kan ka halaki ka ban pewu, aw boro man kan ka maga o ra. Ni o kera, Matigi Ala ta dimi be mala. A bena makari aw ra, ka ja aw ma, ka aw caya, i n'a fo a tun karira aw bemaw ye cogo min na. ¹⁹ A bena o ke, ni aw sonna k'a kan mina, ani ne be kuma minw fora aw ye bi, ni aw ka o sira tagama, ko minw terennin lo Matigi Ala, aw ta Ala ja koro, ni aw be o ke.

14

Sogo saninyaninw, ani sogo saninyabariw

¹ Aw ye Matigi Ala, aw ta Ala ta mogow le ye. Aw kana aw fari cici ni muru ye, walama ka aw kun nafeyoro li, ko mago do sara aw fe; ² sabu aw ye siya saninyanin le ye, siya min blara danna Matigi Ala, aw ta Ala ye. Matigi Ala, aw ta Ala ka aw panawoloma dugukolo siya tow bee ce ra, janko aw ye ke ale ta siya kanunin ye, siya min ko ka gbelen a ma.

³ Aw kana fen haramunin si domu. ⁴ Aw be se ka sogo minw domu, o ye nin ye: misi, ani saga, ani ba, ⁵ ani minan, ani son, ani dagbe, ani mankalanin, ani sigin, ani kongoron, ani tango. ⁶ Began minw sen gbogoro cira fla ye, ani o be bin jimiko fla ke*, aw be se ka olugu le domu. ⁷ Nka minw be bin jimiko fla ke doron, walama minw sen gbogoro cira fla ye doron, aw man kan ka olugu domu; olugu fle nin ye: jogome, ani sonzannin, ani farawopinan. O be bin jimiko fla ke, nka o sen gbogoro ma ci fla ye. Aw ye o sogo jate i n'a fo sogo saninyabari. ⁸ Aw man kan ka le domu, sabu a sen gbogoro cira fla ye, nka a te bin jimiko fla ke. Aw y'a sogo jate i n'a fo sogo saninyabari. Aw kana o fenw si sogo domu; aw kana maga hali o su ra.

⁹ Ayiwa, fenpanaman minw be ji ra, aw be se ka o minw domu, o fle nin ye: jinomunan ni fara be minw na, aw be se ka olugu le domu. ¹⁰ Nka jinomunan ni fara te minw na aw man kan ka olugu si domu. Aw ye olugu jate i n'a fo fen saninyabari.

¹¹ Kono o kono saninyanin lo, aw be se ka o domu. ¹² Aw man kan ka kono minw domu, olugu ye nin ye: bon, ani dugaba, ani kogojibon, ¹³ ani kongoduga, ani duga suguya tow, ¹⁴ ani kankan, ani o kono suguyaw, ¹⁵ ani konosogolon, ani gbingbingbe, ani jidarakon, ani segen, ani segen suguya tow, ¹⁶ ani gbingbinfin, ani jegeminakon, ani gbingbinba, ¹⁷ ani gbingbin fitini, ani konodaba, ani dugafin, ¹⁸ ani baninkono, ani konosenjan suguya bee, ani kono kunsigitigi, ani tolen†.

¹⁹ Fen misenman minw be wuri kaman na, aw ye o bee jate i n'a fo fen saninyabari. Aw man kan ka o domu. ²⁰ Nka kaman be fenpanaman minw na, ni o saninyanin lo, aw be se ka olugu domu.

²¹ Aw kana began jufanin si sogo domu. Lonan minw siginin be aw ta dugu ra, aw y'a di olugu ma, o ye a domu, walama aw y'a fiyeere lonan do ma; sabu aw ye siya saninyanin le ye, min blara danna Matigi Ala, aw ta Ala ye.

Aw kana badennin tobi ni a ba ta nono ye‡.

Yaga sariya

²² Aw ka kan ka aw ta forow ta simanw bee yaga bo san o san. ²³ Ni Matigi Ala, aw ta Ala nana yoro min panawoloma k'a togo la o yoro ra, aw ka kan ka taga ni aw ta simanw yaga ni aw ta rezenji yaga ni aw ta turu yaga ye o yoro le ra, ka taga domuni ke yi; aw

* **14:6** 14.6 Ka bin jimiko fla ke: O koro ye ko o beganw be bin jimi, nka o ko fe, o be o bin kelen lana o da ra tuun k'a jimi kosebe ka soro k'a kunu. † **14:18** 14.18 Nin konow caman te soro an ta jamana ra, o koson an te se ka o bee togo yere soro k'a fo. ‡ **14:21** 14.21 Ka badennin tobi ni a ba ta nono ye: o tun be se ka ke o yoro mogow ta landa do ye; Izirayelimogow tun man kan ka o nagon ke (Bori 23.19).

ka kan ka taga aw ta misiw ni aw ta sagaw ni aw ta baw ta den folow sarakaw domu o yoro le ra, Matigi Ala, aw ta Ala ja koro, janko aw ye Matigi Ala, aw ta Ala nasiran degi tuma bee. ²⁴ Nka Matigi Ala, aw ta Ala ka yoro min janawoloma k'a togo la o yoro ra, ni a kera ko o yoro ka jan ka teme aw ta so ra, k'a soro Matigi Ala, aw ta Ala ka baraka don aw ta siman na k'a caya, fo aw te se ka taga ni aw ta yaga bee ye o yoro ra, sira janya koson, ²⁵ o tuma aw ye aw ta yaga falen wari ra, ka taga ni o wari ye aw boro Matigi Ala, aw ta Ala ta yoro ra, a ka yoro min janawoloma. ²⁶ Ni aw sera yi, ni fen o fen ka aw diya: misiw, walama sagaw, walama baw, walama rezenji, walama minnifen fariman werew, ni fen o fen ka aw diya, aw ye o san ni o wari ye. Aw ye domuni ke ka pagari Matigi Ala, aw ta Ala ja koro, aw ni aw ta somogow. ²⁷ Nka Levi ta mogow minw be aw ta dugu kono, aw kana pina olugu ko, ka domuni ke ka o to; sabu Levi ta mogow ma ninyoro foyi soro, dugukolo foyi ma di o ma i n'a fo aw.

²⁸ Ni san fla temena, aw y'a san sabanan ta siman bee yaga bo, k'a lajen k'a mara aw ta dugu kono. ²⁹ Ni o kera, Levi ta mogow minw ma ninyoro soro, ani o ma dugukolo do soro i n'a fo aw, ani lonanw, ani ferita minw be aw ta dugu kono, ani muso ce saninw, olugu bena o domu ka fa. Ni o kera, ni aw ka aw boro don baara o baara ra, Matigi Ala, aw ta Ala bena baraka don aw ra, ka o bee ja.

15

Nenekirisan sariya

¹ San wolonfla o san wolonfla, aw ka kan ka aw ta jurunantigiw bee ta juruw to o ye o san wolonflanan laban na. ² O bena ke cogo min na, o fle nin ye: Izirayelimogow min o min ka juru don a balema do ra, o tigi ka kan ka yafa o wari ko. A man kan k'a fo ko a Izirayelinogon, walama ko a balema ye o juru sara a ye tuun, sabu Matigi Ala ka wagati min latige, ko bee ka kan ka kaari a ta juru ko, o wagati le sera. ³ Lonan minw ka juru ta aw fe, aw koni be se ka aw ta juruw kani olugu ra. Nka aw balemaw ka juru minw ta aw fe, aw ka kan ka kaari ka o to yi.

⁴ O bee n'a ta, fagantan tena ke aw ce ra, sabu Matigi Ala bena jamana min di aw ma k'a ke aw ta ye, a bena baraka don aw ra o jamana ra, ka aw borofenw caya. ⁵ Nka aw ka kan ka Matigi Ala, aw ta Ala kan mina fen bee ra, ani ne be kuma minw bee fora aw ye bi, aw ka kan ka aw janto o kumaw bee ra k'a bee ke.

⁶ Matigi Ala bena baraka don aw ra i n'a fo a k'a fo cogo min na. Aw bena juru don jamana caman na, nka aw tena juru ta mogow si fe; aw bena sigi jamana caman kunna, nka jamana si tena sigi aw kunna.

⁷ Matigi Ala, aw ta Ala bena jamana min di aw ma, ni a sorora ko aw balema do ye fagantan ye aw ta dugu do ra o jamana ra, aw man kan ka aw jusukun gbeleya, ka ban ka aw balema fagantan son. ⁸ Aw ka kan ka aw boro labla ka juru don a ra, min be se k'a mako bee ja. ⁹ Aw ye aw yere korosi, aw kana na ta juguya fe k'a fo aw yere kono ko: «San wolonflanan surunyara ka ban, juru ko bee ka kan ka ban san min na, o sera ka ban.» Aw kana o miiriya nogon don aw jusu ra, ka aw ja tugu aw balema fagantan na, ka ban k'a deme; ni o te, ni a kulera ni aw togo ye ka Matigi Ala wele, o hake bena to aw kan. ¹⁰ O ra, aw ye aw balema son fo k'a wasa; aw kana a son ni jusu fla ye. Ni aw be o ke, Matigi Ala, aw ta Ala bena baraka don aw ra aw ta baaraw bee ra, ani aw ta koketaw bee ra. ¹¹ Fagantanw koni tena fon jamana kono. O koson ne be nin kuma fo aw ye, ko aw ye aw boro labla aw balemaw ye, minw ye janibagatow, ani fagantanw ye aw ta jamana ra.

Jonya sariya

¹² Ayiwa, ni aw balema Heburu do fiyeerera aw ma, ce walama muso, ka ke aw ta jon ye, ni a ka baara ke aw ye san wooro, a san wolonflanan, aw ka kan k'a labla a ye taga. ¹³ Ni aw b'a labla tuma min na fana, aw man kan k'a borolakolon bla ka taga. ¹⁴ Aw y'a son caman aw ta beganw na, ani aw ta siman na, ani aw ta rezenji ra; Matigi Ala, aw ta Ala ka baraka don aw ra, ka aw son cogo min na, aw fana ye a son ten. ¹⁵ Aw ye aw hakiri to a ra ko aw fana tun be jonya le ra Misiran jamana ra, ko Matigi Ala, aw ta Ala le ka aw kunmabo o ra; o koson ne be nin kuma fora aw ye bi.

¹⁶ Nka ni jon yere ko, ko a t'a fe ka taga ka bo aw ta so, sabu aw ni aw somogow ko ka di a ye, a fana be hera ra aw ta so, ¹⁷ o tuma aw ye miseni do ta ka o jonce den bonda yiri kan, k'a toro sogo; ni o kera, a be to jonya ra aw fe a si bee ra. Jonmusow fana ta be ke ten.

¹⁸ Ka aw ta jonw labla, o man kan ka ke aw fe kogbelen ye, sabu a ka baara min ke aw ye o san wooro kono, aw ka tonon min soro o ra, o ka ca ni baaraden gbansan ta ye

fɔ sɪnaga fla. Ni o kera, Matigi Ala, aw ta Ala bena baraka don aw ra aw ta baaraw bee ra.

Began den folo sariya

¹⁹ Aw ka kan ka aw ta misiw, ani aw ta sagaw, ani aw ta baw den folo cemanw bla danna Matigi Ala, aw ta Ala ye. Aw man kan ka sene ke ni aw ta misi den folo cemanw ye; aw fana man kan ka aw ta sagaw ta den folow siw kan.

²⁰ Matigi Ala ka yoro min panawoloma ka o ke a batoyoro ye, san o san aw ni aw ta somogow ka kan ka taga aw ta beganw den folow ke saraka ye o yoro le ra, ka o saraka domu Matigi Ala, aw ta Ala na koro. ²¹ Nka ni fiyen do be o began na, ni a sen kelen cenna, walama ni a fiyenna, walama ni fiyen cejugu do be a fari yoro do ra, aw man kan k'a di Matigi Ala, aw ta Ala ma saraka ye. ²² Aw ye o began domu aw ta dugu kono. Mogo minw saninyara o, minw ma saninya o, o bee be se ka o sogo domu, sabu a be i ko aw ka sogo gbansan do le faga, dagbe walama minan. ²³ Aw man kan ka began jori le domu; aw y'a bon dugu ma i ko ji.

16

Jonyaban panagbe

¹ Aw ka kan ka aw hakiri to Abibu karo* ra, ka Jonyaban panagbe* ke ka Matigi Ala, aw ta Ala bonya; sabu Abibu karo le ra Matigi Ala, aw ta Ala ka aw labo Misiran jamana ra su fe.

² Ni Matigi Ala, aw ta Ala nana yoro min panawoloma k'a togo la o yoro ra, aw ka kan ka taga Jonyaban panagbe saraka bo o yoro le ra ka Matigi Ala, aw ta Ala bonya; aw ye misi walama saga walama ba ke saraka ye. ³ O panagbe wagati ra, aw man kan ka burufunubin domu. Aw ye burufunubari le domu fo tere wolonfla. Aw ye o jusukasi buru domu, ka aw hakiri jigi ko aw boto Misiran jamana ra, aw teliyara le ka bo. Aw ye o ke, janko aw si bee ra, aw hakiri ye to aw bolon na Misiran jamana ra. ⁴ Burufunufen si man kan ka ye mogo si fe aw ta jamana bee kono, fo ka taga o tere wolonfla ban. Began minw fana kera saraka ye tere folo wula fe, o si sogo to man kan ka bla ka si.

⁵ Matigi Ala, aw ta Ala ka dugu minw di aw ma k'a ke aw sigiyorow ye, aw man kan ka Jonyaban panagbe saraka bo o duguw si ra. ⁶ Nka Matigi Ala yere ka yoro min panawoloma k'a togo la o yoro ra, aw ka kan ka taga Jonyaban panagbe saraka faga o yoro le ra wula fe, terebenda wagati ra; aw bora Misiran wagati min na, aw y'a ke ka ben o wagati jagon le ma. ⁷ Matigi Ala, aw ta Ala ka yoro min panawoloma, aw ye o saraka sogo tobi k'a domu o yoro ra. O dugusagbe sogoma, aw be seko ka taga aw ta so. ⁸ Aw ka kan ka burufunubari le domu fo tere woro. A tere wolonflanin, aw ye jamalajenba ke, ka Matigi Ala, aw ta Ala bonya; aw kana baara si ke o lon na.

Simantige panagbe

⁹ Ayiwa, ni aw nana woroso ta ka aw ta simantige damina lon min na, aw ye logokun wolonfla jate k'a damina o lon na. ¹⁰ Ni o logokun wolonfla dafara, aw ye simantige panagbe* ke, ka aw diyanya sarakaw bo Matigi Ala ye; Matigi Ala, aw ta Ala ka baraka don aw ra cogo min na, aw ye saraka bo a ye ka kapa ni o ye. ¹¹ Matigi Ala bena yoro min panawoloma k'a togo la o yoro ra, aw ye taga nagari Matigi Ala, aw ta Ala na koro o yoro ra, aw ni aw dencew, ani aw denmusow, ani aw ta joncew, ani aw ta jonmusow, ani Levi ta mogo minw be aw ta dugu ra, ani lonanw, ani feritaw, ani muso minw be aw ce ra, ni o cew sara. ¹² Aw ye aw hakiri to a ra, ko folofolo aw tun be jonya ra Misiran; o ra, sisan, aw ye aw janto nin sariyaw ra ka o sira tagama ka na kosebe.

Gbatakorosigi panagbe

¹³ Ni aw ka aw ta simanw tige k'a gbasi, ka aw ta rezenji bo ka o bee ladon ka ban tuma min na, aw ye gbatakorosigi panagbe* ke fo tere wolonfla. ¹⁴ Aw ye o panagbe ke ka nagari, aw ni aw dencew, ani aw denmusow, ani aw ta joncew, ani aw ta jonmusow, ani Levi ta mogow, ani lonanw, ani feritaw, ani muso ce sanin minw be aw ta duguw ra. ¹⁵ Matigi Ala bena yoro min panawoloma ka o ke a batoyoro ye, aw ye o panagbe ke o yoro le ra tere wolonfla, ka Matigi Ala, aw ta Ala bonya; sabu Matigi Ala, aw ta Ala bena baraka don aw ra ka aw ta siman na, ka aw ta baara bee na. O ra, aw ye nagari kosebe.

¹⁶ Matigi Ala, aw ta Ala bena yoro min panawoloma, aw ta cew bee ka kan ka na Matigi Ala, aw ta Ala na koro o yoro ra sinaga saba san kono, burufunubari panagbe* ra, ani simantige panagbe* ra, ani gbatakorosigi panagbe ra; mogo si borolakolon man

* 16:1 16.1 Abibu karo, o ye Yahudiyaw ta san karo folo ye.

kan ka na Matigi Ala ja koro. ¹⁷ Matigi Ala, aw ta Ala ka baraka don aw ra k'a to aw ka sorori ke; o ra, ni fen min se ka ke aw ye, aw ye o di Ala ma ka kapa ni o baraka ye.

Kititige sariya

¹⁸ Matigi Ala, aw ta Ala bena dugu minw bee di aw ma, aw ye kititigebagaw ni kuntigi dow sigi o duguw bee ra, gba bee ni a ta. Olugu ye mogow ta kitiw tige ka ja. ¹⁹ Aw kana mogow si tojoo kiti ra, aw kana mogow bo mogow ra. Aw kana son ka bonyafen mina mogow fe, ka kiti diya o tigi ra. Sabu bonyafen be mogow hakiritigi ja fiyen, ka mogow terrennin ta kuma jenge. ²⁰ Terenninya, ani terrenninya doron, aw ye o sira le tagama, janko aw ye to si ra, ani janko Matigi Ala, aw ta Ala bena jamana min di aw ma, aw ye o jamana sorow, ka to a ra.

Minw be batofen werew bato

²¹ Aw ka sarakabonan min lo Matigi Ala, aw ta Ala ye, aw kana jo musoman Asera ta bere si turu o sarakabonan koro. ²² Aw kana kabakurujanw lolow yoro si ka o bato, sabu o fenw man di Matigi Ala, aw ta Ala ye fiyewu.

17

¹ Aw man kan ka saraka si bo Matigi Ala, aw ta Ala ye, misi, walama saga, walama ba, fiyen be min na, walama no be min fari yoro do ra; sabu o saraka jogon ye saraka haramunin le ye Matigi Ala, aw ta Ala ja koro.

² Ayiwa, Matigi Ala, aw ta Ala bena dugu minw di aw ma, ni a sorora ko ce do, walama muso do be aw ce ra o dugu do ra, min be Matigi Ala, aw ta Ala ta sariya cen, ka kojugu ke Matigi Ala ja koro, ³ ni a be taga batofen werew ko, ka taga a kinbiri gban olugu koro ka o bato, ka tere walama karo walama lolow bato, o tigi be o min kera ten, Ala ta sariya ma o fo. ⁴ Ayiwa, ni o kuma fora aw ye, ni aw ka o ko men doron, aw ye jininkari ke o ko ra kosebe, k'a lon ni can lo, ni a kera ko o ko be kera, ni o haramunin jogon be kera aw ce ra. ⁵ Ni can lo, o ce, walama o muso min ka o kojugu ke, aw ye na ni o tigi ye aw ta dugu donda* ra, k'a bon ni kabakuru ye k'a faga.

⁶ Nka sani aw ye mogow do faga, mogow fla walama saba le ka kan ka sorow ka lo a ra, ko olugu ye a ta kojugu seere ye. Aw man kan ka mogow si faga mogow kelen doron ta seereya koson. ⁷ Seerew yere boro le ka kan ka kon ka se a ma; o ko, mogow tow boro be sorow ka se a ma k'a faga. Aw ye o ke janko ka kojugu bo aw ce ra.

Kiti minw ka gbelen

⁸ Ni o nana ni kiti do ye aw ta dugu kititigeyoro ra, ni mogofagako lo, walama ni ko do le donna mogow fla ce, walama ni do le ka do mandimi, ni o ko gbelayara aw ma, ni aw te se ka o kiti tige, aw ye taga ni o ko ye Matigi Ala, aw ta Ala ta yoro ra, a ka yoro min janawoloma. ⁹ Levi ta mogow, minw ye sarakalasebagaw ye, ani mogow min ye kititigebaga ye o wagati ra, aw ye taga ni a ye olugu fe. Ni aw ka olugu jininka, min ka kan ka ke, o bena o fo aw ye. ¹⁰ Ni o ka min latige Matigi Ala ta yoro janawolomanin na, aw y'a ke ten le. Ni o ka min o min fo aw ye, aw ye aw janto o ra, ka o ke. ¹¹ Ni o ka sariya min yira aw ra, aw ye o sira tagama; ni o ka min latige, aw ye o le ke. Ni o ka min fo aw ye, aw kana jenge ka bo o sira kan ka taga aw kininboro fe, walama ka taga aw numanboro fe. ¹² Ayiwa, sarakalasebaga min sigira Matigi Ala, aw ta Ala ta baara kama, walama kititigebaga min sigira aw ce ra, ni mogow min k'a yere bonya, ka ban ka olugu lamen, o tigi ka kan ka faga; aw y'a faga janko ka kojugu bo Izirayelimogow ce ra, ¹³ janko mogow bee ye o ko men, ka siran; ni o kera, o tena son ka ta yerebonya fe tuun ka o ko jogon ke.

Masace ka kan ka min ke

¹⁴ Matigi Ala, aw ta Ala bena jamana min di aw ma, ni aw nana taga don o jamana ra, k'a ke aw ta ye, ka sigi a ra, ni lon do aw nana a fo ko aw b'a fe ka masace do sigi aw yere kunna i n'a fo siya to minw ka aw lamini, ¹⁵ Matigi Ala, aw ta Ala yere bena masace min janawoloma, aw ye o le sigi. O masace ka kan ka ke aw yere ta siyamogow do le ye. Aw man kan ka lonan do ke aw ta masace ye, min te aw balema Izirayelimogow do ye. ¹⁶ Nka aw ta masace man kan ka ke so caman tigi ye, a fana kana a fo ko a be mogow bla ka taga Misiran, o ye taga so caman pini ale ye, sabu Matigi Ala k'a fo aw ye ko aw man kan ka seko o sira fe tuun. ¹⁷ Aw ta masace man kan ka ke muso caman tigi ye fana; ni o te, o musow bena a hakiri yelama ka bo Ala kan. A fana man kan ka warigbe camanba ni sanin camanba lajen a yere ye.

¹⁸ Ni a nana sigi masaya ra, sarakalasebagaw, minw ye Levi ta mogow ye, olugu bena nin sariyaw fo a ye; a ye o sariyaw sebe kitabu do konow, ka o bla a yere fe. ¹⁹ O sariya kitabu ka kan ka sorow a koro, ani a ka kan ka to k'a karan a si bee ra, janko a ye Matigi

Ala, a ta Ala pasiran degi, ka o sariyaw kumaw ni a ciw bɛɛ ke, k'a bɛɛ sira tagama.²⁰ Ni o kɛra, a tɛna a yɛrɛ bonya, k'a yɛrɛ fisaya a balema tow ma, a tɛna nin kumaw sira bla ka jɛnge ka taga a kininboro fɛ walama ka taga a numanboro fɛ; a bɛna sijan soro a ta masaya ra, Izirayelimogow cɛ ra, a ni a ta denw.

18

Sarakaw ka kan ka di Levi ta mogow ma

¹ Ayiwa, sarakalasebagaw, minw ye Levi ta mogow ye, ani Levi ta mogow tow bɛɛ, olugu man kan ka ninyoro foyi soro jamana kono, dugukolo si tɛna di o ma k'a ke o ta ye, i n'a fo Izirayelimogow tow. Saraka minw bɛ jɛni tasuma ra Matigi Ala ye, o ka kan ka baro o le ra, ani fɛn to minw bɛ di Ala ma. ² Olugu tɛna dugukolo foyi soro jamana kono i n'a fo o balema tow. Matigi Ala yɛrɛ le ye olugu ninyoro ye, i n'a fo a tun k'a fo o ye cogo min na.

³ Minw bɛ misisaraka, walama sagasaraka bo Matigi Ala ye, olugu jagboyara ka min di sarakalasebagaw ma, o ye kaman ni dagbaga ni furu ye; o ka kan ka o le di sarakalasebagaw ma.

⁴ Aw ka kan ka aw ta siman ni aw ta rɛzɛnji ni aw ta turu ninyoro folo di sarakalasebagaw ma; ni aw ka aw ta sagaw si kan, aw ye sagasi ninyoro folo fana di o ma, ⁵ sabu Matigi Ala, aw ta Ala ka olugu le janawoloma gba tow bɛɛ ra, janko o ye sarakalasebagaya baara ke Matigi Ala togo ra wagati bɛɛ, olugu ni o ta durujaw.

⁶ Ni Levi ta mogow do bora aw ta dugu do ra, a tun siginin bɛ dugu min na, ni a kɛra dugu o dugu ye Izirayeli jamana ra, ni a bora yi ka na Matigi Ala ta yoro ra, sabu o yoro ko b'a jusu ra kosɛbɛ, ⁷ a bɛ se ka sarakalasebagaya baara ke Matigi Ala ye, a ta Ala, i n'a fo a balemaw, Levi ta mogow to minw bɛ sarakalasebagaya kɛra Matigi Ala na koro. ⁸ Sarakalasebaga tow bɛ min soro k'a ke o ta baro ye, a fana ka kan ka o jogon le soro; ni a k'a borofɛn dow fiyɛrɛ ka wari min soro, o wari fana ye a ta ye.

Ala bɛ ko minw haramuya

⁹ Matigi Ala, aw ta Ala bɛna jamana min di aw ma, ni aw nana taga don o jamana ra, siya minw tun bɛ o jamana ra, aw kana o siyaw ta ko haramuninw ladegi. ¹⁰ Mogow si kana soro aw ra min b'a dɛncɛ walama a denmuso di ko o ye a don tasuma ra k'a ke ka jo son. Aw ra, mogow si kana a yɛrɛ ke jotigi ye, walama lagberikebaga, walama tagamasiyɛn lonbaga, walama jinamori, ¹¹ walama subaga. Aw si kana taga jinatigi fɛ, walama flɛrikebaga fɛ; mogow minw b'a fo ko o bɛ kuma ni suw ye, mogow si kana taga olugu do fɛ, ¹² sabu mogow o mogow bɛ o kow ke, Matigi Ala bɛ o tigi haramuya. O ko haramuninw le koson fana Matigi Ala, aw ta Ala bɛna o siyaw gben ka bo aw na. ¹³ Aw ka kan ka aw tagamacogo na, ka ke mogow jarakibariw ye Matigi Ala, aw ta Ala na koro. ¹⁴ Aw bɛna taga siya minw gben, olugu bɛ lagberikebagaw ni jotigiw le lamɛn; nka aw kɛni, Matigi Ala, aw ta Ala tɛ son aw ye o jogon ke.

Ciraw ta ko

¹⁵ Ayiwa, Matigi Ala, aw ta Ala bɛna cira do lana aw ye ka bo aw yɛrɛ balemaw cɛ ra, i n'a fo ne; aw ka kan ka o cira lamɛn. ¹⁶ Aw ka min daari Matigi Ala, aw ta Ala fɛ Hɛrɛbu kuru yoro ra, jama lajɛnlon na, Matigi Ala bɛna o le jaabi. Aw tun k'a fo ko: «An t'a fɛ ka Matigi Ala, an ta Ala kan mɛn tuun, an fana t'a fɛ ka nin tasumaba ye tuun; ni o tɛ, an bɛna sa.»

¹⁷ Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «O ka min fo, o ka ni. ¹⁸ Ne bɛna cira do lana o ye ka bo o yɛrɛ balemaw cɛ ra, i n'a fo ele. Ne bɛna ne ta kumaw don a da ra; ni ne ka fɛn o fɛn fo a ye, a bɛna o bɛɛ lasɛ o ma. ¹⁹ A bɛna kuma min fo ne togo ra, ni mogow o mogow ma son ka o kuma lamɛn, ne yɛrɛ le bɛna o tigi pininka.

²⁰ «Nka ni cira min ka son k'a kun gbeleya ka kuma do fo ne togo ra, ne m'a ci ko a ye kuma min fo, walama ni cira min kumana mogow fɛ batofɛn werɛw togo ra, o cira ka kan ka faga.»

²¹ Ayiwa, aw bɛna aw yɛrɛ pininka k'a fo ko: «An bɛna a ke cogo di k'a lon ko o cira ta kuma ma bo Matigi Ala ra?» ²² Ayiwa, ni cira ka min fo Matigi Ala togo ra, ni o ko ma na ke can ye, ni a ko ma ke, o tuma Matigi Ala le ma o cira ci. A ka o kuma bo a yɛrɛ ra k'a fo yɛrɛyira le koson. O ra, aw kana siran o cira na.

19

Karifaduguw ta ko

(Jateri 35.9-34; Yosuwe 20.1-9)

¹ Matigi Ala, aw ta Ala bena siya minw ta jamana di aw ma, ni Matigi Ala, aw ta Ala nana o siyaw halaki, ni aw ka o siyaw gben, ka sigi o ta duguw ni o ta bonw kono tuma min na, ² o tuma Matigi Ala, aw ta Ala ka o jamana min di aw ma, aw ye dugu saba janawoloma o jamana cemanƙe ra, ka o duguw bla danna. ³ Matigi Ala, aw ta Ala ka o jamana min di aw ma, aw ye o jamana taran saba ye, ka sira dow bo, minw be taga o dugu saba do ra, janko ni mogɔ min ka mogɔ faga, o tigi ye se ka bori ka taga dogo o dugu do ra.

⁴ Ni mogɔ min k'a mogɔɓogon faga, k'a soro a m'a lawuri a kama, a fana tun m'a tigi koninya kakoro, ka kapa ni nin sariya ye, o mogofagabaga ɓogon le be se ka bori ka taga dogo o dugu do ra k'a yere kisi. ⁵ A be i n'a fo ni mogɔ fla tagara kongo ra ka taga yiri tige. Kelen k'a ta jende korota ko a be yiri tige minke, jendeden bora ka taga a tɓogon gbasi k'a faga. O tigi be se ka bori ka taga o duguw do ra k'a yere kisi; ⁶ ni o te, hakebobaga dimininba bena o mogofagabaga gben. Ni a kera ko sira ka jan, a laban a bena kun a ra, k'a bugo k'a faga, k'a soro a tun man kan ni fagari ye, sabu a tun m'a tɓogon koninya kakoro. ⁷ O le koson, ne ka nin ci fo aw ye, ko aw ye o dugu saba janawoloma, ka o bo danna.

⁸ Nka ni Matigi Ala, aw ta Ala nana aw ta jamana bonya, i n'a fo a karira aw bemaw ye cogo min na, ani a ka layiri ta aw bemaw ye ko a bena jamana min di o ma, ni a nana o jamana bee di aw ma tuma min na, ⁹ o tuma, aw bena dugu saba were fara o duguw kan. Nka ne be kuma minw fora aw ye bi, aw koni ka kan ka o sira bee tagama k'a dafa, ka Matigi Ala, aw ta Ala kanu, k'a ta siraw bee tagama ka ja. ¹⁰ Aw bena dugu saba were fara o duguw kan, janko Matigi Ala, aw ta Ala ka jamana min di aw ma k'a ke aw ta ye, o kana na mogɔ jarakibari do faga o jamana ra; ni o te, o fagari hake bena ben aw kan.

¹¹ Nka ni mogɔ do k'a mogɔɓogon koninya, ka taga dogo a ja, ka ben a kan k'a bugo fo k'a faga, ka bori ka taga o karifadugu do ra, ¹² o tigi yere ta dugu cekorobaw ye mogɔ ci ka taga a mina, ka na a di hakebobaga ma, janko a y'a faga. ¹³ Aw man kan ka makari a ra fiyewu. A ka mogɔ jarakibari min faga, aw ye o tigi fagari hake bo Izirayeli jamana kan, janko aw ye hera soro.

¹⁴ Matigi Ala, aw ta Ala bena jamana min di aw ma, ni yoro min nana di aw ma o jamana ra, aw bemaw ka kabakuru minw bla ka o ke aw ta yoro ni aw siginogon ta yoro dan ye, aw man kan ka o kabakuruw bo o now ra ka do fara aw ta yoro kan.

Seereya kecogo

¹⁵ Aw man kan ka mogɔ si jaraki ka kiti ben a kan mogɔ kelen doron ta kuma koson, ko a ka mogɔ faga, walama ko a ka kojugu do ke, ni a kera kojugu min o min ye. Sani aw ye ko do jate ko can lo, seere fla walama seere saba ka kan ka soro o ko ra.

¹⁶ Ni do kera seerejugu ye ka kojugu do faninya la mogɔ do ra, ¹⁷ o mogɔ fla ka kan ka taga lo Matigi Ala ja koro, sarakalasebagaw ja fe, ani o wagati ta kititigebagaw ja fe, ka kuma. ¹⁸ Kititigebagaw ye o ko segesege kosebe. Ni a sorora ko seere ye faninyafobaga le ye, ni a ka kuma min fo k'a la a balema ra, ni can te o ye, ¹⁹ o tuma ale tun b'a fe ka kojugu min ke a balema ra, aw ye o ɓogon le ke ale yere ra. ²⁰ Ni a kera ten, tow bena o ko men, ka siran Ala ja. O ra, aw ra mogɔ si tena o kojugu ɓogon ke tuun. ²¹ Aw kana makari a tigi ra fiyewu. Ni min ka mogɔ ja ci, o ta ye ci a ɓogon ye; ni min ka mogɔ jin bon, o ta ye bon a ɓogon ye; ni min ka mogɔ boro kari, o ta ye kari a ɓogon ye; ni min ka mogɔ sen kari, o ta ye kari a ɓogon ye.

20

Kerekedenya sariya

¹ Ni aw bora ka taga kere ke ni aw juguw ye, hali ni aw k'a ye ko sow ni sowotorow, ni kerekedenw ka ca o fe ka teme aw kan, aw kana siran o ja; sabu Matigi Ala, aw ta Ala min ka aw labo Misiran jamana ra, ale be ni aw ye. ² Ni kere wagati surunyara, sarakalasebaga ye gbara ja fe ka taga kuma mogow fe. ³ A ye a fo o ye ko: «Izirayelimogow, aw ye lamenni ke! Aw bena kere ke ni aw juguw ye bi. Aw kana aw fari faga, aw kana siran, aw ja kana wuri, aw ja kana tige o ja; ⁴ sabu Matigi Ala, aw ta Ala be ni aw ye, a bena aw juguw kere aw ye, ka aw kisi ka bo o boro.»

⁵ O ko, kerekajama kuntigiw ye kuma kerekedenw fe, k'a fo o ye ko: «Aw ra jontigi le ka bonkura lo ni a ma don a ra folo? O tigi ye seko ka taga a ta so, janko o kana na a faga kere ra k'a to mogɔ were ye don a ta bon kono a ko fe. ⁶ Aw ra jontigi le ka rezenforo sene ni a m'a rezenmo diyabo folo? O tigi ye seko ka taga a ta so, janko o kana na a faga kere ra k'a to mogɔ were ye taga a ta rezenmo diyabo a ko. ⁷ Aw ra jontigi le ka muso

mamina ni a m'a furu folo? O tigi ye seko ka taga a ta so, janko o kana na a faga kere ra k'a to mogɔ wɛre ye a ta maminamuso ta a ko.»

⁸ Kerekejama kuntigiw ye kuma kerekedenw fe tuun, k'a fo ko: «Aw ra jontigi le be siranna, fo k'a baraka ban? O tigi ye seko ka taga a ta so, janko a kana na ke sababu ye k'a balema tow fana lasiran ka o baraka ban.»

⁹ Ni kerekejama kuntigiw kumana kerekedenw fe ka ban, o ye namogɔ dow janawoloma ka o bla kerekejama ja.

Duguw kerecogo

¹⁰ Ayiwa, ni aw tagara dugu do kama ko aw be taga a kere, aw ye kon ka ben le jini ni o ye folo. ¹¹ Ni o sonna aw ta ma, ka o ta dugu labla aw ye, o tuma o dugumogɔ beɛ bɛna ke aw ta jonw ye, ka to ka jagboyabaaraw ke aw ye. ¹² Nka ni o ma son aw ta ma, ni o ko o be aw kere le, o tuma aw ye o ta dugu lamini ni aw ta kerekejama ye. ¹³ Ni Matigi Ala nana o dugu don aw boro, aw ye o dugu cew beɛ faga ni muru ye, ¹⁴ ka musow ni dennisenw ni beganw, ani dugu konofenw, ani a naforo beɛ ta ka o ke aw yere ta ye; Matigi Ala, aw ta Ala ka aw juguw ta borofen minw ke aw ta ye, aw ye o ta. ¹⁵ Dugu o dugu yoro ka jan aw ra, minw te yan siyaw ta dugu ye, aw ka kan ka o duguw beɛ ke ten le.

¹⁶ Nka Matigi Ala, aw ta Ala ka siya minw ta jamana di aw ma k'a ke aw ta ye, ni o yoro duguw lo, aw kana adamaden si janaman to o duguw konɔ. ¹⁷ Aw ka kan ka o duguw ni a konofenw beɛ halaki ka ban pewu. O siyaw le ye Hetikaw ye, ani Amɛrikaw, ani Kanaanakaw, ani Perezikaw, ani Hevikaw, ani Yebusikaw. Aw ye o halaki i n'a fo Matigi Ala, aw ta Ala k'a fo aw ye cogo min na, ¹⁸ janko o siyaw be ko haramunin minw beɛ kera o ta batofenw ye, o kana na aw karan o ra, k'a to aw ye o ladegi, ka Matigi Ala, aw ta Ala hake ta.

¹⁹ Ni aw tagara kere ra dugu do kama, ni aw ta kerekejama ka o dugu lamini ka meɛn, aw kana jende se o yoro yirisun do ma. Aw ye o yiriw denw domu; aw kana o tige. Yala yiriw ye mogɔw le ye wa, ka na a ke ko aw be olugu fana kere? ²⁰ Nka aw k'a lon ko yiri minw den te domu, aw be se ka olugu le tige ka o ben, ka o yiriw ke kerekeminan dow ye ka dugu kere, fo ka taga a to aw ye se soro dugu kan.

21

Mogɔ min fagabaga ma lon

¹ Matigi Ala, aw ta Ala bɛna jamana min di aw ma k'a ke aw ta ye, ka aw to o jamana konɔ, lon do ni aw ka mogɔ do su lanin ye foro do konɔ, ni aw m'a lon mogɔ min k'a faga, ² aw ye taga a fo aw ta dugu cekorobaw ni a kititigebagaw ye; olugu ye taga su layoro ni o yoro duguw beɛ kelen kelen ce suma. ³ Dugu min yoro ka surun su ra, ni o dugu lonna, o dugu cekorobaw bɛna misiden musoman do mina, min ma baara ke folo, min ma sene ke ka ye folo. ⁴ O ye taga ni o misi ye kenegbe do ra, mogɔ ma yoro min sene, ani siman ma dan yoro min na; ko do ye soro a yoro ra, ko min te ja ka ye. Ni o sera yi, o ye misiden kan kari o ko ra.

⁵ O ko, sarakalasebagaw, minw ye Levi ta mogɔw ye, olugu be gbara ka na; sabu Matigi Ala, aw ta Ala ka olugu le janawoloma ko o ye baara ke a ye, ka dugawu ke mogɔw ye Matigi Ala togo ra. Ni sosori donna ko o ko ra mogow ce, walama ni mogɔ do ka do mandimi, sarakalasebagaw ta kuma le ka kan ka o kow beɛ ban.

⁶ Dugu min yoro ka surun su ra, o dugu cekorobaw beɛ ye o tge ko misi kan, o ka misi min kan kari ko ra. ⁷ O ko, o y'a fo ko: «Anw boro ma nin ce faga, an ja fana m'a fagato ye. ⁸ E! Matigi Ala, sabari ka yafa i ta mogow, Izirayelimogow ma, i ka minw kunnabo. O bagara mogɔ jarakibari min ma k'a faga, i kana son ka o fagari kunko ben i ta mogow, Izirayelimogow kan.» Ni o kera, o ce fagari jurumun be kafari.

⁹ O ra, o bagara mogɔ jarakibari min ma, k'a faga, o tigi fagari hake be bo aw kan, sabu ko minw terennin lo Matigi Ala ja koro, aw ka o ke.

Muso minaninw ta furuko sariya

¹⁰ Ni aw tagara kere ke ni aw juguw ye, ni Matigi Ala ka o don aw boro, ni aw ka o dow mina ka na ni o ye, ¹¹ ni aw nana muso do ye o mogɔ minaninw ce ra, min ce ka ni, ni a ko diyara aw ye, fo aw b'a fe k'a ta k'a ke aw muso ye, ¹² o tuma aw ye taga ni a ye aw ta so konɔ. Aw y'a kun li, k'a soninfaraw tige. ¹³ A minana ni fani minw ye, a ye o faniw bo a yere ra ka fani wɛrew don, ka to so konɔ yi, k'a face ni a bamuso su kasi fo karo kelen. O ko, aw be se ka don a fe, k'a ta k'a ke aw muso ye.

¹⁴ Nka o ko fe, ni a ko ma na diya aw ye tuun, aw y'a bla, a ye taga yoro min k'a diya. Aw man kan k'a fiyeere k'a wari mina, walama k'a mina i ko jon, sabu aw tun k'a ke aw muso ye ka ban.

Dence folo sariya

¹⁵ Ni muso fla be ce do fe, kelen ko ka di a ye, nka to kelen ko man di a ye, ni o muso fla bee ka dencew soro a fe, muso min ko man di a ye, ni o le ka dence folo woro, ¹⁶ ni a nana ke a borofenw taran ye a dencew ra tuma min na, a man kan k'a diyanyamusu dence ke dence folo ye, ka dence folo ninyoro di o ma, k'a soro muso min ko man di a ye, o dence le ye dence folo ye. ¹⁷ Muso min ko man di a ye de, a ka kan ka lo a ra ko o dence le ye a dence folo ye; a ka kan ka ninyoro fla di o ma, sabu ale le ye a ta baraka no folo ye; ale le ka kan ka koroya tonoro soro.

Den kanminabariw ta ko sariya

¹⁸ Ni dence do be ce do fe, ni o den nana ke mogoo murutinin ye, ani mogoo kanminabari ye, a te a face kan mina, a te a bamuso kan mina; hali ni o k'a bugo, a te o kan mina, ¹⁹ o den face ni a bamuso ye a mina ka taga ni a ye o ta dugu cekorobaw fe, dugu donda* ra.

²⁰ O ye a fo o ta dugu cekorobaw ye ko: «A fe, an dence kera mogoo murutinin ye, ani mogoo kanminabari. A te son ka an kan mina, a b'a yere blara doromin na fana.» ²¹ Ni o fora, o ta dugu cew bee ye kabakuruw ta ka o den bon fo k'a faga.

Aw ye o ke janko ka kojugu bo aw ce ra, janko Izirayelimogo tow bee ye o ko men ka siran.

Mogoo su dulonnin sariya

²² Ni mogoo do ka kojugu do ke min ka kan ni fagari ye, ni aw ka o tigi faga k'a su dulon yiri ra, ²³ aw kana a to a su ye si yiri ra. Aw ka kan k'a su lajigi k'a sutara o lon yere ra, sabu mogoo min fagara k'a su dulon yiri ra, o tigi danganin lo Ala fe. Matigi Ala, aw ta Ala ka jamana min di aw ma k'a ke aw ta ye, aw man kan ka o jamana lanogo fana.

22

Nogondeme sariya

¹ Ni aw do ka aw balema ta misi walama a ta saga tununin ye, aw kana teme a koro; aw y'a mina ka taga a di a ma. ² Ni a kera ko aw balema yoro ka jan aw ra, walama ni aw m'a lon, o tuma aw ye o began to aw ta so, fo lon min na aw balema bena a ko fo; o tuma aw ye a di a ma. ³ Ni aw ka aw balema ta fali tununin ye, walama a ta fani, walama ni aw k'a ta fen o fen tununin ye, aw ka kan ka o ko kelen le ke; aw man kan ka teme a koro ka taga.

⁴ Ni aw ka aw balema ta fali walama a ta misi bennin ye sira ra, aw kana teme a koro ka taga, aw y'a deme k'a lawuri.

Ko minw ma daga

⁵ Muso man kan ka cefani don, ce fana man kan ka musofani don; sabu mogoo o mogoo be o ke, Matigi Ala, aw ta Ala be o tigi haramuya.

⁶ Ni aw temeto ka konoo ta paga ye yiri ra, walama dugu ma, ni bamuso lanin be a denw kan, walama a ta fanw kan, aw man kan ka bamuso ni denw bee mina jagon fe. ⁷ Aw ye denw doron le mina, ka bamuso to a ye taga. Ni aw b'a ke ten, Ala bena hera ke aw ye, ka aw son si ra.

⁸ Ni aw ka biribonkura lo, aw ka kan ka kogo do ke k'a sanfeyoro lamini, janko mogoo do kana na bo biribon kunna ka ben ka sa, ka o fagari hake ben aw ta bon kan.

⁹ Aw man kan ka siman suguya were dan aw ta rezenforo ra; ni o te, aw ka siman min dan o, rezen yere o, o bee ka kan ka bla danna Ala le ye.

¹⁰ Aw man kan ka misi ni fali siri misidaba kelen na ka sene ke.

¹¹ Aw kana sagasi ni len jese jagami, ka o dan k'a ke fani ye ka o don.

¹² Aw ka kan ka jesejuruw siri aw ta deregebaw kun naani na.

Muso jarakiri sariya

¹³ Ni ce do ka muso do furu, ka jen ni a ye, o ko, ni o muso ko nana gboya a ye, ¹⁴ ni a ka kojugu do faninya la muso ra k'a togo cen, k'a fo ko: «Ne ka nin muso furu, nka ne jenna ni a ye minke, ne m'a soro so!» ¹⁵ Ayiwa, ni a ka o fo, muso face ni a bamuso ye taga ni muso ta lafani ye cekorobaw fe dugu donda ra, k'a yira ko muso furulon na, a tun sorora so. ¹⁶ Muso face ye a fo cekorobaw ye ko: «Ne ka ne denmuso di nin ce ma

* 21:19 21.19 Dugu donda le tun ye kititigeyoro ye.

furu ra, nka sisan a ko gboyara a ye. ¹⁷ A ka kojugu dow faninya la ne denmuso ra, ko ale m'a soro so; k'a soro ne denmuso ta lafani ye nin ye, min b'a yira ko a sorora so a furulon na.» O ko, muso ta mogow ye muso ta lafani foni k'a yira dugu cekorobaw ra. ¹⁸ O tuma cekorobaw ye o ce mina ka bugo ni gbeje ye. ¹⁹ O ko, o ye warida do ben a kan, warigbe keme, ko a ye o di muso face ma, sabu a ka Izirayeli ta sunguruden do le togo cen. Muso ka kan ka to a fe; fo ka taga a sa a man kan k'a bla.

²⁰ Nka ni a kera ko ce ka min fo o ye can le ye, ni foyi ma soro k'a yira ko muso tun sorora so, ²¹ o tuma, o ye na ni a ye a face ta bon donda ra, cew ye a bon ni kabakuru ye fo k'a faga, sabu a ka maroyakoba le ke Izirayelimogow ce ra; a ka jatoya ke k'a to a face ta so. Aw ye o ke janko ka kojugu bo aw ce ra.

Ko minw ma daga ce ni muso ce

²² Ni ce do minana k'a to a be jenna ni muso furunin do ye, o fla bee ka kan ka faga, ce min jenna ni muso ye, ani muso yere. Aw ye o ke janko ka kojugu bo Izirayelimogow ce ra.

²³ Ni ce do ka sunguru maminanin do ye dugu kono, ka jen ni a ye, ²⁴ aw ye o fla bee mina ka taga ni o ye dugu donda ra, ka o bon ni kabakuru ye ka o faga. Sunguru be faga sabu a ma kule k'a to dugumogow ye a kulekan men. Ce be faga sabu a k'a mogowgon do ta muso le lebu. Aw ye o ke janko ka kojugu bo aw ce ra.

²⁵ Nka ni a kera ko ce benna ni sunguru maminanin ye kongo le kono, ka ben a kan yi, o tuma o ce kelen le ka kan ka faga. ²⁶ Aw kana foyi ke sunguru ra. A ma kojugu foyi ke min ka kan ni fagari ye; sabu a ta kera i ko mogow be ben a mogowgon kan cogo min na kongo kono k'a faga. ²⁷ I n'a fo ce benna ni sunguru ye kongo le kono, a be se ka ke ko sunguru kulera, nka mogow m'a kulekan men, ka taga a bosi.

²⁸ Ayiwa, ni ce do ka sunguru do ye dugu kono, min ma mamina, ni a benna a kan, ni o yera, ²⁹ o ce min jenna ni sunguru ye, ale ka kan ka warigbe bilooru sara sunguru face ye. A ka kan fana ka sunguru ta k'a ke a muso ye, sabu a jenna ni a ye jagboya ra ka ban; fo ka taga a sa, a te se k'a bla tuun fiyewu.

23

¹ Mogow si man kan ka jen ni a face muso ye, k'a face lebu.

Minw man kan ka don Ala ta jama ce ra

² Ce o ce bora ceya ra* walama min ceya tigera ka bo yi, o man kan ka don Matigi Ala ta jama ce ra.

³ Mogow o mogow worora jeneya sababu ra, o man kan ka don Matigi Ala ta jama ce ra. Hali a ta denw ta denw, fo ka taga se a ta duruja tannan ma, o man kan ka don Matigi Ala ta jama ce ra.

⁴ Amankaw ni Mohabukaw man kan ka don Matigi Ala ta jama ce ra fiyewu. O ta duruja si yere le man kan ka don Matigi Ala ta jama ce ra; hali o ta denw ta denw, ka taga se a ta duruja tannan ma. ⁵ Sabu aw boto Misiran jamana ra, o ma na aw kunben sira ra ni ji ni domuni ye. O ka wari di Behori dence Balamu ma janko a ye na ka bo Petori, Mesopotami jamana ra, ka na aw danga. ⁶ Nka Matigi Ala, aw ta Ala ma son ka Balamu* lamen. Matigi Ala, aw ta Ala ka danga yelema k'a ke dugawu ye aw kan, sabu a be aw kanu. ⁷ O ra, ka aw to si ra, aw kana o ta hera jini, walama ka teriya don ni o ye le fiyewu.

⁸ Nka aw man kan ka Edomukaw haramuya, sabu aw balemaw lo. Aw man kan ka Misirankaw fana haramuya, sabu aw tun be lonanya ra o ta jamana ra. ⁹ O ta duruja sabanan mogow be se ka don Matigi Ala ta jama ce ra.

Ala ta mogow ta sigiyoro ka kan ka saninya

¹⁰ Ni aw tagara kere ra aw juguw kama, ni aw tagara sigi yoro do ra, aw ye aw yere korosi, aw kana aw yere lanogo.

¹¹ Ni lawa bonna ce do fe su fe k'a lanogo, a ka kan ka bo tow ce ra ka taga to kene ma. ¹² Wulada fe, a ye a yere ko; ni tere benna, a be soro ka kori ni jama ye.

¹³ Aw ka kan ka yoro do laben aw ta sigiyoro ko fe, aw be se ka taga so ko yoro min na. ¹⁴ Aw ka kan ka daba do bla aw ta minanw na, janko ni aw be taga so ko, aw be o ke ka dinga do sozi, ka sokotaga ke, o ko, k'a datugu.

¹⁵ Sabu Matigi Ala, aw ta Ala be aw ce ra, a be yaala aw ce ra, janko ka aw tanga, ka aw juguw kere ka o don aw boro. O koson aw sigiyoro ka kan ka saninya, janko Matigi Ala, aw ta Ala kana fen nogonin si ye aw ce ra; ni o te, a bena ban aw ra.

* 23:6 23.6 Balamu ta ko be soro Jateri kitabu kono, a sura 5.

Jɔnya sariya

¹⁶ Ni jɔn dɔ bɔra a matigice fe, ka na karifa aw dɔ ma, aw man kan k'a mina ka taga a di a matigice ma. ¹⁷ Aw y'a to a ye sigi aw fe; ni yɔrɔ min k'a diya, a ye to yi; ni dugu min k'a diya, a ye sigi yi. Aw man kan k'a minako juguya fana.

Jatɔya wari sariya

¹⁸ Izirayeli muso si, walama a ce si man kan ka jen ni josɔnbagaw ye k'a yere bla jatɔya ra ni o ye. ¹⁹ Muso ta jatɔya sara ta wari, walama ce ta jatɔya sara ta wari, aw man kan ka na ni o ye Matigi Ala, aw ta Ala batoyɔrɔ ra, ka na o ke ka dajuru dɔ dafa; sabu Matigi Ala, aw ta Ala be o mɔgɔ suguya fla beɛ haramuya.

Jurudon sariya

²⁰ Aw man kan ka wari juru don aw balema dɔ ra ka tɔnɔ jini a ra, walama domunifen, walama mɔgɔ be se ka fen o fen juru don ka tɔnɔ sɔrɔ a ra. ²¹ Aw kɔni be se ka juru don jamana were mɔgow ra ka tɔnɔ jini olugu fe, nka aw kana tɔnɔ jini aw balema dɔ fe. Ni o kera, aw bɛna taga don jamana min na k'a ke aw ta ye, ni aw sera yi, Matigi Ala, aw ta Ala bɛna baraka don aw ra aw ta kokɛtaw beɛ ra.

Dajuru sariya

²² Ni aw ka dajuru ta Matigi Ala, aw ta Ala fe, aw kana mɛɛn ka o dajuru dafa. Sabu sigiya t'a ra, Matigi Ala, aw ta Ala bɛna aw jininka; o hake fana bɛna ke aw kan. ²³ Ni aw ma dajuru ta, o tɛ jurumun ye. ²⁴ Nka ni aw ka kuma o kuma bɔ aw da ra, aw ka kan ka o ke k'a dafa, sabu aw yere le ka aw ta dajuru ta aw yere ma Matigi Ala, aw ta Ala fe ni aw yere da ye.

Rezenw ni simanw sariya

²⁵ Ni aw donna aw balema dɔ ta rezenforo ra, aw be se ka rezenmɔ domu ka fa aw sago ma. Nka aw man kan ka rezen bɔ k'a don aw ta minan kɔnɔ ka taga ni a ye.

²⁶ Ni aw donna aw balema dɔ ta simanforo ra fana, aw be se ka simankise dɔw bɔ ni aw boro ye ka o jimi; nka aw man kan ka wɔrɔsɔ don aw balema ta siman na k'a tige ka taga ni a ye.

24*Furu sariya dɔw*

¹ Ni mɔgɔ dɔ ka muso dɔ furu, o kɔ fe ni o muso ko ma na diya a ye tuun, sabu muso ka ko dɔ ke min ma bɛn, o ce ye furusasebe dɔ ke, ka o di o muso ma, k'a bla, a ye taga ka bɔ a ta so kɔnɔ. ² Ni muso tagara ka bɔ a ta so kɔnɔ, ka taga furu ce were ma, ³ ni a ko ma na diya o ce fana ye, ni ale fana ka furusasebe dɔ ke ka o di o muso kelen ma, k'a bla, ko a ye taga ka bɔ a ta so kɔnɔ, walama o ce flanan min k'a furu ni o sara, ⁴ o tuma ce fɔlɔ min tun kɔnna k'a bla, ale tɛ se ka muso ta k'a ke a muso ye tuun, sabu o muso saninyanin tɛ tuun. Ni a k'a ta, o be ke ko haramunin le ye Matigi Ala ja kɔrɔ. Matigi Ala, aw ta Ala bɛna jamana min di aw ma k'a ke aw ta ye, aw man kan ka hake si bla o jamana kan.

⁵ Ni ce o ce ka musokura furu, aw man kan ka o bla ka taga kerekeyɔrɔ ra, walama k'a jagboya ka forobabaara dɔ ke. A ka kan ka to a yere ma so kɔnɔ fɔ san kelen, janko a ka muso min furu, a ni o ye jɔgɔn diyabo.

Nɔgɔntɔɔri sariya

⁶ Aw man kan ka aw mɔgɔɔgɔn ta wugu ni a wuguden beɛ mina a ra ka aw ta juru tɔnɔmasigi; aw man kan ka hali wuguden dɔrɔn mina. Ni aw ka o ke, a kera i n'a fɔ aw ka o tigi ta baro sɔrɔsababu le mina a ra ka aw ta juru tɔnɔmasigi.

⁷ Ni aw ka Izirayelimɔgɔ dɔ ye, min k'a balema Izirayelimɔgɔ dɔ sonya, k'a ke a ta jɔn ye, walama k'a fiyeere, aw ka kan ka o son faga. Aw ye o ke janko ka kojugu bɔ aw ce ra.

Farirabana sariya

⁸ Aw ye aw yere kɔrɔsi farirabanaw ra. Levi ta mɔgow, minw ye sarakalasebagaw ye, ni olugu ka min fɔ aw ye, aw ye o ke a cogo ra. Ne ka min fɔ o ye, aw y'a ke ka kaɲa ni o le ye.

⁹ Aw bɔto Misiran, Matigi Ala, aw ta Ala ka min ke Mariyamu na ka aw to sira ra, aw ye aw hakiri to o ra.

Fagantanw minacogo

¹⁰ Ni aw ka fen dɔ juru don aw mɔgɔɔgɔn na, ni a ka ke fen o fen ye, ni a ko a bɛna fen min ke ka o juru tɔnɔmasigi, aw man kan ka taga don a ta bon kɔnɔ ka o ta aw yere

ma. ¹¹ Ni aw tagara a fe, aw ye to kene ma. Aw ka juru don ale min na, ale yere le bena bo ni o fen ye kene ma ka na a di aw ma. ¹² Ni janibagato lo, aw man kan ka si ni a borofen ye aw boro. ¹³ Ni tere benna, aw ye taga a ta deregeba di a ma, janko a ye se k'a yere datugu ni a ye su fe ka sunogo. Ni o kera, a bena dugawu ke aw ye; o fana bena ke kopuman ye Matigi Ala, aw ta Ala ja koro.

¹⁴ Aw kana aw ta baarden janibagato fagantan tojo, ni a kera aw balema Izirayelimogo do ye, walama lonan do, min sginin be aw ta jamana ra, aw ta dugu kono. ¹⁵ Aw ka kan k'a ta tere baara sara di a ma sani tere ye ben; sabu janibagato lo, a korotoninba be o wari le makonona; ni o te, ni a kulera ni aw togo ye ka Matigi Ala wele, o hake be to aw kan.

¹⁶ Aw man kan ka faceman faga den ta jurumun koson; aw man kan ka den fana faga faceman ta jurumun koson. Be ka kan ka faga a yere ta jurumun le koson.

¹⁷ Aw man kan ka lonanw, ani feritaw tojo; aw man kan ka muso ce sanin ta fani mina a ra ka aw ta juru tonomasigi. ¹⁸ Aw ye aw hakiri to a ra ko aw tun be jonya ra Misiran, ko Matigi Ala, aw ta Ala le ka aw kumabo o ra; o koson ne be nin ciw fo aw ye ko aw ye o ke.

¹⁹ Ni aw ka aw ta siman tige ka jina siman kansiri do ko foro kono, aw man kan ka seko ka taga o ta tuun. Aw ye o to yi, o be ke lonanw ni feritaw ta ye, ani muso ce saninw. Ni o kera, Matigi Ala, aw ta Ala bena baraka don aw ra; ni aw ka aw boro don baara o baara ra, o be ja.

²⁰ Ni aw ka aw ta oliviyesunw yuguyugu k'a denw burun, den minw tora yiri ra, ni o ma ben, aw man kan ka seko ka taga olugu tige tuun. Aw ye o to yi, o be ke lonanw ni feritaw ta ye, ani muso ce saninw.

²¹ Ni aw ka aw ta rezenmow tige, rezen minw tora yiri ra, aw man kan ka seko ko aw be olugu tige tuun. Aw ye o to yi, o be ke lonanw ni feritaw ta ye, ani muso ce saninw.

²² Aw ye aw hakiri to a ra, ko aw tun be jonya ra Misiran jamana ra; o koson ne be nin ciw fo aw ye ko aw ye o ke.

25

Bugori sariya

¹ Ni kere donna mogo fla ce, o fla ye taga kititigeoyo ra, kititigebagaw b'a kiti tige. Jo be min fe, o be o labla; min jarkira, o be kiti ben o kan. ² Min jarkira, ni o ka kan ni bugori le ye, o tuma kititigebaga ye a la dugu ma, o ye a bugo ni gbeje ye ale yere ja na. A ta kojugu ka kan ni gbeje da hakeya min ye, o gbeje da le be bo a ra. ³ Nka a man kan ka teme gbeje ja binaani kan; ni o te, ni aw k'a bugo ka teme o kan, aw bena aw balema lamaroya ka teme a dan kan.

Misi ta baara sariya

⁴ Ni aw ka misi bla ko a ye siman dondon k'a kise bo, aw man kan ka a da siri.

Balemaw ta furu sariya

⁵ Ni balema ce fla be jagon fe, ni kelen nana sa, k'a soro a ma den to a ko, o muso man kan ka bo lu kono ka taga furu ce were ma. A ce balema ce le ka kan k'a ta, k'a furu k'a ke a muso ye, k'a balema ce loyoro fa. ⁶ A bena dence folo min soro, o be jate i ko banbaga dence; banbaga togo le be la o ra, janko a togo kana tunu ka bo Izirayelimogow ce ra.

⁷ Nka ni ce min t'a fe k'a balema ce muso ta, o tuma o muso ka kan ka taga cekorobaw fe dugu donda ra, ka taga a fo o ye ko: «Ne ce balema ce ma son k'a balema ce togo lawuri Izirayelimogow ce ra. A t'a fe ka ne ta, k'a balema ce loyoro fa ni ne ye.» ⁸ O tuma cekorobaw ye ce wele ka kuma a fe. Ni a belen tora a ta kuma kan, ko a t'a fe ka muso furu le fiyewu, ⁹ o tuma muso ye gbara a ra cekorobaw ja na, ka o ce ta sanbara sen kelen bo a sen na, ka daji tu a ja ra. O ko, a ye a fo a ma ko: «Mogo min t'a fe ka den soro a balema ce ye janko a balema ce togo kana tunu, nin le be ke o tigi ra.» ¹⁰ Izirayeli jamana ra, mogow bena to ka o ce ta somogow wele ko ce sanbara bonin ta somogow.

Muso man kan ka don ce fla ta kere ra

¹¹ Ayiwa, ni ce fla be kere ra, ni kelen ta muso k'a ye ko o be ale ta ce bugora, ni a nana ko a bena a ce deme k'a bosu ka bo a kerekeregon boro, ni a k'a ce kerekeregon mina a ceya ra, ¹² aw ka kan ka o muso boro tige; aw kana makari a ra fiyewu.

Jago sariya

¹³ Sumanikafen suguya fla man kan ka soro aw ta boro kono, ka kelen gbiriya, ka kelen fiyena. ¹⁴ Sumanikeminan suguya fla man kan ka soro aw ta so, ka kelen bonya,

ka kelen dɔgɔya. ¹⁵ Aw ta sumanikefen ka kan ka gbiriya ka ben ni a cogo ye; aw ta sumanikeminan fana ka kan ka bonya ka ben ni a cogo ye. Ni o kera, Matigi Ala, aw ta Ala bena jamana min di aw ma, aw bena sijan soro o jamana ra; ¹⁶ sabu mɔgo o mɔgo be o kow ke, mɔgo o mɔgo be janfa ke, Matigi Ala, aw ta Ala be olugu bee haramuya.

Amaleki ta mɔgow ta ko

¹⁷ Amaleki ta mɔgow ka min ke aw ra ka aw to sira ra, aw bɔto Misiran, aw ye aw hakiri to o ra. ¹⁸ Ka aw segenin ni aw baraka bannin to, o nana kun aw ra sira ra; aw ta mɔgo minw bee tun be ko fe, o benna olugu kan, hali o ma siran Ala na. ¹⁹ O koson aw jugu minw be aw laminiw na, ni Matigi Ala, aw ta Ala nana aw kisi ka bo olugu bee boro tuma min na, Matigi Ala, aw ta Ala bena jamana min di aw ma k'a ke aw sigiyoro ye, ani k'a ke aw ta ye, ni a nana laganfuya di aw ma o jamana ra, o tuma ra aw ka kan ka Amaleki ta siya togo tunu ka bo dugukolo kan pewu; aw kana jina o ko.

26

Siman folo sarakaw dicogo

¹ Matigi Ala, aw ta Ala bena jamana min di aw ma k'a ke aw ta jamana ye, ni aw nana taga se o jamana ra, ka o jamana mina ka sigi a ra tuma min na, ² o tuma, Matigi Ala, aw ta Ala ka o jamana min di aw ma, ni aw ka siman o siman soro o jamana dugukolo ra, aw ye o siman bee kun folow bo, ka o ke segi do konɔ. Matigi Ala, aw ta Ala bena yoro min nanawoloma, k'a togo la o yoro ra, aw ye taga ni a ye o yoro ra. ³ Sarakalasebaga min be sarakalasebagaya ra o wagati ra, aw ye taga ale fe, ka taga a fo a ye ko: «Ne b'a fo Matigi Ala, i ta Ala ye bi ko Matigi Ala tun karira ko a bena jamana min di an bemaw ma, ko ne donna o jamana ra.» ⁴ Sarakalasebaga bena segi mina aw boro k'a bla Matigi Ala, aw ta Ala ta sarakabonan na fe. ⁵ O ko, aw bena kuma ta k'a fo Matigi Ala, aw ta Ala na koro tuun ko: «Ne bemace tun ye Arameka le ye, a tun be yaala ni a ta beganw ye yorow na fe. A tun tagara Misiran ni mɔgo dama dama ye, ka taga sigi yi; k'a to yi, a ta mɔgow cayara ka na ke siyaba ye, ani siya barakaman.» ⁶ Misirankaw ka an minako juguya, ka an tooro; o ka an bla jagboyabaaraw ra. ⁷ An kasira ka Matigi Ala, an bemaw ta Ala togo wele. Matigi Ala ka an kasikan men; o tun ka an minako juguya, ka sege ni nani min la an kan, a ka o ye. ⁸ Matigi Ala ka an labo Misiran a ta sebagaya ni a ta fanga baraka ra, ka kobaw ke ka siranyaba bla mɔgow ra, ka tagamasiyenw ni kabakow ke. ⁹ A blara an na ka na ni an ye nin yoro ra, ka na nin jamana di an ma, nono ni li be woyo jamana min na. ¹⁰ Ayiwa, Matigi Ala, sisan a fle i ka o dugukolo min di ne ma, ne nana o siman kun folow di i ma.»

O kuma fonin ko, aw be o fenw bla Matigi Ala, aw ta Ala na koro, ka aw kinbiri gban Matigi Ala, aw ta Ala na koro k'a bato. ¹¹ O ko, aw ni Levi ta mɔgow, ani lonan minw be ni aw ye, aw be jagari jagon fe; Matigi Ala, aw ta Ala ka fenjuman minw bee di aw ni aw ta somogow ma, aw ye jagari o koson.

San saba ta yaga

¹² Ayiwa, ni san fla temena, a sabanan, o be ke yagabo san ye*. Ni aw nana aw ta simanw bee yaga bo ka ban, aw ye o yagaw di Levi ta mɔgow ma, ani lonanw, ani feritaw, ani muso ce saninw. Olugu bena o domu aw ta dugu konɔ ka fa.

¹³ O tuma aw bena nin kuma fo Matigi Ala, aw ta Ala na koro, ko: «Matigi Ala, fen o fen tun ka kan ka di Ala ma, ne ka o bee labo ne ta so; ne ka o di Levi ta mɔgow ma, ani lonanw, ani feritaw, ani muso ce saninw. I ka ci minw fo ne ye, ne k'a ke ka kaja ni o ye. Ne ma i ta sariya si cen, ne fana ma jina o si ko. ¹⁴ Ne ma nin yaga do domu ka ne to sangako do ra, ne saninyabari ma maga a do ra, ne m'a do di saraka ye su do koson fana. Ne ka Matigi Ala, ne ta Ala kan mina; a ka fen o fen fo, ne ka o bee ke. ¹⁵ O ra, Matigi Ala, ka i to i ta yoro saninman konɔ, san fe, i ta mɔgow, Izirayelimogow fle, ka baraka don o ra; i ka jamana min di an ma, baraka don o jamana ra, i n'a fo i tun karira an bemaw ye cogo min na, ko i bena o jamana di o ma, nono ni li be woyo jamana min na.»

Ala ta sariyaw sira tagamacogo

¹⁶ Ayiwa, Matigi Ala, aw ta Ala b'a fo aw ye bi ko aw ye a ta sariyaw ni a ta kolatigeninw bee ke. Aw ka kan k'a sira tagama ka na ni aw jusukun bee ye, ani aw nin bee. ¹⁷ Aw k'a latige bi, k'a fo ko Matigi Ala le ye aw ta Ala ye, ko aw bena a ta sira tagama, ko aw bena a ta cifoninw ni a ta kumaw ni a ta kolatigeninw bee ke, k'a kan mina. ¹⁸ Bi,

* **26:12** 26.12 San o san o tun be yaga bo k'a di Ala ma, nka san saba o san saba, o tun be yagaw bla danna, ka o di Levi ta mɔgow ma, ani lonanw, ani feritaw, ani muso ce saninw.

Matigi Ala fana k'a latige k'a fo ko aw ye a ta mogow ye; a ka layiri ta ko aw le bena ke a ta mogow kanuninw ye, minw ko ka gbelen a ma, ko aw ka kan k'a ta kumaw bee sira tagama. ¹⁹ Ni o kera, a ka siya minw bee dan, a bena aw ta bonya ni aw togow ni aw ta dawula teme o siyaw bee ta kan pewu, janko aw ye ke Matigi Ala, aw ta Ala ta siya saninman ye, i n'a fo a tun k'a fo aw ye cogo min na.

Dugawu ni danga

27

Ebali kuru ta tagamasiyɛn kabakuru

¹ Ayiwa, Musa ni Izirayeli cekorobaw ka nin ciw fo Izirayelimogow ye, ko: «Ne be nin kuma minw bee fo aw ye bi, aw ye o bee sira tagama. ² Matigi Ala, aw ta Ala bena jamana min di aw ma, ni aw nana Zuriden ba tige, ka taga don o jamana ra, aw bena kabakuruba dow lolo, ka o mun ka o gbe. ³ Matigi Ala, aw ta Ala bena jamana min di aw ma, ni aw nana Zuriden ba tige, ka taga don o jamana ra, nono ni li be woyo o jamana min na, i n'a fo aw bemaw ta Ala k'a fo aw ye cogo min na, o tuma aw ye nin sariya ta kumaw bee sebe o kabakuruw kan.

Ebali kuru sarakabonan

⁴ «Ni aw nana Zuriden ba tige, ne k'a fo aw ye bi ko aw ye o kabakuru minw lolo, aw ye o kabakuruw lolo Ebali kuru kan, ka o mun ka o gbe. ⁵ Aw ye sarakabonan do lo fana Matigi Ala, aw ta Ala ye o yoro ra, ni kabakuruw ye; aw man kan ka negɛ se o kabakuruw ma, ko aw be o lese. ⁶ Aw ka kan ka Matigi Ala, aw ta Ala ta sarakabonan lalaga ni kabakuru kulugutuw le ye. Aw ye saraka jnitaw* bo Matigi Ala, aw ta Ala ye o sarakabonan kan. ⁷ Aw ye ninsondiya sarakaw* fana bo, ka domuni ke ka jagari Matigi Ala, aw ta Ala ja korɔ.

⁸ «Aw ka kan ka nin sariya ta kumaw bee sebe o kabakuruw kan, k'a sebe k'a dakapa ka ja kosɛɛɛ.»

⁹ Musa ni Levi ta mogow minw ye sarakalasebagaw ye, olugu kumana Izirayelimogow bee fe, ko: «Izirayelimogow, aw ye aw toro malo ka lamenni ke! Bi aw kera Matigi Ala, aw ta Ala ta mogow le ye. ¹⁰ Aw ka kan ka Matigi Ala, aw ta Ala kan lamen, ani ne be a ta kumaw, ani a ta sariya minw fora aw ye bi, aw ye o bee sira tagama.»

Danga kumaw

¹¹ O lon kelen bee ra, Musa ka nin ciw fo Izirayelimogow ye:

¹² Ni aw nana Zuriden ba tige, o tuma Simeyon, ani Levi, ani Zuda, ani Isakari, ani Yusufu, ani Boniyaminu ta gbaw, olugu bena lo Garizimu kuru kan ka dugawu kumaw fo mogow ye. ¹³ Ruben, ani Gadi, ani Aseri, ani Zabalun, ani Dan, ani Nefitali, olugu ta gbaw bena taga lo Ebali kuru kan, ka danga kumaw fo.

¹⁴ O tuma, Levi ta mogow bena kuma ta k'a fo Izirayelimogow ye ni kanba ye, ko:

¹⁵ «Mogow min be fen dow lese ka o ke batofen do ye, walama ka negɛ yeele k'a ke fen do bisigiya ye, ka o bla yoro dogonin do ra k'a bato, k'a sorɔ Matigi Ala be o fen lalaganinw jogon haramuya, Ala ye o tigi danga.» Mogow bee y'a jaabi, k'a fo ko: «Amina!»

¹⁶ «Mogow min b'a face ni a bamuso mafiyɛnya, Ala ye o tigi danga.» Mogow bee y'a fo ko: «Amina!»

¹⁷ «Mogow min b'a mogowogon ta yoro dan yelema ka do bo a ta yoro ra, Ala ye o tigi danga.» Mogow bee y'a fo ko: «Amina!»

¹⁸ «Mogow min be fiyɛnto ta sira latunu a ma Ala ye o tigi danga.» Mogow bee y'a fo ko: «Amina!»

¹⁹ «Mogow min be lonan tojo, walama ferita, walama muso ce sanin, Ala ye o tigi danga.» Mogow bee y'a fo ko: «Amina!»

²⁰ «Mogow min be la ni a face muso ye, Ala ye o tigi danga, sabu a k'a face le lebu.» Mogow bee y'a fo ko: «Amina!»

²¹ «Mogow min be la ni began ye, began min o min, Ala ye o tigi danga.» Mogow bee y'a fo ko: «Amina!»

²² «Mogow min be la ni a balemamusu ye, a face denmusu, walama a bamuso denmusu, Ala ye o tigi danga.» Mogow bee y'a fo ko: «Amina!»

²³ «Mogow min be la ni a muso bamuso ye, Ala ye o tigi danga.» Mogow bee y'a fo ko: «Amina!»

²⁴ «Mogow min be dogo k'a mogowogon faga, Ala ye o tigi danga.» Mogow bee y'a fo ko: «Amina!»

²⁵ «Mogow min be wari mina janko ka mogow jarakibari faga, Ala ye o tigi danga.» Mogow bee y'a fo ko: «Amina!»

²⁶ «Mogɔ min tɛ a janto nin sariya ta kumaw ra, k'a sira tagama, Ala ye o tigi danga.»
Mogow bɛɛ y'a fo ko: «Amina!»

28

Ala kanminari tɔnɔ ye dugawu ye

¹ Ayiwa, ni aw ka Matigi Ala, aw ta Ala kan mina kosebɛ, ani ne bɛ a ta kuma minw fɔra aw ye bi, ni aw ka o bɛɛ sira tagama ka ja, o tuma Matigi Ala, aw ta Ala bɛna aw ta siya korota ka teme dugukolo siya tɔw bɛɛ kan pewu. ² Ni aw kɔni ka Matigi Ala, aw ta Ala kan mina, nin dugawuw bɛɛ bɛna jigi aw kan ka tugu aw ko yɔrɔ bɛɛ.

³ Ala bɛna baraka don aw ra duguw kɔnɔ,

ka baraka don aw ra kongow ra.

⁴ A bɛna baraka don aw ra ka aw ta denw caya,

ka baraka don aw ra ka aw ta simanw fana ja;

a bɛna baraka don aw ta bɛganw na:

misiw, ani sagaw, ani baw,

k'a to o ye bugu.

⁵ A bɛna baraka don aw ra ka aw ta segiw fa siman na,

ka aw ta domuni caya.

⁶ A bɛna baraka don aw ra aw tagato,

ka baraka don aw ra aw sekoto.

⁷ Aw jugu minw bɛna wuri aw kama, Matigi Ala bɛna a to aw ye se sɔrɔ olugu bɛɛ kan. O bɛna jɛn ka na aw kama sira kelen le fɛ, nka o bɛna bori aw ja ka yerege ka taga sira wolonfla fɛ.

⁸ Matigi Ala bɛna baraka lajigi aw kan, ka aw ta bondow fa, ka aw bororabaaraw bɛɛ ja. A bɛna jamana min di aw ma, a bɛna baraka don aw ra o jamana ra.

⁹ Ni aw ka Matigi Ala, aw ta Ala ta kumaw lamɛn, ani a ka sira min yira aw ra, ni aw ka o sira tagama, a bɛna aw kɛ a ta siya saninman ye, i n'a fo a karira aw ye cogo min na.

¹⁰ Ni o kera, dugukolo siya tɔw bɛɛ bɛna a ye ko aw ye Matigi Ala ta mogow le ye. O bɛna siran aw ja. ¹¹ Matigi Ala karira ka layiri ta aw bɛmaw ye ko a bɛna jamana min di aw ma, a bɛna aw borofɛnw ja ka o caya o jamana ra. A bɛna den caman di aw ma, ka aw ta bɛganw caya, ka aw ta simanw ja kosebɛ.

¹² Matigi Ala bɛna a ta sanjinuman boyɔrɔw dayɛɛ sankolo ra aw ye, ka sanji ben dugukolo kan a wagati ra; aw bɛna baara o baara kɛ, a bɛna baraka don o bɛɛ ra. Aw bɛna juru don jamana caman na, nka aw tɛna juru ta mogɔ si fɛ. ¹³ Matigi Ala bɛna aw le bla siya tɔw ja fɛ; aw tɛna kɛ ko fɛ ka ye. Aw bɛna kɛ tɔw konna tuma bɛɛ, aw tɛna kɛ o jukɔrɔ fiyewu. Nka ne bɛ Matigi Ala, aw ta Ala ta kuma minw fo aw ye bi, aw ka kan ka o lamɛn, ka o sira tagama ka ja kosebɛ.

¹⁴ Ne bɛ ci minw bɛɛ fo aw ye bi, aw man kan ka mabɔ o ra ka taga aw kininboro fɛ walama ka taga aw numanboro fɛ, ka tugu batofɛn wɛrɛw ko, ka olugu bato.

Ala kanblari tɔnɔ ye danga ye

¹⁵ Nka ni aw ma Matigi Ala, aw ta Ala kan lamɛn, ani ne bɛ a ta kuma ni a ta sariya minw bɛɛ fɔra aw ye bi, ni aw ma o sira tagama ka ja kosebɛ, o tuma danga ko minw bɛɛ bɛna se aw ma ka aw mina, o flɛ nin ye:

¹⁶ Ala bɛna aw danga duguw kɔnɔ,

ka aw danga kongow ra.

¹⁷ A bɛna aw danga, ka aw ta segiw lakolon to,

ka aw domunintanya.

¹⁸ A bɛna aw danga ka aw kɛ densɔrɔbariw ye,

ka aw danga, k'a to aw ta siman kana ja;

a bɛna aw danga, k'a to aw ta bɛganw,

misiw, ani sagaw, ani baw,

o si kana bugu.

¹⁹ A bɛna aw danga aw tagato,

ka aw danga aw sekoto.

²⁰ Matigi Ala bɛna danga ben aw kan, ka kɔnɔnɔfiri ni gbeleyabaw la aw kan aw ta kokɛtaw bɛɛ ra, fo ka taga aw halaki, ka aw bɛɛ ban yɔrɔnin kelen na, sabu aw ta kewalejuguw kɔsɔn, aw bɔra Matigi Ala kɔ. ²¹ Aw bɛna taga don jamana min na k'a mina, Matigi Ala bɛna banajuguw bla aw ra o jamana ra, fo ka taga aw halaki ka aw ban. ²² O banajuguba bɛna aw fasa, ka kɛ farigban ye aw ra, ka aw fari funufunu, ka aw fari jɛnɛjɛni. Ja ni simancɛnbana dow fana bɛna aw ta simanw bɛɛ cɛn. Bana bɛna

aw tɔɔrɔ fɔ ka taga aw halaki ka ban. ²³ Sankolo bena ja aw kunna i ko siranege, ka dugukolo ja aw sen korɔ i ko nege. ²⁴ Matigi Ala bena aw ta jamana sanji ke gbangban ni buguri le ye. O le bena jigi aw kan ka bɔ san fe, fɔ ka taga aw halaki.

²⁵ Matigi Ala bena a to aw juguw ye se aw ra. Aw bena jen ka taga o kama sira kelen fe; nka aw bena bori o na ka yerege ka taga sira wolonfla le fe. Ni dugukolo siyaw nana aw ta cogo ye, o bee ja bena tige. ²⁶ Aw suw le bena ke kɔnɔw ni waraw bee ta baro ye; mogɔ si tena o gben aw ra. ²⁷ Matigi Ala bena Misirankaw ta sumuniw ɲogon bla aw ra, ani koko, ani soninya, ani kaba min te se ka keneya. ²⁸ A bena kunkolowuri bla aw ra; a bena aw na fiyen, ka hakiriɲagami bla aw ra. ²⁹ Tereghan fe, aw bena momori le ke, i ko fiyentɔw b'a ke cogo min na. Ni aw ka ko o ko ke, o si tena na. Lon o lon, o bena aw tɔɔrɔ, ka aw borofenw bee ce; mogɔ si tena sɔrɔ ka aw bɔ aw juguw boro.

³⁰ Aw bena muso do mamina, nka ce were bena jen ni a ye. Aw bena bonkura lo, nka aw tena si a kɔnɔ. Aw bena rezenforo sene, nka aw tena a den diyabo. ³¹ O bena aw ta misiw mina ka o kannatige aw yere na na, nka aw tena a sogo do sɔrɔ k'a domu. O bena aw ta faliw mina aw yere na na ka taga ni o ye, o fana tena o seko aw ma tuun. Aw ta sagaw bena mina ka di aw juguw ma; mogɔ si tena sɔrɔ ka o bɔ o boro. ³² O bena aw dencew ni aw denmusow mina ka taga o di jamana were mogow ma. Aw bena to ka o nanafle lon o lon, fɔ ka taga aw padenw sege fleri ra, nka se tena ke aw ye ka foyi ke. ³³ Aw ma siya minw lon, olugu le bena aw ta dugukolo siman domu, ka aw ta baara tɔnɔ domu. O bena aw tɔɔrɔ le lon o lon, ka aw minako juguya kosebe. ³⁴ Aw na bena ko minw ye, o laban bena aw ke fatow ye. ³⁵ Matigi Ala bena jorijugu dow bla aw ra, jori minw te se ka keneya. A be damina aw kinbirikunw ni aw wotow ra, ka yerege aw fari bee ra, k'a ta aw sentege ra, ka taga a bla fɔ aw kuncu ra.

³⁶ Aw ka aw ta masace min sigi, Matigi Ala bena aw ni o masace bee lataga siya do were ta jamana ra, aw ni aw bemaw si ma siya min lon. Aw bena ala werew bato o yɔrɔ ra, ala minw te foyi ye ni yiri ni kabakuru te. ³⁷ Matigi Ala bena aw lataga siya minw bee ta jamana ra, olugu bena kaba aw ra; o bena aw tɔɔrɔ don o ta zanaw ra, ka yereko aw ma.

³⁸ Aw bena siman caman dan aw ta foro ra, nka aw bena siman fitini dorɔn le sɔrɔ ka o tige, sabu tɔnw bena a domu. ³⁹ Aw bena rezenw sene, ka baara ke o rezenforow ra, nka aw tena a rezenji sɔrɔ k'a min; aw tena rezenmo foyi sɔrɔ a ra, sabu tumuw bena a domu. ⁴⁰ Oliviyesunw bena ke aw ta jamana yɔrɔ bee ra, nka aw tena turu foyi sɔrɔ a ra; aw tena hali fitini sɔrɔ ka aw fari mun ni a ye, sabu a denw bee gberen bena benben. ⁴¹ Aw bena dencew ni denmusow sɔrɔ, nka o tena to aw boro, sabu o bena o mina ka taga ni o ye jamana were ra. ⁴² Tɔnw bena aw ta jamana yiriw ni a simanw bee domu.

⁴³ Lonan minw be aw ce ra, olugu bena korɔta ka teme aw kan. Do le bena fara o ta bonya kan ka taga, nka aw kɔni bena to ka ben le. ⁴⁴ Olugu bena fenw singa aw ma, nka aw tena foyi sɔrɔ k'a singa olugu ma. Olugu le bena ke namogow ye, aw be ke komogow ye.

⁴⁵ O dangaw bee bena se aw ma ka tugu aw ko yɔrɔ bee, ka aw mina, ka aw halaki; sabu aw ma Matigi Ala, aw ta Ala kan mina, ani a ka kumaw, ani sariya minw fɔ aw ye, aw ma o sira tagama. ⁴⁶ O dangaw bena ke Ala ta tagamasiyenw ani a ta lasominifenw le ye wagati bee, ani tuma bee, ka aw ni aw ta durujaw lasomi.

⁴⁷ Wagati min na aw tun wasara fen bee ra, o wagati ra aw ma Matigi Ala, aw ta Ala bato ni ninsɔndiya ni jusupuman ye. ⁴⁸ O kosɔn Matigi Ala bena aw jugu minw lana aw kama, aw kongɔtɔ, ani aw minlogɔtɔ, ani aw fari lakolon, ani aw borolakolon bena baara ke olugu ye. A bena jagboyabaara gbelenmanw le la aw kan, fɔ ka taga aw halaki.

⁴⁹ Matigi Ala bena siya do lana ka bɔ fɔ yɔrɔjan, fɔ dugukolo dan na, aw te siya min ta kan men; olugu bena bara ka ben aw kan i ko bɔn. ⁵⁰ O siya mogow ka jugu; o na be siranya bla mogɔ ra. O te mogokorɔba bonya, o fana te makari denmisen na. ⁵¹ O bena aw ta beganw ni aw ta senfenw domu, fɔ ka taga aw halaki. O tena siman foyi to aw fe, o tena rezenji foyi to aw fe, o tena turu foyi to aw fe, o tena aw ta misiw ni aw ta sagaw ni aw ta baw si to yi; o bena aw ban le pewu. ⁵² O bena aw ta duguw bee lamini, aw ta jamana bee kɔnɔ, Matigi Ala bena o jamana min di aw ma, fɔ ka taga aw ta kogow bee benben, aw jigi tun be o kogo barakaman jamijan minw kan.

⁵³ Aw juguw bena aw ta duguw bee lamini ka segeba min la aw kan, o sege bonyakojugu fe, hali aw yere worodenw, aw bena o sogo domu; Matigi Ala ka dencew ni denmuso minw di aw ma, aw bena olugu sogo domu. ⁵⁴ Hali ce min tun ye aw ta cew bee ra mogɔnuman ye, ani fentigi ye, o tena sɔn ka makari a yere balemace ra, walama a muso min ko ka di a ye, walama a ta den minw janaman tora. ⁵⁵ A bena a ta den min sogo pimi, a tena sɔn ka a ta mogow si sɔn o sogo ra, sabu foyi were te a fe k'a domu.

Aw juguw bena aw ta dugu bee lamini ka segeba min la aw kan, o sege bonyakojugu le bena na ni nin kow ye.

⁵⁶ Muso min tun ye aw ta musow bee ra magonuman ye, ani fentigi ye, min ta numanya ni a ta fentigiya koson a tun be ke i n'a fo a kana hali a sentege la dugu ma, o muso bena juguya a ce ma, a tun b'a ce min kanu; a bena juguya a dencew ni a denmusow ma; ⁵⁷ sabu a ka denpenin min woro kura ye, ani donso min bora a fe den nanin ko, a bena dogo ka o domu a kelen na. Aw juguw bena aw ta duguw lamini ka segeba min la aw kan, o sege bonyakojugu le bena na ni nin kow ye fana.

⁵⁸ Ayiwa, nin sariya minw sebera nin kitabu konɔ, ni aw ma o sariya ta kumaw bee sira tagama ka ja, ni aw ma siran nin togo nooroman ani nin siranyatogoba ja, min ye Matigi Ala, aw ta Ala togo ye, ⁵⁹ o tuma Matigi Ala bena banajuguw ben aw ni aw ta durujaw kan; o banajuguw bena aw togo ka meen, o fana tena ban ka ye. ⁶⁰ Aw tun be siranna Misiran jamana ta banajugu minw bee ja, a bena o bee lase aw ma; o banaw tena ban aw ra ka ye. ⁶¹ Matigi Ala bena banajuguw ni kojugu suguya bee lase aw ma, fo ka taga aw halaki; hali bana minw ko ma fo nin sariya kitabu konɔ, o bee bena se aw ma.

⁶² Aw minw tun ka ca i ko sankolo lolow, aw to bena to mogo dama dama doron, sabu aw ma son ka Matigi Ala, aw ta Ala kan lamen.

⁶³ A tun ka di Matigi Ala ye a ko numan ke aw ye, ani ka aw caya cogo min na co, a bena diya a ye ten le fana ka aw halaki ka aw ban pewu. Aw bena taga don jamana min na k'a ke aw ta ye, o bena aw sama ka aw labo o jamana ra jagboya ra. ⁶⁴ Matigi Ala bena aw janjan ka taga ni aw ye siyaw bee ce ra, dunupa fan bee ra. Ka aw to o yorow ra, aw bena ala werew bato, ala minw yiraman lo, ani o kabakururaman, aw ni aw bemaw si tun ma ala minw lon kakoro. ⁶⁵ Ka aw to o siyaw ce ra, aw hakiri tena sigi; aw tena yoro si soro aw be se ka hali aw sen lo yoro min na ka laganfiya. Matigi Ala bena siranya don aw jusu ra, ani panafin, ani jigitige. ⁶⁶ Aw bena sigiya aw yere nin ko ra tuma bee; aw te a lon ni aw bena sa walama ni aw bena baro. Siranyaba bena ke aw ra su ni tere; aw saya ni aw baro ko hami bena ke aw ra. ⁶⁷ Jatige bonyakojugu fe aw jusu ra, ani aw bena ko minw ye, o kow siranya koson, sogomada fe, aw bena to k'a fo ko: «E, ni a tun kera ko wulada le sera!» Ni wulada fana sera aw bena a fo ko: «E, ni a tun kera ko sogomada lo!»

⁶⁸ Matigi Ala bena aw ladon jirakurunw konɔ ka aw kosegi Misiran jamana ra. Ne tun k'a fo ko aw ja tena Misiran sira min ye tuun de, aw bena kosegi o sira le fe. Aw bena taga aw yere di aw juguw ma o yoro ra, ko o ye aw san, ka aw ke o ta joncew ni o ta jonmusow ye, nka mogo si tena soro ka aw san.

Ala ta jɛnɔɔɔnya sira tagamacogo

Ala ka min ke Izirayelimogow ye

⁶⁹ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko a ye jɛnɔɔɔnya min don ni Izirayelimogow ye Mohabu jamana ra, o jɛnɔɔɔnya ta kumaw ye nin ye; Ala tun konna ka jɛnɔɔɔnya min don ni o ye ka o to Horebu kuru yoro ra, nin jɛnɔɔɔnya farara o kan tuun.

29

Ala ka min ke Izirayelimogow ye

¹ O ra, Musa ka Izirayelimogow bee lajennin wele k'a fo o ye ko: Matigi Ala ka fen minw bee ke Farawona ni a ta jamana namogow ni a ta jamana bee ra aw yere ja na Misiran jamana ra, aw ka o bee ye. ² Aw ja ka o toorobaw ni o tagamasiyenbaw ni o kabakobaw ye. ³ Nka hali bi, Matigi Ala ma jusukun di aw ma ban, jusukun min be faamuri ke; a ma ja di aw ma folo, ja min be yeri ke; a ma toro di aw ma folo, toro min be menni ke. ⁴ Matigi Ala blara aw ja kongokolon konɔ fo san binaani. Aw ta faniw si ma koro ka faran aw kan na, aw ta sanbaraw fana ma cen aw senw na; ⁵ a ma aw baro ni buru le ye, walama duwen, walama minnifen fariman do were; a ka o ke janko aw y'a lon ko ale le ye Matigi Ala, aw ta Ala ye.

⁶ Aw nana, ka na se fo nin yoro ra tuma min na, Sihon min ye Hesibon dugu masace ye, ani Jgi min ye Basan dugu masace ye, olugu bora ka na an kama ko o bena an kere; nka an ka se soro o kan. ⁷ An ka o ta jamana mina, k'a di Ruben ta mogow ni Gadi ta mogow ni Manase ta mogow tarance ma, k'a ke o ta ye.

Izirayelimogow ka kan ka to Ala ta jɛnɔɔɔnya ra

⁸ O koson, aw ka kan ka nin jɛnɔɔɔnya ta kumaw bee sira tagama ka ja; ni o kera, aw ta koketaw bee bena ja.

⁹ Ayiwa, aw bee nana lo Matigi Ala, aw ta Ala na koro bi, aw ni aw ta kuntigiw, ani aw ta cekorobaw, ani aw ta jamana namogow, ani Izirayeli ce tow bee, ¹⁰ ani aw ta musow, ani aw ta denw, ani lonan minw be aw ce ra, minw be aw ta logow tige, ani minw be aw ta ji bi. ¹¹ Aw nana lo yan, janko ka don Matigi Ala, aw ta Ala ta jennogonya ra. A karira aw ye ka o jennogonya don ni aw ye bi, ¹² janko k'a yira bi ko aw ye ale ta mogow ye, ko ale ye aw ta Ala ye, i n'a fo a tun k'a fo aw ye cogo min na, ani i n'a fo a karira aw bemaw Iburahima, ni Isiyaka ni Yakuba ye cogo min na. ¹³ Ne te nin jennogonya donna ni aw doron ye, ka kari aw doron ye; ¹⁴ aw minw bee be ni an ye yan bi Matigi Ala, an ta Ala na koro, aw doron te, nka hali minw te yan bi folo, olugu bee nin b'a ra.

¹⁵ An tun siginin be Misiran jamana ra cogo min na, ani an temena siya minw na, an ka olugu ta jamanaw cetige cogo min na, aw ka o lon. ¹⁶ Aw ka o ta fen haramuninw ye: o ta batofen yiriramanw, ani a kabakururamanw, ani a warigberamanw, ani a saninlamanw. ¹⁷ Aw ra ce si, walama muso si, walama lu si ta mogow, walama gba si ta mogow kana o jusu yelema ka faran ka bo Matigi Ala, an ta Ala ko, ka taga o siyaw ta alaw bato. Mogo si kana o ke, ka ke i ko yiri lilin min falenna aw ce ra, ka ke yiri kunaman ni bagayiri ye aw ce ra.

¹⁸ Matigi Ala karira aw ye ka nin jennogonya min don ni aw ye, o kumaw mennin ko, aw ra, ni mogo do k'a miiri a jusukun na, k'a fo ko hali ni ale k'a yere jusukun diyanyakow le ke, ko foyi tena se ale ma ni hera te, o tigi bena halakiri lase mogo tow bee le ma. ¹⁹ Matigi Ala tena son ka yafa a ma fiyewu. A ka Matigi to yi ka ala were bato minke, Matigi Ala ta dimi bena ben a kan o koson. Danga kuma minw bee fora nin kitabu konso, o bee bena ben a kan. Matigi Ala bena a halaki k'a togo bo dugukolo kan pewu. ²⁰ Matigi Ala bena a faran ka bo Izirayelimogow ta gbaw bee ra, k'a halaki; danga kuma minw bee fora nin jennogonya ko ra, minw sebera nin sariya kitabu konso, a bena o dangaw bee ben a kan.

Ala be Izirayelimogow ta kanminabariya hake bo o ra

²¹ Aw ta den minw bena woro aw ko fe, aw ta duruja nataw, ani lonan minw bena bo fo jamanajanw na ka na, o halakiri minw kera jamana konso, ani Matigi Ala ka o bana minw lase jamana mogow ma, olugu bena o bee ye. ²² O bena a fo ko: «Kiribi ni kogo ni tasuma ka jamana bee lajennin halaki; siman te se ka dan a ra, foyi te falen, bin te falen a ra. A be i ko Sodomu ni Gomori ni Adima ni Seboyimu duguw, Matigi Ala dimina, ka fariya ka o dugu minw halaki.» ²³ Siya tow bee bena a fo ko: «Mun koson Matigi Ala ka nin ko ke nin jamana ra de? Mun le k'a jusu bo, k'a to a dimina ka fariya nin cogo ra?» ²⁴ Mogow bena o jaabi ko: «Matigi Ala, o bemaw ta Ala tun ka o labo Misiran jamana ra ka jennogonya min don ni o ye, o ka o jennogonya le cen; ²⁵ o tagara o kinbiri gban ala werew le koro, ka o bato; o tun ma ala minw lon, ani ala minw tun te olugu ta ala batotaw ye. ²⁶ O koson Matigi Ala ta dimi wurira nin jamana kama; danga kuma minw bee fora nin kitabu konso, a ka o dangaw bee ben o kan. ²⁷ Matigi Ala dimina, ka fariya, k'a jusu bo kosebe nin mogow kama, fo a ka o sama ka o labo o ta jamana ra, ka taga o firi jamana were ra; o be o yoro le ra hali bi.»

²⁸ Ayiwa, ko dogoninw ye Matigi Ala, an ta Ala ta le ye; nka ko minw yirara an na, o ye anw ni anw denw ta le ye tuma bee, ani wagati bee, janko anw ye nin sariya ta kumaw bee sira tagama.

30

Izirayelimogow ka kan ka nimisa

¹ Ayiwa, ne tun ka dugawu kumaw ni danga kuma minw fo aw ye, ni o kow bee nana se aw ma, ni aw hakiri tora o kumaw ra, ka aw to o siyaw bee ce ra yi, Matigi Ala, aw ta Ala tun ka aw ghen ka taga siya minw ce ra, ni aw nimisara ka seko ka na Matigi Ala, aw ta Ala fe, ² ni aw ni aw ta denw bee ka son ka Ala kan mina ni aw jusukun bee ye, ani aw nin bee, ani ne ka ci minw bee fo aw ye, ni aw ka o sira tagama, ³ o tuma, Matigi Ala, aw ta Ala bena aw ta mogo minaninw lana aw ta jamana ra tuun, ka makari aw ra; Matigi Ala, aw ta Ala tun ka aw janjan ka taga siya minw bee ce ra, a bena aw labo yi, ka na aw lajen nogon kan tuun. ⁴ Hali ni a kera ko aw tun blara ka taga fo dununa dan le ra, Matigi Ala, aw ta Ala bena taga aw ta o yoro ra, ka na aw lajen nogon kan tuun. ⁵ Nin jamana min tun ye aw bemaw ta ye kakoro, Matigi Ala, aw ta Ala bena seko ka na ni aw ye o jamana ra tuun, ka na a ke aw ta ye tuun. A bena aw borofenw na, ka aw caya fo ka teme aw bemaw kan tuun. ⁶ Matigi Ala, aw ta Ala bena aw ni aw ta durujaw jusukun yelema; ni o kera, aw bena Matigi Ala, aw ta Ala kanu ni aw jusukun bee ye, ani aw nin bee, ka si soro. ⁷ O tuma Matigi Ala bena o danga kow ben aw juguw le kan, minw ka aw koninya ka aw minako juguya. ⁸ O tuma aw koni, aw bena seko ka

na Matigi Ala fe, k'a ta kuma lamɛn; ne be a ta kuma minw fora aw ye bi, aw bɛna o bɛɛ sira tagama. ⁹ Matigi Ala, aw ta Ala bɛna aw borofɛnw na ka o caya, ka aw bororabaara bɛɛ na, ka den caman di aw ma, ka aw ta beganw caya, ka aw ta siman na; sabu a bɛna diya Matigi Ala ye ka koɗuman ke aw ye tuun, i n'a fo a tun ka di a ye ka koɗuman ke aw bɛmaw ye cogo min na. ¹⁰ Nka aw ka kan ka Matigi Ala, aw ta Ala kan mina; a ta kumaw ni a ta ci minw sebera nin sariya kitabu koɗo, aw ka kan ka son ka o bɛɛ sira tagama, ka seko ka na Matigi Ala, aw ta Ala ma ni aw jusukun bɛɛ ye, ani aw nin bɛɛ.

Ala ta sariya te yorojan na

¹¹ Ne be nin kuma minw fora aw ye bi, o sariya man gbelen ka teme aw ta faamuri kan, a fana te yoro were ra, yoro min ka jan aw ra. ¹² A te soro fo sankolo le ra, ka na a fo ko: «Jon le bɛna yeɛ an ye san fe ka taga a jini, ka na a fo an ye, an ye a lamɛn, janko an ye a sira tagama?» ¹³ A te soro fo koɗoji ko fe le, ka na a fo ko: «Jon le bɛna taga koɗoji ko fe an ye, ka taga a jini, ka na a fo an ye, an ye a lamɛn, janko an ye a sira tagama?» ¹⁴ O si te; nin kuma be aw kere fe, a be aw da ra, a be aw jusukun na fana, janko aw y'a sira tagama.

Nanamanya ni saya

¹⁵ Ayiwa, a fle, ne be panamanya ni hera bla aw na koro bi, ka saya ni bono fana bla aw na koro. ¹⁶ Ne b'a fo aw ye bi ko aw ye Matigi Ala, aw ta Ala kanu, ka tagama a ta sira kan, k'a ta kumaw ni a ta sariyaw ni a ta ciw bɛɛ ke, janko aw ye si soro, ka caya, ani janko aw bɛna taga don jamana min na, k'a ke aw ta ye, Matigi Ala, aw ta Ala ye baraka don aw ra o jamana ra.

¹⁷ Nka ni aw ka aw ta miiriya yeɛma ka faran ka bo Matigi Ala, an ta Ala ko, ka ban k'a kan mina, ni aw k'a to o ka aw nege, k'a to aw ye taga aw kinbiri gban batofɛn werew koro ka o bato, ¹⁸ o tuma ne b'a fo aw ye bi ko aw bɛna halaki yere le, sigiya te o ra; aw bɛna Zuriden ba tige ka taga don jamana min na k'a ke aw ta ye, aw tena sijan soro o jamana ra. ¹⁹ Ne be sankolo ni dugukolo ke ne seerew ye bi aw kama. Ne be panamanya ni saya bla aw na koro, ka dugawu ni danga fana bla aw na koro. Aw ye panamanya le ta, janko aw ni aw ta durujaw ye si soro, ²⁰ ka Matigi Ala, aw ta Ala kanu, k'a ta kumaw lamɛn, ka tugu a ko, sabu o le bɛna aw panamanya; o ra, Matigi Ala karira ko a bɛna jamana min di aw bɛmaw ma, Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba, a bɛna a to aw ye sigi o jamana ra, ka sijan soro.

Musa ta kumalabanw

31

Yosuwe blara Musa no ra

¹ Ayiwa, Musa kumana Izirayelimogow bɛɛ lajennin fe tuun, ka nin kumaw fo o ye, ko:

² «Bi, ne si ye san keme ni mugan. Ne tena se ka to ka bla aw na tuun. Matigi Ala fana k'a fo ne ye ko ne tena nin Zuriden ba tige. ³ Matigi Ala, aw ta Ala yere le bɛna bla aw na. A bɛna nin siyaw halaki aw na, k'a to aw ye o ta jamanaw mina. Yosuwe fana bɛna Zuriden ba tige ka bla aw na, i n'a fo Matigi Ala k'a fo cogo min na. ⁴ Matigi Ala bɛna nin siyaw ke i n'a fo a ka Amorikaw ta masacew Sihon ni Ogi ke cogo min na; a bɛna o ni o ta jamana bɛɛ halaki. ⁵ Matigi Ala bɛna o don aw boro; ni o kera, ne ka kuma min fo aw ye, aw ka kan ka o le ke o ra. ⁶ Aw ye jija ka aw yere ja gbeleya! Aw kana siran, aw ja kana tige o na fana, sabu Matigi Ala, aw ta Ala yere le bɛna ke ni aw ye; a bɛna a janto aw ra tuma bɛɛ, a tena aw kelen to fiyewu.»

⁷ Ayiwa, Musa ka Yosuwe wele, k'a fo a ye Izirayelimogow bɛɛ na na, ko: «I jija ka i ja gbeleya, sabu Matigi Ala tun karira nin mogow ta bɛmaw ye ko a bɛna jamana min di o ma, ele le ka kan ka bla o na ka taga ni o ye o jamana ra, ele le fana bɛna jamana taran o ce, k'a di o ma. ⁸ Matigi Ala yere le bɛna bla i na, ale yere le bɛna ke ni i ye; a bɛna a janto i ra tuma bɛɛ, a tena i kelen to fiyewu. I kana siran, i ja kana tige fana.»

Sariya kitabu karan ko

⁹ Musa ka nin sariya sebe k'a di Levi dencew sarakalasebagaw ma, minw tun be to ka Matigi Ala ta jenogonɗa kesu* ta, ani Izirayeli cekorobaw bɛɛ ma. ¹⁰ Musa k'a fo o ye ko: «San wolonfla o san wolonfla, gbatakorosigi panagbe* wagati ra, aw ka kan ka aw ta jurunantigiw ta juruw to o ye san min na, ¹¹ ni Izirayelimogow bɛɛ nana ko Matigi Ala, aw ta Ala na koro wagati min na Matigi Ala ta yoro ra, aw ye nin sariya ta kumaw karan Izirayelimogow bɛɛ na na. ¹² Aw ka kan ka jama bɛɛ lajen, cew, ani musow, ani denmisenw, ani lonan minw siginin be aw ta duguw ra, janko o ye aw ta karan lamɛn, ka Matigi Ala, aw ta Ala pasiran degi, ka nin sariya ta kumaw bɛɛ sira tagama ka na.

¹³ O cogo ra, o ta den minw tun ma nin sariya lon, olugu fana bena a men; ni o kera, aw bena Zuriden ba tige ka taga don jamana min na k'a ke aw ta ye, o bena Matigi Ala, aw ta Ala nasiran degi wagati bee ka aw to o jamana ra.»

Ala ka Izirayelimogow ta kewalejuguw ko fo

¹⁴ Matigi Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «I sawagati surunyara. Yosuwe wele, aw ye taga Nogonkunben fanibon* konɔ; ne bena ne ta ciw fo a ye.» Musa ni Yosuwe tagara Nogonkunben fanibon konɔ.

¹⁵ Matigi Ala k'a yere yira fanibon konɔ sankaba jamijan do ra. Sankaba jamijan nana lo fanibon donda ra. ¹⁶ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «I bena sa, ka taga fara i bemaw kan. Nka sani donnin, nin mogow bena taga don jamana min na, o bena ne to yi, ka taga to ka o jamana mogow ta alaw le bato, ka o yere lanogo; ne ka jennogonya* min don ni o ye, o bena o cen. ¹⁷ O lon na, ne bena dimi o korɔ kosebe. Ne bena o to yi, ka ne pada dogo o ma, k'a to o ye o halaki; kojugu caman ni tooro caman bena o soro.» O tuma ra o bena a fo ko: «An Matigi Ala te ni an ye tuun minke, o le m'a to nin kojuguw bee be sera an ma wa?» ¹⁸ O lon na, ne koni bena ne pada dogo o ma, o ta kojuguw bee koson, sabu o tagara ala wewew bato.

¹⁹ «Ayiwa, sisan, aw ye nin donkiri kumaw sebe; aw ye Izirayelimogow karan a ra, o ye to k'a la. O donkiri le bena ke ne seere ye o kama. ²⁰ Ne tun karira nin mogow bemaw ye ko ne bena jamana min di o ma, nono ni li be woyo jamana min na, ne bena taga ni o ye o jamana ra. O bena domuni ke ka fa, ka bonya fo ka toro; nka o ko, o bena ye lema batofen wewew fe ka taga olugu bato, ka ne mafiyenya, ka o ni ne ta jennogonya cen. ²¹ Ni kojuguw ni gbeleya caman nana se o ma tuma min na, o tuma nin donkiri le bena ke ne seere ye o kama, sabu hali o ta durujaw bena to ka nin donkiri la, o hakiri tena bo a ko fiyewu. Ne karira nin mogow ye ko ne bena jamana min di o ma, hali k'a soro ne ma se ni o ye o jamana ra ban, o bena taga ko o ko ke, ne ka o bee lon ka ban.»

²² Ayiwa, Musa ka o donkiri sebe o lon na, ka Izirayelimogow karan a ra.

²³ O ko, Matigi Ala k'a ta ciw fo Nuni dence Yosuwe ye; a ko: «I jija ka i ja gbeleya, sabu ne karira ko ne bena jamana min di Izirayelimogow ma, ele le bena bla o ja ka taga ni o ye o jamana ra; ne yere bena ke ni i ye.»

²⁴ Musa nana nin sariya ta kumaw sebe kitabu do konɔ ka ban pewu tuma min na, ²⁵ Levi dencew, sarakalasebaga minw be to ka Matigi Ala ta jennogonya kesu* ta, a k'a fo olugu ye ko: ²⁶ «Aw ye nin sariya kitabu ta k'a bla Matigi Ala, aw ta Ala ta jennogonya kesu kere fe; a bena bla o yoro ra, ka ke ne seere ye aw kama. ²⁷ Sabu ne ka aw ta murutiri ni aw ta torokungbeleya lon. Ni aw murutira ka ban Matigi Ala ma ka ne panaman to aw ce ra, o tuma, ni ne nana sa do? ²⁸ Aw ye aw ta gbaw ta cekorobaw bee lajen ne korɔ, ani aw ta kuntigiw; ne bena nin kumaw fo o bee ja na, ka sankolo ni dugukolo ke ne seerew ye o kama. ²⁹ Sabu ne k'a lon ko ni ne sara, sigiya t'a ra, aw bena kewalejugu dow ke ka aw yere lanogo; ne ka aw karan sira min na, aw bena o sira bla. Nka a laban, bono le bena aw soro, sabu aw bena to ka kojugu ke Matigi Ala ja korɔ, ka Matigi Ala ta dimi lawuri aw yere ta kewalew koson.»

³⁰ Ayiwa, o ko, Musa ka nin donkiri kumaw bee fo, fo ka taga a laban, k'a don Izirayelimogow jama bee lajennin toro ra.

32

Ala ta jennogonya donkiri

¹ Sankolo, i toro malo, ne bena kuma; dugukolo, ne darakan lamem.

² Ne ta lonniyakumaw ye jigi i ko sanji, ne ta darakan ye bo i ko gomiji,

i ko sanji ji min be ben binkura kan, i ko sanjiba min be ben bin nugininw kan.

³ Sabu ne bena Matigi Ala togo fo, janko bee y'a men; bee ye an ta Ala tando a togo bonya koson!

⁴ Ale le ye an ta barakatigi ye, a ta kewale bee dafanin lo; a ta siraw bee terennin lo.

Ala kankelentigi lo, a te ko benbari si ke; a terennin lo, cantigi Ala lo.

⁵ Nka aw le ma teren Ala ye;

o koson aw te Ala ta mogow ye tuun.

O maroya le be aw kan, aw mogo hakirintanw, aw mogolafribagaw!

⁶ Aw siya naloman, siya hakirintan,
aw be se ka nin ko ke Ala ra cogo di?
Ale le te aw Fa ni aw danbaga ye wa?
Ale le ma aw dan, ka baraka don aw ra wa?

⁷ Aw ye miiri folofolo wagatiw ra,
aw ye miiri wagatijan temeninw na.
Aw ye aw bemaw jininka, olugu bena o kow fo aw ye;
aw ye cekorobaw jininka, olugu bena a jafu aw ye.
⁸ Wagati min na Ala korotaninba ka dununa jamanaw taran adamadenw na,
ka mogow janjan dugukolo yoro bee ra,
a ka bee ta jamana dan yira;
a ka yoro do bla Izirayelimogow ye ka kaja ni o hakeya ye;
⁹ sabu Matigi Ala ninyoro ye a yere ta mogow le ye.
Yakuba ta mogow* le ye a ta ye.

¹⁰ Matigi Ala ka Izirayelimogow soro kongokolon le kono,
yoro lakolon do ra yi, kongowuruw kasitow ce ra yi.
A ka o mara, k'a janto o ra,
ka o korosi, i ko mogo b'a nakise korosi cogo min na,
¹¹ i ko bon be a kamanw lamaga cogo min na a ta denw kunna,
janko ka o labo jaga kono;
o jigitu a b'a kaman yangan,
ka o ta ka o la a kamansiw kan.
¹² Matigi Ala kelenpe le tagara ni a ta mogow ye;
ala were si tun te ni a ye k'a deme.

¹³ A tagara o layelen jamana kuruyorow ra,
ka o baro ni jamana yiridenw ye.
A ka li bo faraw ce ra k'a di o ma;
ka oliviyesunw falen faragbelenw na ka o turu di o ma.
¹⁴ O ka misiw ni sagaw ta noko min, k'a nare domu.
O ka sagadenw, ani Basan sagajigiw, ani bakoroninw sogo yorajumanw domu;
o ka mugu tentennin jumanmanw ke o baro ye,
ka o ta rezenmo jumanmanw ji min.

¹⁵ Nka Yesurun† fara fo ka toro minke, a murutira.
O fara, ka bonya, ka toro minke,
o bora o danbaga Ala ko;
o ka o ko di o ta barakatigi ma, min kera o kisibaga ye.

¹⁶ O ka siya werew ta alaw bato, k'a to Ala dimina, sabu o ka ale ni ala werew ke kelen
ye;

o ka o ko haramuninw ke, k'a ta dimi lawuri.
¹⁷ O ka sarakaw bo jinaw ye, o minw te Ala ye.
O ka ala werew bato, o tun ma minw lon kakoro;
ala minw bora kura ye,
o bemaw tun ma deri ka minw bato.

¹⁸ Aw ta barakatigi Ala min baraka ra aw worora, aw bora o le ko!
Ala min baraka ra aw worora, aw jinana o le ko!

¹⁹ Ayiwa, Matigi Ala k'a ye ten minke, a banna o ra,
sabu minw ye a dencew ni a denmusow ye, olugu k'a ta dimi lawuri.

²⁰ A ko: «Ne tana ne janto o ra tuun!
Ne bena a fle o laban bena ke min ye;
sabu kumayelamabagaw lo,
mogo kankelentigiw te.

²¹ Fen minw te Ala ye, o ka ne ni olugu ke kelen ye, k'a to ne dimina.
O ka o ta batofen gbansanw le bato, fo ka ne jusu bo.
O koson siya min te siya janaman ye, ne bena o pangboya don o ra;
ne bena siya hakirintan do le ta, janko ka dimi don o ra.

* **32:9** 32.9 Yakuba ta mogow, o ye Izirayelimogow ye. † **32:15** 32.15 Yesurun, o ye Izirayeli ye.

22 Sabu ne ta dimi wurira, ka mana i ko tasuma;
a tasuma be jeni ka se fo lahara;
a be dugukolo ni a simanw bee jeni,
ka kuruw jeni fo o jukoroyorow ra.

23 Ne bena kojuguw caya o kan,
ka ne ta bipew bee ke ka o bon.

24 Ne bena kongow ben o kan, fo ka o baraka ban;
ka farigban ni banajuguw bla o ra fo ka o faga.
Ne bena kongowaraw bla o ce ra, o ye o kin,
ka sajuguw bla o ce ra fana, o ye o kin.

25 Mogow bena o ta denw faga ni kerekemuru ye kene ma, ka o ke denntan ye.
Ka o to o ta bonw konow fana, jatige bena ke o ra.
O bena kanbelenw ni sunguruw faga,
ka denpeninw ni cekoroba sigbetigiw bee faga.

26 «Ne tun b'a fe ka o janjan, ka o lataga fo yorowanw na;
k'a to mogow bee hakiri ye bo o ko pewu.

27 Nka ne siranna o juguw koson;
olugu kana na o yere bonya,
k'a fo ko: Anw yere baraka le sera o ra,
nin bee te Matigi Ala no ye.

28 «Ayiwa, Izirayelimogow ye siya naloman le ye,
hakiri te o fe ka ko faamu.

29 E, ni hakiri le tun be o fe, o tun bena a faamu,
o laban bena ke min ye o tun bena o lon!

30 Ce kelenpe be ke cogo di ka Izirayeli ce waga kelen gben?
Ce fla doron be ke cogo di ka Izirayeli ce waga tan labori?

Ni a ma ke ko Izirayeli ta Barakatigi le ka o labla o ye,
ni a ma ke ko Matigi Ala le ka o don o boro?

31 Sabu o juguw yere k'a lon ko min ye olugu ta barakatigi ye,
o te i n'a fo Izirayeli ta Barakatigi.

32 Olugu be i n'a fo Sodomu ta mogow,
o be i n'a fo Gomori ta mogow;
o be i n'a fo бага be rezensun min denw na,
i n'a fo rezen min denw ka kuna.

33 O ta rezenji be i ko sa бага,
a be i ko fonfonnin min бага be mogow faga.

34 «Ne ka ko do laben dogo ra;
ne ka ko min dogo k'a mara yi, o fle:

35 Ni aw juguw benlon nana se,
ne le bena aw hake bo o ra, ka o ta kojugu juru sara.
Kojugu bena ben o kan lon min na, o lon to man jan tuun;
o halakilon be nana yi.

36 «Matigi Ala bena a ta mogow ta kiti tige,
a bena makari a ta jonw na,
ni a nana a ye ko o bee baraka banna,
jon fara haron kan.

37 A bena a fo o ma ko: Aw ta alaw be min sisan?
Aw tun be aw yere karifara ala barakatigi minw ma, o be min?

38 Aw tun be aw ta sarakaw fagara, k'a sogo yorowumanw di ala minw ma, olugu be
min?

Aw tun be aw ta rezenji sarakaw bora k'a di ala minw ma, olugu be min?
Ayiwa, o ye wuri ka aw kisi sa!
O ye wuri ka aw tanga!

39 «Aw y'a lon ko ne, ne kelenpe le ye Ala ye,
Ala were te yi ne ko.
Ne le be nin don mogow ra, ne le fana be nin bo mogow ra;
ne le be mogow bana, ne le be mogow keneya.

Mogô si te se ka mogô kisi ka bo ne boro.

⁴⁰ Ne be ne boro korôta san fe,
ka kari, ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala janaman ye wagati bee.

⁴¹ Ni ne nana ne ta kerekemuru dabo, fo a be manamana,
ni ne boro nana kerekemuru mina mogow kama,
o tuma ne bena ne dimibo ne juguw bee ra,
ka ne koninyabagaw bee ta kewalew hake bo o ra.

⁴² Ne ta bijew bena o bee jori min fo ka fa;
mogô mandiminw jori, ani mogô minaninw jori.
Ne ta kerekemuru bena ne juguw sogo domu,
ka ne juguw ta kuntigiw bee kun tige.»

⁴³ Ayiwa, aw siya were mogow, aw ye jagari ni Ala ta mogow ye!
Sabu Matigi Ala be a ta jonw dimibo o fagabagaw ra,
k'a yere monebo a juguw bee ra,
k'a ta jamana ni a ta mogow ta jurumunw kafari.

⁴⁴ Ayiwa, Musa ni Nuni dence Yosuwe ka nin donkiri kumaw bee fo Izirayelimogow
ja na.

⁴⁵ Musa ka nin kumaw bee fo Izirayelimogow bee ye ka ban tuma min na, ⁴⁶ a k'a fo
o ye ko: «Ne ka nin kuma minw bee fo aw ye bi Ala ja korô, aw ye aw hakiri to o ra
kosebe, ka aw denw karan a ra, janko o ye nin sariya ta kumaw bee sira tagama k'a dafa
a cogo ra.

⁴⁷ «Aw kana nin kumaw jate k'a ke kuma gbansan doron ye de! Nin kumaw le bena
si di aw ma; sabu aw bena Zuriden ba tige ka taga jamana min mina, nin kumaw le
sababu ra aw bena sijan sorô o jamana ra.»

Ala ka Musa ta saya ko fo

⁴⁸ O lon kelen na, Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: ⁴⁹ «Wuri ka yelen Abarimu kuruw
kan, ka taga se fo Nebo kuru kunna, Mohabu jamana ra, Zeriko dugu ja fe, ka Kanaana
jamana fe; ne bena o jamana le di Izirayelimogow ma k'a ke o ta ye. ⁵⁰ I bena yelen o
kuru min kan, i bena sa o yoro le ra, ka taga fara a bemaw kan, i n'a fo i korôce Haruna
sara Hori kuru kan cogo min na, ka taga fara a bemaw kan; ⁵¹ sabu ka aw to Meriba
ta ji yoro ra, min be Kadesi, Zini kongokolon konô, aw ma la ne ra ka ne kan mina
Izirayelimogow ja na; aw ma ne bonya ne ta saninmanyâ koson Izirayelimogow ja na.
⁵² O ra ne bena o jamana min di Izirayelimogow ma, i bena to yorojan le doron ka o
jamana ye i ja ra, nka i yere tena don a ra.»

33

Musa ka dugawu ke Izirayelimogow ye

¹ Matigi Ala ta jonce Musa ka dugawu minw ke Izirayelimogow ye sani a ye sa, o
dugawuw le ye nin ye: ² A ko:

«Matigi Ala nana ka bo Sinayi kuru kan,
a wurira i ko tere, ka bo Seyiri jamana ra.
A tora Paran kuruyorow ra, ka manamana.
Meleke waga caman le tun k'a lamini;

a nana a ta mogow fe,
a nana ni sariya manamanato ye a boro, i ko tasuma.

³ Can lo, Matigi Ala le be a ta mogow kanu;
a ta mogô saninmanw bee be a boro konô.

O bee bena o kinbiri gban a sen korô,
janko k'a ta ciw lamén.

⁴ Musa ka o sariyaw le di an ma,

o le ye Yakuba ta mogow* ta cen ye.

⁵ Wagati min Izirayelimogow jamogow lajenna
ni Izirayeli ta gbaw ye,
ale le tun kera Yesurun† ta masace ye.»

⁶ «Ala y'a to Ruben ye si sorô, a si kana ban,
hali ni a ta mogow man ca.»

* 33:4 33.4 Yakuba ta mogow, o ye Izirayelimogow ye. † 33:5 33.5 Yesurun, o korô ye ko: Izirayeli.

⁷ Musa ka min fo Zuda ta ko ra:
 «E, Matigi Ala, Zuda kasikan lamɛn,
 i ye a lana a ta mɔgɔw fan fe.
 A ka kɛrɛ kɛ ni a yɛrɛ boro baraka ye;
 na a dɛmɛ ka a juguw kɛrɛ!»

⁸ A ka min fo Levi ta ko ra:
 «Matigi Ala, i ka Urimi ni Tumimi[‡] di i ta jon Alapasiranbaga ma,
 minw ye Levi ye.
 I ka a korɔbo Masa ta yɔrɔ ra,
 i ka Meriba ta jiko kiti ben a kan.
⁹ O ko, a ka a ja bo a bamuso ni a face ra,
 ka ele kelenpe kanu.
 A banna a balemaw bɛɛ ra,
 ka ban hali a denw na,
 ka ele ta darakan dɔron le lamɛn,
 ka i ta jɛnɔgɔnya* sariya sira tagama.
¹⁰ O ka Yakuba ta mɔgɔw karan i ta ciw ra,
 o ka Izirayelimɔgɔw karan i ta sariyaw ra.
 O ka wusunan sarakaw bo i ye,
 ka saraka jenitaw* jeni i ye, i ta sarakajenifen* kan.
¹¹ E, Matigi Ala, baraka don a ta baaraw bɛɛ ra,
 ka son a boro ta baara bɛɛ ma.
 A juguw bɛɛ soro tige,
 a koninyabagaw si kana se ka wuri ka lo tuun!»

¹² A ka min fo Boniyaminu ta ko ra:
 «Ale ye Matigi Ala ta mɔgɔ kanunin le ye!
 A bɛ Matigi Ala kɛrɛ fe hera ni laganfiya ra.
 Matigi Ala bɛna a tanga tuma bɛɛ;
 a signin bɛ o cɛ ra.»

¹³ A ka min fo Yusufu ta ko ra:
 «Matigi Ala ye baraka don a ta jamana ra,
 ka sanji panaman ben o ye ka bo san fe,
 ka dugukolo jukɔrojɔw di o ma fana.
¹⁴ Tere ye o ta simanw mo o ye,
 ka simanw bɛɛ ra pumanman di o ma,
 k'a to o ye simankuraw sɔrɔ,
 o ye simanw bɛɛ ra pumanman sɔrɔ karo o karo.
¹⁵ Kuruw ta fenw bɛɛ ra pumanman, o ye o sɔrɔ;
 kongoriw ta fenw bɛɛ ra pumanman, o ye o sɔrɔ.
¹⁶ Dugukolo fara fen o fen na, o bɛɛ ra pumanman,
 ani Ala min tun k'a yere yira yiritunin tasumaman ra, ale ta kopumanw,
 o bɛɛ ye kɛ Yusufu kunna
 ale min kɛra a balemaw namɔgɔ ye.
¹⁷ Bonya ye Yusufu ta le ye, o min ta fanga bɛ i ko misitoran den folo cɛman ta fanga;
 a gbanw bɛ i ko signin ta gbanw.
 A bɛ siya tɔw bɛɛ tu ni o gbanw ye,
 fo ka taga se dugukolo dan na.
 Efirayimu ta kɛrɛkejamaw bɛna a kɛ ten le,
 Manase ta kɛrɛkejamaw bɛna a kɛ ten le.»

¹⁸ A ka min fo Zabulon ta ko ra:
 «Zabulon ye pagari a ta tagamaw ra,
 Isakari ye pagari a ta fanibonw konɔ.
¹⁹ Aw bɛna siyaw wele ka na kuru kan ka na sarakaw bo,
 saraka minw bennin bɛ Ala ma.
 O bɛna kɔgoji konɔfenw sɔrɔ ka wasa o ra;

[‡] 33:8 33:8 Urimi ni Tumimi tun ye sarakalasebaga ta baarakeminan dow ye. Ala tun bɛ tagamasiyen dow yira sarakalasebaga ra ni o fenw ye, ka Izirayelimɔgɔw ta kiti tige. Aw ye Bori kitabu 28.30, ani Sarakalasebagaw 8.8 fle.

naforo minw dogonin be kɔgɔji kenken jukɔrɔ, o bena o sɔrɔ.»

²⁰ A ka min fɔ Gadi ta ko ra:

«Mɔgɔ o mɔgɔ ka Gadi bonya, Ala ye baraka don o tigi ra.

Gadi be la i ko jara;

a be sogo faga, k'a ta tigtige, k'a ta a senw na ka taga a bla a kun na.

²¹ A be jamana yɔrɔ beɛ ra pumanman ta a yere ye.

Kuntigiw ninyɔrɔ ye a ta le ye.

A blara mɔgɔw na,

janko o ye Matigi Ala ta sira tagama,

ani Ala ka ko minw latige Izirayelimɔgɔw ye, ka o beɛ ke.»

²² A ka min fɔ Dan ta ko ra:

«Dan ye jarkanbelen le ye,

min be pan ka bɔ Basan mara ra.»

²³ A ka min fɔ Nefitali ta ko ra:

«Nefitali ka Ala ta pumanya sɔrɔ k'a caya,

a wasara Matigi Ala ta baraka ra.

Ale le be sigi jamana terebenyanfan ni a woroduguyanfan na.»

²⁴ A ka min fɔ Aseri ta ko ra:

«Ala ka baraka don Aseri ra i ko Izirayelimɔgɔ tow.

Ala ye a ko diya a balemaw ye,

k'a ta oliviyesunw caya fɔ a ye a sen tunu a turu ra!

²⁵ A ta dugu donda sɔgonanw ye nege ni siranegɛ le ye.

A bena kɔrɔ ka sa ni a baraka ye.»

²⁶ «E, Yesurun[§], aw ta Ala bɔpɔgɔnko tɛ!

A be yelen ka sigi sankolo kan ka na aw deme;

a be yelen ka sigi sankabaw kan ka na, a ni a ta bonya.

²⁷ Ala banbari le ye aw dogoyɔrɔ ye.

A boro baraka ye baraka banbari le ye.

A bena aw juguw gben ka bɔ aw na,

k'a fɔ aw ye ko aw ye o halaki.

²⁸ «Izirayeli bena to hera ni laganfiya ra,

Yakuba ta mɔgɔw sigira o danna jamana dɔ ra,

siman ni rezen ka ca jamana min na;

sanji be ben caman jamana min na.

²⁹ «E, Izirayeli, i ta jana, sabu siya juman le be i ko ele?

Matigi Ala ka i kisi.

Matigi Ala le ye i ta negebennan ye, i demɛbaga;

ale le ye i ta kerekemuru ye, min b'a to i be se sɔrɔ.

I juguw bena o yere majigi i kɔrɔ;

i bena tagama o kan.»

34

Musa ta saya

¹ Ayiwa, o kɔ, Musa bɔra Mohabu kenɛgbɛw yɔrɔ ra, ka taga yelen Nebo kuru kan, ka taga se fɔ kuru kuncɛ ma, kuru yɔrɔ min be wele ko Pisiga; o be Zeriko dugu na fɛ. Matigi Ala ka jamana beɛ yira a ra k'a to o yɔrɔ ra, k'a ta Galadi mara ra ka taga a bla fɔ Dan mara ra, ² ani Nefitali ta mara beɛ, ani Efirayimu ni Manase ta mara beɛ, ani Zuda ta mara beɛ, ka taga se fɔ Kɔgɔjiba ma, ³ ani woroduguyanfan kongokolon, ani Zeriko dugu, min be wele ko tamarosunw ta dugu, o kenɛgbeyɔrɔ beɛ, ka taga se fɔ Sowari.

⁴ Matigi Ala k'a fɔ a ye ko: «Ne tun karira ko ne bena jamana min di Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ma, k'a ke o ta durujaw ta ye, o jamana le ye nin ye. Ne ka o jamana yira i ra, k'a to i na ye a ye, nka i sen tɛna don a ra fiyewu.»

§ 33:26 33.26 Yesurun, o ye Izirayeli ye.

⁵ Matigi Ala ta jɔnce Musa sara o yɔrɔ le ra, Mohabu jamana ra, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye. ⁶ Matigi Ala k'a su don kenegbe do ra, Mohabu jamana ra, Beti Pehori yɔrɔ ja fe. Mogo si ma Musa ta kaburu yɔrɔ lon fo ka na se bi ma.

⁷ Musa sara k'a si to san keme ni muga. A padenw baraka tun ma dogoya, foyi fana tun ma bo a farikolo baraka ra.

⁸ Izirayelimogow ka Musa su kasi fo tere bisaba, Mohabu kenegbew ra; o ko, o ka Musa ta sanga ni a su kasi lalo.

⁹ Hakiritigiyaba tun be Nuni dence Yosuwe fe, sabu Musa tun k'a boro la a kun na, ka dugawu ke a ye. O ra, Izirayelimogow k'a kan mina. Matigi Ala tun ka ci minw bee fo Musa ye, o ka o bee ke a cogo ra.

¹⁰ Ayiwa, cira were ma bo tuun Izirayeli jamana ra i ko Musa, min ni Matigi Ala tun be kuma da ni da. ¹¹ Matigi Ala tun k'a ci ka taga Misiran ka taga kabakow ni kobaw ke Farawona ni a ta jamana jamogow ja na, ani a ta jamana mogow bee ja na. ¹² Musa ka kabakobaw ani siranyakoba minw ke ni a ta sebagaya ye Izirayelimogow bee ja na, mogo si ma o dogon ke ka ye.

YOSUWE TA KITABU Kitabu faamucogow

Ka kapa ni mɔgɔ caman ta miiriya ye, ni a bɔra nin kitabu sira labanw na, kitabu to bɛɛ sebebaga kera Yosuwe yere ye.

Yosuwe le tun blara cira Musa nɔ ra, ka ke Izirayelimogow jamogow ye. A tagara ni Izirayelimogow ye Kanaana jamana ra cogo min na, o le fora nin kitabu kɔnɔ.

Ko ba minw kera nin kitabu kɔnɔ, o dɔw fle nin ye: Zuriden ba tigeke, ani Zeriko dugu kogow benko, ani Ayi dugu ta kere, ani Ala ta jɛnɔgɔnyakura* ko.

An b'a ye fana ko Musa ta baarakɛcogow, ani Yosuwe ta baarakɛcogow bɔra nɔgɔn fe kosebe: Musa ka Kɔgɔjiwulen cɛtige ni Izirayelimogow ye cogo min na (Bori Kitabu 14), Yosuwe fana ka Zuriden ba cɛtige ni Izirayelimogow ye o cogo ra (Yosuwe 3 ani 4). Musa k'a ta kumalabanw fɔ Sariya fɔko flanan ta kitabu laban na (31-34), Yosuwe fana k'a ta kumalabanw fɔ a ta kitabu laban na (Yosuwe 23-24).

Yosuwe sawagati ra, a k'a fɔ k'a gbeleya Izirayelimogow ye, ko o ka kan ka Matigi Ala, o ta Ala kelenpe le bato.

An b'a ye fana nin kitabu kɔnɔ ko Izirayelimogow ka kere caman ke, janko ka o yere bɔsi o juguw boro.

Kitabu kɔnɔkɔw

Kanaana jamana minacogow (1-12)

Zuriden ba terebɔyanfan ta yɔrɔ tarancogow (13)

Zuriden ba terebenyanfan ta yɔrɔ tarancogow (14-19)

Karifaduguw (20)

Levi ta mɔgɔw ta duguw (21)

Zuriden ba terebɔyanfan mɔgɔw sekora ka na o ta yɔrɔ ra (22)

Yosuwe ta kumalabanw (23)

Yosuwe ka mɔgɔw hakiri jigi Ala ta jɛnɔgɔnya ra Sikemu (24)

Ala ka Yosuwe bla Musa nɔ ra

¹ Matigi Ala ta baaraden Musa sanin ko, Matigi Ala k'a fɔ Musa ta baaraden Yosuwe ye, min ye Nuni dence ye, ko: ² «Ayiwa, ne ta baaraden Musa sara; ayiwa, ne bɛna jamana nin di aw ma, ele ni Izirayelimogow bɛɛ ye wuri sisan ka nin Zuriden ba tige ka don o jamana ra. ³ Ni aw sen ka se yɔrɔ o yɔrɔ, ne bɛ o yɔrɔ di aw ma, i n'a fɔ ne k'a fɔ Musa ye cogo min na. ⁴ Aw ta jamana bɛna damina kongokolon na, woroduguyanfan na, ka taga a bla fɔ nin Liban kuruw fan na, sahiliyanfan na; ani k'a ta Efirati ba ra, terebɔyanfan na, ka teme Hetikaw ta jamana ra, ka taga se fɔ Kɔgɔjiba ma, terebenyanfan na. ⁵ Fɔ ka taga i sa, i jugu si tena se i ra kere ra, sabu ne bɛ ni i ye i n'a fɔ ne tun bɛ ni Musa ye cogo min na. Ne bɛna ne janto i ra tuma bɛɛ, ne tena i kelen to. ⁶ I jija ka i ja gbeleya, sabu ne karira ko ne bɛna jamana min di aw bɛnaw ma, ele le sababu ra, nin mɔgɔw bɛna don o jamana ra. ⁷ Ele kɔni ye i jija ka i ja gbeleya kosebe dɔrɔn; ne ta baaraden Musa ka sariya minw fɔ i ye, i ye o bɛɛ sira tagama a cogo ra. I kana jenge ka bɔ o sariya sira kan ka taga i kininboro fe walama ka taga i numanboro fe. Ni o kera, i ta koketaw bɛɛ bɛna ja. ⁸ O sariya kitabu kumaw ye ke i da ra tuma bɛɛ; i ye miiri a ra su ni tere, janko fen o fen sebera a kɔnɔ, i ye o bɛɛ sira tagama a cogo ra. Ni o kera, ni i ka ko o ko dabo, o bɛ ja; i bɛna nafa sɔrɔ fana i ta koketaw bɛɛ ra. ⁹ I kana jina ko ne k'a fɔ i ye k'a gbeleya ko i ye jija ka i ja gbeleya. I kana siran, i kana i fari faga, sabu ne Matigi Ala, i ta Ala, ne bɛ ni i ye i ta koketaw bɛɛ ra.»

Yosuwe ka mɔgɔw labɛn ka ba tige

¹⁰ Yosuwe k'a fɔ jama jamogow ye ¹¹ ko: «Aw ye taga mɔgɔw sigiyɔrɔw ra, k'a fɔ mɔgɔw bɛɛ ye ko o ye domuni jini k'a bla, ko sani tere saba ce, Matigi Ala, an ta Ala ka jamana min di an ma, an bɛna nin ba tige ka taga don o jamana ra.»

¹² O ko, Yosuwe kumana Ruben ta gɔmɔgɔw ni Gadi ta gɔmɔgɔw ni Manase ta gɔmɔgɔw tarance fe*, k'a fɔ o ye ko:

¹³ «Matigi Ala ta baaraden Musa tun ka min fɔ, aw ye aw hakiri to o ra. A tun ko: <Matigi Ala, aw ta Ala bɛna laganfiya di aw ma, ka nin jamana di aw ma.> ¹⁴ Ayiwa, Musa ka jamana min di aw ma Zuriden ba ja nin kan yan, aw sera o jamana ra ka

* **1:12** 1.12 Manase ta gba tun ka bon, o kosɔn o tun k'a taran fla ye. Taran kelen tun ka o ta jamana sɔrɔ ka ban Zuriden ba terebɔyanfan na.

ban. O ra, aw ta musow ni aw ta denw ni aw ta beganw ye to yan; nka aw minw ye kerekewew ye, aw bee ye teme aw balema tow na fe ni aw ta kerekeminanw ye, ka ba tige, ka taga olugu deme fo o fana ye o ta jamana soro; ¹⁵ ani Matigi Ala ye laganfiya di o ma fana, ka o ta jamana di o ma, i n'a fo a ka aw ta di aw ma cogo min na. Matigi Ala, aw ta Ala bena jamana min di o ma, aw ka kan ka o deme fo o ye o jamana soro. Ni o ka o soro, o tuma, Matigi Ala ta baaraden Musa ka jamana min di aw ma yan Zuriden ba tereboyanfan na, ka o ke aw ta ye, aw be kosegi ka na o jamana ra.»

¹⁶ O ka Yosuwe jaabi ko: «Ni i ka fen o fen fo an ye, an bena o ke; ni i ka an ci ka taga yoro o yoro, an be taga yi. ¹⁷ An bena i kan mina fen bee ra, i n'a fo an ka Musa kan mina cogo min na. Janko Matigi Ala, i ta Ala koni ye ke ni i ye doron, i n'a fo a tun be ni Musa ye cogo min na. ¹⁸ Ni mogow o mogow ka i ta kuma sosow, ni a ma i ta cifoninw ke, ani i ka min fo ni a ma o ke, o tigi ka kan ka faga. Ele koni ye jija ka i ja gbeleya doron.»

2

Yosuwe ka ce fla ci ka taga Zeriko dugu fle

¹ Ayiwa, Nuni dence Yosuwe tora Sitimu ka korosirikebaga fla ci dogo ra. A k'a fo o ye ko: «Aw ye taga jamana cogo fle, ka Zeriko dugu fle kosebe.» O tagara se Zeriko dugu koni minke, o tagara jigi jatumusow do fe, o togo ye ko Rahabu. O sira yi.

² Mogow nana a fo Zeriko masace ye ko Izirayelimogow dow nana su fe dugu koni, ka na jamana yoro bee yaala. ³ O fora minke, masace ka cira bla ka taga a fo Rahabu ye ko: «Ce minw nana i fe, ka na don i ta so koni, o labo, sabu o nana jamana yoro bee yaala le.» ⁴ Rahabu ka ce fla dogo, k'a fo masace ta ciradenw ye ko: «Can lo, o sera ne fe so koni yan, nka ne koni tun ma o boyoro lon. ⁵ I n'a fo dugu donda be datugu terebenda fe, o sekora ka taga terebenda wagati ra, sani da ye datugu. Ne m'a lon o tagara fan min na. Ni aw teliyara ka tugu o no fe, aw bena o gben ka o mina.»

⁶ Nka Rahabu tun ka o layelen a ta biribon le kunna. Binpaga dow tun be blanin be yi, a tun ka o dogo o binpagaw jukoro.

⁷ Masace ta ciradenw bora ko o be taga o ko. O bora minke, mogow ka dugu donda datugu. O tagara Zuriden ba sennatigeyoro sira fe.

Ciradenw ka layiri ta Rahabu ye

⁸ Ayiwa, sani korosirikebaga fla ye sunogow, Rahabu yelenna o ko bon kunna. ⁹ Rahabu k'a fo o ye ko: «Ne k'a lon ko Matigi Ala ka jamana nin di aw ma. Aw siranya ka an bee mina yan, jamana mogow bee ja tigeninba lo; ¹⁰ sabu an k'a men ko Matigi Ala ka Kogojiwulen ja aw na, aw botow Misiran jamana ra. An k'a men fana ko aw ka Amorikaw ta masace fla bee faga, masace Sihon ni masace Ogi; ko aw ka olugu faga Zuriden ba kere fe, tereboyanfan na. An ka o kibaroya men. ¹¹ An ka o kibarow men minke, an ja tigenin lo kosebe; ja te mogow si ra yan k'a fo ko a be kere ke ni aw ye, sabu Matigi Ala, aw ta Ala le ye Sebeetigi ye sankolo ra, ani dugukolo kan. ¹² Ayiwa, sisan ne be aw daari ko aw ye kari Matigi Ala togo ra ne ye, ko aw bena kopuman ke ne ta somogow ye, i n'a fo ne ka kopuman ke aw ye cogo min na. Aw ye tagamasiyen do yira ne ra min b'a yira ko aw bena ne to yi. ¹³ Aw ye layiri ta ne ye, ko aw bena ne face, ni ne bamuso, ni ne balemamusow, ni ne balemacew, ani o ta sokonmogow bee bosi; aw tena a to o ye an faga.»

¹⁴ Ce fla ka Rahabu jaabi ko: «An be kari i ye ko foyi tena aw soro ka anw panaman to. Nka aw man kan ka do fo mogow si ye an nako ra yan. O ra, ni Matigi Ala nana jamana di an ma, an bena i ta kopuman sara i ye, an fana bena ke kankelentigiw ye.»

¹⁵ Ayiwa, Rahabu ka o lajigi ni juru ye bon finetiri fe, sabu a ta bon tun donnin be dugu laminikogo ra, k'a finetiri da bo k'a bla kene ma. ¹⁶ Sani o ye jigi, Rahabu k'a fo o ye ko: «Aw ye taga kuruw fanfeyorow ra, janko mogow minw be aw no fe, aw kana na taga ben ni olugu ye. Aw ye taga dogo o yoro ra fo tere saba, ka a to masace ta ciradenw ye seko ka na. O ko, aw be aw ta sira ta ka taga.» ¹⁷ Ce fla k'a fo Rahabu ye ko: «An ka layiri min ta i ye, an bena o dafa cogo min na o ye nin ye: ¹⁸ Ni an nana don aw ta jamana ra tuma min na, i ka an lajigi finetiri min fe, i ye nin juru wulenman siri o finetiri ra. I ye i face ni i bamuso ni i balemaw, ani i ta somogow bee lajen i fe bon koni. ¹⁹ Ni i ta mogow o mogow ka bo kene ma, ni kojugu min ka o tigi soro, ale yere le ka o jini; o te an no ye. Nka mogow o mogow be ni i ye bon koni, ni an do boro sera o do ma, o hake ye ben an kan. ²⁰ Nka ni i ka do fo an nako ra yan mogow were ye, o tuma, an ka layiri min ta i ye, an tena o jate tuun.» ²¹ Rahabu ko: «Ne sonna aw ta ma.» O ko, a ka ce fla bla ka taga. O bora minke, Rahabu ka juru wulenman siri a ta finetiri ra.

²² O sera kuruw fanfeyorow ra minke, o dogora yi. O tora yi fo tere saba, k'a to masace ta ciradenw ye seko. Masace ta ciradenw ka o pini yoro bee ka dese, o ma o ye minke, o sekora ka taga Zeriko.

²³ Ayiwa, ce fla jigira ka bo kuruyorow ra, ka Zuriden ba tige ka taga Nuni dence Yosuwe fe. O ka ko minw ye, o ka o bee lakari a ye. ²⁴ O k'a fo Yosuwe ye ko: «Can lo Matigi Ala ka jamana bee di an ma. Jamana mogow be siranna ka kere ke ni an ye.»

3

Izirayelimogow ka Zuriden ba tige

¹ Ayiwa, Yosuwe wurira sogomada jona fe; a ni Izirayelimogow bee bora Sitimu ka taga Zuriden bada ra. O sera yi minke, o ka wagati dama ke yi, sani o ye ba tige.

² Ayiwa, sani tere saba ce, jama jamogow temena mogow sigiyorow bee ra, ³ k'a fo mogow ye ko: «Ni aw nana sarakalasebagaw, Levi ta mogow ye, o ka Matigi Ala, aw ta Ala ta jennogonya kesu* ta tuma min na, o tuma aw ye bo aw ta fanibonw konon ka tugu o ko. ⁴ O cogo le ra, aw bena a lon aw ka kan ka sira min ta, sabu aw ma deri ka teme nin yoro ra k'a ye. Nka aw kana gbara jennogonya kesu ra; aw ye kilometere kelen jagon to aw ni jennogonya kesu ce.»

⁵ Yosuwe k'a fo mogow ye ko: «Aw ye aw yere saninya, sabu Matigi Ala bena kabakow ke aw ce ra sini.»

⁶ O dugusagbe Yosuwe k'a fo sarakalasebagaw ye ko: «Aw ye jennogonya kesu ta ka bla mogow na fe.» O ka jennogonya kesu ta ka bla mogow na fe.

⁷ Matigi Ala k'a fo Yosuwe ye ko: «Ne bena a damina bi ka i bonya Izirayelimogow bee na koron, janko o y'a lon ko ne be ni i ye i n'a fo ne tun be ni Musa ye cogo min na. ⁸ Sarakalasebaga minw be jennogonya kesu tara, i ye nin ci fo olugu ye, ko ni o sera Zuriden ba ra tuma min na, o ye don ka lo ji ra.»

⁹ Yosuwe k'a fo Izirayelimogow ye tuun ko: «Aw ye gbara ka Matigi Ala, aw ta Ala ta kuma lamena.» ¹⁰ Yosuwe ko: «Aw bena a lon sisan le ko can ra, Ala panaman be aw ce ra. Ala bena Kanaanakaw ni Hetikaw, ani Hevikaw ni Perezikaw ni Girigasikaw ni Amorikaw, ani Yebusikaw ghen yere le ka bo aw na fe. ¹¹ A fle, dununa bee tigi Ala ta jennogonya kesu bena teme aw na fe ka Zuriden ba tige. ¹² Sisan, aw ye ce tan ni fla panawoloma ka bo Izirayeli gbaw bee ra; ce kelen kelen ye bo gba bee ra. ¹³ Sarakalasebaga minw ka Matigi Ala, dununa bee tigi Ala ta jennogonya kesu ta, ni olugu senw donna Zuriden ba ra doron, Zuriden ba bena cetige o yoronin kelen bee ra; ji bena lo sanfeyoro ra yi, ka lajen ka ke i ko kogo.»

¹⁴ Izirayelimogow bora o sigiyoro ra, ka taga Zuriden ba tige. Sarakalasebaga minw tun ka jennogonya kesu ta, olugu blara mogow na. ¹⁵ O kera simantigewagati le ra; o wagati ra Zuriden ba be fa fo ka bo kene ma. Ayiwa, sarakalasebagaw ka o sen don ji ra yoro min na doron, ¹⁶ ba ji min tun be nana ka bo san fe, o lora, ka lajen ka ke i n'a fo kogo, ka janya ka se fo Adamu ma, o dugu min be Saritan yoro kere fe. Dugumayoro ra, ji min tun be woyora ka jigi ka taga Kogoji sanin na, o fana woyora ka taga ka bo yi pewu. A kera ten le, Izirayeli jama bee sera ka ba tige Zeriko dugu na fe.

¹⁷ Ayiwa, sarakalasebaga minw tun ka jennogonya kesu ta, olugu lonin tora yoro kelen na dugukolo jalan kan Zuriden ba cemance ra; Izirayelimogow bee ka ke teme ye ba ce ma, dugukolo jalan kan, fo ka taga a to jama bee ye Zuriden ba tige ka ban.

4

Kabakuru tan ni fla

¹ Izirayeli jama bee ka Zuriden ba tige ka ban wagati min na, Matigi Ala kumana Yosuwe fe, ko: ² «Ce tan ni fla panawoloma Izirayelimogow ra; ce kelen kelen ye bo gba bee ra. ³ I ye nin ci fo o ye ko o ye taga kabakuru tan ni fla ta Zuriden ba ra, sarakalasebagaw tun lonin be yoro min na ji ra. O be o kabakuru tan ni fla ta ka taga o bla aw siyorow ra.»

⁴ Yosuwe tun ka mogow tan ni fla minw panawoloma Izirayelimogow ra, ka mogow kelen ta gba bee kelen kelen na, a ka olugu wele, ⁵ k'a fo o ye ko: «Aw ye teme Matigi Ala, aw ta Ala ta jennogonya kesu* na fe, ka taga don Zuriden ba cemance ra. Aw bee kelen kelen ye kabakuru kelen kelen ta ka o la aw kamankunw kan, Izirayeli ta gba bee ni a ta kabakuru; ⁶ o kabakuruw bena ke tagamasiyen ye aw ce ra. Ni aw ta denw nana aw nininka lon min na ko: «Nin kabakuruw koron ye mun le ye aw fe?» ⁷ Aw ye o jaabi ko: «Zuriden ba tigera fla ye Matigi Ala ta jennogonya kesu na fe. Jennogonya kesu donna ji ra tuma min na, Zuriden ba tigera fla ye. Nin kabakuruw bena ke hakirijigifan le ye tuma bee, ka Izirayelimogow hakiri jigi nin kabako ra.» »

⁸ Yosuwe ka min fɔ Izirayelimogow ye, o k'a ke ka kaɲa ni o ye. O ka kabakuru tan ni fla ta ka bɔ Zuriden ba ce ma ka kaɲa ni Izirayelimogow ta gbaw togow ye, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ Yosuwe ye cogo min na. O tagara ni o kabakuruw ye o sigiyoro ra ka taga o bla yi. ⁹ Sarakalasebagaw tun ka jɛnɔgonya kesu ta ka don ji ra ka lo Zuriden ba yoro min na, Yosuwe ka kabakuru tan ni fla were lolo o yoro fana ra, ba ce ma. O kabakuruw be yi hali bi.

¹⁰ Sarakalasebaga minw tun ka jɛnɔgonya kesu ta, olugu lonin tun tora Zuriden ba janin ce ma; Matigi Ala tun ka ci minw fɔ Yosuwe ye, Izirayelimogo ka o bee ke k'a dafa. O fana kera ka kaɲa ni Musa ta kuma le ye. Izirayelimogow tun teliyara le ka ba tige. ¹¹ Mogow bee temena ka ban wagati min na, sarakalasebagaw temena ni Matigi Ala ta jɛnɔgonya kesu ye ka taga lo ba fan do ra jama na koro. ¹² Ruben ta gba, ani Gadi ta gba, ani Manase ta gba tarance, olugu ta kerekedenw le tun blara Izirayelimogo tow na fe, i n'a fɔ Musa tun k'a fɔ cogo min na. ¹³ Kerekeden waga binaani (40 000) jɔgon le temena Matigi Ala na koro, kerekeminanw be o bee boro, o bee labennin be kere kama. O ka o nasin Zeriko kenegbe yoro ma. ¹⁴ O lon na, Matigi Ala ka Yosuwe bonya Izirayelimogow bee na koro. Fɔ ka taga Yosuwe sa, Izirayelimogow k'a bonya i n'a fɔ o tun ka Musa bonya cogo min na.

¹⁵ O ko, Matigi Ala k'a fɔ Yosuwe ye tun ko: ¹⁶ «Sarakalasebaga minw ka jɛnɔgonya tagamasiyen kesu ta, a fɔ o ye ko o ye bɔ Zuriden ba ce ma.»

¹⁷ Yosuwe k'a fɔ sarakalasebagaw ye ko: «Aw ye bɔ Zuriden ba ce ma.» ¹⁸ Sarakalasebagaw bora Zuriden ba ra, ka o senw bla dugukolo jalan kan yoro min na doron, Zuriden ji sekora a no ra, ka ke woyo ye ka yoro bee fa, i n'a fɔ a tun be woyo cogo min na kakoro.

¹⁹ Izirayelimogow ka Zuriden ba tige, ka o ta fanibonw lo Giligali yoro koro, Zeriko dugu tereboyanfan na. O kera san karo folo tere tan.

²⁰ Izirayelimogow tun ka kabakuru tan ni fla min ta Zuriden ba ra, Yosuwe ka o kabakuru tan ni fla le lolo Giligali.

²¹ O ko, Yosuwe k'a fɔ Izirayelimogow ye ko: «Lon do, ni aw ta denw nana aw jininka, ko nin kabakuruw koro ye mun ye, ²² aw ye a fɔ o ye ko Izirayelimogow tagamana ka nin Zuriden ba tige dugukolo jalan kan. ²³ Sabu Matigi Ala, aw ta Ala ka Zuriden baji ja aw na fe, k'a to aw bee ye teme, i n'a fɔ a tun ka Kogojiwulen ja anw na fe cogo min na. ²⁴ A ka nin kow ke, janko dugukolo siyaw bee y'a lon ko ale Matigi Ala ta se bagaya ka bon, ani janko aw ye siran Matigi Ala na tuma bee.»

5

Izirayelimogow nasiran ka masacew soro

¹ Amorikaw ta masace minw siginin be Zuriden ba terebenyanfan na, ani Kanaanakaw ta masace minw siginin be Kogojiba da ra, olugu k'a men minke ko Matigi Ala ka Zuriden ba ja janko Izirayelimogow ye teme, o siranna. Izirayelimogow ta ko ka o ja tige, fɔ ka kerekelogo bee bɔ o ra.

Izirayelimogow kenesigiri ko

² Ayiwa, o wagati kelen na, Matigi Ala k'a fɔ Yosuwe ye ko: «Kabakuru dow lese ka o ke muruw ye, ka Izirayeli ceden kenesigibariw kenesigi.»

³ Yosuwe ka kaba dow lese ka o ke muruw ye ka Izirayeli cedenw kenesigi. O kenesigiri kera yoro min na, o ka o yoro togo la ko kenesigiri kongori*.

⁴ Kun min na Yosuwe ka o kenesigi, o ye ko Izirayelimogow bee tun bora Misiran jamana ra tuma min na, ceden minw bee tun be se ka taga kere ra, olugu bee sara kongokolon kono, ka o to tagama ra, o bonin ko Misiran. ⁵ O ceden minw bee tun bora Misiran, olugu bee tun kenesigira. Nka ceden minw bee worora kongokolon kono, ka o to tagama ra, o bonin ko Misiran, olugu tun ma kenesigi. O le koson Yosuwe ka o kenesigi.

⁶ Izirayelimogow ka sanji binaani le ke tagama ra kongokolon kono; a kera ten, ceden minw tun bora Misiran, minw tun be se ka taga kere ra, olugu bee halakira ka ban, sabu o tun ma son ka Matigi Ala ta kuma lamén. O koson Matigi Ala tun ka jamana min layiri ta, ko a bena o di o bemaw ma, nono ni li be woyo o jamana min na, a karira ko a tena a to o na ye o jamana ye. ⁷ Matigi Ala ka o dencew le bla o no ra. Yosuwe ka olugu le kenesigi, sabu o si tun ma kenesigi folo. ⁸ O kenesiginin ko, o tora o ta fanibonw kono fɔ ka taga o ta joriw keneya. ⁹ O ko, Matigi Ala k'a fɔ Yosuwe ye ko: «Aw bora ni maroya

* 5:3 5.3 Heburukan na o yoro togo ye ko: Araloti.

min ye Misiran jamana ra, ne ka o maroya bo aw kunna bi.» O le koson o yoro togo lara ko Giligali†. Hali bi o togo kelen le b'a ra.

Jonyaban panagbe

¹⁰ Izirayelimogow ka o ta fanibonw lo Giligali, ka Jonyaban panagbe* ke yi. O kera karo tere tan ni naani wulada fe, kenegbe do ra, Zeriko dugu kere fe. ¹¹ Jonyaban panagbe dugusagbe, o ka burufunubariw ni simankise yirannin domu; o tun ye o yoro yere ta simanw ye. O ka o domu o lon yere ra. ¹² Jonyaban panagbe dugusagbe, mane lalora, sabu Izirayelimogow tun be jamana simanw le domuna. Mane do ma di o ma tuun. K'a ta o san na, o ka Kanaana jamana ta simanw le domu‡.

Matigi Ala ta kerekejama kuntigi

¹³ Ayiwa, ka Yosuwe to Zeriko dugu kere fe, a k'a na korota minke, a barara ka ce do lonin ye a na fe, kerekemuru be a boro, a bonin be a la ra. Yosuwe tagara lo ce koro, k'a pininka ko: «Ele ye anw do le ye wa, walama i ye an jugu do le ye?» ¹⁴ Ce ka Yosuwe jaabi ko: «Ne te ni aw si ye. Ne ye Matigi Ala ta kerekejama kuntigi le ye; ne nato le ye nin ye.» Yosuwe k'a kinbiri gban k'a na biri dugu ma k'a bato, k'a pininka ko: «Ne matigice, ne ka kan ka mun le ke sa?» ¹⁵ Matigi Ala ta kerekejama kuntigi k'a jaabi ko: «Sanbara bo i sen na, sabu i lonin be yoro saninman le ra nin ye.» Yosuwe ka sanbara bo.

6

Izirayelimogow ka Zeriko dugu bee halaki

¹ O tun ka Zeriko dugu lalaga k'a datugu kosebe Izirayelimogow nasiran koson. Mogo te don, mogo te bo. ² Matigi Ala k'a fo Yosuwe ye ko: «A fe, ne bena Zeriko dugu di i ma, ani a masace ni a kerekacefariw bee. ³ Ele ni i ta kerekejama, aw bena tagama ka Zeriko dugu lamini, sipaga kelen lon o lon, fo tere wooro. ⁴ Sarakalasebaga wolonfla bena bla jennogonya kesu* na fe, burufiyeta* kelen kelen be ke o bee boro. Tere wolonflanan, aw bena dugu lamini sipaga wolonfla, sarakalasebagaw bena ke buru fiye ye aw na ka taga.

⁵ «Ni o nana burufiye kanba ke wagati min na, ni aw nana o burufiye kan men, o tuma Izirayeli kerekedenw bee ye kuleba ci. Ni o kera, Zeriko dugu laminikogo be ben. Ni o kera, Izirayeli kerekedenw bee ye bori ka taga ben dugumogow kan. Bee ye teren ka taga a ta fan na.»

⁶ Nuni dence Yosuwe ka sarakalasebagaw wele k'a fo o ye ko: «Aw ye Matigi Ala ta jennogonya kesu ta; sarakalasebaga wolonfla ye bla jennogonya kesu na fe ni burufiyeta kelen kelen ye o bee boro.» ⁷ A k'a fo Izirayelimogow ye ko: «Aw ye tagama ka dugu lamini; kerekeden dow ye bla Matigi Ala ta jennogonya kesu na fe ni o ta kerekeminanw ye.»

⁸ Ayiwa, Yosuwe ka min fo, o k'a ke ten. Buru wolonfla tun be sarakalasebaga wolonfla minw boro, o be a fiyera Matigi Ala na koro, olugu ka ke o ta buruw fiye ye ka taga Matigi Ala ta jennogonya kesu na fe. ⁹ Sarakalasebaga minw tun be buru fiyera, kerekeden nafemogow blara olugu na ni o ta kerekeminanw ye. Kerekeden kofemogow gbanna jennogonya kesu ko. Ka o to tagama ra, sarakalasebagaw tun be buruw fiyera. ¹⁰ Nka Yosuwe tun k'a fo Izirayelimogow ye k'a gbeleya ko mogo si kana kule ci, mogo si kana kuma; ko o ye je ka tagama, fo lon min ni ale yere nana a fo o ye ko o ye kule ci, o be soro ka kule ci. ¹¹ O ka dugu lamini sipaga kelen ni jennogonya kesu ye; o ko, o sekora o sigiyoro ra ka taga si yi.

¹² O dugusagbe sogomada joona fe, Yosuwe wurira; sarakalasebagaw ka jennogonya kesu ta tuun. ¹³ Buru wolonfla tun be Sarakalasebaga wolonfla minw boro, olugu blara Ala ta jennogonya kesu na fe, ka ke buru fiye ye ka taga. Nafemogow blara o bee na fe. Kofemogow ka gban Matigi Ala ta jennogonya kesu ko. Ka o to tagama ra, sarakalasebagaw ka ke buru fiye ye tuun. ¹⁴ O lon fana ra, o ka dugu lamini sipaga kelen; o ko, o sekora o sigiyorow ra. O k'a ke ten fo ka taga se tere wooro. ¹⁵ A tere wolonflanan, o wurira sogomada joona fe ka dugu lamini sipaga wolonfla, o cogo kelen na. O lon kelen le ra, o ka dugu lamini sipaga wolonfla. ¹⁶ A sipaga wolonflanan na, tuma min na sarakalasebagaw ka buru fiye ni baraka ye, Yosuwe k'a fo Izirayeli kerekedenw ye ko: «Aw ye kulekanbaw ci, sabu Matigi Ala ka dugu di aw ma. ¹⁷ Aw ka kan ka Zeriko dugu ni a konofenw bee haramuya, k'a bee halaki Matigi Ala ye. Nka aw kana foyi ke

† 5:9 5.9 Giligali koro ye ko: maroya bora an kunna.

‡ 5:12 5.12 Aw ye Bori kitabu 16.31 fe.

* 6:4 6.4 O

burufiyetaw tun ye sagajigbanw le ye.

Rahabu ra, ani mɔgɔ o mɔgɔ bɛ ni a ye a ta so kɔnɔ, sabu ale le tun ka an ta ciradenw dogo.

¹⁸ «Fɛn minw ka kan ka halaki Matigi Ala ye, aw ye aw yɛrɛ kɔrɔsi kɔsɛbɛ, aw kana o fɛnw si ta; ni aw ka o fɛnw dɔ ta, aw bɛna kojugu ni cɛnri lase Izirayelimɔgɔw ma. ¹⁹ Warigbɛw bɛɛ, ani saninw bɛɛ, ani siranɛgɛ minanw bɛɛ, ani nɛgɛmanfɛnw bɛɛ, o bɛɛ ka kan ka bla danna Matigi Ala ye, k'a bla Matigi Ala ta naforo ra.»

²⁰ Mɔgɔw nana bara ka kule ci; sarakalasebagaw ka buru fiyɛ. Izirayeli ta kɛrɛkɛdenw ka burufiyɛkan mɛn minke, o ka kulekanbaw ci. Zeriko dugu laminikogow bɛɛ benna. Izirayeli ta kɛrɛkɛdenw borira ka don dugu kɔnɔ, ka ben dugumɔgɔw kan. Bɛɛ terenna ka taga a ta fan na. O ka dugu bɛɛ mina. ²¹ Izirayelimɔgɔw ka Zeriko dugumɔgɔw bɛɛ faga ni kɛrɛkɛmuru ye, cɛ fara muso kan, denmisen fara mɔgɔkɔrɔba kan; hali misiw ni sagaw ni faliw, o ka o bɛɛ faga.

Yosuwe ka Rahabu ni a ta somɔgɔw bɔsi

²² Cɛ fla minw tun cira dogo ra ka taga jamana cogo flɛ, Yosuwe k'a fɔ olugu ye ko: «Aw ye taga Rahabu ta bon kɔnɔ, aw ye taga a labɔ ale ni a ta mɔgɔw bɛɛ, i n'a fɔ aw tun karira a ye cogo min na, ko aw tena foyi kɛ o ra.» ²³ O kanbɛlenw tagara Rahabu ta so kɔnɔ, ka taga ale ni a ta somɔgɔw bɛɛ labɔ kɛnɛ ma, a face ni a bamuso, ni a balemacɛw ni a balemamusow, ani a ta gɛbamɔgɔ tɔw bɛɛ; o ka o bɛɛ labɔ ka taga o bla yɔrɔ dɔ ra, ka o mabɔ Izirayelimɔgɔw ra. ²⁴ O kɔ, Izirayeli ta kɛrɛkɛdenw ka tasuma don Zeriko dugu ra, ka dugu ni a kɔnɔfɛnw bɛɛ jɛni. O ka warigbɛw, ani saninw, ani siranɛgɛ minanw, ani nɛgɛmanfɛnw le ta, ka o bla Matigi Ala ta batoso ta naforo ra. ²⁵ Yosuwe ka Rahabu ni a ta somɔgɔw bɛɛ to yi, ani mɔgɔ o mɔgɔ tun bɛ ni a ye, sabu cɛ fla minw tun cira ka taga Zeriko dugu flɛ dogo ra, Rahabu tun ka o cɛ fla dogo.

Rahabu tora Izirayelimɔgɔw cɛ ra. Hali bi a ta duruja bɛ Izirayelimɔgɔw ra.

²⁶ O wagati ra, Zeriko dugu cinin kɔ, Yosuwe ka nin kuma fɔ k'a gbɛleya Zeriko dugu ko ra; a ko:

«Ni mɔgɔ o mɔgɔ wurira
ko a bɛ Zeriko dugu kogo lɔ tuun,
Matigi Ala yɛrɛ ye o tigi danga.
A bɛ baara dabɔ lon min na,
a dɛncɛ fɔlɔ ye sa.
A bɛ dugu donda konw don lon min na,
a dɛncɛ laban fana ye sa.»

²⁷ Matigi Ala tun bɛ ni Yosuwe ye. Yosuwe togo bɔra ka se jamana yɔrɔ bɛɛ ra.

7

Ayikaw sera Izirayelimɔgɔw ra

¹ Ala tun ko Izirayelimɔgɔw ye fɛn minw haramuya Zeriko dugu ciwagati ra, Izirayelimɔgɔw ka janfa kɛ o ko ra. Zuda ta gɛbamɔgɔ dɔ togo tun ye ko Akan; a face togo tun ye ko Karimi, Karimi face togo tun ye ko Zabidi, Zabidi face togo tun ye ko Zeraki. Akan ka o fɛn dɔw ta; o koson Matigi Ala dimina Izirayelimɔgɔw kɔrɔ kɔsɛbɛ.

² Ayiwa, Yosuwe tora Zeriko ka mɔgɔ dɔw ci dogo ra ka taga Ayi dugu fan fɛ, Beti Aveni dugu kɛrɛ fɛ, Beteli terebɔyanfan na. Yosuwe k'a fɔ o ye ko o ye taga dogo ka jamana cogoya flɛ. O mɔgɔw tagara Ayi dugu cogoya flɛ dogo ra. ³ O kɔ, o kɔsɛgira ka na Yosuwe fɛ, ka na a fɔ a ye ko: «Kun tɛ a ra i ye mɔgɔ bɛɛ bla ka taga Ayi dugu kama; cɛ waga fla walama waga saba bɛ se k'a na. I kana mɔgɔ bɛɛ lataga ka o sɛgɛ gbansan, sabu Ayikaw man ca.»

⁴ O ka cɛ waga saba jɔgɔn bla ka taga, nka olugu bɛɛ borira Ayikaw na. ⁵ Ayikaw ka Izirayelimɔgɔw cɛ bisaba ni wɔɔrɔ jɔgɔn faga; o ka tɔw gbɛn, k'a damina dugu donda ra ka taga se fɔ Sebarim yɔrɔ kɔrɔ; o ka o bɛɛ gbɛn fɔ ka o janjan kuru jigijigi yɔrɔ ra. A kɛra ten minke, Izirayelimɔgɔw bɛɛ jusu kasira, fɔ ka o fari faga. ⁶ Yosuwe k'a ta faniw faran, k'a kinbiri gban, k'a na biri dugu ma Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kesu* na fɛ, fɔ ka taga wulada se, ale ni Izirayeli cɛkɔrɔbaw. O ka buguri cɛ k'a kɛ o kun na jusukasi fɛ. ⁷ O kɔ, Yosuwe ko: «E, Masa Ala, mun na i k'a to an ka Zuriden ba tige ka na an di Amɔrikaw ma o ye an halaki? Hali ni an tun tora Zuriden ba kɔ fɛ, o tun ka fisa ni nin ye! ⁸ Sisan Matigi Ala, ne bɛna mun le fɔ sa? Izirayelimɔgɔw borira o juguw na! ⁹ Kanaanakaw ni jamana tɔw ta mɔgɔw bɛna o kibaro mɛn; o bɛna na an lamini ka ben an kan ka an bɛɛ faga ka an ta siya tunu ka bɔ dugukolo kan. I bɛna mun le kɛ sisan, janko i tɔgɔba kana cɛn?»

¹⁰ Matigi Ala ka Yosuwe jaabi ko: «Ele ye wuri! Mun koson i ka i na biri dugu ma?

¹¹ Izirayelimɔgɔw ka jurumun le kɛ; ne tun ka jɛnɔgɔnya min don ni o ye, o ka o

jenjɔŋonya cɛn. Ne k'a fɔ o ye k'a gbɛɛya ko o ye fɛn minw haramuya, o kana o ta, o ka o dɔ ta. O ka o fɛnw sonya ka o dogo; o ka o dogo o ta minanw cɛ ra. ¹² O le kosɔn Izirayeli ta kerekedenw tɛna se ka lo o juguw ja tuun. O bɛna to ka bori o juguw ja le, sabu ne ta dimi bɛ o kan. Ne tɛna kɛ ni aw ye tuun, fɔ aw ka fɛn minw dogo, ni aw ka o bɔ aw cɛ ra ka o bɛɛ halaki.»

¹³ Ala k'a fɔ Yosuwe ye tuun ko: «Wuri ka Izirayelimɔgɔw saninya. A fɔ o ye ko: «Aw ye aw yɛɛ saninya sani sini cɛ, sabu Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: Izirayelimɔgɔw, fɛn haramunin bɛ aw cɛ ra; o kosɔn aw tɛna se ka lo aw juguw ja tuun, fɔ fɛn haramunin min bɛ aw fɛ ni aw ka o labɔ aw cɛ ra. ¹⁴ Sini sɔgoma, Izirayeli ta jamakuruw bɛɛ bɛna lo ne Matigi Ala ja kɔrɔ kelen kelen. Ni ne nana jamakuru min yira, o jamakuru ta gbaw bɛɛ bɛna lo ne ja kɔrɔ kelen kelen. Ni ne nana gba min yira, o gba ta somɔgɔw bɛɛ bɛna lo ne ja kɔrɔ kelen kelen. Ni ne nana so min yira, o so ta cɛw bɛɛ bɛna lo ne ja kɔrɔ kelen kelen. ¹⁵ Ni ne nana mɔgɔ min yira, ko ale le ka fɛn haramuninw ta, o tigi ka kan ka jeni, a ni a borofɛnw bɛɛ; sabu a ka Matigi Ala ta jɛnjɔŋonya cɛn. A ka maroyakoba le kɛ Izirayelimɔgɔw cɛ ra.» »

Akan fagacogo

¹⁶ O dugusagbɛ sɔgɔmada jooa fɛ, Yosuwe wurira; a ka Izirayeli ta jamakuruw bɛɛ lana kelen kelen Matigi Ala ja kɔrɔ. Matigi Ala ka Zuda ta jamakuru yira. ¹⁷ A ka Zuda ta gbaw bɛɛ lana kelen kelen; Matigi Ala ka Zera ta so yira. A ka Zera ta somɔgɔw bɛɛ lana kelen kelen, Matigi Ala ka Zabidi ta mɔgɔw yira. ¹⁸ Yosuwe ka Zabidi ta mɔgɔw ta cɛw bɛɛ lana kelen kelen, Matigi Ala ka Akan le yira. Akan facɛ tun ye Karimi ye, Karimi facɛ tun ye Zabidi ye, Zabidi facɛ tun ye Zeraki ye; o tun bɛ Zuda ta gba le ra.

¹⁹ Yosuwe k'a fɔ Akan ye ko: «Ne dɛncɛ, Matigi Ala, Izirayeli ta Ala bonya, k'a tando. I ka min kɛ, o fɔ ne ye. I kana foyi dogo ne ma.» ²⁰ Akan ka Yosuwe jaabi ko: «Can lo, ne le ka Matigi Ala, Izirayeli ta Ala hake ta. Ne ka ko min kɛ, o fɛ nin ye: ²¹ Ne ka Sinehari jamana ta deregeba janaman dɔ ye Zeriko dugu ta fɛnw na, ani warigbɛ kilo fla, ani saninkuru garamu kɛmɛ looru. Ne nabora o fɛnw fɛ, fɔ ne ka o ta. O dogonin bɛ dugukolo jukɔrɔ ne ta fanibon kɔnɔ, warigbɛ bɛ fɛn tɔw jukɔrɔ yi.» ²² Yosuwe ka mɔgɔ dɔw ci ka taga Akan ta fanibon kɔnɔ. Olugu borira ka taga; o tagara o fɛnw dogonin ye Akan ta fanibon kɔnɔ dugukolo jukɔrɔ, warigbɛ bɛ o jukɔrɔ. ²³ O ka o ta ka na ni o ye Yosuwe ni Izirayelimɔgɔw fɛ. O ka o fɛnw bla Matigi Ala ja kɔrɔ. ²⁴ Yosuwe ni Izirayelimɔgɔw bɛɛ ka Zeraki dɛncɛ Akan mina; a tun ka fɛn minw dogo, warigbɛ ni deregeba ni saninkuru, o ka o bɛɛ lajɛn jɔgɔn kan. O k'a dɛncɛw ni a denmusow bɛɛ mina fana; hali a ta misiw, ni a ta falɔw ni a ta sagaw, ni a ta baw, o ka o bɛɛ mina. O k'a ta fanibon ni a borofɛn tɔw bɛɛ ta ka taga ni a ye Akɔri dingakonɔyɔrɔ ra. ²⁵ Yosuwe k'a fɔ Akan ye ko: «Mun le kosɔn i ka tɔɔrɔ lase an ma? Ayiwa, Matigi Ala bɛna tɔɔrɔ ben ele yɛɛ kan bi.»

Izirayelimɔgɔw bɛɛ ka Akan bon ni kabakuruw ye k'a faga. O k'a ta somɔgɔw bɛɛ bon ka o faga fana, ka o bɛɛ jeni. ²⁶ O kɔ, Izirayelimɔgɔw ka kabakuru caman cɛ ka o ton Akan kan. O kabakurutɔn bɛ yi hali bi. O le kosɔn o ka o yɔrɔ tɔgɔ la ko Akɔri dingakonɔyɔrɔ*. O tɔgɔ le b'a ra hali bi.

O ko, Matigi Ala ta dimi malara.

8

Izirayelimɔgɔw ka se sɔrɔ Ayi dugu kan

¹ Matigi Ala k'a fɔ Yosuwe ye ko: «I kana siran, i kana i fari faga. Kerekedenw bɛɛ cɛ ka wuri ka taga Ayi dugumɔgɔw kama. A fɛ, ne bɛna Ayi masace, ani a ta mɔgɔw, ani a ta dugu ni a ta mara bɛɛ di i ma. ² I bɛna Ayi dugu ni a masace kɛ i n'a fɔ i ka Zeriko ni a masace kɛ cogo min na. Nka ele ni i ta kerekedenw le bɛna dugumɔgɔw borofɛnw ni o ta bɛganw cɛ ka o kɛ aw yɛɛ ta ye. I ye kerekeden dɔw dogo dugu kɔ fɛ. Olugu bɛna bara ka ben Ayikaw kan ka o kɛɛ.»

³ Yosuwe wurira ni kerekedenw bɛɛ ye, ka taga Ayi dugu kama. A ka kerekɛɛfari waga bisaba janawoloma, ka olugu bla ka taga su fɛ. ⁴ A k'a fɔ o ye ko: «Aw ye ne lamɛn kɔsɛbɛ. Aw ye taga dogo dugu kɔ fɛ, nka aw kana aw yɔrɔ janya dugu ra kɔsɛbɛ; aw ye aw yɛɛ labɛn ka na ben dugumɔgɔw kan. ⁵ Nka ne ni kerekeden tɔ minw bɛɛ bɛ ni ne ye, anw bɛna gbara Ayi dugu ra. Wagati min na Ayi dugumɔgɔw bɛna bɔ ko o bɛ anw kɛɛ, anw bɛna a lawuri a kama ka bori o ja, k'a kɛ i n'a fɔ sipaga folo ta. ⁶ O fana bɛna bori an kɔ, ka an gbɛn; an bɛna o nɛgɛ ka bɔ ni o ye dugu kɔnɔ ka taga ni o ye fɔ yɔrɔjan. O bɛna a fɔ ko an bɛ borira o ja i n'a fɔ folo ta kɛra cogo min na. ⁷ O tuma ra,

* 7:26 7.26 Akɔri kɔrɔ ye ko: tɔɔrɔ.

aw bena bara ka bo aw ta dogoyoro ra, ka taga ben dugu kan, sabu Matigi Ala, aw ta Ala, bena dugu di aw ma. ⁸ Ni aw benna dugu kan wagati min na, aw ye tsuma don dugu ra. Aw ye a ke i n'a fo Matigi Ala k'a fo cogo min na. Kuma min be ne fe k'a fo aw ye, o le ye nin ye.»

⁹ Yosuwe ka o bla ka taga, olugu tagara dogo, Beteli ni Ayi furance ra, Ayi dugu terebenyanfan na. Yosuwe sira ni kerekeden tow ye.

¹⁰ O dugusagbe sogomada joona, Yosuwe wurira k'a ta kerekeden tow fle, k'a lon ni o labenna ka ja. O ko, ale ni Izirayeli cekorobaw blara o kerekedenw ja fe ka taga Ayi dugu kama. ¹¹ O kerekedenw bee tagara ni Yosuwe ye fo ka taga se Ayi dugu koro. O tora dugu sahiliyanfan na, ka lo ka o ja sin dugu ma; dingakonoyoro do tun be o ni Ayi dugu ce. ¹² Yosuwe ka moggo waga looru nogon panawoloma ka olugu dogo Beteli ni Ayi furance ra, dugu terebenyanfan na. ¹³ Kerekeden minw bee tun be ni Yosuwe yere ye, olugu tora dugu sahiliyanfan na; tow tagara dogo dugu terebenyanfan na. O lon su fe, Yosuwe gbarara ka na se dingakonoyoro ra. ¹⁴ Ayi ta masace ka Izirayelimogow ye minke, ale ni Ayi ni Ayi kerekedenw teliyara ka wuri sogomada joona fe, ka bo ka taga Izirayelimogow kama, ko o be o kere. Masace ni a ta mogow bee tagara Izirayelimogow ko o yoro kelen na, Zuriden kenegbe fan na. A tun m'a lon ko Izirayelimogow dow dogonin be dugu ko fe. ¹⁵ Yosuwe ni Izirayeli ta kerekedenw bee k'a ke i n'a fo Ayikaw sera o ra le. O ka ke bori ye o ja ka taga kongokolon sira fe. ¹⁶ Ayiwa, Ayi masace tun k'a fo ko a ta kerekedenw bee le ye bo ka gban Izirayelimogow ko. O gbanna Yosuwe ni Izirayelimogow ko. Izirayelimogow ka o nege ka taga ni o ye fo yorojan ka bo o ta dugu koro. ¹⁷ Ce si ma to Ayi dugu ni Beteli dugu kono, ni min ma ka gban Izirayeli ta kerekedenw ko. O bee bora ka gban Izirayelimogow ko, ka dugu lakolon to.

¹⁸ Matigi Ala nana a fo Yosuwe ye ko: «I ta taman min be i boro, o sin Ayi dugu ma, sabu ne bena se di i ma, ka dugu di i ma.» Yosuwe ta taman min tun be a boro, a ka o sin Ayi dugu ma. ¹⁹ Yosuwe k'a boro korota ka taman sin Ayi dugu ma minke, Izirayeli ta kerekeden minw tun dogora Ayi dugu kere fe, olugu barara ka wuri o yoronin bee ka bo o dogoyoro ra, ka bori ka don Ayi dugu kono, ka dugu mina, ka teliya ka tsuma don dugu ra.

²⁰ Ayikaw nana o kofle; o barara ka dugu jenito sisi wurito ye san fe. Ayikaw ma tagayoro lon o yere ra tuun; sabu Yosuwe ni a ta kerekeden minw tun be borira ka taga kongokolon fan fe, olugu sekora ka ke na ye Ayikaw kama; ²¹ sabu o k'a ye ko o ta kerekeden minw tun dogora dugu ko fe, ko olugu ka dugu mina; o ka sisi fana wurito ye san fe minke, o sekora ka ke na ye Ayikaw kama, ka na o kere. ²² Izirayeli ta kerekeden minw tun ka tsuma don dugu ra, olugu fana bora dugu kono ka na Ayikaw kama. Izirayelimogow ka Ayikaw lamini fan bee ra; o ka o bee faga. O ma moggo si to yi, moggo si fana ma se ka bori. ²³ O ka Ayi masace kelen le to, o m'a faga. O k'a mina ka na ni a ye Yosuwe fe.

²⁴ Izirayelimogow ka Ayi kerekedenw bee faga kongokonoyoro ra, ani kongokolon kono, o tun ka o ghen ka taga o yoro minw bee ra. Izirayelimogow ka o bee faga ka ban minke, o bee sekora Ayi dugu kono ka taga Ayi dugumoggo tow bee faga.

²⁵ Moggo waga tan ni fla le fagara o lon na, cew ni musow faranin nogon kan. Ayikaw bee le tun be o ye. ²⁶ Yosuwe belen tun m'a boro jigi; a tun k'a boro wurinin to ni taman ye fo ka taga Ayikaw bee faga ka ban. ²⁷ Izirayelimogow ka dugu beganw le ta, ani fen to minw sorora dugu kono, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye, a tun ka min fo Yosuwe ye. ²⁸ Yosuwe ka Ayi dugu jeni, k'a ke tomo ye, min te se ka lo tuun; a k'a ke i ko kongokolon; a be o cogo le ra hali bi. ²⁹ O ka Ayi dugu masace faga k'a su dulon yiri ra. A tora yi fo ka taga wulada se. Terebenda wagati ra, Yosuwe ko o ye a su lajigi ka bo yiri ra. O k'a su jigi ka taga a firi dugu donda ra, ka kabakuru caman ce ka o ton a kan. O kabakuruton be yi hali bi.

Yosuwe ka sariya kitabu karan

³⁰ O ko, Yosuwe ka sarakabonan do lo Matigi Ala ye, Izirayeli ta Ala, Ebali kuru kan. ³¹ Yosuwe ka o sarakabonan lo k'a ke i n'a fo Matigi Ala ta baarden Musa tun k'a fo Izirayelimogow ye cogo min na, ani i n'a fo o kumaw sebera Musa ta sariya kitabu kono cogo min na. O k'a lo ni kabakuru gbananw le ye, nege ma ke ka minw lese. O ka saraka jenitaw faga, ka ninsondiya sarakaw bo Matigi Ala ye o sarakabonan kan. ³² Musa tun ka sariya minw fo, Yosuwe ka o sebe kabakuru walaka dow kan o yoro ra, Izirayelimogow bee ja na. ³³ Ayiwa, Izirayelimogow bee, ani cekorobaw bee, ani jama namogow, ani kuntigiw, olugu bee tun lora Matigi Ala ta jenogonya kesu fan fla ra, ka o nasin sarakalasebagaw ma, Levi ta mogow, minw tun ka jenogonya kesu ta. Lonan fara Izirayelimogow kan, bee tun be yi. Jama taran kelen tun lora Ebali kuru fan na, taran

kelen tun lora Garizimu kuru fan na. Matigi Ala ta baaraden Musa tun k'a fo folofolo ko o y'a ke ten le, ka dugawu ke Izirayelimogow ye. ³⁴ Ayiwa, Yosuwe ka sariya ta kumaw bee karan ni kanba ye, dugawu kumaw, ani danga kumaw, i n'a fo a sebera sariya kitabu konɔ cogo min na. ³⁵ Musa ka cifonin min o min sebe, o kuma kelen ma to, ni Yosuwe ma min karan Izirayeli jama bee ja na; musow ni denmisenw ni lonan minw tun siginin be o ce ra, a karanna o bee ja na.

9

Gabahonkaw ta ceguya

¹ Yosuwe ta kerew kibaroya sera Zuriden ba terebenyanfan jamanaw masacew bee ma; o jamana minw be kuruyorow ra, ani minw be jamana dugumayanfan na, ani minw be Kogojiba da ra, fo ka taga a bla Liban jamana ra. O masacew le ye Hetikaw ni Amorikaw ni Kanaanakaw ni Perezikaw ni Hevikaw, ani Yebusikaw ta masacew ye. ² Olugu ka jagon lajen ka o kan ke kelen ye ko o be Yosuwe ni Izirayelimogow kere.

³ Yosuwe ka min ke Zeriko dugu ni Ayi dugu ra, o kibaroya fana sera Gabahonkaw ma. Olugu fana ye Hevika dow ye. ⁴ Nka olugu ka o ta ke ceguya ra. O ka o ta dugutagaminanw laben, ka domuni bla o yere kun, ka borokoro dow la o ta faliw ko ra, ka duvenforogo korɔ faranfarannin dow ta ka o karankaran, ⁵ ka derege faranfarannin dow don, ka sanbara korɔ dow karankaran ka o don; ka buru korɔ janin dow bla o ta minanw na, o buruw tun jara fo o be mugumugu.

⁶ O tagara Yosuwe fe Giligali, ka taga a fo Yosuwe ni Izirayelimogow bee ye ko: «An bora jamanajan do le ra, an nana aw fe ka na jennogonya don ni aw ye.» ⁷ Izirayelimogow ka o jaabi ko: «I b'a sorɔ ko aw ye yan jamana mogow dow le ye; o tuma an bena jennogonya don ni aw ye cogo di?» ⁸ Gabahonkaw k'a fo Yosuwe ye ko: «An ye i ta jonw le ye.» Yosuwe ka o pininka ko: «Aw ye siya juman le ye, ani aw bora jamana juman le ra?» ⁹ O ka Yosuwe jaabi ko: «I ta jonw bora jamanajan do le ra ka na aw fe, sabu an ka Matigi Ala, aw ta Ala togo men; an k'a ko men. A ka kabako minw ke aw ye Misiran jamana ra, an ka o men fana. ¹⁰ A ka min ke Amorikaw ta masacew flara Zuriden ba ja do kan, an ka o men fana. O tun ye Hesibon masacew ye, min togo ye ko Sihon, ani Basan masacew min togo ye ko Ogi; ale tun siginin be Asitaroti. ¹¹ An ta cekorobaw, ani an ta jamana mogow bee k'a fo an ye ko an ye domuni bla an yere kun, ka na aw fe, ka na a fo aw ye ko anw ye aw ta jonw le ye, ko aw ye jennogonya don ni an ye. ¹² Aw ye an ta buruw fle! Lon min an bora an ta so ka na aw fe, an tun k'a gbanninman le bla an kun. Nka sisan aw y'a fle, a jara fo a be mugumugu. ¹³ Aw ye an ta duvenforogow fana fle! An ka o kura le fa duven na an boto an ta so. Sisan o faranfaranna. An ta deregew ni an ta sanbaraw bee cenna fana, sira janyakojugu fe.»

¹⁴ Ayiwa, Izirayelimogow ka Gabahonkaw ta domuni do mina, hali o ma Matigi Ala pininka o ko ra. ¹⁵ Yosuwe ka hera ke ni o mogow ye, ka jennogonya don ni o ye; a k'a fo ko Izirayelimogow man kan ka o faga. Izirayeli ta jamogow fana karira Gabahonkaw ye ko o tena foyi ke o ra.

¹⁶ Ayiwa, Izirayelimogow ka jennogonya don ni Gabahonkaw ye lon min na, o tere sabanan, o k'a men ko Gabahonkaw ye o siginogon dow le ye, ko o bee be jamana kelen le ra.

¹⁷ Izirayelimogow ka sira ta ka taga. O ka tere saba tagama ke minke, o sera Gabahonkaw ta duguw ma. O duguw tun ye Gabahon, ani Kefira, ani Beroti, ani Kiriyaati Yeharimu. ¹⁸ O bee n'a ta, Izirayelimogow ma o faga, sabu jama jamogow tun karira o ye Matigi Ala, Izirayeli ta Ala togo ra, ko o tena foyi ke o ra. Nka, Izirayelimogow dimina, ka ke o ta jamogow jaraki ye. ¹⁹ O ta jamogow k'a fo jama bee ye ko: «An te se ka nin mogow faga tuun, sabu an karira o ye Matigi Ala, Izirayeli ta Ala togo ra ko an tena foyi ke o ra. ²⁰ An bena min ke o fle nin ye: An bena o to yi, an te foyi ke o ra; ni o te, an bena Ala ta dimi lase an yere ma, sabu an karira o ye ka ban. ²¹ O ra, an tena o faga, nka o bena to ka logo tige, ani ka ji bi Izirayeli jama bee ye.» Jama jamogow ka o le fo.

²² Yosuwe ka Gabahonkaw wele k'a fo o ye ko: «Mun koson aw ka faninya tige ko aw bora yorojan, k'a sorɔ aw be ni an ye yoro kelen na yan? ²³ Ayiwa, sisan koni, aw dangara. Aw si tena bo jonya ra fiyewu; aw bena to ka logo tige, ani ka ji bi ka ne ta Ala ta batoso ta baaraw ke.»

²⁴ Gabahonkaw ka Yosuwe jaabi ko: «I ta jonw tun k'a men ko Matigi Ala, aw ta Ala k'a fo a ta baaraden Musa ye ko a ye nin jamana bee di aw ma; ko aw nato, a bena nin jamana mogow bee faga ka bo aw ja. Aw nako k'a to anw siranna aw ja kosebe, ko aw bena na an faga. O koson an ka nin ko ke. ²⁵ Sisan, anw kera i ta le ye; min ka diya i ye, ani min ka ben i ma, i ye o ke an na.»

²⁶ Min tun fɔra Gabahɔnkaw ta ko ra, Yosuwe k'a ke ten. A ma o to Izirayelimogow boro; o ra o ma o faga. ²⁷ K'a ta o lon na, a ka o bla logotige ni jibi ra Izirayelimogow ye, ani ka Matigi Ala ta sarakajenifen ta baaraw ke. Ala ka yɔro min ke a batoyoro ye, o tun be o baaraw ke o yoro le ra. Hali bi Gabahɔnkaw be o baara le ra.

10

Yosuwe ka Amɔrikaw ta masacew kere

¹ Zeruzalemu masace Adoni Sedeki k'a men ko Yosuwe ka Ayi dugu mina, k'a dugumogow haramuya ka o bee faga, ko a ka Ayi dugu masace faga, i n'a fo a ka Zeriko dugumogow ni a masace faga cogo min na. A k'a men fana ko Gabahɔnkaw tagara jɛnɔgonya don ka hera jini Izirayelimogow fe ka sigi o ce ra. ² O kibaroya ka siranyaba bla a ra; sabu Gabahɔn tun ye duguba le ye, i n'a fo masadugu tow. A tun ka bon ka teme hali Ayi dugu kan. A dugu ce w bee tun ye cefariw le ye fana. ³ O le koson Zeruzalemu masace Adoni Sedeki ka cira bla ka taga Heburon masace Hohamu fe, ka do ci ka taga Yarimuti masace Piramu fe, ka do ci ka taga Lakisi masace Yafiya fe, ka do ci ka taga Egilon masace Debiri fe, k'a fo o ye ko: ⁴ «Aw ye na ne deme ka Gabahɔnkaw kere, sabu o ka jɛnɔgonya don, ka hera jini ni Yosuwe ni Izirayelimogow ye.»

⁵ Ayiwa, a kera ten, Zeruzalemu masace, ani Heburon masace, ani Yarimuti masace, ani Lakisi masace, ani Egilon masace, olugu minw ye Amɔrikaw ta masace looru ye, olugu ka jɔgon lajen ka taga Gabahɔnkaw kama ni o ta kerekejama bee ye. O tagara o ta fanibonw lo Gabahɔn dugu koro ko o b'a kere. ⁶ Gabahɔnkaw ka cira bla ka taga Yosuwe fe a ta sigiyoro ra Giligali. O k'a fo Yosuwe ye ko: «Sabari, i kana i ta jonw to o kelen na; i teliya ka na an fe, ka na an kisi. Na an deme, sabu Amɔrikaw ta masace minw signin be kuruyoro ra, olugu bee ka jɔgon lajen ka na an kama.»

⁷ Yosuwe ka o men minke, a bora Giligali, a ni a ta kerekedenw bee, ani cefariw bee. ⁸ Matigi Ala k'a fo Yosuwe ye ko: «I kana siran o ja fiyewu, ne bena a to i ye se soro o kan; o si tena se ka lo i ja.»

⁹ Yosuwe ni a ta kerekedenw bora Giligali; o ka su bee ke tagama ra, ka na bara Amɔrikaw ra. ¹⁰ Matigi Ala ka Amɔrikaw ta kerekedenw ja wuri, ka o bee pagami jɔgon na Izirayelimogow ja. Izirayelimogow ka o kere ka mogɔ caman faga o ra Gabahɔn dugu kere fe. Izirayelimogow ka o gben ka taga Beti Horon dugu yelensira fe, ka o gben tuun ka taga fo Azeka, ani Makeda dugu fan fe, ka o faga. ¹¹ Ka Amɔrikaw borito to Izirayeli ta kerekedenw ja ka taga Beti Horon jigijigi fe, Matigi Ala ka sanberɛ belebele dow bo san fe ka o benben Amɔrikaw kan. O sanberɛw benna o kan fo ka taga se Azeka, ka o caman faga; sanberɛ ka mogɔ minw faga, o cayara ka teme Izirayelimogow yere ta mogɔ faganinw kan.

¹² Lon min Matigi Ala ka Amɔrikaw don Izirayeli ta kerekedenw boro, Yosuwe kumana Matigi Ala fe o lon na, Izirayeli ta kerekedenw bee ja na. A ko: «Tere, i lo Gabahɔn dugu kunna!

Karo, ele lonin ye to Ayalon kenegbe kunna!»

¹³ Tere lora,

karo lonin tora a no ra,

fo Izirayelimogow ka o yere monebo o juguw ra.

O kow le sebera Mogɔ terennin ta Kitabu kono.

Tere lonin tora sankolo cɛmance ra, ka tere kelen wagati ke ka soro ka ben. ¹⁴ O ko jɔgon ma deri ka ke ka ye fiyewu, a fana jɔgon ma ke tuun, ko adamaden ka min fo, Matigi Ala sonna ka o ke. O kera, sabu Matigi Ala yere le tun be kere kera Izirayelimogow ye.

Yosuwe ka masace looru faga

¹⁵ Ayiwa, o ko, Yosuwe ni Izirayeli ta kerekedenw bee kɔsegira o ta sigiyoro ra Giligali. ¹⁶ Nka Amɔrikaw ta masace looru tun borira ka taga dogo Makeda dugu kuruwo do kono. ¹⁷ O nana a fo Yosuwe ye ko: «Amɔrikaw ta masace looru dogonin be Makeda kuruwo do kono.» ¹⁸ Yosuwe k'a fo a ta mogow ye ko: «Aw ye taga kabakuru belebeleba dow ke ka kuruwo datugu, ka mogɔ dow bla o ye o korosi. ¹⁹ Nka aw kana lo ka mɛen yi, aw ye gban aw juguw ko ka sira tige o ja, janko o kana se ka don o ta dugu koorininw na; sabu Matigi Ala, aw ta Ala bena a to aw ye se soro o kan ka o don aw boro.»

²⁰ Yosuwe ni Izirayeli ta kerekedenw ka cɛnriba la Amɔrikaw kan, ka se soro o bee kan. Mogɔ dama dama minw bosira, olugu borira ka taga dogo o ta dugu barakamanw kono. ²¹ Ayiwa, o ko, Izirayeli ta kerekedenw bee kɔsegira hera ra Yosuwe fe o sigiyoro ra Makeda. K'a ta o lon, o jamana ra, mogɔ si ma kere ke ni Izirayelimogow ye tuun.

²² O kɔ, Yosuwe ko: «Sisan aw ye taga kuruwo dayele ka Amorikaw ta masace looru labɔ ka na ni o ye ne fe.» ²³ Yosuwe ka min fɔ, o ka o ke. O ka masace looru labɔ kuruwo kɔnɔ, ka na ni o ye Yosuwe fe: Zeruzalemu masace ni Heburɔn masace ni Yarimuti masace ni Lakisi masace ni Egilon masace. ²⁴ O sera ni o masacew ye Yosuwe fe minke, a ka Izirayeli cew bee wele ka na. Kerekuntigi minw tun tagara ni Yosuwe ye kere ra, a k'a fɔ olugu ye ko: «Aw ye gbara ka na aw senw la nin masacew kan na.» O nana o senw la masacew kan na. ²⁵ Yosuwe k'a fɔ o ye ko: «Aw kana siran, aw ja kana tige! Aw ye jija, ka aw ja gbeleya! Sabu aw bɛna kere ke ni aw juguw min o min ye, Matigi Ala bɛna a to aw ye se sɔrɔ olugu bee kan nin cogo le ra.»

²⁶ Yosuwe ka o masacew faga, ka o su dulon yiri looru ra. O dulonnin tora yiri ra fɔ ka taga wulada se. ²⁷ O kɔ, terebenda fe, Yosuwe k'a fɔ ko o ye o suw lajigi ka bɔ yiri ra. O tun dogora kuruwo min kɔnɔ, o ka o lajigi ka taga o suw firi o kuruwo kɔnɔ. O ka kabakuru belebeleba dɔw ke ka a donda datugu. Hali bi o kabakurubaw be yi.

Jamana woroduguyanfan ta duguw

²⁸ O lon kelen bee ra, Yosuwe ni a ta kerekedenw ka Makeda dugu kere ka se sɔrɔ a kan, k'a mɔgɔw faga. O ka Makeda masace ni a dugumɔgɔw bee faga. O ma mɔgɔ si to a ye bɔsi. Yosuwe ka min ke Zeriko masace ra, a ka o ɲɔgɔn le ke Makeda masace ra.

²⁹ Yosuwe ni Izirayeli ta kerekedenw bɔra Makeda ɲɔgɔn fe ka taga Libina dugu kere.

³⁰ Matigi Ala ka Libina dugu ni a masace fana di Izirayeli ta kerekedenw ma. O ka Libina dugumɔgɔw bee faga; o ma mɔgɔ si to a ye bɔsi. Yosuwe ka min ke Zeriko masace ra, a ka o ɲɔgɔn le ke Libina masace ra.

³¹ Yosuwe ni Izirayeli ta kerekedenw bee bɔra Libina ɲɔgɔn fe ka taga Lakisi. O sera yi minke, o ka o ta fanibonw lo dugu ɲa fe, ka Lakisi dugu kere. ³² Kere tere flanan na, Matigi Ala ka Lakisi dugumɔgɔw di Izirayeli ta kerekedenw ma, o ka o faga ni kerekemuru ye. O ka Lakisi dugumɔgɔw bee faga, k'a ke i n'a fɔ o tun ka Libina dugu ke cogo min na. ³³ Gezeri dugu masace Horamu tagara ko a be taga Lakisi dugumɔgɔw demɛ. Nka Yosuwe ni a ta kerekɛjama ka ale fana ni a ta mɔgɔw bee faga, a ma mɔgɔ si to a ye bɔsi.

³⁴ Yosuwe ni Izirayeli ta kerekedenw bee bɔra Lakisi ɲɔgɔn fe ka taga Egilon; o sera yi minke, o ka o ta fanibonw lo dugu ɲa fe, ka Egilon dugu kere. ³⁵ O lon kelen bee ra, Yosuwe ka se sɔrɔ Egilon dugu kan, a k'a dugumɔgɔw bee faga. Yosuwe ka o bee faga o lon yere ra, ka o ke i n'a fɔ a tun ka Lakisi dugu ke cogo min na.

³⁶ Yosuwe ni Izirayeli ta kerekedenw bee bɔra Egilon ɲɔgɔn fe ka taga Heburɔn dugu kere. ³⁷ Yosuwe ni a ta kerekedenw ka se sɔrɔ Heburɔn dugu kan; o k'a masace ni a ta dugumɔgɔw bee faga, ani Heburɔn ta dugumisenw ni o dugumɔgɔw bee. O ma mɔgɔ si to a ye bɔsi. O ka o ke i n'a fɔ o tun ka Egilon dugu ke cogo min na. Yosuwe ka Heburɔn dugu ni a dugumɔgɔw bee halaki pewu.

³⁸ O kɔ, Yosuwe ni Izirayeli ta kerekedenw bee kɔsegira ka taga Debiri dugu kere. ³⁹ Yosuwe ka Debiri dugu ni a masace ni a dugumisenw bee mina, ka o faga ni kerekemuru ye. A k'a dugumɔgɔw bee halaki pewu; a ma mɔgɔ si to a ye bɔsi. Yosuwe ka min ke Heburɔn ni Libina ni o masacew ra, a ka o ɲɔgɔn le ke Debiri ni a masace ra.

⁴⁰ Yosuwe ka se sɔrɔ o jamana bee kan: kuruyɔrɔw, ani woroduguyanfan kongokolon, ani jamana dugumayanfan, ani kongori yɔrɔw. A ka se sɔrɔ o yɔrɔ ni o masacew bee kan. A ka o bee faga, a ma mɔgɔ si to a ye bɔsi. Fen o fen be nenekiri, Yosuwe ka o bee halaki pewu, i n'a fɔ Matigi Ala, Izirayeli ta Ala tun k'a fɔ cogo min na. ⁴¹ Yosuwe ka o siyaw kere, ka o faga, k'a ta Kadesi Barineya ka taga a bla Gaza, ani yɔrɔ to min be damina Goseni ka taga a bla fɔ Gabahɔn. ⁴² Yosuwe sera ka o jamana ni o masacew bee mina o wagati kelen na, sabu Matigi Ala, Izirayeli ta Ala le tun be kere kera Izirayelimɔgɔw ye. ⁴³ O kɔ, Yosuwe ni Izirayeli ta kerekedenw bee kɔsegira o sigiyɔrɔ ra Giligali.

11

Yosuwe ka masace caman kere

¹ Hazɔri dugu masace min ye Yaben ye, ale ka o kow men minke, a ka ciraden dɔw ci ka taga Madɔn dugu ta masace Yobabu fe, ka dɔw ci ka taga Simirɔn dugu masace fe, ka dɔw ci ka taga Akisafu dugu masace fe. ² A ka ciraden dɔw ci ka taga sahilijanfan masacew fe kuruyɔrɔw ra, ka dɔw ci ka taga Kinereti jiba woroduguyanfan masacew fe Zuriden kenegbeyɔrɔw ra, ka dɔw ci ka taga jamana dugumayanfan na, ka dɔw ci ka taga Dɔri mara ta kuruyɔrɔw ra terebenyanfan na. ³ A ka ciraden dɔw ci ka taga Kanaanakaw fe, minw signin be terebɔyanfan na, ani minw signin be terebenyanfan na; a ka dɔw ci ka taga Amorikaw fe, ani Hetikaw, ani Perezikaw, ani Yebusika minw signin be kuruyɔrɔw ra, ani Hevika minw signin be Herimɔn kuruw jukɔrɔ, Misipa

jamana ra. ⁴ O masacew ni o ta kerekedenw bɛɛ bɔra kɛrɛ kama; o tun kera jama caman le ye, ka caya i n'a fɔ kɔgɔjida kɛnken. So caman ani sowotoro caman tun bɛ o fɛ. ⁵ O masacew bɛɛ benna kelen ma, ka na ɲogon lajen Merɔmu jida kɔrɔ, ko o bɛ Izirayelimɔgow kɛrɛ.

⁶ Matigi Ala k'a fɔ Yosuwe ye ko: «I kana siran o ɲa fiyewu; sabu sini ɲogontumasi, ne bɛna o bɛɛ di aw ma, aw bɛna se sɔrɔ o kan, ka o bɛɛ faga. Aw bɛna o ta sow senfasaw tige, ka tasuma don o ta sowotorow ra.»

⁷ Ayiwa, Yosuwe ni a ta kerekedenw tagara bara o ra Merɔmu ji da ra ka ben o cɛ ra, ka o kɛrɛ. ⁸ Matigi Ala ka o don Izirayelimɔgow boro. Izirayeli ta kerekedenw sera o ra, ka o gben ka taga se fɔ Sidon duguba ma; o ka o gben tuun ka taga se fɔ Misirefoti Mayimu yɔrɔ ra, ka o gben tuun ka taga se fɔ Misipa kenegbe ra terebɔyanfan na. O ka o bɛɛ faga, hali mɔgɔ kelen ma bɔsi. ⁹ Yosuwe ka o kɛ i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ cogo min na; a ka o ta sow senfasaw tige, ka o ta sowotorow bɛɛ jeni.

Yosuwe ka Hazɔri dugu kɛrɛ

¹⁰ O sekɔto, o wagati kelen na, Yosuwe ni a ta kerekedenw ka Hazɔri dugumɔgow kɛrɛ ka se sɔrɔ o kan, ka o ta masace faga. Fɔlofɔlo, Hazɔri dugu le tun ye o yɔrɔ jamanaw bɛɛ ta duguba ye. ¹¹ O ka Hazɔri dugumɔgow bɛɛ faga ni kerekemuru ye; mɔgɔ o mɔgɔ tun bɛ dugu kɔnɔ, o ka o bɛɛ haramuya ka o bɛɛ halaki. Fɛn o fɛn bɛ nenekiri, o ka o bɛɛ faga; o kɔ, o ka tasuma don dugu ra.

¹² Yosuwe ka o masacew bɛɛ mina, ani o ta duguw. A ka o bɛɛ faga, ka o ta duguw bɛɛ halaki, i n'a fɔ Matigi Ala ta baaraden Musa tun k'a fɔ cogo min na. ¹³ Dugu minw siginin tun bɛ kongoriw kan, Izirayelimɔgow ma o duguw si jeni, ni Hazɔri dugu tɛ. Yosuwe ka Hazɔri dugu dɔrɔn le jeni. ¹⁴ Izirayeli ta kerekedenw ka o dugumɔgow ta naforow ni o ta bɛganw bɛɛ ta. Nka o ka dugumɔgow bɛɛ faga ka o ban; fɛn o fɛn bɛ nenekiri, o ma o si to nin na. ¹⁵ Matigi Ala tun ka ci minw fɔ a ta baaraden Musa ye, Musa fana tun ka o bɛɛ fɔ Yosuwe ye. Yosuwe ka o ciw bɛɛ kɛ. Matigi Ala tun ka ci o ci fɔ Musa ye, a ka o bɛɛ kɛ a cogo ra.

Yosuwe ka jamana tɔ bɛɛ mina

¹⁶ Ayiwa, Yosuwe ka se sɔrɔ o jamana bɛɛ kan o cogo le ra: kuruyɔrɔw, ani woro-duguyanfan, ani Goseni mara, ani jamana dugumayanfan, ani Zuriden kenegbeyɔrɔw, ani kuruyɔrɔ minw bɛ sahiliyanfan na, ani Izirayeli ta kuruyɔrɔw, ani a dugumayanfan yorɔw, ¹⁷ ani k'a ta Halaki kuru ra, Seyiri mara fan fɛ, ka taga se fɔ Bahali Gadi dugu ma, Liban jamana kenegbe kan, Herimon kuru jukɔrɔ. Yosuwe ka se sɔrɔ o masacew bɛɛ kan ka o bɛɛ faga. ¹⁸ Yosuwe ka wagatijan kɛ kɛrɛ ra ni o masacew ye. ¹⁹ Dugu si ma jɛnɲogonya don ka hera ɲini ni Izirayelimɔgow ye ni Hevikaw tɛ, o minw tun siginin bɛ Gabahon. Izirayelimɔgow ka dugu tɔw bɛɛ kɛrɛ le ka se sɔrɔ o kan. ²⁰ Sabu Matigi Ala le tun ka o dugumɔgow jusukun gbeleya, k'a to o ye Izirayelimɔgow kɛrɛ, janko Izirayelimɔgow ye o bɛɛ halaki, o kana makari o si ra; o ye o bɛɛ halaki i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ Musa ye cogo min na.

²¹ O wagati kelen na, Yosuwe tagara Anakikaw* kɛrɛ; minw siginin bɛ kuruyɔrɔw ra, Heburɔn, ani Debiri, ani Anabu, ani Zuda kuruyɔrɔw bɛɛ ra, ani Izirayeli kuruyɔrɔw bɛɛ ra; Yosuwe ka o bɛɛ faga, ka o ni o ta duguw bɛɛ halaki.

²² Anakika si ma to Izirayeli jamana ra tuun, ni Gaza dugu ni Gati dugu ni Azidodi dugu taw tɛ. ²³ A kera ten, Yosuwe ka o jamanaw bɛɛ mina, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ Musa ye cogo min na. O kɔ, Yosuwe ka o jamana taran Izirayelimɔgow ra, k'a kɛ o sigiyɔrɔ ye, gba bɛɛ ni a ta yɔrɔ. O kɔ, jamana tora hera ra, o ma kɛrɛ kɛ o wagati ra tuun.

12

Izirayelimɔgow ka masace minw faga Musa ta tere ra

¹ Izirayelimɔgow tun ka se sɔrɔ masace dɔw kan Zuriden ba ɲa dɔ kan, terebɔyanfan na, ka o ta jamana mina o ra. O masacew ta jamana tun bɛ damina Arinon kɔ ra, ka taga se fɔ Herimon kuru ma, ani Zuriden kenegbe terebɔyanfan bɛɛ. ² O masace fɔlo tɔgo tun ye ko Sihon, Amɔrikaw ta masace tun lo. A siginin tun bɛ Hesibon. A tun bɛ jamana minw mara, o tun bɛ damina Aroweri ra, ka taga se Arinon kɔ kenegbe tarance bɛɛ ra. Galadi mara tarance fana tun ye a ta ye, ka taga se fɔ Yabɔki kɔ ma. O yɔrɔ le ye a ta jamana ni Amɔnkaw ta jamana dan ye. ³ Zuriden kenegbe terebɔyanfan fana tun bɛ a ta mara ra, ani Kinereti jiba terebɔyanfan, ka taga sahiliyanfan na, ka taga se fɔ

* 11:21 11.21 Anakikaw tun ye mɔgɔ belebele jamijan dow ye (Sariya 2.10-11; Kititigebagaw 1.20).

Koꝓji sanin ma, Beti Yesimoti kere fe. Yoro min fana tun be Pisiga kuru jukoroꝓoro ra, woroduguyanfan na, o fana tun ye a ta mara ye. ⁴ Masace to kelen toꝓo tun ye ko Jgi, ale tun ye Refayikaw ta siya ta moꝓo laban do ye. A tun be Basan mara le kunna. A tun be sigi Asitaroti dugu kono walama Edereyi dugu kono. ⁵ A ta mara tun ye Herimon kuru ye, ani Salika mara, ani Basan jamana yoro bee, ka taga se fo Gesurikaw ni Mahakakaw ta jamana koro; ani Galadi jamana tarance, ka taga a bla fo Hesibon masace Sihon ta masadugu koro.

⁶ Matigi Ala ta baarden Musa ni Izirayelimogow tun ka se soro o masacew le kan ka o faga. Matigi Ala ta baarden Musa tun ka o jamanaw taran Ruben ni Gadi ni Manase ta gba tarance ra.

Izirayelimogow ka masace minw faga Yosuwe ta tere ra

⁷ Ayiwa, Yosuwe ni Izirayelimogow ka se soro masace dow kan fana, Zuriden ba terebnyanfan na. O masacew ta mara le tun ye Liban kenegbe ye, k'a damina Baali Gadi, sahiliyanfan na, ka taga se fo Halaki kuru ma, min be Seyiri kere fe, woroduguyanfan na. Yosuwe ka o jamanaw taran Izirayelimogow ra, gba bee ni a ta yoro. ⁸ O yoro tun ye kuruyoro le ye, ani jamana dugumayanfan yoro, ani Zuriden kenegbe, ani kongori yoro, ani kongokolon, ani woroduguyanfan kongokolon. Hetikaw, ani Amorikaw, ani Kanaanakaw, ani Perezikaw, ani Hevikaw, ani Yebusikaw le tun signin be o jamanaw ra.

⁹ Izirayelimogow ka se soro masace minw kan, olugu fle nin ye: Zeriko masace, ani Ayi min be Beteli koro, o masace, ¹⁰ ani Zeruzalemu masace, ani Heburon masace, ¹¹ ani Yarimuti masace, ani Lakisi masace, ¹² ani Egilon masace, ani Gezeri masace, ¹³ ani Debiri masace, ani Gederi masace, ¹⁴ ani Horama masace, ani Aradi masace, ¹⁵ ani Libina masace, ani Adulamu masace, ¹⁶ ani Makeda masace, ani Beteli masace, ¹⁷ ani Tapuwa masace, ani Heferi masace, ¹⁸ ani Afeki masace, ani Lasaron masace, ¹⁹ ani Madon masace, ani Hazori masace, ²⁰ ani Simeron Meron masace, ani Akisafu masace, ²¹ ani Tanaki masace, ani Megido masace, ²² ani Kedesi masace, ani Yokinamu min be Karimeli kuru koro, o masace, ²³ ani Dori min be kuru kan, o masace, ani Goyimu min be Giligali yoro koro, o masace, ²⁴ ani Tirisa masace. O bee lajennin kera masace bisaba ni kelen ye.

13

Jamana minw ma mina fob

¹ Ayiwa, Yosuwe tun ka sijan soro; a tun korora kosebe. Matigi Ala k'a fo a ye ko: «Sisan i ka sijan soro, i korora kosebe; k'a soro i ka kan ka jamana minw kere ka o mina, o belen ka ca. ² Jamana minw belen tora, o ye Filisikaw ta jamana bee ye, ani Gesurikaw ta jamana bee; ³ ani k'a damina Sihori ko ra, min be woyo ka teme Misiran jamana kere fe, ka taga se fo Ekuron dugu koro, sahiliyanfan na. O yoro bee be jate Kanaana jamana do le ye. Filisikaw ta masadugu looru be yi le. O ye Gaza dugu ye, ani Azidodi dugu, ani Asikalon dugu, ani Gati dugu, ani Ekuron dugu, ka Avikaw ta mara fana fara o kan, woroduguyanfan na; ⁴ ani k'a ta woroduguyanfan na, aw ka kan ka Kanaanakaw ta jamana bee mina fana; o be damina Mehara, min ye Sidonkaw ta mara ye, ka taga se fo Afeki dugu ra, Amorikaw ta jamana dan na. ⁵ Gebali jamana fana b'a ra, ani Liban jamana min be terebnyanfan na, ani k'a ta Bahali Gadi mara ra, min be Herimon kuru jukoro, ka taga se fo Hamati dugu koro. ⁶ Kuruyoro min be Liban jamana ni Misirefoti Mayimu ko ce, o fana b'a ra; o mogow ye Sidonkaw ye.

«Ni Izirayelimogow nana don jamana kono ka se jamana yoro min na, ne yere bena o yoro mogow gben ka bo o ja. I bena jamana taran Izirayelimogow ra, k'a ke o ta yoro ye; ni ne ka yoro min yira ko o ye di gba min ma, i be o di o ma, i n'a fo ne tuun k'a fo i ye cogo min na.

⁷ «Ayiwa, sisan i ye nin jamana taran Izirayelimogow ta gba kononton to ra, ani Manase ta gba tarance to kelen.»

Izirayelimogow minw tora Zuriden terebnyanfan na

⁸ Ayiwa, Ruben ta gba, ani Gadi ta gba, ani Manase ta gba tarance tun ka o ninyoro soro ka ban Zuriden ba terebnyanfan na; Matigi Ala ta baarden Musa tun ka olugu ta yoro di o ma ka ban Zuriden ba ko fe yi. ⁹ Aroweri dugu min be Arinon ko da ra, ani dugu min be o yoro dingakonoyoro cenance ra, o jamana tun be damina yi le. Medeba kenegbeba bee, ka taga se fo Dibon dugu ma, o yoro tun b'a ra. ¹⁰ Amorikaw ta masace Sihon min tun signin be Hesibon, ani a ta mara tun be taga se fo Amonkaw ta jamana koro, ale ta duguw fana tun b'a ra. ¹¹ Galadi jamana fana tun b'a ra, ani Gesuri mara,

ani Mahakakaw ta mara, ani Herimōn kuru, ani Basan mara bēe, fō ka taga se Salika mara ra. ¹² Masace Ōgi min tun ye Refayikaw ta siya mōgo laban do ye, ni a tun siginin be Asitarōti ni Edereyi, Basan mara ra; ale ta jamana fana tun b'a ra.

Musa ka o masacew le kere, ka se o ra, ka o ta jamana mina o ra.

¹³ Nka Izirayelimogow ma Gesurikaw ni Mahakakaw ghen. O le koson hali bi, Gesurikaw ni Mahakakaw siginin be ni Izirayelimogow ye.

¹⁴ Musa ma yoro do di Levi ta gba le ma; sabu saraka minw be jeni Matigi Ala ye, Levi ta gba ta ninyoro bona bo o sarakaw le ra i n'a fō Matigi Ala tun k'a fō Musa ye cogo min na.

Yoro min dira Ruben ta mogow ma

¹⁵ Musa tun ka jamana do di Ruben ta mogow ma, gba bēe ni a ta yoro. ¹⁶ Aroweri dugu min be Arinon ko da ra, ani dugu min be o dingakonoyoro ra, o ta jamana tun be damina yi le; Medeba kenegbeba bēe tun b'a ra fana, ¹⁷ ani Hesibon dugu, ani dugu minw bēe be o kenegbeyoro ra; o duguw le ye Dibon ye, ani Bamoti Baali, ani Beti Baali Meyon, ¹⁸ ani Yahasi, ani Kedemoti, ani Mefaati, ¹⁹ ani Kiriyatayimu, ani Sibima, ani Sereti Asahari min be kuru kan, ka na sin dingakonoyoro ma, ²⁰ ani Beti Pehori, ani Pisiga kuruw, ani Beti Yesimoti. ²¹ Ka fara o duguw kan, Amorikaw ta masace Sihon min tun be Hesibon, ale ta jamana bēe tun ye Ruben ta mogow ta ye. Musa tun ka masace Sihon kere ka se soro a kan, ani Madiyan jamana kuntigiw. O kuntigiw tun be masace Sihon ta fanga le koro. O kuntigiw togow le tun ye ko Evi, ani Rekemu, ani Suri, ani Huri ni Reba. Olugu tun siginin be jamana konō. ²² Izirayelimogow tun ka lagberikebaga Balamu, Behori dence faga ni kerekemuru ye o wagati le ra fana. ²³ Zuriden ba le tun ye Ruben ta mogow ta jamana dan ye terebenyanfan na. Nin yorow, ani nin duguw le kera Ruben ta mogow ninyoro ye, a dugubaw, ani a dugumisenw, gba bēe ni a ta yoro.

Yoro min dira Gadi ta mogow ma

²⁴ Musa tun ka jamana taran ka yoro do di Gadi ta mogow fana ma, gba bēe ni a ta yoro. ²⁵ Yazeri dugu tun be o ta jamana ra, ani Galadi mara ta duguw bēe, ani Amōnkaw ta jamana tarance, ka taga se fō Aroweri dugu ma, Raba dugu koro. ²⁶ A bonya tun be ta fō Hesibon, ka taga se fō Ramati Misipa ni Betonimu duguw ma. A tun be ta fana Mahanayimu, ka taga se fō Debiri dugu koro. ²⁷ Dugu minw be kurufurance ra, olugu fana tun b'a ra; o duguw le ye Beti Haramu ye, ani Beti Nimira, ani Sukoti, ani Safon; o yoro bēe tun ye masace Sihon ta mara le ye, min tun siginin be Hesibon. A ta mara tun be damina Zuriden ba ra, ka taga se fō Kinereti jiba dan na, Zuriden ba fan do fe, tereboyanfan na. ²⁸ Nin yorow, ani nin duguw le kera Gadi ta mogow ninyoro ye, a dugubaw, ani a dugu fitiniw, gba bēe ni a ta yoro.

Yoro min dira Manase ta gba tarance ma

²⁹ Ayiwa, Musa tun ka jamana taran ka yoro do di Manase ta gba tarance kelen mogow ma fana, gba bēe ni a ta yoro. ³⁰ Olugu ta jamana tun be damina Mahanayimu dugu le ra; Basan mara bēe tun b'a ra, ani Basan masace Ōgi ta jamana bēe, ani Yahiri ta dugumisen biworo min be Basan mara ra, ³¹ ani Galadi jamana tarance, ani Asitarōti dugu, ani Edereyi dugu. O duguw tun ye Basan masace Ōgi ta masadugukoro le ye. O yoro dira Manase dence Makiri ta mogow tarance ma, o bēe ni o ta yoro.

³² Musa ka o jamana taran k'a to Mohabu kenegbe ra, Zuriden ba ko fe, Zeriko dugu na fe, tereboyanfan na. ³³ Musa ma yoro do di Levi ta mogow ma. Matigi Ala, Izirayeli ta Ala le kera olugu ninyoro ye, i n'a fō Matigi Ala tun k'a fō o ye cogo min na.

14

Zuriden terebenyanfan jamana

¹ Kanaana jamana min be Zuriden terebenyanfan na, o taranna cogo min na k'a di Izirayelimogow ma, o le ye nin ye. Sarakalasebaga Elehazari ni Nuni dence Yosuwe ni Izirayeli ta gbatigiw, olugu le ka jamana taran o ce. ² Ni Ala ka yoro min yira, ko a ye di gba min ma, o be o di o ma, i n'a fō Matigi Ala tun k'a fō Musa ye cogo min na. O ka o le ke ka Izirayeli ta gba kononton ni Manase ta gba tarance to kelen ta yorow di o ma.

³ Musa tun ka yoro do di gba fla ma, ani Manase ta gba tarance kelen ma Zuriden ba fan do fe. A tun ma yoro si di Levi ta mogow le ma. ⁴ Yusufu dencew Manase ni Efirayimu, olugu le tun taranna ka ke gba fla ye. Musa ma dugukolo do di Levi ta mogow le ma jamana konō. A ka dugu dama dama le di o ma, ka o ke o sigiyorow ye, ani o duguw laminiw, ka o ke o ta beganw ani o ta borofenw marayorow ye.

⁵ Matigi Ala tun ka ci minw fō Musa ye, Izirayelimogow ka jamana taran ka kapa ni o ciw le ye, i n'a fō Matigi Ala tun k'a fō cogo min na.

Heburon dugu dira Kalebu ma

⁶ Lon do, Zuda ta mogow dow nana Yosuwe fe Giligali. Yefune dence Kalebu min ye Kenazi ta mogow do ye, ale fana tun ye o mogow do ye. Ale le ka kuma ta k'a fo Yosuwe ye ko: «Wagati min na an tun be Kadesi Barineya, Matigi Ala tun ka min fo ele ni ne ta ko ra a ta jonce Musa ye, i hakiri be o ra ke! ⁷ Matigi Ala ta baaraden Musa tun ka ne ci wagati min na ka bo Kadesi Barineya, ko ne ye na nin jamana fle dogo ra, o wagati ra, ne si tun ye sanji binaani. Ne sekora ka taga minke fana, ne ka min ye, ne tagara o lakari a ye ka kapa ni can ye. ⁸ K'a soro ne balema minw tun tagara ni ne ye, olugu ka farifagakumaw le fo mogow ye ka o lasiran gbansan. Nka Matigi Ala, ne ta Ala tun ka min fo, ne koni tugura o le ko. ⁹ Ayiwa, o lon na, Musa karira ne ye; a k'a fo ne ye ko: «I tagara jamana min fle, o jamana le bena ke ele ni i ta denw ta yoro ye wagati bee, sabu Matigi Ala, ne ta Ala ka min fo, i ka o sira bee tagama ka ja.» ¹⁰ Ayiwa, sisan a ye nin ye, Matigi Ala ka ne to si ra fo ka na se bi ma, i n'a fo a k'a layiri ta ne ye cogo min na. Wagati min Ala tun ka o kuma fo Musa ye, ka Izirayelimogow to kongo kono, san binaani ni looru le be o wagati ni bi ce. Ayiwa, bi ne si ye san biseegi ni looru. ¹¹ Nka baraka belen be ne ra hali bi, i n'a fo lon min na Musa ka ne ci. Fanga min tun be ne ra o wagati ra, o fanga kelen le be ne ra bi; ne belen be se ka taga kere ra, ne be se ka ko bee ke. ¹² O ra, Matigi Ala tun ka nin kuruyoro min layiri ta ne ye folofolo, o kuruyoro di ne ma. Ne tun k'a fo o wagati ra ko Anakikaw le be o jamana ra. O ta dugu tun ye dugu belebele barakamanw le ye. Nka ni Matigi Ala be ni ne ye, ne bena o bee gben, i n'a fo Matigi Ala yere k'a fo cogo min na.»

¹³ Ayiwa, Yosuwe ka dugawu ke Yefune dence Kalebu ye, ka Heburon dugu di a ma. ¹⁴ Yefune dence Kalebu min tun ye Kenazi ta mogow do ye, ale ka Heburon dugu soro o cogo le ra, k'a ke a ta ye wagati bee, fo ka na se bi ma, sabu Matigi Ala, Izirayeli ta Ala tun ka min fo, a ka o sira bee tagama a cogo ra.

¹⁵ Heburon dugu tun be wele folofolo ko Kiriya Araba*. Araba tun ye Anakikaw bemace do le ye; a togo tun bora ka teme Anakika tow bee kan.

Jamana tora hera ra, o ma kere ke o wagati ra tuun.

15*Yoro min dira Zuda ta mogow ma*

¹ Matigi Ala ka yoro min yira ko o ye ke Zuda ta mogow ta ye, gba bee ni a ta yoro. O yoro tun be se fo Edomu jamana koro, woroduguyanfan ni tereboyanfan na. Zini kongokolon le tun be a woroduguyanfan dan na. ² O cogo ra, woroduguyanfan na, a tun be damina Kogoji sanin dugumayanfan na, yoro min nasinnin be woroduguyanfan kongokolon ma, ³ ka taga Akirabimu woroduguyanfan na, ka taga se Zini, ka taga Kadesi Barineya woroduguyanfan na, ka bo yi ka taga Hesiron, ka taga Adari, ka bo yi ka taga Karika; ⁴ a tun be se fo Asimon, ka taga fo Misiran ko ra, ka taga se fo Kogojiba ma. O yoro le ye Zuda ta jamana dan ye woroduguyanfan na.

⁵ Tereboyanfan na, a dan tun ye Kogoji sanin ye, ka taga se fo Zuriden ba donyoro ma Kogoji ra.

Sahiliyanfan na, a dan tun be damina Zuriden ba donyoro ra kogoji ra, ⁶ ka taga fo Beti Hogila, ka teme Beti Araba sahiliyanfan na, ka taga se fo Ruben dence Bohan ta kabakuru yoro ra; ⁷ ka taga fo Debiri, ka teme Akori dingakonoyoro ra, ka bo yi ka taga sahiliyanfan na, Giligali fan fe, Adumimu koro, ko woroduguyanfan na, ka teme Eni Semesi ko kere fe, ka taga se fo Eni Rogeli; ⁸ ka bo yi ka teme Beni Hinomu dingakonoyoro ra, Yebusikaw ta kuru jigijigi woroduguyanfan na, Zeruzalemu dugu be yoro min na, ka taga fo kuru kunna, kuru min be Hinomu dingakonoyoro ra, terebenyanfan na, Refayikaw ta kenegbe koro, sahiliyanfan na; ⁹ ka bo o kuru ra ka taga fo Nefitoha ta bunun yoro ra, ka taga Efuron kuruyorow ta duguw ra, ka taga Bahala, min ye Kiriya Yeharimu ye. ¹⁰ Ka bo Bahala, ka taga Seyiri kuruw fan fe, terebenyanfan na, ka taga teme Yeharimu kuru jigijigi sahiliyanfan na, min ye Kesalon ye, ka jigi ka taga Beti Semesi, ka taga teme Timina; ¹¹ ka taga Ekuron sahiliyanfan na, ka taga teme Sikiron, ka teme Bahala kuru jigijigi fe, ka taga se fo Yabineheli, ka taga laban Kogojiba ma.

¹² Terebenyanfan na, jamana dan tun ye Kogojiba le ye.

Ayiwa, Zuda ta jamana danw kera o yoro le ye, a woroduguyanfan ni a tereboyanfan ni a sahiliyanfan ni a terebenyanfan na, gba bee ni a ta yoro.

¹³ Yosuwe ka Zuda mara yoro do di Yefune dence Kalebu ma, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Yosuwe ye cogo min na; a ka Kiriya Araba dugu di a ma. O dugu togo lara Anakikaw

* **14:15** 14.15 Kiriya Araba, o koro ye ko: Araba ta dugu.

bemace le ra, min togo tun ye ko Araba. O dugu le be wele fana ko Heburon. ¹⁴ Kalebū ka Anakikaw ta kuntigi saba ni o ta mogow ghen ka bo o yoro ra. O kuntigiw togow le tun ye ko Sesayi ni Ahiman ni Talimayi. Anaki durujaw tun ye olugu le ye. ¹⁵ Kalebū bora yi ka taga Debiri dugumogow kama. Fofolo Debiri dugu togo tun ye ko Kiriyaṭi Seferi. ¹⁶ O wagati ra, Kalebū ko: «Ni mogō o mogō sera ka Kiriyaṭi Seferi dugumogow kere, ka o ta dugu mina, ne bena ne denmuso Akisa furu o tigi ma.» ¹⁷ Kalebū dogoƙe Kenazi, o dence min togo ye Ƴiniyeli, ale ka o dugumogow kere, ka o ta dugu mina. Kalebū k'a denmuso Akisa furu a ma.

¹⁸ Akisa sera a ce ta so minke, a k'a fo a ce ye ko ale b'a fe ka yoro do daari a face fe. Akisa sera a face fe minke, a jigira ka bo a ta fali kan. Kalebū k'a pininka ko: «A be di?»

¹⁹ Akisa ko: «Sabari ka ja ne ma. Bunun dow di ne ma, sabu i ka jamana min di ne ma woroduguyanfan na, ji te o yoro ra.» Kalebū ka bunun dow di a ma sanfeyorow ra, ani dugumayorow ra fana.

²⁰ Zuda ta mogow ka yoro min soro, o le kera nin ye, gba bee ni a ta yoro.

Zuda ta duguw

²¹ Dugu minw tun be Zuda ta jamana dan na, woroduguyanfan kongokolon na, Edomu jamana koro, o duguw fle nin ye: Kabiseli, ani Ederi, ani Yaguri ²² ani Kina, ani Dimona, ani Adada, ²³ ani Kedesi, ani Hazori, ani Itina, ²⁴ ani Zifu, ani Telemu, ani Behaloti, ²⁵ ani Hazori Hadata, ani Keriyoti Hesiron, min ye Hazori ye; ²⁶ ani Aman, ani Sema, ani Molada, ²⁷ ani Hasari Gada, ani Hesimon, ani Beti Paleti, ²⁸ ani Hasari Suwali, ani Beri Seba, ani Bizotiya, ²⁹ ani Bahala, ani Iyimu, ani Asemu, ³⁰ ani Elitoladi, ani Kesili, ani Horima, ³¹ ani Sikilagi, ani Madimana, ani Sansana, ³² ani Lebahoti, ani Silimu, ani Ayini, ani Rimon. O bee kera dugu mugan ni kononton, ani o dugumisenw.

³³ Dugu minw tun be jamana dugumayanfan na, o duguw fle nin ye: Esitaholi, ani Soreha, ani Asina, ³⁴ ani Zanoaha, ani Eni Ganimu, ani Tapuwaki, ani Enamu, ³⁵ ani Yarimuti, ani Adulamu, ani Soko, ani Azeka, ³⁶ ani Sarayimu, ani Aditayimu, ani Gederu, ani Gederotayimu. O kera dugu tan ni naani, ani o dugumisenw.

³⁷ Dugu minw farara o kan tuun, o ye: Zenan, ani Hadasa, ani Migidali Gadi, ³⁸ ani Dilehani, ani Misipa, ani Yokiteli, ³⁹ ani Lakisi, ani Bosikati, ani Egilon, ⁴⁰ ani Kabon, ani Lamasi, ani Kitilisi, ⁴¹ ani Gederoti, ani Beti Dagon, ani Naama, ani Makeda. O kera dugu tan ni woro, ani o dugumisenw.

⁴² Dugu minw farara o kan tuun, o ye: Libina, ani Eteri, ani Asan, ⁴³ ani Ifita, ani Asina, ani Nesibu, ⁴⁴ ani Keyila, ani Akizibu, ani Maresa. O kera dugu kononton, ani o dugumisenw.

⁴⁵ Dugu minw farara o kan tuun, o ye: Ekuron ni a kerefeduguw, ani a dugumisenw. ⁴⁶ Dugubaw ni dugumisen dow fana tun be Azidodi dugu lamini na, Ekuron ni Kogojiba ce, ⁴⁷ ani Azidodi ni a kerefeduguw, ani a dugumisenw, ani Gaza ni a kerefeduguw, ani a dugumisenw, fo ka taga se Misiran ko ma, ani ka taga a bla fo Kogojiba ma. O le kera a dan ye.

⁴⁸ Dugu minw tun be jamana kuruyorow ra, o togow ye nin ye: Samiri, ani Yatiri, ani Soko, ⁴⁹ ani Dana, ani Kiriyaṭi Sana, min togo ye fana ko Debiri, ⁵⁰ ani Anabu, ani Esitemo, ani Animu, ⁵¹ ani Goseni ni Holon, ani Gilo. O kera dugu tan ni kelen, ani a dugumisenw.

⁵² Dugu minw farara o kan tuun, o ye: Araba, ani Duma, ani Esani, ⁵³ ani Yanumu, ani Beti Tapuwa, ani Afeka, ⁵⁴ ani Humita, ani Kiriyaṭi Araba, min be wele fana ko Heburon, ani Sihori. O kera dugu kononton, ani o dugumisenw.

⁵⁵ Dugu minw farara o kan, o ye: Mahon, ani Karimeli, ani Zifu, ani Yuta, ⁵⁶ ani Zizireli, ani Yokidehamu, ani Zanoaha, ⁵⁷ ani Kahini, ani Gibeha, ani Timina. O kera dugu tan, ani o dugumisenw.

⁵⁸ Dugu minw farara o kan tuun, o ye: Haluli, ani Beti Suri, ani Gedori, ⁵⁹ ani Marati, ani Beti Anoti, ani Elitekoni. O kera dugu woro, ani a dugumisenw.

⁶⁰ Dugu minw farara o kan tuun, o ye: Kiriyaṭi Baali, min be wele ko Kiriyaṭi Yeharimu, ani Raba. O kera dugu fla, ani o dugumisenw.

⁶¹ Dugu minw tun be kongokolon kono, o duguw ye nin ye: Beti Araba, ani Midini, ani Sekaka, ⁶² ani Nibisan, ani Iri Hamela, ani Eni Gedi. O kera dugu woro, ani o dugumisenw.

⁶³ Yebusika minw tun siginin be Zeruzalemu, Zuda ta mogow ma se ka olugu ghen. O koson Yebusikaw ni Zuda ta mogow sigira jagon fe Zeruzalemu fo ka na se bi ma.

¹ Matigi Ala ka yorc min yira ko o ye ke Yusufu dencew ta mogow ta yorc ye, o yorc tun be damina Zuriden ba ra, Zeriko dugu koru, Zeriko dugu bununw tereboyanfan na, ka bo yi ka teme ka taga kongokolon ceci, ka taga se fo Beteli kuruyorow ra; ² ka bo yi ka taga se Luzi dugu ma, ka bo yi ka taga Ataroti dugu ma, Arikaw be dugu min na, ³ ka bo yi ka taga terebenyanfan na, Yafiletikaw ta jamana ra, ka teme Beti Horon min be dugumayanfan na, ani Gezeri, ka taga se Kogojiba ma. ⁴ Ayiwa, Yusufu dencew, Manase ni Efirayimu, olugu ta mogow ka yorc min soru, o le kera o ye.

Efirayimu ta mogow ta jamana

⁵ Jamana do dira Efirayimu ta mogow fana ma, gba bee ni a ta yorc; o yorc danw ye nin ye: Tereboyanfan na, a dan tun be damina Ataroti Adari, ka taga a bla fo Beti Horon, min be sanfeyoru ra, ⁶ ka bo yi ka taga Kogojiba ra. Sahiliyanfan na, a dan tun be damina fo Mikimeta dugu koru, ka teme Mikimeta tereboyanfan na, ka taga Tanahati Silo, ka teme o yorc ra ka taga Yanoha, ⁷ ka bo Yanoha ka taga Ataroti ni Naara, ka taga se Zeriko, ka teme ka taga laban Zuriden ba ra; ⁸ a be seko ka na damina tuun Tapuwa, Mikimetati terebenyanfan na, ka bo Tapuwa, ka taga Kana ko ra, ka bo yi ka taga Kogojiba ra.

O le kera Efirayimu ta mogow ta yorc ye, gba bee ni a ta yorc. ⁹ O ka Manase ta mara ta duguw ni a dugumisen dow fana fara o kan ka o di Efirayimu ma. ¹⁰ Kanaanaka minw tun siginin be Gezeri, Efirayimu ta mogow ma olugu ghen. O koson o Kanaanakaw siginin be ni Efirayimu ta mogow ye hali bi; nka Efirayimu ta mogow ka jagboyabaara dow la o kan.

17

Jamana min dira Manase ta gba tarance to kelen ma

¹ Matigi Ala ka yorc do yira fana, ko o ye ke Manase ta mogow ta ye. Manase le tun ye Yusufu dence folo ye. Manase dence folo Makiri, min ye Galadi face ye, Galadi jamana ni Basan jamana tun dira ale ma. Kerekecefari tun lo. ² Matigi Ala ka yorc do yira ko o ye di Manase dence tow fana ma, gba bee ni a ta yorc. Yorc do dira a dence Abiyezeri ni a ta mogow ma, ka do di a dence Heleki ni a ta mogow ma, ka do di a dence Asirieli ni a ta mogow ma, ka do di a dence Sikemu ni a ta mogow ma, ka do di a dence Heferi ni a ta mogow ma, ka do di a dence Semida ni a ta mogow ma. Olugu le ye Yusufu dence Manase ta den cemanw ye, o bee ni o ta gba.

³ Manase dence Makiri, o dence Galadi, o dence Heferi, o dence Selofadi, ale ma dence soru. A ka denmusow doron le soru. O denmusow togow tun ye ko Mala, ani Nowa, ani Hogila, ani Milika, ani Tirisa. ⁴ Selofadi denmusow tagara sarakalasebaga Elehazari ni Nuni dence Yosuwe ni jamana pamogow tow fe, ka taga a fo o ye ko: «Matigi Ala tun k'a fo Musa ye k'a gbelya, ko a ye yorc do di anw fana ma i n'a fo an balema cedenw.» O ka yorc do di o ma i n'a fo o balema ceden tow, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye. ⁵ O cogo ra, Manase ta mogow ka yorc tan le soru, ka fara Zuriden ba tereboyanfan yorow kan, min ye Galadi ni Basan ye; ⁶ sabu Manase ta denw na, ce fara muso kan, bee ka yorc do soru. Galadi mara kera Manase ta mogow ta ye.

⁷ Manase ta yorc tun be damina Aseri ta mogow ta yorc dan na ka taga se fo Mikimeta dugu fan na, Sikemu dugu tereboyanfan na. A dan tun be damina Mikimeta ka taga woroduguyanfan na, ka taga se fo Eni Tapuwa dugu fan na. ⁸ Tapuwa mara tun ye Manase ta le ye, nka Tapuwa dugu yere tun be Manase ta mara ni Efirayimu ta mara furance le ra; o dugu kera Efirayimu ta mogow ta ye. ⁹ Manase ta mara dan tun be se fo Kana ko woroduguyanfan na; dugu minw tun be ko woroduguyanfan na, o tun be Manase ta dugukolo le kan, nka o fana kera Efirayimu ta mogow ta ye. Manase ta mara dan tun be teme Kana ko sahiliyanfan na ka taga se fo Kogojiba ma. ¹⁰ O ra, Efirayimu ta yorc tun be woroduguyanfan le fe, Manase ta yorc tun be sahiliyanfan na. Kogojiba le tun ye o fla bee ta jamanaw dan ye terebenyanfan na. Aseri ta mogow ta mara le tun be Manase ta mara sahiliyanfan na; Isakari ta mara tun be a tereboyanfan na. ¹¹ Isakari ta mara ni Aseri ta mara dugu dow dira Manase ta mogow ma. O duguw le tun ye Beti Sehan ni a kerefeduguw ye, ani Ibilehamu ni a kerefeduguw, ani Dori ni a dugumogow, ani a dugumisenw, ani Tanaki ni a dugumogow, ani a dugumisenw, ani Megido ni a dugumogow, ani a dugumisenw. O kera mara saba ye. ¹² Nka Manase ta mogow ma se ka o duguw mogow ghen; o koson Kanaanaka minw tun be o duguw ra, olugu tora yi. ¹³ Izirayelimogow ta fanga nana bonya kosebe jamana konu, fo o ka jagboyabaaraw la Kanaanakaw kan; nka o bee n'a ta, o ma o ghen ka bo jamana konu.

Yusufu ta mogow ta yorc dogoyara o ma

¹⁴ Lon do, Yusufu ta mogow nana a fo Yosuwe ye ko: «Mun na i ka mara kelen doron le di anw ma, k'a soru Matigi Ala ka baraka don anw na fo ka na se bi ma, ka anw

caya?» ¹⁵ Yosuwe ka o jaabi ko: «Ni aw ka ca, ni Efirayimu kuruyorow te aw labo, o tuma aw ye taga tu kono, Perezikaw ni Refayikaw ni mara ra, ka taga tu tige, ka yoro do fara aw ta mara kan.» ¹⁶ Yusufu ta mogow ko: «Efirayimu kuruyorow koni te an labo, nka Kanaanaka minw siginin be kenegbe ra, ani minw siginin be Beti Sehan ni a kerefeduguw ra, ani minw be Zizireli kenegbe ra, sowotoro negeramanw le be olugu bee fe, kere kama.» ¹⁷ Yosuwe kumana Yusufu ta mogow, ani Efirayimu ta mogow, ani Manase ta mogow fe; a k'a fo o ye ko: «Aw ka ca, aw baraka fana ka bon; aw man kan ka mara kelen doron soro jamana kono. ¹⁸ Kuruyoro minw be tu kono, o bee bena ke aw ta ye. Aw ye taga o tu tige ka o yoro bee ke aw yere ta ye. Hali ni sowotoro negeramanw le be Kanaanakaw fe, hali ni o baraka ka bon cogo o cogo, aw bena se o ra ka o gben.»

18

Jamana to tarancogo

¹ Izirayelimogow bee tagara nogon lajen Silo, ka Nogonkunben fanibon* wuri k'a lo o yoro ra. ² Nka gba wolonfla le tun tora Izirayelimogow ra minw tun ma o ta yoro soro folo. ³ Yosuwe kumana Izirayelimogow fe, ko: «Matigi Ala, aw bemaw ta Ala ka jamana min di aw ma, aw be mun le konona ka taga sigi o jamana ra? ⁴ Aw ye ce saba saba panawoloma Izirayeli gba bee kelen kelen na. Ne bena olugu ci ka taga jamana yorow bee yaala; o bena jamana danw bo ka o sebe, ka na o yira ne ra. ⁵ O bena jamana taran yoro wolonfla. Zuda ta mogow bena to o ta yoro ra woroduguyanfan na, Yusufu ta mogow bena to o ta yoro ra, Zuda mara sahiliyanfan na. ⁶ O mogow bena jamana taran yoro wolonfla ka o sebe ka na ni a ye ne fe. Ne bena Matigi Ala, an ta Ala jininka aw ye, janko yoro min ka kan ka di min ma, a ye o yira. ⁷ Nka Levi ta mogow le tena mara do soro jamana kono aw ce ra, sabu olugu ninyoro ye sarakalasebagaya baara le ye, Matigi Ala ye. Gadi ta mogow, ani Ruben ta mogow, ani Manase ta mogow taran kelen, olugu ka o ta yoro soro ka ban; Matigi Ala ta baaraden Musa tun ka olugu ta yoro di o ma Zuriden ba fan do fe, tereboyanfan na.»

⁸ Ayiwa, o ka mogow minw panawoloma ka taga jamana danw bo, sani olugu ye o yere laben ka taga, Yosuwe ka nin ciw fo o ye, ko: «Aw ye taga jamana yaala, k'a taran yoro wolonfla, k'a danw bo, ka o sebe ka na ni a ye ne fe. O ko, ne bena Matigi Ala jininka aw ye Silo dugu kono yan, janko yoro min ka kan ka di min ma, a ye o yira.»

⁹ O tagara jamana yaala, k'a taran k'a ke mara wolonfla, k'a danw bo, ka o sebe, k'a dugu bee togow sebe kitabu do kono, ka na ni o ye Yosuwe fe a sigiyoro ra, Silo. ¹⁰ Ayiwa, Yosuwe ka Matigi Ala jininka o ye Silo dugu kono, janko yoro min ka kan ka di min ma, a ye o yira. O ko, a ka jamana tarantaran Izirayelimogow ce, ka gba bee ta yoro di a ma.

Yoro min dira Boniyaminu ta mogow ma

¹¹ Matigi Ala ka yoro folo min yira, o kera Boniyaminu ta mogow ta yoro ye. Yoro min yirara ko a ye ke o ta ye, o yoro kera Zuda ta mogow ta mara ni Yusufu ta mogow ta mara ce. ¹² Sahiliyanfan na, o ta jamana tun be damina Zuriden ba ra, ka taga Zeriko dugu sahiliyanfan na, ka teme kuruyorow ra, ka taga tereboyanfan na, ka taga a bla fo Beti Aveni kongokolon yoro ra; ¹³ ka bo yi ka taga Luzi, min be wele fana ko Beteli, ka taga teme Luzi woroduguyanfan na, ka teme kuru kunna ka taga Ataroti Adari; o kuru be Beti Horon dugu woroduguyanfan na, Beti Horon min be dugumayanfan na; ¹⁴ a tun be bo o kuru yoro ra ka yelama ka taga terebenyanfan na, ka bo yi ka taga woroduguyanfan na, ka taga se Kiriwati Baali, min be wele fana ko Kiriwati Yeharimu. O yoro ye Zuda ta mogow ta dugu do le ye. Boniyaminu ta yoro dan le tun be o ye terebenyanfan na.

¹⁵ Woroduguyanfan na, o ta yoro tun be damina Kiriwati Yeharimu, ka bo yi ka taga terebenyanfan na, ka taga Nefitoha ta bunun yoro ra; ¹⁶ ka taga teme kuru koro, kuru min be Beni Hinomu dingakonoyoro ra, ka taga Refayikaw ta kenegbe sahiliyanfan na, ka teme Hinon dingakonoyoro ra, ka teme Yebusikaw ta kongori woroduguyanfan na, ka jigi ka taga fo Eni Rogeli; ¹⁷ a be munu ka taga sahiliyanfan na, Eni Semesi fan na, ka taga Geliloti, Adumimu dugu koro; ka bo o yoro ra, ka taga Ruben dence Bohan ta kabakuru yoro ra; ¹⁸ kuru min be Zuriden kenegbe ra, a be teme o kuru sahiliyanfan na, ka jigi o kuruw jigijigi ra; ¹⁹ o ko, a tun be taga Beti Hogila dugu sahiliyanfan na, ka taga se Kogoji sanin ma, sahiliyanfan na, Zuriden ba be don kogoji ra yoro min na. O yorow le tun ye jamana danw ye woroduguyanfan na. ²⁰ Zuriden ba le tun be o ta yoro dan ye tereboyanfan na.

Yoro min dira Boniyaminu ta mogow ma, o danw le tun ye nin ye, a fanw bee ra.

²¹ Boniyaminu ta mogow ta duguw ye nin ye: Zeriko, ani Beti Hogila, ani Emeki Kesisi, ²² ani Beti Araba, ani Semarayimu, ani Beteli, ²³ ani Avimu, ani Para, ani Ofira, ²⁴ ani Kefari Amona, ani Ofini, ani Geba. O kera dugu tan ni fla, ani o ta dugumisenw. ²⁵ Dugu

minw farara o kan, o ye Gabahon, ani Rama, ani Beroti, ²⁶ ani Misipa, ani Kefira, ani Mosa, ²⁷ ani Rekemu, ani Iripeli, ani Tarala, ²⁸ ani Sela, ani Elefu, ani Yebusikaw ta dugu, min ye Zeruzalemu ye, ani Gibeha, ani Kiriya. O kera dugu tan ni naani, ani o ta dugumisenw.

Yoro min dira Boniyaminu ta mogow ma, o le ye nin ye.

19

Yoro min dira Simeyon ta mogow ma

¹ Matigi Ala ka yoro flanan yira, o kera Simeyon ta mogow ta ye. Olugu ta yoro kera Zuda ta mogow ta yoro konɔ. ² Dugu minw tun be o ta mara konɔ, o fle nin ye: Beri Seba, ani Seba, ani Molada, ³ ani Hasari Suwali, ani Bahala, ani Asemu, ⁴ ani Elitoladi, ani Betuli, ani Hɔrima, ⁵ ani Sikilagi, ani Beti Marikaboti, ani Hasari Susa, ⁶ ani Beti Lebahoti, ani Saruwen. O kera dugu tan ni saba, ani o dugumisenw. ⁷ Dugu minw farara o kan, o ye Ayini, ani Rimon, ani Eteri, ani Asan. O kera dugu naani ni o dugumisenw. ⁸ Dugu minw tun be o yoro mara ra, ka taga se fo Bahalati Beri, min ye Ramati ye, woroduguyanfan na, o duguw be tun be Simeyon ta mara ra.

Yoro min dira Simeyon ta mogow ma, o le kera nin ye. ⁹ Zuda ta mogow ta yoro do le dira Simeyon ta mogow ma, sabu Zuda ta mogow ta yoro tun ka bon o ma. O koson Simeyon ta yoro tagara ke Zuda ta yoro konɔ.

Yoro min dira Zabulon ta mogow ma

¹⁰ Matigi Ala ka yoro sabanan yira, o kera Zabulon ta mogow ta ye. O ta yoro dan tun be taga fo Saridi dugu yoro ra, ¹¹ ka bo yi ka taga terebnyanfan na, Marala fan na, ka bo yi ka taga Dabseti, ka bo yi ka taga Yokinamu ko terebnyanfan na; ¹² a tun be bo Saridi dugu fan na, ka taga terebnyanfan na, ka taga se Kisiloti Tabori mara koro, ka teme Dabirati, ka taga fo Yafiya; ¹³ ka bo Yafiya ka taga terebnyanfan na, ka taga se fo Gati Eferi, ani Eti Kasini, ka taga Rimon, ka yelma ka taga Neya. ¹⁴ Sahiliyanfan na a dan tun be munumunu Hanaton dugu ko fe, ka taga a bla Ifita Eli dingakonoyoro ra. ¹⁵ Dugu tan ni fla le tun be o ta mara ra, ani o dugumisenw. O dugu dow le tun ye Katati ye, ani Nahalali, ani Simiron, ani Idala, ani Betilehemu.

¹⁶ Yoro min dira Zabulon ta mogow ma, o le kera nin ye, ani a dugubaw ni a dugumisenw.

Yoro min dira Isakari ta mogow ma

¹⁷ Matigi Ala ka yoro naaninan yira, o kera Isakari ta mogow ta ye. ¹⁸ O ta jamana duguw fle nin ye: Zizireli, ani Kesuloti, ani Sunemu, ¹⁹ ani Hafarayimu, ani Siyon, ani Anaharati, ²⁰ ani Rabiti, ani Kisiyon, ani Ebesi, ²¹ ani Remeti, ani Eni Ganimu, ani Eni Hada, ani Beti Pasesi. ²² O ta mara dan tun be teme Tabori, ani Sasayimu, ani Beti Semesi, ka taga a bla Zuriden ba ra. O ta jamana duguw be lajennin tun ye dugu tan ni woro, ani o dugumisenw. ²³ Yoro min dira Isakari ta mogow ma, o le kera nin ye, ani a dugubaw ni a dugumisenw.

Yoro min dira Aseri ta mogow ma

²⁴ Matigi Ala ka yoro loorunan yira. O kera Aseri ta mogow ta ye. ²⁵ O jamana duguw fle nin ye: Helikati, ani Hali, ani Beteni, ani Akisafu, ²⁶ ani Halameleki, ani Amadi, ani Misali. Terebnyanfan na, o ta jamana tun be se fo Karimeli kuru ra, ka teme Sihori Libina. ²⁷ Terebnyanfan na, a tun be se fo Beti Dagon fan na, ka taga se fo Zabulon ta mara koro, ka teme Ifita Eli dingakonoyoro ra, ka taga sahhiliyanfan na, ka taga se Beti Emeki, ani Neyeli; a tun be taga tuun ka taga teme Kabuli, ²⁸ ani Abidon, ani Rehobu, ani Hamon, ani Kana, ka taga a bla Sidon duguba koro; ²⁹ ka bo Sidon, ka taga Rama, ani Tiri dugu koorinin na, ka soro ka taga teme Mahalabu, ani Akizibu, ka taga Hosa dugu fan na, ka taga dan Kogojiba ma; ³⁰ a tun be teme Uma ni Afeki ni Rehobu duguw ra fana. O ta mara dugu be lajennin kera dugu mukan ni fla, ani a dugumisenw. ³¹ Yoro min dira Aseri ta mogow ma, o le kera nin ye, ani a dugubaw, ani a dugumisenw.

Yoro min dira Nefitali ta mogow ma

³² Matigi Ala ka yoro woronon yira; o kera Nefitali ta mogow ta ye. ³³ Woroduguyanfan na, olugu ta jamana tun be damina Helefu Sananimu ta yirisunba yoro ra, ka teme Adami Nekebu, ani Yabineheli, ka taga se Lakumu, ka taga a bla Zuriden ba ra. ³⁴ Terebnyanfan na, a tun be munu ka taga Azinoti Tabori fan na, ka taga se Hukoki, ka teme Zabulon ta mara kere fe woroduguyanfan na, ka taga teme Aseri ta mara fana kere fe terebnyanfan na. A dan tun ye Zuriden ba le ye terebnyanfan na. ³⁵ O ta dugu barakamanw ye nin ye: Sidimu, ani Seri, ani Hamati, ani Rakati, ani

Kinereti, ³⁶ ani Adama, ani Rama, ani Hazori, ³⁷ ani Kedesi, ani Edereyi, ani Eni Hazori, ³⁸ ani Yiron, ani Migidali Eli, ani Horemu, ani Beti Anati, ani Beti Semesi. O bee kera dugu tan ni kononton, ani o dugumisenw. ³⁹ Yoro min dira Nefitali ta mogow ma o le kera nin ye, ani a dugubaw ni a dugumisenw.

Yoro min dira Dan ta mogow ma

⁴⁰ Matigi Ala ka yoro wolonflanani yira, o kera Dan ta mogow ta ye. ⁴¹ Olugu ta mara duguw fle nin ye: Soreha, ani Esitaholi, ani Iri, ani Semesi, ⁴² ani Salaben, ani Ayalon, ani Itila, ⁴³ ani Elon, ani Timina, ani Ekuron, ⁴⁴ ani Eliteke, ani Gibeton, ani Balati, ⁴⁵ ani Yehudi, ani Bene Beraki, ani Gati Rimon, ⁴⁶ ani Meyarikon, ani Rakon, ani mara min be Zafa dugu lamini na.

⁴⁷ Dan ta mogow ta jamana nana bosu o ra. O tagara Lesemu dugu kere, ka se soru o kan ka o dugumogow bee faga, ka o dugu mina, ka sigi o dugu ra. O ka o bemace togo la o dugu ra, ka a wele ko Dan. ⁴⁸ Yoro min dira Dan ta mogow ma, o le kera nin ye, ani a dugubaw ni a dugumisenw.

Yoro min dira Yosuwe ma

⁴⁹ Ayiwa, Izirayelimogow ka jamana bee taran ka ban tuma min na, o ka yoro do di Nuni dence Yosuwe fana ma. ⁵⁰ Yosuwe tun ka Timinati Sera dugu le daari, min be Efirayimu kuruyorow ra; o ka o dugu di a ma, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye. A ka o dugu lo ka sigi yi.

⁵¹ Sarakalasebaga Elehazari, ani Nuni dence Yosuwe, ani Izirayeli ta gbatigiw ka kara le la ka jamana tarantan Izirayelimogow ra, k'a ke ni Matigi Ala ka yoro min yira, ko a ye di min ma, o be o di o ma. O ka o ke Silo dugu konu, Matigi Ala na koru, Nogonkunben fanibon saninman* donda ra. O ka jamana bee taran ka ban o cogo le ra.

20

Karifaduguw

¹ Matigi Ala kumana Yosuwe fe k'a fo a ye ko: ² «Kuma Izirayelimogow fe k'a fo o ye ko o ye dugu dow panawoloma ka o ke karifaduguw ye, i n'a fo ne tun k'a fo Musa ye cogo min na. ³ Ni mogu do ka mogu faga, k'a soru a m'a lawuri a kama, o tigi be se ka bori ka taga karifa o dugu do ra, janko mogu min ka kan ka mogu faganin hake bo, a ye kisi ka bo o tigi boro. ⁴ Ni o mogofagabaga tagara se o karifadugu ra, a be lo dugu donda* ra, kiritigeyoru ra; min k'a soru, a be o pafu o dugu cekorobaw ye. Olugu bena a ladon o fe dugu konu, ka yoro di a ma, janko a ye to ni o ye. ⁵ Mogu min ka kan ka mogu faganin hake bo, ni o tigi k'a gben ka taga se fo o dugu ra, dugumogow man kan k'a mina k'a di hakebobaga ma; sabu a m'a lawuri a kama k'a moguogon faga; a jugu tun te fana kakoru. ⁶ Mogofagabaga be to dugu konu fo a ta kiti ye tige kiritigebagaw na fe. A be to yi fo ka taga se o wagati ta sarakalasebagaw kuntigiba ta saya ma. O tuma ra, a be se ka seko a ta so, a ta dugu ra, a tun borira ka bo yoro min na.»

⁷ Izirayelimogow ka dugu minw ke karifaduguw ye, o duguw ye nin ye: Kedesi, min be Galile jamana ra Nefitali kuruyorow ra, ani Sikemu, min be Efirayimu kuruyorow ra, ani Kiriya Araba, min be wele fana ko Heburon, Zuda kuruyorow ra. ⁸ Zuriden ba ko fe, Zeriko dugu terebyanfan na, o ka Beseri dugu fana panawoloma; o be kongolon konu, kenegbe yoro ra, Ruben ta mogow ta jamana ra; ani Ramoti dugu, min be Galadi mara ra, Gadi ta mogow ta jamana ra, ani Golan dugu min be Basan mara ra, Manase ta mogow ta jamana ra. ⁹ O duguw le panawolomara ka o ke mogofagabagaw ta karifaduguw ye, janko ni Izirayelimogow do, walama lonan minw be o ce ra, ni do k'a moguogon faga k'a soru a m'a lawuri a kama, o tigi ye taga a yere karifa yi, janko hakebobaga kana na a mina k'a faga, k'a soru kiritigebagaw ma a ta ko panabo folo.

21

Levi ta mogow ta duguw

¹ Levi ta mogow ta gbatigiw tagara sarakalasebaga Elehazari ni Nuni dence Yosuwe ni Izirayelimogow ta gbatigi tow fe, ² Silo dugu konu, Kanaana jamana ra; o k'a fo o ye ko: «Matigi Ala tun k'a fo Musa ye ko o ye dugu dow di anw ma, janko an ye o ke an sigiyorow ye, ani o duguw laminiw, janko an ye o ke an ta beganw marayorow ye.»

³ Izirayelimogow ka dugu dow bo o ta maraw ra, ka o di Levi ta mogow ma, ani o duguw laminiw, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo cogo min na.

⁴ Levi ta mogu minw bora Kehati ta gba ra, Matigi Ala ka olugu ta duguw yira. Olugu ra, sarakalasebagaw kuntigiba Haruna ta mogow ka dugu tan ni saba soru; Ala ka o le yira ka o ke olugu ta ye. O duguw tun be Zuda ni Simeyon ni Boniyaminu ta jamanaw

le ra. ⁵ Kehati ta mogo taw ka dugu tan le soro; Ala ka o le yira ka o ke olugu ta ye; o duguw tun be Efirayimu ni Dan ta jamanaw le ra, ani Manase ta terebonyanfan jamana.

⁶ Levi ta mogo minw bora Gerison ta gba ra, o ka kara la* olugu ye. Olugu ka dugu tan ni saba le soro fana. O duguw tun be Isakari ni Aseri ni Nefitali ta maraw le ra, ani Manase ta mogow ta terebonyanfan mara, min be Basan mara ra.

⁷ Levi ta mogo minw bora Merari ta gba ra, olugu ta mogow ka dugu tan ni fla le soro; o duguw tun be Ruben ni Gadi ni Zabulon ta jamanaw le ra.

⁸ Ala ka nin dugu minw yira, ani o laminiw, Izirayelimogow ka o le di Levi ta mogow ma, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

Sarakalasebaga Haruna ta mogow ta duguw

⁹ O ka dugu minw bo Zuda ta mara ni Simeyon ta mara ra ka o di, o duguw togow fora. ¹⁰ O duguw dira sarakalasebaga Haruna ta mogow ma, minw bora Levi dence Kehati ta gba ra, sabu Matigi Ala ka mogo folo minw yira, o kera olugu le ye. ¹¹ O ka Kiriyati Araba dugu ni a lamini di o ma, Zuda ta jamana kuruyorow ra. Araba tun ye Anakikaw bemace togo le ye. O dugu le be wele sisan ko Heburon. ¹² Nka o tun ka Heburon dugu kongokonyorow ni a dugumisenw di Yefune dence Kalebu ma ka ban. ¹³ O ka Heburon dugu yere ni a lamini le di sarakalasebaga Haruna ta mogow ma. Heburon dugu tun ye karifadugu do le ye. O ka Libina dugu ni a lamini fana di a ma, ¹⁴ ani Yatiri, ani Esitemoha, ¹⁵ ani Holon, ani Debiri, ¹⁶ ani Ayini, ani Yuta, ani Beti Semesi. A bee kera dugu kononton ye, ani o laminiw. O duguw bee tun be Zuda ni Simeyon ta jamanaw le ra. ¹⁷ Dugu minw dira o ma ka bo Boniyaminu ta mogow ta jamana ra, o kera Gabahon ye, ani Geba, ¹⁸ ani Anatoti, ani Alemeti. A bee kera dugu naani, ani o laminiw. ¹⁹ Dugu minw dira sarakalasebagaw kuntigiba Haruna ta mogow ma, o bee lajennin kera dugu tan ni saba, ani o laminiw.

Kehati dence taw ta mogow ta duguw

²⁰ Matigi Ala ka dugu minw yira, ka o di Kehati dence taw ta mogow ma, o duguw tun be Efirayimu ta mogow ta jamana le ra. ²¹ O ka Sikemu dugu di o ma; o dugu tun be kuruyorow ra. Karifadugu do tun lo fana. O ka Gezeri dugu fana di o ma, ²² ani Kibisayimu, ani Beti Horon. O kera dugu naani, ani o laminiw. ²³ O ka dugu minw di o ma Dan ta jamana ra, o kera Eliteke, ani Gibeton, ²⁴ ani Ayalon, ani Gati Rimon. O kera dugu naani, ani o laminiw. ²⁵ O ka dugu minw di o ma Manase ta mogow ta terebonyanfan jamana ra, o ye Tanaki dugu ye, ani Gati Rimon. O kera dugu fla ye, ani o laminiw. ²⁶ Kehati dence taw ta mogow ta duguw bee lajennin kera dugu tan, ani o laminiw.

Gerisonkaw ta duguw

²⁷ Levi ta mogo minw bora Gerison ta gba ra, o ka dugu minw di olugu ma Manase ta terebonyanfan jamana ra, o ye Golan ni Betesera ye. O kera dugu fla, ani o laminiw. Golan tun be Basan mara ra. O dugu fana tun ye karifadugu do le ye. ²⁸ Isakari ta mogow ta mara ra, o ka dugu minw di o ma, o ye Kisiyon, ani Dabirati, ²⁹ ani Yarimuti ni a lamini, ani Eni Ganimu ni a lamini. O kera dugu naani. ³⁰ Aseri ta mogow ta mara ra, o ka dugu minw di o ma, o ye Misali ye, ani Abidon, ³¹ ani Helikati, ani Rehobu. O kera dugu naani, ani o laminiw. ³² Nefitali ta mogow ta mara ra, o ka dugu minw di o ma, o ye Kedesi ye, min tun ye karifadugu ye, Galile mara ra, ani Hamoti Dori, ani Karitan. O kera dugu saba, ani o laminiw. ³³ Dugu minw dira Gerisonkaw ma, o bee kera dugu tan ni saba, ani o laminiw.

Merari ta mogow ta duguw

³⁴ Levi ta mogo minw bora Merari ta gba ra, o ka dugu dow di olugu fana ma. O ka dugu minw di o ma Zabulon ta jamana ra, o ye Yokinamu ye, ani Karita, ³⁵ ani Dimina, ani Nahalali. O kera dugu naani ni o laminiw. ³⁶ O ka dugu minw di o ma Ruben ta mogow ta jamana ra, o ye Beseri, ani Yahasi, ³⁷ ani Kedemoti, ani Mefaati. O kera dugu naani, ani o laminiw. ³⁸ O ka dugu minw di o ma Gadi ta mogow ta jamana ra, o ye Ramoti ye, min ye karifadugu ye, Galadi mara ra, ani Mahanayimu, ³⁹ ani Hesibon, ani Yazeri. O kera dugu naani, ani o laminiw. ⁴⁰ Matigi Ala ka dugu minw yira, ko o ye di Merari ta mogow ma, o bee lajennin kera dugu tan ni fla ye. Merari ta mogow le kera Levi ta mogow laban ye.

⁴¹ Dugu minw dira Levi ta mogow bee ma, Izirayelimogow ta yorow ra, o bee lajennin kera dugu binaani ni seegi, ani o laminiw. ⁴² O duguw bee dira o ma, ka o laminiw fana di o ma ka o ke o ta beganmarayorow ye.

Matigi Ala k'a ta layiriw bee dafa

⁴³ Ayiwa, a kera ten, Matigi Ala tun karira ko a bena jamana min di Izirayelimogow bemaw ma, a ka o jamana bee di Izirayelimogow ma. O ka o jamana mina k'a ke o ta sigiyoro ye. ⁴⁴ Matigi Ala ka hera ke Izirayelimogow ye jamana fan bee ra, i n'a fo a tun karira o bemaw ye cogo min na. Matigi Ala ka baraka don o ra, k'a to o ka se soro o juguw bee kan. O juguw si ma se ka lo o ja. ⁴⁵ Matigi Ala tun ka kojuman minw bee layiri ta Izirayeli ta somogow ye, o si ma to dafabari ye; a ka o bee dafa.

22

Yosuwe ka Ruben ni Gadi ni Manase ta mogow labla

¹ Ayiwa, Yosuwe ka Ruben ta mogow, ani Gadi ta mogow, ani Manase ta gba tarance folo mogow wele, ² k'a fo o ye ko: «Matigi Ala ta baarden Musa ka ci minw fo, aw ka o bee ke ka ja; ne ka kuma minw fo aw ye fana, aw ka o bee ke a cogo ra. ³ Kabini wogatijan fo ka na se bi ma, aw ma ban ka aw balemaw Izirayelimogo tow dem; aw ka Matigi Ala, aw ta Ala ta koketaw ni a ta kumaw sira tagama. ⁴ Ayiwa, sisan koni Matigi Ala, aw ta Ala ka laganfiya di aw balemaw ma, i n'a fo a tun k'a layiri ta o ye cogo min na. Ayiwa, sisan aw ye seko ka taga aw ta so, aw ta jamana ra, Matigi Ala ta baarden Musa ka jamana min di aw ma Zuriden ba tereboyanfan na. ⁵ Nka Matigi Ala ta baarden Musa ka kumaw ni sariya minw fo, aw ye o sira tagama kosebe, ka to a kan. Aw ye Matigi Ala, aw ta Ala kanu kosebe, ka nro a ra, k'a ta kumaw bee sira tagama, k'a ta cifoninw ke, k'a bato ni aw jusukun bee ye, ani aw baraka bee.»

⁶ Ayiwa, Yosuwe ka dugawu ke o ye, ka o labla. O ksegira ka taga o ta jamana ra.

⁷ Musa tun ka yoro do di Manase ta gba tarance folo ma Basan mara ra, Zuriden ba tereboyanfan na. Yosuwe le nana Manase ta gba tarance to kelen ta yoro di o ma Zuriden ba terebenyanfan na, o balema Izirayelimogo tow ce ra. Tuma min na Yosuwe tun be o lablara, a ka dugawu ke o ye. ⁸ A k'a fo o ye fana ko: «Aw ka natoroba soro; aw bena taga ni o ye aw ta so: began caman, ani warigbe, ani sanin, ani siranage, ani nege, ani fani caman. Ayiwa, aw ka o fen minw mina aw juguw ra, aw ye taga o taran aw ni a aw balema tow ce.»

Tereboyanfan mogow ta sarakajenifen ta ko

⁹ Ruben ta mogow, ani Gadi ta mogow, ani Manase ta tereboyanfan mogow bora Izirayelimogow ce ra, Silo, Kanaana jamana ra, ka taga Galadi mara ra. O yoro le tun dira o ma, k'a ke o sigiyoro ye, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye, i n'a fo a tun k'a fo Musa ye cogo min na.

¹⁰ Ayiwa, Ruben ta mogow, ani Gadi ta mogow, ani Manase ta tereboyanfan mogow tagara se Geliłoti minke, Zuriden koro, ka o to Kanaana jamana ra, o ka sarakajenifen belebeleba do lo Zuriden bada ra.

¹¹ Izirayelimogo tow nana a men ko Ruben ta mogow, ani Gadi ta mogow, ani Manase ta tereboyanfan mogow ka sarakajenifen belebeleba do lo Zuriden yoro ra, Izirayelimogow ta fan na, Kanaana jamana ra. ¹² O ka o ko men minke, o bee ka jogon lajen Silo dugu konu, ko o be taga Ruben ni Gadi ni Manase ta mogow kere.

¹³ Izirayelimogow ka sarakalasebaga Elehazari dence Finehasi ci ka taga kuma Ruben ta mogow, ani Gadi ta mogow, ani Manase ta tereboyanfan mogow fe, Galadi mara ra.

¹⁴ Izirayelimogo minw be terebenyanfan na, o ka olugu ta jamanaw bee ta kuntigiw janawoloma, ka o mogow tan bla ka taga ni Finehasi ye. O bee tun ye kuntigiw le ye.

¹⁵ Olugu tagara Ruben ni Gadi ni Manase ta mogow fe Galadi mara ra, ka taga kuma o fe, k'a fo o ye ko: ¹⁶ «An nana aw jininka Matigi Ala ta mogow bee togo ra, ko mun koson aw ka nin kojuguba ke Izirayeli ta Ala ra? Mun koson aw murutira bi ka faran ka bo Matigi Ala, aw ta Ala ra? Aw ka sarakajenifen do lo aw yere ye minke, o b'a yira ko aw te Matigi Ala le fe tuun. ¹⁷ Tuma min na an tun be Pehori*, an tun ka kojuguba min ke, k'a to Matigi Ala ka cenri lase Izirayelimogow bee ma, fo hali bi o kojugu no be an na, o tuma o ko ma an labo wa?»

¹⁸ «Mun na aw nana ban Matigi Ala ta cifoninw ma, k'a soro ni aw murutira, ka ban Matigi Ala ta kuma ma bi, sini Ala bena dimi Izirayelimogow bee le koro? ¹⁹ Ni aw k'a ye ko aw ta jamana saninyanin te aw ja na, o tuma Matigi Ala ta fanibon saninman* be jamana min na yan, aw ye seko ka na yoro do mina o jamana ra yan, ka sigi ni an ye. Nka aw kana muruti ka ban Matigi Ala ta cifoninw ma. Aw kana faran ka bo an na, ka sarakajenifen were lo aw yere ye, ka o fara Matigi Ala, an ta Ala ta kan. ²⁰ Aw yere k'a lon ko lon do Zeraki dence Akan tun ka kojuguba do ke. Matigi Ala tun k'a fo ko mogow man kan ka fen minw ta, a tun ka o fenw do sonya ka o dogo. A kera ten minke,

* 22:17 22:17 Pehori ta ko: aw ye Jateri 25:1-9 fe.

Matigi Ala ta dimi sera Izirayelimogow bee le ma. Akan kelen doron ma faga a ta kojugu koson.»

Izirayelimogow benna kelen ma

²¹ Ayiwa, Ruben ta mogow, ani Gadi ta mogow, ani Manase ta tereboyanfan mogow ka Izirayeli ta kerekejama ce waga kelen kelen kuntigiw jaabi ko: ²² «Ala le ye Sebaetigi ye, ale le ye Matigi Ala ye! Ala le ye Sebaetigi ye, ale le ye Matigi Ala ye! Ale k'a lon mun koson anw ka nin ke, Izirayelimogow fana bena a lon. Ni a kera ko an murutira ka ban Matigi Ala ra le, o tuma, Ala kana an to yi fiyewu. ²³ Ni a kera ko an ka an ta sarakajenifen lo, janko ka ban Matigi Ala ra le, ka an yere ta saraka jenitaw ni siman sarakaw ni ninsondiya sarakaw le jeni a kan, o tuma Matigi Ala yere ye o hake bo an na.

²⁴ «Nka o te. An ka nin ko ke, sabu an siranna le, ko lon do aw ta denw bena a fo anw ta denw ma ko: <Aw ta foyi te anw Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ta ko ra.> ²⁵ Ko: <Aw m'a ye ko Matigi Ala yere ka Zuriden ba bla anw ni aw ce wa, aw Ruben ni Gadi ni Manase ta mogow? Aw ninyoro foyi le te Matigi Ala fe.> Ayiwa, ni o kera, aw ta denw bena ke sababu ye k'a to anw ta denw ye ban ka Matigi Ala bato.

²⁶ «O koson an ko an be sarakajenifen nin lo. Nka an m'a lo ko an be saraka jenitaw walama saraka werew le bo a kan de! ²⁷ An k'a lo, janko a ye ke tagamasiyen le ye, ka ke aw ni anw seere ye, ka ke fana aw ta denw ni an ta denw seere ye, k'a yira ko anw fana be Matigi Ala le batora a ta yoro saninman na, ka an ta saraka jenitaw, ani an ta jurumunyafa sarakaw, ani an ta ninsondiya sarakaw bo a ye. Ni o kera, aw ta denw tena se k'a fo anw ta denw ma lon do ko o ninyoro foyi te Matigi Ala fe.

²⁸ «Anw ta miiriya ye ko lon do ni o nana o kuma fo an ma, walama an ta denw ma, an bena a fo o ye ko Matigi Ala ta sarakajenifen jagon fle nin ye, an bemaw le ka o lalaga; nka o tun m'a lalaga janko ka saraka jenitaw walama saraka were le bo a kan. O k'a lalaga janko a ye ke tagamasiyen le ye, ka ke aw ni anw seere ye.

²⁹ «An koni t'a fe ka muruti ka ban Matigi Ala ra fiyewu, ka an yere ta sarakajenifen lo, ka saraka jenitaw, walama siman sarakaw walama saraka werew bo o kan. Sarakajenifen min be Matigi Ala, an ta Ala ta fanibon saninman donda ra, ni o sarakajenifen te, anw t'a fe ka saraka bo sarakajenifen were kan.»

³⁰ Ayiwa, Ruben ni Gadi ni Manase ta mogow ka kuma min fo, o kuma ka sarakalasebaga Finehasi ni Izirayeli ta kerekejama ce waga kelen kelen kuntigiw bee wasa. ³¹ Sarakalasebaga Elehazari dence Finehasi k'a fo Ruben ta mogow ye ko: «Sisan an bee k'a lon ko Matigi Ala be ni an ye, sabu an tun b'a miiri ko aw ka kojuguba min ke Matigi Ala ra, aw ma o ke. O ra, Matigi Ala tena kojugu foyi ke a ta mogow ra.»

³² Ayiwa, o ko, sarakalasebaga Elehazari dence Finehasi, ani Izirayelimogow ta namogow bora Ruben ni Gadi ni Manase ta mogow koro, Galadi mara ra, ka taga Kanaana jamana ra. O sekora Izirayelimogo tow fe, ka taga o kow pafu o ye. ³³ O kibaroya ka Izirayelimogow bee wasa. O ka Matigi Ala tando. O ma wuri Ruben ni Gadi ni Manase ta mogow kama tuun k'a fo ko o be o kere, ka o ta jamana halaki.

³⁴ Ruben ni Gadi ni Manase ta mogow ka o sarakajenifen togo la ko «seere»†. O ko: «Nin sarakajenifen ye an bee seere ye, ko Matigi Ala kelenpe le ye Ala ye.»

23

Yosuwe ta kumalabanw

¹ Izirayelimogow juguw min o min tun be o ta jamana lamini na, Matigi Ala ka se di o ma olugu bee kan, ka hera ke Izirayelimogow ye, fo ka wogatijan ke. Yosuwe tun korora kosebe. ² Yosuwe ka Izirayelimogow bee wele: cekorobaw, ani jama namogow, ani kititigebagaw, ani kuntigiw; a k'a fo o ye ko: «Ne ka sijan soro, ne korora kosebe. ³ Matigi Ala, aw ta Ala ka ko minw ke nin jamana mogow ra aw koson, aw ka o bee ye. Matigi Ala, aw ta Ala yere le ka o kere aw ye. ⁴ Ayiwa, a fle, ne ka jamana minw kere ka se soro o kan ka o mina, ani jamana minw tora ni o ma mina fole, ne ka o jamanaw bee taran Izirayelimogow ra; ni Matigi Ala ka yoro min yira ko a ye di min ma, ne be o di o ma, gba bee ni a ta yoro, k'a damina Zuriden ba ra, tereboyanfan na, ka taga a bla fo Kogojiba ra terebenyanfan na. ⁵ Matigi Ala, aw ta Ala yere le bena o jamana mogow tow gben ka bo aw na fe. Ni aw nana ke don ye o ta jamana kono, o bena ke bori ye aw na. Aw bena o ta jamana mina o ra, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

⁶ «Nka ko minw sebera Musa ta sariya kitabu kono, aw ye o korosi kosebe, ka o ci bee sira tagama, ka o bee ke; aw kana mabo o ciw ra ka taga aw kininboro fe walama ka

† 22:34 22.34 Heburukan na a fora ko Eדי, o koro ye ko: seere.

taga aw numanboro fe. ⁷ O siya to minw tora aw ce ra, aw kana kori olugu ra, aw kana o ta batofenw togo fo, walama ka kari o togo ra; aw kana aw kinbiri gban o koro ka o bato fana. ⁸ Aw ye noro Matigi Ala, aw ta Ala kelenpe le ra, i n'a fo aw ka a ke cogo min na fo ka na se bi ma.

⁹ «Matigi Ala ka siyabaw, ani siya fangatigiw le gben ka bo aw na. Mogo si ma se ka lo aw na ka kere ke ni aw ye fo ka na se bi ma. ¹⁰ Aw ra ce kelen be se ka aw juguw ce waga kelen gben, sabu Matigi Ala, aw ta Ala le be kere kera aw ye, i n'a fo a k'a layiri ta aw ye cogo min na. ¹¹ Ayiwa, aw ye aw yere korosi kosebe, aw ye jija ka Matigi Ala, aw ta Ala kanu kosebe.

¹² «Ni aw ka aw yere mabo Matigi Ala ra, siya to minw tora aw ce ra, ni aw norora o siyaw ra, ka o denmusow furu, ka jengogonya don ni o ye, ¹³ o tuma aw ye la a ra ko Matigi Ala, aw ta Ala tena to ka o siyaw gben ka bo aw na tuun. O siyaw bena aw mina o ta jo ra, ka aw mina o ta jan na; o bena aw bugo aw ko ra i ko bisan, ka aw sogo aw jaw ra i ko nani. A bena ke ten le fo ka taga aw bee halaki ka ban pewu nin jamanaruman kono, Matigi Ala, aw ta Ala ka nin jamana min di aw ma.

¹⁴ «Ayiwa, sisan ne koni ta wagati sera. Aw yere y'a lon, ka la a ra ni aw jusukun bee ye, ani aw nin bee, ko Matigi Ala, aw ta Ala ka layiri min o min ta aw ye, ko o si ma to kebari ye. A ka o layiriw bee dafa aw ye; a si ma to dafabari ye.

¹⁵ «Ayiwa, Matigi Ala, aw ta Ala tun ka kopuman minw bee layiri ta aw ye, a ka o bee dafa cogo min na, o cogo kelen na, ni aw k'a kan bla, a ka kojugu minw fo aw kama, a bena o fana ke aw ra, fo ka taga aw bee halaki ka ban nin jamanaruman kono, a ka nin jamana min di aw ma. ¹⁶ Matigi Ala, aw ta Ala ka jengogonya min don ni aw ye, ni aw ka o jengogonya cen, ka aw kinbiri gban batofen werew koro ka o bato, Matigi Ala bena dimi aw koro kosebe; ni o kera, a ka jamanaruman min di aw ma, a bena aw halaki jona ka bo o jamana ra.»

24

Yosuwe ka Ala ta kopumanw lakari Izirayelimogw ye

¹ Ayiwa, Yosuwe ka Izirayeli ta gbaw bee lajen Sikemu; a ka cekorobaw, ani jama namogw, ani kititigebagaw, ani kuntigiw bee wele. O bee nana lajen Matigi Ala na koro.

² Yosuwe k'a fo jama bee lajennin ye ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Folofolo, aw bemaw Iburahima ni Nahori, ani o face Tera, olugu tun siginin be Efirati ba ko fe. O tun be batofen werew le bato. ³ Ne le nana aw bemace Iburahima labo o jamana ra, Efirati ba ko fe, k'a to a ye ka taga Kanaana jamana bee yaala. Ne le k'a dence Isiyaka di a ma; ne le fana k'a ta denw caya. ⁴ Ne le ka dence fla di Isiyaka ma, Yakuba ni Esawu. Ne le ka Seyiri kuruyorow di Esawu ta denw ma, k'a ke o sigiyoro ye. Nka Yakuba ni a denw tagara Misiran jamana ra.

⁵ « <O ko, ne le ka Musa ni Haruna ci Misiran, Farawona fe; ne le fana ka toro suguya bee la Misirankaw kan, ka soro ka aw labo Misiran. ⁶ Ne ka aw bemaw labo Misiran jamana ra, ka taga se ni o ye fo Kogojiwulen da ra. Misirankaw ka aw bemaw gben ni o ta sowotorow, ani o ta sow ye. ⁷ Aw bemaw kulera ne Matigi Ala no fe, ko ne ye o kisi. Ne ka dibi don o ni Misirankaw ce. O ko, ne ka kogoji laseko Misirankaw kan, ka o bee datugu. Ne ka min ke Misirankaw ra, aw yere na ka o ye. O ko, aw ka wagatijan ke kongokolon kono.

⁸ « <Amorika minw tun siginin be Zuriden ba ko fe, ne ka aw pamina ka taga ni aw ye olugu ta jamana ra. Olugu ka aw kere, nka ne k'a to aw ka se soro o kan, ka o don aw boro. Aw ka o ta jamana mina k'a ke aw ta ye, sabu ne tun be o halakira aw na le ka taga. ⁹ Mohabukaw ta masace, Balaki, Sipori dence, ale wurira ko a be aw kere. A ka cira bla ka taga Behori dence Balamu fe, ka ale wele ko a ye na aw danga. ¹⁰ Nka ne ma son k'a to Balamu ye aw danga. Ne k'a jagboya, a yere nana dugawu le ke aw ye. Ne ka aw bosi Balaki boro o cogo le ra.

¹¹ « <O ko, aw ka Zuriden ba tige, ka taga se fo Zeriko dugu koro. Zeriko dugumogw nana aw kere, ani Amoricaw, ani Perezikaw, ani Kanaanakaw, ani Hetikaw, ani Girigasikaw, ani Hevikaw, ani Yebusikaw. Nka ne k'a to aw ka se soro olugu bee kan. ¹² Ne ka o ja wuri, k'a to o bee borira aw na; ne ka o gben i n'a fo ne tun ka Amoricaw ta masace fla gben cogo min na. Aw ta keremukuruw ni aw ta kalanw le m'a to aw sera o ra. ¹³ Ayiwa, aw ma dugukolo min sene, ne ka o dugukolo di aw ma. Aw ma dugu minw lo, ne ka o duguw di aw ma, ka o ke aw sigiyorow ye. Aw ma rezensusun ni oliviyesun minw turu, ne ka o di aw ma ka o ke aw baro ye.>

¹⁴ «Ayiwa, o koson sisan koni, aw ye siran Matigi Ala na, k'a bato ni can ye, ani jusukun kelen. Aw bemaw ka batofen minw bato ka o to Efirati ba ko fe, walama Misiran jamana batofenw, aw ye o bee to yi, ka Matigi Ala le bato. ¹⁵ Ni aw fana t'a fe ka Matigi Ala bato, aw b'a fe ka min bato, aw ye o fo bi. Aw bemaw ka batofen minw bato Efirati ba ko fe, ni aw b'a fe ka o le bato, walama aw siginin be Amorika minw ta jamana ra, ni aw b'a fe ka olugu ta batofenw le bato, aw ye o fo. Ne ni ne ta somogow koni, anw be Matigi Ala le bato.»

¹⁶ Izirayelimogow ka Yosuwe jaabi ko: «Anw tena bo Matigi Ala ko fiyewu, ka taga batofen were bato! ¹⁷ Sabu Matigi Ala le ye an ta Ala ye, ale le ka anw ni an bemaw labo jonya ra Misiran. Ale le ka nin kabakoba ke aw yere na na. Ale le ka an mara an ta tagama bee ra; an temena siya minw ta jamanaw ra, a ka an mara olugu bee ce ra. ¹⁸ A ka o siyaw bee ghen ka bo an na, hali Amorika minw tun siginin be o jamana ra. O le koson anw fana bena Matigi Ala le bato, sabu ale le ye an ta Ala ye.»

¹⁹ Yosuwe k'a fo Izirayelimogow ye ko: «Aw tena se ka Matigi Ala bato! Sabu Matigi Ala saninyanin lo. A tena son aw ye ale ni batofen were bato ngon fe. Ni aw ka o ke, a tena aw ta kojuguw ni aw ta hakew yafa aw ma. ²⁰ Ni aw nana bo a ko, ka taga siya werew ta batofenw bato, a bena wuri aw kama ka kojugu ke aw ra, ka aw bee halaki, k'a soro a tun ka kopuman ke aw ye kakoro.»

²¹ Izirayelimogow ka Yosuwe jaabi ko: «On-on, an tena ban Matigi Ala ra; an bena Matigi Ala doron le bato.» ²² Yosuwe ko: «Ayiwa, aw yere le ye aw yere seerew ye. Aw k'a latige ko aw bena Matigi Ala le bato de!» Izirayelimogow ko: «Onhon, an yere be an yere seerew ye.» ²³ Yosuwe ko: «O tuma, batofen were minw be aw ce ra, aw ye o bee firi, ka noro Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ra, ni aw jusukun bee ye.» ²⁴ Jama ka Yosuwe jaabi ko: «An bena Matigi Ala, an ta Ala le bato, k'a ta kuma lamen.»

Izirayelimogow ka layiri ta

²⁵ O lon na, Yosuwe, ka jenngonya don ni Izirayelimogow ye. A ka sariyaw ni ci dow sebe ka o di o ma Sikemu dugu konu. ²⁶ O ko, Yosuwe ka o kow sebe Ala ta sariya kitabu konu. A ka kabakuruba do lo yirisunba do jukoro, Matigi Ala ta yoro saninman koro, Sikemu dugu konu. ²⁷ Yosuwe k'a fo mogow bee ye tuun ko: «Aw y'a fle, nin kabakuru le bena ke an seere ye; sabu Matigi Ala ka kuma o kuma fo an ye yan, nin Kabakuru ka o bee men; nin kabakuru le bena ke aw seere ye, ka aw hakiri jigi, janko aw kana ban aw ta Ala ra.» ²⁸ O ko, Yosuwe ka Izirayelimogow labla. Bee tagara a sigiyoro ra.

Yosuwe ta saya

²⁹ Ayiwa, o kow bee temenin ko, Matigi Ala ta baarden Yosuwe, min ye Nuni dence ye, ale sara, k'a si to san keme ni san tan. ³⁰ O tun ka yoro min di a ma, Timinati Sera dugu konu, o k'a su don yi, Efirayimu kuruyorow ra, Gasi kuru sahiliyanfan na.

³¹ Izirayelimogow ka Matigi Ala bato Yosuwe ta tere bee ra. Cekoroba minw tora Yosuwe ko fe, Matigi Ala tun ka kopuman minw bee ke Izirayelimogow ye, olugu tun ka o kow bee lon; o koson Izirayelimogow ka Matigi Ala bato o cekorobaw fana ta tere ra.

³² Izirayelimogow tun nana ni Yusufu su kolow ye ka bo Misiran. O bemace Yakuba tun ka dugukolo min san folofolo Sikemu dugu sindibaga Hamori ta mogow fe warighe keme, Izirayelimogow ka Yusufu kolow sutara o yoro le ra, Sikemu dugu koro. O yoro dira Yusufu ta mogow le ma, ka a ke o ta yoro ye.

³³ O ko, Haruna dence Elehazari fana sara; o k'a su don Gibeha. O yoro le tun dira a dence Finehasi ma, Efirayimu kuruyorow ra.

KITITIGEBAGAW TA KITABU Kitabu faamucogw

Yosuwe sanin kɔ, Izirayelimogow tun ka o kɔ don Matigi Ala ra, ka o yere sago ke. Nin kitabu be o wagati ta kow le fɔ an ye. A kera i n'a fɔ kuntigi tun te Izirayelimogow fe.

Nin kitabu sebebaga ma lon.

O wagati be damina kabini Izirayelimogow donnin kɔ Kanaana jamana ra, ka taga a bla fɔ masacew ta wagati ra. O wagatiw gbeleyara Izirayelimogow ma kosebe.

Ala nana mogɔ dɔw panawoloma, ka olugu ke Izirayelimogow namogow ye, janko ka o deme; o namogow ta kow le fɔra nin kitabu kɔnɔ. Olugu le be wele ko kititigebagaw. Ala k'a ta baraka don o mogow le ra, janko ka Izirayelimogow deme, ka o bla siranuman kan, ka o bosi o juguw boro.

O kititigebagaw ra, min tɔgɔ lonna kosebe a ta fanga ni a ta cefariya koson, o kera Samuson ye (13-16).

An be Ala ta kanuya ko ye fana nin kitabu kɔnɔ, sabu ni Izirayelimogow tun ka Ala kan bla tuma o tuma, ni o kɔ fe o tun nimisara ka kojugu dabra, Ala tun be yafa o ma ka o bosi ka bo o juguw boro.

Kitabu kɔnɔkɔw

Ko minw kera fɔ ka taga se Yosuwe ta saya ma (1.1-2.10)

Kititigebagaw ta wagatiw (2.11-16.31)

Dan ta mogow ta ko, ani Boniyaminu ta mogow ta kere (17-21)

Zuda ni Simeyon ta mogow ka Kanaanakaw kere

¹ Yosuwe sanin kɔ, Izirayelimogow ka Matigi Ala nininka ko: «An ta gba juman le ka kan ka kɔn ka taga Kanaanakaw kere?» ² Matigi Ala ka o jaabi ko: «Zuda ta mogow lo. Ne bena a to o ye se sɔrɔ Kanaanakaw kan.»

³ Zuda ta mogow k'a fɔ o balemaw ye, minw ye Simeyon ta mogow ye, ko: «Aw ye na an deme ka Kanaanakaw kere, janko mara min dira an ma, an ye o gben ka bo o ra. O ko, an fana bena taga aw deme janko mara min dira aw ma, an ye o gben ka bo o mara ra.» Simeyon ta mogow sonna ka taga fara Zuda ta mogow kan. ⁴ O tagara kere ra. Matigi Ala k'a to o sera Kanaanakaw ni Perezikaw ra. O ka mogɔ waga tan faga o ra Bezeki dugu kɔnɔ. ⁵ O tun ka masace Adoni Bezeki sɔrɔ o dugu ra yi; o k'a kere ka se sɔrɔ a kan. O ka se sɔrɔ Kanaanakaw ni Perezikaw be kan. ⁶ Masace Adoni Bezeki borira; o k'a gben k'a mina, k'a borokandenbaw ni a senmandenbaw tige. ⁷ Adoni Bezeki ko: «E, Ala, ne fana tun ka se sɔrɔ masace biwolonfla le kan ka o borokandenbaw ni o senmandenbaw tige nin le cogo ra. Ne domuniketo, domuni murumuru minw tun be benben, olugu tun be o le tɔmɔtɔmɔ k'a domu. Ne ka kojugu min ke cɔ, Ala ka o hake le bo ne ra bi.»

O tagara ni Adoni Bezeki ye Zeruzalemu. A sara o yɔrɔ le ra.

⁸ O ko, Zuda ta mogow ka Zeruzalemu dugumogow kere, ka se sɔrɔ o kan, ka o be halaki, ka tasuma don dugu ra. ⁹ Kanaanaka minw siginin tun be jamana kuruyorow ra, ani a woroduguyanfan kongokolon fan na, ani minw tun be jamana dugumayanfan na, Zuda ta mogow tagara olugu fana kere. ¹⁰ Minw tun siginin be Heburɔn dugu kɔnɔ, o dugu min tun be wele o wagati ra ko Kiriyati Araba, o ka o dugu kere; Sesayi dugu, ani Ahiman dugu ni Talimayi dugu minw tun be o mara ra, o ka se sɔrɔ o juguw be kan.

¹¹ O bɔra yi ka taga Debiri dugumogow kama. Fɔlɔfɔlɔ Debiri dugu tɔgɔ tun ye ko Kiriyati Seferi. ¹² O wagati ra Kalebu ko: «Ni mogɔ o mogɔ sera ka Kiriyati Seferi dugumogow kere, ka o ta dugu mina, ne bena ne denmuso Akisa furu o tigi ma.» ¹³ Kalebu dogɔce Kenazi, o dence min tɔgɔ ye ko Ɔtiniyeli, ale ka dugumogow kere, ka o ta dugu mina. Kalebu k'a denmuso Akisa furu a ma. ¹⁴ A sera a ce Ɔtiniyeli fe minke, a k'a fɔ a ye ko a ye dugukolo do daari ale face Kalebu fe. Akisa jigira ka bo a ta fali kan. Kalebu k'a nininka ko: «A be di?» ¹⁵ Akisa ko: «Sabari ka na ne ma, ka bunun dɔw di ne ma; sabu i ka jamana min di ne ma woroduguyanfan fe, ji te o yɔrɔ ra.» Kalebu ka bunun dɔw di a ma sanfeyorɔ ra, ka dɔw di a ma dugumayorɔ ra fana.

¹⁶ Musa burance ta mogow, minw ye Kenikaw ye, olugu bɔra ni Zuda ta mogow ye tamarosunw ta dugu ra, min ye Zeriko ye, ka taga sigi Zuda kongokolon kɔnɔ, Aradi dugu woroduguyanfan na. O sigira ni o mogow ye.

¹⁷ O kɔ, Zuda ta mɔgow tagara o balemaw fe, minw ye Simeyon ta mɔgow ye; Kanaanaka minw tun siginin be Sefati, o ka Simeyon ta mɔgow deme ka olugu kere. O ka dugu halaki ka ban pewu, fo o nana a yoro togo la ko Hɔrima*.

¹⁸ Zuda ta mɔgow ka Gaza ni Asikalɔn ni Ekurɔn kere, ka o duguw ni o ta maraw mina. ¹⁹ Matigi Ala ka Zuda ta mɔgow deme, o ka kuruyoro mɔgow kere ka se soro o kan. Nka o ma se ka kenegbeyoro mɔgow kere, sabu sowotoro negeramanw tun be olugu fe kere kama. ²⁰ O ka Heburɔn dugu di Kalebu ma, i n'a fo Musa tun k'a fo cogo min na. A ka o dugumɔgow gben. O tun ye Anakikaw ye, Anaki dence saba ta mɔgow. ²¹ Nka Yebusika minw tun siginin be Zeruzalemu, Boniyaminu ta mɔgow ma se ka olugu gben. O koson olugu tora Zeruzalemu ni Boniyaminu ta mɔgow ye fo ka na se bi ma.

Yusufu ta mɔgow ka Beteli dugumɔgow kere

²² Yusufu dencew, Efirayimu ni Manase ta mɔgow, olugu tagara ko o be taga Beteli dugumɔgow kere. Matigi Ala tora ni o ye. ²³ Sani o ye taga, o ka mogo dow ci ka taga Beteli dugu yaala folo; Beteli dugu le tun be wele o wagati ra ko Luzi. ²⁴ O mɔgow tagara ce do boto ye dugu kono. O k'a fo o ce ye ko: «Cogo do yira an na, an be se ka don dugu kono cogo min na. Ni o kera, an bena kopuman ke i ye.» ²⁵ A ka cogo do yira o ra. O cogo le ra, Yusufu ta mɔgow ka Beteli dugumɔgow kere, ka o be halaki. Nka o ka o ce ni a ta somogow be bla ka taga. ²⁶ Ko fe, o ce tagara Hetikaw ta jamana ra; a tagara dugu do lo, ka o fana togo la ko Luzi. O togo le tora o dugu ra fo ka na se bi ma.

Izirayelimogow ma se ka Kanaanaka minw gben

²⁷ Ayiwa, Kanaanaka minw tun be Beti Sehan, ani Tanaki, ani Dori, ani Ibilehamu, ani Megido, ani o kerefedugu misenw kono, Manase ta mɔgow ma se ka olugu gben. O Kanaanakaw tora o duguw ra yi. ²⁸ Izirayelimogow fanga nana bonya wagati min na, o ka jagboyabaaraw le la o Kanaanakaw kan; nka o ma se ka o gben ka bo jamana kono pewu.

²⁹ Kanaanaka minw tun siginin be Gezeri, Efirayimu ta mɔgow fana ma se ka olugu gben. O tora ni Efirayimu ta mɔgow ye Gezeri.

³⁰ Zabulon ta mɔgow fana ma se ka Kitiron dugumogow ani Nahaloli dugumogow gben. O Kanaanakaw tora ni Zabulon ta mɔgow ye; nka o ka o Kanaanakaw bla jagboyabaaraw ra.

³¹ Aseri ta mɔgow fana ma se ka Ako dugumogow, ani Sidon dugumogow, ani Akila dugumogow, ani Akizibu dugumogow, ani Heliba dugumogow, ani Afiki dugumogow, ani Rehobu dugumogow gben. ³² O koson Aseri ta mɔgow tora ni o Kanaanakaw ye, sabu o ma se ka o gben; o Kanaanakaw le tun siginin be o jamana ra kakoro.

³³ Nefitali ta mɔgow fana ma se ka Beti Semesi dugumogow ni Beti Anati dugumogow gben. O tora ni o Kanaanakaw ye; nka Nefitali ta mɔgow ka o bla jagboyabaaraw ra. Olugu le tun siginin be o jamana ra kakoro.

³⁴ Amorikaw ka Dan ta mɔgow jagboya ka to kuruyoro ra. O ma son o ye na sigi kenegbeyoro ra. ³⁵ Amorikaw sigira Heresi kuruyoro ra, ani Ayalon dugu kono, ani Salibimu dugu kono. Nka ko fe, Yusufu dencew, Efirayimu ni Manase ta mɔgow ka o fanga sigi o kan, ka o bla jagboyabaaraw ra.

³⁶ Yoro min be wele ko bundeninw ta yelenyoro, Amorikaw ta jamana dan tun be taga se fo o yoro ra, Sela dugu sahiliyanfan fe.

2

Ala ka Izirayelimogow jaraki

¹ Lon do, Matigi Ala ta meleke bora Giligali ka na Bokimu. A nana a fo Izirayelimogow ye ko: «Ne le ka aw labo Misiran jamana ra; ne tun karira aw bemaw ye ko ne bena jamana min di o ma, ne nana ni aw ye o jamana le ra. Ne k'a fo aw ye ko ne ka jenogonya min don ni aw ye, ko ne tena o cen fiyewu; ² ne k'a fo aw ye ko aw man kan ka jenogonya don ni Kanaanakaw ta jamana mɔgow si ye; ko aw ka kan ka o ta sarakabonanw cici. Nka aw ma son ka ne ta kuma lamɛn. Mun koson ne ka min fo aw ma o ke? ³ Ayiwa, ne ka min fo aw ma o ke minke, o koson ne tena nin jamana mɔgow gben ka bo aw na tuun. O bena sigi ni aw ye; o ta batofenw bena ke janw le ye aw fe.»

⁴ Ayiwa, Matigi Ala ta meleke ka o kuma fo minke doron, Izirayelimogow be ka ke kasi ye. ⁵ O koson o yoro togo lara ko Bokimu*. Izirayelimogow ka sarakaw bo Matigi Ala ye o yoro ra.

* 1:17 1.17 Hɔrima koro ye heburukan na ko: tomo.

* 2:5 2.5 Bokimu koro ye heburukan na ko kasibagaw.

Yosuwe ta saya

⁶ Wagati min Yosuwe tun ka Izirayelimogow labla, yoro min tun dira gba bee kelen kelen ma, o bee kelen kelen tun tagara sigi o yoro ra. ⁷ Izirayelimogow ka Matigi Ala bato, Yosuwe ta tere bee ra. Cekoroba minw tora Yosuwe ko fe, Matigi Ala tun ka koba minw bee ke Izirayelimogow ye, olugu tun ka o kow bee ye; o koson Izirayelimogow ka Matigi Ala bato o cekorobaw fana ta tere ra.

⁸ Ayiwa, o kow bee temenin ko, Matigi Ala ta baarden Yosuwe min ye Nuni dence ye, ale sara, k'a si to san keme ni san tan. ⁹ O tun ka yoro min di a ma, Timinati Heresi† mara ra, o k'a su don yi, Efrayimu kuruyorow ra, Gasi kuru sahiliyanfan fe.

¹⁰ Yosuwe ta wagati ta mogow bee nana sa. Izirayelimogow ta den minw wurira olugu ko fe, olugu tun ma Matigi Ala lon i n'a fo o bemaw; Matigi Ala tun ka ko minw ke Izirayelimogow ye, o tun ma foyi lon o ra fana.

Izirayelimogow ka Ala ta jehpogonya cen

¹¹ Ayiwa, Izirayelimogow ka kojugu ke Matigi Ala na koroo. O ka Baali* ta jo son. ¹² Matigi Ala, o bemaw ta Ala, min ka o labo Misiran jamana ra, o ka ale batori dabra, ka jow son. Siya minw be o kere fe, o tora ka olugu ta jow le son, fo ka o kinbiri gban o jow koroo. O kow ka Matigi Ala dimi kosebe. ¹³ O bora Matigi Ala ko, ka taga o jow le son, minw ye Baali ni Asera* ye. ¹⁴ A kera ten, Matigi Ala dimina Izirayelimogow koroo kosebe. A ka o labla benkanikebaga dow ye; olugu nana to ka ben o kan ka o borofenw bee ce. O jugu minw tun be o ta jamanaw koroo, Matigi Ala ka o labla olugu fana ye. O ma se ka lo o juguw na tuun. ¹⁵ Ni Izirayelimogow tun tagara kere ra tuma o tuma, Matigi Ala tun be o kere ka di o juguw ma. Matigi Ala tun karira, k'a fo ko a bena o le ke o ra, ni o ka ale kan bla. Matigi Ala ka segeba la Izirayelimogow kan, fo ka o ke janibagatow ye.

Ala ka namogow sigi Izirayelimogow kunna

¹⁶ Ayiwa, o wagatiw ra, Matigi Ala ka mogoo dow sigi Izirayelimogow kunna, ka o ke o namogow ye‡, janko olugu ye Izirayelimogow bosi ka bo benkanikebagaw boro.

¹⁷ Nka Izirayelimogow ma son ka o namogow lamen. O banna Matigi Ala ra, ka taga batofen werew bato ka o yere lanogo i ko jatoyakebagaw. O bemaw tun ka sira min tagama, o ka o sira bla joona joona. O ma Matigi Ala ta sariyaw sira tagama tuun i n'a fo o bemaw tun k'a ke cogo min na.

¹⁸ A kera ten o juguw ka o toroo, ka o degu kosebe. Nka ni Matigi Ala tun ka o torooto ye tuma o tuma, a tun be makari o ra, ka namogoo do sigi o kunna. Matigi Ala yere tun be to ni o namogoo ye, k'a deme; Ala tun be to ka Izirayelimogow kisi ka bo o juguw boro, o namogoo ta tere bee ra. ¹⁹ Nka ni o namogoo tun sara, Izirayelimogow tun be kosegi o ta kewalekorow ra tuun, ka juguya fo ka teme o bemaw kan. O tun be tugu batofen werew ko, ka saraka bo olugu ye, ka o kinbiri gban o koroo ka o bato. O tun be ban ka o kewalejuguw ni o jusukungbeleya kow dabra.

Ala ka Izirayelimogow koroboo ni siya minw ye

²⁰ Ayiwa, Matigi Ala dimina Izirayelimogow koroo. A ko: «Ne tun ka jehpogonya* min don ni Izirayelimogow ta bemaw ye, ko o ye ne ta sariyaw sira tagama, sisan Izirayelimogow ka o jehpogonya cen. O ma ne kan mina fiyewu. ²¹ O koson Yosuwe sara ka siya minw to o ta maraw ra, ne tena o siyaw ghen ka bo yi tuun. ²² Ne bena o siyaw le ke ka Izirayelimogow koroboo, k'a lon ni o bena son, walama ni o tena son ka ne kan mina, ka tagama ka kapa ni ne sago ye, i n'a fo o bemaw k'a ke cogo min na.»

²³ O le koson Matigi Ala ka o siyaw siginin to jamana konoo ni Izirayelimogow ye. A ma son ka o ghen joona, a fana tun ma son k'a to Yosuwe ni a ta kerekedenw ye se soroo o kan.

3

¹ Ayiwa, Matigi Ala ka o siyaw siginin to jamana konoo, janko Izirayelimogoo minw tun ma Kanaana kerew ke ka ye, o siyaw ye ke sababu ye ka olugu koroboo. ² Matigi Ala tun b'a fe ko Izirayelimogoo minw worora o wagati ra, o minw tun ma kere ke ka ye, o fana ye kere degi. ³ A tun ka siya minw to jamana konoo ni Izirayelimogow ye, olugu fle nin ye: Filisikaw ta mara looru ta mogow, ani Kanaanakaw bee, ani Sidonkaw, ani Hevika minw siginin be Liban kuruyorow ra, k'a ta Baali Herimon kuru ra, ka taga a bla fo Hamati yoro ra.

† 2:9 2.9 Timinati Heresi be wele fana ko: Timinati Sera. ‡ 2:16 2.16 O namogow le be wele fana ko: kititigebagaw.

⁴ Matigi Ala ka o siyaw to jamana kono, janko ka Izirayelimogow korobo k'a fe, k'a lon ni a kera ko o bena ale ta cifoninw lamen, ale ka min fo a ta baaraden Musa ye k'a fo o bemaw ye.

⁵ A kera ten, Izirayelimogow sigira ni Kanaanakaw ye, ani Hetikaw, ani Amorikaw, ani Perezikaw, ani Hevikaw, ani Yebusikaw. ⁶ Izirayelimogow nana o siyaw denmusow furu, ka o yere denmusow di o dencew ma furu ra. O ka o siyaw ta jow son fana.

Otiniyeli kera Izirayeli namogo ye

⁷ Izirayelimogow ka kojugu ke Matigi Ala na koroo. O pinana Matigi Ala, o ta Ala ko; o ka batofen werew le bato, minw ye Baali* ni Asera ye. ⁸ Matigi Ala dimina Izirayelimogow koroo kosebe. O le koson a ka Izirayelimogow labla Mesopotami masace ye, min ye Kusan Risatayimu ye. Izirayelimogow tora a ta fanga koroo fo san seegi.

⁹ Izirayelimogow kasira, ka Matigi Ala daari. Matigi Ala ka namogo do sigi o konna, janko ka o bosu. O namogo tun ye Otiniyeli le ye, Kalebu dogoce Kenazi dence.

¹⁰ Matigi Ala k'a Nin don Otiniyeli kono. A kera Izirayeli namogo ye. A tagara kere ra minke, Matigi Ala k'a to a ka se soroo Mesopotami masace Kusan Risatayimu kan. ¹¹ A kera ten, jamana tora hera ra fo san binaani. O ko, Kenazi dence Otiniyeli sara.

Ehudi kera Izirayeli namogo ye

¹² Ayiwa, ko minw man di Matigi Ala ye, Izirayelimogow ka o kow le ke tuun. O le koson Matigi Ala ka Mohabukaw ta masace Egilon fanga bonya, k'a to a ka se soroo Izirayelimogow kan. ¹³ Masace Egilon farara Amonkaw ni Amalekikaw kan, ka taga Izirayelimogow kere. O ka se soroo Izirayelimogow kan, ka tamarosunw ta dugu* mina o ra. ¹⁴ Izirayelimogow tora Mohabu ta masace Egilon ta fanga koroo fo san tan ni seegi.

¹⁵ O ko, Izirayelimogow kasira tuun, ka Matigi Ala daari. Matigi Ala ka namogo do were sigi o konna, janko ka o bosu. O namogo kera Ehudi ye, Gera dence; Boniyaminu ta mogoo do tun lo. Ehudi tun ye numanman le ye.

Izirayelimogow ka ninsaraw di Ehudi ma, ko a ye taga a di Mohabukaw ta masace Egilon ma. ¹⁶ Ehudi ka kerekemuru da fla do lalaga, k'a janya ke nongon† na kelen. A ka o siri a togokun na a ta derege jukoro, a kininboroyanfan fe. ¹⁷ A tagara ninsaraw di Mohabukaw ta masace Egilon ma; Egilon tun ye ce belebele le ye. ¹⁸ Ehudi ka ninsaraw di ka ban minke, a bora ni a ta donitabagaw ye ka taga. ¹⁹ O sera Giligali ta batofen kabakururamanw yoro ra minke, a ka donitabagaw bla ka taga; ale yere sekora ka na masace fe, ka na a fo a ye ko: «Masace, gundokuma do be ne fe k'a fo i ye.» Masace k'a fo a ta mogow ye ko o bee ye bo. O bee bora. ²⁰ O y'a soroo masace tun siginin be bon do kono, a ta masabon sanfeyoro ra a kelen na. Ehudi gbarara a ra k'a fo a ye ko: «Ne bena kuma min fo i ye, o bora Ala le ra.» Masace wurira ka lo. ²¹ O yoronin bee, Ehudi k'a numanboro ke ka muru sama ka bo a kininboroyanfan na, k'a turu masace konobara ra; ²² muru ni a kala bee tununa a konobara ra, fo turu ka muru datugu. A ka muru to a konobara ra yi, a m'a bo. ²³ Ehudi ka sankaso sanfebon daw bee dasogo masace da ra yi, ka bo bolon da fe ka taga. ²⁴ Ehudi bonin ko, masace ta mogow nana; o ka daw sogonin ye. O ko: «I b'a soroo masace be sokotaga le kera sankaso sanfebon kono.» ²⁵ O k'a kono ka meen, fo ka na o kononoban. A ma na o yere ka lakile ke ka bon dayele, ka o matigice su lanin ye dugu ma. ²⁶ Sani o ye ban o kow bee ra, o y'a soroo Ehudi borira ka taga teme batofen kabakururamanw yoro ra, ka taga fo Seyira.

²⁷ A tagara se yi minke, a ka kerekeburu fiye Efirayimu kuruyoro ra, ka Izirayelimogow lajen. O bora kuruyoro ra, ka na lajen a koroo; a blara o na. ²⁸ A k'a fo o ye ko: «Aw ye tugu ne ko; sabu Matigi Ala ka se di aw ma ka aw juguw Mohabukaw don aw boro.» Izirayelimogow tugura Ehudi ko. O tagara Zuriden ba sennatigeyoro sira mina, ka sira tige Mohabukaw ra. O m'a to Mohabuka si ye ba tige. ²⁹ O lon na, Izirayelimogow ka Mohabuka ce waga tan le faga; a bee tun ye ce barakamanw, ani cefariw le ye. O si ma bosu.

³⁰ K'a ta o wagati ra, Mohabukaw majigira Izirayelimogow ye. Jamana tora hera ra fo san biseegi.

Samugari kera Izirayeli namogo ye

³¹ Ayiwa, Ehudi sara minke, Anati dence Samugari le sigira a no ra. Lon do, ale kelen ka Filisika ce keme wooro faga ni misinegebere do ye, ka Izirayelimogow bosu o juguw boro.

* **3:13** 3.13 Tamarosunw ta dugu, o ye Zeriko dugu ye. † **3:16** 3.16 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

4

Ciramuso Debora ni Baraki

¹ Ehudi sanin ko, Izirayelimogow ka kojugu ke Matigi Ala ja koro tuun. ² O le koson Matigi Ala ka o labla Kanaanakaw ta masace Yaben ye, a ka se soro o kan. O masace tun siginin be Hazori dugu le konso. A ta kerekedenw kuntigi togo tun ye ko Sisera. Ale tun siginin be Haroseti Goyimu dugu konso. ³ Sowotoro negeraman keme kononton le tun be masace Yaben fe, kere kama. A ka sege suguya bee la Izirayelimogow kan, fo san mugan. Izirayelimogow kasira ka Matigi Ala daari.

⁴ O wagati ra, Lapidoti ta muso Debora min tun ye ciramuso ye, ale le tun ye Izirayeli namogo ye. ⁵ A tun be to ka taga sigi tamarosun do koro, Rama dugu ni Beteli dugu ce, Efrayimu kuruyorow ra. O tamarosun togo nana la ko Debora ta tamarosun. Izirayelimogow tun be taga a fe o yoro le ra ka taga o ta kow panabo.

⁶ Lon do, Debora ka Abinohamu dence Baraki wele ka bo Kedesi, Nefitali mara ra, ka na a fo a ye ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala le ka nin cira fo; a ko i ye taga mogo waga tan panawoloma Nefitali ni Zabulon ta mogow ra, ka yelen ni o ye Tabori kuru kan. ⁷ Ko ale bene masace Yaben ta kerekedenw kuntigi Sisera jusu wuri aw kama, k'a ke a ye na Kison ko da ra, ko a bana aw kere ni a ta sowotoro negeramanw ni a ta kerekejama ye. Nka Matigi Ala bana a to aw ye se soro a kan.» ⁸ Baraki ka Debora jaabi ko: «Ni i yere be taga ni ne ye, ne be son ka taga; nka ni i te taga ni ne ye, ne te taga.» ⁹ Debora ko: «Ayiwa, ne bana taga ni i ye, nka i tena togo soro nin kere ra de, sabu Matigi Ala bana Sisera don muso do le boro.»

Debora wurira ka taga ni Baraki ye Kedesi. ¹⁰ Baraki ka Zabulon ta mogow ni Nefitali ta mogow wele ka o lajen Kedesi. Mogo waga tan sonna ka tugu a ko. Debora fana tugura o ko. ¹¹ O wagati ra, Kenikaw ta mogo do tun be yi, a togo ye ko Heberi. Ale tun faranna ka bo Kenika tow ra, ka taga sigi Kedesi dugu koro, k'a ta fanibonw lo Sananimu yirisunba koro. Kenikaw bemace tun ye Hobabu le ye, Musa burance.

¹² Ayiwa, Sisera nana a men ko Abinohamu dence Baraki ni a ta kerekejama lonin be Tabori kuru kan. ¹³ Sisera k'a ta sowotoro negeraman keme kononton bee ta, k'a ta kerekedenw bee lajen Haroseti Goyimu dugu konso, ka taga ni o ye Kison ko da ra. ¹⁴ Debora k'a fo Baraki ye ko: «Aw ye taga o no fe, sabu Matigi Ala bana se di aw ma, ka Sisera don aw boro bi. Matigi Ala yere le bana bla aw ja.» Baraki ni a ta mogo waga tan bee jigira ka bo Tabori kuru kan. ¹⁵ O tagara Sisera ta kerekedenw kama. Matigi Ala ka Sisera ni a ta sowotorow ni a ta kerekejama bee pagami jogon na. A ma ja, Sisera jigira ka bo a ta sowotoro konso ka bori a sen na. ¹⁶ Baraki ni a ta kerekedenw ka Sisera ta sowotorotigiw ni a ta kerekedenw gben, ka taga se fo Haroseti Goyimu. O ka Sisera ta kerekedenw bee faga ni kerekemuru ye; hali ce kelen ma bosu o ra.

¹⁷ Sisera borira ka taga se Heberi ta muso Yaheli ta fanibon ma; o y'a soro ben tun be Hazori ta masace Yaben ni Kenikace Heberi ta mogow ce. ¹⁸ Yaheli bora ka taga Sisera kunben da ra; a ko: «Ne matigice, na dogo yan; na don ne ta so, i kana siran, foyi tena i soro.» Sisera donna Yaheli ta fanibon konso. Yaheli ka birifani do biri a kan. ¹⁹ Sisera ko: «Jiminlogo be ne ra; sabari ka ji doonin di ne ma.» Yaheli ka nonobara dayele ka nono do di a ma, a ka o min, ka la. A ka birifani biri a kan tuun. ²⁰ Sisera k'a fo Yaheli ye tuun ko: «Taga lo fanibon donda ra; ni mogo do nana i jininka ko: <Yala mogo be yan wa?> I y'a fo a tigi ye ko: <On-on, mogo te yan.> »

²¹ Sisera lanin tora yi ka sunogo o yoronin bee, sabu a segeninba tun lo. Heberi ta muso Yaheli ka fanibon ta negebere do ta, ani negekuru do. A gbarara doonin doonin Sisera ra, ka taga bere turu a toro koro, k'a kunkolo sogo fo ka taga bere don dugukolo ra. Sisera sara.

²² Ayiwa, Baraki tun be Sisera gbenna minke, a tagara se Yaheli ta fanibon ma. Yaheli bora k'a kunben; a ko: «Na yan; i be mogo min jinina, ne bana o tigi yira i ra.» Baraki donna fanibon konso, a barara ka Sisera lanin ye, a sara, bere turunin be a kunkolo ra.

²³ Ala ka se di Izirayelimogow ma o lon na, k'a to o ka se soro Kanaanakaw ta masace Yaben kan. ²⁴ Izirayelimogow tora ka o fanga digi Kanaanakaw ta masace Yaben kan kosebe, fo ka na se soro a kan k'a faga.

5

Debora ni Baraki ta donkiri

¹ O lon na, Debora ka nin donkiri la, ale ni Abinohamu dence Baraki. O ko:

² «E, an bee ye Matigi Ala tando!

Izirayelimogow kuntigiw sonna ka bla o ja;

Izirayelimogow fana sonna ka taga ni o ye kere ra.

³ Masacew, aw ye nin lamɛn, kuntigiw, aw ye aw toro malɔ!
Ne bɛna donkiri la, ɔnhɔn, ne bɛna donkiri la Matigi Ala ye;
ne bɛna Alatandodɔnkiriw la Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ye.

⁴ Lon min Matigi Ala bɔra Seyiri,
lon min na a bɔra Edomu mara ra,
dugukolo yerɛyerɛra;
sankolo bɛɛ kɛra ji ye,
sankabaw bɛɛ kɛra ji ye.

⁵ Kuruw yerɛyerɛra Matigi Ala na kɔrɔ, Sinayi kuru ta Ala;
o yerɛyerɛra Matigi Ala, Izirayeli ta Ala na kɔrɔ.

⁶ Anati dence Samugari ta wagatiw ra,
Yaheli ta tere ra, mɔgɔ si tun tɛ tɛmɛ sirabaw kan;
dugutagabagaw tun bɛ tɛmɛ sira dogoninw le fɛ.

⁷ Baraka foyi tun tɛ Izirayeli kuntigiw si ra tuun;
baraka foyi le tun tɛ o ra,
fɔ lon min na, ne wurira, ne Debora;
ne wurira ka kɛ Izirayelimɔgɔw bamuso ye.

⁸ O tun bɛ batofenkuraw le bato;
o kosɔn o juguw nana o kɛrɛ o ta dugu dondaw ra.
I tun bɛ cɛ waga binaani jate Izirayelimɔgɔw cɛ ra,
i tɛ nɛgebennan, walama taman sɔrɔ o si fɛ.

⁹ Nka bi, Izirayeli kuntigiw, ne bɛ ni aw le ye,
aw minw sɔnna ka bɔ mɔgɔw cɛ ra ka taga kɛrɛ ra.
Aw ye Matigi Ala tando!

¹⁰ Aw minw bɛ yɛlɛn falimuso gbɛmanw kan,
ka sigi fani dawulamanw kan;
aw minw bɛ tagama siraw kan,
aw ye miiri nin na!

¹¹ «Jitabaga minw bɛ donkiri la kolɔndaw ra,
olugu bɛ Matigi Ala ta kɔnumanw lakari,
a ka kɔnuman minw kɛ Izirayeli kuntigiw ye;
o tuma ra, mɔgɔw ka dugu dondaw sira ta.

¹² I kunu, i kunu, Debora!
I kunu, i kunu ka donkiri kɛlɛn la!
Baraki, i wuri ka taga ni i ta jɔn minaninw ye!
E, Abinohamu dence!

¹³ Mɔgɔ dama minw tun tora, olugu tagara se sɔrɔ fangatigiw kan;
Matigi Ala ka se di an ma, an ka se sɔrɔ cɛfariw kan.

¹⁴ Efrayimu ta mɔgɔw nana ka bɔ Amaleki ta jamana ra,
Bonyaminu ta mɔgɔw nana fara o kan.
Kuntigi dɔw fana bɔra Makiri,
ɲamɔgɔ dɔw nana ka bɔ Zabalɔn.

¹⁵ Isakari ta kuntigiw nana fara Debora kan,
Isakari ta mɔgɔw farara Baraki kan;
o girinna ka bɔ ka taga a fɛ kɛnɛgbɛ ra.

«Nka Rubɛn ta mɔgɔw sigiyara;
o ka ɲɔgɔn sɔsɔ ka mɛɛn.

¹⁶ Mun kosɔn aw tora wɛrɛw kɔrɔ yi,
ka to ka sagakasikanw lamɛn sa?
Can ra, Rubɛn ta mɔgɔw sigiyara;
o ka ɲɔgɔn sɔsɔ ka mɛɛn.

¹⁷ Galadi ta mɔgɔw tora Zuriden terebɔyanfan na.
Mun kosɔn Dan ta mɔgɔw fana tora o ta jirakurunw kɔrɔ?
Aseri ta mɔgɔw fana siginin tora kɔgɔjida ra;
o tora o ta kurunlɔyɔrɔw ra.

¹⁸ Zabalɔn ta mɔgɔw le ma siran saya na;
Nɛfitali ta mɔgɔw fana tagara fɔ kɛrɛkɛyɔrɔ sanfɛyɔrɔ ra.

¹⁹ Masace dɔw nana, ka na kɛrɛ kɛ;
Kanaana masace dɔw nana kɛrɛ kɛ
Tanaki yɔrɔ kɔrɔ, Megido koda ra,

nka o ma mɔɔ si ta borofen sɔɔ, o ma warigbe sɔɔ.

²⁰ Lolow tora sankolo ra ka kere ke,
o temto o ta siraw kan, o ka Sisera kere.

²¹ Kison kɔji ka o bee ta,
o ko min be woyo kabini folofolo, Kison ko ji.
Aw ye taga, ka taga cefariw kere!

²² «E, o ta sow senw be dugukolo gbasi ni baraka ye!
O be bori, ka bori i ko soce barakamanw!

²³ Aw ye Merozi dugu danga, Matigi Ala ta meleke le ko ten.
Aw ye a danga, aw ye a dugumogow bee danga!

Sabu o ma son ka na Matigi Ala deme,
o ma son ka fara cefariw kan ka Matigi Ala deme.

²⁴ Aw ye Yaheli le tando ka teme musow bee kan,
Kenikace Heberi ta muso koni.
Muso minw be sigi fanibonw konɔ, aw ye a tando ka teme olugu bee kan.

²⁵ Sisera ka ji daari a fe, a ka nono di a ma.
A ka nono narelaman di a ma minan janaman do konɔ.

²⁶ A ka negebere mina a boro kelen na,
ka baaradenw ta negekuru mina ni a kininboro ye;
ka bere turu Sisera kun na, k'a kun sogo;
a k'a taman sogo k'a ceci.

²⁷ Sisera kurura Yaheli sen korɔ;
a benna ka la yi.
A kurura a sen korɔ, a benna;
a kurura yoro min na, a benna ka sa yi.

²⁸ I b'a soro Sisera bamuso be so,
a be fleri kera finetiriwow fe, k'a fo ko:
<Mun le koson a ta sowotoro meenna tan bi?
Mun le koson o ta sowotorow sumayara tan?>

²⁹ A tɔnɔgonmusow bee ra hakiritigiw ka min fo,
a fana be o le fora a yere konɔ, ko:
³⁰ <O ka fen minw mina o juguw boro, a be o le taranna!
Ce bee kelen kelen ta sunguru kelen, walama fla;
fanjuman negennegenmanw ye Sisera ta ye;
fanjuman negennegenman sɔgoninw,
fanjuman negennegenman kelen, fani sɔgonin fla,
o be don sesorobaga kan na.>

³¹ «E, Matigi Ala, i juguw bee ye halaki nin cogo ra!
Nka minw be i kanu, olugu ye manamana
i ko tere be manamana cogo min na teregban fe.»

Ayiwa, o ko, Izirayeli jamana tora nasuma ra, fo san binaani.

6

Madiyankaw ka Izirayelimogow tɔɔɔ

¹ Izirayelimogow ka kojugu ke Matigi Ala ja korɔ. O le koson Matigi Ala ka o labla Madiyankaw ye, olugu ka se soro o kan fo san wolonfla. ² Madiyankaw ta fanga digira Izirayelimogow kan kosebe; k'a ke fo Izirayelimogow tun be to ka bori Madiyankaw ja ka taga dogo dingakolonw ni farawow ni kuruwow konɔ. ³ Ni Izirayelimogow tun ka o ta simanw dan wagati min na, Madiyankaw tun bena o wagati le ra, ka na o kere, olugu ni Amalekikaw, ani tereboyanfan mogow. ⁴ O tun be na o ta fanibonw sirisiri Izirayelimogow ta jamana konɔ, ka jamana simanw bee cen, ka taga se fo Gaza dugu korɔ. O tun te domunifen si to Izirayelimogow fe; o tun te o ta sagaw ni o ta misiw ni o ta faliw si to. ⁵ O tun be na ni o ta beganw ni o ta fanibonw ye caman i ko tonw. O ni o ta pogomew tun ka ca fo k'a dama teme. O tun be na Izirayelimogow ta fenw bee cen jamana konɔ. ⁶ Madiyankaw ka Izirayelimogow sege fo k'a dama teme. Izirayelimogow kasira ka Matigi Ala daari.

⁷ O kasira ka Matigi Ala daari ko a ye o bosu Madiyankaw boro minke, ⁸ Matigi Ala ka cira do ci o fe. Ale nana a fo o ye ko Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Ne le ka aw labo

jonya ra Misiran jamana ra. ⁹ Ne ka aw bosi ka bo Misirankaw boro, ka aw bosi ka bo aw tsoɔɔbagaw bee boro. Ne ka o gben ka bo aw ja, ka o ta jamana di aw ma. ¹⁰ Ne k'a fo aw ye ko ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala; ko aw siginin be Amoricaw ta jamana min na, ko aw kana olugu ta jow son. Nka aw ma son ka ne ta kuma lamem.»

Matigi Ala kumana Zedeyon fe

¹¹ Ayiwa, o ko, Matigi Ala ta meleke nana sigi Ofira dugu yirisunba jukoro. O yoro tun ye Abiyezeri ta mogɔ do ta le ye, min togo ye ko Yohasi. O y'a soro Yohasi dence Zedeyon tun be siman gbasira rezencogoyoro ra k'a dogo Madiyankaw ja. ¹² Matigi Ala ta meleke k'a yere yira a ra, k'a fo a ye ko: «Ne be i fo, cefari, sabu Matigi Ala be ni i ye.» ¹³ Zedeyon k'a jaabi ko: «E, ne matigice, ni can lo ko Matigi Ala be ni an ye o, mun koson nin kojuguw bee sera an ma? An faw k'a fo an ye ko Matigi Ala ka kabakoba minw ke, ka olugu labo Misiran jamana ra, mun na Ala te o jagon kera tuun? Mun na Matigi Ala k'a boro bo an kan pewu ka an di Madiyankaw ma?» ¹⁴ Matigi Ala ka Zedeyon fle, k'a fo a ye ko: «Fanga min be i ra, taga Izirayelimogow bosi ka bo Madiyankaw boro ni o fanga ye. Ne le ka i ci.» ¹⁵ Zedeyon k'a jaabi ko: «E, ne matigice, ne bena Izirayelimogow bosi cogo di sa? Ne ta gba le ka dogo ka teme Manase ta gba tow bee kan. Ne le fana ye ne face dencew bee ra fitini ye.» ¹⁶ Matigi Ala k'a fo a ye tuun ko: «Ne bena ke ni i ye; i bena Madiyankaw bee faga, k'a ke i n'a fo i tun be kere ra ni ce kelenpe le ye.» ¹⁷ Zedeyon ko: «Ni can lo ko ne ko ka di i ye, o tuma tagamasiyen do yira ne ra, k'a yira ko Matigi Ala yere le be kumana ne fe.» ¹⁸ I kana taga yoro si, ne kono yan, fo ne ye taga ka na; ne bena saraka bo i ye.» Matigi Ala ko: «Ne bena i kono fo i ye taga ka na.»

¹⁹ Zedeyon tagara a ta so kono, ka taga badennin do faga, ka o tobi, ka mugu kilo bisaba gbasi ka o ke burufunubari ye. A ka sogo ke segi do kono, k'a nanji ke minan do kono. A tagara ni o ye Ala ta meleke fe yirisunba koro. ²⁰ Ala ta meleke k'a fo a ye ko: «Sogo ni burufunubariw bla fara kan, ka nanji bon a kan.» Zedeyon k'a ke ten. ²¹ Bere min tun be meleke boro, a ka o bere nunkun maga sogo ni buruw ra minke, tasumamana do bora fara ra, ka sogo ni burufunubariw jeni. O ko, Ala ta meleke tununa Zedeyon ja koro. ²² Zedeyon k'a ye ko Matigi Ala ta meleke lo minke, a ko: «E, bono bena ne soro, Dunupatigi Ala, sabu ne ja ka i ta meleke ye.» ²³ Nka Matigi Ala k'a fo a ye ko: «Ne bena hera ke i ye; i kana siran, foyi tena i soro.» ²⁴ Zedeyon ka sarakabonan do lo Matigi Ala ye o yoro ra, ka o togo la ko «Matigi, Heratigi Ala». O sarakabonan be Ofira dugu kono hali bi. O yoro ye Abiyezeri ta mogow ta le ye.

Zedeyon ka Baali ta sonnikeyoro ci

²⁵ O lon yere su fe, Matigi Ala k'a fo Zedeyon ye tuun ko: «I face ta misitoran flanan mina, min si ye san wolonfla. Baali* ta sonnikeyoro min be i face ta so, i ye o ci. Yiri min fana turunin be a koro, min ye Asera* ta tagamasiyen ye, i ye o yiri tige*.

²⁶ «O ko, i ye sarakabonan janaman do lo Matigi Ala, i ta Ala ye o fara kan; i ye misitoran ke saraka jenita ye k'a di Matigi Ala ma. I ka Asera ta yiri min tige, i ye saraka jeni ni o logo ye.» ²⁷ Zedeyon k'a ta baaraden ce tan wele ka na o baara ke, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo a ye o cogo min na. Nka a k'a ke su fe le; a ma son k'a ke tere fe, a ta somogow ni dugumogow nasiran koson.

²⁸ Dugumogow nana wuri sogomada fe minke, o k'a ye ko Baali ta sonnikeyoro cira, ko yiri min be Asera ta tagamasiyen ye, ko o yiri fana tigera; o k'a ye ko do ka misitoran ke saraka jenita ye sarakabonankura do kan. ²⁹ O ka jagon pininka ko: «Jon le ka nin ke?» O ka pininkari ke, k'a ko segesege, ka na a ye ko Yohasi dence Zedeyon lo. ³⁰ O k'a fo Yohasi ye ko: «I dence labo yan, an bena a faga. A ka Baali ta sonnikeyoro ci, ka Asera ta tagamasiyen yiri fana tige.»

³¹ Ayiwa, Yohasi k'a fo o mogow ye ko: «O tuma aw le be mogow kere k'a di Baali ma wa? O tuma aw ko, ko ni aw te, Baali te se ka foyi ke a yere ye wa? Ayiwa, ni mogow o mogow ko ale le be kere ke k'a di Baali ma, sani dugu ye gbe, o tigi be faga. Ni can lo ko Baali ye ala ye, o tuma a yere le ka kan k'a juguw kere, sabu o ka ale ta sonnikeyoro le cen.»

³² K'a ta o lon na, o ka Zedeyon togo la ko Yerubaali, o koro ye ko Baali ye a kere, sabu a ka Baali ta sonnikeyoro cen.

Zedeyon ka tagamasiyen do jini Ala fe

³³ Ayiwa, Madiyankaw, ani Amalekikaw, ani tereboyanfan mogow bee nana jagon lajen; o ka Zuriden ba tige, ka taga o ta fanibonw sirisiri Zizireli kenegbe ra. ³⁴ O wagati ra, Matigi Ala Nin donna Zedeyon jusu ra. A ka kerekeburu fiye, ka Abiyezeri ta mogow

* 6:25 6.25 Baali ni Asera ye jo dow togow ye.

wele ka gban a yere ko. ³⁵ A ka ciraden dow ci ka taga Manase ta mogow bee fe; olugu fana nana gban a ko. A ka ciraden dow ci ka taga Aseri ta mogow fe, ani Zabulon ta mogow, ani Nefitali ta mogow; olugu bee nana fara o kan.

³⁶ Zedeyon k'a fo Ala ye ko: «Ni a kera ko can lo, ko i b'a fe ka Izirayelimogow bosi ne le sababu ra, ³⁷ ayiwa, ne bena sagasi bla dugu ma simangbasiyoro ra. Sani dugu ye gbe, ni gomiji ka sagasi doron nigi, ka dugumayoro janin to, o tuma ne bena a lon ko can ra, i bena Izirayelimogow bosi ne le sababu ra, i n'a fo i k'a fo cogo min na.» ³⁸ Zedeyon k'a fo cogo min na, Ala k'a ke ten. Sogomada jona fe, Zedeyon tagara sagasi mina k'a bisi, ka ji bo a ra, fo ka minan do fa. ³⁹ Zedeyon k'a fo Ala ye tuun ko: «Sabari, i kana dimi ne koru. Ni ne kumana sisan, ne tana foyi were fo o ko tuun. Ne b'a fe i ye tagamasiyen do were yira ne ra ni sagasi ye. Ayiwa, sisan ne b'a fe ko sani dugu ye gbe, sagasi janin ye to, nka gomiji ye dugumayoro to nigi.» ⁴⁰ Zedeyon ka min fo, Ala k'a ke ten o lon su fe. Sagasi janin tora, nka gomiji ka dugumayoro to bee nigi.

7

Zedeyon ka do bo a ta kerekedenw na

¹ Sogomada jona fe, Zedeyon blara a ta kerekajama na fe; o tagara o ta fanibonw lo Harodi bununji koru. Zedeyon togo le tun lara ko Yerubaali. O y'a soru Madiyankaw tun be sahiliyanfan fe, More tintin fan fe, kenegbe ra.

² Matigi Ala k'a fo Zedeyon ye ko: «I ta kerekedenw ka ca k'a dama teme. Ne t'a fe nin mogu caman bee ye taga Madiyankaw kere; ni o te, o bena o yere bonya ne na koru k'a fo ko olugu yere ta fanga le k'a to o ka se soru. ³ O ra, a fo mogow ye ko: «Siranya be mogu o mogu ra, fo a be yereyere, o tigi ye bo Galadi kuru yoro ra, ka taga so.»

Zedeyon ka o fo minke, ce waga mugan ni fla (22 000) sekora. Ce waga tan tora ni Zedeyon ye. ⁴ Matigi Ala k'a fo Zedeyon ye tuun ko: «Hali bi, mogow ka ca ka teme. Taga ni o ye jida ra; ne yere bena o woloma. Minw ka kan ka taga, ani minw man kan ka taga, ne bena o fo i ye.»

⁵ Zedeyon tagara ni mogow ye jida ra. Matigi Ala k'a fo a ye ko: «Mogow jimincogo fle; minw bena ji ce ni o boro ye k'a min donin donin i ko wuru be ji min cogo min na, i ye olugu bla danna. Minw fana bena o kinbiri gban ka o boro fla la dugu ma ka o da biri ji ra k'a min, i ye olugu fana bla danna.»

⁶ Ayiwa, minw ka ji ce ni o boro ye k'a min, olugu kera ce keme saba. Tow bee ka o kinbiri gban ka o boro fla la dugu ma ka o da biri ji ra k'a min. ⁷ Matigi Ala k'a fo Zedeyon ye ko: «Mogu keme saba minw ka ji ce ni o boro ye k'a min, ne bena aw kisi ka Madiyankaw don aw boro olugu le sababu ra. Mogu tow bee ye kosegi o ta yoro ra.»

⁸ Zedeyon ka o mogow bla ka taga, nka o ta domunifenw ni o ta burufiyetaw tora Zedeyon fe. Zedeyon tora ni ce keme saba doron ye. Madiyankaw ta kerekedenw tun be Zedeyon ta mogow ta yoro dugumayoro ra, kenegbe ra.

Ala ka Zedeyon ja gbeya

⁹ O lon su fe, Matigi Ala k'a fo Zedeyon ye ko: «Wuri ka taga Madiyankaw kama, ka taga o kere, sabu ne ka o don i boro. ¹⁰ Nka ni i be siranna hali bi, o tuma ele ni i ta baaraden Pura ye taga ngon fe folo Madiyankaw ta yoro ra. ¹¹ Ni aw sera yi, Madiyankaw be min fora, i ye o lamen; ni o kera, i tena siran tuun ka taga o kere.»

Zedeyon ni Pura tagara se fo Madiyankaw ta fanibonw koru. ¹² Madiyankaw ni Amalekikaw, ani tereboyanfan mogow bee tun janjanna i ko tonw, ka kenegbeyoro bee fa. O ta ngomew tun ka ca i n'a fo kogu jida kenken. ¹³ Zedeyon ni Pura sera yi wagati min na, o y'a soru kerekeden do tun be a ta siko lakarira a tngon ce ye. A ko: «Ne sikora, k'a ye ko burukun kelen tun be kolonkolonna ka don an ta fanibonw ce ra. A nana fanibon do gbasi k'a ben, fo k'a dabiri dugu ma.» ¹⁴ A tngon ce k'a fo a ye ko: «Ce, nin te fen were ye, ni Izirayelikace Yohasi dence Zedeyon ta kerekemuru te. Ala ka Madiyankaw ni o ta kerekedenw bee don a boro.»

¹⁵ Ayiwa, Zedeyon ka o siko ni a koru men minke, a k'a kinbiri gban dugu ma ka Ala tando. O ko, a sekora ka na Izirayelimogow ta yoro ra. A sera yi minke, a perenna ko: «Aw ye wuri! Sabu Matigi Ala ka Madiyankaw ni o ta kerekajama bee don aw boro.»

Izirayelimogow ka se soru Madiyankaw kan

¹⁶ Zedeyon k'a ta kerekeden keme saba taran ka o ke jenkuru saba ye, ka burufiyeta kelen ni bogodaga lakolon kelen di o bee kelen kelen ma, ko o ye logomisenw mana ka o dogo o ta bogodagaw konu. ¹⁷ O ko, a k'a fo o ye ko: «Aw ye to ka ne fle ka na. Ni an tagara se Madiyankaw koru, ni ne ka min ke, aw fana ye o le ke. ¹⁸ Ni ne ni ne ta mogow

nana ke an ta buruw fiye ye tuma min na, aw fana ye aw ta buruw fiye o wagati ra, ka Madiyankaw lamini, ka kule ci k'a fo ko: «An ye kere ke Matigi Ala ni Zedeyon ye!» »

¹⁹ Ayiwa, Zedeyon ni a ta ce keme sera Madiyankaw ta yoro koro su cernance wagati ra. O y'a soro Madiyankaw ta kerekeden minw tun be yoro korosira, o tun ka do werew bla ka na olugu labi. Zedeyon ni a ta mogow barara ka o ta buruw fiye, ka o ta bogodagaw cici. ²⁰ Jenkuru tow bee fana ka o ta buruw fiye, ka o ta bogodagaw cici. O bee ka kara tasumamanw mina ni o numanboro ye, ka burufiyetaw mina ni o kininboro ye, ka kule ci k'a fo ko: «An ye muru ta ka kere ke Matigi Ala ni Zedeyon ye!»

²¹ O bee lonin tora o no ra; o tun lora ka Madiyankaw ta yoro lamini. Madiyankaw bee ka ke kule ci ye, ka ke bori ye ko o be o yere bosi. ²² Zedeyon ta ce keme saba bee ka ke o ta buruw fiye tuun. O kera minke, Matigi Ala k'a ke Madiyankaw yere benna jagon kan, ka ke jagon faga ye. A laban tow bee nana bori, ka taga fo Beti Sita, Sereda dugu fan fe. O tagara se fo Abeli Mehola dugu yoro ra, fo Tabati dugu kere fe yi.

²³ Izirayelimogo tow, minw ye Nefitali ta mogow ye, ani Aseri ta mogow, ani Manase ta mogow bee, olugu bee nana fara jagon kan, ka Madiyankaw nogben.

²⁴ Zedeyon ka cira bla ka taga Efrayimu kuruyoro bee ra, k'a fo o mogow ye ko o ye bo ka na Madiyankaw kunben ka sira tige o na Zuriden batigeyorow ra, ka taga se fo Beti Bara dugu ta batigeyoro ma. A fora ten minke, Efrayimu ta mogow bee nana, ka na sira tige Madiyankaw na Zuriden batigeyorow ra, ka taga se fo Beti Bara dugu ta batigeyoro ma. ²⁵ O ka Madiyankaw ta kuntigi fla mina, minw ye Orebu ni Zebu ye. O ka Orebu faga Orebu ta fara yoro ra, ka Zebu faga Zebu ta rezendorogiyoro ra. O ka Madiyankaw nogben tuun; o nana ni Orebu kunkolo ni Zebu kunkolo ye ka na o di Zedeyon ma Zuriden ba ko fe.

8

Efrayimu ta mogow ka Zedeyon jaraki

¹ Efrayimu ta mogow nana a fo Zedeyon ye ko: «I ka mun ko le ke an na tan? I tagato kereyoro ra Madiyankaw kama, mun na i ma anw wele fana?» O ka Zedeyon mafiyenya.

² Zedeyon ka o jaabi ko: «Ne ka mun baara le ke min be se ka suma ni aw ta baara ye? Aw Efrayimukaw ka rezenden dama dama min tomo, o ma caya ka teme ne bemace Abiyezeri ta foro ta rezen bee lajennin kan wa*?» ³ Matigi Ala ka Madiyankaw ta kuntigi fla Orebu ni Zebu don aw le boro, k'a to aw ye o faga. Yala ne sera ka o ke wa?»

Ayiwa, Zedeyon ka o fo minke, o kuma ka Efrayimukaw jusu suma.

Zedeyon tagara Madiyankaw ta masacew mina

⁴ Zedeyon ni a ta ce keme saba tagara se Zuriden ba ma. O ka ba tige. O tun segenin lo kosebe, nka o bee n'a ta, o belen tun be gbanna Madiyankaw ko tuun.

⁵ O tagara se Sukoti dugu kono minke, Zedeyon k'a fo dugumogow ye ko: «Ne be Madiyankaw ta masacew le gbenna, Zeba ni Salimuna. Aw ye sabari ka domuni doonin di ne ta kerekedenw ma, sabu o segera fo ka o baraka ban.» ⁶ Sukoti dugu jamogow ka Zedeyon jaabi ko: «Mun koson anw be domuni di aw ma k'a soro aw ma Zeba ni Salimuna mina folo?» ⁷ Zedeyon ko o ma ko: «Ni Matigi Ala nana Zeba ni Salimuna don ne boro, ne sekoto bena njanibisanw ni njaniyiriw le tige ka aw bugo fo ka aw fari birindi.»

⁸ O bora yi ka taga se Penuweli. Zedeyon ka olugu fana daari domuni na. Sukoti dugumogow tun k'a jaabi cogo min na, Penuweli dugumogow fana k'a jaabi ten le. ⁹ Zedeyon k'a fo Penuweli dugumogow ye ko: «Ni ne tagara se soro Madiyankaw kan ka kosegi ka na, ne bena aw ta dugu sankaso ci.»

¹⁰ Zeba ni Salimuna ni o ta kerekedenw tun be Karikori dugu kono. O ta kerekedenw to tun ye ce waga tan ni looru (15 000) doron. Olugu doron le tun tora Madiyankaw ni tereboyanfan mogow ta kerekajama ra, sabu ce waga keme ni mugan (120 000) le tun fagara o ra. ¹¹ Zedeyon ni a ta mogow temena kongokolonmogow ta sira fe, Noba dugu ni Yogibeha dugu tereboyanfan na. A tagara bara Madiyankaw ta kerekajama ra, ka ben o kan, k'a soro olugu tun b'a miiri ko foyi te se ka se o ma. ¹² Madiyankaw ta kuntigi fla, Zeba ni Salimuna, olugu borira; Zedeyon ni a ta kerekedenw ka o gben ka o mina. O ka Madiyankaw ta kerekedenw bee pagami jagon na; o bee borira ka taga o ta fan na.

¹³ Zedeyon ni a ta kerekedenw sekora ka na Heresi kuru yelensira fe. ¹⁴ O nana se Sukoti minke, Zedeyon ka dugu kanbelen do mina fanga ra k'a pininka. Ale ka Sukoti dugutigiw ni a cekorobaw bee togo sebe k'a di Zedeyon ma. O bee lajennin tun ye mogow

* 8:2 8.2 Zedeyon ka zana le fo yan; o koro ye ko: Efrayimukaw ka baaraba ke nin kere ra ka teme ale Zedeyon yere kan.

biwolonfla ni wolonfla. ¹⁵ O ko, Zedeyon tagara a fo Sukoti dugumogow ye ko: «Aw ka ne neni Zeba ni Salimuna min ko ra, ko: <Mun koson an bena domuni di aw ma ko aw baraka banna, k'a soro aw ma Zeba ni Salimuna mina folo>, ayiwa, Zeba ni Salimuna ye nin ye.»

¹⁶ O ka Sukoti dugu cekorobaw mina ka o bugo ni njanibisanw, ani njaniyiriw ye. ¹⁷ O tagara Penuweli dugu sankaso fana ci, ka cew bee faga.

Zedeyon ka Madiyankaw ta masacew faga

¹⁸ Zedeyon ka Zeba ni Salimuna jininka ko: «Aw tun ka ce minw faga Tabori kuru yoro ra, olugu tun be cogo di le?» O ko: «O tun bora i fe. O tun be i ko masacedenw.»

¹⁹ Zedeyon ko: «Ne balemaw tun lo. Ne be kari Matigi Ala panaman togo ra, ko ni a tun kera ko aw tun ma o faga, ne tun tena aw fana faga.»

²⁰ Zedeyon k'a fo a dence folo Yeteri ye ko: «Wuri ka na o faga.» Nka den ma son k'a ta kerekemuru bo ka o faga. Siranya tun b'a ra, sabu kanbelennin tun lo. ²¹ Zeba ni Salimuna k'a fo Zedeyon ye ko: «I yere ye wuri ka an faga, sabu ni mogow ta si ma se min ma, a fanga te se ka o baara ke.» Zedeyon yere wurira ka Zeba ni Salimuna faga. Masirifen minw tun be o ta jogomew kan na, a ka o ta.

Zedeyon ka saninderege do lalaga

²² O kow temenin ko, Izirayelimogow k'a fo Zedeyon ye ko: «Ke an ta masace ye. I denw ni i mamadenw fana bena sigi an kunna i no ra; sabu ele le ka an bosu ka bo Madiyankaw boro.» ²³ Zedeyon ka o jaabi ko: «Ne tena ke aw kuntigi ye, ne denw fana tena ke aw kuntigi ye, nka Matigi Ala kelen le bena ke aw kuntigi ye.» ²⁴ Zedeyon k'a fo o ye ko: «Ne bena fen kelen le pini aw fe. Aw ka tororanegge saninlaman minw mina aw juguw ra kerekeworo ra, aw ye o kelen kelen di ne ma.»

Madiyankaw tun be tororanegge saninlamanw don i n'a fo Sumayila ta mogow tow bee. ²⁵ Izirayelimogow ka Zedeyon jaabi ko: «An be son ka o di faasi.»

O ka deregeba do ben dugu ma. O bee ka o ta tororasaninw blabla o kan, o ka sanin minw soro kere ra. ²⁶ O ka sanin min di Zedeyon ma, o bee lajennin tun be sanin kilo mugan bo; o ka masirifen werew fana di, ani tororasaninw, ani Madiyankaw ta masacew ta deregebanumanw, ani masirifen minw tun be o ta jogomew kan na.

²⁷ Zedeyon ka o sanin ke ka saninderege[†] do lalaga, ka o bla a yere ta dugu konu, min ye Ofira dugu ye. Izirayelimogow bee nana ka na to ka o saninderege le bato. O saninderege ta ko le kera jan ye ka Zedeyon ni a ta somogow mina.

Zedeyon sawagati

²⁸ Madiyankaw tora Izirayelimogow ta fanga koro. O ma se ka o yere bosu tuun fiyewu. Jamana tora hera ra fo san binaani, fo ka taga se Zedeyon saya ma.

²⁹ Yohasi dence Zedeyon min ye Yerubaali ye, o nana kosegi ka taga sigi a ta so konu.

³⁰ Dence biwolonfla le tun be Zedeyon fe; sabu muso caman tun b'a fe. ³¹ A tun ka jonmuso min ke a muso ye, min tun be Sikemu, o ka dence kelen woro a ye; a ka o togo la ko Abimeleki.

³² Yohasi dence Zedeyon k'a ta koroya diyabo, ka soro ka sa. O k'a su don a face Yohasi su koro, Ofira dugu konu, min ye a bemace Abiyezeri ta mogow ta dugu ye.

³³ Nka Zedeyon sanin ko, Izirayelimogow ka Baali ta jo bato tuun. Jo min togo ye ko Baali Beriti, o ka o le ke o ta ala ye. ³⁴ O ma Matigi Ala, o ta Ala jate tuun, ale min tun ka o bosu ka bo o juguw bee boro, o jugu minw tun ka o lamini fan bee ra. ³⁵ Zedeyon Yerubaali tun ka kojuman minw bee ke o ye fana, o ma o kojumanw si lon Zedeyon ta somogow ye.

9

Sikemukaw ka Abimeleki ke o ta masace ye

¹ Lon do, Yerubaali* dence Abimeleki tagara Sikemu, a bamuso balemaw ni a bamuso face ta somogow bee fe, ka taga kuma o fe; a ko: ² «Aw ye sabari ka ne ta kuma lase Sikemu dugu cekorobaw bee ma. Aw ye a fo o ye ko: <Yerubaali dence biwolonfla bee ye sigi aw kunna, walama ce kelen doron ye sigi aw kunna, aw ta miiriya ra, o fla ra juman ka fisa? Aw fana ye aw hakiri to a ra ko ne ni aw le ye mogow kelenw ye.> »

³ Abimeleki belencew tagara o kumaw lase Sikemu dugu cekorobaw bee ma, ka Abimeleki togojuman fo o ye. Abimeleki ta ko ka o jusu mina. O ko: «Abimeleki ye an yere balema le ye.» ⁴ O ka warigbe biwolonfla bo o ta jo Baali Beriti ta jobon na, ka o

[†] 8:27 8.27 Ala tun ko Izirayelimogow ye saninderege do lalaga k'a di Sarakalasebagaw kuntigi ma. Ale kelen le tun ka kan ka o derege don. * 9:1 9.1 Yerubaali o ye Zedeyon togo ye.

di Abimeleki ma. Abimeleki ka mógokunntanw ani mógokolon dów gban a yere kó, ka to ka olugu sara ni o wari ye.

⁵ O kó, a tagara a face ta so, Ofira dugu kónó. A sera yi minke, a k'a balemaw bée faga kabakuru kelen kan; a face Yerubaali dence biwolonfla bée. Yerubaali dence fitini, Yotamu kelen le kisira, sabu ale tun borira ka dogo. ⁶ A kera ten, Sikemu cekórobaw bée, ani Beti Milo dugumógow bée nana lajen Sikemu yirisunba kóro, kabakuruba kóro, ka Abimeleki sigi masaya ra.

Yotamu ka talen min fɔ Sikemukaw ni Abimeleki ma

⁷ Ayiwa, Yotamu ka o ko men minke, a tagara lo Garizimu kuru kunna ka peren k'a fo ko: «Sikemu dugumógow, ni aw b'a fe Ala ye aw lamen, o tuma aw fana ye ne lamen!

⁸ Ayiwa, lon do, yiriw le ko o be masace do pini k'a sigi o yere kunna. O k'a fo oliviyesun ye ko: «Ele ye sigi an kunna.» ⁹ Oliviyesun ka o jaabi ko: «Ne be turu min bo, o ka di Ala ye, a ka di mógow ye fana; o tuma aw b'a miiri ko ne bena o dabra ka to ka taga fifa aw kunna doron, ko ne be ke aw ta masace ye wa?»

¹⁰ «Ayiwa, yiriw tagara a fo torosun ye ko: «Na, ele ye na sigi an kunna!» ¹¹ Torosun ka o jaabi ko: «Diya min be ne ra, ani ne be dendiman minw ke, aw b'a miiri ko ne bena o dabra ka to ka taga fifa aw kunna doron ko ne be ke aw ta masace ye wa?»

¹² «Ayiwa, yiriw tagara a fo rezensun ye ko: «Ele ye na sigi an kunna!» ¹³ Rezensun ka o jaabi ko: «Ne be rezenji min bo, o be Ala ninsondiya, a be mógow fana ninsondiya; aw b'a miiri ko ne bena o dabra ka to ka taga fifa aw kunna doron ko ne be ke aw ta masace ye wa?»

¹⁴ «Ayiwa, a kera ten minke, yiriw bée benna kelen ma ka taga a fo njanisun ye ko: «Na, ele ye na sigi an kunna!» ¹⁵ Ayiwa, njanisun ka o jaabi ko: «Ni a kera ko can lo ko aw b'a fe ka ne sigi ka ne ke aw ta masace ye, o tuma aw ye na dogo ne suma koro; ni o te, tasuma do bena bo ne ta njaniw na ka Liban ta sedirisunw bée jeni.»

¹⁶ Yotamu k'a fo o ye tuun ko: «Aw ka Abimeleki sigi k'a ke aw ta masace ye minke, yala aw ka o ke can yere le ra ni aw jusukun bée ye wa? Yala aw ka min ke Yerubaali ni a ta somógow ra, o bennin lo wa? A ka baara min ke aw ye, aw k'a walepumanlon o ra wa? ¹⁷ Ne face ka kere ke aw koson, fo a be pini k'a nin to a ra; a ka aw bosi Madiyankaw boro. ¹⁸ Nka bi, aw le wurira ne face ta somógow kama; aw k'a dence ce biwolonfla bée faga kabakuru kelen kan. Aw k'a ta jonmuso dence Abimeleki le sigi k'a ke Sikemu dugu masace ye, sabu ale ye aw ta dugumogo le ye. ¹⁹ Ayiwa, aw ka min ke Yerubaali ni a ta so ra, ni a kera ko aw ka o ke can yere le kan, k'a ke ni aw jusukun bée ye, o tuma Ala y'a to Abimeleki ye aw jusu suma, aw fana ye ale jusu suma. ²⁰ Ni o te, Ala y'a to tasuma do ye bo Abimeleki ra ka Sikemu dugumógow ni Beti Milo dugumógow bée jeni; tasuma do fana ye bo Sikemu dugumógow ni Beti Milo dugumógow ra, ka Abimeleki jeni.»

²¹ O kó, Yotamu bora o yoro ra; a siranna ka bori ka taga dogo fo Beri, ka bo a balemace Abimeleki koro.

Sikemu dugumógow wurira Abimeleki kama

²² Abimeleki sigira Izirayelimógow kunna fo san saba. ²³ O kó, Ala ka benbariya don Abimeleki ni Sikemu dugumógow ce. Olugu murutira, ko o be Abimeleki janfa. ²⁴ Ala ka o benbariya bla o ce, janko Abimeleki tun k'a balemacew, Yerubaali dence biwolonfla minw faga, o hake ye bo a ra; Sikemu dugumogo minw fana k'a deme ka o faga, o hake ye bo olugu fana ra.

²⁵ Sikemu dugumógow ka benkanikebaga dów dogo kuruw sanfeyorow ra, Sikemu dugu koro, janko ka Abimeleki toro. O mógow tun be to ka ben temebagaw kan ka o borofenw bosi o ra. Mogo dów nana o ko fo Abimeleki ye.

²⁶ O wagati ra fana, Ebedi dence, min ye Gali ye, ale ni a balemaw tagara sigi Sikemu dugu kono. Gali ta ko ka dugumogow kun mina, fo o ka o jigi la a kan. ²⁷ Lon do, dugumogow bora ka taga o ta rezenforow ra, ka taga rezenmó tige, ka na o ji bo ka o ke duven ye. O ko, o ka panagbeba do ke; o donna o ta jobonba kono, ka domuniba ke yi, ka min, ka kumajuguw fo Abimeleki ma. ²⁸ Gali ko: «Abimeleki ye mun le ye an Sikemukaw fe, ka na a fo ko ale le be sigi an kunna? Mun le koson an b'a to Abimeleki ye sigi an kunna k'a soro Yerubaali dence lo? A ka Zebuli le ta ka o ke Sikemu dugu jamogo ye. Aw ka kan ka son Hamori ta mógow ta fanga le ma, ale min ka Sikemu dugu sigi. An man kan ka son Abimeleki ta fanga ma fiyewu!» ²⁹ Gali k'a fo tuun ko: «Ni a kera ko aw tun ka Sikemu dugu kuntigiya di ne le ma, ne tun bena Abimeleki gben ka bo fanga ra, k'a fo a ye ko: «Abimeleki, do fara i ta kerekedenw kan ka na ne kere!»

³⁰ Ayiwa, Ebedi dence Gali tun ka o kuma minw fo, o kumaw sera dugutigi Zebuli ma. Zebuli dimina kosebe. ³¹ A ka mogo dów ci dogo ra Abimeleki fe, ka taga a fo a ye ko: «A fe, Ebedi dence Gali ni a balemaw nana Sikemu dugu kono, ka na to ka mógow

koonoosu i kama. ³² O ra, bi su fe, i ni i ta mogow ye bo ka taga dogo kongo kono. ³³ Sini sogoma, teresun bowagati ra, aw ye bara ka na ben dugu kan. Ni Gali ni a ta mogow bora ko o bena i kere, ni i baraka ka se ka min ke, i ye o ke o ra.» ³⁴ Abimeleki ni a ta mogow bee bora su fe ka taga dogo Sikemu dugu ko fe. A tun k'a ta kerekedenw taran ka o ke jenkuru naani.

³⁵ Ayiwa, o dugusagbe sogomada fe, Gali bora ka taga lo dugu donda ra. O wagati ra, Abimeleki ni a ta mogow bee barara ka bo o dogoyoro ra. ³⁶ Gali ka o ye minke, a k'a fo Zebuli ye ko: «Ne ja be moggo dow jigito ra ka bo kuruw kunna.» Zebuli k'a jaabi ko: «Mogow te, kuruw ja lo.» ³⁷ Gali ko: «Can lo de, moggo dow le be jigira ka bo kuruw sanfeyorow ra; kerekeden dow le be nana lagberikebagaw ta yirisunba sira fe.» ³⁸ Zebuli ko: «Ele tun be dabayakuma minw fora, i jinana o ko wa? Ele le tun t'a fora ko: «Abimeleki ye mun le ye ko a be a ta fanga sigi an kan?» I tun be moggo minw dogoyara, olugu le ye nin ye tan. Wuri, i ye taga o kere sisan!»

³⁹ Gali blara Sikemu dugumogow ja ko o be taga Abimeleki kere. ⁴⁰ Abimeleki ka Gali gben, Gali borira a ja. Abimeleki ta mogow ka Sikemukaw caman faga sani o ye bori ka taga se o ta dugu donda ma.

⁴¹ O ko, Abimeleki tagara sigi Aruma dugu kono. Zebuli ka Gali ni a balemaw bee gben, ko o kana seko Sikemu tuun.

⁴² Ayiwa, o dugusagbe, Sikemu dugumogow bora ko o be taga o ta forow ra. Abimeleki ka o men. ⁴³ A k'a ta kerekedenw taran jenkuru saba. O tagara dogo kongo kono. O nana mogow boto ye dugu kono minke, o tagara o kama ka taga o kere. ⁴⁴ Abimeleki ni a ta kerekajama kelen borira ka taga lo Sikemu dugu donda ra. Jenkuru to fla tagara ben mogow kan kongo kono yi ka o kere. ⁴⁵ Abimeleki ka Sikemu dugumogow kere o lon tere bee. A laban, a sera ka dugu mina. A ka dugumogow faga, ka dugu ci, ka ban ka koggo seri† dugukolo yoro bee ra.

⁴⁶ Ayiwa, sankasojan min tun be Sikemu dugu koro, min be wele ko Migidali Sikemu, o yoro mogow ka o men minke, olugu tagara dogo o ta jo Baali Beriti ta jobonba jukoroyoro so kono. ⁴⁷ Do tagara a fo Abimeleki ye ko Migidali Sikemu mogow bee tagara lajen o ta jobonba kono. ⁴⁸ Abimeleki tagara ni a ta mogow bee ye Salimon kuru kan. A ka jende ta ka yiriboro do tige, ka o la a kan na, k'a fo a ta kerekedenw ye ko: «Ne ka min ke aw ka o ye ke! Aw fana ye teliya ka o do ke.» ⁴⁹ O bee ka yiriboro kelen kelen tigege, ka gban Abimeleki ko. O tagara o yiriborow ton jobonba jukoroyoro ra, k'a lala bon kan, ka tasuma don a ra, ka bonba ni a konomogow bee jeni. Migidali Sikemu ta mogow bee sara o cogo le ra. O tun be moggo waga kelen bo, cew ni musow.

Abimeleki sacogo

⁵⁰ O ko, Abimeleki tagara Tebesi dugu kama. A ka dugu lamini, ka dugu mina. ⁵¹ Nka sankasojan barakaman do tun be dugu ce ma, dugumogow bee tagara dogo o sankaso kono, cew, ani musow. O ka sankaso da soggo o yere da ra, ka yelen ka taga to sankaso kunna. ⁵² Abimeleki nana se fo sankaso ma. A benna sankaso kan, ko a be tasuma don a ra. ⁵³ Muso do tora sankaso kunna ka mugusikaba do firi Abimeleki kun kan, k'a kun ci. ⁵⁴ O yoronin bee, Abimeleki ta kerekeminanw tun be kanbelen min boro, a ka o wele k'a fo o ye ko: «I ta kerekemuru bo ka ne faga, janko o kana na a fo ko muso le ka ne Abimeleki faga.» Kanbelen ka Abimeleki soggo ni kerekemuru ye; Abimeleki sara. ⁵⁵ Izirayelimogow k'a ye ko Abimeleki sara minke, o bee sekora ka taga o ta so.

⁵⁶ O cogo ra, Abimeleki tun ka kojugu min ke, k'a balemace biwolonfla faga, k'a face hake ta, Ala ka o kojugu hake bo Abimeleki ra. ⁵⁷ Sikemu dugumogow fana tun ka kojugu minw bee ke, Ala ka olugu fana ta kojuguw hake bo o ra. A kera ten, Yerubaali dence Yotamu ta danga benna o kan.

10

Tola kera Izirayeli jamoggo ye

¹ Abimeleki sanin ko, Isakari ta moggo do tun be yi, o togo tun ye ko Dodo; Dodo dence min togo tun ye ko Puwa, o dence Tola, ale le wurira ka Izirayelimogow bosi o juguw boro. A tun signin be Samiri dugu kono, Efirayimu kuruyoro ra. ² A kera Izirayeli jamoggo ye fo san mugan ni saba. O ko, a sara. O k'a su don Samiri.

Yahiri kera Izirayeli jamoggo ye

³ Tola sanin ko, Yahiri le sigira kuntigiya ra. Ale tun ye Galadika le ye. A kera Izirayeli jamoggo ye fo san mugan ni fla. ⁴ Dence bisaba le tun be Yahiri fe; fali kelen kelen tun

† 9:45 Ka koggo seri, o koro ye ko moggo si kana se ka sigi o dugu kono tuun; a lakolon ye to wagati bee.

be olugu bɛɛ tɔgɔ ra; o bɛɛ tun sɪnɪn be kuntigiya ra o ta dugu kunna. O duguw be wele hali bi ko Yahiri ta duguw. O be Galadi jamana ra. ⁵ Yahiri nana sa; o k'a su don Kamɔn dugu kɔrɔ.

Amonkaw ka Izirayelimogow kere

⁶ Izirayelimogow ka kojugu ke Matigi Ala ja kɔrɔ tuun. O ka jo dow son, minw ye Baali ni Asera ye, ani Sirikaw ni Sidonkaw ni Mohabukaw ni Amonkaw ni Filisikaw ta jow bɛɛ. O bɔra Matigi Ala kɔ, o ma son k'a bato tuun. ⁷ Matigi Ala dimina Izirayelimogow kɔrɔ kosebe. A ka o labla Filisikaw ni Amonkaw ye. ⁸ K'a damina o san na, Izirayelimogow minw bɛɛ tun be Zuriden ba terebɔyanfan na, Galadi mara ra, Amɔrikaw ta jamana ra, Amonkaw ka olugu jɔnyamina, ka o degu kosebe, ka taga se fɔ san tan ni seegi. ⁹ Amonkaw nana Zuriden ba tige, ka taga ben Zuda ta mogow ni Boniyaminu ta mogow ni Efrayimu ta mogow fana kan ka o kere. O wagati kera segeba ye Izirayelimogow fe.

¹⁰ Izirayelimogow kasira ka Matigi Ala daari. O ko: «E, Matigi Ala, an ka i hake ta; sabu an ka an ta Ala to yi, ka taga Baali le bato.» ¹¹ Matigi Ala ka Izirayelimogow jaabi ko: «Ne le tun ma aw bɔsi ka bɔ Misirankaw ni Amɔrikaw ni Amonkaw ni Filisikaw boro wa? ¹² Wagati min fana Sidonkaw, ani Amalekikaw, ani Mahonkaw tun be aw tɔɔrɔra, aw kasira ka ne daari minke, ne ma aw bɔsi o boro wa? ¹³ Nka aw belen ka ne to yi, ka taga fen werew le bato. O koson ne tena aw bɔsi tuun. ¹⁴ Aw ka ala were minw ta ka o bato, aw ye olugu daari; olugu le bena aw bɔsi ka bɔ aw ta sege ra sisan!» ¹⁵ Izirayelimogow k'a fɔ Matigi Ala ye tuun ko: «An ka i hake ta. Ni min ka i diya, i ye o ke an na; nka sabari, i ye an bɔsi bi!» ¹⁶ O ka o ta jow bɛɛ labɔ, ka o firi, ka Matigi Ala bato tuun. A kera ten, o ta pani koson, o hina ka Matigi Ala mina.

¹⁷ Ayiwa, Amonkaw nana lajen Galadi mara ra kere kama. Izirayelimogow fana nana lajen Misipa. ¹⁸ Izirayelimogow minw tun sɪnɪn be Galadi mara ra, olugu ni o ta jamogow ko: «Cɛ juman le bena bla an ja ka taga Amonkaw kere? Ni cɛ o cɛ sera ka o ke, ale le bena ke Galadi mogow bɛɛ jamogow ye.»

11

Zefite kera Izirayeli jamogow ye

¹ Ayiwa, cefari do tun be Galadi mara ra, a tɔgɔ tun ye ko Zefite. A face tɔgɔ tun ye ko Galadi. Galadi tun ka Zefite woro jatɔmuso do le fe. ² Galadi ta muso yere tun ka dence minw woro a ye, olugu nana kɔroya minke, o ka Zefite gben. O ko a ma ko: «Ele te se ka cen foyi sɔrɔ an face ta so kɔnɔ yan, sabu ele ye muso were ta den le ye.»

³ A kera ten, Zefite bora a fadenw kɔrɔ, ka taga to Tɔbu jamana ra. A ka mogokolon dow ta ka olugu bla a yere ko; o tun be to ka yaala yɔrɔw ja fe ka ben mogow kan.

⁴ Ayiwa, o kow le ko fe, Amonkaw wurira ko o be Izirayelimogow kere. ⁵ A kera ten minke, Izirayelimogow minw be Galadi mara ra, olugu ta cekɔrɔbaw tagara Zefite fe Tɔbu jamana ra. ⁶ O tagara a fɔ Zefite ye ko: «Na, i bena ke an kuntigi ye, ka bla an ja, an ye taga Amonkaw kere.» ⁷ Zefite ka Galadi mara cekɔrɔbaw jaabi ko: «Aw ma ne kɔnɪnya ka ne gben ka bɔ ne face ta so wa? Mun koson sisan sege sera aw ma minke, aw be nana ne kɔ?» ⁸ Galadi cekɔrɔbaw ko a ma ko: «An nana i fe, janko i ye bla an ja ka taga Amonkaw kere, ka ke anw ni Galadika tɔw bɛɛ kuntigi ye.» ⁹ Zefite ka Galadi cekɔrɔbaw jaabi tuun ko: «Ni aw ka ne wele ka taga Amonkaw kere, ni Matigi Ala nana a to ne ka se sɔrɔ o kan, o tuma ne le bena sigi aw kunna ka ke aw jamogow ye de?» ¹⁰ Galadi cekɔrɔbaw ko a ma ko: «An sɔnna. I ka min fɔ, ni anw ma o ke, Ala le ye an seere ye.»

¹¹ Zefite tagara ni Galadi cekɔrɔbaw ye o cogo le ra. O k'a ke o jamogow ye, k'a ke o kuntigi ye. O tun ka layiri min ta Zefite ye, Zefite nana o bɛɛ fɔ Matigi Ala ja kɔrɔ Misipa.

Zefite kumana Amonkaw ta masace fe

¹² Zefite ka ciraden dow ci ka taga a fɔ Amonkaw ta masace ye ko: «Mun le donna aw ni anw cɛ, fɔ aw nana an kama, ko aw bena an ta jamana kere?»

¹³ Amonkaw ta masace ka Zefite ta ciradenw jaabi ko: «Ne b'a fe ka aw kere, sabu Izirayelimogow bɔra Misiran minke, o ka ne ta jamana fan do mina ne ra; k'a ta Arinon ko yɔrɔ ra, ka taga a bla fɔ Yaboki ko ra, ka taga se fɔ Zuriden kenegbeyɔrɔ ra. Ne b'a fe aw ye o yɔrɔw di ne ma, a kana se kere ma.»

¹⁴ Zefite ka ciraden dow bla tuun ka taga Amonkaw ta masace fe, ¹⁵ ka taga a fɔ a ye ko ale Zefite ko: «Izirayelimogow ma Mohabukaw ta jamana mina, o ma Amonkaw ta jamana fana mina; ¹⁶ sabu Izirayelimogow bɔra Misiran minke, o tɛmɛna kongokolon le fe ka na se fɔ Kɔgɔjiwulen yɔrɔ ra, ka na se Kadesi. ¹⁷ O wagati le ra Izirayelimogow ka cira bla ka taga a fɔ Edomukaw ta masace ye ko: «Sabari k'a to an ye teme i ta jamana

fe ka taga.› Nka Edomu ta masace ma son. O ka cira do ci Mohabukaw ta masace fana fe, ale fana banna. A kera ten, Izirayelimogow tora Kadesi.

¹⁸ «O ko, Izirayelimogow temena Edomukaw ni Mohabukaw ta jamana ko fe, kongokolon konɔ, ka na se Mohabukaw ta jamana tereboyanfan na. O sigira Arinon ko ko fe, nka o ma don Mohabukaw ta jamana ra, sabu Arinon ko le ye Mohabukaw ta jamana dan ye. ¹⁹ O ko, Izirayelimogow ka cira bla ka taga Amorikaw ta masace Sihon fe, min tun siginin be Hesibon dugu konɔ, ka taga a fo a ye ko: «Sabari k'a to an ye teme i ta jamana fe ka taga an tagayoro ra.» ²⁰ Nka masace Sihon ma la Izirayelimogow ta kuma ra; a ma son k'a to o ye teme a ta jamana fe. A k'a ta kerekedenw bee lajen ka na Yahasi, ka na Izirayelimogow kere.

²¹ «Nka Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ka masace Sihon ni a ta kerekejama bee don Izirayelimogow boro, k'a to Izirayelimogow ka se soro o kan. Amorikaw ta jamana fan min be o yoro ra, Izirayelimogow ka o bee mina. ²² K'a ta Arinon ko yoro ra, ka taga a bla fo Yaboki ko ra, ani k'a ta kongokolon fan na ka taga a bla fo Zuriden ba ra, Izirayelimogow ka o yorow bee mina Amorikaw ra.

²³ «Ayiwa, ni Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ka Amorikaw gben ka o ta jamana di Izirayelimogow ma, mun le nana o jamana ke ele ta ye bi? ²⁴ Ele ta ala min ye Kemosi ye, o ka jamana min di ele ma, ele ma o jamana ta wa? Ni Matigi Ala, anw ta Ala fana ka fen o fen di anw ma, an fana ka kan ka o soro ke. ²⁵ O tuma ele ka fisa ni Sipori dence Balaki ye wa, ale min tun ye Mohabukaw ta masace ye folofolo? Yala ale tun ka Izirayelimogow soso, walama ka o kere wa? ²⁶ Izirayelimogow siginin be Hesibon dugu ni a kerefeduguw ra, ani Aroweri ni a kerefeduguw, ani dugu minw bee be Arinon koda ra, nin ye a san keme saba le ye. Mun koson aw ma o gben kabini o wagati ra?

²⁷ «Anw koni ma jaraki, sabu an ma foyi ke aw ra; aw le jarakira, sabu aw b'a fe ka anw kere. Matigi Ala yere ye nin kiti tige anw Izirayelimogow ni aw Amonkaw ce; ale le ye kititigebaga ye.»

²⁸ Ayiwa, Amonkaw ta masace ma son ka Zefite ta kuma lamem.

Zefite ka dajuru ta Ala fe

²⁹ Matigi Ala Nin* jigira Zefite kan. A ka Galadi ta jamana ni Manase ta jamana cetige; o ko, a tagara Misipa, Galadi jamana ra, Amonkaw kama. ³⁰ Zefite ka dajuru do ta Matigi Ala fe. A ko: «Matigi Ala, ni i k'a to ne ka se soro Amonkaw kan, ³¹ ne sesorobaga sekoto ka bo kerekeyoro ra Amonkaw fe, ni mogoo mogoo konna ka bo ne ta so, ka na ne kunben, ne bena o tigi ke saraka jenita* ye ka o di i ma.»

³² Zefite tagara Amonkaw kere; Matigi Ala k'a to a ka se soro o kan. ³³ A ka se soro Amonkaw bee kan, k'a ta Aroweri dugu yoro ra, ka taga a bla fo Miniti dugu ra; dugu mugan le tun be o yoro ra; a ka o bee mina, ka taga se fo Abeli Keramimu dugu ma. Amonkaw tora Izirayelimogow ta fanga koro.

Zefite denmuso ta ko

³⁴ Ayiwa, Zefite boto kerekeyoro ra ka na a ta so konoo Misipa, a barara k'a denmuso nato ye a be don kera ka na a kunben ni dundunw ye. O denmuso kelen le tun be Zefite fe; dence tun t'a fe, denmuso wera fana tun te a fe. ³⁵ Zefite k'a ye minke, jigitige koson, a k'a yere ta derege mina k'a faran, k'a fo ko: «E, ne denmuso, i ka kojuguba lase ne ma de! Ele yere le kera ne jigitigebaga ye bi. Ne ka dajuru ta Matigi Ala fe, ne fana te se ka to a kebari ye.» ³⁶ A denmuso ko a ma ko: «Ni a kera ko i ka dajuru le ta Matigi Ala fe, i ka min fo Ala ye, ne ke o ye; sabu Matigi Ala ka i dimibo i juguw ra, minw ye Amonkaw ye.» ³⁷ A k'a fo a face ye fana ko: «Ne be fen kelen jini i fe. A to ne ye karo fla ke, ka taga yaala kuruw kan, ka kasi ni ne kafirogonw ye, sabu ne furubari bena sa.» ³⁸ A face ko: «Taga!» A k'a to a yere ma fo karo fla. A tagara yaala kuruw ce ra, ka kasi ni a kafirogonw ye, ko sabu ale furubari bena sa.

³⁹ Karo fla dafara minke, a sekora ka na a face fe. Zefite tun ka dajuru min ta, a ka o dafa a denmuso ra. A tun ma ce lon ka ye.

Kabini o kera, o ko kera landa ye Izirayelimogow fe; ⁴⁰ san o san Izirayeli sunguruw be bo ka taga tere naani ke ka o hakiri jigi Galadikace Zefite denmuso ra.

12

Galadikaw ni Efrayimukaw ta kere

¹ Efrayimu ta cew ka nogon lajen ka Zuriden ba tige, ka taga Safon, ka taga a fo Zefite ye ko: «Mun koson i tagara Amonkaw kere, i ma na an wele an ye taga ni i ye? An bena i ta bon jeni, ka ele yere fana jeni.» ² Zefite ka o jaabi ko: «Kereba le tun be ne ni Amonkaw ce; an ka aw wele ko aw ye na an dema, nka aw si ma son ka bo ka na

an bōsi o boro. ³ Ne nana a ye ko aw te nana minke, ne ka ne yere nin fiyeere ka taga anɔnkaw kere, ne ni ne ta mɔgow; Matigi Ala fana ka o don ne boro. Mun na aw be na ne kama sisan tuun ko aw bena ne kere?»

⁴ Zefite ka Galadi ta cew beɛ lajen, ka Efirayimukaw kere. Galadi ta mɔgow ka Efirayimukaw kere ka se o ra; k'a soro Efirayimukaw tun b'a fora Galadi ta mɔgow ma ko: «Aw Galadikaw, aw te foyi ye; aw borira ka bo Efirayimu ta mɔgow fe ka taga Manase ta mɔgow fe.» ⁵ O be Zuriden ba tige yoro minw na ka taga Efirayimukaw ta mara ra, Galadikaw tagara o yoro wɛɛ mina, ka sira tige Efirayimukaw ja. Ni Efirayimuka do borito nana se ba sennatigeyoro ra, ni a ko: «Aw y'a to ne ye teme,» o tuma Galadikaw b'a pininka ko: «Ele te Efirayimuka le ye wa?» Ni a ko: «ɔn-ɔn,» ⁶ o b'a fo a ye ko a y'a fo ko «Siboleti!» A b'a fo ko «Shiboleti»; sabu Efirayimukaw da te se ka o kuma fo Galadikaw ta fɔcogo ra. Galadikaw b'a lon ko Efirayimuka lo; o b'a mina k'a kannatige batigeyoro ra yi. O lon na, o ka ce waga binaani ni fla (42 000) le faga Efirayimukaw ra.

⁷ Zefite Galadikace kera Izirayeli namogo ye ka se fo san woro. O ko, Zefite Galadikace sara. O k'a su don Galadi dugu do ra.

Namogo minw sigira Izirayeli kunna Zefite ko

⁸ Ayiwa, Zefite sanin ko, Ibisani le kera Izirayeli namogo ye. Ale tun be bo Betilehemu. ⁹ Dence bisaba ni denmuso bisaba le tun b'a fe. A k'a denmusow di furu ra yoro wɛɛ mɔgow le ma, ka muso dow pini yoro wɛɛw ra fana ka o di a dencew ma. A kera Izirayeli namogo ye fo san wolonfla. ¹⁰ O ko, Ibisani sara. O k'a su don Betilehemu.

¹¹ Ale ko, Elon le kera Izirayeli namogo ye. Ale tun ye Zabulon ta mogo do le ye. A kera Izirayeli namogo ye fo san tan. ¹² O ko, Elon sara; o k'a su don Ayalon dugu koro, Zabulon ta mara ra. ¹³ Ale ko fe, Hileli dence Abidon le kera Izirayeli namogo ye. A tun be bo Piraton dugu kono. ¹⁴ Dence binaani, ani mamaden ceman bisaba le tun b'a fe. Fali kelen kelen tun be olugu beɛ togo ra. A kera Izirayeli namogo ye fo san seegi. ¹⁵ O ko, Piratonkace Hileli dence Abidon sara. O k'a su don Piraton dugu koro, Efirayimu mara ra, Amalekikaw ta kuruyoro ra.

13

Samuson worocogo

¹ Izirayelimogow ka kojugu ke Matigi Ala ja koro tuun. O le koson Matigi Ala ka o labla Filisikaw ye. Olugu ka se soro o kan fo san binaani.

² Ce do tun be Soreha dugu kono, a tigo tun ye ko Manoha. Dan ta mogo do tun lo. A muso tun ma den soro ka ye. ³ Lon do, Matigi Ala ta meleke do k'a yere yira o muso ra, k'a fo a ye ko: «Ne k'a lon ko i te se ka den woro, o koson den te i fe. Nka i bena kono ta, ka dence woro. ⁴ Nka i yere korosi kosebe. I kana duven min, walama minnifen fariman wɛɛ; i kana fensaninyabari si domu; ⁵ sabu i bena kono ta ka dence woro. A kunsigi man kan ka tige, walama ka li fiyewu; sabu k'a ta a worolon na, o den bena ke Ala ta mogo saninman le ye. Ale le bena a damina ka Izirayelimogow bosi Filisikaw boro.»

⁶ Muso tagara a fo a ce ye ko: «Ala ta ciraden do nana kuma ne fe. A tun be i n'a fo Ala ta meleke do; sabu a cogo tun be siranya blara ne ra. Ne m'a pininka a boyoro ra, a fana m'a togo fo ne ye. ⁷ A k'a fo ne ye ko ne bena kono ta ka dence woro. A k'a fo ne ye ko k'a ta sisan, ko ne man kan ka duven min, walama minnifen fariman wɛɛ; ko ne kana fen saninyabari si domu fana; ko sabu o den bena ke Ala ta mogo saninman le ye, kabini a worolon na fo ka taga se a salon ma.»

⁸ Ayiwa, Manoha ka Matigi Ala daari, k'a fo ko: «E, Matigi Ala, a to i ta ciraden ye seko ka na an fe tuun, janko an ka kan ka min ke den ta ko ra ni a worora, a ye o fo an ye.»

⁹ Matigi Ala ka Manoha ta daariri jaabi. Lon do, Ala ta meleke nana muso fe tuun. O y'a soro muso tun siginin be kongo kono. A ta ce Manoha tun te ni a ye. ¹⁰ A borira ka taga o fo a ce ye ko: «A fe, ce min tun nana ne fe o lon na, a nana tuun bi.»

¹¹ O yoronin beɛ ra, Manoha wurira ka tugu a muso ko ka taga se ce koro, k'a pininka ko: «Yala ele le kumana ne ta muso fe wa?» Ce ko: «Ne lo.» ¹² Manoha k'a pininka tuun, ko: «Ni i ta kuma nana ke can ye, an ka kan ka sira juman le tagama den ta ko ra, ani an ka kan ka mun ni mun le ke a ye?» ¹³ Ala ta meleke ka Manoha jaabi ko: «Ne ko muso man kan ka fen minw domu, a ye o beɛ ye k'a to yi. ¹⁴ Fen o fen be bo rezen na, a man kan ka o domu; a man kan ka duven min, walama minnifen fariman wɛɛ. A man kan ka fen saninyabari si domu. Ne ka ci minw fo a ye, a ye o beɛ ke ka ja.»

¹⁵ Manoha k'a fo Ala ta meleke ye ko: «Sabari ka an kono yan, an be taga badennin do faga ka o tobi ka na o di i ma.» ¹⁶ Matigi Ala ta meleke k'a jaabi ko: «Hali ni ne tora yan, ne tena i ta domuni domu; nka ni i be son, i be se ka saraka jenita* do bo ka o di

Matigi Ala ma.» Manoha tun m'a lon ko Matigi Ala ta meleke lo. ¹⁷ Manoha k'a fo a ye ko: «I togo fo an ye, janko i ka kuma min fo, ni o nana ke can ye, an ye se ka i bonya.» ¹⁸ Matigi Ala ta meleke k'a jaabi ko: «Mun na i be ne togo jininka? Ne togo ye togo numanba le ye*.»

¹⁹ Manoha ka badennin mina, ka siman saraka* do fara o kan, ka o ke saraka ye k'a di Matigi Ala ma. Manoha ni a muso tun be fleri kera minke, o ka kabako do ye. ²⁰ O tun ka tasuma min don sarakabonan kan, o tasuma mana wurira minke, Matigi Ala ta meleke yelenna o tasumamana fe. Manoha ni a muso ka o ye minke, o ka o yere firi dugu ma, ka o pa biri dugu ma. ²¹ Matigi Ala ta meleke m'a yere yira Manoha ni a muso ra tuun. O wagati le ra Manoha sorora k'a lon ko Matigi Ala ta meleke tun lo. ²² Manoha k'a fo a muso ye ko: «E, an bena sa, sigiya t'a ra, sabu an ka Ala le ye.» ²³ A muso k'a jaabi ko: «Ni Matigi Ala tun b'a fe ka an faga, a tun tena son an ta saraka jenita* ni an ta siman saraka ra; a tun tena nin kow bee yira an na, a fana tun tena nin kumaw bee fo an ye.»

²⁴ Ayiwa, muso nana dence woro, k'a togo la ko Samuson. Den koroyara, Matigi Ala ka baraka don a ra fana. ²⁵ Matigi Ala Nin* k'a damina ka a ta fanga don Samuson na, janko a ye a ta baara ke. O wagati ra, a tun be Mahane Dan, Soreha dugu ni Esitaholi dugu furance ra.

14

Samuson tagara Filisika sunguru do daari

¹ Lon do, Samuson tagara Timina dugu konɔ; a ka Filisika sunguru do ye; a pabora o fe. ² A sekora a ta dugu ra tuma min na, a ka o kuma fo a face ni a bamuso ye; a ko: «Ne ka Filisika sunguru do ye Timina dugu konɔ, min ko diyara ne ye; aw ye a jini k'a di ne ma, ne b'a furu.» ³ A face ni a bamuso k'a jaabi ko: «O tuma sunguru te i balemaw ta denw na le wa, walama sunguru si le te an ta siya ra wa, fo i be taga muso jini o Filisika kenesigibariw le fe?» Samuson ko: «Aw ye a jini ne ye, sabu ale le ko diyara ne ye.» ⁴ A face ni a bamuso tun m'a lon ko o ko bora Matigi Ala yere le ra; Ala tun be cogo le jinina ka Filisikaw kere; sabu o wagati ra, Filisikaw ta fanga tun be Izirayelimogow kan.

Samuson ka jara faga

⁵ Samuson ni a face ni a bamuso tun be tagara Timina. Samuson faranna ka don Timina dugu rezeforow konɔ; jarkanbelen do barara ka bo, ka kule, ka girin k'a kunben. ⁶ Matigi Ala k'a ta Nin* don Samuson konɔ, ka fanga don a ra; a ka jara mina k'a faga k'a tigetige k'a sorɔ foyi te a boro, k'a ke i n'a fo badennin le tun be a boro. Nka a ma o ko fo a face ni a bamuso ye. ⁷ O ko, a tagara kuma sunguru fe; o sunguru ko diyara a ye kosebe.

⁸ Wagati dama temenin ko, Samuson sekora ka taga Timina tuun ni a worobagaw ye, ko o be taga sunguru furu siri. O tagato, Samuson faranna ka taga jara su fle. A tagara a sorɔ ko lidenw ka li ke jara su konɔ. ⁹ A ka o li do bo ka ke o domu ye ka taga. A tagara se a face ni a bamuso korɔ minke, a ka do di olugu ma, o k'a domu. Nka a m'a fo o ye ko li bora jara do su le konɔ.

Samuson ta talen

¹⁰ Samuson face tagara Filisika sunguru ta mogow fe ka taga furuko panabo. Samuson ka panagbeba do ke, ka domuniba tobi, i n'a fo kanbelenw be deri k'a ke cogo min na. ¹¹ Filisikaw ka Samuson ye minke, o ka kanbelen bisaba bla ni a ye, ka o ke a jenmogonw ye. ¹² Samuson k'a fo o kanbelenw ye ko: «Ne bena talen do fo aw ye; ni aw sera ka o korɔ lon k'a fo ne ye panagbe tere wolonfla konɔ, ne bena deregegbe bisaba ni deregeba bisaba di aw ma. ¹³ Nka ni aw ma se k'a korɔ fo ne ye, aw le bena deregegbe bisaba ni deregeba bisaba di ne ma.» O ko a ma ko: «I ta talen fo, an y'a men.» ¹⁴ A ko: «Fen domuta sorora fendomubaga konɔ, fen timiman sorora fen barakaman konɔ. O korɔ ye di?»

Kanbelenw ka tere saba ke, o ma se ka talen korɔ lon k'a fo. ¹⁵ Panagbe tere naaninan, o k'a fo Samuson muso ye ko: «I ta ce nege k'a to a ye talen korɔ fo i ye, i ye na a fo an ye; ni o te, an bena i ni i worobagaw bee jeni. O tuma aw ka an wele aw ta panagbe ra ka na an borofenw bee le bosu an na ke?» ¹⁶ Samuson muso kasito tagara a fo Samuson ye ko: «Ne ko man di ele ye fiyewu; i te ne kanuna hali doonin. Ni o te mun na i be talen fo ne ta dugumogow ye k'a sorɔ i m'a korɔ fo ne ye?» Samuson k'a jaabi ko: «Ne

* 13:18 13.18 Togo numanba, walama gundo.

ma nin talen koro fo hali ne worobagaw ye; mun na ne bena a fo ele ye?» ¹⁷ Muso ka Samuson toro ni kasi ye fo ka taga se panagbe tere wolonflanan ma. A ma ja panagbe tere wolonflanan, Samuson k'a koro fo a ye, sabu muso tun be a nin torora lon o lon. Muso teliyara ka taga o fo dugu kanbelenw ye. ¹⁸ Nanagbe tere wolonflanan lon, sani tere ye ben, dugu kanbelenw nana a fo Samuson ye ko:

«Mun le ka di ka teme li kan?

Mun le baraka ka bon ka teme jara kan?»

Samuson ka o jaabi ko:

«Ni aw tun ma aw ta misidaba sama ni ne ta misigberen ye,

aw tun tena ne ta talen koro lon.»

¹⁹ O yoronin bee, Matigi Ala k'a ta Nin don Samuson kono, ka fanga don a ra. A tagara Asikalon dugu kono. A ka ce bisaba faga, ka o ta faniw ce ka na o di dugu kanbelenw ma, sabu o ka talen koro fo. O ko, a dimininba sekora ka taga o ta so. ²⁰ Kanbelen minw tun be ni a ye, o k'a muso di o do ma; ale le tun ye a teri ye koroya panagbe wagati ra.

15

Samuson k'a yere dimibo Filisikaw ra

¹ Ayiwa, wagati dama temenin ko, simantigewagati ra, Samuson tagara ko a be taga a muso fle. A ka badennin kelen mina ko a be taga o sama a ma. A tagara se minke, a ko a b'a fe ka don a muso fe bon kono. Nka a burance ma son k'a to a ye don. ² A burance ko: «Ne tun b'a miirira ko i t'a fe tuun, o koson ne k'a di i tojogonce ma. A dogomuso ta a no ra; ale yere ce ka ni ka teme a koromuso kan.» ³ Samuson ko: «Sisan koni, ni ne ka kojugu ke Filisikaw ra, mog'o si man kan ka ne jaraki; olugu yere le ka o jini.»

⁴ O yoronin bee ra, Samuson tagara kongowuru keme saba mina; ka o kukalaw sirisiri jogon na fla fla, ka binpaga do siri o kukala fla ce ma. ⁵ A ka tasuma don o binpaga ra, ka kongowuruw ghen ka taga ni o tasuma ye Filisikaw ta forow ra. Tasuma ka siman tigeninw ni siman tigebariw bee jeni, ka taga se fo oliviyesunw ma.

⁶ Filisikaw ka pininkari ke ko: «Jon le ka nin ke?» O k'a fo o ye ko Samuson le k'a ke, ko sabu a burance min be Timina dugu kono, ale k'a muso mina k'a di a tojogonce ma. A fora ten minke, Filisikaw tagara o muso ni a face bee mina ka o jeni. ⁷ Samuson ka o ye minke, a ko: «Ayiwa, ni aw be o le kera, ne fana tena aw jasaninan to, fo ne ye ne ta dimibo aw ra le.» ⁸ Samuson ma to to Filisikaw ra; a ka o kere ka se soro o kan, ka o camanba faga. O ko, a tagara sigi Etamu farawo kono.

Samuson ka Filisikaw kere tuun

⁹ O kow ko, Filisikaw bora ka na o ta fanibonw lo Zuda jamana ra, ka wuri Lehi dugu kama. ¹⁰ Zuda ta mogow ka o pininka ko: «Mun na aw nana an kere?» O ko: «An nana Samuson le mina; a ka kojugu min ke an na, an bena o juru sara a ra.» ¹¹ Zuda ta mogow ka o men minke, o ra ce waga saba tagara Etamu farawo ra; o tagara a fo Samuson ye ko: «I ka mun baara le ke tan? I m'a lon ko an be Filisikaw ta fanga le koro wa?» Samuson ka o jaabi ko: «O ka min ke ne ra, ne ka o juru le sara o ra.» ¹² O ko: «An nana i mina le ka i siri ka i di Filisikaw ma.» Samuson ko: «Aw ye kari ne ye ko aw yere tena ne faga.» ¹³ O ka Samuson jaabi ko: «An t'a fe ka i faga; an b'a fe ka i mina ka i siri le doron ka i di o ma.»

O donna farawo kono ka Samuson mina k'a siri ni jurukisekura fla ye, ka bo ni a ye.

¹⁴ O tagara se ni Samuson ye Lehi dugu kono minke, o diyara Filisikaw ye, fo o ka ke kule ci ye ka o kunben. Nka Matigi Ala k'a Nin* don Samuson na, ka fanga don a ra. O tun k'a borow siri ni jurukise minw ye, olugu kera a ja na i ko jesejuru min jenina tasuma ra; a ka o tigtige ka bo a boro ra. ¹⁵ A ka falidagbaga kene do bennin ye; a ka o ta ka o ke ka Filisika ce waga kelen bugo ka o faga. ¹⁶ O ko, a perenna k'a fo ko:

«Mogow suw tonnin fle, do were tonnin fle!

Ne ka o be faga ni fali dagbaga kelen le ye.

Ne ka ce waga kelen faga ni fali dagbaga kelen ye.»

¹⁷ Samuson ka o kuma fo ka ban minke, a ka fali dagbaga firi. O koson o yoro togo lara ko Ramati Lehi*.

¹⁸ Ayiwa, o ko, jiminlogo gbanna Samuson na. A ka Matigi Ala daari ko: «E, Ala, ele le ka nin sebagayaba di i ta jonce ma, k'a to ne ka se soro Filisikaw kan. Sisan i bena a to jiminlogo ye ne faga, k'a to nin mog'o kenesigibariw ye ne mina ka ne ke o sago ye wa?» ¹⁹ A ka o fo minke, Ala ka farawo do dayele o yoro ra, Lehi dugu koro; ji bora o

* 15:17 15.17 Ramati Lehi koro ye ko: dagbaga ta kuru.

ra. Samuson ka o ji min ka baraka soro tuun. O le koson o ka o bunun togo la ko Eni Akore†. A be Lehi dugu konso hali bi.

²⁰ Samuson kera Izirayeli namogo ye fo san mугan, Filisikaw ta wagati ra.

16

Samuson tagara Gaza dugu konso

¹ Lon do, Samuson tagara Gaza, Filisikaw ta dugu do ra. A ka jatomuso do ye o yoro ra. A tagara don o muso ta so konso, ka jen ni a ye. ² Gaza dugumogow k'a men ko Samuson be o ta dugu konso. O ka mogow bla ka dugu yoro bee korosi ka dugu donda korosi su bee. O ma son ka foyi ke o lon su fe; sabu o tun b'a miirira ko ni dugu gbera le, o be soro ka Samuson faga. ³ Nka Samuson tora yi ka taga se su cenance wagati le ra. Su cenance ra a wurira; a ka Gaza dugu donda kon ni a yiriberew ni a negeberew bee sama ka bo. A ka o la a kamankun kan ka taga o bla kuru kunna, Heburon dugu na fe.

Samuson ni Dalila ta ko

⁴ O kow ko, muso do were ko diyara Samuson ye. O muso ta so tun be Soreki kenegbeyoro ra. A togo tun ye ko Dalila. ⁵ Filisikaw ta masace looru nana a fo Dalila ye ko: «A ke cogo bee, i ye Samuson nege, janko fangaba min b'a ra, i ye o boyoro lon, k'a minacogo lon. Ni o kera, an bena a mina k'a siri. O ra, an bee kelen kelen bena warigbe waga kelen ni keme keme di i ma.»

⁶ Dalila ka Samuson pininka ko: «Samuson, sabari, i ye i ta fangaba nin boyoro fo ne ye. O ka kan ka i siri ni juru juman le ye janko i kana se ka foyi ke tuun?» ⁷ Samuson k'a jaabi ko: «Ni o ka ne siri ni jurukise kene wolonfla ye, min ma ja folo, ne ta fanga be ban; ne be ke i ko mogow gbansan.»

⁸ A fora ten minke, Filisikaw ta masacew nana ni jurukise kene wolonfla ye ka na o di Dalila ma; o jurukisew tun ma ja folo. Ka Samuson to sunogo ra, Dalila ka Samuson siri ni o ye. ⁹ O y'a soro Filisika dow tun dogonin be bon do konso, Dalila ta so konso yi. A ka Samuson siri minke, a barara k'a fo ko: «Samuson, Filisikaw be nana i kama!» O yoronin bee, Samuson wurira ka o juruw tige i n'a fo jesejuru jeninin. A kera ten, o ma se k'a ta fanga boyoro lon.

¹⁰ Dalila ko Samuson ma ko: «I ka ne nege le, i ma son ka can fo ne ye. Sisan, ne ka kan ka i siri ni juru suguya min ye, sabari ka o fo ne ye.» ¹¹ Samuson ko: «Ni o ka ne siri ni jurukisekura le ye, juru min ma ke ka baara si ke folo, o tuma ne baraka bee be ban, ne be ke i ko mogow gbansan.» ¹² K'a to sunogo ra, Dalila ka jurukisekura dow pini k'a siri ni o ye. A sirinin ko, a ko a ma ko: «Samuson, Filisikaw be nana i kama!» O y'a soro Filisika dow tun dogonin be bon do konso Dalila ta so konso. Samuson wurira ka o juruw tigtige, k'a ke i n'a fo jesejuru gbansan le tun be a boro ra.

¹³ Dalila ko Samuson ma ko: «Hali bi i be ne negera le, i ma son ka can fo ne ye ban. O tuma ne ka kan ka i siri ni mun le ye sa? A fo ne ye!» Samuson ko: «Ne kunsigi turukala wolonfla don i ta jesedanannan na ka a ni jese pagami k'a dan, k'a ke fanimugu ye, k'a mina ni jesedanbere ye. Ni o kera, ne be ke i ko mogow gbansan.» ¹⁴ Ka Samuson to sunogo ra, Dalila k'a kunsigi dan fanimugu do ra, k'a mina ni jesedanbere ye. O ko, a k'a fo Samuson ye tuun ko: «Samuson, Filisikaw be nana i kama!» Samuson wurira sunogo ra ka fanimugu ni jesedanbere bee sama ka bo. ¹⁵ Dalila ko a ma ko: «Mun na i b'a fo ne ma ko i be ne kanu, k'a soro i te sonna ka gbe ne ye? I ka ne nege fo signaga saba, i ma son ka i ta fangaba boyoro fo ne ye.»

¹⁶ Muso ka pininkari ghan Samuson na; lon o lon, a b'a ko, ka kuma caya a ma k'a ke i n'a fo a bena a faga; Samuson nana sege; to si tun te a ra tuun. A laban, a ma na se ka kun a ra tuun; ¹⁷ a k'a ta gundo fo a ye. A ko: «Kabini ne worora, o ma ne kunsigi tige ka ye, sabu ne kera Ala ta mogow saninman le ye kabini ne worolon. Ni o ka ne kunsigi tige, ne ta baraka bee be bo ne ra, ne baraka be ban, ka ne ke i ko mogow gbansan.»

¹⁸ Dalila k'a ye ko Samuson ka can fo ale ye minke, a ka mogow ci ka taga Filisikaw ta masacew fe, ka taga a fo o ye ko: «Sisan, aw ye na, sabu a ka can bee fo ne ye.» Filisikaw ta masacew nana Dalila fe ni wari ye o boro. ¹⁹ Dalila ka Samuson lasunogo a sen kan; o ko, a ka ce do wele ka na Samuson kunsigi turukala wolonfla bee tige ka bo a kun na. A ka Samuson nege k'a soro o cogo le ra, sabu a ta fanga bee bora a ra. ²⁰ A ko: «Samuson, Filisikaw be nana i kama!» Samuson panna ka wuri sunogo ra; a ko: «Ne bena ne yere bosi i n'a fo ne derira k'a ke cogo min na; ne bena ne yere bo o boro.» A tun m'a lon ko Matigi Ala tun k'a ta baraka bee bo ale ra. ²¹ Filisikaw k'a mina

† 15:19 15.19 Eni Akore koro ye ko: daarikebaga ta bunun.

k'a padenw ci, ka taga ni a ye Gaza dugu kono. O k'a siri ni siranegajoroko fla ye, k'a bla mugusi ra kasobon kono.

²² Ayiwa, Samuson kunsigiw nana ke janya ye tuun.

Samuson ka bonba ben Filisikaw kan

²³ Lon do, Filisikaw ta masacew ka mogow lajen ka panagbeba do ke, ka sarakaba bo o ta ala ye, min togo ye ko Dagon. O tun b'a fora ko:

«An ta ala ka Samuson don an boro,
Samuson min tun ye an jugu ye.»

²⁴ Mogow k'a ye minke, o ka o ta ala tando k'a fo ko:

«An ta ala ka an jugu Samuson don an boro bi;
mogow min tun be an ta jamana halakira,
ka suw caya an ta jamana ra.»

²⁵ Ka Filisikaw jusu diyaninba to, o nana a fo ko: «Aw ye Samuson wele ka na, a ye na an panagbe.» O tagara Samuson bo kaso ra, a nana o panagbe. O tun k'a lo bonba ta samasen fla le ce ma.

²⁶ Kanbelennin min tun ka Samuson boro mina, Samuson k'a fo ale ye ko bonba lonin be samasen minw kan, a y'a to ale ye maga o samasenw na, ka den o kan. ²⁷ O y'a soro bonba konona tun fanin be mogow ra, cew ni musow. Filisikaw ta masacew be tun be yi. Mogow minw tun siginin be bonba sanfeyoro ra ka ke Samuson fle ye, olugu tun be mogow waga saba bo, ce ni muso. ²⁸ Samuson ka Matigi Ala daari; a ko: «E, Dunupatigi Ala, sabari ka i hakiri to ne ra. E, Ala, fanga don ne ra, ka nin ke a sinaga laban ye, janko ne ye ne yere dimibo Filisikaw be lajennin na sinaga kelen, ne paden fla koson.»

²⁹ Samasenba fla min tun be bonba cemanca ra, bonba be tun lonin be minw kan, Samuson k'a borow la o samasenw kan; a k'a kininboro la kelen kan, k'a numanboro la to kelen kan. ³⁰ A ko: «Ne ni Filisikaw be ye sa jagon fe bi!» A ka samasenw digi ni a fanga be ye. Bonba benna Filisikaw ta masacew be kan, ani mogow tow be. Samuson ka mogow minw faga o lon na, a sato, o cayara ka teme a ta mogow faganin tow be lajennin kan, k'a to si ra. ³¹ A balemaw, ani a ta somogow be nana, ka na a su ta ka taga ni a ye. O tagara a su don a face Manoha ta sudonyoro ra, Soreha dugu ni Esitaholi dugu furance ra.

Samuson tun kera Izirayeli pamogow ye fo san mugan.

17

Mika ta batorikebon ta ko

¹ Ce do siginin tun be Efirayimu kuruyorow ra, a togo tun ye ko Mika. ² Lon do, a k'a fo a bamuso ye ko: «I ta warigbe waga kelen ni warigbe keme min tun sonyana, fo i tun k'a tabaga danga ne yere na na, o wari ye nin ye. Ne le tun k'a ta.» A bamuso k'a fo a ye ko: «Matigi Ala ye baraka don i ra, ne dence.» ³ Mika ka o warigbe waga kelen ni warigbe keme seko a bamuso ma. A bamuso ko: «Ne dence, ne yere boro be nin wari bla danna k'a ke Matigi Ala ta ye, k'a yeele k'a ke ja do ye, ani batofen do ye, i togo ra. O cogo ra ne be nin wari seko i ma tuun.» ⁴ Nka Mika ka wari seko a bamuso ma tuun. A bamuso ka warigbe keme fla bo o wari ra, ka o di negyeelebaga ma. Ale k'a yeele k'a ke ja do ye. O tagara o ja bla Mika ta bon kono.

⁵ Batorikayoro do tun be Mika fe. A ka saninderege ni batofen dow lalaga fana, k'a dence do ta ka o ke a ta sarakalasebaga ye.

⁶ O wagati ra, masace si tun be Izirayelimogow kunna. Be tun be a yere panako le ke.

⁷ Kanbelennin do tun siginin be Betilehemu dugu kono, Zuda mara ra. Levi ta gbamogow do tun lo.

⁸ A bora Betilehemu, ko a be taga sigiyoro were jini. K'a to a ta tagama ra, a tagara bo Mika ta so kan. Efirayimu kuruyorow ra. ⁹ Mika k'a jininka ko: «I bora dugu juman le ra.» A ko: «Ne ye Levi ta gbamogow do le ye; ne bora Betilehemu, Zuda mara ra. Nka sisan ne be sigiyoro were le jinina.» ¹⁰ Mika ko a ma ko: «To ni ne ye yan; i bena ke ne ladibaga ye, ka ke ne ta sarakalasebaga ye. Ne bena warigbe tan di i ma san o san, ka fiyerebo ni domuni di i ma; i mako bena se fen o fen ma, ne bena o di i ma.»

Levika kanbelen donna Mika ta so kono. ¹¹ A sonna ka to ni Mika ye. Mika k'a minako na i n'a fo a yere dence do. ¹² Mika ka o Levikace sigi sarakalasebagaya ra. A tora a ta so, ka ke a ta sarakalasebaga ye. ¹³ Mika tun b'a fora a yere kono ko: «Sisan koni ne k'a lon ko Matigi Ala benna baraka don ne ra, sabu Levi ta gbamogow do yere le kera ne ta sarakalasebaga ye.»

18

Dan ta mōgōw tagara jamana dō jini

¹ O wagati ra, masace si tun te Izirayelimōgōw kunna. Dan ta mōgōw tun be yōrō dō jini na ka sigi yi, sabu fo ka taga se o wagati ma, olugu tun ma sigiyōrō sōrō Izirayelimōgōw ce ra ban. ² Dan ta mōgōw ka cefari looru nanawoloma ka bō o ta mōgōw ra. O ka olugu ci ka bō Soreha ni Esitahōli dugu kōnō, ko olugu ye taga yaala ka jamana fle. O mōgōw tagara se Efrayimu kuruyōrōw ra, ka taga se fō Mika ta so kere fe; o sira yi. ³ Ka o to Mika ta so kōrō yi, o ka Levika kanbelen kumakan men minke, o k'a lon ko Levika lo. O gbarara a ra k'a jininka ko: «Jōn le nana ni i ye fō yan? I be mun le kera yan? Mun na i tora yan?» ⁴ Levikace ka o jaabi. Mika be min be kera a ye, a ka o fō o ye. A ko: «A ka ne ke a ta sarakalasebaga ye; a be to ka ne sara.» ⁵ O ko a ma ko: «Ala jininka an ye, janko an ye a lon ni an ta tagama bena diya.» ⁶ Sarakalasebaga ka o jaabi ko: «Aw ye taga, aw kana siran foyi ja; sabu Matigi Ala be ni aw ye nin tagama ra.»

⁷ O ce looru ka sira ta ka taga se Lahisi dugu kōnō. O sera yi minke, o ka o yōrō mōgōw sōrō hera ni laganfiya ra, i n'a fō Sidōnkaw. O tun te a miiri ko ko do be se ka se o ma, sabu jamana si ta tōrō tun te sera o ma, kuntigi si ta fanga tun te o kan fana. Nka o ni Sidōnkaw yōrō tun ka jan jōgōn na, jēnjōgōnya tun te o ni siya were ce fana.

⁸ Ayiwa, o ce looru sekora ka na o balemaw fe Soreha dugu kōnō, ani Esitahōli dugu kōnō. O balemaw ka o jininka ko: «Aw ka kibaroya juman le sōrō yi?» ⁹ O ka o balemaw jaabi ko: «Aw ye na an ye taga Lahisi dugumōgōw kama, ka taga o kere; sabu an ka jamana yaala, an k'a ye ko a ka pi kosebe. Ayiwa, aw te foyi fō wa? Aw kana saliya don aw yere ra de! Aw ye wuri an ye taga nin jamana kere k'a mina k'a ke an ta ye. ¹⁰ Ni aw sera yi, aw bena a ye ko o jamana mōgōw te miirira ko mōgō be se ka wuri o kama ka o kere. O ta jamana ka bon; dugukolo senefen suguya be be sōrō o jamana ra. Ala yere le ka nin jamana di an ma.»

Dan ta mōgōw ka Mika ta batofenw sonya

¹¹ Ayiwa, Dan ta mōgōw ce keme wōrō le bōra Soreha dugu ni Esitahōli dugu kōnō ka taga ni o ta kerekeminanw ye*.

¹² O tagara o ta fanibonw lo Kiriyati Yeharimu dugu terebenyanfan na, Zuda mara ra. O koson o yōrō tōgō lara ko Mahane Dan†. O tōgō le b'a ra hali bi.

¹³ O bōra o yōrō ra ka taga Efrayimu kuruyōrōw ra; o tagara se fō Mika ta so ma. ¹⁴ O sera yi minke, ce looru minw tun tagara Lahisi dugu yaala, olugu k'a fō o balemaw ye ko: «Yala aw k'a lon ko saninderege ni batofenw, ani ja warigberaman dō be nin so kōnō wa? An ka kan ka min ke, aw yere ka o lon de!» ¹⁵ O ka o fō ten minke, o ce looru tagara Mika ta so, ka taga don Levika kanbelen ta bon kōnō, k'a fo, k'a jininka ko a ka kene wa? ¹⁶ O y'a sōrō Dan ta mōgōw ta ce keme wōrō min tun be ni kerekeminanw ye, olugu tun lonin be soda ra. ¹⁷ Ce looru minw tun tagara jamana yaala, olugu donna bon kōnō ka Mika ta saninderege ni a ta batofenw ni a ta ja warigberaman ta. Sarakalasebaga tun be lu donda ra ni ce keme wōrō ye, kerekeminanw tun be minw boro. ¹⁸ Sarakalasebaga k'a ye ko o ce looru donna Mika ta so kōnō ka taga saninderege ni batofenw ni ja warigberaman ta minke, a k'a fō o ye ko: «Aw be mun le kera tan?» ¹⁹ O k'a jaabi ko: «I je, kana kuma; gban an ko. I bena ke an ladibaga ye, ka ke an ta sarakalasebaga ye. Juman le ka fisa? I ye ke mōgō kelen dōrōn ta sarakalasebaga ye wa, walama i ye ke Izirayeli ta gba kuturu dō ni a mōgōw be ta sarakalasebaga ye?»

²⁰ O kuma diyara sarakalasebaga ye kosebe. A yere ka saninderege ni batofenw ni ja warigberaman mina, ka taga ni o mōgōw ye.

²¹ O ka sira ta; o ka denmisenw ni beganw ni doniw bla o ja fe. ²² Ayiwa, Dan ta mōgōw yōrō tun janyara Mika ta so ra ka ban minke, Mika ni a siginjōgōnw ka jōgōn lajen ka o nōgben. ²³ O tagara se o kōrō minke, o perenna Dan ta mōgōw nō fe. Dan ta mōgōw sekora, ka na Mika jininka ko: «Mun le kera? Nin jama be lajenkun ye mun le ye ka na an ko?» ²⁴ Mika ko: «Mun na aw be ne jininka ko mun le kera? Ne ka batofen minw lalaga, aw ka o be ta, ka ne ta sarakalasebaga fana ta ka taga ni a ye. Foyi were ma to ne boro tuun.» ²⁵ Dan ta mōgōw k'a fō Mika ye ko: «I kana kuma caya an kōrō tan de, ni o te, an ta mōgō dōw bena dimi ka ben aw kan sisan, ka ele ni i ta somōgōw be faga.» ²⁶ Dan ta mōgōw ka o ta sira ta ka taga. Mika k'a ye ko o fanga ka bon ale ma minke, a fana sekora ka taga a ta so.

* 18:11 18.11 O mōgōw tun tagara ni o ta musow, ani o ta denw, ani o ta minanw, ani o ta beganw fana ye. † 18:12 18.12 Mahane Dan, o kōrō ye ko: Dan ta sigiyōrō.

Dan ta mɔgow tagara Lahisi dugu mina

²⁷ Ayiwa, Dan ta mɔgow ka Mika ta batofenw ta o cogo le ra; sarakalasebaga min tun be sarakalasebagaya kera a fe, o tagara ni o fana ye. O tagara ben Lahisi dugu kan, k'a sɔɔɔ o dugumɔgow tun be hera ra, o t'a miirira ko mɔgo be se ka na ben olugu kan. O ka dugumɔgow faga, ka dugu jeni. ²⁸ Mɔgo si ma sɔɔɔ ka taga Lahisi dugumɔgow bosɔ, sabu a dugu yɔɔɔ tun ka jan Sidɔn dugu ra; jɛnɔɔɔnya tun tɛ o ni siya wɛrɛ cɛ fana. Lahisi tun be Beti Rehɔbu kenɛgbɛ fan na.

O kɔ, Dan ta mɔgow ka Lahisi dugu lo kokura, ka sigi o yɔɔɔ ra. ²⁹ O ka dugu tɔgo la o bɛmace tɔgo ra, k'a wele ko Dan. Dan tun ye o bɛmace le ye; Izirayeli dence dɔ lo. Nka folɔfolɔ dugu tɔgo tun ye ko Lahisi. ³⁰ O ka Mika ta batofenw ni a ta ja warigberaman bla yɔɔɔ dɔ ra, ka o kɛ o ta batofenw ye. Musa dence min tɔgo tun ye ko Gerisomu, o mamaden min tɔgo tun ye ko Yonatan, o ka ale ni a ta duruja dɔw le kɛ Dan ta mɔgow ta sarakalasebagaw ye. O tora o sarakalasebagaya ra fɔ wagati min o nana jamana mɔgow cɛ ka taga ni o ye jɔnya ra.

³¹ Ala ta Nɔgɔnkunben fanibon* ka wagati min bɛɛ kɛ Silo dugu kɔnɔ, Mika ta batofenw tora Dan ta mɔgow fɛ o wagatiw bɛɛ ra fana.

19*Levikace ta ko*

¹ O wagati ra, masace si tun tɛ Izirayelimɔgow kunna. Levi ta mɔgo dɔ tun siginin be Efrayimu kuruyɔɔɔw kɔfeyɔɔɔw ra. A tun ka jɔnmuso dɔ ke a muso ye; o muso tun bɔra Betilehemu, Zuda mara ra.

² O muso ma na kɛ kankelentigi ye; a bɔra a cɛ fe ka taga a face ta so, Betilehemu, Zuda mara ra. A ka karo naani kɛ yi. ³ Lon dɔ, a cɛ wurira ka taga a kɔ, ko a bɛ taga kuma ni a ye k'a jusu suma, janko a ye seko ka na. A tagara ni a ta jɔnce ye, ani fali fla. O tagara se yi minke, muso ka o ladon a face ta so kɔnɔ. Faceman ka cɛ ye minke, a k'a kunben ni jagari ye. ⁴ A k'a fɔ cɛ ye ko a ye tere saba kɛ ni o ye. O tora yi, o ka domuni kɛ, ka min; a ka o suw bɛɛ kɛ ni o ye. ⁵ A tere naaninan, Levikace wurira sɔgoma jona fe, k'a yere laben, ko a bɛ taga. Nka muso face k'a fɔ a ye ko: «Aw ye domuni kɛ folo, ka baraka don aw yere ra; o kɔ, aw bɛ taga.»

⁶ A kera ten, o ka domuni kɛ jɔgɔn fɛ tuun, ka min. O kɔ, muso face k'a fɔ cɛ ye ko: «Aw ye to yan ka bi su kɛ yan tuun, ka aw yere janagbɛ.»

⁷ Cɛ tun wurira ka ban ko a bɛ taga, nka a burance k'a daari k'a gbɛlɛya, ko a ye si. A ka o su fana kɛ yi. ⁸ A tere loorunan, a wurira sɔgomada jona fe ko a bɛ taga. A burance k'a fɔ a ye tuun ko: «Aw ye to yan ka domuni dɔ kɛ folo, k'a to tere ye jigi.» Cɛ tora yi, o ka domuni kɛ jɔgɔn fɛ.

⁹ Tere nana jigi minke, cɛ wurira ko a bɛ taga ni a muso ye, ani a ta jɔnce. A burance ko a ma tuun ko: «Tere benna ka ban, wagati fana janfara; aw ye si yan kunkelen, sabu tere banna ka ban. Aw ye si yan tuun, an ye domuni kɛ, ka jɔgɔn janagbɛ. Sini sɔgomada jona fe, aw bɛ wuri ka taga so.»

¹⁰ Nka cɛ ma sɔn ka si tuun. A k'a ta fali fla laben, ka taga ni a muso ni a ta jɔnce ye. O tagara se Yebusi dugu kɔɔɔ, min ye Zeruzalemu ye. ¹¹ O sera Yebusi dugu kɔɔɔ wagati min na, o y'a sɔɔɔ tere tun be jini ka ben ka ban. Jɔnce k'a fɔ a matigice ye ko: «An ye taga Yebusikaw ta dugu ra, ka taga si yi.» ¹² A matigice k'a jaabi ko: «Izirayelimɔgo tɛ dugu min na, fɔ siya wɛrɛ mɔgow, an tɛ jigi o dugu ra fiyewu. An ye tɛmɛ ka taga fɔ Gibeha. ¹³ An ye jija ka se Gibeha, walama Rama dugu kɔnɔ; an bɛ taga jigi o dugu fla dɔ ra.»

¹⁴ O ka sira ta ka taga; o surunyara Gibeha dugu ra tuma min na, o y'a sɔɔɔ tere benna ka ban. Gibeha dugu bɛ Boniyaminu ta mɔgow ta mara le ra. ¹⁵ O tagara Gibeha, ko o bɛ taga si yi. O donna dugu kɔnɔ ka taga to dugu kenɛgbɛ ra. Mɔgo si ma o wele ka siyɔɔɔ di o ma so kɔnɔ.

¹⁶ A laban, cɛkɔɔɔba dɔ le nana kɛ bɔ ye foro ra ka na wuladanin fɛ. Efrayimu kuruyɔɔɔw mɔgo dɔ tun lo; nka a siginin tun be Gibeha dugu kɔnɔ. Gibeha mɔgow tun ye Boniyaminu ta mɔgow le ye. ¹⁷ Cɛkɔɔɔba k'a ja kɔɔɔta ka lonance ye dugu kenɛgbɛ ra. A k'a fo, k'a jininika a bɔyɔɔɔ ni a tagayɔɔɔ ra. ¹⁸ Levikace k'a jaabi ko: «An bɔra Betilehemu, Zuda mara ra. An bɛ tagara fɔ Efrayimu kuruyɔɔɔw kɔfeyɔɔɔw le ra. Ne siginin be o yɔɔɔ le ra. Ne tun tagara Betilehemu, Zuda mara ra; sisan ne bɛ sekora ka taga ne ta so, Matigi Ala ta Nɔgɔnkunben fanibon yɔɔɔ ra. Nka mɔgo si ma sɔn ka siyɔɔɔ di ne ma yan a ta so. ¹⁹ K'a sɔɔɔ an ta faliw ta domuniw, bin ni flaburu, o bɛ an boro. Domuni ni rezenji min fana bɛ an fɛ, o bɛ ne ni ne ta muso, ani ne ta jɔnce bɔ. Foyi ma an dɛɛɛ.» ²⁰ Cɛkɔɔɔba k'a fɔ a ye ko: «Aw nako pana, Ala ye hera kɛ aw ye. Aw mako

be fen o fen na, ne bena o bee di aw ma; aw man kan ka si kene ma yan.» ²¹ A tagara ni o ye a ta so kono; o sera so kono minke, a ka domuni di o ta faliiw ma, ka ji di o ma, o ka o senw ko. O ko, o ka domuni ke, ka min.

²² Ka o to baro ra jagon fe, dugu magokunntan dow nana bon lamini, ka ke da gbasigbasi ye, k'a fo cekoroba ye ko: «Ce min nana i fe, a labo yan, an be jen ni a ye.» ²³ Bontigi bora ka na o magow fe kene ma, k'a fo o ye ko: «Ne balemaw, aw ye sabari, aw kana son nin kojugu jagon ma; sabu nin ce ye ne ta lonan le ye. Aw kana son nin maroyakoba jagon ma. ²⁴ Aw ye lo, denmuso kelen be ne fe min ma ceko lon folo; nin ce ta jonmuso fana be yan; ne bena olugu labo aw fe kene ma; aw be se ka jen ni olugu ye ka o lanogo; ni fen o fen ka aw diya, aw ye o ke olugu ra. Nka aw kana son ka nin maroyakoba jagon ke nin ce ra.» ²⁵ O magow ma son bontigi ta kuma ma. A ma ja, levikace k'a muso labo o fe kene ma. O bee jenna ni muso ye, k'a tooro su bee, fo ka taga dugugbeda surunya. Dugugbeda surunyara minke, o ka soro k'a bla ka taga. ²⁶ Sogomada joona fe, muso tagara ben jatigice ta bonda ra, a ce tun be min ta bon kono. A lanin tora yi fo ka na teresun bo. ²⁷ Levikace wurira sogomada fe, ka da yele, ko a be taga. A barara k'a muso lanin ye bonda ra, a boro fla be kon dugumayoro kan. ²⁸ Ce ko a ma ko: «Wuri, an ye taga.» Nka muso m'a jaabi, sabu a tun sara. A ka muso su ta k'a la fali kan ka sira ta ka taga a ta so.

²⁹ A tagara se a ta so minke, a ka muru ta ka muso su tigtige k'a ke fo sigiyoroma tan ni fla, ka sigiyoroma kelen kelen ci ka taga Izirayeli ta gba tan ni fla ta maraw bee kelen kelen na, k'a jafu o ye. ³⁰ Mogo o mogo k'a ye, olugu bee kabakoyara. O ko: «E, kabini Izirayelimogow bora Misiran fo ka na se bi ma, nin ko jagon ma deri ka ke folo.» O ko: «An ka kan ka nin ko mina sobe ra, ka jagon ye, ka kuma, ka ko do latige.»

20

Izirayelimogow nana Boniyaminu ta magow kama

¹ Izirayelimogow bora jamana yoro bee ra, k'a ta Dan ta mara ra, ka taga a bla fo Beri Seba; dow bora Galadi jamana ra fana. O bee nana lajen ni miiriya kelen ye Matigi Ala ja koro Misipa dugu kono. ² Izirayeli jamana namogow bee, ani Izirayeli ce w bee nana Ala ta magow ta jagonyeba ra. Kerekeden ce waga keme naani (400 000), olugu bee tun ye sennamanw ye.

³ Boniyaminu ta magow fana k'a men ko Izirayelimogo tow nana lajen Misipa.

Izirayelimogow bee nana lajen minke, o ka jininkari ke, ko: «Nin kojuguba kera cogo min na, a ko lakari an ye.» ⁴ Ayiwa, Levi ta mogo min ta muso fagara, ale ka kuma ta; a ko: «Ne ni ne ta muso tun nana jigi Gibeha dugu kono, Boniyaminu ta mara ra, ko an be si o yoro ra. ⁵ Nka Gibeha dugumogow wurira ne kama; o nana an ta sibon lamini su fe. O tun b'a fe ka ne faga le; nka o nana ne ta muso le mina fanga ra ka jen ni a ye k'a tooro fo k'a faga. ⁶ O le koson, ne ka ne ta muso su tigtige, k'a kunkurun do ci ka taga Izirayeli maraw bee ra; sabu kojuguba, ani maroyakoba le kera Izirayeli jamana kono nin ye. ⁷ Ayiwa, aw Izirayelimogow bee be yan bi. Aw ye jagon ye, ka ko do latige.»

⁸ Jama ka o men minke, o bee benna kelen ma; o ko: «An si tena seko ka taga an ta fanibonw kono, walama an ta so; ⁹ an bena min ke Gibeha dugumogow ra, o ye nin ye: sani an ye taga Gibeha dugumogow kama, an bena Matigi Ala jininka folo, k'a lon Ala b'a fe minw ye taga kere ra. ¹⁰ O ko, Izirayeli ta gba minw ye mogo keme, an bena mogo tan bo olugu ra, minw ye mogo waga kelen, an be mogo keme bo olugu ra, minw ye mogo waga tan, an be mogo waga kelen bo olugu ra. O mogo le bena taga domuni jini ka na a di mogo tow ma. Ni o mogo sekora ka na, an bena taga Gibeha dugumogow kama, Boniyaminu ta magow ta mara ra; o ka maroyakoba min ke Izirayeli jamana ra, an bena o sara ka kapa ni o ye.»

¹¹ Ayiwa, Izirayelimogow bee ka o kan ke kelen ye, ka na jagon lajen Gibeha dugu kama.

¹² Nka o ka mogo dow ci Boniyaminu ta magow ta sow bee kono folo, ka taga a fo o ye ko: «Nin kojuguba jagon kera cogo di ka ke aw ce ra? ¹³ Ayiwa, o magokunntan minw be Gibeha, aw ye o magow labo yan, janko an ye o faga, ka o kojugu bo Izirayeli jamana kono.»

Nka Boniyaminu ta magow ma son o balema Izirayelimogo tow ta kuma ma. ¹⁴ O bora o ta duguw ra, ka na lajen Gibeha, ko o be Izirayelimogow kere. ¹⁵ Boniyaminu ta kerekeden minw bora o ta duguw ra ka na, olugu tun ye ce waga mugan ni woro (26 000). Gibeha dugumogow tun ma jate ni o magow ye; olugu tun ye cefari keme wolonfla. ¹⁶ Cefari keme wolonfla fana tun be o kerekejama ra, olugu tun ye numanmanw le ye.

Mogow tun b'a fora ko olugu tege diyakojugu fe, o tun be se ka hali kunsigiden kelen bon k'a soro ni o ta tafura ye.

¹⁷ Izirayelimogow to minw nana Boniyaminu ta mogow kama, olugu ta kerekedenw tun ye kerekeden ce waga keme naani (400 000); o bee derira kere ra.

Izirayelimogow ni Boniyaminukaw ta kere

¹⁸ Ayiwa, Izirayelimogow tagara Beteli, ka taga Matigi Ala pininka ko: «Matigi Ala, an ta gba juman le ka kan ka kon ka taga Boniyaminu ta mogow kere?» Matigi Ala ka o jaabi ko: «Zuda ta mogow le ka kan ka kon ka taga.»

¹⁹ O lon dugusagbe sogoma, Izirayelimogow tagara o ta fanibonw lolo Gibeha dugu koru. ²⁰ O ko, o bora ka taga Boniyaminu ta mogow kama, ka taga lo kere kama Gibeha dugu na fe. ²¹ Boniyaminu ta mogow bora Gibeha ka na Izirayelimogow kama. O lon na, o ka Izirayeli ce waga mukan ni fla (22 000) le faga. ²² Nka o dugusagbe, Izirayelimogow ka o ja gbeleya, ka taga lo tuun kere kama o loyoro folo ra, Boniyaminu ta mogow kama.

²³ Nka sani o ye taga, Izirayelimogow tagara kasi Matigi Ala na koru, fo ka taga wula se; o ko, o ka Matigi Ala pininka ko: «Matigi Ala, yala an ka kan ka taga an balemaw, Boniyaminu ta mogow kere tuun wa?» Matigi Ala ka o jaabi ko: «Aw ye taga o kere.»

²⁴ Izirayelimogow tagara o le ra, ka taga Boniyaminu ta mogow kere tuun, a tere flanan na. ²⁵ O lon na, Boniyaminu ta mogow bora Gibeha dugu konu ka na Izirayelimogow kama. O ka kerekeden ce waga tan ni seegi (18 000) faga Izirayelimogow ra, o bee tun derira kere ra. ²⁶ Izirayelimogow jama bee tagara Beteli. O tora Matigi Ala na koru, ka kasi; o ka sun don, fo ka taga wula se. O ka saraka jenitaw* ni ninsondiya sarakaw* bo Matigi Ala ye. ²⁷ O ko, o ka Matigi Ala pininka tuun. O wagati ra, Matigi Ala ta jennogonya kesu* tun be Beteli le; ²⁸ Haruna dence Elehazari, o dence Finehasi le tun be sarakalasebagaya ra Matigi Ala na koru o wagati ra. O ka Matigi Ala pininka ko: «Matigi Ala, yala an ka kan ka taga an balemaw, Boniyaminu ta mogow kere tuun wa, walama an ka kan ka o to yi?» Matigi Ala ka o jaabi ko: «Aw ye taga o kere, sabu sini ne bena o don aw boro.»

²⁹ Ayiwa, Izirayelimogow ta kerekeden dow tagara dogo, ka Gibeha dugu lamini. ³⁰ Kerekeden tow tagara Boniyaminu ta mogow kama a tere sabanan na. O tagara lo kere kama Gibeha dugu na fe, i n'a fo o tun be deri k'a ke cogo min na. ³¹ Boniyaminu ta mogow bora tuun, ka taga Izirayelimogow kama. O tora Izirayelimogow noghen na fo ka taga janfa o ta dugu ra. O ka ke Izirayelimogow faga ye tuun, i n'a fo o tun k'a ke cogo min na kakoru. O ka Izirayelimogow ce bisaba faga, kongokonoyorow ra, Beteli dugu sira ra, ani Gibeha dugu sira ra.

³² Boniyaminu ta mogow tun b'a fora ko: «An sera o ra tuun; a bena ke i n'a fo lon tow ta kera cogo min na.» K'a soro Izirayelimogow tun be borira o na, ka o nege ka o mabo o ta dugu ra le, ka taga ni o ye kongosiraw ra. ³³ Izirayelimogow borira ka bo o sigiyorow ra ka taga lajen Baali Tamari. Minw tun dogonin be dugu kere fe, olugu barara ka bo o dogoyorow ra ka taga Geba kenegbe fan na. ³⁴ Kerekece fari waga tan bora Izirayeli mara bee ra, ka na lo Gibeha dugu na fe. Kere juguyara kosebe. Boniyaminu ta mogow tun m'a lon ko cenriba le bena o soru. ³⁵ Matigi Ala k'a to Izirayelimogow sera Boniyaminu ta mogow ra. O ka kerekeden ce waga mukan ni looru ni keme (25 100) le faga Boniyaminu ta mogow ra; o bee tun derira kere ra. ³⁶ O le ra, Boniyaminu ta mogow sorora k'a lon ko se te o ye tuun.

Izirayelimogow tun k'a lawuri a kama le ka bori Boniyaminu ta mogow na, sabu o tun k'a lon ko o ta kerekeden minw dogonin be ka Gibeha lamini, ko olugu bena bo.

³⁷ Ayiwa, o mogow minw tun dogonin be, olugu barara ka bo ka girin ka la Gibeha dugu kan, ka dugumogow faga ni o ta kerekemuruw ye. ³⁸ Izirayelimogow tun ka tagamasiyen do yira jagon na. Minw tun dogonin be, olugu tun ka kan ka tasuma don ka sisiba do wuri dugu konu. ³⁹ Tuma min na Izirayelimogow tun be borira Boniyaminu ta mogow na, k'a to Boniyaminu ta mogow ka ce bisaba faga o ra, Boniyaminu ta mogow tun b'a miirira ko olugu sera Izirayelimogow ra le ka ban, i n'a fo sinaga tow ta kera cogo min na. ⁴⁰ Nka sisiba do nana ke wuri ye Gibeha dugu konu. Boniyaminu ta mogow ka ke o ko fle ye; o k'a ye ko o ta dugu bee be jenina k'a tasuma wuri san fe. ⁴¹ O wagati ra, Izirayelimogow minw tun be borira, olugu sekora ka ke na ye Boniyaminu ta mogow kama. Boniyaminu ta mogow ka o ye minke, o jigi tigera, sabu o k'a ye ko cenri sera o ma. ⁴² O borira Izirayelimogow na ka taga kongokolon fan fe. Nka Izirayelimogow tugura o ko; minw tun dogora dugu ko fe, olugu fana bora ka ke o faga ye. ⁴³ O ka Boniyaminu ta mogow lamini fan bee ra, ka to ka o faga. O ma o pasumanin to hali doonin; o ka o ghen ka taga fo Gibeha dugu tereboyanfan na. ⁴⁴ O ka ce waga tan ni seegi (18 000) faga Boniyaminu ta mogow ra; o bee tun ye cefariw le ye. ⁴⁵ Boniyaminu ta

mogo minw borira ka taga kongokolon kono, Rimon ta farakuru yoro ra, Izirayelimogow ka ce waga looru faga olugu ra sira ra. O ka tow gben ka taga se fo Gidomu dugu koro, ka ce waga fla faga olugu ra. ⁴⁶ Boniyaminu ta mogo minw fagara o lon ta kere ra, o bee lajennin kera ce waga mugan ni looru (25 000); o bee tun ye cefariw le ye.

⁴⁷ Boniyaminu ta mogo minw sera ka bosi, ka bori ka taga dogo kongokolon kono, Rimon ta farakuru yoro ra, o tun ye ce keme woro. Olugu ka karo naani le ke o yoro ra yi.

⁴⁸ Izirayelimogow sekora ka na Boniyaminu ta mogo tow kama; o donna o ta duguw bee kono, ka mogow bee faga, ani beganw bee; dugu o dugu tun be o yoro ra, o ka tasuma don o bee ra.

21

Izirayelimogow ka musow di Boniyaminukaw ma

¹ Izirayelimogow tun karira Misipa, k'a fo ko Izirayelimogo si man kan k'a denmuso di furu ra Boniyaminu ta mogo do ma tuun. ² Jama bee tagara Beteli; o tagara to Matigi Ala ja koro fo ka taga wula se. O kasira, ka kule fo ka o paji bo. ³ O ko: «E, Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, mun le nana a ke ko gba kelen fonna Izirayelimogow ra bi sa?» ⁴ O dugusagbe, o wurira sogomada joona fe; o ka sarakabonan do lo, ka saraka jenitaw* ni ninsondiya sarakaw* bo Matigi Ala ye. ⁵ O ka pininkari ke ko: «Izirayelimogow ta gba juman le ma na lajen ni Izirayelimogo tow ye Misipa?» O ka o pininkari ke, sabu o tun karira ko ni Izirayelimogo min o min ma na Misipa Matigi Ala ja koro, ko o tigi ka kan ka faga.

⁶ Boniyaminu ta mogow fagako tingalon ka Izirayelimogow soro, sabu o balemaw tun lo. O ko: «E, Izirayeli ta gba kuturu kelen le banna tan bil!» ⁷ O k'a fo tuun ko: «Ce dama dama minw sera ka bosi Boniyaminu ta mogow boro, an bena musow soro min ka o di olugu ma, sabu an karira Matigi Ala ra ko an si tena an denmuso di furu ra Boniyaminu ta mogow ma?»

⁸ O ka pininkari ke tuun ko: «Yala Izirayeli ta gba do be yi min ma na Misipa Matigi Ala ja koro wa?» Ayiwa, o k'a korosi k'a ye ko mogo si ma bo Yabesi dugu kono, Galadi mara ra ka na jamalajenyoro ra Misipa. ⁹ O ka jama bee jate, k'a ye ko Yabesi dugumogo si tun ma na ka bo Galadi mara ra. ¹⁰ Jama k'a ye ten minke, o ka kerekeden waga tan ni fla (12 000) ci, k'a fo olugu ye ko: «Aw ye taga Galadi mara ra, ka taga Yabesi dugumogow bee faga ni aw ta kerekemuruw ye, a musow ni a denmisenw bee. ¹¹ Aw ye cew bee faga; muso o muso ka ceko lon, aw ye o fana faga; aw ye taga a ke ten.» ¹² Ayiwa, kerekedenw tagara o mogow faga; nka o ka sunguruden keme naani soro Yabesi dugumogow ra, Galadi mara ra, minw ma ceko lon. O nana ni o sungurudenw ye Izirayelimogow fe Silo, Kanaana jamana ra.

¹³ Ayiwa, Boniyaminu ta ce dama dama minw tun borira ka taga to Rimon ta farakuruyoro ra, Izirayeli jama bee benna a ra ka cira bla o mogow ma, ka taga a fo o ye ko kere banna. ¹⁴ O mogow nana. Izirayelimogow tun ka sunguruden minw mina Yabesi dugu kono Galadi mara ra, o ka o sunguruw di olugu ma, ka o ke o ta musow ye. Nka o sunguruw ma o cew labo.

¹⁵ Izirayelimogow nimisara tuun o balemaw, Boniyaminu ta mogow fagako ra, sabu a kera i n'a fo Matigi Ala tun ka Izirayelimogow dayaga le. ¹⁶ Izirayeli jama cekorobaw ko: «An bena mun le ke ka muso dow soro k'a di Boniyaminu ta ce tow ma sisan? An ka o ta musow bee faga ka ban kere ra.» ¹⁷ O ko: «Boniyaminu ta mogo minw bosira, olugu ka kan ka sigi o ta mara ra, janko Izirayeli ta siya do togo kana tunu. ¹⁸ Nka an te se ka an denmusow di o ma ka o ke o musow ye; sabu an karira ka ban k'a fo ko: «Ni mogo o mogo k'a denmuso di Boniyaminu ta mogo do ma, Ala ye o tigi danga.» »

¹⁹ Izirayelimogow nana a fo ko: «Ayiwa, san o san an be panagbe do ke ka Matigi Ala bato Silo, Beteli sahiliyanfan fe, sira min be bo Beteli ka taga Sikemu, o sira tereboyanfan na, Lebona dugu woroduguyanfan fe.» ²⁰ O k'a fo Boniyaminu ta ce tow ye ko: «Ni o panagbe wagati sera, aw ye yagan doge, ²¹ ka to ka korosiri ke; ni Silo dugu sunguruw nana bo ko o be taga donkeyoro ra, o tuma aw ye bo rezenforow ce ra, aw bee kelen kelen ye Silo dugu sunguru kelen mina, ka taga ni a ye aw ta mara ra, ka o ke aw ta musow ye. ²² Ni o sunguruw facew walama ni o balemacew dimina ka na an fe, an bena a fo o ye ko o ye sabari ka o to aw boro; ko sabu an ma se ka muso do soro aw bee ye Yabesi dugu kono. An bena a fo o ye ko olugu yere le m'a lawuri a kama ka o denmusow di aw ma; o ra, o karira min na, o kariri kunko te se ka ben o kan tuun.»

²³ Ayiwa, Izirayelimogow ka min fo, Boniyaminu ta mogow k'a ke ten. O panagbe wagati ra, o bee kelen kelen ka sunguru kelen mina donkeyoro ra ka taga ni a ye o ta

mara ra, ka o κε a muso ye. O cogo ra, o ka o ta duguw lo kokura, ka sigi o ra. ²⁴ O wagati kelen na, Izirayelimogow bora o ta nɔgonlajenyoro ra, ka taga o ta maraw ra; bεε tagara a ta so, bεε tagara a ta sigiyoro ra.

²⁵ O wagati ra, masace si tun te Izirayelimogow kunna. Bεε tun be a sagonanko le κε.

RUTI TA KO KITABU Kitabu faamucogo

Namogo minw be wele ko kititigebagaw, olugu ta wagati ra, Izirayeli jamana tun pagamina kosebe. O wagatiw temenin ko fe, Ruti ta kaw sorora ka ke. Ruti tun ye Mohabukamusu le ye, o koro ye ko siya were mogo tun lo.

Nin kitabu sebebaga ma lon. A b'a yira an na ko Izirayelimogo dow tun bora o ta jamana ra kongo koson, ka taga sigi Mohabu jamana ra. Ruti tun furura o Izirayelikace do ma Mohabu jamana ra yi. A ce nana sa minke, a k'a jigi la Matigi Ala kan, ka noro a buranmuso ra, min togo tun ye ko Nahomi. A tugura Nahomi ko ka seko ka taga ni a ye Izirayeli jamana ra. Ka Ruti ni Nahomi to jagon fe, Ruti nana furu a ce ta mogo do ma, min togo tun ye ko Bohazi. Ruti ka dence soro o ce fe; o dence le nana ke masace Dawuda bemace ye. O koson Ruti fana togo fora Yesu Kirisita ta burujuw ra (Matiyu 1.5).

Nin kitabu b'a yira an na ko ni mogo o mogo ka la Ala ra, ka son ka tugu a ko, hali ni o tigi kera siya were mogo ye i ko Ruti, Ala be son o tigi ma, k'a ke a ta mogo ye.

Kitabu konokow

Nahomi sekora ka taga Betilehemu ni Ruti ye (1)

Ruti ni Bohazi kumana o ta furu ko ra (2-3)

Bohazi ka Ruti furu siri (4)

Elimeleki ta gba ta ko

¹ Namogow tun be fanga ra wagati min na Izirayeli jamana ra, kongoba do benna Izirayeli jamana kan. Ayiwa, Betilehemukace do ni a muso ni a dence fla bora o sigiyoro ra Zude mara ra, ka taga sigi Mohabu jamana ra ka wagati do ke.

² O ce togo tun ye ko Elimeleki, a muso togo tun ye ko Nahomi, a dence kelen togo tun ye ko Malon, to kelen togo tun ye ko Kiliyon. O tun ye Efiratakaw le ye, ka bo Betilehemu, Zude mara ra. O ra, o sera Mohabu jamana ra minke, o sigira o yoro ra yi.

³ Nahomi ta ce Elimeleki nana sa k'a dence fla to. ⁴ Olugu ka Mohabu jamana muso dow furu; muso kelen togo tun ye ko Oripa, to kelen togo tun ye ko Ruti. O ka sanji tan jagon le ke Mohabu jamana ra. ⁵ O ko fe, Elimeleki dencew, minw ye Malon ni Kiliyon ye, olugu fana sara. A kera ten, Nahomi bonona a ce ni a dence fla bee ra.

Ruti tagara Nahomi blasira Betilehemu

⁶ Ayiwa, ka Nahomi to Mohabu jamana ra yi, a nana a men ko Matigi Ala k'a hakiri to o ta dugumogow ra, ka o ta simanw ja kosebe. Nahomi wurira o le ra k'a yere laben ko a be seko o ta dugu ra, ani a buranmuso fla. ⁷ Ayiwa, Nahomi ni a buranmuso fla bora o sigiyoro ra, ka sira mina ka taga Zude jamana ra. ⁸ Ka o to sira ra, Nahomi k'a fo a buranmuso fla ye ko: «Ayiwa, sisan aw fla te kosegi ka taga aw ta mogow fe wa? Matigi Ala ye ja aw ma, i n'a fo aw fana pana tagabagaw ma, ani ne yere ma cogo min na, ka kopuman ke an ye. ⁹ Matigi Ala y'a to aw ye ce werew soro, k'a to aw ye hera soro aw ta cesow ra fana.» O ko, a ka o fo ni kanuya ye, ko a be o labla; nka Oripa ni Ruti kasira kosebe. ¹⁰ O k'a fo Nahomi ye ko: «On-on, an be taga ni i ye i ta jamana ra.» ¹¹ Nahomi k'a fo o ye ko: «Aw ye kosegi, ne denmusow, mun na aw b'a fe ka taga ni ne ye? Yala ne be se ka dence werew woro tuun ka o ke aw ta cew ye wa? ¹² Aw ye kosegi, ne denmusow, aw ye taga aw ta so. Ne korora furu ma. Hali ni a kera ko ne be ce soro bi yere, ka dence dow woro tuun, ¹³ yala aw bena ban ka furu ce werew ma, fo ka taga o denw koro wa? On-on, ne denmusow! Ne ta jusukasi belen ka bon ni aw ta ye nin ko ra, sabu Matigi Ala le ka nin ke ne ra.»

¹⁴ Nahomi buranmusow kasira tuun kosebe. Nka a laban, Oripa ka fori di a buranmuso Nahomi ma ni kanuya ye, ka sira ta ka seko a ta so. Nka Ruti noronin tora Nahomi ra.

¹⁵ Nahomi k'a fo Ruti ye ko: «I balemamusu tagato fle a ta somogow fe, ani a ta batofenw ko. Ele fana ye kosegi ka taga ni a ye.» ¹⁶ Ruti ko: «I kana ne jagboya ko ne ye faran i ra, ko ne ye bo i ko ka taga ne ta mogow fe. Ni i ka taga yoro o yoro, ne be taga ni i ye, ni i ka taga sigi yoro o yoro, ne fana be sigi o yoro le ra; i ta mogow le bena ke ne ta mogow ye, i ta Ala be ke ne ta Ala ye. ¹⁷ Ni i ka sa yoro min na, ne fana bena sa o yoro le ra, ne su bena don o yoro le ra fana. Ni a ma ke saya ye, ni ne faranna ka bo i ko kun were ra, o tuma Matigi Ala ye tooroba lase ne ma o koson.»

¹⁸ Nahomi k'a ye ko Ruti noronin be ale ra minke, a ma Ruti jagboya tuun ko a ye seko.

¹⁹ Ayiwa, o tagara jagon fe ka taga se fo Betilehemu. O sera dugu donda ra minke, dugumogow bee kabakoyara o nako ra. Muso dow ko: «E, Nahomi le ye nin ye tan wa?»

²⁰ Nahomi ka o jaabi ko: «Aw kana ne wele tuun ko Nahomi; aw ye a fo ne ma ko Mara*, sabu Sebeetigi Ala ka kojuguba le ke ne ra.

²¹ «Ne fentigiraman tagara, nka Matigi Ala ka ne borolakolon laseko. Mun na aw be ne wele ko Nahomi; k'a soro Matigi Sebeetigi Ala ka kojugu ke ne ra, ka bono lase ne ma.»

²² Ayiwa, Nahomi kosegira o cogo le ra ka bo Mohabu jamana ra, a ni a buranmuso Ruti, Mohabukamusu. O sera Betilehemu simantigewagati damina le ra.

2

Ruti tagara Boozi ta foro ra

¹ Nahomi ce balemace do tun be yi, min togo tun ye ko Boozi; mोगoba tun lo, mोगosobe tun lo fana. Ale ni Nahomi ce Elimeleki be tun ye gba kelen mोगow ye.

² Lon do, Ruti min ye Mohabukamusu ye, ale k'a fo Nahomi ye ko: «A to ne ye taga foro do ra, ka taga gban simantigebagaw ko; ni mोगo dow sonna ka makari ne ra, ne bena siman benbenninw tomotomo olugu ko.*» Nahomi ko: «Ne denmusu, taga.»

³ Ruti tagara foro do ra, ka taga siman benbenninw tomotomo simantigebagaw ko fe. A tagara ke fana ko Ruti tagara ben foro min ma, o foro tun ye Boozi ta foro le ye, min ni a burance Elimeleki be tun ye gba kelen mोगow ye.

⁴ Doonin kera, Boozi yere nana ka bo Betilehemu. A ka simantigebagaw fo, ko: «Matigi Ala ye ke ni aw ye.» O k'a jaabi ko: «Matigi Ala ye baraka don i ra.» ⁵ O ko, Boozi k'a ta simantigebagaw ta mोगo nininka ko: «Musu juman le ye nin ye?» ⁶ Simantigebagaw ta mोगo k'a jaabi ko: «Mohabuka lo; ale le bora Mohabu jamana ra ni Nahomi ye ka na to yan. ⁷ A ka ne daari ko ne ye sabari k'a to ale ye gban simantigebagaw ko, ka siman benbenninw tomotomo siman kansiriw ce ra. Kabini a nana, k'a ta sogoma fo ka na se sisan ma, a sigira gbata koro ka nenekiri doonin doron.»

⁸ Ayiwa, Boozi k'a fo Ruti ye ko: «Ne denmusu, a fle, i kana a fo ko i be taga foro were ra tuun. I kana taga siman jini yoro were tuun; to ni ne ta baardenmusu tow ye yan, ka siman tomotomo. ⁹ Ne ta simantigebagaw be foro yoro o yoro ra, i ye o yoro korosi kosebe, ka taga yi, ka taga simanw tomotomo ni ne ta baardenmusow ye. Ne k'a fo ne ta baarakebagaw ye ko mोगo si kana se i ma, ko o kana foyi fo i ma. Ni jiminloga ka i mina, ne ta baardenw ka ji min ta, i ye taga min o ra daga konu.»

¹⁰ Ruti ka o kumaw men minke, a k'a kinbiri gban, ka a ja biri dugu ma, k'a fo Boozi ye ko: «Mun le k'a to ele hinara ne ra, ka nin kujuman ke ne ye sa, ne min ye siya were mोगo ye?» ¹¹ Boozi ko: «I ka min ke i buranmusu ye, kabini i ce sara, o be fora ne ye. I sonna ka bo i face ni i bamuso koro cogo min na, ka i ta jamana ni i ta dugu to yi, ka na to jamana were ra, siya were fe, i te siya min lon kakoro, o ko be fora ne ye fana. ¹² I ka o baara min ke, Matigi Ala ye i sara o ra. I ta baraji dafanin ye bo Matigi Ala, Izirayeli ta Ala fe, i nana i yere karifa ale Ala min ma.» ¹³ Ruti ko: «Ne matigice, Ala y'a to ne ye hera soro i ja koro belen; sabu i ta kumaw ka ne jusu saaro, fo ka ne jusu suma; k'a soro hali i ta jonmusu gbansan, o ka fisa ni ne ye.»

¹⁴ Domuniwagati nana se minke, Boozi ko Ruti ma ko: «I gbara ka domuni ke. I ta domuni su nanji ra k'a domu.» Ruti sigira simantigebagaw kere fe. Boozi ka simankise yirannin do di a ma. Ruti ka domuni ke ka fa, fo k'a to bla. ¹⁵ O ko, a wurira ka taga siman benbenninw tomotomo. Boozi k'a fo a ta baardenw ye ko: «Aw y'a to a ye siman benbenninw tomotomo kansiriw ce ra fana. Aw y'a to yi, aw kana a mafiyenya. ¹⁶ Aw ye siman dow burun aw yere ko, janko a ye olugu tomotomo. Aw kana kumajugu si fo a ma.»

¹⁷ Ruti ka siman benbenninw tomotomo fo ka taga wula se. A ka siman benbennin minw tomo, a ka o gbasi ka o fiye. O kera simankise kilo bisaba. ¹⁸ A tagara ni o simankise ye dugu konu a buranmusu fe, ka taga o yira a buranmusu ra, min ye Nahomi ye; a k'a ta tererafana to fana bo ka o di Nahomi ma.

¹⁹ Nahomi ko: «E! O tuma i ka siman tomo min le bi? I ka baara ke jon ta foro le ra? Mोगo min hinara i ra, Ala ye baraka don o tigi ra.»

Ruti ka baara ke ce min ta foro ra, a ka o tigi ko fo a buranmusu ye. A ko: «Ne ka baara ke ce min ta foro ra bi, o togo ye ko Boozi.» ²⁰ Nahomi ko: «Matigi Ala ye baraka don o tigi ra. Ale Ala le be ja mोगo janamanw ma, i n'a fo a be ja mोगo saninw ma

* **1:20** 1.20 Nahomi koro ye ko: jususuma; nka Mara koro ye ko: jusukasi. * **2:2** 2.2 Yahudiyaw fe, simantigewagati ra, desebagatow tun be se ka gban simantigebagaw ko, ka to ka siman benbenninw tomotomo olugu ko ka taga o domu (Sarakalasebagaw 19.9-10).

cogo min na.» Nahomi ko tuun ko: «Nin ce ye an ta mogo do le ye. Minw ka kan ka o janto an na, olugu do lo†.»

²¹ Mohabukamusu Ruti k'a fo tuun ko: «A yere k'a fo ko ne ye to ale ta baardenw kere fe, fo ka taga a to ale ta siman ye tige ka ban.»

²² Nahomi k'a fo Ruti ye ko: «To a ta baardenw kere fe, ka baara ke ni a ta baardenmusow ye; o ka ji. I kana bo ka taga foro were ra; o ka fisa i ma.»

²³ Ayiwa, Ruti tora ni Boozi ta baardenmusow ye ka siman benbenninw tomotomo, fo ka taga simanw bee tige ka ban.

Ruti ni a buranmuso Nahomi tora jagon fe.

3

Ruti k'a yere karifa Boozi ma

¹ Lon do, Ruti buranmuso Nahomi kumana Ruti fe; a ko: «Ne denmuso, ne b'a fe i ye sigiyoro soro, ka furu, ka ke hera ra, ka laganfiya. ² Ayiwa, i ka baara ke ni Boozi min ta baardenmusow ye, an ta mogo lo. Bi su nin na, a bena taga a ta siman gbasimangbasiyoro ra. ³ O ra, wuri, i ye ko, ka turu mun i yere ra, ka i ta faniw bee ra jumanman do don, ka taga simangbasiyoro ra. Nka i kana a to a ye i ye. I y'a to a ye domuni ke ka fa, ka min folo. ⁴ Ni a nana ke taga ye la, i ye dogo k'a layoro korosi ka ja. Ni a sunogora, i ye gbara a ra, ka taga birifani bo a sen kan, ka la a sen koro. O ko, i ka kan ka min ke, ale yere bena o jafu i ye.»

⁵ Ruti ka Nahomi jaabi ko: «I ka min fo, ne bena a ke ten.»

⁶ Ruti tagara simangbasiyoro ra. Nahomi ka min fo a ye, a k'a ke ten. ⁷ Boozi ka domuni ke ka ban tuma min na, ka min, a ninsondiyaninba tagara la siman kansiriw kere fe ka sunogo. Ruti dendenna ka gbara a ra ka taga birifani bo a sen kan ka la a sen koro.

⁸ Su cemanca ra, Boozi nana bara ka kunu. A k'a kun korota minke, a barara k'a ye ko muso do lanin be ale sen koro. ⁹ Boozi ko: «Jon lo?» Ruti k'a jaabi ko: «Ne Ruti lo, i ta jonnusow; ne nana ne yere karifa i ma, sabu ne ce ta gbamogow bee ra, ele le ka kan ka ne ta, ka i janto ne ra.»

¹⁰ Boozi ko: «Ne denmuso, Matigi Ala ye baraka don i ra. I ka kewalejuman min ke nin ye sisan, o belen ka bon ka teme i ta kewale folow kan, i ka minw ke i buranmuso ye. Nin kewale b'a yira ko can ra i be i ce ta gbamogow fe kosebe; sabu i tun be se ka taga furu kanbelen fagantan walama waritigi do ma, nka i ma o ke. ¹¹ Ayiwa, ne denmuso, i kana hami nin ko ra tuun; i be fen o fen fe, ne bena o bee ke i ye; sabu dugu kono yan, mogow bee k'a lon ko i ye mogosobe le ye. ¹² Can lo, an ta gbamogow ra, ne le ka surun i ce ra; ne le ka kan ka i ta ka ne janto i ra. Nka mogo were be yi, min be ne ja. ¹³ O ra, to yan, i ye su to ke yan. Sini ne bena taga kuma ni o ce ye, k'a lon ni a b'a fe ka i ta k'a janto i ra. Ni a sonna, ayiwa, o ka ji. Nka ni a ma son, ne be kari i ye Matigi Ala togo ra, ko ne bena i ta ka ne janto i ra. To yan, i ye su to ke yan.»

¹⁴ Ayiwa, Ruti tora Boozi sen koro fo ka taga dugubeda surunya. Nka sani kene ye ci, a wurira; sabu Boozi tun t'a fe ko mogo si ye a lon ko muso do nana la simangbasiyoro ra. ¹⁵ Boozi k'a fo a ye ko: «Na ni i ta deregeba ye, i ye a mina ka ja.» Ruti ka deregeba mina. Boozi ka samanikeminan fa siman na, k'a ja woro ke Ruti ta deregeba ra, ka o la Ruti kun na. O ko, Boozi sekora ka taga dugu kono.

¹⁶ Ruti tagara se a buranmuso Nahomi fe. Nahomi k'a pininka ko: «Ne denmuso, a ko kera cogo di?» Ayiwa, Boozi ka fen o fen fo, Ruti ka o bee lakari a buranmuso ye. ¹⁷ Ruti ko: «A yere ka siman samanikeminan ja woro di ne ma, ko ne borolakolon man kan ka kosegi i fe.» ¹⁸ Nahomi ko: «Ayiwa, ne denmuso, i kana koroto; ele ye to yan, an y'a fle a ko bena laban min ma. Ne k'a lon ko ni Boozi koni ma nin ko janabo bi yere, a jusu te suma.»

4

Boozi tagara Ruti ta furuko janabo

¹ Ayiwa, Boozi tagara sigi dugu donda ra, dugu jagonyeyoro ra. A kera fana ko Boozi tun ka ce min ta ko fo Ruti ye, ko min ka surun Elimeleki ra ka teme ale kan, ani ko min tun ka kan k'a janto Ruti ra, o ce le nana ke teme ye. Boozi k'a wele, ko: «Mogoman, na, i ye na sigi yan, ne b'a fe ka kuma ni i ye.» Ce nana sigi. ² Ayiwa, Boozi ka dugu cekoroba

† 2:20 2.20 Ka kapa ni sariya ye, ni ce sara k'a muso to, k'a soro den tun te a fe, a balema do tun ka kan k'a janto banbaga ta yoro ra, ani k'a muso fana ta: (Sariya 25.5-10). Boozi tun ye Elimeleki balema do ye. Ale le tun be se k'a ta dugukolo san, ani ka Ruti fana furu.

tan wele ka olugu fana lasigi. Olugu siginin kɔ, ³ Boozi k'a fɔ Elimeleki balemace ye, min tun ka kan k'a janto Ruti ra, ko: «Ayiwa, an k'a lon ko Nahomi bɔra Mohabu jamana ra ka na. Sisan, a cɛ Elimeleki, min ye an balemace ye, a bɛ o ta foro fiyeerera. ⁴ Ne tun b'a fɛ ka o fɔ i ye, janko ni i bɛ se k'a kunmabɔ, a ko ye panabɔ cekɔrobaw ni mɔgɔ tɔw bɛɛ ɲa na yan; ni i b'a fɛ k'a kunmabɔ, i ye a kunmabɔ, sabu ka kaɲa ni gba ta sariya ye, ele le ka kan ka kɛ mɔgɔ fɔlɔ ye k'a kunmabɔ. Nka ni i k'a ye ko i te se k'a kunmabɔ, i ye a fɔ ne ye, sabu ka kaɲa ni sariya ye fana, ne le gbanna ele ra.» Cɛ k'a jaabi ko: «Ne bɛna foro kunmabɔ.» ⁵ Boozi ko: «Ayiwa, o bɛna. Nka ni i bɛ foro kunmabɔ Nahomi fɛ lon min na, i ka kan ka Ruti Mohabukamusɔ fana ta, min ye banbaga ta muso ye, janko ka den sɔrɔ banbaga tɔgɔ ra, a ta cɛn ye kɛ olugu ta ye.»

⁶ Min tun ka kan k'a janto Ruti ra, ale ko: «Ni o lo, ne bɛna ne sen bɔ a ko ra, k'a di i ma, sabu ni a kɛra o cogo ra, ne yɛrɛ ta denw tɛna cɛn sɔrɔ. O ra, ne bɛ a di i ma; ne tɛna se a ma.»

⁷ Ayiwa, folɔfɔlɔ, Izirayelimɔgɔw fɛ, ni dɔ tun ka fɛn dɔ san dɔ fɛ, walama ni dɔ ka fɛn dɔ falɛn dɔ fɛ, kɛlɛn tun bɛ a ta sanbara bɔ k'a di tɔ kɛlɛn ma, k'a yira ko a sɔnna. O le tun bɛ a yira ko o ko panabɔra ka ɲa, ko a banna. ⁸ O kosɔn min tun ka kan k'a janto Ruti ra, ale k'a fɔ Boozi ye minke ko a ye foro kunmabɔ, a k'a ta sanbara bɔ a sen na k'a di Boozi ma. ⁹ Boozi k'a fɔ cekɔrobaw ni mɔgɔ tɔw bɛɛ ye ko: «Aw bɛɛ ye an seerew ye bi, ko fɛn o fɛn tun ye Elimeleki ni a dencew Kiliyɔn ni Malɔn ta ye, ko ne bɛ o bɛɛ kunmabɔ Nahomi fɛ bi; ¹⁰ ko ne bɛ Malɔn ta Mohabukamusɔ Ruti fana ta, janko ka denw sɔrɔ banbaga tɔgɔ ra, ka nin foro kɛ olugu ta ye, janko a tɔgɔ kana tunu a balemaw cɛ ra, ani a tɔgɔ ye lon dugu ta kow ra. Ayiwa, aw bɛɛ ye nin ko seerew ye.»

¹¹ Cekɔrobaw ni mɔgɔ minw bɛɛ tun bɛ kɛnɛ kan, olugu ka Boozi jaabi ko: «Can lo, an kɛra nin ko seerew ye. Ayiwa, nin muso min bɛna don i ta so, Matigi Ala ye o muso kɛ i n'a fɔ Raseli ni Leya, Yakuba ta muso fla, Izirayelimɔgɔw bɛɛ buruju bɔra o muso fla minw na. Ala ye i kɛ fentigi ye Efirata mara ra, ka i tɔgɔ bonya Betilehemu dugu kɔnɔ. ¹² Matigi Ala ye den caman di i ma, ka bɔ nin muso ra, ka i ta gba kɛ i n'a fɔ i bɛmace Perɛsi ta gba, Zuda ni Tamari dence.»

Ruti ka dence sɔrɔ

¹³ Ayiwa, Boozi ka Ruti furu. Matigi Ala ka denworo nɔgɔya Ruti ye; a ka kɔnɔ ta ka dence woro. ¹⁴ Betilehemu dugu musow k'a fɔ Nahomi ye ko: «Matigi Ala baraka! Sabu a ka den di i ma bi, min bɛna a janto i ra. Ala y'a to i mamaden ye tɔgɔba sɔrɔ Izirayeli jamana kɔnɔ. ¹⁵ Nin den bɛna i jusu suma, k'a janto i ra i ta korɔya wagati ra. I buranmuso ka fisa ka tɛmɛ hali dence wolonfla kan, sabu a ka i kanu, ka nin dence woro i ye.» ¹⁶ Nahomi ka den ta k'a nɔrɔ a yɛrɛ ra; den tora a boro, a k'a lamo. ¹⁷ Nahomi sigiɲɔgɔn musow ko: «E, Nahomi ka dence sɔrɔ.» O ka den tɔgɔ la ko Obɛdi. Obɛdi dence le nana kɛ Yese ye, Yese dence kɛra Dawuda ye.

Masace Dawuda buruju

¹⁸ Dawuda buruju ye nin ye, k'a damina a bɛmace Perɛsi ra: Perɛsi dence tun ye Esiromu ye, ¹⁹ Esiromu dence tun ye Aramu ye, Aramu dence tun ye Aminadabu ye, ²⁰ Aminadabu dence tun ye Naasun ye, Naasun dence tun ye Salimɔn ye, ²¹ Salimɔn dence tun ye Boozi ye, Boozi dence tun ye Obɛdi ye, ²² Obɛdi dence tun ye Yese ye, Yese dence le tun ye Dawuda ye.

SAMAWILU TA KITABU FOLU Kitabu faamucogo

Nin kitabu be wele ko Samawilu ta kitabu folo, sabu ale ta kow le fora ka caya nin kitabu kono. Kititigebagaw ta wagati banna cogo min na, ka taga se masacew ta wagati ma, Samawilu ta kitabu folo be o kow le fo an ye.

Ce saba minw togo fora nin kitabu kono kosebe, o ye Samawilu ye, min tun kera Izirayeli ta kititigebagaba do ye, ani Sawuli, min kera Izirayeli masace folo ye, ani Dawuda, min nana sigi masaya ra Sawuli sanin ko.

Nin kitabu sebebaga ma lon, nka an b'a ye ko Samawilu ta baara ni a ta kumaw le be nin kitabu folo ni a flanan kono.

Nin kitabu kunba ye nin ye, ko ni mogo min ka Ala kan mina, Ala be kopuman ke o tigi ye; nka ni mogo min ka Ala kan bla, cenri le be se o tigi ma. Ala ka o kuma le fo sarakalasebaga Eli ye, ko: «Sabu mogo minw be ne bonya, ne be olugu le bonya; nka mogo minw be ne dogoya, ne fana be olugu dogoya» (2.30).

Ala yere le tun b'a fe ka ke Izirayelimogow ta masace ye, nka o banna o ma; o ko masace do ye sigi olugu kunna i ko siya tow. Masace min dira o ma, min tun ye Sawuli ye, ale ma Ala kan mina. O koson Ala ka mogo were janawoloma, min kera Dawuda ye.

Nin kitabu b'a yira an na ko Ala yere le kera a ta mogow ta masace ye. Ni mogo min b'a fe ka sigi masaya ra Ala ta mogow kunna, o tigi ka kan ka Ala kan mina, k'a ta sariyaw bee sira tagama.

Kitabu konokow

Samawilu kera Izirayeli kititigebaga do ye (1-7)

Sawuli kera Izirayeli masace ye (8-10)

Masace Sawuli ta masaya damina (11-15)

Dawuda ni Sawuli ta benbariya (16-30)

Sawuli ni a dence sacogo (31)

Elikana ta muso fla ta ko

¹ Ce do tun siginin be Ramatayimu Sofimu, Efirayimu kuruyorow ra. A togo tun ye ko Elikana; a face togo tun ye ko Yerohamu, Yerohamu face togo tun ye ko Elihu, Elihu face togo tun ye ko Tohu, Tohu face togo tun ye ko Sufu; Efirayimukaw tun lo. ² Muso fla tun be Elikana fe; kelen togo tun ye ko Ane, to kelen togo tun ye ko Penina. Penina tun ka denw soro, nka Ane tun ma den soro.

³ San o san, o ce tun be bo a ta dugu ra ka taga Silo, ka taga Fangatigi Ala bato, ka sarakaw bo a ye. Sarakalasebaga Eli dence fla, Hofini ni Finehasi, olugu tun be o yoro le ra; olugu le tun ye Matigi Ala ta sarakalasebagaw ye. ⁴ Lon min ni Elikana tun be a ta sarakaw bo, a tun be sarakasogo do di a muso Penina ma, ani Penina dencew ni a denmusow bee ma fana. ⁵ Nka a tun be Penina ta sogo ninyoro jagon fla le di Ane ma, sabu a tun be Ane kanu, hali k'a soro Matigi Ala tun ka Ane ke denworobari ye. ⁶ A sinamuso tun be to k'a darabo, janko k'a jusu gban, sabu Matigi Ala tun k'a ke denworobari ye. ⁷ San o san, a tun be ke ten le. Tuma o tuma ni Ane tun ka taga Matigi Ala ta yoro saninman na, Penina tun be to k'a darabo o cogo kelen na. Ni o kera, Ane tun be ke kasi ye, ka ban domuni bee ma. ⁸ A ce Elikana tun b'a fo a ye ko: «Ane, mun le ka i jusu kasi? Mun na i be kasi ka ban domuni ma? O tuma ne kelen man fisa ele fe ni hali dence tan ye wa?»

Ala ka dence di Ane ma

⁹ Lon do, o ka domuni ke ka min ka ban Silo tuma min na, Ane wurira; o y'a soro sarakalasebaga Eli siginin tun be siginan do kan, Matigi Ala ta batoso donda samasen do koro. ¹⁰ Ane jusu tun kasinin lo kosebe; a kasira kosebe ka Matigi Ala daari. ¹¹ A ka dajuru do ta Ala fe k'a fo ko: «E, Fangatigi Ala, ni i sonna ka i ta jonmuso ta sege fle, ka i hakiri to ne ra, ni i ma jina i ta jonmuso ko fiyewu, ni i ka son ka dence di ne ma, ne bena o den di i ma, a be ke i ta ye a si bee ra; o ra kunlimuru tena se a kun ma ka ye.»*

¹² Ayiwa, Ane nana to daariri ra Matigi Ala ja koro ka meen minke, Eli nana ke a dagbolow korosi ye. ¹³ Ane tun be kumana a yere kono le; a dagbolow dama le tun be lamagara, nka mogo tun te a kumakan menna. A kera Eli ja na ko a ka doro le min ka

* 1:11 1.11 Kunlimuru man kan ka se a kun ma: o ye tagamasiyen ye min b'a yira ko den blara danna, ka ke Ala ta ye (Jateri 6.5).

panamini. ¹⁴ Eli ko a ma ko: «O tuma ele ta doro bena i bla tuma juman le? Taga i ta dorotaya ke yoro were!»

¹⁵ Ane k'a jaabi ko: «Ne matigice, o te; ne ye muso min ye, jusukasiba le be ne kan. Ne ma duven min, ne ma minnifen fariman were si min. Ne tun be ne kononokow bee le fora Matigi Ala ye. ¹⁶ I kana i ta jonmuso jate muso sonkolon do ye. Ne ta dimi bonyakojugu ni ne ta sege le k'a to ne ka Ala daari fo ka na se sisan ma.»

¹⁷ Eli k'a fo a ye ko: «O tuma, taga hera ra. I ka fen min daari, Izirayeli ta Ala ye o ke i ye.»

¹⁸ Ane ko Eli ma ko: «Ala y'a ke i ye i hakiri to i ta jonmuso ra.» O ko, Ane tagara domuni ke; a m'a ja sisi tuun.

¹⁹ O wurira o dugusagbe sogomada joona fe, ka o kinbiri gban Matigi Ala ja koro k'a bato minke, o sekora ka taga o ta so, Rama dugu konon.

Elikana jenna ni a muso Ane ye. Matigi Ala k'a hakiri to Ane ra. ²⁰ Ane nana konon ta; a nana dence woro, k'a togo la ko Samawilu[†], ko sabu ale tun k'a daari Matigi Ala fe.

Ane k'a dence di Matigi Ala ma

²¹ Wagati min Ane ce Elikana nana a fo ko a be taga tuun ni a ta ghamogow bee ye ka taga san sarakaw bo Matigi Ala ye, ani k'a ta dajuru dafa, ²² Ane ma taga ni a ye o san na. A k'a fo a ce ye ko: «Ni den nana dabo sin na wagati min na, ne bena taga ni a ye Silo, ka taga a yira Matigi Ala ra; a bena to yi tuma bee.» ²³ A ce Elikana k'a jaabi ko: «Ni min ka ben i yere ma, i ye o ke. To ni den ye yan fo ka taga a dabo sin na. Janko Matigi Ala ka kopuman min layiri ta, o ye ke doron.» A kera ten, a muso Ane tora ni den ye ka den lamfo fo ka taga den dabo sin na.

²⁴ Ayiwa, den nana dabo sin na wagati min na, a k'a ta ka taga ni a ye Matigi Ala ta batoyoro saninman na Silo. O y'a soro den belen tun be fitini. A tagara ni misitoran kelen[‡] ye min si ka san saba soro, ani mugu tentennin kilo tan, ani rezenji forogo ja kelen. ²⁵ O tagara se yi minke, o ka misitoran kannatige; o ko, o tagara ni den ye Eli fe.

²⁶ Ane k'a fo Eli ye ko: «Ne matigice, hake to. Ne be can yere le fora i ye; muso min tun nana Matigi Ala daari i koro yan lon do, ne lo. ²⁷ Ne tun be Matigi Ala daarira nin den ta ko le ra. Matigi Ala fana ka ne ta daariri lamen. ²⁸ O koson ne b'a fe k'a di Matigi Ala ma. A bena ke Matigi Ala ta ye a si bee.»

Ane ka o fo minke, o ka o kinbiri gban ka Matigi Ala bato.

2

Ane ka Matigi Ala fo

¹ Ayiwa, Ane ka Ala daari k'a fo ko:

«Nagari be ne jusukun na Matigi Ala sababu ra; sabu Matigi Ala ka ne baraka lawuri. Ne bena kuma k'a yira ne juguw ra sisan, sabu ne be nagari Matigi Ala ta demeri koson.

² «Mogo si saninyanin te i ko Matigi Ala, Ala were te yi ni ele Matigi Ala te, Ala barakaman were te yi, min be i ko an ta Ala.

³ «Aw ye yerebonya kumaw dabra, Aw kana wasoyakumaw bo aw da ra tuun; sabu Matigi Ala ye Ala le ye, min be fen bee lon. A be bee ta kewalew lon.

⁴ «Mogo barakamanw ta kalanw karira o boro, nka barakantanw ka fanga soro.

⁵ Minw tun fanin lo, olugu be baara jinina ka o ta baro soro; k'a soro kongotow ta kongo banna. Muso denworobari ka den wolonfla soro, k'a soro denworomuso ta densoro lahara.

⁶ Matigi Ala b'a to mogo be sa, a b'a to mogo be si soro; a be mogo lataga lahara, a be mogo labo lahara.

⁷ Matigi Ala be mogo fagantanya, a be mogo fentigiya;

[†] 1:20 1.20 Samawilu koro ye ko: a daarira Ala fe. [‡] 1:24 1.24 Kitabu dow ko misitoran saba.

a be mogo majigi, a be mogo korota.

⁸ «A be desebagato lawuri ka bo dugu ma,
ka fagantan lawuri ka bo nogo ra,
k'a lasigi ni fagamaw ye,
ka masasiginan noroman di o ma;
sabu dugukolo jusiginanw be Matigi Ala le boro,
a ka dununa lo olugu le kan.

⁹ A bena a nasiranbagaw korosi o temeyorow bee ra;
nka a bena mogojuguw latunu dibi ra;
sabu adamaden yere fanga te a ke setigi ye.

¹⁰ «Matigi Ala bena a juguw bee halaki,
a bena sanperen lajigi o kan ka bo san fe;
Matigi Ala bena kiti tige ka se fo dugukolo danw bee ra.
A bena se di a ta jamana masace ma;
a bena a ta mogo panawolomanin baraka lawuri.»

¹¹ Ayiwa, o ko, Elikana sekora ka taga so, Rama dugu kono; nka den tora Matigi Ala ta baara ra sarakalasebaga Eli koro.

Eli dencew ta kewalejuguw

¹² Eli dencew tun ye mogo sonkolon dow le ye. O tun te Matigi Ala bonya. ¹³ Olugu minw tun ye sarakalasebagaw ye, olugu tun be min ke mogow ra, o fle nin ye: Ni mogo do tun be saraka bora, sarakalasebaga tun be a ta baarden do ci ka na sarakabobaga fe sarakasogo tobituma ra; baarden tun be na ni sogosogonan nin saba do ye a boro. ¹⁴ A tun be na o sogosogonan turu sogo ra minan kono, walama negedaga kono, walama bogodaga kono, walama tasa kono. Ni sogosogonan tun ka bo ni sogo min o min ye, o bee le tun be ke sarakalasebaga ta ye. Izirayelimogo minw bee tun be na Silo ka na saraka bo, sarakalasebaga minw ye Eli dencew ye, olugu tun be o le ke o mogow ra.

¹⁵ Tuma dow yere, hali k'a soro o ma sogo turu jeni ban, sarakalasebaga ta baarden tun be na, ka na a fo sarakabobaga ye ko: «Sarakalasebaga ko i ye sogo do di a be taga a jeni. A ko a te sogo tobinin fe, a be sogo kene le fe.» ¹⁶ Ni sarakabobaga ko: «A to an ye sogo turu jeni folo; o ko, ni min ka i diya, i be o ta», baarden b'a fo ko: «Fiyewu! A di sisan le, ni o te, ne b'a mina fanga ra.»

¹⁷ Ayiwa, o kanbelenw tun be o jurumunba le kera ka Matigi Ala hake ta, sabu o tun te Matigi Ala ta sarakaw jatera tuun.

Samawilu ni a worobagaw

¹⁸ Samawilu koni tun be baara kera Matigi Ala ja koro; denmisen tun lo; a tun ka saninderege do le don, min tun lalagara ni lenfani ye. ¹⁹ A bamuso tun be to ka forokiyani do karan a ye san o san. Ni a ce tun be na Silo ka na san sarakaw bo, a tun be na ni a ce ye, ka na o forokiyani di Samawilu ma. ²⁰ Eli tun be to ka dugawu ke Elikana ni a muso ye, k'a fo Elikana ye ko: «I muso ka nin den min daari Matigi Ala fe, ka na a bla danna Matigi Ala ye, Matigi Ala y'a to i ye den werew soro a fe ka o bla o den no ra.»

O ko, o tun be seko ka taga o ta so.

²¹ Ayiwa, Matigi Ala k'a hakiri to Ane ra tuun. A nana kono ta sinagako caman tuun. A ka dence saba ni denmuso fla le soro tuun. O y'a soro Samawilu kera kanbelennin ye, a tun be koroyara Matigi Ala ja koro.

Eli k'a denw mafiyenya

²² Ayiwa, Eli tun korora kosebe. A dencew tun be min kera Izirayelimogow ra, a ka o men. A k'a men fana ko muso minw tun be to ka taga baaramisenw ke Nogonkunben fanibon* donda ra, ko o tun jen ni o musow ye. ²³ A k'a fo o ye ko: «Mun koson aw be nin ko nogon kera? Aw be nin kojugu minw kera tan, ne be o menna mogow bee le fe. ²⁴ On-on de, ne denw, aw kana son nin ma. Ne be min menna tan, o man jii. Aw be Matigi Ala ta mogow blara jurumun na. ²⁵ Ni mogo do ka mogo were hake ta, Ala le be se ka soronari ke o fla ce. Nka ni mogo ka Ala yere hake ta, jon were le bena soro ka Ala sorona o tigi ye?»

Ayiwa, o bee n'a ta, Eli dencew ma o face ta kuma lamem, sabu Matigi Ala tun ka o fagako latige ka ban.

²⁶ Ayiwa, Samawilu tun be koroyara. A ko tun ka di Matigi Ala ye, a ko tun ka di mogow fana ye.

Matigi Ala ka kankari la Eli ye

²⁷ Lon do, Ala k'a ta ciraden do bla ka na Eli fe ka na a fo a ye ko: «Matigi Ala ko: Yala ne ma ne yere yira i bemaw ra k'a gbeya, ka o to jonya ra Farawona fe Misiran jamana ra wa? ²⁸ Ne ka ele bemaw ta siya le panawoloma Izirayeli ta gbaw bee ra, ka o bla ne ta sarakalasebagaya baara ra, janko o ye saraka bo ne ta sarakajenifen* kan, ka wusunan saraka don ne ye, ka saninderege don ka baara ke ne ye; Izirayelimogow be saraka o saraka jeni Matigi Ala ye, ne ka o saraka sogo do ke o ta ye. ²⁹ Ayiwa, ne b'a fe began sarakaw* ni siman saraka* minw ye bo ne ye ne ta batoso kono, mun koson aw te o sarakaw jatera fen ye? A nana ke cogo di ko ele be i dencew bonyara ka teme ne kan? Ne ta mogow, Izirayelimogow be saraka minw bo, aw be o sarakaw jumanmanyoro be le domuna, fo ka toro.

³⁰ «O koson Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: Ne tun k'a latige ko i ta mogow, ani aw ta siya le bena to ne ta sarakalasebagaya baara ra wagati bee. Nka sisan, ne Matigi Ala, ne ko, ko o banna! Sabu mogow minw be ne bonya, ne be olugu do bonya; nka mogow minw be ne dogoya, ne fana be olugu dogoya. ³¹ Wagati do bena se, ne bena ele ni i ta siya bee ta fanga ban. Cekoroba tena soro aw ta siya ra tuun. ³² I bena toro caman ye ne ta batoso kono; k'a soro ne bena kopuman ke Izirayelimogow ye fo ka o wasa. Nka cekoroba tena soro aw ta somogow ra tuun. ³³ Ni ne ka na i ta somogo min to sarakalasebagaya ra, ne bena o to yi doron janko ka ele jusu kasi le, ka i naji bo fo ka na i ja fiyen; ni o te, i ta somogow bee bena sa k'a soro o ma koru.

³⁴ «Ko min bena ke i dence fla ra, Finehasi ni Hofini, o bena ke tagamasiyen ye k'a yira i ra ko ne ka min fo ko o bena ke can ye; o fla bee bena sa lon kelen na.

³⁵ «Ne bena sarakalasebaga were sigi, min bena ne ta sariya sira tagama a cogo ra, ka ne jusu diya, ani ka ne nin wasa. Ne bena baraka don a ta somogow ra; ni ne nana masace min o min panawoloma k'a sigi masaya ra, olugu le bena ke sarakalasebagaya ra o masace koru wagati bee. ³⁶ Ni ele ta somogo to min o min nana to, o bena taga a kinbiri gban le o sarakalasebaga koru, janko a ye wari donin, walama domuni donin soro k'a domu; a bena a fo sarakalasebaga ye ko: <Sabari, i ye ne bla sarakalasebagaya baara do ra, janko ne ye domuni donin soro k'a domu.> »

3

Ala kumana Samawilu fe

¹ Samawilu tun ye denmisen ye hali bi. A tun be baara kera Matigi Ala ye Eli koru. O wagati ra, Matigi Ala tun te kumana mogow fe wagati caman na tuun; a tun be deri ka kow yira mogow ra cogo min na, a fana tun te o kera tuun k'a caya. ² O wagati fana ra, Eli padenw baraka tun dogoyara, a tun te yeri kera kosebe tuun. Lon do, su fe, a lanin tun be a layoro ra. ³ O y'a soro Ala ta fitina saninman tun ma faga folo yoro saninman kono. Samawilu lanin tun be Matigi Ala ta batoso kono, jennogonya kesu* tun be yoro min na. ⁴ Matigi Ala nana Samawilu wele. Samawilu ka jaabiri ke ko: «Naamu.» ⁵ A borira ka taga Eli fe, ka taga a fo a ye ko: «I ka ne wele, ne nana.» Eli k'a jaabi ko: «Ne ma i wele. Taga la.» Samawilu sekora ka taga la.

⁶ Matigi Ala nana Samawilu wele tuun; a wurira tuun ka taga Eli fe ka taga a fo a ye ko: «I ka ne wele, ne nana.» Eli k'a jaabi ko: «Ne dence, ne ma i wele de! Seko ka taga la.»

⁷ Samawilu tun ma Matigi Ala lon folo; Matigi Ala tun ma deri ka kuma a fe ka ye folo.

⁸ Matigi Ala nana Samawilu wele tuun a sipaga sabanan na. Samawilu wurira tuun ka taga Eli fe, ka taga a fo a ye ko: «I ka ne wele, ne nana.» Ayiwa, Eli k'a faamu ko Matigi Ala le be den welera. ⁹ O ra, Eli k'a fo a ye ko: «Taga la; ni i nana welekan men tuun, i y'a fo ko: <Matigi Ala, kuma, sabu i ta jonce be i lamenna.> » Samawilu tagara la a layoro ra.

¹⁰ Matigi Ala nana ka na lo; a ka weleri ke i n'a fo a tun k'a ke cogo min na kakoro. A ko: «Samawilu, Samawilu.» Samawilu k'a jaabi ko: «Matigi Ala, kuma, sabu i ta jonce be i lamenna.» ¹¹ Matigi Ala k'a fo Samawilu ye ko: «A fle, ne bena ko do ke Izirayeli jamana ra. Ni mogow o mogow toro ka na o ko men, o tigi bena kabakoya fo ka manwu. ¹² Ni o wagati sera, ne tun ka ko o ko fo Eli ta somogow ta ko ra, ne bena o bee ke. Ne bena a damina, ne bena a laban fana. ¹³ Ne tun k'a fo a ye ko ne bena kiti ben a ta somogow kan, kiti min tena ban ka ye; ne be o ke jurumun min koson, a yere ka o lon. A dencew ka o jurumunw ke ka o yere ko gboya ne ye, nka Eli ma son ka o ladi janko o

ye o kow dabra. ¹⁴ O koson ne karira Eli ta somogow ye ko o ta hake tena kafari ka ye fiyewu; began saraka* tena se k'a kafari, siman saraka* tena se k'a kafari.»

¹⁵ Ayiwa, Samawilu lanin tora yi fo ka taga dugu gbe. Dugu gbera minke, a wurira ka taga Alabatoso dondaw dayele. Samawilu tun ka min ye su fe, a siranna ka o fo Eli ye. ¹⁶ Nka Eli k'a wele k'a fo a ye ko: «Ne dence Samawilu!» Samawilu ko: «Naamu!» ¹⁷ Eli ko: «Matigi Ala ka kuma juman le fo i ye? A fo ne ye, i kana foyi dogo ne ma. A ka fen o fen fo i ye, ni i ka o do dogo ne ma, o tuma Matigi Ala ye o hake bo i ra fo k'a juguya.» ¹⁸ Samawilu k'a bee fo Eli ye, a ma foyi dogo a ma. Eli ko: «Matigi Ala lo, ni min ka ben a ma, a ye o ke.»

¹⁹ Samawilu tun be panatigera. Matigi Ala tun be ni a ye; ni a tun ka kuma o kuma fo Matigi Ala togo ra, o bee tun be ke ka dafa. ²⁰ K'a ta Dan, ka taga a bla fo Beri Seba, Izirayelimogow bee tun k'a lon ko Samawilu tun ye Matigi Ala ta cira yere le ye. ²¹ Matigi Ala belen tun be to k'a yere yira Silo, sabu a tun be to ka na Samawilu fe Silo, ka na kuma ni Samawilu ye.

4

Filisikaw sera Izirayelimogow ra

¹ Ayiwa, Samawilu tun be to ka Matigi Ala ta kuma lase Izirayelimogow bee ma.

Lon do, Izirayelimogow nana bo ka taga Filisikaw kunben ko o be o kere. O tagara lajen Ebeni Ezeri yoro ra; Filisikaw tun be Afeki yoro ra. ² Filisikaw ka o yere laben ka na lo Izirayelimogow na, kere kama. O ka kere damina minke, Filisikaw sera Izirayelimogow ra, ka Izirayelimogow ce waga naani (4 000) nogon faga kerekেকে kan.

³ Izirayelimogow tow sekora ka taga o sigiyoro ra. Izirayeli cekorobaw ko: «Mun koson Matigi Ala k'a to Filisikaw sera an na bi?» O ko: «An ye taga Matigi Ala ta jennogonya kesu* ta Silo dugu kono ka na ni a ye. An ye na a bla an ce ra yan, janko a ye an bosi an juguw boro.»

⁴ O ka mogow dow ci ka taga Silo ka taga Fangatigi Ala ta jennogonya kesu ta ka na ni a ye, min sigiyoro be seruben melekew bisigiyaw ce ra. Eli dence fla, Hofini ni Finehasi olugu tun be ni Ala ta jennogonya kesu tabagaw ye.

⁵ Ayiwa, wagati min Matigi Ala ta jennogonya kesu sera Izirayelimogow ta kerekedenw sigiyoro ra, Izirayelimogow bee nagarira ka kulekanbaw ci, fo ka dugukolo yereyere. ⁶ Filisikaw ka o mankanw men minke, o ka jininkari ke ko: «Kulekanba juman le be bora Izirayelimogow sigiyoro ra tan?» O k'a fo o ye ko o nana ni Matigi Ala ta jennogonya kesu le ye Izirayelimogow fe. ⁷ Filisikaw siranna; o ko, ko ala do le nana Izirayelimogow fe. O ko: «E! Bono ka an soro, sabu nin nogon ma deri ka ke folo. ⁸ Bono ka an soro de! Jon le bena an bosi ka bo nin ala barakamanw boro sa? O alaw le ka Misirankaw tooro ni banajugu suguya bee ye kongokolon kono yi. ⁹ Ayiwa, an Filisikaw, an ye jija, ka ke cew ye; ni o te, Heburuw le bena o ta fanga sigi an kunna, i n'a fo an tun ka an ta fanga sigi olugu kunna cogo min na. O ra an ye an yere ke cew ye ka o kere!»

¹⁰ Filisikaw ka Izirayelimogow kere, ka se o ra tuun. Izirayelimogow bee borira ka taga o sigiyoro ra. Kere digira Izirayelimogow ra kosebe. Izirayelimogow ta kerekeden sennaman waga bisaba (30 000) le fagara. ¹¹ Filisikaw ka Ala ta jennogonya kesu ta; Eli dence fla, Hofini ni Finehasi, o ka olugu fla bee faga fana.

Eli ni a buranmuso sacogo

¹² Boniyaminu ta mogow do borira ka bo kerekoyoro ra, ka na Silo o lon kelen na; a tun k'a ta faniw faranfaran, ka buguri ke a kun na*.

¹³ A tagara se Silo tuma min na, o y'a soro Eli signin tun be a ta signan kan, sira da ra, a be kere kibaroya makonona, sabu hami tun be a jusu ra Ala ta jennogonya kesu* koson. Ce tagara don dugu kono ka kere kibaroya fo minke; dugu bee ka ke kule ci ye. ¹⁴ Eli ka o kulekanw men minke, a ka jininkari ke, ko: «Nin mankanba kun ye mun le ye?» O yoronin bee, ce teliyara ka na kere kibaroya fo Eli ye. ¹⁵ O y'a soro Eli si tun ye san bikononton ni seegi. A jaw tun fiyenna, a tun te foyi yera tuun. ¹⁶ Ce k'a fo Eli ye ko: «Ne bora kerekoyoro le ra; ne borira ka bo yi le bi ka na.» Eli ko: «Ne dence, mun le kera yi?» ¹⁷ Ayiwa, kibaroyafobaga ka Eli jaabi ko: «Izirayelimogow borira Filisikaw na. Kere digira o ra kosebe. I dence fla, Hofini ni Finehasi, olugu fagara; Filisikaw ka Ala ta jennogonya kesu fana ta.»

¹⁸ Ce da sera Ala ta jennogonya kesu ko ma minke doron, Eli yelemana ka bo a ta signan kan, ka ben a ko kan fo k'a kan kari, sabu a tun korora; ce belebele ghiriman

* 4:12 4.12 A tun ka o ke janko k'a ta jusukasi le yira mogow ra.

tun lo fana. A sara dugu donda ra yi. A tun kera Izirayelimogow jamogo ye fo san binaani.

¹⁹ Ayiwa, o y'a soro Eli buranmuso, min ye a dence Finehasi muso ye, o tun lasirito lo; a jigiwagati fana tun sera ka ban. O muso ka Ala ta jennogonya kesu minako kibaroya men, ani k'a burance ni a ce saya ko kibaroya men minke, tin dimi barara ka ben a kan; a jigira, nka tin dimi ma se ka kun a ra. ²⁰ A tun be jini ka sa minke, muso minw tun be a koro, olugu ko: «I kana i jigi tige, i ka dence le soro.» Nka a ma o jaabi; hali a ma o ta kuma jate yere.

²¹ A ka den togo la ko Ikabodi†, ko: «Noro bora Izirayeli ta siya kan.» A ka o fo Ala ta jennogonya kesu tari le koson, ani a burance ni a ce fagari koson. ²² A ko: «Noro bora Izirayeli ta siya kan, sabu Ala ta jennogonya kesu tara.»

5

Ala ka Filisikaw tooro jennogonya kesu koson

¹ Ayiwa, Filisikaw ka Ala ta jennogonya kesu* ta ka bo Ebeni Ezeri, ka taga ni a ye Azidodi. ² O k'a ta ka taga ni a ye Dagon* ta batoso kono, ka taga a bla Dagon koro.

³ O dugusagbe, Azidodikaw wurira sogomada joona fe, ka Dagon bennin ye k'a na biri dugu ma Matigi Ala ta jennogonya kesu na fe. O k'a lawuri k'a bla a no ra. ⁴ O dugusagbe flanan, o wurira sogomada joona fe, ka Dagon bennin ye tuun k'a na biri dugu ma Matigi Ala ta jennogonya kesu na fe. Dagon kun ni a boro fla karira ka bo a ra, ka o ben jobon dakun kan; a kulugutu doron le tun tora ten. ⁵ O le koson, fo ka na se bi ma Azidodi dugu kono, Dagon ta sonnikebagaw, ani mogo minw be don Dagon ta jobon kono, o si te son ka o sen la bon dakun kan.

⁶ O ko, Matigi Ala juguyara Azidodikaw ma kosebe, ani o yoro mara bee; a ka sumuniw bo o ra, ka o tooro, ka cenri lase o ma. ⁷ Azidodikaw k'a ye ten minke, o ko: «Ni a be ten, Izirayelimogow ta Ala ta jennogonya kesu tena to anw fe yan, sabu a juguyara an ma yan kosebe, ka juguya an ta ala fana ma, min ye Dagon ye.»

⁸ O ka Filisikaw ta kuntigiw bee wele ka o lajen, ka o jininka ko: «An bena mun le ke ni Izirayelimogow ta Ala ta jennogonya kesu ye sa?» Kuntigiw ko: «An ye taga Izirayelimogow ta Ala ta jennogonya kesu bla Gati dugu kono.» O tagara a bla Gati dugu kono.

⁹ Ayiwa, o sera ni a ye Gati minke doron, Matigi Ala wurira o dugu fana kama, ka nagbanba la mogow bee kan. A ka dugumogow tooro kosebe, denmisen fara mogokoroba kan, a ka sumuniw wuri o bee ra. ¹⁰ Olugu k'a ye ten minke, o ka jennogonya kesu lataga Ekuron dugu kono.

Jennogonya kesu sera Ekuron minke, Ekuronkaw ka ke kule ci ye ko: «O nana ni Izirayelimogow ta jennogonya kesu ye an fe yan ka na an ni an ta dugumogow bee le faga!»

¹¹ Olugu fana ka Filisikaw ta kuntigiw bee wele ka o lajen k'a fo o ye ko: «Aw ye Izirayelimogow ta Ala ta jennogonya kesu seko o ma yi! A ye seko a boyoro ra, janko a kana na an ni an ta dugumogow bee faga.»

Nagbanba le tun be dugumogow bee kan, sabu Ala tun ka tooroba la o kan. ¹² Minw ma sa, sumuniw wurira olugu ra. Dugumogow kulekan bonyara ka se fo sankolo ra.

6

Filisikaw ka jennogonya kesu laseko Izirayelimogow ma

¹ Matigi Ala ta jennogonya kesu* ka karo wolonfla le ke Filisikaw ta jamana ra. ² O ko, Filisikaw nana o ta sonnikebagaw ni o ta lagberikebagaw wele, ka o jininka ko: «An ka kan ka Matigi Ala ta jennogonya kesu ke cogo di le? An be se k'a laseko a boyoro ra cogo min na, aw ye o fo an ye.» ³ Olugu ka o jaabi ko: «Ni aw be Izirayelimogow ta Ala ta jennogonya kesu laseko, aw kana a lakolon bla ka taga fiyewu; aw ka kan ka hake yafa saraka do le bo Ala ye. Ni o kera, aw bena keneya, ani fen min k'a to Ala m'a boro bo aw kan, aw bena o lon fana.»

⁴ Filisikaw ko: «An ka kan ka hake yafa saraka juman le bo Ala ye?» O ka o jaabi ko: «Aw ye sumuni bisigi looru ni ninan bisigi looru lalaga ni sanin ye, ka kana ni Filisikaw ta kuntigiw da ye, ka o ke saraka ye, sabu bana kelen le sera aw ni aw ta kuntigiw bee ma. ⁵ Sumuni min wurira aw ra, ani ninan minw be aw ta jamana cenna, aw ye o bisigiyaw lalaga, ka o ke ka Izirayelimogow ta Ala bonyara. Ni o kera, a be se ka ke, ko Ala bena a boro bo aw kan, k'a boro bo aw ta batofenw ni aw ta jamana kan fana. ⁶ Aw

† 4:21 4.21 Ikabodi koro ye ko: noro banna.

* 5:2 5.2 Dagon le ye Filisikaw ta ala ye.

kana aw jusukun gbeleya i n'a fɔ Misirankaw ni Farawona k'a ke cogo min na! Sabu Ala nana olugu tɔɔrɔ kosebe fɔ a ma na, o ka Izirayelimɔgɔw labla ko o ye taga. ⁷ Ayiwa, aw ye misiwotorokura dɔ lalaga, ka misimuso fla mina, misiden sinminta be minw fe, ani minw ma sene ke ka ye. Aw ye wotoro siri o misiw ra, ka o denw faran ka bɔ o ko, ka taga ni o ye so konɔ. ⁸ O ko, aw ye Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kesu ta k'a bla wotoro konɔ; aw ka fen saninlaman minw lalaga ka o di Ala ma k'a ke aw ta hake yafa saraka ye, aw ye olugu bla kesu dennin dɔ konɔ, ka o bla jɛnɔgɔnya kesu kere fe; o ko, aw ye a bla ka taga. ⁹ Aw ye a tagatɔ fle; ni a k'a yere ta jamana fan sira le ta, ka taga Beti Semesi dugu fan na, o tuma Matigi Ala le ka nin kojuguba lase an ma. Nka ni a ma o sira ta, o tuma nin tɔɔrɔ ma bɔ Matigi Ala ra; fen wɛrɛ le k'a lase an ma.»

¹⁰ Ayiwa, min fɔra, mɔgɔw k'a ke ten. O ka misimuso fla mina, misiden sinminta be minw fe; o ka o siri wotoro ra, ka o ta denw mina ka o datugu bon konɔ. ¹¹ O ka Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kesu bla wotoro konɔ; o ka pinan saninlamanw, ani sumuni bisigiyaw saninlamanw bla kesu dennin dɔ konɔ, ka o fana bla wotoro konɔ. ¹² Misiw sinna Beti Semesi dugu sira ma. O kasitɔ tora ka taga o sira kelen le fe; o ma jenge ka taga o numanboro fe walama o kininboro fe. Filisikaw ta kuntigiw gbanna o ko ka taga se fɔ Beti Semesi dugu dan ma.

¹³ Ayiwa, Beti Semesi dugumɔgɔw tun be o ta siman tigera kenegbe ra. O nana o na korɔta ka jɛnɔgɔnya kesu nato ye minke, o diyara o ye kosebe. ¹⁴ Misiwotoro tagara se Beti Semesika dɔ ta foro ra, min tɔgɔ ye ko Yosuwe; a lora yi. Kabakuruba dɔ tun be o yɔrɔ ra. O ka wotoro yiriw cici ka o ke logo ye, ka misiw faga ka o ke saraka jenita* ye k'a di Matigi Ala ma. ¹⁵ Levi ta mɔgɔ dɔw le tun ka Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kesu lajigi, ani kesu dennin min tun be a korɔ, fen saninlamanw tun be min konɔ. O k'a beɛ lajennin bla kabakuruba kan. O lon na, Beti Semesi dugumɔgɔw ka saraka jenitaw, ani ninsɔndiya sarakaw* bɔ Matigi Ala ye. ¹⁶ Filisikaw ta kuntigi looru ka o ye minke, olugu sekora ka taga Ekuron o lon yere ra.

¹⁷ Filisikaw tun ka sumuni bisigiya saninlaman minw lalaga ka o di Matigi Ala ma ka o ke o ta hake yafa saraka ye, o dicogo ye nin ye: o ka kelen di Azidodi dugu kosɔn, ka kelen di Gaza dugu kosɔn, ka kelen di Asikalɔn dugu kosɔn, ka kelen di Gati dugu kosɔn, ka kelen di Ekuron dugu kosɔn. ¹⁸ O tun ka pinan saninlamanw fana di ka kaɲa ni Filisikaw ta kuntigi looru beɛ kelen kelen ta dugu ye, dugu barakamanw, ani o kerefedugu misenw. O tun ka Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kesu bla kabakuruba min kan, o kabakuru le ye o kow seere ye hali bi; a kera Beti Semesikace Yosuwe ta foro le ra.

¹⁹ Matigi Ala ka Beti Semesi dugumɔgɔ dɔw faga, sabu o tun ka jɛnɔgɔnya kesu konɔ fle. A ka mɔgɔ biwolonfla* le faga. Mɔgɔw kasira kosebe, sabu Matigi Ala tun ka tɔɔrɔba le lase o ma.

²⁰ Beti Semesi dugumɔgɔw ko: «Ɔn le be se ka lɔ Matigi Ala na korɔ, nin Ala saninmanba na korɔ sa! An bɛna jɛnɔgɔnya kesu bɔ yan ka taga ni a ye min le?»

²¹ O ka cira bla ka taga KiriyaƳi Yeharimu dugumɔgɔw fe, ka taga a fɔ o ye ko: «Filisikaw ka Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kesu laseko; aw ye na a ta ka taga ni a ye aw fe yi.»

7

Izirayelimɔgɔw sekora Ala ma

¹ Ayiwa, KiriyaƳi Yeharimu dugumɔgɔw nana Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kesu* ta ka taga ni a ye. O tagara ni a ye Abinadabu ta so konɔ; o yɔrɔ tun be kongori dɔ kunna. O ka Abinadabu dence Elehazari sigi ko a ye Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kesu korɔsi.

² Ayiwa, jɛnɔgɔnya kesu tagara bla KiriyaƳi Yeharimu ka wagatijan ke yi; a ka san muga le ke yi. O ko, Izirayelimɔgɔw beɛ lajennin nana ke kasi ye ka Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya jini. ³ Samawilu k'a fɔ Izirayelimɔgɔw beɛ lajennin ye ko: «Ni a kera ko aw b'a fe ka na ni aw jusukun beɛ le ye Matigi Ala fe, o tuma siya wɛrɛw ta batofen minw be aw fe, aw ye o beɛ labɔ ka o firi, ani Asera ta jo minw be aw fe. Aw ye aw yere di Matigi Ala ma, ka ale kelen bato; ni o kera, a bɛna aw bosi ka bɔ Filisikaw boro.»

⁴ Ayiwa, Izirayelimɔgɔw ta jo minw ye Baali* ni Asera ye, o ka o jow beɛ bɔ ka o firi; o ka Matigi Ala kelenpe bato.

⁵ Samawilu k'a fɔ o ye ko: «Aw ye Izirayelimɔgɔw beɛ lajen Misipa, ne bɛna Matigi Ala daari aw ye.» ⁶ Izirayelimɔgɔw lajenna Misipa. O ka ji bi k'a bon dugu ma Matigi Ala na korɔ, ka sun don o lon na; o beɛ lɔra a ra o lon na k'a fɔ ko olugu ka Matigi Ala hake ta. A kera ten, Samawilu kera Izirayelimɔgɔw namɔgɔ ye Misipa.

* 6:19 6.19 Kitabu dɔw konɔ a sebera ko mɔgɔ waga bilooru ni mɔgɔ biwolonfla (50 070).

Izirayelimogow sera Filisikaw ra

⁷ Ayiwa, Filisikaw nana a men ko Izirayelimogow lajenna Misipa minke, o ni o ta kuntigiw wurira ko o be taga Izirayelimogow kere. Izirayelimogow ka o men minke, o siranna Filisikaw ja. ⁸ O k'a fo Samawilu ye ko: «I kana Matigi, an ta Ala daariri dabra; a daari an ye, janko a ye an kisi ka bo Filisikaw boro.»

⁹ Samawilu ka sagaden do mina, min be sin minna belen; a ka o faga, k'a be lajennin jeni k'a ke saraka jenita* ye, k'a di Matigi Ala ma. A ka Matigi Ala daari kosebe Izirayelimogow ye; Matigi Ala fana ka a ta daariri lamen.

¹⁰ Tuma min na Samawilu tun be sagaden kera saraka jenita ye, Filisikaw nana ko o bena Izirayelimogow kere. Matigi Ala ka sanperenkanba do jigi Filisikaw kunna o lon na, fo ka o be hakiri wuri ka o jagami jogon na. A kera ten, Izirayelimogow sera o ra ka o be kere. ¹¹ Izirayelimogow bora Misipa ka Filisikaw gben, ka to ka o faga ka taga, ka taga se fo Beti Kari dugumayanfan na.

¹² Samawilu ka kabakuru do ta ka o bla Misipa dugu ni Zini dugu ce. A ka o kabakuru togo la ko Ebeni Ezeri*; a ko: «Matigi Ala ka an deme ka na se fo yan.»

¹³ A kera ten, Filisikaw majigira Izirayelimogow ye kosebe; o ma son ka na ben Izirayelimogow ta jamana kan tuun. Matigi Ala boro tora Filisikaw kan ka o tooro Samawilu ta si be ra. ¹⁴ Filisikaw tun ka dugu minw mina Izirayelimogow ra, o duguw be sekora Izirayelimogow fe tuun, k'a ta Ekuron, ka taga a bla fo Gati, o ni o maraw be. Hera fana tun be Izirayelimogow ni Amorikaw ce.

¹⁵ Samawilu kera Izirayelimogow pamogo ye a si be ra. ¹⁶ San o san, a tun be taga Izirayeli jamana yorow yaala, k'a ta Beteli ka taga a bla Giligali, ani ka taga a bla fo Misipa; a tun be taga Izirayelimogow ta kow nanabo o yorow be ra. ¹⁷ Nka a tun be to ka seko ka na Rama, sabu a ta so tun be o yoro le ra. A tun be na Izirayelimogow ta kow nanabo o yoro ra fana. A tun ka sarakajenifen* do lo o yoro ra Matigi Ala ye.

8*Izirayelimogow ko o be masace do fe*

¹ Ayiwa, Samawilu nana koru tuma min na, a k'a dencew sigi Izirayelimogow kunna, ka olugu ke Izirayelimogow ta kitiitigebagaw ye. ² A dence folo togo tun ye ko Yoweli, a flanan togo tun ye ko Abiya. O tun be Beri Seba le; o tun be mogow ta kow nanabo o yoro le ra. ³ Nka Samawilu dencew tun ma Samawilu jogo ta. O ta wariko bonyara kosebe; o tun be to ka bonyafenw mina mogow fe dogo ra, ka kiti tige nanbara kan.

⁴ A kera ten, Izirayeli cekorobaw be tagara lajen Samawilu koru Rama. ⁵ O k'a fo Samawilu ye ko: «A fle, ele korora sisan, nka i dencew ma ele yere jogo ta. O ra, an b'a fe i ye masace do sigi an kunna, min bena ke an ta kitiw tige ye, i n'a fo a be siya tow be fe cogo min na.»

⁶ Ayiwa, o ka o kuma min fo ko: «Masace do sigi an kunna min bena an ta kitiw tige an ye,» o kuma ma diya Samawilu ye. A ka Matigi Ala daari. ⁷ Matigi Ala k'a fo Samawilu ye ko: «Ni nin mogow ka fen o fen fo i ye, i ye o lamen, ka o ke. O ma ban ele ra; o banna ne yere le ra; o ko ne le kana sigi o kunna. ⁸ Kabini wagati min na ne ka o labo Misiran jamana ra, o ka ko minw ke kabini o wagati ra fo ka na se bi ma, ka ban ne ra ka taga batofen werew bato, o be o ko kelenw le kera ele fana ra. ⁹ O ra, o ka min fo, o ke o ye. Nka masace min bena sigi o kunna, o masace bena ko minw ke o ra, o fo o ye k'a gbeleya kosebe, janko o ye a lon.»

Masacew bena min ke Izirayelimogow ra

¹⁰ Matigi Ala ka kuma minw fo Samawilu ye, a tagara o be fe fo Izirayeli cekorobaw ye, o minw tun ko o be masace fe. ¹¹ A k'a fo o ye ko: «Ayiwa, masace min bena sigi aw kunna, o bena ko minw ke aw ra, o fle nin ye: A bena aw dencew mina ka o ke kerekedenw ye, ka o ke a ta sowotorotigiw walama a ta sotigiw ye, walama k'a to o ye ke bori ye a yere ta sowotora ja fe. ¹² A bena dow ke a ta kerekedenw kuntigiw ye, ka o sigi kerekeden waga kelen kelen kunna, walama kerekeden bilooru looru kunna; a bena dow ke a ta forosenbagaw ye, ka dow ke a ta simankanbagaw ye; dow be ke a ta kerekeminanw lalagabagaw ye, dow fana be ke a ta sowotorow ta minanw lalagabagaw ye. ¹³ A bena aw denmusow fana mina ka o dow ke a ta turu kasadiman lalagabagaw ye, ka dow ke a ta gbakebagaw ye, ka dow ke a ta burujenibagaw ye. ¹⁴ A bena aw ta forow, ani aw ta rezensunw, ani aw ta oliviyesunw be ra pumanmanw mina ka o di a ta jamana pamogow ma. ¹⁵ A bena aw ta simanw ni aw ta rezenmow fana taran sigiyoroma tan, k'a taran kelen mina ka o di a ta jamana pamogow ni a kuntigiw ma.

* 7:12 7.12 Ebenezeri koru ye ko: demeri ta kabakuru.

¹⁶ A bena aw ta joncaw ni aw ta jonmusow mina, ka aw ta kanbelen bɛɛ ra barakamanw mina, ani aw ta faliw, ka olugu bla a yere ta baara kama. ¹⁷ A bena aw ta beganw taran sigiyoroma tan, k'a sigiyoroma kelen ta; aw yere fana bena ke a ta jonw ye.

¹⁸ «O tuma le ra sa, aw yere ka o masace min sigi, aw bena ke kule ye ko Matigi Ala ye aw bosi ka bo o masace boro; nka Matigi Ala tena aw lamen o lon na.»

¹⁹ Ayiwa, mogow ma son ka Samawilu ta kuma lamɛn. O ko: «O bɛɛ n'a ta, an b'a fe masace do le ye sigi an kunna. ²⁰ O ra, an fana be ke i n'a fo siya tow; masace do be ke an fe min be ke an kuntigi ye, ka an ta kopaw janabo, ka bo ni an ye ka taga kerekeyoro ra.»

²¹ Mogow ka kuma minw bɛɛ fo, Samawilu ka o bɛɛ lamɛn, ka taga o fo Matigi Ala ye.

²² Matigi Ala k'a fo Samawilu ye ko: «Son o ta ma, i ye masace do sigi o kunna.»

O ko, Samawilu k'a fo mogow ye ko: «Aw bɛɛ ye taga aw ta so!»

9

Sawuli tagara a face ta falimusow yorɔɔnini

¹ Cɛ do tun be Boniyaminu ta mogow ra, o togo tun ye ko Kisi. Cɛ togoɔba do tun lo. A face togo tun ye ko Abiyeli; Abiyeli face togo tun ye ko Serori; Serori face togo tun ye ko Bekorati; Bekorati face togo tun ye ko Afiya. ² Dence do tun be Kisi fe, min togo tun ye ko Sawuli; kanbelen cɛɛnumanba tun lo. Izirayeli kanbelen si tun te a bo cɛna ra; a tun ka jan o bɛɛ ye fana; a kamankun ni a kunkolo tun be mogow tow bɛɛ ta san fe.

³ Lon do, Sawuli face Kisi ta falimuso dow tununa. Kisi k'a fo a dence Sawuli ye ko: «Baaraden kelen ta, aw ye bo ka taga falimusow yorɔɔnini.»

⁴ O tagara, ka taga teme Efirayimu kuruyorow fe, ka taga Salisa mara cɛtige. O ma o ye. O temena Salimu mara ra, falimusow ma ye. O ka Boniyaminu ta jamana cɛtige, o ma o ye.

⁵ O tagara se Sufu mara ra minke, baaraden min tun be ni Sawuli ye, Sawuli k'a fo o baaraden ye ko: «Na, an ye seko so, ni o te, ne face bena a hakiri bo falimusow ko, ka to ka hami anw yere ta ko le ra sisan.» ⁶ Baaraden k'a fo a ye ko: «A fle, Ala ta cira do be nin dugu konɔ yan; mogosobe lo. Ni a ka ko o ko fo, o be ke can ye. An ye taga a fe; a be se ka ke ko a bena sira do yira an na, an be se ka min ta janko an ye falimusow ye.» ⁷ Sawuli ka baaraden jaabi ko: «Ni an ka taga o cɛ fe, an bena taga mun le di a ma? Sabu domuni foyi te an ta borow konɔ tuun, bonya foyi te an boro fana an be se ka taga min di a ma. Foyi si le te an boro.» ⁸ Baaraden k'a fo Sawuli ye ko: «A fle, warigbe garamu saba be ne boro yan. An bena taga o di cira ma, a bena sira yira an na.» ⁹ Ayiwa, folofolo, Izirayeli jamana ra, ni mogow tun b'a fe ka Ala sago lon ko do ra, o tigi tun b'a fo ko: «Aw ye na an ye taga flerikebaga fe.» Sabu min ye cira ye bi, folofolo o tun be o le wele ko flerikebaga.

¹⁰ O ra, Sawuli k'a fo a ta baaraden ye ko: «Ne sonna; na an ye taga.» O ra, Ala ta cira tun be dugu min na, o tagara o dugu ra.

¹¹ Ayiwa, o tagato o dugu ra, o benna ni sunguruden dow ye, o be tagara jibiyoro ra. O ka olugu nininka ko: «Yala flerikebaga be yi wa?» ¹² O ka o jaabi ko: «Onhon, a be aw na fe. Nka aw ye teliya ka taga; a nato le ye nin ye an ta dugu konɔ tan bi, sabu mogow ka kan ka taga saraka bo sarakaboyoro ra kongori kunna bi le. ¹³ Ni aw donna dugu konɔ, sani a ye taga sarakaboyoro ra ka taga saraka domu ni mogow ye, aw bena a soro yi. Mogow si te son ka saraka domu ni a ma na, sabu ale le ka kan ka dugawu ke saraka kan, mogow be soro k'a domu. Aw ye taga; ni aw sera yi nin wagati ra koni, aw bena a soro yi.»

Sawuli ni Samawilu ka jɔɔɔn ye

¹⁴ Sawuli ni a tagamaɔɔɔn ka dugu sira ta ka ke taga ye. O sera dugu donda ra minke doron, o benna ni Samawilu yere ye, a bora a be tagara sarakaboyoro ra kongori kan.

¹⁵ Matigi Ala tun ka Samawilu lasomi o ko ra tere kelen sani Sawuli nalon ye se. Ala tun k'a fo a ye ko: ¹⁶ «Sini jɔɔɔntumasi, ne bena ce do ci i fe ka bo Boniyaminu ta mara ra; i bena turu saninman* ke o tigi le kun na, k'a ke ne ta mogow, Izirayelimogow ta kuntigi ye. A bena ne ta mogow kisi ka bo Filisikaw boro; sabu ne ka ne ta mogow ta sege ye, o kulekan fana sera ne ma.»

¹⁷ Samawilu ka Sawuli ye minke doron, Matigi Ala k'a fo a ye ko: «Ne tun ka ce min ko fo i ye, ale le ye nin ye; ale le bena sigi ne ta mogow kunna.»

¹⁸ Sawuli gbarara Samawilu ra dugu donda ra, k'a fo a ye ko: «I te sabari ka flerikebaga ta so yoro yira an na wa?» ¹⁹ Samawilu k'a jaabi ko: «Ne yere le ye flerikebaga ye. Aw ye bla ne na, an ye taga sarakaboyoro ra. An bena taga domuni ke jɔɔɔn fe bi. Fen o fen be i jusu ra, ne bena o bɛɛ fo i ye. Sini sogoma, ne bena aw labla, aw be taga. ²⁰ Ayiwa,

aw ta falimuso minw tun tununa nin ye a tere saba ye, aw kana hami o ra tuun, sabu o yera ka ban. Ayiwa, Izirayelimogow bee ta miiriya be mogow min kan bi, o ye ele ni i ta somogow le ye.»

²¹ Sawuli ka Samawilu jaabi ko: «Ne bora Boniyaminu ta siya le ra; an ta gba le ye Izirayeli ta gbaw bee ra fitini ye. An ta gba le fana ye Boniyaminu ta gbaw bee ra fitini ye. Ayiwa, mun na i be nin kuma jogon fo ne ye?»

²² Samawilu donna ni Sawuli ni a ta baaraden ye domunikeyoro ra, ka o sigi sigiyoro folow ra; mogow bisaba jogon le tun be bon konow. ²³ Samawilu k'a fo tobirikebaga ye ko: «Ne tun ka sogo min di i ma ko i ye a bla danna, o bo ka na ni a ye.» ²⁴ Tobirikebaga nana ni o sogo woto ni a sogo bee lajennin ye, ka na o sigi Sawuli korow. Samawilu ko: «Nin le blara danna i ye; a ta, i ye a domu, sabu ne ka mogow wele tuma min na, ne tun ka nin le bla i ye.» A kera ten, Sawuli ka domuni ke ni Samawilu ye o lon na.

²⁵ O ko, o jigira ka bo kongori kunna sarakaboyoro ra, ka taga dugu konow. Samawilu tagara kuma ni Sawuli ye biribon kunna. ²⁶ O dugusagbe, o wurira sogomada jona fe, sani kene ye bo; Samawilu ka Sawuli wele ka taga biribon kunna tuun k'a fo a ye ko: «Aw ye laben, ne bena aw labla aw be taga.» Sawuli labenna tuma min na, a ni Samawilu bora kene ma jogon fe. ²⁷ O tagara se dugu dan ma minke, Samawilu k'a fo Sawuli ko: «A fo i ta baaraden ye ko a ye bla an ja.» Baaraden blara o ja. A ko Sawuli ma tuun ko: «Sisan ele ye to yan doonin; Ala ka kuma min yira ne ra, ne bena o fo i ye.»

10

Samawilu ka tagamasiyen saba yira Sawuli ra

¹ Samawilu ka turubaranin do ta ka o turu ke Sawuli kun na. A ka Sawuli fo k'a boro mini a ma, k'a fo a ye ko: «Matigi Ala ka ele le panawoloma ko i ye ke a ta mogow kuntigi ye. ² Ni i bora ne korow bi, i bena taga ce fla sorow Raseli ta kaburu yoro ra, Selisa, Boniyaminu ta mara ra. O bena a fo i ye ko i bora ka taga falimuso minw yorowini, ko o yera. I face yere te miirira falow ko ra tuun; a be hamina aw yere ko le ra. A b'a fora ko ale bena a dence yorowini k'a ye cogo di le?»

³ Ni aw bora o yoro ra, aw bena taga ja ka taga se Tabori yirisunba ma. I bena ben ni ce saba ye, o be tagara Ala batoyoro ra Beteli, badennin saba be kelen boro, burukun saba be kelen boro, duvenforogo kelen be to kelen boro. ⁴ O bena i fo ka burukun fla di i ma. I ka kan ka o mina.

⁵ O ko, i bena taga se Gibeha Elohimu; Filisikaw ta kerekejama do be o yoro ra. I donto dugu konow, i bena ben ni cira jamakuru do ye, o be jigira ka bo kongori kan Ala batoyoro ra. Korafobagaw, ani tamanfobagaw, ani filenfiyebagaw, ani gonifobagaw be o ja, olugu yere be ciraya kera. ⁶ Matigi Ala Nin* bena jigi i kan; ele fana bena ciraya ke ni o ye; i bena yelema ka ke i ko mogow suguya were. ⁷ Ayiwa, ni o tagamasiyenw bee dafara tuma o tuma, o tuma i be se ka ko o ko ke, i ye o ke, sabu Ala be ni i ye.

⁸ O ko, i ye bla ne ja ka taga Giligali. Sigiya t'a ra, ne bena na i sorow yi, ka na sarakajenitaw* ni ninsondiya sarakaw* bo. Nka i ka kan ka ne makonow fo tere wolonfla sani ne ye na; ni ne nana, i ka kan ka min ke, ne bena o fo i ye.

⁹ Ayiwa, Sawuli k'a ko don ka bo Samawilu korow minke, Ala ka Sawuli jusukun yelema, k'a ke i ko mogow suguya were; o tagamasiyenw bee dafara o lon na. ¹⁰ O tagara se Gibeha minke, o benna ni cira jamakuru do ye; Ala Nin jigira Sawuli kan ni baraka ye; a fana korira ni o ye ka ke ciraya ke ye. ¹¹ Mogow minw bee tun ka Sawuli lon folofolo, olugu k'a ye a be ciraya kera ni ciraw ye minke, olugu ka ke jogon pininka ye ko: «Mun ko le kera Kisi dence ra tan bi? O tuma Sawuli fana kera cira do le ye wa?» ¹² Ce do tun be o yoro ra, ale ko: «O tuma jon le ye o ta karamogow ye?» A laban o kuma kera zana ye, ko: «O tuma Sawuli fana kera cira do le ye wa?» ¹³ Sawuli nana ciraya ke ka ban tuma min na, a tagara kongori kunna sarakaboyoro ra.

¹⁴ Ayiwa, Sawuli belence ka a ni baaraden pininka ko: «Aw tun tagara min le?» Sawuli k'a jaabi ko: «An tun tagara falimusow jini. Nka an nana a ye ko an te o yera minke, an tagara Samawilu fe.» ¹⁵ A belence ko: «Samawilu ka mun le fo aw ye?» ¹⁶ Sawuli ko: «A k'a fo an ye ko falimusow yera.» Nka masaya ko kuma min fora, Sawuli ma son ka do fo a belence ye o ko ra.

Sawuli kera Izirayeli masace ye

¹⁷ Ayiwa, Samawilu ka Izirayelimogow bee lajen Matigi Ala ja korow Misipa. ¹⁸ A k'a fo o ye ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Ne le ka Izirayelimogow labo Misiran, ka o kisi ka bo Misirankaw ta fanga korow, ani fanga minw bee tun be o kan. ¹⁹ Nka bi aw banna aw ta Ala ra, min ka aw kisi ka bo aw ta sege ni aw ta toorow bee ra. Aw ko: fiyewul

Aw ko fō ne ye masace dō le sigi an kunna. Ayiwa, o tuma aw bēe ye na Matigi Ala ja koro, aw bēe ni aw ta siyaw, aw bēe ni aw ta gbaw.» »

²⁰ Samawilu ka Izirayeli ta gbaw bēe wele kelen kelen, Ala ka Boniyaminu ta gba le yira. ²¹ A ka Boniyaminu ta gbaw wele kelen kelen; Ala ka Matiri ta gba le yira. A laban Ala ka Kisi dence Sawuli le yira. Nka o k'a yoroṅini, o m'a ye. ²² O ra, o ka Matigi Ala nininka tuun, yala ni o ce nana ka ban, walama ni a ma na fōlo. Matigi Ala ka o jaabi ko: «A nana, a dogonin be doniw ce ra yi.»

²³ O borira ka taga a wele ka na ni a ye. A nana lo mōgow ce ra; a tun ka jan ni mōgo tōw bēe ye. ²⁴ Samawilu k'a fō jama bēe lajennin ye ko: «Matigi Ala ka ce min janawoloma, aw ka o ye ke? A ṅōṅon te Izirayelimōgow si ra.»

Samawilu ka o fō minke, mōgow perenna ko: «An ta masace, Ala ye i mēen an koro!»

²⁵ Samawilu ka masaya ta sariyaw fō mōgow ye, k'a sebe kitabu dō kōṅo, ka o bla Matigi Ala ja koro. O ko, Samawilu ka mōgow labla ko bēe ye taga a ta so.

²⁶ Sawuli fana tagara Gibeha, a ta dugu ra. Ala tun k'a ko diya cefari dow ye; olugu tagara a blasira. ²⁷ Nka mōgo sonkolon dōw ko: «Nin bena se ka an bosi cogo di de!» O ma Sawuli jate, o ma taga ni bonyafen ye a fe. Nka Sawuli jera ka o to yi.

11

Sawuli ka Amōnkaw kere

¹ Ayiwa, o ko, Amōnkaw ta masace min ye Nahasi ye, ale ni a ta kerekajama nana ka na Yabesi dugu lamini, Galadi mara ra, ko a be o kere. Yabesi dugumōgow bēe benna a ra k'a fō Nahasi ye ko: «Jenṅōṅonya don ni an ye, ni o kera, an bena to i ta fanga koro.»

² Nka Nahasi ka o jaabi ko: «Ne be son ka jenṅōṅonya don ni aw ye, nka fō an ye aw bēe kelen kelen kininboroyanfan padenw cici, janko ka Izirayeli siya bēe lamaroya.»

³ Yabesi cekorobaw ka Nahasi jaabi ko: «Tere wolonfla to an ye; an bena cira bla ka taga Izirayeli jamana bēe ra. Ni mōgo si ma soro ka na an deme, o tuma an bena an yere to i boro.»

⁴ Ayiwa, ciradenw tagara se Gibeha, Sawuli ta dugu ra; o ka o kuma fō mōgow ye. Dugumōgow bēe ka ke kasi ye ka mankan ci.

⁵ Ka o to o ra, Sawuli sera. A tun be a ta misiw ko, a be bora kongo ra ka na. A ka o nininka ko: «O tuma mun le kera mōgow ra o be kasira?» Yabesikaw nana kuma min fō, mōgow ka o lakari a ye.

⁶ Kabini Sawuli ka o kuma men dōron, Ala Nin* jigira a kan ni baraka ye; a dimina kosebe. ⁷ A ka misi fla mina ka o tigtigte, ka o sogow cici Izirayeli jamana yoro bēe ra, k'a fō mōgow ye ko: «Ni mōgo o mōgo ma son ka na gban ne Sawuli ko, ani Samawilu ko, ne bena o tigi ta misiw ke nin cogo le ra.» Matigi Ala ka siranyaba bla mōgow bēe ra. O bēe lajenna i ko mōgo kelen, ka na. ⁸ Sawuli ka kerekedenw jate Bezeki. Zuda ta mōgow dōron tun ye ce waga bisaba (30 000). Izirayelimōgo tōw tun ye ce waga keme saba (300 000).

⁹ Ciradenw minw tun nana cira fō, o k'a fō olugu ye ko: «Aw ye taga a fō Yabesi dugumōgow ye ko sini tereghan fe, an bena taga o bosi.» Ciradenw tagara o kuma fō Yabesi dugumōgow ye minke, olugu jusu diyara kosebe. ¹⁰ O k'a fō Amōnkaw ye ko: «Sini an bena an yere majigi aw ye, ni ko o ko ka aw diya, aw bena o ke an na.»

¹¹ O dugusagbe, Sawuli k'a ta kerekedenw taran ka o ke jenkuru saba. Su dugutarama fe, o tagara don Amōnkaw ce ra, ka o faga fō ka taga se tereghan wagati ma. Minw sera ka bosi, olugu borira ka janjan; o bēe tagara o ta fan na kelen kelen; mōgo fla ma taga fan kelen na.

Mōgow sōnna Sawuli ta masaya ma

¹² Ayiwa, mōgow k'a fō Samawilu ye ko: «Jontigiw le tun b'a fōra ko: «O tuma Sawuli le bena sigi an kunna wa?» Aw ye na ni o mōgow ye an ye o faga.» ¹³ Sawuli k'a fō o ye ko: «Mōgo si man kan ka faga bi, sabu bi lon na Matigi Ala ka Izirayelimōgow deme, ka o bosi.»

¹⁴ O ko, Samawilu k'a fō mōgow ye ko: «Aw ye na, an ye taga Giligali, ka taga Sawuli sigi masaya ra tuun.»

¹⁵ Jama bēe tagara Giligali; o tagara Sawuli sigi masaya ra tuun Matigi Ala ja koro Giligali. O ka ninsondiya sarakaw* bo Matigi Ala ye. Sawuli ni Izirayelice tōw bēe ka janagbeba ke o yoro ra yi.

12

¹ Samawilu k'a fɔ Izirayelimogow bee ye ko: «Aw ka fen o fen fɔ ne ye, ne ka o bee lamen; ne ka masace do sigi aw kunna. ² Ayiwa, sisan, aw ka masace soro; ale le bena ke aw jamogo ye. Ne koni, ne korora sisan fɔ ka ne si gbe; nka ne dencew be ni aw ye yan. Ne kera aw jamogo ye kabini ne denmisenman, fɔ ka na se bi ma. ³ Ayiwa, ne lonin ye nin ye, Matigi Ala na koro, ani Ala ka masace min janawoloma, o masace yere na koro; ni a kera ko ne ka ko benbari do ke aw do ra, o tigi ye o fɔ. Ne ka jontigi ta misi le mina a ra? Ne ka jontigi ta fali le mina a ra? Ne ka jontigi le tojo? Ne ka jontigi le minako juguya? Ne ka bonyafen mina dogo ra jontigi le fe janko ka ne na tugu o tigi ta ko kan? Ni a kera ko ne ka o ko jogon ke mogow do ra, ne bena o juru sara o tigi ye.»

⁴ Mogow ka Samawilu jaabi ko: «I ma an tojo, i ma an minako juguya fana; i ma bonyafen mina dogo ra mogow si boro fana.»

⁵ Samawilu k'a fɔ o ye tuun ko: «Matigi Ala ye ne seere ye; a ka masace min janawoloma, o fana ye ne seere bi, ko aw ma aw ta foyi ye ne boro.» O ka Samawilu jaabi ko: «Onhon, Ala ye an seere ye.»

⁶ O ra, Samawilu k'a fɔ mogow ye ko: «Matigi Ala le ka Musa ni Haruna janawoloma ka o bla a ta baara ra; ale Ala le fana ka aw bemaw labo Misiran jamana ra. ⁷ Ayiwa, sisan, aw ye lo yan Matigi Ala na koro; Matigi Ala ka koba minw bee ke ka aw ni aw bemaw kisi, ne bena aw hakiri jigi o bee ra.

⁸ «Ayiwa, Yakuba taganin ko Misiran, aw bemaw kasira ka Matigi Ala wele. Matigi Ala ka Musa ni Haruna ci ka na o labo Misiran jamana ra, ka na ni o ye nin jamana ra yan.

⁹ «Nka o pinana Matigi Ala, o ta Ala ko. O koson Matigi Ala ka o don masace Hazori ta kerekedenw kuntigi boro, min ye Sisera ye; o ko, a ka o don Filisikaw boro, ka na o don Mohabu masace boro; olugu ka o kere. ¹⁰ O kulera ka Matigi Ala wele tuun k'a fɔ ko: «An ka i hake ta; an banna Matigi Ala ra ka jow bato, minw ye Baali* ni Asera ye. Sisan an kisi ka bo an juguw boro; ni o kera, an bena i bato.»

¹¹ «Ayiwa, Matigi Ala ka Yerubaali ci ka na aw fe; o ko, a ka Baraki ci ka na; o ko, a ka Yefite ci ka na; o ko, a ka ne Samawilu yere ci ka na aw fe. O bee kelen kelen nana o ta wagati ra ka na aw kisi ka bo aw juguw boro, o minw tun ka aw lamini fan bee ra. A kera ten, aw tora hera ni laganfiya ra.

¹² «O ko, aw nana a ye ko Amonkaw ta masace Nahasi be wurira aw kama ka aw kere minke, aw k'a fɔ ne ye ko: «An t'a fe ka to tan, an b'a fe masace do le ye sigi an kunna; k'a soro Matigi Ala, aw ta Ala yere le ye aw ta masace ye.

¹³ «Ayiwa, aw ko, ko aw be masace min fe, o ye nin ye. Aw y'a fle, Matigi Ala ka masace do sigi aw kunna sisan. ¹⁴ Aw ni aw ta masace min siginin be aw kunna, ni aw ka siran Matigi Ala na, k'a bato, k'a kan mina, ni aw ma muruti ka ban a ta cifoninw na, ni aw tugura Matigi Ala, aw ta Ala ko, o ka ni. ¹⁵ Nka ni aw ma Matigi Ala kan mina, ni aw murutira, ka ban a ta cifoninw ma, a bena aw kere i n'a fɔ a ka aw bemaw kere cogo min na.

¹⁶ «Ayiwa, sisan aw belen ye to yan; Matigi Ala bena kabakoba min ke aw na na, aw ye o fle. ¹⁷ Sisan te simantigewagati le ye wa? Ayiwa, ne bena Matigi Ala daari a y'a to sanperenkan ye bo, ka sanji ben*. Ni o kera, aw bena a lon ko aw k'a fɔ minke ko aw be masace fe, ko aw ka kojuguba le ke ten Matigi Ala na koro.»

¹⁸ Samawilu ka Matigi Ala daari o le ra; Matigi Ala ka sanperenkan bo, ka sanji ben o lon yere ra. Mogow bee lonin tora, o siranninba Matigi Ala ni Samawilu na.

¹⁹ Mogow bee k'a fɔ Samawilu ye ko: «Sabari, i ye Matigi Ala, i ta Ala daari i ta jonw ye, janko an kana na sa, sabu an k'a fɔ minke ko an be masace fe, an ka jurumun do were le fara an ta jurumun tow kan tuun.»

²⁰ Samawilu ka o jaabi ko: «Aw kana siran! Aw ka o jurumun ke, o ye can ye, nka o bee n'a ta, aw kana ban Matigi Ala ra; aw ye a bato ni aw jusukun bee ye. ²¹ Aw kana faran ka bo Matigi Ala ko, ka taga batofen gbansanw bato, o batofen minw te se ka foyi na aw ye, o fana te se ka aw deme, sabu fengbansanw lo. ²² Matigi Ala tena bo a ta mogow ko, a yere togoba koson, sabu a diyara ale yere le ye ka aw ke a ta mogow ye. ²³ Ne koni, ne tena Matigi Ala daariri dabra aw ye fiyewu, ni o te, ne bena Matigi Ala hake le ta. Sira min ka ni, sira min terennin lo, ne bena aw karan o le ra. ²⁴ Nka aw koni ye jija ka siran Matigi Ala na, k'a bato ni kan kelen ye, ni aw jusukun bee ye. A ka koba minw ke aw ye, aw ye aw hakiri to o ra. ²⁵ Nka ni aw ka ke kojugu ke ye, aw ni aw ta masace bee le bena halaki pewu.»

* 12:17 12.17 Simantigewagati ra sanji te deri ka ben, sabu teremana lo.

13

Sawuli ka Matigi Ala kan bla

¹ Sawuli kera Izirayeli masace ye k'a si to san bisaba; a tora masaya ra fo san binaani ni fla. ² Sawuli ka ce waga saba nanawoloma Izirayeli ce waga ra. A ka ce waga fla bla ni a yere ye Mikimasi ni Beteli kuruyorow ra, ka ce waga kelen bla ka taga ni a dence Yonatan ye Gibeha, Boniyaminu ta mara ra. A ka mogow tow labla ko o ye taga o ta so.

³ Lon do, Filisikaw ta kerekedenw ta sigiyoro min tun be Geba, Yonatan tagara ben Filisikaw kan o yoro ra, ka se soro o kan. Filisika tow ka o men. A kera ten minke, Sawuli ko o ye buru fiye jamana fan bee ra; a ko: «Heburuw bee ka kan ka nin ko men.»

⁴ A kera ten, Izirayelimogow bee ka o kibaroya men, ko Sawuli tagara ben Filisikaw ta kerekedenw ta sigiyoro kan, ani ko o koson Filisikaw dimina Izirayelimogow koro kosebe. Izirayeli ta kerekedenw bee welera ka taga lajen Giligali, Sawuli koro.

⁵ Filisikaw tagara lajen ko o be Izirayelimogow kere. Sowotoro waga saba le tun be o fe, ani sowotorotigi waga woro; o tun ka ca i ko kogojida kenken. O nana sigi Mikimasi, Beti Aveni tereboyanfan na.

⁶ Izirayelimogow k'a ye ko bosiyoro foyi te olugu fe nin kere ra, sabu Filisikaw tun ka o degu kosebe. O ra, Izirayelimogow dow borira ka taga dogo kuruwow konu, dow tagara dogo yirituw jukoro, dow dogora farayorow ra, dow dogora farawow konu, ani dingakolonw konu. ⁷ Izirayelimogow dow yere ka Zuriden ba tige kunkelen ka bori ka taga dogo fo Gadi ni Galadi ta mara ra.

O y'a soro Sawuli tun be Giligali; kerekejama min tun be ni a ye, olugu bee tun ja tigenin lo fo o be yereyere. ⁸ A ka tere wolonfla ke a be Samawilu makonona, i n'a fo Samawilu tun k'a fo a ye cogo min na; nka Samawilu ma na Giligali; k'a soro Sawuli ta kerekedenw tun be janjanna, ka bo a koro. ⁹ Sawuli k'a ye ten minke, a ko: «Aw ye na ni saraka jenita* ni ninsondiya saraka* ye yan.» Sawuli yere ka saraka jeninta faga ko a be a lase Ala ma. ¹⁰ Ayiwa, Sawuli be banna saraka lasera doron, Samawilu fana be sera. Sawuli wurira ka taga Samawilu kunben k'a fo. ¹¹ Samawilu ko: «Mun le koson i ka nin ke?» Sawuli ko: «Ne k'a ye ko mogow be janjanna ka bo ne koro minke, ani ko i tun ka wagati min yira, i ma na o ra, k'a soro Filisikaw lajennin lo Mikimasi kere kama, ¹² ne ko Filisikaw bena na ben ne kan Giligali, ka ne kere, k'a soro ne ma Matigi Ala daari. O le k'a to ne yere ka ne yere jagboya ka saraka jeninta bo.»

¹³ Samawilu ko Sawuli ma ko: «I ka hakirintanya baara le ke nin ye. Matigi Ala tun ka ci min fo i ye, i ma o ke; ni i tun ka o ke, a tun bena i ni i ta duruja sigi masaya ra Izirayeli jamana ra tuma bee. ¹⁴ Nka sisan i ta masaya tena men tuun. Matigi Ala k'a yere diyanyamogo jini, a bena min sigi k'a ke a ta mogow kuntigi ye; sabu Matigi Ala tun ka ci min fo ele ye, ele ma o ke.»

¹⁵ Ayiwa, o ko, Samawilu bora Giligali, ka taga Gibeha, Boniyaminu ta mara ra. Mogow minw tun be ni Sawuli ye, Sawuli ka olugu jate; o tun be ce keme woro jagon.

Filisikaw ka Izirayelimogow degu kosebe

¹⁶ Sawuli ni a dence Yonatan, ani mogow minw tun be ni o ye, olugu tun be Geba, Boniyaminu ta mara ra. Filisikaw tun be Mikimasi. ¹⁷ Filisikaw ta kerekecefari dow bora Filisikaw ce ra, ka taran ka ke jamakuru saba. Jamakuru kelen tagara Ofira fan na, Suwali jamana ra. ¹⁸ Kelen were tagara Beti Horon fan na; sabanan tagara o ta mara dan fan na, yoro min be Seboyimu kenegbe sanfeyoro ra, ka nasin kongokolon ma.

¹⁹ O wagati ra, numu tun te soro Izirayeli jamana yoro si ra. Filisikaw le tun ka o ke, janko Izirayelimogow kana se ka kerekemuruw ni tamanw lalaga o yere ye. ²⁰ O koson Izirayelimogow bee tun be taga Filisikaw le fe ka taga o ta misidabaw, ani o ta dabaw, ni o ta jendew, ni o ta soliw dabo. ²¹ Ni o ta soliw, walama ni o ta dabaw, walama ni o ta simancedabaw walama ni o ta jendew daw tun gboyara, walama ni o tun b'a fe ka o ta negeberew dabo, o tun ka kan ka warigbe garamu naani le sara.

²² O ra, o kere wagati ra, kerekeden minw tun be ni Sawuli ni Yonatan ye, kerekemuru walama tamanw tun te olugu si boro. Do tun be Sawuli ni a dence Yonatan doron le boro.

²³ Filisikaw ta kerekeden dow tagara lo Mikimasi kuru furance sira ra.

14

Yonatan ka Filisikaw kere

¹ Lon do, Sawuli dence Yonatan k'a fo a ta kerekeminanw tabaga ye ko: «Na, an ye taga fo Filisikaw sigiyoro ra, minw be fo yan fe yi.» O y'a soro Yonatan tun ma foyi fo a face ye.

² O wagati ra, Sawuli yere tun lonin be Gibeha dugu fan do ra, gerenadisun koro, min be Migoron; ce minw tun be ni a ye, olugu tun ye ce keme woro jagon. ³ Ikabodi balemacɛ Ahitubu, o dence min ye Ahija ye, ale tun be o mogow ra; ale le tun be to ka saninderege don, ka sarakalasebagaya ke. Eli min tun ye Matigi Ala ta sarakalasebaga ye Silo, ale dence Finehasi, o dencew le tun ye Ikabodi ni Ahitubu ye.

Ayiwa, mogo si tun m'a lon ko Yonatan bora ka taga yoro do ra.

⁴ Yonatan tun b'a fe ka teme sira min fe ka taga Filisikaw ta yoro ra, o sira tun be teme farakuru jamijan fla furance ra; o farakuru kelen togo tun ye ko Bozesi, to kelen togo tun ye ko Seno. ⁵ Farakuru kelen tun be sahiliyanfan na, Mikimasi fan fe, to kelen tun be woroduguyanfan na, Geba fan fe.

⁶ Baaraden kanbelen min tun be Yonatan ta kerekeminanw ta, Yonatan k'a fo ale ye ko: «Na, an ye taga nin kenesigibariw ta yoro ra de! A be se ka ke ko Matigi Ala bena to ni an ye, ka an deme ka se o ra; sabu foyi te se ka Matigi Ala kana. Ni an ka ca o, walama ni an ka dogo o, a be se ka se di an ma.»

⁷ A ta kerekeminanw tabaga k'a jaabi ko: «Ko o ko be i jusu ra, o ke. Taga o ko! Ne koni be i ko ni ne jusu bee ye, ani ne nin bee ye.» ⁸ Yonatan ko: «Ayiwa, ni o lo, na an ye teme ka taga nin mogow ko, janko o ye an ye. ⁹ Ni o k'a fo an ma ko: <Aw ye lo yi, an be taga aw ko>, o tuma an bena to an loyoro ra, an tena taga o ko o ta yoro ra. ¹⁰ Nka ni o ko: <Aw ye na>, o tuma, an bena yelen ka taga o ko, sabu o le bena ke tagamasiyen ye an fe ko Matigi Ala ka o don an boro.»

¹¹ O fla bee tagara o yere yira Filisikaw ta sigiyoro ra. Olugu ka o ye minke, o ko: «Aw ye fle, Heburu minw tun dogodogonin be wow kono, o be bora ka na.»

¹² Filisika minw tun be o yoro ra, olugu perenna k'a fo Yonatan ni a ta kerekeminanw tabaga ye ko: «Aw ye yelen yan, an bena aw karan ko do ra.»

Yonatan k'a fo a ta kerekeminanw tabaga ye ko: «Yelen ka na ne ko; Matigi Ala ka o don Izirayelimogow boro le.»

¹³ Yonatan ka fara mina ni a borow ni a senw ye ka ke yelen ye ka taga; a ta kerekeminanw tabaga fana tun gbannin be a ko. O tagara ben Filisikaw kan; Yonatan ka ke Filisikaw bugu ye ka o ben, a ta kerekeminanw tabaga ka ke o to laban ye ka taga Yonatan ko. ¹⁴ Yonatan ni a ta kerekeminanw tabaga ka o kere fɔlɔ min ke, o ka ce mugan jagon le faga o yoro fitini na yi.

¹⁵ Ayiwa, a kera ten minke, jatige ka Filisikaw ta kerekejama bee mina. O bee jagamina jagon na ka ben jagon kan; kerekejama yere o, minw tun be o yoro maraw ra o, minw tun be o sigiyoro korosi ra o, kerekecefariw o, o bee. Dugukolo fana yereyera ka do fara o ta siranya kan. Ala yere le tun ka o siranyaba bla Filisikaw ra.

Izirayelimogow bee tugura Filisikaw ko

¹⁶ Ayiwa, Sawuli ta kerekeden minw tun be Gibeha dugu yoro korosira Boniyaminu ta mara ra, olugu nana a ye ko Filisikaw ta kerekejama bee jagamina jagon na ka janjan, o be borira ka taga fan bee ra. ¹⁷ O ra, Sawuli k'a fo a nafemogow ye ko: «Aw ye kerekedenw jate, k'a fle jon le fonna an na.» O ka jateri ke, k'a ye ko Yonatan ni a ta kerekeminanw tabaga le fonna.

¹⁸ Sawuli k'a fo Ahija ye ko: «Aw ye na ni Ala ta jengogonya kesu* ye.» O wagati ra, jengogonya kesu* tun be Izirayelimogow le fe. ¹⁹ Sawuli tun be kumana ni sarakalasebaga ye. Nka mankan nana ke bonya ye kosebe Filisikaw ce ra minke, Sawuli k'a fo sarakalasebaga ye ko a kana Ala pininka tuun; a ko: «A ka ni ten, i boro bo yi.»

²⁰ Sawuli ni a ta mogow bee jenna ka taga kere ra. O tagara a soro ko Filisikaw bee jagamina jagon na, o gbergere ka o ta kerekemuruw bo ka ben jagon kan ka ke jagon faga ye; a kera kopagamininba ye. ²¹ A kera ten, Heburu minw tun tagara to ni Filisikaw ye kabini wagatijan ka to ka baara ke o ye, ani ka taga kere ra ni o ye, olugu fana sekora ka na fara Izirayelimogo tow kan, o minw tun be Sawuli ni Yonatan ko. ²² Izirayelimogo to minw tun tagara dogo Efrayimu kuruyorow ra, olugu nana a men minke ko Filisikaw be borira, olugu fana nana don kere ra, ka ke o gben ye. ²³ Matigi Ala ka Izirayelimogow bosu o cogo le ra o lon na; o ka kere ke ka taga teme fo Beti Aveni yoro kan.

Sawuli ka kerekedenw bari domuni na

²⁴ Ayiwa, Izirayelimogow tun segea fo ka o baraka ban o lon na, sabu Sawuli tun ka kankarigbelen le la o ye, k'a fo o ye ko fo ka taga wula se, fo ka taga a to ale ye a dimibo a juguw ra, ko ni mogo o mogo ka domuni ke, ko Ala ye o tigi danga. O ra, kerekeden si tun ma domuni ke.

²⁵ Kerekejama bee lajennin nana taga don tu do kono; o y'a soro li caman tun be o tu kono, fo a tun be woyo dugu ma. ²⁶ O tagara se o tu kono minke, o ka o li woyoto ye;

nka mogo si ma son k'a boro don a ra k'a don a da ra, sabu Sawuli karira ka min fo, o tun be siranna o ra.

²⁷ Yonatan tun m'a lon ko a face tun karira k'a fo ko mogo si kana domuni ke. O ra, bere min tun be a boro, a ka o bere kun su li ra k'a don a da ra; o yoronin bee a jama lora.

²⁸ O wagati ra, kerekeden do k'a fo Yonatan ye ko: «I face ka kankarigbelen la an ye, k'a fo kerekejama ye ko: «Ni mogo o mogo ka domuni ke bi, ko Ala ye o tigi danga!» O le k'a to mogo segra fo ka o baraka ban tan.»

²⁹ Yonatan ko: «Ne face be mogo woorora gbansan le. Ne ka li doonin domu minke, aw y'a fe ne jama lora cogo min na. ³⁰ Kerekedenw ka fen minw mina o juguw ra, ni o tun ka o fen dow domu, o tun bena fisaya o ma, ani fagari min lara Filisikaw kan bi, o fagari tun bena bonya ka teme nin kan pewu.»

³¹ O lon na, Izirayelimogow ka Filisikaw faga tuun, k'a ta Mikimasi, ka taga se fo Ayalon. O ko, o segekajuga fe, ³² o tun ka began minw mina o juguw ra, o nana girin ka ben o beganw kan, ka sagaw ni misiw ni misidenw mina, ka o kannatige o yoronin bee ra yi, ka ke a sogo ni a jori bee domu ye. ³³ Mogo do tagara a fo Sawuli ye ko: «A fe, kerekedenw be sogo ni a jori bee domuna ka Matigi Ala hake ta.»

Sawuli k'a fo mogo ye ko: «Aw ye Ala kanblabagaw le ye! Aw ye kabakuruba do kolonolon ka na ni a ye yan sisan.» ³⁴ A ko: «Aw ye don jama ce ra k'a fo mogo ye ko o bee kelen kelen ye na ni o ta saga walama ni o ta misi ye yan, ka na a kannatige yan ka a domu. Aw kana son ka sogo domu ni a jori ye tuun ka Matigi Ala hake ta.»

O bee kelen kelen nana ni o ta misi ni o ta saga ye su fe, ka na a faga o yoro ra. ³⁵ Sawuli ka sarakabonan do lo Matigi Ala ye; o le kera a ta sarakabonan folo ye, a ka min lo Matigi Ala ye.

³⁶ Sawuli k'a fo a ta kerekejama ye tuun ko: «An ye jigi Filisikaw ko su fe ka taga o borofenw bee ce fo ka taga dugu gbe, an kana hali mogo kelen panaman to.» Kerekedenw k'a jaabi ko: «Ni min ka ben i ma, an ye a ke ten.» Nka sarakalasebaga ko: «Aw y'a to an ye Ala jininka nin ko ra yan folo.»

³⁷ Sawuli ka Ala jininka, ko: «Yala ne ka kan ka jigi ka taga Filisikaw ko wa? Yala i bena o don Izirayelimogow boro wa?» Ala ma Sawuli jaabi o lon na. ³⁸ O ra, Sawuli ko: «Aw minw bee ye kerekejama kuntigiw ye, aw ye na yan. Jurumun min kera bi an ce ra, an ye o segesege k'a lon. ³⁹ Matigi Ala panaman min ka Izirayeli deme, ne be kari o togo ra, ko hali ni a kera ko ne yere dence Yonatan le ka kojugu ke, a ka kan ka faga.» Nka mogo si ma kuma.

⁴⁰ O ra, Sawuli k'a fo Izirayelimogow bee ye ko: «Aw ye lo fan kelen fe, ne ni ne dence Yonatan, anw be lo fan do fe.» Mogow k'a jaabi ko: «Ni min ka ben i ma, i ye a ke ten.»

⁴¹ Sawuli ka Matigi Ala daari k'a fo ko: «Izirayeli ta Ala, mun koson i ma i ta jonce jaabi bi? Ni a kera ko jurumun be ne le ra walama ni a be ne dence Yonatan le ra, o tuma i ye ne jaabi ni Urimi ye; nka ni a kera ko Izirayelimogow le firira ka jurumun ke, ne jaabi ni Tumimi* ye.»

Ayiwa, Ala ka Sawuli ni Yonatan le yira; kerekeden tow nin bora a ra. ⁴² Sawuli ko: «Aw ye Matigi Ala jininka sisan k'a lon ne ni Yonatan fla ra, jon le ka jurumun ke.» O ka Ala jininka tuun; Ala ka Yonatan le yira.

⁴³ Sawuli k'a fo Yonatan ye ko: «I ka min ke, o fo!»

Yonatan ko: «Bere min tun be ne boro, ne ka o kun le su li ra ka o li domu. Ayiwa, ni fagari lo, ne sonna o ma.» ⁴⁴ Sawuli ko: «Yonatan, ni ne koni ma ele faga, o tuma Ala kana ne to yi fiyewu!» ⁴⁵ Mogow ka Sawuli jaabi ko: «Mun? Ka Yonatan faga? Ale min kera sababu ye k'a to an bosira nin kereba ra wa? O te se ka ke fiyewu! An koni be kari Matigi Ala panaman togo ra ko hali a kunsigiden kelen tena bo a kun na; sabu Ala yere le k'a deme ka nin baaraba ke bi.»

Mogow ka Yonatan basi o cogo le ra; o ma son a ye faga.

⁴⁶ O ko, Sawuli ka Filisikaw gbenni dabra. Filisikaw sekora ka taga o ta jamana ra.

Sawuli ka se soro siya minw kan

⁴⁷ Kabini Izirayeli jamana masaya dira Sawuli ma, a jugu minw tun k'a lamini, a ka olugu bee kere. Mohabukaw, ani Amankaw, ani Edomukaw, ani Soba jamana masacew, ani Filisikaw. Ni a tun ka taga fan o fan, a tun be se soro a juguw kan. ⁴⁸ A k'a ta

* **14:41** 14.41 Urimi ni Tumimi tun ye sarakalasebaga ta baarakeminan dow ye. Ala tun be tagamasiyen dow yira sarakalasebaga ra ni o fenw ye, ka Izirayelimogow ta kiti tige. Aw ye Bori 28.30, ani Sarakalasebagaw 8.8 fe.

cefariya yira, ka se soro Amalekikaw fana kan. Minw tun be Izirayelimogow borofen ce, a ka Izirayelimogow bosi olugu bee boro fana.

Sawuli ta somogow

⁴⁹ Sawuli dencew tun ye Yonatan, ani Isivi ni Malikisuwa ye. A denmuso koroba togo tun ye ko Merabu; fitini togo tun ye ko Mikali. ⁵⁰ A muso togo tun ye ko Ahinohamu; Asimati denmuso tun lo. Sawuli ta kerekejama kuntigi togo tun ye ko Abineri; Abineri face togo tun ye ko Neri. Sawuli belence le tun ye Neri ye, ⁵¹ sabu Kisi, min tun ye Sawuli face ye, ani Neri min tun ye Abineri face ye, olugu tun ye Abiyeli dencew le ye.

⁵² Sawuli ta tere bee ra, a ka kereba ke ni Filisikaw ye. Ni a tun ka ce barakaman, walama cefari do ye yoro o yoro, a tun be o tigi ta k'a ke a ta kerekeden do ye.

15

Izirayelimogow ka Amalekikaw kere

¹ Samawilu k'a fo Sawuli ye ko: «Matigi Ala ka ne le ci, ka na turu ke ele kun na ka i sigi masaya ra a ta mogow kunna, minw ye Izirayelimogow ye. O ra, Matigi Ala bena kuma min fo i ye sisan, o lamen. ² Fangatigi Ala ka min fo, o ye nin ye, ko: «Ne bena Amalekikaw kere, sabu Izirayelimogow boro Misiran, o ka sira tige o na ko o te teme. ³ O ra, aw ye taga Amalekikaw kere ka o ni o borofenw bee halaki pewu, Matigi Ala ye. Aw kana makari o ra; aw ye cew, ani musow, ani denmisenw, ani denpeninw, ani misiw, ani sagaw ni baw, ani jogomew, ani faliw bee faga.» »

⁴ Sawuli k'a ta kerekejama bee wele, ka taga o lajen ka o jate Telahimu yoro ra. Kerekeden sennaman waga keme fla (200 000) le tun bora Izirayeli yoro tow ra; waga tan (10 000) bora Zuda mara ra. ⁵ Sawuli ni a ta kerekejama tagara Amalekikaw ta dugu koro; o ka kerekeden dow dogo kodinga do kono yi. ⁶ O ko, a k'a fo Kenikaw ye ko: «Aw ye taga ka bo Amalekikaw ce ra, janko ne kana na aw ni o halaki jagon fe, sabu aw ka Izirayelimogow bee minako na, wagati min o tun be bora Misiran.» Kenikaw tagara ka bo Amalekikaw ce ra.

⁷ Sawuli ka Amalekikaw kere ka o faga, k'a ta Havila dugu ra, ka taga a bla fo Suri dugu kere fe, Misiran jamana tereboyanfan na. ⁸ A ka Amaleki masace Agagi panaman mina, ka mogow tow faga ni kerekemuru ye ka o bee halaki ka ban pewu. ⁹ Nka Sawuli ni kerekejama ka Agagi panaman to, ani sagaw ni baw ni misiw ni misiden toroninw, ani sagadenw bee ra pumanmanw; o ma son ka olugu faga. Fen o fen ka ji, o ma son ka o halaki. Nafa te began minw na, ani minw na, ani minw na, o ka olugu doron le faga.

¹⁰ Ayiwa, Matigi Ala k'a fo Samawilu ye, ko: ¹¹ «Ne ka Sawuli panawoloma k'a sigi masaya ra minke, o tingalon be ne ra sisan; sabu a ka ne kan bla, ani ne ka min fo a ye, a ma o ke.»

O kuma ka Samawilu hakiri jagami kosebe; a ka su bee ke ka Matigi Ala daari.

¹² Sogomada jona fe, Samawilu wurira ka taga Sawuli ko. K'a to sira ra, o k'a fo a ye ko Sawuli tagara Karimeli, ka taga hakirijigifan do lo a yere togo ra o yoro ra, ko o ko, a bora yi ka seko ka taga Giligali. ¹³ Ayiwa, Samawilu nana taga Sawuli ye. Sawuli k'a fo, ko: «Matigi Ala ye baraka don i ra! Matigi Ala tun ka min o min fo, ne ka o bee ke.»

¹⁴ Nka Samawilu k'a jaabi ko: «O tuma ne toro be sagakasikan ni misikasikan minw na, o ye mun le ye?» ¹⁵ Sawuli ko: «Kerekedenw le nana ni o ye ka bo Amalekikaw fe; o ka sagaw ni misiw bee ra pumanmanw woloma ko o bena o ke saraka ye k'a di Matigi Ala, i ta Ala ma. Nka an k'a to bee halaki pewu.»

¹⁶ Samawilu ko: «Kuma dabra ten! Matigi Ala ka min fo ne ye bi su fe, a to ne ye o fo i ye.» Sawuli ko: «A fo!» ¹⁷ Samawilu ko: «Tuma min na ele tun te i yere jatera fen ye, Ala ka i ke Izirayeli ta gbaw bee kuntigi ye. Matigi Ala ka turu mun i kun na ka i ke Izirayeli masace ye. ¹⁸ Matigi Ala ka i ci k'a fo i ye ko i ye taga nin mogojugaw bee halaki ka bo yi pewu, minw ye Amalekikaw ye, ko i ye taga o kere ka o faga, fo ka o si tunu pewu. ¹⁹ Ayiwa, mun na Matigi Ala ka min fo, i ma o ke? Mun na i ka kojugu ke Matigi Ala na koro, ka taga girin ka la Amalekikaw borofenw kan ka o ce.»

²⁰ Sawuli ka Samawilu jaabi ko: «Ne ka Matigi Ala kan mina ke! Matigi Ala ka min fo ne ye, ne ka o ke. Ne ka Amalekikaw bee halaki ka o ban, ka o ta masace Agagi panaman mina ka na ni a ye. ²¹ Kerekedenw le ka sagaw, ani misi dow ta fen minaninw na. An tun ka kan ka fen minw bee halaki pewu, o ka olugu ra pumanmanw le panawoloma, janko ka na o ke saraka ye k'a di Matigi Ala, i ta Ala ma Giligali.»

²² Samawilu ko:

«Yala saraka jenitaw ni saraka werew
le ka di Matigi Ala ye

ka teme Matigi Ala yere kanminari kan wa?

Ɔn-Ɔn de, ka Matigi Ala kan mina,
o ka fisa ni sarakabo ye.

Ka i yere majigi Matigi Ala ye,
o ka fisa ni hali sagajigi turuw saraka ye.

²³ Ka muruti Matigi Ala ma,
o ni lagberike ta jurumun bee ka kan.

Ka i yere bonya,
o ni jobato jurumun bee ka kan.

I banna Matigi Ala ta kuma ma minke,

Matigi Ala fana be ban ele ra,
ka i wuri ka bo masaya ra.»

²⁴ Ayiwa, Sawuli ko Samawilu ma ko: «Ne ka jurumun ke; ne ma son ka Matigi Ala ta cifoninw ke, ani ne ma son ele ta kuma ma. Ne tun siranna mogow le na, o koson o ka min fo, ne k'a to o ka o ke. ²⁵ O ra, ne be i daari, sabari ka ne ta jurumun yafa ne ma, ka taga ni ne ye, janko ne ye taga Matigi Ala bato.»

²⁶ Samawilu k'a jaabi ko: «Ne tana seko ni i ye tuun. I banna ka Matigi Ala ta kuma lamem minke, ale fana be ban i ra, ka i wuri ka bo masaya ra Izirayeli jamana ra.»

²⁷ Samawilu k'a ko di, ko a be taga wagati min na, Sawuli ka Samawilu ta deregeba senkoroyoro mina; deregeba faranna. ²⁸ Samawilu k'a fo a ye ko: «Matigi Ala fana bena Izirayeli masaya faran ka bo ele boro, k'a di jamana mogow dore wera ma, min ka fisa ni ele ye. ²⁹ Matigi Ala min ye Izirayeli ta bonyatigi ye, ale te faninya tige, a fana te a miiriya yelema, sabu adamaden ke na a fo ko a be a ta miiriya yelema.»

³⁰ Sawuli ka Samawilu jaabi tuun ko: «Ne ka jurumun ke. Sisan ne be i daari ko i ye sabari ka ne bonya ne ta jamana cekorobaw na koru, ani Izirayelimogow na koru. Taga ni ne ye, janko ne ye taga Matigi Ala, i ta Ala bato.»

³¹ Samawilu sekora ka tugu Sawuli ko; Sawuli k'a kinbiri gban ka Matigi Ala bato.

³² O ko, Samawilu ko: «Aw ye na ni Amalekikaw ta masace Agagi ye yan.» Agagi ninsondiyanin gbarara ka na. A tun b'a fora a yere konu ko: «Sisan koni, sigiya t'a ra, saya siranya koni banna.» ³³ Nka Samawilu ko a ma ko: «Ele ta kerekemuru ka muso dow bono o denw na cogo min na, o cogo kelen na, ele fana bamuso bena bono a ta den do ra bi.»

Samawilu ka Agagi faga Matigi Ala na koru Giligali.

³⁴ O ko, Samawilu kosegira ka taga Rama; Sawuli tagara a ta so, a ta dugu ra Gibeha, min be wele ko Sawuli ta Gibeha. ³⁵ Fo ka taga Samawilu salon se, a ma taga Sawuli fle tuun, nka Samawilu tun be to ka kasi Sawuli koson tuma bee; Matigi Ala tun ka Sawuli sigi masaya ra Izirayeli kunna minke, o tingalon ka Matigi Ala soru.

16

Ala ka Dawuda janawoloma

¹ Ayiwa, Matigi Ala k'a fo Samawilu ye ko: «Ele ye kasi dabla Sawuli kunna ten! Ne banna a ra ka ban, ko a te sigi masaya ra Izirayeli kunna tuun. I ta sogogban ta k'a fa turu ra, i ye wuri ka sira mina; ne be i ci Betilehemukace Yese fe, sabu ne b'a fe ka mogow min ke masace ye, ne ka o tigi soru ale dencew le ra.» ² Samawilu ko: «Ne be se ka taga o yoro ra cogo di? Sawuli bena o ko men, ka ne faga.» Matigi Ala k'a fo Samawilu ye ko: «Taga ni misiden musoman do ye i boro, i ye a fo ko i nana ka na saraka le bo Matigi Ala ye. ³ I ye Yese wele ka na sarakaboyoro ra; o ko, i bena min ke, ne yere bena o fo i ye. Ni ne nana mogow min yira i ra, i bena turu ke o tigi kun le na, k'a sigi masaya ra.»

⁴ Matigi Ala ka min fo, Samawilu ka o ke; a tagara Betilehemu. Dugu cekorobaw k'a ye minke, o siranna; o borira ka taga a kunben k'a jininka ko: «I be nana diman le ra wa?» ⁵ Samawilu ka o jaabi ko: «Onhon, ne nana diman le ra; ne nana saraka le bo Matigi Ala ye. Aw ye aw yere saninya ka na ni ne ye sarakaboyoro ra.» Samawilu ka Yese ni a dencew fana saninya, ka o wele ka na sarakaboyoro ra.

⁶ O sera sarakaboyoro ra minke, Samawilu ka Yese dence Eliyabu ye minke, a k'a fo a yere konu ko: «Sigiya t'a ra, Matigi Ala ka mogow min panawoloma, o le lonin ye nin ye Matigi Ala na koru.» ⁷ Nka Matigi Ala k'a fo Samawilu ye ko: «I kana a fari cogoya fle, walama a janya; sabu ne ma ale le janawoloma. Adamadenw be min jate fen ye, Ala te o jate foyi ye; sabu adamaden na be min ye, a be nabo o le fe, k'a soru Matigi Ala be mogow jusukun le fle.»

⁸ Ayiwa, Yese k'a dence Abinadabu wele ka na, ko a ye na teme Samawilu ja koro. Nka Samawilu ko: «Matigi Ala ma nin fana panawoloma.» ⁹ Yese k'a dence Sama wele ko a ye na teme Samawilu ja koro; Samawilu ko: «Matigi Ala ma nin fana panawoloma.» ¹⁰ Yese k'a dence wolonfla lateme Samawilu ja koro, nka Samawilu k'a fo a ye ko: «Matigi Ala ma ninnugu si panawoloma.» ¹¹ A ka Yese jininka ko: «I dencew bee le be ninnugu ye wa?» Yese ko: «On-on, o bee ra fitini belen be yi, nka a be sagagbenyoro ra.» Samawilu ko: «Aw ye taga a wele ka na; sabu an tena saraka domu fiyewu, ni ale ma na.»

¹² Yese ka mogɔ ci ka taga Dawuda wele ka na. Kanbelen ceɗuman tun lo, a tun gbenin be ka ja; a nakisew fana tun ce ka ni. A nana minke, Matigi Ala ko Samawilu ma ko: «Wuri, i ye turu ke a kun na, ale lo.» ¹³ Samawilu ka sogogban ta ka turu ke a kun na a korocew bee ja na. K'a ta o lon na, Ala Nin* jigira Dawuda kan ni baraka ye, ka to a kan. O ko, Samawilu sekora ka taga Rama.

O ka Dawuda wele ka taga Sawuli fe

¹⁴ Ayiwa, o wagati ra, Matigi Ala Nin* bora Sawuli kan; Matigi Ala k'a to ninjugu do donna a ra k'a toro. ¹⁵ Sawuli ta baardenw k'a fo a ye ko: «A fle, Ala k'a to ninjugu do le be i tororo tan. ¹⁶ An matigice y'a to a ta jonw ye taga mogɔ do jini a ye, min be se gonifo ra. Ni o ninjugu nana don i ra tuma min na, o tigi bena goni fo; ni o kera, i ta toro be nogoya.» ¹⁷ Sawuli k'a fo a ta baardenw ye ko: «Aw ye taga mogɔ do jini, min be se gonifo ra kosebe, ka na ni a ye ne fe yan.»

¹⁸ Baarden do ko: «Ne ka Betilehemukace Yese dence do lon, ale be se gonifo ra. Kerekɛɛfari lo. A be se kuma ra, a ce ka ni, Matigi Ala fana be ni a ye.»

¹⁹ Sawuli ka mogɔ ci Yese fe ka taga a fo a ye a ko: «I dence Dawuda min be i ta sagaw gbenna, a bla ka na ne koro yan.» ²⁰ Yese ka fali do mina, ka buru caman ke minan do koro, ka forogo do fa rezenji ra fana, ka o la fali ko ra; a ka badennin kelen fana di a dence Dawuda ma, ko a ye taga o fenw bee di Sawuli ma. ²¹ Dawuda tagara se Sawuli fe; Sawuli k'a bla baara ra a yere fe. A ko diyara Sawuli ye kosebe. Sawuli k'a ke a ta kerekeminanw tabaga do ye. ²² Sawuli ka cira bla Yese ma, ka taga a fo a ye ko: «A to Dawuda ye to baara ra ne fe yan, sabu a ko diyara ne ye kosebe.» ²³ Ni Matigi Ala tun k'a to o ninjugu donna Sawuli ra tuma o tuma, Dawuda tun be a ta goni ta k'a fo. Ni o kera, Sawuli tun be a yere soro; a ta toro tun be nogoya, o ninjugu fana tun be bo a ra.

17

Goliyati ka siranya bla Izirayelimogow ra

¹ Ayiwa, o kow ko, Filisikaw ka o ta kerekɛjamaw bee lajen kere kama; o tagara lajen Soko dugu koro, Zuda mara ra, ka o ta fanibonw lo Efesi Damimu yoro ra, Soko dugu ni Azeka dugu ce. ² Sawuli ni Izirayelimogow fana ka jagon lajen Ela kenegbeba ra, ka o yere laben ka Filisikaw kere. ³ Filisikaw tun lonin be kuru do fan kelen na, Izirayelimogow fana tun lonin be kuru do were fan kelen na, ka kuruw furance to o ni jagon ce.

⁴ Ayiwa, Filisikaw ta kerekɛɛfari do nana bo o ce ra ka na lo. A togo tun ye ko Goliyati, a bora Gati. A janya tun ye nongon* ja woro ye. ⁵ Siranege fugula tun be a kun na; siranege derege min tun b'a ra, o lalaganin be k'a ke i ko jegefara bisigi, a gbiriya be kilo biworo bo. ⁶ A senkalaw tun datuginin be ni siranege ye. Taman siranegeraman do fana tun dulonnin be a kan na. ⁷ A ta taman yiri bonya tun be i ko jesedanbagaw ta kpeleyiri; taman nege doron tun be kilo wolonfla bo. Ce min tun k'a ta negebennan mina, o tun be tagamana a ja.

⁸ Ayiwa, Filisikace lora ka kuma Izirayeli ta kerekedenw fe. A perenna k'a fo o ye ko: «Mun le koson aw nana lo yan kere kama? Ne le ye Filisikace ye! Aw do? Aw te Sawuli ta jonw le ye wa? Aw ye ce kelen panawoloma aw ce ra, a ye na an be kere ke! ⁹ Ni a sera ne ra ka ne faga, o tuma anw bena ke aw ta jonw ye. Nka ni ne le sera ale koro k'a faga, o tuma aw le bena ke anw ta jonw ye; aw bena to ka baara ke anw ye.» ¹⁰ Filisikace k'a fo tuun ko: «Izirayeli ta kerekedenw, ne b'a fo aw ye bi, ko ni aw ye cew ye, aw ye ce kelen di ne ma, an ye kere ke!»

¹¹ Sawuli ni Izirayeli ta kerekedenw ka Filisikace ta kuma men minke, o ka siranyaba bla o bee ra, fo ka o fari faga.

Dawuda tagara kerekɛyoro ra

* 17:4 17.4 Nongon ja kelen be se ka ben metere tarance le ma.

¹² Ayiwa, Dawuda tun ye Efiratakace do dence le ye, min tun be bo Betilehemu, Zude mara ra. A togo tun ye ko Yese. Dence seegi le tun b'a fe. Sawuli ta wagati ra, Yese tun ye cekoroba ye, a si tun korora kosebe. ¹³ Yese dence saba tun be ni Sawuli ye kerekeyoro ra. A dence folo min tun be kerekeyoro ra, o togo tun ye ko Eliyabu, flanan togo tun ye ko Abinadabu, sabanan togo tun ye ko Sama. ¹⁴ Dawuda le tun ye o bee ra fitini ye. Dawuda korocew tun tagara Sawuli fe. ¹⁵ Dawuda tun be to ka bo Sawuli ta so ka taga Betilehemu, ka taga a face ta sagaw ghen; o ko, a tun be seko ka na.

¹⁶ Ayiwa, lon o lon, sogoma ni wula fe, Filisikace tun bena lo ka kuma Izirayelimogow na na; a ka o ke ka na se tere binaani.

¹⁷ Lon do, Yese k'a fo a dence Dawuda ye ko: «Ne bena simankise yirannin boro kelen di i ma, ani burukun tan; i be teliya ka taga o di i korocew ma kerekeyoro ra. ¹⁸ Ne be nono gberennin kuru tan fana di i ma, i be taga o di o ta kerekejama kuntigi ma. A fle ni i korocew ka kene; o ye tagamasiyen do di i ma ka na, min b'a yira ko cira sera. ¹⁹ O be ni Sawuli ye, Ela kenegbeba yoro ra, o ni Izirayeli ce tow bee, o be kere ra ni Filisikaw ye.»

²⁰ Ayiwa, Dawuda wurira sogomada jooona fe; a k'a ta sagaw karifa sagagbenbaga do ma, k'a ta doniw sogolon ka taga, i n'a fo a face Yese tun k'a fo a ye cogo min na. A tagara se kerekeyoro ra tuma min na, o y'a soro kerekejama tun be labenna kere kama; o tun be kulew cira kere koson. ²¹ Izirayeli ta kerekejama ni Filisikaw ta kerekejama lora, ka na di jogon ma ko o be jogon kere. ²² Fen minw tun be Dawuda boro, a ka o di doniw korosibaga ma, ka bori ka taga kerekedenw koro kerekeyoro ra. A tagara se yi minke, a k'a korocew fo ka o pininka ni o ka kene. ²³ Ka Dawuda to kuma ra ni a korocew ye, Filisikace Goliyati, Gatikace, ale barara ka bo Filisikaw ta kerekedenw ce ra, ka na lo kerekejama fla ce ma. A tun derira ka kuma minw fo, a kosegira o kuma kelenw kan tuun; Dawuda ka o men.

²⁴ Ayiwa, Izirayelimogow ka o ce ye minke, o bee siranna, ka bori. ²⁵ O ka ke a fo ye jogon ye ko: «Aw ka ce nin ye ke! A be to ka na, ka na Izirayelimogow neni, k'a ta cefariya le yira an na. Ni mogo o mogo ka se k'a faga, masace bena naforo caman di o tigi ma, k'a denmuso fana di a ma furu ra, ka ninsongosara ko bo a ta somogow bee kan Izirayeli jamana ra.» ²⁶ Ce minw tun be Dawuda koro, Dawuda ka olugu pininka ko: «Ni mogo min sera ka nin Filisikace faga, ka maroya bo Izirayeli kan, mun le bena ke o tigi ye? O tuma nin Filisikace kenesigibari ye jon le ye, fo a bena ke Ala panaman ta kerekejama mafiyenya ye?» ²⁷ Mogo kosegira o kuma kelen kan tuun k'a fo a ye; ni mogo min ka ce faga, masace bena ko minw ke o tigi ye, o ka o fo a ye.

²⁸ Ayiwa, Dawuda korocce Eliyabu k'a kumato ye ni mogow ye minke, a dimina kosebe. A ko: «Ele nana mun le jini yan de? Saga dama dama minw be an fe, i ka o to jon le boro kongokolon kono yi? Ne ka ele ta yereyira ni i ta juguya lon; i nakun ye ka na kere le fle doron!»

²⁹ Dawuda ko: «O tuma ne ka mun kojugu le ke? Ne te se ka hali pininkari yere ke?»

³⁰ A bora a korocce koro, ka taga mogo were fe ka taga o pininka o ko kelen na. Tow tun konna ka min fo a ye, o ka o kuma kelen le fo a ye.

Dawuda ko ale be Filisikace kere

³¹ Ayiwa, Dawuda tun ka kuma minw fo, mogow ka o men; o tagara o lakari Sawuli ye. Sawuli ka mogo ci ka taga Dawuda wele ka na. ³² Dawuda nana se Sawuli koro minke, a k'a fo Sawuli ye ko: «Mogo si kana a fari faga nin Filisikace koson. I ta jonce bena taga a kere.»

³³ Sawuli ko: «I te se ka taga kere ke ni nin Filisikace ye de! Sabu ele ye denmisen le ye, k'a soro ale derira kere ra kabini a denmisenman.»

³⁴ Dawuda ko Sawuli ma ko: «Tuma min na i ta jonce tun be to k'a face ta sagaw ghen, ni jara, walama ni waraba do tun nana ko a bena saga do mina, ³⁵ ne tun be bori a ko, ka taga a bugo, ka saga sama ka bo a da ra. Ni a tun yelemana ko a be ben ne kan, ne tun b'a mina a kansiw ma, k'a bugo fo k'a faga. ³⁶ I ta jonce ka jaraw ni warabaw faga ten le. Nin Filisikace kenesigibari ta fana bena ke i n'a fo o waraw ta kera cogo min na; sabu a ka Ala panaman ta kerekejama mafiyenya. ³⁷ Matigi Ala min ka ne kisi jaraw ni warabaw ma, ale kelen le bena ne kisi ka bo nin Filisikace boro.»

Sawuli ko Dawuda ma ko: «Ayiwa, taga! Matigi Ala ye ke ni i ye.»

³⁸ Sawuli k'a yere ta kerekefanuw don Dawuda ra; a ka siranefugula do biri a kun na, ka negederege don a ra. ³⁹ Dawuda ka Sawuli ta kerekemuru fana ta ka o dulon a yere ra, kerekefanuw kan. A ko a be tagama ni a ye k'a fle, sabu a tun m'a ke k'a fle folo; a ma se. A ko Sawuli ma ko: «Ne te se ka tagama ni nin fenw ye, sabu ne ma deri a ra.» A ka o bo a yere ra. ⁴⁰ Dawuda k'a ta bere ta, ka berekoro nugunin looru tomo kodinga

kõno, ka o bla a ta sagagbenboro kõno. A k'a ta tafura mina a boro ka taga Filisikace kama.

⁴¹ Ayiwa, Filisikace ka ke na ye doonin doonin Dawuda koro; a ta negebennan tabaga tun be tagamana a ja. ⁴² Filisikace ka Dawuda fle, k'a ye ko denmisennin lo, a fari gbenin be, a pada ce ka ja. A ma Dawuda jate foyi ye. ⁴³ A ko Dawuda ma ko: «O tuma ne ye wuru le ye fo i be na ne ko ni bere ye wa?» A ka Dawuda dangi ni Filisikaw ta alaw togow ye. ⁴⁴ A ko Dawuda ma tuun ko: «Na yan! Ne bena i faga ka i sogo di konow ni kongowaraw ma.»

⁴⁵ Dawuda ka Filisikace jaabi ko: «Ele be nana ne kama ni kerekemuru ni bije ni taman le ye; nka ne be tagara ele kama ni Fangatigi Ala togo le ye, Izirayeli ta kerekejama ta Ala, i ka min mafiyenya. ⁴⁶ Bi koni, Matigi Ala bena ele don ne boro; ne bena i faga ka i kunkolo tige. Ne bena Filisikaw ta kerekedenw faga ka o sogo di konow ni kongowaraw ma. Dunuwa bee bena a lon ko Ala barakaman be Izirayelimogow fe. ⁴⁷ Nin jama bee lajennin bena a lon ko Matigi Ala te mogi kisi kerekemuru ni taman le baraka ra, sabu nin kere be Matigi Ala le boro; a bena aw don anw boro.»

⁴⁸ Ayiwa, Filisikace gbarara ko a be na Dawuda kama minke doron, Dawuda teliyara ka taga a kunben kerekene kan; ⁴⁹ a k'a boro don a ta boro kõno, ka berekoro kelen bo, ka o don a ta tafura ra, ka Filisikace bon a ten na fo ka kabakuru don a ten kõno. Filisikace benna k'a ja biri dugu ma.

⁵⁰ Dawuda sera Filisikace ra o cogo le ra ni tafura kelen ni berekoroden kelen ye; a ka Filisikace bugo k'a ben k'a faga, k'a soro kerekemuru te a boro.

⁵¹ Dawuda borira ka taga ben Filisikace kan. A ka Filisikace ta kerekemuru mina, k'a sama ka bo a la ra, ka a faga, ka soro k'a kun tige.

Filisika tow k'a ye ko olugu ta kerekecefari fagara minke, o bee borira. ⁵² Izirayeli ta kerekedenw, ani Zuda ta mogow, olugu ka ke kule ci ye, ka Filisikaw gben ka taga se fo Gati dugu donda ra, fo Ekuron dugu donda koro. O ka Filisikaw faga; o suw tun lalanin be Sarayimu sira ra ka taga se fo Gati, fo Ekuron. ⁵³ Izirayelimogow sekora ka bo Filisikaw gbenyoro ra, ka na Filisikaw borofenw ce.

⁵⁴ Ayiwa, Dawuda ka Filisikace kunkolo ta ka taga ni a ye Zeruzalemu; a tagara Filisikace ta kerekeminanw bla a ta fanibon kõno.

⁵⁵ Tuma min na Sawuli tun ka Dawuda ye a be tagara Filisikace kama, a ta kerekejama kuntigi min ye Abineri ye, a ka o jininka ko: «Abineri, nin kanbelennin ye jon den le ye de?» Abineri tun k'a jaabi ko: «Ka can fo masace, ne m'a lon!» ⁵⁶ Masace k'a fo a ye ko: «Nininkari ke, k'a lon jon ta den lo.»

⁵⁷ Ayiwa, Dawuda nana bo Filisikace fagayoro ra ka na minke doron, Abineri k'a mina ka taga ni a ye masace fe; o y'a soro Filisikace kunkolo belen tun be Dawuda boro. ⁵⁸ Sawuli k'a jininka ko: «Kanbelen, jon den le be ele ye?» Dawuda k'a jaabi ko: «Ne ye i ta jonce Yese dence le ye, min be Betilehemu.»

18

Dawuda ni Yonatan ta teriya

¹ Ayiwa, Dawuda kumana ni Sawuli ye ka ban tuma min na, o wagati yere ra, Yonatan nin sirira Dawuda ra. Yonatan ka Dawuda kanu i ko a yere nin. ² O lon na, Sawuli ka Dawuda to a yere koro; a ma son k'a bla a ye taga a face ta so. ³ Yonatan ka jengogonya don ni Dawuda ye, sabu a tun ka Dawuda kanu i ko a yere. ⁴ Deregeba min tun b'a ra, a ka o bo ka o di Dawuda ma, ani a ta kerekederege; hali a ta kerekemuru ni a ta kalan ni a ta cesirinan, a ka o bee di Dawuda ma.

⁵ Ni Sawuli tun ka Dawuda ci ka taga kere o kere ra, Dawuda tun be taga se soro o bee ra. O koson Sawuli tun k'a ke kerekecefariw bee kuntigi ye. A ko diyara mogow bee ye; a ko diyara Sawuli ta jamana pamogow fana ye.

Dawuda pangboya ka Sawuli mina

⁶ Ayiwa, Dawuda tun ka Filisikace faga wagati min na, kerekedenw nato ka bo kerekeyoro ra, muso dow tun bora Izirayeli duguw bee ra, ka na masace Sawuli kunben, ka ke donkiri la ye, ka longanw ni dundunw fo, ka don ke, ka jagari, ka kulew ci; ⁷ o tun be donkiri lara ka jagon jaabi k'a fo ko:

«Sawuli ka ce waga caman faga,
Dawuda ka ce waga caman sigiyoroma tan faga.»

⁸ Sawuli ka o men minke, a dimina kosebe. A ko: «O tuma ce waga caman sigiyoroma tan be di Dawuda le ma, ka ce waga caman doron di ne ma ke. Ni a temena nin kan, a bena masaya yere le ta sisan.» ⁹ K'a ta o lon na, Dawuda pangboya donna Sawuli ra. ¹⁰ O dugusagbe, Matigi Ala k'a to ninjugu donna Sawuli ra tuun. Sawuli ma ke a yere kala

ma tuun; a ka ke fatokuma dow jagami ye k'a fo a ta so konɔ yi. O y'a sorɔ Dawuda tun be a ta goni fora i n'a fo a tun derira k'a ke cogo min na lon tow ra. Sawuli ta taman tun be a boro. ¹¹ Sawuli barara k'a ta taman wuri, ko a be Dawuda sɔgo ni a ye k'a gbengben kogo kan; a ka Dawuda bon ni taman ye fo sinaga fla, nka Dawuda jengera ka bo taman ja fe o bee ra.

¹² Sawuli tun be siranna Dawuda ja, sabu Matigi Ala tun be ni Dawuda ye, nka a tun te ni ale Sawuli ye tuun. ¹³ O ra, a ka Dawuda mabo a yere ra, k'a ke ce waga kelen kuntigi ye; Dawuda tun be to ka bla o mogow le ja ka taga kerekeyorow ra. ¹⁴ Ni a tun ka ko o ko dabo, o tun be ja a boro, sabu Matigi Ala tun be ni a ye. ¹⁵ Sawuli nana a ye ko Dawuda ta koketaw bee be jana a boro minke, do farara a ta siranya kan tuun Dawuda ja. ¹⁶ Nka Dawuda ko tun ka di Izirayeli mara mogow bee ye, ani Zuda mara mogow, sabu a tun be to ka bla o ja ka taga kere ke.

Dawuda ka Sawuli denmuso furu

¹⁷ Lon do, Sawuli k'a fo Dawuda ye ko: «Ne denmuso folo ye nin ye, min togo ye ko Merabu. Ne bena a di i ma furu ra; nka i ka kan ka baara ke ne ye, ka ke cefari ye, ka kere ke Matigi Ala togo koson.» Sawuli ka o fo sabu a tun b'a fora a yere konɔ ko ale yere le man kan ka Dawuda faga, ko a ka fisa Filisikaw le ye a faga kere ra.

¹⁸ Dawuda ka Sawuli jaabi ko: «E! O tuma ne ye jon le ye? Ne ta gbamogow ni ne face ta somogow ye jon le ye, ka na a fo ko ne be ke masace burance ye?» ¹⁹ Nka Sawuli denmuso Merabu furu wagati nana se minke, sani a ye a furu Dawuda ma, a k'a furu ce were ma, min togo tun ye ko Adiriyeli; a tun be bo Mehola.

²⁰ Ayiwa, Dawuda ko tun ka di Sawuli denmuso Mikali ye. O kuma fora Sawuli ye minke, o diyara a ye. ²¹ Sawuli k'a fo a yere konɔ ko: «Ne bena a di a ma, janko o ye ke sababu k'a laben, k'a to Filisikaw ye se sorɔ a kan k'a faga.»

O ra, a ko Dawuda ma ko se sorɔ: «Nin bena ke a sinaga flanan ye ne b'a fe i ye ke ne burance ye.»

²² Sawuli k'a fo a ta jamana jamogow ye ko: «Aw ye taga kuma Dawuda fe, mogow kana ke aw seere ye; aw ye a fo a ye ko: «A fle, i ko ka di masace ni a ta jamana jamogow bee ye; o ra, ke a burance ye!» »

²³ Sawuli ta mogobaw tagara o kuma fo Dawuda ye. Dawuda ka o jaabi ko: «Aw b'a miiri ko ka masace denmuso furu ko o ye ko fitini le ye wa? Ne ye fagantan le ye, mogow si ma ne lon.»

²⁴ Ayiwa, Dawuda ka min fo, Sawuli ta jamana jamogow tagara o fo a ja na. ²⁵ Sawuli ko: «Aw ye taga a fo Dawuda ye, ko masace ko a te furunaforo were pinina a fe; ko a ye Filisikace keme kenesigi, ka na ni o gbolow ye, janko ka ale dimibo o ra.» Sawuli ta miiriya tun ye ko Filisikaw ye na se sorɔ Dawuda kan o sababu ra k'a faga.

²⁶ Wagati min Sawuli ta jamana jamogow tagara o kuma fo Dawuda ye, o diyara Dawuda ye kosebe; a k'a ye ko ale bena ke masace burance ye. O ra, masace tun ka wagati min yira, sani o wagati ye se, ²⁷ a ni a ta kerekedenw bora ka taga Filisikace keme fla faga; o ka olugu bee kenesigi ka na ni o gbolow bee ye masace fe, janko Dawuda ye masace denmuso furu. A kera ten minke, Sawuli k'a denmuso Mikali furu Dawuda ma.

²⁸ Ayiwa, Sawuli k'a ye ko can yere ra Matigi Ala be ni Dawuda ye, ani ko Dawuda ko ka di ale denmuso Mikali ye minke, ²⁹ do farara Sawuli ta siranya kan Dawuda ja; a ka Dawuda koninya a si to bee ra.

³⁰ Filisikaw ta kuntigiw tun be to ka bo ka taga kere ra. Nka ni o tun ka bo tuma o tuma, Dawuda tun be se sorɔ o kan ka teme Sawuli ta kuntigi tow bee kan. A kera ten Dawuda togo nana bo kosebe.

19

Yonatan ka Sawuli daari Dawuda ye

¹ Sawuli kumana a dence Yonatan fe, ani a ta jamana jamogow bee fe, ko o ye Dawuda faga. Nka Dawuda ko tun ka di Yonatan ye kosobe. ² O ra, a tagara Dawuda lasomi; a k'a fo a ye ko: «Ne face Sawuli be cogo pinina ka i faga. O ra, sini sɔgoma, i ka kan ka i yere korosi; i ka kan ka taga dogo yoro do ra, ka to yi. ³ I bena taga dogo foro min konɔ, ne bena bo ka taga lo ni ne face ye o foro korɔ. Ne bena kuma ni a ye i ko ra k'a fle. Ni ne ka min sorɔ a fe, ne bena o fo i ye.»

⁴ Yonatan ka Dawuda togoɗuman fo a face Sawuli ye. A k'a fo a ye ko: «Masace, i kana kojugu ke i ta jonce Dawuda ra de, sabu a ma kojugu foyi ke i ra. A ka kojuman dorɔn le ke i ye. ⁵ A tun ka a nin fiyeere le ka taga Filisikace faga. O lon na, Matigi Ala ka koba ke Izirayelimogow bee ye ka se di o ma. Ele yere ka o ko ye, a diyara i ye fana.

O tuma mun koson i b'a fe ka nin kojugu ke Dawuda ra, ko i b'a faga k'a soro a ma jaraki?»

⁶ Ayiwa, Sawuli sonna Yonatan ta kuma ma. A karira k'a fo ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman togo ra, ko Dawuda te faga fiyewu.»

⁷ Yonatan ka Dawuda wele ka o kumaw bee fo a ye. O ko, a tagara ni a ye Sawuli fe. Dawuda tora Sawuli koro i n'a fo a tun be ni a ye cogo min na kakoro.

Dawuda borira Sawuli ja

⁸ Ayiwa, kere nana wuri tuun; Dawuda ni a ta kerekedenw bora ka taga Filisikaw kere, ka o caman faga, fo tow bee borira o ja.

⁹ Nka Matigi Ala k'a to ninjugu nana don Sawuli ra tuun k'a toro. O y'a soro Sawuli signin tun be a ta so kono, a ta taman be a boro. Ka Dawuda to a be goni fora, ¹⁰ Sawuli barara ka wuri ka Dawuda bon ni taman ye ko a be Dawuda sogo nin taman ye k'a gbengben kogo ra. Nka Dawuda jengera ka bo a ja, k'a to taman tagara kogo sogo. O lon su fe, Dawuda borira ka bo k'a yere kisi.

¹¹ Sawuli ka mogo dow ci ka taga Dawuda ta so, ka taga a fle ni a be yi, o y'a korosi, janko ka a faga sogomada fe. Nka Dawuda muso Mikali ka Dawuda lasomi; a ko: «Ni i ma bori su nin na koni, sini i be ke su le ye.» ¹² Mikali ka Dawuda deme k'a labo finetiri fe. Dawuda borira ka taga; a bosira o cogo le ra. ¹³ O ko, Mikali ka o ta batofen* ta, ka o la lanan kan, ka begansi dow kuturu ka o bla a kun koro, k'a datugu ni birifani ye.

¹⁴ Sawuli tun ka mogo minw ci ka taga Dawuda ko, olugu sera yi minke, Mikali k'a fo o ye ko Dawuda man kene. ¹⁵ O tagara o fo Sawuli ye minke, Sawuli ko o ye seko tuun ka taga Dawuda fle. A ko: «Aw ye taga a ta a ta lanan kan ka na ni a ye yan, janko ne ye a faga.» ¹⁶ O sekora ka taga Dawuda fle a ta so kono minke, o barara k'a ye ko yirimogonin doron le blani be lanan kan, bagbolo do be a kun koro.

¹⁷ O ka o fo Sawuli ye minke, a ka Mikali wele k'a jininka ko: «Mun koson ele ka ne janfa nin cogo ra, ka ne jugu bla ka taga k'a to a ye bosu ne ra?» Mikali ko: «A yere le ko, ko ne ye ale to a ye taga, ko ni o te, ale be ne faga.»

Sawuli tugura Dawuda ko

¹⁸ Ayiwa, Dawuda borira ka bosu minke, a tagara Samawilu fe Rama dugu kono; Sawuli ka ko minw ke a ra, a ka o bee fo Samawilu ye. O ko, ale ni Samawilu tagara ciraw sigiyoro ra, Nayoti, ka taga sigi yi. ¹⁹ O nana o kuma fo Sawuli ye, ko Dawuda be ciraw sigiyoro ra, Nayoti, Rama dugu koro. ²⁰ Sawuli ka mogo dow ci ko o ye taga a mina. O mogow tagara cira dow ye, o be ciraya kera. Samawilu le tun ye o mogow namogo ye. Ala Nin* jigira Sawuli ta ciradenw kan; olugu fana ka ciraya ke. ²¹ O ko tagara fo Sawuli ye; a ka mogo werew ci ka taga. O tagara se yi minke, olugu fana ka ciraya ke. Sawuli ka mogo dow ci tuun a signaga sabanan na. O tagara se yi minke, olugu fana ka ciraya ke. ²² A laban, Sawuli yere wurira ka taga Rama. Jidingaba min be Seku, a tagara se yi minke, a ka mogow jininka ko: «Samawilu ni Dawuda be min?» Mogow ko: «O be fo ciraw sigiyoro ra, Nayoti.» ²³ Sawuli tagara ciraw sigiyoro ra, Nayoti, Rama dugu koro. Nka Ala Nin jigira hali Sawuli fana kan, fo a tagato ka ciraya ke, fo ka taga se ciraw sigiyoro ra. ²⁴ A sera yi minke, a k'a ta deregebaw bo, a fana ka ciraya ke Samawilu ja na. A k'a yere ben dugu ma; a lakolon tora dugu ma o lon tere bee, ani o su bee. O le koson, mogow tun b'a fora ko: «O tuma Sawuli fana kera cira do le ye wa?»

20

Dawuda tagara Yonatan fe

¹ Dawuda borira ka bo ciraw sigiyoro ra Nayoti, Rama dugu koro. A tagara Yonatan fe ka taga a fo a ye ko: «Ne ka mun le ke, walama ne ka kojugu juman le ke, walama ne ka i face hake ta mun le ra, ka na a ke ko a b'a jinina ka ne faga?» ² Yonatan ko: «O te se ka ke fiyewu. A tena i faga. I m'a ye, ne face te foyi ke, koba walama ko fitini, ni a m'a sara ne ra. Mun koson a bena nin dogo ne ra? Nin te se ka ke can ye!»

³ Dawuda ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman togo ra, ko i face k'a lon co ko ne ko ka di i ye. O ra, i b'a soro ko a k'a fo a yere kono ko: «Yonatan man kan ka do lon nin ko ra, ni o te, a bena digi a ra.» O koson ne be kari Matigi Ala ra ko sentako kelen doron le be ne ni saya ce sisan.»

⁴ Yonatan k'a fo Dawuda ye tuun ko: «Ayiwa, ni i ka fen o fen daari ne fe, ne bena o ke i ye.»

⁵ Dawuda k'a jaabi ko: «Ayiwa, karokura panagbe ye sini le ye; ne ka kan ka sigi masace koro ka domuni ke ni a ye. A to ne ye taga dogo kongo kono fo ka taga se

* 19:13 19.13 O batofen tun ye yirimogonin le ye.

sinikene wula fe. ⁶ Ni i face ka na ne kopininka, i y'a fo a ye ko: «Dawuda ka ne daari ko ne y'a to a ye taga o ta dugu ra, Betilehemu, ko a ta somogow bee be saraka do bo san o san, ko a be taga o ra.» ⁷ Ayiwa, ni i face ko: «O ka ni», o tuma i ta jonce b'a lon ko foyi tena a soro. Nka ni a dimina, o tuma i yere bena a lon ko sigiya t'a ra, ko a b'a fe ka kojugu ke ne ra le. ⁸ Ele koni ye ja ne ma, sabu i ka jehogonya don ni i ta jonce ye Matigi Ala ja koru. Nka ni a kera ko ne ka ko do le ke min be ne jaraki, o tuma i yere ye ne faga, sani i ye taga ne di i face ma.»

⁹ Yonatan ko: «Fiyewu, o te ke! Ni ne k'a men ko can ra ko ne face k'a latige ko a bena kojugu le ke i ra, sigiya te o ra, ne bena o fo i ye.»

¹⁰ Dawuda ka Yonatan jininka ko: «Ni i face ka i jaabi ni kumajugu le ye ne ta ko ra, o tuma ne bena o lon cogo di?»

¹¹ Yonatan ko: «Na an ye taga kongo kono.» O bora ka taga kongo kono.

¹² O sera yi minke, Yonatan ko Dawuda ma ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ye ne seere ye! Sini walama sinikene, nin wagati jagon na, ne bena kuma ni ne face ye k'a lon a ta miiriya ye min ye ele Dawuda ta ko ra. Ni kopuman le b'a kono i ta ko ra, ne bena o fo i ye. ¹³ Nka ni i y'a soro ko a be kojugu le miirira ni i ye, ni ne Yonatan koni ma o fo ele ye fiyewu, ka i bla ka taga ka i kisi ka bo a boro, o tuma Matigi Ala ye o hake bo ne ra, fo ka juguya ne ma. Matigi Ala ye ke ni i ye i n'a fo a tun be ni ne face ye cogo min na folofolo. ¹⁴ Ni ne tora si ra tuun, i ye kopuman ke ne ye ka kapa ni Matigi Ala ta numanya ye. Nka ni ne sara, ¹⁵ i man kan ka o kopuman dabra ne ta somogow ye fana, hali ni Matigi Ala nana ele Dawuda juguw bee ban ka bo dugukolo ko kan pewu.»

¹⁶ O cogo ra, Yonatan ka jehogonya don ni Dawuda ni a ta somogow bee ye; a k'a fo ko: «Ala ye Dawuda dimibo Dawuda juguw ra.»

¹⁷ O ko, a ko Dawuda fana ye kari tuun ale ye o ta kanuya koson, sabu Yonatan tun be Dawuda kanu i n'a fo a yere.

¹⁸ Yonatan k'a fo Dawuda ye tuun ko: «Sini le ye karokura panagbe ye. Mogow bena a lon ko i te yi, sabu i sigiyoro lakolon bena to. ¹⁹ Ayiwa, sinikene, i tun dogora yoro min na, lon min na kopaw tun jagamina, i ye taga dogo o yoro kelen na, ka to Ezeli kabakuru koro yi. ²⁰ Ne bena bije saba bon kalan na kabakuru fan na, k'a ke i n'a fo ne be fen do le bonna. ²¹ O ko, ne bena ne ta baaraden kanbelen ci k'a fo a ye ko a ye taga o bijew jini ka na ni o ye. Ni ne k'a fo a ye ko: «A fle, bijew be i ko fe yan, na o ta ka na ni o ye», ayiwa, ni i ka o men, o tuma i be se ka na, sabu hera le be i ja yan; ne be kari Matigi Ala panaman togo ra, foyi tena ke i ra. ²² Nka ni ne perenna k'a fo kanbelen ye ko: «A fle bijew be fo i ja fe yi belen», o tuma i ye taga, sabu Matigi Ala le b'a fe i ye taga. ²³ Nka an ka layiri minw ta jagon ye, Matigi Ala le ye ele ni ne seere ye o ra tuma bee.»

Sawuli k'a latige ka Dawuda faga

²⁴ Dawuda tagara dogo kongo kono. Karokura panagbe wagati sera tuma min na, masace nana ka na sigi domunikeyoro ra. ²⁵ A sigira a sigiyorokoro ra, k'a ta siginan den kogo ra; Yonatan sigira k'a nasin a ma. Abineri sigira Sawuli koro. Nka Dawuda sigiyoro lakolon tora. ²⁶ Sawuli ma foyi fo o lon na; a ko: «I b'a soro ko do le ka Dawuda soro min k'a lanago. Sigiya t'a ra, i b'a soro a saninyanin le te; o le koson a ma na.» ²⁷ Ayiwa, o dugusagbe, karokura panagbe tere flanan, Dawuda ta sigiyoro lakolon tun lo hali bi. Sawuli ka Yonatan jininka ko: «Mun koson Yese dence ma na domunikeyoro ra kunu, a ma na bi fana?» ²⁸ Yonatan ka Sawuli jaabi ko: «Dawuda ka sira daari ne fe ka taga Betilehemu. ²⁹ A ko ne ma ko: «Sabari k'a to ne ye taga, sabu an ta somogow be saraka do bora dugu kono. Ne korore le ka cira bla ka na o fo ne ye. Ni ne ko ka di i ye, o tuma sabari k'a to ne ye taga ne balekaw fle.» O le koson a ma na domunikeyoro ra ni masace ye.»

³⁰ Sawuli dimina Yonatan koro kosebe; a ko a ma ko: «Ele ye musokolonden le ye, muso kanminbari ta den; i ko ne m'a lon ko i ka teriya don ni Yese dence ye wa? Nin ye ele ni i bamuso ta maroya le ye! ³¹ Sabu, ka Yese dence to si ra, ele tena loyoro soru ka ye, i ta masaya fana tena se ka sigi ka ye. O ra, mogow ci ka taga a mina ka na ni a ye, sabu a ka kan ka faga.»

³² Yonatan ko a face ma ko: «Mun koson i b'a fe k'a faga? A ka mun le ke?» ³³ Sawuli k'a ta taman korota ko a be Yonatan bon k'a faga. O wagati ra, Yonatan k'a ye ko a face b'a fe ka Dawuda faga yere le.

³⁴ O ra, Yonatan dimininba wurira ka bo domunikeyoro ra. A ma domuni ke o karokura panagbe tere flanan na, sabu a face tun ka Dawuda mafiyenya cogo min na, o ko tun k'a jusu kasi fo ka teme.

Yonatan tagara Dawuda lasomi

³⁵ O dugusagbe sɔgɔmada fɛ, Yonatan tagara kongo kɔnɔ, i n'a fɔ a ni Dawuda tun bɛnna a ra cogo min na. Cɛdennin dɔ tun bɛ ni a ye. ³⁶ A k'a fɔ o cɛnin ye ko: «Ne bɛna kalan bon, i bɛ bori ka taga biɲɛw tɔmɔ ka na ni a ye.» Ka cɛnin borito to, Yonatan ka biɲɛ dɔ bon, o tɛmɛna cɛnin na ka taga bɛn fɔ a ɲa fɛ yi. ³⁷ Cɛnin tagara se biɲɛw bɛnyɔrɔ ra minke, Yonatan pɛrɛnna k'a fɔ a ye ko: «Biɲɛ tɛ nin ye fɔ i ɲa fɛ yi wa?» ³⁸ O kɔ, a pɛrɛnna tuun k'a fɔ ko: «Teliya ka taga jona jona; i kana lo dɛ!» Cɛnin ka biɲɛ ta ka na ni a ye a matigicɛ fɛ. ³⁹ Cɛnin tun ma foyi lon o ko ra. Yonatan ni Dawuda fla dɔrɔn le tun ka o ko lon ɲogɔn fɛ. ⁴⁰ O kɔ, Yonatan k'a ta kalan ni biɲɛw di cɛnin ma, ko a ye sɛkɔ ni a ye dugu kɔnɔ.

⁴¹ Cɛnin taganin kɔ, Dawuda wurira ka bɔ a dogoyɔrɔ ra, kabakuru kɔ fɛ, woroduguyanfan na, ka na a kinbiri gban k'a ɲa biri dugu ma Yonatan kɔrɔ fɔ sɲaga saba. O kɔ, o fla ka o boro mini ɲogɔn ma, ka kasi; nka Dawuda le kasira kosebɛ.

⁴² Yonatan k'a fɔ Dawuda ye ko: «Taga, Ala ye hɛra ke i ye, sabu an fla ka jɛɲɔgɔnya don Matigi Ala tɔgɔ ra, ko: <Matigi Ala le ye ele ni ne ta jɛɲɔgɔnya seere ye, ani i ta duruja ni ne ta duruja ta jɛɲɔgɔnya seere ye wagati bɛɛ.> »

21

Dawuda tagara sarakalasebaga Ayimeleki fɛ

¹ O kɔ, Dawuda tagara; Yonatan fana sɛkɔra ka taga a ta so. ² Dawuda tagara Nɔbu dugu kɔnɔ, sarakalasebaga Ahimeleki fɛ. Ale siranninba borira ka na Dawuda kunbɛn, k'a ɲininka ko: «Mun kosɔn i kelen lo? Mun na mɔgɔ si tɛ ni i ye?» ³ Dawuda ka sarakalasebaga Ahimeleki jaabi ko: «Masacɛ ka ne ci cira dɔ le ra. A ko: <Ne ka i ci cira min na, ani ne ka kuma minw fɔ i ye, mɔgɔ si man kan ka dɔ lon o ra.> O kosɔn ne k'a fɔ ne ta mɔgɔw ye ko o ye taga ne kunbɛn yɔrɔ dɔ ra. ⁴ Ayiwa, domunifɛn juman le bɛ i boro yan? Ne bɛ se ka burukun looru sɔrɔ i fɛ wa, walama ni i ka fɛn o fɛn sɔrɔ.»

⁵ Sarakalasebaga ka Dawuda jaabi ko: «Buru gbansan wɛrɛ tɛ ne boro yan. Sarakaburu le bɛ yan; ni a kɛra ko i ta mɔgɔw ma jɛn ni muso ye nin tere fla kɔnɔ, ne bɛ se ka o di i ma, i ye taga o di o ma.»

⁶ Dawuda ko: «Can ra an kɔni ka an yɛrɛ tanga musow ma. Ni an bɛ taga kɛrɛ ra tuma o tuma, an b'a ke ten le. Hali ni an bɛ taga ko gbansan dɔ le ra, ne ta mɔgɔw bɛ o yɛrɛ saninya, janko ka na a fɔ bi ta cira ɲogɔn.» ⁷ Dawuda ka o fɔ minke, sarakalasebaga ka sarakaburuw di a ma, sabu buru wɛrɛ tun tɛ yi ni o tɛ. O buruw le tun blara burutabali kan, ka kɛ saraka ye Matigi Ala ɲa kɔrɔ; o nana o buruw le bɔ yi, ka burukuraw bla o nɔ ra.

⁸ Ayiwa, o y'a sɔrɔ Sawuli ta jamana ɲamɔgɔ dɔ tun bɛ yi o lon kelen na, min tun tagara cira dɔ ra Matigi Ala ɲa kɔrɔ. A tɔgɔ tun ye ko Dɔgi; Edomuka tun lo. Ale le tun ye Sawuli ta sagagbenbagaw kuntigi ye.

⁹ Dawuda ka Ahimeleki ɲininka ko: «Taman dɔ tɛ i boro yan wa, walama kɛrɛkemuru dɔ? Masacɛ ta cira teliyakojugu fɛ, ne ma se ka ne ta kɛrɛkemuru ta, walama ka kɛrɛkeminan wɛrɛ ta.» ¹⁰ Sarakalasebaga k'a jaabi ko: «I ka Filisikacɛ Goliyati min faga Ela kɛnɛgbɛ ra, ale ta kɛrɛkemuru bɛ yan. A melegenin bɛ fani dɔ ra; a blantin bɛ saninderege kɔ fɛ; ni i b'a fɛ, a ta. Kɛrɛkemuru wɛrɛ tɛ yan ni o tɛ.»

Dawuda ko: «A di ne ma; kɛrɛkemuru wɛrɛ tɛ yi min bɛ se ka ale bɔ.»

Dawuda tagara Filisikaw fɛ

¹¹ O lon na, Dawuda borira ka bɔ Sawuli kɔrɔ, ka taga Gati ta masacɛ Akisi fɛ. ¹² Nka Akisi ta jamana ɲamɔgɔw k'a fɔ a ye ko: «Izirayeli jamana ta masacɛ Dawuda le ye nin ye. Musow tun bɛ don kɛra ka ale tɔgɔ le fɔ donkiri ra ko:

<Sawuli ka cɛ waga caman faga, Dawuda ka cɛ waga caman sigiyɔrɔma tan faga.> »

¹³ O kuma tora Dawuda jusu ra; a siranna Gati masacɛ Akisi ɲa kosebɛ. ¹⁴ A ma ɲa, a k'a yɛrɛ ke fatɔ ye mɔgɔw na. A k'a yɛrɛ ke i ko kunkolowurito mɔgɔw cɛ ra, ka ke tagamasiyɛnw ke ye bondaw konw kan, ka ke daji bɔ ye k'a bon a bonbosi kan.

¹⁵ Akisi k'a fɔ a ta jamana ɲamɔgɔw ye ko: «Aw m'a ye ko fatɔya bɛ cɛ nin na wa? Mun na aw nana ni a ye ne fɛ? ¹⁶ O tuma o ko fatɔw le fɔnna ne fɛ, fɔ aw nana ni nin ye, a ye na ke nin kokunntanw ke ye ne ɲa kɔrɔ wa? Nin ɲogɔn bɛ se ka na ne ta so cogo di?»

22

Dawuda nɔfɛmɔgɔw

¹ Ayiwa, a kera ten, Dawuda bora Gati dugu kono, ka taga dogo Adulamu kuruwo kono. A balemaw ni a ta somogow bee nana a men ko a be o yoro ra minke, o tagara a no fe yi. ² A kera ten, minw bee tun ye desebagatow ye, ani juruw tun be minw na ni o tun te sera k'a sara, ani minw bee tun jusu kasinin lo jamana jamogow ta kow koson, olugu bee nana fara a kan; a kera o kuntigi ye. Mogo keme naani jogon le tun be ni a ye.

³ Dawuda nana bo o yoro ra ka taga Misipe, Mohabu mara ra. A k'a fo Mohabu jamana masace ye ko: «Sabari k'a to ne face ni ne bamuso ye na sigi i fe yan, sani k'a to ne y'a lon Ala bena ne ke min ye.»

⁴ Dawuda tagara ni a face ni a bamuso ye masace fe; o tora masace fe. Dawuda ka wagati min bee ke kuruwo kono, a face ni a bamuso tora Mohabu jamana ra o wagati bee ra.

⁵ Lon do, Ala ta cira min togo ye ko Gadi, ale k'a fo Dawuda ye ko: «I kana to nin kuruwo kono yan; taga Zude mara ra.» Dawuda tagara, ka taga don Hereti yiritu kono.

Sawuli tagara Nöbu dugu sarakalasebagaw faga

⁶ Ayiwa, Sawuli nana a men ko dow ka Dawuda ni a nofemogow yoro lon. O y'a soro Sawuli tun siginin be Gibeha dugu kono, tintin kan, tamarisun do suma ra, ni a ta taman ye a boro. A ta jamana kuntigiw tun lonin be k'a lamini. ⁷ Sawuli k'a fo a ta jamana kuntigiw ye ko: «Aw Boniyaminu ta mogow, aw ye ne lamen! Yala Yese dence* ko a bena forow ni rezenforow le di aw bee ma wa, walama a ko a bena aw ke a ta kerekeden waga kelen kelen, ani kerekeden keme keme kuntigiw le ye wa?»

⁸ «Ayiwa, mun na aw bee ka ne janfa? Ne dence ni Yese dence ka jen min siri, mogo si ma soro aw ra ka o fo ne ye. Ne ta ko hami te aw si ra, sabu ne dence ka ne ta baaraden kononosu ne kama minke janko a ye ne laben, i n'a fo a b'a kera cogo min na sisan, mogo si ma son ka ne lasomi o ra.»

⁹ Ayiwa, Edomukace min togo ye ko Dogi, ale tun be ni Sawuli ta jamana kuntigiw ye; ale ko: «Ne ka Yese dence nato ye Nöbu dugu kono, Ahitubu dence Ahimeleki ko. ¹⁰ Ahimeleki ka Matigi Ala jininka a ye, ka domunifenw di a ma, ka Filisikace Goliyati ta kerekemuru fana di a ma.»

¹¹ O fora minke, masace ka mogo do ci ka taga Ahitubu dence sarakalasebaga Ahimeleki wele, ani a ta gbamogo minw bee tun ye sarakalasebagaw ye Nöbu dugu kono. O bee nana masace fe. ¹² Sawuli ko: «Ahitubu dence, ne lamen!» Ahimeleki ko: «Naamu, ne matigice!» ¹³ Sawuli ko: «Mun le koson ele ni Yese dence benna a ra ka ne janfa? Mun koson i ka domuni di a ma, ka kerekemuru fana di a ma, ka Ala jininka a ye, janko a ye wuri ne kama, ka ne laben, i n'a fo a b'a kera cogo min na bi?»

¹⁴ Ahimeleki ka masace jaabi ko: «Ele ta jamana kuntigiw bee ra, jon le ye lanamogo ye i ko Dawuda? Ale le ye masace burance ye. I k'a ke i korosibagaw bee kuntigi ye; i ta somogow bee fana be a bonyu kosebe. ¹⁵ Yala bi le ye a sipaga folo ye ko ne ka Ala jininka a ye wa? Ne koni ma janfa si miiri ele kama ka ye fiyewu. Masace, i kana nin ko kunko la i ta jonce kan, walama k'a la ne ta gbamogo do kan, sabu i ta jonce ma foyi si le lon nin ko ra.»

¹⁶ Masace ko: «Ahimeleki, ne bena ele faga, ele ni i ta gbamogow bee, sigiya si le te o ra!» ¹⁷ Masace ta kerekede minw b'a korosira, a k'a fo olugu ye ko: «Aw ye aw na munu, ka Matigi Ala ta sarakalasebagaw faga, sabu olugu fana ka Dawuda deme! O tun k'a lon ko Dawuda be borira co, o bee n'a ta, o ma son ka ne lasomi.» Nka kerekewe ma son ka o boro se Matigi Ala ta sarakalasebagaw ma.

¹⁸ A kera ten, masace k'a fo Dogi ye ko: «Ele ye wuri ka nin sarakalasebagaw faga!» Dogi, Edomukace wurira ka sarakalasebagaw faga. O lon na, Dogi ka ce biseegi ni looru le faga; sarakalasebagaya derege minw lalagara ni lenfani ye, o deregew tun be o bee ra.

¹⁹ O ko, Sawuli tagara Nöbu dugumogo tow bee faga; Nöbu tun ye sarakalasebaga dugu le ye. A ka o bee le faga: cew, ani musow, ani denmisenw, ani denpeninw, ani misiw, ani faliw, ani sagaw bee.

²⁰ Ahitubu dence Ahimeleki, o dence kelen, min togo ye ko Abiyatari, ale le sera ka bosi, ka bori ka taga Dawuda fe. ²¹ A tagara a fo Dawuda ye ko Sawuli ka Matigi Ala ta sarakalasebagaw faga. ²² Dawuda ko: «E! O lon na, ne koni tun sigiyara Edomukace Dogi ra; ne k'a ye Nöbu dugu kono minke, ne tun lara a ra ko a bena taga nin kow bee fo Sawuli ye sigiya te ra. O ra, ne yere le kera sababu ye k'a to o ka aw ta gbamogow bee faga. ²³ To ne koro yan, i kana siran; mogo min b'a fe ka ne faga, o tigi kelen le b'a fe ka ele fana faga. Nka ka i to ne koro yan, foyi tena i soro.»

* 22:7 22.7 Yese dence, o ye Dawuda ye.

23

Dawuda tagara Keyila dugumogow bosi

¹ Ayiwa, o nana a fo Dawuda ye ko Filisikaw benna Keyila dugu kan, ko mogow ka siman minw kan k'a lajen kene ma, ko o be o bee ce ra. ² Dawuda ka Matigi Ala jininka ko: «Matigi Ala, yala ne ka kan ka taga ben Filisikaw kan ka o kere wa?» Matigi Ala k'a jaabi ko: «Taga! I benna Filisikaw kere ka se o ra, ka Keyila dugumogow bosi.» ³ Nka Dawuda ta mogow k'a fo a ye ko: «An be Zude mara ra yan, o bee n'a ta, siranya be an na; ni an ka na taga fo Keyila ko an be taga Filisikaw ta kerekedenw kere, o siranya tena bonya ni nin ye wa?» ⁴ Dawuda ka Matigi Ala jininka tuun. Matigi Ala k'a fo a ye ko: «Wuri, aw ye taga Keyila, sabu ne benna Filisikaw don i boro.»

⁵ O ra, Dawuda wurira ka taga Keyila ni a ta mogow ye. O tagara Filisikaw kere. O ka Filisikaw ta beganw ce, ka o ta kerekedenw caman faga. Dawuda ka Keyila dugumogow bosi o cogo le ra.

⁶ Wagati min na Ahimeleki dence Abiyatari tun borira ka taga Dawuda fe Keyila, a tun tagara ni saninderege ye a boro.

Sawuli ka Dawuda nogben

⁷ Ayiwa, o tagara a fo Sawuli ye ko Dawuda sera Keyila. Sawuli ko: «Co! Ala le ka Dawuda don ne boro sisan, sabu a nana a yere datugu dugu min konko, o dugu lamininin lo ni kogo ye, kon ni sogonanw fana be a donda ra.»

⁸ O ra, Sawuli k'a ta kerekedenw bee ke nogon kan kere kama, ko o be taga Keyila, ka taga dugu lamini, ka Dawuda ni a ta mogow datugu dugu konko.

⁹ Dawuda nana a men minke ko Sawuli be janfa sirira ale kama, a k'a fo sarakalasebaga Abiyatari ye ko a ye na ni saninderege ye! ¹⁰ Dawuda k'a fo Matigi Ala ye ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, i ta jonce k'a men ko Sawuli b'a fe ka na Keyila dugu kama, ka na dugu halaki ne koson.» ¹¹ Yala Keyila dugumogow benna ne don a boro wa? Yala Sawuli benna na can ra i n'a fo i ta jonce k'a men cogo min na wa? Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, sabari i ye o fo i ta jonce ye.» Matigi Ala ka Dawuda jaabi ko: «Sawuli benna na.»

¹² Dawuda ka Ala jininka tuun ko: «Yala Keyila dugumogow benna ne ni ne nofemogow don a boro wa?» Matigi Ala ko: «O benna aw don a boro.»

¹³ O ra, Dawuda ni a ta mogow wurira ka bo Keyila dugu konko, ka to ka yaala ka taga yorow na fe yi. O tun ye mogo keme woro nogon. O nana a fo Sawuli ye minke ko Dawuda bora Keyila dugu konko, Sawuli ma taga yi tuun.

Yonatan nana Dawuda fe

¹⁴ Dawuda tagara to Zifu kongokolonyorow ra, ani a kuruyorow ra, ka to ka dogo kuruwow ra. Sawuli tun be Dawuda yoropinina lon o lon, nka Ala ma son ka Dawuda don a boro.

¹⁵ Ayiwa, Dawuda nana a men ko Sawuli k'a ta mogow lajen, ko o be ale le jinina k'a faga. Dawuda tora Zifu kongokolon yoro ra, Horesa fan na.

¹⁶ Lon do, Sawuli dence Yonatan tagara Dawuda fe Horesa, ka taga a ja gbeliya, janko a ye a jigi la Ala kan. ¹⁷ Yonatan k'a fo a ye ko: «I kana siran, sabu ne face tena se k'a boro se i ma. Ele le benna ke Izirayeli jamana masace ye, ka ne gban ele ra. Hali ne face Sawuli yere ka o lon.» ¹⁸ O fla bee ka jennogonya don tuun Matigi Ala na korow. Dawuda tora Horesa, Yonatan tagara a ta so.

Ala ka Dawuda bosi Sawuli boro tuun

¹⁹ Ayiwa, Zifuka dow wurira ka taga Sawuli ko Gibeha, ka taga a fo a ye ko: «I m'a lon ko Dawuda dogonin be an ta mara ra yan wa? A be Horesa kuruwow ra, Hakila kongoriw yoro ra, yoro min be Yesimon kongokolon woroduguyanfan fe wa? ²⁰ O ra, masace, ni wagati o wagati ka i diya, i ye na; an koni, anw benna a mina k'a don i boro.»

²¹ Sawuli ka o mogow jaabi ko: «Matigi Ala ye baraka don aw ra, sabu aw hinara ne ra! ²² O bee n'a ta, aw belen ye taga a ko segege tuun; a be deri ka teme yoro minw na, aw ye o yorow bee cogoya lon; minw k'a ye, aw ye o tigiw jininka kosebe, sabu o k'a fo ne ye ko mogow do lo min ka cegu kosebe! ²³ Aw ye taga a dogoyorow bee yoropini ka o lon; o ko, aw ye na o kow gbeya k'a fo ne ye. Ni o kera, ne yere be taga ni aw ye; ni a kera ko a be Zuda mara yoro o yoro, ne benna jamana yoro bee yaala fo ka taga a ye.»

²⁴ Ayiwa, Zifu dugumogow wurira o le ra ka taga o ta yoro ra ka kon Sawuli na. O y'a soro Dawuda ni a ta mogow tun be Mahon kongokolon konko, kenegbeba yoro ra, Yesimon kongokolon woroduguyanfan na.

²⁵ Sawuli ni a ta mogow nana wuri ka taga ke Dawuda yoropini ye. Do tagara o fo Dawuda ye. Dawuda wurira ka taga Mahon kongokolon konko farayoro dow ra, ka taga to o yoro ra. Sawuli ka o men minke, a tagara Mahon kongokolon konko ka taga ke Dawuda

nogben ye. ²⁶ Sawuli tun be kuru fan kelen na, Dawuda ni a ta mɔgow tun be kuru fan do ra, o be teliyara ka bori Sawuli na. Sawuli ni a ta kerekejama nana surunya Dawuda ni a ta mɔgow ra tuma min na ko o be ben o kan ka o mina, ²⁷ ciraden do nana Sawuli fe ka na a fo a ye ko a ye na jona jona, ko Filisikaw donna jamana kono.

²⁸ O yorɔnin bee, Sawuli ka Dawuda gbenni dabra ka seko ka taga Filisikaw kere. O le koson o ka o yoro togo la ko «farajogonna farakuru».

24

Dawuda ma son ka Sawuli faga Eni Gedi kuruwo kono

¹ Dawuda bora o yoro ra ka taga dogo fo Eni Gedi farawow yoro ra.

² Sawuli nana seko ka bo kere ra ni Filisikaw ye minke, o k'a fo a ye ko Dawuda be Eni Gedi kongokolon kono. ³ O fora Sawuli ye minke doron, a ka Izirayeli jamana bee ra kerekecfari waga saba ta, ka taga Dawuda ni a ta mɔgow no fe; o tagara ka taga se fo fara dow ma, o be minw wele ko kongobakorɔninw ta faraw. ⁴ O tagara se sagamarayoro dow ma, o tun be sirada ra. Kuruwo do tun be o yoro ra. Sawuli donna o kuruwo kono ka sokotaga ke; k'a soro Dawuda ni a ta mɔgow tun dogonin be o kuruwo kelen le konɔyoro ra. ⁵ Dawuda ta mɔgow k'a fo Dawuda ye o da jukoro ko: «Matigi Ala tun ka wagati min ko fo i ye, ko a bena i jugu don i boro, janko i ye a ke i sago ye, o wagati le sera bi tan.»

Dawuda dendenna ka taga Sawuli ta deregeba senkoroyoro do tige; Sawuli ma bo o kala ma. ⁶ Nka Dawuda ka o ke minke doron, a jusukun k'a soso, sabu a k'a ye ko a ka Sawuli ta deregeba senkoroyoro do tige minke, ko ale tun man kan ka o ke. ⁷ A k'a fo a ta mɔgow ye ko: «Ala ye ne kisi nin ko jagon keri ma, k'a fo ko ne be ne boro se ne matigice ma, Matigi Ala ka min panawoloma, sabu Matigi Ala ka ale le panawoloma k'a to o ka turu ke a kun na k'a sigi masaya ra.» ⁸ Dawuda ka o kumaw le fo k'a ta mɔgow lalo; a m'a to o ye ben Sawuli kan.

O ko, masace Sawuli bora kuruwo kono, ka taga. ⁹ Dawuda fana bora kuruwo kono ka gban a ko; Dawuda perenna k'a wele, ko: «Ne matigice masace!» Sawuli k'a na munu k'a fle. Dawuda k'a kinbiri gban, k'a na biri dugu ma. ¹⁰ Dawuda k'a fo Sawuli ye ko: «Masace, mogo minw b'a fora i ye ko ne Dawuda b'a fe ka kojugu ke i ra, mun na i be o mɔgow lamenna? ¹¹ I yere na k'a ye bi ko Matigi Ala tun ka i don ne boro kuruwo kono bi. Ne ta mɔgow tun ko, ko ne ye i faga; nka ne ka i to yi; ne k'a fo o ye ko ne te son ka ne boro se ne matigice ma, ko sabu Matigi Ala le ka i panawoloma k'a to o ka turu ke i kun na ka i ke masace ye. ¹² Ne face, ele yere y'a fle ke! I ta deregeba senkoroyoro tigenin fle nin ye ne boro. Ni ne ka i ta deregeba senkoroyoro tige ka i yere to yi, ne ma i faga, i yere ka kan k'a jate mina k'a lon ko juguya si te ne kono, ne fana t'a fe ka muruti i kama, ne fana ma kojugu si ke i ra, k'a soro ele be ne gbenna ko i be ne faga. ¹³ Matigi Ala le bena ele ni ne ta kiti tige; Matigi Ala le bena ne hake bo i ra; ni o te, ne yere boro koni tena se i ma. ¹⁴ Mɔgow be zana koro do fo ko: «Kojugu be bo mɔgojugu doron le fe». O koson ne boro tena se i ma. ¹⁵ Izirayeli masace yere bora jon le kama de? O tuma ele be son ka bo ka taga wuru sanin gben, walama ka taga tete gbansan gben wa? ¹⁶ Matigi Ala bena nin kiti tige; a bena kiti tige ele ni ne ce. A bena ne ta ko fle, ka lo ni ne kunko ye, ka kiti tige ka ne bosu i boro.»

¹⁷ Dawuda ka nin kumaw fo Sawuli ye ka ban minke, Sawuli ko: «Ne dence Dawuda, ele kumakan le ye nin ye wa?» Sawuli kasira kosebe. ¹⁸ O ko, a k'a fo Dawuda ye ko: «Ele terennin lo ka teme ne kan, sabu i ka kopuman ke ne ye, k'a soro ne ka kojugu le ke ele ra. ¹⁹ Numanya min be i jusu ra ne ta ko ra, i ka o yira ne ra bi; sabu Matigi Ala tun ka ne don i boro, nka i ma son ka ne faga. ²⁰ Ni o te, ni mogo k'a jugu mina, yala a be a to a ye taga a yere ma tan wa? I ka min ke ne ye bi, Matigi Ala ye i sara o ra. ²¹ Sisan, a fle, ne yere k'a lon ko i bena sigi masaya ra, sigiya te o ra; Izirayeli jamana masaya bena sabati i boro. ²² O ra, kari ne ye sisan Matigi Ala togo ra, ko i tena ne ta duruja bee halaki ne ko, ani ko i tena ne togo tunu ka bo ne ta siya ra.»

²³ Dawuda karira Sawuli ye. O ko, Sawuli tagara a ta so. Dawuda ni a ta mɔgow tagara o ta dogoyoro ra, farawow ra.

25

Samawilu ta saye

¹ O ko, Samawilu nana sa. Izirayelimogow bee lajenna k'a su kasi, k'a sanga ke. O k'a su don a ta so kono, Rama dugu kono. O ko, Dawuda wurira ka taga Paran kongokolon kono.

Nabali ka Dawuda ta ciradenw dōgōya

² Ayiwa, cē dō tun bē Mahon; nāforobatigi tun lo. A borofenw tun bē Karimeli. Saga waga saba, ani ba waga kelen tun bē a fē. A tun tagara Karimeli ka taga a ta sagaw si kan*.

³ O cē tōgō tun ye ko Nabali, a muso tōgō tun ye ko Abigayili. A muso tun ye muso hakiritigi le ye; a tun cē ka ni fana. Nka cē tun ye mōgōjugu le ye, ani mōgō jusukungbelen. Kalebu ta ghamōgō dō tun lo.

⁴ Dawuda tora kongokolon kōnō k'a men ko Nabali bē a ta sagaw si kanna. ⁵ A k'a ta kanbelen cē tan ci Nabali fē k'a fō o ye ko: «Aw ye taga Karimeli, Nabali fē. Aw ye taga a fō a ye ko ne bē a fora. ⁶ O kō, aw ye a fō a ye ko: «Ala ye si di i ma, Ala ye hera kē i ye, ka hera kē i ta somōgow bēe ye, ka i borofenw bēe sabati. ⁷ Ne k'a men ko o bē i ta sagaw si kanna. Ayiwa, wagati min na i ta sagagbenbagaw tun bē ni an ye, an ma kojugu si kē o ra, o ta foyi ma tunu fana, fō ka taga o bō Karimeli; ⁸ ni i ka i ta baaradenw jininka, olugu yere bēna a fō i ye. O ra, i n'a fō an nana panagbelon le ra bi, sabari, ka ne ta baaradenw fana minako na; ni fen o fen ka soro i boro, i ye sabari ka o di i ta jōnw ma, ani ne min ye i dence Dawuda ye.» »

⁹ Ayiwa, Dawuda ta ciradenw tagara se minke, Dawuda tun ka min fō o ye, o ka o fō Nabali ye, ka je ka lo.

¹⁰ Nabali ka Dawuda ta ciradenw jaabi ko: «Dawuda ye jōn le ye? Yese dence ye jōn le ye? Baaraden caman bē borira bi ka bō o matigicēw fē. ¹¹ O tuma ne ka domuni ni ji ni sogo min laben ne ta sagasikanbagaw ye, aw b'a miiri ko ne bēna o le ta ka o di mōgō dōw ma, ne ma minw bōyoro lon wa?»

¹² Ayiwa, Dawuda ta ciradenw sekora ka taga Dawuda fē, ka taga Nabali ta kumaw bēe fō a ye. ¹³ Dawuda k'a fō a ta mōgow ye ko: «Aw bēe ye aw ta kerēkemuru siri aw yere cē ra!» O bēe ka o ta kerēkemuruw siri. Dawuda fana k'a ta kerēkemuru siri a yere cē ra. Cē keme naani jōgōn gbanna Dawuda kō. A tō keme fla tora o ta minanw koro.

¹⁴ O y'a soro Nabali ta baaraden dō tun tagara o kuma fō Nabali ta muso Abigayili ye; a ko: «A fle, Dawuda tora kongokolon kōnō ka mōgō dōw ci ka na an matigice fō, nka a ka o mafiyenya kosebe. ¹⁵ K'a soro Dawuda ta mōgow ka kōnuman caman kē anw ye. Ka an to kongo kōnō, an ka wagati min bēe kē ni o ye, o ma kojugu si kē an na, an ta foyi fana ma tunu. ¹⁶ An ka wagati min bēe kē ni o ye, an bē sagaw ni baw gbenna, su ni tere, o tun bē an korosi janko foyi kana an soro. ¹⁷ O ra, sisan i ka kan ka min kē, i yere ye o miiri; ni o tē, an matigice ni a ta so bēe le bēna halaki, sigiya tē o ra. K'a soro ale ye mōgōjugu le ye; mōgō tē se ka kuma a fē.»

¹⁸ Abigayili teliyara ka burukun keme fla ta, ani rezenji forogo fla, ani saga looru sogo tobinin, ani simankise yirannin mina na looru, ani rezenmo jalan siri keme, ani toromo jalan siri keme fla. ¹⁹ A ka o bla faliw kō ra, k'a fō a ta baaraden kanbelenw ye ko: «Aw ye bla ne na, ne bē aw kō.» A ma foyi fō a cē Nabali ye.

²⁰ K'a tagato a ta fali kan kuru kō fē, a barara ka taga bēn ni Dawuda ni a ta mōgow ye, olugu fana bē nana. ²¹ Dawuda tun b'a fora ko: «Ne kōni ka nin cē ta borofenw mara a ye, k'a to foyi ma sonya a borofen si ra, o kera gbansan le ye. A ka ne ta kōnuman sara ni kojugu le ye. ²² Sani sini cē, ni ne ka hali Nabali ta somōgō cē kelen to, o tuma Ala ye kojugu suguya bēe la ne Dawuda kan!»

²³ Abigayili ka Dawuda ye minke, a jigira jooona ka bō a ta fali kan, k'a kinbiri gban, k'a na biri dugu ma Dawuda na koro. ²⁴ O kō, a k'a yere firi dugu ma Dawuda sen koro, k'a fō Dawuda ye ko: «Ne matigice, ne le firira! Sabari k'a to ne ye kuma i fē; i ta jōnmuso ta kuma lamēn. ²⁵ Ne matigice, i kana ta nin Nabali mōgōjugu fē. A tōgō bē cogo min na, a yere bē ten le. A tōgō koro le ye ko hakirintan; hakirintan lo fana. Ne matigice ka kanbelen minw ci, i ta jōnmuso fana tun ma olugu ye.

²⁶ «Ayiwa, sisan ne lara a ra ko can yere ra Matigi Ala yere le ka i bari, k'a to i kana mōgō faga, ka i yere monebo. Ne matigice juguw, ani mōgō o mōgō b'a fē ka kojugu kē i ra, olugu bēe ta ye kē i ko Nabali. ²⁷ Ne nana ni bonya min ye ne matigice fē, a to o ye di i nofekanbelenw ma. ²⁸ Sabari, i ye i ta jōnmuso ta hake yafa a ma; sabu Matigi Ala bēna ne matigice ta somōgow sabati, sigiya tē o ra, sabu ne matigice bē kere kera Matigi Ala tōgō le ra. O ra, i si bēe ra, mōgō tēna kojugu foyi soro i ra ka ye. ²⁹ Hali ni mōgō dō ka wuri i kama, ko a bē i faga, Matigi Ala, i ta Ala bēna ne matigice nin mara, janko i panaman ye to. Nka a bēna i juguw ta ninw firi yorojan, i ko mōgō bē kabakuru firi ni tafura ye cogo min na. ³⁰ Matigi Ala ka kōnuman minw bēe layiri ta ne matigice ye, ni a nana o fenw bēe kē i ye tuma min na, ka i kē Izirayelimōgow namōgō ye, ³¹ o

* 25:2 25.2 Yahudiya tun bē to ka o ta sagaw si kan, ka o kē faniw ye. O lon tun ye panagbelonba le ye o fē.

tuma tingalon foyi tena ke ne matigice ra, i jusukun fana tena i jaraki ko i ka mogɔ faga gbansan, ka i yere dimibo. Ni Matigi Ala ka na o kojuman ke i ye, o tuma i ye i hakiri to i ta jonmuso ra.»

³² Dawuda k'a fo Abigayili ye ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, baraka! Sabu ale le ka i ci ka na ne kunben bi. ³³ Ala ye baraka don i ra, i ta hakirijuman koson; sabu ele le ka ne bari k'a to ne ma mogɔ faga ka ne yere dimibo. ³⁴ Nka ne be kari Matigi Ala, Izirayeli ta Ala panaman togo ra, ale min ka ne bari janko ne kana kojugu ke i ra, ko ni i tun ma na joona ka na ne kunben, sani dugu tun ye gbe, hali Nabali ta sokonmogɔ ce kelen panaman tun tena to.»

³⁵ Ayiwa, Abigayili tun nana ni bonyafen minw ye, Dawuda ka o fenw mina a boro, k'a fo a ye ko: «Taga i ta so hera ra; ne ka i ta kuma bee men, i ka min fo, ne sonna o ma fana.»

Nabali ta saya

³⁶ Abigayili sekora ka taga so, a ce Nabali fe; a tagara a soro ko Nabali be panagbeba do kera a ta so, i ko masace. A pagarininba tun lo; a ka doro min ka fa, fo ka panamini. O ra, Abigayili ma son ka foyi fo a ye, fo ka taga dugu gbe. ³⁷ Dugu gbera tuma min na, doro ka Nabali bla tuma min na, ko minw kera, a muso ka soro ka o fo a ye. A kera i ko fen do le ka Nabali sogo a sonkun na; a fari yoro bee barara ka faga, k'a ke i ko kabakuru. ³⁸ Tere tan jagon temenin ko, Matigi Ala ka bana do bla Nabali ra, k'a faga.

Dawuda ka Abigayili furu

³⁹ Ayiwa, Dawuda nana a men ko Nabali sara. Dawuda ko: «Matigi Ala baraka, sabu Nabali tun ka mafiyenyari min lase ne ma, Matigi Ala yere le ka o juru sara a ra; a ka ne bari fana janko ne kana kojugu ke. Matigi Ala ka Nabali ta juguya ben a yere kan yi.»

O ko, Dawuda ka mogɔ ci ka taga a fo Abigayili ye ko ale be a furu.

⁴⁰ Dawuda ta baardenw tagara se Abigayili fe Karimeli; o k'a fo a ye ko: «Dawuda ka an ci i fe, ko an ye na a fo i ye ko ale b'a fe i ye ke a muso ye.»

⁴¹ O yoronin bee, Abigayili k'a kinbiri gban k'a ja biri dugu ma, k'a fo ko: «Ne ye aw ta jonmuso le ye; ne labenna ka ne matigice ta jonw senw ko!»

⁴² O ko, Abigayili wurira joona ka yelen fali do kan, ka gban Dawuda ta ciradenw ko, ale ni a ta baardenw sunguru looru. A tagara ke Dawuda ta muso ye.

⁴³ O y'a soro Dawuda tun ka Ahinohamu fana furu, min be bo Zizireli. O fla bee kera a musow ye. ⁴⁴ Nka Dawuda muso min tun ye Mikali ye, Sawuli denmuso, Sawuli tun nana ale mina k'a di Lahisi dence Paliti ma, min be bo Galimu.

26

Dawuda ma son Sawuli fagako ma a sijaga flanan na

¹ Zifukaw tagara Sawuli fe tuun Gibeha, ka taga a fo a ye ko: «I m'a lon ko Dawuda dogonin be Hakila kongoriw yoro ra, kongokolon koro yi wa?» ² Sawuli wurira ka jigi Zifu kongokolon fan na ni Izirayeli kerekacefari ce waga saba (3 000) ye, ko o be taga Dawuda yorjini Zifu kongokolon kono. ³ O tagara o ta fanibonw lo Hakila kongoriw yoro ra, kongokolon koro, sirada ra. O y'a soro Dawuda tun be kongokolon kono. A nana a men minke ko Sawuli nana ale ko kongokolon kono, ⁴ a ka mogɔ dow ci dogo ra ka taga a fe; o cogo ra a k'a lon ko can ra Sawuli nana. ⁵ Dawuda wurira o le ra ka taga Sawuli ni a ta mogow sigiyoro ra. A ka Sawuli yere layoro ye, ani a ta kerekajama kuntigi, Neri dence Abineri layoro. Sawuli tun be si kerekedenw ce ma, kerekedenw be a lamini.

⁶ Ayiwa, Dawuda ka kuma ta k'a fo Hetikace Ahimeleki ni Seruya dence Abisayi ye, min ye Yohabu balemaci ye, ko: «Jon b'a fe ka jigi ni ne ye ka taga Sawuli ni a ta kerekajama sigiyoro ra?» Abisayi ko: «Ne be jigi ni i ye!»

⁷ Dawuda ni Abisayi tagara Sawuli ta mogow ko su fe. O tagara a ye ko Sawuli lara a be sunogora kerekedenw ce ra, a ta taman turunin be dugu ma a kunyanfan na. Abineri ni kerekedenw lanin be k'a lamini o be sunogora.

⁸ Abisayi ko Dawuda ma ko: «Ala le ka i jugu don i boro bi. A to ne ye a sogo ni taman ye fo k'a gbengben dugu ma sijaga kelen, ka dan o sijaga kelen ma.» ⁹ Dawuda ko Abisayi ma ko: «I kana a faga de! Sabu jon le be se k'a boro se Ala ta masace ma, ni Ala ma o hake bo o tigi ra?» ¹⁰ Dawuda ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman togo ra, ko Matigi Ala yere kelenpe le bena a faga; ni a salon sera, a bena sa a yere ma, walama a bena taga sa kere do le ra. ¹¹ Ni o te, ka ne boro se Matigi Ala ta masace ma, Matigi Ala ye ne kisi o ma. Taman min turunin be dugu ma a kunyanfan na, an ye o doron ta, ani a ta jibara, an ye taga.»

¹² Dawuda ka taman ni jibara ta Sawuli kunyanfan na, o ka taga. Mɔgo si ma o ye, mɔgo si ma bo a kala ma, mɔgo si fana ma kunu; o bee le tun be sunɔgora, sabu Matigi Ala tun ka sunɔgoba do ben o bee kan.

¹³ Dawuda temena kenegbeba fan do fe, ka taga lo kongori kunna k'a yere mabo o ra; yorojanba tun be a ni Sawuli ce. ¹⁴ A perenna k'a fo Neri dence Abineri ni mogo tow ye ko: «E! Abineri, i te ne jaabi wa?» Abineri ko: «Ele jontigi le be perenna masace toro koro tan?» ¹⁵ Dawuda ko Abineri ma ko: «Ele koni ye ce yere le ye, ce min jagon te Izirayeli jamana bee ra, can te wa? Mun na i ma i matigice masace korosi ka ja? Sabu mogo do nana ko a bena masace faga. ¹⁶ I ka min ke nin ye, o ma ja de! Ne be kari Matigi Ala panaman togo ra ko aw bee ka kan ka faga le, sabu aw ma aw matigice korosi ka ja, Matigi Ala ka min panawoloma k'a ke masace ye. Taman ni jibara min tun be masace kunyanfan na, o be min sisan?»

¹⁷ Sawuli k'a ye ko Dawuda kan lo. A ko Dawuda ma ko: «Ele kan lo wa, ne dence Dawuda?» Dawuda k'a jaabi ko: «Ne kan lo, masace, ne matigice!» ¹⁸ Dawuda ko: «Mun koson ne matigice be a ta jonce nogbenna de? Ne ka mun le ke, walama kojugu juman le yera ne ra? ¹⁹ Ne matigice masace ye sabari k'a ta jonce ta kuma lamɛn sisan. Ni Matigi Ala le k'a don i jusu ra ko i ye ne nogben, o tuma Ala y'a to ne ye saraka bo a ye k'a daari. Nka ni mogow lo, o tuma, Matigi Ala ye o mogow danga; sabu o be ne gbenna ka bo Matigi Ala ta jamana ra le, a ka jamana min di a ta mogow ma. A be i n'a fo o be ne gbenna, ko ne ye taga batofen werew le bato. ²⁰ E! Ne kana sa ka ne yoro janyanin to Matigi Ala ra! Izirayeli masace be tagara kere ra tete gbansan le kama, k'a ke i n'a fo mogo min be tagara woloninw le faga kuruw ra.»

²¹ Sawuli ko: «Ne jarakira! Ne dence Dawuda, seko ka na; ne tɛna kojugu ke i ra tuun, sabu bi su fe, i ka ne nin jate fenba ye, i ma son ka ne faga. Ne ka nalomanya le ke; ne koni firira kosebe yere le!»

²² Dawuda ko: «Masace ta taman ye nin ye, kanbelen do ye na a mina. ²³ Matigi Ala bena an bee sara ka kaja ni a ta terenninya ni a ta kankelentiya ye; sabu Matigi Ala tun ka i don ne boro bi, nka ne ma son ka ne boro se Matigi Ala ta masace ma. ²⁴ Ayiwa, i n'a fo ne ka ele nin jate fenba ye bi, Matigi Ala fana ye ne nin jate fenba ye; a ye ne kisi ka bo tɔɔɔ bee ra!»

²⁵ Sawuli k'a fo Dawuda ye tuun ko: «Ne dence Dawuda, Ala ye baraka don i ra. I bena koba caman ke, sigiya te o ra; o kow bee bena ja i boro fana!»

O ko, Dawuda k'a ta sira ta ka taga; Sawuli fana tagara a ta so.

27

Dawuda tagara dogo Filisikaw ta jamana ra

¹ O ko, Dawuda k'a miiri a yere kono, k'a fo ko: «Lon do, Sawuli laban bena ne faga le co! Min ka fisa ne ma a bee ye, o le ye nin ye: ka bori ka taga Filisikaw ta jamana ra ka taga to yi, janko Sawuli kana ke ne nogben ye Izirayeli jamana yoro bee ra tuun. Ni o kera, ne bena bosi ka bo a boro.»

² Dawuda wurira o le ra, ale ni a ta ce keme wooro minw tun be ni a ye; o tagara Gati masace Akisi fe, min ye Mahoki dence ye, ka taga sigi o yoro ra. ³ Dawuda tagara to Akisi fe Gati mara ra o cogo le ra, ale ni a ta ce keme wooro, ni o ta somogow; Dawuda ta muso fla bee tun be ni a ye: a ta Zizirelikamuso Ahinohamu, ani Karimelikace Nabali min sara, o ta muso Abigayili. ⁴ O tagara a fo Sawuli ye ko Dawuda borira ka taga Gati mara ra. A kera ten, Sawuli ka Dawuda nogben dabra.

⁵ Lon do, Dawuda k'a fo Akisi ye ko: «Ni ne ko ka di i ye, o tuma aw ye kerefedugu do di ne ma kongo kono, ne be se ka taga sigi yoro min na; sabu i ta jonce man kan ka sigi ni i ye masace ta dugu yere kono yan.» ⁶ Ayiwa, o lon kelen yere ra, Akisi ka Sikilagi dugu di Dawuda ma. O le koson, Sikilagi dugu kera Zuda masacew ta dugu ye fo ka na se bi ma. ⁷ Dawuda ka san kelen ni karo naani le ke Filisikaw ta jamana ra.

Dawuda tun be to ka ben siya minw kan

⁸ Ayiwa, Dawuda ni a ta mogow tun be to ka bo ka taga ben Gesurikaw ni Gizirikaw ni Amalekikaw kan, ka o kere, sabu kabini wagatijan, o siyaw le tun siginin be o yoro mara ra, k'a ta Suri, ka taga a bla fo Misiran jamana ra. ⁹ Dawuda tun be o ta jamana bee halaki. A tun te ce si walama muso si panaman to. A tun be o ta sagaw, ni o ta baw, ni o ta misiw, ni o ta faliw, ni o ta jogomew, ni o ta faniw ce ka na ni o ye. Ni a tun sekora tuma o tuma, a tun be taga Akisi fe. ¹⁰ Akisi tun be to ka Dawuda pininka ko: «Aw bora ka taga ben yoro juman mogow le kan bi?» Dawuda tun be a jaabi ko: «An tagara Zuda jamana woroduguyanfan le fe,» walama a tun b'a fo a ye ko: «An tagara

Yeramelikaw ta jamana woroduguyanfan le fe,» walama a tun a b'a fō ko: «An tagara Kenikaw ta jamana woroduguyanfan le fe.»

¹¹ Dawuda tun te ce si walama muso si panaman mina, ko a be taga ni o ye Gati mara ra; sabu a tun b'a fōra ko o mōgōw bēna taga olugu ta koketaw lakari Akisi ye, ko: «Dawuda k'a ke tan, a k'a ke tan.» O ra, Dawuda ka wagati min be ke Filisikaw ta jamana kongokōyōrōw ra, a tun be to k'a ke ten le. ¹² Akisi tun lanin be Dawuda ra kosebe. A tun b'a fōra ko: «Dawuda k'a yere ko gboya a ta siya Izirayelimōgōw ye yere le. Sisan a bēna to ne ta baaradenya le ra tuma be.»

28

Filisikaw tagara Izirayelimōgōw ko

¹ Wagati dō nana ke, Filisikaw ka o ta kerekejamaw be ke jōgōn kan, k'a ke kerekejamaba kelen ye, ko o be taga Izirayelimōgōw kere. Akisi k'a fō Dawuda ye ko: «I yere k'a lon ko ele ni i ta mōgōw bēna ke ne ta kerekejama le ra.» ² Dawuda ka Akisi jaabi ko: «Ayiwa, i ta jōnce bēna min ke, ele yere na bēna o ye.» Akisi ko Dawuda ma tuun ko: «O ra sisan, ne be ele le ke ne yere kōrosibaga ye tuma be.»

³ O y'a sōrō Samawilu tun sara. Izirayelimōgōw be tun k'a su kasi, k'a sanga ke. O tun k'a su don Rama, a yere ta dugu kōnō.

O wagati ra fana, mōgō o mōgō tun be suw wele ka lagberi ke, ani lagberikebaga tōw, Sawuli tun ka olugu be gben ka bō jamana kōnō.

Sawuli tagara muso lagberikebaga dō fe

⁴ Ayiwa, Filisikaw ta kerekejamaw ka jōgōn lajen ka na sigi Sunemu. Sawuli fana ka Izirayeli kerekedenw be lajen, o ka taga sigi Giliboha. ⁵ Sawuli ka Filisikaw ta kerekejamaw ye minke, a siranna kosebe, fō a jusukun ka ke panpan ye. ⁶ A ka Matigi Ala jininka, nka Ala ma sōn ka kuma a fe. Ala ma kuma a fe siko ra, a ma kuma a fe ni Urimi* ye, a fana ma a ta kuma don a ta cira dō da ra k'a fō a ye.

⁷ Sawuli k'a fō a ta jamana jamōgōw ye ko: «Aw ye muso dō jini ne ye min be se ka suw wele ka kuma ni o ye, ne be taga lagberi ke a fe.» Jamana jamōgōw k'a jaabi ko: «Muso dō belen be Eni Dōri, ale be suw wele ka kuma ni o ye.»

⁸ Sawuli ka fani suguya werew don a yere ra, k'a yere yelema, ka taga ni ce fla ye. O tagara se muso fe su fe. Sawuli k'a fō muso ye ko: «Su dō wele, ka lagberi ke ne ye; ne bēna su min tōgō fō i ye, i bēna o wele.»

⁹ Muso ka Sawuli jaabi ko: «E! Sawuli ka min ke, i yere ka o lon cō! Mōgō o mōgō be suw wele, ani lagberikebaga tōw, a ka olugu faga jamana kōnō. Mun na i b'a fe ka ne mina jan na, ka na a to o ye ne faga?» ¹⁰ Sawuli karira muso ye Matigi Ala tōgō ra, ko: «Matigi Ala panaman tōgō koson, can ra foyi le tena i sōrō nin ko koson.» ¹¹ Muso ko: «I b'a fe ne ye su juman le lawuri i ye?» Sawuli ko: «Samawilu lawuri ne ye!»

¹² Ayiwa, muso ka Samawilu ye minke, a ka kuleba ci, k'a fō Sawuli ye ko: «Mun na i ka ne nege? Ele yere le ye Sawuli ye!» ¹³ Masace k'a fō a ye ko: «I kana siran!» A ko muso ma tuun ko: «I be mun le yera?» Muso k'a fō a ye ko: «Ne be mōgō dō le yera, min be i ko Ala ta mōgō, a be wurira ka bō dugukolo jukōrō.» ¹⁴ Sawuli ko: «A tigi be cogo di?» Muso ko: «Cekōrōba dō le be wurira, deregeba dō b'a ra.» Sawuli k'a faamu ko Samawilu lo. A k'a kinbiri gban k'a ja biri dugu ma.

¹⁵ Samawilu k'a fō Sawuli ye ko: «Mun koson i ka ne lawuri, ka ne tōrō?» Sawuli ko: «Ne deguninba lo. Filisikaw nana ko o bēna an kere, k'a sōrō Ala banna ne ra. Ala ma sōn ka kuma don a ta cira dō da ra k'a fō ne ye, a fana ma kuma ne fe siko ra; o koson ne ka i wele, janko ne ka kan ka min ke, i ye o yira ne ra.» ¹⁶ Samawilu ko: «Ni Matigi Ala banna i ra, ni ale kera i jugu ye ka ban, o tuma mun koson i be ne jininka tuun?»

¹⁷ Matigi Ala tun ka ne ci ka taga kuma min fō i ye, a ka o le ke. A ka masaya mina ka bō i boro, k'a di i ta mōgō dō ma, min ye Dawuda ye. ¹⁸ I n'a fō i ma Matigi Ala kan mina, ani Matigi Ala tun dimina Amalekikaw kōrō, k'a fō i ye ko i ye o halaki cogo min na, i ma sōn ka Amalekikaw halaki o cogo ra, o le k'a to Matigi Ala fana be nin ko ke ele ra bi. ¹⁹ O dorōn te, Matigi Ala bēna ele ni Izirayelimōgōw be don Filisikaw boro. Sini ele ni i dencew be bēna ke ni ne ye yan; Matigi Ala bēna Izirayelimōgōw ta kerekejama be labla Filisikaw ye.»

²⁰ O yōrōnin be ra Sawuli bōra ka ben dugu ma fō ka la, sabu Samawilu ta kumaw tun k'a ja tige fō ka teme. Fanga foyi tun te a ra fana, sabu o lon be, ani o su be, a tun ma domuni ke.

* 28:6 28.6 Urimi ni Tumimi tun ye sarakalasebaga ta baarakeminan dōw ye. Ala tun be tagamasiyen dōw yira sarakalasebaga ra ni o fenw ye, ka Izirayelimōgōw ta kiti tige. Aw ye Bori 28.30, ani Sarakalasebagaw 8.8 fe.

²¹ Muso gbarara Sawuli ra, k'a ye ko a jigi tigeninba lo; a k'a fo a ye ko: «Ayiwa, a fle, i ta jonmuso ka i kan mina; i ka kuma min fo, ne sonna ka o ke, k'a soro o tun be se ka ne faga o koson. ²² Ayiwa, sisan ne be i daari, ele fana ye i ta jonmuso ta kuma lamenn. A to ne ye domuni doonin di i ma, i ye o domu janko i ye fanga soro ka sira ta ka taga.» ²³ Nka Sawuli banna. A ko: «Ne te domuni ke!» A ta jamana jamogow farara muso kan k'a daari tuun ko a ye domuni ke; a laban a sonna o ta ma. A wurira ka bo dugu ma, ka sigi lanan kan. ²⁴ O y'a soro misiden toronin do tun be muso fe a ta so; a teliyara ka o faga. A ka mugu do fana noonni, ka o ke buru ye, a ma funufen ke a ra. ²⁵ A nana o domuni sigi Sawuli ni a ta jamana jamogow koroo, o k'a domu. O ko, o wurira ka taga o su bee.

29

Filisikaw ka Dawuda bo o ta kerekejama ra

¹ Filisikaw tun ka o ta kerekejama wee lajen Afeki. Ji min be Zizireli koroo, Izirayelimogow tun sigira o yoro le ra. ² Filisikaw ta kuntigiw tun be tagamana o ta kerekejama wa fe; kerekejama dow tun ye ce keme keme sigiyoroma caman, dow tun ce waga dama dama. Dawuda ni a ta mogow tun be nana ko fe ni Akisi ye. ³ Filisikaw ta jamanatigiw ko: «Nin Heburuw be mun le kera yan?» Akisi ka jamanatigiw jaabi ko: «Dawuda te wa! Izirayeli masace Sawuli ta baarden lo. A be ni ne ye a ka ca ni san kelen ye sisan. K'a ta a nalon na fo ka na se bi ma fana, ne ma jarakiyoro ye a ra.» ⁴ Filisikaw ta jamanatigiw dimina Akisi koroo; o ko a ma ko: «Ce nin laseko! I ka dugu min di a ma ko a ye sigi yi, a ye taga to o yoro ra yi. A kana taga ni an ye kere ra! A kana na taga yelma ka ke an jugu do ye kerekeyoro ra yi. Nin ce ko bena diya a matigice ye tuun cogo di, ni a ma an ta mogoo dow le kunkolow tige?» ⁵ O tun te donkiri lara ka don ke nin Dawuda togo le ye k'a fo ko:

«Sawuli ka ce waga caman faga,

Dawuda ka ce waga caman sigiyoroma tan faga?»

⁶ Akisi ka Dawuda wele k'a fo a ye ko: «Matigi Ala jamanan ye ne seere ye, ko can ra i ye mogoo terennin le ye. A tun bena diya ne ye fana ko i ye taga ni ne ye nin kere ra, sabu ne ma kojugu foyi soro i ta ko ra, k'a ta i nalon na ne fe yan, fo ka na se bi ma; nka i ko man di kuntigiw ye. ⁷ O ra, seko ka taga hera ra, janko an kana na ko do ke min tena ben Filisikaw ta kuntigiw ma.»

⁸ Dawuda ka Akisi jaabi ko: «O tuma ne ka mun le ke? Kabini ne be ni i ye fo ka na se bi ma, i ka mun le ye i ta jonce ra, min b'a to ko ne te se ka taga kerekeyoro ra ka taga ne matigice masace ta juguw kere fana?» ⁹ Akisi ko: «Ne k'a lon ko i ma foyi ke; i ko ka di ne ye, sabu i be ne fe i ko Ala ta meleke do. Nka Filisikaw ta jamanatigiw le ko i kana taga ni an ye kerekeyoro ra. ¹⁰ O ra, sisan, aw ye wuri sogomada jooa fe, i ni i matigice ta baarden minw be ni i ye. Ni kene doonin bora doron, aw ye wuri ka taga.»

¹¹ Ayiwa, Dawuda ni a ta mogow wurira sogomada jooa fe ka seko ka taga Filisikaw ta jamana ra. Filisikaw yelenna ka taga Zizireli.

30

Amalekikaw ka Sikilagi dugu jeni

¹ Dawuda ni a ta mogow tagara se Sikilagi dugu konoo o ta tagama tere sabanan na tuma min na, o y'a soro Amalekikaw tun nana ben Zuda jamana woroduguyanfan mogow kan, ani Sikilagi dugu kan. O tun ka Sikilagi dugu jeni fo k'a halaki. ² O tun ka musow ni mogoo tow bee mina, denmisen fara mogokoroba kan, nka o ma mogoo si faga. O tun ka o mina doron le, ka o ta sira ta ka ke taga ye.

³ Dawuda ni a ta mogow tagara se ka bara k'a ye ko dugu jenina, ko o ka o musow ni o dencew ni o denmusow mina ka taga ni o ye. ⁴ Dawuda ni a nofemogow kasira, ka kule ci fo ka na o kasikan ban. ⁵ Dawuda ta muso fla bee tun minana fana; a ta Zizirelikamuso Ahinohamu, ani a tun ka Karimelikace Nabali ta muso Abigayili min furu.

⁶ Dawuda siranna kosebe, sabu a nofemogow tun b'a fe k'a bon ni kabakuru ye k'a faga, sabu olugu fana jusu toronin tun lo o dencew ni o denmusow koson. Nka Dawuda k'a jigi la Matigi Ala, a ta Ala kan ka baraka don a yere ra. ⁷ A k'a fo Ahimeleki dence Abiyatari ye, min tun ye sarakalasebaga ye, ko: «Na ni saninderege ye yan!» Abiyatari nana ni saninderege ye Dawuda fe. ⁸ Dawuda ka Matigi Ala jininka ko: «Yala ni ne ka nin sonw nogben, ne bena se ka ke o kan wa?» Matigi Ala ka Dawuda jaabi ko: «O nogben, i bena o mina ka aw ta mogow bosi.»

Dawuda tagara Amalekikaw ko

⁹ Ayiwa, Dawuda wurira o le ra ka sira mina, ani ce keme wooro min tun be ni a ye. O tagara se Besori ko yoro ra minke, kofemogo dow lora o yoro ra. ¹⁰ Dawuda tagara ni ce keme naani to ye, sabu ce keme fla le tun lora Besori ko koro, o segekojugu fe o ma se ka ko tige.

¹¹ Dawuda ta mogow tagara Misirankace do ye kongo kono; o nana ni o ce ye Dawuda fe. O ka domuni ni ji di a ma, ¹² ka toromo jalan do di a ma, ani rezenmo jalan siri kelen. Ce ka o domu minke, a k'a yere soro; sabu o lon tun ye a tere saba ni a su saba le ye a ma domuni ke, a ma ji min. ¹³ Dawuda k'a pininka ko: «Jon le ye i matigice ye? I bora min le?» A ka Dawuda jaabi ko: «Ne ye Misiranka le ye. Ne ye Amalekika do ta jon le ye; nka ne matigice tagara ka ne to, nin ye a tere saba le ye, sabu ne tun man kene. ¹⁴ An tun tagara ben Keretikaw* ta jamana woroduguyanfan mogow kan ka o kere, ani Zuda mara, ani Kalebu ta jamana woroduguyanfan. An ka Sikilagi dugu fana jeni.»

¹⁵ Dawuda ko: «Yala i be se ka taga nin sonw yoro yira ne ra wa?» Ce ko: «Fo i ye kari ne ye folo Ala ra, ko i tena taga ne faga, ani ko i tena taga ne don ne matigice boro. Ni o kera, ne bena taga o mogow yoro yira i ra.» ¹⁶ A kera ten, a tagara o mogow yoro yira Dawuda ra. O tagara Amalekikaw soro o janjannin be o yoro mara bee ra, o be domuni kera, ka min, ka o yere janagbe, sabu o tun ka fen caman ce Filisikaw ta jamana ra, ani Zuda jamana ra. ¹⁷ Dawuda benna o kan keneboda fe, ka se o ra, ka o kere fo ka taga se o dugusagbe wulada ma. Mogo si ma bosi, fo kanbelen ce keme naani; olugu le yelenna pogomew kan ka bori ka bosi. ¹⁸ Amalekikaw tun ka fen o fen ta, Dawuda ka o bee mina o ra. A k'a muso fla fana mina o boro. ¹⁹ Mogo si ma fon Dawuda ta mogow ra; denmisenw, ani mogokorobaw, ani o dencew, ani o denmusow, o si ma fon; o borofenw, ani Amalekikaw tun ka fen o fen ta, o si ma fon. Dawuda k'a bee mina ka seko ni a bee ye. ²⁰ Dawuda ka Amalekikaw ta sagaw ni o ta baw ni o ta misiw bee mina. A ta mogo minw tun be o beganw gbenna tow ja fe ka na, olugu tun b'a fora ko: «Nin le ye Dawuda ta fen minaninw ye ka bo kerekeyoro ra!»

Dawuda ka fen minaninw taran kerekedenw na

²¹ Ayiwa, o ko, Dawuda ni a ta mogow sekora ka na; ce keme fla minw tun segera fo o ma se ka gban Dawuda ko, o tun ka olugu minw to Besori ko da ra, Dawuda tagara se olugu ma. O nana Dawuda ni a ncfemogow kunben. Dawuda gharara o ra ka o fo. ²² O tuma ra, mogojuguw ni mogo sonkolon minw tun be ni Dawuda ye, olugu ka kuma ta k'a fo ko: «I n'a fo nin mogow ma son ka taga ni an ye kere ra, an ka fen o fen mina kerekeyoro ra, o do tena di o si ma. An bena o musow ni o denw doron le di o ma. O ye olugu mina ka taga!» ²³ Dawuda ka o jaabi ko: «Ne balemaw, Matigi Ala ka fen minw di an ma, aw kana son ka o fenw ta ko ke ten! Sabu Matigi Ala ka an mara; mogo minw tun nana ben an kan, a ka olugu fana don an boro. ²⁴ Mogo si tena nin kuma lamen aw fe. Minw tagara kere ra o, minw tora doniw koro yan o, o bee ninyoro ka kan ka ke kelen ye; o bee ta sorota ka kan ka ke kelen ye.»

²⁵ Ayiwa, Dawuda ka o ko sebe ka na o ke sariya ye Izirayeli jamana bee ra, k'a ta o lon na, fo ka na se bi ma.

Dawuda ka bonya ci Zuda mara cekorobaw ma

²⁶ Dawuda sera Sikilagi minke, a ka o fen minanin dow sama Zuda mara cekorobaw ma, minw ye a teriw ye, k'a fo o ye ko: «Fen minw minana Matigi Ala juguw ra, aw ta bonya le ye nin ye o fenw na.» ²⁷ A ka do sama Beteli cekorobaw ma; Ramoti dugu min be Zuda woroduguyanfan na, a ka do sama olugu ta cekorobaw ma, ani Yatiri cekorobaw, ²⁸ ani Aroweri cekorobaw, ani Sifimoti cekorobaw, ani Esitemoha cekorobaw, ²⁹ ani Rakali cekorobaw, ani Yeramelikaw ta duguw ta cekorobaw, ani Kenikaw ta duguw ta cekorobaw, ³⁰ ani Horima cekorobaw, ani Bori Asan cekorobaw, ani Ataki cekorobaw, ³¹ ani Heburon cekorobaw; Dawuda ni a ta mogow tun temena yoro o yoro, a ka do sama o yorow bee ta cekorobaw ma.

31

Sawuli fagara Filisikaw ta kere ra (Kibaroyaw folo 10.1-14)

¹ Ayiwa, Filisikaw tagara Izirayelimogow kere; Izirayelimogow borira Filisikaw ja. O ka Izirayelimogo caman faga Giliboha kuru kan. ² Filisikaw tugura Sawuli ni a dencew ko ka o degu fan bee ra. A laban o ka Sawuli dencew, Yonatan ni Abinadabu ni Malikisuwa faga. ³ Kere juguyara Sawuli ma kosebe; kalanbonbaga dow k'a ye k'a lon. Sawuli

* **30:14** 30.14 Keretikaw ni Peletikaw tun ye siya were mogo dow ye, Masace tun ka minw ta kerekedenya ra, sara ra, janko ka masace korosi (Samawilu flanan 15.18).

siranna fɔ a be yereyere. ⁴ A k'a fɔ a ta kerekeminanw tabaga ye ko: «I ta kerekemuru bɔ ka ne faga, janko nin mɔgɔ kenesigibariw kana na ne bon ni kalan ye, ka toron ke ne ra.» A ta kerekeminanw tabaga siranna, a ma sɔn. O ra, Sawuli yere k'a ta kerekemuru mina k'a yere firi a kan k'a yere faga. ⁵ Sawuli ta kerekeminanw tabaga k'a ye ko Sawuli sara minke, ale fana k'a yere firi a ta kerekemuru kan k'a yere faga ni Sawuli ye. ⁶ A kera ten, Sawuli ni a dence saba ni a ta kerekeminanw tabaga, ani a ta kerekece tow bee sara wagati kelen na, o lon kelen na.

⁷ Ayiwa, Izirayelimɔgɔ minw tun siginin be kenegbeba kɔ fe, ani minw tun be Zuriden ba kɔ fe, olugu nana a ye ko Izirayeli ta kerekedenw be borira minke, ani ko Sawuli ni a dencew bee sara minke, olugu borira ka bɔ o ta duguw ra. Filisikaw tagara sigi o duguw ra.

⁸ O dugusagbe, Filisikaw nana ka na suw ta fenw bɔ o ra. O ka Sawuli ni a dence saba suw ye Giliboha kuru kan. ⁹ O ka Sawuli kun tige, k'a ta kerekeminanw bɔ a ra. O ka mɔgɔ dɔw ci ka taga o kibaro dimanw fɔ Filisikaw ta jamana yɔrɔ bee ra, ani o ta jobonbaw kɔnɔ; o k'a lase mɔgɔw bee ma. ¹⁰ O ka Sawuli ta kerekeminanw bla o ta jo musoman Asera ta jobon kɔnɔ, k'a su dulon Beti San dugu kogo kan.

¹¹ Ayiwa, Filisikaw ka min ke Sawuli ra, Yabesika minw be Galadi mara ra, olugu ka o men minke, ¹² o ta cefariw bee wurira, ka su bee ke tagama ra, ka taga Sawuli ni a dencew suw lajigi ka bɔ Beti San dugu kogo kan, ka taga ni o ye Yabesi dugu kɔnɔ, ka taga o jeni. ¹³ O ka o kolo ce ka o sutara Yabesi dugu tamarisun kɔrɔ. O kɔ, o ka sun don fɔ tere wolonfla.

SAMAWILU TA KITABU FLANAN Kitabu faamucogo

Nin kitabu be wele ko Samawilu ta kitabu flanan; a fana sebebaga ma lon, i n'a fo Samawilu ta kitabu folo. An b'a ye ko Samawilu ta baaraw, ani a ta kumaw le be nin kitabu konɔ fana. A be masace Dawuda ta wagati ta kow lakari. Dawuda konna ka sigi masaya ra Zuda mara le ra, min ye jamana woroduguyanfan ye. O kow be soro kitabu sura 1-4. O ko, a sigira masaya ra Izirayeli jamana bee lajennin kunna; o kow be soro kitabu sura 5-24.

Dawuda ka kere caman ke ni siya tow ye, janko k'a ta masaya sabati, ani ka jamana bosi a juguw boro.

Dawuda tun lara Ala ra kosebe; o koson a ko diyara Ala ye, a ko diyara a ta jamana mogow fana ye. Nka o bee n'a ta, Dawuda ka kojugu dow ke Matigi Ala na koro; o kow ma ben Ala ma. Ala ta cira min ye Natan ye, o kumana Dawuda fe minke, a lora a ta jurumun na, ka son Ala ta ma.

Dawuda ko diyara Izirayelimogow ye, o koson o tun b'a fe a ta den do le ye ke o ta masace ye a yere ko fe.

Ala tun ka layiri ta Dawuda ye, k'a fo a ye ko mogow do bena soro Dawuda ta gba ra wagati bee, min bena sigi masaya ra (sura 7).

Kitabu konokow

Dawuda sigira masaya ra Zuda mara kunna (1-4)

Dawuda sigira masaya ra jamana bee lajennin kunna (5-6)

Ala ka baraka don Dawuda ta masaya ra (7-10)

Dawuda ni Huri ta muso Baseba ta ko (11-12)

Gbeleyako minw kera Dawuda ta so konɔ (13-20)

Dawuda ta wagati labanw (21-24)

*Sawuli ni Yonatan ta saya ko fora Dawuda ye
(Kibaroyaw folo 10.1-14)*

¹ Sawuli sawagati k'a soro Dawuda tun bora Amalekikaw kereyoro ra, ka seko ka na Sikilagi dugu konɔ. A tun ka tere fla ke Sikilagi ka ban. ² A tere sabanan, ce do barara ka na; a tun bora Sawuli ta kerekejama sigiyoro ra. A ta faniw tun farannin be, buguri be a kun na. A sera Dawuda koro minke, a k'a yere ben dugu ma k'a kinbiri gban Dawuda koro. ³ Dawuda k'a pininka ko: «Ele bora min le?» A ko: «Ne borira ka bo Izirayeli ta kerekejama sigiyoro le ra.» ⁴ Dawuda ko: «O tuma a kera cogo di? Ko min kera, o lakari ne ye ke!» Ce ko: «Izirayelimogow borira o kerekejogonw na. O caman fagara yere le. Hali Sawuli ni a dence Yonatan sara.» ⁵ Dawuda ko kanbelen ma ko: «Ele kera cogo di k'a lon ko Sawuli ni a dence Yonatan sara?» ⁶ Kanbelen ko: «O wagati y'a soro ne tun be Giliboha kuru kan. Sawuli tun tintinnin be a ta taman kan; nka sowotorow ni sotigiw nana tugu a ko k'a degu kosebe. ⁷ A k'a na munu ka ne ye minke, a ka ne wele. Ne ko: «Naamul!» ⁸ A ko ne ma ko: «Ele ye jon le ye?» Ne ko: «Ne ye Amalekika le ye.» ⁹ A ko ne ma tuun ko: «Gbara ne ra, i ye na ne faga, sabu ne be nin na, nka panamini be ne ra.» ¹⁰ Ne gbarara a ra k'a faga, sabu ne tun k'a lon ko a tun tena kisi kere ra tuun. Masafugula min tun be a kun na, ani bororanege min tun be a boro ra, ne ka o bo ka na ni o ye, ka na o di ne matigice ma.»

¹¹ Dawuda k'a ta faniw faran; a ta mogow minw tun be ni a ye, olugu fana ka o ta faniw faran. ¹² O jusukun tɔɔɔra, o kasira; o ka sun don fo ka taga wula se, Sawuli ni a dence Yonatan koson, ani Matigi Ala ta kerekejama koson, ani Izirayelimogow minw bee tun fagara o kere ra.

¹³ O ko, Dawuda ka o kanbelen pininka tuun ko: «Ele bora min le?» A ko: «Amalekika minw siginin be yan lonanya ra, ne ye o do ta den le ye.» ¹⁴ Dawuda ko a ma ko: «A kera cogo di ko Matigi Ala ka mogow min panawoloma k'a sigi masaya ra, ele ma siran ka i boro se o ma k'a faga?» ¹⁵ Dawuda k'a nafekanbelen do wele k'a fo o ye ko: «Gbara, i ye nin ce faga!» Kanbelen benna Amalekikace kan, k'a faga. ¹⁶ Dawuda tun k'a fo a ye ko: «I fagari kunko ye ben i yere kan; i yere da le ka i jaraki, sabu i ko, ko Matigi Ala ka mogow min panawoloma k'a sigi masaya ra, ko ele ka o faga!»

Dawuda ka sangadonkiri la Sawuli ni Yonatan koson

¹⁷ Dawuda ka nin sangadonkiri la Sawuli ni Yonatan koson. ¹⁸ O ko, Dawuda ko o ye Zuda mara mogow karan o donkiri ra; o donkiri le be wele ko «kalan donkiri.» A donkiri sebenin be Yasari ta kitabu konon ko;

¹⁹ E, Izirayeli, aw ta cefariw suw lanin be kongoriw kan! Mun le nana a to aw ta ce jagbelenw benna ka sa?

²⁰ Mogo kana nin ko fo Gati dugu konon de!
Mogo kana nin kibaroya fo Asikalon dugu siraw fe!
Ni o te Filisika sunguruw bena na jagari;
nin kenesigibariw ta sungurudenw bena na ninsondiya.

²¹ E, Giliboha kuruw, gomiji kana bon aw kan tuun, sanji fana kana ben aw kan tuun fiyewu!
Mogo kana foro sene aw kan tuun, min siman be na!
Sabu cefariw ta negebennanw lanogora aw le kan.
Sawuli ta negebennan koni, o tena josi ni turu ye tuun!

²² Yonatan ta kalan tun te kosegi fiyewu,
Sawuli ta kerekemuru tun te kosegi ka na gbansan,
ni o ma a juguw faga fo ka o jori woyo,
ka cefariw sogo fo ka o baraka ban.

²³ Sawuli ni Yonatan, kanunogonmanw tun lo o si bee ra;
hali saya ra, o ma faran ka bo nogon na!
O sen tun ka teri ka teme bon kan,
o baraka tun ka bon ka teme hali jara ta kan.

²⁴ E! Izirayeli sungurudenw, aw ye kasi Sawuli koson de!
Ale min tun be aw fiyerebo ni fani dawulamanw ye,
ka aw ta faniw masiri ni sanin ye.

²⁵ Mun le k'a to cefariw benna ka sa, ka o to kere ra sa?
Mun le k'a to biye ka Yonatan sogo aw ta kongoriw kan?

²⁶ E, ne balemace Yonatan, ne deguninba lo ele koson;
i ko tun ka gbelen ne ma de!
I ta kanuya tun ka bon ne fe
ka teme hali musow ta kanuya kan.

²⁷ Mun le k'a to ce jagbelenw bee benna sa?
Mun le k'a to kerekeminanw bee halakira sa?

2

Dawuda kera Zuda mara ta masace ye

¹ O kow ko, Dawuda ka Matigi Ala pininka ko: «Matigi Ala, yala ne ka kan ka taga Zuda dugu do ra wa?» Matigi Ala k'a jaabi ko: «Onhon, taga!» Dawuda ka Ala pininka tuun ko: «Ne ka kan ka taga dugu juman le ra?» Matigi Ala ko: «Taga Heburon!» ² Dawuda tagara o le ra Heburon, ani a muso fla, Zizirelikamuso Ahinohamu, ani Karimelikace Nabali min sara, o ta muso Abigayili. ³ Ce minw tun be ni a ye, a tagara ni olugu fana ye, o bee ni o ta somogow; olugu tagara sigi Heburon kerefeduguw ra.

⁴ O ko, Zuda ta mogow nana Heburon, ka na turu saninman* ke Dawuda kun na, k'a ke Zuda mara masace ye.

O ko, o nana a fo Dawuda ye ko Yabesi dugumogow ka Sawuli su don. ⁵ Dawuda ka ciraden dow ci Yabesi dugumogow fe, Galadi mara ra, k'a fo o ye ko: «Matigi Ala ye baraka don aw ra, sabu aw ka nin kopuman ke aw matigice Sawuli ye, ka son k'a su don. ⁶ O ra, Matigi Ala fana ye kopuman ke aw ye, ka to a ta kankelentigiya ra ni aw ye, wagati bee. Aw ka nin ke minke, ne fana bena kopuman ke aw ye. ⁷ Aw ye baraka don aw yere ra, ka ke ce jagbelenw ye, sabu aw matigice Sawuli sara, nka sisan Zuda ta mogow ka turu saninman* ke ne le kun na ka ne sigi masaya ra Zuda mara ra.»

Abineri ka Isi Boseti ke Izirayeli masace ye

⁸ Neri dence Abineri, min tun ye Sawuli ta kerekejama kuntigi ye, ale ka Sawuli dence Isi Boseti ta ka taga ni a ye Mahanayimu. ⁹ A k'a ke Galadikaw ni Asurikaw ni Zizirelikaw ni Efirayimu ni Boniyaminu ta mogow ani Izirayelimogo tow bee ta masace ye. ¹⁰ Isi

Boseti si tun ye san binaani, wagati min na a sigira masaya ra Izirayeli kunna; a ka san fla le ke masaya ra. Zuda mara ta mɔgɔw dɔron le tugura Dawuda kɔ. ¹¹ Dawuda ka san wolonfla ni karo wɔɔro le ke masaya ra Zuda mara kunna, k'a to Heburɔn dugu kɔnɔ.

Sawuli ta mɔgɔw ni Dawuda ta mɔgɔw ta kere

¹² Neri dence Abineri, ani Sawuli dence Isi Boseti ta baaradenw, olugu bɔra Mahanayimu, ka taga Gabahɔn kere kama. ¹³ Seruya dence Yohabu, ani Dawuda ta baaradenw, olugu fana wurira ka taga. O kerekejama fla bee tagara jɔgɔn kunben Gabahɔn ji kɔro. Jamakuru kelen tora ji fan kelen na, to kelen tora ji fan do ra. ¹⁴ Abineri k'a fo Yohabu ye ko: «An y'a to kanbelenw ye wuri ka o yere suma ni jɔgɔn ye, an b'a fle ke!» Yohabu ko: «Ayiwa, o ye wuri!» ¹⁵ Kanbelenw wurira ka na jɔgɔn kunben. Mɔgo hakeya kelen le tun be fan fla bee ra: Sawuli dence Isi Boseti ni Boniyaminu ta mɔgo tan ni fla, Dawuda nofemɔgɔw fana ta mɔgo tan ni fla. ¹⁶ Nka o bee ka jɔgɔn kun dere, ka muru turu jɔgɔn kere na; o bee benna jɔgɔn fe ka sa. O ko kera Gabahɔn yoro min na, o ka o yoro togo la ko Helikati Asurimu, ko muruw ta yoro.

¹⁷ O lon ta kere juguyara kosebe; o lon na Dawuda ta mɔgɔw ka se soro Abineri ni Izirayelimogɔ tɔw kan. ¹⁸ Ayiwa, Seruya dence saba min ye Yohabu ni Abisayi ni Asaheli ye, olugu tun be o kere ra. Asaheli sen tun ka teri i ko dagbe min be kongo kɔnɔ. ¹⁹ A ka Abineri ghen, hali a ma jenge a kininboro fe walama a numanboro fe ka bo a ko dɔonin. ²⁰ Abineri nana a ko munu k'a fo Asaheli ma ko: «Asaheli, ele lo wa?» A ko: «Ne lo.» ²¹ Abineri ko: «I faran ka taga i kininboro fe walama i numanboro fe, i ye mɔgo were ghen; kanbelen do mina, i ye ale ta kerekeminanw bo a ra.» Nka Asaheli ma son ka Abineri gbenni dabra. ²² Abineri k'a fo a ye tuun ko: «I bo ne ko! Mun na i bena a to ne ye i bugo ka i faga? Ni o do kera, ne bena i korɔce Yohabu fle cogo di?» ²³ Nka o bee n'a ta, Asaheli ma son ka bo Abineri ko. A ma ja, Abineri k'a sogo a konɔbara ra ni a ta taman kun ye, fo ka taman kun bo kene ma. Asaheli benna ka sa o yorɔnin bee ra. A benna ka sa yoro min na, kerekeden min o min tagara se yi, o bee lora o yoro ra.

²⁴ Yohabu ni Abisayi ka Abineri ngben; terebenda wagati ra, o tagara se fo Ama kongori koro, Giya tereboyanfan na, Gabahɔn kongokolon sira kan. ²⁵ Boniyaminu ta mɔgɔw tagara lajen Abineri ko fe; o bee ka jɔgɔn lajen ka taga lo kongori do kunna. ²⁶ O tuma Abineri perenna k'a fo Yohabu ye ko: «O tuma an ta kerekemuruw tena fagari dabra ka ye le wa? I m'a lon ko nin laban bena ke tooro le ye? Sabari, i ye a fo i ta mɔgɔw ye ko o ye balemaw gbenni dabra ten sa!»

²⁷ Yohabu k'a jaabi ko: «Can ra, Ala panaman koson, ni i koni tun ma nin kuma fo tan, ne ta mɔgɔw tun bena o balemaw ghen fo sini sogoma.» ²⁸ Yohabu ka buru fiye. Mogo bee lora. O ka Izirayelimogɔw gbenni dabra, ka kere lalo.

²⁹ O ko, Abineri ni a ta mɔgɔw tagamana o su bee Zuriden kenegbe ra. O ka Zuriden ba tige, ka taga Bitiron cetige, ka taga se Mahanayimu.

³⁰ Yohabu fana sekora ka bo Abineri ghenyoro ra, ka na a ta mɔgɔw bee lajen jɔgɔn kan. A k'a ye ko ce tan ni konɔnton le fonna Dawuda ta mɔgɔw ra; Asaheli ma jate o ra. ³¹ Nka Dawuda ta mɔgɔw tun ka Boniyaminu ni Abineri ta ce keme saba ni ce biwɔro le faga.

³² O ka Asaheli su ta ka taga a su don a face su koro Betilehemu dugu kɔnɔ. Yohabu ni a ta mɔgɔw tagamana su bee ka taga se Heburɔn dugugbeda fe.

3

¹ Kere meenna Sawuli ta somogow ni Dawuda ta somogow ce. O bee n'a ta, do le tun be farara Dawuda ta baraka kan, k'a soro Sawuli ta so baraka tun be dogoyara le ka taga a fe.

Dawuda dencew

(Kibaroyaw folo 3.1-14)

² Dawuda ka dence dow soro k'a to Heburɔn. A dence folo, Aminon, a ka o soro a ta Zizirelikamuso Ahinohamu fe. ³ A flanan, Kilehabu, a ka o soro a muso Abigayili fe, Karimelikace Nabali min sara, o ta muso. A sabanan, Abusalon, a ka o soro a muso Mahaka fe, Gesuri masace Talimayi denmuso. ⁴ A naaninan, Adoniya, a ka o soro a muso Hagiti fe. A loorunan, Sefatiya, a ka o soro a muso Abitali fe. ⁵ A wɔɔronan, Iterehamu, a ka o soro Egila fe; o fana tun ye a muso do ye. Dence minw worora Dawuda fe k'a to Heburɔn, olugu le ye nin ye.

Abineri nana jɛnɔgɔnya don ni Dawuda ye

⁶ Ka Sawuli ta somogow ni Dawuda ta somogow to kere ra, Abineri tun k'a yere ta fanga bonya kosebe Sawuli ta somogow ce ra.

⁷ Ayiwa, Sawuli tun ka jɔnmuso dɔ ke a muso ye, min tɔgɔ tun ye ko Risipa; a face tɔgɔ tun ye ko Aya. Lon dɔ, Isi Boseti ka Abineri jaraki, ko: «Mun kosɔn ele tagara jɛn ni ne face ta jɔnmuso ye?» ⁸ Isi Boseti ta kuma digira Abineri ra kosebɛ; a ko Isi Boseti ma ko: «O tuma ne ye wuru le ye, min blanin bɛ Zuda ta mɔgɔw ta baara kama wa? Kabini wagatijan ne pana i face Sawuli ta somɔgɔw ma, ani a balemaw ni a teriw; ne ma ele don Dawuda boro. Bi le i bɛna ne jaraki ko ne ka kojugu kɛ nin muso ta ko ra wa?» ⁹ Ayiwa, ni o lo, o tuma Matigi Ala ka min layiri ta Dawuda ye, ni ne ma Dawuda dɛmɛ ka o layiri dafa a ye fiyewu, o tuma Ala kana ne to yi; ¹⁰ sabu Matigi Ala karira ko a bɛna masaya bɔsi Sawuli ta somɔgɔw boro, ka Dawuda le sigi masaya ra Izirayeli kunna, ani Zuda mara kunna, ka Dawuda ta fanga bonya kosebɛ, k'a ta Dan ka taga a bla fɔ Beri Seba.»

¹¹ Isi Boseti ma se ka hali kuma den kelen kɛ ka Abineri jaabi, sabu a tun bɛ siranna a ja.

¹² O yɔrɔnin bɛɛ, Abineri ka ciraden dɔw ci Dawuda fɛ ka taga a fɔ a ye ko: «Nin jamana ye jɔn ta le ye? Jɛnɔgɔnya don ni ne ye; ni o kera, ne bɛna i dɛmɛ ka Izirayeli jamana bɛɛ sigi i ta fanga kɔrɔ.» ¹³ Dawuda k'a jaabi ko: «Ayiwa, ne sɔnna; ne bɛna jɛnɔgɔnya don ni i ye. Nka ne bɛ fɛn kelen fɔ i ye. I nato ne fɛ, ni i ma na ni Sawuli denmuso Mikali ye, o tuma i kana na ne ja kɔrɔ.»

¹⁴ Dawuda ka cira bla fana ka taga a fɔ Sawuli dence Isi Boseti ye ko: «Ne ta muso Mikali sekɔ ne ma, sabu ne ka Filisika cɛ kɛmɛ le kɛnɛsigi ka o gbolow kɛ k'a mamina.»

¹⁵ Isi Boseti ka Mikali mina a cɛ ra, min tun ye Lahisi dence Palitiyeli ye. ¹⁶ A cɛ kasitɔ gbanna a kɔ ka taga se fɔ Bahurimu. O sera yi minke, Abineri k'a fɔ a ye ko a ye sekɔ. A sekora.

¹⁷ Abineri kumana ni Izirayeli cekɔrɔbaw ye; a k'a fɔ o ye ko: «Kabini wagatijan, aw ko aw b'a fɛ ko Dawuda le ye kɛ aw ta masace ye. ¹⁸ Ayiwa, a kewagati le sera sisan, sabu Matigi Ala k'a fɔ ale ta ko le ra ko: «Ne bɛna ne ta mɔgɔw, Izirayelimɔgɔw kisi ka o bɔ Filisikaw boro, ani o juguw bɛɛ boro ne ta jɔnce Dawuda le sababu ra.» »

¹⁹ Abineri kumana Boniyaminu ta somɔgɔw fana fɛ. O kɔ, a tagara Heburɔn; Izirayelimɔgɔw ni Boniyaminu ta somɔgɔw bɛnna fɛn o fɛn na, a tagara o bɛɛ lase Dawuda ma Heburɔn. ²⁰ Cɛ mugan le tun ka Abineri blasira, a tagatɔ Dawuda fɛ Heburɔn. O sera yi minke, Dawuda ka domuniba tobi Abineri ni a nɔfɛmɔgɔw ye. ²¹ Abineri ko Dawuda ma ko: «Ne bɛna taga Izirayelimɔgɔw bɛɛ lajɛn ne matigice masace ye, janko o ye jɛnɔgɔnya don ni i ye; o ra ni Izirayeli jamana fan o fan ka diya i ye, i bɛ i ta masaya sigi o yɔrɔ kan.»

O ko, Dawuda ka Abineri bla ka taga. A ni hera tagara.

Yohabu ka Abineri faga

²² Dɔɔnin kera dɔrɔn, Yohabu ni Dawuda ta mɔgɔw nana ka bɔ kɛrɛkeyɔrɔ dɔ ra. O tun ka fɛn caman mina o juguw ra ka na ni o ye. O nana a sɔrɔ ko Abineri tun tɛ Dawuda kɔrɔ tuun Heburɔn, sabu Dawuda tun k'a bla ka taga ka ban. A fana ni hera le tun tagara. ²³ Yohabu ni a ta kɛrɛkejama bɛɛ nana se minke, mɔgɔw k'a fɔ a ye ko: «Neri dence Abineri tun nana masace fɛ, o kɔ, masace k'a bla ka taga; a fana ni hera le tagara.» ²⁴ Yohabu tagara masace fɛ ka taga a fɔ a ye ko: «I ka mun ko le kɛ tan? Abineri nana ele fɛ, mun na i k'a to a tagara a yɛrɛ ma? ²⁵ K'a sɔrɔ ele yɛrɛ ka Neri dence Abineri lɔn cɔ! A nana i nɛge le, janko an bɛ taga kɛrɛ kɛ yɔrɔ minw na ka o yɔrɔw cogoya bɛɛ lɔn, ka i ta kɔkɛcɔgɔw bɛɛ lɔn.»

²⁶ Yohabu bɔra Dawuda kɔrɔ, ka ciraden dɔw ci Abineri kɔ. Olugu tagara Abineri sɔrɔ Sira ta kolɔn yɔrɔ ra; o k'a wele ka na. Dawuda tun ma foyi lɔn o ko ra. ²⁷ Ayiwa, Abineri sekora ka na se Heburɔn minke, Yohabu ka a mina ka taga ni a ye kɛrɛ fɛ, bolon dɔ kɔnɔ dugu donda cɛmance ra, k'a kɛ i n'a fɔ a b'a fɛ ka gundokuma dɔ le fɔ a ye. Ka o to o yɔrɔ le ra, a barara ka Abineri sɔgɔ ni muru ye a kɔnɔbara ra, k'a faga, k'a dɔgɔcɛ Asaheli dimibɔ.

²⁸ Dawuda nana o ko men minke, a ko: «Matigi Ala tɛna ne jaraki, walama ka ne ta masaya jaraki, Neri dence Abineri fagari ko ra. ²⁹ A fagari kunko ye ben Yohabu ni a ta somɔgɔw bɛɛ kan. Ala y'a to damajalan ye mɔgɔ dɔ mina Yohabu ta somɔgɔw ra tuma bɛɛ, walama farirabana dɔ, walama dɔ ye to ka tagama ni bere le ye, walama dɔ ye faga kɛrɛkeyɔrɔ ra, walama dɔ ye kɛ kɔngɔtɔ ye tuma bɛɛ.»

³⁰ Ayiwa, Yohabu ni a balemace Abisayi ka Abineri faga o cogo le ra, sabu Abineri tun ka o dɔgɔcɛ Asaheli faga Gabahɔn kɛrɛ ra.

³¹ Dawuda k'a fɔ Yohabu ye, ani mɔgɔ minw bɛɛ tun bɛ ni a ye, ko: «Aw ye aw ta deregew faran, ka bɔrɔw don aw yɛrɛ ra, ka kasi ka tagama Abineri su ja fɛ ka taga a sutara.» Masace Dawuda yɛrɛ tun bɛ tagamana sutanan ko fɛ ka taga Abineri sutarayɔrɔ

ra. ³² O tagara a su don Heburon. Masace kasira kosebe ka kule Abineri kaburu kunna. Jama bee kasira fana.

³³ Masace ka nin sangadonkiri la Abineri koson, ko:
«E, yala Abineri tun ka kan ka sa tan i ko mogokunntan wa?»

³⁴ I boro tun ma siri,

i sen fana tun ma don negejoroko ra.

Mogojuguw be mogow faga cogo min na, i fagara ten.»

A kera ten, mogow bee ka ke kasi ye tuun Abineri su kunna.

³⁵ O ko, mogow bee nana Dawuda fe, ka na a fo a ye ko a ye domuni ke. O y'a sorow su tun ma ko folo. Nka Dawuda karira, k'a fo o ye ko: «Ni ne ka hali domuni fitini, walama fen wee don ne da ra fo ka taga tere ben, o tuma Ala kana ne to yi fiyewu.»

³⁶ Mogow bee ka o kuma men; a diyara o ye fana, sabu can ra masace ta kow bee tun ka di mogow ye. ³⁷ Jama bee, ani Izirayelimogow bee k'a lon o lon le ra, ko masace sen tun te Neri dence Abineri ta fagari ko ra.

³⁸ O ko, masace k'a fo a ta kuntigiw ye ko: «Aw m'a lon ko fagamaden, ani kuntigiba do le fagara Izirayeli jamana ra bi wa? ³⁹ Can lo turu kera ne kun na ka ne ke masace ye, nka ne baraka ka dogo hali bi. Nin ce minw ye Seruya dencew ye, olugu baraka ka bon ni ne ta ye. O ra, mogow min ka nin kojugu ke, Matigi Ala yere ye o hake bo a tigi ra, ka kapa ni a ta kewalejugu ye.»

4

Isi Boseti ta mogow k'a faga

¹ Sawuli dence Isi Boseti nana a men minke ko o ka Abineri faga Heburon, a baraka bee banna; Izirayelimogow bee jigi tigera fana. ² Kerekuntigi fla tun be Sawuli dence Isi Boseti fe. Kelen togo tun ye ko Bana, to kelen togo tun ye ko Rekabu. Rimon dence dow tun lo. Boniyaminu ta mogow dow tun lo, minw be bo Beroti; ³ sabu Beroti dugu tun be jate Boniyaminu ta mara do le ye. Nka Berotikaw tun borira ka taga sigi Gitayimu; hali bi o ta durujaw be yi.

⁴ Ayiwa, dence do tun be Sawuli dence Yonatan fe, o togo tun ye ko Mefiboseti. Ale sen fla bee tun cenna; sabu wagati min na Sawuli ni Yonatan ta saya kibaroya nana fo ka bo Zizireli, Mefiboseti si tun ye san looru; a lamobamuso tun k'a ta ko a be bori ni a ye. Nka a teliyakojugu fe, den benna a boro k'a senw cen, k'a ke a te se ka tagama tuun.

⁵ Ayiwa, lon do teregan fe, Rekabu ni Bana, minw ye Berotikace Rimon dencew ye, olugu tagara Isi Boseti ta so; o y'a sorow ale tun lanin be, a be a ta terefesunogo kera sa. ⁶ O donna ka taga fo bon kononoyoro ra, k'a ke i n'a fo o be tagara siman le bla bon konon. O k'a ke ten ka Isi Boseti sogo a konobara ra ni muru ye k'a faga, ka bori ka bo. ⁷ Ayiwa, o donna a ta so konon ten, k'a lanin to a ta lanan kan, k'a sogo ni muru ye k'a faga, ka a kun tige, k'a kunkolo ta ka bo, ka su bee ke tagama kenegebe sira fe. ⁸ O tagara ni Isi Boseti kunkolo ye Dawuda fe Heburon, ka taga a fo Dawuda ye ko: «I jugu Sawuli min tun b'a fe ka i faga, ale dence Isi Boseti kunkolo le ye nin ye. Bi koni Matigi Ala ka ne matigice masace dimibo Sawuli ni a ta duruja ra de!»

⁹ Dawuda ka Berotikace Rimon dence fla, Rekabu ni a balemacce Bana jaabi ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman togo ra, min ka ne kisi ka bo ne ta toorow bee ra, ¹⁰ ko ka ne to Sikilagi, ce min tun nana a fo ne ye ko Sawuli sara, a tun kera ale na na ko a be kibaronuman le fora ne ye; nka ne k'a fo ko o ye o ce mina k'a faga, k'a ta kibaronuman sara di a ma! ¹¹ Ni ne ka o ke o, sisan aw mogojuguw, ni aw tagara mogow rennin lanin sorow a ta lanan kan, a ta bon konon, ka бага a ma k'a faga, o tuma ne man kan fana ka o fagari hake bo aw ra, ka aw fana faga ka aw latunu ka bo dugukolo kan wa?»

¹² A kera ten, Dawuda k'a fo a ta mogow ye ko o ye o faga. O ka o faga, ka o borow ni o senw tige, ka o dulon Heburon dugu jida ra. O ko, o ka Isi Boseti kunkolo ta k'a sutara Abineri su korow.

5

Dawuda kera Izirayeli jamana bee masace ye (Kibarayaw folo 11.1-3)

¹ O ko, Izirayeli ta gbaw bee tagara Dawuda fe Heburon, ka taga a fo a ye ko: «Anw ye nin ye, anw ye i balemaw le ye. ² Kabini folofolo, hali tuma min na Sawuli le tun be an ta masace ye, ele le tun be to ka bla Izirayeli ta kerekedenw na ka taga kere ra. Matigi Ala tun k'a fo i ye ko: «Ele le bena ke ne ta mogow, Izirayelimogow namogo ye, ka ke o kuntigi ye.» »

seruben meleke bisigiya fla minw be kesu datugunan san fe, Ala sigiyoro be o seruben meleke fla le ce ma. ³ O ka Ala ta jennogonya kesu labo Abinadabu ta so kono; o so tun be kongori do le kunna. O k'a bla misiwotorokura do kono. Abinadabu dence fla minw ye Uza ni Ayo ye, olugu le tun be o misiwotorokura na fe. ⁴ O ka jennogonya kesu labo Abinadabu ta so kono kongori kan, k'a bla o misiwotoro kono, ka taga ni a ye; Uza tun be tagamana Ala ta jennogonya kesu kere fe; Ayo tun be a na fe. ⁵ Dawuda ni Izirayelimogow tow bee tagato tun be nagarira Matigi Ala na koro, ka donkirow la, ka forifen suguya bee fo; o forifenw tun lalagara ni siperesiyiri le ye. Goniw tun b'a ra, ani kora, ani longanw, ani cegecegew, ani siranege tegerew.

⁶ O tagara se Nakon kenegbeyoro ra minke, misiw terendera; Uza k'a boro korota ka Ala ta jennogonya kesu mina. ⁷ Matigi Ala dimina Uza koro kosebe; a k'a faga o kojugu koson o yoro yere ra yi. Uza sara Ala ta jennogonya kesu kere fe yi*.

⁸ Matigi Ala ka Uza faga o cogo ra minke, o ma diya Dawuda ye. O ka o yoro togo la ko Peresi Uza†, fo ka na se bi.

⁹ O lon na, Dawuda siranna Matigi Ala na. A ko: «Ni a be tan, Matigi Ala ta jennogonya kesu be se ka taga don ne ta so cogo di?» ¹⁰ A ma son o ye taga ni jennogonya kesu ye a ta so, Dawuda ta masabonba kono. A k'a bla ka taga Obedi Edomu ta so kono; ale be bo Gati. ¹¹ Matigi Ala ta jennogonya kesu ka karo saba le ke Gatikace Obedi Edomu ta so. Matigi Ala ka baraka don Obedi Edomu ni a ta somogow bee ra.

*O tagara ni jennogonya kesu ye Zeruzalemu
(Kibaroyaw folo 15.25-16.3)*

¹² Ayiwa, o nana a fo masace Dawuda ye ko Matigi Ala ka baraka don Obedi Edomu ni a borofenw bee ra, Ala ta jennogonya kesu koson. Dawuda wurira o le ra ka taga Ala ta jennogonya kesu ta Obedi Edomu ta so, ka na ni a ye Dawuda ta masabonba ra; o nagarininba le nana ni a ye. ¹³ Minw tun ka jennogonya kesu ta, olugu ka sentako wooro ke minke doron, mogow lora; Dawuda ka misitoran kelen ni misiden toronin kelen ke saraka ye, o ka soro ka sira ta tuun. ¹⁴ O nato, Dawuda tun be don kera ni a baraka bee ye Matigi Ala na koro. Lenfani derege do le doron tun b'a ra, min be i ko sarakalasebagaw ta. ¹⁵ Dawuda ni Izirayelimogow bee nana ni Matigi Ala ta jennogonya kesu ye o cogo le ra, ni nagarikanbaw ni burufiyekanw ye.

¹⁶ Ayiwa, tuma min na Matigi Ala ta jennogonya kesu tun be donna Dawuda ta masabonba kono, Sawuli denmuso Mikali tun be fleri kera finetiri fe. A ka masace Dawuda panpanto ni a donketo ye Matigi Ala na koro minke, Dawuda ko gboyara a ye.

¹⁷ O nana se ni Matigi Ala ta jennogonya kesu ye minke, o k'a bla a blayoro na; Dawuda tun ka fanibon min laben a kama, o k'a bla yi. Dawuda ka saraka jenitaw* ni ninsondiya sarakaw* bo Matigi Ala ye. ¹⁸ A ka o saraka jenitaw ni o ninsondiya sarakaw bo ka ban tuma min na, a ka dugawu ke jama ye Fangatigi Ala togo ra. ¹⁹ O ko, a ka burukun kelen, ani tamaroburukun kelen, ani rezenmo jalan siri kelen kelen di mogow bee ma, Izirayeli jama bee, ce fara muso kan. O ko, bee tagara a ta so.

²⁰ Dawuda nana seko a ta so kono, ko a be taga dugawu ke a ta somogow ye minke, Sawuli denmuso Mikali nana a kunben, ka a fo a ye ko: «Han! Izirayeli masace k'a yere yira bi de! Ele le sonna ka i yere waraga ka bla i ta baaradenw ta jonsunguruw bee na koro, hali fani panaman yere te i ra, ka i yere ke i n'a fo mogow gbansan!» ²¹ Dawuda ka Mikali jaabi ko: «Ne ka don ke Matigi Ala le na koro. Matigi Ala min ka ele face ni a ta somogow to yi, ka ne ta, ka ne ke a ta mogow, Izirayelimogow kuntigi ye, ne ka don ke ale Matigi Ala le na koro. ²² Ne bena ne yere ke mogow gbansan ye tuun, hali ka teme nin kan belen, ka ne yere majigi belen. Nka o bee n'a ta, i kan be o jonsunguru minw ma, olugu belen bena ne bonya.»

²³ Ayiwa, a kera fana ko Sawuli denmuso Mikali ma den soro fo ka taga a sa.

7

*Ala ka layiri ta Dawuda ye
(Kibaroyaw folo 17.1-15)*

¹ Ayiwa, masace Dawuda sigira a ta masaso kono; Matigi Ala ka laganfiya di a ma, k'a bosi a juguw bee boro. ² O tuma masace k'a fo cira Natan ye ko: «Ne be nin sediriwiribon numanman kono, k'a soro Ala ta jennogonya kesu* be fanibon le kono.»

³ Natan ka masace jaabi ko: «Miiriya o miiriya be i jusu ra, o ke, sabu Matigi Ala be ni i ye.»

* 6:7 6.7 Uza tun man kan ka maga jennogonya kesu ra, sabu sarakalasebagaw doron le tun be se ka maga a ra (Sariya 10.8). † 6:8 6.8 O koro ye ko Uza saya ka wo bo Izirayelimogow ce ra.

⁴ Nka o lon su fe, Matigi Ala kumana Natan fe, k'a fo a ye ko: ⁵ «Taga a fo ne ta jonce Dawuda ye ko Matigi Ala ko: <Ele le tena bon lo ne ye, janko ne ye don a koro; ⁶ sabu kabini lon min ne ka Izirayelimogow labo Misiran jamana ra, fo ka na se bi ma, ne ma don bon koro ka ye; ka ne to o tagama bee ra ni o ye, ne toyoro tun ye fanibon le ye. ⁷ Ne temena yoro minw bee ra ni Izirayelimogow ye, ne tun k'a fo kuntigi minw ye ko o ye ne ta mogow, Izirayelimogow korosi, yala ne k'a fo olugu do ye ko mun na o ma sediriyiribon lo ne ye wa?» ⁸ O ra, a fo ne ta jonce Dawuda ye, ko Fangatigi Ala ko: <Ne le ka ele ta, ka i to sagagbenyoro ra, i ta sagaw ko; ne ka i ta, ka i ke ne ta mogow, Izirayelimogow kuntigi ye. ⁹ I temena yoro o yoro, ne ka i deme i ta koketaw bee ra. Ne ka i juguw bee ghen ka bo i na. Ne bena i togo bonya, ka i ke i n'a fo mogow togoba minw be dugukolo kan. ¹⁰ Ne bena jamana do di ne ta mogow, Izirayelimogow ma, ka o sigi o jamana ra, ka o ke o togora jamana ye, janko mogow si kana o lasiran tuun. O ra, mogowjuguw tena o minako juguya tuun, i n'a fo o tun b'a kera cogo min na folofolo, ¹¹ ani wagati min ne tun ka kuntigiw sigi o konna. Ne bena laganfiya di i ma fana, ka i bosu ka bo i juguw bee boro. Ne Matigi Ala, ne b'a fo i ye fana ko ne bena i ta so bonya. ¹² «<Ni i ta wagati nana dafa, ni i nana sa ka taga fara i bema tow kan tuma min na, ne bena i ta duruja do sigi masaya ra i no ra, i yere woroden do; ne bena a ta masaya sabati kosbe. ¹³ Ale le bena bon lo ne togo ra; ne bena a sabati masaya ra wagati bee, ani tuma bee. ¹⁴ Ne bena ke a fa ye, a bena ke ne dence ye. Ni a ka ko benbari do ke, ne bena mogow werew le ke sababu ye k'a koro, ka mogow werew ke sababu ye ka o firiri hake bo a ra. ¹⁵ Nka ne tena ne ta numanya bo a kan ka ye, i n'a fo ne k'a bo Sawuli kan cogo min na, k'a bo masaya ra ka ele sigi. ¹⁶ I ta somogow bena to masaya ra ne na koro wagati bee. Foyi si tena i ta fanga bo a no ra ka ye.» ¹⁷ Ayiwa, Ala ka kuma o kuma fo Natan ye, ani a ka fen o fen yira a ra, a ka o bee lase Dawuda ma.

*Dawuda ka baraka la Ala ye
(Kibaroyaw folo 17.16-27)*

¹⁸ Ayiwa, Dawuda tagara sigi Matigi Ala na koro, k'a fo a ye ko: «E, Dunupatigi Ala, ne ye jon le ye sa, ne ta somogow ye jonw le ye, fo i ka ne bonya ka se fo nin bee ma? ¹⁹ E, ne Tigi Ala, i ka min fo, o belen dogoyara i na koro; i ko i bena i ta baarden ta so fana bonya tuun wagati nataw ra. E, Dunupatigi Ala, yala adamaden gbansan ka kan ni nin bonya bee ye wa?

²⁰ «Ne Dawuda be se ka mun le fo tuun ka teme nin kan sa? Sabu Dunupatigi Ala, ele yere ka i ta baarden lon. ²¹ I ka o kow layiri ta, k'a latige i jusu ra ka kana ni i sago ye, o koson i ka nin kobaw bee ke, k'a to i ta baarden fana ye a lon.

²² «E, ne Tigi Ala, i ka bon; ele bojogonko te yi, Ala were fana te yi ni ele te. An toro ka min men, o le be o ye. ²³ Yala siya do be dugukolo kan min be i ko i ta mogow, Izirayelimogow wa, ele Ala yere tagara min labo jamana were ra ka o ke i ta mogow ye, ka o togo bonya? I ka kobaw ke o ye, ka siranyakobaw ke, ka o labo Misiran jonya ra, ka siya werew ni o ta batofenw bee ghen ka bo i ta mogow na. ²⁴ I ka i ta mogow, Izirayelimogow sigi, janko o ye ke i yere ta mogow ye wagati bee. Ele, Matigi Ala fana kera o ta Ala ye.

²⁵ «Ayiwa, Masa Ala, i ka layiri min ta i ta baarden ni a ta so ye, i ye to o layiri kan tuma bee; i ka min fo, a ke ten. ²⁶ I togo ye bonya wagati bee, janko mogow ye a fo ko Fangatigi Ala le ye Izirayeli ta Ala ye. I ta jonce Dawuda ta so fana ye sabati wagati bee i na koro; ²⁷ sabu Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala, ele yere le ka nin ko yira i ta baarden na k'a fo ko: <Ne bena i ta so bonya.> O le ka i ta baarden ja gbeleya k'a to a ka nin daariri ke.

²⁸ «Sisan, Dunupatigi Ala, ele le ye Ala ye, i ta kumaw ye can ye, i fana ka nin kopuman layiri ta i ta baarden ye. ²⁹ O ra, sabari, i ye baraka don i ta baarden ta so ra, janko a ta so ye to i na koro wagati bee; sabu Dunupatigi Ala, ele yere le kumana. O koson i ta baraka sababu ra, i ta baarden ta so bena baraka boro i ta mogow ye wagati bee.»

8

*Dawuda ka se soro siya caman kan
(Kibaroyaw folo 18.1-13)*

¹ Ayiwa, o ko fe, Dawuda tagara Filisikaw kere tuun; a sera o ra, k'a ta fanga sigi o kan, ka o ta duguba bosu o ra.

² A sera Mohabukaw fana ra. A ka olugu ta mogow minaninw bee jagboya ka o lala dugu ma ka o tugutugu nogon na, ka o suma ni juru do ye. Ni o tun ka juru na saba suma, juru na folo ni a flanan sera minw ma, o be olugu bee faga, ka juru na sabanan mogow

panaman to. O ra, Mohabukaw fana tora Dawuda ta fanga koro, ka to ka ninsongo sara a ye.

³ O ko, Dawuda ka Soba masace Hadadezeri kere ka se a ra; ale tun ye Rehobu dence le ye. O y'a soro Hadadezeri tun bora ko a be taga Efirati ba sanfeyoro mogow le kere, k'a ta fanga sigi olugu kan. ⁴ Dawuda ka sowotorotigi waga kelen ni keme wolonfla (1 700) mina a ra, ani kerekece sennaman waga mugan (20 000). A ka wotorosamaso keme mara a yere ye, ka so to bee senfasaw tigtige.

⁵ Sirika minw be Damasi, olugu bora ko o be taga Soba masace Hadadezeri deme. Nka Dawuda ka Sirika ce waga mugan ni fla faga (22 000). ⁶ O ko, Dawuda k'a ta kerekeden dow sigi Damasi dugu ta Sirikaw ta mara ra. A kera ten, Sirikaw fana tora Dawuda ta fanga koro; o ka ke ninsongo sara ye a ye. Ni Dawuda tun ka taga yoro o yoro, Matigi Ala tun be se di a ma o yorow mogow bee kan. ⁷ Dawuda ka Hadadezeri ta kerekuntigiw ta negebennanw ce ka taga ni o ye Zeruzalemu; o negebennanw tun lalagara ni sanin le ye. ⁸ Masace Dawuda ka siranegafenw caman ta fana Beta dugu ni Berotayi dugu kono; o duguw ye Hadadezeri ta dugu dow ye.

⁹ Hamati masace min ye Töyi ye, ale nana a men ko Dawuda ka se soro Hadadezeri ni a ta kerekejama bee kan minke, ¹⁰ a k'a dence Yoramu ci ni fen warigberamanw ye, ani fen saninlamanw, ani fen siranegafenw camanw ye, ka taga o di Dawuda ma, ka Dawuda fo, ko a ka Hadadezeri kere ka se a ra minke, ko o pana. Töyi tun ka o ke, sabu ale fana ni Hadadezeri tun be kere le ra wagati bee.

¹¹ Masace Dawuda ka o fenw bee di Matigi Ala ma. A tun ka siya min o min kere, a tun ka olugu ta warigbew ni o ta saninw bee mina ka o di Matigi Ala ma o cogo le ra. ¹² O siyaw le tun ye Edomukaw ye, ani Mohabukaw, ani Amonkaw, ani Filisikaw, ani Amalekikaw; a tun ka fen minw bee mina Soba masace Hadadezeri fana ra, Rehobu dence, a ka o bee di Matigi Ala ma.

¹³ O ko, Dawuda togo bonyara tuun kosebe; sabu a boto Sirikaw kerayoro ra, a ka Edomukaw fana kere ka olugu ta kerekece waga tan ni seegi (18 000) faga Kogo kenegbe yoro ra. ¹⁴ A k'a ta kerekuntigi dow sigi Edomukaw ta jamana yoro bee ra. A kera ten, Edomu jamana bee tora Dawuda ta fanga koro. Ni Dawuda tun ka taga yoro o yoro, Matigi Ala tun be se di a ma o yoro mogow bee kan.

*Dawuda ta jamana pamogow
(Kibaroyaw folo 18.14-17)*

¹⁵ Dawuda sigira masaya ra Izirayeli jamana bee lajennin kunna. A tun be mogow bee ta kow panabo, ka o ta kitw tige ka kaja ni can ni terenninya ye. ¹⁶ Seruya dence Yohabu le tun be Dawuda ta kerekejama kuntigi ye. Ahiludi dence Yosafati tun ye a ta kumalasebaga ye. ¹⁷ Ahitubu dence Sadoki, ani Abiyatari dence Ahimeleki, olugu tun ye sarakalasebagaw ye. Seraya tun ye a ta sberikebaga ye. ¹⁸ Yehoyada dence Benaya tun be Keretikaw, ani Peletikaw* kuntigiw ye. Dawuda dencew tun ye jamana kojnanabagaw ye.

9

Dawuda k'a janto Yonatan dence ra

¹ Lon do, Dawuda ko: «Yala Sawuli ta somogo do be yi tuun wa, ne be se ka kojuman ke min ye Yonatan koson?»

² O y'a soro Sawuli ta so baaraden do tun be yi, min togo tun ye ko Siba. O nana ni ale ye Dawuda fe. Masace ka a nininka ko: «Ele le ye Siba ye wa?» A ko: «Onhon, ne le ye i ta jonce Siba ye.» ³ Masace ko: «Yala Sawuli ta mogow si te yi tuun wa, ne be se ka kojuman ke min ye ka kaja ni Matigi Ala ta jumanya ye?» Siba k'a jaabi ko: «Yonatan dence do be yi, ale sen fla cenna.» ⁴ Masace ko: «A be min le?» Siba ka masace jaabi ko: «A be Lodebari dugu kono, Amiyeli dence Makiri ta so kono.»

⁵ Masace ka mogow ci ka taga Lodebari dugu kono, Amiyeli dence Makiri ta so, ka taga a ta ka na ni a ye.

⁶ A nana se Dawuda koro minke, a k'a kinbiri gban dugu ma Dawuda na koro. Sawuli dence Yonatan, o dence tun lo; a togo tun ye ko Mefiboseti. Dawuda k'a wele ko: «Mefiboseti!» A ko: «Naamu, ne ye i ta jonce le ye!»

⁷ Dawuda k'a fo a ye ko: «I kana siran. Sigiya t'a ra, ne bena kojuman ke i ye, i face Yonatan koson. Ne bena i bemace Sawuli ta dugukolow bee seko i ma; i fana bena domuni ke ni ne ye tuma bee.»

* 8:18 8.18 Keretikaw ni Peletikaw tun ye siya were mogow dow ye, Masace tun ka minw ta kerekedenya ra, sara ra, janko ka masace korosi (Samawilu flanan 15.18).

⁸ Mefiboseti k'a kinbiri gban tuun, k'a fɔ Dawuda ye ko: «I ta jɔnce tɛ foyi ye ni wuru sanin tɛ, ele belen bɛ hamina ne ta ko ra wa?»

⁹ Masace ka Siba wele, Sawuli ta baaraden, k'a fɔ a ye ko: «Fɛn o fen tun ye Sawuli ni a ta somogow ta ye, ne bɛ o bɛɛ di i matigice dence ma. ¹⁰ I bɛna a ta dugukolow sɛnɛ a ye, ele ni i dencew ni i ta baaradenw; aw bɛ a ta simanw ladon, janko i matigice dence Mefiboseti ye domuni sɔro k'a domu. A bɛna domuni kɛ ni ne ye tuma bɛɛ.» Ayiwa, o y'a sɔro dence tan ni looru ni baaraden mugan le tun bɛ Siba fɛ.

¹¹ Siba k'a fɔ masace ye ko: «Ne matigice masace ka min o min fɔ a ta jɔnce ye, ne bɛna o bɛɛ kɛ.»

Mefiboseti kɔni tun bɛ domuni kɛ ni masace ye, k'a kɛ i n'a fɔ masace yere dence do.

¹² Dence fitini do tun bɛ Mefiboseti fɛ, min togɔ tun ye ko Mika. Mɔgo o mɔgo tun bɛ Siba ta so kɔno, olugu bɛɛ tun kera Mefiboseti ta baaradenw le ye. ¹³ Mefiboseti sen fla bɛɛ tun cɛnna minke, o koson a tagara to Zeruzalemu, janko ka domuni kɛ lon o lon ni masace yere ye.

10

Amonkaw ka Dawuda ta ciradenw lamaroya (Kibaroyaw fɔlɔ 19.1-5)

¹ O kow kɔ, Amonkaw ta masace sara. A dence Hanun sigira masaya ra a no ra. ² Dawuda ko: «Ne bɛna Nahasi dence Hanun minako ja, i n'a fɔ a face tun ka ne minako ja cogo min na.» O ra, Dawuda ka jamana jamogow dow ci ka taga Hanun fo, k'a jusu saaro a face saya ko ra. Dawuda ta mogow tagara se Amonkaw ta jamana ra minke, ³ Amonkaw ta kuntigiw k'a fɔ o matigice Hanun ye ko: «Ele b'a miiri ko Dawuda ka nin forikebagaw ci ka na i face sanga le fo wa? A ka nin jamogow ci i fɛ ka na i ta dugu yorow fle dogo ra le, k'a cogoya lon, janko ka na a halaki.»

⁴ Hanun ka o men minke, a ka Dawuda ta jamana jamogow mina; o ka o bonbosiw fan kelen li, ka o ta deregew tige ka o surunya ka dan o jukunna na, ka soro ka o bla ka taga.

⁵ Ayiwa, o tagara o ko fɔ Dawuda ye. Dawuda ka mogow ci ka taga o kunben, sabu o maroyaninba tun lo kosebe. Masace k'a fɔ o ye ko o ye to Zeriko dugu kɔno, k'a to o bonbosiw ye bo fɔlɔ, o bɛ soro ka na.

Izirayelimogow ni Amonkaw ta kere (Kibaroyaw fɔlɔ 19.6-19)

⁶ Amonkaw yere nana a ye ko olugu ka o yere logɔbo Dawuda ra pewu. O ra o ka kerekeden sennaman cɛ waga mugan (20 000) ta sara ra Beti Rehobu dugu ni Soba dugu ta Sirikaw fɛ, ka cɛ waga kelen ta Mahaka jamana masace fɛ, ka cɛ waga tan ni fla ta Tobu jamana masace fɛ. ⁷ Dawuda ka o men minke, a ka Yohabu ci o kama, ni a ta kerekejama bɛɛ ye; o bɛɛ tun ye cefariw ye. ⁸ Amonkaw bora ka na lo kere kama o ta duguba donda ra. Soba ta Sirikaw, ani Rehobu ta Sirikaw, ani Tobu ta mogow, ani Mahaka ta mogow, olugu tagara lajen o danna kongo kɔno. ⁹ Ayiwa, Yohabu k'a ye ko ale bɛna kere kɛ fan fla le ra, ko ale jugu dow bɛ a ja, dow bɛ a ko. O ra, a ka Izirayeli kerekecefariw woloma, ka lo ni olugu ye kere kama k'a nasin Sirikaw ma. ¹⁰ A k'a dogɔcɛ Abisayi bla kerekeden tow kunna; olugu ka lo kere kama ka o nasin Amonkaw yere ma. ¹¹ A k'a fɔ Abisayi ye ko: «Ni Sirikaw fanga bonyara anw ma, o tuma aw bɛna na anw demɛ. Ni Amonkaw fanga bonyara aw ma, anw fana bɛna taga aw demɛ. ¹² Baraka don i yere ra! An bɛɛ ye baraka don an yere ra, ka kere kɛ an ta jamana koson, ani an ta Ala ta duguw koson; ni min ka diya Matigi Ala ye, a ye o kɛ.»

¹³ Yohabu ni a ta kerekedenw tagara Sirikaw kama ka taga o kere. Sirikaw borira o ja. ¹⁴ Amonkaw nana a ye ko Sirikaw bɛ borira minke, olugu fana borira Abisayi ni a ta mogow ja ka don o ta dugu kɔno. Yohabu sekora ka bo kerekeyoro ra ka na Zeruzalemu.

¹⁵ Sirikaw k'a ye ko Izirayelimogow sera olugu ra minke, o ka o ta kerekejama bɛɛ lajen. ¹⁶ Sirika minw tun bɛ Efirati ba ko fɛ, masace Hadadezeri tagara olugu bɛɛ wele ka na. O bɛɛ nana ka na se Helamu. Hadadezeri ta kerekejama kuntigi min ye Sobaki ye, ale le tun bɛ o ja.

¹⁷ O ka kibaroya fɔ Dawuda ye minke, Dawuda ka Izirayeli kerekedenw bɛɛ lajen, ka Zuriden ba tige, ka taga Helamu. Sirikaw ka o yere laben ka na Dawuda ni a ta kerekedenw kama ka na kere damina. ¹⁸ Nka Sirikaw borira Izirayelimogow ja. Dawuda ni Izirayelimogow ka o ta sowotorotigi kemɛ wolonfla faga, ani sotigi waga binaani (40 000). O ka o ta kerekejama kuntigi Sobaki fana mandimi kosebe; ale sara o yoro ra yi. ¹⁹ Masace minw bɛɛ tun bɛ Hadadezeri ta fanga koro, olugu nana a ye ko Izirayelimogow

sera o ra minke, o ka ben jini ni Izirayelimogow ye, ka to Izirayeli ta fanga korɔ. Kabini o kera, Sirikaw siranna ka taga Amonkaw deme kere ra tuun.

11

Dawuda jabora Huri ta muso Baseba fe

¹ Ayiwa, o sanyelema ra, wagati min masacew tun be deri ka taga kere ra, Dawuda ka Yohabu ni a ta kerekekuntigiw, ni Izirayeli kerekecew bee bla ka taga kere ra; o tagara Amonkaw halaki, ka Raba dugu lamini. Nka Dawuda yere tun tora Zeruzalemu.

² Ayiwa, lon do wulada fe, Dawuda wurira ka bo a ta layoro ra, ka taga tagamatagama a ta masaso kunna. A tora yi le ka muso do koto ye; o muso tun ce ka ni kosebe. ³ Dawuda ka mogɔ ci ka taga jininkari ke muso ko ra. O nana a fo a ye ko Eliyamu denmuso lo, ko Hetikace Huri ta muso Baseba lo. ⁴ Dawuda ka mogɔ dow ci ka taga muso wele ka na. Muso nana Dawuda fe; Dawuda jenna ni a ye. O ko, a sekora ka taga a ta so. O ya sorɔ muso tun boninkura lo a ta landa ra. ⁵ Ayiwa, muso nana konɔ ta; a ka mogɔ ci ka taga a fo Dawuda ye ko ale konoman lo.

Dawuda ka Baseba ce Huri faga

⁶ Ayiwa, Dawuda ka mogɔ ci ka taga a fo Yohabu ye ko: «Hetikace Huri bla ka na yan!» Yohabu ka Huri bla ka taga Dawuda fe. ⁷ Huri tagara Dawuda fe. Dawuda k'a jininka Yohabu ta ko ra, ani kerekeden tow ta ko ra, ani kere yere ko ra. ⁸ O ko, Dawuda k'a fo Huri ye ko: «Taga i ta so, i ye taga nenekiri doonin.» Huri bora masace ta so minke dorɔn, masace ka bonya do bla ka taga o di a ma. ⁹ Nka Huri lara masace ta so donda ra, ni a matigice ta baaraden tow ye. A ma son ka taga a ta so.

¹⁰ O tagara a fo Dawuda ye ko Huri ma son ka taga a ta so. Dawuda ka Huri wele k'a fo a ye ko: «O tuma ele ma bo tagama le ra wa? Mun na i ma taga i ta so?» ¹¹ Huri ka Dawuda jaabi ko: «Jenrogonya kesu, ani Izirayeli mara ni Zuda mara ta kerekedenw bee be sira gbataw le korɔ; ne matigice Yohabu ni a ta kerekekuntigiw bee be sira kongo konɔ yi. Ne bena olugu to yi, ka na ne ta so, ka na domuni ke, ka min, ka la ni ne ta muso ye cogo di? Can yere ra, ne koni te se ka o ko rogɔn ke le fiyewu!»

¹² Dawuda k'a fo Huri ye tuun ko: «O tuma bi ni sini ke yan; o ko, ne bena i bla ka taga.» Huri ka o lon ni o lon dugusagbe ke Zeruzalemu.

¹³ Dawuda ka Huri wele domuni na a ta so; a k'a to Huri ka duven min fo ka panamini. Nka su fe, Huri tagara la ni masace ta baaradenw le ye, a ma son ka taga a ta so.

¹⁴ O dugusagbe sogoma, Dawuda ka sebe do ke k'a di Huri ma, ko a ye taga a di Yohabu ma. ¹⁵ A k'a fo o sebe konɔ ko: «Ni kere wurira, aw ye Huri bla kere jugumanyoro ra; o ko, bee ye bo a korɔ k'a kelen to yi, janko o ye a faga.»

¹⁶ O nana taga dugu lamini minke, Yohabu ka ke dugu korosi ye; o juguw ta kerekecefariw tun be dugu yoro min na co, a ka Huri bla ka taga o yoro le ra.

¹⁷ O dugu kerekedenw nana bo ka na Yohabu ta kerekedenw kere. O ka Izirayelimogɔ dow faga, ka Dawuda ta kerekekuntigi dow fana faga. O ka Hetikace Huri fana faga.

¹⁸ Ko o ko kera kere ra o lon na, Yohabu ka mogɔ do ci ka taga o bee lase Dawuda ma. ¹⁹ A k'a fo ciraden ye ko: «Ko minw kera kere ra, ni i tagara o bee fo masace ye ka ban tuma min na, ²⁰ ni i k'a ye ko masace dimina, k'a fo ko: «Mun na aw gbarara dugu ra ko aw be o kere? Aw m'a lon ko o mogow be to o ta dugu kogo kunna ka kalan bon wa? ²¹ Mun le ka Yerubeseti dence Abimeleki faga Tebesi? Muso do le ma to dugu kogo kunna ka wugusikaba do firi k'a ben a kun na wa? O le ma ke a fagasababu ye wa? Mun na aw gbarara dugu ra?»

«Ayiwa, ni masace ka o fo, o tuma i ye a fo a ye ko: «I ta baaraden Hetikace Huri fana fagara.» »

²² Ciraden tagara ka taga se minke, o tuma Yohabu k'a ci kun min na, a ka o bee fo Dawuda ye. ²³ A k'a fo Dawuda ye ko: «O mogow sera an na. O tun bora ka na an kama kongo konɔ; anw ka o ghen ka taga se fo o ta dugu donda ra. ²⁴ Nka kalanbonbagaw tora o ta dugu kogo kunna ka i ta mogow bon ni kalan ye, ka masace ta kerekuntigi dow faga. Hali i ta baaraden Hetikace Huri fana fagara.»

²⁵ Dawuda ka ciraden jaabi ko: «Taga a fo Yohabu ye ko o kana ke a fe baasi ye; ko sabu kere ra koni, kerekemuru be fagari ke fan bee le ra. A fo a ye ko a belen ye dugu kere ni baraka ye, fo k'a ben. Taga o fo a ye k'a ja gbeleya.»

²⁶ Ayiwa, Huri ta muso nana a men ko a ce Huri sara minke, a k'a ce su kasi. ²⁷ Sanga nana ban tuma min na, Dawuda ka mogɔ ci ka taga muso ta ka na ni a ye a ta so. A kera a muso ye; a nana dence kelen woro Dawuda fe.

Nka Dawuda tun ka min ke, o tun ma ben Matigi Ala ja korɔ.

12

Natan tagara kuma Dawuda fe

¹ Matigi Ala ka Natan ci Dawuda fe. Natan tagara a fe, ka taga a fo a ye ko: «Ce fla tun be dugu kelen na; kelen tun ye nafortotigi ye, to kelen tun ye fagantan ye. ² Misiw ni sagaw ni baw caman tun be nafortotigi fe. ³ Nka foyi tun te fagantance fe, fo sagadennin kelen; a tun ka o san, ka to k'a baro. A tun be a ta so kono ni a denw ye; a fana tun be bonyara. A yere tun be domuni min ke, a tun be o do le di a ta saga ma; o be tun be ji min minan kelen na. A tun be si ni a ye a yere koro. A kera a fe i ko a yere denmuso do.»

⁴ «Ayiwa, lon do, dugutagabaga do nana jigi nafortotigi fe. Nafortotigi ma son k'a yere ta misi, walama a ta saga, walama a ta ba do mina ka o faga dugutagabaga ye. A tagara fagantance ta saga le mina a ra, ka na o faga a ta lonance ye.»

⁵ Ayiwa, Dawuda ka o kuma men minke, a dimina o nafortotigi koro kosebe. A ko Natan ma ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman togo ra, ko ce min ka nin ko ke, o ka kan ka faga le. ⁶ A ka saga min mina, a ka kan ka o jagon naani le di, sabu a sonna ka nin kojugu jagon ke, hali a yere ma makari.»

⁷ Natan k'a fo Dawuda ye ko: «Ele yere le ye o ce ye; sabu Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ta kuma ye nin ye; a ko: «Ne le ka turu ke ele kun na ka i ke Izirayeli masace ye. Ne le ka i bosu ka bo Sawuli boro, ⁸ ka i matigice Sawuli ta bonw di i ma, k'a ta musow di i ma, ka i sigi Izirayeli ni Zuda jamana kunna. Ni o belen tun ma wasa ke, ne tun bena do fara a kan. ⁹ Mun koson i ka Matigi Ala ta kuma mafiyenya, ka kojugu ke Matigi Ala pa koro? I k'a to o ka Hetikace Huri faga ni kerekemuru ye; i k'a to Amankaw k'a faga ni o ta kerekemuru ye; o ko, i k'a muso ta, ka a ke i yere ta ye! ¹⁰ O koson, sisan kerekemuru tena mabo i ta so ra tuun fiyewu; sabu i ka Hetikace Huri ta muso mina a ra k'a ke i ta muso ye minke, i ka ne le dogoya.»

¹¹ «Matigi Ala ko tuun to: «Ne bena kojugu do ben i kan; o kojugu bena bo i yere ta gba le ra; ne bena i musow ta i yere na koro ka o di i siginagon do ma. Ale bena jen ni o ye; mago be bena bo o ko kala ma. ¹² Ele ka i ta ke dogo ra, nka ne bena nin ke Izirayelimogow be na na, janko be ye a ye.» »

¹³ Ayiwa, Dawuda k'a fo Natan ye ko: «Ne ka Matigi Ala hake ta!»

Natan k'a fo a ye ko: «Matigi Ala yafara i ma; i koni tena sa, ¹⁴ nka nin muso ka dence min woro i ye, o bena sa; sabu i ka nin ko ke, k'a to Matigi Ala ta juguw ka Matigi Ala dogoya.»

¹⁵ O ko, Natan tagara a ta so.

Baseba dence sara

Ayiwa, Huri muso ka dence min woro Dawuda ye, Matigi Ala nana bana do bla o den na; bana juguyara kosebe. ¹⁶ Dawuda ka Matigi Ala daari den ye, ka sun don. A lanin tun be to dugu ma a ta so kono, ka su be ke ten. ¹⁷ A ta lu cekarobaw nana lo a koro k'a daari ko a ye wuri ka bo dugu ma, nka a ma son; a ma son hali ka domuni ke ni o ye.

¹⁸ Nka den ta bana tere wolonflanan, a sara. Dawuda ta baardenw siranna k'a fo a ye ko den sara. O tun b'a fora ko: «Ka den panaman to, an kumana a fe, a ma son ka an lamem. Sisan an bena a fo a ye cogo di ko den sara? Ni an ka o fo a ye, a bena ko do ke a yere ra!» ¹⁹ Dawuda nana a ye ko a ta baardenw be kumana ni jagon ye o da jukoro; a somina a ra ko den sara. A ka o jininka ko: «Den sara wa?» O ko: «Onhon, den sara.»

²⁰ O fora minke, Dawuda wurira ka bo dugu ma. A kora, ka suma diyanan do mun, ka fani were don. O ko, a tagara Matigi Ala batoso kono, ka taga a kinbiri gban ka Ala bato. A bora yi ka taga a ta so; a ko o ye domuni di ale ma. O ka domuni di a ma, a ka domuni ke.

²¹ A ta baardenw k'a fo a ye ko: «I ka min ke nin ye, o koro le ye di sa? Tuma min na den panaman tun lo, i tun be sun don, ka kasi den koson; sisan den sara, i wurira ka domuni ke.»

²² A ka o jaabi ko: «Tuma min na den panaman tun lo, ne tun be sun don, ka kasi, sabu ne tun b'a fora ne yere kono ko: «Jon k'a lon ni Matigi Ala tena hina ne ra, k'a to den ye keneya?» ²³ Nka sisan, a sara ka ban; mun na ne bena sun don tuun? Yala ne be se k'a labo saya ra wa? Ne le bena taga ale fe, nka ale koni tena seko ka na ne fe yan tuun.»

²⁴ Ayiwa, Dawuda tagara a muso Baseba jusu saaro. A jenna ni a ye. A nana kono ta ka jigi dence were ra; a ka o togo la ko Sulemani*. O den ko diyara Matigi Ala ye; ²⁵ o koson Matigi Ala k'a ta cira Natan ci ka taga o fo Dawuda ye. A kera ten, Matigi Ala ta kanuya koson, o ka den togo la ko Yedidiya; o koru ye ko Matigi Ala ta mogu kanunin.

*Izirayeli ta kerekedenw ka Raba dugu mina
(Kibaroyaw folo 20.1-3)*

²⁶ O y'a soro Yohabu ni a ta kerekedenw tun be Amankaw ta duguba kerera, min ye Raba dugu ye. O nana Amankaw ta masace ta so mina minke, ²⁷ Yohabu ka mogu dow ci, k'a fo o ye ko: «Aw ye taga a fo Dawuda ye ko ne benna Raba dugu kan, ko ne yere ka o ta dugu jitayoro mina ka ban; ²⁸ ko a ye kerekeden tow lajen, ka na dugu lamini, ka ben dugu kan ka dugu bee mina, ni o te, ni ne le nana dugu bee mina o bena ne togo le fo, ko ne le ka se soro dugu kan.»

²⁹ Dawuda ka kerekeden tow bee lajen ka taga Raba dugu kama. O tagara ben dugu kan ka dugu mina. ³⁰ A ka Amankaw ta masace ta masafugula ta ka bo a kun na. A saninlaman tun lo; a gbiriya tun ye kilo bisaba. Lulu tun be a kono. O k'a biri Dawuda kun na. Dawuda ni a ta kerekedenw ka fen caman ce dugu kono ka taga ni o ye. ³¹ Dugumogow koni, a ka olugu mina ka taga ni o ye. A tagara o bla jagboyabaaraw ra: yiritige, ani kabakurulese, ani logoci, ani birikibo. A ka Amankaw ta dugu tow ta mogow fana ke ten le.

O ko, Dawuda sekora ka taga Zeruzalemu, ani a ta kerekedenw bee.

13

Aminon ni Tamari ta ko

¹ Ayiwa, o wagati ra, Dawuda dence Abusalon dogomuso do tun be yi, min tun ce ka ni kosebe; a togo tun ye ko Tamari*. Dawuda dence do were tun be yi, o togo tun ye ko Aminon; ale nana jarabi Tamari ra.

² Aminon dogomuso Tamari ko nana a jusu jagami fo ka na a ke a fe bana ye; Tamari tun ma ceko lon folo; o ra, Aminon tun ma cogo si soro min b'a to a be se ka gbara a ra†.

³ Nka Aminon terice do tun be yi, min togo tun ye ko Yonadabu; Dawuda balemace Simeha dence do tun lo. Yonadabu tun ka cegu kosebe. ⁴ Lon do, a ko Aminon ma ko: «Masace dence, mun koson lon o lon ele le na kumunin be, i be fasara ka taga a fe? A kun fo ne ye!» Aminon k'a jaabi ko: «Ne be ne balemace Abusalon dogomuso Tamari le kanuna.»

⁵ Yonadabu k'a fo a ye ko: «Taga la ka i yere ke banabagato ye. Ni i face nana ka na i fle, i ye a fo a ye ko a y'a to i dogomuso Tamari ye na domuni di i ma; ko a ye na domuni tobi i yere nana, i yere ye a ye, a yere boro fana ye a di i ma i b'a domu.»

⁶ Aminon tagara la k'a yere ke banabagato ye. Masace nana a fle tuma min na, a ko masace ma ko: «Sabari k'a to ne dogomuso Tamari ye na njomikun fla lalaga ne ye, ne yere na ye a ye, a yere boro ye a di ne ma ne ye a domu.»

⁷ Dawuda ka mogu ci ka taga fo so kononoyoro ra, ka taga a fo Tamari ye ko a ye sabari ka taga a koroce Aminon ta bon kono, ka taga domuni tobi a ye.

⁸ Tamari tagara a koroce Aminon ta bon kono; o y'a soro Aminon lanin lo. Tamari ka mugu ta k'a nooni, ka njomi yiran. ⁹ A ka njomi bo minan kono k'a di Aminon ma. Aminon ma son k'a domu. A ko o ye mogow bee labo; mogow bee bora. ¹⁰ Aminon k'a fo Tamari ye ko: «Na ni domuni ye ne ta sibon kono, i yere boro ye na a di ne ma ne y'a domu.» Tamari ka njomi ta ka taga ni a ye a koroce fe, a sibon kono. ¹¹ A nana a fo ko a be njomi di Aminon ma tuma min na, Aminon k'a boro mina, k'a fo a ye ko: «Ne dogomuso, na an ye jen!» ¹² Tamari ko: «On-on, ne koroce! I kana ne jagboya ka jen ni i ye; sabu o ko njogon ma daga Izirayeli jamana ra. I kana son ka nin maroyakoba ke. ¹³ Ni i ka nin ke, ne bena taga min ni o maroya ye? An ta mogow bena ele yere fana jate i ko mogokolon. O ra, sabari, i ye ne daari masace fe; a tena ban ka ne di i ma!»

¹⁴ Nka Aminon ma son k'a dogomuso lamen. A baraka tun ka bon ni a ta ye minke, a benna a kan, ka jen ni a ye fanga ra.

¹⁵ O ko, Aminon ka Tamari koninya, k'a ke i n'a fo a yere tun m'a kanu ka ye. A ko Tamari ma ko: «Wuri ka taga!» ¹⁶ Tamari k'a jaabi ko: «I kana o fo; sabu ni i ka ne gben, i ka kojugu min ke ne ra ka ban, gbenni ta dimi bena juguya ka teme o kan!» ¹⁷ Nka a ma son k'a lamen. Kanbelen min tun be baardenya ra a fe, a ka o wele k'a fo a ye ko:

* 12:24 12.24 Sulemani togo koru ye ko: heramogo. * 13:1 13.1 Abusalon ni Tamari le tun be bamuso kelen na; o ni Aminon tun te bamuso kelen na. † 13:2 13.2 O wagati ra, sungurudenw tun be to o danna bon dow kono; cew tun man kan ka gbara o yoro ra.

«Nin gben ka bo kene ma, i ye da sogo a ja de!»¹⁸ O y'a soro derege jegenjegenman songobelen do le tun be Tamari ra; masace ta denmuso minw tun ma ceko lon, olugu tun be o derege jagon le don. Aminon ta baaraden ka Tamari labo kene ma, ka da sogo a ja.¹⁹ Tamari tagara bugurigbe ke a kun na; derege jegenjegenman min tun be a kan na, a ka o faran, k'a boro fla la a kun na, ka ke kule ci ye ka taga.²⁰ A koroce Abusalon ko a ma ko: «I koroce Aminon le jenna ni i ye ke? Ayiwa, ne dogomuso, i je, sabu i koroce lo. I kana nin ko bla i nin kan ka teme.» Tamari tagara to a kelen na a koroce Abusalon ta bon konɔ.

²¹ Masace Dawuda nana o kow bee men minke, a dimina kosebe. ²² Abusalon koni ma foyi fo Aminon ye; nka a k'a koninya, sabu a benna ale dogomuso Tamari kan.

Abusalon ka Aminon faga

²³ Ayiwa, san fla temenin ko, mogo dow tun tagara Abusalon ta sagaw si kan Baali Hazori, Efirayimu kere fe. Abusalon ka masace dence tow bee wele ko o ye taga ni ale ye. ²⁴ A tagara masace yere fe ka taga a fo a ye ko: «I ta baaraden ta sagasikanbagaw nana. Ne be masace daari, masace ni a ta jamana jamogow ye na ne fe.» ²⁵ Masace ka Abusalon jaabi ko: «On-on, ne dence, an bee te se ka taga, ni o te, an bena taga ke i fe doni le ye.» Abusalon ka masace daari cogo bee ra, nka masace ma son; a ka dugawu le ke a ye. ²⁶ Abusalon ko: «Ni ele t'a fe ka taga, o tuma, a to ne koroce Aminon ye taga ni an ye sa!» Masace ko: «Mun koson i b'a fe Aminon ye taga ni i ye?» ²⁷ Abusalon ka masace daari k'a gbeleya minke, masace sonna ko a dence Aminon ni a dence tow bee ye taga.

²⁸ Ayiwa, Abusalon k'a fo a ta baaraden kanbelenw ye ko: «Aw ye Aminon korosi ka ja! Ni aw nana a ye ko a ka duven min ka ninsondiya, fo k'a ke a te foyi kala ma tuma min na, ni ne nana a fo aw ye ko: «Aw ye Aminon faga!» O tuma aw ye ben a kan k'a faga. Aw kana siran foyi ja. Ne yere le ka aw ci! Aw ye baraka don aw yere ra ka ke ce jagbelenw ye.»

²⁹ Ayiwa, Abusalon tun k'a fo cogo min na, a ta baaraden kanbelenw ka Aminon faga o cogo le ra. Masace dence tow k'a ye ten minke doron, olugu bee wurira ka yelen o ta sofaliw kan ka bori.

³⁰ Ka o to sira ra, o ko kibaroya tagara se masace ma, ko Abusalon ka masace dencew bee faga, ko hali o ra kelen ma bosi. ³¹ Masace ka o men minke, jusukasi koson, a wurira k'a ta derege faran, ka la dugu ma. A ta jamana jamogow bee nana lo a koroc; o bee tun ka o ta deregew faran fana. ³² Masace koroce Simaha, o dence Yonadabu, ale le ka kuma ta k'a fo masace Dawuda ye ko: «Ne matigice masace kana miiri ko o k'a dence kanbelenw bee le faga, sabu o ka Aminon kelen doron le faga. Abusalon tun ka o ko latige kabini lon min na Aminon benna a dogomuso Tamari kan ka jen ni a ye fanga ra. ³³ O ra, masace kana o ko ta k'a la a nin kan kojugu, ka a miiri ko o k'a dencew bee le faga; Aminon kelen doron le fagara. ³⁴ Abusalon fana borira.»

Ayiwa, kanbelen min tun be yoro korosira, ale nana a ja korota ka fleri ke, ka jamakuruba do nato ye terebenyanfan sira fe, kuru jigijigi fe. A tagara a fo masace ye ko: «Ne ka mogo dow ye, o be nana Horonayimu sira fe, kuru jigijigi fe!»³⁵ Yonadabu k'a fo masace ye ko: «Masace dencew le be nana! I ta baaraden tun ma o le fo i ye wa?»³⁶ Sani a ye ban o kuma ra doron, masace dencew sera. O sera minke doron, o benna kasi ra, ka mankan ci. Masace ni a ta jamana jamogow fana kasira kosebe.

³⁷ O y'a soro Abusalon tun borira ka taga Gesuri mara ta masace fe, min ye Talimayi ye, Amihudi dence. Nka lon bee Dawuda koni tun be a dence su kasi. ³⁸ Abusalon borira ka taga Gesuri minke, a ka san saba le ke yi.

³⁹ Abusalon logo nana ke Dawuda soro ye tuun, sabu a jusu tun nana suma a dence Aminon fagari ko ra.

14

Yohabu ka masace daari Abusalon ye

¹ Seruya dence Yohabu nana a korosi k'a ye ko Abusalon logo be masace ra tuun. ² A ka mogo do ci ka taga muso do wele Tekoha dugu konɔ; o muso tun ka cegu. A k'a fo muso ye ko: «Sangafaniw don i yere ra, ka i yere ke i n'a fo mogo le sara i fe; i kana turu kasadiman mun. I ye i yere ke i ko mogo min be a ta su kasira kabini wagatijan. ³ I ye taga masace fe o cogo ra, ka taga nin kumaw fo a ye.»

Muso tun ka kan ka kuma minw fo, Yohabu yere ka o kumaw bee fo a ye.

‡ 13:34 13.34 Yorokorosibaga ka kuma min fo masace ye, o kuma te kitabou dow konɔ.

⁴ Ayiwa, Tekohakamuso tagara kuma masace fe. A tagara se minke, a k'a kinbiri gban masace korɔ, k'a na biri dugu ma, k'a fo masace ye ko: «E, masace, sabari ka na ne ma!» ⁵ Masace ko: «Mun le kera?» A ko: «E, masace, ne ye muso do le ye, min bonona a ce ra; ne ce sara. ⁶ Dence fla le tun be i ta jonmuso fe; o fla kerera kongu ra, k'a soro mogu si tun te yi ka o faran ka bo jagon na. Kelen k'a tonjagon bugu fo ka faga. ⁷ A kera ten minke, an ta somogow bee wurira ne kama, ko min k'a balemasce faga ko ne ye o di, olugu b'a faga, k'a balemasce hake bo a ra; k'a soro ni o kera, o tuma ale min ye centabaga ye, o bena ale fana faga ka bo yi. Ayiwa, ni o kera, o tuma takamiden kelen min tora ne ta gba ra, o bena o le faga ten. O tuma ra ne ce togo bena tunu, duruja si tena to a ko tuun dugukolo ko kan.»

⁸ Masace ka muso jaabi ko: «Taga so! Ne bena cira bla i ta mogow ma ka i ta ko janabo.» ⁹ Nka Tekohakamuso k'a fo masace ye tuun ko: «E, ne matigice masace, ni ko o ko ka bo nin ko ra, o kojugu kunko ye ben ne ni ne ta mogow kan; masace ni a ta jamana jamogow si kana jaraki.» ¹⁰ Masace ko: «Ni mogu o mogu ka kuma do fo i ma nin ko ra, i ye na ni o tigi ye ne fe yan; ni o kera, o tigi tena a jagon were fo tuun.» ¹¹ Muso ko: «Masace, layiri ta ne ye Matigi Ala, i ta Ala togo ra, janko ne dence kelen min tora, hakebobaga kana na o faga, ka do were fara ne ta tooro kan.» Masace ko: «Ne be kari Matigi Ala janaman togo ra, ko hali i dence kunsigiden kelen tena ben dugu ma.»

¹² Muso ko tuun ko: «Sabari k'a to i ta jonmuso ye fen kelen fo ne matigice masace ye tuun!» Masace ko: «A fo!» ¹³ Muso ko: «Mun koson ele ka nin ko jagon ke Ala ta mogow ra? Sabu ka kana ni masace yere ta kuma ye sisan, masace k'a ye ko ale yere fana jarakinin lo; sabu a dence min borira, a t'a fe ka o wele ka na so. ¹⁴ An bee ka kan ka sa, sigiya te o ra, i n'a fo ji min bonna dugu ma, o te se ka ce tuun. Nka Ala te mogu nin bo a ra gbansan. A ta miiriya ra, mogu min gbenna, o tigi man kan ka to a kelen na yi. ¹⁵ Ayiwa, ne nana nin kuma lase ne matigice masace ma, sabu ne siranna mogow le na. O koson i ta jonmuso ko: «Ne bena kuma masace fe; a be se ka ke ko masace bena son a ta jonmuso ta ladiri ma. ¹⁶ A be se ka ke ko masace bena son k'a ta jonmuso bosi ka bo nin ce boro, ce min b'a fe ka ne ni ne dence bee faga ka bo nin jamana ra, Ala ka nin jamana min di an ma. ¹⁷ Ne koni tun b'a miiriya ko ne matigice masace ta kuma bena ne jusu suma, sabu ne matigice masace be i ko Ala ta meleke, a be kojuman ni kojugu lon ka bo jagon na. I Matigi Ala ye ke ni i ye.»

¹⁸ Masace ka muso jaabi ko: «Ne bena i jininka ko do ra, nka i kana foyi dogo ne ma.» Muso ko: «Ne matigice masace ye kuma.» ¹⁹ Masace ko: «A fo Yohabu sen te ni ele ye nin ko bee ra wa?» Muso ko: «E, ne matigice masace, ka can fo, i ka min fo, ne te se ka o soso. Can lo, i ta baaraden Yohabu le ka ne ci nin na; ale le ka nin kumaw bee don i ta jonmuso da ra fana. ²⁰ I ta baaraden Yohabu k'a ke nin cogo ra, janko ka masace ta miiriya yelma nin ko ra. Nka ne matigice ye hakiritigi le ye i ko Ala ta meleke; ko o ko be ke dugukolo kan, i be o bee faamu.»

²¹ Masace ka Yohabu wele k'a fo a ye ko: «A fle, i ka min fo co, ne bena a ke ten le. Taga Abusalon ta ka na ni a ye.»

²² Yohabu k'a kinbiri gban masace korɔ, k'a na biri dugu ma, ka masace fo, k'a fo ko: «E, ne matigice masace, i ta baaraden k'a lon bi ko ale ko ka di i ye, sabu i ta baaraden ka min fo, i sonna o ma.»

²³ O ko, Yohabu wurira ka taga Gesuri, ka taga Abusalon ta ka na ni a ye Zeruzalemu. ²⁴ Nka masace ko: «Abusalon ye to a ta so konu yi, ne na kana la a kan!» A kera ten, Abusalon fana tora a ta so konu yi, a ma taga masace fe.

Masace sonna ko Abusalon ye na

²⁵ Izirayeli jamana bee konu ce si tun te yi, min tun be Abusalon bo ce pa ra; mogu bee tun be a ta ce pa le lakari. K'a ta a sentege ra ka taga a bla fo a kunkolo cenance ra, fiyen tun te a fari yoro si le ra. ²⁶ San o san, san laban na, a tun be a kunsigi tige, sabu a kunsigi tun be caya ka gbiriya a kun na ka teme. Ni a tun k'a kunsigi tige, a tun be a kunsigi suma k'a gbiriya lon; a kunsigi gbiriya tun be ke fo kilo fla ni tarance, ka kana ni masaso ta jateda ye.

²⁷ Abusalon tun ka dence saba le soro, ani denmuso kelen, min togo tun ye ko Tamari. O kera muso numanba ye.

²⁸ Abusalon ka san fla le ke Zeruzalemu, a pa ma se ka la masace kan. ²⁹ Lon do, a ka Yohabu wele, ko a be a ci masace fe. Nka Yohabu ma son ka na. A k'a wele a sipaga flanan na; Yohabu ma na. ³⁰ O ra, Abusalon k'a fo a ta baaradenw ye ko: «Aw y'a fle, Yohabu ta foro le be ne ta koru; siman b'a ra. Aw ye taga tasuma don a ra.» Abusalon ta baaradenw tagara tasuma don foro ra. ³¹ Yohabu wurira ka taga Abusalon ko, a ta

so kono. A ko Abusalon ma ko: «Mun na i ta baardenw tagara tasuma don ne ta foro ra?»³² Abusalon ka Yohabu jaabi ko: «A fle, ne ka mogɔ ci ka taga a fo i ye ko i ye na yan ne bena i ci masace fe, i ye taga a fo a ye ko mun na a ka ne wele ka bo Gesuri ka na ni ne ye yan? Nka ele ma na. Hali ni ne tun tora Gesuri, o belen tun ka fisa ni nin ye. Ne koni b'a fe sisan ka masace ye. Ni ne ka kojugu le ke, o tuma a ye ne faga.»

³³ Yohabu tagara masace fe ka taga o kuma lase a ma. Masace ka Abusalon wele; Abusalon nana a kinbiri gban k'a ja biri dugu ma masace koro. Masace k'a boro fla mini a ma ni kanuya ye.

15

Abusalon ka Izirayelimogow kun yelema

¹ Ayiwa, o kow ko fe, Abusalon ka sowotoro kelen pini, ani sow, ani ce bilooru; ni a tun be taga yoro do ra, o cew le tun be to ka bori a ta sowotoro ja fe ka taga. ² Abusalon tun be to ka wuri sogomada jona fe ka taga lo dugu donda sira kere fe. Ni a tun ka mogɔ do ye a be nana ni ko do ye masace fe ko a be na o kiti tige, Abusalon be o tigi wele, k'a fo a ye ko: «Ele bora dugu juman le ra?» Ni o tigi tun k'a ta gba togo fo a ye, ³ Abusalon tun b'a fo a ye ko: «I ta ka di nin ko ra, jo be i fe; nka ni i ka taga ni nin ko ye masace fe, mogɔ si tena i lamen!» ⁴ O ko, Abusalon tun b'a fo ko: «Ni ne le tun kera nin jamana kiti tige baga ye koni, ni ko do tun ka don mogɔ do ni do ce, walama ni o tun ka mogɔ o mogɔ togo ko do ra, o tigi tun bena na ne fe, ne tun bena a ta ko janabo a ye ka ja.»

⁵ Ayiwa, ni mogɔ do fana tun ka na, ko a bena a kinbiri gban Abusalon koro k'a bonya, a tun be a boro lo o tigi ye, ka o tigi mina k'a boro mini a ma.

⁶ A kera ten, Izirayelimogow minw bee tun be to ka na masace fe, janko masace ye o ta kiti tige o ye, Abusalon tun be o le fo olugu bee ye. O cogo ra, Abusalon ka Izirayelimogow nege ka o kun yelema.

⁷ San naani temenin ko, lon do Abusalon ko masace ma ko: «Ne tun ka dajuru do ta Matigi Ala fe; a to ne ye taga Heburon ka taga o dajuru dafa; ⁸ sabu ka ne to Gesuri, Siri jamana ra, i ta baarden tun ka dajuru do le ta. Ne tun ko: «Ni Matigi Ala ka ne kosegi Zeruzalemu tuun, ne bena taga saraka bo a ye k'a bato Heburon.»

⁹ Masace k'a jaabi ko: «Taga hera ra!» Abusalon wurira ka taga Heburon.

¹⁰ O ko, Abusalon ka mogɔ dow ci dogo ra Izirayeli maraw bee ra, ko o ye taga a fo mogow ye ko: «Ni aw ka na burufiyekan men tuma o tuma, aw y'a fo ko: «Abusalon le kera masace ye Heburon!» ¹¹ Ce keme fla le tun bora Zeruzalemu ka taga ni Abusalon ye. O tun ka olugu wele le ten ko o ye taga, o fana wurira ka taga; miiriyi were tun te o kono, sabu o tun ma foyi lon a ko ra.

¹² Ayiwa, ka Abusalon to sarakabo ra, a ka mogɔ ci ka taga Gilo dugu kono, ka taga Gilokace Ahitofeli wele ko a ye na. Ale le tun ye masace Dawuda ladibaga ye. O kera minke, Abusalon ka jen min siri Dawuda kama, o ko baraka bonyara kosebe. Abusalon nofemogow ka ke caya ye ka taga a fe.

Dawuda borira ka bo Zeruzalemu

¹³ Ciraden do le nana a fo Dawuda ye ko: «Izirayelimogow yelemana ka tugu Abusalon ko de!» ¹⁴ Dawuda ta jamana jamogow minw bee tun be ni a ye Zeruzalemu, a k'a fo olugu bee ye ko: «Aw ye wuri an ye bori, ni o te, an tena se ka bosi Abusalon boro. Aw ye teliya an ye taga, ni o te, o bena kun an na, ka kojugu lase an ma, ka dugumogow faga ni kerekemuru ye.» ¹⁵ A ta jamana jamogow k'a fo a ye ko: «Ni an matigice masace ka fen o fen fo, an be son o ma, sabu an ye i ta baardenw le ye.»

¹⁶ Masace bora ka sira mina a sen na; a ta somogow bee bora ka gban a ko. A tun ka jonmuso minw ke a musow ye, a ka o musow ra tan to a ko, ka masaso korosi. ¹⁷ Masace bora ni dugumogow bee ye a ko. O tagara se dugu bon laban ma minke, o lora yi. ¹⁸ A ta jamana jamogow bee tun be tagamana a koro, ani Keretikaw ni Peletikaw* bee; Gatika ce keme woro minw tun bora Gati ka gban a ko, olugu tagamana ka teme masace ja koro.

¹⁹ Masace k'a fo Gatikace Itayi ye ko: «Mun na ele fana b'a fe ka gban an ko? Seko, i ye taga to ni masacekura ye; sabu ele ye lonan le ye; i bora fo yorojan i ta jamana ra le ka na yan. ²⁰ Ele nana kunu doron le an koro; bi ne te se k'a to i ye taga yaala ni ne ye yorow ja fe, k'a soro ne yere ma an tagayoro kelen lon. Seko ni i balemaw ye. Matigi Ala ye kopuman ke i ye, ka to a ta kankelentigiya ra ni i ye.»

* 15:18 15:18 Keretikaw ni Peletikaw: Aw ye Samawilu flanan 8.18 fle.

²¹ Itayi ka masace jaabi ko: «Ne be kari Matigi Ala jananaman tɔgo ra, ani ele yere koson, ko ni ne matigice masace ka taga yoro o yoro, i ta baaraden fana bena taga o yoro le ra; ni i be faga, ne fana be faga; ni i be baro le, ne fana be baro.» ²² Dawuda ko Itayi ma ko: «O tuma, teme an ye taga!» Gatikace Itayi temena ka bla Dawuda ja ni a ta mogow bee ye, ani den minw bee tun be ni a ye.

²³ Mogow ka Dawuda nofejama temeto ye minke, o bee ka ke kasi ye ka mankanba ci. Masace tagara Sedoron ko tige; jama bee tugura a ko, o ka kongokolon sira ta. ²⁴ Sarakalasebaga Sadoki fana tun be yi; Levi ta mogow minw bee tun be ni ale ye, olugu tun ka Ala ta jengogonya kesu* ta. O tagara Ala ta jengogonya kesu sigi; sarakalasebaga Abiyatari ka ke saraka bo ye, fo ka taga a to jama bee ye bo dugu konon.

²⁵ Masace k'a fo Sadoki ye ko: «Seko ni Ala ta jengogonya kesu ye dugu konon. Ni Matigi Ala sonna ka baraka don ne ra, a bena a to ne ye seko yan tuun, ka a to ne ye a ta jengogonya kesu ni a ta yoro saninman* ye tuun. ²⁶ Nka ni Matigi Ala ko ne ma ko: «Ne te ele fe tuun», o tuma ne fle nin ye, ni min ka diya a ye, a ye o ke!»

²⁷ Masace k'a fo sarakalasebaga Sadoki ye tuun ko: «A fle, aw ye seko nasuma ra dugu konon, aw ni aw dence fla: i dence Ayimazi, ani Abiyatari dence Yonatan. ²⁸ Ne bena taga meen kongokolon kenegbeyorow ra, fo ne ye na kibaroya dow men ka bo aw fe.»

²⁹ A kera ten, Sadoki ni Abiyatari sekora ni Ala ta jengogonya kesu ye Zeruzalemu, ka taga to yi.

Dawuda ka Husayi ci dogo ra ka taga Abusalon fle

³⁰ Dawuda tun be yelenna oliviyesunw kuru kan, a kasito; a tun k'a kun datugu, a sennakolon tun lo fana. Jama min tun be a ko, olugu fana tun ka o kun datugu; o yelento tun be kasira fana. ³¹ Do nana a fo Dawuda ye ko: «Ahitofeli fana be ni Abusalon jengogonw ye!» Dawuda ka Ala daari k'a fo ko: «E, Matigi Ala, a to Ahitofeli ta ladiri bee ye ke kuma gbansan ye! A si kana loyoro soro!»

³² Dawuda tagara se kuru kuncce ma, mogow be deri ka Ala bato yoro min na. A sera yi minke doron, a ka Arikikace Husayi soro yi, a be a konona; Husayi ta derege tun farannin lo, buguri be a kun na. ³³ Dawuda k'a fo a ye ko: «Ni i ka gban ne ko, i bena ke ne fe doni le ye!» ³⁴ Nka ni i ka seko dugu konon ka taga a fo Abusalon ye ko: «Masace, ne bena ke i ta baaraden ye; ne tun ye i face ta baaraden le ye folofolo, nka sisan ne bena ke ele ta baaraden le ye.» Ayiwa, ni i ka o ke, o tuma Ahitofeli bena ladiri minw di Abusalon ma ne kama, i bena ke sababu ye ka o ladiriw cen, janko ka ne sutara. ³⁵ Sarakalasebagaw Sadoki ni Abiyatari, olugu fana bena ke ni i ye yi; ni i ka na fen o fen men masace Abusalon ta so konon, i ye na o fo olugu ye. ³⁶ I n'a fo olugu dence fla be o koro yi, Sadoki dence Ayimazi, ani Abiyatari dence Yonatan, ni aw ka na fen o fen men, aw ye o fo olugu ye, o bena na a lase ne ma yan.»

³⁷ Dawuda terice Husayi sekora ka taga Zeruzalemu; o wagati le ra, Abusalon fana tun be donna Zeruzalemu.

16

Siba nana domuni di Dawuda ni a ta mogow ma

¹ Dawuda nana kuru kuncemayoro teme doonin minke, a ka Mefiboseti ta jonce Siba nato ye ka na a kunben, ni fali fla ye; a tun ka o faliw laben janko mogow ye se ka sigi o kan; a tun ka o faliw doni ni burukun keme fla ye, ani rezenmo jalan siri keme, ani toromo siri keme, ani forogo kelen fanin rezenji ra.

² Masace ka Siba pininka ko: «I nana mun ke ni nin fenw ye?» Siba ko: «Faliw ye masace ta somogow ta ye, olugu bena yelen o kan; buru ni yiridenw ye kanbelenw ta domuni ye; ni minw nana sege tagama ra kongokolon konon, olugu bena rezenji do min ka minlogow bo o yere ra.» ³ Masace k'a pininka tuun ko: «I matigice Sawuli dence Mefiboseti be min le?» Siba k'a jaabi ko: «A tora Zeruzalemu. A ko, ko bi koni, Izirayelimogow bena ale face ta masaya fanga seko ale ma!» ⁴ Masace ko Siba ma ko: «Mefiboseti borofen bee kera i ta ye sisan.» Siba ko: «Ne be ne kinbiri gban i ja koro ka i fo, ne matigice masace; Ala ye ne ko diya i ye belen.»

Simeyi ka Dawuda mafiyenya

⁵ Masace Dawuda tagara se fo Bahurimu minke, Sawuli ta somogow do bora o dugu konon ka na. A togo tun ye ko Simeyi; Gera dence tun lo. A bora ka na, ka na ke kumajuguw fo ye Dawuda ni a nofemogow ma. ⁶ A ka ke Dawuda ni a ta jamana namogow bon ye ni kabakuruw ye, k'a soro jama bee, ani kerekerefariw bee tun be tagamana Dawuda kininboroyanfan ni a numanboroyanfan na. ⁷ Simeyi tun be Dawuda nenina k'a fo a ma ko: «Taga ka bo yi, taga ka bo yi! Mogofagabaga! Mogokolon!» ⁸ I ka Sawuli ta somogow minw bee faga, ka sigi olugu no ra masaya ra, Matigi Ala be o hake le bora i ra. Matigi

Ala ka masaya bosi i ra k'a di i dence Abusalon ma. Sisan i janibagato ye nin ye, sabu ele ye mogofagabaga le ye.»

⁹ Ayiwa, Seruya dence Abisayi ko masace ma ko: «Mun koson an b'a to nin wuru sanin ye ne matigice masace neni de? A to ne ye teme ka taga a kun tige!»

¹⁰ Masace ko: «Aw Seruya dencew, aw ta mun le be nin na sa? Ni a be ne nenina, i b'a soro ko Matigi Ala le k'a fo a ye ko a ye ne Dawuda neni. Ni o lo, jon le be se k'a fo a ye ko: «Mun koson i be nin kera?» »

¹¹ Dawuda k'a fo Abisayi ni a ta jamana namogow bee ye tuun ko: «Ne yere worden be ne fagayoro pinina, janko ka na a fo nin min ye Boniyaminu ta mogow ye. Aw y'a to a ye ne neni, sabu Matigi Ala le k'a fo a ye ten. ¹² Jon k'a lon ni Matigi Ala tena ne ta tooro fle, ka bi ta nenin yelema k'a ke kopuman ye ne fe?»

¹³ Dawuda ni a ta mogow tun be tagara o ta sira fe; Simeyi belen tun be tagamana kuru konkonda ra Dawuda koro, ka to ka Dawuda neni, k'a bon ni kabakuru ye, ka buguri seri a kan. ¹⁴ Masace ni a nofejama segeninba tagara se o seyoro ra minke, o ka soro ka nenehiri.

Husayi tagara Abusalon fe

¹⁵ Abusalon ni a ta jama bee, ani Izirayelimogow bee tun donna Zeruzalemu dugu kono. Ahitofeli fana tun be ni o ye. ¹⁶ Dawuda terice Arikikace Husayi tagara se Abusalon koro minke, a ko Abusalon ma ko: «Ala ye masace son si ra! Ala ye masace son si ra!» ¹⁷ Abusalon ka Husayi jaabi ko: «Ele be i ta teriya ke ni i terice ye tan le ke! Mun koson i ma gban i terice ko?» ¹⁸ Husayi ka Abusalon jaabi ko: «On-on de! Ni Matigi Ala yere ni jama, ni Izirayelimogow ka mogow min panawoloma k'a ke masace ye, ne be o tigi le ko; ne be to ni o tigi le ye. ¹⁹ Ka fara o kan, a meen o meen, ne laban bena ke jon ta baarden le ye? Masace Dawuda dence te wa? Ne ka baara ke faceman ye cogo min na, ne bena baara ke denceman fana ye o cogo le ra.»

Abusalon k'a face ta muso fitiniw ta

²⁰ Abusalon k'a fo Ahitofeli ye ko: «Aw ye jagon ye ka a fle, an ka kan ka min ke sisan.» ²¹ Ahitofeli k'a fo Abusalon ye ko: «I face tun ka jonmuso minw ke a musow ye, a ka minw to yan ko o ye masaso korosi, taga jen ni olugu ye. Ni o kera, Izirayelimogow bena a lon ko can ra, i ka i face dogoya; o ra minw bee be ni i ye, o bee bena o yere ja gbeleya ka to i ko.» ²² O ka gbata do lo Abusalon ye masaso kunna, Abusalon tagara jen ni a face ta jonmusow ye o yoro ra; Izirayelimogow bee bora o ko kala ma.

²³ O wagati ra, ni Ahitofeli koni tun ka kuma o kuma fo, o kuma tun be jate k'a ke i n'a fo Ala yere le kumana. Ni a tun kera Dawuda ye o, walama ni a kera Abusalon ye o, Ahitofeli ta kuma tun be jate o cogo kelen le ra.

17

Husayi ka Ahitofeli ta ladiri cen

¹ O kow ko, Ahitofeli k'a fo Abusalon ye ko: «A to ne ye kerekeden ce waga tan ni fla ta ka taga ni olugu ye ka taga Dawuda nogben su nin yere ra. ² Ne bena taga bara ka ben a kan k'a soro a segeninba lo, fo k'a baraka bee ban. A bena siran fo k'a ja wuri; a nofemogow bee bena siran ka bori k'a to yi. Ne bena ale masace kelen doron le faga. ³ O ko, ne bena na ni jama bee ye i fe; i be mogow kelen min ko, ni ale koni fagara ka ban, o tuma jama bee le hera seko i fe. Ni o kera fana, mogow bee bena hera soro.»

⁴ Ayiwa, o kuma benna Abusalon ni Izirayeli cekorobaw bee ma.

⁵ Nka Abusalon ko: «Aw y'a to an ye Arikikace Husayi wele, ka ale fana lamen.»

⁶ Husayi nana minke, Abusalon k'a fo a ye ko: «Ahitofeli ta kuma ye nin ye. A ka min fo, an ka kan k'a ke ten wa, walama an man kan k'a ke? Do fo!»

⁷ Husayi ka Abusalon jaabi ko: «Nin ladiri kelen koni ma na Ahitofeli fe!» ⁸ Husayi ko Abusalon ma tuun ko: «Ele yere ka i face ni a ta mogow lon! Kerekacefariw lo! O ka fari i ko wara min den tara ka bo a koro kongo kono! I face ye kerekacekoro le ye; a tena son ka si ni mogow tow ye. ⁹ Sisan i be taga a soro ko a dogonin be dinga do le kono, walama yoro dogonin do were ra yi. Nin kere folo ra, ni Dawuda ta mogow ka ele ta kerekeden dow faga doron, mogow bena o men, k'a fo yoro bee ko: «O ka Abusalon nofemogow caman faga!» ¹⁰ Ni o do kera doron, hali i ta kerekedenw bee ra cefariw, minw ja ka gbelen i ko waraba, olugu bee fari bena faga; sabu Izirayelimogow bee k'a lon ko i face ye cefariba le ye, ani ko ce jagbelenw le fana be ni a ye.

¹¹ «O ra, ne be i ladi, ko i y'a to ko Izirayeli cew bee le ye na i ko, k'a ta Dan, ka taga a bla fo Beri Seba, ka caya i ko kogojida kenken; ele yere ye bla o na ka taga Dawuda kama. ¹² Ni a ka soro yoro o yoro, an bena a nogben fo ka taga a mina; an be taga ben o

kan i ko gomiji be ben dugukolo kan cogo min na. O si tena se ka bosi; ale tena bosi, a nofemogow si tena bosi fana. ¹³ Ni a ka bori ka taga dogo dugu o dugu ra, Izirayelimogow bee bena taga ni juruw ye o dugu kama; an be taga o dugu ci k'a kabakuruw bee sama ni juru ye ka taga a ke kodinga konko; hali kabakuru den kelen tena to!»

¹⁴ Abusalon ni Izirayelimogow tow bee ko: «Arikikace Husayi ta kuma ka fisa ni Ahitofeli ta ye!»

Nka Matigi Ala yere le tun b'a fe ka Ahitofeli ta ladiripuman cen, janko ka kojugu lase Abusalon ma.

Dawuda tagara Zuriden ba tereboyanfan na

¹⁵ Ayiwa, Husayi tagara sarakalasebagaw Sadoki ni Abiyatari fe; Ahitofeli ka min fo Abusalon ni Izirayeli cekorobaw ye, ani ale yere ka min fo, a ka o bee fo sarakalasebagaw ye. A ko: ¹⁶ «Sisan aw ye cira bla Dawuda ma joona joona, ka a fo a ye ko a kana si kongokolon kenegbeyoro ra; ko sani dugu ye gbe, a ka kan ka ba tige, janko masace Abusalon ni a ta nofejama kana na cenri lase o ma.»

¹⁷ O y'a soro Yonatan ni Ayimazi tun be Eni Rogeli. Baaradenmuso do le tun ka kan ka taga o cira lase olugu ma, janko o ye taga a fo masace Dawuda ye; sabu olugu yere tun t'a fe ka don dugu konko janko mogow kana na o ye. ¹⁸ O bee n'a ta, kanbelennin do tun ka o ye; ale tagara o fo Abusalon ye. Yonatan ni Ayimazi k'a ye ten minke, o fla teliyara ka taga se fo ce do ta so, Bahurimu dugu konko. Kolon do tun be o ce ta so; o donna o kolon konko ka dogo yi. ¹⁹ Sotigi ta muso ka birifani do ta ka o biri kolon kunna, ka simankise susunin do yerege o kan, janko mogow kana a lon ko mogow be yi.

²⁰ Abusalon ta ciradenw nana se yi minke, o donna o muso ta so k'a pininka ko: «Ayimazi ni Yonatan be min le?» Muso ka o jaabi ko: «O ka ko tige!» Nka o ka o jini, o ma o ye minke, o sekora ka taga Zeruzalemu.

²¹ O taganin ko, Ayimazi ni Yonatan bora kolon konko ka taga o kuma jafu masace Dawuda ye. O k'a fo Dawuda ye ko: «Aw ye wuri joona ka ba tige, sabu Ahitofeli ka Abusalon ladi ko a ye na aw kama.»

²² Dawuda ni a nofejama bee wurira ka Zuriden ba tige; sani dugu ye gbe hali mogow kelen ma to ni min ma ba tige!

²³ Ayiwa, Ahitofeli nana a ye ko o ma son ale ta kuma ma minke, a k'a ta fali laben ka taga a ta dugu ra, a ta so. A tagara a ta lukono kopaw bee bla boro kelen kan; o ko, a k'a kan don juru ra ka a yere faga. A sara o cogo le ra. O k'a su don a face su koro.

Dawuda sera Mahanayimu

²⁴ Ayiwa, Dawuda tagara se Mahanayimu. O wagati y'a soro Abusalon fana ka Zuriden ba tige, a ni Izirayelimogow to minw bee tun be ni a ye. ²⁵ Abusalon tun ka Amasa le bla a ta kerekejama pa fe, Yohabu no ra. Amasa tun ye Izirayelikace do dence le ye, min togo tun ye ko Itira. Ale Itira le tun ka Nahasi denmuso Abigayili furu. Abigayili tun ye Seruya balemamusu ye; Seruya tun ye Yohabu bamuso ye. ²⁶ Abusalon ni Izirayelimogow tagara o ta fanibonw lo Galadi jamana ra.

²⁷ Ayiwa, Dawuda sera Mahanayimu minke, Nahasi dence Sobi, min bora Raba, Amankaw ta dugu ra, ani Amiyeli dence Makiri, min bora Lodebari, ani Galadikace Barizilayi min bora Rogelimu, ²⁸ olugu nana ni lananw, ani minanw, ani bogodaga dow ye ka na o di Dawuda ni a ta mogow ma. O nana ni siman fana ye, ani mugu, ani simankise yirannin, ani soso, ²⁹ ani li, ani nare, ani sagaw, ani baw, ani misinoko gberennin. O nana ni o fenw bee ye Dawuda ni a nofemogow fe, ko o ye a domu; sabu o tun b'a fora ko: «I b'a soro nin mogow segeera kongow ni minlogow boro kosebe kongokolon konko yi.»

18

Dawuda ta mogow sera Abusalon ta mogow ra

¹ Dawuda ta kerekeden minw tun be ni a ye, a ka olugu jate, ka o laben kere kama. A ka kerekuntigi dow sigisigi ce waga kelen kelen kunna, ka dow sigisigi ce keme keme kunna. ² A ka mogow taran ka o ke jenkuru saba ye. A ka Seruya dence Yohabu bla jenkuru kelen kunna, ka Yohabu balemacce Abisayi bla jenkuru kelen kunna, ka Gatikace Itayi bla jenkuru sabanan kunna. O ko, masace k'a fo jama bee ye ko: «Ne fana bena taga ni aw ye.» ³ Nka mogow k'a jaabi ko: «I man kan ka taga ni an ye; sabu ni anw do borira, mogow tena o jate. Hali ni o ka an ta jama tarance bee le faga fana, mogow tena o jate. Nka ele kelen be i ko anw ce waga tan le. Ni i ka to dugu konko yan, o ka fisa, sabu i be se ka to yan ka mogow dow ci ka taga an deme kere ra.» ⁴ Masace ko: «Ni min ka ben aw ma, ne bena a ke ten.» Masace tagara lo dugu donda koro; kerekedenw ka ke bo ye,

ce keme keme, ani ce waga kelen kelen. ⁵ Masace k'a fo Yohabu ni Abisayi ni Itayi ye ko: «Aw ye a ke ne koson, aw ye kanbelen korosi, min ye Abusalon ye.»

Masace ka o kuma min fo kerekuntigiw ye Abusalon ta ko ra, kerekedenw bee tun ka o men fana.

⁶ Dawuda ta kerekedenw bora dugu konso ka taga Izirayelimogow kama kongo konso. O ka kere ke Efirayimu yiritu le konso. ⁷ Dawuda ta mogow sera Izirayelimogow ra o yoro ra; o ka cenriba lase o ma, ka ce waga mugan bee faga o ra o lon na. ⁸ Kere bonyara ka se fo o yoro mara bee ra. Minw sara yiritu konso, olugu cayara ka teme kerekeyoro yere ta mogow faganinw kan.

Abusalon sacogo

⁹ Ayiwa, Abusalon barara ka taga ben ni Dawuda ta mogow ye; Abusalon tun yelennin be sofali do kan. A ko a be bori ni a ta sofali ye minke, sofali borito temena yiriba do borow jukoro. Abusalon kunsigiw balanna yiriborow furance ra; sofali borira ka bo a koro ka taga, k'a dulonnin to san ni dugu ce.

¹⁰ Kerekeden do ka o ye minke, ale tagara o lakari Yohabu ye. A ko: «A fle, ne ka Abusalon dulonnin ye yirisunba do ra!»

¹¹ Yohabu k'a fo o kibaroya fobaga ye ko: «Ele k'a ye ten, mun na i m'a faga o yoronin kelen bee ra yi? Ne tun bena warigbe garamu keme di i ma, ani kerekedenw ta cesirinan kelen.»

¹² Nka ce ka Yohabu jaabi ko: «Hali ni o ka warigbe kilo tan le la ne tege konso, ne tena son ka ne boro se masace dence ma fiyewu; sabu masace ka kuma min fo ele ni Abisayi ni Itayi ye, an toro ka o men. A ko: «Aw ye a ke ne koson, aw y'a to foyi kana kanbelen soro, min ye Abusalon ye.» ¹³ Ayiwa, ni ne tun ka farati ka o janfako ke a ra, a laban, masace tun bena bo o ko kala ma, sabu foyi te se ka dogo a ma; ele fana bori tena son ka lo ni ne kunko ye.»

¹⁴ Yohabu ko: «Ne tena ne yere sege ka lo ele koro yan gbansan tuun.» Ka Abusalon panaman balannin to yiri ra, Yohabu ka taman saba ta ka taga o turu a disi ra.

¹⁵ Kerekeden ce tan minw tun be to ka Yohabu ta kerekeminanw ta, olugu tagara Abusalon lamini, ka ben a kan k'a faga.

¹⁶ Yohabu nana buru fiye minke, ko o ye kere lalo ten, a ta mogow ka Izirayelimogow gbenni dabra. ¹⁷ O ka Abusalon su ta k'a firi dingaba do konso tun konso yi, ka kabakuru caman ce ka o ton a kan. O kera minke, Izirayelimogow tow bee borira ka taga o ta so.

¹⁸ Ka Abusalon panaman to, a tun ka kabakurujan do lo masace ta kenegbe ra, sabu a tun b'a fora ko dence te ale fe, min be se ka ke sababu ye k'a to ale togo kana tunu. O ra, a k'a yere togo la o kabakurujan na; hali bi mogow be o kabakuru wele ko Abusalon ta hakirijigi kabakuru.

Abusalon ta saya ko fora Dawuda ye

¹⁹ Ayiwa, Sadoki dence Ayimazi k'a fo Yohabu ye ko: «A to ne ye bori ka taga nin kibaroya fo masace ye, ko Matigi Ala k'a bosu ka bo a juguw boro, k'a hake bo a juguw ra.»

²⁰ Yohabu ko a ma ko: «I kana taga, sabu bi ta kibaroya te kibaro diman ye. I bena taga lon were ta fo, nka bi ta koni, i man kan ka taga o fo, sabu masace dence le sara!»

²¹ Yohabu k'a fo Kusikace do ye ko: «I ka min ye, taga o lakari masace ye!» Kusikace birira Yohabu koro k'a fo, ka soro ka ke bori ye ka taga. ²² O bee n'a ta, Sadoki dence Ayimazi belen ko Yohabu ko: «Ni a kera cogo o cogo, ne fana bori tun Kusikace ko fe ka taga!» Yohabu k'a jaabi ko: «Ne terice, kun juman le ra ele b'a fe ka bori de? Nin ko tena taga ke kibaro diman ye min be se ka i nafa.» ²³ Ayimazi ko: «Ni a kera cogo o cogo, ne koni bena bori le fana!» Yohabu ko: «Ayiwa, bori sa!» Ayimazi ka kenegbeba sira mina bori ra, ka taga teme Kusikace ra.

²⁴ O y'a soro masace Dawuda tun siginin be dugu bolon konso, bolon kenemada ni a kononoda fla ce ma. Kerekeden min be yoro korosi, ale yelenna ka taga lo o biribon san fe, bolon kunna. A k'a na korota ka fleri ke minke, a barara ka ce do borito ye a kelen na, a be nana. ²⁵ A perenna ka o lase masace ma. Masace ko: «Ni a kelen lo, o tuma a be nana ni kibaro diman le ye!» Ce ka ke gbara ye doonin doonin. ²⁶ Kerekeden ka ce do were borito ye, a be nana. A perenna ka o fo dugu donda korosibaga ye, ko: «Ce do were borito ye a kelen na, a be nana!» Masace ko: «Ale fana be nana ni kibaro diman le ye!» ²⁷ Kerekeden ko: «Ne ta yecogo ra, ce folo boricogo be i ko Sadoki dence Ayimazi boricogo.» Masace ko: «Mogowuman lo. A be nana ni kibaro diman le ye.» ²⁸ Ayimazi nana se minke, a perenna k'a fo masace ye ko: «Kere diyara an na!» A k'a kinbiri gban k'a na biri dugu ma, k'a fo tuun ko: «Matigi Ala, i ta Ala baraka, sabu mogow minw tun wurira ne matigice masace kama, Ala k'a to an ka se soro olugu kan!» ²⁹ Masace ko:

«Ne dence Abusalon do? A ka kene wa?» Ayimazi ko: «Wagati min na Yohabu tun be i ta baardenw cira, ne ni i ta baardenw tɔ kelen, ne kɔni tun be mankan caman le menna jama ce ra; nka ne tun m'a lon ko kelen min lo.» ³⁰ Masace ko: «Ele ye gbara ka lo kere fe.» Ayimazi gbarara ka lo kere fe. ³¹ O ko, Kusikace sera. Ale ko: «Ne matigice masace ye nin kibaro diman lamem! Mogo minw bee tun wurira i kama, Matigi Ala ka i bosi ka bo olugu bee boro bi!» ³² Masace ko Kusikace ma ko: «Ne dence Abusalon don? A ka kene wa?» Kusikace ko: «Ne matigice masace, i juguw, ani mogo o mogo be wurira ele masace kama ko o be kojugu ke i ra, Ala ye olugu bee ta ke i ko nin kanbelen ta kera cogo min na!»

19

Dawuda ka Abusalon su kasi

¹ Masace ka o kuma men minke, a ka ke yereyere ye; sankaso min be dugu donda kunna, a tagara don o bon kono ka ke kasi ye. A tagamato tun be kasira, ka ke a fo ye ko: «E, ne dence Abusalon, ne dence, ne dence Abusalon! Hali ne tun ye sa ele no ra! E, Abusalon, ne dence, ne dence!»

² O tagara o fo Yohabu ye ko: «Masace fe, a be mapumankokanw fora, ka kasi Abusalon koson.»

³ O lon na, Izirayelimogow ta sesorori yelemana ka ke kasi ye kerekedenw bee fe, sabu o tun k'a men mogow fe ko: «Masace jusu kasira kosebe a dence ta saya koson.» ⁴ O lon na, kerekedenw dogora le ka don dugu kono, k'a ke i n'a fo mogo minw borira o kerekedogonw ja, fo o maroyanin nana don dugu kono. ⁵ Masace tun k'a ja datugu ka ke kule ye ko: «E, ne dence Abusalon! Abusalon, ne dence, ne dence!»

⁶ Yohabu tagara a ko bon kono ka taga a fo a ye ko: «Ele be maroyaba le blara i ta kerekedenw bee ra bi, k'a soro olugu le ka i kisi, ka i dencew ni i denmusow kisi, ka i ta musow kisi, ani i ka jonmuso minw ke i musow ye. ⁷ Ele be i koninyabagaw le kanu, ka i kanubagaw koninya; sabu i be min kera, o be a yira ko i ta kerekuntigiw ni i ta baardenw te foyi ye i ja koro. Sisan koni, ne k'a ye ko ni a tun kera ko Abusalon le bosira, k'a to an tow bee ye faga, o le tun bana diya ele ye. ⁸ Ayiwa, sisan i wuri ka bo kene ma, i ye taga kuma i ta kerekedenw fe ka o ja gbeleya. Ni o te, ne be kari Matigi Ala togo ra, ko ni i koni ma bo, bi su fe hali ce kelen tena to ni i ye yan. Ni o do kera, o tuma kojugu minw bee sera i ma kabini i denmisenman fo ka na se bi ma, bi ta bana juguya ni o bee lajennin ye.»

⁹ Masace wurira ka taga sigi dugu donda ra. O k'a fo kerekedenw bee ye ko: «Masace ye nin ye, a signin be dugu donda ra.» Kerekedenw bee nana masace koro.

Dawuda kosegira ka na Zeruzalem

O y'a soro Izirayeli ta kerekedenw bee tun borira ka taga o ta so. ¹⁰ Mogow tun be jogan sosora Izirayelimogow ta gbaw bee ra; o tun b'a fora ko: «Masace Dawuda le ka an bosi ka an bo an juguw boro; ale le ka an bosi Filisikaw boro. Ayiwa, sisan a borira Abusalon ja ka bo jamana kono. ¹¹ K'a soro an tun ka turu ke ale Abusalon min kun na k'a sigi masaya ra, ale sara kere ra. Ayiwa, an be mun le konona sisan ka soro ka masace Dawuda wele ka na?»

¹² Masace Dawuda fana ka cira bla ka taga a fo sarakalasebagaw ye, minw tun ye Sadoki ni Abiyatari ye, ko: «Aw y'a fo Zuda cekorobaw ye ko: «Mun koson tow le bana kon aw ja ka masace wele ka na ta so?» »

Masace tun ka o fo, sabu kuma minw bee tun be fora Izirayeli jamana yorow bee ra, o kumaw tun sera masace ma k'a to a sigiyoro ra yi.

¹³ Masace ko o y'a fo o ye fana ko: «Aw le ye ne balemaw ye, aw ye ne yere do le ye. Mun koson tow le bana kon aw ja ka masace wele ka na?» ¹⁴ A ko o y'a fo Amasa fana ye ko: «Ele ni ne bee ye mogo kelen le ye. K'a ta bi ra, ne be i ke kerekajama kuntigi ye Yohabu no ra; ni ne ma o ke, o tuma Ala ye o hake bo ne ra.»

¹⁵ Dawuda k'a ke ten ka Zuda mogow bee soro; o bee benna a ra i ko mogo kelen, ka mogo ci ka taga a fo masace ye ko: «Seko ka na, i ni i ta baardenw bee.»

Dawuda yafara Simeyi ma

¹⁶ Ayiwa, masace ka sira ta ka seko ka na, ka na se fo Zuriden ba ma. Zuda mara mogow tagara Giligali, Zuriden bada ra, ko o be taga masace kunben, ka ba tige ni a ye. ¹⁷ Gera dence Simeyi, min ye Boniyaminu ta gbamogo do ye, ni a be bo Bahurimu, ale fana teliyara ka taga ni Zuda mara mogow ye ka taga masace Dawuda kunben. ¹⁸ Boniyaminu ta gbamogo ce waga kelen le tun be ni a ye, ani Siba, min tun be baara kera Sawuli ta somogow ye; ale ni a dence tan ni looru, ni a ta baardenw ce mugan. O

girinna ka taga masace kunben Zuriden bada ra. ¹⁹ Məgəw ka ba tige ka taga ba na do kan, ko o be taga masace ni a ta soməgəw ta kurun do kəno ka ba tige ni o ye; o ko, ni masace b'a fe ka min ke, a bəna o fo o ye. Tuma min na masace tun bəna ba tige, Gera dence Simeyi nana a yere firi dugu ma masace na korə, ²⁰ k'a fo masace ye ko: «E, ne matigice, i sabari, i kana ne ta kojugu jate; ne ka ko benbari min ke masace ra a bəlon na Zeruzalemu, masace kana a hakiri to o ra tuun! Masace ye sabari ka o ko bo a jusu ra. ²¹ Sabu ne ye i ta jon le ye; ne yere fana k'a lon ko ne ka kojugu le ke. Nka i yere k'a ye ko ne le kera Yusufu ta gbaməgəw be ra mogo folo ye ka na ne matigice masace kunben!»

²² Seruya dence Abisayi ka kuma ta o le ra k'a fo ko: «Matigi Ala ka mogo min panawoloma k'a sigi masaya ra, Simeyi ka o neni; o ra, Simeyi ka kan ka faga le!»

²³ Nka Dawuda ko: «Aw Seruya dencew, aw ta mun le be nin na sa? Mun na aw be aw yere kera ne jugu dow ye bi? Mogo si man kan ka faga Izirayeli jamana kəno bi; sabu ne k'a ye bi ko masace were te Izirayeli jamana kunna ni ne te.»

²⁴ O ko, masace k'a fo Simeyi ye ko: «O tənə i faga!» Masace karira a ye.

Mefiboseti k'a ta ko jafa

²⁵ Ayiwa, Sawuli mamaden min ye Mefiboseti ye, ale fana tun tagara masace kunbenyoro ra. K'a ta masace tagalon na fo ka na se a nalon ma hera ra, Mefiboseti tun ma ko, a tun m'a dasiw saninya, a tun ma a ta faniw si ko fana. ²⁶ A bora o cogo le ra Zeruzalemu ka taga masace kunben; masace k'a jininka ko: «Mefiboseti, mun koson i tun ma taga ni ne ye?» ²⁷ A ka masace jaabi ko: «E, ne matigice masace, ne ta jonce le ka ne janfa; sabu ne tun ko le, ko ne be ne ta fali laben ka yelen a kan ka taga ni masace ye, sabu ne te se ka tagama. ²⁸ Nka a tagara ne togo cen ne matigice masace korə. Nka ne matigice masace be i ko Ala ta meleke. O ra, ni min ka ben i yere ma, i ye o ke; ²⁹ sabu ne bəmacə ta soməgəw si tun man kan ni foyi ye ne matigice masace fe, ni fagari te. O be n'a ta, i sonna ko ne fana ye domuni ke ni i ye, ani ni i ta mogo tow ye minan kelen kəno. O ra, ne koni te se ka masace daari, ko a ye kojuman were ke ne ye tuun.»

³⁰ Masace k'a jaabi ko: «Nin kuma be kun ye mun ye de? Ne k'a latige ka ban ko i bəmacə ta dugukolo bəna ke ele ni Siba ta le ye.» ³¹ Mefiboseti ko masace ma ko: «A ye a be ta kunkelen, sabu ne matigice masace nana a ta so hera ra ka ban!»

Dawuda ka Barizilayi bonya

³² Galadikace Barizilayi fana tun bora Rogelimu, ka na masace blasira; a ka Zuriden ba tige ni masace ye, ko a be masace to Zuriden ba yoro ra ka seko ka taga. ³³ Barizilayi tun korora kosebe; a si tun ye san biseegi. Tuma min na masace tun be Mahanayimu, masace mako tun be se fen o fen ma, a ka o be ke a ye, sabu natorobatigi tun lo.

³⁴ Masace k'a fo Barizilayi ye ko: «Ba tige ka taga ni ne ye, i ye taga to ne korə Zeruzalemu ne ta so; ne bəna i mako be na ka ne janto i ra.» ³⁵ Nka Barizilayi ka masace jaabi ko: «Ne bəna taga ni masace ye Zeruzalemu ka taga to si ra ka san jori le ke tuun? ³⁶ Ne si ye san biseegi sisan. Ne yere te se ka fendiman lon ka bo fəngboman na tuun. Ne te se ka diya sorə domunifen ni minnifen na tuun; ne te se ka hali donkirilabaga cəmanw ni a musomanw kan men kosebe tuun. O tuma mun koson ne bəna taga ke ele kunna doni ye tuun? ³⁷ Ne bəna ba tige, ka taga ni i ye ba ko fe doonin, ka dan yi. Ne yere m'a lon kun min na masace b'a fe ka o bonya ke ne ye! ³⁸ A to ne ye seko, ka taga sa ne ta dugu ra, ne face ta kaburu ni ne bamuso ta kaburu korə. Nka ne dence Kimamu ye nin ye, min ye i ta baaraden ye; ale koni bəna taga ni ne matigice masace ye. Ni ko o ko ka ben i ma, i ye o ke ale ye.» ³⁹ Masace ko: «Ayiwa, Kimamu ye taga ni ne ye. Ni fen o fen ka ben i ma, ne bəna o ke a ye; ni i ka fen o fen jini ne fe, ne bəna o ke i ye.»

⁴⁰ Ayiwa, jama be nana ba tige tuma min na, ani masace yere nana ba tige tuma min na, masace k'a boro mini Barizilayi ma k'a fo ni kanuya ye, ka dugawu ke a ye. O ko, Barizilayi sekora ka taga a ta so. ⁴¹ Masace ka Giligali dugu sira ta; Kimamu tagara ni a ye.

Zuda ta məgəw ni Izirayeliməgəw tow ma ben

Ayiwa, Zuda ta məgəw be, ani Izirayeliməgəw tow tarance tun be ni masace ye Zuriden batigeyoro ra. ⁴² Izirayeliməgəw tow nana masace fe ka na a fo a ye ko: «Mun koson an balema minw ye Zuda ta məgəw ye, olugu dəron le nana ele ta ka ba tige ni i ye, ani i ta soməgəw ni i nofəməgəw be?» ⁴³ Zuda ta məgəw ka Izirayeliməgəw tow jaabi ko: «An ka o ke sabu anw ni masace be ye mogo kelen le ye. Aw dimikun ye mun ye o ra sa? Yala masace tun lora ni anw kunkow ye le wa, walama a ka bonya do le di an ma, o koson an ka o ke wa?»

⁴⁴ Izirayelimogō tōw ka Zuda ta mōgōw jaabi ko: «Masace ye anw fana ta ye fō sijnaga tan*. Dawuda yere ye anw ta ye ka teme aw kan. Mun koson aw ka an dogōya tan? O tuma anw le ma kon k'a fō ko an ye masace wele ka na wa?»

Nka Zuda ta mōgōw ka kuma minw fō, o juguyara ka teme Izirayelimogōw ta kan.

20

Seba murutira Dawuda kama

¹ Ayiwa, o y'a sorō ce sōnkolon dō tun be yi, min tōgō tun ye ko Seba; a face tōgō tun ye ko Bikiri; Boniyaminu ta mōgō dō tun lo. Ale ka buru fiye, k'a fō mōgōw ye ko:

«An ta foyi te Dawuda fe,
jenngōnya foyi te an ni Yese dence ce.
Izirayelimogōw, an bēe ye taga an ta sol!»

² A kera ten minke, Izirayelimogōw bēe bōra Dawuda kō ka tugu Bikiri dence Seba kō. Nka Zuda ta mōgōw gbanna o ta masace kō, k'a blasira ka bō Zuriden ba yōrō ra ka taga se fō Zeruzalemu.

³ Dawuda tagara don a ta so kōnō Zeruzalemu minke, a tun ka jōnmuso tan minw ke a musow ye, a tun ka minw to a kō ka masaso kōrōsi, a ka olugu bla o danna so dō kōnō. O mako tun be ke fen o fen na, a tun be o bēe di o ma, nka a ma sōn ka jen ni o ye. O tora o danna o so kōnō yi fō ka taga se o salon ma; o tun tora yi ten i ko firiyamusow.

Yohabu ka Amasa faga

⁴ O kō, masace k'a fō Amasa ye ko: «Sani tere saba ce, i ye Zuda ta kerekedenw wele ka na yan, ele yere fana ye na ni o ye.» ⁵ Amasa tagara Zuda ta kerekedenw wele. Nka lon min mōgōw tun ka kan ka na masace fe, ale yere tora kō, a ma na o lon na. ⁶ O ra, Dawuda k'a fō Abisayi ye ko: «Bikiri dence Seba bēna cenri min lase an ma, o bēna juguya ni Abusalōn ta ye. I yere ye i matigice ta baaradenw ta, aw ye a nōgben, janko a kana na taga dogo dugu barakaman dōw kōnō, ka tunu an ma.» ⁷ Yohabu ta mōgōw bōra ka gban a kō, ani Keretikaw, ani Peletikaw, ani kerekēcefariw bēe. O bēe bōra Zeruzalemu ka taga Bikiri dence Seba nōgben.

⁸ O tagara se Gabahōn kabakuruba yōrō ra minke, o ka Amasa nato ye o ja fe. O y'a sorō Yohabu tun ka cēsirinan dō siri a ta faniw kan, ka kerekemuru dō don a la ra, ka o siri a ta cēsirinan na a soro ra. Ka Yohabu tagato to, kerekemuru benna. ⁹ Yohabu ka Amasa fō ko: «I ka kene wa?» A ka Amasa mina a bonbosi ma ni a kininboro ye, ko a b'a boro mini a ma k'a fō ni kanuya ye. ¹⁰ Kerekemuru min tun be Yohabu numanboro ra, Amasa ma o kōrōsi. Yohabu k'a sogo ni a ye sijnaga kelen dōrōn a kōnōbara ra, ka a nogo bēe bō kene ma. Amasa sara. Yohabu ni a dogōce Abisayi k'a to yi ka taga Bikiri dence Seba kō.

¹¹ Kerekeden kanbelen minw tun be Yohabu kō, olugu ra kelen lōnin tora Amasa kōrō ka ke a fō ye ko: «Minw be Yohabu fe, ani minw be Dawuda fe, olugu ye gban Yohabu kō!» ¹² O y'a sorō Amasa tun be firinfininna sira kan jori ra. O kerekeden nana a ye ko kerekeden tōw bēe be lōra ka Amasa fle minke, a ka Amasa sama ka taga a bla foro dō kōnō, ka fani dō ke k'a datugu; sabu a k'a ye ko ni min o min nana se a ma, o be lo. ¹³ A ka Amasa bō sira ra minke, kerekedenw bēe tugura Yohabu kō, ka taga Bikiri dence Seba nōgben.

Seba sacogo

¹⁴ Seba ka Izirayeli maraw bēe cetige, ka taga se fō Abeli Beti Mahaka, ani fō Berikaw ta maraw bēe ra. Olugu wurira ka jōgōn lajen ka gban a kō fana. ¹⁵ Yohabu ni a ta mōgōw bēe nana, ka na lo ka Beti Mahaka dugu lamini, k'a sorō Seba be dugu kōnō. O ka yelenyōrō dōw lo dugu kenemakogo kere fe ka taga se fō a sanfeyōrō ma; o kō, o ka ke dugu laminikogo yere sōgi ye janko k'a ben. ¹⁶ Muso hakimiran dō tora dugu kōnō yi o le ra, ka peren k'a fō ko: «Aw ye ne lamēn, aw ye ne lamēn! Aw ye a fō Yohabu ye ko a ye gbara yan, ko ne b'a fe ka kuma ni a ye.» ¹⁷ Yohabu gbarara muso ra; muso ko: «Ele le ye Yohabu ye wa?» Yohabu ko: «Ne lo!» Muso ko: «I ta jōnmuso ta kuma lamēn!» Yohabu ko: «Ne be i lamēna.» ¹⁸ Muso ko: «Fōlōfōlo ni ko dō tun kera, mōgōw tun b'a fō ko: <An ye taga hakiri jini Abelikaw fe.> O ra o ko tun be janabo. ¹⁹ Ayiwa, anw ye Izirayelimogōw bēe ra heramogō dōw le ye; ani o bēe ra mōgōsōbe dōw. Ele dō b'a fe ka Izirayeli duguba dō le halaki tan. Mun koson aw b'a fe ka nin dugu halaki, k'a sorō Matigi Ala ta jamana ta dugu dō lo?»

* 19:44 19:44 Izirayelimogōw ka o fō sabu siya tan le tun be Izirayeli mara ra, k'a sorō Zuda tun ye siya kelen dōrōn.

²⁰ Yohabu ka muso jaabi ko: «Fiyewu, fiyewu, ne t'a fe ka foyi halaki, walama ka foyi ceñ! ²¹ Ne ma na o ra. Efrayimu kuruyorow mogo do, min togo ye ko Seba, Bikiri dence, ale le wurira masace Dawuda kama. Aw ye ale kelen don ne boro; ni o kera, an bena an mabo dugu ra.» Muso ka Yohabu jaabi ko: «Ayiwa, ni o lo, an bena a kunkolo firi i fe kogo ko fe yi!»

²² Muso tagara kuma dugumogow bee fe ni a ta hakiritigiya ye. O ka Bikiri dence Seba kun tige, k'a kunkolo firi Yohabu fe, kogo ko fe. Yohabu ka buru fiye. A ta kerekedenw bee mabora dugu ra, o bee ka taga o ta so. Yohabu sekora Zeruzalemu masace fe.

Dawuda ta jamana jamogow

²³ Yohabu le tun ye Izirayeli jamana kerekejama bee kuntigi ye. Yehoyada dence Benaya, ale tun ye Keretikaw, ani Peletikaw* kuntigi ye.

²⁴ Adoramu tun ye jagboyabaardenw kuntigi ye. Ahiludi dence Yosafati tun ye masace ta kumalasebaga ye. ²⁵ Seva tun ye seberikebaga ye. Sadoki ni Abiyatari tun ye sarakalasebagaw ye. ²⁶ Ira, min ye Yahiri ta mogo do ye, ale fana tun ye Dawuda ta sarakalasebaga do ye.

21

San saba kong'o benna Izirayeli kan

¹ Ayiwa, Dawuda ta wagati ra, kong'o do tun benna jamana kan fo san saba. Dawuda ka Matigi Ala jininka; Matigi Ala k'a jaabi ko: «Sawuli ni a ta gbamogow, olugu mogofagabagaw ka Gabahonkaw halaki minke, o le ka nin se aw ma.»

² Masace ka Gabahonkaw wele ka kuma ni o ye. Gabahonkaw tun te Izirayelika dow ye; Amorika to minw tun tora, olugu tun lo. Izirayelimogow tun karira o ye ko o tena o faga. Nka o bee n'a ta, Izirayelimogow ni Zuda ta mogow ta ko bonyakojugu fe Sawuli jusu ra, a tun b'a fe ka o halaki ka o ban.

³ Dawuda k'a fo Gabahonkaw ye ko: «Ne be se ka mun le ke aw ye, walama ne ka kan ka mun le ke ka nin kojugu kafari, janko aw ye dugawu ke Matigi Ala ta jamana ye?» ⁴ Gabahonkaw k'a jaabi ko: «Wari le tena anw ni Sawuli ta mogow ta ko janabo, walama sanin; anw le fana te se k'a fo ko an be mogo faga Izirayeli jamana ra.» Masace ko: «Ni aw ka min fo, ne bena o ke aw ye.» ⁵ Gabahonkaw ko: «Ayiwa, i n'a fo Sawuli tun b'a fe ka an faga, ka an halaki ka ban Izirayeli jamana kono le pewu, ⁶ o tuma, aw ye a dencew ra ce wolonfla di an ma, an bena olugu kan don juru ra, Matigi Ala na koro Gibeha dugu kono, Matigi Ala tun ka Sawuli min janawoloma k'a ke masace ye, ale yere ta dugu.» Masace Dawuda ko: «Ne bena o di aw ma.» ⁷ Sawuli mamaden min ye Mefiboseti ye, Yonatan dence, Dawuda ma son ka ale di, sabu Dawuda ni Sawuli dence Yonatan tun ka jehogonya don ka kari jagon ye Matigi Ala na koro. ⁸ Aya denmuso Risipa tun ka dence fla minw woro Sawuli fe, minw tun ye Arimoni ye, ani Mefiboseti togo do were, masace Dawuda ka olugu mina. Sawuli denmuso Merabu tun ka dence looru min woro Barizilayi dence Adiriyeli fe, min be bo Mehola dugu kono, a ka olugu fana mina. ⁹ A ka olugu di Gabahonkaw ma; o ka o kan don juru ra kongori kan Matigi Ala na koro. O ce wolonfla bee sara jagon fe. O ka o faga simankanwagati damina ra, simantige tere folow ra.

¹⁰ Aya denmuso Risipa ka borofani do ta, ka taga o la fara kan, ka to o yoro ra, k'a ta simankanwagati damina ra, fo ka taga se sanji nawagati ma. Tere bee a tun be konow ghen o suw ra, ka kongowaraw ghen o ra su fe.

¹¹ Aya denmuso Risipa ka min ke, o tagara o fo Dawuda ye; Sawuli tun ka o jonmuso ke a muso ye.

¹² A kera ten minke, Dawuda tagara Sawuli su ni Yonatan su kolow daari Yabesi dugumogow fe, Galadi mara ra. Olugu le tun ka o suw lajigi ka bo Beti San. Filisikaw tun ka se soro Sawuli kan Giliboha tuma min na, o tun ka o suw dulon yi le. ¹³ Dawuda tagara Sawuli su kolow ni a dence Yonatan su kolow ta o yoro ra. Gabahonkaw tun ka minw kan don juru ra, o ka olugu fana kolow ce. ¹⁴ O ka Sawuli kolow ni a dence Yonatan kolow sutara Boniyaminu ta mara ra, Sela, Sawuli face Kisi su koro. Masace Dawuda tun ka fen o fen fo, o ka o bee ke. O ko, Ala ka o ta daariri jaabi, ka jamana to hera ra.

Izirayelimogow ni Filisikaw ta kerew (Kibaryaw folo 20.4-8)

* **20:23** 20.23 Keretikaw ni Peletikaw: Aw ye Samawilu flanan 8.18 fe.

¹⁵ Ayiwa, Filisikaw nana Izirayelimogow kere tuun. Dawuda ni a ta kerekedenw tagara Filisikaw kama ka taga o kere. Dawuda tun segera. ¹⁶ Rafa ta mogow do tun be Filisikaw ra, min togo tun ye ko Isibi Benobi. Taman do tun be ale boro min nunkun tun ye siranegge ye; o siranegge gbiriya tun ye kilo saba. Kerekemurukura do fana tun sirinin be a ta cesirinan na. O ce le wurira ko a be Dawuda faga. ¹⁷ Nka Seruya dence Abisayi borira ka na Dawuda deme, ka Filisikace faga ni kerekemuru ye. Dawuda ta mogow ka o ye minke, o karira k'a fo Dawuda ye ko: «Ele man kan ka taga ni an ye kere ra tuun, janko i kana na a to Izirayeli ta yeelen ye tunu.»

¹⁸ O ko, kere do were wurira tuun Gobu dugu konon, ni Filisikaw ye. O kere ra, Husatikace Sibekayi, ale ka Safu faga; Safu fana tun ye Rafa ta mogow do le ye, Filisikaw ra.

¹⁹ Kere do were wurira ni Filisikaw ye tuun Gobu. O kere ra, Yare Oregimu dence Elanan, Betilehemuka do, ale ka Gatikace Goliyati faga Filisikaw ra. O Filisikace ta taman bere bonya tun be i ko jesedanbagaw ta kpeleyiri.

²⁰ Kere do were kera tuun Gati. Filisikace do tun be yi, ale tun ye cejanba ye; borokanden wooro le tun be a boro kelen kelen bee ra, senmanden wooro be a sen kelen kelen bee ra, k'a bee lajennin ke mugan ni naani. Ale fana tun ye Rafa ta mogow do le ye. ²¹ A k'a yere waso Izirayelimogow ra ka o mafiyenya minke, Dawuda balemacce Simeha, o dence Yonatan k'a faga.

²² O ce naani bee tun ye Rafa ta mogow dow le ye; o tun be bo Gati dugu konon. Dawuda ni a ta mogow ka olugu bee faga.

22

Dawuda ta Alatandodankiri (Zaburu 18)

¹ Wagati min na Matigi Ala ka Dawuda bosu ka bo a juguw bee boro, ani k'a bo Sawuli boro, Dawuda ka nin donkiri le la ka Matigi Ala tando. ² A ko:

Matigi Ala le ye ne ta Ala barakaman ye, ani ne dogoyoro, ani ne bosibaga.

³ Ale le ye ne ta Ala ye, ne ta Ala barakaman, ani ne dogoyoro,
ne tangabaga, ne ta kisiri tigi;
ale le ye ne dogoyoro ye,
ne kisibaga min be ne bosu ka bo mogow farimanw boro.

⁴ An ye Matigi Ala tando, sabu ne k'a wele minke,
a ka ne bosu ka bo ne juguw bee boro.

⁵ Saya jikuruw tun ka ne datugu,
jiba woyoto min be cenri ke, o tun ka ne ta.

⁶ Can lo, saya juruw tun ka ne siri ka ban!
Saya ta jan tun be nini ka ne dere.

⁷ Nka ka ne to o jusukasi ra, ne ka Matigi Ala daari,
ne ka ne ta Ala daari.
A tora a batoyoro saninman konon ka ne lamen,
a toro ka ne kulekan men.

⁸ Dugukolo yuguyugura, a yereyerera;
sankolo jusigiyorow bee yereyerera,
a ta dimi ka o bee lamaga.

⁹ Sisi be bo a nunwow fe,
tasuma farimanba be bo a da ra,
ani takami tasumaman.

¹⁰ A be sankolo jenge ka jigi,
sankaba finmanba le be a sen koron.

¹¹ A tun yelennin be seruben meleke* do le kan,
a tun be jigira ka na fonon kan.

¹² A be a yere dogo dibi konon,
ka dogo sanfonon dibi ra, sankaba finmanbaw konon.

¹³ Yeelen min be manamana a ja,
takami tasumamanw be bo o ra.

¹⁴ Matigi Ala perenkan bora sankolo ra;

Ala korotaninba kan bora.

¹⁵ A be bara k'a juguw bon ni bijnew ye ka o bee janjan;
a be sanmanamanaw bo k'a juguw bee labori.

¹⁶ E, Matigi Ala, i ka i juguw bagabaga minke,
i ka i ta dimi fono fiye minke,
o ka kogoji jukorofenw bee bo kene ma,
ka dugukolo jusiginanw bee bla kene ma.

¹⁷ Ala be to sankolo ra k'a boro bo ka ne ta,
ka ne ta ka ne labo jibaw ce ma,

¹⁸ ka ne bosi ka bo ne jugu barakamanw boro,
ka ne bosi ne koninyabagaw boro, o minw baraka ka bon ni ne ta ye.

¹⁹ Lon min nagban sera ne ma, o tun be benna ne kan;
nka Matigi Ala kera ne demebaga ye

²⁰ A ka ne bla yoro laganfiyanin le ra,
ka ne bosi, sabu ne ko ka di a ye.

²¹ Matigi Ala ka ne mina ka kapa ni ne ta terenninya le ye;
a ka ne sara, sabu ne boro ka kewale minw ke, o bee saninyanin lo;

²² sabu ne ka Matigi Ala ta siraw tagama,
ne ma ta juguya fe, ka ne yere mabo ne ta Ala ra.

²³ Ne be a ta sariyaw bee sira tagama,
ne fana te ne yere mabo a ta cifoninw na.

²⁴ Ne jusukun gbenin lo a na koro,
sabu ne ka ne yere korosi jurumun ma.

²⁵ O koson Matigi Ala ka ne sara ka kapa ni ne ta terenninya ye,
sabu ne saninyanin lo a na koro.

²⁶ Matigi Ala, ni mogo min kera i pasiranbaga ye, i be o tigi mina ka kapa ni a ta
Alapasiran ye;

ni mogo min kera mogo jusukungbenin ye, i be o tigi mina ka kapa ni a ta
jusukungbeninya ye.

²⁷ Ni mogo min konogbenin lo, i be o tigi mina ka kapa ni a ta konogbeninya ye;
nka ni mogo min konofinnin lo, i be o tigi mina ni hakiri ye.

²⁸ I be mogo sabarininw kisi,
nka i be mogo wasobagaw fe, ka o majigi.

²⁹ Can lo, Matigi Ala, ele le ye ne ta lanpan ye;
Matigi Ala be ne ta dibi ke yeelen ye.

³⁰ Ni i be ni ne ye, ne be girin ka ben kerekejama murutigiw kan;
ni ne ta Ala be ne fe, ne be pan kogojanw kunna ka teme.

³¹ Ala ta siraw bee dafanin lo,
sigiya te Matigi Ala ta darakuma ra.

Mogo min b'a yere karifa Ala ma, a be o tigi tanga i ko negebennan.

³² Sabu jon were le ye Ala ye, ni Matigi Ala kelen te?

Jon were le be barakatigi Ala ye ni an ta Ala kelen te?

³³ Ala le ye ne dogoyoro barakaman ye;
ale le be ne ta sira laben ka na.

³⁴ A be ne senw teliya i ko dagbe senw,
a be ne lo yoro korotaninw na.

³⁵ A be ne boro degi kere ra,
ka ne boro ke ka sirangekalan bon.

³⁶ I be i ta negebennan di ne ma, ka ne kisi;
i ta pumanya be ne bonya.

³⁷ I be ne sen lateliya;
ne sen te sege tagama ra.

³⁸ Ne be ne juguw gben ka o halaki;
ni ne ma o faga ka ban, ne te seko.

³⁹ Ne be o faga ka o ban pewu, fo o si te se ka wuri tuun;

o be benben ne sen koro.

⁴⁰ I be baraka don ne ra keɛ kama,
ka ne juguw be kuturu ka o bla ne sen koro.

⁴¹ I be ne juguw be labori,
k'a to ne ye ne koninyabagaw be halaki.

⁴² Olugu be fleri ke yoro be, nka o te demɛbaga ye o yere ra;
o be Matigi Ala wele, nka a te o jaabi!

⁴³ Ne be o terege ka o ke i ko buguri.
Ne be o terege, ka o donɗon i ko boɗo min be sira kan.

⁴⁴ I ka ne boɗi ne ta jamana moɗo murutininw boro,
ka ne ke siya dow ta pamogo ye;
ne tun ma siya min lon, o le be ne ta fanga koro.

⁴⁵ Siya were mogow be ne ko yoro be;
ni ne kumana ka min fo donɗon, o be o ke.

⁴⁶ Siya were mogow baraka banna,
o yereyereɗo be bora o dogoyoroɗo ra.

⁴⁷ Matigi Ala panaman lo! Ne be ne ta barakatigi Ala tando.
Ne be ne ta Ala, ne ta barakatigi Ala tando.

⁴⁸ Ala le be ne dimibo ne juguw ra,
ka siyaw bla ne ta fanga koro.

⁴⁹ A be ne kisi ka bo ne juguw boro,
ka ne bla ne juguw san fe,
ka ne boɗi ka bo moɗo farimanw boro.

⁵⁰ O koson, Matigi Ala, ne bena i fo ka i waleɗumanlon siyaw ce ra,
ne bena Alatandodonkiriw la ka i togo bonya.

⁵¹ Matigi Ala be sesoroɗiba di a ta masace ma.
A ka min panawoloma k'a sigi masaya ra, a be o mina ni numanya ye;
a be o ke Dawuda ni a ta duruja le ye, wagati be, ani tuma be.

23

Dawuda ta kumalabanw

¹ Dawuda ta kumalabanw ye nin ye. A ko:
«Nin ye Yese dence Dawuda kan le ye,
nin ye Ala ta moɗo korotanin kan ye,
Yakuba ta Ala ka turu ke min kun na k'a sigi masaya ra,
Izirayelimogow be min togo don donkiri ra.

² Matigi Ala Nin k'a ta kuma don ne koson,
a k'a ta kuma don ne da ra ko ne ye a fo.

³ Izirayeli ta Ala kumana,
Izirayeli ta Ala barakaman k'a fo ne ye ko:
«Masace min be kiti tige mogow ye terenninya kan,
ka siran Ala na, ka ke mogow pamogo ye,
⁴ o be i ko tere min be wuri ni a yeelen ye;
sogoma a be wuri san fe, sankaba te a datugu.
A yeelen baraka ra, ni sanji benna,
fenw be falen ka bo dugukolo ra.»

⁵ «Ala be o koɗuman le ke ne ta durujaw ye.
Ala ka jehogonya wuribari le don ni ne ye,
ka sariyaw sigi o koson.
Wagati be a be se di ne ma;
a be ne diyanyakow ke ne ye.

⁶ Nka Ala mafiyenyabagaw be i ko naniyiri minw tigera ka firi;
hali moɗo boro te maga o ra.

⁷ Ni moɗo min b'a fe k'a ta,
o tigi be a ta ni nege do le ye, walama taman do ta yiri,
k'a be jeni yoronin kelen na.»

Dawuda ta kerekɛɛfariw
(Kibaroyaw folo 11.10-47)

⁸ Dawuda ta kerekēcefariw tōgōw ye nin ye:

Yosebu Basebeti, Takemonikace, ale tun ye kerekēcefari saba kuntigi ye. Ale le k'a ta taman ke ka ce keme seegi bee faga kere kelen na.

⁹ Ni ale bora yi, Elehazari lo, min ye Ahoyi dence Dodo ta dence ye. Tuma min na Filisikaw tun tagara lajen kere kama, k'a soro Izirayelimogow tun be borira ka taga kuruyorow ra, ce saba min lora ni Dawuda ye ka Filisikaw kono ka o kere, ale tun ye o ce saba do le ye. ¹⁰ Ale le wurira ka Filisikaw kere ni kerekemuru ye, fo ka taga a boro ja, k'a noronin to a ta kerekemuru kara ra. Matigi Ala ka sesororiba di Izirayelimogow ma o lon na. O ko fe, kerekeden tow nana Elehazari koro ka na o juguw suw ta borofenw le ce doron.

¹¹ Age dence Sama, o le gbanna ale ra; ale be bo Harari dugu kono. O wagati ra Filisikaw tun lajenna Lehi. Sosoforo do tun be o yoro ra; Izirayelimogow nana ke bori ye Filisikaw na. ¹² Nka Sama tagara lo sosoforo ce ma, ka Filisikaw kere, ka o ghen ka bo foro ra. O lon fana ra, Matigi Ala ka sesororiba ke Izirayelimogow ye.

¹³ Ayiwa, lon do, ka Dawuda to Adulamu kuruwo ra, kerekēkuntigi bisaba min tun b'a fe, olugu ra ce saba nana Dawuda fe simankanwagati ra. O y'a soro Filisikaw ta kerekējama do tun be Refayikaw ta kenegbeyoro ra. ¹⁴ Dawuda tun dogonin be kuruwo kono; Filisikaw ta kerekeden dow fana tun ka Betilehemu dugu mina.

¹⁵ Jiminlogo ka Dawuda soro; a ko: «E, jon le bena Betilehemu dugu donda ta kolon ji do di ne ma, ne y'a min sa?» ¹⁶ O cefari saba tagara don Filisikaw sigiyoro ra jagboya ra, ka ji bi Betilehemu donda kolon na, ka na ni a ye ka na a di Dawuda ma. Nka Dawuda ma son k'a min. A k'a bon dugu ma, k'a ke saraka ye Matigi Ala na koro, ¹⁷ k'a fo ko: «E, Matigi Ala ye ne kisi nin ko jogon ma, sabu nin mogow ka o nin bla farati le ra ka taga nin ji bi; nin ji kera i n'a fo olugu jori le.» A ma son ka ji min. O cefari saba ka min ke, o le kera nin ye.

¹⁸ Yohabu balemace Abisayi, Seruya dence, ale le tun ye o ce saba ta jamogo ye. Ale le k'a ta taman ke ka ce keme saba faga; ale le ka togo soro o ce saba ra. ¹⁹ A togo bonyara ka teme to fla kan. Ale le kera o kuntigi ye; nka o bee n'a ta, ce saba min togo konna ka fo, a togo bonya belen ma olugu ta bo.

²⁰ Yehoyada dence Benayahu fana tun ye kerekēce jagbelen le ye; a ka koba caman ke. Ale tun ye Kabiselika le ye. Ale le ka Mohabukaw ta kerekedenw bee ra cefari fla faga. Nenelonba do ra fana, a jigira kolon do kono ka jara do faga. ²¹ Ale le fana ka Misiranka cejanba do faga. Taman tun be Misirankace boro, nka ale tagara a ko ni bere le ye. A tagara taman bosi Misirankace boro k'a faga ni o taman kelen ye. ²² Yehoyada dence Benaya ka min ke, o le ye nin ye. A ka togo soro kosebe o cefari saba ra. ²³ O kuntigi bisaba ra, ale le ka togo soro ka teme o bee kan. Nka ce saba minw togow konna ka fo, a ma olugu bo. Kerekeden minw tun be to ka Dawuda yere korosi, Dawuda k'a bla ni olugu ye.

²⁴ Yohabu balemace Asaheli fana tun be o ce bisaba ra, ani Dodo dence Elanan min be bo Betilehemu, ²⁵ ani Sama min be bo Harodi, ani Elika min fana be bo Harodi, ²⁶ ani Helesi min be bo Peleti, ani Ikese dence Ira min be bo Tekoha ²⁷ ani Abiyezeri min be bo Anatoti, ani Mebnayim min be bo Husa, ²⁸ ani Salimon min be bo Ahoyi, ani Maharayi min be bo Netofa, ²⁹ ani Bana dence Helebu min be bo Netofa fana, ani Ribayi dence Itayi min be bo Gibeha, Boniyaminu ta mara ra, ³⁰ ani Benaya min be bo Piraton, ani Hidayi min be bo Nahale Gasi, ³¹ ani Abi Alibon min be bo Beti Araba, ani Azimaveti min be bo Bahurimu, ³² ani Eliyaba min be bo Salibon, Yasen dencew, Yonatan, ³³ ani Sama min be bo Harari, ani Sarari dence Ayamun min be bo Arari, ³⁴ ani Ahasibayi dence Elifeleti min bemale tun ye Mahakaka ye, ani Ahitofeli dence Eliyamun min be bo Gilo, ³⁵ ani Hesirayi min be bo Karimeli, ani Parayi min be bo Arabu, ³⁶ ani Natan dence Igali min be bo Soba, ani Bani min be bo Gadi, ³⁷ ani Seleki min tun ye Amonka ye, ani Naharayi min tun be bo Beroti, ani min tun ye Seruya dence Yohabu ta kerekeminanw tabaga ye, ³⁸ ani Ira min tun be bo Yeteri, ani Garebu min fana be bo Yeteri, ³⁹ ani Huri, Hetikace. A bee lajennin kera ce bisaba ni ce wolonfla.

24

*Izirayelimogow jateko
(Kibaroyaw folo 21.1-6)*

¹ O ko, Matigi Ala ta dimi wurira Izirayelimogow kama tuun; a ka miiriya do don Dawuda kono o kama, ko a ye Izirayelimogow ni Zuda ta mogow jate.

² O y'a soro Yohabu min tun ye kerekējama kuntigi ye, ale tun be masace koro; masace k'a fo Yohabu ye ko: «Taga Izirayeli jamana gbaw bee ra, k'a damina Dan ka taga a bla fo Beri Seba, aw ye mogow jate, janko ne ye mogow da lon.»

³ Yohabu ko masace ma ko: «I Matigi Ala y'a to mogow ye caya fo sijnaga keme ka teme nin kan, k'a to ne matigice masace yere na ye a ye. Mun koson ne matigice masace b'a fe ka nin ko ke?» ⁴ Nka masace kumana ka Yohabu ni kerekuntigi tow bari. A kera ten, Yohabu ni kerekuntigi wurira masace na na ka taga Izirayelimogow jate. ⁵ O ka Zuriden ba tige, ka taga lo Aroweri, dugu min be Gadi kenegbe ce ma o woroduguyanfan fe, Yazeri koro. ⁶ O bora yi, ka taga Galadi, ka taga Tatimu Hodisi ta mara ra. O tagara se fo Dan Yan ni a kerfeduguw ra, Sidon fan fe. ⁷ O bora yi ka taga se Tiri dugu ma, min lamininin be ni kogo ye, ka taga Hevikaw ni Kanaanakaw ta duguw bee ra. O tagara a laban Zuda woroduguyanfan na, Beri Seba.

⁸ O ka jamana bee yaala o cogo le ra. Karo kononton ni tere mugan temenin ko, o sekora ka na se Zeruzalemu tuun. ⁹ Yohabu ka mogow jateda di masace ma. Ce jagbelen waga keme seegi (800 000) le tun be Izirayeli mara ra, minw tun be se ka taga kere ra; Zuda ta ce w da tun ye ce waga keme looru (500 000).

*Ala ka Dawuda ta kojugu hake bo a ra
(Kibaroyaw folo 21.1-6)*

¹⁰ Ayiwa, mogow jatenin ko, Dawuda yere jusukun k'a jaraki. A k'a fo Matigi Ala ye ko: «Matigi Ala, ne ka jurumunba le ke nin ye. Sisan, Matigi Ala, sabari ka i ta jonce ta jurumun yafa a ma, sabu ne ka hakirintanyako yere le ke nin ye.»

¹¹ Dawuda wurira o dugusagbe sogoma minke, Matigi Ala k'a ta kuma lase cira Gadi ma, Dawuda ladibaga, k'a fo a ye ko: ¹² «Taga a fo Dawuda ye ko Matigi Ala ko: «Ne be kojugu saba yira i ra; ni i ka kelen min ta o ra, ne bena o ben jamana kan.» »

¹³ Gadi tagara Dawuda fe ka taga a fo a ye ko: «I b'a fe san wolonfla kongo le ye ben i ta jamana kan wa, walama aw juguw ye se aw ra ka to ka aw gben, aw ye ke bori ye o na fo karo saba wa, walama i b'a fe banajugu le ye ben i ta jamana kan tere saba? Ayiwa, miiri, i ye do latige; ne ka kan ka taga min fo ne cibaga ye, i ye o fo ne ye.»

¹⁴ Dawuda ka Gadi jaabi ko: «Ne deguninba lo kosebe. E, an be an yere to Matigi Ala boro, sabu ale ta hina ka bon; nka an kana to adamadenw boro.»

¹⁵ Matigi Ala ka banajugu ben Izirayeli jamana kan, k'a ta o lon sogoma, fo ka taga a wagati dafa. K'a ta Dan ka taga a bla Beri Seba, ce waga biwolonfla (70 000) le sara mogow ra. ¹⁶ Meleke nana a boro korota ko a be fagari ke Zeruzalemu minke, Matigi Ala k'a ta miiriya yelema mogow halakiri ko ra; Ala k'a fo halakiri meleke ye ko: «A ka pi ten, i boro bo jamana kan ten.» O y'a soro Matigi Ala ta meleke tun lonin be Yebusikace Arahuna ta simangbasiyoro ra ni a ta kerekemuru bonin ye a la ra.

¹⁷ Dawuda k'a ye ko meleke be mogow fagara minke, a k'a fo Matigi Ala ye ko: «Matigi Ala, a fle, ne le ka jurumun ke, ne le ka ko benbari ke. Nin mogo barakantanw ka mun le ke sa? I boro se ne ni ne ta mogow le ma.»

*Dawuda ka sarakabonan do lo Matigi Ala ye
(Kibaroyaw folo 21.18-27)*

¹⁸ O lon na, Gadi tagara Dawuda fe ka taga a fo a ye ko: «Wuri, i ye taga sarakabonan do lo Matigi Ala ye Yebusikace Arahuna ta simangbasiyoro ra.» ¹⁹ Dawuda wurira ka taga, ka kana ni Gadi ta kuma ye, i n'a fo Matigi Ala k'a fo a ye cogo min na.

²⁰ Arahuna nana a na korota, ka masace ni a ta baardenw nato ye ale fan fe. Arahuna bora ka taga a kinbiri gban masace koro k'a na biri dugu ma. ²¹ Arahuna ko: «Mun le k'a to masace be nana a ta jonce fe sa?» Dawuda ko: «Ne be nana i ta simangbasiyoro le san, ka sarakabonan do lo Matigi Ala ye, janko halakiri min benna mogow kan, Ala ye o lalo ten.»

²² Arahuna ko Dawuda ma ko: «Ne matigice masace ye yoro ta; ni saraka min fana ka i diya, i ye o bo. Misiw ye nin ye, olugu be ke saraka jenita* ye; sowotoro ni misidaba ta yiriw be ke logo ye. ²³ E, masace, ne Arahuna koni be a bee le di masace ma!»

Arahuna k'a fo masace ye tuun ko: «I Matigi Ala y'a to i ta saraka ye mina.»

²⁴ Nka masace ka Arahuna jaabi ko: «On-on! Ne be a san i fe a songo yere le ra. Ne ma wari bo fen min na, ne te se ka o di Matigi Ala, ne ta Ala ma saraka jenita ye!» Dawuda ka yoro ni misiw bee san warigbe bilooru. ²⁵ Dawuda ka sarakabonan do lo o yoro ra Matigi Ala togo ra, ka saraka jenitaw ni ninsondiya sarakaw* bo.

A ka daariri min ke jamana ko ra, Matigi Ala ka o jaabi; fagari lalora Izirayeli jamana ra.

MASACEW TA KITABU FOLÓ Kitabu faamucogo

Izirayeli masacew ta wagati min daminana Samawilu ta kitabu flanan na, o kow to le be Masacew ta kitabu folo kono. Masacew ta kitabu folo ni a flanan bee tun ye kitabu kelen le ye. O kitabuw sebebaga ma lon.

An be min ye nin kitabu kono, o ye Sulemani sigicogo ye masaya ra a face Dawuda no ra, ani Dawuda ta saya, ani masace Sulemani ta baaraw, ani Alabatosoba lori ta baara, ani jamana tarancogo, k'a ke fanga fla ye: woroduguyanfan mara ani sahiliyanfan mara, ani o masacew ta ko.

Ala be baraka don masace bee kelen kelen na ka kapa ni a ta Alapasiran le ye. Minw be o ko don Ala ra, ka ala werew bato, jamana halakira olugu ta kewalejuguw koson.

Jamana sahiliyanfan min ye Izirayeli mara ye, o yoro ta masacew ma tugu Ala ko, k'a soro woroduguyanfan min ye Zuda mara ye, o yoro ta masacew caman ka Ala ta sariya sira tagama.

Ala ta ciraw, i n'a fo Iliya (dow b'a fo min ma ko Eli), ani Iliyasu (dow b'a fo min ma ko Elize), olugu tun be o ja gbeleya ka mogow lasomi, janko o kana bo Matigi Ala ko ka jow son.

O ciraw k'a yira ko ka Ala ta siraw tagama, o be na ni hera ye; nka ka Ala kan bla, o be na ni toro ye jamana kono.

Kitabu konokow

Dawuda ta masaya laban (1)

Sulemani sigicogo masaya ra a face no ra (2)

Sulemani ta masaya damina (3-4)

Sulemani ta Alabatosoba loko (5-8)

Masace Sulemani ta masaya laban (9-11)

Jamana sahiliyanfan mogow ta murutiri (12-14)

Zuda ni Izirayeli ta masacew ta kow (15-16)

Cira Iliya ta wagati (17-19)

Masace Akabu ta ko (20-22)

Masace Yosafati ni masace Ahaziya ta kow (22.41-53)

Masace Dawuda korora

¹ Ayiwa, masace Dawuda nana koro kosebe. O tun be birifaniw ke k'a datugu, nka o bee n'a ta, o si tun te nene bora a ra. ² O ra, a ta jamana kungitiw k'a fo a ye ko: «An matigice masace, a to an ye sungurunin do jini i ye, min bena to i koro, k'a janto i ra, ka to ka la i koro; ni o kera, nene bena bo an matigice masace ra.»

³ O tagara yaala Izirayeli jamana yoro bee ra, ka sungurunin do jini min ce ka ji. O ka Sunamuka sunguru do le soro, min togo tun ye ko Abisagi. O nana ni ale ye masace fe. ⁴ O sunguru tun ce ka ji yere le kosebe. A nana to masace koro, k'a janto a ra. Nka masace ma jen ni a ye.

Adoniya ko a be ke masace ye

⁵ O wagati ra, Dawuda tun ka dence min soro a muso Hagiti fe, min togo tun ye ko Adoniya, ale wurira k'a yere bla kow na fe, ka to k'a fo ko: «Ne le bena ke masace ye!» A ka sowotoro do jini, ani soboribaga dow, ani ce bilooru, minw tun be to ka bori a ta sowotoro na fe. ⁶ Kabini Adoniya tun worora, hali lon kelen a face tun m'a ladi ka ye, walama k'a fo a ye ko «i kana nin ke». A tun ce ka ji kosebe. Ale le tun worora ka ghan Abusalon na. ⁷ A tagara kuma ka ben ni Seruya dence Yohabu ye, ani sarakalasebaga Abiyatari. Olugu sonna ka don a ta jen ra. ⁸ Nka sarakalasebaga Sadoki, ani Yehoyada dence Benaya, ani cira Natan, ani Simeyi, ani Ereyi, ani Dawuda ta kerekecefariw, olugu si tun te ni a ye.

⁹ Lon do, Adoniya tagara sagaw, ani misitoranw ke saraka ye, ka misiden toroninw faga Zohleti kabakuru koro, min be Eni Rogeli koro. A balemaw, minw ye masace dencew ye, a ka olugu bee wele o saraka domuni na, ani Zuda mogow minw bee tun ye jamana namogow ye. ¹⁰ Nka cira Natan ni Benaya ni kerekecefariw ni a balemace Sulemani, a ma son ka olugu si wele.

Natan ni Baseba tagara Dawuda fe

¹¹ A kera ten minke, Natan tagara Sulemani bamuso Baseba fe, ka taga a fo a ye ko: «Ele m'a men ko Hagiti dence Adoniya be a yere kera masace ye, k'a soro an matigice Dawuda ma foyi lon o ko ra wa? ¹² Na, ne bena i ladi ni kuma kelen ye, min be se k'a to i ye i nin kisi, ka i dence Sulemani fana nin kisi. ¹³ Taga masace Dawuda fe, i ye taga a fo a ye ko: «E, ne matigice masace, ele tun ma kari i ta jonmuso ye k'a fo ne ye ko ne dence Sulemani le bena ke masace ye ele ko wa, ko ale le bena sigi i no ra masaya ra wa? Mun koson sisan Adoniya le nana ke masace ye?» »

¹⁴ Natan k'a fo Baseba ye tuun ko: «Ka i to o kuma ra ni masace ye, ne yere bena taga yi, ka taga do fara i ta kuma kan.»

¹⁵ Baseba tagara don masace fe. O wagati ra masace tun korora kosebe; Sunamuka sunguru, min ye Abisagi ye, ale le tun be a jantora masace ra. ¹⁶ Baseba k'a kinbiri gban masace koru. Masace k'a pininka ko: «A be di?» ¹⁷ A ko: «Ne matigice, ele yere le tun karira i ta jonmuso ye Matigi Ala, i ta Ala togo ra, ko sigiya t'a ra, ko i dence Sulemani le bena ke masace ye i ko, ko ale le bena sigi masaya ra i no ra. ¹⁸ Nka a fle, sisan Adoniya le kera masace ye, k'a soro ne matigice masace yere ma foyi lon o ko ra. ¹⁹ A ka misitoranw, ani misiden toroninw, ani saga caman ke saraka ye. A ka masace dencew be wele o domuni na, ani sarakalasebaga Abiyatari, ani kerekejama kuntigi Yohabu; nka a ma son ka i ta jonce Sulemani wele. ²⁰ Nka Izirayeli jamana be pa lonin be ne matigice masace le ra, janko mogu min ka kan ka sigi masaya ra ne matigice masace no ra, i ye o tigi yira. ²¹ Ni o te, lon min ni ne matigice masace nana ke ko a te yan tuun, ni i nana taga ke ni i bemaw ye, o tuma o bena ne ni ne dence Sulemani minako juguya, ka an ke i ko an ka mogu le.»

²² Ayiwa, ka Baseba to kuma ra ni masace ye, cira Natan nana. ²³ O tagara a fo masace ye ko cira Natan nana. Natan donna masace fe, ka na a kinbiri gban k'a pa biri dugu ma. ²⁴ A k'a fo masace ye ko: «E, ne matigice masace, o tuma ele le k'a fo ko Adoniya le bena ke masace ye ele ko, ka sigi masaya ra i no ra wa? ²⁵ Sabu bi a tagara misitoranw ni misiden toronin ni saga caman faga ka o ke saraka ye. A ka masace dencew be wele o domuni na, ani kerekejama kuntigiw, ani sarakalasebaga Abiyatari. O ye nin ye yi, o be domuni kera a pa koru, ka minnin ke, k'a fo ko: «Ala ye si di masace Adoniya ma!» ²⁶ Nka ne min ye i ta baaraden ye, a ma ne wele, a ma sarakalasebaga Sadoki wele, a ma Yehoyada dence Benaya wele, a ma i ta jonce Sulemani fana wele. ²⁷ Yala ne matigice masace yere le ka nin ko latige wa? Mun na mogu min bena sigi masaya ra i no ra, i ma o fo anw ye, anw minw ye i ta joncew ye?»

Dawuda ko Sulemani bena sigi ale no ra

²⁸ Masace Dawuda ka Natan jaabi ko: «Aw ye Baseba wele ne ye!» O k'a wele, a donna so konu ka taga lo masace pa koru. ²⁹ Masace karira, k'a fo Baseba ye ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman togo ra, ale min ka ne kisi ka bo ne ta sege be ra, ³⁰ ko ne tun karira i ye Matigi Ala, Izirayeli ta Ala togo ra, ka min fo i ye, ko: «I dence Sulemani le bena ke masace ye ne ko, ka sigi masaya ra ne no ra.» ayiwa, ne bena o le ke bi.»

³¹ Baseba k'a kinbiri gban k'a pa biri dugu ma masace koru, k'a fo ko: «E, ne matigice masace Dawuda, Ala ye i to an koru tuma be!»

Sulemani sigira masaya ra

(Kibaroyaw folo 29.21-25)

³² Ayiwa, Masace Dawuda ko: «Aw ye sarakalasebaga Sadoki wele ka na, ani cira Natan, ani Yehoyada dence Benaya.» O ka olugu wele, o nana masace fe. ³³ Masace k'a fo o ye ko: «Aw ye ne ta baaradenw wele; aw ye ne dence Sulemani yelen ne yere ta sofali kan, ka taga ni a ye fo Giyon jida yoro ra. ³⁴ Ni aw sera yi, sarakalasebaga Sadoki ni cira Natan ye turu soniman* ke a kun na k'a ke Izirayeli masace ye. Aw ye buru fiye k'a fo ko: «Ala ye si di masace Sulemani ma!» ³⁵ O ko, aw ye bo ni a ye o yoro ra, k'a blasira ka na ni a ye, a ye na sigi ne ta masasiginan kan. Ale le bena sigi masaya ra ne ko fe, sabu ne bena ale le sigi Izirayeli ni Zuda jamana pamogoya ra.»

³⁶ Yehoyada dence Benaya ka masace jaabi ko: «Amina!» A ko: «Ne matigice masace ta Ala, min ye Matigi Ala ye, ale ye i ta kuma ke can ye! ³⁷ Matigi Ala tora ni ne matigice masace yere ye cogo min na, a ye to ni Sulemani fana ye o cogo kelen na; Ala ye Sulemani ta fanga labonya ka teme ne matigice masace Dawuda ta fanga kan belen!»

³⁸ Ayiwa, sarakalasebaga Sadoki ni cira Natan ni Yehoyada dence Benaya ni Keretikaw, ani Peletikaw* ka Sulemani sigi masace Dawuda ta sofali kan, ka jigi ni a ye Giyon jida yoro ra.

* 1:38 1.38 Keretikaw ni Peletikaw tun ye siya were mogu dow ye, Masace tun ka minw ta kerekedenya ra, sara ra, janko ka masace korosi (Samawilu flanan 15.18).

³⁹ Sarakalasebaga Sadoki ka sogoban ta, turu saninman* tun be min kono, yoro saninman kono. A ka o turu ke Sulemani kun na k'a sigi masaya ra. O ko, o ka buru fiye; mogow bee ka ke a fo ye ko: «Ala ye si di masace Sulemani ma!» ⁴⁰ Mogow camanba gbanna o ko, dow ka ke filenw fiye ye, o bee ka ke jagari ye ka ke mankanba ci ye fo ka dugukolo yereyere.

Sulemani yafara Adoniya ma

⁴¹ Adoniya ni mogow minw bee tun be ni a ye domunikeyoro ra, olugu ka o mankan men; o y'a soro o tun ka domuni ke ka ban. Yohabu ka burufiyekan men minke, a ko: «Nin ye mun mankanba le ye dugu kono tan?»

⁴² K'a to o kuma ra, sarakalasebaga Abiyatari dence Yonatan nana. Adoniya ko ale ma ko: «Na yan, sabu ele ye mogosobe le ye; sigiya t'a ra, i nana kibaronuman le fo an ye.» ⁴³ Yonatan ka Adoniya jaabi ko: «Fiyewu! Kibaronuman te nin ye de! An matigice masace Dawuda le ka Sulemani ke masace ye. ⁴⁴ Masace ka sarakalasebaga Sadoki ni cira Natan ni Yehoyada dence Benaya ni Keretikaw ni Peletikaw bla ni a ye; o k'a layelen masace yere ta sofali kan ka taga ni a ye.

⁴⁵ «Sarakalasebaga Sadoki ni cira Natan ka turu saninman* ke a kun na, k'a sigi masaya ra Giyon jida yoro ra. O bora o yoro le ra, mogow jagarininba ka ke kule ci ye ka na; o mankan le bonyara ka dugu bee labo. Aw ka o mankan le men tan. ⁴⁶ Sulemani yere sigira masagin an kan ka ban. ⁴⁷ Jamana namogow fana nana an matigice masace Dawuda fo, k'a fo ko: «Ala ye Sulemani ke togotigi ye ka teme ele yere kan; Ala ye a ta fanga korota ka teme ele ta kan!» O tuma masace k'a kinbiri gban a ta layoro ra k'a fo ko: ⁴⁸ «Matigi Ala baraka, Izirayeli ta Ala, sabu a ka ne yere dence do sigi masaya ra ne no ra, k'a to ne yere na ka o ye bi.» »

⁴⁹ Ayiwa, Adoniya ni a nofemogow ka o kuma men minke, o bee siranninba wurira ka janjan, bee tagara a ta fan na. ⁵⁰ Adoniya yere sirankojugu fe Sulemani na, a wurira ka taga sarakajenifen* gbanw mina†.

⁵¹ O tagara o fo Sulemani ye ko: «Adoniya siranna masace Sulemani na fo a tagara sarakajenifen gbanw mina, a b'a fora ko: «Masace Sulemani ye kari ne ye ko a tena a ta jonce faga ni kerekemuru ye.» » ⁵² Sulemani ko: «Ni a k'a yere ke mogosobe ye, hali a kunsigiden kelen tena ben dugu ma; foyi tena a soro. Nka ni a ka kojugu ke, o tuma a be faga.»

⁵³ O ko, masace Sulemani ka mogow dow ci ka taga a lajigi ka bo sarakajenifen kan. Adoniya nana ka na a kinbiri gban masace Sulemani koro. Sulemani ko a ma ko: «Taga so kono!»

2

Dawuda ta kumalabanw

¹ Ayiwa, Dawuda sawagati nana surunya minke, a ka nin ciw fo a dence Sulemani ye; a ko: ² «A tora donin, ne bena taga mogow bee tagayoro ra. O ra, i ka kan ka baraka don i yere ra, ka ke ce ye, ³ ka Matigi Ala, i ta Ala ta koketaw ke, k'a ta siraw tagama, k'a ta cifoninw, ni a ta kumaw, ni a ta kolatigeninw, ni a ta ciw lamen, i n'a fo a sebera cira Musa ta sariya kitabu kono cogo min na; ni o kera, ni i ka taga yoro o yoro, ni i ka ko o ko ke, o bee be na i boro; ⁴ ni o kera, fana, Matigi Ala tun ka layiri min ta ne ye, a bena o dafa; a tun ka layiri ta ne ye k'a fo ko: «Ni i ta denw ka o tagamacogo korosi, ni o ka tagama can kan ne na koro ni o jusukun bee ye, ani o nin bee, o tuma mogow do bena soro i ta denw na tuma bee, min bena sigi i no ra masaya ra Izirayeli jamana kunna.»

⁵ «Ayiwa, o ko, Seruya dence Yohabu ka min ke ne ra, ani a ka min ke Izirayeli ta kerekajama kuntigi fla ra, Neri dence Abineri, ani Yeteri dence Amasa, i ka o lon. A ka olugu faga, ka o jori seri dugu ma, i n'a fo o tun be kerekeyoro le ra, k'a soro foyi tun te an ni o mogow ce ni hera te. A ka o jori ke k'a ta cesirinan ni a ta sennasanbara lanogo. ⁶ O ra, i bena a mina ka kapa ni i ta hakiritigiya ye; nka i kana a to a ye koro k'a kunsigi gbe, ka sa hera ra, ni i m'a faga.

⁷ «Nka i ka kan ka Galadikace Barizilayi dencew minako na; mogow minw be domuni ke ni i ye, o ye soro o mogow ra, sabu wagati min na ne tun be borira i koroce Abusalon na, o tora ni ne ye ka ne deme.

⁸ «Gera dence Simeyi min bora Bahurimu, Boniyaminu ta mara ra, ale fana be ni i ye. Lon min ne tun be tagara Mahanayimu, ale le ka kumajugu suguya bee fo ne ma. Nka tuma min na a nana ne kunben Zuriden bada ra, ne karira a ye Matigi Ala togo ra ko ne tena a faga. ⁹ Nka sisan, i ka kan k'a jate i n'a fo a jarkinin lo. Hakiritigi le be i ye; i ka

† 1:50 1.50 Ni mogow tagara sarakajenifen gbanw mina, o koro ye ko o tigi k'a yere karifa Ala ma.

kan ka min ke a ra i yere bena o lon. A man kan ka korɔ k'a kunsigi gbe, ka sa a yere ma ni i ma a faga ni muru ye.»

Dawuda sacogoya

(*Kibaroyaw folo 29.26-28*)

¹⁰ Ayiwa, o ko, Dawuda sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don Dawuda ta masabonba* kono. ¹¹ Dawuda ka san binaani le ke masaya ra Izirayeli jamana kunna. A ka san wolonfla ke Heburon, ka san bisaba ni saba ke Zeruzalemu.

¹² Sulemani sigira masaya ra a face Dawuda no ra; a ta masaya sabatira kosebe.

Sulemani ka Adoniya faga

¹³ Lon do, Hagiti dence min ye Adoniya ye, ale tagara Sulemani bamuso Baseba fe. Baseba k'a pininka ko: «Hera lo wa?» Adoniya ko: «Onhon, hera lo!» ¹⁴ A ko: «Kuma do le be ne fe k'a fo i ye.» Baseba ko: «A fo!» ¹⁵ Adoniya ko: «I yere k'a lon ko ne le tun ka kan ka sigi masaya ra; Izirayelimogow bee ja lonin tun be ne le ra, ko ne bena ke o ta masace ye. Nka a ko nana yelema; masaya tagara ke ne dogoce Sulemani le ta ye, sabu Matigi Ala yere le k'a ke a ta ye. ¹⁶ Ayiwa, sisan, ne be fen kelen min jini i fe, i kana ban ka o ke ne ye!» Baseba ko: «A fo!» ¹⁷ Adoniya ko: «Ne be i daari, a fo masace Sulemani ye ko a ye Sunamukamuso Abisagi di ne ma, ne ye a ke ne muso ye, sabu ni ele ka fen daari masace fe, a te se ka ban.» ¹⁸ Baseba k'a jaabi ko: «Ayiwa, ne k'a men; ne bena taga o ko lase masace ma i ye.»

¹⁹ Baseba tagara masace Sulemani fe ko a be taga Adoniya ta kuma fo a ye; a tagara se minke, masace wurira ka lo k'a kunben, ka biri a korɔ k'a bonya, ka sorɔ ka taga sigi a ta masasiginan kan. A ko o ye na ni siginan do ye ka na o di a bamuso ma. A bamuso sigira o kan masace kininboroyanfan fe.

²⁰ A bamuso ko: «Fen fitini kelen le be ne fe k'a daari i fe; i kana ban ka o ke ne ye!» Masace ko: «Ne bamuso, a fo, ne tena ban k'a ke i ye!» ²¹ Baseba ko: «A to Sunamukamuso Abisagi ye di i korɔce Adoniya ma k'a ke a muso ye!»

²² Masace Sulemani k'a bamuso jaabi ko: «Mun koson i be Sunamukamuso Abisagi daarira k'a di Adoniya ma? Hali i ye masaya jini a ye kunkelen, sabu ni a kera cogo o cogo, ne korɔce lo. Masaya jini a ye, ale ni sarakalasebaga Abiyatari, ani Seruya dence Yohabu.»

²³ O ko, masace Sulemani karira Matigi Ala togo ra; a ko: «Adoniya ka min daari, ni ne ma o jaabi ke a yere saya ye fiyewu, o tuma Ala ye kojugu suguya bee la ne kan.» ²⁴ A ko tuun ko: «Ne be kari Matigi Ala janaman togo ra, ale min ka ne sigi masaya ra ne face Dawuda no ra, ka ne ta fanga sabati, ka masaya layiri ta ne ni ne ta duruja ye, ne be kari ko Adoniya be faga bi yere.»

²⁵ Masace Sulemani ka Yehoyada dence Benaya ci ko a ye taga a faga ni muru ye. Adoniya sara o cogo le ra.

Sulemani ka Abiyatari ghen

²⁶ O ko, masace k'a fo sarakalasebaga Abiyatari ye ko: «Ele ye taga i sigiyoro ra Anatoti; i fana tun ka kan ni fagari le ye, nka ne tena i faga sisan, sabu i ka dunuja bee tigi Ala ta jennogonya kesu* ta ka tagama ni a ye ne face Dawuda ja fe, ani i tora ni a ye a ta sege wagatiw ra.»

²⁷ Ayiwa, Sulemani ka Abiyatari bo Matigi Ala ta sarakalasebagaya baara ra o cogo le ra; o kera minke, Matigi Ala tun ka kuma min fo Eli ta somogow ta ko ra Silo, o kuma kera can ye*.

Sulemani ka Yohabu faga

²⁸ O kow bee kibaroya sera Yohabu ma minke, ale borira ka taga Matigi Ala ta yoro saninman* kono, ka taga sarakabonan gbanw mina; sabu ale fana tun donna Adoniya ta jen ra, k'a sorɔ a tun ma son ka don Abusalon ta jen ra.

²⁹ O tagara a fo masace Sulemani ye ko Yohabu borira ka taga don Matigi Ala ta yoro saninman kono, ka lo sarakabonan korɔ yi. Sulemani k'a fo Yehoyada dence Benaya ye ko: «Taga a faga ni muru ye!»

³⁰ Benaya tagara don Matigi Ala ta yoro saninman kono k'a fo Yohabu ye ko: «Masace ko i ye bo yan!» Yohabu ko: «On-on, ne be sa yan le!» Yohabu ka min fo, Benaya tagara o fo masace ye.

³¹ Masace k'a fo Benaya ye ko: «A ka min fo, taga a ke ten. Taga a faga, i ye a su don. Ni o kera, Yohabu ka mogɔ minw faga gbansan, o fagari hake be bo ne ni ne ta somogow kan. ³² A ka mogɔ minw faga, Matigi Ala bena o hake bo a ra; sabu a benna ce fla kan,

* 2:27 2.27 Aw ye nin yoro fle: Samawilu folo 2.30-36.

minw tun ye mɔgɔɔnumanw ye ani mɔgɔsɔbɛw ye ka tɛmɛ ale yɛrɛ kan, ka olugu faga ni kerekɛmuru ye, k'a sɔrɔ ne face Dawuda ma bɔ o kala ma; o cɛ fla tun ye Nɛri dence Abineri ye, Izirayeli ta kerekɛjama kuntigi, ani Yeteri dence Amasa, Zuda ta kerekɛjama kuntigi. ³³ O mɔgɔw fagari hake ye ben Yohabu ni a ta durujaw kan wagati bɛɛ. Nka Matigi Ala ta hera ye ke Dawuda ni a ta durujaw kan, ani a ta somɔgɔw ni a ta masaya kan wagati bɛɛ.»

³⁴ Ayiwa, Yehoyada dence Benaya wurira ka taga Yohabu faga ni muru ye. O tagara a su don a yɛrɛ ta yɔrɔ ra, kongokolon yɔrɔ ra. ³⁵ Masace ka Yehoyada dence Benaya bla Yohabu nɔ ra, kerekɛjama kuntigiya ra, ka sarakalasebaga Sadɔki bla Abiyatari nɔ ra.

Sulemani ka Simeyi faga

³⁶ O kow kɔ, masace ka mɔgɔ ci ka taga Simeyi wele; a k'a fɔ Simeyi ye ko: «Simeyi, bon dɔ lɔ Zeruzalɛmu, i ye to o yɔrɔ ra; i kana bɔ ka taga yɔrɔ werɛ. ³⁷ Ni i ka bɔ dugu kɔnɔ lon o lon, ka Sedɔrɔn kɔ tige dɔrɔn, i ye la a ra ko sigiya t'a ra, ko i bɛ faga o lon na; i fagari kunko fana bɛ ben i yɛrɛ le kan.»

³⁸ Simeyi ka masace jaabi ko: «I ka min fɔ, o benna ne ma. Ne matigicɛ masace ka min fɔ, i ta jɔncɛ bɛna o le kɛ.»

A kera ten, Simeyi tora Zeruzalɛmu ka wagatijan ke.

³⁹ Nka san saba temenin kɔ, Simeyi ta jɔncɛ fla borira ka taga Mahaka dence Akisa fɛ, min ye Gati mara masace ye. O tagara o ko fɔ Simeyi ye, ko: «I ta jɔnw bɛ Gati!» ⁴⁰ Simeyi wurira o le ra k'a ta fali labɛn, ka taga Akisa fɛ Gati mara, ka taga a ta jɔnw yɔrɔɔɔni, ka o mina ka na ni o ye ka bɔ Gati.

⁴¹ O tagara a fɔ Sulemani ye ko Simeyi bɔra Zeruzalɛmu ka taga Gati, ka sekɔ ka na. ⁴² Masace ka Simeyi wele k'a fɔ a ye ko: «Yala ne tun ma kankari la i ye, ko i ye kari Matigi Ala tɔgɔ ra nin kuma kan, ko ni i bɔra ka taga yɔrɔ werɛ lon o lon, ko i ye la a ra ko ne bɛna i faga wa? O lon na, i yɛrɛ k'a fɔ ko ne ka min fɔ, ko o benna i ma, ko i bɛna a ke ten. ⁴³ Mun koson i karira kuma min na Matigi Ala tɔgɔ ra, i ma to o kan? Mun koson ne ka kuma min fɔ i ye, i ma o kɛ?»

⁴⁴ Masace k'a fɔ Simeyi ye tuun ko: «I ka kojugu min bɛɛ ke ne face Dawuda ra, i yɛrɛ ka o bɛɛ lon; o kow bɛɛ bɛ i yɛrɛ jusu ra yi. Ayiwa, i ka kojugu min bɛɛ ke, Matigi Ala bɛna o hake ben i yɛrɛ le kan. ⁴⁵ Nka Matigi Ala bɛna baraka don masace Sulemani na, Dawuda ta masaya fana bɛna sabati Matigi Ala ja kɔrɔ wagati bɛɛ.»

⁴⁶ A kera ten, masace ka Yehoyada dence Benaya ci, ale bɔra ka taga Simeyi faga ni muru ye.

O ko, masaya sabatira kosɛbɛ Sulemani boro.

3

Sulemani ka Farawona denmuso dɔ furu

¹ Ayiwa, Sulemani nana jɛnɔgɔɔnya don ni Misiran masace ye, min ye Farawona ye, ka Farawona denmuso dɔ furu. A tagara o muso bla Dawuda ta masabonba kɔnɔ, sani a ye a yɛrɛ ta masaso lɔ k'a ban, ani Matigi Ala ta batoso, ani Zeruzalɛmu dugu laminikogow.

² O wagati ra mɔgɔw belɛn tun bɛ sarakaw bɔra kongoriw kan, sabu Alabatosoba dɔ tun ma lɔ Matigi Ala tɔgɔ ra folɔ. ³ Sulemani ka Matigi Ala kanu, ka tagama ka kaɓa ni a face Dawuda ta ci fɔninw ye; nka o bɛɛ n'a ta, a tun bɛ to ka sarakaw bɔ, ka wusunan sarakaw bɔ kongoriw kan.

Ala ka hakiritigiya di Sulemani ma (Kibaroyaw flanan 1.2-13)

⁴ Lon dɔ, masace Sulemani tagara Gabahɔn ka taga saraka bɔ, sabu o yɔrɔ ta sarakabɔyɔrɔ le tun ka bon ni sarakabɔyɔrɔ tɔw bɛɛ ye. Sulemani ka bɛgan waga kelen ke saraka jenita* ye o sarakabɔnɔn kan. ⁵ Matigi Ala k'a yɛrɛ yira Sulemani na su fɛ siko ra, k'a to Gabahɔn; Ala k'a fɔ a ye ko: «I b'a fɛ ne ye fɛn min di i ma, o fɔ!»

⁶ Sulemani k'a jaabi, ko: «I ka kopumanba ke i ta jɔncɛ Dawuda ye, min ye ne face ye, sabu a kera mɔgɔ kankelentigi ye, ka tagama can kan i ja kɔrɔ ni jusukun kelen ye. I ka o kopumanba ke a ye, ka dence di a ma min sigira masaya ra a nɔ ra bi. ⁷ Ayiwa, sisan Matigi Ala, ne ta Ala, ele le ka i ta jɔncɛ sigi masaya ra ne face Dawuda nɔ ra, k'a sɔrɔ ne tɛ foyi ye ni denfitini tɛ; ne fana tɛ nin baara kecogo lɔn. ⁸ I ta jɔncɛ bɛ i ta mɔgɔw le cɛ ra, i yɛrɛ ka mɔgɔ minw janawoloma, nin mɔgɔ camanba min tɛ se ka jate, walama k'a da lon, a cayakojugu fɛ. ⁹ O ra, hakiritigiya le di i ta jɔncɛ ma, janko a ye i ta mɔgɔw ta kow janabɔ ka ja, ka kopuman ni kojugu lon ka bɔ jɔgɔn na; ni o tɛ, jɔn le bɛ se ka ele ta mɔgɔw mara, nin jama camanba?»

¹⁰ Ayiwa, Sulemani ka min daari, o diyara Matigi ye. ¹¹ O ra, Ala k'a fo a ye ko: «I n'a fo i ka nin le daari ne fe, i ma sijan daari, walama naforo, walama i juguw saya, nka i n'a fo i ka hakiritigiya le daari, janko ka mogow ta kow janabo ni terenninya ye, ¹² ayiwa, i ka min daari, ne bena o ke i ye. Ne bena i ke kolonbaga ye, ka i ke hakiritigi ye, ne ma deri ka min jogon ke mogow si ye ban, ani ne fana tena min jogon ke mogow si ye tuun fiyewu. ¹³ Ka fara o kan, i ma min daari ne fe, ne bena o fana ke i ye. Ne bena naforo ni bonya di i ma; i ta tere bee ra, i jogon masace tena ke yi. ¹⁴ Ni i ka ne ta siraw tagama, ka ne ta cifoninw ani ne ta kumaw sira tagama i n'a fo i face Dawuda k'a ke cogo min na, ne bena sijan di i ma.»

¹⁵ O ko, Sulemani wurira sunogow ra ni o siko ye a hakiri ra, ka seko ka taga Zeruzalemu. A tagara lo Ala ta jennogonya kesu* na fe; a ka saraka jenitaw* ni jennogonya sarakaw* bo. O ko, a ka domuniba do laben a ta jamana jamogow bee ye.

Sulemani ka muso fla ta kiti tige

¹⁶ Lon do, jatumusow fla nana masace Sulemani fe, ka na lo a na korow. ¹⁷ O muso fla ra kelen ko: «Hake to, ne matigice, ne ni nin muso, an fla bee be sira jogon fe bon kelen konow. Ne nana jigi ne ta den na a korow bon konow. ¹⁸ Nka ne jiginin tere sabanan lon, ale fana jigira. An fla doron le tun be bon konow; mogow were tun te ni an ye ni an fla doron te.

¹⁹ «Ayiwa, su fe, nin muso sunogoto yelemana ka la a den kan k'a den faga. ²⁰ A wurira o le ra su cemance ra, ka ne to sunogow ra, ka ne ta den ta ka bo ne korow, ka o la a yere korow; a yere ta den min sara, a ka o ta ka o la ne korow. ²¹ Sogoma ne wurira ko ne be sin di ne ta den ma minke, ne barara k'a ye ko den sanin lo. Ne nana a fle ka na sogoma minke, ne k'a ye ko ne ka den min woro, ko o te!»

²² Muso to kelen ko: «Can te! Den panaman ye ne ta le ye. Den min sara o ye ele ta den le ye.»

Nka muso folo ma lo a ra. A ko: «Can te, den sanin ye ele le ta ye; den panaman ye ne ta le ye!»

O ka ke jogon sosow ye masace na korow.

²³ Masace ko: «Kelen ko: «Den min panaman lo, o ye ne ta den le ye; ele ta le sara!» To kelen fana ko: «Can te, ele ta den le sara, ne ta den panaman lo!» »

²⁴ Masace ko: «Aw ye na ni kerekemuru do ye!» O nana ni kerekemuru do ye masace fe. ²⁵ Masace ko: «Aw ye den panaman cetige fla ye, k'a taran kelen kelen di o bee ma.»

²⁶ Ayiwa, muso min tun ye den panaman bamuso ye can ra, ale ta den hina k'a mina; a ko masace ma ko: «Ne matigice, sabari i ye den panaman di a ma. Aw kana a faga fiyewu!» Nka muso to kelen ko: «Aw ye a tige fla ye! Ale tena a sorow, ne fana tena a sorow!»

²⁷ Masace ka kiti tige o le ra, k'a fo ko: «Aw ye den di muso folo ma, aw kana a faga; ale le ye den bamuso ye.»

²⁸ Ayiwa, masace ka kiti min tige, Izirayelimogow bee ka o ko men minke, o bee ka bonyaba la masace kan; sabu o k'a ye ko a be a ta hakiritigiya sorora ka bo Ala yere le fe, ka kiti tige.

4

Izirayeli jamana jamogow

¹ Masace Sulemani sigira masaya ra Izirayeli jamana bee kunna. ² A ta jamana jamogow togow ye nin ye: Sadoki mamaden Azariya, min tun ye sarakalasebaga ye, ³ ale ni Sisa dence fla, Eliyorefu ni Ahiya, olugu le tun ye seberikebagaw ye; Ahiludi dence Yosafati, ale tun ye masace ta kumalasebaga ye. ⁴ Yehoyada dence Benaya le tun ye kerkejama kuntigiba ye. Sadoki ni Abiyatari, olugu tun ye sarakalasebagaw ye. ⁵ Natan dence Azariya, ale tun ye jamanatigiw ta jamogow ye; Natan dence Zabudi, ale fana tun ye sarakalasebaga ye, ani masace yere ladibaga. ⁶ Ahisari, ale tun ye masace ta so kopanabobaga ye; Abida dence Adoniramu, ale tun ye jagboyabaaraw ta ko kuntigi ye.

Sulemani ta jamanatigiw

⁷ Sulemani tun ka jamanatigi tan ni fla le sigi Izirayeli jamana bee kunna. Olugu le tun ka kan ka o janto masace ni a ta sokonogow bee ta domuni ko ra. O bee kelen kelen tun ka kan ka lo ni masace ta domuni ko ye karo kelen san o san. ⁸ O jamanatigiw togow le ye nin ye:

Huri dence le tun be Efrayimu kuruyorow kunna.

⁹ Dekeri dence tun be Makasi mara, ani Salibimu mara, ani Beti Semesi mara, ani Elon Beti Hanan mara kunna.

¹⁰ Hesedi dence tun be Aruboti mara kunna; Soko mara ni Heferi mara bee tun ye a ta mara do ye fana.

¹¹ Aminadabu dence tun be Nafoti Dori mara kunna. Ale le tun ka Sulemani denmuso Tafati furu.

¹² Ahiludi dence Bana tun be Tanaki mara ni Megido mara kunna, ani Beti Sehan mara bee, Saritan mara koro, Zizireli dugumayanfan fe, k'a ta Beti Sehan, ka taga a bla fo Abeli Mehola, ani ka taga a bla fo Yokimehamu mara ko fe.

¹³ Geberi dence tun be Ramoti, Galadi mara kunna. Manase dence Yahiri ta dugu minw tun be Galadi, o duguw fana tun ye a ta mara do ye, ani Arigobu yoro minw be Basan mara ra, ani a duguba biworo minw laminina ni kogo ye, ka o dondaw konw lalaga ni siraneye ye.

¹⁴ Ido dence Ahinadabu tun be Mahanayimu mara kunna.

¹⁵ Ayimazi tun be Nefitali mara kunna. Ale le tun ka Sulemani denmuso Basimati furu.

¹⁶ Husayi dence Bana tun be Aseri ta mara ni Behaloti mara kunna.

¹⁷ Paruwa dence Yosafati tun be Isakari ta mara kunna.

¹⁸ Ela dence Simeyi tun be Boniyaminu ta mara kunna.

¹⁹ Uri dence Geberi tun be Galadi mara kunna; a tun be Amorikaw ta masace Sihon ni Basan mara ta masace Jgi ta yorow fana kunna. Jamanatigi kelen fana tun siginin be jamana bee kunna.

²⁰ O wagati ra, Zuda ta mogow, ani Izirayeli ta mogow tun ka ca i ko kogojida kenken. O tun be domuni ke, ka min o sago ma, sabu o tun be hera ra.

5

Sulemani ta masaya bonya

¹ Ayiwa, k'a ta Efirati ba ra, ka taga a bla fo Filisikaw ta jamana ra, ani ka taga se fo Misiran jamana dance ma, Sulemani ta fanga le tun be o yorow bee kan. Sulemani si bee ra, o mogow bee tora a ta fanga koro, ka to ka ninsongo sara a ye.

² Lon o lon, Sulemani ni a ta sokonmogow tun be min domu, o ye nin ye: mugu tentennin kilo waga konanton (9 000), ani mugu gbansan kilo waga tan ni seegi (18 000), ³ ani sokonmisi toronin tan, ani misi mugan were, minw be yaala ka bin nimi, ani saga keme; o nin te mankalaninw ni dagbew ni minanw ni konu toroninw na.

⁴ Ayiwa, jamana minw tun be ba terebenyanfan na, k'a ta Tifisa, ka taga a bla fo Gaza, Sulemani ta fanga tun be o yorow masacew bee kan; hera fana tun be ale ni jamana tow bee ce. ⁵ Sulemani ta tere bee ra, Zuda ta mogow, ani Izirayeli ta mogow bee, k'a ta Dan ka taga a bla fo Beri Seba, bee tun be hera ni laganfiya ra; bee tun be a ta rezenforo, walama a ta torosunw sene a sago ma.

⁶ Sowera waga naani* (4 000) le tun be Sulemani fe; o sow le tun be a ta sowotorow sama. Sowotorotigi ce waga tan ni fla (12 000) le tun be a togo ra.

⁷ Jamanatigiw le tun be masace Sulemani ni a ta sokonmogow bee ta domuniw pini ka na a di o ma. Jamanatigi bee tun be o ke karo kelen san o san. O tun te son k'a to foyi ye dese a fe. ⁸ O tun be na ni simankise ni bin fana ye, masace ta yoro ra, bee ni a ta hakeya, ka na o di wotorosamasow, ani so tow ma.

Sulemani ta hakiritigiya

⁹ Ala ka hakiritigiya, ani lonniya camanba di Sulemani ma, k'a ta faamuri fana caya i ko kogojida kenken. ¹⁰ Sulemani ta hakiritigiya tun ka bon ka teme tereboyanfan jamana hakiritigiw bee ta kan, ani Misiran jamana hakiritigiw bee. ¹¹ A ta hakiritigiya tun ka bon ni mogow bee ta ye; a tun ka bon hali ni Ezirayikace Etan ta ye; Maholi dencew, minw ye Heman, ani Kalikoli ni Darida ye, a ta hakiritigiya tun ka bon ni olugu bee ta ye. A togo bora ka se a lamini jamanaw ta mogow bee ma. ¹² A ka zana waga saba (3 000) le fo, ka donkiri waga kelen ni looru (1 005) sebe. ¹³ A ka yiri suguya bee cogoya fo; k'a ta Liban sediriyiri ra ka taga a bla izopeyiri ra, min be wuri ka yelen kogo kan. A ka beganw fana ta cogoya fo, ani konow, ani fen fofotaw, ani jegew. ¹⁴ A ta hakiritigiya mangutu sera dugukolo masace minw bee ma, dunuwa fan bee ra, olugu bee ka mogow ci ka taga a lamen.

Sulemani ka jehrogonya don ni Tiri masace ye (Kibaroyaw flanan 2.2-15)

* 5:6 5.6 Sowera waga naani, ka kapa ni Kibaroyaw flanan 9.25 ye. A sebera kitabu dow konu ko sowera waga binaani.

¹⁵ Tiri jamana masace, min ye Hiramun ye, ale nana a men ko o ka turu ke Sulemani kun na k'a sigi masaya ra a face Dawuda no ra minke, a k'a ta mogow dow ci ka taga Sulemani fo, sabu teriya le tun be ale ni Dawuda ce wagati bee. ¹⁶ Sulemani ka cira do fana ci Hiramun ma; a k'a fo a ye ko: ¹⁷ «I k'a lon ko kere tun gbanna ne face Dawuda ra fan bee ra; a ka o kerew le ke fo ka na a to Matigi Ala yere ye a juguw bla a sen koru. O le k'a to a m'a yere soru ka batoso do lo Matigi Ala, a ta Ala togo ra. ¹⁸ Nka sisan koni, Matigi Ala, ne ta Ala ka hera ke ne ye fan bee ra. Mogow si te kere kera ni ne ye, gbaleya fana te yoro si. ¹⁹ Sisan a ye nin ye, ne b'a fe ka so do le lo Matigi Ala, ne ta Ala togo ra, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo ne face Dawuda ye cogo min na, ko: «Ne bena i dence min sigi i no ra masaya ra, ale le bena batoso do lo ne ye.» ²⁰ O ra, a to o ye Liban sediriyiri dow tige ne ye. Ne ta baaradenw bena taga fara i ta baaradenw kan. Ne bena i ta baaradenw sara di ka kapa ni i yere ta fota ye; sabu i yere k'a lon ko mogow si te anw na min be yiritige lon i n'a fo aw Sidonkaw.»

²¹ Ayiwa, Hiramun ka Sulemani ta kuma men minke, a jusu diyara kosebe; a ko: «Ne be Matigi Ala tando bi, sabu a ka dence hakiritigi di Dawuda ma, min be se ka nin jamaba ta kow janabo.»

²² Hiramun ka cira bla Sulemani ma k'a fo a ye ko: «I ka cira min ci ne ma, o cira sera ne ma. I ka min o min fo, ne bena o ke. Ne bena sediriyiriw ni siperesiyiriw ci i ma. ²³ Ne ta baaradenw bena yiriw ta ka bo Liban ka taga kogojida ra. O bena o siri jogon na ka o sama ji kan, ka taga ni o ye, ka taga se fo i janayoro ra. Ni o sera yi, o bena yiriw foni ka bo jogon na; aw yere bena o ta ka taga ni o ye. Nka ne fana mako be fen min na, i ye o ci ne ma; i ye domuni ci ne ma ka o ke ne ta somogow ta baro ye.»

²⁴ Ayiwa, Sulemani mako tun be yiri hakeya min o min na, sediriyiri ni siperesiyiri, Hiramun ka o bee ci a ma. ²⁵ Sulemani fana ka siman toni waga wooro ci Hiramun ma, ani oliviye turu yereworo litiri waga kononton, ko a ye o ke a ta sokonmogow ta baro ye; Sulemani tun be o ke san o san.

²⁶ Matigi Ala ka hakiritigiya di Sulemani ma i n'a fo a tun k'a layiri ta a ye cogo min na. Hera le tun be Sulemani ni Hiramun ce; o fla ka jennogonya don ni jogon ye.

*Sulemani ka Alabatosoba baarakow laben
(Kibaroyaw flanan 1.18; 2.1,16-17)*

²⁷ Masace Sulemani ka ce dow ta Izirayeli jamana bee ra, ka olugu bla jagboyabaaraw ra. O bee lajennin tun ye ce waga bisaba (30 000). ²⁸ A tun be to ka ce waga tan bo o mogow ra ka olugu bla ka taga Liban; ni olugu ka karo kelen ke, o be seko ka na, a be waga tan were bla ka taga. O cogo ra, bee tun be karo kelen le ke Liban, ka seko ka na karo fla ke o ta so. Adoniramun le tun ye o jagboyabaaraw ta ko kuntigi ye.

²⁹ Donitabaga ce waga biwolonfla (70 000) le tun be Sulemani fe, ani kabakurulesabaga ce waga biseegi (80 000), minw tun be kabakuruw bo kuruw ra. ³⁰ Baarakuntigi ce waga saba ni keme saba (3 300) fana tun be o baarakebagaw bee ta baaraw korosira; Sulemani ta jamanatigiw le tun be o baarakuntigiw kunna.

³¹ Masace k'a fo o ye ko o ye kabakuruw belebeleba jumanman dow bo, ka o lese, ko o bena ke Alabatosoba jusiginan kabakuruw ye. ³² Sulemani ta baaradenw, ani Hiramun ta baaradenw, ani Gabali dugu baaralonbagaw ka o kabakuruw lese; o ka Alabatosoba loyiriw ni a lokabakuruw bee laben.

6

*Alabatosoba locogo
(Kibaroyaw flanan 3.1-14)*

¹ Izirayelimogow bonin ko Misiran, a san keme naani ni biseeginan na, o san karo flanan, min ye Zivu karo* ye, Sulemani ka Matigi Ala ta Alabatosoba baaraw damina; o kera a ta masaya san naaninan na Izirayeli jamana kunna.

² Masace Sulemani nana o Alabatosoba min lo Matigi Ala ye, o Alabatosoba janya tun ye nongon† na biwooro, a bonya tun ye nongon na mugan, a lo tun ye nongon na bisaba. ³ O ka bolon do lo Alabatosoba bonba pafeyoro ra. O bolon bonya tun ye nongon na mugan, i n'a fo Alabatosoba yere bonya, k'a janya ke nongon na tan.

⁴ O ka finetiri fitini dow ke Alabatosoba kogow ra, ka negesansanw don o ra. ⁵ O ka sankaso bon dow lo, ka Alabatosoba bonba ni a yoro saninman bee lamini; o k'a lo k'a noro Alabatosoba kogow ra, ka bonkonow ke a ra. ⁶ Sankaso dugumabonw bonya tun ye nongon na looru; a cemance bonw bonya tun ye nongon na wooro, a sanfebonw

* 6:1 6.1 Zivu karo, o ye Yahudiyaw ta san karo flanan ye. † 6:2 6.2 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

bonya tun ye nongon ja wolonfla. O tun ka do fara Alabatosoba kogow bonya kan a kenemayoro ra, janko o sankasow be biri ni berew minw ye, o ye la o yorow kan, o kana don Alabatosoba yere kogo ra.

⁷ Alabatosoba lotuma ra, o ka kabakuru minw lese kabakuruboyoro ra, o ka o le ta ka Alabatosoba lo; o koson a lowagati ra, kabakuru lesekan ma men, kabakuru cikan ma men, negemanfen si mankan ma men so loyoro yere ra. ⁸ Sankaso dugumabonw donda tun be Alabatosoba woroduguyanfan fe. I tun be don o da le fe, ka soro ka yelen yelenyoro do fe ka taga cemancebonw konso, ka bo yi ka yelen ka taga sanfebonw konso.

⁹ O ka bon lo ka ban minke, Sulemani ko o ye a datugu ni yiri kuturuw ni sediriyiriferenw ye. ¹⁰ Sankaso minw tun lora ka so lamini k'a noro so kogo ra, olugu bee kelen kelen lo tun ye nongon ja looru; sediriyiri kuturu dow tun sigisigira Alabatosoba kogo kan, ka o ke ka sankaso bonw biri.

¹¹ Matigi Ala kumana Sulemani fe, k'a fo a ye ko: «Ayiwa, i be nin so lora; ¹² ni i ka tagama ka kapa ni ne ta cifoninw ye, ka ne ta kolatigeninw ke, ka ne ta kumaw lamem, ani k'a sira tagama, o tuma ne ka layiri min ta i face Dawuda ye, ne bena o layiri dafa ele le ye. ¹³ Ne bena na, ka na sigi Izirayelimogow ce ra; ne tena bo ne ta mogow ko tuun, minw ye Izirayelimogow ye.»

Alabatosoba kononoyoro lalagacogo

¹⁴ Ayiwa, Sulemani ka bon lo ka ban minke, ¹⁵ a ka sediriyiriferenw lala a kononoyoro ra, kogo kan, k'a ta dugu ma fo san fe, ka siperesiyiriferen dow lala a dugumayoro ra. ¹⁶ Bonkonso min tun be so kofeyoro ra, a ka sediriyiriw lala o fana kononoyoro ra, k'a ta dugu ma fo san fe. O bon janya tun ye nongon ja mugan ye. O ka o bon kononoyoro laben ka o ke Alabatosoba yoro saninmanba* ye.

¹⁷ Bon min tun be yoro saninman jafeyoro ra, ale janya tun ye nongon ja binaani. ¹⁸ O tun ka sediriyiri minw lala yoro saninmanba kononoyoro ra, o ka yiriden dow bisigiya ke o yiriw kan, ani yirifiyeren dayelenin dow bisigiya. O bon kononoyoro bee tun kera sediriyiri le ye; kabakuru tun te ye a yoro si ra.

¹⁹ O ka Alabatosoba yoro saninmanba laben ka Matigi Ala ta jenrogonya kesu* bla o yoro ra. ²⁰ O yoro saninmanba janya tun ye nongon ja mugan, k'a bonya ke nongon ja mugan, k'a lo fana ke nongon ja mugan. O ka sanin yereworo la o bon kononoyoro kogow bee kan; o ka sarakabonan do lalaga ni sediriyiri ye, ka sanin yereworo la o yoro bee kan. ²¹ O ka sanin yereworo la Alabatosoba kononoyoro kogow bee kan fana. O ko, o ka saninjoroko dow lalaga ka o sirisiri yoro saninmanba donda ra. O tun ka yoro saninmanba yoro bee ke sanin le ye. ²² O ka sanin la Alabatosoba kononoyoro bee ra. Sarakabonan min tun be yoro saninmanba koro, o ka sanin la o fana yoro bee ra.

²³ O ka seruben meleke bisigiya fla lalaga ni oliviyeyiri ye, ka o bla yoro saninmanba konso. A bee janya tun ye nongon ja tan. ²⁴ O seruben meleke kelen kamanw bee kelen kelen janya tun ye nongon ja looru ye. K'a ta kaman kelen kun ma, ka taga a bla kaman to kelen kun ma, o janya tun ye nongon ja tan ye. ²⁵ Meleke bisigiya to kelen fana kamanw janya tun ye nongon ja tan, sabu o seruben meleke bisigi fla bee janya ni a cogoya bee tun ye kelen ye. ²⁶ O bee kelen kelen lo fana tun ye nongon ja tan. ²⁷ O ka o seruben meleke bisigiyaw bla fo Alabatosoba kononobon konso. O bee kamanw tun foninin be. Kelen ta kaman kelen kun tun be sera so kogo kelen ma; to kelen fana ta kaman kelen kun tun be sera so kogo to kelen ma. O fla ta kaman kun fla tun be sera jagon ma so cemance ra. ²⁸ O ka sanin la o seruben meleke bisigiyaw fana kan.

²⁹ O ka Alabatosoba bonkonso fla bee kogow jegen ni seruben meleke dow bisigiya ye, ani tamarosunw bisigiya, ani yirifiyeren dow bisigiya. ³⁰ O ka sanin la o bonkonso fla bee dugumayorow ra fana.

³¹ O ka kon fla lalaga ni oliviyeyiri ye, ka o don yoro saninmanba donda ra k'a datugu. O tun ka bere looru le don kon sanfeyoro jukoro. ³² O ka seruben meleke dow bisigiya ni tamarosunw ni yirifiyeren dayelenin dow bisigiya ke o konw fla bee kan, ka o jegen, ka sanin gbasinin la o seruben meleke ni o tamarosunw ni o yirifiyerenw bisigiyaw kan.

³³ O ka oliviyeyiri naani fana lese, ka o lo bonba yere donda ra. O tun ka bere naani le don kon sanfeyoro jukoro. ³⁴ O ka kon fla lalaga ni siperesiyiri ye, ka o ke yiriferen fla fla ye, ka nege koorinin dow lalaga, ka o konw don o ra. ³⁵ O ka seruben meleke dow bisigiya ni tamarosunw ni yirifiyeren dow bisigiya ke o konw fana kan ka o jegen, ka sanin la o bee kan, k'a gbasi k'a dakapa.

³⁶ O ko, o ka lukonoyoro lamini ni kabakuru lesenin sira saba ye, ani sediriyiri sira kelen.

³⁷ Ayiwa, o tun ka Matigi Ala ta batoso baara damina masace Sulemani ta masaya san naaninan le ra, Zivu karo ra. ³⁸ A san tan ni kelennan na, san karo seeginan na, min ye Buli karo[‡] ye, Alabatosoba baara bee banna; o tun b'a fe ka fen o fen ke a ra o ka o bee ke ka ban. Sulemani ka san wolonfla le ke bon lori ra.

7

Sulemani ta masaso lori

¹ Sulemani k'a yere ta masabon lori damina. A ka san tan ni saba le ke o bon lori ra, a ka soro ka ban. ² Masabon min togo lara ko Liban yiritu, a konna ka o le lo. O janya tun ye nongon* keme, a bonya tun ye nongon na bilooru, a lo tun ye nongon na bisaba. O tun k'a biri ni sediriyiri kuturuw le ye, ka o yiriw sigi sediriyiri sira naani kan; olugu le tun ye a samasenw ye. ³ O ka sediriyiri tan ni looru sigiyoro ma saba lala yiri kuturuw kan, k'a bee lajennin ke yiri binaani ni looru ye. O bee tun siginin be samasenw kan. ⁴ Finetiri sira saba le tun be bon fan bee ra. Sira kelen be dugumayanfan na, kelen be cenance ra, kelen be sanfayanfan na, k'a bee da bo k'a ben jogon ma. ⁵ O finetiriw ni o dondaw bee janya ni a bonya tun ye kelen ye. Finetiriw bee tun bora ka o daw ben jogon ma.

⁶ O ko, Sulemani ka bon do were lo, ka o togo la ko samasenw ta bon. O janya tun ye nongon na bilooru, k'a bonya ke nongon na bisaba. O bon le tun ye Liban Yiritu ta bon bolon ye; samasenw tun lolonin be a nafeyoro ra.

⁷ O ko, o ka do were lo ka o togo la ko masasiganan ta bon. O bon le tun be wele fana ko kititigebon, sabu Sulemani tun be kitw tige o bon le konon. O bon yoro bee tun ye sediriyiri le ye, k'a ta dugu ma fo san fe. ⁸ Sulemani yere ta sibon tun lora yoro were ra, k'a mabo Liban Yiritu ta bon na. Nka a bee locogoya tun ye kelen ye.

Ayiwa, Sulemani tun ka Farawona denmuso min furu, a tun ka bon min lo ale ye, o bon locogoya ni Liban yiritu ta bolon locogoya bee tun ye kelen ye.

⁹ O bonw bee, ani kenemabonw bee, ani luba laminikogow bee, o bee tun lora ni kabakuru lesenin pumanmanw le ye, k'a ta dugu ma ka taga a bla fo san fe; o tun ka o kabakuruw fan fla bee lese ni kabakurulesenan ye, k'a dakana. ¹⁰ O tun ka kabakurubaba pumanman dow fana ke bonw jusiginanw ye; o kabakuru dow janya tun ye nongon na tan, dow janya tun ye nongon na seegi. ¹¹ O tun ka kabakuru leseninw ni sediriyiri kuturuw sigisigi o kabakurubabaw le kan. ¹² Luba laminikogow tun lora ni kabakuru lesenin sira saba le ye, ani sediriyiri kuturu sira kelen, k'a ke i n'a fo Matigi Ala ta batoso lu kononoyoro ni a bolon tun lora cogo min na.

Hiramu ka Alabatosoba baarakeminanw lalaga

(Kibaroyaw flanan 3.15-5.1)

¹³ O ko, masace Sulemani ka mogo ci ka taga Tiri, ka taga Hiramw wele. ¹⁴ Hiramw bamuso tun be bo Nefitali ta gba le ra; a face tun sara. A face tun ye Tirika le ye. Hiramw ta baara tun ye siranenge baara le ye. Hakiritigiya ni lonniya tun b'a fe o baaraw ra; a tun be se siranenge baara suguya bee ra. A nana masace Sulemani fe ka na masace ta baaraw bee ke.

Alabatosoba ta samasen lalagacogo

¹⁵ Hiramw ka samasen fla lalaga ni siranenge ye; a bee kelen kelen lo tun ye nongon na tan ni seegi, k'a lamini ke nongon na tan ni fla. ¹⁶ A ka samasenw datugunanw fana lalaga ni siranenge ye, minw bena bla samasenw kunna; o bee kelen kelen lo tun ye nongon na looru. ¹⁷ A ka o negen ni jo bisigiya dow ye, ani negejorokow bisigiyaw. O fenw bisigiyaw jogon wolonfla le tun be samasenw sanfeyoro fla bee kan. ¹⁸ Hiramw ka gerenadi yiriden bisigiya sira fla lalaga ka o jo bisigiyaw bee kelen kelen lamini, ka samasenw sanfeyorow negen ka na. ¹⁹ O tun ka sanfeyoro do were lalaga tuun ka o lo bolon samasenw kunna. O sanfeyoro lo tun ye nongon na naani ye; o tun k'a lalaga k'a ke i ko yirifiyeren bisigi. ²⁰ Samasenw sanfeyoro kunna, yoro do tun koorinin be. O yoro koorinin tun be jo bisigiya ni gerenadi yiriden keme fla ko fe, minw tun blablanin be jogon koro, ka samasenw sanfeyorow bee kelen kelen lamini. ²¹ O ka o samasenw fla lo Alabatosoba bolon na fe. O ka kelen lo kininboroyanfan na, ka o togo la ko Yakini; o koro ye ko Ala be baraka di. A ka to kelen lo numanboroyanfan na, ka o togo la ko Boozi; o koro ye ko fanga be Ala le ra. ²² O tun ka yirifiyeren bisigiya do lalaga ka o bla samasenw bee kelen kelen kunna. O samasenw ta baara banna o cogo le ra.

Minanba lalagacogo

[‡] 6:38 6.38 Buli karo, o ye Yahudiyaw ta san karo seeginan ye. * 7:2 7.2 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

²³ O ko, Hiramú ka siranege yeele ka minanba koorinin lalaga. A kono bonya tun ye nongon ja tan, a lo tun ye nongon ja looru, a lamini tun ye nongon ja bisaba.

²⁴ A ka yiriden dow bisigiya ke minanba da jukoroyoro ra, ka jegen k'a lamini, k'a ke sira fla. Yiriden tan le tun be nongon ja kelen kelen na, ka minanba bee lamini. O tun ka siranege yeele ka o yiridenw, ani minanba bee le bo jogon fe negekuturu kelen ye. ²⁵ Minanba tun siginin be misitoran siranegeraman tan ni fla le kan. Misitoran saba tun jasinna sahiliyanfan ma, saba tun jasinna terebeyanfan ma, saba tun jasinna woroduguyanfan ma, saba tun jasinna tereboyanfan ma. O bee kofeyorow tun sinna jogon ma minanba jukoroyoro ra. ²⁶ Minanba ta nege bonya tun ye borotege ja kelen ye. A tun k'a da kuturu k'a ke i ko jiffye, i ko yirifieren bisigi. Litiri waga biseegi (80 000) jogon le tun be don minanba kono'.

Wotorow lalagacogo

²⁷ Ayiwa, Hiramú ka siranege wotoro tan lalaga. O wotoro bee kelen kelen janya tun ye nongon ja naani, o bonya fana tun ye nongon ja naani, o lo tun ye nongon ja saba. ²⁸ O wotorow lalagacogo fle nin ye: O ka siranege gbasi ka o ke a fan naani ye. ²⁹ A ka jara tagamasiyenw, ani misitoran tagamasiyen, ani seruben meleke tagamasiyen ke a kerenn na, ani a pafeyoro ni a kofeyoro ra. A ka yirifieren dow fana bisigiya ke jaraw ni misitoranw san fe, ani o jukoro. ³⁰ Sen naani tun be wotoro bee kelen kelen na; o bee tun lalagara ni siranege ye. Senw tun donna negebere minw na, o fana tun ye siranege ye. O siranegeberew yere tun donnin be nege naani na wotoro kun naani na. O siranegeberew ni wotoro nege yere tun lalagara k'a noro jogon na, nka a janya tun ma teme yirifieren bisigiw janya kan. ³¹ O tun ka wo koorinin do bo wotorow bee kelen kelen sanfeyoro ra, ka o duniya ke nongon ja kelen, k'a kono bonya ke nongon ja kelen ni tarance; o le tun ye tasabaw blayoro ye. Hiramú ka fen dow bisigiya ke a kan k'a jegen. Wotoro nege yere janya ni a bonya bee tun ye kelen ye; a tun koorinin te. ³² Wotoro ta sen naani tun be wotoro nege le jukoro. Senw tun donnin be negebere min na, o negebere tun noronin be wotoro jukoroyoro ra. Wotoro senw bee kelen kelen kono tun ye nongon ja kelen ni tarance. ³³ O senw tun lalagara k'a ke i n' a fo sowotoro ta senw. O sendonnegew, ani o nege koorininw, ani o negejuruw, ani o sen cemancegaw, o bee tun lalagara ni siranege yeelenin le ye. ³⁴ Nege kuturunin minw tun be wotoro nongon naani na, olugu ni wotoro nege bee tun noronin be jogon na. ³⁵ A ka masafugula do bisigiya ke wotoro bee kelen kelen sanfeyoro ra; o fugula kono bonya tun ye nongon ja tarance ye, ka wotoro sanfeyoro ta wo koorinin lamini. Wotoro sigira nege minw kan, ani wotoro kerefenegew, ani a sanfeyoro, o bee tun noronin be jogon na. ³⁶ O ka seruben melekw ni jaraw ni tamarosunw tagamasiyen dow ke wotoro negew kan, ani a kerefenegew kan, fen si bisigiya tun te yoro o yoro ra, o ka do ke yi, ka yirifierenw ke k'a lamini. ³⁷ Wotoro tan bee tun lalagara cogo kelen le ra. A tun ka nege yeele, k'a bee kelen kelen kuturu le bo. A bee janya ni a bonya ni a lo ni a cogoya bee tun ye kelen ye.

³⁸ O ko, Hiramú ka siranegetasaba tan lalaga, ka o bla wotoro tan kono. O tasaba bee kelen kelen lo tun ye nongon ja naani ye; litiri keme seegi ni biseegi le tun be se ka don a bee kelen kelen kono. ³⁹ O ka wotoro looru ni a tasabaw bla Alabatosoba kininboroyanfan fe, ka looru ni a tasabaw bla numanboroyanfan fe. Minanba koorinin blara Alabatosoba kininboroyanfan fe, woroduguyanfan ni tereboyanfan ce.

Alabatosoba minanw bee jateda

⁴⁰ Hiramú ka tasaw ni buguricenaw ni jiffiyew fana lalaga.

A kera ten, masace Sulemani tun ka baara minw bee di a ma Matigi Ala ta batoso ko ra, a ka o bee ke ka o ban. ⁴¹ A ka samasen fla lalaga, ani o datugunan koorinin fla, min be bla samasenw kunna, ani jo bisigi fla, minw be bla samasenw sanfeyorow kunna, samasenw kunna, ⁴² ani gerenadi yiriden bisigiya keme naani minw dulondulonnin be jo fla ra, yiriden sira fla tun be jo bee kelen kelen na, samasenw sanfeyoro kunna; ⁴³ a ka wotoro tan lalaga, ani tasaba tan minw tun blara wotoro kono, ⁴⁴ ani minanba koorinin kelen, ani misitoran tan ni fla, minanba siginin be minw kan, ⁴⁵ ani negedagaw, ani buguricenaw, ani jiffiyew.

Huramu tun ka o fen minw bee lalaga masace Sulemani ye, Matigi Ala ta batoso ta baara kama, o bee tun lalagara ni siranege nugunin le ye. ⁴⁶ Masace tun ko o ye o siranege yeele bogo le ra ka o fenw lalaga; o baara kera Zuriden kenegbe le ra, Sukoti dugu ni Saritan dugu ce. ⁴⁷ O ko, masace Sulemani tagara o minanw bla Matigi Ala ta batoso kono. Nka minanw cayakojugu fe, o ma o siranege hakeya jate tuun.

† 7:26 7.26 Heburukan na a sebera ko: Bati ja waga fla.

⁴⁸ Masace Sulemani ka Matigi Ala ta batoso ta minan tow bee lalaga fana: sarakabonan saninlaman, ani sarakaburuw tun be bla sanintabali min kan; ⁴⁹ ani fitinablanan saninlamanw, minw lalagara ni sanin yereworo ye; o ka looru sigi kininboroyanfan fe, ka looru sigi numanboroyanfan fe, yoro saninmanba* na fe, ani a yirifiyeren bisigiw, ani a fitinaw, ani tasuma lalaganan saninlamanw; ⁵⁰ o ka tasaw lalaga, ani muruw, ani jifiyew, ani setiw, ani takamidonnaw; o bee kera ni sanin le ye. So kononoyoro ta konw, minw ye yoro saninmanba ta konw ye, ani Alabatosoba yere donda ta konw, o ka o konw donyoroow bee ke ni sanin ye.

⁵¹ Ayiwa, masace Sulemani nana Matigi Ala ta batoso baaraw bee ke ka ban tuma min na, a face Dawuda tun ka fen minw bla danna Ala ye, warigbew, ani saninw, ani minan tow, Sulemani tagara o fenw bee bla Matigi Ala ta batoso naforoblayoro ra.

8

Sulemani ka jennogonya kesu bla Alabatosoba konon

(Kibaroyaw flanan 5.2-6.2)

¹ Ayiwa, masace Sulemani ka Izirayeli cekorobaw, ani maraw ta kuntigiw, ani a gbatigiw bee lajen a yere koro Zeruzalemu, ka na Matigi Ala ta jennogonya kesu* ta ka bo Dawuda ta masabonba* konon, min be Siyon.

² Izirayeli cew bee nana lajen masace Sulemani koro, Etanimu karo ta panagbe wagati ra, min ye san karo wolonflanaw ye.

³ Izirayeli cekorobaw bee nana. Sarakalasebagaw ka jennogonya kesu ta. ⁴ O ka Matigi Ala ta jennogonya kesu ta, ani Nogonkunben fanibon*, ani fen saninman minw bee tun be fanibon konon. Sarakalasebagaw ni Levi ta mogow le ka o fenw ta ka taga. ⁵ Masace Sulemani, ani Izirayelimogow minw bee tun nana lajen a koro, o bee tun be jennogonya kesu na fe; o ka sagaw ni misiw ke saraka ye; a cayakojugu fe, mogow tun te se k'a jate k'a da lon.

⁶ Sarakalasebagaw tagara ni Matigi Ala ta jennogonya kesu ye ka taga a bla a blayoro ra, Alabatosoba kononoyoro ra, yoro saninmanba konon, seruben melekew kamanw jukoro; ⁷ sabu seruben melekew kamanw tun foninin be jennogonya kesu blayoro kunna. O kamanw tun ka jennogonya kesu ni a ta berew bee datugu. ⁸ O tun ka berew janya, k'a ke fo mogow tun be se ka to yoro saninman konon, yoro saninmanba donda ra k'a ye; nka mogow tun te se ka to kene ma k'a ye. O fenw tora o yoro le ra yi fo bi.

⁹ Foyi were tun te jennogonya kesu konon ni kabakuru walaka fla te; Musa le tun ka o bla a konon Horebu kuru yoro ra, wagati min Matigi Ala tun ka jennogonya don ni Izirayelimogow ye, o boto Misiran jamana ra.

¹⁰ Sarakalasebagaw nana bo yoro saninman konon tuma min na, sankaba jamijan ka Matigi Ala ta batoso bee fa. ¹¹ Sarakalasebagaw ma se ka lo ka sarakaw bo tuun sankaba koson, sabu Matigi Ala ta nooro tun ka Alabatoso fa.

¹² Sulemani ko: «Matigi Ala, ele tun k'a latige ko i be to dibiba le konon! ¹³ Ne ka so numanba do lo i ye, i bena to yoro min na, wagati bee, ani tuma bee!»

Sulemani ta kuma

(Kibaroyaw flanan 6.3-11)

¹⁴ O ko, masace k'a jasin Izirayeli jama bee lajennin ma, ka dugawu ke o ye ka o lonin to.

¹⁵ A ko: «Ne be baraka la Matigi Ala ye, Izirayeli ta Ala, sabu a da tun ka layiri min ta ne face Dawuda ye, a ta sebagaya ka o layiri dafa. A tun k'a fo a ye ko: ¹⁶ «Kabini lon min na ne ka ne ta mogow, Izirayelimogow labo Misiran jamana ra, ne tun ma dugu si janawoloma Izirayeli ta gbaw si ra, k'a fo ko o ye so lo, ne togo be se ka sigi yoro min na. Nka ne ka Dawuda le janawoloma k'a ke ne ta mogow, Izirayelimogow ta pamogo ye.» ¹⁷ A koni tun be ne face Dawuda jusu ra ka Alabatosoba do lo Matigi Ala, Izirayeli ta Ala togo ra. ¹⁸ Nka Matigi Ala k'a fo ne face Dawuda ye ko: «I n'a fo a be i jusu ra ka so do lo ne togo ra, o miiriya min be i jusu ra o ka ni. ¹⁹ Nka ele le tena o so lo. I dence, min ye i yere worden ye, o le bena o so lo ne togo ra.» »

²⁰ Sulemani ko tuun, ko: «Matigi Ala tun ka layiri min ta, a ka o dafa. Ne nana ke ne face Dawuda no ra, ka sigi masaya ra Izirayeli jamana kunna, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo cogo min na; ne ka o so lo Matigi Ala, Izirayeli ta Ala togo ra. ²¹ Wagati min na Matigi Ala tun ka an bemaw labo Misiran jamana ra, a tun ka jennogonya min don ni an bemaw ye, o jennogonya kitabu be kesu min konon, ne ka o kesu blayoro ke o so konon.»

Sulemani ka Ala daari

(Kibaroyaw flanan 6.12-40)

²² Ayiwa, masace Sulemani lora Matigi Ala ta sarakajenifen* ja fe, k'a nasin Izirayeli jama bee ma, k'a boro fla korota san fe, k'a fo ko: ²³ «E, Matigi Ala, Izirayeli ta Ala! Ele bonogonko Ala te san fe, sankolo ra, walama dugu ma, dugukolo kan yan. I ta jon minw be i ta siraw tagama ka ja ni o jusukun bee ye, i be to jenogonya ra ni olugu ye ka konuman ke o ye. ²⁴ O ra, i tun ka min fo i ta jonce ye, min ye ne face Dawuda ye, i ka o ke. I yere da tun ka o layiri min ta a ye, i yere boro ka o le dafa bi.

²⁵ «Ayiwa, sisan Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, i tun ka layiri min ta i ta jonce ye, min ye ne face Dawuda ye, o layiri dafa a ye. I tun k'a fo a ye ko: «I dence do bena soro tuma bee, min bena sigi masaya ra ne ja koroo, Izirayelimogow kunna, ni o koni ka o tagamacogo korosi, ka tagama ka ja ne ja koroo, i ko ele yere tagamana cogo min na.»

²⁶ Ayiwa, sisan, Izirayeli ta Ala, i tun ka o kuma min fo i ta jonce ye, min ye ne face Dawuda ye, a to o kuma ye ke can ye sa!

²⁷ «Nka yala can yere ra Ala be se ka to dugukolo kan yan wa? Sankolo ni a bonya bee lajennin, ni Ala ma se ka kun o konoo, o tuma ne ka nin so min lo i ye, o bena mun le ja sa? ²⁸ O bee n'a ta, Matigi Ala, ne ta Ala, i toro malo i ta jonce ta daariri ni a ta makarikan na; i ta jonce kulekan ni a ta daarikan lamén bi. ²⁹ I janto nin so ra su ni tere; sabu i k'a layiri ta ko i togo bena sigi nin yoro le ra. I ta jonce be daariri min kera nin yoro ra, o lamén!

³⁰ «Ni i ta jonce ni i ta mogow, Izirayelimogow ka o nasin nin yoro ma ka daariri ke tuma o tuma, i ye son ka o ta makarikan lamén. I ye to i sigiyoro ra, sankolo ra, ka o lamén. I ye o lamén ka yafa o ma.

³¹ «Ni do k'a mogowon hake ta, ni a fora ko o tigi ye kari o ko koson, ni a ka kan ka kari i ta sarakajenifen le ja fe nin so konoo yan, ³² ele le bena to sankolo ra ka o ko lamén; ele yere le bena i ta jonw kiti tige, ka o ko panabo. Min jarakira, i be kiti ben o kan, k'a ta kewale kunko ben a yere kan; min jo lo, i be jo di o ma, k'a mina ka kapa ni a ta terenninya ye.

³³ «Ni i ta mogow, Izirayelimogow nana taga kere ra, ni o juguw tagara se o ra, k'a sababu ke ko o ka i hake ta, ni o sekora ka na i fe ka na i togo bonya, ka daaririw, ani makarikanw fo i ye nin so konoo yan, ³⁴ i ye to sankolo ra ka son ka o lamén. I ye i ta mogow, Izirayelimogow ta jurumunw yafa o ma; i ka jamana min di o bemaw ma, i ye o laseko ka na o jamana ra tuun.

³⁵ «Ni sankolo nana datugu, k'a ke ko sanji te nana tuun, k'a sababu ke ko i ta mogow ka i hake ta, ni o ka nasin nin so ma ka i daari, ka i togo bonya, ka o ta jurumunw dabra ka na i fe, ³⁶ sabu o ta jurumunw ta ko ka o jusu kasi, o tuma, i ye to sankolo ra ka i ta jonw lamén, minw ye i ta mogow ye, Izirayelimogow; i ye o ta jurumunw yafa o ma. O ka kan ka sirajuman min tagama, i ye o yira o ra, ka sanji ben dugukolo kan, i ka o dugukolo min di o ma k'a ke o ta ye.

³⁷ «Ni kongoo nana ben jamana kan, walama banajugu, walama simancenbanaw, walama ni nodomutonw ni tumuwulenninw nana simanw cen, walama ni Izirayelimogow juguw nana o lamini o ta duguw konoo, dugu minw lamininin be ni kogow ye, ni banajugu, walama ni kojugu o kojugu le benna mogow kan, ³⁸ ni i ta mogow, Izirayelimogow bee kelen kelen jusu kasira kosebe o ko ra, i ye o min o min ka i daari, ka makarikanw fo, ka o boro sin nin so ma, ³⁹ i ye to i sigiyoro ra sankolo ra yi ka o lamén. I ye yafa o ma, ka bee sara ka kapa ni a ta kewale ye, sabu ele kelen le ka adamenw bee jusukunnako lon. ⁴⁰ Ni o kera, o bena siran i ja, ka to i ta sariyaw sira kan wadati bee, nin jamana ra, i ka nin jamana min di an bemaw ma.

⁴¹ «Ayiwa, lonan minw te i ta mogow, Izirayelimogow dow ye, ni olugu do bora jamanajan do ra ka na yan, i togo koson, ⁴² sabu o bena i togoba, ani i ta sebagaya, ani i ta baraka bonya ko men, ni o do nana a nasin nin so ma ka i daari, ⁴³ i ye to i sigiyoro ra sankolo ra k'a lamén. Ni o lonan ka i daari fen o fen na, i ye o ke a ye, janko dugukolo siyaw bee ye i togo lon, ka siran i ja, i n'a fo i yere ta mogow, Izirayelimogow; o ye a lon ko ne ka nin so min lo, ko i togo le be batora o so konoo.

⁴⁴ «Ni i ta mogow nana bo ka taga o juguw kere, ni a ka ke yoro o yoro ye, ni o ka o nasin i ta dugu ma, i ka dugu min panawoloma, ka o nasin nin so ma, ne ka nin so min lo i ye, ni o ka ele Matigi Ala daari, ⁴⁵ i ye to sankolo ra ka o ta daaririw, ani o ta makarikanw lamén, ka lo ni o kunko ye.

⁴⁶ «Ni o ka i hake ta, sabu mogoo si te yi ni min te jurumun ke, ni i dimina o koro ka o don o juguw boro, ni o juguw ka o mina ka taga ni o ye jonya ra o ta jamana ra, yorojan na, walama yoro surun na, ⁴⁷ o minana ka taga jamana min na, ni o tora yi ka o ta miiriya yelema, ni o nimisara ka makarikanw fo i ye o minabagaw ta jamana ra yi, k'a fo ko: «An ka jurumun ke, an ka ko benbari ke, an jarakira», ⁴⁸ ka o to o jamana ra, i o juguw ka o mina ka taga ni o ye jamana min na, ni o sekora ka na i fe ni o jusukun

bɛɛ ye, ani o nin bɛɛ ye, ka o jasin nin jamana ma, i ka jamana min di o bɛmaw ma, ani ka o jasin nin dugu ma, i ka nin dugu min panawoloma, ka o jasin nin so ma, ne ka min lo i ye, ni o ka i daari, ⁴⁹ i ye to i sigiyorɔ ra sankolo ra ka o ta daaririw, ani o ta makarikanw lamɛn, ka lo ni o kunko ye. ⁵⁰ I ye yafa i ta mɔgow ma, sabu o ka i hake ta; ni o ka kojugu o kojugu ke ka i hake ta, i ye yafa o ma o bɛɛ ra, k'a to o minabagaw ye makari o ra, ⁵¹ sabu i ta mɔgow lo; o kɛra i ta ye, sabu ele le ka o labo Misiran jamana ta negegba tasuma ra.

⁵² «Sabari ka i janto i ta jɔnce ta makarikan na, ani i ta mɔgow, Izirayelimɔgow ta makarikanw; ni o ka i tɔgo wele tuma o tuma, i ye o lamɛn; ⁵³ sabu, ele Dunupatigi Ala, ele le ka an panawoloma ka an bo dugukolo siya tow bɛɛ ce ra, ka an ke i ta ye, i n'a fo i tun k'a fo an ye i ta jɔnce Musa sababu ra cogo min na, wagati min i ka an bɛmaw labo Misiran jamana ra.»

Sulemani ka dugawu ke jama ye

⁵⁴ Ayiwa, Sulemani ka nin daaririw bɛɛ fo, ani ka nin makarikanw fo Matigi Ala ye ka ban tuma min na, a wurira ka bo Matigi Ala ta sarakabonan korɔ, sabu a tun k'a kinbiri gban o yorɔ le ra k'a boro fla korɔta san fe ka Ala daari. ⁵⁵ O ko, a wurira ka lo, k'a kan korɔta ka dugawu ke Izirayelimɔgow bɛɛ lajennin ye; a ko:

⁵⁶ «Matigi Ala baraka, sabu a ka laganfiya di a ta mɔgow ma, minw ye Izirayelimɔgow ye, i n'a fo a tun k'a layiri ta an ye cogo min na. A tun ka kojuman minw bɛɛ layiri ta an ye a ta jɔnce Musa sababu ra, o layiri si ma to ni a ma dafa. ⁵⁷ An Matigi Ala ye ke ni an ye, i n'a fo a tun be ni an bɛmaw ye cogo min na; a kana an to an kelen na, a fana kana jina an ko ka ye! ⁵⁸ A ye an jusukun yelema ka an lana a yere fan fe, janko an ye a ta siraw bɛɛ tagama, ani a k'a ta kumaw ni a ta ciw ni a ta kolatigenin minw bɛɛ fo an bɛmaw ye, an ye o bɛɛ sira tagama. ⁵⁹ Ne ka nin kuma minw bɛɛ fo Matigi Ala ja korɔ, i ko makarikanw, o kumaw ye to Matigi Ala, an ta Ala hakiri ra su ni tere, janko a ye a ta jɔnce ni a ta mɔgow demɛ, minw ye Izirayelimɔgow ye; ni o mako ka ke fen o fen na lon o lon, a ye o ke o ye. ⁶⁰ Ni o kɛra, dugukolo siyaw bɛɛ bɛna a lon ko Matigi Ala le ye Ala ye, ko Ala wɛɛ te yi ale ko. ⁶¹ O le koson, aw koni ka kan ka tugu Matigi Ala, an ta Ala ko ni aw jusukun bɛɛ ye, ka tagama ka kapa ni a ta cifoninw ni a ta kumaw ye, i n'a fo aw b'a kɛra cogo min na bi.»

Alabatosoba ta panagbe (Kibaroyaw flanan 7.1-10)

⁶² Masace Sulemani ni Izirayelimɔgow bɛɛ ka sarakaw bo Matigi Ala ye. ⁶³ Masace Sulemani ka ninsɔndiya sarakaw* minw bo Matigi Ala ye, o kɛra misi waga mugan ni fla (22 000); sagaw ni baw faranin nɔgon kan, o kɛra began waga kemɛ ni mugan (120 000). Masace ni Izirayelimɔgow bɛɛ ka o sarakaw le bo ka Matigi Ala ta batoso saninya k'a bla a ta baara kama.

⁶⁴ O lon kelen na, Alabatosoba lukɛnɛ cɛmanceyɔrɔ min be Matigi Ala ta so nafeyorɔ ra, Masace Sulemani ka o yorɔ saninya, janko ka sarakaw jenitaw* ani siman sarakaw* ani jɛnɔgonɔya sarakaw* turuw jeni o yorɔ ra; sabu sarakajenifen* siranegeraman min be Matigi Ala ta batoso na fe, o tun dogoyara sarakaw bɛɛ ma; sarakaw jenitaw, ani siman sarakaw, ani jɛnɔgonɔya sarakaw turuw bɛɛ tun te se ka jeni o sarakajenifen kan.

⁶⁵ Masace Sulemani ni Izirayelimɔgow bɛɛ ka panagbe ke o wagati ra. K'a ta Lebo Hamati, ka taga a bla fo Misiran koba korɔ, jama caman tun nana ka bo o yorɔw bɛɛ ra, ka na lajen Matigi Ala na korɔ, ka o panagbe ke fo tere wolonfla; o ko, o ka tere wolonfla wɛɛ ke, k'a bɛɛ lajennin ke tere tan ni naani. ⁶⁶ O tere seeginan, masace ka jama labla. Mɔgow ka dugawu ke masace ye, ka taga o ta so. Matigi Ala tun ka kojuman minw bɛɛ ke a ta jɔnce Dawuda ye, ani a ta mɔgow ye, minw ye Izirayelimɔgow ye, o bɛɛ jusu diyanin tun be nagarira o kow koson.

9

Ala k'a yere yira masace Sulemani na tuun (Kibaroyaw flanan 7.11-22)

¹ Sulemani ka Matigi Ala ta batoso ni a yere ta masaso lo, ani a tun b'a fe ka fen to minw bɛɛ lo. A banna o ra tuma min na, ² Matigi Ala k'a yere yira a ra tuun a sipaga flanan na, i n'a fo a tun k'a yere yira a ra cogo min na Gabahon.

³ Matigi Ala k'a fo a ye ko: «I ka daariri ni makarikan min fo ne ye, ne ka o men. I ka nin so min lo, ne bɛna o so ke yorɔ saninman ye, ka ne tɔgo la o so ra wagati bɛɛ. Ne ja bɛna ke o so ra wagati bɛɛ; ne hakiri fana bɛna to a ra wagati bɛɛ.

⁴ «Ni ele kōni ka tagama ne ja kōrō ni jusukun kelen ye, terenninya kan, i n'a fō i face Dawuda k'a ke cogo min na, ani ne ka min fō i ye, ni i ka o ke, ni i ka ne ta cifōninw, ani ne ta kolatigeninw sira tagama, ⁵ ne bēna i ta masaya sabati Izirayeli jamana kan tuma bēe, i n'a fō ne tun k'a layiri ta i face Dawuda ye cogo min na, ko mōgō dō bēna sōrō a ta denw na tuma bēe, min bēna sigi a nō ra, ka ke Izirayelimōgōw jamōgōw ye.

⁶ «Nka ni aw kōni ka aw yere mabō ne ra, aw ni aw ta denw, ni aw ma sōn ka ne ta kumaw ni ne ta cifōninw sira tagama, ne ka minw yira aw ra, ni aw tagara ala werew le bato, ka aw kinbiri gban olugu kōrō, ⁷ o tuma ne ka nin jamana min di aw ma, ne bēna aw Izirayelimōgōw faran ka bō o jamana ra; ne ka nin so min fana saninya ka ne tōgō la a ra, ne bēna ban o so ra, k'a to mōgōw bēe ye aw Izirayelimōgōw tōgō don o ta zanaw ra, ka yereko aw ma siya tōw bēe ce ra. ⁸ O ra, nin so ni a bonyā bēe, ni mōgō o mōgō nana ke tēme ye a kōrō, o tigi bēna kabakoya fō ka filen fiye, k'a fō ko: «Mun kosōn Matigi Ala ka nin ko jōgōn ke nin jamana ra, ani nin batoso ra de!» ⁹ Mōgōw bēna o jaabi, ko: «O ka o kō don Matigi Ala ra, o ta Ala min tun ka o bēnaw labō Misiran jamana ra; o tagara ala werew kō ka taga o kinbiri gban olugu kōrō ka o bato. O kosōn Matigi Ala ka nin kojuguw bēe lase o ma.» »

*Sulemani ka dugu minw di Hiramū ma
(Kibaroyaw flanan 8.1-18)*

¹⁰ Sulemani ka san mugan le ke nin so fla lōri ra, Matigi Ala ta batoso, ani masace yere ta so. ¹¹ Sulemani mako tun be sanin hakeya min o min na, ani yiri min o min, ni a kera sediriyiri ye, walama siperesiyiri, Tiri masace min ye Hiramū ye, ale tun ka o bēe di Sulemani ma; o ra Sulemani fana ka dugu mugan di Hiramū ma Galile mara ra. ¹² Sulemani ka dugu minw di Hiramū ma, Hiramū bōra Tiri ka na o duguw fle minke, o duguw ko ma diya Hiramū ye. ¹³ Hiramū ko Sulemani ma: «E, ne balemace, ele sonna ka nin duguw le di ne ma wa?»

Hiramū ka o yōrō tōgō la ko Kabuli, ko jamanakolon! O tōgō le tora o yōrō ra fō ka na se bi ma.

¹⁴ K'a sōrō Hiramū tun ka sanin kilo waga saba ni keme looru (3 500) le ci Sulemani ma.

Sulemani ka baara wewe minw ke

¹⁵ Masace Sulemani tun ka mōgōw bla jagboyabaara minw na, o baaraw fle nin ye: o ka Matigi Ala ta batoso ni ale yere ta so lo, ka Milo yōrōw laben ka ja, ka Zeruzalemu dugu laminikogow lo, ka Hazōri dugu ni Megido dugu ni Gezeri dugu lo.

¹⁶ Misiran masace min ye Farawona ye, fōlōfōlo ale le tun tagara ben Gezeri dugu kan, ka dugu mina; a dugumōgōw, minw ye Kanaanakaw ye, a ka olugu faga, ka dugu jeni. O ko fe, wagati min a denmuso nana furu Sulemani ma, a ka o dugu di a denmuso ma k'a ke a ta furu bonyā ye. ¹⁷ Sulemani ka Gezeri dugu lo kokura, ani Beti Horon dugu min be jigijigi ra, ¹⁸ ani Balati dugu, ani Tadimōri dugu min be jamana kongoyanfan na, ¹⁹ ani a ta fenmaraduguw bēe, ani a tun be a ta sowotorow ni a ta sow mara dugu minw na. A tun b'a fe ka baara o baara ke, a ka o bēe ke Zeruzalemu, ani Liban, ani a ta fanga tun be jamana min o min kan.

²⁰ Siya dōw tun be yi, olugu tun te Izirayelimōgō dōw ye. Olugu tun ye Hetikaw, ani Amōrikaw, ani Perezikaw, ani Hevikaw, ani Yebusikaw ye. ²¹ O siyaw ta durujaw le tun tora jamana kōnō, sabu Izirayelimōgōw tun ma olugu halaki. Sulemani ka o mōgōw le bla jagboyabaaraw ra; o tora o le ra fō ka na se bi ma. ²² Sulemani ma sōn ka Izirayelimōgō si bla jagboyabaara ra. A ka o bla kerekedenya le ra; a ka dōw ke kerekedenw ye, ka dōw ke a ta jamana jamōgōw ye, ka dōw ke a ta kerekējama kuntigiw ye, ka dōw ke a ta kerekēcēw kuntigiw ye, ka dōw ke a ta sowotōro kuntigiw ye, ka dōw ke a ta sowotōrotigiw ye. ²³ Olugu le tun ye baaradenw kuntigiw ye. Baaraden minw tun be jagboyabaaraw kera Sulemani ye, kuntigi keme looru ni bilooru le tun be olugu kōrōsira.

²⁴ Sulemani tun ka masaso min lo Farawona denmuso ye, Farawona denmuso nana bō Dawuda ta masabonba kōnō ka yelema o so kōnō wagati min na, masace Sulemani ka sōrō ka Milo yōrōw laben ka ja.

²⁵ Sulemani tun ka sarakajenifen* min lo Matigi Ala ye, a tun be to ka saraka jenitaw* ni ninsondiya sarakaw* bō o sarakajenifen kan, san o san sipaga saba; a tun be wusunān sarakaw* fana bō Matigi Ala ja kōrō, ka o fara o saraka tōw kan. Alabatosoba baaraw daminana o cogo le ra.

²⁶ Masace Sulemani ka jirakurunba dōw fana lalaga Esiyōn Geberi mara ra, Elati dugu kōrō, Kōgōjiwulen da ra, Edōmu jamana ra. ²⁷ Hiramū k'a ta kurunboribaga dōw ci ka na Sulemani ta mōgōw deme o kurun baara ra; olugu tun ye mōgō dōw ye minw tun ka kurun baara lōn kosebe. ²⁸ O ka kurun bori jōgōn fe ka taga Ofiri mara ra; o sekōra ka

na ni sanin min ye ka na o di masace Sulemani ma, o tun ka ca ni sanin kilo waga tan ni fla (12 000) ye.

10

Saba jamana ta masamuso nana masace Sulemani fo (Kibaroyaw flanan 8.1-18)

¹ Ayiwa, Saba jamana ta masamuso nana Sulemani ko men; Matigi Ala ka min bee ke a ye, a ka o bee men. A nana o le ra ko a bena Sulemani ta hakiritigiya korobo k'a fle ni jininkarigbelen dow ye.

² A nana Zeruzalemu ni a nafemogoo caman ye; a nana ni jogomew ye, ani kasadiyananw, ani sanin camanba, ani luluw; o tun ka o doniw la o ta jogomew ko ra ka na. Ko o ko tun be a jusu ra, a nana kuma ni masace Sulemani ye o bee ra. ³ A ka jininkari min o min ke, Sulemani ka o bee jaabi. A ta jininkari si ma gbelelya Sulemani ma; kuma si ma ke yi ni min jaabiri ma soro Sulemani fe.

⁴ Ayiwa, Saba jamana masamuso nana Sulemani ta hakiritigiya ye; Sulemani ka masaso min lo, a ka o fana ye; ⁵ domuni minw be ke masace ta so, ani a ta jamana jamogow ta sigiyorow, a ka o fana ye; baaraden minw be domuni ni minnifenw di mogow ma, a ka olugu ta faniw ye; o be saraka jenita* minw bo Matigi Ala ta batoso konoo, a ka o bee ye; a ka o ye minke, a kabakoyara fo k'a dabari ban. ⁶ A ko masace ma ko: «Ka ne to ne ta jamana ra, ne ka min men i ta baaraw ko ra, ani i ta hakiritigiya ko ra, o bee ye can le ye. ⁷ Nka ne tun ma la o kow ra, fo ne yere ja nana la a kan tuma min na. Can ra, min fora ne ye i ta ko ra, o te hali a tarance bo. Ne ka min men, i ta hakiritigiya ni i ta naforotigiya temena o bee kan pewu. ⁸ Ele ta mogow koni ta ka di. I ta jamana jamogow fana ta ka di, sabu olugu be i koroo yan ka to ka i ta hakiritigiya kumaw lamem wagati bee. ⁹ Matigi Ala, i ta Ala baraka, sabu i ko diyara a ye, o koson a ka i sigi masaya ra Izirayeli jamana kunna. Matigi Ala be Izirayelimogow kanu ni kanuya banbari le ye, o koson a ka i ke Izirayeli masace ye, janko i ye mogow ta kow panabo ni can ni terenninya ye.»

¹⁰ O ko, Saba jamana masamuso ka masace Sulemani bonya ni sanin kilo waga saba ni keme looru (3 500) ye, ani kasadiyananw, ani lulu camanba. A ka kasadiyanan hakeya min di masace Sulemani ma, mogoo si ma na ni o jogon ye tuun.

¹¹ Masace Hiramun ta mogoo minw tun tagara jirakurun kan Ofiri mara ra, olugu tun sekora ka na ni sanin ye, ani santaliyiri* camanba, ani luluw.

¹² Masace Sulemani ka o santaliyiri ke ka samasen dow lo Matigi Ala ta batoso konoo, ani a yere ta masaso konoo; a ka koraw ni goniw lalaga donkirilabagaw ye. O tun nana ni o santaliyiri min ye, o yiri hakeya jogon ma na tuun, a jogon fana ma ye tuun fo ka na se bi ma.

¹³ Ayiwa, Saba jamana masamuso jabora fen o fen fe, ani a ka fen o fen ko fo, masace Sulemani ka o bee di a ma, ka fara fen tow kan, masace yere ka fen minw bo ka o di a ma, a ta masaya bonya koson. O ko, a ni a ta mogow wurira ka seko ka taga o ta jamana ra.

Sulemani ta naforotigiya (Kibaroyaw flanan 1.14-17; 9.13-28)

¹⁴ Ayiwa, sanin hakeya min tun be na di Sulemani ma san o san o tun ye sanin kilo waga mugan (20 000) ye. ¹⁵ Jagokebagaw, ani fiyeerekebagaw tun be wusugu minw sara a ye, ani Arabujamana masacew, ani jamana jamogow tun be ninsongo minw sara a ye, o si nin te o ra.

¹⁶ Masace Sulemani ka negebennan belebele keme fla lalaga ni sanin gbasinin ye; o bee kelen kelen kera ni sanin kilo wooroo le ye. ¹⁷ A ka negebennan fitini keme saba fana lalaga ni sanin gbasinin ye; o bee kelen kelen kera ni sanin kilo kelen ni tarance le ye. A ta masaso min be wele ko Liban yiritu, o ka o negebennanw bla o bon do le konoo. ¹⁸ Masace Sulemani ka masasiginan jamijan do fana lalaga ka samajin don o ra, ka sanin yereworo la a yoro bee kan. ¹⁹ Yelenyoro tun be o masasiginan na, ka senlayoro wooroo ke a ra; siginin kodenyoro tun koorinin lo. Borolayoro tun be a fan fla bee ra. O tun ka jara dow bisigiya lese ka o loloo a borolayoro kelen kelen bee koroo. ²⁰ O ka jara bisigiya tan ni fla lese ka o loloo masasiginan senlayorow kere fe; jara kelen tun be senlayoro fan kelen na, kelen be a fan do ra. O masasiginan jogon tun ma deri ka lalaga jamana si ta masace ye folo.

* **10:11** 10.11 Santali yiri tun ye yirijumanba le ye, min songoo tun ka gbelen kosebe.

²¹ Masace Sulemani ta minnikeminanw bɛɛ tun ye sanin le ye. A ta masaso min bɛ wele ko Liban yiritu, o domunikeminanw bɛɛ tun lalagara ni sanin nugunin le ye. Warigberinan tun tɛ a ta minanw si ra, sabu warigbɛ tun tɛ jate fenba ye masace Sulemani ta tere ra. ²² Jirakurunbaw tun bɛ masace Sulemani fɛ; a ta kurunboribagaw ni masace Hiramun ta kurunboribagaw tun bɛ to ka taga tagamaw ra kogoji kan. San saba o san saba, o kurunbaw tun bɛ na ni sanin ni warigbɛ ni samajinw ni sulaw ni makankonow ye.

²³ Masace Sulemani tɔgɔ bonyara ka tɛmɛ dugukolo masace tɔw bɛɛ ta kan, a ta naforotigiya ni a ta hakiritigiya koson. ²⁴ Mɔgɔw bɛɛ tun b'a fɛ ka masace Sulemani ye, janko Ala ka hakiritigiya min di a ma, ka o lamɛn. ²⁵ Bɛɛ kelen kelen tun bɛ na ni i ta bonyaw ye ka na o di a ma: fen warigberamanw, ani fen saninlaman, ani faniw, ani kerekeminanw, ani kasadiyananw, ani sow, ani sofaliw. A tun bɛ kɛ ten le san o san.

²⁶ Masace Sulemani ka sowotorow, ani sowotorotigi dɔw jini; sowotoro waga kelen ni sowotoro kɛmɛ naani (1 400) tun b'a fɛ, ani sowotorotigi waga tan ni fla (12 000). A ka dɔw lataga a ta sowotoromaraduguw ra, ka dɔw bla Zeruzalemu, masace yere korɔ. ²⁷ Masace Sulemani ka warigbɛ caya Zeruzalemu, k'a kɛ i ko bɛrekoro. Sedirisunw fana cayara jamana konɔ, i ko sikomorisan minw bɛ jamana dugumayanfan na. ²⁸ Masace Sulemani ta sow tun bɛ bɔ Misiran jamana ni Sili si jamana le ra. Masace ta jagokebaga dɔw le tun bɛ taga o san ka na ni o ye. ²⁹ Sowotoro minw tun bɛ bɔ Misiran, o bɛɛ kelen kelen songo tun ye warigbɛ kɛmɛ wɔɔɔɔ; so kelen songo tun ye warigbɛ kɛmɛ ni bilooru. O tun bɛ na ni so dɔw ye, ka na o fiyeere Hetikaw ta masacew fana ma, ani Sirikaw ta masacew.

11

Sulemani ta musow

¹ Masace Sulemani ka siya wɛrɛ muso caman kanu ka o furu, ka fara Farawona denmuso kan. Mohabukamusow tun b'a fɛ, ani Amɔnkamusow, ani Edomukamusow, ani Sidonkamusow, ani Hetikamusow. ² O musow tun bɔra siya wɛrɛw le ra; k'a sorɔ Matigi Ala tun k'a fɔ Izirayelimɔgɔw ye o siyaw ta ko le ra, ko: «Aw kana o dɔ ta furu ra, aw fana kana a to o ye na aw fɛ furu ra; ni o tɛ, sigiya t'a ra, o bɛna kɛ sababu ye ka aw hakiri yelema, ka aw nege ka taga o ta alaw bato.» Nka o bɛɛ n'a ta, masace Sulemani tara kanuya fɛ ka nɔɔɔ o siyaw ta musow le ra. ³ Muso kɛmɛ wolonfla tun b'a fɛ, minw tun ye masadenw ye, ka fara jonmuso kɛmɛ saba kan, a tun ka minw fana kɛ a musow ye. O musow le kɛra sababu ye k'a hakiri yelema, ⁴ sabu masace Sulemani nana korɔ wagati min na, a ta musow k'a hakiri yelema ka taga ala wɛrɛw ko. O ra, a ma tugu Matigi Ala, a ta Ala ko ni a jusukun bɛɛ ye tuun, i n'a fɔ a face Dawuda tun k'a kɛ cogo min na. ⁵ A tugura Sidonkaw ta ala musoman ko, min ye Asera ye, ka o bato; a tugura Amɔnkaw ta ala haramunin fana ko, min ye Moloki ye, ka o fana bato. ⁶ Sulemani ka kojugu kɛ Matigi Ala ja korɔ. A ma tugu Matigi Ala ko ni a jusukun bɛɛ ye, i n'a fɔ a face Dawuda tun k'a kɛ cogo min na. ⁷ A kɛra ten, kongori min bɛ Zeruzalemu terebɔyanfan na, masace tagara sonnikeyɔɔɔ dɔ lo o yɔɔɔ ra Kemɔsi ye, min ye Mohabukaw ta ala haramunin ye; a ka dɔ fana lo Moloki ye, min ye Amɔnkaw ta ala haramunin ye. ⁸ A kɛra ten, a ka sonnikeyɔɔɔ dɔw lo a ta siya wɛrɛ musow bɛɛ ta alaw ye, janko o bɛɛ ye se ka kasadiyananw ni sarakaw bɔ o ta alaw ye.

Matigi Ala ka Sulemani jaraki

⁹ Matigi Ala dimina masace Sulemani korɔ, sabu a k'a hakiri yelema ka bɔ Matigi Ala kan, Izirayeli ta Ala min tun k'a yere yira a ra fɔ sijaga fla; ¹⁰ k'a sorɔ Matigi Ala tun kumana a fɛ nin ko ra, ko a kana tugu siya wɛrɛw ta alaw ko. Nka Matigi Ala ka min fɔ, masace Sulemani ma o kɛ.

¹¹ O ra, Matigi Ala k'a fɔ Sulemani ye ko: «I n'a fɔ i ka nin le kɛ, ani ne tun ka jɛnɔgɔnya* min don ni i ye i ma to o kan, ani ne tun ka ci minw fɔ i ye, i ma o kɛ, ne bɛna masaya bɔsi ka bɔ i boro, k'a di i ta baaraden dɔ ma. ¹² Nka i face Dawuda koson, ne tena o kɛ i yere ja na. Ne bɛna masaya bɔsi i dence ta tere le ra. ¹³ Ne tena masaya bɛɛ le bɔsi fana; ne bɛna i dence to masaya ra Izirayeli gba kelen kunna, ne ta jonce Dawuda koson, ani Zeruzalemu dugu koson, ne ka o dugu min janawoloma k'a kɛ ne ta dugu ye.»

Ala ka mɔgɔ minw lawuri Sulemani kama

¹⁴ Ayiwa, Matigi Ala nana cɛ dɔ lawuri ka o kɛ masace Sulemani jugu ye; o cɛ kɛra Edomukace Hadadi ye. Ale tun ye Edomu masace dence dɔ le ye.

¹⁵ Wagati min na masace Dawuda tun bɛ kɛra ra ni Edomukaw ye, Dawuda ta kerekejama kuntigi min ye Yohabu ye, ale tagato, ko a bɛ taga Izirayeli ta kerekeden

faganinw sutara, a tun ka Edomu jamana cew bee faga. ¹⁶ Yohabu ni Izirayeli kerekejama bee tun tora Edomu ka se fo karo woro, fo ka taga Edomu jamana cew bee faga ka ban pewu. ¹⁷ O wagati le ra, Hadadi tun borira ka taga Misiran, ni Edomuka dow ye, minw tun ye a face ta baardenw ye. O wagati ra, Hadadi tun ye kanbelennin le ye belen. ¹⁸ Hadadi ni a nofemogow bora Madiyan mara ra, ka taga Paran. O ka Paran ce dow fana fara o yere kan, ka taga se Misiran masace Farawona fe. Farawona ka bon do di o ma, ka to ka o baro, ka dugukolo do fana di o ma. ¹⁹ Hadadi ko diyara Farawona ye, fo Farawona nana a muso dogomuso furu a ma, a muso min ye masamuso Tapenesi ye. ²⁰ Tapenesi dogomuso ka dence woro Hadadi ye; o ka o togo la ko Genubati. Tapenesi ka o den lamog masace Farawona ta so kono; a kera ten Genubati tora Farawona ta so kono ni Farawona dencew ye.

²¹ Ayiwa, Hadadi nana to Misiran k'a men ko masace Dawuda sara, ka taga fara a bemaw kan, ko a ta kerekejama kuntigi min tun ye Yohabu ye, ko o ka ale faga. Hadadi k'a fo o le ra Farawona ye ko: «A to ne ye taga ne ta jamana ra ten.» ²² Farawona k'a jininka ko: «Mun le desera i boro ne fe yan, fo i ko i be taga i ta jamana ra?» Hadadi k'a jaabi ko: «Foyi, nka o bee n'a ta, a to ne ye taga.»

²³ O ko, Ala ka ce do were lawuri ka o ke Sulemani jugu do were ye tuun. O ce tun ye Eliyada dence Rezon ye; ale tun borira ka bo a matigice Hadadezeri fe, min ye Soba jamana masace ye. ²⁴ Wagati min na masace Dawuda tun ka Rezon matigice ta mogow halaki, o wagati le ra, Rezon tun ka mogow dow tugu a yere ko, ka ke olugu jamogow ye. Rezon ni o mogow tagara Damasi, ka taga sigi o yoro ra, ka ke o yoro kuntigi ye. ²⁵ Rezon kera Izirayelimogow jugu ye Sulemani ta masaya wagati bee ra; o wagati kelen le ra, Hadadi fana tun be kojugu caman kera Izirayelimogow ra. Rezon kera Siri jamana masace ye; a ka Izirayelimogow koninya kosebe.

Ala ko a bena masaya di Yerobohamu ma

²⁶ Ayiwa, Nebati dence Yerobohamu fana tun wurira masace Sulemani kama. Ale tun ye masace Sulemani ta jamana jamogow do le ye; Efirayimuka tun lo, a tun bora Sereda dugu kono. A face tun sara k'a bamuso kelen to; a bamuso togo tun ye ko Zeruwa. ²⁷ A wurira masace Sulemani kama cogo min na, o fle nin ye. O wagati y'a soro masace Sulemani tun be Milo yorow labenna ka ja, ani k'a face Dawuda ta masabonba kogow wo dow datugu. ²⁸ Yerobohamu tun ye kanbelen barakaman jagbelen do le ye. Masace Sulemani k'a baaraketo ye minke, Yusufu ta mogow minw tun be jagboyabaaraw kera, a k'a sigi olugu bee konna ka o korosi.

²⁹ Lon do, Yerobohamu bora Zeruzalemu ka taga ben ni Ala ta cira do ye sira ra, min togo tun ye ko Ahiya; ale tun be bora Silo. Deregebakura do le tun be Ahiya ra. O ce fla doron le tun tagara ben ni jagon ye kongo kono yi. ³⁰ Deregebakura min tun be Ahiya ra, Ahiya ka o mina k'a faranfaran k'a ke fo kunkurun tan ni fla. ³¹ A ko Yerobohamu ma ko: «Kunkurun tan ta! Sabu Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «A fle, ne bena masaya bosi Sulemani na, ka ele sigi masaya ra Izirayeli ta gba tan konna. ³² Nka ne bena gba kelen to a fe ne ta jonce Dawuda koson, ani Zeruzalemu dugu koson, ne ka o dugu min janawoloma Izirayeli ta gbaw ta dugu tow bee ce ra, k'a ke ne ta dugu ye. ³³ Ne bena o ke, sabu o banna ne ra, ka taga o kinbiri gban Sidonkaw ta ala musoman korow, min ye Asera ye, ka o bato, ani Mohabukaw ta ala min ye Kemosi ye, ani Amonkaw ta ala min ye Moloki ye; o ma son ka ne ta siraw tagama. Ko minw terennin lo ne ja korow, o ma o ke; o ma ne ta cifoninw ni ne ta kolatigeninw sira tagama i n'a fo Sulemani face Dawuda k'a ke cogo min na. ³⁴ Nka ne tena masaya bosi Sulemani yere le ra; ne bena a to kuntigiya ra fo ka taga a sa. Ne bena o ke ne ta jonce Dawuda le koson, ne tun ka min janawoloma; sabu ale ka ne ta kumaw ni ne ta cifoninw bee sira tagama. ³⁵ Ne bena masaya bosi Sulemani dence le boro, ka ele sigi masaya ra Izirayeli ta gba tan konna. ³⁶ Ne bena gba kelen di Sulemani dence ma, janko ne ta jonce Dawuda dence do ye to masaya ra wagati bee ne ja korow Zeruzalemu dugu kono, ne ka o dugu min janawoloma ka ne togo sigi o dugu ra. ³⁷ Ele koni, ne bena ele sigi masaya ra Izirayeli jamana konna; min o min ka i diya, i bena o ke. ³⁸ Ne ka kuma minw fo i ye, ni i ka son ka o bee lamen, ka son ka ne ta siraw tagama, ani ko minw terennin lo ne ja korow ni i ka o ke, ka ne ta cifoninw ni ne ta kumaw bee sira tagama, i n'a fo ne ta jonce Dawuda k'a ke cogo min na, o tuma ne bena ke ni i ye, ka i ta somogow to masaya ra tuma bee, i n'a fo ne k'a ke Dawuda ye cogo min na; ne bena Izirayeli jamana di i ma. ³⁹ Ne bena Dawuda ta duruja majigi o cogo le ra; nka o majiginin tena to ten wagati bee.» »

⁴⁰ Ayiwa, o kow ko, masace Sulemani ko a be Yerobohamu faga. Yerobohamu wurira o le ra ka bori ka taga Misiran, Sisaki fe, min tun ye Misiran masace ye. A tora Misiran fo ka taga se Sulemani saya ma.

Sulemani ta masaya laban
(*Kibaroyaw flanan 9.29-31*)

⁴¹ Ayiwa, masace Sulemani ta ko tow, a ka ko minw bee ke, ani a ta hakiritigiya, o bee sebera Sulemani ta kow kitabu le konɔ. ⁴² Sulemani ka wagati min ke masaya ra Zeruzalemu, ani Izirayeli jamana bee kunna, o kera san binaani. ⁴³ O ko, Sulemani sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don a face Dawuda ta masabonba konɔ. A dence Robohamu sigira masaya ra a no ra.

12

Robohamu ma Izirayelimogow lamen
(*Kibaroyaw flanan 10.1-15*)

¹ Robohamu tagara Sikemu, sabu Izirayelimogow bee tun tagara lajen Sikemu ko o b'a ke masace ye. ² Nebati dence Yerobohamu ka o kuma men; o y'a soro ale belen tun be Misiran, sabu a tun borira masace Sulemani na ka taga dogo Misiran. Yerobohamu tun siginin be Misiran le. ³ O tagara a wele ka na. A ni Izirayeli jama bee lajennin tagara kuma Robohamu fe. O k'a fo Robohamu ye ko: ⁴ «I face koni tun ka doniba le la an kan. Nka ni ele ka son ka an bo o jagboyabaaraw ra, ani i face ka doniba min la an kan, ni i ka o doni fiyanya an kan, o tuma an bena to ka baara ke i ye.»

⁵ Robohamu ka o jaabi ko: «Aw ye taga folo; ni tere saba temena, aw ye seko ka na ne fe.» Mogow wurira ka taga.

⁶ Ayiwa, cekoroba minw tun be jamana namogoya ra ni Robohamu face Sulemani ye k'a face to si ra, masace Robohamu ka o cekorobaw pininka ko: «Aw b'a fe ne ye nin mogow jaabi di le?» ⁷ Olugu kumana a fe, k'a fo a ye ko: «Ni i koni ka i yere ke nin mogow ta baaraden ye bi, ka o jaabi ni kumajuman ye, o tuma o fana bena ke i ta baaradenw ye wagati bee.»

⁸ Nka Robohamu banna cekorobaw ta ladiri ma. A ni kanbelen minw tun lamona nagon fe, o minw tun be a koro, a ka olugu le pininka. ⁹ A k'a fo olugu ye ko: «Aw ko di? An ka kan ka nin mogow jaabi cogo di le? O b'a fora ko ne face ka doni min la olugu kan, ko ne ye o doni fiyanya.»

¹⁰ O kanbelen minw ni Robohamu tun lamona nagon fe, olugu ka Robohamu jaabi ko: «Nin mogow minw k'a fo i ye ko: «I face ka doni gbiriman le la an kan, nka ele ye an ta doni fiyanya», taga o jaabi ko: «Ne borokanden fitini ka bon ni ne face soro ye! ¹¹ Aw ko, ko ne face ka doni gbiriman la aw kan, nka ne belen bena do le fara o doni gbiriya kan. Ne face ka aw koro ni gbe new le ye, nka ne bena aw koro ni negegbew le ye.»

¹² Ayiwa, o dugusagbe flanan, Yerobohamu ni Izirayelimogow bee nana masace Robohamu fe, i n'a fo masace yere tun k'a fo o ye cogo min na, ko: «Ni tere saba temena aw ye na ne fe.» ¹³ Cekorobaw ka ladirikan min di masace ma, a ma o jate. A ka mogow jaabi ni kumajuguw le ye. ¹⁴ Kanbelenw ka ladirikan min fo a ye, a ka o le fo mogow ye; a ko: «Ne face tun ka doni gbiriman le la aw kunna, nka ne belen bena do le fara o doni gbiriya kan. Ne face ka aw koro ni gbe new le ye, nka ne bena aw koro ni negegbew le ye.»

¹⁵ O ra, jama tun be min jinina masace fe, masace ma son ka o jate, sabu o kow bee tun bora Matigi Ala yere le ra, janko a tun ka kuma min don Silokace Ahiya da ra k'a lase Nebati dence Yerobohamu ma, o kuma ye ke can ye.

Izirayelimogow kan taranna
(*Kibaroyaw flanan 10.16-11.4*)

¹⁶ Ayiwa, Izirayelimogow k'a ye ko masace ma olugu lamen minke, o k'a fo masace ye ko:

«An ta foyi te Dawuda fe,
jenngonya foyi te an ni Yese dence ce.
Izirayelimogow, an ye taga an ta so!
Ele Dawuda dence,
i yere ye i janto i ta so ra sisan!»

A kera ten, Izirayelimogow tagara o ta so. ¹⁷ Izirayelimogow minw tun be Zuda mara duguw ra, Robohamu sigira masaya ra olugu dama le kunna. ¹⁸ Masace Robohamu k'a ye ten minke, jagboyabaaraw ta ko kuntigi min ye Adoramu ye, a belen ka ale ci ka taga Izirayelimogow tow fe. Nka olugu bee ka ale bon ni kabakuru ye fo k'a faga. Masace yere jijara le ka don a ta sowotoro konɔ ka bori ka taga Zeruzalemu. ¹⁹ O le koson Izirayelimogow tow bee murutira Dawuda ta somogow kama fo ka na se bi ma.

²⁰ Izirayelimogow tow bee nana a men minke ko Yerobohamu sekora ka na, o ka jama lajen k'a wele ka na, ka na a sigi k'a ke Izirayeli masace ye. Zuda ta gba daron le tora Dawuda ta somogow ko.

Ala ma son Izirayelimogow ye nogon kere

²¹ Ayiwa, Robohamu tagara se Zeruzalemu minke, a ka Zuda ta mogow bee lajen, ani Boniyaminu ta siya bee. O kera kerekecefari ce waga keme ni biseegi (180 000), ko o be taga Izirayelimogow kere, ka jamana bee bla ale Sulemani dence Robohamu ta fanga koru. ²² Nka Ala kumana a ta cira do fe, min togo tun ye ko Semaya; Ala k'a fo a ye ko: ²³ «A fo Sulemani dence Robohamu ye, min ye Zuda masace ye, ani Zuda ta mogow, ani Boniyaminu ta mogow bee, ani mogow tow bee ye, ²⁴ ko Matigi Ala ko: «Aw kana wuri ka taga aw balemaw Izirayelimogow kere de! Aw bee ye seko ka taga aw ta so, sabu nin ko bora ne yere le ra.» »

Ayiwa, o ka Matigi Ala kan mina; o sekora ka taga o ta so i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo cogo min na.

Yerobohamu ka Izirayelimogow lafiri

²⁵ Ayiwa, Sikemu dugu min be Efirayimu kuruyorow ra, Yerobohamu ka o dugu lamini ni kogo ye, ka sigi o dugu ra. O ko fe, a bora yi ka taga Penuweli dugu fana lamini ni kogo ye.

²⁶ O ko, Yerobohamu k'a miiri a yere konu, ko: «O bee n'a ta, masaya belen be se ka seko Dawuda ta somogow fe hali bi, ²⁷ sabu ni nin mogow be to ka taga Zeruzalemu ka taga sarakaw bo Matigi Ala ta batoso konu, o jusu be se ka yelama o matigicekoro Robohamu fe, min ye Zuda masace ye. Ni a kera ten, o bena ne faga ka seko Zuda masace Robohamu fe.»

²⁸ Ayiwa, masace ka hakiri jini o ko ra. O ko, a ka misiden bisigiya fla lalaga ni sanin ye, k'a fo mogow ye ko: «Aw ye Zeruzalemu taga dabra, Izirayelimogow! Aw ta alaw ye nin ye! Olugu le ka aw labo Misiran jamana ra!» ²⁹ A ka o misiden kelen bla Beteli dugu konu, ka kelen bla Dan dugu konu. ³⁰ Nka o ko kera sababu le ye ka mogow bla jurumun na; sabu mogow tagara fo Dan dugu konu ka taga o misiden bato yi.

³¹ O ko, Yerobohamu ka sonnikebon dow lo fana sonnkeyorow ra kongori dow kan, ka mogow dow bo jamana mogow ra, ka olugu sigi sarakalasebagaya ra, k'a soru olugu tun te Levi ta ghamogo dow ye*.

³² Yerobohamu ka panagbe do fana sigi san karo seeginan na, karo tere tan ni loorunan lon na, i n'a fo panagbe min nogon tun be kera Zuda mara ra kakoro; ale yere ka saraka bo sarakabonan kan. A ka o le ke Beteli dugu konu, ka sarakaw bo misiden saninlamanw ye, a tun ka o misiden minw lalaga. A tun ka o sonnkeyoro minw lalaga kongoriw kan Beteli, a ka sarakalasebaga dow fana sigi janko olugu ye to ka sarakaw bo o sonnkeyorow ra.

³³ Ayiwa, san karo seeginan na, karo tere tan ni loorunan lon na, a tun ka sarakabonan min lo Beteli, a tagara o yoro ra; a yere le tun ka o lon latige. A ka o lon ke panagbelon ye Izirayelimogow fe; o lon na, a yere yelenna ka taga wusunan saraka* bo o sarakabonan kan.

13

Matigi Ala ka Yerobohamu jaraki

¹ Ayiwa, Matigi Ala tun k'a ta ciraden do ci ka bo Zuda, ka na Beteli. O ciraden tagara se Beteli, k'a soru Yerobohamu be wusunan saraka jenina a ta sarakabonan kan. ² Ala ta ciraden perenna sarakabonan kunna, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo a ye cogo min na; a ko: «Ele sarakabonan, ele sarakabonan, Matigi Ala ko: «Dence do bena woro Dawuda ta gba ra, min togo bena la ko Yoziyasi. Sarakalasebaga minw be wusunan saraka* bora nin sonnkeyoro ra, lon do o dence bena o sarakalasebagaw yere ke saraka ye ele sarakabonan kan. O ko, o bena mogokolow fana jeni i kan.» »

³ O lon kelen yere ra, Ala ta ciraden ka tagamasiyen do yira; a ko: «Tagamasiyen min bena a yira ko nin kuma bora Matigi Ala le ra, o ye nin ye: nin sarakabonan bena peren, k'a tasuma buguri bon dugu ma.»

⁴ Masace Yerobohamu k'a ye ko Ala ta ciraden perenna ka o kumaw fo Beteli dugu ta sarakabonan ma minke, a k'a boro korota sarakabonan kunna k'a fo mogow ye ko: «Aw ye ce nin mina!» Nka Yerobohamu tun k'a boro min sin Ala ta ciraden ma, o boro jara ka lo, a ma se k'a lajigi tuun. ⁵ Sarakabonan fana perenna, tasuma buguri min tun be a

* 12:31 12.31 Ka kana ni sariya ye, sarakalasebagaw tun ka kan ka bo Levi ta gba le ra. Nka o wagati ra, Levi ta mogow bee tun be Robohamu le ko Zuda mara ra.

kan, o bonna dugu ma; Ala ta ciraden tun ka tagamasiiyen min fo, a kera ten, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye.

⁶ A kera ten minke, masace k'a fo Ala ta ciraden ye ko: «Sabari ka kuma Matigi Ala, i ta Ala fe, k'a daari ne ye, janko ne ye se ka ne boro lajigi.» Ala ta ciraden ka Matigi Ala daari minke, masace sera k'a boro lajigi; a boro kera a cogokoro ra. ⁷ Masace k'a fo Ala ta ciraden ye ko: «Na ne ta ta so, i ye na domuni ke; o ko, ne bena bonya di i ma.» ⁸ Nka Ala ta ciraden ka masace jaabi ko: «Hali ni a kera ko i bena i ta sokonofenw taran kelen be le di ne ma, ne tena taga i ta so; ne tena domuni ke, ne fana tena ji min, ⁹ sabu Matigi Ala ka o kuma le fo ne ye, ko ne man kan ka domuni ke, ko ne man kan ka ji min fana, ko ni ne tagara sira min fe, ko ne man kan ka seko o sira kelen fe.»

¹⁰ Ala ta ciraden ka o fo minke, a sekora sira were fe. A tun ka sira min ta ka na Beteli, a sekoto ma o sira kelen ta.

Cira do were ka Ala ta ciraden lafiri

¹¹ Ayiwa, o wagati ra, Ala ta ciracekoroba do tun be Beteli dugu konu. Ala ta ciraden tun nana ko minw ke o lon na Beteli dugu konu, ani a tun ka kuma minw be fo masace ye, o ciracekoroba dencew nana o be lakari o face ye. ¹² O face ka o jininka ko: «Ce tagara sira juman le fe?» Ala ta ciraden min tun bora Zuda, o tagato tun ka sira min ta, Ala ta ciracekoroba dencew ka o sira yira o face ra. ¹³ Cekoroba k'a fo a dencew ye ko: «Aw ye ne ta fali laben ne ye!» O ka fali laben a ye; a yelenna fali kan, ¹⁴ ka taga Ala ta ciraden no fe. A tagara a siginin soru yirisunba jukoro; a k'a jininka ko: «Ala ta ciraden min bora Zuda, ele lo wa?» Ala ta ciraden k'a jaabi ko: «Ne lo!» ¹⁵ Ciracekoroba k'a fo a ye ko: «Na an ye taga so konu, i be taga domuni ke.» ¹⁶ Ala ta ciraden k'a jaabi ko: «Ne te se ka seko ka taga ni i ye; ne man kan ka domuni ke, walama ka ji min ni i ye yan mara ra; ¹⁷ sabu Matigi Ala ta kuma k'a fo ne ye ko: «I man kan ka domuni ke, walama ka ji min o yoro ra yi; i tagara sira min fe, i man kan ka seko o sira kelen fe.» »

¹⁸ Nka cekoroba k'a jaabi ko: «Ne fana ye Ala ta cira do le ye i ko ele. Meleke do le ka Matigi Ala ta kuma lase ne ma, ko: «Taga nin ce ta ka seko ka na ni a ye i ta so, a ye na domuni ke ka ji min.» » Nka ciracekoroba tun be faninya le fora. ¹⁹ Nka Ala ta ciraden ka o men minke, a sekora ni a ye ka taga domuni ke ka ji min a ta so.

Jara ka Ala ta ciraden faga

²⁰ Ayiwa, ka o siginin to domuni na, Matigi Ala k'a ta kuma lase ciracekoroba ma, ale min tun tagara Ala ta ciraden ta ka na ni a ye. ²¹ Cekoroba perenna k'a fo Ala ta ciraden Zudakace ye ko: «Matigi Ala ta kuma ye nin ye: «I banna Matigi Ala ta kuma ma; Matigi Ala, i ta Ala ka kuma min fo i ye, i ma o sira tagama. ²² I sekora ka na domuni ke, ka ji min nin yoro ra, k'a soru Ala tun k'a fo i ye ko i kana domuni ke, i kana ji min yan. O ra, ele su tena don i bemaw ta kaburu koro.» »

²³ Ala ta ciraden ka domuni ke, ka ji min ka ban tuma min na, ciracekoroba min tun k'a laseko, ale k'a ta fali laben a ye. ²⁴ Ka Ala ta ciraden tagato to, a tagara ben ni jara do ye sira ra; jara k'a faga. A su lanin tora sira da ra yi; a ta fali tun lonin be a fan kelen fe, jara lonin be a fan do fe. ²⁵ Ayiwa, temebaga dow nana a su lanin ye sira ra, ka jara lonin ye a koro. Olugu tagara o ko lakari ciracekoroba ta dugu ra. ²⁶ O ciracekoroba min tun ka Ala ta ciraden laseko a ta tagama ra, ale ka o ko men minke, a ko: «Ala ta ciraden min banna ka Matigi Ala kan mina, ale lo. Matigi Ala k'a di jara ma, jara benna a kan k'a faga, i n'a fo Matigi Ala tun kumana a fe k'a lasomi cogo min na.»

²⁷ A k'a fo a dencew ye ko o ye a ta fali laben. Olugu k'a ta fali laben. ²⁸ A tagara Ala ta ciraden su lanin ye sira ra, ka fali ni jara ye a koro. Jara tun ma ce su domu, a ma fali fana faga. ²⁹ Ciracekoroba ka Ala ta ciraden su ta k'a la fali kan, ka taga ni a ye dugu konu, ka taga a sanga ke, k'a sutara. ³⁰ A tun ka kaburu min laben a yere ye, a k'a su don o kaburu konu. Mogow k'a su kasi k'a fo ko: «E, an balemace!»

³¹ Ce sutaranin ko, cekoroba k'a fo a dencew ye ko: «Ni ne sara, aw ye ne su don Ala ta ciraden su koro; aw ye ne su la a su koro; ³² sabu Matigi Ala k'a ci ko a ye na nin kuma minw fo Beteli dugu sarakabonan kama, ani Samari dugu sonnikebon be kama, sigiya t'a ra, o kow bena dafa le.»

Yerobohamu ma kojugu dabra

³³ Nka o be n'a ta, Yerobohamu ma yelema k'a ta sirajuguw bla. A belen ka ce dow ta jamana mogu suguyaw be ra tuun, ka olugu ke a ta sarakalasebagaw ye a ta sonnkeyorow ra kongoriw kunna. Ni mogu o mogu tun b'a fe ka ke sarakalasebaga ye, a tun be o tigi bla sarakalasebagaya ra a ta sonnkeyorow ra.

³⁴ O le kera Yerobohamu ta somogow ta jurumun ye. O le kera o ben sababu ye, fo ka na o halaki pewu ka bo dugukolo ko kan.

14

Yerobohamu dence ta saya

¹ Ayiwa, o wagati ra, bana do ka Yerobohamu dence Abiya mina. ² Yerobohamu k'a fo a muso ye ko: «Wuri, i ye fani do don i yere ra, ka i cogoya yelema, janko mogo kana a lon ko i ye ne Yerobohamu muso le ye. Taga Silo; Ala ta cira Ahiya be yi. Ale le tun k'a fo ne ye ko ne bena ke nin jamana masace ye. ³ Burukun tan ta, ani burumisen dama dama, ani li bara kelen, i ye taga a fe. Ni i sera yi, min bena ke den na, a bena o fo i ye.»

⁴ Yerobohamu ka min fo, a muso k'a ke ten. A wurira ka taga Ahiya ta so, Silo dugu konɔ.

O wagati ra Ahiya tun te yeri kera tuun; koroya tun k'a na mina a ra. ⁵ Nka Matigi Ala tun k'a fo Ahiya ye ko: «A fle, Yerobohamu ta muso nato ye nin ye i fe ka na i jininka a dence ko ra, sabu a dence man kene. Ni a sera yan, i bena nin ni nin le fo a ye. Ni a nana, a bena a yere ke i ko mogo were.»

⁶ Tuma min na Ahiya k'a senkan men bonda ra doron, a ko a ma ko: «Yerobohamu muso, i don! Mun koson i be i yere kera mogo were ye? Kumagbelen le be ne fe k'a fo i ye. ⁷ Seko, i ye taga a fo Yerobohamu ye ko Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Ne ka i korota mogo tow ce ra, ka i ke ne ta mogow, Izirayelimogow kuntigi ye. ⁸ Ne ka masaya bosi Dawuda ta somogow ra k'a di i ma; nka ele ma ke i ko ne ta jonce Dawuda. Ale ka ne ta kumaw bee sira tagama, ka tugu ne ko ni a jusukun bee ye; ko minw terennin lo ne na korɔ, a ka o doron le ke. ⁹ Minw bee temena ele na fe, i ta kojugu temena olugu bee ta kan. I ka ala werew ke i yere ye, ka nege yeele ka o ke batofen werew ye ka o bato, ka ne jusu bo. I ka ne firi i yere ko fe le. ¹⁰ O koson ne bena kojugu ben ele Yerobohamu ta somogow kan, ka i ta cedenw bee halaki, jon fara horon kan. Ne bena i ta duruju bee flan ka bo yi, fo ka taga o bee ban pewu, i n'a fo o be namapama flan cogo min na. ¹¹ Ni Yerobohamu ta somogo min ka sa dugu konɔ, wuruw le bena o domu. Ni min ka sa kongo ra, konow le bena o domu; sabu Matigi Ala le k'a fo ten.» »

¹² A ko muso ma ko: «Ayiwa, ele koni ye wuri ka taga so; ni i sen ka don dugu konɔ doron, i ta den be sa. ¹³ Izirayelimogow bee bena den sanga ke, k'a su don; Yerobohamu ta somogow bee ra, ale kelen su le bena don kaburu ra, sabu Yerobohamu ta somogow bee ra, Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ka kopuman soro ale kelen le ra. ¹⁴ O ko, Matigi Ala bena masacekura sigi a yere ye Izirayeli jamana kunna, min bena Yerobohamu ta somogow bee halaki ka bo yi. Ayiwa, o lon be nana yi; a fo a yere sera ka ban. ¹⁵ Matigi Ala bena Izirayelimogow koro; o bena yereyere i ko bin min be lamaga ji kan. A tun ka nin jamanapuman min di o bemaw ma, a bena Izirayelimogow labo o jamana ra, ka o janjan ka taga Efirati ba ko fe; sabu o ka berew turu ka jo musoman Asera bato ni o ye, ka Matigi Ala jusu wuri. ¹⁶ Yerobohamu ka jurumun minw ke, ani a ka mogoow lafiri ka o bla jurumun minw na, Matigi Ala bena ban Izirayelimogow ra o jurumunw le koson.»

¹⁷ Yerobohamu ta muso wurira ka taga. A tagara se Tirisa. A be sera bonda ma minke doron, den sara. ¹⁸ O k'a su don. Izirayelimogow bee k'a su kasi, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye, a tun ka o kuma min fo a ta baaraden ye, min ye cira Ahiya ye.

¹⁹ Ayiwa, Yerobohamu ta ko tow, a ka kere minw ke, ani a k'a ta masaya ke cogo min na, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konɔ. ²⁰ Yerobohamu ka san mugan ni fla le ke masaya ra; o ko, a sara, ka taga fara a bemaw kan. A dence Nadabu sigira masaya ra a no ra.

*Zuda masace Robohamu ta wagati
(Kibaroyaw flanan 12.1-16)*

²¹ Sulemani dence Robohamu sigira masaya ra Zuda mara kunna, k'a si to san binaani ni kelen. A ka san tan ni wolonfla le ke masaya ra Zeruzalemu dugu konɔ, Matigi Ala tun ka o dugu min janawoloma Izirayeli jamana bee ra, k'a togo la o dugu ra. Robohamu bamuso tun ye Amonka le ye; a togo tun ye ko Naama.

²² Zuda ta mogoow ka kojugu ke Matigi Ala na korɔ. O ka jurumun ke ka teme hali o bemaw kan, k'a to Matigi Ala dimina, sabu o ka a ni ala werew jen ka o bato. ²³ Olugu fana ka sonnikeyorɔ dow ke, ka kabakuruanw lolɔ, ka sonnikebere dow turu jo musoman Asera togo ra kongorijanw bee kunna, ani yiriba flaburumanw bee jukoro. ²⁴ Hali cew fana tun be o yere bla jatoya ra o sonnikeyorow ra jamana konɔ*. Matigi Ala tun ka siya minw gben ka bo jamana ra Izirayelimogow na, o ka o siyaw ta ko haramuninw bee ladegi.

Misirankaw ka Robohamu kere

* 14:24 14.24 O jatoya jogon tun be ke sonnikeyorow doron le ra. Musow tun be taga o cew no fe; o fana tun ye o jow ta landa do le ye.

²⁵ Robohamu ta masaya san loorunan na, Misiran masace Sisaki nana Zeruzalemu kere. ²⁶ A ka Matigi Ala ta batoso naforow ta, ani masace yere ta so naforow; a ka fen bee ta. Masace Sulemani tun ka negebennan saninlaman minw lalaga, a ka o bee ta fana. ²⁷ Masace Robohamu ka negebennan siranegraman dow lalaga, ka o bla o no ra; a ka o karifa masace ta so korosibagaw kuntigiw ma, minw tun be to ka masace ta so donda korosi. ²⁸ Ni masace tun be taga Matigi Ala ta batoso kono tuma o tuma, o korosibagaw tun be o negebennanw ta ka taga ni o ye Alabatoso kono; o ko, o be seko ni o ye so korosibagaw ta so kono.

²⁹ Ayiwa, Robohamu ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, o kow bee sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu kono.

³⁰ Kere tun be Yerobohamu ni Robohamu ce wagati bee.

³¹ O ko, Robohamu sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don a bemacew suw kere fe, Dawuda ta masabonba kono. A bamuso togo tun ye ko Naama; Amonka tun lo. A dence Abiyamu sigira masaya ra a no ra.

15

Zuda masace Abiyamu ta wagati

(Kibaroyaw flanan 13.1-3,22-23)

¹ Masace Yerobohamu, min ye Nebati dence ye, ale ta masaya san tan ni seeginan na, Abiyamu sigira masaya ra Zuda mara kunna. ² A ka san saba le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Mahaka; ale tun ye Abisalomu denmuso do le ye.

³ A face tun ka jurumun minw bee ke folofolo ale na fe, a ka o jagon bee ke fana. A ma tugu Matigi Ala, a ta Ala ko ni a jusukun bee ye, i n'a fo a bemace Dawuda tun tugura Matigi Ala ko ni a jusukun bee ye cogo min na. ⁴ Nka Dawuda koson, Matigi Ala, a ta Ala ka masaya jigiyi to a ta somogow ye belen, k'a dence do sigi masaya ra Zeruzalemu, a sanin ko, janko Zeruzalemu dugu ye baraka soro; ⁵ sabu ko minw terennin be Matigi Ala na koro, Dawuda tun be o le ke. Matigi Ala tun ka fen o fen fo a ye, a tun ma jenge ka bo o si sira kan a si bee ra, fo Hetikace Huri ta ko*.

⁶ Robohamu si to bee ra, kere tun be ale ni Yerobohamu ce.

⁷ Ayiwa, Abiyamu ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, o kow bee sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu kono. Kere tun be Abiyamu ni Yerobohamu fana ce. ⁸ O ko, Abiyamu sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don Dawuda ta masabonba kono. A dence Asa sigira masaya ra a no ra.

Zuda masace Asa ta wagati

(Kibaroyaw flanan 14.1-2; 15.16-19; 16.1-6,11-14)

⁹ Ayiwa, Izirayeli masace Yerobohamu ta masaya san mugannan na, Asa sigira masaya ra Zuda mara kunna. ¹⁰ A ka san binaani ni kelen le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A mamamusu togo le tun ye ko Mahaka; ale tun ye Abisalomu denmuso do le ye.

¹¹ Ko minw terennin lo Matigi Ala na koro, Asa ka o le ke, i ko a bemace Dawuda. ¹² Ce minw tun be o yere bla jatoya ra sonnikeyorow ra, a ka olugu bee ghen ka bo jamana kono. A bemaw tun ka batofen minw bee lalaga, a ka o bee cen ka bo yi. ¹³ A k'a mamamusu Mahaka yere bo masamusoya ra, sabu ale tun ka batofen haramunin do lalaga jo musoman Asera togo ra. Asa ka o batofen ci, ka taga a jeni Sedoron ko yoro ra. ¹⁴ Nka o bee n'a ta, sonnikeyorow minw tun be kongoriw kan, olugu tora yi, k'a soro Asa yere tun tugura Matigi Ala ko ni a jusukun bee ye a si bee ra. ¹⁵ A face tun ka fen minw bla danna Matigi Ala ye, warigbe ni sanin, ani fen tow, ani ale yere tun ka fen minw bla danna Matigi Ala ye, a nana o fenw bee bla Matigi Ala ta batoso kono.

¹⁶ Kere tun be Asa ni Izirayeli masace Bahesa ce o ta masaya wagati bee ra. ¹⁷ Izirayeli masace Bahesa nana taga Zuda mara kere. A ko a be Rama dugu lamini ni kogo ye, janko mogo kana se ka bo, walama ka don Zuda masace Asa ta mara kono.

¹⁸ A kera ten minke, warigbe ni sanin min tun tora Matigi Ala ta batoso naforoblayoro ra, ani min tun tora masaso naforoblayoro ra, Asa ka o bee ta, ka o di a ta jamana jamogow ma, ko o ye taga a di Siri jamana masace Beni Hadadi ma, min face togo ye ko Tabirimon, ani a bemace togo ye ko Esiyon; Beni Hadadi tun siginin be Damasi dugu le kono; Asa k'a fo Beni Hadadi ye ko: ¹⁹ «A to ele ni ne ye jengogonya don, i ko ne face ni i face tun k'a ke cogo min na. A fle ne be nin warigbe ni nin sanin ci i ma, ka o ke i ta bonya ye. O ra, jengogonya min tun be i ni Izirayeli masace Bahesa ce, o jengogonya

* 15:5 15.5 Hetikace Huri ta ko: aw ye Samawilu flanan 11 fle.

cen, janko a ye faran ne ra.» ²⁰ Beni Hadadi sonna masace Asa ta kuma ma. A k'a ta kerekenenw kuntigiw ci ka taga Izirayeli duguw kama. O tagara Iyon dugu ni Dan dugu, ani Abeli Beti Mahaka dugu, ani Kinereti mara bee kere ka se o ra, ani Nefitali mara bee.

²¹ Bahesa nana o men minke, a ka Rama dugu kogo lori dabla, ka taga to Tirisa. ²² A kera ten minke, masace Asa ka Zuda mogow bee wele, a ma mogow si to ni a ma min wele; Bahesa tun be lori kera ni kabakuruw, ani yiri minw ye, a ko mogow ye taga o fenw ce ka na. Masace ka o fenw ce, ka o ke ka Geba dugu lo, Boniyaminu ta mara ra, ani Misipa dugu.

²³ Ayiwa, Asa ta kewale tow bee, a ta cefariya, ani a ka ko minw bee ke, ani a ka dugu minw kogow lo, o kow sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu konon. Nka a nana korow wagati min na, sendimi do k'a mina. ²⁴ O ko, Asa sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don a bemacew suw kere fe, a bemace Dawuda ta masabonba* konon. A dence Yosafati sigira masaya ra a no ra.

Izirayeli masace Nadabu ta wagati

²⁵ Zuda masace Asa ta masaya san flanan na, Yerobohamu dence Nadabu sigira masaya ra, Izirayeli mara ra. A ka san fla le ke masaya ra Izirayeli mara kunna. ²⁶ A ka kojugu ke Matigi Ala na korow; a face tun ka sira min tagama, a fana ka o le ta. A face tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, a ka o jurumunw jagon le ke fana.

²⁷ Ayiwa, Ahiya dence Bahesa, min ye Isakari ta gbamogow do ye, ale nana janfa siri Nadabu kama. Lon do, tuma min na Bahesa ni Izirayeli ta kerekejama bee tun ka Gibeton dugu lamini, ko o be dugu kere, Bahesa tagara ben Nadabu kan k'a faga, Gibeton dugu korow yi. Gibeton tun be Filisikaw ta mara le ra. ²⁸ Bahesa ka Nadabu faga Zuda masace Asa ta masaya san sabanan le ra, ka sigi masaya ra a no ra.

²⁹ Bahesa sigira masaya ra tuma min na, a ka Yerobohamu ta somogow bee faga. A ma Yerobohamu ta mogow si to nin na; a ka o bee le faga ka ban, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye, a tun ka o kuma min fo a ta baaraden Silokace Ahiya ye. ³⁰ O kera Yerobohamu ta jurumunw le koson, ani a tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, ka Matigi Ala, Izirayeli ta Ala jusu wuri.

³¹ Nadabu ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, o bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw ta kitabu konon.

³² Kere tun be Asa ni Izirayeli masace Bahesa ce o ta masaya tere bee ra.

Izirayeli masace Bahesa ta wagati

³³ Zuda masace Asa ta masaya san sabanan na, Ahiya dence Bahesa sigira masaya ra Izirayeli mara bee kunna; a tun siginin be Tirisa dugu konon. A ka san mugan ni naani le ke masaya ra. ³⁴ A ka kojugu ke Matigi Ala na korow; a ka Yerobohamu ta sira ta. Yerobohamu tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, a ka o jurumunw ke.

16

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase Hanani dence Yehu ma, ko a ye a lase masace Bahesa ma, k'a fo a ye ko: ² «Ne ka ele lawuri ka i bo dugu ma, ka i ke ne ta mogow jamogow ye, minw ye Izirayelimogow ye; nka ele ka Yerobohamu ta sira le tagama, ka ne ta mogow bla jurumun na, minw ye Izirayelimogow ye, k'a to o ka ne jusu wuri o ta jurumun koson. ³ O ra, ne bena ele Bahesa ni i ta somogow bee flan ka bo yi, ka i ta so ke i n'a fo Nebati dence Yerobohamu ta so kera cogo min na. ⁴ Ni Bahesa ta somogow min ka sa dugu konon, wuruw le bena o domu; ni min ka sa kongo ra, konow le bena o domu.»

⁵ Bahesa ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, ani a ta cefariya, o bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konon. ⁶ O ko, Bahesa sara, ka taga fara a bemaw kan; o k'a su don Tirisa. A dence Ela sigira masaya ra a no ra.

⁷ Matigi Ala tun k'a ta kuma lase cira Yehu ma, min ye Hanani dence ye, k'a fo Bahesa ni a ta somogow ye. Ala tun ka o kuma fo a ta kojuguw le koson, a tun ka kojugu minw bee ke Matigi Ala na korow, ka Ala jusu wuri ni a ta kewalejuguw ye, i n'a fo Yerobohamu ta somogow tun k'a ke cogo min na; ka fara o kan, Bahesa tun ka Yerobohamu ta somogow halaki fana.

Izirayeli masace Ela ta wagati

⁸ Zuda masace Asa ta masaya san mugan ni woronnan na, Bahesa dence Ela sigira masaya ra Izirayeli mara kunna. A ka san fla le ke masaya ra; a tun be Tirisa.

⁹ A ta jamana jamogow min togo tun ye ko Zimiri, ale nana janfa siri a kama. Ale le tun ye sowotorotigiw ta jenkuru tarance kuntigi ye. Lon do, Ela tun be Tirisa dugu konon, a tun be dorow minna fo k'a yere panamini Aritisa ta so konon; Aritisa le tun ye masaso

kunnasigibaga ye Tirisa dugu kono. ¹⁰ Zimiri tagara ben a kan k'a faga; o ko, a sigira masaya ra a no ra. O kera Zuda masace Asa ta masaya san mugan ni wolonflanan le ra.

¹¹ Kabini Zimiri ka fanga ta ka sigi masaya ra doron, a ka Bahesa ta somogow bee faga. A ma ce si to, a ma balema si to, a ma teri si to. ¹² Zimiri ka Bahesa ta somogow bee le halaki, ka kana ni Matigi Ala ta kuma ye, a tun ka min fo cira Yehu ye k'a lase Bahesa ma. ¹³ O kow kera Bahesa ni a dence Ela ta jurumunw le koson, ani a tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, ka Matigi Ala, Izirayeli ta Ala jusu wuri.

¹⁴ Ela ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, o bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu kono.

Izirayeli masace Zimiri ta wagati

¹⁵ Zimiri sigira masaya ra Zuda masace Asa ta masaya san mugan ni wolonflanan na; a tun siginin be Tirisa dugu le kono. A ka tere wolonfla le ke masaya ra.

O wagati ra, kerekedenw tun ka Gibeton dugu lamini; o dugu min be Filisikaw ta mara ra. ¹⁶ Mogow tora o yoro ra, k'a men ko Zimiri ka janfa siri masace kama fo k'a faga. O lon yere ra, Izirayeli ta kerekejama kuntigi min ye Omiri ye, kerekedenw bee ka ale ke Izirayeli masace ye kerekeyoro ra yi. ¹⁷ A kera ten minke, Omiri ni a ta kerekedenw bee bora Gibeton, ka taga Tirisa dugu lamini. ¹⁸ Zimiri nana a ye ko o be jini ka se soro dugu kan minke, a tagara don masaso bon do kono, ka tasuma don masaso ra; ale yere fagara tasuma ra yi.

¹⁹ Zimiri sara a ta jurumunw koson o cogo le ra, sabu a ka kojugu ke Matigi Ala na koro; a tun ka Yerobohamu ta sira le ta, k'a ta kojugu jagon le ke, min tun k'a to Izirayelimogow ka Ala hake ta.

²⁰ Zimiri ta kewale tow, a ka jen min siri, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu kono.

²¹ O wagati ra, Izirayelimogow taranna ka ke jenkuru fla ye. Fan kelen gbanna Ginati dence Tibini ko, ka ale ke o ta masace ye; tow gbanna Omiri ko. ²² Nka minw tun gbanna Omiri ko, olugu sera Ginati dence Tibini ta mogow ra. Tibini sara, Omiri sigira masaya ra.

Izirayeli masace Omiri ta wagati

²³ Zuda masace Asa ta masaya san bisaba ni kelennan le ra Omiri kera Izirayeli masace ye. A ka san tan ni fla le ke masaya ra. A ka san wooro ke Tirisa minke, ²⁴ a tagara yoro do san Samari kuru kan warigbe waga wooro (6 000), Semeri fe. A ka dugu do lo o kuru kan, ka o dugu togo la ko Samari, ka kana ni yorotigi togo ye, min ye Semeri ye.

²⁵ Omiri ka kojugu ke Matigi Ala na koro. Masace to minw tun temena a na fe, a ta kewalew juguyara ni olugu bee ta ye. ²⁶ A ka Nebati dence Yerobohamu ta kojugu jagon bee le ke, ka jurumunw ke, ani ka Izirayelimogow fana bla jurumun na, ka Matigi Ala, Izirayeli ta Ala jusu wuri ni o ta batofen gbansanw ye.

²⁷ Omiri ta kewale tow bee, a ka ko minw bee ke, ani a ta cefariya, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu kono. ²⁸ O ko, Omiri sara, ka taga fara a bemaw kan; o k'a su don Samari. A dence Akabu sigira masaya ra a no ra.

Izirayeli masace Akabu ta wagati

²⁹ Zuda masace Asa ta masaya san bisaba ni seeginan le ra Omiri dence Akabu sigira masaya ra Izirayeli mara kunna. Omiri dence Akabu ka san mugan ni fla le ke masaya ra Izirayeli; a tun siginin be Samari. ³⁰ Omiri dence Akabu ka kojugu ke Matigi Ala na koro, fo ka teme a nafemogo tow bee kan. ³¹ A ka Nebati dence Yerobohamu ta jurumun jagon ke; nka o si m'a wasa, a belen tagara Sidonkaw ta masace Etibali denmuso furu, min togo ye ko Yezabeli. A k'a kinbiri gban olugu ta batofen koro, min ye Baali* ye, ka o bato. ³² A ka jobon do lo o jo ye Samari, ka sarakabonan do lo o bon kono o jo ye, min ye Baali ye. ³³ Akabu ka bere do fana turu, janko ka jo musoman Asera bato o bere koro. Akabu ka kojugu caman were ke, ka Matigi Ala, Izirayeli ta Ala jusu wuri; Izirayeli masace minw temena a na fe, a ta kojugu temena olugu bee ta kan.

³⁴ Ale ta wagati le ra, Betelikace min togo tun ye ko Hiyeli, ale wurira ka Zeriko dugu lo kokura. A be baara dabo lon min na, a dence folo min ye Abiramun ye, o sara. A be dugu donda konw don lon min na, a dence laban min ye Segubu ye, o fana sara. O kow kera ka kana ni Matigi Ala ta kuma le ye, a tun ka min fo Nuni dence Yosuwe ye*.

17

Iliya ko sanji tena ben Izirayeli jamana ra

* 16:34 16:34 O kuma tun konna ka fo folofolo Yosuwe kitabu kono 6:26.

¹ Cɛ dɔ tun bɛ Tisibe dugu kɔnɔ Galadi mara ra, a tɔgɔ tun ye ko Iliya* ; ale k'a fɔ Akabu ye ko: «Ne bɛ kari Matigi Ala panaman, Izirayeli ta Ala tɔgɔ ra, ne bɛ baara kɛ Ala min ye, ko nin san nataw bɛɛ ra, gɔmiji foyi tɛna jigi, sanji fana tɛna ben, fɔ ni ne yɛrɛ le nana a fɔ ko sanji ye ben tuun.»

Iliya tagara to Keriti kɔ da ra

² Matigi Ala k'a ta kuma lase Iliya ma ko: ³ «Bɔ nin yɔrɔ ra, ka taga terebɔyanfan na, i ye taga dogo Keriti kɔ kɔrɔ, Zuriden ba terebɔyanfan na. ⁴ I bɛna to ka kɔ ji min. Ne k'a fɔ kankan dɔw ye ko o ye to ka domuni di i ma yi.»

⁵ Iliya tagara. Matigi Ala k'a fɔ a ye cogo min na a k'a kɛ ten. A tagara sigi Keriti kɔ kɔrɔ, Zuriden ba terebɔyanfan na. ⁶ Kankan dɔw tun bɛ to ka na buru ni sogo di a ma sɔgoma ni wula fɛ. A tun bɛ to ka kɔ ji min. ⁷ Nka sani wagati dɔ cɛ, kɔ ji jara, sabu sanji foyi tun tɛ benna jamana ra.

Iliya tagara to muso dɔ fɛ Sarepita

⁸ Matigi Ala k'a ta kuma lase Iliya ma k'a fɔ a ye ko: ⁹ «Wuri ka taga Sarepita dugu kɔnɔ, Sidon mara ra, i ye taga to yi. Ne k'a fɔ muso cɛ sanin dɔ ye o yɔrɔ ra, ko a ye domuni di i ma.»

¹⁰ Iliya wurira o le ra ka taga Sarepita. A bɛ sera dugu donda ra minke, a ka muso dɔ ye, min cɛ tun sara; muso tun bɛ lɔgɔ le pinina. Iliya k'a wele k'a fɔ a ye ko: «Sabari, i ye taga ji dɔ ta minan dɔ kɔnɔ ka na a di ne ma, ne ye o min.» ¹¹ Muso tagato jitayɔrɔ ra, Iliya k'a wele tuun k'a fɔ a ye ko: «Sabari, i nato, i ye na ni domuni dɔɔnin fana ye i boro.» ¹² Muso k'a jaabi ko: «Ne bɛ kari Matigi Ala, i ta Ala panaman tɔgɔ ra, ko domunifen foyi le tɛ ne fɛ so kɔnɔ. Mugu borɔna kelen dɔrɔn le bɛ ne fɛ minan dɔ kɔnɔ, ani turu fitini bɛ daga dɔ kɔnɔ. O kosɔn ne tun bɛ nin lɔgɔden dama dama tɔmɔna, ka taga so, ka taga o fɛnw tobi ne ni ne dence ye. Ni an kɔni ka o domu ka ban, o tuma an bɛ sigi ka saya makɔnɔ.»

¹³ Iliya k'a fɔ a ye ko: «I kana siran. I k'a fɔ cogo min na, taga so, i ye taga a kɛ ten. Nka mugu ni turu min bɛ i boro, i ye buru fitini lalaga ni o ye ka na o di ne ma fɔlɔ; o kɔ, i ye dɔ fana tobi i yɛrɛ ni i dence ye; ¹⁴ sabu Matigi Ala, Izirayeli ta Ala k'a fɔ ko: «Mugu tena ban minan kɔnɔ, turu fana tɛna dese daga kɔnɔ, fɔ lon min na Matigi Ala bɛna sanji ben jamana kan.» »

¹⁵ Iliya k'a fɔ cogo min na, muso tagara a kɛ ten. Muso ni a ta somɔgɔw, ani Iliya ka domuni sɔrɔ lon bɛɛ, ka taga se fɔ wagatijan; ¹⁶ sabu mugu ma ban minan kɔnɔ, turu fana ma dese daga kɔnɔ, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye, a tun ka o kuma min don Iliya da ra.

Iliya ka muso dence su lakunu

¹⁷ Ayiwa, o kow kɔ, o muso min tun ye a jatigimuso ye, o dence banara; bana juguyara, fɔ den nenekiri nana lɔ. ¹⁸ Muso k'a fɔ Iliya ye o le ra ko: «Ala ta ciraden, o tuma ko juman le bɛ ele ni ne cɛ sa? O tuma ra i nana ne fɛ ka na ne hakiri jigi ne ta kojuguw ra le wa?» ¹⁹ Iliya k'a jaabi ko: «I dence di ne ma.» Iliya ka den mina a boro, ka yɛlen ka taga ni a ye a yɛrɛ ta bon kɔnɔ sankaso kunna, ka taga a la a yɛrɛ ta lanan kan. ²⁰ A ka Matigi Ala daari ko: «E, Matigi Ala, ne ta Ala, yala i bɛ sɔn ka kojuguw kɛ nin muso cɛ sanin fana ra, k'a to a dence ye sa, k'a sɔrɔ a ka ne lajigi a ta so wa?» ²¹ O ko, Iliya lara den kan fɔ sinaga saba, ka Matigi Ala daari ni kanba ye, k'a fɔ ko: «Matigi Ala, ne ta Ala, ne bɛ i daari, a to nin den nin ye sekɔ a ma!»

²² Matigi Ala ka Iliya ta daariri lamɛn. Den nin sekɔra a ma, a panamanyara tuun. ²³ Iliya ka den ta, ka jigi ka bɔ ni a ye bon kɔnɔ, sankaso kɔnɔ, ka taga a di a bamuso ma. A ko a ma ko: «I dence ye nin ye, a panamanyara.» ²⁴ Muso ka Iliya jaabi ko: «Sisan kɔni, ne k'a lon yɛrɛ le ko ele ye Ala ta ciraden le ye; Matigi Ala bɛ kuma minw don i da ra k'a fɔ, o fana ye can le ye.»

18

Iliya tagara masace Akabu fɛ

¹ Wagatijan tɛmɛnin kɔ, tuma min na sanji lɔra ka se fɔ san saba, lon dɔ Matigi Ala k'a ta kuma lase Iliya* ma, k'a fɔ a ye ko: «Taga Akabu fɛ; sisan ne bɛna sanji lana dugokolo kan.» ² Iliya tagara Akabu fɛ.

O y'a sɔrɔ kɔngɔ juguyara Samari mara ra kosɛbɛ. ³ Akabu k'a ta masaso kunnasigibaga wele ka na, min tɔgɔ tun ye ko Abidiyasi. Matigi Ala nasiran tun bɛ Abidiyasi ra kosɛbɛ; ⁴ sabu wagati min na Yezabeli tun b'a fɛ ka Matigi Ala ta ciraw bɛɛ

* 17:1 17.1 Iliya: Dow b'a fɔ a ma ko Eli. * 18:1 18.1 Iliya: Dow b'a fɔ a ma ko Eli.

halaki ka ban pewu, Abidiyasi tun ka cira keme bosi, ka o taran ce bilooru looru, ka taga o dogo kuruwo dow kono, ka to ka domuni ni ji di o ma. ⁵ Akabu k'a fo Abidiyasi ye ko: «Taga jamana yaala; ni i ka bunun do, walama ko do ye yoro do ra, a be se ka ke ko an bena bin soro o yoro ra, ka o di an ta sow ni an ta sofaliw ma, janko a kana na ke jagboya ye ko an ye o faga.»

⁶ O ka jamana taran o fla ce. Akabu kelen tagara fan do fe, Abidiyasi tagara fan do were fe.

⁷ Ka Abidiyasi to sira ra, a tagara bara ka ben ni Iliya ye. Abidiyasi ka Iliya ye minke, a k'a lon; a k'a kinbiri gban, k'a na biri dugu ma, k'a fo ko: «Ele le ye ne matigice Iliya ye wa?» ⁸ Iliya k'a jaabi ko: «Ne lo! Taga a fo i matigice Akabu ye ko: <Iliya ye nin ye yan!> » ⁹ Abidiyasi ko: «O tuma ne ka mun kojugu le ke, ka na a ke ko i b'a fe ka ne don Akabu boro, k'a to a ye ne faga. ¹⁰ Ne be kari Matigi Ala, i ta Ala panaman togo ra, ko o yoro te yi, ani o jamana fana te yi, ni ne matigice ma mog'o ci ka taga yoro min na ka taga i yoropini. Ni mogow tun sekora ka na a fo a ye ko i te yi, a tun b'a fo ko o yoro mogow, walama ko o jamana mogow ye kari, ni can lo, ko i te yi. ¹¹ Sisan ele ko ne ma ko ne ye taga a fo ne matigice ye ko: <Iliya ye nin ye yan!> ¹² K'a soro ni ne nana bo ele koro sisan ka taga doron, Matigi Ala Nin bena i ta ka taga ni i ye yoro do ra, ne ma yoro min lon. Ni ne tagara o fo Akabu ye, ni a ma na i ye, a bena ne faga. K'a soro Matigi Ala nasiran be ne ra kabini ne fitiniman. ¹³ Wagati min na Yezabeli tun be Matigi Ala ta ciraw fagara, ne ka min ke, o ma o lakari i ye wa, ne matigice? Ne ka Matigi Ala ta cira keme bosi, ka taga olugu dogo kuruwo dow kono, ce bilooru looru, ka to ka domuni ni ji di o ma. ¹⁴ Sisan ele ko ne ma ko: <Taga a fo i matigice ye ko: Iliya ye nin ye yan!> A bena ne faga le ke.»

¹⁵ Iliya ko: «Ne be kari Fangatigi Ala panaman togo ra, ne be baara kera min ye, ko bi koni, ne be taga Akabu fe.»

¹⁶ Abidiyasi tagara Akabu kunben, ka o kow lakari a ye. Akabu tagara Iliya no fe. ¹⁷ Akabu ka Iliya ye minke doron, a k'a fo a ye ko: «Ele le ye Izirayelimogow segebaga ye!» ¹⁸ Iliya k'a jaabi ko: «Ne te Izirayelimogow segebaga ye de! Ele ni i face ta somogow lo; sabu aw banna Matigi Ala ta kuma ma, ka taga to ka Baali* ta jow le son. ¹⁹ Taga a fo ko o ye Izirayelimogow bee lajen ne koro Karimeli kuru kan, ani cira keme naani ni bilooru minw be Baali ta jo sonna, ani cira keme naani minw be Asera ta jo musoman sonna, o cira minw be domuni ke masamuso Yezabeli fe.»

Iliya ni Baali ta ciraw

²⁰ Akabu ka cira bla ka taga Izirayeli yoro bee ra, ka Baali* ta ciraw lajen Karimeli kuru kan. ²¹ Iliya gharara jama bee lajennin na, k'a fo o ye ko: «O tuma aw bena sirafatagama dabra wagati juman le? Ni Matigi Ala le ye Ala ye, o tuma aw ye tugu ale ko; nka ni Baali le ye Ala ye, aw ye tugu ale ko.» Jama ma Iliya jaabi. ²² Iliya k'a fo jama ye tuun ko: «Ne kelen le tora Matigi Ala ta ciraw ra, k'a soro Baali ta cira keme naani ni bilooru le be yan. ²³ Ayiwa, aw ye misitoran fla di an ma. Olugu ye misitoran kelen ta, k'a faga k'a boso k'a sogo la log'o kan, nka o kana tasma don a koro. Ne fana bena misitoran kelen ta k'a boso k'a la log'o kan, ne te tasuma don a koro. ²⁴ O ko, aw ye aw ta ala daari, ne fana be Matigi Ala daari. Ni ala min ka daari jaabi ni tasma ye, o le ye Ala yere ye.» Jama bee lajennin ka Iliya jaabi ko: «An sonna i ta kuma ma!»

²⁵ Iliya k'a fo Baali ta ciraw ye ko: «Aw le ye kon ka misitoran kelen ta k'a laben, sabu aw le ka ca; o ko, aw ye aw ta ala daari, nka aw kana tasma don log'o ra.» ²⁶ O ka misitoran kelen di o ma; o ka o mina ka o laben ka o sogo la log'o kan. O ko, o ka o ta jo togo wele, min ye Baali ye, k'a daari, k'a ta sogoma, fo ka taga tere se kunce; o ko: «Baali, an jaabi!» Nka kumakan ma men, jaabiri ma ke. O tun ka sarakabonan min lalaga, o ka don ke ka o lamini.

²⁷ Tere sera kunce minke, Iliya ka o log'obo. A ko: «Aw ye peren kosebe! I n'a fo ala lo, i b'a soro ko a be mirira ko do le ra, walama a be baara do le ra, walama a tagara dugu ra, a be se ka ke fana ko a be sunogora le; aw ka kan k'a lakunu.» ²⁸ O ka ke kulebaw ci ye, ka ke o yere tigtige ye ni o ta muruw ni o ta tamanw ye, ka kapa ni o ta landa ye, fo ka jori bo o yere ra. ²⁹ Tere jengera donnin tuma min na, o ka cirayakuma caman fo, fo ka taga wulafesaraka bowagati se. Nka kumakan ma bo, jaabiri ma ke, mankan si ma bo.

³⁰ Iliya k'a fo jama bee lajennin ye ko: «Aw ye gbara ne ra yan!» Mogow gharara a ra. Matigi Ala ta sarakabonan min tun cenna, a ka o lalaga kokura. ³¹ A ka kabakuru tan ni fla ta, Yakuba ta durujaw ta gbaw be kelen kelen togo ra, sabu Matigi Ala tun k'a fo ale Yakuba le ye ko: «I togo bena la ko Izirayeli.» ³² A ka o kabakuruw ta ka sarakabonan do lalaga Matigi Ala togo ra. A ka dinga do sozi ka sarakabonan lamini; ji litiri bisaba

tun be se ka don o dinga konɔ. ³³ A ka logo lala sarakabonan kan, ka misitoran boso, k'a sogo la logo dinga. O ko, a k'a fo mogow ye ko: «Aw ye daga belebele naani fa ji ra, k'a bon saraka ni logow kan.» O k'a ke ten. ³⁴ A ko: «Aw ye do were bon a kan tuun!» O ka do bon a kan tuun. A ko: «Aw ye do bon a kan tuun, k'a ke fo sijaga saba.» O k'a ke ten, k'a se fo sijaga saba. ³⁵ Ji woyora sarakabonan fan bee ra, fo ka dinga fan.

³⁶ Wulafesaraka bowagati sera minke, cira Iliya gharara ka taga lo sarakabonan koro, k'a fo ko: «Matigi Ala, Iburahima ni Isiyaka ni Izirayeli ta Ala, a to nin mogow ye a lon bi ko ele le ye Ala ye Izirayeli jamana ra, ko ne le ye i ta baaraden ye, ko ne ka nin kow bee ke i togo le ra fana. ³⁷ E, Matigi Ala, ne jaabi, ne jaabi Matigi Ala, janko nin mogow ye a lon ko ele Matigi Ala le ye Ala ye, ko ele b'a fe o ye seko i ma ni o jusukun bee ye.»

³⁸ Iliya ka o fo minke doron, Matigi Ala ta tasuma jigira ka saraka jeni, ani logow, ani kabakuruw, ani o yoro dugukolo bee; ji min tun be dinga konɔ, tasuma ka o be ja. ³⁹ Jama bee ka o ye minke, o bee ka o kinbiri gban ka o na biri dugu ma, ka to k'a fo ko: «Matigi Ala le ye Ala ye! Matigi Ala le ye Ala ye!» ⁴⁰ Iliya k'a fo o ye ko: «Aw ye Baali ta ciraw bee mina, hali kelen kana bosi.» Mogow ka o mina. Iliya ko o ye jigi ni o ye Kison koda ra. O tagara o bee kannatige yi.

Sanji benna

⁴¹ O ko, Iliya k'a fo Akabu ye ko: «Taga, i ye taga domuni ke, ka min, sabu nin ye sanjiba do mankan le ye tan.» ⁴² Akabu tagara, ka taga domuni ke, ka min. Iliya yelenna Karimeli kuru kunna, ka taga biri dugu ma k'a na dogo a kinbiri fla ce. ⁴³ A k'a fo a ta baaraden kanbelen ye ko: «Taga fleri ke kogoji fan na.» Kanbelen tagara fleri ke, ka na a fo Iliya ye ko: «Foyi te yi!» Iliya k'a ci ten fo sijaga wolonfla. ⁴⁴ A sijaga wolonflan na, a ko: «Sankaba fitini do be wurira kogoji fan na. A bonya be i ko borotege.» Iliya k'a fo a ye ko: «Taga a fo Akabu ye ko a ye a ta sowotoro laben ka taga, janko sanji kana na a bari ka taga.» ⁴⁵ Sankabaw nana sankolo yoro bee fin. Fono wurira, sanjiba benna. Akabu yelenna a ta sowotoro konɔ ka taga Zizireli. ⁴⁶ Matigi Ala ta se bagaya tora Iliya kan. A k'a yere cesiri, ka bori Akabu na fe ka taga se fo Zizireli dugu donda ra.

19

Iliya borira Yezabeli ja

¹ Iliya* tun ka ko minw ke, ani a tun ka Baali* ta ciraw faga cogo min na, Akabu tagara o bee fo Yezabeli ye. ² Yezabeli ka cira bla ka taga a fo Iliya ye ko: «I ka min ke nin ciraw bee kelen kelen na, sini ni ne ma o jagon ke ele ra o wagati kelen na fiyewu, o tuma an ta batofenw ye tooro suguya bee la ne kan.»

³ Iliya siranna; a borira k'a yere kisi. A tagara se Beri Seba, Zuda mara ra minke, a k'a ta baaraden to o yoro ra yi. ⁴ Ale yere ka kongokolon sira ta, ka tere kelen tagama ke, ka taga se yirisunnin do koro; a sigira o yirisunnin jukoro ka saya daari Ala fe; a ko: «E, Matigi Ala, to si le te ne ra tuun. Ne nin mina, sabu ne man fisa ni ne bemaw ye.»

⁵ A ka o fo minke, a lara o yiri jukoro yi ka sunogo.

O yoronin bee ra, meleke do nana maga a ra, k'a fo a ye ko: «Wuri ka domuni ke!» ⁶ A wurira ka fleri ke minke, a ka buru do blani ye a kunyanfan na, o be deri ka buru min jagon jeni kabakuru gbannin kan, ani jibara kelen. A ka o buru do domu ka ji min, ka seko ka la tuun.

⁷ Matigi Ala ta meleke nana a sijaga flanan na, ka na maga a ra tuun, k'a fo a ye ko: «Wuri ka domuni ke, sabu sira ka jan.» ⁸ A wurira ka domuni ke, ka ji min. O domuni ka baraka don a ra minke, a wurira ka tere binaani ni su binaani ke tagama ra, ka taga se fo Ala ta kuru ma, min ye Horebu kuru ye. ⁹ A donna kuruwo do konɔ o yoro ra yi, ka si yi.

Matigi Ala k'a yere yira Iliya ra

Matigi Ala k'a ta kuma lase Iliya ma, k'a pininka ko: «Iliya, i be mun le kera yan?» ¹⁰ Iliya ko: «Ne ka siyen ta ni mogow ye ni ne baraka bee ye, Matigi Ala, Fangatigi togo koson. I tun ka jennogonya* min don ni Izirayelimogow ye, o ka o cen; o ka i ta sarakajenifenw* cici, ka i ta ciraw faga ni kerekemuru ye. Ne kelenpe le tora; sisan o b'a fe ka ne fana faga.»

¹¹ Matigi Ala k'a fo a ye ko: «Bo, ka taga lo kuru kunna, Matigi Ala na koro.»

Matigi Ala nana teme. Fono ba barakaman do wurira, fo a be kuruw peren, ka farakuruw cici Matigi Ala na koro. Nka Matigi Ala tun te o fono ba ra. Fono temenin ko, dugukolo yereyere; nka Matigi Ala tun te o dugukoloyereyere ra. ¹² Dugukoloyereyere ko fe, tasuma do nana; nka Matigi Ala tun te tasuma ra fana. Tasuma temenin ko,

* 19:1 19.1 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

mankan jumannin fitini do bora. ¹³ Iliya ka o mankan men minke, a k'a ta deregeba ke k'a na datugu, ka bo ka lo kuruwo donda ra.

Kumakan do bora; a ko Iliya ma ko: «Iliya, i be mun le kera yan?» ¹⁴ Iliya ko: «Ne ka siyen ta ni mogow ye ni ne baraka bee ye, Matigi Ala, Fangatigi togo koson. I tun ka jengogonyana min don ni Izirayelimogow ye, o ka o cen; o ka i ta sarakajenifenw cici, ka i ta ciraw faga ni kerekemuru ye. Ne kelenpe le tora; sisan o b'a fe ka ne fana faga.»

¹⁵ Matigi Ala k'a fo a ye ko: «I nana sira min fe, seko o sira kelen fe kongokolon kono, ka taga fo Damasi. Ni i sera yi, i bena turu ke Hazaheli kun na, k'a ke Siri jamana masace ye. ¹⁶ O ko, i be taga turu ke Nimisi dence Yehu fana kun na, ka ale ke Izirayeli masace ye; i ye turu ke Safati dence Iliyasu† fana kun na, min be bo Abeli Mehola, ka ale ke cira ye i no ra. ¹⁷ Ni mogow o mogow borira ka bosi Hazaheli ta kerekemuru boro, Yehu bena o tigi faga; ni min o min borira ka bosi Yehu ta kerekemuru boro, Iliyasu bena o tigi faga. ¹⁸ Nka, ne bena mogow waga wolonfla (7 000) kisi Izirayeli jamana ra, o mogow minw ma o kinbiri gban Baali* ta jow koro ka o bato, ani o minw ma o jow kanu fo ka o jow da sanson.»

Iliya ka Iliyasu wele

¹⁹ Iliya bora o yoro ra, ka taga Safati dence Iliyasu ko. O y'a soro Iliyasu tun be sene kera; misidaba tan ni fla le tun b'a fe, misi fla fla be a bee kelen kelen na. Ale yere tun be sene kera ni a tan ni flanan ye. Iliya temeto a kere fe, a ka a ta deregeba firi a kan‡. ²⁰ Iliyasu k'a ta misiw to yi, ka bori Iliya ko, ka taga a fo a ye ko: «A to ne ye taga sara ne face ni ne bamuso ra; o ko, ne bena tugu i ko.» Iliya k'a jaabi ko: «Taga, i ye na! Ne ka min ke i ra, i ye na o koson.» ²¹ Iliyasu bora Iliya koro, ka taga. A ka senekemisi fla faga ka o ke saraka ye. A ka senekedaba yiriw ke ka o misiw sogo jeni, k'a di a ta mogow ma, o k'a domu. O ko, a wurira ka tugu Iliya ko, ka ke a ta baaraden ye.

20

Beni Hadadi ni Akabu ta kere folo

¹ Siri masace Beni Hadadi k'a ta kerekejama bee lajen. Masace bisaba ni fla were tun farara a kan, ani o ta sow ni o ta sowotorow. A tagara Samari dugu lamini, ko a be ben dugu kan. ² A nana ciradenw ci ka taga dugu kono, Izirayeli masace Akabu fe, ³ ko o ye taga a fo masace ye, ko Beni Hadadi ko: «I ta wari ni i ta sanin bee ye ne ta le ye; i ta musow ni i ta denw bee ra jumanmanw fana ye ne ta le ye.» ⁴ Izirayeli masace k'a jaabi ko: «Ne matigice masace, i ka min fo, o lo; ne ni ne borofen bee ye i ta le ye.»

⁵ Beni Hadadi k'a ta ciradenw ci tuun, ka taga a fo Akabu ye ko Beni Hadadi ko: «Ne ka cira bla k'a fo i ye ka ban ko i ye i ta wari ni i ta sanin ni i ta musow ni i ta denw di ne ma. ⁶ Nka sini, nin wagati jogon na, ne bena ne ta jamana jamogow ci ka taga i fe yi; o bena taga i ta so yoro bee fle, ani i ta jamana jamogow ta sow bee; fen o fen ye fen nafaman ye aw fe, o bena o bee ta ka na ni a ye.»

⁷ Izirayeli masace k'a ta jamana cekorobaw bee wele k'a fo o ye ko: «Aw yere na b'a ra ko nin ce koni be kojugu le pinina an fe; sabu a tun ka cira bla ko ne ye ne ta musow ni ne ta denw ni ne ta wari ni ne ta sanin di ale ma. Ne ma ban o ma.»

⁸ Cekorobaw ni mogow tow bee ka masace jaabi ko: «I kana a lamen; i kana son o kuma ma.»

⁹ Akabu k'a fo Beni Hadadi ta ciradenw ye ko: «Aw ye taga a fo ne matigice masace ye ko a tuun k'a ta ciradenw bla ka na min fo ne ye a signaga folo ra, ko ne be son o bee ma; ko nka a ka min fo sisan koni, ne tena se ka son o ma.» Ciradenw tagara o kuma fo Beni Hadadi ye.

¹⁰ Beni Hadadi ka cira do were ci ka taga a fo Akabu ye ko: «Kerekeden minw bee be ne ko, ni Samari dugu cinin buguri sera ka olugu bee borotege fa koni, o tuma ne ta batofenw ye tooro suguya bee la ne kan.» ¹¹ Izirayeli masace fana ka Beni Hadadi jaabi ko: «Aw ye taga a fo Beni Hadadi ye ko: «Mogow min be kerekeminan donna a yere ra, o man kan waso folo; min be a bora k'a bla, o le be se ka walo.» »

¹² Wagati min o kuma sera Beni Hadadi ma, o y'a soro ale ni a ta masace jogonw tun be doro minna o ta fanibonw kono. A k'a fo a ta kerekacew ye ko: «Aw ye wuri!» O wurira ka lo ka o na sin Samari dugu ma.

¹³ O wagati ra, Ala ta cira do nana Izirayeli masace Akabu fe, ka na a fo a ye ko: «Matigi Ala ko: «I ka nin kerekejama min ye tan, ne bena o bee don i boro bi; ni o kera, i bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.» » ¹⁴ Akabu ko: «O bena ke jontigi le sababu

† 19:16 19.16 Iliyasu: Dow b'a fo a ma ko Elize. ‡ 19:19 19.19 Iliya k'a ta deregeba firi Iliyasu kan, o koro ye ko a b'a fe Iliyasu ye tugu ale ko, ka ke Ala ta cira do ye fana.

ra sa?» Cira ko: «Matigi Ala ko: «O bena ke jamana kuntigiw ta baaraden kanbelenw le sababu ra.» » Akabu ko: «Jɔn le bena kɔn ka kere damina?» Cira ko: «Ele lo!»

¹⁵ Akabu ka jamana kuntigiw ta baaraden kanbelenw bee jate; o kera ce keme fla ni ce bisaba ni fla (232). O ko, a ka Izirayeli ta kerekecew bee jate; olugu kera ce waga wolonfla (7 000).

¹⁶ O bora ka taga kere ra tereghan fe. O y'a sorɔ Beni Hadadi ni a ta masace bisaba ni fla tun be o ta fanibonw kɔnɔ, o be dorɔ minna fo ka panamini.

¹⁷ Izirayeli kuntigiw ta baaraden kanbelenw le konna ka bo. Beni Hadadi ka mogɔ dow ci ka taga a fle min be yi. Olugu sekora ka na a fo a ye ko: «Mogɔ dow be bora Samari dugu kɔnɔ ka na.» ¹⁸ Beni Hadadi ko: «Ni o be hera le jinina o, aw ye o panaman mina ka na ni o ye; ni o fana be nana kere le ra o, aw ye o panaman mina ka na ni o ye.» ¹⁹ Jamana kuntigiw ta baaraden kanbelenw bora dugu kɔnɔ; Izirayeli ta kerekejama gbanna o ko. ²⁰ O bee kelen kelen benna Sirikace kelen kelen kan ka o faga. A kera ten minke, Sirikaw borira; Izirayelimogow ka ke o gben ye. Siri masace Beni Hadadi yelenna so do kan ka bori ni sotigi dow ye ka bosɔ. ²¹ Izirayeli masace ka Sirikaw kere; a ka o ta sow faga, ka sowotorow cen, ka cenriba lase Sirikaw ma.

Beni Hadadi ni Akabu ta kere flanan

²² Ala ta cira nana Izirayeli masace fe tuun, ka na a fo a ye ko: «Baraka don i yere ra, ka i ja gbeleya, k'a fle i ka kan ka min ke; sabu san were jogontumasi, Siri masace bena na i kere tuun.»

²³ O wagati ra, Siri masace ta jamana pamogow k'a fo a ye ko: «Izirayelimogow ta alaw be kuruyorow le ra; o le koson o sera an na. An ye taga o kere kenegbe ra; sigiya t'a ra, an bena se o ra.» ²⁴ O k'a fo o ta masace ye tuun ko: «I ka kan ka min ke, o ye nin ye: I ka kan ka masacew bee bo kuntigiya ra, ka kuntigi werew bla o no ra.» ²⁵ I ta kerekejama min halakira, i ka kan ka o kerekejama jogon hakeya le laben, so hakeya min fagara, ka o jogon jini, sowotoro hakeya min fana cenna, ka o jogon jini. O ko, an be taga Izirayelimogow kere kenegbe ra. Ni o kera, sigiya t'a ra, an bena se o ra.» Masace sonna o ta ma. O ka min fo, a k'a ke ten.

²⁶ O sanyelma ra, o wagati kelen na, Beni Hadadi ka Sirikaw jate tuun; o ko, o tagara Afeki dugu fan na, ko a be taga Izirayelimogow kere. ²⁷ Akabu fana ka Izirayelimogow jate, ka domunifenw di o ma. O ko, o tagara Sirikaw kunben. Izirayelimogow tagara lo o ja fe. Izirayelimogow tun be fitini, i ko bakuru fitini fla, k'a sorɔ Sirikaw tun ka jamana yoro bee fa.

²⁸ Ala ta cira nana Izirayeli masace fe tuun, ka na a fo a ye ko: «Matigi Ala ko: «Sirikaw k'a fo minke ko Matigi Ala be kuruyorow le ra, ko a te kenegbe ra, o koson ne bena nin kerekejama bee don i boro; ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.» »

²⁹ Kerekejama fla tagara lo ka o ja sin jogon ma fo tere wolonfla. A tere wolonflanan, o ka kere damina. Izirayelimogow ka Sirika sennaman ce waga keme (100 000) faga o tere kelen na. ³⁰ Tow borira ka taga Afeki dugu kɔnɔ. Nka dugu laminikogo benna Sirika ce waga mugan ni wolonfla (27 000) kan o yoro ra, ka olugu faga.

Akabu ni Siri masace ka jɛnɔgɔnya don

Beni Hadadi borira ka taga dugu kɔnɔ, ka taga dogo fo bon do kɔnɔyoro ra yi. ³¹ A ta jamana pamogow k'a fo a ye ko: «A fle, an k'a men ko Izirayeli masacew ye mogɔjumanw le ye. A to an ye borow don an yere ra, ka juruw melege an kun na, ka bo ka taga kuma Izirayeli masace fe. A be se ka ke ko a bena son ka i to yi.» ³² O ka borow don o yere ra, ka juruw melege o kun na, ka taga Izirayeli masace fe, ka taga a fo a ye ko: «I ta jonce Beni Hadadi ko i ye sabari ka ale to yi.» Akabu ko: «A ma sa wa? Ayiwa, ne balema ce lo.» ³³ O mogow ka o kuma ye kumadiman ye; Akabu ka min fo, o lara o ra. O ko: «Can lo, Beni Hadadi ye i balema ce le ye.» Akabu ko: «Aw ye taga a yorɔjini ka na ni a ye yan!» Beni Hadadi bora a dogoyoro ra, ka na Akabu fe. Akabu k'a don a ta sowotoro kɔnɔ. ³⁴ Beni Hadadi k'a fo Akabu ye ko: «Ne face tun ka dugu minw mina i face ra, ne bena o bee seko i ma. I be se ka fiyeerekeyoro dow lo Damasi dugu kɔnɔ fana, i n'a fo ne face tun ka dow lo Samari dugu kɔnɔ cogo min na.»

Akabu ko: «Ayiwa, ne fana bena jɛnɔgɔnya don ni i ye, ka i labla i ye taga.» Akabu ka jɛnɔgɔnya don ni a ye k'a bla ka taga.

Ala ta cira ka Akabu jaraki

³⁵ Lon do, ciraw ta jɛnkuru karamogoden do k'a fo a karamogodenjogon do ye ko: «Matigi Ala ko i ye ne sogɔ ni kerekemuru ye!» Nka a tojogon ce ma son. ³⁶ A ko a tojogon ce ma ko: «I n'a fo i banna Matigi Ala ta kuma ma, ni i nana bo ne korɔ yan, ka

taga dōron, jara dō bēna taga ben i kan ka i faga.» A tōjogōnce nana bō a kōrō ka taga minke dōron, jara dō tagara ben ni a ye, k'a faga.

³⁷ O cira karamogoden tagara a tōjogōn dō were fe, ka taga a fō o ye ko: «Sabari, i ye ne sōgō ni kerekemuru ye.» O cē k'a sōgō ni kerekemuru ye fō k'a mandimi.

³⁸ Cira karamogoden ka fani dō melege a ja ra, k'a yere ke i ko mōgō suguya were, ka bō ka taga lō masace Akabu ja sirada ra, k'a temetō makōnō. ³⁹ Masace nana ke teme ye minke, cira k'a kan korōta k'a wele, k'a fō a ye ko: «I ta jōnce tun be kerekeyoro le ra. Ka an to kere ra, cē dō bōra kerekedenw cē ra, ka na ni mōgō minanin dō ye ne fe, k'a fō ne ye ko: «Nin cē korōsi; ni i k'a to a bōsira, ele le bēna faga a nō ra, walama i bēna warigbe waga saba di.» ⁴⁰ Nka ka ne to munumunu na yōrōw ja fe, cē tununa.» Masace k'a jaabi ko: «Ele yere ka i ta kiti tige ka ban ke.»

⁴¹ Nka o yōronin bēe, cira ka fani bō a pada ra. Masace sinna k'a lōn ko cira karamogoden dō lō. ⁴² A k'a fō masace ye ko: «Matigi Ala ko: «Ne tun ka mōgō min haramuya, ko a ka kan ka halaki, ele ka o bla ka taga. Ayiwa, sisan ele le bēna faga ale nō ra, ka i ta jamana mōgōw faga ale ta jamana mōgōw nō ra.» »

⁴³ Masace ka o kuma men minke, a jusu kasininba ni a janasisininba tagara a ta so, Samari.

21

Naboti fagako

¹ Ayiwa, o kow kō fe, min kera tuun o ye nin ye. Cē dō tun bē Zizireli dugu kōnō, a tōgō ye ko Naboti. Rezenforo dō tun b'a fe Zizireli; o foro tun bē Samari masace Akabu ta masaso kere fe. ² Lon dō, Akabu ko Naboti ma ko: «I ta rezenforo di ne ma, ne b'a ke nankō ye, sabu a bē ne ta so kere fe. Ne bēna rezenforo were di i ma a nō ra, min ka pi ni nin ye; walama ni o ma i diya, ne bē se k'a songo di i ma.» ³ Naboti ka Akabu jaabi ko: «Ne bēnaw ka yōrō min di ne ma cēn ye, Matigi Ala ye ne kisi ne ye o di ele ma.» ⁴ Akabu jusu kasininba ni a janasisininba tagara a ta so, Zizirelikace Naboti ta kuma kosōn, ko sabu Naboti k'a fō ko: «Ne bēnaw ka cēn min di ne ma, ne tē se ka o di ele ma.» A tagara la a ta lanan kan, k'a jasin kogo ma, ka ban domuni ma. ⁵ A muso Yezabeli nana a kōrō ka na a fō a ye ko: «Mun kosōn i jusu kasinin bē tan, fō ka ban domuni bēe ma?» ⁶ A k'a muso jaabi ko: «Ne kumana Zizirelikace Naboti fe, ko a ye a ta rezenforo fiyeere ne ma, ko walama ni o m'a diya, ne bē rezenforo were di i ma a nō ra. A ko, ko a tē a ta rezenforo di ne ma.» ⁷ A muso Yezabeli k'a fō a ye ko: «O tuma ele le tē Izirayeli masace ye wa? Wuri ka domuni ke, ka i ninsōndiya. Ne bēna Zizirelikace Naboti ta rezenforo di i ma.»

⁸ Yezabeli ka sebe dōw ke ni Akabu tōgō ye, ka Akabu tōgō tagamasiyen sigi o kan. Naboti tun siginin bē dugu min na, a ka o sebew ci o dugu cekōrōbaw ni a jamōgōw ma. ⁹ A k'a fō o sebew kōnō ko: «Aw ye lon dō sigi k'a fō yōrō bēe, ko mōgō bēe ye sun don o lon na. O ko, aw ye Naboti sigi jama bēe ja fe, ¹⁰ ka mōgō sōnkolon fla sigi a ja fe; olugu ye a jaraki jama ja na k'a fō a ma ko: «I ka Ala tōgō cēn, ka masace fana tōgō cēn.» Ni o kera, o ye taga ni a ye dugu kō fe, ka taga a bon ni kabakuru ye k'a faga.»

¹¹ Naboti ta dugumōgōw ni a cekōrōbaw ni a dugu jamōgō minw bēe tun bē ni a ye dugu kōnō yi, olugu fana k'a ke i ko Yezabeli tun k'a fō o ye cogo min na; a tun ka kuma minw fō sebew kōnō k'a ci o ma, o k'a ke ten. ¹² O ka lon dō sigi k'a fō yōrō bēe ko mōgō bēe ye sun don o lon na. O ka Naboti sigi jama bēe ja fe; ¹³ Cē sōnkolon fla nana sigi Naboti ja fe, ka a jaraki jama ja fe, k'a fō ko: «Naboti ka Ala tōgō cēn, ka masace fana tōgō cēn.» A kera ten, o tagara ni a ye dugu kō fe, ka taga a bon ni kabakuru ye k'a faga. ¹⁴ O ko, o ka cira bla ka taga a fō Yezabeli ye ko: «An ka Naboti bon ni kabakuru ye; a sara!»

¹⁵ Yezabeli k'a men minke ko o ka Naboti bon ni kabakuru ye, ko a sara, a ko Akabu ma ko: «Wuri i ye taga Zizirelikace Naboti ta rezenforo ta, a tun banna ko a tē min fiyeere i ma, sabu Naboti tē nin na tuun; a sara.» ¹⁶ Akabu k'a men minke ko Naboti sara, a wurira ka taga Zizirelikace Naboti ta rezenforo ra, ka taga o foro ta k'a ke a ta ye.

Iliya ka Yezabeli ni Akabu jaraki

¹⁷ Matigi Ala k'a ta kuma lase Tisibekace Iliya* ma, k'a fō a ye ko: ¹⁸ «Wuri, i ye taga Izirayeli masace Akabu fe, Samari. A ye nin ye Naboti ta rezenforo kōnō; a tagara o foro ta k'a ke a ta ye. ¹⁹ I ye a fō a ye ko Matigi Ala ko: «Ele bē mōgō faga ka sōrō ka na o tigi

* 21:17 21.17 Iliya: Dōw b'a fō a ma ko Eli.

borofen ta ke!» I ye a fo a ye ko Matigi Ala ko: «Wuruw ka Naboti jori nemu yoro min na co, o bena ele yere fana jori nemu o yoro kelen le ra.»

²⁰ Akabu ka Iliya ye minke, Akabu ko: «E, ne jugu, i nana ne ko yan tuun ke!» Iliya k'a jaabi ko: «Ne nana i ko, sabu ele ka i yere fiyeere le, ka kojugu ke Matigi Ala na koro.

²¹ Matigi Ala ko: «A fle, ne bena kojuguba lase i ma, ka i ni i ta durujaw bee halaki ka bo yi pewu. Ce o ce ye Akabu ta mogow ye, jon fara horon kan, ne bena o bee faran ka bo Izirayelimogow ta jen ra. ²² Ne bena i ta so ke i ko Nebati dence Yerobohamu ta so, ani i ko Ahiya dence Bahesa ta so, sabu i ka ne jusu wuri, ka Izirayelimogow bla jurumun na.» ²³ Matigi Ala ka Yezabeli fana ta ko fo, ko: «Wuruw bena Yezabeli domu Zizireli dugu kogo koro.» ²⁴ Ni Akabu ta somogow min o min ka sa dugu koro, wuruw le bena o su domu; ni min o min ka sa kongo ra, konow bena o su domu.»

²⁵ Ayiwa, masace si m'a yere fiyeere, k'a yere bla kojugu ra Matigi Ala na koro i ko Akabu, ani a muso Yezabeli min tun be to k'a kononosu. ²⁶ A ka ko haramuninw doron le ke, k'a yere bla joston na, k'a ke i n'a fo Amorikaw, Matigi Ala tun ka o minw gben, ka o ta jamana di Izirayelimogow ma.

Akabu k'a yere majigi Matigi Ala na koro

²⁷ Akabu ka Iliya ta kuma men minke, a nimisara, fo k'a ta faniw mina ka o faran. A ka borofani don a yere ra, ka sun don. A tun be si ni o borofani le ye a kan na; a tagamacowo bee tun sumayara. ²⁸ Matigi Ala k'a ta kuma lase Tisibekace Iliya ma, k'a fo a ye ko: ²⁹ «Akabu k'a yere majigi cogo min na, i ka o ye ke! I n'a fo a k'a yere majigi ne na koro, ne tena kojugu lase a ta somogow ma k'a yere to si ra. Ne bena a ke a dence ta masaya wagati le ra.»

22

Akabu ko a be taga Ramoti dugu kama

(Kibaroyaw flanan 18.1-3)

¹ San saba kera, kere ma don Sirikaw ni Izirayelimogow ce. ² Nka a san sabanan na, Zuda masace Yosafati tagara Izirayeli masace fe. ³ O y'a soro Izirayeli masace tun k'a fo a ta jamana namogow ye ko: «Yala aw m'a lon ko Ramoti dugu min be Galadi mara ra, ko o ye an ta le ye wa? O bee n'a ta, an te foyi kera janko k'a mina Siri masace ra?» ⁴ A k'a fo Yosafati ye o le ra ko: «Yala i bena son ka taga ni ne ye kere ra Ramoti dugu kama Galadi mara ra wa?» Yosafati ka Izirayeli masace jaabi ko: «Ne ni ele bee ye mogow kelen le ye, ne ta mogow ni i ta mogow bee ye kelen ye, ne ta sow fana ye i ta le ye.» ⁵ Nka Yosafati ko Izirayeli masace ma ko: «Sabari, i ye Matigi Ala jininka folo.»

Mise ni Izirayeli ta cira tow ma ben kelen ma

(Kibaroyaw flanan 18.4-11)

⁶ Izirayeli masace ka ciraw lajen; o tun be ce keme naani bo. A ka o jininka ko: «Yala ne ka kan ka taga Ramoti dugu kere Galadi mara ra wa, walama ne ka kan k'a to yi?» Ciraw ko: «Masace, taga! Matigi bena dugu don i boro.» ⁷ Nka Yosafati belen ko: «Yala Matigi Ala ta cira were si te yan tuun, an be se ka Matigi Ala jininka min sababu ra wa?» ⁸ Izirayeli masace ka Yosafati jaabi ko: «Ce kelen doron le be yi, an be se ka Matigi Ala jininka min sababu ra. Nka a ko man di ne ye fiyewu, sabu a te ciraya ke ka kojuman si le fo ne ta ko ra ka ye, ni kojugu doron te; Imila dence Mise lo.»

Yosafati ko: «Masace, i kana o fo!» ⁹ Izirayeli masace k'a ta masaso namogow do wele k'a fo o ye ko: «Taga a fo Imila dence Mise ye ko a ye na yan sisan sisan.»

¹⁰ O y'a soro Izirayeli masace ni Zuda masace Yosafati tun ka o ta masacefaniw don; o bee tun siginin be o ta masasiginan kan kene ma, Samari dugu donda ra. Ciraw bee tun be cirayakumaw fora o na koro. ¹¹ Kenaana dence Sedesiyasi, ale tun ka sogoban negeraman dow lalaga; a ko masace ma ko: «Matigi Ala ko: «I bena taga Sirikaw tu ni nin ye, fo ka taga o bee halaki pewu.» ¹² Cira tow bee tun be o kelen le fora masace ye fana, ko: «Taga Ramoti, Galadi mara ra! I bena se soro o kan. Matigi Ala bena dugu don masace boro.»

Mise ta ciraya

(Kibaroyaw flanan 18.12-27)

¹³ Ayiwa, ciraden min tun tagara Mise wele, ale k'a fo Mise ye ko: «A fle, ciraw bee benna, ka o kan ke kelen ye ka kumajuman le fo masace ye. A to i ta kuma ni o ta ye ke kelen ye de! Kumajuman fo a ye!» ¹⁴ Mise ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman togow ra, ko ni Matigi Ala nana kuma min yira ne ra, ne bena o le fo.»

¹⁵ O tagara se masace koro minke, masace ko: «Mise, yala an ka kan ka taga Ramoti dugu kere Galadi mara ra wa, walama an ka kan k'a to yi?» Mise ko: «Ele ye taga faasi

masace! I bena se soro; Matigi Ala bena o don i boro.» ¹⁶ Nka masace ko: «Ne m'a fo i ye ka ban sipaga caman ko i ye kari, ko ni i be kuma ne fe Matigi Ala togo ra, ko i ye can doron le fo ne ye wa?» ¹⁷ Mise ko o le ra, ko:

«Ne ka Izirayelimogow ye,
o janjannin be kuruw kan,
i ko saga minw tora o yere ma,
ni gbenbaga ma soro o ra.

O koson Matigi Ala ko:

«Kuntigi te nin mogow fe!

O bee ye taga o ta so nasuma ra.» »

¹⁸ Izirayeli masace k'a fo Yosafati ye ko: «Ne m'a fo i ye wa? A te ciraya ke ka kojuman si le fo ne ta ko ra, ni kojugu dama te!»

¹⁹ Mise ko tuun ko: «Ayiwa, Matigi Ala ta kuma lamen. Ne ka Matigi Ala signin ye a ta masasiginan kan; sankolo danfenw bee tun lonin be a koro, dow be a kininboroyanfan fe, dow be a numanboroyanfan fe. ²⁰ Matigi Ala k'a fo ko: «Jon le bena taga Akabu lafiri, k'a to a ye taga Ramoti dugu kere, Galadi mara ra, janko a ye sa o kere ra yi? Danfenw bee ka o ta fo. ²¹ Ka o to o ra, nin do bora ka na lo Matigi Ala na fe, k'a fo ko: «Ne bena a lafiri!» Matigi Ala k'a fo jininka, ko: «Cogo di?» ²² A ko: «Ne bena bo, ka taga faninyakumaw le don a ta ciraw bee da ra.» Matigi Ala ko: «Sigiya t'a ra, ele koni bena se k'a lafiri; bo i ye taga a ke ten.» »

²³ Mise ko tuun ko: «Ayiwa, a kera o cogo le ra; Matigi Ala ka nin do le don i ta ciraw bee konoyan, min b'a to o daw be faninya le fo; sabu Matigi Ala ka kojuguba le latige ele kama.»

²⁴ Kenaana dence Sedesiyasi wurira o le ra, ka Mise fata, k'a fo a ye ko: «Matigi Ala Nin bora ne ra cogo di ka taga kuma ele fe?» ²⁵ Mise k'a jaabi ko: «Lon min na i bena bori ka taga dogo fo i ta bon kononoyoro ra, o lon le ra i bena o lon.»

²⁶ Izirayeli masace ko a ta baaraden do ma ko: «Mise mina ka taga ni a ye dugutigi Amon ni ne dence Yohasi fe. ²⁷ A fo o ye ko masace ko: «Aw ye ce nin bla kaso ra; aw ye to ka domuni doonin ni ji doonin doron le di a ma, fo ka taga ne kosegi ka na hera ra.»

» ²⁸ Mise ko: «Ni ele koni kosegira ka na hera ra, o tuma Matigi Ala le ma a ta kuma don ne da ra.» Mise ko fana, ko: «Aw tow bee ye nin kuma lamen de!»

Akabu sacogoya

(Kibaroyaw flanan 18.28-34)

²⁹ Izirayeli masace ni Zuda masace Yosafati wurira ka taga Ramoti dugu kama, Galadi mara ra. ³⁰ Izirayeli masace k'a fo Yosafati ye ko ale bena fani gbansan dow don k'a yere yelema ka taga kerekeyoro ra; ko nka Yosafati ye a ta masacefaniw don a yere ra. O ra, Izirayeli masace ka fani gbansan dow don a yere ra, o ka taga kere ra. ³¹ O y'a soro Siri masace tun k'a fo a ta sowototo kuntigi bisaba ni fla ye, ko o kana ben mogow fitini kan, o kana ben mogoba kan, nka o ye ben Izirayeli masace doron le kan.

³² Sowototo kuntigiw nana Yosafati ye minke, o ko: «Sigiya t'a ra, Izirayeli masace lo.» O tagara a ko ko o be taga ben a kan. Nka Yosafati kulera ka mogow wele. ³³ Sowototo kuntigiw k'a ye ko Izirayeli masace te minke, o bora a ko.

³⁴ Do nana bipe do bon a yere kun fe ni a ta kalan ye; o bipe tagara ben Izirayeli masace ma, k'a sogo a ta negederege fan fla tuguda ra. Masace k'a fo a ta sowototo boribaga ye ko: «Ne mandimina; sow na yelema, i ye bo ni ne ye kerekeyoro ra.»

³⁵ O lon na, koni, kere gbanna kosebe. O ka Izirayeli masace mina k'a lo a ta sowototo konon, k'a nasin Sirikaw ma. Nka wulada fe a sara. A tun mandimina yoro min na, jori tun bora yi ka bon a ta sowototo konon. ³⁶ Terebenda wagati ra, perenkan do bora kerekefogo ra ko: «Bee ye taga a ta dugu ra, bee ye taga a ta jamana ra.»

³⁷ Izirayeli masace sara o cogo le ra. O k'a ta ka taga ni a ye Samari, ka taga a su don yi.

³⁸ O nana taga a ta sowototo ko Samari ko do ra minke, wuruw tagara ke a jori nemu ye; jatamusow fana tun be kora o ji ra; o kow kera ka kapa ni Matigi Ala ta kuma le ye.

³⁹ Akabu ta kewale tow bee, a ka ko minw bee ke, a ka bon min lo ni samarin ye, ani a ka dugu minw bee lo, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konon.

⁴⁰ O ko, Akabu sara, ka taga fara a bemaw kan. A dence Ahaziya sigira masaya ra a no ra.

Zuda masace Yosafati ta wagati

(Kibaroyaw flanan 20.31-21.2)

⁴¹ Asa dence Yosafati sigira masaya ra Zuda mara kunna, Izirayeli masace Akabu ta masaya san naaninan le ra. ⁴² Yosafati sigira masaya ra k'a si to san bisaba ni looru; a

ka san mugan ni looru le ke masaya ra; a signin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Azuba; Sili denmuso le tun ye ale ye. ⁴³ A k'a face Asa ta sira le ta fen bee ra; a ma jenge ka bo o sira kan. Ko minw terennin be Matigi Ala ja koro, a ka o le ke. ⁴⁴ O bee n'a ta, sonnikeyoroo minw tun be kongoriw kan, olugu tora yi. Mogoow belen tun be sarakaw fagara, ka wusunun sarakaw bo o sonnikeyorow ra, kongoriw kunna. ⁴⁵ Hera tun be Yosafati ni Izirayeli masace ce.

⁴⁶ Ayiwa, Yosafati ta kewale tow, ani a ka cefariya min ke kere ra, o kow bee sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu konoo. ⁴⁷ Mogo minw tun be jatoya ke josonyorow ra, olugu to min tun tora kabini a face Asa ta wagati ra, a ka olugu to bee labo jamana konoo.

⁴⁸ Masace tun te Edomu jamana kunna. Masace Yosafati tun k'a ta jamana jamogoo do le sigi o jamana kunna.

⁴⁹ Yosafati tun ka jirakurunba dow lalaga, janko olugu ye taga sanin jini Ofiri mara ra. Nka o tagama ma bo, sabu o kurunw tagara cen Esiyon Geberi dugu yoro ra.

⁵⁰ O wagati ra, Akabu dence Ahaziya k'a fo Yosafati ye ko: «A to ne ta baaradenw ni i ta baaradenw ye jen ka kurun baara ke jogon fe.» Nka Yosafati ma son.

⁵¹ O bee ko, Yosafati sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don a bemacew suw kere fe, a face Dawuda ta masabonba konoo. A dence Yoramu sigira masaya ra a no ra.

Izirayeli masace Ahaziya ta masaya wagati

⁵² Akabu dence Ahaziya sigira masaya ra Izirayeli mara kunna Samari, Zuda masace Yosafati ta masaya san tan ni wolonflanan na. A ka san fla le ke masaya ra Izirayeli mara kunna. ⁵³ A ka kojugu ke Matigi Ala ja koro. A k'a face ni a bamuso ta sira le tagama, ani Nebati dence Yerobohamu ta sira, ale min tun ka Izirayelimogow bla jurumun na. ⁵⁴ Jo min ye Baali* ye, a tun be a kinbiri gban o koro, k'a son. A ka Matigi Ala, Izirayeli ta Ala jusu wuri, k'a ke i n'a fo a face tun k'a ke cogo min na.

MASACEW TA KITABU FLANAN Kitabu faamucogo

An konna k'a fo Masacew ta kitabu folo ta ko ra, ko o kitabu ni nin kitabu bee tun ye kitabu kelen ye, ani ko o kitabuw sebebaga ma lon.

Ayiwa, Izirayeli jamana taranna k'a ke masaya fla ye: Woroduguyanfan ni sahiliyanfan. O mara fla ta masacew ta kow le be Masacew ta kitabu flanan kono.

Kitabu laban na, an b'a ye ko Babiloni masace ka Gedaliya sigi Zuda mara kunna, ani ko Babiloni masace ka masace Yehoyakini labo kaso ra.

Ayiwa, kojuguw caman sera Ala ta mogow ma, sabu o ka Ala kan bla. Zeruzalemu dugu cira, Izirayelimogow minana ka taga Babiloni; o ko kera Izirayelimogow ta segekow bee ra belebebe ye. O ta jamana halakira kosebe.

Cira min ka ciraya ke ka kuma Izirayelimogow fe, ka o ladi o wagati ra, o kera cira Iliyasu ye, dow b'a fo min ma ko Elize.

Kitabu konokow

Cira Iliyasu ta ko (1.1-8.15)

Zuda mara ni Izirayeli mara ta masacew ta ko (8.16-17.4)

Samari mara halakicogo (17.5-41)

Ezekiyasi ta wagati ka taga se Yoziyasi ta wagati ma (18.1-21.26)

Yoziyasi ta masaya wagati (22.1-23.30)

Zuda mara masace labanw (23.31-24.20)

Zeruzalemu dugu minacogo (25.1-30)

Ahaziya ta bana

¹ Akabu sanin ko, Mohabukaw murutira ko olugu te to Izirayelimogow ta fanga koro tuun. ² O wagati ra, ka masace Ahaziya to Samari, a tun bora ka ben a ta sankaso finetiri fe, k'a yere mandimi kosebe. A ka mogow dow ci, k'a fo olugu ye ko: «Aw ye taga lagberi ke ne ye Ekuron dugu ta ala fe, min ye Baali Zebubu ye, k'a lon ni ne bena keneya ka bo nin bana ra.»

³ Nka Matigi Ala ta meleke nana a fo Tisibekace Iliya* ye, ko: «Wuri ka taga Samari masace ta ciradenw kunben, k'a fo o ye ko: «Aw be tagara lagberi ke Ekuronkaw ta batofen le fe, min ye Baali Zebubu ye; o tuma yala Ala te Izirayeli jamana ra yan le wa?»

⁴ O koson aw ye taga a fo aw ta masace ye ko Matigi Ala ko: «I lanin be lanan min kan, i tena wuri ka bo o kan tuun; sabu i bena sa, sigiya te o ra.» Iliya ka o fo o ye minke, a tagara.

⁵ Ciradenw sekora ka taga Ahaziya fe. Ahaziya ko: «Mun koson aw sekora ka na joona tan?» ⁶ O k'a jaabi ko: «Ce do le nana an kunben, k'a fo an ye ko: «Masace min ka aw ci, aw ye seko ka taga a fo o ye ko Matigi Ala ko: I be mogow cira ka taga lagberi ke Ekuronkaw ta ala fe, min ye Baali Zebubu ye; o tuma Ala te Izirayeli jamana ra yan wa?» A ko: «O koson i lanin be lanan min kan, i tena wuri ka bo o kan tuun; sabu i bena sa, sigiya te o ra.»

⁷ Ahaziya ko: «Ce min tagara aw kunben ka o kumaw fo aw ye, a be cogo di le?» ⁸ O k'a jaabi ko: «Begansi le tun be a ta derege ye; cesirinan min tun be a ce ra, o tun ye gbolojuru le ye.» Ahaziya ko: «Tisibekace Iliya lo!»

Ahaziya ko o ye taga Iliya mina

⁹ Ahaziya k'a ta kerekedenw kuntigi do ci ni ce bilooru ye Iliya ko, ko o ye taga a mina. O kuntigi tagara Iliya sinin soro kuru kunna; a yelenna a ko, k'a fo a ye ko: «Ala ta cira, masace ko i ye jigi ka na!» ¹⁰ Iliya ka o ce bilooru kuntigi jaabi ko: «Ni ne ye Ala ta cira le ye can ra, o tuma tasuma ye jigi ka bo san fe ka ele ni i ta ce bilooru bee faga!» O yoronin bee, tasuma jigira ka bo san fe, ka o ce ni a ta ce bilooru bee faga. ¹¹ Ahaziya ka kuntigi were ci ni ce bilooru were ye Iliya fe. O kuntigi tagara se minke, a ko Iliya ma ko: «Ala ta cira, masace ko i ye teliya ka jigi ka na!» ¹² Iliya ka o fana jaabi ko: «Ni ne ye Ala ta cira le ye can ra, o tuma tasuma ye jigi ka bo san fe ka ele ni i ta ce bilooru bee faga!» O yoronin bee Ala ta tasuma jigira ka bo san fe ka na ale ni a ta ce bilooru bee faga.

¹³ Ahaziya ka kuntigi sabanan ci ni ce bilooru were ye tuun. O kuntigi tagara yelen ka se Iliya koro minke, a k'a kinbiri gban Iliya koro, ka makarikanw fo a ye, ko: «Ala ta

* 1:3 1.3 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

cira, ne be i daari, sabari, i ye hina ne ra, ka hina nin ce bilooru fana ra, i kana an nin halaki, sabu an ye i ta jonw le ye. ¹⁴ Kuntigi fla minw konna ka na, tasuma jigira ka bo san fe ka olugu ni o ta ce bilooruw bee faga. Nka sabari, i ye hina ne ra, i kana ne nin halaki.»

¹⁵ Matigi Ala ta meleke k'a fo Iliya ye ko: «Jigi ka taga ni a ye, i kana siran a na.» Iliya jigira ka taga ni a ye masace fe. ¹⁶ Iliya tagara se yi minke, a k'a fo masace ye ko: «Matigi Ala ko: «I ka mogow ci ka taga lagberi ke Ekuronkaw ta batofen fe, min ye Baali Zebubu ye. O tuma Ala te Izirayeli jamana ra, mogow be se ka pininkari ke min fe wa? Ayiwa, o koson i lanin be lanan min kan, i tena wuri ka bo o kan tuun; sabu i bena sa, sigiya te o ra.» »

Ahaziya ta saya

¹⁷ Ayiwa, Ahaziya nana sa, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye, a tun ka kuma min fo Iliya ye. I n'a fo dence tun te a fe, a balemace Yoramu le sigira masaya ra a no ra; Zuda masace Yoramu, min tun ye Yosafati dence ye, a kera ale ta masaya san flanan le ra.

¹⁸ Ahaziya ta kewale tow bee, a ka ko minw bee ke, o bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu kono.

2

Ala ka Iliya ta

¹ Lon min na Matigi Ala ka folonkonto do lajigi ka Iliya* ta ka taga ni a ye san fe, o lon na a ni Iliyasu† tun be bora Giligali nogon fe. ² Iliya ko Iliyasu ma ko: «Ele ye to yan, sabu Matigi Ala ka ne ci fo Beteli.» Iliyasu k'a jaabi ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman ni ele yere togow ra, ko ne tena bo i ko fiyewu.» O tagara nogon fe Beteli.

³ Ciraw ta jenkuru min tun be Beteli, o ciraw bora ka na Iliyasu fe ka na a fo a ye ko: «Yala i k'a lon ko Matigi Ala bena i matigice ta ka bo i kunna bi wa?» Iliyasu ko: «Ne k'a lon co. Aw ye je!»

⁴ Iliya ko Iliyasu ma tuun ko: «Iliyasu, ele ye to yan, sabu Matigi Ala ka ne ci Zeriko.» Iliyasu k'a jaabi ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman ni ele yere togow ra ko ne tena bo i ko fiyewu.» O tagara se Zeriko.

⁵ Ciraw ta jenkuru min tun be Zeriko, o ciraw gbarara Iliyasu ra k'a fo a ye ko: «Yala i k'a lon ko Matigi Ala bena i matigice ta ka bo i kunna bi wa?» Iliyasu ko: «Ne k'a lon co; aw ye je!»

⁶ Iliya k'a fo a ye tuun ko: «I bena to yan, sabu Matigi Ala ka ne ci Zuriden ba yoro ra.» Iliyasu k'a jaabi ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman ni ele yere togow ra, ko ne tena bo i ko fiyewu.» O fla ka sira mina ka ke taga ye. ⁷ Ciraw ta jenkuru ce bilooru tagara o ko, ka taga lo ka o jasin o ma, ka o yere mabo o ra doonin. O mogow fla lora Zuriden bada ra. ⁸ Iliya k'a ta deregeba bo k'a kuturu, k'a ke ka ji gbasi; ji taranna fla ye ka sira bo ce ma, o fla temena dugukolo jalan kan ba ce ma, ka ba tige. ⁹ O ka ba tige minke, Iliya ko Iliyasu ma ko: «I b'a fe ne ye min ke i ye, o fo ne ye sani k'a to Ala ye ne ta ka bo i koro.» Iliyasu ko: «Sabari, i y'a to nin min be i kan, o nogon hakeya fla ye ke ne kan.»

¹⁰ Iliya ko: «I ka min daari tan, o ye kogbelen le ye. Nka tuma min na Ala bena ne ta ka bo i koro, ni i ka ne tagato ye, o tuma i ka min daari, o bena ke i ye. Nka ni i ma ne tagato ye, a tena ke i ye.»

¹¹ Ka o to sira ra, o be kumana ka taga, sowotoro tasumaman ni so tasumaman dow nana don o fla ce, ka o faran ka bo nogon na. Folonkonto do nana Iliya ta, k'a layelen ka taga ni a ye sankolo kono. ¹² Iliyasu k'a fle, ka kule, k'a fo ko: «E, baba, baba, ele min tun ye Izirayeli ta kerekejama ta sowotorotigiw ni a sotigiw bee jigi ye!»

O ko, Iliyasu ma Iliya ye tuun. A k'a yere ta faniw mina ka o faran fla ye. ¹³ Iliya ta deregeba min tun bora a kan na ka ben, Iliyasu ka o ta. O ko, a sekora ka taga lo Zuriden bada ra. ¹⁴ Iliya ta deregeba min tun bora a kan na ka ben, a ka o ke ka ji gbasi, k'a fo ko: «Matigi Ala, Iliya ta Ala be min sa?» Iliyasu fana ka ji gbasi, ji taranna fla ye ka sira bo ce ma, a temena.

¹⁵ Ciraw ta jenkuru min tun be Zeriko, olugu tun b'a flera; o ko: «Iliya nin le be Iliyasu kan!» O tagara a kunben, ka o kinbiri gban a koro. ¹⁶ O ko a ma ko: «A fle, ce barakaman bilooru be i ta baaradenw na yan. A to olugu ye taga i matigice yoronini. I b'a sorow ko Matigi Ala Nin k'a ta ka taga a bla kuru do kan, walama kurufurance do ra.» Iliyasu ko

* 2:1 2.1 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli. † 2:1 2.1 Iliyasu: Dow b'a fo a ma ko Elize. ‡ 2:9 2.9 Izirayelimogow fe, dence folo le ka kan ka cen sigiyoroma fla sorow ka teme dence tow kan. Iliyasu ka nin kuma fo k'a yira ko ale b'a fe ka sigi Iliya no ra.

o ma ko: «Aw kana o ci ka taga.»¹⁷ Nka o k'a fo k'a gbeleya, fo a ma ja, Iiyasu ko o ma ko: «Aw ye o ci ka taga sa!» O ka o ce bilooru ci ka taga Iliya yorɔɔni fo tere saba, o m'a ye.¹⁸ O sekora ka na Iiyasu fe, o y'a sorɔ ale tun be Zeriko. Iiyasu k'a fo o ye ko: «Ne tun m'a fo aw ye ko aw kana taga wa!»

Iiyasu ka ji saninya

¹⁹ Lon do, Zeriko dugumogow k'a fo Iiyasu ye ko: «An ta dugu sigiyoro ka ji, i ko an matigice yere ja b'a ra cogo min na. Nka a ji man ji, a dugukolo fana man di.»

²⁰ Iiyasu ko o ma ko: «Aw ye kogo ke minankura do kono, ka na ni a ye yan.» O nana ni a ye.²¹ Dugu ji be woyo ka bo bunun min na, a bora ka taga o yoro ra, ka taga kogo bon bunun na, k'a fo ko: «Matigi Ala ko: «Ne ka nin ji saninya; a tena mogo faga tuun, a fana tena densorobariya bla beganw ni adamadenw na tuun.» »

²² K'a ta o lon na fo ka na se bi ma, ji saninyara, i n'a fo Iiyasu ta kuma tun k'a fo cogo min na.

Beteli dugu kanbelenw ka Iiyasu neni

²³ Iiyasu nana bo o yoro ra ka taga Beteli. K'a tagato to sira ra, kanbelennin dow boto dugu kono, olugu ka ke a logobo ye, k'a fo a ma ko: «Yelen, kuncce wulannin! Taga, kuncce wulannin!»²⁴ Iiyasu k'a komunu ka o fle; a ka o danga Matigi Ala togo ra. O yoronin bee, wara fla bora tu kono ka ben o kanbelennin binaani ni fla kan ka o faga ka o sogo tigtige.

²⁵ Iiyasu bora yi ka taga Karimeli kuru yoro ra, ka bo yi ka taga Samari.

3

Izirayeli masace Yoramu ta wagati

¹ Akabu dence Yoramu kera Izirayeli masace ye, Zuda masace Yosafati ta masaya san tan ni seeginan na. Yoramu tun siginin be Samari. A ka san tan ni fla le ke masaya ra.² A ka kojugu ke Matigi Ala ja koro; nka a ta kojugu ma a face ni a bamuso ta bo, sabu a face tun ka kabakuruja min lo Baali* ta jo togo ra, a ka o ci ka bo yi.³ Nka a belen tora Nebati dence Yerobohamu ta jurumun na, ale min tun ka Izirayelimogow bla jurumun na. Yoramu ma o jurumun dabra.

Izirayelimogow ka Mohabukaw kere

⁴ Ayiwa, began caman tun be Mohabu masace Mesa fe. A tun be to ka sagaden waga keme (100 000) le di Izirayeli masace ma san o san a ta ninsongo sara ye, ani sagajigi waga keme (100 000), ani o siw bee.⁵ Nka Akabu nana sa minke, Mohabu masace murutira Izirayeli masace kama.⁶ Masace Yoramu k'a ye ten minke, a bora Samari, ka na Izirayeli ta kerekedenw bee jate.⁷ A ka cira bla ka taga a fo Zuda masace Yosafati ye ko: «Mohabukaw ta masace murutira ne ma. Yala i tena taga ni ne ye ka taga Mohabukaw kere wa?» Yosafati k'a jaabi ko: «Ne be taga ni i ye; ne ni ele bee ye mogo kelen le ye, ne ta mogow ni i ta mogow bee ye kelen ye, ne ta sow fana ye ele ta le ye.»⁸ Yosafati ko: «An bena taga sira juman le fe?» Yoramu ko: «An be taga Edomu kongokolon sira fe.»

⁹ Izirayeli masace ni Zuda masace ni Edomu masace tagara. O ka tere wolonfla ke tagama ra. Ka o to sira ra, ji nana ban o fe; ji desera mogow ra, began minw tun be o ko, ji desera olugu fana ra.¹⁰ Izirayeli masace ko o le ra ko: «E, o tuma Matigi Ala ka an masace saba bee wele ka na an don Mohabukaw boro le kel!»¹¹ Yosafati ko: «Yala Matigi Ala ta cira do te yan min be se ka Matigi Ala jininka an ye wa?» Izirayeli masace ta jamana namogo do ko: «Safati dence Iiyasu* be yan, min tun be to ka ji ke Iliya† boro kan.»

¹² Yosafati ko: «Ale koni be Matigi Ala ta kuma yere le fo.» Izirayeli masace, ani Yosafati, ani Edomu masace tagara Iiyasu fe.¹³ Iiyasu ko Izirayeli masace ma ko: «Mun le be ele ni ne ce? Taga i face ta ciraw ni i bamuso ta ciraw fe.» Izirayeli masace ko Iiyasu ma ko: «On-on! Matigi Ala le ka an masace saba wele ka na an don Mohabukaw boro.»¹⁴ Iiyasu ko: «Ne be kari Fangatigi Ala janaman togo ra, ne be baara ke min ye, ko ni a tun ma ke Zuda masace Yosafati koson, ne tun tena ele fle, ne tun tena i jate yere.»¹⁵ Iiyasu ko tuun ko: «Aw ye na ni gonifobaga do ye yan.» Gonifobaga nana, ka na ke a ta goni fo ye minke, Matigi Ala ta baraka donna Iiyasu ra.¹⁶ Iiyasu ko: «Matigi Ala ko, ko aw ye dinga caman sogi nin kodinga jalan kono.¹⁷ Sabu Matigi Ala b'a fo aw ye ko aw tena fono mankan men, aw tena sanji ye, nka nin kodinga bena fa ji ra. Aw ni aw ta misiw ni aw ta sagaw ni aw ta baw, ani aw ta began tow bee bena ji sorɔ ka min.

* 3:11 3.11 Iiyasu: Dow b'a fo a ma ko Elize. † 3:11 3.11 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

¹⁸ Nka Matigi Ala belen tena dan o dōron ma. A bēna Mohabukaw fana don aw boro. ¹⁹ O ta dugu barakamaw, ani o ta dugubaw, aw bēna o bēe cici, ka o ta yirijumanaw bēe tigetige ka ben, ka o ta bununw bēe gberen, ka kabakuruw bōn o ta senekeyōronumanw bēe ra, ka o cēn.»

²⁰ O dugusagbē sōgōmada fē, sarakabōwagati ra, ji woyora ka bō Edōmu jamana fan na, fō ka na jamana bēe fa ji ra.

²¹ Ayiwa, Mohabukaw k'a men minke ko masace dōw bē nana olugu kere, o ta cē o cē si tun sera keretaga ma, o ka o bēe wele, hali minw si tun temena keretaga ma, o ka olugu bēe wele. O tagara lō o ta jamana dan na.

²² Mohabukaw nana wuri sōgōmada jōna fē ka tere manamanatō ye ji kan minke, a kera o jna na ko o bēe ye jori le ye, sabu ji jna tun wulenna o jna na. ²³ O ko: «E, jori lo! I b'a sōrō ko nin masacew ka jōgōn kere, ka jōgōn faga yi le. Ayiwa, Mohabukaw, an ye bori ka taga o ta fenw cē!»

²⁴ O borira ka taga Izirayelimōgōw sigiyōrō ra, nka Izirayelimōgōw wurira o kama, ka o kere, fō Mohabukaw borira. Izirayelimōgōw ka o gben, ka taga don o ta jamana ra ka o faga. ²⁵ O ka o ta duguw ci; Izirayelimōgōw bēe ka kabakuru kelen kelen firi o ta senekeyōronumanw na ka yōrōw bēe kē kabakuruw ye. O ka o ta bununw bēe gberen, ka o ta yirijuman bēe tigetige. Kiri Hareseti dugu kelen le tora ni a ma ci; nka Izirayelimōgōw dōw nana ni o ta tafuraw ye ka na o dugu lamini, ka ben a kan.

²⁶ Mohabukaw ta masace nana a ye ko kere bē temena olugu baraka kan minke, a ka cē murutigi keme wolonfla fara a yere kan, ko o bē jama cētige ka taga Edōmu masace kō, nka o ma se. ²⁷ A k'a ye ten minke, a dence fōlō min tun ka kan ka sigi a nō ra masaya ra, a ka o mina, ka o kē saraka ye dugu kogo kan. Izirayelimōgōw ka o ye minke, o jusu kasira. O bōra Mohabukaw ta masace kōrō ka taga o ta jamana ra.

4

Iiyasu ka muso fagantan dō deme

¹ Lon dō, cira minw tun bē cīraw ta jenkuru ra, olugu kelen ta muso nana Iiyasu fē, ka na kasi Iiyasu kōrō, k'a fō a ye ko: «Ne ta cē min tun ye i ta baaraden ye, ale sara; ele fana k'a lōn ko Matigi Ala nasiranbaga tun lō. Nka cē min ta juru bē an na, ale nana ko a bēna ne dence fla bēe ta ka taga o kē a ta jōnw ye.» ² Iiyasu ko muso ma ko: «Ne bē se ka mun le kē i ye sa! Fen min bē i fē so kōnō, o fō ne ye.» Muso ko: «Foyi le tē i ta jōnmuso fē ni turu fitini tē turubaranin dō kōnō.»

³ Iiyasu ko a ma ko: «Taga minan lakolon dōw singa i sigijōgōnw bēe fē. I ye a kē minan caman ye de! ⁴ O kō, i ye taga don i ta bon kōnō, ka da tugu i ni i ta denw da ra, ka i ta turu yelēma o minanw bēe kōnō. Ni minw fara, i ye olugu bla kere fē.»

⁵ Iiyasu ka min fō, muso tagara a kē ten. A tagara don so kōnō, ka da tugu ale ni a denw da ra. Denw ka kē minanw di ye a ma, a ka kē turu yelēma ye o kōnō. ⁶ Minanw bēe nana fa tuma min na, a ko a dence dō ma ko: «Na ni minan werē ye!» Den k'a jaabi ko: «Minan werē tē yi tuun!» O fora minke, turu lōra. ⁷ Muso bōra ka taga o fō Ala ta cira ye. Ala ta cira ko: «Taga turu fiyeere sisan, ka i ta juruw sara ni o wari ye. Ni min ka to o kō fē, i ye o kē i ni i denw ta baro ye.»

Sunamukamuso ta kō

⁸ Lon dō, Iiyasu tun bē temena Sunemu dugu kōnō. O y'a sōrō muso natorotigi dō tun bē o dugu kōnō; ale ka Iiyasu daari ko a ye lō ka domuni kē o ta so. K'a ta o wagati ra, tuma o tuma ni Iiyasu tun bē teme o dugu ra, a tun bē lō o muso ta so ka domuni kē.

⁹ Lon dō, muso k'a fō a cē ye ko: «Ne k'a lōn ko nin cē min bē to ka teme an fē tuma bēe, ko Ala ta mōgō saninman lō. ¹⁰ A to an ye bon fitini dō lō a ye sankaso kunna, ka lanan ni tabali ni siganan ni lanpan dō bla yi; ni o kera, ni a ka na an fē tuma o tuma, a bē se ka si o yōrō ra.»

¹¹ Ayiwa, lon dō Iiyasu nana don o dugu kōnō minke, a tagara don o sankaso bon kōnō ka si yi. ¹² Iiyasu k'a fō a ta baaraden kanbelen ye, min ye Gehazi ye, ko a ye taga Sunamukamuso wele ka na. Gehazi tagara a wele; a nana Iiyasu fē. ¹³ Iiyasu k'a fō Gehazi ye ko: «A fō nin muso ye ko ale ka nin kōjumanw bēe kē an ye; an bē se ka mun le kē ale ye sisan? Yala a b'a fē an ye a ko fō masace ye wa, walama kerekejama kuntigi ye?» Muso k'a jaabi ko: «Ne siginin bē hera ra ne ta mōgōw cē ra ka ban.»

¹⁴ Iiyasu k'a fō Gehazi ye tuun ko: «O tuma an bē se ka mun le kē a ye sa?» Gehazi ko: «Den kōni t'a fē, a cē fana kōrōra ka ban.» ¹⁵ Iiyasu ko Gehazi ma ko: «A wele ka na tuun!» Gehazi k'a wele; a nana ka na lō da ra. ¹⁶ Iiyasu ko a ma ko: «San werē jōgōntumasi, i bēna dence sōrō!» Muso ko: «E, ɔn-ɔn, ne matigice Ala ta cira, i kana i ta jōnmuso nege sa!»

¹⁷ Nka muso nana kɔnɔ ta o sanyelema ra, o wagati kelen na. A ka dence sɔrɔ, i n'a fo Iiyasu tun k'a fo a ye cogo min na.

Iiyasu ka Sunamukamusu dence su lakunu

¹⁸ Ayiwa, den nana korɔya. Lon do, a bora ka taga a face ko simantigeyoro ra. ¹⁹ Den nana a fo a face ye ko: «Ne kun, ne kun!» A face k'a fo baaraden do ye ko a ye taga ni a ye a bamuso fe. ²⁰ Baaraden ka den ta ka taga ni a ye a bamuso fe; a siginin tora a bamuso sen kan fo ka taga tere se kunce. O ko, a sara. ²¹ Muso yelenna ni den ye sankaso kunna, ka taga a la Ala ta cira ta lanan kan, ka da tugu a da ra ka bo.

²² A k'a fo a ta ce ye ko: «Sabari i ye baaraden kanbelen do bla ka na ni falimuso kelen ye yan. Ne b'a fe ka teliya ka taga Ala ta cira fe ka na.» ²³ A ce ko a ma ko: «Mun na i be taga a fe bi? Karokura nanagbe te, Nenekirilon* fana te.» Muso ko: «Foyi te yi.» ²⁴ A ko baaraden ye falimuso laben. A sigira fali kan, k'a fo baaraden ye ko: «Bla fali na, an ye taga. Ni ne m'a fo i ye ko i ye lo, i kana lo ni ne ye sira ra.»

²⁵ Muso tagara Ala ta cira fe Karimeli kuru kan. Ala ta cira k'a nato ye fo yorojan. A k'a fo a ta baaraden kanbelen Gehazi ye ko: «Sunamukamusu ye nin ye! ²⁶ Bori, i ye taga a kunben, i ye a jininka ni a ka kene, ni a ce ni a dence ka kene.» Gehazi tagara muso jininka; muso ko: «O bee ka kene.» ²⁷ Muso tagara se Ala ta cira korɔ Karimeli kuru kan minke, a birira ka Ala ta cira senw mina. Gehazi ko a b'a mina ka bo yi. Nka Ala ta cira ko: «A to yi, sabu a nin tɔronin lo; nka Matigi Ala ka o ko dogo ne ma, a ma ne lasomi.» ²⁸ Muso ko Iiyasu ma ko: «Yala ne tun k'a fo ne matigice ye ko ne be den fe wa? Ne tun m'a fo i ye ko i kana ne nege wa?»

²⁹ Iiyasu ko Gehazi ma ko: «I yere cesiri, i ye ne ta bere ta i boro ka taga. Ni i ka ben ni mogɔ ye, i kana a fo; ni mogɔ ka i fo, i kana a lamina fana. I be taga ne ta bere bla cenin pada kan.»

³⁰ Nka cenin bamuso ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman ni ele yere tɔgo ra, ko can ra, ne koni tena seko ka taga ni i te ni ne ye.» Iiyasu wurira o le ra ka gban muso ko. ³¹ O y'a soro Gehazi tun blara o na ka ban. A tagara bere bla den pada kan; nka mankan ma bo, foyi ma ke. A sekora o le ra ka na Iiyasu kunben, k'a fo a ye ko: «Cenin ma kunu de!»

³² Iiyasu tagara se so kono minke, a ka cenin lanin ye a ta lanan kan, a sara. ³³ A ka da tugu o fla da ra, ka Matigi Ala daari. ³⁴ A yelenna ka la den kan, k'a da don den da ra, k'a padenw la den padenw kan, k'a borow la den borow kan. A lanin tora den kunna minke, den fari ka ke gban ye. ³⁵ O ko, a wurira ka yaalayaala bon kono, ka seko ka taga yelen ka la den kan tuun. Den tisora signaga wolonfla, k'a na yele. ³⁶ Iiyasu ka Gehazi wele k'a fo a ye ko a ye Sunamukamusu wele ka na. Gehazi k'a wele; a nana Iiyasu fe. Iiyasu k'a fo a ye ko: «I den ta!» ³⁷ Muso k'a yere firi Iiyasu sen koro, k'a kinbiri gban dugu ma a koro, ka soro ka wuri ka den ta ka bo.

Iiyasu ka domuni saninya

³⁸ O ko, Iiyasu sekora ka na Giligali. O y'a soro kongoba tun benna jamana kan. Ciraw ta jenkuru karamogodenw tun lajennin be Iiyasu koro. Iiyasu k'a fo a ta baaraden kanbelen ye ko: «Ngedagaba sigi ta ra, i ye domuni do tobi cira karamogodenw ye.»

³⁹ O ra, kelen bora ka taga kongo kono, ka taga nanflaburu dow jini. A ka yiriden dow soro yiri woyota do ra; a ka o tige caman k'a ta derege fa. A sera so kono minke, o ka o tigtige k'a ke daga kono, k'a soro mogɔ si tun m'a lon yiri suguya min lo. ⁴⁰ O nana domuni bo k'a di mogow ma. Nka o k'a nene minke doron, o ka kule ci ko: «E, Ala ta ciraden, nin be mogɔ faga!» O ma se k'a domu.

⁴¹ Iiyasu ko: «Aw ye na ni mugu do ye yan.» O nana ni mugu ye. A ka mugu do ke daga kono, k'a fo o ye ko o ye domuni di mogow ma o ye a domu. Kabini o kera, domuni ma kojugu ke mogɔ si ra tuun.

Iiyasu ka domuni di mogɔ keme ma

⁴² Lon do, ce do bora Baali Salisa dugu kono, ka na ni a ta foro siman folo ye ka na o di Ala ta cira ma: burukun mugan, ani simankura; a tun ka o fenw ke a ta boro le kono ka na ni a ye. Iiyasu k'a fo a ta baaraden ye ko: «Nin mina k'a di mogow ma, o ye a domu.» ⁴³ A ta baaraden k'a jaabi ko: «Ne be se ka nin buru taran mogɔ keme ra cogo di?» Iiyasu ko: «A di o ma, o ye a domu, sabu Matigi Ala ko, ko o bena a domu fo k'a to to.» ⁴⁴ A ka buru di o ma. O ka domuni ke fo k'a to to, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo cogo min na.

¹ Siri masace ta kererejama kuntigi togo tun ye ko Naaman. A matigice min ye masace ye, o tun b'a jate, ani k'a bonya kosebe; sabu Matigi Ala tun ka Sirikaw bosi Naaman le sababu ra. Kererecefari tun lo, nka farirabana do tun b'a ra.

² Wagati do ra, benkannikebaga dow tun bora Siri jamana ra ka taga ben Izirayeli jamana yoro do kan, ka sungurunin do mina ka na ni o ye. O sungurunin nana to baardenya ra Naaman ta muso fe.

³ Lon do, o sungurunin k'a fo a matigimuso ye ko: «E, ni ne matigice tun be se ka taga Ala ta cira fe Samari dugu kono, a tun bena a ta farirabana keneya.»

⁴ Naaman tagara o kuma fo a matigice ye, ko sungurunin min bora Izirayeli jamana ra, ko o ka min fo, o le ye nin ye. ⁵ Siri masace ko Naaman ma ko: «Ayiwa, wuri ka taga Samari. Ne bena sebe do ci Izirayeli masace ma.»

Naaman ka warigbe kilo keme saba ni binaani ta, ani sanin kilo biwolonfla, ani deregebakura tan. ⁶ A tagara ni sebe do ye ka taga o di Izirayeli masace ma. A tun k'a fo o sebe kono, ko: «Ne be nin sebe di ne ta kererejama kuntigi Naaman ma ka taga a di i ma, janko i ye a ta farirabana keneya.»

⁷ Izirayeli masace ka sebe karan minke, a k'a ta faniw mina ka o faran*; a ko: «O tuma ne le ye Ala ye, ko ne be mogo faga, ka soro k'a nin don a ra tuun wa, fo a be na a fo ne ye ko ne ye mogo do keneya, k'a ta farirabana ban? Aw yere na b'a ra ko a be keresababu le pinina ne fe tan.»

⁸ Ala ta cira min ye Iiyasu† ye, o kuma tagara se ale ma minke, ko Izirayeli masace k'a ta faniw faran, a ka cira bla masace ma, k'a fo a ye ko: «Mun na i ka i ta faniw faran? Aw ye o ce bla ka na ne fe yan; a bena a lon ko Ala ta cira do be Izirayeli jamana ra.»

⁹ Naaman nana ni a ta sow ni a ta sowotero ye ka na lo Iiyasu ta bon da ra. ¹⁰ Iiyasu ka mogo do ci ka taga a fo a ye ko a ye taga ko Zuriden ko ra fo sinaga wolonfla, ko a fari bena saninya, a be keneya. ¹¹ O kuma fora Naaman ye minke, Naaman dimina ka sira ta ko a be seko ka taga a ta jamana ra; a ko: «Ne tun b'a miirira ko ale yere le bena bo ka na ne fle, k'a Matigi Ala togo fo ne kan, k'a boro lala ne fari yoro kan, ka farirabana keneya. ¹² O tuma Damasi ta kow, minw ye Amana ko ni Paripari ko ye, olugu man fisa ni Izirayeli jamana kow bee lajennin ye wa? Yala ne tun te se ka ko o ko do ra ka keneya wa?»

A k'a ko don ka ke taga ye, a dimininba. ¹³ A ta baardenw gbarara a ra ka kuma a fe. O ko: «Baba, ni cira tun ka kogbelen do le pini i fe, i tun tena o ke wa? Ni a nana a fo i ye ko i ye taga i yere ko doron le, janko i ye saninya, o tuma i ka kan ka o ke!» ¹⁴ Naaman sekora o le ra, ka taga ko Zuriden ko ra fo sinaga wolonfla, i n'a fo Ala ta cira tun k'a fo cogo min na. A fari nugura k'a ke i ko denfitini fari. A fari saninyara.

¹⁵ Naaman ni a komogow bee sekora ka taga Ala ta cira fe. A tagara se minke, a lora Ala ta cira na fe, k'a fo ko: «Sisan ne k'a lon ko Ala were te dunuwa yoro si ra tuun, ni Izirayeli ta Ala te. Ayiwa, sisan i ta jonce be nin bonya min di i ma, sabari ka o mina.»

¹⁶ Iiyasu k'a jaabi ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman togo ra, ne be baara ke min ye, ko ne tena foyi mina.» Naaman k'a daari cogo bee ra, nka a ma son. ¹⁷ Naaman ko: «Ni i tena son foyi ma, o tuma a to o ye i ta jamana dugukolo buguri do di ne ma, min be sofali fla ta doni bo*; sabu i ta jonce t'a fe ka saraka jenita* walama ninsondiya saraka* bo ala were ye tuun ni Matigi Ala te.

¹⁸ «Nka Matigi Ala ye yafa i ta jonce ma fen kelen min na, o ye nin ye: ni ne matigice masace ka don a ta ala Rimon ta batoso kono tuma o tuma ko a b'a kinbiri gban, a be digi ne boro le kan; o ra ne fana be ne kinbiri gban Rimon ta batoso kono. Ni ne nana taga ne kinbiri gban Rimon ta batoso kono, Matigi Ala ye yafa i ta jonce ma o ra.» ¹⁹ Iiyasu ko a ma ko: «Taga hera ra!»

Gehazi ta janfa

Naaman bora Iiyasu koro, ka taga ka janfa doonin minke, ²⁰ Ala ta cira Iiyasu ta baarden min ye Gehazi ye, ale k'a fo a yere kono ko: «A fle, nin Sirikace Naaman nana ni fen minw ye, ne matigice ka o bee to a boro, a ma son ka foyi si mina a boro. Ne be kari Matigi Ala togo ra, ko ne bena bori ce nin ko ka taga fen do mina a fe!» ²¹ Gehazi ka sira mina ka gban Naaman ko. Naaman nana a borito ye ka na ale ko minke, a jigira ka bo a ta sowotero kono, ka taga a kunben; a ko a ma ko: «Hera le be yi wa?» ²² Gehazi ko: «Hera le be yi. Ne matigice le ka ne ci ko ne ye na a fo i ye ko cira karamogoden kanbelen fla bora Efirayimu kuruyorow ra ka na ale fe; ko i ye warigbe kilo bisaba ni looru, ani deregebakura fla di.» ²³ Naaman ko: «Sabari, i ye warigbe kilo biwolonfla

* 5:7 5.7 A ka o ke k'a yira ko a dimina le. † 5:8 5.8 Iiyasu: Dow b'a fo a ma ko Elize. ‡ 5:17 5.17 O wagati mogow tun b'a miiri ko i te se ka jamana do ta ala bato, ni a sarakaboyoro ma lalaga ni o jamana yere bogo ye. O koson Naaman ka nin ko ke.

mina.» A k'a daari k'a gbeleya ko a ye son ka o mina; Naaman yere ka warigbe kilo biwolonfla don boro fla konɔ ka o di a ma, ka deregebakura fla fana di a ta baaraden kanbelen fla ma, olugu ka o fenw mina ka bla Gehazi na ka taga.

²⁴ Gehazi tagara se kongori koro minke, a ka o fenw mina baaradenw boro, ka taga o bla bon konɔ. O ko, a ka baaradenw laseko; olugu tagara. ²⁵ Sisan, ale yere tagara a matigice Iliyasu fe. Iliyasu k'a pininka ko: «Gehazi, ele tun tagara min le?» ²⁶ Gehazi ko: «I ta jonce tun ma taga yoro si!» Iliyasu ko: «Tuma min na ce jigira ka bo a ta sowototo konɔ ka na i kunben, o tuma i ko ne nin tun te ele yera wa? O tuma waripinituma le sera sisan ke, ani faniw, ani oliviyesunw, ani rezenforow, ani sagaw, ani misiw, ani joncew, ani jonmusow?» ²⁷ Ayiwa, Naaman ta farirabana bena yelema ele ni i ta durujaw fe wagati bee.»

Gehazi bora Iliyasu koro; o yoronin bee, farirabana k'a mina, k'a fari bee mina k'a gbe pepepe.

6

Iliyasu ka jendeden labo ji jukoro

¹ Lon do, ciraw ta karamogodenw k'a fo Iliyasu* ye ko: «A fle, an be yoro min na yan ni i ye, o yoro ka dogo an ma sisan. ² A to an ye taga fo Zuriden ko da ra, an bee be taga yiri kelen kelen tige, ka yoro do lo ka to o yoro ra.»

³ Iliyasu ka o jaabi ko: «Aw ye taga.» Nka, o ra kelen k'a fo Iliyasu ye ko: «Sabari ka na ni i ta jonw ye.» A ka o jaabi ko: «Ne bena taga ni aw ye.» ⁴ A tagara ni o ye. O tagara se Zuriden koda ra minke, o ka ke yiriw tige ye. ⁵ Ka kelen to yiritige ra, ale ta jendeden bora ka ben ji ra. A kulera ko: «E, an karamogo, ne tun k'a singa do le fe.» ⁶ Ala ta cira k'a pininka ko: «A benna min le?» A k'a yoro yira a ra. Iliyasu ka yirikunkurun do tige ka o firi a no ra; jendeden fogonna ji kunna. ⁷ A ko a ma ko a ye a ta. Ce k'a boro foni k'a ta.

Sirikaw ko o be Iliyasu mina

⁸ O wagati ra, Sirikaw ta masace tun be kere ra ni Izirayelimogow ye. Sirikaw ta masace kumana ni a ta jamana pamogow ye, k'a fo o ye ko: «An ta kerekejama bena sigi nin yoro le ra.» ⁹ O yoronin bee, Ala ta cira ka mogo ci ka taga a fo Izirayeli masace ye ko: «Aw kana teme nin yoro tisina ra, sabu Sirikaw bena taga yi le.» ¹⁰ Izirayeli masace ka mogow dow ci, ko Ala ta cira ka yoro min ko fo o ye, ko dow ye taga dogo ka lo ka o yoro fle.

Ala ta cira ka Izirayeli masace lasomi ten, sinaga kelen te, sinaga fla te. ¹¹ A ko nana Siri masace kononofiri. A k'a ta kerekejama kuntigiw wele ka o pininka ko: «Anw ce ra min tigi be ni Izirayeli masace ye, aw te o fo ne ye wa?» ¹² A ta kerekejama kuntigiw ra kelen k'a jaabi ko: «Ne matigice masace, an si te ni a ye! Ala ta cira Iliyasu min be Izirayeli jamana ra de, ale le be to ka hali i ta bonkonokumaw bee fo Izirayeli masace ye.» ¹³ Siri masace ko: «Aw ye taga a fle, a be yoro min na; ne bena mogow ci ka taga a mina.» O mogow tagara, ka seko ka na a fo masace ye ko Iliyasu be Dotan dugu konɔ. ¹⁴ A ka kerekeden caman ci ka taga ni sow ni sowotow ye. Olugu tagara se dugu kere fe su fe; o ka dugu lamini. ¹⁵ Ala ta cira ta baaraden nana wuri sogomada joona fe ka bo kene ma. A barara ka kerekeden caman ye, o ka dugu lamini ni o ta sow ni o ta sowotow ye. Baaraden kanbelen tagara a fo Ala ta cira ye ko: «E, ne matigice, an bena nin ko ke di?» ¹⁶ Iliyasu k'a jaabi ko: «I kana siran, sabu an ta mogow ka ca ni olugu ta mogow ye.» ¹⁷ A ka Ala daari k'a fo ko: «Matigi Ala, sabari, i ye a na ye, janko a ye yeri ke.» Matigi Ala ka baaraden kanbelen na ye. A ka sow ni sowototo tasumamanw ye kuru fan bee ra, o ka Iliyasu lamini.

¹⁸ Sirikaw nana ke na ye Iliyasu ko. Iliyasu ka Matigi Ala daari ko: «Matigi Ala, sabari ka nin kerekejama bee na fiyen.» Matigi Ala ka o bee na fiyen ka kana ni Iliyasu ta kuma ye. ¹⁹ Iliyasu k'a fo o ye ko: «Sira te yan ye. Aw be dugu min yoropinina, o te nin ye. Aw be ce min yoropinina, aw ye na ne be taga ni aw ye o fe.» Iliyasu tagara ni o ye fo Samari dugu konɔ. ²⁰ O tagara don Samari minke, Iliyasu ko: «Matigi Ala, nin mogow na ye, janko o ye yeri ke.» Matigi Ala fana ka o na ye, o k'a ye ko olugu be Samari dugu cenance le ra. ²¹ Izirayeli masace ka o ye minke, ale ko Iliyasu ma ko: «Baba, an ye o faga wa?» ²² Iliyasu k'a jaabi ko: «Aw kana o faga de! Ni i ka taga kere ra ni i ta kerekemuru ye, walama ni i ta kalan ye, ni i sera ka mogow minw panaman mina ka na ni o ye, yala i be olugu faga le wa? Domuni ni ji le di o ma, o ye domuni ke, ka min; o ko, o ye seko ka taga o matigice fe.» ²³ Izirayeli masace ka domuniba di o ma; o ka o

* 6:1 6.1 Iliyasu: Dow b'a fo a ma ko Elize.

domu, ka min. O ko, a ka o labla; o tagara o matigice fe. K'a ta o wagati ra, Sirikaw ta kerekedenw ma to ka na Izirayeli jamana ra tuun.

Kongɔ benna Samari dugu kan

²⁴ Wagati do were ra tuun, Siri masace min ye Beni Hadadi ye, ale k'a ta kerekejama bee lajen ka taga Samari dugu lamini. ²⁵ Sirikaw ka Samari dugu lamini ka meen; o kera sababu ye k'a to kongoba benna Samari dugu kan, ka na a ke fo Samari dugu konɔ, fali kunkolo kelen doron songo nana ke fo warigbe kilo kelen; tuganibo† borotege na kelen songo nana ke fo warigbe garamu bilooru ni looru ye.

²⁶ Lon do, Izirayeli masace tun be tagamana dugu kogo kunna; muso do perenna, k'a fo a ye ko: «E, ne matigice masace, ne bos!» ²⁷ Masace k'a jaabi ko: «Ni Matigi Ala ma i bos, ne be se ka i bos ni mun ye? Yala simankise gbasinin le be ne fe wa, walama rezenji, ka o di i ma?» ²⁸ Masace ko a ma tuun ko: «A kera di le?» Muso ko: «A fle, muso nin le k'a fo ne ye ko: «I dence di, an b'a domu bi; sini an bena ne ta domu.» ²⁹ An ka ne dence tobi k'a domu. O dugusagbe, ne ko a ye a dence di an b'a domu minke, a k'a dence dogo.»

³⁰ Masace ka o muso ta kuma men minke, a k'a ta derege mina k'a faranfan*. Masace nana ke teme ye dugu kogo kunna tuun minke, mogow k'a korosi k'a ye ko a tun ka borofani le don a yere ra, a ta masacefaniw jukoro.

³¹ Masace ko: «Ni Safati dence Iliyasu kunkolo tora a kan na bi koni, o tuma Ala ye kojugu suguya bee ben ne kan.»

³² O wagati y'a soro Iliyasu tun siginin be a ta bon konɔ, cekorobaw siginin be a koro. Izirayeli masace k'a ta mogo do ci ka taga Iliyasu fe. Nka sani o ciraden ye se yi, Iliyasu tun k'a fo cekorobaw ye ko: «Aw y'a fle, ce mogofagabaga le ka mogo ci ka na ne kun tige. Aw ye aw yere korosi, ni a ta ciraden ka se yan, aw ye da tugu a na, k'a bari a kana don; ne be a matigice yere senkan menna a ko fe ka na.» ³³ K'a to o kuma ra ni o ye, masace nana§. Masace ko: «Nin kojuguw bee bora Matigi Ala yere le ra; ne be se ka ne jigi la Matigi Ala kan tuun cogo di?»

7

¹ Iliyasu* ko: «Aw ye Matigi Ala ta kuma lamen. Matigi Ala ko: «Sini nin wagati kelen na, mugu tentennin kilo tan, o songo bena ke warigbe garamu tan ni kelen doron; simankise kilo mugan, o songo fana bena ke warigbe garamu tan ni kelen doron, Samari dugu donda ra yan.» ² Kerekeden min tun ye masace blansirabaga ye, ale ka Ala ta cira jaabi ko: «Hali ni Matigi Ala ka wo dow le bo sankolo ra ka siman lajigi, nin ko be se ka ke wa?» Iliyasu k'a jaabi ko: «Ele na koni bena a ye, nka i tena do domu a ra le.»

Sirikaw borira ka bo o sigiyoro ra

³ O wagati ra, ce naani tun be dugu donda ra, farirabana tun be minw na. Olu gu k'a fo jogon ye ko: «O tuma anw bena to yan tan fo ka na sa wa?» ⁴ Ni an ka don dugu konɔ, an bena taga sa le, sabu kongo be dugu konɔ yi. Ni an ka to yan fana, an bena sa. Ni a be ten, o tuma an ye taga an yere di Sirikaw ma kunkelen. Ni o ka an to yi, o lo; ni o fana ka an faga, a banna.»

⁵ O wurira terebenda fe ka taga Sirikaw ta kerekejama sigiyoro ra. O tagara se Sirikaw sigiyoro koro minke, o k'a ye ko mogo si te yi.

⁶ Matigi le tun ka sowotorow mankan ni soborikan ni kerekejama do mankan don Sirikaw toro ra o sigiyoro ra yi. O kera minke, Sirikaw k'a fo jogon ye ko: «A fle, Izirayeli masace ka Hetikaw ta masacew, ani Misirankaw ta masacew ni o ta kerekejamaw le wele ka na an kama.» ⁷ Sirikaw wurira ka bori terebenda fe, ka o ta fenw bee to a cogo ra, o sigiyoro ra; o tagara ka o ta fanibonw ni o ta sow, ni o ta faliw bee to; o borira ka o yere bos. ⁸ Ayiwa, farirabana tun be o ce minw na, olugu tagara se Sirikaw sigiyoro ra minke, o donna fanibon kelen konɔ; o ka domuni ke ka min, ka warigbe ni sanin ni fani dow ta ka taga o dogo. O sekora ka na don fanibon do were konɔ tuun, ka fen dow ta ka taga o fana dogo.

Sirikaw boriko fora Izirayeli masace ye

⁹ Ayiwa, o ce naani nana a fo jogon ye ko: «An be min kera tan, o man ji. Kibaropuman le be an fe bi, an ka kan ka min fo, nka an b'a kera an yere dama ta

† 6:25 6.25 I b'a soro ko o tun be tuganibo le ke ka tobiri ke. Nka dow b'a miiri ko tuganibo ye nanfen do togo le ye yan. ‡ 6:30 6.30 A ka o ke k'a yira ko a jusu kasira kosebe. § 6:33 6.33 Kitabu dow konɔ a sebera ko: ciraden

nana se. * 7:1 7.1 Iliyasu: Dow b'a fo a ma ko Elize.

ye. Ni an jera nin ko kan, k'a to tan fo ka taga dugu gbe, Ala bena o hake bo an na. An ye taga nin ko lakari masace ta somogow ye.»

¹⁰ O tagara dugu donda korosibaga do wele, k'a fo ale ye ko: «An bora ka taga se Sirikaw sigiyoro ra, k'a ye ko mogosi te yi, mogosi kan te menna yi. Sow ni faliiw doron le sirinin be yi; fanibonw be o cogo ra yi.» ¹¹ Dugu donda korosibagaw ka mogosi do wele dugu kono, ko a ye taga o ko lase masace ni a ta sokonmogow ma. ¹² Masace ka o kuma men minke, a wurira su fe k'a fo a ta jamana jamogow ye ko: «Sirikaw be min kera an na, ne bena o pafow aw ye. O k'a lon ko kongobenna an kan minke, o koson o bora o sigiyoro ra ka taga dogo kongo kono. O b'a fe an ye bo dugu kono le, olugu ye an mina, ka soro ka don dugu kono.»

¹³ Jamana jamogow do ka masace jaabi ko: «So minw belen tora an fe, an ye looru mina o sow ra, ka mogow dow ci ni o ye ka taga fleri ke. Ni o tagara, o tena foyi cen an ye, sabu o ni Izirayelimogow tow bee le ye kelen ye, to te o si ra tuun. An ye o bla, o ye taga a fe k'a lon min be yi.»

¹⁴ O ka o sow bla sowotoro fla ja fe; masace ka o mogow ci Sirikaw ta kerekejama sigiyoro ra, ko o ye taga a fe a be cogo min na. ¹⁵ O tagara, ka taga se fo Zuriden ba koro. O k'a ye ko sira bee fanin be faniw na, ani Sirikaw korotokojugu tun ka fen minw firi o yere ko. Ciradenw sekora ka na o ko lakari masace ye.

¹⁶ A kera ten minke, jama girinna ka bo ka taga Sirikaw ta fenw ce. O wagati le ra, mugu tentennin kilo tan songo kera warigbe garamu tan ni kelen doron; simankise kilo mugan songo fana kera warigbe garamu tan ni kelen doron ye, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye. ¹⁷ Kerekeden min tun ye masace blasirabaga ye, masace tun ka ale le bla ko a ye dugu donda koro. Nka mogow girintoko ka bo dugu donda fe, o ka ale don fo k'a faga dugu donda ra; tuma min na masace tun tagara Ala ta cira fe, Ala ta cira tun ka o kuma le fo.

¹⁸ O wagati le ra, Ala ta cira tun k'a fo ko: «Mugu tentennin kilo tan songo bena ke warigbe garamu tan ni kelen doron ye; simankise kilo mugan songo fana bena ke warigbe garamu tan ni kelen doron ye, sini nin wagati kelen na, Samari dugu donda ra yan.» ¹⁹ Nka masace blasirabaga tun ka Ala ta cira jaabi ko: «Hali ni Matigi Ala ka wo dow le bo sankolo ra ka siman lajigi, nin ko be se ka ke wa?» Iliyasu tun k'a jaabi ko: «Ele ja koni bena a ye, nka i tena do domu a ra le.» ²⁰ O le fana kera ce ra. Jama girintoko k'a don dugu donda ra, fo k'a faga.

8

Sunamukamuso ta ko

¹ Ayiwa, Iliyasu* tun ka muso min dence su lakunu, a tun k'a fo o muso ye ko: «Wuri ka taga yoro were, i ni i ta somogow. Ni aw ka yoro min soro, aw ye taga to yi, sabu Matigi Ala bena kongoben jamana kan; kongoben jamana kan ka se fo san wolonfla.»

² Ala ta cira tun ka min fo, muso fana tun k'a ke ten. A ni a ta somogow tun tagara, ka taga sigi Filisikaw ta jamana ra fo san wolonfla.

³ O san wolonfla temenin ko, muso sekora ka bo Filisikaw ta jamana ra ka na a yere ta jamana ra. A tagara masace fe, ka taga a daari ko a y'a to o ye ale ta so ni a ta foro seko ale ma.

⁴ O y'a soro masace tun be kumana ni Gehazi ye, min ye Ala ta cira ta baarden ye. Masace tun k'a fo a ye ko: «Iliyasu ka koba minw ke, o bee lakari ne ye!» ⁵ Ayiwa, Iliyasu tun ka su do lakunu cogo min na, Gehazi tun be o ko lakarira masace ye wagati min na, o wagati kelen yere ra Iliyasu tun ka o muso min dence su lakunu, o muso nana se masace fe, k'a daari ko a y'a to o ye ale ta so ni a ta foro seko a ma. Gehazi ko masace ma ko: «Ne matigice masace, muso yere ye nin ye; Iliyasu tun k'a dence min fana su lakunu, o ye nin ye.» ⁶ Masace ka muso jininka; muso fana k'a bee pafow a ye. Masace k'a ta baarden do bla ni muso ye, ko fen o fen ye muso ta ye, ko a ye taga o bee seko a ma; ko tono o tono sorora muso ta foro ra kabini a tagalon, fo ka na se bi ma, ko o ye o bee seko a ma fana.

Hazaheli kera Siri masace ye

⁷ O ko, Iliyasu tagara Damasi. O wagati ra, Beni Hadadi, min ye Siri masace ye, ale tun man kene. O tagara a fo a ye ko: «Ala ta cira nana yan.» ⁸ Siri masace k'a fo Hazaheli ye ko: «Bonya do ta i boro, i ye taga Ala ta cira fe. I ye taga a fo a ye ko a ye Matigi Ala jininka ne ye, ko yala ne bena bo nin bana ra wa?»

* 8:1 8.1 Iliyasu: Dow b'a fo a ma ko Elize.

⁹ Hazaheli tagara Iliyasu fe; a tun ka Damasi dugu fenjumanw bee do ta, ko a be taga Iliyasu bonya ni o ye. A ka o fenw bee la jogome binaani ko ra. A tagara se minke, a lora Iliyasu na fe k'a fo a ye ko: «I dence Beni Hadadi, min ye Siri masace ye, ale le ka ne ci i fe ka na i pininka ni ale bena keneya ka bo a ta bana ra.» ¹⁰ Iliyasu k'a jaabi ko: «Taga a fo a ye ko: <Sigiya t'a ra, i bena keneya.> Nka can yere ra, Matigi Ala k'a yira ne ra ko a bena sa.» ¹¹ O ko, Ala ta cira k'a ra lo Hazaheli ra ka mɛɛn, fo ka na Hazaheli yere maroya. Ala ta cira kasira. ¹² Hazaheli k'a pininka ko: «Mun na ne matigice be kasira?» Iliyasu k'a jaabi ko: «Ne be kasira, sabu ele bena kojugu min ke Izirayelimogow ra, ne ka o lon. I bena tasuma don o ta dugu barakamanw ra. I bena o ta kanbelenw faga ni kerekemuru ye, ka denmisenninw bugo fo ka o jɔɔɔ, ka musokonomanw konɔ faran.» ¹³ Hazaheli ko: «I ta jonce ye mun le ye, ka n'a fo ko ne be nin kobaw jɔgon ke? Ne min te foyi ye, ni wuru gbansan te?» Iliyasu ko: «Matigi Ala k'a yira ne ra ko ele le bena ke Siri jamana masace ye.»

¹⁴ Hazaheli bora Iliyasu korɔ, ka taga a matigice fe. A matigice k'a pininka ko: «Iliyasu ka mun le fo?» A k'a jaabi ko: «A k'a fo ne ye ko sigiya t'a ra, i bena keneya.» ¹⁵ O dugusagbe, Hazaheli ka birifani do ta, ka o su ji ra, k'a biri masace na kan, k'a nenekiri fereke; masace sara. Hazaheli sigira masaya ra a no ra.

Zuda masace Yoramu ta wagati

(Kibaroyaw flanan 21.2-20)

¹⁶ Akabu dence Yoramu ta masaya san loorunan na Izirayeli mara kunna, ka Yosafati to masaya ra belen Zuda mara kunna, Yosafati dence Yoramu sigira masaya ra Zuda mara kunna. ¹⁷ Yoramu sigira masaya ra k'a si to san bisaba ni fla; a ka san seegi le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. ¹⁸ A ka Izirayeli masacew ta siraw le tagama, i n'a fo Akabu ta somogow tun k'a ke cogo min na, sabu a tun ka Akabu denmuso do le furu; a ka kojugu ke Matigi Ala na korɔ. ¹⁹ Nka Matigi Ala ma son ka Zuda mara halaki, a ta jonce Dawuda koson, sabu a tun ka layiri ta Dawuda ye ko a bena a ta somogo do to masaya ra wagati bee.

²⁰ Yoramu ta masaya wagati le ra, Edomukaw murutira, ka masace do sigi o yere kunna, ko o te to Zuda ta fanga korɔ tuun. ²¹ Yoramu tagara ni a ta sowotorow bee ye Sayiri. Su fe a tagara ben Edomukaw kan, ka o kere; nka Edomukaw nana Yoramu ni a ta sowotorotigiw lamini. A laban, Yoramu ta kerekejama bee borira ka taga so. ²² A kera ten, Edomukaw murutira, ka ban Zuda ta fanga ma fo bi. O wagati kelen na, Libina mogow fana murutira.

²³ Yoramu ta ko tow, a ka ko minw bee ke, o bee sebera Zuda masacew ta kibarow kitabu konɔ. ²⁴ O ko, Yoramu sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don a bemacew suw kere fe, a fance Dawuda ta masabonba konɔ. A dence Ahaziya sigira masaya ra a no ra.

Zuda masace Ahaziya ta wagati

(Kibaroyaw flanan 22.1-6)

²⁵ Akabu dence Yoramu ta masaya san tan ni flanan na Izirayeli mara kunna, Yoramu dence Ahaziya sigira masaya ra Zuda mara kunna. ²⁶ Ahaziya sigira masaya ra k'a si to san mugan ni fla. A ka san kelen le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Atali; ale tun ye Izirayeli masace Omiri denmuso do ye. ²⁷ Ahaziya tun ka Akabu ta somogow ta sira le ta. A ka kojugu ke Matigi Ala na korɔ; a k'a ke i n'a fo Akabu ta somogow tun k'a ke cogo min na, sabu furu tun be a ta somogow ni Akabu ta somogow ce. ²⁸ Ale ni Akabu dence Yoramu tagara kere ra Siri masace Hazaheli kama, Ramoti, Galadi mara ra. Sirikaw ka Yoramu mandimi o kere ra. ²⁹ Ka Yoramu to kere ra ni Siri masace Hazaheli ye Ramoti, Sirikaw tun ka masace Yoramu mandimi a fari yoro minw na, Yoramu sekora ko a be taga o joriw flake Zizireli. Zuda masace Ahaziya, min tun ye Yoramu dence ye, ale tagara ko a be taga Akabu dence Yoramu fle Zizireli, a ta bana wagati ra.

9

Yehu sigira masaya ra

¹ Cira Iliyasu* ka cira karamogoden do wele k'a fo a ye ko: «Fani do don, ka i yere cesiri, ka turubara nin ta i boro ka taga Ramoti, Galadi mara ra. ² Ni i sera yi, i ye Yehu yorɔɔini, min face ye Yosafati ye, ani a bemace ye Nimisi ye. I ye a wele ka bo a toɔɔonw ce ra, ka taga ni a ye bon do konɔ aw dann. ³ I be turubara ta, ka turu ke

* 9:1 9.1 Iliyasu: Dow b'a fo a ma ko Elize.

a kun na, k'a fɔ ko Matigi Ala ko: <Ne be turu ke i kun na, ka i sigi masaya ra Izirayeli mara kunna.> O ko, i be da ye le ka bori ka bo joona, i kana meen yi.»

⁴ O cira kanbelen wurira ka taga Ramoti dugu kono, Galadi mara ra. ⁵ A tagara se yi minke, a k'a soro ko kerekajama kuntigiw tun be jagonye do kera. A ko: «Kuntigi, kuma do be ne fe k'a fo i ye.» Yehu ko: «Kuntigi juman kelen ko lo an bee ra?» A ko: «Kuntigi, ele yere ko lo.» ⁶ Yehu wurira ka don ni a ye bon do kono. Kanbelen ka turu ke a kun na, k'a fɔ a ye ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Ne be turu ke i kun na, ka i ke Izirayeli masace ye, Matigi Ala ta mogow ta masace. ⁷ I bena i matigice Akabu ta somogow bee halaki; ni o kera, Yezabeli ka ne ta cira minw faga, ani a ka ne Matigi Ala ta baarden to minw bee faga, ne bena o bee fagari hake bo a ra. ⁸ Akabu ta somogow bee bena halaki, ka Akabu ta so cedenw bee halaki Izirayeli jamana ra, jon fara haron kan. ⁹ Ne ka min ke Nebati dence Yerobohamu ta so ra, ani Ahiya dence Bahesa ta so ra, ne bena o jagon le ke Akabu ta so ra. ¹⁰ Wuruw bena Yezabeli sogo domu Zizireli foro kono. Hali mogo tena soro k'a su don.> »

Ayiwa, karamogoden kanbelen ka o kumaw fo minke, a ka da ye le ka bori ka taga.

¹¹ Yehu nana seko ka na a matigice ta kuntigi tow koro minke, olugu k'a jininka ko: «Mun le be yi? Nin fatoce nin nana i fe kun juman le ra?» Yehu ka o jaabi ko: «Foyi! Aw yere ka nin mogo suguyaw ta kumaw lon!» ¹² Nka o ko Yehu ma ko: «Faninya lo! A fo an ye.» Yehu ko: «Ayiwa, a ka min fo ne ye, o le ye nin ye; a ko Matigi Ala ko: <Ne be turu ke i kun na ka i ke Izirayeli masace ye.> »

¹³ Yehu ka o fo minke doron, o bee teliyara ka o ta deregebaw bobo ka o lala Yehu sen koro so donda senlayoro kan. O ko, o ka buru fiye, ka kule ci ko: «An ta masace Yehu!»

Yehu tagara Yoramu ni Ahaziya kama

¹⁴ Ayiwa, Yosafati dence Yehu, Nimisi mamaden, ale wurira Yoramu kama o cogo le ra. O y'a soro Yoramu ni Izirayeli ta kerekeden tow bee tun be Ramoti dugu korosira Galadi mara ra, Sirikaw ta masace Hazaheli koson. ¹⁵ Nka masace Yoramu tun bora yi ka taga a yere flake Zizireli, sabu wagati min na o tun be kere ra ni Sirikaw ta masace Hazaheli ye, Sirikaw tun k'a mandimi.

Yehu k'a fo a tadjogonw ye o le ra ko: «Ni aw b'a fe can ra ko ne le ye ke masace ye, o tuma aw kana a to mogo si ye bo dugu kono yan, ka taga nin ko lakari Zizireli.»

¹⁶ O ko, Yehu donna a ta sowotoro kono ka taga Zizireli, sabu Yoramu tun lanin be yi le; Zuda masace Ahaziya fana tun nana ka na Yoramu fle.

¹⁷ Ayiwa, kerekeden min tun lonin be Zizireli dugu sankaso kunna ka yoro korosi, ale nana jama nato ye ni Yehu ye minke, a ko: «Ne na be jama do ra.» Yoramu ko a ma ko: «Sotigi do ci ka taga o kunben, k'a jininka ni hera lo.» ¹⁸ O sotigi tagara Yehu kunben, k'a fo a ye ko: «Masace ko yala hera lo wa?» Yehu ko a ma ko: «Ele ta nafa juman le be nin hera ra sisan? Teme ka bla ne ko, an ye taga.»

Dugu korosibaga k'a fo masace ye ko: «Sotigi tagara se o ma, nka a ma seko ka na.»

¹⁹ Yoramu ko o ye sotigi were ci. Ale fana tagara se o ma k'a fo o ye ko: «Masace ko, ko yala hera lo wa?» Yehu ko ale fana ma ko: «Ele ta nafa juman le be nin hera ra sisan? Teme ka bla ne ko, an ye taga.»

²⁰ Dugu korosibaga k'a fo masace ye tuun ko: «A tagara se o ma, nka a ma seko ka na; o ta jama namogo fana be a ta sowotoro borira i ko Nimisi mamaden Yehu, sabu a be a borira i ko fato le.»

Yehu ka Yoramu faga

²¹ Yoramu ko: «Aw ye ne ta sowotoro laben.» O k'a ta sowotoro laben. Izirayeli masace Yoramu ni Zuda masace Ahaziya, olugu bee bora ni o ta sowotorow ye ka taga Yehu kunben. O tagara ben ni a ye Zizirelikace Naboti ta foro ra. ²² Yoramu ka Yehu ye minke doron, a ko a ma ko: «Yehu, hera lo wa?» Yehu k'a jaabi ko: «Hera wa? Mun hera le be o ye? Ka ele bamuso to a ta joson ni a ta subagayakow ra i ko hera wa?»

²³ Yoramu k'a ta so pasin fan were fe ka bori. A ko Ahaziya ma ko: «Ahaziya, janfa lo!» ²⁴ Nka Yehu k'a ta kalan ke ka Yoramu bon a ko ra, a kamankun fla ce. Bije k'a sonkun sogo fo ka taga bo a disi ra. Yoramu benna a ta sowotoro kono yi. ²⁵ Yehu k'a fo a ta baarden Bidikari ye ko: «A su ta k'a firi Zizirelikace Naboti ta foro kono yi; sabu i hakiri b'a ra, ko wagati min ele ni ne tun be sowotoro kono a face Akabu ko fe, Matigi Ala tun ka nin danga kuma le fo a ma, ko: ²⁶ «Kunu ne ka Naboti ni a dencew jori ye, nka ne bena o jagon le ke ele fana ra nin foro kelen kono. Matigi Ala ko ten.» O koson a ta k'a firi foro kono, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye.»

Yehu ka Ahaziya faga

(Kibaroyaw flanan 22.6-9)

²⁷ Zuda masace Ahaziya ka o ye minke, ale borira ka ke taga ye Beti Hagan sira fe. Yehu ni a ta mɔgow k'a gben. Yehu perenna, k'a fo a ta mɔgow ye ko: «Aw ye ale fana bon ni bije ye k'a faga a ta sowotoro kɔnɔ yi!» O k'a bon. Sira min be yelen ka taga Guri, o tun be tagara o sira le fe, Ibilehamu dugu kɔrɔ. Ahaziya borira ka taga Megido, ka taga sa yi. ²⁸ A ta baardenw k'a ta k'a don sowotoro dɔ kɔnɔ, ka taga ni a ye Zeruzalemu. O tagara a su don a ta kaburu kɔnɔ, ka taga fara a bemaw kan, Dawuda ta masabonba kɔnɔ. ²⁹ Ahaziya tun kera Zuda mara masace ye Akabu dence Yoramu ta masaya san tan ni kelennan le ra.

Yehu ka Yezabeli faga

³⁰ Ayiwa, o kɔ, Yehu tagara don Zizireli dugu kɔnɔ. Yezabeli ka o men minke, a ka kale la a na ra, k'a kunsigi laben ka na, ka lo a ta sankaso finetiri ra, a be fleri kera sa. ³¹ Yehu tun be donna dugu donda* fe minke dorɔn, Yezabeli perenna k'a fo a ye ko: «I be nana hera le ra wa, ele Zimiri†, min kera a matigice fagabaga ye?»

³² Yehu k'a kun korota, ka finetiri fe, k'a fo ko: «Jontigiw le be san fe yi, minw be ni ne ye? Jɔn?» Lu baardenw fla, walama saba jɔgon jengera ka Yehu fe dugu ma. ³³ Yehu k'a fo olugu ye ko: «Aw ye a jɔni ka ben dugu ma yan.» O ka Yezabeli jɔni k'a ben dugu ma, fo k'a jori seriseri kogo kan, ani sow kan. Yehu ka sow bori ka yelen a kan, k'a dɔndɔn.

³⁴ O kɔ, Yehu donna dugu kɔnɔ, ka taga domuni ke, ka min. A ka a ta mɔgow ma ko: «Aw ye taga aw janto nin muso danganin su ra, k'a sutara, sabu masaceden lo.»

³⁵ Mɔgow tagara ko o be taga a sutara, nka o ma taga foyi sɔrɔ a ra ni a kunkolo kolow te, ani a senw, ani a borow. ³⁶ O sekora ka taga o fo Yehu ye. Yehu ko: «Matigi Ala tun ka o kuma le don a ta baardenw Iliya Tisibekace da ra, ko: «Wuruw le bena Yezabeli sogo domu Zizireli kongo kɔnɔ, ³⁷ ko Yezabeli su to bena ke nɔgo le ye dugukolo kan, Zizireli kongo kɔnɔ, k'a ke fo mɔgo tena se k'a fo tuun ko: Yezabeli su ye.» »

10

Yehu ka Akabu ta somɔgow faga

¹ Akabu ta somɔgo ceden biwolonfla tun be Samari. Yehu ka sebe dow ke, ka o ci ka taga Samari, ka taga dɔ di Zizireli dugutigiw ma, ka dɔ di a cekorobaw ma, ka dɔ di Akabu ta somɔgo cedenw lamɔbagaw ma. A tun k'a fo o sebew kɔnɔ ko: ² «Ayiwa, i n'a fo aw matigice masace dencew be ni aw ye ka ban, sowotorow ni sow fana be aw fe, aw ta dugu laminina ni kogow ye, kerekeminanw be aw fe, o ra, ni nin sebe tagara se aw ma, ³ aw matigice dencew bee ra, aw y'a fe min ka ji, ani min ka ko lon, aw ye o sigi masaya ra a face no ra; o kɔ, aw ye kere ke ka aw matigice ta so mara.»

⁴ O mɔgow ka o sebe karan minke, o ja tigera kosebe. O ko: «Ni masace fla bee ma se ka lo a na fe, o tuma anw le bena se ka lo a na wa?» ⁵ O ra, masace ta so korosibaga, ani dugutigi, ani cekorobaw, ani masace dencew lamɔbagaw, olugu ka cira bla Yehu ma k'a fo a ye ko: «Anw ye i ta jɔnw le ye; ni i ka min o min fo an ye, an bena o le ke. An tena mɔgo si sigi masaya ra. Ni min ka i yere diya, i ye o le ke.»

⁶ Yehu ka sebe dɔ were ci o ma tuun, k'a fo o ye ko: «Ni aw be ni ne ye, ni aw b'a fe ka ne kan mina, o tuma aw ye na ni aw matigice dencew bee kunkolow ye ne fe Zizireli yan, sini nin wagati jɔgon na.»

Ayiwa, o y'a soro masace dence biwolonfla tun be ni dugu pamɔgow ye, minw tun be o lamona. ⁷ O sebe tagara se o ma minke, o ka masace dencew bee mina, ka o ce biwolonfla bee kannatige, ka o kunkolow don segi dow kɔnɔ, ka taga ni o ye Yehu fe Zizireli.

⁸ Ciraden dɔ nana a fo Yehu ye ko o nana ni masace dencew kunkolow ye. Yehu ko o ye o kunkolow bla kene kan dugu donda ra, k'a ke ton fla, fo o lon dugusagbe sɔgoma.

⁹ O lon dugusagbe sɔgoma, Yehu bora ka lo jama bee na fe, k'a fo o ye ko: «Aw kɔni ka min ke, o benna. Can lo, ne le ka ne matigice janfa k'a faga. Nka jɔn le ka nin mɔgo tɔw bee faga? ¹⁰ O ra, aw ka kan k'a lon ko Matigi Ala ka kuma o kuma fo Akabu ta so kama, ko o kumaw si tena to kebari ye. Matigi Ala tun ka kuma min don a ta baardenw Iliya da ra k'a fo, o kuma kera can ye.»

¹¹ Akabu ta somɔgo to minw bee tun be Zizireli, Yehu ka olugu bee faga, ani o ta mɔgobaw, ani o teriw, ani o ta sarakalasebagaw bee; a ma hali mɔgo kelen to.

*Yehu ka Zuda kuntigiw faga
(Kibaroyaw flanan 22.8)*

† 9:31 9.31 Yezabeli ka Yehu togo la yan ko Zimiri, sabu folofolo o Zimiri togo le tun ka Izirayeli masace Ela faga, ani Bahesa ta gbamogow bee (Masacew folo 16.8-20).

¹² O kɔ, Yehu wurira ka taga Samari. A tagara se Beti Ekedi minke, yɔrɔ min ye sagagbenbagaw ta ɔɔgonlajenyɔrɔ ye, ¹³ a ka Zuda masace Ahaziya ta mɔɔ dɔw ye yi. A ka olugu jininka ko: «Aw ye jɔnw le ye?» O k'a jaabi ko: «Anw ye Ahaziya ta mɔɔ dɔw le ye; an be tagara masace ni masamuso dencew le fo.» ¹⁴ Yehu k'a fo a ta mɔɔw ye ko; «Aw ye o janaman mina.» O ka o janaman mina ka taga o kannatige ka o firi Beti Ekedi dinga kɔnɔ. Olugu tun ye ce binaani ni fla. Yehu ma mɔɔ si to.

Yehu ka Akabu ta mɔɔ tɔw faga

¹⁵ Ayiwa, Yehu bɔra o yɔrɔ ra, ka taga ben ni Rekabu dence Yonadabu ye; ale fana tun be nana a kunben. Yehu k'a fo, k'a jininka ko: «Ne jusu gbera ele ye cogo min na, yala ele fana jusu gbera ne ye o cogo ra wa?» Yonadabu k'a jaabi ko: «Ne jusu gbera i ye.» Yehu ko: «Ni i jusu gbenin lo, o tuma i boro don ne boro.» Yonadabu k'a boro don a boro; Yehu k'a layelen a ta sowototo kɔnɔ a yere kɔrɔ, ¹⁶ k'a fo a ye ko: «An ye taga; ne jijara Matigi Ala ye cogo min na, i bena o ye.» Yehu tagara ni Yonadabu ye a ta sowototo kɔnɔ. ¹⁷ O tagara se Samari minke, Akabu ta somɔɔ to minw tun tora Samari, Yehu ka olugu be faga, ka o halaki pewu, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye, a tun ka min fo Iliya ye.

Yehu ka Baali ta sɔnnikebagaw faga

¹⁸ O kɔ, Yehu ka jama be lajen, k'a fo o ye ko: «Akabu ka Baali* bato dɔɔnin dɔɔn le; nka ne Yehu kɔni bena a bato kosebe yere le. ¹⁹ Sisan aw ye Baali ta ciraw be wele ka na ne fe yan, ani a batobagaw be, ani a sarakabɔbagaw be; mɔɔ si kana fon; sabu ne b'a fe ka sarakaba le bo Baali ye. Ni mɔɔ o mɔɔ ka fon o sarakabo ra, o tigi janaman tena to.» Yehu tun be o ko kera ceguya le ra, janko ka Baali batobagaw be faga.

²⁰ A k'a fo mɔɔw ye ko: «Aw ye mɔɔw wele ka na jamalajenba ke ka Baali bato.» O ka mɔɔw wele. ²¹ Yehu ka cira bla ka taga Izirayeli mara be ra. Mɔɔ o mɔɔ tun be Baali batobaga ye, o be nana; hali mɔɔ kelen ma to. O nana don Baali ta batoso kɔnɔ ka bon fa, k'a ta a kun do ra, ka taga a bla fo a kun do ra. ²² Ce min tun be Baali ta sɔnnikefaniw ko janabɔbaga ye, Yehu k'a fo o ce ye ko: «Fani do bo k'a di Baali batobagaw be ma.» Ce ka fani bo k'a di o ma. ²³ Yehu tagara don Baali batoso kɔnɔ ni Rekabu dence Yonadabu ye. A k'a fo Baali batobagaw ye ko: «Aw ye bon yɔrɔ be fe kosebe, janko ka la a ra ko Matigi Ala batobaga si te ni aw ye yan, ko Baali batobagaw dɔɔn le be yan.» ²⁴ O kɔ, o donna sarakaboyɔrɔ ra, ko o be jenɔɔgonya sarakaw* ni saraka jenitaw* bo. O y'a sɔrɔ Yehu tun ka kerekere biseegi bla kene ma, k'a fo olugu ye ko: «Ni ne nana nin mɔɔw labla aw ye, ni o ra kelen ka bosi aw min o min na, o tigi be faga a no ra.»

²⁵ O nana saraka jenitaw laben ka ban tuma min na, Yehu bɔra ka taga a fo kerekere ce ni o kuntigiw ye ko: «Aw ye don ka o faga, hali mɔɔ kelen kana bosi.» O donna o kɔ, ka o faga ni kerekemuru ye, ka o suw firi kene ma. O kɔ, o donna Baali ta batoso kɔnɔyɔrɔ yere ra. ²⁶ O ka kabakurujanw labo Baali ta jobon kɔnɔ, ka o firi tasuma ra. ²⁷ Baali ja tun be kabakuru min kan, o ka o cici. O yɔrɔ nana ke sokotagayɔrɔ le ye fo ka na se bi ma. ²⁸ Yehu ka Baali ta batori ko ban Izirayeli jamana kɔnɔ o cogo le ra.

Yehu ta wagati laban

²⁹ O be n'a ta, Nebati dence Yerobohamu tun ka Izirayelimɔɔw bla jurumun min na, Yehu ma se ka o lalo. Yerobohamu tun ka saninnisiden dɔw le lalaga, ka o bla Beteli ni Dan, k'a to Izirayelimɔɔw tagara ke o bato ye.

³⁰ Matigi Ala k'a fo Yehu ye ko: «Ko minw ka di ne ye, i ka o ke ka na minke, ani ne tun b'a fe ko min ye ke Akabu ta somɔɔw ra, i ka o be ke minke fana, o ra i dencew bena to masaya ra Izirayeli fo ka taga se o ta duruja naaninan ma.» ³¹ O be n'a ta, Yehu tun ma Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ta sariyaw sira tagama ni a jusukun be ye. Yerobohamu tun ka Izirayelimɔɔw bla jurumun minw na, a tun ma faran o jurumunw na.

³² O wagati ra, Matigi Ala nana ke Izirayeli jamana yɔrɔ dɔw mina ye, ka o di o juguw ma. Hazaheli ka Izirayelimɔɔw gben ka bo o ta maraw ra. ³³ A ka Zuriden ba tereboyanfan yɔrɔ mina, k'a ta Aroweri, dugu min be Arinon koda ra, ka taga a bla fo Galadi ni Basan mara ra, o kɔrɔ ye Ruben ta mɔɔw ta mara, ani Gadi ta mɔɔw ta mara, ani Manase ta mɔɔw ta mara.

³⁴ Ayiwa, Yehu ta ko tɔw, a ka ko minw be ke, ani a ta cefariya, o kow be sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu kɔnɔ. ³⁵ O kɔ, Yehu sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don Samari. A dence Yohahazi sigira masaya ra a no ra. ³⁶ Yehu ka wagati min ke masaya ra Izirayeli, k'a to Samari, o kera san mugan ni seegi.

11

*Atali sigira masaya ra**(Kibaroyaw flanan 22.10–23.21)*

¹ Ayiwa, Ahaziya bamuso Atali nana a ye ko o ka ale dence Ahaziya faga minke, a fana wurira ko a be Zuda masaceden tow bee faga. ² Nka tuma min na o tun be masacedenw fagara, masace Yoramun denmuso Yehoseba, min ye Ahaziya balemamusu ye, ale ka Ahaziya dence Yohasi dogo k'a ta, k'a bo a balemaw ce ra. A tagara a bla ni a lamobamusu ye Alabatosoba bon do kono. O k'a dogo Atali na o cogo le ra; a kera ten, o m'a faga. ³ A dogonin tora ni Yehoseba ye Matigi Ala ta batoso kono fo san wooro. Atali le tun be masaya ra jamana kono.

*Yohasi sigira masaya ra**(Kibaroyaw flanan 23.1–21)*

⁴ O san wolonflanan na, Karikaw* ta kerekuntigi minw be ce keme keme kunna, sarakalasebaga Yehoyada ka olugu ni kerekece tow wele; a tagara ni o ye Matigi Ala ta batoso kono, ka taga kuma ka ben ni o ye; a k'a fo o ye ko o ye kari ale ye Matigi Ala ta batoso kono yi. O ko, a ka masace dence yira o ra.

⁵ A k'a fo o ye ko: «Aw bena min ke, o fle nin ye: Nenekirilon na, aw ta jenkuruba do mogow le ka kan ka yorow korosi. Wagati tow ra, jenkuru fitini kelen le be deri ka masaso korosi, ⁶ flanan be Suru ta yoro donda korosi, sabanan be to korosibaga tow ko fe, ka o yoro ta donda korosi. Nka sisan o jenkuru fitini saba bee le bena masaso korosi ka nogon son. ⁷ Jenkuruba fla tow, minw tun te baara ke Nenekirilon na, olugu bena na Alabatosoba korosi, sabu masace be yi le. ⁸ Aw ye masace lamini fan bee ra, aw bee ta kerekeminanw ye ke aw boro. Ni mogow o mogow ko a be teme aw ra jagboya ra, aw ye o tigi faga. Ni masace be taga yoro o yoro, aw ka kan ka ke a ko k'a blasira.»

⁹ Sarakalasebaga Yehoyada tun ka kuma fo ce keme kuntigiw ye, o ka o bee ke a cogo ra. O bee ka o ta mogow ta, minw ta baara tun be damina o Nenekirilon na, ani minw ta baara tun ka kan ka ban; o tagara sarakalasebaga Yehoyada fe. ¹⁰ Masace Dawuda ta tamanw, ani a ta negebennan minw tun be Matigi Ala ta batoso kono, sarakalasebaga ka o di kuntigiw ma. ¹¹ Kerekecew bee lolara ni o ta kerekeminanw ye o boro, sarakajenifen* ni Alabatosoba korow, ka masace lamini, k'a ta Alabatosoba woroduguyanfan na ka taga a bla a sahiliyanfan na. ¹² Sarakalasebaga Yehoyada nana masace dence labo kene ma, ka masafugula biri a kun na, ka Ala ta jennogonya kitabu di a ma. O ka turu saninman* ke a kun na, k'a ke masace ye. O ka tegere fo, ka peren k'a fo ko: «Ala ye si di masace ma!»

Atali sacogo

¹³ Ayiwa, Atali ka kerekecew ni jama mankan men minke, a nana Matigi Ala ta batoso korow, jama yoro ra. ¹⁴ A ka fleri ke, ka bara ka masace lonin ye Alabatosoba samasen korow, i n'a fo a tun be deri k'a ke cogo min na. Kerekuntigiw ni burufiyebagaw tun lonin be masace korow. Jamana mogow bee tun ninsondiyandinba lo; burufiyebagaw tun be buruw fiyera. Atali ka o ye minke, a k'a ta derege mina k'a faran, ka peren k'a fo ko: «Nin ye janfa le ye, nin ye janfa le ye!» ¹⁵ Ayiwa, ce keme kuntigi minw tun be kerekejama na fe, sarakalasebaga Yehoyada k'a fo olugu ye ko: «Aw ye a mina ka bo ni a ye Alabatosoba kono, mogow ce ra; ni mogow o mogow ka ghan a ko, aw ye o tigi faga ni kerekemuru ye.» Sarakalasebaga tun k'a fo fana ko a man kan ka faga Alabatosoba kono. ¹⁶ O k'a mina; o tagara se ni a ye Sow ta donda korow masaso ra minke, o k'a faga o yoro ra yi.

Yehoyada ka Yohasi sigi masaya ra

¹⁷ Sarakalasebaga Yehoyada ka jennogonya* don Matigi Ala ni masace ni jama ce, k'a fo ko jama ka kan ka ke Matigi Ala ta mogow le ye; a ka jennogonya do fana don masace ni jama ce.

¹⁸ Jamana mogow bee tagara ben Baali* ta jobon kan k'a ci. O k'a sarakabonanw ni a jaw bee cici, ka Baali ta sarakalasebaga yere faga, min ye Matan ye. Sarakalasebaga Yehoyada ka mogow dow bla Matigi Ala ta batoso kono k'a korosi. ¹⁹ O ko, kerekuntigi minw tun be ce keme kunna, a ka olugu wele, ani Karikaw, ani kerekece tow, ani jama bee; o bora ni masace ye Matigi Ala ta batoso kono, ka teme kerekedenw ta donda fe, ka taga ni a ye masaso kono. O sera yi minke, o ka masace Yohasi sigi masasiganan kan. ²⁰ Jamana mogow bee tun ninsondiyara; dugu fana tun laganfiyara, sabu o tun ka Atali faga ni kerekemuru ye masaso kono yi.

* 11:4 11.4 Karikaw tun ye Azi mara ta kerekeden dow ye. O tun be masace ta so ni Alabatoso korosi sara ra.

12

*Zuda masace Yohasi ta wagati
(Kibaroyaw flanan 24.1-3)*

¹ Yohasi sigira masaya ra k'a si to san wolonfla. ² A sigira masaya ra Yehu ta masaya san wolonflanan le ra. A ka san binaani le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Sibiyaya; a tun be bo Beri Seba. ³ Ko minw terennin lo Matigi Ala ja korɔ, Yohasi ka o le ke, sabu sarakalasebaga Yehoyada ta wagati bee ra, ale tun be to k'a karan. ⁴ O bee n'a ta, sonnikeyoro minw tun be kongoriw kan, a ma olugu bo yi. Mogo w belen tun be taga wusunan sarakaw* ni saraka werew bo o sonnikeyorow ra.

*Yohasi ka Alabatosoba lalaga
(Kibaroyaw flanan 24.4-14)*

⁵ Lon do, Yohasi k'a fo sarakalasebagaw ye ko: «Mogow be to ka na ni wari minw ye Matigi Ala ta batoso konɔ, ka na o ke saraka ye, o ta kunmabori sarakaw ta wariw*, ani o ta dajurudafa sarakaw ta wariw, ani o ta diyanya sarakaw ta wariw, aw ye o wariw bee ke mogon kan.

⁶ «Wariminabagaw ye to ka o wariw mina k'a di sarakalasebagaw ma. Ni aw ka yoro o yoro cennin ye Alabatosoba konɔ, aw ye o wari ke ka o yorow lalaga.»

⁷ Nka fo ka taga se masace Yohasi ta masaya san mugan ni sabanan ma, Alabatosoba yoro minw tun cenna, sarakalasebagaw belen tun ma o yorow lalaga folo. ⁸ Masace Yohasi ka sarakalasebaga Yehoyada ni sarakalasebaga tow wele k'a fo o ye ko: «Mun koson aw ma Alabatosoba yoro cenninw lalaga? Sisan wariminabagaw be to ka wari min di aw ma, aw kana o wari mara tuun; aw ye o di, janko Alabatosoba ye lalaga ni o ye.»

⁹ Sarakalasebagaw sonna ko olugu tena wari mina mogow fe k'a mara tuun, ko olugu yere le tena Alabatosoba baaraw ke fana.

¹⁰ Sarakalasebaga Yehoyada ka kesu do pini, ka wo do bo a datugunan sanfeyoro ra, k'a bla sarakajenifen* korɔ, kininboroyanfan fe, mogow be teme yoro min na ka don Matigi Ala ta batoso konɔ. Sarakalasebaga minw tun be to ka donda korosi, mogow tun be na ni wari min o min ye Matigi Ala ta so konɔ, olugu tun be o wari bla o kesu konɔ.

¹¹ Ni o nana a ye ko mogow nana ni wari min ye Matigi Ala ta batoso konɔ, ko o wari cayara kesu konɔ tuma min na, masace ta seberikebaga ni sarakalasebagaw kuntigi be taga o wari bo k'a jate, k'a ke borow konɔ. ¹² O ko, mogow minw tun blara Matigi Ala ta batoso ta baaraw kunna, o tun be taga o wari jatenin di olugu ma. Olugu be Matigi Ala ta batoso baarakebagaw sara ni o wari ye: yiribaarabagaw, ani baaradenw, ¹³ ani bonlobagaw, ani kabakurulesebagaw. O tun be yiriw fana san, ani kabakuru lesenin minw tun ka kan ka ke ka Matigi Ala ta batoso yoro cenninw lalaga, ani fen o fen tun ka kan ka san ka so lalaga.

¹⁴ Nka mogow nana ni wari min ye Matigi Ala ta batoso konɔ, o ma o wari ke ka Alabatosoba ta tasa warigberamanw si lalaga, walama muruw, walama jifiyew, walama burufiyetaw; o ma fen saninlaman walama fen warigberaman si lalaga ni o wari ye. ¹⁵ O tun be o wariw bee di baarakebagaw le ma, janko o y'a ke ka Matigi Ala ta batoso lalaga. ¹⁶ Wari tun be dira mogow minw ma, janko o ye baarakebagaw sara, o tun te o mogow pininka ko wari donna baara min na ko o ye o jafɔ, sabu o ta kow gbenin tun lo. ¹⁷ Nka o tun te na ni hake yafa sarakaw* ni jurumunyafa sarakaw* ta wari ye Matigi Ala ta batoso konɔ. O wariw tun ye sarakalasebagaw yere ta le ye.

*Yohasi ta masaya laban
(Kibaroyaw flanan 24.23-27)*

¹⁸ O wagati ra, Siri masace min ye Hazaheli ye, ale nana Gati dugu kere, ka o dugu mina; o ko, a tun b'a fe ka taga Zeruzalemu fana kere. ¹⁹ O tuma, fen minw tun blara danna Ala ye, Zuda masace Yohasi ka o fenw bee ce; a bema minw tun be masaya ra Zuda folofolo, minw ye Yosafati, ani Yoram, ani Ahaziya ye, olugu tun ka fen minw bee bla danna Ala ye, ani ale yere tun ka fen minw bee bla danna, a ka o fenw bee ce, ani sanin min bee tun be Matigi Ala ta batoso naforoblayoro ra, ani sanin min tun be masace yere ta so konɔ, a ka o bee ta ka o ci Siri masace ma, min ye Hazaheli ye. O kera minke, Hazaheli faranna Zeruzalemu na.

²⁰ Ayiwa, Yohasi ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, o kow bee sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu konɔ.

* 12:5 12.5 Izirayeli ceden folow bee tun ka kan ka warida do di Ala ma janko ka o yere kunmabo (Sariya 5.15).

²¹ Lon do, a ta jamana jamogow wurira a kama, k'a janfa; o benna a kan k'a faga Beti Milo, yoro min be Sila jigijigi ra. ²² A ta jamana jamogo minw ye Simehati dence Yozabadi ye, ani Someri dence Yehozabadi, olugu le k'a faga. A sara minke, o k'a su don a bemacew suw kere fe Dawuda ta masabonba konso. A dence Amasiya sigira masaya ra a no ra.

13

Izirayeli masace Yohahazi ta wagati

¹ Zuda masace Yohasi, min tun ye Ahaziya dence ye, ale ta masaya san mugan ni sabanan na, Yehu dence Yohahazi sigira masaya ra Izirayeli mara kunna; a signin tun be Samari dugu konso. A ka san tan ni wolonfla le ke masaya ra. ² A ka kojugu ke Matigi Ala na korso. Nebati dence Yerobohamu ka jurumun minw ke, a tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, Yohahazi ka o sira le ta; a ma son ka faran o jurumunw na. ³ Matigi Ala dimina Izirayelimogow korso kosebe. A ka o don Siri masace Hazaheli boro, ani Hazaheli dence Beni Hadadi fana boro, o masacew ta tere bee ra.

⁴ Nka Yohahazi nana Matigi Ala daari ko a ye yafa ale ma. Matigi Ala k'a lamem; sabu Siri masace tun be Izirayelimogow minako juguyara cogo min na, Matigi Ala tun ka o bee ye. ⁵ O ra, Matigi Ala ka mogoo di Izirayelimogow ma min kera o bosibaga ye. Izirayelimogow bosira ka bo Sirikaw boro minke, o tora o ta jamana ra nasuma ra, i ko o tun be cogo min na folofolo.

⁶ Nka o bee n'a ta, Yerobohamu ni a ta somogow tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, Izirayelimogow ma faran o jurumunw na. O ka o sira kelen le ta, ka o jurumun kelen ke fana. Hali o tun be Asera ta jo son bere min kan, o bere belen tun turunin be Samari.

⁷ Siri masace tun ka Yohahazi ta kerekejama to bee halaki, ka o ke i ko simangbasiyoro buguri. A laban, foyi tun ma to Yohahazi ta kerekejama ra tuun ni sotigi bilooru te, ani sowotoro tan, ani kerekeden sennaman waga tan.

⁸ Ayiwa, Yohahazi ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, ani a ta cefariya, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroya kitabu konso. ⁹ Yohahazi nana sa ka taga fara a bemaw kan; o k'a su don Samari. A dence Yohasi sigira masaya ra a no ra.

Izirayeli masace Yohasi ta wagati

¹⁰ Zuda masace Yohasi ta masaya san bisaba ni wolonflanan na, Yohahazi dence Yohasi sigira masaya ra Izirayeli mara kunna; a signin tun be Samari. A ka san tan ni wooro le ke masaya ra. ¹¹ A ka kojugu ke Matigi Ala na korso. Nebati dence Yerobohamu tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, a ma faran o jurumunw na; a ka o sira le ta.

¹² Ayiwa, Yohasi ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, ani a ta cefariya, ani a ka Zuda masace Amasiya kere cogo min na, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konso. ¹³ Yohasi nana sa ka taga fara a bemaw kan; o k'a su don Samari dugu konso, Izirayeli masace tow korso. Yerobohamu sigira masaya ra a no ra.

Iliyasu ta saya

¹⁴ Bana min tun bena Iliyasu* faga, o bana nana a mina minke, Izirayeli masace Yohasi tagara a fle, ka kasi a kunna, ka peren ko: «E, Baba, baba, ele min tun ye Izirayeli ta kerekejama ta sowotorow ni a sotigiw bee jigi ye!» ¹⁵ Iliyasu k'a fo a ye ko: «Taga kalan do jini, ani a bijnew.» A tagara kalan do mina, ani bijnew. ¹⁶ Iliyasu k'a fo masace ye tuun ko: «Kalan sama!» Masace ka kalan sama minke, Iliyasu k'a boro la masace boro kan, ¹⁷ k'a fo a ye ko: «Finetiri min be terebayanfan na, o dayele!» Yohasi ka finetiri dayele. Iliyasu k'a fo a ye ko: «A bon!» A k'a bon. Iliyasu ko: «Matigi Ala ta sesorori bije le be nin ye, bije min bena se sorso Sirikaw kan. I bena se sorso Sirikaw kan Afeki, fo ka o bee halaki.» ¹⁸ Iliyasu k'a fo Izirayeli masace ye tuun ko: «Bije tow ta!» A ka o ta. Iliyasu k'a fo a ye ko: «Dugukolo gbasi ni o ye!» Masace ka dugukolo gbasi sijaga saba, ka lo. ¹⁹ Ala ta cira dimina a korso. A k'a fo a ye ko: «I tun ka kan k'a gbasi fo sijaga looru walama sijaga wooro le. O ra i tun bena se sorso Sirikaw kan fo a taga o halaki ka ban. Nka sisan i bena se sorso o kan sijaga saba doron le.»

²⁰ Iliyasu nana sa; o k'a su don. O sanyelema ra, Mohabuka benkannekebaga dow nana ben jamana kan. ²¹ Lon do, ka mogow to ce do sutarayoro ra, o barara ka o benkannekebaga dow nato ye. O tun ka Iliyasu su la farawo min konso, o ka ce su firi jooona jooona o farawo konso yi ka bori. Ce su tagara maga Iliyasu kolow ra minke, a nin kosegira a ma; a wurira ka lo a sen fla kan.

* 13:14 13.14 Iliyasu: Dow b'a fo a ma ko Elize.

Yohasi ka se sɔɔ Sirikaw kan

²² Siri masace Hazaheli tun ka Izirayelimogow minako juguya masace Yohahazi ta wagati bee ra. ²³ Nka Matigi Ala nana makari o ra; o mapuman k'a mina, a hinara o ra, a ta jɛnɔgonya koson, a tun ka jɛnɔgonya min don ni Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ye. O wagati ra a ma son ka o halaki, a ma son ka o gben ka taga fo jamana were ra, yorɔjan.

²⁴ Siri masace Hazaheli nana sa; a dence Beni Hadadi sigira masaya ra a no ra. ²⁵ Hazaheli tun ka dugu minw mina Yohasi face Yohahazi ra, Yohasi ka o duguw bee mina Hazaheli dence Beni Hadadi ra. Yohasi k'a kere ka se sɔɔ a kan fo sɔɔ saba, ka Izirayeli ta duguw bosi a ra.

14*Zuda masace Amasiya ta wagati*

(Kibaroyaw flanan 25.1-4,11-12,17-28; 26.1-2)

¹ Yohahazi dence Yohasi ta masaya san flanan le ra Izirayeli mara kunna, Yohasi dence Amasiya sigira masaya ra Zuda mara ra.

² A sigira masaya ra k'a si to san mugan ni looru. A ka san mugan ni kononton le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Yehodan; Zeruzalemukaw tun lo. ³ Ko minw terennin lo Matigi Ala na korɔ, a ka o le ke; nka a m'a ke k'a dafa i ko a bemace Dawuda tun k'a ke cogo min na. A k'a face Yohasi ta sira fana tagama a ta koketaw bee ra. ⁴ O bee n'a ta, sonnikeyoro minw tun be kongoriw kan, a ma olugu bo yi; mogow belen tun be to ka taga wusunun sarakaw ni saraka werew bo o yorow ra.

⁵ Masaya nana sabati a boro tuma min na, jamana pamogo minw tun k'a face faga, a ka olugu faga. ⁶ Nka a ma o fagarikebagaw dencew fana faga, i n'a fo a sebera Musa ta sariya kitabu konɔ cogo min na, ko Matigi Ala k'a fo ko: «Aw man kan ka face faga den koson, aw man kan ka den fana faga face koson. Bee ka kan ka faga a yere ta jurumun le koson*»

⁷ Amasiya tagara Edomukaw kere, ka ce waga tan faga olugu ra Kogo kenegbe yoro ra. A ka o kere ka Sela dugu mina o ra, ka o dugu togo la ko Yokiteli; o togo le tora a ra fo ka na se bi ma.

Zuda ni Izirayeli ta kere

⁸ Ayiwa, o ko, Amasiya ka ciraden dow ci ka taga Izirayeli masace Yohasi fe, min ye Yohahazi dence ye, Yehu mamacen; a ko o ye taga a fo Yohasi ye, ko a ye na o be ngon kere. ⁹ Izirayeli masace Yohasi ka cira bla ka Zuda masace Amasiya jaabi ko: «Lon do, Liban jamana ta njaniyiri do le ka cira bla ka taga a fo Liban jamana ta sediriyiriba do ye ko: «I denmuso di ne dence ma furu ra.» Nka Liban jamana kongosogow temeto ka njaniyiri dondon.» ¹⁰ Yohasi k'a fo a ye fana ko: «I koni sera Edomukaw ra, o ye can ye; o le ka yerebonya don i jusu ra. I ka se min soro, to ni o bonya ye, nka to i ta so yi. Mun na i be kojugu do ninina k'a di i yere ma? Ele bena to a ra, Zuda mogow fana bena to a ra ni i ye.»

¹¹ Nka Amasiya ma son ka o kuma lamɛn. O ra, Izirayeli masace Yohasi tagara; ale ni Zuda masace Amasiya ka ngon kunben Beti Semesi, Zuda mara ra. ¹² Izirayelimogow ka Zuda ta mogow kere ka se soro o kan; o bee borira ka taga o ta so. ¹³ Izirayeli masace Yohasi ka Zuda masace Amasiya mina Beti Semesi. Amasiya tun ye Ahaziya dence Yohasi dence le ye. O ko, a tagara Zeruzalemu, ka taga Zeruzalemu dugu kogo ci, k'a ta Efirayimu donda ra, ka taga a bla fo donda min be kogo ngonon na; a ka yoro min ci, o janya tun ye nngon† na keme naani. ¹⁴ A ka sanin bee ta, ani warigbe bee, ani fen o fen tun be soro Matigi Ala ta batoso konɔ, ani masace ta so konɔ; a ka mogow dow fana mina ka taga ni olugu ye Samari.

¹⁵ Ayiwa, Yohasi ta kewale tow bee, a ka ko minw bee ke, ani a ta cefariya, ani a ka kere min ke ni Zuda masace Amasiya ye, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konɔ. ¹⁶ Yohasi nana sa ka taga fara a bemaw kan; o k'a su don Samari dugu konɔ, Izirayeli masace tow korɔ. A dence Yerobohamu sigira masaya ra a no ra.

¹⁷ Yohasi dence Amasiya, min ye Zuda masace ye, ale ka san tan ni looru le ke Yohahazi dence Yohasi sanin ko, min tun ye Izirayeli masace ye. ¹⁸ Ayiwa, Amasiya ta ko tow, o kow sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu konɔ. ¹⁹ O nana janfa siri a kama Zeruzalemu; a borira ka taga Lakisi, nka o tagara a ko Lakisi, ka taga a faga yi. ²⁰ O

* 14:6 14.6 O kuma be soro Sariya 24.16. † 14:13 14.13 Nngon na kelen be se ka ben metre tarance le ma.

k'a su ta ni so dow ye ka na ni a ye, ka na a su don Zeruzalemu a bemacew suw kere fe, Dawuda ta masabonba konɔ. ²¹ Zuda ta mogow bee lajennin ka Azariya ta k'a sigi masaya ra a face Amasiya no ra; Azariya si tun ye san tan ni wooro. ²² Ale le ka Elati dugu mina, k'a ke Zuda ta ye tuun, ka soro ka o dugu lo kokura; o kera a face masace sanin ko.

Izirayeli masace Yohasi dence Yerobohamu ta wagati

²³ Yohasi dence Amasiya, Zuda masace ta masaya san tan ni loorunan na, Yohasi dence Yerobohamu sigira masaya ra Izirayeli jamana kunna; a siginin tun be Samari. A ka san binaani ni kelen le ke masaya ra.

²⁴ A ka kojugu ke Matigi Ala ja koro. Nebati dence Yerobohamu tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, a ma son ka faran o jurumunw si ra. ²⁵ Nka Izirayeli juguw tun ka o jamana yoro minw bosi o ra, ale le ka o yorow mina tuun k'a ke Izirayeli ta ye, k'a ta Hamati dugu donda ra ka taga a bla fo Kogoji sanin koro. O kera ka kapa ni Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ta kuma ye, a tun ka min don a ta jonce da ra k'a fo, min ye cira Yunusu ye, Amitayi dence, min tun be bo Gati Eferi dugu konɔ.

²⁶ Ayiwa, Izirayelimogow tun be segeba min na, Matigi Ala yere tun ka o ye. Minw tun ye jonw ye, ani minw tun ye horonw ye, o bee tun ka kan. Mogo si le tun te yi, min tun be se ka o bosi; ²⁷ k'a soro Matigi Ala tun m'a latige ko a bena Izirayeli togo tunu ka bo dugukolo kan. O koson a ka jamana kisi Yohasi dence Yerobohamu sababu ra. ²⁸ Yerobohamu ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, ani a ka cefariya min ke kere ra, ani a ka Damasi dugu ni Hamati dugu ke Izirayeli mara do ye cogo min na, k'a soro o dugu fla tun be Zuda mara le ra, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konɔ. ²⁹ O ko, Yerobohamu sara, ka taga fara a bemaw kan, minw ye Izirayeli masace tow ye. A dence Jakariya sigira masaya ra a no ra.

15

Zuda masace Azariya ta masaya wagati

(Kibaroyaw flanan 26.3-4,21-23)

¹ Izirayeli masace Yerobohamu ta masaya san mugan ni wolonflanan na, Amasiya dence Azariya* sigira masaya ra Zuda mara kunna.

² A sigira masaya ra k'a si to san tan ni wooro; a ka san bilooru ni fla le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Yekoliya; Zeruzalemuka tun lo. ³ Ko minw terennin lo Matigi Ala ja koro, a ka o le ke a ta koketaw bee ra, i n'a fo a face Amasiya tun k'a ke cogo min na. ⁴ Nka sonnikeyororo minw tun be kongoriw kan, a ma olugu bo yi. Mogow belen tun be taga wusunan sarakaw* ni saraka werew bo o sonnikeyorow ra.

⁵ Matigi Ala nana farirabana do bla masace ra. A tora ni o farirabana ye fo ka taga a sa. A tun be bon do konɔ a kelen na. A dence Yotamu le tun be masaso kunna, ka to ka jamana kow panabo a no ra.

⁶ Azariya ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, o kow bee sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu konɔ. ⁷ Azariya sara, ka taga fara a bemaw kan; o k'a su don a bemacew suw kere fe Dawuda ta masabonba konɔ. A dence Yotamu sigira masaya ra a no ra.

Izirayeli masace Jakariya ta wagati

⁸ Zuda masace Azariya ta masaya san bisaba ni seeginan na, Yerobohamu dence Jakariya sigira masaya ra ka karo wooro ke Izirayeli mara kunna; a siginin tun be Samari. ⁹ A ka kojugu ke Matigi Ala ja koro, i n'a fo a bemaw tun k'a ke cogo min na. Nebati dence Yerobohamu tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, a ma faran o jurumunw na.

¹⁰ Lon do, Yabesi dence Salumu ka janfa siri a kama, ka ben a kan mogow bee ja na, k'a faga, ka sigi masaya ra a no ra.

¹¹ Jakariya ta kewale tow, o bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konɔ.

¹² O kera ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye, a tun ka min fo Yehu ye ko: «I dencew bena to masaya ra Izirayeli fo ka taga se o ta duruja naaninan ma.» A fana kera ten le.

Izirayeli masace Salumu ta wagati

¹³ Yabesi dence Salumu sigira masaya ra Zuda masace Oziyasi ta masaya san bisaba ni konontonnan le ra. A ka karo kelen le ke masaya ra; a siginin tun be Samari. ¹⁴ Gadi

* 15:1 15.1 Azariya be wele fana ko Oziyasi (Masacew flanan 5.3).

dence Menahemu bora Tirisa ka na ben Yabesi dence Salumu kan Samari, k'a faga, ka sigi masaya ra a no ra.

¹⁵ Salumu ta kewale tow, a tun ka janfa min siri, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konon.

¹⁶ O wagati le ra, Menahemu bora Tirisa, ka na ben Tifisa dugu kan, ani a dugumogow bee, ani Tifisa kerefeduguw bee, ko sabu dugumogow tun ma son ka o ta dugu dayele ale ye. A ka dugu halaki, k'a musokonomanw bee konon faran.

Izirayeli masace Menahemu ta wagati

¹⁷ Zuda masace Azariya ta masaya san bisaba ni konontonnan na, Gadi dence Menahemu sigira masaya ra Izirayeli mara kunna. A ka san tan le ke masaya ra; a siginin tun be Samari. ¹⁸ A ka kojugu ke Matigi Ala ja koron. A ta masaya wagati bee ra, Nebati dence Yerobohamu tun ka Izirayeli ta mogow bla jurumun minw na, a ma son ka faran o jurumunw na.

¹⁹ O wagati ra, Asiri jamana masace min ye Puli† ye, ale nana Izirayeli mara mina. Menahemu ka warigbe kilo waga bisaba ni naani (34 000) le di Puli ma, ko a ye ale deme ka masaya sabati ale boro.

²⁰ Menahemu tun ka o wari bee mina Izirayeli nafortotigiw le fe k'a di Asiri masace ma; a ka warigbe garamu keme woron le mina mogow bee kelen kelen fe. A kera ten minke, Asiri masace ma to jamana konon tuun, a sekora ka taga.

²¹ Menahemu ta kewale tow bee, a ka ko minw bee ke, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konon. ²² Menahemu sara, ka taga fara a bemaw kan. A dence Pekaya sigira masaya ra a no ra.

Izirayeli masace Pekaya ta wagati

²³ Zuda masace Azariya ta masaya san biloorunan na, Menahemu dence Pekaya sigira masaya ra Izirayeli kunna; a siginin tun be Samari. A ka san fla le ke masaya ra. ²⁴ A ka kojugu ke Matigi Ala ja koron. Nebati dence Yerobohamu tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, a ma faran o jurumunw na.

²⁵ Remaliya dence Peka, min tun ye a ta baarden do ye, ale ka janfa siri a kama. A tagara ben a kan masaso bonba konon yi, ka ale ni Arigobu ni Ariye bee faga; Galadika ce bilooru le tun be ni Peka ye. Peka ka Pekaya faga o cogo le ra ka sigi masaya ra a no ra. ²⁶ Pekaya ta kewale tow bee, a ka ko minw bee ke, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konon.

Izirayeli masace Peka ta wagati

²⁷ Zuda masace Azariya ta masaya san bilooru ni flanan na, Remaliya dence Peka sigira masaya ra Izirayeli mara kunna; a siginin tun be Samari. A ka san mugan le ke masaya ra. ²⁸ A ka kojugu ke Matigi Ala ja koron. Nebati dence Yerobohamu tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, a ma faran o jurumunw na.

²⁹ Izirayeli masace Peka ta wagati ra, Asiri masace Tigilati Pileseri nana ben Izirayeli mara kan, ka Iyon dugu mina, ani Abeli Beti Mahaka dugu, ani Yanoha dugu, ani Kedesi dugu, ani Hazori dugu; a ka Galadi mara ni Galile mara ni Nefitali mara bee mina fana. A ka o yorow mogow ce ka taga ni o ye Asiri.

³⁰ Ela dence Oze, ale ka janfa siri Remaliya dence Peka kama, ka ben a kan k'a faga, ka sigi masaya ra a no ra. O kera Oziyasi dence Yotamu ta masaya san mugannan le ra.

³¹ Peka ta kewale tow bee, a ka ko minw bee ke, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konon.

*Zuda masace Yotamu ta masaya wagati
(Kibaroyaw flanan 27.1-3,7-9)*

³² Izirayeli masace min tun ye Remaliya dence Peka ye, ale ta masaya san flanan na, Oziyasi dence Yotamu sigira masaya ra Zuda mara kunna. ³³ A sigira masaya ra k'a si to san mugan ni looru; a ka san tan ni woron le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Yerusa; Sadoki denmuso tun lo. ³⁴ Ko minw terennin lo Matigi Ala ja koron, a ka o le ke. A k'a face Oziyasi ta sira mogon le tagama fen bee ra. ³⁵ O bee n'a ta, sonnikeyoron minw tun be kongoriw kan, a ma olugu bo yi. Mogow belen tun be wusunan sarakaw, ani sarakaw werew bora o sonnikeyorow ra. Yotamu le ka Matigi Ala ta batoso sanfeyoron donda lalaga.

³⁶ Ayiwa, Yotamu ta ko tow, a ka ko minw bee ke, o sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu konon.

† 15:19 15.19 Masace Puli le be wele fana ko Tigilati Pileseri (Masacew flanan 15.29).

³⁷ O wagati le ra, Matigi Ala ka ke Siri masace Resen, ani Remaliya dence Peka lawuri ye Zuda mogow kama.

³⁸ Yotamu sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don a bemaw suw kere fe, a bemace Dawuda ta masabonba* konɔ. A dence Ahazi sigira masaya ra a no ra.

16

Zuda masace Ahazi ta wagati (Kibaroyaw flanan 28.1-27)

¹ Remaliya dence Peka ta masaya san tan ni wolonflanan na, Yotamu dence Ahazi sigira masaya ra Zuda mara kunna. ² A sigira masaya ra k'a si to san mugan. A ka san tan ni wogoro le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. Ko minw terennin lo Matigi Ala, a ta Ala ja korɔ, a ma o ke, i n'a fo a bemace Dawuda tun k'a ke cogo min na. ³ A ka Izirayeli masace tow ta sira le ta, fo ka taga a yere dence di k'a jeni tasuma ra, jow ye; k'a sorɔ Matigi Ala tun ka siya minw gben ka o ta jamana di Izirayelimogow ma, o siyaw le tun be o ko haramuninw jogon ke. ⁴ A tun be to ka began sarakaw* ni wusunana sarakaw* bo sonnikeyorow ra, ani kongoriw kunna, ani yiriba flaburumanw jukoro.

Ahazi ka Asiri masace wele

⁵ O wagati ra, Siri masace Resen, ani Izirayeli masace Peka, min ye Remaliya dence ye, olugu nana ko o bena ben Zeruzalemu dugu kan. O nana dugu lamini ka masace Ahazi to dugu konɔ, nka o ma se k'a kere. ⁶ O wagati kelen le ra, Siri masace min ye Resen ye, ale ka Eyalati dugu mina k'a bla Sirikaw ta fanga korɔ tuun. A ka Zuda ta mogow gben ka bo Eyalati dugu konɔ. Edomukaw nana sigi Elati, fo ka na se bi ma.

⁷ Ahazi ka mogow dow ci ka taga Asiri masace Tigilati Pileseri fe k'a fo a ye ko: «Ne ye i ta jon le ye, ani i den; sabari ka na ne bosi Siri masace ni Izirayeli masace boro, sabu o nana ne kere.»

⁸ Wari ni sanin min tun be Matigi Ala ta batoso konɔ, ani min tun be masace ta so naforow ra, a ka o ta, ka o ci Asiri masace ma, ka o ke a ta bonya ye.

⁹ Asiri masace sonna Ahazi ta kuma ma. A wurira ka taga Damasi dugu kama, ka taga o dugu mina, k'a dugumogow ce ka taga ni o ye Kiri dugu konɔ, ka sorɔ ka Resen yere faga.

Ahazi ka Alabatosoba cogoya yelema

¹⁰ O ko, Ahazi tagara Damasi, ka taga Asiri masace Tigilati Pileseri kunben. Asirikaw ta sarakabonbanba min tun be Damasi dugu konɔ, masace Ahazi ka o ye minke, a ka cira bla sarakalasebaga Huri ma Zeruzalemu, ka o sarakabonan cogoya fo a ye, k'a minanw bee tagamasiyen fo a ye, janko a ye a jogon lalaga. ¹¹ Sarakalasebaga Huri ka o sarakabonan jogon lalaga; masace Ahazi tun ka sarakabonan min cogoya fo k'a to Damasi, a k'a lalaga ka kapa ni o le ye cogo bee ra. Sani masace ye na ka bo Damasi, o y'a sorɔ a tun k'a lalaga ka ban.

¹² Masace nana na ka bo Damasi minke, a ka sarakabonan ye; a gbarara sarakabonan na, ka taga yelen a san fe. ¹³ A ka saraka jenitaw* jeni sarakabonan kan, ka siman sarakaw bo, ka rezenji sarakaw* bon a kan, ka jenjogonya sarakaw* jori seriseri sarakabonan kan. ¹⁴ Matigi Ala ta sarakajenifen siranegeraman min tun be Alabatosoba donda ra, a ka o bo a no ra; o sarakajenifen tun be a ta sarakabonankura ni Alabatosoba furance le ra. A k'a bo yi k'a bla a ta sarakabonankura kere fe, Alabatosoba sahilijanfan na.

¹⁵ O ko, Masace Ahazi k'a fo sarakalasebaga Huri ye ko: «Sisan i bena to ka sogomada ta saraka jenita, ani wulada ta siman saraka* bo sarakabonbanba le kan, ani masace ta saraka jenita ni a ta siman saraka, ani jama ta saraka jenitaw, ani o ta siman sarakaw; i ka kan ka o ta rezenji sarakaw fana bon sarakabonankura kan, ka saraka jenitaw jori ni saraka tow jori bee bon a kan fana. Min ye Matigi Ala ta sarakajenifen siranegeraman ye, ne yere bena o ke ne ta lagberikeyorow ye.» ¹⁶ Masace Ahazi tun ka fen o fen fo, sarakalasebaga Huri ka o bee ke a cogo ra.

¹⁷ Masace Ahazi ko a ye Alabatosoba ta siranenge wotorow kerefeyorow waraga ka bo o ra; tasaba minw tun siginin be a kunna, a ka olugu fana bo yi. Minanba koorinin min tun be misitoran siranegeramanw kan, a ka o fana bo yi, ka o bla kabakuruw kan dugu ma. ¹⁸ O ko, Asiri masace koson, o tun ka bolon min lo Matigi Ala ta batoso konɔ, min tun be wele ko Nenekirilon ta bolon, a ka o gbata bo yi; masacew tun be to ka don Alabatosoba lu konɔ da min fe, a ka o fana datugu.

¹⁹ Ayiwa, Ahazi ta kewale tow bee, a ka ko minw bee ke, o bee sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu konɔ. ²⁰ Ahazi nana sa ka taga fara a bemaw kan, o k'a su don a

bemacew suw kere fe Dawuda ta masabonba kono. A dence Ezekiyasi sigira masaya ra a no ra.

17

Izirayeli masace Oze ta wagati

¹ Zuda masace Ahazi ta masaya san tan ni flanan na, Ela dence Oze sigira masaya ra Izirayeli mara kunna; a signin tun be Samari. A ka san kononton le ke masaya ra. ² A ka kojugu ke Matigi Ala na koru. Nka a ta kojugu ma Izirayeli masace tow ta bo.

³ Ayiwa, Asiri masace min ye Salimanasari ye, ale nana masace Oze kere. A sera Oze ra, k'a ta fanga sigi a kan; Oze tun ka kan ka to ka ninsongo sara a ye. ⁴ Nka Asiri masace nana a ye ko Oze b'a fe ka ale janfa, sabu Oze tun ka ciraden dow ci ka taga Misiran masace fe, min togo ye ko So; a fana tun te ninsongo sarara Asiri masace ye tuun san o san, i n'a fo a tun derira k'a ke cogo min na. O ra, Asiri masace ka Oze mina k'a siri ni negejoroko ye, k'a bla kaso ra. ⁵ O ko, Asiri masace ni a ta kerekedenw donna Izirayeli mara yoro bee ra; o tagara se Samari dugu ma. A ka dugu lamini ka se fo san saba. ⁶ Oze ta masaya san konontonnan na, Asiri masace ka Samari dugu mina, ka Izirayeli ta mogow mina ka taga ni o ye Asiri jamana ra. A tagara dow bla Hala dugu kono, ka dow bla Habori bada yorow ra, Gozan mara ra, ka dow bla Medikaw ta duguw ra.

Izirayelimogow ta kwalejuguw

⁷ Ayiwa, o kow bee kera sabu Izirayelimogow tun ka Matigi Ala, o ta Ala hake ta, ale Ala min tun ka o labo Misiran jamana ra, ka o bosi ka bo Misiran masace Farawona ta fanga koru. O tun ka batofen werew bato fana.

⁸ Matigi Ala tun ka siya minw gben ka bo Izirayelimogow na, o tun ka o siyaw ta siraw le ta, ani Izirayeli masacew tun ka landa minw ladon jamana kono. ⁹ Izirayelimogow tun ka ko dow ke dogo ra Matigi Ala ra, o ta Ala, ko minw ma ben. O ka sonnikeyorow lalaga kongoriw kan o ta duguw bee ra, k'a ta kerekedenw ta dugumisenw na ka taga a bla dugu barakamanw bee ra. ¹⁰ O ka kabakurujan dow lolu, ka sonnikebere dow turu jo musoman Asera togo ra kongorijanw bee kunna, ani yiriba flaburumanw bee jukoro. ¹¹ O ka wusunan sarakaw* bo o sonnikeyorow ra kongoriw bee kan, k'a ke i n'a fo Matigi Ala tun ka siya minw gben ka bo o na. O ka kojuguw ke ka Matigi Ala jusu wuri. ¹² O ka o jow son, k'a soru Matigi Ala tun k'a fo o ye ko o kana o ke.

¹³ Matigi Ala tun ka ciraw, ani ladibaga caman ci, ka taga Izirayelimogow, ani Zuda ta mogow bee lasomi, k'a fo o ye ko: «Aw ye aw ta sirajuguw dabila. Aw ye ne ta kumaw lamen, ka ne ta ciw sira tagama. Ne ka sariya minw yira aw bemaw ra, ani ne ta baarden minw ye ciraw ye, ne ka olugu ci aw fe ni o sariya kelen min ye, aw ye o bee sira tagama.»

¹⁴ Nka o tun ma o kuma lamen; o ka o torokun gbeleya, k'a ke i ko o bema minw tun ma ta Matigi Ala ra, o ta Ala. ¹⁵ O banna Ala ta cifoninw na; Ala tun ka jengogonya min don ni o bemaw ye, o ka o cen. A tun ka kuma minw fo o ye k'a gbeleya, o ma o jate. O ka o yere bla batofen gbansanw batori le ra; a laban olugu yere fana kera fengbansanw ye. O signin be siya minw ce ra, o ka o siyaw le ladegi, k'a soru Matigi Ala tun k'a fo o ye ko o kana o siyaw ladegi.

¹⁶ O banna Matigi Ala, o ta Ala ta kumaw bee ma. O ka siranenge yeele ka o ke misiden bisigiya fla ye, ka o bato. O ka berew turu jo musoman Asera togo ra, ka o bato. O ka karo ni lolow bee bato; jo min ye Baali* ye, o ka o fana bato. ¹⁷ O ka o dencew ni o ta denmusow di ka o don tasuma ra, ka o ke sarakaw ye. O tagara lagberikebagaw fe ka subagayakow ke. O ka kojugu ke Matigi Ala na koru, ka o yere bla o kow le ra, janko ka Matigi Ala jusu bo.

¹⁸ O le koson, Matigi Ala dimina Izirayelimogow koru kosebe, ka o gben ka bo a yere na koru. Zuda ta mogow doron le tora o ta mara ra. ¹⁹ Nka hali Zuda ta mogow fana tun ma Matigi Ala, o ta Ala ta kumaw lamen. Olugu fana tun ka Izirayelimogow ta sira jagon le ta.

²⁰ O koson Matigi Ala banna Izirayelimogow ta durujaw bee ra. A ka o labla benkanikebagaw ye, ka o lamaroya. O ko fe, a ka o gben ka taga fo yorjan.

²¹ Tuma min na Ala tun ka Izirayelimogow faran ka bo Dawuda ta somogo tow ra, o tun ka Nebati dence Yerobohamu le ke o ta masace ye; ale le ka Izirayelimogow lafiri ka bo Matigi Ala ko, k'a to o ka jurumunba ke. ²² Yerobohamu tun ka jurumun o jurumun ke, Izirayelimogow tun ka o bee jagon ke. O ma faran o jurumunw si ra, ²³ fo lon min na Matigi Ala nana Izirayelimogow gben ka bo a yere na koru, i n'a fo a tun ka o lasomi cogo min na a ta baardenw ta kuma sababu ra, minw ye ciraw ye, a tun ka minw ci o

ƒe. O ka Izirayelimogow ce ka bo o ta jamana ra ka taga ni o ye Asiri jamana ra. O tora o yoro le ra fo ka na se bi ma.

Siya minw nana sigi Samari

²⁴ Asiri masace ka mogow dow ce ka bo Babiloni*, ani Kuta, ani Ava, ani Hamati, ani Sefarivayimu duguw kono, ka taga olugu sigi Samari duguw kono Izirayelimogow no ra. Olugu ka Samari duguw mina ka sigi o duguw ra. ²⁵ Nka olugu nana sigi o duguw kono wagati min na, olugu tun te Matigi Ala batora. O koson Matigi Ala ka jaraw lana o kama ka na mogow caman faga o ra. ²⁶ O tagara a fo Asiri masace ye ko: «I ka mogow minw wuri ka bo o ta yorow ra ka taga o bla Samari duguw ra, o mogow ma o yoro jamana ta ala batocogo lon. O jamana ta ala ka jaraw bla ka na o ce ra, janko ka o faga, sabu o ma o ala batocogo lon.»

²⁷ Masace k'a fo mogow ye ko o ka Izirayelimogow minw mina ka labo jamana kono, ko o ye o sarakalasebaga do laseko yi, ale ye taga sigi yi, ka o jamana ta ala batocogo yira mogow ra.

²⁸ A kera ten, sarakalasebaga minw tun minana ka bo Samari, olugu ra kelen tagara sigi Beteli, ka to ka mogow karan, o ka kan ka Matigi Ala bato cogo min na.

²⁹ Nka o siyaw bee kelen kelen nana o yere ta yoro ta batofen dow lalaga. Samarikaw yere tun ka sonnikeyorow minw lo kongoriw kan, o ka o batofenw bla o bonw le kono, o ta duguw ra. ³⁰ Minw tun bora Babiloni, olugu ka Sukoti Benoti ta ala lalaga. Minw tun bora Kuti, olugu ka Nerigali ta ala lalaga. Minw tun bora Hamati, olugu ka Asima ta ala lalaga. ³¹ Minw tun bora Ava, olugu ka Nibasi ni Taritaki ta alaw lalaga. Sefarivayimukaw tun be o dencew jeni tasma ra ka ala minw bato, o alaw le tun ye Adarameleki ni Anameleki ye; olugu le tun ye Sefarivayimukaw ta alaw ye. ³² O tun be Matigi Ala fana bato, nka o bee n'a ta, o yere tun ka sarakalasebaga dow sigi o yere ye, minw tun be sarakaw bo sonnikeyorow ra kongoriw kunna. O sarakalasebagaw tun bora jamana fan bee ra. O sarakalasebagaw tun be to ka sarakaw bo sonnikeyorow le ra. ³³ O ra, o tun be Matigi Ala batora, nka o fana tun be o yere ta batofenw batora, ka kapa ni o yere ta jamana ta landaw ye, o tun bora jamana min na.

³⁴ Fo ka na se bi ma, o siyaw belen be o ta landakow le kera; o te siran Matigi Ala na. Matigi Ala tun ka cifoninw, ani kolatigeninw, ani sariyaw, ani kuma minw fo Yakuba ta duruja ye, minw togo lara ko Izirayelimogow, o siyaw te o kow si sira tagamana.

³⁵ Matigi Ala tun ka jernogonya* don ni Izirayelimogow ye, k'a fo o ye ko: «Aw kana ala werew bato; aw kana aw kinbiri gban ala werew koro ka o bato, ka sarka bo o ye. ³⁶ Ne Matigi Ala, ne min ka aw labo Misiran jamana ra ne ta sebayaba ani ne ta fanga baraka ra, aw ka kan ka ne le bato. Aw ka kan ka aw yere majigi ne le ye, ka sarakaw bo ne ye. ³⁷ Ne ka cifoninw, ani kolatigeninw, ani sariyaw, ani kuma minw sebe, ka o di aw ma, aw ka kan ka o le ke, k'a sira tagama tuma bee; aw kana ala werew bato. ³⁸ Ne ka jernogonya min don ni aw ye, aw kana jina o ko. Ne b'a fo aw ye tuun ko aw kana ala werew bato. ³⁹ Aw ka kan ka ne le bato, ne min ye Matigi Ala ye, aw ta Ala; sabu ne le be se ka aw kisi ka bo aw juguw bee boro.»

⁴⁰ Nka o siyaw ma son ka menni ke. O tora o ta landakorow le kan. ⁴¹ O tun be Matigi Ala batora, nka o bee n'a ta, o tun be o ta jow sonna belen. Fo ka na se bi ma, o ta denw, ani o mamadenw b'a kera ten le; o b'a kera i n'a fo o bemaw tun k'a ke cogo min na.

18

*Zuda masace Ezekiyasi ta masaya damina
(Kibaroyaw flanan 29.1-2)*

¹ Izirayeli masace Oze, min tun ye Ela dence ye, ale ta masaya san sabanan na, Ahazi dence Ezekiyasi sigira masaya ra Zuda mara kunna. ² A sigira masaya ra k'a si to san mugan ni looru. A ka san mugan ni kononton le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Abi; Jakariya denmuso tun lo. ³ Ko minw terennin lo Matigi Ala na koro, a ka o le ke. A k'a ta ko bee ke i n'a fo a bemace Dawuda tun k'a ke cogo min na. ⁴ A ka sonnikeyorow cen ka bo kongoriw kunna; a ka kabakurujanw cici, ka jo musoman Asera ta berew tigetige. Ciru Musa tun ka siranagesa min lalaga, a ka o tigetige, sabu Izirayelimogow tun be to ka wusunan sarakaw* bo o siranagesa ye. O tun ka o sa togo la ko Nehusitan.

⁵ Ezekiyasi k'a jigi la Matigi Ala kan, Izirayeli ta Ala. Zuda masace minw tun temena a na, ani minw nana a ko fe, a jagon masacepuman ma soro olugu si ra. ⁶ A tugura Matigi Ala le ko, a fana ma jenge ka bo a ko ka taga fan si ra; Matigi Ala tun ka kuma minw fo ciru Musa ye, a ka o bee sira tagama. ⁷ Matigi Ala fana tora ni a ye, k'a to a ka nafa soro

a ta koketaw bee ra. A nana muruti Asiri masace ma, a ma son ka to ale ta fanga koro tuun.

⁸ A ka Filisikaw kere ka se o ra, ka o gben ka taga se fo Gaza, ka o duguw ni a maraw bee halaki, k'a ta dugu barakamanw ra, ka taga a bla kerekedenw ta dugumisenw na.

Asirikaw ka Samari dugu mina

⁹ Ezekiyasi ta masaya san naaninan na, Asiri masace Salimanasari ni a ta kerekejama tun wurira ka na Samari dugu kama, ka na dugu lamini; o kera Izirayeli masace Oze, Ela dence ta masaya san wolonflanan le ra. ¹⁰ Sani san saba ce, o tun ka dugu mina; o tun kera Ezekiyasi ta masaya san wooronnan na. Samari dugu tun minana Izirayeli masace Oze ta masaya san konontonnan le ra. ¹¹ Asiri masace tun ka Izirayelimogow mina ka taga ni o ye Asiri. A tun tagara ni dow ye Hala dugu konɔ, ka taga ni dow ye Habori bada yorow ra, Gozan mara ra, ka taga ni dow ye Medikaw ta duguw ra. ¹² O kow tun kera o ra, sabu Izirayelimogow tun ma son ka Matigi Ala, o ta Ala ta kuma le lamɛn; Ala tun ka jenɔɔɔnya* min don ni o ye, o ka o cen. Matigi Ala ta baaraden Musa tun ka kuma minw bee fo o ye, o ma o si lamɛn, o fana m'a sira tagama.

*Asirikaw nana Zuda ta mogow kere
(Ezayi 36.1; Kibaroyaw flanan 32.1)*

¹³ Masace Ezekiyasi ta masaya san tan ni naaninan na, Asiri masace Senakeribu nana Zuda mara ta dugu barakamanw bee kere ka o duguw mina. ¹⁴ A kera ten minke, Zuda masace Ezekiyasi ka cira bla ka taga Asiri masace fe Lakisi, k'a fo a ye ko: «Ne firira; i kana ne kere tuun. Ni i ka warida min ben ne kan, ne bɛna to ka o sara i ye.»

Asiri masace ko Ezekiyasi ka kan ka warigbe kilo waga tan, ani sanin kilo waga kelen le sara ale ye.

¹⁵ Warigbe min bee tun be Matigi Ala ta batoso konɔ, ani masaso ta naforow ra, Ezekiyasi ka o bee ta ka taga o di a ma. ¹⁶ Hali a tun ka sanin min nɔɔɔ Matigi Ala ta batoso dondaw ni a daw sanfeyorow kan, a ka o bee woro ka bo yi, ka o di Asiri masace ma.

*Asirikaw nana Zeruzalemu dugu lamini
(Ezayi 36.2-22; Kibaroyaw flanan 32.9-16)*

¹⁷ Asiri masace k'a ta kerekejama kuntigiba, ani a ta masaso korosibagaw kuntigi, ani a ta kerekuntigiba ci ka bo Lakisi ka taga masace Ezekiyasi fe Zeruzalemu ni kerekejama do ye. O tagara se Zeruzalemu; ji min be dugu sanfeyoro ra, o tagara lo o jisira koro, fanikobagaw ta foro sira kan. ¹⁸ O perenna, k'a fo ko o b'a fe ka kuma ni masace ye. Hilikiya dence Eliyakimu min ye masace Ezekiyasi ta so korosibaga ye, ani Sebina, min ye seberikebaga ye, ani Asafu dence Yoha, min ye masace ta kumalasebaga ye, olugu bora dugu konɔ ka taga o kumben.

¹⁹ Asiri masace ta kerekuntigiba k'a fo o ye ko: «Aw ye taga a fo Ezekiyasi ye, ko masaceba, Asiri masace ko: «O tuma ele jigi lanin be jontigi le kan sa? ²⁰ Ele ko, ko kere hakiri ni kerekefanga be ele fe; nka o ye kuma gbansan le ye. Ele ka i jigi la jontigi le kan ko i be murutira ne ma? ²¹ A fle, i be i jigi lara Misiran masace le kan, k'a soro ale ye kara kunkurun le ye; ni mogɔ o mogɔ k'a jigi la a kan, a be o tigi boro sogo k'a mandimi. Can lo de, Misiran masace Farawona be ten le; ni ele mogɔ o mogɔ ka i jigi la a kan, a be o le ke i ra.

²² « «Aw be se k'a fo ne ye ko: An jigi be Matigi Ala, an ta Ala le kan! O tuma ele Ezekiyasi yere ma o Ala kelen ta sonnikeyorow ni a ta sarakabonanw le cici, k'a fo Zuda mara mogow ni Zeruzalemukaw ye ko o ka kan ka Ala bato Zeruzalemu dugu ta sarakajenifen* doron le kan wa?

²³ « «Ayiwa, sisan, i ka kan ka ben le jini ni ne matigice ye, min ye Asiri masace ye. Ni o kera, ne bɛna so waga fla di i ma, ni i be se ka mogɔ soro min bɛna o bori koni. ²⁴ Ele be se ka mun le ke ka anw ta kerekuntigi kelen doron lalo, hali ni a kera ne matigice ta kuntigiw bee ra fitini ye? Aw jigi be Misirankaw le kan, ko olugu bɛna sowotorow, ani sotigiw di aw ma ke! ²⁵ O tuma ele b'a miiri ko ne be se ka wuri ka na nin yoro halaki ni a ma ke Matigi Ala yere sago ye wa? Matigi Ala yere le k'a fo ne ye ko: Taga nin jamana kama ka taga a halaki.»

²⁶ Hilikiya dence Eliyakimu, ani Sebina, ani Yoha, olugu k'a fo Asiri masace ta kerekuntigiba ye ko: «Sabari, ka kuma i ta jonw fe aramekan na; an be o men. I kana kuma an fe heburukan na, k'a to mogɔ to minw be dugu kogo kan olugu y'a men.»

²⁷ Asiri masace ta kerekuntigiba ka o jaabi ko: «O tuma ne matigice ka ne ci ko ne ye na nin kumaw fo ele ni i matigice doron le ye wa? A ka ne ci nin mogow bee le fe,

nin moƙo minw sigisiginin be kogo kan, minw bena o yere ta sokotaga domu, ka o yere jegenaji min i n'a fo ele yere.»

²⁸ O ko, Asiri masace ta kerekuntigiba k'a kun korota, ka peren ni a fanga bee ye k'a fo heburukan na, ko: «Aw ye masaceba ta kuma lamɛn, Asiri masace! ²⁹ Masace ko: Aw kana a to Ezekiyasi ye aw lafiri, sabu a tena se ka aw bosi ka bo ne boro. ³⁰ Aw kana a to Ezekiyasi ye aw lafiri, ko aw ye aw yere karifa Matigi Ala ma, ko sigiya t'a ra, Matigi Ala bena aw bosi, ko aw ta dugu tena to Asiri masace boro.

³¹ «Aw kana Ezekiyasi lamɛn. Asiri masace ko: Aw ye ben don ni ne ye, aw ye aw yere di ne ma. Ni o kera, aw bee bena aw ta forow rezɛnmow soro k'a domu, ka aw ta torosunw denw domu, ka aw ta kolonw ji min, ³² sani ne ye na aw ta ka taga ni aw ye aw ta jamana jagon do ra, siman ni duven be jamana min na caman, domuni ni rezɛnsunw be jamana min na caman, oliviyesunw, ani li be jamana min na caman. O ra, sani aw ye to yan ka na sa, aw bena janamanaya le. Aw kana Ezekiyasi lamɛn, sabu a be aw lafirira le, ko Matigi Ala bena aw bosi.

³³ «Yala siya tow ta alaw sera ka o kisi ka bo Asiri masace boro wa? Hamatikaw ni Aripadikaw ta alaw sera ka mun le ke? ³⁴ Sefarivayimukaw, ani Henakaw, ani Ivakaw ta alaw sera ka mun ke? Yala o sera ka Samarikaw kisi ka bo ne boro wa? ³⁵ Jamanaw bee ra, jamana juman ta ala le sera k'a kisi ka bo ne boro, ka na a fo ko Matigi Ala bena Zeruzalemu kisi ka bo ne boro?»

³⁶ Ayiwa, Zuda ta mogow bee jera, o ma foyi fo, sabu masace Ezekiyasi tun k'a fo o ye ko o kana a jaabi.

³⁷ O ko, Hilikiya dence Eliyakimu min ye masace Ezekiyasi ta lu korosibaga ye, ani Sebina min ye seberikebaga ye, ani Asafu dence Yoha min ye masace ta kumalasebaga ye, olugu sekora ka taga Ezekiyasi fe; o tun ka o ta deregew faranfaran. Asiri masace ta kerekuntigiba tun ka kuma minw fo, o tagara o bee lakari Ezekiyasi ye.

19

*Ezekiyasi ka hakiri nini cira Ezayi fe
(Ezayi 37.1-7; Kibaroyaw flanan 32.20-23)*

¹ Masace Ezekiyasi ka o kuma men minke, a k'a ta derege mina k'a faran, ka borofani don a yere ra, ka taga Matigi Ala ta batoso konɔ. ² A k'a ta so korosibagaw kuntigi Eliyakimu ni a ta seberikebaga Sebina, ani sarakalasebagaw bee ta cekorobaw ci ka taga cira Ezayi fe, Amozɛ dence. O bee tun ka borofaniw le don o yere ra. ³ O tagara a fo Ezayi ye ko Ezekiyasi ko: «Bi lon ye jusukasilon, ani hakebolon, ani maroyalon le ye; sabu an ta kera i ko den minw worowagati sera, nka baraka te bamusow ra ka o woro. ⁴ A be se ka ke ko Matigi Ala, i ta Ala ka Asiri masace ta kerekuntigiba ta kumaw bee men, a matigice k'a ci ka na Ala janaman mafiyenya ni kuma minw ye. A be se ka ke ko Matigi Ala, i ta Ala bena o mafiyenyari juru sara Asiri masace ra. O koson moƙo to minw belɛn janaman tora, sabari, i ye Ala daari olugu ye.»

⁵ Masace Ezekiyasi ta jamana kuntigiw tagara Ezayi fe ni o kumaw ye. ⁶ Ezayi ka o jaabi ko: «Aw ye taga a fo aw matigice ye ko Matigi Ala ko: «I ka kuma minw men, Asiri masace ta kuntigiw nana ne dogoya ni kuma minw ye, o kumaw kana i lasiran. ⁷ A fle, Asiri masace bena kibaroya do men; ni a ka o kibaroya men, ne bena a kononosu k'a to a ye a latige ko a be seko a yere ta jamana ra. Ni a sekora yi, ne bena a to o ye a faga ni kerekemuru ye.» »

*Sanakeribu ta sebe ka Ezekiyasi lasiran
(Ezayi 37.8-13; Kibaroyaw flanan 32.17)*

⁸ Ayiwa, Asiri masace ta kerekuntigiba nana a men ko Asiri masace bora Lakisi, ka taga Libina dugu kere. A wurira ka taga Asiri masace ko o yoro ra. ⁹ Nka Asiri masace nana kibaroya do men, ko Etiyopi masace min ye Tiraka ye, ko ale ni a ta kerekajama wurira ko o bena a kere. Asiri masace ka o men minke, a ka ciraden werew ci tuun Ezekiyasi fe ni sebe do ye, k'a fo a ye ko: ¹⁰ «Aw ye taga a fo Zuda masace Ezekiyasi ye, ko: «I kana a to i ta Ala ye i lafiri gbeansan, ko i ka i jigi la ale kan minke, ko o ra, Asiri masace tena se ka Zeruzalemu dugu mina. ¹¹ Asiri masacew ka min ke jamana tow bee ra, i yere ka o ye. O ka o bee halaki le pewu! Ele ko ele le bena bosi wa? ¹² Ne bemaw ka siya minw halaki, siya minw tun be Gozan dugu konɔ, ani Haran dugu, ani Resefu dugu, ani Edeni ta moƙo minw tun be Telasari, yala o siyaw ta alaw sera ka o kisi wa? ¹³ Hamati ni Aripadi ni Sefarivayimu ni Hena ni Iva ta masacew be min sisan?» »

*Ezekiyasi ta daariri
(Ezayi 37.14-20)*

¹⁴ Ezekiyasi ka sebe mina ciradenw boro, k'a karan; o ko, a tagara Matigi Ala ta batoso kono. A ka sebe dayele Matigi Ala ja koro. ¹⁵ Ezekiyasi ka Matigi Ala daari, k'a fo a ye ko:

«Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, ele min siginin be seruben melekew kunna. Ele kelen le ye dugukolo masayaw bee ta Ala ye. Ele le ka sankolo ni dugukolo dan. ¹⁶ Matigi Ala, i toro malo ka ne lamen! Matigi Ala, i ja yele ka fleri ke! Senakeribu k'a ta ciraden ci ka na ele Ala panaman mafiyenya ni kuma minw ye, o lamen! ¹⁷ Matigi Ala, can lo ko Asiri masacew ka siya tow, ani o ta jamanaw halaki, ¹⁸ ka o ta alaw jeni tasuma ra. Nka o alaw fana tun te ala panamanw ye; mogow yere boro ka fen minw lalaga ni yiri ni kabakuru ye, o lo; o koson o sera ka o halaki. ¹⁹ O ra, ne Matigi Ala, an kisi ka bo Senakeribu boro, k'a to dunupa masayaw bee y'a lon ko ele Matigi Ala kelenpe le ye Ala ye.»

*Matigi Ala ka Ezekiyasi ta daariri jaabi
(Ezayi 37.21-35)*

²⁰ Amozu dence Ezayi ka cira bla ka taga a fo Ezekiyasi ye ko Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «I ka daariri min ke ne fe Asiri masace Senakeribu ta ko ra, ne ka o men. ²¹ Matigi Ala ka min fo Asiri masace kama, o ye nin ye; a ko:

Siyon dugu be ele mafiyenya le, ka i logobo;
Zeruzalemu dugu cepumanba be yereko i ma, ka a kun yuguyugu.

²² Ele ka ne le mafiyenya, ka ne le dogoya wa?

Ele sonna ka kuma k'a yira ne le ra wa?

Ele ka i ja don ne le ra wa,
ne min ye Izirayeli ta Ala saninman ye?

²³ I ka i ta ciradenw ci ka na ne le mafiyenya, ne Matigi Ala!

I ko: «Ne ta sowotero caman sababu ra,
ne yelenna fo kuruw kunna,
ka taga se fo Liban jamana cenance ra;
ne ka Liban sediriyiriw bee ra jamijanw tige,
ani siperesiyiriw bee ra pumanmanw.
Ne bena yelen kuruw bee ra jamijan kunna,
ka taga don fo o ta yirituba yere kono.

²⁴ Ne ka kolonw sogi jamana werew ra ka o ji min.

Ne bena ne sen la Misiran jamana kono ka Nili bajiw bee ja.»

²⁵ «Ayiwa, o tuma ele m'a lon ko ne kitira nin kow ra kabini wagatijan wa?

Kabini folofolo, ne tun ka kow minw laben, sisan ne be o le kera.

Ne k'a latige ko ele bena dugu barakamanw halaki, ka o ke tomow ye.

²⁶ O duguw ta mogow baraka banna,

jatige ni maroya ka o mina.

O kera i ko kongobinw,

i ko bin nuguninw,

i ko binjalan min be bon kunna;

a kogobari be ja.

²⁷ «Nka ne ka ele sigituma lon,

ka i botuma lon, ka i dontuma lon,

ani wagati min i jusu be bo ne kama.

²⁸ Ayiwa, i n'a fo i jusu bora ne kama,

i ta wasokanw fana sera ne toro ma,

ne bena ne ta nunnanege don i nun na, ka ne ta karafe don i da ra,

i nana sira min fe, ne bena seko ni i ye o sira kelen fe.

²⁹ «Ayiwa, ele Ezekiyasi, nin bena ke tagamasiyen ye ele fe: Simankise minw benbenna foro kono ka falen o yere ma, aw bena o siman le domu pinan. San were, minw bena falen o yere ma tuun, aw bena o le domu. Nka a san sabanan, aw yere le bena aw ta siman dan, k'a tige, k'a domu; ka aw ta rezenforow sene, k'a den domu.

³⁰ «Ni o kera, Zuda ta mogo to minw panaman tora, olugu bena ke i ko yiri min ka lilinkuraw bo, k'a lilinw don fo dugukolo jukoro, ka nugu kura ye tuun, fo ka den.

³¹ «Can lo, mogo dow belen bena wuri Zeruzalemu dugu kono, mogo dama dama bena kisi, ka lo Siyon kuru* kan. Fangatigi Ala bena o le ke aw ye a ta kanuyaba koson.

³² «O koson Matigi Ala ka min fo Asiri masace ko ra, o ye nin ye: <Asiri masace tena don nin dugu konɔ, a tena mogɔ si bon ni a ta biɲew ye, a tena mogɔ si kere ni a ta negebennan ye, a tena yelenyoro lo ka yelen o kan ka dugu kere.

³³ « <A nana sira min fe, a bena seko o sira kelen le fe. A tena don nin dugu konɔ fiyewu! Ne Matigi Ala, ne le ko ten.

³⁴ « <Ne le bena nin dugu tanga, k'a bosi, ne yere togo koson, ani ne ta jonce Dawuda koson.> »

Ala ta mogow kisicogo

(Ezayi 37.36-38; Kibaroyaw flanan 32.21-22)

³⁵ O lon su fe, Matigi Ala ta meleke bora ka na Asirika ce waga keme ni biseegi ni waga looru faga (185 000). Mogɔ tow wurira sogomada fe minke, o ka suw ye yoro bee ra. ³⁶ A kera ten minke, Asiri masace Senakeribu sekora ka taga sigi Ninive dugu konɔ. ³⁷ Nka lon do, k'a kinbiri gbannin to a ta ala ta sonnikebon konɔ, min be wele ko Nisiroki, a yere dence minw ye Adarameleki ni Sareseri ye, olugu nana ben a kan k'a faga ni kerekemuru ye, ka bori ka taga Ararati jamana ra. A dence Esari Hadon sigira masaya ra a no ra.

20

Masace Ezekiyasi ka Ala daari a ta bana ko ra

(Ezayi 38.1-8; Kibaroyaw flanan 32.24)

¹ O wagati ra, Ezekiyasi nana bana, fo a tun be jini ka sa. Amɔzi dence Ezayi tagara a fe, ka taga a fo a ye ko: «Matigi Ala ko i ye i ta lu kopaw laben, sabu i bena sa; i tena keneya ka bo nin bana ra.»

² Ezekiyasi k'a ja nuna bon kogo fan na, ka Matigi Ala daari; a ko: ³ «E, Matigi Ala, i hakiri to ne ra, sabu ne tugura i ko ni kankelentiya le ye, ni ne jusukun bee ye; ko min ka di i ye, ne ka o le ke.» Ezekiyasi ka o fo minke, a kasira kosebe.

⁴ O y'a soro Ezayi tun bora bon konɔ, nka a tun ma bo lu konɔ ban; Matigi Ala kumana a fe k'a fo a ye ko: ⁵ «Taga a fo Ezekiyasi ye, ale min ye ne ta mogow pamogo ye, ko Matigi Ala, a bemace Dawuda ta Ala ko: <Ne ka i ta daariri men, ne ka i ta naji fana ye. Ne bena i keneya. Sinikene, i bena taga Matigi Ala ta batoso konɔ. ⁶ Ne bena sanji tan ni looru fara i si kan. Ne bena ele ni nin dugu bosi ka bo Asiri masace boro. Ne bena nin dugu kisi ne yere togo bonya koson, ani ne ta jonce Dawuda koson.> »

⁷ Ezayi k'a fo mogow ye ko o ye na ni toromo siri kelen ye. O nana ni o ye, o ka o lala Ezekiyasi ta joriw kan; Ezekiyasi keneyara.

⁸ Ezekiyasi tun ka Ezayi jininka ko tagamasiyen juman le bena a yira ko Matigi Ala bena ale keneya, k'a to ale ye taga Matigi Ala ta batoso konɔ o lon tere sabanan. ⁹ Ezayi tun k'a fo a ye ko: «Matigi Ala bena nin tagamasiyen le ke i ye, k'a yira i ra ko a ka kuma min fo, ko a bena o ke: Suma bena bo a no ra. Yala i b'a fe suma ye taga ja fe ka se fo senlayoro tan wa, walama a ye seko ko fe ka se senlayoro tan le?» ¹⁰ Ezekiyasi ko: «K'a fo ko suma ye taga ja fe ka se senlayoro tan, o te kogbelen ye. Ne b'a fe suma ye seko ko fe le ka se senlayoro tan.» ¹¹ Ayiwa, cira Ezayi ka Matigi Ala daari; Matigi Ala k'a to suma sekora ka taga ko fe fo senlayoro tan, Ahazi ta so yelenyoro kan*.

Babiloni masace ta ciradenw nana Ezekiyasi fe

(Ezayi 39)

¹² Ayiwa, o wagati kelen na, Babiloni masace Merodaki Baladan, min ye Baladan dence ye, ale ka Ezekiyasi ta bana kibaroya men minke, a ka sebe do ke, ka bonya do la o kan, ka o ci Ezekiyasi ma. ¹³ Ezekiyasi ka o ciradenw minako ja. Fen o fen tun be Ezekiyasi ta fenmarayoro ra, a ka o bee yira o ciradenw na: warigbe ni sanin, ani kasadiyananw, ani turu kasadimanw; a k'a ta kerekeminanw bee yira o ra, ani a ta naforow bee. Foyi le ma to a ta masaso konɔ, ani a ta mara bee konɔ, ni Ezekiyasi ma min yira o ciradenw na.

¹⁴ O kow ko, cira Ezayi nana masace Ezekiyasi fe, ka na a jininka ko: «Nin mogow bora min le? O nana mun le fo i ye?» Ezekiyasi ko: «O bora jamanajan do le ra, fo Babiloni*.»

¹⁵ Ezayi k'a jininka tuun ko: «O ka mun ni mun le ye i ta so konɔ?» Ezekiyasi ko: «Fen o fen be ne ta masaso konɔ, o ka o bee ye! Foyi ma to ne ta naforow ra, ni ne ma min yira o ra.»

¹⁶ Ezayi k'a fo Ezekiyasi ye ko: «Matigi Ala ta kuma lamen: ¹⁷ <Lon do, bena se, fen o fen be i ta masaso konɔ, i bemaw ka fen o fen lajen fo ka na se bi ma, o bena na o fenw bee ce ka taga ni o ye Babiloni; foyi tena to. Matigi Ala ko ten. ¹⁸ O bena i yere

* 20:11 20.11 Mogow tun be suma cogoya fe o yelenyoro kan, janko ka wagati jate lon.

mamaden dow mina, i yere worodenw ta denw, ka taga ni olugu ye, ka taga o bo ceya ra, ka o bla Babiloni masace ta masaso konɔ.» »

¹⁹ Ezekiyasi ka Ezayi jaabi ko: «I ka Matigi Ala ta kuma min fo ne ye, o ka ji; sabu hera ni pasuma bena ke jamana konɔ ne yere ta tere bee ra.»

²⁰ Ayiwa, Ezekiyasi ta kewale tow bee, a ta cefariya, a ka dinga min sogi dugu konɔ, ka jisira bo dugu kogo jukoro ka ji lana Zeruzalemu dugu konɔ, o kow bee sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu konɔ. ²¹ Ezekiyasi sara, ka taga fara a bemaw kan. A dence Manase sigira masaya ra a no ra.

21

Zuda masace Manase ta wagati (Kibaroyaw flanan 33.1-10,18-20)

¹ Manase sigira masaya ra k'a si to san tan ni fla; a ka san bilooru ni looru le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Hefusiba. ² A ka kojugu ke Matigi Ala ja koro. Matigi Ala tun ka siya minw gben ka bo Izirayeli jamana ra, a ka o siyaw ta ko haramuninw jagon le ke. ³ A face Ezekiyasi tun ka sonnikeyoro minw cici ka bo kongoriw kan, a ka o bee lalaga kokura tuun. Jo min ye Baali* ye, a ka sarakabonan dow lo o jo togo ra. A ka bere do turu jo musoman Asera togo ra, i n'a fo Akabu min tun ye Izirayeli masace ye folofolo, ale tun k'a ke cogo min na. A k'a kinbiri gban ka karo ni lolow bee bato. ⁴ A ka sarakabonan werew lo Matigi Ala ta batoso konɔ; k'a soro Matigi Ala tun k'a fo ko ale kelen togo le ka kan ka bato o yoro ra Zeruzalemu.

⁵ A ka sarakabonan dow lo karo ni lolow bee togo ra, Matigi Ala ta batoso lukene fla bee konɔ. ⁶ A k'a dence di o k'a jeni tasuma ra k'a ke saraka ye. A tun be lagberi ke, ka subagayakow ke. A ka mogow dow sigi, minw be suw wele, ka lagberi ke. A ka do fara a ta kojugu kan Matigi Ala ja koro, ka Matigi Ala jusu bo. ⁷ A tun ka jo musoman Asera ta tagamasiyen min lalaga, a ka o bla Ala ta batoso konɔ, k'a soro Matigi Ala tun k'a fo Dawuda ye, ka na a fo a dence Sulemani fana ye o so ko ra, ko: «Ne ka nin batoso ani nin Zeruzalemu dugu le janawoloma Izirayeli mara bee ra, ka ne togo sigi nin yoro ra wagati bee, ani tuma bee. ⁸ Ne ka kuma minw fo Izirayelimogow ye, ni o ka o lamen ka o sira tagama, ani ne ta baaraden Musa ka sariya minw bee yira o ra ni o ka o sira tagama, o tuma ne ka jamana min di o bemaw ma, ne tena o gben ka taga yoro si ka bo o jamana konɔ tuun.» ⁹ Nka mogow ma Ala lamen. Manase ka o lafiri; Matigi Ala tun ka siya minw halaki ka bo Izirayelimogow ja, o ka kojugu ke ka teme hali o siyaw kan.

Zuda mara labancogo

¹⁰ O kera minke, Matigi Ala ka kuma don a ta ciraw da ra, minw ye a ta baaradenw ye, ko: ¹¹ «Zuda masace Manase ka ko haramuninw le ke. Amorikaw tun konna ka kojugu minw ke ale ja, ale ta kojugu belen nana teme olugu ta kan. A ka Zuda mara mogow bla jurumun na ni a ta joston ye. ¹² O ra, Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Ne bena kojuguba do ben Zeruzalemukaw, ani Zuda mara mogow kan; ni mogow o mogow toro ka na o ko men, o tigi bena kabakoya fo ka manwu. ¹³ Ne ka juru min ke ka Samari dugu suma, ani ne ka sumanikafen min ke ka Akabu ta somogow suma, ne bena o kelen le ke ka Zeruzalemu dugu fana suma. Ne bena Zeruzalemu dugumogow bee labo dugu konɔ, k'a ke i n'a fo mogow be minan konɔ saani cogo min na, ka soro k'a dabiri, a saaninin ko. ¹⁴ Ne ta mogow to minw tora, ne bena olugu to yi, ka o labla o juguw ye. O juguw bee bena na ben o kan, ka o borofenw bee ce; ¹⁵ sabu o ka kojugu ke Matigi Ala ja koro. Kabini lon min na o bemaw bora Misiran jamana ra, fo ka na se bi ma, o be to ka ne jusu bo le doron.» »

Manase ta masaya laban

¹⁶ Manase ka mogow jarakibari caman faga, fo ka Zeruzalemu dugu fan bee fa suw ra. Ka fara o bee kan, a ka kojugu werew ke Matigi Ala ja koro, ka Zuda ta mogow bla o jurumunw na.

¹⁷ Ayiwa, Manase ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, a ka jurumun minw ke, o kow sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu konɔ.

¹⁸ Manase sara, ka taga fara a bemaw kan; o k'a su don a ta so yiritu konɔ, min tun be wele ko Uza ta yiritu. A dence Amon sigira masaya ra a no ra.

Zuda masace Amon ta wagati (Kibaroyaw flanan 33.21-25)

¹⁹ Amon sigira masaya ra k'a si to san mugan ni fla; a ka san fla le ke masaya ra. A siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Mesulemeti. Ale tun ye Harusi denmuso do le ye; o tun be bo Yotiba dugu konɔ. ²⁰ A ka kojugu ke Matigi Ala ja koro, i

n'a fɔ a face Manase tun k'a ke cogo min na. ²¹ A face tun ka sira o sira ta, a fana ka o siraw bɛɛ le tagama. A face tun ka jo minw son, a fana ka o jow le son, k'a kinbiri gban ka o bato. ²² A bɔra Matigi Ala, a ta Ala kɔ, a bɛmaw ta Ala. A ma Matigi Ala ta sira si tagama.

²³ Lon dɔ, Amɔn ta jamana kuntigiw ka janfa siri a kama. O k'a faga a ta bon kɔnɔ. ²⁴ Nka o mɔgɔ minw bɛɛ tun ka masace Amɔn janfa, jama wurira ka olugu bɛɛ faga. O k'a dence Yoziyasi sigi masaya ra a nɔ ra.

²⁵ Ayiwa, Amɔn ta kɛwale tɔw, a ka ko minw bɛɛ ke, o kow bɛɛ sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu kɔnɔ. ²⁶ O ka Amɔn su don a ta kaburu kɔnɔ, Uza ta yiritu ra. A dence Yoziyasi le sigira masaya ra a nɔ ra.

22

Zuda masace Yoziyasi ta wagati (Kibaroyaw flanan 34.1-2)

¹ Yoziyasi sigira masaya ra k'a si to san seegi. A ka san bisaba ni kelen le ke masaya ra; a siginin tun bɛ Zeruzalemu. A bamuso tɔgɔ tun ye ko Yedida; ale tun ye Adaya denmuso dɔ le ye; o tun bɛ bɔ Bɔsikati dugu kɔnɔ. ² Ko minw terennin lo Matigi Ala ja kɔrɔ, a ka o le ke. A k'a bɛmace Dawuda ta siraw bɛɛ le tagama. A ma o sira bla ka jenge ka taga a kininboro fɛ walama ka taga a numanboro fɛ.

Sariya kitabu yera (Kibaroyaw flanan 34.8-18)

³ Masace Yoziyasi ta masaya san tan ni seeginan na, lon dɔ, a k'a ta seberikebaga Safan ci, ka taga Matigi Ala ta batoso kɔnɔ. Safan tun ye Mesulamu dence Asaliya dence le ye. A k'a fɔ a ye ko: ⁴ «Taga sarakalasebagaw kuntigiba Hilikiya fɛ, ko mɔgɔw ka wari min di Alabatosoba kɔnɔ, so donda kɔrɔsibagaw ka wari min mina, ko a ye o wari bɛɛ fara ɲɔgɔn kan. ⁵ O ye o wari di Matigi Ala ta batoso lalagabagaw kuntigiw ma. Olugu bena Matigi Ala ta batoso baarakedenw sara ni o ye, janko o ye Alabatoso yɔrɔ cenninw lalaga. ⁶ O bɛ yirilɛsebagaw, ani baaradenw, ani bonlobagaw sara, ka yiriw san, ani kabakuru lesenin minw bena ke ka so lalaga. ⁷ Nka ni wari o wari dira o ma, mɔgɔ kana o wari jate pininka o fɛ, sabu o bɛ o ta baara kera ni jusukun gbenin le ye.»

⁸ Ka o to o ra, sarakalasebagaw kuntigiba Hilikiya nana a fɔ seberikebaga Safan ye ko: «Ne ka sariya kitabu ye Matigi Ala ta batoso kɔnɔ!» Hilikiya ka o kitabu di Safan ma, Safan k'a karan.

⁹ Seberikebaga Safan tagara masace fɛ. A tagara a fɔ masace ye ko: «I ta ɲɔnw ka Matigi Ala ta batoso wari di Alabatoso lalagabagaw kuntigiw ma.» ¹⁰ Seberikebaga Safan k'a fɔ fana ko: «Sarakalasebaga Hilikiya ka kitabu dɔ di ne ma fana.» A ka o sebe karan masace ɲa na.

Masace ka ciramuso Huluda pininka (Kibaroyaw flanan 34.19-28)

¹¹ Masace ka sariya kitabu kumaw men minke, a k'a ta derege mina k'a faran. ¹² Masace k'a fɔ sarakalasebaga Hilikiya ni Safan dence Ayikamu ni Mise dence Akibɔri, ani seberikebaga Safan ni masace ta baaraden Asaya ye ko: ¹³ «Aw ye taga Matigi Ala pininka ne tɔgɔ ra, ani jama bɛɛ tɔgɔ ra, ani Zuda mara mɔgɔw bɛɛ, nin kitabu ta kumaw ko ra, an ka nin kitabu min ye; sabu Matigi Ala ta dimi ka bon. Matigi dimina an kɔrɔ kosebe, sabu an bɛmaw ma nin kitabu ta kumaw sira tagama; a sebera kitabu kɔnɔ ko an ka kan ka min ke, o m'a ke ten.»

¹⁴ Sarakalasebaga Hilikiya, ani Ayikamu, ani Akibɔri, ani Safan, ani Asaya, olugu tagara ciramuso Huluda fɛ ka taga kuma ni a ye; ale tun ye Salumu ta muso le ye. Salumu face tun ye Tikiva ye, Tikiva face tun ye Harasi ye. Salumu le tun ye Alabatosoba ta faniw kɔrɔsibaga ye. A ni a muso tun siginin bɛ Zeruzalemu ta kindakura le ra. ¹⁵ Huluda ka o jaabi ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ta kuma ye nin ye; mɔgɔ min ka aw ci ne fɛ, aw ye taga a fɔ o tigi ye ¹⁶ ko Matigi Ala ko: <Ne bena kojuguba le ben nin dugu ni a dugumɔgɔw kan, ka kapa ni nin kitabu ta kumaw ye, Zuda masace ka kitabu min karan. ¹⁷ I n'a fɔ o ka ne to yi, ka taga wusunan sarakaw* bɔ ala wɛrɛw ye, ka ne jusu bɔ ni o ta kɛwalew ye, o koson ne dimina nin dugu kɔrɔ kosebe, dimi min fana tena mala tuun.>

¹⁸ «Nka aw ye taga a fɔ Zuda masace ye, min ka aw ci ko aw ye na Matigi Ala pininka, ko Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <I ka nin kitabu kuma lamɛn minke, ¹⁹ o kow digira i ra kosebe. I ka i yere majigi Matigi Ala ja kɔrɔ, sabu ne ka min fɔ nin dugu ni a dugumɔgɔw kama, i ka o mɛn. Ne bena o ke ɲanibagatɔw le ye, ka o danga. Nka ele ka i ta faniw faran, ka kasi ne ja kɔrɔ minke, o koson ne fana ka i ta daariri lamɛn. Matigi

Ala ko ten. ²⁰ O koson ni i nana sa, ne bena i lataga i bema tow fe. I bena sa hera le ra; o bena i su don i ta kaburu konɔ. Ni o kera, ne bena nin kojugu min lase nin dugu ma, i yere na tena o ye.» »

Ayiwa, o tagara o kumaw lase masace ma.

23

Yoziyasi ka jɛnɔgɔnya don ni Ala ye (Kibaroyaw flanan 34.29-32)

¹ Masace Yoziyasi ka Zuda mara cekorobaw, ani Zeruzalemu dugu cekorobaw bee wele ka na. ² O ko, masace tagara Matigi Ala ta batoso konɔ, ale ni Zuda mara mogow bee, ani Zeruzalemu dugumogow bee, ani sarakalasebagaw, ani ciraw, ani jama bee, denmisen fara mogokoroba kan. O tun ka o kitabu min sorɔ Matigi Ala ta batoso konɔ, o ka o jɛnɔgɔnya kitabu kumaw bee karan jama bee na. ³ O y'a sorɔ masace tun lonin be tintin do kan; a ka jɛnɔgɔnya* don kura ye tuun ni Matigi Ala ye, k'a fo ko: «An bena tugu Matigi Ala le ko, k'a ta kumaw, ani a ta ciw, ani a ta cifoninw bee sira tagama ni an jusukun bee ye, ani an nin bee, janko Ala tun ka kuma minw sebe a ta jɛnɔgɔnya kitabu konɔ kakoro, an ye o kumaw bee sira tagama.»

Jama bee sonna o jɛnɔgɔnya ta kumaw ma.

Yoziyasi ka batofen werew labɔ Zuda mara ra (Kibaroyaw flanan 34.3-5)

⁴ Masace k'a fo sarakalasebagaw kuntigiba Hilikiya ye, ani sarakalasebaga tow, ani Alabatosu donda korosibagaw ye, ko fen o fen ye Baali* ta jow ye, ani Asera ta jow, ani karo ni lolow ta sonnikefenw ye, ko o ye o fenw bee labɔ Alabatosoba konɔ. O ka o fenw labɔ ka taga o jeni Zeruzalemu dugu ko fe, Sedoron kenegbe ra, k'a buguri ce ka taga ni a ye fo Beteli. ⁵ Zuda masacew tun ka sonnikebaga minw sigi folofolo, wagati min o tun be wusunan sarakaw* bora sonnikeyorow ra, kongoriw kunna, Zuda duguw konɔ, ani Zeruzalemu kerefeduguw ra, o ka o sonnikebagaw bee gben. Sonnikebaga minw fana tun be wusunan sarakaw bora Baali ta jo ye, ani minw tun be tere ni karo ni lolow batora, o ka olugu fana gben. ⁶ O tun be jo musoman Asera bato nin bere min ye, a ka o bere labɔ Matigi Ala ta batoso konɔ, ka taga ni a ye Zeruzalemu dugu ko fe, Sedoron ko yoro ra, ka taga a jeni o yoro ra, fo k'a ke buguri ye. O ka o buguri bon dugumogow ta kaburulo ra.

⁷ Ce jatoyakebaga minw ta yorow tun be Matigi Ala ta batoso lu konɔ, o ka o yorow bee cen ka bo yi. Musow tun be jo musoman Asera ta sonnikefaniw dan o yorow le ra fana.

⁸ Yoziyasi ka Zuda duguw ta sarakalasebagaw bee wele ka na Zeruzalemu. Sarakalasebagaw tun be wusunan sarakaw bora sonnikeyorow minw na kongoriw kan, k'a ta Geba ka taga a bla fo Beri Seba, a ka o yorow bee cen. O tun ka sonnikeyorow minw lo duguw dondaw ra, a ka o fana cen. Min tun be dugutigi Yosuwe yere ta donda ra, a ka o fana cen; o tun be dugu donda numanboroyanfan fe. ⁹ Sarakalasebaga minw tun ka sarakaw bo sonnikeyorow ra kongoriw kan, o ma son olugu ye ke saraka bo ye Matigi Ala ta sarakajenifen* kan Zeruzalemu. O koni tun be se ka burufunubariw domu ni sarakalasebaga tow ye.

¹⁰ O tun be to ka denmisenw jeni ka o ke saraka ye yoro min na, min ye Tofeti yoro ye, Beni Hinomu kurufurancɛ ra, a ka o yoro bee cen k'a lanogo, janko mogɔ si kana se k'a dence walama a denmuso jeni k'a ke saraka ye tuun ka Moloki ta jo bato. ¹¹ Zuda masacew tun ka so minw bla, ka o ke ka tere bato, a ka o bee bo yi. O sow tun be Alabatosu lu konɔ; o tun be lu donda ra, dugu namogo do ta siyoro kere fe, min tɔgo tun ye ko Netan Meleki. O tun be sowotoro minw ke ka tere bato, a ka olugu fana jeni. ¹² Sarakabonan minw tun be Ahazi ta biribon kunna, Zuda masacew tun ka minw lo, masace Yoziyasi ka o bee cici, ani Manase tun ka minw lo Matigi Ala ta batoso lu fla bee konɔ. A ka o cici, ka o buguri ce ka taga o bon Sedoron ko konɔ. ¹³ Sonnikeyorow minw tun be kongori kan Zeruzalemu dugu tereboyanfan na, a ka o yorow fana cen. O yoro tun be oliviyesunw kuru woroduguyanfan fe, yoro min be wele ko halakiri kuru. Izirayeli masace min tun ye Sulemani ye, ale le tun ka o sonnikeyorow lo Sidonkaw ta jo musoman haramunin ye, min ye Asera ye, ani Mohabukaw ta jo haramunin ye, min ye Kemosi ye, ani Amonkaw ta jo haramuninba ye, min ye Moloki ye. ¹⁴ Yoziyasi ka kabakurujanw cici, ka jo musoman Asera ta berew tigetige, ka mogokolow ce, ka o ke o no ra, janko k'a cen.

*Yoziyasi ka batofen werew cen Izirayeli mara ra
(Kibaroyaw flanan 34.6-7)*

¹⁵ Yoziyasi ka o ko kelen fana ke Beteli; Nebati dence Yerobohamu, masace min tun ka Izirayelimogow bla jurumun na, ale tun ka sonnikeyorow min lo kongori kan, sarakabonan min tun be o sonnikeyorow ra, a ka o fana cen. A ka o sarakabonan ni o sonnikeyorow cen, ka jo musoman Asera ta sonnikebere jeni, k'a sonnikeyorow jeni fo k'a ke buguri ye.

¹⁶ Yoziyasi nana a ja munu, ka kaburu dow ye kongoriw kan yi; a ka mogow ci ka taga o suw kolow bo ka na; o ka o kolow jeni sonnikeyorow kan, ka o yorow lanogo, i n'a fo Matigi Ala tun k'a ta kuma don a ta cira da ra k'a fo cogo min na. Ala ta cira tun ka o kumaw le fo folofolo.

¹⁷ Yoziyasi nana a fo ko: «Ne ja be kaburu juman ta kabakuru le ra yan fe yi tan?» Dugumogow k'a jaabi ko: «Ala ta cira min tun nana ka bo Zuda mara ra, ale ta kaburu tagamasiyen lo. I ka min ke nin sarakabonanw kan tan co, o cira tun nana o kumaw le fo, ko o le bena ke nin sarakabonanw kan.» ¹⁸ Yoziyasi ko: «Aw ye kaburu to yi! Mogow si kana maga a kolow ra.» O ka o cira kolow to yi, ani cira min fana tun nana ka bo Samari, o ka ale kolow fana to yi.

¹⁹ Sonnikebon minw tun be kongoriw kan Samari duguw konow, Izirayeli masacew tun ka minw lalaga ka sonni ke yi, fo ka na Matigi Ala jusu bo, Yoziyasi ka o bee waraga ka bo yi. A ka min ke Beteli, a ka o ko kelen le ke Samari fana. ²⁰ Sonnikebaga minw tun be o sonnikeyorow ra, a ka olugu bee mina ka o faga sarakabonanw kan, ka mogokolow jeni sarakabonanw kan. O ko, a sekora ka taga Zeruzalemu.

*Jonyaban panagbe
(Kibaroyaw flanan 35.1,18-19)*

²¹ Masace k'a fo mogow bee ye ko: «Aw ye Jonyaban panagbe* ke ka Matigi Ala, aw ta Ala bonya, i n'a fo a fora Ala ta jennogonya* kitabu konow cogo min na.»

²² O ka Jonyaban panagbe* min ke, o panagbe jagon tun ma deri ka ke, kabini kuntigiw tun be Izirayeli jamana kunna wagati min na, fo ka na a bla Izirayeli masacew, ani Zuda masacew ta wagati ra. ²³ Nka masace Yoziyasi ta masaya san tan ni seeginan le ra, o panagbe sorora ka ke Zeruzalemu, ka Matigi Ala togo bonya.

*Yoziyasi ta ko tow
(Kibaroyaw flanan 35.20-27; 36.1)*

²⁴ Ka fara o bee kan, mogow minw tun b'a fo ko o be kuma ni suw ye, ani minw be lagberi ke, Yoziyasi ka o mogow bee gben. Yirimogoninw, ani jow, ani fen haramunin minw bee tun be Zuda mara ra, ani Zeruzalemu dugu konow, a ka o bee bo yi, janko sariya ta kuma minw sebera kitabu konow, sarakalasebaga Hilikiya ka kitabu min ye Matigi Ala ta batoso konow, mogow ye o kitabu kumaw sira tagama.

²⁵ Masace minw temena Yoziyasi ja, o do si ma seko ka na Matigi Ala fe ni a jusukun bee ye, ani a nin bee, ani a baraka bee, ka Musa ta sariyaw bee sira tagama i ko Yoziyasi k'a ke cogo min na. A jagon masace fana ma wuri a ko fe tuun.

²⁶ Nka o bee n'a ta, Matigi Ala tun dimina Zuda ta mogow korow cogo min na, fo k'a jusu bo, o dimi tun ma ban, sabu Manase tun ka ko minw bee ke, o kow tun ka Ala jusu bo. ²⁷ O koson Matigi Ala ko: «Ne bena Zuda mara mogow fana gben ka bo ne ja korow, i n'a fo ne ka Izirayelimogow gben cogo min na. Ne bena ban nin dugu fana ra, ne tun ka nin dugu min janawoloma, min ye Zeruzalemu ye; ne bena ban nin Alabatoso fana ra, ne tun k'a fo ko o min bena ke ne togo sigiyorow ye.»

Yoziyasi ta masaya laban

²⁸ Ayiwa, Yoziyasi ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, o kow bee sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabuw konow.

²⁹ Yoziyasi ta masaya wagati ra, Misiran masace Farawona, min togo tun ye ko Neko, ale wurira ko a be taga Asiri masace fe Efirati ba fan fe. Masace Yoziyasi tagara lo a ja ko a b'a kere; nka Farawona ka Yoziyasi faga o kere ra Megido. ³⁰ A ta jamana kuntigiw k'a su ta sowotoro do konow. O k'a ta ka bo Megido, ka taga ni a ye Zeruzalemu, ka taga a su don a ta kaburu konow. Jamanamogow k'a dence Yohahazi ta, ka turu saninman* ke ale kun na, k'a sigi masaya ra a face no ra.

*Zuda masace Yohahazi ta masaya wagati
(Kibaroyaw flanan 36.2-4)*

³¹ Yohahazi sigira masaya ra k'a si to san mugan ni saba. A ka karo saba le ke masaya ra; a signin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Hamutali; ale tun ye Yere mi denmuso le ye, o tun be bo Libina. ³² A ka kojugu ke Matigi Ala ja korow, i n'a fo a bemaw tun k'a ke cogo min na. ³³ Farawona min tun ye Neko ye, ale nana a mina k'a

siri ni negejɔrɔko ye, Ribila dugu kɔnɔ, Hamati jamana ra, ko a kana sigi masaya ra Zeruzalemu tuun. Farawona ka warida dɔ ben Zuda mara kan, ko o ka kan ka to ka o sara; o tun ye warigbe kilo waga saba ni keme naani ye (3 400), ani sanin kilo bisaba ni naani. ³⁴ Farawona, min tɔgɔ tun ye ko Neko, ale ka Yoziyasi dence Eliyakimu le ke Zuda masace ye a face Yoziyasi no ra. A ka Eliyakimu tɔgɔ yelema k'a ke Yehoyakimu ye. A ka Yohahazi mina ka taga ni a ye Misiran; a tagara sa o yɔrɔ ra yi.

³⁵ Farawona tun ka warigbe ni sanin hakeya min fo, Yehoyakimu tun be o dira a ma. O ra, a ka jamana mɔgɔ be kelen kelen ta wari sorɔta jate mina, ka warigbe ni sanin hakeya dɔ mina be kelen kelen fe, ka kaɲa ni be ta sorɔta ye. A ka o le ke janko ka Farawona ta wari sorɔ k'a di a ma.

*Zuda masace Yehoyakimu ta wagati
(Kibaroyaw flanan 36.5-8)*

³⁶ Yehoyakimu sigira masaya ra k'a si to san mugan ni looru. A ka san tan ni kelen le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso tɔgɔ tun ye ko Zebuda. Ale tun ye Pedaya denmuso le ye; o tun be bo Ruma dugu kɔnɔ. ³⁷ A ka kojugu ke Matigi Ala ɲa kɔrɔ, i n'a fo a bemaw tun k'a ke cogo min na.

24

Babilɔnikaw nana Yehoyakimu kere

¹ Yehoyakimu ta masaya wagati ra, Babilɔni masace min ye Nebukadinesari ye, ale nana Yehoyakimu kama ka na a kere. Yehoyakimu tora Nebukadinesari ta fanga kɔrɔ fo san saba. Nka o ko fe, Yehoyakimu murutira tuun.

² Matigi Ala k'a to benkannikebaga dɔw bɔra Babilɔnikaw ta jamana ra, ani Sirikaw ta jamana ra, ani Mohabukaw ta jamana ra, ani Amɔnkaw ta jamana ra, ka na Yehoyakimu kama. Ala k'a to olugu nana Zuda mara kama, janko ka na o halaki le pewu, ka kaɲa ni Matigi Ala ta kuma ye, a tun ka kuma min don a ta baardenw da ra, minw ye a ta ciraw ye. ³ Sigiya t'a ra, nin kera ka kaɲa ni Matigi Ala yere ta kuma le ye. A tun b'a fe ka Zuda mara mɔgɔw bo a yere ɲa kɔrɔ, Manase ta jurumunw be kosɔn, ⁴ ani a tun ka mɔgɔ jarakibari minw be faga, fo ka Zeruzalemu dugu be ke jori ye. Matigi Ala tun t'a fe ka o hake yafa tuun.

⁵ Ayiwa, Yehoyakimu ta kewale tɔw, a ka ko minw be ke, o kow be sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu kɔnɔ. ⁶ Yehoyakimu sara, ka taga fara a bemaw kan. A dence Yehoyakini sigira masaya ra a no ra.

⁷ O wagati ra, Misiran masace ma bo a ta jamana ra tuun ka taga kere ke; sabu yɔrɔ o yɔrɔ tun be a ta mara kɔnɔ, Babilɔni masace tun ka o yɔrɔw be mina, k'a ta Misiran ba ra, ka taga a bla fo Efirati ba ra.

*Zuda masace Yehoyakini ta wagati
(Kibaroyaw flanan 36.9-10)*

⁸ Yehoyakini sigira masaya ra k'a si to san tan ni seegi. A ka karo saba le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso tɔgɔ tun ye ko Nehusita. Ale tun ye Elinatan denmuso le ye; Zeruzalemukaw tun lo. ⁹ A ka kojugu ke Matigi Ala ɲa kɔrɔ, i n'a fo a face tun k'a ke cogo min na.

Babilɔnikaw nana Zeruzalemu dugumɔgɔw mina

¹⁰ Yehoyakini ta wagati ra, Babilɔni masace Nebukadinesari ta jamana kerekuntigiw ni a ta kerekajama nana Zeruzalemu dugu kama ka na dugu lamini. ¹¹ Ka o kuntigiw lonin to o kere ra yi, Nebukadinesari yere nana lo dugu na fe. ¹² Zuda masace Yehoyakini bɔra ka taga a yere di Babilɔni masace ma, a ni a bamuso, ani a ta jamana kuntigiw ni ɲamɔgɔw, ani a ta mɔgɔbaw. Babilɔni masace ka o mina. O kera Babilɔni masace ta masaya san seeginan le ra. ¹³ A ka Matigi Ala ta batoso naforow ni masace ta lu naforow be ce. Izirayeli masace Sulemani tun ka minan saninlaman minw lalaga ka o bla Matigi Ala ta batoso kɔnɔ, Nebukadinesari ka o minanw be cici. Matigi Ala tun ka kuma min fo kabini folɔfolɔ, o kuma le kera can ye*.

¹⁴ A ka Zeruzalemu dugumɔgɔw be mina ka taga ni o ye, ani a kuntigiw be, ani a kerekedenw be; o be lajennin tun ye mɔgɔ waga tan, ani borobaarakebagaw, ani negebaarabagaw be. A ka dugumɔgɔw be ra fagantanw dɔrɔn le to dugu kɔnɔ yi. ¹⁵ A ka Yehoyakini yere mina ka bo Zeruzalemu, ka taga ni a ye Babilɔni, ani a bamuso, ani a ta musow, ani a ta mɔgɔbaw, ani jamana kuntigibaw. ¹⁶ Babilɔni masace ka

* **24:13** 24.13 O kuma tun fora Masacew ta kitabu flanan na 20.17.

kerekece waga wolonfla (7 000) fana mina ka taga ni olugu ye, ani borobaarakebagaw ni negebaarabagaw ce waga kelen, ani kerekecefariw bee.

¹⁷ Babiloni masace ka Yehoyakini belence sigi masaya ra a no ra, min togo tun ye ko Mataniya. A ka o togo ye lema k'a ke Sedesiyasi ye.

Zuda masace Sedesiyasi ta wagati

(Yeremi 52.1-3; Kibaroyaw flanan 36.11-13)

¹⁸ Sedesiyasi sigira masaya ra k'a si to san mugan ni kelen. A ka san tan ni kelen le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Hamutali. Yeremi denmuso tun lo; Libinaka tun lo. ¹⁹ A ka kojugu ke Matigi Ala na koro, i n'a fo Yehoyakimu tun k'a ke cogo min na.

²⁰ Nin kow bee tun sera Zeruzalemu dugu ni Zuda mara ma, Matigi Ala ta dimi le koson. A laban, Matigi Ala nana o gben ka bo a yere na koro. O ko fe, Sedesiyasi belen nana muruti Babiloni masace ma.

25

Babilonikaw nana Sedesiyasi mina Zeruzalemu

(Yeremi 39.1-7; 52.4-11)

¹ Sedesiyasi ta masaya san konontonnan na, o san karo tannan na, o karo tere tannan na, Babiloni masace Nebukadinesari nana Zeruzalemu dugu kama tuun, ni a ta kerekejama bee ye, ka na dugu lamini; o ka tintin dow lo ka dugu lamini. ² O ka dugu lamini ten ka taga se fo masace Sedesiyasi ta masaya san tan ni kelennan ma. ³ O san karo naaninan*, o karo tere konontonnan, kongo nana gban dugumogow ra k'a soro domuni si tun te o boro tuun minke, ⁴ o ka wo do bo kogo ra. Masace ni kerekecew bee bora o sira fe su fe, kogo fla ce ma, masace ta yiritu fan na, ka bori ka taga Zuriden kenegbe sira fe. O y'a soro Babilonikaw tun ka dugu lamini. ⁵ Nka Babilonikaw ta kerekejama ka masace gben ka taga a mina Zeriko kenegbeyoro ra. A ta kerekejama bee borira ka janjan k'a to yi. ⁶ O ka masace Sedesiyasi mina ka taga ni a ye Ribila, Babiloni masace fe, ka taga a ta kiti tige. ⁷ O k'a dencew kannatige a yere na na. O ko, o ka ale yere padenw ci, k'a siri ni siranegbe jorokow ye, ka taga ni a ye Babiloni.

Babilonikaw ka Zuda mara mogow tow bee mina

(Yeremi 39.8-10; 52.12-27; Kibaroyaw flanan 36.17-21)

⁸ Babiloni masace Nebukadinesari ta masaya san tan ni konontonnan na, o san karo loorunan, o karo tere wolonflanan na, Nebuzaradan nana Zeruzalemu. Ale tun ye Babiloni* masace ta jamana kuntigi do ye, ani masace ta kerekuntigiba. ⁹ A ka Matigi Ala ta batoso jeni, ani masace ta so, ani dugu bonw bee; a ka bon janamanw bee jeni. ¹⁰ Babilonikaw ta kerekejama min tun be ni masace ta kerekuntigiba ye, olugu ka Zeruzalemu dugu kogow cici. ¹¹ Mogow to minw tun tora dugu konso, Nebuzaradan, min tun ye masace ta kerekuntigiba ye, ale ka olugu bee mina ka taga ni o ye, ani minw tun ka o yere di Babiloni masace ma, ani mogow tow bee. ¹² A ka dugu fagantan dow le to yi, janko olugu ye ke rezenw, ani forow sene ye.

¹³ Matigi Ala ta batoso ta samasen siranegeramanw, ani a siranegbe wotorow, ani a minanba koorinin min tun lalagara ni siranegbe ye, Babilonikaw ka o bee cici, ka taga ni o siranegbe ye Babiloni. ¹⁴ O ka siranegedagaw, ani a buguricenaw, ani a muruw, ani a setiw ta. O tun be baara ke ni siranegbefenw min o min ye Alabatoso konso, o ka o bee ta. ¹⁵ Masace ta kerekuntigiba ka tasumabonanw, ani jifiyew fana ta; fen o fen tun ye sanin ye, ani fen o fen tun ye warigbe ye, a ka o bee ta.

¹⁶ Masace Sulemani tun ka o samasen fla ni o minanba koorinin ni o wotoro minw lalaga Matigi Ala ta batoso kama, mogow si tun te o siranegbe hakeya lon. ¹⁷ O samasen bee kelen kelen janya tun ye nongon† na tan ni seegi. O tun ka datugunan dow ke o ra ni siranegbe ye; o janya tun ye nongon na saba. O tun ka jo dow ke ka samasen sanfeyoro negen, ani gerenadi yiriden bisigiyaw; o bee tun ye siranegbe le ye. Samasen fla bee cogoya tun ye kelen ye, ani fen minw tun kera ka o negen negen.

¹⁸ Masaso korosibaga kuntigi ka sarakalasebagaw kuntigiba Seraya fana mina, ani a demebaga min tun ye sarakalasebaga Sofoni ye, ani sarakalasebaga saba minw tun be Alabatosoba donda korosibagaw ye. ¹⁹ A ka dugu kerekejama namogoba do fana mina, ani Zuda masace ladibaga ce looru minw tun tora dugu konso, ani kerekejama kuntigi ta seberikebaga min tun be cedenw ta kerekedenya ra, ani Zuda mara ce biwooro; olugu tun be dugu konso yi. ²⁰ Masaso korosibagaw kuntigi Nebuzaradan ka o mogow mina ka

* 25:3 25.3 A fora ko karo naaninan, ka kapa ni Yeremi 52.6 ye. † 25:17 25.17 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

taga ni o ye Ribila Babiloni masace fe. ²¹ Babiloni masace ka o faga Ribila, Hamati mara ra.

Zuda mara mogow minana o cogo le ra ka bo o ta jamana ra ka taga fo yorajan.

Nebukadinesari ka Gedaliya sigi Zuda mara kunna
(*Yeremi 40.7-41.18*)

²² Ayiwa, Babiloni masace Nebukadinesari tun ka mogow minw to Zuda mara ra, a ka Gedaliya sigi olugu kunna, k'a ke o pamogo ye. Gedaliya face tun ye Ayikamu ye, Ayikamu face tun ye Safan ye.

²³ Zuda mara ta kuntigiw, ani o ta kerekeden minw tun tora yi, olugu nana a men ko Babiloni masace ka Gedaliya le sigi k'a ke jamana pamogo ye minke, o ni o ta mogow tagara Gedaliya ko Misipa. O mogow le tun ye Netaniya dence Sumayila ye, ani Kareya dence Yohanan, ani Tahumeti dence Seraya, min be bo Netofa, ani Mahakakace dence Yazaniya. ²⁴ Gedaliya karira o mogow ni o ta kerekacew ye, k'a fo o ye ko: «Aw kana siran Babilonikaw ta kuntigiw ja, ko o bena ko do ke aw ra. Aw ye to jamana konon yan, ka baara ke Babiloni masace ye; aw ta hera be o le ra.»

²⁵ Nka o san karo wolonflanan na, Elisama dence Netaniya, o dence Sumayila, ale min tun ye masaceden ye, ale ni ce tan nana, ka na ben Gedaliya kan k'a faga, ani Yahudiyaw ni Babilonika minw bee tun be ni a ye Misipa. ²⁶ O kera minke, mogow tow bee, mogow fitini fara mogoba kan, ani kerekuntigiw bee, o bee wurira ka bori ka taga Misiran, sabu o tun be siranna Babilonikaw ja.

Babiloni masace ka Yehoyakini labo kaso ra
(*Yeremi 52.31-34*)

²⁷ Ayiwa, Masace Yehoyakini ta minari san bisaba ni wolonflanan na, san min na Evili Merodaki kera Babiloni* masace ye, o san karo tan ni flanan, ani o karo tere mugan ni wolonflanan, Babiloni masace ka Zuda masace Yehoyakini labla, ka a labo kasobon na. ²⁸ A tun be kuma Yehoyakini fe i ko a teri; masace minw tun minana ka taga Babiloni i ko ale, a ka Yehoyakini sigi olugu bee kunna. ²⁹ A ka Yehoyakini ta kasodenderegew bo a ra. A tun be domuni ke ni Babiloni masace yere le ye lon o lon, a si to bee ra. ³⁰ Babiloni masace k'a mako bee ja o cogo le ra lon o lon, a si to bee ra.

KIBAROYAW TA KITABU FOLU Kitabu faamucogo

Yahudiyaw tun b'a miiri ko sarakalasebaga Esidarasi le kera Kibaroyaw ta kitabu folo ni a flanan sebebaga ye. Ni yoro dama dama te, an b'a ye ko Kibaroyaw ta kitabu ni Masacew ta kitabu ta kumaw ye kelen ye. O bee be Izirayeli jamana ta masacew ta kow le fo.

Kibaroyaw ta kitabu fla bee tun ye kitabu kelen ye.

Izirayelimogow nana ka bo Babiloni, o ko, nin kitabu fla sorora ka sebe, janko k'a yira mogow ra, ko ka tagama ka kapa ni Ala ta sariyaw ye, ko nafa be o ra.

Kibaroaya kitabu folo be Izirayelimogow togow fo an ye, k'a ta o bemaw ta wagati ra, ka taga a bla mogow minaninw ta wagati ra, ani minw sekora ka na Izirayeli jamana kono tuun.

Fenba fla be Kibaroyaw ta kitabu folo kono, Izirayeli masacew ta ko ra:

A folo, an b'a ye ko kojugu caman sera Izirayeli mara ni Zuda mara mogow ma, nka o bee n'a ta, Ala ma ban o ra; a tun b'a fe ka kojuman minw ke o ye, a ka o ke Zuda mara mogow ye. O koson a ta masacejuman dow tun be yi, i n'a fo Dawuda ni Sulemani, ani Yosafati, ani Ezekiyasi, ani Yoziyasi, olugu ka baarajuman minw ke, kitabu sebebaga ka o bee fo an ye, k'a yira ko o mogow tora Ala ko.

A flanan, nin kitabu be Zeruzalemu ta Alabatosoba ko fo an ye, ani sarakalasebagaw, ani Levi* ta mogow ta baarakecogo. Masace Sulemani le ka Alabatosoba lo, nka masace Dawuda tun ka o baaraw ko laben, sani a ye sa.

Kitabu konokow

Izirayelimogow ta durujaw togow (1-9)

Masace Sawuli ta saya (10-14)

Masace Dawuda ta wagatigbelenw ani a ta baara keninw (11-21)

Masace Dawuda ka Alabatosoba loko fo (22-29)

Izirayelimogow ta buruju kitabu

K'a ta Adama ra ka taga a bla Semu ra

¹ Adama le tun ye Seti face ye, Seti tun ye Enosi face ye, ² Enosi tun ye Kenan face ye, Kenan tun ye Mahalaleli face ye, Mahalaleli tun ye Yeredi face ye, ³ Yeredi tun ye Henoki face ye, Henoki tun ye Matusalemu face ye, Matusalemu tun ye Lemeki face ye, ⁴ Lemeki tun ye Nuho face ye, Nuho tun ye Semu ni Kamu ni Zafeti face ye.

⁵ Zafeti dencew tun ye Gomeri ye, ani Magogi, ani Madayi, ani Yavan, ani Tubali, ani Meseki, ani Tirasi.

⁶ Gomeri dencew tun ye Asikenazi, ani Rifati, ani Togarima ye.

⁷ Yavan dencew tun ye Elisa, ani Tarisisi, ani Kitimu, ani Rodanimu ye.

⁸ Kamu dencew tun ye Kusi, ani Misirayimu, ani Puti, ani Kanaana ye.

⁹ Kusi dencew tun ye Seba ye, ani Havila, ani Sabita, ani Rahema, ani Sabiteka. Rahema dencew tun ye Saba, ani Dedan ye. ¹⁰ Kusi le ka Nimurodi fana woro; Nimurodi le konna ka ke fangatigiba ye dugukolo kan.

¹¹ Misirayimu le ye Ludikaw bemace ye, ani Anamikaw, ani Lehabikaw, ani Nafitukaw, ¹² ani Paturusikaw, ani Kasiluhikaw, ani Kafitorikaw; Filisikaw bora Kasiluhikaw ra.

¹³ Kanaana ka Sidon woro; ale le kera a dence folo ye; o ko fe a ka Heti woro. ¹⁴ Ale le kera Yebusikaw bemace ye, ani Amorikaw, ani Girigasikaw ¹⁵ ani Hevikaw, ani Arikikaw, ani Sinekaw, ¹⁶ ani Arivadikaw, ani Semarikaw, ani Hamatikaw.

¹⁷ Semu dencew tun ye Elamu ye, ani Asuri, ani Aripasadi, ani Ludi, ani Aramu, ani Usi, ani Huli, ani Geteri, ani Meseki, ¹⁸ Aripasadi ka Sela woro; Sela ka Heberi woro. ¹⁹ Heberi ka dence fla soro: kelen togow tun ye ko Pelegi, sabu ale ta wagati le ra dugukolo taranna. Ale balemace togow tun ye ko Yokitan. ²⁰ Yokitan ka Alimodadi woro, ani Selifu, ani Hasarimaveti, ani Yera, ²¹ ani Hadoramu, ani Uzali, ani Dikila, ²² ani Ebal, ani Abimayeli, ani Seba, ²³ ani Ofiri, ani Havila, ani Yobabu. Olugu bee ye Yokitan dencew ye.

K'a ta Semu ra ka taga a bla Esawu ni Yakuba ra

²⁴ Semu tun ye Aripasadi face ye, Aripasadi tun ye Sela face ye, ²⁵ Sela tun ye Heberi face ye, Heberi tun ye Pelegi face ye, Pelegi tun ye Rehu face ye, ²⁶ Rehu tun ye Serugi face ye, Serugi tun ye Nahori face ye, Nahori tun ye Tera face ye, ²⁷ Tera tun ye Iburama face ye, min togow nana ke Iburahima ye.

²⁸ Iburahima dencew tun ye Isiyaka ni Sumayila ye. ²⁹ Olugu ta durujaw ye nin ye: Sumayila dencew folo tun ye Nebayoti ye, o ko fe Kedari, ani Adibeli, ani Mibisamu, ³⁰ ani Misima, ani Duma, ani Masa, ani Hadadi, ani Tema, ³¹ ani Yeturi, ani Nafisi, ani Kedima. Olugu le tun ye Sumayila dencew ye.

³² Iburahima tun ka jonmuso min ke a muso ye, min ye Ketura ye, ale ka Zimiran woro, ani Yokisan, ani Medan, ani Madiyan, ani Isibaki, ani Suwa. Yokisan dencew tun ye Seba ni Dedan ye. ³³ Madiyan dencew tun ye Efa, ani Eferi, ani Hanoki, ani Abida, ani Elida ye. Olugu bee le ye Ketura denw ni a mamadenw ye.

³⁴ Iburahima ka Isiyaka woro; Isiyaka dencew tun ye Esawu ni Izirayeli ye*.

³⁵ Esawu dencew tun ye Elifazi ye, ani Reweli, ani Yehusi, ani Yalamu, ani Kora. ³⁶ Elifazi dencew tun ye Teman, ani Omaru, ani Sefi, ani Getamu, ani Kenazi, ani Timina, ani Amaleki. ³⁷ Reweli dencew tun ye Nahati, ani Zera, ani Sama, ani Miza ye. ³⁸ Seyiri dencew tun ye Lotan ye, ani Sobali, ani Sibeyon, ani Ana, ani Dison, ani Eseri, ani Disan. ³⁹ Lotan dencew tun ye Hori, ani Homamu. Lotan balemamusos tun ye Timina ye. ⁴⁰ Sobali dencew tun ye Aliyan ye, ani Manati, ani Ebal, ani Sefi, ani Onamu. Sibeyon dencew tun ye Aya ye, ani Ana. ⁴¹ Ana dencew tun ye Dison ye. Dison dencew tun ye Hamuran ye, ani Esiban, ani Itiran, ani Keran. ⁴² Eseri dencew tun ye Bilan, ani Zavan, ani Yakan ye. Disan dencew tun ye Usi ni Aran ye.

Edomu jamana masacew ni a kuntigiw

(Damina 36.31-43)

⁴³ Sani masace do ye sigi Izirayelimogow konna, masace minw sigira Edomu mara konna, olugu fle nin ye: Behori dencew Bela, ale ta dugu togo tun ye ko Dinaba. ⁴⁴ Bela nana sa minke, Zera dencew Yobabu, min be bo Bosira, ale sigira a no ra. ⁴⁵ Yobabu nana sa minke, Husamu sigira a no ra; ale tun bora Temankaw ta jamana ra. ⁴⁶ Husamu nana sa minke, Bedadi dencew Hadadi sigira a no ra; ale le ka Madiyankaw kere ka se o ra Mohabu mara ra. A ta dugu togo tun ye ko Aviti. ⁴⁷ Hadadi nana sa minke, Samula, min tun be bo Masireka, ale sigira a no ra. ⁴⁸ Samula nana sa minke, Sawuli min tun be bo Rehoboti, bada ra, ale sigira a no ra. ⁴⁹ Sawuli nana sa minke, Akibori dencew Baali Hanan sigira a no ra. ⁵⁰ Baali Hanan nana sa minke, Hadadi sigira a no ra; a ta dugu togo tun ye ko Payi. A muso togo tun ye ko Metabeli; Metabeli tun ye Materedi denmuso ye, Materedi tun ye Mezahabu denmuso ye. ⁵¹ Hadadi sanin ko, minw kera Edomu mara kuntigiw ye, o kuntigiw fle nin ye: Timina, ani Aliva, ani Yeteti, ⁵² ani Olibama, ani Ela, ani Pinon, ⁵³ ani Kenazi, ani Teman, ani Mibisari, ⁵⁴ ani Magidiyeli, ani Iramu. Olugu le kera Edomu mara kuntigiw ye.

2

Yakuba dencew

¹ Izirayeli* dencew fle nin ye: Ruben, ani Simeyon, ani Levi, ani Zuda, ani Isakari, ani Zabulon, ² ani Dan, ani Yusufu, ani Boniyaminu, ani Nefitali, ani Gadi, ani Aseri.

³ Zuda dencew tun ye Eri, ani Onan, ani Sela ye. A ka o dencew saba soro a ta Kanaanaka muso le fe, min ye Suwa denmuso ye. Zuda dencew folo min tun ye Eri ye, ale nana ke mogojugu ye Ala na koro, o koson Ala k'a faga.

⁴ Tamari min tun ye Zuda buranmuso ye, ale fana ka Peresi ni Zera woro Zuda fe. Zuda dencew bee lajennin tun ye ce looru.

⁵ Peresi dencew tun ye Hesiron ni Hamuli ye.

⁶ Zera dencew tun ye Zimiri, ani Etan, ani Heman, ani Kalikoli, ani Dara ye. O bee lajennin tun ye ce looru.

⁷ Karimi dencew le tun ye Akari ye†. Ale le tun ka tooro lase Izirayelimogow ma lon do, sabu Matigi Ala tun ko o ye fen minw haramuya ka o to yi, a ka o do ta.

⁸ Etan dencew tun ye Azariya ye. ⁹ Esiron tun ka dencew minw woro, o tun ye Yerameli ye, ani Ramu, ani Kelubayi‡.

¹⁰ Ramu ka Aminadabu woro, Aminadabu ka Nason woro, Nason le kera Zuda ta mogow ta namogow ye. ¹¹ Nason ka Salima woro, Salima ka Boozi woro, ¹² Boozi ka Obedi woro, Obedi ka Yese woro, ¹³ Yese ka Eliyabu woro; ale le kera a dencew folo ye, ka Abinadabu ke flanan ye, ka Simeya ke sabanan ye, ¹⁴ ka Netaneheli ke a naaninan ye, ka Radayi ke a loorunan ye, ¹⁵ ka Osemu ke a woronon ye, ka Dawuda ke a wolonflanin ye. ¹⁶ O balemamusow tun ye Seruya ni Abigayili ye. Seruya dencew tun ye Abisayi ye,

* 1:34 1.34 Izirayeli le ye Yakuba ye. * 2:1 2.1 Izirayeli le tun ye Yakuba ye. † 2:7 2.7 Akari le be wele fana ko Akan, Yosuwe ta kitabu kono. ‡ 2:9 2.9 Kelubayi le be wele fana ko Kalebu.

ani Yohabu, ani Asaheli: o kera ce saba. ¹⁷ Abigayili ka Amasa woro. Amasa face tun ye Yeteri ye; ale tun ye Sumayila ta mogo do le ye.

¹⁸ Hesiron dence Kalebu ka dence dow soro ni a muso Azuba ye, ani Yeriyoti; a dencew tun ye Yeseri, ani Sobabu, ani Aridon ye. ¹⁹ Azuba nana sa minke, Kalebu ka Efirata furu. Efirata ka Huri woro a fe. ²⁰ Huru ka Uri woro. Uri ka Betisaleli woro. ²¹ O ko, Hesiron tagara Galadikaw face Makiri denmuso fana furu. A ka o muso ta k'a soro ale yere si tun ye san biwooro. O muso le k'a dence Segubu woro a ye. ²² Segubu ka Yahiri woro. Dugu mugan ni saba le tun be Yahiri togo ra Galadi jamana kono. ²³ Nka Gesurikaw ni Sirikaw nana Yahiri ta dugumisenw mina a ra, ani Kenati dugu ni a dugumisenw; a be lajennin kera dugu biwooro. Minw be tun be o duguw ra, olugu be tun ye Galadi face Makiri ta mogow le ye.

²⁴ Hesiron nana sa Kalebu Efirata dugu kono, k'a muso Abiya konoman to; muso nana jigi dence ra, ka o togo la ko Asuri. Ale le ye Tekoha dugu sindibaga ye. ²⁵ Hesiron dence folo min ye Yerameli, o dence folo tun ye Ramu ye, ka Buna gban o ra, ani Oreni, ani Osemu, ani Ahiya.

²⁶ Yerameli ka muso were ta, min togo tun ye ko Atara. O muso le ka Onamu woro. ²⁷ Yerameli dence folo min tun ye Ramu ye, ale dencew tun ye Maasi, ani Yamini, ani Ekeri ye. ²⁸ Onamu dencew tun ye Samayi ni Yada ye. Samayi dencew tun ye Nadabu ni Abisuri ye. ²⁹ Abisuri ta muso togo tun ye ko Abihayili. O muso ka Aban ni Molidi woro a fe. ³⁰ Nadabu dencew tun ye Seledi, ani Apayimu ye. Seledi sara k'a soro a ma dence soro. ³¹ Apayimu dence tun ye Iseyi ye. Iseyi dence tun ye Sesan ye. Sesan dence tun ye Alayi ye. ³² Samayi balemace Yada dencew tun ye Yeteri ni Yonatan ye. Yeteri sara k'a soro a ma dence soro. ³³ Yonatan dencew tun ye Peleti ye, ani Zaza. Ayiwa, Yerameli ta durujaw le ye olugu ye.

³⁴ Sesan tun ma dence soro; a tun ka denmusow le soro. Ayiwa, jonce do tun be Sesan fe, a togo tun ye ko Yara; Misiranka tun lo. ³⁵ Sesan k'a denmuso furu a ta jonce Yara ma. O muso ka dence woro, min kera Atayi ye. ³⁶ Atayi ka Natan woro, Natan ka Zabadi woro, ³⁷ Zabadi ka Efilali woro, Efilali ka Obedi woro, ³⁸ Obedi ka Yehu woro, Yehu ka Azariya woro, ³⁹ Azariya ka Helesi woro, Helesi ka Elasa woro, ⁴⁰ Elasa ka Sisimayi woro, Sisimayi ka Salumu woro, ⁴¹ Salumu ka Yekamiya woro, Yekamiya ka Elisama woro.

⁴² Yerameli balemace Kalebu dencew fle nin ye: Mesa le kera a dence folo ye; ale le ye Zifu face ye. Kalebu dence do fana tun ye Maresa ye; ale le ye Heburon dugu sindibaga ye. ⁴³ Heburon dencew tun ye Kora ye, ani Tapuwa, ani Reke mu, ani Sema. ⁴⁴ Sema ka Rahamu woro; Rahamu le ye Yorikiyamu face ye. Reke mu ka Samayi woro. ⁴⁵ Samayi dence tun ye Mahon ye; Mahon le tun ye Beti Suri face ye.

⁴⁶ Kalebu tun ka jonmuso min ke a muso ye, min ye Efa ye, ale ka Haran, ani Mosa, ani Gazezi woro. Haran ka Gazezi woro.

⁴⁷ Yadayi dencew tun ye Regemu, ani Yotamu, ani Gesan, ani Peleti, ani Efa, ani Sahafu ye. ⁴⁸ Kalebu tun ka jonmuso were ke a muso ye, min tun ye Mahaka ye; ale ka Seberi ni Tirana woro. ⁴⁹ A ka Sahafu fana woro, min ye Madimana face ye, ani Seva, min ye Makibena ni Gibeha face ye. Kalebu denmuso tun ye Akisa ye. ⁵⁰ Ayiwa, Kalebu ta durujaw le kera olugu ye.

Efirata dence folo Huri, ale dence do tun ye Sobali ye, min ye Kiriya ti Yeharimu dugu sindibaga ye, ⁵¹ ani Salima min ye Betilehemu dugu sindibaga ye, ani Harefu min ye Beti Gaderi dugu sindibaga ye.

⁵² Sobali min ye Kiriya ti Yeharimu dugu sindibaga ye, ale ta durujaw tun ye Harowekaw ye, ani Menuhotikaw tarance. ⁵³ Kiriya ti Yeharimu ta mogow le tun ye Yeterikaw ye, ani Putikaw, ani Sumatikaw, ani Miserakaw. Sorehakaw, ani Esitaholikaw bora olugu le ra.

⁵⁴ Salima ta durujaw tun ye Betilehemukaw ye, ani Netofakaw, ani Ateroti Beti Yohabu, ani Manatikaw ta mogow tarance, ani Sorehakaw, ⁵⁵ ani lonnikebagaw ta gbamogo minw be Yabezi: Tirehatikaw, ani Simehatikaw, ani Sukatikaw. Olugu le ye Kenikaw ye, minw bora Hamati ra, Hamati min fana ye Rekabukaw bemace ye.

3

Dawuda ta duruja

¹ Dawuda dence minw worora k'a to Heburon, olugu fle nin ye: a dence folo, Aminon, a ka o soro a ta Zizirelikamusu Ahinohamu fe. A flanan, Daniyeli, a ka o soro a ta Karimelikamusu Abigayili fe. ² A sabanan, Abusalon, a ka o soro a muso Mahaka fe, Gesuri masace Talimayi denmuso. A naaninan, Adoniya, a ka o soro a muso Hagiti fe. ³ A loorunan, Sefatiya, a ka o soro a muso Abitali fe. A wooronan, Iterehamu, a ka o soro

a muso Egila fe. ⁴ O dence wooro worora ka Dawuda to Heburon. A ka san wolonfla ni karo wooro le ke masaya ra Heburon, ka san bisaba ni saba ke masaya ra Zeruzalemu.

⁵ A dence minw worora k'a to Zeruzalemu, olugu ye nin ye: Simeha, ani Sobabu, ani Natan, ani Sulemani; Amiyeli denmuso Baseba le ka o dence naani woro. ⁶ Dawuda ka Ibari fana woro, ani Elisama, ani Elifeleti, ⁷ ani Noga, ani Nefegi, ani Yafiya, ⁸ ani Elisama, ani Eliyada, ani Elifeleti: ce kononton. ⁹ O bee tun ye Dawuda dencew ye, ka fara a ta jonmusow dencew kan. Tamari le tun ye o balemamuso ye.

¹⁰ Sulemani ta durujaw ye nin ye: a dence Robohamu, o dence ye Abiya ye, o dence ye Asa ye, o dence ye Yosafati ye, ¹¹ o dence ye Yoram ye, o dence ye Ahaziya ye, o dence ye Yohasi ye, ¹² o dence ye Amasiya ye, o dence ye Azariya ye, o dence ye Yotamu ye, ¹³ o dence ye Ahazi ye, o dence ye Ezekiyasi ye, o dence ye Manase ye, ¹⁴ o dence ye Amon ye, o dence ye Yoziyasi ye.

¹⁵ Yoziyasi dencew ye nin ye: a dence folo ye Yohanan ye, a flanan ye Yehoyakimu ye, a sabanan ye Sedesiyasi ye, a naaninan ye Salumu ye.

¹⁶ Yehoyakimu dencew tun ye Yekoniya ye, Yekoniya dencew tun ye Sedesiyasi ye.

¹⁷ Yekoniya min tun minana ka taga Babiloni, ale ta durujaw ye nin ye: Sehaliyeli tun ye a dence ye; ¹⁸ o ko Malikiramu, o ko Pedaya, o ko Senasari, o ko, Yekamiya, o ko Hosama, o ko Nedabiya.

¹⁹ Pedaya dencew tun ye Zorobabeli ni Simeyi ye. Zorobabeli dencew tun ye Mesulamu ni Hananiya ye; Selomiti le tun ye olugu balemamuso ye. ²⁰ O ko, a nana Azuba woro, ani Oheli, ani Berekiya, ani Hasadiya, ani Yusabu Esedi; ce looru.

²¹ Hananiya dencew tun ye Pelatiya ni Ezayi ye; Refaya dencew, ani Arinan dencew, ani Abidiyasi dencew, ani Sekaniya dencew bee tun ye a ta durujaw ye. ²² Sekaniya ta durujaw tun ye Semaya ye, ani Semaya dencew, minw tun ye Hatusi, ani Igali, ani Bariya, ani Nehariya, ani Safati ye; ce wooro. ²³ Nehariya dencew tun ye Eliyonayi ye, ani Hizikiya, ani Azirikamu; ce saba.

²⁴ Eliyonayi dencew tun ye Hodava ye, ani Eliyasibu, ani Pelaya, ani Akubu, ani Yohanan, ani Delaya, ani Anani ye; ce wolonfla.

4

Zuda ta durujaw

¹ Zuda dencew tun ye Peresi, ani Hesiron, ani Karimi, ani Huri, ani Sobali ye. ² Sobali dence Rehaya ka Yahati woro. Yahati ka Ahumayi ni Lahadi woro. Olugu le kera Sorehakaw ta gbaw ye.

³ Etamu dencew tun ye Zizireli ye, ani Isima, ani Idibasi; olugu balemamuso tun ye Haseleponi ye. ⁴ Penuweli le tun ye Gedori face ye; Ezeri tun ye Husa face ye. Betilehemu dugu sindibaga min ye Efirata ye, ale dence folo Huri, o dencew le ye ninnugu ye.

⁵ Asuri min tun ye Tekoha dugu sindibaga ye, ale tun ka muso fla min ta, o ye Hela ni Naara ye. ⁶ Naara ka Ahuzamu, ani Heferi, ani Temeni, ani Ahasitari woro a fe. Olugu le ye Naara dencew ye. ⁷ Hela dencew tun ye Sereti, ani Sohari, ani Etinan ye.

⁸ Kosi ka Anubu ni Sobeba woro; Kosi le ye Ahareheli ta gbamogow bemace ye, minw ye Harumukaw ye.

⁹ Yabezi le tun ka togo soro ka teme a balema tow bee kan. A bamuso le tun k'a togo la ko Yabezi, ko sabu ale k'a woro tooro le konon. ¹⁰ Yabezi ka Izirayeli ta Ala daari, k'a fo ko: «Ni i be son ka baraka don ne ra can yere ra, o tuma i ye ne ta jamana bonya, ka to ne fe, ka kojugu mabo ne ra, ka ne bosu ka bo tooro ra!» A tun ka min daari, Ala ka o ke a ye.

¹¹ Kelubu min ye Suwa balemace ye, ale ka Mehiri woro. Mehiri le tun ye Esiton face ye. ¹² Esiton le ye Beti Rafa ta mogow, ani Paseha ta mogow, ani Tehina ta mogow bemace ye. Tehina le ye Nahasi dugu sindibaga ye. O mogow le ye Reka dugumogow ye.

¹³ Kenazi dencew tun ye Otiniyeli ni Seraya ye. Otiniyeli dencew tun ye Hatati ni Mehonotayi ye. ¹⁴ Mehonotayi le ye Ofira face ye. Seraya le ye Yohabu face ye. Yoro min be wele ko borobaarakebagaw ta kenegbe, Yohabu le tun ye o yoro sindibaga ye, sabu olugu tun ye borobaarakebagaw le ye.

¹⁵ Yefune dence Kalebu, ale dencew tun ye Iru, ani Ela, ani Nahamu ye. Ela le tun ye Kenazi face ye.

¹⁶ Yehaleli dencew tun ye Zifu, ani Zifa, ani Tiriya, ani Asareli ye.

¹⁷ Esidarasi dencew tun ye Yeteri, ani Meredi, ani Eferi, ani Yalon ye. Meredi ta muso kelen ka Mariyamu woro, ani Samayi, ani Isiba; Isiba le kera Esitemoha dugu sindibaga ye. ¹⁸ Meredi tun ka Farawona denmuso min furu, min togo tun ye ko Bitiya, ale dencew le ye olugu ye. Meredi ta Zudaka muso fana ka Yeredi woro, min kera Gedori dugu

sindibaga ye; o ko, a ka Heberi woro, min kera Soko dugu sindibaga ye; o ko, a ka Yekutiyele woro, min kera Zanoaha dugu sindibaga ye.

¹⁹ Hodiya ta muso tun ye Nahamu balemamuso le ye; o muso dence kelen le kera Keyila dugu sindibaga ye; olugu le kera Garimikaw ye; to kelen kera Esitemoha dugu sindibaga ye, olugu le kera Mahakakaw ye.

²⁰ Simon dencew tun ye Aminon, ani Rina, ani Beni Hanan, ani Tilon ye. Iseyi ta denw tun ye Zoheti ni Beni Zoheti ye.

²¹ Zuda dence Sela, ale dencew ye nin ye: Eri, min kera Leka dugu sindibaga ye, ani Lada, min kera Maresa dugu sindibaga ye, ani gba minw be be lenfani baara ke Beti Asibeha; ²² ale le fana ye Yokimu bemace ye, ani Kozeba ta dugumogow, ani Yohasi ta dugumogow, ani Sarafu ta dugumogow, minw tun sigira Mohabukaw, ani Yasubi Lehemu ta mogow kunna. Ayiwa, o kow ye kokorow le ye. ²³ O mogow tun ye dagalalagabagaw le ye; o siginin tun be masace korow, Netayimu ni Gedera, ka to ka baara ke masace ye.

Simeyon ta durujaw

²⁴ Simeyon dencew tun ye Nemuweli, ani Yamini, ani Yaribu, ani Zera, ani Sawuli ye.

²⁵ Sawuli dence tun ye Salumu ye, o dence tun ye Mibisamu ye, o dence tun ye Misima ye. ²⁶ Misima dence tun ye Hamuweli ye, o dence tun ye Zakuri ye, o dence tun ye Simeyi ye.

²⁷ Simeyi ka dence tan ni worow ni denmuso worow le sorow. A balema tow ma dence caman sorow. O koson olugu ta somogow ma caya i n'a fo Zuda ta somogow. ²⁸ Olugu tun siginin be Beri Seba, ani Molada, ani Hasari Suwali, ²⁹ ani Bila, ani Asemu, ani Toladi, ³⁰ ani Betuheli, ani Horima, ani Sikilagi, ³¹ ani Beti Marikaboti, ani Hasari Susimu, ani Beti Bireyi, ani Sarayimu. Fo ka taga se Dawuda ta masaya wagati ma, o ta duguw le tun ye olugu ye; ³² o ta dugumisnaw le tun ye Etamu ye, ani Ayini, ani Rimon, ani Token, ani Asan; dugu looru, ³³ ani o duguw kerefeduguw be, ka taga se fo Baali. O ta sigiyorow, ani o ta durujaw le ye nin ye.

³⁴ Mesobabu, ani Yamuleki, ani Amasiya dence Yosa, ³⁵ ani Yoweli, ani Yehu min face tun ye Yosibiya ye, Yosibiya face tun ye Seraya ye, Seraya face tun ye Asiyeli ye, ³⁶ ani Eliyonayi, ani Yakoba, ani Yesohaya, ani Asaya, ani Adiyeli, ani Yesimiyeli, ani Benaya, ³⁷ ani Ziza min face tun ye Sifeyi ye, Sifeyi face tun ye Alon ye, Alon face tun ye Yedaya ye, Yedaya face tun ye Simiri ye, Simiri face tun ye Semaya ye. ³⁸ O mogow minw be togow fora nin ye, olugu tun ye o ta gbaw kuntigiw le ye; o ta somogow fana cayara kosebe. ³⁹ O tagara Gedori donda fan na, ka taga se fo o yorow kenegbe tereboyanfan na, janko ka yorow do sorow, o ta sagaw, ani o ta baw be se ka domunikeyorow sorow yorow min na. ⁴⁰ O ka yorowumanw sorow o ta beganw ye, bin ni ji tun ka ca yorow minw na, ka jamanaba sorow, laganfiya ni hera tun be jamana min na; Kamu ta duruja dow le tun siginin be o jamana ra folofolo.

⁴¹ Ayiwa, nin mogow minw togow fora nin ye, olugu tagara o yorow ra Zuda masace Ezekiyasi ta masaya wagati le ra. O tagara o yorow mogow ta sow ni o ta siyorow be cici, ka o halaki pewu ka sigi o no ra, fo ka na se bi ma, sabu o ta sagaw ni o ta baw ta domunikeyorow tun be sorow yi.

⁴² Simeyon ta mogow dow fana tagara sigi Seyiri kuruyorow ra; olugu tun ye ce keme looru. Pelatiya, ani Nehariya, ani Refaya, ani Iseyi dence Uziyeli le tun ye olugu ta namogow ye. ⁴³ Amalekika to minw tun bosira, o ka olugu faga. O sigira o yorow le ra fo ka na se bi ma.

5

Ruben ta durujaw

¹ Izirayeli dence folo min ye Ruben ye, ale dencew fle nin ye: ale le tun ye dence folo ye, nka i n'a fo a jenna ni a face muso ye minke, koroya dira Izirayeli dence Yusufu dencew le ma. A kera ten, Ruben ma jate tuun i ko dence folo. ² Zuda fana ka baraka sorow kosebe, a balemaw ce ra, sabu Izirayeli masace bora ale ta duruja le ra; nka koroya dira Yusufu le ma. ³ O ra, Izirayeli dence folo Ruben dencew ye nin ye: Hanoki, ani Palu, ani Hesiron ni Karimi.

⁴ Yoweli dence tun ye Semaya ye, o dence tun ye Gogi ye, o dence tun ye Simeyi ye, ⁵ o dence tun ye Mika ye, o dence tun ye Rehaya ye, o dence tun ye Baali ye, ⁶ o dence tun ye Bera ye; ale le tun ye Ruben ta mogow kuntigi ye. Asiri masace Tigilati Pileseri tun ka ale le mina ka taga ni a ye.

⁷ Bera ta balemaw, ka kapa ni o ta gbaw ye, i n'a fo o ta durujaw togow sebera cogo min na: o ta kuntigiw tun ye Yeyeli ye; o ko, Jakariya, ⁸ o ko, Bela min face tun ye Azazi ye; Azazi face tun ye Sema ye, Sema face tun ye Yoweli ye. Olugu tun siginin be Aroweri,

ka taga se fo Nebo kuru ni Baali Mehon fan na. ⁹ Tereboyanfan na fana, o tun sigira k'a ta kongokolon korɔ, ka taga a bla fo Efirati ba ra; sabu o ta beganw tun ka ca Galadi mara ra kosebe. ¹⁰ Sawuli ta wagati ra, o tun ka Hagarikaw kere ka se olugu ra. O tagara sigi olugu ta sigiyoro le ra Galadi mara tereboyanfan na.

Gadi ta durujaw

¹¹ Gadi ta mogow tun sigira Ruben ta mogow korɔ, Basan mara ra, ka taga a bla fo Salika. ¹² Yoweli ta gba le tun ka bon o bee ra, ka Safamu ta gba gban o ra, o ko, Yanayi ta gba, ani Safati ta gba. O bee tun siginin be Basan. ¹³ O ta balema tow fana ta gbaw tun be yi: Mikayilu ta gba, ani Mesulamu ta gba, ani Seba ta gba, ani Yorayi ta gba, ani Yakan ta gba, ani Ziya ta gba, ani Eberi ta gba; gba wolonfla. ¹⁴ Olugu le tun ye Abihayili ta denw ye; Abihayili face tun ye Huri ye, Huri face tun ye Yaroha ye, Yaroha face tun ye Galadi ye, Galadi face tun ye Mikayilu ye, Mikayilu face tun ye Yesisayi ye, Yesisayi face tun ye Yado ye, Yado face tun ye Buzi ye; ¹⁵ Guni dence Abidiyeli, o dence Ayi, ale le tun ye o ta gbaw namogo ye. ¹⁶ O tun siginin be Galadi mara ra, ani Basan mara ra, ani o yoro kerefeduguw, ani Saron began marayorow bee ra, ka taga se fo o yoro mara danw na.

¹⁷ Olugu bee togo sebera buruju kitabu konɔ Zuda masace Yotamu ta masaya wagati le ra, ani Izirayeli masace Yerobohamu ta masaya wagati ra.

¹⁸ Ruben ta mogow, ani Gadi ta mogow, ani Manase ta gba tarance mogow, ce barakamanw tun be olugu ra, minw tun be se ka kere ke ni negebennan ni kerekemuru ye, ani ka kalan bon; o bee tun derira kere ra. O tun ye ce waga binaani ni naani ni ce keme wolonfla ni ce biworo (44 760); o bee tun be se ka taga kere ra. ¹⁹ O tagara Hagarikaw kere, ani Yeturi ta mogow, ani Nafisi ta mogow, ani Nodabu ta mogow. ²⁰ Ala ka o deme k'a to o ka se soro Hagarikaw ni o nofmogow bee kan, sabu kere wagati ra, o tun ka Ala daari, Ala fana tun ka o jaabi sabu o tun ka o jigi la a kan. ²¹ O ka o mogow ta beganw mina: mogome waga bilooru; baw, ani sagaw bee lajennin tun ye began waga keme fla ni waga bilooru, ani fali waga fla; o ka mogow waga keme mina fana. ²² O ka mogow caman faga, sabu Ala yere le tun be ni o ye nin kere ra; o ka o mogow faga ka sigi o ta yoro ra; o tora yi fo ka na se olugu yere fana minawagati ma.

Manase ta duruja

²³ Manase ta gba tarance mogow tun siginin be mara min na, o mara tun be damina Basan mara ra, ka taga a bla fo Baali Herimon, ani Seniri, ani Herimon kuru yoro ra. O mogow tun ka ca. ²⁴ O ta gbatigiw togow ye nin ye: Eferi, ani Iseyi, ani Eliyeli, ani Aziriyeli, ani Yeremi, ani Hodava, ani Yadiyeli; o bee tun ye kerekacefariw le ye; o tun ka togo soro kosebe. Olugu le tun ye o ta gbatigiw ye.

²⁵ Nka o ma na son ka to o bemaw ta Ala ko, k'a bato; sabu Ala tun ka o jamana mogow minw halaki ka bo o pa, o tugura olugu ta alaw le ko, ka to ka o alaw bato. ²⁶ O le koson, Asiri masace Puli min ye Tigilati Pileseri ye, Izirayeli ta Ala ka ale kononosu, k'a to Tigilati Pileseri ka Ruben ta mogow, ani Gadi ta mogow, ani Manase ta gba tarance mogow mina, ka taga ni o ye Hala, ani Habori, ani Hara, ani Gozan bada ra. O tora o yorow le ra fo ka na se bi ma.

Levi ta durujaw

²⁷ Levi dencew tun ye Gerisomu, ani Kehati, ani Merari ye. ²⁸ Kehati dencew tun ye Amuramu, ani Isari, ani Heburon ni Uziyeli ye. ²⁹ Amuramu dencew tun ye Haruna ni Musa ye, ani Mariyamu. Haruna dencew tun ye Nadabu, ani Abihu, ani Elehazari, ani Itamari ye. ³⁰ Elehazari dence tun ye Finehasi ye. Finehasi dence tun ye Abisuwa ye. ³¹ Abisuwa dence tun ye Buki ye. Buki dence tun ye Uzi ye. ³² Uzi dence tun ye Zeraya ye. Zeraya dence tun ye Merayoti ye. ³³ Merayoti dence tun ye Amariya ye. Amariya dence tun ye Ahitubu ye. ³⁴ Ahitubu dence tun ye Sadoki ye. Sadoki dence tun ye Ayimazi ye. ³⁵ Ayimazi dence tun ye Azariya ye. Azariya dence tun ye Yohanan ye. ³⁶ Yohanan dence tun ye Azariya ye. Azariya le tun be sarakalasebaga* baara kera masace Sulemani ta Alabatosoba konɔ, a tun ka min lo Zeruzalemu. ³⁷ Azariya dence tun ye Amariya ye. Amariya dence tun ye Ahitubu ye. ³⁸ Ahitubu dence tun ye Sadoki ye. Sadoki dence tun ye Salumu ye. ³⁹ Salumu dence tun ye Hilikiya ye. Hilikiya dence tun ye Azariya ye. ⁴⁰ Azariya dence tun ye Seraya ye. Seraya dence tun ye Yosadaki ye. ⁴¹ Wagati min na Matigi Ala tun k'a to Nebukadinesari ka Zuda ta mogow, ani Zeruzalemu dugumogow mina ka taga ni o ye, Yosadaki fana tun minana o wagati ra ka taga ni o mogow ye.

6

¹ Levi dencew tun ye Gerisomu ni Kehati ni Merari ye. ² Gerisomu dencew togow tun ye Libini ni Simeyi. ³ Kehati dencew tun ye Amuramu, ani Isari, ani Heburon, ani Uziyeli ye. ⁴ Merari dencew tun ye Mali ni Musi ye.

⁵ Ayiwa, Levi ta gbaw le ye nin ye, o bɛɛ ni o faɛwɛ: Gerisomu ta durujaw ra, Gerisomu dence tun ye Libini ye, o dence tun ye Yahati ye, o dence tun ye Zima ye, ⁶ o dence tun ye Yoha ye, o dence tun ye Ido ye, o dence tun ye Zera ye, o dence tun ye Yatirayi ye.

⁷ Kehati ta durujaw ra, Kehati dence tun ye Aminadabu ye, o dence tun ye Kore ye, o dence tun ye Asiri ye, ⁸ o dence tun ye Elikana ye, o dence tun ye Ebiyasafu ye, o dence tun ye Asiri ye, ⁹ o dence tun ye Tahati ye, o dence tun ye Uriyeli ye, o dence tun ye Uziya ye, o dence tun ye Sawuli ye.

¹⁰ Elikana dencew tun ye Amasayi ni Ahimoti ye. ¹¹ Elikana ta duruja ye nin ye: Elikana dence tun ye Sofayi ye, o dence tun ye Nahati ye, ¹² o dence tun ye Eliyabu ye, o dence tun ye Yerohamu ye, o dence tun ye Elikana ye, o dence tun ye Samawilu ye.

¹³ Samawilu dencew folo tun ye Yoweli* ye, min gbanna o ra o ye Abiya ye.

¹⁴ Merari ta durujaw ra, Merari dence tun ye Mali ye, o dence tun ye Libini ye, ale dence tun ye Simeyi ye, o dence tun ye Uza ye, ¹⁵ o dence tun ye Simeha ye, o dence tun ye Hagiya ye, o dence tun ye Asaya ye.

Alabatoso donkirilabagaw

¹⁶ Јенрөгönya кесу* blara Alabatoso kono wagati min na, Dawuda ka Levi ta mogö minw sigi ka olugu ke donkirilabagaw namogow ye Matigi Ala ta batoso kono, o mogow fle nin ye. ¹⁷ Olugu ta baara tun ye donkirila le ye Alabatoso lu kono, Nögönkunben fanibon* donda ra, fo lon min na masace Sulemani nana Alabatosoba lo Zeruzalem; ci minw tun fora o ye, o tun be o ta baara ke ka kapa ni o le ye. ¹⁸ Minw tun be o baara kera, o ni o dencew, olugu togow ye nin ye: Kehati ta gba ra, Heman le tun ye donkirilabaga ye; ale face tun ye Yoweli ye, Yoweli face tun ye Samawilu ye, ¹⁹ Samawilu face tun ye Elikana ye, Elikana face tun ye Yerohamu ye, Yerohamu face tun ye Eliyeli ye, Eliyeli face tun ye Toha ye, ²⁰ Toha face tun ye Sufu ye, Sufu face tun ye Elikana ye, Elikana face tun ye Mahati ye, Mahati face tun ye Amasayi ye, ²¹ Amasayi face tun ye Elikana ye, Elikana face tun ye Yoweli ye, Yoweli face tun ye Azariya ye, Azariya face tun ye Sofoni ye, ²² Sofoni face tun ye Tahati ye, Tahati face tun ye Asiri ye, Asiri face tun ye Ebiyasafu ye, Ebiyasafu face tun ye Kore ye, ²³ Kore face tun ye Isari ye, Isari face tun ye Kehati ye, Kehati face tun ye Levi ye, Levi face tun ye Izirayeli ye.

²⁴ Heman balemace min ye Asafu ye, ale le tun be lo Heman kininboroyanfan fe. Asafu face tun ye Berekiya ye, Berekiya face tun ye Simeha ye, ²⁵ Simeha face tun ye Mikayilu ye, Mikayilu face tun ye Baseya ye, Baseya face tun ye Malikiya ye, ²⁶ Malikiya face tun ye Etini ye, Etini face tun ye Zera ye, Zera face tun ye Adaya ye, ²⁷ Adaya face tun ye Etan ye, Etan face tun ye Zima ye, Zima face tun ye Simeyi ye, ²⁸ Simeyi face tun ye Yahati ye, Yahati face tun ye Gerisomu ye, Gerisomu face tun ye Levi ye.

²⁹ Ayiwa, o balemace minw ye Merari ta durujaw ye, olugu ra Etan le tun be lo Heman numanboroyanfan fe. Etan face tun ye Kisi ye, Kisi face tun ye Abidi, Abidi face tun ye Maluki ye, ³⁰ Maluki face tun ye Hasabiya ye, Hasabiya face tun ye Amasiya ye, Amasiya face tun ye Hilikiya ye, ³¹ Hilikiya face tun ye Amisi ye, Amisi face tun ye Bani ye, Bani face tun ye Semeri ye, ³² Semeri face tun ye Mali ye, Mali face tun ye Musi ye, Musi face tun ye Merari ye, Merari face tun ye Levi ye.

³³ O balemace to minw tun ye Levi ta duruja tow ye, olugu tun be Ala ta batoso baaraw le ke, min ye fanibon* baaraw ye.

³⁴ Haruna ni a dencew le tun be to ka sarakaw jeni sarakajenifen* kan, ani ka wusunan don wusunanjefifen kan. O tun be Ala ta fanibon yoro saninmanba* baaraw bɛɛ ke; olugu le tun be Izirayelimogow ta jurumunw kafari o ye. Ala ta baaraden Musa tun ka ci minw fo o ye, o tun be a bɛɛ ke ka kapa ni o le ye.

³⁵ Ayiwa, Haruna dencew fle nin ye: Haruna dence tun ye Elehazari ye, Elehazari dence tun ye Finehasi ye, Finehasi dence tun ye Abisuwa ye, ³⁶ Abisuwa dence tun ye Uzi ye, Uzi dence tun ye Zeraya ye, ³⁷ Zeraya dence tun ye Merayoti ye, Merayoti dence tun ye Amariya ye, Amariya dence tun ye Ahitubu ye, ³⁸ Ahitubu dence tun ye Sadoki ye, Sadoki dence tun ye Ayimazi ye.

Dugu minw dira Levi ta durujaw ma

³⁹ Levi ta durujaw ta yorow ye nin ye, o bɛɛ ni o ta sigiyoro, o ta maraw ra. Haruna ta duruja minw ye Kehati ta mogow ye, Ala konna ka olugu ta yorow le yira. ⁴⁰ O ka Heburon dugu ni a lamini di o ma, Zuda mara ra. ⁴¹ Nka dugu ta forow, ani a

* 6:13 6.13 Yoweli togo te kitabu dow kono.

dugumisenw, olugu tun dira Yefune dence Kalebu le ma. ⁴² O ra, dugu minw tun ye karifaduguw ye, Heburon, ani Libina ni a lamini, ani Yatiri ni a lamini ni Esitemoha ni a lamini, o ka o di Haruna ta durujaw ma, ⁴³ ani Hilan ni a lamini, ani Debiri ni a lamini, ⁴⁴ ani Asan ni a lamini, ani Beti Semesi ni a lamini.

⁴⁵ Boniyaminu ta mara ra, o ka Geba dugu ni a lamini di o ma, ani Alemeti ni a lamini, ani Anatoti ni a lamini. O duguw bee lajennin kera dugu tan ni saba, o ta gbaw bee ni o ta yoro.

⁴⁶ Min ye Kehati ta mogoo tow ye, Ala ka dugu tan yira, ko o ye di olugu ma; o duguw tun be Efrayimu ta durujaw ta mara le ra, ani Dan ta durujaw ta mara, ani Manase ta gba tarance ta mara ra.

⁴⁷ Dugu tan ni saba le dira Gerisomu ta mogow ma, gba bee ni a ta yoro; o dugu dow tun be Isakari ta mara ra, ani Aseri ta mara ra, ani Nefitali ta mara ra, ani Manase ta gba tarance ta mara ra, Basan.

⁴⁸ Ala ka dugu tan ni fla le yira ko o ye di Merari ta mogow ma, gbaw bee ni a ta yoro; o duguw tun be Ruben ta mara ra, ani Gadi ta mara ra, ani Zabalon ta mara ra.

⁴⁹ Izirayelimogow ka o duguw ni o laminiw le di Levi ta durujaw ma. ⁵⁰ O dugu minw togoo fora, Ala k'a yira ko o ye o duguw le di o ma; o duguw tun be Zuda ta gbamogow ta mara ra, ani Simeyon ta gbamogow ta mara ra, ani Boniyaminu ta gbamogow ta mara ra.

⁵¹ Kehati ta gba tow, olugu ka dugu minw soro, o duguw tun be Efrayimu ta mogow ta mara le ra. ⁵² Dugu minw ye karifaduguw ye, o ka o duguw ni o laminiw di o ma; o duguw ye Sikemu ye, ani Efrayimu mara kuruyorow, ani Gezeri ni a lamini, ⁵³ ani Yokimehamu ni a lamini, ani Beti Horon ni a lamini, ⁵⁴ ani Ayalon ni a lamini, ani Gati Rimon ni a lamini. ⁵⁵ O ka dugu dow di o ma fana Manase ta gba tarance mogow ta mara ra; o duguw tun ye Aneri ye, ani a lamini, ani Bilehamu ni a lamini.

Kehatikaw ta gba minw tun tora, olugu ta duguw le ye nin ye.

⁵⁶ O ka dugu dow di Gerisomu ta mogow ma Manase ta gba tarance ta mara ra; o duguw ye Golan ye, min be Basan mara ra, ani a lamini, ani Asitaroti ni a lamini. ⁵⁷ O ka dugu dow di o ma fana Isakari ta mogow ta mara ra; o duguw tun ye Kedesi ye, ani a lamini, ani Dabirati ni a lamini, ⁵⁸ ani Ramoti ni a lamini, ani Anemu ni a lamini. ⁵⁹ O ka dugu dow di o ma Aseri ta mogow ta mara ra fana; o duguw tun ye Masali ye, ani a lamini, ani Abidon ni a lamini, ⁶⁰ ani Hukoki ni a lamini ni Rehobu ni a lamini.

⁶¹ O ka dugu dow di o ma Nefitali ta mogow ta mara ra; o duguw tun ye Kedesi ye, min be Galile mara ra, ani a lamini, ani Hamon ni a lamini, ani Kiriyatayimu ni a lamini.

⁶² Levi ta duruja minw tun tora, minw ye Merari ta mogow ye, o ka dugu dow di olugu ma Zabalon ta mara ra; o duguw tun ye Rimono ye, ani a lamini, ani Tabori ni a lamini. ⁶³ O ka dugu dow fana di o ma Zuriden ba ko fe, Zeriko tereboyanfan na, Ruben ta mogow ta mara ra; o duguw tun ye Beseri ye, min be kongokolon fan na, ani a lamini, ani Yahasa ni a lamini, ⁶⁴ ani Kedemoti ni a lamini, ani Mefaati ni a lamini. ⁶⁵ O ka dugu dow di o ma fana Gadi ta mogow ta mara ra; o duguw tun ye Ramoti ye, min be Galadi mara ra, ani a lamini, ani Mahanayimu ni a lamini ⁶⁶ ani Hesibon ni a lamini, ani Yazeri ni a lamini.

7

Isakari ta durujaw

¹ Isakari ka dence naani le soro, minw ye Tola, ani Puwa, ani Yasubu, ani Simiron ye. ² Tola dencew tun ye Uzi, ani Refaya, ani Yeriyele, ani Yamayi, ani Ibisamu, ani Samawilu ye; o cew bee tun ye Tola ta gbatigiw le ye; o tun ye kerekecefariw le ye o ta somogow ra. Dawuda ta wagati ra, o bee lajennin tun ye ce waga mugan ni fla, ani ce keme wooroo (22 600). ³ Uzi dence tun ye Iziraya ye; Iziraya dencew tun ye Mikayilu, ani Abidiyasi, ani Yoweli, ani Isiya ye. Olugu bee lajennin tun ye kuntigi looru. ⁴ Ka kapa ni o ta gbamogow ye, kerekece minw tun be o ta gbaw ra, o tun ye ce waga bisaba ni wooroo (36 000), sabu o ta musow ni o ta denw tun ka ca.

⁵ Isakari ta gbaw bee lajennin ta mogoo minw jatera, o tun ye kerekecefari waga biseegi ni wolonfla (87 000).

Boniyaminu ta durujaw

⁶ Boniyaminu ka dence saba le soro; o tun ye Bela, ani Bekeri, ani Yediyaheli ye.

⁷ Bela ka dence looru soro; o tun ye Esibon, ani Uzi, ani Uziyele, ani Yerimoti ni Iri ye. Olugu kera o ta gbatigiw ye; o kera kerekecefariw ye fana. O jatenin tun kera ce waga mugan ni fla, ani ce bisaba ni naani (22 034). ⁸ Bekeri dencew tun ye Zemira, ani Yohasi, ani Eliyezeri, ani Eliyonayi, ani Omiri, ani Yeremoti, ani Abiya, ani Anatoti,

ani Alemeti ye. Bekeri dencew tun ye olugu le ye. ⁹ O ta gbatigiw ta gbamogow jatenin kera kerekɛɛfari waga mugan ni keme fla (20 200). ¹⁰ Yediyaheli dence tun ye Bilan ye; Bilan dencew tun ye Yehusi, ani Boniyaminu, ani Ehudi, ani Kenaana, ani Zetan, ani Tarisisi, ani Ahisahari ye. ¹¹ Yediyaheli dencew bɛɛ tun ye o ta gbatigiw le ye. O tun ye kerekɛɛfari waga tan ni wolonfla, ani ɛɛ keme fla (17 200); o bɛɛ tun bɛ se ka taga kera ra.

¹² Supimu ni Hupimi tun ye Iri dencew le ye; Husimu tun ye Aheri dence ye.

Nɛfitali ta duruja

¹³ Nɛfitali dencew tun ye Yasiyeli, ani Guni, ani Yeseri, ani Salumu ye. Olugu tun ye Bila ta mamadenw le ye.

Manase ta duruja

¹⁴ Manase dence do tun ye Asiriyeli ye; a tun ka jonmuso min ke a muso ye, min ye Sirikamusu ye, ale le ka o woro. O muso ka Makiri fana woro; Makiri le kera Galadi face ye.

¹⁵ Makiri ka muso do ta Hupimi ye, ka do ta Supimu ye. Makiri balemamusu togo tun ye ko Mahaka. Makiri ka dence flanan min soro, o togo tun ye ko Selofadi. Selofadi yere ka denmusow doron le soro. ¹⁶ Makiri ta muso min tun ye Mahaka ye, o ka dence do woro a ye fana, ka o togo la ko Peresi; o dogoce tun ye Seresi ye. Seresi dencew tun ye Ulamu ni Rekemu ye. ¹⁷ Ulamu dence tun ye Bedan ye.

Galadi ta durujaw le ye olugu ye; Galadi tun ye Makiri dence ye, Makiri tun ye Manase dence ye. ¹⁸ A balemamusu min ye Hamoleketi ye, ale ka Isodi woro, ani Abiyezeri, ani Mala. ¹⁹ Semida dencew tun ye Ayan, ani Sikemu, ani Liki, ani Aniyamu ye.

Efirayimu ta durujaw

²⁰ Efirayimu dence tun ye Sutela ye, o dence tun ye Beredi ye, o dence tun ye Tahati ye, o dence tun ye Elehada ye, o dence tun ye Tahati ye, ²¹ o dence tun ye Zabadi ye, o dence tun ye Sutela ye. Nka min kera Ezeri ni Elehadi ye, Gati dugumogo minw ye o yoro jamanadenw ye, o dugumogow ka olugu faga, sabu o tun b'a fe ka o dugumogow ta beganw sonya. ²² O face Efirayimu ka o su kasi ka mɛɛn. A ta balemaw nana a jusu saaro.

²³ O ko fe, a nana jen ni a muso ye tuun; a muso ka kono ta ka dence soro; a ka o togo la ko Beriya*, ko sabu bono be ale ta so kono.

²⁴ Efirayimu denmuso tun ye Sera ye. Beti Horon dugu min be san fe, ani Beti Horon dugu min be dugumayoro ra, ani Uzen Sera dugu, ale le ka o duguw lo. ²⁵ A dence tun ye Refa ye, o dence tun ye Resefu ye, o dence tun ye Tela ye, o dence tun ye Tahan ye, ²⁶ o dence tun ye Ladan ye, o dence tun ye Amihudi ye, o dence tun ye Elisama ye, ²⁷ o dence tun ye Nuni ye, Nuni dence tun ye Yosuwe ye.

²⁸ Yoro min tun dira Efirayimu ta mogow ma k'a ke o sigiyoro ye, o tun ye Beteli ni a dugumisenw ye, ani Naaran dugu min tun be tereboyanfan na, ani Gezari ni a dugumisenw terebenyanfan na, ani mara min be Sikemu ni Aya dugu fla ɛɛ, a ni a dugumisenw.

²⁹ Manase ta durujaw ta duguw tun ye Beti Sehan, ani Tanaki, ani Megido, ani Dori, ani o dugumisenw. Izirayeli dence Yusufu ta durujaw tun sigira o duguw le ra.

Aseri ta durujaw

³⁰ Aseri dencew tun ye Imina, ani Isiva, ani Isivi ni Beriya ye; o balemamusu tun ye Sera ye.

³¹ Beriya dencew tun ye Heberi ni Malikiyeli ye. Malikiyeli le kera Birizayiti dugu sindibaga ye.

³² Heberi ka dence minw soro o tun ye Yafleti, ani Someri, ani Hotamu ye, ani o balemamusu Suwa.

³³ Yafleti dencew tun ye Pasaki, ani Bimali, ani Asivati ye. Olugu le ye Yafleti dencew ye.

³⁴ Someri dencew tun ye Ahi, ani Rohega, ani Huba, ani Aramu ye.

³⁵ Semeri balemace Helemu dencew tun ye Sofa, ani Imina, ani Selesi, ani Amali ye.

³⁶ Sofa dencew tun ye Suwa, ani Harineferi, ani Suwali, ani Beri, ani Imira, ³⁷ ani Beseri, ani Hodi, ani Sama, ani Silisa, ani Itiran, ani Bera ye.

³⁸ Yeteri dencew tun ye Yefune, ani Pisipa, ani Ara ye.

³⁹ Ula dencew tun ye Ara, ani Haniyeli, ani Risiya ye.

* 7:23 7.23 Beriya koro ye ko: bono.

⁴⁰ Olugu bæ le tun ye Aseri ta durujaw ye; olugu le tun ye o ta gbatigiw ye. O bæ le tun ye ce barakamanw ye, ani kerekεcefariw. O tun ye o ta gbaw namogow ye. Ce minw jatera o ta jenkuru ra, minw bæ se ka taga kεre ra, o tun ye ce waga mugan ni wooro (26 000).

8

Bonyaminu ta duruja minw tun be Zeruzalemu

¹ Bonyaminu dence folo tun ye Bela ye, a flanan tun ye Asibeli ye, a sabanan tun ye Ara ye, ² a naaninan tun ye Nowa ye, a loorunan tun ye Rafa ye. ³ Bela dencew tun ye Adari, ani Gera, ani Abihudi, ⁴ ani Abisuwa, ani Naaman, ani Ahowa, ⁵ ani Gera, ani Sefufan, ani Huramu ye.

⁶ Ehudi ta durujaw le ye ninnugu ye; olugu le tun ye Geba dugumogow ta gbatigiw ye. ⁷ O ka olugu le ce ka taga ni o ye Manati. O cew le tun ye Nahaman, ani Ahiya, ani Gera ye. Gera le tun ka o mogow ce ka taga ni o ye. Gera dencew tun ye Uza ni Ahihudi ye.

⁸ Saharayimu ka den dow soro, k'a to Mohabu kongokolon koro, a muso fla Husimu ni Bara blarin ko. ⁹ A tun ka muso min ta, min tun ye Hodesi ye, o ka dence minw woro a ye, olugu le tun ye Yobabu, ani Sibiya, ani Mesa, ani Malikamu, ¹⁰ ani Yehusi, ani Sakiya, ani Mirima ye. A dencew le kera olugu ye; olugu le tun ye o ta gbatigiw ye. ¹¹ A muso Husimu tun ka Abitubu, ani Elipali le woro a ye.

¹² Elipali dencew tun ye Eberi, ani Misamu, ani Semedi ye. Semedi le ka Ono dugu, ani Lodi dugu lo, ani o laminiw.

¹³ Beriya ni Sema tun ye Ayalon dugumogow ta gbatigiw le ye. Olugu le ka Gati dugumogow ghen.

¹⁴ Ayo, ani Sasaki, ani Yeremoti, ¹⁵ ani Zebadiya, ani Aradi, ani Ederi; ¹⁶ ani Mikayilu, ani Isifa, ani Yoha, olugu bæ le tun ye Beriya dencew le ye.

¹⁷ Zebadiya, ani Mesulamu, ani Hiziki, ani Heberi, ¹⁸ ani Isimerayi, ani Iziliya, ani Yobabu, olugu tun ye Elipali dencew ye.

¹⁹ Yakimu, ani Zikiri, ani Zabidi, ²⁰ ani Eliyenayi, ani Silitayi, ani Eliyeli, ²¹ ani Adaya, ani Beraya, ani Simirati, olugu tun ye Simeyi dencew le ye.

²² Isipan, ani Eberi, ani Eliyeli, ²³ ani Abidon, ani Zikiri, ani Hanan, ²⁴ ani Hananiya, ani Elamu, ani Antotiya, ²⁵ ani Ifideya, ani Penuweli, olugu tun ye Sasaki dencew ye.

²⁶ Samuserayi, ani Sehariya, ani Ataliya, ²⁷ ani Yaresiya, ani Eliya, ani Zikiri, olugu tun ye Yerohamu dencew ye.

²⁸ Nin cew bæ le tun ye gbatigiw le ye, o bæ ni o ta ghamogow. O tun siginin be Zeruzalemu.

²⁹ Gabahon dugu sindibaga tun siginin be Gabahon. A muso togo tun ye ko Mahaka. ³⁰ A dence folo tun ye Abidon ye; a dence tow tun ye Suri, ani Kisi, ani Baali, ani Nadabu,

³¹ ani Gedori, ani Ayo, ani Zekeri ye.

³² Mikiloti dence tun ye Simeha ye. Olugu fana tun siginin be Zeruzalemu; o tun siginin be o balema tow koro.

Sawuli ta durujaw

(9.39-44)

³³ Neri dence tun ye Kisi ye; Kisi dence tun ye Sawuli ye; Sawuli dencew tun ye Yonatan ye, ani Malikisuwa, ani Abinadabu, ani Esibahali.

³⁴ Yonatan dence tun ye Meribu Baali ye, Meribu Baali dence tun ye Mika ye, ³⁵ Mika dencew tun ye Piton, ani Meleki, ani Tareha, ani Ahazi ye. ³⁶ Ahazi dence tun ye Yehohada ye; Yehohada dence tun ye Alemeti, ani Azimaveti, ani Zimiri ye; Zimiri dence tun ye Mosa ye; ³⁷ Mosa dence tun ye Bineha ye, o dence tun ye Rafa ye, o dence tun ye Elasa ye, o dence tun ye Aseli ye. ³⁸ Aseli ka dence wooro le soro; olugu togow le ye nin ye: Azirikamu, ani Bokiru, ani Sumayila, ani Sehariya, ani Abidiyasi, ani Hanan. Olugu bæ le tun ye Aseli dencew ye.

³⁹ Aseli balemace Eseki, ale dence folo tun ye Ulamu ye, a flanan tun ye Yehusi ye, a sabanan tun ye Elifeleti ye.

⁴⁰ Ulamu dencew tun ye kerekεcefariw le ye; o tun bæ se kalanbon na. O ka dence caman, ani mamaden caman soro. O dencew tun ye ce keme ni ce bilooru.

Nin mogow bæ le ye Bonyaminu ta durujaw ye.

9

Mogo minanin minw kosegira Zeruzalemu

¹ O tun ka Izirayelimogow bee jate, ka o togow sebe Izirayeli masacew ta buruju kitabu kono.

² Zuda ta mogow ta terenbariyakow le koson Ala tun k'a to o ka o mina ka taga ni o ye Babiloni. Minw konna ka kosegi ka na sigi o ta maraw, ani o ta duguw ra, olugu tun ye Izirayelimogow le ye, ani sarakalasebagaw, ani Levi* ta mogow, ani Alabatosoba baarakedenw.

³ Zuda ta durujaw, ani Boniyaminu ta durujaw, ani Efrayimu ni Manase ta duruja minw kosegira ka na sigi Zeruzalemu, olugu togow ye nin ye:

⁴ Zuda ta durujaw ra, mogow min tun bora Peresi ta gba ra, o tun ye Utayi ye; Utayi face tun ye Amihudi ye, Amihudi face tun ye Omiri ye, Omiri face tun ye Imiri ye, Imiri face tun ye Bani ye. ⁵ Minw tun bora Silokaw ta gba ra, o tun ye Asaya ni a dencew ye; Asaya le tun ye a face dence folo ye. ⁶ Min tun bora Zera ta gba ra, o tun ye Yeweli ye.

O ra, Zuda ta mogow minw kosegira, o bee lajennin tun ye ce keme wooro ni ce bikonanton.

⁷ Boniyaminu ta duruja minw tun kosegira, o tun ye Salu ye; Salu face tun ye Mesulamu ye, Mesulamu face tun ye Hodava ye, Hodava face tun ye Hasenuwa ye; ⁸ Yerohamu dence Ibineya; Ela face tun ye Uzi ye, Uzi face tun ye Mikiri ye; Mesulamu face tun ye Sefatiya ye, Sefatiya face tun ye Reweli ye, Reweli face tun ye Yibiniya ye. ⁹ Boniyaminu ta duruja minw kosegira ka na Zeruzalemu, ka kana ni o ta buruju kitabu ye, o tun ye ce keme konanton ni ce bilooru ni wooro. O mogow bee tun ye o ta gbatigwi le ye, o bee ni o ta gba.

¹⁰ Sarakalasebaga minw tun kosegira, o tun ye Yedaya, ani Yehoyaribu, ani Yakini, ¹¹ ani Azariya; Azariya face tun ye Hilikiya ye, Hilikiya face tun ye Mesulamu ye, Mesulamu face tun ye Sadoki ye, Sadoki face tun ye Merayoti ye, Merayoti face tun ye Ahitubu ye; Ahitubu le tun ye Ala ta batoso ta kow namogow ye. ¹² Adaya fana tun be o ra; Adaya face tun ye Yerohamu ye, Yerohamu face tun ye Pasuri ye, Pasuri face tun ye Malikiya ye; ani Masayi; Masayi face tun ye Adiyeli ye, Adiyeli face tun ye Yazera ye, Yazera face tun ye Mesulamu ye, Mesulamu face tun ye Mesilemiti ye, Mesilemiti face tun ye Imeri ye. ¹³ O sarakalasebagaw le tun ye o ta mogow ta gbatigwi ye. O ni sarakalasebaga tow bee lajennin tun ye ce waga kelen, ani ce keme wolonfla ni ce biwooro (1 760). O bee tun ye ce barakamanw ye; olugu le tun blara Ala ta batoso ta baara kama.

¹⁴ Levi ta mogow minw tun kosegira ka na, o tun ye Semaya ye; Semaya face tun ye Hasubu ye, Hasubu face tun ye Azirikamu ye, Azirikamu face tun ye Hasabiya ye. Olugu tun ye Merari ta mogow le ye, ¹⁵ ani Bakibakari, ani Heresi, ani Galali, ani Mataniya; Mataniya face tun ye Mika ye, Mika face tun ye Zikiri ye, Zikiri face tun ye Asafu ye, ¹⁶ ani Abidiyasi min face tun ye Semaya ye; Semaya face tun ye Galali ye, Galali face tun ye Yedutun ye, ani Berekiya min face tun ye Asa ye; Asa face tun ye Elikana ye; ale tun tagara sigi Netofakaw ta mara ra.

¹⁷ Alabatosoba donda korosibaga minw tun kosegira ka na, o tun ye Salumu ye, ani Akubu, ani Talimon, ani Ahiman, ani o balema tow; Salumu le tun ye olugu ta namogow ye. ¹⁸ Fo ka na se bi ma, ale dencew le tun be to ka Alabatosoba ta tereboyanfan donda korosi, min be wele ko masace ta donda. Olugu le tun ye dakorosibagaw ye Levi ta mogow ra.

¹⁹ Salumu face tun ye Kore ye, Kore face tun ye Ebiyasafu ye, Ebiyasafu face tun ye Kore ye; Salumu ni o ta gbamogow tow, minw ye Korekaw ye, olugu le tun ye Nogonkunben fanibon* donda korosibagaw ye, i n'a fo folofolo, o bemaw fana tun be Matigi Ala ta so donda korosi cogo min na. ²⁰ Folofolo, Elehazari dence Finehasi le tun be o mogow namogow ye, sabu Matigi Ala tun be ni a ye.

²¹ Jakariya, min ye Meselemiya dence ye, ale fana tun ye Nogonkunben fanibon donda korosibaga do ye. ²² O mogow bee lajennin tun ye ce keme fla, ani ce tan ni fla. O tun ka olugu le panawoloma ka o ke Alabatosoba dondaw korosibagaw ye. O bee togow tun sebera o yere ta duguw le ra. Masace Dawuda ni flerikebaga Samawilu le tun ka olugu bemaw sigi o baara ra, o ta lanamogoya koson. ²³ Olugu ni o ta durujaw ta baara tun ye Matigi Ala ta yoro saninman* dondaw korosiri ye, min ye fanibon* saninman dondaw ye. ²⁴ Dakorosibaga tun be Fanibon fan naani bee ra: dow tun be a tereboyanfan na, dow tun be a terebenyanfan na, dow tun be a sahiliyanfan fe, dow tun be a woroduguyanfan fe. ²⁵ O balema to minw tun siginin be o ta duguw ra, olugu tun be to ka na wagati dow ra, ka na baara ke ni o ye fo logokun kelen; ²⁶ sabu dakorosibaga naani minw tun ye namogow ye Levi ta mogow ra, olugu tun be baara ke wagati bee. Olugu le tun be Alabatoso ta bonw ni a naporow korosi. ²⁷ O tun be si Ala ta yoro saninman kerefeyorow ra, sabu olugu le tun ka kan k'a korosi; olugu le tun be a dondaw fana dayele sogoma o sogoma.

²⁸ Levi ta mogo dow fana le tun be Alabatosoba minanw korosi; o tun be o minanw boto jate, ka o kosegito fana jate. ²⁹ Dow fana tun blara ka yoro saninman ta minanw, ani a baarakefen saninmanw bee korosi, ani mugu sarakaw, ani rezenji sarakaw, ani turu sarakaw, ani wusunun sarakaw, ani kasadiyananw. ³⁰ Nka sarakalasebagaw* yere le tun be turu kasadiman saninmanw lalaga. ³¹ Saraka nomi min tun be yiran poli kono, Salumu dence folo Matitiya le tun be o baara ke; ale tun ye Levi ta mogo do le ye; ale tun be Kore ta gba le ra. ³² O balema minw tun ye Kehatikaw ye, olugu dow le tun be sarakaburuw lalaga, ka o buruw laben ka o bla Matigi Ala na koru Nenekirilon* o Nenekirilon.

³³ Levi ta gbatigi minw tun blara danna donkirila kama, bon dow tun be olugu togo ra. Olugu tun te baara were ke, sabu o tun be o ta baara ra su ni tere.

³⁴ Ayiwa, o mogo le tun ye Levi ta gbatigi ye, o bee ni o ta gbamogow. O siginin tun be Zeruzalemu.

Sawuli ta somogow

(Kibaroyaw folo 8.29-38)

³⁵ Gabahon dugu sindibaga min ye Yeyeli ye, ale tun siginin be Gabahon. A muso togo tun ye ko Mahaka. ³⁶ A dence folo tun ye Abidon ye; a dence tow tun ye Suri ye, ani Kisi, ani Baali, ani Neri, ani Nadabu, ³⁷ ani Gedori, ani Ayo, ani Jakariya, ani Mikiloti.

³⁸ Mikiloti dence tun ye Simehamu ye. Olugu fana tun siginin be Zeruzalemu; o tun siginin be o balema tow koru. ³⁹ Neri dence tun ye Kisi ye; Kisi dence tun ye Sawuli ye; Sawuli dencew tun ye Yonatan, ani Malikisuwa, ani Abinadabu, ani Esibahali ye.

⁴⁰ Yonatan dence tun ye Meribu Baali ye, Meribu Baali dence tun ye Mika ye. ⁴¹ Mika dencew tun ye Piton, ani Meleki, ani Tareha ye. ⁴² Ahazi dence tun ye Yara ye; Yara dencew tun ye Alemeti, ani Azimaveti, ani Zimiri ye; Zimiri dence tun ye Mosa ye; ⁴³ Mosa dence tun ye Bineha ye; o dence tun ye Refaya ye, o dence tun ye Elasa ye, o dence tun ye Aseli ye. ⁴⁴ Aseli ka dence woru le soru; olugu togow le ye nin ye; Azirikamu, ani Bokiru, ani Sumayila, ani Sehariya, ani Abidiyasi, ani Hanan. Olugu le tun ye Aseli dencew ye.

Dawuda ta masaya wagati

10

Sawuli sacogoya

(Samawilu folo 31.1-13)

¹ Ayiwa, Filisikaw tagara Izirayelimogow kere; Izirayeli ta kerekewew borira Filisikaw na. O ka Izirayelimogo caman faga Giliboha kuru kan. ² Filisikaw tugura Sawuli ni a dencew ko ka o degu fan bee ra. A laban o ka Sawuli dencew Yonatan ni Abinadabu ni Malikisuwa faga. ³ Kere juguyara Sawuli ma kosebe; kalanbonbaga dow k'a ye k'a lon. Sawuli siranna fo a be yereyere. ⁴ A k'a fo a ta kerekeminanw tabaga ye ko: «I ta kerekemuru bo ka ne faga, janko nin mogo kenesigibariw kana na ne bon ni kalan ye, ka toron ke ne ra.» A ta kerekeminanw tabaga siranna, a ma son. O ra, Sawuli yere k'a ta kerekemuru mina ka digi a kan k'a yere faga. ⁵ Sawuli ta kerekeminanw tabaga k'a ye ko Sawuli sara minke, ale fana digira a ta kerekemuru kan k'a yere faga.

⁶ Sawuli ni a dence saba, ani a ta somogow bee sara o cogo le ra wagati kelen na. ⁷ A kera ten, Izirayelimogo minw tun be kenegbe ra, olugu nana a ye ko mogo be borira minke, ani ko Sawuli ni a dencew sara minke, olugu bora o ta duguw ra ka bori ka taga; Filisikaw nana sigi o duguw ra.

⁸ O dugusagbe, Filisikaw nana ka na suw ta fenw bo o ra. O ka Sawuli ni a dence saba suw ye Giliboha kuru kan. ⁹ O ka Sawuli ta minanw bo a ra, k'a kun tige, ka taga ni a kunkolo ni a ta kerekeminanw ye. O ka mogo dow ci ka taga o kibarodiman fo Filisikaw ta jamana yoro bee ra, ani o ta jobonbaw kono, k'a lase mogo bee ma. ¹⁰ O ka Sawuli ta kerekeminanw bla o ta jo ta bon kono, k'a kunkolo dulon Dagon* ta sonnikebon kono.

¹¹ Ayiwa, Filisikaw ka ko minw bee ke Sawuli ra, Yabesika minw bee be Galadi mara ra, olugu ka o men minke, ¹² o ra cefariw bee wurira ka na Sawuli su ni a dencew suw ta ka taga ni o ye Yabesi. O ka o sukolow sutara Yabesi terebentusun koru, ka tere wolonfla sun don.

¹³ Sawuli tun ka terenbariyako minw ke ka Matigi Ala kan bla, a fagara o kow le koson. A ma son ka Matigi Ala ta kuma lamun. Mogo minw b'a fo ko o be kuma ni suw ye, a tagara lagberi ke olugu le fe; ¹⁴ a ma son ka Matigi Ala sago jini. O koson Matigi Ala k'a ta to o k'a faga, ka masaya mina a ra k'a di Yese dence Dawuda ma.

* **10:10** 10.10 Dagon tun ye Filisikaw ala ye.

11*Dawuda kera Izirayeli jamana masace ye
(Samawilu flanan 5.1-3)*

¹ Ayiwa, Izirayelimogow bee tagara lajen Dawuda koro Heburon, k'a fo a ye ko: «Anw ye nin ye, anw ye i balemaw le ye. ² Kabini folofolo, hali tuma min na Sawuli le tun be an ta masace ye, ele le tun be to ka bla Izirayeli ta kerekedenw na ka taga kere ra. Matigi Ala tun k'a fo i ye ko: «Ele le bena ke ne ta mogow, Izirayelimogow namogo ye, ka ke o kuntigi ye.»»

³ Izirayeli cekorobaw bee nana Dawuda fe Heburon ka na o le fo a ye. Dawuda ka jenogonya don ni o ye Heburon, Matigi Ala na koro. O ka turu saninman* ke Dawuda kun na, k'a ke Izirayeli jamana bee ta masace ye, i n'a fo Samawilu tun k'a fo cogo min na ka kaja ni Matigi Ala ta kuma ye.

*Dawuda ka Zeruzalemu dugu mina cogo min na
(Samawilu flanan 5.1-3)*

⁴ Ayiwa, Dawuda ni Izirayelimogow bee tagara Zeruzalemu kama, min ye Yebusi ye. Yebusika minw tun ye o yoro mara mogow ye, olugu le tun siginin be dugu kono.

⁵ Yebusikaw k'a fo Dawuda ye ko: «Ele tana don yan!» Nka o ta bonba min tun be Siyon kuru* kan, Dawuda ka o mina. O le kera Dawuda ta masabonba ye. ⁶ Dawuda tun k'a fo a ta kerekedenw ye ko ni mogow min konna ka ben Yebusikaw kan, ko a be o tigi ke a ta kerekejama kuntigiba ye. Seruya dence Yohabu le konna ka taga ben o kan; ale kera kerekejama kuntigiba ye. ⁷ Dawuda tagara sigi o ta bonba kono, min tun ye o ta kerekedenw dogoyoro ye. O koson o yoro togow nana la ko Dawuda ta masabonba. ⁸ Dawuda ka bon dow lo ka dugu lamini, k'a ta Milo yoro ra, ka taga a bla fo dugu laminikogo ma. Yohabu ka dugu to lalaga. ⁹ Dawuda ta fanga tun be bonyara ka taga a fe, sabu Fangatigi Ala tun be ni a ye.

*Dawuda ta kerekecew fariw
(Samawilu flanan 5.1-3)*

¹⁰ Dawuda ta kerekecew kuntigiw togow ye nin ye; olugu ni Izirayelimogow tow bee le k'a deme k'a sigi fanga ra, ka baraka don a ta masaya ra kosebe, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Izirayelimogow ye cogo min na. ¹¹ O kerekecefariw togow le ye nin ye: Yasobehamu, min tun ye Hakimonika do dence ye; ale tun ye kerekecefariw saba kuntigi ye. Ale le k'a ta taman ke ka ce keme saba bee faga kere kelen na. ¹² Ni ale bora yi, Elehazari lo; ale tun ye Ahoyikace Dodo dence le ye. Ale fana tun be o cefari saba ra. ¹³ Tuma min na Filisikaw tun tagara lajen kere kama, a tun be ni Dawuda ye Pasidamimu. Foro do tun be yi, siman caman tun be o foro kono; Izirayelimogow nana ke bori ye Filisikaw na minke, ¹⁴ olugu le tagara lo o foro ce ma, ka Filisikaw kere, ka o ghen ka bo yi. Matigi Ala ka sesororiba ke Izirayelimogow ye.

¹⁵ Lon do, o kuntigi bisaba ra, ce saba tagara Dawuda fe; fara min be Adulamu farawo yoro ra, Dawuda tun be o fara yoro le ra; o y'a soro Filisikaw ta kerekedenw ta jenku ru do tun ka o ta fanibonw lo Refayikaw ta kenegbe ra. ¹⁶ Dawuda tun dogonin be kuruwo kono; Filisikaw ta kerekeden dow fana tun ka Betilehemu dugu mina.

¹⁷ Jiminlogow ka Dawuda soro; a ko: «E, jon le bena Betilehemu dugu donda ta kolon ji do di ne ma, ne y'a min sa?» ¹⁸ O cefari saba wurira ka taga don Filisikaw sigiyoro ra fanga ra, ka ji bi Betilehemu donda kolon na, ka na ni a ye ka na a di Dawuda ma. Nka Dawuda ma son k'a min. A k'a bon dugu ma, k'a ke saraka ye, Matigi Ala na koro; ¹⁹ a ko: «E, ne Tigi Ala ye ne kisi nin ko nogon ma! A bena ke i n'a fo ne ka nin mogow jori le min, sabu o ka o nin bla farati le ra ka taga nin ji bi ka na ni a ye.» A ma son ka ji min. O cefari saba ka min ke, o le kera nin ye.

²⁰ Yohabu balemace Abisayi, ale le tun ye o ce saba ta namogo ye. Ale le k'a ta taman ke ka ce keme saba faga; ale le ka togow soro o ce saba ra. ²¹ A togow bonyara ka teme to fla kan. A kera o kuntigi ye; nka o bee n'a ta, ce saba min togow konna ka fo, a togow bonya belen tun ma olugu ta bo.

²² Yehoyada dence Benaya fana tun ye kerekecefari le ye; a ka koba caman ke. Ale tun ye Kabiselika le ye. Ale le ka Mohabukaw ta cefari fla faga. Nenelonba do ra fana, a jigira jindinga do kono ka jara do faga yi. ²³ Ale le fana ka Misiranka cejanba do faga; a janya tun ye nongon* na looru. Taman min tun be Misirankace boro, o bonya tun be i ko jesedanbagaw ta kpeleyiri; nka Benaya tagara a ko ni bere le ye. A tagara taman bosi Misirankace boro k'a faga ni o taman kelen ye. ²⁴ Yehoyada dence Benaya ka min ke, o

* 11:23 11.23 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

le ye nin ye. A ka tɔgɔ sɔrɔ kosebe o cefari saba ra. ²⁵ O kuntigi bisaba ra, ale le ka tɔgɔ sɔrɔ ka teme o bee kan. Nka ce saba minw tɔgɔ konna ka fo, a ma olugu bo. Kerekeden minw tun be to ka Dawuda yere korosi, Dawuda k'a bla ni olugu ye.

²⁶ Cefari were minw tun be yi, olugu fle nin ye: Yohabu balemace Asaheli, ani Dodo dence Elanan min tun be bo Betlehemu, ²⁷ ani Samoti min tun be bo Harori, ani Helesi min tun be bo Pelon. ²⁸ Ani Ikési dence Ira min tun be bo Tekoha, ani Abiyezeri min tun be bo Anatoti, ²⁹ ani Sibekayi min tun be bo Husa, ani Ilayi min tun be bo Ahoyi, ³⁰ ani Maharayi min tun be bo Netofa, ani Bana dence Heledi min tun be bo Netofa, ³¹ ani Ribayi dence Itayi min tun be bo Gibeha, Boniyaminu ta mogow ta dugu ra, ani Benaya min tun be bo Piraton, ³² ani Hurayi min tun be bo Gasi ta kow yoro ra, ani Abiyeli min tun be bo Beti Araba, ³³ ani Azimaveti min tun be bo Baharumu, ani Eliyaba min tun be bo Salibon, ³⁴ ani Hasemu min tun be bo Gizon, ale dencew, ani Sage dence Yonatan min tun be bo Harari, ³⁵ ani Sakari dence Ayamu min tun be bo Harari, ani Uri dence Elifali, ³⁶ ani Heferi min tun be bo Mekera, ani Ahiya min tun be bo Pelon, ³⁷ ani Hesiro, min tun be bo Karimeli, ani Ezibayi dence Narayi, ³⁸ ani Natan balemace Yoweli, ani Hagiri dence Mibari, ³⁹ ani Seleki min tun ye Amonka ye, ani Naharayi min tun be bo Beroti; ale tun ye Seruya dence Yohabu ta kerekeminanw tabaga ye; ⁴⁰ ani Ira, min tun be bo Yeteri, ani Garebu min tun be bo Yeteri fana, ⁴¹ ani Huri, Hetikace, ani Alayi dence Zabadi, ⁴² ani Siza dence Adina, min tun ye Ruben ta mogow ye; ale le tun ye Ruben ta mogow ta namogow ye; ce bisaba kuntigi tun lo; ⁴³ ani Mahaka dence Hanan, ani Yosafati min tun be bo Mitini, ⁴⁴ ani Uziya min tun be bo Asitaroti, ani Hotamu dencew, Sama ni Yeyeli minw tun be bo Aroweri, ⁴⁵ ani Simiri dence Yediyaheli, ani a balemace Yoha min tun be bo Tisite, ⁴⁶ ani Eliyeli min tun be bo Mahava, ani Elinamu dencew, Yeribayi ni Yosaviya, ani Itima min tun ye Mohabuka ye, ⁴⁷ ani Eliyeli, ani Obedi, ani Yasiyeli min tun be bo Soba.

12

Kerekeden minw tagara Dawuda fe

¹ Ayiwa, Dawuda belen tun be dogora Kisi dence Sawuli koson; o wagati ra, mogow minw wurira ka taga Dawuda fe Sikilagi, olugu togow le ye nin ye; kerekcefari minw ka Dawuda deme kere ra, o mogow tun ye olugu dow le ye. ² Kalanbonbagaw tun lo. O kininboro ni o numanboro bee tun ka kan kalanbon na, walama kabakurufiri ra. O ni Sawuli bee tun be gba kelen mogow ye, min ye Boniyaminu ta gba ye. ³ O ta namogow tun ye Ahezari le ye; o ko, Sema dence Yohasi, min tun be bo Gibeha, ani Azimaveti dencew, minw ye Yeziyeli ni Peleti ye, ani Beraka, ani Yehu, min tun be bo Anatoti, ⁴ ani Yisimaheya, min tun be bo Gabahon; ale tun ye kerekeden bisaba do le ye, ale fana tun ye o namogow do ye; ⁵ ani Yeremi, ani Yahaziyeli, ani Yohanan, ani Yozabadi, min tun be bo Gedera, ⁶ ani Eluzayi, ani Yerimoti, ani Behaliya, ani Semariya, ani Sefatiya, min tun be bo Harufu, ⁷ ani Elikana, ani Isiya, ani Azareli, ani Yohezari, ani Yasobehamu, minw tun ye Korekaw ye, ⁸ ani Yerohamu dencew, minw ye Yohela ni Zebadiya ye; olugu tun be bo Gedori.

⁹ Ayiwa, Gadi ta mogow dow fana tun bora Sawuli ko, ka taga Dawuda fe a ta dogoyoro ra kongokolon kono yi. O mogow fana tun ye kerekcefari dow le ye; o tun be se kere ra kosebe ni negebennan ni taman ye. O tun be i ko jaraw, o tun ka teri i ko dagbe minw be kuru kan. ¹⁰ Ezari le tun ye olugu ta namogow ye, k'a flanan ke Abidiyasi ye, a sabanan tun ye Eliyabu ye, ¹¹ a naaninan tun ye Misimana ye, a looranun tun ye Yeremi ye, ¹² a wooronan tun ye Atayi ye, a wolonflanan tun ye Eliyeli ye, ¹³ a seeginan tun ye Yohanan ye, a konontannan tun ye Elizabethadi ye, ¹⁴ a tannan tun ye Yeremi ye, a tan ni kelennan tun ye Makibanayi ye.

¹⁵ O mogow minw tun ye Gadi ta mogow ye; olugu bee tun ye kerekuntigiw le ye. Min baraka tun ka dogo o bee ra, ale kelen tun be se ka ce keme kere; min baraka tun ka bon o bee ra, ale kelen tun be se ka ce waga kelen kere.

¹⁶ Olugu le ka Zuriden ba tige, san karo folo ra, wagati min na ba be fa a fan fla bee ra; o tagara o yoro kenegbe mogow bee gben, terebonyanfan ni terebenyanfan mogow bee.

¹⁷ Ayiwa, Boniyaminu ta mogow tow, ani Zuda ta mogow dow fana tun tagara Dawuda fe a ta dogoyoro ra.

¹⁸ Dawuda bora ka na lo o pa fe ka kuma ta, k'a fo o ye ko: «Ni aw ka hera le naninya aw jusu ra ka na ne fe, ka na ko aw bena ne deme le, o tuma aw ni ne bena ke jenogonw ye. Nka ni aw nana ne janfa le, ka ne mina ka ne di ne juguw ma, k'a soro ne ma kojugu ke mogow ra, o tuma an bemaw ta Ala ye ke an seere ye, ka o kiti tige an ce.»

¹⁹ O fɔra minke, Ala Nin jigira Amasayi kan, min tun ye ce bisaba kuntigi ye; ale pɛrɛnna k'a fɔ ko:

E, Dawuda, anw ye i ta mɔgɔw le ye!

E, Yese dence, anw kɔni bɛ ni i ye!

Hɛra, hɛra ye kɛ i ye,

ka hɛra kɛ i demɛbagaw fana ye,

sabu i ta Ala le ye i demɛbaga ye!

A kɛra ten minke, Dawuda sonna o ma, ka o kɛ a ta kɛrɛkɛjenkuruw kuntigi dɔw ye.

²⁰ Wagati min na Dawuda tun tagara ni Filisikaw ye kɛrɛkɛyɔrɔ ra, ka taga Sawuli kɛrɛ, o wagati ra Manase ta mɔgɔ dɔw tun tugura Dawuda kɔ. Nka Dawuda ma Filisikaw demɛ o kɛrɛ ra, sabu Filisikaw ta kuntigiw nana jɔgon ye, ka ben a ra ka Dawuda laseko; ko ni o tɛ, Dawuda bɛna taga olugu janfa kɛrɛ ra, ka fara a matigice Sawuli kan, ka olugu bono o nin na. ²¹ Wagati min na a tun sekora ka taga Sikilagi, Manase ta mɔgɔ minw tun tagara fara a kan, olugu tɔgɔw le ye nin ye: Adina, ani Yozabadi, ani Yediyaheli, ani Mikayilu, ani Yozabadi, ani Elihu ni Silitayi. Olugu bɛɛ kelen kelen tun ye ce waga kelen kelen kuntigiw le ye Manase ta mɔgɔw ra. ²² O ka Dawuda ni a ta kɛrɛkɛjama demɛ, sabu o bɛɛ tun ye kɛrɛkɛɛfariw le ye; olugu fana kɛra kɛrɛkɛjama kuntigi dɔw ye.

²³ Lon o lon, mɔgɔ dɔw tun bɛ na fara Dawuda kan k'a demɛ; a kɛra ten fɔ a ta kɛrɛkɛjama nana bonya kosebe, k'a kɛ kɛrɛkɛjamaba ye.

Izirayelimɔgɔ minw tagara Dawuda fɛ Heburɔn

²⁴ Mɔgɔ minw tun labenna kɛrɛ kama, ni o tagara Dawuda fɛ Heburɔn, ka taga masaya mina Sawuli ra k'a di Dawuda ma, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ cogo min na, o mɔgɔw tɔgɔw le ye nin ye:

²⁵ Zuda ta mɔgɔw ra, ce waga wɔrɔ ni ce kɛmɛ seegi (6 800). Nɛgɛbɛnna ni taman tun bɛ o bɛɛ boro, o bɛɛ tun labenna kɛrɛ kama.

²⁶ Simeyɔn ta mɔgɔw ra, ce waga wolonfla ni ce kɛmɛ (7 100); o bɛɛ tun ye kɛrɛkɛɛfariw ye, o bɛɛ tun labenna kɛrɛ kama.

²⁷ Levi ta mɔgɔw ra, ce waga naani ni ce kɛmɛ wɔrɔ (4 600); ²⁸ Yehoyada fana tun bɛ ni olugu ye; ale tun ye Haruna ta durujaw ta jamɔgɔ ye. Ce waga saba ni ce kɛmɛ wolonfla (3 700) tun bɛ ale kɔ. ²⁹ Sadɔki fana tun bɛ ni o ye; ale fana tun ye kanbelen cɛfari dɔ ye kɛrɛ ra; kɛrɛkuntigi ce mugan ni fla tun bɔra ale ta somɔgɔw ra ka na.

³⁰ Boniyaminu ta mɔgɔw ra, minw ye Sawuli ta somɔgɔw ye fana, ce waga saba (3 000); fɔ ka na se nin wagati ma, o mɔgɔw bɛɛ tun tugura Sawuli ta somɔgɔw le kɔ.

³¹ Efirayimu ta mɔgɔw ra, ce waga mugan ni ce kɛmɛ seegi (20 800); o cɛw bɛɛ tun ka tɔgɔ sɔrɔ kɛrɛ ra kosebe o ta somɔgɔw ce ra.

³² O ka mɔgɔ minw tɔgɔ wele, ka o janawoloma ka bɔ Manase ta gba tarance tɔ kelen mɔgɔw ra, ka o bla ka taga Dawuda sigi masaya ra, olugu tun kɛra ce waga tan ni seegi (18 000).

³³ Isakari ta mɔgɔw ra, kuntigi kɛmɛ fla; olugu blara o balemaw ja, ka kɛ o jamɔgɔw ye ka na. Izirayelimɔgɔ tun ka kan ka ko minw kɛ, ani a kɛwagatiw, olugu tun bɛ o kow faamu.

³⁴ Zabulon ta mɔgɔw ra, ce waga bilooru (50 000); olugu tun derira kɛrɛ ra kosebe; kɛrɛkɛminan suguya bɛɛ tun bɛ o boro fana. O tun labenna ka kɛrɛ kɛ ni o jusu bɛɛ ye.

³⁵ Nɛfitali ta mɔgɔw ra, kɛrɛkuntigi ce waga kelen. Ce waga bisaba ni wolonfla (37 000) le tun bɛ olugu kɔ. Nɛgɛbɛnna, ani tamanw tun bɛ o boro.

³⁶ Dan ta mɔgɔw ra, ce waga mugan ni seegi ni kɛmɛ wɔrɔ (28 600); o bɛɛ tun labenna kɛrɛ kama.

³⁷ Aseri ta mɔgɔw ra, ce waga binaani (40 000); o bɛɛ tun derira kɛrɛ ra kosebe, o bɛɛ labenna kɛrɛ kama.

³⁸ Mɔgɔ minw tun bɛ Zuriden ba terebɔyanfan na, minw ye Ruben ta mɔgɔw ye, ani Gadi ta mɔgɔw, ani Manase ta gba tarance tɔkelenman ta mɔgɔ tɔw, olugu ra ce waga kɛmɛ ni mugan (120 000) le tun nana. Kɛrɛkɛminan suguya bɛɛ tun bɛ o boro.

³⁹ Ayiwa, o kɛrɛkɛɛw bɛɛ labenna kɛrɛ kama, ka tugutugu jɔgon ko ka na Heburɔn, ni o jusukun bɛɛ ye, ka na Dawuda sigi masaya ra Izirayeli jamana bɛɛ lajennin kunna. Izirayelimɔgɔ tɔw bɛɛ fana tun bɛnna kelen ma ka masaya di Dawuda ma. ⁴⁰ O tagara tere saba le kɛ Dawuda kɔrɔ, ka domuni kɛ ka min, sabu o ta somɔgɔw tun ka domuniw laben o ye. ⁴¹ O siginjɔgon minw fana tun bɛ o yɔrɔ ra, ka taga se fɔ Isakari ni Zabulon, ani Nɛfitali ta mɔgɔw ma, olugu bɛɛ tun nana ni domunifɛnw ye faliw, ani jɔgɔmɛw, ani sofaliw, ani misitoranw kan; o nana ni mugu ye, ani toromɔ janin, ani rɛzen janin, ani duven, ani turu, ani misi caman, ani saga caman, sabu jagari tun bɛ Izirayeli jamana ra.

13*Izirayelimogow tagara jɛnɔogonya kesu ta
(Samawilu flanan 6.1-11)*

¹ Dawuda ta kerekuntigi minw be ce waga kelen kelen kunna, ani minw be ce keme keme kunna, a ka olugu ni jamogow toɓ be wele ka kuma ni o ye. ² O ko, Dawuda kumana Izirayeli jama be fe, k'a fo o ye ko: «Ni a benna aw ma, ni a fana bora Matigi Ala, an ta Ala le ra, an ye cira bla ka taga fan be ra, an balemaw fe, minw be Izirayeli jamana yoro be ra, ani sarakalasebagaw* ni Levi* ta mogow minw be ni o ye o ta duguw ra, ani beganmarayoro ra, janko olugu fana ye na fara an kan. ³ O ko, an ye an ta Ala ta jɛnɔogonya kesu* ta ka na ni a ye an yere koro, sabu Sawuli ta masaya wagati ra, an tun ma an janto a ra.»

⁴ Jama be sonna ko o y'a ke ten, sabu o ko benna be ma. ⁵ O ra, Dawuda ka Izirayelimogow be lajen, k'a ta Misiran ko yoro mogow ra, ka taga se fo Hamati donda mogow ma; a ko, ko o ye taga Kiriyati Yeharimu, ka taga Ala ta jɛnɔogonya kesu ta ka na ni a ye.

⁶ Dawuda ni Izirayelimogow be wurira ka taga Bahala, min ye Kiriyati Yeharimu ye, Zuda mara ra, ka taga Ala ta jɛnɔogonya kesu ta ka bo yi ka na ni a ye, Matigi Ala min siginin be seruben melekw* ce ra, ani min togo be o jɛnɔogonya kesu kan. ⁷ O ka jɛnɔogonya kesu bla sowotorokura do kono, ka bo ni a ye Abinadabu ta so kono. Uza ni Ayo le tun be o wotoro ja fe. ⁸ Dawuda ni Izirayelimogow toɓ be tagato tun be koraw, ani goniw, ani longanw, ani siranegɛ tegerew fora, ani ka buruw fiye Ala ja koro ni o baraka be ye, ka donkiriw la.

⁹ O tagara se Kidon kenegbeyoro ra minke, misiw terendera; Uza k'a boro korota ka jɛnɔogonya kesu mina. ¹⁰ Matigi Ala dimina Uza koro kosebe; a k'a faga, sabu a tun k'a boro maga jɛnɔogonya kesu ra. Uza sara o yoro ra yi, Matigi Ala ja koro.

¹¹ Matigi Ala ka Uza faga o cogo ra minke, o ma diya Dawuda ye. O ka o yoro togo la ko Peresi Uza*, fo ka na se bi ma.

¹² O lon na, Dawuda siranna Matigi Ala ja. A ko: «Ni a be tan, Matigi Ala ta jɛnɔogonya kesu be se ka taga don ne ta so cogo di?» ¹³ A ma son o ye taga ni jɛnɔogonya kesu ye a ta so kono, Dawuda ta masabonba kono. A k'a bla ka taga Obedi Edomu ta so kono; ale be bo Gati. ¹⁴ Matigi Ala ta jɛnɔogonya kesu ka karo saba le ke Obedi Edomu ta so, a ta somogow ce ra. Matigi Ala ka baraka don Obedi Edomu ta somogow ra, ani a ta borofenw be ra.

14*Ala ka Dawuda ta masaya sabati
(Kibaroyaw fəɓɔ 3.5-9; Samawilu flanan 5.11-16)*

¹ Tiri masace Hiram ka mogow dow ci ka taga Dawuda fe ni seditiyiriw ye; a ka kabakurulesɛbagaw, ani yirilɛɛbaga dow fana ci ka taga, janko o ye taga masaso do lo Dawuda ye. ² O ra, Dawuda k'a ye ko Matigi Ala ka ale sigi masaya ra Izirayeli jamana kunna; a k'a ye fana ko Ala be ale ta masaya nooro bonyara lon o lon a ta mogow koson, minw ye Izirayelimogow ye.

³ Ayiwa, Dawuda ka muso werew furu tuun Zeruzalemu, ka dencew, ani denmuso werew soro. ⁴ A ka dence minw soro Zeruzalemu, olugu togow ye nin ye: Samuha, ani Sobabu, ani Natan, ani Sulemani, ⁵ ani Ibari, ani Elisuwu, ani Elipeleti, ⁶ ani Noga, ani Nefegi, ani Yafiya, ⁷ ani Elisama, ani Belyada, ani Elifeleti.

*Dawuda ka Filisikaw kere
(Samawilu flanan 5.17-25)*

⁸ Ayiwa, Filisikaw nana a men ko o ka turu saninman* ke Dawuda kun na k'a ke Izirayeli jamana be masace ye. O ta kerekɛjamaw be lajennin wurira ka taga Dawuda yoropini ko o b'a kere. Dawuda ka o men minke, a bora ka taga o kunben. ⁹ Filisikaw nana ka na Refayikaw ta kenegbeyoro be fa. ¹⁰ Dawuda ka Matigi Ala jininka ko: «Yala ne ka kan ka taga Filisikaw kama wa? Yala i bena o don ne boro wa?» Matigi Ala ka Dawuda jaabi ko: «Taga o kere, sabu ne bena o don i boro.»

¹¹ O tagara Baali Perasimu; Dawuda ka Filisikaw kere o yoro ra ka se o ra. Dawuda ko: «Ala k'a to ne ka ne juguw bugo ka o ben, i n'a fo jiba be kogo kari ka ben ka wo bo a ra cogo min na.» O koson o ka o yoro togo la ko Baali Perasimu, ko: «Matigi min be wo bo.»

* **13:11** 13.11 O koro ye ko Uza saya ka wo bo Izirayelimogow ce ra.

¹² Filisikaw borira ka o ta batofenw to o yoro ra. Dawuda k'a fo a ta mogow ye ko o ye o jeni.

¹³ O ko, Filisikaw nana tuun, ka na Refayikaw ta kenegbeyoro bee fa. ¹⁴ Dawuda ka Matigi Ala pininka tuun; Matigi Ala k'a fo a ye ko: «I kana taga o ko fe ka taga ben o kan. Dogo ka o mununu ka; muriyesunw be yoro min na, i be taga ben o kan o yoro na fe. ¹⁵ Ni i nana ke senkan dow men ye muriyesunw san fe, o tuma i ye bo ka taga o kere, sabu Matigi Ala le be tagara i na fe, ka taga Filisikaw ta kerekejama kere.» ¹⁶ Matigi Ala ka min fo, Dawuda k'a ke ten; o ka Filisikaw kere ka se soro o kan, k'a ta Gabahon, ka taga a bla fo Gezeri.

¹⁷ Dawuda togo bora ka se jamanaw bee ra; Matigi Ala ka Dawuda nasiran bla siya tow bee ra.

15

Izirayelimogow tagara jennogonya kesu ta

¹ Dawuda ka bon dow lo a yere ye Dawuda ta masabonba* konu; a ka yoro do fana laben, ka fanibon do lo, ka o ke Ala ta jennogonya kesu* blayoro ye.

² O ko, Dawuda ko: «Mogo were man kan ka Ala ta jennogonya kesu ta ni Levi* ta mogow te, sabu Matigi Ala ka olugu le panawoloma ko o ye ke a ta jennogonya kesu tabagaw ye, ani ka o ke a ta baarakebagaw ye wagati bee.»

³ Dawuda ka Izirayelimogow bee lajen Zeruzalemu, ko o ye Matigi Ala ta jennogonya kesu ta ka taga ni a ye a blayoro ra, ale ka yoro min laben a togo ra. ⁴ Dawuda ka Haruna dencew, ani Levi ta mogow lajen:

⁵ Kehatikaw ra, Uriyeli le tun ye pamogo ye; a balema ce keme ni mugan tun be ni a ye.

⁶ Merari ta mogow ra, Asaya le tun ye pamogo ye; a balema ce keme fla ni ce mugan tun be ni a ye.

⁷ Gerisomu ta mogow ra, Yoweli le tun ye pamogo ye; a balema ce keme ni ce bisaba tun be ni a ye.

⁸ Elisafan ta mogow ra, Semaya le tun ye pamogo ye; a balema ce keme fla tun be ni a ye.

⁹ Heburon ta mogow ra, Eliyeli le tun ye pamogo ye; a balemaw ce biseegi tun be ni a ye.

¹⁰ Uziyeli ta mogow ra, Aminadabu le tun ye pamogo ye, a balema ce keme ni tan ni fla tun be ni a ye.

¹¹ O ko, Dawuda ka sarakalasebagaw* Sadoki ni Abiyatari wele, ani Levi ta mogow, minw ye Uriyeli ni Asaya, ani Yoweli, ani Semaya, ani Eliyeli, ani Aminadabu ye, ¹² k'a fo o ye ko: «Aw le ye Levi ta mogow ta ghatigiw ye. Aw ye aw yere saninya, aw ni aw balemaw, janko ka taga Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ta jennogonya kesu ta ka na ni a ye; ne ka yoro min laben a ye, aw bena a bla o yoro ra. ¹³ Sijaga folo ra aw tun ma a ta minke, o koson Matigi Ala tun dimina an koro, sabu an tun ma an janto a ra k'a ke i n'a fo Ala tun k'a latige ko a ye ke cogo min na.»

¹⁴ Ayiwa, sarakalasebagaw, ani Levi ta mogow ka o yere saninya, janko ka taga Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ta jennogonya kesu ta. ¹⁵ Levi ta mogow ka Ala ta jennogonya kesu ta ni a berew ye, k'a la o kamankunw kan, i n'a fo Musa tun k'a fo cogo min na ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye.

¹⁶ Dawuda k'a fo fana Levi ta mogow pamogow ye, ko o ye o balema dow panawoloma ka olugu ke donkirilabagaw ye. Olugu tun ka kan ka o ta forifenw fo kosebe, minw ye koraw ye, ani gonwi, ani siranenge tegerew, ka nagarikanbaw bo. ¹⁷ Levi ta mogow ka Yoweli dence Heman panawoloma, ani a balemace min ye Berekiya dence Asafu ye, ani Kusaya dence Etan, min be Merari ta gba ra. ¹⁸ Levi ta mogo minw tun ye dakorosibagaw ye, o ka olugu fana fara o kan; olugu tun ye Jakariya ye, ani Beni, ani Yaziyeli, ani Simiramoti, Yeyeli, ani Uni, ani Eliyabu, ani Benaya, ani Maseya, ani Matitiya, ani Elifelehu, ani Mikineya, ani Obedi Edomu ni Yeheli. ¹⁹ Minw tun ye donkirilabagaw ye, Heman, ani Asafu, ani Etan, olugu tun be siranenge tegerew fora. ²⁰ Jakariya, ani Aziyeli, ani Simiramoti, ani Yeyeli, ani Uni, ani Eliyabu, ani Maseya, ani Benaya, olugu tun ye gonifobagaw ye. ²¹ Nka Matitiya, ani Elifelehu, ani Mikineya, ani Obedi Edomu, ani Yeyeli, ani Azaziya, olugu tun be kora juru seegi le fo, ka donkiriw lamina ni o ye.

²² Kenaniya, min tun ye Levi ta mogow pamogo ye donkirila ra, ale tun be donkirilabagaw ni forifentigiw bee na fe, sabu a tun ka o baara lon kosobe. ²³ Berekiya ni Elikana, olugu le tun be jennogonya kesu korosibagaw ye. ²⁴ Sebaniya, ani Yosafati, ani Netaneheli, ani Amasayi, ani Jakariya, ani Benaya, ani Eliyezeri, minw tun ye

sarakalasebagaw ye, olugu le tun be buru fiyera Ala ta jɛnɔgɔnya kesu na fe ka taga. Obedi Edomu, ani Yehiya, olugu fana tun be jɛnɔgɔnya kesu korɔsibaga dɔw ye.

*O tagara ni jɛnɔgɔnya kesu ye Zeruzalemu
(Samawilu flanan 6.12-19)*

²⁵ O ra, Dawuda ni Izirayeli cekorobaw, ani kerekuntigi minw be ce waga kelen kelen konna, olugu bee tagara Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kesu ta ka bo Obedi Edomu ta so kono. O tun be nagarira kosebe. ²⁶ Levi ta mogow sera ka jɛnɔgɔnya kesu ta Matigi Ala baraka le ra; o ra, o ka misitoran wolonfla ni sagajigi wolonfla ke saraka ye. ²⁷ Dawuda tun ka lenfani deregeba do le don; Levi ta mogow minw tun ka jɛnɔgɔnya kesu ta, ani donkirilabagaw, ani Kenaniya min tun ye forifentigiw jamogow ye, olugu bee tun ka o fani jogon do le don fana. Dawuda tun ka lenfani derege do le don min be i ko sarakalasebagaw kuntigi ta saninderege.

²⁸ Izirayelimogow bee lajennin tagara Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kesu ta o cogo le ra; o nagarinin tun be kulekanw bora, ka sagajigigbanw, ani buruw fiye, ka siranegɛ tegerew ni goniw, ani koraw fana fo.

²⁹ Ayiwa, tuma min na Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kesu tun be donna Dawuda ta masabonba kono, Sawuli denmuso Mikali tun be fleri kera finetiri fe. A ka masace Dawuda nagarininba ye, a be panpanna, ka don ke minke, Dawuda ko gboyara a ye.

16

Izirayelimogow ka Ala tando

¹ Ayiwa, Izirayelimogow tagara Ala ta jɛnɔgɔnya kesu* ta; Dawuda tun ka fanibon min lalaga ka o ke a blayoro ye, o tagara a bla yi. O ka saraka jenitaw* ani ninsondiya sarakaw* bo Matigi Ala ye.

² Dawuda ka o saraka jenitaw, ani o ninsondiya sarakaw bo ka ban tuma min na, a ka dugawu ke jama ye Matigi Ala togow ra. ³ O ko, a ka burukun kelen, ani tamaroburu kelen, ani rezenburu kelen di Izirayelimogow bee kelen kelen ma, ce fara muso kan.

*Levi ta mogow ka Ala tando
(Zaburuw 105.1-15; 96; 106.1,47-48)*

⁴ Dawuda ka Levi* ta mogow dɔw nanawoloma, ka olugu bla Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kesu baara ra, ko olugu ye to ka Matigi Ala, Izirayeli ta Ala daari, ka baraka la a ye, ani k'a tando. ⁵ Asafu le tun ye olugu ta jamogow ye, ka Jakariya gban ale ra, ani Yeyeli, ani Simiramoti, ani Yehiyeli, ani Matitiya, ani Eliyabu, ani Benaya, ani Obedi Edomu, ani Yeyeli. Olugu le tun ye korafobagaw, ani gonifobagaw ye. Asafu tun be siranegɛ tegerew le fo.

⁶ Sarakalasebaga* minw tun ye Benaya ni Yahaziyeli ye, olugu tun be buruw le fiye wagati bee Ala ta jɛnɔgɔnya kesu na fe. ⁷ O lon le kera a sinaga folo ye, Dawuda ka nin barakalaridonkiri yira, ko Asafu ni a balemaw ye a la, ka Matigi Ala bonya:

⁸ E, aw ye Matigi Ala fo k'a walejumanlon, aw y'a togow wele, aw ye a ta kabakobaw ko fo siya tow ye.

⁹ Aw ye donkiri la a ye, aw ye tandori donkiriw la a ye; aw ye a ta kojumanbaw bee ko fo mogow ye.

¹⁰ Aw ye nagari a togow saninman koson; minw be Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya nini, olugu jusu ye ninsondiya!

¹¹ Aw ye Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya nini, k'a ta baraka nini; aw ye gbara a ra wagati bee!

¹² A ka kojumanba minw ke, aw ye aw hakiri to o ra, a ka kabako minw ke, ani a ka ko minw latige, aw ye aw hakiri to o ra,

¹³ aw minw ye a ta jon Izirayeli ta durujaw ye, aw minw ye a ta mogow nanawolomaninw ye, Yakuba ta denw!

¹⁴ Ale le ye Matigi Ala ye, an ta Ala.

A ta fangatigiya be dugukolo yoro bee kan.

¹⁵ Aw ye aw hakiri to a ta jɛnɔgɔnya ra wagati bee; a ka o kuma minw fo duruja caman ye,

¹⁶ a ka jɛnɔgɔnya min don ni Ibrahima ye, ani a karira min na ni Isiyaka ye,

¹⁷ a kosegira o kuma le kan, ka o ke sariya ye k'a di Yakuba ma, ka o ke jɛnɔgɔnya wuribari ye ka o di Izirayeli ma.

¹⁸ A ko o ma ko: «Ne bena Kanaana jamana di aw le ma, ka o ke aw ninjoro ye, ka o ke aw ta ye.»

19 O wagati ra, o tun ye mogo dama dama donon ye,
o tun man ca, o tun be lonanya ra o dugukolo kan,

20 o tun be yaala siyaw ni nagon ce,
ka bo jamana do ra ka taga do ra.

21 Ala ma son mogo si ye o minako juguya,
a ka masa dow dogoya o koson.

22 A ko: «Aw kana maga ne ta mogo janawolomaninw na de!
Aw kana kojugu si ke ne ta ciraw ra!»

23 Dununamogow bee ye donkiri la ka Matigi Ala tando!
Aw ye a fo lon o lon, ko ale le ye an kisibaga ye.

24 Aw ye a ta bonya lakari siyaw bee ye,
aw ye a ta kobaw lakari mogow bee ye.

25 Sabu Matigi Ala ka bon, a ka kan ni tandori ye kosebe;
an ka kan ka siran a ja ka teme batofen tow bee kan.

26 Siya tow ta alaw ye batofen gbansanw le ye,
nka Matigi Ala le ka sankolo dan.

27 Bonya ni noco ye ale ta le ye,
sebagaya ni hera be soro a ta so konso.

28 Dununa siyaw bee, aw ye bonya ni fanga di Matigi Ala ma,
aw y'a di Matigi Ala ma.

29 Aw ye bonya la Matigi Ala togo kan,
aw ye na ni sarakaw ye Matigi Ala ja koro,
aw ye saninya ka na aw kinbiri gban Matigi Ala ja koro.

30 Dununamogow bee lajennin ye siran Matigi Ala ja fo ka yereyere;
onhon, dugukolo b'a no ra, a te jenge ka bo a no ra ka ye.

31 Sankolokonofenw ye pagari!

Dugukolokanfenw ye ninsondiya,
k'a fo siyaw bee ye ko: «Matigi Ala le ye Masa ye!»

32 Kogoji ni a konofenw bee ye mankanba bo!
Kongokonoyorow, ani kongokonofenw bee ye pagarikanba bo!

33 Kongoyiriw bee ye pagari, ka donkiri la Matigi Ala ja koro,
sabu a be nana ka na dununamogow ta kiti tige!

34 Aw ye Matigi Ala fo k'a walepumanlon, sabu a ka ji,
a ta jumanya te ban ka ye.

35 Aw y'a fo fana ko: «E, an kisibaga Ala, an kisi!
An lajen ka bo siyaw ce ra, ka an bosi
janko an ye i fo ka i walepumanlon i togo saninman koson,
ka an ta bonya kun ke ele tandori ye.»

36 Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, baraka,
wagati bee, ani tuma bee!

O tuma jama bee lajennin k'a fo ko: «Amina!» O ka Matigi Ala tando.

37 O ra Dawuda ka Asafu ni a balemaw to Matigi Ala ta jennogonya kesu ja fe, ko o ye to ka o baara ke jennogonya kesu ja fe wagati bee; lon o lon baara minw tun ka kan ka ke, o tun be o ke. 38 A ka Obedi Edomu ni a balemace biwococ ni seegi fara olugu kan; nka Obedi Edomu min tun ye Yedutun dence ye, ale ni Hosa, olugu tun ye dakorosibagaw le ye.

39 O ko, Matigi Ala ta fanibon min tun be Gabahon kongori kunna, Dawuda ka sarakalasebaga* Sadoki ni a balema sarakalasebaga tow bla ka taga o yoro ra, 40 janko o ye to ka saraka jenitaw bo Matigi Ala ye, sarakajenifen* kan wagati bee, sogoma ni wula fe; min bee sebera Matigi Ala ta sariya ra, a ka o sariya min di Izirayelimogow ma, o tun b'a ke ka kapa ni o le ye. 41 Heman ni Yedutun tun be ni o mogow ye, ani mogo to minw togo fora, ko o ye to ka baraka la Matigi Ala ye, sabu a ta jumanya te ban ka ye. 42 Heman ni Yedutun, olugu tun be buruw fiye, ka siranenge tegerew fo, ani forifen tow, ka donkiriw lamina ka Ala bonya.

43 Ayiwa, o ko, mogow tagara o ta so; Dawuda fana tagara a ta so, ka taga dugawu ke a ta somogow ye.

17

*Ala ka layiri ta Dawuda ye
(Samawilu flanan 7.1-17)*

¹ Ayiwa, masace Dawuda donna a ta masaso kono tuma min na, Ala ta cira min togo tun ye ko Natan, a k'a fo o ye ko: «A fe, ne be nin sediriyiribon numanman kono, k'a soro Matigi Ala ta jenogonya kesu* be fanibon le kono.»

² Natan ka Dawuda jaabi ko: «Miiriya o miiriya be i jusu ra, o ke, sabu Ala be ni i ye.»
³ Nka o lon su fe, Matigi Ala kumana Natan fe, k'a fo a ye ko: ⁴ «Taga a fo ne ta jonce Dawuda ye ko Matigi Ala ko: «Ele le tena bon lo ne ye, janko ne ye don a kono; ⁵ sabu kabini lon min ne ka Izirayelimogow labo Misiran jamana ra, fo ka na se bi ma, ne ma don bon kono ka ye; ka ne to o tagama bee ra ni o ye, ne tun be fanibon le kono wagati bee, ani yoro bee. ⁶ Ne temena yoro minw bee ra ni Izirayelimogow ye, ne tun k'a fo kuntigi minw ye ko o ye ne ta mogow, Izirayelimogow korosi, yala ne k'a fo olugu do ye ko mun na o ma sediriyiribon lo ne ye wa?»

⁷ «O ra, a fo ne ta jonce Dawuda ye, ko Fangatigi Ala ko: «Ne le ka ele ta, o y'a soro i tun be sagagbenyoro ra, i ta sagaw ko; ne ka i ta, ka i ke ne ta mogow, Izirayelimogow kuntigi ye. ⁸ I temena yoro o yoro, ne ka i dema i ta koketaw bee ra. Ne ka i juguw bee gben ka bo i ja. Ne bena i togo bonya, ka i ke i n'a fo mogow togo ba minw be dugukolo kan. ⁹ Ne bena jamana do di ne ta mogow, Izirayelimogow ma, ka o sigi o jamana ra, ka o ke o togorajamana ye, janko mogow si kana o lasiran tuun. Ni o kera, mogowuguw tena o minako juguya tuun, i n'a fo o tun b'a kera cogo min na folofolo, ¹⁰ ani wagati min ne tun ka kuntigiw sigi o kunna. Ne bena i juguw bee bla i ta fanga koro. Ne Matigi Ala, ne b'a fo i ye fana ko ne bena i ta so bonya.

¹¹ «Ni i ta wagati nana dafa, ni i sawagati nana se ka taga fara i bemaw kan tuma min na, ne bena i ta duruja do sigi masaya ra i no ra, i yere woroden do; ne bena a ta masaya sabati kosebe. ¹² Ale le bena bon lo ne togo ra; ne bena a ta fanga sabati wagati bee, ani tuma bee. ¹³ Ne bena ke a fa ye, a bena ke ne dence ye. Ne tena ne ta numanya bo a kan ka ye, i n'a fo masace min tun be ele ja, ne ka ne ta numanya bo ale kan cogo min na. ¹⁴ Ne bena a ta fanga sabati ne ta mogow ce ra, ani ne ta jamana ra wagati bee, ani tuma bee. Foyi si tena a ta fanga bo a no ra ka ye.»

¹⁵ Ayiwa, Ala ka kuma o kuma fo Natan ye, ani a ka fen o fen yira a ra, a tagara o bee lase Dawuda ma.

*Dawuda ta daariri
(Samawilu flanan 7.18-29)*

¹⁶ O ra, masace Dawuda tagara sigi Matigi Ala ja koro, k'a fo a ye ko: «E, Masa Ala, ne ye jon le ye sa, walama ne ta somogow ye jonw le ye, ka na a ke ko i be ne bonya fo ka se nin bee ma? ¹⁷ E, Ala, i ka min fo, o belen dogoyara i ja koro; i ko i bena i ta baaraden ta so fana bonya tuun wagati nataw ra. E, Masa Ala, i be ne jatera k'a ke i n'a fo ne ye mogoba le ye.

¹⁸ «I ka o bonya min ke i ta jonce ye, ne Dawuda, ne be se ka mun were le fo tuun ka teme o kan? I yere ka i ta jonce lon. ¹⁹ Matigi Ala, i be i ta jonce kanu minke, o le koson i ka nin kobaw bee latige, ka kapa ni i yere ta miiriya ye, janko ka i ta bonyaba yira. ²⁰ E, Matigi Ala, ele bogogonko te yi, Ala were fana te yi ni ele te. An toro ka min men, o le be o ye. ²¹ Yala siya do be dugukolo kan min be i ko i ta mogow, Izirayelimogow wa, Ala tagara minw labo jamana were ra, ka o ke a ta mogow ye? I ka kobaw ke, ka siranyakobaw ke i togo bonya koson; i ka i ta mogow kisi ka bo Misiran, ka siya werew gben ka bo o ja. ²² I ka i ta mogow, Izirayelimogow sigi, ka o ke i yere ta mogow ye wagati bee. Ele, Matigi Ala fana kera o ta Ala ye.

²³ «Ayiwa, Matigi Ala, i ka layiri min ta i ta baaraden ni a ta so ye, to o layiri kan tuma bee; i ka min fo, a ke ten. ²⁴ I ka o layiri min ta, o ye ke can ye, janko i togo ye bonya wagati bee, mogow ye a fo ko Fangatigi Ala, min ye Izirayeli ta Ala ye, ko ale le ye Izirayelimogow ta Ala ye can ra. ²⁵ Ne tigi Ala, ele yere k'a yira i ta jonce ra ko i bena a ta so sabati. O le koson i ta jonce k'a ja gbeleya ka lo i ja koro ka i daari. ²⁶ O ra, sisan, Matigi Ala, ele le ye Ala ye; ele le ka nin kopuman ko fo i ta jonce ye. ²⁷ Ayiwa, i sonna ka baraka don i ta jonce ta so ra, janko a ta so ye sabati wagati bee i ja koro; sabu ni ele Matigi Ala ka baraka don fen min na, o be baraka soro wagati bee, ani tuma bee.»

18

*Dawuda ka siya minw kere
(Samawilu flanan 8.1-14)*

¹ Ayiwa, o kɔ fe, Dawuda tagara Filisikaw kere tuun; a sera o ra, k'a ta fanga sigi o kan. A ka Gati dugu ni a dugumisenw bosi o ra.

² A sera Mohabukaw fana ra. Mohabukaw fana tora Dawuda ta fanga koro, ka to ka ninsongo sara a ye.

³ Dawuda sera Soba masace Hadadezeri fana ra; o kera Hamati fan na, wagati min na a tun be tagara Efirati ba yoro mogow kere k'a ta fanga sigi olugu kan. ⁴ Dawuda ka sowotoro waga kelen, ani sowotorotigi waga wolonfla (7 000) mina a ra, ani kerekeden sennaman ce waga mugan (20 000). A ka wotorosamaso keme mara a yere ye, ka so to bee senfasaw tigetige.

⁵ Sirika minw be Damasi, olugu bora ko o be taga Soba masace Hadadezeri deme. Nka Dawuda ka Sirika ce waga mugan ni fla (22 000) faga. ⁶ O ko, Dawuda k'a ta kerekeden dow sigi Damasi dugu ta Sirikaw ta mara ra. A kera ten, Sirikaw fana tora Dawuda ta fanga koro; o ka ke ninsongo sara ye a ye. Ni Dawuda tun ka taga yoro o yoro, Matigi Ala tun be se di a ma o yoro mogow bee kan. ⁷ Dawuda ka Hadadezeri ta kerekuntigiw ta negebennanw ce ka taga ni o ye Zeruzalemu; o negebennanw tun lalagara ni sanin le ye. ⁸ Dawuda ka siranegafen caman ta fana Tibati dugu ni Kuni dugu koro; o duguw tun ye Hadadezeri ta dugu dow ye. Masace Sulemani nana o siranegew le ke Alabatosoba ta siranegetas ni a negeberew ni a siranegafen tow ye.

⁹ Hamati masace min ye Tohu ye, ale nana a men ko Dawuda ka se soro Soba masace Hadadezeri ni a ta kerekejama bee kan minke, ¹⁰ a k'a dence Hadoramu ci ni fen saninlamanw ye, ani fen warigberamanw, ani fen siranegeraman suguya bee ye, ka taga o di Dawuda ma, k'a fo, ko a ka Hadadezeri kere ka se a ra minke, ko o jana. Tohu tun ka o ke, sabu ale fana ni Hadadezeri tun be kere le ra wagati bee.

¹¹ Masace Dawuda ka o fenw bee di Matigi Ala ma. A tun ka siya min o min kere, a tun ka olugu ta warigbew ni o ta saninw bee mina ka o di Matigi Ala ma o cogo le ra. O siyaw le tun ye Edomukaw ye, ani Mohabukaw, ani Amonkaw, ani Filisikaw, ani Amalekikaw.

¹² Seruya dence min ye Abisayi ye, ale fana ka Edomuka ce waga tan ni seegi (18 000) kere ka se o ra Kogo kenegbe yoro ra. ¹³ A ka kerekeden dow sigi Edomu; Edomu mara bee tora Dawuda ta fanga koro. Ni Dawuda tun ka taga yoro o yoro, Matigi Ala tun be se di a ma o yorow mogow bee kan.

*Dawuda ta jamana jamogow
(Samawilu flanan 8.15-18)*

¹⁴ Dawuda sigira masaya ra Izirayeli jamana bee lajennin kunna. A tun be mogow bee ta kow janabo ka kaja ni can ye ni terenninya ye. ¹⁵ Seruya dence Yohabu tun ye Dawuda ta kerekejama kuntigi ye. Ahiludi dence Yosafati tun ye a ta masace ta kumalasebaga ye. ¹⁶ Ahitubu dence Sadoki, ani Abiyatari dence Ahimeleki, olugu tun ye sarakalasebagaw* ye. Savoha tun ye a ta seberikebaga ye. ¹⁷ Yehoyada dence Benaya tun ye Keretikaw ni Peletikaw* kuntigi ye. Dawuda dencew tun ye jamana jamogow folow ye masace kere fe.

19

*Amonkaw ka Dawuda ta mogow lamaroya
(Samawilu flanan 8.15-18)*

¹ Ayiwa, o kow ko fe, Amonkaw ta masace min ye Nahasi ye, ale sara; a dence sigira masaya ra a no ra. ² Dawuda ko: «Ne bena Nahasi dence Hanun minako ja, sabu a face tun ka ne minako ja.» O ra, Dawuda ka mogow dow ci ka taga Hanun fo, k'a jusu saaro a face saya ko ra. Dawuda ta mogow tagara Hanun fe, Amonkaw ta jamana ra, ka taga a jusu saaro. ³ Nka Amonkaw ta kuntigiw k'a fo Hanun ye ko: «Ele b'a miiri ko Dawuda ka nin forikebagaw ci ka na i face sanga le fo wa? A ka nin jamogow ci i fe ka na i ta dugu yorow fle dogo ra le, k'a cogoya lon, janko ka na a halaki.»

⁴ Hanun ka o men minke, a ka Dawuda ta jamana jamogow mina, ka o kun ni o bonbosiw bee li, ka o ta deregew tige ka o surunya ka dan o jukunna na, ka soro ka o bla ka taga.

⁵ Ayiwa, min ka o ciradenw soro o tagara o fo masace Dawuda ye minke, Dawuda ka mogow ci ka taga o kunben, sabu o maroyaninba tun lo kosebe. Masace Dawuda k'a fo o ye ko o ye to Zeriko dugu koro, k'a to o bonbosiw ye bo folo, o be soro ka na.

* 18:17 18:17 Keretikaw ni Peletikaw tun ye siya were mogow dow ye, Masace tun ka minw ta kerekedenya ra, sara ra, janko ka masace koro.

Izirayelimogow ni Amonkaw ta kere
(*Samawilu flanan 10.6-19*)

⁶ Amonkaw yere nana a ye ko olugu ka o yere logobo Dawuda ra pewu. O ra, Hanun ni Amonka tow bee ka warigbe kilo waga bisaba ci Mesopotami ta Sirikaw, ani Mahaka ta Sirikaw, ani Soba ta Sirikaw ma, ko o ye sowotorow, ani sowotorotigiw di o ma. ⁷ Amonkaw ka sowotoro waga bisaba ni fla (32 000) ani o boribagaw ta sara ra. Mahaka ni a ta mogow nana o ta fanibonw lo Medeba. Amonkaw fana bora o ta duguw kono, ka na lajen kere kama.

⁸ Dawuda ka o men minke, a ka Yohabu ci o kama, ni a ta kerekejama bee ye; o bee tun ye cefariw ye. ⁹ Amonkaw bora ka na lo kere kama o ta duguba donda ra. Masace minw tun nana o deme, olugu tagara lajen o danna kongo kono.

¹⁰ Ayiwa, Yohabu k'a ye ko ale bena kere ke fan fla le ra, ko a jugu dow be a na, dow be a ko. O ra, a ka Izirayeli kerekecefariw woloma, ka lo ni olugu ye kere kama, k'a nasin Sirikaw ma. ¹¹ A k'a dogoce Abisayi bla kerekeden tow kunna; o ka lo kere kama ka o nasin Amonkaw yere ma. ¹² A k'a fo Abisayi ye ko: «Ni Sirikaw fanga bonyara anw ma, o tuma aw bena na anw deme. Ni Amonkaw fanga bonyara aw ma, anw fana bena taga aw deme. ¹³ Baraka don i yere ra! An bee ye baraka don an yere ra, ka kere ke an ta jamana koson, ani an ta Ala ta duguw koson; ni min ka diya Matigi Ala ye, a ye o ke.»

¹⁴ Yohabu ni a ta kerekedenw tagara Sirikaw kama ka taga o kere. Sirikaw borira o na. ¹⁵ Amonkaw nana a ye ko Sirikaw be borira minke, olugu fana borira Yohabu balemace Abisayi ni a ta mogow na, ka don o ta dugu kono. Yohabu sekora ka na Zeruzalemu.

¹⁶ Sirikaw k'a ye ko Izirayelimogow sera olugu ra minke, o ka ciraw bla ka taga Sirika tow fe Efirati ba ko fe, ko o ye na. Hadadezeri ta kerekejama kuntigi min ye Sofaki ye, ale le tun be olugu pamogo ye. ¹⁷ O ka kibaroya fo Dawuda ye minke, Dawuda ka Izirayeli kerekedenw bee lajen, ka Zuriden ba tige, ka taga se o ma, ka lo o na fe kere kama. Dawuda wurira Sirikaw kama minke, Sirikaw fana nana a kere. ¹⁸ Nka Sirikaw borira Izirayelimogow na. Dawuda ka Sirikaw ta sowotorotigi waga wolonfla (7 000) faga, ani kerekeden sennaman waga binaani (40 000). A ka o ta kerekejama kuntigi Sofaki fana faga.

¹⁹ Masace minw tun be Hadadezeri ta fanga koro, olugu nana a ye ko Izirayelimogow sera o ra minke, o ka ben don ni masace Dawuda ye, ka o yere bla a ta fanga koro. Kabini o kera, Sirikaw ma son ka taga Amonkaw deme kere ra tuun.

20

Izirayelimogow ka Raba dugu mina
(*Samawilu flanan 11.1; 12.26-31*)

¹ Ayiwa, o sanyelema ra, wagati min masacew tun be deri ka taga kere ra, Yohabu blara kerekejamaba do na, ka taga Amonkaw kere, ka o ta jamana bee halaki; o ko, o tagara Raba dugu lamini. Nka Dawuda yere tun tora Zeruzalemu. Yohabu ka se soro Raba dugumogow kan, ka dugu ci minke, ² Dawuda ka Amonkaw ta masace ta masafugula ta ka bo a kun na. A k'a ye ko a saninlaman lo, a gbiriya tun ye sanin kilo bisaba. Lulu tun be a kono fana. O k'a biri Dawuda kun na. Dawuda ni a ta kerekedenw ka fen caman ta dugu kono ka taga ni o ye. ³ Dugumogow koni, a ka olugu mina ka taga ni o ye. A tagara o bla jagboyabaaraw ra: yiritige, ani kabakurulese, ani logoci. A ka Amonkaw ta dugu tow ta mogow fana ke ten le.

O ko, Dawuda sekora ka taga Zeruzalemu, ani a ta kerekedenw bee.

Izirayelimogow sera Filisikaw ra
(*Samawilu flanan 21.18-22*)

⁴ O ko, kere do were wurira tuun Gezeri, ni Filisikaw ye. O kere ra, Husatikace Sibekayi, ale ka Sipayi faga; Sipayi tun ye Refayika do le ye. O kera minke, Filisikaw ka o yere majigi.

⁵ Kere do were wurira ni Filisikaw ye tuun. O kere ra, Yahiri dence Elanan ka Goliyati balemace faga, min tun ye Lami ye; a tun be bo Gati. A ta taman ta bere bonya tun be i ko jesedanbagaw ta kpeleyiri.

⁶ Kere do were kera tuun Gati. Filisikace do tun be yi, ale tun ye cejanba ye; borokanden woro le tun be a boro kelen kelen bee ra, senmanden woro be a sen kelen kelen bee ra, k'a bee lajennin ke mukan ni naani. Ale fana tun ye Rafa* ta mogow do le ye. ⁷ A k'a yere waso Izirayelimogow ra ka o mafiyenya minke, Dawuda balemace Simaha, o dence Yonatan k'a faga.

* 20:6 20.6 Rafa ta mogow ta siya tun ye mogow jamijan dow le ye.

⁸ O cew bɛɛ tun ye Rafa ta mɔgɔ dɔw le ye; o tun be bo Gati dugu kɔnɔ. Dawuda ni a ta mɔgɔw ka o bɛɛ faga.

21

Izirayelimɔgɔw jateko (Samawilu flanan 24.1-9)

¹ Setana wurira Izirayelimɔgɔw kama. A ka miiriya do don Dawuda jusu ra, ko a ye Izirayelimɔgɔw jate. ² Dawuda k'a fo Yohabu ni jamana pamogow ye ko: «Aw ye taga Izirayelimogow jate, k'a ta Beri Seba, ka taga a bla fo Dan, ka na o da fo ne ye, janko ne ye o da lon.» ³ Yohabu ka masace jaabi ko: «Matigi Ala ye a ta mogow caya fo sijaga keme ka teme nin kan! E, ne matigice masace, yala o bɛɛ te i ta baaradenw le ye wa? Mun koson ne matigice b'a fe ka nin ko ke sa? I bena a to Izirayelimogow ye jaraki!» ⁴ Nka masace kumana ka Yohabu bari. Yohabu wurira ka taga Izirayeli jamana yoro bɛɛ ra; o ko, a sekora ka na Zeruzalemu. ⁵ Yohabu ka mogow jateda sebe ka o di masace ma. Ce miliyon kelen, ani ce waga keme (1 100 000) le tun be Izirayeli jamana bɛɛ ra, minw tun be se ka taga kere ra; ce waga keme naani ni ce waga biwolonfla (470 000) tun be Zuda mara ra, minw be se ka taga kere ra. ⁶ Yohabu tun ma Levi ta mogow ni Boniyaminu ta mogow si jate, sabu masace ta kuma tun ma ben Yohabu ma fiyewu.

Ala ka banajugu ben Izirayelimogow kan (Samawilu flanan 24.10-17)

⁷ Dawuda tun ka min ke, o ma diya Matigi Ala ye. A ka o hake bo Izirayelimogow ra. ⁸ Dawuda k'a fo Ala ye ko: «Ala, ne ka jurumunba le ke nin ye. Sisan, sabari ka i ta jonce ta jurumun yafa a ma, sabu ne ka hakirintanyako yere le ke nin ye.»

⁹ Matigi Ala kumana Gadi fe, Dawuda ladibaga, k'a fo a ye ko: ¹⁰ «Taga a fo Dawuda ye ko Matigi Ala ko: <Ne be kojugu saba yira i ra; ni i ka kelen min ta o ra, ne bena o ben jamana kan.> »

¹¹ Gadi tagara Dawuda fe ka taga a fo a ye ko: «Matigi Ala ko: ¹² <Do ta nin fen saba ra: san wolonfla kongɔ, walama aw juguw ye se aw ra, ka a dow faga ni o ta kerekemuruw ye, ka se fo karo saba, walama Matigi Ala yere ta kerekemuru le ye se aw ma, ka banajugu lase aw ma, k'a to Matigi Ala ta meleke ye cenri ke Izirayeli jamana yoro bɛɛ ra.> Ayiwa, sisan a fle i ye do latige; ne ka kan ka taga min fo ne cibaga ye, i ye o fo ne ye.»

¹³ Dawuda ka Gadi jaabi ko: «Ne deguninba lo kosebe. E, ne be ne yere to Matigi Ala boro, sabu ale ta hina ka bon, nka an kana to adamadenw boro.»

¹⁴ Matigi Ala ka banajugu ben Izirayeli jamana kan; Izirayelimogow ce waga biwolonfla (70 000) le sara.

¹⁵ Ala ka meleke do ci Zeruzalemu, ka taga dugumogow halaki. A nana ke mogow halaki ye minke, Matigi Ala k'a fle, k'a ta miiriya yelema mogow halakiri ko ra. A k'a fo o halakiri meleke ye ko: «A ka ni ten, i boro bo jamana kan ten!» O y'a soro Matigi Ala ta meleke tun lonin be Yebusikace Orinan ta simangbasiyoro ra.

¹⁶ Dawuda k'a na korota ka Matigi Ala ta meleke lonin ye san ni dugu ce, a ta kerekemuru be a boro, a bonin be a la ra, a nasinnin be Zeruzalemu fan na. Dawuda ni jamana cekorobaw benna ka o na biri dugu ma; o tun ka borow le don o yere ra*.

¹⁷ Dawuda k'a fo Matigi Ala ye ko: «Ne le m'a fo ko o ye mogow jate wa? Ne le ka nin kojuguba ke, ne le firira. Nin mogo barakantanw ka mun le ke sa? Matigi Ala, ne ta Ala, i boro se ne ni ne ta mogow le ma. Nka i kana i ta mogow halaki tuun.»

Dawuda ka sarakabonan lo Matigi Ala ye (Samawilu flanan 24.18-25)

¹⁸ Matigi Ala ta meleke tun k'a fo Gadi ye, ko a ye a fo Dawuda ye ko a ye taga sarakabonan do lo Matigi Ala ye Yebusikace Orinan ta simangbasiyoro ra. ¹⁹ Dawuda wurira ka taga, ka kapa ni Gadi ta kuma ye, a tun ka min fo Matigi Ala togo ra. ²⁰ Orinan k'a na munu ka meleke ye minke, ale ni a dence naani bɛɛ dogora. O y'a soro o tun be siman le gbasira. ²¹ Dawuda tagara se Orinan koro minke, Orinan k'a na korota ka Dawuda ye minke, a bora simangbasi yoro ra, ka na a kinbiri gban k'a na biri dugu ma Dawuda na koro. ²² Dawuda ko Orinan ma ko: «I ta simangbasiyoro fiyeere ne ma, janko ne ye sarakabonan do lo Matigi Ala ye, janko halakiri min be mogow kan, Ala ye o lalo ten. A fiyeere ne ma a songo yere ra.» ²³ Orinan ka Dawuda jaabi ko: «Ne ta yoro ta; ni saraka min fana ka ne matigice masace diya, a ye o bo. A fle, ne be misiw di, ka o ke

* 21:16 O ka borofani don o yere ra ka o ta jusukasi le yira.

saraka jenita* ye; sowototo ni misidaba yiriw be ke logo ye, siman be ke siman saraka* ye. Ne be o bee di.»

²⁴ Nka masace Dawuda k'a fo Orinan ye ko: «On-on! Ne be a san i fe a songo yere le ra, k'a wari di. Fen min ye ele ta ye, ne te se ka o mina ka o di ne Matigi Ala ma saraka jenita ye, ne ma wari bo saraka min na!» ²⁵ Dawuda ka sanin kise keme wooro di Orinan ma, a ta yoro songo ye. ²⁶ Dawuda ka sarakabonan do lo o yoro ra, Matigi Ala togo ra, ka saraka jenitaw ni ninsondiya sarakaw* bo. A ka Matigi Ala togo wele, Matigi Ala k'a jaabi ni tasuma ye. Tasuma jigira ka bo san fe, ka na sarakabonan kan.

²⁷ O kera minke, Matigi Ala kumana meleke fe; meleke k'a ta kerekemuru don a la ra. ²⁸ K'a ta o wagati ra, kabini Dawuda k'a ye ko Matigi Ala ka ale ta daariri jaabi Yebusikace Orinan ta simangbasiyoro ra, Dawuda ka ke sarakaw bo ye o yoro ra. ²⁹ O wagati ra, Musa tun ka fanibon min lalaga kongokolon konso k'a ke Matigi Ala batoyoro ye, ani sarakajenifen*, olugu tun be Gabahon kongori kan. ³⁰ Nka Dawuda tun te se ka taga Ala pininka o yoro ra, sabu Sidonkaw, ani Tirikaw tun nana sediriyiri caman di Dawuda kosebe.

22

Dawuda ka Alabatosoba ta lrifenw laben

¹ Dawuda ko: «Masa Ala ta batoso bena ke yan le; Izirayeli ta sarakajenifen* bena ke yan le.»

² Dawuda ko, ko siya were mogow minw be Izirayeli jamana konso, ko o ye olugu bee wele. Kabakuru minw tun bena ke ka Ala ta batoso lo, Dawuda ka o mogow le ke o kabakurubobagaw, ani o kabakurulesebagaw ye. ³ A ka nege caman jini ka o mara fana, min bena ke ka so dondaw gbengben, ani ka ke a konw datugungew ye. A ka siranegew fana jini, k'a caya fo a hakeya tun te se ka lon, ⁴ ani sediriyiri, min fana hakeya tun te lon; sabu Sidonkaw, ani Tirikaw tun nana sediriyiri caman di Dawuda ma.

⁵ Dawuda tun b'a fora ko: «Ne dence Sulemani ye denmisen le ye, a ma deri nin baara jogon na fana, k'a soro nin so min bena lo Matigi Ala ye, o so ka kan ka ke so pumanba le ye, ani so nooroman, mogow bena min ko fo jamana fan bee ra; o koson ne be nin minanw bee labenna a ye.»

O ra, Dawuda ka fen caman laben ka bla, sani a ye sa.

Dawuda ka Sulemani ladi so lori ko ra

⁶ Ayiwa, Dawuda k'a dence Sulemani wele k'a fo a ye ko a ye so lo Matigi Ala, Izirayeli ta Ala togo ra. ⁷ A ko Sulemani ma ko: «Ne dence, ne yere le tun b'a fe ka nin so lo Matigi Ala, ne ta Ala togo ra. ⁸ Nka Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma k'a fo ko: «Ele ka kere caman ke, ka mogow caman faga; o ra, i te se ka so lo ne togo ra, sabu i ka mogow caman faga dugukolo kan ne na koro. ⁹ A fle, i bena dence do le soro, min bena ke heramogow ye; ne bena hera don a ni a juguw bee ce fan bee ra. O koson a togo bena la ko Sulemani*, sabu ne bena hera ni jasma di Izirayelimogow ma a ta masaya wagati bee ra. ¹⁰ Ale le bena so lo ne togo ra. A bena ke ne dence ye, ne bena ke a fa ye; ne bena a sabati masaya ra wagati bee, ani tuma bee.»

¹¹ «O ra, sisan, ne dence, Matigi Ala ye ke ni i ye, janko i ye se ka Matigi Ala, i ta Ala ta so lo, i n'a fo a k'a fo cogo min na, ko ele le ka kan k'a lo. ¹² Matigi Ala ye faamuri ni hakiritigiya di i ma, janko ni a nana i sigi fanga ra Izirayeli jamana kunna, i ye Matigi Ala, i ta Ala ta sariyaw sira tagama. ¹³ Matigi Ala ta cifoninw, ani a ta kolatigenin minw yirara Musa ra, ko a ye a fo Izirayelimogow ye, ni i koni ka i yere jija ka o bee sira tagama a cogo ra, o tuma i ta koketaw bena na. I jija, ka i ja gbeleya, i kana siran, i kana i fari faga.

¹⁴ «Ne ka sege caman mujun ka fen minw jini ka bla Matigi Ala ta so lori kama, o ye nin ye: sanin toni waga saba, ani warigbe toni waga bisaba, ani siranegge ni negefin caman, min hakeya ma lon. Ne ka yiriw, ani kabakuruw fana jini caman; nka i belen ye do fara a kan. ¹⁵ Baaraden caman be ni i ye yan: kabakurulesebagaw, ani minw be se ka kabakuru ni yiri pegen, ani minw be bororabaara suguya bee ke. ¹⁶ Sanin, ani warigbe, ani siranegge ni negefin min lajenna, o hakeya te se ka lon. Wuri, i ye baara damina, Matigi Ala ye ke ni i ye.»

¹⁷ Dawuda k'a fo a ta jamana jamogow bee ye fana ko o ye a dence Sulemani deme a ta baara ra. ¹⁸ A ko: «Yala Matigi Ala, aw ta Ala te ni aw ye wa? A ma hera di aw ma

* 22:9 22:9 Sulemani togo koro le ye ko: heramogow.

fan bɛɛ ra wa? Sabu a ka nin jamana mɔgɔw don ne boro; nin jamana bɛ Matigi Ala ni a ta mɔgɔw ta fanga le kɔrɔ sisan.

¹⁹ «Sisan aw ye jija ka Matigi Ala, aw ta Ala ta jɛnɔgɔnya nini ni aw jusukun bɛɛ ye, ani aw nin bɛɛ. Aw ye wuri ka Masa Ala ta yɔrɔ saninman* lɔ, janko ka Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kɛsu* ni Ala ta minan saninmanw ta ka na o bla nin bon kɔnɔ, nin bon min lora Matigi Ala tɔgɔ ra.»

23

Baara minw dira Levi ta mɔgɔw ma

¹ Ayiwa, Dawuda tun kɔrɔra, fɔ ka sijan sɔrɔ. A k'a dence Sulemani sigi masaya ra Izirayeli jamana kunna.

² A ka Izirayeli jamana pamɔgɔw, ani sarakalasebagaw* ni Levi* ta mɔgɔw bɛɛ lajen. ³ O ka Levi ta mɔgɔw jate, k'a ta san bisaba mɔgɔw ra, ani minw si temena o kan. O da kera mɔgɔ waga bisaba ni seegi (38 000).

⁴ Dawuda ko: «Mɔgɔ waga mugan ni naani (24 000) ye kɛ Matigi Ala ta batoso lɔri baaraw kɔrɔsibagaw ye, mɔgɔ waga wɔrɔrɔ (6 000) ye kɛ jamana ladibagaw, ani a kititigɛbagaw ye, ⁵ mɔgɔ waga naani (4 000) ye kɛ dakɔrɔsibagaw ye, mɔgɔ waga naani (4 000) ye to ka Matigi Ala tando ni forifɛnw ye, ne ka forifɛn minw lalaga Ala tandori kama.»

⁶ Dawuda ka o taran ka o kɛ jenkuru saba ye, ka kapa ni Levi dence saba tɔgɔw ye, Gerisomu ni Kehati ni Merari ye.

⁷ Gerisomu dencew tun ye Ladan ni Simeyi ye.

⁸ Ladan dencew folo tun ye Yeyeli ye; o kɔ Zetamu, o kɔ Yoweli; o kera cɛ saba.

⁹ Simeyi dencew tun ye Selomiti, ani Haziyeli, ani Haran ye; o kera cɛ saba. Olugu le tun ye Ladan ta gbatigiw ye. ¹⁰ Simeyi dencew dow fana tun ye Yahati ye, ani Zina, ani Yehusi, ani Beriya. Olugu le kera Simeyi dence naani ye. ¹¹ Yahati le tun ye dence folo ye, ka Ziza gban ale ra; Yehusi ni Beriya, olugu ma dence caman sɔrɔ; o koson o ka olugu bɛɛ jɛn ka o jate i ko gba kelen.

¹² Kehati dencew tun ye Amuramu ye, ani Isari, ani Heburɔn, ani Uziyeli; o kera mɔgɔ naani.

¹³ Amuramu dencew tun ye Haruna ni Musa ye. Haruna ni a dencew le tun blara danna Ala ye, wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ, janko o ye to ka o janto Ala ta fɛn saninmanw na, ka wusunan sarakaw* don Matigi Ala na kɔrɔ, ka sarakalasebagaya baara kɛ Ala ye, ani ka dugawu kɛ mɔgɔw ye Ala tɔgɔ ra, wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ. ¹⁴ Musa min tun ye Ala ta cira ye, ale dencew tun jatera ni Levi ta mɔgɔw le ye.

¹⁵ Musa dencew tun ye Gerisomu ni Eliyezeri ye.

¹⁶ Gerisomu dence folo tun ye Sebuweli ye.

¹⁷ Eliyezeri dence folo tun ye Rehabiya ye, nka a ma dence were sɔrɔ tuun. Nka Rehabiya dencew le cayara kosebe.

¹⁸ Isari dence folo tun ye Selomiti ye.

¹⁹ Heburɔn dence folo tun ye Yeriya ye, a flanan tun ye Amariya ye, a sabanan tun ye Yahaziyeli ye, a naaninan tun ye Yekamamu ye.

²⁰ Uziyeli dence folo tun ye Mika ye, a flanan tun ye Isiya ye.

²¹ Merari dencew tun ye Mali ni Musi ye. Mali dencew tun ye Elehazari ni Kisi ye.

²² Elehazari sara k'a sɔrɔ a ma dence sɔrɔ; a tun ka denmusow dama le sɔrɔ. Kisi dence minw tun ye o balemaw ye, olugu le ka o furu.

²³ Musi dencew tun ye Mali, ani Ederi, ani Yeremoti ye; o kera mɔgɔ saba.

²⁴ Olugu le tun ye Levi dencew ye, o bɛɛ ni o ta gbaw, ani o ta gbatigiw ye; o tun ka olugu bɛɛ le jate ka o tɔgɔw sebe buruju kitabu kɔnɔ. O tun blara Matigi Ala ta batoso baaraw le kama, o min o min tun ka san mugan sɔrɔ, ani minw tun temena o kan.

²⁵ Sabu Dawuda tun k'a fɔ ko: Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ka laganfiya di a ta mɔgɔw ma, ko a fana bɛna sigi Zeruzalemu wagati bɛɛ. ²⁶ O ra, Levi ta mɔgɔw tena kɛ jɛnɔgɔnya kɛsu* ni a minanw ta ye ka yaala tuun.

²⁷ Levi ta mɔgɔ minw bɛɛ si tun ka san mugan sɔrɔ, ani minw tun temena o kan, o tun ka olugu bɛɛ jate, ka kapa ni Dawuda ta kumalabanw le ye.

²⁸ O ta baara tun ye ka Haruna dencew demɛ Matigi Ala ta batoso baaraw ra, ka o janto fanibon lukɔnɔyɔrɔ ra, ani a bonkɔnɔw ra, ka sarakafenw saninya, ani ka Ala ta so ta baara tɔw bɛɛ kɛ. ²⁹ O tun bɛ sarakaburuw fana lalaga, ani mugu tentennin min bɛ kɛ siman sarakaw* ye, ani nɔmi min lalagara ni funufen ma kɛ a ra, ani buru minw yiranna poli kɔnɔ, ani minw jɛnina; o tun bɛ janto fana sumanikeminanw, ani jaterikeminanw na. ³⁰ O tun bɛ to ka baraka la Matigi Ala ye k'a tando sɔgɔma ni wula fɛ. ³¹ Olugu le tun

be saraka jenitaw* jeni Matigi Ala ja koro, Nenekirilonw* na, ani karokura janagbew ra, ani janagbe tow bee ra. Mogo da min tun yirara ka kaja ni sariya ye, o mogo da le tun ka kan ka o baaraw ke wagati bee Matigi Ala ja koro. ³² Olugu le fana tun be Ngonkunben fanibon*, ani yoro saninman* korosi; o balema minw ye Haruna dencew ye, ni olugu tun ka fen o fen fo o ye Ala ta batoso baaraw ko ra, o tun be o ke.

24

Sarakalasebagaw ta jenkuruw

¹ O ka Haruna ta durujaw taran, o bee ni o ta jenkuru. Haruna dencew tun ye Nadabu, ani Abihu, ani Elehazari, ani Itamari ye. ² Nadabu ni Abihu sara o face ja, k'a soro o ma den soro. Elehazari ni Itamari le tun be sarakalasebagaya kera.

³ O ko fe, Dawuda, ani Sadoki min tun ye Elehazari ta duruja do ye, ani Ahimeleki min tun ye Itamari ta duruja do ye, olugu ka Haruna ta durujaw taran, k'a ke o bee ni o ta jenkuru, ka kaja ni o ta baaraw ye.

⁴ A nana ke ko kuntigi caman tun be Elehazari ta durujaw ra ka teme Itamari ta durujaw kan; o koson, o ka Elehazari ta durujaw taran ka o ke gbatigi tan ni woro, ka Itamari ta durujaw ta ke gbatigi seegi ye.

⁵ O ka o taran ka o nagami, o ma mogo bo mogo ra; ni min togo ka ben jenkuru min ma, o tigi be ke o jenkuru ra; sabu minw tun ka kan ka ke yoro saninman* jamogow ye, ani minw tun ka kan ka ke Ala ta kow jamogow ye, olugu do tun ka kan ka bo Elehazari ta durujaw ra, o do tun ka kan ka bo Itamari ta durujaw ra fana.

⁶ Netaneheli dence Semaya, min tun ye Levi ta gbamogo do ye, ale le ka o togow sebe; o kera masace yere ja na, ani jamana jamogow, ani sarakalasebaga* Sadoki, ani Abiyatari dence Ahimeleki, ani sarakalasebagaw, ani Levi* ta mogow ta gbatigiw ja na. Ni o tun ka Elehazari ta gbamogo do ta, o tun be Itamari ta gbamogo do ta.

⁷ Mogo folo min togo yirara o kera Yehoyaribu ye;
flanan kera Yedaya ye;

⁸ sabanan kera Harimu ye;
naaninan kera Sehorimu ye;

⁹ loorunan kera Malikiya ye;
wooronan kera Miyaminu ye;

¹⁰ wolonflanan kera Hakosi ye;
seeginan kera Abiya ye;

¹¹ konontonnan kera Yosuwe ye;
tannan kera Sekaniya ye;

¹² tan ni kelennan kera Eliyasibu ye;
tan ni flanan kera Yakimu ye;

¹³ tan ni sabanan kera Hupa ye;
tan ni naaninan kera Yesebabu ye;

¹⁴ tan ni loorunan kera Biliga ye;
tan ni wooronan kera Imeri ye;

¹⁵ tan ni wolonflanan kera Heziri ye;
tan ni seeginan kera Hapiscsi ye;

¹⁶ tan ni konontonnan kera Petaya ye;
mugannan kera Ezekiyeli ye;

¹⁷ mugan ni kelennan kera Yakini ye;
mugan ni flanan kera Gamuli ye;

¹⁸ mugan ni sabanan kera Delaya ye,
mugan ni naaninan kera Maziya ye.

¹⁹ O tun ka o tarantaran nin cogo le ra, janko o ye to ka don Matigi Ala ta batoso kono, ka baaraw ke, bee ni i ta wagati; o tun b'a ke ten, ka kaja ni o bemace Haruna ta cifoninw ye, i n'a fo Matigi Ala, Izirayeli ta Ala tun k'a fo ale ye cogo min na.

Levi ta mogo tow

²⁰ Levi* ta mogow ta kuntigi tow togow ye nin ye:
Amuramu ta somogow ta kuntigi tun ye Subaheli ye.

Subaheli ta somogow ta kuntigi tun ye Yedeya ye.

²¹ Rehabiya ta somogow ta kuntigi tun ye Isiya ye.

²² Isarikaw ta somogow ta kuntigi tun ye Selomoti ye.
Selomoti ta somogow ta kuntigi tun ye Yahati ye.

²³ Heburon ta somogow ta kuntigi folo tun ye Yeriya ye, flanan tun ye Amariya ye, sabanan tun ye Yahaziyeli ye, naaninan tun ye Yekamamu ye.

²⁴ Uziyeli dence Mika ta somogow ta kuntigi tun ye Samiri ye.

²⁵ Mika balemace Isiya ta somogow ta kuntigi tun ye Jakariya ye.

²⁶ Merari dencew tun ye Mali ni Musi ye, ka fara a dence Yaziya dencew kan.

²⁷ Merari dence Yaziya dencew tun ye Sohamu ni Zakuri ni Ibiri ye.

²⁸ Mali dence tun ye Elehazari ye; ale ma dence soro.

²⁹ Kisi dence tun ye Yerameli ye.

³⁰ Musi dencew tun ye Mali, ani Ederi ni Yerimoti ye.

Levi ta duruja tow le ye ninnugu ye, o bee ni o ta gba. ³¹ Olugu fana ta kera i n'a fo o balema minw ye Haruna ta mogow ye. Ni min togo ka ben baara min ma, o tigi le tun be bla o baara ra. O ka o ke masace Dawuda yere pa na, ani Sadoki, ani Ahimeleki, ani sarakalasebagaw* ni Levi ta mogow ta gbatigiw. Gba bee ta kera cogo kelen le ra, dence korobaw ta gbaw, ani dogocemanw ta gbaw bee.

25

Donkirilabagaw ta jenkuruw

¹ Dawuda ni Alabatoso baardenw ta kuntigiw ka Asafu ta duruja dow, ani Heman ta duruja dow, ani Yedutun ta duruja dow panawoloma ka o bla danna, janko olugu ye mogow karan Ala ta kuma ra, ni donkiriw ye, ka koraw, ani goniw, ani siranege tegerew fo. Minw tun blara o baara kama, olugu togow ye nin ye:

² O ka minw panawoloma Asafu dencew ra, o tun ye Zakuri, ani Yusufu, ani Netaniya, ani Asarela ye; olugu tun ye Asafu dencew le ye. Asafu yere le tun ye olugu namogo ye; ale tun be Ala ta kuma lase ni donkiriw ye, ka kapa ni masace ta ciw ye.

³ Minw tun be ni Yedutun ye, o tun ye Yedutun dencew ye: Gedaliya, ani Seri, ani Ezayi, ani Hasabiya, ani Matiyi, ani Simeyi*. O kera ce wooro. Olugu face Yedutun le tun ye o ta namogo ye. Ale tun be mogow karan Ala ta kuma ra, ni donkiriw ye, ka kora fo, ka Matigi Ala bonya k'a tando.

⁴ Minw tun be ni Heman ye, o tun ye Heman dencew ye: Bukiya, ani Mataniya, ani Uziyeli, ani Sebuweli, ani Yerimoti, ani Hananiya, ani Hanani, ani Eliyata, ani Gidaliti, ani Romamiti Ezeri, ani Yosibekasa, ani Maloti, ani Hotiri, ani Mahaziyoti. ⁵ Olugu bee tun ye Heman dencew ye. Ale le tun ye masace ladibaga ye; a tun be Ala ta kow yira masace ra janko ka masace ta sebgaya bonya. Ala tun ka dence tan ni naani, ani dennuso saba le di Heman ma.

⁶ Olugu face le tun be o bee namina donkirila ra Matigi Ala ta batoso kono. Siranege tegerew, ani goniw, ani koraw tun be o boro; o tun be o baara le ke Ala ta batoso kono. Masace yere le tun be Asafu ni Yedutun ni Heman ta baaraketaw fo o ye. ⁷ O ni o balema to minw bee tun ka Matigi Ala ta tandori donkiriw karan k'a lon kosebe, o bee lajennin tun ye ce keme fla ni ce biseegi ni seegi (288). ⁸ O ka o togow le fo, k'a fle ni min ka ben min ma, mogo fitini fara mogoba kan, karamogo fara karamogoden kan; o ma mogo bo mogo ra. Bee ta baara yirara o cogo le ra.

⁹ Mogo folo min togo yirara, min tun ye Asafu ta mogo ye, o kera Yusufu ye.

Mogo flanan kera Gedaliya ye, ale ni a balemaw, ani a dencew: mogo tan ni fla.

¹⁰ Mogo sabanan kera Zakuri ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mogo tan ni fla.

¹¹ Mogo naaninan kera Iseri ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mogo tan ni fla.

¹² Mogo loorunan kera Netaniya ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mogo tan ni fla.

¹³ Mogo wooronan kera Bukiya ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mogo tan ni fla.

¹⁴ Mogo wolonflanan kera Yesarela ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mogo tan ni fla.

¹⁵ Mogo seeginan kera Ezayi ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mogo tan ni fla.

¹⁶ Mogo konontonnan kera Mataniya ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mogo tan ni fla.

¹⁷ Mogo tannan kera Simeyi ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mogo tan ni fla.

¹⁸ Mogo tan ni kelennan kera Azareli ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mogo tan ni fla.

¹⁹ Mogo tan ni flanan kera Hasabiya ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mogo tan ni fla.

²⁰ Mogo tan ni sabanan kera Subaheli ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mogo tan ni fla.

* 25:3 25.3 Simeyi togo te heburukan kitabu dow kono, nka ka kapa ni kitabu dow ye, a togo be yi; o le be o da ke mogo wooro ye.

²¹ Mōgo tan ni naaninan kera Matitiya ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mōgo tan ni fla.

²² Mōgo tan ni loorunan kera Yeremoti ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mōgo tan ni fla.

²³ Mōgo tan ni wōorōnan kera Hananiya ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mōgo tan ni fla.

²⁴ Mōgo tan ni wolonflanan kera Yosibekasa ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mōgo tan ni fla.

²⁵ Mōgo tan ni seeginan kera Hanani ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mōgo tan ni fla.

²⁶ Mōgo tan ni kōnōntōnnan kera Maloti ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mōgo tan ni fla.

²⁷ Mōgo mugannan kera Eliyata ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mōgo tan ni fla.

²⁸ Mōgo mugan ni kelennan kera Hotiri ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mōgo tan ni fla.

²⁹ Mōgo mugan ni flanan kera Gidaliti ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mōgo tan ni fla.

³⁰ Mōgo mugan ni sabanan kera Mahaziyoti ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mōgo tan ni fla.

³¹ Mōgo mugan ni naaninan kera Romamiti Ezeri ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mōgo tan ni fla.

26

Alabatosoba donda kōrosibagaw

¹ Alabatosoba donda kōrosibagaw ta jenkuruw le ye nin ye:

Meselemiya tun be Kore ta mōgow ta jenkuru ra; ale tun ye Kore ta duruja dō ye, a tun be Asafu ta gba ra. ² Meselemiya dence folo tun ye Jakariya ye, a flanan tun ye Yediyaheli ye, a sabanan tun ye Zebadiya ye, a naaninan tun ye Yatiniyeli ye, ³ a loorunan tun ye Elamu ye, a wōorōnan tun ye Yohanan ye, a wolonflanan tun ye Eliyonayi ye.

⁴ Obedi Edomu dence folo tun ye Semaya ye, a flanan tun ye Yozabadi ye, a sabanan tun ye Yoha ye, a naaninan tun ye Sakari ye, a loorunan tun ye Netaneheli ye, ⁵ a wōorōnan tun ye Amiyeli ye, a wolonflanan tun ye Isakari ye, a seeginan tun ye Pehulitayi ye. Ala tun ka baraka don Obedi Edomu na.

⁶ A dence Semaya ka dence dōw soro; olugu kera o ta gbaw kuntigiw ye, sabu ce jagbelen barakamanw tun lo. ⁷ Semaya dencew tun ye Otini ye, ani Refaheli, ani Obedi, ani Elizabadi, ani o balema tōw, min ye Elihu ni Samakiya ye; olugu fana tun ye ce jagbelen barakamanw le ye.

⁸ Olugu be tun ye Obedi Edomu ta durujaw ye, ani o dencew, ani o balemaw; o be tun ye ce jagbelen barakamanw le ye, baara fanga tun be o ra. O tun be ce biwōoro ni fla.

⁹ Meselemiya dencew, ani a balemaw tun ye ce jagbelen barakamanw ye; o tun be ce tan ni seegi. ¹⁰ Hosa min tun ye Merari ta duruja dō ye, ale fana ka dencew soro; a dence min ye Simiri ye, ale kera tōw ta jamōgo ye; a face k'a ke o jamōgo ye, k'a soro a tun te dence folo ye. ¹¹ Hilikiya kera flanan ye, Tebaliya kera sabanan ye, Jakariya kera naaninan ye. Hosa dencew, ani a balemaw be lajennin tun ye ce tan ni saba.

¹² Alabatosoba donda kōrosibagaw tun taranna, jenkuru be ni a jamōgo. O be tun be Alabatosoba baara ke i n'a fo o balema tōw tun b'a ke cogo min na.

¹³ O ka gbaw be tōgo fo Ala na koro, gba fitini fara gbaaba kan, k'a fle Ala bena gba min yira ka ben donda min ma, k'a ke o donda kōrosibaga ye.

¹⁴ Ayiwa, Ala k'a ke Selemiya ta mōgow tōgo benna tereboyanfan ta donda le ma. O k'a dence Jakariya fana tōgo fo Ala na koro; ale tun ye masace ladibaga hakiriman dō le ye. Ala k'a ke ale tōgo benna sahiliyanfan donda le ma. ¹⁵ Obedi Edomu tōgo benna woroduguyanfan donda ma. A dencew ta tōgow benna fenmarayōrow le ma. ¹⁶ Supimu ni Hosa, olugu ta tōgow benna terebenyanfan donda ma, min ye Saleketi donda ye; a nasinnin be tintin sira ma.

O jenkuru minw tun blara yoro kōrosiri kama, olugu tarancogo le ye nin ye: ¹⁷ Min ye tereboyanfan donda ye, Levi ta mōgo ce wōoro le tun be o yoro kōrosi lon o lon. Ce naani tun be sahiliyanfan ta donda kōrosi lon o lon. Ce naani tun be woroduguyanfan ta donda kōrosi lon o lon; ce naani min tun be fenmarayōrow kōrosi, o tun ka olugu taran ka o bla yoro fla ra.

¹⁸ Min ye lukonoyoro terebenyanfan ye, ce naani tun be sirabayanfan donda korosira, ce fla tun be lukonoyoro yere korosira.

¹⁹ Dakorosibagaw ta jenkuruw tun be o cogo le ra; olugu tun ye Kore ta mogow, ani Merari ta mogow le ye.

Levi ta mogow ta baara tow

²⁰ Levi* ta mogow fana le tun ye Alabatosoba ta naforow korosibagaw ye, ani Ala ta fen saninmanw; Ahiya tun ye o mogow do ye. ²¹ Olugu le tun ye Ladan ta durujaw ye; o tun ye Gerison ta mogow ye; kuntigiw tun lo. Yeyeli fana tun be o mogow ra, ²² ani a dencew, minw tun ye Zetamu ni a balemace Yoweli ye. Matigi Ala ta batoso naforo tun karifara olugu le ma.

²³ Amuramu, ani Isari, ani Heburon, ani Uziyeli ta mogow ra, ²⁴ Sebuweli le tun ye naforo korosibagaw kuntigi ye. Ale tun ye Musa dence Gerisomu ta duruja do le ye.

²⁵ A balemaw tun ye Eliyezeri ta durujaw ye; Eliyezeri dence tun ye Rehabiya ye, o dence tun ye Ezayi ye, o dence tun ye Yoramaw ye, o dence tun ye Zikiri ye, o dence tun ye Selomiti ye. ²⁶ Masace Dawuda, ani gbatigiw, ani kerekuntigi minw tun be ce waga kelen kelen kunna, ani minw tun be ce keme keme kunna, ani kerekejama kuntigiw tun ka o naforo minw di Ala ma, Selomiti ni a balemaw le tun sigira o naforo bee kunna. ²⁷ O tun ka naforo minw mina o juguw ra kere ra, o tun ka do bo o le ra, k'a bla danna Matigi Ala ta batoso lagari kama.

²⁸ Flerikebaga Samawilu, ani Kisi dence Sawuli, ani Neri dence Abineri, ani Seruya dence Yohabu tun ka fen minw di Ala ma, ani mogow minw bee tun ka fen do di Ala ma, Selomiti ni a balemaw le tun ye o fenw bee korosibagaw ye.

²⁹ Isari ta mogow ra, Kenaniya ni a dencew le tun ye Izirayeli jamana kopanabobagaw ye; olugu le tun ye fagamaw, ani kititigebagaw ye.

³⁰ Heburon ta mogow ra, Hasabiya ni a balemaw, minw tun ye ce barakamanw ye, olugu le tun be Matigi Ala ta baaraw, ani masace ta baaraw bee korosibagaw ye Izirayeli, Zuriden ba terebenyanfan na. O tun ye ce waga kelen ni ce keme wolonfla (1 700).

³¹ Min ye Heburon ta mogow ye, Yeriya le tun ye olugu ta namogo ye, ka kapa ni o bemaw ta buruju kitabu ye. Dawuda ta masaya san binaaninan na, o ka o togow fle buruju kitabu kono; o k'a ye ko ce barakaman dow tun be Heburon ta mogow fana ra Yazeri, Galadi mara ra. ³² Yeriya ta somogow tun ye ce barakaman waga fla ni keme wolonfla (2 700), minw tun ye gbatigiw ye; Masace Dawuda ka olugu sigi Ruben ta mogow, ani Gadi ta mogow, ani Manase ta gba tarance mogow kunna, janko o ye Ala ta baara ta kow, ani masace yere ta kow bee janabo o mogow ye.

27

Kerekejama kuntigiw

¹ Izirayelimogow minw tun ye gbatigiw ye, ani kerekuntigi minw tun be ce waga kelen kelen kunna, ani minw tun be ce keme keme kunna, ani namogo minw tun be masace deme kerekejama ta kow ra, olugu togow le ye nin ye. O ta jenkuruw tun be baara ke karo kelen kelen ka jagon son. Ce waga mugan ni naani (24 000) le tun be jenkuruw bee kelen kelen na.

² Zabidiyeli dence Yasobehamu le tun ye jenkuru folo namogo ye; olugu le tun be baara ke karo folo ra. Ce waga mugan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuru ra. ³ Ale tun ye Peresi dence do le ye. Kerekejama minw tun ka kan ka baara ke karo folo ra, ale le tun be o kerekejama kuntigiw bee kunna.

⁴ Jenkuru min tun be baara ke karo flanan na, Ahoyikace Dodayi le tun ye o jenkuru kuntigi folo ye. Mikiloti le tun ye o jenkuru kuntigi flanan ye. Ce waga mugan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuru ra.

⁵ Kerekejama sabanan ta namogo tun ye sarakalasebaga* Yehoyada dence Benaya ye; ale le tun ye o kuntigi ye. Olugu le tun be baara ke karo sabanan na. Ce waga mugan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuru ra. ⁶ O Benaya togow tun ye o kerekeden bisaba do le ye; ale le tun ye o ce bisaba kuntigi ye fana. A dence Amazabadi fana tun ye a ta jenkuru mogow do ye.

⁷ Kuntigi naaninan, min tun be karo naaninan ta jenkuru kunna, o tun ye Yohabu balemace Asaheli ye. A dence Zebadiya le tun gbanna a ra. Ce waga mugan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuru ra.

⁸ Kuntigi loorunan, min tun be karo loorunan ta jenkuru kunna, o tun ye kuntigi Samehuti ye, min be bo Isira. Ce waga mugan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuru ra.

⁹ Kuntigi wooronan, min tun be karo wooronan ta jenkuru kunna, o tun ye lkesi dence Ira ye, min be bo Tekoha. Ce waga mugan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuru ra.

¹⁰ Kuntigi wolonflanan, min tun be karo wolonflanan ta jenkuu kunna, o tun ye Pelonikace Helesi ye; ale tun ye Efrayimu ta mogo do ye. Ce waga mugan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuu ra. ¹¹ Kuntigi seeginan, min tun be karo seeginan ta jenkuu kunna, o tun ye Husatikace Sibekayi ye, min tun ye Zera ta mogo do ye. Ce waga mugan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuu ra.

¹² Kuntigi konontannan, min tun be karo konontannan ta jenkuu kunna, o tun ye Abiyezeri ye, min be bo Anatoti; ale tun ye Boniyaminu ta mogo do ye. Ce waga mugan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuu ra.

¹³ Kuntigi tannan, min tun be karo tannan ta jenkuu kunna, o tun ye Maharayi ye, min be bo Netofa, ale tun ye Zera ta mogo do ye. Ce waga mugan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuu ra.

¹⁴ Kuntigi tan ni kelennan, min tun be karo tan ni kelennan ta jenkuu kunna, o tun ye Benaya ye, min be bo Piraton; ale fana tun ye Efrayimu ta mogo do ye. Ce waga mugan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuu ra.

¹⁵ Kuntigi tan ni flanan min tun be karo tan ni flanan ta jenkuu kunna, o tun ye Helidayi ye, min be bo Netofa, ale tun ye Otiniyeli ta mogo do ye. Ce waga mugan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuu ra.

Izirayeli kuntigiw

¹⁶ Izirayelimogow ta maraw ta kuntigiw fle nin ye:

Ruben ta mogow ta kuntigi tun ye Zikiri dence Eliyezeri ye.

Simeyon ta mogow ta kuntigi tun ye Mahaka dence Sefatiya ye.

¹⁷ Levi ta mogow ta kuntigi tun ye Kemuheli dence Hasabiya ye.

Haruna ta mogow ta kuntigi tun ye Sadoki ye.

¹⁸ Zuda ta mogow ta kuntigi tun ye Elihu ye; ale tun ye Dawuda balemace do ye.

Isakari ta mogow ta kuntigi tun ye Mikayilu dence Omiri ye.

¹⁹ Zabulon ta mogow ta kuntigi tun ye Abidiyasi dence Isimaya ye.

Nefitali ta mogow ta kuntigi tun ye Aziriyeli dence Yeremoti ye.

²⁰ Efrayimu ta durujaw ta kuntigi tun ye Azaziya dence Hoze ye.

Manase ta gba tarance mogow ta kuntigi tun ye Pedaya dence Yoweli ye.

²¹ Manase ta gba tarance min be Galadi, olugu ta mogow ta kuntigi tun ye Jakariya dence Ido ye.

Boniyaminu ta mogow ta kuntigi tun ye Abineri dence Yahasiyeli ye.

²² Dan ta mogow ta kuntigi tun ye Yerohamu dence Azareli ye.

Izirayelimogow ta maraw ta kuntigiw le tun ye olugu ye.

²³ Ceden min o min si tun ma teme san mugan kan, Dawuda tun ma olugu si jate, sabu Matigi Ala tun k'a fo ko a bena Izirayelimogow caya i ko sankolo lolow.

²⁴ Seruya dence Yohabu tun ka jateri damina, nka a tun m'a laban, sabu Matigi Ala tun dimina Izirayelimogow koro o jateri koson. O ra, o mogo jateninw daw ma sebe masace Dawuda ta kibaroya kitabuw kono.

Masace ta fenmarabagaw

²⁵ Adiyeli dence Azimaveti le tun ye masace ta naforo kopaw namogo ye.

Naforo minw tun maranin be kongosow ra, ani dugubaw ra, ani dugumisew na, ani sankasojanw kono, Oziyasi dence Yonatan le tun ye o naforow kow namogo ye.

²⁶ Baaraden minw tun be sene ke kongo kono, Kelubu dence Eziri le tun ye o kow namogo ye.

²⁷ Simeyi, min be bo Rama, ale le tun ye rezenforow ta kow namogo ye.

Rezenji minw maranin tun be rezenforow ra, Zabidi min be bo Sefamu, ale le tun ye o kow namogo ye.

²⁸ Oliviyesunw, ani sikomorison minw tun be jamana dugumayanfan na, Baali Hanani min be bo Gederi, ale le tun ye o yiriw ta kow namogo ye.

Yohasi le tun ye turu marayorow ta kow namogo ye.

²⁹ Misi minw tun be Saron beganmarayorow ra, Sitirayi, min be bo Saron, ale le tun ye o kow namogo ye.

Misi minw tun be kensgebeyorow ra, Adilayi dence Safati le tun ye o kow namogo ye.

³⁰ Obili min tun ye Sumayila ta mogo do ye, ale le tun ye nogomew korosibagaw ta namogo ye.

Yedeya min tun be bo Meronoti, ale le tun ye falimusow korosibagaw ta namogo ye.

³¹ Yazizi min tun ye Hagirika ye, ale le tun ye sagakuruw, ani bakuruw korosibagaw ta namogo ye.

Ayiwa, o mogow bee le tun ye masace Dawuda ta borofenw kow namogow ye.

Masace ladibagaw

³² Yonatan min tun ye Dawuda belence ye, ale tun ye masace ladibaga ye; mogò hakiritigiba tun lo. Ale le tun ye masace ta seberikebaga; ale le fana tun ye masace dencew karanbaga ye, ale ni Hakimoni dence Yeyeli. ³³ Ahitofeli fana tun ye masace ladibaga do ye. Arikikace Husayi, ale tun ye masace tericesobe ye. ³⁴ Benaya dence Yehoyada le nana sigi Ahitofeli no ra, ale ni Abiyatari. Yohabu le tun ye kerekejama kuntigiba ye.

28*Dawuda k'a dence ladi Alabatosoba lori ko ra*

¹ Dawuda ka Izirayeli jamana jamogow bee lajen Zeruzalemu, ani a maraw ta kuntigiw, ani masace ta baardenw kuntigiw, ani kerekuntigi minw be ce waga kelen kelen kunna, ani minw be ce keme keme kunna, ani a ta fenmarabagaw kuntigiw, ani masace ni a dencew ta beganmarabagaw kuntigiw, ani masaso ta fagamaw, ani kerekecefariw, ani ce barakamanw bee. ² O ko, masace Dawuda wurira ka lo a sen fla kan, k'a fo o ye ko: «Ne balemaw, ani ne ta mogow, aw ye ne lamen. A tun be ne jusu ra ka so do lo, min be se ka ke Matigi Ala ta jennogonya kesu* blayoro ye, ani ka ke an ta Ala ta senblayoro ye. Ne tun be ne yere labenna o baara le kama. ³ Nka Ala k'a fo ne ye ko: «Ele man kan ka so lo ne togo ra, sabu ele ye kerekebaga le ye; i ka mogò faga.»

⁴ «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ka ne panawoloma ne face ta somogow bee ce ra, ka ne ke Izirayeli masace ye tuma bee; sabu a ka Zuda ta gba le panawoloma k'a sigi gba tow kunna. O ko, a ka ne face ta gba panawoloma ka bo Zuda ta gba ra; o ko, a sonna ka ne panawoloma ka bo ne face dence tow ra, ka ne sigi masaya ra Izirayeli jamana bee kunna. ⁵ Matigi Ala ka dence caman di ne ma fana; nka ne dencew bee ra, a ka ne dence Sulemani le panawoloma k'a sigi Matigi Ala ta masaya ra Izirayeli jamana kunna.

⁶ «A k'a fo ne ye ko: «I dence Sulemani le bena ne ta batoso ni a lukene lo, sabu ne k'a panawoloma k'a ke ne dence ye; ne yere le bena ke a face ye. ⁷ Ni a jijara ka ne ta kumaw, ani ne ta kolatigeninw sira tagama i n'a fo a b'a kera cogo min na bi, ne bena a ta masaya sabati wagati bee.» ⁸ Ayiwa, sisan Izirayelimogow bee lajennin pa na, min ye Matigi Ala ta jama ye, ani an ta Ala min be aw lamenna, ale pa na, ne b'a fe ko aw ye Matigi Ala, aw ta Ala ta kumaw bee lamen, k'a sira tagama ka pa, janko nin jamanapuman ye ke aw ta ye, ani aw den minw bena na aw ko fe, a ye to olugu fe cen ye wagati bee.

⁹ «Ele Sulemani, ne dence, i ka kan ka tugu i face ta Ala le ko, k'a bato ni i jusukun bee ye, ni paninyapuman ye, sabu Matigi Ala be mogò jusukunnakow bee segege; ko o ko be mogò ta miiriya ra, a be o bee lon. Ni i ka tugu a ko, a bena a yere yira i ra; nka ni i ka bo a ko, ale fana bena ban i ra pewu. ¹⁰ I ka kan k'a lon sisan ko Matigi Ala ka i panawoloma, janko i ye so do lo, min be ke a ta yoro saninman ye. O ra, i jija, ka baara ke.»

Dawuda ka Alabatoso lócogo yira Sulemani na

¹¹ Dawuda ka Alabatosoba bolon ni a sow tagamasiyenw ke k'a di a dence Sulemani ma, ani a natoromarayorow, ani a sankasobonw, ani a bonkonow, ani jennogonya kesu* datugunan ta bon. ¹² Fen o fen tun be a ta miiriya ra Matigi Ala ta batoso lukene ko ra, ani a kerefebonw, ani Alabatosoba ta natoromarayorow, ani fen saninmanw blayorow, a ka o bee tagamasiyen ke k'a di a ma. ¹³ A ka sarakalasebagaw* ni Levi* ta mogow ta jenkuruw yira a ra, ani baara o baara tun ka kan ka ke Matigi Ala ta so konò, ani Matigi Ala ta so ta baarakeminanw bee. ¹⁴ Fen o fen tun ka kan ka lalaga ni sanin ye, ni a ka ke baara o baara kama, a ka o fenw bee ta sanin hakeya yira a ra; fen o fen tun ka kan ka lalaga ni warigbe ye, ni a ka ke baara o baara kama, a ka o warigbe hakeya yira a ra, ¹⁵ ani fitinablanan saninlamanw ni o ta fitinadagaw ta sanin hakeya, ani fitinablanan bee kelen kelen ni a fitinadagaw ta sanin hakeya, ani warigbe fitinablanan bee kelen kelen ni a ta fitinadagaw ta warigbe hakeya, ka kapa ni fitinablanan bee ta baara ye, ¹⁶ ani sarakaburuw ta tabali bee kelen kelen ta sanin hakeya, ani warigbe tabaliw ta warigbe hakeya, ¹⁷ ani sogosogonanw ni tasaw ni daga minw tun ka kan ka ke ni sanin yereworo ye, olugu ta sanin hakeya, ani sanin setiw bee kelen kelen ta sanin hakeya, ani warigbe setiw bee kelen kelen ta warigbe hakeya, ¹⁸ ani wusunanjifen ta sanin hakeya, o min ka kan ka lalaga ni sanin yereworo ye, ani seruben meleke* saninlaman bisigiyaw be wotoro min konò, o seruben minw ka o kamanw yangan ka Matigi Ala ta jennogonya kesu datugu.

¹⁹ Dawuda ko: «Matigi Ala yere boro le ka nin fenw bee sebe, janko baara o baara ka kan ka ke ka kapa ni nin fenw bisigiyaw ye, ne ye hakiri soro ka o bee faamu.»

²⁰ Ayiwa, Dawuda k'a fo a dence Sulemani ye tuun ko: «I jija, i ye i ja gbeleya ka baara ke. I kana siran, i kana i fari faga, sabu Masa Ala, ne ta Ala bena ke ni i ye. A tena a boro bo i koro, a fana tena i to i kelen na, fo ka taga Matigi Ala ta so ta baaraw bee ban.

²¹ «Ayiwa, sarakalasebagaw, ani Levi ta mogow ta jenkuruw ye nin ye, olugu labenna Ala ta so ta baaraw bee kama, ani baaraden minw bee sonna baara ma, minw be se baara suguya bee ra, ani kuntigiw, ani jama bee; ni i ka min fo, o bena o le ke.»

29

Mogow ka o borofenw di Alabatoso lori kama

¹ Masace Dawuda k'a fo jama bee lajennin ye ko: «Ala ka ne dence Sulemani min kelen panawoloma, ale belen ye den le ye, a ma deri nin baara nogon na fana, k'a soro baaraba lo, sabu nin so te mogow ta ye, Masa Ala ta lo. ² Ne koni ka ne seko bee ke ka ne ta Ala ta so ta minanw laben: baara min ka kan ka ke ni sanin ye, o be ke ni sanin ye, min ka kan ka ke ni warigbe ye, o be ke ni warigbe ye, min ka kan ka ke ni siranege ye, o be ke ni siranege ye, min ka kan ka ke ni negefin ye, o be ke ni negefin ye, min ka kan ka ke ni yiri ye, o be ke ni yiri ye; onikisi lulu fana be yi, ani lulu minw bena don bon kogow ra, ani lulu finman, ani lulu cepuman suguya bee, ani kabakuru gbeman cepuman camanba. ³ Ka fara o bee kan, Ala ta so kanuya koson, ne yere ta naforo, a sanin ni a warigbe, ne be o di ne ta Ala ta so lori kama, ka o fara fen tow bee kan, ne ka minw laben ka ban Ala ta so saninman koson; ⁴ ne be Ofiri sanin toni keme di, ani warigbe yere woro toni keme fla ni bilooru, ka o lala so kogow kan; ⁵ baara minw ka kan ka ke ni sanin ye, o be ke ni sanin ye, minw ka kan ka ke ni warigbe ye, o be ke ni warigbe ye, ani baaradenw bena baara minw bee ke. Ayiwa, jon le b'a fe k'a borofen di bi a yere sago ma ni a jusukun bee ye Matigi Ala ta baara koson?»

⁶ Ayiwa, gbatigiw, ani Izirayeli ta maraw ta kuntigiw, ani kerekuntigi minw be ce waga kelen kelen kunna, ani minw be ce keme keme kunna, ani masace ta baaraden kuntigiw, olugu bee ka o borofenw di o yere sago ma. ⁷ O ka sanin toni keme ni biwolonfla di, ani sanin kise waga tan, ani warigbe toni keme saba ni donin, ani siranege toni keme woro nogonna, ani negefin toni waga saba ni donin. ⁸ Luluw tun be minw fana fe, olugu ka o bla Matigi Ala ta so naforoblayoro ra; Yeyeli min tun ye Geron ta mogow do ye, ale le tun ye o naforow marabaga ye.

⁹ Jama tun ka o fen minw di o yere sago ma, o ko ka o yere jusu diya, sabu o tun ka o fenw di o yere sago le ma ni o jusukun bee ye Matigi Ala ma. O ko ka masace Dawuda yere jusu diya kosebe.

Dawuda ta Aladaari

¹⁰ Ayiwa, Dawuda ka baraka la Matigi Ala ye jama bee lajennin ja na; Dawuda ko: «An be baraka la i ye wagati bee, ani tuma bee, Matigi Ala, an fa Izirayeli ta Ala,

¹¹ Matigi Ala, bonya ni sebagaya ni cepa, ani nooro ni fangatigiya ye ele le ta ye; sabu fen o fen be sankolo kono, ani dugukolo kan, o bee ye i ta ye, Matigi Ala.

Masaya fana ye ele le ta ye, Matigi Ala; ele le be fen bee kunna.

¹² Fentigiya ni bonya be bo ele le fe; ele le be fen bee kunna.

Fanga ni sebagaya be ele le boro, ele boro le fana be se ka fen bee labonya, ka baraka don fen bee ra.

¹³ Sisan, an ta Ala, an be i fo, ka i tando i togo bonya koson;

¹⁴ sabu ne ye jon le ye, ani ne ta mogow ye jon le ye, ko an be se ka fen bo an yere ra k'a di i ma? Fen bee be bo ele le fe; an ka min di i ma, ele yere boro le ka o di an ma.

¹⁵ «An ye lonanw le ye i ja koro, an ye temebagaw le ye, i n'a fo an bemaw bee tun be cogo min na. An si teredaw be teme dugukolo kan i ko suma be teme cogo min na; jigiyi te yi.

¹⁶ Matigi Ala, an ta Ala,
an ka nin naforo caman minw bɛɛ lajɛn
ko an bɛ so lo i ye i togo saninman koson,
ele yɛɛ boro le ka o fɛnw bɛɛ di an ma,
a bɛɛ ye i yɛɛ ta le ye.

¹⁷ Ne ta Ala, ne k'a lon ko i bɛ mogo jusukun segesege,
sabu jusukun terennin le ka di i ye.
O koson ne ka nin fɛnw bɛɛ di i ma
ne yɛɛ sago ma ni jusukun terennin le ye;
ne fana bɛ pagari k'a ye ko sisan
i ta mogo minw bɛ yan,
ko olugu fana ka o borofɛnw di i ma o yɛɛ sago ma.

¹⁸ Matigi Ala, an bɛmaw Iburahima,
ani Isiyaka, ani Izirayeli ta Ala,
a to nin njaninyanuman
ani nin miiriya ye to i ta mogo jusukun na wagati bɛɛ,
k'a to i miiriya ye to o jusukun na.

¹⁹ A to ne dence Sulemani ye i ta kumaw
ani i ta ciw, ani i ta cifoninw bɛɛ sira tagama
ni a jusukun bɛɛ ye, k'a bɛɛ kɛ,
janko ne ka nin fɛnw bɛɛ laben masaso min lori kama,
a ye se ka o lo.»

Sulemani sigira masaya ra

²⁰ Dawuda k'a fo jama bɛɛ lajennin ye ko: «Aw ye baraka la Matigi Ala ye, aw ta Ala!»
Jama bɛɛ ka baraka la Matigi Ala ye, o bɛmaw ta Ala. O ka o kinbiri gban ka o na biri
dugu ma Matigi Ala na korɔ, ani masace na korɔ. ²¹ O ka ninsondiya sarakaw* bo, ka
saraka jɛnitaw* bo Matigi Ala ye o lon dugusagbe; o ka misitoran waga kelen kɛ saraka
ye, ani sagajigi waga kelen, ani sagaden waga kelen, a bɛɛ ni a ta rezɛnji sarak*; o ka
saraka caman wɛɛ bo Izirayelimogow bɛɛ ye. ²² O ka domuni kɛ ka min o lon na Matigi
Ala na korɔ o jusu diyaninba. O ka Dawuda dence Sulemani sigi masaya ra a sɔɔɔɔ
flanana na, ka turu kɛ a kun na Matigi Ala na korɔ, k'a kɛ o ta pamogo ye, ka Sadoki fana
kɛ sarakalasebaga* ye.

²³ Sulemani sigira o cogo le ra Matigi Ala ta masasiginan kan, ka kɛ masace ye a
face Dawuda no ra; a ta masaya fana diyara a ra. Izirayelimogow bɛɛ tun bɛ a kan
mina. ²⁴ Jamana pamogow, ani kerekedenw, hali masace Dawuda yɛɛ dence tow bɛɛ
tun ka o yɛɛ majigi masace Sulemani ye. ²⁵ Matigi Ala ka bonyaba la Sulemani kan
Izirayelimogow bɛɛ na korɔ; masace minw bɛɛ sigira masaya ra Izirayeli jamana ra a
na fɛ, Matigi Ala k'a ta masaya dawula bonya ka tɛmɛ olugu bɛɛ ta kan.

Masace Dawuda ta saya

²⁶ Ayiwa, Yese dence Dawuda tun sigira fanga ra Izirayeli jamana bɛɛ kunna. ²⁷ A ka
san binaani le kɛ masaya ra Izirayeli jamana kunna. A ka san wolonfla kɛ Heburon,
ka san bisaba ni saba kɛ Zeruzalemu. ²⁸ A korora hera ra, ka koroya fo ka sijan sorɔ,
ani naforo ni bonya. A dence Sulemani sigira masaya ra a no ra. ²⁹ Masace Dawuda ta
kewalew bɛɛ, k'a ta a damina ra, ka taga a bla a laban na, o bɛɛ sebenin bɛ flerikebaga
Samawilu ta sebew kono, ani cira Natan ta sebew, ani flerikebaga Gadi ta sebew. ³⁰ A ta
masaya ta wagati ta kow bɛɛ, ani a ta cefariya, ani fen o fen kera a yɛɛ ra, ani Izirayeli
jamana ra, ani min kera jamana tow ra, o bɛɛ sebera yi.

KIBAROYAW TA KITABU FLANAN Kitabu faamucogo

Kibaroyaw ta kitabu flanan tugura a kitabu fɔlɔ ra; a ni kitabu fɔlɔ sebɛcogo kera kelen ye. Kibaroyaw ta kitabu flanan bɛ masacɛ Sulemani ta masaya wagati ta kow fɔ an ye, ani Yerobohamu ka jamana sahiliyanfan mɔgɔw lamuruti cogo min na, ka wuri masacɛ Sulemani dencɛ Robohamu kama. O kɔ, a bɛ Zuda mara ta masacɛw ta kow fana fɔ an ye. Kitabu laban na, an b'a ye ko Babilonikaw nana Zeruzalɛmu dugu mina, k'a halaki, ka Zuda mara mɔgɔw mina ka taga ni o ye Babiloni. Nka o kɔ fɛ, masacɛ Sirusi nana Izirayelimɔgɔw labla, ko o ye sekɔ Zeruzalɛmu.

An b'a ye ko masacɛ Ezekiyasi ni masacɛ Yoziyasi kera masacɛnumanw ye, sabu o ka Matigi Ala ta sariyaw sira tagama, ka Alapasiran don jamanadenw jusukun na, ka hera ladon jamana kɔnɔ o ta wagati ra.

Kitabu kɔnokow

Masacɛ Sulemani ta masaya damina (1.1-17)

Masacɛ Sulemani ka Alabatosoba lɔ (2.1-7.10)

Masacɛ Sulemani ta masaya laban (7.11-9.31)

Jamana sahiliyanfan mɔgɔw ta murutiri (10.1-19)

Zuda mara ta masacɛw ta ko (11.1-36.12)

Zeruzalɛmu dugu minako (36.13-23)

*Ala ka hakiritigiyaba di Masacɛ Sulemani ma
(Masacɛw fɔlɔ 3.4-15)*

¹ Ayiwa, Dawuda dence Sulemani ta masaya sabatira a boro kosebɛ, sabu Matigi Ala, a ta Ala tun bɛ ni a ye. O kosɔn Ala ka baraka don a ta masaya ra kosebɛ.

² Sulemani kumana Izirayeli jama bɛɛ fɛ: kerekuntigi minw bɛ cɛ waga kelen kelen kunna, ani minw bɛ cɛ kɛmɛ kɛmɛ kunna, ani kititigebagaw, ani Izirayeli jamana namɔgɔ tɔw bɛɛ, ani a gbatigiw. ³ Sulemani tagara ni o jama bɛɛ ye Gabahon kongori yɔrɔ ra, sabu Matigi Ala ta baarden Musa tun ka o Nɔgɔnkunben fanibon* min lalaga kongokolon kɔnɔ, o fanibon tun bɛ Gabahon le. ⁴ Nka Dawuda tun ka Ala ta jɛnɔgɔnya kɛsu yɛrɛ ta ka bɔ Kiriyaati Yeharimu, ka taga ni a ye Zeruzalɛmu; a tun ka fanibon min lalaga ka o kɛ a blayɔrɔ ye, a tun tagara a bla o yɔrɔ le ra.

⁵ Huru dence Uri, o dence Betisaleli tun ka sarakajenifen siranɛgeraman min lalaga, o sarakajenifen fana tun bɛ Gabahon, Matigi Ala ta fanibon na fɛ. O ra, Sulemani ni jama bɛɛ tagara yi, ka taga Matigi Ala bato. ⁶ Sulemani yelenna ka taga o sarakajenifen siranɛgeraman kɔrɔ, Matigi Ala na kɔrɔ, Nɔgɔnkunben fanibon* kɔnɔ; a ka began waga kelen kɛ sarakajenita* ye, ka o di Ala ma.

⁷ O lon su fɛ, Ala k'a yɛrɛ yira Sulemani na, k'a fɔ a ye ko: «I b'a fɛ ne ye fɛn min di i ma, o fɔ!»

⁸ Sulemani ka Ala jaabi ko: «I ka kɔnumanba kɛ ne face Dawuda ye, ka ne sigi masaya ra a nɔ ra. ⁹ O ra, Masa Ala, i ka layiri min ta ne face Dawuda ye, a to o ye dafa, sabu i ka ne sigi masaya ra mɔgɔ minw kunna, o mɔgɔw ka ca i ko dugukolo buguri. ¹⁰ O ra, hakiritigiya ni lonniya di ne ma, janko ne ye ne tagamacogo lon nin mɔgɔw na kɔrɔ. Ni o tɛ, jon le bɛ se ka i ta mɔgɔw mara, ka nin jama camanba nin mara?»

¹¹ Ala k'a fɔ Sulemani ye ko: «Ayiwa, i n'a fɔ o miirya le bɛ i jusu ra, i m'a pini ko i borofɛnw le ye caya, i ma naforo le daari, walama bonya, walama i juguw ta saya, i yɛrɛ ma sijan le daari, fɔ hakiritigiya ni lonniya, janko ka ne ta mɔgɔw mara, ne ka i sigi masaya ra minw kunna, ¹² o ra, hakiritigiya ni lonniya bɛna di i ma. O dɔrɔn tɛ, ne bɛna i borofɛnw fana caya, ka naforo di i ma, ka i bonya; masacɛ minw tɛmɛna i na fɛ, ani minw bɛna na i kɔ fɛ, olugu si tɛna i ta nɔgɔn sɔrɔ.»

¹³ Sulemani bɔra Nɔgɔnkunben fanibon* na fɛ, Gabahon kongori kan, ka sekɔ ka taga Zeruzalɛmu. A sigira masaya ra Izirayeli jamana kunna.

Sulemani ta naforotigiya

(Masacɛw fɔlɔ 10.26-29; Kibaroyaw flanan 9.25-28)

¹⁴ Masacɛ Sulemani ka sowotorow, ani sowotorotigi dɔw pini; sowotoro waga kelen ni kɛmɛ naani (1 400) tun b'a fɛ, ani sowotorotigi waga tan ni fla (12 000). A ka dɔw bla sowotoromaraduguw ra, ka dɔw bla Zeruzalɛmu, masacɛ yɛrɛ kɔrɔ. ¹⁵ Masacɛ Sulemani ka warigbɛ ni sanin caya Zeruzalɛmu, fɔ k'a kɛ i ko bɛrɛkoro. Sedirisunw fana cayara jamana kɔnɔ, fɔ k'a kɛ i ko sikomorison minw bɛ jamana dugumayanfan na. ¹⁶ Masacɛ

Sulemani ta sow tun be bo Misiran jamana ni Silisi jamana le ra. Masace ta jagokebaga dow le tun be taga o san ka na ni o ye. ¹⁷ O tun be taga sowotorow ni so minw san Misiran ka na, o sowotoro kelen songo tun ye warigbe keme wooro; so kelen songo tun ye warigbe keme ni bilooru. O tun be na ni so dow ye, ka na o fiyeere Hetikaw ta masacew, ani Sirikaw ta masacew fana ma.

¹⁸ Ayiwa, Masace Sulemani nana a fo ko o ye so do lo Matigi Ala togo ra, ani ka masaso do lo ale yere togo ra.

2

Sulemani ka Alabatosoba lori ko fo Tiri masace ye (Masacew folo 5.15-32)

¹ Sulemani ka ce waga biwolonfla (70 000) ke donitabagaw ye, ka ce waga biseegi (80 000) ke kabakurulesebagaw ye kuruw ra, ka ce waga saba ni keme wooro (3 600) ke o kuntigiw ye.

² A ka cira bla Tiri masace Huramu ma k'a fo a ye ko: «I ka min ke ne face Dawuda ye, ka sediriyiriw ci a ma k'a ta sibon lo, o pagon fana ke ne ye. ³ Ne be so do le lora Matigi Ala togo ra, ne ta Ala, k'a ke a batoyoro ye, janko ka wusunan kasadiman don a ye, ka burusarakaw bo a ye wagati bee, ka saraka jenitaw* bo, sogoma ni wula fe, ani Nenekirilonw* na, ani karokura janagbew ra, ani Matigi Ala, an ta Ala ta janagbew bee ra, i n'a fo a ka kan ka ke Izirayeli jamana ra tuma bee cogo min na. ⁴ Ne b'a fe ka so min lo, o so bena ke so belebebe la ye, sabu an ta Ala le ka bon ni alaw bee ye. ⁵ Nka jon le be se ka so lo Ala ye sa? Sankolo ni a bonya bee te se ka Ala min labo, ne ye jon le ye ka na a fo ko ne be so lora o ye? Ne koni be se ka yoro do le lalaga a ye doron ka wusunan don a ye.

⁶ «O ra, sisan, ne b'a fe i ye mogo hakirman do ci ne ma, min be se ka sanin, ani warigbe, ani siranege, ani negefin baara ke ka ja, ani min be se ka fani don gala ra k'a ke fani wulenman bisigiw ye, walama a wulenmanw yere, walama a bulamanw, ani min be se ka yiri, walama kabakuru lese k'a ke fen dow bisigiya ye. A bena baara ke ni ne yere ta mogo hakirmanw ye, minw be ne fe yan Zeruzalemu, ani Zuda mara yoro tow ra, ne face Dawuda tun ka minw jini ka bla. ⁷ Sediriyiriw, ani siperesiyiriw, ani santaliyiri dow fana tige Liban, ka o ci ne ma, sabu ne k'a lon ko i ta baardenw be se Liban yiriw tigecogo ra kosebe. Ne ta baardenw fana bena taga fara i ta baardenw kan. ⁸ O ye yiri caman tige ne ye, sabu ne bena so min lo, o bena ke so belebebe pumanman le ye. ⁹ I ta baarden minw bena yiri ben, ani ka yiri tige, ne bena simankise susunin toni waga wooro (6 000), ani orize toni waga wooro (6 000), ani rezenji litiri waga keme kononton (900 000), ani turu litiri waga keme kononton (900 000) di olugu ma.»

¹⁰ Tiri masace Huramu ka sebe do ci Sulemani ma k'a jaabi ko: «Matigi Ala be a ta mogow kanu, o koson a ka i ke o ta masace ye.»

¹¹ Huramu k'a fo tuun ko: «Matigi Ala baraka, Izirayeli ta Ala, ale min ka sankolo ni dugukolo dan; a ka dence hakirman le di masace Dawuda ma, min be ko lon, ani min be ko faamu, min bena so lo Matigi Ala ye, ka masaso lo a yere ye.

¹² «Ayiwa, ne be ce hakirman do blara ka taga i fe yi, min be baara lon kosebe; a togo ye ko Huramu Abi. ¹³ A bamuso ye Dan ta mogo do ta denmuso le ye. A face ye Tirika ye. A be sanin ni warigbe ni siranege ni negefin ni kabakuru ni yiri ta baaraw lon kosebe. A be se ka faniw don gala ra k'a ja wulen, walama k'a ke bulaman ye. A ka lenfaniw, ani fani wulenmanw fana baaracogo lon. A be se ka tagamasiyen suguya bee ke. Ni baara o baara yirara a ra, a be o bee ke. A bena taga fara i yere ta baardenw kan, ani ne matigice, i face Dawuda ta baardenw kan.

¹⁴ «Ayiwa, ne matigice ka siman ni turu ni rezenji min ko fo, a ye o ci ka na. ¹⁵ I mako be Liban yiri hakeya min o min na, anw koni bena o tige i ye. An bena o yiriw bla kogoji kan ka o sama ji kan ka taga se fo Zafa; o ko, i yere bena na o ta ka taga ni o ye Zeruzalemu.»

¹⁶ Ayiwa, lonan min o min tun be Izirayeli jamana ra, Sulemani ka olugu bee jate tuun, a face Dawuda ta jateri ko fe. O jate benna mogow waga keme ni bilooru ni saba ni mogow keme wooro ma (153 600). ¹⁷ Sulemani ka mogow waga biwolonfla (70 000) bo o ra, ka olugu ke donitabagaw ye, ka mogow waga biseegi (80 000) ke kabakurulesebagaw ye kuruw ra, ka mogow waga saba ni keme wooro (3 600) bla o kunna ka o korosi janko o ye baara ke.

3

Alabatosoba lori
(Masacew fɔlɔ 6.1-38)

¹ Ayiwa, masace Sulemani nana Matigi Ala ta so lori damina Zeruzalemu, Moriya kuru kan, Ala tun k'a yere yira a face Dawuda ra yoro min na. Dawuda fana tun ka o yoro le laben; o yoro tun ye Yebusikace Ōrinan ta simangbasikene le ye. ² A ta masaya san naaninan, a karo flanan, o karo tere flanan le ra a ka so lori damina.

³ Sulemani tun ka Ala ta so bonya hakeya ke min ye, o fle nin ye: a k'a janya ke nongon* na biwooro, k'a bonya ke nongon na mugan, ka kapa ni folofolo ta sumanikecogo ye. ⁴ Bolon min tun be so na fe, o janya tun ye nongon na mugan; o ni bon bonya bee kera kelen ye; a lo tun ye nongon na keme ni mugan. Sulemani ka sanin yereworo la a kononoyoro bee kan. ⁵ A ka siperesiyiri la bonba yere kononoyoro ra, ka soro ka sanin bee ra pumanman la o kan, ka tamarosun ni joroko dow tagamasiyen ke a kan k'a jegen. ⁶ A ka luluw dondon so kogow ra k'a ceja. A sanin tun ye Parivayimu sanin le ye. ⁷ A ka sanin la so fan bee ra: bonba, ani a yiriw, ani a dondaw, ani a kogow, ani a daw ta konw; o ko, o ka seruben melekew tagamasiyenw ke kogow kan.

⁸ O ko, a ka yoro saninmanba lo; a janya tun ye nongon na mugan, i ko so yere bonya, k'a bonya fana ke nongon na mugan. A ka sanin bee ra pumanman toni mugan la o yoro kan. ⁹ A pontiw gbiriya tun ye sanin garamu keme wooro. A ka sanin do la bon sanfeyoro fana kan.

¹⁰ A ka seruben meleke fla tagamasiyen ke yoro saninmanba konɔ, ka sanin la o kan. ¹¹ Seruben meleke fla bee kamanw janya tun ye nongon na mugan. Seruben meleke fɔlɔ ta kaman kelen tun ye nongon na looru; o kaman kun tun be se fo so kogo do ma; kama to kelen fana tun ye nongon na looru; o kun tun be se seruben flanan ta kaman kelen kun ma. ¹² Seruben meleke flanan fana ta kaman kelen tun ye nongon na looru; o kama kun fana tun be se fo so kogo to kelen ma; a kama to kelen fana tun ye nongon na looru; o fana kun ni seruben meleke fɔlɔ ta kaman kelen kun tun ka jagon ben. ¹³ O seruben melekew bee kamanw foninin janya tun ye nongon na mugan. O tun ka o lo o senw kan, ka o paw sin so kononoyoro ma.

¹⁴ A ka boncetigefani dan ni len jese ye, a bulaman, ani a lomasaraman, ani wulenman; a ka seruben melekew tagamasiyenw fana ke a kan.

Samasen siranegeramanw
(Masacew fɔlɔ 7.13-51)

¹⁵ A ka samasen fla lo so pafeyoro ra, ka o bee kelen kelen janya ke nongon na bisaba ni looru, ka datugunan do sigi o samasenw bee kelen kelen kunna; o datugunan bee kelen kelen janya tun ye nongon na looru. ¹⁶ A ka sanin joroko dow lalaga ka o bla samasenw kunna, k'a ke i n'a fo yoro saninman ta be cogo min na. A ka gerenadi yiriden bisigiya keme lalaga ka o dondon saninjorokow ra. ¹⁷ A ka o samasenw lolɔ Alabatoso pafeyoro le ra, ka kelen lo so donda kininboroyanfan na, ka to kelen lo a numanboroyanfan na; min be kininboroyanfan fe a ka o togo la ko Yakini, ka numanboroyanfan ta togo la ko Bohazi†.

4

Sarakajenifen ni minanba lalagacogo

¹ Masace Sulemani ka sarakajenifen do lalaga ni siranege ye, k'a janya ke nongon* na mugan, k'a bonya fana ke nongon na mugan, k'a lo ke nongon na tan.

² O ko, a ka siranege yeele ka minanba koorinin lalaga. A konɔ bonya tun ye nongon na tan, a lo tun ye nongon na looru, a lamini tun ye nongon na bisaba. ³ A ka misi dow bisigiya ke minanba jukoro k'a lamini, k'a ke sira fla; misi tan le tun be nongon na kelen na, ka minanba bee lamini. A tun ka siranege yeele ka o misiw ni minanba bee le bo jagon fe negekuturu kelen ye. ⁴ Minanba tun siginin be misitoran siranegeraman tan ni fla le kan. Misitoran saba tun pasinna sahliyanfan ma, saba tun pasinna terebenyanfan ma, saba tun pasinna woroduguyanfan ma, saba tun pasinna tereboyanfan ma. O bee kofeyorow tun sinna jagon ma minanba jukoroyoro ra. ⁵ Minanba ta nege bonya tun ye borotege na kelen ye. A tun k'a da kuturu k'a ke i ko jifiye, i ko yirifiyeren bisigi. Litiri waga keme ni mugan (120 000) jagon tun be se ka don minanba konɔ.

* 3:3 3.3 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma. † 3:17 3.17 Yakini koro ye ko: Ala be baraka di; Bohazi koro ye ko: fanga be Ala le ra. * 4:1 4.1 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

⁶ A ka tasa tan lalaga; a ka looru bla kininboroyanfan fe, ka looru bla numanboroyanfan fe, ka o ke minankoyorow ye. O tun be saraka jenitaw* ta minanw ko o yoro le ra. Minanba koorinin ta ji tun blara sarakalasebagaw yere ta saninyari le kama.

Alabatoso ta minan tow
(Masacew folo 7.40-41)

⁷ A ka saninfitinadaga tan lalaga, ka kapa ni Ala ta cifonin ye; o ka o bla Alabatoso konɔ. O ka looru bla kininboroyanfan fe, ka looru bla numanboroyanfan fe. ⁸ A ka tabali tan lalaga ka o bla Alabatoso konɔ, ka looru bla kininboroyanfan fe, ka looru bla numanboroyanfan fe. O ka jifiye keme lalaga ni sanin ye. ⁹ A ka sarakalasebagaw ta lukene lo, ani lukeneba, ani lu dondaw, ka siranege la a konw kan. ¹⁰ A ka minanba koorinin bla so kininboroyanfan fe, woroduguyanfan ni tereboyanfan ce. ¹¹ A ka negedagaw fana lalaga, ani buguricenanw, ani jifiyew.

A kera ten, masace Sulemani tun ka baara minw be di Huramu ma Ala ta batoso ko ra, a ka o bee ke: ¹² samasen fla, ani a datugunan koorinin fla minw be bla samasen fla kunna, ani jo bisigi fla minw be bla samasenw sanfeyorow kan, samasenw kunna; ¹³ ani gerenadi yiriden bisigiya keme naani minw dulondulonnin be jo fla ra; yiriden sira fla tun be jo bee kelen kelen na, samasenw sanfeyorow kunna. ¹⁴ A ka wotorow fana lalaga, ani tasaba minw tun be wotorow konɔ; ¹⁵ ani minanba koorinin kelen, ani misitoran tan ni fla, minanba siginin be minw kan; ¹⁶ ani negedagaw, ani buguricenanw, ani sogosogonanw.

Huramu Abi tun ka o fen minw bee lalaga masace Sulemani ye, Matigi Ala ta batoso ta baara kama, o bee tun lalagara ni siranege nugunin le ye.

¹⁷ Masace tun ko o ye o siranege yeele bogo le ra, ka o fenw lalaga; o baara kera Zuriden kenegbe le ra, Sukoti dugu ni Sereda dugu ce. ¹⁸ Sulemani tun k'a to o ka o fenw lalaga k'a caya fo o ma se k'a siranege hakeya jate tun.

¹⁹ Masace Sulemani ka Ala ta batoso ta minan tow bee lalaga fana: sarakabonan saninlaman, ani sarakaburuw tun be bla tabali minw kan, ²⁰ ani fitinadagaw ni o ta fitinaw, minw lalagara ni sanin nugunin ye; o tun ka kan ka olugu mana ka kapa ni Ala ta cifonin ye yoro saninman na fe; ²¹ ani yirifiyerenw bisigiyaw, ani fitinaw, ani tasuma lalaganan saninlamanw, min lalagara ni sanin berebere yereworo ye; ²² ani muruw, ani jifiyew, ani belenw, ani tasumabonanw, minw lalagara ni sanin nugunin ye, ani so kononoyoro ta kon min lalagara ni sanin ye, min be yoro saninmanba donda ra, ani min be Alabatoso yere donda ra.

5

Jenɔogonya kesu blara Alabatoso konɔ
(Masacew folo 8.1-13)

¹ Ayiwa, masace Sulemani nana Matigi Ala ta batoso baaraw bee ke ka ban tuma min na, a face Dawuda tun ka fen minw bla danna Ala ye, warigbew, ani saninw, ani minan tow, a tagara o fenw bee bla Ala ta batoso naforoblayoro ra. ² O ko, masace Sulemani ka Izirayeli cekorobaw, ani maraw ta kuntigiw, ani a gbatigiw bee lajen Zeruzalemu, ka na Matigi Ala ta jenɔogonya kesu* ta ka bo Dawuda ta masabonba* konɔ, min ye Siyon ye.

³ Izirayeli cew bee nana lajen masace Sulemani korɔ, san karo wolonflanan na, nanagbe wagati ra.

⁴ Izirayeli cekorobaw bee nana. Levi* ta mogow ka jenɔogonya kesu ta. ⁵ O ka jenɔogonya kesu ta, ani Nɔgonkunben fanibon, ani fen saninman minw bee tun be fanibon konɔ. Sarakalasebagaw* ni Levi* ta mogow le ka o fenw ta ka taga. ⁶ Masace Sulemani, ani Izirayelimogɔ minw bee tun nana lajen a korɔ, o bee tun be jenɔogonya kesu na fe; a cayakojugu fe, mogɔ ma se k'a jate k'a da lon.

⁷ O ra, sarakalasebagaw* tagara ni Matigi Ala ta jenɔogonya kesu ye, ka taga a bla a blayoro ra, Alabatosoba kononoyoro ra, yoro saninmanba konɔ, seruben melekew kamanw jukoro; ⁸ sabu seruben melekew kamanw tun foninin be jenɔogonya kesu blayoro kunna. O kamanw tun ka jenɔogonya kesu ni a berew bee datugu. ⁹ O tun ka berew janya, k'a ke fo mogɔ tun be se ka to yoro saninman konɔ, yoro saninmanba donda ra k'a ye; nka mogɔ tun te se ka to kene ma k'a ye. O fenw tora o yoro le ra yi fo bi.

¹⁰ Foyi were tun te jenɔogonya kesu konɔ ni kabakuru walaka fla te; Musa le tun ka o bla a konɔ Horebu kuru yoro ra, wagati min Matigi Ala tun ka jenɔogonya don ni Izirayelimogow ye, o boto Misiran.

¹¹ Ayiwa, sarakalasebagaw nana bo yoro saninmanba kono. O y'a soro sarakalasebagaw min o min tun be yi, olugu bee tun ka o yere saninya; hali sarakalasebagaya da tun ma se minw ta jenkuru ma, o bee tun ka o yere saninya.

¹² Levi* ta mogo minw bee tun ye forifentigiw ye, Asafu, ani Heman, ani Yedutun, ani o dencew ni o balemaw, olugu bee tun ka lenfaninumanw don, ka lo sarakajenifen terebyanfan na ni o ta siranegetegere ye, ani o ta koraw, ani o ta goniw ye o boro. Sarakalasebaga keme ni mugan fana tun be ni o ye, olugu tun be buruw fiyera. ¹³ Burufiyebagaw, ani donkirilabagaw nana jen ka donkiri la jagon fe, ka o kan ke i ko mogo kelen, ka Matigi Ala tando, k'a bonya. Burufiyebagaw, ani siranegetegere fobagaw, ani forifenfobaga tow fana ka o ta forifenw fo; o ka o kanw korota ka Matigi Ala tando, ka donkiri la Ala ye, k'a fo ko:

«A ka ji,

a ta numanya te ban ka ye!»

O ka o fo minke, sankaba do ka Matigi Ala ta so fa, fo ¹⁴ sarakalasebagaw ma se ka to so kono ka o ta baara ke tuun, sankaba koson; sabu Matigi Ala ta noro tun ka Alabatos fa.

6

Sulemani ta kuma

(Masacew folo 8.14-21)

¹ Sulemani ko: «Matigi Ala, ele tun k'a latige ko i be to dibiba le kono! ² Ne ka so numanba do lo i ye, i bena to yoro min na, wagati bee, ani tuma bee!»

³ O ko, masace k'a pasin Izirayeli jama bee lajennin ma, ka dugawu ke o ye, ka o lonin to.

⁴ A k'a fo ko: «Ne be baraka la Matigi Ala ye, Izirayeli ta Ala, sabu a da tun ka layiri min ta ne face Dawuda ye, a boro ka o layiri dafa. A tun k'a fo a ye ko: ⁵ «Kabini lon min na ne ka ne ta mogo labo Misiran jamana ra, ne tun ma dugu si panawoloma Izirayeli ta gbaw si ra, k'a fo ko o ye so lo, ne togo be se ka sigi yoro min na; ne fana tun ma mogo si panawoloma, ka o ke ne ta mogo, Izirayelimogow namogo ye. ⁶ Nka ne nana Zeruzalemu le panawoloma, ka ne togo la o dugu ra, ka Dawuda panawoloma k'a ke ne ta mogo, Izirayelimogow ta namogo ye.»

⁷ «A koni tun be ne face Dawuda jusu ra ka Alabatosoba do lo Matigi Ala, Izirayeli ta Ala togo ra. ⁸ Nka Matigi Ala k'a fo ne face Dawuda ye, ko: «I n'a fo a be i jusu ra ka so do lo ne togo ra, o miiriya min be i jusu ra o ka ji. ⁹ Nka ele le tena o so lo. I dence, min ye i yere woroden ye, o le bena o so lo ne togo ra.»

¹⁰ «Ayiwa, Matigi Ala tun ka layiri min ta, a ka o dafa. Ne nana ke ne face Dawuda no ra, ka sigi masaya ra Izirayeli jamana kunna, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo cogo min na; ne ka o so lo Matigi Ala, Izirayeli ta Ala togo ra. ¹¹ Matigi Ala ka jennogonya min don ni Izirayelimogow ye, o jennogonya kitabu be kesu min kono, ne ka o kesu bla o so kono.»

Sulemani ka Ala daari

(Masacew folo 8.22-53)

¹² Ayiwa, masace Sulemani lora Matigi Ala ta sarakajenifen ja fe, k'a pasin Izirayeli jama bee ma, k'a boro fla korota san fe. ¹³ A tun ko o ye tintin do lalaga ni siranege ye, lukene cernace ra, k'a janya ke nongon* ja looru, k'a bonya fana ke nongon ja looru, k'a lo ke nongon ja saba. Sulemani tun lora o tintin le kan. A nana a kinbiri gban, Izirayeli jama bee lajennin ja korot, k'a boro fla korota san fe, ¹⁴ k'a fo ko:

«E, Matigi Ala, Izirayeli ta Ala! Ele bognogonko Ala te san fe, walama dugukolo kan. I ta jon minw be i ta siraw tagama ka ja ni o jusukun bee ye, i be to jennogonya ra ni olugu ye ka kornuman ke o ye. ¹⁵ O ra, i tun ka min fo i ta jonce ye, min ye ne face Dawuda ye, i ka o ke. I yere da tun ka o layiri min ta a ye, i yere boro ka o le dafa bi.

¹⁶ «Ayiwa, sisan Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, i tun ka layiri min ta i ta jonce ye, min ye ne face Dawuda ye, o layiri dafa a ye. I tun k'a fo a ye ko: «I dence do bena soro tuma bee, min bena sigi masaya ra ne ja korot, Izirayelimogow kunna, ni o koni ka o tagamacogo korosi, ka ne ta sariyaw sira tagama ka ja, i ko ele yere k'a tagama cogo min na.»

¹⁷ «Ayiwa, sisan, Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, i tun ka o kuma min layiri ta i ta jonce Dawuda ye, a to o kuma ye ke can ye!

¹⁸ «Nka yala can yere ra Ala be se ka to dugukolo kan yan ni adamadenw ye wa? Sankolo ni a bonya bee lajennin, ni Ala ma se ka kun o kono, o tuma ne ka nin so min

* **6:13** 6.13 Nongon ja kelen be se ka ben metere tarance le ma.

lo, o bena mun le ja sa? ¹⁹ O bee n'a ta, Matigi Ala, ne ta Ala, i toro malo i ta jonce ta daarikan ni a ta makarikan na; i ta jonce kulekan ni a ta daarikan lamén. ²⁰ I janto nin so ra su ni tere; sabu i k'a layiri ta ko i togo bena sigi nin yoro le ra. I ta jonce be daariri min kera nin yoro ra, o lamén!

²¹ «Ni i ta jonce ni a ta mogow, Izirayelimogow, ka o nasin nin yoro ma ka daariri ke tuma o tuma, i ye son ka o ta makarikanw lamén. I ye to i sigiyoro ra, sankolo ra, ka o lamén. I ye o lamén ka yafa o ma.

²² «Ni do k'a mogogogon hake ta, ni a fora ko o tigi ye kari o ko koson, ni a ka kan ka kari i ta sarakajenifen le ja fe nin so konon yan, ²³ ele le bena to sankolo ra ka o ko lamén; ele yere le bena i ta jonw kiti tige, ka o ko panabo. Min jarakira, i be kiti ben o kan k'a ta kewale kunko ben a yere kan; min jo lo, i be jo di o ma, k'a mina ka kapa ni a ta terenninya ye.

²⁴ «Ni i ta mogow, Izirayelimogow nana taga kere ra, ni o juguw tagara se o ra, k'a sababu ke ko o ka i hake ta, ni o sekora ka na i fe ka na i togo bonya, ni o ka i daari, ka makarikanw fo nin so konon yan, ²⁵ i ye to sankolo ra ka son ka o lamén. I ye i ta mogow, Izirayelimogow ta jurumunw yafa o ma; i ka jamana min di o ma, ani o bemaw ma, i ye o laseko ka na o jamana ra tuun.

²⁶ «Ni sankolo nana datugu, k'a ke ko sanji te nana tuun, k'a sababu ke ko i ta mogow ka i hake ta, ni o ka nasin nin so ma ka i daari, ka i togo bonya, ka o ta jurumunw dabra ka na i fe, sabu o ta jurumunw ko ka o jusu kasi, ²⁷ o tuma, i ye to sankolo ra ka i ta jonw lamén, minw ye i ta mogow ye, Izirayelimogow; i ye o ta jurumunw yafa o ma. O ka kan ka sirapuman min tagama, i ye o yira o ra, ka sanji ben i ta dugukolo kan, i ka o dugukolo min di o ma k'a ke o ta ye.

²⁸ «Ni kongon nana ben jamana kan, walama banajugu, walama simancenbanaw, walama ni nodomutonw, walama ni tumuwulenninw nana siman cen, walama ni Izirayelimogow juguw nana o lamini o ta dugubaw konon, ni kojugu min o min, walama ni bana min o min ka ben mogow kan, ²⁹ ni mogon o mogon, walama i ta mogow, Izirayelimogow bee kelen kelen jusu kasira kosebe o ko ra, fo ka nimisa, ni o ka i daari, ka makarikanw fo, ka o boro sin nin so ma, ³⁰ i ye to i sigiyoro ra sankolo ra yi ka o lamén. I ye yafa o ma, ka bee sara ka kapa ni a ta kewale ye, sabu ele ka bee kelen kelen jusukunnako lon; ele kelen le ka adamadenw bee jusukunnako lon. ³¹ Ni o kera, o bena siran i ja, ka to i ta sariyaw sira kan wagati bee, nin jamana ra, i ka min di an bemaw ma.

³² «Ayiwa, lonan minw te i ta mogow, Izirayelimogow dow ye, ni olugu do bora jamanayan do ra ka na yan, i togoba ni i ta sebagaya ni i ta baraka bonya koson, ni a nana a nasin nin so ma ka i daari, ³³ i ye to i sigiyoro ra sankolo ra k'a lamén. Ni o lonan ka i daari fen o fen na, i ye o ke a ye, janko dugukolo siyaw bee ye i togo lon, ka siran i ja, i n'a fo i yere ta mogow, Izirayelimogow; o ye a lon ko ne ka nin so min lo, ko i togo le be batora nin so konon.

³⁴ «Ni i ta mogow nana bo ka taga o juguw kere, ni a ka ke yoro o yoro ye, ni o ka o nasin i ta dugu ma, i ka dugu min panawoloma, ka o nasin nin so ma, ne ka nin so min lo i ye, ni o ka i daari, ³⁵ i ye to sankolo ra ka o ta daaririw, ani o ta makarikanw lamén, ka lo ni o kunko ye.

³⁶ «Ni o ka i hake ta, sabu mogon si te yi ni min te jurumun ke, ni i dimina o koron ka o don o juguw boro, ni o juguw ka o mina ka taga ni o ye jonya ra jamana do ra, yorojan na walama yorosurun na, ³⁷ o minana ka taga jamana min na, ni o tora yi ka o ta miiriya yelema, ni o nimisara ka makarikanw fo i ye o minabagaw ta jamana ra yi, k'a fo ko: «An ka jurumun ke, an ka ko benbari ke, an jarakira», ³⁸ ka o to o jamana ra yi, o juguw ka o mina ka taga ni o ye jamana min na, ni o sekora ka na i fe ni o jusukun bee ye, ani o nin bee ye, ka o nasin nin jamana ma, i ka jamana min di o bemaw ma, ani ka o nasin nin dugu ma, i ka nin dugu min panawoloma, ka o nasin nin so ma, ne ka min lo i ye, ni o ka i daari, ³⁹ i ye to i sigiyoro ra sankolo ra ka o ta daaririw, ani o ta makarikanw lamén, ka lo ni o kunko ye. I ye yafa i ta mogow ma, sabu o ka i hake ta.

⁴⁰ «E, ne ta Ala, sisan, daariri o daariri be ke nin yoro ra yan, i ye sabari ka i janto an na, ka i toro malo ka o daaririw lamén.

⁴¹ «E, Masa Ala, sisan i wuri, i ye na i ta laganfiyayoro ra, i ni i ta jenpogonya kesu, i ta sebagaya be min kan. Masa Ala, i ta sarakalasebagaw ye kisiri ke o kannaderege ye; i nasiranbagaw ye nagari i ta kopumanw koson!

⁴² E, Masa Ala, i kana i ko di i ta masace ma, i ka ale min panawoloma! I ka kopumanba min layiri ta Dawuda ye, i hakiri to o ra!»

7

*Sulemani ka saraka bɔ Ala ye
(Masacew fɔlɔ 8.62-66)*

¹ Sulemani ka Ala daari ka ban tuma min na, tasuma bora san fe, ka na saraka jenitaw, ani saraka tow bee jeni; Ala nooro ka Alabatoso fa. ² Sarakalasebagaw ma se ka don Matigi Ala ta so kono tuun, sabu Matigi Ala nooro tun ka Alabatoso fa. ³ Izirayelimogow bee ja tun be tasuma ni Matigi Ala ta nooro jigito ra so kono. O ka o kinbiri gban, ka o ja biri dugu ma Alabatoso lu kene ra, ka Ala bato, ka baraka la a ye k'a fo ko:

«A ka ni,
a ta numanya te ban ka ye!»

⁴ Masace Sulemani ni jama bee ka sarakaw bɔ Matigi Ala ye. ⁵ Masace Sulemani ka sarakaw minw bɔ Matigi Ala ye, o kera misi waga mukan ni fla (22 000); sagaw ni baw faranin pogon kan o kera began waga keme ni mukan (120 000). Masace ni jama bee ka o sarakaw le bɔ ka Ala ta batoso saninya k'a bla danna a ta baara kama. ⁶ Sarakalasebagaw tun be o ta loyorow ra. Levi* ta mogow fana tun lonin be ni o ta forifenw ye o boro, o tun be Matigi Ala tando ni minw ye; masace Dawuda le tun ka o forifenw lalaga, ko o ye Matigi Ala tando ni o ye, k'a fo ko: «Onhon, a ta numanya te ban ka ye!» Dawuda le tun ka o bla o forifenw fori ra, ko o ye Matigi Ala tando. Sarakalasebagaw* koni, olugu tun lora Levi* ta mogow ja fe, ka to ka buruw fiye. Izirayelimogow bee tun lonin be.

⁷ Alabatoso lukene cemanceyoro min be Matigi Ala ta so pafeyoro ra, Masace Sulemani ka o yoro saninya, janko ka saraka jenitaw* ni ninsondiya sarakaw* turumanyoro jeni o yoro ra, sabu a tun ka siranege sarakajenifen min lalaga, saraka jenitaw* ni siman sarakaw, ani began turumanyoro bee tun te se ka jeni o sarakajenifen kan.

⁸ Sulemani ni Izirayelimogow bee ka panagbe* ke o wagati ra, fo tere wolonfla. K'a ta Lebo Hamati, ka taga a bla fo Misiran koba koro, jama camanba le tun nana ka bɔ o yoro bee ra.

⁹ A tere seeginan, o ka jamalajenba do ke ka Ala bato; o ra, o ka tere wolonfla le ke sarakajenifen saninyari ra, ka soro ka panagbe fana ke fo tere wolonfla tuun.

¹⁰ San karo wolonflanan tere mukan ni sabanan na, Sulemani ka jama labla, ko o ye taga o ta so. O jusu tun diyara, o be pagarira Matigi Ala ta kopumanw bee koson, a tun ka o kopuman minw ke Dawuda ni Sulemani ye, ani a ta mogow bee ye, minw ye Izirayelimogow ye.

*Ala k'a yere yira Sulemani na tuun
(Masacew fɔlɔ 9.1-9)*

¹¹ Ayiwa, Sulemani nana Matigi Ala ta so ni masaso lo ka ban. Fen o fen tun be a jusu ra, ni a tun b'a fe k'a ke Matigi Ala ta so ko ra, ani a yere ta so ko ra, a ka o bee ke a cogo ra. ¹² Matigi Ala k'a yere yira Sulemani na su fe, k'a fo a ye ko: «Ne sonna i ta daariri ma; o koson ne bena nin so panawoloma k'a ke ne ta sarakaboyoro ye. ¹³ Ni ne ka na sankolo datugu, ko sanji kana ben, walama ka tonw bla ko o ye jamana simanw domu, walama ka banajuguw bla ne ta mogow ra, ¹⁴ ayiwa, ne ta mogow, ne togo lara minw na, ni olugu ka o yere majigi, ka ne daari, ka jija ka ne ta neema jini, ni o ka o ta sirajuguw bla, ne bena to sankolo ra ka o lamen, ka o ta jurumunw yafa o ma, ka o ta jamana keneya. ¹⁵ Ayiwa, k'a ta bi ra, daariri o daariri bena ke nin yoro ra yan, ne bena ne janto aw ra, ka ne toro malɔ ka o daaririw lamen. ¹⁶ Sisan, ne ka nin so panawoloma, k'a saninya k'a bla, janko ne togo ye ke a kan wagati bee; ne bena ne janto nin so ra wagati bee; ne hakiri fana bena to a ra wagati bee. ¹⁷ Ni ele koni ka tagama ne ja koro i n'a fo i face Dawuda k'a ke cogo min na, ani ne ka min fo i ye, ni i ka o ke, ni i ka ne ta cifoninw, ani ne ta kolatigeninw sira tagama, ¹⁸ ne bena i ta masaya sabati, i n'a fo ne tun ka jennogonya don ni i face Dawuda ye cogo min na, k'a fo ko mogow do bena soro a ta denw na tuma bee min bena sigi a no ra, ka ke Izirayelimogow pamogo ye.

¹⁹ «Nka ni aw koni ka aw yere mabo ne ra, ka aw ko don ne ta cifoninw, ani ne ta kumaw ra, ne ka minw yira aw ra, ni aw tagara ala werew le bato, ka aw kinbiri gban olugu koro, ²⁰ o tuma ne ka nin jamana min di aw ma, ne bena aw mina ka aw labo o jamana ra; ne ka nin so min fana saninya ka ne togo la a ra, ne bena ban o so ra, k'a to mogow bee ye aw togo don o ta zanaw ra, ka yereko aw ma siya tow bee ce ra. ²¹ O ra, nin so ni a bonya bee, ni mogow o mogow nana ke teme ye a koro, o tigi bena kabakoya, k'a fo ko: «Mun koson Matigi Ala ka nin ko pogon ke nin jamana ra, ani nin so ra de?»

²² Mogow bena o jaabi ko: «O ka o ko don Matigi Ala ra, o bemaw ta Ala min tun ka o

* 7:8 7.8 O panagbe tun ye gbatakoro-sigi panagbe le ye.

labo Misiran jamana ra; o tagara ala werew ko ka taga o kinbiri gban olugu koroo ka o bato. O koson a ka nin kojuguw bee lase o ma.> »

8

Sulemani ta baara tow (Masacew folo 9.10-28)

¹ Sulemani ka san mugan le ke Matigi Ala ta batoso ni ale yere ta so lori ra. ² O ko, Huramu tun ka dugu minw di a ma, a ka o duguw lo kokura, ka Izirayelimogo dow bla o duguw konoo.

³ O ko, Sulemani tagara Hamati Soba dugumogow kere, ka o ta dugu mina. ⁴ Tadamori dugu min be kongokolon fan na, a ka o fana lo kokura; a ta fenmarayorow tun ye dugu minw ye Hamati mara ra, a ka o duguw fana lo kokura. ⁵ Beti Horon dugu min be sanfeyoro ra, ani Beti Horon dugu min be jigijigi ra, a ka o duguw lo, ka o ke dugu barakamanw ye, ka kogow ke ka o lamini, ka sogonanw ke a dondaw ra ni negeberew ye. ⁶ A ka Balati dugu fana lo, ani a ta fenmaraduguw bee, ani a tun be a ta sowotorow ni a ta sow mara dugu minw na. A tun b'a fe ka baara o baara ke, a ka o bee ke Zeruzalemu, ani Liban, ani a ta fanga tun be jamana min o min kan.

⁷ Siya dow tun be yi, olugu tun te Izirayelimogo dow ye. Olugu tun ye Hetikaw, ani Amorikaw, ani Perezikaw, ani Hevikaw, ani Yebusikaw ye. ⁸ O siyaw ta durujaw le tun tora jamana konoo, sabu Izirayelimogow tun ma olugu halaki. Sulemani ka o mogow le bla jagboyabaaraw ra; o tora o le ra fo ka na se bi ma. ⁹ Sulemani ma son ka Izirayelimogo si bla jagboyabaara ra. A ka o bla kerekedenya le ra. A ka dow ke kerekeden dow kuntigiw ye, ka dow ke a ta jamana namogow ye, ka dow ke a ta sowotoro kuntigiw ye, ka dow ke a ta sowotorotigiw ye. ¹⁰ Masace Sulemani ta baaraden kuntigiw le tun ye olugu ye; o tun ye ce keme fla ni ce bilooru. Olugu le tun siginin be jamana kunna.

¹¹ Sulemani nana Farawona denmuso labo Dawuda ta masabonba konoo; a tun ka so min lo a ye, a tagara a bla o so konoo, sabu Sulemani tun b'a fora ko ale ta muso man kan ka to Izirayeli masace Dawuda ta masabonba konoo, ko sabu ni Matigi Ala ta jennogonya kesu ka se yoro o yoro, ko o yoro saninyanin lo.

Sulemani ka saraka minw bo Ala ye

¹² Sulemani tun be to ka saraka jenitaw bo Matigi Ala ye, Matigi Ala ta sarakajenifen kan, a tun ka o sarakajenifen min lo Alabatoso bolon nafeyoro ra, ¹³ i n'a fo a tun ka kan ka ke cogo min na, ka kana ni Musa ta kuma ye, ko sarakaw ye bo Nenekirilonw na, ani karokura panagbew ra, ani panagbe saba minw be deri ka ke san o san, minw ye burufunubari panagbe ye, ani simantige panagbe, ani gbatakorosigi panagbe. ¹⁴ A ka sarakalasebagaw sigisigi, o bee ni o ta jenkuru, ka kana ni o ta baaraw ye, i n'a fo a face Dawuda tun k'a ke cogo min na. A ka Levi* ta mogow fana sigi ka kana ni o ta baaraw ye; olugu ta baara tun ye Matigi Ala tandori ye, ani ka sarakalasebagaw deme o ta lon o lon baaraw ra. A ka dakorosibagaw fana sigi, ka jenkuru bee kelen kelen sigi, ka kana ni a ta donda ye, i n'a fo Ala ta ciraden Dawuda tun k'a fo ko a ye ke cogo min na. ¹⁵ Dawuda tun ka ko o ko fo sarakalasebagaw, ani Levi* ta mogow ye, fen tow ko ra, ani Ala ta naforoblayoro ko ra, o ma jenge ka bo o kow si sira kan.

¹⁶ O ra, Sulemani k'a ta baara bee ke ka ban; k'a ta lon min na Matigi Ala ta so ju sigira, fo ka taga baara bee ban. A kera ten, Matigi Ala ta so baara bee banna.

¹⁷ O ko, Sulemani wurira ka taga Esiyon Geberi, ani Elati, kogojida ra, Edomu mara ra. ¹⁸ Masace Huramu k'a ta baaraden dow ci ka na kurun dow di Sulemani ma, ani baaraden dow; olugu tun ka kurun baara lon kosebe. Olugu ni Sulemani ta baaradenw tagara Ofiri; o tagara sanin toni tan ni looru bo, ka na o di Sulemani ma.

9

Saba masamusu nana masace Sulemani fe (Masacew folo 10.1-13)

¹ Ayiwa, Saba jamana ta masamusu nana Sulemani ko men; a nana Zeruzalemu, ko a bena a ta hakiritigiya korobo k'a fle ni jininkarigbelen dow ye. A nana ni a nofemogo caman ye; a nana ni jogomew ye, ani kasadiyananw, ani sanin caman, ani luluw; o tun ka o doniw la o ta jogomew ko ra ka na. Ko o ko tun be a jusu ra, a nana kuma ni masace Sulemani ye o bee ra. ² A ka jininkari min o min ke, Sulemani k'a jaabi o bee ra. A ta jininkari si ma gbeleya masace ma. Kuma si ma soro ni min jaabiri ma soro Sulemani fe.

³ Ayiwa, Saba jamana masamuso ka Sulemani ta hakiritigiya ye; Sulemani ka masaso min lo, a ka o fana ye. ⁴ Domuni minw be ke masace ta so, a ka o ye; a ka jamana jamogow sibonw fana ye. Baaraden minw be domuni ni minnifenw di mogow ma, a ka olugu ye; o be saraka jenita* minw bo Matigi Ala ta batoso konɔ, a ka o bee ye minke, a kabakoyara fo k'a dabari ban. ⁵ A ko masace ma ko: «Ka ne to ne ta jamana ra, ne ka min men i ta baaraw ko ra, ani i ta hakiritigiya ko ra, o bee ye can le ye. ⁶ Nka ne tun ma la o kow ra, fo ne yere na nana la a kan tuma min na. Can ra, min fora ne ye i ta hakiritigiya bonya ko ra, o te hali a tarance bo. Ne ka min men, i ta hakiritigiya temena o bee kan pewu. ⁷ Ele ta mogow ta ka di, i ta jamana jamogow fana ta ka di, sabu olugu be i korɔ yan ka to ka i ta hakiritigiyakumaw lamɛn wagati bee. ⁸ Matigi Ala, i ta Ala baraka, sabu i ko diyara a ye, o koson a ka i sigi masaya ra, ka i ke masace ye Matigi Ala, i ta Ala togo ra. I ta Ala ka Izirayelimogow kanu; a fana b'a fe ka o sabati wagati bee, o koson a ka i sigi o konna ka i ke o ta masace ye, janko i ye mogow ta kow janabo ni can ni terenninya ye.»

⁹ O ko, Saba jamana ta masamuso ka masace Sulemani bonya ni sanin kilo waga saba ni keme looru (3 500) ye, ani kasadiyananw, ani lulu camanba. A ka kasadiyanan hakeya min di masace Sulemani ma, mogow si ma na ni o jogon ye ka na a di a ma k'a ye tuun fiyewu.

¹⁰ Masace Huramu ta baaradenw, ani Sulemani ta baaraden minw tun tagara sanin jini Ofiri ka na ni a ye, olugu tun nana ni santaliyiri ni luluw fana ye. ¹¹ Masace Sulemani ka o santaliyiri ke ka Matigi Ala ta batoso donda yelenyoro lalaga, ani a yere ta masaso donda. A ka koraw ni gonw lalaga donkirilabagaw ye. O fenw jogon tun ma deri ka ye folo Zuda mara ra.

¹² Ayiwa, Saba jamana masamuso tun be fen o fen fe, ani a ka fen o fen daari, masace Sulemani ka o bee di a ma. Sulemani ka fen minw di a ma, o cayara ka teme ale masamuso yere ta fen dininw kan pewu. O ko, a ni a ta mogow wurira ka seko ka taga o ta jamana ra.

*Sulemani ta naforitigiya
(Masacew folo 10.14-29)*

¹³ Ayiwa, sanin hakeya min tun be na di Sulemani ma san o san, o tun ye sanin kilo waga mugan (20 000) ye. ¹⁴ Jagokebagaw ni fiyeerekebagaw tun be na ni min ye, o nin tun te o ra; Arabujamana masacew, ani jamana kuntigiw fana tun be na sanin ni warigbe di masace Sulemani ma.

¹⁵ Masace Sulemani ka negebennan belebele keme fla lalaga ni sanin gbasinin ye; o bee kelen kelen kera ni sanin kilo woro woro le ye. ¹⁶ A ka negebennan fitini keme saba fana lalaga ni sanin gbasinin ye; o bee kelen kelen kera ni sanin kilo kelen ni tarance le ye. A ta masaso min be wele ko Liban yiritu, o ka o negebennanw bla o bon do le konɔ. ¹⁷ Masace Sulemani ka masasiganan jamijan do fana lalaga ni samapin ye, ka sanin yereworo la a yoro bee kan. ¹⁸ Yelenyoro tun be o masasiganan na, ka senlayoro woro ke a yelenyoro ra; senblayoro saninlaman do le tun noronin be masasiganan na. Borolayoro tun be a fan fla bee ra. O tun ka jara dow bisigiya lese ka o lolɔ a borolayoro bee kelen kelen korɔ. ¹⁹ O ka jara bisigiya tan ni fla lese ka o lolɔ masasiganan senlayorow kere fe; jara kelen tun be senlayoro kelen fan kelen na, kelen be a fan do ra. Nin masasiganan jogon tun ma deri ka lalaga jamana si ta masace ye.

²⁰ Masace Sulemani ta minninkeminanw bee tun ye sanin le ye. A ta masaso min be wele ko Liban yiritu, o domunikeminanw bee tun lalagara ni sanin nugunin le ye. Warigbeminan tun te a ta minanw si ra, sabu wari tun te jate fenba ye tuun masace Sulemani ta tere ra. ²¹ Jirakurunbaw tun be masace Sulemani fe; Huramu ta mogow le tun be o kuruntigiw ye. San saba o san saba, o kurunbaw tun be na ni sanin ni warigbe ni samapinw ye, ani sulaw ni makankonow ye.

²² Masace Sulemani togo bonyara ka teme dugukolo masace tow bee ta kan, a ta naforitigiya ni a ta hakiritigiya koson. ²³ Dugukolo masacew bee tun b'a fe ka masace Sulemani ye, janko Ala ka hakiritigiya min di a ma, ka o lamɛn. ²⁴ O bee tun be na ni o ta bonyaw ye ka na o di a ma: fen warigberamanw, ani fen saninlamanw, ani faniw, ani kerekeminanw, ani kasadiyananw, ani sow, ani sofaliw. A tun be ke ten le san o san. ²⁵ Somarayorow ni sowotoromarayoro waga naani (4 000) le tun be Sulemani fe, ani sowotorotigi waga tan ni fla (12 000). A tun ka olugu bla sowotoromaraduguw ra, ka dow fana bla Zeruzalemu, ale yere korɔ. ²⁶ Sulemani ta fanga tun be o yoro mara masacew bee kan. K'a ta Efirati ba ra, ka taga a bla fo Filisikaw ta jamana ra, ani ka taga a bla fo Misiran jamana korɔ. ²⁷ Masace Sulemani ka warigbe caya Zeruzalemu, k'a ke

i ko berekoro. Sedirisunw fana cayara jamana kono, i ko sikomorisun minw be jamana dugumayanfan na. ²⁸ Masace Sulemani ta sow tun be bo Misiran, ani jamana werew ra.

Sulemani ta saya

(Masacew folo 11.41-43)

²⁹ Ayiwa, masace Sulemani ta ko tow, a damina ni a laban, o bee fora cira Natan ta sebew kono, ani Silokace Ahiya ta cirayakumaw ra, ani ladibaga Ido ta kumaw ra, a ka kuma minw fo Nebati dence Yerobohamu ta ko ra. ³⁰ Sulemani ka san binaani le ke masaya ra Izirayeli jamana bee kunna. ³¹ O ko, a sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don a face Dawuda ta masabonba kono. A dence Robohamu sigira masaya ra a no ra.

10

Robohamu ma Izirayelimogow lamen

(Masacew folo 12.1-15)

¹ Robohamu tagara Sikemu, sabu Izirayelimogow bee tun tagara lajen Sikemu ko o b'a ke masace ye. ² Nebati dence Yerobohamu ka o kuma men; o y'a soro ale tun be Misiran, sabu a tun borira masace Sulemani na ka taga dogo Misiran. A bora o le ra Misiran ka seko ka na. ³ O tagara a wele ka na. A ni Izirayeli jama bee tagara kuma Robohamu fe. O k'a fo Robohamu ye ko: ⁴ «I face koni tun ka doniba le la an kan. Nka ni ele ka son ka an bo o jagboyabaaraw ra, ani i face ka doniba min la an kan, ni i ka o doni fiyenya an kan, o tuma an bena to ka baara ke i ye.»

⁵ Robohamu ka o jaabi ko: «Ni tere saba temena, aw ye seko ka na ne fe.» Mogow wurira ka taga.

⁶ Ayiwa, cekoroba minw tun be jamana pamogoya ra ni Robohamu face Sulemani ye, k'a to si ra, masace Robohamu tagara o cekorobaw fe, ka taga o jininka ko: «Aw b'a fe ne ye nin mogow jaabi cogo di le?» ⁷ Olugu kumana a fe k'a fo a ye ko: «Ni i koni ka nin mogow minako na, ka i yere ko diya o ye, ka kumajuman fo o ye, o tuma o fana bena ke i ta baardenw ye wagati bee.»

⁸ Nka Robohamu banna cekorobaw ta ladiri ma. A ni kanbelen minw tun lamona jogon fe, o minw tun be a koro, a ka olugu le jininka. ⁹ A k'a fo olugu ye ko: «Aw ko di? An ka kan ka nin mogow jaabi cogo di le? O b'a fora ko ne face ka doni min la olugu kan, ko ne ye o doni fiyenya.»

¹⁰ O kanbelen minw ni Robohamu tun lamona jogon fe, olugu ka Robohamu jaabi ko: «Nin mogow minw k'a fo i ye ko: «I face ka doni gbiriman le la an kan, nka ele ye an ta doni fiyenya», taga o jaabi ko: «Ne borokanden fitini ka bon ni ne face soro ye! ¹¹ Aw ko, ko ne face ka doni gbiriman la aw kan, nka ne belen bena do le fara o doni gbiriya kan. Ne face ka aw koro ni gbejnew le ye, nka ne bena aw koro ni negegbejnew le ye.» »

¹² Ayiwa, o dugusagbe flanan, Yerobohamu ni Izirayelimogow bee nana masace Robohamu fe, i n'a fo masace yere tun k'a fo o ye cogo min na, ko: «Ni tere saba temena aw ye na ne fe.» ¹³ Masace ka mogow jaabi ni kumajuguw le ye. A ma cekorobaw ta ladirikan jate. ¹⁴ Kanbelenw ka ladirikan min fo a ye, a ka o le fo mogow ye; a ko: «Ne face ka doni gbiriman le la aw kan, nka ne belen bena do le fara o doni gbiriya kan. Ne face ka aw koro ni gbejnew le ye, nka ne bena aw koro ni negegbejnew le ye.»

¹⁵ O ra, jama tun be min jinina masace fe, masace ma son ka o jate, sabu o kow bee tun bora Matigi Ala yere le ra, janko a tun ka kuma min don Silokace Ahiya da ra k'a lase Nebati dence Yerobohamu ma, o kuma ye ke can ye.

Izirayelimogow kan taranna

(Masacew folo 12.16-25)

¹⁶ Ayiwa, Izirayelimogow k'a ye ko masace ma olugu lamen minke, o k'a fo masace ye ko:

«An ta foyi te Dawuda fe,
jenjogonya foyi te an ni Yese dence ce.
Izirayelimogow, an bee ye taga an ta so!
Ele Dawuda dence,
i yere ye i janto i ta so ra sisan!»

A kera ten, Izirayelimogow tagara o ta so. ¹⁷ Izirayelimogow minw tun be Zuda mara duguw ra, Robohamu sigira masaya ra olugu dama le kunna. ¹⁸ Masace Robohamu k'a ye ten minke, jagboyabaaraw ta ko kuntigi min ye Hadoramu ye, a belen ka ale ci ka taga Izirayelimogow fe. Nka Izirayelimogow ka o bon ni kabakuru ye fo k'a faga. Masace yere jijara le ka don a ta sowotoro kono ka bori ka taga Zeruzalemu. ¹⁹ O le koson, Izirayelimogow tow bee murutira Dawuda ta somogow kama fo ka na se bi ma.

11

Ala ma sɔn Izirayelimogow ye jɔgɔn kere

¹ Ayiwa, Robohamu tagara se Zeruzalemu minke, a ka Zuda ta mɔgɔw, ani Boniyaminu ta mɔgɔw lajen. O kera kerekefari waga keme ni biseegi (180 000), ko o be taga Izirayeli kere, ka jamana bee bla ale Robohamu ta fanga korɔ. ² Nka Matigi Ala kumana a ta cira do fe, min togo tun ye ko Semaya; Ala k'a fo a ye ko: ³ «A fo Sulemani dence Robohamu ye, min ye Zuda masace ye, ani Izirayelimogɔ minw bee be Zuda ni Boniyaminu ta mara ra, ⁴ ko Matigi Ala ko: «Aw kana wuri ka taga aw balemaw kere de! Aw bee ye seko ka taga aw ta so, sabu nin ko bora ne yere le ra.» »

Ayiwa, o ka Matigi Ala kan mina; o sekora, o ma taga Yerobohamu kere tuun.

Robohamu ka dugu minw lalaga

⁵ Robohamu tun signin be Zeruzalemu le, nka a ka dugu barakaman dow lo Zuda mara ra. ⁶ A ka Betilehemu lo, ani Etamu, ani Tekoha, ⁷ ani Beti Suri, ani Soko, ani Adulamu, ⁸ ani Gati, ani Maresa, ani Zifu, ⁹ ani Adorayimu, ani Lakisi, ani Azeka, ¹⁰ ani Soreha, ani Ayalon, ani Heburon; a ka o lo Zuda mara ra, ani Boniyaminu ta mara ra, ka o ke dugu barakamanw ye. ¹¹ A ka o duguw kogow lalaga, ka jamanatigi dow sigi o duguw konɔ, ka domunifen caman bla o korɔ yi, ani turu ni rezenji. ¹² A ka negebennanw ni tamanw bla o duguw bee konɔ, ka o duguw fanga bonya kosebe. Zuda mara ni Boniyaminu ta mara bee tun ye a ta ye.

Sarakalasebagaw nana Robohamu fe

¹³ Sarakalasebagaw* ni Levi* ta mogo minw tun be Izirayeli jamana fan bee ra, olugu nana ka bo o ta maraw bee ra ka na fara Robohamu kan. ¹⁴ O bora ka o ta duguw ni o ta beganmarayorow ni o ta dugukolow to yi, ka na Zuda mara ra, ani Zeruzalemu, sabu Yerobohamu ni a dence tun ma sɔn k'a to o ye o ta sarakalasebagaya baara ke Matigi Ala ye. ¹⁵ Yerobohamu tun ka sonnikeyoro dow lo kongoriv kunna; a yere ka sarakalasebaga dow sigi a yere ye, janko olugu ye sarakaw bo o yorow ra, ani ka ale yere ta batofenw son, a tun ka o batofen minw lalaga ka o ke bakoronin walama misiden tagamasiyenw ye.

¹⁶ Nka a tun be Izirayelimogɔ minw bee jusu ra ka tugu Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko, olugu bora Izirayeli ta gbaw bee ra ka gban Levi* ta mogow ko, ka taga Zeruzalemu, ka taga to ka saraka bo Matigi Ala ye, o bemaw ta Ala. ¹⁷ O kera sababu ye ka Zuda mara ta masaya sabati, ka baraka di Sulemani dence Robohamu fana ma, ka se fo san saba; sabu o ka Dawuda ni Sulemani ta sira tagama k'a dan san saba le ma.

Robohamu ta musow

¹⁸ Ayiwa, Robohamu tun ka Yerimoti denmuso Mahalati furu. Yerimoti tun ye Dawuda dence do ye, a ka min soro ni a muso Abihayili ye; Abihayili tun ye Yese dence Eliyabu denmuso le ye. ¹⁹ Mahalati ka dence minw woro Robohamu ye, o tun ye Yehusi, ani Semariya, ani Zahamu ye. ²⁰ O ko, Robohamu ka Abusalon denmuso fana furu, min ye Mahaka ye. O muso ka Abiya, ani Atayi, ani Ziza, ani Selomiti woro. ²¹ Abusalon denmuso Mahaka ko tun ka di Robohamu ye ka teme a muso tow bee kan, ani a ka jonmuso minw bee ke a musow ye. Muso tan ni seegi le tun b'a fe; a tun ka jonmuso biwooro ke a musow ye fana. A ka dence mugan ni seegi ni denmuso biwooro le soro.

²² Robohamu tun ka loyoro folo di a muso Mahaka dence Abiya le ma, ka ale ke a balemaw bee ta namogɔ ye, sabu a tun b'a fe ka ale le sigi masaya ra. ²³ A ka hakiritigiya soro k'a dence tow bee janjan ka taga Zuda ta maraw, ani Boniyaminu ta maraw bee ra, ka o sigi dugu barakamanw konɔ; a ka domunifen caman mara o ye, ka muso caman furu o ye fana.

12

Masace Sisaki tagara Zeruzalemu kere (Masacew folo 14.25-28)

¹ Robohamu ta masaya nana sabati tuma min na, ani ale yere nana se soro kosebe tuma min na, a ka Matigi Ala ta sariya sira tagama dabra. Izirayelimogow bee tugura a ko fana. ² Robohamu ta masaya san loorunan na, Misiran masace Sisaki nana Zeruzalemu kere. O kera, sabu Izirayelimogow tun ka Matigi Ala kan bla. ³ Sowotero waga kelen ni keme fla (1 200), ani sotigi waga biwooro (60 000) le tun be Sisaki fe. A nana ka bo Misiran ni jama camanba ye. Libikaw tun be o ra, ani Sukikaw, ani Etiyopikaw. ⁴ Dugu barakaman minw tun be Zuda mara ra, a ka olugu mina, ka bo yi ka taga se fo Zeruzalemu.

⁵ Ayiwa, cira Semaya tagara Robohamu ni Zuda mara jamogow fe; olugu tun tagara lajen Zeruzalemu, Sisaki nasiran koson. A ko o ma ko: «Matigi Ala ko: <Aw bora ne ko, o koson ne fana be bo aw ko, ka aw to Sisaki boro.> »

⁶ Izirayeli jamana jamogow, ani masace Robohamu ka o yere majigi; o ko: «Matigi Ala terennin lo!»

⁷ Matigi Ala nana a ye ko o ka o yere majigi minke, a k'a ta kuma lase Semaya ma tuun k'a fo a ye ko: «O ka o yere majigi minke, ne tena o halaki tuun; sani wagati doonin, ne bena o bosi. Ne tena ne ta dimi ben Zeruzalemu kan tuun Sisaki sababu ra. ⁸ O bee n'a ta, o bena to Sisaki ta fanga koroo. Ni o kera, o bena a lon fen min togo ye ka baara ke ne ye, ani fen min togo ye ka baara ke jamana werew ta masacew ye.»

⁹ Misiran masace Sisaki nana Zeruzalemu dugu kere. A ka Matigi Ala ta batoso naforow ta, ani masace yere ta so ta naforow; a ka fen bee ta. Masace Sulemani tun ka negebennan saninlaman minw lalaga, a ka o ta fana. ¹⁰ Masace Robohamu ka negebennan siranegeraman dow lalaga, ka o bla o no ra; a ka o karifa masace ta so korosibagaw kuntigiw ma, minw tun be to ka masace ta so donda korosi. ¹¹ Ni masace tun be taga Matigi Ala ta batoso konoo tuma o tuma, o korosibagaw tun be na o negebennanw ta ka taga ni o ye Alabatoso konoo; o ko, o be seko ni o ye o ta so.

¹² Ayiwa, Robohamu k'a yere majigi minke, Matigi Ala ta dimi malara; a ma o halaki pewu. Kopuman dow fana tun be kera Zuda mara ra belen.

*Robohamu ta masaya laban
(Masacew folo 14.21-24,29-31)*

¹³ Ayiwa, Masace Robohamu k'a ta fanga sabati kosebe Zeruzalemu, ka to masaya ra. A tun sigira masaya ra k'a si to san binaani ni kelen. A ka san tan ni wolonfla le ke masaya ra Zeruzalemu; Matigi Ala tun ka o dugu le panawoloma Izirayeli ta maraw bee ra, k'a togo sigi o yoro ra. A bamuso togo tun ye ko Naama. Amonka tun lo. ¹⁴ A ka kojugu ke, sabu a ma tugu Matigi Ala ko ni a jusukun bee ye.

¹⁵ Ayiwa, Robohamu ta kewalew bee, k'a ta a damina ra ka taga a bla a laban na, o kow bee sebera cira Semaya ta sebew konoo, ani ladibaga Ido ta buruju kitabu konoo. Kere tun be Yerobohamu ni Robohamu ce wagati bee.

¹⁶ O ko, Robohamu sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don Dawuda ta masabonba konoo. A dence Abiya sigira masaya ra a no ra.

13

*Zuda masace Abiya ta wagati
(Masacew folo 15.1-8)*

¹ Masace Yerobohamu ta masaya san tan ni seeginan na, Abiya sigira masaya ra Zuda mara kunna. ² A ka san saba le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Mikaya; Uriyeli denmuso do tun lo, ka bo Gibeha. Kere tun be Abiya ni Yerobohamu ce. ³ Abiya nana lo kere kama ni a ta kerekejama ye: ce barakaman waga keme naani (400 000), a bee ye cefari dama. Yerobohamu fana nana lo a ja, kere kama, ni kerekece waga keme seegi ye (800 000); o bee ye cefariw dama, ani ce barakamanw.

⁴ Abiya lora Efrayimu kuru do kunna, min ye Semarayimu kuru ye, k'a fo ko: «Yerobohamu, ani aw Izirayelimogo tow bee, aw ye ne lamen! ⁵ Aw m'a lon ko Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ka jennogonya yelemabari le don ni Dawuda ni a ta durujaw ye, ka olugu sigi masaya ra Izirayeli jamana kunna wagati bee wa? ⁶ Nka Nebati dence Yerobohamu, min tun ye Dawuda dence Sulemani ta baaraden ye, ale le wurira ka muruti a matigice kama. ⁷ Mogo gbansan dow, mogo sonkolon dow fana tagara fara a kan, ka Sulemani dence Robohamu kere; i n'a fo ale tun ye denmisen ye, a ma ko lon, a ma se ka lo o ja.

⁸ «Sisan, Matigi Ala ka masaya min don Dawuda dencew boro, aw ko, ko aw b'a fe ka olugu kere o koson! Aw koni ye kerekejamaba ye, ani Yerobohamu ka misiden saninlaman minw lalaga ka o ke aw ta alaw ye, o fana be aw boro. ⁹ Nka Matigi Ala ta sarakalasebaga minw ye Haruna dencew ani Levi* ta mogow ye, yala aw ma olugu gben, ka sarakalasebaga dow sigi aw yere ye i n'a fo siya tow b'a ke cogo min na wa? Aw fe, a dan ye mogo do ye misitoran kapaman kelen ni sagajigi wolonfla di, ko a be ke sarakalasebaga ye, o tigi be ke sarakalasebaga do ye, k'a soro aw be saraka bo fen min ye, o te Ala ye.

¹⁰ «Anw koni, Matigi Ala le ye anw ta Ala ye; anw fana ma bo a ko fiyewu. An ta sarakalasebaga minw be saraka bo Matigi Ala ye, olugu ye Haruna dencew le ye; Levi ta mogow le fana be o demena baara ra. ¹¹ An be saraka jenitaw jeni Matigi Ala ye lon o lon sogoma ni wula fe. An be wusunan kasadiman don Matigi Ala ye. An be

sarakaburuw blabla Matigi Ala ja koro tabali saninman kan. Lon o lon wula fe, an be fitina saninman ta fitinaw mana; sabu Matigi Ala, an ta Ala ka min fo, an be o sira le tagama. Nka aw koni, aw bora Matigi ko. ¹² A fe, Ala be ni anw ye; ale le be anw ja. A ta sarakalasebagaw fana be ni an ye, buru kanba be olugu boro, o bena o fiye ni baraka ye aw kama. E, Izirayelimogow, aw kana Matigi Ala, aw bemaw ta Ala kere, sabu aw tena se soro fiyewu.»

¹³ Yerobohamu k'a fo a ta kerekeden dow ye ko o ye dogo ka munumunu ka taga lo Zuda ta mogow ko fe. O ra Yerobohamu ta kerekeden tow tun be Zuda ta mogow ja fe, k'a soro dow fana tun be o ko fe. ¹⁴ Ayiwa, Zuda ta mogow ka o ja munu k'a ye ko dow be olugu kerera ko fe, dow be o kerera ja fe minke, o kulera ka Matigi Ala wele. Sarakalasebagaw ka ke buruw fiye ye. ¹⁵ O kera minke, Zuda ta kerekedenw ka kulew ci kere koson. O ka o kule ci minke, Matigi Ala ka Yerobohamu ni Izirayelimogow bee kere ka se di Abiya ni Zuda ta mogow ma. ¹⁶ Izirayelimogow borira Zuda ta mogow ja; Ala ka o don Zuda ta mogow boro. ¹⁷ Abiya ni a ta mogow ka se soro o kan ka mogow caman faga; o ka Izirayelimogow ta kerekecefariw ce waga keme looru (500 000) le faga ni muru ye. ¹⁸ O wagati ra, Izirayelimogow majigira; Zuda ta mogow ka se soro sabu o tun ka o jigi la Matigi Ala le kan, o bemaw ta Ala.

¹⁹ Abiya belen tugura Yerobohamu ko, k'a kere, ka dugu dow mina a ra: Beteli ni a kerefeduguw, Yesana ni a kerefeduguw, Efuron ni a kerefeduguw. ²⁰ Yerobohamu ma se ka baraka soro tuun Abiya ta wagati ra. O ko, Matigi Ala ka toro do lase a ma, k'a faga. ²¹ Nka do farara Abiya ta fanga kan. A ka muso tan ni naani le furu, ka dence mugan ni fla, ani denmuso tan ni woro soro.

²² Abiya ta ko tow, a ka min bee ke, ani a ka kuma minw fo, o bee sebera cira Ido ta sebew konu.

²³ O ko, Abiya sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don Dawuda ta masabonba konu. A dence Asa sigira masaya ra a no ra. Ale ta wagati ra, jamana tora hera ra fo san tan.

14

Zuda masace Asa ta wagati (Masacew folo 15.9-11)

¹ Ko minw ka ni, ani ko minw terennin lo Matigi Ala, a ta Ala ja koro, Asa ka o le ke. ² A ka siya were mogow ta sarakabonanw bo yi, ani o ta sonnikoyoro minw tun be kongoriw kan, ka o ta kabakurujaw benben, ka jo musoman Asera ta berew fana benben. ³ A k'a fo Zuda mara mogow ye ko o ye Matigi Ala ta jengogonyani, o bemaw ta Ala, k'a ta sariyaw sira tagama, ani ka to a ta kuma kan. ⁴ A ka sonnikoyoro, ani wusunandonyoro cen ka bo Zuda mara duguw bee ra. A ta wagati ra koni jamana tora pasuma ra.

⁵ A ka dugu barakaman dow lo Zuda mara ra, sabu pasuma tun be jamana konu. O sanw bee konu, mogow ma kere ke ni a ye, sabu Matigi Ala tun ka laganfiya di a ma. ⁶ A k'a fo Zuda mogow ye ko: «An ye nin duguw lo, ka o lamini ni kogow ye, ani sankasojanw, ka konw ni sogonanw ke duguw dondaw ra; jamana ye an ta le ye hali bi, sabu an jijara ka tugu Matigi Ala, an ta Ala ko. An jijara ka tugu a ko, a fana ka laganfiya di an ma fan bee ra.»

O ka o lori ke; o ta baara fana pana o boro.

Asa ni Etiyopikaw ta kere

⁷ Asa ta kerekejama min tun bora Zuda mara ra, olugu tun ye ce waga keme saba (300 000), minw tun be se ka kere ke ni negebennanba ni taman ye. Minw tun bora Boniyaminu ta mara ra, olugu tun ye ce waga keme fla ni biseegi (280 000), minw tun be se ka kere ke ni negebennan fitini ye, ani ka kalan bon. O bee tun ye kerekecefariw le ye.

⁸ Ayiwa, Etiyopikace Zera bora ka na o kama ni kerekejama ce miliyon kelen ye, ani sowotoro keme saba; a nana se fo Maresa. ⁹ Asa ni a ta kerekejama fana tagara lo o ja; o ka lo kere kama Sefata kurufurance ra, Maresa koro. ¹⁰ Asa ka Matigi Ala daari, a ta Ala; a ko: «Matigi Ala, ele be mogow barakaman deme cogo min na, i be barakantan fana deme o cogo kelen le ra. Na an deme, Matigi Ala, an ta Ala; sabu an ka an jigi la ele le kan, an fana nana ele togo le ra nin jamaba kama. Matigi Ala, ele le ye an ta Ala ye; i kana a to adamadenw ye se soro ele kan.»

¹¹ Matigi Ala k'a to Asa ni Zuda mara mogow ka Etiyopikaw kere ka se o ra, fo o borira. ¹² Asa ni a nofemogow ka o ghen ka taga se fo Gerari; o ka Etiyopikaw camanba faga fo ka taga o bee ban; o bee halakira Matigi Ala ni a ta kerekejama ja fe. Asa ni a ta mogow

ka o borofen caman ce. ¹³ O benna Gerari kerɛfɛduguw kan ka olugu kere, sabu Matigi Ala tun ka siranyaba bla o mɔgɔw ra; o ka o duguw fenw bɛɛ ce, sabu fen caman tun bɛ o duguw kɔnɔ. ¹⁴ O benna bɛganmarayɔrɔw fana kan, ka sagaw, ani baw caman mina, ani jɔgɔmɛw; o kɔ, o sekɔra ka taga Zeruzalemu.

15

Asa ka jɛnɔgɔnya don ni Ala ye
(Masacew fɔlɔ 15.12-15)

¹ Ayiwa, Ala Nin jigira Odedi dence Azariya kan. ² A nana Asa kunben k'a fo a ye ko: «Asa, ani aw Zudakaw bɛɛ, ani aw Boniyaminukaw bɛɛ, aw ye ne lamɛn! Ni aw bɛ ni Matigi Ala ye, ale fana bɛ kɛ ni aw ye; ni aw k'a ta jɛnɔgɔnya jini, a bɛna a yere yira aw ra, nka ni aw ka bɔ a kɔ, a fana bɛna bɔ aw kɔ.

³ «Kabini wagatijan, Ala panaman tun tɛ Izirayelimɔgɔw fɛ, sarakalasebaga tun tɛ o fɛ, min bɛ o karan, sariya fana tun tɛ o fɛ. ⁴ Nka ka o to o jani na, o sekɔra ka na Matigi Ala fɛ, Izirayeli ta Ala; o jijara ka tugu a kɔ, ale fana k'a yere yira o ra. ⁵ O wagatiw ra kɔni, mɔgɔ si tun tɛ se ka taga yɔrɔ ra ka sekɔ a yere ma hɛra ra; sabu jamana tun jagamina, tɔɔrɔ tun benna jamana mɔgɔw bɛɛ kan. ⁶ Siya dɔ tun bɛ siya dɔ kere, dugu dɔ tun bɛ dugu dɔ kere, sabu Ala tun ka jani suguya bɛɛ la o kan fo ka o hakiri jagami. ⁷ Nka aw kɔni, aw ye jija, aw kana a to aw baraka ye dɔgɔya, sabu aw bɛ min kera aw bɛna o sara sɔrɔ.»

⁸ Ayiwa, Asa ka Odedi dence ta cirayakumaw men minke, o k'a ja gbɛsɛya. A ka fen haramuninw bɔ Zuda mara bɛɛ ra, ani Boniyaminu mara bɛɛ ra, ani a tun ka dugu minw mina Efirayimu kuruyɔrɔw ra. Matigi Ala ta sarakajenifen min tun bɛ Alabatoso bolonda ra, a ka o lalaga k'a bla a nɔ ra. ⁹ A ka Zuda ta mɔgɔw, ani Boniyaminu ta mɔgɔw bɛɛ lajen, ani Efirayimu ni Manase ni Simeyon ta mɔgɔ minw tun nana sigi o fɛ; sabu Izirayelimɔgɔ tow tun nana a ye ko Matigi Ala, a ta Ala bɛ ni a ye minke, o caman tun nana, ka na to ni a ye. ¹⁰ O bɛɛ tagara jɔgɔn lajen Zeruzalemu, Asa ta masaya san tan ni loorunan na, a karo sabanan na. ¹¹ O tun ka bɛgan minw mina o juguw ra kere ra, o ka o dɔw kɛ saraka ye o lon na: misi kɛmɛ wolonfla, ani saga ni ba waga wolonfla (7 000). ¹² O ka jɛnɔgɔnya don ni Ala ye ko o bɛ Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya jini, o bɛmaw ta Ala, ni o jusukun bɛɛ ye, ani o nin bɛɛ; ¹³ o kɔ, ko ni mɔgɔ min ma Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya jini, Izirayeli ta Ala, ko o tigi ka kan ka faga, mɔgɔba fara a fitini kan, ce fara muso kan. ¹⁴ O karira ka layiri ta Matigi Ala ye ni kanba ye, ka mankanba ci, ka siranɛge buruw, ani sagajigibgan buruw fiye. ¹⁵ Zuda mara mɔgɔw bɛɛ jusu diyara o layiri kosɔn, sabu o tun k'a kɛ ni o jusukun bɛɛ le ye. O yere le tun k'a latige o yere sago ma, ka Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya jini; Matigi Ala fana tun k'a yere yira o ra. Matigi Ala ka laganfiya di o ma fan bɛɛ ra.

¹⁶ Masace Asa ka hali a mamamuso Mahaka bɔ masamusoya ra, sabu ale fana tun ka batofen haramunin dɔ lalaga jo musoman Asera tɔgɔ ra. Asa ka o batofen labɛn, k'a karikari, ka taga a jeni Sedoron ko yɔrɔ ra. ¹⁷ Nka o bɛɛ n'a ta, sonnikeyɔrɔ minw tun bɛ kongoriw kan, olugu ma bɔ Izirayeli jamana ra, k'a sɔrɔ Asa tun tugura Matigi Ala kɔ ni a jusukun bɛɛ ye, a ta tere bɛɛ ra. ¹⁸ A face tun ka fen minw di Ala ma, ani ale yere tun ka fen minw di Ala ma, minan warigberamanw, ani a saninlamanw, ani minan suguya wɛrɛw, a nana o fenw bɛɛ bla Alabatoso kɔnɔ.

¹⁹ O kɔ, kere ma kɛ tuun fo ka taga se Asa ta masaya san bisaba ni loorunan ma.

16

Zuda ni Izirayeli ta kere
(Masacew fɔlɔ 15.16-22)

¹ Asa ta masaya san bisaba ni wɔɔrɔnan na, Izirayeli masace Bahesa tagara Zuda mara kere. A ko a bɛ Rama dugu lamini ni kogo ye, janko mɔgɔ kana se ka bɔ, walama ka don Zuda masace Asa ta mara ra.

² A kɛra ten minke, warigɛ ni sanin min tun bɛ Matigi Ala ta batoso naforoblayɔrɔ ra, ani min tun bɛ masaso naforoblayɔrɔ ra, Asa ka o bɛɛ ta, ka o ci Siri masace Beni Hadadi ma, min tun bɛ Damasi, k'a fo a ye ko: ³ «A to ele ni ne ye jɛnɔgɔnya don, i ko ne face ni i face tun k'a kɛ cogo min na. A fle, ne bɛ nin warigɛ ni nin sanin ci i ma. O ra, jɛnɔgɔnya min tun bɛ i ni Izirayeli masace Bahesa ce, o jɛnɔgɔnya cɛn, janko a ye faran ne ra.»

⁴ Beni Hadadi sonna masace Asa ta kuma ma. A k'a ta kɛrɛkɛdenw kuntigiw ci ka taga Izirayeli duguw kama. O tagara Iyɔn dugu kere, ani Dan dugu, ani Abeli Mayimu dugu, ani Nɛfitali dugu, o minw bɛɛ tun ye fenmarayɔrɔw ye. ⁵ Bahesa nana o men minke, a

ka Rama dugu kogo lori dabra, ka baaraw lalo. ⁶ O ra, masace Asa ka Zudakaw bee lajen; Bahesa tun ka kabakuruw, ani yiri minw lajen Rama lori kama, o tagara o ce, ka na o ke ka Geba dugu ni Misipa dugu lo.

Ala kumana masace Asa fe

⁷ O wagati ra, flerikebaga Hanani tagara Zuda masace Asa fe, ka taga a fo a ye ko: «Ayiwa, i ka i jigi la Siri masace le kan, i ma son ka i jigi la Matigi Ala, i ta Ala kan; o ra, Siri masace ta kerekejama bosira i boro. ⁸ Yala kerekejama le tun te Etiyopikaw, ani Libikaw fe, ani sowotorow, ani sotigi camanba wa? Nka o bee n'a ta, i tun ka i jigi la Matigi Ala kan minke, Matigi Ala ka o bee don i boro; ⁹ sabu Matigi Ala na be dununa fan bee yaala, janko minw tugunin be a ko ni o jusukunw bee ye, ka baraka don olugu ra. I ka hakirintanyako le ke nin ye; o koson k'a ta bi ra, ele bena ke kere le ra tuma bee.»

¹⁰ Ayiwa, Asa dimina flerikebaga koro; a k'a senw don nege ra, k'a bla kaso ra, sabu a tun dimina kosebe a ta kumaw koson. O wagati kelen na fana, Asa ka jamana mogow dow minako juguya.

Masace Asa ta masaya laban

(Masacew folo 15.23-24)

¹¹ Ayiwa, Asa ta kow, k'a ta a damina ra, ka taga a bla a laban na, o bee sebera Zuda ni Izirayeli masacew ta kow kitabu konon. ¹² Asa ta masaya san bisaba ni konontonnan na, bana do k'a mina a senw na. O bana juguyara kosebe. Nka hali k'a to o bana ra, a ma munu Matigi Ala fan fe; a tagara flakebagaw le fe.

¹³ O ko, Asa sara, ka taga fara a bemaw kan. A sara a ta masaya san binaani ni kelennan le ra. ¹⁴ A tun ko o ye kaburu min sogi a togo ra Dawuda ta masabonba* konon, o k'a su don yi. Turulalagabaga dow tun ka kasadiyananw, ani turu kasadiman minw lalaga, o ka o ke lanan do kan, k'a su la o kan. O ka tasumaba mana k'a sukoya ke.

17

Zuda masace Yosafati ta wagati

(Masacew folo 15.24; 22.41-45)

¹ Yosafati sigira masaya ra a face Asa no ra. A ka baraka don a yere ra ka Izirayelimogow kere. ² A ka kerekedenw bla Zuda mara dugu barakananw konon, ka kerekuntigiw sigisigi Zuda mara ra, ani Efirayimu dugu dow ra, a face Asa tun ka dugu minw mina. ³ Matigi Ala tora ni Yosafati ye, sabu a bemace Dawuda tun ka sira min tagama folofolo, a ka o sira le ta. A ma taga Baali ta jow ko, ⁴ nka a jijara ka tugu a face ta Ala le ko, ka tugu a ta kumaw ko; a ma Izirayelimogow ta sira nogon ta. ⁵ Matigi Ala ka masaya sabati a boro; Zuda mara mogow bee tun be to ka na ni o borofenw ye ka na o di Yosafati ma. O ra, a ka naforo caman, ani bonyaba soron. ⁶ A ka Matigi Ala ta sira tagama ni a jusukunw bee ye. Sonnikeyoron minw tun be kongoriw kan Zuda mara ra, ani jo musoman Asera ta brew, a ka olugu bo yi.

⁷ A ta masaya san sabanan na, a ta jamana namogow minw tun ye Beni Hayili ye, ani Abidiyasi, ani Jakariya, ani Netaneheli, ani Mikaya, a ka olugu ci ka taga mogow karan Zuda mara duguw ra. ⁸ A ka Levi* ta mogow minw fana ci ni o ye, o tun ye Semaya ye, ani Netaniya, ani Zebadiya, ani Asaheli, ani Simiramoti, ani Yonatan, ani Adoniya, ani Tobiya, ani Tobi Adoniya. A ka sarakalasebaga minw fara Levi* ta mogow kan, olugu tun ye Elisama ni Yoram ye. ⁹ Olugu tagara mogow karan Zuda mara ra ni Matigi Ala ta sariya kitabu ye o boro. O temena Zuda duguw bee ra, ka mogow karan.

¹⁰ Matigi Ala pasiran donna Zuda mara lamini jamanaw bee ra; o ma son ka kere ke ni Yosafati ye. ¹¹ Filisika dow nana bonyaw di Yosafati ma; o ka ninsongo sara a ye fana ni warigbe ye. Arabuw fana nana sagaw ni baw di a ma: sagajigi waga wolonfla ni keme wolonfla (7 700), ani bakoronin waga wolonfla ni keme wolonfla (7 700). ¹² Do le tun be farara Yosafati ta fanga kan. A ka sankasojan dow lo Zuda mara ra, ka dugu dow fana lo ka o ke a ta fenmarayorow ye.

¹³ A ka baaraba caman ke Zuda duguw konon. Kerekeden cefariw fana tun b'a fe Zeruzalemu. ¹⁴ O kerekedenw jateda le ye nin ye, o bee ni o ta somogow: Zuda ta mogow ra, Adina tun ye kuntigi do ye; cefari waga keme saba (300 000) tun be ni ale ye. ¹⁵ Min gbanna ale ra, o tun ye Yohanan ye; ale fana tun ye kuntigi do ye; cefari waga keme fla ni biseegi (280 000) tun be ni ale ye. ¹⁶ Min gbanna ale ra, o tun ye Zikiri dence Amasiya ye; ale yere le tun k'a yere di Matigi Ala ma; cefari waga keme fla (200 000) tun be ni a ye. ¹⁷ Boniyaminu ta mogow ra, Eliyada tun ye cefari do ye; ce waga keme fla (200 000) tun be ni ale ye, taman ni negebennan tun be o bee boro. ¹⁸ Min tun

gbanna ale ra, o tun ye Yezabadi ye; ce waga keme ni biseegi (180 000) tun be ni ale ye, o bee labennin be kere kama. ¹⁹ Ce minw tun be masace ta baara, ra olugu le ye nin ye; masace yere tun ka minw sigi Zuda dugu barakamanw ra, olugu nin te o ra.

18

*Yosafati ka jehrogonya don ni Akabu ye
(Masacew folo 22.1-4)*

¹ Ayiwa, Yosafati tun ka naforo caman, ani bonyaba soro. Furu nana don a ta somogow ni Akabu ta somogow ce. ² San dama temenin ko, a tagara Akabu fe Samari. Akabu ka sagaw, ani baw, ani misi camanba faga ale ni a nofemogow ye. Akabu k'a kononosu ko o ye taga Ramoti, Galadi mara ra. ³ Izirayeli masace Akabu k'a fo Zuda masace Yosafati ye ko: «Yala i bena son ka taga ni ne ye Ramoti dugu kama Galadi mara ra wa?» Yosafati k'a jaabi ko: «Ne ni ele bee ye mogow kelen le ye, ne ta mogow ni i ta mogow bee ye kelen ye; an bena taga ni aw ye o kere ra.»

*Mise ni cira tow ma ben kelen ma
(Masacew folo 22.5-12)*

⁴ Nka Yosafati ko Izirayeli masace ma ko: «Sabari, i ye Matigi Ala pininka folo.» ⁵ Izirayeli masace ka ciraw lajen; o tun ye ce keme naani. A ka o pininka ko: «Yala ne ka kan ka taga Ramoti dugu kere Galadi mara ra wa, walama ne ka kan k'a to yi?» Ciraw ko: «Masace, taga! Ala bena dugu don i boro!» ⁶ Nka Yosafati belen ko: «Yala Matigi Ala ta cira were si te yan tuun, an be se ka Matigi Ala pininka min sababu ra wa?» ⁷ Izirayeli masace ka Yosafati jaabi ko: «Ce kelen doron le be yi, an be se ka Matigi Ala pininka min sababu ra. Nka a ko man di ne ye fiyewu, sabu a te ciraya ke ka kojuman si le fo ne ta ko ra ka ye fiyewu, ni kojugu doron te; Imila dence Mise lo.» Yosafati ko: «Masace, i kana o fo.» ⁸ Izirayeli masace k'a ta masaso jamogo do wele k'a fo o ye ko: «Taga a fo Imila dence Mise ye ko a ye na yan sisan sisan.»

⁹ O y'a soro Izirayeli masace ni Zuda masace Yosafati tun ka o ta masacefaniw don; o bee tun siginin be o ta masasiginan kan kene ma, Samari dugu donda ra. Ciraw bee tun be cirayakumaw fora o ja koru. ¹⁰ Kenaana dence Sedesiyasi, ale tun ka sogoban negeraman dow lalaga; a ko masace ma ko: «Matigi Ala ko: «I bena taga Sirikaw tu ni nin ye, fo ka taga o bee halaki pewu.» » ¹¹ Cira tow bee tun ka o kelen le fo masace ye fana, ko: «Taga Ramoti, Galadi mara ra! I bena se soro o kan. Matigi Ala bena dugu don masace boro.»

*Mise ta ciraya
(Masacew folo 22.13-28)*

¹² Ayiwa, ciraden min tun tagara Mise wele, ale k'a fo Mise ye ko: «A fle, ciraw bee benna, ka o kan ke kelen ye ka kumapuman le fo masace ye. A to i ta kuma ni o ta ye ke kelen ye de! Kumapuman fo a ye!» ¹³ Mise ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman togo ra, ko ni ne ta Ala nana kuma min yira ne ra, ne bena o le fo.»

¹⁴ O tagara se masace koru minke, masace ko: «Mise, yala an ka kan ka taga Ramoti dugu kere Galadi mara ra wa, walama ne ka kan k'a to yi?» Mise ko: «Aw koni ye taga faasi! Aw bena se soro; Matigi Ala bena o don aw boro.» ¹⁵ Nka masace ko: «Ne m'a fo i ye ka ban sijaga caman ko i ye kari, ko ni i be kuma ne fe Matigi Ala togo ra, ko i ye can doron le fo ne ye wa?» ¹⁶ Mise ko o le ra, ko:

«Ne ka Izirayelimogow ye, o janjannin be kuruw kan,
i ko saga minw tora o yere ma, ni gbenbaga ma soro o ra.

O koson Matigi Ala ko: «Kuntigi te nin mogow fe!

O bee ye taga o ta so, nasuma ra.» »

¹⁷ Izirayeli masace k'a fo Yosafati ye ko: «Ne m'a fo i ye wa? A te ciraya ke ka kojuman si le fo ne ta ko ra, ni kojugu dama te!»

¹⁸ Mise ko tuun ko: «Ayiwa, aw ye Matigi Ala ta kuma lamen sa. Ne ka Matigi Ala siginin ye a ta masasiginan kan; sankolo danfenw bee tun lonin be, dow be a kininboroyanfan fe, dow be a numanboroyanfan fe. ¹⁹ Matigi Ala k'a fo ko: «Jon le bena taga Izirayeli masace Akabu lafiri, k'a to a ye taga Ramoti dugu kere Galadi mara ra, janko a ye taga sa o kere ra yi?» Danfenw bee ka o ta fo. ²⁰ Ka o to o ra, nin do bora ka na lo Matigi Ala ja fe, k'a fo ko: «Ne be se k'a lafiri!» Matigi Ala k'a pininka ko: «Cogo di?» ²¹ A ko: «Ne bena bo ka taga faninyakumaw le don a ta ciraw bee da ra.» Matigi Ala ko: «Sigiya t'a ra, ele koni bena se k'a lafiri; bo i ye taga a ke ten.» »

²² Mise ko tuun ko: «Ayiwa, a kera o cogo le ra; Matigi Ala ka nin do le don ciraw bee konɔ yan, min b'a to o daw be faninya le fo; sabu Matigi Ala ka kojuguba le latige ele kama.»

²³ Kenaana dence Sedesiyasi wurira o le ra ka Mise fata, k'a fo a ye ko: «Matigi Ala Nin bora ne ra cogo di le, ka taga kuma ele fe?» ²⁴ Mise k'a jaabi ko: «Lon min na i bena ke bori ye ka taga dogo fo i ta bon kononoyoro ra yi, o lon le ra i bena a lon.»

²⁵ Izirayeli masace ko: «Aw ye Mise mina ka taga ni a ye dugutigi Amɔn ni ne dence Yohasi fe. ²⁶ Aw ye a fo o ye ko masace ko: «Aw ye ce nin bla kaso ra; aw ye to ka domuni doonin ni ji doonin doron le di a ma, fo ka taga ne kosegi ka na hera ra.» ²⁷ Mise ko: «Ni ele koni kosegira ka na hera ra, o tuma Matigi Ala le ma a ta kuma don ne da ra.» Mise ko fana, ko: «Aw tow bee ye nin kuma lamen de!»

Akabu sacogo
(Masacew folo 22.29-40)

²⁸ Izirayeli masace ni Zuda masace Yosafati wurira ka taga Ramoti dugu kama, Galadi mara ra. ²⁹ Izirayeli masace k'a fo Yosafati ye ko ale bena fani gbansan dow don k'a yere yelema ka taga kerakeyoro ra; ko nka Yosafati ye to ni a ta masacefaniw ye. O ra, Izirayeli masace ka fani gbansan dow don a yere ra, o ka taga kere ra. ³⁰ O y'a soro Siri masace tun k'a fo a ta sowototo kuntigiw ye, ko o kana ben mogɔ fitini kan, o kana ben mogoba kan, nka o ye ben Izirayeli masace doron le kan.

³¹ Sowototo kuntigiw nana Yosafati ye minke, o ko: «Izirayeli masace lo.» O k'a lamini, ko o be ben a kan. Yosafati kulera ka mogow wele. Matigi Ala k'a deme, ka o mogow mabo a ra; ³² sabu sowototo kuntigiw k'a ye ko Izirayeli masace te minke, o bora a ko.

³³ Do nana bije do bon a yere kun fe ni a ta kalan ye; o bije tagara ben Izirayeli masace ma, k'a sogɔ a ta negederege fan fla tuguda ra. Masace k'a fo a ta sowototo boribaga ye ko: «Ne mandimina; sow na yelema, i ye bo ni ne ye kerakefogo ra.»

³⁴ O lon na, koni, kere gbanna kosebe. O ka Izirayeli masace mina k'a lo a ta sowototo konɔ, k'a pasin Sirikaw ma, fo ka taga wula se. Terebenda ra, a sara.

19

Cira Yehu ka Yosafati jaraki

¹ Zuda masace Yosafati sekora nasuma ra ka taga a ta so, Zeruzalemu. ² Yehu min ye ladibaga Hanani dence ye, ale tagara masace Yosafati kunben k'a fo a ye ko: «Yala ka mogojugu deme, ani ka Matigi Ala koninyabagaw kanu, o bennin lo wa? Ayiwa, ele ka o ke minke, Matigi Ala dimina i korɔ. ³ Nka o bee n'a ta, i ka kojuman dow ke, sabu i ka jo musoman Asera ta sonnikeberew cen ka bo jamana konɔ, ani i jijara ka tugu Ala ko ni i jusukun bee ye.»

Yosafati ka jamana kow laben

⁴ Yosafati tora Zeruzalemu. O ko, a tagara jamana yaala, k'a ta Beri Seba, ka taga a bla fo Efrayimu kuruyorow ra; a ka mogow laseko Matigi Ala ma, o bemaw ta Ala. ⁵ A ka kitiitgebaga dow sigisigi jamana konɔ Zuda dugu barakamanw bee kelen kelen na. ⁶ A k'a fo kitiitgebagaw ye ko: «Aw ye aw ta baarakecogo korosi kosebe, sabu aw te kiti tigera mogow le ye; aw b'a tigera Matigi Ala le ye. Ni aw be kiti tige, ale Ala yere le bena ke ni aw ye. ⁷ Ayiwa, sisan, aw y'a to Matigi Ala nasiran ye ke aw ra. Aw ye aw ta kokecogow korosi kosebe, sabu Matigi Ala, an ta Ala te terenbariyako fe; ka mogɔ do fisaya ni do ye, a te o fe, ka bonyafen mina dogo ra, a te o fana fe.»

⁸ Ayiwa, o ko, Yosafati ka Levi* ta mogow, ani sarakalasebagaw, ani Izirayeli ta gbatigi dow sigi Zeruzalemu fana ka kiti tige Matigi Ala togɔ ra, ka mogow ta kow nanabo o ni jogon ce. ⁹ A k'a fo olugu fana ye ko: «Aw ka kan ka min ke Matigi Ala nasiran na, ni kankelentigiya ye, ani jusukun kelen ye, o ye nin ye: ¹⁰ Ni aw balemaw bora o ta duguw ra ka na ni ko do ye aw fe tuma o tuma, ni a kera ko mogɔ le ka do faga o, walama ni Ala ta sariya ko lo o, walama ni Ala ta kuma fonin do ko lo o, walama ni Ala ta cifonin dow lo, ani a ta ci dow, aw ye mogow lasomi, janko o kana Matigi Ala hake ta, k'a to Matigi Ala ye dimi aw ni aw balemaw korɔ. Ni aw k'a ke ten, o tuma aw tena jaraki. ¹¹ Sarakalasebagaw kuntigi Amariya bena ke aw namogɔ ye Matigi Ala ta kow ra. Sumayila dence Zebadiya, min ye Zuda mara kuntigi ye, ale bena ke aw namogɔ ye masace ta kow bee ra. Levi* ta mogow bena ke ni aw ye, ka ke jamana ladibagaw ye. Aw ye jija ka baara ke; ni mogɔ o mogɔ ka ke baaranuman kebaga ye, Matigi Ala ye ke ni o tigi ye.»

20

Mohabukaw ni Amɔnkaw tagara Yosafati kama

¹ Ayiwa, o kɔ, Mohabukaw, ani Amɔnkaw, ani Mehonika dɔw wurira ka na, ko o bɛna Yosafati kerɛ. ² O nana o fɔ Yosafati ye, ko: «Jamaba le bɛ nana i kama; o bora fɔ Kogɔji sanin kɔ fɛ, Edomu mara ra. Sisan o sera Hasason Tamari, min ye Eni Gedi ye.»

³ Yosafati siranna; a k'a latige ko a bɛ Matigi Ala jininka o ko ra. A ko, ko Zuda mara mɔgow bɛɛ ye sun don. ⁴ Zuda mara mɔgow ka jɔgon lajen ka Matigi Ala daari, ko a ye olugu demɛ; o nana ka bɔ Zuda duguw bɛɛ ra, ka na Matigi Ala daari.

⁵ Yosafati wurira ka lɔ Zuda mara jama ni Zeruzalemukaw ta jama cɛ ma, Matigi Ala ta batoso kɔnɔ, lukɛnkura ja fɛ, ⁶ k'a fɔ ko: «Matigi Ala, an bɛmaw ta Ala, ele le tɛ Ala ye, min siginin bɛ sankolo kɔnɔ wa? Ele ta fanga le tɛ dunuɔa masayaw bɛɛ kan wa? Fanga ni sebgaya bɛ i boro; mɔgo si tɛ se ka lɔ ele ja. ⁷ An ta Ala, ele le ma nin jamana mɔgow gben ka bɔ i ta mɔgow, Izirayelimɔgow ja, ka nin jamana di i ta mɔgo kanunin Iburahima ta durujaw ma, k'a kɛ o ta ye wagati bɛɛ wa? ⁸ O sigira nin jamana ra, ka batoso saninman dɔ lɔ i tɔgo ra, k'a fɔ ko: ⁹ «Ni kojugu dɔ sera an ma, walama kerɛ, walama ni tɔrɔ dɔ ka ben an kan an ta hakew koson, walama banajugu dɔ, walama kongɔ, an bɛna lɔ nin so ja fɛ ele ja kɔrɔ, ka kule ka i daari an ta tɔrɔ koson; i bɛna an lamɛn ka an bɔsi, sabu i tɔgo bɛ nin so kan.» ¹⁰ Nka sisan Amɔnkaw, ani Mohabukaw, ani Seyiri kuruyɔrɔ mɔgow ye nin ye; i tun ma sɔn Izirayelimɔgow ye don o mɔgow ta jamana ra o bɔtɔ Misiran; o ra Izirayelimɔgow temena o kɔrɔ, o ma o halaki. ¹¹ Ayiwa, sisan a fɛ, o nana an ta kɔpuman sara cogo min na; o ko o bɛ anw gben ka bɔ jamana kɔnɔ, i ka jamana min di an ma k'a kɛ an ta ye. ¹² E, an ta Ala, i tɛ tɔrɔ dɔ ben o kan wa? Sabu nin jama camanba min bɛ nana an kama, baraka foyi tɛ an fɛ ka o kerɛ; an yɛɛ ka kan ka min kɛ, an ma o lɔn, nka an ja bɛ ele le ra.»

¹³ Ayiwa, o y'a sɔrɔ Zuda mara mɔgow bɛɛ, o ta musow, ani o ta denw, ani o ta denfitiniw bɛɛ, o bɛɛ tun lonin bɛ Matigi Ala ja kɔrɔ.

Yahaziyeli kumana Izirayelimɔgow fɛ

¹⁴ Ayiwa, Matigi Ala Nin jigira Yahaziyeli kan jama cɛ ra; ale face tun ye Jakariya ye, Jakariya face tun ye Benaya ye, Benaya face tun Yeyeli ye, Yeyeli face tun ye Mataniya ye. Ale tun ye Levi* ta mɔgo dɔ ye, ka bɔ Asafu ta gba ra. ¹⁵ Yahaziyeli ko: «Aw ye aw janto ne ta kuma ra, masace Yosafati ni aw Zuda mara mɔgow bɛɛ, ani aw Zeruzalemukaw bɛɛ. Matigi Ala ko: «Aw kana siran, aw ja kana tige nin kerekejamaba koson, sabu nin kerɛ tɛ aw ta ye, Ala ta lɔ. ¹⁶ Sini, aw ye jigi ka taga o kama. O bɛna na Hasisi yelenyɔrɔ sira fɛ; aw bɛna taga o kunben kurufurance dan na, Yeruveli kongokolon ja fɛ. ¹⁷ Aw tena kerɛ kɛ nin na; aw ye taga, ka taga lɔ o ja fɛ dɔrɔn. Matigi Ala bɛna aw bɔsi cogo min na, aw bɛna o ye. Zuda mara mɔgow, ani Zeruzalemukaw, aw kana siran, aw ja kana tige. Sini aw ye taga o kunben; Matigi Ala bɛna kɛ ni aw ye.» »

¹⁸ Yosafati k'a ja biri dugu ma; Zuda mara mɔgow, ani Zeruzalemukaw bɛɛ ka o kinbiri gban ka o ja biri dugu ma Matigi Ala ja kɔrɔ. ¹⁹ O ra, Levi* ta mɔgo minw bɔra Kehati ta gba ra, ani minw bɔra Kore ta gba ra, olugu wurira ka lɔ ka kɛ Matigi Ala, Izirayeli ta Ala tando ye ni fanga ye, ani kanba ye.

Ala ka Izirayelimɔgow bɔsi

²⁰ Ayiwa, Izirayelimɔgow wurira sɔgomada jooa fɛ, ka bɔ ka taga Tekoha kongokolon kɔnɔ. O bɔtɔ, Yosafati wurira ka lɔ k'a fɔ ko: «Aw ye ne lamɛn, aw Zuda mara mɔgow, ani aw Zeruzalemukaw! Aw ye aw jigi la Matigi Ala kan, aw ta Ala; ni o kera, aw jigi tena tige. Aw ye aw jigi la a ta ciraw kan, ni o kera, aw bɛna se sɔrɔ.»

²¹ Yosafati ni a ta mɔgow ka jɔgon ye ka kuma; o kɔ, a ka mɔgo dɔw panawoloma janko olugu ye fani saninman dawulaman dɔw don, ka dɔnkiriw la ka Matigi Ala tando; olugu blara kerekejama ja fɛ ka dɔnkiri la k'a fɔ ko: «Aw ye baraka la Matigi Ala ye, sabu a ta pumanya tɛ ban ka ye.» ²² Olugu ka dɔnkirila damina, ka kɛ Ala tando ye minke, Matigi Ala barara ka kerekejama dɔ wuri Amɔnkaw, ani Mohabukaw, ani Seyiri kuruyɔrɔ mɔgow kama, o minw tun nana Zuda mara kama. O kerekejama sera o ra, ²³ sabu o kera minke, Amɔnkaw, ani Mohabukaw bɛna Seyiri kuruyɔrɔ mɔgow kan, ka olugu bɛɛ faga ka ban. O ka Seyiri mɔgow faga ka ban minke, o gbɛrɛgbɛrɛ bɛna jɔgon kan sisan ka jɔgon faga.

²⁴ Ayiwa, mɔgo bɛ tɔ yɔrɔ min na ka kongokolon ye, Zuda mara mɔgow nana se o yɔrɔ ra minke, o ka o ja munu ka jama fɛ; o ka suw dɔrɔn le lalanin ye dugu ma. Mɔgo si tun ma bɔsi. ²⁵ Yosafati ni a ta mɔgow tagara o mɔgow borofenw cɛ. O ka fen suguya caman sɔrɔ yi: natorow, ani faniw, ani fen dawulamanw. O ka fen minw cɛ, o cayakojugu fɛ, o ma se ka taga ni a bɛɛ ye. O ka tere saba le kɛ o fenw cɛri ra, sabu fen camanba tun lɔ.

²⁶ A tere naaninan, o tagara lajen Beraka kenegbeyoro ra; o ka baraka la Matigi Ala ye o yoro ra. O koson, fo ka na se bi ma, o yoro togo lara ko Beraka* kenegbe.

²⁷ Ayiwa, o ko, Yosafati blara Zuda mara mogow, ani Zeruzalemukaw na; o nagarininba sekora ka taga Zeruzalemu, sabu Matigi Ala tun ka o bosi o juguw boro, ka o jusu fa jagari ra. ²⁸ O nana don Zeruzalemu ni gonifokanw ni korafokanw ni burufiyekanw ye; o tagara fo Matigi Ala ta batoso konon.

²⁹ Matigi Ala ka Izirayeli juguw kere cogo min na, jamana tow ka o ko men minke, Alapasiran donna olugu bee ra.

³⁰ Ayiwa, Yosafati ta jamana tora hera ra, sabu a ta Ala tun ka laganfiya di a ma fan bee ra.

Yosafati ta masaya laban

(Masacew folo 22.41-51)

³¹ Yosafati sigira masaya ra Zuda mara kunna. A sigira masaya ra k'a si to san bisaba ni looru; a ka san mugan ni looru le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Azuba; Sili denmuso le tun ye ale ye. ³² A k'a face Asa ta sira le ta; a ma jenge ka bo o sira kan. Ko minw terennin lo Matigi Ala na koron, a ka o le ke. ³³ Nka o bee n'a ta, sonnikeyoron minw tun be kongoriw kan, olugu tun ma bo yi; mogow tun ma tugu o bemaw ta Ala ko ni o jusukun bee ye hali bi.

³⁴ Ayiwa, Yosafati ta ko tow, k'a ta a damina ra ka taga a bla a laban na, o kow sebera Hanani dence Yehu ta kibarow kitabu konon; o kow le sebera fana Izirayeli masacew ta kitabuw konon.

³⁵ O ko, Zuda masace Yosafati ka jen siri ni Izirayeli masace Ahaziya ye, k'a soron ale kewale tun ka jugu. ³⁶ A ka jen siri ni a ye ka jirakurun dow lalaga, minw tun ka kan ka taga Tarisisi. O ka o kurunw lalaga Esiyon Geberi. ³⁷ O tuma ra, Dodava dence min ye Eliyezeri ye, ni a tun be bo Maresa, ale ka ciraya ke Yosafati kama, k'a fo ko: «I ka jen siri ni Ahaziya ye minke, Matigi Ala bena i ta baara cen!» A kera ten, o kurunw cenna; o ma se ka taga Tarisisi tuun.

21

¹ Ayiwa, o ko, Yosafati sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don a bemacew suw kere fe Dawuda ta masabonba konon. A dence Yoramun sigira masaya ra a non ra.

Masace Yoramun ta wagati

(Masacew flanan 8.16-24)

² Balemace dow tun be Yoramun fe, o bee tun ye Yosafati dencew ye. Olugu le tun ye Azariya ni Yeyeli ni Jakariya ni Azariya, ani Mikayilu ni Sefatiya ye. Olugu bee le tun ye Izirayeli masace Yosafati dencew ye. ³ O face tun ka fen caman di o ma: warigbe, ani sanin, ani fen dawulamanw; a tun ka dugu barakaman dow fana di o ma Zuda mara ra. Nka a ka masaya di Yoramun le ma, sabu ale le tun ye dence folo ye.

⁴ Tuma min na Yoramun sigira a face non ra masaya ra, a k'a ta fanga sabati tuma min na, a k'a balemacew bee faga ni kerekemuru ye, ani Izirayeli kuntigi dow.

⁵ Yoramun sigira masaya ra ka a si to san bisaba ni fla; a ka san seegi le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. ⁶ A ka Izirayeli masacew ta siraw le tagama, i n'a fo Akabu ta somogow tun k'a ke cogo min na, sabu a tun ka Akabu denmuso do le furu. A ka kojugu ke Matigi Ala na koron. ⁷ Nka Matigi Ala tun ka jennogonya min don ni Dawuda ye, a ma son ka Dawuda ta so halaki o jennogonya koson, sabu a tun ka layiri ta Dawuda ye ko a bena a ta somogo do to masaya ra wagati bee.

⁸ Yoramun ta masaya wagati le ra, Edomukaw murutira, ka masace do sigi o yere kunna, ko o te to Zuda ta fanga koron tuun. ⁹ O ra, Yoramun wurira ka taga o ko ni a ta kerekuntigiw ni a ta sowotorow bee ye. A bora su fe ka taga ben Edomukaw kan, k'a soron olugu tun ka ale ni a ta sowotorotigiw bee lamini. ¹⁰ A kera ten, Edomukaw murutira, ka ban Zuda ta fanga ma fo bi. O wagati kelen na, Libina mogow fana murutira, ka ban Zuda ta fanga ma; o kera, sabu Zuda mara mogow tun bora Matigi Ala, o bemaw ta Ala ko.

¹¹ Nka Yoramun ma dan o ma; a ka sonnikeyoron dow ke Zuda kuruyorow ra, k'a to Zeruzalemukaw bora Ala ko, ka taga batofen werew bato; a ka Zuda mara mogow fana lafiri ka o bla kojugu ra.

¹² O le ra cira Iliya* ka sebe do ke k'a ci Yoramun ma, k'a fo a ye ko: «Matigi Ala, i bemace Dawuda ta Ala ko: «Ele ma i face Yosafati ta sira tagama, i ma Zuda masace Asa fana ta sira tagama; ¹³ i ka Izirayeli masacew ta sira le tagama, k'a to Zuda ni

* 20:26 20.26 Beraka koron ye ko: barakalari. * 21:12 21.12 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

Zeruzalemukaw bora Ala ko, ka taga batofen werew bato, i n'a fo Akabu ta somogow ka min nogon ke Izirayelimogow ra; i ka i balemacew faga fana, minw tun ye i yere ta somogow ye, k'a soro olugu tun ka fisa ni ele ye. ¹⁴ O ra, a fle, Matigi Ala bena kojuguba do ben i ta mogow kan, ani i ta denw, ani i ta musow, ani i borofenw bee. ¹⁵ Bana cejugu dow bena ele yere mina, k'a ke kononbana do ye; o bana koni bena to ka juguya ka taga a fe lon o lon le, fo ka taga i nogow bo kene ma, bana juguya koson. >

¹⁶ Ayiwa, Filisikaw, ani Arabu minw siginin be Etiyopikaw koro, Matigi Ala ka olugu kononosu ka o jusu wuri Yoram kama. ¹⁷ O nana Zuda mara kama, ka na jamana yoro bee fa. Naforo min o min tun be masaso konso, o ka o bee ce, k'a dencew ni a ta musow fana mina; dence were ma to a fe ni a dencew bee ra fitini te, min ye Yohahazi† ye.

¹⁸ Ayiwa, o ko, Matigi Ala ka konodimibana do bla Yoram na, bana keneyabari do. ¹⁹ Lon o lon o bana tun be juguyara ka taga a fe le. A san flanan laban na, bana k'a nogow bo a konobara ra. Dimi juguyakojugu fe, a sara. A ta mogow ma tasumaba mana k'a sukoya ke, i n'a fo o tun ka min nogon ke a bema tow ye.

²⁰ Yoram tun sigira masaya ra k'a si to san bisaba ni fla. A ka san seegi le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A saya nimisa ma ke mogow si ra. O k'a su don Dawuda ta masabonba konso, nka o m'a su don masacew ta kaburuw do konso.

22

Zuda masace Ahaziya ta wagati (Masacew flanan 8.25-29; 9.27-29)

¹ Ayiwa, Zeruzalemukaw ka Yoram dence fitini Ahaziya sigi masaya ra a no ra, sabu kerekejama min tun nana ni Arabuw ye Zuda mara kama, olugu tun k'a dence korobaw bee faga. Yoram dence Ahaziya sigira ka ke Zuda masace ye o cogo le ra. ² Ahaziya sigira masaya ra k'a si to san mugan ni fla*. A ka san kelen le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Atali; ale tun ye Omiri denmuso do ye. ³ Ale fana ka Akabu ta somogow ta sira le ta, sabu a bamuso tun b'a ladira k'a bla kojugu ra. ⁴ A ka kojugu ke Matigi Ala na koro, i n'a fo Akabu ta somogow tun k'a ke cogo min na; sabu a face sanin ko, olugu le tun kera a ladibagaw ye, ka ke sababu ye ka cenri lase a ma. ⁵ Olugu le tun k'a ladi k'a to ale ni Akabu dence Yoram, Izirayeli masace tagara kere ra Siri masace Hazaheli kama, Ramoti, Galadi mara ra. Sirikaw ka Yoram mandimi o kere ra.

⁶ Ka Yoram to kere ra ni Siri masace Hazaheli ye Ramoti, Sirikaw tun ka masace Yoram mandimi a fari yoro minw na, Yoram sekora ko a be taga o joriw flake Zizireli. Zuda masace Ahaziya†, min tun ye Yoram dence ye, ale tagara ko a be taga Akabu dence Yoram fle Zizireli a ta bana wagati ra.

⁷ Ala le kitira a ra ko Ahaziya ye o tagama ke ka taga Yoram fe, ka o ke Ahaziya fagasababu ye. A tagara se yi minke, a ni Yoram bora ka taga Nimisi dence Yehu fe, Matigi Ala tun ka turu saninman* ke min kun na, janko a ye Akabu ta so halaki. ⁸ Wagati min na Yehu tun be Akabu ta somogow ta kojuguw hake bora o ra, a tagara ben ni Zuda mara namogo dow ye, ani Ahaziya balema dow dencew, minw ye Ahaziya ta baaradenw ye; a ka olugu faga. ⁹ A ka ke Ahaziya yere yoropini ye; o tagara a dogonin soro Samari; o k'a mina ka na ni a ye Yehu fe; o k'a faga. O k'a su don, sabu mogow ko, ko Yosafati min tun jijara ka tugu Matigi Ala ko ni a jusukun bee ye, ko ale ta mamaden do lo. Mogow si ma to Akabu ta somogow ra tuun min tun be se ka sigi masaya ra.

Atali sigira masaya ra (Masacew flanan 11.1-3)

¹⁰ Ayiwa, Ahaziya bamuso Atali nana a ye ko o ka ale dence Ahaziya faga minke, a fana wurira ko a be Zuda ta gba ta masaceden tow bee faga. ¹¹ Nka tuma min na o tun be masacedenw fagara, masace denmuso Yehoseba ka Ahaziya dence Yohasi dogo k'a ta, ka bo a balemaw ce ra. A tagara a bla ni a lamobamusu ye Alabatosoba ta sibon do konso. Masace Yoram denmuso Yehoseba min tun ye sarakalasebaga Yehoyada ta muso ye, ale ka Yohasi dogo Atali na o cogo le ra, janko a kana a soro k'a faga; ale tun ye Ahaziya balemamusu le ye. ¹² A dogonin tora ni o ye Ala ta batoso konso fo san woro. O y'a soro Atali le tun be masaya ra jamana konso.

† 21:17 21.17 Yohahazi togo le ye fana ko Ahaziya. * 22:2 22.2 San mugan ni fla: Kitabu dow konso a sebera ko san binaani ni fla (Masacew flanan 8.26). † 22:6 22.6 Ahaziya: Heburukan na a fora ko Azariya.

23

*Yohasi sigira masaya ra
(Masacew flanan 11.4-20)*

¹ Ayiwa, a san wolonflanan na, Yehoyada jijara kosebe ka jennogonya don ni kerekuntigiw ye, minw tun be ce keme kunna. Olugu tun ye Yerohamu dence Azariya ye, ani Yohanen dence Sumayila, ani Obedi dence Azariya, ani Adaya dence Maseya, ani Zikiri dence Elisafati. ² O ka Zuda mara bee yaala, ka Levi* ta mogow wele ka bo Zuda duguw bee ra, ani ka Izirayeli ta gbatigiw wele. O bee nana Zeruzalemu. ³ O jama bee ka jennogonya don ni masace ye, Ala ta batoso konɔ. Yehoyada k'a fo o ye ko: «Masace dence ye nin ye; a ka kan ka sigi masaya ra, i n'a fo Matigi Ala tun k'a layiri ta Dawuda ye cogo min na a ta durujaw ko ra. ⁴ Sisan, aw ka kan ka min ke, o ye nin ye: Aw sarakalasebagaw, ani Levi* ta mogow minw be yorow korosi Nenekirilon na, aw ta jenkuru saba ra kelen ka kan ka dondaw korosi. ⁵ Flanan be masaso korosi, sabanan be Yesodi donda korosi. Jama to bee ye taga to Matigi Ala ta batoso lu konɔ. ⁶ Mogow si man kan ka don Matigi Ala ta batoso konɔ, ni sarakalasebagaw doron te, ani Levi* ta mogow minw be baara ra. Olugu doron le be se ka don, sabu o saninyara. ⁷ Levi* ta mogow ye masace lamini fan bee ra; bee ta kerekeminan ye ke a boro. Ni mogow o mogow ko a be don Alabatoso konɔ, aw ye o tigi faga. Ni masace be taga yoro o yoro, aw ka kan ka ke a ko, k'a blasira.»

⁸ Sarakalasebaga Yehoyada tun ka kuma o kuma fo Levi* ta mogow, ani Zuda mara mogow bee ye, o ka o bee ke a cogo ra. O bee ka o ta mogow ta, minw ta baara tun be damina o Nenekirilon na, ani minw ta baara tun ka kan ka ban; sabu sarakalasebaga Yehoyada tun ma jenkuru si labla ko o ye taga nenekiri. ⁹ Masace Dawuda ta tamanw, ani a ta negbennan belebelebaw, ani fitini minw tun be Matigi Ala ta batoso konɔ, sarakalasebaga Yehoyada ka o di kerekuntigiw ma, minw tun be ce keme kunna. ¹⁰ A ko bee ye lo ni a ta kerekeminan ye a boro, sarakajenifen* ni Alabatosofan ko, ka masace lamini, k'a ta Alabatosoba woroduguyanfan na ka taga a bla a sahiliyanfan na. ¹¹ O ka masace dence labo kene ma, ka masafugula biri a kun na, ka Ala ta jennogonya kitabu di a ma. O k'a sigi masaya ra; Yehoyada ni a dencew ka turu saninman* ke a kun na. O perenna k'a fo ko: «Ala ye si di masace ma!»

Atali sacogo

¹² Ayiwa, Atali ka jama mankan men, o be borira ka na, ka ke masace tando ye. ¹³ A nana Matigi Ala ta batoso korow, jama yoro ra, ka na fleri ke; a ka masace lonin ye Alabatosoba samasen korow, donda ra. Kerekuntigiw ni burufiyebagaw tun lonin be masace korow. Mogow bee tun ninsondiyaninba lo; burufiyebagaw tun be buruw fiyera. Atali ka o ye minke, a k'a ta derege mina k'a faran, ka peren k'a fo ko: «Nin ye janfa le ye, nin ye janfa le ye!» ¹⁴ Kuntigi minw tun be ce keme kunna, minw tun be kerekejama na fe, sarakalasebaga Yehoyada ka olugu labo k'a fo o ye ko: «Aw ye a mina ka bo ni a ye Alabatosoba konɔ, mogow ce ra; ni mogow o mogow ka gban a ko, aw ye o tigi faga ni kerekemuru ye.» Sarakalasebaga tun k'a fo fana ko a man kan ka faga Alabatosoba konɔ. ¹⁵ O k'a mina; o tagara se ni a ye Sow ta donda korow masaso ra minke, o k'a faga o yoro ra yi.

Yohasi sigira masaya ra

¹⁶ Sarakalasebaga Yehoyada ka jennogonya don ale yere ni jama bee ce, ani masace yere ce; a k'a fo ko jama ka kan ka ke Matigi Ala ta mogow le ye.

¹⁷ O kera minke, mogow bee tagara ben Baali ta jobon kan k'a ci. O k'a sarakabonanw ni a jaw bee cici; Baali ta sarakalasebaga min ye Matan ye, o ka ale faga sarakabonanw na fe. ¹⁸ Yehoyada ka Matigi Ala ta batoso korosiko baara don sarakalasebagaw, ani Levi* ta mogow boro. Dawuda tun ka olugu le tarantaran, bee ni a ta jenkuru, ka o bla Matigi Ala ta batoso baara ra, janko o ye saraka jenitaw* bo Matigi Ala ye, i n'a fo a sebera Musa ta sariya ra cogo min na, ani ka jagari ka donkiririw la i n'a fo Dawuda tun k'a fo cogo min na. ¹⁹ A ka dakorosibaga dow fana bla Matigi Ala ta batoso dondaw ra ka o korosi janko mogow saninyabari si kana don cogo si ra. ²⁰ Kerekuntigi minw tun be ce keme kunna, a ka olugu wele, ani jama namogow, ani a kuntigiw, ani jamana mogow bee; a ka masace labo Matigi Ala ta batoso konɔ. O bora sanfeyoro ta da fe ka taga masaso ra. O ka masace sigi masasiganan kan. ²¹ Jamana mogow bee tun ninsondiya; dugu fana tun laganfiyara, sabu o tun ka Atali faga ni kerekemuru ye.

24

*Yohasi ka Alabatosoba lalaga
(Masacew flanan 12.1-17)*

¹ Yohasi sigira masaya ra k'a si to san wolonfla. A ka san binaani ni fla le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Sibiyi; a tun be bo Beri Seba. ² Ko minw terennin lo Matigi Ala pa korɔ, Yohasi ka o le ke sarakalasebaga Yehoyada ta wagati bee ra. ³ Yehoyada ka muso fla furu ka o di Yohasi ma. Yohasi ka dencew, ani denmusow sorɔ.

⁴ O ko, Yohasi k'a latige ko a be Matigi Ala ta batoso lalaga. ⁵ A ka sarakalasebagaw, ani Levi* ta mogow lajen, k'a fo o ye ko: «Aw ye bo ka taga Zuda mara duguw ra, ka wari mina Izirayelimogow bee fe, ka na to ka aw ta Ala ta batoso lalaga san o san. Aw ye a ko lateliya.» Nka Levi* ta mogow ma o ko lateliya. ⁶ O ra, Masace ka sarakalasebagaw kuntigi Yehoyada wele k'a fo a ye ko: «Matigi Ala ta baarden Musa tun ka warida min ben Izirayeli jama kan ko o ye o di janko ka jɛnɔgonya kesu ta fanibon saninman lalaga, mun koson i m'a fo Levi* ta mogow ye ko o ye taga o wari mina Zuda ta mogow, ani Zeruzalemukaw fe? ⁷ Sabu nin musojugu min ye Atali ye, ale ni a ta mogow ka Alabatoso cen, fo ka Matigi Ala ta minan saninmanw bee ta, ka Baali bato ni o ye.»

⁸ Masace ko o ra, ko o ye kesu do lalaga, ka o bla Matigi Ala ta batoso donda ra, kene ma. ⁹ O ka o kuma lase Zuda mara mogow, ani Zeruzalemukaw ma, ko Ala ta baarden Musa tun ka warida min ben Izirayelimogow kan kongokolon konɔ, ko o ye a sara, ko mogow ye na o wari di Matigi Ala ma. ¹⁰ O kuma diyara kuntigiw, ani jama bee ye; o nana ni o ta wari ye ka na a bla kesu konɔ, fo ka na kesu fa. ¹¹ Ayiwa, ni wari tun cayara kesu konɔ tuma min na, o wagati le ra Levi* ta mogow tun be taga ni kesu ye janko masace y'a fle. O tuma ra masace ta seberikebaga ni sarakalasebagaw kuntigi ta ciraden tun be na wari bo kesu konɔ, ka kesu bla a no ra. O k'a ke ten le lon o lon, fo ka na wari caman sorɔ. ¹² Ayiwa, masace ni Yehoyada ka o wari di Matigi Ala ta batoso baarakuntigiw ma, minw tun ka kan ka so lalaga. Oluwu ka kabakurulesebagaw, ani yirilisebaga dow ta sara ra, ka Matigi Ala ta batoso lalaga; o ka nege baarabagaw, ani siranege baarabagaw fana ta ka Alabatoso lalaga. ¹³ Baara tun dira baarakuntigi minw ma, olugu ka o ta baara ke. So yoro minw tun cenna, o yoro w lalagara olugu sababu ra. O ka Ala ta batoso lalaga ka ban, k'a ke bon barakaman ye.

¹⁴ O banna baara ra tuma min na, o tagara ni wari to ye masace ni Yehoyada fe. O ka minan dow lalaga ni o ye ka o bla Matigi Ala ta batoso konɔ: sarakabominanw, ani saraka jenita* ta minanw, ani tasaw, ani minan saninlamanw, ani a warigberamanw. Yehoyada ta wagati bee ra, o tun be saraka jenitaw* bo tuma bee Matigi Ala ta batoso konɔ.

¹⁵ Yehoyada nana korɔ; a korɔra fo ka sijan sorɔ ka sorɔ ka sa. A sara k'a si to san keme ni bisaba. ¹⁶ O k'a su don Dawuda ta masabonba konɔ ni masace tow ye, a ta kojumanw koson Izirayeli jamana ra, ani a ka min ke Ala ye, ani a ka baara min ke Alabatoso konɔ.

Izirayelimogow ka Ala kan bla

¹⁷ Ayiwa, Yehoyada sanin ko, Zuda mara kuntigiw nana o kinbiri gban masace korɔ. O ka min fo, masace ka o lamɛn. ¹⁸ O ka Matigi Ala, o bemaw ta Ala ta batoso to yi, ka jo musoman Asera bato, ani batofɛn werɛw. Matigi Ala dimina Zuda mogow, ani Zeruzalemukaw korɔ o ta kewalejuguw koson. ¹⁹ Matigi Ala ka cira dow ci o fe, janko olugu ye taga kuma o fe ka o laseko ale fe. O ciraw tagara o jaraki o ta kewalew koson, nka o si ma son ka ciraw lamɛn.

²⁰ Ayiwa, Ala Nin jigira sarakalasebaga Yehoyada dence Jakariya kan; a tagara lo jama na fe k'a fo o ye ko: «Ala ko: «Mun koson aw be ban ka Matigi Ala ta kumaw sira tagama? O koson aw ta kow si tena se ka na. Ayiwa, i n'a fo aw bora Matigi Ala ko, ale fana bena bo aw ko.» »

²¹ O ka janfa siri a kama, k'a bon ni kabakuru ye k'a faga Matigi Ala ta batoso lukene konɔ, ka kapa ni masace yere ta kuma ye. ²² O ra, Jakariya face Yehoyada tun ka kojuman min ke masace Yohasi ye, Yohasi hakiri tun ma to o ra. A ka Yehoyada dence faga. Jakariya sato, a ko: «Matigi Ala yere ye nin ko fle, ka ele sara.»

*Yohasi sacogo
(Masacew flanan 12.18-22)*

²³ Ayiwa, san kelen temenin ko, Sirikaw ta kerekejama nana Yohasi kama. O nana se Zuda mara ra, ani Zeruzalemu. O ka jama kuntigiw bee halaki, ka o borofɛnw bee ci Damasi masace ma. ²⁴ Sirikaw tun nana ni kerekejama fitini doron le ye. O bee n'a ta,

Matigi Ala ka Zuda ta kerekejama don o boro, sabu o tun bora Matigi Ala, o bemaw ta Ala ko. O ra, Ala ka Sirikaw le ke sababu ye ka Yohasi ta kojugu hake bo a ra.

²⁵ Sirikaw nana taga minke, ka Yohasi taroninba to a kelen na yi, a ta jamana namogow ka janfa siri a kama Yehoyada dencew ta fagari koson; o k'a faga a ta lanan kan; a sara minke, o k'a su don Dawuda ta masabonba konso, nka o m'a su don masacew ta kaburuw konso. ²⁶ Minw tun ka janfa siri a kama o tun ye Amankamuso Simehati dence Zabadi ye, ani Mohabukamuso Simiriti dence Yozabadi.

²⁷ Ayiwa, Yohasi dencew ta kow, ani cirayakuma minw fora a kama, ani a ka Ala ta batoso lalaga cogo min na, o kow sebera masacew ta kitabu sebew konso. A dence Amasiya sigira masaya ra a no ra.

25

Zuda masace Amasiya ta wagati (Masacew flanan 14.1-7)

¹ Amasiya sigira masaya ra k'a si to san mugan ni looru. A ka san mugan ni kononton le ke masaya ra; a signin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Yehodan; Zeruzalemukaw tun lo. ² Ko minw terennin lo Matigi Ala ja korso, a ka o le ke; nka a m'a ke ni a jusukun bee ye. ³ Masaya nana sabati a boro tuma min na, jamana namogo minw tun k'a face faga, a ka olugu faga. ⁴ Nka a ma o mogow denw fana faga, sabu a sebera sariya ra, Musa ta kitabu konso, ko Matigi Ala k'a fo ko: «Aw man kan ka face faga den koson, aw man kan ka den fana faga face koson. Bee ka kan ka faga a yere ta jurumun le koson*»

Amasiya k'a ta kerekecew laben

⁵ Amasiya ka Zuda mara mogow bee lajen, ka o sigisigi o bee ni o ta gba, ka kuntigi dow sigisigi ce waga kelen kelen kunna, ka dow sigisigi ce keme keme kunna. A ka Zuda mara mogow bee, ani Zeruzalemukaw bee ke ten. A ka o jate, k'a damina san mugantigiw ra, ani minw temena o kan; a ka ce waga keme saba (300 000) le sorso, minw be se ka taga kere ra ni taman ni negebennan ye. ⁶ A ka cefari waga keme (100 000) fana ta sara ra Izirayelimogow ra; a ka olugu sara warigbe kilo waga saba ni keme looru (3 500).

⁷ Ala ta cira do nana a fo a ye ko: «E, masace, kana a to Izirayeli ta kerekecew ye taga ni i ye kere ra, sabu Matigi Ala te ni Izirayeli ye, a te ni nin Efirayimukaw si ye. ⁸ Ni i ka taga ni o ye, hali ni i jijara kere ra cogo o cogo, Ala bena a to i juguw ye se sorso i kan, sabu Ala be se ka mogow deme, a fana be se ka mogow to a ye ben.» ⁹ Amasiya ka Ala ta cira jininka ko: «O tuma, ne ka warigbe kilo waga saba ni keme looru (3 500) min sara Izirayeli ta kerekecew ye ka ban do?» Ala ta cira k'a jaabi ko: «Matigi Ala be se ka fen di i ma min ka ca ni o ye.» ¹⁰ O ra, Amasiya ka Efirayimu ta kerekecew faran ka bo a yere ko, ka o labla ko o ye taga o ta so. O mogow dimina Zuda ta mogow korso kosebe. O dimininba le tagara o ta so.

¹¹ Amasiya k'a yere ja gbeleya, ka bla a ta kerekejama ja ka taga Korso kenegbe yoro ra, ka taga ce waga tan faga Seyiri ta mogow ra. ¹² Zuda kerekecew ka ce waga tan were panaman mina o mogow ra, ka taga ni olugu ye fo farakuruan do san fe, ka to yi ka o firi dugu ma; o bee nana benben fo ka yerege.

¹³ Nka Amasiya tun ka kerekejama mogow minw laseko, ko o kana taga kere ra, olugu tagara ben Zuda duguw kan, k'a ta Samari ka taga a se fo Beti Horon. O ka mogow waga saba faga (3 000), ka mogow ta fen caman ce ka taga ni a ye.

Yohasi sera Amasiya ra (Masacew flanan 14.8-14)

¹⁴ Amasiya sekoto ka bo Edumukaw kereyoro ra, a nana ni Seyiri ta mogow ta batofen dow ye, ka na olugu ke a ta alaw ye. A k'a kinbiri gban o batofenw korso ka o bato, ka wusunan sarakaw bo o ye. ¹⁵ O kera minke, Matigi Ala dimina Amasiya korso. Ala ka cira do ci a fe ka taga a fo a ye ko: «Mun koson i ka o mogow ta batofenw ta, k'a sorso o ma se ka o yere ta mogow bosi?» ¹⁶ Ka cira to kuma ra, Amasiya ko a ma ko: «Jon le ka ele ke masace ladibaga ye de? Kuma lalo ten! I kana a to o ye na i faga.» Cira k'a ta kuma lalo; nka a ko: «Ne k'a lon ko Ala yere le k'a latige ko a be ele halaki, sabu i sonna ka nin ko ke, i ma son ka ne ta ladiri lamen.»

Zuda ni Izirayeli ta kere

* 25:4 25.4 O kuma be sorso Sariya 24.16.

¹⁷ Ayiwa, o ko, Zuda masace Amasiya ka hakiri jini a ladibagaw fe, ka soro ka cira bla ka taga Izirayeli masace Yohasi fe, min ye Yohahazi dence ye, Yehu mamaden; a ko o ye taga a fo Yohasi ye ko a ye na o be jagon kere. ¹⁸ Izirayeli masace Yohasi ka mogo ci ka Zuda masace Amasiya jaabi, ko: «Lon do, le, Liban jamana ta janiyiri do le ka cira bla ka taga a fo Liban jamana ta sedirisunba do ye ko: «I denmuso di ne dence ma furu ra.» Nka Liban jamana kongosogow temeto ka janiyiri dondon.» ¹⁹ Yohasi k'a fo a ye fana ko: «I ko: «A fle ne sera Edomukaw ra!» O le ka yerebonya don i jusu ra, fo i be waso. Nka o bee n'a ta, to i ta so yi. Mun na i be kojugu do pinina k'a di i yere ma sa? Ele bena to a ra, Zuda mogow fana bena to a ra ni i ye.» ²⁰ Nka Amasiya ma son k'a ta kuma lamen, sabu a ko tun bora Ala yere le ra; Ala le tun b'a fe Yohasi ye se soro Amasiya ni a ta mogow kan, sabu o tun tugura Edomukaw ta alaw le ko.

²¹ O ra, Izirayeli masace Yohasi tagara; ale ni Zuda masace Amasiya ka jagon kunben Beti Semesi, Zuda mara ra. ²² Izirayelimogow ka Zuda ta mogow kere ka se soro o kan; o bee borira ka taga o ta so. ²³ Izirayeli masace Yohasi ka Zuda masace Amasiya mina Beti Semesi, ka taga ni a ye Zeruzalemu; Amasiya tun ye Ahaziya dence Yohasi dence le ye. A tagara Zeruzalemu dugu kogo ci, k'a ta Efrayimu donda ra, ka taga a bla fo donda min be kogo nongon na; a ka yoro min ci, o janya tun be nongon ja keme naani. ²⁴ A ka sanin bee ta, ani warigbe bee, ani fen o fen tun be soro Ala ta batoso kono, o minw tun karifara Obedi Edomu ma; a ka masace ta so naforow fana ce, ka mogo dow fana mina ka taga ni olugu ye Samari.

Amasiya sacogo

(Masacew flanan 14.15-20)

²⁵ Yohasi dence Amasiya, min ye Zuda masace ye, ale ka san tan ni looru le ke Yohahazi dence Yohasi sanin ko, min tun ye Izirayeli masace ye. ²⁶ Ayiwa, Amasiya ta ko tow, k'a ta a damina ra ka taga a bla a laban na, o kow sebera Zuda masacew ni Izirayeli masacew ta kitabu kono. ²⁷ Amasiya nana bo Matigi Ala ko minke, o nana janfa siri a kama Zeruzalemu; a borira ka taga Lakisi, nka o tagara a ko Lakisi, ka taga a faga yi. ²⁸ O k'a su ta ni so dow le ye ka na ni a ye, ka na a su don a bemacew suw kere fe Dawuda ta masabonba kono.

26

Oziyasi kera Zuda masace ye

(Masacew flanan 14.21-22; 15.1-3)

¹ Zuda mara mogow bee ka Amasiya dence Oziyasi ta k'a sigi masaya ra a face no ra, k'a si to san tan ni wooro. ² Ale le ka Elati dugu lo, ka o dugu bla Zuda mara ta fanga koro tun masace sanin ko. ³ Oziyasi sigira masaya ra k'a si to san tan ni wooro; a ka san bilooru ni fla le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Yekoliya; Zeruzalemuka tun lo. ⁴ Ko minw terennin lo Matigi Ala ja koro, a ka o le ke a ta koketaw bee ra, i n'a fo a face Amasiya tun k'a ke kogo min na.

⁵ Ka Jakariya to si ra, Oziyasi jijara kosebe ka tugu Ala ko, sabu Jakariya tun be to k'a karan Alapasiran na. A ka wagati min bee ke ni a be Matigi Ala ko, Matigi Ala k'a ta kow sabati a boro.

⁶ A nana bo ka taga Filisikaw kere; a ka Gati dugu kogow ci, ani Yabine dugu kogow, ani Azidodi dugu kogow. A ka dugu dow lo Azidodi mara ra, ani Filisikaw ta jamana yoro werew ra. ⁷ Ala k'a deme ka Filisikaw kere, ani Arabu minw tun siginaw be Guri Baali, ani Mehonikaw. ⁸ Amonkaw tun be to ka ninsongo sara Oziyasi ye. Oziyasi togo bora ka se fo Misiran jamana ra, sabu a ta fanga tun bonyara kosebe. ⁹ Oziyasi ka sankasojan barakaman do lo Zeruzalemu, Nongon ta donda kunna, ka do lo Kurufurance ta donda kunna, ka do lo dugu kogo nongon na. ¹⁰ A ka sankasojan dow lo kongokolon kono, ka kolon caman sogi, sabu began caman tun b'a fe jamana dugumayanfan na, ani kogoji kenegbeba yorow ra. Senekabaga dow tun be a ta forow sene, ani a ta rezenforo minw tun be kuruyorow ra, ani Karimeli yoro ra; sene koni tun ka di a ye kosebe. ¹¹ Oziyasi ta kerekejama tun derira kere ra kosebe. Ni o tun be taga kere ra, o tun be taran ka ke jenkuru jenkuru, ka kaja ni mogow jateda ye. Masace ta seberikebaga Yeyeli ni a ta ciraden Maseya, olugu le tun ka mogow jate; masace ta jamana kuntigi min ye Hananiya ye, ale le tun ye olugu namogo ye. ¹² Gbatigi minw tun ye o kerekecefariw namogow ye, olugu tun ye ce waga fla ni ce keme wooro (2 600). ¹³ Olugu tun be kerekejama min kunna, o tun ye kerekecefari waga keme saba ni wolonfla ni ce keme looru (307 500). Olugu bee tun labennin lo ka kere ke ni baraka ye, janko ka se di masace ma a juguw kan. ¹⁴ Oziyasi ka negebennanw, ani tamanw, ani negefugulaw, ani negederegew, ani kalanw, ani kabakuru bontaw di kerekejama bee lajennin ma. ¹⁵ Ce hakiritigi do

fana ka kerekeminan dow lalaga Oziyasi ye Zeruzalemu. O tun be o kerekeminanw bla sankasojanw kunna, ani dugu kogo nongonw na, ka bijew bon ni a ye, ani ka kabakurubaw firi ni a ye. O kera minke, Oziyasi togɔ bɔra kosebe, sabu o k'a deme kosebe fo ka na a ke fangatigiba ye.

Oziyasi k'a yere bonya Ala na korɔ

¹⁶ Ayiwa, wagati min Oziyasi ta fanga nana sabati kosebe, a ta yerebonya kera sababu ye k'a halaki. A ka Matigi Ala, a ta Ala kan bla; a tagara don Matigi Ala ta batoso konɔ ko a be wusunan saraka don wusunanjenifen kan. ¹⁷ Sarakalasebaga Azariya donna a ko, ale ni Matigi Ala ta sarakalasebaga ce biseegi; ¹⁸ o bee tun ye ce jagbelenw. O ka masace Oziyasi lalo, k'a fo a ye ko: «Oziyasi, ka wusunan saraka don Matigi Ala ye, o te ele ta baara ye; o ye sarakalasebagaw ta baara le ye, Haruna ta duruja minw saninyara ka bla o baara kama. Bo yoro saninman konɔ, sabu i ka Ala kan bla; nin baara tena bonya foyi la ele kan Matigi Ala na korɔ.» ¹⁹ Oziyasi dimina; o y'a soro wusunandaga tun be a boro, ko a be wusunan don. K'a diminin to sarakalasebagaw korɔ, farirabana do barara ka bo a ten na sarakalasebagaw na na, Matigi Ala ta batoso konɔ, wusunanjenifen korɔ yi. ²⁰ Sarakalasebagaw kuntigi Azariya ni sarakalasebaga tow bee ka o na munu k'a fle, k'a ye ko farirabana do bora a ten na. O teliyara k'a labo kene ma. Ale yere fana tun be teliyara ka bo a yere ma, sabu Matigi Ala tun k'a ta kojugu hake bo a ra.

Oziyasi sacogo

(Masacew flanan 15.5-7)

²¹ Oziyasi tora ni o farirabana ye fo ka taga a sa. I n'a fo o bana tun b'a ra, a tun be bon do konɔ a kelen na, sabu a tun man kan ka don Matigi Ala ta batoso konɔ tuun. A dence Yotamu le kera masaso kow janabobaga ye, ani ka jamana mara.

²² Ayiwa, Oziyasi ta ko tow, a damina ni a laban, cira Ezayi, min ye Amazi dence ye, ale le ka o kow bee sebe. ²³ O ko, Oziyasi sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don a bemacew suw kere fe masacew ta kaburulo ra, ko sabu farirabana b'a ra. A dence Yotamu le sigira masaya ra a no ra.

27

Masace Yotamu ta wagati

(Masacew flanan 15.32-38)

¹ Yotamu sigira masaya ra k'a si to san mugan ni looru; a ka san tan ni wooro le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togɔ tun ye ko Yerusa; Sadoki denmuso tun lo. ² Ko minw terennin lo Matigi Ala na korɔ, a ka o le ke fen bee ra, i n'a fo a face Oziyasi tun k'a ke cogo min na. ³ Yotamu le ka Matigi Ala ta batoso sanfeyoro ta donda lo, ka caman fara Ofeli kinda kogow kan. ⁴ A ka dugu dow fana lo Zuda kuruyorow ra, ka kerebonbaw, ani sankasojanw lo yirituw ra. ⁵ A ka Amonkaw ta masace kere, ka se soro ale kan. O san na, Amonkaw ka warigbe toni saba ni kilo keme looru (3 500) di a ma, ani alikama* toni waga saba (3 000), ani orize toni waga saba (3 000). Amonkaw ka o jogon le sara a ye a san flanan ni a san sabanan fana ra. ⁶ Yotamu ta fanga bonyara kosebe, sabu a tun be a ta kow bee ke ka na Matigi Ala, a ta Ala na korɔ.

⁷ Ayiwa, Yotamu ta ko tow bee, ani a ta kerew bee, ani a ta kokeninw bee, o sebera Izirayeli masacew, ani Zuda masacew ta kow kitabu konɔ. ⁸ A tun sigira masaya ra k'a si to san mugan ni looru; a ka san tan ni wooro le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. ⁹ O ko, Yotamu sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don Dawuda ta masabonba konɔ. A dence Ahazi sigira masaya ra a no ra.

28

Zuda masace Ahazi ta wagati

(Masacew flanan 16.1-6)

¹ Ahazi sigira masaya ra k'a si to san mugan. A ka san tan ni wooro le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. Ko minw terennin lo Matigi Ala na korɔ, a ma o ke, i n'a fo a bemace Dawuda. ² A ka Izirayeli masace tow ta sira le ta; a yere ka nege yeele, ka Baali ta jo tagamasiyen dow lalaga ka o bato. ³ A ka wusunan sarakaw bo Beni Hinomu kurufurance ra, ka taga a yere dence di k'a jeni tasma ra, jow ye; k'a soro Matigi Ala tun ka siya minw ghen, ka o ta jamana di Izirayelimogow ma, o siyaw le tun be o ko haramuninw jogon kera. ⁴ A tun be to ka began sarakaw ni wusunan sarakaw bo sonnikoyorow ra, ani kongoriw kunna, ani yiriba flaburumanw jukoro.

⁵ Matigi Ala, a ta Ala k'a don Siri masace boro. Sirikaw ka se soro a kan, k'a ta mogo caman mina ka taga ni o ye Damasi. Ala k'a don Izirayeli masace fana boro; ale ka se soro a kan k'a ta mogo caman faga. ⁶ Remaliya dence Peka ka Zuda ta mogo waga keme ni mugan (120 000) faga lon kelen na; o bee tun ye kerekerecfariw le ye. O kera sabu o tun bora Matigi Ala ko, o bemaw ta Ala. ⁷ Zikiri min tun ye Efrayimu kerekerecfari do ye, ale ka masace dence Maseya faga, ani Azirikamu min tun ye masaso kunnasigibaga ye, ani Elikana, min tun ye masace ta jamana kuntigi folo ye. ⁸ Izirayelimogow ka mogo waga keme fla (200 000) le mina o balema Zudakaw ra. O ka o ta musow, ani o dencew, ani o ta denmusow mina. O ka o borofen caman fana ce ka taga ni o ye Samari.

Ala ta cira kumana Izirayelimogow fe

⁹ Ayiwa, Matigi Ala ta cira do tun be yi, min togo tun ye ko Odedi. Kerekejama min tun be nana Samari, ale bora ka taga o mogow kunben, k'a fo o ye ko: «Matigi Ala, aw bemaw ta Ala tun dimina Zuda mara mogow koro, o koson a ka o don aw boro; nka aw ka o halaki ni juguyaba min ye, o juguya bonyara ka se fo sankolo ma. ¹⁰ Ayiwa, sisan aw ko aw b'a fe ka nin Zudakaw, ani nin Zeruzalemukaw le ke aw ta joncew, ani aw ta jonmusow ye; yala o tuma aw fana ma jurumun do ke ka Matigi Ala, aw ta Ala hake ta wa? ¹¹ O ra, aw ye ne lamen! Aw ka nin mogow minw mina aw balemaw ra, aw ye o bla ka taga, sabu Matigi Ala ta dimiba le be aw kan.»

¹² Ayiwa, Izirayeli ta kerekeden tun bora kere ra ka na; Efrayimu mara pamogow minw tun ye Yohanan dence Azariya ye, ani Mesilemoti dence Berekiya, ani Salumu dence Ezekiyasi, ani Hadelayi dence Amasa ye, olugu wurira o kerekedenw kama. ¹³ O ko o ma ko: «Aw tena don ni nin mogow minaninw ye yan, ni o te, aw bena an jaraki Matigi Ala na koro le. Aw b'a fe ka do le fara anw ta hakew ni anw ta jaraki kan, k'a soro anw jarakininba lo ka ban; Ala ta dimiba le fana be Izirayelimogow kan.»

¹⁴ O fora minke, kerekedenw ka mogow minaninw bla; o tun ka fen minw ce, o ka o bee bla kuntigiw ni jama bee koro. ¹⁵ O ko, mogow minw togow tun fora, olugu gbarara o mogow minaninw na; fani tun te minw na, o ka fani dow bo fen minaninw na ka o don olugu ra. O ka faniw don o ra, ka sanbara don o sen na, ka domuni ni ji di o ma, ka turu mun o ra. Minw tun te se ka tagama, o ka olugu sigi faliw kan, ka taga ni o ye Zeriko, tamarosunw ta dugu ra, o balemaw fe. O ko, olugu yere sekora ka na Samari.

*Ahazi ka Asirikaw wele ko o ye na ale deme
(Masacew flanan 16.7-20)*

¹⁶ O wagati ra, masace Ahazi ka cira do bla Asiri masace ma ko a ye na ale deme. ¹⁷ O y'a soro Edomukaw tun nana tuun, ka na Zuda mara mogow kere, ka dow mina ka taga ni o ye. ¹⁸ Filisikaw fana tun nana ben jamana dugumayanfan ni a woroduguyanfan duguw kan; o ka dugu minw mina, o kera Beti Semesi ye, ani Ayalon, ani Gederoti, ani Soko ni a kerefeduguw, ani Timina ni a kerefeduguw, ani Gimizo ni a kerefeduguw; o sigira o duguw ra. ¹⁹ O kera sabu Matigi Ala le tun ka Zuda mara majigi, Izirayeli masace Ahazi koson, sabu ale tun ka kopagaminin suguya bee ke Zuda mara ra, ka Matigi Ala kan bla. ²⁰ Asiri masace Tigilati Pileseri, sani ale ye na Ahazi deme, a nana ka na nagban le la a kan. ²¹ Ahazi tun ka Matigi Ala ta batoso minanw bee ce, ani masaso minanw bee, ani jamana pamogow ta fenw, ka o bee di Asiri masace ma. Nka o si ma foyi na a ye. ²² Nka hali k'a to o nagbanba ce ra, ale masace Ahazi belen ka do le fara a ta kanblari kan Matigi Ala na koro. ²³ Damasi ta batofen minw tun ka se soro le fara, a ka sarakaw bo olugu ye, k'a fo ko: «I n'a fo Siri masacew ta alaw ka o deme, ne fana bena sarakaw bo o ye, janko o ye ne fana deme.» Nka o ko kera ale yere ni Izirayelimogow bee ben sababu ye.

²⁴ O ko, Ahazi ka Alabatoso minanw lajen ka o bee cici, ka Matigi Ala ta batoso daw datugu. A ka sarakabonanw lo Zeruzalemu yoro bee ra. ²⁵ A ka sonnkeyoro dow ke Zuda mara duguw bee ra, ka wusunan sarakaw bo batofen werew ye. A k'a ke ten ka Matigi Ala, a bemaw ta Ala ta dimi lawuri.

²⁶ Ayiwa, a ta ko tow, a ta kewalew, k'a ta a damina ra ka taga a bla a laban na, o bee sebera Zuda masacew, ani Izirayeli masacew ta kitabuw kono. ²⁷ Ahazi nana sa ka taga fara a bemaw kan; o k'a su don Zeruzalemu, nka o m'a su don Izirayeli masacew ta kaburuw do ra. A dence Ezekiyasi sigira masaya ra a no ra.

¹ Ezekiyasi sigira masaya ra k'a si to san mugan ni looru. A ka san mugan ni kononon le ke masaya ra; a signin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Abiya; Jakariya denmuso tun lo. ² Ko minw terennin be Matigi Ala ja korɔ, a ka o le ke, k'a dafa i n'a fo a bemace Dawuda yere tun k'a ke cogo min na.

³ A ta masaya san folo ra, a karo folo, a ka Matigi Ala ta batoso daw dayele, k'a konw lalaga. ⁴ A ka sarakalasebagaw, ani Levi* ta mogow wele ka na o lajen Alabatoso lukene tereboyanfan na, ⁵ k'a fo o ye ko: «Levi* ta mogow, aw ye ne lamen! Aw ye aw yere saninya, ka Matigi Ala, aw bemaw ta Ala ta batoso fana saninya. Aw ye fen saninyabariw bee labo yoro saninman konɔ; ⁶ sabu an bemaw ka Ala kan bla. O ka kojugu ke Matigi Ala, an ta Ala ja korɔ; o bora Ala ko, ka o ja bo Matigi Ala ta yoro saninman na, ka o ko don a ma. ⁷ O ka hali a bolondaw bee datugu, k'a fitinaw faga. O ma wusunan saraka bo Izirayeli ta Ala ye, o ma saraka jenita bo a ye yoro saninman konɔ. ⁸ O koson Matigi Ala ta dimi sera Zuda mara mogow ni Zeruzalemukaw bee ma. A ka o ke siranya sababu ye, ka jamana ke yoro lakolonba ye, ka o ke logborifen ye mogow fe, i n'a fo aw yere ja b'a ra cogo min na. ⁹ Aw y'a fe, o le koson o ka an bemaw faga ni kerekemuru ye; o ka an dencew, ani an denmusow, ani an ta musow mina ka taga ni o ye.

¹⁰ «Ayiwa, sisan, a be ne jusu ra ka jengogonya don ni Matigi Ala ye, Izirayeli ta Ala, janko a ta dimiba ye mabo an na. ¹¹ O ra, sisan, ne denw, aw ye aw sobe don; sabu Matigi Ala ka aw le panawoloma janko aw ye baara ke a ja korɔ, ka ke a ta baardenw ye, ka to ka wusunan sarakaw bo a ye.»

Levi* ta mogow ka Alabatosoba saninya

¹² Ayiwa, Levi* ta mogow minw wurira, olugu fe: Amasayi dence Mahati, ani Azariya dence Yoweli; olugu tun ye Kehatikaw le ye. Minw tun ye Merari ta mogow ye, olugu tun ye Abidi dence Kisi ye, ani Yehaleli dence Azariya. Minw tun ye Gerisonkaw ta mogow ye, o tun ye Zima dence Yoha ye, ani Yowa dence Edeni. ¹³ Minw tun ye Elisafan ta mogow ye, o tun ye Simiri ni Yeweli ye. Minw tun ye Asafu ta mogow ye, o tun ye Jakariya ni Mataniya ye. ¹⁴ Minw tun ye Heman ta mogow ye, o tun ye Yeyeli ni Simeyi ye. Minw tun ye Yedutun ta mogow ye, o tun ye Semaya ni Uziyeli ye.

¹⁵ O ka o balema tow lajen; o ka o yere saninya. O ko, o nana Matigi Ala ta batoso saninya, i n'a fo masace tun k'a fo cogo min na, ka kapa ni Matigi Ala yere ta kuma ye. ¹⁶ Sarakalasebagaw donna Matigi Ala ta batoso kononoyoro ra k'a saninya. O ka fen saninyabari min o min soro Matigi ta batoso konɔ, o ka o bee labo ka taga a bla Alabatosoba lu konɔ. Levi* ta mogow ka o fenw ce ka bo ni o ye, ka taga o ke Sedoron kodinga konɔ. ¹⁷ O tun ka Alabatosoba saninyari damina karo folo tere folo. Karo tere seegi, o donna Matigi Ala ta batoso bolon konɔ, ka tere seegi ke Matigi Ala ta batoso saninyari ra. O karo folo tere tan ni woro, o banna o baara ra.

¹⁸ O ko, o tagara masace Ezekiyasi fe, ka taga a fo a ye ko: «An ka Matigi Ala ta batoso bee saninya: sarakajenifen ni a minanw bee, ani sarakaburu tabali ni a minanw bee. ¹⁹ Masace Ahazi tun tora a ta kojuguke ra ka fen minw bee lanogo, an ka o bee laben k'a saninya; o fenw be Matigi Ala ta sarakajenifen ja fe.»

Alabatosoba saninyara ka bla Ala ta baara kama

²⁰ Masace Ezekiyasi wurira sogomada jona fe, k'a ta jamana pamogow lajen, ka taga Matigi Ala ta batoso konɔ. ²¹ O nana ni misitoran wolonfla ye, ani sagajigi wolonfla, ani sagaden wolonfla; o nana ni bakoronin wolonfla fana ye, ka na o ke jurumunyafa saraka ye masace ta somogow koson, ani yoro saninman koson, ani Zuda mara koson. Masace k'a fo sarakalasebagaw ye, minw ye Haruna ta durujaw ye, ko o ye o sarakaw bo Matigi Ala ta sarakajenifen kan. ²² Sarakalasebagaw ka misitoranw kannatige, k'a jori mina, k'a seriseri sarakajenifen kan. O ka sagajigiw kannatige, ka o fana jori seriseri sarakajenifen kan. O ka sagadenw fana kannatige ka o fana jori seriseri sarakajenifen kan. ²³ O ko, bakoronin minw tun be jurumunyafa saraka ye, o gbarara ni o ye masace korɔ, ani jama korɔ. Olugu ka o borow la o kan. ²⁴ Sarakalasebagaw ka o kannatige ka o jori bon sarakajenifen kan, k'a ke jurumunyafa saraka ye, ka Izirayelimogow ta jurumunw kafari o ye; sabu masace tun k'a fo ko sarakajenitaw, ani jurumunyafa sarakaw tun ka kan ka bo Izirayeli jamana bee le ye.

²⁵ A ka Levi* ta mogow bla Matigi Ala ta batoso konɔ ni siranegetegere ye, ani goniw, ani koraw, i n'a fo Dawuda tun k'a fo cogo min na, ani masace ladibaga Gadi, ani cira Natan; sabu Matigi Ala le tun ka o kuma yira a ta ciraw ra ko o y'a fo. ²⁶ Levi* ta mogow lolora ni Dawuda ta forifenw ye; burufiyetaw tun be sarakalasebagaw boro. ²⁷ Ezekiyasi k'a fo o ye ko o ye saraka jenita* bo sarakajenifen kan. O ka saraka jenita* bori damina minke, o ka Matigi Ala ta donkiw fana damina ni buru fiyetaw ye, ani Izirayeli masace Dawuda ta forifenw. ²⁸ Jama bee ka o yere majigi ka Ala bato. O ka donkiw la, ka

buruw fiye fo ka taga saraka jenita* jeni ka ban. ²⁹ Saraka jenita bora ka ban tuma min na, masace ni a nofemogow bee birira ka Ala bato. ³⁰ O ko, masace Ezekiyasi ni a ta jamana namogow k'a fo Levi* ta mogow ye ko o ye Matigi Ala tando ni Dawuda ta kumaw ye, ani ladibaga Asafu ta kumaw; o ka Ala tando ni jagariba ye, ka o yere majigi, ka biri ka Ala bato.

³¹ O ko, Ezekiyasi ka kuma ta k'a fo ko: «Sisan aw ka aw yere bla danna Matigi Ala ye; o ra aw ye gbara ka na ni aw ta began sarakaw ni aw ta barakalari sarakaw ye Matigi Ala ta batoso konɔ.» Jama nana ni o ta began sarakaw ni o ta barakalari sarakaw ye; minw boro lablanin tun lo, olugu nana ni saraka jenitaw ye. ³² Jama nana ni saraka jenita minw ye, o kera misitoran biwolonfla, ani sagajigi keme, ani sagaden keme fla. O bee tun ye saraka jenita ye k'a di Matigi Ala ma. ³³ O ka began minw di fana, o tun ye misitoran keme woɔɔ, ani saga waga saba. ³⁴ Nka i n'a fo sarakalasebagaw tun man ca, o ma se ka o saraka jenitaw bee bosoo; o ra o balema minw ye Levi* ta mogow ye, olugu nana o deme ka baara ban, sani k'a to sarakalasebaga tow ye o yere saninya; sabu Levi* ta mogow tun ka saninyari ko mina ni o sobe ye ka teme sarakalasebagaw kan. ³⁵ Saraka jenitaw tun ka ca, ani ninsondiya sarakaw ta turuw, ani rezenji saraka min be fara saraka jenitaw* kan. Matigi Ala ta batoso baara daminana tuun o cogo le ra. ³⁶ Ezekiyasi ni jama bee ninsondiyara, sabu Ala ka o kojuman ke a ta mogow ye; o kow kera joona fana.

30

Ezekiyasi ka mogow wele

¹ Ayiwa, Ezekiyasi ka cira bla ka taga Izirayeli mara bee ra, ani Zuda mara ra; a ka sebe dow ci Efirayimu ta mara ni Manase ta mara ra, ko o ye na Matigi Ala ta batoso ra Zeruzalemu, ka na Jonnyaban panagbe ke Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ye. ² Masace ni a ta jamana namogow, ani Zeruzalemukaw bee tun k'a latige ko Jonnyaban panagbe ye ke san karo flanan na. ³ O tun ma se k'a ke a wagati ra, sabu sarakalasebaga minw tun ka o yere saninya olugu tun man ca, jama fana tun ma lajen Zeruzalemu. ⁴ Ayiwa, o ko benna masace ni jama bee lajennin ma. ⁵ O ra, o k'a latige k'a fo Izirayeli jamana yoro bee ra, k'a ta Beri Seba ka taga a bla fo Dan, ko mogow ka kan ka na Jonnyaban panagbe ke Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ye Zeruzalemu, sabu mogoo caman tun te o panagbe kera tuun, i n'a fo a sebera cogo min na.

⁶ Masace ni a ta jamana namogow ka sebe minw ke, ciradenw tagara ni o ye Izirayeli ni Zuda mara fan bee ra. Ka kapa ni masace ta kuma ye, o ko: «Izirayelimogow, aw to minw bosira ka bo Asiri masacew boro, aw ye kosegi ka na Matigi Ala fe, Iburahima ni Isiyaka, ni Izirayeli ta Ala, janko ale fana ye kosegi aw fe. ⁷ Aw kana ke i ko aw bemaw, ani aw balema minw ka Matigi Ala, o bemaw ta Ala kan bla, k'a to Ala ka o ta jamana ke yoro lakolon ye i n'a fo aw yere na b'a ra cogo min na. ⁸ O ra, aw kana aw torokun gbeleya i n'a fo aw bemaw k'a ke cogo min na. Aw ye aw yere di Matigi Ala ma, ka na a ta yoro saninman na, a ka yoro min saninya k'a ke a yere ta ye tuma bee. Aw ye baara ke Matigi Ala, aw ta Ala ye, janko a ta dimiba ye mabo aw ra. ⁹ Ni aw ka kosegi ka na Matigi Ala fe, aw balemaw ni aw dencew bena hina soro o minabagaw fe; o fana bena kosegi ka na nin jamana ra, sabu Matigi Ala, aw ta Ala be hina, a fana be neema ke. Ni aw ka kosegi ka na a fe, a tena ban aw ra.»

¹⁰ Ayiwa, ciradenw temena duguw bee ra; o tagara Efirayimu mara ra, ka taga Manase ta mara ra, ka taga fo Zabulon ta mara ra. Nka mogow tun be yerekora o ma le, ka ke o logobo ye. ¹¹ O bee n'a ta, Aseri, ani Manase, ani Zabulon ta mogoo dow ka o yere majigi ka son ka na Zeruzalemu. ¹² Ala ka Zuda mara mogow fana deme; a ka miiriya kelen don o bee jusu ra, k'a to masace ka min fo ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye, o sonna ka o ke.

Izirayelimogow ka Jonnyaban panagbe ke

¹³ Mogoo camanba nana lajen Zeruzalemu ka burufunubari panagbe ke san karo flanan na. O tun kera jama camanba le ye. ¹⁴ Sarakabonan minw tun be Zeruzalemu, o ka olugu cen; o ka wusunun sarakabonanw fana ta ka taga o bee firi Sedoron ko konɔ. ¹⁵ O ko, o ka Jonnyaban saraka faga san karo flanan tere tan ni naani na. Sarakalasebagaw, ani Levi* ta mogow maroyara; o ka o yere saninya, ka saraka jenitaw bo Matigi Ala ta batoso konɔ. ¹⁶ O bee lora o loyorow ra, i n'a fo a fora Ala ta baaraden Musa ta sariya ra cogo min na. Levi* ta mogow le tun be began jori di sarakalasebagaw ma, olugu be a seriseri. ¹⁷ Mogoo caman tun be jama ra minw tun ma o yere saninya; o ra minw tun ma saninya, Levi* ta mogow le ka Jonnyaban sarakaw faga olugu ye, janko k'a saninya k'a di Matigi Ala ma. ¹⁸ Mogoo caman tun be jama ra minw tun ma o yere saninya; olugu caman tun

bora Efirayimu ta mara ra, ani Manase ta mara ra, ani Isakari ta mara ra, ani Zabulon ta mara ra. Olugu ka Jonyaban saraka domu, k'a soro a sebera cogo min na, o m'a ke ten. O koson Ezekiyasi ka Ala daari o ye, k'a fo ko: «Matigi Ala, ele min ka ji, yafa bee ma; ¹⁹ min o min jijara ka tugu Ala ko, Matigi Ala, o bemaw ta Ala, hali ni a kera ko o tigi m'a yere saninya i n'a fo a ka kan ka ke cogo min na, ele ye yafa o ma.» ²⁰ Matigi Ala ka Ezekiyasi ta daariri lamen; a yafara o mogow ma.

²¹ O ra, Izirayelimogow minw tun be Zeruzalemu, olugu ka burufunubari panagbe ke tere wolonfla, ni pagariba ye. Lon o lon, Levi* ta mogow, ani sarakalasebagaw tun be to ka Matigi Ala tando ni forifen kanbaw ye, ka Matigi Ala bonya. ²² Ezekiyasi kumana Levi* ta mogow bee fe, ka o ja gbeleya, sabu o tun timinadiyara Matigi Ala ta baara ra kosebe. O ka sarakaw domu fo tere wolonfla, ka ninsondiya sarakaw bo, ka Matigi Ala, o bemaw ta Ala bonya.

²³ O ko, jama bee lajennin benna a ra ko o ye tere wolonfla were ke tuun panagbe ra. O ka tere wolonfla were ke, ka pagari; ²⁴ sabu Zuda masace Ezekiyasi tun ka misitoran waga kelen ani saga waga wolonfla (7 000) le di jama ma. Jamana pamogow tun ka misitoran waga kelen ani saga waga tan le di jama ma. Sarakalasebaga caman tun ka o yere saninya. ²⁵ Zuda mara mogow bee, ani sarakalasebagaw, ani Levi* ta mogow, ani mogow minw bee tun nana ka bo Izirayeli, ani lonan minw tun bora Izirayeli, walama minw tun siginin be Zuda mara ra, bee le pagarira. ²⁶ O kera pagariba le ye Zeruzalemu. Kabini Izirayeli masace Dawuda dence Sulemani ta wagati ra, nin ko nogon tun ma deri ka ke ban Zeruzalemu. ²⁷ O ko, sarakalasebagaw, ani Levi* ta mogow wurira ka dugawu ke jama ye. Ala ka o ta dugawu men; o ta daarikan sera fo Ala ta yoro saninman na sankolo kono yi.

31

Ezekiyasi ka Alabatoso baara laben

¹ Panagbe bee nana ban tuma min na, Izirayelimogow minw bee tun be yi, olugu tagara Zuda duguw ra, ka taga kabakurujanw benben, ka jo musoman Asera ta berew benben; sonnikeyorow minw be kongoriw kan o ka olugu ni sarakabonanw bee waraga ka bo Zuda, ani Boniyaminu, ani Efirayimu, ani Manase ta maraw ra, fo ka taga o bee ban. O ko, Izirayelimogow bee kosegira ka taga o sigiyorow ra, o ta duguw ra.

² Ezekiyasi ka sarakalasebagaw, ani Levi* ta mogow sigi ka kapa ni o ta jenkuruw ye, bee ni a ta baara. Sarakalasebagaw ni Levi* ta mogow ta baara tun ye saraka jenitaw* ye, ani ninsondiya sarakaw, ani Alabatoso baaraw, ani ka donkiriw la, ka baraka la Ala ye, k'a tando Matigi Ala ta batoso donda ra. ³ Masace ka do bo a yere ta naforow ra ka o di, janko o ye to ka o ke saraka jenitaw ye: sogoma ta, ani wulafe ta, ani Nenekirilonw ta, ani karokuraw ta, ani panagbew ta, i n'a fo a sebera Matigi Ala ta sariya ra cogo min na. ⁴ A k'a fo Zeruzalemukaw ye, ko o ye to ka sarakalasebagaw ni Levi* ta mogow ninyoro di o ma, janko o ye jija Matigi Ala ta sariya sira tagama ra. ⁵ O kuma sera mogow ma minke, Izirayelimogow nana ni o ta simanw kunfolow ye caman, ani o ta rezenjikura, ani turu, ani li, ani o ta forow ta senefenw bee. O nana ni o ta fenw bee yaga ye, caman. ⁶ Izirayelimogow, ani Zuda mara mogow minw tun siginin be Zuda duguw ra, olugu fana ka o ta misiw, ani o ta sagaw, ani o ta baw yagaw di; fen saninman minw tun ka kan ka di Matigi Ala, o ta Ala ma, o ka o fana yaga di. O ka o fenw tonton nogon kan. ⁷ O ka o fenw lajenri damina san karo sabanan na, ka taga a laban fo san karo wolonflanan le ra. ⁸ Ezekiyasi ni a ta jamana pamogow nana o fenw tontonnin ye minke, o ka baraka la Matigi Ala ye, ani a ta mogow, minw ye Izirayelimogow ye. ⁹ Ezekiyasi ka sarakalasebagaw ni Levi* ta mogow jininka o fenw ko ra. ¹⁰ Sarakalasebagaw kuntigi Azariya, min ye Sadoki ta somogow do ye, ale k'a jaabi ko: «Kabini mogow k'a damina ka na ni o borofenw ye Matigi Ala ta batoso kono, an ka domuni soro k'a domu ka fa, fo k'a to to caman; sabu Matigi Ala ka baraka don a ta mogow ra. Fen minw dira o to le ye nin bee ye tan.»

¹¹ Ezekiyasi k'a fo ko o ye fenmarayoro dow laben Matigi Ala ta batoso kono; o ka o laben. ¹² Mogow ka o borofen minw di, ani o ta yagaw, ani fen saninman tow, o tun be to ka taga o fenw bla o yoro ra; o ka o baara ke ka ja a cogo ra. Levi* ta mogow min ye Konaniya ye, ale le tun ye o ko pamogow ye, k'a balemaci Simeyi gban ale ra. ¹³ Yeyeli, ani Azaziya, ani Nahati, ani Asaheli, ani Yerimoti, ani Yozabadi, ani Eliyeli, ani Isimakiya, ani Mahati, ani Benaya, olugu le tun ye o baaraw korosibagaw ye; Konaniya ni a balemaci Simeyi le tun ye olugu bee pamogow ye. Masace Ezekiyasi ni Alabatoso kuntigi Azariya, olugu le tun ka o kow bee latige.

¹⁴ Levi* ta mɔgɔ min tun ye Imina dence Kore ye, min tun ye terebɔyanfan donda kɔɔsibaga ye, mɔgɔw tun be fen minw di Ala ma o yere sago ma, ale le tun be o fenw mina; mɔgɔw tun be fen minw di Matigi Ala ma, ani fen saninmanbaw, ale fana le tun be o fenw tarantaran. ¹⁵ Eɗeni, ani Miniyaminu, ani Yosuwe, ani Semaya, ani Amariya, ani Sekaniya, olugu le tun be a kere fe sarakalasebagaw ta duguw ra, k'a deme ka fenw taran ka ja o balemaw ra, mɔgokoroba fara denfitini kan, ka kaɓa ni o ta jenkuruw ye.

¹⁶ Ceden minw ka san saba soro, ani minw temena o kan, o tun be olugu fana ninyoro di o ma, minw togo tun sebera buruju kitabu kono, ani minw bee tun be don Matigi Ala ta batoso kono, janko baara minw karifara o ma ka o baaraw ke, ka kaɓa ni o ta jenkuruw ye. ¹⁷ O tun ka sarakalasebagaw togow sebe, bee ni a ta gba; nka min ye Levi* ta mɔgɔw ye, minw si tun ka san muga soro, ani minw temena o kan, o tun ka olugu togo sebe ka kaɓa ni o ta baaraw ni o ta jenkuruw le ye. ¹⁸ O togow tun sebera, o ni o ta denfitini bee, ani o ta musow, ani o dencew ni o denmusow. O ta gbamogow bee togow le tun sebera; sabu o tun ka o yere bla danna yoro saninman ta baara le koson.

¹⁹ Sarakalasebaga minw tun ye Haruna ta durujaw ye, minw tun siginin be kongokonyorow ra, sarakalasebagaw ta duguw kerefeyorow ra, o ka mɔgɔ dow janawoloma yoro bee kelen kelen na, janko olugu ye to ka domuni nin mɔgɔw ra, sarakalasebagaw ni Levi* ta mɔgɔw ce ra.

²⁰ Ayiwa, Ezekiyasi ka o le ke Zuda mara bee ra. Ko minw ka ni, ani ko minw terennin lo, ani ko minw bennin lo Matigi Ala, a ta Ala ja koro, a ka o le ke. ²¹ A ka baara o baara ke Alabatoso ta kow ra, walama Ala ta sariya ni a ta kuma sira tagama ko ra ka Ala ta jehngonya pini, a ka o bee ke ni a jusukun bee ye; o baaraw fana jana.

32

Asiri masace nana Ezekiyasi kama

(Masacew flanan 18.13; Ezayi 36.1)

¹ Ayiwa, o kow ko fe, Ezekiyasi ka o baaraw ke ni kankelentiya ka ban tuma min na, Asiri masace Senakeribu nana ben Zuda mara kan, ka dugu barakamanw lamini, ko a be kogow ci ka don fanga ra. ² Ezekiyasi nana a ye ko Senakeribu nakun tun ye ka na Zeruzalemu dugu kere minke, ³ a sigira ka kuma ni a ta jamana pamogow ni a ta kerekecefariw ye, ko jidinga minw be dugu ko fe, ko o ye o bee gberen. ⁴ Olugu sonna a ta ma. Jamaba nana jogon lajen; jidinga ni ko min o min tun be woyo o mara ra o ka o bee gberen. O ko: «Asiri masacew man kan ka na ji camanba soro o yere ja yan.» ⁵ Ezekiyasi k'a yere ja gbeleya ka dugu kogo yorocenninw lalaga; a ka do fara sankasojanw janya kan. A ka kogo were lo dugu ko fe, ka Milo yoro fana laben Dawuda ta masabonba kono, ka kerekeminanw, ani negebennanw caman jini. ⁶ A ka kerekeden kuntigi dow sigi jama kunna; o ko, a ka olugu lajen a yere koro dugu donda ra, ka kuma o fe ka o ja gbeleya; a ko: ⁷ «Aw ye jija, ka aw ja gbeleya! Aw kana siran, aw ja kana tige Asiri masace ni a ta jamaba ja, sabu min be ni anw ye, o baraka ka bon ni ale nofemogow ye. ⁸ Adamadenw le be ni ale ye; nka Matigi Ala, an ta Ala le be ni an ye; ale le bena an deme, ka kere ke an no ra.»

Ayiwa, mɔgɔw ka o jigi la Zuda masace Ezekiyasi ta kuma kan.

Senakeribu ka cira min ci Zeruzalemukaw ma

(Masacew flanan 18.17-37; 19.9-19; Ezayi 36.2-22; 37.9-20)

⁹ Ayiwa, o ko, Asiri masace Senakeribu k'a ta jamana pamogow dow ci ka taga Zeruzalemu; o y'a soro ale yere tun be Lakisi ja fe ni a ta kerekejama bee ye. A ka o ci Zuda masace Ezekiyasi fe, ani Zuda mara mɔgɔ minw bee tun be Zeruzalemu, ko o ye taga a fo o ye, ko: ¹⁰ «Asiri masace Senakeribu ko: <O tuma aw ka aw jigi la mun le kan, ka aw yere datugu ka to Zeruzalemu kono? ¹¹ Aw m'a lon ko Ezekiyasi be aw lafirira le, k'a to kongon ni jiminlogo ye aw faga yan wa, ka ke a fo ye ko: Matigi Ala, an ta Ala bena an bosu Asiri masace boro? ¹² Yala ale Ezekiyasi yere le ma Matigi Ala ta sonnikeyorow cen ka bo kongoriw kan, ani a ta sarakabonanw fana, ka soro k'a fo Zuda mara mɔgɔw, ani Zeruzalemukaw ye ko o ka kan ka bato sarakabonan kelen doron le kan, ka wusunan sarakaw bo o yoro ra wa? ¹³ Yala ne ni ne ta bemaw ka min ke jamana tow bee ta mɔgɔw ra, aw ma o lon wa? Yala o jamanaw ta mɔgɔw ta alaw sera ka o ta jamana bosu ka bo ne boro wa? ¹⁴ Ne bemaw ka o siya minw halaki, o siyaw ta alaw bee ra, juman kelen le sera k'a ta mɔgɔw bosu ka bo ne boro, ka na a fo ko Ala be aw bosu ka bo ne boro? ¹⁵ O ra, aw kana a to Ezekiyasi ye aw nege, ka aw lafiri tan. Aw kana la a ra de! Sabu siya si, walama jamana si ta ala ma se ka o ta mɔgɔw bosu ka bo ne boro, ani ne bemaw boro. O tuma aw ta alaw bena aw bosu cogo di ka bo ne boro?» »

¹⁶ Senakeribu ta jamana jamogow belen ka ke kumakolonw fo ye Matigi Ala ma, ani Ala ta baarden Ezekiyasi ma. ¹⁷ Senakeribu tun ka sebe do ke ka Matigi Ala, Izirayeli ta Ala mafiyenya, k'a fo ko: «Jamana tow ta mogow ta alaw ma se ka o ta mogow bosi ne boro cogo min na, o cogo ra Ezekiyasi ta Ala tena se k'a ta mogow bosi ka bo ne boro.» ¹⁸ O perenna ka o kuma fo ni kanba ye Zuda mogow yere ta kan na, janko Zeruzalemuka minw tun be kogo kunna, ka siranya ni jatige bla olugu ra, k'a to Asirikaw ye se ka dugu mina. ¹⁹ O ka Zeruzalemu ta Ala ta ko ta k'a ke i n'a fo siya tow ta alaw, mogow yere boro be ala minw lalaga.

Ezekiyasi sera Senakeribu ra

(Masacew flanan 19.1,35-37; Ezayi 37.1,36-38)

²⁰ Ayiwa, masace Ezekiyasi ni cira Ezayi, min ye Amazi dence ye, olugu ka Ala daari o ko ra, ka o kan lase Ala ma sankolo ra. ²¹ O kera minke, Matigi Ala k'a ta meleke do ci ka na Asiri masace ta kerekejama halaki: a kerekecefariw bee, a jamogow, ani a kerekuntigiw bee. Masace Senakeribu k'a ye ten minke, a sekora a ta jamana ra a maroyaninba. A tagara don a ta ala ta batoso konso; a yere dencew tagara a faga o yoro ra yi ni kerekemuru ye.

²² O cogo le ra, Matigi Ala ka Ezekiyasi ni Zeruzalemukaw kisi ka bo Asiri masace Senakeribu boro, ani ka bo o juguw bee boro. A ka pasuma di o ma fan bee ra. ²³ Mogo caman nana o ta sarakaw di Matigi Ala ma Zeruzalemu, ani ka bonyaw di Zuda masace Ezekiyasi ma. K'a ta o wagatiw ra, do farara masace Ezekiyasi ta bonya kan siya tow bee na koro.

Masace Ezekiyasi ta bana

(Masacew flanan 20.1-21; Ezayi 38.1-8; 39)

²⁴ O wagati ra, Ezekiyasi nana bana, fo a tun be jini ka sa. A ka Matigi Ala daari; Matigi Ala k'a jaabi, ka kabako do ke a ye. ²⁵ Nka o kopuman min kera Ezekiyasi ye, a ma ke o lonbaga ye. Yerebonya donna a jusu ra; o kera minke, Ala ta dimi sera ale ni Zuda ni Zeruzalemu bee ma. ²⁶ O ra, Ezekiyasi k'a ta yerebonya dabra k'a yere majigi. Zeruzalemukaw fana ka o yere majigi. O kera minke, Matigi Ala ta dimi ma se o ma tuun Ezekiyasi yere ta tere ra.

²⁷ Ezekiyasi ka naforo caman soro, ani bonya caman. A ka naforo caman mara a yere ye: warigbe, ani sanin, ani luluw, ani kasadiyananw, ani negebennanw, ani fen dawulaman suguya bee. ²⁸ A ka bon dow lo, ka o ke simanblayoro ye, ka dow ke rezenji marayoro ye, ani turu marayoro. A ka began marayoro dow lo began suguya bee ye, ani a ta sagakuruw ye. ²⁹ A ka dugu dow lo fana. Sagaw, ani baw, ani misiw tun b'a fe caman; sabu Ala tun ka naforo caman di a ma. ³⁰ Ale Ezekiyasi kelen le ka Giyon ko ta ji boyoro da gberen a sanfeyoro ra, k'a ji lana dugumayanfan na terebenyanfan na Dawuda ta masabonba konso. A ka baara o baara dabo, o bee jana a boro.

³¹ O bee n'a ta, kabako minw tun kera a ta jamana ra, wagati min na Babiloni jamana jamogow ta ciradenw nana a fe ka na a jininka o kabakow ko ra, o wagati ra Ala bora a ko, janko k'a segesege, k'a lon ko minw bee be a jusukun na.

³² Ayiwa, Ezekiyasi ta ko tow bee, a ka kopuman minw ke Ala na koro, o kow sebera cira Ezayi, Amazi dence ta ciraya kitabu konso, ani Zuda ni Izirayeli masacew ta kitabuw konso. ³³ O ko, Ezekiyasi sara, ka taga fara a bemaw kan; o k'a su don Dawuda dencew ta kaburuw sanfeyoro ra. Zuda mara mogow bee, ani Zeruzalemukaw bee k'a sanga bonya. A dence Manase sigira masaya ra a no ra.

33

Zuda masace Manase ta wagati

(Masacew flanan 21.1-18)

¹ Manase sigira masaya ra k'a si to san tan ni fla; a ka san bilooru ni looru le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. ² A ka kojugu ke Matigi Ala na koro. Matigi Ala tun ka siya minw ghen ka bo Izirayelimogow na, a ka o siyaw ta ko haramuninw jagon le ke. ³ A face Ezekiyasi tun ka sonnikeyworo minw cici ka bo kongoriw kan, a ka o bee lalaga kokura tuun. Jo min ye Baali ye, a ka sarakabonan dow lo o jo togo ra. A ka bere do turu jo musoman Asera togo ra. A k'a kinbiri gban ka karo ni lolow bee bato. ⁴ A ka sarakabonan werew lo Matigi Ala ta batoso konso; k'a soro Matigi Ala tun k'a fo ko ale togo bena sigi Zeruzalemu le wagati bee.

⁵ A ka sarakabonan dow lo Matigi Ala ta batoso lukene fla bee konso karo ni lolow bee togo ra. ⁶ A k'a dence di o k'a jeni tasma ra k'a ke saraka ye Beni Hinomu ta kurufurance ra. A tun be lagberi ke, ka jinamoriyakow ke, ani subagaya. A ka mogo

dɔw sigi, minw be suw wele, ka lagberi ke. A ka dɔ fara a ta kojugu kan Matigi Ala na kɔrɔ, ka Matigi Ala jusu bɔ. ⁷ A tun ka jo dɔ tagamasiyen min lalaga, a ka o bla Ala ta batoso kɔnɔ, k'a sɔrɔ Ala tun k'a fɔ Dawuda ye, ka na a fɔ a dence Sulemani fana ye o so ko ra, ko: «Ne ka nin batoso ani nin Zeruzalemu dugu le panawoloma Izirayeli mara bee ra, ka ne tɔgɔ sigi nin yɔrɔ ra wagati bee, ani tuma bee. ⁸ Ne ka sariyaw, ani ciw ni cifi nonin minw bee yira Musa ra k'a fɔ o ye, ni o ka o bee sira tagama ka na, o tuma ne ka nin jamana min di aw bemaw ma, ne tena Izirayelimɔgɔw labɔ o jamana ra tuun.»

⁹ Nka Manase ka Zuda mara mɔgɔw, ani Zeruzalemukaw lafiri; Matigi Ala tun ka siya minw halaki ka bɔ Izirayelimɔgɔw na, o ka kojugu ke ka teme hali o siyaw kan. ¹⁰ Matigi Ala kumana Manase ni a ta mɔgɔw fe, nka o ma o janto a ta kuma ra.

Manase nimisara

¹¹ O kera minke, Matigi Ala ka Asiri masace ta kerekejama kuntigiw bla ka na o kama; olugu nana Manase mina ka nege don a nun na, k'a siri ni siranegejɔrɔko ye ka taga ni a ye Babilɔni. ¹² K'a to o tɔrɔ le ra, a ka sɔrɔ ka kasi ka Matigi Ala, a ta Ala daari kosebe, k'a yere majigi kosebe a bemaw ta Ala na kɔrɔ. ¹³ A ka Ala daari minke, Ala k'a jaabi. Ala k'a ta makarikan lamɛn, k'a laseko ka taga a ta masaya ra Zeruzalemu. O le ra, Manase k'a lɔn ko Matigi Ala le ye Ala ye.

¹⁴ O kɔ fe a ka kogo dɔ lɔ Dawuda ta masabonba kofeyɔrɔ ra, Giyɔn terebenyanfan na, kurufurance ra, ka taga se fɔ Jegew ta donda ma; o kogo tun ka Ofeli lamini. A tun k'a janya kosebe fana. A ka kerekuntigi dɔw fana bla Zuda dugu barakamanw bee ra. ¹⁵ Batofen werew, ani jo min tun be Matigi Ala ta batoso kɔnɔ, a ka o bɔ yi, ani a tun ka sarakabɔnan minw lɔ Matigi Ala ta batoso ta kongori kan, ani Zeruzalemu. O tagara o fenw bee firi dugu kɔ fe. ¹⁶ A ka Matigi Ala ta sarakajenifen lɔ kokura, ka ninsɔndiya sarakaw, ani barakalari sarakaw bɔ. A k'a fɔ Zuda mara mɔgɔw ye ko o ye Matigi Ala, Izirayeli ta Ala le bato. ¹⁷ Mɔgɔw tun be sarakaw bɔra kongoriw kan hali bi, nka o tun be o sarakaw bɔra Matigi Ala, o ta Ala dɔrɔn le ye.

¹⁸ Ayiwa, Manase ta ko tɔw, a ka Ala daari cogo min na, ani a ladibagaw ka kuma minw fɔ a ye Matigi Ala tɔgɔ ra, Izirayeli ta Ala, o kow sebera Izirayeli masacew ta kow kitabu kɔnɔ. ¹⁹ A ta daariri, ani Ala ka a ta daariri lamɛn cogo min na, ani a ta jurumunw, ani a ta kanblari, ani a tun ka sɔnnikeyɔrɔw lɔ kongoriw kan yɔrɔ minw na, ka berew turu jo musoman Asera tɔgɔ ra, ka jow lalaga, ka sɔrɔ ka na a yere majigi, o kow bee sebera Hozayi ta kitabu kɔnɔ. ²⁰ O ko, Manase sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don a ta so kɔnɔ. A dence Amɔn sigira masaya ra a nɔ ra.

Zuda masace Amɔn ta wagati (Masacew flanan 21.19-26)

²¹ Amɔn sigira masaya ra k'a si to san mugan ni fla; a ka san fla le ke masaya ra. A siginin tun be Zeruzalemu. ²² A ka kojugu ke Matigi Ala na kɔrɔ, i n'a fɔ a face Manase tun k'a ke cogo min na. A face Manase tun ka jo minw lalaga, a ka saraka bɔ olugu bee ye, ka o sɔn. ²³ A m'a yere majigi Matigi Ala na kɔrɔ, i n'a fɔ a face Manase tun k'a ke cogo min na; nka ale Amɔn koni ka dɔ le fara a ta kojuguw kan ka taga. ²⁴ Lon dɔ, a ta jamana namɔgɔ dɔw ka janfa siri a kama, k'a faga a ta bon kɔnɔ. ²⁵ Nka o mɔgɔ minw bee tun ka masace Amɔn janfa, jama wurira ka olugu bee faga. O k'a dence Yoziyasi sigi masaya ra a nɔ ra.

34

Zuda masace Yoziyasi ka jamana saninya (Masacew flanan 22.1-2; 23.4-20)

¹ Yoziyasi sigira masaya ra k'a si to san seegi. A ka san bisaba ni kelen le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. ² Ko minw terennin lɔ Matigi Ala na kɔrɔ, a ka o le ke. A k'a bemace Dawuda ta siraw le tagama. A ma o sira bla ka jenge ka taga a kininboro fe walama a numanboro fe.

³ A ta masaya san naaninan na, k'a to denmisanya ra hali bi, a jijara ka tugu a bemace Dawuda ta Ala kɔ. A si sera san tan ni fla tuma min na, a ka ke Zuda ni Zeruzalemu saninya ye; sɔnnikeyɔrɔ minw tun be kongoriw kan, a ka olugu cen, ka jo musoman Asera ta sɔnnikeberew ben, ka jo yiramanw ni a negeramanw cen. ⁴ A blara mɔgɔw na ka Baali ta sarakabɔnanw benben. Wusunan sarakabɔnan minw tun be o sarakabɔnanw kunna, o ka o fana cici ka Asera ta sɔnnikeberew kari, ani a jo yiramanw ni a negeramanw. A ka o fenw cici, ka taga o seriseri o batobagaw ta kaburuw kan yi, minw tun be o sɔnna. ⁵ A ka o sɔnnikebagaw suw kolow jeni o yere ta sarakabɔnanw kan yi. A ka Zuda ni Zeruzalemu saninya o cogo le ra. ⁶ A tagara Manase

ta mara duguw ra, ani Efirayimu, ani Simeyon, ka taga se fo Nefitali, ani yoro lakolon minw tun be o yoro lamini na. ⁷ A ka sarakabonanw benben, ka jo musoman Asera ta sonnikewerew benben, k'a jo cici fo k'a mugumugu, ka wusunan sarakabonanw bee benben Izirayeli jamana ra. O ko, a sekora ka taga Zeruzalemu.

Sariya kitabu yera

(Masacew flanan 22.3-10)

⁸ Yoziyasi ta masaya san tan ni seeginan na, k'a to jamana ni Alabatoso saninyari ra, a ka Asaliya dence Safan ci, ani dugutigi Maseya, ani Yohahazi dence Yoha, min tun ye masace ta kumalasebaga ye, ko o ye taga Matigi Ala, a ta Ala ta batoso lalaga. ⁹ O tagara sarakalasebagaw kuntigi Hilikiya fe; mogow tun ka wari minw di Ala ta batoso baara kama, o ka o wariw di Hilikiya ma. Levi* ta mogow minw tun ye dakorosibagaw ye, olugu le tun ka o wari mina Manase ni Efirayimu ta mara mogow fe, ani Izirayelimogow tow bee fe, ani Zuda ni Boniyaminu ta mara mogow fe, ani Zeruzalemukaw fe. ¹⁰ Mogow minw tun blara Matigi Ala ta batoso baara kow na fe, o ka o wari di olugu ma. O mogow le tun be baaradenw sara, baaraden minw tun be Alabatoso lalaga, k'a laben. ¹¹ O ka o wari di yirilesebagaw ni bonlobagaw ma, janko o ye kabakuru leseninw san, ani bonloyiriw, ani bonw sanfeyorow ta yiriw; Zuda masacew tun ka o yorow to yi, fo ka na a cen. ¹² O mogow ka o ta baara ke ni terenninya ye. Levi* ta mogow minw ye Yahati ni Abidiyasi ye, ka bo Merari ta gba ra, olugu le tun ye o ta jamogow ye, ani Jakariya ni Mesulamu min bora Kehati ta gba ra; olugu le tun be o ta baara korosira. ¹³ Levi* ta mogow bee tun ye forifentigiw le ye. Olugu le tun be donitabagaw korosi, ka baaradenw bee ta baaraw yira o ra, ka kapa ni o ta baaraw ye. Dow fana tun ye seberikebagaw ye, ani sokorosibagaw, ani dakorosibagaw.

¹⁴ O wari min tun blara Matigi Ala ta batoso konon, tuma min na o tun be wari bora, sarakalasebaga Hilikiya ka Matigi Ala ta sariya kitabu ye, Ala tun ka o sariya min fo Musa ye, k'a lase mogow ma. ¹⁵ Hilikiya ka kuma ta o le ra, k'a fo Safan ye, min ye seberikebaga ye, ko: «Ne ka sariya kitabu ye Matigi Ala ta batoso konon.» Hilikiya ka o kitabu di Safan ma. ¹⁶ Safan tagara ni kitabu ye masace fe, ka o kow lakari a ye, ko: «Baara min tun fora i ta baaradenw ye, an ka o bee ke. ¹⁷ Wari min tun be Matigi Ala ta batoso konon, an ka o bo k'a di baarakuntigiw ni baarakebagaw ma.» ¹⁸ Seberikebaga Safan k'a fo masace ye fana ko: «Sarakalasebaga Hilikiya ka kitabu do di ne ma.» Safan ka kitabu karan masace na na ni kanba ye.

Yoziyasi ka ciramuso Huluda jininka

(Masacew flanan 22.11-20)

¹⁹ Ayiwa, masace ka sariya kitabu kumaw men minke, a k'a ta derege mina k'a faran. ²⁰ Masace k'a fo Hilikiya ni Safan dence Ayikamu ni Mika dence Abidon ni seberikebaga Safan ni Asaya ye, min tun ye jamana jamogow do ye, ko: ²¹ «Aw ye taga Matigi Ala jininka ne ye, ani Izirayeli ta mogow, ani Zuda ta mogow to minw tora, nin kitabu ta kumaw ko ra, sabu Matigi Ala ta dimi ka bon. Matigi Ala ta dimi be an kan, sabu an bemaw ma Matigi Ala ta kumaw sira tagama ka kapa ni nin kitabu ta kumaw ye.»

Masace ka Ala ta ciramuso Huluda jininka

²² Ayiwa, Hilikiya, ani masace tun ka mogow minw ci, olugu tagara ciramuso Huluda fe ka taga kuma ni a ye nin ko ra; ale tun ye Salumu ta muso le ye. Salumu face tun ye Tokeha ye, Tokeha face tun ye Hasira ye. Salumu le tun ye Alabatosoba ta faniw korosibaga ye. A ni a muso tun siginin be Zeruzalemu ta kindakura le ra. ²³ Huluda ka o jaabi ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ta kuma ye nin ye: Mogow min ka aw ci ne fe, aw ye taga a fo o tigi ye, ²⁴ ko Matigi Ala ko: «Ne bena kojuguba le ben nin dugu ni a dugumogow kan, ka kapa ni nin danga kumaw bee ye, minw sebara nin kitabu konon, nin kitabu min karanna Zuda masace na na. ²⁵ I n'a fo o banna ne ra, ka taga wusunan sarakaw* bo ala werew ye, ka ne jusu bo ni o ta kewalew ye, o koson ne ta dimi bena wuri nin dugu kama, a tasuma fana tena faga tuun.»

²⁶ «Nka aw ye taga a fo Zuda masace ye, ale min ka aw ci ko aw ye na Matigi Ala jininka, ko Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «I ka nin kitabu kuma lamen minke, ²⁷ o kow digira i ra kosebe; i ka i yere majigi Ala na koron, sabu a ta kuma min fora nin dugu ni a dugumogow kama, i ka o men. Nka i ka i yere majigi ne na koron ka i ta faniw faran, ka kasi ne na koron minke, o ra, ne fana ka i ta daariri lamen. Ne Matigi Ala ko ten. ²⁸ O koson, ni i nana sa, ne bena i lataga i bema tow fe. I bena sa hera le ra; o bena i su don i ta kaburu konon. O ra, ne bena nin kojugu min lase nin dugu ni a dugumogow ma, i na tena o ye.» »

Ayiwa, o tagara o kumaw lase masace ma.

*Yoziyasi ka jɛnɛɔɔnyakura don ni Ala ye
(Masacew flanan 23.1-3)*

²⁹ Masace Yoziyasi ka Zuda mara cekɔrobaw, ani Zeruzalemu dugu cekɔrobaw bɛɛ wele ka na. ³⁰ O kɔ, masace tagara Matigi Ala ta batoso kɔnɔ, ale ni Zuda mara mɔgow bɛɛ, ani Zeruzalemu dugumɔgow bɛɛ, ani sarakalasebagaw ni Levi* ta mɔgow, ani jama bɛɛ, denmisen fara mɔgɔkɔrɔba kan. O ka o jɛnɛɔɔnyanya kitabu kumaw bɛɛ karan jama bɛɛ na na, o tun ka o kitabu min sɔro Matigi Ala ta batoso kɔnɔ. ³¹ O y'a sɔro masace tun lonin bɛ a lɔyɔro ra; a ka jɛnɛɔɔnyakura don tuun ni Matigi Ala ye, k'a fɔ ko: «An bena tugu Matigi Ala le kɔ, k'a ta kumaw, ani a ta ciw, ani a ta cifɔninw bɛɛ sira tagama ni an jusukun bɛɛ ye, ani an nin bɛɛ, janko Ala tun ka kuma minw seɛbe jɛnɛɔɔnyanya kitabu kɔnɔ kakɔro, an ye o kumaw bɛɛ sira tagama.» ³² O kɔ, masace k'a fɔ Zeruzalemukaw, ani Boniyaminu ta mara mɔgow bɛɛ ye ko o ye o layiri ta Ala ye. Zeruzalemukaw ka o ke ka kɔna ni Ala ta jɛnɛɔɔnyanya ye, o bɛmaw ta Ala. ³³ Batofen haramunin minw tun bɛ Izirayelimɔgow ta maraw ra, Yoziyasi ka o bɛɛ bɔ jamana kɔnɔ. Mɔgo o mɔgo tun bɛ Izirayeli, a ka o bɛɛ jagboya ko o ye Matigi Ala, o ta Ala le bato. O ra, Yoziyasi si bɛɛ ra, o ma bɔ Matigi Ala, o bɛmaw ta Ala kɔ.

35

*Jɔnyaban panagbe
(Masacew flanan 23.21-23)*

¹ O kɔ, Yoziyasi ka Jɔnyaban panagbe kɛ Zeruzalemu Matigi Ala ye. O ka Jɔnyaban sarakaw faga san karo fɔlɔ tere tan ni naani. ² A ka sarakalasebagaw sigi o ta baaraw ra, ka o ja gbeleya ko o ye to Matigi Ala ta batoso baara ra. ³ Levi* ta mɔgo minw bɛ Izirayelimɔgow bɛɛ karan, ka o yere bla danna Matigi Ala ye, a k'a fɔ olugu ye ko: «Izirayeli masace Dawuda dence Sulemani ka Alabatoso min lo, aw ye jɛnɛɔɔnyanya kesu saninman ta ka taga a bla o so kɔnɔ. Aw man kan k'a ta aw kamankunw kan tuun. Aw ye baara kɛ Matigi Ala, aw ta Ala ye, ani a ta mɔgow, minw ye Izirayelimɔgow ye. ⁴ Aw ye aw yere tarantaran ka kɔna ni aw ta gbaw ye, ani ka kɔna ni aw ta jenkuruw ye, i n'a fɔ Izirayeli masace Dawuda ni a dence Sulemani tun k'a fɔ cogo min na. ⁵ Aw ye to yɔro saninman kɔnɔ; Levi* ta mɔgo dɔw ka kan ka kɛ ni aw ta jenkuru bɛɛ kelen kelen ye, janko ka aw balema Izirayelimɔgow demɛ o ta saraka kow ra. ⁶ Aw ye Jɔnyaban saraka faga, ka aw yere saninya, ka laben ka aw balemaw Izirayelimɔgow demɛ, i n'a fɔ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye cogo min na.»

⁷ Jama min tun nana Zeruzalemu, Yoziyasi ka Jɔnyaban saraka bɔ olugu ye: a ka began waga bisaba (30 000) kɛ saraka ye, baw ni sagaw faranin jɔgon kan, ani misi waga saba (3 000). O bɛɛ tun bɔra masace yere ta begankuru le ra. ⁸ Jamana namɔgow fana ka began dɔw di, ka o ke jama ni sarakalasebagaw ni Levi* ta mɔgow ta Jɔnyaban saraka ye. Hilikiya ni Jakariya ni Yeyeli, minw ye Alabatoso ta kow namɔgow ye, olugu ka sagaw ni baw di sarakalasebagaw ma, ka o ke began waga fla ni kɛmɛ wɔɔro (2 600), ka o ke o ta Jɔnyaban saraka ye, ani misi kɛmɛ saba. ⁹ Konaniya ni a balemaw, minw ye Semaya ni Netaneheli ye, ani Hasabiya, ani Yeyeli, ani Yozabadi, o minw ye Levi* ta mɔgow kuntigiw ye, olugu ka sagaw ni baw di Levi ta mɔgow ma, ka o ke began waga looru (5 000), o ta Jɔnyaban saraka ye, ani misi kɛmɛ looru.

¹⁰ Ayiwa, o ka panagbe laben. Sarakalasebagaw lolɔra o lɔyɔrow ra, ani Levi* ta mɔgow, bɛɛ ni a ta jenkuru, i n'a fɔ masace tun k'a fɔ cogo min na. ¹¹ O ka Jɔnyaban sarakaw faga. Levi* ta mɔgow ka o jori di sarakalasebagaw ma, o k'a seriseri sarakajenifen kan. Levi* ta mɔgow ka o beganw gbolow bɔ. ¹² Began minw tun ka kan ka ke saraka jenita ye, o ka olugu bla danna, ka o taran jama ra, gba bɛɛ ni a ta, janko o ye di Matigi Ala ma, i n'a fɔ a sebera Musa ta kitabu kɔnɔ cogo min na. O ka misiw fana ta ke ten. ¹³ O ka Jɔnyaban sarakaw jeni tasuma ra, i n'a fɔ a sebera cogo min na. O ka saraka saninman tɔw tobi dagabaw, ani negedagaw, ani poli wɔnɔ; o ka o ninnin joona joona mɔgow bɛɛ ra. ¹⁴ O kɔ, Levi* ta mɔgow ka olugu yere ni sarakalasebagaw ta Jɔnyaban sarakaw fana laben, sabu sarakalasebaga minw tun ye Haruna durujaw ye, olugu ka saraka jenitaw, ani beganw ta turu jeni fɔ ka taga su ko. O kosɔn Levi* ta mɔgow ka o yere ta Jɔnyaban saraka laben, ani ka Haruna ta durujaw sarakalasebagaw fana ta laben.

¹⁵ Forifenfɔbagaw, minw ye Asafu ta durujaw ye, olugu tora o lɔyɔrow ra, i n'a fɔ Dawuda ni Asafu ni Heman tun k'a fɔ cogo min na, ani Yedutun, min tun ye masace ladibaga ye. Dakɔrɔsibagaw lonin tora da bɛɛ kelen kelen na. O ma bɔ o lɔyɔro ra, sabu o balema minw ye Levi* ta mɔgow ye, olugu tun ka o ta Jɔnyaban saraka ko panabo o ye.

¹⁶ O lon na, o ka Matigi Ala ta saraka kow bee janabo, ka Jonyaban panagbe ke, ka saraka jenitaw bo Matigi Ala ta sarakajenifen kan, i n'a fo masace Yoziyasi tun k'a fo cogo min na. ¹⁷ Izirayelimogoo minw bee tun be o yoro ra, olugu ka Jonyaban panagbe ke o wagati ra, ka burufunubari panagbe ke fo tere wolonfla.

¹⁸ Nin jogon Jonyaban panagbe ma deri ka ke tuun Izirayeli kabini cira Sumayila ta wagati ra. Izirayeli masace si ma nin Jonyaban panagbe jogon ke, i n'a fo Yoziyasi k'a ke cogo min na, ale ni sarakalasebagaw ni Levi* ta mogow ni Zuda mara mogow ni Izirayelimogoo minw bee tun be Zeruzalemu, ani Zeruzalemukaw yere. ¹⁹ O Jonyaban panagbe tun kera Yoziyasi ta masaya san tan ni seeginan le ra.

*Yoziyasi ta masaya laban
(Masacew flanan 23.28-30)*

²⁰ Ayiwa, o kow bee ko fe, Yoziyasi ka Ala ta batoso lalaga ka ban tuma min na, Misiran masace Neko wurira ko a be taga Karikemisi dugumogow kere Efirati bada ra. Yoziyasi bora ka taga a kunben. ²¹ Neko ka ciraden dow ci ka taga a fo a ye ko: «Kere juman le be ele ni ne ce sa, Zuda masace? Ne te bora ele le kama bi, ne bora ne kerekejogon ta so le kama. Ala ko ne ye teliya. I kana ban Ala ta ma, sabu Ala be ni ne ye; ni o te, a bena i halaki.» ²² Nka Yoziyasi ma faran Neko ra. A k'a yere cogo yelema ka taga a kere. Neko tun ka kuma minw fo a ye, a ma o jate, k'a soro o kumaw tun bora Ala le ra. A tagara Neko kere Megido kenegbeyoro ra. ²³ Kalanbonbaga dow ka masace Yoziyasi bon ni kalan ye. Masace Yoziyasi k'a fo a ta jamana pamogow ye ko: «Aw ye ne ta ka bo yan, sabu ne mandimiko juguyara kosebe.» ²⁴ O k'a labo a ta sowotoro konoo, k'a don a ta sowotoro flanan konoo ka taga ni a ye Zeruzalemu. A sara minke, o k'a su don a bemaw ta kaburu konoo. Zuda mara mogow, ani Zeruzalemukaw bee ka Yoziyasi su kasi. ²⁵ Yeremi ka sangadonkiri do la Yoziyasi sukoya ra. Donkiri labaga cemanw, ani musomanw bee ka Yoziyasi ko fo o ta donkiriw ra fo ka na se bi ma. O ka o ko ke landa le ye Izirayeli. O donkiriw sebera sukasidonkiriw ta kitabu konoo.

²⁶ Ayiwa, Yoziyasi ta ko tow, a ka kopuman minw ke, ka kapa ni Matigi Ala ta sariya kitabu kumaw ye, ²⁷ o kow damina ni a laban bee sebera Izirayeli ni Zuda masacew ta kitabu konoo.

36

*Zuda masace Yohahazi ta wagati
(Masacew flanan 23.31-34)*

¹ Jamana mogow ka Yoziyasi dence Yohahazi ta k'a sigi masaya ra a face no ra Zeruzalemu. ² Yohahazi sigira masaya ra k'a si to san mugan ni saba. A ka karo saba le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu.

³ Misiran masace k'a wuri ka bo masaya ra Zeruzalemu, ka warida do ben Zuda mara kan, o ka kan ka to ka min sara: warigbe kilo waga saba ni keme naani (3 400), ani sanin kilo bisaba ni naani. ⁴ Misiran masace ka Yohahazi balemace Eliyakimu le sigi masaya ra Zuda ni Zeruzalemu konna. A ka Eliyakimu togo yelema k'a ke Yehoyakimu ye. Neko k'a balemace Yohahazi mina ka taga ni a ye Misiran.

*Zuda masace Yehoyakimu ta wagati
(Masacew flanan 23.36-24.6)*

⁵ Yehoyakimu sigira masaya ra k'a si to san mugan ni looru. A ka san tan ni kelen le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A ka kojugu ke Matigi Ala, a ta Ala na koro.

⁶ Babiloni masace Nebukadinesari nana a kama, ka na a siri ni siranegjorokow ye, ka taga ni a ye Babiloni. ⁷ Nebukadinesari ka Matigi Ala ta minanw ta ka taga Babiloni, ka taga o bla a ta masaso konoo Babiloni.

⁸ Yehoyakimu ta ko tow, a ka ko haramunin minw ke, ani ko minw k'a soro, o kow sebera Izirayeli masacew ni Zuda masacew ta kitabu konoo. A dence Yehoyakini sigira masaya ra a no ra.

*Zuda masace Yehoyakini ta wagati
(Masacew flanan 24.8-17)*

⁹ Yehoyakini sigira masaya ra k'a si to san seegi*. A ka karo saba ni tere tan le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A ka kojugu ke Matigi Ala na koro. ¹⁰ Sanyelema wagati ra, masace Nebukadinesari k'a lataga Babiloni. O ka Matigi Ala ta batoso ta fenpanamanw fana ta ka taga ni o ye Babiloni. A ka Yehoyakini balemace Sedesiyasi le sigi masaya ra Zuda ni Zeruzalemu konna.

* 36:9 36.9 San seegi: Kitabu dow b'a fo ko san tan ni seegi (Masacew flanan 24.8).

*Zuda masace Sedesiyasi ta wagati**(Masacew flanan 24.18-25.21; Yereƙi 39.1-10; 52.1-27)*

¹¹ Sedesiyasi sigira masaya ra k'a si to san mugan ni kelen. A ka san tan ni kelen le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. ¹² A ka kojugu ke Matigi Ala, a ta Ala ja koro. Cira Yereƙi min tun be Matigi Ala ta kuma fora a ye, a ma son k'a yere majigi o ja koro.

¹³ A nana muruti hali Nebukadinesari yere kama, k'a soro Nebukadinesari tun k'a jagboya ka kari Ala ra ale ye. A k'a torokun gbeleya, k'a jusukun gbeleya; a ma son ka seko Matigi Ala, Izirayeli ta Ala fe. ¹⁴ Sarakalasebagaw kuntigiw, ani mogo toƙo fana ka terenbariyakow ke; o ka siya werew ta ko haramuninw ke. O tora o ra ka Matigi Ala ta batoso lanogo, Ala tun ka o so min saninya k'a ke yoro saninman ye Zeruzalemu.

¹⁵ Matigi Ala, o bemaw ta Ala kumana o fe sɔnaga caman kabini a damina ra a ta ciraw sababu ra, sabu a tun b'a fe k'a ta mogow kisi, k'a ta yoro saninman fana bosi. ¹⁶ Nka o ka Ala ta ciradenw logobo, ka Ala ta kumaw mafiyenya, ka yereko a ta ciraw ma, fo ka na a to Matigi Ala ta dimiba wurira a ta mogow kama; o tuma fla were ma soro tun o ko ra.

Zuda ta masaya laban

¹⁷ O ra, Matigi Ala ka Babilonikaw ta masace lana o kama. O nana o ta kanbelenw faga ni kerekemuru ye Alabatoso kono. A ma kanbelen to, a ma sunguru to, a ma mogokoroba to, a ma cekoroba to. Ala ka mogo bee le don a boro. ¹⁸ Nebukadinesari ka Ala ta batoso ta minanw bee ce ka taga ni a ye Babiloni, fenba fara fen fitini kan; a ka Matigi Ala ta batoso naforow bee ce, ani masace ta naforow, ani a ta jamana namogow ta naforow. ¹⁹ A ka tasuma don Ala ta batoso ra, ka Zeruzalemu kogow ben, ka masasow bee jeni, ka ferɔnanamanw bee halaki. ²⁰ Minw bosira, fagari ma se minw ma, a ka olugu mina ka taga ni o ye Babiloni. O tagara ke ale ni a dencaw ta jonw ye, fo ka na se Peresikaw ta masaya wagati ma. ²¹ O kera minke, Matigi Ala tun ka kuma min fo cira Yereƙi da ra, o kumaw kera can ye. A tun k'a fo ko: «Jamana lakolon bena to, janko a ye nenekiri fo san biwolonfla, k'a ta nenekiri wagati bee ke k'a dafa.»

*Masace Sirusi ta kuma**(Esidarasi 1.1-4)*

²² Ayiwa, Peresi ta masace Sirusi ta masaya san folo ra, Matigi Ala ka miiriya do don Peresi masace Sirusi jusu ra. O kera janko Matigi Ala tun ka kuma min don Yereƙi da ra k'a fo, o kuma ye ke can ye. O ra, Sirusi ka nin kibaroya fo, k'a sebe k'a ci a ta mara fan bee ra; a ko: ²³ «Ne Sirusi, Peresi masace, ne ko: «Matigi Ala, sankolo tigi Ala ka dugukolo masayaw bee di ne ma. A ko ne ye so do lo ale ye Zeruzalemu, Zuda mara ra. Ayiwa, aw ra jontigiw le ye a ta mogo dow ye? Matigi Ala, o ta Ala ye ke ni o tigiw ye; o ye wuri ka taga!» »

ESIDARASI TA KITABU Kitabu faamucogo

Esidarasi ta kitabu sebebaga ye sarakalasebaga Esidarasi yere ye. Kibaroyaw ta kitabu flanan na, a tun fora ko masaceba Sirusi bena Izirayelimogow labla, o ye taga Zeruzalemu, ka taga Alabatosoba lo kokura.

Esidarasi ta kitabu be tugu kibaroyaw ta kitabuw ra, ka o kumaw fo an ye, ka Izirayelimogow sekocogo fo an ye, ka taga Zeruzalemu.

Kitabu yoro folo be o mogow sekocogo fo an ye, ani Alabatoso locogo (1-6). Izirayelimogow minw sekora, o tun ye Zuda mara, ani Boniyaminu ta mara mogow ye. Ayiwa, gbeleya caman sera o mogow ma, nka o bee n'a ta, o sera ka Alabatosoba lo kokura.

Kitabu yoro flanan be Esidarasi nacogo fo an ye Zeruzalemu (7-10). Masaceba be Esidarasi ci ka taga Zeruzalemu, Zuda mara ra, ka taga a fle ni Zuda mara mogow be Ala ta sariya sira tagamana. Esidarasi tagara Zeruzalemu ni sarakalasebaga caman were ye. Nka o tagara a soro ko mogow te Matigi Ala ta sariya sira tagamana. Esidarasi ka o karan kosebe, ka o ladi, ka o deme, janko o ye Ala ta sariya ko mina o sobe ra, ka faran ka bo siya were mogow ta landaw ra.

Nin kitabu be Ala ta kankelentigiya yira an na. Ala tun ka layiri min ta ko a bena yafa a ta mogow ma, ka o lana o ta jamana ra tuun, a ka o layiri dafa. Alabatosoba loko nafa ka bon, sabu o kera Ala batoyoro le ye. Ni Matigi Ala ka fen min layiri ta a be o ke.

Kitabu konokow

Yahudiyaw bora Babiloni (1-2)

Alabatosoba locogo (3-6)

Esidarasi ni a nofemogow nana Zeruzalemu (7-8)

Esidarasi ka Izirayeli cew faran ka o bo siya were musow ra (9-10)

Masace Sirusi ka Izirayelimogow labla

¹ Ayiwa, Peresi masace Sirusi ta masaya san folo ra, Matigi Ala ka miiriyi do don Peresi masace Sirusi jusu ra. O kera janko Matigi Ala tun ka kuma min don Yere mi da ra k'a fo, o kuma ye ke can ye. O ra, Sirusi ka nin kibaroya fo, k'a sebe k'a ci a ta mara fan bee ra; a ko: ² «Ne, Sirusi, Peresi jamana masace le ko: Matigi Ala, sankolo tigi Ala ka dugukolo masayaw bee di ne ma. A ko ne ye Alabatoso do lo ale ye Zeruzalemu, Zuda mara ra. ³ Ayiwa, aw ra jontigiw le ye a ta mogow dow ye? O ta Ala ye ke ni o ye; o ye wuri ka taga Zeruzalemu, Zuda mara ra, ka taga Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ta batoso lo, Ala min be Zeruzalemu. ⁴ A ta mogow to minw tora, ni olugu ka ke jamana yoro o yoro ra, o siginogon minw be o yorow ra, olugu ye o son warigbe ni sanin na, ka fennuman caman di o ma, ani beganw, ani o diyanya sarakaw*, o bena taga min bla Ala ta batoso konu, Ala min be Zeruzalemu.»

⁵ Ayiwa, o kera minke, Zuda ta gbatigiw, ani Boniyaminu ta gbatigiw, ani sarakalasebagaw*, ani Levi* ta mogow, ani Ala k'a don min o min jusu ra, olugu bee wurira ka taga Matigi Ala ta batoso lo Zeruzalemu. ⁶ O siginogonw bee ka o deme; o ka fen warigberamanw, ani fen saninlamanw di o ma, ka o borofen caman were di o ma, ani beganw, ani fen nafaman caman. O ka o diyanya sarakaw fana di, ka o fara o fenw bee kan. ⁷ Nebukadinesari tun ka Matigi Ala ta batoso ta minan minw ta Zeruzalemu, ka na o bla a ta ala ta batoso konu, masace Sirusi ka o minanw fana di o ma. ⁸ Peresi jamana masace Sirusi, k'a ta warimarabaga Miteredati le ci ka taga o minanw labo. Ale ka o jate ka o di Sesibasari ma, min ye Zuda ta mogow ta pamogow ye. ⁹ O minanw jateda ye nin ye: Sanin tasa bisaba, ani warigbe tasa waga kelen, muru mugan ni kononton, ¹⁰ sanin seti bisaba, warigbe seti suguya were keme naani ni tan, ani minan waga kelen were. ¹¹ Minanw bee lajennin, a saninlamanw, ani a warigberamanw tun ye minan waga looru ni keme naani (5 400). Sesibasari tagara ni o minanw bee ye tuma min na, o wagati le ra mogow minaninw tun be bora Babiloni ka taga Zeruzalemu.

2

Mogow jateda

¹ Babiloni masace Nebukadinesari tun ka Zuda mara mogow minw mina ka na ni o ye Babiloni, o mogow minw sekora ka taga Zeruzalemu, ani ka taga Zuda mara ra, ka taga sigi o ta duguw ra, o mogow togow le ye nin ye:

² Olugu le sekora ka taga ni Zorobabeli ye, ani Yosuwe ni Nehemi ni Seraya ni Relaya ni Maridose ni Bilisan ni Misipari ni Bigivayi ni Rehumu ni Bana.

Izirayelimogow bee lajennin jateda ye nin ye:

³ Parehosi ta durujaw: mogow waga fla ni keme ni biwolonfla ni fla (2 172);

⁴ Sefatiya ta durujaw: mogow keme saba ni biwolonfla ni fla (372);

⁵ Ara ta durujaw: mogow keme wolonfla ni biwolonfla ni looru (775);

⁶ Pahati Mohabu ta durujaw, minw bora Yosuwe ni Yohabu ta gba ra, mogow waga fla ni keme seegi ni tan ni fla (2 812);

⁷ Elamu ta durujaw: mogow waga kelen ni keme fla ni bilooru ni naani (1 254);

⁸ Zatu ta durujaw: mogow keme kononton ni binaani ni looru (945);

⁹ Zakayi ta durujaw: mogow keme wolonfla ni biwogoro (760);

¹⁰ Bani ta durujaw: mogow keme wogoro ni binaani ni fla (642);

¹¹ Bebayi ta durujaw: mogow keme wogoro ni mugan ni saba (623);

¹² Azigadi ta durujaw: mogow waga kelen ni keme fla ni mugan ni fla (1 222);

¹³ Adonikamu ta durujaw: mogow keme wogoro ni biwogoro ni wogoro (666);

¹⁴ Bigivayi ta durujaw: mogow waga fla ni bilooru ni wogoro (2 056);

¹⁵ Adini ta durujaw: mogow keme naani ni bilooru ni naani (454);

¹⁶ Ateri ta durujaw, minw bora Ezekiyasi ta gba ra: mogow bikononton ni seegi (98);

¹⁷ Betisayi ta durujaw: mogow keme saba ni mugan ni saba (323);

¹⁸ Yora ta durujaw: mogow keme ni tan ni fla (112);

¹⁹ Hasumu ta durujaw: mogow keme fla ni mugan ni saba (223);

²⁰ Gibari ta durujaw: mogow bikononton ni looru (95);

²¹ Betilehemu dugumogow: mogow keme ni mugan ni saba (123);

²² Netofakaw: mogow bilooru ni wogoro (56);

²³ Anatotikaw: mogow keme ni mugan ni seegi (128);

²⁴ Azimaveti dugumogow: mogow binaani ni fla (42);

²⁵ Kiriayati Arimu, ani Kefira, ani Beroti dugumogow: mogow keme wolonfla ni binaani ni saba (743);

²⁶ Rama ni Geba dugumogow: mogow keme wogoro ni mogow mugan ni kelen (621);

²⁷ Mikimasikaw: mogow keme ni mugan ni fla (122);

²⁸ Betelikaw, ani Ayikaw: mogow keme fla ni mugan ni saba (223);

²⁹ Nebo dugumogow: mogow bilooru ni fla (52);

³⁰ Magibisi ta durujaw: mogow keme ni bilooru ni wogoro (156);

³¹ Elamu ta kelen ta durujaw: mogow waga kelen ni keme fla ni bilooru ni naani (1 254);

³² Harimu ta durujaw: mogow keme saba ni mugan (320);

³³ Lodi, ani Hadidi ni Ono dugumogow: mogow keme wolonfla ni mugan ni looru (725);

³⁴ Zeriko dugumogow: mogow keme saba ni binaani ni looru (345);

³⁵ Sena dugumogow: mogow waga saba ni keme wogoro ni bisaba (3 630);

³⁶ Sarakalasebagaw*, minw tun ye Yedaya ta durujaw ye, minw bora Yosuwe ta gba ra: mogow keme kononton ni biwolonfla ni saba (973);

³⁷ Imeri ta durujaw: mogow waga kelen ni bilooru ni fla (152);

³⁸ Pasuri ta durujaw: mogow waga kelen ni keme fla ni binaani ni wolonfla (1 247);

³⁹ Harimu ta durujaw: mogow waga kelen ni tan ni wolonfla (1 017).

⁴⁰ Levi* ta mogow, minw tun ye Yosuwe ni Kadimiyeli ta durujaw ye, minw tun bora Hodava ta gba ra: mogow biwolonfla ni naani (74).

⁴¹ Donkirilabagaw, minw tun ye Asafu ta durujaw ye: mogow keme ni mugan ni seegi (128).

⁴² Alabatoso donda korosibagaw: Salumu ta durujaw, ani Ateri ta durujaw, ani Talimonton ta durujaw, ani Akubu ta durujaw, ani Hatita ta durujaw, ani Sobayi ta durujaw bee lajennin: mogow keme ni bisaba ni kononton (139).

⁴³ Alabatoso baaradenw tun ye Siha ta durujaw, ani Hasufa ta durujaw, ani Tabahoti ta durujaw, ⁴⁴ ani Kerosi ta durujaw, ani Siyaha ta durujaw, ani Padon ta durujaw, ⁴⁵ ani Lebana ta durujaw, ani Hagaba ta durujaw, ani Akubu ta durujaw, ⁴⁶ ani Hagabu ta durujaw, ani Samulayi ta durujaw, ani Hanan ta durujaw, ⁴⁷ ani Gideli ta durujaw, ani Gahari ta durujaw, ani Rehaya ta durujaw, ⁴⁸ ani Resen ta durujaw, ani Nekoda ta durujaw, ani Gazamu ta durujaw, ⁴⁹ ani Uza ta durujaw, ani Paseha ta durujaw, ani Besayi ta durujaw, ⁵⁰ ani Asina ta durujaw, ani Mehunimu ta durujaw, ani Nefusimu ta durujaw, ⁵¹ ani Bakibuki ta durujaw, ani Hakufa ta durujaw, ani Harihuri ta durujaw, ⁵² ani Basiluti ta durujaw, ani Mehida ta durujaw, ani Harisa ta durujaw, ⁵³ ani Barikosi ta durujaw, ani Sisera ta durujaw, ani Tama ta durujaw, ⁵⁴ ani Nesiya ta durujaw, ani Hatifa ta durujaw.

⁵⁵ Sulemani ta baardenw ta durujaw, olugu le tun ye Sotayi ta durujaw ye, ani Sofereti ta durujaw, ani Peruda ta durujaw, ⁵⁶ ani Yahala ta durujaw, ani Darikon ta durujaw, ani Gideli ta durujaw, ⁵⁷ ani Sefatiya ta durujaw, ani Hatili ta durujaw, ani Pokereti Hatisebayimu ta durujaw, ani Ami ta durujaw.

⁵⁸ Alabatoso baardenw, ani Sulemani ta baardenw ta durujaw, o bee lajennin tun ye mogo keme saba ni bikonanton ni fla (392).

⁵⁹ Ayiwa, minw tun bora Teli Mela, ani Teli Harisa, ani Kerubi Adan, ani Imeri, olugu togow ye nin ye; nka o ma se ka o ta somogow ni o ta buruju fo, k'a yira ko o ye Izirayelimogow ye: ⁶⁰ olugu le tun ye Delaya ta durujaw ye, ani Tobiya ta durujaw, ani Nekoda ta durujaw: mogo keme wooro ni bilooru ni fla (652). ⁶¹ Minw tun ye sarakalasebagaw ta durujaw ye olugu ra, o tun ye Habaya ta durujaw ye, ani Hakosi ta durujaw, ani Barizilayi ta durujaw. Barizilayi le tun ka Galadikace Barizilayi denmuso do furu, o koson olugu togow lara ale ra. ⁶² O ka olugu ta burujusebew jini, nka o ma o ye. O ra, o ka o bo sarakalasebagaya ra. ⁶³ Jamanatigi k'a fo o ye ko o man kan ka fen saninman domu, fo sarakalasebaga do ye Ala jininka ni Urimi ni Tumimi* ye folo, ka o ko jalon.

⁶⁴ Ayiwa, jama bee lajennin tun ye mogo waga binaani ni fla ani mogo keme saba ni biwooro (42 360). ⁶⁵ O ta jon cemanw ni a musomanw tun ma jate; olugu tun ye mogo waga wolonfla ni mogo keme saba ni mogo bisaba ni wolonfla (7 337). Donkirilabaga cemanw, ani a musoman minw tun be o ra, o tun ye mogo keme fla (200). ⁶⁶ So keme wolonfla ni bisaba ni wooro (736), ani sofali keme fla ni binaani ni looru (245), ⁶⁷ ani jogome keme naani ni bisaba ni looru (435), ani fali waga wooro ni keme wolonfla ni mugan (6 720), o le tun be o fe.

⁶⁸ O tagara se Matigi Ala ta batoso yoro ra Zeruzalemu minke, gbatigi caman ka o yere diyanya sarakaw* di Ala ta batoso lori baara kama, janko a ye lo a loyokoro ra. ⁶⁹ O ka fen minw di ka kana ni o seko ye o baara kama, o kera saninden waga biwooro ni kelen, ani warigbe kilo waga fla ni keme looru, ani sarakalasebaga derege keme.

⁷⁰ Sarakalasebagaw, ani Levi ta mogow, ani mogow tow, minw ye donkirilabagaw ye, ani Alabatoso donda korosibagaw, ani a baardenw, olugu ni Izirayelimogow bee tagara sigi o ta duguw ra.

3

Sarakajenifen lori

¹ Ayiwa, san karo wolonflan na be se wagati min na, o y'a soro Izirayelimogow tun sigira o ta duguw ra ka ban. O wagati ra o bee tagara lajen Zeruzalemu i ko mogo kelen. ² Yosadaki dence Yosuwe, ale ni a balema sarakalasebagaw*, ani Sehalityeli dence Zorobabeli ni a balema, olugu wurira ka Izirayeli ta Ala ta sarakajenifen* lo, ka saraka jenitaw* bo o sarakajenifen kan, i n'a fo a sebara Musa ta sariya ra cogo min na, Musa min tun ye Ala ta cira ye. ³ O yoro mogow nasiran tun be o ra, nka o bee n'a ta, o ka sarakajenifen lo a jusiginankoro kan, ka saraka jenitaw bo a kan Matigi Ala ye: sogomasaraka, ani wulafesaraka. ⁴ O ko, o ka gbatakorosigi panagbe* ke, i n'a fo a sebara sariya ra cogo min na. Saraka jenita hakeya min tun ka kan ka bo lon o lon, o ka o bo. ⁵ O ko, o ka ke saraka jenitaw bo ye lon o lon, ani karokura sarakaw, ani saraka minw tun ka kan ka bo Matigi Ala ta panagbe saninmanw bee ra; dow fana nana ni o diyanya sarakaw* ye, ka na o di Matigi Ala ma. ⁶ San karo wolonflan tere folo le ra o ka ke saraka jenitaw bo ye Matigi Ala ye, hali k'a soro Matigi Ala ta batoso lori tun ma dabo folo.

⁷ O ka wari di kabakurulesebagaw ni yirilesebagaw ma, ka domuni ni minnifenw ni turu di Sidonkaw ni Tirikaw ma, ko o ye sediriyiriw tige Liban jamana ra, ka o bla kogoji kan, ka na ni a ye Zafa, i n'a fo Peresi jamana masace Sirusi yere tun k'a fo cogo min na.

Alabatosokura lori

⁸ Izirayelimogow sera Ala ta batoso yoro ra Zeruzalemu san min na, o san flanan na, ani o san karo flanan na, o ka baara damina. Minw ka baara damina, o tun ye Sehalityeli dence Zorobabeli ye, ani Yosadaki dence Yosuwe, ani o balema tow, minw ye sarakalasebagaw* ni Levi* ta mogow ye, ani minw bee tun sekora ka na Zeruzalemu. Levi ta mogo minw tun ka san mugan soro, ani minw tun temena o kan, o ka olugu ci

* **2:63** 2.63 Urimi ni Tumimi tun ye sarakalasebaga ta baarakeminan dow ye. Ala tun be tagamasien dow yira sarakalasebaga ra ni o fenw ye, ka Izirayelimogow ta kiti tige. Aw ye Bori 28.30, ani Sarakalasebagaw 8.8 fle.

ko o ye Matigi Ala ta batoso lori baaraw korosi. ⁹Yosuwe ni a dencɛw ni a balemacew, ani Kadimiyeli ni a dencɛw, minw ye Zuda ta mɔgo dow ye, olugu bɛɛ farara ɲogon kan, ka ke Ala ta batoso lobagaw ta baara korosi ye. Henadadi ta mɔgow ni o dencɛw ni o balemacew, minw ye Levi ta mɔgow ye, olugu fana tun bɛ ni o ye. ¹⁰Bonlobagaw nana Matigi Ala ta batoso ju sigi tuma min na, o ka sarakalasebagaw wele ka na. Sarakalasebagaw tun ka o ta sarakalasebagaya faniw don, ka burufiyetaw ta. Levi ta mɔgo minw ye Asafu dencɛw ye, siranɛge tegerɛw tun bɛ olugu fana boro, janko ka Matigi Ala tando, i n'a fo Izirayeli masace Dawuda tun k'a fo cogo min na. ¹¹O tun bɛ donkirir lara, k'a lamina ɲogon fɛ, ka Matigi Ala tando k'a bonya, k'a fo ko: «A ka ni, a ta ɲumanya te ban k'a ye Izirayelimogow ta fan fe!»

Jama bɛɛ tun bɛ mankanba cira, ka Matigi Ala tando, sabu o tun bɛ Matigi Ala ta batoso jubɔra.

¹²Nka sarakalasebagaw, ani Levi ta mɔgow, ani gbatigi caman tun bɛ yi, minw si tun korɔra kosebɛ, ani minw tun ka Alabatoso folo ye. Tuma min na bonlobagaw nana ke Alabatosokura ju sigi ye o ɲa na, olugu ka ke kasi ye, ka kule; k'a sorɔ mɔgo caman tun bɛ ɲagarikanbaw bɔra. ¹³A kera ten, mɔgo tun te se ka ɲagarikanw ni kasikanw lon ka bo ɲogon na; sabu jama tun bɛ kulekan caman le cira. O mankan tun bɛ sera fo yorojan.

4

Alabatoso lori lalɔra

¹Ayiwa, minw ye Zuda ta mɔgow, ani Boniyaminu ta mɔgow ta juguw ye, olugu nana a men ko mɔgo minanin minw sekɔra ka na, ko olugu bɛ batoso do lora Matigi Ala ye, Izirayeli ta Ala. ²O tagara Zorobabeli ni Izirayeli ta gbatigiw fɛ, ka taga a fo o ye ko: «An fana bɛna lori ke ni aw ye, sabu an fana bɛ aw ta Ala le batora i ko aw b'a ke cogo min na. Asiri masace Esari Hadon min ka anw lana yan, kabini ale ta wagati ra, an tun bɛ sarakaw bɔra Ala ye.»

³Zorobabeli ni Yosuwe ni Izirayeli ta gbatigi tow ka o jaabi ko: «Aw ni anw te se ka jen ka batoso lo an ta Ala ye. Anw dama le bɛna so lo Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ye, i n'a fo Peresi jamana masace Sirusi k'a fo an ye cogo min na.»

⁴Nka o yoro mɔgow ka farifaga don Zuda mara mɔgow ra; o ka o lasiran janko o ye so lori dablɔ. ⁵O ka wari di fagama dow ma janko olugu ye baara bari; a kera ten baara fana lalɔra Peresi masace Sirusi ta masaya wagati bɛɛ ra, fo ka taga se Peresi masace Dariyusi ta wagati ma.

Yahudiyaw juguw ka sebe ci masace ma

⁶Serisesi ta masaya wagati ra, a ta masaya damina yerɛ ra, Yahudiyaw juguw ka kuma dow sebe ka Zuda mara mɔgow ni Zeruzalemukaw jaraki.

⁷O ko fɛ, Peresi jamana masace Aritaserisesi fana ta wagati ra, Bisilamu ni Miteredati ni Tabeli ni o toɲogonw ka sebe do ke k'a ci Peresi ta masace Aritaserisesi ma. O kumaw tun sebera Aramekaw ta sebericogo ni o ta kan le ra.

⁸Jamanatigi Rehumu, ani seberikebaga Simisayi, olugu fana ka sebe do ke k'a ci masace Aritaserisesi ma, Zeruzalemu dugu kama; o k'a sebe ko: ⁹«Jamanatigi Rehumu, ani seberikebaga Simisayi, ani o baarakeɲogon tow, minw bɛ Dini, ani Arifarisataki, ani Taripeli, ani Afarasi, ani Ereki, ani Babiloni, ani Suzi, ani Deha, ani Elamu, ¹⁰ani masaceba toɲobatigi Osinapari ka siya minw mina ka na o bla Samari dugu kono, ani a ka minw bla Efirati ba terebenyanfan na, ani a yoro tow bɛɛ, anw le ka nin sebe ci.»

¹¹O ka o sebe min ci, o sebe konokumaw ye nin ye; o ko:

«Masace Aritaserisesi ta jamana ɲamogo minw bɛ Efirati ba terebenyanfan mara ra, ani a yoro tow ra, olugu le bɛ nin sebe cira masace Aritaserisesi ma.

¹²«Masace, an bɛ i lalonɲinya ko Yahudiya minw bɔra ele fe yi ka na yan, ko o Yahudiyaw sera Zeruzalemu yan; o ko o b'a fe ka o dugu murutinin ni o dugujugu le lo tuun. O bɛ a kogow jusiginanw lora, k'a kogow lawuri. ¹³O ra, masace ka kan k'a lon ko ni nin dugu koni lora, ni a kogow fana wurira, o tena ninsongo sara tuun, o tena wusugu sara tuun, tagamabagaw fana tena sirarawariw sara tuun. A laban masace ta sorota le bɛna dogoya. ¹⁴Nka i n'a fo anw ta baro bɛ bo masaso le ra, an k'a ye ko a bennin te ko ko min bɛ ke masace dogoya sababu ye, an ye je o ko kan. O koson an ka nin kibaroyaw ci masace ma, ¹⁵janko aw ye aw bɛmaw ta sebekorow segesegɛ. Ni aw ka o sebew fle, aw bɛna a ye ko nin dugumogow ye mɔgo murutininw le ye, dugu min ka masacew ni o ta maraw sege. Yoro do lo, min mɔgow murutinin lo kabini folofolo.

O le koson, o tun ka nin dugu ci. ¹⁶ An kɔni b'a fɔ masace ye ko ni nin dugu lora, ni a kogow wurira, o tuma foyi le tena ke ele fe tuun Efirati ba terebenyanfan na yan.»

Masace ka sebe jaabi

¹⁷ Ayiwa, masace ka o ta sebe jaabi, ko:

«Ne be nin sebe ci jamanatigi Rehumu, ani seberikebaga Simisayi ma, ani o baarakeɓogon to minw be Samari, ani yoro to w bɛ ra Efirati ba terebenyanfan na. Ne ta fori be aw ye, ani to w bɛ. ¹⁸ Aw ka sebe min ci, o ka o sebe karan, k'a kumaw korow fɔ ne ye fana. ¹⁹ Ne ka mogɔ ci ka o kow segesege. A yera ko kabini wagatijan, nin dugu tun be wuri masacew kama, ani ko o be to ka muruti, ka mankanw lawuri. ²⁰ Masace fangatigiw tun be Zeruzalemu. O ta fanga tun be Efirati ba terebenyanfan jama bɛ kan. Mogow tun be ninsogow ni wusugu sara o ye, tagamabagaw tun be sirarawariw sara fana. ²¹ O ra, aw y'a fɔ o ye ko o ye o baaraw lalo; o man kan ka nin dugu lo, ni ne m'a sira di o ma. ²² Aw ye aw yere korosi, aw kana saliya don nin ko ra, janko nin ko kana na digi masace ra tuun ka teme nin kan.»

²³ Ayiwa, masace Aritaserisesi ta sebe karanna Rehumu ni seberikebaga Simisayi ni o jɛnɓogonw ja na minke doron, o tagara Yahudiyaw fe Zeruzalemu o yoronin bɛ ra, ka taga o jagboya ko o ye baaraw lalo fanga ra. ²⁴ O kera minke, Ala ta batoso baara lalora Zeruzalemu. A lalora ka taga se fɔ Peresi masace Dariyusi ta masaya san flanan wagati ma.

5

Alabatoso lori daminana tuun

¹ Ayiwa, cira Hagize, ani cira Jakariya min ye Ido ta mamaden do ye, Ala ka kuma do don olugu da ra k'a fɔ Zuda mara ta Yahudiyaw, ani Zeruzalemu ta Yahudiyaw ye, Izirayeli ta Ala togo ra.

² O kera minke, Sehalityeli dence Zorobabeli ni Yosadaki dence Yosuwe, olugu wurira ka Ala ta batoso lori damina tuun Zeruzalemu. Ala ta ciraw fana tun be ni o ye, ka o deme.

³ O tuma, Tatenayi min tun ye Efirati ba terebenyanfan mara jamanatigi ye o wagati ra, ani Setari Bozinayi ni o jɛnɓogon to w, olugu nana Yahudiyaw ko, ka na o jininka ko: «Jon le ko aw ye nin so lo k'a kogow lawuri?» ⁴ O ka o jininka fana ko: «Minw be nin so lora, olugu togow ye di?»

⁵ Nka o bɛ n'a ta, Ala tun k'a janto o Yahudiyaw ta jamogow ra. O ma o ta baara lalo; sebe min cira masace Dariyusi fe, o tora o ta baara ra fɔ ka na o sebe kojaabi na.

⁶ Efirati ba terebenyanfan jamanatigi min ye Tatenayi ye, ani Setari Bozinayi ni a jɛnɓogon to minw be Afarisaki, ba terebenyanfan na, olugu ka sebe min ci masace Dariyusi ma, o sebe le ye nin ye. ⁷ O ka nin kumaw le sebe k'a ci, ko:

«Masace Dariyusi, Ala ye heraba ke i ye! ⁸ Masace, i ka kan k'a lon ko an tagara Zuda mara ra, ka taga se fɔ Alaba ta batoso yoro ra. Ayiwa, an k'a ye ko Yahudiyaw be o batoso lora ni kabakuru leseninw ye, ka yiriw don a kogow ra. Baara be kera ka ja, a fana be tagara ja o boro kosebe. ⁹ An ka o ta jamogow jininka ko: «Jon le ka sira di aw ma ko aw ye nin so lo, k'a kogow lawuri?» ¹⁰ An ka o jininka o togow ra fana, janko ka o togow fɔ i ye. An ka o ta jamogow togow sebe. ¹¹ O ka an jaabi ni kuma minw ye o ye nin ye; o ko: «Anw ye sankolo tigi ni dugukolo tigi Ala ta baardenw le ye. Izirayeli masaceba do tun ka nin so min lo ka ban kabini san caman, an be o so le lora kura ye tuun. ¹² An bemaw le tun ka sankolo tigi Ala jusu bo, o koson Ala tun ka o don Babiloni ta masace Nebukadinesari boro, min tun ye Kalideka ye. Ale le ka nin batoso ci, ka mogow mina ka taga ni o ye Babiloni. ¹³ Nka Babiloni ta masace Sirusi ta masaya san folo ra, a ka sariya do sigi ko o ye nin Alabatoso lo kokura tuun. ¹⁴ Nebukadinesari tun ka Ala ta batoso ta minan saninlaman ni a warigberaman minw ta ka bo Ala ta batoso kono Zeruzalemu, ka taga ni a ye Babilonikaw ta ala ta batoso kono, masace Sirusi ka o fenw labo Babilonikaw ta ala ta batoso kono. A tun ka o fenw di ce do ma, min togo tun ye ko Sesibasari. Masace ka o ce ke jamanatigi ye, ¹⁵ k'a fɔ a ye ko a ye o fenw ta, ka taga o bla Zeruzalemu ta Ala ta batoso kono, ka Alabatoso lo kokura a loyokoro ra. ¹⁶ O Sesibasari togo nana o cogo le ra, ka na Ala ta batoso ju sigi Zeruzalemu. K'a ta o lon na fɔ ka na se bi ma, a lori be sen na, nka a ma ban folo.»

¹⁷ «Ayiwa, ni a benna masace ma, masace ta sebekorow be mara yoro min na Babiloni, o ye o sebekorow fe kosebe, k'a lon ni a kera ko can lo ko masace Sirusi tun ka sariya do sigi ko o ye Ala ta batoso lo Zeruzalemu. O ko, ni masace nana min latige o ko ra, a ye o lase an ma yan.»

6

Dariyusi ka Sirusi ta sariya seɓe ye

¹ Ayiwa, masace Dariyusi ka mɔgo dow ci, ko o ye taga fleri ke seɓemarayɔro ra, o be fen nafamanw mara yoro min na Babiloni. ² O tagara gbolokitabu do melegenin ye Ekibatani, min ye Medī mara duguba ye. A tun fora o seɓe kono ko:

³ «Masace Sirusi ta masaya san folo ra, masace Sirusi ka nin sariya sigi Zeruzalemu ta Alabatoso ko ra, ko Alabatoso ka kan ka lo kokura, k'a ke sarakaboyoro ye. A ka kan ka lo a jusiginankorow kan. A lo ye ke nongon* na biwooro, a bonya fana ye ke nongon na biwooro. ⁴ O ka kan k'a lo ni kabakuru leseninw ni yiri ye: ni o ka kabakuru lesenin sira saba la, o be yiri sira kelen la, ni o ka kabakuru sira saba la, o be yiri sira kelen la. A baara wari bee ka kan ka bo masace ta naforo le ra. ⁵ Ka fara o kan, Nebukadinesari tun ka Ala ta batoso ta minan saninlaman, ani a warigberaman minw ta ka bo Alabatoso kono Zeruzalemu, ka na ni a ye Babiloni, o fenw ka kan ka seko ka taga o no ra Zeruzalemu Alabatoso kono yi, ka taga o bla Ala ta batoso kono.»

Masace Dariyusi k'a ta kuntigiw jaabi

⁶ Masace ko: «Ayiwa, sisan, ele Tatenayi min ye Efirati ba terebenyanfan jamanatigi ye, ani Setari Bozinayi, ani aw jennogon to minw be Afarisaki, ba terebenyanfan mara ra, aw ye aw sen bo nin ko ra pewu. ⁷ Aw kana nin Alabatoso baara bari tuun. Aw y'a to Yahudiyaw ta jamanatigi ni o ta pamogow ye a lo a loyokokoro ra. ⁸ Ne b'a fe aw fana ye min ke Yahudiyaw ta pamogow ye nin Alabatoso lori ko ra, o fle nin ye: Efirati ba terebenyanfan mara mogow be ninsongo minw sara, min ka kan ka bla masace ta naforo ra, o wari le bena ke ka so baaraw bee ke. A wari ka kan ka sara a wagati ra, janko baara kana lalo. ⁹ Ni o mako ka lo fen o fen na, misitoranw, ani sagajigiw, ani sagaden cemanw, o ka kan ka fen minw ke saraka jenita* ye k'a di sankolo tigi Ala ma, ani siman, ani kogo, ani rezenji, ani turu, ani Zeruzalemu dugu sarakalasebagaw* bena fen o fen jini aw fe, aw ka kan ka o bee di o ma lon o lon; foyi kana o dese, ¹⁰ janko o ye to ka saraka kasadimanw bo sankolo tigi Ala ye, ka Ala daari masace ni a dencew ye, Ala ye o kisi. ¹¹ Ne be min fara o kan, o ye nin ye: Ni mogo o mogo ka nin sariya cen, aw ye o tigi ta bon yiri do bo, ka o yiri nunbo, ka o turu o tigi kono, ka se fo a konobara ra, ka soro k'a dulon o yiri ra. O ko, aw ye a ta bon cici k'a ke i ko sununkun. ¹² Ni masa o masa, walama ni siya o siya ka nin sariya yelema, walama ka nin Zeruzalemu Alabatoso cen, Ala min sonna ko a togo ye sigi nin yoro ra, ale Ala ye o tigi halaki. Ne Dariyusi le ka nin sariya sigi; ne fana b'a fe a ye ke ka kapa ni a cogo ye.»

Alabatoso baara bannin ta panagbe

¹³ Ayiwa, masace Dariyusi ka min latige, k'a ci kuntigiw ma, olugu ka o ciw bee ke. O kuntigiw le ye Tatenayi ye, min ye Efirati ba terebenyanfan jamanatigi ye, ani Setari Bozinayi ni o jennogonw.

¹⁴ O ra, Yahudiyaw ta pamogow ka so lori dabo tuun. O ta baara fana pana o boro, cira Hagize ni cira Jakariya ta kumaw baraka ra; Jakariya tun ye ido ta duruja do le ye. Yahudiyaw ka so lo fo k'a ban, ka kapa ni Izirayeli ta Ala ta kuma ye, ani Peresi masacew ta kuma, minw tun ye Sirusi ye, ani Dariyusi, ani Aritaserisesi ye. ¹⁵ Alabatoso lora ka ban Adari karo† tere saba le ra. O kera masace Dariyusi ta masaya san wooron na.

¹⁶ Izirayelimogow, minw ye sarakalasebagaw* ni Levi* ta mogow ye, ani mogo minaninw to minw tun nana, olugu bee ka Ala ta batoso lori panagbe ke ni ninsondiya ye. ¹⁷ O Alabatoso ta panagbe ra, o ka misitoran keme ani sagajigi keme fla, ani sagaden ceman keme naani le ke saraka ye. O ka bakoronin tan ni fla ke Izirayelimogow bee ta jurumunyafa saraka* ye; gba kelen, bakoronin kelen. ¹⁸ O ka sarakalasebagaw sigi, o bee ni o ta jenkuru, ka Levi ta mogow fana sigi ka kapa ni o ta jenkuruw ye, janko o ye Ala ta baara ke Zeruzalemu, i n'a fo a sebera Musa ta kitabu kono cogo min na.

¹⁹ San karo folo tere tan ni naani, mogo minaninw ka Jonyanban panagbe* ke. ²⁰ Sarakalasebagaw, ani Levi ta mogow bee tun ka o yere saninya; o cogo ra o bee tun saninyara. Levi ta mogow ka Jonyanban sarakaw faga mogo minaninw bee ye, ani o balema sarakalasebagaw ye, ani o yerew ye. ²¹ Izirayelimogo minanin minw tun sekora ka na, olugu bee ka o saraka domu. Minw fana tun ka o yere mabo jamana ta siya saninyabariw ta kow ra, ka fara mogo minaninw kan ka tugu Matigi Ala ko, Izirayeli ta Ala, olugu fana ka o saraka domu ni o ye. ²² O bee ka burufunubari panagbe* ke pogon fe ni pagari ye, fo tere wolonfla; sabu Matigi Ala tun ka Asiri masace‡ ta miiriya yelema

* 6:3 6.3 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma. † 6:15 6.15 Adari karo, o ye Yahudiyaw ta san karo tan ni flanan ye. ‡ 6:22 6.22 Asiri masace, o koro ye Peresi jamana masace.

minke, k'a to a ka o deme Izirayeli ta Ala ta batoso lori ra, o ko tun ka o jusu fa jagari ra.

7

Esidarasi nana Zeruzalemu

¹ Ayiwa, o kow ko fe, Esidarasi nana. A nana Peresi jamana masace Aritaserisesi ta wagati le ra. Esidarasi face tun ye Seraya ye; Seraya face tun ye Azariya ye, Azariya face tun ye Hilikiya ye, ² Hilikiya face tun ye Salumu ye, Salumu face tun ye Sadoki ye, Sadoki face tun ye Ahitubu ye, ³ Ahitubu face tun ye Amariya ye, Amariya face tun ye Azariya ye, Azariya face tun ye Merayoti ye, ⁴ Merayoti face tun ye Zeraya ye, Zeraya face tun ye Uzi ye, Uzi face tun ye Buki ye, ⁵ Buki face tun ye Abisuwa ye, Abisuwa face tun ye Finehasi ye, Finehasi face tun ye Elehazari ye, Elehazari face tun ye sarakalasebagaw kuntigiba* Haruna ye.

⁶ O Esidarasi togo le nana ka bo Babiloni. Sariya karamogo tun lo. Matigi Ala, Izirayeli ta Ala tun ka sariya minw di Musa ma, a tun karanna o sariyaw ra kosebe. A tun ka fen o fen pini masace fe, masace tun ka o bee di a ma, sabu Matigi Ala, a ta Ala boro tun be a kan.

⁷ Aritaserisesi ta masaya san wolonflanan na, Izirayelimogo dow fana tun nana Zeruzalemu; sarakalasebagaw tun be o ra, ani Levi* ta mogo dow, ani donkirilabaga dow, ani Alabatoso donda korosibaga dow, ani Alabatoso baaraden dow.

⁸ Esidarasi sera Zeruzalemu masace Aritaserisesi ta masaya san wolonflanan na, o san karo loorunan na*.

⁹ A tun k'a ta tagama damina Babiloni*, san karo folo tere folo ra, ka taga se Zeruzalemu san karo loorunan tere folo ra, sabu a ta Ala tun k'a janto a ra ka ja. ¹⁰ Esidarasi tun k'a yere timinadiya Matigi Ala ta sariya karan na, ani k'a sira tagama, ani ka Izirayelimogow karan Ala ta sariyaw ni a ta cifoninw na.

Masace ka cira min di Esidarasi ma

¹¹ Esidarasi tun ye sarakalasebaga* le ye, ani sariya karamogo*. Matigi Ala tun k'a ta sariyaw ni a ta kuma minw fo Izirayelimogow ye, a tun karanna o kow ra kosebe. Masace Aritaserisesi ka sebe min di Esidarasi ma, o sebe le ye nin ye; a ko:

¹² «Ne Aritaserisesi, masaw ta masa, ne le be nin sebe di sarakalasebaga Esidarasi ma, min ye sankolo tigi Ala ta sariyaw karamogo ye. Ne be bee fo. ¹³ Ayiwa, ne b'a latige k'a fo ko Izirayelimogo min o min be ne ta mara kono, sarakalasebagaw, ani Levi* ta mogow, min o min b'a fe ka taga ni ele Esidarasi ye Zeruzalemu, o tigi ye taga. ¹⁴ Ne, masace, ani ne ladibaga ce wolonfla le be ele ci, ka taga Zuda mara ni Zeruzalemu cogo fle. I ta Ala ta sariya min be i boro, i y'a fle k'a lon ni mogow be tagamana ka kapa ni o sariya ye. ¹⁵ Ka fara o kan, a diyara masace ni a ladibagaw ye ka warigbe ni sanin min di Izirayeli ta Ala ma, Ala min siginin be Zeruzalemu, i be taga ni o wari ni o sanin fana ye. ¹⁶ I bena wari ni sanin min o min soro Babiloni mara ra, ani sarakalasebagaw ni mogow tow bena fen minw di o yere sago ma Ala ta batoso ta baara kama Zeruzalemu, i bena taga ni o bee ye. ¹⁷ O ra, i jija ka misitoranw, ani sagajigiw, ani sagaden cemanw san ni o wari ye, ani siman sarakaw*, ani rezenji sarakaw*; i be taga o bee ke saraka ye, i ta Ala ta batoso ta sarakabonan kan Zeruzalemu. ¹⁸ Ni warigbe ni sanin to min ka to, ni min ka ben ele ni i balema Yahudiyaw ma, aw ye o ke ni o ye, ka kapa ni aw ta Ala sago ye. ¹⁹ I ta Ala ta batoso ta batorikeminan minw dira i ma, i be taga o fenw bla Zeruzalemu ta Ala ja koroyi. ²⁰ Ni i mako ka lo fen o fen na tuun i ta Ala ta batoso ko ra, i ka kan ka min san, i be se ka o wari bo masace ta naforo ra.

²¹ «O ra, ne, masace Aritaserisesi, ne b'a pini Efirati ba terebenyanfan warimarabagaw bee fe, ko sarakalasebaga Esidarasi, min ye sankolo tigi Ala ta sariya karamogo ye, ko ni ale ka fen o fen pini aw fe, ko aw ye o di a ma. ²² Aw be se ka o fenw di ka se fo warigbe kilo waga saba ni keme looru (3 500), ani simankise kilo waga bisaba (30 000), ani rezenji litiri waga naani ni keme looru (4 500), ani turu litiri waga naani ni keme looru (4 500), ani kogo hakeya min o min ka o diya. ²³ Ni sankolo tigi Ala ka fen o fen ko fo a ta batoso ko ra, aw ye o ke ka ja, janko a ta dimi kana wuri masace ta mara kama, ani a dencew kama. ²⁴ Aw ka kan k'a lon fana ko aw man kan ka ninsongo, walama wusugu, walama sirarawari mina sarakalasebagaw fe, ani Levi ta mogow, ani nin Alabatoso donkirilabagaw, ani a dakorosibagaw, ani a baaradenw, ani nin Alabatoso baarakebaga tow si fe. ²⁵ Sisan ele Esidarasi, Ala ta hakiritigiya min be i fe, ka kapa ni o ye, i ka kan ka kittigebagaw, ani jamogow dow sigi, olugu ye Efirati ba terebenyanfan

* 7:8 7.8 Esidarasi ka o tagama min ke, o tun be kilo waga kelen tagama bo.

mara mógow ta kitiw tige, ani minw bæe be i ta Ala ta sariyaw lon; minw fana m'a lon i ye olugu karan a ra. ²⁶ Ni mógow o mógow tē i ta Ala ta sariya sira tagama ka na, ani min tē masace ta sariyaw fana sira tagama, o tigi ka kan ka faga, walama k'a gben, walama k'a borofenw bæe bosi a ra, walama k'a bla kaso ra.»

Esidarasi ka baraka la Ala ye

²⁷ Esidarasi ko: «Matigi Ala baraka, an bɛmaw ta Ala, min k'a don masace jusu ra, ko a ye nin bonya nɔgɔn la Matigi Ala ta batoso kan Zeruzalemu. ²⁸ Ale Ala le ka kopuman ke ne ye, k'a to ne ko diyara masace ni a ladibagaw, ani a ta fagamabaw bæe ye. Matigi Ala, ne ta Ala boro tun bɛ ne kan minke, o sababu le ra, ne ka ne yere ja gbɛleya ka Izirayeli ta namogow dow lajen ka taga ni olugu ye.»

8

Esidarasi ni a tagamapɔgɔnw

¹ Ayiwa, gbatigi minw nana ni ne Esidarasi ye ka bo Babiloni, masace Aritaserisesi ta wagati ra, ani olugu ta mógow minw togow sebera ni o ye, olugu ye ni ye:

² Gerisomu, ale tun ye Finehasi ta duruja do ye.

Daniyeli, ale tun ye Itamari ta duruja do ye.

Hatusi, ale tun ye Dawuda ta duruja do ye. ³ Sekaniya ta mógow do tun lo fana.

Jakariya, ale tun ye Parehosi ta duruja do ye; ce keme ni bilooru tun be ni a ye.

⁴ Zeraya dence Eliyonayi, ale tun ye Pahati Mohabu ta duruja do ye; ce keme fla tun be ni a ye.

⁵ Yahaziyeli dence Sekaniya, ale tun ye Zatu ta duruja do ye; ce keme saba tun be ni a ye.

⁶ Yonatan dence Ebedi, ale tun ye Adini ta duruja do ye; ce bilooru tun be ni a ye.

⁷ Ataliya dence Ezayi, ale tun ye Elamu ta duruja do ye; ce biwolonfla tun be ni a ye.

⁸ Mikayilu dence Zebadiya, ale tun ye Sefatiya ta duruja do ye; ce biseegi tun be ni a ye.

⁹ Yeyeli dence Abidiyasi, ale tun ye Yohabu ta duruja do ye; ce keme fla ni tan ni seegi tun be ni a ye.

¹⁰ Yosifiya dence Selomiti, ale tun ye Bani ta duruja do ye; ce keme ni biwooro tun be ni a ye.

¹¹ Bebayi dence Jakariya, ale tun ye Bebayi ta duruja do ye; ce mugan ni seegi tun be ni a ye.

¹² Hakatan dence Yohanan, ale tun ye Azigadi ta duruja do ye; ce keme ni tan tun be ni a ye.

¹³ Adonikamu ta durujaw ta mógow labanw tun ye Elifletni ni Yeweli ni Semaya ye; ce biwooro tun be ni olugu ye.

¹⁴ Utayi ni Zakuri, olugu tun ye Bigivayi ta duruja dow ye; ce biwolonfla tun be ni olugu ye.

¹⁵ Ayiwa, ko min be woyo ka taga Ahava, ne tagara o lajen o koda ra; an ka an ta fanibonw lo o yoro ra ka tere saba ke yi. Ne nana jama fle minke, ka sarakalasebagaw* fana fle, ne ma Levi* ta mógow si ye o ra. ¹⁶ O ra, ne ka Eliyezari ni Ariyeli ni Semaya ni Elinatan ni Natan ni Jakariya ni Mesalamu wele, olugu tun ye kuntigi dow ye. Ne ka Yoyaribu ni Elinatan fana wele, olugu tun ye mógow karanninw le ye. ¹⁷ Ne ka o ci ka taga Ido fe, min tun ye namogow do ye Kasifiya. O tun ka kan ka taga min fo Ido ni a jenpogow ye, minw ye Alabatoso baaradenw ye Kasifiya, ne ka o kumaw fo o ye, ko o ye baaraden dow bla ka na an deme an ta Ala ta batoso ta baaraw ra. ¹⁸ I n'a fo an ta Ala ta boropuman tun be an kan, o sonna ka Serebiya ci ka na an fe; ce hakiriman tun lo. Mali, min ye Levi ta duruja do ye, ani Izirayeli ta duruja do, ale ta mógow do tun lo. A tun nana ni a dencew ni a balemaw fana ye; o bæe tun kera ce tan ni seegi. ¹⁹ Hasabiya ni Ezayi, minw ye Merari ta duruja dow ye, olugu fana tun nana ni o balemaw ni o dencew ye; o bæe tun kera ce mugan. ²⁰ Dawuda ni jamana namogow tun ka Alabatoso baaraden minw bla Levi ta mógow koro folofolo janko ka o deme, o nana ni o mógow ta duruja dow ye fana. Olugu tun kera baaraden ce keme fla ni mugan ye. O bæe tun welera o togo le ra kelen kelen.

²¹ Ayiwa, ka an to Ahava ko koro yi, ne k'a fo mógow ye ko an ye sun don, ka an yere majigi an ta Ala na koro, k'a daari, ko a ye an ni an denw ni an borofenw bæe numan se an seyoro ra. ²² K'a fo masace ye ko a ye sorasiw ni sotigi dow bla ni an ye, janko ka an korosi an juguw ma sira ra, o maroya tun be ne ra; sabu anw yere le tun k'a fo masace ye ka ban ko: «Ni mógow o mógow be tugu an ta Ala ko, Ala ta baraka be to o tigi kan, ka

koɓuman ke a ye; nka minw be bo Ala ko, Ala ta dimi le be ben olugu kan ni baraka ye.»²³ O ra, an ka sun don, ka an ta Ala daari; a fana ka an jaabi.

²⁴ O ko, ne ka ce tan ni fla janawoloma sarakalasebagaw kuntigiw ce ra: Serebiya, ani Hasabiya, ani o balema ce tan. ²⁵ Masace ni a ladibagaw ni a ta kuntigiw, ani Izirayelimogw minw bee be Babiloni, olugu ka warigbew ni saninw ni fen minw bee di Alabatosa ta baara kama, ne ka o fenw bee jate o mogow ja na. ²⁶ Ne ka warigbe kilo waga mugan (20 000) jate ka o di o ma, ani warigbe minanw kilo waga saba (3 000) ani sanin kilo waga saba (3 000) ²⁷ ani sanin seti mugan, minw hakeya tun be saninden waga kelen bo, ani siranegw minan nugunin jumanman fla; o songo tun be sanin songo bo.

²⁸ O ko, ne k'a fo o ye ko: «Aw saninyara ka ke Matigi Ala ta ye; nin minanw fana saninyara. Mogow le k'a latige o yere sago ma ka nin warigbe ni nin sanin di Matigi Ala ma, aw bemaw ta Ala. ²⁹ O ra, aw ka kan ka aw janto nin fenw na kosebe. Ni an nana taga se Zeruzalemu, aw bena o fenw jate Matigi Ala ta batosa bonw konw, sarakalasebagaw kuntigiw, ani Levi ta mogow, ani Izirayeli ta gbatigiw bee ja na.»

³⁰ O warigbe ni o sanin ni o minan minw tun jatera, sarakalasebagaw, ani Levi ta mogow ka o mina, ka taga ni o ye an ta Ala ta batosa konw Zeruzalemu.

Esidarasi ni a tagamaɓogonw sera Zeruzalemu

³¹ Ayiwa, an bora Ahava ko yoro ra ka taga se Zeruzalemu, san karo folo tere tan ni fla ra. An ta Ala tun k'a janto an na. A ka an tanga an juguw ma, ani benkanikebagaw ma sira ra.

³² An sera Zeruzalemu minke, an ka tere saba bla ka nenekiri. ³³ A tere naaninan, an ka warigbe ni sanin ni minanw jate an ta Ala ta batosa konw, k'a di sarakalasebaga* Meremoti ma, Huri dence. Finehasi dence Elehazari tun be ni a ye, ani Levi* ta mogow dow, minw tun ye Yosuwe dence Yozabadi ye, ani Binuwi dence Nohadiya. ³⁴ A bee jatera, k'a bee suma tuma min na, an k'a bee lajennin jatada sebe.

³⁵ Mogw minanin minw tun sekora ka na, olugu ka saraka jenitaw* bo Izirayeli ta Ala ye; o ka misitoran tan ni fla ke saraka ye Izirayeli ta mogow bee togw ra, ani sagajigi bikononton ni wooro, ani sagaden ceman biwolonfla ni wolonfla; o ka bakoronin tan ni fla di ka o ke jurumunyafa saraka* ye. O bee kera saraka jenita ye, k'a di Matigi Ala ma. ³⁶ Masace tun ka cira minw fo, o ka o lase masace ta fagamaw ma, ani Efirati ba terebenyanfan jamanatigiw ma; olugu ka Ala ta mogow deme Ala ta batosa lori baara ra.

9

Yahudiya minw tun ka siya were musow ta

¹ Ayiwa, o kow bee temenin ko, jama jamogw dow nana ne fe ka na a fo ne ye ko: «Izirayelimogw, ani sarakalasebagaw*, ani Levi* ta mogow ma son ka o yere mabo nin jamana mogow ra; o ma son ka faran nin jamana ta ko haramuninw na. O ka o ta kewalew kapa ni Kanaanakaw ta kewalew le ye, ani Hetikaw, ani Perezikaw, ani Yebusikaw, ani Amonkaw, ani Mohabukaw, ani Misirankaw, ani Amorikaw. ² O ka o siyaw ta denmusow ta ka o ke o ta musow ye, ka dow di o dencew fana ma; o cogo ra, o ka an ta siya saninman jagami ni nin jamana ta siyaw ye. Kuntigiw ni jamogow yere le konna ka nin terenbariyakow ke.»

³ Ne ka o kuma men minke, ne ka ne ta faniw ni ne ta deregeba mina ka o faran, ka ke ne kunsigiw, ani ne bonbosiw tufatufa ye k'a bon; ne jusu kasinin siginin tora. ⁴ O kera minke, Izirayeli ta Ala ta kuma nasiran tun be mogw minw na, olugu bee nana lajen ne koro, sabu mogw minaninw ta terenbariyakow tun digira o ra. Ne koni jusu kasinin siginin tora fo ka taga wulafesaraka bowagati se. ⁵ Wulafesaraka bowagati ra, ne jusu kasinin tun siginin be yoro min na, ne wurira ka bo o yoro ra, ni ne ta faniw ni ne ta deregeba faranfarannin ye. Ne ka ne kinbiri gban ka ne boro lawuri Matigi Ala, ne ta Ala fe.

Esidarasi ka Ala daari mogow ta terenbariya koson

⁶ Ne k'a daari k'a fo ko:

«E, ne ta Ala, ne maroyara fo ka ne kun suuru; ne te se hali ka ne ja korota i fan fe, ne ta Ala; sabu an ta jurumunw cayara fo ka an kun datugu. An ta hakew cayara ka se fo sankolo ma. ⁷ K'a ta an bemaw ta tere ra, ka na se fo bi ma, an ta jurumunw cayara. An ta jurumunw le koson, anw ni an ta masacew ni an ta sarakalasebagaw donna siya were mogow ta masacew boro, k'a to o ka an faga, ka an mina ka bo an ta jamana ra, ka an borofenw ce, ka an lamaroya i n'a fo an be cogo min na bi. ⁸ Nka sisan, Matigi Ala, an ta Ala, i makarira an na ka mogw dama dama kisi an ta siya ra, ka yoro do to an

ye, an be se ka na sigi yoro min na, i ta jamana saninman kono. O ra, an ta Ala, ele le ka i ta yeelen bo an ye, ka laganfiya donin di an ma an ta jonya ra; ⁹ sabu anw ye jonw le ye, nka an ta Ala ma an to jonya ra. A ka kojuman ke an ye, ka an ko diya Peresi jamana masacew ye; a ka barakakura don an na, janko an ye an ta Ala ta batoso lo, k'a yoro cenninw lalaga, ani janko an ye sigiyoro janaman soro Zuda ni Zeruzalemu.

¹⁰ «Nka nin ko min kera tan ka ban, an be se ka mun le fo nin ko fe tuun, an ta Ala! An ma i ta kumaw jate; ¹¹ i tun ka o kuma minw fo an ye i ta jonw sababu ra, minw ye ciraw ye. I tun ko: «Aw bena taga jamana min tigiya ta, o jamana mogow ka jamana lanogo ni o ta kewalejuguw ye. O ka o ta kewale haramuninw ke, k'a ta jamana kun kelen na, ka taga a bla a kun do ra, fo ka jamana fa ni o ta fen saninyabariw ye. ¹² O koson, aw kana aw denmusow di o dencew ma furu ra, aw fana kana o denmusow ta aw dencew ye. Aw kana foyi ke o ye min be se ka o fentigiya, walama min be se k'a to o ye nasuma soro. Ni o kera, aw bena baraka soro, ka jamana fenpumanw domu, ani ka o fenw to aw ta duruja nataw fana ye wagati bee.»

¹³ «Ayiwa, nin ko min sera an ma, o ye an yere ta kewalejuguw ni an ta hake caman no le ye. Nka o bee n'a ta, an ta Ala, i ka hake min bo an na, an ta jurumun tun ka ca ni o bee ye belen; i fana ka mogow dama dama janaman to an ye. ¹⁴ Yala an belen ka kan ka ban i ta kuma ma, ka jen furu ra ni nin mogow ye, minw be nin ko haramuninw jagon ke wa? Ni an ka o ke, i tena dimi an koro ka an halaki, ka an bee ban pewu wa?

¹⁵ E, Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, i terennin lo! Anw mogow dama dama le tora bi. An fle i ja koro ni an ta hakew ye; k'a soro mogow si te se ka lo ele ja koro nin cogo ra tan.»

10

Izirayelimogow lora o ta jurumunw na

¹ Ayiwa, Esidarasi tun k'a kinbiri gban Ala ta batoso ja fe, a be Ala daarira, ka o ta jurumunw fo, ka kasi. K'a to o ra, Izirayeli cew, ani a musow, ani a denmisenw camanba nana a lamini; olugu fana tun be kasira kosebe. ² Yeyeli dence Sekaniya, min ye Elamu ta duruja do ye, ale k'a fo Esidarasi ye ko: «An koni ka an ta Ala kan bla, sabu siya were minw ka an lamini, an ka o musow furu. Nka o bee n'a ta, jigi belen be Izirayeli fe nin bee ko. ³ Ayiwa, sisan an ye jengogonya* don ni an ta Ala ye, k'a latige ko an bena o musow ni o denw bee labla, o ye taga; an bena o ke ka kapa ni an matigice Esidarasi ta kuma ye, ani an ta Ala ta kuma pasiran be mogow minw na. Sariya ka min fo an ye, an y'a ke o cogo ra. ⁴ Ele ye wuri, sabu nin ko be ele le boro. An koni be ni i ye. I jija ka nin ko janabo.»

⁵ O kuma fora minke, Esidarasi wurira. A ka sarakalasebagaw* ta pamogow ni Levi* ta mogow ni Izirayeli jama bee lajen; a ko o ye kari, ko kuma min fora, ko o bena a ke ten. O karira.

⁶ O ko, Esidarasi bora Ala ta batoso ja fe, ka taga Eliyasibu dence Yohanan ta bon kono. K'a to o yoro ra, a ma domuni ke, a fana ma ji min, sabu hali bi a belen tun be kasira mogow minaninw ta terenbaryakow koson.

Izirayelimogow ka jagonye do ke

⁷ Ayiwa, o ka Zuda mara mogow ni Zeruzalemukaw ni mogow minaninw bee wele ko o ye na lajen Zeruzalemu. ⁸ O k'a fo ko ka kapa ni pamogow ni kuntigiw ta kuma ye, ko ni mogow o mogow ma na sani tere saba ce, ko o bena o tigi borofenw bee bosi a ra, k'a gben ka bo mogow minaninw ta jen ra fana.

⁹ O tere saba kono, Zuda mara mogow ni Boniyaminu ta mogow bee nana lajen Zeruzalemu. O kera san karo konontonna tere mugan na; jama bee siginin tun be kene kan Ala ta batoso ja fe. Nin ko pasiran koson, ani sanji fana koson, o tun be yereyerera.

¹⁰ Sarakalasebaga* Esidarasi wurira ka lo, k'a fo o ye ko: «Aw ka Ala kan bla, sabu aw ka siya were musow furu; aw ka do le fara Izirayeli ta hakew kan. ¹¹ O ra sisan, aw ye lo aw ta jurumunw na Matigi Ala, aw bemaw ta Ala ja koro, k'a sago ke. Aw ye faran ka bo nin jamana ta siyaw ra, ka faran nin siya were musow ra.»

¹² Jama bee k'a jaabi ni kanba ye ko: «Can lo! I k'a fo cogo min na, an ka kan k'a ke ten le.» ¹³ O ko: «Nka jama caman le be yan, sanji wagati lo fana; o koson an te se ka to kene ma yan. Nin ko fana te se ka janabo tere kelen walama tere fla doron kono, sabu mogow caman be an ce ra minw ka jurumun ke nin ko ra. ¹⁴ O ra, an ta pamogow ye lajen jama bee no ra. Ce minw bee be an ta duguw ra, minw ka siya were musow ta, o bena wagati do yira olugu ra, o bee kelen kelen bena na ni o ta dugu pamogow dow ye, ani a kititigebaga dow. An bena to ka nin ko janabo ten le fo ka taga a to an ta Ala ta dimiba min be an kan nin ko koson, o dimi ye mabo an na.»

¹⁵ Ayiwa, Asaheli dence Yonatan, ani Tikiva dence Yaziya, olugu dōron le ma sōn o kuma ma; Mesulamu ni Sabetayi min ye Levi* ta mōgow ye, olugu fana tun farara o kan. ¹⁶ Nka a tun fōra cogo min na, mōgo minanin tōw k'a ke ten. Sarakalasebaga Esidarasi ka gbatigi dōw panawoloma ka bō gba bēe kelen kelen na, ka o bēe tōgo wele. Olugu lajenna, k'a damina san karo tannan tere fōlō ra, ka ke nin kow panabo ye. ¹⁷ O sanyelema karo fōlō tere fōlō, ce minw bēe tun ka siya wēre muso furu, o ka olugu bēe ta kow panabo ka o ban.

Mōgo minw tun ka siya wēre musow ta

¹⁸ Ayiwa, sarakalasebaga* minw tun ka siya wēre musow ta, olugu le ye nin ye: Maseya ni Eliyezeri ni Yaribu ni Gedaliya, olugu tun ye Yosadaki dence Yosuwe ta duruja dōw ye, ani a balemaw ta durujaw. ¹⁹ Olugu ka o boro don jōgōn boro, ka layiri ta ko o be o ta musow bla, ani ka sagajigi kelen di ka o ke o ta hakebō saraka* ye.

²⁰ Hanani ni Zebadiya, olugu tun ye Imeri ta duruja dōw ye.

²¹ Maseya ni Iliya ni Semaya ni Yeyeli ni Oziyasi, olugu tun ye Harimu ta duruja dōw ye.

²² Elizohenayi ni Maseya ni Sumayila ni Netaneheli ni Yozabadi ni Elehasa, olugu tun ye Pasuri ta duruja dōw ye.

²³ Yozabadi ni Simeyi ni Kelaya min be wele fana Kelita, ani Petaya ni Zuda ni Eliyezeri, olugu tun ye Levi* ta mōgow ye.

²⁴ Eliyasibu, ale tun ye dōnkirilabaga dō ye.

Salumu ni Telemu ni Uri, olugu tun ye Alabatoso dakorōsibaga dōw ye.

²⁵ Minw tun be Izirayelimōgo tōw ce ra, olugu ye nin ye:

Ramiya ni Isiya ni Malikiya ni Miyaminu ni Elehazari ni Malikiya ni Benaya, olugu tun ye Parehosi ta duruja dōw ye.

²⁶ Mataniya ni Jakariya ni Yeyeli ni Abidi ni Yeremoti ni Iliya, olugu tun ye Elamu ta duruja dōw ye.

²⁷ Eliyonayi ni Eliyasibu ni Mataniya ni Yeremoti ni Zabadi ni Aziza, olugu tun ye Zatu ta duruja dōw ye.

²⁸ Yohanan ni Hananiya ni Zabayi ni Atelayi, olugu tun ye Bebayi ta duruja dōw ye.

²⁹ Mesulamu ni Maluki ni Adaya ni Yasubu ni Sehali ni Yeremoti, olugu tun ye Bani ta duruja dōw ye.

³⁰ Adina ni Kelali ni Benaya ni Maseya ni Mataniya ni Betisaleli ni Binuwi ni Manase, olugu tun ye Pahati Mohabu ta duruja dōw ye.

³¹ Eliyezeri ni Isiya ni Malikiya ni Semaya ni Simeyōn ni ³² Boniyaminu ni Maluki ni Semariya, olugu tun ye Harimu ta duruja dōw ye.

³³ Matinayi ni Matata ni Zabadi ni Elifeleti ni Yeremayi ni Manase ni Simeyi ni olugu tun ye Hasumu ta duruja dōw ye.

³⁴ Mahadayi ni Amuramu ni Uveli, olugu tun ye Bani ta duruja dōw ye, ³⁵ ani Benaya ni Bediya ni Keluhu ³⁶ ni Vaniya ni Meremoti ni Eliyasibu ³⁷ ni Mataniya ni Matinayi ni Yahasayi ³⁸ ni Bani ni Binuwi ni Simeyi ³⁹ ni Selemiya ni Natan ni Adaya, ⁴⁰ ni Makinadibayi ni Sasayi ni Sarayi ⁴¹ ni Azareli ni Selemiya ni Semariya ⁴² ni Salumu ni Amariya ni Yusufu.

⁴³ Yeyeli ni Matitiya ni Zabadi ni Zebina ni Yadayi ni Yoweli ni Benaya, olugu tun ye Nebo ta duruja dōw ye.

⁴⁴ Ayiwa, o mōgow bēe le tun ka siya wēre musow ta; o caman fana tun ka denw soro ni o musow ye.

NEHEMI TA KITABU Kitabu faamucogo

Nehemi ta kitabu sebebaga ye Nehemi yere ye. A sebera Esidarasi ta kitabu ko fe.

Yahudiya minw tun minana ka taga jamana were ra, olugu minw tun be baara kera Peresi masaceba ta masaso kono, Nehemi tun ye olugu do ye. Nehemi tora o yoro ra ka Zeruzalemu dugu ko men minke, ko dugu kogow bee benbenna, a jusu kasira kosebe. O ra masaceba k'a labla, ko a ye taga Zeruzalemu kogow lo kokura. Ale tagara se Zeruzalemu, san tan ni saba, Esidarasi taganin ko. A tagara Esidarasi ta baara to laban, ka seko ka na masaceba koro tuun. Nka a taganin ko, mogow ka Ala kan bla tuun. O koson Nehemi tagara tuun Zeruzalemu, ka taga o karan.

Nin kitabu be Ala ta mogow ta jusukungbeleya yira an na. A fana be Ala ta numanya yira an na, ani a ta makari, a ta mogow ta fan fe. Ni o ka nimisa tuma o tuma, Ala be yafa o ma, ka son o ma.

Nehemi tun ye lanamogo ye; baarakebagaba tun lo fana. Gbeleya ni toro minw sera a ma, o m'a to a ye baara lalo.

Kitabu konokow

Nehemi nana Zeruzalemu dugu cogoya fe (1-2)

Dugu kogo locogo (3-7)

Esidarasi ka Ala ta sariya ta kumaw karan mogow ye (8-10)

Nehemi ka mogow karan ka o bla sirapuman kan (11-13)

Zeruzalemu dugu kibaroya fora Nehemi ye

¹ Hakaliya dence Nehemi ta ko:

Ayiwa, masace Aritaserisesi ta masaya san mugannan na, Kisilevu karo* ra, ka ne to masadugu kono, min ye Suzi ye, ² Hanani, min ye ne balema do ye, ale ni mogo dama dama bora Zuda mara ra, ka na. Yahudiya to minw tora yi, o mogo minanin minw tun sekora ka taga Zuda mara ra, ne ka o pininka olugu ko ra, ani Zeruzalemu dugu cogo ra. ³ O k'a fo ne ye ko mogo minanin minw panaman tora, minw sekora ka taga sigi Zuda mara ra, ko o mogow koni be pani ni maroyaba le ce ra yi; o ko wow be Zeruzalemu laminikogo ra, ko tasuma k'a konw fana jeni.

Nehemi ka Ala daari

⁴ Ayiwa, ne ka o kumaw men minke, ne sigira ka kasi. Ne panasisira fo tere dama; ne ka sun don, ka sankolo tigi Ala daari. ⁵ Ne ko: «E, Matigi Ala, sankolo tigi Ala, i ka bon, i ye siranyafenba le ye. Ele le be to i ta jennogonya ra, ka konuman ke i kanubagaw, ani i ta kuma siratagamabagaw ye. ⁶ Sabari ka i toro malo, ka i janto ne ra, ka i ta jonce ta daariri lamem, sabu ne be i daarira su ni tere i ta jonw ye, minw ye Izirayelimogow ye. Izirayelimogow ka jurumun minw ke, ani ne yere ni ne ta somogow ka jurumun minw ke ka i hake ta, ne lora o jurumunw bee ra. ⁷ An koni ka kojugu caman le ke ka i hake ta. I ka kumaw, ani cifoninw, ani i ta kolatigenin minw fo i ta baaraden Musa ye, an ma o sira tagama. ⁸ I tun ka kuma min fo i ta baaraden Musa ye, i hakiri to o kuma ra; i tun ko, ko: «Ni aw ka ne kan bla, ne bena aw ghen ka aw janjan siyaw ce ra. ⁹ Nka ni aw sekora ka na ne lora o jurumunw lamem, k'a sira tagama, o tuma hali ni a kera ko aw ta mogow tagara fo dunupa dan le ra, ne bena o lana ka bo o yoro ra ka na ni o ye nin yoro ra, ne ka nin yoro min panawoloma, k'a ke ne togo sigiyoro ye.» ¹⁰ I ta jonw lo, i ta mogow lo; ele le ka o kunmabo i ta fangatigiya ni i ta sebayaba baraka ra. ¹¹ E, Matigi Ala, sabari ka i toro malo ka i ta jonce ta daariri lamem, ka i ta jonw bee ta daariri lamem, sabu i togo ye bonya, o le ka di i ta jonw ye. Ne b'a fe ka ko min ke bi, a to o ye na, janko ni ne tagara nin ce na koro, ne ko ye diya a ye.»

Ayiwa, o wagati y'a soro ne le tun ye masace ta minnifendibaga ye.

2

Nehemi tagara Zeruzalemu

¹ Nisan karo* ra, Aritaserisesi ta masaya san mugannan na, lon do, ka ne to masace na koro, ne ka duven ta ko ne be do i a ma. Ne na tun ma deri ka kumu ka ye masace na koro ni o lon te. ² Masace ka ne pininka ko: «Mun le ka i na kumu tan k'a soro bana

* **1:1** 1.1 Kisilevu karo, o ye Yahudiyaw ta san karo konontonnan ye. * **2:1** 2.1 Nisan karo, walama Abibu karo, o ye Yahudiyaw ta san karo folo ye.

te i ra? I b'a soro jusukasi le be i ra.» Ne siranna kosebe, ³ nka ne ka masace jaabi ko: «Ala ye si di masace ma! Mun na ne pa te kumu, k'a soro ne bemaw suw donna dugu min na, o dugu be benna, ani tasma k'a donda konw jeni k'a cen?» ⁴ Masace ka ne jininka ko: «I b'a fe ne ye mun le ke i ye sa?» Ne ka sankolo tigi Ala daari, ⁵ ka soro ka masace jaabi. Ne ko: «Ni a benna masace ma, ni masace be son a ta jonce ta kuma ma, o tuma masace ye ne bla ka taga Zuda mara ra, janko ne bemaw suw donna dugu min na, ne ye taga o dugu lo kokura.» ⁶ Masace ni a ta masamuso tun signin be jogan koro. Masace ka ne jininka ko: «O tagama bena ke tere jori tagama le ye? I bena seko wagati juman?»

Ne ka ne sekowagati yira a ra. O ra, masace sonna ka ne bla ka taga. ⁷ Ne k'a fo masace ye fana ko: «Ni a benna masace ma, o ye sebe dow di ne ma ka taga o di Efirati ba terebenyanfan mara jamanatigiw ma, janko o y'a to ne ye teme ka taga se fo Zuda mara ra. ⁸ Sebe do fana ye di ne ma ka taga di Asafu ma, min ye masace ta yiriforo korosibaga ye, janko ale ye yiriw di ne ma. Sankasojan min be Alabatoso kefe fe, ne bena o dondaw lalaga ni o yiriw ye, ani dugu laminikogo, ani ne yere ta sibon.» Masace sonna ne ta kuma ma, sabu ne ta Ala ta boronuman tun be ne kan.

⁹ O ko, ne tagara Efirati ba terebenyanfan mara jamanatigiw fe, ka taga masace ta sebew di o ma. Masace tun ka kerekuntigiw, ani sotigi dow ci ka taga ne blasira.

¹⁰ Ayiwa, Horonikace Sanbala, ani Amonkace Tobiya min tun ye jamogo do ye, olugu ka ne nako men minke, o ma diya o ye, k'a ye ko mogodo be nana a janto Izirayelimogow ra, ka hera jini o ye.

¹¹ Ne sera Zeruzalemu minke, ne ka tere saba ke yi. ¹² O ko, ne ni mogodo dama dama bora su fe. Nka ne ta Ala tun ka min don ne jusu ra, ko ne ye a ke Zeruzalemu dugu ye, ne tun ma o fo mogodo si ye ban. Began were tun te ne fe ni ne yere ta fali te, ne tun yelenna min kan. ¹³ Ne bora su fe Kurufurance ta donda fe; ne tagara Jega belebele ta bunun yoro ra, Sununkun ta donda fan na. Ne ka Zeruzalemu kogow fe. Ne k'a ye ko wow b'a fan be ra, ani ko tasma k'a konw jeni ka o cen. ¹⁴ O ko, ne tagara Bunun ta donda fan na, masace ta ko yoro ra. Nka ne tun yelenna fali min kan, o temeyoro ma soro. ¹⁵ O su kelen na, ne yelenna ka bo kurufurance ra; hali bi ne tun be kogo korosira. O ko, ne sekora ka taga don Kurufurance ta donda fe ka taga so.

¹⁶ Dugu jamogow tun m'a lon ne tagara yoro min na, ani ne tun tagara min ke, sabu hali bi ne tun ma foyi fo Yahudiyaw ye ban, walama sarakalasebagaw*, walama jamogow, walama kuntigiw. Ne tun ma foyi fo baara jamogow si ye fana. ¹⁷ Ko fe le, ne nana a fo o ye ko: «Bonon min be an kan, aw yere na be o ra. Zeruzalemu kogow cenna, tasma k'a dondaw ta konw jeni. Aw ye na, an ye Zeruzalemu kogow lo, janko maroya ye bo an kan.» ¹⁸ Ne ta Ala ta boronuman tun be ne kan cogo min na, ani masace tun ka kuma minw fo ne ye, ne ka o fo o ye. O ka ne jaabi ko: «An ye wuri ka lori damina!» O jijara ka o baarajuman damina.

Sanbala ni Tobiya ka Yahudiyaw logobo

¹⁹ Nka Horonikace Sanbala ni Amonkace Tobiya min tun ye jamogodo ye, ani Arabuce Gesemu, olugu ka o ko men minke, o ka an logobo, ka yereko an ma, k'a fo ko: «Aw be mun le kera nin ye de? O tuma aw b'a fe ka muruti masace ma le ke?» ²⁰ Ne ka o jaabi ko: «Sankolo tigi Ala bena a to an ta baara ye na. Anw minw ye a ta jonw ye, an koni bena kogo lori damina; nka aw koni, aw ninyoro te Zeruzalemu, aw ta fanga te Zeruzalemu kan, aw togo tena fo Zeruzalemu.»

3

Yahudiyaw ka Zeruzalemu laminikogo lori damina

¹ Sarakalasebagaw kuntigiwa* Eliyasibu ni a sarakalasebaga joganw ka baara damina. Olugu ka Sagaw ta donda lo, k'a saninya Ala ye, k'a konw don a ra. O ka lori ke ka taga se fo Meha ta sankasojan ma, ka o saninya Ala ye, ka lori ke tuun ka taga se fo Hananeheli ta sankasojan ma.

² Zeriko dugumogow ka lori ke ka gban olugu ra.

Imiri dence Zakuri ka lori ke ka gban olugu ra.

³ Sena ta durujaw ka Jegew ta donda lo. O k'a yiriw don, k'a konw don a ra, k'a sogonanw ni a berew don.

⁴ Hakosi dence Huri, o dence Meremoti fana ka yoro dow lalaga ka gban olugu ra.

Mesezabeli dence Berekiya, o dence Mesulamu fana ka yoro dow lalaga.

Bana dence Sadaki fana ka yoro dow lalaga.

⁵ Tekoha ta mogow fana ka yoro dow lalaga ka gban olugu ra. Nka olugu ta jamogow ma son ka o yere majigi baarakuntigiw ye ka baara ke.

⁶ Paseha dence Yehoyada ni Besodiya dence Mesulamu, olugu ka Dondakoro lalaga. O k'a yiriw don, k'a konw don a ra, k'a sogonanw ni a berew don.

⁷ Yoro min gbanna o ra, Gabahonkace Melatiya ni Meronitikace Yadon, olugu ka o yoro lalaga, olugu ni Gabahonkaw ni Misipakaw. Olugu tun be Efirati ba terebenyanfan ta jamanatigi ta mara le konso.

⁸ Yoro min gbanna o ra, Haraya dence Uziyeli, min tun ye saninfagabaga ye, ale ka o yoro lalaga.

Yoro min gbanna o ra, Hananiya min tun ye turu kasadiman lalagabaga do ye, ale ka o yoro lalaga. O ka Zeruzalemu dugu laben o cogo ra fo ka taga se kogo bonyayoro ma.

⁹ Yoro min gbanna o ra, Huri dence Refaya, min tun ye Zeruzalemu mara tarance namogo ye, ale ka o yoro lalaga.

¹⁰ Yoro min gbanna o ra, Harumafu dence Yedaya ka o yoro lalaga; o yoro tun be a ta so na fe.

Hasabiniya dence Hatusi fana ka yoro dow lalaga ale kere fe.

¹¹ Harimu dence Malikiya ni Pahati Mohabu dence Hasubu ka kogo fan do were lalaga, ani Dibiw ta sankaso.

¹² Yoro min gbanna o ra, Halohesi dence Salumu min tun ye Zeruzalemu mara tarance to kelen namogo ye, ale ni a denmusow ka o yoro lalaga.

¹³ Kurufurance ta donda, Hanun ni Zanoaha dugumogo le ka o yoro lalaga, k'a konw don a ra, k'a sogonanw ni a berew don. O ka kogo lalaga fana k'a janya se fo nongon* na waga kelen, ka taga se fo Sununkun ta donda ma.

¹⁴ Rekabu dence Malikiya min tun ye Beti Hakeremu dugu namogo ye, ale ka Sununkun ta donda lalaga. A k'a lo, k'a konw don, ani a sogonanw ni a berew.

¹⁵ Koli Hoze dence Salumu min tun ye Misipa mara namogo ye, ale ka Bunun ta donda lalaga. A k'a lo k'a datugu, k'a konw don a ra, k'a sogonanw ni a berew don. A ka Silohamu ta ji yoro ta kogo fana lo, min be masace ta yiriforo koro, ka taga se fo sira min be jigi ka bo Dawuda ta masabonba* ra.

¹⁶ O ko, Azibuki dence Nehemi, min tun ye Beti Suri mara tarance namogo ye, ale ka Dawuda ta sudonyoro nafeyoro lalaga, ka taga se fo jidinga ma, ani ka taga se fo kerekecew ta so ma.

¹⁷ O ko, Levi ta mogo dow fana ka yoro dow lalaga; olugu tun ye Bani dence Rehumu ye, ani Hasabiya, min tun ye Keyila mara tarance namogo ye; ale ka baara ke ka gban Rehumu na.

¹⁸ O ko, o balema minw tun be ni Henadadi dence Bavayi ye, min tun ye Keyila mara tarance to kelen namogo ye, olugu fana ka yoro dow lalaga.

¹⁹ Yosuwe dence Ezeri min tun ye Misipa namogo ye, ale ka kogo fan do were lalaga ka gban olugu ra; o fan nasinnin be kerekeminanw ta so yelenyoro ma; a be kogo nongon na.

²⁰ O ko, Zabayi dence Baruki jijara kosebe ka kogo fan do were lalaga, k'a ta kogo nongon na ka taga a bla sarakalasebagaw kuntigiba Eliyasibu ta so donda ra.

²¹ O ko, Hakosi dence Huri, o dence Meremoti, ale ka kogo fan do were lalaga, k'a ta Eliyasibu ta so donda ra, ka taga a bla fo a ta so dan na.

²² O ko, sarakalasebaga minw tun be o yoro mara ra, olugu fana ka yoro dow lalaga.

²³ O ko, Boniyaminu ni Hasubu fana ka o ta so nafeyoro lalaga.

O ko, Ananiya dence Maseya, o dence Azariya fana k'a yere ta so nafeyoro lalaga.

²⁴ O ko, Henadadi dence Binuwi ka kogo fan do were lalaga, k'a ta Azariya ta so yoro ra ka taga a bla fo kogo nongon na, logologo fan na.

²⁵ Uzayi dence Palali ka yoro dow lalaga; o yoro tun nasinnin be kogo nongon ni sankasojan ma, masace ta so na fe, kasobon lukene kere fe.

O ko, Parehosi dence Pedaya ²⁶ ani Alabatoso baarden minw siginin tun be Ofeli kongori kan, olugu ka yoro dow lalaga, ka taga se Ji ta Donda ma, tereboyanfan na, ani sankasojan fan na.

²⁷ O ko, Tekohakaw fana ka kogo fan do were lalaga, k'a ta sankasojan na, min janyara ka bo kogo kunna, ka taga se fo Ofeli ta kogo ma.

²⁸ K'a damina Sow ta Donda ra, sarakalasebagaw be kelen kelen ka yoro do lalaga o ta so nafeyoro ra.

²⁹ O ko, Imeri dence Sadaki ka yoro dow lalaga a yere ta so na fe.

O ko, Sekaniya dence Semaya, min tun ye Tereboyanfan ta Donda korosibaga ye, ale fana ka yoro dow lalaga.

* 3:13 3.13 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

³⁰ O kɔ, Selemiya dence Hananiya ni Salafu dence woɔrɔnan min ye Hanun ye, olugu ka kogo fan dɔ wɛrɛ lalaga.

O kɔ, Berekiya dence Mesulamu ka yɔrɔ dɔw lalaga a yɛrɛ ta sow na fɛ.

³¹ O kɔ, Malikiya min tun ye saninfagabaga dɔ ye, ale ka yɔrɔ dɔw lalaga, ka taga se fɔ Alabatoso baaradenw ta so ma, ani jagokebagaw ta so; yɔrɔ min be Yɔrɔkɔrɔsibagaw ta donda na fɛ, ka taga se fɔ Dugukɔrɔsibagaw ta bon ma, min be kogo nɔngɔn kɔrɔ.

³² Ayiwa, yɔrɔ min tun be kogo nɔngɔn ta sankaso ni Sagaw ta Donda ce, saninfagabagaw ni jagokebagaw le ka o yɔrɔ kogow lalaga.

Sanbala ka Yahudiyaw mafiyɛnya

³³ Ayiwa, Sanbala nana a mɛn minke ko an be dugu laminikogo lɔra, o ma diya a ye; a dimina kosebe. A ka ke an Yahudiyaw logobo ye. ³⁴ A k'a fɔ a ta dugumɔgow ni Samari kɛrɛkejama na na ko: «Nin Yahudiyaw barakantanw be mun le kera tan dɛ? Yala o b'a miiri ko o bena kogo lɔ kokura le wa, ka sarakaw bo, ka nin baara ban bi yɛrɛ le kɛ? O tuma tasuma ka nin kabakuru minw jeni, ani bogo ka o datugu, yala olugu be se ka nin kabakuruw labo ka o lɔ kokura tuun wa?»

³⁵ Amɔnkace Tobiya min tun lonin be Sanbala kɔrɔ, ale ko: «A to o ye a lɔ sa! Hali ni kongowurunin dɔ le ka yɛlen o ta kogo nin kan, a bena a kabakuruw bɛɛ benben!»

Nehemi ka Ala daari

³⁶ «E, an ta Ala, an lamɛn, sabu o be an mafiyɛnyara.

O be dogoyari min lasera an ma, a to o ye ben olugu yɛrɛ le kan yi!

A to o juguw ye na o ce ka taga o ke jɔnw ye jamana wɛrɛ ra.

³⁷ I kana o ta hakew yafa,

i kana o ta jurumunw jɔsi ka bo i na kɔrɔ,

sabu o ka kogo lobagaw mafiyɛnya.»

³⁸ O ra, an ka kogo lɔ k'a lamini k'a ben, k'a lɔ se fɔ a cɛmance ra; sabu mɔgow bɛɛ tun ka baara ta ni o jusu bɛɛ le ye.

4

Sanbala ko a be Yahudiyaw kɛrɛ

¹ Nka wagati min Sanbala ni Tobiya ni Arabuw ni Amɔnkaw ni Azidɔdikaw nana a mɛn ko Zeruzalemu dugu laminikogo lɔri be tagara na, ani ko a wow be datugara, o dimina kosebe. ² O ka janfa siri ko o bena Zeruzalemu dugu kɛrɛ, ale dugu jagami. ³ An fana ka o mɛn minke, an ka an ta Ala daari; o kɔ, an ka mɔgow dɔw bla ka yɔrɔw kɔrɔsi su ni tere, janko o kana na ben an kan. ⁴ Nka Zuda mara mɔgow nana ke a fɔ ye ko: «Baarakebagaw baraka be dɛsɛra, k'a sɔrɔ kabakurutonw belɛn ka ca. An kɔni tena se ka nin kogo lɔ le fiyewu!» ⁵ An juguw kɔni, olugu tun b'a fɔra ko: «Sani o ye na a lon ko an be nana, walama sani o ye an ye, o y'a sɔrɔ an donna o ce ra ka ban, ka o faga, ka o ta baara lalo.»

Nehemi ka kerekeminanw di a ta mɔgow ma

⁶ Yahudiyaw minw tun siginin be ni an juguw ye, olugu nana sipaga caman ka na an lasomi; o tun be to k'a fɔ an ye ko: «Ni aw ka munu fan o fan, o bena na ben an kan.»

⁷ O ra, kogo ka surun fan minw na, ne ka mɔgow dɔw lolɔ kogo kɔ fɛ o yɔrɔw ra, ani yɔrɔ minw lablanin be. Ne ka o lolɔ, gba bɛɛ ni a ta yɔrɔ, ni o ta kerekemuruw ni o ta tamanw ni o ta kalanw ye o boro. ⁸ Ne nana yɔrɔ bɛɛ fɛ ka na tuma min na, ne gbarara jamogow ni kuntigiw ni mɔgow tɔw ra k'a fɔ o ye ko: «Aw kana siran o na. Aw ye aw hakiri to Matigi ra, ale Ala min ka bon, ani siranyafenba lo fana; aw ye kɛrɛ ke aw balemaw ni aw dencew ni aw denmusow ni aw ta musow ni aw ta bonw kosɔn.»

⁹ Ayiwa, an juguw nana a lon ko an bɔra o ta jɛn kɔrɔ ma, ani ko Ala ka o ta jɛn kɔrɔtigi minke, an sekɔra ka taga kogo kɔrɔ, bɛɛ k'a ta baara ta.

¹⁰ K'a ta o lon na, mɔgow tarance dɔrɔn le tun be baara ke; o tarance tɔ kelen tun be o ta negederegew don, ka lɔ ni o ta tamanw ye, ani o ta negɛbennanw, ani o ta kalanw ye o boro. Kerekuntigiw tun lonin be Zuda ta mɔgow bɛɛ kɔ fɛ. ¹¹ Minw tun be kogo lɔra, ani minw tun be minanw tara, olugu tun be o ta baaraw kera ni o boro kelen ye, ka kerekeminan dɔ mina boro tɔ kelen na. ¹² Lorikebaga bɛɛ kelen kelen ta kerekemuruw tun sirinin be a gɛrɛn kelen na, k'a to baara ra. Ce min tun ka kan ka buru fiye, ale tun lonin be ne kɔrɔ. ¹³ Ne k'a fɔ jamogow ni kuntigiw ni jama tɔ ye ko: «Baara ka ca, kogo ka jan, an ce ka jan jɔngɔn na fana. ¹⁴ O ra, ni aw nana burufiyɛkan mɛn ka bo fan min na, aw ye taga lajɛn o yɔrɔ ra. An ta Ala bena kɛrɛ ke an ye.»

¹⁵ An tun be an ta baara ke o cogo le ra lon o lon. Tamanw tun be mogow taran kelen boro, k'a ta dugugbeda ra fo ka taga lolo bo su fe. ¹⁶ O wagati ra, ne k'a fo mogow ye tuun ko: «Mogow bee kelen kelen ni a ta baarakepogon ye to Zeruzalernu dugu konso su fe. Ni o kera, an bena dugu korosi su fe, ka baara ke tere fe. ¹⁷ Ne ni ne balemaw, ani ne baarakepogonw, ani yorokorosibagaw, an si ma an ta faniw bo an yere ra. Bee ta kerekeminan tun be a boro, hali ni a tun be taga ko le*.»

5

Nehemi ka Yahudiyaw ta terenbariyakow janabo

¹ Ayiwa, wagati do nana ke, Yahudiya dow ni o musow ka kuma caman fo, ka o balema Yahudiya tow jaraki kosebe. ² Dow tun b'a fora ko: «Anw ni an dencew ni an denmusow ka ca; aw ka kan ka siman di an ma janko an ye domuni ke ka baro!» ³ Dow fana ko: «Ni kongow wagati ka se, anw ka kan ka an ta forow ni an ta rezenforow, ani an ta bonw le tonomasigi janko ka siman sorow k'a domu.» ⁴ Dow ko tuun ko: «Anw ka kan ka an ta forow ni an ta rezenforow tonomasigi ka o wari ta, janko ka ninsongow sara masace ye; ⁵ k'a sorow anw ni an ta jamana mogow bee ye siya kelen le ye; olugu ta denw ni an ta denw bee ye kelen ye. O bee n'a ta, an ka kan ka an dencew ni an denmusow di ka o ke jonw ye. An denmuso dow kera jonw ye ka ban; se foyi te an ye fana, sabu an ta forow ni an ta rezenforow kera mogow werew ta ye.»

⁶ Ayiwa, ne ka o torokow ni o kumaw men minke, ne dimina kosebe. ⁷ Ne k'a latige ko ne bena kumagbelen fo jama jamogow ni a kuntigiw ye. Ne ko o ma ko: «Mun koson aw be juru don aw balemaw ra, ka tonow jini a ra o fe?» Ne ka o wele pogonyeba do ra, janko ka o ko janabo ni o ye. ⁸ Ne k'a fo o ye ko: «An balema Yahudiya minw tun fiyeerera siya werew ma ka o ke jonw ye, an jijara ka an seko ke, ka olugu kunmabo. Sisan aw yere le be sekora ka aw balemaw fiyeere tuun an yere ta mogow ma!» O jera, o ma foyi sorow k'a fo. ⁹ Ne ko o ma tuun ko: «Aw be min kera tan, o man ji. Aw tun ka kan ka siran Ala ja, janko an jugu minw ye siya were mogow ye, olugu kana na maroya bla an na. ¹⁰ Ne ni ne balemaw ni ne baarakepogonw, anw fana ka wari ni siman di mogow ma juru ra. Sisan an ye o juruw to o ye. ¹¹ Aw ye o ta forow, ani o ta rezenforow, ani o ta oliviyesunw, ani o ta bonw seko o ma bi yere. Aw tun b'a fe ka tonow min fana sorow o fe aw ta wari ni aw ta siman ni aw ta rezenji ni aw ta turu ra, ko fen o fen sigiyoroma keme, ko sigiyoroma kelen ye fara o kan, aw ye kaari o bee ko.»

¹² O ka ne jaabi ko: «I ka min fo, an bena a ke ten. An bena o borofenw seko o ma; an fana tena tonow foyi jini o fe tuun.» O ra, ne ka sarakalasebagaw wele; ne k'a fo ko o mogow ye kari sarakalasebagaw yere ja na, ko o ka min fo, ko o bena a ke ten. ¹³ Ne ka ne ta deregeba foni k'a yuguyugu, k'a fo ko: «Ni mogow min ma nin layiri dafa, Ala ye o tigi fana yuguyugu nin cogo ra, k'a faran ka bo a ta somogow ni a ta borofenw ce ra. Ala ye a yuguyugu fo k'a lakolon to.» Jama bee k'a jaabi k'a fo ko «Amina!» O ka Matigi Ala tando. Min tun latigera, o k'a ke ten.

Nehemi kera jamanatigijuman ye

¹⁴ Ka ne to Zuda mara jamanatigiya ra Aritaserisesi ta masaya wagati ra, k'a ta a ta masaya san mugannan na ka taga se a san bisaba ni flanan ma, o san tan ni fla bee konso, ne ni ne ta gbamogow si ma masace ta ninsongow mina mogow fe, ka o ke ka an yere baro. ¹⁵ Jamanatigi folo minw konna ne ja, olugu tun ka mogow sege kosebe. O tun be mogow jagboya ko o ye warigbe binaani le di olugu ma lon o lon; domuni ni rezenji nin te o ra. Hali o ta kuntigiw, olugu fana tun ka o ta fanga digi mogow kan kosebe. Nka ne koni ma o pogon ke, sabu Alapasiran tun be ne ra. ¹⁶ Ne ka ne yere bla nin kogo lori baara le ra. Ne baarakepogonw fana lajenna ka baara ke. An fana ma dugukolo si san. ¹⁷ Ka fara o bee kan, Yahudiyaw kuntigi ce keme ni bilooru le tun be to ka domuni ke ne fe. Minw tun bora an lamini jamanaw ra ka na an fe, olugu nin te o ra. ¹⁸ Lon o lon misitoran kelen le tun be faga ne ta so, ani saga panaman worow, ani sisew. Ne le tun be lo ni o musakaw bee ye. Tere tan o tere tan, o tun be na ni rezenji suguya bee camanba ye. Nka o bee n'a ta, mogow tun ka kan ka siman minw di jamanatigi ma, ne ma son ka o jini o fe, sabu baara doni tun gbiriyara mogow ma kojugu.

¹⁹ E, ne ta Ala, ne ka kopuman minw bee ke nin mogow ye, o koson i hakiri to ne ra, ka ja ne ma.

* 4:17 4.17 Kitabu dow konso a sebera ko: «An ta kerekeminanw doron le tun be an boro, ani ji.»

6

Yahudiyaw juguw wurira o kama tuun

¹ Ayiwa, Sanbala ni Tobiya ni Arabuce Gesemu ni an jugu tɔw nana a men ko an ka kogo lalaga, ko hali wo kelen ma to kogo ra tuun. O wagati ra ne tun ma konw don folo. ² Sanbala ni Gesemu ka cira do ci o le ra, ka n'a fo ne ye ko: «Na, an ye nɔgon ye Kefirimu, Ono kenegbe ra.» K'a soro o tun b'a fe ka ne janfa le.

³ Ne ka ciraden dow ci ka taga fo o ye ko: «Baaraba le be ne fe yan belen, o koson ne tena se ka taga yi. Ni ne ka bo yan ka taga aw fe, baara bena lalo.»

⁴ Nka o belen ka o cira kelen ci ka na, ka se fo sijaga naani. O na o na, ne fana ka o jaabi ni nin kuma kelen le ye. ⁵ A sijaga loorunan na, Sanbala k'a ta baaraden kanbelen ci ne fe ni o kuma kelen ye tuun. Sebe do tun be ale boro, o dayelenin be. ⁶ A tun sebera o sebe kono ko: «O b'a fora siya werew ce ra ko ele ni i ta jamana mogow b'a fe ka muruti. Gesemu fana ka o kuma kelen fo; ko o le koson ele ni Yahudiya tɔw be kogo lalagara. O b'a fora fana ko ele le bena ke o ta masace ye, ⁷ ko i yere ka cira dow janawoloma ka ban ko olugu y'a fo Zeruzalemu ko: «Masace do be Zuda mara ra!» Ayiwa, nin ko kibaroya tena men ka se masace ma. O ra, na, an ye nɔgon ye.»

⁸ Ne k'a jaabi ko: «Ele be nin ko minw bee fora, o si te can ye; ele yere le be nin bee miirira i yere kono k'a fo.»

⁹ Can ra, o mogow bee tun b'a fe ka an lasiran le; o tun b'a miirira ko o kumaw bena ke sababu ye ka an fari faga, k'a to an ye baara dabra.

E, Ala, baraka don ne ra sisan janko ne ye baara ke.

Cira min tun b'a fe ka Nehemi janfa

¹⁰ Ayiwa, lon do ne tagara Metabeli dence Delaya ta dence Semaya ta so kono. Ne tagara a soro ko ale k'a yere datugu a ta so yi. A ko ne ma ko: «Na, an ye taga nɔgon ye Ala ta batoso kono, yoro saninman* konono. An bena don ka daw datugu an yere da ra, sabu mogow dow be nana, ko o be na i faga. O b'a fe ka na i faga su fe.» ¹¹ Ne k'a jaabi ko: «Ne bɔnɔgonko be se ka bori cogo di? Ne bɔnɔgonko be se ka taga don Ala ta yoro saninman kono cogo di ni o ma ne faga? Ne koni tena taga yi!» ¹² Ne tun k'a korosi k'a ye ko Ala le tun m'a ci ne fe fiyewu; Sanbala ni Tobiya le tun ka wari di a ma. O koson a tun nana o cirayakuma fo ne ye. ¹³ O tun ka o wari di a ma ko a ye nin kuma fo, janko ne ye siran ka tugu a ta kuma ko, ka kojugu do ke, min be ke sababu ye ka ne togo cen, ka ne mafiyenya.

¹⁴ E, ne ta Ala, i hakiri to Tobiya ni Sanbala ra, ka o sara ka kapa ni o ta kewalew ye. I hakiri to ciramuso Nohadiya fana ra, ani cira to minw tun b'a fe ka ne lasiran.

Nehemi juguw maroyara

¹⁵ Ayiwa, kogo baara bee banna ka ben Eluli karo* tere mugan ni looru ma. A baara bee kera ka ban tere bilooru ni fla le kono. ¹⁶ An juguw, ani siya minw bee ka an ta jamana lamini, olugu ka o men minke, o siranna; o maroyara kosebe, sabu o k'a faamu ko Ala le ka an deme ka nin baara ke.

¹⁷ O wagatiw bee ra, Zuda mara pamogo dow ni Tobiya tun ka kibaroya caman ci nɔgon ma. ¹⁸ O kera, sabu Zuda mara mogow caman tun karira ko olugu be Tobiya ta jen le ra, sabu Tobiya tun ka Ara dence Sekaniya denmuso furu. Tobiya dence Yohanan fana tun ka Berekiya dence Mesulamu ta denmuso furu. ¹⁹ O tun be to ka na Tobiya ta konumanw lakari ne na korow; o tun be taga ne ta kumaw fana fo a ye. O Tobiya togo le tun be sebew cira ne nana janko ka ne lasiran.

7

Zeruzalemu dugu korosicogo

¹ Kogo nana lo ka ban minke, ani ne nana a konw don tuma min na, an ka dakorosibagaw, ani donkirilabagaw, ani Levi* ta mogow sigi o ta baaraw ra. ² Ne ka Zeruzalemu dugu konaw karifa ne balemacce Hanani ma, ani Hananiya min tun ye Zeruzalemu kerekunbenbon kuntigi ye, sabu ale tun ye mogow terennin le ye; Alapasiranbaga tun lo fana ka teme mogow caman kan.

³ Ne k'a fo o ye ko: «Aw kana Zeruzalemu dugu dondaw dayele, fo ni tere gbanna tuma min na. Wula fe fana aw ye a daw datugu ka o sogo sani dakorosibagaw ye taga. Aw ye Zeruzalemu dugumogow bla, o ye to ka yorow korosi ka nɔgon son. Dow ye lolu dugu korosiyoro ra, dow ye lolu o yere ta bonw kere fe.»

* 6:15 6.15 Eluli karo, o ye Yahudiyaw ta san karo woronnan ye.

⁴ Zeruzalemu dugu tun ka bon, dugu kene fana tun ka bon; nka a dugumogow tun man ca, a bonw fana tun ma lo kokura folo.

Mogow jateda

⁵ Ne ta Ala k'a don ne jusu ra ko ne ye namogow ni kuntigiw ni mogow tow bee lajen janko ka o jate, o bee ni o ta somogow. Mogow minw tun konna ka na, ne ka olugu ta burujusebe ye. Ne ka min soro o sebe konso o ye nin ye:

⁶ Babiloni masace Nebukadinesari tun ka Zuda mara mogow minw mina ka taga ni o ye, o mogow minw sekora ka na Zeruzalemu, ani Zuda mara ra, ka na sigi o ta duguw ra, olugu fle nin ye: ⁷ O mogow le nana ni Zorobabeli ye, ani Yosuwe, ni Nehemi, ni Azariya, ni Ramiya, ni Nahamani, ni Maridose, ni Bilisan, ni Misipereti, ni Bigivayi, ni Nehumu, ni Bana.

Izirayelimogow bee lajennin jateda fle nin ye:

⁸ Parehosi ta durujaw: mogow waga fla ni keme ni biwolonfla ni fla (2 172);

⁹ Sefatiya ta durujaw: mogow keme saba ni biwolonfla ni fla (372);

¹⁰ Ara ta durujaw: mogow keme wooro ni bilooru ni fla (652);

¹¹ Pahati Mohabu ta durujaw, minw bora Yosuwe ni Yohabu ta gba ra: mogow waga fla ni keme seegi ni tan ni seegi (2 818);

¹² Elamu ta durujaw: mogow waga kelen ni keme fla ni bilooru ni naani (1 254);

¹³ Zatu ta durujaw: mogow keme seegi ni binaani ni looru (845);

¹⁴ Zakayi ta durujaw: mogow keme wolonfla ni biwooro (760);

¹⁵ Binuwi ta durujaw: mogow keme wooro ni binaani ni seegi (648);

¹⁶ Bebayi ta durujaw: mogow keme wooro ni mugan ni seegi (628);

¹⁷ Azigadi ta durujaw: mogow waga fla ni keme saba ni mugan ni fla (2 322);

¹⁸ Adonikamu ta durujaw: mogow keme wooro ni biwooro ni wolonfla (667);

¹⁹ Bigivayi ta durujaw: mogow waga fla ni biwooro ni wolonfla (2 067);

²⁰ Adini ta durujaw: mogow keme wooro ni bilooru ni looru (655);

²¹ Ateri ta durujaw, minw bora Ezekiyasi ta gba ra: mogow bikononton ni seegi (98);

²² Hasumu ta durujaw: mogow keme saba ni mugan ni seegi (328);

²³ Betisayi ta durujaw: mogow keme saba ni mugan naani (324);

²⁴ Harifu ta durujaw: mogow keme ni tan ni fla (112);

²⁵ Gabahon dugumogow: mogow bikononton ni looru (95);

²⁶ Betilehemu dugumogow, ani Netofa dugumogow: mogow keme ni biseegi ni seegi (188);

²⁷ Anatotikaw: mogow keme ni mugan ni seegi (128);

²⁸ Beti Azimaveti dugumogow: mogow binaani ni fla (42);

²⁹ Kiriayati Yeharimu, ani Kefira, ani Beroti dugumogow: mogow keme wolonfla ni binaani ni saba (743);

³⁰ Rama ni Geba dugumogow: mogow keme wooro ni mogow mugan ni kelen (621);

³¹ Mikimasikaw: mogow keme ni mugan ni fla (122);

³² Betelikaw, ani Ayikaw: mogow keme ni mugan ni saba (123);

³³ Nebo dugu to kelen ta mogow: mogow bilooru ni fla (52);

³⁴ Elamu were ta durujaw: mogow waga kelen ni keme fla ni bilooru ni naani (1 254);

³⁵ Harimu ta durujaw: mogow keme saba ni mugan (320);

³⁶ Zeriko dugumogow: mogow keme saba ni binaani ni looru (345);

³⁷ Lodi, ani Hadidi ni Ono dugumogow: mogow keme wolonfla ni mugan ni kelen (721);

³⁸ Sena dugumogow: mogow waga saba ni keme kononton ni bisaba (3 930);

³⁹ Sarakalasebagaw, minw tun ye Yedaya ta durujaw ye, minw bora Yosuwe ta gba ra: mogow keme kononton ni biwolonfla ni saba (973);

⁴⁰ Imeri ta durujaw: mogow waga kelen ni bilooru ni fla (1 052);

⁴¹ Pasuri ta durujaw: mogow waga kelen ni keme fla ni binaani ni wolonfla (1 247);

⁴² Harimu ta durujaw: mogow waga kelen ni tan ni wolonfla (1 017).

⁴³ Levi ta mogow minw tun ye Yosuwe ni Kadimiyeli ta durujaw ye, minw tun bora Hodeva ta gba ra: mogow biwolonfla ni naani (74).

⁴⁴ Donkiralabaga minw tun ye Asafu ta durujaw ye: mogow keme ni binaani ni seegi (148).

⁴⁵ Alabatoso donda korosibagaw tun ye Salumu ta durujaw ye, ani Ateri ta durujaw, ani Talimon ta durujaw, ani Akubu ta durujaw, ani Hatita ta durujaw, ani Sobayi ta durujaw bee lajennin: mogow keme ni bisaba ni seegi (138).

⁴⁶ Alabatoso baardenw tun ye Siha ta durujaw ye, ani Hasufa ta durujaw, ani Tabahoti ta durujaw, ⁴⁷ ani Kerosi ta durujaw, ani Siha ta durujaw, ani Padon ta durujaw, ⁴⁸ ani Lebana ta durujaw, ani Hagaba ta durujaw, ani Salimayi ta durujaw, ⁴⁹ ani Hanan ta

durujaw, ani Gideli ta durujaw, ani Gahari ta durujaw, ⁵⁰ ani Rehaya ta durujaw, ani Resen ta durujaw, ani Nekoda ta durujaw, ⁵¹ ani Gazamu ta durujaw, ani Uza ta durujaw, ani Paseha ta durujaw, ⁵² ani Besayi ta durujaw, ani Mehunimu ta durujaw, ani Nefisimu ta durujaw, ⁵³ ani Bakibuki ta durujaw, ani Hakufa ta durujaw, ani Harihuri ta durujaw, ⁵⁴ ani Basuluti ta durujaw, ani Mehida ta durujaw, ani Harisa ta durujaw, ⁵⁵ ani Barikōsi ta durujaw, ani Sisera ta durujaw, ani Tama ta durujaw, ⁵⁶ ani Nesiya ta durujaw, ani Hatifa ta durujaw.

⁵⁷ Sulemani ta baardenw ta durujaw, olugu le tun ye Sotayi ta durujaw ye, ani Sofereti ta durujaw, ani Perida ta durujaw, ⁵⁸ ani Yahala ta durujaw, ani Darikon ta durujaw, ani Gideli ta durujaw, ⁵⁹ ani Sefatiya ta durujaw, ani Hatili ta durujaw, ani Pokereti Hatisebayimu ta durujaw, ani Amon ta durujaw.

⁶⁰ Alabatoso baardenw, ani Sulemani ta baardenw ta durujaw, o bēe lajennin tun ye mōgo keme saba ni bikonōnton ni fla (392).

⁶¹ Ayiwa, minw tun bōra Teli Mela, ani Teli Harisa, ani Kerubi Adon, ani Imeri, olugu fle nin ye, nka o ma se ka o ta somogow ni o ta burujaw fo, k'a yira ko olugu ye Izirayelimogow ye: ⁶² Olugu le tun ye Delaya ta durujaw ye, ani Tobiya ta durujaw, ani Nekoda ta durujaw: mōgo keme wōoro ni binaani ni fla (642).

⁶³ O mōgow ra, minw tun ye sarakalasebagaw ta durujaw ye, o tun ye Hobaya ta durujaw ye, ani Hakōsi ta durujaw, ani Barizilayi ta durujaw. Barizilayi le tun ka Galadikace Barizilayi denmuso do furu, o koson olugu tōgo lara ale ra. ⁶⁴ O ka olugu ta burujawsew jini, nka o ma o ye. O koson, o ka o bo sarakalasebagaya ra. ⁶⁵ Jamanatigi k'a fo o ye ko o man kan ka fen saninman domu, fo sarakalasebaga do ye Ala jininka ni Urimi ni Tumimi* ye folo ka o ko palon.

⁶⁶ Ayiwa, jama bēe lajennin tun ye mōgo waga binaani ni fla ni mōgo keme saba ni biwōoro (42 360).

⁶⁷ O ta jon cemanw ni a musomanw tun ma jate; olugu tun ye mōgo waga wolonfla ni mōgo keme saba ni bisaba ni wolonfla (7 337). Donkirilabaga cemanw, ani a musoman minw tun be o ra, o tun ye mōgo keme fla ni binaani ni looru (245). So keme wolonfla ni bisaba ni wōoro (736), ani sofali keme fla ni binaani ni looru (245), ⁶⁸ ani jōgome keme naani ni bisaba ni looru (435), ani fali waga wōoro ni keme wolonfla ni mugan (6 720), o le tun be o fe.

⁶⁹ Gbatigi caman ka o borofenw di janko ka Ala ta batoso lo kokura. Jamanatigi yere ka fen minw di baara kama o kera saninden waga kelen ye, ani jifiye bilooru, ani sarakalasebagaw ta derege keme looru ni bisaba.

⁷⁰ Gbatigiw ka fen minw di baara kama, o kera saninden waga mugan (20 000), ani warigbe kilo waga kelen ni keme (1 100).

⁷¹ Jama mōgo taw ka saninden waga mugan di, ani warigbe kilo waga kelen, ani sarakalasebaga derege biwōoro ni wolonfla.

⁷² Sarakalasebagaw*, ani Levi* ta mōgow, ani mōgo taw, minw ye Alabatoso donda korosibagaw ye, ani donkirilabagaw, ani Alabatoso baardenw, olugu ni Izirayelimogow bēe tagara sigi o ta duguw ra.

San karo wolonflanana sera k'a soro Izirayelimogow bēe tun sigira o ta duguw ra ka ban.

8

Esidarasi ka sariya kitabu karan jama ye

¹ O ko, jama bēe tagara lajen i ko mōgo kelen Jiwi ta donda yoro ra. O k'a fo sariya karamogō Esidarasi ye ko a ye na ni Musa ta sariya kitabu ye, Matigi Ala tun ka o sariya min di Izirayelimogow ma. ² Ayiwa, sarakalasebaga* Esidarasi nana ni o sariya kitabu ye jama na korō. O jama tun ye cew, ani musow ye, ani min o min tun be se ka karan faamu. O kera san karo wolonflanana tere folo le ra. ³ A ka kitabu karan k'a ta sogoma jona fe, fo ka taga tere se kuncce. A tun be Ji ta Donda yoro na fe; cew, ani musow, ani min o min tun be se ka karan faamu, a tun lonin be olugu bēe na korō. Mōgow bēe tun ka o toro malo janko ka sariya kitabu karan lamēn. ⁴ O tun ka loyoro do lalaga ni yiri ye o lon kama; Esidarasi yelenna ka lo o kan. Matitiya ni Sema ni Anaya ni Huri ni Hilikiya ni Maseya, olugu tun be Esidarasi korō, a kininboroyanfan fe; Pedaya ni Misaheli ni Malikiya ni Hasumu ni Hasibadana ni Jakariya ni Mesulamu, olugu tun be a numanboroyanfan fe. ⁵ Esidarasi ka kitabu dayele; jama bēe tun na b'a ra, sabu ale

* **7:65** 7.65 Urimi ni Tumimi tun ye sarakalasebaga ta baarakeminan dow ye. Ala tun be tagamasiyen dow yira sarakalasebaga ra ni o fenw ye, ka Izirayelimogow ta kiti tige. Aw ye Bori 28.30, ani Sarakalasebagaw 8.8 fle.

tun lonin be o bee san fe. A ka kitabu dayele minke, jama bee wurira ka lo. ⁶ Esidarasi ka baraka la Matigi Ala ye, Alaba. Jama bee ka o boro lawuri san fe, k'a lamina k'a fo ko «Amina, amina!» O ka o kinbiri gban ka o ja biri dugu ma Matigi Ala ja koro.

⁷ O tuma, Yosuwe ni Bani ni Serebiya ni Yamini ni Akubu ni Sabetayi ni Hodiya ni Maseya ni Kelita ni Azariya ni Yozabadi ni Hanan ni Pelaya, ani Levi* ta mogow tow, olugu ka sariya ta kumaw jafow mogow ye, ka mogow lonin to. ⁸ O tun be Ala ta sariya kitabu karanna k'a gbeya, ka to k'a koro fo, janko min be karanna, mogow ye o faamu.

⁹ Ayiwa, mogow ka sariya ta kumaw men minke, o kasira. O ra, Nehemi min tun ye jamanatigi ye, ani Esidarasi min tun ye sarakalasebaga ani sariya karamogow ye, ani Levi ta mogow minw tun be jama karanna, olugu k'a fo jama ye ko: «Bi lon blara danna Matigi Ala ye, aw ta Ala; aw kana aw janasisi ka kasi!» ¹⁰ Esidarasi k'a fo o ye tuun ko: «Aw ye taga, ka taga sogo taroninw domu, ka minnifen dimanw min; minw ma foyi soro k'a tobi, aw ye do ci olugu ma, sabu bi lon blara danna ani Matigi le ye. Aw kana aw jusu kasi, sabu Matigi Ala be jagari min di aw ma, o le be aw ta baraka ye.»

¹¹ Levi ta mogow fana kumana jama fe ka o jusu suma; o ko: «Aw ye je, sabu bi ye lon saninman le ye; aw kana aw jusu kasi!»

¹² O fora minke, jama bee tagara, ka taga domuni ke ka min, ka domuniw ci o siginogonw ma. O ka janagbew ke ka jagari kosebe, sabu kuma minw tun fora o ye, o tun ka o faamu kosebe.

Izirayelimogow ka gbatakorosigi janagbe ke

¹³ Ayiwa, o lon dugusagbe, gbatigiw, ani mogow tow bee, ani sarakalasebagaw*, ani Levi* ta mogow tagara lajen sariya karamogow Esidarasi koro; o ka sariya ta kumaw segesege kosebe. ¹⁴ O k'a ye ko Matigi Ala tun ka o sariya min fo Musa ye k'a lase mogow ma, ko a sebera o sariya ra ko Izirayelimogow tun ka kan ka janagbe do ke san karo wolonflanana, ani ko o tun ka kan ka si gbataw le koro o janagbe wagati ra, ¹⁵ ani ko o tun ka kan ka nin kumaw fo, k'a lase o ta duguw bee ra, ani Zeruzalemu, k'a fo mogow ye ko: «Aw ye bo ka taga kuruyorow ra, ka taga forokono oliviyew ta yiriborow, ani kongo oliviyew ta yiriborow tige ka na, ani mirite yiriflaburuw, ani tamaro flaburuw, ani yiri tuninw flaburuw, ka na gbataw lalaga, i n'a fo a sebera cogo min na.»

¹⁶ A kera ten minke, mogow bora ka taga o yiriborow jini ka na. O nana gbataw lolu o ta sow sanfeyorow ra, ani o ta luw kono, ani Ala ta batoso luw kono, ani Ji ta donda yoro ra, ani Efirayimu ta donda yoro ra. ¹⁷ Jama min bee tun nana ka bo Babiloni, olugu bee ka gbataw lo; o sira o gbataw koro.

K'a ta Nuni dence Yosuwe ta wagati ra fo ka na se o lon ma, Izirayelimogow tun ma nin jogon ke ka ye. O nagarira kosebe.

¹⁸ Esidarasi tun be Ala ta sariya kitabu karan o ye lon bee, k'a ta janagbe lon folo ra, ka taga a bla a lon laban na. O ka o janagbe ke fo tere wolonfla. A tere seeginan, o ka jamalajenba ke ka Ala bato, ka kapa ni sariya ye.

9

Izirayelimogow lora o ta jurumunw na

¹ Ayiwa, o karo kelen tere mugan ni naani na, Izirayelimogow ka jogon lajen; o ka sun don, ka borofaniw don o yere ra, ka bugurigbe mun o yere ra. ² Minw bee tun ye Izirayeliden yereworow ye, olugu tun ka o yere faran ka bo siya were mogow tow bee ra, ka lo o danna, ka o ta jurumunw ni o bemaw ta terenbariyakow fo Ala ye. ³ O lonin tora o loyoro ra ka Matigi Ala, o ta Ala ta sariya kitabu karan fo leri saba. O ko, o ka leri saba were ke ka to ka o ta jurumunw fo Ala ye, ani ka Matigi Ala bato, o ta Ala.

⁴ Yosuwe ni Bani ni Kadimiyeli ni Sebaniya ni Buni ni Serebiya ni Bani ni Kenani, olugu yelenna ka lo Levi* ta mogow ta loyoro ra, ka peren ka Matigi Ala, o ta Ala daari ni kanba ye. ⁵ O ko, Levi ta mogow minw ye Yosuwe, ani Kadimiyeli, ani Bani, ani Hasabiniya, ani Serebiya, ani Hodiya, ani Sebaniya ni Petaya ye, olugu ko: «Aw ye wuri ka baraka la Matigi Ala ye, min ye aw ta Ala ye wagati bee, ani tuma bee.»

Levi ta mogow ta Aladaari

Matigi Ala, bee ye i togoba tando; mogow be barakalariw ni tandori minw lase i ma, i togo ka bon ka teme o bee kan.

⁶ Ele kelen le ye Matigi Ala ye.

Ele le ka sankolo ni a bonya bee dan, ka sankolo lolow bee dan,

ani dugukolo ni fen o fen be a kan,

ani kōgōji ni a kōnōfenw bēē.
 Ele le bē panamanya di o fēnw bēē ma;
 sankolo ni a kōnōfenw bēē bē ele le bato.

⁷ Ele le ye Masa Ala ye;
 ele le ka Iburama panawoloma,
 k'a labo Uri, Kalidekaw ta jamana ra,
 k'a tōgo la ko Iburahima.

⁸ I k'a ye ko a jusukun terennin lo ni i ye minke,
 o koson i ka jēnrogonya don ni a ye,
 ko i bēna Kanaanakaw,
 ani Hetikaw, ani Amōrikaw,
 ani Perezikaw, ani Yebusikaw,
 ani Girigasikaw ta jamana di a ta durujaw ma.
 I tora i ta layiri kan, sabu i terennin lo.

⁹ I ka an bēkaw ta sege ye Misiran,
 i ka o kasikan mēn Kōgōjiwulen di ra.
¹⁰ I ka kabakobaw, ani tagamasiyēnw kē Farawona kama,
 ani a ta jamana jamōgōw kama,
 ani a ta jamana mōgōw bēē kama,
 sabu yerebonya min tun bē Misirankaw ra an bēkaw kama,
 i yere tun ka o lon.

I ka o kē janko ka i tōgo bonya;
 i tōgo bonyara o cogo le ra fō bi.
¹¹ I ka kōgōji cēci fla ye o ja fē;
 o temena dugukolo jalan kan kōgōji cē ma.
 Nka minw tun bē o nōgbenna,
 i ka olugu lajigi ji jukoro,

i ko kabakuru bē jigi jiba jukoro cogo min na.
¹² Tere fē i tun bē sankaba jamijan dō bla o ja ka sira yira o ra;
 su fē, i tun bē tasumamana jamijan dō bla o ja,
 ka yeelen bō o ye ka o ta sira yira o ra.

¹³ I jigira ka na Sinayi kuru kan;
 i tora sankolo ra ka kuma o fē.
 I ta kolatigeninw terennin lo,
 i ta sariyaw bē can le yira,
 i ta cifōninw ni i ta kuma ka ni;
 i ka o le yira o ra.

¹⁴ I ka o karan i ta Nenekirilon saninman ko ra;
 i ka i ta kumaw, ani i ta cifōninw, ani i ta sariya yira o ra
 i ta baaraden Musa sababu ra.

¹⁵ Tuma min na kōngō nana o soro,
 i ka domuni di o ma ka bō sankolo ra.
 Tuma min na jiminlōgo ka o soro,
 i ka ji bō farakuru ra k'a di o ma.

I tun ka i boro kōrōta ka kari
 ko i bēna jamana min di o ma,
 i k'a fō o ye ko o ye taga o jamana ta.
¹⁶ Nka olugu minw tun ye an bēkaw ye,
 olugu ka o yere bonya, ka o torokun gbeleya;
 o ma i ta kumaw lamēn.

¹⁷ O banna ka i lamēn!
 I ka kabako minw kē o ye,
 o ma se ka o hakiri to o ra.
 O ka o torokun gbeleya,
 ka muruti ko o bē kuntigi dō jini o yere ye, ka sekō o ta jonya ra.
 Nka ele ye Ala ye, min bē yafa,
 i bē hina, i fana bē makari;
 i tē dimi jooona, i ta pumanya ka bon.
 O koson i belēn ma ban o ra,

¹⁸ hali wagati min na o ka sanin yeele,

ka o ke misiden do bisigiya ye, k'a fo ko:
«I ta Ala min ka i labo Misiran, o le ye nin ye!»
O ka kojugubaw ke ka i togo cen.

¹⁹ Nka i ta hinaba koson,
i ma bo o ko kongokolon konon yi.
Tere fe, sankaba jamijan tora o ja;
a ka o ta sira yira o ra.

Su fe, tasumamana jamijan fana tora o ja;
a ka yeelen bo o ye ka o ta sira yira o ra.

²⁰ I ka i ta Ninjuman don o jusukun na,
janko o ye hakiri soro.

I ma ban ka i ta domuni di o ma, o ye a domu.
I ka ji di o ma ka o ta minlogo ban.

²¹ I ka i janto o ra kongokolon konon, fo san binaani,
k'a to foyi ma o dese.

O ta faniw ma koro ka faran,
o senw fana ma funu.

²² I ka masacew ta maraw ni o ta jamanaw don o boro,
ka olugu ta dugukolow bee di o ma,
fo ka taga se o maraw ni o jamanaw dan ma.

O ka Hesibon masace Sihon,
ani Basan masace Ugi ta jamanaw mina.

²³ I ka o denw caya i ko sankolo lolow.

I tun k'a fo o bemaw ye ko o ye taga don jamana min na k'a ke o ta ye,
i nana ni o ye o jamana ra.

²⁴ O denw tagara don o jamana ra k'a ke o ta ye.

Kanaanaka minw tun siginin be jamana konon,
i ka o Kanaanakaw bla o ta fanga koro.

I ka Kanaanakaw don o boro,
olugu ni o ta masacew ni o jamana mogow,
janko ni cogo min ka o diya, o ye o mina ten.

²⁵ O ka o ta dugu barakamanw,
ani o ta dugukolonumanw ta.
Bon minw tun fanin be fenjuman suguya bee ra,
o ka o bonw ta,

ka kolon sogininw fana ta,
ani rezensunw, ani oliviyesunw,
ani yiridenta camanba.

I ta pumanyaba baraka ra,
o ka domuni ke, ka fa, fo ka toro,
ka to ka fendimanw diyabo.

²⁶ Nka o ka i kan bla, ka muruti i ma;
o ka o ko don i ta sariyaw ra.

I ta cira minw tun be o ladira ko o ye seko i ma,
o ka olugu faga;

o ka kojuguba caman ke.

²⁷ O koson i ka o don o juguw boro;

olugu ka o minako juguya kosebe.

Nka ka o to o sege le ra,

o kasira i no fe;

i tora sankolo ra ka o lamen.

I ta makariba koson, i ka bosibagaw di o ma;

olugu ka o bosi ka bo o juguw boro.

²⁸ Nka o ka laganfiya soro minke doron,

ko minw man di i ye, o ka o le ke.

O ra, i ka o labla tuun o juguw boro;

olugu ka o ta fanga digi o kan.

O kasira i no fe tuun.

Ele tora sankolo ra ka o lamen tuun.

I ta makariba koson, i ka o bosi tuma bee.

29 I k'a fo o ye k'a gbeleya ko o ye seko
 ka na i ta sariyaw sira tagama.
 Nka o ka o yere bonya,
 ka ban ka i ta kumaw lamɛn.
 O ka i ta kolatigeninw cɛn,
 k'a soro mogɔ be se ka o le sira tagama ka janamanya.
 O murutira ka o ko di i ma,
 ka o torokun gbeleya;
 o ma son ka mennike.

30 I muɲuna o koro san caman.
 I ka i Nin don i ta ciraw kono;
 olugu kumana o fe k'a gbeleya;
 nka o bee n'a ta, o ma i lamɛn.
 A kera ten minke,
 i ka o don jamana were mogow boro.

31 Nka i ta makariba koson,
 i ma o halaki ka ban, i ma bo o ko fana;
 sabu ele ye hina tigi ni makari tigi Ala le ye.

32 Sisan, an ta Ala,
 Alaba, Setigi Ala, siranyafenba,
 ele min be to i ta jehrogonya kan tuma bee,
 ele min be koɲuman ke tuma bee;
 tooro min sera an ma,
 anw ni an ta masacew,
 ani an ta fagamaw,
 ani an ta sarakalasebagaw,
 ani an ta ciraw,
 ani an bemaw, ani jamana mogow bee,
 kabini Asiri masacew ta wagati ra,
 fo ka na se bi ma,
 i kana o tooro jate ko fitini ye.

33 I sonna k'a to ko o ko ye se an ma,
 jo tun be i fe o bee ra;
 sabu ele koni kera kankelentigi le ye,
 nka anw ka kojugu ke.

34 An ta masacew, ani an ta fagamaw
 ani an ta sarakalasebagaw, ani an bemaw,
 olugu ma i ta sariya sira tagama;
 o ma o janto i ta kumaw ra,
 ani i ka kankari minw la o ye, o ma o jate.

35 Tuma min na o tun be o ta jamana ra,
 i ka koɲumanba minw ke o ye,
 ka o to o koɲumanw ce ra,
 ani i ka dugukoloba diman min di o ma,
 ka o to o jamana ra,
 o ma i bato, o ma faran o ta kojuguw ra fana.

36 Ayiwa, a fe, an kera jonw le ye bi!
 I tun ka jamana min di an bemaw ma,
 janko o ye a senefenw domu,
 k'a fendimanw diyabo,
 an blara jonya ra o jamana le ra!

37 I ka masa minw sigi an kunna
 jamana senefenw ni a caya bee,
 o bee kera olugu ta le ye;
 o kera an ta jurumunw le koson.
 O be an farikolo, ani an ta beganw bee ke o sago ye.
 An koni be segeba le ra!

10

Mogɔ minw ka o borono la sebe kan

¹ Ayiwa, o kow bɛɛ le kosɔn, an bɛ nin layirigbelen ta, k'a kumaw sɛbɛ. An ta namɔgow, ani Levi* ta mɔgow, ani an ta sarakalasebagaw bɛɛ ka o borono la o sɛbɛ kan. ² Mɔgo minw ka o borono la o sɛbɛw kan, olugu flɛ nin ye: Hakaliya dence Nehemi, min ye jamanatigi ye, ani Sedesiyasi, ³ ani Seraya, ani Azariya, ani Yere mi, ⁴ ani Pasuri, ani Amariya, ani Malikiya, ⁵ ani Hatusi, ani Sebaniya, ani Maluki, ⁶ ani Harimu, ani Meremɔti, ani Abidiyasi, ⁷ ani Daniyeli, ani Ginetɔn, ani Baruki, ⁸ ani Mesulamu, ani Abiya, ani Miyaminu, ⁹ ani Maziya, ani Biligayi, ani Semaya; olugu tun ye sarakalasebagaw le ye.

¹⁰ Minw tun ye Levi* ta mɔgow ye olugu flɛ nin ye: Azaniya dence Yosuwe, ani Binuwi min tun ye Henadadi ta mɔgo do ye, ani Kadimiyeli, ¹¹ ani o baarakeɔnɔnɔw, minw ye Sebaniya ye, ani Hodiya, ani Kelita, ani Pelaya, ani Hanan, ¹² ani Mika, ani Rehobu, ani Hasabiya, ¹³ ani Zakuri, ani Serebiya, ani Sebaniya, ¹⁴ ani Hodiya, ani Bani, ani Beninu.

¹⁵ Jama namɔgo minw ka o borono la sɛbɛw kan olugu flɛ nin ye: Parehosi, ani Pahati Mohabu, ani Elamu, ani Zatu, ani Bani, ¹⁶ ani Buni, ani Azigadi, ani Bebayi, ¹⁷ ani Adoniya, ani Bigivayi, ani Adini, ¹⁸ ani Ateri, ani Ezekiyasi, ani Azuri, ¹⁹ Hodiya, Hasumu, Betisayi, ²⁰ ani Harifu, ani Anatoti, ani Nebayi, ²¹ ani Magipiyasi, ani Mesulamu, ani Heziri, ²² ani Mesezabeli, ani Sadoki, ani Yaduwa, ²³ ani Pelatiya, ani Hanan, ani Asaya, ²⁴ ani Hoze, ani Hananiya, ani Hasubu, ²⁵ ani Halohesi, ani Pila, ani Sobeki, ²⁶ ani Rehumu, ani Hasabina, ani Maseya, ²⁷ ani Ahiya, ani Hanan, ani Anan, ²⁸ ani Maluki, ani Harimu, ani Bana.

Izirayelimɔgow karira Ala ye

²⁹ Izirayelimɔgo tɔw, ani sarakalasebaga dow, ani Levi ta mɔgo dow, ani dakɔrosibagaw, ani dɔnkirilabagaw, ani Alabatoso baaradenw, ani minw bɛɛ tun ka o yɛɛ faran ka bo siya werew ra Ala ta sariya sira tagama kosɔn, olugu ni o ta musow, ani o dencew ni o denmusow minw bɛɛ tun bɛ se ka faamuri ke, ³⁰ o mɔgow bɛɛ farara o balema tɔw kan, mɔgow tun bɛ minw jatera kosebɛ. O ka layiri ta ka kari, ko o bɛna tagama ka kaɲa ni Ala ta sariya ye, Ala tun ka o sariya min di o ma a ta baaraden Musa sababu ra. O ko, ko olugu bɛna Matigi Ala, an Matigi ta kumaw bɛɛ lamɛn, k'a sira tagama, k'a ta kolatigeninw ni a ta cifɔninw bɛɛ ke.

³¹ O ko: «An bɛ layiri ta ko an tena an denmusow di furu ra siya werɛ mɔgow ma, ko an fana tena o denmusow di an dencew ma.

³² «Ni o mɔgow nana ni fiyeerefen dow ye, walama siman suguya o suguya, ko o bɛna o fiyeere an ma Nenekirilon* na, an tena sanni ke o fɛ Nenekirilon na, walama lon saninman do werɛ ra.

«San wolonfla o san wolonfla, an bɛna dugukolo to a ye nenekiri; an bɛna an ta jurunantigiw bɛɛ ta juruw to o ye o san na.

³³ «An bɛna an yɛɛ jagboya fana san o san ka warigbɛ garamu naani di an ta Ala ta batoso ta baara kosɔn, ³⁴ janko ka sarakaburuw lalaga, buru minw ka kan ka bla Matigi Ala na kɔro, ani saraka min bɛ bo lon o lon, ani saraka jenita* min bɛ bo lon o lon, ani min bɛ bo Nenekirilonw na, ani karokura panagbew ra, ani panagbɛ tow ra, ani saraka saninmanw, ani Izirayelimɔgow ta jurumunyafa sarakaw*, ani an ta Ala ta batoso ta baaraw bɛɛ.

³⁵ «Anw sarakalasebagaw*, ani Levi ta mɔgow, ani mɔgo tɔw, an ka an ta gbaw bɛɛ kelen kelen tɔgow fo Ala na kɔro, janko k'a lon gba bɛɛ kelen kelen ka kan ka taga ni a ta saraka logow ye wagati min na san kɔno, ka o ke ka sarakaw jeni Matigi Ala, an ta Ala ta sarakajenifen* kan, i n'a fo a sebera sariya ra cogo min na.

³⁶ «An ka layiri ta k'a latigɛ fana ko san o san, an bɛna taga ni an ta dugukolo siman folɔw, ani yiridenw bɛɛ den folow ye Matigi Ala ta batoso kɔno.

³⁷ «An bɛna taga ni an ta den folo cɛmanw fana ye Ala ta batoso kɔno, ani an ta beganw den folow cɛmanw, i n'a fo a sebera Matigi Ala ta sariya ra fana cogo min na; an bɛna taga ni an ta misiw den folo cɛmanw ni sagaw ni baw den folo cɛmanw ye sarakalasebagaw fɛ, sarakalasebaga minw bɛ sɔro sarakalasebagaya ra an ta Ala ta batoso kɔno.

³⁸ «An ta siman folo mugu, ani an ta siman sarakaw*, ani yiriden suguya bɛɛ, ani rezenjikura, ani turu, an bɛna taga o di sarakalasebagaw ma an ta Ala ta batoso ta fenmarayɔrow ra.

«An bɛna an ta forow ta simanw yaga fana di Levi ta mɔgow ma. An bɛ baara ke dugu o dugu ra, Levi ta mɔgow yɛɛ le bɛna na o yagaw mina o duguw bɛɛ ra. ³⁹ Ni Levi ta mɔgow bɛ na yagaw mina, sarakalasebaga minw ye Haruna ta durujaw ye, olugu do ka kan ka ke ni o ye. Ni o ka yaga mina, o ka kan ka yaga ta yaga bo, ka taga ni o ye an ta Ala ta batoso bonw kɔno, naforo marayɔro ra. ⁴⁰ Izirayelimɔgow, ani Levi ta mɔgow ka

kan ka na ni o ta siman sarakaw, ani rezenji sarakaw*, ani turu sarakaw ye o bonw le kono; yoro saninman* ta minanw be bla o bonw le kono fana. Sarakalasebaga minw be sarakalasebagaya ke, ani dakorosibagaw, ani donkirilabagaw, olugu fana be sigi o bonw le kono.

«An tena an hakiri bo an ta Ala ta batoso ko tuun.»

11

Zeruzalemu dugumogow

¹ Jamana namogow yere le tun sigira Zeruzalemu dugu kono. Min ye mogow tow ye, o ka olugu togow jate kelen kelen, ko ni min togo tagara ben mogow tannan ma, o tigi le bena taga sigi Zeruzalemu dugu saninman kono. Mogow to kononton tow be to dugu tow ra.

² Mogow minw sonna ka taga sigi Zeruzalemu o yere ma, jama ka o mogow tando kosebe.

³ Jamana namogow minw tun sigira Zeruzalemu, olugu fle nin ye: Izirayelimogow, ani sarakalasebagaw*, ani Levi* ta mogow, ani Alabatoso baaradenw, ani Sulemani ta baaradenw ta durujaw, olugu tun be Zuda ta duguw ra; o be tun sigira o yere ta yorow le ra, o yere ta duguw ra. ⁴ Nka Zuda ta mogow, ani Boniyaminu ta mogow dow sigira Zeruzalemu. Zuda ta mogow minw sigira Zeruzalemu, olugu fle nin ye: Ataya face tun ye Oziyasi ye, Oziyasi face tun ye Jakariya ye, Jakariya face tun ye Amariya ye, Amariya face tun ye Sefatiya ye, Sefatiya face tun ye Mahalaleli ye; olugu tun ye Peresi ta durujaw ye; ⁵ ani Maseya min face tun ye Baruki ye; Baruki face tun ye Koli Hoze ye, Koli Hoze face tun ye Hazaya ye, Hazaya face tun ye Adaya ye, Adaya face tun ye Yoyaribu ye, Yoyaribu face tun ye Jakariya ye, Jakariya face tun ye Siloni ye.

⁶ Ayiwa, Peresi ta duruja minw nana sigi Zeruzalemu, olugu be lajennin tun ye ce barakaman keme naani ni biworo ni seegi (468).

⁷ Boniyaminu ta mogow fle nin ye: Salu, o face tun ye Mesulamu ye, Mesulamu face tun ye Yohedi ye, Yohedi face tun ye Pedaya ye, Pedaya face tun ye Kolaya ye, Kolaya face tun ye Maseya ye, Maseya face tun ye Itiyeli ye, Itiyeli face tun ye Ezayi ye; ⁸ o ko fe Gabayi ni Salayi; o be lajennin kera ce keme kononton ni ce mугan ni seegi (928). ⁹ Yoweli min face tun ye Zikiri ye, ale le tun ye o kuntigi ye. Zuda min face tun ye Hasenuwa ye, ale tun ye dugu namogow flanan ye.

¹⁰ Sarakalasebaga minw sigira Zeruzalemu, olugu fle nin ye: Yedaya min face tun ye Yoyaribu ye, ani Yakini, ¹¹ ani Seraya min face tun ye Hilikiya ye; Hilikiya face tun ye Mesulamu ye, Mesulamu face tun ye Sadoki ye, Sadoki face tun ye Merayoti ye, Merayoti face tun ye Ahitubu ye; ale le tun ye Ala ta batoso kuntigi ye, ¹² ani o baarakeogonw minw tun be Alabatoso baaraw ke. Olugu be lajennin tun ye ce keme seegi ni ce mугan ni fla (822); ani Adaya min face tun ye Yerohamu ye; Yerohamu face tun ye Pelaliya ye, Pelaliya face tun ye Amisi ye, Amisi face tun ye Jakariya ye, Jakariya face tun ye Pasuri ye, Pasuri face tun ye Malikiya ye, ¹³ ani a baarakeogonw, minw tun ye gbatigiw ye; o be lajennin tun ye ce keme fla ni ce binaani ni fla (242), ani Amasisayi min face tun ye Azareli ye; Azareli face tun ye Azayi ye, Azayi face tun ye Mesilemoti ye, Mesilemoti face tun ye Imeri ye, ¹⁴ ani o baarakeogonw, minw tun ye kerekerefaraw ye; o be lajennin tun ye ce keme ni mугan ni seegi (128). O ta kuntigi tun ye Zabidiyeli le ye, Hagedolimu dence.

¹⁵ Levi ta mogow minw sigira Zeruzalemu, olugu fle nin ye: Semaya min face tun ye Hasubu ye, Hasubu face tun ye Azirikamu ye, Azirikamu face tun ye Hasabiya ye, Hasabiya face tun ye Buni ye; ¹⁶ ani Sabetayi, ani Yozabadi; Levi ta mogow ra, Ala ta batoso kenemayoro ta baara kow tun karifara olugu le ma; ¹⁷ ani Mataniya min face tun ye Mika ye, Mika face tun ye Zabidi ye, Zabidi face tun ye Asafu ye; ale le tun ye donkirikow namogow ye, ani Ala daari wagati ta kow; ani Bakibukiya, min tun ye a baarakeogonw ta kuntigi flanan ye, ani Abida min face tun ye Samuha ye, o min face tun ye Galali ye, min face tun ye Yedutun ye. ¹⁸ Levi ta mogow minw nana sigi dugu saninman kono, o be lajennin tun ye ce keme fla ni biseegi ni naani (284).

¹⁹ Dakorosibaga minw nana sigi Zeruzalemu, olugu fle nin ye: Akubu, ani Talimon, ani o baarakeogonw, minw tun be daw koro. O be lajennin tun ye ce keme ni biwolonfla ni fla (172).

²⁰ Izirayelimogow tow, ani sarakalasebaga tow, ani Levi ta mogow tow, olugu tun sigira Zuda mara dugu tow be ra; o be tun be o yere ta yoro le ra. ²¹ Alabatoso baaradenw tun sigira Ofeli. Siha ni Gisipa le tun be olugu kuntigiw ye. ²² Levi ta mogow minw tun be Zeruzalemu, olugu ta kuntigi tun ye Uzi ye, Uzi face tun ye Bani ye, Bani face tun ye Hasabiya ye, Hasabiya face tun ye Mataniya ye, Mataniya face tun ye Mika ye. Uzi tun

ye Asafu ta duruja do le ye, Asafu min tun ye donkirilabagaw namogo ye Ala ta batosa ra. ²³ Masace le tun be o donkirilabagaw ta kow janabo, ka o ta lon o lon baaraw yira o ra.

²⁴ Mesezabeli dence Petaya, min tun ye Zuda dence Zera ta duruja do ye, ale le tun ye masace ta ciraden ye, min tun be mogow ta kow janabo.

²⁵ Mogow dow fana sigira dugudenninw ni o laminiw na: Zuda ta mogow dow sigira Kiriyati Araba, ani a lamini duguw ra, dow sigira Dibun ni a lamini duguw ra, dow sigira Yekabiseli ni a lamini duguw ra, ²⁶ dow sigira Yesuwa, ani Molada, ani Beti Paleti, ²⁷ ani Hasari Suwali, ani Beri Seba ni a lamini duguw; ²⁸ dow sigira Sikilagi, ani Mekona ni a lamini duguw ra; ²⁹ dow sigira Eni Rimon, ani Soreha, ani Yarimuti, ³⁰ ani Zanoa, ani Adulamu ni a dugudenninw, ani Lakisi ni a ta forow, ani Azeka ni a laminiw. O sigira k'a ta Beri Seba, ka taga a bla fo Hinomu kurufurance ra.

³¹ Boniyaminu ta mogow fana sigira, k'a ta Geba, ka taga se fo Mikimasi, ani Aya, ani Beteli ni a laminiw, ³² ani Anatoti, ani Nobu, ani Hananiya, ³³ ani Hazori, ani Rama, ani Gitayimu, ³⁴ ani Hadidi, ani Seboyimu, ani Nebalati, ³⁵ ani Lodi, ani Ono, ani yoro min be wele ko borobaarakabagaw ta kurufurance.

³⁶ Levi ta mogow minw tun be Zuda mara ra, olugu ta jenkuru dow nana sigi Boniyaminu ta mara ra.

12

Sarakalasebagaw ni Levi ta mogow

¹ Ayiwa, sarakalasebagaw* ni Levi* ta mogow minw tun sekora ka na ni Sehalitiyeli dence Zorobabeli ni Yosuwe ye, olugu fle nin ye: Seraya, ani Yerehi, ani Esidarasi, ² ani Amariya, ani Maluki, ani Hatusi, ³ ani Sekaniya, ani Rehumu, ani Meremoti, ⁴ ani Ido, ani Ginetoyi, ani Abiya, ⁵ ani Miyaminu, ani Maadiya, ani Biliga, ⁶ ani Semaya, ani Yoyaribu, ani Yedaya, ⁷ ani Salu, ani Amoki, ani Hilikiya, ani Yedaya. Olugu le tun ye sarakalasebagaw kuntigiw ye Yosuwe ta wagati ra, o ni o sarakalasebagawogonw.

⁸ Minw tun ye Levi ta mogow ye, olugu fle nin ye: Yosuwe, ani Binuwi, ani Kadimiyeli, ani Serebiya, ani Zuda, ani Mataniya, min tun be Ala tandori donkiriw ko na fe ni a torgonw ye. ⁹ Bakibukiya ani Uni, minw tun ye o jengonw ye, olugu tun be o na fe ka to ka donkiri lamina.

¹⁰ Yosuwe ka Yehoyakimu woro, Yehoyakimu ka Eliyakibu woro, Eliyasibu ka Yehoyada woro, ¹¹ Yehoyada ka Yonatan woro, Yonatan ka Yaduwa woro.

¹² Ayiwa, Yehoyakimu ta wagati ra, sarakalasebagaw ta gbaw ra minw tun ye gbatigiw ye, olugu fle nin ye:

Seraya ta gba ra, Meraya le tun ye gbatigi ye;

Yerehi ta gba ra, Hananiya le tun ye gbatigi ye;

¹³ Esidarasi ta gba ra, Mesulamu le tun ye gbatigi ye;

Amariya ta gba ra, Yohanan le tun ye gbatigi ye;

¹⁴ Meluku ta gba ra, Yonatan le tun ye gbatigi ye;

Sebaniya ta gba ra, Yusufu le tun ye gbatigi ye;

¹⁵ Harimu ta gba ra, Adina le tun ye gbatigi ye;

Merayoti ta gba ra, Helikayi le tun ye gbatigi ye;

¹⁶ Ido ta gba ra, Jakariya le tun ye gbatigi ye;

Gineton ta gba ra, Mesulamu le tun ye gbatigi ye;

¹⁷ Abiya ta gba ra, Zikiri le tun ye gbatigi ye;

Miniyaminu* ni Mohadiya ta gba ra, Pilitayi le tun ye gbatigi ye;

¹⁸ Biliga ta gba ra, Samuha le tun ye gbatigi ye;

Semaya ta gba ra, Yonatan le tun ye gbatigi ye;

¹⁹ Yoyaribu ta gba ra, Matinayi le tun ye gbatigi ye;

Yedaya ta gba ra, Uzi le tun ye gbatigi ye;

²⁰ Salayi ta gba ra, Kalayi le tun ye gbatigi ye;

Amoki ta gba ra, Eberi le tun ye gbatigi ye;

²¹ Hilikiya ta gba ra, Hasabiya le tun ye gbatigi ye;

Yedaya ta gba ra, Netaneheli le tun ye gbatigi ye.

²² Eliyasibu ni Yehoyada ni Yohanan ni Yaduwa ta wagati ra, o tun ka Levi ta mogow ta gbatigiw togow sebe, ani sarakalasebagaw ta gbatigiw. O ka o ke ka taga se fo Peresi masace Dariyusi ta wagati ma.

* **12:17** 12.17 Ka kapa ni kitabu dow ye, togo min tun ka kan ka ke Miniyaminu togo ko fe, o togo ma fo.

²³ Levi ta mɔgɔw ta gbatigiw, ka taga a bla fɔ Eliyasibu dence Yohanan ta wagati ra, olugu tɔgɔw tun sebera kibaroyaw kitabu dɔ kɔnɔ. ²⁴ Levi ta mɔgɔw ta kuntigiw, minw tun ye Hasabiya ni Serebiya ni Kadimiyeli dence Yosuwe ye, ani o tɔnɔgɔnw, olugu tun be lo ka o nasin nɔgɔn ma ka Alatandodɔnkiriw, ani barakalaridɔnkiriw la, jenkuru dɔ be dɔ lamina, i n'a fɔ Ala ta jɔnce Dawuda tun k'a fɔ ko a ye ke cogo min na.

²⁵ Mataniya, ani Bakibukiya, ani Abidiyasi, ani Mesulamu, ani Talimon, ani Akubu, olugu tun ye dakɔrɔsibagaw ye; o tun be fenw kɔrɔsi fenmarayɔrɔw ra, Alabatoso dondaw ra.

²⁶ Ayiwa, o mɔgɔw le tun be baara ke Ala ta batoso kɔnɔ, Yosadaki dence Yosuwe, o dence Yehoyakimu ta wagati ra, ani jamanatigi Nehemi, ani sarakalasebaga Esidarasi ta wagati ra, min tun ye sariya karamɔgɔ ye fana.

Zeruzalemu dugu laminikogo lori ta nanagbe

²⁷ Nanagbe min tun bena ke Zeruzalemu dugu laminikogo lori laban na, o wagati sera minke, Levi* ta mɔgɔw tun be yɔrɔ o yɔrɔ, o ka o wele ka bɔ o yɔrɔw beɛ ra, ka o lana Zeruzalemu, janko o ye na o nanagbe ke ni nagari ye, ka dɔnkiriw la ka baraka la Ala ye, ni siranege tegerew ye, ani goniw, ani koraw ye. ²⁸ O ka dɔnkirilabagaw fana lajen; o bɔra Zeruzalemu lamini duguw ra ka na, ani Netofa mara ta duguw ra, ²⁹ ani Beti Giligali, ani Geba ni Azimaveti maraw ra; sabu dɔnkirilabaga dɔw tun ka o ta duguw lo Zeruzalemu lamini na. ³⁰ Sarakalasebagaw, ani Levi ta mɔgɔw ka o yere saninya, ka sɔrɔ ka mɔgɔ tow fana saninya, ka dondaw ni kogo fana saninya.

³¹ O ko, ne ka Zuda mara ta kuntigiw layelen kogo kunna. Ne ka dɔnkirilajamaba fla laben fana. Dɔnkirilajama folo tun be tagamana ka taga kininboroyanfan fe kogo kunna, Sununkun ta donda fan na. ³² Hosaya ni Zuda ta mɔgɔw ta kuntigiw tarance le tun be tagamana olugu ko fe, ³³ ani Azariya, ani Esidarasi, ani Mesulamu, ³⁴ ani Zuda, ani Boniyaminu, ani Semaya, ani Yeremi. ³⁵ Sarakalasebaga dɔw fana tun be o ko ni burufiyetaw ye, ani Jakariya, min face tun ye Yonatan ye, Yonatan face tun ye Semaya ye, Semaya face tun ye Mataniya ye, Mataniya face tun ye Mikaya ye, Mikaya face tun ye Zakuri ye, Zakuri face tun ye Asafu ye; ³⁶ ani Jakariya baarakeɔnɔnw, minw tun ye Semaya ye, ani Azareli, ani Milalayi, ani Gilalayi, ani Mahayi, ani Netaneheli, ani Zuda ni Hanani. Ala ta jɔnce Dawuda ta forifenw tun be o boro. Sariya karamɔgɔ Esidarasi le tun blara o na. ³⁷ O tagara se Bunun ta donda ma; sira min be yelen ka taga Dawuda ta masabonba ra, o tagara se o ma. O yelenna o yelenyɔrɔw fe kogo kunna, ka taga se Dawuda ta masabonba kunna. O ko, o tagara se fɔ Ji ta donda ma, dugu terebɔyanfan na.

³⁸ Dɔnkirilajama flanan tagara numanboroyanfan fe. Ne gbanna o ko ni jama taran kelen ye kogo kunna. An tagara teme Dibiw ta sankaso kɔrɔ, ka taga se kogo bonyayɔrɔ ma. ³⁹ An tagara teme Efrayimu ta donda kunna, ka teme Dondakɔrɔ kunna, ani Jegew ta donda kunna; an tagara teme Hananeheli ta sankasojan na, ani Meha ta sankasojan, ka teme Sagaw ta donda ra, ka taga lo kasobon kɔrɔsibagaw ta donda ra.

⁴⁰ O ko, o dɔnkirilajama fla tagara don Ala ta batoso kɔnɔ; ne fana donna, ani namɔgɔw tarance, ⁴¹ ani sarakalasebaga dɔw, minw tun ye Eliyakimu, ni Maseya, ni Miniyaminu, ni Mikaya, ni Eliyonayi, ni Jakariya, ni Hananiya ye; burufiyetaw tun be olugu le boro. ⁴² Maseya fana tun be ni o ye, ani Semaya, ni Elehazari, ni Uzi, ni Yohanan, ni Malikiya, ni Elamu ni Ezeri. Iziraya le tun ye dɔnkirilabagaw namɔgɔ ye.

⁴³ O lon na, o ka saraka camanba faga, ka nagari, sabu Ala tun ka nagariba don o jusu ra. Musow ni denmisenw fana tun be nagarira. Nagarikan minw tun be Zeruzalemu, mɔgɔw tun be to fɔ yɔrɔjan ka o mankan men.

Yagabɔcogo ni sarakabɔcogo

⁴⁴ O wagati ra, o ka mɔgɔ dɔw panawoloma, ko siman folo sarakaw, ani yagaw be bla bon minw kɔnɔ, ko olugu ye o bonw kɔrɔsi. Ninyɔrɔ minw tun ka kan ka di sarakalasebagaw ni Levi* ta mɔgɔw ma ka kapa ni sariya ye, ni mɔgɔw tun nana ni o ninyɔrɔw ye ka bɔ dugu kerɛfeforow ra, o tun ka kan ka o fenw mina k'a bla o bonw le kɔnɔ.

Zuda mara mɔgɔw kɔni jusu tun diyara kosebe k'a ye ko sarakalasebagaw ni Levi ta mɔgɔw tun be Alabatoso ta baara kera. ⁴⁵ O tun be o ta Ala ta baaraw ke, ka fenw saninya. Dɔnkirilabagaw ni dakɔrɔsibagaw fana tun be o ta baara ke, i n'a fɔ Dawuda ni Sulemani tun k'a fɔ cogo min na. ⁴⁶ Fɔlofɔlo, Dawuda ni Asafu ta wagati ra, dɔnkirikuntigiw tun be yi; o tun be dɔnkiriw la ka Ala tando, ani ka baraka la a ye. ⁴⁷ O koson Zorobabeli ni Nehemi ta wagati ra, ninyɔrɔ min tun ka kan ka di dɔnkirilabagaw ni dakɔrɔsibagaw ma lon o lon, Izirayelimɔgɔw beɛ tun be o dira o ma. O tun be Levi ta mɔgɔw fana ninyɔrɔ di o ma. Levi ta mɔgɔw tun be Haruna ta durujaw fana ninyɔrɔ di o ma.

13

Izirayelimogow ka o yere mabo siya were mogow ra

¹ O wagati ra, o tun be Musa ta sariya kitabu karanna jama ye minke, o k'a ye ko a tun sebera, ko Amonka ni Mohabuka man kan ka ke Ala ta mogow ce ra fiyewu; ² ko sabu olugu tun ma son ka na Izirayelimogow kunben ni domuni ni ji ye, ani ko o tun ka wari di Balamu ma janko a ye Izirayelimogow danga; nka an ta Ala ka o danga yelema k'a ke dugawu ye*.

³ Mogow ka o sariya ta kumaw men minke, mogow o mogow tun ye siya were mogow ye, o ka olugu bee faran ka bo Izirayelimogow ra.

Nehemi ka Tobiya labo Alabatoso bon konso

⁴ Ayiwa, sani o kow tun ye ke, sarakalasebaga* Eliyasibu le tun blara an ta Ala ta batoso ta fenmarayorow kunna ka o korosi; k'a sorso Tobiya tun ye Eliyasibu balema do le ye. ⁵ O koson a ka Alabatoso ta bonba do di Tobiya ma. O tun be deri ka siman sarakaw* le bla o bon konso, ani wusunanw, ani Alabatoso ta minanw, ani simanw ta yagaw, ani rezenjikura, ani turu; o fenw tun ka kan ka di Levi* ta mogow ani donkirilabagaw ni dakorosibagaw le ma, ani sarakalasebagaw ma.

⁶ Nka o kow bee ke tuma min na, o y'a sorso ne tun te Zeruzalemu, sabu Babiloni masace Aritaserisesi ta masaya san bisaba ni flanan na, ne tun sekora ka taga to masace korso. Wagati do nana se minke, ne ka sira daari masace fe, ⁷ ka seko ka na Zeruzalemu. O tuma le ra Eliyasibu tun ka kojugu min ke, ka bon do di Tobiya ma Ala ta batoso lu konso, ne sorora ka bo o ko kala ma. ⁸ O ko digira ne ra kosebe. Ne ka Tobiya ta minanw bee firi kene ma. ⁹ O ko, ne ko o ye bonw saninya; ne ka Ala ta batoso ta minanw ni siman sarakaw, ani wusunan bla bonw konso tuun.

Alabatoso baaradenw ta domuniko

¹⁰ Ne nana a men fana ko Levi ta mogow ta siman ninyoro tun ma di o ma; ko o koson Levi ta mogow, ani donkirilabaga minw tun be baara ke Alabatoso konso, olugu bee sekora ka taga o ta forow ra. ¹¹ Ne ka pamogow jaraki o ko ra; ne k'a fo o ye ko: «Mun koson aw ka Ala ta batoso ta kow to ko fe?» O ko, ne ka Levi ta mogow ni donkirilabagaw lajen ka o bla o ta baara ra tuun. ¹² A kera ten minke, Zuda mara mogow bee nana ni o ta simanw yagaw ye, ani rezenjikura, ani turu, ka na o bla fenmarayorow ra. ¹³ Ne ka o fenmarayorow karifa sarakalasebaga Selemiya ma, ani sariya karamogo Sadoki, ani Pedaya, min tun ye Levi ta mogow do ye; ne ka Mataniya dence Zakuri ta dence Hanan fana bla ni o ye, sabu o tun be o mogow jatera lanamogow ye. Olugu le tun ka kan ka siman nin o balemaw ra.

¹⁴ E, ne ta Ala, i hakiri to ne ra nin ko koson! Ne ka kewalepuman minw ke ne ta Ala ta batoso ko ra, ani a ta baara ko ra, i kana jina o ko.

Nehemi ka Yahudiyaw jaraki Nenekirilon ko ra

¹⁵ O wagati ra, Zuda mara ra, ne ka mogow dow ye o be rezenji bora Nenekirilon* na, dow tun be o ta simanw cera, ka o la faliw ko ra, ani o ta rezenjiw, ani rezenmow, ani toromow, ani doni suguya bee, ka taga ni o ye Zeruzalemu, Nenekirilon na. Lon min na o tun be o ta fenw fiyeerera, ne ka o jaraki o lon na. ¹⁶ Tirika minw tun siginin be Zeruzalemu, olugu fana tun be na ni jenge ni fiyeerefen suguya bee ye, ka na o fiyeere Zeruzalemu, Nenekirilon na Zuda mara mogow ma. ¹⁷ Ne ka Zuda mara pamogow fana jaraki o ra. Ne ko: «Mun koson aw be nin kojugu jagon ke, ka Nenekirilon ke lon gbansan ye? ¹⁸ Yala o tuma aw bemaw ma nin ko kelen le ke k'a to an ta Ala ka nin kojuguw lase anw ni an ta dugu ma wa? Sisan aw be Nenekirilon kera lon gbansan ye, ka do were fara Ala ta dimi kan Izirayeli kama.»

¹⁹ O ra, su nana ke ko ye, ka dibi don Zeruzalemu dugu donda kan minke doron, sani Nenekirilon ye damina, ne k'a fo o ye ko o ye daw datugu, o kana o dayele fo ni Nenekirilon ka ban. Ne ka ne yere ta baaraden dow lo dugu donda ra, k'a korosi janko doni si kana don dugu konso Nenekirilon na. ²⁰ A kera ten minke, fen suguya bee fiyeerebagaw, ani sannikebagaw ka su kelen walama su fla si Zeruzalemu dugu ko fe. ²¹ Nka ne ka kankari la o ye, k'a fo o ye ko: «Mun koson aw be si kogo kere fe? Ni aw ka o do were ke tuun, ne boro bena se aw ma.» K'a ta o lon na, o ma na tuun Nenekirilon na.

²² Ne k'a fo Levi ta mogow ye ko o ye o yere saninya, ka taga dugu donda* korosi, janko ka Nenekirilon ke lon saninman ye.

E, ne ta Ala, i hakiri to ne ra nin fana koson; makari ne ra i ta jumanyaba koson.

* 13:2 13.2 Nin kumaw fora yoro minw na: Jateri 22.1-6; Sariya 23.3-5.

Yahudiyaw ta siya were musow ta ko

²³ O wagati ra fana, ne k'a ye ko Yahudiya dow tun ka Azidodikamusow, ani Amonkamusow, ani Mohabukamusow dow furu. ²⁴ O ta denw tarance tun be Azidodikan le fora, walama o siyaw do ta kan; o tun te se ka Yahudiyakan fo. ²⁵ Ne ka o jaraki, fo ka o danga. Ne ka o ce dow bugo, ka o kunsigi sama k'a bon. Ne ko o ye kari Ala ra, k'a fo ko: «Aw kana aw denmusow di o dencew ma furu ra, aw fana kana o denmusow ta furu ra aw dencew ye, walama aw yere ye.» ²⁶ Ne ko o ma ko: «Yala Izirayeli masace Sulemani ma jurumun ke o furu jagon le koson wa? Siyaw bee ra, a jagon masace tun te yi. A ta Ala tun b'a kanu; Ala k'a ke Izirayeli jamana bee lajennin ta masace ye, nka o bee n'a ta, siya were musow ka ale fana bla jurumun na. ²⁷ Mun koson an bena a men aw ta ko ra, ko aw be o kojuguba jagon le kera tuun, ka an ta Ala kan bla, ka siya were musow ta?»

²⁸ Sarakalasebagaw kuntigi Eliyasibu dence Yehoyada, o dence do tun ka Horonikace Sanbala ta denmusow do furu; o le koson ne ka ale gben k'a mabo ne ra.

²⁹ E, ne ta Ala, i hakiri to o ra, sabu o ka sarakalasebagaya baara lanogo; i tun ka jernogonya min don i ni sarakalasebagaw ni Levi ta mogow ce, o ka o jernogonya cen.

³⁰ O koson ne ka sarakalasebagaw ni Levi ta mogow saninya, ka o bo siya were mogow ta kow bee ra pewu; sarakalasebagaw ni Levi ta mogow bee kelen kelen ka kan ka sariya minw tagama ka o ta baaraw ke, ne ka o yira o ra. ³¹ Logo min be di saraka ye, ne ka o fana sariya sigi, k'a diwagati yira, ani siman kun folo ta sarakaw.

E, ne ta Ala, i hakiri to ne ra, ka na ne ma.

ESITERI TA KO KITABU Kitabu faamucogo

Esiteri ta ko kitabu sebebaga be se ka ke Yahudiya do ye min tun siginin be Peresi jamana ra.

Esiteri ta kow be ke wagati min na, o y'a soro masaceba Serisesi tun be fanga ra Peresi jamana ra; o y'a soro Yahudiya dow tun sekora ka na Izirayeli jamana ra ka ban, ka na Alabatosoba lori damina. Nka Yahudiya caman belen tun be Peresi jamana ra yi. Esiteri tun ye o Yahudiyaw do ta denmuso le ye, nka a face ni a bamuso tun sara, k'a to a belence fe, min ye Maridose ye.

Yahudiyaw tun meenna o jamana ra yi, nka o bee n'a ta, o tun ma o ta Ala batori dabra; o tun be Ala ta sariyaw sira tagama, o fana tun te son ka ala were, walama fen were bato.

Peresi masaceba nana a muso furu sa, ka Esiteri furu siri. Haman min tun ye jamana namogoba do ye, ale tun b'a fe ka Yahudiyaw halaki Peresi jamana bee kono, nka Esiteri ni a belence Maridose kera sababu ye ka o ta mogow kisi. Ala ka koba min ke Yahudiyaw ye o wagati ra, Yahudiyaw be o panagbe ke hali bi, ka o hakiri jigi o kow ra; o kera Purimi ta panagbe ye.

Hali ni Ala togo ma fo nin kitabu kono, an be a ta baara ye a ta mogow ce ra. O juguw wurira o kama tuma min na, o ka Ala daari minke, Ala ka o bosi.

Maridose ka kuma min fo Esiteri ye, o kuma b'a yira ko Ala be a ta baara ke a wagati ra. A ko Esiteri ma ko: «Jon le k'a lon ni ele ma masamusoya soro nin wagati yere le koson?» (4.14).

Kitabu konokow

Esiteri kera masamusu ye cogo min na (1-2)

Haman ka jen min siri Yahudiyaw kama (3-5)

Masace bora Haman ta janfa koro ma (6-7)

Yahudiyaw sera o juguw ra (8-10)

Masace Serisesi ta panagbeba

¹ Nin kow kera Serisesi ta wagati le ra. O Serisesi togo min tun be fanga ra mara keme ni mugan ni wolonfla kunna, k'a ta Endi jamana ra, ka taga a bla fo Etiyopi jamana ra.

² O wagati ra, Serisesi sigira masaya ra a ta jamana duguba kono, min ye Suzi dugu ye.

³ A ta masaya san sabanan na a ka panagbeba do laben a ta kuntigiw ni a ta jamana namogow ye. Peresikaw ni Medikaw ta kerekuntigiw fana tun be ni a ye, ani jamanatigiw ni jamana namogow. ⁴ A ka o ke janko k'a ta naforotigiya ni a ta masaya bonya yira, k'a ta fanga noro ni a ta bonyaba yira mogow ra. O ka o panagbe ke ka meen, ka se fo karo woro.

⁵ O teredaw dafara tuma min na, mogow minw bee tun be Suzi duguba kono, masace ka panagbe do were ke olugu bee ye, mogoba fara a fitini kan. O ka o ke masaso lu ta yiritu kono, fo tere wolonfla. ⁶ O tun ka o yoro laben ka ja kosebe. O ka lenfaniw, ani korondefani gbemanw, ani a bulaman dow siri san fe ni lenjuru wulenman ni a gbeman dow ye. O tun ka o juruw don warigbe koorinin dow ta wow le ra. Juruw tun sirinin be samasen minw na, o tun lalagara ni faragbe le ye. Sanin kalagaw ni warigbekalagaw tun be dugu ma. O tun ka fara nremuguman ni a gbeman ni a wulenman ni a finman dow le lala dugumayoro ra. ⁷ O tun be minnifenw dira mogow ma saninminanw le kono. O minanw si ni si tun te kelen ye. Masace koni ka duven caman le di mogow ma, janko k'a ta pumanya yira. ⁸ Bee tun be minni ke a yere sago ma, mogow te mogow jagboya. Masace tun k'a fo a ta so baaradenw ye ko o ye bee ta minnifen di a ma ka kaja ni a tigi yere sago ye.

⁹ Ayiwa, Vasiti, min tun ye masamusu ye, ale fana ka panagbe do laben musow ye Serisesi ta masaso kono.

Vasiti ka masace dogoya

¹⁰ Nanagbe tere wolonflan na, duven koni tun ka masace ninsondiya kosebe. Musow ta so kunnasigibaga wolonfla minw ye Mehuman ni Bizita ni Haribona ni Bigita ni Abagita ni Zetari ni Karikasi ye, minw be baara ke masace koro tuma bee, a k'a fo olugu ye, ¹¹ ko o ye masamusu Vasiti wele ka na; a ko masamusu ye a ta masafugula biri a kun na ka na ale masace ja koro, janko ka na a ta ceja yira jama ra, ani kuntigiw ra, sabu Vasiti tun ce ka ji kosebe. ¹² Nka musow ta so kunnasigibagaw nana masace

ta cira fo Vasiti ye minke, Vasiti banna ka taga. O kera minke, masace jusu bora, a dimina fo ka se a dan bee ma. ¹³ A ladibaga minw tun ye faamurikebagaw ye, a ka olugu jininka; sabu masace tun te foyi ke ni a ma o sariyalonbagaw ni o kititigebagaw jininka folo. ¹⁴ Minw tun ye a ladibaga folow ye, olugu le tun ye Karisena ni Setari ni Adimata ni Tarisisi ni Meresi ni Marisena ni Memukan ye. Olugu le tun ye Peresikaw ni Medikaw ta fagama wolonfla ye. Olugu le tun be masace koroo; olugu le tun be jamana namogo folow ye. ¹⁵ Masace ka o jininka, ko ka kapa ni sariya ye, o ka kan ka mun le ke masamuso Vasiti ra, sabu ale masace Serisesi ka musow ta so kunnasigibagaw ci ka taga cira min fo a ye, a ma o ke.

¹⁶ Memukan ka o kuma jaabi masace ni fagamaw bee na na, ko: «Masamuso Vasiti ka ko benbari min ke, a ma o ke ele masace dama le ra de, a k'a ke jamana namogow bee le ra, ani mogo minw bee be masace Serisesi ta mara konoo. ¹⁷ Sabu masamuso ka min ke, muso tow bee bena o men; o be ke sababu ye k'a to o bee bena ke o cew dogoya ye, k'a fo ko: «Masace Serisesi yere ka masamuso Vasiti wele ka na a pa koroo, nka a mason ka na.» ¹⁸ Bi yere, Peresikaw ni Medikaw ta fagamaw ta muso minw ka masamuso ta kewale ko men, olugu fana bena o jagon le ke masace ta fagamaw bee ra. O musow ta dogoyari fana bena o cew jusu wuri.

¹⁹ «O ra, ni a benna masace ma, masace ye sariya do sigi, ka o ke Peresikaw ni Medikaw ta sariya wuribari do ye, ko Vasiti kana na lo masace pa koroo tuun fiyewu. Masace ye masamusoya di muso were ma min ka fisa ni ale ye. ²⁰ Ni o sariya ta kuma nana fo a ta maraba bee konoo, musow bee bena o cew bonya, muso fitini fara musoba kan.»

²¹ Ayiwa, o kuma diyara masace ni a ta fagamaw ye. Memukan k'a fo cogo min na, masace k'a ke ten. ²² A ka cira do bla ka taga a ta jamana yorow bee ra. A ka mara bee ta sebe o ta seberikecogo ra, ani o ta mogow ta kan na, k'a fo siyaw bee ta kan na, ko ce bee ye ke a ta so kuntigi ye.

2

Masamusokura soroko

¹ Ayiwa, o kow ko fe, masace Serisesi jusu nana suma minke, a ka ke miiri ye Vasiti ta ko ra; Vasiti tun ka min ke, ani ale ka min latige a kama, a miirira o bee ra. ² O kera minke, masace ta mogo minw be a ta sokonobaaraw ke, olugu ko masace ma ko: «An ye sunguru dow jini masace ye, minw ma ceko lon folo, ani minw ce ka ji. ³ Masace ye ciraden dow ci a ta jamana maraw bee ra; sunguru minw ce ka ji, ani minw ma ceko lon folo, o ye na olugu bee lajen masaso ra, musow ta so konoo, masadugu konoo, min ye Suzi dugu ye. Musow ta so kunnasigibaga min ye Hege ye, min be masace ta musow korosi, ale le bena a janto o sunguruw ra. Fen o fen be se ka o ceɓa, a ye o di o ma. ⁴ Ni o sunguruw min ko nana diya masace ye, ale bena ke masamuso ye Vasiti no ra.» Ayiwa, o kuma diyara masace ye; min fora, o k'a ke ten.

Esiteri ta ko damina

⁵ Ayiwa, Yahudiyace do tun be Suzi masadugu konoo, min togo tun ye ko Maridose. A face togo tun ye ko Yahiri, Yahiri face tun ye Simeyi ye, Simeyi face tun ye Kisi ye. O tun be bo Boniyaminu ta gba le ra. ⁶ Babiloni masace Nebukadinesari tun ka mogo minw mina ka na ni o ye, Zuda masace Yekoniya minawagati ra, Maridose fana tun minana k'a bo Zeruzalemu ni o mogow ye.

⁷ Maridose le tun ka Hadasa lamo, Hadasa min be wele fana ko Esiteri. A belence denmuso tun lo. Esiteri face ni a bamuso tun sara. A face ni a bamuso sanin ko, Maridose tun k'a ke a yere denmuso ye. A tun ce ka ji kosebe.

⁸ Ayiwa, masace ta kuma ni a ta ci fora minke, sunguruden caman lajenna Suzi masadugu konoo; o ka o karifa Hege ma. O tagara ni Esiteri fana ye masace ta so konoo, k'a karifa Hege ma, min tun ye musow korosibaga ye. ⁹ Esiteri ko diyara Hege ye; a k'a janto a ra kosebe. Fen o fen be se k'a ceɓa, a ka o bee di a ma joona, ani a ta domuni. A ka masaso baaraden sunguru wolonfla fana janawoloma ka o bla ni a ye. A ka Esiteri ni a ta baaraden sunguruw bla musow ta so yoro bee ra pumanman na. ¹⁰ Nka Esiteri ma son k'a ta siya fo, a m'a boyoro fo, sabu Maridose tun k'a fo a ye ko a kana a fo. ¹¹ Lon o lon, Maridose tun be to ka taga yaalayaala musow ta lu pa fe, k'a lon ni Esiteri ka kene, ani ni o tun b'a minana ka ja.

¹² Ayiwa, sani sunguru do tun ye taga masace Serisesi pa koroo, a tun ka kan ka karo tan ni fla le ke k'a yere laben folo, k'a fari ceɓa. Sunguruw bee tun ka kan ka o le ke. O tun be kasadiyanan dow mun, min ye miri ye, fo karo woroo, ka soroo ka turu kasadiman werew ni kasadiyanan werew mun fo karo woroo fana. ¹³ Ni o le kera, o sunguru be soroo ka taga masace fe. O tuma ni o sunguru tun ko a be fen o fen fe, o tun be o di a

ma; a tun be se ka bo ni o fenw ye musow ta so kono ka taga ni o ye masace ta so. ¹⁴ A tun be taga masace ta so wulada fe. Sogomada fe ni a tun bora, a tun be taga musow ta bon do were kono. Musow ta so kunnasigibaga min ye Sasigasi ye, min ye masace ta sunguruw korosibaga ye, ale le tun be a janto o sunguruw ra. O sunguru tun man kan ka seko masace fe tuun, fo ni a ko tun be masace yere ra, ani ni masace k'a wele a togo ma ko a ye na.

Esiteri kera masamusokura ye

¹⁵ Ayiwa, Esiteri donwagati nana se masace fe; masace ta musow ta so kunnasigibaga Hege min tun ye musow korosibaga ye, ale tun ka min fo, Esiteri ma fen were jini ka teme o kan.

Esiteri tun ye Maridose belence Abisayili denmuso le ye. Maridose tun k'a lam o k'a ke a yere denmuso ye. Mogo o mogo ka Esiteri ye, a ko diyara o bee ye.

¹⁶ O tagara ni Esiteri ye masace Serisesi fe, a ta masaso kono; o kera Tebeti karo* tere tan na, masace ta masaya san wolonflanan na. ¹⁷ Masace ka Esiteri kanu ka teme muso tow bee kan. Esiteri ko diyara a ye; a tun be ale le fe ka teme sunguru tow bee kan. O ra masace ka masafugula biri a kun na, k'a ke masamuso ye Vasiti no ra. ¹⁸ O ko, masace ka domuniba do laben, Esiteri togo ra, a ta kuntigiw ni a ta jamana namogow ye. A k'a latige ko mogow ye nenekiri o lon na a ta maraw bee ra. A ka bonyaw didi mogow ma caman, k'a ta masaya bonya yira.

Maridose ka masace kisi cogo min na

¹⁹ O nana sungurudenw lajen tuun a sjaga flanan na. O y'a soro Maridose fana tun ye masaso namogo do ye.

²⁰ Esiteri tun ma son hali bi k'a boyoro ni a ta siya fo mogo si ye. A k'a ke i n'a fo Maridose tun k'a fo a ye cogo min na. Ni Maridose tun ka fen o fen fo a ye, a tun be o le ke, i n'a fo Maridose tun b'a lamona a ta so wagati min na.

²¹ Ayiwa, o wagati ra, ka Maridose siginin to masace ta so donda ra, masace ta musow ta so kunnasigibaga fla, Bigitan ni Teresi, minw tun be masace ta da korosibagaw ye, olugu dimina, ka janfa siri masace Serisesi kama, ko o b'a faga. ²² O ko sera Maridose ma minke, a ka o nafa masamuso Esiteri ye. Esiteri tagara o fo masace ye, ko Maridose ko ten. ²³ O ka o ko segesege, k'a ye ko can lo minke, o ka o kuntigi fla dulon yiri ra. O ka o kow bee sebe jamana ta kokeninw kitabu kono masace yere ja na.

3

Haman dimina Yahudiyaw koro

¹ Ayiwa, o kow ko fe, Hamedata min tun ye Agagi ta mogo do ye, masace Serisesi ka ale dence Haman bonya. A k'a korota k'a sigi kuntigi tow bee kunna. ² Jamana namogo minw tun be to ka sigi masaso donda ra, olugu bee tun be o kinbiri gban Haman ja koro k'a bonya, sabu masace yere le tun k'a fo ten. Nka Maridose koni tun te a kinbiri gban, a fana tun te a bonya. ³ Namogo minw tun be to ka sigi masaso donda ra, olugu ka Maridose pininka ko: «Mun koson masace ka min fo, ele te o kera?» ⁴ Lon o lon o tun be kuma a fe, nka a ma son ka o lamen. O ra, o ka o ko fo Haman yere ye, k'a fle ni Maridose belen bena son ka to a ta kewale kan, sabu a tun k'a fo ko ale ye Yahudiya le ye.

⁵ Haman nana a ye ko Maridose te a kinbiri gbanna ale koro ka ale bonya minke, a jusu bora kosebe. ⁶ Nka a k'a ye ko ni ale k'a ta dimibo Maridose kelen dama ra, o tena se ka ale wasa, sabu o tun ka Maridose ta siya fo a ye. O ra, Haman k'a latige ko a be Maridose ta siya bee le halaki, Yahudiya min o min be Serisesi ta jamana bee lajennin kono.

⁷ San karo folo ra, min ye Nisan karo ye, masace Serisesi ta masaya san tan ni flanan na, o ka Purimi firi Haman yere ja na, o koro ye ka lagberi ke k'a fle lon min be se ka ke lonpuman ye, ani karo min be se ka ke wagatjuman ye ka Yahudiyaw halaki. O k'a ye ko san karo tan ni flanan min ye Adari karo* ye, ko o le ye wagatjuman ye.

⁸ O ra Haman tagara a fo masace Serisesi ye ko: «Siya dow be mogow ce ra i ta jamana ta maraw bee ra; o farannin lo ka bo siya tow bee ra. O ta sariyaw ni siya were si ta sariya te kelen ye. O fana te ele masace ta sariyaw sira tagamana. O ra, ni o mogow tora o yere ma yi tan, masace ta nafa si le te o ra. ⁹ O koson, ni masace ka son, a ye a latige k'a sebe ko an ye o bee halaki. Ni o kera, ne bena warigbe kilo waga keme saba ni bilooru (350 000) jate ka o di jamana kuntigiw ma, k'a bla masace ta naforo ra.»

* 2:16 2.16 Tebeti karo, o ye Yahudiyaw ta san karo tannan ye. * 3:7 3.7 Adari karo, o ye Yahudiyaw ta san karo tan ni flanan ye.

¹⁰ Ayiwa, masace k'a ta tagamasiyennege bo a borokanden na k'a di Haman ma, min tun ye Yahudiyaw jugu ye. Haman tun ye Hamedata dence le ye; Agagi ta mogo do tun lo. ¹¹ Masace k'a fo Haman ye ko: «To ni warigbe ye! Ni min fana ka ben i ma, i ye o ke nin mogo ra.»

¹² San karo folo tere tan ni saba, o ka masace ta seberikebagaw wele. Olugu ka Haman ta ciw bee sebe k'a ci masace ta fagamaw ma, ani jamanatigiw, ani siyaw bee ta namogow ma. O ka mara bee kelen kelen ta sebe o ta seberikecogo ra, ani o ta mogo ta kan na. O tun k'a sebe masace Serisesi yere togo le ra, k'a yere ta tagamasiyen sigi a kan. ¹³ O ka ciradenw ci ka taga ni o sebew ye masace ta maraw bee ra, ko o ye Yahudiyaw bee halaki, ka o faga ka o ban pewu, denmisen fara mogokoroba kan, musow ni denfitiniw bee. O tun ka kan ka o ke ka ban tere kelen konon, san karo tan ni flanan na, min ye Adari karo ye, o karo tere tan ni saba. O k'a fo ko o ye Yahudiyaw borofenw fana ce. ¹⁴ Sebe do tun ka kan ka taga maraw bee ra, k'a ke sariya ye, k'a to siyaw bee ye o ko lon, janko bee ye laben o lon kama.

¹⁵ Ayiwa, masace ka min fo, ciradenw teliyara ka bo ka taga o ciraw ke. O ka o ko kibaroya fo Suzi dugu konon, min ye masadugu ye. Masace ni Haman yere tun sigira ka ke minni ke ye, k'a soro Suzi dugumogow hakiri jagamininba tun lo.

4

Maridose ko Esiteri ye Yahudiyaw deme

¹ Ayiwa, ko minw tun be kera, Maridose nana bo o kala ma minke, a k'a ta derege faran, ka borofani do don a yere ra, ka bugurigbe bon a yere kan, ka don dugu konon; a jusu kasira, a be kulera kosebe. ² A tagara ka taga dan masace ta so donda na fe, sabu mogo tun man kan ka don ni borofani ye o yoro ra.

³ Masace ta cira ni a ta sebe sera mara o mara ra, a kera janasisiba le ye o yoro Yahudiyaw fe. O ka sun don, ka kasi, ka mapumankokanw fo. O caman lara borofaniw kan bugurigbe ra.

⁴ Esiteri ta baarden sunguruw ni a ta so kunnasigibagaw nana o ko lase Esiteri ma minke, Esiteri jigi tigra kosebe. A ka fani dow ci ko o ye taga o di Maridose ma, janko a ye o borofaniw bo ka fani janaman dow don; nka Maridose ma son o ma. ⁵ Esiteri ka Hataki wele. Ale tun ye musow ta so kunnasigibaga do ye, masace tun ka min bla janko k'a janto Esiteri ra. Esiteri ko ale ye taga Maridose fe, ka taga a jininka, k'a lon fen min kera, ani nin ko kun ye min ye. ⁶ Hataki bora ka taga Maridose fe, dugu kenegbe ra, masaso donda na fe. ⁷ Ayiwa, kibaroya min tun sera Maridose ma, Maridose ka o bee nafa a ye; Haman ka warida min layiri ta ko a bena o don masace ta naforo ra Yahudiyaw ta halakiri koson, a ka o bee nafa a ye fana. ⁸ Sebe min fana bora ka Yahudiyaw halakiri ko latige, o kuma min lasera Suzi dugu konon, a ka o sebe do fana di a ma, janko a ye taga o yira Esiteri ra, k'a nafa a ye, ko Esiteri ye taga masace fe, ka taga a yere majigi masace koron k'a daari kosebe a ta siyamogow ye.

⁹ Hataki kosegira ka taga Maridose ta kumaw fo Esiteri ye. ¹⁰ Esiteri k'a ci tuun ka taga a fo Maridose ye ko: ¹¹ «Masace ta jamana namogow ni a ta mara mogo bee k'a lon ko sariya do be yi, ko o sariya be bee le kan; ko ni ce o ce, walama ni muso o muso ka don masaso kononoyoro ra masace fe, k'a soron i ma wele, ko o tigi be faga, fo ni masace yere k'a ta saninbere kun sin a tigi ma, o le be ke sababu ye k'a kisi. Ne koni, nin ye a tere bisaba le ye, ne ma wele ka taga masace fe folo.»

¹² O tagara Esiteri ta kuma lase Maridose ma minke, ¹³ Maridose ka Esiteri jaabi, ko: «Ele kana a miiri ko ele be masaso konon minke, ko o koson ele kelen bena bosi Yahudiyaw bee ce ra de!» ¹⁴ Sabu ni ele ka je nin ko kan bi, Yahudiyaw ta kisiri ni o ta bosiri bena bo fan were le fe; nka ele ni i ta somogow be halaki. Jon le yere k'a lon ni ele ma masamusoya soron nin wagati yere le koson?»

¹⁵ Ayiwa, Esiteri ka Maridose jaabi ko: ¹⁶ «Taga Suzi dugu Yahudiyaw bee lajen ne ye. Aw ye sun don ne koson. Aw ye tere saba ni su saba ke ka tugu jogon na, aw kana domuni ke, aw kana ji min. Ne ni ne ta baarden sunguruw fana bena sun don i n'a fo aw. Ni o kera, ne bena taga masace fe, hali ni ne man kan ka taga, ka kapa ni sariya ye. Ni ne bena faga le, o tuma ne ye faga.» ¹⁷ Esiteri k'a fo cogo min na, Maridose fana tagara a ke ten.

5

Esiteri ka masace ni Haman wele domuni na

¹ Ayiwa, a tere sabanan, Esiteri k'a ta masamusofaniw don a yere ra, ka taga lo masaso lu konon, masace yere ta bon na fe. O y'a soron masace tun siginin be a ta masasiginan

kan masaso kono, k'a jasin so donda ma. ² A ka Esiteri ye masaso kono minke, a ko diyara a ye. Saninbere min tun be a boro, a ka o sin Esiteri ma. Esiteri gbarara, ka na a boro maga bere nunkun na. ³ Masace k'a jininka ko: «A be di, masamuso Esiteri? I be mun le fe? Hali ni ne ta jamana tarance lo, ne b'a di i ma!» ⁴ Esiteri ko: «Ni masace sonna, ne ka domuniba min laben ele masace ye, ne b'a fe ele ni Haman ye na nagon fe bi o domuni na.» ⁵ Masace ko: «Aw ye Haman wele ka na sisan, an be taga Esiteri ta weleri ra.»

Ayiwa, masace ni Haman tagara o domuni na, Esiteri tun ka min laben. ⁶ Ka o to duvenmin na, masace ka Esiteri jininka tuun ko: «Ayiwa, i be mun le fe? A fo, ne bena a ke i ye. I b'a fe ka mun le daari? Hali ni a kera ne ta jamana tarance le ye, ne b'a di i ma.» ⁷ Esiteri ko: «Ne be min fe, ne b'a fe i ye min ke ne ye, o ye nin ye: ⁸ Ni ne ko diyara masace ye, ne be min fe, ani ne bena min daari, ni masace b'a fe ka o ke ne ye, o tuma ne bena domuniba min laben tuun sini, masace ni Haman ye na o domuni na. Ni o kera, ne bena masace ta kuma jaabi.»

Haman ka janfa siri Maridose kama

⁹ Ayiwa, Haman jagarininba ni a jusu diyaninba le bora o lon na ka taga. Nka a tagara Maridose ye masaso donda ra minke, k'a ye ko Maridose ma wuri ka lo, a fana ma siran ale ja minke, a jusu bora Maridose koro kosebe. ¹⁰ Nka a k'a yere mina, ka taga a ta so kono. A tagara a teriw ni a muso Zeresi wele ka na. ¹¹ Haman k'a yere waso olugu ja na; a k'a ta naforoba ko fo, ani a dence camanw ta ko, ani masace ka ale bonya cogo min na, ka ale sigi kuntigiw ni jamana jamogo tow bee kunna. ¹² A ko: «O doron yere te, masamuso Esiteri tun ka domuniba min laben, a ma mogo si wele o domuniba ra ni ne ni masace te. Sini tuun, ne le fana weleri ni masace ye. ¹³ Nka o si te ne wasa, ni ne belen be to ka nin Yahudiyace Maridose signin ye masaso donda ra.»

¹⁴ A muso Zeresi ni a teriw bee k'a jaabi ko: «A to o ye berejan do turu, k'a janya ke nongon* ja bilooru ye. Sini sogoma i y'a fo masace ye ko a y'a to o ye Maridose dulon o yiri ra. O ra, i jusu sumanin be taga ni masace ye domuni na.»

Ayiwa, o kuma diyara Haman ye. O ka o berejan turu.

6

Masace ka Maridose bonya

¹ Ayiwa, o lon su fe masace ma se ka sunogo. A ko, ko o ye na ni kitabu ye, folofolokow, ani jamana ta kow sebera kitabu min kono. Ayiwa, o nana o kitabu karan masace ye. ² O k'a ye ko a tun sebera ko masace ta musow ta so kunnasigibaga fla, minw tun ye Bigitan ni Teresi ye, minw tun be so donda korosi, ko lon do, olugu tun ka janfa siri ko o be masace Serisesi faga, ko nka Maridose le tun ka o ko bo kene kan. ³ Masace ko: «O tuma, kopuman juman, ani bonya juman le kera Maridose ye nin ko koson?» Masace ta mogow k'a jaabi ko: «Foyi ma ke a ye!»

⁴ Masace ko: «Jontigi le be masaso lu kono sisan?» O y'a soro Haman le tun be donna masaso lu kono, ko a be na a fo masace ye ko ale ka berejan min turu, ko a y'a to o ye Maridose dulon o yiri ra. ⁵ Ayiwa, masace ta mogow ko masace ma ko: «Haman le lonin be lu kono.» Masace ko: «A ye don!» ⁶ Haman donna minke, masace ko a ma ko: «Ni masace b'a fe ka mogo min bonya, a ka kan ka mun le ke o tigi ye?» Haman k'a miiri a yere kono ko: «Masace be se ka jon were le bonya ni ne te?» ⁷ O ra, Haman ko masace ma ko: «Ni masace b'a fe ka mogo min bonya koni, ⁸ o ka kan ka na ni masace ta masaderegeba do le ye, masace ka min don ka ye, ka na ni so do ye fana, masace yelenna min kan ka ye, ka masace ta masirifin do ke ka o so kun masiri, ⁹ ka o masaderegeba ni o so karifa masace ta jamana jamogoba do ma, fagama do. O ko, masace b'a fe ka o mogo min bonya, o ye o deregeba don o tigi ra, k'a yelen so kan, ka taga ni a ye dugu kenegbe ra, ka to k'a fo a ja fe ko: «Masace b'a fe ka mogo min bonya, a be o tigi ke tan le!» »

¹⁰ Ayiwa, masace k'a fo Haman ye ko: «Taga masaderegeba ta, ka so fana mina jooona jooona, i ko i yere k'a fo cogo min na. Yahudiyace Maridose min be sigi masaso donda ra, i ye o bonya ke ale ye. I ka fen o fen fo, i ye o bee ke, i kana jina foyi ko.» ¹¹ Haman tagara masaderegeba ta, ka so mina ka na. A ka masaderege don Maridose ra, k'a layelen so kan, ka yaala ni a ye dugu kono, ka to k'a fo a ja fe ka taga ko: «Masace b'a fe ka mogo min bonya, a be o tigi ke tan le!» ¹² O ko, Maridose sekora ka taga masaso donda ra. Haman koni jusu kasininba, ani a kun suurunin le teliyara ka taga a ta so. ¹³ Min k'a soro, a tagara o fo a muso Zeresi ye, ani a teriw bee. A ladibagaw, ani a muso Zeresi

* 5:14 5.14 Nongon ja kelen be se ka ben metere tarance le ma.

k'a fɔ a ye ko: «Ele ta dogoyari daminana nin Maridose togo min koson, i n'a fɔ ale ye Yahudiya le ye, o tuma ele tena se ka foyi le ke a ra. Ele koni bena halaki ka ban le pewu, sigiya te o ra.» ¹⁴ Ka olugu to kuma ra ni Haman ye, masace ta so korosibagaw nana, ka na Haman lateliya ka bo ka taga ni a ye domuniba yoro ra, Esiteri tun ka o domuni min laben.

7

Haman fagacogo

¹ Ayiwa, masace ni Haman tagara domuniyoro ra masamuso Esiteri fe. ² Ka o to duvennin na o tere flanan na tuun, masace ka jininkari lase Esiteri ma tuun ko: «Masamuso Esiteri, i be mun le fe? A fɔ, ne b'a di i ma. I b'a fe ka mun le daari? Hali ni a kera ne ta jamana tarance le ye, o bena di i ma.» ³ Masamuso Esiteri k'a jaabi ko: «E, masace, ni ne ko diyara i ye, ni ele masace sonna, sabari i ye ne nin kisi. Ne be o le fe. Ne ta mogow bos! Ne ta daariri ye o le ye; ⁴ sabu o ka ne ni ne ta mogow fiyeere, ko o be an halaki, ka an faga ka an ban pewu. Ni a yere tun kera ko o be an fiyeerera ka an ke dow ta joncwe ni o ta jonmusow le, ne belen tun be se ka je o ko kan, sabu an ta tooro tun tena masace segekun bo.» ⁵ Masace Serisesi ka masamuso Esiteri jininka ko: «Jon le be o tigi ye? Mogow min sonna k'a ja gbeleya ka o ko jogon ke, o tigi be min?» ⁶ Esiteri ko: «An toorobaga, ani an jugu ye nin mogowu Haman le ye!» O kuma fora minke, Haman ja tigera fɔ a be yereyere masace ni masamuso na koro. ⁷ Masace dimikojugu fe, a wurira ka bo domunikeyoro ra k'a ta duven to yi, ka taga masaso yiritu ra. Haman yere k'a ye ko ale ta fagari latigera masace fe ka ban minke, a tora ka ke Esiteri le daari ye, ko a ye ale kisi. ⁸ Masace nana b'o masaso yiritu ra tuma min na ka na don domunikeyoro ra, a k'a ye ko Esiteri tun lanin be kalaga min kan, ko Haman k'a yere firi ka ben o kalaga kan. Masace perenna, ko: «O tuma a b'a fe ka ben masamuso yere le kan ne yere na na, ne ta masaso kono wa?» Sani masace ye ban o kuma ra, mogow ka Haman mina k'a kun datugu o yoronin bee. ⁹ Musow ta so kunnasigibaga min ye Haribona ye, ale tun be masace koro; ale ko: «Yirijan do turunin be Haman yere ta so koro; a janya ye nongon na bilooru. A tun ka o turu Maridose le kama, min ta kuma tun kera sababu ye ka masace kisi.» Masace ko: «Aw ye taga a dulon o berejan na yi.» ¹⁰ A kera ten, Haman tun ka berejan min turu Maridose kama, o tagara ale yere le dulon o yiri ra. O kera minke, masace ta dimi ka soro ka mala.

8

Sariya min sigira Yahudiyaw koson

¹ Ayiwa, o lon yere ra, masace Serisesi ka Yahudiyaw jugu Haman ta so di masamuso Esiteri ma. Maridose fana nana masace na koro, sabu balemaya min be Esiteri ni Maridose ce, Esiteri tun ka o fɔ masace ye. ² O ra, Masace tun k'a ta tagamasiyen borokandennege min mina Haman fe, a ka o di Maridose ma. Esiteri fana ka Maridose sigi Haman ta so kunna.

³ O ko, Esiteri kumana masace fe tuun; a benna masace sen koro ka kasi, k'a daari, ko Haman min tun ye Agagi ta mogow ye, ko ale tun ka kojugu min laben, ani a tun ka ko minw latige Yahudiyaw kama, ko masace ye o kow lalo. ⁴ Masace ka saninbere sin Esiteri ma. Esiteri wurira ka lo masace na koro. ⁵ A ko: «Ni a diyara masace ye, ni ne ko diyara masace ye, ni masace k'a ye ko nin ko be ben, ni masace be ne fe, o tuma Hamedata dence Haman min ye Agagi ta mogow ye, ale tun ka ko min laben, k'a sebe ko ka Yahudiyaw bee halaki masace ta maraw bee ra, masace ye ci do were sebe ka o kow lalo; ⁶ sabu ne be se ka kojugu bento ye ne ta mogow kan, ka o ko sonmina cogo di? Ne be se ka ne ta siya halakito ye, ka o ko sonmina cogo di?»

⁷ Masace Serisesi ka masamuso Esiteri ni Yahudiyace Maridose jaabi ko: «A fle, Haman wurira Yahudiyaw kama minke, o koson ne k'a ta so di Esiteri ma; ne k'a to o k'a dulon berejan na fana. ⁸ Ayiwa, sisan aw yere ye sebe do were ke masace togo ra, Yahudiyaw ye; ni kuma min ka ben aw ma, aw ye o sebe. Aw ye masace ta borokandennege tagamasiyen sigi a kan. Ni ko o ko koni sebera masace togo ra, ka masace ta borokandennege tagamasiyen sigi a kan, o ko te se ka yelesma tuun.»

⁹ O lon yere ra, o ka masace ta seberikebagaw wele, san karo sabanan na, min ye Sivan karo ye, a tere mukan ni saba. Maridose ka min o min fɔ, o ka o bee sebe, k'a ci Yahudiyaw ma, ani fagamaw, ani jamanatigiw, ani kuntigi minw bee be masace ta mara keme ni mukan ni wolonfla kono, k'a ta Endi jamana ra, ka taga a bla fɔ Etiyopi. O ka mara bee ta sebe o ta seberikecogo ra, ani o ta mogow ta kan na. O ka Yahudiyaw fana ta sebe o ta seberikecogo ni o ta kan na. ¹⁰ Maridose ka o sebe masace Serisesi togo le

ra, ka masace ta borokandennege tagamasiyen sigi sebew bee kan, ka o ciraw di sotigi dow ma ko o ye taga ni o ye; olugu yelenna masace yere ta so teliman dow kan ka taga.

¹¹ O sebe konɔ, a tun fora ko masace ko, ko Yahudiyaw be dugu o dugu ra, ko o be se ka o yere lajen ka kere ke ka o yere kisi; ko ni siya o siya, walama ni mara o mara ta kerekecew nana ben o kan, ko o be se ka olugu halaki, ka o faga ka o ban pewu. O be se ka hali o juguw musow ni o denw bee faga, ka o borofenw fana ce. ¹² Lon min tun yirara ko Yahudiyaw be se ka o kere ke masace Serisesi ta maraw bee ra, o tun ye san karo tan ni flanan tere tan ni saba le ye, min ye Adari karo ye. ¹³ Ayiwa, o sebe do tun ka kan ka taga mara bee ra, ka ke sariya ye, k'a to siyaw bee ye a lon, janko o lon na, Yahudiyaw bee ye laben ka o juguw kere ka o yere dimibo. ¹⁴ Ciraden sotigi minw tun yelenna masace ta sow kan, olugu teliyara ka bo ka taga, ka kapa ni masace ta kuma ye. O ka o cira lase Suzi masadugu konɔ fana.

¹⁵ O ko, Maridose bora masace ta so. A tun ka masacefani bulaman ni a gbeman do le don, ka masafugulaba saninlaman do biri a kunna, ka deregeba wulenman ni gbeman do fana don. Suzi dugumogow bee tun be pagarikanbaw bora ka ninsondiya kosebe. ¹⁶ Yahudiyaw koni fe, o lon tun kera jususumalon le ye, ani pagarilon, ani ninsondiyalon, ani bonyalon. ¹⁷ Masace ta cira sera mara o mara ra, ani dugu o dugu ra, pagari ni ninsondiya le kera Yahudiyaw fe o yorow bee ra. O ka domuniw ke, ka panagbew ke. Yahudiyaw pasiran koson, siya were mogɔ caman ka o yere ke Yahudiyaw ye.

9

Yahudiyaw sera o juguw ra

¹ San karo tan ni flanan min ye Adari karo ye, o tere tan ni saba, masace tun ka kuma min sebe, mogow tun ka kan ka o kow dafa o lon le ra. O lon na, koni, Yahudiyaw juguw tun b'a miiri ko o bena se sorɔ, nka a ko yelemana; Yahudiyaw le sera o juguw ra. ² Yahudiyaw tun be dugu min o min na masace Serisesi ta maraw bee ra, o ka o yere lajen o duguw bee ra; o jugu minw tun b'a fe ka o halaki, o benna olugu kan. Mogɔ si ma se ka lo o na, sabu siya tow bee tun be siranna o na. ³ Jamana maraw ta pamogow, ani a fagamaw, ani a jamanatigiw, ani masace ta jamana kuntigiw, olugu ka Yahudiyaw deme, sabu Maridose pasiran tun ka o bee mina. ⁴ Maridose tun ka loyɔroba le sorɔ masaso konɔ. A togo tun bora ka se maraw bee ra; do le fana tun be farara a ta fanga kan.

⁵ Yahudiyaw ka o juguw bee kere, ka o faga ni kerekemuru ye, ka o halaki. Ko o ko diyara o ye, o ka o ke o juguw ra. ⁶ Masadugu Suzi konɔ Yahudiyaw ka ce keme looru le faga ka o halaki. ⁷ O ka Parisandata ani Dalifon ani Asipata, ⁸ ani Porata ani Adaliya ani Aridata ⁹ ani Parimasa ani Arizayi ani Aridayi ani Vayezata faga. ¹⁰ Olugu le tun ye Hamedata dence Haman dence tan ye; Haman min tun ye Yahudiyaw jugu ye. Nka o ma son ka maga o borofenw si ra.

¹¹ Mogɔ minw fagara masadugu Suzi konɔ, o tagara o da fo masace ye o lon yere ra. ¹² Masace k'a fo masamuso Esiteri ye ko: «Masadugu Suzi konɔ yan, Yahudiyaw ka ce keme looru le faga ka o halaki, ani Haman dence tan. O ka min ke jamana mara tow ra, jon le be se ka o da lon? Ayiwa, i be mun le fe tuun? A fo, ne b'a di i ma. I b'a fe ka mun were le daari tuun? A fo, a be ke i ye.» ¹³ Esiteri ka masace jaabi ko: «Ni masace be son, Suzi Yahudiyaw ka min ke bi, a y'a to o nɔgon were ye ke tuun sini, k'a to o ye Haman dence tan bee dulon berejanw na fana.» ¹⁴ Masace sonna ko o ye ke. O ka ci do were lase Suzi dugu konɔ. O ka Haman dence tan bee dulon berejanw na. ¹⁵ Suzi Yahudiyaw ka nɔgon lajen tuun Adari karo tere tan ni naani na, ka ce keme saba faga, nka o ma maga o borofenw si ra.

¹⁶ Yahudiya to minw tun be masace ta mara tow ra, olugu fana ka nɔgon lajen ka o juguw kere, janko ka o yere kisi, ka pasuma sorɔ. Olugu fana ka ce waga biwolonfla ni looru (75 000) faga o juguw ra. Nka o ma maga o borofenw si ra. ¹⁷ O kera Adari karo tere tan ni saba le ra; nka karo tere tan ni naani, o ka fagari lalo, ka o ke panagbelon ye, ka domuni ke, ka pagari.

¹⁸ Suzi ta Yahudiya minw tun ka nɔgon lajen karo tere tan ni saba, ani a tere tan ni naani na, olugu ka karo tere tan ni loorunan le bla ka o ke panagbelon ye, ka domuni ke, ka pagari. ¹⁹ O le koson, Yahudiya minw be kongokonyorow ra, ani minw be dugumisenw na, olugu be to ka Adari karo tere tan ni naani le bla, ka o ke pagarilon ye, ani panagbelon, ka bonyaw ci nɔgon ma.

²⁰ Maridose ka o kow bɛɛ sebe kitabu dɔ kɔnɔ. O kɔ, a ka sebe dɔ ke ka o ci Yahudiyaw bɛɛ ma, masace Serisesi ta maraw bɛɛ ra, minw yɔrɔ ka surun, ani minw yɔrɔ ka jan. ²¹ A k'a fɔ o ye ko san o san, o ye Adari karo tere tan ni naani ni a tere tan ni looru bla ka o ke panagbelon ye; ²² ko sabu o lon le ra, Yahudiyaw ka nasuma sɔrɔ o juguw boro. O karo le ra, o ta jusukasi yelemana k'a ke ninsɔndiya ye, ka o ta kasi yelema k'a ke panagbe ye. A ko o ye o lonw bla ka o ke panagbelon ye, ka pagari, ka bonyaw ci nɔgɔn ma, ka fagantanw sɔn. ²³ Maridose ka min fɔ, Yahudiyaw k'a ke ten. O tun ka o panagbe min ke, o tora o kan, ka to ka o ke san o san.

²⁴ Hamedata dence Haman, min tun ye Agagi ta mɔgɔ dɔ ye, ani min tun ye Yahudiyaw jugu ye, ale le tun ka janfa siri Yahudiyaw kama, ko a bɛ o halaki. A tun ka Purimi firi, o kɔrɔ ye ka lagberi ke, janko k'a lon wagati min be se ka ben, janko ale ye Yahudiyaw halaki fɔ ka o ban. ²⁵ Nka o janfa ko sera masace ma minke, masace k'a sebe ko Haman tun ka kojugu minw latige Yahudiyaw kama, ko o kojugu ye ben ale Haman yere kan. O le kosɔn o ka Haman ni a dencew dulon berejanw na. ²⁶ O kosɔn o ka o lonw tɔgɔ la ko Purimi, ka kapa ni o kuma ye, min kɔrɔ ye ko «k'a latige». Ayiwa, ko minw tun fɔra o sebe kɔnɔ, ani Yahudiyaw yere tun ka ko minw ye, ani ko minw tun ka o sɔrɔ, ²⁷ o kow le kosɔn, Yahudiyaw k'a latige ka o ko ke landa ye, olugu ni o ta durujaw fe, ani mɔgɔ o mɔgɔ farara o kan. O k'a latige ko o ka kan ka o lon fla bla san o san, ka o panagbew ke a cogo ra, ani a wagati ra; a man kan ka dabra ka ye. ²⁸ O k'a fɔ ko o ka kan ka o hakiri to o lonw na, ka o lonw bla danna; o ko ka kan ka ke wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ gbaw bɛɛ ra, ani maraw bɛɛ ra, ani dugu bɛɛ ra. O Purimi panagbelonw ta ko man kan ka ben ka ye fiyewu Yahudiyaw ce ra; o ta duruja nataw fana hakiri man kan ka bɔ a kɔ ka ye.

²⁹ Masamuso Esiteri, min ye Abisayili denmuso ye, ale ni Yahudiyace Maridose ka sebe dɔ were ke, ka kapa ni o ta fanga ye masaya ra, janko sebe flanan min tun kera ka Purimi ta panagbe ko fɔ, ka fanga di o sebe ta kumaw ma. ³⁰ Maridose ka o sebew ci Yahudiyaw bɛɛ ma, Serisesi ta jamana mara keme ni mugan ni wolonfla bɛɛ ra. A tun ka forikanw ni dugawuw le ke o sebew kɔnɔ, k'a nasin Yahudiyaw bɛɛ ta hera ma. ³¹ A ko o ye Purimi lonw ta panagbe ke a wagatiw ra, i n'a fɔ ale Yahudiyace Maridose ni masamuso Esiteri k'a fɔ Yahudiyaw ye cogo min na, ani i n'a fɔ olugu yere k'a ko latige o yere ni o ta durujaw ye cogo min na. O ye a ko mina sɔbe ra, i n'a fɔ wagati min o be sun don, ka kasi. ³² Esiteri ka kuma min fɔ, o kumaw ka Purimi ta panagbe ko gbeya tuun. Yahudiyaw ka o kow sebe ka o bla kitabu dɔ kɔnɔ.

10

Kitabu laban

- ¹ O kɔ, masace Serisesi ka ninsɔngɔ dɔ ben a ta mara bɛɛ kan, hali kɔgɔji kofejamanaw.
² Serisesi ta fanga ni a ta cefariyakow, ani a ka Maridose bla loyɔrɔba ra cogo min na, o kow bɛɛ sebera Medikaw ni Peresikaw ta masacew ta kitabuw kɔnɔ.
³ Yahudiyace Maridose le tun gbanna masace Serisesi ra. Yahudiyaw tun be Maridose jate kosebe. A ko tun ka di a ta siyamɔgow bɛɛ ye fana; sabu a tun be a ta mɔgow ta na le jini, ani a tun b'a fe a ta siyamɔgow bɛɛ ye o yere sɔrɔ.

AYUBA TA KO KITABU Kitabu faamucogo

Ayuba ta ko kitabu be min fo an ye a ta ko ra, ni a bora o ra, an ma foyi were lon Ayuba ta ko ra, walama nin kitabu sebebaga ta ko ra.

Ayuba tun ye mogo terennin ye, nka Ala sonna k'a to a ye korobo. A borofenw bee cenna, bana k'a yere fana mina. Ayuba teri dow nana ko o bena a jusu saaro, nka olugu k'a jaraki le, ko a ka kojugu minw ke, o le kera a toorokun ye. O kumaw ka Ayuba jusu kasi. A fana kumana k'a yira ko ale ma jaraki foyi ra, ko mun koson Ala ka nin tooro lase ale ma. O bee ko fe, Ala yere nana Ayuba jaabi, k'a ta danfenw ke sababu ye k'a ta sebagaya yira Ayuba ra.

Ayuba nimisara, ka lo a ra ko jo be Ala fe ko bee ra. Nka Ala ka Ayuba teriw jaraki o ta kumaw koson.

Ayuba ta ko b'a yira an na ko ni adamaden ka tooro cogo o cogo, a man kan ka a jigi tige Ala ra, ka ban Ala ta ma. Ayuba toorora, nka o toorow bee kera Ala sago ye. Mogo te se ka a ta tooro bee kun lon, mogo ta tooro bee fana te jurumun no ye.

Kitabu konokow

Cenri ni banajugu sera Ayuba ma (1-2)

Ayuba k'a ta tooro lakari (3)

Ayuba teriw ta kumako folo (4-14)

Ayuba teriw ta kumako flanan (15-21)

Ayuba teriw ta kumako sabanan (22-26)

Ayuba k'a ta terenninya lakari (27-31)

Elihu ta kuma (32-37)

Ala ka Ayuba jaabi (38.1-42.6)

Ala ka kojuman min ke Ayuba ye (42.7-17)

Ayuba ta tagamacogonuman

¹ Ce do tun be Usi* jamana ra, min togo tun ye ko Ayuba. O ce tun ye mogo jusukungbenin ye, ani mogonuman. A tun be siran Ala na, k'a yere mabo kojugu ra. ² Dence wolonfla ni denmuso saba le tun b'a fe. ³ A ta beganw tun ye saga waga wolonfla, ani jogome waga saba, ani senekemisi fla fla sigiyoroma keme looru, ani fali keme looru. A ta baardenw fana tun ka ka kosebe. Mogow tun be ale le jate ka teme Zuriden ba tereboyanfan jamana mogo tow bee kan.

⁴ Ayuba dencew tun be to ka taga jogon ta so ka taga nanagbew ke. Ni o tun be o ke, o tun be o balemamusow fana wele ka taga domuni ke, ani ka duven min jogon fe. ⁵ Nka ni nanagbe tun nana ban tuma o tuma, Ayuba tun be a ta denw wele ka na o saninya. A tun be wuri sogomada joona fe ka saraka jenita* kelen bo o bee kelen kelen togo ra. Sabu Ayuba tun b'a fo a yere kono ko: «A be se ka ke ko ne ta denw baroketo ka Ala togo cen o jusukun na, ka jurumun ke.» Ayiwa, Ayuba tun b'a ke ten le wagati bee.

Ayuba ta koroboriko folo

⁶ Ayiwa, lon do Ala ta melekew nana lo Matigi Ala na koro; Setana fana nana lo o ce ra. ⁷ Matigi Ala ko Setana ma ko: «I bora min?» Setana ka Matigi Ala jaabi ko: «Ne tun be dunupa le laminina doron, ka yorow yaalayaala!» ⁸ Matigi Ala ko Setana ma ko: «I ka ne ta jonce Ayuba korosi ke? A jogon te dunupa ra; mogo jusukungbenin lo, mogonuman lo fana. A be siran Ala na, a b'a yere mabo kojugu ra.» ⁹ Setana ka Matigi Ala jaabi ko: «Yala Ayuba be siranna Ala na gbansan le wa? ¹⁰ Yala i m'a tanga, a ni a ta somogow ni a borofenw bee wa? I ka baraka don a ra a ta baara bee ra; a ta beganw be jamana yoro bee ra. ¹¹ Nka ele ye i boro se a borofenw ni a ta mogow ma k'a fle sa; sigiya t'a ra, a bena i togo cen mogo bee na na sisan.» ¹² Matigi Ala ko Setana ma ko: «Ayiwa, ne b'a borofenw bee labla i ye, nka i kana i boro se ale yere ma.» O fora minke, Setana bora Matigi Ala koro ka taga.

¹³ Ayiwa, lon do Ayuba dencew, ani a denmusow tun be domuni kera, ka duven min o koroce ta so. ¹⁴ O wagati yere ra, ciraden do nana a fo Ayuba ye ko: «Misiw tun be sene kera, faliw tun be bin jimina o kere fe; ¹⁵ Sabeka† dow nana ben an kan, ka i ta

* 1:1 1.1 Usi jamana tun be Izirayeli jamana woroduguyanfan ni a tereboyanfan na, Edomu mara ra, Arabi jamana ra (Damina 36.28; Yere mi 25.20; Kasikan 4.21). † 1:15 1.15 Sabekaw tun ye benkannekebaga dow ye, minw tun be bo Arabi jamana woroduguyanfan fe, ka na ben mogow kan kongokolon kono.

baaradenw bɛɛ faga, ka bɛganw mina ka taga ni o ye. Ne kelen le sera ka bɔsi, ka n'a fɔ i ye.»¹⁶ Sani ale ye ban kuma ra, dɔ wɛrɛ nana ka na a fɔ ko: «Sanpɛren jigira ka sagaw, ani baw, ani baaradenw bɛɛ jeni ka o faga. Ne kelen le sera ka bɔsi, ka n'a fɔ i ye.»¹⁷ Sani ale ye ban kuma ra, dɔ wɛrɛ nana tuun ka n'a fɔ ko: «Kalideka[‡] dɔw ka o yɛrɛ taran jenkuru saba ka na ben baaradenw kan ka o faga, ka ɲɔɲɔmɛw mina ka taga ni o ye. Ne kelen le sera ka bɔsi, ka n'a fɔ i ye.»¹⁸ Sani ale ye ban kuma ra, dɔ wɛrɛ nana tuun ka na a fɔ ko: «I dencew, ani i denmusow tun bɛ domuni kera ka duvɛn min o kɔrɔcɛ ta so;¹⁹ fɔɲɔba dɔ bɔra kongokolon fan na ka na bon fan naani bɛɛ ben; bon benna denw kan ka o faga. Ne kelen le sera ka bɔsi, ka n'a fɔ i ye.»

²⁰ Ayuba wurira ka lɔ; a k'a ta deregeba mina k'a faran, k'a kun li. A k'a yɛrɛ firi dugu ma, k'a kinbiri gban,²¹ k'a fɔ ko:

«Ne borolakolon le bɔra ne bamuso kɔnɔ,

ne borolakolon le fana bɛna sekɔ ka taga.

Matigi Ala le k'a di,

Matigi Ala le fana k'a ta.

Bonya ye la Matigi Ala tɔɲɔ kan.»

²² Ayiwa, nin bɛɛ ra, Ayuba ma jurumun kɛ, a ma kuma bɛnbari si fɔ Ala ma.

2

Ayuba ta kɔrɔbɔriko flanan

¹ Ayiwa, lon dɔ wɛrɛ ra, Ala ta mɛlɛkɛw nana lɔ Matigi Ala ɲa kɔrɔ; Setana fana nana lɔ o cɛ ra, Matigi Ala ɲa kɔrɔ. ² Matigi Ala ko Setana ma ko: «I bɔra min?» Setana ka Matigi Ala jaabi ko: «Ne tun bɛ dunuɲa le laminina dorɔn, ka yɔrɔw yaalayaala!»

³ Matigi Ala ko Setana ma ko: «I ka ne ta jɔnce Ayuba kɔrɔsi kɛ? A ɲɔɲɔn tɛ dunuɲa ra; mɔɲɔ jusukungbɛnin lo, mɔɲɔɲuman lo fana. A bɛ siran Ala ɲa, a b'a yɛrɛ mabɔ kojugu ra. Hali bi a bɛ a ta jusukungbɛninya kan, nka ele b'a fɛ ne y'a halaki gbansan.»

⁴ Setana ka Matigi Ala jaabi ko: «Gbolo le ye gbolo sara ye*. Mɔɲɔ bɛ se k'a borofɛn bɛɛ di janko k'a nin kisi!⁵ Nka ele ye i boro se a farisogo ma k'a flɛ sa; sigiya t'a ra, a bɛna i tɔɲɔ cɛn mɔɲɔ bɛɛ ɲa na sisan.» ⁶ Matigi Ala ko Setana ma ko: «Ayiwa, a flɛ, ne k'a labla i ye, nka i kana se a nin ma.»

⁷ O fɔra minke, Setana bɔra Matigi Ala kɔrɔ ka taga. A ka jorijugu dɔ bla Ayuba fari yɔrɔ bɛɛ ra, k'a ta a sentɛge ra ka taga a bla fɔ a kuncɛ ra. ⁸ Ayuba siginin tora bugurigbɛ ra, ka tɛgenenkolon dɔ ta ka to k'a yɛrɛ siyen.

⁹ A muso ko a ma ko: «Ele belɛn bɛ i ta jusukungbɛninya le kan hali bi wa? Hali i ye Ala tɔɲɔ cɛn ka sa!» ¹⁰ Ayuba k'a jaabi ko: «Ele kɔni bɛ kumana i ko hakiri tɛ mɔɲɔ min fɛ. O tuma an bɛ kɔɲuman dorɔn le sɔrɔ Ala fɛ, an tɛ kojugu fana sɔrɔ a fɛ wa?»

Ayiwa, nin kow bɛɛ ra, Ayuba ma kumajugu si bɔ a da ra k'a sin Ala ma.

Ayuba tericɛ saba nana a fɛ

¹¹ Tericɛ saba tun bɛ Ayuba fɛ; kelen ye Elifazi ye, ale bɛ bɔ Teman[†], kelen ye Bilidadi ye, o bɛ bɔ Suwa, tɔ kelen ye Sofari ye, o bɛ bɔ Naama. Ayiwa, kogbelɛn minw bɛɛ sera Ayuba ma, olugu ka o kow kibaroya men minke, o bɛɛ bɔra o ta yɔrɔ ra, ka bɛn kelen ma, ko o bɛ na Ayuba jusu saaro, k'a ɲaji cɛ. ¹² O tora yɔrɔjan ka o ɲa kɔrɔta ka Ayuba ye minke, o firira a ma. O ka o kan kɔrɔta ka kule kɔsɛbɛ. O ka o ta deregebaw faranfaran, ka buguri cɛ k'a firi san fɛ, k'a bɔn o kun na. ¹³ O sigira dugu ma a kɔrɔ, fɔ tɛre wolonfla ni su wolonfla, mɔɲɔ si ma kuma a fɛ, sabu a ta dimi bonyara o ɲa kɔrɔ fɔ ka tɛmɛ.

Ayuba ni a tericɛ saba ta kuma

3

(3-31)

Ayuba k'a worolon danga

¹ Ayiwa, o kɔ, Ayuba k'a da yɛlɛ k'a yɛrɛ worolon danga. ² A kumana k'a fɔ ko:

³ Ne worora lon min na Ala ye o lon halaki, ani su min na a fɔra ko: «Cɛden dɔ worora!»

⁴ O lon kɔni, Ala ye o lon kɛ dibi ye,

Ala kana to san fɛ k'a hakiri to o lon na fiyewu!

[‡] 1:17 1.17 O Kalidekaw tun ye kongokolon yaalabaga dɔw ye, minw tun bɛ bɔ Arabi jamana sahilijanfan fɛ. * 2:4

2.4 Gbolo le ye gbolo sara ye. I b'a sɔrɔ o tun ye zana dɔ ye, min kɔrɔ bɛ se ka kɛ ko mɔɲɔ bɛ ko bɛɛ kɛ janko ka i nin kisi. † 2:11 2.11 Teman dugu tun bɛ wele ko: mɔɲɔ hakiritigiw ta dugu (Yeremi 49.7). Suwa ni Naama, o duguw yɔrɔ ma lon.

Yeelen kana bo o lon na!

⁵ Dibifinba ni saya dibi ye o lon mina k'a ke o yere ta ye,
sankabaw ye o lon datugu,
o lon ta tere ye yeɓema ka ke su ye.

⁶ Dibiba le ye o su ta pewu!

O su kana ninsondiya san ta lon tow ce ra,
o su kana jate ni karow ta lon tow ye!

⁷ Ɔnhon, o lon su ye ke densorobariya ta su ye,
nagarikan kana men o su fe!

⁸ Londangabagaw ye o lon danga*,
o mogo minw be se ka jirasa belebele lawuri!

⁹ O lon ta dugugbeda lolow ye ke dibi ye,
a ye tere yeelen konɔ ka dese, a kana a soro,
a kana dugu gbeto ye!

¹⁰ Sabu konɔ min ka ne woro, o lon ma son ka o konɔ bari janko ne kana woro,
janko ne ja kana nin sege ye.

¹¹ Mun koson ne woroto ma sa de?

Mun na ne boto ne hamuso konɔ, ne nenekiri ma mina ne ra de?

¹² Mun koson mogo sorora ka ne sigi a sen kan,
mun koson sin sorora k'a di ne ma ne y'a min?

¹³ Ne lanin tun bena ke nasuma ra,
ne laganfyanin tun bena to saya sunogo ra.

¹⁴ Ne tun bena ke ni dugukolo masacew ni a kuntigiw ye,
minw ta yorɔnuman loninw kera tomow ye bi.

¹⁵ Ne tun bena ke ni fagama sanintigiw ye,
minw tun ka o ta bonw fa ni warigbe ye.

¹⁶ Walama ne tun tana ke foyi ye,
ne tun bena ke i ko o be den kogobari min dogo dugukolo ra,
i ko denfitini min be sa k'a soro hali a ja ma tere yeelen ye.

¹⁷ O yoro ra koni, mogojuguw te mogo toro tuun,
mogo barakantan segeninw be nenekiri.

¹⁸ Kasodenw bee be nasuma,
o te o nagbanbagaw si kan men tuun.

¹⁹ Mogo fitiniw, ani mogobaw be yi,
jonw te o matigicew ta fanga koro tuun.

²⁰ Mun koson Ala be yeelen bo segebagato ye?

Mun koson a be si di mogo jusu kasinin ma?

²¹ K'a soro olugu be saya konona ka dese, o t'a sorora,
o be saya jinina ka teme hali naforo kan.

²² Ni olugu tun ka kaburu soro,
o tun bena ninsondiya fo ka nagari kosebe!

²³ Mogo min temesira dogora a ma,
Ala ka mogo min lamini fan bee ra, boyoro t'a fe,
mun koson Ala be si di o tigi ma tuun sa?

²⁴ Nunakanw le kera ne ta domuni ye,
ne kasikan be bora i ko ji woyoto.

²⁵ Ne be siran fen min ja, o le be ne soro,
ne tun be borira min ja, o le sera ne ma.

²⁶ Nasuma te ne fe, laganfiya te ne fe, jususuma te ne fe;
nagban le be ne kan.

4

Elifazi ta ladirikan folɔ: Ala ka kan ka adamaden koro

* 3:8 3.8 O wagati ra, mogo dow tun b'a miiri ko dow be se ka lonw danga, ka lon dow ke lonjuguw ye.

¹ Ayiwa, Elifazi min be bo Teman, ale ka kuma ta k'a fo Ayuba ye ko:
² Ni mogo do ko a be kuma do fo, yala o bena ben i ma wa?
 Sabu jon le be se ka kuma mara a yere kono?

³ A fle, ele ka mogo caman karan.

Ni mogo minw baraka tun desera, ele le tun be baraka don olugu ra,

⁴ ni mogo minw tun talonna ka ben, ele ta kumaw le tun be olugu lawuri;
 minw tun te se ka lo o sen kan, ele le tun be baraka don olugu ra.

⁵ Nka sisan a sera ele yere ma minke, ele fari fagara!

Sisan a ka ele yere le soro minke, ele jigi tigeria!

⁶ I ta Alapasiran le tun man kan ka i ja gbeleya wa?

I ta jusukungbeninya tun man kan ka ke i jigi ye wa?

⁷ Ele ye miiri k'a fle! Ala ka mogo jarakibari juman le halaki ka ye?

I k'a men yoro juman ko Ala ka kojugu ben mogonuman do kan k'a faga?

⁸ Ne koni ka min ye, o le ye ko mogo minw be terenbariya sene,
 ka juguya dan, olugu le b'a siman tige;

⁹ Ala be olugu le fiye ka o halaki,

a ta jusughan tasma be o jeni ka o ban.

¹⁰ Hali ni jara kasira, ni waraba ka kule,

Ala be jarakanbelenw pinw karikari.

¹¹ A be domunintanya ke ka jara faga,

jaramuso denw be janjan.

¹² Kuma do le dogora ka se ne ma,

a mankan fitini donna ne toro ra.

¹³ Wagati min siranyakow be na mogo hakiri ra siko ra,

tuma min na mogo be sunogo fo ka pina a yere ko,

¹⁴ o wagati le ra siranya ni jatige do ka ne mina,

k'a ke fo ne kolow be yereyere.

¹⁵ Fono sumanin do fiyera ka teme ne pada kan,

fo ka ne farisi tagama.

¹⁶ Mogo do tun lonin be,

nka ne tun te se k'a cogoya lon;

fen do ja tun lonin be ne pa koro.

Ne ka kumakan fitini do men, ko:

¹⁷ «Yala adamaden be se ka teren ka kapa ni Ala yere sago ye wa?

Yala mogo be se ka saninya ka kapa n'a danbaga sago ye wa?

¹⁸ Ni Ala ma la hali a yere ta ciradenw na,

o minw ye a ta melekew ye, ni a be jaraki soro hali olugu ra,

¹⁹ o tuma adamaden min farisogo ye bogo ye,

min danna ni buguri ye,

o be se ka min terege dugu ma i ko tumu, yala kuma be ale ma wa?

²⁰ Sogomada ni wulafera ce, o y'a soro adamaden mugumugura ka ban,

a halakira ka ban pewu, hali mogo t'a janto a ra.

²¹ A ta fanibon juruw be tige,

a be sa k'a soro a ma hakiri soro.»

5

Elifazi ko mogo te ban Ala ta korori ma

¹ Ayiwa, kule sisan sa! Jontigi le bena i jaabi?

I bena i nasin Ala ta meleke saninman juman le ma k'a daari?

² Sabu jusughan be naloman faga,

ngangboya b'a to kolonbari be sa.

³ Ne ka naloman ye, a be baraka soroa,

nka o yoronin bee ne k'a sigiyoro danga.

⁴ «Demebaga kana soro a denw si ra!

Kiti ye ben o kan, mogo kana soro ka o bosu!

⁵ A ka siman min kan, kongotow ye o bee domu!

Hali siman minw be naniw ce ra, o ye o bee ce.

Natabaw ye a ta naforo bee domu!»

⁶ Terenbariya tɛ bɔ dugukolo ra,
kojugu fana tɛ falen dugu ma.

⁷ Adamaden le danna kojugukɛ kama,
i ko tadenw bɛ bɔ tasuma ra ka wuri ka taga san fɛ cogo min na.

⁸ Ni nin ko tun sera ne le ma, ne tun bɛna Ala le pini;
ne tun bɛna ne ta kow jafɔ Ala le ye.

⁹ Ala le bɛ kobaw kɛ, ko minw temena adamaden hakiri dan kan;
a bɛ kabako minw kɛ, o tɛ se ka jate ka ban.

¹⁰ Ale le bɛ sanji lana dugukolo kan,
ka ji lajigi kongokɔnɔyɔrɔw ra.

¹¹ Mɔgɔ majigininw, a bɛ olugu lawuri fɔ san fɛ,
minw jusu kasira, a bɛ olugu kisi.

¹² A bɛ mɔgɔ cegumanw ta kolatigeninw cɛn;
o ka baara o baara dabɔ, o bɛɛ bɛ cɛn o boro.

¹³ A bɛ hakiritigiw mina ni o yɛrɛ ta ceguuya yɛ;
ka janfamɔgɔw ta kolatigeninw bɛɛ cɛn yɔrɔnin kelen na.

¹⁴ Dibi bɛ ben o kan tere fɛ;
teregban fɛ o bɛ mɔmɔri kɛ i ko mɔgɔ min bɛ tagamana su fɛ.

¹⁵ Nka kɛrɛkemuru min bɛ bɔ o mɔgɔw da ra, Ala bɛ fagantan kisi o ma,
ka o kisi ka bɔ fangatigiw boro.

¹⁶ Ni o kera, deseɓagato bɛ jigiya sɔrɔ,
mɔgɔjugu da bɛ datugu.

¹⁷ O kosɔn ni Ala bɛ mɔgɔ min jaraki, o tigi ta jana!
I kana ban Sebɛɛtigi Ala ta ladiri ma.

¹⁸ Sabu ale le bɛ dimi ben mɔgɔ kan, ka sɔrɔ k'a suma;
a boro bɛ mɔgɔ bana, ka sɔrɔ k'a kɛnɛya.

¹⁹ Deguko wɔrɔ bɛ se i ma, nka Ala bɛ i bɔsi a bɛɛ ra;
hali n'a wolonflanan ka kɛ, foyi t'i sɔrɔ.

²⁰ Kɔngɔba wagati ra, a bɛ i kisi saya ma,
kɛrɛ wagati ra, a bɛ i kisi kɛrɛkemuru ma.

²¹ A bɛna i tanga mɔgɔjuguw nenkun ma;
hali ni cɛnri wagati sera, i tɛ siran.

²² I bɛ yɛrɛko cɛnri wagati ni kongɔ wagati ra,
i tɛ siran kongowaraw fana ja;

²³ sabu kabakuru minw bɛ foro kɔnɔ, olugu bɛna jɛnɔgɔnya don ni i ye,
kongowaraw fana bɛna hera layiri ta ni i ye.

²⁴ I yɛrɛ bɛna a ye ko hera bɛ i ta so;

ni i tagara i ta beganw flɛ o ta domunikeyɔrɔ ra, i b'a ye ko foyi ma o jɛn.

²⁵ I bɛna a ye ko i ta durujaw cayara,
ko i denw ka ca i ko kongobinw.

²⁶ I kɔrɔninba le bɛna sa ka don kaburu kɔnɔ,
i n'a fɔ ni simantigɛwagati sera, o bɛ a tige k'a lajɛn cogo min na.

²⁷ Ayiwa, a flɛ, an ka jatemina kɛ ka nin le sɔrɔ; a fana bɛ ten le cɔ!
Ele le ka kan ka nin laman, k'a sira tagama.

6

Ayuba ta jaabi: Ayuba k'a teriw jaraki

¹ Ayuba ka Elifazi jaabi k'a fɔ ko:

² E, ni ne ta dimi hakɛya tun bɛ se ka lon!

Ni ne ta seɓɛ bɛɛ lajennin tun bɛ se ka bla sumanikenan kan!

³ Sigiya t'a ra, a tun bɛna gbiriya ka tɛmɛ hali kogɔjiw ta kenken kan pewu.
O le kosɔn, ne ta kuma cayara.

⁴ Sebɛɛtigi Ala ta bipɛw ka ne sɔgɔ;
a бага donna ka se fɔ ne nin ma.

Ala k'a ta jatigekobaw labɛn ne kama.

⁵ Yala kongofali bɛ se ka kasi k'a lonin to binkɛnɛ korɔ wa?

Misi be se ka kasi k'a lonin to a ta domuni korɔ wa?

⁶ Yala diya te fen min na, o fen kogontan be se ka domu wa?

Yala diya be sisefan gbemanyoro ra wa?

⁷ Ne tun t'a fe ka maga fen min na,

o le kera ne ta baro ye, hali ni a ka gbo ne ye.

⁸ E, ne be min daari, ni o tun be se ka ke ne ye!

Ne jigi be min kan, ni Ala tun be se ka o ke ne ye!

⁹ Ni a ka Ala diya, a ye ne nono,

a y'a boro ke ka ne to laban!

¹⁰ Nka o bee ra ne belen bena jususaaro sababu soro,

ka jagari fo ka panpan, hali ni sege be ne kan,

sabu ne ma ban Ala saninman ta kuma ma ka ye!

¹¹ Baraka juman le be ne ra, ko ne belen bena Ala makono?

Ne si to ye jori le ye, ko ne belen bena muɔu?

¹² Yala ne baraka ye kabakuru baraka le ye wa?

Ne fari ye siranega le ye wa?

¹³ Yala demebaga be ne ra tuun wa?

Boyoro foyi te ne fe tuun.

¹⁴ Mogo toronin ka kan ni a teri ta pumanya ye,

hali ni a ka Sebetigi Ala nasiran dabra.

¹⁵ Nka ne balemaw ka ne janfa i ko dingakonoji,

i ko dingakonoji min be ja.

¹⁶ Nenewagati ra, a jiw be simi ka duuru,

nene be a na ke i ko bugun.

¹⁷ Ni teremana sera, a be ja,

fundeninwagati ra, ji foyi te soro a ra.

¹⁸ Kongokolon jogometigiw be to jipini na fo ka o ta sira bla,

o be tunu kongokolon kono, ka o yere halaki.

¹⁹ Tema jamana jogometigiw be o na korota ka o jiw yorɔjini,

Saba jamana tagamabagaw jigi tun b'a kan.

²⁰ Nka o ta jigi yelemana k'a ke nimisa ye,

sabu o tagara se yi minke, o jigi tigera.

²¹ Ayiwa, sisan aw ta kera o cogo le ra ne fe.

Kogbelen min sera ne ma, aw ka o ye minke, aw siranna.

²² Yala ne k'a fo ko aw ye fen do di ne ma,

walama ko aw ye do bo aw ta naforo ra k'a di ne koson wa?

²³ Ne k'a fo aw ye ko aw ye ne bosu ne jugu boro wa,

ko aw a ye ne kunmabo mogo farimanw boro wa?

²⁴ Aw ye o fo ne ye, ni o kera, ne bena je.

Ne firira yoro min na, aw ye o yira ne ra.

²⁵ Cenkuma koni be digi mogo ra,

nka aw ta jarakirikumaw be mun le na?

²⁶ Yala aw b'a fe ka ne jaraki ne ta kumaw le koson wa,

ka mogo jigi tigenin ta kumakan jate i ko fono?

²⁷ Aw koni be son ka ben hali ferita kan;

aw be son ka hali aw teri fiyeere.

²⁸ Ayiwa, sisan aw ye aw na lo ne ra ka ne fle.

Yala ne be son ka faninya tige aw ye wa?

²⁹ Aw ye aw ta miiriya yelema, aw kana to juguya kan;

aw ye aw ta miiriya yelema, sabu ne be can le kan hali bi.

³⁰ Yala juguyakuma be ne darakumaw ra wa?

Yala ne da te kumajugu ni kumajuman lon ka bo jogan na wa?

7

Ayuba ta jaabi to: Ayuba k'a ta dimi lakari

¹ Adamaden ta dunyalatige be i ko kerəkeden min be kere ra;

a be fen o fen ke a si kono, a be o ke i ko baarden le.

² A be i ko jon segeninba, yirisuma logo be a ra fo a be nuna a no fe; a be i ko baaraden min korotonin be a ta sara makonona.

³ Ayiwa, ne fana ninyoro kera nimisa le ye kabini karo caman, ne ta kera su caman sege le ye.

⁴ Ni ne lara su fe doron, ne be koroto ne wuriwagati ra; nka su be janya.

Ne be to yelmayelema ra fo ka taga dugu gbe.

⁵ Tumuw donna ne sogo ra, ne fari jajara i ko bogojalan; a be perenperen, ka nen don.

⁶ Ne si terew ka teli i ko jesedanbaga ta kurunin, ne si be banna, ne jigi fana be banna!

⁷ E, Ala, i hakiri to ne ra, ko ne si te foyi ye ni fono dama te; ne nadenw koni tena hera ye tuun le fiyewu!

⁸ Na min be ne flera, lon do o tena ne ye tuun; i jaw bena ne yoropini, nka ne tena ke yi tuun.

⁹ Sankaba be teme, ka tunu cogo min na, ni mogo min ka taga lahara, o tigi fana te seko tuun.

¹⁰ A tena seko ka na a ta so konu tuun, ni i k'a ta so fle, i t'a lon ko mogo tun be yi kakoro.

¹¹ O le koson ne tena ne da datugu; ne nin degunin le bena kuma, ne jusu kasinin le bena ne ta dimi lakari.

¹² Yala ne ye kogoji le ye wa, walama ne ye kogoji danfen barakaman* le ye, fo i ka ne temeyorow bee datugu, boyoro si te ne fe?

¹³ Tuma do ne b'a miiri ko ni ne lara, o bena do bo ne ta sege ra, ko layoro ra, ne ta dimi bena nogoya.

¹⁴ Nka ni ne lara, i be sikojuguw ke ka ne lasiran; ne be fen minw ye, o be ne ja tige.

¹⁵ Hali i ye ne kan dere ka ne nenekiri fereke, ne ye sa, o ka fisa ni ne fasanin ye fo ka ne kolow bo kene ma.

¹⁶ Foyi logo te ne ra tuun! Ne tena to si ra wagati bee le.

Ne to yi tan, sabu ne ta dunupalatige kera gbansan le ye.

¹⁷ O tuma adamaden ye mun le ye ko i b'a jate tan, ko i be i ta miiriya la a kan,

¹⁸ ka i janto a ra lon o lon sogoma, k'a temesiraw segesege wagati bee?

¹⁹ I bena i ja bo ne ra tuma juman le sa, k'a to ne ye nenekiryoro soro donin ka ne daji kunu?

²⁰ Ni ne ka jurumun le ke, o tuma ne ka jurumun juman le ke ele ra sa, adamadenw korosibaga?

Mun na i ka ne ke i kerekeregon ye, ka ne ta ko ke doni ye i yere kunna?

²¹ Mun na i te ne ta hake bo ne kunna, ka ne ta terenbariya yafa sa?

Sabu sisan, ne bena taga la dugukolo jukoro, i bena ne yoropini, nka ne tena ye tuun.

8

Bilidadi ta ladirikan folo: Sara be kojugu ra

¹ Bilidadi min be bo Suwa, ale ka kuma ta, k'a fo Ayuba ye ko:

² Ele bena nin kuma suguyaw dabra tuma juman le de? I bena nin kumalakolonw dabra tuma juman?

Sabu i darakumaw be i ko fono dama.
³ Yala Ala be se ka bo can sira kan wa?

* 7:12 7:12 O wagati mogo dow tun b'a miiri ko kogoji ni kogoji danfen barakaman tun ye batofen dow ye; ko olugu ta ala ka o fenw kere, ka se o ra, ka o siri ka bla (Ezayi 27.1, ani Zaburu 74.13 fle).

Yala Sebæetigi Ala be se ka bɔ terenninya sira kan wa?

⁴ I b'a sɔrɔ ko i ta denw ka jurumun ke ka Ala hake ta, o ra, Ala ka o ta hakew kunko ben o kan ke!

⁵ Nka ni ele ka Ala ta jɛnɔgɔnya jini, ni i ka Sebæetigi Ala daari ko a ye makari i ra,

⁶ ni i ma jarakiko ke, ni i terennin lo, o tuma Ala bena a janto i ra sisan yere; a bena hera ladon i ta so tuun, ka kaɲa ni i ta terenninya ye.

⁷ Ala bena min ke i ye, o bena bonya kosebe; a be ke i n'a fɔ fen minw tun be i fe fɔlɔfɔlɔ, o belen tun te foyi ye.

⁸ Ayiwa, ele ye fɔlɔfɔlɔmɔgow jininka ke!

Olugu ta bemaw ka ko minw karan k'a lon, o kow segesege kosebe k'a fle!

⁹ Sabu anw kɔni worora kunu le, an te foyi lon; dunɔɲa ra yan, an si terew be teme i ko yirisuma.

¹⁰ Fɔlɔfɔlɔmɔgow le bena i karan, ka o ta hakirinanta fɔ i ye; o bena nin kuma dow bɔ o ta faamuyari ra ka o fɔ i ye:

¹¹ «Yala jirabin be se ka wuri ni a te jida ra wa?

Kɔdarabin be se ka falen ni ji t'a kɔrɔ wa?

¹² Ni ji t'a kɔrɔ, a kene be ja joona ka teme bin tow be kan, k'a sɔrɔ mɔgo m'a tige.»

¹³ Minw be jina Ala kɔ, olugu be laban tan le;

Alapasiranbari jigi be cɛn.

¹⁴ A tun k'a boromala fen min ma, o be tige ka bɔ a kɔrɔ; sabu a be i n'a fɔ a tun k'a jigi la talenjuru le kan.

¹⁵ A ko a be den a ta bon kan, nka bon benna; a ko a be dulon a ra cogo o cogo, a ma se a kɔrɔ.

¹⁶ A tun be i ko yiri barakaman min be tere kɔrɔ; a borow be janya fɔ ka yiritu ta yiri tow datugu.

¹⁷ A b'a lilinw melege ɲogon na ka o don ka se fɔ kabakuruw ce ra; a be donyɔrɔ jini ka taga fɔ faraw jukɔrɔ.

¹⁸ Nka lon min ni a samana ka bɔ a sigiyɔrɔ ra dɔron, a sigiyɔrɔ be ban a ra, k'a fɔ a ma ko: Ne ma deri ka ele ye!

¹⁹ Ayiwa, ale be ninsɔndiya min sɔrɔ a ta dunupalatige kɔnɔ, o be dan nin le ma! Nka a ɲogon werew bena falen tuun ka bɔ dugukolo ra.

²⁰ Ala kɔni te ban mɔgo jusukungbenin na fiyewu, a fana te kojugukebaga boro sabati a ta baara ra.

²¹ A bena a to i ye yerɛko tuun kosebe, k'a to i ye ɲagari tuun kosebe.

²² Minw be i kɔninya, maroya le bena ke olugu kannaderege ye; sabu mɔgojuguw sigiyɔrɔ bena halaki.

9

Ayuba ta jaabi: Mɔgo te Ala sɔsɔ

¹ Ayuba ka Bilidadi jaabi ko:

² Can ra, ne k'a lon ko i ka min fɔ ko a be ten le; adamaden tagamacogo be se ka teren Ala ɲa kɔrɔ cogo di?

³ Ni i ko i be sɔsɔri ke ni Ala ye, ni a ka jininkari waga kelen ke, ele tena se ka hali kelen jaabi a ra.

⁴ Hakiritigiya b'a fe, a ta sebgaya fana ka bon. Jon le be se ka lɔ k'a kɔnɔ, ni fen ma o tigi sɔrɔ?

⁵ Ale le be kuruw wuri ka o bɔ o nɔ ra, hali o te bɔ a kala ma; ni a dimina, a be kuruw dabiri.

⁶ A be dugukolo siginin to a jusiginan kan k'a yereyere, fɔ a samasenw be yuguyugu.

⁷ A be kuma tere fe ko a kana bɔ, tere te bɔ; a be lolow datugu janko o yeelen kana bɔ.

⁸ Ale kelen le be sankolo yerege,
a be tagama kogoji jikrubaw kunna.

⁹ Ale le ka sahilyanfan ta lolow bee dan,
ani samiya wagati ta lolow,
ani teremana wagati ta lolow,
ani woroduguyanfan ta lolow.

¹⁰ A be kobaw ke, ko minw temena adamaden hakiri dan kan;
a be kabako minw ke, o te se ka jate ka ban.

¹¹ A fle, a be se ka teme ne korɔ, nka ne t'a ye,
a be se ka taga ka bo ne korɔ, nka ne te bo foyi kala ma.

¹² Ni a ka fen min mina, jon le be se ka o bosi a boro?
Jon le be se k'a fo a ma ko: «I be mun le kera tan?»

¹³ Ala tena a ta jusugban mala;
kogoji danfen barakaman* ni a jehrogonw bee be o yere majigi a korɔ.

¹⁴ O tuma ne be se k'a jaabi cogo di?

Ne be se ka kuma juman le sorɔ ka sigi ka o fo ni a ye?

¹⁵ Hali ni ne tun terennin lo, ne tun tena se k'a jaabi;
ne be se k'a daari le dorɔn, sabu ale le ye ne ta kititigebaga ye.

¹⁶ Ni ne k'a wele, hali ni a ka ne jaabi,
ne tena la a ra ko can ra, a be son k'a toro malo ka ne lamɛn.

¹⁷ A be ne fifa ka taga fan bee ra ni a ta sanfoɔ ye;
a be ne ta tɔɔrɔkɔw caya k'a sorɔ ne ma foyi ke a ra.

¹⁸ A t'a to ne ye nenekiri;

a be jusukasi caya ne kan.

¹⁹ Ni ne ko ne b'a ke fangako ye, ale baraka le ka bon;
ni ne ko ne be taga ni a ye kiti ra, jontigi le bena o kiti sigi?

²⁰ Hali ni ne tun terennin lo, ne yere da tun bena kiti ben ne kan;
hali ni ne jusukun tun gbenin lo, ne yere da tun bena ne jaraki.

²¹ Yala ne jusukun gbenin lo can ra wa? Ne m'a lon!
Ne logo bora ne yere ra!

²² A bee ka kan ne fe sisan! O koson ne ko:

«Ala be mogɔ jusukungbenin ni mogɔjugu bee halaki cogo kelen na!»

²³ Hali ni kojugu do ka bara ka ben mogɔ terennin kan k'a faga,

Ala be yereko mogɔ jarakibariw ta jusukasikow ra le.

²⁴ Ale le be jamana labla mogɔjuguw ye,
k'a to kititigebagaw ye o naw datugu kojugu kan.

Ni ale te, o tuma jontigi lo sa?

²⁵ Ne si terew be temena joona joona;
a ka teli ka teme hali sennaboribaga teliman kan.

Ne si be banna k'a sorɔ ne ma hera ye ne ja ra.

²⁶ Ne si terew be temena joona joona le, i ko jirakurun min ka fiyen,
i ko bon be jigi ka na cun sogo kan cogo min na.

²⁷ Ni ne ko ne be jina ne ta dimi ko,
ka ne pada cogoya yeɛma, ka ninsɔndiya,

²⁸ ne ta sege be ne lasiran;

sabu ne k'a lon ko i tena ne jarakibari to.

²⁹ Ne le bena jaraki!

O tuma mun koson ne be ne yere sege gbansan?

³⁰ Hali ni ne kora ni ji saninyaninba do le ye,

ka ne tegew ko k'a gbe ni safina ye,

³¹ o bee n'a ta, i belɛn bena ne lajigi kaburu konɔ, bogɔ ra;
hali ne ta faniw be ne haramuya.

* 9:13 9.13 Min fora kogoji danfen barakaman ta ko ra, aw ye o fle: 7.12.

³² Ala tɛ adamaden ye, i ko ne,
 janko ne y'a jaabi,
 walama ko ne ye a wele ka taga kititigeyɔrɔ ra.
³³ Kititigɛbaga si tɛ se ka don an fla cɛ,
 min bɛ se k'a ta fanga sigi an fla bɛɛ kan,
³⁴ janko a ye a ta bere bɔ ne kan,
 a ta siranyakow kana ne ja tige tuun.
³⁵ Ni o tun bɛ se ka kɛ, ne tun bɛna kuma,
 ne tun tɛna siran a ja tuun;
 nka o tɛ se ka kɛ, ne tora ne kelen na le.

10

Ayuba ta jaabi tɔ: Ala bɛ tugu le ka mɔɔ tɔrɔ

¹ Dunuɲa lɔɔ bɔra ne ra!
 Sisan ne bɛna ne ta dimi bɔ kɛnɛ kan;
 ne jusu kasinin le bɛna kuma.
² Ne ko Ala ma ko: I kana kiti ben ne kan!
 I bɛ ne jarakira fɛn min kosɔn, o fɔ ne ye!
³ Yala ka ne minako juguya, o le ka di i ye wa?
 Ka ban i ta danfɛn na, i yɛɛ boro ka min dan,
 ani ka mɔɔjuguw ta kolatigeninw ja k'a di o ma,
 o le ka di i ye wa?
⁴ O tuma adamaden ja le bɛ ele fɛ wa?
 Yala ele ta yerikɛcogo ni adamadenw ta bɛɛ ka kan wa?
⁵ Yala ele si terew bɛ ban i ko mɔɔw ta wa,
 walama i si sandaw bɛ ban i ko adamadenw ta?
⁶ O kosɔn i bɛ ne ta terenbariyako sɛsɛsɛgɛra,
 i bɛ ne ta jurumun sɛsɛsɛgɛra k'a lɔn,
⁷ k'a sɔrɔ i yɛɛ k'a lɔn ko ne ma jaraki,
 ko mɔɔ fana tɛ yi min bɛ se ka ne bɔsi ka bɔ i boro.
⁸ I yɛɛ boro le ka ne labɛn, ka ne fari yɔrɔ bɛɛ kelen kelen dan;
 nka sisan i b'a fɛ ka ne halaki!
⁹ Sabari, i ye i hakiri to a ra ko i ka ne dan ni bɔɔɔ dama le ye;
 yala i b'a fɛ ka ne lasɛkɔ dugukolo buguri ra tuun wa?
¹⁰ I ka ne sɛnsɛn i ko nɔnɔ,
 ka ne gbɛrɛn i ko nɔnɔ bɛ gbɛrɛn cogo min na.
¹¹ I ka gbolo ni sogo don ne ra,
 ka ne tugutugu ɲɔɲɔn na ni kolow ni fasaw ye.
¹² I ka si di ne ma, ka ɲumanya kɛ ne ye,
 ka i janto ne ra, ka ne nin mara.
¹³ Nka i tun bɛ min dogora i jusukun na, o le ye nin ye;
 ne k'a lɔn ko nin ko le tun bɛ i jusu ra:
¹⁴ I tun bɛ ne kɔrɔsira, k'a flɛ ni ne bɛna ben jurumun na;
 o ra, i tɛna sɔn ka ne jarakibari to ne ta terenbariya kosɔn.
¹⁵ Ni ne jarakira, bɔnɔ bɛ ne sɔrɔ!
 Ni ne jo lo fana, ne tɛ se ka ne kun kɔrɔta!
 Marɔya kɔni ka ne labɔ,
 ɲani ma to to ne ra.
¹⁶ Ni ne ko ne bɛ ne kun kɔrɔta, i bɛ ne gbɛn i ko jara;
 i bɛ gbɛn ne ra tuun ni i ta sebayaba ye.
¹⁷ I bɛ seere wɛrɛw le wurira ne kama,
 dɔ le bɛ farara i ta jusugban kan ne kɔrɔ;
 kɛrɛkɛjamaw bɛ benna ne kan, fɔ o bɛ ɲɔɲɔn labi.
¹⁸ O tuma mun kosɔn i ka ne labɔ ne bamuso kɔnɔ sa?
 Hali ne tun ye to yi ka sa, mɔɔ si ja kana la ne kan!
¹⁹ O ra, ne tun bɛna kɛ i ko Ala ma mɔɔ min dan ka ye fiyewu;
 ne sanin tun bɛ bɔ ne bamuso kɔnɔ ka sin kaburu ma.
²⁰ Ne si teredaw tɔ ye dɔɔnin dɔrɔn!

O ra, Ala ye ne to yi tan;
 a ye bo ne korɔ janko ne ye ne yere soro doonin,
²¹ sani ne ye taga dibifinba ni saya dibi ta jamana ra,
 mogɔ te seko ka bo yoro min na.
²² Dibifinba ta jamana lo, yoro min finna i ko su dibi;
 saya dibi lo, yoro pagamininba lo;
 o yoro tere yeelen be i ko su dibi!

11

Sofari ta ladirikan folo: Ala ta hakiritigiya ka bon

¹ Sofari min tun be bo Naama, ale ka kuma ta k'a fo Ayuba ye ko:
² Yala jaabiri tena soro nin kuma caman na le wa?
 Yala kumalon be se ka jo di mogɔ ma wa?
³ Yala ele ta kuma caman koson mogɔ tow ka kan ka je wa?
 Ele be mogɔ tow logobo, ko mogɔ kana ele dogoya!
⁴ I ko Ala ma ko: «Ne ta kumaw gbenin lo,
 ne saninyanin lo i na korɔ!»
⁵ E, ni Ala tun be son ka kuma,
 ni a tun be son k'a da yeke ka kuma ni ele ye,
⁶ ka hakiritigiya ta gundow fo i ye,
 o gundo minw temena adamadenw ta hakiri dan kan!
 O ra, i tun bena a lon ko Ala b'a na datugura ele ta terenbariya dow kan le.
⁷ Yala ele be se ka Ala ta gundobaw segesege k'a lon wa,
 walama ka Sebæetigi Ala ta kow segesege ka se fo a dan bæe ma?
⁸ Fen min korotanin lo ka teme sankolo kan,
 ele be se ka mun le ke o ra?
 Fen min ka dun ka teme lahara dinga kan,
 ele be se ka mun le lon o ra sa?
⁹ A ka jan ka teme dugukolo janya kan,
 a fana ka bon ka teme kogoji bonya kan.
¹⁰ Ni Ala temeto ka mogɔ do mina k'a datugu,
 ko a be o tigi wele kiti ra, jon le be se k'a bari?
¹¹ Ale ka janfamogow lon;
 a be terenbariya ye, hali ni a ma a segesege.
¹² Nka mogɔ hakiri lakolon lo;
 kongofali be woro ni hakiri min ye, adamaden be woro ni o hakiri nogon le ye.
¹³ Ele koni, ni i ka i jusukun ta miiriyaw to Ala kan,
 ka i boro korota k'a daari,
¹⁴ ka i boro bo terenbariyakow ra,
 ka ban kojugu ma i ta so,
¹⁵ o tuma i bena i kun korota, sabu fiyen tena soro i ra;
 i be baraka soro, siranya te ke i ra.
¹⁶ I bena pina i ta sege ko;
 a bena ke i hakiri ra i ko ji min woyora ka taga.
¹⁷ I ta dunupalatige bena manamana ka teme tere kan;
 dibi bena yelema ka ke i ko sogomada yeelen.
¹⁸ I tena sigiya i yere ra, sabu jigi bena ke i fe;
 i bena la hera ni laganfiya ra, sabu i bena a ye ko fen bæe ka ni.
¹⁹ I bena la ka laganfiya, mogɔ si tena i tooro;
 mogɔ caman bena na i daari ko i ye o deme.
²⁰ Nka mogɔjuguw jigi bena ban;
 dogoyoro si tena soro o fe.
 Jigi kelen min bena ke o fe, o ye saya le ye!

12

Ayuba ta jaabi: Ni min ka Ala diya a be o ke

¹ Ayuba ka Sofari jaabi ko:

² Can lo, dunuƙa bɛɛ lajennin ta lonniya bɛ aw le boro!
 Ni aw kɔni sara, o tuma hakiritigiya fana sara le!
³ Nka hakiri dɔ bɛ ne fana fɛ i ko aw;
 sabu ne hakiri man dɔgɔ ni aw ta ye!
 Jɔntigi le ma nin kow lon?

⁴ Ne kɔni kera yerekofen le ye ne teriw fɛ.
 Ne min bɛ Ala daarira janko a ye ne jaabi,
 ne min ye mɔgɔ terennin ye, ani mɔgɔ jusukungbenin,
 ne le kera o ta yerekofen ye!
⁵ «Ni bɔnɔ ka mɔgɔ min sɔrɔ, o tigi ta ye dɔgɔyari le ye!»
 O le ye mɔgɔ wasaninw ta miiriya ye.
 Ni ele mɔgɔ min ka talon ka ben, dɔgɔyari le bɛ kɛ ele ta sɔrɔta ye.
⁶ K'a sɔrɔ cɛnrikebagaw laganfiyanin lo o ta sow kɔnɔ;
 minw bɛ Ala mafiyenya, olugu nasumanin lo,
 olugu minw bɛ o yɛɛ ta baraka ta k'a kɛ o ta ala ye.

⁷ Nka ni i ka bɛganw jininka, olugu bɛna i karan;
 ni i ka kɔnɔw jininka, olugu bɛna dɔ fɔ i ye.
⁸ Kuma dugukolo fɛ, ale bɛna i karan,
 kɔgɔjirajegɛw bɛna a lakari i ye!
⁹ Juman kelen le bɛ olugu bɛɛ ra ni min m'a lon
 ko Matigi Ala le ye nin kow kebaga ye?
¹⁰ Fɛnɔnanaman bɛɛ nin bɛ ale Ala le boro,
 ani adamadenw bɛɛ ta nɛnɛkiri.

¹¹ Yala toro le tɛ kumakanw faranfasi k'a silɔn wa?
 Mɔgɔ dakɔnɔyɔrɔ le tɛ domuniw diya lon ka bɔ jɔgɔn na wa?
¹² Hakiritigiya bɛ cɛkɔrɔbaw fɛ,
 faamuri ye sijantigiw ta ye.
¹³ Nka hakiritigiya ni sebgaya ye Ala le ta ye,
 kokɛcogonuman, ani faamuri bɛ sɔrɔ ale le fɛ.

¹⁴ Ni a ka min cɛn, o tɛ se ka lalaga tuun,
 ni a ka da datugu mɔgɔ min da ra, mɔgɔ tɛ se ka da dayɛɛ o da ra.
¹⁵ Ni a ka jiw mina k'a lalɔ, fɛn bɛɛ bɛ ja;
 ni a ka jiw labla, o bɛ dunuƙa halaki.
¹⁶ Baraka ni hakirinuman ye a ta ye;
 mɔgɔ lafirininw, ani o lafiribagaw bɛɛ ye a ta ye fana.

¹⁷ A bɛ jamana kolatigebagaw bla sennakolontagama ra,
 ka kuntigiw kɛ nalomanw ye.
¹⁸ A bɛ masaw ta cɛsirijaraw foni ka bɔ o cɛ ra,
 ka fani gbansan siri o soro ra.
¹⁹ A bɛ sarakalasebagaw bla sennakolontagama ra,
 ka fangatigibaw laben.
²⁰ A bɛ kuma bɔsi kumalɔnbagabaw ra,
 ka faamuri hakiri mina cɛkɔrɔbaw ra.
²¹ A bɛ dɔgɔyari lase fagamaw ma,
 ka cɛ barakamanw ta kurusijara yɔgɔyɔgɔ.
²² A bɛ dibirako dogoninw bɔ kɛnɛ kan,
 ka saya dibi bla yeelen na.
²³ A bɛ siyaw bonya, o kɔ, a bɛ o halaki;
 a bɛ o caya, o kɔ, a bɛ o janjan.
²⁴ A bɛ dunuƙa jamanakuntigiw kɛ hakirintanw ye,
 k'a to o ye yaala o kun fɛ kongokolonw kɔnɔ, sira tɛ yɔrɔ minw na.
²⁵ O bɛ mɔmɔri kɛ dibi ra, sabu yeelen tɛ yi;
 a b'a to o ye yaala ka talontalon i ko dɔrɔtɔw.

13

Ayuba ta jaabi tɔ: Ne ni Ala ka kan ka kuma

¹ Can lo, ne ja ka nin kow bɛɛ ye,

ne toro fana k'a men, ne k'a faamu.

² Aw ka min lon, ne fana ka o lon;
sabu ne hakiri man dogo ni aw ta ye!

³ Nka ne bena kuma Sebeetigi Ala le fe,
ne bena kuma k'a yira Ala yere le ra, ko ne ma jaraki.

⁴ Aw koni ka ne datugu ni faninya ye;
aw bee ye flakebaga pacintanw le ye!

⁵ Hali aw tun ye je, aw kana foyi fo!
O belen tun bena ke hakiritigiya sira ye aw fe.

⁶ Ayiwa, ne bena min fo, ka ne ta jo yira, aw ye o lamen!
Ne da bena kuma min fo, ka can yira, aw ye aw janto o ra!

⁷ Yala aw be son ka kumajugu fo Ala no ra wa?

Aw be son ka janfakuma fo a togo ra wa?

⁸ Aw b'a fe ka fara Ala kan
ka kuma ka jo di a ma le wa?

⁹ Ni Ala ka aw segesege, yala o bena diya aw ra wa,
walama aw b'a janfara le i ko mogo b'a mोगोगон janfa cogo min na wa?

¹⁰ Sigiya t'a ra, a bena aw jaraki,
ni a kera ko aw be mogo dow fisaya dow ye dogo ra.

¹¹ Yala a ta masaya nooro te jatige blara aw ra wa?

Yala a pasiran tena ke aw ra wa?

¹² Aw ka fen o fen fo, o bee be i ko buguri;
aw ka ne jaabi ni kuma o kuma ye, o bee be i ko bogo.

¹³ Aw ye je k'a to ne fana ye kuma!
Ni min be ke ne ra o ye ke!

¹⁴ Ne koni bena ne yere bla farati ra,
ka ne nin fiyeere.

¹⁵ Hali ni Ala bena ne faga le, ne jigi belen b'a kan.
Nka ne bena kuma a na koro k'a yira ko jaraki te ne tagamacogo ra.

¹⁶ O le fana bena ke ne kisisababu ye;
sabu Alapasiranbari si te son ka lo Ala na koro.

¹⁷ Aw ye ne ta kumaw lamen kosebe!
Aw ye aw toro malo ne ta kumajafori ra!

¹⁸ A fe, ne bena kuma k'a yira ko ne be can le kan;
sabu ne k'a lon ko jo be ne fe.

¹⁹ Jontigi le be se ka ne soso?
Ni mogo sera ka ne jaraki, o tuma ne be je, ka sa.

²⁰ Nka, Ala, sabari ka nin fen fla ke ne ye,
ni o kera, ne tena dogo i ra tuun:

²¹ I boro bo ne kan,
i kana ne ja tige tuun ni i ta siranyafenbaw ye.

²² O ko, ele ye i ta fo, ne be i jaabi,
walama ne le be kuma ta, ele be ne jaabi.

²³ Ayiwa, ne ka terenbariyako ni jurumun jori le ke?
Ne ka hakekow ni jurumun minw ke, o fo ne ye ke!

²⁴ Mun koson i be i jada dogora ne ra,
ka ne ke i jugu ye?

²⁵ Yala i be son ka kere ni flaburu gbansan ye wa, fono be taga ni min ye?
I be son ka tugu binjalan dama ko k'a gben wa?

²⁶ I be kogbelenw le sebe k'a bla ne kama;
i be ne ta denmisnya wagati ta terenbariyaw kunko fana ben ne kan.

²⁷ I be ne sen don negejoroko ra,
i be ne temeyorow bee korosi,

ka dan sigi ne tagayorow ra;
²⁸ k'a soro mogo farisogo be torira ka cen,
i ko cenrifenw be don fani na k'a cen cogo min na.

14

Ayuba ta jaabi to: Dunuƙalatiɓe ye seɓe le ye

¹ Adamaden o adamaden, ni muso le k'a woro,
a si man jan, a ta dunuƙalatiɓe beɓe ye ɲagban le ye fana.

² A be wuri i ko yirifiyeren, nka a be ja;

a be teme i ko yirisuma, a te meɓen.

³ Ala, ele ɲa lonin be o le ra ka to k'a korosi wa!

Ele be ne le minana ka taga ni ne ye kiti ra wa?

⁴ Jon le be se ka fen saninyanin soro fen saninyabari ra?

Mogo si!

⁵ I n'a fo i ka adamaden si teredaw latige ka ban, ani a karodaw,

ka dan sigi a si ra, a te se ka teme min kan,

⁶ o tuma i ɲa bo a ra k'a to a ye nenekiri doonin,

janko a ye a ta wagati laban diyabo, i ko baaraden be a ta tere baara sara diyabo cogo min na.

⁷ Jigi belen be yiri fe,

sabu ni o k'a tige, a be nugu tuun,

ka to ka yiriborokuraw bo tuma beɓe.

⁸ Hali ni a lilinw ka korɔ dugukolo jukorɔ,

hali ni a kunkurun ka to dugukolo ra ka faga,

⁹ ni sumaya ka se a ma dorɔn, a be nugu,

ka yiriborow bo i ko yirisunkura.

¹⁰ Nka ni mogo sara, a baraka beɓe le be ban pewu;

ni adamaden nenekiri ka mina a ra, a be taga min?

¹¹ Ayiwa, kogoji ta ji be jigi,

ba ta ji be ban, a be ja.

¹² O cogo ra ni mogo ka la saya sunogo ra, a te wuri tuun;

fo ka taga sankolo tunu, a te wuri,

a te wuri ka bo a ta sunogo ra.

¹³ E, Ala, ni i tun be son ka ne dogo saya dibi ra,

ka ne dogonin to yi fo ka taga i ta jusugban mala,

ka wagati do latige ne ye, i bena i hakiri to ne ra wagati min na!

¹⁴ Ni mogo sara, yala a be se ka janamanya tuun wa?

Ni o tun be se ka ke, ne tun bena ne ta sege muɲu ka Ala makono,

fo ne ta wagati ye na se, o ye na ne labi.

¹⁵ O ra i tun bena ne wele, ne tun bena i jaabi;

ne min ye i yere boro ta danfen ye, ne logo tun bena i soro.

¹⁶ O ra, i tun tena ne ta sentako kelen kelen beɓe jate,

i tun tena to ka ne ta jurumunw si korosi tuun.

¹⁷ I tun bena ne ta hakekow don boro do konɔ k'a dasiri,

ka ne ta terenbariyakow datugu.

¹⁸ Nka kuruw be ben ka yerege,

faraw be kari ka bo o no ra.

¹⁹ Ji be woyo kabakuru kan ka to ka do bo a ra cogo min na,

a be woyo ka bogɔ fana ce ka taga ni a ye cogo min na,

ele fana be adamaden jigi cen o cogo le ra.

²⁰ I be ben a kan k'a kere sinaga kelen dorɔn ka se a ra, a be teme;

i b'a ɲada cogoya beɓe yeɓema, k'a bla ka taga.

²¹ Yala mogow bena a denw bonya a ko yan wa? A te se ka o lon.

Yala o bena o dogoya le wa? A te se ka bo o kala ma.

²² Sege min b'a yere farisogo kan, a be o dorɔn le lon,

saya dimi min sera a yere nin ma, a be o le lon.

15

Elifazi ta ladirikan flanan: Mogojugu te bosu kiti ma

¹ Ayiwa, Elifazi min be bo Teman, ale ka kuma ta k'a fo Ayuba ye tuun ko:

² Ni hakiritigi be mogo jaabi, yala a ta lonniya ka kan ka ke kumalakolonw le ye i ko fojo wa?

Yala a b'a kono fa tereboyanfan ta fojo gbanninman le ra ka kuma wa?

³ Yala a be kuma k'a ta jo yira ni kuma nafantanw le ye wa, walama kuma pacintanw?

⁴ Ayiwa, ele koni be Alanasiran cenna yere le;

i be Ala ko miiriya bee bo mogo hakiri ra.

⁵ Sabu i ta terenbariyakow le be i da blara nin kumaw fori ra;

i ka mogo cegumanw ta kumacogo le ladegi.

⁶ Nka i yere da le ka kiti ben i kan, ne te!

I yere darakan le ka kuma ben i kan!

⁷ Yala ele le worora ka ke adamadenw bee ra mogo folo ye wa?

Ele nana dunupa ra ka kon kongoriw na wa?

⁸ Yala ele tun be ni Ala ye a ta jen ra, k'a ta gundow lamew wa?

Ele ka hakiritigiya bee mina k'a ke i kelen ta ye le wa?

⁹ Ele ka mun le lon ni an tow ma min lon?

Faamuri juman le be ele fe ka teme anw kan?

¹⁰ Kunsigigbetigi be an ce ra, cekoroba be an ce ra,

minw si ka ca hali ni ele face ta ye.

¹¹ Ala ka i jusu saaro minke,

ani kumadiman minw bee fora i ye, o belen ma i wasa!

¹² Mun na i jusu bora?

Mun na i ka i na basa an na tan?

¹³ I dimina Ala le koro,

fo ka nin kuma jogon bo i da ra!

¹⁴ Adamaden ye mun le ye k'a fo ko a be saninya?

Muso ka fen min woro, o ye mun le ye k'a fo ko a be teren?

¹⁵ A fe, Ala ma la hali a yere ta danfen saninmanw na;

hali sankolo ma saninya a na koro,

¹⁶ janko ka n'a fo adamaden, fen haramunin, ani fen pacintan, min be kojugu ke a ta minji ye!

¹⁷ Ayiwa, ne lamew, ne bena a nafa i ye!

Ne ka min lon, ne bena o lakari i ye.

¹⁸ Hakiritigiw ka min fo,

o ka o soro o bemaw le fe, o fana ma foyi dogo a ra.

¹⁹ O wagati ra jamana tun dira olugu doron le ma;

mogo werew tun ma na jagami o ra folo.

²⁰ Mogojugu be to sege ra a si bee ra;

sanda minw latigera mogo jusu fariman ye, o da lonnin lo.

²¹ Lon do, jatigekan dow bena don a toro ra;

k'a siginin to nasuma ra, cenrikebaga do bena ben a kan.

²² A te la a ra tuun ko ale be se ka bosi ka bo o dibi ra,

nka kerekemuru fana b'a dendenna.

²³ A bena to ka yaala, a t'a lon a bena domuni soro yoro min na*;

a k'a lon ko lonjugu do labenna ale kama.

²⁴ Degu ni kononofiri bena jatige bla a ra,

k'a datugu pewu, i ko masace ni a ta kerekejama b'a juguw datugu cogo min na.

²⁵ Sabu a k'a borokanden sin Ala ma,

k'a yere sanga ni Sebsetigi Ala ye.

²⁶ A k'a kun gbeleya ka taga Ala kama,

ni a ta negebennan belebeleba gbirimanba ye.

²⁷ A tun torora fo a pada be manamana,

ka bonya fo k'a fari bee gbiriya.

* 15:23 15.23 A fora Kitabu dow kono ko: Dugaw bena a sogo domu.

²⁸ Nka a bena sigi dugu cininw le kono,
ka si bonkolonw kono,
bon minw be benbenna.

²⁹ A tena ke fentigi ye tuun, sabu a ta naforo tena mæen tuun;
a borofenw tena caya ka se fo jamana yoro bæe ra tuun.

³⁰ A tena se ka bosi dibi ma;
tasumamana do bena a lilinw jeni ka o jaja,
Ala dafono bena a ta ka taga ni a ye.

³¹ A kana a jigi la fengbansanw kan, k'a yere lafiri;
sabu o fengbansanw le fana bena seko a ma.

³² O kow bena se a ma sani a ta lon ye se;
a ta yiriborow koni tena nugu tuun fiyewu.

³³ A be ke i ko rezensun min denw kogobari be burun;
walama i ko oliviyesun min fiyeren be bon.

³⁴ Alapasiranbari ta bon lakolon bena to;
tasuma bena surafenw minabagaw ta so domu.

³⁵ O be kojugu kono ta,
ka terenbariya woro,
ka janfa laben o yere kono.

16

Ayuba ta jaabi: Ne ta seere be san fe

¹ Ayuba ka Elifazi jaabi ko:

² Ne ka nin kow jogonna caman men kakoro;
aw bæe ye ladibaga mogosegebagaw le ye.

³ Aw te nin kumalakolonw dabra ten wa?
O tuma mun le digira ele ra, fo i be ne jaabi?

⁴ Min sera ne ma, ni o tun sera aw le ma,
ne fana tun bena kuma i ko aw.

Ne tun bena kuma dow laben aw kama,
ka kuma fo ka ne kun komikomi aw ra.

⁵ Nka ne da tun bena aw ja gbelaya le,
ne tun bena ne da lamaga ka kuma ka aw jusu saaro.

⁶ Ayiwa, ni ne kumana, o tena do bo ne ta dimi na,
ni ne ka je fana, yala o le bena ne ta dimi bo ne kan wa?

⁷ Sisan koni, Ala ka ne baraka bæe le ban pewu!
Ala, i ka ne ta lu bæe ke yoro lakolon ye.

⁸ I ka ne fari cen, ka o ke i seere ye ko jo te ne fe;
ne fasacogo yere b'a yira ko ne jarakira.

⁹ Ala dimina fo a be ben ne kan ka ne farisogo tigtigte,
k'a jin jimi ne kama;

ne jugu be a na boso ne ra ka ne fle ni juguya ye.

¹⁰ Mogow ka o daw waga ne kama;
o be tege ci ne na kan, ka ne lamaroya.

O bæe le be jen ka ben ne kan.

¹¹ Ala ka ne labla mogokolonw le ye,
a ka ne to mogojuguw boro.

¹² Ne pasumanin tun lo, nka a ka ne kolow bæe karikari,
a ka ne mina ne kankofeyoro ma ka ne noni ka ben, ka ne fari bæe yerere;
a ka ne ke a ta fenbonta le ye.

¹³ A ta bijnw be ne sogora fan bæe ra;
a ka ne soro sogo, hali a ma hina;

a ka ne kunakuna sogo k'a bon dugu ma.

¹⁴ A be ben ne kan tuma bæe,
i ko kerekedenw be ben dugu kan, ka kogow sogo cogo min na;

a be girin ka la ne kan i ko kerekece.

¹⁵ Ne ka borofani le karan ka o ke ka ne fari datugu;
ne ni ne ta bonya be le be fofora dugu ma!

¹⁶ Ne ja wulenna kasi fe,
saya dibi donna ne ja ra;

¹⁷ k'a soro ne boro ma kojugu ke,
ne jusukun saninyanin le tun be Ala daari fana.

¹⁸ E, dugukolo, ele kana ne jori datugu;
foyi kana ne kulekan bari k'a to Ala y'a lamem*!

¹⁹ Nka hali bi ne ta seere be sankolo ra;
min be kuma ne no ra, o be san fe.

²⁰ Ne teriw be kumakolonw fo ne ma;
nka ne najiboto be Ala le daari.

²¹ Ale ye kiti tige mogow ni ale Ala ce,
ka kiti tige adamaden ni a mogowogon ce.

²² Sabu ne si sandaw be sera a laban ma;
ne bena sira do ta, tagakasegi te sira min ta ko ra.

17

Ayuba ta jaabi to: Ne teriw ka ne jigi tige

¹ E, ne nin baraka banna!

Ne si sera a dan ma!

Kaburu le be ne konona!

² Mogowogobagaw le ka ne lamini;

ne te se ka ne padenw datugu ka sunogo o ta mafiyenyarikumaw koson.

³ Ele Ala yere ye ke ne demebaga ye i kere fe;
sabu jon were le bena lo ni ne kunko ye?

⁴ I ka o jusukunw datugu janko o kana hakiri soro,
o koson i tena a to o ye se soro.

⁵ O be i ko mogow min b'a teriw wele domuni na,
k'a soro kongow be ale yere ta denw panaminina.

⁶ Siyaw be be ne togo le don o ta zanaw ra,
o be daji tu ne ja ra.

⁷ Ne padenw baraka banna dimi koson;
ne farisogo yorow kera i ko fen do ja.

⁸ Ni mogowumanw ka o ye, o be digi olugu ra;
mogow jarakibariw be wuri Alanasiranbariw kama.

⁹ O be n'a ta, mogow terennin be jija ka to a ta sira kan;
mogow minw ta kewalew saninyanin lo, olugu be do fara o ta baraka kan.

¹⁰ Aw koni ye na, aw be, aw ye na seko aw ta kumaw kan tuun!
Ne tena hakiritigi si sorow aw ra!

¹¹ Ne si teredaw banna, ne ta kolatigeninw cenna,
ani ne jusukun diyanyakow.

¹² O belen b'a fo su ma ko «tere»,
o b'a fo ko «yeelen yoro ka surun», k'a sorow dibi le be nana!

¹³ Yala ne be so min makonona, o te lahara le ye wa?
Ne bena ne ta layoro laben o yoro dibi le ra.

¹⁴ Ne be kaburu wele ko: «Ne fa!»

Ne b'a fo kaburu tumuw ma ko: «Ne baw, ani ne balemamusow!»

¹⁵ Ne jigi be min le sa?

Jon le ja be ne jigi ra?

¹⁶ A bena jigi ka taga lahara donda le ra,

* **16:18** 16.18 Mogow tun b'a bisigi ko ni mogow faganin jori tun ma datugu ni buguri ye, o jori kulekan tun be se fo Ala ma, janko Ala y'a dimibo (Damina 4.10; Ezekiyeli 24.7-8).

ni an nana ke taga ye jɔŋɔn fe ka taga la buguri ra, ka nenehiri.

18

Bilidadi ta ladirikan flanan: Mɔgɔjugu be halaki

¹ Bilidadi min be bo Suwa, ale ka kuma ta k'a fo Ayuba ye ko:

² Aw bena nin kuma caman dabla tuma juman le sa?

Aw ye hakiri soro, o ko, an be kuma!

³ Mun koson aw be an jate i ko began?

Mun koson aw be an fle i ko nalomanw?

⁴ Ele Ayuba min dimina fo ka i son ja,
o tuma ele b'a fe dunuɗa lakolon ye to ele koson wa,
walama ko faraw ye bo o no ra ele koson?

⁵ Can lo de, mɔgɔjugu ta fitinayeelen bena faga,
a ta gba tasuma tena yeelen bo tuun.

⁶ Yeelen bena ban a ta bon konɔ,
a ta fitina min be yeelen bo a ye, o bena faga.

⁷ A tun be tagama ni baraka ye, nka a ta tagama bena sumaya.

A yere ta kolatigeninw le bena a laben;

⁸ sabu a senw bena mina jo ra;
a bena taga a senw don jo wow konɔ.

⁹ Jan bena a mina a senju ra,
juru bena a sen dere.

¹⁰ Juru min b'a mina, o dogonin lo dugukolo jukoro;
jan lanin b'a ja sira kan.

¹¹ Balahukow bena a lasiran fan bee ra,
o le tugunin b'a ko yoro bee ra.

¹² Kongo b'a baraka ban,
cenri wurira a kama,

¹³ a b'a farisogo domudomuna;
banajugu do b'a fari yorow bee domuna.

¹⁴ A tun k'a jigi la a ta bon min kan, o bena a sama ka bo o konɔ;
k'a fofa ka taga ni a ye balahu masa fe.

¹⁵ Mogo were be se ka sigi a ta so konɔ, sabu a ta te tuun;
o be kiribi bon a ta sibon kan.

¹⁶ A dugumalilinw be jaja;
a yiriborow be fagafaga.

¹⁷ Mogo si hakiri tena to a ra tuun dunuɗa ra;
a tɔgo te fo kene ma yoro si tuun.

¹⁸ O b'a joni ka bo yeelen na k'a bla dibi ra,
o b'a ghen ka bo dunuɗa ra.

¹⁹ A te den to a ko, a te mamaden to a ko a ta mogow ce ra;
a ta mogo si panaman te to a ko a ta so konɔ.

²⁰ Terebenyanfan mogow bena manwu a labancogo koson;
tereɓyanfan mogow kunmasi bena ce.

²¹ Ayiwa, kojukuebaga ta so be laban tan le;
mogo min ma Ala lon, o ta yoro be ke tan le.

19

Ayuba ta jaabi: Ala ye ne kunmabobaga ye

¹ Ayuba ka Bilidadi jaabi, ko:

² Aw be ne jusu kasira cogo min na,
ka ne baraka ban ni aw ta kumaw ye, aw bena o dabla tuma juman le de?

³ Aw ka ne dogoya ka se fo sijaga tan!
Ni aw be ne toro tan, yala o maroya te aw ra wa?

⁴ Ni a kera ko can lo, ko ne firira,
ne ta firiri ye ne kelen ta le ye.

⁵ Nka ni a kera ko aw b'a fe ka aw yere fisaya ne ma le,
ka ne ta lebu ke sababu ye ka ne jaraki,

⁶ o tuma, aw y'a lon fana ko Ala le ka ne ta jo bosi ne ra,
ko ale le ka ne mina a ta jo ra.

⁷ Hali ni ne kulera ko: «O be ne topora!», mogo si tena ne jaabi!
Ni ne kulera ko o ye ne deme, mogo si tena jo di ne ma!

⁸ Ala ka sira datugu ne ja, ne te se ka teme;
a ka dibi don ne temesira ra.

⁹ A ka ne ta bonya bo ne kan;
a ka ne ta masafugula bo ne kun na.

¹⁰ A ka ne halaki fan bee ra, janko ka ne lataga;
a ka ne jigi tige, i ko yiri be sama ka bon cogo min na.

¹¹ A dimina ne koro kosebe;
a ka ne ke i ko a jugu do.

¹² A ta kerekejamaw bee jenna ka na nagon fe,
ka o ta sira bo fo ka na se ne ma;
o ka o ta fanibonw turu ka ne ta bon lamini.

¹³ A ka ne balemaw mabo ne ra,
ne lonbagaw faranna ka bo ne ko.

¹⁴ Ne ta somogow bora ne koro,
ne teriw jinana ne ko.

¹⁵ Ne ta lukonmogow, ani ne ta jonmusow be ne fle i ko o ma deri ka mogo min ye;
ne kera o ja koro i ko jamana wewe mogo.

¹⁶ Ne be ne ta jonce wele, a t'a lamina;
fo ne yere da ye makarikanw le fo a ye!

¹⁷ Ne dakasa ka ne logo bo ne ta muso ra;
ne yere wordenw be nigira ne ra.

¹⁸ Hali denmisenw bee be ne mafiyenyara;
ni ne ko ne be wuri, o be to ka ne logobo.

¹⁹ Ne tun ka minw ke ne jennagonw ye, olugu ka ne haramuya;
minw ko tun ka di ne ye, olugu le wurira ne kama.

²⁰ Ne fasara fo ka ne kolow bee bo kene ma;
a tun tora doonin ne nin be to a ra*.

²¹ E, aw ye makari ne ra, ne teriw, aw ye makari ne ra,
sabu Ala boro sera ne ma!

²² Mun koson aw fana be ne nogben i ko Ala?
Aw belen ma wasa ne ra ban wa?

²³ E, ni ne ta kumaw tun be se ka sebe!
Ni o tun be se ka sebe kitabu do konu!

²⁴ Ni a tun be se ka lese fara ra,
ni bipe negeraman do ye, ani ntileku nege,
janko a ye to yi wagati bee!

²⁵ Nka o bee n'a ta, ne k'a lon ko ne kisibaga panaman lo;
lon do a bena wuri k'a yere yira dugukolo kan.

²⁶ Hali ni ne fari halakira ka ban,
ne belen farisogoraman ja bena la Ala kan.

²⁷ Ne yere le bena a ye,
ne ja le bena a ye, mogo wewe ja te;
ne jusu gbannin lo, fo ne be koroto o wagati koro.

²⁸ Aw b'a fora ko: «An bena a nogben k'a mina cogo di le sa?»
Sabu aw b'a miiri ko nin ko ju be soro ne le ra.

* 19:20 19:20 Heburukan na a fora ko: Ne kisira ni ne pi gbolo dama le ye.

²⁹ Ayiwa, aw yere ye siran kerəkemuru ja de!
Sabu ni aw be gban ne ra, o fana be se ka kerəkemuru lase aw ma,
janko aw y'a lon ko kiti do belen be ko.

20

Sofari ta ladirikan flanan: Mogoju borofen te mɛɛn

¹ Sofari min be bo Naama, ale ka kuma ta k'a fo Ayuba ye ko:

² Ayiwa, miiriya minw be ne konɔ,
ani jusugban min be ne ra,
o le b'a to ne be koroto ka i jaabi.

³ Ne ka jarakikan do men, min kera ne fe dogoyari ye;
nka faamuri hakiri min be ne fe, ne bena i jaabi ni o ye.

⁴ O tuma ele m'a lon ko kabini folofolo,
kabini adamaden sigira dugukolo kan,
⁵ ko mogojugu ta pagari wagati ka surun,
ko Alapasiranbari ta ninsondiya ye wagati doonin ko le ye wa?

⁶ Hali ni a korotara ka se fo sankolo ma,
k'a kun se fo sankabaw ma,
⁷ lon do a be halaki ka ban pewu, k'a ke i ko pamapama.
Minw tun be deri k'a ye, olugu b'a fo ko: «E, a be min le?»

⁸ A be teme i ko siko; mogo t'a ye tuun.
A be tunu i ko mogo be fen minw ye su fe siko ra.
⁹ Mogo minw tun be to k'a fle, olugu ja tena a ye tuun,
a sigiyoro tena a ye tuun.

¹⁰ A dencew bena desebagatow ta borofenw seko o ma jagboya ra;
a tun ka naforo min soro, a yere boro bena o seko.
¹¹ A kolow bee tun ka kene i ko a kanbelenman
nka o bee bena taga la ni a ye kaburu buguri ra.

¹² Kojugu tun diyara a da ra,
fo a b'a dogo a nen jukoro.
¹³ A tun b'a mara, a t'a fe k'a to a ye ban;
a tun b'a mina k'a to a da konɔ.
¹⁴ Nka o domuni bena yelema a konobara ra;
a be yelema ka ke fonfonnin бага ye a konɔ.

¹⁵ A tun ka naforo min kunu, a bena o fono;
Ala bena a bee labo a konɔ.
¹⁶ A tun be fonfonninw ta бага le muganna,
o ra, sajugu da le bena a faga.
¹⁷ A tena li ni nono camanba woyoto ye tuun
i ko bununji, walama i ko koji.

¹⁸ A ka fen o fen soro, a bena o seko, a tena o si domu;
a tena a ta jago tono diyabo.
¹⁹ Sabu a tun ka desebagatow tojo fo ka o borolakolon to;
a ma bon minw lo, a tun ka o bosi o tigiw ra jagboya ra.

²⁰ A tun te wasa ka ye,
nka fen minw ko tun ka gbelen a ma, a tena se ka o si bosi cenri ma.
²¹ A ta natabaya koson, a tun te foyi ye k'a to yi;
o koson a ta hera fana tena mɛɛn.
²² K'a wasaninba to a borofen camanw ce ra, degu bena a soro;
kojugu suguya bee bena ben a kan.

²³ Wagati min a b'a konobara fara,
o wagati le ra, Ala bena a ta dimiba lajigi a kan,
ka o bon a fari kan ka o ke a ta domuni ye.

24 Ni a borira kerekeminan neƣeramanw ja,
kalan siraneƣeraman do ta biƣe b'a soƣo.
25 Ni a ka o biƣe sama ka bo a ko ra,
ni a ka o neƣe tasumaman sama ka bo a konobara ra,
jatigeba do be cun a kan.

26 Kojugu dogonin be dibi ra k'a ta naforo konɔ;
tasuma do bena a domu, moƣo ma tasuma min don.
Fen o fen tora a ta so konɔ, tasuma bena o beƣe jeni.

27 Sankolo bena a ta terenbariya yira,
dugukolo bena wuri a kama.

28 A ta so naforow beƣe bena taga;
Ala ta dimilon na moƣow bena o beƣe ce.

29 Ayiwa, adamaden kojuguƣebaga ninyoro ye nin le ye Ala fe;
Ala be nin le ke a ta sara ye.

21

Ayuba ta jaabi: Moƣojugu ta hera ka ca

1 Ayuba ka Sofari jaabi, ko:

2 Aw ye ne ta kuma lamɛn kosebe!

Aw ye son ka o kelen ke ne ye, janko ka ne jusu saaro.

3 Aw ye sabari k'a to ne fana ye kuma!

Ni ne kumana ka ban, aw ye ne loƣobo sa.

4 Yala ne diminin be adamadenw le koro wa?

Mun koson aw ko ne jusu kana gban?

5 Aw ye aw ja munu ka ne fle, aw bena kabakoya,

fo ka aw boro la aw da ra ka je!

6 Ni ne ka miiri ne yere ta ko ra, ne jigi be tige,

fo ne farisi be tagama.

7 Mun koson Ala be moƣojuguw to si ra,

k'a to o ye koro, ani ka do fara o baraka kan?

8 O ta durujaw be baraka soro o koro, ka to ni o ye;

o ta denw be to o koro.

9 Hera doron le be o ta so, siranyako te yi;

Ala ta bugoribere te se o ma.

10 O ta misitoranw beƣe be den soro, o baraka te dogoya ka ye;
mismusow fana be misidenw woro, o si konɔ te can.

11 O be o ta denmisenw to o ye boribori i ko sagadenw;
o ta denw be toron ke o sago ma.

12 O be longanw ni koraw fo ka donkiri la,
ka ninsondiya ni filenfiyeƣanw ye.

13 O be o si beƣe ke hera ra;

o ko, o nasumanin be jigi kaburu konɔ.

14 K'a soro olugu le tun b'a fora Ala ma ko: «I bo an koro,
an t'a fe ka i ta siraw jalon!

15 Jon le ye Sebeƣetigi Ala ye, ka na fo ko an b'a bato?

Hali ni an ka makarikanw fo a ye, an bena mun le soro?»

16 K'a soro o ta hera te olugu yere le boro.

Moƣojuguw ta kow koni temena ne ta faamuri kan!

17 Yala can lo ko moƣojuguw ta fitina be faga joona wa?

Yala can lo ko cenri be se o ma wa?

Yala can lo ko Ala ta jusugban be se olugu fana ma wa?

18 Wagati juman le o be ke i ko binjalan, foƣo be min ta,
walama i ko binjaga, sanfoƣo be taga ni min ye?

19 A fora ko Ala bena moƣojuguw ta kojugu hake bo o ta denw na;
Ala tun ka kan k'a bo olugu yere le ra, janko o y'a silon!

20 Olugu yere le tun ka kan ka o ta halakiri ye o na ra!
 Ala ta jusugban tun ka kan ka ben olugu yere le kan!
 21 Ni o te ni olugu yere ta wagati dafara ka ban,
 o be taga ka o ta somogo minw to o ko, o ta mun le be o ra tuun?

22 Mogo te se ka lonni yira Ala ra,
 sabu ale le be hali sankolokonofenw ta kititigebaga ye.
 23 Mogo do be sa ni a farisogo barakaman ye,
 a pasumanin ni a laganfiyaninba be sa.
 24 O y'a soro a toroninba lo, a garagaw bee ye turu ye,
 a kolow bee fara sonbe ra.
 25 Mogo do were jusu kasinin be sa;
 ale si bee ra, a ma hera nene ka ye fiyewu.
 26 Nka o mogo fla bee be don kaburu ra,
 tumuw be don o fla bee ra!

27 Ayiwa, ne ka aw ta miiriya lon yere le;
 aw be ne torora ni dabari minw ye, ne ka o lon.
 28 Aw b'a fo ko: «O mogoaba ta so be min sisan?
 O mogojugu tun siginin be so min konso, o be min?»
 29 O tuma aw ma yaalabagaw nininka wa?
 Olugu ka ko minw korosi, k'a lakari, aw ye o jate mina!

30 Cenrilon na, foyi te se kojugukebaga ma!
 Ala ta dimilon na, a be bosi!
 31 Jon le be se ka lo a na koro k'a jaraki?
 Jon le bena a ta kojugu juru sara a ra?
 32 O b'a su ta ka taga ni a ye kaburulo ra,
 ka o janto a ta kaburu ra.
 33 Kaburu bogokuruw be fiyanya a kan;
 jama caman be tugu a su ko,
 mogo caman fana be bla a na ka taga.

34 Ayiwa, aw be se ka ne jusu saaro ni nin kuma gbansanw ye cogo di?
 Aw ka kuma o kuma ke ka ne jaabi, o bee ye mogolafirikumaw le ye!

22

Elifazi ta ladirikan sabanan: Ayuba ka fagantanw toro

1 Ayiwa, Elifazi min be bo Teman, ale ka kuma ta tuun k'a fo Ayuba ye ko:
 2 Adamaden be se ka mun le na Ala ye?
 Mogo hakirman be fen na a yere le ye!
 3 Ni ele terenna, Sebsetigi Ala ta mun le be o ra?
 Ni ele jusukun gbenin lo, ale Ala ta nafa juman le be o ra?

4 Yala Ala be son ka i jaraki i ta Alapasiran koson,
 walama ka kiti ben i kan wa?
 5 I ta juguya le ka ca,
 dan te i ta terenbariyakow ra fana!

6 I tun be i balemaw borofenw mina o ra k'a soro o ma juru ta i fe;
 i tun be o ta faniw bosi o ra ka o fari lakolon to*.
 7 I tun te ji di minlogotow ma,
 i tun be ban ka domuni di kongotow ma.
 8 I tun ka jamana labla mogo jusu farimanw le ye;
 ni mogo min ko tun diyara i ye, i be o sigi kuntigiya ra.
 9 I tun be muso ce saninw borolakolon gben ka taga,
 ka feritaw bee jigi tige pewu!

10 O le koson, janw lara ka i lamini fan bee ra;
 siranyakow be i ja tige.

* 22:6 22.6 O kumaw fora ka kapa ni Ala ta sariya ye: Bori 22.25-26; Sariya 24.6,12-13,17.

11 I ma nin dibibaw ye wa,
ani nin jiba minw ka i datugu?

12 Yala Ala tɛ san fɛ sankolo ra wa?
Sankolo lolow flɛ fɔ san fɛ, o yɔrɔ ka jan cogo min na!
13 Ele belen b'a fora ko: «Ala bɛ mun le lɔn?
Yala a bɛ se ka to sankaba dibi ra yi ka mɔgɔ ta kiti tige wa?
14 Sankabaw k'a dogo, a tɛ foyi yera!
A bɛ yaala sankolo sanfeyɔrɔw le kunna yi.»

15 Yala i b'a fɛ ka sirakɔrɔ le ta wa,
kojugukebagaw temena sira min fɛ?
16 Olugu tagara k'a sɔrɔ o ta wagati tun ma se;
o jigi tagara i ko koji bɛ woyo ka taga cogo min na.
17 O tun b'a fora Ala ma ko: «I bɔ an kɔrɔ,
Sebɛetigi Ala bɛ se ka mun le kɛ an ye?»
18 K'a sɔrɔ ale Ala le tun ka o ta bonw fa fɛnɗumanw na!
Mɔgɔjuguw ta kow kɔni temena ne ta faamuri kan!
19 Mɔgɔ terenninw bɛna o ye ka ninsɔndiya;
mɔgɔ jarakibariw bɛna o logɔbɔ, ko:
20 «Minw tun wurira an kama, yala olugu ma halaki wa?
O borofɛn min o min tun tora o kɔ, yala tasuma ma o bɛɛ domu wa?»

21 O ra, sabari ka sɔn Ala ta ma, janko i ye hera sɔrɔ;
ni o kera, i bɛna hera sɔrɔ tuun.
22 A to Ala darakumaw ye i karan;
a darakan mara i jusukun na.
23 Ni i ka sekɔ ka na Sebɛetigi Ala fɛ, a bɛna i sigi i cogokɔrɔ ra;
ni o kera, i bɛna kojugu mabɔ i ta so ra.
24 I ta sanin firi dugu ma!
I ta Ofiri sanin[†] firi kɔda kabakuruw cɛ ra!
25 Ni o kera, Sebɛetigi Ala bɛna kɛ i ta sanin ye,
a bɛna kɛ i fɛ warigbɛ camanba ye.

26 O tuma, Sebɛetigi Ala ko bɛna diya i ye ka temɛ fɛn tɔ bɛɛ kan;
i bɛna se ka i ɗa kɔrɔta Ala fan fɛ.
27 I bɛna a daari, a fana bɛna i jaabi;
i ka dajuru minw ta a fɛ, i bɛna o dafa.
28 Ni i ka ko o ko latige, o bɛɛ bɛ ɗa i boro.
Yeelen bɛna manamana i temesira bɛɛ kan.
29 Ni mɔgɔ dɔ ka ben, ele le bɛna o tigi lawuri;
sabu Ala bɛ mɔgɔ majigininw demɛ.
30 A bɛna hali mɔgɔ jarakininw bɔsi;
a bɛ o bɔsi ele boro ta kewale saninmanw le sababu ra.

23

Ayuba ta jaabi: Mɔgɔ tɛ Ala yɔrɔ lɔn

¹ Ayuba ka Elifazi jaabi ko:
² Hali bi ne ta dimi bɛ juguya ka taga a fɛ;
a boro bɛ dɔ le farara ne ɗunakan kan.

³ E, ni ne tun k'a yɔrɔ lɔn!
Ni ne tun bɛ se ka se fɔ a sigiyɔrɔ ra!
⁴ Ne tun bɛna taga kuma a ɗa kɔrɔ ka ne ta jo yira;
ne tun bɛna ne ta josɔrɔsababu caman sɔrɔ k'a fɔ a ye.
⁵ A tun bɛna ne jaabi ni min ye, ne tun bɛna o lɔn;
ne tun bɛna a ta fota mɛn.

⁶ Yala a tun bɛna a ta fanga bɛɛ le ta ka kuma ka kiti ben ne kan wa?
Ɔn-ɔn, a tun bɛna a janto ne ra ka ne lamen.

[†] 22:24 22.24 Ofiri jamana ta sanin tun ye sanin bɛɛ ra pumanman ye (Masacew folo 9.28).

⁷ A tun bɛna a lɔn ko mɔgɔɔnuman dɔ le bɛ kuma kɛra ni a ye;
ne tun bɛna bɔsi ka bɔ ne ta kititigɛbaga boro pewu!

⁸ Nka ni ne ka taga terebɔyanfan na, a tɛ yi,
ni ne ka taga terebenyanfan na, ne t'a ye.

⁹ Yala a boro degunin lo baara dɔ ra sahiliyanfan na, o koson ne t'a yera wa?
Yala a dogonin bɛ woroduguyanfan le ra, o koson ne ɲa tɛ se ka la a kan wa?

¹⁰ Nka o bɛɛ n'a, ta ne bɛ sira min kan a ka o lɔn;
ni a ka ne korɔbɔ ka ban, ne saninyanin bɛna bɔ i ko sanin.

¹¹ Sabu ne sen tugura a sennɔ kɔ wagati bɛɛ;
ne k'a ta sira tagama, ne ma jɛngɛ ka bɔ a kan.

¹² Ne ma ne yɛrɛ mabɔ a kumakan na;
a da ka kuma min fɔ, ne ka ne yɛrɛ sago to yi ka o le kɛ.

¹³ Nka ni ale ka ko min latigɛ, ɔn le bɛ se ka o yɛlema?
Ni fɛn min k'a yɛrɛ diya, a bɛ o le kɛ.

¹⁴ A ka min latigɛ ne ta ko ra, a bɛna o kɛ,
ani a ka o ɲɔgɔnna ko caman wɛrɛ min mara ne ye.

¹⁵ O le koson, ne jigi tigɛra a ɲa korɔ;
ni ne ka miiri nin kow ra, ne bɛ siran.

¹⁶ Ala le ka ne baraka ban,
Sebɛɛtigi Ala le ka ne jigi tige;

¹⁷ dibi min bɛ ne kan, o le ma kuma bɔsi ne ra;
dibiba min ka ne datugu, o tɛ.

24

Ayuba ta jaabi tɔ: Ala tɛ mɔgɔɔjugu bɔsi

¹ Mun koson Sebɛɛtigi Ala tɛ wagati dɔ latigɛ kiti kama,
k'a to Ala batobagaw ye o lonw ye?

² Mɔgɔw bɛ o mɔgɔɔɔgɔnɔw ta forow dancew yɛlema ka dɔ fara o yɛrɛ ta foro kan*;
o bɛ bɛganw sonya, ka bla o kɔ ka o gbɛn ka taga ni o ye.

³ O bɛ feritaw ta fali mina o ra ka taga ni a ye;
o bɛ muso cɛ sanin ta misi mina a ra ka o ta juru tɔnɔmasigi.

⁴ O b'a to fagantanw bɛ o ta sira bla, ka sira wɛrɛ ta o ɲasiran koson;
o b'a to jamana ɲanibagatɔw bɛɛ bɛ kɛ dogo ye o ɲa.

⁵ ɲanibagatɔw bɛ i ko kongofaliw bɛ kongo kɔnɔ cogo min na;
dugugbɛda fɛ, ɲanibagatɔw bɛ bɔ ka taga o ta baara ra ka taga domuni pini;
o bɛ domuni sɔrɔ kongokolon yɔrɔw le ra k'a di o ta denw ma.

⁶ O bɛ bɛganw ta bin kan kongo kɔnɔ,
ka mɔgɔɔjugu ta rezenmɔw tige a ye.

⁷ O fari lakolon bɛ la su fɛ, sabu fani tɛ o boro,
birifani tɛ o fɛ ka o yɛrɛ datugu nɛnɛ ra.

⁸ Sanji sumanin min bɛ ben kuruyɔrɔw ra, o bɛ o bugɔ ka o ɲigi;
dogoyɔrɔ tɛ o fɛ minke, o bɛ den fara dɔ korɔ.

⁹ Mɔgɔɔjuguw bɛ feritanin bɔsi a bamuso boro fanga ra,
o bɛ ɲanibagatɔ borofɛn mina a ra ka o ta juru tɔnɔmasigi.

¹⁰ O tɛ fani si to o boro; o fari lakolon le bɛ yaala.

O bɛ o jagboya ko o ye simansiriw cɛ foro kɔnɔ k'a sɔrɔ o kongotɔ lo.

¹¹ Olugu le bɛ oliviye turu bɔ turubɔyɔrɔw ra o matigicɛw ye;
o bɛ o ta rezen congɔ ka rezenji bɔ o ye, k'a sɔrɔ olugu yɛrɛ minlɔgotɔ lo.

¹² Mɔgɔ minw bɛ fagara tɔrɔ boro, olugu kasikan bɛ bɔra dugu kɔnɔ;
mɔgɔ jusukasininw bɛ kulera,
nka o ko bɛnbari minw bɛ kɛra o ra, Ala tɛ o si jatera.

* **24:2** 24.2 Ka kapa ni Izirayelimɔgɔw ta sariya ye, dan minw tun sigira forow cɛ, mɔgɔ si tun man kan ka o danw yɛlema (Sariya 19.14; Oze 5.10; Zanaw 22.28).

13 O mɔgɔw tana ye tere yeelen ye;
o tɛ Ala ta siraw jate,
o tɛ a ta siraw tagama.

14 Mɔgɔfagabaga bɛ wuri dugugbɛda fɛ,
a bɛ ben ɲanibagatɔ fagantan kan ka a faga;
ni su kora, a bɛ yeɛma ka kɛ son ye.

15 Jɛɲɛyakebaga ɲa bɛ terebenda le kɔrɔsira;
a b'a fɔ ko: «Mɔgɔ si ɲa tɛ ne ra!»
A b'a kun datugu ni fani dɔ ye.

16 Mɔgɔ dɔw bɛ bondaw kari su fɛ dibi ra;
nka tere fɛ, o bɛ o yɛrɛ datugu bon kɔnɔ ka to yi;
o tɛ tere yeelen fɛ fiyewu.

17 O mɔgɔw bɛɛ fɛ, sɔgɔmada bɛ i ko saya dibi;
sabu saya dibi ta jatigɛ ye min ye, o ka o silɔn.

18 Nka aw b'a fɔ ko:
«Mɔgɔjugu ka fiyɛn; ni a blara ji kan, ji bɛ taga ni a ye.

O ta yɔrɔw bɛɛ danganin lo jamana kɔnɔ;
a tɛ se k'a ta rɛzɛnforo sira ta tuun!

19 Tere ni fundɛnin bɛ bugun latunu cogo min na,
kaburu dibi bɛ jurumunkebaga latunu o cogo le ra.

20 A bɔra muso min kɔnɔ, o bɛ ɲina a kɔ,
kaburu tumuw b'a kɛ o sago ye;
mɔgɔ si hakiri tɛ to a ra tuun.

Mɔgɔjugu laban bɛ kari ka ben i ko yiri.

21 «Ale le tun bɛ muso denworobariw, muso denntanw borofɛnw mina o ra;
a tun tɛ muso cɛ saninw minako ɲa fana!

22 Nka Ala le bɛ mɔgɔ farimanw gbɛn a ta sebgaya baraka ra;
ni ale wurira, olugu tɛ la o yɛrɛ ta adamadenya ra tuun.

23 Ala bɛ o to yi, o b'a miiri ko o bɛ hera ni laganfiya ra,
nka a ɲa bɛ o tɛmesiraw kɔrɔsira.

24 O tun kɔrɔtara ka wagati dɔɔnin dɔrɔn le kɛ, o kɔ, o bɛ tunu;
o bɛ ben i ko yirifiyeren bɛ ben cogo min na,
o bɛ tige ka ben i ko siman bɛ tige cogo min na.»

25 Jɔn le bɛ se k'a fɔ ko ne ka faninya le fɔ, ko a tɛ kɛ ten?
Jɔn le bɛ se ka ne ta kuma sɔsɔ?

25

Bilidadi ta ladirikan sabanan: Adamaden tɛ se ka saninya

¹ Bilidadi min bɛ bɔ Suwa, ale ka kuma ta tuun k'a fɔ Ayuba ye ko:

² Kuntigiya ni jatigɛ, o ye Ala ta ye;
a bɛ hera sigi sankolo kɔnɔyɔrɔw ra.

³ Yala a ta kɛrɛkɛjamaw jateda bɛ se ka lon wa?
Jɔntigi le bɛ yi, ko a ta yeelen tɛ sera min ma?

⁴ Adamaden bɛ se ka teren cogo di Ala ɲa kɔrɔ?
Adamaden, muso ka min woro, o bɛ se ka saninya cogo di?

⁵ A fle, hali karo gbenin tɛ Ala ɲa kɔrɔ,
lolow belɛn saninyanin tɛ a ɲa kɔrɔ,

⁶ janko ka n'a fɔ mɔgɔ min tɛ fɔyi ye ni tumu tɛ,
adamaden min ni tɔnɔnkɔ bɛɛ ka kan.

26

Ayuba ta jaabi: Mɔgɔ tɛ Ala ta kow faamu

¹ Ayuba ka Bilidadi jaabi ko:

² E, ele kɔni ka mɔgɔ barakantan demɛcogo lon yɛrɛ le kɔsɛbɛ!
Se tɛ mɔgɔ min ye, ele bɛ se o demɛcogo ra dɛ!

³ Ele ka hakirintanw ladicogo lon dɛ!

I k'a yira ko i hakiri ka bon yɛrɛ le!

⁴ O tuma ele bɛ nin kumaw fora jɔntigi le ma?

Jɔn le ka nin kumaw don i da ra?

⁵ Mɔgo saninw jaw be yereyere
kɔgoji ni a konofen jukoro.

⁶ Lahara so dayelenin lo Ala ja koro;
lahara dibi yoro si dogonin te Ala ma.

⁷ Ala le ka sahiliyanfan sankolo bla yoro lakolon kunna;
a ka dugukolo dulon, k'a soro foyi m'a mina ka lo.

⁸ A be jiw lajen a ta sankabaw kono,
nka sankabaw te faran ji baraka koson.

⁹ A be a ta sankabaw yerege a ta masasiginan kunna,
ka o ke k'a ta masasiginan datugu.

¹⁰ A ka tagamasiyen koorinin do ke kɔgoji kan,
ka o ke yeelen ni dibi dan ye.

¹¹ Ni a songora,
sankolo jusiginanw dabari be ban fo o be yereyere.

¹² A be kɔgoji lamaga ni a ta sebagaya ye,
a be kɔgoji danfen barakaman* halaki ni a ta lonniya ye.

¹³ A ta fono be sankolo fiye k'a gbe,
a boro be sa belebele boribagato† sogo.

¹⁴ Ayiwa, ni nin ye Ala ta kow bee ra fitiniw ye,
an toro be min men nin kow ra, ni o ye a mankan fitini doron le ye,
o tuma ni a nana a ta sebagaya yira i ko sanperen mankan, jon le bena se ka o faamu?

27

Ayuba ta jaabi to: Ne ma jaraki

¹ Ayiwa, Ayuba ka do fara a ta kuma kan, k'a fo ko:

² Ne be kari Ala panaman togo ra, ale min ka jo bosi ne ra,
Sebeetigi Ala min ka ne jusu kasi,

³ ko fo ka taga ne nin mina ne ra,
Ala ta nenekiri min be bo ne nunwo fe, fo ka taga o lalo,

⁴ kumajugu tena bo ne da ra,
ne nenkun tena janfakuma fo.

⁵ Ne koni te se ka jo di aw ma fiyewu!
Fo ka taga ne sa, ne tena ne yere jaraki!

⁶ Ne lara a ra ko ne terennin lo, sigiya te o ra, ne fana te bo o kan fiyewu;
ne jusukun ma ne jaraki foyi ra ne si bee ra.

⁷ Ala ye ne jugu ke i ko a be mogojugu ke cogo min na;
mogo o mogo be wuri ne kama, a ye o tigi ke i ko a be kojugukebaga ke cogo min na!

⁸ Jigi juman le bena to Alapasiranbari fe tuun,
ni a ta wagati nana ban,
ni Ala k'a nin mina a ra?

⁹ Ni degu sera a ma,
yala Ala bena a kulekan lamen tuun wa?

¹⁰ Yala Sebeetigi Ala ko bena se ka diya a ye ka teme fen to bee kan tuun wa?
Yala a bena to ka Ala wele tuun wagati bee wa?

¹¹ Ayiwa, ne bena aw karan Ala ta sebagaya ra,
ne tena Sebeetigi Ala ta kow dogo aw ma.

¹² Aw bee ka o kow ye kosebe;
o tuma mun le be aw blara nin kumakolonfo ra?

¹³ Ayiwa, mogojugu ninyoro fe nin ye Ala fe;
mogo hinabari ta sorota ye nin ye Sebeetigi Ala fe*:

* **26:12** 26.12 Min fora kogoji danfen barakaman ta ko ra aw ye o fe: 7.2. † **26:13** 26.13 O sa belebele boribagato ko fora fana Ezayi 27.1 ra. * **27:13** 27.13 Nin kuma minw fora nin yoro ra 13-23, o bora Ayuba tericew ta kumacogo le fe. O koson daw b'a miiri ko nin yoro ye Sofari ta ladirikan sabanan le ye.

14 Hali ni a ka den caman soro, o bee be faga ni kerekemuru ye;
a ta durujaw si tena domuni soro ka wasa.

15 Ni a ta mogo min o min ka to a ko, banajugu bena o faga;
a ta firiyamusow fana tena se k'a su kasi.

16 Hali ni a ka wari soro caman k'a lajen i ko kenken,
hali ni a ka faniw soro caman k'a ton jagon kan i ko bogo,
17 ale koni bena a ton jagon kan, nka mogo terennin do le bena o faniw don;
o wari bena ke mogo jarakibari do le ta ye.

18 A ka bon min lo, o ye tumuforogo le ye;
a be i ko forokorosibaga ta gbata.
19 A waritigiraman be la ka sunogo, nka o ye a ta wagati laban le ye;
sabu ni a nana a na yele, a te foyi ye tuun.
20 Balahu be bara ka ben a kan, i ko jiba min be mogo ta;
sanfjono be taga ni a ye su fe.
21 Tereboyanfan ta fono gbanninman b'a sama ka bo a sigiyoro ra,
ka taga ni a ye.

22 Ala b'a bon, hali a te hina a ra;
ale koni be bori le ko a b'a yere kisi.
23 O be tegere fo a benko koson;
o b'a sigiyoro fle ka kabakoya a ra fo ka filen fiye!

28

Alapasiran le ye hakiritigiya ye

- 1 Warigbe boyoro be yi,
sanin fana be ko k'a woloma yoro min na, o yoro be yi.
2 Nege be bo dugukolo jukoro;
o be kabakuru yeele ka siranage bo a ra.
- 3 Mogow be dibi yelema k'a ke yeelen ye;
o be sogiri ke dugukolo jukoro ka se fo yorojan,
ka lulu dogoninw nini dugukolo dibi ra, dibifinba ra yi.
4 O be dingaw sogi k'a yoro janya mogow sigiyoro ra,
mogo si te teme yoro minw na;
o be dulon ka to ka fifa o dingaw konso yi, o ni mogo si yoro ma surun.
- 5 Adamadenw ta baro be soro dugukolo min na,
o be o dugukolo jukoroyoro le karikari,
k'a ke i ko tasuma ka fen min jeni.
6 Dugukolo kabakuruw le ye safiri luluw soroyoro ye,
ani saninbuguri.
- 7 Dugaw te o yoro sira lon,
sogodomukonow na ma la o yoro kan ka ye.
8 Kongosogo fagamaw sen ma se yi folo;
jara ma se o yoro ra ka ye.
- 9 Mogow be taga ben faragbelenw kan ka o sogi,
ka kuruw sogi ka se fo o lilinw ma.
10 O be dingaw sogi faraw jukoro;
o na be dugukolo jukoronaforow bee ye.
11 O be jisiraw gberen,
ka bo ni fen dogoninw ye kene kan.
- 12 Nka hakiritigiya be soro min le?
Faamuri hakiri be yoro juman le?
13 Adamaden t'a nafa lon,
sabu a te soro dunupa ra mogo panamanw ce ra yan.
14 Ji dunba ko: «A te ne konso!»
Kogoji ko: «A te ne fe!»

15 Mogo te se k'a falen sanin yereworo ra,
mogo te se k'a san ni warigbe ye.

16 A te se ka suma ni Ofiri sanin ye,
walama ni onikisi lulu songogbelen ye,
walama ni safiri lulu ye.

17 Sanin walama dugalen te se ka suma ni a ye;
mogo te se k'a falen saninminan do ra, hali sanin nugunin.

18 Korayi lulu ni zasipe lulu togo yere te se ka fo a koro;
hakiritigiya nafa ka bon ni lulu songogbelen suguya bee ye.

19 Etiyopi jamana ta topazi lulu te se ka suma ni a ye,
sanin yereworo te se ka suma ni a ye.

20 Ayiwa, hakiritigiya be bo min le?
Faamuri hakiri soroyoro be min le?

21 A dogonin lo danfen ninman bee ma,
sanfekonow te se k'a ye.

22 Lahara dibi ni saya yere b'a fo ko:
«An toro k'a ko men doron le!»

23 Ala le k'a sira lon,
ale le k'a yoro lon;

24 sabu ale le be fleri ke ka se fo dunuwa danw bee ma,
fen o fen be sankolo jukoro, a ja be o bee ra.

25 Wagati min a ka fono baraka latige,
ka jiw hakeya latige,

26 wagati min a ka sanji ta sariya yira a ra,
ka sanmanamana ni sanperen temeyorow yira o ra,

27 o wagati le ra a ka hakiritigiya ye k'a ko fo;
a ka hakiritigiya sigi k'a segesege kosebe.

28 O ko, a ko adamaden ma ko: «A fle, Matigi pasiran, o le ye hakiritigiya ye;
ka i yere mabo kojugu ra, faamuri hakiri be soro o le ra*.»

29

Ayuba ta kumalaban: A k'a ta wagati temeninw lakari

¹ Ayiwa, Ayuba ka do fara a ta kuma kan tuun; a ko:

² E, ni ne tun be se ka seko ka ke i ko ne tun be cogo min na karo temeninw na,
wagati minw na Ala tun b'a jantora ne ra,

³ wagati minw na Ala tun be a ta fitina mana ne kunna,
k'a to ne ye tagama o yeelen na dibi ce ma!

⁴ O wagati ra ne tun be ne ta dunupalatige diya bee le ra;
Ala ta jenogonya nema tun be ne ta so kan,

⁵ Sebetigi Ala tun be ni ne ye,
ne ta denw tun be sigi ka ne lamini.

⁶ O wagati ra ne tun be ne sen ko nono ra*,
oliviye turu tun be bo fara ra† ka woyo ne kere fe.

⁷ O wagati ra ni ne tun bora ko ne be taga dugu donda‡ ra,
ka taga sigi dugu nogonyeyoro ra,

⁸ ni kanbelenw tun ka ne ye, o tun be seko ko fe,
cekorobaw tun be wuri ka lo,

⁹ fagamaw tun be o ta kuma lalo,
ka o boro la o da ra, ka je.

¹⁰ Kuntigiw tun be o kumakan majigi,
o nen be noro o da konso.

¹¹ Ni mogo o mogo toro tun ka ne lamen, o tun b'a fo ko ne ta pana;
ni min o min ja tun ka ne ye, o tun be to ka ne ko fo,

* 28:28 28.28 Nin kuma fora Zaburu 111.10, ani Zanaw 1.7; 9.10. * 29:6 29.6 K'a sen ko nono ra, o koro ye ko misiw tun ka ca a fe. † 29:6 29.6 Turu be bo fara ra, o koro ye ko a ta senefenw tun be ja kosebe. ‡ 29:7 29.7 Dugu donda le tun ye dugu cekorobaw, ani a namogow ta nogonyeyoro ye, ani barokoyoro, ani kititigeyoro.

¹² sabu ne tun be janibagato kasibagato bo a ta jani na,
ani demebaga tun te ferita minw na, ne tun be olugu deme.

¹³ Mogo sabagaw sato tun be dugawu le ke ne ye;
ne tun be muso ce saninw jusu diya.

¹⁴ Terenninya le tun ye ne kannaderege ye,
ne ta can le tun ye ne ta deregeba ni ne ta jalamugu ye.

¹⁵ Ne tun kera fiyentow ta jaden ye,
ani senkelenw ta sen;

¹⁶ ne le tun ye fagantanw fa ye;

hali ne tun te minw lon, ne tun be ne janto olugu ta kow ra k'a segesege.

¹⁷ Nka ne tun be kojugukebagaw dagbaga kari,
ka o ta domuta sama ka bo o da ra.

¹⁸ O wagati ra ne tun b'a miirira ko ne bena sa hera ra ne ta somogow ce ra,
ko ne si bena caya i ko kogojida kenken,

¹⁹ ko ne liliw bena sama ka taga se fo ji ma,
ko gomiji bena jigi ne ta yiriborow kan su bee ra,

²⁰ ko ne bena bonyakura soro tuma bee,
ko ne ta kalan bena barakakura soro ne boro tuma bee.

²¹ O wagati ra mogow tun be ne makono janko ka ne lamen;
o tun be je janko ka ne ta ladirikanw lamen.

²² Ni ne tun kumana ka ban, mogo si tun te ne soso;
o tun be son ne ta kumaw bee ma.

²³ O tun be ne makono i ko sanji, i ko sanji laban,
i ko mogo minlogoto b'a da waga ka ji makono cogo min na.

²⁴ Ni o jigi tun tigera, ne tun be o ninsondiya;
foyi tun te ne bari ka kojuman ke o ye.

²⁵ Ne le tun kera o ta namogo ye, ne le tun be o temesiraw yira o ra;
ne tun be o ce ra i ko masace min be a ta kerekejama ce ra,
i ko min be mogo jusukasininw jusu saaro.

30

Ayuba ta kumalaban to: Kunu ni bi te kelen ye

¹ Nka bi koni, minw si ka dogo ni ne ta ye, olugu le be yereko ne ma,
ne tun te hali minw faw jate fen ye;
ne tun te son ka o bla ka taga ni ne ta wuruw ye ka taga ne ta beganw korosi.

² O mogow baraka tun be se ka mun le ja ne ye?
O baraka bee tun bannin lo ka ban.

³ Fagantanya ni kongu tun ka o nagasi,
o tun be yaala o kelen na kongokolonw konu,
yoro lakolonw, ani yoro cejuguw ra.

⁴ O tun be binkene tige tuw konu ka o jimi;
yirililinw le tun be o ta baro ye.

⁵ O tun ka o gben ka bo o siginogonw ce ra;
mogow tun be kule ci o ko i ko sonw,

⁶ o tun be taga to dingakolonw le konu,
ani kuruwow, ani farawow konu.

⁷ Mogow tun be o kulekanw men yirituw ce ra;
o tun be taga ton nogon kan njanisunw ce ra.

⁸ O tun ka o mogokolonw,
ani o mogokunntanw gben le ka bo jamana konu.

⁹ Ayiwa, bi o mogow le be ne togo donna o ta donkiriw ra,
ka baro ke ne togo kan.

¹⁰ O ka ne haramuya, fo o be o yere mabo ne ra.
O te sigiya hali ka daji tu ne ja ra;

¹¹ sabu Ala ka ne ta kalan juru foni, ka ne majigi;
mogow te o yere mina foyi ra ne ja koru.

12 Mògòkolon caman wurira ka ló ka ne jaraki;
o b'a fε ka ne sen gbasi ka ne laben,
o bε ben ne kan janko ka ne halaki.

13 O bε ne tɛmɛsira tige, sabu o bε ne ta halakiri le jini;
o bε o kε o yere ma, hali mɔgɔ tε o demε.

14 O bε na ne kó i kó mɔgɔ minw ka woba bɔ dugu kogo ra ka to ka don o fε;
o bε to ka girin ka na kogo benninw kabakuruw cε ra.

15 Balahu benna ne kan,
ne ta bonya tagara, i kó fɔɔ bε taga ni fεn ye cogo min na;
ne ta hera tɛmɛna i kó sankaba bε tɛmε cogo min na.

16 Sisan kóni ne si bεε banna,
nani benna ne kan.

17 Su fε, ne fari ta dimi bε ne sɔgɔ fɔ ne kolow ra;
dimi bε ne baraka banna, a fana tε malara ka ye.

18 Ala ka ne ta deregeba tufa k'a mina ni a baraka bεε ye,
ka ne ta derege kan cε.

19 A ka ne firi bɔgɔ ra;
ne kera i kó buguri ni bugurigbε.

20 E, Ala, ne bε i wele kó i ye ne demε, nka i tε ne jaabi;
ne bε ló i ja kɔrɔ, nka i bε ne flε dorɔn le!

21 I tε hina ne ra;
i bε ben ne kan ka ne kere ni i yere boro baraka ye.

22 I bε ne sama ka ne bla fɔɔ ja fε,
k'a to sanfɔɔ ye ne tufatufa ka taga ni ne ye fan bεε ra.

23 Ne yere k'a lɔn kó i bε tagara ni ne ye saya le ra,
ninmanfen bεε tagayɔrɔ ye yɔrɔ min ye.

24 Nka yala sabaga man kan k'a boro kɔrɔta ka i daari wa?
Ni bɔnɔ sera mɔgɔ min ma, o man kan ka i wele tuun wa?

25 Yala ne tun tε kasira ni tɔw ye o ta wagatigbelenw na wa?
Yala ne jusu tun tε kasira fagantanw kosɔn wa?

26 Ne tun bε kɔɔuman makɔnɔna, nka kojugu nana;
ne tun bε yeelen makɔnɔna, nka dibiba nana.

27 Ne kɔnɔ gbannin ló tuma bεε,
nani le sera ne ma.

28 Ne jusu kasinin le bε tagama; tere yeelen tε ne ninsɔndiya tuun;
ne bε wuri ka ló jama cε ra ka kule kó o ye ne demε.

29 Ne kera kongowuruw balema ye,
ka kε kɔnɔsogolonw jɛɔɔɔɔn ye*.

30 Ne fari finna, k'a ja fɔ a bε tigtige ka ben;
farigban bε ne fari jeni fɔ ka se ne kolow ma.

31 Ne ta gɔni tε donkiri wεrε la ni sangadɔnkiriw tε,
ne ta filen tε donkiri wεrε lamina ni sukasibagaw ta donkiriw tε.

31

Ayuba ta kumalaban tɔ: Ayuba ka jo di a yere ma

¹ K'a sɔrɔ ne tun ka layiri dɔ ta ni ne nadenw ye,
kó ne ja kana sunguru flε ka jabo a fε.

² Ne ninyɔrɔ bena kε mun le ye san fε Ala fε?
Ne ta sɔrɔta bena kε mun le ye Sebeɛtigi Ala fε sankolo ra?

³ Yala cɛni ma laben kojugukebagaw le kama wa?
Minw bε terenbaryakow kε, bɔnɔ ma laben olugu le ye wa?

⁴ Yala Ala tε ne tagamacogo yera wa?
Yala a tε ne sentako kelen kelen bεε jatera wa?

⁵ Yala ne tagamana janfa sira kan ka ye wa?
Ne sen teliyara ka don nanbarako dɔ ra ka ye wa?

* **30:29** 30:29 Kongowuruw ni kɔnɔsogolonw bε kasi o kelen na kongokolon kɔnɔ cogo min na, Ayuba kó ale fana ta kera ten.

6 Ala ye ne suma ni sumanikenan terennin ye;
a bɛna a lon ko ne jusukun gbenin lo.

7 Ni a kera ko ne sen jɛngɛra ka bɔ sirapuman kan,
ne ja ka min ye, ni ne jusukun ta miiriya tugura o le ko,
ni a kera ko ne borow ka kewale dɔ ke min ka ne lanɔgo,

8 o tuma ne ye siman dan, nka mɔgo wɛrɛ y'a domu,
walama o ye ne ta siman falenninw bɛɛ bɔn ka bɔ yi!

9 Ni a kera ko walimuso dɔ ka ne nɛgɛ ka ye, ka ne jusukun yɛlɛma,
ni ne tagara dɛn ne mɔgɔɔgɔn ta luda ra k'a muso kɔnɔ,

10 o tuma Ala y'a to ne muso ye mugu si cɛ wɛrɛ ye,
cɛ wɛrɛw ye la ni a ye!

11 Sabu o ye maroyako le ye;
terenbariyako dɔ lo min kiti ka kan ka tige.

12 Tasma lo min bɛ mɔgo jɛni ka taga ni i ye fɔ lahara dibi ra;
o ko bɛ se k'a to ne ye bɔnɔ ne ta sɔrɔta bɛɛ ra.

13 Ni a kera ko ko dɔ tun donna ne ni ne ta jɔncɛ, walama ne ta jɔnmuso cɛ,
ni ne banna ka lo a ra ko jo b'a fɛ,

14 o tuma ni Ala nana o kuma lawuri, ne bɛna a ke di?

Ni a nana ne jininka o ko ra, ne bɛna a jaabi ni mun ye?

15 Min ka ne ke mɔgo ye ne bamuso kɔnɔ, yala ale le ma olugu fana ke mɔgo ye wa?
Ale kelen le ma an fla bɛɛ ke mɔgo ye an bamusow kɔnɔ wa?

16 Yala dɛsɛbagato ka ne daari ka ye, ne banna k'a sɔn wa?

Yala muso cɛ saninw ka o ja lo ne ra ka dɛsɛ, ne ma o dɛmɛ wa?

17 Yala ne ka ne ta domuni ke ne kelen na,

ka ban ka feritaw sɔn wa?

18 Kabini ne kanbelenman, feritaw mɔna ni ne ye, ka ne ke i ko o fa;
kabini ne worora, ne bɛ muso cɛ saninw ladon,

19 Yala ne derira ka mɔgo dɔ ye fani tɛ min fɛ,

walama ka fagantan dɔ ye birifani t'a boro,

20 ni ne ma ne ta sagaw ta sagasifani dɔ don o tigi ra ka nɛnɛ bɔ a ra,
k'a to a ye dugawu ke ne ye wa?

21 Ni a kera ko ne boro sera ferita dɔ ma ka ye,

k'a sababu ke ko kititigɛbagaw ye ne teriw ye,

22 o tuma ne boro ye tige ka bɔ ne kamankun na,

ne borokan ye kari ka tige ka bɔ ne nɔngɔn na!

23 Sabu ne bɛ siran Ala ta cɛnri ja,

ne tɛ se ka foyi ke a ta masaya nɔɔrɔ ja kɔrɔ.

24 Yala ne ka ne boromala sanin ma wa?

Yala ne k'a fɔ sanin yɛrɛworo ma ko: «Ne jigi ye ele le ye» wa?

25 Ne borofɛnw, ne yɛrɛ boro sera ka naforo min sɔrɔ,

yala ne ninsɔndiyara o caya kosɔn wa?

26 Yala ne ka tere manamanatɔ flɛ,

walama ka karo ni a ta nɔɔrɔ tagatɔ flɛ,

27 k'a to ne jusukun ye ne lafiri,

k'a to ne ye ne boro la ne da ra o fɛnw tɔgo ra ka o bato wa?

28 O ko fana tun bɛna ke terenbariya dɔ ye min kiti ka kan ka tige,

sabu ne tun bɛna Ala janfa, Ala min bɛ san fɛ.

29 Yala ne ninsɔndiyara ne kɔninyabaga ta bɔnɔ kosɔn ka ye wa?

Yala ne panpanna ka jagari, ko kojugu dɔ k'a sɔrɔ wa?

30 Ne min tun tɛ sɔn ne da ye jurumun ke,

ka mɔgo danga janko a ye sa!

31 Lonan minw tun bɛ jigi ne ta so, yala olugu tun tɛ to k'a fɔ wa, ko:

«[ɔntigi le ma sogo domu a fɛ ka fa k'a ye?»

32 Lonan si tun tɛ si kɛnɛ ma;

ne ta lu dayɛlenin tun lo lonanw ye tuma bɛɛ.

³³ Yala ne ka ne ta hakekow dogo i ko adamaden tow wa?
Ne ka terenbaryakow dogo ne jusukun na wa?

³⁴ Yala jama nasiran koson,
walama ne ta mogow ta mafiyenyari jatige koson,
ne jenin tora ko do kan, ne ma son ka o bo kene ma wa?

³⁵ E, ne bena lamembaga soro min sa?
O le ye ne ta kumalaban ye.
Sebeetigi Ala ye ne jaabi,
ne kerebaga Ala ye ne ta jarakirisebe ke!

³⁶ Ne bena o la ne kamankun kan,
ka o siri ne ten kan i ko masafugula.

³⁷ Ne ka sentako da min ke, ne bena o bee fo a ye;
ne bena gbara a ra i ko fagamaden.

³⁸ Ni a kera ko ne ta forow be kulera ka ne jaraki,
ni walanw be kasira ne koson,

³⁹ ni a kera ko ne ka foro baaradenw tojo,
ka forow simanw domu k'a soro ne ma olugu sara,

⁴⁰ o tuma njanw le ye falen siman no ra,
binjuguw ye falen siman no ra.

Nin ye Ayuba ta kumaw laban ye.

Elihu ta ladiri

32

(32-37)

Elihu ta ladirikan folo: Elihu k'a ta kuma fokun yira

¹ Ayiwa, i n'a fo Ayuba tora a ta miiriya kan ko ale terennin lo, a terice saba ka kuma dabra ni a ye.

² O tuma, Barakeli min ye Buzi ta somogo do ye, ni a be bo Ramu ta gba ra, ale dence Elihu dimina kosebe. A dimina Ayuba koru kosebe, sabu Ayuba tun b'a yere jatera mogo terennin ye fo ka Ala jaraki. ³ A dimina Ayuba terice saba fana koru kosebe, sabu olugu tun ma kuma panaman soru ka Ayuba jaabi, nka o bee n'a ta, o tun b'a jarakira. ⁴ Ayiwa, i n'a fo o bee tun ka koru ni Elihu ye, Elihu tun lora ka o makono folo, ka soru ka kuma ni Ayuba ye. ⁵ Nka Elihu nana a ye ko kuma panaman te bora o ce saba si da ra tuun minke, a dimina kosebe.

⁶ Barakeli min ye Buzi ta somogo ye, ale dence Elihu ka kuma ta o le ra; a ko:

Ne ye denmisen ye, aw ye cekorobaw ye,
o koson sigiya tun be ne ra,

ne tun be siranna ka ne ta lonta fo aw ye.

⁷ Ne tun b'a miirira ko aw minw korora, ko aw bena kuma,
ko aw sancamantigiw bena hakiritigiyakuma fo.

⁸ Nka can ra, hakiri min be adamaden konu,

Sebeetigi Ala ta nin min b'a konu, o le be faamuri di a ma.

⁹ Ka san caman soru, o te mogo ke hakiritigi ye;
cekorobaya t'a to mogo ye can sira faamu.

¹⁰ O koson ne ko i ye ne lamen,
ne fana bena ne ta lonta yira i ra.

¹¹ Ayiwa, ne tun be aw ta kuma makonona;
ne ka ne toro malo ka aw ta kumafocogow lamem,
k'a to aw ye kuma fo ka taga se aw ta miiriya dan ma.

¹² Ne ka ne hakiri sigi ka aw ta kumaw lamem kosebe,
nka aw si ma se ka Ayuba ta jaraki yira a ra;
aw si ma se k'a ta kuma kosegi a ma.

¹³ O bee n'a ta, aw kana a fo ko: «An kera hakiritigiw ye!
Ala yere le bena a yira a ra ko a firira, mogo te!»

¹⁴ Ayuba ma a ta kumaw fo k'a nasin ne ma;
ne tena a jaabi ni aw ta kumaw jogon ye.

¹⁵ Ayiwa, kuma benna o kan, jaabi ma soro o fe tuun,
kuma te o da ra tuun!

¹⁶ Ne ka o makono, nka i n'a fo o te kumana tuun,
i n'a fo o ka kuma lalo, jaabi te o fe tuun,

¹⁷ o ra ne fana bena kuma;
ne fana bena ne ta lonta yira.

¹⁸ Ayiwa, kuma caman le be ne fe,
ne jusu gbannin lo, ne korotora ka kuma.

¹⁹ A be i ko minnifen fariman do le be fununa ne konu,
i ko minnifen fununin b'a fe ka forogokura min faran.

²⁰ O ra ne bena kuma ka ne yere soro;
ne bena ne da yele ka i jaabi.

²¹ Ne tena kuma ka mogo bo mogo ra,
ne tena kuma ka mogo si malasa;

²² sabu ne te se mogomalasa ra;
ni ne ka o ke, ne Danbaga bena ne ta ka bo yi o yoronin bee ra.

33

Elihu ko Ala be mogo karan toro sababu ra

¹ Ayiwa, sisan, Ayuba, ele ye ne ta kuma lamen!

I toro malo ne ta kumaw bee ra!

² A fe, ne bena ne da yele sisan,
ne nenkun bena lamaga ne da konu ka kuma.

³ Terenninya min be ne jusukun na, ne bena kuma ka kapa ni o le ye,
lonniya min be ne fe, ne da bena o le fo k'a gbeya.

⁴ Ala Nin le ka ne ke mogo ye,
Sebaetigi Ala daforo le be ne panamanya.

⁵ Ni i be se ka ne jaabi, i ye ne jaabi;
i yere laben, i ye lo ne ja koro ka i ta fo!

⁶ A fe, ne ni ele bee ka kan Ala ja koro;
sabu ne fana danna ni bogo le ye.

⁷ O ra i man kan ka siran ko ne bena i ja tige,
ne fana te se ka ne ta fanga sigi i kunna.

⁸ I ka kuma do fo, ne toro ka o men;
ne yere ka i kumakan men.

⁹ I ko: «Ne saninyanin lo, hake te ne ra,
ne jusukun gbenin lo, ne ma terenbariyako ke!

¹⁰ Nka o bee n'a ta, Ala belen be ne jarakiyoro jinina;
a be ne jatera a jugu do ye.

¹¹ A ka ne sen don negejoroko ra,
a be ne tagayoro bee korosi.»

¹² Ayiwa, ne be i jaabi ko jo t'i fe o ra,
sabu Ala ka bon ni adamaden ye.

¹³ Mun koson i b'a fe ka siyen ta ni a ye
ko a te a ta koketaw kekun nafora mogo ye?

¹⁴ Ala be kuma mogo fe cogo do ra bi,
ka kuma a fe cogo wera ra sini, nka mogow le te a korosi.

¹⁵ A be kuma mogo fe siko ra, a be ko dow yira a ra su fe,
tuma min na mogo be sunogo fo ka jina a yere ko,
tuma min na a lanin be sunogo ra a ta lanan kan.

¹⁶ O wagati le ra, a be mogo torow dayele k'a son hakiri ra,
k'a karan kosebe;

¹⁷ janko ka adamaden mabo a ta kewalejuguw ra,
janko ka mogo kisi yerebonya ma,

¹⁸ janko k'a kisi kaburu ma,
k'a nin kisi taman ta fagari ma.

¹⁹ Ayiwa, Ala be bana ta dimi fana ke ka mogo koro, k'a lanin to a ta lanan kan;

o wagati le ra, a tigi kolow be to ka yereyere tuma bee dimi boro;
 20 domuni te diya a da ra tuun,
 a ta miiriya te ke domuni dimanw si kan tuun.
 21 A be fasa k'a fari bee bo a ra pewu;
 a kolow tun te ye, nka sisan o bee be bo kene ma.
 22 O wagati b'a soro a si surunyara kaburu ra,
 o y'a soro a nin lablara ninminameleke ye ka ban.

23 Nka ni a kera ko meleke soronarikebaga do b'a koro,
 hali ni o meleke jogonna kelen le ka soro meleke waga kelen ce ra,
 min b'a temesira yira a ra,

24 ni o ka makari a ra, k'a fo Ala ye ko:

«A kisi janko a kana jigi kaburu kono,
 sabu ne k'a kunmabosara soro,»

25 o tuma a fari be kenya ka ke i ko a denmisenman ta,
 a be seko ka ke i ko a kanbelenman tun be cogo min na.

26 A be Ala daari, Ala be son a ta daariri ma;

a be taga lo Ala ja koro ka pagari,
 sabu Ala le be mogo ta terenninya kosegi a ma.

27 O tigi be donkiri la mogow ja koro k'a fo ko:

«Ne tun ka jurumun ke, ne tun ka can sira bla,
 nka ne tun ka kan ni min ye, Ala ma o ke ne ra.

28 A ka ne nin kisi janko ne kana jigi kaburu kono;
 o ra ne bena to si ra, ne bena to yeelen na belen!»

29 Ayiwa, Ala le be nin kow bee ke adamaden ye;
 a b'a ke sinaga fla, a b'a ke sinaga saba,

30 janko ka mogo nin bosi kaburu ma,
 janko a ye to yeelen na ni mogo panaman tow ye.

31 Ayiwa, Ayuba, i janto ne ta kuma ra k'a lamen!
 Ele ye je, k'a to ne ye kuma!

32 Nka ni kuma be i fe ka ne jaabi, o fo!
 Kuma, sabu ni i ka jo soro, o ka di ne ye.

33 Ni o te, ele ye ne lamen!

I je, k'a to ne ye hakiritigiya sira yira i ra.

34

Elihu ta ladirikan flanan: Ala ta kow bee terennin lo

¹ Elihu ka do fara a ta kuma kan k'a fo ko:

² Aw hakiritigiw, aw ye ne ta kuma lamen!
 Aw kolonbagaw, aw ye aw toro malɔ ne fe!

³ Sabu da be domuni diya lon cogo min na,
 toro fana be kuma nafa lon ten le.

⁴ O ra, an ye can le jini,
 an ye konuman le jate mina jogon fe.

⁵ Ayuba k'a fo ko: «Ne terennin lo,
 nka Ala ka ne ta jo bosi ne ra.

⁶ Ne kera i ko faninyatigebaga, k'a soro jo be ne fe;
 ne ta dimi te sera ka ban, k'a soro ne ma hakeko ke.»

⁷ Ayiwa, wasoyakuma ka di jon ye ka Ayuba bo?
 A ka di a ye i ko ji.

⁸ A be kojugukebagaw le ke a jehjogonw ye,
 ka mogojuguw ke a tagamanogonw ye!

⁹ Sabu a ko: «Ni mogo k'a yere ko diya Ala ye,
 a te nafa foyi soro o ra!»

¹⁰ O koson, aw mogo hakirmanw, aw ye ne lamen!
 Ala ni kojugu ce ka jan,
 Sebsetigi Ala ni terenbariya ce ka jan!

11 A bɛ adamaden sara ka kaɲa ni a ta kɛwalew le ye;
mɔgɔ tagamacogo ka kan ni min ye, a bɛ o le kɛ i ye.

12 Can ra, Ala tɛ kojugu kɛ,
Sebɛɛtigi Ala tɛ bɔ can sira kan ka ye!

13 Jɔn le k'a sigi dugukolo kuntigiya ra?
Jɔn le k'a sigi dunuɲa bɛɛ lajennin kunna?

14 Ni a kera ko Ala tun bɛ miiri ale yere dorɔn ta ko le ra,
ni a tun k'a ta nenekiri ni a ta nin mina danfenw na,

15 o bɛɛ tun bɛ sa yɔrɔnin kelen na,
adamaden tun bɛ seko ka kɛ buguri ye.

16 Ni i bɛ ko faamu, o tuma nin lamɛn;
i toro malɔ ne kumakan na!

17 Yala can kɔninyabaga bɛ se ka sigi kuntigiya ra wa?
Yala ele bɛ se ka kiti ben Ala terrenin kan wa, Fangatigi Ala?

18 Ale min b'a fɔ masacɛw ma ko: «Aw mɔgɔkolonw,»
k'a fɔ kuntigiw ma ko: «Aw mɔgɔjuguw!»

19 A tɛ pabɔ mɔgɔ fɛ ko fagama lo,
a tɛ naforotigi fisaya dɛsebaga to ye;
sabu a boro le ka o fla bɛɛ dan.

20 O bɛɛ bɛ se ka sa yɔrɔnin kelen na.
Jamana mɔgɔw bɛ se ka muruti su cɛmance ra ka kuntigiw faga;
fangatigiw bɛ tunu hali mɔgɔ boro tɛ se o ma.

21 Sabu Ala ɲa bɛ mɔgɔ temesiraw bɛɛ ra,
a bɛ mɔgɔ ta sentako kelen kelen bɛɛ kɔrɔsi.

22 O dibi tɛ yi, kojugukebaga bɛ se ka dogo min kɔnɔ,
hali saya dibi.

23 Ala mako t'a ra ko a bɛ mɔgɔ ta ko segesɛge ka mɛɛn folɔ,
ka sɔrɔ ka o tigi wele a ta kiti ra.

24 A bɛ fangatigiw labɛn, hali a tɛ ɲininkari kɛ o ta ko ra;
o kɔ, a bɛ mɔgɔ wɛrɛw sigi o nɔ ra,

25 sabu a ka o ta kɛwalew lɔn.

A bɛ o lawuri su kelen na ka o bɔ fanga ra, ka o ta ko bɛɛ cɛn.

26 A bɛ o bugɔ mɔgɔ bɛɛ ɲa na
i ko mɔgɔjuguw;

27 sabu o ka o yere mabɔ Ala ra,
o ma hakiri sɔrɔ k'a ta kow si faamu.

28 O ka dɛsebaga to lakasi ka o kasikan se Ala ma;
o b'a to Ala bɛ ɲanibaga to kulekan mɛn.

29 Nka ni Ala jera, jɔn bɛ se k'a jaraki?

Ni a k'a ɲada dogo, jɔn bɛ se k'a ye?

O bɛɛ n'a ta, a bɛ min kɛ siyaw ra, a bɛ se ka o kelen kɛ adamadenw bɛɛ ra;

30 janko Alaɲasiranbari dɔ kana na sigi fanga ra,
ka to ka jan la mɔgɔw ɲa ka o labɛn.

31 Ayiwa, ni mɔgɔ k'a fɔ Ala ye ko:
«Ne ta kojugu hake bɔra ne ra ka ban, ne tɛna kojugu wɛrɛ kɛ tuun.

32 Ne ɲa tɛ se ka fɛn min ye, i yere ye o yira ne ra;
ne tun ka terenbariyako minw kɛ, ne tɛna o dɔ wɛrɛ kɛ tuun.»

33 Ayiwa, ele min bɛ Ala jarakira,
ka kaɲa ni ele ta miiriya ye, yala Ala ka kan ka o tigi sara wa?

Ele le ka kan k'a latige, ne tɛ.

I ka min lɔn, o fɔ!

34 Mɔgɔ hakirimanw
ani mɔgɔ hakiritigi minw bɛ ne lamɛnna,
olugu bɛna a fɔ ne ma ko:

35 «Ayuba bɛ kuma i ko mɔgɔ min tɛ ko lɔn;
a bɛ kuma i ko hakiri tɛ mɔgɔ min fɛ.

36 O ra, Ayuba ka kan ka kɔrɔbɔ ka se fɔ a dan ma,
sabu a ta jaabicogo ni kojugukebagaw ta bɛɛ ka kan.

37 A bɛ murutiri le farara a ta jurumunw kan;

a be sigiya donna an jusukun na,
ka kuma caman fo k'a sin Ala ma.»

35

Elihu ta ladirikan sabanan: Ayuba be kumalakolonw le fo

¹ Elihu ka do fara a ta kuma kan k'a fo Ayuba ye ko:

² Yala ele b'a miiri ko jo be i fe wa?

I ko: «Ne terennin lo Ala na korɔ!»

³ I ko: «Nafa juman le be ne ta jurumunkebariya ra?»

I ko: «Ala be mun nafa le sorɔ a ra?»

⁴ Ne le bena i jaabi,
ele ni i tericew bee.

⁵ I na lo sankolo ra k'a fle!

Sankabaw fle i kunna fo yorɔjan!

⁶ Ni ele ka jurumun ke, o be mun le can Ala ye?

Ni i ka i ta hakekow caya, o be mun ke Ala ra?

⁷ Ni ele terenna, o be mun lase Ala ma?

Ala be mun le sorɔ i boro?

⁸ I ta juguya be digi i mogɔmogɔnw le ra;

i ta terenninya fana be adamadenw le nafa.

⁹ Mogɔw be kulera o tɔɔɔbagaw boro;

o be kulera ko o ye o bosi ka bo fangatigiw boro.

¹⁰ Nka mogɔ si t'a fo ko: «Ne Danbaga Ala be min le,

ale min be mogɔ bla donkirila ra su fe,

¹¹ ale min be an karan ka an ke hakiritigi ye ka teme kongosogow kan,
ka an ke hakiritigi ye ka teme sanfekonow kan?»

¹² Mogɔw be kule, nka Ala te o jaabi,

kojugukebagaw ta yerebonya koson.

¹³ Can lo, o be kulera gbansan le; Ala te o lamen,

Sebeetigi Ala t'a jantora o ra.

¹⁴ O tuma a bena ele jaabi cogo di, ni ele ko i t'a yera,

ko i ka i ta kow to a boro, nka i k'a makono ka dese!

¹⁵ Ayiwa, sisan, i n'a fo a ta jusughan te foyi kera mogow ra folo,

i n'a fo a te mogow ta murutiriw jatera folo,

¹⁶ o koson, Ayuba be kuma gbansanw fora;

a be hakirintanyakumaw cayara.

36

Elihu ta ladirikan naaninan: Mogɔ te Ala sosɔ

¹ Elihu ka do fara a ta kuma kan tuun k'a fo Ayuba ye ko:

² Ne makono doonin, ne bena a jafɔ i ye;

sabu kuma do belen be ne fe k'a fo i ye Ala ta ko ra.

³ Ne bena ne ta lonniya jini fo yorɔjan,

ne bena kuma ka can di ne Danbaga ma.

⁴ Can ra, ne ta kuma te faninyakuma ye;

mogɔ min ta lonniya bora jusukun ghenin na, o tigi le be i korɔ tan!

⁵ Ala ka bon, a fana te ban mogɔ ra;

a baraka ka bon, a hakiri ka bon.

⁶ A te mogɔjugu to a ye si sorɔ;

nka a be janibagatow ta jo di o ma.

⁷ A t'a na yeɛema k'a ko don mogɔ terenninw na;

a be o lasigi masasiginanw kan i ko masacew,

ka o sabati kosebe, ka o korota.

⁸ Ni negejoroko do ka o siri,

walama ni pani benna o kan,

9 o tuma o ta kewale min ka o kow lase o ma, a be o fo o ye;
o tara wasoƴa fe ka hakeko minw ke, a be o fo o ye.

10 A be o toro dayele, janko o ye a ta karan lamɛn;
a b'a fo o ye ko o ye terenbariyakow dabra.

11 Ni o k'a lamɛn ka son a ta ma,
o tuma o be o ta dunupalatige to ke hera ra,
ka o si to ke o diyanyakow ra.

12 Nka ni o m'a lamɛn, a b'a to o ye faga ni taman ye,
o be sa o ta kolonbariya koson.

13 Alapasiranbariw diminin be to;
hali ni Ala ka o siri ni a ta sirinanw ye, o te kule ko a ye o bosɪ.

14 O koson o be sa ka o to kanbelenya ra,
ka o to ni ce jatoyakebagaw* ye o ta sonnikeƴorow ra.

15 Nka Ala be panibagato bosɪ a ta pani sababu ra,
a be sege ke sababu ye k'a toro dayele, janko a ye menni ke.

16 Ayiwa, a bɛna ele fana sama ka i bo sege ra,
ka i laganfiya; foyi tena i degu tuun;
domuni dimanw bɛna caya i koro.

17 Bi, mogojuguw ka kan ni jaraki min ye, o le sera ele ma;
jaraki ni kiti benna i kan.

18 Nka i kana ta jusugban fe ka i yere bla kumakolonfo ra;
i kana a to tooro bonyakojugu ye i lafiri.

19 Yala i kulekan be se ka i bo i ta degu ra wa,
walama i yere ta baraka fanga bee be se wa?

20 I kana koroto ko su ye ko,
su min be siyaw ta ka o bo o sigiyorow ra.

21 I yere korosi, i kana i yere bla terenbariyakow ra;
sabu pani be se ka i bla o ra.

Ala ta seƴagaya ka bon

22 A fe, Ala ni a ta seƴagaya ka bon.
Jon le be se ka mogɔ karan i ko ale?

23 Jon le be a ta kokɛtaw fora a ye?

Jon le be se k'a fo a ma ko: «I ka kojugu ke»?

24 I hakiri to Ala ra k'a bonya a ta kokeninw koson;
mogow be donkiri la k'a tando a ta ko minw koson.

25 Adamaden bee pa b'a ra,
mogow be to fo yorɔjan k'a ye.

26 Ala ka bon, nka a ta bonya temena an ta hakiri dan kan;
a sandaw te se ka jate k'a da lon.

27 A be jiw sama ka o layelen san fe,
ka o ke sanji ye sankabaw konɔ.

28 Sankabaw be sanji lajigi,
k'a bon adamadenw kan caman.

29 Ala be sankabaw yerege san fe cogo min na,
ani sanperen be mankan bo cogo min na a ta so konɔ, jon be se ka o faamu?

30 A fe, a be a ta sanmanamanaw bo cogo min na sankolo fan bee ra,
k'a soro kogɔji jukoroyorow be dibi ra.

31 A be kiti ben siyaw kan o fenw sababu ra,
a be domuni di o ma caman o fenw sababu ra.

32 A be sanmanamanaw ke k'a borotegew fa,
ka o ci ka taga o tagayorow ra.

33 A ta sanperen le b'a ko fo;
hali beganw be bo a nako kala ma.

37

Elihu ko Ala ta danfenw ye kabako ye

* 36:14 36:14 Ce jatoyakebagaw: o mogow tun be o jatoya ke o ta jobonw le konɔ (Masacew folo 14:24; 22:47).

- ¹ Elihu ko tuun ko:
Nin kow bɛɛ le kosɔn ne jusukun be yerɛyɛrɛ,
fo a bɛ panpan.
- ² Aw y'a lamɛn, aw y'a pɛrɛnkan lamɛn,
ani a da bɛ sɔngɔkanba min bɛɛ fɔra.
- ³ A bɛ o sɔngɔkan bɔ sankolo fan bɛɛ ra;
a ta sanmanamanaw bɛ se fɔ dugukolo danw na.
- ⁴ O kɔ, kanba dɔ bɛ bɔ: a bɛ a ta sankurukan bɔ ni baraka ye;
ni a kan bɔra dɔrɔn, a ta sanmanamanaw tɛ dabra tuun.
- ⁵ Ala ta sankurukan ye kabakofɛn le ye;
a bɛ kobaw kɛ, minw temena an ta hakiri dan kan.
- ⁶ A b'a fɔ sanberɛ ye ko: «Jigi dugukolo kan»;
a bɛ sanji lana, a bɛ a ta sanji barakamanw lana,
⁷ fɔ ka adamadenw bɛɛ ta baaraw lalɔ,
janko bɛɛ y'a lɔn ko ale Ala ta baara lo.
- ⁸ Kongosogow bɛ don o ta wow kɔnɔ,
o bɛ to o layɔrɔw ra.
- ⁹ Sanfɔɔnɔ bɛ na ka bɔ woroduguyanfan na,
sahiliyanfan fɔɔnɔ bɛ na ni nɛnɛ ye.
- ¹⁰ Ala b'a dafɔɔnɔ fiyɛ ka jiw suma fɔ ka o simi;
jiw bɛɛ bɛ ja ka kɛ i ko kabakuru.
- ¹¹ A bɛ sankabaw fa ji ra;
san bɛ manamana sankabaw cɛ ra fan bɛɛ ra.
- ¹² Ale le bɛ o temɛyɔrɔw yira o ra ka kɔna ni a sago ye;
ni a ka fɛn o fɛn fɔ o ye, o bɛ o kɛ,
dunɔna yɔrɔ bɛɛ lajɛnnin na.
- ¹³ Ni a ko a bɛ mɔgɔw bugɔ ni a ta bere ye,
walama ni a ko a bɛ kɔnuman kɛ o ye,
a bɛ o fɛnw le ci.
- ¹⁴ I toro malɔ nin kow ra, Ayuba!
I lɔ dɔɔnin, i ye Ala ta kabakow jate mina.
- ¹⁵ Ala bɛ nin fɛnw bɛɛ ta baara yira o ra cogo min na,
ani a bɛ sanmanamana bɔ sankabaw cɛ ra cogo min na, ele ka o lɔn wa?
- ¹⁶ Sankabaw bɛ dulon ka lɔ yɔrɔ kelen na cogo min na, ele ka o lɔn wa?
O ye lɔnniya dafanin tigi ta baara kabakoman le ye.
- ¹⁷ Ni woroduguyanfan fɔɔnɔ ka dugukolo gban,
ele min ta faniw bɛ fundɛnin bla i ra,
- ¹⁸ yala ele tun bɛ se ka Ala demɛ ka sankolo yerɛgɛ,
k'a gbeleya i ko dugalen nɛgeraman wa?
- ¹⁹ Ayiwa, an ka kan ka min fɔ a ye, ele ye o fɔ an ye;
an kɔni tɛ se k'a karan foyi ra, sabu anw bɛ dibi le ra.
- ²⁰ Yala o ka kan ka Ala lasɔmi sani ne ye kuma ta wa?
Yala mɔgɔ ka kan ka Ala lasɔmi ko dɔ ra, janko a ye o ko lɔn wa?
- ²¹ Tere yeelen bɛ bara ka tunu sankabaw ko fɛ,
nka ni fɔɔnɔ ka fiyɛ dɔrɔn, olugu bɛ taga.
- ²² Yeelen dɔ bɛ manamana i ko sanin, ka bɔ sahiyanfan na;
Ala ta masaya nɔɔrɔ ye siranyafenba ye dɛ!
- ²³ Sebɛɛtigi Ala lo, an tɛ se ka se a ma;
a ka bon a ta fanga ni a ta can sababu ra,
sabu a tɛ mɔgɔ terennin tɔɔnɔ.
- ²⁴ O le kosɔn mɔgɔw ka kan ka siran a na;
minw bɛ o yerɛ jate hakiritigi ye, a tɛ olugu jate.

Ala kumana Ayuba fɛ

38

(38.1–42.6)

Ala ta kumakan fɔlɔ: Ala ka sankolo ni dugukolo ko lakari

¹ Matigi Ala tora sanfɔɔnɔ cɛ ma ka Ayuba jaabi, ko:

² Jontigi le be sigiya donna ne ta kow ra
ni a ta kolonbariyakumaw ye?

³ I yere cesiri i ko cefari;
ne bena hakiri pini ele fe, ele bena ne karan.

⁴ Wagati min ne tun be dugukolo ju sigira, ele tun be min?
Ni i ka ko lon, o fo ne ye.

⁵ Jon le ka a janya ni a bonya ni a lo latige? Ele ka o tigi lon wa?
Jon le ka juru siri k'a suma?

⁶ Dugukolo ju siginin be mun le kan?
Jon le k'a kabakuru folo sigi,

⁷ wagati min sogomada ta lolow tun be jenna ka donkiri la ka ninsondiya nogon fe,
ani wagati min Ala ta melkekew bee tun be jagarira fo ka peren?

⁸ Wagati min kogoji serira ka bo,

jon le ka konw datugu a da ra k'a mina ka lo,

⁹ ani wagati min ne ka sankabaw ke a ta derege ye k'a datugu,
ka dibi ke a ta faniw ye k'a lamini,

¹⁰ ani wagati min ne ka ne ta sariyaw sigi a kunna,
ka konw ke k'a datugu, ka sogonanw don a ra,

¹¹ k'a fo a ye ko: «I be se ka na fo yan, nka i man kan ka teme yan kan,
sabu i ta jikuruw ta yerebonya ka kan ka dan yan le»?

¹² Kabini ele worora, ele ka dugu gbe ka ye wa?

Ele ka dugugbeda boyoro yira a ra ka ye wa,

¹³ janko a yeelen ye manamana dugukolo fan bee ra,
ka mogojuguw ghen?

¹⁴ O wagati le ra dugukolo cogoya be yelema

k'a ke i ko mogo b'a boro tagamasiyen to bogo ra cogo min na,
k'a ke i ko mogo ka fani don k'a yere pari.

¹⁵ Nka mogojuguw ta yeelen be bosi o ra;
a tun ka o boro min lawuri, o boro be kari.

¹⁶ Yala ele sera kogoji ta jiw boyoro ra wa?

I yaalara a jidunbaw jukoro ka ye wa?

¹⁷ Saya dondaw yirara ele ra wa?

Yala ele na ka saya dibi donda ye wa?

¹⁸ Yala i ka dugukolo bonya jate mina wa?

Ni a kera i ka o bee lon, a fo!

¹⁹ Yeelen ta sosira be min le?

Dibi sigiyoro be min le,

²⁰ ka n'a fo ko ele be o ta sosiraw lon,

fo ka taga o mina o sigiyorow ra?

²¹ Sigiya t'a ra, ele ka o lon, sabu i tun worora ka ban;

i si sandaw ka ca yere le kosebe!

²² Bugun maranin be yoro min na, ele sera yi wa?

I ka sanbere marayorow ye wa?

²³ Ne ka o fenw mara lonjuguw le kama,

lon min siyaw be ben nogon kan ka nogon kere.

²⁴ Yeelen be teme sira juman le fe ka se yoro bee ra?

Tereboyanfan ta fono gbanninman be teme min le ka fiye dugukolo kan?

²⁵ Jon le be sanjibaw temeyorow laben o ye?

Jon le be sanmanamanaw ni sanperen ta sira bo o ye,

²⁶ k'a to sanji ye ben dugukolo lakolon kan, mogo te yoro min na,

ka ben kongokolonw konw, adamaden te yoro min na,

²⁷ janko ka yoro lakolonw, ani yorojalanw son ji ra,

janko binw ye falen ka caya?

²⁸ Yala fa be sanji fe wa?

Jon le ka gomiji den kelen kelen bee ke?

29 Ji siminin* bora min?

Jɔn le ka bugun dan?

30 O wagati le ra, ji be simi ka ja, ka ke i ko kabakuru,
k'a sanfeyoro gbeleya k'a ke kulugutu kelen ye.

31 Ele be se ka teremana wagati ta lolow juruw siri jɔgon na wa,
walama ka samiya wagati ta lolow juruw foni?

32 Ele be se ka woroduguyanfan ta lolow bo o bowagati ra wa?

I be se ka sahiliyanfan ta lolobaw, ani a lolo misenw ta siraw yira o ra wa?

33 Yala ele ka sankolo ta sariyaw lon wa?

Ele le be o sariyaw lase dugukolo ma wa?

34 Yala ele be se ka i kan korota ka kuma sankabaw fe,
janko o ye sanji ben ka jiba bon i kan wa?

35 Ele le be sanmanamanaw ci ka taga o tagayoro ra wa?

Ni i ka o wele, yala o b'a fo i ma ko: «An ye nin ye» wa?

36 Jɔn le ka hakiritigiya don adamaden jusukun na,
walama ka faamuri don a hakiri ra?

37 Jɔn le be se ka sankabaw jate?

Jɔn be se ka sankolo ta baraw jenge k'a ji bon,

38 ka buguri nigi k'a ke bogo ye,

ka bogokuruw noro jɔgon na?

39 Ele le be sogo mina k'a di jaramuso ma wa?

Ele le be domuni di jaradenw ma ka kongɔ bo o ra wa,

40 wagati min o lanin be o ta wow kono,

walama wagati min o dogonin be tu kono ka sogow kono?

41 Wagati min kankan ta denw be kule Ala no fe,

ka to ka yaalayaala sabu domuni te o fe,

jɔn le be o ta domuni di o ma?

39

Ala ka kongobeganw ko lakari Ayuba ye

Kongobakoronin

1 Ele ka kongobakoroninw worotuma lon wa?

I ka minanmuso jigito ye wa?

2 O be karo da min ke ka soro ka woro, ele ka o jate k'a da lon wa?

Ele ka o denw worotuma lon wa?

3 O be biri le ka o ta denw woro;

ni o kera, o be bosi ka bo o ta dimi boro.

4 O denw be baraka soro ka bonya o yere ma kongo kono;

o be taga o panayoro ra, o te seko o bamuso fe tuun.

Kongofali

5 Jɔn le ka kongofali labla k'a to a ye bori a sago ma?

Jɔn le ka kongofaliba foni k'a to a yere ma?

6 Ne ka kongokolon ke a ta yoro ye,

ka yorojalanw ke a ta so ye.

7 A ta foyi te dugukonoyoro ta mankanw na;

a te sowotorotigi perenkanw men.

8 A be yaala kuruw kunna k'a ta domuni jini;

a be bin nugunin suguya bee jini.

Kongomisi

9 Yala kongomisi be son ka baara ke ele ye wa?

A be son ka si i ta were kono wa?

10 I be se ka juru siri kongomisi ra janko a ye sene ke wa?

Yala a be son ka misidaba sama i ye foro kono wa?

11 Yala ele be son ka i jigi la a kan, ko a baraka ka bon,

ka i ta foro baara bee to a boro wa?

* 38:29 38:29 An ka ji siminin bla fen min no ra, o togo ye tubabukan na ko gilase. An ka bugun bla fen min no ra, o ye fen do ye min be i ko gilase mugu.

¹² I be sɔn ka la a ra ko a bɛna i ta siman ce ka na ni a ye,
ka na a lajen simangbasiyoro ra wa?

Kɔnɔsogolon

¹³ Kɔnɔsogolon b'a kaman gbasigbasi, ka ninsɔndiya,
nka a te se ka wuri a kaman na i ko baninkɔnɔ.

¹⁴ A be a ta fanw la dugukolo kan ka taga ka o to yi,
k'a to dugukolo fundenin ye a gban.

¹⁵ A be jina ko fen do be se ka o don,
ko kongosogo do be se ka o ci ni a sen ye.

¹⁶ A te hina a denw na; a be i n'a fo a yere ta denw te.

A te siran ko a ka fan min la, o sege bɛna ke gbansan ye,

¹⁷ sabu Ala ka ale jen hakiritigiya ra,
a m'a sɔn faamuri ra.

¹⁸ Nka n'a wurira ka lo tuma min na ka bori damina,
a be yereko so ni sotigi bee ma.

So

¹⁹ Ele le ka so ta baraka don a ra wa?

Jɔn le k'a kansiw ke k'a ceɲa?

²⁰ Ele le b'a to a be pan i ko ɲodomuton wa?

A ta fagamayakasi be jatige bla mogow ra!

²¹ A b'a sengbɔgoro gbasigbasi dugu ma ka ɲagari sabu baraka b'a ra;
a be girin ka don kerekedenw ce ra.

²² A te siranya jate, foyi te a ja tige;
hali ni a ka kerekemuru ye, a te seko ko fe.

²³ Kerekece min siginin b'a kan, a be o ta biɲeforogo mankan,
ani taman manamanato ni biɲejan mankan men.

²⁴ A korotoninba be bori yoro bee;
ni buru fiyera ka ban, a te se ka lo yoro kelen na tuun.

²⁵ Ni buru fiyera a b'a fo: «An ye taga!»

A be to fo yorojan ka kere kasa ta,
a be kerekuntigiw perenkan ni kerekedenw woyokan men.

Santigi ni bon

²⁶ Yala ele ta hakiri le sababu ra, santigi be wuri a kaman na,
k'a kaman yangan ka taga fo woroduguyanfan na wa?

²⁷ Ele le b'a fo bon ye ko a ye wuri wa?

Ele le b'a fo a ye ko a ye a ta ɲaga la fo kurujanw san fe wa?

²⁸ A be to faraw le ce ra; a be si o yorow le ra.

A dogoyoro ye kuru jamijanw sanfeyorow le ye.

²⁹ A be to o yoro ra ka sogo dendɛn;

k'a to fo yorojan, a ɲa b'a ye.

³⁰ A denw be jori min;

ni sogosu be yoro o yoro, a be yi*.

40

Ala ko Ayuba ye ale jaabi

¹ Matigi Ala k'a fo Ayuba ye tuun ko:

² Ele min be Sebɛɛtigi Ala sosora, yala ele b'a fe ka Ala wele kiti ra le wa?
Ele min be Ala jarakira, ele be se ka nin ɲininkariw jaabi wa?

³ Ayiwa, Ayuba ka Matigi Ala jaabi ko:

⁴ A fle, ne te foyi ye; ne bɛna ele jaabi ka mun fo sa?

Ne be ne boro la ne da ra le ka je.

⁵ Ne kumana sɲagako kelen, ne tena foyi fo tuun;

ne kumana sɲagako fla, ne tena do were fara o kan tuun.

Ala ta kumakan flanan: A ko se te Ayuba ye

⁶ Matigi Ala tora sanfoɲo ce ma ka Ayuba jaabi tuun, ko:

⁷ I yere cesiri i ko cefari,

* 39:30 39:30 Nin kumaw fora Matiyu kitabu ra (24:28), ani Luka kitabu ra (17:37).

ne bɛna hakiri jini ele fɛ, ele bɛna ne karan.

⁸ Yala i b'a fɛ ka jaraki ben ne le kan wa?

I b'a fɛ ka kiti ben ne kan ka jo di i yere ma wa?

⁹ Yala ele boro bɛ i ko ne Ala ta boro wa?

Yala ele kan bɛ i ko sankurukan, i ko ne Ala kan bɛ cogo min na wa?

¹⁰ Ayiwa, i yere masiri ni masaya ni fanga ye sa!

Bonya ni nɔɔɔ la i yere kan!

¹¹ I ta jusugban lajigi mɔgɔw kan i ko jibaw;

i na lo yerebonyabagaw bɛɛ ra, ka o laben!

¹² I na lo yerebonyabagaw bɛɛ ra, ka o majigi!

Mɔgojuguw terege dugu ma ka o nɔɔɔ yɔɔnɔn kelen na!

¹³ O bɛɛ lajennin dogo buguri jukɔɔ!

O na datugu ka o dogo kaburu kɔɔɔ!

¹⁴ Ni o kera, ne yere le bɛna ele fo ka i walepumanlɔn,

sabu i yere baraka bɛ se ka i kisi!

Ala ka jirafen dow lakari

Mali

¹⁵ Ayiwa, mali fle! Ne ka ale dan i ko ne ka ele dan cogo min na;

a bɛ bin nimi i ko misi.

¹⁶ A fle, baraka min b'a soro ra,

ani fanga min b'a kɔɔɔbara ta sogobuw ra!

¹⁷ A b'a kukala wuri k'a ja i ko sedirisun;

a wotow ta sogobuw ka nɔgɔn mina ni baraka ye.

¹⁸ A kolo ka gbelen i ko siranɛɛ,

a garagakolow bɛ i ko nɛɛberew.

¹⁹ Ale ye Ala ta danfenw bɛɛ ra kabakoman le ye;

a danbaga k'a dan ka muru di a ma*.

²⁰ A bɛ a ta baro sɔɔ kuruw kan,

kongosogow bɛɛ bɛ boribori yɔɔ minw na.

²¹ A bɛ la kɔdarayiriw jukɔɔ,

a bɛ dogo binw ɛɛ ra bɔgɔ ra.

²² Kɔdarayiriw suma b'a datugu,

a bɛ dogo yirimisenw ɛɛ ra.

²³ Hali ni baji ka fariya cogo o cogo, a tɛ siran;

hali ni Zuriden ba ka fa ka se fo a da kɔɔ, a hakiri siginin lo.

²⁴ Yala mɔgɔ bɛ se k'a na yɛlennin to k'a mina wa,

walama k'a mina ni jan ye k'a nun sɔgɔ nin biɛ ye?

Jirasa belebele

²⁵ Yala ele bɛ se ka jirasa belebele† mina ni dulen ye wa?

Ele bɛ se k'a nenkun siri ni jurukise ye wa?

²⁶ Yala i bɛ se ka juru don a nun na wa?

I bɛ se ka a dagbaga sɔgɔ ni biɛ ye wa?

²⁷ Ni i ko i b'a mina, a bɛna i daari ni makarikanw le ye,

ka kumadimanw fo i ye wa?

²⁸ Yala a bɛna teriya don ni ele ye le,

k'a yere kɛ ele ta jon ye wagati bɛɛ wa?

²⁹ Yala i bɛ se ka toron kɛ ni a ye i ko kɔnɔnɔn wa,

walama k'a siri juru ra, i denmusow ye toron kɛ ni a ye?

³⁰ Yala mɔgɔw bɛ se ka jen k'a mina k'a fiyeere wa?

O bɛ se k'a taran sannikebagaw ra wa?

³¹ I bɛ se k'a bon ni biɛ ye k'a fari yɔɔ bɛɛ sɔgɔsɔgɔ wa,

walama k'a kunkolo sɔgɔ ni jegefagabiɛ ye?

³² Ayiwa, ele ye i boro la a kan ka fle sa! A bɛna min kɛ i ra, o tena bo i kɔɔ;

i tena a se fla!

41

Ala ka jirasa belebele ta ko lakari

* **40:19** 40.19 Nin hayan fɔra cogo were ra Kitabu dow kɔɔ. † **40:25** 40.25 Jirasa belebele ye fenɔnɔnɔnɔn do ye min cogo bora banba fɛ.

¹ I be i jigi la fen o fen kan ko i be jirasa belebele kere ni o ye, ka se soro a kan, o bee ye
gbansan ye;

a yeri dama siranya be mogo ben dugu ma.

² Mogo si te son ka farati k'a darabo.

Ayiwa, o tuma ne Ala, jontigi le bena se ka lo ka ne kono?

³ Jon le ka fen di ne ma, ko ne ka kan ka o juru sara o tigi ye?

Fen o fen be dunuƙa kono o bee lajennin ye ne ta le ye.

⁴ Ayiwa, ne tena jirasa belebele farikolow ko to fobari ye,
ani baraka min b'a ra, ani a fari ceƙa.

⁵ Jon le sera k'a ta derege bo a ra ka ye?

Jon le sera ka don a pinsira fla ce ma ka ye?

⁶ Jon le sera k'a da yele ka ye?

A pinw be jatige bla mogo ra!

⁷ A faraw be i ko negebennanw; o le be bonya ni baraka di a ma.

O narononin lo jagon na a fari kan i ko tagamasiyenw.

⁸ O dondonnin lo jagon na;

hali fojo te teme o ni jagon ce.

⁹ O bee kelen kelen sirinin be jagon na, ka jagon mina;

foyi te se ka o faran ka bo jagon na.

¹⁰ A tisoto be tasumayeelen bo;

a padenw be manamana i ko teresun yeelen.

¹¹ Tasumamana be seri ka bo a da fe,

tadenw be bo a da ra.

¹² Sisi be bo a nunwow fe,

i ko daga, walama dagaba wurito tasuma kan.

¹³ A nenekirito, a nunfojo be se ka takami fiye k'a mana;

tasumamanaw be bo a da fe.

¹⁴ A ta fanga b'a kankala le ra;

ni i k'a ye, a be jatige bla i ra.

¹⁵ A fari juguyoroƙo naronin lo jagon na;

o jajanin lo ka o noro jagon na kosebe.

¹⁶ A jusukun ka gbelen i ko kabakuru,

a ka gbelen i ko mugusi kaba.

¹⁷ Ni a wurira, hali cefaribaw be siran;

jatige koson o be bori ka dogo.

¹⁸ K'a fo ko i b'a kere ni kerekemuru ye,
walama bije ni taman ni negederege, o si te foyi ja.

¹⁹ Nege be a ja koro i ko binjalan;

siranegbe be a ja koro i ko yiri torinin.

²⁰ Bijne te se k'a labori;

ni i ka kabakuru don tafura ra k'a bon, o be ke i ko binjalan le benna a kan.

²¹ Berekuru b'a fe i ko binjalan,

a ta foyi te bijne temeto mankan na.

²² Fara minw b'a konobara kan, o da ka di i ko muru;

a fofoto, olugu be ke i ko misidaba samato bogo ra.

²³ Ni a lamagara ji jukoro, a be jidunbaw lawuri i ko ji wurito daga kono;

a be baji ja duuru k'a ke i ko turudaga.

²⁴ A temesira no be manamana a ko fe;

ji ja be gbe, k'a ke i ko kunsigigbe.

²⁵ Mogo si te ale kuntigi ye dugukolo kan yan;

ale danna ko a kana siran foyi le ja.

²⁶ Danfen min o min korotanin lo, a be o bee kunna;

ale le ye kongosogo fagamaw bee ta masa ye.

42

Ayuba ka jo di Ala ma

¹ Ayuba ka Matigi Ala jaabi, ko:

² Ne k'a lɔn ko fɛn bɛɛ se bɛ ele ye;
ko foyi tɛ i ta kolatigenin si bari.

³ I ko: «Jɔntigi le bɛ sigiya donna ne ta kow ra
ni a ta kolɔnbariyakumaw ye?»
Can lo, ne tɛ ko minw faamu, ne ka o fɔ,
kabakoba minw ka bon ne ta lonniya ma, ne ka o fɔ.

⁴ I ko: «Ne lamɛn, sisan ne bɛna kuma;
ne bɛna hakiri jini ele fɛ, ele bɛna ne karan!»

⁵ Ne toro le tun ka i ko mɛn,
nka sisan ne yɛrɛ ja ka i ye!

⁶ O kosɔn ne bɛ ne yɛrɛ jaraki;
ne nimisara ne ta keta ra;
ne bɛ ne yɛrɛ majigi ka sigi buguri ra, ka sigi bugurigbɛ ra.

Ala ka Ayuba terice saba jaraki

⁷ Ayiwa, Matigi Ala ka o kumaw fɔ Ayuba ye ka ban minke, Elifazi min tun bɛ bɔ Teman, a k'a fɔ ale ye ko: «Ne dimina ele ni i terice fla kɔrɔ kɔsebe, sabu aw ma ne ta ko fɔ ka kaɲa ni can sira ye, i ko ne ta jɔnce Ayuba k'a ke cogo min na. ⁸ O ra, aw ye misitoran wolonfla, ani sagajigi wolonfla mina ka taga ni o ye ne ta jɔnce Ayuba fɛ, ka o ke saraka jenita* ye aw yɛrɛ kosɔn. Ne ta jɔnce Ayuba bɛna Ala daari aw ye. Ne bɛna a ta daari lamɛn; o ra, ne tena aw mina ka kaɲa ni aw ta hakirintanya ye, sabu aw ma ne ta ko fɔ ka kaɲa ni can sira ye i ko ne ta jɔnce Ayuba k'a ke cogo min na.»

⁹ Elifazi min bɛ bɔ Teman, ani Bilidadi min bɛ bɔ Suwa, ani Sofari min bɛ bɔ Naama, olugu tagara a ke i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ o ye cogo min na. Matigi Ala ka Ayuba ta daari lamɛn ka yafa o ma.

Ala ka Ayuba ta bonya kɔsegi a ma tuun

¹⁰ Ayuba ka Ala daari a teriw ye ka ban minke, Matigi Ala ka Ayuba kɔsegi a cogokɔrɔ ra. Naforo minw tun b'a fɛ folɔfolɔ, a ka o bɛɛ jɔgɔn fla fla di a ma.

¹¹ A balemacew, ani a balemamusow, ani a lonbagakɔrɔw bɛɛ nana a fɛ; o nana domuni ke ni a ye a ta so. Matigi Ala tun ka kojugu minw bɛɛ lase a ma, o k'a jusu saaro k'a jaji cɛ o bɛɛ kosɔn. O bɛɛ kelen kelen ka warigbɛ kelen kelen, ani sanin bororanɛge kelen kelen di a ma.

¹² Matigi Ala ka baraka don Ayuba ra tuun a si tɔ ra, fɔ ka tɛmɛ wagati folɔ ta kan. Ayuba ka saga waga tan ni naani (14 000), ani jɔgɔmɛ waga wɔɔrɔ (6 000), ani senekemisi fla fla sigiyɔrɔma waga kelen (1 000), ani falimuso waga kelen (1 000) sɔrɔ tuun. ¹³ A ka dence wolonfla ni denmuso saba sɔrɔ tuun. ¹⁴ A k'a denmuso folɔ tɔgɔ la ko Yemima, ka flanan tɔgɔ la ko Kesiya, ka sabanan tɔgɔ la ko Kerɛni Hapuki*. ¹⁵ Jamana bɛɛ lajennin kɔnɔ, a denmusow jɔgɔn muso cɛɲuman tun tɛ yi. O face ka o balemacew ta cɛn jɔgɔn dɔ di o ma.

¹⁶ O kɔ, Ayuba ka san kemɛ ni binaani le ke; a ka a ta denw ye, ka olugu ta denw ye, fɔ ka taga se o ta duruja naaninan ma. ¹⁷ Ayuba kɔrɔra ka sijan sɔrɔ, ka sɔrɔ ka sa.

* **42:14** 42.14 Yemima kɔrɔ ye ko: tugani; Kesiya kɔrɔ ye ko: yirifiyeren; Kerɛni Hapuki kɔrɔ ye ko: kale.

ZABURUW ALATANDODŌNKIRIW KITABU Kitabu faamucogo

Zaburuw kitabu sebera wagati min kōṅo, o be san waga kelen bō. Zaburuw caman sebebaga ye masace Dawuda ye, nka cira Musa ni masace Sulemani ni Asafu fana ka Zaburu dōw sebe.

Zaburuw kitabu kumaw ye dōnkiriw ye, ani daariw, ani Alatandokumaw, ani yafamadaariw. A be Izirayeli jamana ta ko temeninw fana lakari, ani Ala ka baaraba minw ke o ce ra. Cirayakumaw fana be Zaburu dōw kōṅo.

Zaburuw kitabu ka yōrōba ta Ala ta kuma ra. Zaburuw kitabu kuma dōw fōra sijnaga keme ni tan ni wōrō Layirikura kōṅo. Hali bi, an b'a ye ko mōgō caman be Zaburuw kitabu karan, ani k'a dōnkiriw la.

Zaburuw caman damina ra, an be a sebebaga tōgō ye, walama a sebekun, walama a dōnkiri lacogo. Kuma dōw fana be yi, an te minw kōrō lōn, i n'a fō nin kuma min be sōrō Zaburu caman na ko «Sela». Dōw b'a miiri ko o kuma kōrō ye ko dōnkiri ka kan ka lalo dōṅin o yōrōw ra.

Zaburuw kitabu be Ala ta bonya ni a ta sebagaya yira an na. An b'a ye nin kitabuw kōṅōṅokumaw fe fana, ko Ala b'a janto a ta mōgōw ra, ka o lamēn. Adamaden be se k'a ta miiriyaw, ani a ta segekow, ani a ta desekow, ani a ta jusukasikow be fō Ala ye, sabu Ala be a welebagaw lamēn.

Kitabu kōṅokow

Zaburuw kitabu taranna k'a ke kitabu looru:

Kitabu fōlō: Zaburuw 1-41

Kitabu flanan: Zaburuw 42-72

Kitabu sabanan: Zaburuw 73-89

Kitabu naaninan: Zaburuw 90-106

Kitabu loorunan: Zaburuw 107-150

Kitabu fōlō

1

(Zaburuw 1-41)

Mōgō terennin ta sira ani mōgōjugu ta sira

¹ Mōgō min te tagama ka kapa ni mōgōjuguw ta ladiri ye, ni a te lō ni jurumunkebagaw ye o ta sira kan, ni a te sigi ni kumakolonfōbagaw ye o ta jēn ra, o tigi ta pana;

² Matigi Ala ta sariya le ka di a ye, a ta miiriya be o sariya le kan su ni tere.

³ O tigi be i ko yiri min turunin be jiwoyo kōrō; ni a dentuma sera, a be den, a flaburuw fana te jaja ka ye. Ni a ka fēn o fēn ke, o be be jēn.

⁴ Nka mōgōjuguw ta te ten fiyewu!

Olugu be i ko binjalan, fōrō be min ta ka taga ni a ye.

⁵ O kōṅō mōgōjugu te se ka jo sōrō kiti lōn na, jurumunkebaga te se ka don mōgō terenninw ta jēn ra.

⁶ Sabu Matigi Ala be mōgō terennin ta sira kōrōsi; nka mōgōjugu ta sira b'a lataga halakiyōrō le ra.

2

Ala ka masace min panawoloma

¹ Mun kōṅō siyaw be muruti de?

Mun kōṅō miiriya gbansanw be jamana mōgōw kōṅō de?

² Dugukolo masacew wurira ka lō;

kuntigiw ka jōṅōn lajēn

Matigi Ala ni a ta mōgō panawolomanin kama.

³ O ko: «An ye o ta sirinanw foni ka bo an yere ra,
an ye o ta juruw tige ka bo an yere ra!»

⁴ Min siginin be sankolo masaya ra, ale be yerekora o ma;
Matigi be o logobora le!

⁵ O ko, a dimininba be kuma ni o ye,
a jusu bonin be kuma o fe fo ka o ja tige,

⁶ ko: «Ne yere le ka ne ta masace sigi Siyon kuru* kan,
ne ta kuru saninman kan.»

⁷ Ayiwa, ne bena Matigi Ala ta cifoninw wangola.

A k'a fo ne ye ko: «Den min bora ne ra, ele lo;
ne kera i fa ye bi.

⁸ Siyaw daari ne fe, ne bena o bee tigiya di i ma,
ne bena yoro bee ke i ta ye, ka taga se fo dugukolo danw ma.

⁹ I bena o mara ni masacebere negeraman le ye;
i bena o ta fanga joro i ko bogodaga.»

¹⁰ Ayiwa, sisan, aw masaw, aw ye hakiri soro!

Aw y'a to o ye aw ladi, aw minw ye dunuƙa fangatigiw ye!

¹¹ Aw ye baara ke Matigi Ala ye ni Alapasiran ye!

Aw ye jagari, nka aw ye siran a ja fo ka yereyere.

¹² Aw y'a dence bonya,

janko a kana na dimi aw koro ka aw halaki aw ta siraw ra;
sabu a ta dimi be se ka ben aw kan yoronin kelen na.

Minw bee be o yere karifa a ma,
olugu ta pana!

3

Ala le be a ta mogow tanga

¹ Dawuda ta Zaburu, a ka min sebe a borito a dence Abusalon ja.

² Matigi Ala, ne juguw ka ca,
minw wurira ne kama, o ka ca.

³ Mogo caman b'a fora ne ta ko ra, ko:

«Ala tena a bosi fiyewu!»*

⁴ K'a soro ele koni, Matigi Ala, ele le ye ne tangabaga ye,
ne be bonya soro ele le fe, ele le be ne kun korota.

⁵ Ne be ne kan korota, ka Matigi Ala wele,
a be to a ta kuru saninman kan ka ne jaabi.†

⁶ Ne be la ka sunogo, ka kunu,
sabu Matigi Ala be ne deme.

⁷ Ne juguw jamaba min ka ne lamini,
ne te siran olugu si ja.

⁸ E, Matigi Ala, i wuri!

Ne ta Ala, ne kisi!

I tge ci ne juguw bee ja kan,
mogojuguw bee jinw karikari!

⁹ Kisiri be soro Matigi Ala le ra;
baraka don i ta mogow ra!‡

4

Ala le be a ta mogow deme

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Donkiri min be la ni goni ye. Dawuda ta Zaburu.

² E, Ala, ele min be jo di ne ma,
ni ne ka kule i no fe tuma o tuma, i ye ne jaabi.

* **3:3** 3.3 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † **3:5** 3.5 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

‡ **3:9** 3.9 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

Ne degunin tun lo, nka i ka laganfiya di ne ma.
Makari ne ra, ka ne ta daariri lamɛn!

³ Aw adamadenw, aw minw bɛ ne ta bonya yelɛma k'a kɛ maroya ye,
aw bɛna o dabra tuma juman le?
Aw bɛ fɛngbansanw kanu, ka tugu faninya ko,
aw bɛna o fana dabra tuma juman le sa?*

⁴ Aw ka kan k'a lon ko Matigi Ala k'a pasiranbaga janawoloma;
ni ne ka Matigi wele, a bɛ ne lamɛn.

⁵ Ni aw dimina, aw kana jurumun kɛ;
aw ye to aw ta layɔɔ ra ka je ka miiri kosɛɛ.†

⁶ Aw ye terenninya sarakaw bo,
ka aw jigi la Matigi Ala kan.

⁷ Mɔgo caman b'a fo ko: «E, jon le bɛna hera kɛ an ye tuun sa!»
E, Matigi Ala, makari an na ka i ta yeelen bo an ye.

⁸ Hali ni mɔgow ka simankura ni rezɛnjikura soro caman, ka pagari,
i bɛ pagari min don ne jusu ra, o belɛn ka bon ka tɛmɛ olugu ta kan.

⁹ Ne bɛ la ka sunogo hera ra,
sabu ele Matigi Ala, ele yɛrɛ le bɛ ne mara ne layɔɔ ra hera ni laganfiya ra.

5

Ala b'a pasiranbagaw demɛ

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Donkiri min bɛ la ni filɛnw ye. Dawuda ta Zaburu.

² E, Matigi Ala, i toro malɔ ne kumakan na,
ne nɔnakan lamɛn!

³ I janto ne ta welerikan na, ne ta Masa, ne ta Ala!
Sabu ne bɛ ele le daarira.

⁴ Matigi Ala, lon o lon sogoma i bɛ ne kan mɛn,
lon o lon sogoma ne bɛ taga lo ka i makono;

⁵ sabu i tɛ Ala ye, kojugu ka di Ala min ye,
i tɛ mɔgojugu fɛ.

⁶ Yerebonyabaga tɛ se ka lo ele na koro,
mogo o mogo bɛ kojugu kɛ, i bɛ o haramuya.

⁷ I bɛ faninyafobagaw halaki;
mogofagabagaw, ani nanbaramogow, Matigi Ala bɛ olugu haramuya.

⁸ Nka ne koni, i ta numanyaba baraka ra,
ne bɛ se ka don i ta batoso kono,
ka ne kinbiri gban i ta batoso saninman na fɛ ka i bato,
sabu i pasiran bɛ ne ra.

⁹ E, Matigi Ala, i ta terenninya sira yira ne ra,
i ta siraw laterɛn ne ye,
ne juguw koson;

¹⁰ sabu mogo tɛ se ka la olugu darakuma si ra,
cɛnri miiriya doron le bɛ o jusu ra,
o kandinga ye kaburu dayelenin le ye,
o bɛ mogow lafiri ni o nenkun ye.

¹¹ E, Ala, o jaraki!
A to o yɛrɛ ta naninyajuguw ye kɛ o ben sababu ye;
o gbɛn ka bo i na koro o ta jurumun caman koson,
sabu o murutira i ma.

¹² Nka minw bɛɛ bɛ o yɛrɛ karifa ele ma, olugu bɛna ninsondiya,

* 4:3 4.3 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † 4:5 4.5 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.
5:10 5.10 Nin kuma fora Romukaw 3.13.

ka jagari kosebe tuma bee fo ka kule ci,
 sabu ele le be o tanga.
 I togo ka di minw ye, olugu bena jagarikanbaw bo;
 13 sabu, Matigi Ala, ele le be baraka don mogo terennin na,
 i be kojuman caman ke a ye, k'a sutara i ko negebennan.

6

Ala le ye keneyari kebaga ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Donkiri min be la ni goni juru seegi ye. Dawuda ta Zaburu.

² E, Matigi Ala, i kana ta dimi fe ko i be ne jaraki,
 i kana ta jusugban fe ko i be ne koro.
³ E, Matigi Ala, makari ne ra, sabu ne baraka bee le banna;
 ne keneya, Matigi Ala, sabu ne kolow bee be yereyerera.
⁴ Ne hakiri jagamina kosebe!
 Matigi Ala, nin bena ban tuma juman le sa?
⁵ Na, Matigi Ala, na ne bosi,
 na ne kisi i ta pumanya koson.
⁶ Sabu mogo saninw hakiri te to i ra tuun;
 jon le bena to kaburu konon ka i fo ka i walepumanlon?
⁷ Ne nunana fo ka ne baraka bee ban,
 su o su ne naji be woyo fo ka ne ta lanan nigi,
 ne be kasi ka ne layoro bee ke naji ye.
⁸ Ne padenw finna dimi koson,
 ne padenw baraka bee banna ne juguw ta kewalew koson.
⁹ Aw kojugukebagaw, aw ye aw yere mabo ne ra,
 sabu Matigi Ala ka ne kasikan men.
¹⁰ Matigi Ala ka ne ta makarikan men,
 Matigi Ala sonna ne ta daariri ma.
¹¹ Ne juguw bee bena maroya, ka o ja tige fo o be yereyere;
 o maroyaninba bena seko ka taga joona joona.

7

Ala le be a ta mogow lakisi

¹ Dawuda ta mapumanko donkiri; a ka min la Matigi Ala ja koro, Kusi ta ko ra, Kusi min tun ye Boniyaminu ta mogo do ye.

² Matigi Ala, ne ta Ala, ne be ne yere karifa ele le ma;
 ne kisi ka bo ne nogbenbagaw bee boro, ka ne bosi,
³ janko o kana na ne sogo tigetige i ko jara,
 o kana na ne tigetige, mogo kana soro ka ne bosi.
⁴ Matigi Ala, ne ta Ala, ni a kera ko ne ka nin ko jagon do le ke:
 ni ne boro ka kojugu ke,
⁵ walama ni ne ka kojugu ke ne siginjagon na,
 ni ne ka hali ne jugu do ta borofenw bosi gbansan,
⁶ o tuma ne juguw ye ne gben fo ka ne nin mina;
 o ye ne dondon ka ne terege dugu ma fo ka ne si ban,
 ka ne ta bonya bee tunu bogo ra.*
⁷ E, Matigi Ala, i wuri ka i ta dimi yira,
 i wuri ka ne juguw ta jusugban bee ban;
 i wuri ka ne deme, ka kiti tige.
⁸ Jamanaw bee ta mogow ye na lajen ka i lamini,
 ele ye sigi san fe o bee kunna.
⁹ Matigi Ala le be siyaw ta kiti tige;
 Matigi Ala, ne ta kiti tige ka kana ni ne ta terenninya ye,
 ka kana ni ne ta jusukungbeninya ye.

* 7:6 7.6 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

¹⁰ Mɔgɔjuguw ta kojuguw lalo ten,
ka mɔgɔ terennin sabati,
ele min be adamaden jusukunnakow ni a hakirinankow bee segesege k'a lon,
ele Ala min terennin lo.

¹¹ Ala le ye ne tangabaga ye,
ale le ye mɔgɔ jusupumanw kisibaga ye.

¹² Ala ye kititigebaga terennin le ye,
a ta dimi be ben mɔgɔjuguw kan lon o lon.

¹³ Ni o ma nimisa, Ala bena a ta kerekemuru dabo o kama;
a be a ta kalan laben, k'a sama.

¹⁴ A be a ta kerekeminanw laben fagari kama,
a be biye tasumamanw laben.

¹⁵ A fle, mɔgɔjugu be terenbariya konɔ ta,
kojugu konɔ le b'a ra;
a fana bena jigi faninya le ra.

¹⁶ A be dinga sogi, fo k'a dunya,
nka a ka dinga min sogi, ale yere le be ben o konɔ.

¹⁷ A ta kojugu bena ben ale yere le kan,
a ta fariya be jigi ale yere le kuncɛ ra.

¹⁸ Ne bena Matigi Ala fo k'a walepumanlon a ta terenninya koson,
ka Alatandodankiriw la ka Matigi Ala korotaninba togo tando.

8

Ala ta bonya ni a ta nɔɔɔ

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. Dɔnkiri min be la ni Gatikaw ta goni ye. Dawuda ta Zaburu.

² E, Matigi Ala, an Matigi,
i togo ka bon dugukolo yoro bee le ra!

I ta bonya temena sankolo bonya kan.

³ I ka i togo tandorikumaw don denmisenw ni sinmindenw da ra,
janko ka i kerebagaw lamaroya,
ka i juguw da datugu, ani minw b'a fe ka o yere dimibo i ra.

⁴ Ni ne ka i ta sankolo fle, i yere boro ka min dan,
ka karo ni lolow fle, i boro ka minw laben,

⁵ o tuma ne b'a fo ko: «Mɔgɔ ye mun le ye, ka n'a fo ko i be i hakiri to a ra?
Adamaden ye mun le ye, ka n'a fo ko i be i janto a ra?»

⁶ O bee n'a ta, i k'a dan k'a dogoya ni Ala yere doron le ye;
i ka bonya ni nɔɔɔ masafugula sigi a kun na.

⁷ I boro ka fen o fen dan, i ka o bee bla a ta fanga koro,
ka fen bee bla a sen jukoro:

⁸ sagaw, ani baw, ani misiw bee,
ani kongosogow,

⁹ ani sanfekonow, ani kogoji jegew,
ani fen o fen be yaala kogojw konɔ.

¹⁰ E, Matigi Ala, an Matigi,
i togo ka bon dugukolo yoro bee le ra!

9

Ala b'a janto janibagatow ra

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. Dɔnkiri min be la ni filen ni goni ye. Dawuda ta Zaburu.*

* 9:1 9.1 Zaburu sura kononton, ani sura tan ta hayaww bee kelen kelen be damina ni heburukan sigininden do ye,
k'a ta a sigininden folo ra, min ye Alefu ye, ka taga a bla a laban na min ye Tavu ye.

² Matigi Ala, ne be i fo ka i waleɗumanlon ni ne jusukun bee ye, ne bena i ta kabakobaw bee lakari.

³ Ne bena ninsondiya, ka jagari kosebe ele Matigi Ala ta jengogonya koson; ne bena Alatandodonkiriw la ka i togo tando, ele Ala korotaninba!

⁴ Ne juguw sekora ni o ko ye; o be talon ka ben, ka halaki i na koru;

⁵ sabu ele le be ne ta kiti tige, ka ne ta jo di ne ma.

I siginin be i ta masasiganan kan, i be kiti tige ka kana ni terenninya ye.

⁶ I ka siya tow jaraki, ka mogojuguw halaki; i ka o togo josi ka bo yi pewu!

⁷ Ne juguw bee banna, o sigiyorow kera tomo lawuribariw le ye; i ka o ta duguw cici, mogo si hakiri tena to o ra tuun.

⁸ Matigi Ala koni siginin be a ta masaya ra wagati bee, a siginin be a ta masasiganan kan, ka kiti tige.

⁹ Ale le be dununa mara ni terenninya ye, ka mogow ta kiti tige ka na.

¹⁰ Matigi Ala le ye segebagatow dogoyoro ye, ale le ye o dogoyoro ye o degu wagatiw ra.

¹¹ O koson minw ka i togo lon, olugu be o jigi la i kan; sabu minw be i yoroni, i tena olugu to o kelen na, Matigi Ala.

¹² Aw ye Alatandodonkiriw la Matigi Ala ye, Ala min siginin be Siyon, aw ye a ta kokeninw lakari mogow ye.

¹³ A bena mogofagabagaw nininka, sabu o ka mogo minw faga, a hakiri be olugu ra; a te nina janibagatow kasikan ko.

¹⁴ E, Matigi Ala, makari ne ra, ne janicogo fle ne koninyabagaw boro;

ele le be ne lawuri ka bo saya ta so donda ra,

¹⁵ janko ne ye i tando ka i ta bonya bee lakari Siyon dugu donda ra,

ka jagari i ta kisiri koson.

¹⁶ Siyaw benna o yere ta dinga soginin konu; o dogora ka jo min siri, o yere sen minana o jo ra.

¹⁷ Matigi Ala k'a yere yira, a ka kiti tige can kan; mogojugu ta kewalew kera jan ye k'a yere mina.†

¹⁸ Mogojuguw bena taga saya dibi ra, o siya minw bee be nina Ala ko.

¹⁹ Nka Ala te nina fagantanw ko ka o to yi ten, janibagatow jigi tigenin te to yi ten tuma bee.

²⁰ E, Matigi Ala, i wuri! I kana a to mogow ye se soru! Siyaw ta kiti ye tige i na koru.

²¹ Matigi Ala, siranyaba bla o ra, siyaw y'a lon ko olugu te foyi ye ni adamaden gbansanw te.‡

10

Ala le be janibagatow bosi

¹ E, Matigi Ala, mun koson i k'a i yere mabo ne ra?

Mun koson i be dogo ne ra ne ta degu wagatiw ra?

² Mogojugu ni a ta yerebonya be janibagatow torora; a ka dabarijugu minw siri, a bena o mina ni o le ye.

³ Mogojugu b'a yere tando, sabu ko min miiriya tun b'a jusukun na, a ka o soru; ale mogo nataba be Matigi Ala neni, k'a mafiyenya.

† 9:17 9.17 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Higayoni, Sela. ‡ 9:21 9.21 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

⁴ Mōgōjugu bē yada, fō k'a fō ko: «Ala tē yi!»

A ta miiriya bēē bē o le ye.

⁵ A ta kow bē na a boro tuma bēē;

i ta kolatigeninw si tē se a ma,

a b'a juguw bēē fiye ka bō yi.

⁶ A b'a fō a yerē kōnō ko: «Foyi tē se ka ne bō ne nō ra!

Kojugu si tena ne sōrō ka ye fiyewu!»

⁷ Mōgōdanganaw dōrōn le bē a da ra, ani nanbara ni tōrōri;

kumajuguw, ani terenbariyakumaw le b'a nenkun kan.

⁸ A bē dogo dugu kō fē ka mōgōw kōnō,

a bē to yōrō dogoninw na ka бага mōgō jarakibari ma k'a faga;

a bē dogo ka dēsebagatōw kōnō.

⁹ A bē dogo ka mōgōw kōnō, i kō jara bē dogo a ta dinga kōnō cogo min na,

a bē dogo ka panibagato kōnō,

a bē panibagato sama k'a don a ta jō ra, k'a mina.

¹⁰ A bē biri, ka sonzori,

ka dēsebagato denden fō k'a mina.

¹¹ Ni o kera, a b'a fō a yerē kōnō ko: «E, Ala jinana!

Ala k'a na datugu, a tē foyi yera!»

¹² E, Matigi Ala, i wuri! E, Ala, i boro kōrōta!

I kana jina panibagato w kō.

¹³ Mun na mōgōjugu bē Ala mafiyenyara tan?

Mun kosōn a b'a fora a yerē kōnō ko: «Ala tena foyi kē ne ra!»

¹⁴ Nka ele Ala le bē fēn bēē yera!

Minw bē sege ra, ani dimi bē minw kan, i na bē olugu ra.

Ko bēē bē ele le boro.

Dēsebagato b'a yerē karifa ele le ma,

ele le ye ferita demebaga ye.

¹⁵ Mōgōjugu kojugukebaga boro kari!

A ta kojuguw hake bō a ra fō ka taga a halaki ka ban pewu!

¹⁶ Matigi Ala le ye Masa ye tuma bēē, ani wagati bēē,

a bēna Alapasiranbariw bēē halaki ka bō a ta dugukolo kan.

¹⁷ E, Matigi Ala, panibagato w bē min fē, ele le bē o kē o ye,

i bē o ja gbēleya, ka i toro malō ka o lamēn,

¹⁸ ka feritaw, ani segebagato w ta jo di o ma,

janko adamadenw kana to ka o ta jagboyafanga sigi mōgōw kan tuun ka o degu.

11

Mōgō terennin b'a yerē karifa Ala le ma

¹ Dōnkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

Ne bē ne yerē karifa Matigi Ala le ma.

Mun kosōn aw b'a fō ne ma

ko ne ye bori i kō kōnō bē wuri cogo min na ka taga dogo kuruw cē ra?

² A fle, mōgōjuguw bē o ta kalan samana,

o bē o ta bipēw donna kalan juru ra,

ka dogo dibiba ra ka mōgō jusupuman bon.

³ Ni terenninya jusiginanw benna ka ban,

o tuma mōgō terennin bē se ka mun le kē tuun?

⁴ Matigi Ala bē a ta batoso saninman kōnō,

Matigi Ala ta masasiganan bē sankolo kōnō;

a na bē fleri kera,

a bē adamadenw jusukunw fle, ka o segesēge.

⁵ Matigi Ala bē mōgō terennin jusukun segesēge,

nka a bē mōgōjuguw ni mōgō farimanw kōninya.

⁶ A bɛ takami ni tasuma ni kiribi le bɔn mɔgɔjuguw kan,
ani fɔɔ gbanninman;
o le bɛ ke olugu ninyɔɔ ye.
⁷ Sabu Matigi Ala terennin lo,
ko terenninw le ka di a ye;
mɔgɔ terenninw le bɛna a pada ye.

12

Ala bɛ a ta mɔgɔw demɛ wagatigbɛlenw na

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. Dɔnkiri min bɛ la ni gɔni juru seegi ye. Dawuda ta Zaburu.

² E, Matigi Ala, an bɔsi, ni o tɛ, Alaɲasiranbagaw banna,
lanamɔgɔ tɛ adamadenw cɛ ra tuun.

³ O bɛɛ bɛ faninya le fɔ ɲɔgɔn ye,
o bɛ ɲɔgɔn nege; flankafuya bɛ o jusuw ra.

⁴ Matigi Ala ye mɔgɔnegebagaw bɛɛ halaki ka bɔ yi,
ani min o min nɛnkun bɛ yerebonyakumaw fɔ;
⁵ minw b'a fɔ ko: «An bɛna se sɔɔ an nɛnkun baraka ra,
an daw bɛ an fɛ ka ban, ɲɔn le bɛna se an na?»

⁶ O bɛ ɲanibagatɔw minako juguya,
fagantanw bɛ ɲunana o boro;
o kosɔn Matigi Ala ko: «Sisan ne bɛna wuri,
o bɛ o mɔgɔ minw mafiyɛnya, ne bɛna olugu bɔsi.»

⁷ Matigi Ala darakumaw ye kuma saninyaninw le ye,
a bɛ i ko warigbɛ min kora daganin kɔnɔ tasuma ra,
k'a saninya fɔ sɲaga wolonfla.

⁸ E, Matigi Ala, ele le bɛna an mara,
ka an tanga nin mɔgɔ suguyaw ma tuma bɛɛ;

⁹ sabu mɔgɔjuguw bɛ yaala yɔɔ bɛɛ,
kojugu bɛ cayara adamadenw cɛ ra.

13

Ala bɛ an kisi an juguw ma

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

² E, Matigi Ala, i bɛna i hakiri jigi ne ra tuma juman le sa?
I bɛna i ɲa munu ka ne flɛ tuma juman le sa?

³ Hami min bɛ ne jusu ra, o bɛna ban lon juman le?
Jusukasi min bɛ ne ra lon o lon, o bɛna ban lon juman le?
Ne jugu bɛ se sɔɔra ne kan minke, o bɛna dabla tuma juman?

⁴ E, Matigi Ala, ne ta Ala, ne flɛ, i ye ne jaabi!
Baraka don ne ra janko ne ɲa yɛlɛnin ye to,
janko saya sunɔgɔ kana na ne ta.

⁵ Ni o tɛ, ne jugu bɛna a fɔ ko: «Ne sera a ra le!»
Ni ne benna, ne kɔninyabagaw bɛna ɲagari le.

⁶ O bɛɛ n'a ta, ne jigi bɛ i ta ɲumanya kan,
ne jusu bɛna ɲagari i ta kisiri kosɔn.
Ne bɛna dɔnkiri la Matigi Ala ye,
sabu a ka kopuman ke ne ye.

14

*Alaɲasiranbariw
(Zaburu 53)*

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

Mɔgɔ kolɔnbariw b'a fɔ o yere kɔnɔ ko: «Ala tɛ yi!»

O mɔgɔw ye mɔgɔkolonw le ye, o ta kewalew bɛɛ haramunin lo;
o si tɛ koɲuman kɛ.

² Matigi Ala bɛ to sankolo ra ka jɛngɛ ka adamadenw flɛ,
k'a flɛ ni a kɛra ko mɔgɔ bɛ yi, hakiri bɛ min fɛ,
min ye Alapinibaga ye.

³ O bɛɛ ka o ko munu Ala ma, o bɛɛ kɛra jacinanw ye;
o si tɛ koɲuman kɛ,
hali mɔgɔ kelenpe.

⁴ Minw bɛɛ bɛ kojugu kɛra, yala olugu tɛ ko lon le wa?
O bɛ ne ta mɔgɔw domuna i ko to;
o fana tɛ Matigi Ala bato.

⁵ Sisan, jatigɛba le bɛna o mina,
sabu Ala bɛna kɛ ni mɔgɔ terenninw ye.

⁶ Aw b'a fɛ ka ɲanibagato ta koketaw cɛn a boro,
nka Matigi Ala le ye a karifayoro ye.

⁷ Jɔntigi le bɛna bo Siyon ka na Izirayeli kisi!
Ni Matigi Ala nana a ta mɔgɔw ta bonya laseko o ma tuma min na,
Yakuba ta mɔgɔw bɛna ɲagari, Izirayelimɔgɔw bɛna ninsondiya.

15

Ala ta mɔgɔ saninman

¹ Dawuda ta Zaburu.*

Matigi Ala, jɔn le bɛna sigi i ta bon saninman kɔno?
Jɔn le bɛna sigi i ta kuru saninman kan?

² Mɔgɔ min bɛ tagama ni jusukun gbɛnin ye,
ka terenninya sira ta;

mɔgɔ min bɛ can bo a jusukun na k'a fo.

³ O tigi tɛ mɔgɔ togo cɛn ni a nɛnkun ye,
a tɛ kojugu kɛ a mɔgɔɲogon na,
a fana tɛ a sigiɲogon lamaroya.

⁴ A bɛ mɔgɔ sɔnkolon mafiyɛnya,
nka Matigi Ala ɲasiran bɛ mɔgɔ minw na, a bɛ olugu bonya.
Ni a ka layiri min ta, a bɛ o dafa, hali ni o ko bɛ digi a ra.

⁵ A tɛ juru don mɔgɔ ra ka tono jini a ra,
a tɛ bonyafen mina dogo ra, ka kuma ben mɔgɔ jarakibari kan.

Mɔgɔ o mɔgɔ bɛ o sira tagama, o tigi tɛ jɛngɛ ka bo a no ra ka ye fiyewu.

16

Mɔgɔ ka kan k'a jigi la Ala le kan

¹ Dawuda ta donkiri.

E, Ala, ne tanga, sabu ne ka ne yɛɛ karifa i ma.

² Ne b'a fo Matigi Ala ye ko: «Ele le ye ne Matigi ye,
ne ta hera bɛɛ lajennin bɛ ele le ra.»

³ Ala ta mɔgɔ saninman minw bɛ jamana kɔno, ani jamana ɲamɔgɔw,
olugu le ko ka di ne ye.

⁴ Nka minw bɛ boribori batofɛn wɛrɛw ko,
olugu bɛ o ta jusukasi le caya.

O bɛ saraka minw bo, ka jori bon o ta batofɛnw kan, ne tɛ o do kɛ;
ne fana tena o batofɛnw togo fo ne da ra fiyewu.

* 15:1 15.1 Yahudiyaw tun bɛ deri ka nin donkiri la, o donto Alabatosoba kɔno.

⁵ Matigi Ala le ye ne ninyɔrɔ ye, ani ne ta sɔrɔta.

Ne ta dunɔnalatige bɛ ele le boro.

⁶ Yɔrɔ min danw sigira k'a kɛ ne ninyɔrɔ ye, o ye yɔrɔ numanba le ye; ne ninyɔrɔ ye fɛnɔnumanba le ye.

⁷ Ne bɛ baraka la Matigi Ala ye, ne ladibaga; hali su fɛ, o miiriya le bɛ ne jusukun na.

⁸ Ne ɲa lɔnin bɛ Matigi Ala ra wagati bɛɛ; k'a to ne kɛrɛ fɛ, foyi tɛ se ka ne bɔ ne nɔ ra.

⁹ O kosɔn ɲagari bɛ ne jusu ra, ninsɔndiya bɛ ne ra, foyi tɛna ne farikolo fana sɔrɔ;

¹⁰ sabu i tɛna sɔn ka ne nin to saya dibi ra; i tɛna sɔn k'a to i ta jɔn Alɔnasiranbaga ye to kaburu kɔnɔ.

¹¹ I bɛna ɲanamanya sira yira ne ra; ɲagari dafanin le bɛ i ɲa kɔrɔ, kodiman banbari le bɛ i kininboro kɔnɔ.

17

Ala bɛ a ta mɔgɔw bɔsi o juguw boro

¹ Dawuda ta Aladaari.

E, Matigi Ala, ne bɛ min daari i fɛ ka kaɲa ni terenninya ye, o lamɛn, i ye i janto ne kasikan na;

i toro malo ne ta daariri ra, sabu nanbarakuma si tɛna bɔ ne da ra.

² Ele yɛrɛ le bɛna ne ta jo di ne ma, i yɛrɛ ɲa bɛna kɔnuman ni kojugu faranfasi k'a lɔn.

³ I bɛ ne jusukun sɛgɛsɛgɛ, i bɛ ne kɔrɔsi su fɛ, i bɛ ne kɔrɔbɔ, nka i tɛ jarakiyɔrɔ foyi sɔrɔ ne ra; ne k'a latige ko ne tɛna a to ne da ye kojugu kɛ.

⁴ Ne ka adamadenw ta kɛwalew kɔrɔsi; nka i ta darakumaw baraka ra, ne ka ne yɛrɛ mabɔ benkanɛbagaw ta siraw ra.

⁵ Ne tora i ta siraw le kan; ne sen ma jɛngɛ ka bɔ o sira kan.

⁶ E, Ala, ne bɛ i wele sabu i bɛ ne jaabi; i toro malo ne ye, ka ne darakumaw lamɛn.

⁷ I ta ɲumanyaba yira an na, sabu minw bɛ o yɛrɛ karifa i ma, i bɛ olugu kisi ni i boro barakaman ye, ka bɔ o juguw boro.

⁸ I janto ne ra i ko mɔgɔ b'a janto a ɲakise ra cogo min na; ne dogo i kaman suma kɔrɔ,

⁹ ka ne kisi mɔgɔjuguw ta cɛnri ma, ani ne jugu farimanw ma, o minw ka ne lamini fan bɛɛ ra.

¹⁰ O fanin bɛ o yɛrɛ ra; wasoyakumaw le bɛ bɔ o da ra.

¹¹ O ka ne nɔgbɛn fan bɛɛ ra, fɔ ka ne lamini; o ɲa lɔnin bɛ ne ra, janko ka na ne bugɔ ka ne ben dugu ma.

¹² O bɛ i ko jara min kɔrɔtɔnin lo, a b'a fɛ ka fagari kɛ, i ko jarkanbelen min dogora ka kɛ sogo dɛnden ye.

¹³ E, Matigi Ala, i wuri ka o kunbɛn, ka o ben dugu ma; ne kisi ka bɔ mɔgɔjuguw boro ni i ta kɛrɛkɛmuru ye.

¹⁴ E, Matigi Ala, ne bɔsi ka bɔ nin mɔgɔw boro ni i yɛrɛ ta baraka ye! Ne bɔsi ka bɔ nin dunɔnamɔgɔw boro!

A to o ninyɔrɔ ye kɛ nin dunɔna dɔrɔn le ra yan!

I ka min labɛn k'a bla o ɲa, a to o ni o ta denw ye taga fa o ra.

O ye fa a ra fo k'a to to o mamadenw ye.

¹⁵ Nka ne kɔni, ne ta terenninya kosɔn, ne ja bena i pada ye.
Ni ne kununa tuma o tuma, ne be i ye ne ja koro, fo ka wasa i ra.

18

*Masace be baraka la Ala ye
(Samawilu flanan 22.2-51)*

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Matigi Ala ta jonce Dawuda ta donkiri. Wagati min na Matigi Ala ka Dawuda bosi ka bo a juguw bee boro, ani k'a bosi ka bo Sawuli boro, Dawuda ka nin donkiri le la ka Matigi Ala tando. ² A ko:

E, Matigi Ala, ne ta baraka tigi, ne be i kanu.

³ Matigi Ala le ye ne ta Ala barakaman ye, ne dogoyoro, ani ne bosibaga;
ne ta Ala lo, ne ta barakatigi Ala, ne karifayoro,
ne tangabaga, ne ta sesorori tigi, ani ne dogoyoro.

⁴ An ye Matigi Ala tando, sabu ne k'a wele minke,
a ka ne bosi ka bo ne juguw bee boro.

⁵ Saya juruw tun melegera ne ra,
jiba woyoto minw be cenri ke, o tun ka ne ta.

⁶ Saya juruw tun ka ne siri ka ban!
Saya janw tun be jini ka ne dere.

⁷ Nka ka ne to o jusukasi ra, ne ka Matigi Ala daari.
Ne ka ne ta Ala wele ko a ye ne deme.
A tora a batoyoro saninman kono ka ne lamen,
a toro ka ne kulekan lamen.

⁸ Dugukolo yuguyugura, a yereyera;
kuruw jusigiyorow bee yereyera;
a ta dimi ka o bee lamaga.

⁹ Sisi be bo a nunwow fe,
tasuma farimanba be bo a da ra,
ani takami tasumaman.

¹⁰ A be sankolo jenge ka jigi,
sankaba finmanba le be a sen koro.

¹¹ A tun yelennin be seruben meleke* do le kan,
a tun be jigira ka na fono kan.

¹² A be a yere dogo dibi kono,
ka dogo sanfono dibi ra, sankaba finmanbaw kono.

¹³ Yeelen min be manamana a ja, sankabaw tun be o ra,
ani sanbere ni takami tasumamanw.

¹⁴ Matigi Ala perenkan bora sankolo ra;
Ala korotaninba kan bora;
a ka sanbere ni takami lajigi.

¹⁵ A be bara a juguw ra, ka o bon ni bijew ye ka o bee janjan;
a be sanmanamanaw bo caman k'a juguw bee labori.

¹⁶ E, Matigi Ala, i ka i juguw bagabaga minke,
i ka i ta dimi fono fiye minke,
o ka kogoji jukorofenw bee bo kene ma,
ka dugukolo jusiginanw bee bla kene ma.

¹⁷ Ala be to sankolo ra k'a boro bo ka ne ta,
ka ne ta ka ne labo jibaw ce ra,

¹⁸ ka ne bosi ka bo ne jugu barakamanw boro,
ka ne bosi ne koninyabagaw boro, o minw baraka ka bon ni ne ta ye.

¹⁹ Lon min jagban sera ne ma, o tun be benna ne kan;
nka Matigi Ala kera ne demebaga ye.

²⁰ A ka ne bla yoro laganfyanin le ra,
ka ne bosi, sabu ne ko ka di a ye.

21 Matigi Ala ka ne mina ka kapa ni ne ta terrenninya le ye;
a ka ne sara, sabu ne boro ka kewale minw ke, o bee saninyanin lo;

22 sabu ne ka Matigi Ala ta siraw tagama,
ne ma ta juguya fe, ka ne yere mabo ne ta Ala ra.

23 Ne be a ta sariyaw bee sira tagama,
ne fana te ne yere mabo a ta cifoninw na.

24 Ne jarakibari lo a ja koro,
sabu ne ka ne yere korosi jurumun ma.

25 O koson, Matigi Ala fana ka ne sara ka kapa ni ne ta terrenninya ye,
sabu ne borow saninyanin lo a ja koro.

26 Matigi Ala, ni mogo min kera i pasiranbaga ye, i be o tigi mina ka kapa ni a ta
Alapasiran ye;

ni mogo min kera mogo jusukungbenin ye, i be o tigi mina ka kapa ni a ta
jusukungbeninya ye.

27 Ni mogo min konogbenin lo, i be o tigi mina ka kapa ni a ta konogbeninya ye;
nka ni mogo min konog finnin lo, i be o tigi mina ni hakiri ye.

28 Sabu ele le be mogo sabarininw kisi,
nka yereyira be minw flerikecogo ra, i be olugu kun suuru.

29 Ele le be ne ta lanpan yeelen bonya;
Matigi Ala, ne ta Ala be ne ta dibi ke yeelen ye.

30 Ni i be ni ne ye, ne be girin ka ben kerekejama murutigiw kan;
ni ne ta Ala be ne fe, ne be pan kogojanw kunna ka teme.

31 Ala ta siraw bee dafanin lo,
sigiya te Matigi Ala darakuma ra.
Mogo min b'a yere karifa Ala ma, a be o tigi tanga i ko negebennan.

32 Sabu jon were le be Ala ye ni Matigi Ala kelen te?
Jon were le be barakatigi Ala ye ni an ta Ala kelen te?

33 Ala le be baraka don ne ra;
ale le be ne ta sira dakapa ka ja.

34 A be ne senw teliya i ko dagbe senw,
a be ne lo yoro korotaninw na.

35 A be ne boro degi kere ra,
ka ne boro ke ka sirangekalan bon.

36 I be i ta negebennan di ne ma, ka ne kisi;
i boro barakaman be baraka don ne ra,
i ta jumanya be ne bonya.

37 I be ne sen lateliya,
ne sen te sege tagama ra.

38 Ne be ne juguw gben ka o mina;
ni ne ma o faga ka ban, ne te seko.

39 Ne be o ban pewu, o si te se ka wuri tuun;
o be benben ne sen koro.

40 I be baraka don ne ra kere kama,
ka ne juguw bee kuturu ka o bla ne sen koro.

41 I be ne juguw bee labori,
k'a to ne ye ne koninyabagaw bee halaki.

42 Olugu be weleri ke yoro bee, nka o te demebaga soro o yere ra;
o be Matigi Ala wele, nka a te o jaabi!

43 Ne be o terege k'a ke i ko fono be buguri ta cogo min na;
ne be o flan i ko siradarabuguri.

44 I ka ne bosi ne ta jamana mogo murutininw boro,
ka ne ke siya dow ta jamogo ye;

ne tun ma siya min lon, olugu le be ne ta fanga koro.

45 Ni ne kumana ka min fo doron, o be o ke.

Siya were mogow be o kinbiri gban ne koro.

⁴⁶ Siya were mōgōw baraka banna,
o yereyereṭo be bōra o dogoyōrōw ra.

⁴⁷ Matigi Ala panaman lo! Ne be ne ta barakatigi Ala tando.
Ne be ne kisibaga Ala bonya.

⁴⁸ Ala le be ne dimibō ne juguw ra,
ka siyaw bla ne ta masaya fanga kōrō.

⁴⁹ A be ne bōsi ka bō ne juguw boro,
ka ne bla ne juguw san fe,
ka ne bōsi ka bō mōgō farimanw boro.

⁵⁰ O koson, Matigi Ala, ne bēna i fo ka i walejnumanlon siyaw ce ra,
ne bēna Alatandodōnkiriw la ka i tōgō bonya.

⁵¹ Matigi Ala be sesōroriba di a ta masace ma.

A ka min panawoloma k'a sigi masaya ra, a bēna o mina ni jnumanya ye;
a be o ke Dawuda ni a ta duruja le ye, wagati be, ani tuma be.

19

Ala ta bonya

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

² Sankolokōnōfenw be Ala ta bonya yira,
sankolo danfenw be Ala boro ta baara lakari.

³ Tere bentō b'a ko lakari tere bōtō ye,
su bantō be o lonniya yira su nata ra.

⁴ A te ke ni kumajafō ye, a te ke ni darakuma ye,
kumakan te, mōgō toro be min mēn.

⁵ Nka o ta karan be se dugukolo fan be ra,
o ta kumaw be se fō dunuṅa dan na.

Ala ka bon dō le lō tere ye sankolo kōnō.

⁶ Ale bōtō be i ko kōnōce bōtō a ta kōnōbon kōnō;
a jusu diyānin be a ta bori damina i ko ce barakaman.

⁷ A be bō sankolo kun dō ra,
ka taga a ta tagama laban a kun dō ra;
a fundēnin be se fen be ma.

⁸ Matigi Ala ta sariya dafānin lo,
a be baraka don mōgō ra.
Matigi Ala ta jēnjōgonya ta kumaw ye can le ye,
a be kolōnbariw sōn hakiri ra.

⁹ Matigi Ala ta sariya ta kumaw ka jni,
o be mōgō jusu diya.

Matigi Ala ta kumaw gbenin lo,
o be mōgō na yele.

¹⁰ Matigi Ala pasiran ta sariya saninyanin lo,
a be to a nō ra wagati be.

Matigi Ala ta kolatigeninw ye can ye,
o be terennin lo.

¹¹ A nafa ka bon ka tēme hali sanin kan,
hali sanin yereworo camanba kan.

A ka di ka tēme hali li kan,
hali li min be bōra kura ye lijaga ra.

¹² Matigi Ala, o le be i ta jōnce fana karan;
ni mōgō min b'a sira tagama, o tigi be nafaba sōrō a ra.

¹³ Mōgō be firi ka kojugu minw ke, i te bō o be kala ma.
O koson ne ma bō ne ta jurumun minw kala ma, o yafa ne ma.

¹⁴ I ta jōn tanga yereyirabagaw ma fana;
i kana a to o ye o ta fanga sigi ne kan.
Ni o kera, ne bēna ke mōgō jusukun gbenin ye,
o jurumunba jaraki tēna ke ne kan.

¹⁵ E, Matigi Ala, sabari k'a to ne darakumaw
ani ne jusukun ta miiriw ye ben i ma,
Matigi Ala, ne ta barakatigi Ala, ani ne kunmabobaga.

20

Matigi Ala ye a ta mɔgɔw jigi ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

² Matigi Ala ye i ta daariri jaabi i degulon na,
Yakuba ta Ala* togo ye i tanga!

³ A ye to a ta yoro saninman kono ka i deme,
a ye to Siyon†, ka baraka don i ra.

⁴ A y'a hakiri to i ta siman sarakaw* bee ra,
ka son i ta saraka jenita* ma.‡

⁵ A ye i jusukun diyanyafenw di i ma;
ni i ka ko o ko latige, a ye o bee na k'a di i ma.

⁶ Ni i ka se soro, an bena pagari fo ka kule o koson,
ka an ta darapo korota an ta Ala togo koson.
Matigi Ala ye i ta daariri bee jaabi.

⁷ Sisan koni, ne k'a lon ko Matigi Ala be a ta mogo janawolomanin kisi;
a be to a ta yoro saninman kono sankolo ra, k'a jaabi,
k'a kisi ni a kininboro barakaman ye.

⁸ Dow jigi ye o ta kererekewotorow ye,
dow jigi ye o ta kerekesow ye;
nka, anw koni, anw jigi ye Matigi Ala, an ta Ala togo le ye,
an be ale le wele.

⁹ Olu gu be dese ka ben,
nka anw be wuri ka lo ni baraka ye.

¹⁰ E, Matigi Ala, masace kisi!
Ni an ka i wele tuma o tuma, i ye an lamem!

21

Ala le be kopuman ke masace ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

² E, Matigi Ala, masace be ninsondiya ele ta baraka le sababu ra.
I k'a kisi minke, o ko k'a jusu diya kosebe.

³ Fen min ko tun b'a jusukun na, i ka o di a ma,
a da ka min daari i fe, i ma ban ka o ke a ye.*

⁴ I nana a fe ni dugawu janaman caman le ye;
i ka sanin yere woro masafugula biri a kun na.

⁵ A ka si daari i fe, i k'a di a ma,
sijan, si min te ban ka ye.

⁶ I k'a kisi minke, o le sababu ra, a ta noro bonyara;
i k'a masiri ni bonya ni noro ye.

⁷ I k'a ke dugawuden ye, dan te dugawu min na;
i b'a sigi i yere koro k'a ninsondiya kosebe.

⁸ Sabu masace b'a jigi la Matigi Ala le kan;
Ala korotaninba ta jumanya baraka ra, a tena jenge ka bo a no ra.

⁹ Masace, i boro bena i juguw bee mina;
i boro barakaman bena i koninyabagaw mina.

¹⁰ Ni i ka na i yere yira lon min na,

* 20:2 20.2 Yakuba ta Ala, o koro ye Izirayeli ta Ala. † 20:3 20.3 Siyon, o koro ye Zeruzalemu. ‡ 20:4 20.4 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. * 21:3 21.3 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

o lon na, i bena i juguw mana i ko tasumaba.
Ele Matigi Ala bena dimi o koro, ka o bee latunu pewu;
tasuma bena o jeni ka o ban.

¹¹ I bena o si tunu ka bo dugukolo kan,
ka o ta durujaw ban adamadenw ce ra.

¹² O tun ka kojugu le naninya ele kama,
o tun ka dabarijuguw le siri, nka o tena se k'a ke.

¹³ Sabu i bena i ta kalan ke ka o bon,
fo o ye bori ka seko ni o ko ye.

¹⁴ E, Matigi Ala, wuri ka i ta setigiya yira,
an bena donkiriw ni Alatandodonkiriw la, i ta sebagaya koson.

22

Nanibagato ta Aladaari

¹ Donkiri labagaw kuntigi. Nin be la donkiri min lacogo ra, o togo ye ko «Sogomada dagbe». Dawuda ta Zaburu.

² E, ne tigi Ala, ne tigi Ala, mun na i ka ne kelen to sa*?
I ka i yere mabo ne ra;

ne ta majumankokanw fo, nka o bee n'a ta, i ma ne kisi.

³ E, ne ta Ala, ne be kule ka i wele tere bee, nka i te ne jaabi;
ne be kule su bee, nka ne te laganfiya soro.

⁴ O bee n'a ta, ele le ye Ala saninman ye,
i siginin be i ta masaya ra;

Izirayelimogow bee be ele le tandora.

⁵ An bemaw tun be o jigi la ele le kan;
o tun be o jigi la i kan, i be o kisi fana.

⁶ Ni o tun kulera ka i wele, i tun be o bosi;
o tun be o jigi la ele le kan, o koson o tun te maroya.

⁷ Nka ne koni, ne kera tumu le ye, ne te mogow ye tuun!
Ne kera logoborifen ye adamadenw fe, mogow bee be ne dogoya!

⁸ Ni min o min ka ne ye, o be yereko ne ma;

o be kuma ka ne korofa, fo ka o kun komi,

⁹ ko: «A k'a yere karifa Matigi Ala le ma;

Ala bena a bosi ke;

i n'a fo a ko ka di Ala ye, Ala y'a kisi sa!»

¹⁰ Ayiwa, Matigi Ala, ele le ka ne labo ne bamuso konon,
ka i janto ne ra, ka ne sigi ne bamuso sen kan.

¹¹ Kabini ne worolon na, ne karifara ele le ma;

kabini ne bora ne bamuso konon, ele le kera ne ta Ala ye!

¹² I kana i yere mabo ne ra,

sabu degu sera ne ma,

mogow si te yi min be ne demel!

¹³ Misitoran caman ka ne lamini,

Basan misitoran† kogonin dow ka ne fan bee koori.

¹⁴ O be o daw waga ne kama,

i ko jara kasito min be sogo ninina k'a faga.

¹⁵ Ne fari magayara k'a ke i ko ji;

ne kolow bee yogoyogora,

ne jusukun kera i ko kere;

a be yeele ka jigi ne konobara ra.

¹⁶ Ne baraka bee banna, ka ne fasa k'a ke i ko bogojalan.

* **22:2** 22.2 O kuma le fora Matiyu 27.46; Marika 15.34. † **22:13** 22.13 Basan mara tun be Zuriden ba ko fe, sahiliyanfan na. Misi caman tun be o mara ra kosebe, sabu dugukolo tun ka di. (Sariya 32.14; Ezekiyeli 39.18).

Ne nen nɔrɔra ne da kɔnɔ;
i ka ne la saya buguri jukɔrɔ.

17 Wuruw ka ne lamini,
mɔgɔjuguw jenna ka ne koori;
o ka ne borow, ani ne senw sɔgɔ.
18 Ne fasara fɔ ka ne kolow bɛɛ bɔ kɛnɛ ma;
olugu kɔni ka o ɲa lɔ ne ra, o bɛ ne flɛra le.
19 O ka ne ta faniw taran o ni ɲɔgɔn cɛ,
ka kara la* ne ta deregeba koson‡.

20 E, Matigi Ala, ele kɔni kana i mabɔ ne ra.
E, ne ta baraka tigi, i teliya ka na ne demɛ.
21 Ne nin kisi ne juguw ta kerekɛmuru ma,
ne nin kisi wuruw ma.
22 Ne kisi jaraw da ma,
ne bɔsi kongomisiw gbanw ma.

23 Ala, ne bɛna i tɔgɔ fɔ ne balemaw ye,
ne bɛna i tando ni dɔnkiriw ye i ta jama bɛɛ lajenninw cɛ ra§.
24 Aw minw bɛɛ bɛ siran Matigi Ala ɲa, aw y'a tando!
Yakuba ta durujaw bɛɛ, aw bɛɛ ye a bonya!
Izirayeli ta durujaw bɛɛ, aw bɛɛ ye siran a ɲa!
25 Sabu a tɛ ɲanibagato dɔgɔya, walama ka ɲigi a ra a ta ɲani koson,
a fana t'a ɲada dogo ɲanibagato ma;
nka ni ɲanibagato k'a wele, a b'a lamɛn.

26 Ele le bɛna kɛ ne ta tandori sababu ye i ta mɔgɔw ta jamaba bɛɛ lajennin cɛ ra;
ne ka dajuru minw ta, ne bɛna o bɛɛ dafa i ɲasiranbagaw ɲa na.
27 ɲanibagatoɔw ye na domuni kɛ ka fa,
Matigi Ala ɲinibagaw ye Ala tando,
Ala ye aw si sabati wagati bɛɛ!
28 Dunuɲa yɔrɔw bɛɛ ta mɔgɔw bɛna o hakiri jigi Matigi Ala ra, ka seko ka na a bato;
siyaw bɛɛ ta mɔgɔw bɛna o kinbiri gban a ɲa kɔrɔ.
29 Sabu masaya ye Matigi Ala le ta ye,
dunuɲa siyaw bɛ ale ta fanga le kɔrɔ.
30 Dunuɲa mɔgɔbaw bɛɛ bɛna domuni kɛ, ka o kinbiri gban k'a bato fana;
minw bɛɛ bɛna don kaburu buguri jukɔrɔ, o bɛɛ ye o kinbiri gban a ɲa kɔrɔ,
min o min nin bɛna mina a ra.
31 Duruja nataw bɛɛ bɛna a bato,
o bɛna Matigi ko fɔ wagati nata ta mɔgɔw ye.
32 Den minw bɛna woro, o bɛna na a ta terenninya lakari olugu ye,
ko ale le ka o kow kɛ.

23

Sagagbenbagayuman

¹ Dawuda ta Zaburu.

Matigi Ala le ye ne kɔrɔsibaga ye, i ko sagagbenbaga;
ne tena dɛɛɛ foyi si ra.

² A bɛ ne laganfiya i ko sagagbenbaga bɛ taga ni sagaw ye bin nuguninw kɔrɔ,
ani ji ɲamalɔninw kɔrɔ cogo min na.

³ A bɛ barakakura don ne ra,
ka ne bla sira terenninw kan,
a yɛɛ tɔgɔ koson.

⁴ Hali ni ne bɛ tagama kurufurance dibi ra, min bɛ i ko saya dibi,
ne tɛ siran foyi ɲa, sabu ele Ala, ele bɛ ni ne ye.
I ta sagagbenbere ni i ta tagamabere, o le bɛ ne tanga.

‡ 22:19 22.19 Nin kuma bɛ sɔrɔ Yuhana 19.24.

§ 22:23 22.23 Nin kumaw bɛ sɔrɔ Heburuw 2.12.

⁵ I be domuni sigi ne koro
ne juguw yere pana;
i be turu kasadiman mun ne kun na,
ka ne ta minan fa fo k'a bon*.

⁶ Onhon, numanya ni nema le bena tugu ne ko
ne si bee ra;
ne bena to ka taga Matigi Ala ta batoso kono†
wagati bee.

24

Jenogonya kesu donto Alabatoso kono

¹ Dawuda ta Zaburu.

Matigi Ala ta le ye dugukolo ye, ani fen o fen be dugukolo kan;
a ta le ye dunuƙa ni a konofenw bee ye;
² sabu ale le ka dugukolo ju sigi kogojiw kan;
a k'a ju sigi jiw kunna k'a sabati.

³ Jon le be se ka yelen ka taga Matigi Ala ta kuru kan sa?
Jon le be se ka don ka taga lo a ta yoro saninman kono?

⁴ Ayiwa, mogo min boro ma jarakiko ke, ani min jusukun gbenin lo,
mogo min te son faninya ma,
ani min te kari nanbara kan.

⁵ O tigi le bena Matigi Ala ta baraka soro,
a kisibaga Ala b'a jate mogo terennin ye.

⁶ Mogo minw be Ala ta jenogonya jini, olugu ta bena ke ten le;

mogo minw be jija ka ele Ala, Yakuba ta Ala ta nema jini, olugu ta bena ke ten le.*

⁷ Yoro saninman dondaw, aw ye korota kosebe;
folofolo dondakoro, aw ye korota,
k'a to masace nooroman ye don!

⁸ Jon le ye o masace nooroman ye sa?
Matigi Ala lo, fangatigi ni barakatigi;
Matigi Ala lo, kerekerefare lo.

⁹ So dondaw, aw ye korota,
donda wuribariw, aw ye korota san fe,
k'a to masace nooroman ye don!

¹⁰ Jontigi le ye o masace nooroman ye sa?
Fangatigi Ala lo!

Ale le ye o masace nooroman ye.†

25

Mogo degunin ta Aladaari

¹ Dawuda ta Zaburu.

E, Matigi Ala, ne be samana ele le no fe.*

² E, ne ta Ala, ne ka ne jigi la ele le kan;

i kana a to ne ye maroya,

i kana a to ne juguw ye yereko ne ma.

³ Mogo minw bee ka o jigi la ele kan, olugu si tena maroya;
minw bena maroya, o ye i kanblabagaw le ye,
olugu le borolakolon bena to.

⁴ E, Matigi Ala, ne tagamacogo yira ne ra,
ne ka kan ka sira min ta, ne karan o ra.

* **23:5** 23.5 Ni masacew tun ka mogo wele domuni na, a tun b'a ke nin cogo le ra o tigi ye. † **23:6** 23.6 Kitabu dow b'a fo ko: ne bena sigi Matigi Ala ta batoso kono. * **24:6** 24.6 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † **24:10** 24.10 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. * **25:1** 25.1 Nin Zaburu kumakanw bee kelen kelen be damina ni heburukan signininden do ye, k'a ta a signininden folo ra, min ye Alefu ye, ka taga a bla a laban na min ye Tavu ye.

⁵ Ne bla i ta can sira kan, ka ne karan;
sabu ele le ye ne kisibaga Ala ye,
ne jigi be ele le kan lon be.

⁶ E, Matigi Ala, i hakiri to i ta hina ni i ta numanya ra,
i n'a fo i derira k'a ke an ye cogo min na kabini wagatijan.

⁷ Ne ka jurumunw, ani hakeko minw ke ne denmisenman, i kana i hakiri to o ra,
nka i koni ye i hakiri to ne ra ka kana ni i ta numanya le ye,
i ta nɛɛma koson, Matigi Ala.

⁸ Matigi Ala ka ni, a be koɗuman ke;
o koson a be siranuman yira jurumunkebagaw ra.

⁹ A be mogo sabarininw bla can sira kan,
a be a ta sira yira mogo sabarininw na.

¹⁰ Matigi Ala ta siraw be ye numanya ni kankelentigiya le ye;
minw be a ta jɛnɔgonya* sira tagama, k'a ta ciw ke, a be o le ke olugu ye.

¹¹ Matigi Ala, ne ta kewalejuguw yafa ne ma i togo koson,
sabu o ka ca.

¹² Ni mogo min kera Matigi Ala nasiranbaga ye,
o tigi ka kan ka sira min ta, Matigi Ala be o yira a ra.

¹³ O tigi bena ke hera ra,
jamana bena ke a ta durujaw fana ta ye.

¹⁴ Matigi Ala b'a nasiranbagaw le don a ta jɛn ra;
a be a ta jɛnɔgonya siraw yira olugu le ra.

¹⁵ Ne ja lonin be Matigi Ala le ra wagati be,
sabu ale le be ne sen sama ka bo jo ra.

¹⁶ I ja munu ka ne fle, ka makari ne ra,
sabu ne be ne kelen na, ne fana ye janibagato ye.

¹⁷ Ne jusukun degura kosebe;
na ne bo ne ta kononofiri ra.

¹⁸ Ne ta pani ni ne ta sege fle,
i ye ne ta jurumunw be yafa.

¹⁹ A fle, ne juguw ka ca cogo min na!
A fle o be ne koninyara ni koninyajugu min ye!

²⁰ Ne nin mara, i ye ne bosi,
ne kana na maroya, sabu ne ka ne yere karifa ele le ma.

²¹ Ne tanga ne ta jusukungbeninya ni ne ta terenninya koson,
sabu ne jigi be ele le kan.

²² E, Ala, Izirayeli kunmabo,
k'a bosi ka bo a ta degukow be ra.

26

Ala ta mogo tagamacogo

¹ Dawuda ta Zaburu.

Ne ta kiti tige ka ne ta jo di ne ma, Matigi Ala,
sabu ne jusukun gbenin lo.
Ne ka ne jigi la Matigi Ala le kan, foyi tena ne bo ne loyoro ra.

² Ne segesege, Matigi Ala, i ye ne korobo k'a fle;
ne kononokow, ani ne jusunankow be fle kosebe;

³ sabu ne ja lonin be i ta numanya le ra,
ne fana be tagama ka kana ni i ta can le ye.

⁴ Ne te sigi ni janfamogow ye,
ne te tagama ni flankafuw ye.

⁵ Ne be kojugukebagaw ta jɛn koninya;
ne te sigi ni mogojuguw ye.

⁶ Ne be ne tege ko ka ne boro bo kojugu be ra,

ka soro ka taga tagama ka i ta sarakajenifen* lamini,

⁷ ka donkiri la ka baraka la i ye ni kanba ye,

ka i ta kabakow bee lakari.

⁸ Matigi Ala, i siginin be so min kono, o ka di ne ye;

i ta noro be o so min kono.

⁹ O ra, i kana ne ni jurumunkebagaw laban ke kelen ye,

ka ne si ni mogofagabagaw si laban ke kelen ye;

¹⁰ olugu minw boro be kojugu ra,

o kininboro fanin lo bonyafenw na,

o ka minw mina mogow fe dogo ra.

¹¹ Nka ne koni, ne jusukun ghenin lo;

makari ne ra, ka ne kunmabo.

¹² Ne sen be tagama terenninya sira le kan;

ne bena baraka la Matigi Ala ye a ta jama ce ra.

27

Alabatobaga jigi be Ala le kan

¹ Dawuda ta Zaburu.

Matigi Ala le ye ne ta yeelen ye, ani ne ta kisiri tigi;

ne bena siran jontigi le na?

Matigi Ala le ye ne nin karifayoro ye;

ne ja bena tige jontigi le na?

² Ni mogojuguw nana ne kama,

ko o be na ne sogo nini,

olugu minw ye ne kerebagaw ni ne juguw ye,

olugu yere le be talon ka benben.

³ Hali ni kerekejama do le nana ne lamini,

siranya si tena ke ne jusu ra.

Hali ni o ka kere do wuri ne kama,

o bee n'a ta, jigiba le belen bena ke ne fe.

⁴ Fen kelen be yi, ne be o le daari Matigi Ala fe,

ne be o le jini a fe kosebe:

ne b'a fe ka to Matigi Ala ta so kono

ne si bee ra,

ka to ka Matigi Ala ta ceɲa noro fe,

ani ka to a na koro a ta batoso kono.

⁵ Sabu ni lonjugu sera, a bena ne dogo a ta so kono;

a bena ne dogo fo a ta fanibon kononoyoro ra.

A bena ne yelen ka ne lo fara do kunna, janko foyi kana ne soro.

⁶ Sisan ne kun korotara;

ne jugu minw tun ka ne lamini, ne be olugu bee kunna.

O ra ne bena saraka bo Matigi Ala ye a ta batoso kono, ni nagarikanbaw ye;

ne bena donkiriw la, ka Alatandodonkiriw la Matigi Ala ye.

⁷ Ne kan lamɛn Matigi Ala, ne be i wele;

makari ne ra, ka ne jaabi!

⁸ I ka min fo ko: «Aw ye jija ka ne ta neema nini!» O kuma be ne jusukun na.

E, Matigi Ala, ne be ele ta neema le jinina.

⁹ I kana i pada dogo ne ma,

i kana dimi ka ban i ta baaraden na.

Ele le ye ne dembaga ye,

i kana taga ka ne to, i kana ban ne ra,

ne kisibaga Ala!

¹⁰ Hali ni ne face ni ne bamuso banna ne ra,

Matigi Ala bena ne ladon.

¹¹ Matigi Ala, i ta siraw yira ne ra,

ne bla terenninya sira kan,

ne juguw koson.

12 I kana ne ke ne juguw sago ye,
sabu seerejugu dow wurira ne kama,
kuma farimanw doron le be o daw ra.

13 Ne tun bena a ke di le sa,
ni ne tun ma la a ra ko ne bena Matigi Ala ta neema ye tuun
dununa ra yan ni mogo janaman tow ye!

14 Matigi Ala makono;
baraka don i yere ra, ka jija,
ka Matigi Ala makono.

28

Ala be mogo segeninw ta welerikan men

¹ Dawuda ta Zaburu.

E, Matigi Ala, ne be ele le welera;
ne ta barakatigi Ala, i kana i toro datugu ne ta welerikan na,
sabu ni i jera ne ra,
ne bena ke i ko o be mogo minw lajigi kaburu kono.

² Ne ta makarikanw lamɛn,
ne be i wele ko i ye ne deme;
ne be ne borow korota
ka o sin i ta yoro saninman* ma ka i daari.

³ I kana ne ni mogojuguw minacogo ke kelen ye,
ani minw be kojugu ke;
olugu be kumadimanw fo o mogogogonw ye,
k'a soro kojugu le be o jusukun na.

⁴ O sara ka kapa ni o ta kewalew ye,
o sara ka kapa ni o ta baarajuguw ye.
O yere borow ka baara min ke, o sara ka kapa ni o ye;
o ka kan ni sara min ye, o di o ma.

⁵ Sabu o te Matigi Ala ta kokeninw jate,
ani a boro ta baara.
Matigi Ala bena o bee laben,
o si tena wuri tuun!

⁶ Matigi Ala, baraka!
Sabu i ka ne ta makarikanw lamɛn.

⁷ Matigi Ala le ye ne ta baraka tigi ye, ani ne tangabaga.
Ne be ne jigi la ale le kan.
A be ne deme, fo ne jusu be pagari;
ne be donkiri la k'a fo k'a walepumanlon.

⁸ Matigi Ala le ye a ta mogow ta baraka ye;
ale le ye a ta mogo janawolomaninw dogoyoro ni o kisiyoro ye.

⁹ Matigi Ala, i ta jamanadenw kisi, ka baraka don i ta mogow ra,
o korosi, ka i janto o ra tuma bee!

29

Matigi Ala kumakan

¹ Dawuda ta Zaburu.

Ala ta melekew, aw ye Matigi Ala ta kow lakari,
ka Matigi Ala ta bonya ni a ta baraka lakari!

² Aw ye Matigi Ala togo bonya lakari!
Aw ye masirifen saninmanw don, ka aw kinbiri gban Matigi Ala ja koro k'a bato.

³ Matigi Ala kan fanga ka bon ni jiw mankan ye,
bonyatigi Ala kan be i ko sanperɛn.

Matigi Ala kan fanga ka bon ni jibaw mankan ye.

⁴ Matigi Ala kan be bo ni baraka ye,

Matigi Ala kan be bo ni nooro ye.

⁵ Matigi Ala kan be sediriyiribaw karikari,

Matigi Ala be Liban sediriyiriw karikari.

⁶ A be Liban kuruw yuguyugu i ko misiden be panpan cogo min na, ka Herimon kuruw yuguyugu i ko kongomisiw be panpan cogo min na.

⁷ Matigi Ala kan be sanmanamanaw bo.

⁸ Matigi Ala kan be kongokolon yereyere,

Matigi Ala be Kadesi kongokolon yereyere.

⁹ Matigi Ala kan b'a to minanw be woro*,

a be yiriw flaburuw bon ka yiritu lakolon to.

A ta batoso konɔ danfenw bee b'a fo ko: «Bonya ye Ala ta ye!»

¹⁰ Matigi Ala be a ta masaya sigi jibaw bee kunna,

Matigi Ala siginin be masaya ra wagati bee.

¹¹ Matigi Ala le be sebgaya di a ta mogow ma,

Matigi Ala be baraka don a ta mogow ra, ka hera ke o ye.

30

Ala le ye keneyari kebaga ye

¹ Zaburu. Donkiri min tun be la ka Alabatosokura karifa Ala ma. Dawuda ta Zaburu.

² E, Matigi Ala, ne be i togo korota,

sabu i ka ne lawuri;

i ma son k'a to ne juguw ye yereko ne ma.

³ Matigi Ala, ne ta Ala, ne ka i wele ko i ye ne deme,

i fana ka ne keneya.

⁴ E, Matigi Ala, i ka ne nin tanga saya ma;

o be minw lajigi kaburu konɔ, i ka ne kisi ka bo olugu ce ra.

⁵ Aw Alanasiranbagaw, aw ye donkiri la ka Matigi Ala tando.

Aw y'a fo k'a walenumanlon, ka aw hakiri to a togo saninman na,

⁶ sabu a ta dimi be wagati donnin donon le ke,

nka a ta nema be to mogow kan a si bee ra.

Ni wulada kera kasi ye,

sogomada be ke jagari ye.

⁷ Ne koni nasumaninba tun b'a fora ko:

«Foyi le tena ne bo ne no ra fiyewu!»

⁸ Matigi Ala, ne ko tun diyara i ye minke,

i tun ka ne sabati ka ne lo i ko kuru barakaman;

nka i nana i pada dogo ne ra minke,

ne jigi tigera.

⁹ Matigi Ala, ne ka ele le wele;

ne ka makarikanw fo Matigi ye.

¹⁰ Ele bena mun nafa le soro ne ta saya ra?

Ka ne su lajigi kaburu konɔ, ele ta nafa juman le be o ra?

Yala dugukolo buguri be se ka i fo ka i walenumanlon wa?

A be se ka i ta kankelentigiya lakari wa?

¹¹ Ne lamɛn, Matigi Ala, i ye makari ne ra!

E, Matigi Ala, ne deme!

¹² I ka ne ta jusukasi yeɛma k'a ke don ye;

i ka ne ta panasisifaniw bo ne ra,

ka panagbefaniw don ne ra;

¹³ janko ne ye donkiri la ka i tando ni ne jusukun bee ye, ne kana je.

Matigi Ala, ne ta Ala, ne bena i fo ka i walenumanlon wagati bee.

* **29:9** 29.9 «Matigi Ala kan b'a to minanw be woro.» Kitabu dow konɔ a fora ko: Matigi Ala kan be yiribaw yuguyugu.

31

Ala b'a nasiranbaga bosi ka bo a juguw boro
¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

² Matigi Ala, ne be ne yeƙe karifa ele le ma;
 i kana a to ne ye maroya fiyewu!
 Ne bosi ka kana ni i ta terenninya ye.

³ I toro malo ka ne lamɛn,
 i ye ne bosi jooƙa!

Ƙe ne ta barakatigi Ala ye,
 ne dogoyoro barakaman, i ye ne kisi;

⁴ sabu ele le ye ne ta Ala barakaman ye, ne dogoyoro.
 Bla ne ja, ka sira yira ne ra, i togo koson.

⁵ Mogoƙo be jo min siri ne ja, i be ne bo o jo ra,
 sabu ele le ye ne tangabaga ye.

⁶ Ne be ne nin to i boro*;
 i ka ne kunmabo, Matigi Ala, cantigi Ala.

⁷ Mogo minw be batofen gbansanw bato, ne be olugu koninya;
 ne be ne jigi la Matigi Ala le kan.

⁸ Ne be jagari ka ninsondiya i ta jumanya koson,
 sabu i ka ne ta jani lon,
 degu min be ne nin kan, i ka o lon.

⁹ I ma son ka ne to ne juguw boro;
 i ka ne bla yoro laganfiyanin le ra.

¹⁰ Makari ne ra, Matigi Ala, sabu ne degunin lo;
 dimi koson, ne padenw, ani ne nin, ani ne farikolo bee baraka banna.

¹¹ Ne si be banna ka ne to tooro ra,
 ne si sandaw be banna ka ne to juna le ra,
 ne baraka be banna ne ta terenbariya koson,
 ne farikolo baraka bee banna.

¹² Ne kera logoborifen le ye ne juguw bee fe,
 ne kera maroyafen ye ne siginogonw fe,
 ne kera siranyafen ye ne teriw fe;
 ni o ka ne ye keƙe ma, o be bori ne ja.

¹³ Mogoƙo hakiri bora ne ko, k'a ke i ko mogo min sara ka ban;
 ne kera i ko fen cennin firinin.

¹⁴ Ne ka kumajuguw men mogo caman fe ne ta ko ra;
 siranyaba be ne ra fan bee ra.
 O ka jigon lajen ne kama,
 ka janfa siri ko o be ne faga.

¹⁵ Nka ne koni jigi be ele le kan, Matigi Ala;
 ne ko: «Ele le ye ne ta Ala ye!»

¹⁶ Ne ta kow bee be ele le boro.
 Ne bosi ka bo ne juguw, ani ne nogbenbagaw boro.

¹⁷ Sabari ka i ta jonce fe ni jumanya ye;
 ne kisi i ta jumanya koson.

¹⁸ Matigi Ala, ni ne ka i togo wele, i kana a to ne ye maroya;
 a to mogojuguw le ye maroya,
 o ye jigi kaburu konɔ, kuma kana soro o fe k'a fo.

¹⁹ O be faninyaw bo o da minw na, o daw ye datugu;
 sabu o be kuma ka mogo terenninw mafiyenya,
 ka o yeƙe bonya, ka tow dogoya.

²⁰ E, Matigi Ala, i ta kojumanw ka ca!

* **31:6** 31.6 «Ne be ne nin to i boro.» Yesu Kirisita ka nin kuma fo fana k'a to gbenbenyiri kan (Luka 23.46).

I be o kojumanw mara i nasiranbagaw le ye;
minw be o yere karifa i ma, i b'a ke olugu le ye,
k'a to adamadenw bee na y'a ye.

²¹ I be i nasiranbagaw dogo i yere korɔ,
ka o bosɔ adamadenw ta dabarijuguw ma.
I be o mara i yere ta so,
ka o sen bo mogow ta keretigekumaw ra.

²² Matigi Ala baraka!

Sabu i ka i ta numanya ke ne ye, fo k'a bonya,
k'a sorɔ ne tun be i ko kerekejama ka dugu min lamini.

²³ Ne koni jigi tigenin tun b'a fora le
ko i ka ne gben ka bo i na korɔ ka ban!
Nka ne ka i wele ko i ye ne deme,
i fana ka ne ta makarikanw lamen.

²⁴ Matigi Ala nasiranbagaw, aw bee ye Matigi Ala kanu!

Matigi Ala b'a janto lanamogow ra,
nka a be yerebonyabagaw sara ni kojugu caman ye.

²⁵ Aw minw jigi be Matigi Ala kan,
aw ye jija, aw ye aw ja gbeleya.

32

Ala le ye jurumun yafabaga ye

¹ Dawuda ta Zaburu. Karan.

Ni Ala ka mogɔ min ta hake bo a kunna, o tigi ta pana;
ni mogɔ min ta jurumun datugura, o tigi ta pana!

² Ni Matigi Ala te mogɔ min ta terenbariyakow jate tuun,
ni janfa te mogɔ min jusukun na, o tigi ta pana.

³ Ne tun jera ne ta jurumun kan minke, ne farikolo tun be halakira le,
ne tun be to ka njana tere bee;

⁴ sabu su ni tere, i tun be i boro digira ne kan le.

Ne baraka bee tun banna, k'a ke i ko yiri be ja cogo min na teremana fe.*

⁵ O koson ne lora ne ta jurumun na, k'a fo i ye;
ne ma ne ta terenbariyakow dogo tuun.

Ne ko: «Ne bena lo ne ta jurumunw na k'a fo Matigi Ala ye!»

O ra, ele ka ne ta jurumun kunko bo ne kunna.†

⁶ O koson, i nasiranbagaw bee ye i daari a wagati ra;
o ra, lon min ni jibaw jigira o kan,
o jiw si tena se o ma.

⁷ Ele le be ne sutara,
i be ne bosɔ ka bo degukow ra.

Kisiri donkiriw le ka ne lamini fan bee ra.‡

⁸ I ko: «Ne bena i son hakiri ra, ka i temesiraw yira i ra;
ne bena i ladi, ka ne janto i ra.

⁹ O ra, aw kana ke i ko so, walama sofali min te ko faamu.
O be juru ni karafe le don olugu ra,
janko o ye taga i janayoro ra.»

¹⁰ Dimi caman le bena ben mogɔjugu kan,

nka ni mogɔ min k'a jigi la Matigi Ala kan, a ta numanya be o tigi lamini.

¹¹ Aw mogɔ terreninw, aw ye ninsondiya, ka nagari Matigi Ala koson!
Aw mogɔ jusupumanw, aw bee ye ninsondiya fo ka kule ci!

33

Danbaga Ala ta numanya ka ca

* **32:4** 32.4 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † **32:5** 32.5 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

‡ **32:7** 32.7 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

1 Aw mɔgɔ terenninw, aw ye nagari fɔ ka kule ci Matigi Ala tɔgɔ koson,
sabu Ala tandori ka pi mɔgɔnumanw da ra.

2 Aw ye Matigi Ala fɔ ni kora ye,
aw y'a tando ni gɔni juru tan ye.

3 Aw ye dɔnkirikura la a ye!
Aw ye aw ta gɔniw fɔ ka ja, ka aw kan korɔta k'a tando.

4 Matigi Ala ta kuma terennin lo,
a bɛ a ta baara bɛɛ kɛ ni kankelentigiya le ye.

5 Terenninya ni can ka di a ye.
Matigi Ala ta numanya ka dunuɗa yɔrɔ bɛɛ fa.
6 Sankolo danna Matigi Ala kumakan le baraka ra;
sankolokɔnɔfenw bɛɛ danna a dafɔrɔ le baraka ra.

7 A bɛ kɔgoji ta jiw bɛɛ lajen yɔrɔ kelen na,
a bɛ jibaw bɛɛ kɛ nɔgɔn kan ka o mara dingaw kɔnɔ.

8 Dugukolo danfenw bɛɛ lajennin ka kan ka siran Matigi Ala ja;
a pasiran ye kɛ dunuɗamɔgɔw bɛɛ ra;

9 sabu a kumana ka min fɔ, o le kera,
a ko fen minw ye bɔ, olugu bɔra kene kan.

10 Matigi Ala le bɛ siyaw ta kolatigeninw sa;
ale le bɛ mɔgɔw ta ko labenninw cɛn.

11 Matigi Ala ta kolatigeninw bɛ to o nɔ ra wagati bɛɛ;
ni a ka ko minw latige a jusukun na, o kow bɛ to o nɔ ra wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ.

12 Matigi Ala ye siya min ta Ala ye, o siya ta jana!
Ni a ka mɔgɔ minw kɛ a ta mɔgɔw ye, olugu ta jana!

13 Matigi Ala bɛ to san fɛ ka fleri kɛ;
a ja bɛ adamadenw bɛɛ ra.

14 A bɛ to a sigiyɔrɔ ra
ka dugukolo mɔgɔw bɛɛ flɛ.

15 Ale le ka adamadenw bɛɛ jusukun don o kɔnɔ;
a bɛ o ta koketaw bɛɛ korɔsi.

16 Masace ta kerekejama bonya le tɛ a kisi,
kerekeɛfari ta baraka bonya le fana tɛ a bosi.

17 Ka i jigi la so kan ko a bɛ i kisi kere ra, o ye gbansan le ye;
so ni a ta baraka bɛɛ, a tɛ se ka mɔgɔ bosi.

18 Matigi Ala le b'a janto a pasiranbagaw ra;
minw jigi bɛ a ta numanya kan, a b'a janto olugu ra.

19 A bɛ o nin kisi saya ma,
ka o baro kongɔ wagati ra.

20 An bɛ Matigi Ala le makɔnɔna,
ale le ye an demɛbaga ye, ani an tangabaga.

21 An jusu bɛ nagari ale le koson,
an bɛ an jigi la a tɔgɔ saninman le kan.

22 E, Matigi Ala, i ta numanya kɛ an ye,
sabu an jigi bɛ ele le kan.

34

Ala b'a daaribagaw jaabi

1 Dawuda ta Zaburu. Wagati min a tun k'a yere kɛ i ko fato, masace Abimeleki ja korɔ, fɔ ale nana a gben ka taga, a ka nin dɔnkiri sebe o wagati le ra*.

2 Ne bɛ baraka la Matigi Ala ye tuma bɛɛ;
wagati bɛɛ ne da b'a tando.

3 Ne ta bonya sababu ye Matigi Ala le ye!

* 34:1 34.1 O kow bɛ sɔrɔ Samawilu ta kitabu folo ra (21.11-16). O masace tɔgɔ tun ye ko Akisi.

Mogo sabarininw ye o men, ka ninsondiya!

⁴ Aw ye fara ne kan ka bonya la Matigi Ala kan!

An ye jen k'a togo korota jagon fe!

⁵ Ne ka Matigi Ala wele, a ka ne jaabi;

a ka ne bosi ka bo ne ta siranyaw bee ra.

⁶ Minw be o na lo Matigi Ala ra, olugu pada be manamana;

o na te sisi maroya fe.

⁷ Ni janibagato ka Matigi Ala wele, a b'a lamem;

a b'a kisi ka bo a ta degukow bee ra.

⁸ Matigi Ala ta meleke b'a janto Alapasiranbagaw ra,

ka o korosi fan bee ra janko ka o bosi.

⁹ Aw ye a nene k'a fe, k'a lon ko Matigi Ala ka ni;

ni mogo min k'a yere karifa a ma, o tigi ta jana!

¹⁰ Ala ta mogo saninmanw, aw ye siran Matigi Ala na,

sabu foyi te dese a pasiranbagaw fe.

¹¹ Hali jarkanbelenw ta domuni be ban, kongo be o soro;

nka minw be o na lo Matigi Ala ra, foyi te dese olugu fe.

¹² Aw ye na, ne dencew, aw ye na ne lamem!

Ne bena aw karan Matigi Ala pasiran na.

¹³ Jontigi le be si fe?

Jon le b'a fe ka sijan soro janko ka hera ye a na ra?

¹⁴ I nenkun korosi kumajuguw ma,

ka i da korosi nanbarakumaw ma.

¹⁵ I yere mabo kojugu ra, ka kojuman ke,

i jija ka hera jini, i ye tugu a no fe.

¹⁶ Matigi Ala na lonin be mogo terenninw na,

a toro be o kulekan na fana.

¹⁷ Matigi Ala be kojugukebagaw kere,

ka o halaki ka bo dugukolo kan, janko mogo si kana a hakiri to o ra tuun.

¹⁸ Ni mogo terenninw kasira, Matigi Ala be o lamem;

a be o bosi ka bo o ta degukow bee ra.

¹⁹ Matigi Ala be mogo jusukasininw kere fe,

a be mogo desebagatow kisi.

²⁰ Kojugu caman be mogo terennin soro,

nka Matigi Ala b'a bosi ka bo a bee ra.

²¹ A b'a kolow bee mara,

o si te karikari'.

²² Kojugu be mogojugu faga;

mogo terennin koninyabagaw koni, kiti bena ben olugu kan.

²³ Matigi Ala be a ta jonw nin kunmabo;

minw be o yere karifa a ma, kiti tena ben olugu si kan.

35

Ala be a pasiranbagaw bosi

¹ Dawuda ta Zaburu.

E, Matigi Ala, ne jarakibagaw jaraki!

Ne kerebaga kere!

² Negebennan fitini ni negebennanba mina,

ka wuri ka ne deme kere ra.

³ Tamanan ni bije mina, ka wuri ne nogbenbagaw kama!

A fo ne ye ko ele yere le ye ne kisibaga ye!

⁴ Minw be ne ta saya jini,

† 34:21 34.21 O kuma le fora Yesu ta ko ra fana (Yuhana 19.36).

olugu le ye maroya ni dogoyari soro!
 Minw be kojugu naninya ne kama,
 olugu kun suurunin le ye seko ni o ko ye.
 5 O ye ke i ko binjalan, fono be taga ni min ye;
 Matigi Ala ta meleke ye o ghen ka taga!
 6 O ta sira ye ke dibi ye, o ye terende a kan;
 Matigi Ala ta meleke ye o nogben!

7 O bagara ne ma ka dinga sogi ne ja,
 o bagara ne ma ka jo siri ne ja ko o be ne faga.
 8 Cenri ye bara ka cun o kan, k'a soro o tun ma sigi ni a ye.
 O ka jo min siri ne ja, o jo ye olugu yere le mina,
 o yere ye mina o jo ra, fo ka o halaki.

9 Ni o kera, ne bena nagari Matigi Ala baraka ra;
 ne bena ninsondiya a ta kisiri koson.
 10 Ne bena a fo ni ne jusukun bee ye ko:
 «E, Matigi Ala, jon le be i ko ele?
 I be nanibagato bosi ka bo a juguw boro, o minw fanga ka bon ni a ta ye.
 I be nanibagato ni fagantan bosi ka bo o tonobagaw boro.»

11 Seerejugu dow wurira ne kama;
 ne ma ko min lon, o be ne pininka o ra.
 12 O be ne ta kojuman sarara ni kojugu le ye;
 ne kera mogontan le ye.
 13 K'a soro ne koni, ni olugu do tun banara,
 ne tun be borofaniw le don,
 ka panasisi, ka sun don;
 ne tun be Ala daari o ye wagati bee,
 14 i ko mog'o b'a ke a teri, walama a balema do ye cogo min na.
 Ne kun suurunin ni ne ja sisinin tun be to ka tagama,
 i ko mog'o min b'a bamuso su kasira.

15 Nka sisan, toro benna ne kan minke, olugu nagarito tagara jagon lajen;
 o mog'ojuguw ka jagon lajen ne kama, k'a soro ne te foyi kala ma.
 O be ne toro wagati bee.
 16 O Alapasiranbariw be ne logobo, ka ne neni,
 fo ka o pin jimi ne kama.

17 E, Matigi, ele be se ka je ka nin ko fle cogo di?
 Ne nin kisi o ta cenri ma,
 ne kisi ka bo nin jaraw boro!
 18 Ni o kera, ne bena i fo ka i walepumanlon i ta mogow ta jamaba bee lajennin ce ra;
 ne bena i tando i ta mogow camanba lajennin ce ra.
 19 Minw ka o yere ke ne juguw ye gbansan, i kana a to olugu ye nagari ne koson;
 minw be ne koninya gbansan, i kana a to olugu ye ke o ja komikomi ye ne koson.
 20 Sabu o da te herakuma fo ka ye;
 mog'o minw ta ko te se mog'o ma jamana kon, o be nanbarako dow le labenna olugu
 kama.
 21 O be o da waga ne kama,
 k'a fo ko: «Onhon, co!
 An yere ja k'a ye!»

22 E, Matigi Ala, ele be o yera; i kana je ka o fle!
 Matigi, i kana i mabo ne ra!
 23 I kunu, i ye wuri ka ne ta jo di ne ma!
 Ne ta Ala, ne Matigi, i lo ni ne kunko ye.
 24 Ne ta kiti tige ka kana ni i ta terenninya ye, Matigi Ala, ne ta Ala!
 Ne le kana ke o ta nagari sababu ye!
 25 O kana a fo o yere kon, ko:
 «Onhon, co! An tun be min jinina, an ka o soro!»
 I kana a to o y'a fo ko: «An k'a latunu pewu!»

²⁶ Minw bæe be ñagarira ne ta tɔɔrɔw kosɔn,
o bæe ye maroya fɔ ka o kun suuru;
minw bæe be o yere wasora ne ma,
maroya ni mafiyenyari le ye ben olugu kan.

²⁷ Nka minw b'a fe ko Ala ye a yira ko jo be ne fe,
olugu ye ñagari, fɔ ka kule ci,
ka to k'a fɔ tuma bæe ko:
«E, Matigi Ala ka bon,
a be a ta jɔnw ta hera pini.»

²⁸ O ra, ne da bena i ta terenninya lakari,
ka i tando lon bæe.

36

Mɔgɔjugu ta kewalew te Ala ta ñumanya bari

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. Matigi Ala ta jɔnce Dawuda ta Zaburu.

² Jurumun be mɔgɔjugu karan ko minw na, o be ne jusu ra:
Alaņasiran te mɔgɔjugu jusukun na.

³ A ko ka di a yere ye fɔ ka teme;

o kosɔn a te se ka lo a ta jurumun na, ka jurumun kɔninya.

⁴ A darakan bæe ye terenbariya ni nanbara le ye;

a te sɔn ka tagama ni hakiri ye, ka kɔɓuman ke.

⁵ A lanin be to a layɔɔ ra su fe ka kojugu ñaninya;

sira min man ni, a be o le ta,

a fana te ban kojugu ma.

⁶ E, Matigi Ala, i ta ñumanya bonya be se fɔ sankolo ma!

I ta kankelentigiya bonya be se fɔ sankabaw ma.

⁷ I ta terenninya be i ko kuru barakamanw,

i ta kolatigeninw be i ko jidunbaw.

Matigi Ala, i be adamadenw, ani beganw bæe kisi.

⁸ E, Ala, i ta ñumanya ñogɔn te yi!

Adamadenw be o yere dogo ele kaman suma le kɔɔ.

⁹ I ta so fara fɛɓuman minw na, i be o di o ma fɔ ka o wasa;

i be kɔɓumanw ke o ye i ko mɔgɔ be jɓuman sɔɔ k'a min cogo min na.

¹⁰ Sabu ñanamanya bununji be ele le fe;

ele ta yeelen le baraka ra, an be yeelen sɔɔ.

¹¹ Minw ka i lon o ta Ala ye, i ta ñumanya ye to olugu kan tuma bæe;

mɔgɔ minw jusu ka ni, olugu mina ka ña, ka kaña ni i ta terenninya ye.

¹² I kana a to yerebonyabaga ye tagama ka se ne ma,

i kana a to mɔgɔjuguw boro ye ne mina ka ne bo ne no ra!

¹³ Kojugukebagaw bencogo fe nin ye!

O be ben, hali o te se ka wuri tuun.

37

Muɓu ni Alamakɔnɔ

(Zaburu 49)

¹ Dawuda ta Zaburu.

I kana i jusu gban mɔgɔ kewalejuguw kosɔn,

i kana ñabo kojugukebagaw fe;*

² sabu o bena jaja yɔɔnin kelen na i ko bin,

o be fagafaga i ko flaburukene.

³ I yere karifa Matigi Ala ma, ka kɔɓuman ke;

* **37:1** 37.1 Nin Zaburu hayan dɔw be damina ni heburukan sigininden do ye, k'a ta a sigininden folo ra, min ye Alefu ye, ka taga a bla a laban na min ye Tavu ye.

sigi jamana kono, ka tagama can kan.

⁴ Matigi Ala kanu ka teme fen to bee kan;
ni o kera, i jusukun be nabo fen min fe, a bena o di i ma.

⁵ I ta ko bee to Matigi Ala boro;
i yere karifa a ma; ale le bena i ta kow panabo.

⁶ A bena i ta terenninya bo kene kan mogow bee ja na, i ko tere boto,
ka i ta jo bo kene kan, i ko wagati min tere be kun ce.

⁷ I je, ka Matigi Ala fe, k'a makono.
Mogo minw ta kow bee be ja o boro, i kana i jusu gban olugu koson;
minw be kojuguw naninya, i kana i jusu gban olugu koro.

⁸ Dimi dabra, jusubo to yi,
i kana i jusu gban, ni o te, o laban be ke kojugu le ye;

⁹ k'a soro kojugukebagaw bena halaki ka bo yi,
nka minw be Matigi Ala makono, olugu bena jamana tigiya ta.

¹⁰ Sani wagati donin ce, kojugukebaga te ye tuun!
Ni i ka a sigiyoro fe, i te foyi ye.

¹¹ Mogo sabarininw le bena jamana tigiya ta;
o bena heraba soro k'a diyabo fo ka wasa.

¹² Mogojuguw be janfa siri mogo terenninw kama,
fo o be o jin jimi o kama.

¹³ Nka Matigi be yereko mogoju ma,
sabu a k'a lon ko mogoju ta lon sera ka ban.

¹⁴ Mogojuguw be o ta kerekemuruw samana ka bo,
ka o ta kalanw sama,
janko ka panibagatow ni fagantanw bon ka o faga,
ka mogosobew kannatige.

¹⁵ Nka o ta kerekemuru bena o yere jusukun le sogo,
o ta kalanw bena karikari.

¹⁶ Mogo terennin ta borofen fitini,
o ka fisa ni mogojuguw bee lajennin ta borofen caman ye.

¹⁷ Sabu Matigi Ala bena mogojuguw borow karikari,
nka a be mogo terenninw deme.

¹⁸ Matigi Ala b'a janto mogo jusukungbeninw ta dunupalatige ra;
jamana min bena di o ma, o bena to o tigiya ra wagati bee.

¹⁹ Hali ni kojugu sera o ma, o tena maroya;
hali kongow wagati ra, o bena fa.

²⁰ Nka mogojuguw koni, olugu bena halaki;
Matigi Ala ta juguw bena tunu, i ko kongobinw ceja be tunu cogo min na;
o bena tunu, i ko sisi.

²¹ Mogoju be fen singa, nka a t'a laseko;
nka mogo terennin be makari mogow ra, ka o son.

²² Ni Matigi Ala ka baraka don mogo minw na, olugu le bena jamana tigiya ta;
nka ni a ka minw danga, olugu be halaki.

²³ Matigi Ala le baraka ra, mogo tagamacogo be sabati,
ni a tigi ta kokocogo diyara Ala ye.

²⁴ Hali ni a talonna, a te ben,
sabu Matigi Ala k'a boro mina.

²⁵ Ne kera denmisen ye, ka na koro ka ke cekoroba ye sisan;
ne m'a ye ban ko Ala banna mogo terennin na,
walama ko a ta denw le be domuni daarira.

²⁶ Wagati bee a be makari, a be juru don tow ra,
a ta denw fana be baraka soro.

- 27 I yere mabo kojugu ra, ka kojuman ke,
ni o kera, i bena to i no ra wagati bee.
- 28 Sabu can le ka di Matigi Ala ye,
a te taga k'a nasiranbagaw to,
a b'a janto o ra wagati bee;
nka mogojuguw ta durujaw bena halaki.
- 29 Mogo terenninw le bena jamana tigiya ta;
o bena sigi jamana kono wagati bee.
- 30 Mogo terennin be hakiritigiyakumaw le bo a da ra;
a nenkun be can le fo.
- 31 A ta Ala ta sariya b'a jusukun na;
a tagamato, a sen te terende.
- 32 Mogojugu be mogo terennin dendenna;
a b'a fe k'a faga.
- 33 Nka Matigi Ala tena a to a boro;
hali ni a tagara ni a ye kiti ra, Ala tena a to kiti ye ben a kan.
- 34 Matigi Ala makono, k'a ta sira tagama,
ni o kera, a bena i korota, ka jamana tigiya di i ma;
i bena mogojuguw halakito ye.
- 35 Ne ka mogojugu ye, a ni a ta jusukungbeleya;
a baraka be bonyara i ko sediriyiriba min flaburuw nugunin lo.
- 36 Nka donin kera donon, a temena, a ma ye tuun;
ne k'a yoroni, nka ne m'a ye.
- 37 Mogo jusukungbenin korosi, ka mogojuman fana fe;
sabu mogo sabarinin labanko le be na;
- 38 nka mogo murutininw bee bena halaki,
mogojuguw laban ye halakiri ye.
- 39 Mogo terenninw ta kisiri be bo Matigi Ala le ra;
ale le ye o dogoyoro ye o degu wagatiw ra.
- 40 Matigi Ala be o dema, ka o bosi;
a be o bosi mogojuguw boro ka o kisi,
sabu o ka o yere karifa ale le ma.

38

Mogo tawonin ta daariri

- 1 Dawuda ta Zaburu. Hakirijigi donkiri.
- 2 E, Matigi Ala, i kana ta dimi fe ko i be ne jaraki,
i kana ta jusugban fe ko i be ne koro.
- 3 Sabu i ta bipew ka ne sogo,
i boro sera ne ma kosebe.
- 4 Yoronuman si te ne farisogo ra tuun,
i ta dimiba koson;
yoro keneman te ne farikolo yoro si ra tuun,
ne ta jurumun koson.
- 5 Sabu ne ta terenbariyakow cayara fo ka ne kun datugu,
a kera i ko doni gbiriman, min ka gbiri ka teme ne baraka kan.
- 6 Ne ta joriw torira fo ka nen don,
ne ta hakirintanya le ye o sababu ye.
- 7 Ne segera, ne baraka bee banna, fo ka ne ko kuru;
lon o lon ne panasisinin le be yaalayaala.
- 8 Ne soro be to ka ne jeni;
yoronuman si te ne farisogo ra tuun.
- 9 Ne baraka banna, ne jigi tigera pewu;
ne be to ka njuna, sabu ne jusukun tawonin lo.

10 E, Matigi, ne be min jini, ele ka o lon,
ne ta jusukasikanw fana ma dogo i ma.
11 Ne sonkun be yereyere, ne baraka banna;
ne ja te manamana tuun.
12 Ne teriw, ani ne tɔɔɔɔn ka o yere mabo ne ra, ne ta bana koson;
ne siginɔɔn fana bora ne koro.
13 Minw be ne fagayoro jini, olugu ka o ta janw la ne ja,
minw b'a fe kojugu ye ne soro, olugu be ne halakirikuma le fora;
tere bee, o be to ka dabarijuguw le siri ne kama.
14 Ne koni, ne be i ko torogheren, ne te foyi men;
ne be i ko bobo, ne te ne da yele ka foyi fo.
15 Ne be i ko mogo min te menni ke,
ani min da te se ka kuma jaabi fana.

16 Nka ne jigi be ele le kan, Matigi Ala,
ele le bena ne jaabi, ne Tigi Ala.
17 Ne ko: «I kana a to o ye jagari ne ta toro koson,
walama ka waso ne ra, ni ne benna.»
18 Sabu ne koni be jini ka ben,
ne ta dimi be ne kan hali bi.
19 Ne lora ne ta terenbariya ra;
sabu ne ta jurumun ka ne hakiri jagami.
20 K'a soro ne juguw ka kene, olugu baraka ka bon;
minw be ne koninya faninya gbansan kan, o ka ca.
21 Minw be ne ta kopuman sara ni kojugu ye,
olugu wurira ne kama, sabu ne be tugura kopuman ko.

22 E, Matigi Ala, i kana taga ka ne to!
Ne ta Ala, i kana i yere mabo ne ra!
23 I teliya ka na ne deme,
Matigi, ne ta kisiri tigi.

39

Adamaden te foyi ye

1 Donkirilabagaw kuntigi, Yedutun. Dawuda ta Zaburu.

2 Ne tun b'a fora ko ne bena ne tagamacogo koroɔi,
janko ne nenkun kana na ne bla jurumun na;
ne tun b'a fora ko ka mogojugu to ne kere fe,
ne bena karafe le don ne da ra.
3 Ne jera, ne ma foyi fo,
hali kumapuman, ne m'a fo;
nka ne ta dimi juguyara le.
4 Ne jusukun tun be ne jenina;
ni ne ka miiri, a be ke i ko tasuma do le be manana ne kono;
a laban, ne ka ne da yele ka kuma:

5 E, Matigi Ala, ne si laban yira ne ra,
ani ne ta dunpalatige dan;
janko ne y'a lon ko ne te foyi ye.
6 A fe, i ka ne si janya ke i ko mogo borotege bonya;
ne ta dunpalatige janya te foyi ye i ja koro.
Can lo, adamaden min o min lonin lo, o te foyi ye ni fono te.*
7 Can lo, adamaden be taga, a be na, i ko yirisuma;
a be boribori, nka a be teme i ko fono.
A be naforo lajen, nka a t'a lon a bena ke mogo min ta ye.

8 Ayiwa, Matigi, sisan ne be se ka ne jigi la mun le kan sa?
Ne boromalanin be ele le ma.

* 39:6 39.6 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

⁹ Ne bōsi ka bō ne ta hakekow bēe ra!
I kana a to mōgō sonkolonw ye ne lebu!

¹⁰ Ne bē je, ne tēna ne da yēle tuun,
sabu nin kow kebaga ye ele yēre le ye.

¹¹ I ta bugōri mabō ne ra ten,
sabu i boro bē ne halakira.

¹² I bē adamaden koro a ta terenbariyakow kosōn;
fēn min ko ka gbelen a ma, i bē o cēn i ko cēnrifēn bē fēn cēn min na.
Can lo, adamaden tē foyi ye ni fōjō dama tē.[†]

¹³ E, Matigi Ala, ne ta daarikan lamēn,
i toro malō ne ta welerikan na,
i kana i toro datugu ne kasikan na;
sabu ne kōni ye lonan le ye i ta so,
ne ye temebaga le ye, i ko ne bēma tōw bēe.

¹⁴ I ja bō ne ra ten, janko ne ye ninsōndiya dōnin,
sani ne ye na taga, ka tunu ka ban pewu!

40

*Ala bē kojuman kē a jinibagaw ye
(Hayan 14-18; Zaburu 70.2-6)*

¹ Dōnkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

² Ne tun ka ne jigi la Matigi Ala kan k'a makōnō,
a k'a toro malō ne fē, ka ne kulekan lamēn.

³ A ka ne sama ka bō dingajuguba kōnō,
ka ne labō bōgō cē ma, dingadun kōnō;
a ka ne sen fla lo fara kan,
ka ne lo yōrōjuman na.

⁴ A ka dōnkirikura don ne da ra,
ka o kē an ta Ala ta tandori dōnkiri ye.
Mōgō caman bēna o ye, ka siran Ala ja,
ka o jigi la Matigi Ala kan.

⁵ Mōgō min bē Matigi Ala kē a jigi ye,
o tigi ta pana!
Yerebonyabaga minw bē o yēre bla faninyafō ra,
a tē sōn k'a nasin olugu fan fē.

⁶ E, Matigi Ala, ne ta Ala,
i ka kojumanbaw, ani kabako minw kē an ye, o ka ca!
Foyi tē se ka suma ni ele ye;
ni ne ko ne b'a bēe fō, ani k'a bēe lakari,
a da tē se ka lōn, sabu a ka ca.

⁷ I ko i tē began saraka* fē, i tē siman saraka* fē;
i ka o kuma don ne toro ra kosebē.
Saraka jenitaw* o, jurumunyafa sarakaw* o,
i ma o si jini an fē.

⁸ O ra ne ko: «Ne nato fle,
i n'a fō a fora ne ta ko ra sariya kitabu kōnō cogo min na*».

⁹ Ne ta Ala, i sago keri, o le ka di ne ye;
i ta sariya ta kumaw bē ne jusukun na.»

¹⁰ Ne bē i ta terenninya ko fō
i ta mōgōw ta jamaba bēe lajennin cē ra.
A fle, ne ma ne da datugu o ko kan,
ele yēre ka o lōn, Matigi Ala.

¹¹ Ne tē i ta terenninya ko dogo ne jusu ra,
ne bē i ta kankelentigiya, ani i ta kisiri ko fō le;
ne tē i ta jumanya ni i ta can dogo i ta mōgōw ta jamaba lajennin ma.

[†] 39:12 39.12 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. * 40:8 40.8 Nin kumaw fora Yesu Kirisita ta ko ra (Heburuw 10.5-7).

12 E, Matigi Ala, ele koni tena ban ka hina ne ra;
i ta pumanya ni i ta kankelentigiya bena ne tanga wagati bee;

13 sabu kojugu caman ka ne lamini,
dan te kojugu minw na.
Ne ta terenbariyakow ka ne datugu,
k'a ke fo ne te foyi yera tuun;
o ka ca ka teme hali ne kunsigiw kan.
Ne baraka bee banna.

14 Matigi Ala, sabari ka ne bosi,
Matigi Ala, teliya ka na ne deme!

15 Minw b'a fe ka ne nin bo ne ra,
olugu bee ye maroya fo ka o kun suuru!
Minw b'a fe kojugu le ye ne soro,
olugu le ye dogoyari soro fo ka seko ni o ko ye.

16 Minw be yereko ne ma ko: «Ha ha ha»,
maroya ye olugu halaki ka o ban pewu!

17 Nka minw bee be i yoropinina,
olugu ye ninsondiya ka nagari i koson!
I ta kisiri ko ka di minw ye,
olugu y'a fo tuma bee ko: «E, Matigi Ala ka bon!»

18 Ne koni ye panibagato ye, ani fagantan,
nka Matigi hakiri be ne ra.
Ele le ye ne demebaga ye, ani ne kunmabobaga;
ne ta Ala, i kana meen ka na ne deme.

41

Ala be mogɔ jusukunɓenin sutara

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

² Mogɔ min b'a hakiri to desebagato ra, o tigi ta pana!
Lon min ni kojugu k'a soro, Matigi Ala b'a bosi.

³ Ne Matigi Ala b'a korosi ka si di a ma;
a be hera soro jamana konɔ.
Ala tena a don a juguw boro.

⁴ K'a tɔɔronin lanin to a ta lanan kan, Matigi Ala be baraka don a ra;
ni bana k'a soro, a b'a keneya ka bo o sege bee ra.

⁵ Ne ko: «Matigi Ala, makari ne ra!
Ne keneya, sabu ne ka jurumun ke ka i hake ta.»

⁶ Ne juguw be kumajuguw fora ne kama, ko:
«A bena sa wagati juman le sa, janko a togo ye tunu?»

⁷ Ni min ka na ne fle, o be faninyakumaw le fo;
a be kumajuguw dogo a jusukun na,
ni a bora kene ma, a be o fo.

⁸ Ne koninyabagaw bee be kumana ngon fe o da jukoro ne kama;
o be kojugu le miirira ne kama.

⁹ O b'a fo ko: «Kojuguba do benna a kan!
A lanin fle, a tena wuri tuun!»

¹⁰ Hali ne tericɓgbelen, ne jigi tun be min kan,
min tun be domuni ke ni ne ye,
o k'a yere ke ne jugu ye.*

¹¹ Nka Matigi Ala, ele koni ye makari ne ra, ka ne lawuri,
janko ne ye ne ta juru sara o ra.

¹² Ni ne juguw ma se soro ne kan,
o le bena a to ne b'a lon ko ne ko ka di i ye.

* **41:10** 41.10 Nin kuma fora Yesu Kirisita ni Zudasi ta ko ra (Yuhana 13.18).

¹³ I bε ne kɔrɔsi, sabu ne jusukun gbɛnin lo;
i bε ne to i ja kɔrɔ wagati bεε.

¹⁴ Matigi Ala baraka, Izirayeli ta Ala baraka,
wagati bεε, ani tuma bεε!
Amina! Amina!

Kitabu flanan

42

(Zaburuw 42–72)

Alaɲinibagaw jigi ye Ala ye

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. Kore dencew* ta dɔnkiri.

² Minan minlogoto bε kasi koji nɔ fε cogo min na,
ne nin bε kasi ele nɔ fε ten le, Ala!

³ Ala nege bε ne ra i ko ji, Ala panaman nege bε ne ra.
Wagati juman le ne bɛna taga lo Ala ja kɔrɔ sa?

⁴ Ne ɲaji le ye ne ta baro ye su ni tere;
k'a sɔrɔ wagati bεε mɔgɔw b'a fɔ ne ma ko: «Ele ta Ala bε min le sa?»

⁵ O bεε n'a ta, ni ne hakiri ka jigi nin kow ra,
a bε miiri caya ne jusu ra:
O wagati ra ne le tun bε jama cε ra,
ne le tun bε bla o ɲa ka tagama ka taga Ala ta batoso ra,
ni ɲagarikanbaw ye, ani Ala tandorikanw;
o y'a sɔrɔ jama bεε lajennin ɲagarininba lo.

⁶ E, ne nin, mun kosɔn ele bε i jusu kasi dε?
Mun na i bε ɲuna?
I jigi la Ala kan, sabu ne bɛna a fo k'a waleɲumanlɔn tuun;
ale le ye ne kisibaga ye, ani ne ta Ala.

⁷ Ala, ne jusu kasira;
o kosɔn, ka ne to Zuriden mara yɔrɔ ra, ani Herimɔn kuru yɔrɔ ra,
ani Misari kuru yɔrɔ ra,
ne bε ne hakiri to i ra.

⁸ Jiba dɔ bε jiba dɔ wele, o bε tugu ɲogɔn kɔ,
ka woyo ni mankanba ye;
i b'a to o jikuruw, ani o jiwoyow bεε ye woyo ka tɛmɛ ne kan.

⁹ Tere fε, Matigi Ala bε a ta ɲumanya yira ne ra;
su fε, ne bε dɔnkiri la k'a tando,
ka ne ta panamanya tigi Ala daari.

¹⁰ Ne b'a fɔ ne ta Ala ye, ne ta Ala barakaman ye ko:
«Mun na i ɲinana ne kɔ?

Mun kosɔn ne panasisinin le bε to ka yaalayaala,
ani ne juguw fana bε ne minako juguya?»

¹¹ Ne juguw ka ne mafiyɛnya
fɔ ka na ne baraka bεε ban;
o b'a fɔ ne ma tuma bεε, ko:
«Ele ta Ala bε min le?»

¹² E, ne nin, mun kosɔn ele bε i jusu kasi dε?
Mun na i bε ɲuna?
I jigi la Ala kan, sabu ne bɛna a fo k'a waleɲumanlɔn tuun;
ale le ye ne kisibaga ye, ani ne ta Ala.

* 42:1 42.1 Kore ni a ta mɔgɔw fana tun ye Alabatosoba dɔnkirilabaga dow ye (Kibaroyaw folo 6.18,22).

43

Ala le ye a ta mɔgɔw jigi ye

¹ E, Ala, ne ta kiti tige, ka ne ta jo di ne ma,
ka nin siya Alapasiranbariw kere;
ne bɔsi ka bɔ nin mɔgɔ nanbaratɔw, ani nin mɔgɔ kewalejuguw boro;
² sabu ele le ye ne dogoyɔrɔ ye, ne ta Ala.
Mun kosɔn i banna ne ra?
Mun kosɔn ne janasisinin le be yaalayaala,
ne juguw fana be ne minako juguya?

³ I ta yeelen ni i ta can yira,
janko ka ne temesira yira ne ra,
ka taga ni ne ye i ta kuru saninman kan,
i sigiyɔrɔ ra.

⁴ O ra, ne bena taga Ala ta sarakajenifen kɔrɔ, Ala fe,
Ala min ye ne ta ninsɔndiya ani ne ta pagarikun ye;
ne bena i fo ka i waleɓumanlɔn ni kora ye,
Ala, ne ta Ala!

⁵ E, ne nin, mun kosɔn ele be i jusu kasi de?
Mun na i be nuna?
I jigi la Ala kan, sabu ne bena a fo k'a waleɓumanlɔn tuun;
ale le ye ne kisibaga ye, ani ne ta Ala.

44

Ala ta mɔgɔw ta tɔrɔrɔ
(Zaburuw 74; 79; 80)

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. Kore dencew ta karan.

² E, Ala, i ka ko minw ke an bemaw ta wagati ra,
kabini folofolo,
an torow ka o men;
an bemaw ka o lakari an ye.

³ I yere boro ka siya dɔw gben,
janko ka an bemaw sigi olugu nɔ ra;
i ka kojugu ben siya dɔw kan,
janko an bemaw ye laganfiya sɔrɔ.

⁴ Sabu o ma jamana kere k'a mina ni o yere ta kerekemuruw le ye,
o yere boro le ma se di o ma;
nka ele boro barakaman, ani i ta se bagaya,
ani i ta numanya nɔ lo;
sabu o ko tun diyara i ye.

⁵ E, Ala, ele le ye ne ta masace ye;
ele le b'a latige ka Yakuba ta mɔgɔw kisi ka o bɔ o juguw boro.

⁶ Ele le baraka ra, an be se ka an juguw gben;
i tɔgɔ le baraka ra, an be an kerebagaw dɔndɔn ka o terege dugu ma.

⁷ Sabu ne te ne jigi la ne ta kalan kan,
ne ta kerekemuru le te ne kisi;

⁸ nka ele le be an kisi ka bɔ an kerebagaw boro,
ele le be an koninyabagaw lamaroya.

⁹ An be Ala tando lon o lon,
k'a tɔgɔ bonya wagati be.*

¹⁰ Nka sisan i banna an na, ka an lamaroya;
i te bɔ ni an ta kerekedenw ye tuun.

¹¹ I be an labori an kerekeɓogonw ja,
k'a to an koninyabagaw ye an borofenw ce o sago ma.

¹² I ka an don o boro i ko o be saga min faga k'a sogo domu;

* 44:9 44:9 Nin yɔrɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.

i ka an gben ka taga yoro bee, siyaw ce ra.

¹³ I ka i ta magow fiyeere dasu le ra,
hali i ma o songo gbeleya.

¹⁴ I ka an ke dogoyarifen le ye an siginogonw fe;
minw ka an lamini, olugu be an logobo, ka yereko an ma.

¹⁵ I k'a to siya tow be zanaw fo ni anw togo le ye;
siya tow be o kun yuguyugu anw le ra.

¹⁶ Ne ta maroya be ne kan wagati bee.

Ne maroyara fo ka ne kun suuru,

¹⁷ sabu ne be ne mafiyenyabagaw ni ne dogoyabagaw kan menna;
ne be ne juguw yera, o b'a fe ka o yere dimibo ne ra.

¹⁸ Nin kow bee sera an ma,

nka an ma jina i ko,

an ma i ta jennogonya* layiri cen.

¹⁹ An ma an ta miiriya munu fan were fe,
an sen ma bo i ta sira kan.

²⁰ Nka i ka an baraka bee ban, ka an sigiyoro ke kongowuruw ta ye,
ka saya dibi ke ka an datugu.

²¹ Ni an tun jinana an ta Ala togo ko,

ni an tun ka an boro lo batofen werew le ye,

²² yala Ala tun tena o lon wa,

ale min ka mago jusukun ta gundow lon?

²³ Ele le koson o be an fagayoro jinina lon o lon,
ka an ke i ko saga minw blara fagari kama.

²⁴ Matigi, i wuri! Mun na i be sunogora?

I kunu! I kana ban an na pewu ka an to yi ten!

²⁵ Mun na i ka i jada dogo an ma sa?

Mun na i be jina an ta jani ni an ta sege ko?

²⁶ Anw koni lanin lo buguri ra,

fo ka an farikolo noro dugukolo ra.

²⁷ I wuri ka an deme!

An bosi i ta numanya koson!

45

Masace ni masamuso ta furudonkiri

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Nin donkiri be la donkiri min lacogo ra, o togo ye ko
«Yirifiyeren». Kore dencew ta karan. Kanuyadonkiri.

² Ne jusukun fara kumadimanw na;

o ra, ne bena ne ta cirayakuma fo masace ye.

Ne nenkun be i ko seberikebagajuman ta seberikenan.

³ I ce ka ni ka teme adamaden tow bee kan;

neema be i ta kuma bee ra,

o koson Ala be baraka don i ra tuma bee.

⁴ E, kerekecafari, i ta kerekemuru siri i togo ra!

O le ye i ta bonya ni i ta noro ye.

⁵ I ni i ta noro ye don i ta sowotoro koni ka kere ke, ka se soro;

taga kere ke can ni sabari ni terenninya koson.

I boro barakaman ye koba caman ke i ye!

⁶ I ta bijew da ka di;

o be masace ta juguw sogo o sonkun na,

ka magow benben i sen koro.

⁷ E, Ala, i ta masaya be to a no ra tuma bee, ani wagati bee;

i ta masacebere ye horonya bere le ye.

⁸ I be terenninya kanu, ka juguya koninya;

o koson Ala, i ta Ala ka i panawoloma,

ka turu ke i kun na, ka i ninsondiya, ka i fisaya i tojogonw bee ye*.

⁹ Mire turu, ani alowesi turu, ani kase turu, o ka i ta faniw kasa diya.
I ta masabonw lora ni samajinw ye;

ka i to o masasow konɔ, gonifokanw be i ninsondiya.

¹⁰ I diyanyamusow ye masacedenw le ye;

masamuso be i kininboroyanfan fe, a masirinin be ni Ofiri sanin yereworo ye.

¹¹ Ne lamen, ne denmuso, i na ye, ka i toro malo fana;
i hakiri bo i ta siyamogow ko, ani i faso ko.

¹² Masace jabora i fe i ta ceɓa koson;

i yere majigi a koro k'a bonya, sabu ale le ye i matigice ye.

¹³ Ni o kera, Tiri dugumogow, minw ye mogow bee ra naforotigiw ye,
olugu bena na ni bonyafenw ye i fe, ka o yere ko diya i ye.

¹⁴ Masace denmuso be a ta bon konɔ, a yoro bee ye nooro le ye;
a ta faniw negenɓegenna ni sanin ye.

¹⁵ O tagara ni a ye masace fe, a ni a ta fani ceɓumanw.

Sunguruden dow h'a ko fe; a kafɓogonw lo;

olugu fana tagara ni a ye.

¹⁶ O tagara jagari ni ninsondiya le ce ra;

o ka o ladon masace ta masabon konɔ.

¹⁷ Masace, i dencew bena sigi i bemaw no ra,

i bena o ke kuntigiw ye jamana yoro bee ra.

¹⁸ Ne bena a to wagati bee ta mogow hakiri ye to i togo ra;

ni o kera, siyaw bena i fo ka i waleɓumanlon wagati bee, ani tuma bee.

46

Ala le ye Sebɛtigi ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Kore dencew ta donkiri.

² Ala le ye an karifayoro ye, ani an ta baraka soroyoro.

Ni degu ka an soro tuma o tuma, a be ke an koro ka an deme.

³ O koson an te siran, hali ni dugukolo be yereyere,
hali ni kuruw be bo o no ra ka yeɓema ka ben kogji konɔ,

⁴ hali ni a jikurubaw be mankanbaw bo, ka kanga,

ka wuri san fe fo ka kuruw yuguyugu.*

⁵ Ko do be yi, min jiwoyo be Ala ta duguba ninsondiya,
dugu min ye Ala korotaninba ta sigiyoro saninmanba ye.

⁶ Ala yere siginin be o dugu konɔ,

o dugu tena bo a no ra ka ye;

sabu ni dugubeda sera doron, a be na o fe ka na o deme.

⁷ Siya dow be mankanw cira, masa dow ta masaya be benna;

nka ni ale Ala k'a kan bo doron, dugukolo be yeele.

⁸ Fangatigi Ala be ni an ye;

an tangabaga ye Yakuba ta Ala le ye.†

⁹ Aw ye na Matigi Ala ta kabakow fe,

a ka cenriba min ke dugukolo kan, aw ye na o fle!

¹⁰ Ale le be kerew lalo dunuɓa fan bee ra;

a be kalanw karikari, ka tamanw tigetige,

ka kerekewotorow jeni tsuma ra!

¹¹ «Aw ye nin kow bee dabra, k'a lon ko ne le Ala ye;

ne le be siyaw bee kunna,

ne le be dunuɓa bee kunna.»

* 45:8 45.8 Hayan 7 ni 8, o fora Heburuw 1.8-9. * 46:4 46.4 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † 46:8 46.8 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

¹² Fangatigi Ala be ni an ye;
an tangabaga ye Yakuba ta Ala le ye.‡

47

*Siyaw bee ye tegerɛ fo Ala ye
(Zaburuw 93; 96-99)*

- ¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. Kore dencew ta Zaburu.
- ² Jamanaw bee ta mɔgɔw, aw ye tegerɛ fo!
Aw ye nagari ka kule ci, ka Ala tando!
- ³ Sabu Matigi Ala kɔrotaninba ye siranyafenba le ye,
masaceba lo min be dunuɲa bee lajennin kunna.
- ⁴ A be jamanaw ta mɔgɔw bla a ta fanga kɔro,
ka siyaw bla an sen kɔro.
- ⁵ A ka jamana dɔ panawoloma ka o ke an ninyɔro ye;
o le ye Yakuba* ta bonya kun ye, a be Yakuba min kanu.†
- ⁶ Ala be yelenna ka taga a ta yoro saninman* kono a ta mɔgɔw ta nagarikanbaw le ce
ra,
Matigi Ala be yelenna ka taga burufiyekanw le ce ra.
- ⁷ Aw ye tandoridɔnkiriw la Ala ye, aw ye tandoridɔnkiriw la!
Aw ye tandoridɔnkiriw la an ta Masa ye, aw ye tandoridɔnkiriw la.
- ⁸ Sabu Ala le ye dunuɲa bee lajennin ta Masa ye;
aw y'a tando ni dɔnkiri panaman le ye.
- ⁹ Ala ta fanga be siyaw bee kan,
Ala siginin be a ta masasiginan saninman kan.
- ¹⁰ Siyaw ta kuntigiw be lajen
ka fara Ibrahima ta Ala ta mɔgɔw kan;
sabu dunuɲa negebennanw bee ye Ala ta le ye.
A kɔrotanin lo fen bee kunna.

48

Zeruzalemu dugu saninman

- ¹ Dɔnkiri. Kore dencew ta Zaburu.
- ² Matigi Ala ka bon,
bee ka kan k'a tando kosebe
an ta Ala ta dugu saninman kono,
min be a ta kuru saninman kan.
- ³ O kuru wuricogo ce ka ni;
a be dunuɲa mɔgo bee ninsondiya.
Siyon kuru le ye Ala sigiyoro ye;
Masaceba ta dugu lo.
- ⁴ Ala be Siyon masasobaw kono,
bee k'a lon ko tangabaga panaman lo.
- ⁵ A fle, masacew tun ka jigon lajen,
ka jen ka na dugu kama.
- ⁶ Nka olugu na lara a kan minke doron, o kabakoyara,
o jigi tigera, o borira.
- ⁷ O barara ka to ka yersyere o yoronin bee ra,
i ko muso jigibagato konodimito b'a ke cogo min na,
⁸ i ko tereboyanfan ta fojo gbanninman min be fiye,
ka jirakurunbaw karikari.
- ⁹ An tun ka min men, an na nana o le ye fana
Fangatigi Ala ta dugu kono,

‡ 46:12 46:12 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.
Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

* 47:5 47:5 Yakuba, o koro ye Izirayeli.

† 47:5 47:5

an ta Ala ta dugu kono;
Ala bena o dugu baraka bonya wagati bee.*

¹⁰ E, Ala, ka an to i ta batoso kono,
an be miiri i ta numanya ra.
¹¹ E, Ala, i ta bonya be i n'a fo i togo;
i ta bonya sera fo dununa dan bee ra.
I boro barakaman be ko terenninw doron le ke.
¹² Siyon kuru† be ninsondiya,
Zuda duguw be nagari,
i ta kolatigeninw koson.

¹³ Aw ye yaala ka Siyon dugu yoro bee lamini;
aw ye a sankasow jate,
¹⁴ k'a laminikogow fle ka na,
k'a bon barakamanw korosi kosebe,
janko ka na o lakari duruja nataw ye,
¹⁵ ko an ta Ala le ye nin ye;
an bena tugu ale le ko wagati bee‡.

49

Ala ye jigi nanaman ye ka teme naforo kan
¹ Donkirilabagaw kuntigi. Kore dencew ta Zaburu.

² Aw ye nin lamen, jamanaw bee ta mogow;
aw ye aw toro malo, dununamogow bee,
³ mogow fitini fara mogoba kan,
naforotigi fara fagantan kan!
⁴ Ne da bena hakiritigiyakumaw le fo,
sabu faamurikumaw le be ne jusukun na.
⁵ Ne be ne toro malo ka zanaw lamen,
ne bena ne ta kuma koromanw koro fo ni gonifokan le ye.
⁶ Hali ni toro sera ne ma,
ni ne janfabagaw ka ne lamini ni o ta terenbariyakow ye,
mun koson ne bena siran o ra?
⁷ Olugu jigi be o borofenw le kan,
o be o yere waso o ta naforo caya le koson.
⁸ O bee n'a ta, mogow si te se k'a mogonogon nin kunmabo,
walama k'a yere nin kunmabosara di Ala ma,
⁹ sabu mogow nin kunmabosara ye songoba le ye;
mogow be se ka fen o fen di, o si t'a bo.
¹⁰ Yala olugu b'a miiri ko o bena to si ra wagati bee le wa,
ani ko o tena don kaburu kono fiyewu le wa?
¹¹ An b'a ye ko hakiritigiw be sa,
hakirintan ni naloman fana be ban;
o be taga ka o borofenw to mogow werew le boro.
¹² O b'a miiri ko o ta bonw bena to yi wagati bee,
ko o ta sigiyorow bena to yi wagati bee, ani tuma bee,
ko olugu togow bena to o ta dugukolow ra tuma bee.
¹³ Nka adamaden ni a ta bonya bee, a te men;
a be i ko began fagata.

¹⁴ Mogow minw jigi be o yere kan, olugu ta be ke ten le;
minw yere ta kumafota ka di o ye, olugu be laban ten le.*

¹⁵ O be o gbengben i ko sagaw, ka taga o lajigi kaburu kono;

* **48:9** 48.9 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † **48:12** 48.12 Siyon kuru, o ye Zeruzalemu ye; o dugu tun siginin be kuru kan. ‡ **48:15** 48.15 «Wagati bee»: Kitabu dow ko: «fo saya.» * **49:14** 49.14 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

saya le ye ke o gbengbenbaga ye.

Sogomada fe, mogoruman be tagama o kan.

O ta ceɗa bee be teme;

saya dibi le be ke o ta so ye.

¹⁶ Nka Ala bena ne nin kunmabo saya dibi ma;

sabu a bena ne ta.[†]

¹⁷ Ni mogɔ do ka naforo sorɔ, o kana digi i ra,

ni a borofenw cayara a ta so, o kana digi i ra;

¹⁸ Sabu a sato te taga ni foyi ye,

a borofenw te jigi ni a ye kaburu kono.

¹⁹ A be se k'a fo ko ale ka jususuma sorɔ a ta dunupalatige ra,

sabu ni dunuɗa diyara i ra, mogow be i tando.

²⁰ O bee n'a ta, i bena taga fara i bemaw kan lahara;

olugu minw tena tere yeelen ye o ja ra tuun fiyewu.

²¹ Adamaden ni a ta bonya bee,

a te a faamu ko a be i ko began fagata.

50

Saraka min ka di Ala ye

¹ Asafu ta Zaburu.

Alaw ta Ala, Matigi Ala kumana,

ka dunuɗamogow wele,

k'a ta tereboyanfan na ka taga a bla terebenyanfan na.

² Ala ta noɔɔ manamanato be bo Siyon dugu kono,

dugu min ta ceɗa dafanin lo.

³ An ta Ala be nana yi, a kumabari tena to;

tasuma farimanba do le b'a ja fe,

sanfoɗo fariman do k'a lamini.

⁴ A be sankolo wele san fe,

ka dugukolo wele, janko ka na a ta mogow ta kiti tige.

⁵ A ko: «Aw ye ne nasiranbagaw lajen ne ye,

minw ka saraka bo ka jehogonya* don ni ne ye!»

⁶ sankolokonofenw be Ala ta terenninya lakari,

sabu ale yere le be kiti tige.*

⁷ «Ne ta mogow, aw ye ne lamɛn, ne bɛna kuma;

Izirayeli, ne bɛna ele jaraki,

ne le ye Ala ye, i ta Ala.

⁸ Ne te aw jarkira aw ta sarakaw le koson,

sabu aw ta saraka jenitaw* be ne ja korɔ tuma bee.

⁹ Misitoran minw be aw ta so, ne mako te o do ra,

ba minw be aw ta babonw kono, ne mako te o do ra;

¹⁰ sabu kongosogow bee ye ne ta le ye,

began waga caman minw be kuruw kan, o bee ye ne ta le ye.

¹¹ Kono o kono be san fe, ne ka o bee da lon,

fenɗanaman min o min be kongo kono, o bee ye ne ta ye.

¹² Ni kongɔ tun be ne ra, ne tun tena o fo aw ye,

sabu dunuɗa bee lajennin ye ne ta le ye, ani a konofenw bee.

¹³ Yala ne be misitoran sogo domu wa?

Yala ne be bakoroninw jori min wa?

¹⁴ Ni i be saraka bo Ala ye, a ye ke barakalari le ye;

i ka dajuru minw ta Ala korotaninba fe, o dafa.

¹⁵ Ni o kera, ni i ka degu lon min na, i ye ne wele;

ne bɛna i boɗi, i fana bɛna ne bonya.»

¹⁶ Nka Ala b'a fo mogowjugu ye ko:

«Mun koson ele be ne ta cifoninw karan,

[†] 49:16 49.16 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.
Sela.

* 50:6 50.6 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko:

ka to ka ne ta jɛnɛɔɔɔnya sariyaw fɔ i da ra?

¹⁷ K'a sɔɔ ele tɛ sɔn korori ma,
i bɛ ne ta kumaw firi i yɛrɛ kɔ fɛ.

¹⁸ Ni i ka son ye, i bɛ fara a kan;
jɛnyakɛbagaw le ye i kɔkɛɔɔɔn ye.

¹⁹ I bɛ i da don kojugu ra,
i nɛnkun bɛ nanbarakow labɛn.

²⁰ I bɛ sigi ka i balema kɔɔfɔ,
i bɛ i yɛrɛ baden tɔɔɔ cɛn.

²¹ I bɛ nin kow le kɛ, nka ne tɛ kuma minke,
a kɛra i jana ko ne fana bɛ i n'a fɔ ele;
nka sisan ne bɛ i jaraki, ka i ta kɛwalew bɛɛ bla i yɛrɛ na kɔɔ.»

²² Aw minw bɛ jina Ala kɔ, aw ye nin faamu,
ni o tɛ, ne bɛna aw sogo tigetige, mɔɔɔ tena sɔɔ ka aw bɔsi.

²³ Minw bɛ barakalari kɛ o ta saraka ye, olugu le bɛ ne bonya;
minw bɛ o tagamacogo kɔɔsi,
ne bɛna a yira olugu le ra ko ne Ala le ye o kisibaga ye.

51

Jurumunkebaga ta yafamadaari

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu. ² Masacɛ Dawuda tun jɛnna ni Huri ta muso Baseba ye; o kɔ, cira Natan tagara a fɛ ka taga a ladi. Dawuda ka nin yafamadaari le kɛ o wagati ra*.

³ E, Ala, makari ne ra
i ta jumanya kosɔn;
a kɛ i ta hinaba kosɔn,
i ye ne ta hakɛw jɔsi ka bɔ yi.

⁴ Ne ko, ka ne bɔ ne ta terenbariyaw bɛɛ ra pewu;
ne saninya ka bɔ ne ta jurumun na.

⁵ Sabu ne yɛrɛ k'a lɔn ko ne ka i hake ta;
ne ta jurumunw bɛ ne na kɔɔ tuma bɛɛ.

⁶ Ne ka jurumun kɛ ka ele kelen le hake ta;
i bɛ fɛn min jate kojugu ye, ne ka o le kɛ.

O kosɔn ni i ka min o min latige ne kama, o bennin lo,
ni i ka kiti min ben ne kan, mɔɔɔ si tena se ka i jaraki o ra.

⁷ Can lo, ne worora ni terenbariya le ye,
ne bamuso ka ne jurumunto le kɔɔ ta.

⁸ Nka ele b'a fɛ can le ye kɛ adamaden jusukun na;
o ra, hakiritigiya don fɔ ne jusukun kɔɔ.

⁹ Ne saninya ni izope† ye, ni o kɛra, ne bɛna saninya;
ne ko, ni o kɛra, ne bɛna gbɛ pepepe.

¹⁰ A to ne jusu ye diya, k'a to ne ye ninsɔndiya tuun;
ni o kɛra, i tun ka ne min farikolo bɛɛ karikari, ne belɛn bɛna jagari tuun.

¹¹ I na yɛlɛma ka bɔ ne ta jurumun na,
i ye ne ta terenbariyakow bɛɛ jɔsi ka bɔ yi.

¹² E, Ala, jusukun saninyanin dɔ dan ka o don ne kɔɔ,
hakirinuman labɛn ka o don ne kɔɔ.

¹³ I kana ne gbɛn ka bɔ i yɛrɛ na kɔɔ,
i kana i ta nin saninman bɔ ne jusukun na.

¹⁴ Ne kisi, ka o kisiri jagari don ne jusukun na,
ka hakirinuman di ne ma, ka baraka don ne ra.

¹⁵ Ni o kɛra, ne bɛna i hakɛtabagaw karan i ta siraw ra;
jurumunkebaga bɛna sekɔ ka na i fɛ.

¹⁶ E, Ala, ne ta kisiri tigi Ala, ne ka mɔɔɔ min faga

* **51:2** 51.2 Aw ye Samawilu flanan sura 11-12 flɛ. † **51:9** 51.9 O tun bɛ izopeyiri flaburuw le su ji ra walama jori ra, k'a seriseri mɔɔɔw kan, walama fɛn dɔw kan, ka o saninya, ka kapa ni Layirikoro ta sariyaw ye (Bɔri 12.22).

o fagari hake bo ne kunna;
ni o kera, ne da bena peren ni kanba ye
ka i ta terenninya ko lakari.

¹⁷ E, Matigi, ne dagbolow labla,
janko ne da ye i tando.

¹⁸ I te saraka fe,

ni o te, ne tun bena do bo i ye;

nka i te son saraka jenitaw ma.

¹⁹ Saraka min ka di Ala ye, o ye adamaden nimisabagato le ye,
kojugu nimisa be mago min jusukun na, fo k'a jusu kasi,
Ala, i te ban o tigi ra.

²⁰ Koruman ke Siyon dugu ye, i ta neema koson;
Zeruzalemu laminikogow lo kokura!

²¹ Ni o kera, saraka janamanw ko bena diya i ye,
o saraka jenita minw kuturu be di i ma;
an bena misitoran sarakaw bo i ye i ta sarakajenifen kan.

52

Naforo kanubagajugu labancogo

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta donkiri. ² A ka nin donkiri la wagati min na
Edomukace Dogi* tagara a fo Sawuli ye ko Dawuda tagara Ayimeleki ta so.

³ Ele cefari, mun koson i be i yere tando i ta kojugu koson,
k'a soro Ala ta numanya te ban ka ye?

⁴ I nenkun be cenri ke i ko muru dadiman;
i be janfaw siri.

⁵ Kojugu ka di i ye ka teme koruman kan,
faninya ka di i ye ka teme can kan.†

⁶ Mogo halakikumaw dama le ka di i ye,
ele mogo nenkun nanbarato!

⁷ O koson Ala bena ele halaki pewu;
a bena i mina, ka i sama ka bo i ta bon konso,
ka i liliw bon, ka i bo dununa ra mogo janamanw ce ra pewu.‡

⁸ Mogo terenninw bena o ye ka siran;
o bena yereko i ma, k'a fo ko:

⁹ «Mogo min tun ma son ka Ala ke a dogoyoro ye, ale le ye nin ye;
a tun k'a jigi la a ta naforoba le kan,
ka baraka soro a ta kewalejugu baraka ra.»

¹⁰ Nka ne koni, ne be Ala ta so konso i ko oliviyusun nugunin;
ne jigi be Ala ta numanya kan wagati bee, ani tuma bee.

¹¹ Ne be i fo ka i walepumanlon wagati bee, i ta kokeninw koson;
ne jigi be i togo kan, sabu i ka ni i nasiranbagaw ma.

53

Alapasiranbariya laban ye maroya ye
(Zaburu 14)

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta karan; donkiri min be la ni filen ye.

² Mogo kolonbariw b'a fo o yere konso ko: «Ala te yi!»
O magow ye magokolonw le ye, o ta kewalew bee haramunin lo;
o si te koruman ke.

³ Ala be to sankolo ra ka jenge ka adamadenw fle,
k'a fle ni a kera ko mogo be yi, hakiri be min fe,
min ye Alapinibaga ye.

* 52:2 52.2 Dogi ka min ke, o kow sebera Samawilu folo 21.8; 22.9-10. † 52:5 52.5 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. ‡ 52:7 52.7 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

⁴ O bɛɛ ka o yɛrɛ mabɔ Ala ra, o bɛɛ kera ꞑacintanw ye;
o si tɛ kojuman kɛ, hali mɔgɔ kelenpe.

⁵ Minw bɛ kojugu kera, yala olugu tɛ ko lon le wa?
O bɛ ne ta mɔgɔw domuna i ko to;
o fana tɛ Matigi Ala bato.

⁶ Sisan jatigeɓa le bɛna o mina,
k'a sɔrɔ siranya ko tɛ yi.
Minw ka aw lamini ko o bɛ aw kɛrɛ, Ala bɛna olugu kolow bɛɛ yereɓe.
Aw bɛna o lamaroya, sabu Ala banna o ra.

⁷ Jontigi le bɛna to Siyɔn ka Izirayeli kisi!
Ni Ala nana a ta mɔgɔw ta bonya lasekɔ o ma tuma min na,
Yakuba ta mɔgɔw bɛna ꞑagari, Izirayelimɔgɔw bɛna ninsɔndiya.

54

Ala ye mɔgɔ degunin bɔsibaga ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Donkiri min bɛ la ni goni ye. Dawuda ka nin donkiri la,
² wagati min Zifikaw nana a fɔ Sawuli ye ko: «Dawuda dogonin bɛ anw fɛ yi!»*

³ E, Ala, ne kisi i tɔgɔ baraka ra;
kiti tige ka ne ta jo di ne ma, i ta seɓagaya baraka ra.

⁴ E, Ala, ne ta daariri lamɛn,
i toro malɔ ne darakan na.

⁵ Sabu Alaꞑasiranbari dɔw wurira ne kama,
mɔgɔ fariman dɔw b'a fɛ ka ne nin bɔ;
o tɛ Alako fan si le jate.†

⁶ Nka, a flɛ, Ala le ye ne demɛɓaga ye,
Matigi le bɛ baraka don ne nin na.

⁷ A bɛna ne juguw ta kojuguw hake ben o yɛrɛ kan.
E, Ala, o halaki i ta kankelentigiya kosɔn.

⁸ Ne bɛna ne yɛrɛ diyanya sarakaw bɔ i ye ni ne jusukun bɛɛ ye;
Matigi Ala, ne bɛna i fo ka i waleꞑumanlon, ka i tɔgɔ bonya, sabu i tɔgɔ ka ꞑi.

⁹ A bɛ ne bɔsi ka bɔ ne ta degukow bɛɛ ra.
Ne bɛ ne ꞑa lɔ ne juguw ra ka o bentɔ flɛ.

55

Terijugu mɔgɔjanfabagaw

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Donkiri min bɛ la ni goni ye. Dawuda ta karan.

² E, Ala, i toro malɔ ne ta daariri ra;
i kana dogo, ka ban ka ne ta makarikanw lamɛn.

³ I janto ne kumakan na, i ye ne jaabi;
sabu ne hakiri ꞑagamina, ne ta jusukasi kosɔn.
Ne bɛ ɲuna

⁴ ne juguw ta kumakan kosɔn,
ani mɔgɔjuguw ta juguya kosɔn.
O bɛ kojuguw kɛ ne ra,
o dimininba bɛ ben ne kan.

⁵ Ne sɔnkun bɛ panpanna,
saya jatige ka ne mina.

⁶ Siranya ni yerɛyɛrɛ ka ne mina,
jatigeɓa ka ne datugu fan bɛɛ ra.

⁷ Ne ko: «Jɔn le bɛna kaman di ne ma sa, ne ye kɛ i ko tugani?
Ne tun bɛna wuri ka taga sigi yɔrɔ wɛrɛ.

* **54:2** 54.2 Nin kumaw bɔ sɔrɔ Samawilu folo 23.15-24; 26.1-5. † **54:5** 54.5 Nin yɔrɔ ra a seɓera heburukan na ko: Sela.

⁸ A fle, ne tun bena bori ka taga fo yorojan,
ne tun bena taga to kongokolon kono.*

⁹ Ne tun bena teliya ka taga dogoyoro do pini,
janko ka kisi fono ba ni sanfono ma.»

¹⁰ E, Matigi, o ta kuma jagami, ka o kan taran;
sabu ne ja be jusukungbeleya ni kere le ra dugu kono.

¹¹ Su ni tere, o kow le be kera dugu kogow kunna, ka dugu lamini;
terenbariyakow, ani tooro be dugu kono,

¹² cenri be yi,
tonori ni nanbara te ban dugu jamalajenyorow ra ka ye.

¹³ Ne jugu do le te ne mafiyenyara;
ni o do tun lo, ne belen tun bena o mupu.

Ne koninyabaga do le ma wuri ne kama;
ni o do tun lo, ne tun bena dogo o tigi ra.

¹⁴ Nka ele lo, ne ni ele min bee ye mogo kelen ye,

ele min tun ye ne yere teri ye, ani ne jenogon,

¹⁵ ne ni ele min ta jenogonya tun ka di kosebe;
anw le tun be ke ni jama ye, ka taga nogon fe Ala ta batoso kono.

¹⁶ Ayiwa, saya ye bara ka cun o kan,
o panaman ye don saya dibi ra;
sabu juguya be o ta so, a be o jusukun na.

¹⁷ Ne koni, ne be Ala le wele;

Matigi Ala bena ne kisi.

¹⁸ Wula fe, ani sogoma, ani teregan fe

ne be marumankokanw fo, ka njuna;

a fana be ne kan men.

¹⁹ Kere min dabora ne kama, a bena ne bosu ka bo o ra,

ka hera ke ne ye,

hali ni ne kerebagaw ka ca.

²⁰ Ala bena ne lamen, ka o bee majigi,

ale min be a ta masaya ra wagati bee.†

Olugu koni te o jogo yelema,
o fana te siran Ala ja.

²¹ Ne jenogon be kojugu ke a teriw ra,
a tun ka teriya layiri min ta, a be o cen.

²² A darakuma nugunin lo ka teme nare kan,

nka kere dogonin be a jusukun na;

a ta kumaw ka di ka teme turu kan,

nka a be i ko kerekemuru bonin a la ra.

²³ I ta ko bee to Matigi Ala boro,

ni o kera, a bena baraka don i ra;

a te son ka mogo terennin to a ye ben fiyewu.

²⁴ Nka ele Ala koni, ele bena nin mogow lajigi fo kaburu konono.

Mogofagabagaw, ani nanbaramogow tena hali o ta si sandaw tarance soro.

Nka ne be ne jigi la ele Ala kan.

56

Ala b'a janto a ta mogow ra

¹ Donkirilabagaw kuntigi. A be la donkiri min lacogo ra, o togo ye ko «Yorojana tugani kasibari.» Dawuda ka nin donkiri la wagati min Filisikaw tagara a mina Gati dugu kono*.

* 55:8 55.8 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko. † 55:20 55.20 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko:

Sela. * 56:1 56.1 Aw ye Samawilu folo 21.11-16 fle.

² E, Ala, makari ne ra, sabu mɔgɔw bɛ ne nin tɔɔrɔra;
lon o lon o bɛ ne kɛrɛ, o bɛ ben ne kan.

³ Lon o lon ne juguw bɛ ne tɔɔrɔ;
ne kɛrɛbagaw cayara, fɔ o bɛ waso ne ra.

⁴ Nka ni siranya ka ne mina wagati min na,
ne bɛ ne jigi la ele le kan.

⁵ Ne bɛ Ala ta kuma tando;
ne jigi bɛ Ala le kan, ne tɛ siran;
adamadenw bɛ se ka mun le kɛ ne ra?

⁶ Lon o lon o b'a fɛ ka ne ta kow cɛn le;
o bɛ kojugu dama le miiri ne ta ko ra.

⁷ O bɛ janfa siri ne kama, o bɛ dogo ka ne kɔrɔsi,
o bɛ ne tɛmɛyɔrɔw bɛɛ kɔrɔsi,
sabu o bɛ ne fagayɔrɔ le jini.

⁸ Yala o bɛna bɔsi k'a sɔrɔ o bɛ nin terenbariyaw kɛra wa?
Ala, i ta dimi kosɔn, nin mɔgɔw halaki!

⁹ I bɛ ne senlayɔrɔw bɛɛ kelen kelen jate, ka ne to ne ta dunupalatige ta yaala ra.
Ne jajiw mina ka o mara i ta minan kɔnɔ;
yala a bɛɛ hakeya sebenin tɛ i ta kitabu kɔnɔ wa?

¹⁰ Ni ne nana i wele lon min na,
o lon na ne juguw bɛna seko ni o ko ye;
o ra ne bɛna a lon ko Ala bɛ ni ne ye.

¹¹ Ne bɛ Ala ta kuma tando,
ne bɛ Matigi Ala ta kuma tando.

¹² Ne jigi bɛ Ala le kan, ne tɛ siran;
adamadenw bɛ se ka mun le kɛ ne ra?

¹³ E, Ala, ne ka dajuru min ta i fɛ, ne ka kan ka o dafa.
Ne bɛna barakalari sarakaw bɔ i ye,

¹⁴ sabu i ka ne nin kisi saya ma,
i ma sɔn k'a to ne sen ye talon;
o ra, ne janaman bɛna tagama Ala ja kɔrɔ yeelen na.

57

Ala ta mɔgɔw jigi ye Ala ye
(Hayan 8-12; Zaburu 108.2-6)

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. A bɛ la dɔnkiri min lacogo ra, o tɔgɔ ye ko «I kana a halaki.»
Dawuda ka nin dɔnkiri la wagati min a borira Sawuli ja ka taga dogo kuruwo kɔnɔ*.

² Makari ne ra, Ala, makari ne ra!
Sabu ne ka ne nin karifa ele le ma.
Ne bɛ ne yɛrɛ dogo i kaman suma kɔrɔ,
sani k'a to kojugu wagati ye tɛmɛ.

³ Ne bɛ kule ka Ala kɔrɔtaninba wele,
Ala min bɛ ko bɛɛ kɛ ne ye k'a dafa.

⁴ A bɛna to sankolo ra ka ne kisi,
a bɛna ne tɔɔrɔbagaw mafiyɛnya.†
Ala bɛna a ta pumanya ni a ta kankelentigiya lajigi ne kan.

⁵ Ne kɔni lanin bɛ jaraw le cɛ ra,
minw bɛ adamaden sogo jimi;
o pinw bɛ i ko tamanw, ani bijɛw,
o nenkun bɛ i ko kɛrɛkɛmuru dadiman.

⁶ E, Ala, i tɔgɔ ye kɔrɔta fɔ ka tɛmɛ sankolo kan,
i ta bonya ye kɛ dunuɓa bɛɛ lajennin kunna.

⁷ O tun ka jo le siri ne sen kɔrɔ

* 57:1 57.1 Aw ye Samawilu fɔlo 22.1-2; 24.1-2 fle. † 57:4 57.4 Nin yɔrɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.

janko ka ne laben;
o ka dinga sogi ne ja,
nka olugu yere le nana ben o dinga kono.[‡]

⁸ Ne hakiri sigira, Ala, ne hakiri sigira;
ne bena donkiri la ka Ala tando.

⁹ Ne nin, i kunu!
Ne ta kora ni ne ta goni, aw ye kunu!
Ne bena dugubeda lakunu.

¹⁰ E, Matigi, ne be i fo ka i walepumanlon jamana mogow ce ra;
ne be donkiri la ka i tando siyaw ce ra,

¹¹ sabu i ta numanya bonya be se fo sankolo kono,
i ta kankelentigiya be se fo sankolo ma.

¹² E, Ala, i togo ye korota fo ka teme sankolo kan,
i ta bonya ye ke dunuwa bee lajennin kunna.

58

Ala le ye mogojugu sarabaga ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi. A be la donkiri min lacogo ra, o togo ye ko «I kana a halaki»
Dawuda ta donkiri.

² Aw fangatigiw, yala can ra aw be terenninya sira kan wa?
Yala aw be adamadenw ta kiti tigera ka ja wa?

³ Fiyewu! Aw be tugu ka kojuguw ke,
aw borow le be kojugu caya jamana kono.

⁴ Mogojuguw be sirajugu ta kabini o worolon na,
faninyafobagaw be o yere lafiri kabini o worolon.

⁵ Baga min be o ra, o бага be i ko sa ta бага,
a be i ko fonfonnin min te menni ke, min b'a toro datugu,

⁶ janko a kana sanegebaga kan men,
hali sanegebagaw bee ra ceguman.

⁷ E, Ala, o pinw karikari o da kono!
Matigi Ala, nin jaranabelenw dagbagaw karikari!

⁸ O ye tunu i ko ji be woyo ka tunu cogo min na;
ni o ka o ta kalan bon, o ta bijew kana foyi ja.

⁹ O ye ke i ko tononko, min tagato be to ka yeele tere koro.
O ye ke i ko den min kogobari worora, o ja kana tere yeelen ye.

¹⁰ Sani daga ye bo nani tasuma fundenin kala ma,
ni nani kene lo, walama ni a jalan lo o,
sanfonjo ye mogojugu ta ka taga ni a ye.

¹¹ Mogo terennin bena nagari, sabu Ala k'a monebo;
a bena a sen ko mogojuguw jori le ra.

¹² Mogow bena a fo ko: «Can lo, mogo terennin ta baraji be yi;
can lo, Ala be yi, min be kiti tige dunuwa kono.»

59

Ala le ye a nasiranbagaw karifayow ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi. A be la donkiri min lacogo ra, o togo ye ko «I kana a halaki!»
Dawuda ka nin donkiri la wagati min Sawuli ka mogow ci ka taga a ta bon lamini, janko
a boto, o y'a faga*.

² E, Ala, ne bosi ka bo ne juguw boro,
minw be wurira ne kama, ne tanga olugu ma.

³ Ne bosi ka bo mogo terenbariw boro,

[‡] 57:7 57.7 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

*

59:1 59.1 Aw ye Samawilu folo 19.11-17 fle.

ne kisi ka bɔ mɔgɔfagabagaw boro.

⁴ Sabu o dogonin ye nin ye ka ne kɔnɔ;
mɔgɔ jusu farimanw lo.

O ka janfa siri ne kama, k'a sɔrɔ ne ma hakeko ke,
ne ma jurumun ke, Matigi Ala.

⁵ Ne ma terenbariyako si ke o ra, nka o be boriborira ka o yere laben ne kama.

I kunu, ka na o fle, i ye ne demɛ!

⁶ Ele, Matigi Ala, Fangatigi, Izirayeli ta Ala,
i wuri ka siyaw beɛ kere!

I kana makari nin janfamogow ni nin mɔgɔ terenbariw si ra.[†]

⁷ Wula fe o be seko ka na;

o be kasi i ko wuruw;

o be yaala ka dugu lamini.

⁸ A fle, kumakolon te ban o da ra ka ye,
o darakumaw ka jugu i ko kerekemuruw;
o b'a fo ko: «Mogɔ si te an lamenna?»

⁹ Nka ele, Matigi Ala, ele be yereko o ma;
ele be siyaw beɛ logobo.

¹⁰ E, ne ta barakatigi, ne na lonin be ele le ra,
sabu ele le ye ne tangabaga ye.

¹¹ Ne ta numanya tigi Ala bena na ne fe;
Ala bena a to ne ye ne juguw bento fle.

¹² I kana o faga, janko ne ta mogow kana na nina o ko;
nka i ta sebagaya baraka ra, o janjan le, ka o majigi,
Matigi, an tangabaga Ala.

¹³ O darakuma beɛ ye jurumun le ye;
o koson o yere ta yerebonya ye ke jan ye ka o mina,
sabu o be kumajuguw ni faninyakumaw dama le fo.

¹⁴ I jusu gbannin ye o beɛ halaki;

o halaki fo ka na o beɛ ban pewu!

O ra, beɛ bena a lon, ka taga se fo dunuɗa dan na,
ko Ala le ye Yakuba ta mogow[‡] ta masace ye.[§]

¹⁵ Wula fe, o be seko ka na,

o be kasi i ko wuruw,

o be yaala ka dugu lamini.

¹⁶ O be yaalayaala ka o ta domuni pini;
ni o ma fa, o be to ka kule ci.

¹⁷ Ne kɔni, ne bena donkiri la ka i ta sebagaya lakari,
lon o lon sogoma, ne bena i ta numanya ko fo.

Sabu ele le ye ne dogoyɔɔ ye;

ne ta degulonw na, ele le ye ne karifayɔɔ ye.

¹⁸ E, ne ta barakatigi, ne bena donkiri la ka i tando,
sabu Ala le ye ne tangabaga ye,
ne ta Ala ye numanya tigi le ye.

60

Ala be sesɔɔri di a ta mogow ma
(Hayan 7-14; Zaburu 108.7-14)

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Nin donkiri be la donkiri min lacogo ra, o togo ye ko «Jenogonya yirifyeren.» Dawuda ka nin donkiri la, janko ka mogow karan, ² wagati min a ta mogow tun tagara Mesopotami mara ta Sirikaw kere, ani Soba mara ta Sirikaw, ani o ko fe Yohabu sekora ka na Edomuka ce waga tan ni fla faga Kogo kenegbe yoro ra*.

[†] 59:6 59.6 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. [‡] 59:14 59.14 Yakuba ta mogow, o koro ye Izirayelimogow.

[§] 59:14 59.14 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. * 60:2 60.2 Aw ye Samawilu flanan 8.3-14; Kibaroyaw folo 18.3-13 fle.

³ E, Ala, i banna an na, k'a to an juguw ka an gben ka an janjan; i tun dimina an koro, nka sabari ka son an na tuun.

⁴ I ka dugukolo yerere, fo k'a peren; dugukolo perendaw lalaga, sabu a be yuguyugura.

⁵ I ka kogbelenw lase i ta mogow ma, k'a ke i n'a fo i ka duven le di o ma, o k'a min fo ka panamini.

⁶ Nka i ka tagamasiyen do di i nasiranbagaw ma, min be o tanga o juguw ta biew ma.†

⁷ An jaabi, ka an kisi ni i boro barakaman ye, janko i ta mogow kanuninw ye bosi.

⁸ Ala tora a ta yoro saninman* kono, ka kuma, ko: «Ne bena se soro, ka Sikemu ta mara taran k'a nin, ka Sukoti dingakonoyoro suma k'a nin.

⁹ Galadi ta mara ye ne ta le ye, Manase ta mara ye ne ta le ye, Efirayimu ta mara ye ne kun dogoyoro ye, Zuda ta mara ye ne ta masacebere ye,

¹⁰ Mohabu ta mara ye ne ta kominan ye, ne be ne ta sanbara bo k'a firi Edomu ta mara le kan; ne be se soro, fo ka peren Filisikaw ta jamana kunna.»

¹¹ Ala, jon le bena ne lataga dugu barakaman kono sa? Jon le bena taga ni ne ye Edomu?

¹² Ele Ala te wa? Ele min tun banna an na, ele min tun te bora ni an ta kerekewew ye tuun, Ala!

¹³ An dema, ka an bosi ka bo an juguw boro! Sabu adamaden ta demeri ye gbansan le ye.

¹⁴ Nka ni Ala be ni an ye, an bena kobaw ke; ale le bena an juguw dondon fo ka o joro.

61

Ala le ye a ta mogow karifayoro ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Donkiri min be la ni goni ye. Dawuda ta Zaburu.

² E, Ala, ne kulekan lamem!

I janto ne ta daarikan na!

³ Ka ne to hali dununa dan na, ne be kule ka i wele, sabu ne jigi tigera.

Farakuru min yoro ka jan ne ma, ne layelen o kan,

⁴ sabu ele le ye ne karifayoro ye, i ko sankasojan min be ne tanga ne juguw ma.

⁵ Ne b'a fe ka to i ta bon kono tuma bee, ka ne yere dogo i kamanw koro;*

⁶ sabu Ala, ne ka dajuruw ta i fe fen minw na, i ka o ke ne ye; i ka fen minw mara i togo nasiranbagaw ye, i bena o di ne fana ma.

⁷ Do fara masace si kan!

A ye to si ra ka wagatijan ke!

⁸ A signin ye to masaya ra Ala na koro wagati bee!

A to i ta numanya ni i ta kankelentigiya y'a mara!

⁹ Can lo, ne bena donkiri la ka i togo tando tuma bee, ka ne ta dajuruw dafa lon o lon.

62

Ala kelenpe le ye kisiri tigi ye

† 60:6 60.6 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. * 61:5 61.5 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

1 Dɔnkirilabagaw kuntigi, Yedutun. Dawuda ta Zaburu.

2 Ne nin, i je ka Ala kelenpe le makɔnɔ;
ne ta kisiri bɛ bɔ ale le ra.

3 Ɔnhɔn, ale le ye ne ta barakatigi Ala ye, ani ne ta kisiri tigi;
ne tangabaga lo; foyi tɛna ne jɛngɛ ka bɔ ne nɔ ra.

4 Tuma juman le aw bɛna nin dabra:

Aw bɛɛ bɛ ben mɔgɔ dɔ kan,
aw bɛ jɛn o tigi ra k'a bugɔ k'a faga,
i n'a fɔ mɔgɔ bɛ kogo jɛngɛnin tɔ laben cogo min na,
i n'a fɔ mɔgɔ bɛ sansan cɛnnin tɔ waraga cogo min na!

5 Can lo, o bɛ janfa siri janko ka mɔgɔ laben ka bɔ a ta lɔyɔrɔnuman na;
faninya le ka di o ye.

O bɛ dugawu kɛ i ye ni o da ye,

k'a sɔrɔ o bɛ i danga o jusukun na.*

6 Ɔnhɔn, ne nin, i je ka Ala kelenpe le makɔnɔ;
sabu ne jigi ye ale le ye.

7 Ale le ye ne ta barakatigi ye, ani ne ta kisiri tigi;
ne tangabaga lo; ne tɛna jɛngɛ ka bɔ ne nɔ ra.

8 Ne ta kisiri ni ne ta bonya bɛ bɔ Ala le ra;
ne ta barakatigi Ala barakaman, ani ne karifayɔrɔ ye Ala le ye.

9 Aw adamadenw, aw ye aw yɛɛ karifa a ma wagati bɛɛ;
aw ye aw jusukunnakow bɛɛ fɔ a ye,
sabu Ala le ye an dogoyɔrɔ ye.†

10 Can lo, adamadenw tɛ foyi ye;

mɔgow ye fɛngbansanw le ye.

Hali ni i ka o bɛɛ bla sumanikɛnan dɔ kɔnɔ,

o bɛɛ lajennin bɛ fiyɛnya ka tɛmɛ hali fɔrɔ kan.

11 Aw kana aw jigi la tɔrɔri kan,
walama ka aw boromala sonyari kan gbansan.
Hali ni naforo ka caya cogo o cogo,
aw kana aw jigi la a kan.

12 Ala ka nin fɔ sɔnaga kelen,
ka seko k'a fɔ sɔnaga fla, ne k'a mɛn;
a ko: «Fanga ye Ala ta le ye.»

13 Numanya fana ye ele ta le ye, an Matigi!
Sabu ele le bɛ bɛɛ sara ka kaɓa ni a tigi ta kɛwalew ye.

63

Ala ta numanya ka fisa ni fɛn bɛɛ ye

1 Dawuda ta Zaburu. A ka min la k'a to Zuda kongokolon kɔnɔ.

2 E, Ala, ele le ye ne ta Ala ye, ne bɛ i ta jɛnɔgɔnya le jini,
i lɔgɔ bɛ ne ra i ko jimɔlɔgɔ;

ne farikolo bɛ sama i nɔ fɛ,

i ko dugukolo janin, segenin, jintan bɛ ji fɛ cogo min na.

3 O kosɔn ka ne to i ta yɔrɔ saninman kɔnɔ, ne bɛ ne ɓa lo i ra,
janko ka i ta sebagaya ni i ta bonya fle,

4 sabu i ta numanya sɔrɔri ka fisa ni si sɔrɔri ye;
o kosɔn ne bɛ i bonya ni ne darakumaw ye.

5 Ne bɛ ne boro fla lawuri i tɔgɔ ra,

ka baraka la i ye ne si bɛɛ ra.

6 Ne nin wasara, i n'a fɔ mɔgɔ min ka domuni dimanyɔrɔw le domu ka fa;
ne ɓagarininba, ne da bɛna i tando.

* 62:5 62.5 Nin yɔrɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela. † 62:9 62.9 Nin yɔrɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.

⁷ Ka ne to ne layoro ra, ni ne hakiri ka jigi i ra,
ne be to ka miiri i ra su wagatiw bee ra.

⁸ Sabu ele le ye ne demebaga ye,
ne be to i kaman suma koro ka nagarikanw fo.

⁹ Ne nin sirinin be i ra,
i boro barakaman be ne mina.

¹⁰ Nka minw b'a fe ka ne nin halaki,
i bena olugu lajigi fo dugukolo jukoro.

¹¹ I bena o labla murutigiw ye,
k'a to o sogo ye ke kongowuruw ta domuni ye.

¹² Nka masace bena nagari Ala ta jennogonya koson;
mogo o mogo be kari ni Ala togo ye, o tigi kun be korota,
sabu faninyafobagaw da bena datugu.

64

Ala be mogojugu ta ko bee kala ma

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

² E, Ala, ne ta mapumankokan lamem;
ne si tanga, sabu ne juguw nasiran be ne ra.

³ Mogojuguw ka jen min siri, ne kisi o ma,
ka ne bo kojukuebagaw ta mankanw ce ra.

⁴ O be o nenkun dabo, k'a da diya i ko kerekemuru,
o be o ta kumajuguw laben i ko bijew,

⁵ ka dogo ka mogo jusukungbenin bon;
o be bara a ra, k'a bon, hali o te siran.

⁶ O be o yere jija kojugu le ra,
k'a fo ko olugu bena jan dow dogo ka o la mogow na;
o b'a fo ko: «Jon le be an yera?»

⁷ O be kojugu naninya,
k'a fo ko: «An ka dabarijugu min siri, o pana yere le!»
Can lo, mogo kononokow ni a jusukunnakow ye dingadunba le ye min dunya te lon.

⁸ Nka Ala bena o bon ni bije do ye;
o bena bara ka benben.

⁹ O yere nenkun le bena ke sababu ye ka o laben;
ni mogo o mogo ka o ye, o tigi b'a kun yuguyugu.

¹⁰ Ni o kera, adamadenw bee bena siran;
o bena Ala ta kobaw lakari,

sabu o bena a ta kokeninw koro faamu.

¹¹ Mogo terennin be nagari Matigi Ala koson,

a b'a yere karifa Matigi Ala ma;
mogo jusupumanw bee kun bena korota.

65

Ala b'a janto a ta danfenw na

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu. Donkiri.

² E, Ala, i ka kan ni tandori ye, Siyon dugu kono;
mogow ka dajuru minw ta i fe, o bena na o dafa.

³ Ele min be daariri jaabi,
adamadenw bee bena na ele le fe.

⁴ Ne ta terenbariyakow doni gbiriya ne ma,
nka i be an ta hakew bee yafa.

⁵ I be mogo minw nanawoloma, ka o gbara i yere ra,
janko o ye to i ta so kono, olugu ta pana.

I ta so ta fenpumanw bena an wasa,
i ta batoso saninman ta fenpumanw.

⁶ An ta kisiri tigi Ala, i ka kabakobaw ke ka an jaabi,
janko ka i ta terenninya yira;

bɛɛ jigi ye ele le ye,
hali minw bɛ fɔ dugukolo dan na, ani fɔ kɔgɔji dan na.

⁷ Ale le ka kuruw sigi a ta fanga baraka ra;
sabu sebgaya b'a fɛ.

⁸ A bɛ kɔgɔjiw ta mankan mala,
ka jikuruw ta mankan mala,
ka siyaw ta wɔyɔkanw mala.

⁹ Mɔgɔ minw bɛ fɔ hali dugukolo dan na, siranya bɛ olugu ra i ta tagamasiyenw kosɔn.
I bɛ terebɔyanfan mɔgɔw ni terebenyanfan mɔgɔw fa ɲagari ra.

¹⁰ I bɛ i janto dugukolo ra k'a sɔn ji ra,
ka dugukolo diya kɔsɛbɛ,
sabu Ala ta kɔ fanin lo ji ra.
I bɛ siman di mɔgɔw ma, sabu i ka dugukolo laben o le kama.

¹¹ I bɛ forow ta walanw sɔn ji ra kɔsɛbɛ,
k'a bɔgɔkuruw yɛrɛgɛ,
ka sanji kɛ ka o magaya,
ka baraka don simanw falentɔ ra.

¹² I ta kɔɲumanw sababu ra, san laban bɛ diya;
ni ele ka tɛmɛ yɔrɔ o yɔrɔ, o yɔrɔ fɛnw bɛɛ bɛ ɲa.

¹³ Bɛganw ta domunikɛyɔrɔ minw bɛ kongokolon kɔnɔ, o bɛɛ ka ɲi;
ɲagarikanw bɛ kongoriw kunna fan bɛɛ ra.

¹⁴ Kongokɔnɔyɔrɔw bɛɛ fara sagaw ni baw ra,
forow bɛɛ fara siman na.
Bɛɛ bɛ ɲagari fɔ ka donkiriw la.

66

Ala bɛ a ta mɔgɔw bɔsi o juguw boro

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Donkiri. Zaburu.

Aw ye Ala tando ni ɲagarikanbaw ye, aw dunɲamɔgɔw bɛɛ.

² Aw ye donkiri la k'a tɔgɔ bonya lakari,
aw y'a tando ni bonyaba ye.

³ Aw y'a fɔ Ala ye kɔ: «I ta kow ye siranyakobaw ye!
I ta baraka bonya kosɔn, i juguw bɛ o kinbiri gban i kɔrɔ.

⁴ Dunɲa bɛɛ lajennin bɛ a kinbiri gban i kɔrɔ ka i bato,
ka donkiri la ka i bonya,

ka donkiri la ka i tɔgɔ bonya.»*

⁵ Aw ye na Ala ta kokeninw fɛ;
a bɛ koba minw kɛ adamadenw ye.

⁶ A ka kɔgɔji yɛlɛma k'a kɛ dugukolo jalan ye,
k'a to mɔgɔw tagamana a cɛ ma k'a cɛtigɛ.

O le kosɔn an bɛ ɲagari a ta kokeninw kosɔn.

⁷ A signin bɛ kuntigiya ra wagati bɛɛ, a ta sebgaya baraka ra,
a ɲa bɛ siyaw ra;

o kosɔn mɔgɔ murutininw kana o yɛrɛ kɔrɔta!†

⁸ Siyaw, aw ye baraka la an ta Ala ye!

Aw ye aw kan bɔ k'a tando!

⁹ A ka an nin ɲanamanya;
a m'a to an sen ye talon.

¹⁰ E, Ala, i ka an segesɛgɛ,
i ka an kɔrɔbɔ i ko mɔgɔ bɛ warigbɛ kɔrɔbɔ tasuma ra cogo min na.

¹¹ I tun ka an don jɔ ra,
i tun ka doni gbiriman la an kɔ ra;

¹² I k'a to an juguw ka so bori ka yɛlɛn an kunw kan.
An ka tasuma cɛtigɛ, ka ji cɛtigɛ;

* 66:4 66.4 Nin yɔrɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela. † 66:7 66.7 Nin yɔrɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.

nka i ka an bosi ka bo o bee ra, ka an laganfiya.

¹³ Ne bena taga i ta batoso kono ni saraka jenitaw* ye;
ne ka dajuru minw ta i fe, ne be taga o dafa;

¹⁴ ne da ka dajuru minw ta,

ne da ka kuma minw fo wagati min ne tun degura, ne bena o dafa.

¹⁵ Ne bena began toroninw ke saraka jenitaw ye ka o di i ma,

ani sagajigi sarakaw, ani wusunun sarakaw*;

ne bena misitoranw, ani bakoroninw ke saraka ye.†

¹⁶ Aw minw bee be siran Ala ja, aw ye na lamenni ke;

Ala ka min ke ne ye, ne bena o lakari.

¹⁷ Ne kulera ni ne da ye k'a wele,

ne k'a bonya ni ne nenkun ye.

¹⁸ Ni ne tun ka terenbariya ye ne jusukun na, ka je a kan,

Matigi tun tana ne lamen.

¹⁹ Nka can ra, Ala ka ne lamen;

a k'a janto ne ta daarikan na.

²⁰ Ala baraka,

sabu a ma ban ne ta daariri ma,

a fana ma a ta numanya mabo ne ra.

67

Ala le ye hinatigi ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Donkiri min be la ni goni ye. Zaburu. Alabatodonkiri.

² Ala ye hina an na, ka baraka don an na,

ka son ka an fle ni numanya ye.*

³ Ni o kera, mogow bena i ta kow jalon dunupa kono,

siyaw bena i ta kisiri ko faamu.

⁴ Ala, mogow ye i fo ka i walepumanlon!

Mogow bee ye i fo ka i walepumanlon!

⁵ Siyaw ye nagari ka donkiri la ka ninsondiya,

sabu i be mogow ta kiti tige horonya kan,

ele le ye siyaw kuntigi ye dugukolo kan.†

⁶ Ala, mogow ye i fo ka i walepumanlon,

mogow bee ye i fo ka i walepumanlon!

⁷ Dugukolo senefenw be den;

Ala, an ta Ala, ale be baraka don an na.

⁸ Onhon, Ala be baraka don an na;

a pasiran bena ke mogow bee ra, ka taga se fo dunupa danw bee ra.

68

Ala be se soro a juguw bee kan

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu. Donkiri.

² Ala ye wuri k'a juguw bee janjan,

a koninyabagaw bee ye bori a ja.

³ Sisi be tunu cogo min na, i bena o latunu ten le,

ka o ke i ko keje be yeele cogo min na tasuma koro.

Mogojuguw bena halaki Ala ja koro;

⁴ nka mogo terreninw bena ninsondiya,

o bena nagari kosebe Ala ja koro,

ka ninsondiya fo k'a ke ninsondiya dan ye.

⁵ Aw ye donkiri la Ala ye, ka Alatandodonkiriw la k'a togo bonya;

‡ 66:15 66.15 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. * 67:2 67.2 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † 67:5 67.5 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

aw y'a kunben ni bonya ye, ale min be sankabaw ke a ta sowotoro ye.

A tɔgo ye ko Matigi Ala, aw ye nagari kosebe a na kɔro.

⁶ Feritaninw fa, ani muso ce saninw ta kititigebaga,
Ala ye o le ye; a siginin be a ta yoro saninman kono.

⁷ Ala le be mogo di mogontanw ma,
ka mogo minaninw labla ka o wasa.

Mogo murutininw le sigiyoro bena ke yoro lakolonw ye.

⁸ E, Ala, wagati min i bora ka bla i ta mogow na,
wagati min i tun be tagamana o na fe kongokolon kono,*

⁹ dugukolo yereyerera, sankolo ka sanji lajigi;

o kera Ala na koro, Sinayi ta Ala,
o kera Ala na koro, Izirayeli ta Ala.

¹⁰ E, Ala, i ka sanji lana caman;
i ta jamana tun jara, nka i yere ka sumaya jigi a kan tuun.

¹¹ I ta mogow sigira o yoro le ra.

E, Ala, i ta numanya koson, i ka o yoro laben panibagatow ye.

¹² Matigi kumana;

muso kumalasebagaw ye jamaba le ye.

¹³ Siya tow ta kerekajamaw ni o ta masacew borira; o bee borira.

An ta muso minw tun tora so kono, olugu le ka an juguw borofenw tarantaran.

¹⁴ Jendetuganiw tagamasiyenw[†] lo, o kamanw warigheraman lo,
o kamansiw kera ni sanin nugunin le ye.

Nka kerekeden dow lanin tora so sagakuruw ce ra.

¹⁵ Wagati min Sebestigi Ala ka masacew gben ka o janjan o kereyoro ra,
a tun kera i ko bugun le tun be jigira Salimon kuru kan.

¹⁶ Ala ta kuruba, Basan kuru!

Kuru kun caman, Basan kuru!

¹⁷ Ala ka kuru min panawoloma k'a ke a sigiyoro ye,
mun koson o kuru pangboya be aw ra, aw kuru kun camanw?
Sigiya t'a ra, Matigi Ala bena o yoro le ke a sigiyoro ye wagati bee.

¹⁸ Ala ta sowotorow jateda ye waga camanba,

waga caman sigiyoroma caman.

Matigi be bo Sinayi kuru kan ka taga a ta yoro saninman kono.

¹⁹ I yelenna san fe,

i ka jon dow mina ka taga ni olugu ye,

i ka bonyaw mina mogow fe, hali mogo murutininw,

janko ka o yoro ke ele Masa Ala ta sigiyoro ye.

²⁰ Matigi baraka lon bee!

Ale le be lo ni an kunko ye,

ale Ala le ye an ta kisiri tigi ye.‡

²¹ Ale Ala le ye an kisibaga ye;

Matigi Ala, an Matigi, ale le be mogo bosi ka bo saya boro.

²² Nka Ala bena a juguw kun ci;

minw be hakekow ke, a bena olugu kunkolo siman ci.

²³ Matigi ko: «Ne bena o lana ka bo fo Basan;

ne bena o lana ka bo fo kogoji jukoro;

²⁴ janko aw ye aw senw ko aw juguw jori ra,

aw ta wuruw fana nenw ye aw juguw jori do soro k'a nemu.»

²⁵ E, Ala, mogow ka i ni i ta mogow ta sesorori tagama ye,

ne ta Ala ka tagama min ke,

ne ta Masace ka tagama min ke ka na don yoro saninman kono.

²⁶ Donkirilabagaw tun be na fe, ka forifentigiw gban olugu ko;

* 68:8 68.8 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † 68:14 68.14 O jenetuganiw tagamasiyenw be se ka ke Izirayelimogow juguw borofen minanin dow ye. ‡ 68:20 68.20 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

sungurudenw be o ce ra, olugu be longanw fora.

²⁷ Aw ye baraka la Ala ye jamalajenyorow ra,
aw ye baraka la Matigi Ala ye, aw minw buruju bora Izirayeli ra.

²⁸ Mogo folow ye o beɛ ra fitini Boniyaminu ta mogow le ye;
ale le ye o namogo ye.

O ko, Zuda ta kuntigiw ni o ta jamakuru,
ani Zabolon ta kuntigiw, ani Nefitali ta kuntigiw.

²⁹ I ta Ala k'a latige ko i baraka ye bonya.
E, Ala, i ta sebagaya yira i n'a fo i tun derira k'a ke an ye cogo min na folofolo.

³⁰ Ka i to i ta batosoba konɔ, Zeruzalemu dugu kunna,
masaw bena na i fe ni bonyafenw ye.

³¹ Jirafen min be yaala bin na, songo ale ra,
ani misitoranw ni siya werew ta misiden
minw be na ni warigbew ye o boro, ka na o kinbiri gban;
kere ka di siya minw ye, olugu beɛ janjan.

³² Ciraden dow bena na ka bo Misiran,
Etiyopikaw fana ka o boro korota, o be borira ka na Ala fe.

³³ Dunuja masayaw beɛ, aw ye donkiri la Ala ye,
aw ye Alatandodonkiriw la Matigi ye.[§]

³⁴ A yelennin be sankolo le kan i ko so, sankolo min danna kabini folofolo;
a be a kan bora, a be a kan barakaman korota.

³⁵ Aw ye lo a ra k'a lon ko sebagaya ye Ala ta ye;
a ta bonya be Izirayeli kan,
a ta sebagaya ka sankolo fa.

³⁶ E, Ala, i ye siranfenba le ye i ta yoro saninmanba konɔ de!
Izirayeli ta Ala be sebagaya ni baraka di a ta mogow ma;
Ala baraka!

69

Ala le be mogo kisi

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Nin donkiri be la donkiri min lacogo ra, o togo ye ko
«Yirifyeren». Dawuda ta Zaburu.

² E, Ala, ne kisi,
sabu ji ka ne mina fo ne kan koro.

³ Ne be jigira jibogo jukoro, dan te min dunya ra,
foyi te yi ka ne lalo;
ne be jigira fo ji jukoroyoro ra,
jiwoyo be tagara ni ne ye.

⁴ Ne kulera fo ka ne baraka ban,
ne kan jara fo a be ne jeni;
ne ka ne ta Ala mafle,
fo ka na ne padenw sege fleri ra.

⁵ Mogo minw be ne koninya gbansan,
olugu ka ca ka teme hali ne kunsigiw kan.
Minw b'a fe ka ne halaki, olugu baraka ka bon kosebe;
ne juguw be bagara ne ma le.
Ne ma fen min sonya,
o ko ne ye o seko jagboya ra!

⁶ E, Ala, ele ka ne ta hakirintanya lon,
ne ta hakekow fana ma dogo i ma.

⁷ Minw jigi be i kan, i kana a to olugu ye maroya ne koson,
Matigi Fangatigi Ala.
Minw be i ta jehogonya pinina, i kana a to olugu kun ye suuru ne koson,

[§] 68:33 68.33 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

Izirayeli ta Ala.

⁸ Sabu ele le koson mafiyenyari be ne kan,
ele le koson ne kun suurura.

⁹ Ne kera mogo were ye ne yere balemaw ce ra,
ne kera siya were mogo ye ne balemaw ce ra,

¹⁰ sabu i ta so ko hami be ne jenina ne jusukun na i n'a fo tasma.

I mafiyenyabagaw be mafiyenyarikuma minw fo i ma, o kumaw be ben ne le kan.

¹¹ Ni ne be kasi ka sun don,
o be dogoyari le lase ne ma.

¹² Ni ne ka borofani don ne yere ra,
o be ne togo le don o ta zanaw ra.

¹³ Minw be sigi dugu donda ra, olugu be ne korofa,
doruminbagaw be ne togo le don o ta donkiriw ra.

¹⁴ Nka ne koni, Matigi Ala, ne be ne ta daariri fora ele le ye;
nin ye ke wagatijuman ye.

E, Ala, ne jaabi i ta numanyaba koson,
i ye ne kisi ka kana ni i ta kankelentigiya ye.

¹⁵ Ne sama ka bo bogo ra, janko ne kana jigi tuun,
ne bosi ka bo ne koninyabagaw boro;

ne sama ka bo ji jukoro,

¹⁶ jiwoyo kana taga ni ne ye,
jidunbaw kana ne datugu,

saya dinga kana datugu ne da ra.

¹⁷ Ne jaabi, Matigi Ala, sabu i ta numanya ka di;
a ke i ta hinaba koson, i ye i ja munu ka ne fle.

¹⁸ I kana i pada dogo i ta jon ma;
i teliya ka ne jaabi sabu ne degunin lo.

¹⁹ Gbara ne ra, i ye ne kisi;
ne kunmabo ka bo ne juguw boro.

²⁰ O ka ne dogoya, ka ne lamaroya, ka ne kun suuru cogo min na, i yere ka o lon;
i ka ne juguw be lon.

²¹ O ta dogoyari ka ne jusu kasi
fo ka ne bana;

ne tun b'a miiri ko do bena makari ne ra, nka mogo si ma makari ne ra,
ne tun ko jususaarobaga bena soro ne ra, nka mogo ma soro.

²² O ka fagarifen ke ne ta domuni na,
ka minnifen kumunin do ke ne ta minji ye*.

²³ Ala y'a to o ta domunibaw ye ke jan ye ka o mina,
o ta hera ye ke jo ye ka o mina.

²⁴ O naw ye fin, o kana yeri ke tuun;
o ko kurunin ye to tuma be.

²⁵ I ta jusugban ye jigi o kan,
i ta dimiba ye ben o kan.

²⁶ O ta sigiyorow ye ke yoro lakolonw ye,
mogo si kana ke o ta bonw konso.

²⁷ Sabu ele ka kojugu ben mogo minw kan, o be wuri olugu le kama ka o toro;
ele ka dimi ben mogo minw kan, o be to ka olugu ta segekow le lakari.

²⁸ O ta kojuguw be jate,
o kana i ta terenninya soro ka ye.

²⁹ O togo ye josi ka bo panamanya kitabu konso,
o togo kana sebe ni mogo terenninw togow ye.

³⁰ Ne koni ye panibagato ye, ne segenin lo;
Ala, ne kisi, ka i janto ne ra.

³¹ Ne bena donkiri la ka Ala togo tando,
ne bena a bonya ka baraka la a ye.

³² O le ka di Matigi Ala ye ka teme misisaraka kan,
ka teme misitoran ni a gbanw ni a sengborow be kan.

* 69:22 69.22 Nin kuma fora Yesu ta ko ra (Matiyu 27.48; Marika 15.36).

³³ Ni mɔgɔ majigininw ka o ye, olugu bɛna ninsɔndiya.

Aw Alaɲinibagaw, Ala ye sijaɲ di aw ma!

³⁴ Sabu Matigi Ala bɛ fagantanw lamɛn;
o k'a ta mɔgɔ minw mina, a tɛ ɲina olugu kɔ.

³⁵ Sankolo ni dugukolo bɛɛ y'a tando,
ani kɔgɔji ni a fɛɲɲanamanw bɛɛ;

³⁶ sabu Ala bɛna Siyɔn dugu kisi,
ka Zuda duguw lo kokura.

A ta mɔgɔw bɛna sigi o duguw kɔnɔ tuun, k'a kɛ o ta ye;

³⁷ o yɔrɔw bɛna kɛ a ta ɲɔnw ta durujaw ta ye.

A tɔgɔ ka di minw ye, o yɔrɔ bɛna kɛ olugu le sigiyɔrɔ ye.

70

Ala le ye ɲanibagatɔ demɛbaga ye

(Hayan 2-6; Zaburu 40.14-18)

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu. Hakirijigi dɔnkiri.

² E, Ala, na ne bɔsi,

Matigi Ala, teliya ka na ne demɛ!

³ Minw b'a fɛ ka ne nin bɔ,
olugu le ye maroya, fo ka o kun suuru!

Minw b'a fɛ kojugu ye ne sɔrɔ,
olugu le ye dɔgɔyari sɔrɔ, fo ka seko ni o ko ye.

⁴ Minw bɛ yɛreko ne ma ko: «Ha ha ha»,
maroya ye olugu laseko ni o ko ye!

⁵ Nka minw bɛɛ bɛ ele yɔrɔɲini,
olugu ye ninsɔndiya ka ɲagari i kosɔn!

I ta kisiri ko ka di minw ye,
olugu y'a fo tuma bɛɛ ko: «E, Ala ka bon!»

⁶ Ne kɔni ye ɲanibagatɔ ye, ani fagantan.

E, Ala, i teliya ka na ne demɛ!

Ele le ye ne demɛbaga ye, ani ne kunmabɔbaga,
Matigi Ala, i kana mɛɛn.

71

Ala le bɛ baraka don a ta ɲɔnw na

¹ E, Matigi Ala, ne bɛ ne yɛɛ karifa ele le ma;
i kana a to ne ye maroya.

² Na ne demɛ, i ye ne bɔsi i ta terenninya kosɔn!
I toro malo ka ne lamɛn, i ye ne kisi!

³ Kɛ ne ta barakatigi Ala ye, ani ne dogoyɔrɔ;
ne bɛ se ka taga dogo yɔrɔ min na wagati bɛɛ.

I k'a latige ko i bɛ ne kisi,
sabu ele le ye ne ta Ala barakaman ye, ani ne dogoyɔrɔ.

⁴ E, ne ta Ala, ne bɔsi ka bo mɔgɔjugu boro,
ne bɔsi ka bo kojugukebaga ni mɔgɔ jusufariman boro;

⁵ sabu ele le ye ne jigi ye, Dunupatigi Ala;
kabini ne denmisɛnman, ne jigi bɛ i kan.

⁶ Kabini ne worora, ne ka ne yɛɛ karifa i ma,
sabu i ka ne mara kabini ne worolon;
ne ta tandori kun ye ele le ye wagati bɛɛ.

⁷ Ne kɛra kabakofɛn le ye mɔgɔ caman fɛ,
nka ele le ye ne karifayɔrɔ barakaman ye.

⁸ I tɔgɔ tandori dɔrɔn le bɛ ne da ra,
ne da bɛ i ta bonya nɔɔrɔman lakari lon bɛɛ.

⁹ Ni kɔrɔya nana se ne ma wagati min ma, i kana i ko don ne ra;
ni ne baraka nana dese, i kana ban ne ra.

¹⁰ Sabu ne juguw be ne le korofora,
minw be ne dendenna, olugu ka janfa siri ne kama.

¹¹ O b'a fora ko: «Ala banna a ra;
an ye tugu a ko, k'a mina,
sabu mogo si te yi min b'a bosil!»

¹² E, Ala, i kana i yere mabo ne ra!
Ne ta Ala, i teliya ka na ne deme.

¹³ Minw be ne jarakira gbansan,
maroya ye olugu le halaki pewu!
Minw b'a fe ka kojugu ke ne ra,
olugu le ye lebu fo ka o kun suuru.

¹⁴ Ne koni jigi be ele kan wagati bee;
ne bena do le fara i togo tandori kan tuun.

¹⁵ Ne da bena i ta terenninya ko lakari,
ka i ta kisiri ko lakari lon bee,
sabu i ta konumanw dan te se ka lon.

¹⁶ Ne bena taga ele Dununatigi Ala ta setigiya ko le fo,
ne bena ele kelen ta terenninya le lakari.

¹⁷ E, Ala, i ka ne karan kabini ne denmisenman;
fo ka na se bi ma fana, ne be i ta kabakow lakarira.

¹⁸ O koson fo ka taga ne koro ka ne kunsigi gbe,
Ala, i kana i ko don ne ra,
janko ne ye i ta baraka ko fo ne ta durujaw ye,
ka i ta se bagaya ko lakari duruja nataw bee ye.

¹⁹ E, Ala, i ta terenninya bonya be se fo sankolo ma.

E, Ala, ele min ka kabakobaw ke,
jon le be i ko ele?

²⁰ Ele min ka kojuguw lase an ma, ka an degu kosobe,
ele le bena an laganfiya tuun;
i bena ne labo dugukolo jukoro, ka ne layelen san fe.

²¹ Do fara ne ta bonya kan,
i ye ne jusu saaro kokura.

²² Ni o kera, Ala, ne fana bena i fo ka i walejumanlon ni goni ye,
i ta kankelentigiya koson.

Ne bena Alatandodonkiw la i ye ni kora ye,
Izirayeli ta Ala saninman!

²³ Ni ne nana ke i tando ye ni donkiw ye,
ne da bena kule ci ka ngarikanw fo;
i ka ne nin min kunmabo, o fana bena i tando.

²⁴ Ne nenkun fana bena i ta terenninya ko lakari wagati bee,
sabu minw tun b'a fe ka kojugu ke ne ra,
olugu maroyara, olugu kun suurura.

72

Ala ye si di masace ma

¹ Sulemani ta Zaburu.

E, Ala, masace karan i ta kititigecogo ra,
i ta terenninya don masace dence jusukun na.

² Ni o kera, a bena i ta mogow ta kiti tige terenninya kan,
ka i ta mogo janibatow ta kiti tige ka kana ni can ye.

³ Kuruw bena hera lase mogow ma,
kongoriw fana bena hera lase mogow ma, terenninya sababu ra.

⁴ A bena jamana janibatow ta jo di o ma,
ka fagantandenw kisi,
ka o torobagaw dondon ka o terege a sen koro.

⁵ Ni o kera, fo ka taga dununa wuri, ni tere be bo, ni karo be bo,

i nasiran bena ke mɔgɔw ra tuma bɛɛ.

⁶ Masace bena ke i ko sanji min be ben siman wuritɔ kan, i ko sanji min be dugukolo sɔn ji ra.

⁷ A ta masaya wagati ra, mɔgɔ terenninw bena caya, hera bena caya wagati bɛɛ fɔ ka taga dunuɓa wuri.

⁸ A ta fanga bena ke dunuɓa bɛɛ kan;

k'a ta kɔgɔji dɔ ra ka taga a bla fɔ kɔgɔji dɔ were ra, k'a ta Efirati ba ra ka taga a bla fɔ dugukolo dan na.

⁹ Kongokolon sigibagaw bena o kinbiri gban a kɔrɔ, a juguw bena biri a kɔrɔ fɔ ka buguri nemu.

¹⁰ Tarisisi ta masacew, ani kɔgɔji kɔfejamanaw masacew, olugu bena na o borofenw nin a ra;

Saba jamana ta masacew, ani Seba mara ta masacew bena na bonyafenw di a ma.

¹¹ Masacew bɛɛ bena o kinbiri gban a kɔrɔ, siyaw bɛɛ bena baara ke a ye.

¹² Sabu fagantan minw be kasi k'a wele, a be olugu bɔsi, ani demɛbaga te nanibagato minw na.

¹³ A bena makari desebagatɔw ni fagantanw na; a bena fagantanw nin kisi.

¹⁴ A bena o nin kunmabɔ ka bɔ tɔɓɔrikebagaw ni mɔgɔ farimanw boro, sabu o nin ko ka gbelen a ma kosebe.

¹⁵ Ala ye si di masace ma!

Mɔgɔw ye na ni sanin ye ka bɔ Seba jamana ra ka na a di a ma!

O ye Ala daari a ye tuma bɛɛ, ka dugawu ke a ye lon o lon.

¹⁶ Siman ye ɓa jamana kɔnɔ ka taga se fɔ kuruw san fe, siman tizanw ye to ka fifa i ko Liban yirisunw,

mɔgɔw ye caya duguw kɔnɔ i ko kongobinw.

¹⁷ A tɔgɔ ye fɔ tuma bɛɛ;

a tɔgɔ kana tunu fɔ ka taga dunuɓa wuri.

Mɔgɔw bɛɛ ye dugawu ke ɓɔgɔn ye ni a tɔgɔ le ye; o bɛɛ y'a fɔ ko Ala k'a ta ɓa!

¹⁸ Masa Ala, Izirayeli ta Ala, baraka!

Ale kelen le be kabakow ke.

¹⁹ Baraka ye la a tɔgɔ noɔrɔman kan wagati bɛɛ!

A ta noɔrɔ ye dunuɓa yɔrɔ bɛɛ fa!

Amina! Amina!

²⁰ Nin ye Yese dence Dawuda ta daaririw laban ye.

Kitabu sabanan

73

(Zaburuw 73-89)

Alɓasiranbari ta ko te laban

¹ Asafu ta Zaburu.

Can lo, Ala ka ɓi Izirayeli ma;

minw jusukun saninyanin lo, a ka ɓi olugu ma.

² O bɛɛ n'a ta, a tun tora dɔɔnin, ne sen tun bena jenge ka sira bla, ne tun be ɓini ka talon ka ben;

³ sabu yerebonyabagaw pangboya tun ka ne mina; ne tun b'a yera ko mɔgɔjuguw ta kow bɛɛ be ɓana o boro.

⁴ Ne k'a ye ko sege si te o kan fɔ ka taga o sa, o ka kene, o tɔrɔnin lo tuma bɛɛ.

⁵ Sege min be se mɔgɔ tɔw ma, o ɓɔgɔn te se olugu ma; kojugu te o sɔrɔ i ko adamaden tɔw.

⁶ O kosɔn o be yerebonya ke masirifen ye ka o don o kan na; jusukungbeleya ye o kannaderege ye.

⁷ O tɔrɔra fɔ o nada be manamana;

miiriyajugu minw be o jusukun na, dan te o ra.

⁸ O be o yere waso, ka mogow jaabi ni kumajugu ye;
o be kuma ka o yere fisaya tow ma, ka mogow minako juguya.

⁹ O da be kuma ka se fo Ala ma san fe,
k'a soro o nenkun be cenri kera dugukolo kan.

¹⁰ O koson Ala ta mogow be tugu o ko;
mogow be la o ra, ka o ta kumaw bee kunu i ko ji,

¹¹ ka to k'a fo ko: «Ala be se ka an ta kewalew lon cogo di?
Lonna juman le be Ala korotaninba fe?»

¹² Mogojuguw be ten le.

O laganfyanin lo tuma bee, do le fana be fara o ta naforo kan.

¹³ O tuma ne ka ne jusukun saninya gbansan le ke!

Ne ka ne boro ko ka bo kojugu bee ra gbansan le!

¹⁴ Sabu lon bee toro be ne le kan,
sogoma o sogoma, korori be ne kan.

¹⁵ Nka ni ne ko ne be kuma i n'a fo o mogow,
o tuma ne bena Ala ta mogow janfa.

¹⁶ Ayiwa, ne nana nin ko jate mina minke janko k'a faamu,
nin ko ka ne sege.

¹⁷ Ne nana taga don Ala ta yoro saninman kon minke,
ne sorora ka mogojuguw ta labancogo ko faamu.

¹⁸ Ala, can lo, i be o bla sira do kan, o be terende sira min kan,
k'a to o ye ben ka halaki.

¹⁹ E, a fe, cenri barara ka ben o kan yoronin kelen na!
O bee tununa, balahu ka o halaki ka ban pewu!

²⁰ Mogo be min ye siko ra, ni i kununa, o be tunu cogo min na,
Matigi, i bena o mogow latunu o cogo le ra.

²¹ O koson tuma min ne jusu tun cenna,

tuma min nin ko tun digira ne ra kosebe,

²² o wagati ra ne koni tun ye naloman le ye, ne tun ma foyi lon;
ne tun be i ja koro i ko beganw.

²³ O bee n'a ta, ne be ni i ye tuma bee,
i ka ne kininboro mina.

²⁴ I be ne ladi ka sira yira ne ra,
o ko, i bena ne ladon i ta noro ra.

²⁵ Jon were le be ne fe sankolo ra ni ele te?

Ni i be ni ne ye, ne te foyi were fe tuun dugukolo kan yan.

²⁶ Ne farisogo ni ne jusukun baraka be se ka ban,

nka Ala le be baraka don ne jusukun na,
ale le ye ne ninyoro ye wagati bee.

²⁷ A fe, minw ka o yere mabo i ra, olugu bena halaki;

minw ma ke kankelentigi ye i ta sira kan, i bena olugu bee latunu.

²⁸ Ne koni, Ala ta jen le ka di ne ye;

ne karifayoro ye Dunpatigi Ala le ye,
janko ne ye a ta kobaw bee lakari.

74

Ala yere le bena a juguw halaki

¹ Asafu ta karan.

E, Ala mun koson i banna an na pewu?

Mun koson i ta dimi wurira i yere ta sagakuru kama i ko tasuma sisiman?

² I hakiri to i ta jama ra, i ka min janawoloma kabini folofolo k'a ke i ta ye;

i ka i yere ta mogo minw kunmabo, i hakiri to olugu ra,

Siyon kuru min tun ye i sigiyoro ye, i hakiri to o ra.

³ Taga a yɔrɔ cenninw flɛ;
an jugu ka fen bɛɛ cɛn i ta yɔrɔ saninman kɔnɔ.

⁴ I kerebagaw ka pɛrenkanba bɔ i ta yɔrɔ saninman kɔnɔ,
o ka o yɛɛ ta darapow turu ka o kɛ i ta yɔrɔ tagamasiyen ye.

⁵ O bɛ i ko mɔgɔ minw ka jende ta
ka taga yiriw kama yiritu ra.

⁶ O ka tagamasiyenfenw bɛɛ cici
ni jendew ni nɛgekurunw ye.

⁷ O ka tasuma don i ta yɔrɔ saninman na;
i ta mɔgɔw tun bɛ i tɔgɔ wele bon min kɔnɔ, o ka o ben dugu ma k'a lanɔgɔ.

⁸ O tun b'a fɔra o yɛɛ kɔnɔ ko: «An bɛna o bɛɛ halaki ka ban pewu!»
O ka Ala ta mɔgɔw ta jamalajenyɔrɔw bɛɛ jɛni jamana kɔnɔ.

⁹ An na tɛ an ta tagamasiyenw si ra tuun,

Ala ta cira tɛ yi tuun,
mɔgɔ si fana tɛ an cɛ ra min bɛ se ka nin kow laban lɔn.

¹⁰ E, Ala, an tɔrɔrɔbagaw bɛ mafiyenyari min lara an kan, o bɛna ban tuma juman sa?
Yala i juguw bɛna to ka i tɔgɔ cɛn tuma bɛɛ tan wa?

¹¹ Ala, mun kosɔn i ka i boro barakaman dogo?
I boro bɔ, i ye o halaki ka ban pewu!

¹² Ala le ye ne ta masacɛ ye kabini fɔlɔfɔlɔ;
ale le bɛ mɔgɔw kisi dugukolo kan.

¹³ Ele Ala le ka kɔgoji cetigɛ fla ye i ta sebagaya baraka ra;
i ka danfen barakamanw kunw ci ji ra.

¹⁴ Ele le ka jirasa belebele kunw ci,
k'a sogo di kongokolon danfenw ma, ko o y'a domu.

¹⁵ Ele le ka bununw ni kow dayɛlɛ an ye;
kɔ minw ji tun bɛ woyo tuma bɛɛ, i ka olugu jiw ja.

¹⁶ Tere ye ele ta ye, su fana ye i ta ye;
ele le ka karo ni tere dan.

¹⁷ Ele le ka dugukolo danw bɛɛ sigi,
ele le ka samiya ni teremana wagatiw latigɛ.

¹⁸ Ala, i hakiri to a ra ko i juguw bɛ ele Matigi Ala le mafiyenyara,
ko siya hakirintan dɔ bɛ i tɔgɔ cɛnna.

¹⁹ I kana i ta tugani nin to kongowaraw boro,
i kana pɪna i ta mɔgɔ panibagatɔw nin kɔ pewu.

²⁰ I ka jɛnrɔgɔnya min don ni o ye, i hakiri to o ra,
sabu jamana yɔrɔ dogoninw bɛɛ kɛra kojugekɛbagaw dogoyɔrɔw le ye.

²¹ I kana a to segebagatɔw maroyanin ye seko ka taga!
A to panibagatɔw ni fagantanw ye i tɔgɔ tando.

²² E, Ala, i wuri ka i juguw kɛɛ ka i yɛɛ mɔnɛbɔ!
Hakirintanw bɛ mafiyenyari min lara i kan lɔn bɛɛ, i hakiri to o ra.

²³ I kana pɪna i juguw ta kumaw kɔ;
i kerebagaw bɛ mankanba minw cira tuma bɛɛ, i kana pɪna o kɔ.

75

Ala le ye kititigɛbaga ye

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. Nin dɔnkiri bɛ la dɔnkiri min lacogo ra, o tɔgɔ ye ko «I kana a cɛn!» Asafu ta Zaburu. Dɔnkiri.

² Ala, an bɛ i fo ka i walepumanlɔn;
an bɛ i fo ka i walepumanlɔn.
An bɛ i tɔgɔ bonya lakari;
mɔgɔw bɛ i ta kabakobaw lakari.

³ Ne Ala ka wagati min latigɛ, ni o sera,
ne yɛɛ le bɛna kiti tige can kan.

⁴ Ni dugukolo bɛ yɛɛyɛɛ ni a sigibagaw bɛɛ ye,

ne le b'a mina k'a lo yoro kelen na.*

⁵ Ne b'a fo yerebonyabagaw ye ko: «Aw kana aw yere bonya!»

Ne b'a fo mogojuguw ye ko: «Aw kana aw yere korota!

⁶ Aw kana aw kun korota san fe tan,
aw kana aw kun gbeleya ka dabayakumaw fo.»

⁷ Sabu bonya te bo tereboyanfan na,
a te bo terebenyanfan na,
a fana te bo kongokolon fan le fe.

⁸ Ala le be ko bee latige;
a be do majigi, ka do korota.

⁹ Sabu minan do le be Matigi Ala boro;
minnifen fariman do labenninkoɗuman be o minan konɗo, fo a be kanga.
A bena o do ke mogow kun.
Dunɗa mogojuguw bena a kami;
o bena a min fo ka taga se a buruburu ma.

¹⁰ Ne koni, ne bena nin lakari wagati bee;
ne bena donkiri la ka Yakuba ta Ala tando.

¹¹ A bena mogojuguw gbanw bee karikari;
mogonumanw kun le bena korota.

76

Ala le ye sesorobaga ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Donkiri min be la ni goni ye. Asafu ta Zaburu.
Alabatodonkiri.

² Ala togo lonnin lo Zuda mara ra kosebe;
a togo ka bon Izirayeli mara ra.

³ A ta so be Salemu,
Siyon ye a sigiyoro ye.

⁴ A K'a juguw ta biɗe tasumamanw karikari o yoro le ra,
ani o ta negebennanw ni o ta kerekemuruw ni o ta kerekeminanw bee.*

⁵ Ala, i ta nooro ni i ta bonya temena kurubaw ta kan,
kuru minw danna kabini folofolo.

⁶ Ala ka kerekece jusufariw borofenw bee mina o ra;
o lara sunogo ra, o tena kunu tuun.
Kerekecefariw si ma se ka o boro korota ka ko ke tuun.

⁷ Yakuba ta Ala, i songora o ra minke,
soboribaga o, so yere o, o bee benna ka kirin.

⁸ Ele Ala ye siranyafenba le ye!
Ni i ta dimi wurira, jon le be se ka lo i na?

⁹ I tora sankolo ra ka kiti tige;
dunɗanamogow siranna, o bee jera;

¹⁰ sabu Ala ka kiti tige,
ka dunɗa janibagatoɗ bee kisi.†

¹¹ Ala, hali adamaden diminin be ele bonya jagboya ra;
i be adamaden ta dimi ke masirifen le ye ka o don i yere ra.

¹² Aw ye dajuru ta Matigi Ala, aw ta Ala fe, k'a dafa;
siya minw bee yoro ka surun,
olugu bee ye na o borofenw di jatigebaga Ala ma.

¹³ Ale le be kuntigiw ta yerebonya bo o ra,
a be siranyaba bla dugukolo masacew ra.

* **75:4** 75.4 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. * **76:4** 76.4 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

† **76:10** 76.10 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

77

Ala be mogo tɔɔɔninw jusu saaro

¹ Donkirilabagaw kuntigi, Yedutun. Asafu ta Zaburu.

² Ne be ne kan bo Ala ma, ka kule;

ne be ne kan bo Ala ma, janko a ye ne lamɛn.

³ Wagati min ne tun degura, ne ka Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya jini.

Su fe ne ka ne boro korɔta ka mɛɛn, hali ne ma sege;

ne ma sɔn mogo si ye ne jusu saaro.

⁴ Ni ne hakiri jigira Ala ra, ne be to ka nuna;

ni ne miirira a ma, ne jusu be kasi.*

⁵ Ala, i ka ne bari sunogo beɛ ra,

ne hakiri jagamina, hali ne te se ka kuma tuun.

⁶ Ne be to ka miiri lon tɛmɛninw ta kow ra,

ani sanjan tɛmɛninw ta kow.

⁷ Ne tun be to ka donkiri minw la su fe, ne hakiri be jigi o ra,

ne be o kow miiri ne jusu ra,

ne be ne yere nininka ko:

⁸ «Yala Matigi banna ne ra pewu le wa?

Yala a tena sɔn ne ra tuun fiyewu le wa?

⁹ Yala a ta numanya banna le wa?

Yala kuma si t'a fe k'a fo an ye tuun le wa?

¹⁰ Yala Ala ninana a ta makari ko le wa?

Yala a dimina ko a te hina tuun le wa?»†

¹¹ Ne ko: «Ne ta tɔɔɔ sababu ye

ko Ala korɔtaninba boro barakaman te a cogokoro ra tuun.»

¹² Ayiwa, ne bɛna ne hakiri to Matigi Ala ta kobaw ra;

ne bɛna ne hakiri jigi i ta kabakobaw ra, i ka minw ke folofolo.

¹³ Ne bɛna i ta kokeninw beɛ jate mina,

ne bɛna miiri i ta kobaw ra.

¹⁴ Ala, i ta siraw saninyanin lo;

ala juman wɛɛ le ka bon i ko ele Ala?

¹⁵ Ele Ala le be kabakow ke.

I ka i ta sebagaya yira siyaw ra.

¹⁶ I ta sebagaya baraka ra, i ka i ta mogow kunmabo,

minw ye Yakuba ni Yusufu ta mogow ye.‡

¹⁷ E, Ala, kogoji ka i ye!

Kogoji ka i ye minke, a lamagara,

jidunbaw yuguyugura.

¹⁸ Sanji caman jigira ka bo sankabaw ra;

san finna ka sankurukan bo,

i ka i ta bijɛw bon ka taga fan beɛ ra.

¹⁹ I ta sanperɛnkan bora sanfoɔɔba ce ma,

sanmanamanaw ka dunuɔɔ yoro beɛ ke yeelen ye;

dugukolo lamagara, ka yereyere.

²⁰ I ka i ta sira bo kogoji ce ma,

i ka i tɛmɛyoro bo jiba ce ma;

nka i sɛnno ma ye.

²¹ I blara i ta mogow na ka taga ni o ye i ko sagakuru;

i ka Musa ni Haruna le bla o na.

78

Ala ta mogow kera kojumanlonbariw ye

¹ Asafu ta karan.

* 77:4 77.4 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † 77:10 77.10 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. ‡ 77:16 77.16 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

Ne ta mōgōw, aw ye aw toro malō ne ta karan na,
aw ye aw toro sigi ka ne darakuma lamēn.

² Ne bēna ne da yēle ka talenw le fō,
ne bēna gundokōrō dōw le lakari aw ye.

³ An ka min mēn, ani an ka min lōn,
an bēmaw ka min lakari an ye,

⁴ anw tēna o dogo o denw na,
an bēna o fō duruja nataw ye;
an bēna Matigi Ala ta bonya ni a ta sebgaya ko fō o ye,
ani a ka kabako minw kē.

⁵ Ala tun ka ci dōw fō Yakuba ta mōgōw ye,
a tun ka sariya di Izirayelimōgōw ma;

a k'a fō an bēmaw ye
ko o ye o denw karan o ra,

⁶ janko duruja nataw,
den minw bēna woro kō fē,

olugu fana ye o lōn,
ka a lakari o yere ta denw ye.

⁷ Ni o kera, o bēna o boromala Ala ma,
o tēna jina Ala ta kokeninw kō;
o bēna a ta kumaw lamēn k'a sira tagama.

⁸ O tēna kē o bēmaw bōrōgōnko ye,
ka kē mōgō kanminabariw, ani mōgō murutininw ye,
minw jusukun tun ma teren Ala ye,
ani minw ta miiriyaw tun ma to Ala kan.

⁹ Efirayimu ta mōgōw borira ka kalan to o boro;
o borira kerekelon na.

¹⁰ O ma Ala ta jēnōgōnya sira tagama,
o banna ka a ta sariya sira tagama.

¹¹ O jinanana Ala ta kobaw kō;
a tun ka kabakoba minw kē o jana, o jinanana o kō.

¹² A tun ka kabakow kē o bēmaw ja na,
Misiran jamana ra, Sohan mara ra.

¹³ A tun ka kōgōji cētige fla ye ka o latēmē a cē ma,
ka ji mina k'a lō i ko kogo.

¹⁴ Tere fē a tun bē sankaba jamijan dō bla o ja, ka sira yira o ra,
su bēē a tun bē tasumamana dō bla o ja fana.

¹⁵ A ka fara dōw dayēle kongokolon kōnō,
ka ji camanba di o ma, o k'a min.

¹⁶ A ka ji seri ka bō fara ra,
k'a woyo i ko baji.

¹⁷ Nka o belen ka dō fara o ta jurumunw kan ka Ala hake ta;
o murutira Ala kōrōtaninba ma kongokolon kōnō.

¹⁸ O k'a lawuri a kama ko o bē Ala kōrōbō;
o ka domuni daari a fē nege dōrōn kosōn.

¹⁹ O ka kumajuguw fō Ala ma, kō:
«Yala can ra, Ala bē se ka domuni di an ma kongokolon kōnō yan wa?»

²⁰ A koni ka fara gbasi, ji serira ka bō,
fō ka woyo caman.

Nka yala can ra, a bē se ka domuni fana di,
walama ka sogo di a ta mōgōw ma wa?»

²¹ Ayiwa, Matigi Ala ka o mēn, a jusu bōra o kōrō;
a ka tasuma mana Yakuba ta mōgōw kama,

a ta dimi wurira Izirayeli kama;

²² sabu o tun ma la Ala ra,

o tun ma o jigi la a kan, ko a bē se ka olugu kisi.

²³ O bēē n'a ta, a kumana sankabaw fē san fē,

a ka sankolo dayele.

²⁴ A ka mane* lajigi i ko sanji, k'a di o ma o k'a domu;
a ka sankolo ta domuni di o ma.

²⁵ O bεε ka Ala ta danfen barakamanw ta domuni le ke;
a ka domuni caman di o ma, o ka o domu fo ka fa.

²⁶ O ko, a ka tereboyanfan fojo fiye san fe,
ka woroduguyanfan fojo lana a ta sebgaya baraka ra.

²⁷ A ka sogo lajigi o kan caman i ko buguri,
a ka konow lajigi caman i ko kogojida kenken,

²⁸ ka na o bon o sigiyorow ra,
ka o ta sow lamini.

²⁹ O k'a domu ka fa kosebe;
fen min nege tun be o ra, a ka o di o ma.

³⁰ Nka hali bi, o belen tun ma wasa;
ka domuni to o da kono,

³¹ Ala ta dimi wurira o kama.

A ka o bεε ra ce barakamanw faga,
a ka Izirayeli kanbelenw ben dugu ma.

³² Nka o bεε n'a ta, o ka jurumun ke tuun,
o ma la a ta kabakow ra.

³³ O koson a ka o ta dununalatige ke gbansan ye,
ka o si laban jatige ra.

³⁴ Nka ni Ala tun ka dow halaki, o wagati le ra, tow tun be a ta jenogonya jini,
o tun be nimisa ka Ala ta jenogonya jini.

³⁵ O tuma ra o hakiri tun be jigi a ra ko Ala le ye olugu ta barakatigi Ala ye,
ko Ala korotaninba le ye o kunmabobaga ye.

³⁶ Nka o tun be o bεε ke ka Ala janfa ni o da ye le,
o tun be faninyaw le fo Ala ye ni o nenkunw ye.

³⁷ O jusukun tun ma teren Ala ye,
o tun te to Ala ta jenogonya kan.

³⁸ K'a soro Ala be hina,
o koson a tun be o ta terenbariyakow yafa o ma,
a tun te o halaki.

Wagati caman, a k'a ta dimi mala,
a ma son k'a ta jusugban bεε ben o kan.

³⁹ A b'a hakiri to o ra, ko adamadenw lo,
ko o be i ko fojo min be teme, ni a te seko tuun.

⁴⁰ O murutira a kama tuma caman kongokolon konon;
o k'a jusu kasi kongo konon tuma caman.

⁴¹ Tuma bεε o tun be Ala dakorobo,
tuma bεε o tun be Izirayeli ta Ala saninman le dogoya.

⁴² O hakiri ma to Ala ta sebgaya ra;
lon min na a tun ka o bosi ka bo o juguw boro,

⁴³ ani a k'a ta tagamasiyen kabakomanw yira Misiran jamana ra cogo min na,
ani a ka kabako minw ke Sohan mara ra, o hakiri ma to o ra.

⁴⁴ A ka Misirankaw ta bajiw yelema ka o ke jori ye,
o ma se k'a ji min tuun.

⁴⁵ A ka limogojuguw caman lana o kama, ka na o kin,
ka torisenjanw lana o kama ka na o tooro.

⁴⁶ A ka o ta simanw labla tonwulenninw ye,
ka o ta sene sege tonon di nodomutonw ma.

⁴⁷ A k'a to sanbere ka o ta rezenforow cen,
k'a to nene ka o ta torosunw faga.

⁴⁸ A k'a to sanbere ka o ta beganw halaki,
sanperen ka o ta misiw ni o ta sagaw ni o ta baw halaki.

⁴⁹ A k'a ta dimiba ben o kan,
ani a ta jusugban ni a ta fariya, fo ka o degu;
a ka cenrikemeleke camanba ci o kama.

50 Foyi ma a ta dimi bari tuun;

a ma sɔn ka o bɔsi saya ma,
nka a ka banajuguw ben o kan.

51 A ka Misirankaw den fɔlow bɛɛ faga,

Kamu ta durujaw ta den fɔlow, minw ye o ta baraka nɔ fɔlo ye.

52 O kɔ, a k'a ta mɔgɔw labɔ i ko sagakuru;

a ka o gbɛngbɛn kongokolon kɔnɔ i ko sagagbenbaga.

53 A blara o ja, k'a janto o ra, foyi ma o lasiran;

kɔgoji ka o juguw le datugu.

54 A tagara ni o ye fɔ a ta jamana saninman donda ra,

ka taga se fɔ kuru kan, a yere boro barakaman ka kuru min mina.

55 A ka siya dɔw gbɛn ka bɔ o ja,

ka o siyaw ta jamana tarantaran k'a di Izirayelimɔgɔw ma k'a ke o ta ye;

a ka Izirayeli ta mɔgɔw sigi o siyaw ta sow kɔnɔ.

56 Nka o bɛɛ n'a ta, o ka Ala kɔrotaninba kɔrɔbɔ,

o murutira a ma, o ma a ta ciw ke.

57 O ka o yere mabɔ Ala ra ka ke janfamɔgɔw ye i ko o bɛmaw;

kalan min man ji o biɛn bɛ jenge ka sira bla cogo min na, o kɛra ten le.

58 O ka o ta sɔnnikɛyɔrɔw caya kongoriw kan k'a ke fɔ Ala dimina o kɔrɔ;

o ka Ala ni batofɛn wɛrɛw jɛn ka o bato, k'a jusu bɔ.

59 Ayiwa, Ala k'a ye ten minke, a jusu bɔra kosɛbɛ,

a banna Izirayeli ra pewu!

60 A sigiyɔrɔ min tun bɛ Silo, a banna o yɔrɔ ra,

o yɔrɔ min tun ye a sigiyɔrɔ ye adamadenw cɛ ra.

61 A ta jɛnɔgɔnya kɛsu* min ye a ta baraka tagamasiyɛn ye, a k'a to o ka o ta;

a k'a ta nɔrɔrɔ labla a juguw boro.

62 A k'a to o k'a ta mɔgɔw faga ni kɛrɛkemuru ye;

sabu a jusu gbanna a yere ta mɔgɔw kɔrɔ.

63 Tasuma ka o ta kanbelenw jɛni;

dɔnkiri ma se ka la o ta sungurudenw ye*.

64 O ka o ta sarakalasebagaw faga ni kɛrɛkemuru ye,

hali o ta firiyamusow ma se ka o su kasi.

65 Nka o bɛɛ kɔ, Matigi wurira i ko mɔgɔ min kununa sunɔgo ra,

i ko duven ka kɛrɛkɛcɛ min mina k'a fariya!

66 A k'a juguw gbɛn ka o lasegi ni o kɔ ye,

a ka o lebu, dan tɛ lebu min na.

67 Nka a banna Yusufu ta somɔgɔw ra;

a ma nabɔ Efirayimu† ta mɔgɔw fɛ tuun.

68 A ka Zuda ta mɔgɔw le janawoloma;

Siyon kuru‡ ko le diyara a ye.

69 A k'a ta yɔrɔ saninman lo k'a kɔrɔta san fɛ,

k'a ju sigi i ko dugukolo; a tɛ bɔ a nɔ ra tuun fiyewu.

70 A ka Dawuda le mina ka bɔ a ta sagabonw kɔrɔ,

k'a janawoloma k'a ke a ta baarden ye.

71 A k'a mina ka bɔ saga denbatigiw kɔrɔ,

janko a ye na a janto ale ta mɔgɔw ra, minw ye Yakuba ta mɔgɔw ye,

k'a janto Izirayelimɔgɔw ra, minw ye ale yere ta mɔgɔw ye.

72 Dawuda k'a janto o ra ni jusukun gbɛnin ye,

a ka o kɔrɔsi ni hakiri ye.

79

Ala bɛna Zeruzalɛmu kisi

¹ Asafu ta Zaburu.

* 78:63 78.63 O donkiriw tun bɛna ke o ta kɔnɔdonkiriw ye. † 78:67 78.67 Efirayimu tun ye Yusufu dɛncɛ dɔ ye.

‡ 78:68 78.68 Siyon kuru ye Zeruzalɛmu ye, Zuda mara ra.

E, Ala, siya werew nana don i ta jamana ra,
o ka i ta batoso saninman lanogo;
o ka Zeruzalemu dugu ci k'a ke tomo le ye.

² O ka i ta baaradenw faga,
ka o suw di konow ma, ka o ke o ta baro ye.
O ka i pasiranbagaw sogo di waraw ma,

³ ka o jori woyo i ko ji,
ka Zeruzalemu lamini;
hali mogo ma soro ka o su don.

⁴ An kera dogoyarifen le ye an siginogonw fe;
siya minw ka an lamini, olugu be an logobo, ka yereko an ma.

⁵ E, Matigi Ala, i ta dimi bena mala tuma juman le sa?
An ka ala were minw bato, o dimi min be i ra, o tasuma bena faga tuma juman le sa?

⁶ I ta jusugban ben siya werew kan, minw te i lon o ta Ala ye,
ani jamana werew kan, jamana minw te i togo bato;

⁷ sabu o ka Yakuba ta mogow domu,
o ka o sigiyoro cen k'a ke yoro lakolon ye.

⁸ I kana i hakiri to an ta terenbariyako temeninw na tuun;
a to i ta hina ye na joona ka na jigi an kan,
sabu an baraka desera kosebe.

⁹ An deme, an ta kisiri tigi Ala,
i togo bonya baraka ra;
an bosi, ka an ta jurumunw kafari
i togo koson.

¹⁰ Mun na i b'a to siya tow b'a fo an ma ko:
«O ta Ala be min le?»

O ka i ta baaraden minw faga ka o jori woyo, olugu dimibo,
k'a to an yere na y'a ye, siyaw fana y'a lon.

¹¹ I toro malo ka kasodenw nunakan lamem;
minw blara fagari kama, olugu bosi i ta sebayaya baraka ra.

¹² Matigi, an siginogonw ka i mafiyeniya ni mafiyenyari minw ye,
o nogon bonogonko wolonfla kosegi o ma,

¹³ Ni o kera, an minw ye i ta mogow ye, i ta sagakuru,
anw bena i fo ka i walepumanlon tuma bee;
an bena i ta bonya lakari wagati bee, ani tuma bee.

80

Ala le ye Izirayeli marabaga ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Nin donkiri be la donkiri min lacogo ra, o togo ye ko
«Jenogonya yirifyeren». Asafu ta Zaburu.

² E, Izirayeli korosibaga, i toro malo!

Ele min be i janto Yusufu ta mogow ra i ko i ta sagakuru, i toro malo!

Ele min siginin be masaya ra seruben melekew* ce ra, i ta nooro manamana

³ Efirayimu ni Boniyaminu ni Manase ta mogow na koro.

I ta baraka yira, i ye na ka na an kisi.

⁴ E, Ala, an laseko ka na i fe tuun!

Sabari ka an fle ni numanya ye, janko an ye kisi.

⁵ E, Matigi Ala, Fangatigi, i jusu bena suma tuma juman,
ka son ka i ta mogow ta daariri lamem sa?

⁶ I ka o ta domuni ke o yere naji le ye;

i ka naji fa minan konof sinaga saba ka o ke o minji ye.

⁷ An siginogonw be nogon kere an ta jamana le no fe,
fo an juguw be an logobo.

⁸ E, Fangatigi, an laseko ka na i fe tuun!

Sabari ka an fle ni numanya ye, janko an ye kisi!

⁹ Ala, i tun ka rezensun do bon Misiran jamana ra ka na ni a ye;
i ka siya tow gben, ka o rezensun turu olugu ta jamana ra.

10 I k'a jukoroyoro laben ka na;
 a ka liliw don dugukolo ra fo ka jamana bee fa.
 11 A suma tun ka kuruw bee datugu;
 a yiriborow tun kera i ko sediriyiribaw yiriborow.
 12 A yiriborow janyara ka se fo kogoji ma,
 ka woyo ka se fo Efirati ba ma.

13 Ayiwa, mun na i nana a laminikogow ben,
 k'a to temebagaw bee ye ke a denw tigetige ye?
 14 Kongolew be don a ra k'a cen;
 kongosogow k'a ke o ta domuni ye.

15 E, Fangatigi, sabari, i ye kosegi ka na an fe;
 ka i to sankolo ra ka i na majigi ka an fle,
 ka i hakiri to nin rezensun na,
 16 i boro barakaman ka yiri min turu,
 i yere ka baraka don o den min na k'a ke i yere ta ye.
 17 Tasuma ka i ta rezensun jeni, mogow k'a tigetige!
 I dimina ka i ta mogow jaraki, ka o bee halaki.

18 I janto i ta mogow panawolomanin na,
 i yere ka baraka don mogow min na, k'a ke i ta ye.
 19 Ni o kera, an tena an yere mabo i ra tuun fiyewu!
 Barakakura don an na, janko an ye i togo wele ka i bato.
 20 E, Matigi Ala, Fangatigi, an laseko ka na i fe tuun!
 Sabari ka an fle ni jumanya ye, janko an ye kisi.

81

Mogow ka kan ka Ala lamɛn

1 Donkirilabagaw kuntigi. Donkiri min be la ni Gatikaw ta goni ye. Asafu ta Zaburu.

2 Aw ye donkiri la Ala ye ka pagari, sabu ale le ye an ta baraka soroyoro ye.
 Aw ye aw kan korota ka peren ka Yakuba ta Ala tando!
 3 Aw ye Alatandodonkiriw damina, aw ye longan fo!
 Aw ye kora kandimanw fana fo, ani goniw!
 4 Aw ye buru fiye karokura panagbe* ra,
 ni karo sera a cemance ra, aw y'a fiye tuun, an ta panagbelon na;
 5 sabu nin ye Ala ta cifonin le ye k'a di Izirayeli ma,
 nin ye Yakuba ta Ala ta kolatigenin le ye.
 6 Ala tun ka o ciw le fo Yusufu ta mogow ye,
 wagati min a tun tagara Misiran jamana kama.

Ne ka kan do men ne ma min lon:

7 «Ne ka doni ta ka bo o kamankunw kan,
 o borow ka segi ghirimanw bla.
 8 Aw tun degura wagati min na, aw ka ne wele, ne ka aw bosi,
 ne dogonin tora sanperen ce ma ka aw jaabi;
 ne ka aw korobo Meriba ta ji yoro ra.†
 9 Ne ta mogow, aw ye ne lamɛn, ne bɛna aw lasomi.
 E, Izirayeli, ni a kera ko ele tun be son ka ne lamɛn sa!
 10 Aw kana a to ala were ye soro aw ce ra,
 aw kana aw kinbiri gban siya were ta ala koro ka a bato.
 11 Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala,
 min ka aw labo Misiran jamana ra;
 aw ye aw da yele kosebe, ne bɛna a fa.

12 «Nka ne ta mogow ma ne kan lamɛn,
 Izirayeli banna ne ra.

* 81:4 81.4 Karokura panagbe tun ye Yahudiyaw ta panagbe do ye (Jateri 28.11-15; Amosi 8.5). Ni karo tun sera a cemance ra, o tun be panagbe do were ke (Sarakalasebagaw 23.33-43; Jateri 29.12-39). † 81:8 81.8 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

¹³ O koson ne ka o to ni o yere jusukun ta miiriw ye,
k'a to o ka o yere sagonansiraw ta.

¹⁴ «E, ni ne ta mogow tun be son ka ne lamén,
ni Izirayeli tun be son ka tagama ne ta sira kan!

¹⁵ Ne tun bena o juguw majigi o ye yoronin kelen na,
ne tun bena wuri o kerebagaw kama.

¹⁶ Minw be Matigi Ala koninya olugu tun bena o kinbiri gban o koro;
Izirayeli tun bena ke hera le ra wagati bee.

¹⁷ Ala tun bena o baro ni alikama* bee ra pumanman le ye,
ka kongokonoli bo fara ra k'a di o ma o y'a domu fo ka o wasa.»

82

Ala be kiti tige can kan

¹ Asafu ta Zaburu.

Ala be a ta kititigejama ce ra,
a be kiti tige ala tow ce ra.

² «Aw be kiti minw tige terenbariya kan,

ka jo di mogojuguw ma, aw bena o ko dabra tuma juman?*

³ Aw ye desebagatow, ani feritaw ta jo di o ma,
aw ye janibagatow, ani fagantanw ta kiti tige ni terreninya ye.

⁴ Aw ye desebagatow ni fagantanw kisi,
aw ye o bosi ka bo mogojuguw boro.

⁵ «O te foyi lon, o te foyi faamu,
o be tagama dibi le ra;

sabu dunuƙa konɔ, terreninya jusiginanw bee jengera ka bo o no ra.

⁶ Ne tun k'a fo aw ma ko aw ye alaw ye,
ko aw bee ye Ala korotaninba dencaw le ye.

⁷ Nka aw fana bena sa i ko adamadenw,
aw bena ben i ko dunuƙa kuntigi tow.»

⁸ E, Ala, i wuri ka dunuƙa ta kiti tige,
sabu siyaw bee ye ele ta le ye!

83

Izirayelimogow ka Ala daari o juguw kama

¹ Donkiri. Asafu ta Zaburu.

² E, Ala, i kana je,
i kana to ni i ma foyi ke,
i kana to nasuma ra, Ala!

³ Sabu a fle, i juguw be mankan cira,
i koninyabagaw be o yere korotara.

⁴ O be dabarijuguw sirira i ta mogow kama,
ka janfa siri i ta mogow kama, minw ko ka gbelen i ma.

⁵ O b'a fo pogon ye ko: «Aw ye na, an ye o ta siya tunu pewu,
janko mogow si hakiri kana to Izirayeli togow ra tuun.»

⁶ O bee le benna ni miiriya kelen ye ka janfa siri;
o ka jennogonya don ni pogon ye ele kama.

⁷ Edomu ta mogow, ani Sumayila ta mogow,
Mohabukaw, ani Hagarikaw,

⁸ Gebali, ani Amon, ani Amaleki ta mogow,
ani Filisikaw, ani Tiri dugumogow.

⁹ Asirikaw fana farara o kan;
olugu fana be Lutu ta mogow demena.*

¹⁰ Ala, o ke i n'a fo i ka Madiyankaw ke cogo min na,
i n'a fo i ka Sisera, ani Yaben ke cogo min na Kison koda ra.

* 82:2 82.2 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. * 83:9 83.9 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

11 I tun ka olugu halaki Eni Dōri,
ka o suw ke n̄ḡo ye dugukolo kan.
12 O ta kuntigiw ke i n' a f̄o i ka Oreb̄u ni Zebu ke cogo min na,
ka o ta nam̄oḡow ke i ko Zeba ni Salimuna.
13 Olugu minw tun k' a f̄o ko: «An ye Ala ta ȳor̄o ta
k' a ke an yere ta ye!»

14 E, ne ta Ala, o ke i ko folonkoto ta gbangban,
o ye ke i ko f̄or̄o be binjalan min ta.
15 Tasma be tu jeni cogo min na,
tasumamana be kuruw jeni cogo min na,
16 i ta sanf̄or̄o ke ka o gben ten;
o jatige ni i ta sanf̄or̄oba ye.

17 Maroyaba bla o ra, Matigi Ala,
janko o ye i ta j̄en̄oḡonya j̄ini.
18 Maroya ni jatige ye o mina wagati bee,
o kun suurunin ye halaki.
19 O y' a lon ko ele le t̄oḡo ye ko Matigi Ala,
ko ele kelenpe le ye Ala kor̄otaninba ye dunuṅa bee kunna.

84

Ala ta ȳor̄o saninman ko ka di a ta m̄oḡow ye

1 D̄onkirilabagaw kuntigi. D̄onkiri min be la ni Gatikaw ta goni ye. Kore dencew ta Zaburu.

2 E, Fangatigi Ala,
i ta so ko ka di ne ye de!
3 Matigi Ala ta batoso lukenew janafin ka ne sor̄o f̄o ka ne baraka ban;
ne jusukun ni ne farikolo bee be nagarikanba b̄o Ala janaman koson.
4 Hali cor̄oninw be so sor̄o,
hali naganaganinw be o ta naga layor̄o sor̄o,
o be se ka o denw bla ȳor̄o min na;
o ȳor̄o ye ele ta sarakabonan kerefeyor̄ow le ye, Fangatigi Ala,
ne ta masa, ani ne ta Ala.
5 Minw be sigi i ta so kon̄o, olugu ta pana!
O be to ka i tando wagati bee.*

6 Ele ye m̄oḡo minw ta baraka sor̄oyor̄o ye,
olugu ta pana;
i ta so sira tagama ka di minw ye,
olugu ta pana.
7 Hali ni o be Baka ta dingakon̄oyor̄o† cetige,
o ȳor̄o be ke bununjiȳor̄o ye o fe;
teremasanji do fana bena baraka di o ȳor̄o ma.

8 O tagato, do le be to ka fara o baraka kan ka taga,
fo ka taga se Ala na kor̄o Siyon.

9 Matigi Ala, Fangatigi, ne ta daariri lam̄en,
i toro malo, Yakuba ta Ala!‡
10 E, Ala, ele min ye an ta tangabaga ye, an fle,
i janto i yere ta m̄oḡo janawolomaninw na.

11 Ka tere kelen dama ke i ta so lu kon̄o,
o ka fisa ni tere waga kelen ye ȳor̄o were.
Ne ye lo ne ta Ala ta so donda ra dor̄on,
o ka fisa sani ne ye taga to m̄oḡojuguw ta bon kon̄o.
12 Sabu Masa Ala be i ko tere, a be m̄oḡo tanga.

* 84:5 84.5 Nin yor̄o ra a sebera heburukan na ko: Sela. † 84:7 84.7 Baka ta dingakon̄oyor̄o ye ȳor̄ojalan do ye,
min tagama ka gbelen kosebe. ‡ 84:9 84.9 Nin yor̄o ra a sebera heburukan na ko: Sela.

Matigi Ala be makari ni bonya lase mogo ma;
minw be tagama ni jusukun gbenin ye,
a te ban ka kojuman ke olugu ye.

¹³ E, Fangatigi Ala,
mogo min b'a yere karifa i ma, o tigi ta jana!

85

Ala le be kojuman ke a ta mogow ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Kore dencew ta Zaburu.

² E, Matigi Ala, i ka kojuman ke i ta jamana ye;
i ka Yakuba ta mogow ta bonya laseko o ma tuun.

³ I ka i ta mogow ta terenbariya ta ka bo o kunna,

i ka o ta jurumunw bee datugu.*

⁴ I ka i ta jusugban bee dabra,

i ka i ta dimiba ban.

⁵ E, an ta kisiri tigi Ala, seko an fe tuun!

Dimi min be i jusu ra an kama, a to o ye ban!

⁶ Yala i bena dimi an koro wagati bee le wa?

Yala i diminin bena to wagati bee, ani tuma bee le wa?

⁷ Ele yere le tena na seko ka na barakakura don an na tuun,

janko i ta mogow ye ninsondiya i ta jehogonya ra wa?

⁸ E, Matigi Ala, i ta kojumanw ke an ye,

ka an kisi.

⁹ Ala be min fora, Matigi Ala be min fora, a to ne ye o lamen;

sabu a be herakuma le fora a ta mogow ye, minw ye a nasiranbagaw ye;

nka o kana na seko o ta hakirintanyakow ra tuun de!

¹⁰ Can lo, a ta kisiri ka surun a nasiranbagaw ra;

a be o ke janko a ta bonya ye to an ta jamana kan.

¹¹ Numanya ni kankelentiya ka jigon ben,

terenninya ni hera ka o boro mini jigon ma.

¹² Kankelentiya be falen ka bo dugukolo ra,

terenninya be jigi ka bo sankolo ra.

¹³ Matigi Ala yere bena kojuman ke an ye,

an ta dugukolo simanw bena ja.

¹⁴ Terenninya le bena bla a ja fe,

k'a temesira laben a ye.

86

Ala le ye demebaga ye

¹ Dawuda ta Aladaari.

Matigi Ala, i toro malo, ka ne jaabi,

sabu ne ye janibagato ye, ani fagantan.

² Ne nin mara, sabu ne ye i nasiranbaga le ye.

Ele le ye ne ta Ala ye;

i ta jonce kisi, sabu a jigi be ele le kan.

³ Makari ne ra, Matigi,

sabu ne be kule ka i wele lon bee.

⁴ I ta jonce ninsondiya,

sabu ne jusukun ta miiriya be ele le kan, Matigi.

⁵ I ka ji, Matigi, i be yafa.

Mogo minw bee be i bato, i be kojuman caman ke olugu ye.

⁶ Matigi Ala, i toro malo ne ta daariri ra,

i janto ne ta makarikanw na.

⁷ Ne ta degulonw na, ne be i wele,

* 85:3 85.3 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

sabu i bε ne jaabi.

⁸ E, Matigi, ele bɔɔɔɔɔnko tε batofenw si ra;
i ta kεwalew fana bɔɔɔɔɔnko tε yi.

⁹ I ka siya minw bεε dan,
olugu bεε bena na o kinbiri gban i na koro, Matigi,
ka bonya la i togo kan;

¹⁰ sabu i ka bon, i bε kabakow kε,
ele kelen le ye Ala ye.

¹¹ E, Matigi Ala, ne karan i ta siraw ra,
janko ne ye tagama can kan;
ne jusukun kε jusukun kelen ye, ka i togo nasiran don ne ra.

¹² Ne bε i fo ka i waleɔumanlon ni ne jusukun bεε ye, ne tigi Ala;
ne bε i togo bonya wagati bεε;

¹³ sabu i ka numanya min kε ne ye, o ka bon,
i ka ne nin kisi ka bɔ saya dinga kɔnɔ.

¹⁴ E, Ala, yerεyirabaga dɔw wurira ne kama,
mɔgo jusukungbelen dɔw bε ne fagayoro jinina;
o tε ele ta kow si jate.

¹⁵ Nka ele Matigi, ele le ye hina tigi Ala ye, ani Ala min bε makari;
i tε dimi jooa, i ta numanya ni i ta kankelentigiya ka bon.

¹⁶ I na lo ne ra, i ye makari ne ra,
i ta baraka don i ta jonce ra,
ka i ta jonmuso dence kisi!

¹⁷ Tagamasiyen dɔ kε ka i ta kopuman yira ne ra,
janko ne koninyabagaw ye o ye, ka maroya,
sabu ele Matigi Ala le bε ne demε, ka ne jusu saoro.

87

Ala ta dugu saninman

¹ Kore dencew ta Zaburu. Donkiri.

Matigi Ala ka Siyon dugu ju sigi kuru saninmanw le kunna.

² Siyon dugu donda ko ka di Matigi Ala ye
ka teme Yakuba ta dugu tow bεε kan.

³ E, Ala ta dugu,

koba caman fora ele ta ko ra!*

⁴ Ne bena Misirankaw, ani Babilonikaw fana togo fo ne lonbagaw ra;
ne bena Filisikaw, ani Tirikaw, ani Etiyopikaw fana jate, ko olugu worora yan.

⁵ Nka Siyon kɔni, a fora ko bεε le worora yi;
Ala korotaninba yere le ka nin dugu ju sigi.

⁶ Ni Matigi Ala bε siyaw jateda sebe,
a b'a fo bεε kelen kelen ta ko ra, ko: «Nin worora yan le!»†

⁷ Donkirilabagaw, ani donkebagaw bεε b'a fo Siyon ma ko:
«Ne ta ko bεε bε bɔ ele le ra.»

88

Ala ta mogo kasikan

¹ Donkiri. Kore dencew ta Zaburu. Donkirilabagaw kuntigi. Donkiri min bε la ni filen
ye. Ezirahikace Heman ta donkiri.

² E, Matigi Ala, ne ta kisiri tigi Ala,
su ni tere, ne bε kule i na koro.

³ A to ne ta daariri ye se i ma,
i toro malo ne kulekan na;

⁴ sabu tɔɔɔ warara ne ma,

* **87:3** 87.3 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † **87:6** 87.6 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

ne nin ka surun saya ra.

⁵ Ne be jate i ko o ka minw lajigi kaburu kono;
ne be i ko mogo min baraka bee banna.

⁶ Ne be ni mogo saninw le ye,
ne be i ko mogo faganin minw su lanin be kaburu kono,
i hakiri te minw na tuun,
i te i janto minw na tuun.

⁷ I ka ne firi dingadunba le kono,
fo dibiba ce ma dinga jukoroyoro ra yi.

⁸ I ka i ta jusugban bee ben ne kan,
ka i ta jikurubaw bee teme ne kan.*

⁹ I ka ne lonbagaw bee mabo ne ra,
ka ne ke o fe i ko fen haramunin.

I ka ne datugu, boyoro si te ne fe;

¹⁰ toro ka ne padenw bee fin.

E, Matigi Ala, lon o lon ne be i wele ko i ye ne deme,
ne be ne boro korota i no fe.

¹¹ Yala i bena kabakow ke suw le ye wa?

Yala mogo saninw be se ka wuri ka i fo ka i walepumanlon wa?†

¹² Yala o bena i ta numanya ko fo kaburu le kono wa?

Yala o bena i ta kankelentigiya lakari lahara dibi le ra wa?

¹³ Jon le ka i ta kabakow lon saya dibi ra yi?

Jon le ka i ta terenninya lon laharaso kono yi?

¹⁴ Nka ne koni, ne be kulera ele Matigi Ala le no fe;
lon o lon sogoma, ne ta daarikan be se i ma.

¹⁵ E, Matigi Ala, mun koson i banna ne ra sa?

Mun koson i be i pada dogora ne ma?

¹⁶ Ne koni ye janibagato ye kabini ne denmisenman, ne ni saya ce man jan;
i ka jatige bla ne ra fo ka ne jigi tige.

¹⁷ I ta dimiba ka ne datugu,
i ka segeba min la ne kan, o ka ne si ban pewu.

¹⁸ O torow be ne lamini lon bee i ko jiwoyo,
o ka ne datugu fan bee ra.

¹⁹ I ka ne teriw, ani ne siginogonw bee mabo ne ra,
dibi doron le kera ne teri ye.

89

Ala be a ta layiri dafa

¹ Ezirayikace Etan ta karan.

² Ne bena Matigi Ala ta numanya donkiri la wagati bee,
ne da bena i ta kankelentigiya ko lakari wagati bee, ani tuma bee.

³ Ne b'a fo ko i ta numanya tena bo a no ra ka ye;
i ka i ta kankelentigiya sabati k'a sigi sankolo kono.

⁴ I tun ko: «Ne ka jehrogonya don ni ne ta mogo janawolomanin ye,
ne tun karira ne ta jonce Dawuda ye.»

⁵ Ne ko: «Ne bena baraka don i ta durujaw ra wagati bee,
ne bena i ta masaya sabati wagati bee, ani tuma bee.»*

⁶ Matigi Ala, sankolo ni a konofenw be i fo ka i walepumanlon i ta kobaw koson,
danfen saninmanw be i ta kankelentigiya fana lakari.

⁷ Sabu jon le be sankolo ra min be se k'a yere suma ni ele ye?
Ala ta danfen juman le be se k'a yere suma ni Matigi Ala ye?

⁸ Ala ta danfen saninmanw ta jen ra, bee be siran a ja;
siranyafenba lo ka teme danfen tow bee kan, danfen minw k'a lamini.

* **88:8** 88.8 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † **88:11** 88.11 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko:

Sela. * **89:5** 89.5 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

⁹ E, Matigi Ala, Fangatigi, se be jontigi le ye i ko ele, Matigi Ala? Kankelentigiya ka i lamini fan bee ra.

¹⁰ Ele le be kogoji ta yerabonya mala; ni a jikurubaw ka wuri, i be o mala.

¹¹ Ele le ka kogoji danfen barakaman ɲɔɲɔ, fo k'a ke su ye; i ka i juguw janjan i ta sebayaba baraka ra.

¹² Sankolo ye i ta ye, dugukolo fana ye i ta ye; ele le ka dunuɲa ni a konofen bee dan.

¹³ Ele le ka sahili ni worodugu dan, Tabori kuru ni Herimon kuru be pagari ka peren i togo koson.

¹⁴ I boro ye cefariboro le ye; sebayaba be i borotege konɔ, i boro barakaman korotanin lo.

¹⁵ Terenninya ni can le be i ta masaya jusiginan ye, pumanya ni kankelentigiya be i na korɔ wagati bee.

¹⁶ Siya min be tandori donkiriw la Ala ye, o ta pana; Matigi Ala, o bena tagama i pada yeelen na.

¹⁷ O siya be pagari wagati bee i togo koson, a be bonya sorɔ i ta terenninya sababu ra;

¹⁸ sabu ele le ye o ta baraka nooro ye, ele le sababu ra an fanga be korota.

¹⁹ An tangabaga be Matigi Ala le boro, an ta masace be Izirayeli ta Ala saninman le boro.

²⁰ I tun kumana i nasiranbagaw fe siko do ra k'a fo ko: «Ne ka cefari do deme, ne ka kanbelen do korota mogow ce ra.

²¹ Ne ka Dawuda sorɔ, ne ta jon lo, ne ka ne ta turu saninman* ke a kun na.

²² Ne yere boro bena a deme k'a sabati, ne yere bena baraka don a ra.

²³ A juguw tena se ka ben a kan a jina ma; mogo kewalejuguw tena se k'a minako juguya.

²⁴ Ne bena a kerabagaw bee ɲɔɲɔ a na korɔ, k'a koninyabagaw bee kere.

²⁵ Ne ta kankelentigiya ni ne ta pumanya bena ke ni a ye, a baraka bena bonya ne togo sababu ra.

²⁶ Ne be kogoji bla a ta kuntigiya korɔ, ka baw bla a ta fanga korɔ.

²⁷ «A bena ne wele k'a fo ko: «Ne fa, ne ta Ala, ne ta kisibaga barakatigi Ala!»

²⁸ Ne bena a ke bee ra folo ye, k'a korota ka teme dugukolo masacew bee kan.

²⁹ «Ne bena ne ta pumanya to a kan wagati bee; ne ta jenɲogonya bena sabati a kan.

³⁰ Ne bena duruja do to a ko wagati bee; ni sankolo ma wuri ka bo a no ra, a ta masaya fana tena wuri.

³¹ «Ni a denw ka ne ta sariya sira bla, ni o ma tagama ka kapa ni ne ta kolatigeninw ye,

³² ni o ka ne ta cifoninw sira bla, ni o te, ne ta kumaw lamɛn,

³³ ne bena wuri o kama ni bere ye o ta hakew koson, ka wuri o kama ka o bugo o ta terenbariyaw koson.

³⁴ Nka ne tena ne ta pumanya bo o kan, ne tena ne ta kankelentigiya dabra.

35 Ne tena ne ta jɛnɔɔɔnya cɛn;
 kuma min bɔra ne da ra, ne tena o yɛlema.
 36 Ne karira ka ban sɔɔɔgako kelen ne ta saninmanya kosɔn;
 yala ne bena faninya tigɛ Dawuda ye wa?
 37 Ne ko a ta duruja bena to a kɔ wagati bɛɛ,
 a ta masaya bena to ne ɲa kɔɔ tuma bɛɛ i ko tere;
 38 a bena to a nɔ ra wagati bɛɛ i ko karo,
 min ye seere cantigi ye sankolo kɔnɔ.»[†]

39 Nka sisan i banna a ra, i bɔra a kɔ,
 i jusu gbanna i yere ta mɔɔɔ ɲanawolomanin kɔɔ.
 40 I ka i ni i ta jɔncɛ ta jɛnɔɔɔnya cɛn,
 i k'a ta masafugula ben dugu ma k'a lanɔɔ.
 41 I k'a to o k'a ta dugu kogow bɛɛ sɔɔsɔɔ,
 k'a to o k'a ta bon barakamanw benben ka o kɛ tomow ye.
 42 Temɛbagaw bɛɛ b'a borofɛnw cɛ;
 i k'a kɛ logɔɔɔrifɛn ye a siginɔɔnw fɛ.
 43 I k'a kɛɛbagaw baraka bonya,
 k'a juguw bɛɛ to o ye ninsɔndiya.
 44 I k'a ta kɛɛkemuru da gboya,
 i ma sɔn k'a demɛ kɛɛ ra.

45 I k'a ta dawula ban,
 i k'a ta masaya laben dugu ma.
 46 I k'a ta kanbelenya wagati surunya,
 i ka maroyaba bla a ra.[‡]

47 E, Matigi Ala, i dogonin bena to fɔ wagati juman le sa?
 I ta jusugban tasuma bena faga tuma juman?
 48 I hakiri to a ra ko ne ta dunɔɔɔlatigɛ man jan,
 i ka adamaden min o min dan, o bɛɛ bɛ temɛ.
 49 Jɔn le bena to si ra, ko ale ɲa tena saya ye,
 walama jɔn le bɛ se k'a nin kisi kaburu ma?[§]

50 E, Matigi, i derira ka ɲumanya minw kɛ fɔɔfɔɔ, o bɛ min sisan?
 I tun karira ko i bena kɔɔuman minw kɛ Dawuda ye ka kɔɔ ni i ta kankelentigiya ye,
 o bɛ min?
 51 E, Matigi, dogɔyari minw sera i ta jɔnw ma, i hakiri to o ra;
 ka i hakiri to a ra ko nin jama caman doni bɛ ne le kunna.
 52 E, Matigi Ala, i hakiri to i juguw ta mafiyenyari ra,
 o bɛ i ta mɔɔɔ ɲanawolomanin dogɔyara.

53 Matigi Ala, i baraka wagati bɛɛ!
 Amina! Amina!

Kitabu naaninan

90

(Zaburuw 90–106)

Ala tɛ yɛlema

¹ Ala ta jɔncɛ Musa ta Aladaari.

Matigi, ele le kɛra an karifayɔɔ ye,
 wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ.
² Sani kuruw ye dan,
 sani i ye dugukolo ni dunɔɔɔ dan,
 ele le ye Ala ye wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ.
³ Ele le bɛ mɔɔɔ lasekɔ dugukolo bɔɔɔ ra;
 i b'a fɔ a ma ko: «Adamaden, i seko!»
⁴ Sabu ele fɛ, san waga kelen bɛ i ko kunu tere min temena ka ban,

[†] 89:38 89.38 Nin yɔɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.   [‡] 89:46 89.46 Nin yɔɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.
[§] 89:49 89.49 Nin yɔɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.

walama i ko su wagati dɔ.

⁵ I bɛ adamadenw lateme,
o bɛ ban i ko sunɔgɔ bɛ ban cogo min na sɔgɔmada fɛ.
O bɛ teme i ko bin;

⁶ bin bɛ fiyerenkura bɔ sɔgɔma,
nka wula fɛ, a bɛ fɔsɔnfɔsɔn, ka ja.

⁷ I ta dimi ka an halaki ka ban;
i ta jusugban ka an jigi tige.

⁸ I ka an ta terenbariyakow bla i ja kɔrɔ,
ka an ta ko dogoninw bla kene kan.

⁹ An si teredaw bɛɛ dɔgɔyara i ta jusugban kosɔn;
an sandaw bɛ banna i ko dafɔɔɔ fiyeke kelen.

¹⁰ An si sandaw bɛɛ lajennin ye san biwolonfla;
minw ye mɔgɔ barakamanw ye, olugu le bɛ san biseegi sɔrɔ.
Nka an bɛ fɛn o fɛn ke, o bɛɛ laban ye sege ni kojugu le ye,
sabu fɛn bɛɛ bɛ teme, an fana tagato lo.

¹¹ Adamaden juman le ka i ta dimi baraka hakeya lon?
I ta jusugban min ka kan ka i nasiran don mɔgɔw ra, jɔn ka o hakeya lon?

¹² An karan, an ye an si terew jate,
janko an jusukun ye hakiritigiya sira ta.

¹³ E, Matigi Ala, seko ka na an fɛ! An bɛna i makɔno fɔ wagati juman sa?
Makari i ta jɔnw na ten.

¹⁴ An fa i ta numanya ra lon o lon sɔgɔma,
ni o kera, an bɛna ninsɔndiya fɔ ka kule ci an si terew bɛɛ ra.

¹⁵ An ka tereda min ke maroya ra i boro, o jɔgɔn ninsɔndiya fana di an ma;
an ka sanda min ke tɔrɔ ra, o jɔgɔn ninsɔndiya fana di an ma.

¹⁶ I ta kokɛtaw yira i ta jɔnw na,
ka i ta nɔrɔ yira o ta denw fana ra.

¹⁷ An tigi Ala ta nɛɛma ye to an kan!
An ta baara sabati an boro, Ala!
Ŋnhɔn, an ta baara sabati an boro.

91

Ala ye a ta mɔgɔw dogoyɔrɔ ye

¹ Ni mɔgɔ min bɛ dogo Ala kɔrɔtaninba kere fɛ,
o tigi bɛ laganfiya Sebeɛtigi Ala ta suma kɔrɔ.

² Ne b'a fɔ Matigi Ala ma ko: «Ne karifayɔrɔ, ani ne dogoyɔrɔ,
ne ta Ala, ne jigi lanin bɛ min kan.»

³ Ale le bɛ i kisi ka bɔ kɔnɔminabaga ta jo ra,
ka i kisi banajugu tɔrɔ ma.

⁴ A bɛ i dogo i ko sise b'a denw dogo a siw jukɔrɔ cogo min na,
i ko sise b'a denw dogo a kamanw kɔrɔ cogo min na.

A bɛ i tanga i ko negɛbennan, walama i ko negɛderege, a ta kankelentigiya kosɔn.

⁵ Fɛn minw bɛ mɔgɔ ja tige su fɛ, i tena siran o ja,
walama i juguw bɛ se ka i bon ni biɛ minw ye tere fɛ,
⁶ walama banajugu min bɛ denden dibiba ra ka taga ben mɔgɔ kan,
walama kojugu minw bɛ ben mɔgɔ kan teregban fɛ.

⁷ Hali ni mɔgɔ waga kelen le ka ben i kere fɛ,
hali ni mɔgɔ waga tan le ka ben i kininboroyanfan fɛ,
foyi tena se ele ma.

⁸ Ele bɛna i ja le lo ka fleri ke dɔrɔn,
ka mɔgɔjuguw ta sara fle.

⁹ Can lo, Matigi Ala le ye ne karifayɔrɔ ye.

Ni Ala k̄or̄otaninba ye i dogoȳōro ye,
¹⁰ kojugu si tena se i ma,
 banajugu si tena se i ta somoḡow ma;
¹¹ sabu a bena i ko f̄o a ta melekew ye,
 k'a f̄o o ye ko o ye o janto i ra i ta koketaw b̄e ra.
¹² O bena i ta o boro k̄on̄o,
 janko i sen kana na talon kabakuru d̄o ra.

¹³ I bena tagama jara kan, ka tagama fonfonnin kan;
 i bena jaranbelen d̄on ka teme, ka sajugu d̄on ka teme.

¹⁴ I n'a f̄o ne ko ka di a ye, a norora ne ra, ne bena a bosi,
 ne bena a tanga, sabu a b̄e ne togo lon.

¹⁵ Ni a ka ne wele, ne bena a jaabi,
 ni a degura, ne b̄e ke ni a ye;
 ne bena a bosi, k'a bonya.

¹⁶ Ne bena a si janya f̄o k'a wasa,
 ne bena a yira a ra ko ne le ye a kisibaga ye.

92

Ala ta k̄ewalew b̄e ka ji

¹ Zaburu. Nenekirilon ta d̄onkiri.

² Ka Matigi Ala fo k'a walepumanlon, o ka ji;
 ka d̄onkiri la ka ele Ala k̄or̄otaninba togo tando,

³ ka i ta pumanya lakari lon o lon sogoma,
 ka i ta kankelentigiya lakari lon o lon su fe

⁴ ni ḡoni juru tan ye,
 ani korafokanw ye, o ka ji.

⁵ E, Matigi Ala, i ta k̄ewalew b̄e ne ninsondiya;
 ne b̄e ninsondiya f̄o ka kule ci i boro ta baaraw koson.

⁶ Matigi Ala, i ta kokeninw ka bon!
 I ta kolatigeninw k̄oro ka dun kosebe!

⁷ Naloman t'a lon,
 hakirintan te se k'a faamu.

⁸ M̄oḡojuguw b̄e wuri ka caya i ko binjugu,
 kojugukebagaw b̄e ta kow b̄e ja o boro,
 nka o laban b̄e halaki ka ban le pewu!

⁹ Nka ele k̄oni Matigi Ala,
 ele k̄or̄otanin lo wagati b̄e.

¹⁰ E, Matigi Ala, i juguw fle,
 i juguw halakito fle,
 minw b̄e b̄e terenbariyakow ke, i b̄e olugu b̄e janjan.

¹¹ I b̄e ne baraka bonya i ko kongomisi baraka;
 i b̄e turu kasadiman ke ne kan ka ne ninsondiya.

¹² Ne b̄e ne ja lo ne darapinibagaw ra ka o fle;
 minw b̄e b̄e wurira ne kama ni kojugu ye, ne toro b̄e olugu kan na.

¹³ M̄oḡo terreninw b̄e wuri i ko tamarosun,
 o baraka b̄e bonya i ko Liban jamana sedirisunw.

¹⁴ O b̄e i ko yiri turuninw Matigi Ala ta so k̄on̄o,
 o b̄e wuri ka nugu an ta Ala ta lukene k̄on̄o.

¹⁵ Hali o koronin b̄e den,
 ji b̄e o ra tuma b̄e, o flaburu nugunin lo;

¹⁶ o b̄e Matigi Ala ta terreninya lakari.
 Ale le ye ne ta barakatigi Ala ye, terenbariyako si t'a ra.

93

Ala le ye Masa ye

¹ Matigi Ala le ye Masa ye,
bonya le ye a ta masiri ye,
bonya le ye Matigi Ala ta masiri ye;
baraka ye a ta cesirinan ye.
O koson dunuṣa sabatinin lo,
a te se ka jenge ka bo a no ra.

² Ala, i ta masasiginan sigira kabini folofolo,
i be yi wagati bee, ani tuma bee.

³ Bajiw be o kan korotara, Matigi Ala,
bajiw be o kan korotara kosebe,
bajiw be mankan wurira.

⁴ Nka Matigi Ala ta sebgaya ka bon ka teme jibaw mankan kan,
a ka bon ka teme kogoji jikurubaw baraka kan;
Matigi Ala korotanin lo san fe, a ta sebgaya ka bon.

⁵ Ala, i ka ci minw fo, o te yeḷema ka ye.
Saninyari benna i ta so ma,
wagati bee ra, Matigi Ala.

94

Ala le be mogoruman dimibo

¹ Dimibobaga Ala, Matigi Ala,
dimibobaga Ala, i ta nooro yira!

² I wuri, dunuṣa kititigebaga!
Yerebonyabagaw sara ka kapa ni o ta ketaw ye!

³ Mogojuguw ta wagati ye juman le ye sa, Matigi Ala?
Mogojuguw ta pagari banwagati bena ke tuma juman le?

⁴ O be dabayakumaw fo ka mogow mafiyenya;
kojugukebagaw bee be o yere bonya.

⁵ E, Matigi Ala, o be i ta mogow teregera o sen koro,
o be i ta jamana mogow minako juguyara.

⁶ O be muso ce saninw, ani lonanw fagara,
o be feritaw nin bora o ra.

⁷ O b'a fo ko: «Matigi Ala te foyi yera,»
ko: «Yakuba ta Ala te foyi kala ma!»

⁸ Aw ye miiri, aw nalomanw!

Aw hakirintanw, aw bena hakiri soro tuma juman le?

⁹ Ala min ka toro di mogow ma, mun b'a to ko ale te menni ke?

Ala min ka paden di mogow ma, mun b'a to ko ale te yeri ke?

¹⁰ Ala min be siyaw koro, mun b'a to ko ale te se ka aw ta hakew juru sara aw ra,
ale min be lonniya yira adamadenw na?

¹¹ Matigi Ala ka adamadenw jusukunnakow lon,
a k'a lon ko o ta miiriyaw bee ye gbansan le ye.

¹² Matigi Ala, ni ele ka mogow min koro, o tigi ta jana;
ni i ka mogow min karan i ta sariya ra, o tigi ta jana.

¹³ Ni wagatigbelenw sera a ma, i be a jusu suma,
sani k'a to dingaba ye sogi, mogow jugu bena ben min konɔ.

¹⁴ Matigi Ala tena bo a ta mogow ko fiyewu,
a tena ban a ta jamana mogow ra.

¹⁵ Kiti bena tige can kan tuun,
mogow jusupumanw bee bena son o ma.

¹⁶ Jontigi le bena lo ni kunko ye ne ni mogojuguw ta kiti ra?

Jon le bena fara ne kan janko ne ye jo soro kojugukebagaw kan?

¹⁷ Ni Matigi Ala tun ma ke ne demebaga ye koni,
bi tun b'a soro ne nin tagara jamana mankanntan* na ka ban.

¹⁸ Ni ne ko: «E, ne senw desera tagama ra!»
O tuma i ta numanya be baraka don ne ra, Matigi Ala.

¹⁹ Ni ne ta haminakow cayara,
i be ne jusu saaro ka ne ninsondiya.

²⁰ Fanga min sigira mogofaga kama, yala ele be son o fanga ma wa?
O be Ala ta cifoninw sira bla, ka sege bla mogow kan.

²¹ O be jogon lajen mogo terennin nin kama,
ka kiti ben mogo jarakibari kan k'a faga gbansan;

²² nka Matigi Ala ye ne tangabaga ye,
ne ta Ala le ye ne ta barakatigi Ala ye, ne karifayoro.

²³ A bena o yere ta kojuguw le ke ka o sara,
ka o latunu pewu o ta juguya koson.

Matigi Ala, an ta Ala bena o latunu pewu.

95

Ala le ka kan ni tandori ye

¹ Aw ye na an ye nagari ka Matigi Ala tando,
an ye nagari ni kanba ye ka barakatigi Ala, an kisibaga Ala tando.

² An ye taga a na koro ni forikanw ye,
an ye nagari ka donkiriw la k'a tando ni kanba ye;

³ sabu Matigi Ala ye Alaba le ye,
Masaba lo min be batofenw bee kunna.

⁴ K'a ta dugukolo jukoroyorow ra, ka taga a bla fo kuruw sanfeyorow ra,
o bee b'a boro kono, o bee ye a ta ye.

⁵ Kogoji ye a ta ye, ale le k'a dan;
dugukolo fana, ale le ka o dan.

⁶ Aw ye na, an ye an yere majigi a koro k'a bato,
an ye an kinbiri gban Matigi Ala koro, min ka an dan;

⁷ Sabu ale le ye an ta Ala ye,
anw le ye a ta mogow ye, a be minw korosi;
an be i ko a ta sagakuru, a yere boro be min gbengben.

O koson ni aw k'a kumakan men bi,

⁸ aw kana aw jusukun gbeleya i n'a fo a kera Meriba cogo min na,
i n'a fo a kera cogo min na kongokolon kono Masa* ta ko ta wagati ra.

⁹ O yoro le ra, aw bemaw ko o be ne Ala korobo, ka ne segesege k'a fle,
k'a soro o tun ka ne ta kokeninw ye.

¹⁰ Fo san binaani, nin siya logo bora ne ra;
ne ko: «Siya do lo min jusukun terennin te,
o te ne ta sira tagama.»

¹¹ O koson ne dimikojugu fe, ne karira ko:
«O tena don ne ta jamana ra ka nenekiri fiyewu!»

96

Dunufa bee ye Ala ta bonya lakari
(Zaburuw 105; 106; Kibaroyaw folo 16.23-33)

¹ Aw ye donkirkura la ka Matigi Ala tando!
Dunufamogow bee ye donkiri la ka Matigi Ala tando!

² Aw ye donkiri la Matigi Ala ye, k'a togo bonya,
aw y'a fo lon o lon, ko ale le ye an kisibaga ye.

³ Aw ye a ta bonya lakari siyaw bee ye,
aw ye a ta kobaw lakari mogow bee ye.

* 94:17 94.17 Jamana mankanntan, o koro ye lahara. * 95:8 95.8 Meriba ni Masa ta ko (Bori 17.7).

⁴ Sabu Matigi Ala ka bon, a ka kan ni tandori ye kosebe; an ka kan ka siran a na ka teme batofen tow bee kan.

⁵ Siya tow ta alaw bee ye batofen gbansanw le ye, nka Matigi Ala le ka sankolo dan.

⁶ Bonya ni ncoro ye ale ta le ye, sebgaya ni dawula be soro a ta yoro saninman kono.

⁷ Dunuƙa siyaw bee, aw ye bonya ni fanga di Matigi Ala ma, aw y'a di Matigi Ala ma.

⁸ Aw ye bonya la Matigi Ala togo kan, aw ye na don a ta batoso lu kono ni aw ta sarakaw ye.

⁹ Aw ye saninya ka na aw kinbiri gban ka Matigi Ala bato, dunuƙamogow bee lajennin ye siran Matigi Ala na fo ka yereyere.

¹⁰ Aw y'a fo siyaw bee ye ko: «Matigi Ala le ye Masa ye!» O koson dugukolo b'a no ra, a te jenge ka bo a no ra ka ye. Matigi Ala bena siyaw ta kiti tige can le kan.

¹¹ Sankolokonofenw ye pagari, dugukolokanfenw ye ninsondiya, kogoji ni a konofenw bee ye mankanba bo!

¹² Kongokonoyorow, ani kongokonofenw bee ye nagarikanba bo! Kongoyiriw bee ye pagari, ka donkiri la.

¹³ O ye o ke Matigi Ala na koru, sabu a be nana, a be nana ka na dunuƙamogow ta kiti tige! A bena dunuƙamogow ta kiti tige ka kana ni terenninya ye, ka siyaw ta kiti tige ka kana ni a ta can ye.

97

Matigi Ala le ye dunuƙa Masa ye

¹ Matigi Ala le ye Masa ye!
Dunuƙamogow ye pagari,
kogoji kofemogow bee ye ninsondiya!

² Sankabaw, ani dibikurubaw k'a lamini, terenninya ni can le ye a ta masaya jusiginan ye.

³ Tasuma be mana a na fe, k'a juguw jeni fan bee ra.

⁴ A ta sanmanamanaw yeelen be bo dunuƙa bee kan; ni dunuƙamogow ka o ye, o be yereyere.

⁵ Kuruw be yeele i ko keje, Matigi Ala na koru, o be yeele dunuƙa bee tigi Ala na koru.

⁶ Sankolokonofenw be a ta terenninya lakari, dunuƙamogow bee be a ta ncoro ye.

⁷ Minw be batofen leseninw bato, minw be o yere bonya batofen gbansanw koson, maroya ye ke olugu ta le ye; ala tow bee ye o kinbiri gban Matigi Ala le koru.

⁸ Siyon dugu bena o men ka ninsondiya, Zuda dugumogow bena pagari i ta kolatigeninw koson, Matigi Ala.

⁹ Sabu, ele Matigi Ala le ye Ala korotaninba ye dunuƙa bee lajennin kunna, i korotara fo san fe alaw bee kunna.

¹⁰ Ala kanubagaw, aw ye kojugu koninya!

Ala b'a nasiranbagaw nin korosi, a be o hosi ka bo mogojuguw boro.

¹¹ Ala be yeelen manamana mogow terenninw kan, a be mogow jusuman ninsondiya.

¹² Aw mogow terenninw, aw ye ninsondiya Matigi Ala koson, aw y'a fo k'a walepumanlon a togo saninman koson.

98

Danfɛnw bɛɛ ye Ala tando

¹ Zaburu.

Aw ye dɔnkirikura la ka Matigi Ala tando,
sabu a ka kabakobaw ke.

A bɛ mɔgɔ kisi ni a boro barakaman
ni a ta sebgaya saninman ye.

² Matigi Ala k'a yira mɔgɔw ra ko ale le ye kisiri tigi ye;
a k'a ta terenninya yira siyaw ra, k'a to o na y'a ye.

³ A hakiri tora Izirayelimɔgɔw ra k'a ta pumanya ni a ta kankelentigiya ke o ye;
dunupa yɔrɔ bɛɛ k'a ye ko an ta Ala le ye kisiri tigi ye.

⁴ Dunupamɔgɔw, aw bɛɛ ye nagarikanba bɔ Matigi Ala koson!

Aw ye pɛɛn ka nagari ka dɔnkiri la k'a tando!

⁵ Aw ye dɔnkiri la ka Matigi Ala tando ni korafɔkan ye,
aw y'a tando ni korafɔkan ni dɔnkirilakan ye,

⁶ k'a tando ni burufiyekan ni sagajigigban buru ye;
aw ye nagari ka pɛɛn masace na kɔrɔ, Matigi Ala na kɔrɔ!

⁷ Kɔgɔji ni a kɔnɔfɛnw bɛɛ ye mankanba bɔ,
ani dunupa ni a kɔnɔfɛnw bɛɛ.

⁸ Bajiw ye tegere fɔ,

kuruw bɛɛ ye jɛn ka nagarikanw bɔ!

⁹ O ye o ke Matigi Ala na kɔrɔ, sabu a bɛ nana ka na dunupamɔgɔw ta kiti tige;
a bɛna dunupamɔgɔw ta kiti tige ka kɔna ni terenninya ye,
ka siyaw ta kiti tige ka kɔna ni can ye.

99

Ala le ye saninyari Masa ye

¹ Matigi Ala le ye Masa ye, dunupamɔgɔw bɛ yereyere a na kɔrɔ;
a siginin bɛ seruben melekw* kunna, dugukolo bɛ yereyere a na kɔrɔ.

² Matigi Ala ka bon Siyon dugu kɔnɔ;
ale le kɔrɔtara dunupamɔgɔw bɛɛ kunna.

³ Mɔgɔw ye i fo ka i walepumanlɔn, sabu i tɔgɔ ka bon, siranyafen lo,
a saninyanin lo fana.

⁴ Ele Masace barakaman, can ka di min ye,
ele le bɛ pumanya sabati,
ele le bɛ can ni terenninya sigi Yakuba ta mɔgɔw ce ra.

⁵ Aw ye Matigi Ala, an ta Ala kɔrɔta!
Aw ye aw kinbiri gban a sen kɔrɔ k'a bato,
sabu a saninyanin lo.

⁶ Musa ni Haruna tun ye a ta sarakalasebaga dɔw ye,
Samawilu tun ye a batobaga dɔ ye;
olugu ka Matigi Ala wele, a ka o jaabi.

⁷ A tora sankaba jamijan ce ma ka kuma o fe;
o k'a ta ciw sira tagama,
a tun ka cifɔnin minw yira o ra, o ka o ke.

⁸ Matigi Ala, an ta Ala, ele le ka o jaabi;
i kera o ta Ala ye, Ala min bɛ yafa o ma,
nka i tun bɛ o ta kewalejuguw hake bɔ o ra fana.

⁹ Aw ye Matigi Ala, an ta Ala kɔrɔta;
aw ye aw kinbiri gban k'a bato a ta kuru saninman kan,
sabu Matigi Ala, an ta Ala saninyanin lo.

100

Dunupamɔgɔw bɛɛ ye Ala tando

¹ Barakalari Zaburu.

Aw ye jagari ka Matigi Ala tando,
aw dununamogow bee!

² Aw ye baara ke Matigi Ala ye ni ninsondiya ye,
aw ye na a ja korɔ ni jagarikanbaw ye!

³ Aw y'a lon ko Matigi Ala le ye Ala ye,
ko ale le ka an dan, an fana ye a ta ye;
anw le ye a ta mogow ye, anw le ye a ta sagakuru ye.

⁴ Aw ye don a ta so dondaw fe ni barakalari ye,
aw ye don a lu konɔ ni tandori ye.
Aw y'a fo k'a walenumanlon, ka baraka la a togo kan;

⁵ sabu Matigi Ala ka ji,
a ta numanya te ban ka ye!
A ta kankelentigiya te yelema ka ye!

101

Masace ka kan ka layiri minw ta

¹ Dawuda ta Zaburu.

Ne bena donkiri la ka koruman sira ni can sira yira;
Matigi Ala, ne bena donkiri la ka ele le tando.

² Ne bena jija ka tagama sira gbenin le kan.
I bena na ne fe tuma juman le sa, Ala?
Ne bena tagama ni jusukun gbenin le ye, ne ni ne ta somogow.

³ Ne tena son kokolonw ye ke ne ja korɔ;
ne bena Alapasiranbariw ta sira koninya,
ne tena son ka jen ni o kow si ye.

⁴ Ne bena ne yere mabo mogɔ terenbariw ra,
ne tena son kojugu si ma.

⁵ Mogɔ o mogɔ be dogo k'a mogɔɔgɔn togo cen,
ne bena o tigi halaki.

Yereyira be minw flerikecogo ra, ani yerebonya be minw jusukun na,
ne tena olugu ta ko muru.

⁶ Ne bena ne janto lanamogow le ra jamana konɔ,
k'a to olugu ye sigi ne korɔ.
Mogɔ o mogɔ be tagama sira gbenin kan,
o tigi le bena baara ke ne ye.

⁷ Mogɔ o mogɔ b'a mogɔɔgɔn janfa,
o tigi tena sigi ne ta so;
mogɔ o mogɔ be faninya tige
o tigi tena to ne korɔ.

⁸ Lon o lon sogoma, ne bena wuri
ka jamana mogɔjuguw bee halaki,
janko ka kojugukebagaw bee ban
ka bo Matigi Ala ta dugu konɔ.

102

Ala le ye janibagato jigi ye

¹ Nin ye janibagato do ta daariri ye, wagati min na a jigi tigera; a k'a kononokow nafa
Matigi Ala ye.

² E, Matigi Ala, ne ta daarikan lamɛn,
a to ne ta welerikan ye se i ma.

³ I kana i pada dogo ne ra k'a sorɔ ne degunin lo;
ni ne ka kule ka i wele tuma o tuma, i ye i toro malo ka ne lamɛn,
i teliya ka ne jaabi.

⁴ Sabu ne si be banna i ko sisi be tunu cogo min na,

ne kolow be ne jenina i ko tasuma.

⁵ Ne jusukun baraka bee banna, k'a ja i ko binjalan;
ne be nina hali ka domuni ke.

⁶ Ne nunakojugu fe,
ne fasara fo ka ne kolow bee bo kene ma.

⁷ Ne kera i ko konodaba min be kongokolon konon,
ne kera i ko gbingbinfin min be sigi yoro dogoninw na.

⁸ Ne be si pana,
i ko kononin min be a kelen na bon kunna.

⁹ Lon o lon ne juguw be ne mafiyenya;
o be ne logobo, ka to ka ne togo ke ka jogon danga.

¹⁰ Bugurigbe le kera ne ta domuni ye,
ne naji be jagami ne ta minji ra,

¹¹ i ta jusughan ni i ta dimi koson;
sabu i ka ne ta ka ne firi fo yorojan.

¹² Ne si be banna i ko wulafesuma min be samana ka taga a laban na,
ne be jara i ko bin be ja cogo min na.

¹³ Nka ele koni, Matigi Ala, ele siginin be i ta masaya ra wagati bee,
i be yi wagati bee, ani tuma bee.

¹⁴ Ele le bena na, ka na hina Siyon dugu ra;
i ka kan ka makari a ra wagati min na, o sera;
wagati min tun latigera o sera.

¹⁵ Sabu a dugu kabakuruw ko ka gbelen i ta jonw ma kosebe,
hali a buguri ko ka di o ye.

¹⁶ Ni o kera, siyaw bena siran Matigi Ala togo na,
dununa masaw bee bena siran i na i ta bonya koson.

¹⁷ Matigi Ala bena Siyon dugu lo kokura,
a bena a ta bonya yira.

¹⁸ A bena janibatow fle, ka o ta daariri lamen;
a tena a toro datugu o ta daarikan na.

¹⁹ Nin kow ye sebe k'a bla duruja nataw ye,
janko mogo minw bena na ko fe, olugu fana ye Matigi Ala tando.

²⁰ A be to a ta yoro saninman konon san fe ka fleri ke dugu ma,
a be to sankolo ra ka dugukolo fle,

²¹ janko ka a ta mogo minaninw nunakan lamen,
ani minw blara fagari kama, janko ka olugu bosu.

²² Ni o kera, o bena Matigi Ala togo lakari Siyon dugu konon,
k'a tando Zeruzalemu;

²³ o wagati le ra siyaw bena lajen jogon kan,
ani jamanaw, janko ka Matigi Ala bato.

²⁴ Matigi Ala ka ne baraka ban ka ne to tagama ra;
a ka do bo ne si ra.

²⁵ Ne ko: «E, ne ta Ala, i kana ne ta ka ne to ne si cemance ra,
ele min si sandaw te ban ka ye fiyewu!»

²⁶ I ka dugukolo dan kabini folofolo,
sankolo fana ye i boro no le ye.

²⁷ Olugu koni bena ban pewu, nka ele be to i cogo ra.

O bee bena koro ka cen i ko fani,
i bena o yelesa i ko mogo be fani donta yelesa cogo min na;
o bena teme.

²⁸ Nka ele koni be to i cogo ra,
i si sandaw te ban ka ye le fiyewu!

²⁹ I ta jonw ta denw bena sigi i koro,
o ta durujaw fana bena sabati i na koro.

103

Danfennw bee ye baraka la Ala ye

¹ Dawuda ta Zaburu.

E, ne nin, baraka la Matigi Ala ye!

Ne jusukun bæe ye baraka la a togo saninman kan!

² E, ne nin, baraka la Matigi Ala ye,

i kana jina a ta kopuman si ko.

³ Ale le be i ta terenbariyaw bæe yafa,

ale le be i ta banaw bæe keneya.

⁴ A be i nin kunmabo kaburu ma,

k'a ta pumanya ni a ta hina ke masafugula ye i kun na.

⁵ A be kopumanw ke i ye i si bæe ra;

a be i kanbelenman wagati ta baraka jigon don i ra, i ko bon ta baraka.

⁶ Matigi Ala be kiti tige terenninya kan,

ka mogo tjoninw bæe ta jo di o ma.

⁷ A k'a ta siraw yira Musa ra,

k'a ta kobaw ke ka o yira Izirayelimogow ra.

⁸ Matigi Ala be hina, a be makari,

a te dimi joona, a ta pumanya ka bon.

⁹ A te mogo jaraki k'a ke jaraki dablalari ye,

a fana te dimi maranin to a jusukun na mogo kama.

¹⁰ A te an mina ka kapa ni an ta jurumunw ye,

a fana te an sara ka kapa ni an ta terenbariyaw ye.

¹¹ Sankolo ni dugukolo ce ka bon cogo min na,

a be pumanya min ke a pasiranbagaw ye, o fana ka bon ten le.

¹² Terebo ni tereben ce ka jan cogo min na,

a fana be an ta hakew yoro janya an na ten le.

¹³ Fa be hina a denw na cogo min na,

Matigi Ala fana be hina a pasiranbagaw ra ten le.

¹⁴ Sabu an danna ni fen min ye, a yere ka o lon;

a hakiri b'a ra ko an ye bogo le ye.

¹⁵ Adamaden ta panamanya be i ko bin;

a be i ko kongobinw be fiyeren cogo min na.

¹⁶ Nka ni fono wurira ka fiye doron, a te ye tuun;

ni i k'a sigiyoro fe, i t'a lon ko fen tun be yi.

¹⁷ Nka Matigi Ala ta pumanya be to a pasiranbagaw kan wagati bæe, ani tuma bæe;

a ta terenninya be to o ta denw ta denw kan,

¹⁸ minw koni be son ka to a ta jenogonya ra,

ka o hakiri to a ta sariya ta kumaw ra ka o sira tagama.

¹⁹ Matigi Ala k'a ta masasiginan sigi sankolo konon,

a ta fanga be danfen bæe kan.

²⁰ Matigi Ala ta melekew, aw ye baraka la Matigi Ala ye,

aw minw baraka ka bon, aw minw be a ta baara ke,

aw minw be a ta kumakan lamèn.

²¹ Matigi Ala ta sankolokonofenw, aw bæe ye baraka la Matigi Ala ye,

aw minw be a ta baara ra, aw minw b'a sago ke!

²² Matigi Ala ta danfenw, aw bæe ye baraka la Matigi Ala ye,

ni aw ka ke dununa yoro o yoro a ta fanga koron.

E, ne nin, baraka la Matigi Ala ye!

104

Ala le ye danfen bæe makonabaga ye

¹ E, ne nin, baraka la Matigi Ala ye!

Matigi Ala, ne ta Ala, i ka bon kosebe;

bonya ni noron le be ele ta masiri ye.

² Yeelen ka i lamini i ko derege,

i be sankolo yerege i ko fanibon.

³ I be i ta so lo sankolo jiw le kunna san fe;

sankabaw ye i ta sowotoro ye,

i be bori fonon kan.

⁴ I be fonon ke i ta ciradenw ye,

ka tasumamana ke i ta baaradenw ye.

⁵ I ka dugukolo sigi a jusiginanw kan,
a te jenge ka bo a no ra ka ye fiyewu.

⁶ I tun ka ji ke k'a datugu i ko fani,
jiw tun yelenna fo kuruw kunna.

⁷ Nka i songora jiw ra, o borira,
i ta sanperenkan bora minke, o teliyara ka taga.

⁸ O yelenna kuruw kan ka taga, o jigira kurufurancw ra,
ka taga se fo o toyoro ra, i ka yoro min laben o ye.

⁹ I ka dan do sigi, jiw man kan ka teme min kan,
janko o kana na dugukolo datugu tuun.

¹⁰ I be kaw fa ji ra,
o be fa fo ka woyo kuruw furancw ra.

¹¹ I be kongosogow bee son ji ra,
kongofaliw bena min a ra.

¹² Sanfekonow be to a jidaw ra,
o be to ka kasi yiriflaburw ce ra.

¹³ I be to i sigiyoro ra san fe ka sanji lana kuruw kan,
i ta baara tono ka dugukolo wasa.

¹⁴ I be binw falen ka o di beganw ma,
ka adamadenw ta senefenw falen,

¹⁵ ani rezenji min be adamaden jusu diya,
ani turu min b'a pada manamana,

ani domuni min be baraka don a ra.

¹⁶ Matigi Ala ta yiriw be ji soro fo ka wasa,
a ka Liban jamana sediriyiri minw turu, o be ji soro.

¹⁷ Kononinw be o ta nagaw la o yiriw le ra,
baninkonow be o ta so lalaga siperesisunba le san fe.

¹⁸ Kuru jamijanw ye kongobakoninw ta ye,
faraw ye farawo ninanw dogoyoro ye.

¹⁹ A ka karo dan janko ka wagatiw bo nogon na,
tere fana k'a benwagati lon.

²⁰ Ni a ka dibi don, su be ko;
o wagati le ra kongosogow bee be bo ka yaala.

²¹ Jaraw be kasi o ta domuni ko,
o be o ta baro nini Ala fe.

²² Nka ni tere ka bo doron, o be seko,
ka taga la o ta wow konon.

²³ O tuma ra mogow be bo ka taga o ta baaraw ke;
o be to o ta baaraw ra fo wula fe.

²⁴ E, Matigi Ala, i ta kokeninw ka ca!

I ka o bee ke ni hakiritigiya ye;
dununa fara i ta danfenw na.

²⁵ Kogoji ye nin ye, a ka bon, a dan yoro ka jan;
fenpanaman minw b'a konon, o da te lon,

a fitiniw, ani a belebelebaw.

²⁶ Jirakurunbaw be yaala a kan,
ani jirasa belebele, i ka o min dan janko a ye panagbe ji konon.

²⁷ O fenw bee na lonin be ele le ra,
janko i ye o ta domuni di o ma a wagati ra.

²⁸ I b'a di o ma, o b'a mina,
i be i boro dayele o ye, o be wasa fennumanw na.

²⁹ Nka ni i ka i pada dogo o ma, o jigi be tige,
ni i ka i ta nin bo o ra, o be sa,

o be seko ka ke buguri ye tuun.

³⁰ Nka ni i ka i ta nin lajigi, do werew be woro kokura,
ka ke danfenkuraw ye dugukolo ko kan.

³¹ Matigi Ala ta bonya ye to a no ra wagati bee,
Matigi Ala ye ninsondiya a yere ta baara koson!

³² Ni a ka a na lo dugukolo ra, dugukolo be yereyere,
ni a magara kuraw ra, o be sisi bo.

³³ Ne bena donkiri la Matigi Ala ye ne si bee ra,
ka ne to nin na, ne bena donkiriw la ka ne ta Ala tando lon bee.

³⁴ Ne ta donkiri ye diya Matigi Ala ye;
ne koni bena ninsondiya Matigi Ala koson.

³⁵ Ala y'a to jurumunkebagaw bee ye tunu ka bo dugukolo kan,
mogogugu si kana ye tuun!

E, ne nin, baraka la Matigi Ala ye!

Aw ye Matigi Ala tando!

105

Ala ye kankelentigi ye

(Hayan 1-15; Kibaroyaw folo 16.8-22)

¹ E, aw ye Matigi Ala fo k'a walepumanlon, aw y'a togo wele!
Aw ye a ta kabakobaw ko fo siya tow ye!

² Aw ye donkiri la a ye, aw ye tandori donkiriw la a ye;
aw ye a ta kopumanbaw bee ko fo mogow ye.

³ Aw ye nagari a togo saninman koson;
minw be Matigi Ala ta jennogonya jini, olugu ye ninsondiya!

⁴ Aw ye Matigi Ala ta jennogonya jini, k'a ta baraka jini;
aw ye gbara a ra wagati bee!

⁵ A ka kopumanba minw ke, aw ye aw hakiri to o ra,
a ka kabako minw ke, ani a ka ko minw latige, aw ye aw hakiri to o ra,

⁶ aw minw ye a ta jon Iburahima ta durujaw ye,
aw minw ye a ta mogo panawolomaninw ye, Yakuba ta denw!

⁷ Ale le ye Matigi Ala ye, an ta Ala.

A ta fangatigiya be dugukolo yoro bee kan.

⁸ A b'a hakiri to a ta jennogonya ra wagati bee,
a tun ka o kuma minw fo duruja caman ye.

⁹ A ka jennogonya min don ni Iburahima ye,
ani a karira min na ni Isiyaka ye,

¹⁰ a kosegira o kuma le kan, ka o ke sariya ye k'a di Yakuba ma,
ka o ke jennogonya wuribari ye ka o di Izirayeli* ma.

¹¹ A ko o ma ko: «Ne bena Kanaana jamana di aw le ma,
ka o ke aw ninyoro ye, ka o ke aw ta ye.»

¹² O wagati ra, o tun ye mogo dama dama le ye doron,
o tun man ca, o tun be lonanya ra o dugukolo kan;

¹³ o tun be yaala siyaw ni jogon ce,
ka bo jamana do ra ka taga do ra.

¹⁴ Nka Ala ma son mogo si ye o minako juguya,
a ka masaw jaraki o koson.

¹⁵ A ko: «Aw kana maga ne ta mogo panawolomaninw na de!
Aw kana kojugu si ke ne ta ciraw ra!»

¹⁶ Ala nana kongu ben jamana kan,
ka domuni bee dese mogow ra.

¹⁷ A ka ce do bla o na,
o ye Yusufu ye, min tun fiyeerera ka taga ke jon ye.

* **105:10** 105.10 Yakuba togo ye fana ko Izirayeli.

18 O ka negejɔrɔkɔ don a senw na,
 ka nege don a kan na,
 19 ƒɔ lon min na a ta kuma nana ke can ye,
 Matigi Ala darakuma nana jo di a ma.
 20 Masace k'a ƒɔ ko o y'a labla,
 jamana matigice ko o y'a labɔ kasobon na.
 21 O k'a labɔ k'a ke masace ta so jamɔgo ye,
 k'a sigi a borofenw bɛɛ kunna,
 22 ko a bɛ se ka jamana kuntigiw jagboya a sago ma,
 ka cekɔrɔbaw son hakiri ra.

23 O kɔ, Izirayeli nana Misiran,
 Yakuba nana sigi Kamu ta jamana ra†.
 24 Ala ka o ta mɔgow caya kosebe,
 ka o baraka bonya ka teme o juguw ta kan.
 25 Nka Ala nana Misirankaw ta miiriya yelema, k'a to o ka Ala ta mɔgow koninya;
 ka Ala ta jonw janfa.
 26 Ala k'a ta jonce Musa ci o fe,
 ani Haruna, a tun ka ale min fana wele.
 27 O ka tagamasiyenw ke Ala ta sebagaya baraka ra, k'a yira Misirankaw ra;
 o ka kobaw ke Kamu ta jamana ra.

28 Ala ka dibi don, ka jamana yɔrɔ bɛɛ ke dibi ye;
 mɔgo si ma ban Ala ta kuma ma.
 29 A ka o ta jiw yelema ka o ke jori ye,
 ka o ta jegew faga.
 30 O ta jamana fara tɔrisenjanw na,
 ka taga don hali o ta masaw ta sibonw konɔ.
 31 A kumana minke, kinnifen misenw nana
 jamana yɔrɔ bɛɛ ra, ani sosow.
 32 A ka sanbere lajigi o kan i ko sanji,
 ka tasumamana lajigi o ta jamana kan.
 33 A ka o ta rezensunw, ani o ta torosunw halaki,
 ka o ta jamana yiriw karikari.
 34 A kumana minke tuun, ɲodomutɔnw nana,
 ani tɔnbaw, minw da te se ka lon.
 35 O ka o ta jamana binw bɛɛ ɲimi,
 ka o ta dugukolo yiridenw bɛɛ domu.
 36 A ka o ta jamana den folow bɛɛ faga,
 den minw tun ye o ta baraka nɔ folo ye.

37 A k'a ta mɔgow labɔ, k'a to o ye bɔ ni warigbe ni sanin ye;
 o ta gbaw si ta mɔgo ma dese ka to kɔ.
 38 O boko ka Misirankaw ninsɔndiya,
 sabu o ɲasiran tun ka Misirankaw mina.
 39 Ala ka sankaba ke ka a ta mɔgow datugu,
 ka tasuma mana ka yeelen bɔ o ye su fe.
 40 O ko o bɛ sogo fe, a ka wolɔninw lana o fe;
 a ka domuni di o ma ka bɔ sankolo ra.
 41 A ka fara dayele, ji bora,
 ka woyo i ko kɔ, ka taga kongokolon fan bɛɛ ra.

42 Ala tun ka layiri saninman min ta, a k'a hakiri to o ra;
 a k'a hakiri to a ta jonce Iburahima ra.
 43 A k'a ta mɔgow labɔ ni ninsɔndiyakanw ye;
 a k'a ta mɔgo ɲanawolomaninw labɔ ni ɲagarikanw ye.
 44 A ka siya werew ta dugukolow di o ma,
 ka mɔgo werew ta baara tɔnɔ ke o ta ye,
 45 janko o ye a ta cifɔninw lamen,
 k'a ta sariyaw sira tagama.

† 105:23 105.23 Aw ye hayan 10 fle: Yakuba le ye Izirayeli ye; Misiran ye Kamu ta jamana ye.

Aw ye Matigi Ala tando!

106

*Izirayelimogow ma ke kankelentigiw ye
(Hayan 1,47-48; Kibaroyaw folo 16.34-36)*

¹ Aw ye Matigi Ala tando!

Aw ye Matigi Ala fo k'a walepumanlon, sabu a ka jri,
a ta pumanya te ban ka ye.

² Jon le bena se ka Matigi Ala ta kobaw bee lakari?
Jon le bena se k'a ta tandori bee fo?

³ Minw be tagama ka kapa ni can ye,
minw be terenninya sira tagama tuma bee, olugu ta pana.

⁴ Matigi Ala, ni i be neema i ta mogow ye, i ye i hakiri to ne ra;
ni i be o kisi, i ye i hakiri to ne ra,

⁵ janko ne na ye i ta mogow panawolomaninw ta hera ye,
ka ninsondiya ni i ta jamana mogow ye;
ne fana kun ye korota ni i ta mogow ye.

⁶ Anw fana ka jurumun ke i ko an bemaw,
an ka ko benbariw ke, ka kojuguw ke fana.

⁷ An bemaw ma i ta kabakow korow faamu Misiran;
i ka kojuman caman min ke o ye, o hakiri ma to o si ra,
o murutira kogoji korow, Kogojiwulen korow.

⁸ Nka a ka o kisi a togow koson,
janko k'a ta sebagaya yira.

⁹ A songora Kogojiwulen na, a jara;
a ka o lateme jiba ce ma i ko mogow be tagama kongokolon konow cogo min na.

¹⁰ A ka o bosi ka bo o koninyabaga boro,
ka o kunmabo o jugu boro.

¹¹ Ji ka o juguw le datugu,
hali o ra kelen ma bosi.

¹² O ra, o lara a ta kuma ra,
o ka donkiri la k'a tando.

¹³ Nka a ma meen, o pinana a ta kokeninw ko joona;
o ma muju k'a ta kolatigeninw wagati makono.

¹⁴ Fen caman nege ka o mina kongokolon konow,
o ko o be Ala korow kongokolon konow.

¹⁵ O tun be min fe, Ala ka o di o ma,
nka o ko, a ka banajugu do bla o ra.

¹⁶ Ka o to o ta sigiyoro ra, Musa nangboya ka o mina,
ani Haruna, min tun blara danna Matigi Ala ye.

¹⁷ Dugukolo dayelera ka Datan kunu,
a datugura Abiramu ni a togonw da ra.

¹⁸ Tasuma ka o nofemogow jeni,
tasumamana ka o mogowjuguw halaki.

¹⁹ O ka misiden do bisigiya lalaga ni sanin ye Horebu,
o ka o kinbiri gban o ta batofen lalaganin korow ka o bato.

²⁰ Misi min be bin jimi, o ka o bisigiya le lalaga,
ka o bla o ta Ala nooroman no ra.

²¹ O pinana o kisibaga Ala ko,
ale min tun ka kobaw ke o ye Misiran,

²² min tun ka kabakow ke Kamu ta jamana ra,
min tun ka siranyakobaw ke Kogojiwulen kan.

²³ A tun ko a be o halaki,
nka Musa min tun ye a ta mogow panawolomanin ye, ale lora o ni Ala ce,
janko ka Ala ta jusugban lalo, k'a to a kana o halaki.

²⁴ O ka o jamana pumanba ko mafiyenya,

o ma la Ala ta kuma ra.

²⁵ O ka Ala kɔrɔfɔ o ta fanibonw kɔnɔ,

o ma sɔn ka Matigi Ala kan mina.

²⁶ Ala karira o ye,

ko ale bɛna a to o ye faga kongokolon kɔnɔ,

²⁷ ko a bɛna o ta durujaw janjan ka taga jamanaw cɛ ra

k'a to o ye sa siya tɔw cɛ ra yi.

²⁸ O kɔ, o ka Baali Pehɔri ta batofɛnw bato,

o ka o sukorɔw ta sarakaw domu.

²⁹ O k'a to Matigi Ala dimina o ta kɛwalew kosɔn,

k'a to fagari sera o ma.

³⁰ Finehasi le wurira ka o ko janabɔ;

o kɛra minke, bana lalɔra.

³¹ Ala k'a jate mɔgɔ terennin ye o kɛwale kosɔn,

wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ, o tɛ yɛlɛma.

³² O ka Matigi Ala jusu bɔ Meriba ta ji yɔrɔ ra

k'a to Ala ka kojugu kɛ Musa ra olugu kosɔn,

³³ sabu o tun k'a jusu kasi,

k'a to a ka kuma benbari fɔ.

³⁴ O ma sɔn ka siya wɛrɛw halaki

i ko Matigi Ala tun k'a fɔ o ye cogo min na.

³⁵ O ka o yɛrɛ jagami o siyaw ra,

ka o ta kokɛcogow ladegi.

³⁶ O ka o siyaw ta batofɛnw bato;

o kɛra jan ye ka o mina.

³⁷ O ka o dencɛw kɛ saraka ye,

o ka o denmusow kɛ saraka ye ka o di jinaw ma.

³⁸ O bagara mɔgɔ jarakibari ma k'a faga,

o ka o dencɛw, ani o denmusow faga,

ka olugu kɛ saraka ye ka Kanaana jamana ta jow sɔn.

O fagariw kɛra sababu ye ka jamana lanɔgɔ.

³⁹ O ka o yɛrɛ lanɔgɔ ni o ta kɛwalew ye;

o ta kɛwalejuguw fɛ, o bɔra Ala kɔ ka jow bato.

⁴⁰ O kosɔn Matigi Ala dimina a ta siya kɔrɔ kosɛbɛ;

a k'a yɛrɛ ta mɔgɔw haramuya.

⁴¹ A ka o labla siya tɔw ye;

o kɔninyabagaw ka o ta fanga sigi o kunna.

⁴² O juguw ka o minako juguya,

ka o majigi ka o bla o ta fanga kɔrɔ.

⁴³ Sijnaga caman, a ka o bɔsi,

nka o belɛn tugura ka muruti a ma,

ka dɔ fara o ta terenbariyaw kan.

⁴⁴ Nka a ka o kasikan mɛn minke,

a ka o degucogo ye.

⁴⁵ A k'a hakiri to a ta jɛnɔgɔnya ra o kosɔn;

a k'a jusu suma o kɔrɔ a ta numanyaba kosɔn;

⁴⁶ o tun ka o mina ka taga siya minw bɛɛ fɛ,

a ka o hina don olugu ra.

⁴⁷ E, Matigi Ala, an ta Ala, an kisi!

An labɔ siyaw cɛ ra ka an lajɛn;

janko an ye i fo ka i waleɔnumanlɔn i tɔgɔ saninman kosɔn,

ka an ta bonya kun kɛ ele tandori ye.

⁴⁸ Matigi Ala, Izirayɛli ta Ala, baraka,

wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ!

Jama bɛɛ lajennin y'a fo ko: «Amina!»

Aw ye Matigi Ala tando!

Kitabu loorunan 107

(Zaburuw 107-150)

Ala le ye mɔgɔ bɛɛ kisibaga ye

¹ Aw ye Matigi Ala fo k'a waleɗumanlɔn, sabu a ka ɗi,
a ta ɗumanya te ban ka ye.

² Matigi Ala ka mɔgɔ minw kunmabo, olugu ye o fo;
a ka olugu minw bo degu ra,

³ a ka minw labo jamana toɓo ra, ka o lajen
ka bo tereboyanfan ni terebenyanfan na,
sahiliyanfan ni woroduguyanfan na.

⁴ Dow tun be yaalara kongokolon kono o kun fe, yoro lakolonw na,
o te sira sorora ka taga dugu si ra, o be se ka sigi min na.

⁵ Kongo ni minlogo tun be o ra,
o baraka tun be jini ka ban.

⁶ Ka o degunin to, o kulera ka Matigi Ala wele,
a ka o bosi ka bo o ta kononofiri ra.

⁷ A ka o lataga sira terennin fe,
fo ka taga se dugu do ma, o be se ka sigi min na.

⁸ Olugu ye Matigi Ala fo k'a waleɗumanlɔn a ta ɗumanya koson,
a be koɗumanba minw ke adamadenw ye;

⁹ sabu minlogo tun be minw na, a ka olugu ta minlogo ban,
ka fenɗumanw di kongotoɓo ma ka o wasa.

¹⁰ Dow tun siginin be dibi ra, saya dibi ra,
o tun be kaso ra, jani na, o sirinin be negejoro ko ra,

¹¹ sabu o murutira Ala ta kuma ma,
ka Ala korotaninba ta ladiriw mafiyenya.

¹² O koson a ka sege ben o kan ka o majigi;
o talonna ka ben, mɔgɔ si ma soro ka o deme.

¹³ Ka o degunin to, o kulera ka Matigi Ala wele,
a ka o kisi ka bo o ta kononofiri ra.

¹⁴ A ka o labo dibi ra, saya dibi ra,
ka o ta sirinanw tigetige ka bo o ra.

¹⁵ Olugu ye Matigi Ala fo k'a waleɗumanlɔn a ta ɗumanya koson,
a be koɗumanba minw ke adamadenw ye;

¹⁶ sabu a ka kasobon ta siranegakonw karikari,
k'a sogonan negeramanw cici.

¹⁷ Naloman dow tun be hakekow ke,
fo bana ka o tooro o ta terenbariyaw koson.

¹⁸ Hali domuni logo tun te o ra tuun;
o tun be surunyara saya donda le ra.

¹⁹ Ka o degunin to, o kulera ka Matigi Ala wele,
a ka o kisi ka bo o ta kononofiri ra.

²⁰ A kumana minke, a ta kuma ka o keneya,
a ka o bosi kaburu ma.

²¹ Olugu ye Matigi Ala fo k'a waleɗumanlɔn a ta ɗumanya koson,
a be koɗumanba minw ke adamadenw ye.

²² O ye ɗumanlɔn sarakaw* bo,
k'a ta kokeninw lakari ni nagarikanbaw ye.

23 Dɔw tun be kɔgoji kan jirakurunw kɔnɔ,
o tun be sannɩ ni fiyeere ke yɔrɔw ni nɔgɔn ce jiw kan.
24 Olugu fana ka Matigi Ala ta kewalew ye,
o k'a ta kobaw ye ka o to ji dunbaw ce ma yi.

25 A kumana minke, sanfoɓɔba dɔ wurira,
ka jikuruw korɔta.
26 Kurun tun be wuri san fe, ka seko ka na ben ji ra;
o tɔɔrɔra fo ka o baraka bee ban.
27 Nanamini ka o mina, o be tingitanga i ko dɔrɔtɔw;
o ta dabari bee tun banna pewu.

28 Ka o degunin to, o kulera ka Matigi Ala wele,
a ka o bo o ta kɔnɔnɔfiri ra.
29 A ka sanfoɓɔ lalo k'a mala,
ka jikuruw mankan suma.
30 Yɔrɔ sumana minke, o diyara o ye;
Ala ka o lataga o janayɔrɔ ra.

31 Olugu ye Matigi Ala fo k'a walepumanlon a ta jumanya koson,
a be kopumanba minw ke adamadenw ye.
32 O y'a tɔgo korɔta a ta mɔgow ta jamalajenyɔrɔ ra
k'a tando cekorobaw ta nɔgɔnlajenyɔrɔ ra.

33 Ala le be bajiw yeɓema ka o ke kongokolon ye,
ka bununjiw yeɓema ka o ke yɔrɔjalan ye,
34 ka dugukolonuman yeɓema k'a ke yɔrɔjalan ye,
jamana mɔgow ta juguya koson.

35 A fana be kongokolon yeɓema k'a ke jiyɔrɔ ye,
ka yɔrɔjalan yeɓema k'a ke bununji ye,
36 ka o ke kongotɔw sigiyɔrɔ ye,
ka o ke dugu ye, mɔgo be sigi min na.

37 O be simanw dan forow ra, ka rezensunw turu,
ka den caman sɔrɔ o ra.
38 A be baraka don o ra, ka o caya kosebe;
a t'a to dɔ ye bo o ta beganw na.

39 Dɔw baraka tun dogoyara, fo ka o kun suuru
mɔgow ta tɔnɔri ni sege ni jusukasi sababu ra.
40 O koson Ala ka dogoyari lase fagamaw ma,
k'a to o ye yaala o kun fe kongokolonw kɔnɔ, sira te yorɔ minw na.
41 A ka fagantanw lawuri ka o bo jani na,
ka o ta gbamɔgow caya i ko sagakuruw.

42 Mɔgo terreninw be o ye, ka ninsɔndiya,
nka kojugukebagaw bee da be datugu.
43 Ni mɔgo min ye hakiritigi ye, o tigi bena nin kow korɔsi,
ka Matigi Ala ta jumanya ko faamu.

108

Ala le ye sesɔrɔri tigi ye

(Hayan 2-6; Zaburu 57.8-12; Hayan 7-14; Zaburu 60.7-14)

¹ Alatanɔdonkiri. Dawuda ta Zaburu.

2 Ne hakiri sigira, Ala, ne hakiri sigira!
Ne bena donkiri la ka Ala tando ni ne jusukun bee ye.
3 Ne ta kora ni ne ta goni, aw ye kunu!
Ne bena dugubeda lakunu.

4 E, Matigi Ala, ne be i fo ka i walepumanlon jamana mɔgow ce ra,

ne be donkiri la ka i tando siyaw ce ra;
 5 sabu i ta pumanya bonya be teme sankolo kan,
 i ta kankelentiya be se fo sankolo ma.

6 E, Ala, i togo ye korota, fo ka teme sankolo kan,
 i ta bonya ye ke dunuɓa bee lajennin kan.

7 Ne jaabi, ka an kisi ni i boro barakaman ye,
 janko i ta mogo kanuninw ye bosi.

8 Ala tora a ta yoro saninman kono, ka kuma, ko:
 «Ne bena se soro, ka Sikemu mara taran k'a nin,
 ka Sukoti dingakonoyoro suma k'a nin.

9 Galadi ta mara ye ne ta ye,
 Manase ta mara fana ye ne ta ye;
 Efrayimu ta mara ye ne ta neggefugula ye,
 Zuda ta mara ye ne ta masacebere ye.

10 Mohabu ta mara ye ne ta kominan doron le ye,
 ne be ne ta sanbara bo k'a firi Edomu ta mara le kan;
 ne be se soro, ka peren Filisikaw ta jamana kunna.»

11 Jon le bena ne lataga dugu barakaman kono sa?
 Jon le bena taga ni ne ye Edomu?

12 Ele te wa? E, Ala! Ele min tun banna an na;
 ele min tun te bora ni an ta kerekacew ye tuun! E, Ala!

13 An deme, ka an bosi ka bo an juguw boro!
 Sabu adamaden ta demeri ye gbansan le ye.

14 Nka ni Ala be ni an ye, an bena kobaw ke;
 ale le bena an juguw dondon fo ka o jono.

109

Ala le be fagantan monebo

1 Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

E, Ala, ne be ele le tando, i kana je ne ra!

2 Sabu mogojuguw, ani nanbaratow ka o da yele ne kama;
 o be faninyakumaw fo ne kama.

3 O be koninyarikumaw fo ne kama fan bee ra,
 o be kere jini ne fe gbansan.

4 O be ne jaraki k'a soro ne be olugu kanu;
 ne koni ta ye Aladaari le ye.

5 O be ne ta konuman sara ni kojugu ye,
 ka ne ta kanuya sara ni koninya ye.

6 Mogojugu do ye wuri a kama k'a jaraki,
 a jarakibaga ye lo a kininboroyanfan fe!

7 Ni a ta kiti be tige, kiti ye ben a kan;
 hali a ta Aladaari ye jate jurumun ye!

8 Do ye bo a si ra,
 mogo wewe ye a ta baara ke a no ra.

9 A denw ye ke feritaw ye,
 a muso ye ke muso ce sanin ye!

10 A denw ye yaala o kun fe ka daariri ke,
 o ye bo o ta bonkolonw kono ka taga domuni daari fo yorojan!

11 Jurunantigiw y'a borofenw bee mina,
 mogo wewe ye a ta baara tono bee ce!

12 Mogo si kana konuman ke a ye,
 a be sa ka den minw to a ko, mogo si kana makari olugu ra.

13 A komogow ye halaki ka ban,
 o togo ye tunu ka bo duruja nata ce ra.

14 Matigi Ala hakiri ye to a bemaw ta terenbariyakow ra;
 a bamuso ta jurumunw kana yafa!

15 O ta jurumunw ye to Matigi Ala hakiri ra tuma bæe;
Ala ye o tɔgo tunu ka bɔ dugukolo kɔ kan.

16 Ayiwa, nin kow bæe y'a sɔrɔ, sabu ale ma miiri ka kojuman ke mɔgo ye;
a ka mɔgo janibagatow, ani fagantanw, ani mɔgo jusu kasinin tɔrɔ fɔ ka o faga.

17 Ka mɔgow danga, o le tun ka di a ye;

sisan danga ye ben ale yere kan!

Dugawuke tun man di a ye;

sisan dugawu yɔrɔ ye janya ale yere ra!

18 Danga le ye ke a kannaderege ye,

danga ye jigi a kɔnɔ i ko ji,

ka jigi a kolow kɔnɔ i ko turu.

19 Danga ye ke fani ye a kanna k'a datugu,

ka ke a ta kurusijara ye a ce ra tuma bæe.

20 Ne jarakibagaw, ani minw be kumajuguw fɔ ne ma,
olugu ta sara bena ke o le ye Matigi Ala fe.

21 E, Matigi Ala, ne Matigi,
ele kɔni ye ne minako ja, i tɔgo koson;
ne bosi, sabu i ta pumanya ka jii!

22 Ne kɔni ye janibagato ye, ani fagantan;
ne jusu cenna!

23 Ne be tagara i ko wulafesuma min be samana ka taga a laban na.

O be ne yuguyugu i ko o be yiri yuguyugu ka tonw benben cogo min na.

24 Ne kinbirikunw be yereyere ne kɔrɔ, sundonkojugu fe;

ne fasara fɔ ka ne ja.

25 Ne kera dogoyarifen le ye o fe,

o be ne fle ka o kun yuguyugu.

26 E, Matigi Ala, ne ta Ala, ne demɛ!

Ne kisi i ta pumanya koson,

27 k'a to o y'a lon ko ele boro no lo,

ko ele Matigi Ala yere le ka nin ke.

28 Hali ni olugu ka ne danga, ele bena baraka don ne ra.

Ni o ka wuri ne kama, olugu le bena maroya,

nka i ta jon bena ninsondiya.

29 Dogoyari le bena ke ne jarakibagaw kannaderege ye,
maroya le bena o datugu i ko deregeba.

30 Ne da bena Matigi Ala fo k'a walepumanlon kosebe,
ne bena a tando a ta mɔgow ta jamaba ce ra;

31 sabu a be lo fagantan kɔrɔ,

k'a kisi ka bɔ a jarakibagaw boro.

110

Masace sarakalasebaga

¹ Dawuda ta Zaburu.

Matigi Ala k'a fɔ ne Matigi ye ko:

«Na i sigi ne kininboroyanfan fe,

fɔ ne ye na i juguw mina ka o bla i sen kɔrɔ*.»

² Matigi Ala bena i ta fanga bonya, k'a damina Siyon ka se fɔ yorojan;
i bena i ta kuntigiya sigi i juguw kan.

³ I bena wuri ka i juguw kere lon min na,

i ta mɔgow labennin lo o lon kama.

I ta kanbelenw bena na to i kɔrɔ kuru saninman kan,

* **110:1** 110.1 Nin kumaw fora Layirikura yoro caman na: (Matiyu 22.44; Marika 12.36; Luka 20.42-43; Kewalew 2.34-35; Heburuw 1.13).

i ko sɔgɔmada gɔmiji.

⁴ Matigi Ala karira,
a fana tɛna a ta miiriya yeɛma:
«Ele le ye sarakalasebaga ye wagati bɛɛ,
i n'a fo Melikisedeki tun bɛ cogo min na[†].»

⁵ Matigi bɛ i kɔrɔ i kininboroyanfan fɛ,
a ta dimilon, na a bɛna masaw ɲɔɲɔ.

⁶ A bɛ kiti ben siyaw kan;
suw bɛ fan bɛɛ ra,

a bɛ kuntigiw ɲɔɲɔ jamana yɔrɔ bɛɛ ra.

⁷ K'a tagato to sira kan a bɛ ji min kɔ ra;
o kɔ, a b'a kun korɔta tuun.

111

*Ala ka kan ni tandori ye
(Zaburu 112)*

¹ Aw ye Matigi Ala tando!

Ne bɛ Matigi fo k'a waleɲumanlɔn ni ne jusukun bɛɛ ye,
mɔgɔɲumanw ta jɛn ra, ani jamalajɛnyɔrɔw ra.*

² Matigi Ala ta kokɛninw ka bon,

a ta kow ka di minw bɛɛ ye, olugu bɛ o kow mara o jusu ra;

³ sabu bonya ni nɔɔrɔ le bɛ a ta kokɛtaw kan,
a ta terenninya tɛ ban ka ye fiyewu.

⁴ A b'a fɛ mɔgɔw hakiri ye to a ta kabakow ra;

Matigi Ala bɛ makari, a bɛ hina,

⁵ a bɛ domuni di a pasiranbagaw ma,

a b'a hakiri to a ta jɛɲɔgɔnya ra wagati bɛɛ.

⁶ A k'a ta setigiya yira a ta mɔgɔw ra a ta kewalew sababu ra,
ka siya wɛrɛw ta jamanaw mina k'a di o ma.

⁷ A boro bɛ baara o baara kɛ, o bɛɛ bɛ kɛ ni kankelentigiya ni can le ye;

mɔgɔ bɛ se ka la a ta sariya ta kumaw bɛɛ ra;

⁸ a ta cifɔninw tɛ yeɛma ka ye,

o ju sigira can ni terenninya le kan.

⁹ A k'a ta mɔgɔw kunmabɔ,

ka jɛɲɔgɔnya don ni o ye, jɛɲɔgɔnya min tɛ yeɛma;

a tɔgɔ saninyanin lo, siranyafɛnba lo.

¹⁰ Matigi Ala pasiran le ye hakiritigiya damina ye.

Min o min bɛ o sira tagama, o tigi bɛ faamurikoɲuman sɔrɔ.

Matigi Ala ye tando wagati bɛɛ.

112

*Ala ta baraka bɛ mɔgɔɲuman kan
(Zaburu 111)*

¹ Aw ye Matigi Ala tando!

Matigi Ala pasiran bɛ mɔgɔ min na,

a ta kumaw ka di mɔgɔ min ye kɔsɛbɛ, o tigi ta ɲana.*

² A ta durujaw le bɛna kɛ jamana mɔgɔ barakamanw ye;

sabu mɔgɔɲumanw ta siya bɛ baraka sɔrɔ.

³ Naforo ni fɛɲɲumanw bɛ sɔrɔ a ta so,

[†] 110:4 110.4 Nin kumaw bɛ sɔrɔ Heburuw 5.6; 6.20; 7.17,21. * 111:1 111.1 Nin Zaburu hayaww bɛɛ kelen kelen bɛ damina ni heburukan sigininden dow ye, k'a ta a sigininden folo ra, min ye Alefu ye, ka taga a bla a laban na min ye Tavu ye. * 112:1 112.1 Nin Zaburu hayaww bɛɛ kelen kelen bɛ damina ni heburukan sigininden dow ye, k'a ta a sigininden folo ra, min ye Alefu ye, ka taga a bla a laban na min ye Tavu ye.

a be terenninya sira tagama tuma bee.

⁴ Hali dibi ra, Ala be yeelen bo mogonuman ye, mogon min be makari, ni a be hina, ani a terennin lo.

⁵ Ni mogon be makari a mogonogon na ka juru don a ra, ani k'a ta kow ke ka kana ni can sira ye, o ka ni.

⁶ O tigi koni tena jenge ka bo a no ra fiyewu!

Sabu mogow hakiri be to mogon terennin na wagati bee!

⁷ A te siran kibarojuguw na, a hakiri siginin lo, a jigi lanin be Matigi Ala kan.

⁸ A ja siginin lo, a te siran; a laban, a bena a na lo a juguw ra ka o bento fe.

⁹ A b'a boro labla ka fagantanw son; a ta terenninya te ban ka ye.

A ta fanga be to ka korota, ka bonya.

¹⁰ Mogojugu be o ye ka dimi,

k'a nin nimi fo k'a yere halaki; mogojugu be sama fen min no fe, o be tunu a ma.

113

Matigi Ala bogonko te yi

¹ Aw ye Matigi Ala tando!

Matigi Ala ta jonw, aw y'a tando, aw ye Matigi Ala togo tando!

² Aw ye baraka la Matigi Ala togo kan, k'a damina sisan, ani wagati bee;

³ k'a ta tereboyanfan na ka taga a bla terebenyanfan na, Matigi Ala togo ye tando yoro bee.

⁴ Matigi Ala le korotara siyaw bee san fe, a ta bonya temena hali sankolo janya kan.

⁵ Jon le be i ko Matigi Ala, an ta Ala, min siginin be yoro korotaninw na fo san fe?

⁶ A b'a na majigi ka sankolo ni dugukolo fe.

⁷ A be desebagato lawuri ka bo dugu ma, ka fagantan labo nogo ra,

⁸ k'a lasigi ni fagamaw ye, ni a ta jamana fagamaw ye.

⁹ A be somogon di muso denworobari ma, k'a ke bamuso ninsondiyanin ye a denw ce ra.

Aw ye Matigi Ala tando!

114

Ala ka kobaw ke a ta mogow ye

¹ Wagati min Izirayeli bora Misiran, wagati min Yakuba ta mogow bora o siya were mogow ce ra,

² Zuda mara le kera a sigiyoro saninman ye, Izirayeli kera a ta mara ye.

³ Kogoji ka o ye minke, ale borira, Zuriden ba sekora ko fe.

⁴ Kuruw panpanna i ko sagajigiw, kongoriw panpanna i ko sagadenw.

⁵ Kogoji, ele borikun?

Zuriden, ele sekokun ko fe?

⁶ Kuruw, aw panpankun i ko sagajigiw?

Kongoriw, aw panpankun i ko sagadenw?

7 Dugukolo, ele ye yereyere Matigi na koro,
Yakuba ta Ala na koro;
8 sabu ale le be farayoro yelema k'a ke dinga jiman ye,
ka faragbelen yelema k'a ke bununji ye.

115

Ala le ye baraka bee tigi ye

1 Bonya kana la anw kan, Matigi Ala, bonya kana la anw kan,
nka bonya ye la ele togo le kan,
i ta numanya ni i ta kankelentigiya koson!
2 I kana a to siya tow y'a fo ko:
«O ta Ala be min le?»
3 Anw ta Ala be san fe,
ni ko o ko k'a diya, a be o ke.
4 Olugu ta batofenw ye fen warigberamanw le ye, ani fen saninlamanw;
adamadenw yere boro le ka o lalaga.
5 Da be o fe, nka o te kuma,
na be o fe, nka o te yeri ke,
6 toro be o fe, nka o te menni ke,
nun be o fe, nka o te kasa men,
7 boro be o fe, nka o te maga fen na,
sen be o fe, nka o te tagama,
mankan si te bo o kandinga ra.
8 O lalagabagaw ni olugu yere bee ye kelen ye,
ani minw bee be o jigi la o kan.
9 Izirayeli, i jigi la Matigi Ala kan!
Ale le ye o demebaga ni o tangabaga ye.
10 Haruna ta somogow, aw ye aw jigi la Matigi Ala kan!
Ale le ye o demebaga ni o tangabaga ye.
11 Aw minw be siran Matigi Ala na, aw ye aw jigi la Matigi Ala kan!
Ale le ye o demebaga ni o tangabaga ye.
12 Matigi Ala hakiri be an na, a bena baraka don an na;
a bena baraka don Izirayeli ta somogow ra,
a bena baraka don Haruna ta somogow ra,
13 a bena baraka don a nasiranbagaw ra,
mogoba fara a fitini kan.
14 Matigi Ala ye do fara aw kan,
ka do fara aw ni aw ta denw kan.
15 Matigi Ala ye baraka don aw ra,
ale min ka sankolo ni dugukolo dan.
16 Sankolo ye Matigi Ala kelen ta ye;
a ka dugukolo le di adamadenw ma.
17 Suw le tena Matigi Ala tando,
laharatagabagaw le tena a tando.
18 Anw le bena Matigi Ala tando,
k'a ta sisan, ani wagati bee.

Aw ye Matigi Ala tando!

116

Mogo min be Ala walepumanlon

1 Ne be Matigi Ala kanu,
sabu a be ne ta makarikanw lamen,
2 sabu a b'a toro malo ka ne lamen;
o koson, ne bena a daari ne si bee ra.

³ Saya ta sirinanw tun melegera ne ra ka ban,
kaburu jatige tun ka ne mina ka ban,
degu ni jusukasi tun sera ne ma.

⁴ Nka ne ka Matigi Ala tɔgɔ wele, ko:
«E, Matigi Ala, ne nin kisi!»

⁵ Matigi Ala bɛ makari, a terennin lo;
an ta Ala bɛ hina.

⁶ Matigi Ala b'a janto mɔgɔ majigininw na;
ne tun desera, a ka ne kisi.

⁷ Ne nin, seko i ta laganfiya ra tuun,
sabu Matigi Ala ka koɗuman ke i ye.

⁸ Can lo, i ka ne nin kisi ka bo saya ra,
ka ne ja kisi najibo ma,
ka ne sen kisi talon ma.

⁹ O ra, ne bena tagama Matigi Ala ja koro
ni mɔgɔ panaman tow ye, dununa ra yan.

¹⁰ Ne jigi tun bɛ Ala kan, hali tuma min ne tun b'a fora
ko jani bɛ ne kan kosebe.

¹¹ Ne jusu gbannin le tun b'a fora ko
mɔgɔ bɛɛ ye faninyafobaga le ye.

¹² Matigi Ala ka koɗuman minw bɛɛ ke ne ye,
ne bena a waleɗumanlon o bɛɛ ra cogo di sa?

¹³ Ne bena jifiye korota, ka o ke ne ta kisiri tagamasiyen ye,
ka Matigi Ala tɔgɔ wele.

¹⁴ Ne ka dajuru minw ta Matigi Ala fe, ne bena o dafa,
a ta jama bɛɛ lajennin ja koro.

¹⁵ Alapasiranbagaw ta saya
ko ka bon Matigi Ala fe kosebe.

¹⁶ E, Matigi Ala, ne ye i ta jon le ye,
ne ye i ta jon le ye, ne ye i ta jonmuso dence le ye.
Ele le ka ne bosi ka bo ne ta sirinanw bɛɛ ra.

¹⁷ O koson ne bena pumanlon saraka* bo i ye,
ne bena Matigi Ala tɔgɔ wele.

¹⁸ Ne ka dajuru minw ta Matigi Ala fe, ne bena o dafa
a ta jama bɛɛ lajennin ja koro,

¹⁹ Matigi Ala ta batoso lu konɔ,
ele Zeruzalemu dugu yere konɔ!

Aw ye Matigi Ala tando!

117

Bɛɛ ye Matigi Ala tando

¹ Aw siya were mɔgow, aw bɛɛ ye Matigi Ala tando!
Aw dununamogow, aw bɛɛ y'a bonya!

² Sabu a bɛ pumanya min ke an ye, o ka bon kosebe.
Matigi Ala ta kankelentigiya te ban ka ye fiyewu!

Aw ye Matigi Ala tando!

118

Ala ta pumanya te ban

¹ aw ye Matigi Ala fo k'a waleɗumanlon, sabu a ka ni,
a ta pumanya te ban ka ye.

² Izirayeli y'a fo ko:

«Sabu a ta pumanya te ban ka ye!»

³ Haruna ta somogow y'a fo ko:

«Sabu a ta pumanya te ban ka ye!»

4 Matigi Ala nasiranbagaw y'a fo ko:
«Sabu a ta numanya te ban ka ye!»

5 Ka ne degunin to, ne ka Matigi Ala wele,
Matigi Ala ka ne jaabi, a ka ne laganfiya.

6 Matigi Ala be ne fe, ne te siran foyi na;
adamadenw be se ka mun le ke ne ra?

7 Matigi Ala be ne fe, ale le ye ne demebaga ye;
ne bena ne na lo ne koninyabagaw ra ka o bento fle.

8 Ka i yere karifa Matigi Ala ma,
o ka fisa sani i ye i jigi la adamaden kan.

9 Ka i yere karifa Matigi Ala ma,
o ka fisa sani i ye i jigi la fagamaw kan.

10 Siya tow bee tun ka ne lamini,
nka Matigi Ala togo baraka ra, ne ka o halaki.

11 O tun ka ne lamini, fo ka ne datugu,
nka Matigi Ala togo baraka ra, ne ka o halaki.

12 O tun ka ne lamini fan bee ra i ko lidenw,
nka o fagara i ko nanitasuma;
Matigi Ala togo baraka ra, ne ka o halaki.

13 O tun be ne nonina ni baraka ye, janko ka ne laben,
nka Matigi Ala ka ne deme.

14 Matigi Ala le be baraka di ne ma, ne be donkiri la ale le ye,
ale le kera ne ta kisiri tigi ye.

15 Mogo terreninw jagarikan be bora o ta sow konu,
sabu Matigi Ala ka o kisi.

Matigi Ala boro barakaman be kobaw ke.

16 Matigi Ala boro barakaman korotanin lo!
Matigi Ala boro barakaman be kobaw ke.

17 Ne tena sa, ne bena janamanya,
janko ka Matigi Ala ta kow lakari.

18 Matigi Ala ka ne koro kosebe,
nka a ma ne labla saya ye.

19 Aw ye terreninya dondaw* dayele ne ye;
ne bena don o daw fe ka taga Matigi Ala fo k'a walepumanlon.

20 Matigi Ala ta donda ye nin ye;
mogo terreninw be don o le fe.

21 Matigi Ala, ne bena i fo ka i walepumanlon sabu i ka ne jaabi,
sabu i kera ne ta kisiri sababu ye.

22 Bonlobagaw banna kabakuru min na,
o le nana ke kabakuru sobeman ye, ka ke bon kabakuru folo† ye.

23 O kow bee bora Matigi Ala yere le ra,
o kera kabako ye an na na.

24 Nin ye Matigi Ala yere ta lon le ye,
an ye jagari ka ninsondiya nin lon na.

25 E, Matigi Ala, sabari, i ye an kisi!
Matigi Ala, sabari, i y'a to an ye se soro!

26 Min be nana Matigi Ala togo ra, dugawu ye ke o ye!
An be to Matigi Ala ta so konu ka dugawu ke aw ye!

27 Matigi Ala le ye Ala ye,

* **118:19** 118.19 Terenninya dondaw, o ye Zeruzalemu ta Alabatosoba dondaw ye. † **118:22** 118.22 Bon kabakuru folo: Nin kuma fora yoro caman na, Yesu Kirisita ta ko ra (Matiyu 21.42; Marika 12.10; Luka 20.17; Kewalew 4.11; Piyeri folo 2.7).

ale le ka yeelen bo an ye.
Aw ye na panagbe ra ni yiriborow ye aw boro,
ka taga se fo sarakabonan gbanw koro!

28 Ele le ye ne ta Ala ye, ne be i fo ka i walepumanlon!
Ne ta Ala, ne be i togo korota.

29 Aw ye Matigi Ala fo k'a walepumanlon, sabu a ka ji,
a ta pumanya te ban ka ye.

119

Ala ta sariya jɔgɔn te
(Zaburu 19.8-15)

1 Minw be tagama ni jusukun gbenin ye,
minw be tagama ka kana ni Matigi Ala ta sariya ye,
olugu ta pana.*

2 Minw be a ta ciw sira tagama,
minw b'a yorɔɔini ni o jusukun bee ye,
olugu ta pana.

3 Olugu kɔni te terenbariyako ke,
o be Ala ta sira le tagama.

4 I ka i ta sariya ta kumaw yira an na,
janko an y'a sira tagama ka na.

5 A to ne tagamacogo ye na,
janko ne ye i ta cifoninw sira tagama.

6 Ni o kera, ni ne ka i ta kumaw bee jate mina,
ne tena maroya.

7 Ne be na i fo ka i walepumanlon ni jusukunpuman ye,
ka to ka i ta kolatigeninw karan, sabu o terennin lo.

8 Ne b'a fe ka i ta cifoninw sira tagama,
o ra, i kana ban ne ra fiyewul!

9 Kanbelen be se ka a tagamacogo saninya cogo di?
Ni a be tagama ka kana ni i ta kuma ye.

10 Ne be i ta jenɔgɔnya jini ni ne jusukun bee ye,
i kana a to ne ye jenge ka i ta kumaw sira bla.

11 Ne be i ta darakuma mara ka na ne jusukun na,
janko ne kana na i hake ta.

12 E, Matigi Ala, i baraka!
Ne karan i ta cifoninw na.

13 I da ka kolatigenin minw fo,
ne be o bee fo kelen kelen.

14 Ka i ta ciw sira tagama, o be ne ninsondiya,
k'a ke i n'a fo natoroba le be ne boro.

15 Ne be to ka miiri i ta sariya ta kumaw ra;
ne be ne na lo i ta siraw le ra.

16 I ta cifoninw ko le ka di ne ye kosebe;
ne te jina i ta kuma ko.

17 Koruman ke i ta jon ye, janko ne ye si soro,
ka i ta kuma sira tagama!

18 Ne na ye, janko korumanba minw be i ta sariya ra, ne ye o fle!

19 Ne ye lonan le ye dugukolo kan yan;
i kana i ta kumaw dogo ne ma.

20 I ta kolatigeninw logo be ne ra tuma bee,
fo ne jusukun be koroto o ma.

21 I be yereyirabagaw dogoya,
o mogo danganin minw be o yere mabo i kumakan na.

* 119:1 119.1 Nin Zaburu hayan seeginanw bee kelen be damina ni heburukan sigininden do ye, k'a ta a sigininden folo ra, min ye Alefu ye, ka taga a bla a laban na min ye Tavu ye. A hayan bee kelen kelen be Ala ta sariya togo fo.

22 O ta mafiyenyari ni o ta dogoyari bo ne kunna, sabu ne be i ta ciw sira tagama.

23 Hali ni kuntigiw ka janfa siri ne kama, i ta jon be miiri i ta cifoninw le ra.

24 I ta ciw ko le ka di ne ye kosebe, olugu le be ne ladi.

25 Ne lanin fle dugu ma, buguri ra!

A to ne ye panamanya tuun ka kana ni i ta kuma ye!

26 Ne ka ne ta kow pafɔ i ye, i ka ne jaabi; ne karan i ta cifoninw na.

27 A to ne ye i ta sariya ta kumaw faamu, janko ne ye i ta kabakow jate mina.

28 Ne be kasi jusukasi koson; ne lawuri ka kana ni i ta kuma ye.

29 Faninyasira mabo ne ra, makari ne ra k'a to ne ye i ta sariya sira tagama!

30 Ne ka kankelentigiya sira le ta; ne be tagama ka kana ni i ta kolatigeninw le ye.

31 Ne be nɔɔ i ta ciw le ra k'a sira tagama. E, Matigi Ala, i kana a to ne ye maro.

32 Ne be bori i ta kumakanw le ko, sabu i be faamuri di ne ma.

33 Matigi Ala, ne karan i ta cifoninw na, janko ne ye o sira tagama ka se fo a laban ma!

34 Faamuri di ne ma, janko ne ye to i ta sariya kan, k'a sira tagama ni ne jusukun bee ye!

35 I ta kuma sira yira ne ra, sabu a ka di ne ye.

36 Ne jusukun jenge ka taga i ta ciw fan fe, a kana taga nafa fan fe.

37 Ne ja bo fengbansanw na, k'a to ne ye to i ta sira kan!

38 I ka i darakan min di i nasiranbagaw ma, o kuma dafa i ta jon ye.

39 Ne be siran togocen min ja, o mabo ne ra, sabu i ta kolatigeninw ka ni.

40 A fle, i ta sariya ta kumaw logo be ne ra kosebe; a to ne ye panamanya i ta terenninya sira kan.

41 Matigi Ala, i ta pumanya ye jigi ne kan, ani i ta kisiri, ka kana ni i darakan ye

42 Ni o kera, ne bena ne mafiyenyabagaw jaabi, sabu ne jigi be i ta kuma kan.

43 I kana cankuma mabo ne da ra ka ye fiyewu, sabu ne be i ta kolatigeninw le makonona.

44 Ne bena i ta sariya sira tagama lon bee, wagati bee, ani tuma bee.

45 Ne laganfiyanin le be tagama, sabu ne be tugu i ta sariya ta kumaw le ko.

46 Ne bena i ta ciw pafɔ masacew ye; o maroya tena ke ne ra.

47 I ta kumaw le ka di ne ye kosebe, ne be o le kanu.

48 Ne be ne boro korota i ta kumaw no fe, sabu ne be o kanu; ne be sigi ka miiri i ta cifoninw le ra.

49 I ka kuma min fo i ta jon ye, i hakiri to o ra, sabu ne be o le makonona!

50 Min be ne jusu saaro ne ta pani na, o ye ko i darakuma be si di ne ma.

- 51 Yereyirabaga dow be ne logobo;
nka ne te jenge ka bo i ta sariya sira kan.
- 52 Ni ne hakiri jigira i ta kolatigeninw na i ka minw fo folofolo,
Matigi Ala, o be ne jusu saaro.
- 53 Dimiba be ne mina mogoguwu koson,
olugu minw be ban i ta sariya ra.
- 54 Ne be i ta cifoninw le la donkiri ye,
ka ne to nin so kono yan, i ko lonan.
- 55 E, Matigi Ala, hali su fe, ne hakiri be to i togo ra,
ka i ta sariya sira tagama.
- 56 Min ye ne ta ye,
o ye ko ne ye to i ta sariya ta kumaw kan.
- 57 Ne ninyoro ye min ye, Matigi Ala, ne be kosegi a kan,
o ye ka i ta kuma sira tagama.
- 58 Ne b'a fe ka i diyanyako le ke ni ne jusukun bee ye;
makari ne ra, i darakuma koson.
- 59 Ne ka ne ta kow jate mina,
ka ne tagamacogo ke ka kana ni i ta ciw ye tuun.
- 60 Ne te sumaya; ne be teliya le,
ka i ta kumaw sira tagama.
- 61 Mogoguwu ka o ta sirinanw ke ka ne melege,
nka ne te jina i ta sariya ko.
- 62 Su cemance ra, ne be wuri ka i fo ka i walepumanlon
i ta kolatigeninw koson, sabu o terennin lo.
- 63 Ne ye i pasiranbagaw bee ta teri le ye,
ani i ta sariya ta kumaw siratagamabagaw.
- 64 E, Matigi Ala, i ta pumanya ka dugukolo fa!
Ne karan i ta cifoninw na.
- 65 I ka kopuman ke i ta jonce ye,
Matigi Ala, ka kana ni i ta kuma ye.
- 66 Hakiripuman ni lonniya yira ne ra,
sabu ne lara i ta kumaw ra.
- 67 Wagati min i tun ma ne koro folo, ne tun be bora i ta sira kan;
nka sisan ne be i darakumaw lamenna.
- 68 I ka ni, i be kopuman ke;
ne karan i ta cifoninw na.
- 69 Yereyirabaga dow be faninyaw lara ne ra;
nka ne be i ta sariya ta kumaw mara kosebe ne jusukun na.
- 70 Olugu hakiri gberenna;
nka ele ta sariya ko le ka di ne ye kosebe.
- 71 I ka ne koro minke, o fisayara ne ma;
sabu sisan ne be i ta cifoninw karanna.
- 72 I da ka sariya min fo, o ka di ne ye
ka teme hali sanin ni warigbe waga caman kan.
- 73 I boro le ka ne dan, ka baraka don ne ra;
hakiri di ne ma janko ne ye i kumakan faamu.
- 74 I pasiranbagaw bena ne ye ka ninsondiya,
sabu o b'a ye ko ne jigi be i ta kuma le kan.
- 75 Matigi Ala, ne k'a lon ko i ta kolatigeninw terennin lo,
ko i ka ne koro ka kana ni i ta kankelentigiya le ye.
- 76 I ta pumanya ye ne jusu saaro,
ka kana ni i darakuma ye.
- 77 I ta hina ye se ne ma, janko ne ye si soro,
sabu i ta sariya ko le ka di ne ye kosebe.
- 78 Yereyirabaga minw be ne tojora gbansan, olugu le ye maroya!
Ne koni be miiri i ta sariya ta kumaw le ra.
- 79 I pasiranbagaw ye seko ka na ne fe,
ani minw ka i ta ciw lon.
- 80 A to ne ye i ta cifoninw sira tagama ni jusukun ghenin ye,

janko ne kana na maroya.

⁸¹ Ne nin be samana i ta kisiri le no fe;
ne jigi be i ta kuma le kan.

⁸² Ne ka i darakumaw nanafle fo ka na ne jadenw baraka ban;
ne ko: «I bena ne jusu saaro tuma juman sa?»

⁸³ Ne be i ko sisi ka forogo min fin†;
nka ne ma pina i ta cifoninw ko.

⁸⁴ I ta jon si to ye san jori le ye?

I bena kiti ben ne nogbenbagaw kan tuma juman?

⁸⁵ Yereyirabaga dow be dingaw sogira ne ja fe,
k'a soro o ma ben ni i ta sariya ye.

⁸⁶ I ta kumaw bee ye can ye;
o wurira ne kama gbansan le; ne deme!

⁸⁷ A tora donin, o tun bena ne halaki;
nka ne ma bo i ta sariya ta kumaw kan.

⁸⁸ A to ne ye si soro, i ta numanya koson,
janko i da ka ci minw fo, ne ye o sira tagama.

⁸⁹ Matigi Ala, i ta kuma be yi tuma bee!

A sabatinin lo sankolo ra.

⁹⁰ I ta kankelentigiya be yi wagati bee, ani tuma bee;
i ka dugukolo sabati, a fana be to a no ra.

⁹¹ I ta kolatigeninw le koson danfenw be o no ra bi;
sabu fen bee be baara ke ele le ye.

⁹² Ni i ta sariya ko tun man di ne ye kosebe,
ne tun bena sa ne ta jani na.

⁹³ Ne te pina i ta sariya ta kumaw ko,
sabu i be ne nanamanya o le sababu ra.

⁹⁴ Ne kera i ta ye;
ne kisi, sabu ne be tugu i ta sariya ta kumaw le ko.

⁹⁵ Mogojugu dow be ne konona, janko ka ne halaki;
nka ne be i ta ciw le lamen.

⁹⁶ Ne be dan ye fen dafanin bee ra,
nka ele ta kumaw bonya dan te lon.

⁹⁷ E, ne be i ta sariya kanu de!

Ne ta miiriya be o le kan wagati bee.

⁹⁸ I ta kuma be ne ke hakiritigi ye ka teme ne juguw kan,
sabu o kuma be ne kere fe tuma bee.

⁹⁹ Hakiri be ne fe ka teme ne karanfaw bee kan,
sabu ne be miiri i ta ciw le ra.

¹⁰⁰ Ne be faamuri ke ka teme cekorobaw kan,
sabu ne be i ta sariya ta kumaw mara.

¹⁰¹ Ne be ne sen korosi sirajugu bee ma,
janko ne ye i ta kuma sira tagama.

¹⁰² Ne te ne yere mabo i ta kolatigeninw na;
sabu ele le be ne karan.

¹⁰³ I darakuma ka di ne ye de!

A ka di ka teme hali li kan.

¹⁰⁴ I ta sariya ta kumaw baraka ra, ne be faamuri soro;
o koson ne be faninyasiraw bee koninya.

¹⁰⁵ I ta kuma ye fitina le ye ne sen koro,
yeelen lo fana ne ta sira kan.

¹⁰⁶ Ne be kari a ra, ne fana bena a dafa,
ko ne bena i ta kolatigeninw sira tagama, sabu o terennin lo.

¹⁰⁷ I ka ne koro ka ne majigi kosebe;

Matigi Ala, a to ne ye nanamanya i ta kuma baraka ra.

¹⁰⁸ Matigi Ala, son ne ta tandori ma i ko saraka;

† 119:83 119.83 Sisi ka forogo min fin: o koro ye ko ale te foyi ja tuun.

ne karan i ta kolatigeninw na.

¹⁰⁹ Ne nin be farati ra wagati bee,
nka ne te pina i ta sariya ko.

¹¹⁰ Mogojuguw be jan la ne na;
nka ne te ne yere mabo i ta sariya ta kumaw ra.

¹¹¹ I ta ciw le ye ne ninyoro ye tuma bee,
sabu o be ninsondiya don ne jusu ra.

¹¹² Ka i ta cifoninw sira tagama, o le be ne jusukun na
wagati bee, fo a laban.

¹¹³ Ne be mogo jusuflatigiw koninya;
ne be i ta sariya le kanu.

¹¹⁴ Ele le ye ne dogoyoro ye, ani ne tangabaga;
ne jigi be i ta kuma le kan.

¹¹⁵ Aw mogojuguw, aw ye mabo ne ra,
janko ne ye ne ta Ala ta kumaw lamen.

¹¹⁶ Baraka don ne ra, i darakuma koson, janko ne ye panamanya;
ne jigi kana maroya!

¹¹⁷ Baraka don ne ra janko ne ye kisi,
ani janko i ta cifoninw ye to ne na koro tuma bee!

¹¹⁸ Mogo o mogo be bo i ta cifoninw sira kan, i be o tigi mabo i yere ra,
sabu o be fen o fen dabari, o bee ye faninya le ye.

¹¹⁹ I bena dunuwa mogojuguw bee firi i ko pamanama;
o koson ne be i ta ciw kanu.

¹²⁰ Ne be siran i na fo ne fari be yereyere;
i ta kolatigeninw nasiran be ne ra.

¹²¹ Ne be can ni terenninya sira tagama;
i kana ne labla ne tojobagaw ye.

¹²² Ke ne ta hera sarati ye;
i kana a to yereyirabagaw ye ne minako juguya.

¹²³ Ne ka i ta kisiri ko panafle,
ka i ta darakuma terennin panafle fo ka na ne padenw baraka ban.

¹²⁴ I ta jon mina ka kana ni i ta pumanya ye,
i ye ne karan i ta cifoninw na.

¹²⁵ Ne ye i ta jon le ye, faamuri di ne ma,
k'a to ne ye i ta ciw lon.

¹²⁶ Matigi Ala, wagati sera i ye i ta setigiya yira,
sabu mogow be i ta sariya cenna.

¹²⁷ Nin le koson, ne be i ta kumakan kanu,
ka teme hali sanin kan, hali sanin yereworo kan.

¹²⁸ O koson ne be i ta sariya ta kumaw bee jate ko kuma terenninw lo;
ne be faninyasiraw bee koninya.

¹²⁹ I ta ciw ye fennumanba ye;
o koson ne be o mara.

¹³⁰ I ta kuma faamuri be mogo bla yeelen na;
a be faamuri di kolonbariw ma.

¹³¹ Ne be ne da yele ka nuna,
sabu i ta kumaw logo be ne ra.

¹³² I na munu ka ne fle, ka makari ne ra
i n'a fo i b'a ke i kanubagaw ye cogo min na ka kana ni i ta kolatigenin ye.

¹³³ Ne tagamacogo sabati ka ben ni i darakumaw ye;
i kana a to terenbariyako si ye se soro ne kan.

¹³⁴ Ne kisi mogow ta tojori ma,
janko ne ye i ta sariya ta kumaw sira tagama.

¹³⁵ Sabari ka i ta jon fle ni pumanya ye,
ka ne karan i ta cifoninw na.

¹³⁶ Ne be kasira ka naji caman le bo,
sabu mogow te i ta sariya sira tagamana.

¹³⁷ E, Matigi Ala, i terennin lo,

i ta kolatigeninw fana ka jni.

¹³⁸ I ka i ta ciw fo ni terenninya ye,
ani kankelentigiyaba.

¹³⁹ Sonja ka ne baraka bee ban,
sabu ne juguw be jina i ta kumaw ko.

¹⁴⁰ I darakumaw bee kora ka o saninya kosebe;
i ta jonce be o le kanu.

¹⁴¹ Ne ka dogo, mogow te ne jate,
nka ne te jina i sariya ta kumaw ko.

¹⁴² I ta terenninya ye terenninya banbari le ye,
i ta sariya fana ye can le ye.

¹⁴³ Degu ni kononofiri sera ne ma,
o bee n'a ta, i ta kumaw ko ka di ne ye kosebe.

¹⁴⁴ I ta ciw terennin lo tuma bee;
o faamuri di ne ma, janko ne ye si soro.

¹⁴⁵ Ne be i wele ni ne jusukun bee ye, ne jaabi, Matigi Ala;
ne bena to i ta cifoninw kan.

¹⁴⁶ Ne be i wele ko i ye ne kisi,
janko ne ye i ta ciw sira tagama.

¹⁴⁷ Ne be kon dugubeda ja ka kasi ka i wele,
sabu ne jigi be i ta kuma le kan.

¹⁴⁸ Ne padenw be yele k'a soro dugu ma gbe ban;
ne be to ka miiri i darakumaw ra.

¹⁴⁹ Ne kan lamen i ta numanya koson!

Matigi Ala, a to ne ye panamanya ka kapa ni i ta kolatigeninw ye.

¹⁵⁰ Dabarijuguw siribagaw be nana yi;
o be o yere mabo i ta sariya ra.

¹⁵¹ Nka ele yoro ka surun ne ra, Matigi Ala!
I ta kumaw bee ye can ye.

¹⁵² Kabini wagatijan, i ta ciw k'a yira ne ra
ko ele ka o sigi, o fana te yelama tuun fiyewu.

¹⁵³ Ne ta jani fle, i ye ne bosi,
sabu ne te jina i ta sariya ko.

¹⁵⁴ Lo ni ne kunko ye, i ye ne kunmabo;
a to ne ye panamanya i darakuma sababu ra.

¹⁵⁵ Kisiri yoro ka jan mogojuguw ra,
sabu olugu te i ta cifoninw jini.

¹⁵⁶ I ta hina ka bon, Matigi Ala;

a to ne ye panamanya i ta kolatigeninw baraka ra.

¹⁵⁷ Ne nogbenbagaw, ani ne juguw ka ca,
nka ne te jenge ka bo i ta ciw sira kan.

¹⁵⁸ Ne be janfamogow fle fo ka jigi o ra,
olugu minw te i darakuma lamen.

¹⁵⁹ Ne be i ta sariya ta kumaw kanu cogo min na, o jate,
Matigi Ala, k'a to ne ye panamanya i ta numanya koson.

¹⁶⁰ I ta kuma ju sigira can le kan,
i ta kolatigeninw bee terennin lo, o si te ban ka ye.

¹⁶¹ Kuntigi dow wurira ne kama gbansan,
nka i ta kuma doron le pasiran be ne jusukun na.

¹⁶² Ne be ninsondiya i darakuma koson,
i ko mogow min ka navoroba ce.

¹⁶³ Mogow o mogow be faninya fo, ne be o koninya, k'a haramuya;
ne be i ta sariya le kanu.

¹⁶⁴ Ne be i tando fo sinaga wolonfla tere konu,
i ta kolatigeninw koson, sabu o terennin lo.

¹⁶⁵ Hera caman le maranin be i ta sariya kanubagaw ja;
o sen tena talon foyi ra.

¹⁶⁶ E, Matigi Ala, ne be i ta kisiri le makonona!
Ne be i kumakan le lamen.

167 Ne be i ta ciw sira tagama,
ne be o kanu kosebe.

168 Ne be i ta sariya ta kumaw, ani i ta ciw sira tagama,
sabu ne ta kow si ma dogo i ma.

169 A to ne kasikan ye se i ma, Matigi Ala!
Faamuri di ne ma i ta kuma koson.

170 A to ne ta makarikanw ye se i ma!
Ne bosi i darakan koson!

171 Tandori camanba ye bo ne da ra,
sabu i be ne karan i ta cifoninw na.

172 Ne da ye donkiri la ka i darakuma tando,
sabu i ta kumaw bee terennin lo.

173 I boro ye ne deme,
sabu ne ka i ta sariya ta kumaw le janawoloma.

174 E, Matigi Ala, ne be kasi i ta kisiri no fe,
i ta sariya ko le ka di ne ye kosebe.

175 Ne ye to si ra ka i tando,
i ta kolatigeninw ye baraka don ne ra.

176 Ne be yaalara ne kun fe i ko sagaden tununin:
i ta jon yorɔɔnini,
sabu ne te pina i kumakanw ko.

120

Mogɔɔnuman ta sege

¹ Ala ta batoso yelensira ta donkiri.

Ka ne degunin to, ne kasira ka Matigi Ala wele,
a ka ne jaabi.

² «E, Matigi Ala, ne nin bosi faninyafobaga da ma,
ne nin bosi mogɔɔjanfabaga nenkun ma.»

³ Aw mogɔɔjanfabagaw, mun le bena ke aw sara ye?
Aw bena mun le soro?

⁴ Kerekewe ta biye minw donna tasumakami na k'a da diya,
o le bena ke aw sara ye.

⁵ Bono ka ne soro, sabu ne tagara sigi Meseki;

bono ka ne soro, sabu ne tagara to Kedari ta mogow ce ra*!

⁶ Ne siginin tora nin mogow ce ra yan ka men fo ka teme;
nin mogow minw te hera fe.

⁷ Ne ko hera le;
nka ni ne kumana doron,
olugu ko kere.

121

Ala le ye a ta mogow korosibaga ye

¹ Ala ta batoso yelensira ta donkiri.

Ne be ne na korota ka kuruw fle!
Ne ta demeri bena bo min le sa?

² Ne ta demeri be bo Matigi Ala le fe,
min ka sankolo ni dugukolo dan.

³ A tena son k'a to i sen ye talon;
i korosibaga te jingo ka ye!

⁴ A fle, Izirayeli korosibaga te jingo,
janko ka sunogo.

⁵ Matigi Ala le ye i korosibaga ye.

* 120:5 120.5 Nin kumaw koro ye ko Dawuda tun siginin be yoro min na, o yoro mogow tun ye mogow sonkolon daw ye minw ta sigi man di fiyewu.

Matigi Ala be to i kere fe, ka ke suma ye i kunna.

⁶ Tere fe, tere tena kojugu ke i ra,
su fe, karo fana tena kojugu ke i ra.

⁷ Matigi Ala bena i korosi kojugu bee ma;
a bena i nin korosi.

⁸ Matigi Ala bena i tagato ni i nato korosi,
k'a ta sisan, ani wagati bee.

122

Matigi Ala ta so kanuya

¹ Ala ta batoso yelensira ta donkiri. Dawuda ta Zaburu.

Ne be ninsondiya, n'a fora ne ye
ko: «An ye taga Matigi Ala ta so kon!»

² An tagara fo ka taga an sen lo
ele Zeruzalemu dugu dondaw le ra!

³ Ele Zeruzalemu dugu min lora,
ka ke dugu ye min donna jagon na ka na.

⁴ Gbaw be taga yi le,
Matigi Ala ta gbaw be taga yi le.
O ye ci le ye min dira Izirayelimogow ma,
ko o ye taga Matigi Ala fo k'a walenumanlon a togo koson.

⁵ Sabu kititigebagaw ta masasiginanw be yi le,
Dawuda ta so ta masasiginanw.

⁶ Aw ye Ala daari ko a ye hera ke Zeruzalemu ye:
«Zeruzalemu, i kanubagaw ye nasuma!

⁷ Hera ye ke i ta sow kon,
nasuma ye ke i ta masabonw kon.»

⁸ Ne balemaw ni ne teriw koson,
ne b'a fo ko: «Hera ye ke i ta sow kon!»

⁹ Matigi Ala, an ta Ala ta so kanuya koson,
ne be i ta hera le jini Ala fe.

123

Makari tigi Ala

¹ Ala ta batoso yelensira ta donkiri.

Ne be ne na korota ka ele le fe,
ele min siginin be sankolo ta masaya ra.

² Jonce na lonin be a matigice boro ra cogo min na,
jonmuso na lonin be a matigimuso boro ra cogo min na,
anw fana na lonin be Matigi Ala, an ta Ala ra ten,
fo a ye na makari an na.

³ Makari an na, Matigi Ala, makari an na;
sabu dogoyari ka an labo fo k'a dama teme.

⁴ Wasobagaw ta logobori ka an labo,
yerebonyabagaw ta dogoyari ka an labo.

124

Ala le ye an bosibaga ye

¹ Ala ta batoso yelensira ta donkiri. Dawuda ta Zaburu.

Ni Matigi Ala tun te ni an ye,
Izirayeli y'a fo ten,

² ni Matigi Ala tun te ni an ye
wagati min mogow wurira an kama,

³ o tun bena an bee panaman le latunu,
tuma min na o tun dimina an koru kosebe.

⁴ Jibaw le tun bɛna an datugu,
jiwoyoba dɔ tun bɛna woyo ka tɛmɛ an kunna.
⁵ Ji barakamanw le tun bɛna woyo
ka tɛmɛ an kunna.

⁶ Nka Matigi Ala baraka!

Ale ma sɔn k'a to o ye an domu.

⁷ An nin bɔsira o boro i ko kɔnɔ be bɔsi ka bɔ kɔnɔminabaga ta jɔ ra cogo min na;
jɔ tigera, an bɔsira.

⁸ An ta demeri be sɔrɔ Matigi Ala tɔgɔ le ra,
min ka sankolo ni dugukolo dan.

125

Ala be a ta mɔgɔɔɔmanw kɔrɔsi

¹ Ala ta batoso yelensira ta donkiri.

Minw be o jigi la Matigi Ala kan,
olugu be i ko Siyɔn kuru*;
o tɛ jɛnge ka bɔ a nɔ ra ka ye,
o be yi wagati bɛɛ.

² Kuruw ka Zeruzalɛmu lamini cogo min na,
Matigi Ala fana be a ta mɔgɔw lamini o cogo le ra,
sisan, ani wagati bɛɛ.

³ Mɔgɔjuguw ta masacɛbere siginin tɛna to
mɔgɔ terenninw ta mara kunna,
janko mɔgɔ terenninw kana na o boro sama
ka taga kojugu nɔ fɛ.

⁴ E, Matigi Ala, kɔɔuman kɛ mɔgɔɔɔmanw ye,
ani mɔgɔ minw jusu ka ji.

⁵ Nka minw be sira jɛngeninw ta,
Matigi Ala bɛna olugu gbɛn ka bɔ yi,
ani minw bɛɛ be terenbariyakow kɛ.

Ala ye hera kɛ Izirayeli ye!

126

Ala be hera laseko a ta mɔgɔw ma

¹ Ala ta batoso yelensira ta donkiri.

Wagati min Matigi Ala tun ka Siyɔn dugu ta bonya laseko a ma tuun,
a tun kera anw ja na i ko siko.

² An yerekora kosebe,

an nagarira fɔ ka pɛrɛn.

O tuma o tun b'a fora siyaw cɛ ra ko:

«Matigi Ala ka kobaw kɛ o ye dɛ!»

³ Matigi Ala ka koba kɛ anw ye,
o kosɔn an be ninsɔndiya.

⁴ Matigi Ala, an ta bonya laseko an ma,
i ko koji min be woyo woroduguyanfan kongokolon kɔnɔ.

⁵ Minw najibɔtɔ be danni kɛ,
olugu nagarininba le bɛna siman tigɛ.

⁶ Minw kasito be bɔ ni siman ye o boro ka taga a dan,
olugu nagarininba be seko ni siman tigɛnin ye o boro.

127

Ala le ye ko bɛɛ jabaga ye

¹ Ala ta batoso yelensira ta donkiri. Sulemani ta Zaburu.

Ni Matigi Ala yere ma bon lo,
 minw b'a lora, olugu be o yere segera gbansan le.
 Ni Matigi Ala yere ma dugu korosi,
 min b'a korosira, ale ta sijana ye gbansan le ye.
² Aw be sori ka wuri, ka meen jana gbansan,
 ka sege ka aw ta baro soro;
 Ala be o nagon di a ta mogo kanuninw ma ka o to sunogo ra.

³ A fle, den ye Matigi Ala ta difen le ye,
 worodenw ye baraji le ye.
⁴ Binew be cogo min na kerekere boro,
 mogo kanbelenman ta denw be ke i boro ten le.
⁵ Ni mogo min k'a soro k'a ta bineforogo fa, o tigi ta jana.
 Ni a be kuma kititigeyoro ra a juguw ja koro, dugu donda ra, a te maroya.

128

Alapasiranbaga be Ala ta baraka soro

¹ Ala ta batoso yelensira ta donkiri.

Matigi Ala pasiran be ele mogo min na,
 ni i be Matigi Ala ta sira tagama,
 ele ta jana.
² I bena i boro ta baara nafa soro k'a domu;
 i ta kow be ja, i fana be hera soro.
³ I ta muso be ke i ta so kono
 i ko rezensun min be den caman ke;
 i ta denw be sigi i kere fe domunikeyoro ra,
 i ko oliviyesun falenninkuraw.
⁴ Matigi Ala pasiran be mogo min na,
 a be baraka don o tigi ra o cogo le ra.
⁵ Matigi Ala bena to Siyon, ka baraka don i ra,
 k'a to i ye Zeruzalemu ta hera ye i ja ra i si bee ra.
⁶ I bena i ta denw ta denw ye.

Ala ye hera ke Izirayeli ye!

129

Mogojugu ni labankojugu

¹ Ala ta batoso yelensira ta donkiri.

Kabini ne denmisenman, o ka ne toro kosebe.
 Izirayeli y'a fo ten!
² Kabini ne denmisenman, o ka ne toro kosebe,
 nka o ma se ne ra.
³ Senekabagaw ka ne ko sene,
 fo ka walanjanw bo ne ko ra.
⁴ Nka Matigi Ala ta le ye can ye;
 a ka mogojuguw ta sirinanw foni ka bo ne ra.

⁵ Minw bee be Siyon dugu koninya,
 olugu le ye maroya fo ka seko ni o ko ye!
⁶ O ye ke i ko bin min be falen biribon kunna;
 sani a bontuma ye se, a be ja.
⁷ A te a bonbaga boro fa,
 a t'a cebaga fana konkon fa.
⁸ Temebagaw t'a fo olugu ma ko:
 «Matigi Ala ye baraka don aw ra!
 An be dugawu ke aw ye ni Matigi Ala togo ye!»

130

Ala ta mɔgɔw jigi ye Ala ye

¹ Ala ta batoso yelensira ta donkiri.

Ka ne deguninba to, Matigi Ala,
ne be i wele ko i ye ne demɛ!

² Matigi, ne kan lamɛn,
i toro malo ka ne ta makarikanw lamɛn.

³ Matigi Ala, ni i tun be an ta terenbariyakow mara i yere kɔnɔ,
Matigi, jɔntigi le tun bɛna se ka kisi?

⁴ Nka ele kɔni be yafa,
o kɔsɔn mɔgɔw be siran i ja ka i bonya.

⁵ Ne be Matigi Ala le makɔnɔna, ne nin b'a makɔnɔna;
ne jigi be ale ta kuma le kan.

⁶ Dugu kɔrɔsibagaw be sɔgɔmada makɔnɔna,
dugu kɔrɔsibagaw kɔrɔtɔnin be sɔgɔmada makɔnɔna,
nka ne kɔrɔtɔnin be Matigi makɔnɔna belɛn ka tɛmɛ olugu kan.

⁷ Izirayeli, i jigi la Matigi Ala kan;
sabu pumanya be sɔrɔ Matigi Ala le fɛ;
a be mɔgɔ kunmabɔ ko bɛɛ ma.

⁸ Ale le bɛna Izirayeli kunmabɔ
a ta terenbariyakow bɛɛ ra.

131

Alapasiranbaga wasara

¹ Ala ta batoso yelensira ta donkiri. Dawuda ta Zaburu.

Matigi Ala, yerebonya tɛ ne jusukun na,
yereyira tɛ ne flerikecogo ra;
ne tɛ miiri kobaw ra,
ani ko minw tɛmɛna ne ta lonniya kan.

² Ne jera ka to yɔrɔ kelen na,
i ko den min fanin siginin be a bamuso sen kan;
ne nin wasara i ko den min fanin siginin be a bamuso sen kan.

³ Izirayeli, Matigi Ala makɔnɔ,
k'a ta sisan ma, ani wagati bɛɛ.

132

Ala be baraka don a ta masace ra

¹ Ala ta batoso yelensira ta donkiri.

E, Matigi Ala, i hakiri to Dawuda ra;
i hakiri to a ta sege bɛɛ ra.

² A karira Matigi Ala ye,
ka nin dajuru ta Yakuba ta Ala fangatigi ye, ko:

³ «Ne tɛna don ne ta bon kɔnɔ,
ne tɛna la ne ta lanan kan,

⁴ ne tɛna a to sunɔgɔ ye don ne ja ra,
ne tɛna ne ja tugu ka jingɔ,

⁵ fɔ ne ye yɔrɔ dɔ sɔrɔ Matigi Ala ye,
fɔ ne ye sigiyɔrɔ sɔrɔ Yakuba ta Ala fangatigi ye.»

⁶ A flɛ, an ka jɛnɔgɔnya kesu ko mɛn Efirata;
an tagara a sɔrɔ Yahari* kongokɔnɔyɔrɔw ra.

⁷ «An ye taga a ta so!

* 132:6 132.6 Yahari ye Kiriyaati Yeharimu dugu le ye; o dugu be Zeruzalemu kɛrɛ fɛ.

An y'an kinbiri gban a sen koro k'a batol!»

⁸ E, Matigi Ala, i wuri, i ye na i ta laganiyayoro ra,
i ni i ta jengonyanya kesu barakaman!

⁹ I ta sarakalasebagaw ye terenninya ke o kannaderege ye,
i nasiranbagaw ye nagari fo ka peren!

¹⁰ I ta jonce Dawuda koson,
i kana i ko di i ta mogo panawolomanin ma.

¹¹ Matigi Ala karira Dawuda ye can kan,
a fana tena a ta kuma yelama;
a ko: «I yere worden do,
ne bena o le sigi i ta masasiginan kan i no ra.

¹² Ni i denw ka ne ta jengonyanya sira tagama,
ani ne ka ci minw yira o ra, ni o ka o ke,
o tuma olugu yere fana ta denw
bena sigi i ta masasiginan kan tuma bee.»

¹³ Sabu Matigi Ala ka Siyon dugu le panawoloma;
o yoro ko le diyara a ye, a ko a be o ke a sigiyoro ye.

¹⁴ A ko: «Nin le ye ne ta laganiyayoro ye tuma bee;
ne bena sigi nin yoro le ra, sabu a ko diyara ne ye.

¹⁵ Ne bena baraka don o ta simanw na kosebe,
ne bena domuni di o ta fagantanw ma ka o fa.

¹⁶ Ne bena kisiri ke o ta sarakalasebagaw kannaderege ye;
o ta Alapasiranbagaw bena nagari fo ka peren.

¹⁷ O yoro le ra, ne bena Dawuda ta fanga lawuri;
ne ta mogo panawolomanin ta fitina mananin bena to[†].

¹⁸ Ne bena maroya ke a juguw kannaderege ye,
nka ale ta masafugula bena manamana!»

133

Balemaya ka di

¹ Ala ta batoso yelensira ta donkiri. Dawuda ta Zaburu.

Can ra, balemaw ye ben, ka to jagon fe,
o ka ji de! O ka di yere le!

² A be i ko turu kasadiman min bonna Haruna kun na*,
min be jigi fo a bonbosi kan,
fo Haruna bonbosi kan,
ka jigi ka se fo a ta deregeba kan ma.

³ A be i ko Herimon kuru ta gomiji,
min be jigi Siyon kuruw kan.
Matigi Ala be baraka di o yoro le ra,
ka si di, wagati bee.

134

Ala ta baardenw bee ye baraka la a ye

¹ Ala ta batoso yelensira ta donkiri.

Matigi Ala ta baardenw, aw bee ye baraka la Matigi Ala ye!
Aw minw be baara ke Matigi ta so kono su bee!

² Aw ye aw boro korota k'a sin yoro saninman fan na,
ka baraka la Matigi Ala ye!

³ Matigi Ala ye to Siyon dugu kono ka baraka don i ra;
ale min ka sankolo ni dugukolo dan.

[†] 132:17 132.17 Nin kumaw koro ye ko mogo do bena soro Dawuda ko tuma bee, a ta gba ra, min be sigi a no ra masaya ra. * 133:2 133.2 O tun be turu ke sarakalasebaga kun na k'a saninya k'a bla Ala ta baara kama.

135

An ye Ala tando a ta sebgaya kosɔn

¹ Aw ye Matigi Ala tando!

Aw ye Matigi Ala tɔgɔ tando!

Matigi Ala ta baaradenw, aw y'a tando!

² Aw minw be baara ke Matigi Ala ta so kɔnɔ,

aw minw be baara ke an ta Ala ta batoso lu kɔnɔ, aw y'a tando!

³ Aw ye Matigi Ala tando, sabu Matigi Ala ka ɲi.

Aw ye dɔnkiri la k'a tɔgɔ tando, sabu a tɔgɔ ka di.

⁴ Matigi Ala ka Yakuba ta mɔgɔw ɲanawoloma ka o ke a ta ye,

a ka Izirayeli ta mɔgɔw ɲanawoloma ka o ke a ta mɔgɔw ye.

⁵ Ne kɔni k'a lɔn ko Matigi Ala ka bon,

ko an Matigi be ala tɔw beɛ kunna.

⁶ Ni ko o ko ka Matigi Ala diya, a be o ke,

sankolo kɔnɔ, ani dugukolo kan,

ani kɔgɔji n'a dunmanyɔrɔw beɛ ra.

⁷ A be sankabaw lawuri ka bɔ fɔ dugukolo danw na,

a be sanmanamana bɔ, ka sanji ben;

a be fɔɲɔ lana ka bɔ a marayɔrɔw ra.

⁸ A ka Misirankaw ta dence fɔlow halaki,

k'a ta adamadenw na, ka taga se beɲanw ma.

⁹ A ka tagamasiyɛnw, ani kabakow ke ele Misiran jamana ce ma,

Farawona ni a ta jamana ɲamɔgɔw beɛ kama.

¹⁰ A ka siya caman halaki,

ka masace barakamanw faga.

¹¹ Amɔrikaw ta masace Sihɔn,

ani Basan masace ɔgi,

ani Kanaanakaw ta masacew beɛ.

¹² A ka o ta jamana di Izirayeli ma,

a ka o ta jamana ke a ta mɔgɔw ta ye.

¹³ Matigi Ala, ele tɔgɔ kɔni te tunu ka ye fiyewu!

Matigi Ala, mɔgɔw hakiri be to i tɔgɔ ra wagati beɛ, ani tuma beɛ.

¹⁴ Matigi Ala bɛna a ta mɔgɔw ta kiti tige ka jo di o ma;

a bɛna hina a ta ɲɔnw na.

¹⁵ Siya tɔw ta batofɛnw ye fen warigberamanw ni fen saninlamanw le ye;

adamadenw yere boro le ka o lalaga.

¹⁶ Da be o fe, nka o te kuma,

ɲa be o fe, nka o te yeri ke,

¹⁷ toro be o fe, nka o te menni ke;

dafɔɲɔ si te bɔ o da fe.

¹⁸ O lalagabagaw ni olugu yere beɛ ye kelen ye,

ani minw beɛ be o jigi la o kan.

¹⁹ Izirayeli ta somɔgɔw, aw ye baraka la Matigi Ala ye!

Haruna ta somɔgɔw, aw ye baraka la Matigi Ala ye!

²⁰ Levi ta somɔgɔw, aw ye baraka la Matigi Ala ye!

Matigi Ala ɲasiranbagaw, aw ye baraka la Matigi Ala ye!

²¹ Matigi Ala baraka, ele min be Siyon,

ele min siginin be Zeruzalemu!

Aw ye Matigi Ala tando!

136

Ala ta ɲumanya

¹ Aw ye Matigi Ala fo k'a walepumanlɔn, sabu a ka ɲi,

a ta numanya te ban ka ye.

² Aw ye alaw bee ta Ala fo k'a walepumanlon,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

³ Aw ye matigiw bee ta Matigi fo k'a walepumanlon,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

⁴ Ale Ala kelen le be kabakobaw ke,

sabu a ta numanya te ban ka ye!

⁵ Ale le ka sankolo dan a ta lonniya sababu ra,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

⁶ Ale le ka dugukolo dan k'a bla ji kunna,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

⁷ Ale le ka sankolo yeelenbonan belebelew dan,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

⁸ A ka tere dan ka o sigi terefera kunna,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

⁹ A ka karo ni lolow dan ka o sigi sufera kunna,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

¹⁰ Ale le ka Misirankaw ta dence folow faga,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

¹¹ A ka Izirayelimogow labo o ce ra,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

¹² A ta sebgaya ni a ta fanga baraka ra,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

¹³ Ale le ka Kogojiwulen cetige fla ye,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

¹⁴ A ka Izirayelimogow lateme ji ce ma,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

¹⁵ A ka Farawona ni a ta kerekejama dafiri Kogojiwulen kono,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

¹⁶ Ale le blara a ta mogow na kongokolon kono ka taga,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

¹⁷ Ale le ka masacebaw halaki,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

¹⁸ A ka masace barakamanw faga,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

¹⁹ Amorikaw ta masace Sihon,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

²⁰ Basan masace Ogi,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

²¹ A ka o ta jamana di Izirayeli ma,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

²² A k'a ke a ta jonw ta ye, Izirayelimogow ta ye;
sabu a ta numanya te ban ka ye!

²³ Ale le k'a hakiri to an na, tuma min na an tun be siya tow ta fanga koro,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

²⁴ A ka an bosi ka bo an juguw boro,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

²⁵ Ale le be domuni di danfenw bee ma,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

²⁶ Aw ye sankolo tigi Ala fo k'a walepumanlon,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

137

Zeruzalemu ta bono

¹ Ka an to Babiloni badaw ra,
an hakiri jigira Siyon dugu ko ra minke,
an siginin tora yi, ka to ka kasi.

² Yirimisen minw tun be o yoro ra,
 an tun ka an ta goniw dulon olugu ra.
³ Ka an to yi, an minabagaw tun b'a fora an ye
 ko an ye donkiri do la olugu ye;
 an tsoobagaw tun b'a fora ko an ye olugu ninsondiya.
 O ko: «Aw ye Siyon dugu donkiri dow la an ye ke!»

⁴ An be se ka Matigi Ala ta donkiriw la
 jamana were dugukolo kan cogo di sa?
⁵ E, Zeruzalemu, ni ne ka jina ele ko,
 o tuma ne kininboro ye jina gonifo ko!
⁶ Ne nen noronin ye to ne da konso,
 ni ne ma ne hakiri to ele ra,
 ni ne ma ele Zeruzalemu jate
 ka teme ne ta nagariko tow bee kan.

⁷ Matigi Ala, Edomukaw ka min ke an na, i hakiri to o ra:
 Zeruzalemu dugu minalon na,
 olugu le tun b'a fora ko: «Aw y'a ci, aw y'a ci
 ka se fo bonw jusiginanw ma!»
⁸ Ele Babiloni, ele min bena halaki,
 ele ka kojugu min ke anw na,
 ni mogo min ka i sara ni o jagon ye, Ala ye o tigi ta ja.
⁹ Ni mogo min ka aw ta denfitiniw mina
 ka o gbasi fara kan ka o joro, Ala ye o tigi ta ja.

138

Bee ye Ala fo k'a walepumanlon

¹ Dawuda ta Zaburu.

Ala, ne be i fo ka i walepumanlon ni ne jusukun bee ye,
 ne be donkiri la ka i tando i ta danfen saninmanw ja koro.
² Ne be ne kinbiri gban i ta batoso saninman konso,
 ka i togo fo ka i fo ka i walepumanlon i ta pumanya ni i ta kankelentigiya koson;
 sabu i ka i togo bonya ka teme fen bee kan,
 ka i darakumaw bee dafa.
³ Lon min ne ka i wele, i ka ne jaabi;
 i ka ne ja gbeleya, ka baraka don ne ra.

⁴ Matigi Ala, ni dunupa masaw nana i ta kumaw men ka bo i yere da ra,
 o bee ye i fo ka i walepumanlon!
⁵ O ye donkiri la ka Matigi Ala ta kow lakari,
 sabu Matigi Ala ta noro ka bon.
⁶ Matigi Ala korotanin lo, nka a ja be mogo majigininw na;
 a be mogo yadaninw fana ye fo yorojan, ka o lon.

⁷ Hali ni ne degura kosebe,
 i be ne nin tanga;
 i be i boro bo ka ne bosi ne juguw ta dimi ma,
 ka ne kisi ni i boro barakaman ye.
⁸ Matigi Ala be ko bee ke ne ye k'a dafa.
 E, Matigi Ala, i ta pumanya te ban ka ye!
 I yere boro ka baara min ke, i kana i ko don o ra.

139

Foyi dogonin te Ala ma

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

Matigi Ala, i ka ne jusukun segesege,
 i ka ne jusukunnakow bee lon.
² I ka ne sigiwagati lon, i ka ne wuriwagati lon;

i ka ne ta miiriyaw lɔn kabini wagatijan.

³ Ni ne be tagama ra, walama ni ne lanin lo, i ka o lɔn;

i be ne ta kow beɛ kala ma.

⁴ Hali k'a sɔrɔ kuma ma bɔ ne da ra fɔlɔ,

Matigi Ala, o y'a sɔrɔ ko ne bɛna min fɔ, ele ka o beɛ lɔn ka ban.

⁵ I be ne ko fɛ, i be ne ja fɛ,

i boro fana be ne kan.

⁶ O lɔnniyaba ɲɔgɔn ka bon ne ta hakiri ma,

a temena ne ta faamuri dan kan pewu.

⁷ Ne be se ka taga min le, ko ne be faran ka mabɔ ele ra?

Ne be se ka bori ka taga dogo min le, ele ja tena ne ye yɔrɔ min na?

⁸ Ni ne ka yɛlɛn ka taga sankolo ra, i be yi;

ni ne jigira fɔ dugukolo jukɔrɔ, i be yi.

⁹ Ni ne wurira ka taga fɔ terebɔyanfan dan na,

walama ni ne tagara sigi terebenyanfan na fɔ kogɔji dan na,

¹⁰ hali o yɔrɔ ra, i boro be ne temesira yira ne ra,

i boro barakaman bɛna ne mina.

¹¹ Ni ne ko, ko dibi ye ne datugu,

hali su be yɛlɛma ka kɛ tere ye ka ne lamini.

¹² Hali dibi tɛ se ka dibi don ele ma;

ele fɛ su gbɛnin lo i ko tere,

dibi be i ko yeelen ele fɛ.

¹³ Ele le ka ne kɔnɔnɔyɔrɔw beɛ dan,

ka ne fari yɔrɔw tugutugu ɲɔgɔn na ne bamuso kɔnɔ.

¹⁴ Ne be i fo ka i waleɲumanlɔn, sabu i ka ne kɛ danfen kabakoman ye, ani danfen
ɲumanba.

I ta danfenw beɛ ye fɛnɲumanbaw le ye;

ne yeɛ ka o lɔn kosebe.

¹⁵ Ne farikolo yɔrɔ si tun dogonin tɛ ele ma,

wagati min i tun be ne farisogo danna dogo ra,

wagati min i ka ne fari yɔrɔw tugutugu ɲɔgɔn na dugukolo jukɔrɔ.

¹⁶ Hali wagati min ne fari tun ma labɛn fɔlɔ, i ja tun be ne ra.

Tereda minw tun latigera ne ye,

o beɛ tun sebera i ta kitabu kɔnɔ ka ban,

k'a sɔrɔ o lonw si tun ma se fɔlɔ.

¹⁷ E, Ala, i ta miiriyaw kɔrɔ ka dun ne ta faamuri ma!

O hakeya ka ca ne ma!

¹⁸ Ni ne ko ne be o jate mina,

o ka ca ka tɛmɛ hali kogɔji kenken kan.

A fɛ, ni ne kununa tuma o tuma,

ne ni ele belɛn be ɲɔgɔn fɛ.

¹⁹ E, Ala ni i tun be sɔn ka mɔgɔjuguw faga,

ka o mɔgɔfagabagaw gbɛn ka o mabɔ ne ra!

²⁰ Olugu be ele ko fɔ ni ɲaninyajuguya le ye;

o be i tɔgɔ fɔ gbansan le, sabu i juguw lo.

²¹ Matigi Ala, yala ne man kan ka i kɔninyabagaw kɔninya wa?

Minw be wuri i kama, yala olugu ko man kan ka gboya ne ye wa?

²² Ne be o kɔninya fɔ ka se kɔninya dan ma;

ne juguw lo.

²³ Ala, ne segeɛge, ka ne jusukunnakow lɔn!

Ne kɔrɔbɔ ka fɛ, ka ne jusukunnakow lɔn.

²⁴ A fɛ, ni ne be sirajugu kan,

i ye ne bla i ta ɲanamanya banbari sira kan.

140

Ala le be an kisi an juguw ta tɔrɔ ma

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

2 Matigi Ala, ne bosi mɔgɔjuguw boro,
ne tanga mɔgɔ farimanw ma.

3 Olugu minw be kojugu ɲaninya o jusukun na;
lon o lon o be keɛɛ lawuri.

4 O be o nenkun dabɔ k'a ke i ko sa;
o darakan ka jugu i ko fonfonnin бага.*

5 Matigi Ala, ne korɔsi, janko mɔgɔjuguw boro kana se ne ma;
ne tanga mɔgɔ farimanw ma,
minw be janfa siri janko ka ne laben.

6 Yerebonyabaga dɔw ka jo siri, ka juruw siri ne ɲa;
o ka jow siri ne ɲa sira kan,
o ka minarijanw lala ne ɲa.†

7 Ne b'a fo Matigi Ala ye ko: «Ele le ye ne ta Ala ye!
Matigi Ala, i toro malo ka ne ta makarikanw lamen!»

8 Matigi Ala, ne Matigi, ne ta baraka tigi, ani ne kisibaga,
ele le ka ne korɔsi keɛɛ wagati ra.

9 Matigi Ala, i kana a to mɔgɔjuguw diyanyako ye ke!
I kana a to a ta kolatigeninw ye ɲa,
ni o te, a bena a yere korɔta.‡

10 Ne jugu minw ka ne lamini,
olugu da tun ka kojugu minw laben,
o kojuguw ye ben olugu yere le kun na ka o datugu!

11 Tasumakamiw ye bon o kan,
o ye o firi tasuma ra, dingadun dɔw kɔnɔ,
o kana se ka bo tuun.

12 Kumajugufɔbaga kana loyɔɔ sɔɔɔ jamana kɔnɔ!
Mɔgɔ fariman kɔni, kojugu le ye gban ale ko tuma beɛ.

13 Ne k'a lon ko Matigi Ala bena ɲanibagatɔw ta kiti tige o ye,
a bena fagantanw ta jo di o ma.

14 Can lo, Matigi Ala, mɔgɔ terreninw bena i tɔgɔ fo ka i fo ka i waleɲumanlon,
mɔgɔɲumanw bena to i ɲa korɔ.

141

Mɔgɔjuguw be mina a yere ta jo ra

¹ Dawuda ta Zaburu.

Matigi Ala, ne be i wele, i teliya ka na ne fe!

Ni ne be i wele, i ye i toro malo ka ne kan lamen!

2 A to ne ta daariri ye diya i ye i ko wusunanan saraka;
ni ne ka ne boro korɔta i no fe, o ye diya i ye i ko wulafesaraka!

3 Matigi Ala, ne da korɔsi kumajugu ma,
ne dagbolow tanga kumajugu ma!

4 I kana a to ne jusukun ye sama kojugu no fe,
ne kana ne sen don kewalejuguw ra,
ne kana kori ni mɔgɔ terenbariw ye,
ne kana o ta ɲanagbe domuni do domu!

5 Mɔgɔ terreninw ye ne bugɔ, o ye koɲuman le ye;
ni a ka ne jaraki, o be i n'a fo a ka turu le ke ne kun na.
Ne te ban o turu ma;

nka tuma beɛ ne ta Aladaari ye ko mɔgɔjuguw ta kow kana ɲa.

6 Ala y'a to o ye o ta kititigeɓagaw mina ka o firi farakuruw kan!

Ni o kera, o bena ne kumakan lamen k'a lon ko ne ta kumaw ka di.

7 Mɔgɔ seneketo be dugukolo ci k'a yerege cogo min na,

* 140:4 140.4 Nin yɔɔɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela. † 140:6 140.6 Nin yɔɔɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela. ‡ 140:9 140.9 Nin yɔɔɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.

o kolow bena yerege o cogo le ra kaburu da ra.*

⁸ Nka ne ja lonin be ele le ra, Matigi Ala, ne Matigi;
ne be ne yere karifa ele le ma, i kana ne nin labla saya ye!

⁹ O ka jan min la ne ye, ne tanga o ma;
ne tanga mogo terenbariw ta minarijanw ma!

¹⁰ Mogojuguw ye mina o yere ta jow ra,
nka ne ye teme, foyi kana ne soro.

142

Ala hakiri be a ta jon na

¹ Dawuda ta karan: wagati min a tun be kuruwo konɔ. Aladaari.

² Ne be ne kan korota, ka kasi Matigi Ala no fe,
ne be ne kan bo ka makarikanw fo Matigi Ala ye.

³ Ne be ne ta mapumankow bee fo a ye,
ne be ne ta degukow nafa a ye.

⁴ Ni ne jusu kasira, ele le be ne temeyoro lon;
o ka jan la ne ja ne temesira ra.

⁵ Ne kerefeyorow fe,
i b'a ye ko mogo si te yi min b'a jantora ne ra.
Dogoyoro si te ne fe,
sabu ne ta ko hami te mogo si ra.

⁶ E, Matigi Ala, ne be kasi ele le no fe, ko: «Ele le ye ne dogoyoro ye,
ele le ye ne ninyoro ye nin dununa ra yan mogo janamanw ce ra.»

⁷ I janto ne kasikan na, sabu ne desenin lo kosebe.
Ne bos ka bo ne nogbenbagaw boro, sabu o baraka ka bon ni ne ta ye.
⁸ Ne nin labo kaso ra, janko ne ye i togo fo ka i fo ka i walejumanlon!
Mogo terenninw bena ne lamini, sabu i ka kojuman ke ne ye.

143

Ala le ye a ta jonw bosibaga ye

¹ Dawuda ta Zaburu.

Matigi Ala, ne ta daarikan lamɛn,
i toro malɔ ka ne ta makarikanw lamɛn i ta kankelentigiya koson;
ne jaabi i ta terenninya koson.

² I kana a to kiti ye don ele ni i ta jon ce,
sabu adamaden si terennin te ele ja korɔ.

³ Ne jugu be ne nin nogbenna,
a b'a fe ka ne nin terege dugu ma;
a ka ne bla dibi ra,
i ko mogo minw sara kabini wagatijan.

⁴ Ne jusu kasira,
ne jigi tigera pewu!

⁵ Ne hakiri be folofolo wagatiw ra,
ne be miiri i ta ko temeninw bee ra,
ne be i boro ta baara jate mina.

⁶ Ne be ne boro korota i no fe,
ne son jara i ja korɔ k'a ke i ko dugukolo janin.*

⁷ E, Matigi Ala, i teliya ka ne jaabi,
to si te ne ra tuun!
I kana i pada dogo ne ra,
ni o te, ne bena ke i ko o be minw lajigi kaburu konɔ.

* **141:7** 141.7 Hayan 5-7 ta kumaw fora cogo were ra kitabu dow ra. * **143:6** 143.6 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

⁸ Lon o lon sɔgoma, a to ne ye i ta numanya ko men,
sabu ne jigi be ele le kan.
Ne ka kan ka tagama sira min kan, o yira ne ra,
sabu ne be samana ele le no fe, ka i daari.

⁹ Matigi Ala, ne bosi ka bo ne juguw boro!
Ne be ne yere dogo ele le korɔ.

¹⁰ Ne karan i sago kecogo ra,
sabu ele le ye ne ta Ala ye.
I ta hakirijuman ye ne temesira yira ne ra,
ka ne lataga sira dakapanin kan.

¹¹ Matigi Ala, a to ne ye si soro i togo koson;
ne nin bo degu ra, i ta terenninya koson.

¹² I ta numanya koson, i bena ne juguw ban pewu;
i bena ne kerɛbagaw be halaki,
sabu ne ye i ta jon le ye.

144

Ala ta baraka le be jamana na

¹ Dawuda ta Zaburu.

Matigi Ala, ne ta barakatigi Ala, i baraka!
Ele le be ne boro degi kerɛkecogo ra,
ka ne borokandenw degi kerɛkeminanw minacogo ra.

² Ele le ye ne ta kow nabaga ye, ani ne tangabaga,
ne ta karifayorɔba, ani ne bosibaga;
ne tangabaga lo, ne be ne yere karifa min ma,
min be ne ta mogow majigi ne ye!

³ Matigi Ala, adamaden ye mun le ye k'a fo ko ele b'a jate?
Mogo ye mun ye ka n'a fo ko ele be miiri a ma?

⁴ Adamaden be i ko fɔno,
a si teredaw be i ko suma min be tunu.

⁵ Matigi Ala, i ta sankolo jenge ka jigi,
ka maga kuruw ra fo o ye sisi bo.

⁶ Sanmanamana bo ka ne juguw janjan;
o bon ni i ta bijew ye, fo ka o yerege!

⁷ To san fe, ka i boro foni
ka ne kisi, ka ne sama ka bo jiba jukoro,
ka ne bosi ka bo siya were mogow boro,

⁸ minw da be faninyakumaw fo,
o be o kininboro korota ka kari faninya kan.

⁹ E, Ala, ne bena donkirikura la i ye,
ne bena donkiri la, ka i tando ni goni juru tan ye;

¹⁰ ele le be masacew kisi,
ka i ta jonce Dawuda kisi fagarimuru ma.

¹¹ Ne kisi, i ye ne bosi siya were mogow boro,
minw da be faninyakumaw fo,
o be o kininboro korota ka kari faninya kan.

¹² An dencew bena ke o ta denmisenya ra i ko yiri minw be wuri ni baraka ye.
An denmusow bena ke i ko samasen minw lesera k'a bla masaso konɔ ka masaso ce na.

¹³ An ta bondow bena fa siman na,
siman suguya be bena soro o konɔ.
An ta sagaw, ani an ta baw bena bugu ka ke fo waga caman,
ka ke fo waga tan sigiyoroma caman.

¹⁴ An ta misiw bena bonya fo ka toro.
An juguw tena se ka ben an kan, ka an mina fanga ra ka taga ni an ye;

mogo si tena degu fo ka kule tuun an ta dugu siradaw ra.

¹⁵ Ni siya min ta kera nin cogo ra, o siya ta pana;
ni Matigi Ala ye siya min ta Ala ye, o siya ta pana.

145

Ala ta bonya ni a ta pumanya

¹ Ala tandori donkiri. Dawuda ta Zaburu.

Ne be i togo korota, ne ta Ala, ne ta Masa!

Ne be baraka la i togo ye wagati bee, ani tuma bee.*

² Lon o lon ne bena baraka la i ye,
ne bena i togo tando wagati bee, ani tuma bee.

³ Matigi Ala ka bon, a ka kan ni tandori ye kosebe,
a ta bonya dan te lon.

⁴ Durujaw bee ye i ta kewalew bonya ko fo ngon ye,
o ye i ta kobaw lakari,

⁵ ka i ta bonyaba noorman ko fo.

Ne be miiri i ta kewale kabakomanw ra.

⁶ Mogow bena i ta baraka ko fo, sabu siranyafenba lo;
ne fana bena i ta bonya lakari.

⁷ O bena o hakiri to i ta kopumanbaw ra ka o lakari,
ka nagari ni kanba ye ka i ta terenninya ko fo.

⁸ Matigi Ala be makari, a be hina,
a te dimi joona, a ta pumanya ka bon.

⁹ Matigi Ala ka ni mogo bee ma,
a ta hina be se a ta danfenw bee ma.

¹⁰ Matigi Ala, i ta danfenw bee be i fo ka i walepumanlon,
i pasiranbagaw bee be baraka la i ye.

¹¹ O be i ta masaya nooro ko fo,
ka i ta sebgaya lakari,

¹² janko adamadenw ye i ta kobaw lon,
ani i ta masaya ta bonya noorman.

¹³ I ta masaya ye masaya wuribari le ye,
i ta fanga be yi wagati bee, ani tuma bee.

Matigi Ala be a ta darakan bee dafa,
a be pumanya ke a ta danfenw bee ye.

¹⁴ Matigi Ala be mogo benninw lawuri,
a be mogo deseninw bee lawuri.

¹⁵ Danfenw bee na lonin be ele le ra,
ele le be o ta domuni di o ma a wagati ra.

¹⁶ I be i boro foni,
ka ninmanfenw bee fa o sago ma.

¹⁷ Matigi Ala terennin lo a ta kow bee ra,
a be a ta koketaw bee ke ni pumanya ye.

¹⁸ Matigi Ala be to a welebagaw bee kere fe,
minw bee b'a wele ni can ye o jusukun na.

¹⁹ A b'a pasiranbagaw bee diyanyakow ke o ye,
a be o kulekan men, ka o kisi.

²⁰ Matigi Ala be a kanubagaw bee mara,
nka a bena mogojuguw halaki.

²¹ Matigi Ala tandorikan le ye soro ne da ra;

* **145:1** 145.1 Nin Zaburu hayaww bee kelen kelen be damina ni heburukan signinden do ye, k'a ta a signinden folo ra, min ye Alefu ye, ka taga a bla a laban na min ye Tavu ye.

danfen bee ye baraka la a togo saninman kan wagati bee, ani tuma bee!

146

Ala ye barakantanw demebaga ye

¹ Aw ye Matigi Ala tando!

Ne nin ye Matigi Ala tando!

² Ne be Matigi Ala tando ne si bee ra,
ne be donkiri la ka ne ta Ala tando ne ta dunyalatige bee ra.

³ Aw kana aw jigi la fagamaw kan,
aw kana aw jigi la adamadenw kan, sabu olugu te se ka mogo kisi.

⁴ Ni o nenekiri ka mina o ra lon min na, o be seko o no ra dugukolo buguri ra;
o lon yere ra, o ta kow bee be ban.

⁵ Ni Yakuba ta Ala kera mogo min demebaga ye, o tigi ta jana;
ni mogo min jigiyi kera Matigi Ala ye, a ta Ala, o tigi ta jana.

⁶ Ale le ka sankolo ni dugukolo dan,
ani kogaji ni a konofenw bee.
A be to a ta kankelentiya ra wagati bee.

⁷ A be kiti tige ka mogo toponinw ta jo di o ma,
a be domuni di kongotow ma;
Matigi Ala be mogo minaninw labla.

⁸ Matigi Ala be fiyentow ja yele,
Matigi Ala be mogo deseninw lawuri,
Matigi Ala be mogo terenninw kanu.

⁹ Matigi Ala b'a janto lonanw na,
a be baraka don feritaw ni muso ce saninw na,
nka a be mogojuguw ta kow cen.

¹⁰ Matigi Ala be to masaya ra wagati bee;
Siyon dugumogow, aw ta Ala be to masaya ra wagati bee, ani tuma bee!

Aw ye Matigi Ala tando!

147

Ala b'a janto a ta danfenw bee ra

¹ Aw ye Matigi Ala tando!

Sabu ka donkiri la ka an ta Ala tando, o ka ji,
o ka di, o bennin lo!

² Matigi Ala bena Zeruzalemu lo kokura;
Izirayelimogo minw tun minana ka taga jamana were ra, a bena olugu lajen tuun.

³ A bena mogo jusukasininw jusu saaro,
ka o ta dimiw suma.

⁴ A ka sankolo lolow da latige;
a ka togo la o bee ra.

⁵ An Matigi ka bon, a ta sebayaya ka bon,
dan te a ta faamuri ra.

⁶ Matigi Ala be baraka don mogo majigininw na;
nka a be mogojuguw majigi fo dugu ma.

⁷ Aw ye donkiri la Matigi Ala ye k'a fo k'a walepumanlon;
aw ye donkiri la ni kora ye ka an ta Ala tando!

⁸ Ale le be sankabaw lajen, ka san fin;
a be sanji laben, k'a ben dugukolo kan,
ka binw falen kongoriw kan.

⁹ A be beganw ta domuni di o ma;

ni kankan* ta denw be kasi, a be olugu fana ta domuni di o ma.

¹⁰ Matigi Ala mako te so ta baraka ra,
a te adamaden ta tofanga jate.

¹¹ Nka Matigi Ala b'a nasiranbagaw le fe,
minw bee koni jigi be a ta pumanya kan.

¹² Ele Zeruzalemu, Matigi Ala bonya!
Siyon dugu, i ta Ala tando!

¹³ Sabu a be aw ta dugu donda sogonanw baraka bonya,
a be baraka don aw ta denw na aw ta sow konu.

¹⁴ A be hera ladon aw ta jamana konu,
a be aw fa ni siman bee ra numanman ye.

¹⁵ A b'a darakuma lase dugukolo kan,
a kumakan be se yoro bee ra yoronin kelen na.

¹⁶ A be bugun lajigi ka yoro bee gbe i ko sagasiw,
a be gomiji ke yoro bee i ko bugurigbe.

¹⁷ A be a ta sanbere lajigi i ko kabakuru.
Jon be se ka lo k'a ta neneba konu?

¹⁸ Nka ni a kumana, o fenw bee be yeele,
a be a ta fono fiye, jiw be woyo ka taga.

¹⁹ A k'a ta kumaw lase Yakuba ma,
k'a ta cifoninw, ani a ta kolatigeninw yira Izirayeli ra.

²⁰ A ma o jigon ke siya si ye;
olugu ma a ta kolatigeninw lon.

Aw ye Matigi Ala tando!

148

Danfɛn bee ye Ala tando

¹ Aw ye Matigi Ala tando!

Aw sankolokonofenw, aw ye Matigi Ala tando!

Aw y'a tando sanfeyorow ra!

² A ta melekew bee, aw y'a tando!

A ta danfen fangatigiw bee, aw y'a tando!

³ Tere ni karo, aw y'a tando!

Lolow bee ye manamana k'a tando!

⁴ Sankolow ta sankolo, aw y'a tando!

Ji minw be sankolo kunna, aw y'a tando!

⁵ O fenw bee ye Matigi Ala tando,
sabu ale kumakan le sababu ra, o danna.

⁶ A ka o sigi yoro min na, o be to yi wagati bee, ani tuma bee;
a ka sariya min sigi o kan, o te yelema ka ye.

⁷ Aw dugukolokanfɛnw, aw ye Matigi Ala tando!

Kogoji danfen barakamanw, ani jidunbaw,

⁸ sanperen ni sanbere, bugun ni sankaba finmanw,

ani sanfonu min be a ta ciw ke,

⁹ kuruw, ani kongoriw bee,

yiridentaw, ani sediriyiriw bee,

¹⁰ kongosogow, ani beganw bee,

fenpanaman fofotaw, ani konow,

¹¹ dunuwa masaw, ani siyaw bee,

fagamaw, ani dunuwa kititigebagaw bee,

¹² kanbelenw, ani sunguruw,

cekorobaw, ani denmisenw!

¹³ O bee ye Matigi Ala togo tando,
sabu ale kelen togo le korotanin lo,

* 147:9 147.9 Kankan ye konu do ye min te a janto a denw na.

a nɔɔɔ ka bon ka tɛmɛ dugukolo ni sankolo bɛɛ lajennin nɔɔɔ kan.

¹⁴ A k'a ta mɔgɔw ta fanga kɔrɔta;
ka o kɛ a pasiranbagaw bɛɛ ta tandori kun ye,
ani Izirayelimɔgɔw, o siya min ko ka gbɛlɛn a ma.

Aw ye Matigi Ala tando!

149

Matigi Ala ta mɔgɔw ko ka di a ye

¹ Aw ye Matigi Ala tando!

Aw ye dɔnkirikura la Matigi Ala ye,
aw ye dɔnkiri la k'a tando a pasiranbagaw bɛɛ lajennin cɛ ra.

² Izirayelimɔgɔw ye ninsɔndiya o danbaga kosɔn,
Siyon dugumɔgɔw ye pagari o ta masace kosɔn.

³ O y'a tɔgɔ tando ni dɔnw ye,
ka dɔnkiri la k'a tando ni longan ni kora ye;

⁴ sabu Matigi Ala ta mɔgɔw ko ka di a ye,
a bɛ kisiri kɛ mɔgɔ majigininw ta masiri ye.

⁵ Alanasiranbagaw ye pagari Ala ta bonya kosɔn,
o ye pagari ka pɛrɛn hali o ta layɔrɔw ra.

⁶ Ala tɔgɔ kɔrɔtakumaw ye kɛ o da ra,
kɛrɛkɛmuru da fla fana ye kɛ o boro,

⁷ janko ka o yɛrɛ dimibo siyaw ra,
ka mɔgɔw sara ka kaɲa ni o ta kɛwalew ye,

⁸ ka siyaw ta masacɛw siri ni nɛgɛjɔrɔkɔw ye,
ka o ta fagamaw sen don nɛgɛ ra;

⁹ kiti min sebera o kama, o ye o kiti ben o kan.
O bɛna kɛ nɔɔrɔba le ye Alanasiranbagaw bɛɛ kan.

Aw ye Matigi Ala tando!

150

Ninmanfɛnw bɛɛ ye Matigi Ala tando

¹ Aw ye Matigi Ala tando!

Aw ye Ala tando a ta yɔrɔ saninman kɔnɔ!

Aw y'a tando sankolo kɔnɔ, o yɔrɔ min bɛ a ta sebagaya yira!

² Aw y'a tando a ta kobaw kosɔn!

Aw y'a tando ka kaɲa ni a ta bonyaba ye!

³ Aw y'a tando ni burufiyɛkanw ye!

Aw y'a tando ni gɔniw ni koraw ye!

⁴ Aw y'a tando ni longanw ni dɔnw ye!

Aw y'a tando ni gɔniw ni filɛnw ye!

⁵ Aw y'a tando ni siranɛgɛtɛgɛrɛw mankanw ye!

Aw y'a tando ni siranɛgɛtɛgɛrɛw fɔkanw ye!

⁶ Nɛnkiri bɛ fɛn o fɛn na, o bɛɛ ye Matigi Ala tando!

Aw ye Matigi Ala tando!

ZANAW KITABU Kitabu faamucogo

Ka kapa ni mogo caman ta miiriya ye, Zanaw kitabu fanba sebebaga, walama a labenbaga ye masace Sulemani ye (1-29). Masace Sulemani ka zana waga saba jagon le sebe. O dow be nin kitabu konɔ. Nka hakiritigi werew ka nin kitabu zana dow sebe, i n'a fo Aguri (sura 30), ani masace Lemuweli (sura 31).

Nin zanaw fora Yahudiyaw ta zanafocogo le ra; o korɔ ye ko o be ko kecogonuman fo, k'a kecogogugu fana fo:

«Naloman t'a face ta ladirikan jate,

nka mogo min be son korori ma, o ye mogo ceguman ye.» (15.5)

Walama ka kewale do fo, ka sorɔ k'a kofeko fo k'a la a kan:

«Nene koson salibagato te son ka bo ka taga sene ke,

ni simantigewagati nana se, a be siman pini a te foyi sorɔ.» (20.4)

Zanaw kitabu ye hakiritigiyakumaw le ye, minw be mogo ladi, ka mogo karan, ka mogo bla sirapuman kan (1.4; 4.20). A be kuma ko minw kan, o ye baarapuman ta ko ye, ani salibagatoya, ani adamadenya minacogo, ani terenninya, ani denlamocogo, ani mujuri, ani fagantanw ta ko, ani furu, ani naforo, ani hina, ani pumanya. Nka a kunba ye Alapasiran ye: «Matigi Ala pasiran le ye lonniya damina ye» (1.7).

Kitabu sira laban, min ye sura 31, o be muso barakaman le mangutu.

Kitabu konokow

Hakiritigiya nafa ka bon (1-9)

Masace Sulemani ta zanaw (10-29)

Aguri ta hakiritigiya kumaw (30)

Lemuweli bamuso ta ladirikanw (31)

Kitabu sebekun

¹ Dawuda dence Sulemani min tun ye Izirayeli masace ye, ale ta zanaw le ye nin ye.

² A sebekun ye janko ka mogow son hakiri ra, ani ka o karan, janko o ye kuma koromanw faamu.

³ A sebekun ye fana janko ka mogow ladi, k'a to o ye tagama ni hakiri ye, ka o karan terenninya sira ra, ani can sira, ani sirapuman.

⁴ A sebekun ye fana janko ka nalomanw laceguya, ka lonniya ni miiricogonuman don denmisenw hakiri ra.

⁵ Hakiritigiw fana y'a lamɛn, ka do fara o ta lonni kan; faamurikebagaw y'a lamɛn, janko ka o tagamacogo lon.

⁶ Ni o kera, o bɛna zanaw, ani kuma koromanw faamu, ka hakiritigiw ta kumaw, ani o ta gundow faamu.

⁷ Matigi Ala pasiran le ye lonniya damina ye, nka nalomanw be hakiritigiya ni ladirikan mafiyɛnya.

Denmisen ka kan k'a yere korosi

⁸ Ne dence, i face ta ladirikan lamɛn,

i kana ban i bamuso ta ladirikan ma;

⁹ sabu o ye neema masafugula le ye i kun na, o ye masirifen le ye i kan na.

¹⁰ Ne dence, ni jurumunkebaga dow ko o be i lafiri, i kana son.

¹¹ Ni o ko: «Na, an ye taga dogo mogo do ja, ka ben a kan k'a faga;

na, an ye taga dogo mogo jarakibari do ja sira ra, ka baga a ma k'a faga.

¹² An ye o beɛ panaman latunu i ko saya dibi be mogo latunu cogo min na!

An ye o beɛ lajennin latunu i ko o be mogo lajigi kaburu konɔ cogo min na!

¹³ An bɛna fɛn nafaman suguya beɛ sorɔ, ka o ce, ka an ta bonw fa.

¹⁴ Ele fana bɛna i ninyoro sorɔ ni an ye;

ni an ka fɛn o fɛn sorɔ, o bɛna ke an beɛ ta jɛn le ye.»

¹⁵ Ne dence, i kana tagama ni o mogow ye;

i sen bo o ta sira kan pewu!

¹⁶ Sabu o senw be bori kojugu le no fe,
o ka teri mogoƴaga le fe.

¹⁷ Nka ni jo min sirira konow bee ja na,
o jo koni sirira gbanan le.

¹⁸ Nka o mogo minw be dogo mogow ja, ka na ben o kan, a laban olugu yere le bena faga;

o be jan min la tow ye, o jan bena olugu yere le mina.

¹⁹ Mogo o mogo be naforo jini benanni sababu ra, o tigi labancogo be ten le;
o naforo sorobaga yere nin le be to a ra.

Hakiritigiya be adamadenw wele

²⁰ Hakiritigiya be perenna siradaw ra,
a b'a kan korotara dugu jamalajenyorow ra.

²¹ A be kule cira jamayorow ra,
a b'a fora mogow ye dugu dondaw ra ko:

²² «Aw nalomanw, aw bena ceguya tuma juman le sa?

Aw kumakolonfobagaw, aw bena kumakolonfo dabra tuma juman le sa?

Aw hakirintanw, aw bena son lonniya ma tuma juman le sa?

²³ Aw ye seko ka na son ne ta korori ma.

Ni o kera, ne bena ne yere nin lajigi aw kan;
ne bena aw karan ne ta kumaw ra.

²⁴ «Nka i n'a fo ne ka aw wele, aw banna,
ne ka ne boro lo aw ye, mogo si m'a janto o ra;

²⁵ i n'a fo aw banna ne ta ladiriw bee ma,
aw ma son ne ta korori ma,

²⁶ o ra, ni cenri nana se aw ma, ne fana bena yereko;
ni jatige nana ben aw kan, ne fana bena aw logobo.

²⁷ Ni jatige nana ben aw kan i ko sanforoba,
ni cenri nana ben aw kan i ko folonkonto,

ni degu ni kononofiri nana ben aw kan tuma min na, ne fana bena aw logobo.

²⁸ «O wagati le ra o bena ne wele, nka ne tena o jaabi,
o bena ne ta jernogonya jini, nka o tena ne soro;

²⁹ sabu o ka lonniya koninya,
min fana ye Matigi Ala nasiran ye, o ma son o ma.

³⁰ O ma son ne ta ladiriw ma,
o ma ne ta korori jate.

³¹ O koson o bena o yere ta kewalew tono le domu,
o bena o yere ta ladirikanw tono le domu fo ka fa.

³² Sabu nalomanw ta yerelafiri le be o faga;
hakirintanw ta jateminabariya le be o halaki.

³³ Nka ni mogo min ka ne lamem, o tigi bena sigi hera ni laganfiya ra;
a bena sigi nasuma ra, kojugu si tena a ja tige.»

2

Hakiritigiya be mogo tanga kojugu ma

¹ Ne dence, ni i ka son ne ta kumaw ma,

ni i ka ne ta kumakan mara i yere kono,

² ni i ka i toro malo ka i janto hakiritigiyakumaw ra,
ni i ka i jusukun jenge ka taga faamurikoɗuman sira fe,

³ ni i ka faamuri wele,

ni i ka i kan korota ka kule faamurikoɗuman no fe,

⁴ ni i ka faamuri jini i ko warigbe,

ni i k'a yorɗini kosebe i ko naforo dogonin,

⁵ o tuma ra i bena Matigi Ala nasiran faamu;

min ye Ala ta lonniya ye, i bena o soro.

⁶ Sabu Matigi Ala le be hakiritigiya di mogo ma;

ale da le be mogo karan lonniya ni faamurikoɗuman na.

⁷ A be sesori mara mogoɗumanw ye;

minw be tagama ni jusukun gbenin ye, a be olugu tanga i ko negebennan;

⁸ Sabu Ala be can siratagamabagaw ta temeyorow korosi;
a b'a janto a ta mogonumanw temesira ra.

⁹ O ra, i bena terenninya ni can ni sirapuman ko faamu,
ani sira o sira ka ni.

¹⁰ Sabu hakiritigiya bena don i jusu ra,
lonniya bena i ninsondiya.

¹¹ I ta miiricogonuman bena ke sababu ye ka i bosi,
i ta faamurikogonuman bena ke sababu ye ka i tanga,

¹² ka i kisi ka bo sirajugu kan,
ka i kisi kumayelemabaga darakan ma,

¹³ ani mogon minw be sirapuman bla,
ka dibirasiraw ta,

¹⁴ ani minw be kojugu ke fo ka ninsondiya o ra,
ka kumayelema ke, fo ka jagari o ra;

¹⁵ o mogow te sira terennin ta,
o temeyorow bee jengenin lo.

¹⁶ O ra, i bena i yere kisi ka bo muso sunguruba boro,
ka i yere kisi ka bo muso yaalabaga boro, ale ni a ta mogomalasakumaw.

¹⁷ A sunguruman k'a kan di ce min ma, a be ban o ce ra;
a ka layiri min ta a ta Ala na koro, a be pina o ko.

¹⁸ A ta so be jenge ka taga saya fan le fe,
a ta siraw be taga mogon saninw le ta so.

¹⁹ Mogon o mogon be taga a no fe, o si te seko tuun;
o si te panamanya sira soron tuun.

²⁰ O ra, i bena tagama mogonumanw temeyoron ra,
ka to mogon terenninw ta sira kan.

²¹ Sabu mogonumanw le bena sigi jamana konon;
mogon jusukun gheninw le bena to jamana konon.

²² Nka Ala bena mogonuguw labon jamana konon,
a bena mogonjanfabagaw sama ka o bo jamana konon.

3

Hakiritigiya ni Alanasiran

¹ Ne dence, i kana i hakiri bo ne ta ladirikan ko;
ne ta kumakan mara i jusukun na,

² sabu o le bena i si janya,
ka san caman fara i si kan, ka hera di i ma.

³ I kana a to pumanya ni kankelentigiya ye bosi i ra.
A siri i kan na,

k'a sebe i jusukun walaka kan.

⁴ Ni o kera, i bena togonuman soron,
i ko bena diya Ala ye, i ko bena diya mogow fana ye.

⁵ I jigi la Matigi Ala kan ni i jusukun bee ye;
i kana i boromala i yere ta faamuri kan.

⁶ Ala sago pini i ta koketa bee ra;
ni o kera, ale bena i ta sira lateren i ye.

⁷ I kana i yere jate hakiritigi ye;
nka siran Matigi Ala le na, ka i yere mabon kojugu ra.

⁸ O le bena i farikolo keneya,
ka baraka don i kolow ra.

⁹ Matigi Ala bonya ni i borofenw ye,
a bonya ni i ta foro ta simanw bee kun folow ye.

¹⁰ Ni o kera, i ta bondow bena fa fo ka bon;
i ta rezenji minanw bena fa rezenjikura ra fo ka woyo.

¹¹ Ne dence, i kana ban Matigi Ala ta ladirikan ma;
ni a ka i jaraki, i kana muruti.

12 Sabu Matigi Ala be mɔgɔ min kanu, a be o tigi le koro,
i n'a fɔ fa be a den koro cogo min na, den min ko ka di a ye.

Hakiritigiya nafa ka bon

13 Ni mɔgɔ min ka hakiritigiya sɔrɔ, o tigi ta pana;
ni mɔgɔ min ka faamurikonuman sɔrɔ, o tigi ta ka di!
14 Sabu nafa min be sɔrɔ a ra, o nafa ka bon ni hali wari ye;
tɔnɔ min be sɔrɔ a ra, o ka bon ni hali sanin ye.
15 Hakiritigiya sɔngɔ ka bon ni lulu ye;
i pa be bɔ fen o fen fe, o si dawula te se ka suma ni a ta ye.
16 Sijan le be hakiritigiya kininboro kɔnɔ.
Naforo ni bonya be a numanboro kɔnɔ.
17 Hakiritigiya ta temeyɔrɔw ye jususuma yɔrɔw le ye,
a temesiraw be ye laganfiya siraw le ye.
18 Yiri dɔ lo, ni mɔgɔ min k'a mina, a be si di o tigi ma;
ni min k'a dere ni a boro fla ye, o tigi ta pana.
19 Matigi Ala ka dugukolo ju sigi ni hakiritigiya le ye;
a ka sankolo lɔ a nɔ ra ni faamuri le ye.
20 A ta lonniya le sababu ra, dugukolo jidingaw dayelera;
o le sababu ra, gomiji be jigi ka bɔ sankabaw ra.

Ala le be hakiritigiw tanga

21 Ne dence, hakirinuman ni miiricogonuman mara ka pa;
i padon a ra tuma beɛ.
22 O le bena si di i ma,
ka ke masirifen ye i kan na.
23 O ra, i bena tagama i ta sira kan hera ni laganfiya ra;
i tagamato sen tena talon foyi ra.
24 Ni i be la, foyi tena i ja tige;
ni i lara, i ta sunɔgɔ bena diya.
25 Jatige min be bara ka cun mɔgɔ kan, i tena siran o pa;
cenriba min bena ben mɔgɔjuguw kan, i tena siran o fana pa.
26 Sabu Matigi Ala bena ke i jigilayɔrɔ ye;
a bena i tagamato korɔsi, janko i sen kana mina jan dɔ ra.

Mɔgɔ ka kan k'a mɔgɔnɔgɔn minako pa

27 Mɔgɔ min ka kan ni i ta konuman ye, i kana ban ka konuman ke o tigi ye,
k'a sɔrɔ se be i ye k'a ke.
28 I kana a fɔ i mɔgɔnɔgɔn ma ko: «Taga ka na, sini ne bena a di i ma,»
k'a sɔrɔ bi yere i be se k'a di a ma.
29 I kana kojugu naninya i mɔgɔnɔgɔn kama,
k'a sɔrɔ a siginin be i korɔ, miiriyajugu si te a kɔnɔ i ta fan fe.
30 I kana kere ke ni mɔgɔ dɔ ye gbansan,
k'a sɔrɔ a ma kojugu si ke i ra.
31 I kana pabɔ mɔgɔ fariman fe,
i kana sɔn a ta kow si ma.
32 Sabu Matigi Ala be kojugukebagaw haramuya,
nka a be mɔgɔnumanw don a ta jen ra.
33 Matigi Ala ta danga le be mɔgɔjugu ta so kan,
nka a be baraka don mɔgɔnuman ta sigiyɔrɔ ra.
34 Minw ye kumakolonfɔbagaw ye, a fana be kumakolon le fɔ olugu ma,
nka a be pa mɔgɔ sabarininw ma.
35 Hakiritigiw bena bonya sɔrɔ o ta cen ye,
nka mɔgɔ hakirintanw ta bena ke maroya le ye.

4

Den be hakiritigiya sɔrɔ a face fe

1 Ne dencew, aw ye aw fa ta ladirikan men,
aw ye aw janto o ra, ka faamuri sɔrɔ,
2 sabu ne be lonniyanuman le yirara aw ra;
aw kana ban ne ta ladirikan na.

3 Wagati min ne fana tun ye denmisennin ye ne face korɔ,

tuma min ne fitiniman kelenpe le tun be ne bamuso koro, ka to k'a ta kanuya diyabo,
 4 ne face fana tun be to ka kow payira ne ra, k'a fo ne ye ko:

«Ne ta kumaw to i jusu ra!

Ne kumakan mara, janko i ye si soro.

5 Hakiritigiya nini, faamuri nini.

I kana nina ne ta kumaw ko,

i kana i yere mabo ne darakumaw ra.

6 I kana i ko di nin kumaw ma, sabu o le bena i kisi,

o kumaw kanu, sabu o le bena i tanga kojugu ma.

7 Ka jija ka hakiritigiya nini, o le ye hakiritigiya damina ye,

fen o fen be i boro, o bee ke ka faamuri nini.

8 Ni i ka hakiritigiya jate fenba ye, hakiritigiya be i korota,

ni i k'a mina ni i boro fla ye, a be i bonya.

9 A bena neema masafugula le sigi i kun na,

a bena masafugula nooroman le biri i kun na.»

Mogo terennin ta sira ani mogojugu ta sira

10 Ne dence, ne lamen, ka son ne ta kumaw ma;

ni o kera, i si sandaw bena caya.

11 Ne ka hakiritigiya sira yira i ra,

ne ka i bla sirapuman kan.

12 Ni i ka o sira tagama, foyi tena i ta tagama bari,

i borito sen tena talon foyi ra.

13 I jija ka ladirikan mina ka ja, a kana bosi i ra;

a mara kosebe, sabu i be si soro o le baraka ra.

14 I kana teme mogojuguw temeyoro ra,

i kana tagama kojugebagaw ta sira kan.

15 O sira ye k'a to yi, i kana teme a fe;

i yere mabo o sira ra, ka taga i ta sira fe.

16 Sabu ni o mogow ma kojugu ke fiyewu, o te se ka sunogo;

o ja te sunogo soro, ni o ma mogo do laben.

17 Sabu olugu ta domuni ye kojugu le ye,

o ta duven minta ye fariya le ye.

18 Nka mogo terenninw ta sira be i ko dugugbeda yeelen;

a yeelen be to ka bonya, fo ka taga tere se kunce.

19 Mogojuguw ta sira be i ko dibifinba;

fen min bena o laben sira ra, o te se ka o ye.

Mogo ka kan ka sira terennin tagama

20 Ne dence, i janto ne ta kumaw ra,

i toro sigi ka ne darakan lamen.

21 I ja lo ne ta kumaw ra tuma bee;

o mara fo i jusukun kononoyoro ra.

22 Sabu ni minw ka hakiri soro, a be si di olugu ma;

a be o farikolo yoro bee keneya.

23 I janto i jusukun le ra ka teme fen tow bee kan,

sabu i ta panamanya kow be bo yi le.

24 I sen bo flankafukumaw ra,

i da bo janfakumaw ra.

25 I ja lo i ta sira ra ka teren ka taga,

i padenw sin i ta sira ma ka teren ka tagama.

26 I ye tagama sira terennin kan;

ni o kera, i ta kow bee bena dakana.

27 I kana jenge ka taga i kininboro fe walama i numanboro fe,

i sen bo kojugu ra.

5

Ka noro muso were ra o ma ben

1 Ne dence, i janto ne ta hakiritigiyakumaw ra,

i toro malo ne ta faamurikumaw ra,

2 janko i ye miiricogopuman soro,

janko i da ye lonniyakumaw soro k'a fo.

³ Sabu li be toni ka bo muso sunguruba da ra,
a darakan nuginin lo ka teme turu kan.

⁴ Nka a laban, o li be kunaya i da ra i ko jalaji;
a laban, a darakan be i tige i ko muru da fla.

⁵ A senw be saya sira le kan,
a ta tagama nasinna kaburu le ma.

⁶ Sira min b'a son si ra, a te o jate,
a ta siraw nagaminin lo, nka a te o lon.

⁷ Ayiwa, ne dencew, aw ye ne lamen!
Aw kana aw yere mabo ne kumakan na!

⁸ I ta sira yoro janya o muso jagon na,
i kana gbara a ta bonda ra!

⁹ Ni o te, i bena i ta bonya di mogo werew le ma,
i bena i si sandaw di mogo hinabari do le ma.

¹⁰ Mogo werew le bena i borofenw ce fo ka wasa a ra,
i ta sege tono bena taga mogo were le ta so.

¹¹ I bena to ka nuna i si laban na,
k'a soro i fari ni i sogo bee halakira ka ban.

¹² O wagati le ra, i bena a fo ko: «E, mun na ne tun ma son ladiri ma sa?
Mun na ne banna korori ma?

¹³ Mun na ne ma son ka ne karamogow kumakan lamen de?
Mun na ne ma ne toro lo ne karanbagaw kan na sa?

¹⁴ A tora doonin, ne tun bena halaki ka ban le pewu
ne ta jamana mogow bee lajennin ce ra!»

Ka i yere ta muso kanu o le jagon te

¹⁵ I yere ta dinga soginin ji min;
ji min be bo i yere ta kolon konon, o min.

¹⁶ Mun na i b'a to i ta bununji ye bon kene ma gbansan?
Mun na i b'a to i ta ko jiw ye woyo ka taga siradaw fe?

¹⁷ A ka kan ka ke i kelen ta le ye,
a man kan ka ke mogo were ta ye.

¹⁸ I yere ta bununji diyabo;
i kanbelenman ka muso min furu, i yere ninsondiya ni o ye.

¹⁹ I ta minanmuso kanunin lo,
i ta dagbemuso saraman lo;
i wasa don ale ta kanuya le ra tuma bee,
a jarabi ye i mina wagati bee.

²⁰ Mun koson i be jarabi muso sunguruba ra sa, ne dence?
Mun koson i be i boro melege muso yaalabaga do ce ra?

²¹ Ayiwa, Matigi Ala na be adamaden temesiraw bee ra,
a be mogo tagamacogo bee korosi.

²² Mogojugu yere ta kojuguw le b'a mina jan na,
a yere ta jurumun juruw le b'a siri.

²³ A be sa, sabu a banna ladiri ma,
a ta hakirintanya bonyakojugu b'a lafiri.

6

Ni i ka layiri ta, i y'a dafa

¹ Ne dence, ni i ka i yere ke i mogojagon ta juru ko seere ye,
ni i boro don a boro ka kari ko i be lo ni o kunko ye,

² ni i yere darakan ka i mina o jan na,
ni i yere kumakan ka i siri juru ra,

³ ne dence, i ka kan ka min ke ka i yere bo, o le ye nin ye:
i n'a fo i ka i yere don o tigi boro ka ban,

taga i yere majigi, ka jurudonbaga daari kosebe.

⁴ I kana a to sunogo ye don i ja ra ni a ma panabo,

i kana i ja tugu ka jingɔ ni a ma janabo.

⁵ I yere bɔsi i ko dagbe be bori k'a yere bɔsi donsoce boro cogo min na, i yere bɔsi i ko kono be a yere bɔsi konominabaga boro cogo min na.

Salibagato

⁶ Ele salibagato, taga dugumeneninw fle, taga o ta baaracogo fle, i ye hakiri soro.

⁷ Kuntigi te o fe,

namogo te o fe, jamanatigi te o fe.

⁸ Nka ni simantige sera, o be o ta siman laben, ni simancewagati sera, o be o ta domuni ladon o ta so.

⁹ Ele salibagato, ele bena wuri tuma juman le?

Ele bena wuri sunogo ra tuma juman le?

¹⁰ Ka sunogo doonin, ka i ja tugu ka jingɔ doonin,

ka i boro fla kuru ka la doonin,

¹¹ ni i ka to o ra, fagantanya bena bara i ra i ko son be bara mogo ra cogo min na, jani bena bara i ra i ko kerekece murutigi be bara mogo ra cogo min na.

Janfamogo laban te ja

¹² Adamaden sonkolon, adamaden mogo terenbari,

ale le be yaala ni janfa ye a da ra.

¹³ A b'a ja komikomi, ka ko do fo,

a be tagamasiyenw ke ni a sen ye ka ko do fo,

a be tagamasiyenw ke ni a borokandenw ye ka ko do yira.

¹⁴ Kumayelema b'a jusu ra,

a be kojugu naninya wagati bee,

a be mogow bla nogon na.

¹⁵ O le koson, cenri bena cun a kan yoronin kelen na,

a bena bara ka halaki, fla te halakiri min na.

Fen wolonfla minw man di Ala ye

¹⁶ Fen woro be yi, Matigi Ala be minw koninya,

a fo fen wolonfla yere, a be minw haramuya:

¹⁷ Mogo min b'a yere fisaya tow ma,

mogo min nenkun be faninya fo,

mogo min be mogo jarakibari faga,

¹⁸ mogo min jusukun be terenbariyakow naninya,

mogo min sen ka teri kojugu no fe,

¹⁹ mogo seerejugu min be faninya fo,

ani mogo min be balemaw bla nogon na.

Muso jeneyakebaga

²⁰ Ne dence, i face ta kumakan lamen,

i kana ban i bamuso ta ladirikan ma.

²¹ O kumaw mara i jusukun na wagati bee,

a siri i kan na tuma bee.

²² Ni i be tagama, o le bena i ta sira yira i ra,

ni i lara sunogo ra, o le bena i korosi,

ni i wurira, o le bena ke i barokejogon ye.

²³ Sabu o kumaw ye fitina le ye,

o ladirikanw ye yeelen le ye,

o korori ni o karan ye sisorosira le ye.

²⁴ O le bena i tanga muso jogojugu ma,

ka i tanga muso yaalabaga ta mogomalasakumaw ma.

²⁵ I kana ta a ceɲa ma, ka nabo a fe i jusukun na de!

I kana a to a logo ye i mina a pakisew ceɲa koson de!

²⁶ Jatumusog be mogo borofen bee ban fo ka taga i ta soro ta to to buru kunkurunnin kelenpe ye,

muso furunin jeneyakebaga be mogo ta nanamanya bee le mina jan na.

²⁷ Yala mogo be se ka tasuma don i ta derege jukoro,

ni i ta faniw ma jeni wa?

²⁸ Yala mogo be se ka tagama takami kan,

ni a ma i sen jeni wa?

²⁹ Cε min bε jεn ni a mɔgɔɔgɔn ta muso ye, o tigi ta bε ten le,
ni mɔgɔ o mɔgɔ ka maga a mɔgɔɔgɔn ta muso ra, o tigi jarakibari tε to.

³⁰ Son min kɔngɔɔ bε fεn sonya k'a domu kɔngɔ kosɔn,
mɔgɔ tε o mafiyenya.

³¹ O bεε n'a ta, ni a minana, a ka min sonya a bε o jɔgɔn wolonfla le sara,
hali ni a kera ko a bε a ta sokɔnɔminan bεε le di.

³² Nka mɔgɔ min bε jεneya kε ni walimuso ye, o tigi hakiri ka dɔgɔ;
mɔgɔ o mɔgɔ bε o kε, o tigi b'a yεrε halaki le.

³³ O tigi tena foyi sɔrɔ ni bugori ni dɔgɔyari tε;
ale ta maroya kɔni tena ban ka ye.

³⁴ Sabu celiya bε furucε ta jusugban lawuri,
ni a b'a yεrε dimibɔ lon min na, a tε makari.

³⁵ Bonyafen si tε se k'a jusu suma,
hali ni i ka bonya caya cogo o cogo k'a di a ma, a tena sɔn.

7

Muso jεneyakεbaga

¹ Ne dence, ne ta kumaw to i hakiri ra,
ne ta kumakan mara ka ja i jusukun na.

² Ne ta kuma mara janko i ye si sɔrɔ,
ne ta ladirikan kɔrɔsi kosebe, i ko i bε i janto i jakise ra cogo min na.

³ O kumaw siri i borokandenw na,
a sebe i jusukun walaka kan.

⁴ A fɔ hakiritigiya ma ko: «Ele ye ne balemamuso le ye!»
Faamuri wele ko i terimuso!

⁵ Ni o kera, o bena i tanga muso sunguruba ma,
ka i tanga muso yaalabaga ma, ani a ta mɔgɔmalasakumaw.

⁶ Lon dɔ, ne tun bε ne ta bon finetiri ra,
ne tun bε fleri kera finetiri negesansan wow fε.

⁷ Ne ka ceden dɔ ye naloman dɔw cε ra,
ne ka ceden dɔ kɔrɔsi kanbelenw cε ra, min hakiri tun ka dɔgɔ.

⁸ A tun bε nana sira kan o muso jɔgɔn dɔ ta so fan na,
a tun ka o muso ta sosira ta.

⁹ Terebenda wagati tun lo, wuladayanfan fε,
su damina wagati ra, dibi donwagati ra.

¹⁰ Muso dɔ barara ka bɔ ka na a kunben,
a ta fanidoncogo tun bε i ko jatɔmuso, njaninyajugu b'a jusu ra.

¹¹ A da ka ca, a tε maro,
a tε sigi a ta so ka ye.

¹² Ni a tε sirada ra, a bε dugu kɔnɔ,
a bε tεmε sirafaranw bεε ra, ka to ka cεw le kɔnɔ.

¹³ A ka kanbelen poron k'a mina o cogo le ra, ka melege a ra,
k'a fɔ kanbelen ye, hali a ma maroya, ko:

¹⁴ «E, ne tun ka kan ka ninsɔndiya saraka* min faga,
ne sera ka o layiri dafa bi*».

¹⁵ «O kosɔn ne bɔra ka na i kunben,
ne ka i yɔrɔɔnini, fɔ ka i ye.

¹⁶ Ne ka birifaniw lala ne ta lanan kan, k'a laben ka ja,
ne ka Misiran jamana ta birifani pumanman dɔw le la a kan.

¹⁷ Ne ka ne ta layɔrɔ kasa diya ni turu kasadimanw ye:
miri turu, ani alowesi turu, ani sinamɔne turu.

¹⁸ Na, an ye jɔgɔn kanu, ka fa jɔgɔn na, fɔ ka janamini, fɔ ka taga dugu gbε,
an ye jɔgɔn lɔgɔrake kanuya ra.

¹⁹ Sabu ne cε tε so,
a tagara tagamajan dɔ le ra.

²⁰ A ka wari caman le don a ta waribɔrɔ kɔnɔ ka taga,

* 7:14 7.14 O kɔrɔ ye ko ale bora ka na kanbelen wele, ka taga o sarakasogo le domu, nka can tε o ye.

a te seko fo ni karo janfara.»

²¹ O muso ka o kanbelen mina ni a ta ceguya ye,
a k'a nge fo k'a soro ni a ta mogomalasa kumaw ye.

²² O yoronin kelen bee, kanbelen gbanna a ko,
i n'a fo o be tagara ni misi min ye a fagayoro ra,
i n'a fo o be tagara ni fato min sirinin ye a bugoyoro ra,

²³ fo biye do ye na a sonkun sogo.
A be i ko kononin min be bori ka taga a yere don jo ra,
sabu a t'a lon ko ale nin bena to a ra.

²⁴ Ayiwa, sisan ne dencew, aw ye ne lamen!

Aw ye aw janto ne darakumaw ra!

²⁵ I kana i ta miiriya sama ka taga nin muso jagon ta sira fe,
i kana a ta siraw ta ka i yere latunu.

²⁶ Sabu a ka ce minw laben ka ban ka o faga, o ka ca;
a ka minw faga, o bee tun ye ce barakamanw le ye fana.

²⁷ A ta so ye kaburu sira le ye,
sira min be mogo lajigi fo saya ta so yere konu.

8

Bee ka kan ka hakiritigiya jini

¹ Yala hakiritigiya te adamadenw welera wa?

Yala faamuri te a kan korotara ka peren wa?

² A be lo yoro korotaninw na, ani siradaw ra,
a be lo sirafaranw na,

³ a be lo dugu dondaw koro,
a be lo dugu donda siraw ra ka peren:

⁴ «Aw mogo, ne be aw le welera!
Ne kan be aw adamadenw le ma!

⁵ Aw nalomanw, aw ye ceguya degi!
Aw hakirintanw, aw ye hakiri soro!

⁶ Aw ye menni ke, sabu ne bena kuma nafamanw le fo,
ne bena ne da yele ka cankumaw le fo.

⁷ Ne da be kumajuman le fo,
ne nenkun be kumajugu haramuya.

⁸ Ne darakuma bee terennin lo,
nanbarakuma ni kuma terenbari si te bo ne da ra,

⁹ ne darakuma bee gbenin lo faamurikebagaw fe,
a bee ye kumajuman le ye lonnikebagaw fe.

¹⁰ Aw ye ke ne ta ladirikan fe ka teme hali wari kan,
lonniya ka fisa ni sanin bee ra jumanman ye.

¹¹ Sabu hakiritigiya ka fisa ni lulu ye,
mogo be jabo fen o fen fe, o si te se ka suma ni hakiritigiya ye.»

Hakiritigiya be min ke mogo ye

¹² «Ne min ye hakiritigiya ye, ne ni ceguya le siginin be jagon fe,
lonniya ni miiricogojuman be soro ne le fe.

¹³ Matigi Ala nasiran be mogo min na, o tigi be kojugu koninya,
yerewasobaga, ani yerebonyabaga, ani sirajugu tagamabaga,
ani da min be kumayelema ke, ne be o koninya.

¹⁴ Ladiri ni hakirijuman be soro ne le fe,
ne le ye faamuri ye, sebagaya be soro ne le fe.

¹⁵ Ne le sababu ra, masacew sigira masaya ra,
ne le sababu ra, kuntigiw be se ka ko terenninw latige.

¹⁶ Ne le sababu ra, fagamaw sigira fanga ra,
ani mogobaw, ani dununa kititigebagaw bee.

¹⁷ Ne koni, mogo minw be ne kanu, ne fana be olugu kanu,
minw be ne yorjini, olugu be ne soro.

¹⁸ Naforo ni bonya be ne le fe,
fenjuman meentaw, ani wasa be soro ne le fe.

¹⁹ Tono min be soro ne ra, o ka fisa ni sanin ye, a ka fisa ni sanin yereworo ye,

nafa min be ne ra, o ka fisa ni warigbe be ra jumanman ye.

²⁰ Ne be tagama sira terennin le kan,
ne be teme cansiraw le fe.

²¹ Ne be ne kanubagaw fentigiya,
ka o ta naforomarayorow fa.»

Hakiritigiya be bo Ala yere le ra

²² «Ne worora kabini Matigi Ala ta baara damina ra,
tuma min na a tun ma a ta danfen folow si dan ban.

²³ Ne sigira kabini wagatijan,
kabini folofolo, k'a soro dugukolo ma dan folo.

²⁴ Ne nana, k'a soro jibaw tun te yi folo,
ne nana, k'a soro bununjibaw si tun te yi folo;

²⁵ ne nana k'a soro kuruw tun ma dan ban,
ne nana k'a soro kongoriw tun ma sigi ban,

²⁶ o y'a soro Ala tun ma dugukolo ni kongow dan folo,
a tun ma hali dunuwa buguri folo dan ban.

²⁷ Wagati min Ala ka sankolo bla a no ra, ne tun be yi;
wagati min a ka jibaw dantige,

²⁸ wagati min a ka sankabaw bla san fe,
wagati min dugukolo jukorojiw woyora ka bo ni baraka ye,

²⁹ wagati min a ka kogoji dan yira,
janko a ji kana teme o danw kan,

wagati min a ka dugukolo jusigiworu tagamasiyen ke,
³⁰ ne tun be a kere fe i ko baarakuntigi.

Lon o lon ne tun b'a diyanyako ke,
ka nagari a ja koro tuma be.

³¹ Ne tun be nagari a ta dugukolo ko kan,
ka ninsondiya adamadenw ce ra.»

Hakiritigiw le be pasuma soro

³² «Ayiwa, sisan, ne dencew, aw ye ne lamen!

Minw be ne ta sira tagama, olugu ta pana!

³³ Aw ye ladiri lamen, ka ke hakiritigiw ye,
aw kana ladiri bla aw yere ko fe.

³⁴ Mogo min be ne lamen, o tigi ta pana,
mogo min be lo lon o lon ne ta so donda ra ka menni ke,

min be lo ne ta da ra, ka menni ke, o tigi ta pana.

³⁵ Sabu ni mogo min ka ne soro, o tigi kera sitigi ye,
Matigi Ala be son o tigi ma.

³⁶ Nka ni mogo min ka ne kan bla, o tigi ka kojugu ke a yere le ra;
mogo o mogo be ne koninya, o tigi be saya le kanu.»

9

Hakiritigiya ta welerikan

¹ Hakiritigiya k'a ta bon samasen wolonfla lese,
a k'a ta bon lo.

² A ka beganw faga, ka minnifenw laben,
a ka domunikeyoro laben.

³ A k'a ta baaraden sunguruw ci,
ko o ye taga peren k'a ta weleri lase mogow ma;

o be lo dugu yoro korotaninw le ra ka weleri ke:

⁴ «Mogo o mogo ye kolonbari ye, o ye teme yan!»

Minw hakiri ka dogo, a b'a fo olugu ye ko:

⁵ «Aw ye na ne ta domuni ke,

ne ka minnifen min laben, aw ye na o min!

⁶ Aw ye nalomanya dabra, janko aw ye si soro,
aw ye faamuri sira ta.»

Hakiritigi ni hakirintan

⁷ Mogo min be kumakolonfobaga ladi, o tigi be dogoyari le lase a yere ma,
mogo min be mogojugu jaraki, o tigi be maroya le lase a yere ma.

⁸ I kana kumakolonfobaga jaraki, ni o te, a be i koninya,

nka hakiritigi jaraki, ni o kera, a be i kanu.

⁹ Hakiritigi karan, ni o kera, do be fara a ta hakiritigiya kan; lonniya yira mogɔ terennin na, ni o kera, do be fara a ta lonni kan.

¹⁰ Matigi Ala jasiran, o le ye hakiritigiya damina ye, Ala saninman lonniya, o le ye faamuri ye.

¹¹ Sabu, ne hakiritigiya, ne le sababu ra i si bena caya, ne le sababu ra san caman bena fara i si kan.

¹² Ni i ye hakiritigi ye, i ta hakiritigiya nafa be i kan, ni i ye kumakolonfɔbaga ye, i ta kumakolonfɔ kunko be i kelen kan.

Hakirintanya ta welerikan

¹³ Hakirintan be i ko muso dacamantigi, a be i ko muso naloman, min te foyi lon.

¹⁴ A be sigi a ta so donda ra, siginan do kan, dugu yoro korotaninw na,

¹⁵ ka peren ka temɛbagaw wele; minw terenna, ni o be tagara o ta sira fe, a be olugu wele:

¹⁶ «Mogɔ o mogɔ ye kolonbari ye, o ye temɛ yan!»

Minw hakiri ka dogo a b'a fo olugu ye ko:

¹⁷ «Ji sonyanin le ka di, denjuguya domuni le ka timi.»

¹⁸ Mogow m'a lon ko a ta so ye saya ta yoro le ye, o m'a lon ko a be mogɔ minw wele ko olugu bee be jigi saya dibi le ra.

10

Sulemani ta hakiritigiyakumaw

¹ Masace Sulemani ta zanaw.

Den hakiriman b'a face jusu suma, nka den hakirintan be a bamuso jusu kasi le.

² Naforojugu sorori te mogɔ nafa, nka terenninya be mogɔ kisi saya ma.

³ Matigi Ala te mogɔ terennin to kongɔ ra, nka mogɔjuguw be sama fen minw ko, Ala be o yoro janya o ra.

⁴ Boro min ka suma baara ra, o be fagantanya lase mogɔ ma, nka boro min be timinadiya baara ra, o be mogɔ fentigiya.

⁵ Den min be siman ladon simantigewagati ra, o ye den hakiriman ye; nka min be a ta ke sunogɔ ye simankanwagati ra, o be mogɔ lamaroya.

⁶ Dugawu le be mogɔ terennin kan, nka kuma farimanw le dogonin be mogɔjugu da ra.

⁷ Mogow hakiri be to mogɔ terennin na, ka dugawu le ke a ye, nka mogɔjugu togo be tori.

⁸ Mogɔ hakiriman be son ladirikan ma, nka nalomanyakuma fobaga b'a yere halaki.

⁹ Mogɔ min be tagama ni jusukun gbenin ye, o tigi ja siginin be tagama, nka mogɔ min te sira terennin ta, o ta kow bena bo kene kan.

¹⁰ Mogɔ min b'a na komikomi janfa koson, o be tooro le lase mogɔ ma, nalomanyakuma fobaga b'a yere halaki*.

¹¹ Mogɔ terennin darakuma be si di mogɔ ma,

* **10:10** 10.10 Kitabu dow konɔ a sebera ko: mogɔ min b'a mogɔngon jaraki can kan, o tigi be hera le jini.

nka mɔgɔjugu da fara kuma farimanw le ra.

¹² Kɔninya be kere lawuri;
nka kanuya be hake beɛ datugu.

¹³ Hakiritigiyakumaw le be faamurikebaga da ra,
nka minw hakiri ka dogo, bisan be jini olugu ko le kama.

¹⁴ Hakiritigiw be lonniya mara ka ja,
nka naloman da b'a sama ka taga ni a ye a benyoro le ra.

¹⁵ Naforotigiw ta naforo le ye o ta dugu barakaman ye,
nka fagantan ta fagantanya le ye a bensababu ye.

¹⁶ Mɔgɔ terennin ta baara sara b'a son si ra,
nka mɔgɔjugu ta baara tonɔ b'a bla jurumun na.

¹⁷ Mɔgɔ min be ladirikan men, o be sisoro sira le kan,
nka min be ban korori ma, o b'a yere lafiri.

¹⁸ Mɔgɔ min be kɔninya dogo a jusu ra, o da be faninya tige,
min be yaala ka mɔgow tɔgo cen, o ye hakirintan ye.

¹⁹ Kumacamantigi ni jurumun te ban,
nka mɔgɔ min be se a da koro, o ye mɔgo hakiriman ye.

²⁰ Mɔgɔ terennin ta kuma be i ko warigbe beɛ ra pumanman,
nka mɔgɔjuguw ta jusukunnakow nafa ka dogo.

²¹ Mɔgɔ terennin ta kuma be mɔgo caman nafa,
nka naloman be sa a ta hakiridogoya koson.

²² Matigi Ala ta baraka le be mɔgo fentigiya,
a fana te tooro were si fara a kan.

²³ Kojuguke ye hakirintan diyanyako ye,
hakiritigiya fana ye mɔgo faamurikebaga diyanyako ye.

²⁴ Mɔgɔjugu be siran ko min ja co, o le b'a soro,
nka mɔgo terennin be nabo fen min fe, Ala be o di a ma.

²⁵ Ni folonkonto fiyera ka teme, mɔgɔjugu be tunu,
nka mɔgo terennin be to a no ra tuma beɛ.

²⁶ Minnifen kumunin be min ke mɔgo jin na, sisi be min ke mɔgo jaden na,
salibagato be o le ke a cibagaw ra.

²⁷ Matigi Ala pasiran be mɔgo si janya,
nka Ala be mɔgɔjuguw si dogoya.

²⁸ Mɔgo terenninw ta Alamakono laban ye jagari ye,
nka mɔgɔjugu jigi be cen.

²⁹ Matigi Ala ta sira ye mɔgo jusukunghenin ta dogoyoro le ye,
nka minw be terenbariyakow ke, olugu halaki sababu lo.

³⁰ Mɔgo terennin te jenge ka bo a no ra ka ye,
nka mɔgɔjuguw tena to jamana kono fiyewu.

³¹ Hakiritigiyakumaw le be bo mɔgo terennin da ra,
nka kumayelemabaga nenkun be tige.

³² Mɔgo terennin da be kuma bennin focogo lon,

nka mɔgɔjugu da be kumayeɓema le lon.

11

¹ Matigi Ala be sumanikenan dayaganin tigi haramuya;
nka kilo dafanin tigi ka di Ala ye.

² Yereyira be dogoyari lase mɔgo ma,
nka hakiritigiya ye mɔgo majigininw ta ye.

³ Mɔgɔnumanw ta jusukungbeninya be o bla sirajuman kan,
nka janfamogow ta kumayeɓema be o halaki.

⁴ Naforo te foyi ja Ala ta dimilon na,
terenninya le be mɔgo kisi saya ma.

⁵ Mɔgo jusukungbenin ta terenninya le be a ta sira ja,
nka mɔgɔjugu be ben a yere ta juguya koson.

⁶ Mɔgɔnumanw ta terenninya be o kisi,
nka janfamogow be mina jan na o yere ta nege koson.

⁷ Ni mɔgɔjugu sara, a jigi be ban,
a tun k'a boromala a ta fangatigiya min kan, o bee be tunu.

⁸ Ni mɔgo terennin degura, Ala b'a bosi,
ka mɔgɔjugu bla a no ra.

⁹ Alanasiranbari b'a fe k'a mɔgɔngon halaki n'a da ye,
nka mɔgo terennin ta lonniya b'a kisi.

¹⁰ Ni mɔgo terenninw ka hera sorɔ, dugumogow jusu be diya;
ni mɔgɔjuguw ka halaki, dugumogow be jagarikanbaw bo.

¹¹ Mɔgɔnumanw ta dugawu le be dugu lo,
nka mɔgɔjuguw da be dugu ci.

¹² Mɔgo min b'a mɔgɔngon dogoya, o hakiri ka dogo,
nka mɔgo min ye faamurikebaga ye, o te kuma.

¹³ Nafigi be mogow ta gundow labo kene kan,
nka lanamogow be kow mara.

¹⁴ Ni ko payirabagaw ka fon, jamana be ben,
nka ni ladibagaw ka caya, o le be na ni sesorori ye.

¹⁵ Ni mɔgo min k'a kan di ka ke mɔgo were ta juru ko seere ye, o tigi be sege le la a yere
kan,
nka mɔgo min te son k'a kan di mɔgo were ta ko ra, o tigi bosira.

¹⁶ Muso jusumanw be bonya sorɔ,
nka mɔgo farimanw be naforo doron le sorɔ.

¹⁷ Korjumankebaga ta korjuman tonɔ b'a yere kan,
nka mɔgo hinabari be kojugu ke a yere le ra.

¹⁸ Mɔgɔjugu ta sorota te foyi ja a ye,
nka mɔgo min be terenninya dan, o be sara janaman sorɔ.

¹⁹ Terenninya be si di mɔgo ma,
nka ka tugu kojugu no fe, o be saya le lase mɔgo ma.

²⁰ Mɔgo minw jusukun terennin te, Matigi Ala be olugu haramuya,

nka minw be sira terennin tagama, olugu ko ka di a ye.

²¹ Mɔgɔjugu kɔni jarakibari tɛna to fiyewu, sigiya tɛ o ra,
nka Ala be mɔgɔ terennin ni a ta duruja bɔsi.

²² Nunnasanin donna ɛ nun na,
o ye muso cɛɓuman hakirintan ye!

²³ Mɔgɔɓuman be sama fɛn min nɔ fɛ, o ye kɔɓuman dɔrɔn le ye,
nka mɔgɔjugu jigi be taga laban ni Ala ta dimi le ye a kan.

²⁴ Dɔ b'a boro labla ka mɔgɔw sɔn, nka dɔ le be fara ale ta naforo kan,
dɔ b'a tege gbɛɛya fɔ k'a dama tɛmɛ, nka dɔ le be fara ale ta fagantanya kan.

²⁵ Mɔgɔ min be tɔw sɔn, Ala be o wasa;
mɔgɔ min be ji ke tɔw kɔrɔ, Ala fana be ji ke o tigi kɔrɔ.

²⁶ Mɔgɔ min be ban k'a ta siman fiyeere mɔgɔw ma, mɔgɔw be o tigi danga,
nka min be a ta siman fiyeere, dugawu be o tigi kan.

²⁷ Mɔgɔ min be tugu kɔɓuman nɔ fɛ, o tigi be mɔgɔw diyanyako le fɛ,
nka mɔgɔ min be kojugu yɔrɔɓini, kojugu le bɛna o sɔrɔ.

²⁸ Mɔgɔ min k'a boromala a ta naforo kan, o tigi be ben,
nka mɔgɔ terennin be nugu ka ja i ko flaburukura bɔtɔ.

²⁹ Mɔgɔ min be kojugu lase a yɛrɛ ta so ma, o ta sɔrɔta bɛna ke fɔɓɔ le ye;
mɔgɔ naloman bɛna ke hakiritigi ta jɔn ye.

³⁰ Mɔgɔ terennin be den min ke, o yiri ye sisɔrɔyiri le ye;
mɔgɔ hakiritigi le be mɔgɔw sɔrɔ.

³¹ Hali mɔgɔ terennin be a ta kɛwalew sara sɔrɔ dunuɓa ra yan,
janko ka n'a fɔ mɔgɔjugu ni jurumunkebaga!

12

¹ Korori ka di mɔgɔ min ye, lɔnniya ka di o tigi ye,
nka mɔgɔ min be ban jarakiri ma, o ye naloman le ye.

² Mɔgɔɓuman ko ka di Matigi Ala ye,
nka mɔgɔ min be kojugu ɓaninya, Ala be kiti ben o tigi kan.

³ Adamaden tɛ sabati juguya baraka ra,
mɔgɔ terennin ta lilinw tɛ se ka yuguyugu ka bɔ o nɔ ra.

⁴ Muso barakaman ye a cɛ ta masafugula le ye,
nka min b'a cɛ lamaroya, ale be ke a cɛ fɛ i ko jorijugu min be mɔgɔ kolo jimi.

⁵ Mɔgɔ terenninw ta miiriya be can le kan,
nka mɔgɔjuguw be tagama nanbara le kan.

⁶ Mɔgɔjuguw darakumaw ye jan dogoninw le ye min be mɔgɔ faga,
nka mɔgɔɓumanw darakan be o bɔsi.

⁷ Mɔgɔjuguw bɛna yeɛma ka bɔ o nɔ ra, ka tunu pewu,
nka mɔgɔ terenninw ta so lɔnin be to.

⁸ Hakiri min be mɔgɔ fɛ, i be tando ka kapa ni o le ye,
nka mɔgɔ kɔnɔɔjugu be dɔgɔya.

⁹ Mɔgɔw ye i mafiyɛnya k'a sɔrɔ baaraden be i tɔgɔ ra, o ka fisa,
sani i ye i yɛrɛ bonya k'a sɔrɔ hali domuni tɛ sɔrɔ i boro.

¹⁰ Mogo terennin b'a janto a ta beganw na ka o baro,
nka mogojugu ta hina ni a ta hinabariya bee ka kan.

¹¹ Mogo min be a ta foro sene, o be domuni soro ka fa,
nka mogo min be tugu fengbansanw no fe, o hakiri ka dogo.

¹² Naforo min sorora kojugu sababu ra, mogojugu be jabo o le fe,
nka mogo terenninw ta lalinw b'a to o be den caman ke.

¹³ Mogojugu be mina a yere ta kumakanjugu ta jan le ra,
nka mogo terennin be bosu ka bo jagban na.

¹⁴ Darakanjuman be kojuman caman lase mogo ma;
ni mogo boro ka baara min ke, i be o sara le soro.

¹⁵ Naloman ta sira ka ni ale yere ja na,
nka mogo min be son ladiri ma, o ye hakiritigi ye.

¹⁶ Naloman be a ta dimi yira yoroin kelen na,
nka mogo min be dogoyari sonmina, o ka cegu.

¹⁷ Mogo min be can fo, kuma terennin le be bo o da ra,
nka seerejugu ta ye nanbara ye.

¹⁸ Mogo kumabagajugu ta kuma be mogo sogo i ko kerekemuru,
nka hakiritigi ta kuma be mogo jusu suma.

¹⁹ Da min be can fo, o be si soro tuma bee,
nka nenkun min be faninya fo, o ta wagati ye jakomiko kelen ye.

²⁰ Mogo minw be kojugu naninya, nanbara le be olugu jusu ra,
nka minw be mogow ladi ka o bla hera sira kan, olugu bena ninsondiya.

²¹ Ala te kojugu si ben mogo terennin kan,
nka mogojuguw ni soro le be dogon na.

²² Da min be faninya fo, Matigi Ala be o haramuya,
nka mogo min be tagama ni kankelentigiya ye, o ko ka di a ye.

²³ Mogo min ka cegu, o te a ta lonniya wangola;
nka hakirintan be a ta hakirintanya fo kene kan ni a jusu bee ye.

²⁴ Mogo min boro be timinadiya baara ra, o tigi le be sigi kuntigiya ra,
nka mogo farifaganin ka kan ni jagboyabaaraw le ye.

²⁵ Mogo ta jusukunnahami b'a baraka ban,
nka kumakanjuman be mogo ninsondiya.

²⁶ Mogo terennin be sira yira a mogodogon na,
nka mogojugu ta sira b'a lafiri.

²⁷ Mogo farifaganin te se ka hali a ta sogo jeni a yere ye,
nka ka timinadiya baara ra, nafaba be o ra.

²⁸ Si be soro terenninya sira le kan,
saya te o sira kan.

13

¹ Den hakiriman b'a face ta ladirikan men,
nka den kumakolonfobaga te son jarakiri ma.

² Mogo darakan sababu ra, i be se ka fenjuman soro k'a domu,

nka janfamogo be sama fariya doron le no fe.

³ Mogo min b'a kumacogo korosi, o b'a nin tanga, nka min da yelenin lo tuma bee, o b'a yere halaki.

⁴ Fen caman nege be salibagato ra, nka a t'a soro, nka mogo min be timinadiya baara ra, o be wasa.

⁵ Fen o fen ye faninya ye, mogo terennin be o koninya, nka mogojuge be kuma ka tow dogoya, ka o lamaroya.

⁶ Mogo jusukunghenin ta terenninya le b'a tanga, nka jurumunkebaga ta kojugu b'a halaki pewu.

⁷ Do b'a yere ke waritigi ye k'a soro foyi t'a fe, do fana b'a yere ke fagantan ye k'a soro naforoba b'a fe.

⁸ Naforotigi ta wari le ye a nin kunmabosara ye, nka mogo si te fagantan jaraki.

⁹ Mogo terennin ta fitinayeelen be mana ka ja, nka mogojuge ta fitina be faga le.

¹⁰ Yereyira be mogo bla kere doron le ra, nka minw be son ladiri ma, olugu ye hakiritigiw ye.

¹¹ Naforo min be na joona joona, o laban be tunu yoronin kelen na, nka mogo min be a ta soro doonin doonin, o ta be caya.

¹² Mogo jigi be fen min kan, ni o fen meenna kojugu, a be i jusu kasi, nka fen min nege be mogo ra, ni i ka o soro, o be do fara i si kan.

¹³ Mogo min be ladirikan mafiyenya, o juru bena sara o tigi ra, nka min be kuma jate, o tigi bena o baraji soro.

¹⁴ Hakiritigi ta ladirikan be si di mogo ma, a be mogo tanga saya ta janw ma.

¹⁵ Hakirinuman le be mogo ko diya mogow ye, nka janfamogo ni sege le be dogon na.

¹⁶ Mogo ceguman bee be a ta ko ke ni jatemala le ye, nka hakirintan be a ta hakirintanya yira bee ra.

¹⁷ Ciradenjugu be kojugu le lase mogo ma, nka cirafobaga kankelentigi be jususuma le lase mogo ma.

¹⁸ Mogo min be ban ladiri ma, o laban ye fagantanya ni maroya ye, nka min be son jarakiri ma, o be bonya soro.

¹⁹ Fen min logo be mogo ra, ni i ka o soro, o ka di; ka kojugu dabra, o ye mogo hakirintanw tana le ye.

²⁰ Mogo min be tagama ni hakiritigiw ye, o be ke hakiritigi ye, nka mogo min be hakirintan ke a jengogon ye, o be sege.

²¹ Kojugu le be jurumunkebagaw ko, nka mogo terenninw ta sara ye konuman ye.

²² Mogonuman be cen mara a ta denw ta denw ye, nka jurumunkebaga b'a borofenw lajen k'a bla mogo terennin le ye.

²³ Fagantan ta foro senenin siman be ja kosebe,

nka ni terenninya ka mogo min jen, o ta bee be cen.

²⁴ Mogo min be bisan bla, o tigi ta den ko man di a ye le;
mogo min b'a den kanu, ale b'a janto a ra k'a koro.

²⁵ Mogo terennin be domuni ke ka wasa,
nka mogojugu konobara lakolon be to.

14

¹ Muso hakiritigi be a ta so lo,
nka muso hakirintan yere boro be a ta so ci.

² Mogo min be siranuman tagama, Matigi Ala nasiran be o tigi ra,
nka min te sira terennin ta, o te Ala bonya.

³ Bere min be naloman ta yerebonya bo a ra, o ye a yere darakuma le ye;
nka mogo hakiritigi ta darakuma b'a bosi.

⁴ Ni senekemisi te yi, bondow lakolon be to,
nka senekemisiw baraka sababu ra, siman caman be soro.

⁵ Seere kankelentigi te faninya tige,
nka seerejugu be faninya caman fo.

⁶ Kumakolonfobaga be hakiritigiya jini, a t'a soro,
nka faamurikebaga ta lonniya soro ka di.

⁷ I yere mabo mogo hakirintan na,
sabu i tena lonniyakuma si soro ka bo a da ra.

⁸ Mogo ceguman ta hakiritigiya ye k'a janto a temesiraw ra,
nka hakirintan ta nalomanya b'a lafiri.

⁹ Nalomanw te hakebo saraka* jate,
nka Ala be son mogonumanw ma.

¹⁰ Mogo jusukun yere le be a yere ta torow silon,
mogo fana te se ka mogo were jusukun ta pagari silon.

¹¹ Mogojugu ta bon be ci,
nka mogonuman ta so be sabati.

¹² Mogo be sira do ye, ko a ka ni,
nka a laban be taga ke saya sira le ye.

¹³ Mogo be se ka yereko k'a soro toro be a jusu ra,
pagari fana be se ka laban ni jusukasi ye.

¹⁴ Mogo sonkolon bena a ta kewale tono soro,
mogonuman fana bena a ta tono soro.

¹⁵ Naloman be la ko bee ra,
nka mogo ceguman b'a tagamacogo korosi.

¹⁶ Hakiritigi be siran kojugu na, k'a yere mabo a ra,
nka hakirintan te a yere mina, sabu a lanin be a yere ra.

¹⁷ Mogo min jusu gban ka di, o be hakirintanyakow ke,
mogo min be kojugu naninya, mogow be o tigi koninya.

¹⁸ Nalomanw be hakirintanya le soro o ninyoro ye,
nka lonniya masafugula le be biri mogo cegumanw kun na.

¹⁹ Mɔgɔjuguw bɛna o kinbiri gban mɔgɔɗumanw kɔrɔ,
mɔgɔ kewalejuguw bɛna o kinbiri gban mɔgɔ terenninw ta bondaw ra.

²⁰ Hali fagantan siginɔgɔn b'a kɔninya,
nka naforotigi kanubagaw ka ca.

²¹ Ka i siginɔgɔn dɔgɔya, o ye jurumun le ye,
nka mɔgɔ min bɛ makari janibagatɔw ra, o tigi ta jana.

²² Minw bɛ kojugu ɗaninya, yala olugu tɛ o yɛrɛ lafirira le wa?
Nka minw bɛ kojuman ɗaninya, olugu bɛ to jumanya ni kankelentigiya ra.

²³ Mɔgɔ bɛ sege baara o baara ra, tɔnɔ bɛ sɔrɔ o ra,
nka ka to kumagbansanfɔ ra, o bɛ fagantanya dɔrɔn le lase mɔgɔ ma.

²⁴ Hakiritigiw ta naforo le ye o ta masafugula ye,
nka hakirintan ta nalomanya tɛ kɛ foyi ye ni nalomanya tɛ.

²⁵ Seere canfɔbaga bɛ mɔgɔ nin kisi,
nka seere faninyafɔbaga ta ye nanbara ye.

²⁶ Matigi Ala ɗasiran bɛ mɔgɔ min na, jigiyaba le bɛ o tigi fɛ,
o tigi bɛ kɛ a ta denw fana dogoyɔrɔ ye.

²⁷ Ka siran Matigi Ala ɗa, o bɛ si di mɔgɔ ma,
a bɛ mɔgɔ kisi saya ta janw ma.

²⁸ Ni jamana mɔgɔw ka caya, o ye masacɛ ta bonya le ye,
nka mɔgɔntanya ye fagama ta ben sababu le ye.

²⁹ Mɔgɔ min bɛ sabari, o ta faamuri ka bon,
nka min jusu gban ka di, o bɛ a ta nalomanya le yira.

³⁰ Jususuma ye mɔgɔ farikolo kɛnɛya le ye,
nka jangboya bɛ i ko jorijugu min bɛ mɔgɔ kolo jimi.

³¹ Ni mɔgɔ min ka desɛbagatɔ minako juguya, o tigi k'a danbaga le mafiyɛnya,
nka ni mɔgɔ min ka ɗa fagantan ma, o tigi k'a danbaga le bonya.

³² Mɔgɔjugu yɛrɛ ta kewalejugu le b'a laben,
nka mɔgɔ terennin bɛ jigiya sɔrɔ hali a satuma ra.

³³ Hakiritigiya siginin bɛ faamurikebagaw jusukun na,
nka hakiritigiya lonbaga tɛ hakirintanw cɛ ra.

³⁴ Terenninya le bɛ jamana korɔta,
nka jurumun ye siyaw bɛɛ ta maroyako le ye.

³⁵ Baaraden min bɛ tagama ni hakiri ye, o ko ka di masacɛ ye,
nka baaraden min bɛ maroyakow kɛ, a jusu bɛ bo o kɔrɔ.

15

¹ Ka mɔgɔ jaabi ni kumadiman ye o bɛ a ta jusugban mala,
nka kumajugu bɛ mɔgɔ ta dimi lawuri.

² Lonniyakuma cɛ ka ɗi hakiritigi da ra,
nka hakirintan da bɛ nalomanyakumaw le fɔ.

³ Matigi Ala ɗa bɛ yɔrɔ bɛɛ ra,
a bɛ bɛɛ korɔsira, mɔgɔjuguw fara mɔgɔɗumanw kan.

⁴ Nenkun min bɛ kumadiman fɔ, o bɛ i ko yiri min bɛ si di mɔgɔ ma,

nka min be mogo janfa, o be mogo jusu cen.

⁵ Naloman te a face ta ladirikan jate,
nka mogo min be son korori ma, o ye mogo ceguman ye.

⁶ Naforo caman be soro mogo terennin ta so,
nka mogojugu ta soro ta be sege le lase a ma.

⁷ Hakiritigiw da be lonniyakumaw le seri mogow kan,
nka o dogon te se ka bo hakirintanw jusukun na.

⁸ Matigi Ala be mogojugu ta saraka haramuya,
nka a be mogoñumanw ta Aladaari mina.

⁹ Matigi Ala be mogojugu ta kewalew haramuya,
nka minw tugunin be terenninya ko, a be olugu kanu.

¹⁰ Mogo min be sirajuman bla, kororigbelen le bena se o tigi ma;
mogo min te son jarakiri ma, o le be ke o tigi ta saya sababu ye.

¹¹ Saya dibi ni lahara dibi, o si dogonin te Matigi Ala ja koro,
janko ka n'a fo adamaden jusukun!

¹² Ka kumakolonfobaga jaraki, o man di a ye,
o koson a te son ka taga hakiritigiw fe.

¹³ Jusudiya be mogo pada ceja,
nka jusukasi be mogo ninsongboya.

¹⁴ Mogo faamurikebaga le be lonniya jini,
nka nalomanya le ye hakirintanw ta baro ye.

¹⁵ Lon bee ye lonjugu ye janibagato fe,
nka mogo wasanin be janagbe le ra wagati bee.

¹⁶ I borofen ye dogoya, nka Matigi Ala nasiran ye ke i ra,
o ka fisa i ye naforoba soro ka to jagban na.

¹⁷ Ka flaburunan gbansan domu ni i kanubaga ye,
o ka fisa i ye taga misisogo toronin domu ni i koninyabaga ye.

¹⁸ Mogo jusu gbannin be kere lawuri,
nka mogo sabarinin be kere mala.

¹⁹ Naniw be wuri ka salibagato ta temesira bee datugu,
nka mogoñuman ta sira ye siraba ghenin le ye.

²⁰ Den hakiriman b'a face jusu suma,
nka adamaden hakirintan b'a bamuso dogoya.

²¹ Mogo min hakiri ka dogo, nalomanya ye o tigi fe nagariko le ye,
nka mogo faamurikebaga be teren ka taga a ta sira fe.

²² Ni mogow ma sigi ka kuma ka soro ka baara min dabo, o baara be cen,
nka ni ladibagaw cayara, baara be ja.

²³ Kuma jaabikoñuman, o be mogo ninsondiya;
ka kuma fo a fowagati ra, o ka di de!

²⁴ Sira min be yelen san fe, janamanya sira, mogo hakiriman be o le ta;
sira min be jigi ka taga saya ra, a b'a yere kisi o sira ma.

²⁵ Matigi Ala be yerebonyabaga ta bon ben,

nka a b'a janto muso ce sanin ta yoro ra.

²⁶ Matigi Ala be nanyajuguw haramuya,
nka kumajumanw saninyanin lo a ja koro.

²⁷ Mogo min te fa naforojugu ra ka ye, o tigi be bono lase a ta so ma,
nka bonya min be mina dogo ra, mogo min be o haramuya, o tigi be si soro.

²⁸ Mogo terennin be miiri folo ka soro ka mogo jaabi,
nka mogojugu da be kumakolonw doron le fo.

²⁹ Matigi Ala b'a yere mabo mogojuguw ra,
nka a be mogo terenninw ta Aladaari lamen.

³⁰ Flerikocogonuman be mogo jusu diya;
ka kibaro diman lamen, o be mogo kolow keneya.

³¹ Jarakirikuma min be mogo bla sirajuman kan, ni mogo min k'a toro malo o ra,
o tigi be se ka sigi hakiritigiw ce ra.

³² Mogo min be ban ladiri ma, o tigi t'a nin fe,
nka mogo min be jarakirikumaw lamen, o be hakiri soro.

³³ Matigi Ala nasiran be mogo karan hakiritigiya ra,
nka yeremajigi ko ye bonya ye.

16

Matigi Ala le ye Setigi ye fen bee ra

¹ Adamaden koni be ko miiri a jusukun na,
nka ni Matigi Ala da ka min latige, o le be ke.

² Mogo ta kewalew bee bennin lo a yere na na,
nka Matigi Ala le be mogo ta miiriya cogo lon.

³ I ta kow bee to Matigi Ala boro,
ni o kera, i ta koketaw be ja.

⁴ Matigi Ala ka fen bee dan kun do le ra,
hali mogojugu, ale danna lonjugu le koson.

⁵ Matigi Ala be mogo yadanin haramuya;
sigiya t'a ra, Ala tena a to ni a ma a ta hakew juru sara a ra.

⁶ Ka kojuman ke, ani ka can sira tagama, o be mogo ta kojugu kafari,
Matigi Ala nasiran fana be mogo bo sirajugu kan.

⁷ Ni mogo ta kewalew diyara Matigi Ala ye,
a be hera don hali i ni i juguw ce.

⁸ I ta sorota ye dogoya, nka i ye ke mogo terennin ye,
o ka fisa sani i ta sorota ye caya, k'a soro i be tagama terenbariya le ra.

⁹ Adamaden be a ta koketaw jate mina a jusukun na,
nka Matigi Ala le b'a temesira yira a ra.

Masacew ta ko

¹⁰ Masace darakuma be i ko Ala ta kuma,
o koson ni a be kiti tige, a da man kan ka firi kuma ra.

¹¹ Sumanikenan bennin ni a sumanikefen bee ye Matigi Ala ta le ye,
kilo dafanin min o min be boro konon, o bee ye a ta fen latigenin le ye.

¹² Masaw be kewalejuguw haramuya,

sabu terenninya le be masaya sabati.

13 Kuma terenninw ka di masaw ye;
mogo min be can fo, o tigi ko ka di o ye.

14 Masace ta jusugban ye saya ta ciraden le ye,
nka mogo hakiritigi be se k'a jusu suma.

15 Ni ninsondiya be masace pada kan, mogo be si soro,
ni mogo ko diyara a ye, a be ke i ko sankaba minw be sanji laban lana.

Adamadenya minacogo

16 Ka hakiritigiya soro, o ka ni ka teme sanin kan pewu!
Ka faamuri soro, o ka fisa ni warigbe sorori ye pewu!

17 Mogonumanw be o temesira mabo kojugu ra;
ni mogo min b'a temesira korosi, o tigi b'a jantora a yere nin le ra.

18 Yerebonya ko ye halakiri ye,
waso ko ye ben ye.

19 Ka i yere majigi ka sigi ni mogo sabarininw ye,
o ka fisa sani i ye taga sigi ni yerebonyabagaw ye ka o ta benkanifenw domu.

20 Mogo min b'a hakiri sigi ka kuma lamen, o tigi be hera soro,
mogo min b'a jigi la Matigi Ala kan, o tigi ta be ja.

21 Hakiritigiya be mogo min jusukun na, o tigi le be wele ko faamurikebaga,
kumacogonuman fana be mogo ta kuma baraka bonya.

22 Mogo min be tagama ni hakiri ye, hakiri be si di o tigi ma,
nka nalomanw ta sege be bo o yere ta nalomanya le ra.

23 Mogo hakiritigi jusukun le b'a da son hakiri ra,
a be baraka don a ta darakumaw ra.

24 Kumadiman ye li le ye,
a be i jusu diya, a be i fari fana keneya.

25 Mogo be sira do ye, ko a ka ni,
nka a laban be taga ke saya sira le ye.

26 Kongo le be baarakebaga bla baara ra,
sabu mogo da le b'a noni k'a bla baara ra.

27 Mogo sonkolon be kojugu le laben,
a darakuma be i ko tasma farimanba.

28 Kumayelemabaga be mogow bla jigon na,
nafi be terimanw faran.

29 Mogo fariman b'a mogojigon nege,
k'a bla sirajugu kan.

30 Mogo min b'a ja tugu ka kojugu miiri,
mogo min b'a dagbolo kin, o tigi ka kojugu ke ka ban.

31 Koroya ta kunsigigbe ye bonya masafugula le ye,
mogo min be sira terennin tagama, o le b'a soro.

32 Sani i ye ke kerekecefari ye, ke mogo sabarininw ye, o le ka fisa;
sani i ye ke kerekece ye min be dugu mina, ke mogo ye min b'a yere mina, o le ka fisa.

33 Mogow be kara la* janko ka kow latige,

nka ni ko o ko latigera, i b'a soro o bora Matigi Ala yere le ra.

17

¹ Burukunkurun jalan, o ni nasuma,

o ka fisa ni bon fanin ye sogo ra, nka lon o lon kere.

² Jonce hakirman, o laban be ke a matigice ta denkolon kuntigi ye;

o jonce le bena cen ta ni a matigice dence tow ye.

³ O be warigbe don daganin kono tasuma ra, ka sanin yeele furune kan, k'a silon,
nka Matigi Ala le be adamaden jusukun segesege.

⁴ Kojugukebaga le b'a janto mogojuguw ta kuma ra,
faninyatigebaga le b'a toro malo ka kumajuguw lamem.

⁵ Mogo min be fagantan logobo, o tigi b'a danbaga le mafiyenya,
mogo min be jagari do ta cenri koson, Ala tena o tigi jarakibari to.

⁶ Cekorobaw ta masafugula ye o mamadenw le ye,
denw fana ta kunkorotasababu ye o worobagaw ye.

⁷ Mogokunntan ni kumafokoruman man kan,
janko ka n'a fo fagama ni faninya!

⁸ Minw be bonyafenw di mogow ma dogo ra, a be olugu na na ko fla le be o bonyaw ra,
ko ni i ka bonya di doron, ni i boro ka don fen o fen na, o be ja.

⁹ Mogo min be hake yafa, o be kanuya le jini;
nka min be to ka kosegi hakekow kan, o b'a teriw mabo a yere ra.

¹⁰ Jarakiko kelen be min na faamurikebaga ye,
hali bisan na keme te o ja hakirintan ye.

¹¹ Mogojugu te foyi jini ni murutiri te;
o ra, ciraden hinabari do le bena ci a kama.

¹² Ka ben ni wara do ye min denw bosira a ra,
o ka fisa sani i ye ben ni hakirintan do ye min be a ta nalomanyakow ra.

¹³ Mogo min be koruman sara ni kojugu ye,
kojugu tena mabo o tigi ta so ra ka ye.

¹⁴ Ka kere lawuri, ani ka jiwoyoba temesira dayele, o bee ye kelen ye;
o ra, sani sosori ye na gban, i yere kun bo.

¹⁵ Mogo min be jo di kojugukebaga ma, ani min be kiti ben mogo terennin kan,
Matigi Ala be o mogo fla bee haramuya.

¹⁶ Ka hakiritigiya sansongo don hakirintan boro, o be mun le ja?
Mogo min te miiri, o be se ka hakiritigiya san cogo di?

¹⁷ Mogo ta teri be i kanu wagati bee,
balemaya fana kun ye jogondeme ye degu wagatiw ra.

¹⁸ Mogo min hakiri ka dogo, o le be son ka layiri ta,
k'a yere ke mogo were ta juru ko seere ye.

¹⁹ Kere ka di mogo min ye, jurumun le ka di o ye,
mogo min b'a yere korota, o tigi b'a yere ta cenri le jini.

²⁰ Mogo min jusukun terennin te, o te hera soro,
kojugu fana be ben kumayelemabaga le kan.

21 Ni mɔgɔ min ka den hakirintan woro, o tigi ta ye jusukasi ye, denkolon face te se ka ninsɔndiya.

22 Jusudiya ye fla panaman le ye, nka jusukasi be mɔgɔ baraka ban.

23 Mɔgɔjugu be bonyafen mina k'a dogo a ta deregeba jukɔɔ, ka can yeɛma k'a ke faninya ye.

24 Mɔgɔ faamurikebaga ta miiriya be hakiritigiya le kan tuma bee, nka hakirintan ta miiriya be yaala ka taga fo dugukolo dan na.

25 Den hakirintan be dimi don a face ra, ka jusukasi bla a bamuso ra.

26 Ka бага mɔgɔ terennin ma ka wari ben a kan ko a y'a sara, o man ji; ka бага fagama ma k'a bugo a ta koɔɔman koson, o ma ben.

27 Mɔgɔ min b'a kumacogo korosi, o tigi ka ko lon, mɔgɔ min hakiri siginin lo, o tigi ye faamurikebaga ye.

28 Hali naloman, ni a ka se ka je, a be jate hakiritigi ye; ni a ka se a da korɔ, a be jate faamurikebaga ye.

18

1 Kelennamɔgɔ b'a yeɛ negerakow le jini, fen o fen be se k'a son hakiriɔuman na, a be ban o bee ma.

2 Hakirintan mako te faamuri ra, nka k'a yeɛ kononokow fo, o ka di a ye.

3 Kojuguke be na ni dogoyari ye, yeremafiyenyari, o be na ni lebu ye.

4 Kuma be i ko ji min ka dun, i ko ko min fara fo ka bo kene ma; hakiritigiya be soro kuma le ra.

5 Ka fara kojugukebaga kan, ka jo bosi mɔgɔ terennin na kiti ra, o man ji.

6 Hakirintan da le b'a bla kere ra, a yeɛ darakuma le be bugori lase a ma.

7 Hakirintan yeɛ darakuma le be kojugu ben a kan, a yeɛ ta kumaw le be ke jan ye k'a mina.

8 Nafigi darakan be i ko domunifen diman, i b'a kunu cogo min na, a be jigi i konobara ra ten.

9 Mɔgɔ min b'a boro sumaya baara ra, o ye cenrikebaga dogoce le ye.

10 Matigi Ala togɔ be i ko kerekunbenbon, mɔgɔ terennin be bori ka taga don o so konɔ k'a yeɛ kisi.

11 Naforotigi ta naforo ye a ta dugu barakaman le ye, a b'a miiri ko kogojan lo, min b'a tanga fen bee ma.

12 Ni yerebonya ka don mɔgɔ jusukun na, o ko ye cenri ye, nka yeremajigi ko ye bonya ye.

13 Mɔgɔ min be koroto ka kuma jaabi k'a soro a m'a bee lamɛn folo,

o ta ye nalomanya le ye, a laban fana ye maroya ye.

¹⁴ Mɔgɔ jusukun le be baraka don a ra k'a to a ye bana sɔnmina, nka ni i jusu cenna ka ban, mun le be se ka i deme?

¹⁵ Faamuri jusu be mɔgɔ min fe, o le be lonniya soro, hakiritigi toro be lonniyakumaw le jini.

¹⁶ Mɔgɔ ta bonyafenw le be sira dayele a ye, fo ka taga a lase fagamaw koro.

¹⁷ Ni mɔgɔ min konna k'a ta jafɔ kititigeɣoro ra, a be ke i n'a fo jo be ale le fe, fo mɔgɔ were le ye na, ka na o ko segege, can yere be soro ka lon.

¹⁸ Karala be kere ban, a be fangatigiw faran ka o bo jɔgon na.

¹⁹ Ka gbara i balema tɔnɔnin na, o ka gbelen ka teme dugu barakaman minari kan; Masabonba donda belen kari ka di ka teme kereban kan.

²⁰ Mɔgɔ da be min fo, i be se ka i ta domuni soro o sababu ra, i darakuma be se ka ke sababu ye ka i wasa.

²¹ Saya ni si be soro adamaden nenkun na, ni kuma ka diya mɔgɔ min ye, o tigi fana be kuma tɔno soro.

²² Ni mɔgɔ ka muso soro, a ka fenɔman soro, Matigi Ala ka koɔmanba le ke a ye fana.

²³ Fagantan ta kuma ye makarikanw le ye, nka nafortigi ta jaabiri ye kumagbelenw le ye.

²⁴ Mɔgɔ jenɔgon dow be cenri le lase i ma, nka teri do be yi, o be noro i ra ka teme hali i balema kan.

19

¹ Fagantan min jusukun gbenin lo, o ka fisa ni mɔgɔ hakirintan ye min da te kuma terennin fo.

² Ka don ko ra ni jusugban ye k'a soro i ma jatemala ke folo, o man ji; teriyakojugu fana be mɔgɔ lafiri.

³ Adamaden ta nalomanya le be cenri lase a ma, o ko, a b'a jusu bo Matigi Ala koro.

⁴ Naforo be mɔgɔ teriw caya, nka desebagato teri be ban a ra.

⁵ Seerejugu jarakibari tena to fiyewu, faninyafobaga fana tena bosu.

⁶ Mɔgɔ caman b'a fe ka o yere ko diya fagamaw ye, mɔgɔ min be mɔgɔ son, bee be ke o teri ye.

⁷ Fagantan balemaw bee b'a koninya, janko ka n'a fo a teriw; olugu be o yere mabo a ra le; hali ni a b'a fe ka kuma ni do ye, a te mɔgɔ si ye.

⁸ Mɔgɔ min be hakiri jini, o tigi b'a yere nin kanu; mɔgɔ min be faamuri jini, o tigi bena fenɔman soro.

⁹ Seerejugu jarakibari tena to fiyewu,

faninyafobaga fana bena halaki.

10 Mogo hakirintan man kan ni mogobaya ye,
jon fana man kan ka sigi kuntigiya ra fagamaden kunna.

11 Mogo min be tagama ni hakiri ye, o tigi sabarinin lo;
mogow b'a hake ta, a te o jate minke, o le ye a ta bonya ye.

12 Masace diminin mankan be i ko jarakanbelen kasikan,
nka a ta numanya be i ko gomiji min be sumaya jigi binw kan.

13 Den hakirintan be bono le lase a face ma,
musow ta kere fana ye kodablabari le ye, i ko ji min be tonitoni tuma bee.

14 Mogo be se ka bon ni naforo soro cen ye i face fe,
nka muso hakiriman dibaga ye Matigi Ala le ye.

15 Salibagatoya be mogo bla sunogoba le ra;
mogo farifaganin le fana be to kongo ra.

16 Mogo min be kuma lamen, o tigi b'a nin kisi,
nka mogo min t'a tagamacogo korosi, o tigi be sa.

17 Ni mogo min ka makari desebagato ra, o tigi ka juru le don Matigi Ala ra;
Ala bena a ta kojuman sara a ye.

18 I den koro a korowagati ra,
nka i kana dimi a koro k'a faga.

19 Mogo jusu fariman ta fariya hake ka kan ka bo a ra,
ni o te, ni i k'a to yi, i bena a to a b'a jagon were le ke tuun.

20 Ni i be ladirikan men, ka son karan ma,
a laban i fana be ke hakiritigi ye.

21 Miiriyi caman be mogo jusukun na,
nka Matigi Ala ka min latige, o le be ke.

22 Min be jini adamaden fe, o ye kojuman ye;
nka fagantan belen ka fisa ni faninyatigebaga ye.

23 Matigi Ala nasiran be si di mogo ma,
a be i wasa, i be si hera ra, kojugu si te se i ma.

24 Salibagato b'a boro don tominan kono,
nka a te se k'a lase hali a da ma.

25 Ni i ka kumakolonfobaga bugo, ni naloman ka o ye, ale be ceguya;
ni i ka faamuribaga jaraki ko do ra, a be faamuri soro.

26 Den min b'a face minako juguya, k'a bamuso gben,
o ye denkolon le ye, den min be mogo lebu.

27 Ne dence, ni i koni b'a fe ka i yere mabo lonniyakuma ta sira kan,
o tuma i ye ladirikanw lamenni dabra.

28 Seere sonkolon mako te can ra,
kojugu ka di kojugukebaga ye i ko to.

29 Togo labenna kumakolonfobagaw kama,
bugoribere fana labenna hakirintanw ko kama.

20

¹ Duvɛn bɛ mɔgɔ bla kumakolonfɔ ra, minnifen fariman bɛ mɔgɔ bla mankanci ra, ni mɔgɔ o mɔgɔ ka a yɛrɛ bla o ra, o tigi tɛ kɛ hakiritigi yɛ.

² Masacɛ diminin ta jatigɛ bɛ i ko jaranbɛlɛn kasikan jatigɛ; ni mɔgɔ min k'a jusu wuri, o tigi ka kojuguba kɛ a yɛrɛ ra.

³ Ka i yɛrɛ mabɔ kɛrɛkow ra, mɔgɔ ta bonya bɛ o lɛ ra, nka naloman bɛɛ ka tɛli ka don kɛrɛ ra.

⁴ Nɛnɛ kosɔn, salibagatɔ tɛ sɔn ka bɔ ka taga sɛnɛ kɛ, ni simantigɛwagati nana sɛ, a bɛ siman jini a tɛ foyi sɔrɔ.

⁵ Adamaden jusukun ta kolatigeninw bɛ i ko kolɔn min ji yɔrɔ ka jan, nka mɔgɔ faamurikɛbaga bɛ sɛ ka o ji bi.

⁶ Mɔgɔ caman bɛ o yɛrɛ ta kɔɗuman lakari, nka lanamɔgɔ yɛrɛ, o sɔrɔ man di.

⁷ Mɔgɔ terennin jusukun gbɛnin lo, a ta den minw bɛ to a kɔ fɛ, olugu ta jana!

⁸ Ni masacɛ sigira a ta kititigɛsiginan kan, a ja bɛ kojugu bɛɛ yɛ k'a lɔn.

⁹ Jɔn lɛ bɛ sɛ k'a fɔ ko: «Nɛ ka nɛ jusukun ko k'a gbɛ, nɛ saninyara ka bɔ nɛ ta jurumun bɛɛ ra?»

¹⁰ Ka kilo yɛlɛma, walama ka sumanikɛminan yɛlɛma, Matigi Ala bɛ o ko fla bɛɛ haramuya.

¹¹ Hali denfitini ta kɛwalew b'a yira a bɛna kɛ mɔgɔ suguya min yɛ, ni a bɛna kɛ mɔgɔ terennin yɛ, ani mɔgɔsɔbɛ, o bɛ lɔn a ta kɛwalew fɛ.

¹² Matigi Ala lɛ ka toro dan mɛnni kama, ka ja dan yeri kama.

¹³ I kana a to sunɔgɔ yɛ diya i yɛ ka tɛmɛ, ni o tɛ, fagantanya bɛna bɛn i kan, i ja yɛlɛ, ni o kɛra, i bɛ fa domuni na.

¹⁴ Sannikɛbaga b'a fɔ ko: «Nin man ji, nin man ji fiyewu!» Nka ni a k'a kɔ don, a b'a fɔ ko alɛ ka fɛɗuman sɔrɔ.

¹⁵ Sanin bɛ sɔrɔ, lulu caman fana bɛ sɔrɔ, nka lɔnniyakuma dawula ka bon ni a bɛɛ yɛ.

¹⁶ Ni mɔgɔ min k'a yɛrɛ kɛ mɔgɔ wɛrɛ ta juru ko seere yɛ, o tigi ta dɛrɛgɛ ka kan ka mina a ra ka o juru tɔnɔmasigi; ni mɔgɔ min ka layiri ta, ko a bɛ lɔ ni mɔgɔ wɛrɛ ta ko yɛ, fɛn dɔ ka kan ka mina o tigi ra k'a kɛ a sarati yɛ.

¹⁷ Domuni min sɔrɔra nanbara ra, o ka di mɔgɔ da ra, nka a laban bɛ kɛ bɛrɛkoro lɛ yɛ ka i da fa.

¹⁸ Ladiri lɛ bɛ mɔgɔ ta kokɛtaw ja, sani i yɛ taga kɛrɛ ra, i ka kan ka hakiri jini folo.

¹⁹ Nafigi bɛ mɔgɔw ta gundow labɔ kɛnɛ kan, mɔgɔ min da ka fiyɛn, i kana o tigi kɛ i jɛɗɗogɔn yɛ.

²⁰ Ni mɔgɔ min k'a face ni a bamuso mafiyɛnya, o tigi ta fitina bɛ faga k'a to dibiba cɛ ma.

21 Naforo min barara ka soro joona joona,
a laban, baraka te ke o ra.

22 I kana a fo ko: «Ne bena nin kojugu juru sara le!»
A to Matigi Ala ma, ale bena i bosi.

23 Kilo suguya fla, fiyeerefen kelen, Matigi Ala be o haramuya;
sumanikenan dayaganin, o man ji.

24 Mogo ta dunyalatige be Matigi Ala le boro,
o koson adamaden yere te se ka foyi faamu a yere ta kow ra.

25 Mogo min b'a da teliya k'a fo ko: «Ne be nin di Matigi Ala ma»,
o dajuru tanin ko a be soro ka miiri, o tigi b'a yere sen don jan le ra.

26 Masace hakiritigi be mogojuguw fiye, ka o woloma ka bo mogo tow ce ra,
a be simangbasiwoto senw yelen o kan ka teme.*

27 Matigi Ala ta fitina be yeelen bo adamaden nin kono,
o le be mogo jusukun kononoyoro be segesege.

28 Numanya ni kankelentigiya, o le be masace tanga,
konuman le be baraka don a ta fanga ra.

29 Kanbelenw ta masiri ye o ta baraka le ye,
nka kunsigigbe ye mogokorobaw ta noro ye.

30 Bisan ta jorinow, o ye kojugekaba ta kojugu fla ye;
a be bugori min mina, o le b'a jusukun saninya.

21

1 Masace jusukun be Matigi Ala boro kono i ko jiwoyo,
ni fan min k'a diya, a b'a nasin o fan na.

2 Mogo ta kewalew be ka ni a yere na na,
nka Matigi Ala le be mogo jusukun cogoya lon.

3 Ka terenninya ni can sira tagama,
Matigi Ala fe, o le ka fisa ni sarakabo ye.

4 Yereyira be o flerikecogo ra, yerebonya be o jusukun na;
mogojuguw ta dawula be ye jurumun le ye.

5 Mogo min be jatemala ke a ta baara ra, o laban be nafa soro,
nka mogo min be koroto kow ra, o tigi be fagantanya.

6 Ka naforo soro faninya sababu ra,
o be i ko fono temeto, min be saya lase mogo ma.

7 Mogojuguw ta kewalejuguw le bena ke o minasababu ye,
sabu o te son ka can sira tagama.

8 Kojugekaba ta kewalew si terennin te,
nka mogo jaraibari tagamacogo ka ni.

9 Ka si logologonin do ra biribon kunna*, o belen ka fisa,
sani i ye si ni muso keretigebaga ye bon kelen na.

* 20:26 20.26 O koru ye ko a b'a ke i ko simangbasibagaw b'a ke cogo min na: O be siman gbasi, k'a fiye, walama o be woto senw bori a kan k'a naga bo a ra. * 21:9 21.9 O wagati ta bonw tun ye biribonw le ye. Mogo tun be se ka la o bonw san fe fundeninwagati ra, nka a tun man kan ka ke mogo siyoro ye.

10 Mògòjugu jusukun bɛ sama kojugu le nɔ fɛ,
a tɛ makari hali a teri ra.

11 Ni i ka kumakolonfɔbaga bugɔ, ni naloman ka o ye, ale bɛ hakiri sɔrɔ;
ni i ka hakiri di hakiritigi ma, o bɛ dɔ fara a ta lonniya kan.

12 Terenninya tigi Ala na lonin bɛ mògòjugu ta so ra,
a bɛ halakiri ben mògòjuguw kan.

13 Ni mògò min k'a toro datugu dɛɛɛbagato kulekan na,
lon dɔ ale yere fana bɛna kule, nka mògò tena a jaabi.

14 Ka bonyafen dogo k'a di mògò ma, o b'a tigi ta dimi mala,
ka bonyafen dogo i ta deregeba jukɔrɔ k'a di mògò ma, o b'a tigi ta jusugban mala.

15 Ka can sira tagama, o ye nagariko le ye mògò terennin fɛ,
nka o ye siranyakoba le ye mògò terenbari fɛ.

16 Adamaden min bɛ a yere mabɔ hakirisɔrɔsira ra,
o laban bɛna taga a yere sɔrɔ suw le cɛ ra.

17 Kodiman kanubagajugu bɛ kɛ fagantan ye,
duven ni fendiman kanubagajugu tɛ kɛ waritigi ye fiyewu!

18 Mògòjugu le bɛ kɛ mògò terennin kunmabɔsara ye,
janfamògò bɛ bla mògònuman nɔ ra.

19 Ka sigi jamana dɔ ra kongokolon kɔnɔ i kelen na yi, o belɛn ka fisa,
sani i ye sigi ni muso keretigebaga mògòtɔrɔbaga ye.

20 Fɛnɔuman ni turu maranin bɛ mògò hakiritigi ta so kɔnɔ,
nka adamaden hakirintan bɛ a ta bɛɛ domu ka ban.

21 Ni mògò min ka tugu terenninya ni kɔnuman kɔ,
o tigi bɛ si sɔrɔ, ani terenninya, ani bonya.

22 Hakiritigi bɛ se ka don cɛfariw ta dugu kɔnɔ,
o jigi tun bɛ o ta bon barakaman min kan, a bɛ o ci.

23 Ni mògò min k'a da ni a nɛnkun kɔrɔsi,
o tigi b'a yere kisi degu ma.

24 Yereyirabaga ni yerewasobaga tɔgɔ le ye ko kumakolonfɔbaga;
a bɛ a ta kow kɛ ni a jusu gbanninba ni yereyira le ye.

25 Salibagato ta negerafenw sɔrɔbariya b'a faga,
sabu a boro tɛ sɔn baara ma.

26 Tere bɛɛ, a bɛ naɔ fɛnw fɛ, a tɛ wasa;
nka mògò terennin bɛ mògò sɔn, hali a tɛ jatemina kɛ a ra.

27 Matigi Ala bɛ mògòjuguw ta saraka haramuya,
janko ka n'a fɔ ni o saraka bɔra ni miiriyajugu ye.

28 Seere faninyafɔbaga bɛ halaki,
nka mògò min bɛ ko lamɛn ka na, o ta kuma le bɛ laban.

29 Mògòjugu b'a kun gbɛɛya ka kow kɛ,
nka mògònuman kɔni, ale b'a janto a yere ra.

30 Hakiritigi si tɛ yi, faamuribaga si tɛ yi, ladibaga si tɛ yi,
min bɛ se ka lɔ Matigi Ala na kɔrɔ.

31 Sow kɔni bɛ labɛn kɛrɛkelon kama,

nka sesorori be bo Matigi Ala le ra.

22

¹ Tɔgɔnuman ka fisa ni naforoba ye;
warigbe o, sanin o, mɔgɔw ye ke i fe, o le ka fisa ni nin bee ye.

² Naforotigi o, fagantan o,
Matigi Ala le ye nin fla bee danbaga ye.

³ Ni mɔgɔ ceguman ka kojugu nato ye, a be dogo,
nka naloman be kojugu ye, ka taga don a ra, k'a yere tɔɔɔ.

⁴ Yeremajigi, ani Matigi Ala nasiran,
o tɔno ye naforo ni bonya ni si ye.

⁵ Naniw, ani janw le be mɔgɔ terenbari ta sira kan,
nka mɔgɔ min b'a janto a yere ra, o b'a yere mabo o fenw na.

⁶ Den ka kan ka sira min ta, a karan o ra,
ni o kera, hali ni a koroyara, a tena o sira bla.

⁷ Naforotigiw le ye fagantanw kuntigiw ye,
jurutabaga ye jurudonbaga ta jon ye.

⁸ Ni mɔgɔ min ka juguya dan, o be kojugu siman le tige,
a tun be a ta jusugban ben mɔgɔw kan ni bere min ye, o be tunu.

⁹ Mɔgɔ hinabaga le be baraka sɔɔɔ,
sabu a be a ta domuni do di fagantanw ma.

¹⁰ Ni i ka kumakolonfɔbaga gben, kere be ban,
sosori ni ɔgɔnfiyenyari bee be dabla.

¹¹ Jusukungheninya ka di mɔgɔ min ye, min be kumapuman fo,
o tigi be ke masace teri ye.

¹² Matigi Ala b'a janto lonniya ra,
nka a be mɔgɔjanfabaga ta kumaw cen.

¹³ Salibagato ko: «Jara be kene ma!
Ni ne bora, a bena ne faga sira kan yi!»

¹⁴ Muso sungurubaw da ye dingadun le ye,
ni Matigi Ala dimina ce min koro, o ce le be ben o dinga kono.

¹⁵ Fatoya le sirinin be denmisen jusukun na,
korori bisan le be se k'a mabo a ra.

¹⁶ Mɔgɔ min be fagantan minako juguya janko k'a yere ta naforo caya,
walama mɔgɔ min be naforotigi son, o tigi be laban fagantanya le ra.

Mɔgɔ ka kan k'a yere korosi

¹⁷ I toro malo ka hakiritigiw ta kuma lamen!
I janto ne ta lonniyakumaw ra.

¹⁸ Sabu ni i ka o kumaw mara i jusukun na,
k'a fo i da ra tuma bee, o ka di.

¹⁹ Ne bena ele fana karan bi,
janko i ye i jigi la Matigi Ala kan.

²⁰ Yala ne ma ladirikan ni lonniyakuma
bisaba sebe ka o di i ma wa?

²¹ Ne ka cankumaw le fo i ye, sigiya te kuma minw na,

janko i ye i cibaga jaabi ni jaabiri nanaman ye.

²² I kana desebagato tɔɔ, ko desebagato lo,
i kana panibagato sege kititigeɣɔɔ ra;

²³ sabu Matigi Ala bena lo ni o kunko ye,
minw ka o borofenw mina, a bena olugu nin mina o ra.

²⁴ I kana teriya don ni mogo jusubatigi ye,
mogo min jusu gban ka di, i kana o ke i jɛɲɔgɔn ye.

²⁵ Ni o tɛ, i bɛna a ta kokecogo ladegi,
ka i yere mina jan na.

²⁶ Minw bɛ layiri ta, ka o yere ke mogo were ta juru ko seere ye,
i kana ke o mogo do ye.

²⁷ Ni i yere k'a lon ko i tena se k'a sara,
mun na i b'a to o ye na hali i ta lanan ta ka bo i koro?

²⁸ I bɛmaw tun ka kabakuru min bla kabini folofolo ka yorow dan sigi,
i kana o kabakuru bo a no ra.

²⁹ Ni i ka mogo o mogo ye min timina ka di a ta baara ra,
a laban o tigi bena taga baara ke masacew le ye,
a tena baara ke mogo gbansanw ye tuun.

23

¹ Ni i sigira domuni na ni fagama do ye,
min bɛ i ja koro, i yere korosi o ra kosebe.

² Ni i ye mogo ye min nogo ka bon,
o tuma muru la i kan na de!

³ I kana jabo a ta domuni dimanw fe,
sabu mɔgɔnɛgɛdomuni lo.

⁴ I kana i yere sege ko i bɛ ke naforotigi ye;
o bo i ta miiriya ra!

⁵ A dan ye i ja ye la naforo kan doron, o y'a sorɔ a tununa,
sabu sigiya t'a ra, a bɛ kamanw don a yere ra,
ka wuri i ko bon, ka taga san fe.

⁶ I kana son ka mogo tegegbelen ta domuni domu,
i kana jabo a ta domuni dimanw fe;

⁷ sabu mogo do lo, ni a ka wari o wari bo, a bɛ o bɛɛ jate mina a yere konɔ;
a b'a fo i ma ko: «A domu! A min!»

K'a sorɔ o kuma tɛ bora a jusukun na.

⁸ A laban, i ka to min o min domu, i bena o foɔnɔ;
i ka kumadiman minw fo a ye, o bɛɛ kera gbansan ye fana.

⁹ I kana kuma ka don mogo hakirintan toro ra,
sabu a bena i ta hakiritigiyakumaw mafiyenya.

¹⁰ Kabakuru min blara kabini folofolo ka yorow dan sigi, i kana o bo a no ra,
i kana don feritaw ta foro ra;

¹¹ sabu baraka bɛ o ta hakebɔbaga ra,
ale le bena lo ni o kunko ye ka i kere.

¹² I sobe don karan na ni i jusu bɛɛ ye,
i toro malo ka lonniyakumaw laman.

¹³ I kana den tanga korori ma;
ni i k'a koro ni bisan ye, a tɛ sa.

¹⁴ Ni i b'a koro ni bisan ye,
i b'a nin le kisira saya ma.

Denfaw ta ladirikanw

15 Ne dence, ni hakiritigiya be ele jusu ra,
o bena ne fana jusu diya.

16 Ni kumapumanw ka bo i da ra,
o le bena ne jusu jagari kosebe.

17 I kana nabo jurumunkebagaw fe,
nka Matigi Ala nasiran le ye ke i jusu ra lon bee;
18 ni o kera, i bena labankonuman soro,
i jigi fana tena tige.

19 Ne dence, ele koni ye ne lamen ka ke hakiritigi ye,
ka i hakiri bla sirapuman kan.

20 I kana ke ni dorotow ye,
walama minw be o ta ke sogobadomu ye;

21 sabu dorotow, ani domunibakebagaw laban ye fagantanya ye.
O be to o sunogo le ra, fo ka na o kannaderege bee ban ka o bla fanikolondon na.

22 I face lamem, sabu ale le ka i woro,
i kana i bamuso fana dogoya hali ni a korora.

23 Can san, i kana a fiyeere,
hakiritigiya, ani ladiri, ani faamuri san.

24 Mogo terrenin face koni be jagari yere le,
mogo min ka den hakiriman woro, o be ninsondiya le.

25 A to i face ni i bamuso ye ninsondiya;
i bamuso ka i woro, a to a ye jagari.

Muso yaalabaga

26 Ne dence, i yere di ne ma,
ne ta kumaw kanu, k'a sira tagama;

27 sabu jatamusu ye dingadun le ye,
muso yaalabaga ye kolon le ye, min kono gbendenin lo.

28 A be dogo ka cew kono i ko benkannikebaga;
ce minw be o ta musow janfa, a be olugu caya cew ce ra.

Dorominbaga

29 Jon le be «yooyi» fo? Jon le be «waayi» fo?
Jon le be kere ra tuma bee? Jon le be jusukasikumaw fo tuma bee?
O be jon le bugo gbansan k'a mandimi tuma bee?
Jon padenw wulennin lo tuma bee?

30 Minw be to duvenminyoro ra ka meen, olugu lo;
minw be to ka duven suguya caman jagami k'a min, olugu lo.

31 I kana duven na wulencogo fle ka nabo a fe de!
I kana a kangato ni a manamanato fle fiye kono ka nabo a fe de!

A koni jigi ka di mogo kan na,
32 nka a laban, a be i kin i ko sa,
a be i sogo i ko fonfonnin.

33 O tuma i na be to ka minimini, i be fen werew ye,
i ta miiriya be i bla kumakunntanfo ra.

34 I be ke i ko mogo min lanin be kogoji ce ma,
i ko mogo min lanin be kurunba fifato ta fanisiribere san fe.

35 I b'a fo ko: «O be ne bugora, nka a te digira ne ra,
o be ne bugora ni bisan ye, nka a te ne dimina!
Ne bena se ka wuri tuma juman le de,
janko ka do were min tuun?»

24*Mogo hakiritigi ni mogojugu*

1 I kana nabo mogo kewalejuguw fe,
i kana o ta jennogonya jini.

2 Sabu o jusukun be cenri le miiri,

o da be kojuguw daron le fo.

³ So be lo hakiritigiya le sababu ra,
baraka be don so ra faamuri le sababu ra.

⁴ Bonw be fa lonniya le sababu ra,
ka fa fen nafamanw, ani fendiman suguya bee ra.

⁵ Mogo hakiritigi baraka ka bon,
do le fana be to ka fara mogo kolonbaga baraka kan;
⁶ sabu mogo be hakiri min di i ma, o le sababu ra i be se ka kere ke;
ni ladibagaw ka caya, o le be na ni sesorori ye.

⁷ Hakiritigiya yoro ka jan naloman ma,
o koson a te a da yele ka kuma dugu donda ta nogonyew ra.

⁸ Mogo min be janfa siri ka kojugu ke,
o tigi togo le ye ko cenrikebaga.

⁹ Naloman be ko o ko naninya, o bee ye jurumun le ye;
mogo be kumakolonfobaga haramuya.

¹⁰ Ni wagatigbelen ka se, ni i ka i fari faga,
o tuma i baraka ka dogo de!

¹¹ O be tagara ni minw ye o fagayoro ra, olugu bosi,
minw fifato be tagara fagayoro ra, olugu kisi.

¹² Ni o te, ni i ko: «Ne tun m'a lon!»
O tuma, min be adamaden jusunankow lon, ale te a yera wa?
Min b'a janto i nin na, yala ale t'a lon wa?
Yala a tena bee kelen kelen sara ka kana ni a ta kewalew ye wa?

¹³ Ne dence, li domu, sabu a ka di,
li min be bo linaga ra, o ka timi mogo da konso cogo min na,
¹⁴ i ka kan k'a lon ko hakiritigiya fana ka di i jusukun ye ten le.
Ni i k'a soro, i bena labankonuman soro,
i jigi fana tena tige.

¹⁵ I kana ta juguya fe ka jan la mogo terennin ja a ta so,
i kana a sigiyoro cen;
¹⁶ sabu mogo terennin be se ka ben sinaga wolonfla, nka a be wuri a bee ra,
k'a soro kojugukebagaw be to kojugu ra ka o yere halaki pewu.

¹⁷ Ni i jugu ka ben, i kana nagari o ra,
ni a sen ka talon, i jusu kana diya o ra;
¹⁸ ni o te, ni Matigi Ala ka o ye, o tena diya ale ye;
o ra, dimi min tun b'a jusu ra i jugu kama, a be o ban.

¹⁹ I kana i jusu gban mogo kewalejuguw koson,
i kana nabo mogojuguw fe;
²⁰ sabu mogo kewalejugu te labankonuman soro,
mogojugu ta fitina be faga.

²¹ Ne dence, siran Matigi Ala ja, siran masace ja,
i kana don mogo murutininw ta jen ra;
²² sabu cenri bena bara ka ben o kan le,
Matigi Ala ni masace fana bena kojugu min la o kan, jon ka o lon?

Hakiritigiw kumakan

²³ Nin ye hakiritigiw ta kuma do wewew ye:
Ka mogo do fisaya ni do ye kiti ra, o man ji.
²⁴ Kititigebaga min b'a fo mogojugu ma ko: «I ma jaraki!»
Jama bena o danga, mogo bena a mangboya.

²⁵ Nka min be mɔgɔjugu jaraki, o ta le be ja;
dugawu ni hera le be ale kan.

²⁶ Ni i be mɔgɔ jaabi, ni i ka gbɛ a tigi ye,
o le b'a yira ko i b'a kanu.

²⁷ I ta kenemabaaraw ke ka ja,
i ta foro laben ka ja
o ko, i ye i ta bon lo.

²⁸ I kana ke seere ye ka i mɔgɔɔgɔn jaraki gbansan,
i kana mɔgɔw lafiri ni i darakan ye.

²⁹ I kana a fo ko: «A ka min ke ne ra, ne bɛna o ɔgɔn le ke a ra,
nin ce nin ka min ke ne ra, ne bɛna o juru sara a ra.»

Salibagato

³⁰ Ne temena salibagato do ta foro koro,
ne temena mɔgɔ jusuntan do ta rezenforo koro.

³¹ Ne k'a ye ko naniw wurira fan bee ra,
binw falenna ka yoro bee datugu,
kabakurukogo min tun k'a lamini, o benna.

³² Ne k'a fle, k'a jate mina kosebe,
ne ka min ye, o ka ne ladi.

³³ Ka sunɔgo doonin, ka i ja tugu ka jingɔ doonin,
ka i boro fla kuru ka la doonin,

³⁴ ni i ka to o ra, fagantanya bɛna bara i ra, i ko son be bara mɔgɔ ra cogo min na,
jani bɛna bara i ra i ko kerekece murutigi be bara mɔgɔ ra cogo min na.

25

Masacew ka kan ni bonya le ye

¹ Masace Sulemani ta zana do wɛrew ye nin ye; Zuda masace Ezekiyasi ta mɔgɔw le tun
ka olugu sebe.

² Ka kow dogo, Ala ta bonya be o le ra;
ka kow segesege, masaw ta bonya be o le ra.

³ Sankolo janya te se ka lon, dugukolo dunya te se ka suma,
masace jusukun fana te se ka segesege k'a cogo lon.

⁴ Ni warigbe kora ka nɔgo bo a ra,
o tuma saninfagabaga be se k'a lalaga k'a ke minan do ye.

⁵ Ni mɔgɔjuguw gbenna ka bo masace koro,
a ta fanga be baraka soro terenninya sababu ra.

⁶ I kana i yere bonya masace ja koro,
i kana i yere bla mɔgɔbaw loyoro ra;

⁷ sabu mɔgɔw ye i wele k'a fo i ma ko: «Wuri ka na sigi ja fe yan,» o ka fisa,
sani o ye na i dogoya fagamaw yere ja na.

Kokɛcogonuman ni kumacogonuman

⁸ I ja ka fen min ye,
i kana teliya ka taga o fo kititigeyoro ra,
ni o te, ni i kitikeɔgɔn nana kiti ben i kan ka i lamaroya,
i bɛna a ke di sisan?

⁹ Ni ko ka don i ni i sigiɔgɔn ce, o janabo aw ni ɔgɔn ce,
nka i kana mɔgɔ wɛre ta gundo fo.

¹⁰ Ni o te, ni a tigi nana a men, a bɛna i lamaroya;
o tuma ele ta toɔjugu tena fo ka ban.

¹¹ Sanin yiriden bisigi kera ka warigbe jegen,
o ye kuma bennin fonin ye a fowagati ra.

12 Tororanɛge saninlaman, ani sanin yereworo masirifen be cogo min na, hakiritigi ta jarakirikuma be ten le a lamɛnbaga toro ra.

13 Jisuma be min na mogo ye simankanwagati ra, fundenin na, ciradenɗuman be o le na a cibaga ye; a b'a matigice jusu suma.

14 Sankaba ni sanfoɗo min te sanji lana, o ye mogo do ye min b'a yere tando ko ale be mogow son, k'a soro can te.

15 Sabari sababu ra, mogo be se ka fagama ta miiriya yeɓema, kumadiman be se ka hali korokun ci.

16 Ni i ka li soro, min be i bo o doron le domu, ni o te, ni i ka fa a ra k'a dama teme, i b'a foɗo.

17 I kana to ka taga i mogoɗogon ta so tuma bee, ni o te, ni a nana sege i koro, a laban a be i koninya.

18 Berekuru, walama kerekemuru, walama biɗe nunbonin be min ke mogo ra, mogo min be ke seerejugu ye a mogoɗogon kama, o tigi be o ɗogon le ke mogow ra.

19 Nin min yogyogora, walama sen min mugura, ka i jigi la o kan, o be i n'a fo i be i jigi la janfamogo kan i degu wagati ra.

20 Ka i ta derege bo i kan na nene ra, walama ka lemurukumu ke segen kan*, o be i ko ni i be pagari donkiri la mogo jusu kasinin ye.

21 Ni kongo be i jugu ra, domuni di a ma. Ni minlogoto b'a ra, ji di a ma.

22 Ni i be o kera, a be i ko i be takami le cera ka o ke a kun na; Matigi Ala fana bena i sara.

23 Sahiliyanfan foɗo be na ni sanji ye cogo min na†, nenkun min be mogo korofɗo dogo ra, o fana be na ni janasisi ye.

24 Ka si logologonin do ra biribon kunna‡, o belen ka fisa, sani i ye si ni muso keretigebaga ye bon kelen na.

25 Jisuma ka di mogo segenin minlogoto ye cogo min na, kibaro diman ye bo fo jamanajan do ra ka n'a fo i ye, o fana ka di ten le.

26 Bununji duurunin, ani kolonji cennin be cogo min na, ni mogo terennin k'a yere to kojugekebaga boro, a be ke ten le.

27 Ka li domu k'a dama teme, o man ji, ka bonya jini k'a dama teme, o man ji.

28 Dugu min lablanin lo, ni laminikogo t'a ra, o ye mogo do ye min te se k'a yere mina foyi ra.

26

Hakirintanw

1 Nene man ji fundeninwagati ra, sanji man ji simankanwagati ra, bonya fana man ji hakirintan kan.

2 Kononin be wuri ka taga cogo min na, walama naganaganin be teme cogo min na, ni i ka mogo danga k'a soro kun t'a ra, o danga fana be teme le.

* 25:20 25.20 Kitabu dow kono a sehera ko: ka lemurukumu ke jori kan. † 25:23 25.23 O jamana ra, sanji be bo sahiliyanfan le fe. ‡ 25:24 25.24 Aw ye 21.9 fle.

³ Bisan ka kan ni so ye, karafe ka kan ni fali ye,
bere ka kan ni hakirintan ko ye.

⁴ I kana hakirintan jaabi ka kapa ni a ta hakirintanya ye,
ni o te, i fana be ke a boɔɔogonko do ye.

⁵ Hakirintan jaabi ka kapa ni a ta hakirintanya ye,
ni o te, a bena a yere jate hakiritigi ye.

⁶ Ni mogo min k'a ta cira don hakirintan boro,
a kera i ko o tigi k'a yere sen tige le, ka kunko do lase a yere ma.

⁷ Nabara senw te foyi pa a ye cogo min na,
ni hakirintan da ka zana fo, o fana te foyi pa.

⁸ Ni i ka hakirintan bonya,
a kera i n'a fo i ka kabakuru siri tafura konɔ ko i b'a bon.

⁹ Zana be hakirintan da ra,
o be i ko nanibisan donna doroto boro.

¹⁰ Mogo min be hakirintanw bee ta baara ra,
ni a ka min o min temeto ye, a be o ta,
o tigi be i ko kalantigi min be mogow bee bonna ka o mandimi.

¹¹ Wuru be seko a ta foɔɔo ma cogo min na,
hakirintan fana be seko a ta nalomanya ma ten le.

¹² Ni i ka mogo o mogo ye min b'a yere jate hakiritigi ye,
mogo ka kan k'a jigi la hakirintan kan ka teme o tigi kan belen.

Salibagato

¹³ Salibagato ko: «Waraba do be sira ra,
jara be yaalayaalara sirada ra!»

¹⁴ Kon be to ka yeɛma a donyoroɔw kan cogo min na,
salibagato be to ka yeɛma a ta lanan kan ten le.

¹⁵ Salibagato b'a boro don tominan konɔ,
nka ka to lase a da ma, o b'a sege.

¹⁶ Salibagato b'a yere jate hakiritigi ye,
ka teme hali ce wolonfla kan, minw be mogo jaabicogo lon.

Keretigebaga

¹⁷ Temebaga min b'a yere pagami kere do ra min t'a ta ye,
o be i ko mogo min be wuru ye, k'a mina a toro ma.

¹⁸ Fato be biɛe tasumamanw bon,
ka kalan bon ka mogow faga cogo min na,

¹⁹ mogo min b'a mogoɔogon janfa,
ka sorɔ k'a fo ko: «Ne tun be toron le kera,» o tigi fana be ten le.

²⁰ Ni logo banna, tasuma be faga,
ni nafiɛi te yi, kere be ban!

²¹ Finfin be ke takami ye cogo min na,
logo be tasuma mana cogo min na,
keretigebaga be kere juguya ten le.

²² Nafiɛi darakan be i ko domunidiman,
i b'a kunu cogo min na, a be jigi i konɔbara ra ten.

²³ Ka warigbe pagaminin ke ka bogodaga ko mun,
o ye kumadimanfobaga konɔɔɔjugu ye.

24 I jugu be se ka i nege n'a darakan ye,
k'a soro nanbara le fanin b'a jusukun na.

25 Hali ni a k'a kumakan diya cogo o cogo, i kana la a ra,
sabu haramu wolonfla le b'a jusukun na.

26 Koninya min b'a jusukun na, a be nanbara ke ka o dogo,
nka a laban, a ta juguya be yira keke kan bee ja na.

27 Mogo min ka dinga sogi, o tigi le be ben a konso,
mogo min ka kabakuru kolonkolon, kabakuru be kosegi ka ben o tigi yere le kan.

28 Faninyafobaga be kuma ka digi mogo minw na, a be olugu koninya fana;
da min be mogo nege, o be cenri ke.

27

Ladirikanw

1 I bena min ke sini, i kana i yere tando o ra bi,
sabu min be se ka ke sisan ni sini ce, i te o lon.

2 Mogo tow le ka kan ka i tando, i yere te,
a to mogo were ye i tando, a kana bo i yere da ra.

3 Kabakuru ka gbiri, kenken fana ye fen gbiriman ye,
nka naloman be dimi min don mogo ra, o doni ka gbiri ni nin fla bee ye.

4 Jusugban ye kojuguba ye, dimi ye jiba woyoto le ye,
nka jon be se ka lo ka celiya konso?

5 Mogo ye gbe i ye, ka i jaraki, o ka fisa,
sani a ye ta kanuya fe ka i ta jaraki dogo i ma.

6 I teri min be kuma ka digi i ra, o le be i fe,
nka i jugu be i nege le ni a ta kanuyaforiw ye.

7 Mogo fanin be ban li ra,
k'a soro kongoto fe, fen bee ka di, hali fen kunaman.

8 Mogo min be bo a ta so ka taga fo yorojan,
o be i ko konso min be bo a ta naga konso ka taga fo yorojan.

9 Turu kasadiman ni wusunan be mogo ninsondiya,
nka teriya ta diyanya le be mogo jusu saaro.

10 I kana ban i teri ra, walama i face ta teri,
ni cenri ka se i ma, i kana taga i balema do ta so;
sabu i siginjogon min yoro ka surun i ra,
ale ka fisa ni i balema ye, min yoro ka jan i ra.

11 Ne dence, ke hakiritigi ye, ka ne jusu diya,
ni o kera, ne bena se ka ne mafiyenyabagaw jaabi.

12 Ni mogo ceguman ka kojugu nato ye, a be dogo,
nka naloman be kojugu ye, ka taga don a ra, k'a yere tooro.

13 Ni mogo min k'a yere ke mogo were ta juru ko seere ye,
o tigi ta derege ka kan ka mina a ra ka o juru tonomasigi;
ni mogo min ka layiri ta, ko a be lo ni muso yaalabaga do ta kunko ye,
fen do ka kan ka mina o tigi ra ka o ke a sarati ye.

14 Ni i be taga dugawu ke i teri ye ni kanba ye sogomada joona fe,
a be ke i n'a fo i b'a dangara le.

15 Ji min be tonitoni tuma bee sanji wagati ra, ni a te lo ka ye,
o ni muso keretigebaga bee ye kelen ye.

16 Ni mɔgɔ min ko a b'a lalo, a kera i n'a fo o tigi ko a be fɔɔ le lalo, walama ko a be turuji dere k'a mina a tege kɔno.

17 Nege be nege dabo,
mɔgɔ le b'a mɔgɔɔgɔn sɔn hakiri ra.

18 Ni mɔgɔ min k'a janto torosun na, o tigi le b'a den domu,
ni mɔgɔ min k'a matigice minako ja, o tigi le be o bonya soro.

19 Ni i ka ji fe, i be i yere pada cogo le ye,
ni i ka adamaden do jusukun segesege, i be i yere jogo le ye.

20 Saya dibi ni lahara dibi te fa ka ye,
adamaden ja fana te fa fleri ra ka ye.

21 O be warigbe don daganin kono tasuma ra, ka sanin yeele furune kan, k'a silon,
mɔgɔw be tandori min lase adamaden ma, o le b'a cogo yira.

22 Hali ni i ka naloman don kolon kono k'a susu i ko simankise,
a ta nalomanya te bo a ra.

Mɔgɔ ka kan k'a janto a borofenw na

23 I ka kan ka jija ka i ta beganw cogoya lon ka ja tuma bee,
ka i janto o ra ka ja kosebe;

24 sabu naforo te to mɔgɔ boro wagati bee,
masafugula te to mɔgɔ kun na tuma bee.

25 Ni i ka bin kan, ni binkura bora,
i be binjalan ce kuruw kan.

26 I be sagaw si kan, ka o ke i ta fiyerebo ye,
ka bakoronin dow fiyeere, ka o ke ka foro do san.

27 I be baw ta nono ke i ni i ta ghamogow ta domuni ye,
ani ka i ta baaradenmusow fana baro.

28

Mɔgɔ ka kan ka sɔn ladiri ma

1 Mɔgɔjugu be bori hali k'a soro mɔgɔ t'a gbenna,
nka mɔgɔ terennin lanin be a yere ra i ko jarakanbelen.

2 Ni jamana mɔgɔw murutira, kuntigiw be caya;
nka ni faamurikebaga ni lonnikebaga ka soro o ra, o be jamana sabati ka meen.

3 Ni kuntigi fagantan be desebagatow minako juguya,
o be i n'a fo sanjiba min be ben ka simanw cen, ka mɔgɔw bla kongo ra.

4 Minw be sariya sira bla, olugu be mɔgɔjuguw tando,
nka minw be sariya sira tagama, olugu be mɔgɔjuguw kere.

5 Mɔgɔ kewalejugu te can sira faamu,
nka minw be Matigi Ala ta jɛɛɔgonya jini, olugu b'a bee faamu.

6 Fagantan min jusukun gbenin lo,
o ka fisa ni naforotigi do ye, min te sira terennin tagama.

7 Den min be sariya sira tagama, o ye faamurikebaga ye,
nka min be tagama ni mɔgɔ sɔnkolonw ye, o b'a face lamaroya.

8 Mɔgɔ min be juru don mɔgɔw ra, ka tonoba la a kan, janko k'a ta naforo caya,
o tigi be naforo min lajenna, o laban be taga mɔgɔ were fe, min be makari desebagatow
ra.

9 Mɔgɔ min b'a toro datugu janko a kana sariya lamen,
hali o tigi ta Aladaari ye haramu le ye.

10 Mogo min be mogonumanw lafiri ka o bla sirajugu kan,
o tigi be ben a yere ta dinga soginin konɔ,
nka minw jusukun gbenin lo, olugu be hera soro.

11 Naforotigi b'a yere jate hakiritigi ye,
nka fagantan faamurikebaga be se k'a korobo.

12 Ni mogo terenninw ka se soro, o ye nagarikoba le ye,
nka ni mogojuguw ka wuri, bee be dogo.

13 Mogo min be a ta hakew dogo, o ta kow si te ja,
nka min be lo a ta hakew ra, k'a dabra, Ala be hina o tigi ra.

14 Kojugu pasiran be mogo min na tuma bee, o tigi ta pana,
nka mogo min b'a jusukun gbeleya, kojugu be ben o kan.

15 Ni mogojugu ka sigi kuntigiya ra fagantanw kunna,
a be ke i ko jara kasito, walama wara kongoto.

16 Kuntigi kolonbari be tɔɔri caman ke,
nka jamogo min be naforojugu koninya, o be sijan soro.

17 Mogofaga hake be mogo min ko,
o be bori a yere ma fo kaburu ra; mogo kana a lalo de!

18 Mogo min be tagama ni jusukun gbenin ye, o be kisi,
nka mogo min be sira fla tagama, o laban be ben a fla do kan.

19 Mogo min be a ta foro sene, o be domuni soro ka fa,
nka mogo min be tugu fengbansanw no fe, o be fa fagantanya le ra.

20 Mogo kankelentigi be dugawu caman soro,
nka mogo min korotora k'a ta naforo soro, o jarakibari tena to.

21 Ka mogo do fisaya do ye, o man ni;
nka buru kunkurunin kelen koson, mogo be se k'a yere bla kojugu ra.

22 Mogo tegegbelen be bori naforo ko;
a m'a lon ko fagantanya le bena ben ale kan.

23 Mogo min be a mogonogon jaraki ni a firira, a laban o tigi ko le be diya a ye;
nka min b'a nege k'a ta jaraki dogo a ma, o ko tena diya a ye.

24 Mogo min b'a face, walama a bamuso borofen sonya, k'a fo ko hake te o ra,
o tigi ye cenrikebaga jehogon ye.

25 Mogo wasabari be kere lawuri,
nka min b'a jigi la Matigi Ala kan, o be wasa.

26 Mogo min jigi lanin be a yere jusukunnakow le kan, o ye hakirintan ye,
nka min be tagama ni hakiritigiya ye, ale be bosi.

27 Mogo o mogo be fagantan son, o te ke desebagato ye;
nka min b'a ja datugu fagantan na, danga caman le be o tigi kan.

28 Ni mogojuguw ka wuri, bee be dogo,
nka ni o halakira, mogo terenninw be caya.

29

1 Mogo min jarakira fo sinaga caman, ni o tigi belen b'a torokun gbeleya,
o tigi bena bara ka halaki, fla te halakiri min na.

2 Ni mogo terenninw cayara, jamana mogow be nagari,
nka ni mogojuguw be kuntigiya ra, mogow be ke njana ye.

3 Hakiritigiya ka di mogo min ye, o be a face ninsondiya,
nka min be jen ni jatamusow ye, o b'a borofenw bee cen.

4 Masace be a ta jamana sabati can le baraka ra,
nka min be to ka wari ben jamanadenw kan, o be a ta jamana cen.

5 Mogo min b'a mogonogon nege,
o tigi be jo le sirira a sen koru.

6 Mogo kewalejugu yere ta hakew le be ke jan ye k'a mina,
nka mogo terenninw be nagari fo ka donkiri la.

7 Mogo terennin be desebagatow ta jo lon,
nka o faamuri nogon te mogojugu fe.

8 Kumakolonfobagaw be tasma fiye dugu kan,
nka mogo hakiritigiw be mogow ta dimi mala.

9 Ni hakiritigi ka taga ni naloman ye kiti ra,
naloman koni bena dimi, ka yerekobaw ke, nka foyi te panabo.

10 Mogofagabaga be mogo jusukun gbenin koninya,
nka mogonuman b'a janto a ra.

11 Hakirintan be a ta dimi bee yira kene kan yoro kelen na,
nka hakiritigi b'a yere mina ka sabari.

12 Kuntigi min b'a janto faninyakumaw ra,
o ta jamana namogow bee be ke mogojuguw ye.

13 Fagantan o, mogotonobaga o,
nin fla bee be yeri ke Matigi Ala ta yeelen le sababu ra.

14 Masa min be desebagato ta kiti tige can kan,
o ta fanga be baraka soru wagati bee.

15 Bisan ni korori le be den ke hakiritigi ye,
nka den min tora a yere ma, o b'a bamuso lamaroya.

16 Ni mogojuguw ka caya, hake be caya,
nka mogo terenninw bena to ka o bento fle.

17 I den koro, ni o kera, a bena i jusu suma,
a bena i nin laganfiya.

18 Ni mogo te yi min be Ala ta kuma lamen ka mogow ladi, mogow te o yere mina foyi
ra tuun;
nka mogo min be sariya sira tagama, o tigi ta pana!

19 Mogo te jonce koro ni kuma dama ye;
hali ni a ka ko faamu, a t'a ke.

20 Ni i ka mogo o mogo ye min te jatemala ke ka soru ka kuma,
mogo ka kan k'a jigi la hakirintan kan, ka teme o tigi kan belen.

21 Ni i ka i ta jonce ladiya kojugu a denmisenman,
a laban, a te foyi na.

22 Mogo diminin be kere lawuri,
mogo jusu gbannin be hakeko caman ke.

²³ Adamaden ta yerebonya le be dogoyari lase a ma,
nka mogɔ majiginin be bonya soro.

²⁴ Mogɔ min jenɔgɔn ye son ye, o tigi b'a yere nin le koninya;
a be dangarikumaw men, nka a te foyi fo.

²⁵ Adamadenw nasiran ye jan le ye,
nka ni mogɔ min k'a jigi la Matigi Ala kan, a be o tigi tanga.

²⁶ Mogɔ caman b'a fe ka o yere ko diya fagamaw ye,
nka Matigi Ala le be bee ta kiti tige can kan.

²⁷ Mogɔ terenninw be mogɔ terenbariw haramuya,
mogɔjuguw fana be mogɔnumanw haramuya.

30

Aguri ni Lemuweli ta kumaw

¹ Nin ye Yake dence Aguri ta kumaw ye. Nin ce ka kuma minw fo Itiyeli ye, Itiyeli ni Ukali*.

Nininkarigbelenw

² Can lo, ne ye naloman ye ka teme mogɔ bee kan,
adamaden hakiri te ne fe.

³ Ne ma hakiritigiya karan,
ne fana ma mogɔ saninmanw ta lonniya soro.

⁴ Jontigi le yelenna ka taga sankolo konɔ ka seko ka na ka ye?

Jontigi le ka fɔɔ mina a boro konɔ ka ye?

Jontigi le ka ji mina k'a don a ta deregeba jukoro ka ye?

Jontigi le ka dugukolo danw bee sigi?

A tigi togo ye di? A dence fana togo ye di?

Ni i ka o lon, a fo!

⁵ Ala ta darakumaw bee gbenin lo,
minw be o yere karifa Ala ma, a be olugu tanga i ko negebennan.

⁶ I kana foyi fara o kumaw kan,
ni o te, a bena i jaraki, i be ke faninyafobaga ye.

Fen fla

⁷ Matigi Ala, ne be fen fla nini i fe,
i kana ban ka o di ne ma sani ne ye sa:

⁸ Kuma gbansanw, ani faninyakumaw mabo ne ra.

I kana ne ke fagantan ye, i fana kana ne ke naforotigi ye,
nka domuni min be ne bo, o di ne ma;

⁹ janko ne kana na fa ka teme, fo ka na ban Ala ra,

k'a fo ko: «Matigi Ala yere ye jon le ye de?»

Walama fagantanya kana na ne bla sonyari ra,

k'a to ne ye ne ta Ala togo cen.

¹⁰ I kana taga baarden togojugu fo a matigice koro,
janko a kana na i danga, ka i jaraki.

Mogɔjugu suguya naani

¹¹ Mogɔ dow be o face dogoya,
o fana te o bamuso bonya!

¹² Mogɔ dow be o yere jate ko o saninyara,
k'a soro o ma ko ka bo o ta nogo ra folo.

¹³ Mogɔ dow be o na lo tow ra ni wasoya ye,
yerebonya be hali o flerikecogo ra.

¹⁴ Mogɔ dow pinw ye kerekemuruw le ye,
o pinw ye muruw le ye,

janko ka panibagatow domu ka o ban dugukolo kan,

* **30:1** 30.1 Itiyeli ni Ukali: Heburu kan na, nin togo fla koro be se ka ke fana ko: «Ne segera, Ala, ne segera, ne baraka desera.»

ka fagantanw domu ka o ban adamadenw ce ra.

Fen fla fen saba ani fen naani

15 Denmuso fla be torimaganan fe,
kelen togo ye: «A di!»
To kelen fana togo ye: «A di!»

Fen saba be yi, minw te fa ka ye,
a fo fen naani yere, minw t'a fo ko: «Ne wasara»:
16 Lahara dingaba,
muso min ma den soro ka ye,
dugukolo min ma fa ji ra,
ani tasuma min t'a fo fiyewu ko: «Ne wasara!»

17 Mogo min b'a na lo a face ra k'a logobo,
min b'a padon a bamuso ra, ka ban k'a kan mina,
koda ta kankan konow bena o tigi padenw wogobi ka bo,
bon ta denw bena o domu.

18 Fen saba be yi, minw temena ne ta lonniya kan,
a fo fen naani yere, ne te minw faamu:
19 Bon temesira sankolo ra,
sa temesira fara kan,
jirakurun temesira kogoji kan,
ani ce temesira ka taga sunguru ko.

20 Muso jenyakebaga cogo be tan le:
a be domuni ke k'a da josi†,
k'a fo ko: «Ne ma kojugu ke!»

21 Dugukolo be se ka yereyere fen saba koson,
a fo fen naani yere, a te se ka minw muju:
22 Jonce ye ke masace ye, o ye do ye,
mogokolon ye fa domuni na, o ye do ye,
23 muso min mangboyara o ye ce soro, o ye do ye,
jonmuso ye sigi a matigimuson ra, o fana ye do ye.

24 Fenpanaman naani be dunuƙa ra, minw ka dogo,
nka o ta hakiritigiya ka bon kosebe:
25 Dugumenew, olugu ye danfen dow ye fanga te minw na,
nka simantigewagati ra, o be o ta domuni laben k'a bla.
26 Farawojinanw, olugu fana ye danfen dow ye baraka te minw na,
nka o be o ta dogoyoro jini fo faraw le ce ra.
27 Kuntigi te jodomutonw fe,
nka o be bla jagon ko ka taga jenkuru jenkuru i ko kerekedenw.
28 Basa be se ka mina ni boro ye,
nka a be don fo masacew ta masasow konon.

29 Fenpanaman saba be yi, minw sentacogo ce ka ni,
a fo fen naani yere, minw tagamacogo ce ka ni:
30 Jara, min ye kongofenw bee ta cefari ye,
a te bori foyi na,
31 dondo, min be kanbelenya tagama ke,
ani bakoronin‡,
ani masace min be tagama a ta kerekajama na fe.

32 Ni mogo min tun kera hakirintan ye, fo k'a yere bonya,
walama ni naninyajuguw tun be mogo min konon,
o tigi y'a boro la a da ra ka je;
33 sabu ni i ka nono bisi, nare be bo a ra,

† 30:20 30.20 A be domuni ke k'a da josi: O koro ye ko a ta kewalejuguw te foyi cen a ye.

‡ 30:31 30.31 O jamana ta bakoroninw ka jan, o ce ka ni fana.

ni i ka nun bisi, jori be bo a ra,
ni i ka dimi bisi, kere be bo a ra.

31

Masace bamuso ta ladiriw

¹ Nin ye masace Lemuweli ta kumaw ye, a bamuso k'a karan ni ladirikan minw ye:

² Ne dence, ne bena mun le fo ele ye sa?
Ne woroden, ne bena mun le fo i ye de?
Ne ka dajuru ta den min koson, ne bena mun kuma le fo o ye sa?

³ I kana i baraka bee di musow ma,
muso minw be masaw laben, i kana i yere to olugu boro.

⁴ Masace man kan ka duven min, Lemuweli!
Fagama man kan ka bori minnifen farimanw no fe.
Masace man kan ka o ke!

⁵ Ni o te, ni a ka duven min, a bena pina sariya sigininw ko,
ka segebagatow bee ta jo bosi o ra.

⁶ Minnifen farimanw ye di sabagaw le ma,
duven ye di moggo jusukasininw le ma.

⁷ O y'a min ka pina o ta fagantanya ko,
o hakiri ye bo o ta sege ko pewu!

⁸ Se te minw ye ka kuma, i da yele ka kuma olugu no ra;
kuma, ka segebagato ta jo di a ma.

⁹ I da yele ka kuma, ka kiti tige ni terenninya ye,
ka fagantan ni janibagato ta jo di a ma.

Muso barakaman makirikan

¹⁰ Muso barakaman soro man di de!*

A songo ka gbelen ka teme hali luluw kan pewu.

¹¹ A ce lanin b'a ra ni a jusukun bee ye,
foyi koni tena fon ale ta so.

¹² A be koruman le ke a ce ye,
a te kojugu ke a ra, a si bee ra.

¹³ A be sagasiw ni len pini,
k'a yere timinadiya ka o baara ni a boro ye.

¹⁴ A be i ko jagokebagaw ta jirakurunbaw,
a be a ta baro pini ka bo fo yorosan ka na ni a ye.

¹⁵ Sani dugu ye gbe, i b'a soro a wurira ka ban;
a be domuni di a ta sokonmogow ma,

a be a ta baaradenmusow ta baaraw yira o ra.

¹⁶ A be foro do ko miiri a yere konon, o ko, a be o foro san,
ni a ka min soro a ta baara ra, a be o ke ka rezen sene.

¹⁷ A b'a yere cesiri ka baraka don a yere ra,
k'a boro don baara ra.

¹⁸ A b'a ye ko a be tonon caman sorora a ta jago ra,
o ra, a ta fitina te faga su fe.

¹⁹ A be sagasi mina a boro kelen na,
a borokandenw be jenekala munu ka jese dan.

²⁰ A b'a tege labla ka janibagatow son,
a b'a boro foni fagantanw ye.

²¹ Nene wagati ra, a te siran ko nene bena a ta somogow mina,
sabu a ka sagasifani gbirimanw dan o bee ye.

²² A be kosow dan,
lenfaniw, ani fanipuman wulenmanw fana b'a fe.

²³ Ni a ce ka taga sigi ni dugu cekorobaw ye dugu donda ra,
moggo bee b'a bonya.

²⁴ A be faniw dan ka o fiyeere,

* **31:10** 31.10 Nin hayinw bee kelen kelen be damina ni heburukan sigininnden do ye, k'a ta a sigininnden folo ra, min ye Alefu ye, ka taga a bla a laban na min ye Tavu ye.

a be cesirinanw fiyeere jagokebagaw ma.

²⁵ Baraka ni nɔɔɔ, o le ye a ta masiri ye;
a be sigi ka yereko, sabu sini ta ko hami t'a ra.

²⁶ A b'a da yeɛ ka kuma ni hakiritigiya ye,
ladirijumanw le be bo a da ra.

²⁷ A b'a janto a ta sokonokow beɛ ra ka na,
a te son salibagatoya ma, a be baara ke le k'a ta baro soro.

²⁸ A denw be wuri k'a fo a ma ko a ta nana,
a ce fana b'a tando, ko:

²⁹ «Muso caman ye muso barakamanw ye,
nka ele koni ta temena olugu beɛ ta kan.»

³⁰ Farikolo nɔɔɔ be mogɔ lafiri, ceɲa ye fengbansan le ye,
Matigi Ala nasiran be muso min na, o le bena tando.

³¹ Aw ye muso barakaman ta baara tonɔ di a ma,
mogow y'a tando a ta kewalew koson jamalajenyorow ra.

WAAJURIKEBAGA TA KITABU Kitabu faamucogo

Ka kapa ni nin kitabu ta kuma dow ye (1.1,12,16; 2.4-9; 12.9), mogo caman ta miiriya ra nin kitabu sebebaga ye masace Sulemani ye. A sebebaga koni b'a yere togo la ko «WaaJurikebaga.»

A be i n'a fo cekoroba do lo min sigira ka miiri, ka jatemala ke a ta ko temeninw na. A ka karan caman ke, ka hakiritigiya soro; nka a k'a ye ko fen bee be teme i ko fono: lonniya, ani naforo, ani mogo diyanyafenw, o bee ye gbansan le ye. Adamaden ni a ta hakiritigiya bee, ko caman be yi, a te se ka o faamu; a te se ka Ala ta kolatigeninw faamu. Wagati dow ra a b'a ye i n'a fo kun yere te adamaden ta dunupalatige ra.

WaaJurikebaga nana min faamu, o ye ko adamaden te se ka nafa foyi soro ni Ala ma min di a ma.

Nin kitabu ta karan kunba ye ko adamaden ka kan k'a jigi la Ala kelenpe le kan. Ka bori naforo no fe, walama ka naforo caman lajen, walama ka i yere sege baara ra, walama ka i diyanyafenw soro, o si te foyi ye, ni i ma Ala soro.

Kitabu konokow

Adamaden ta dunupalatige te foyi ye (1-2)

Ko bee ni a kewagati lo (3.1-8)

Ko benbari caman be ke dunupa kono (3.9-11.6)

Alanasiran le be ko bee na (11.7-10)

Kuma damina

¹ Nin ye WaaJurikebaga ta kuma ye, masace Dawuda dence, min tun signin be Zeruzalemu:

Dunupa ta kow si te kokura ye

² Gbansan, ani gbansan, ne WaaJurikebaga ko ten!

Gbansan, ani gbansan, fen bee ye gbansan le ye!

³ Adamaden be jagban min bee la a yere kan dugukolo kan yan, a be mun nafa le soro o ra sa?

⁴ Duruja dow be taga, dow be na olugu ko, nka dugukolo b'a no ra tuma bee.

⁵ Tere be bo, tere be ben;

o ko, a be teliya ka seko ka taga a boyoro ra tuun.

⁶ Fono be fiye ka taga woroduguyanfan na, ka yelema ka taga sahiliyanfan na.

A be munumunu, ka munumunu, ka kosegi ka teme a temesirakorow fe tuun.

⁷ Bajiw bee be woyo ka taga ke kogoji ra, nka kogoji te fa ka ye.

Bajiw be deri ka woyo ka taga fan min na, o be woyo ka taga o fan kelen le ra tuma bee.

⁸ Sege min be danfenw bee kan, mogo da te se ka o bee nafa.

Naden te fa fleri ra, toro fana te wasa lamenni na.

⁹ Ko minw temena kakoro, o ko kelenw le be nana tuun, ko minw kera kakoro, o ko kelenw le be kera tuun, ko si le te kokura ye dugukolo kan yan.

¹⁰ Hali ni mogo ka ko do ye, k'a fo ko:

«A fle, nin ko ye kokura ye!», i bena taga a soro ko o ko tun be kera kakoro kabini wagatijan temeninw na.

¹¹ Ko minw temena ka ban, an hakiri te to o ra tuun. Ko minw fana bena ke tuun,

kofemogow hakiri tena to o kow ra.

Adamaden ta hakiritigiya te foyi ye

¹² Ne Waajurikebaga, ne kera Izirayeli masace ye; ne siginin tun be Zeruzalemu. ¹³ Ko o ko be ke dunuɓa koɓo, ne ka ne yere timinadiya ka pininkari ke o kow bee ra kelen kelen, k'a segesege ni hakiritigiya ye. O ye segeba do le ye, Ala ka min doni la adamadenw kan.

¹⁴ Ayiwa, ne k'a korosi k'a ye ko baara o baara be ke dugukolo kan yan, ko o bee ye gbansan le ye; a be i ko mogɔ min be borira foɓo ko, ko a b'a mina.

¹⁵ Fen min kuturunin lo kakoro, o te se ka lateren.

Fen min te yi, o te se ka jate.

¹⁶ Ne k'a fo ne yere koɓo ko: «A fle, minw sigira masaya ra ne ja Zeruzalemu, ne ka ne ta hakiritigiya bonya, k'a caya ka teme olugu bee ta kan. Ne ka hakiritigiya ni lonniya caman soro.» ¹⁷ Ne ka ne yere timinadiya, janko k'a lon fen min ye hakiritigiya ye, ani k'a lon fen min ye fatoya ni nalomanya ye. Nka ne nana a ye ko o kow bee fana be i ko mogɔ min be borira foɓo ko, ko a b'a mina. Sabu,

¹⁸ Hakiritigiya, jusukasiba!

Lonniya caman, sege caman!

2

Dunuɓa ta fentigiya te foyi ye

¹ Ne k'a fo ne yere koɓo ko: «Ayiwa, ne bena pagarikow ke k'a fle, ka kodimanw diyabo k'a fle.» Nka o bee ye kogbansan le ye fana! ² Ne ko:

«Yereko ye nalomanya le ye, pagari te foyi ye!»

³ O ko, ne k'a latige ne yere koɓo, ko ne bena to ne ta hakiritigiya sira kan, ka ne yere bla duvenmin na. Ne k'a latige ka ne yere bla fatoya ra, janko k'a lon min ka fisa adamaden ma dugukolo kan yan, a ta dunupalatige wagati ra. ⁴ Ne ka baarabaw dabo. Ne ka bonw lo, ka rezenforow sene. ⁵ Ne ka nankow, ani yiriforow sene; ne ka yiridenta suguya bee turu. ⁶ Ne ka jidingaw sozi ka yirimisenw son ni o ji ye. ⁷ Ne ka joncew ni jonmusow san. Olugu ta denw fana worora ne ta so ka fara jon tow kan. Ka fara o bee kan, misiw, ani sagaw, ani baw camamba tun be ne fe; minw bee tun sigira Zeruzalemu ne ja, ne borofenw cayara ka teme olugu bee ta kan. ⁸ Ne ka warigbe ni sanin caman lajen, ka masace werew, ani jamana werew ta naforow fana lajen ka o bla ne yere ye. Ne ka donkirilabaga cemanw ni a musomanw ta, donkirila kama. Ne ka muso caman fana ta, o min ye cew diyanyakoba ye.

⁹ O ra, ne ta fanga bonyara. Minw bee tun temena ne ja Zeruzalemu, ne ta bonya tun temena olugu bee ta kan. O bee n'a ta, ne ta hakiritigiya ma bosni ne ra. ¹⁰ Ne jaborra fen o fen fe, ne ma ne yere bari o si ra. Ne ma ne yere bari pagariko si ma. Ne ka ne ta baaraw bee diyabo. Ne ka pagari min soro, o le kera ne ta baaraw tonɔ ye.

¹¹ O ko, ne boro ka baara minw ke, ani ne ka sege min ke ka o baaraw dafa, ne ka o jate mina. Ne k'a ye ko o bee ye kogbansan le ye, i ko mogɔ min be borira foɓo ko, ko a b'a mina. Nafa te foyi si le ra dugukolo kan yan.

Hakiritigi ni hakirintan be sa

¹² O ko, ne ka jatemina ke, k'a lon hakiritigiya ye min ye, ani fatoya ye min ye, ani nalomanya ye min ye; sabu mogɔ min bena sigi masaya ra masace ko, o tigi bena mun were le ke, ni min tun ma ke kakoro? ¹³ O bee n'a ta, ne k'a ye ko nafa be hakiritigiya ra ka teme nalomanya kan, i n'a fo nafa be yeelen na ka teme dibi kan cogo min na.

¹⁴ Hakiritigi ja be a tagayoro ra;

nka hakirintan be tagama dibi le ra.

O bee n'a ta, ne k'a korosi fana k'a ye ko o mogɔ fla bee laban ye kelen ye. ¹⁵ Ne k'a fo ne yere koɓo ko: «Ko min be se hakirintan ma, o le bena se ne fana ma. O tuma, ne ta hakiritigiya nafa kera juman le ye sa?» O koson ne k'a fo ne yere koɓo ko nin fana ye kogbansan le ye. ¹⁶ Sabu mogow hakiri tena to hakiritigi ra ka meen ka teme hakirintan kan; ni wagati do nana se fana, mogow bena jina o fla bee ko. Hakiritigi be sa, hakirintan fana be sa. Mun le ka o ke sa? ¹⁷ Ayiwa, o le koson dunuɓa logo bee bora ne ra pewu, sabu fen o fen be ke dugukolo kan yan, o bee gboyara ne ye; sabu a bee ye kogbansan le ye, i ko mogɔ min be borira foɓo ko, ko a b'a mina.

Adamadenw be jagon ta tonɔ le domu

¹⁸ O koson ne tun be sege baara minw bee ra dugukolo kan yan, ne ka o bee koninya, sabu mogɔ min bena na ne ko, ne bena ne ta sege nafa bee to ale le boro. ¹⁹ Jon k'a lon ni o tigi bena ke hakiritigi ye, walama hakirintan? K'a soro ne sege baara min bee ke ni hakiri ye dugukolo kan yan, ale le bena o tigiya ta. Nin bee ye kogbansan le ye

fana. ²⁰ A laban, ne ka sege min bee ke baara ra dugukolo kan yan, ni ne miirira o ra, ne jusu be kasi.

²¹ Sabu mogo do be a ta baara ke ni hakiri ye, ani lonniya, ani timinadiya, ka na a borofen bee to do were boro, min m'a sege ke. O fana ye kogbansan do le ye, ani kojuguba! ²² Adamaden b'a yere sege dugukolo kan yan ka baara min bee ke, ani ka tooo min bee la a yere kan, a be mun nafa le soro o bee ra sa? ²³ A be a ta dunupalatige bee ke sege le ra. A ta baara fana be do le fara a ta jusukasi kan. Hali su fe, a hakiri te sigi. Nin bee ye kogbansan le ye fana.

²⁴ Foyi man fisa adamaden ma, fo ka domuni ke, ka min, ka i ta baara nafa diyabo. Nka ne k'a ye fana ko Ala le be o ke mogo ye. ²⁵ Jon le be se ka domuni ke, ka nagari ni Ala m'a di i ma? ²⁶ Sabu ni mogo min ko diyara Ala ye, Ala be hakiritigiya ni lonniya ni nagari di o tigi le ma. Nka a b'a to jurumunkebaga le ye sege ka baara ke k'a tono lajen k'a bla Ala diyanyamogo ye. O fana ye kogbansan le ye, i ko mogo min be borira fajo ko, ko a b'a mina.

3

Ko bee n'a wagati lo

¹ Ko bee ni a kewagati lo,

ketuma le be ko bee ra dunuƙa kono:

² Worowagati be yi, sawagati be yi.

Yiri turuwagati be yi, yiri bonwagati be yi.

³ Fagari wagati be yi, flakeri wagati be yi.

Bon ciwagati be yi, bon lowagati be yi.

⁴ Kasi wagati be yi, yereko wagati be yi.

Sangakasi wagati be yi, donke wagati be yi.

⁵ Kabakuruw firiwagati be yi, kabakuruw cewagati be yi.

Ka boro mini jagon ma, o wagati be yi, ka boro bo jagon na, o wagati be yi.

⁶ Fen jiniwagati be yi, a tunuwagati be yi.

Fen marawagati be yi, a firiwagati be yi.

⁷ Fani karanwagati be yi, a faranwagati be yi.

Mogo jewagati be yi, a kumawagati be yi.

⁸ Kanuya wagati be yi, koninya wagati be yi.

Kere wagati be yi, hera wagati be yi.

Ala le ye ko bee jabaga ye

⁹ Baarakebaga be sege min ke, a be mun nafa le soro o bee ra sa? ¹⁰ Ala ka baara min la adamadenw kan janko ka o sege, ne ka o ko jate mina. ¹¹ Ala be fen bee ke k'a ben a wagati ma. A ka hali ko temeninw, ani ko nataw miiriya don adamaden jusukun na, k'a soro adamaden te se ka Ala ta baara cogo bee faamu, k'a ta a damina ra ka taga a bla a laban na. ¹² O koson ne k'a ye ko foyi man fisa adamaden ma, fo ka nagari ani k'a yere nanagbe doron, k'a ta dunupalatige diyabo. ¹³ Ni mogo o mogo be domuni ke ka min, k'a ta baara tono diyabo, o tigi ka kan k'a lon ko Ala le fana ka o di a ma. ¹⁴ Ne nana a faamu ko Ala be fen o fen ke, o be to a cogo ra tuma bee; foyi te se ka fara a kan, foyi fana te se ka bo a ra. Ala be o ke janko adamadenw ye siran ale ja.

¹⁵ Ko o ko be kera bi, i b'a soro o tun kera kakoro; fen o fen bena ke ko fe, i b'a soro o tun be kera ka ban folofolo. Ala be ko temeninw laseko tuun.

Ala le bena kiti tige

¹⁶ Ne ka ko were korosi tuun dugukolo kan yan; ne k'a ye ko can tun ka kan ka fo yoro min na, terenbariyakow le be kera o yoro ra. Terenninya tun ka kan ka ke yoro min na, terenbariyakow le be kera o yoro ra. ¹⁷ O ra, ne k'a fo ne yere kono ko: Mogo terennin fara mogojugu kan, Ala le bena bee ta kiti tige. Sabu fen bee ni a kewagati lo, ko bee ni a ketuma lo.

Adamaden te foyi ye

¹⁸ Ne k'a fo ne yere kono ko min ye adamadenw ye, ko Ala be o korobo le, janko k'a yira o ra ko olugu ni beganw bee ka kan. ¹⁹ Sabu adamaden laban ni began laban bee ye kelen ye. Adamaden be sa, began fana be sa. Nin kelen le be o bee ra. Adamaden man fisa ni began ye foyi le ra, sabu fen bee ye gbansan le ye. ²⁰ O bee be taga yoro kelen le ra. O bee bora bogole ra, o bee be seko o bogole kelen le ra fana. ²¹ Jon le k'a lon ni adamaden nin be yelen ka taga san fe le, walama ni began nin be jigi dugukolo jukoro le?

²² O ra, ne k'a ye ko foyi man fisa adamaden ma, fo k'a ta baara tɔno diyabo dɔron. A ninyɔro ye o le ye, sabu jon le bɛna ale laseko dunuɔna ra yan tuun, janko a ye na a fle min be kera a ko fe yan?

4

Adamadenw ta ɔgɔntɔɔri

¹ O ko, tɔɔri minw bɛɛ be kera dugukolo kan yan, ne ka o fana korɔsi. O be mɔgo minw tɔɔra, ne ka olugu naji bɔto ye; nka mɔgo si te sɔro ka o naji ce. Fanga be o tɔɔbagaw le boro; mɔgo si te sɔro ka o naji ce. ² O koson ne k'a miiri k'a fo ko mɔgo minw sara ka ban, ko olugu ta ka di ka teme mɔgo janamanw kan, minw be nin na. ³ Nka minw belen ta ka fisa ni a to bɛɛ ye, o ye mɔgo minw yere ma woro, kojugu minw be ke dugukolo kan yan minw ma o do ye.

Mɔgo ka kan ka baara ke ni hakiri ye

⁴ Ne k'a korɔsi fana, k'a ye ko mɔgo b'a yere sege ka baara o baara ke k'a ja, a be o bɛɛ ke a mɔgoɔgon pangboya le koson. O fana ye kogbansan le ye, i ko mɔgo min be borira foɔ ko, ko a b'a mina.

⁵ Hakirintan koni be sigi k'a boro fla mini ɔgon ma ka to k'a yere cen.

⁶ Nka ka borɔna kelen sɔro, o ni laganfiya, o ka fisa sani i ye borɔna fla sɔro, o ni nagban, ka to ka bori foɔ ko, ko i b'a mina.

⁷ Ne ka kogbansan do wɛre ye dugukolo kan yan. ⁸ Mɔgo do fle nin ye, a kelen lo, mɔgo wɛre te ni a ye. Den t'a fe, balema t'a fe; nka a ta baara te ban ka ye. A ja fana te wasa naforo ra ka ye. «O tuma ne be sege ka nin baaraw bɛɛ ke jontigi le ye sa, ka ne yere bari janagbe bɛɛ ma?» Nin fana ye kogbansan do le ye, ani janasisiko do.

Fla ka fisa ni kelen ye

⁹ Fla ka fisa ni kelen ye; sabu mɔgo fla ta baara tɔno le be caya. ¹⁰ O fla ra ni kelen ka ben, a tɔɔgon b'a lawuri. Nka mɔgo min be a kelen na, bɔno be o tigi sɔro, sabu ni a ka ben, mɔgo t'a fe min be se k'a lawuri.

¹¹ O cogo ra fana, ni mɔgo fla ka la ɔgon korɔ, o be nene bo ɔgon na. Nka ele min be la i kelen na, ele be se ka nene bo i yere ra cogo di?

¹² Ni mɔgo do sera ce kelen na, ce fla be se ka lo ka o tigi konɔ. Juru min danna ni juru saba ye, o tige man di de!

Masaya bonya te foyi ye

¹³ Denmisen fagantan hakiritigi, o ka fisa ni masace do ye min korɔra, nka hakirintan lo, a fana te son ladiri ma tuun. ¹⁴ Hali ni a kera ko o den bora kaso le ra ka na sigi masaya ra, walama ni a fagantanman le worora, ka sɔro ka na sigi masaya ra, o belen ka fisa.

¹⁵ Ne k'a korɔsi k'a ye ko adamaden min o min be janamanyara dugukolo kan yan, ko o bɛɛ be tugu o denmisen ɔgon le ko, min sigira masaya ra masace foɔ no ra. ¹⁶ Jama min be o masace ko, o jama hakeya te se ka lon. Nka o bɛɛ n'a ta, mɔgo minw bɛna na olugu ko fe, olugu tena ninsɔdiya foyi sɔro o masace ta ko ra. Nin fana ye kogbansan do le ye, i ko mɔgo min be borira foɔ ko ko a b'a mina.

Mɔgo ka kan k'a kumacogo korɔsi

¹⁷ Ni i be don Ala ta batoso konɔ, i ka kan ka i yere korɔsi. I ye gbara ka menni ke, o ka fisa, sani i ye taga hakirintanw ta saraka bo; sabu olugu t'a lon ko o be kojugu le kera.

5

¹ Ni i be Ala ja korɔ, i kana korɔto ka kuma; i kana teliya ka ko do miiri i jusu ra k'a fo, sabu Ala be san fe, k'a sɔro ele be dugukolo kan yan le. O koson, i ta kuma kana caya. ² Hami caman le be na ni sikow ye; mɔgo hakirintan fana be lon a ta kuma caman le fe.

Ni i ka dajuru ta, i y'a dafa

³ Ni i ka dajuru ta Ala fe, i kana mɛen k'a dafa, sabu mɔgo hakirintan ko man di Ala ye. O koson ni i ka dajuru ta, a dafa. ⁴ A ka fisa i kana dajuru ta, sani i ye a ta k'a sɔro i tena a dafa. ⁵ I kana a to i da ye i bla jurumun na, ka n'a fo Ala ta ciraden ye ko: «Ne tun firira ka dajuru nin ta le!» Ni o kera, Ala bɛna dimi i korɔ i darakuma koson, ka i

ta baara bēē cēn i boro. ⁶ Ni sikow cayara ka tēmē, a laban tē kē foyi ye. Ni kuma fana cayara ka tēmē, a laban bē kē kumalakolon ye. O koson i ka kan ka siran Ala ja.

Fagamaw ta tɔɔri

⁷ Ni i k'a ye jamana dɔ ra ko mɔgɔw bē fagantanw tɔɔra, ka ban can ni terenninya ma, o kana bara i ra; sabu fagama dɔ le bē dɔ kunna, nka fagama wēwēw le siginin bē olugu bēē kunna. ⁸ K'a soro dugukolo nafa ye bēē ta le ye. Hali masacē yere ta ko bēē bē bɔ sene le ra.

Naforo ye fen temeta le ye

⁹ Mɔgɔ o mɔgɔ bē wari kanu, wari tē o tigi wasa ka ye. Mɔgɔ o mɔgɔ bē naforo kanu, o tigi ta sorota t'a wasa ka ye. Nin fana ye kogbansan dɔ le ye.

¹⁰ Ni i borofenw cayara, o domubagaw fana bē caya. O tuma fentigi yere ta nafa ye juman le ye? A ja y'a ye dɔron!

¹¹ Baarakebaga ta sunɔgɔ ka di, hali ni a ka dɔnin dɔron le soro, walama ni a ka caman le soro k'a domu. Nka waritigi ta wasa t'a to a ye sunɔgɔ.

¹² Ne ka kojuguba dɔ fana ye dugukolo kan yan: o ye naforotigi min bē naforo lajen k'a bla a yere ta halakiri kama. ¹³ O naforo bēna cēn kokolon dɔ le ra; hali ni o tigi nana den soro, o den tena foyi soro o naforo ra. ¹⁴ Adamaden fari lakolon le bē bɔ a bamuso kono. A fari lakolon nana cogo min na, a fana bē seko ka taga o cogo kelen le ra; a tē taga ni a ta baara tɔno si ye a yere boro. ¹⁵ Nin ye kojuguba dɔ le ye fana. Adamaden nana cogo min na, a fana bē taga ten le. O tuma, juman le kera ale ta nafa ye? A ta baara tɔno bēē tagara fɔɔ fē; ¹⁶ k'a soro a k'a ta dunupalatige bēē kē janasisi le ra, ka tɔɔro caman sɔnmīna, ani jusukasi ni dimi.

¹⁷ Nin bēē ra, ne k'a ye ko min ka fisa, ani adamaden ta nafa bē min na, o ye ka domuni kē, ka min; Ala ka wagati min di a ma, a ye a ta baara sege diyabo dugukolo kan yan o wagati kono. O le ye a ninyoro ye. ¹⁸ Ni Ala fana ka naforo di mɔgɔ o mɔgɔ ma, k'a fentigiya, k'a to a tigi y'a diyabo, k'a nafa soro, ka jagari a ta baara koson, Ala le k'a di a ma. ¹⁹ O tigi tena sigi ka to ka miiri a ta dunupalatige ra, sabu Ala b'a jusukun fa ni jagari ye.

6

Mɔgɔ min tē a borofenw diyabo

¹ Kojugu dɔ wēwē bē yi, ne ka min ye dugukolo kan yan, min bē digi adamadenw na kosebe: ² Ala bē naforo di mɔgɔ dɔ ma, k'a fentigiya, k'a bonya. Fen o fen ka di a nin ye, o si t'a dese. Nka Ala t'a to a ye o fenw diyabo. Mɔgɔ wēwē le bēna o diyabo. Nin fana ye sege gbansan dɔ le ye, ani kojuguba. ³ Mɔgɔ bē se ka den keme soro, ka sijan soro. Nka hali ni i ka sijan soro cogo o cogo, ni i ma se ka i ta dunupalatige diyabo, ni i ma i togora kaburu yere soro, o tuma ne koni ta miiriya ra, hali den min kogobari worora, o ta ka fisa ni ele ta ye; ⁴ sabu ale worora gbansan cogo min na, a fana bē seko dibi o cogo le ra, a tago fana bē to dibi ra yi. ⁵ A ja ma tere ye, a ma dunupa ko foyi si lon. O koson ale belen laganfiyara ka tēmē tɔ kelen kan. ⁶ Ka san waga kelen sigiyoro ma fla soro, o bē mun le ja, ni i ma i borofenw si diyabo? Yala an bēē tena taga laban yoro kelen le ra wa?

Adamaden ta wasabariya

⁷ Adamaden ta sege bēē kun ye a da le ye; nka o bēē n'a ta, a tē fa ka ye.

⁸ Nafa juman le bē hakiritigiya ra ka tēmē hakirintanya kan? Hali ni fagantan k'a yere tagamacogo lon mɔgɔw cē ra, a bē mun nafa le soro o ra?

⁹ Mɔgɔ ja bē se ka fen min ye, o ka fisa ni fen dɔ wēwē ye, i nin bē sama min ko, nka i ja t'a ye. Nka nin bēē ye kogbansan le ye, i ko mɔgɔ min bē borira fɔɔ ko, ko a b'a mina.

Adamaden ta dunupalatige tē foyi ye

¹⁰ Fen min tun bē yi kakoro, togo bē o ra ka ban. Adamaden ye min ye, an ka o lon; mɔgɔ min baraka ka bon ni i ta ye, i tē se ka o tigi soso.

¹¹ Kuma caman ye kogbansan le ye. Mɔgɔ tē nafa foyi soro a ra. ¹² Adamaden ta dunupalatige tē foyi ye. A si ka dogo, a bē tēmē i ko suma bē tunu cogo min na. Fen min ka fisa adamaden ma, jon le ka o lon? Ko min bēna kē dugukolo kan ale ko fē, jontigi le bē se ka o fɔ a ye?

7

¹ Tɔgɔnuman ka fisa ni turu kasadiman ye;
mɔgɔ sawagati ka fisa ni i worowagati ye.

² Ka taga sangabon na,
o ka fisa sani i ye taga, nanagbebon na;
sabu o yɔrɔ le ye bɛɛ labanyɔrɔ ye;
mɔgɔ nanamanw fana ka kan ka o hakiri to o le ra.

³ Nanasisi ka fisa ni yereko ye;
sabu nanasisi bɛ mɔgɔ son hakirinuman na.

⁴ Hakiritigi ta miiriya bɛ sangabon kɔnɔ,
nka hakirintan ta miiriya bɛ nanagbebonw le kɔnɔ.

⁵ Ka mɔgɔ hakiritigi ta ladirigbelenw lamɛn,
o ka fisa ni mɔgɔ hakirintan ta mɔgɔnɛgɛkumaw lamenni ye.

⁶ Naniyiri bɛ mankan bɔ cogo min na tasuma ra daga jukɔrɔ,
mɔgɔ hakirintan ta yereko kan bɛ ten le.
O fana ye kogbansan le ye.

⁷ Mɔgɔtɔrɔ bɛ hakiritigi kɛ fato ye,
bonyafen bɛ mɔgɔ kun yeɛma.

⁸ Ko laban ka fisa ni a damina ye;
sabari ka fisa ni yerebonya ye.

⁹ I kana teliya ka dimi,
sabu hakirintanw le bɛ yaala ni dimi ye o boro jukɔrɔ tuma bɛɛ.

¹⁰ I kana a fɔ ko: «Mun kosɔn fɔlɔ wagati tun ka fisa ni sisan wagati ye?»
Sabu o nininkari tɛ hakiritigiya sira ye.

¹¹ Hakiritigiya ni can bɛɛ ka kan;
adamaden bɛɛ bɛ nafa sɔrɔ ale le ra.

¹² Hakiritigiya bɛ mɔgɔ sutara i ko wari bɛ mɔgɔ sutara cogo min na.
Nka nafa min bɛ hakiritigiya ra, o ye ko ni minw k'a sɔrɔ, a bɛ si di olugu ma.

¹³ Ala ta baara kɔrɔsi!
A ka fɛn min kuturunin dan, jɔn bɛ se ka o lateren?

¹⁴ Ni hera lon ka se, i ninsɔndiya!
Nka ni sege lon ka se, i miiri!
Sabu a fla bɛɛ ye Ala nɔ le ye.
Min bɛna adamaden sɔrɔ lon nataw ra, a tɛ se ka o lon.

Mɔgɔ ka kan ka hakiri sɔrɔ ko bɛɛ ra

¹⁵ Ne ta dunupalatige tɛ foyi ye, nka ne ka nin kow bɛɛ ye. Mɔgɔ dɔw terrenin lo, nka o bɛɛ n'a ta, o bɛ sa, o tɛ sijan sɔrɔ; k'a sɔrɔ dɔw ka jugu, nka olugu bɛ sijan sɔrɔ.

¹⁶ I kana i yere kɛ mɔgɔ terrenin ye k'a dama tɛmɛ, i kana a yira ko i ye hakiritigi ye k'a dama tɛmɛ. Mun na i bɛ i yere halaki? ¹⁷ I kana kɛ mɔgɔjugu ye k'a dama tɛmɛ, i kana kɛ hakirintan ye fana. Mun na i bɛna a to i ye sa i sawagati na? ¹⁸ I ka kan ka nin ladiri fla bɛɛ le jate mina; i kana a to a dɔ kelen ye bosɔ i ra. Mɔgɔ min bɛ siran Ala na, o tigi bɛna nin fɛn fla bɛɛ minacogo lon.

¹⁹ Hakiritigiya bɛ hakiritigi baraka bonya ka tɛmɛ hali dugu namɔgɔ cɛ tan kan.

²⁰ Mɔgɔ si tɛ dugukolo kan, min terrenin lo, ko a bɛ kɔrɔman dɔrɔn le kɛ, ko a tɛ kojugu kɛ ka ye. ²¹ O kosɔn kuma minw bɛɛ bɛ fɔ, i kana i toro lɔ ka o bɛɛ lamɛn, ni o tɛ, i bɛna a ye ko hali i yere ta baaraden bɛ i dangara. ²² Sabu ele yere k'a lon i jusukun na ko i fana ka mɔgɔ tɔw danga sɔnaga caman.

²³ Ne ka nin kow bɛɛ segesɛge ni hakiri ye. Ne tun ko: «Ne b'a fɛ ka hakiritigiya sɔrɔ!»
Nka hakiritigiya yɔrɔ janyara ne ra. ²⁴ Fɛn min lo, a yɔrɔ ka jan, a kɔrɔ ka dun, a ka dun. Jɔn le bɛ se k'a faamu sa?

²⁵ Ne ka ne yere timinadiya ni ne jusu bee ye, janko ka hakiritigiya ni kow kekun jate mina, k'a segesege, k'a lon; ne ka juguya, ani hakirintanya, ani nalomanya, ani fatoya fana kun jini k'a lon.

²⁶ Ne ka fen do ye min ka jugu ka teme hali saya kan: muso min be mog'o mina i ko jan, min jusukun be mog'o don jo ra, ani min borow be mog'o siri i ko negejoroko. O muso ka jugu ka teme hali saya kan. Ala ta mog'ojumanw be bos'i a boro. Nka jurumunkebagaw be to a boro.

²⁷ Waajurikebaga ko: Ne ka kow segesege kelen kelen fo ka taga se a kun yere ma; ne ka min sor'o, o le ye nin ye. ²⁸ Nka hali bi ne be fen kelen jinina, ne ma min sor'o ban. Ne ka ce kelen sor'o ce waga tan ce ra min ye ce ye, nka ne ma se ka hali muso kelen sor'o musow bee ce ra min ye muso ye. ²⁹ O bee n'a ta, ne ka min kelen sor'o, o le ye nin ye: Ala ka adamadenw dan ka o ja, nka olugu yere le ka o ta kow gbeleya.

8

An ye masaw mina ni hakiri ye

¹ Jontigi le ye hakiritigi ye?

Jontigi le be se ka kow koro lon k'a fo?

Hakiritigiya be mog'o pada manamana,
a be mog'o ta panasisi yelema k'a ke ninsondiya ye.

² Ne ko: Masace ta kumakan lam'en,
sabu i yere karira ka o le fo Ala ja koro.

³ I kana koroto k'a fo ko i be bo masace koro.
Ko min te kopuman ye, i kana i kun gbeleya ka don o ra,
sabu ni fen o fen ka masace diya, a be o le ke.

⁴ Mog'o te masace ta kuma soso.
Jontigi le be se k'a fo a ma ko: «Mun na i ka nin ke?»

⁵ Ni mog'o min be a ta kuma lam'en, a ta kojugu tena se o tigi ma.
Mog'o hakiritigi le ka ko ketuma ni a kecogo lon.

⁶ Sabu ketuma ni kecogo le be ko bee ra.
Nka kojuguba do le be adamaden kan:

⁷ ko min bena ke ko fe, ale te se ka o lon.
Ko nataw bena ke cogo min na, jon le be se ka o fo a ye?

⁸ Adamaden si ta nin te a yere ta ye,
ko a b'a mara, janko lon do ale kana sa.
Mog'o si te se k'a salon bari.
Kere min lo, mog'o te se ka bos'i ka bo a ra.
Kojugukebaga ta kojugu fana te se k'a bos'i.

Mog'ojugu labanko te ja

⁹ Ne ka nin bee korosi. Fen o fen be ke dugukolo kan, ne ka o bee jate mina. Wagati dow ra, mog'o dow be o fanga digi dow kan ka kojugu ke o ra.

¹⁰ Ne k'a ye fana ko mog'ojuguw suw be donna ka ja. O ko, mog'ow be to ka don ka bo yoro saninman kono, ka o tando dugu kono, o tun ka o ta kojuguw ke dugu min yere kono. O fana ye kogbansan do le ye.

¹¹ I n'a fo kojugu juru te sara kojugukebaga ra joona, o koson adamaden jusukun fanin lo kojugu nege ra. ¹² O bee n'a ta, hali ni kojugukebaga ka kojugu ke sinaga keme, ka sijan sor'o cogo o cogo, ne koni k'a lon ko Alapasiranbagaw ta le ka di, sabu Alapasiran be olugu jusukun na. ¹³ Nka mog'ojugu ta tena diya, a fana tena sijan sor'o; a bena teme i ko suma be tunu cogo min na, sabu Alapasiran te a jusukun na.

Mog'o ka kan k'a ta wagati diyabo

¹⁴ Kogbansan do were be kera dunupa kono tuun: tuma dow, i b'a ye ko mog'ojugu ka kan ni ko min ye, o ko be taga ke mog'o terennin le ra; mog'o terennin fana ka kan ni min ye, mog'ojugu be o sor'o. Ne ko, ko nin fana ye kogbansan do le ye.

¹⁵ O koson ne ko, ko ninsondiya le mog'on te, sabu foyi man fisa adamaden ma dugukolo kan yan, fo ka domuni ke, ka min, ani k'a yere ninsondiya. A ka kan ka o le ke k'a to a ta baara ra a ta dunupalatige wagati kono; Ala ka o wagati le di a ma ko a y'a ke dugukolo kan.

¹⁶ Ne ka ne yere timinadiya ka hakiritigiya sor'o minke, ani adamaden be segeba min na dunupa ra, k'a yere bari sunogo ra su ni tere, ne ka o jate mina minke, ¹⁷ o tuma ne ka Ala ta baara bee lajennin fle; ko minw be ke dugukolo kan, mog'o si te se ka o faamu.

Hali ni mogo ka jija k'a korɔ jini cogo o cogo, a tena se k'a korɔ faamu. Hali ni mogo hakiritigi do le k'a fo ko ale k'a lon, i b'a sorɔ ko a te se k'a faamu.

9

Ko bee be Ala le boro

¹ Ayiwa, ne miirira nin kow bee ra, k'a bee segesege. Ne k'a ye ko mogo terreninw, ani mogo hakiritigiw ni o ta kewalew bee be Ala le boro. Adamaden bena taga ben ni kanuya le ye a yere ja wa, walama koninya wa, a te se ka o lon. ² Kokelen le be bee sorɔ. Ko min be mogo terrenin sorɔ, o kelen le be mogojugu fana sorɔ; a be mogonuman ni mogo saninyanin sorɔ, a be mogo saninyabari sorɔ; a be sarakabobaga sorɔ, a be sarakabobari sorɔ. Kokelen le be mogonuman ni mogojugu sorɔ; minw be kari, a be olugu sorɔ, minw be siran ka kari, a be olugu sorɔ. ³ Ko minw bee be ke dugukolo kan, o kow bee ra juguman ye nin ye: Kokelen le be se adamaden bee ma. Ka fara o kan, adamadenw jusukun fara kojugu ra; fatoya fana be o jusu ra o ta dunupalatige wagati ra. O ko, o be sa ka taga fara suw kan. ⁴ Mogo min be mogo panamanw ce ra, jigi be o tigi fe. Wuru min panaman lo, o belen ka fisa ni jara su ye. ⁵ Mogo minw panaman lo, olugu k'a lon ko o bena sa, nka suw te foyi lon tuun. Olugu ta sorɔta banna, sabu mogo si hakiri te to o ra tuun. ⁶ O ta kanuya o, o ta koninya o, o ta celiya o, o bee banna. Ko o ko be ke dugukolo kan yan, o nin te o si ra tuun.

Ala le be ninsɔndiya di adamaden ma

⁷ Taga i ta domuni ke ni ninsɔndiya ye, ka i ta duven min ni jusudiya ye, sabu i ta kewalew diyara Ala ye ka ban. ⁸ I ta fani dontaw ye gbe ka ja tuma bee, turu kasadiman kana fon i kun na ka ye. ⁹ Ala ka wagati min di i ma ko i y'a ke dugukolo kan yan, i yere panagbe ni i ta muso kanunin ye o wagati bee konɔ; i ninyoro le ye o ye dunupa konɔ yan, ka i to nin segeba ra dugukolo kan, sabu dunupalatige ye kogbansan le ye, adamaden be wagati min bee ke o bee ye gbansan le ye.

¹⁰ Ni i boro ka fen o fen sorɔ k'a ke, ni i baraka be se, a ke! Sabu i be tagara yoro min na, min ye lahara ye, baara te yi, jatemina te yi, lonniya te yi, hakiritigiya te yi.

¹¹ Ne k'a ye fana ko dugukolo kan yan, ko minw sen ka teri bori ra, olugu le te kon ka se, mogo barakamanw le fana te se sorɔ kere ra, mogo hakiritigiw le te domuni sorɔ, mogo cegumanw le te naforo sorɔ, mogo kolonbagaw le fana te bonya sorɔ; sabu kunnadiya ni kunnagboya be se bee le ma. ¹² Adamaden fana te a ta wagati lon. A be i ko jege be mina jo ra cogo min na, jo min be ke a sababu ye, walama i ko konɔ be mina jan na cogo min na. Wagatijugu be adamaden fana sorɔ o cogo le ra; a be bara ka cun a kan k'a mina.

Hakiritigiya ka fisa ni cefariya ye

¹³ Ne ka nin hakiritigiyasira fana ye dugukolo kan; o kera koba ye ne ja na. ¹⁴ Dugu fitini do tun be yi, o dugumogow tun man ca. Masace barakaman do nana o dugu kama. A ka dugu lamini, k'a ta kerekeminanw ke ka dugu lamini. ¹⁵ Ce tun be o dugu konɔ, min tun ye fagantan ye, nka hakiritigi tun lo. Ale le ka dugu bosu ni a ta hakiritigiya ye. Nka mogo si hakiri ma na to o ce fagantan na tuun.

¹⁶ O koson ne koni ko:

Hakiritigiya ka fisa ni cefariya ye.
Nka mogo te fagantan ta hakiritigiya jate,
mogo te a ta kuma fana lamen.

¹⁷ Hakiritigi b'a kan jigi ka kuma min fo,
mogo ka kan ka o lamen ka teme hakirintanw kuntigi ta perenkan kan.

¹⁸ Hakiritigiya ka fisa ni kerekeminanw ye,
nka kojugukebaga kelen doron be se ka konuman caman cen.

10

Hakiritigiya nafa

¹ Limogoww be turutigi ta turu cen k'a kasa gboya cogo min na,
o cogo ra nalomanya doonin doron be hakiritigiya cen; a be bonya bo mogo kan.

² Mogo hakiritigi ta hakiri b'a lataga a boronuman fe,
nka hakirintan ta hakiri b'a lataga a borojugu le fe.

³ Hali ni hakirintan be tagama sira kan, hakiri t'a fe;
a b'a yira bee ra ko ale ye hakirintan le ye*.

* **10:3** 10.3 Nin kuma korɔ be se ka ke fana ko a b'a fo tow ma ko olugu ye hakirintanw ye.

⁴ Ni fagama ka dimi i koro, i ye to i sigiyoro ra;
sabu sabari be kojuguba caman bari.

⁵ Ne ka ko benbari do ye dugukolo kan,
k'a ke i n'a fo jamana namogo yere le firira o yoro ra:

⁶ Loyorow bee ra pumanmanw be di hakirintan ma,
ka mogosobew sigi olugu ko fe.

⁷ Ne ka jonw yelennin ye sow kan,
k'a soro fagamadenw be tagamana o sen na i ko jonw.

⁸ Mogo min be dinga sogi, o tigi bena ben a kono;
mogo min be kogo ci, sa bena o tigi kin.

⁹ Mogo min be kabakuruw lawuri, kabakuruw bena o tigi mandimi,
mogo min be logo ci, o tigi be farati ra.

¹⁰ Ni jende da gboyara, ni mogo m'a da diya,
o tuma baarakebaga le ka kan ka do fara a baraka kan;
nka hakiritigiya b'a to baara be ja.

¹¹ Ni sa ka mogo kin, sani sanegebaga ye na sa nege,
o tuma kun te sanegebaga ta baara ra tuun.

¹² Kuma min be bo hakiritigi da ra, o ye neema le ye;
nka hakirintan da le be a yere halaki.

¹³ A be kuma damina nalomanya ra,
ka taga a laban fatoya juguman na.

¹⁴ O bee n'a ta, hakirintan ta kuma te ban ka ye.
Adamaden te ko nataw lon;
min fana bena ke ale ko fe, jon le be se ka o fo a ye fana?

¹⁵ Hakirintan ta baara b'a sege gbansan;
a te hali a ta dugu yere sira lon.

¹⁶ Jamana min ta masace ye denmisen ye,
jamana min ta kuntigiw be domunibaw damina kabini sogoma,
bono bena o jamana soro.

¹⁷ Nka jamana min ta masace ye haron ye,
min ta kuntigiw be domuni ke a wagati ra ka fanga soro, nka o te min ka fa,
o jamana koni ta pana.

¹⁸ Salibagatoya le b'a to mogo ta bon sanfeyoro be ben;
ni i boro banna baara ma, sanji be don i ta bon na.

¹⁹ Mogow be domunibaw laben ka o yere nanagbe,
ka duven ke ka o yere ninsondiya,
wari fana be o ta kow bee panabo!

²⁰ I kana masace danga hali i jusukun na.
I kana fangatigiw danga hali i sibon kono;
sabu kono do be se ka i kumakan ta ka taga ni a ye,
danfen kamantigi be se ka taga o ko lakari yoro bee.

11

Jateminakojugu man ni ko bee ra

¹ I ta domuni firi ji kan,
sabu ni wagati do ka se, i bena a soro tuun.

² Do di mogo wolonfla ma, hali mogo seegi yere ma;
sabu kojugu min bena ke dugukolo kan mogo ma o lon.

³ Ni sankabaw ka fa ji ra,
o be sanji ben dugukolo kan;
ni yiri ka ben woroduguyanfan na, walama sahiliyanfan na,

ni a koni ka ben yoro min na, a be to o yoro le ra.

⁴ Mogo min be to ka fono le jate mina, o tigi tena danni ke.

Ni mogo min tora sankabaw fleri ra, o tigi tena siman tige.

⁵ Fono temesira ye, min ye ele te o lon,

denjenin farikolo be laben a bamuso konu cogo min na, i te o fana lon;

o cogo kelen na, Ala min ye fen bee kebaga ye, i te se ka ale fana ta baara faamu.

⁶ Sogomada fe, i ta siman seri;

fo ka taga wula se, i kana saliya don i yere ra,

sabu min bena na walama min bena cen, i te o lon,

ni a bee le fana bena na wa, i te o lon.

⁷ Yeelen ye fendiman ye;

ka tere yeelen ye, o ka di mogo na ye.

⁸ Ni mogo min ka sijan soro, o tigi ye nagari o wagatiw konu;

nka a ka kan k'a hakiri to a ra ko wagatijuguw fana bena caya.

Ko o ko be ke, o bee ye kogbansan le ye.

Denmisen ka kan ka hakiri soro

⁹ Ele kanbelen, i nagari i ta denmisenya wagati ra.

I jusu diya i ta kanbelenya wagati ra.

Ni i ta miiriya ka se ko o ko ma,

ni i na ka bo fen o fen fe, o ke.

Nka i ka kan k'a lon ko

kiti lon na, Ala bena taga i jininka nin kow bee ra.

¹⁰ O koson ko min be na ni janasisi ye, o bo i ta miiriya ra;

ko min be toro lase i farikolo ma, i yere mabo a ra.

Sabu denmisenya be teme i ko dugubeda wagati.

Nin bee ye kogbansan le ye.

12

Koroya tagamasiyenw

¹ O koson i hakiri to i danbaga ra i ta kanbelenya wagati ra,

sani k'a to lonjuguw ye se,

sani k'a to sanw ye se,

san minw na i yere bena a fo ko: «Dunuja logo si te ne ra tuun!»

² I hakiri to i danbaga ra sani tere ye don dibi ra,

sani yeelen ye ke dibi ye,

sani karo ni lolow ye don dibi ra,

sani sankaba werew ye wuri ka na tuun sanji bennin ko fe*.

³ O wagati le ra, bon korosibagaw be yereyere,

ce barakamanw be kuturu,

mugusibagaw be mugusi lalo, sabu do bora o ra;

minw tun be fleri ke finetiri fe, olugu na be fin†.

⁴ Da minw tun yelenin be ka bla sira kan, o daw be datugu,

mugusikan be dogoya,

mogo be kunu konokasituma ra,

dankirilabagaw kan be dogoya‡.

⁵ O wagati le ra, mogo be siran fen korotaninw na,

siraratagama jatige be i soro.

Amandesun be fiyeren bo,

ton te se ka pan kosebe tuun§,

diya te ke foyi si ra tuun;

* **12:2** 12.2 Nin kumaw bee ye saya tagamasiyenw le ye. † **12:3** 12.3 Bon korosibagaw, o ye mogo borow ye; ni koroya sera mogo ma, i borow be to ka yereyere. Ce barakamanw, o ye senw ye. Mugusibagaw, o ye jinw ye. Minw be fleri ke finetiri fe, o ye padenw ye. ‡ **12:4** 12.4 Da minw tun yelenin be, o ye mogo torow ye. Mugusikan, ani donkirilabagaw, o ye mogo kumakan ye. § **12:5** 12.5 Amandesun ta fiyeren: o ye kunsigibew ye. Ton te se ka pan: ni mogo korora, i ta ko bee be sumaya.

sabu lon do adamaden be taga a ta so kono,
 a bena to so min kono wagati bee.
 Ni o kera, kasibagaw be to ka kasi siradaw ra.

⁶ I hakiri to i danbaga ra, sani warigbejuru ye tige,
 sani sanindaga ye ci,
 sani jurufiye ye ci kolonda ra,
 sani jibinege ye kari ka ben kolon kono.
⁷ I hakiri to i danbaga ra, sani bogo ye seko dugukolo ra,
 i n'a fo a bora dugukolo ra cogo min na,
 ani sani adamaden nin ye seko a dibaga Ala fe.

⁸ Gbansan, ani gbansan,
 ne Waajurikebaga ko ten!
 Fen bee ye gbansan le ye!

Karan laban

⁹ Ayiwa, Waajurikebaga tun ye hakiritigi ye; ka fara o kan, a ka mogow karan a ta lonniya ra. A ka zana caman lamem, ka o segesege, ka o laben ka ja, ka o sebe.

¹⁰ Waajurikebaga jijara ka kumarumanw le fo; a ka o kumaw sebe ka ja, ka kaja ni can yere ye.

¹¹ Hakiritigiw ta kuma be i ko negebere nunbonin; o be o ta hakiritigiyakuma minw laben ka o sebe, o be i ko nege min gbengbenna dugukolo ra. O kumaw bee bora kuntigi kelen le fe. ¹² I yere korosi, ne dence, i kana foyi fara a kan. Mogow be se ka kitabu minw sebe, dan te o ra; nka karan cayakojugu be mogow sege.

¹³ Ayiwa, min bee fora, o kumaw laban ye nin ye: Siran Ala ja, k'a ta kumakanw sira tagama. Adamaden ta ko bee be bo o le ra. ¹⁴ Sabu Ala bena adamadenw ta kewalew bee kiti tige, hali minw kera dogo ra, kojuman fara kojugu kan.

DɔNKIRIW TA DɔNKIRI KITABU Kitabu faamucogo

Dɔnkiriw ta dɔnkiri kɔrɔ ye ko dɔnkiriw bɛɛ ra jumanman, min ka di ni a tɔw bɛɛ ye. Dɔw b'a wele ko masace Sulemani ta dɔnkiri. Mɔgo caman fana b'a miiri ko a sebebaga ye masace Sulemani ye, sabu ale tɔgo le fɔra kitabu damina na.

Kanupɔgon fla ta ko le bɛ nin kitabu kɔnɔ, kanbelen dɔ ni a ta sunguru; olugu jarabira ɔgon na; o bɛ ɔgon tando, ka ɔgon ladiya ni o darakumaw ye. O mɔgo fla bɛ kuma ka ɔgon sɔn, walama o bɛ kelennakuma kɛ, walama o bɛ ɔgon ko fɔ o teri dɔw ye, o b'a fɔ minw ma ko «Zeruzalemu sunguruw».

Nin kitabu faamucogo ma ɔgon; tuma dɔw kuma min bɛ fɔ, i t'a lon ni o ye kanbelen, walama sunguru kan ye. O koson an ka kuma dɔw kɛ kanbelen ta ye, ka dɔw kɛ sungurunin ta ye, hali ni heburukan kitabu m'a kɛ ten.

Mɔgow ka nin kitabu faamu cogo caman na: Dɔw ko, ko nin kitabu ye Ala ni a ta mɔgow ta kanuya tagamasiyen le ye, dɔw ko, ko Matigi Ala ni a ta jonw ta jɛnɔgonya* tagamasiyen lo, dɔw ko, ko Matigi Yesu ni lanabagaw ta kanuya tagamasiyen lo.

Nka an ka kan ka nin kitabu kumaw ta i n'a fɔ a sebera cogo min na; o kɔrɔ ye ko cɛ ni muso ta kanupɔgonya ko bɔra Ala yere le ra. Cɛ ni muso ye ɔgon kanu, walama ka jarabi ɔgon na furu ta sira fɛ, o tɛ baasi ye, o ka ji.

O ra, an bɛ se k'a fɔ ko nin kitabu kunba yere kera kanuya ye, ka kɔra ni nin kumaw ye:

«Hali jiba tɛ se ka kanuya tasuma faga,
ji si tɛ se k'a datugu» (8.7).

Kitabu kɔnɔkɔw

Dɔnkiri fɔlɔ (1.1-2.7)

Dɔnkiri flanan (2.8-3.5)

Dɔnkiri sabanan (3.6-5.1)

Dɔnkiri naaninan (5.2-6.3)

Dɔnkiri loorunan (6.4-8.4)

Dɔnkiri wɔɔɔɔnan (8.5-14)

Kanupɔgonmanw ta baro

¹ Dɔnkiriw bɛɛ ta dɔnkiri. Sulemani ka min sebe.

(Sunguru kumakan)

² Ne mɔmɔ! Ne fari yɔrɔ bɛɛ saaro!

Sabu i ta kanuya ka di ka tɛmɛ duven kan.

³ I munturu kasa ka di.

I tɔgo bɛ i ko turu kasadiman min kasa bɛ yɔrɔ bɛɛ labɔ.

O koson, i ko ka di sungurudenw ye.

⁴ Ne mina, ka gban i kɔ, an ye bori!

Masace, ne ladon i ta bon kɔnɔ!

An ye ɔgari ka ninsondiya ɔgon fɛ!

An ye kanuya diyabɔ ka tɛmɛ hali duven kan.

Sunguruw jo lo ka ɔabɔ i fɛ.

⁵ Zeruzalemu sunguruw, ne finnin lo, nka ne cɛ ka ji,

i ko Kedari ta fanibonw,

i ko Sulemani ta masaso bondarafaniw.

⁶ Aw kana ne ta finya fle,

tere le ka ne fin.

Ne balemacew le dimina ne kɔrɔ,

ka ne bla ko ne ye rezenforow kɔrɔsi.

O ra, ne ma ne yere ta foro kɔrɔsi.

⁷ E, ne jusukun bɛ ele min kanu, a fɔ ne ye:

ele bɛ taga ni i ta bɛganw ye min, o ye taga bin jimi?

Aw bɛ sigi yɔrɔ juman ka nɛnɛkiri tere fɛ?

Ni ne ka o lon, ne tɛna to ka yaalayaala tuun ka lamini

i toɲoɲonw ta beganw ko gbansan.

(Kanbelen kumakan)

⁸ E, musow bee ra ceɗuman, ni ele ma o lon,
bo ka tugu beganw no fe,
ka taga ni i ta badenninw ye,
o ye taga bin jimi sagagbenbagaw ta fanibonw kere fe.

⁹ E, ne kanuɲoɲon, ne be i ta ceɗa suma
ni masace Farawona ta wotorosamasow le ye.

¹⁰ I dafuruw ce ka ji i ta tororanege fla ce ma,
i kankala ce ka ji i ta kannanege ce ma!

(Sagagbenbagaw kumakan)

¹¹ An bena tororanege saninlamanw le gbasi i ye,
ka o jegen ni warigbe ye.

(Sunguru kumakan)

¹² Ka ne ta masace ni a jenɲoɲonw siginin to,
ne ta turu ka yoro bee kasa diya.

¹³ Ne jarabi be i ko kasadiyanan, min be boronin kono.
A lanin be ne sin fla ce ma.

¹⁴ Ne jarabi be i ko jabifiyeren,
min be Eni Gedi rezenforow ce ra.

(Kanbelen kumakan)

¹⁵ E, i ce ka ji sa, ne kanuɲoɲon, i ce ka ji!
I jakisew ce ka ji i ko tugani!

(Sunguru kumakan)

¹⁶ I ce ka ji, ne jarabi, i ko ka di ne ye;
an ta lanan be i ko binkene.

¹⁷ An ta bon yiriw ye sediriyiri ceɗuman le ye,
a kogow ye siperesi yirijumanw le ye.

2

¹ Ne be i ko yirifiyeren min be falen Saron kenegbe ra,
i ko yirifiyeren min be falen kuruw furance ra.

(Kanbelen kumakan)

² Ne kanuɲoɲon be sunguru tow ce ra
i ko yirifiyeren ceɗuman falennin naniyiriw ce ra.

(Sunguru kumakan)

³ Ne jarabi be kanbelen tow ce ra
i ko pomusun be yiri tow ce ra tu kono cogo min na.
Ne jusu diyaninba be sigi a suma koro,
a den fana ka di ne da ra!

⁴ A ka ne ladon nanagbeyoro ra, so kono;
ka kanu ke ka ne datugu.

⁵ Aw ye rezen monin di ne ma ka baraka don ne ra,
aw ye pomu di ne ma ka do fara ne fanga kan,
sabu kanu kera ne ra bana ye.

⁶ A numanboro ye to ne kun koro,
a kininboro ye ne momo.

(Kanbelen kumakan)

⁷ E, Zeruzalemu sunguruw, ne be aw daari,
aw y'a ke minanw, ani mankalaninw koson,
aw kana kanu lawuri, aw kana a lakunu
k'a soro a wagati ma se.

(Sunguru kumakan)

⁸ Ne toro be ne jarabi kumakan na!
A fle nin ye, a be nana!

A be panpanna kuruw kan,
a be borira kongoriw kunna!

⁹ Ne jarabi be i ko minan,
i ko mankalanin den;
a lonin fle kene ma an ta kogo ko fe.

A be fleri kera finetiri fe,
a jaw be finetiri sansanw na.

10 Ne jarabi kumana ne fe; a ko:
 «I wuri, ne kanunogon! Ne ta ceɓumanin, na yan!
 11 A fe, nenewagati banna,
 sanji tigera, sanji lora.
 12 Yiriw be fiyerenja jamana konɔ;
 donkirilawagati le sera*;
 tuganiw kasikan be bora an ta kongow konɔ.
 13 Toroden folow be mona,
 rezensunw fiyerenja, ka yoro kasa diya.
 I wuri, ne kanunogon! Ne ta ceɓumanin, na yan!

14 «E, ne ta tugani birinin be farawow le ra,
 a dogonin be fo kuruwow le ce ra.
 A to ne ye i pada fe sa!
 A to ne ye i kumakan men,
 sabu i kumakan ka di,
 i pada ce ka ji.»
(Bamusoman kumakan)
 15 Aw ye kongowuru mina an ye,
 kongowurunin minw be an ta rezenforow cen,
 tuma min na o be fiyeren bo!
(Sunguru kumakan)
 16 Ne jarabi ye ne ta ye, ne fana ye a ta ye.
 A be ni a ta beganw ye, o be bin jimina yirifiyerenw ce ra.
 17 Sani tere ye suma,
 sani yirisuma ye tunu,
 i ye kosegi ka na, ne jarabi;
 bori ka na i ko minan,
 walama mankalaninden min be panpan
 kuru walonwalonninw kan.

3

Sunguru sikora ni a ta kanbelen ye
(Sunguru kumakan)

1 Ka ne to ne layoro ra,
 su bee, ne sikora k'a ye
 ko ne be ne ta kanbelen kanunin yorojinina.
 Ne k'a yorjini ka dese, ne m'a ye.
 2 Ne wurira ka dugu yaala,
 siradaw ra, ani jamalajenyorow ra.
 Min ko ka di ne ye, ne ka o yorjini,
 ne k'a yorjini ka dese, ne m'a ye.

3 Ne ka dugu korosibagaw kunben,
 o be yaalara ka dugu korosi.
 Ne ko: «Ne jarabi don? Aw ma ben ni a ye wa?»
 4 Ne temena o ra doonin doron,
 ne benna ni ne jarabi ye.
 Ne k'a mina, ne tena a bla tuun,
 fo ne ye don ni a ye ne bamuso ta so konɔ,
 ne woroba ta bon konɔ.

5 E, Zeruzalemu sunguruw, ne be aw daari,
 aw y'a ke minanw, ani mankalaninw koson,
 aw kana kanu lawuri, aw kana a lakunu
 k'a soro a wagati ma se.

6 E, jon le be wurira ka bo kongokolon konɔ ka na,
 i ko sisiba wurito,
 mire kasadiman ni wusunan kasadiman,

* 2:12 2.12 An be se k'a fo fana ko: donkirilawagati ni gerenadisunw lesewagati.

ani turutigiw ta turu kasadiman suguya bɛɛ kasa b'a kɔ?

⁷ Masace Sulemani le lanin bɛ a ta lanan kɔnɔ; o k'a ta, o bɛ nana.

Cɛ barakaman biwɔɔɔ b'a blasirara,
Izirayeli ta kɛrɛkɛcɛw bɛɛ ra cɛfariw lo.

⁸ Kɛrɛkemuru bɛ o bɛɛ boro,

o degira kɛɛ ra;

o bɛɛ ta kɛrɛkemuru bɛ o tɔgɔkun na,

o labenna sufera ta kojuguw kama.

⁹ Masace Sulemani ka o lanan lalaga

ni Liban jamana yiriɗumanw ye;

¹⁰ a k'a senw lalaga ni warigbɛ ye,

k'a kɔɔenyɔɔ kɛ ni sanin ye,

k'a sigiyɔɔ lalaga ni faniwulen cɛɗuman dɔ ye.

Zeruzalemu sunguruw k'a kɔnɔnɔyɔɔ sɔgɔ ka ɗa, kanu kosɔn.

¹¹ Siyɔn sunguruw, aw ye bɔ ka masace Sulemani fle!

A bamuso ka masafugula min biri a kun na

a furulon na, o le bɛ a kun na;

a ta ninsondiyalon le kera o lon ye.

4

(Kanbelen kumakan)

¹ E, i cɛ ka ɗi, ne kanɔɓɔgɔn, i cɛ ka ɗi haali!

I ɗakisɛw cɛ ka ɗi i ko tuganiw,

i ta lankana jukɔɔ.

I kunsigi finna, k'a caya i ko bakuru min bɛ jigira ka bɔ Galadi kuru kan.

² I ɗinw gbera i ko sagakuru min siw kannna,

i ko saga minw konin bɛ bɔra kɔ ra.

I ɗinsira fla bɛɛ dafanin lo,

dɔ ma fɔn a si ra.

³ I dagbolo fla wulencogo ɗana haali;

i da cɛ ka ɗi.

I dafuru bɛɛ kelen kelen bɛ i ko gerenadi cɛtige

i ta lankana jukɔɔ.

⁴ I kankala bɛ i ko masace Dawuda ta sankaso,

min lɔra k'a kɛ kɛrɛkɛminanw marayɔɔ ye;

nɛgebennan waga kelen le dulonnin b'a kɔnɔ,

kɛrɛkɛcɛfari ta nɛgebennanw.

⁵ I sinbara fla bɛ i ko mankalaninden fla,

o bɛ i ko minanmuso ta flandinw,

minw bɛ bin ɗimi yirifiyerenw cɛ ra.

⁶ Sani tere ye suma,

sani yirisuma ye tunu,

ne bɛna yeɛ o mirisunw ta kuru kan,

ne bɛ taga o wusunanyiriw ta kongori kan.

⁷ Ne kanɔɓɔgɔn, i cɛ ka ɗi haali!

Fiyen t'i ra!

⁸ Na ne fɛ, ka bɔ Liban kuru kan, ne ta maminamuso,

jigi ka bɔ Liban kuru kan i ye na.

Jigi ka bɔ Amana kuru kunna ka fleri kɛ;

jigi ka bɔ Seniri kuru kunna ka fleri kɛ,

jigi ka bɔ Herimɔn kuru kunna ka fleri kɛ,

jaraw bɛ dogo yɔɔ min na,

waraninkalaw bɛ dogo kuru minw cɛ ra.

⁹ E, ne dɔgɔmuso, ne ta maminamuso, i ka ne jusukun mina.

I ta flerikɛko kelen dɔrɔn ka ne jusukun mina,

i ta kɔnɔkise kelen dɔrɔn ka ne jusukun mina.

¹⁰ Ne dɔgɔmuso, ne ta maminamuso, i ta kanu ka di dɛ,

i ta kanu ka di ka tɛmɛ duven kan.

I munturu kasa ka di ka teme wusunaw bee kan!

¹¹ Ne ta maminamuso, li le be toni ka bo i dagbolow ra,
li ni nono le be i nenden jukoro.

I ta faniw kasa ka di i ko Liban yiriw kasa.

¹² Ele ye nankoo koorinin le ye,
ne dogomuso, ne maminamuso;
ele ye bununji koorinin le ye,
ani kolon min dasogora!

¹³ I be i ko gerenadi yiritupuman min be denjumanw ke,
ani min denw ka di;

jabisunw, ani narisunw b'a ra.

¹⁴ Narisunw ni safiransunw,
ani yiri kasadimanw, ani sinamonisunw,
ani wusunanyiri suguya bee:

miri ni alowesi,

ani kasadiyananw bee ra jumanman.

¹⁵ Ele ye kolon le ye nankow ce ma,
bununji saninman

min be woyo ka bo fo Liban kuruw ra!

(Sunguru kumakan)

¹⁶ Sahiliyanfan fono ye wuri!
Woroduguyanfan fono ye na!

O ye fiye ne ta nankoo kan,

janko a yiriw kasadiman ye wuri,

k'a to ne jarabi ye don a ta nankoo ra,

k'a yiridendimanw domu.

5

(Kanbelen kumakan)

¹ Ne dogomuso, ne maminamuso,
ne be nana ne ta nankoo ra,

ka na ne ta kasadiyananw tige,
mirisunw, ani ne ta wusunanyiriw.

Ne bena ne ta lipaga ni a ji bee domu,

ka ne ta duven ni ne ta nono min!

(Teriw kumakan)

An teriw, aw ye domuni ke, ka min,
ka nogon kanu fo ka panamini!

Sunguru ma da yele joona

(Sunguru kumakan)

² Ne tun be sunogora, nka ne hakiri tun be ne jarabi ra.

A fle ne jarabi kan lo, a be da gbasira.

(Kanbelen kumakan)

«Da yele, ne dogomuso, ne kanunogon,
ne ta tugani, ne ta muso dafanin!

Ne kun bee kera gomiji ye,

su sumaya ka ne kunsigi bee nigi.»

(Sunguru kumakan)

³ Ne ka ne ta derege bo ka ban;

o tuma ne bena a don tuun wa?

Ne ka ne senw ko ka ban,

ne bena o nogo tuun wa?

⁴ Ne jarabi k'a boro don da wo fe;

a makari ka ne mina.

⁵ Ne wurira ko ne be da yele ne jarabi ye,

k'a soroo ne boro bee tun ye turu kasadiman ye;

ne ta turu kasadiman ka da sogonan bee ke turu ye.

⁶ Ne ka da yele ne jarabi ye,

nka o y'a soroo a tun k'a ko don ka taga ka ban.

A tagako ka ne hakiri bee pagami.

Ne k'a yorɔɔɔnini, nka ne m'a ye.
Ne k'a wele, nka a ma ne lamina.

⁷ Dugu korosibagaw yaalayaalato ka ne kunben,
o ka ne bugo fo ka ne mandimi;
o ka ne ta lankana bosi ne ra!
Dugu korosibagaw ka o le ke ne ra.

⁸ E, Zeruzalemu sunguruw, ne be aw daari,
ni aw ka ne jarabi ye,
aw bena mun le fo a ye sa?
Aw y'a fo a ye ko a ta kanu ka bana bla ne ra!
(*Dugu sunguruw kumakan*)

⁹ E, musow bee ra ceɔuman,
o tuma mun le be ele jarabi ra ka teme ce tow kan sa?
Mun le be ele jarabi ra ka teme ce tow kan,
fo i be an daarira tan?
(*Sunguru kumakan*)

¹⁰ Ne jarabi ghenin lo, fo a be manamana.
A boɔɔɔɔnko te soro hali ce waga tan ce ra.

¹¹ A kunkolo ye sanin yereɔoro ye,
a kunsigi ka ca fo a be fifa a ko,
a kunsigiw finna i ko kononinfin ta siw.

¹² A pakisew be i ko kodaratuganiw,
i ko nono kera ka kodaratugani minw ko;
a pakisew be a na konɔ i ko lulu.

¹³ A dafuru be i ko nankorayiri kasadimanw;
ani wusunanyiri kasadimanw.
A dagbolo ce ka ni, i ko yirifyeren kasadimanw.

¹⁴ A borow bee ye sanin ye,
ka lulu ke k'a negen.

A fari ce ka ni, i ko samapin nugunin,
safiri lulu donna min na k'a ceɔa.

¹⁵ A senkalaw be i ko farakuroɔuman gbeman,
minw ju sigira sanin yereɔoro kan.
A baraka be i ko Liban kuruw;
a be i ko sediriyiri, min ta ceɔa ɔogon te yiri tow si ra.

¹⁶ A da ka timi,
a yoro bee ka di ne ye.

Ne jarabi be ten le, ne kanuɔogon be ten le,
Zeruzalemu sunguruw.

6

(*Dugu sunguruw kumakan*)

¹ Musow bee ra ceɔuman,

i jarabi tagara min le?

I jarabi tagara fan juman fe sa?

A fo an ye janko an ye i deme k'a yorɔɔɔnini.

(*Sunguru kumakan*)

² Ne jarabi tagara a ta nanko le ra,
wusunanyiriw falennin be yoro min na.

A tagara to ni a ta beganw ye nankow konɔ,
a be yirifyerenw tigera yi.

³ Ne ye ne jarabi ta ye,
ne jarabi fana ye ne ta ye.

A be ni a ta beganw ye, o be bin nimina yirifyerenw ce ra.

Sunguru ta ceɔa

(*Kanbelen kumakan*)

⁴ E, ne kanuɔogon, i ce ka ni, i ko Tirisa dugu,
i saraman lo i ko Zeruzalemu dugu;
i be mogɔ ja tige i ko kerekejamaba lajennin.

⁵ I ja bo ne ra,
 sabu i ta fleri be ne hakiri wuri le.
 I kunsigi ce ka ji, i ko bakuru
 minw be jigira ka bo Galadi kuru kan.

⁶ I jinw gbera i ko sagakuru
 min konin be bora ko ra.
 I ninsira fla bee dafanin lo,
 do ma fon a si ra.

⁷ I dafuru bee kelen kelen be i ko gerenadi cetige,
 i ta lankana jukoro.

⁸ Masamuso biwooro be masace fe,
 jonmuso biseegi ye a musow ye;
 sunguruw da te lon.

⁹ Nka ne ta tugani, ne ta dafanin ye kelenpe le ye.
 A jagon were te a bamuso fe.
 A ko ka di a woroba ye ka teme fen bee kan.
 Ni sunguru tow k'a ye, olugu b'a fo a ma ko a ta pana.
 Masamusow, ani jonmusow minw ye a musow ye, olugu b'a tando.
(Teriw kumakan)

¹⁰ E, nin ye sunguru juman nato ye i ko dugugbeda boto?
 A ce ka ji i ko karo,
 a be manamana i ko tere;
 a be mogo ja tige i ko kerekejamaba lajennin.

¹¹ Ne jigira nanko ra, yiridentaw be nanko min na,
 ka taga yiriw falento fle,
 k'a fle ni rezensunw be nugura,
 ni gerenadisunw be fyerenna.

¹² Fen min k'a to ne nege ka ne sama
 ka taga ni ne ye fo ne ta jamana ta kerekewotoro ce ra, ne ma o lon.

7

(Mogo werew kumakan)

¹ Na, na, Sulamiti sunguru!
 Na, na janko an ye i pada fle!
(Sunguruw kumakan)
 Mun na aw be Sulamiti sunguru flera
 i ko mogo minw be donkebagaw flera?

(Kanbelen kumakan)

² E, fagamadennin,
 i senw ce ka ji i ta sanbaraw kono!
 I soro koorinin be ka ja i ko kannakonon;
 baarakebaga hakiriman do boro no le be o ye.

³ I cemaniyoro be i ko minan koorinin,
 duven kasadiman te fon min kono.
 I konobara be i ko siman min lajenna jagon kan,
 k'a lamini ni yiri fyerenw ye.

⁴ I sinbara fla be i ko mankalaninden fla,
 o be i ko minanmuso ta flarinw.

⁵ I kankala be i ko sankaso
 min lora ni samajin ye.
 I padenw be manamana i ko Hesibon ko ji,
 min be Bati Rabimu donda kere fe.

I nunkala be i ko Liban sankaso,
 min lonin be k'a nasin Damasi dugu ma.

⁶ I kunkolo ce ka ji i ko Karimeli kuru.
 I kunsigi danna k'a ceja i ko danfani dawulaman.
 I kunsigi be se ka masace sen fereke k'a laben.

⁷ E, i ce ka ji de! I ko ka di ne ye!
 Ne ta kanunin, ne diyanyamogo.

⁸ I locogo be i ko tamarosun.

I sin be i ko tamaro tizanw.

⁹ Ne be yelen tamarosun na k'a tizan do tige!

I sinw be i ko rezen monin.

I da kasa ka di i ko yiriden mokojuman.

¹⁰ I da ka timi i ko duvendiman.

Can lo, o duven ye ne ni ne jarabi ta le ye,

a be woyo an dagbolo kan fo ka taga an sunogo.

Kanu ni ninsondiya

(Sunguru kumakan)

¹¹ Ne ye ne jarabi ta le ye,

a ta miiriya bee be ne le kan.

¹² Na, ne jarabi, an ye taga kongo kono,

an bena si togoda do ra,

¹³ sogomada joona fe, an be taga rezenforo ra,

k'a fle ni rezensun nugura, ni a be fyerenna,

ni gerenadisunw fyerenna.

O yoro le ra, ne bena a yira i ra ko i ko ka di ne ye.

¹⁴ Mandaragoriw* kasadiman ka yoro bee labo.

Yiridenjuman suguya bee be an ta bonda ra;

yiriden tigeninkuraw, ani a koroninw.

Ne jarabi, ne ka o bee mara ele le ye.

8

¹ E, ni ele tun ye ne koroe yere le ye,

ni ele ni ne tun ka sin kelen min,

ne tun bena i kunben kene ma ka melege i ra,

mogo si tun tena ne mafiyenya.

² Ne tun bena taga ni i ye ka taga i ladon ne bamuso ta so;

i tun bena ne karan.

Ne tun bena duvendiman do di i ma, i ye o min;

ne tun bena ne ta gerenadisunw yiriden ji do di i ma.

³ A numanboro ye to ne kun koro,

a y'a kininboro melege ne ra.

(Kanbelen kumakan)

⁴ E, Zeruzalemu sunguruw, ne be aw daari

aw kana kanu lawuri, aw kana a lakunu

k'a soro a wagati ma se.

Kanu ta fanga be i ko saya fanga

(Dugu sunguruw kumakan)

⁵ E, muso juman le be nana ka bo kongokolon kono,

a dennin be a jarabi kan?

(Sunguru kumakan)

Ne ka i lakunu pomusunw le koro,

i bamuso ka i kono ta yoro min na,

i woroba ka i kono ta yoro min na.

⁶ Ne sigi i jusukun kan i ko tagamasiyen,

ne don i boro ra i ko tagamasiyen;

sabu kanu fanga be i ko saya fanga,

celiya ka fari i ko kaburu.

Kanu tasuma ye tasuma farimanba le ye,

a be i ko Matigi Ala ta tasuma.

⁷ Hali jiba caman te se ta kanuya tasuma faga,

ji si te se k'a datugu.

Ni mogo min ka hali a ta sokonofenw bee di ko a be kanu san,

o tigi tena foyi soro ni logobori te.

(Sunguru balemaw kumakan)

⁸ Dogomuso do be an fe,

a kogo ma fa folo.

* 7:14 7.14 Mogow tun b'a miiri ko mandaragori yiriden tun be se ka kanu bonya ce ni muso ce.

An bɛna mun le kɛ an dɔgɔmuso ye,
ni a furukokuma nana wuri lon min na?

⁹ Ni an dɔgɔmuso ye dugu laminikogo le ye,
an bɛna sansan warigbɛramanw lo a kunna.
Ni an dɔgɔmuso ye donda le ye,
an bɛna sɛdiriyiri barakamanw le kɛ a kon ye.
(*Sunguru kumakan*)

¹⁰ Ne ye dugu laminikogo le ye,
ne sinw ye a kogo sankasow ye.
O ra, ne kɛra ne jarabi fɛ hɛra sababu le ye.
(*Kanbelen kumakan*)

¹¹ Yiriforo dɔ tun bɛ Sulemani fɛ Baali Hamɔn.
A k'a karifa dɔw ma ko o y'a kɔrɔsi.
Olugu bɛɛ kelen kelen tun bɛ to ka na warigbɛ waga kelen le di a ma
yiridenw songo ye.

¹² Ne ta yiriforo bɛ ne yɛrɛ le pa kɔrɔ yan.
Ele Sulemani ye to ni i ta warigbɛ waga kelen ye,
warigbɛ kɛmɛ fla ye kɛ a kɔrɔsibagaw ta ye.

¹³ Ele min siginin bɛ nankɔ kɔnɔ,
ne tɔɔɔɔn dɔw ka o toro malo, ko o bɛ i ta kuma lamɛn.
A to ne ye i kumakan mɛn!
(*Sunguru kumakan*)

¹⁴ Bori, ne jarabi,
i ko minan, walama mankalanin den,
min bɛ paɔpaɔ kuruw kan ka taga,
yirikasadimanw bɛ kuru minw kan.

EZAYI TA KITABU Kitabu faamucogow

Cira Ezayi ani cira Amosi, ani cira Oze, ani cira Mise, olugu bee ka baara ke wagati kelen na. Cira Ezayi tun be Zeruzalemu. A ka waajuri ke ni baraka ye fo san biwooro, Zuda mara ra. A ka masacew, ani jamana jamogow ladi. O wagati ra, Asiri jamana ta fanga le tun ka bon dunuwa yoro caman kan. Cira Ezayi ka Zuda mogow ladi ko o kana o jigi la o siyaw ta fanga kan. Zuda mogow tun ka kan ka o jigi la Matigi Ala kelenpe le kan.

Ezayi ta Kitabu damina ra, a ta kumaw nasinna Zuda mara mogow ma, O kera Asiri jamana ta fanga wagati ra. Nka k'a damina a sura 40 na, a yelemana. Zuda mogow minw tun minana ka taga Babiloni, cira be kuma k'a nasin olugu le ma. O wagati ra, Peresi masacew Sirusi le tun be fanga ra. Ale le tun bena se soro Babilonikaw kan, ka Zuda mara mogow labla ka taga o ta jamana ra.

Kitabu ta kumalabanw, minw be damina sura 56 ra, o ye cira ta ladiriw, ani a ta daariw, ani a ta Alatandodankiriw ye. A be o fo Zuda mogow le ye, minw tun sekora ka na ka bo Babiloni.

Cira Ezayi togo lara ko «Kibaro diman ta cira», sabu ale le ka kisiri ko fo kosebe (12.1-2; 40.10; 52.7; 61.1), ani jurumun yafa ko (6.7; 40.2; 53.5; 55.7), ani jurumun kafari ko (1.18,25; 27.9; 52.15), ani hera (9.6; 26.12; 32.17; 53.5). A k'a yira ko Ala le be o kow bee ke adamadenw bee ye (11.10; 42.6; 45.22). Ala ka mogow min panawoloma k'a ke kisibaga ye, o le bena na, ka na hera ke mogow ye (7.14; 9.5,6; 11.10; 55.3).

Yoroba saba be nin kitabu kono:

Sura 1-39: Asirikaw ta fanga wagati

Sura 40-55: Zuda mara mogow minawagati ka taga Babiloni

Sura 56-66: Izirayelimogow sekowagati ka na o ta jamana ra

Kitabu konokow

Ala ka Izirayelimogow jarakiri (1-12)

Ala bena siyaw tow ta kiti tige (13-23)

Ala ka wagati nataw ta kow fo (24-27)

Ala bena kiti tige k'a ta mogow kisi (28-35)

Ala ka min ke Masacew Ezekiyasi ta wagati ra (36-39)

Ala ka Izirayeli ta jususaaro wagati fo (40-55)

Ala ta mogow ta jarakiri ani Ala ta layiriw (56-66)

Kitabu kumakan folo

Ala ka Izirayelimogow jarakiri

(1-12)

¹ Ala ka nin kow le yira Amosi dence Ezayi ra, Zuda mara ni Zeruzalemu dugu ta ko ra; o kera Zuda masacew Oziyasi, ani Yotamu, ani Ahazi, ani Ezekiyasi ta wagatiw ra*.

Ala ta mogow ta hakirintanya

² Sankolo, ele ye nin lamem, dugukolo, i toro malol!

Sabu Matigi Ala le be kumana:

«Ne ka denw lamol, ka o ke mogow ye,

nka olugu le murutira ne ma.

³ Hali misi b'a tigi lon,

fali fana k'a ta domunikeyoro lon a tigi ta so;

nka Izirayelimogow ma foyi lon,

ne ta mogow te foyi faamu.»

Zuda jamana halakicogow

⁴ Aw siya jurumunkebaga, bono bena aw soro!

Aw ta terenbariyaw ka ca!

Aw siya kojugukebaga!

Aw den cenninw!

Aw banna Matigi Ala ra,

aw ka Izirayeli ta Ala saninman dogoya,

* 1:1 1.1 Aw ye nin yorow fle: Oziyasi: Masacew flanan 15.1-7; Yotamu: Masacew flanan 15.32-38; Ahazi: Masacew flanan 16.1-20; Ezekiyasi: Masacew flanan 18.1-20.21.

aw ka aw ko don a ra.

⁵ Ne bena aw bugo aw fan juman le ra tuun?
Mun koson aw be murutira tuma bee?

Aw kunkolo yoro bee ye jori ye,
aw jusukun bee tooronin lo.

⁶ K'a ta sentege ra ka taga a bla fo kunkolo cenance ra,
yoro si te yi ni bana te min na;
a bee ye bugorinow ye, ani birindirinow, ani jorikenew;
o joriw si ma ko k'a flake, k'a siri;
turu ma mun a si ra k'a dimi suma.

⁷ Aw ta jamana kera yoro lakolonba ye!

Tasuma ka aw ta duguw jeni;
siya were mogow le be aw ta dugukolo ton domuna aw yere na koro.
Yoro bee cenna k'a ke yoro lakolon ye,
i ko siya were mogow ka yoro min halaki.

⁸ Siyon dugu tora a kelen na

i ko gbata min be rezenforo ce ma,
i ko togo min lonin be rezenforo ce ma,
i ko kerekejama ka dugu min lamini.

⁹ Ni Fangatigi Ala tun ma mogo dama dama kisi ka olugu to an ko,
an tun bena ke i ko Sodomukaw;
an ni Gomorikaw† bee tun bena ke kelen ye.

Izirayelimogow ta batori kera haramu ye

¹⁰ Aw ye Matigi Ala kumakan lamem,

aw Sodomu dugu namogow!

Aw ye aw toro malo an ta Ala ta sariya ta kumaw ra,
aw Gomori dugumogow‡!

¹¹ «Aw ta began saraka* caman be mun le na ne ye?
Matigi Ala ko ten.

Ne fara aw ta sagajigi saraka jenitaw* ra,
ani aw ta misiden sarakaw ta turuw.
Misitoranw, ani sagadenw, ani bakoroninw joriw,
ne te o si fe tuun.

¹² Aw bena lo ne na koro,

ka to ka tagama ne ta batoso lukene ra!

Jontigi le ka aw ci o ra?

¹³ Aw ye aw ta siman saraka* nacintanw bori dabra;
ne be aw ta wusunan sarakaw* fana haramuya.

Aw be batori minw ke karokuraw ra, ani Nenekirilonw* na, ani jamalajenbaw ra,
ne te se ka son o si ma tuun;
sabu aw be terenbariya ni Alabato jen.

¹⁴ Aw ta karokura nanagbew, ani nanagbelonbaw,
ne be o bee koninya.

O kera doni le ye ne kunna,
ne segera o koro.

¹⁵ Hali ni aw be aw boro korota,

ne be ne na dogo aw ma.

Hali ni aw ka aw ta daaririw caya cogo o cogo,
ne tena aw lamem,

sabu mogow jori ka aw borow bee maraga.

¹⁶ Aw ye ko ka aw yere saninya,

aw ye aw ta kewalejuguw bo ne na koro,

aw ye kojugu dabra.

¹⁷ Aw ye ko numan ladegi,

aw ye can jini,

aw ye mogow tojoninw dema,

† **1:9** 1.9 Sodomukaw, ani Gomorikaw tun ka kojugu caman ke folofolo, o koson Ala ka o duguw halaki. O kuma be soro Damina 19.24-25. ‡ **1:10** 1.10 O koro ye ko Izirayeli kutigiw ta kewalew tun juguyara ka ke i ko Sodomu ni Gomori dugumogow ta kewalew, o koson Ala be o suma ni o mogow ye.

aw ye feritaw ta kiti tige ka o ta jo di o ma,
aw ye lo ni muso ce saninw kunkow ye.»

¹⁸ «Ayiwa, aw ye na, an ye kuma ka ben sa!
Matigi Ala ko ten.
Hali ni aw ta jurumunw wulennin lo cancan,
o bena gbe pepepe.
Ni o wulennin lo fo k'a fin,
o bena gbe i ko sagasi gbeman.
¹⁹ Ni aw sonna ka ne kan mina,
jamana fenw bee ra numanmanw, aw bena o le domu.
²⁰ Nka ni aw banna, ni aw ka muruti,
o tuma kerekemuru le bena aw domu,
sabu Matigi Ala yere da le k'a fo ten.»

Zeruzalemu ta jurumun

²¹ E, mun le nana ele ke jatomuso ye,
ele dugu kankelentigi!
Can tun ka dugu min fa,
terenninya fana tun siginin b'a kono!
Nka sisan, a kera mogofagabagaw sigiyoro le ye.
²² Ayiwa, aw ta warigbe kera negebo le ye
aw ta rezenji kera ji gbansan ye.
²³ Aw ta kuntigiw ye mog'o murutininw le ye;
sonw jennogonw lo.
Surafenw ka di o ye,
o be boribori bonyafenw le no fe.
O te feritaw ta kiti tige ka o ta jo di o ma,
o te muso ce saninw ta ko nanabo, hali o te miiri o ra.

Zeruzalemu saninyacogo

²⁴ O koson, Matigi, Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala barakaman ko:
«E, ne bena ne yere monebo ne kerebagaw ra fo ka wasa;
ne bena ne yere dimibo ne juguw ra.
²⁵ Ne bena ne boro lawuri ele Zeruzalemu kama tuun;
ne bena i yeele ka negebo bee bo i ra, i ko segen be fen saninya cogo min na,
ka nogo bee bo a ra.
²⁶ Ne bena aw ta kitiigebagaw sigi o no ra tuun, i ko o tun be cogo min na kakoro,
ka aw ladibagaw fana sigi, i n'a fo o tun be cogo min na folofolo.
Ni o kera, aw ta dugu bena wele ko terenninya ta dugu, dugu kankelentigi!»
²⁷ Siyon dugu bena kunmabo can sababu ra,
ni o ta mog'o minw ka nimisa, olugu bena kunmabo terenninya sababu ra.
²⁸ Nka halakiri bena ben mog'o murutininw, ani jurumunkerebagaw bee kan;
minw be ban Matigi Ala ra, olugu bena tunu.

²⁹ O tuma ra, aw bena maroya yirisunbaw koson,
o yirisunba minw ko tun ka di aw ye haali;
aw tun ka yiritu minw nanawoloma
aw bena maroya olugu koson S.
³⁰ Sabu aw yere bena ke i ko yirisun min flaburuw fofonfonna,
ka ke i ko yiritu jintan.
³¹ Ce barakaman bena ke i ko korondemugu,
a ta kewalew be ke tadenw ye;
o fla bee bena jeni nogon fe,
mog'o tena soro ka o tasuma faga.

2

Siyaw bee bena taga Zeruzalemu

¹ Ala ka ko minw yira Amazi dence Ezayi ra, Zuda mara ni Zeruzalemu dugu ta ko ra:
² Wagati dow bena se,

§ 1:29 1.29 O koro ye ko o tun be jow son o yiriw, ani o yirituw jukoro.

o wagatiw ra, Matigi Ala ta batoso lonin be kuru min kan,
o kuru le bena ke kuru tow bee kunna;
a bena korota ka ke kongoriw bee kunna.

Siyaw bee bena jogon lajen caman ka taga o yoro ra.

³ Jamana caman ta mogow bena taga yi; o bena a fo ko:
«Aw ye na, an ye taga Matigi Ala ta kuru saninman kan,
Yakuba ta Ala ta batoso ra,
janko a ye an karan a ta siraw ra,
an ye a ta siraw tagama»;

sabu Ala ta sariya bena bo Siyon dugu le ra,
Matigi Ala ta kuma bena bo Zeruzalemu le.

⁴ A bena siyaw ta kiti tige,

ka jamana caman ta mogow ta kow panabo.

O bena o ta kerekemuruw yelema ka o ke senekedabaw ye,
ka o ta tamanw yelema ka o ke worosow ye;
siya do tena kerekemuru ta do kama tuun,
o si tena kerekecogo karan tuun*.

⁵ E, Yakuba ta somogow,

aw ye na, an ye tagama Matigi Ala ta yeelen na.

Matigi Ala ta kititigelonba

⁶ Matigi, i banna i ta mogow ra, minw ye Yakuba ta somogow ye,
sabu o ta jamana fara tereboyanfan mogow ta landakow ra,
o be lagberiw ke i ko Filisikaw;
minw ye siya were mogow ye, o be o boro don olugu le boro.

⁷ O ta jamana fara wari ni sanin na,

o ta naforo da te se ka lon;

o ta jamana fara sow ra,

dan te o ta sowotorow ra.

⁸ O ta jamana fara batofen gbansanw na fana.

O yere boro ka fen minw lalaga, o be o kinbiri gban o le koro;

o be o kinbiri gban o yere boro ta fen lalaganinw koro.

⁹ O koson adamadenw bena suuru,

mogow bena majigi.

Nka ele Ala, ele kana yafa o ma de!

¹⁰ Aw ye don faraw jukoro;

aw ye don dugukolo jukoro,

ka dogo Matigi Ala ta jatige na,

ani a ta bonya noro na.

¹¹ Yereyira be adamaden minw ta flerikecogo ra, olugu kun bena suuru,

mogo yerebonyabagaw bena majigi;

Matigi Ala kelenpe le bena korota o lon na.

¹² Can lo, Fangatigi Ala ka lon do laben

yerebonyabagaw, ani wasobagaw bee kama,

ani minw bee be o yere korota;

a bena o bee majigi.

¹³ A bena wuri Liban jamana sediriyiriw jamijanw kama,

ani a yiri korotaninw bee kama,

ani Basan mara yirisunbaw bee kama,

¹⁴ ani kuru jamijanw bee kama,

ani kongori korotaninw bee kama,

¹⁵ ani sankasojanw bee kama,

ani kogo barakamanw bee kama,

¹⁶ ani jirakurunbaw bee kama,

ani kurunba dawulamanw bee kama.

¹⁷ Adamaden yadaninw kun bena suuru,

yerebonyabagaw bena majigi;

Matigi Ala kelenpe le bena korota o lon na.

¹⁸ Batofen gbansanw bee bena tunu pewu.

* 2:4 2.4 Nin kuma kelenw be soro Mise 4.1-3.

19 O bēna don farawow kōnō,
 ka don fō dugukolo jukōrō,
 ka dogo Matigi Ala na, jatige koson,
 ka dogo a ta bonya nōrō na;
 o wagati le ra, a bēna wuri ka jatigebla bla dunuṅamōgōw ra.
 20 O lon na, adamadenw tun ka batofen warigberamanw,
 ani batofen saninlaman minw lalaga o yere ye,
 ka o kinbiri gban o kōrō ka o bato,
 o bēna o fēnw firi totow ni tolenw fē.
 21 O bēna don farawow kōnō,
 ka don fō kuruwow kōnō,
 ka dogo Matigi Ala na, jatige koson,
 ka dogo a ta bonya nōrō na;
 o wagati le ra, a bēna wuri ka jatigebla bla dunuṅamōgōw ra.

22 Aw ye aw jigi bō adamaden kan,
 sabu ni ale ta nēnekiri lōra dōrōn, a ta banna le.
 Se juman le bē adamaden ye?

3

Gbeleya minw bēna se Zuda mōgōw ma

1 Ayiwa, a fē, Matigi Ala, Fangatigi Ala bēna Zeruzalēmukaw, ani Zuda mara mōgōw ta
 jigi ni o ta demesira bēe bosī o ra:
 o ta domuni maraninw bēe,
 ani o ta ji maraninw bēe,
 2 o ta cefariw, ani o ta kerekēcēw,
 o ta kititigēbagaw, ani o ta ciraw,
 o ta lagberikebagaw, ani o ta cēkōrōbaw,
 3 o ta kerekuntigi cēbiloorutigiw, ani o ta mōgōbaw,
 o ladibagaw, o ta lōnnikebagabaw,
 ani o ta subagakuntigiw.
 4 Ne bēna denmisēnw le kē o ṅamōgōw ye;
 sinmindenw le bēna sigi o kunna.
 5 Jamana mōgōw bēna wuri ṅōgōn kama,
 mōgōw bēna wuri o sigiṅōgōnw kama;
 denmisēnw bēna mōgōkōrōbaw fiyēnya,
 mōgōkolon bēna mōgōsōbē fiyēnya.
 6 O wagati ra dōw bēna taga o balema dō mina,
 o ta somōgō dō, k'a fō a ye kō:
 «Deregeba kelen bē ele fē, ele ye kē an ṅamōgō ye!
 Sigi kuntigiya ra ka nin yōrō lakolonw mara!»
 7 Nka o lon na, o tigi bēna kule, k'a fō kō:
 «E, ne tē se ka aw ta bana kēnya de!
 Domuni tē ne ta so, fani donta tē ne ta so;
 aw kana ne kē jamana ṅamōgō ye!»

8 Ōnhōn, Zeruzalēmu talonna,
 Zuda bēna;
 sabu o bē muruti Matigi Ala kama ni o ta kumacogo ni o ta kēwalew ye;
 o tē siran a ta bonya nōrō na.
 9 O yere ṅada cogo bē o jaraki;
 o bē o ta jurumun kē k'a yira kēne kan i kō Sodōmukaw*.
 Hali o t'a dogo.
 Bōnō bēna o sōrō,
 sabu o bē kojugu le labēna o yere na.

10 Aw y'a fō mōgō terennin ye kō ale ta ka di,
 sabu a bēna a ta baara tōnō sōrō.
 11 Nka mōgōjugu ta bēna kē bōnō le ye, kojugu le bēna se ale ma,
 sabu a boro ka baara min kē, o sara le bēna di a ma.

* 3:9 3.9 Min fora Sodōmukaw ta kō ra: (Ezayi 1.9).

¹² Minw be o ta jagboyafanga sigira ne ta mōgōw kan, o ye sinmindenw le ye; musow le sigira ne ta mōgōw kunna ka o mara.
E, ne ta mōgōw, aw kuntigiw be aw lafirira,
o be aw temesira dogora aw ma.

Izirayeli kuntigiw ta kiti

¹³ Matigi Ala be nana mōgōw jaraki,
a bena wuri ka jamanaw ta kiti tige.

¹⁴ Matigi Ala k'a ta jamana cekorobaw,
ani a kuntigiw wele kiti ra.

«Aw le ka ne ta rezenforo cen;
aw ka panibagatow ta borofen minw bōsi, o be aw ta bonw kōnō.

¹⁵ Aw be ne ta mōgōw minako juguyara,
ka panibagatow pagban ka la kōrō juman le kan?»

Matigi Ala, Fangatigi Ala ko ten.

Zeruzalemu sungurubaw ta kiti

¹⁶ Matigi Ala ko:

«Siyōn dugu musow yadanin lo;

o be o kun korōta ka tagama,
ka cew nege ni o flerikēcogo ye.

O be sunguruyatagama ke sa,
ka to ka o sennanegew mankan bō.

¹⁷ O kosōn Matigi bena Siyōn dugu musow kun gbana;
Matigi Ala bena o lebu bō kene kan.»

¹⁸ O lon na, kōni, Matigi bena o ta masirifenw bō o ra: o ta sennanegew, ani o ta kunnajalaw, ani o ta kannakōnōnw; ¹⁹ o ta tororanegew, ani o ta bororanegew, ani o ta padatugufaniw; ²⁰ o ta musorow, ani o ta sennajolōkōninw, ani o ta cesirinanw, ani o ta wusunanbaraninw, ani o ta sebew; ²¹ o ta borokandennegew, ani o ta nunnanegew; ²² o ta fani dawulamanw, ani o ta deregejanw, ani o ta deregebaw; o ta wariblananw, ²³ ani o ta dugalenninw, ani o ta fani fiyenmanw, ani o ta jalamuguw, ani o ta lankanaw.

²⁴ O ta turu kasadiman bena yelema ka ke fen torinin kasa le ye,

o ta cesirinan bena ke jurukise le ye,
o kunw dankopumanw bena ke kungbanaw ye,
o ta deregebanumanw bena ke borofaniw le ye,
o ta ceɓa bena yelema ka ke cejuguya ye.

Zeruzalemu musow labancogo

²⁵ Kerekemuru bena aw ta cew faga;

aw ta cefariw bena ben ka faga kerekeyorō ra.

²⁶ Nunakanw, ani sangakasikanw le bena ke Siyōn dugu donda ra;
o borolakolon bena sigi dugu ma.

4

¹ Muso wolonfla bena nōrō ce kelen na o lon na, k'a fo a ma ko:

«An yere bena lo ni an ta baro ni an ta fiyerēbo ye;
sabari k'a to i tōgō ye la an na dōrōn ko i ta musow,
janko mōgōw ta mafiyenyari ye bō an kunna.»

Ala bena min ke a ta mōgōw ye

² O lon na, kōni, Matigi Ala bena yiri min falen, o yiri bena ceɓa ni nōrō sōrō; a bena nafa minw ladon jamana kōnō, o bena ke Izirayeli ta mōgō tō kisininw ta bonya ni o ta dawula ye. ³ O wagati ra, mōgō tō minw bena kisi, ka to Siyōn dugu kōnō, minw bena to Zeruzalemu, o bena olugu wele ko mōgō saninmanw; o mōgōw beɛ tōgōw le bena sebe, ka panamanya Zeruzalemu dugu kōnō. ⁴ Matigi Ala bena Siyōn dugumōgōw ta mōgōw ko k'a bō o ra, ka Zeruzalemukaw saninya, ka mōgō faganinw ta joriw nōw bō o ra a ta kiti ni a ta saninyari tasuma baraka ra. ⁵ O tuma ra Matigi Ala bena bugun sisiman dō lawuri tere fe, ka tasumamana dō bō su fe, Siyōn kuru* yorō beɛ kan, ani a jama beɛ lajennin kan; Matigi Ala ta bonya nōrō bena yorō beɛ datugu, ka o ta yorōw beɛ tanga. ⁶ A bena ke dogoyorō ye, ka suma di tere ta fundenin wagati ra; a be ke donyōrō ye, ani dogoyōrō, sanfōɓō ni sanji wagati ja.

5

Matigi Ala ta rezenforo

¹ Aw y'a to ne ye ne diyanyamogo ta donkiri la;
ne bena o la ne diyanyamogo ye a ta rezenforo ko ra:
Rezenforo do tun be ne diyanyamogo fe,
a tun be kuru kere fe, dugukolodiman do ra.
² A k'a yoro siyen, k'a kabakuruw bo,
ka rezensunpumanw turu a ra.
A ka foro korosibagaw ta gbata lo foro cemance ra,
ka rezenforogidinga do sogi.
A tun b'a bisigi ko rezenforo bena rezenpumanw le ke,
nka a nana rezen kumuninw le ke.

³ Ayiwa, sisan aw Zeruzalemukaw, ani aw Zuda mara mogow,
aw ye nin kiti tige ne ni ne ta rezenforo ce!

⁴ Mun were le tun ka kan ka ke ne ta rezenforo ra,
ni ne ma min ke a ra sa?
Ne tun b'a bisigi ko a bena rezenpumanw le ke;
mun na a ka rezen kumuninw ke?

⁵ Ayiwa, ne bena min ke ne ta rezenforo ra,
aw y'a to ne ye o fo aw ye sisan!
Ne tun k'a lamini ni sansan min ye, ne bena o waraga,
k'a to beganw y'a domu.
Ne bena a kogow ben,
k'a to mogow y'a dondon.

⁶ Ne bena a ke yoro lakolon le ye;
mogow tena a borow tigetige ka o dakaja, k'a sene tuun.
Nonfonw, ani naniw le bena wuri a ra.
Ne bena a fo sankabaw ye ko o kana sanji ben a kan tuun.

⁷ Ayiwa, Fangatigi Ala ta rezenforo,
o ye Izirayeli ta mogow le ye.
Zuda ta mogow,
olugu le ye a ta yiriforo kanunin ye.
A tun b'a bisigi ko o bena terenninya sira le tagama,
nka o ka terenbariya sira le tagama;
a tun b'a bisigi ko a bena terenninya sira le tagama,
nka a ka mogotokan le men.

Ala kanblabagaw ta bono

⁸ Bono bena aw soro, aw minw be bonw lo caman ka o fara jogon kan,
ka forow mina caman ka o fara jogon kan,
fo ka taga yoro bee ban,
k'a to aw kelen doron ye sigi jamana konon.

⁹ Fangatigi Ala ka nin le fo k'a don ne toro ra, ko:
«Sigiya t'a ra, nin bon caman bena ke yoro lakolonw le ye;
nin bonba cepumanw lakolon bena to.

¹⁰ Rezenforo ekitari saba, o ta rezenji tena teme litiri binaani kan;
simankise boron tan dannin, siman min bena soro o ra, o tena teme boron kelen kan.»

¹¹ Bono bena aw soro, aw minw be wuri sogomada jooona fe,
ka bori ka taga minnifen farimanw no fe;
su be janfa ka aw to kene ma,
k'a soro duven nege belen gbannin be aw ra.

¹² Korafokanw, ani gonifokanw, ani longanfokanw, ani filenfiyekanw, ani duven,
o fenw le be o nanagbe.

Nka o mogow te Matigi Ala ta kewalew jatera;
a boro ka baara min ke, o ja te o yera.

¹³ O koson o bena ne ta mogow mina ka taga ni o ye,
o ta kolonbariya koson.
O ta fagamaw bena ke kongotow ye,

o ta mogo tow, minlgo le bena olugu halaki.
 14 O koson kaburu b'a kandinga dayele k'a bonya;
 a b'a da waga, fo k'a teme a dan kan.
 O ta fagamaw, ani mogo tow bee be jigi a konu,
 ani o ta janagbekanw ni a mankan bee.

15 O koson adamadenw bena suuru,
 mogow bena majigi,
 yerebonya be minw ta flerikecogo ra, olugu kun bena suuru.
 16 Fangatigi Ala bena a ta bonya yira ka kana ni a ta can ye,
 Ala saninman bena a ta saninmanya yira ka kana ni a ta terenninya ye.
 17 Sagaw bena bin nimi dugu cinin konu, k'a ke i n'a fo o be kongo le konu;
 naforotigiw tagara ka o ta yoro minw to, o yorow le bena ke baw ta binjimiyofo ye.

18 Bonu bena aw soro, aw minw be janfa ta juru ke ka terenbariya sama aw yere ko,
 ka jurumun sama aw yere ko, i ko misi be daba sama cogo min na.
 19 Aw minw b'a fo ko: «Ala ye teliya,
 a ye a ta kow ke joona,
 janko an ye a ye.
 Izirayeli ta Ala saninman ye a ta kolatigenin ke joona,
 janko an ye a ta keta lon.»

20 Bonu bena aw soro, aw minw b'a fo kojugu ma ko kojuman,
 k'a fo kojuman ma ko kojugu;
 aw minw be dibirako ta k'a ke ko gbenin ye,
 ka ko gbenin ta ka o ke dibirako ye,
 ka jusukasiko ta ka o ke jusudiyako ye,
 ka jusudiyako ta ka o ke jusukasiko ye.

21 Bonu bena aw soro, aw minw be aw yere ke hakiritigiw ye,
 aw minw be aw yere jate kolonbagaw ye.

22 Bonu bena aw soro, aw minw ko, ko aw jagon cefari te duvenmin na,
 ko aw jagon jagbelen te minnifen farimanw jagamini na.

23 O be can di mogojugu ma surafen koson,
 ka mogo terennin ta jo bosi a ra.
 24 O koson tasumamana be binjalan jeni cogo min na,
 ani binjaga be jeni ka ban tasuma ra cogo min na,
 o cogo kelen na, nin mogow ta liliw bena tori,
 o ta fiyerenw bena taga fofo fe i ko gbangban;
 sabu o banna Matigi Ala ta sariya ra,
 o ka Izirayeli ta Ala Saninman darakan mafiyenya.

25 O koson Matigi Ala dimina a ta mogow koru kosebe;
 a b'a boro korota o kama ka o bugu,
 fo kuruw be yereyere;
 o suw be benben siraw kan i ko namaama.
 Nka o bee n'a ta, a ta dimi belen ma mala,
 a boro belen korotanin lo o kama hali bi.

Cenri min be nana

26 Ala bena tagamasiyen do korota ka o yira yorojanmogow ra;
 a bena filen fiye ka o wele ka na ka bo fo dununa kun do ra,
 olugu fana bena teliya ka na joona joona.

27 O mogow si te sege, o si te dese,
 o te jingo, o te sunogo,
 o si ta cesirijara te yogyogwo o soro ra,
 o si ta sanbara juru te foni.

28 O ta bipew dabonin lo,
 o ta kalanw samanin lo tuma bee,
 o ta sow sengbogoro be i ko kabakuru,
 o ta sowotorow senw ka teri i ko folonkonto.

²⁹ O kulecikan be i ko jara kulekan,
o be kule ci i ko jarakanbelenw;
o be mankan ci, ka o ta sogo mina ka taga ni a ye,
mogɔ te se k'a bosi o boro.

³⁰ O lon na, kɔni, o bena mankanba do le bo nin jamana kunna,
k'a ke i ko kogɔji mankan.
O lon na, ni i ka jamana fle,
i b'a bee ye dibi ye, ani kɔnɔnɔfiri;
sankabaw bena yeelen datugu, ka yoro ke dibifinba ye.

6

Ezayi sonna Ala ta weleri ma

¹ Masace Oziyasi* sara san min na, ne ka Matigi ye, a siginin be masasiginan korɔtanin do kan san fe, a ta masaderege senkoroyoro tun ka Alabatosoba fa. ² Serafen* meleke dow tun lɔlonin be a kunna; kaman wɔɔro tun be olugu bee kelen kelen fe: o tun be fla ke ka o pada datugu, ka fla ke ka o senw datugu, ka wuri ni fla ye.

³ O tun be to ka peren k'a fo jɔgon ye ko:
«Ala saninman, saninman, saninman,
Fangatigi Ala ye o le ye;
dunupa yoro bee fara a ta nɔɔro ra!»

⁴ O ta mankan tun be Alabatosoba* dondaw jusiginanw yuguyugura, yoro saninman* tun fara sisi ra. ⁵ Ne ko: «E, bɔno ka ne soro, ne tora a ra, sabu ne ye mogɔ do ye min darakan saninyanin te, ne siginin be mogɔ minw ce ra, olugu fana darakan saninyanin te; k'a soro ne ja ka Masace, Fangatigi Ala ye!»

⁶ Nka serafen meleke kelen wurira kaman na ka na ne koro ni tasumakami do ye a boro; a tun ka o ta sarakabonan kan ni tasumabonan do ye. ⁷ A ka o maga ne da ra, k'a fo ko:
«Nin magara i dagbolow ra minke,
i ta terenbariya yafara,
i ta jurumun kafarira.»

⁸ O ko, ne ka Matigi kumakan men, a ko: «Ne bena jontigi le ci? Jontigi le bena taga anw ta cira ke?» Ne ko: «Ne fle nin ye, ne ci!»

⁹ A ko ne ma ko:
«Taga a fo nin jamana mogow ye ko:
<Aw kɔni bena a lamɛn, k'a lamɛn, nka aw tena a faamu,
aw bena a fle, k'a fle, nka aw tena a ye!»

¹⁰ Taga nin jamana mogow jusukun gbeleya,
ka o toro gberen,
ka o padenw fiyen;
janko o padenw kana na yeri ke,
o torow kana na menni ke,
o jusukun kana na faamuri ke,
ni o te, o bena seko ka na ne fe, k'a to ne ye o kisi†.»

¹¹ Ne k'a pininka ko: «A bena ke ten ka se fo wagati juman sa, ne Matigi?» A ko:
«Fo ka taga a to duguw ye halaki,
mogɔ si kana sigi o kɔno tuun,
adamaden si kana ke bon si kɔno tuun,
o ta dugukolo ye halaki ka ke yoro lakolon ye.»

¹² Matigi Ala bena adamadenw gben ka taga fo yorojan,
ka o ta yorow ke yoro lakolonba caman ye jamana kɔno.

¹³ Hali ni mogɔ kelen le ka bosi mogɔ tan ce ra,
o mogɔ kelen fana bena halaki.
Nka yiriba ni yirisunba ju be to dugukolo ra cogo min na, ni a tigera,

* 6:1 6.1 Aw ye Masacew flanan 15.7 fle. Oziyasi togo tun ye fana ko Azariya. † 6:10 6.10 Hayan 9-10, o kumaw fora nin yorow ra: Mاتيیو 13.14-15; Marika 4.12; Luka 8.10; Yuhana 12.40; Kewalew 28.26-27.

o cogo ra, o komogow fana bena falen tuun ka ke duruja saninman ye.

7

Ala ka Ezayi ci masace Ahazi fe

¹ Wagati min na Oziyasi dence Yotamu, o dence Ahazi tun be Zuda mara masace ye, Siri masace Resen ani Izirayeli masace Peka, min ye Remaliya dence ye, olugu tagara Zeruzalemu dugu kama, ko o be taga dugu kere; nka o ma na se ka a kere.

² O ka o kuma fo Ahazi ye, min tun ye Dawuda ta duruja ye, ko: «Sirikaw nana fara Efrayimukaw* kan!» Ahazi ni a ta mogow bee jusukun tun be panpanna i ko fono be yiriw yuguyugu cogo min na tu konso.

³ Matigi Ala k'a fo Ezayi ye ko: «Bo ka taga Ahazi kunben, i ni i dence Sehari Yasubu; jidinga min be dugu sanfeyoro ra, ni i tagara o jisira danyoro ra, fanikobagaw ta fanikoyoro sira ra, i b'a soro yi. ⁴ I b'a fo a ye ko: «I hakiri sigi, i jusu suma; i kana siran, i fari kana faga Sirikace Resen ni Remaliya dence ta jusugban koson; olugu ye logokurun sisiman fla le ye. ⁵ Sirikaw, ani Efrayimukaw, ani Remaliya dence be kojugu labenna i kama, k'a fo ko: ⁶ An ye taga Zuda mara kama, ka taga jatigeba bla o ra, ka o ta mara mina, ka Tabeli dence sigi o kunna k'a ke o ta masace ye. ⁷ Nka Dunupatigi Ala ko:

O ko tena na soro,
a tena ke.

⁸ Sabu Siri jamana kunkolo, o ye Damasi le ye,
Damasi kunkolo, o ye Resen ye.

Sani san biwooro ni looru, Efrayimu bena yerere,
o tena ke siya ye tuun.

⁹ Efrayimu kunkolo, o ye Samari ye,
Samari kunkolo, o ye Remaliya dence ye.

Ni aw ta lanaya ma sabati, aw yere tena sabati.» »

Den min togo bena la ko Emanuweli

¹⁰ Matigi Ala ka do fara a ta kuma kan tuun, k'a fo Ahazi ye ko: ¹¹ «Tagamasiyen do daari Matigi Ala, i ta Ala fe, ko a ye o ke i ye; a fo ko a y'a ke i ye ka bo dugukolo jukorooyo do ra, walama ka bo san fe, sankolo ra.» ¹² Ahazi k'a jaabi ko: «Ne tena foyi daari; ne t'a fe ka Matigi Ala korobo k'a fle!»

¹³ O tuma Ezayi ko: «Aw ye nin kuma lamem sa, aw Dawuda ta somogow! Aw be mogow sege minke, o ma aw wasa, fo aw b'a fe ka ne ta Ala yere fana sege wa?

¹⁴ Ayiwa, o koson Matigi yere bena tagamasiyen do yira aw ra: Sunguru bena konso ta ka dence woro, k'a togo la ko Emanuweli†. ¹⁵ A bena to ka nare ni li le domu, fo a ye na ko lon, ka kojugu ye k'a to yi, ka kopuman lon k'a ke. ¹⁶ Nka sani den ye na ko lon ka kojugu ye k'a to yi, ka kopuman lon k'a ke, masace fla minw nasiran be ele ra, olugu ta jamana bena ke yoro lakolon ye. ¹⁷ Matigi Ala bena wagati do latige, ka kojuguba do ben ele ni i ta jamana mogow kan, ani i ta somogow kan; o wagati jagon ma ke ka ye folo, kabini Efrayimu mara faranna ka bo Zuda mara ra. O wagati ye Asiri masace ta wagati le ye.»

Asirikaw bena min ke Zuda mara ra

¹⁸ O wagati ra koni, Matigi Ala bena filen fiye ka limogow lana ka bo fo Misiran bajiw dan na, ka lidenw‡ lana ka bo Asiri. ¹⁹ O bee bena na ka na ligsigi dingakolonbaw konso, ani farawow konso, ani njanituw bee konso, ani jiyorow bee ra.

²⁰ O wagati ra, Matigi Ala bena kunlimuru do singa ka bo Efirati ba ko fe, Asiri masace fe, ka aw kun li, ka aw fari yoro bee li, ka aw bonbosi fana li ka bo yi.

²¹ O wagati ra fana, mogow bee kelen kelen bena misimuso kelen ni sagamuso fla le mara. ²² Nono cayakojugu fe, mogow ta baro bena ke nare le ye. Onhon, minw bena kisi ka to jamana konso, olugu bee bena nare ni li le domu.

²³ O wagati ra fana, rezensun waga kelen be soro foro minw konso, foro minw songo be warigbe waga kelen bo, mogow bena ban o forow ra ka o to nonfonw, ani njaniw ce ra yi. ²⁴ Mogow bena taga yaala o yorow ra ni kalan ni bipew le ye, sabu jamana bee lajennin bena ke nonfontuw ni njanituw le ye. ²⁵ O tun be deri ka kongoriw kerefeyorow ta dugukolodiman minw sene ni daba ye, mogow tena taga o yorow ra tuun, nonfontuw, ani njanituw nasiran koson. Misiw le bena domuni ke yi, sagaw bena yaala yi.

* 7:2 7.2 Efrayimu tun ye Izirayeli mara do ye, jamana sahiliyanfan na; a yoro tun man jan Zeruzalemu dugu ra.

† 7:14 7.14 Emanuweli koro ye ko: Ala be ni an ye. Nin kuma be soro Matiyu 1.23. ‡ 7:18 7.18 Limogow ani lidenw, o ye Izirayeli juguw tagamasiyenw ye.

8

Asirikaw bena kojugu minw ke

¹ Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Walakaba do jini, i y'a sebe a kan ni seberidenbabaw ye ko: <Maheri Salali Hasi Bazi*,> o koro ye ko <cenri surunyara, naforo cetuma sera!> »

² Ne ka mogosobe dow ta, ka olugu ke ne seerew ye: sarakalasebaga Huri, ani Yeberekiya dence Jakariya.

³ O ko, ne gbarara ciramuso ra, min ye ne ta muso ye. A nana kono ta ka dence woro. Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «A togo la ko: <Maheri Salali Hasi Bazi,> ko: <cenri surunyara, naforo cetuma sera!> ⁴ Sabu sani den ye se k'a fo ko: <Baba,> walama ko: <Na,> Asiri masace bena na Damasi ta naforow, ani Samarikaw borofenw ce ka taga ni o ye.»

⁵ Matigi Ala ka do fara a ta kuma kan tuun, k'a fo ne ye ko:

⁶ «I n'a fo nin jamana mogow ka Silowe ta ji mafiyenya,

o ji min namalonin be woyo,

i n'a fo Resen ni Remaliya dence ta ko le diyara o ye,

⁷ o koson, a fle, Matigi Ala bena Efirati ba ta ji belebele barakamanw lana o kama, min ye Asiri masace ye, ani a ta baraka bee.

O ba kono bena fa, ka woyo ka bo fo kene ma,

k'a kerefeyorow bee fa.

⁸ A bena woyo ka don Zuda mara kono,

a bena fa ka woyo ka yoro bee datugu,

ka mogow mina fo o kan koro.

Nka Ala be ni an ye, Emanuweli;

Ala bena a kamanw yangan an ta jamana bee kunna k'a tanga.»

Ala bena a ta mogow bosi

⁹ Aw ye jen ka kere mankanw ci, dununa mogow, nka aw bena janjan!

Aw bee ye aw toro malo,

aw minw be fo jamanajanw na;

aw ye aw yere cesiri kere kama,

nka aw bena janjan,

aw ye aw yere cesiri kere kama,

aw bena janjan!

¹⁰ Aw ye janfa siri,

nka o bee bena ke fengbansan ye!

Aw ye kuma ka ben,

nka o ko tena bo,

sabu Ala be ni an ye.

Matigi Ala nasiran le ka fisa

¹¹ Matigi Ala ka nin le fo ne ye, wagati min a boro barakaman ka ne mina, k'a fo ne ye k'a gbeleya ko ne kana nin jamana mogow ta sira ngon tagama; a ko:

¹² «Nin mogow be ko minw bee wele ko janfa,

aw kana o wele ko janfa.

O be siran fen minw ja, aw kana siran o ja;

aw ja kana tige fana.

¹³ Aw ka kan ka Fangatigi Ala le jate ko Ala saninman lo,

aw ka kan ka ale le bonya,

aw ka kan ka siran ale le ja.

¹⁴ Dogoyoro saninman lo,

nka a bena ke kabakuru ye mogow sen be gbasi min na;

a bena ke sentalon kabakuru ye Izirayeli mara fla mogow fe,

ka ke jo ye, ani jan, Zeruzalemukaw fe.

¹⁵ O ra, mogow caman bena talon a ra,

ka ben fo ka halaki;

o bena o mina jan na, ka o mina ka taga ni o ye.»

Cira ka kan ka Ala makono

¹⁶ Nin seereyakumaw mara, nin karan kitabu dasiri k'a bla ne ta karamogodenw ye.

¹⁷ Ne be Matigi Ala makono,

* 8:1 8.1 <Maheri Salali Hasi Bazi> o ye heburukan le ye.

ale min k'a ko don Yakuba ta mɔgɔw ra;
ne jigi b'a kan.

¹⁸ Ne fle nin ye, ne ni Matigi Ala ka den minw di ne ma.

Anw kera ko nataw tagamasiyen ni lasominifen le ye Izirayeli jamana ra;
o ko bora Fangatigi Ala le ra,
min sigiyoro be Siyon kuru kan.

¹⁹ Ni mɔgɔw nana a fo aw ye ko
mɔgo minw be kuma ni suw ye, ko aw ye taga olugu fe,
ani minw be lagberi ke
ka kuma o da jukoro, ka nunununu,
ni o ko, ko yala siya bee man kan k'a ta alaw bato wa,
ka suw daari mɔgo panamanw ye wa?
Aw ye o jaabi ko:

²⁰ «Ala ta sariya ni a ta jɛnɔgɔnya* kumaw,
an ka kan ka o sira le tagama!»

Ni aw m'a fo ten,
o tuma jamana mɔgɔw tena dugugbe soro ka ye.

²¹ O bena jamana cetige, o segeninba ni o kongoto;
ni kongɔ nana gban o ra,
o bena dimi fo ka o ta masace danga, ka o ta alaw danga.
O bena o ja korota san fe,
²² ka dugukolo fana fle;
o tena foyi ye ni degu, ani dibi, ani kononofirikow te.
O bena to dibifinba le konɔ.

Hera masace nako

²³ Nka kononofiri be nin jamana min konɔ sisan,
dibi tena to o jamana konɔ tuma bee;
hali ni Zabolon mara ni Nefitali mara ma ke foyi ye wagati temenin na,
wagati nata ra, bonya bena la kogojisira mara kan,
ani Zuriden ba kofeyoro mara,
ani siya tow ta maraw.

9

¹ Mɔgo minw tun be tagamana dibi ra,
yeelenba bora olugu kan.

Minw tun siginin be saya jamana dibi ra,
yeelen do manamanana olugu kan*.

² Matigi Ala, i be bonyaba la jamana kan,
ka o ta ninsondiya caya;
o be ninsondiya i ja koro

i ko mɔgo be ninsondiya simankanwagati ra cogo min na,
walama i ko kerekedenw be jagari cogo min na fen minaninw taranwagati ra.

³ Sabu doni ghiriman min tun be o kun na,
bugoribere min tun be o ko kan,
o tɔɔɔɔbagaw tun be o bugo ni bisan min ye,
i ka o karikari i n'a fo i tun k'a ke cogo min na lon min na i ka Madiyankaw kere†.

⁴ Mɔgo tun ka sanbara o sanbara don ka taga kerekeyoro ra,
ani jori seriserira derege o derege kan,
o fenw bee bena bla tasuma ra
ka o jeni ka o ban.

⁵ Sabu den do worora an ye,
dence dira an ma.
Kuntigiya bena di a ma.
O bena a tɔgo la ko
Ladibaga min jɔgɔn te, Ala barakatigi,

* **9:1** 9.1 Nin kumaw fora Yesu Kirisita ta ko ra: Matiyu 4.16, ani Luka 1.79. † **9:3** 9.3 Matigi Ala k'a to Zedeyon ka se soro Madiyankaw kan o lon na (Kititigebagaw 6-7).

fa Ala banbari, Hera Masa.

⁶ A bēna a ta masaya baraka bonya;
a bēna hēra ladon Dawuda ta masaso ni a ta mara bēe kōnō,
dan tē hēra min na,
ka masaya sigi k'a sabati can ni terenninya baraka ra,
sisan, ani wagati tō bēe ra.
Fangatigi Ala bēna nin le kē
a ta kanuya barakaman kosōn.

Matigi Ala ta lasōmini

⁷ Matigi ka kuma dō fō Yakuba ta mōgōw kama,
o kuma benna Izirayeli kan.

⁸ Jamana mōgōw bēe bēna o mēn;
Efirayimukaw, ani Samari dugumōgōw,
minw bē ta yerebonya ni wasoya fē k'a fō ko:

⁹ «Bōgōbirikiw benbenna,
nka an bēna kogo lō kokura ni kabakuru leseninw le ye.
Sikomōriyiriw karikarira,
nka an bēna sēdiriyiriw le bla olugu nō ra.»

¹⁰ Matigi Ala ka baraka don Resen ta juguw[‡] ra, ka o lawuri Izirayelimōgōw kama;
a ka o kērebagaw kōnōnōsu ka o bla o ra.

¹¹ Sirikaw bē bō terebōyanfan na ka na,
Filisikaw bē bō terebenyanfan na ka na;
o bēna o da fa Izirayelimōgōw ra ka o bēe domu.
Nka o bēe n'a ta, a ta dimi belen ma mala,
a boro belen kōrotanin lo o kama hali bi.

¹² Izirayelimōgōw ma nimisa ka seko ka na o bugōbaga fē,
o ma Fangatigi Ala ta jēnōgōnya pini.

¹³ O kosōn Matigi Ala bēna Izirayeli kunkolo ni a kukala bēe bō a ra,
ka tamarosun ni bin bēe tige lon kelen na.

¹⁴ Cēkōrōbaw, ani jamōgōw, olugu le ye kunkolo ye.
Cira minw bē mōgōw karan faninya ra olugu ye kukala ye.

¹⁵ Nin jamana mōgōw ta jamōgōw bē o lafirira le;
o kera mōgō minw jamōgōw ye, olugu fana tununa.

¹⁶ O kosōn Matigi tena makari o ta kanbelenw ra,
a tena hina o ta feritaw, ani o ta muso cē saninw na;
sabu o bēe ye Alapasiranbariaw, ani mōgōjuguw le ye,
o bēe da bē kumakolonw le fō.
Nka o bēe n'a ta, a ta dimi belen ma mala,
a boro belen kōrotanin lo o kama hali bi.

¹⁷ Sabu juguya bē cēnri kē i ko tasma;
a bē nonfontuw, ani njanituw jeni,
ka yiritubaw jeni ka ban,
ka o sisikuruba lawuri ka taga san fē.

¹⁸ Fangatigi Ala ta jusugban kosōn,
tasuma bēna jamana mina,
tasuma bēna mōgōw domu.

Mōgō si tena hina a balema ra;
¹⁹ o bē dō mina o kininboroyanfan fē ka o pimi,
nka o bēe n'a ta, kōngō belen bē o ra.
O bē dō mina o numanboroyanfan fē ka o domu,
nka o bēe n'a ta, o tē fa.

Mōgōw bēna o yere ta somōgōw domu.
²⁰ Manase ta mōgōw bē Efirayimu ta mōgōw domu,
Efirayimu ta mōgōw bē Manase ta mōgōw domu;
o bē fara nōgōn kan ka taga ben Zuda ta mōgōw kan.
Nka o bēe n'a ta, a ta dimi belen ma mala,
a boro belen kōrotanin lo o kama hali bi.

[‡] 9:10 9.10 Resen ta juguw: O koro ye Asirikaw (Ezayi 7.1; Masacew flanan 16.8-9).

10

Zuda mara namogow ta kiti

¹ Mogo minw be sariya terenbariw sigi,
minw be sariya juguw latige,
bono bena olugu soro.

² O be o ke janko ka dɛɛɛbagatow toɲo kititigeyoro ra,
ka ne ta jamana panibagatow ta jo bosi o ra,
ka muso ce saninw borofenw mina o ra,
ka feritaw borofenw sonya!

³ Ni aw saralon nana se, aw bena a ke di?
Ni kojugu nana bo fo yorojan ka na ben aw kan, aw bena a ke di?
Aw bena bori ka taga jontigi le fe ko a ye aw bosi?
Aw bena aw ta naforow bla min?

⁴ Aw tena se ka foyi were ke fo ka biri ni kasoden tow ye,
ka ben dugu ma ni mogo fagataw ye.
Nka o bee n'a ta, Matigi Ala ta dimi belen ma mala,
a boro belen korotanin lo o kama hali bi.

Asirikaw ta yerebonya

⁵ Matigi Ala ko:
«Bono bena Asirikaw soro,
olugu minw kera ne ta dimibobere ye.
Bere min be o boro,
o ye ne ta jusufariya bere le ye.

⁶ Ne be o ci ka taga siya Alapasiranbari do kama;
siya min be ne jusu bo, ne be o bla ka taga o siya kama,
janko o ye taga o borofenw ce, ka o ta naforow bosi o ra,
ka o dondon i ko bogo min be sira kan.

⁷ «Nka Asirikaw m'a faamu o cogo ra,
olugu m'a miiri ten o ta hakiri ra.
Halakiri miiriya le kera olugu jusukun na,
ka siya camanba faga.

⁸ O koson o ko:
«An ta jamana namogow bee te masacew le ye fana wa?»

⁹ Yala an ma Kalino ke i ko Karikemisi,
ka Hamati ke i ko Aripadi,
ka Samari ke i ko Damasi wa*?

¹⁰ Ni anw boro sera ka o batofen gbananw ta jamanaw mina,
k'a soro olugu ta batofen leseninw tun ka ca ni Zeruzalemu ni Samari taw ye,
¹¹ o tuma an ka min ke Samarikaw ni o ta batofen gbananw na,
an tena o kelen le ke Zeruzalemukaw ni o ta batofen leseninw na wa?» »

Ala bena Asirikaw ta yerebonya bo o ra

¹² Nka ni Matigi nana a ta baara bee ke k'a dafa tuma min na Siyon kuru* kan, ani
Zeruzalemu, a bena a fo ko: «Yerebonya miiriya min be Asiri masace jusukun na, ani
wasoya min b'a flerikecogo ra, ne bena a sara ka kapa ni o ye. ¹³ Sabu Asiri masace ko:

«Ne ka nin bee ke ni ne yere boro baraka le ye,
ani ne yere ta hakiritigiya, sabu ne hakiri ka bon.
Ne ka siya tow ta jamana danw bo o no ra, ka o ta jamana fara ne ta kan,
ka o ta naforow ce.

Ne ka masacew lajigi ka bo o sigiyoro ra, i ko ce barakaman.

¹⁴ Ne boro ka siyaw ta naforow ce, i ko mogo be kononaga ta cogo min na.
Ne ka dununa bee ta, i ko mogo be kononaga ta fanw benninw tomoo cogo min na;
o si ma o kaman magamaga,
walama k'a o dakala ye le ka do fo.» »

¹⁵ Ayiwa, yala jende yiritigeto b'a yere waso yiritigebaga ra wa?
Yiritigesi b'a yere bonya yirisibaga ma wa?
A kera i n'a fo bere le b'a minabaga boro korotara,

* **10:9** 10.9 Asirikaw ka o duguw bee kere ka se soro o kan.

i n'a fɔ berekuru le b'a minabaga boro lawurira.

¹⁶ O koson Matigi Ala, Fangatigi Ala bena o ta kerekece barakamanw ke ce fasaninw ye; o ta bonya bee bena jeni i ko tasuma be mana ka fen jeni cogo min na.

¹⁷ Ala min ye Izirayeli ta yeelen ye, ale bena ke tasuma le ye;

Izirayeli ta Ala Saninman bena ke tasumamana ye,

ka nonfonw, ani naniw bee jeni

ka o ban pewu, lon kelen na.

¹⁸ O ta yirituw, ani o ta yiriforow ta ceɲa ko ani a ɲa,

a bena o bee halaki ka bo yi,

k'a ke i ko bana ka mogo min baraka bee ban.

¹⁹ O ta yirituw ta yiriw to dogoyakojugu fe,

hali denfitini do bena se ka o jate k'a sebe.

Izirayelimogo tow ta ko

²⁰ O wagatiw ra, Izirayeli ta mogo tow, ani Yakuba ta somogo minw bosira, olugu tena o boromala o bugobaga kan tuun, nka o bena o boromala Matigi Ala, Izirayeli ta Ala saninman le kan, ka kapa ni can ye. ²¹ O to bena seko ka na; Yakuba ta mogow to bena na Setigi Ala fe.

²² Aw Izirayelimogow, hali ni aw ta mogow ka ca i ko kogojida kenken, mogo dama dama doron le bena kosegi. Aw ta halakiri latigera ka ban; Ala ta terenninya bena sigi bee kan. ²³ O halakiri min latigera, Matigi Ala, Fangatigi Ala le bena o ke k'a dafa jamana bee lajennin konɔ.

Asirikaw ta fanga bena ban pewu

²⁴ O koson Matigi Ala, Fangatigi Ala ko: «E, ne ta mogow, aw minw siginin be Siyon dugu konɔ, aw kana siran Asirikaw ɲa, hali ni o be aw bugo ni bere ye, ka berekuru ta aw kama, i n'a fɔ Misirankaw k'a ke aw ra cogo min na. ²⁵ Sani wagati doonin doron, ne ta jusufariya bena ban aw ta fan fe, nka ne ta dimi bena ke olugu Asirikaw ta cenri sababu le ye.» ²⁶ Fangatigi Ala bena bisan ta o kama, i n'a fɔ a tun k'a ke Madiyankaw ra cogo min na, Orebu ta farakuru yoro ra. A bena a ta bere korota kogoji kunna, i n'a fɔ a tun k'a ke ni Misirankaw ye cogo min na.

²⁷ O lon na, o ta doni bena ta ka bo aw kunna,

o ta fanga yiri bena bo aw kan na;

aw bena bonya ka aw kan toro fɔ ka yiri kari.

Zeruzalemukaw juguw nacogo

²⁸ O nato fle Ayati kama,

o be temena Migoron,

o ka o ta doniw bla Mikimasi!

²⁹ A fle, o be temena kuruw furance ra.

O ko: «An bena si Geba bi su fe!»

Ramakaw be yereyera;

Gibehakaw, minw ye Sawuli ta dugumogow ye, olugu be borira.

³⁰ Aw ye kule ci, Galimu dugumogow!

Aw ye aw yere korosi, aw Lahisakaw!

Anatotikaw, bono ka aw soro!

³¹ Madimenakaw be janjanna,

Gebimu dugumogow be dogoyoro jinina!

³² Bi yere, o bena lo Nobu;

o bena o boro korota Siyon dugumogow ta kuru kama,

min ye Zeruzalemu ta kongori ye.

Halakiriba

³³ A fle, Matigi Ala, Fangatigi Ala

bena yiriborow karikari ni barakaba ye;

yirijanbaw bena tige,

yiri jamijanbaw bena tige ka ben dugu ma.

³⁴ A be yiritubaw tige ni jende ye ka o benben,

i ko Liban yiritu ceɲumanbaw be ben cogo min na.

¹ Ayiwa, yiriborokura bena bo Yese* ta yiriju ra, falenkun do bena bo a liliw na, ka den ke.

² Matigi Ala Nin bena to a kan; o Nin bena hakiritigiya ni faamuri di a ma, ka kolatigecogonuman ni cefariya di a ma, ka Matigi Ala lonniya ni a pasiran di a ma.

³ A diyanyakoba bena ke Matigi Ala pasiran le ye.

A na be min ye, a tena kiti tige ka kana ni o ye, a toro be min men, a tena ko latige ka kana ni o ye; ⁴ nka a bena desebagato w ta kiti tige terenninya kan, ka jamana panibagato w ta ko latige ni horonya ye. A kumakan bena dunu namogow bugo i ko bere, a darakuma ta fono baraka bena mogowuguw faga.

⁵ Terenninya le bena ke a ta cesirijara ye; a bena kankelentigiya fana siri a yere ce ra.

⁶ Wara ni sagadennin bena to nogon fe, waraninkala ni badennin be la nogon koro. Sagaden ni jaraden bena domuni ke nogon fe; cedennin do le bena ke o ghenbaga ye.

⁷ Misi ni waraba bena domuni ke nogon fe, o ta denw fana bena la nogon koro; jara bena bin nimi i ko misi.

⁸ Denjenin bena toron ke fonfonnin ta wo da ra, denfitini bena a boro don satutu ta wo kono.

⁹ Kojugu si tena ke, cenri si tena ke ne ta kuru saninman yoro si kan; sabu Matigi Ala ta lonniya bena dunu na fa, i ko jiw be kogoji fa cogo min na.

Ala bena a ta mogow kunmabo

¹⁰ Ayiwa, o lon na Yese ta duruja bena wuri ka lo, ka ke i ko tagamasiyen, jamanaw ta mogow ye. Siyaw bena a yoropini; a sigiyoro bena fa noro ra.

¹¹ O lon na, koni, Matigi Ala bena a boro korota tuun a sipaga flanan na[†], k'a ta mogow to minw tun tora Asiri, ani Misiran, ani Patorosi, ani Etiyopi, ani Elamu, ani Sinehari, ani Hamati ani kogoji kofejamanaw ra.

¹² A bena tagamasiyen do korota siyaw ye, ka Izirayeli ta mogow minaninw ke nogon kan, ka Zuda ta mogow janjanninw lajen ka bo dunu na fan naani na.

¹³ Efirayimu ta mogow ta celiya bena ban, Zuda ta mogow fana ta juguya bena dabra; Efirayimu ta mogow tena celiya ke ni Zuda ta mogow ye tuun, Zuda ta mogow fana tena juguya Efirayimu ta mogow ma tuun.

¹⁴ O bena jen ka taga ben Filisikaw kan terebenyanfan na, ka jen ka taga tereboyanfan mogow borofenw ce. O bena Edomu ni Mohabu jamana mina, ka o ta fanga sigi Amankaw fana kan[‡].

¹⁵ Matigi Ala bena Misiran ta kogoji ja; a bena a boro fifa Efirati baji san fe,

* **11:1** 11.1 Yese tun ye Dawuda face ye. Nin cirayakuma koro ye ko Ala bena mogow do lawuri o ta duruja ra min bena ke Ala ta mogow ye (Samawilu folo 16.18-19; Yirari 5.5; 22.16). [†] **11:11** 11.11 O koro ye ko a bena a ke i n'a fo a tun k'a ke cogo min na wagati min na a ka Izirayelimogow labo Misiran (Bori 3.20). [‡] **11:14** 11.14 O siya minw tun ka Izirayeli ta jamana lamini, olugu bee tun be Izirayeli ta fanga koro Dawuda ta masaya wagati ra (Samawilu flanan 8.12).

ka fɔɔ barakaman dɔ fiye
 ka ji tarantaran k'a ke kɔ fitini wolonfla ye,
 mɔgɔ be se ka minw tige ni a ta sanbara ye a sen na.
¹⁶ A ta mɔgɔ tɔ minw tɔra Asiri,
 olugu bɛna sira sɔrɔ ka na,
 i n'a fɔ a ta mɔgɔw bɔtɔ Misiran fɔlɔfɔlɔ,
 olugu tun ka sira sɔrɔ ka na cogo min na.

12

Alatandodɔnkiri

¹ O lon na, i bɛna a fɔ ko:
 «E, Matigi Ala, ne bɛ i fo ka i waleɔumanlɔn,
 sabu i tun dimina ne kɔrɔ,
 nka i ta dimi banna,
 i ka ne jusu saaro.
² Can lo, Ala le ye ne Kisibaga ye!
 Ne jigi b'a kan, ne ja tɛna tige;
 sabu Matigi Ala, Matigi Ala le ye ne ta baraka ye, ani ne ta donkirila sababu;
 ale le ye ne kisibaga ye.»
³ Aw ninsɔndiyanin bɛna ji bi
 kisiri ta bunun na.

⁴ O lon na, aw bɛna a fɔ ko:
 «Aw ye Matigi Ala fo k'a waleɔumanlɔn, k'a tɔgo bato!
 Aw ye a ta kobaw lakari siyaw cɛ ra,
 ka o hakiri jigi a ra ko a tɔgo ka bon.
⁵ Aw ye dɔnkiri la ka Matigi Ala tando,
 sabu a ka kɔɔumanbaw ke;
 dunuɔnamɔgɔ bɛɛ ka kan ka o lɔn.»
⁶ Siyɔn dugumɔgɔw,
 aw ye ɔgarikanbaw bɔ, ka ɔgari fɔ ka pɛrɛn,
 sabu Izirayeli ta Ala saninman min bɛ aw cɛ ra,
 o ka bon.

13

Siya tow ta kiti

(13-23)

Babiloni ta kiti

¹ Ala ka fen minw yira Amɔzi dence Ezayi ra, Babiloni* ta kow ra.
² Aw ye tagamasiyen dɔ kɔrɔta kuru dɔ kan, yiri foyi te kuru min kan!
 Aw ye aw kan kɔrɔta ka o wele!
 Aw ye aw boro fifa o ma,
 o ye na don fagamaw ta donda fe!
³ Ne yeɛ kumana ne ta cɛw fe, minw blara danna ne ye;
 ne ka ne ta cɛfariw wele, ne dimibɔbagaw,
 ne ta bonya sɔrɔri ko ka di minw ye.

⁴ Mankan caman bɛ bɔra kuruw kunna,
 i ko jama camanba mankan;
 jamanaw ta wɔyɔkanw,
 siyaw lajennin ta wɔyɔkan!
 Fangatigi Ala bɛ a ta mɔgɔw jatera,
 k'a ta kɛrɛkɛjama labɛn kɛrɛ kama.
⁵ O bɛ nana ka bɔ jamanajan dɔ ra, fɔ dunuɔna dan na yi.
 Matigi Ala ni a ta jusufariya ciradenw bɛna jamana bɛɛ halaki.

⁶ Aw ye maɔnumankokasi ke,
 sabu Matigi Ala ta lon surunyara,
 Sebɛɛtigi Ala ta cɛnrilonba bɛ nana.
⁷ O kosɔn bɛɛ baraka bɛna ban,

ce b̄ēe fari b̄ena faga.

⁸ Jigitige b̄ena o mina,
t̄ōōō ni dimi b̄ena ben o kan;
o b̄ena o yere t̄on̄omi i ko muso jigibagato.
O k̄on̄on̄ofirin̄in b̄ena to ka ɲoḡon fle;
o ɲadaw cogo b̄ena yelem̄ana.

⁹ Matigi Ala ta lon nato ye nin ye,
a ta fariya, ni a ta jusugban, ni a ta dimiba lon lo.
A b̄ena jamana ke yoro lakolon ye,
ka jurumunkebagaw halaki ka b̄o jamana k̄on̄o.

¹⁰ Sankolo lolow, ani a lolokuruw,
o si tena o ta yeelen b̄o tuun.
Tere b̄oto b̄ena ke dibi ye,
karo fana tena a ta yeelen b̄o tuun.

¹¹ Ne b̄ena dunuɲamogow ta kojugu sara di o ma,
ka m̄oḡojuguw ta terenbariya sara di o ma.
Ne b̄ena yereyiramogow ta yerebonya ban,
ka m̄oḡo jusu farimanw ta wasoya b̄o o ra.

¹² Ne b̄ena m̄oḡow yeko gbeleya ka teme sanin yerewor̄o yeko kan,
ka adam̄adenw yeko gbeleya ka teme Ofiri sanin yeko kan.

¹³ O koson ne b̄ena sankolo yuguyugu;
dugukolo ni a jusiginanw b̄ena yereyere,
Fangatigi Ala ta jusugban sababu ra,
ani a ta dimiba lon koson.

¹⁴ M̄oḡow b̄ena ke i ko o be dagbe min gbenna,
ka ke i ko sagaw ni ba minw ma m̄oḡo soro ka o lajen;
b̄ēe b̄ena munu a ta siyamogow fan na,
b̄ēe b̄ena bori ka taga a ta faso fan na.

¹⁵ Ni o ka m̄oḡo o m̄oḡo soro, o be o tigi sogo ni biye ye,
ni o ka min o min mina, o be o faga ni kerekemuru ye.

¹⁶ O b̄ena o ta sinmindenw gbasi dugu ma ka o ɲoɲo o yere ɲa na;
o b̄ena o ta bonk̄on̄ofenw b̄ēe ce,
ka jen ni o ta musow ye jagboya ra.

¹⁷ A fle, ne b̄ena Medikaw lasu o ra,
o siya min te wari jate foyi ye,
o fana te sanin fe.

¹⁸ O ta kalanw b̄ena kanbelenw sogo ka o ben dugu ma.
O tena hina hali denpeninw na,
o tena denmisen si fle ka makari a ra.

¹⁹ O ra, Babiloni min tun ye maraw b̄ēe ta dugu ceɲumanba ye,
min tun ye Babilonikaw ta ɲōōō ni o ta yerebonya sababu ye,
o dugu b̄ena ke i ko Ala ka Sodomu ni Gomori dugu minw halaki.

²⁰ M̄oḡo si tena sigi Babiloni tuun;
a lakolon le b̄ena to wagati b̄ēe, ani tuma b̄ēe.
Hali kongoyaalabagaw tena o ta fanibonw lo yi,
sagagbenbagaw tena sigi yi ni o ta sagaw ye ka nenekiri!

²¹ Kongofenw le b̄ena la yi:
gbingbinw b̄ena a bonw fa,
konosogolonw b̄ena a yorow ke o ta siyorow ye,
bakoroninw b̄ena to ka panpan yi.

²² Suruguw le b̄ena to ka kasi o ta fagamabonbaw k̄on̄o,
kongowuruw b̄ena to ka kasi o ta masasonumanw k̄on̄o.
Babiloni ta wagati le sera;
do fana tena fara a ta teredaw to kan.

14

Ala b̄ena Izirayelimogow ladon tuun

¹ Sigiya t'a ra, Matigi Ala bena hina Yakuba ta mōgōw ra, a bena Izirayelimōgōw ta tuun; a bena o sigi o yere ta dugukolo kan. Lonanw bena na fara o kan; olugu bena na sigi ni Yakuba ta mōgōw ye.

² Siya dōw le bena Izirayelimōgōw ta ka na ni o ye Izirayeli jamana ra. Izirayelimōgōw bena o mōgōw ke o ta jōncew ni o ta jōnmusow ye Izirayeli jamana ra, Matigi Ala ka jamana min di o ma. Siya minw tun ka Izirayelimōgōw mina, Izirayelimōgōw bena olugu fana mina; minw tun ka o ta fanga sigi Izirayelimōgōw kan, Izirayelimōgōw bena o ta fanga sigi olugu fana kan.

Babiloni masace ta kiti

³ Ni Matigi Ala nana aw laganfiya tuma min na, ka aw ta tōoro ni aw ta sege ban, ani jonyagbelen min tun lara aw kan, ka o bēe ban, ⁴ o tuma ra aw bena Babiloni masace togo don donkiri ra, k'a fō ko:

E, min tun bē mōgōw minako juguyara, ale ta ko banna pewu!

A ta jagboyafanga sera a dan ma!

⁵ Matigi Ala ka mōgōjuguw ta bere kari;

a ka fangatigi farimanw ta masacebere kari.

⁶ Ale jusu gbannin le tun bē to ka jamana wērew ta mōgōw faga,

o fagari fana tun tē dabla;

a diminin le tun bē siya tōw mara jagboya ra,

ka segeba la o kan, dan tē sege min na.

⁷ Sisan kōni, jamana bēe bē nasuma ni laganfiya ra;

o bē pagari fō ka kule ci!

⁸ Hali siperesisunw bēe bē ninsōndiya ele ta ben kosōn;

Liban sedirisunw ko:

«Kabini ele benna,

yiritigebaga si tē nana an kama tuun!»

⁹ Kaburu jukōroyōrō kōrōtaninba bē a yere labenna

ka i nato kunben;

o bē su tōw lakunu ele kosōn,

dunūpa kuntigiw bēe suw;

o bē siyaw ta masaw bēe lawurira ka bō o ta sigiyōrōw ra ele kosōn.

¹⁰ O bēe bena kuma ta, k'a fō i ma ko:

«Ele fana kera barakantan ye i ko anw,

ele ni anw bēe kera kelen ye!»

¹¹ I ta yerebonya jigira kaburu kōnō,

ani i ta gōnifōkanw bēe;

kaburu tumuw le kera i ta lanan ye,

tumumisēnw kera i ta birifani ye.

¹² E, ele le bōra san fē ka ben tan wa?

Ele sōgomada lolo, dugubēda lolo,

ele benna fō dugu ma,

ele min tun bē se siya tōw ra!

¹³ I tun b'a fōra i yere kōnō ko:

«Ne bena yelen ka taga fō sankolo kōnō,

ne bena ne ta sigiyōrō layelen ka se fō Ala ta lolow kunna;

ne bena taga sigi fō alaw ta jamalajenkuru kunna,

fō sahiliyanfan kōnōyōrō ra*!

¹⁴ Ne bena yelen fō sankabaw kunna,

ne bena ke i ko Ala kōrōtaninba yere!»

¹⁵ Nka o ka i firi kaburu dibi ra,

fō dingaba dō jukōroyōrō ra yi!

¹⁶ Ni mōgō min ka i ye, o tigi b'a ja lo i ra,

ka i fē kosebē, k'a fō ko:

«E, cē min tun bē dugukolo yerēyere, ale le ye nin ye tan wa?

Ale le tun bē jamanaw yuguyugu,

¹⁷ ka dunūpa ke i ko kongokolon,

* **14:13** 14.13 Kanaanakaw tun b'a miiri ko o ta alaw tun bē o ta jōgonyew ke kuru dō le san fē, fō sahiliyanfan kōfeyōrō ra, ka dunūpa ta kow latige.

k'a duguw cici;
a fana tun te a ta kasodenw labla ka ye fiyewu!»

¹⁸ Siya tow ta masacew bee,
o ka olugu bee kelen kelen la ni bonya ye o ta kaburu kono.

¹⁹ Nka o ka ele firi kene ma, i ma kaburu soro.
I kera i ko den kogobari su, mogow be nigigi min na.
O ka i la kerekeden faganinw ce ra, minw fagara ni kerekemuru ye.
Mogow be o suw dondon ka teme;
o be o suw firi faradinga kono.
²⁰ Ele tena la kaburu kono i ko masace tow,
sabu i ka i ta jamana cen,
ka i yere ta jamana mogow halaki.
Mogojuguw ta siya togo tena fo tuun fiyewu!

²¹ Aw ye o ta denw ta fagari ko laben,
o facew ta terenbariyaw koson,
janko olugu fana kana na wuri lon do ka dununa mina, k'a ke o ta ye,
ka o ta duguw lo ka yoro bee fa.

²² «Ne bena wuri o kama; Fangatigi Ala ko ten. Ne bena Babiloni togo ni a ta ko to
bee latunu, o ta denw ni o ta mamadenw bee; Matigi Ala ko ten. ²³ Ne bena o ta yoro
ke juguninw dogoyoro le ye, k'a yoro bee ke bogo ye. Ne bena o flan ni flanan ye ka o
halaki; Fangatigi Ala ko ten.»

Asirikaw ta kiti

²⁴ Fangatigi Ala karira, ko:
«Sigiya t'a ra, ne ka min naninya o le bena ke,
ne ka min latige, o bena dafa!
²⁵ Ne bena Asirikaw halaki ka bo ne ta jamana kono;
ne bena o dondon ne ta kuruw kan.
Ne bena o ta doni ta ka bo ne ta mogow kunna,
ka o ta fanga yiri kari ka bo o kan na.»

²⁶ Matigi Ala ka min latige dununa bee lajennin kama, o le ye nin ye;
a k'a boro korota siyaw bee kan ko a bena min ke o ra, o le ye nin ye.

²⁷ Fangatigi Ala ka nin ko latige ka ban;
jon le be se k'a bari?
A boro korotanin lo;
jon be se k'a lalo?

Filisikaw ta kiti

²⁸ Masace Ahazi sara san min na, nin kuma fora, ko:
²⁹ Filisi jamana bee lajennin, aw kana jagari
ko aw bugobere karira de,
sabu sa ta lalin to bena falen ka ke satutu le ye;
sa bena den min woro, o bena ke sajuguba kamantigi do le ye!
³⁰ O tuma ra, desebagatow bee ra mogow desenin bena domuni soro,
fagantanw bena hera ni laganfiya soro.
Nka ne bena aw Filisikaw ta lalinw bee faga, kongow sababu ra;
ni fen o fen ka to aw ko, ne bena o bee faga.

³¹ Dugu donda, ele ye mapumankokanw fo!
Dugu, ele ye kule!
Filisi jamana bee lajennin baraka ye ban,
sabu sisi finman do be wurira ka na ka bo sahiliyanfan fe;
o mogow ta kerekejama ra, ce si te to ko.

³² An bena nin siya ta ciradenw jaabi ni mun kuma le ye?
Ko Matigi Ala le ka Siyon dugu sigi,
ko a ta jamana janibagatow bena dogoyoro soro yi.

15

Mohabukaw ta kiti

¹ Kuma minw fɔra Mohabukaw ta ko ra:

Ɔnhɔn, a halakira su kelen na!
 Mohabukaw ta dugu min ye Ari ye, o ta banna!
 Ɔnhɔn, a halakira su kelen na!
 Mohabukaw ta dugu min ye Kiri ye, o ta banna!
² Dibɔnkaw bɛ tagara o ta alaw ta batosow kɔnɔ,
 o bɛ tagara o ta sɔnnikɛyɔrɔw ra, ka taga kasi.
 Nebo ni Medeba le kosɔn,
 Mohabukaw bɛ mapumankokanw fɔra.
 O bɛɛ kun lira,
 o bɛɛ bonbosiw lira.
³ O ka bɔrɔfaniw don o yɛrɛ ra ka sigi siradaw ra;
 o bɛɛ bɛ mapumankokanw le fɔra,
 ka to ka naji bɔ
 biribonw kunna, ani jamalajenyɔrɔw ra.
⁴ Hɛsibɔnkaw, ani Elalekaw bɛ kule cira;
 o ta mankan bɛ sera fɔ Yahasi.
 O kosɔn Mohabukaw ta kɛrɛkɛcɛw bɛ mankan cira;
 o ja tigeninba lo.

⁵ Ne jusu kasira Mohabu jamana kosɔn;
 o ta boribagaw borira ka taga fɔ Sowari,
 ka taga fɔ Egilati Selisiya.
 O bɛ yɛlɛna ka taga Luhiti dugu sira fɛ;
 o tagato bɛ kasira ka taga.
 O tagato Horonayimu dugu sira fɛ,
 cɛnri min sera o ma, o bɛ o kule le cira.

⁶ Nimirimu ta jiw jara,
 binw jara,
 kongobinw halakira,
 binkɛnɛ ni flaburukɛnɛ si tɛ yi tuun.
⁷ O kosɔn o ta borofen minw tora o boro,
 o sera ka fɛn o fɛn mara,
 o bɛ o cera ka taga ni o ye sɔlisunw ta ko ko fɛ.
⁸ Sabu mankan bɛ wurira ka Mohabu jamana bɛɛ lamini;
 o ta mapumankokanw mankan sera fɔ Egilayimu,
 o ta mapumankokanw mankan sera fɔ Bɛri Elimu.
⁹ Dimɔn ko jiw bɛɛ kera jori ye,
 nka ne bɛna ko wɛrɛ fara Dibɔnkaw ta kan tuun;
 Mohabuka minw bɔsira, minw to tora o ta jamana kɔnɔ,
 jara do bɛna ben olugu kan.

16

Mohabukaw desera

¹ Aw ye sagajigi do bla ka bo Sela, ka taga o di jamana kuntigi ma,
 ka kongokolon cɛtigɛ,
 ka taga o kɛ bonya ye
 Siyɔn dugu kɔnɔ, Siyɔn kuru kan.

² Mohabukamusow bɛna kɛ Arinɔn koji sennatigeyɔrɔ ra
 i ko kɔnɔnin minw gbɛnna ka bo o ta paga kɔnɔ, o bɛ yaala o kun fɛ.
³ O b'a fɔ ko: «E, aw ye an ladi,
 aw ye fɛn do latigɛ an ta ko ra;
 aw ye kɛ suma ye ka anw datugu teregban fɛ,
 ka yɔrɔ kɛ i ko su dibi.
 Aw ye an ta mɔgo gbɛnninw dogo,
 aw kana an ta mɔgo boribagato w janfa!

4 Aw y'a to Mohabukaw ta mogo gbenninw ye taga sigi aw fe;
aw ye ke o dogoyoro ye,
ka o tanga cenrikebagaw ma.»

Sabu lon do mogojuguw bena ban,
cenri bena lalo,
cenrikebagaw bena tunu ka bo jamana kono.

5 O ko, masaya do bena wuri ka sabati a ta numanya sababu ra;
kuntigi do bena sigi o masasiganan kan, ka ke kankelentigi ye Dawuda ta so kono;
a bena kiti tige can kan,
ka terenninya sira ko lateliya.

6 An ka Mohabukaw ta yerebonya ko men,
o ta yerebonya dama temenin,
o ta yereyira ni o ta yerebonya,
o ta dabaya ni o ta wasoyakuma gbansanw.

7 O koson Mohabukaw be kasira Mohabu jamana koson,
o bee le be kasira.

Aw ye manumankokasi ke, ka aw jusu kasi
Kiri Hareseti ta rezenburuw koson.

8 Hesibon dugu ta forow jajara,
ani Sibima dugu ta rezensunw.

Siyaw ta kuntigiw k'a yiriborow* karikari.
A yiriborow tun woyora ka se fo Yazeri,
ka se fo kongokolon fan na;
a borow tun nugura ka janya ka se fo Kogoji sanin ko fe.

9 O koson ne bena kasi, ka kasi ni Yazerikaw ye
Sibima dugu ta rezenforo koson.

E, Hesibonkaw! E, Elalekaw!
Ne bena naji bo, fo ka aw nigi,
sabu keremankan do ka aw ta simankan nagari
ni aw ta rezentige nagari mankanw ban.

10 Nagari ni ninsondiya banna yiriforow ce ra,
donkirilakanw te rezenforow kono tuun,
nanagbekan te yi tuun.

Mogo si te rezen forogira rezenforogidinga kono tuun,
sabu ne ka nagarikanw bee ban.

11 O koson ne kono gbannin be nuna Mohabukaw ta ko ra,
k'a ke i ko gonifokan;
ne jusukun tooroa Kiri Haresi ta ko ra.

12 Mohabukaw be taga o yere sege o ta sonnikeyorow ra;
o be taga o ta alaw daari o ta batoso kono, nka o si te foyi na.

13 Matigi Ala ka nin kuma le fo kabini wagatijan Mohabukaw ta ko ra. 14 Ayiwa, sisan,
Matigi Ala b'a fo tuun ko: «Sani san saba ce, san saba dafanin, Mohabu jamana ta
dawula bena ben, ani a ta jama camanba bee; mogo dama dama minw bena to o ko,
olugu tena ke foyi ye, o tena baraka soro.»

17

Damasi dugu ta kiti

1 Kuma minw fora Damasi dugu ta ko ra:

«A fle, Damasi* tena ke dugu ye tuun;
a bena ke kabakuruton le ye.

2 Aroweri mara ta duguw bena ke yoro lakolon ye,
ka ke beganw ta toyoro ye;
beganw bena la yi, foyi tena o lasiran.

3 Dugu barakamanw bena ban Efirayimu mara kono,

* 16:8 16.8 Yiriborow, o koro ye jamana mogow. * 17:1 17.1 Damasi tun ye Siri jamana ta duguba ye (Ezayi 10.9); Damasi benko tun konna ka fo (Masacew flanan 16.9).

masaya bēna ban Damasi mara ra.
Sirika tō dama dama min tora,
olugu bēna laban i ko Izirayelimōgōw ta bonya banna cogo min na.
Fangatigi Ala ko ten.»

Min bēna kē Izirayelimōgō tōw ra

⁴ «Ayiwa, o lon na kōni, Yakuba ta mōgōw ta bonya bēna dōgōya;
o bēna fasa, ka turu bēe ban o fari ra.

⁵ Izirayelimōgōw bēna kē i ko simankanbaga bē siman lōlōninw mina ni a boro ye cogo
min na k'a kan;

o bēna kē i ko mōgōw bē siman benbennin minw tōmōtōmō Refayikaw ta kenēgbē ra.

⁶ Izirayelimōgō tō minw bēna to, olugu bēna kē i ko o ka oliviyesun min yuguyugu k'a
denw burun;

o bēna kē i ko yiriden tō fla, walama tō saba min bē to fō sanfeyiriborow ra,

walama den tō naani, walama tō looru min bē to yiriboro dencamantigi ra.

Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko ten.»

⁷ O lon na, adamadenw bēna o ja munu o danbaga fan fē; o bēna o ja lō Izirayeli ta
Ala saninman na. ⁸ O tēna o jasin sarakabōnanw ma tuun, o yere boro tun ka minw lō;
o tēna o yere boro ta fenlalamaninw flē tuun, jo musoman Asera ta berew, ani wusunan
sarakabōnanw.

⁹ O lon na, Izirayeli ta dugu barakamanw bēna kē i ko dugu minw tun kera tomow ye
yirituw cē ra, ani kuruw kan† fōfōfō, wagati min Izirayelimōgōw tun nana ben o yoro
mōgōw kan ka o halaki. Ayiwa, Izirayeli duguw fana bēna kē yoro lakolonw ye ten le.

¹⁰ Sabu aw jinanana aw kisibaga Ala ko,
aw ma aw hakiri to aw ta baraka sōrōyoro ra;

o kosōn aw ka yiriforojumanw sene,

ka rezen yiriboro turu ala werew ye.

¹¹ Aw ka o turu lon min na, o lon yere ra aw ka o wurito ye;

o sōgōmada yere fē, aw ka aw ta senēfenw fyerento ye.

Nka siman tigeta tēna kē foyi ye o lon na,

banajugu ni dimi banbari kosōn.

Cenrikebagaw bēna halaki

¹² E, jamaba dō mankan!

O mankan bē i ko kōgōjiw mankan.

Siyaw woyōkan bē bōra,

i ko ji barakamanw woyōkan.

¹³ Siyaw bē woyōkanw cira i ko jibaw woyōkan;

nka Matigi Ala bēna songō o ra, o bē bori ka taga fō yorojan.

A bēna o cē ka taga, i ko fōjō bē bō kuruw ra ka binpaga cē ka taga cogo min na,

i ko sanfōjō bē buguri wuri ka taga folonkonto ra cogo min na.

¹⁴ Wulada wagati belen ye balahu ye,

nka sani sōgōmada ye se, o bēe bē tunu.

Minw bē bēna an kan, olugu ta bēna kē ten le;

minw bē an borofenw minana, olugu ta bēna kē ten.

18

Etiyopi jamana fagamaw ta kiti

¹ E, bōnō bēna nin jamana sōrō, kamanw mankan bē bōra jamana min na,
jamana min bē Etiyopi jamana ta baw kō fē,

² jamana min bē ciradenw ci jibaw kan,

ka o bla ka taga ji kan ni jirakurunw ye, jirakurun minw lalagara ni bin ye!

Aw ciraden telimanw, aw ye taga nin siya mōgōw fē,

siya min mōgōw ka jan, ani o fari bē manamana,

siya min ye siranyafenba ye yorošurunmōgōw, ani yorojanmōgōw bēe fē,

siya min ye siya barakaman ye, min sen bē fen bēe terege,

bajiw ka siya min ta jamana cētige.

³ Aw dunuṣamōgōw bēe,

aw minw siginin bē dugukolo kan,

† 17:9 17.9 Yirituw cē ra, ani kuruw kan: Kitabu dow b'a fō ko: Hevikaw, ani Amōrikaw ta duguw.

ni tagamasiyen dɔ nana kɔrɔta kuruw kunna, aw ye o fɛ!

Ni buru nana fiye, aw y'a lamɛn!

⁴ Sabu Matigi Ala k'a fɔ ne ye ko:

«Ne bɛna to ne sigiyɔrɔ ra ka flɛri kɛ;

ne bɛ to yɔrɔ kelen na,

i ko fundenin min bɛ bɔ tere bɔwagati ra,

i ko bugun min bɛ gɔmiji jigi simankanwagati ta fundenin tuma ra.»

⁵ Sabu ni rɛzɛn fiyerenna ka ban,

ni a fiyerenw yelɛmana ka kɛ rɛzɛn mɔtaw ye,

sani rɛzɛntigewagati ye se o bɛ rɛzɛn yiriboromisɛnw lɛsɛ ni muru ye,

ka yiriboro janjanw tigɛtigɛ ka bɔ yi.

⁶ O kɔ, a bɛɛ lajennin bɛna to yi,

ka kɛ kuruyɔrɔw ta sogodomukɔnɔw ta ye,

ka kɛ jamana kongosogow ta ye;

kɔnɔw bɛna baro a ra fundeninwagati ra,

jamana kongosogow bɛɛ bɛna baro a ra nɛnɛwagati ra.

⁷ O wagati ra, o jamana mɔgɔw bɛna na ni bonyaw ye Fangatigi Ala fɛ; jamana dɔ lo, min ta mɔgɔw ka jan, ani o fari bɛ manamana; siya dɔ lo, min ye siranyafɛnba ye yɔrɔsurunmɔgɔw, ani yɔrɔjanmɔgɔw bɛɛ fɛ, siya min ye siya barakaman ye, min sɛn bɛ fɛn bɛɛ terege, bajiw ka siya min ta jamana cɛtigɛ. O bɛna na ni o bonyafɛnw ye Siyon kuru kan, Fangatigi Ala tɔgɔ bɛ yɔrɔ min na.

19

Misirankaw ta kiti

¹ Kuma minw fɔra Misiran jamana ta ko ra:

Matigi Ala yelɛna sankaba teliman dɔ kan,

a bɛ nana Misiran.

Misirankaw ta jow bɛ yɛrɛyɛrɛra a ja;

Misirankaw ja tigera.

² «Ne bɛna Misirankaw kɔnɔnɔsu jɔgɔn kama:

balemaw bɛna jɔgɔn kɛrɛ,

sigijɔgɔnw bɛna jɔgɔn kɛrɛ,

dugu dɔ bɛ dugu dɔ kɛrɛ,

mara dɔ bɛ mara dɔ kɛrɛ.

³ Misirankaw ta jagbɛlɛya bɛɛ bɛna ban pewu;

ne bɛna o ta kolatigeninw cɛn.

O bɛna taga lagbɛri kɛ jotigiw lɛ fɛ, ani subagaw,

ani minw bɛ suw wele, ani lagbɛrikɛbagaw.

⁴ Ne bɛna Misirankaw don matigicɛ fariman dɔw boro;

masacɛ hinabari dɔ lɛ bɛna a ta fanga sigi o kan.

Matigi Ala, Fangatigi Ala ko tɛn.»

⁵ Kɔgɔji ta jiw bɛna ja,

ba ta ji bɛna ban fɔ ka ja.

⁶ Ba ta jiborow ta jiw bɛna tori,

Nili ba ta jisira ta jiw bɛna jigi fɔ ka ja;

binw, ani karaw bɛna jaja.

⁷ Bin o bin bɛ bada ra, ani ba donyɔrɔ ra kɔgɔji ra,

fɛn o fɛn bɛ sɛnɛ Nili bada ra, o bɛɛ bɛna jaja,

fɔjɔ b'a yɛrɛgɛ, k'a tunu pewu!

⁸ Jɛgeminabagaw bɛna to ka nuna;

minw bɛɛ bɛ dulɛn bla Nili baji ra, olugu bɛɛ bɛna sukasi kɛ;

minw bɛ jo firi ji ra, olugu bɛɛ jusu bɛna kasi.

⁹ Minw bɛ lɛnfani baara kɛ, olugu jigi bɛna tige;

muso minw bɛ jɛsɛ woloma, ani cɛ minw b'a dan, olugu ta bɛna kɛ kɔnɔnɔfiri ye.

¹⁰ O ta jɛsɛdanbagaw jigi bɛna tige,

minw bɛ baara kɛ sara ra, olugu bɛɛ jusu bɛna kasi.

11 Sohan* dugu jamogow ye nalomanw le ye, Farawona ladibaga hakiritigiw ta ladiri ye hakirintanyakuma le ye. Mun na aw be son k'a fo Farawona ye ko:

«Anw ye hakiritigidenw le ye, masacekorow ta denw?»

12 Aw ta hakiritigiw be min sa?

Ayiwa, Fangatigi Ala ka min latige Misirankaw kama, o ye o kow palon ka o yira aw ra sa!

13 Sohan dugu jamogow kera fatow ye, Menfisi† dugu jamogow be o yere negera; Misiran kuntigiw le be Misirankaw lafirira.

14 Matigi Ala ka panamini le bla o ra, k'a to o ye to ka talontalon o ta koketaw bee ra, i n'a fo doroto be talontalon ka ben a yere ta foono ra cogo min na.

15 Mogo si tena se ka foyi ke Misiran jamana ye tuun:

jamogow tena se, komogow tena se; mogoba tena se, mogo gbansan tena se‡.

Misirankaw bena Matigi Ala bato

16 O lon na, Misirankaw bena ke i ko musow; wagati min ni Fangatigi Ala nana a boro korota o kama, k'a boro fifa o kama, o bena siran fo ka yereyere. 17 Zuda mara ta ko bena ke jatigekoba ye Misirankaw fe; ni a togow fora mogow o mogow korow, o tigi be siran Fangatigi Ala ta kolatigeninw koson, a ka ko min latige Misiran jamana kama.

18 O lon na, dugu looru bena sorow Misiran jamana ra, o dugumogow bena heburukan fo, o bena kari Fangatigi Ala togow le ra. O duguw ra kelen bena wele ko Tereidugu§.

19 O lon na, sarakabonan do bena sorow Matigi Ala togow ra Misiran jamana cenance ra; o bena kabakurujan do ke hakirijigifen ye, ka o bla jamana danyoro ra. 20 O bena ke Fangatigi Ala ta tagamasiyen ni a ta seereya le ye Misiran jamana konow; ni Misirankaw ka kule o tojogagaw boro, ka Matigi Ala wele, Matigi Ala bena kisibaga di o ma, min bena o juguw kere, ka o bosi. 21 Matigi Ala bena a yere yira Misirankaw ra, Misirankaw fana bena Matigi Ala lon o lon na. O bena a bato, ka began sarakaw* ni siman sarakaw* bo a ye; o bena dajuruw ta Matigi Ala fe, ka o dajuruw dafa. 22 Matigi Ala bena Misirankaw tooro; a bena o tooro, nka a bena o keneya. O yere bena seko ka na Matigi Ala fe; a bena son o ta daariri ma ka o keneya.

23 O lon na, sira do bena bo Misiran, ka taga Asiri jamana ra; Asirikaw bena taga Misiran, Misirankaw fana bena taga Asiri. Misirankaw, ani Asirikaw bee bena jen ka Matigi Ala bato.

24 O lon na, Izirayeli le bena ke jamana sabanan ye, ka fara Misiran jamana ni Asiri jamana kan, o jamana minw sababu ra Ala bena baraka don dunupa ra. 25 Fangatigi Ala bena baraka don a ra, k'a fo ko: «Ne be baraka don Misiran jamana ra, sabu ne ta mogow lo; ne be baraka don Asiri jamana ra, sabu ne boro le ka o dan; ne be baraka don Izirayeli jamana ra, sabu ne yere ta jamana lo.»

20

Misirankaw ni Etiyopikaw ta sege tagamasiyen

1 San min na Asiri masace Sarigon tun k'a ta kerekejama w kuntigiba ci ka na Azidodi dugu kere k'a mina, 2 o wagati le ra Matigi Ala tun kumana Amozid dence Ezayi fe, k'a fo a ye ko: «Borofani min be i ra, taga o bo i yere ra, ka i ta sanbara fana bo i sen na.» Ezayi k'a ke ten; a fari lakolon ni a sennakolon ka ke yaala ye.

3 Matigi Ala k'a fo o le ra, ko: «Ayiwa, ne ta jonce Ezayi fari lakolon ni a sennakolon tagamana fo san saba, ka o ke ko nataw tagamasiyen ye, ka Misirankaw, ani Etiyopikaw lasomi cogo min na, 4 Asiri masace bena Misiran jamana ta kasodenw, ani Etiyopi jamana mogow minaninw ke o cogo le ra; o bena denmisenw, ani cekorobaw bee fari lakolon ni o sennakolon ni o julakolon mina ka taga ni o ye, ka o ke maroyakoba ye Misirankaw fe. 5 Ni o kera, minw tun be o jigi lara Etiyopi jamana kan, ka o yere bonya Misirankaw sababu ra, olugu ta bena ke jatige ni maroya ye.»

* 19:11 19.11 Sohan tun ye Misiran dugu do ye, Nili ba tereboyanfan na. A tun be wele fana ko Tanisi. † 19:13 19.13 Menfisi tun ye Misiran duguba do ye; o dugu be wele fana ko Nofu. ‡ 19:15 19.15 Heburukan na jamogow ye kunkolo ye; komogow ye kukala ye; mogobaw ye tamaro yiriborow ye; mogo gbansanw ye karaw ye. § 19:18 19.18 Kitabu dow ko Halakidugu.

⁶ O lon na, kɔni, o kɔɔjida ta yɔrɔ mɔgɔw bɛna a fɔ ko: «E, a flɛ, an tun ka an jigi la minw kan, ani an tun bɛ to ka bori ka taga minw fɛ ko o ye an dɛmɛ, ka an bɔsi Asiri masacɛ boro, olugu laban kera nin le ye! E, anw bɛna bɔsi cogo di sisan sa?»

21

Babiloni ta fanga laban

¹ Kuma minw fɔra kɔɔjida kongokolon ta ko ra:
An juguw bɛ nana i ko sanfɔɔ min bɛ wuri ka woroduguyanfan kongokolon cɛtigɛ;
o bɛ nana ka bɔ kongokolon kɔnɔ,
ka bɔ jamana dɔ ra, min tɔgɔ bɛ siranya bla mɔgɔw ra.

² Kogbɛlɛnba le yirara ne ra:
Mɔɔɔjanfabagaw bɛ janfa sirira,
cɛnriɛbagaw bɛ cɛnri kera.
Elamu kɛrɛkɛcɛw, aw ye taga!
Medi kɛrɛkɛcɛw, aw ye dugu lamini!
Ne Ala bɛna nɔnakanw bɛɛ ban.

³ O kosɔn ne soro bɛ ne dimina,
kɔnɔdimi ka ne mina i ko muso jigibagatɔ;
jigitigɛ kosɔn ne toro tɛ foyi menna tuun,
jatigɛ kosɔn ne na tɛ foyi yera tuun.

⁴ Ne hakiri jagamina,
ne ja tigera fɔ ne bɛ yɛrɛyɛrɛ.
Ne kɔrɔtɔnin tun bɛ to ka sufera min makɔnɔ,
o kera siranyafɛn ye ne fɛ sisan.

⁵ O bɛ domunikeyɔrɔ labɛn
ka tapiw lala,
ka domuni kɛ, ka min.
Nka o bɛna bara k'a mɛn ko:
«Aw ye wuri, kɛrɛkuntigwi!
Aw ye turu mun aw ta nɛgebɛnnanw na!»

⁶ Sabu Matigi Ala k'a fɔ ne ye ko:
«Taga yɔrɔkɔrɔsibaga dɔ sigi, ka yɔrɔ kɔrɔsi;
ni a ka min ye, a ye o fɔ.

⁷ Ni a ka sowotoro dɔ ye so fla bɛ min samana,
ka mɔgɔ dɔw ye falɔw kan, ka dɔw ye nɔgɔmɛw kan,
a ye kɔrɔsiri kɛ ka na,
a ye kɔrɔsiri kɛ ka na kɔsɛbɛ.»

⁸ Yɔrɔkɔrɔsibaga pɛrɛnna, ko:
«Matigi, ne lonin bɛ sankaso kunna,
lon o lon ne bɛ yɔrɔ kɔrɔsi.
Ne lonin bɛ ne loyɔrɔ ra;
su o su ne bɛ flɛri kɛ.

⁹ A flɛ, cɛ dɔ bɛ nana sowotoro dɔ kɔnɔ,
so fla bɛ sowotoro samana!
A ka kuma ta, k'a fɔ ko:
<A bɛnna, Babiloni bɛnna!
O ta alaw bɛɛ bɛnbɛnna dugu ma, ka cici.> »

¹⁰ E, ne ta mɔgɔw, o ka aw minw gbasi simangbasikɛnɛ ra, ka aw fiyɛ i ko siman,
ne ka min mɛn Fangatigi Ala, Izirayɛli ta Ala fɛ,
ne ka o le fɔ aw ye.

Duma mara ta kiti

¹¹ Kuma minw fɔra Duma* mara ta ko ra:
Mɔgɔ dɔ tora Seyiri ka pɛrɛn ka ne wele, ko:
«Dugu kɔrɔsibaga, sufera bɛ cogo di?»

* **21:11** 21.11 Duma bɛ Arabujamana sahiliyanfan na, Babiloni ni Siri jamana fla cɛ. Dɔw b'a miiri ko Duma ye Edomu mara le ye.

Dugu korosibaga, sufera be cogo di?»

¹² Dugu korosibaga ko:

«Sogomada be sera, nka su fana be kora tuun.
Ni aw b'a fe ka pininkari ke, aw ye pininkari ke;
o ko, aw ye seko ka na tuun.»

Arabujamana ta kiti

¹³ Kuma minw fora Arabujamana ta ko ra:

«Aw bena si Arabujamana yirituw ra,
aw Dedanka nogometigi dugutagabagaw!

¹⁴ Aw ye taga minlogotow kunben ni ji ye,
aw minw signin be Tema jamana ra,
aw ye taga boribagaw no fe ni domuni ye.

¹⁵ Sabu o be borira kerekemuru le ja,
kerekemuru min samana ka bo a forogo ra o kama,
ani kalan min samana o kama;
o be borira kere baraka bonyakojugu le ja.»

¹⁶ Sabu Matigi k'a fo ne ye ko: «Sani san kelen ce, san kelen dafanin, ne bena Kedari mara† ta dawula bee ban. ¹⁷ Kedari ta kalanbonbaga cefari to minw bena to, olugu bena ke ce dama dama doron. Matigi Ala, Izirayeli ta Ala le kumana.»

22

Zeruzalemu ta kiti

¹ Kuma minw fora kurufurance ta ko ra, Ala ka kurufurance min yira cira ra:

O tuma mun le ka aw soro,
fo aw bee yelenna aw ta biribonw san fe,

² ele dugu mankanbatigi,
dugu min fara woyokanw ni nanagbekanw na?
Aw ta mogo faganinw ma faga ni kerekemuru ye,
o ma sa kerekeyoro ra.

³ Aw ta kerekuntigiw bee borira nogon fe;
kalantigiw ka o mina ka o ke kasodenw ye.
O ka aw ta mogo min o min soro, o ka o bee mina,
hali minw tun borira ka se fo yorojan.

⁴ O koson ne b'a fo ko: «Aw ye aw ja bo ne ra,
aw y'a to ne ye kasi kosebe.
Aw kana aw yere sege ko aw be ne jusu saarora
ne ta dugumogow ta cenri koson.»

⁵ Sabu nin lon ye pagban lon le ye,
ani halakiri lon, ani kononofiri lon,
Matigi, Fangatigi Ala ka min ben an kan kurufurance yoro ra,
a ka kurufurance min yira cira ra.

Dugu laminikogow bena benben o lon na,
kulekanw bena bo ka taga kuruyorow fan na.
⁶ Elamukaw ta kerekewew ka o ta bipeforogow ta;
o ta sowotorotigiw, ani o ta sotigiw fana wurira.

Kiri ta kerekewew ka o ta negebennanw labo.
⁷ E, Zeruzalemukaw, aw ta dingakonoyorow bee ra cepumanw fara sowotorow ra!
Kerekewew sotigiw nana lo aw ta dugu donda ra de!

⁸ Fen min tun be Zuda mara tanga, o bee tara ka bo o koro.

O lon na, aw jigi tun be Yiritu ta bon* ta kerekeminanw le kan.

⁹ Wo caman minw tun bora Dawuda ta masabonba kogow ra, aw ka o ye.
Aw tun ka ji mara aw yere ye dugumayanfan ta jimarayoro ra.

¹⁰ Aw tun ka Zeruzalemu bonw jate
ka bon dow cici janko ka do fara dugu kogo baraka kan.

¹¹ Aw tun ka jimarayoro do laben kogo fla ce ma, ka jidinga koro ta jiw ke o konon.
Nka min ye nin kow kebaga ye, aw ma o tigi fle;

† **21:16** 21.16 Kedari mara tun be Arabujamana ta kongokolon sahiliyanfan na. * **22:8** 22.8 O bon tun ye masaso ta bon do togo le ye.

min ka nin kow laben kabini wagatijan, aw ma o tigi jate.

12 O lon na, Matigi, Fangatigi Ala tun k'a fo aw ye
ko aw ye kasi, ka maɲumankokasi ke,
ka aw kun li, ka boɔfaniw don aw yeɛ ra.

13 Nka jusudiyakow, ani ninsondiyakow, aw ka o le ke!

Aw ka misiw faga, ka sagaw kannatige,

ka o sogo domu, ka duven min,

k'a fo ko: «An ye domuni ke, ka min, sabu sini an bena sa[†]!»

14 Fangatigi Ala ka nin kuma fo k'a don ne toro ra;

a ko: «Fo ka taga se aw ta saya ma

nin terenbariyakow tena yafa aw ma fiyewu!»

Matigi, Fangatigi Ala ko ten.

Masaso kunnasigibaga ta kiti

15 Matigi, Fangatigi Ala ko: «Wuri ka taga nin fagamace fe, min ye Sebina ye, masaso kunnasigibaga, i y'a fo a ye ko:

16 «Ele ta mun le be yan, walama i ta mogo juman le be yan,

fo ka na ke kaburu sogi ye k'a bla i yeɛ togo ra yan?

I be kaburu sogira i yeɛ togo ra kuruw san fe,

i be i su layoro lesera faraw ra k'a bla!

17 A fe, ele ce barakaman, Matigi Ala bena ele mina ka i siri kolikoli,

ka i firi ni baraka ye fo yorojan,

18 k'a to i ye kolonkolon, ka kolonkolon i ko kabakuru,

ka taga fo jamana do ra, jamana min kono ka bon.

I bena taga sa o yoro le ra, i ta sowotoro dawulamanw bena to yi,

ele min ka maroya ben i matigice ta masaso kan!

19 Ne bena i gben ka bo i ta baara ra,

ka i sama ka bo i loyoro ra.

20 O lon na, ne bena ne ta baaraden wele,

min ye Hilikiya dence Eliyakimu ye.

21 Ne bena i ta fagamaderege don ale le ra,

k'a cesiri ni i ta cesirijara ye,

ka i ta fanga di a ma.

A bena ke Zeruzalemukaw fa ye,

ani Zuda mara mogow fa.

22 Ne bena Dawuda ta masaya fanga lakile di a ma.

Ni a ka bon min dayele, mogo te se ka o datugu;

ni a ka min datugu, mogo te se ka o dayele.

23 Ne bena a turu dugu ma i ko negebere, yoro barakaman do ra;

a ta masasiganan bena togoba soro ka bonya la a ta somogow kan.» »

24 A ta somogow ta doni bee bena dulon ale le ra, o ta durujaw, ani o komogow bee, i ko o be minanw dulon negebere ra cogo min na, jifiyew, ani dagaw. 25 Nka Fangatigi Ala ko: «Lon do, o negebere min tun turura yoro barakaman na, o negebere bena yogoyogo, ka kari ka ben; doni minw tun dulonnin b'a ra, o bee bena ben ka cici. Matigi Ala ko ten.»

23

Tiri ni Sidon ta kiti

1 Kuma min fora Tiri dugu ta ko ra*:

Tarisisi ta jirakurunbaw, aw ye maɲumankokasi ke!

Sabu Tiri dugu halakira,

bon te yi tuun, kurunloyoro te yi tuun!

O kuma fora o ye, o nanin ko ka bo Sipere jamana ra.

2 Aw kogojidaramogow, aw ye je,

aw Sidon jagokebagaw, aw ye je,

aw minw ta ciradenw be kogoji yaala ka taga fo yorojan.

3 Siman minw tun be sene Nili bada ra,

o tun be o siman minw kan bada ra,

† 22:13 22.13 Pali ka nin kumaw fo Korentikaw folo 15.32.

* 23:1 23.1 Tiri ni Sidon tun ye Fenisi jamana ta duguba fla ye, kogojida ra. Jamana caman ta jirakurunbaw tun be na ni fen caman ye o duguw kurunloyoro ra.

o tun ye Sidonkaw ta naforosoro sababu ye;
o ta dugu le tun kera siya tow ta jagokeyoro ye.

⁴ Ele Sidon, kogojida dugu barakaman,
ele ta le ye maroya ye;
sabu kogoji kumana, a ko:
«Ne tena konodimi sonmina tuun,
walama ka den woro;
ne tena dence lamu tuun,
walama denmuso.»[†]

⁵ Ni o kibaroya nana se Misiran,
ni olugu ka Tiri ta ko kibaroya men,
o konu bena gban.

⁶ Aw ye kogoji cetige ka taga Tarisisi,
aw ye manumankokasi ke, aw kogojidaramogow!
⁷ Nanagbe caman tun be dugu min konu, o dugu le kera tan wa?
Dugu min ju sigira kabini folofolo,
dugu min mogow senw tun be o ta ka taga fo yorojan,
ka taga jamana werew mara jagboya ra!

⁸ Jontigi le ka nin ko latige Tiri dugu kama sa,
dugu min tun be masacew sigi masaya ra,
dugu min ta fiyeerekebagaw tun be i ko fagamadenw,
min ta jagokebagaw tun ye dununa togobatigiw le ye?
⁹ Fangatigi Ala le ka nin ko latige,
janko ka mogow dawulamanw bee ta yerebonya cen,
ka dununa togobatigiw bee dogoya.

¹⁰ Tarisisi dugumogow, aw ye aw ta dugukolo sene
i ko Misirankaw be Nili bada yoro sene cogo min na;
sabu kurunloyoro te aw fe tuun.

¹¹ Ala k'a boro lawuri kogoji kama,
a be maraw yuguyugu;
Matigi Ala ka mogow dow ci
ko o ye Kanaanakaw[‡] ta bon barakamanw cici.

¹² A ko: «Aw tena nanagbe ke tuun;
aw Sidon dugumogow kera i ko ce benna sunguru min kan.
Aw ye wuri ka kogoji cetige ka taga fo Sipere;
nka hali ni aw be o yoro ra, aw tena laganfiya soro.

¹³ Aw ye Babilonikaw ta jamana fle;
olugu ta siya tununa.
Asirikaw ka o ta yoro ke kongobeganw ta siyoro le ye.
O ka yelenyoro lo ka Babiloni dugu kogo lamini,
ka o ta bon barakamanw cici,
ka o ke tomow ye.

¹⁴ Jirakurunbaw, aw ye manumankokasi ke,
sabu aw ta masabonbaw benbenna.»

¹⁵ O wagati ra, mogow bena pina Tiri dugu ko, fo san biwolonfla; o ye masace kelen
si sandaw ye. Ni o san biwolonfla dafara, Tiri dugu ta ko bena ke i ko jatumusomun ta
ko fora donkiri ra, ko:

¹⁶ «Goni ta ka dugu lamini,
cew pinana ele jatumusomun ko!
Goni fo kosabe,
ka donkiri caman la,
janko cew ye o hakiri to i ra tuun.»

[†] 23:4 23.4 Nin kumaw koru ye ko Fenisikaw tena naforo soro kogoji ta baara sababu ra tuun. Fenisikaw tun b'a
miiri ko kogoji ye olugu ta siya ta muso le ye. [‡] 23:11 23.11 Fenisikaw tun ye Kanaanaka dow le ye (Damina 10.15);
jagokebagaw fana tun be wele tuma dow ko Kanaanakaw (Ezayi 23.8).

¹⁷ Ni san biwolonfla dafara, Matigi Ala bena a hakiri to Tiri dugu ra tuun. A bena a ta warisoro damina tuun, ka to ka jatoya ke ni dunuƚa siyaw bee ye. ¹⁸ Nka a ta sara ni a ta sorota bee bena bla danna Matigi Ala ye; a tena lajen, a tena mara tuun. Minw be Matigi Ala ƚa ƚa koro, ka baara ke a ye, o ta sorota bena ke olugu le ta ye, janko o ye domuni soro ka wasa, ani faniƚumanw.

24

Wagati nataw ta ko

(24–27)

Matigi Ala bena dunuƚa halaki

¹ A fle, Matigi Ala bena dugukolo halaki, k'a ke yoro lakolon ye; a bena a dabiri, k'a sigibagaw bee janjan.

² Min bena ke mogo gbansanw na, o le be ke sarakalasebaga ra; min bena ke jonce ra, o le be ke a matigice ra; min bena ke jonmuso ra, o le be ke a matigimuso ra; min bena ke fiyeerekebaga ra, o le be ke sannikebaga ra; min bena ke fensingabaga ra, o le be ke a dibaga ra; min bena ke jurudonbaga ra, o le be ke jurunantigi ra.

³ Dugukolo bena halaki pewu, k'a lakolon to; sabu Matigi Ala le ka nin kumaw fo.

⁴ Dugukolo be sukasi kera, a baraka banna, dunuƚanamogow baraka banna, o fasara, dunuƚa mogobaw fasara.

⁵ Dugukolo lanogora a sigibagaw sababu ra; sabu o banna Ala ta sariyaw ra, k'a ta cifoninw yeƚema, k'a ta jenuogonya* wuribari cen.

⁶ O le koson, danga be dugukolo halaki; o hake be ben a mogow kan. O le koson, dugukolo mogow be banna; mogo dama dama doron le tora.

⁷ Duvenkura banna pewu, rezensunw jajara; minw jusu tun diyara, olugu bee be nunana.

⁸ Longanfokanw ta ninsondiya banna, panagbekanw mankan lalora, koranfokanw ta ninsondiya banna.

⁹ Mogo si te donkiri la ka duven min tuun; minnifen farimanw kunayara a minbagaw da ra.

¹⁰ Dugu cira, k'a ke yoro lakolon ye; bonw bee datugura, mogo si te don o kono tuun.

¹¹ Mogow be kule dugu siradaw ra, ko duven desera; ninsondiya te yi tuun, jusudiya bora jamana kono.

¹² Dugu bee kera yoro lakolon ye; dugu donda konw karira ka ben, ka cen.

¹³ Min bena ke dugukolo kan, ani siyaw ce ra, o bena ke i ko wagati min o be oliviyesun yuguyugu k'a denw burun, walama rezen tigenin ko, o be rezenden to dama dama minw tomotomo.

Ala ta mogow ta ninsondiya wagati ma se

¹⁴ Minw bosira, olugu be o kan korotara ka nagarikanbaw bo; o be to terebenyanfan na ka peren ka Matigi Ala togo bonya.

¹⁵ O koson aw ye Matigi Ala bonya tereboyanfan jamanaw ra; aw ye Matigi Ala, Izirayeli ta Ala togo bonya kogoji kofejamanaw ra.

¹⁶ An be donkirilakan menna ka bo fo dunuƙa dan na ko:

«Ala terennin ta le ye bonya ye!»

Nka ne ko: «E, ne jigi tigera;

ne jigi tigera, bono ka ne soro!»

Janfabagaw be janfa sirira! Janfa!

Janfabagaw be janfa sirira!

¹⁷ Jatige, ani dingaba, ani jo,

o le be aw na, aw dunuƙamogow.

¹⁸ Ni min ka bori jatige mankan na,

o be ben dingaba kono;

ni min ka bo dingaba kono,

o be mina jo ra.

Sabu sankolo wow dayelera,

dugukolo jusiginanw be yereyera.

¹⁹ Dugukolo cira fo ka yerege,

dugukolo perenna fo ka karikari,

dugukolo yuguyugura ni baraka ye.

²⁰ Dugukolo be tingitanga i ko doroto;

a be fifara i ko gbatakolon.

A ta hakekow baraka bonyara a ma;

a bena ben, a tena se ka wuri tuun.

Matigi Ala le bena ke masace ye Zeruzalemu

²¹ O lon na, Matigi Ala bena sankolokonofenw ta hakew sara bo o ra san fe, ka dugukolo masacew ta hakew sara bo o ra dugukolo kan yan. ²² O bena lajen nogon kan i ko o be kasodenw lajen dinga kono cogo min na. O bena o datugu kasobon konon; ni wagatijan temena, o bena o ta kiti tige.

²³ Karo kun bena suuru,

tere bena maroya;

sabu Fangatigi Ala bena sigi masaya ra Siyon kuru kan, ani Zeruzalemu;

a noro bena manamana a ta jamana namogow na koro.

25

Ala le ye a nasiranbagaw jigi ye

¹ E, Matigi Ala, ele le ye ne ta Ala ye;

ne be i bonya ka i togo tando,

sabu i ka kobaw ke;

i ka min latige kabini wagatijan, o be to a no ra, a te yelema.

² I ka dugu barakaman ke tomo ye,

k'a halaki k'a ke kabakuruton ye.

Siyaw ta fagamaduguba te dugu ye tuun,

a tena lo ka ye tuun fiyewu.

³ O koson siya barakamanw be i bonya,

siya farimanw ta duguw be siran i na.

⁴ Ele le ye desebagatow dogoyoro ye,

ele le ye fagantanw dogoyoro ye o degu wagati ra,

ele le ye o dogoyoro ye sanjiba wagati ra,

ele le ye o ta suma ye, fundeninwagati ra.

Sabu mogon farimanw ta jusugban be i ko sanjiba min be kogo gbasi,

⁵ walama i ko tere fundenin be dugukolojalan jeni cogo min na.

Ele le be siyaw ta woyokanw mala;

sankaba be tere datugu k'a fundenin lalo cogo min na,

i be mogon farimanw ta donkirilakanw fana ban ten.

Matigi Ala ta nanagbeba

⁶ Fangatigi Ala bena nanagbeba do laben siyaw bee ye nin kuru* kan:

sogo turuman ta nanagbe,

duvendiman ta nanagbe,

* 25:6 25.6 Nin kuru: o koro ye Siyon kuru, min ye Zeruzalemu ye.

ani sogo tobikoruman ni a turu,
ani duvendiman sensenkoruman!

⁷ O kuru kelen kan, fani min tun ka jamana mogow bee na datugu, a bena o faran;
birifani min tun ka siyaw bee na datugu, a bena o faran.

⁸ A bena saya ban pewu!

Dunupatigi Ala bena bee naji ce.

Mafiyenyari min tun be a ta mogow kan, a bena o ban jamana yoro bee ra;
sabu Matigi Ala kumana.

Izirayeli ta hera ani Mohabu ta bono

⁹ O lon na, o bena a fo ko:

«An ta Ala fle nin ye;

an ka an jigi la ale le kan, a ka an kisi.

An jigi be Matigi Ala le kan;

an ye ninsondiya ka jagari, sabu a ka an kisi.

¹⁰ Matigi Ala b'a boro la nin kuru kan k'a tanga.»

Nka o bena Mohabukaw terege yoronin kelen na,
i ko o be binjalan karikari k'a digi jama namadinga kono cogo min na.

¹¹ Ka o to o dingakolon kono, o bena a boro yangan

i ko jinomubaga b'a boro yangan ka ji nomu cogo min na;

nka Ala bena o ta yerebonya bo o ra,

o ni o ta setigiya bee.

¹² Mohabukaw, aw ta kogo jamijan barakamanw koni,

Matigi Ala bena o cici, ka o lala;

a bena o benben dugu ma, bogo ra.

26

Matigi Ala ta dugu barakaman

¹ O lon na, mogow bena nin donkiri la Zuda mara ra, k'a fo ko:

«Dugu barakaman be an fe;

Matigi Ala ka laminikogow ni kogo barakamanw lo k'a lamini, janko ka an kisi.

² Aw ye dugu dondaw yele,

k'a to siya terennin ta mogow ye don,

siya kankelentigi.

³ Ni mogow min kera jusukelentigi ye, i be hera ke o tigi ye;

i be hera ke a ye, sabu a b'a jigi la i kan.

⁴ Aw ye aw jigi la Matigi Ala kan wagati bee, ani tuma bee,

sabu Matigi Ala, Matigi Ala le ye an dogoyoro barakaman ye wagati bee.

⁵ A ka sanfesigibagaw lajigi;

a ka dugu barakaman laben,

k'a ben fo dugu ma,

k'a ben k'a la fo buguri ra.

⁶ Mogow b'a dondon ni o sen ye:

janibagatow b'a dondon ni o senw ye,

desebagatow be tagama a kan.»

Alapinibagaw ta Aladaari

⁷ Mogow terennin ta sira ye sira terennin le ye.

Ala, ele min ye cantigi ye, ele le be mogow terennin temesira dakana.

⁸ Can lo, Matigi Ala, an be to i ta kolatigeninw sira le kan;

an be ele le makonona.

I togo ni i ta bonya,

o le ye an jusukun diyanyako ye.

⁹ Su fe i ta ko miiriya be ke ne jusukun na;

ne be i ta jengogonya pini ni ne ta miiriya bee ye.

Ni i ta kiti be ben dunupamogow kan,

o le b'a to adamadenw be terenninya sira yoropini.

¹⁰ Nka ni i ka makari mogojugu ra,

a te terenninya sira yoropini.

A be to ka kojugu ke, hali mogo terenninw ta jamana ra;
a te Matigi Ala ta bonya jate.

¹¹ E, Matigi Ala,
i boro korotanin lo mogojuguw kama, nka o te a yera.
I bena min ke i ta mogow ye i ta kanuyaba koson,
o bena o ye, fo ka maroya.

Tasuma min labenna i juguw kama, o le bena mogojuguw domu.

¹² E, Matigi Ala,
i be hera ke anw ye;
sabu an be fen o fen dabo, ele le be o bee dafa an ye.

¹³ E, Matigi Ala, an ta Ala,
matigice werew tun sigira an kunna, minw te ele ye,
nka an be ele kelenpe togo le bato.

¹⁴ Olugu sara ka ban, o tena panamanya tuun;
o tagara ka ban, o tena wuri ka lo tuun;
sabu i wurira o kama ka o halaki,
ka o togo tunu ka bo mogow hakiri ra.

¹⁵ E, Matigi Ala, i ka an ta siya caya,
i ka an ta siya caya, ka i ta noco yira;
i ka jamana danw bee yelema ka do fara a bonya kan.

¹⁶ E, Matigi Ala, wagati min an tun degura, an ka i yoropini;
wagati min i ka an ta kojugu hake bo an na, an ka i daari kosebe.

¹⁷ E, Matigi Ala,
an tun be i na koro i ko muso lasirito,
min jigiwagati surunyara,
min b'a yere tonomi ka kule konodimi boro.

¹⁸ An ka konota, ka konodimi sonmina,
nka an ka fono le woro.
An ma se ka jamanadenw bosi,
an ma den woro ka o fara dunyamogow kan.

Ala ka layiri min ta a ta mogow ye

¹⁹ Aw ta mogo saninw bena panamanya tuun;
ne ta mogow suw bena kunu.
Aw ye kunu ka ninsondiya ka kule ci,
aw minw lanin be dugukolo buguri ra;
sabu Ala bena sogomada gomiji le lajigi aw ta dugukolo kan,
dugukolo bena mogo saninw panaman labo.

²⁰ Ne ta mogow, aw ye taga don aw ta bonw konota
ka da datugu aw yere da ra,
ka dogo ka wagati donin ke
sani k'a to ne ta jusufariya ye ban.

²¹ Sabu, a fle, Matigi Ala be bora a sigiyoro ra;
a bena dugukolo mogow ta kojuguw hake bo o ra.
Dugukolo bena mogo faganinw jori labo kene kan;
a tena mogo faganinw dogo tuun.

27

Jirasa belebele halakira

¹ O lon na, Matigi Ala bena a ta keremukuru fariman, a ta keremukuru belebele, a ta keremukuru barakaman ta jirasa* belebele kama, min ye sa boribaga ye, jirasa belebele, sa tonominin! A bena o kogoji danfen barakaman faga.

Matigi Ala ta rezenforo ta ko

² «O lon na, aw bena rezenforo diman ta ko donkiri la!

³ Ne Matigi Ala, ne yere le bena ne janto a ra;
ne bena a son ji ra wagati bee.

Ne bena a korosi su ni tere,

* 27:1 27.1 O jirasa ko tun fora (Ayuba 7.12; Zaburu 74.13-14; 104.26).

janko foyi kana na a cen.

⁴ Dimi foyi te ne jusukun na tuun;
nka ni ne ka nonfonyiriw, ani njaniyiri dow le soro a ra,
o tuma ne bena wuri olugu kama ka o kere,
ka o bee jeni tasuma ra;

⁵ fo ni o ka ne ke o dogoyoro ye,
ka hera jini ne fe,
ka hera ke ni ne ye.»

Izirayelimogow ta jurumunw bena yafa

⁶ Wagati nataw ra, Yakuba ta mogow bena lilinw don;
Izirayelimogow bena nugu, ka fiyeren,
fo ka dununa bee fa o denw na.

⁷ Yala Matigi Ala ka o bugo i n'a fo a tun ka o bugobagaw bugo cogo min na wa?
Yala a ka o faga i ko a tun ka o fagabagaw faga cogo min na wa?

⁸ On-on, a ka o ta kiti tige k'a dama kaja;
a ka o gben ka taga jamana were ra,
ka o fiye n'a dafono fariman ye,
i ko tereboyanfan ta fono gbanninman wurilon na.

⁹ Yakuba ta mogow ta terenbariyaw bena kafari nin cogo le ra;
o ta jurumunw yafari ko bena ke nin le ye:
O bena o ta sonnikeyorow ta kabakuruw bee cici ka o mugumugu i ko faragbe;
jo musoman Asera ta sonnikeberew, ani wusunan saraka* boyorow si tena ye tuun.

¹⁰ E, dugu barakaman kera yoro lakolon ye;
mogow bee tagara k'a lakolon to, k'a ke i ko kongokolon.
Misidenw le be bin jimi yi, ka la yi,
ka yiri misenw flaburuw jimi.

¹¹ Ni a yiriborow jajara, o be o karikari,
musow b'a ke ka tasuma mana.
Mogo hakirintanw tun lo,
o koson o danbaga ma hina o ra;
min ka o ke mogo ye, ale ma makari o ra.

Mogo minaninw bee bena labla

¹² O lon na, Matigi Ala bena a ta siman gbasi, k'a fiye,
k'a ta Efirati ba ra, ka taga a bla fo Misiran koba ra;
a bena aw bee tomotomo kelen kelen, aw Izirayelimogow.

¹³ O lon na, buru belebele bena fiye;
ni o kera, minw tun tununa Asiri jamana ra,
minw tun gbenna ka taga fo Misiran jamana ra,
olugu bee bena seko ka na.
O bena na o kinbiri gban Matigi Ala ja koro, k'a bato
a ta kuru saninman kan, Zeruzalemu.

28

Ala bena kiti tige k'a ta mogow kisi

(28-35)

Samari mara bena halaki

¹ Efirayimu dorotow be o yere bonya masafugula min koson, bono bena o soro*.
O ka o yirifiyeren faganin le ke o ta masiri ye,
o min be o ta dugukolonuman sanfeyoro ra;
doro ka o mogo minw halaki, bono bena olugu ta dugu soro!

² A fe, ce do be Matigi fe, ce barakaman fangatigi lo.
A nato be i ko sanbere jigito, i ko sanfono min be cenri ke,
i ko sanjiba min be jibaw lana;
a boro baraka bena fen bee yelema dugu ma.

³ Efirayimu dorotow be o yere bonya masafugula min koson,

* 28:1 28.1 Nin kumaw fora k'a jasin Samari mara le ma.

mogow bena o dondon ni o sen ye.

⁴ O ka o yirifiyeren faganin min ke o ta masiri ye,
min be o ta dugukolonuman sanfeyoro ra,
o bena ke i ko toromo min mona toro mowagati ja;
ni mogow min k'a ye, k'a soro k'a mina a boro doron,
o tigi b'a domu o yoronin kelen bee ra.

⁵ O lon na, Fangatigi Ala yere bena ke a ta mogow tow ta masafugula nooroman ye,
ka ke o ta masirifen dawulaman ye.

⁶ Minw be sigi ka kiti tige, a bena can hakiri di olugu ma;
minw be taga o juguw kere dugu donda ra, a bena cefariya don olugu ra.

Ala ta cira logobobagaw

⁷ Ayiwa, nin mogow fana be talontalon duven koson;
minnifen farimanw ka o lafiri.

Sarakalasebagaw, ani ciraw be talontalon minnifen farimanw koson;
duven ka o hakiri jagami,
minnifen farimanw ka o lafiri,
ni o be cirayakumaw fo, o be to ka talontalon,
o fifa fifato le be kiti tige.

⁸ O ta tabaliw bee fara fonon ni mogow ra,
yoro si saninyanin te.

⁹ O ko: «Ale b'a fe ka jontigi le karan de?

A b'a fe ka kuma nafa jontigi le ye?

A b'a miiri ko anw ye den daboninkuraw le ye sin na wa,
den minw be sinmin dablara kura ye?

¹⁰ «Aw y'a don tan, aw y'a bo tan,

aw y'a ke tan, aw y'a ke tan,

aw ye donin ke yan, ka donin fana ke yan![†]»

¹¹ Ayiwa, o te jamana min mogow ta kuma faamu,
siya were mogow ta kanw,

Matigi Ala bena o mogow le ta ka kuma nin mogow fe.

¹² A tun k'a fo o ye ko: «Laganfiya ye nin ye!

Minw segeera, olugu ye laganfiya!

Nasuma ye nin ye!»

Nka o ma son k'a lamens.

¹³ O koson olugu koni fe, Matigi Ala ta kuma bena ke o le ye, ko:

«Aw y'a don tan, aw y'a bo tan,

aw y'a ke tan, aw y'a ke tan,

aw ye donin ke yan, ka donin fana ke yan!»

O ra, o tagamato bena ben ka o ko kari,

o bena don jo ra, jo be o mina.

Kabakuru nafaman

¹⁴ O koson aw ye Matigi Ala ta kuma lamem, aw mogolobobagaw,
aw minw ka aw ta fanga sigi Zeruzalemu dugumogow kunna.

¹⁵ Aw ko: «An ka jennogonya don ni saya ye,

anw ni lahara ka layiri ta nogon ye.

O ra, hali ni kojuguba do ka na, a tena se an ma;

sabu an ka janfa ke an dogoyoro ye,

ka faninya ke ka an yere sutara.»

¹⁶ O koson Dununatigi Ala ko:

«A fle, ne bena kabakuru do sigi ka o ke Siyon dugu jusiginan ye;

kabakuru barakaman lo,

kabakuru folo lo, kabakuru songobelen lo, bon jusiginan barakaman lo.

Ni mogow o mogow k'a jigi la a kan, o tigi tena siran, ka boriS.

[†] 28:10 28.10 Minw be kokolonw ke, olugu le be nin kumaw fora Ala ta cira ma, janko k'a jaraki, ani k'a ta karan logobo. [‡] 28:12 28.12 Nin kumaw be soro Korentikaw folo 14.21. [§] 28:16 28.16 Nin kumaw be soro Zaburu 118.22-23; Romukaw 9.33; 10.11; ani Piyeri folo 2.6.

17 Ne bena can le ke sumanikejuru ye,
ka terenninya ke kogo laterenjuru ye.
Aw dogoyoro min ye janfa ye, sanbere bena o flan ka bo yi;
jiba do bena aw sutarayoro ta ka taga ni a ye.»

18 O ra, aw tun ka jennogonya min don ni saya ye, o bena cen,
aw tun ka layiri min ta ni lahara ye, o tena to yi.

Ni kojuguba nana,
a bena aw terege dugu ma ka teme.

19 Ni a be teme tuma o tuma, a bena aw ta;
a bena teme sogoma o sogoma, lon o lon, ani su o su;
a kumakan dama menni, o bena jatige bla aw ra.

20 Lanan surunyakojugu fe, moggo tena se ka la k'a yere foni a kan,
birifani dogoyakojugu fe, moggo tena se k'a yere datugu ni a ye.

Ala bena min ke mogjuguw ra

21 Matigi Ala bena wuri i n'a fo a tun wurira Perasimu kuru kan cogo min na;

a bena dimi i ko a tun dimina Gabahon kenegbe ra cogo min na*.

A bena a ta koba ke, koba min nogon ma deri ka ke;

a bena a ta baara ke, baara min nogon ma ke ka ye ban.

22 O ra, sisan, aw kana aw yere bla logobori ra,

janko aw ta sirinanw kana na aw dere tuun;

sabu ne k'a men Matigi Ala, Fangatigi Ala fe,
ko jamana bee lajennin ta halakiri ko latigera.

Senekabaga k'a ta baara kecogo lon

23 Ayiwa, aw ye aw toro malo ka ne kan lamem,

aw ye aw janto ne darakuma ra, k'a lamem.

24 Min be sene ke ka siman dan, yala o tigi be sene ke wagati bee le wa?

Yala a be to ka walanw bo, walama ka dugukolo dakapa tuma bee le wa?

25 A be dugukolo dakapa folo le,

o ko, a be nanfen misen dow kise seri, ka dow kise dan;

o ko, a be siman suguya do dan foro yoro do ra,

ka suguya were dan yoro were ra,

ka soro ka siman† do fana dan k'a ta foro lamini.

26 Ala le k'a karan a kecogo ra,

ale le ka o yira a ra.

27 Moggo si te nanfen misenw kise bo ni yirikurunba sirinin ye misi ra;

o fana te wotoro sen yele nanfen misenw kan ka o kise bo.

O be nanfen misen dow gbasi ni bere le ye,

ka dow gbasi ni kalama ye.

28 O be simankise si, k'a mugu bo, k'a ke buru ye;

nka moggo si te siman gbasi k'a dama teme.

O be misiwotoro senw, ani yirikurunba teme siman kan,

nka misiw te simankisew dondon ka o cici ni o senw ye.

29 O bee bora Fangatigi Ala le ra fana;

a ta kolatigeninw ye kabako le ye,

a ta hakiritigiya ka bon.

29

Zeruzalemu dugu ta ko

1 Bono bena Ariyeli soro, Ariyeli koni,

Dawuda tun tagara dugu min kama!

San o san, ni a ka aw diya,

aw koni ye aw ta san panagbew bee ke.

2 O bee n'a ta, ne bena Ariyeli degu kosebe:

ne bena o ta ke kasi ni naji le ye;

ne bena dugu ke i ko sarakajeniyoro.

3 Ne bena na aw kama ka na aw ta dugu lamini;

* 28:21 28.21 Perasimu, Gabahon: Aw ye nin yorow fle: Samawilu flanan 5.20; Kibaroyaw folo 14.11,16; Yosuwu 10.10-12. † 28:25 28.25 Siman minw togow fora heburukan na hayan 28.23-28, o simanw te soro an fe yan.

ne bena yelenyɔrɔw lo ka dugu kogo lamini,
ka kogojanw lo ka aw datugu.

⁴ Aw bena majigi, aw bena to dugu ma le ka kuma;
aw darakuma bena bo dugukolo buguri le ra,
aw kumakan bena bo dugukolo jukoro, i ko minw be suw wele,
aw bena aw darakumaw nunununu ka bo dugukolo jukoro le.

⁵ Nka aw juguw ta jama bee bena ke i ko bugurimugu;
o mogo farimanw ta jama bee bena ke i ko binjalan, fɔɔ be min ta.
O kow bee bena bara ka ke yoronin kelen na.

⁶ Fangatigi Ala yere bena na aw bosu;
a bena na ni sanperen ni dugukoloyereyere ni mankan belebele ye,
ani sanjiba ni sanfɔɔba ni tasumamana fariman.

⁷ Mogo ta sikow, ani o be fen minw ye su fe, o bee be tunu cogo min na,
siya caman minw be Ariyeli kerera, olugu bena tunu ten le,
o mogo minw bee be benna o kan, ani o ta bon barakamanw kan, ka o degu.

⁸ Mogo min kongoto be sunogo, ka siko ko a be domuni kera,
ka na kunu k'a soro a konobara lakolon lo,
walama mogo min minlogoto be sunogo, ka siko ko a be ji minna,
ka na kunu, k'a soro a segeninba lo, a kan janin lo,
ayiwa, siya caman minw bee be Siyon kuru kerera,
olugu ta bena ke ten le.

Ala ta mogo ta faamubariya

⁹ Aw ye kabakoya fo ka manwu,
aw ye fiyentoya ke fo ka ke fiyentow ye.
Aw ye panamini, k'a soro duven no te,
aw tagamato ye to ka fifa, k'a soro minnifen fariman no te.

¹⁰ Sabu Matigi Ala ka aw hakiri lasunogo;
a ka ciraw jaw datugu,
ka fani biri flerikebagaw jaw kan.

¹¹ Ayiwa, nin ko minw yirara aw ra, o bee be aw fe i ko gbolokitabu do konokumaw,
gbolokitabu min melegera k'a da noro. Ni i k'a di sebelonbaga do ma k'a fo a ye ko:
«Sabari, i ye nin karan de,» ale be i jaabi ko: «Ne te se k'a karan, sabu a da noronin lo.»

¹² Walama ni i ka kitabu di sebelonbari do ma, k'a fo a ye ko: «Sabari, i ye nin karan
de,» ale be i jaabi ko: «Ne te sebe lon!»

¹³ Matigi ko:

«Nin mogo be gbara ne ra ka ne bato ni o da dama le ye;
o b'a fora o da ra le, ko o be ne bonya,
k'a soro o jusukun yoro ka jan ne ra kosebe.

Ne nasiran min be o ra, o ye adamadenw ta kuma fonin dama le ye, o ka min karan o
kun fe.

¹⁴ O koson a fe, ne bena nin mogo kabakoya tuun,
ka o kabakoya fo ka taga o kabakoya.
Hakiritigiw ta hakiritigiya bena cen,
lonnikebagaw ta lonniya bena tunu o ma.»

¹⁵ Bono bena aw soro, aw minw be taga fo yorojan,
ko aw be aw ta kow dogora Matigi Ala ma;
aw be aw ta kow ke dibi ra,
k'a fo ko: «Jon le be an yera? Jon le b'a kala ma?»

¹⁶ Aw kumayelemabagaw,
o tuma dagalalagabaga yere le kera bogo ye sisan wa?
Yala fen lalaganin b'a fo a lalagabaga ma wa, ko: «Ele le ma ne lalaga?»
Daga b'a fo dagalalagabaga ma ko a ma foyi lon wa?

Ala bena a ta mogo jusukun yelema

¹⁷ Sani wagati donin doron ce yala Liban jamana tena yelema ka ke yiriforo ye,
ka yiriforo yelema k'a ke i ko yirituba wa?

¹⁸ O lon na, koni, hali torogberenw bena kitabu kumaw lamen.
Fiyentow bena bo dibi ra, ka bo dibifinba ra; o jaw bena yeri ke.

¹⁹ Dɔ le bɛna to ka fara mɔgɔ majigininw ta jagari kan, Matigi Ala kosɔn; mɔgɔw bɛɛ ra fagantanw bɛna ninsɔndiya Izirayeli ta Ala saninman kosɔn.

²⁰ Sabu mɔgɔ fariman tɛna ye tuun,

kumakolonfɔbaga bɛna ban,

minw bɛɛ tun bɛ mɔgɔw dɛnden ka kojugu kɛ o ra, olugu bɛɛ bɛna halaki;

²¹ Olugu le tun bɛ adamadenw jaraki ni o darakumaw ye,

ka jan la dugu kititigebagaw na dugu donda ra ka o lafiri,

ka mɔgɔ terenninw ta jo bɔsi o ra ni faninyakumaw ye.

²² O kosɔn Matigi Ala

min ka Iburahima kunmabo,

ale ko Yakuba ta somɔgɔw ma ko:

«Sisan kɔni, Yakuba ta mɔgɔw tɛna maroya tuun,

o kun tɛna suuru tuun.

²³ Sabu ne boro bɛna baara min kɛ o cɛ ra,

ni o ta denw nana o ye tuma min na,

o bɛna ne tɔgɔ jate ko a saninyanin lo,

ka Yakuba ta Ala saninman jate ko a saninyanin lo,

ka siran fɔ ka yerɛyerɛ Izirayeli ta Ala na.

²⁴ Mɔgɔ hakiri lafirininw bɛna faamuri sɔrɔ,

mɔgɔ murutininw bɛna sɔn karan ma.»

30

Misiran jamana ta demeri

¹ Bɔnɔ bɛna aw den murutininw sɔrɔ.

Matigi Ala ko ten!

Aw bɛ aw ta kow latige, k'a sɔrɔ o kow ma bɔ ne ra,

ka jɛnɔgɔnyaw don, minw tɛ ne sago ye,

ka to ka jurumun dɔ fara dɔ kan.

² Aw bɛ sira ta ka taga Misiran,

k'a sɔrɔ aw ma ne pininka;

aw b'a fɔ ko aw bɛ taga aw yerɛ karifa Farawona ta fanga kɔrɔ,

ka dogoyɔrɔ pini Misiran jamana suma kɔrɔ.

³ Farawona ta karifari bɛna kɛ aw fɛ maroya le ye;

Misiran jamana ta dogoyɔrɔ suma bɛna kɛ aw kun suuru sababu le ye.

⁴ O ta namɔgɔw sera fɔ Sohan ka ban,

o ta ciradenw sera fɔ Hanesi ka ban.

⁵ Nka o bɛɛ bɛna maroya Misirankaw ta ko ra,

sabu o tɛna se ka o mako na,

o tɛna se ka o demɛ, walama ka o nafa;

Misirankaw ta ko bɛna kɛ o fɛ maroya ni mafiyenyari le ye.

⁶ Kuma min fɔra woroduguyanfan kongokolon ta beganw ta ko ra:

«Degu ni kɔnɔnɔfiri bɛ jamana min na,

jaramusow, ani jaracɛw bɛ jamana min na,

fonfonnin ni sajuguba kamantigi bɛ jamana min na,

o ka o ta naforow la o ta faliw kɔ ra,

ka o borofɛnw la ɔgɔmɛw kɔ ra ka o jamana le cɛtigi,

ka taga o naforo di siya dɔ ma, siya min tɛna foyi na o ye.

⁷ Misiran ta demeri ye gbansan le ye,

a tɛ foyi na;

o kosɔn ne bɛ o ta jamana wele ko:

«Mankancamantigi kokebari!» »

Ala ta mɔgɔw kɛra mɔgɔ murutininw ye

⁸ Ayiwa, sisan taga nin kow sebe walaka dɔ kan o na na;

a sebe gbolokitabu dɔ kan,

janko a sebenin ye to yi lon nataw kosɔn,

ka kɛ ne seere ye wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ.

⁹ Sabu siya murutinin lo,

den faninyafɔbagaw lo,

den minw t'a fe ka Matigi Ala ta sariya ta kuma lamɛn.

¹⁰ O b'a fo cira yerikebagaw ye ko: «Aw kana foyi ye k'a fo an ye!»

O b'a fo cira ladibagaw ye ko: «Aw kana cankuma si ke ka an ladi!

Aw ye kumadimanw dorɔn le fo an ye,

cirayakuma minw be an nege, aw ye o le fo an ye.

¹¹ Aw ye sirapuman bla, aw ye jenge ka bo sira terenin kan!

Aw kana Izirayeli ta Ala saninman ta kuma do fo an ja korɔ tuun!»

¹² O kosɔn Izirayeli ta Ala saninman ko:

«I n'a fo aw banna nin kumaw ma,

ka aw jigi la tɔɔri ni janfa kan,

ka aw boromala o kan,

¹³ o kosɔn nin terenbariyakow bɛna ke aw fe i ko cida bora kogojan min na;

kogo be jenge, ka na bara ka ben yɔronin kelen na.

¹⁴ A bɛna ben ka yerege, i ko dagalalagabaga ta daga be ci cogo min na,

k'a pɔpɔ hali foyi te to a ko;

foyi te sɔrɔ a ko min be se ka hali tasuma bo,

walama ka ji ta ko ra.»

Ala ta mɔgɔw ma sɔn ka nimisa

¹⁵ Dunupatigi Ala, Izirayeli ta Ala saninman ko:

«Ni aw ka seko Ala ma, ka aw hakiri sigi, aw ta kisiri bɛna sɔrɔ o le ra;

ni aw ka jamalo, ka aw jigi la ne kan, aw ta baraka bɛna sɔrɔ o le ra.

Nka aw ma sɔn o ma!

¹⁶ Aw ko: «Fiyewu, anw be yɛlen so le kan ka bori!»

Ayiwa, aw bɛna bori haali!

Aw ko: «An b'a fe ka yɛlen soce telimanw le kan!»

Ayiwa, aw nɔgbɛnbagaw fana bɛna teliya aw ko.

¹⁷ Aw ce waga kelen bɛna bori ce kelen ja;

ce looru bɛna aw beɛ labori,

fo ka na aw to to kelen kelen i ko bere turunin kuru kan,

i ko darapo min be kongori kunna.»

Ala ta makari ka bon

¹⁸ O beɛ n'a ta, Matigi Ala b'a fe ka makari aw ra;

a b'a fe ka hina aw ra,

sabu Matigi Ala ye cantigi Ala le ye.

Minw beɛ b'a makɔnɔ, olugu ta jana.

¹⁹ Siyɔn dugumɔgɔw, Zeruzalemukaw,

aw tena kasi tuun!

Ni Ala nana aw kasikan mɛn, sigiya t'a ra, a bɛna makari aw ra;

ni a nana aw kan mɛn, a bɛna aw jaabi.

²⁰ Matigi bɛna domuni di aw ma aw ta degu wagatiw ra,

ka ji di aw ma aw ta sege wagatiw ra.

Aw karanbaga tena dogo aw ma tuun;

aw yere ja bɛna a ye.

²¹ Ni aw ka taga aw kininboro fe,

walama aw numanboro fe,

aw bɛna kumakan do mɛn aw ko fe, ko:

«Sira ye nin ye, aw ye tagama a kan!»

²² O tuma aw ka warigbe la aw ta jo yiriraman minw kan,

ani aw ka sanin gbasi k'a la aw ta jo negeraman minw kan,

aw bɛna o fenw beɛ jate i ko fen saninyabariw.

Aw bɛna o ce ka o firi, i ko fen nɔgoninw,

k'a fo o ma ko: «Aw ye taga ka bo yan!»

²³ Ni o kera, aw ka siman min dan dugukolo ra,

Ala bɛna sanji ben o kan.

Siman minw bɛna bo dugukolo ra,

o bɛna baraka sɔrɔ, ka diya.

O wagati ra, aw ta beganw ta domunikeyɔrɔw bɛna ke kenegbebaw le ye.

²⁴ Misiw ni fali minw be aw ta dugukolo sɛnɛ,

aw bena kɔgɔ ke olugu ta domuni na k'a timiya;
aw bena o ta bin domutaw woloma, k'a yerege ka ja o koro.

²⁵ Ji bena woyo caman kurujanw bɛɛ kunna,
ani kongorijanw bɛɛ kunna,
aw juguw fagonal na,
ani o ta sankasojanw benlon na.

²⁶ Karo yeelen bena ke i ko tere yeelen,
tere yeelen baraka bena bonya fo sɔnaga wolonfla,
ka ke i ko tere wolonfla yeelen faranin ɔgɔn kan.
A bena ke ten le, lon min na Matigi Ala bena a ta mogow ta joriw flake,
ka o ta bugorinow keneya.

Ala bena Asirikaw kere

²⁷ A fle, Matigi Ala tɔgɔ be nana ka bo fo yorojan;
a ta dimi ka fari.

A be na i ko sankaba finmanba;
a darakumaw bɛɛ ka fari,
a nenkun be i ko tasuma fariman.

²⁸ A dafɔnɔ be i ko ko min fara fo ka bo kene ma,
min ji be se fo mogɔ kan koro;
a bena siyaw tenten ni a ta halakiriteme ye,
a be karafe don o da ra ka o mina ka taga o latunu.

²⁹ Aw bena donkiri la, i ko aw b'a ke cogo min na su fe aw ta janagbelonw na. Aw jusu
bena diya i ko filen be fiyera mogɔ minw ye, o tagato Matigi Ala ta kuru kan, Izirayeli
ta Ala barakaman ta yoro ra.

³⁰ Matigi Ala bena kuma ni a ta masacekan ye;
mogow bena a boro barakaman jigito ye o kan
ni a ta dimiba ye,
ani a ta tasuma farimanba,
ani sanjiba, ani sanfɔnɔ, ani sanbere.

³¹ Ni Asirikaw nana Matigi Ala kan men, o ja bena tige;
Matigi Ala bena o bugɔ ni a ta bere ye.

³² Ni Matigi Ala be o bugɔ, longanw ni koraw bena fo, bere ja kelen kelen bɛɛ ra. Ala
yere boro le bena wuri o kama ka o kere.

³³ Kabini wagatijan, tasumaba do labenna ka ban,
a labenna masace le kama;
a kɔnɔ ka dun, a ka bon;
tasumaba ani logɔ caman lo.
Matigi Ala yere dafɔnɔ le b'a mana k'a ke tasumamanaba ye.

31

Bɔnɔ bena Misiran tagabagaw soro

¹ Minw be taga Misiran, ka taga Misirankaw ta demeri jini, bɔnɔ bena olugu soro,
sabu o be o boromala Misirankaw ta sow le kan,
o be o jigi la Misirankaw ta sowotoro caman le kan,
ani o ta sotigiw ta baraka bonya kan;
nka o te o ja lo Izirayeli ta Ala saninman na,
o te jija ka Matigi Ala ta jenɔgɔnya jini;

² k'a soro ale fana ye hakiritigi ye,
a be kojugu ke mogɔ ra,
a fana te a darakuma yeɛma.
A bena wuri kojugukebagaw ta jen kama,
ani terenbariya kebagaw ta demɛbagaw kama.

³ Misiranka ye adamaden le ye, Ala te;
o ta sow ye beganw le ye, Ala ninw te.
Ni Matigi Ala nana a boro korota,
demɛbaga bena talon, a be min demena o be ben;
o bɛɛ be halaki ɔgɔn fe ka ban.

Ala kelenpe le ye Zeruzalemu bosibaga ye

⁴ Matigi Ala k'a fo ne ye ko:

«Ni jara be mankan ci,
ni jarakanbelen be mankan ci a ta domuni koro,
hali ni sagagbenbagaw ta jenkuru bee lajennin welera a kama,
olugu ta mankan te jara ja tige,
o ta woyokan te a lasiran.
O cogo ra, Fangatigi Ala bena jigi,
ka na kere ke Siyon kuru kan, ani a kongori kan.
⁵ Kono b'a kaman yangan a ta denw kunna cogo min na,
Fangatigi Ala bena Zeruzalemu korosi o cogo ra;
a bena a korosi, k'a bosi,
k'a tanga, k'a kisi.»

⁶ Aw murutira Matigi Ala min ma pewu, aw ye seko ka na ale le ma, aw Izirayelimogow!
⁷ O lon na, koni, aw yere boro tun ka batofen gbansan warigberamanw, ani a saninlaman
minw lalaga, aw bena o bee firi.

⁸ «Kerekemuru do bena Asirikaw faga, nka mogow ta kerekemuru te;
kerekemuru min te adamadenw ta ye, o le bena o halaki.
O bena bori o kerekemuru na;
o juguw bena o ta kanbelendenw mina ka o bla jagboyabaaraw ra.
⁹ Min ye o ta ce barakatigi ye, jatige bena o labori;
o ta kerekuntigiw bena bori ka o ta darapo to.»
Matigi Ala ko ten,
min ta tasuma mananin lo Siyon dugu kono,
min ta tasumaba mananin lo Zeruzalemu.

32

Masace terennin

¹ A fle, masace do bena sigi masaya ra ka kapa ni terenninya ye;
a ta jamana namogow bena sigi ka kapa ni can ye.
² O bee bena ke i ko dogoyoro min be mogow tanga fono ma,
i ko bon min be mogow tanga sanfono ma,
i ko ji min be woyo ka dugukolajalan jigi,
i ko mogow be sigi farakuruba min suma ra kongokolon kono.
³ Minw be yeri ke, olugu na tena fin,
minw be menni ke, olugu bena o toro malo.
⁴ Mogow miiribariw bena hakiri soro ka faamuri ke;
minw da be sigisigi, olugu bena kuma ka na.
⁵ O tena naloman ke fagama ye tuun,
walama ka nanbaramogow ke mogoba ye.

⁶ Naloman be nalomanyakumaw le fo,
terenbariyakow le b'a jusukun na;
a be Alanasiranbariyakow ke,
ka togocenikumaw fo Matigi Ala ma.
A be kongoto konobara lakolon to,
ka minlogoto jen minnifen na.
⁷ Janfabaga ta kewalew ka jugu;
a be kojuguw le naninya
ka nanibagatow halaki ni faninyakumaw ye,
k'a soro fagantan be min fora, a jo le be o ra.
⁸ Nka mogosobe be ko sobe le ke;
a fana be to a ta mogosobeya sira le kan.

Zeruzalemu musow ta kiti ni Ala ta makari

⁹ Aw muso fereninw,
aw ye wuri ka ne lamem!
Aw sunguru minw lanin be aw yere ra,
aw ye aw toro malo ka ne darakan lamem!
¹⁰ Ni san kelen temena, ka donin fara o kan,

aw minw lanin be aw yere ra, aw bena yereyere,
sabu rezenmo tigeta tena soro,
siman tigeta tena soro.

¹¹ Aw ja bena tige, aw muso fereninw!
Aw minw lanin be aw yere ra, aw bena yereyere!
Aw ye fani bo aw yere ra, ka aw fari lakolon to,
ka borofaniw siri aw yere ce ra.

¹² Aw ye aw disi gbasigbasi*,
ka kasi aw ta forojumanw koson,
ani aw ta rezenforo denkojumanw koson,

¹³ ani ne ta mogow ta dugukolo koson,
naniw, ani nonfonw wurira ka dugukolo min fa.
Aw ye kasi o ta bonw koson, bon minw tun fara ninsondiyakanw na,
ani nin dugu min tun fara nanagbekanw na.

¹⁴ Sabu masabonba lakolon tora,
duguba mankantigi kera yoro lakolon ye.
Masabonba ni sankasojan bena ke tomo ye wagati bee;
a bena ke kongofaliw ta toronkeyoro ye,
ka ke beganw ta domuniyoro ye.

¹⁵ A bena ke ten, fo lon min na Ala bena a Nin lajigi an kan ka bo san fe,
ka kongokolon yelema k'a ke yiriforo ye,
ka yiriforo yelema k'a ke yiritu ye.

¹⁶ O wagati ra, kongokolon sigibagaw bena can sira tagama,
dugukolojumanw sigibagaw bena terenninya sira ta.

¹⁷ Terenninya nafa bena ke hera ye;
terenninya tono bena ke hera ni laganfiya ye wagati bee.

¹⁸ Ne ta mogow bena sigi hera yoro le ra,
foyi te se o ma yoro min na;
o bena sigi yoro nasumanin laganfiyaninw na.

¹⁹ Hali ni sanbere ka yirituw halaki,
ka dugu ben k'a ci,

²⁰ aw ta bena na, aw minw be danni ke jidaw bee ra;
aw bena aw ta misiw, ani aw ta faliw bla o ye yaala o sago ma.

33

Bono min bena cenrikebagaw soro

¹ Bono bena ele soro, ele min be cenri ke
k'a soro mogow ma cenri ke ele fe,
ele min be tow janfa,
k'a soro mogow ma ele janfa.
Ni i nana ban i ta cenri ra tuma min na,
cenri bena se ele fana ma;
ni i nana ban i ta janfa ra tuma min na,
o bena ele fana janfa.

² E, Matigi Ala, makari an na,
an be ele le makonona;
i boro baraka ye an deme lon bee,
ka an kisi an degu wagatiw ra.

³ Ni i ta mankanba bora, mogow be bori;
ni i wurira ka lo doron, siyaw be janjan.

⁴ O juguw be o borofenw bee ce, i ko tonmisenw be siman domu cogo min na;
o be girin ka la a kan i ko tonw camanba.

⁵ Matigi Ala korotanin lo,
sabu a siginin be fo san fe;

* **32:12** 32.12 Ka o disi gbasi: O mogow tun be deri ka o le ke k'a yira ko o jusu kasira.

a be Siyon dugu fa can ni terenninya ra.

⁶ A bena aw tanga aw ta dunupalatige bee ra:
Hakiritigiya ni lonniya ye naforo le ye, min be mog'o kisi;
Matigi Ala nasiran le ye aw ta naforo ye.

Matigi Ala bena a ta mog'ow deme

⁷ A fle, cefariw be kule cira siradaw ra;
ciraden minw tun tagara hera jini, olugu jusu kasinin be kasira.

⁸ Sirabaw lakolon lo,
mog'o si te temena siraw fe tuun.
Mog'ow ka jennog'onya cen,
o ka seerew dog'oya,
o ma mog'o si jate.

⁹ Jamana ta kera manumanko ye, a halakira,
Liban mara maroyara, a yiriw bee jajara,
Saron mara kera i ko kongokolon,
Basan ni Karimeli kera yoro lakolonw ye.

¹⁰ «Sisan koni, ne bena wuri,
Matigi Ala ko ten.

Sisan ne ta bonya bena yira;
sisan ne bena korota.

¹¹ Aw ka binjalan le kon'o ta;
aw bena binpaga le woro.

Aw yere nenekiri ta fono bena ke tasuma ye ka aw halaki.

¹² Jamana mog'ow bena jeni i ko faragbe be jeni cogo min na,
walama i ko nani be tige k'a jeni tasuma ra cogo min na.»

¹³ Aw minw be yorojan na, ne ka ko minw ke, aw ye o lamen!
Aw minw be yorosurun na, aw ye ne ta sebagaya lon.

¹⁴ Jurumunkebagaw ja tigera Siyon dugu kon'o,
siranya ka Alanasiranbariw mina fo o be yereyere.
O ko: «Anw ce ra, jontigi le be se ka to nin tasuma fariman kor'o?
Anw ce ra, jontigi le be se ka to nin tasumaba fagabari kor'o?»

¹⁵ Mog'o min be tagama terenninya kan,
min be kuma ka kana ni can ye,
min te son naforojugu sorori ma,
min be a boro kuturu ka ban ka surafenw mina,
min b'a toro datugu janko a kana hali mog'ofagakumaw men a toro ra,
min b'a na datugu janko a kana hali kojugu ye a na ra,

¹⁶ o tigi le bena sigi yoro korotaninw na;
farayoro barakamanw le bena ke a dogoyoro ye;
domuni bena di a ma,
ji fana tena a dese.

Zeruzalemu bena bosi

¹⁷ Aw na bena masace ni a ta cejna ye,
aw bena jamana ni a bonya bee fle.

¹⁸ Aw hakiri bena jigi folofolo ta jatigekow ra:
«Warijatebaga be min? Wariminabaga be min?
Sankasojanw korosibaga be min?»*

¹⁹ Aw tena o mog'o wasobagaw ye tuun fiyewu;
o mog'o minw ta kan ka gbelen, aw te se ka minw ta kan men;
mog'o minw ta kuma jagaminin lo, aw te se ka minw ta kumaw faamu.

²⁰ Aw ye Siyon dugu fle, an ta Ala bato nanagbew dugu lo;
aw na bena Zeruzalemu ye, dugu namalonin;
a fanibonw tena bo o no ra tuun,
fanibonw ta negeberew tena bon tuun,
o sirijuruw tena tige tuun.

²¹ Matigi Ala bena a ta bonya yira an na o yoro le ra;

* 33:18 33:18 O mog'ow ye Asiri jamana ta fagamaw ye, minw tun o fanga digi Izirayelimogow kan folo.

a bena ke i n'a fo ba belebelew, ani kobaw ka yoro min lamini,
kerekedenw ta jirakurunw te teme ji minw kan,
jirakurunba fana te teme a kan.

²² Sabu Matigi Ala le ye an ta kolatigebaga ye,
Matigi Ala le ye an kuntigi ye,
Matigi Ala le ye an ta masa ye,
ale le bena an kisi.

²³ An juguw ta jirakurunw ta juruw yogyogora;
o te se ka kurun ta fanisiribere mina ka na tuun,
o te se ka kurun ta fani layelen, k'a foni tuun.
O ra an bena o borofenw camanba le ce ka o taran nagon na;
hali senkelenninw bee bena o ninyoro soro a ra.

²⁴ Zeruzalemu dugumogo si tena a fo ko: «Ne man kene!»
Mogo minw signin be yi, olugu ta terenbariyaw bena yafa o ma.

34

Edomukaw ta kiti

¹ Siyaw, aw ye gbara ka na menni ke!
Jamanaw ta mogo, aw ye aw janto nin kuma ra!
Dugukolo n'a danfenw bee ye lamenni ke,
dununa ni a konofenw bee.

² Sabu Matigi Ala ta jusubo bena ben siyaw bee kan,
a ta jusufariya bena ben o ta kerekedjamaw bee kan,
a bena o bee halaki,
a bena o labla fagari kama.

³ O ta mogo faganinw firinin bena to yi,
o suw kasa bena bo,
o jori bena woyo kuruw kan.

⁴ Sankolokonofenw bee bena yeele;
a bena sankolo kuru i ko gbolokitabu;
a konofenw bee bena benben
i ko rezen flaburuw be jaja ka benben cogo min na,
i ko toro flaburuw be jaja ka benben cogo min na.

⁵ Ala ko: Ne ta kerekemuru minna fo ka janamini sankolo konon;
sisan a jigito fle Edomukaw kan,
ne ka kiti ben o mogo minw kan ko ne be o halaki ka ban pewu!

⁶ Matigi Ala ta kerekemuru fara jori ra, a munnin lo ni turu ye:
sagadenw, ani bakoroninw jori,
ani sagajigiw kokiriw ta turuw;
sabu saraka do bena bo Matigi Ala ye Bosira,
fagariba do bena ke Edomu jamana ra.

⁷ Kongomisiw fana bena benben o wagati kelen na,
ani misigberenw, ani misitoranw;
o ta jamana bena jori min fo ka fa,
a dugukolo buguri bee be ke sogoturu ye.

⁸ O lon bena ke Matigi Ala ta monebolon le ye,
ka ke hakesarasan ye, ka Siyon dugu dimibo.

⁹ Edomu jamana ta kow bena yelema ka ke mananji le ye;
a buguri be ke kiribi ye,
o ta jamana bena ke mananji tasumaman ye.

¹⁰ Su ni tere, a tasma te faga;
a sisi be wuri wagati bee.
A bena ke yoro lakolon ye wagati bee, ani tuma bee;
mogo tena teme o ta jamana konon tuun.

¹¹ Konodabaw, ani juguninw bena o yoro ke o ta ye;
gbingbinw, ani kankanw bena a ke o ta siyoro ye.
Ala bena halakiri juru le ke ka jamana suma,

ka cenri juru ke k'a suma.

¹² O ta fagamaw si tena ke yi tuun, ka masace were sigi;
o ta kuntigiw bee bena ban!

¹³ Naniw bena wuri o ta masabonw kono,
binjuguw, ani naniyiriw bena falen o ta sankasojanw kono.
A bena ke kongowuruw dogoyoro le ye,
ani konosogolonw ta so.

¹⁴ Kongowaraw ni suruguw bena jogon kunben yi,
kongobakoroninw bena jogon wele yi,
gbinghinw* bena a ke o sigiyoro ye,
sabu o bena laganfiya soro yi.

¹⁵ Saw bena o ta naga la yi, ka o ta fanw la yi,
ka o korosi fo ka na o toto, ka o denw lajen o yere koro.
Dugaw bena jogon lajen yi,
o bee kelen kelen ni o jennogon.

¹⁶ Aw ye Matigi Ala ta kitabu ta, k'a karan; a fora ko:
Ni beganw si tena fon yi,
o si tena fon o jennogon na yi;
sabu Matigi Ala yere da le kumana o fe,
a yere nin le ka o lajen.

¹⁷ Ale yere le ka o bee ninyoro di o ma,
a yere boro le ka nin dugukolo suma k'a di o ma;
a bena ke o ta ye tuma bee,
o bena sigi a kono wagati bee, ani tuma bee.

35

Ala ta mogow lablawagati ta hera

¹ Kongokolon ni dugukolo janinw ye nagari,
kenegbeyoro janinw ye ninsondiya!
Yiriw ye falen yi, ka fiyeren ka ja i ko kongobinw.

² Yiriw bee ye fiyeren caman ke,
yoro bee ye ninsondiya, ka nagari fo ka donkiri la.
Liban kuruw ta bonya jogon le bena di aw ma,
ani Saron kenegbe ni Karimeli kuruw ta nooro.
Mogow bena Matigi Ala ta bonya ye,
o bena an ta Ala ta nooro ye.

³ Minw segera fo ka o borow magaya, aw ye olugu ja gbeleya;
minw kinbiriw be yereyerera, aw ye baraka don olugu ra.

⁴ Minw ja tigera, aw y'a fo olugu ye ko:
«Aw ye jija! Aw kana siran!
Aw ta Ala ye nin ye,
a be nana aw dimibo;
Ala bena na aw juguw sara,
a bena na aw kisi.»

⁵ O wagati ra, fiyentow naw bena yele,
torogberenw torow bena dayele.

⁶ Sendimitow bena pan i ko mankalanin,
bobow nenkunw bena labla, o daw bena donkiri la.
Sabu jibaw bena seri ka bo, ka woyo kongokolon kono,
kodingaw bena fa ka woyo yorojalanw na.

⁷ Yorojalan bena yelema ka ke koba ye,
yoro jintanw be ke bununjiw ye.
Kongowuruw tun be deri ka la yoro minw na,
kongobinw, ani kodarabinw bena falen o yorow bee ra.

* 34:14 34.14 Gbinghinw: Heburukan na a fora ko: Liliti. Dow b'a miiri ko Babilonikaw fe, o tun ye o ta jinamuso do togo le ye.

⁸ Siraba do bena ke yi,
o bena o sira wele ko sira saninman;
Mogo saninyabari si tena teme a kan;
a bena ke Ala ta mogow doron ta le ye.
Tagamabaga si tena o sira ta ka tunu, hali hakirintanw.

⁹ Jara tena ye o sira kan,
wara fariman si tena o sira ta,
mogo tena ben ni o fenw jagonw si ye o sira kan;
Ala ta mogo kisininw le bena tagama a kan.

¹⁰ Matigi Ala ta mogo kunmaboninw bena seko ka na o cogo le ra;
o bena don Siyon dugu konon ni jagarikanw ye,
hera banbari le bena jigi o kunna.
Jusudiya ni jagari bena na o fe,
jusukasi ni nunakanw bena ban.

36 Masace Ezekiyasi ta ko

(36-39)

*Asiri masace nana Zeruzalem kama
(Masacew flanan 18.13,17-37)*

¹ Masace Ezekiyasi ta masaya san tan ni naaninan na, Asiri masace Senakeribu nana Zuda mara ta dugu barakamanw bee kere ka o duguw mina. ² Asiri masace k'a ta kerekuntigiba ci ka bo Lakisi ka taga masace Ezekiyasi fe Zeruzalem ni kerekejamaba do ye. Ji min be dugu sanfeyoro ra, a tagara lo o jisira koro, fanikobagaw ta foro sira kan.

³ O tuma, Hilikiya dence Eliyakimu min ye masace Ezekiyasi ta so korosibaga ye, ani Sebina, min ye seberikebaga ye, ani Asafu dence Yoha, min ye masace ta kumalasebaga ye, olugu bora dugu konon ka taga o kumben. ⁴ Asiri masace ta kerekuntigiba k'a fo o ye ko: «Aw ye taga a fo Ezekiyasi ye, ko masaceba, Asiri masace ko: «O tuma ele jigi lanin be jontigi le kan sa? ⁵ Ne b'a fo i ye ko ni i ko, ko kere hakiri ni kerekefanga be ele fe, o ye kuma gbansan le ye. Ele ka i jigi la jontigi le kan ko i be murutira ne ma? ⁶ A fe, i be i jigi lara Misiran masace le kan, k'a soro ale ye kara kunkurun le ye; ni mogo o mogo k'a jigi la a kan, a be o tigi boro sogo k'a mandimi. Can lo de, Misiran masace Farawona be ten le; ni ele mogo o mogo ka i jigi la a kan, a be o le ke i ra. ⁷ I be se k'a fo ne ye ko aw jigi be Matigi Ala, an ta Ala le kan! O tuma ele Ezekiyasi yere ma o Ala kelen ta sonnikeyorow ni a ta sarakabonanw le cici, k'a fo Zuda mara mogow, ani Zeruzalemukaw ye ko o ka kan ka Ala bato nin sarakajenifen* doron le kan wa?»

⁸ «Ayiwa, sisan, i ka kan ka ben le jini ni ne matigice ye, min ye Asiri masace ye. Ni o kera, ne bena so waga fla di i ma, ni i be se ka mogo soro min bena o bori koni. ⁹ Ele be se ka mun le ke ka hali anw ta kerekekuntigi ce kelen doron lalo, hali ni a kera ne matigice ta kuntigiw bee ra fitini le ye? Aw jigi be Misirankaw le kan, ko olugu bena sowotorow ni sotigiw di aw ma ke! ¹⁰ O tuma ele b'a miiri ko ne be se ka wuri ka na nin jamana halaki ni a ma ke Matigi Ala yere sago ye wa? Matigi Ala yere le k'a fo ne ye ko: «Taga nin jamana kama ka taga a halaki!» »

¹¹ Eliyakimu, ani Sebina, ani Yoha, olugu k'a fo Asiri masace ta kerekuntigiba ye ko: «Sabari, i ye kuma i ta jonw fe Aramekan na; an be o men. I kana kuma an fe heburukan na, k'a to mogo to minw be dugu kogo kan olugu y'a men.» ¹² Asiri masace ta kerekuntigiba ko: «O tuma ne matigice ka ne ci ko ne ye na nin kumaw fo ele ni i matigice doron le ye wa? A ka ne ci nin mogow bee le fe, nin mogo minw sigisiginin be kogo kan, minw bena o yere ta sokotaga domu, ka o yere jegenaji min i n'a fo ele yere.»

¹³ O ko, Asiri masace ta kerekuntigiba k'a kun korota, ka peren ni a fanga bee ye k'a fo heburukan na, ko: «Aw ye masaceba ta kuma lamen, Asiri masace! ¹⁴ Masace ko: «Aw kana a to Ezekiyasi ye aw lafiri, sabu a tena se ka aw bos! ¹⁵ Aw kana a to Ezekiyasi ye aw lafiri, ko aw ye aw yere karifa Matigi Ala ma, ko sigiya t'a ra, Matigi Ala bena aw bos, ko aw ta dugu tena to Asiri masace boro!»

¹⁶ «Aw kana Ezekiyasi lamen. Asiri masace ko: «Aw ye ben don ni ne ye, ko aw yere di ne ma. Ni o kera, aw bee bena aw ta forow rezenmow soro k'a domu, ka aw ta torosunw denw domu, ka aw ta kolonw ji min, ¹⁷ sani ne ye na aw ta ka taga ni aw ye aw ta jamana

ᵐᵒᵒᵒᵒ ᵒᵒ ra, siman ni duven be jamana min na caman, domuni ni rezensunw be jamana min na caman.

¹⁸ «Aw kana a to Ezekiyasi ye aw lafiri ko: Matigi Ala bēna an bōsi. Yala siya tōw ta alaw sera ka o kisi ka bō Asiri masace boro wa? ¹⁹ Hamatikaw, ani Aripadikaw ta alaw sera ka mun le ke? Sefarivayimukaw ta alaw sera ka mun ke? Yala o sera ka Samarikaw kisi ka bō ne boro wa? ²⁰ O jamanaw bēe ra, jamana juman ta ala le sera k'a kisi ka bō ne boro, ka n'a fō ko Matigi Ala bēna Zeruzalemu kisi ka bō ne boro?»

²¹ Ayiwa, o jera, o ma foyi fō, sabu masace Ezekiyasi tun k'a fō o ye ko o kana a jaabi. ²² O kō, Hilikiya dence Eliyakimu min ye masace Ezekiyasi ta lu korosibaga ye, ani Sebina min ye seberikebaga ye, ani Asafu dence Yoha min ye masace ta kumalasebaga ye, olugu sekora ka taga Ezekiyasi fe; o tun ka o ta deregew faranfaran. Asiri masace ta kerekuntigiba tun ka kuma minw fō, o tagara o lakari Ezekiyasi ye.

37

*Ezekiyasi ka hakiri pini cira Ezayi fe
(Masacew flanan 19.1-7)*

¹ Masace Ezekiyasi ka o kuma men minke, a k'a ta derege mina k'a faran, ka borofani don a yere ra, ka taga Matigi Ala ta batoso kōnō. ² A k'a ta so korosibagaw kuntigi Eliyakimu ni a ta seberikebaga Sebina, ani sarakalasebagaw bēe ta cekorobag ci ka taga cira Ezayi fe, Amōzi dence. O bēe tun ka borofaniw le don o yere ra. ³ O tagara a fō Ezayi ye ko Ezekiyasi ko: «Bi lon ye jusukasilon, ani hakebolon, ani maroyalon le ye; sabu an ta kera i ko den minw jigiwagati sera, nka baraka te bamusow fe k'a woro. ⁴ A be se ka ke ko Matigi Ala, i ta Ala ka Asiri masace ta kerekuntigiba ta kumaw bēe men, a matigice k'a ci ka na Ala panaman mafiyenya ni kuma minw ye. A be se ka ke ko Matigi Ala, i ta Ala bēna o mafiyenyari juru sara Asiri masace ra. O koson mōᵒᵒᵒ tō minw belen panaman tora, sabari i ye Ala daari olugu ye.»

⁵ Masace Ezekiyasi ta jamana kuntigiw tagara Ezayi fe ni o kumaw ye. ⁶ Ezayi ka o jaabi ko: «Aw ye taga a fō aw matigice ye ko Matigi Ala ko: «I ka kuma minw men, Asiri masace ta kuntigiw nana ne dōᵒᵒᵒᵒ ni kuma minw ye, o kumaw kana i lasiran. ⁷ A fle, Asiri masace bēna kibaroya ᵒᵒ men; ni a ka o kibaroya men, ne bēna a kōnōᵒᵒᵒ k'a to a ye a latige ko a be seko a yere ta jamana ra. Ni a sera yi, ne bēna a to o ye a faga ni kerekemuru ye.»

*Sanakeribu ta sebe ka Ezekiyasi lasiran
(Masacew flanan 19.8-13)*

⁸ Ayiwa, Asiri masace ta kerekuntigiba nana a men ko Asiri masace bora Lakisi, k'a taga Libina dugu kere. A wurira ka taga Asiri masace ko o yoro ra. ⁹ Nka Asiri masace nana kibaroya ᵒᵒ men, ko Etiyopi masace min ye Tiraka ye, ko ale ni a ta kerekejama wurira ko o bēna a kere. Asiri masace ka o men minke, a ka ciraden werew ci tuun Ezekiyasi fe ni sebe ᵒᵒ ye, k'a fō a ye ko: ¹⁰ «Aw ye taga a fō Zuda masace Ezekiyasi ye, ko: «I kana a to i ta Ala ye i lafiri gbansan, ko i ka i jigi la ale kan minke, ko o ra Asiri masace tēna se ka Zeruzalemu dugu mina. ¹¹ Asiri masacew ka min ke jamana tōw bēe ra, i yere ka o ye. O ka o bēe halaki le pewu! Ele ko ele le bēna bōsi wa? ¹² Ne bēnaw ka siya minw halaki, siya minw tun be Gozan dugu kōnō, ani Haran dugu, ani Resefu dugu, ani Edeni ta mōᵒᵒᵒ minw tun be Telasari, yala o siyaw ta alaw sera ka o kisi wa? ¹³ Hamati ni Aripadi ni Sefarivayimu ni Hena ni Iva ta masacew be min sisan?»

*Ezekiyasi ta daariri
(Masacew flanan 19.14-19)*

¹⁴ Ezekiyasi ka sebe mina ciradenw boro, k'a karan; o kō, a tagara Matigi Ala ta batoso kōnō. A ka sebe dayele Matigi Ala na koro. ¹⁵ Ezekiyasi ka Matigi Ala daari, k'a fō a ye ko: ¹⁶ «Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala, ele min siginin be seruben melekw kunna. Ele kelen le ye dugukolo masayaw bēe ta Ala ye. Ele le ka sankolo ni dugukolo dan. ¹⁷ Matigi Ala, i toro malō ka ne lamen! Matigi Ala, i na yele ka fleri ke! Senakeribu k'a ta ciraden ci ka na ele Ala panaman mafiyenya ni kuma minw ye, o lamen! ¹⁸ Matigi Ala, can lo ko Asiri masacew ka siya tōw, ani o ta jamanaw halaki, ¹⁹ ka o ta alaw jeni tasuma ra; nka o alaw fana tun te ala panamanw ye; mōᵒᵒᵒᵒ yere boro ka fen minw lalaga ni yiri ni kabakuru ye, o lo; o koson o sera ka o halaki. ²⁰ O ra, Matigi Ala, an ta Ala, an kisi ka bō Senakeribu boro, k'a to dunupa masayaw bēe y'a lon ko ele kelenpe le ye Matigi Ala ye.»

*Matigi Ala ka Ezekiyasi ta daariri jaabi
(Masacew flanan 19.20-34)*

²¹ Amōzi dence Ezayi ka cira bla ka taga a fō Ezekiyasi ye, ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, i ka min daari Asiri masace Senakeribu ta ko ra, ale ta kuma ye nin ye; ²² Matigi Ala ka min fō Asiri masace kama, o ye nin ye; a ko:

Siyon dugu tē ele jatera foyi ye,
a bē i logōbora le.

Zeruzalemu dugu ceɗumanba
bē yerekora ele ma le, fō k'a kun yuguyugu.

²³ Ele ka ne le mafiyenya, ka ne dogōya wa?

Ele kumana k'a yira ne le ra wa?

Ele ka i ja don ne le ra wa,
ne min ye Izirayeli ta Ala saninman ye?

²⁴ I ka i ta ciradenw ci ka na ne mafiyenya, ne Matigi Ala!

I ko: <Ne ta sowotoro caman sababu ra,
ne yelenna fō kuruw kunna,
ka taga se fō Liban jamana cεmance ra;
ne ka Liban sēdiriyiriw bēε ra jamijanw tige
ani siperesiyiriw bēε ra numanmanw.
Ne bēna yelen kuruw bēε ra jamijan kunna,
ka taga don fō o ta yirituba yere kōnō.>

²⁵ I ko: <Ne ka kolonw sozi

ka o ji min.

Ni ne ka ne sen la Misiran jamana kōnō,
ne bē Nili bajiw bēε ja.>

²⁶ «O tuma ele m'a lōn

ko ne kitira nin kow ra kabini wagatijan wa?
Kabini fōlōfōlō ne tun ka ko minw laben k'a bla,
sisan ne bē o le kera.

Ne k'a latige ko ele le bēna dugu barakamanw halaki,
fō ka o ke tomow ye.

²⁷ O duguw ta mōgōw baraka banna,

jatige ni maroya ka o mina;

o kera i ko kongobinw,

i ko bin nuguninw,

i ko binjalan min bē bon kunna;

a kōgōbari bē ja.

²⁸ «Nka ne ka ele sigituma lōn,

ka i bōtuma lōn, ka i dontuma lōn,
ani wagati min i jusu bē bō ne kama.

²⁹ Ayiwa, i n'a fō i jusu bōra ne kama,

i ta wasokanw fana sera ne toro ma,
ne bēna ne ta nunnanεge don i nun na,

ka ne ta karafe don i da ra,

i nana sira min fε,

ne bēna seko ni i ye o sira kelen fε.

³⁰ «Ayiwa, ele Ezekiyasi, nin bēna ke tagamasiyen ye ele fε: Simankise minw benbenna foro kōnō ka falen o yere ma, aw bēna o siman le domu jinan. San were, minw bēna falen o yere ma tuun, aw bēna o domu. Nka a san sabanan, aw yere le bēna aw ta siman dan, k'a tige, k'a domu; ka aw ta rēzenforow senε, k'a den domu.

³¹ «Ni o kera, Zuda ta mōgo tō minw panaman tora, olugu bēna ke i ko yiri min ka lilinkuraw bō, k'a lilinw don fō dugukolo jukōrō, ka nugu kura ye tuun, fō ka den.

³² «Can lo, mōgo dōw belen bēna wuri Zeruzalemu dugu kōnō, mōgo dama dama bēna kisi, ka lo Siyon kuru kan. Fangatigi Ala bēna o le ke aw ye a ta kanuyaba kosōn.

³³ «O kosōn Matigi Ala ka min fō Asiri masace ko ra, o ye nin ye: Asiri masace tēna don nin dugu kōnō, a tēna mōgo si bon ni a ta biɓew ye, a tēna mōgo si kere ni a ta negebennan ye, a tēna yelenyōrō lo ka yelen o kan ka dugu kere. ³⁴ A nana sira min fε, a bēna seko o sira kelen le fε. A tēna don nin dugu kōnō fiyewu! Ne Matigi Ala, ne le ko ten. ³⁵ Ne le bēna nin dugu tanga, k'a bōsi, ne yere tōgo kosōn, ani ne ta jōnce Dawuda kosōn.»

Ala ta mɔgɔw kisicogo
(Masacew flanan 19.35-37)

³⁶ Matigi Ala ta meleke nana Asirika ce waga keme ni biseegi ni looru faga (185 000). Mɔgo tɔw wurira sɔgomada fe minke, o ka suw ye yɔrɔ bɛɛ ra. ³⁷ O kɛra minke, Asiri masace Senakeribu sekɔra ka taga sigi Ninive dugu kɔnɔ. ³⁸ Nka lon dɔ, k'a kinbiri gbannin to a ta ala ta sonnikebon kɔnɔ, ala min bɛ wele ko Nisirɔki, a yɛɛ dencew, minw ye Adarameleki ni Sareseri ye, olugu nana ben a kan k'a faga ni kerekemuru ye, ka bori ka taga Ararati jamana ra. A dence Esari Hadɔn sigira masaya ra a nɔ ra.

38

Ezekiyasi ka Ala daari a ta bana ko ra
(Masacew flanan 20.1-11)

¹ O wagati ra, Ezekiyasi nana bana, fɔ a tun bɛ nini ka sa. Amɔzi dence Ezayi tagara a fe ka taga a fɔ a ye ko: «Matigi Ala ko i ye i ta lu koɲaw laben, sabu i bana sa; i tena keneya ka bɔ nin bana ra.»

² Ezekiyasi k'a ɲa munu bon kogo fan na, ka Matigi Ala daari. ³ A ko: «E, Matigi Ala, i hakiri to ne ra, sabu ne tugura i kɔ ni kankelentigiya le ye, ni ne jusukun bɛɛ ye; ko min ka di i ye, ne ka o le ke.» Ezekiyasi ka o fɔ minke, a kasira kosebe.

⁴ Matigi Ala kumana Ezayi fe k'a fɔ a ye ko: ⁵ «Taga a fɔ Ezekiyasi ye ko Matigi Ala, a bemace Dawuda ta Ala ko: «Ne ka i ta daariri men, ne ka i ta ɲaji fana ye. Ne bana sanji tan ni looru fara i si kan. ⁶ Ne bana ele ni nin dugu bɔsi ka bɔ Asiri masace boro. Ne bana nin dugu kisi.

⁷ «⁸ Matigi Ala bana nin tagamasiyen le ke i ye, k'a yira i ra ko a ka kuma min fɔ, ko a bana o ke. ⁸ A fle, suma min bɛ Ahazi ta so yelenyɔrɔ kan, ne bana a to o suma ye seko ka taga kɔ fe, ka se fɔ senlayɔrɔ tan.» »

Ayiwa, suma tun bɛ so yelenyɔrɔ minw kan, tere sekɔra o kan tuun fɔ senlayɔrɔ tan.

Ezekiyasi ka Ala tando

⁹ Zuda masace Ezekiyasi ka kuma minw sebe a ta bana ni a keneyari ko ra, o ye nin ye; a ko:

¹⁰ Ne kɔni tun b'a fɔra ko ne bana taga le,
ka ne to ne si cemance ra;
ne bana taga don lahara donda fe,
ka ne si to ke o yɔrɔ ra.

¹¹ Ne tun ko, ko ne tena Matigi Ala ye tuun,
ko ne tena Matigi Ala ye dunuɲa ra yan mɔgo ɲanamanw ce ra tuun,
ko ne ɲa tena adamaden si ye tuun
dunuɲamɔgɔw ce ra.

¹² Ne tun ko ne ta dunuɲalatige bɔsira ne ra ka taga,
i ko sagagbenbaga bɛ a ta fanibon ta ka taga cogo min na.
Ne tun ko, ko i ka ne si kuru ka ban i ko jesedanbaga bɛ fani kuru cogo min na,
ko ne tigeria ka bɔ kpɛle ra ka ban,
ko sani tere ye ban ka se wulada ma, o b'a sɔrɔ i ka ne laban.

¹³ Ne ka ne ta tɔrɔ mɔpu fɔ ka na dugu gbe,
nka i ka ne kolow bɛɛ karikari i ko jara;
ne ko sani tere ye ban, ka se wulada ma, o b'a sɔrɔ i ka ne laban.

¹⁴ Ne tun bɛ kasimisenw ke i ko naganaganin temeto san fe;
ne tun bɛ ɲuna i ko tugani.
Ne ka fleri ke san fe, fɔ ka ne ɲadenw baraka ban.
E, Matigi, ne kɔnɔnɔfirira; na ne bɔsi!

¹⁵ Ne bɛ se ka mun fɔ sa?
A kumana ne fe; ale yɛɛ le bɛ nin kow kɛra.
Ne majiginin le bana tagama ne si to bɛɛ ra* ,
ne ta jusukasi kosɔn.

¹⁶ E, Matigi, mɔgo bɛ ɲanamanya nin kow le baraka ra,
ne bɛ si sɔrɔ nin bɛɛ le sababu ra fana;
i bana ne keneya, k'a to ne ye to si ra.

* 38:15 38.15 Kitabu dow kono a sebera ko: Ne te se ka sunɔgo.

17 A fle, ne ta jusukasiba yelemana k'a ke jususuma ye;
i ta kanuya koson, i ka ne sama ka bo dingaba konɔ,
ka ne ta jurumun bee firi i ko fe.

18 Sabu kaburukonomogow le tena i fo ka i walepumanlon,
suw le tena i tando;
minw lajigira kaburu dinga konɔ,
olugu jigi te i ta kankelentigiya kan tuun.

19 Mogo panamanw, mogo panamanw,
olugu be se ka i fo ka i walepumanlon,
i n'a fo ne b'a kera cogo min na bi.
Facew be o denw karan
janko o ye i ta kankelentigiya lon.

20 Matigi Ala ka ne kisi!
An bena donkiri la a ye ni an ta forifenw ye
an si bee ra,
Matigi Ala ta batoso konɔ.

21 Ayiwa, Ezayi tun k'a fo ko o ye na ni toromo siri kelen ye, ka na o lala Ezekiyasi ta joriw kan; ko ni o kera, a be keneya†. 22 Ezekiyasi tun k'a fo ko: «Tagamasiyen juman le bena a yira ko ne bena keneya fo ka taga don Matigi Ala ta batoso konɔ tuun?»

39

*Babiloni masace ta ciradenw nana Ezekiyasi fe
(Masacew flanan 20.12-21)*

1 Ayiwa, o wagati kelen na, Babiloni* masace Merodaki Baladan, min ye Baladan dence ye, ale ka Ezekiyasi ta bana ni a keneyako kibaroya men minke, a ka sebe do ke, ka bonya do la o kan, ka o ci Ezekiyasi ma. 2 O ko diyara Ezekiyasi ye kosebe. Fen o fen tun be Ezekiyasi ta fenmarayorow ra, a ka o bee yira o ciradenw na: warigbe ni sanin, ani kasadiyananw, ani turu kasadimanw; a k'a ta kerekeminanw bee yira o ra, ani a ta natorow bee. Foyi le ma to a ta masaso konɔ, ani a ta mara bee konɔ, ni Ezekiyasi ma min yira o ciradenw na.

Ala ka Ezekiyasi jaraki

3 O kow ko, cira Ezayi nana masace Ezekiyasi fe, ka na a jininka ko: «Nin mogow bora min le? O nana mun le fo i ye?» Ezekiyasi ko: «O bora jamanajan do le ra, fo Babiloni, ka na ne fe.» 4 Ezayi k'a jininka tuun ko: «O ka mun ni mun le ye i ta so konɔ?» Ezekiyasi ko: «Fen o fen be ne ta masaso konɔ, o ka o bee ye! Foyi ma to ne ta natorow ra, ni ne ma min yira o ra.»

5 Ezayi k'a fo Ezekiyasi ye ko: «Fangatigi Ala ta kuma lamɛn: 6 «Lon do, bena se, fen o fen be i ta masaso konɔ, i bemaw ka fen o fen lajen fo ka na se bi ma, o bena na o fenw bee ce ka taga ni o ye Babiloni; foyi tena to. Matigi Ala ko ten. 7 O bena i yere mamaden dow mina, i yere worodenw ta denw, ka taga ni olugu ye, ka taga o bo ceya ra, ka o bla Babiloni masace ta masaso konɔ.» »

8 Ezekiyasi ka Ezayi jaabi ko: «I ka Matigi Ala ta kuma min fo ne ye, o ka ni; sabu hera ni nasuma bena ke jamana konɔ ne yere ta tere bee ra.»

Kitabu kumakan flanan

40

Izirayeli ta jususaaro wagati

(40-55)

Ala bena Izirayeli bosi

1 Aw ye o jusu saaro, aw ye ne ta mogow jusu saaro!
Aw ta Ala ko ten.

2 Aw ye kuma Zeruzalemu fe k'a jusu saaro;
aw ye aw kan korota k'a fo a ye
ko a ta jagboyabaaraw banna,
ko a ta terenbariyaw juru sarara,
ko Matigi Ala k'a ta jurumunw bee hake bo a ra ka ban fo sijaga fla.

† 38:21 38.21 Aw ye Masacew flanan 20.7 fle.

³ Perenkan do be bora ko:

«Aw ye sira laben Matigi Ala ye kongokolon kono;
aw ye siraba dakana nin yorojalanw na an ta Ala ye*.

⁴ Dingakonoyorow bee ye lafa,
aw ye kuruw, ani kongoriw bee cici ka o yerege,
ka tintinw bee dakana,
yoro korotaninw ye ke kenegbew ye.

⁵ Ni o kera, Matigi Ala ta nooro bena yira,
adamadenw bee lajennin bena a ye;
sabu Matigi Ala yere le kumana.»

⁶ Kumakan do ko: «Peren!»

Ne ko: «Ne ye peren ka mun fo?»

A ko: «Adamadenw bee be i ko bin,
o dawula bee be i ko kongobinw ta fiyerenw.

⁷ Ni Matigi Ala ta fojo ka fiye a kan,
a be ja, a fiyerenw fana be fagafaga.

Can lo, adamadenw be i ko bin;

⁸ bin be ja, a fiyerenw fana be fagafaga;

nka an ta Ala ta kuma koni be to a no ra tuma bee ani wagati bee†.»

Ala bena a janto a ta mogow ra

⁹ Ele ye yelen kuru jamijan kan,
ele Siyon dugu, dugu kibarodimanfobaga;
ele ye i kan korota ni baraka ye,
ele Zeruzalemu, dugu kibarodimanfobaga.
Ele ye i kan korota, aw kana siran;
ele y'a fo Zuda mara ta duguw ye
ko o ta Ala ye nin ye!

¹⁰ A fe, Dunupatigi Ala be nana ni barakaba ye,
a boro baraka le be se di a ma.

A be nana ni a ta sara ye a boro;
a be nana ni a ta baara tonoz ye a na fe.

¹¹ A bena a janto a ta sagakuru ra i ko sagagbenbaga;
a bena sagadenw lajen ni a boro ye,
ka o la a disi kan.

A bena sagamuso dentigiw demedeme.

Ala ta bonya ni a ta hakiritigiya

¹² Jon le ka kogoji suma ni a borotege ye,
ka sankolo bonya suma ni a boro ye?
Jon le ka dugukolo buguri bee suma sumanikeminan kono,
ka kuruw suma ka o gbiriya hakeya lon,
ka kongoriw suma ni sumanikenan ye?

¹³ Jon le be se ka Matigi Ala ta hakiri bonya segesege?

Jon le kera a ladibaga ye, k'a karanS?

¹⁴ A ka hakiri nini jontigi le fe, ka faamuri soroz?

Jon le k'a karan can sira ra?

Jon le k'a karan lonniya ra,
ka faamuri sira yira a ra?

¹⁵ A fe, siyaw be i ko jiden kelen toninin minan kono,
o be i ko kenkenden kelen, sumanikeminan kono;
Matigi Ala be kogoji kofejamanaw lawuri i ko buguri.

¹⁶ Liban jamana yiriw bee lajennin te se k'a ta sarakajenifen* tasuma labo,
a beganw bee lajennin te a ta saraka jenita* bo.

¹⁷ Siyaw bee lajennin te foyi ye a na koroz;

* **40:3** 40.3 Nin kumaw fora Yuhana Batizerikebaga ta ko ra (Matiyu 3.3, Marika 1.3, Yuhana 1.23). † **40:8** 40.8 Hayan 6-8 fora Piyeri ta kitabu folo ra (1.24-25). ‡ **40:10** 40.10 A ta sara, a ta baara tonoz, o be se ka ke Izirayelimogow ye, Ala ka minw labo Babilonikaw ta fanga koroz, ka o laseko o ta jamana ra. § **40:13** 40.13 Nin kumaw be soroz Romukaw 11.34, ani Korentikaw folo 2.16.

a be o bee jate i ko fen nacintanw, i ko fengbansanw.

Matigi Ala bojogonko te yi

¹⁸ Aw be se ka Ala suma ni mun le ye?

Aw be se ka fen juman le ke a bojogonko ye?

¹⁹ Jow koni, negyeelebaga do le be nege yeele ka o lalaga; saninfagabaga do be sani noro a kan, ka warigbe jorokonin dow ke k'a negen.

²⁰ Ni se te mog'o min ye ka o fenw soro, ale be yiri do jini min te tori joona, ka yirilalagabaga hakirman do jini, ka o yiri lese k'a ke jo do ye, a be se ka min lo ka teren.

²¹ Aw m'a lon wa? Aw m'a men ka ye wa?

O ko ma fo aw ye kabini folofolo wa?

Aw ma dunuƙa ju sigicogo ko faamu wa?

²² Matigi Ala le siginin be dugukolo sanfeyoro koorinin kunna; dunuƙamogow be a na koro i ko tonmisenw.

A be sankolo yerege i ko fanimugu,

a b'a foni i ko fanibon, ka sigi a kono.

²³ Ale le be fagamaw ke i n'a fo o te foyi ye, ka dugukolo kititigebagaw ke mog'o gbansanw ye.

²⁴ O turuto ye nin ye sisan, o danto ye nin ye sisan,

hali o lilinw ma donyoro soro dugukolo ra folo, a b'a dafono ke ka o fiye, ka o jaja; sanfono be o ta ka taga ni o ye i ko binjalan.

²⁵ «Aw b'a fe ka ne suma ni jontigi le ye?

Ne ni jontigi le ka kan?»

Ala Saninman ko ten.

²⁶ Aw ye aw na korota san fe ka fleri ke!

Jontigi le ka nin fenw dan?

Ale le be o bee labo ka o bee bla o ta sira kan;

a be o bee wele o togo ra,

a ta sebayaba ni a ta barakaba sababu ra.

O ra, hali kelen te fon.

Ala bena barakakura don a ta mogow ra

²⁷ Yakuba ta mogow, mun na aw be nin kuma fo?

Izirayelimogow, mun na aw b'a fo ko:

«Anw ta kunkow dogonin lo Matigi Ala ma, anw ta Ala te anw ta jo jatera?»

²⁸ Aw m'a lon wa?

Aw m'a men ka ye wa,

ko Matigi Ala le ye Ala banbari ye?

Ale le ka dunuƙa dan ka se fo a danw na.

A te sege, a baraka te dese,

a ta hakiri dan te se ka lon.

²⁹ A be fanga don mog'o segeninw na,

ka baraka don barakantanw na.

³⁰ Kanbelendenw be sege, o baraka be dese;

hali kanbelenkorow fana be ben.

³¹ Nka minw be Matigi Ala makono, olugu be to ka barakakura le soro;

o be pan ka taga san fe i ko bon,

o be bori, o te sege,

o be tagama, o baraka te dese.

41

Ala ta ciradenkura

¹ Aw kogoji kofmogow, aw ye je ka ne lamen!

Siyaw ye baraka don o yere ra,

o ye gbara ka na, an ye kuma;

aw ye na, an ye jen ka taga an ta kiti tige.

² Min be terenninya wele k'a gban a yere ko,
jon le ka o tigi wele ka bo tereboyanfan na?

Jon le be siyaw don a boro?

Jon le be masaw bla a ta fanga koro?

A ta kerekemuru be o ke i ko buguri,

a ta kalan be o ke i ko fono be binjalan ke cogo min na*.

³ A be tugu o ko, a be teme hali foyi te se a ma,

k'a soro a sen tun ma deri ka o sira ta ka ye.

⁴ Jontigi le ka nin kow ke k'a dafa,

ka wagatiw bee ta mogow wele kabini folofolo?

Ne Matigi Ala, ne min ye folo ye,

ne min fana ye laban ye, ne lo.

⁵ Kogoji kofemogow ka o ye, o siranna;

minw be fo dugukolo dan na, olugu yereyereto be gbarara ka na.

⁶ Bee be a mogoronon deme,

bee b'a fo a balema ye ko: «I jija!»

⁷ Yirilesebaga be saninfagabaga ja gbeleya,

saningbasibaga be negegbasibaga ja gbeleya;

a b'a fo ko: «Nenge norocogo pana!»

O be o jo lalaga k'a gbengben ni nenge ye k'a lo, janko a kana lamaga.

Ala bena a ta mogow deme

⁸ Ayiwa, aw Izirayelimogow koni, ne ta baaradenw,

Yakuba ta mogow, ne ka aw minw panawoloma,

aw minw ye ne terice Iburahima ta siya ye,

⁹ ne tagara aw yoronini fo dugukolo dan na,

ne tagara aw wele ka bo fo yorajan.

Ne k'a fo aw ye ko: «Aw le ye ne ta baaradenw ye,

ne ka aw le panawoloma, ne tena ban aw ra.»

¹⁰ Aw kana siran, sabu ne be ni aw ye.

Aw ja kana tige, sabu ne le ye aw ta Ala ye,

ne bena baraka don aw ra, ka aw deme,

ne bena aw tanga ne ta terenninya koson, ni ne boro baraka ye.

¹¹ A fle, minw bee jusu tun bora aw koro,

olugu bena maroya fo ka o kun suuru;

minw be kerera ni aw ye,

olugu bena halaki, ka tunu pewu.

¹² Minw be siyen tara ni aw ye,

aw bena olugu yoronini, nka aw tena o ye;

minw tun be aw kerera

olugu bena tunu ka ban pewu.

¹³ Sabu ne le ye Matigi Ala, aw ta Ala ye;

ne le be aw boro mina,

k'a fo aw ye ko: «Aw kana siran,

ne bena aw deme.»

¹⁴ Aw kana siran, Yakuba ta tumudenninw!

Izirayeli ta mogow barakantanw,

ne bena aw deme.

Matigi Ala, aw kunmabobaga,

Izirayeli ta Ala saninman ko ten.

¹⁵ A fle, ne bena aw ke simangbasinan ye,†

min kura lo, ani min jinw da ka di;

aw bena kuruw bee benben, ka o bee yerege,

ka kongoriw yerege i ko binjalan.

* **41:2** 41.2 Cira be min ko fo yan, o be se ka ke Peresi masace Sirusi ye. Ale le bena se soro Babilonikaw kan, ka Izirayelimogow labla o ye taga Zeruzalemu dugu ni Alabatoso lo kokura (Esidarasi 1.1-5; Kibaroyaw flanan 36.23, ani Ezayi 41.25; 44.28; 45.1). † **41:15** 41.15 O tun be o yirikurunba siri misi ra, i ko misidaba, janko a ye o sama a ko, ka siman cango k'a kise bo.

¹⁶ Aw bena o fiye i ko siman, fɔɔɔ be o ta ka taga,
sanfɔɔɔ be o janjan;
nka aw kɔni bena ninsɔndiya sɔɔɔ Matigi Ala fe,
ka Izirayeli ta Ala saninman ke aw kunkɔɔtasababu ye.

Ala bena kongokolon yeɛma k'a ke jiyɔɔ ye
¹⁷ Nanibagatɔw, ani fagantanw be ji jini,
nka o te ji sɔɔɔ;
minlɔɔ ka o kan ja.

Nka ne Matigi Ala, ne bena o jaabi;
ne, Izirayeli ta Ala, ne tɛna ban o ra.
¹⁸ Ne bena kɔjiw woyo kuru yirintanw kunna,
k'a to bununw ye woyo kurufurancɛw ra;
ne bena kongokolon yeɛma k'a ke jiyɔɔ ye,
ka dugukolɔalan ke jiwoyow ye.

¹⁹ Ne bena sɛdirisunw falen kongokolon kɔɔɔ,
ani akasiyasunw, ani miritesunw, ani oliviyesunw;
ne bena siperesisunw falen yɔɔɔɔalanw na,
ani ɔrimesunw ni buyisunw bɛɛ,

²⁰ janko mɔɔɔw y'a ye, k'a lɔn,
ka miiri, k'a faamu
ko Matigi Ala boro le ka nin kow ke,
ko Izirayeli ta Ala saninman le ka nin fɛnw dan.

Batofɛn wɛɛw tɛ foyi ja
²¹ «Batofɛn wɛɛw, aw ye na aw ta ɔafɔ!»
Matigi Ala le ko ten.

«Min be aw fe, aw ye o fɔ!»
Yakuba ta mɔɔɔw ta Masacɛ ko ten.

²² O ye na kuma,
ka ko nataw ɔafɔ an ye.
Fɔɔɔfɔɔkɔw kɛra cogo min na,
o ye o ɔafɔ an ye;
ni o kɛra, an bena miiri
k'a lɔn min bena ke kɔ fe;
walama aw ye ko nataw fɔ an ye.

²³ Aw ye wagati labanw ta kow ɔafɔ an ye,
ni o kɛra, an bena a lɔn ko aw fana ye ala dɔw ye.
Aw kɔni ye kɔjuman walama kojugu dɔ ke dɔɔɔɔn,
janko an ye o ye ka kabakoya.

²⁴ A fle, aw tɛ foyi ye!
Aw ta kɛwalew ye gbansan le ye!
Minw be aw ke o ta alaw ye, olugu haramuyara.

²⁵ Ne ka mɔɔɔ dɔ lawuri ka bɔ sahilianfan na,
a bena na ka bɔ terebɔyanfan na.
A be ne tɔɔɔ wele;
a bena kuntigiw dɔndɔn ni a sen ye i ko bɔɔɔ,
i ko dagalalagabaga be bɔɔɔ terege cogo min na.

²⁶ Jɔn ka nin kow ye k'a fɔ kabini fɔɔɔɔɔ janko an ye a lɔn?
Jɔn kɔnna k'a yira an na, janko an ye a fɔ ko: «Can lo!»
Mɔɔɔ si ma nin ko fɔ, mɔɔɔ si m'a ye k'a fɔ,
mɔɔɔ si ma foyi mɛn aw fe nin kow ra.

²⁷ Nka ne le kɛra mɔɔɔ fɔɔ ye k'a fɔ Siyɔn dugu ye ko:
«O ye nin ye, o nato ye nin ye!»
Ne ka kibarodimanfɔbaga dɔ ci Zeruzalɛmu.

²⁸ K'a sɔɔɔ ne be flɛri ke, nka ne tɛ mɔɔɔ si ye;
hali ladibaga kelen tɛ o batofɛnw cɛ ra,
min be se ka ne jaabi ni ne k'a ɔininka.

²⁹ O si tɛ foyi ye,
o ta kɔketaw ye ko gbansanw le ye,
fɔɔɔ lakolon, o le ye o ta jo negeramanw ye.

42

Ala ta jɔŋɔuman ta donkiri fɔlɔ: A ta baara

¹ «Ne ta baaraden ye nin ye, ne be ne hakiri to min na; ne ta mɔgɔ janawolomanin lo, min ko ka di ne ye haali.

Ne bɛna ne nin lajigi a kan,
janko a ye can sira yira siyaw ra.

² A tena kule ci, walama k'a kan korɔta;
mɔgɔ tena a perɛnkan mɛn siradaw ra.

³ A tena hali bin karinin to karikari,
a tena hali fitina fagato to dufa;
a bɛna can sira le yira mɔgɔw ra ni kankelentigiya ye.

⁴ A baraka tena dɛɛɛ,
a fari tena faga,
fo a ye na can sigi dugukolo kan,
fo kogɔji kɔfɛmɔgɔw bɛɛ ye o jigi la a ta sariya kan*»

⁵ Ala, Matigi Ala,
min ka sankolo dan, k'a bonya,
ka dugukolo yɛrɛɛ fan bɛɛ, ani fɛn o fɛn bɛ falɛn a kan,
ka nenekiri don dunuɔamɔgɔw ra,
ka nin don dunuɔa yaalabagaw ra,
ale Matigi Ala ko:

⁶ «Ne Matigi Ala, ne le ka ele wele terenninya kama;
ne bɛna i boro mina,

ne bɛna i tanga, ka i lasigi,
ka i kɛ ne ni mɔgɔw ta jɛnɔgɔnya donbaga ye,
ka i kɛ siyaw ta yeelen ye,

⁷ janko ka fiyɛntɔw na yɛɛɛ,
ka kasodenw labɔ kaso ra,
ka dibiramɔgɔw labɔ o ta dibi ra†.

⁸ «Ne le ye Matigi Ala ye, o le ye ne tɔgɔ ye;
ne ta bonya kɔni, ne tena o di danfɛn wɛrɛ ma,
walama tandori min ka kan ni ne ye, ka o di batofɛn yiriramanw ma.

⁹ Ko minw tun kɔnna ka fo, a flɛ, olugu kɛra;
sisan ne bɛna kokura le fo,
nka sani a ye damina,
ne bɛ aw lasɔmi.»

Dunuɔa bɛɛ ye Matigi Ala tando

¹⁰ Aw ye donkirikura la ka Matigi Ala tando;
aw y'a tando ka se fo dunuɔa danw na,
aw minw bɛ tagamaw kɛ jirakurunw kɔnɔ, kogɔji kan,
ani aw danfɛnw minw bɛ kogɔji ra,
ani aw kogɔji kɔfɛmɔgɔw!

¹¹ Kongokolon n'a duguw ye o kan korɔta,
ani Kedari ta dugumisenw!
Sela kuruyɔrɔ mɔgɔw ye jagari ka donkiri la;
o ye to kuruw san fɛ ka jagari fo ka perɛn!

¹² Mɔgɔw ye bonya la Matigi Ala kan,
kogɔji kɔfɛmɔgɔw ye a tando.

¹³ Matigi Ala bɛ bo i ko cɛfari,
a bɛ fariya i ko kɛrɛkɛɛ;
a bɛ perɛn, ka kulekanba ci,
ka se sɔrɔ a juguw kan.

Matigi Ala bɛna a ta baara laban

¹⁴ «Ne kumabari tun tora ka mɛɛn;
ne tun jera, ne tun ka ne yɛrɛ mina.

* 42:4 42.4 Nin kumaw fɔra Yesu Kirisita ta ko ra (Matiyu 12.17-21). † 42:7 42.7 Nin kumaw fɔra Yesu Kirisita ta ko ra (Luka 4.18).

Nka sisan ne bēna kule i ko muso jigibagato
min bē firinfirin, fō k'a nēnekiri fereke.

¹⁵ Ne bēna kuruw ni kongoriw halaki,
ka a binw ni a yiriw bēē jaja;
ne bēna baw kē yōrōjalanw ye,
ka jiyōrōw ja.

¹⁶ Ne bēna fiyentōw bla o ye tagama sira dō kan,
o ma sira min lōn;
o ma sira min lōn cō, ne bēna o bla o le kan.
Ne bēna dibi yelēma k'a kē yeelen ye o ja fē,
ka sira cējuguw kē sira dakapaninw ye.
Ne bēna nin kow le kē;
ne tēna a to kēbari ye.

¹⁷ «Minw bē o jigi la jo yiriramanw kan,
olugu bēna sekō ni o kō ye, ka marōya kosebē;
minw b'a fō jo nēgeramanw ma ko:
<Aw le ye an ta alaw ye!> »

Izirayelimōgōw ma Ala lamēn

¹⁸ Ala ko: «Aw torogberenw, aw ye mēnni kē!
Fiyentōw, aw ye fleri kē, ka yeri kē!

¹⁹ Jōntigiw le ye fiyentōw ye ni ne yēē ta baaradenw tē?
Jōntigiw le ye torogberenw ye i ko ne yēē ta ciradenw, ne ka minw ci?
Jōntigiw le ye fiyentōw ye i ko Ala ta ciradenw?
Jōntigiw le ye fiyentōw ye i ko Matigi Ala ta baaradenw?

²⁰ Aw ka fēn caman ye, nka aw ma o jate;
aw torow dayelera, nka aw ma foyi mēn.»

²¹ Matigi Ala ta terenninya kosōn,
a tun b'a fē k'a ta sariya bonya, ka nōrō la a kan;

²² nka siya tōw bēna a ta mōgōw le kan,
ka o borofēnw bēē cē.
O bēna dingaba kōnō, ka mina jan na,
siya tōw ka a ta mōgōw mina ka o dogo kasobonw kōnō;
o bēna o kan, mōgō si ma sōrō ka o bōsi,
o ka o borofēnw cē, mōgō si ma sōrō k'a fō ko: «Aw y'a lasekō!»

²³ Nka jōntigi le bēna a toro malō nin kow ra,
walama k'a janto o ra sīnaga wēē k'a lamēn?

²⁴ Jōn le ka Yakuba ta mōgōw don o borofēnw cēbagaw boro,
ka Izirayeli don benkanikēbagaw boro?
An ka Matigi Ala min hake ta,
yala ale tē wa?

An ma sōn ka a ta sira tagama,
an ma sōn k'a ta sariyaw lamēn.

²⁵ O kosōn a k'a ta dimi tasuma bōn Izirayeli kan,
ka kēē juguw lawuri o kama.
A ta dimi tasuma manana ka o lamini, nka o ma hakiri sōrō;
o tasuma ka o jēni, nka o ma o jate.

43

Matigi Ala ka layiri ta a ta mōgōw ye

¹ Sisan, Matigi Ala min ka aw dan, aw Yakuba ta mōgōw,
Matigi Ala min ka aw kē mōgō ye, aw Izirayelimōgōw,
ale ko: «Aw kana siran, sabu ne ka aw kunmabō;
ne ka aw wele aw tōgō ra,
aw ye ne ta le ye.

² Hali ni aw bē jibaw le cētige, ne bēna to ni aw ye;
hali ni aw bē baji le cētige, ji tēna aw datugu.
Hali ni aw bē tagama tasuma cē ma, a tēna aw jēni,
tasumamana tēna se aw ma.

³ «Sabu ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala;
ne le ye Izirayeli ta Ala saninman ye, aw kisibaga.
Ne bena Misiran jamana di, ka o ke aw kunmabosara ye,
ka Etiyopi jamana ni Seba jamana di aw no ra.

⁴ I n'a fo aw ko ka gbelen ne ma,
aw ta ko ka bon ne fe, ani ne be aw kanu,
o ra, ne bena mogoo werew le di aw no ra,
ka siya werew di ka aw nin kunmabo.

⁵ «Aw kana siran, sabu ne be ni aw ye;
ne bena aw ta den dow lana ka bo tereboyanfan na,
ka dow lana ka bo terebenyanfan na,
ka na aw bee lajen.

⁶ Ne bena a fo sahiliyanfan mogoo ye ko: «Aw ye o di,
k'a fo woroduguyanfan mogoo ye ko: «Aw kana o mara tuun.»
Aw ye ne dencew lana ka bo fo yorojan,
aw ye ne denmusow lana ka bo fo dunuwa dan na,

⁷ ne togo be minw bee ra,
ne ka minw bee dan ne ta nooro koson,
ka o ke mogoo ye, ka o laben.»

Matigi Ala kelenpe le ye Ala ye

⁸ «Aw y'a to nin mogoo ye na, nin mogoo minw te yeri ke, k'a soroo ja be o fe,
minw te menni ke, k'a soroo torow be o fe.

⁹ Siyaw bee ye lajen,
mogoo bee ye fara jooon kan.
Olugu ra, jontigi le tun ka nin kow ye k'a fo?
Jon le tun ka ko temeninw ye k'a fo an ye?

O ye na ni o ta seerew ye ka na kuma k'a yira ko o ta ye can ye;
seerew ye o lamen k'a fo ko: «Can lo!»

¹⁰ «Aw le ye ne ta seerew ye,
Matigi Ala ko ten;
aw le ye ne ta baaradenw ye, ne ka minw janawoloma,
janko aw y'a lon, ka la a ra,
k'a faamu ko ne le ye Ala ye,
ko ala do were ma na ne ja fe,
do were fana tena na ne ko fe.

¹¹ Ne, ne le ye Matigi Ala ye;
ni ne te, kisibaga were te yi tuun!

¹² Ne le ka nin kow ye k'a fo, ne le ka aw kisi, ne le konna ka nin kow yira;
ala were minw be aw ce ra, olugu do te.

Aw le ye ne ta seerew ye,
Matigi Ala ko ten;
ne le ye Ala ye.

¹³ Ne le ye Ala ye wagati bee;
mogoo si te se ka fen bosi ne boro.
Ni ne ka ko min ke, jon le be se ka o yelama?»

Ala ka sirakura min bo

¹⁴ Matigi Ala, aw kunmabobaga, Izirayeli ta Ala saninman ko:

«Aw koson, ne bena mogoo dow ci Babiloni kama,
ka taga Babilonikaw bee lajigi;
o bena don o ta jirakurunw konoo ka bori,
o tun be jagari o jirakurun minw koson.

¹⁵ Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala saninman,
ne le ye Izirayeli danbaga ye, aw ta masace.»

¹⁶ Matigi Ala min ka sira bo kogoo konoo,
ka temeyoro ke jibaw ce ma,

¹⁷ ale min tun ka sowotorow ni sow labo,
ani kerekejama ni a cefariw,
ka na o benben ka o lala, o kana se ka wuri tuun,

k'a to o ye mana ka ban, ka faga i ko fitinajuru,
 18 ale ko: «Aw kana aw hakiri to fɔɔfɔɔkɔw ra tuun,
 aw kana kokɔrɔw jate tuun.

19 A fle, ne bɛna kokura dɔ ke;
 a dabɔra ka ban, aw ta yera wa?
 Ne bɛna sira bɔ kongokolon kɔnɔ,
 ka bajiɔw woyo dugukolojalan kan.

20 Kongobɛganw bɛna ne bonya:
 kongowuruw, ani kɔnɔsogolonw;
 sabu ne bɛna ji lana kongokolon kɔnɔ,
 ka bajiɔw woyo dugukolojalan na,
 ka ji di ne ta mɔgɔ panawolomaninw ma, o y'a min.

21 Ne ka mɔgɔ minw labɛn ka o kɛ ne ta ye,
 olugu bɛna ne ta bonya lakari.»

Matigi Ala k'a ta mɔgɔw jaraki

22 «O bɛɛ n'a ta, aw ma ne tɔgɔ wele, aw Yakuba ta mɔgɔw;
 aw sɛgɛra ne kɔrɔ, aw Izirayelimɔgɔw.

23 Aw ma aw ta sagadenw kɛ saraka jɛnitaw* ye ka o di ne ma,
 aw ma aw ta sarakaw bɔ janko ka ne bonya;
 ne fana ma siman sarakaw* doni la aw kan,
 walama ka aw sɛgɛ wusunɛn sarakaw* ko ra.

24 Aw ma wari bɔ ka yiri kasadiman san ne ye,
 aw ma ne wasa ni aw ta bɛgan sarakaw* turumanyɔrɔw ye;
 nka aw ka aw ta jurumunw doni la ne kan,
 ka ne sɛgɛ ni aw ta terenbariyakow ye.

25 Nka ne kɔni, ne le bɛ aw ta hakɛw jɔsi ka bɔ aw ra, ne ta bonya kosɔn;
 ne tena ne hakiri to aw ta jurumunw na tuun.

26 «Aw ye ne hakiri jigi ne ta jaraki ra, an ye kiti kɛ;
 aw yɛrɛ ye kuma k'a yira ko aw ta ye can ye.

27 Aw bɛmace fɔɔ ka jurumunw ke,
 aw ta kumalasebagaw murutira ne ma.

28 O le kosɔn, ne ka batoso saninman panɔgɔw dɔgɔya,
 ka halakiri lase Yakuba ta mɔgɔw ma,
 ka Izirayelimɔgɔw mangboya.»

44

Ala bɛna a ta baraka lajigi a ta mɔgɔw kan

1 «Aw ye nin lamɛn sisan, Yakuba ta mɔgɔw, ne ta baaradenw,
 Izirayelimɔgɔw, ne ka aw minw panawoloma!

2 Matigi Ala min ka aw dan,
 ka aw kɛ mɔgɔ ye aw bamuso kɔnɔ, ka kɛ aw demɛbaga ye:
 Aw kana sisan, Yakuba ta mɔgɔw, ne ta baaradenw,
 Yesurun*, ne ka aw minw panawoloma.

3 Ne bɛna ji woyo dugukolojalan kan,
 ka bununjiɔw woyo yɔrɔjalanw na;
 ne bɛna ne nin lajigi aw ta durujaw kan,
 ka ne ta baraka lajigi aw ta denw kan.

4 O bɛna falɛn i ko kɔdarabinw,
 ka falɛn i ko yiri minw bɛ jida ra.

5 Dɔ bɛna a fɔ ko: «Ne ye Matigi Ala ta le ye!»
 Dɔ wɛrɛ bɛna a fɔ ko ale ye Yakuba ta mɔgɔ le ye!
 Dɔ wɛrɛ fana bɛna a sɛbɛ a boro kan ko: «Ne ye Matigi Ala ta le ye!»
 O bɛna Izirayeli tɔgɔ kɛ o ta bonya sababu ye.»

Ala wɛrɛ tɛ yi Matigi Ala ko

6 Matigi Ala, Izirayeli masace,
 Fangatigi Ala, min bɛ Izirayeli kunmabɔ, ale ko:
 «Ne le ye fɔɔ ye, ne le fana ye laban ye;
 ni ne tɛ, Ala wɛrɛ tɛ yi.

* 44:2 44.2 Yesurun, o kɔrɔ ye Izirayeli.

7 Jontigi le be i ko ne, o tigi ye kuma ta!
 A ye kuma, k'a fo ne ye;
 ko minw kera kabini ne ta mogow sigiwagati ra folofolo,
 ko nataw, ani ko minw bena ke o ko fe, a ye o fo!

8 «Aw kana siran, aw kana yereyerere.
 Yala ne tun ma nin kow fo k'a yira aw ra kabini wagatijan wa?
 Aw le ye ne seerew ye:
 Yala Ala were be yi ni ne te wa?
 Ala Barakatigi were te yi, ne ma do were lon.»

Batofen werew te foyi na

9 Jo lalagabagaw si te foyi ye;
 o ta batofen lalaganinw bee ra numanman te foyi na.
 Minw ye o jow ta seerew ye, olugu na te foyi yera,
 o te foyi lon, o koson o bena maroya.

10 Jon le be son ka yiri lalaga ka o ke a ta ala ye,
 ka nege yeele ka o ke jo ye,
 k'a soro a tena nafa foyi soro a ra?

11 A fle, jo nafemogow bee bena maroya;
 jo lalagabaga te foyi ye ni adamadenw gbansan te.
 O bee ye lajen, o bee ye na lo yan;
 o bee ja bena tige, o bee bena maroya.

12 Numuce be nege ta
 k'a don tasuma ra.
 A b'a gbasi ni negegbasinan ye;
 a be o ke ni a boro fanga bee ye.
 Nka ni kongo k'a mina doron, a baraka be ban,
 ni a ma ji min doron, a baraka be dese.

13 Yirilesebaga be juru la ka yiriuma,
 ka fen do tagamasiyen ke ni seberikenan ye;
 o ko, a be yiri lese ni yirilesenan ye,
 a b'a dakana ni sumanikenan ye,
 k'a lese k'a ke i n'a fo mogow,
 k'a ke adamaden bisigiya ye, k'a cerna,
 k'a bla bon konso.

14 A be sedirisunw tige,
 walama a be siperesisunw, ani senisun dow panawoloma
 k'a to olugu ye bonya kongoyiri tow ce ra yi;
 walama a yere be penisunw turu,
 sanji be ben o kan ka o wuri.

15 Ayiwa, a be o yiri kelenw le ke logow ye:
 a be do don tasuma ra, ka ja ni o tasuma ye,
 ka do ke tasuma ye ka buru jeni o kan.
 Nka a be do fana lalaga ka o ke a ta ala ye ka o bato;
 a be jo do lalaga k'a kinbiri gban o korow.

16 A be yiri tarance ke logow ye,
 a be sogo jeni o kan,
 ka o sogo domu ka fa;
 a be ja o tasuma ra fana, k'a fo ko:
 «Ha, ne be jara, tasuma fle!»

17 Nka yiri to, a be o ke a ta ala ye, a ta jo;
 a be a kinbiri gban o korow k'a bato,
 k'a daari k'a fo ko:
 «Ne kisi, sabu ele le ye ne ta ala ye!»

18 O mogow te foyi lon, o te foyi faamu;
 o paw datuginin lo janko o kana foyi ye,
 o hakiri gberennin lo janko o kana hakiri sorow.

19 Mogow si te miiri a yere konso,

walama ka ko lɔn, ka faamuri ke, k'a fɔ ko:
 «Ne ka yiri do ke lɔgo ye ka o don tasuma ra,
 ka buru jeni ni o takamiw ye,
 ka sogo fana jeni ka o jimi;
 mun koson ne bɛna fen haramunin do lalaga ni o yiri to ye,
 ka ne kinbiri gban o yirikunkurun koro ka o bato!»
 20 Mogo min be o ke, o tigi tugura fengbansan le ko;
 a hakiri cenna, fɔ k'a lafiri.
 A tena se k'a yere kisi, a fana tena a fɔ ko:
 «Fen min be ne boro, yala o te batofen gbansan le ye wa?»

Matigi Ala le ye Izirayeli kunmabɔbaga ye

21 «Aw ye aw hakiri to nin na, aw Yakuba ta mogo;
 Izirayelimogow, aw le ye ne ta baaradenw ye.
 Ne le ka aw ke mogo ye, aw le ye ne ta baaradenw ye.
 E, Izirayelimogow, ne te pina aw ko.
 22 Ne ka aw ta hake josi ka bo yi, i ko sankaba be tunu cogo min na,
 ka aw ta jurumunw josi ka bo yi i ko bugun be tunu cogo min na.
 Aw ye seko ka na ne fe,
 sabu ne ka aw kunmabo.»

23 E, sankolo, ele ye nagari ka peren, sabu Matigi Ala le ka nin ke!
 E, dugukolo jukorojorow, aw ye ninsondiyanaw fo!
 E, kuruw, aw ye nagarikanw bo,
 ani yirituw, ani yiriw bee;
 sabu Matigi Ala ka Yakuba ta mogo kunmabo,
 a ka a ta bonya yira Izirayelimogow ce ra.

24 Matigi Ala, aw kunmabɔbaga,
 min ka aw ke mogo ye aw bamuso konɔ, ale ko:
 «Ne Matigi Ala, ne le be nin kow bee ke;
 ne kelenpe le ka sankolo foni,
 ne yere le ka dugukolo yerege.

25 Ne be cira faninyafobagaw ta cirayakumaw cen,
 ka fatokumaw don lagberikebagaw da ra;
 ne be hakiritigiw laseko ko fe,
 ka o ta lonniya ke nalomanya ye.

26 Nka ne b'a yira ko ne ta baaraden ta kuma ye can ye,
 ne be ne ta ciradenw ta cirayakumaw dafa.
 Ne le b'a fo Zeruzalemu ma ko: «Mogow bɛna sigi yi tuun,»
 k'a fo Zuda duguw ma ko: «O bɛna o lo kokura!»
 Ne bɛna o ta yoro benninw lo kokura.

27 Ne b'a fo kogojiba ma ko: «I ja!
 Ne be ele ta jiw bee ja!»

28 Ne b'a fo Sirusi* ma ko: «Ne ta mogow marabaga lo!
 Ale le bɛna ne sagonankow bee ke.
 A bɛna a fo ko Zeruzalemu ye lo kokura,
 k'a fo ko Alabatoso lori ye dabɔ.» »

45

Ala ka baara min di Sirusi ma

1 Matigi Ala k'a fo a ta mogo janawolomanin Sirusi* ta ko ra, ko:
 «Ne bɛna a boro mina,
 ka siya tow majigi a ta fanga koro;
 ne bɛna siya tow ta masacew ta kurusijaraw foni,
 ka dondaw bee dayele ale na fe,
 janko daw si kana datugu tuun.

2 Ne yere bɛna bla ele Sirusi na fe,
 ne bɛna kuruw yerege i tagato na fe,

† 44:28 44.28 Sirusi ko tun fora kakoro (Ezayi 41.1-5; 41.25-42.9). Nka yan le, ani yoro werew ra a togo fora (Ezayi 45.1-13; 46.8-13; 48.12-16). * 45:1 45.1 Aw ye Sirusi ta ko fe (Ezayi 41.1-4).

ne bēna siranēge konw kari,
 ka o sōgōnan nēgeramanw tigētige.
³ Ne bēna nāforo dogoninw di i ma,
 nāforo minw bē gundo yōrōw ra,
 janko i y'a lōn ko ne le ye Matigi Ala ye,
 Izirayeli ta Ala, min bē i wele i tōgō ra.

⁴ «Ne ta jōnce Yakuba le kosōn,
 ani ne ta siya janawolomanin Izirayeli le kosōn,
 ne ka ele wele i tōgō ra,
 ka bonya la i kan, k'a sōrō ele ma ne lōn.

⁵ Ne le ye Matigi Ala ye, Ala wēre tē yi,
 Ala wēre tē yi ne kō.
 Ne ka i cēsiri ka baraka don i ra, k'a sōrō ele ma ne lōn,

⁶ janko k'a ta terebōyanfan na
 ka taga a bla fō terebenyanfan na,
 mōgōw y'a lōn ko ni ne tē, batofen tōw bēe ye fēngbansanw le ye;
 ne le ye Matigi Ala ye, Ala wēre tē yi ne kō.

⁷ Ne bē yeelen bō, ne bē dibi don,
 ne bē hēra lana, ne bē tōrō lana.
 Ne Matigi Ala, ne le bē nin kow bēe kē.

⁸ «Sankolo ye terenninya lajigi i ko gōmiji,
 sankabaw fana y'a lajigi i ko sanji;
 dugukolo ye dayēle janko kisiri ye falen,
 k'a to terenninya fana ye nugu.
 Ne Matigi Ala, ne le bē nin bēe kē.»

Mōgō ni a danbaga

⁹ Bōnō bē ele sōrō, ele min bē i danbaga sōsō;
 k'a sōrō ele fana ye bōgōdaga dō le ye bōgōdaga tōw cē ra!
 Yala bōgō bē se k'a fō a lalagabaga ma wa, ko: «Ele bē mun le kēra tan?»
 walama k'a fō ko: «I ta baara ma ja i boro!»

¹⁰ Bōnō bē ele sōrō, ele min b'a fō i face ma ko: «Mun na i ka ne woro?»
 K'a fō i bamuso ma ko: «Mun na i ka ne woro?»

¹¹ Matigi Ala, Izirayeli ta Ala saninman,
 Izirayeli danbaga ko:
 «Ne ta denw bēna kē min ye, yala aw le ka kan ka ne pininka o ra wa?
 Aw le ka kan ka ne ta koketaw yira ne ra wa?

¹² Ne le ka dugukolo dan,
 ka adamadenw dan ka o sigi a kan.
 Ne yere boro le ka sankolo foni k'a se yōrō bēe,
 ne le bē sankolokōnōfēnw bēe mara.

¹³ Ne le ka Sirusi lawuri ne ta terenninya kama;
 ne bēna a ta siraw bēe dakāna.
 Ale le bēna ne ta dugu lō kokura,
 ka ne ta mōgō minaninw labla o ye taga,
 o tēna wari sara a ye, o fana tēna bonyafen di a ma.
 Fangatigi Ala ko ten.»

Ala bē a ta mōgōw cē ra

¹⁴ Matigi Ala ko:
 «Misirankaw ta sōrōtaw, ani Etiyopikaw ta tōnōw,
 ani Sebakaw, o siya mōgō janjanw,
 o bēe bēna tēme aw fē, o bēe bēna kē aw ta ye.
 O mōgōw bēna na tugu aw kō, o sirinin bē ni nēgejōrōko ye.
 O bēna o kinbiri gban aw kōrō,
 ka aw bonya, k'a fō ko:
 «Ala bē aw dama le fē, Ala wēre tē yi.
 Batofen tōw ye fēngbansanw le ye.» »

¹⁵ Can ra, ele ye Ala dogonin le ye,
 Izirayeli ta Ala, kisibaga Ala.

16 Jo lalagabagaw maroyara fɔ ka o kun suuru;
o bɛɛ kun suurunin le bɛ sekora ka taga.

17 Nka Izirayeli bɛna kisi Matigi Ala baraka ra,
kisiri min tɛ ban.

Aw tɛna maroya,
aw kun tɛna suuru tuun ka ye fiyewu!

Sankolo ni dugukolo danbaga Ala

18 Matigi Ala
min ka sankolo dan,
min fana ka dugukolo lalaga, k'a laben, k'a sabati;
a m'a dan k'a lakolonba to,
nka a k'a dan janko mɔgɔw ye sigi a kan.
Ale ko: «Ne le ye Matigi Ala ye,
Ala wɛrɛ tɛ yi ne kɔ.

19 Ne ma kuma dogo ra,
ne ma kuma dugukolo yɔrɔ dogonin dɔ ra;
ne m'a fɔ Yakuba ta mɔgɔw ye ko:
<Aw ye ne yɔrɔnini yɔrɔ lakolonw na!>
Ne Matigi Ala, ne bɛ kuma terennin le fɔ,
kuma min ye can ye, ne bɛ o le lase.»

Siyaw bɛɛ bɛna Matigi Ala lɔn

20 «Aw ye jɔgɔn lajen ka na;
aw tɔ minw bɔsira siyaw cɛ ra, aw bɛɛ ye gbara ka na!
Minw bɛ o ta jo yiriramanw ta ka yaala, olugu tɛ foyi lɔn;
ala min tɛ se ka o kisi, o bɛ o le daari.

21 «Aw ye gbara ka na aw ta fɔ,
aw bɛɛ ye lajen ka na sigi ka kuma.
Jɔntigi le ka nin kow fɔ kabini wagatijan?
Jon le k'a lase kabini fɔlɔfɔlɔ?
Ne tɛ wa, ne Matigi Ala?
Ni ne tɛ, Ala wɛrɛ tɛ yi
min terennin lo, min bɛ mɔgɔ kisi;
ni ne tɛ, dɔ wɛrɛ tɛ yi.

22 Aw ye aw jasin ne ma janko aw ye kisi,
aw minw bɛ fɔ dunuɔna danw na;
sabu ne le ye Ala ye,
Ala wɛrɛ tɛ yi ne kɔ.

23 Ne bɛ kari ni ne yɛrɛ tɔgɔ ye;
ne da bɛ kuma terennin le fɔ,
kuma min tɛ yelɛma ka ye.
Adamadenw bɛɛ bɛna o kinbiri gban ne le kɔrɔ*;
o bɛɛ bɛna kari ni ne tɔgɔ le ye.

24 O bɛna a fɔ ne ta ko ra, ko:
<Terenninya ni baraka bɛ sɔrɔ Matigi Ala kelenpe le fɛ.> »
Minw bɛɛ jusu tun gbanna a kɔrɔ
olugu maroyanin bɛna seko ka na a fɛ.

25 Matigi Ala le baraka ra
Izirayeli ta denw bɛɛ bɛna terenninya sɔrɔ, ka o kun kɔrɔta.

46

Matigi Ala bɔjɔgɔnko tɛ yi

1 Beli dɛsɛra, Nebo* baraka banna;
o ka o jow siri beganw le kɔ ra, donitabeganw.
Aw tun bɛ o jo minw ju fɔlɔfɔlɔ ka taga ni o ye,
olugu le kɛra doni ye beganw kɔ ra, fɔ ka beganw sɛgɛ!
2 O jow bɛɛ baraka banna, o dɛsɛra,
o ma se ka o yɛrɛ kisi;

† 45:23 45:23 Nin kuma bɛ sɔrɔ Romukaw 14.11 ani Filipikaw. 2.10-11.
Babilɔnikaw ta jo dɔw ye (Yeremi 50.2; 51.44).

* 46:1 46.1 Beli ni Nebo, o tun ye

o ka olugu yere le mina ka taga ni o ye jamana were ra.

³ «Ayiwa, Yakuba ta mogow, aw ye ne lamən,
Izirayeli ta mogow tow bee, aw ye ne lamən.
Ne lora ni aw kunko ye kabini aw worolon na;
ne ka aw ta, kabini aw worolon na.

⁴ Fo ka taga aw korow, ne le bena aw ta;
fo ka taga aw kunsigi gbe, ne le bena aw deme.
Ne le bena o ke; ne le bena aw ta,
ne le bena aw deme, ne le bena aw bosi.

⁵ «Aw b'a fe ka ne suma ni jontigi le ye,
ka ne ni o tigi ke kelen ye?
Aw b'a fe ka ne kapa ni jontigi le ye,
k'a fo ko ne ni o tigi ka kan?

⁶ Dow be o ta sanin bee bo borow konow,
ka o ta warigbe jate ni sumanikenan ye;
o be o fenw di saninfagabaga ma, ko a ye ala dow lalaga ni o ye.
O bena o kinbiri gban o batofen le korow k'a bato!

⁷ O bena o le la o kamankun kan ka taga ni a ye,
ka taga a bla a blayow ra, a be to yi;
a te se ka bo a no ra.
Hali ni mogow ka peren k'a wele, a te se k'a lamina,
a te se ka mogow kisi ka bo towow ra.

⁸ «Aw ye aw hakiri to nin kow ra, ka aw janto a ra kosebe;
aw mogow murutininw, aw ye miiri!

⁹ Aw ye aw hakiri to folofolo ta ko temeninw na,
sabu ne le ye Ala ye, Ala were te yi ne ko;
ne le ye Ala ye, ne bowogonko were te yi.

¹⁰ Ne be ko nataw fo kabini a damina;
ko minw ma ke folow, ne be o fo kabini wagatijan.
Ne b'a fo ko: Ne ta kolatigeninw bena ke;
ko o ko ka di ne ye, ne be o bee dafa.

¹¹ «Ne bena konow fariman dow wele ka bo terebowanfan na,
ne bena ne ta ko dafabaga wele ka bo fo jamanajan dow ra;
ne ka min fo, ne bena a to o ye ke,
ne ka min latige, ne bena o dafa.

¹² «Aw ye ne lamən, aw mogow jusukungbelenw,
aw minw yowow ka jan terenninya ra.

¹³ Ne bena na ni ne ta terenninya ye;
a yowow man jan tuun;
ne tena meen tuun ka aw kisi.
Ne bena Siyowon dugu kisi,
ka ne ta nowow la Izirayeli kan.»

47

Ala bena a yere dimibow Babilonikaw ra

¹ Ala ko: «Aw ye jigi ka sigi buguri ra,
Babiloni dugumogow!
Aw ye sigi dugu ma, sabu masasiginan te aw fe tuun,
aw Babilonikaw!
Mogow tena aw wele tuun ko:
<Dugu pasumanin, dugu ferenin!>

² Aw ye wuguw mina ka mugu si* .
Aw ye lankana bo aw kun na,
ka aw ta tagafe korota ka aw senkalaw bo kene ma,

* 47:2 47.2 Nin kumaw b'a yira ko Babilonikaw bena bo o ta jamana ra ka taga ke siya werew ta jonw ye, ka jagboyabaaraw ke olugu ye, i n'a fo mugusi.

ka ba tige.

³ Aw fari lakolon bēna to,
aw lebu bēna bō kēne kan.
Ne bēna ne yere dimibō,
ne tena mōgō si to.»

⁴ Anw bōsibaga tōgō le ye ko Fangatigi Ala,
Izirayeli ta Ala saninman.

⁵ «Babilōnikaw, aw ye je ka sigi,
aw ye to dibi ra;
mōgō tena aw wele tuun ko:
<Siyaw ta masamuso!>

⁶ Ne jusu tun bōra ne ta mōgōw kōrō,
o kosōn ne tun banna ne ta jamana ra,
ka a don aw boro;
nka aw ma hina o ra,

aw ka aw ta fanga digi ni baraka ye hali cēkōrōbaw kan.

⁷ Aw tun b'a fōra ko: <Wagati bēe anw bēna to an ta masaya ra!>
O le kosōn aw ma nin kow jate;
a laban bēna kē min ye, aw ma miiri o ra.

⁸ «Ayiwa, sisan aw ye nin lamēn, aw kodiman kanubagaw,
aw minw fērenin bē sigi
ka to k'a fō aw yere kōnō ko:
<Anw kōni, anw nōgōn tē yi!
Anw tena kē i ko muso cē sanin fiyewu,
an tena kē denntanw ye fiyewu!>

⁹ Ayiwa, nin ko fla bēe bēna aw sōrō
yōrōnin kelen na, lon kelen na:
Densaya ni cēsaya.
O kow bēna aw sōrō fō ka juguya,
aw ni aw ta subagayaba,
ani aw ta lagberi caman bēe.

¹⁰ «Aw tun ka aw jigi la aw ta kojuguke le kan;
aw tun b'a fōra ko: <Mōgō si tē anw yera!>
Aw ta hakiritigiya ni aw ta lōnniya ka aw lafiri.
Aw tun b'a fōra aw yere kōnō ko:
<Anw kōni, anw nōgōn tē yi!>

¹¹ Nka bōnō dō bēna ben aw kan,
aw tena min minacogo lon;
cēnri dō bēna ben aw kan,
aw tena se ka min bari.
Kojugu dō bēna bara ka cun aw kan
k'a sōrō aw ma sōmi a ra.

¹² «Ayiwa, aw ye to aw ta lagberike ra sa,
ani aw ta subagayaba!
Aw ka aw yere sege o kow le ra kabini aw denmisenman.
I b'a sōrō ko aw bēna nafa sōrō a ra,
ko o kow bēna aw kē siranyafen ye.

¹³ Aw ka aw yere sege lagberi ra!
Ayiwa, minw bē sankolo tagamasiyenw lon,
minw bē fleri kē ni lolow ye,
minw bē aw ta lon nataw fō aw ye karokura o karokura,
olugu ye wuri ka aw kisi sa!

¹⁴ «A flē, olugu bēe bē i ko binjalan,
tasuma bē min jeni.
O tē se ka o yere nin kisi ka bō tasumamana boro.
Mōgō b'a yere ja ni takami min ye, o nōgōn tē;

mogo be sigi tasumayeelen min koro, o jagon te.

¹⁵ Aw ka aw yere sege minw ye, olugu ka ko min ja aw ye, o le ye nin ye; aw tun ka minw ke aw kokejagonw ye kabini aw denmisenman. O bee bena taga o kun fe, o bee be taga o ta fan na, mogo si tena soro ka aw kisi.»

48

Ala ka kokuraw yira

¹ Ala ko: «Yakuba ta somogow, aw ye nin lamem, Izirayeli togo be aw le ra, aw le buruju bora Zuda ra, aw le be kari ni Matigi Ala togo ye, aw le be Izirayeli ta Ala bato; nka aw te o ke ni can ni terenninya ye!

² Aw b'a fo ko aw ye dugu saninman ta mogow ye, aw be aw boromala Izirayeli ta Ala kan, min togo ye ko Fangatigi Ala.

³ «Ayiwa, ne tun ka ko temeninw fo kabini wagatijan sani o ye ke; o kumaw tun bora ne da ra, ne tun k'a lase aw ma, o ko, ne barara k'a ke, k'a dafa.

⁴ Sabu ne k'a lon ko aw ye mogo torokungbelenw le ye, ko aw kan janin lo i ko negebere, ko aw kun ka gbelen i ko siranega.

⁵ Ne tun ka nin kow fo aw ye kabini wagatijan; sani a ye ke, ne tun k'a lase aw ma, janko aw kana na a fo ko: «Anw ta sonnifenw le ka nin kow ke, anw ta jo yiriramanw, ani a negeramanw le ka nin kow latige.»

⁶ Min fora, aw ka o men, aw yere k'a ye ko a bee dafara; yala aw tena lo a ra wa?

«Sisan ne bena a to aw ye kokuraw men, ko dogonin dow lo, aw ma ko minw lon.

⁷ O kow labenna sisan le, wagatijan ko te; fo ka na se bi, ma aw tun m'a men folo, ni o te, aw tun bena a fo ko aw tun k'a lon kakoro!

⁸ Aw ma nin ko men ka ye, aw ma foyi lon a ra, a tun ma don aw toro ra ka ye, sabu ne ka aw lon ni janfa doron le ye; kabini aw worora, aw togo lara ko mogo murutininw.

⁹ «Nka ne togo koson, ne be ne ta dimi mala; ne ta bonya koson, ne be ne yere mina, janko ne kana na aw halaki.

¹⁰ A fle, ne ka aw yeele, nka ne tun te warigbe le jinina; ne ka aw korobo ni tooro ta tsuma le ye.

¹¹ Ne ka o ke ne yere togo le koson, ne yere togo; yala ne be son k'a to ne togo ye cen wa? Ne tena ne ta bonya di mogo were ma.»

Ala ka baara min karifa Sirusi ma

¹² «E, Yakuba ta mogow, aw ye ne lamem, Izirayeli, ne ka aw minw wele, aw ye ne lamem! Ne lo, ne le ye folo ye, ne le fana ye laban ye.

¹³ Ne yere boro le ka dugukolo ju sigi, ne kininboro ka sankolo bonya ka se yoro bee; ni ne ka o wele doron, o bee be wuri ka lo.

¹⁴ Aw bee ye na lajen ka menni ke! Aw ra, jon le konna ka nin kow fo?

Matigi Ala be ce* min kanu,

* 48:14 48.14 O ce ye Sirusi ye (41.1-2).

ale le bena Ala sago ke Babiloni,
ka wuri Babilonikaw kama.

¹⁵ Ne, ne le kumana a fe, ne le k'a wele;
ne le k'a lana, a ta kow fana bena ja a boro.

¹⁶ «Aw ye gbara ne ra ka nin lamēn!
Kabini a damina, ra ne ma kuma fo dogo ra;
kabini nin kow kewagati ra, ne tun be yi.»

Sisan Dununatigi Ala k'a nin lajigi ne kan ka ne ci.

¹⁷ Matigi Ala, aw kunmabobaga,
Izirayeli ta Ala saninman ko:
«Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala,
min be aw karan aw yere ta nafa kama,
ka aw bla sira kan, aw ka kan ka sira min ta.

¹⁸ E, ni aw tun sonna ka aw janto ne ta kumaw ra,
aw ta hera tun bena woyo i ko baji,
aw ta terenninya tun be caya i ko kogoji jikuruw.

¹⁹ Aw ta durujaw tun be caya i ko kenken,
aw ta denw tun be caya i ko kenkenmugu;
o ta siya togo tun tena tunu,
o tun tena halaki ne ja korɔ.»

Ala ta mogow bena bo Babiloni

²⁰ «Aw ye bo Babiloni, aw ye bori ka bo Babilonikaw ce ra!
Aw ye nin fo ni jagarikanbaw ye, k'a to be y'a men;
aw y'a fo ka se fo dununa dan na.
Aw y'a fo ko: «Matigi Ala k'a ta jonce Yakuba kunmabo!

²¹ «A tagara ni o ye yorojalan min na, minlogo ma o soro yi;
a ka ji woyo ka bo fara ra k'a di o ma,
a ka fara dayele, ji serira ka bo.

²² «Nka mogojuguw koni tena hera soro fiyewu.»
Matigi Ala ko ten.

49

Ala ta jonpuman ta donkiri flanan: Dununa yeelen

¹ Aw kogoji kafemogow, aw ye ne lamēn!
Aw yorojanmogow, aw ye aw janto nin kuma ra!
Matigi Ala ka ne wele, k'a soro ne tun ma woro folo;
ka ne to ne bamuso konɔ, a ka ne togo fo.

² A ka ne da diya i ko kerekemuru dadiman,
ka ne dogo a boro jukoro;
a ka ne ke i ko bipe dabonin,
ka ne dogo a ta bipesforogo konɔ.

³ A ko ne ma ko: «Ele le ye ne ta jon ye,
ele Izirayeli, ne bena ne ta nooro yira ele le sababu ra.»

⁴ Nka ne ko: «Ne koni ka ne yere sege gbansan le;
ne ka ne baraka ban ko lakolonw ani ko nacintanw le ra.
O be n'a ta, ne ta ko be Matigi Ala le boro,
ne ta baraji be ale Ala le fe.»

⁵ Ayiwa, sisan, Matigi Ala kumana;
ale le ka ne ke mogow ye ne bamuso konɔ, ka ne ke a ta jon ye,
janko ka Yakuba ta mogow laseko a fe,
ka Izirayelimogow lajen a korɔ.
Ne bena bonya soro Matigi Ala ja korɔ,
ne ta Ala le bena ke ne ta baraka ye.

⁶ Matigi Ala ko: «I bena ke ne ta jon ye
ka Yakuba ta gbaw lawuri,

ka Izirayelimogō tow lasekō ka na;
nka o dōrōn te,
ne bēna i sigi ka i kē siya wēre mōgōw ta yeelen ye,
janko ne ta kisiri ko ye se fō dunuṣa fan bēe ra.»

Ala bēna Izirayelimogōw ladon

7 Matigi Ala ye Izirayeli kunmabōbaga,
ani a ta Ala saninman ye;
mōgō mafiyenyānin, siyaw bē mōgō min kōninya,
mōgō min kera fangatigiw ta jōn ye, a b'a fō o tigi ye ko:
«Ni masacew nana ele ye, o bēna wuri ka lō;
ni kuntigiw nana i ye, o bēna o kinbiri gban,
Matigi Ala, Ala kankelentigi kosōn,
Izirayeli ta Ala saninman min ka ele ṅanawoloma, ale Ala kosōn.»

8 Matigi Ala ko:
«Ne ka aw ta daariri lamēn ne diyanya wagati ra,
ne ka aw kisi kisiri lon na;
ne bēna ne janto aw ra, ka aw sigi,
janko ka jēṅōgōnya don ni mōgōw ye aw sababu ra,
ka jamana lō kokura,
ka bēe ninyōrō di a ma nin jamana halakinin na,
9 k'a fō kasodenw ye ko: «Aw ye bō,»
k'a fō dibiramogōw ye ko: «Aw ye bō dibi ra!»
Ni o kera, o bēna domuni kē siradaw ra,
o bēna o ta baro sōrō kurukerefeyōrōw bēe ra.
10 Kōngō tēna o sōrō tuun, walama minlōgō;
kongokolon fundenin walama tere tēna o jeni,
sabu min bē hina o ra ale bēna bla o ṅa,
ka taga ni o ye bununjiw kōrō.
11 Ne bēna tēmēsiraw bō ne ta kuruw bēe ra,
ne ta sirabaw bēe bēna dakāṅa.

12 «O nato fle ka bō fō yōrōjan!
Dōw nato fle ka bō sahilīyanfan na, ani terebenyanfan a;
dōw bē nana ka bō fō Sinimu jamana ra.
13 Sankolo, ele ye ṅagari ni kanba ye!
Dugukolo, ele ye ninsōndiya!
Kuruw, aw ye ṅagari fō ka pēren,
sabu Matigi Ala bē a ta mōgōw jusu saaro,
a bē hina a ta mōgō ṅanibagatōw ra.»

Ala tē ṅina a ta mōgōw kō

14 «Siyōn dugumogōw tun b'a fōra ko: «Matigi Ala banna an na,
Matigi ṅinana an kō!»
15 Yala muso bē se ka ṅina a ta sinminden kō wa?
Yala a tē hina a yere woroden na wa?
Hali ni musow bē ṅina,
ne kōni tēna ṅina aw kō.
16 Aw m'a ye, ne ka aw tagamasiyen kē ne borotegē kōnō;
aw ta dugu kogow tagamasiyen bē ne ṅa kōrō tuma bēe.

17 «Aw ta denw bē borira ka na*;
aw ta dugu cibagaw, ani a cēnbagaw bēna bō aw cē ra.

18 Aw ye aw ṅa korōta ka aw lamini fle:
aw ta denw bēe bē lajenna ka na aw fē.
Ne bē kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala ṅanaman ye,
Matigi Ala ko ten,
ko aw bēna aw denw siri aw yere ra i ko masirifenw,
ka aw yere masiri ni o ye i ko kōṅomuso.
19 Ōnhōn, aw ta tomow, ani aw ta yōrō lakolonw,

* 49:17 49.17 A fōra Kitabu dōw kōnō ko: aw ta dugu lobagaw bē borira ka na.

aw ta jamana min tun halakira,
 o yɔrɔw bɛna dɔgɔya aw ta mɔgɔw ma;
 aw tɔɔɔbagaw fana bɛna taga ka mabɔ aw ra.
 20 Aw tun b'a miiri ko aw bɔnɔna aw ta den minw na,
 olugu le bɛna to k'a fɔ aw toro kɔrɔ ko:
 <Yɔrɔ ka dɔgɔ an ma,
 aw ye yɔrɔ dɔ di an ma, an bɛ se ka sigi min na!>
 21 O tuma aw bɛna a fɔ aw yɛrɛ kɔnɔ ko:
 <ɔn le ka nin denw bɛɛ woro ne ye sa?
 Ne tun kɛra denntan ye, ka kɛ denworobari ye,
 o tun ka ne mina, ka ne gbɛn ka taga jamana wɛrɛ ra;
 o tuma jontigi le ka nin denw lamɔ sa?
 Ne tun bɛ ne kelen na,
 o tuma ninnugu bɛɛ bɔra min le?> »

22 Dunɔpatigi Ala ko:
 «A flɛ, ne bɛna ne boro lawuri siyaw ma,
 ka ne ta tagamasiyɛn kɔrɔta jamanaw ye;
 janko o ye aw dɛncɛw ta o boro kɔnɔ ka na ni o ye,
 ka aw denmusow sigi o kamankunw kan ka na ni o ye.
 23 Masacɛw le bɛna kɛ aw lamɔfaw ye,
 o ta masamusow bɛ kɛ aw lamɔbamusow ye;
 o bɛna na o kinbiri gban aw ɲa kɔrɔ ka o ɲa biri dugu ma,
 fɔ ka aw sennabuguri nɛmu.
 Ni o kɛra, aw bɛna a lɔn ko ne le Matigi Ala ye,
 ko mɔgɔ minw bɛ o jigi la ne kan, olugu tena maroya.»

24 Cɛfari ka fɛn minw sɔrɔ kɛrɛ ra, yala o bɛ se ka bɔsi a boro wa?
 Yala kuntigi fariman ta mɔgɔ minaninw bɛ se ka bɔsi wa?
 25 Ayiwa, Matigi Ala ko:
 «Can lo, cɛfari ta mɔgɔ minaninw bɛna bɔsi,
 kuntigi fariman ka fɛn minw sɔrɔ kɛrɛ ra, o bɛna bɔsi.
 Ne yɛrɛ le bɛna aw kɛrɛbagaw kɛrɛ,
 ne yɛrɛ le bɛna aw denw kisi.
 26 Ne bɛna aw tɔɔɔbagaw yɛrɛ ta sogo le di o ma o y'a domu,
 o bɛna o yɛrɛ jori le min i ko duvenkura, fɔ ka janamini.
 Ni o kɛra, adamaden bɛɛ bɛna a lɔn
 ko ne le ye Matigi Ala ye, aw kisibaga,
 ani aw kunmabɔbaga, Yakuba ta Ala fangatigi.»

50

Matigi Ala ma ban a ta mɔgɔw ra

1 Matigi Ala ko:
 «Furusasebɛ bɛ min, ne ka aw bamuso furu sa ni sɛbɛ min ye?
 Jontigi ta juru le tun bɛ ne ra fɔ k'a to ne ka aw fiyeere o tigi ma?
 A flɛ, aw fiyeerera aw ta terenbariyaw le kosɔn;
 aw bamuso furu sara aw ta hakɛw le kosɔn.
 2 Mun kosɔn ne nana, ne ma mɔgɔ ye,
 ne ka wɛleri kɛ, mɔgɔ si m'a lamina?
 Yala ne boro ka surun ka tɛmɛ ko a tɛ se ka aw bɔsi wa?
 Ne baraka man bon ka se ka aw kisi wa?
 K'a sɔrɔ ne sɔngɔko kelen, o bɛ kɔgɔji ja,
 ka baji yɛlɛma k'a kɛ kongokolon ye;
 jɛgɛw bɛ tori jintanya kosɔn,
 sabu minlɔgɔ bɛ o faga.
 3 Ne bɛ dibi don sankolo ra i ko fani,
 k'a yɔrɔ bɛɛ datugu i ko mɔgɔ min ka bɔrɔfani don.»

Ala ta jɔnɲuman ta dɔnkiri sabanan: Tɔɔrɔ m'a jigi tige

4 Dunɔpatigi Ala ka ne karan kumacogo ra,
 janko ne ye mɔgɔ sɛgɛninw dɛmɛcogo lɔn ni ne ta kuma ye.
 Sɔgɔma o sɔgɔma a bɛ ne lakunu,

a be ne lakunu janko ne ye ne toro malɔ ka menni ke i ko karamogɔdenw.

⁵ Dunupatigi Ala ka ne toro dayele;
ne ma muruti,
ne ma seko ko fe.

⁶ Ne sonna ka ne ko lo ne bugɔbagaw ye,
ka ne pada lo ne bonbosi tufabagaw ye;
minw ka ne neni, ka daji tu ne kan,
ne ma ne pada dogo olugu ma.

⁷ Nka Dunupatigi Ala be ne deme,
o koson ne kun ma suuru;
o koson ne fana ka ne kun gbeleɣa i ko kabakuru,
sabu ne k'a lon ko ne tena maroya.

⁸ Min be ne ta jo di ne ma, o natuma surunyara.
Jontigi le be se ka ne wele kiti ra?
O tigi ye na an bee ye taga lo ka kuma!
Jontigi le b'a fe ka ne jaraki?
O tigi ye na ne kama!

⁹ A fe, Dunupatigi Ala bena na ne deme.
Jontigi le be se ka kiti ben ne kan?
Ne juguw bee bena tige ka benben i ko fanikolon,
fo ka tumu don o ra.

¹⁰ Aw ra jontigi le be siran Matigi Ala na,
k'a ta jonce ta kuma lamɛn?
Hali ni o tigi be tagamana dibi le ra,
ni yeelen t'a fe,
a y'a jigi la Matigi Ala togo kan,
k'a boromala a ta Ala ma.

¹¹ Nka aw minw bee be tasuma mana
ka bigne tasumamanw lalaga aw yere ye,
aw ye taga don aw yere ta tasuma mananin na
ani aw ta bigne tasumamanw ce ra;
ne boro le ka o lase aw ma,
aw bena la ka sa tooro le ra.

51

Dan te Matigi Ala ta kisiri ra

¹ Ala ko: «Aw ye ne lamɛn, aw minw be terenninya pinina,
aw minw be Matigi Ala yoropinina!

Aw lesɛra ka bo fara min na, aw ye o fara fe,
aw sogira ka bo farakuru min na, aw ye o fe!

² Aw ye aw bemace Iburahima fe
ani Saran min ka aw woro;
wagati min ne k'a wele, a kelen tun lo,
nka ne ka baraka don a ra, k'a ta denw caya.»

³ Matigi Ala bena Siyon dugumogow jusu saaro,
k'a yoro lakolonw bee jusu saaro.
A bena o ta kongokolon yeɛma k'a ke i ko Edeni yiritu,
ka o ta dugukolɔjalanw ke i ko Matigi Ala ta yiritu.
Jusudiya ni ninsɔndiya le bena ke yi,
ani barakalari ni donkirilakanw.

⁴ «Aw ye aw janto ne ta kuma ra, ne ta mogow!
Ne ta siya, aw ye aw toro malɔ ne ye,
sabu sariya bena bo ne le fe k'a di aw ma;
ne bena ne ta kolatigeninw sigi, ne bena siyaw bla yeelen na.

⁵ Ne ta terenninya wagati surunyara,
ne ta kisiri wagati sera;
ne yere le bena jamana mogow ta kiti tige.
Kogoji kofemogow bena ne le makono,

o bena o jigi la ne le kan.

⁶ «Aw ye aw ja korota san fe,
o ko, aw ye aw kun suuru ka dugukolo fe;
sabu dugukolo bena tunu i ko sisi,
dugukolo bena bo jogon na i ko fanikolon,
a sigibagaw bena sa i ko limogow.
Nka ne ta kisiri bena to a cogo ra wagati bee,
ne ta terenninya tena ban ka ye.

⁷ «Aw ye ne lamen, aw minw ka terenninya lon,
ne ta sariya be aw minw jusukun na!
Aw kana siran mogow ta mafiyenyari ja,
aw ja kana tige o ta kumajuguw koson;
⁸ sabu cenrifenw bena o domu i ko fani,
tumuw bena o domu i ko sagasi.
Nka ne ta terenninya bena to a cogo ra wagati bee,
ne ta kisiri bena to a cogo ra wagati bee, ani tuma bee.»

Ala ta mogow ta daariri

⁹ I kunu, i kunu ka i ta baraka don i yere ra,
Matigi Ala boro barakaman!
I wuri i n'a fo i tun k'a ke cogo min na folofolo,
wagati temeninw na.
Ele le ma Rahabu halaki,
ka kogoji danfen barakaman* faga wa?
¹⁰ Ele le ma kogoji ja,
ka o jiba ta jiw bee ja wa?
Ele le ma sira bo kogoji ce ma,
ka o ke i ta mogow kunmaboninw temesira ye wa?

¹¹ Matigi Ala ta mogow kunmaboninw bena seko ka na o cogo le ra;
o bena don Siyon dugu konon ni jagarikanw ye.
Hera banbari le bena jigi o kunna,
jusudiya ni jagari bena na o fe,
jusukasi ni nunakanw bena ban.

Ala le ye a ta mogow jigi ye

¹² «Ne, ne le be aw jusu saaro;
mun koson aw be siran mogow ja, k'a sorow fen sata lo?
Mun koson aw be siran adamaden ja, min ni bin bee ka kan?
¹³ Aw be jina aw Matigi Ala ko, aw danbaga,
ale min ka sankolo bonya, ka dugukolo ju sigi!
Aw ja tigenin lo lon o lon, tere kururu bee,
aw tcorobagaw ta jusufariya koson,
sabu o be labenna ka na aw halaki.
Ayiwa, aw tcorobagaw ta jusufariya be min sisan?
¹⁴ Sani wagati donnin ce, kasodenw bena labla;
o tena to kasobon konon ka sa,
o tena fon o ta domuni na tuun.
¹⁵ Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala;
ne be kogoji lamaga, k'a jikuruw mankan bo.
Fangatigi Ala, o le ye ne togow ye.
¹⁶ Ne be ne ta kuma don ele da ra,
ka ne boro ta suma ke ka i datugu;
ne le be sankolo bonya k'a se yoro bee, ka dugukolo ju sigi,
k'a fo Siyon dugumogow ye ko: <Aw le ye ne ta mogow ye.> »

Ala bena Zeruzalemu dugu lawuri

¹⁷ Aw ye kunu, aw ye kunu,
Zeruzalemukaw, aw ye wuri!
Aw minw ka Matigi Ala ta fariya duven mina Matigi Ala boro k'a min.

* **51:9** 51.9 Rahabu ni kogoji danfen barakaman, o kumaw be Misiran jamana ta ko le fo.

Aw k'a min k'a ban pewu, fɔ ka se a buruburu ma;
aw k'a min fɔ ka panamini.

¹⁸ O ka den minw bɛɛ woro,
hali mɔgɔ kelen ma sɔrɔ olugu ra ka bla o ja;
o ka den minw bɛɛ lamɔ,
hali mɔgɔ kelen ma sɔrɔ olugu ra ka o boro mina.

¹⁹ Kojugu fla fla le sera aw ma;
jɔntigi le bɛna kasi ni aw ye sa?
Cɛnri ni halakiri, kɔngɔ ni kɛrɛkɛmuru bɛ aw kan!
Jɔn le bɛna aw jusu saaro sa?

²⁰ Aw denw baraka dɛsɛra,
o lalanin bɛ siradaw bɛɛ ra,
i ko mankalanin min minana jan na.
Matigi Ala jusu fariyaninba lo o kama;
aw ta Ala ta mafiyenyari bɛ o kan.

²¹ O kosɔn aw ye nin lamɛn, aw panibagatɔw,
aw minw panaminina, nka duven nɔ tɛ!

²² Dunupatigi Ala, aw ta Ala,
min bɛ lo ni a ta mɔgɔw ta ko ye, ale ko:
«A flɛ, panamini duven min bɛ aw boro,
ne bɛna o mina ka bɔ aw boro;
min ye ne ta fariya ta duven ye,
aw tɛna o min tuun.

²³ Ne bɛna a don aw tɔrɔɔbagaw le boro;
minw tun b'a fɔ aw ma ko:
«Aw ye la, an ye tagama aw kan ka tɛmɛ!»
O tuma aw kɔ tun kera i ko dugukolo,
i ko mɔgɔw bɛ tagama siraba min kan.»

52

Ala bɛna Zeruzalɛmu kisi

¹ I Kunu! I Kunu!

Baraka don i yɛrɛ ra, ele Siyɔn dugu!
I ta fani dawulamanw don, ele Zeruzalɛmu, dugu saninman!
Sabu kɛnɛsigibariw, ani mɔgɔ saninyabariw,
o dɔ si tɛna na i fɛ tuun.

² Wuri ka buguri yuguyugu ka bɔ i yɛrɛ ra,
ka na sigi i sigiyɔrɔ ra, ele Zeruzalɛmu!
Juru min bɛ i kan na, o foni,
o tun ka ele Siyɔn dugu min mina!

³ Matigi Ala ko:

«I n'a fɔ aw sanbagaw ma foyi di,
o ra, wari fana tɛna bɔ ka aw kunmabɔ.»

⁴ Sabu Dunupatigi Ala ko:

«Fɔlofɔlo, ne ta mɔgɔw tun tagara Misiran ka taga sigi yi;
o kɔ, Asirikaw bagara o ma, ka o ta fanga sigi o kan.

⁵ Ayiwa, sisan ne ka kan ka mun le kɛ?

Matigi Ala ko ten;
sabu o bagara ne ta mɔgɔw ma ka o mina.
O kosɔn o tɔrɔɔbagaw bɛ wasora;
lon o lon ne tɔgɔ bɛ cɛn.

Matigi Ala ko ten.

⁶ Ayiwa, lon dɔ, ne ta mɔgɔw bɛna ne tɔgɔ lon.
O lon na, kɔni, o bɛna a lon ko ne le kumana, ko ne yɛrɛ lo!»

Ala bɛna sɛkɔ ka na Zeruzalɛmu

⁷ Minw bɛ na ni kibaro dimanw ye,

olugu nacogo ka ni kuruw kunna*;

minw be hera kibaro lase,
minw be koɲuman kibaro fo,
minw be kisiri ko fo,

k'a fo Siyɔn dugu ye ko: «Aw ta Ala le masa ye!»

⁸ Aw ta dugu korɔsibagaw kan lo, o be o kan korɔtara

ka jen ka ɲagari, ka donkiri la;
sabu o yere ɲa be Matigi Ala ra,
a be sekora ka na don Siyɔn dugu kɔno.

⁹ Aw ye jen ka ɲagari ka donkiri la ni kanba ye,
Zeruzalemu tomow;

sabu Matigi Ala be a ta mɔgɔw jusu saaro,
a be Zeruzalemu kunmabɔ!

¹⁰ Matigi Ala k'a boro saninman ta baraka yira siyaw beɛ ɲa korɔ;
ka taga se fo dugukolo danw beɛ ra, beɛ bena an ta Ala ta kisiri ye.

Ala bena a ta mɔgɔw labɔ Babilɔni

¹¹ Aw ye taga, aw ye taga ka bo yan!

Aw kana maga fen saninyabari si ra.

Aw ye bo o ce ra, aw ye aw yere saninya,
Matigi Ala ta minanw be aw minw boro.

¹² Aw girinto kana bo,

aw borito kana bo,
sabu Matigi Ala le bena bla aw ɲa fe,
ale Izirayeli ta Ala le bena ke aw ko fe fana.

Ala ta ɲɔɲuman ta donkiri naaninan: A ta tɔɔɔ ni a ta bonya

¹³ «A fe, ne ta ɲɔn ta baara bena ɲa;

a bena korɔta, a bena layelen san fe,

a bena bonya kosebe.

¹⁴ A kera jatigefen ye mɔgo caman fe,

sabu a ɲada cogo tun cenna,
a cogo ni adamaden si cogo tun ma bo ɲogon fe tuun;

¹⁵ o koson a bena siya caman kabakoya fana;
masacew bena lo a ɲa korɔ, kuma tena sorɔ o da ra k'a fo,
sabu mɔgo si tun ma deri ka min fo o ye, o bena o ye,
o tun ma min men ka ye folo, o bena o faamu.»

53

¹ Kuma min fora an ye, ɲontigi le lara o ra?

ɲontigi le ka Matigi Ala ta sebageya lon*?

² A wurira Ala ɲa korɔ i ko yiri nuguninkura,
i ko yiri lilin min be falen dugukolojalan na.
Ceɲa tun t'a ra, dawula tun t'a ra min b'a to an b'a fe;
nɔɔɔ foyi tun te a kan, min b'a to an be ɲabo a fe.

³ Mɔgɔw k'a doɲɔya, ka ban a ra,
a kera mɔgo segenin ye, mɔgo min ka tɔɔɔ silon.
A kera i ko mɔgo si t'a fe ka mɔgo min fe;
o k'a mafiyenya, an m'a jate.

⁴ K'a sorɔ a tɔɔɔra anw no le ra,
a ka anw ta sege doni le ta;
anw kɔni k'a jate i ko segebagato,
ko Ala le ka kojugu ben a kan, ka ɲani la a kan.

⁵ Nka a mandimina anw ta hakew le koson,
a baraka beɛ banna anw ta terenbariyaw le koson;
korori min be hera lase anw ma, o benna ale kan,
jori minw tigera a farikolo ra, o le ka keneya lase anw ma.

⁶ An beɛ tun be yaala an kun fe i ko sagaw,
an beɛ kelen kelen tun be taga an ta sira le fe;

* 52:7 52.7 Nin kumaw be sorɔ Romukaw 10.15.

* 53:1 53.1 Nin kumaw be sorɔ Yuhana 12.38, ani Romukaw 10.16.

nka Matigi Ala ka an bæe ta kojuguw hake ben ale kan†.

7 O k'a bugo, a fana k'a yere majigi,
a ma foyi fo.

A tun kera i ko sagaden min minana ka taga a fagayoro ra,
i n'a fo saga min te kasi a si kanbagaw boro;
a ma foyi fo.

8 O ka jagboya kiti tige a kan, k'a mina ka taga ni a ye.

A ta mogow si ma o janto a ra,
wagati min o k'a labo dunuƴa ra mogow panamanw ce ra.
A fagara ne ta jamana mogow ta hakew le koson‡.

9 O k'a ta kaburu ke mogowjuguw ta kaburuw ce ra,
a sanin ko, o k'a su don naforotigiw sudonyoro ra;
k'a soro a ma kojugu ke,
faninya si ma bo a da ra ka ye.

10 Matigi Ala le kitira a ra ko a baraka ye ban, ko a ye tooro.

Nka hali ni Ala k'a di, k'a ke hakebo saraka* ye,
a bena si caman soro, k'a ta duruja nataw ye;
a bena Matigi Ala diyanyakow ke k'a dafa.

11 A ta sege bæe bannin ko fe,
a ja bena dunuƴa ta yeelen ye tuun, fo ka wasa.

I n'a fo mogow caman bena a lon,
ne ta jon terennin bena o mogow jate mogow terenninw ye,
a bena lo ni o ta terenbariyakow kunko ye.

12 O koson ne bena a ninyoro di a ma ni mogobaw ye,
k'a to a ye naforo taran ni fangatigiw ye;
sabu a sonna k'a yere di ka sa.

O k'a jate ni kojugukebagaw ye,
k'a soro a ka mogow caman ta jurumun doni le ta,
ka soronari ke kojugukebagaw ye§.

54

Zeruzalemu bena ke Ala ta dugu ye tuun

1 «Nagari ni kanba ye, ele muso denworobari,
ele min ma den soro ka ye!

I ninsondiya fo ka peren,
ele min ma denworo sege lon ka ye!

Sabu muso min tora a kelen na,
o ta denw bena caya ka teme muso cetigi ta kan*.
Matigi Ala ko ten.

2 I ta fanibon kononoyoro waga kosebe,
i ta bon faniw foni kosebe,
i kana jatemina ke; a juruw sama ka taga fo yorojan,
k'a negeberew gbengben ka ja.

3 Sabu i ta denw bena caya, ka janjan ka taga fan bæe ra;
i ta durujaw bena siya tow ta yorow mina,
ka sigi o ta dugu lakolonw konon, fo ka o duguw fa mogow ra.

4 «I kana siran, sabu i tena maroya tuun;
i kana i kun biri, sabu dogoyari tena se i ma tuun.
I bena jina i sunguruman ta maroyakow ko,
mafiyenyari min sera i ma i ce sawagati ra, i hakiri tena to o ra tuun.

5 Sabu min ka i dan, ale le bena ke i ce ye;
«Fangatigi Ala», o le ye a togo ye.
I kunmabobaga ye Izirayeli ta Ala saninman le ye;
a togo le ye ko: «Dunuƴa bæe ta Ala.»

† 53:6 53.6 Nin kumaw fora Yesu Kirisita ta ko ra (Piyeri folo 2.24-25). ‡ 53:8 53.8 Nin kumaw fora Yesu Kirisita ta ko ra (Kewalew 8.32-33). § 53:12 53.12 Nin kumaw fora Yesu Kirisita ta ko ra (Marika 15.28; Luka 22.37). * 54:1 54.1 Nin kuma be soro Galasikaw 4.27.

6 «Matigi Ala be i wele tuun,
i ko muso furusanin jusu kasinin ta ce b'a wele tuun cogo min na,
i ko ce be a kanbelenman ta muso furusanin wele cogo min na.
I ta Ala ko ten.

7 Ne tun banna i ra wagati fitini doron le;
nka ne ta hinaba koson, ne bena i ladon tuun.

8 Ne jusu tun gbanna i korɔ minke,
o koson ne tun ka ne pada dogo i ra wagati doonin;
nka ne ta numanya banbari koson, ne bena hina i ra.
I kunmabobaga, Matigi Ala ko ten.

9 «Ne bena a ke i ko ne tun k'a ke cogo min na Nuho ta wagati ra:
Ne tun karira ko Nuho ta wagati ta jiba dogon tena dugukolo datugu tuun.
Ne be kari o cogo ra fana ko ne tena ne jusu gban i korɔ tuun,
ko ne tena wuri i kama tuun.

10 Hali ni kuruw bora o no ra,
hali ni kongoriw yelemama,
ne be numanya min ke i ye, o tena bo a no ra;
ne ka hera jehdogonya* min don ni i ye o tena yelemama.
Matigi Ala min be hina i ra, ale ko ten.»

Zeruzalemu bena ke dugukura ye

11 «E, ele dugu janibagato, sanfojo ka dugu min fifa,
hali mogo ma sorɔ ka dugu min jusu saaro!
A fle ne bena kabakuru songobelenw le ke ka o dugu lo,
k'a jusiginanw ke safiri lulu ye.

12 Ne bena i ta kogo sanfeyorow ke lulu wulenman ye,
ka dugu donda ta konw ke lulu ye, lulu min be manamana,
ka dugu laminikogow bee ke lulu yereworo ye.

13 «Matigi Ala bena i ta denw bee karan,
i ta denw ta hera bena caya.

14 I bena sabati tereninnya sababu ra,
i bena bosi mogow ta tojori boro,
i tena siran foyi ja,
i bena bosi jatigekow boro,
foyi tena se i ma tuun.

15 Ni mogo do wurira ka ben i kan,
ne tena jen ni o ye;
ni mogo o mogo ko a be ben i kan,
o tigi yere le bena ben i ja korɔ.

16 «A fle, numuce min be takami fiye,
ka kerekeminan lalaga a ta baara kama,
ne le ka ale dan.

Cenrikebaga min be o kerekeminan halaki, ne le ka ale fana dan.

17 Kerekeminan o kerekeminan lalagara i kama, o tena foyi ja;
ni mogo o mogo ko a be kuma ka kiti ben i kan, o tigi be jaraki.
Matigi Ala ta jonw ta sorota bena ke o le ye,
ne bena jo di o ma o cogo le ra;
Matigi Ala ko ten.»

55

Ala ta numanya be sorɔ gbansan

1 «Minlɔgo be aw min o min na,
aw bee ye na ji min!
Hali wari te aw minw fe,
aw ye na sannu ke ka domuni ke;
aw ye na rezenji ni nono san,
waribo t'a ra, warisara t'a ra!

2 «Domuni min te mogo baro,

mun koson aw be wari don o ra?
 Domuni min te mogo fa,
 mun koson aw be sege o koson?
 Aw ye ne lamen kosebe, ni o kera, aw bena fenjumanw le domu,
 aw bena domuni dimanw diyabo.

³ Aw ye aw toro malo, aw ye na ne fe!
 Aw ye ne lamen janko aw nin ye kisi;
 ne bena jennogonya* wuribari don ni aw ye,
 i ko ne tun ka jumanya ni kankelentigiya min ke Dawuda ye.

⁴ Ne tun k'a ke ne ta kow seere ye siya tow ce ra,
 k'a ke siyaw ta namogo ye, ani o ta kuntigi.
⁵ A fe, aw ma siya min lon, aw bena o siya wele;
 siya min ma aw lon, olugu le bena bori ka na aw fe,
 Matigi Ala, aw ta Ala koson, Izirayeli ta Ala saninman koson,
 sabu Matigi Ala bena bonya la aw kan.»

Ala ta layiri bee bena dafa

⁶ «Aw ye Matigi Ala ta jennogonya jini a jiniwagati ra,
 aw ye a wele, wagati min a yoro ka surun aw ra.

⁷ Mogojugu ye a ta sirajugu bla,
 kojugukebaga ye a ta miiriyajuguw dabra;
 a ye seko Matigi Ala ma,
 ale bena hina a ra;
 a ye seko an ta Ala ma,
 sabu ale be yafa ke caman.

⁸ «Ne ta miiriyaw ni aw ta miiriyaw te kelen ye,
 ne ta siraw ni aw ta siraw te kelen ye.
 Matigi Ala ko ten.

⁹ Sankolo korotara san fe dugukolo kunna cogo min na,
 ne ta siraw korotara aw ta siraw san fe o cogo le ra,
 ne ta miiriyaw fana korotara aw ta miiriyaw san fe o cogo le ra.

¹⁰ «Sanji ni bugun be jigi ka bo san fe,
 nka o te seko yi tuun,
 ni o ma dugukolo son ji ra,
 ka siman falen, k'a wuri,
 k'a to dannikebaga ye simansi soro,
 k'a to domunikebaga ye a ta baro soro.

¹¹ Ne ta kuma min be bo ne da ra, o fana be ten:
 A te seko ka na ne fe gbansan,
 fo ne ka min latige, a ye o ke,
 fo ne k'a ci kun min na, a ye o ke k'a dafa.

¹² «Can lo, aw pagarito le bena bo ka taga,
 o bena bla aw na, ka taga ni aw ye hera ra;
 kuruw ni kongoriw bena pagari ni kanba ye aw na fe,
 kongoyiriw bee bena tegere fo aw ye*.

¹³ Siperesijumanw bena falen janiyiriw no ra,
 miritesun kasadimanw bena falen binjuguw no ra;
 o bena ke bonyaba le ye Matigi Ala kan,
 ka ke tagamasiyen wuribari ye, min te bo a no ra ka ye.»

Kitabu kumakan sabanan

56

Jarakiriw ani layiriw

(56-66)

Ala ta batoso bena ke siyaw bee ta ye

¹ Matigi Ala ko:

* 55:12 55.12 Nin kumaw koro ye ko Ala ta mogow bena bo Babiloni, min ye o juguw ta jamana ye, ka seko ka na o yere ta jamana ra, ni ninsondiyakan caman ye.

«Aw ye can sira tagama,
aw ye sira terennin ta;
sabu ne ta kisiri wagati be jini ka se,
ne ta terenninya yirawagati surunyara.

² Mogo min be o sira tagama,
adamaden min be jija ka to a kan, o tigi ta pana;
sabu a be Nenekirilon* sariya sira tagama, a te o sariya cen,
a b'a yere korosi kojugu suguya bee ma.»

³ Jamana were mogo min be tugu Matigi Ala ko, ale kana a fo ko:
«Sigiya t'a ra, Matigi Ala bena ne faran ka bo a ta mogow ra!»
Ce min bora ceya ra, ale kana a fo ko:
«E, ne koni ye yirijalan le ye!»

⁴ Sabu Matigi Ala ko:
«O ce minw bora ceya ra, ni o be ne ta Nenekirilon sariya sira tagama,
ka ne diyanyakow ke,
ka jija ka to ne ta jennogonya ra,
⁵ ne bena hakirijigifen do ke olugu ye, ka togoba do di o ma
ne ta batoso kono, ne ta bon kononoyoro ra,
togo min ka fisa ni dencaw walama denmusow ye;
ne bena togo wuribari le di o ma,
togo min tena tunu ka ye.

⁶ «Jamana were mogo minw fana be tugu Matigi Ala ko,
ka baara ke a ye, ka Matigi Ala togo kanu,
ka ke a ta jonw ye,
minw be Nenekirilon sariya sira tagama, ni o te o sariya cen,
minw be jija ka to ne ta jennogonya* ra,
⁷ ne bena taga ni olugu ye ne ta kuru saninman kan;
ne bena o ninsondiya ne ta Aladaaribon konon.
O be saraka jenitaw* ni began sarakaw* minw bo ne ye ne ta sarakabonan kan,
ne bena son o sarakaw ma;
sabu ne ta bon bena wele le ko siyaw bee ta Aladaariyoro* .
⁸ Dunuɓatigi Ala ko ten,
ale min be Izirayeli ta mogo minaninw lajen.
A ko: «Minw lajenna ka ban,
ne bena do werew lajen ka o fara olugu kan.» »

Ala ka Izirayeli kuntigiw jaraki

⁹ «Kongosogow bee,
aw bee ye na domuniba ke!
Aw kongowaraw bee!

¹⁰ «Izirayeli korosibagaw bee ye fiyentow ye,
o te foyi lon;
o bee ye wuru bobow le ye,
o te se ka songo mogo ra.
O be la ka jan, ka kuma o yere kun fe;
sunogo le ka di o ye.

¹¹ Nka wuru wasabariw lo,
o te fa ka ye;
ne ta mogow korosibagaw te ko lon.
Bee be taga a panasira le fe,
bee b'a yere kelen ta nafa le jini.

¹² O b'a fo ko:
«Aw ye na, an ye taga duven jini!
An bena duven farimanw min fo ka janamini;
sini fana an be bi ta jagon ke,
sabu a to camamba le be yi!» »

* 56:7 56.7 Matigi Yesu ka nin kumaw fo (Matiyu 21.13; Marika 11.17; Luka 19.46).

57

Ala k'a ta moƆow jaraki batofen werew ko ra

¹ MoƆo terennin be sa,
nka moƆo si te o jate.
MoƆoɲumanw be sa,
nka moƆo si t'a faamu
ko o moƆo terenninw sara janko ka boſi kojugu le ma.
² O be taga don ɲasuma le ra;
minw koni be sira terennin tagama,
olugu be sa ka laƆanfiya le.

³ «Nka aw koni, aw ye gbara yan,
aw laƆberikebagaw,
aw siya jeneɲakebaga, siya jatoyakebaga!
⁴ Aw be yerekora jon le ma?
Aw b'a da wagara jon le ra,
fo ka to ka aw nen labo?
Yala aw te moƆo haketigiw le ye wa,
ani siya faninyafobaga?
⁵ Jatoya nege b'a to aw be boribori yirisunbaw jukoro,
ani yiriba flaburumanw bee jukoro,
ka denmisenw ke sarakaw ye koƆingaw da ra,
ani farawow konɔ.

⁶ «KoƆinga kabakuru nuguninw, aw ka o le ke aw ta alaw ye;
o fenw koni, olugu le kera aw ta batofenw ye.
Aw be rezenji sarakaw* boſo o kabakuruw le kan,
aw be siman sarakaw* bo o le kan.
Yala ne Ala be se ka o kow soſnmina wa?

⁷ «Aw be aw ta layoro laben* kuru belebele jamijan do le san fe;
aw be yelen o yoro ra fana ka taga sarakaw bo yi.
⁸ Aw be aw ta jo tagamasiyen noro aw ta bonda ta kon kan, ani a sanfeyoro ra;
aw dogora ne ra, ka aw ta fani bo aw yere ra,
ka yelen aw ta lanan kan;
aw ka aw ta lanan konɔ bonya.
Aw be teri dow nini aw yere ye,
sabu olugu ta layoro le ka di aw ye;
aw be to ka olugu fari fe sa.

⁹ «Aw be tagama ke ka taga Moloki† fe ni turu ye;
aw be taga a bonya ni turu kasadimanw ye.
Aw be aw ta ciradenw ci ka taga fo yorojan,
ka ke sababu ye ka olugu lajigi fo lahara.
¹⁰ Aw tagamana fo ka sege,
nka aw m'a fo ko: <Nin ko te foyi ɲa!>
Aw belen ka baraka soro tuun,
o koson aw ma dese.

¹¹ «O tuma jon le ka kononofiri ni siranya bla aw ra,
k'a to aw be ne janfa,
ka aw hakiri bo ne ko,
ka ne ta ko bo aw jusukun na?
Yala kabini wagatijan ne jera minke, o lo wa?
Yala o le k'a to ne ɲasiran te aw ra tuun wa?
¹² Ne bena aw ta terenninya ni aw ta kewalew bo kene kan;
o kow si tena foyi ɲa aw ye.
¹³ Ni aw nana ke kule ye tuma min na,

* 57:7 57.7 O be o ta layoro laben jatoya kama; Ala be josen suma ni jatoya ye; Izirayelimogow banna Ala ra ka taga ala were ko, i ko muso min banna a ce ra ka taga ce were fe. † 57:9 57.9 Moloki: Kitabu dow b'a fo ko masaceba. O tun ye Amonkaw ta batofenba togo ye.

o tuma aw ka ala caman minw lajen, olugu bena aw bosil
 Nka fɔɔɔba dɔ le bena olugu bɛɛ ta,
 fɔɔɔ dɔ bena taga ni o ye.
 Nka ni mɔgɔ min k'a yere dogo ne kɔɔɔ,
 o tigi bena to jamana kɔɔɔ,
 a bena ne ta kuru saninman sɔɔɔ.»

Ala bena makari a ta mɔgɔw ra

14 O bena a fɔ ko:

«Aw ye sira bɔ, aw ye sira bɔ, aw ye sira dayele,
 aw ye sentalonfenw bɛɛ bɔ sira ra ne ta mɔgɔw ɲa.»

15 Sabu Ala kɔɔɔtaninba

min sigiyɔɔɔ tɛ yeɛma ka ye, min tɔgɔ saninyanin lo,
 ale ko: «Ne siginin bɛ yɔɔɔ kɔɔɔtanin ni yɔɔɔ saninman le ra,
 nka ne bɛ ni dɛɛbagatɔw, ani mɔgɔ majigininw fana ye,
 janko ka mɔgɔ majigininw lawuri,
 ka dɛɛbagatɔw lawuri.

16 Ne tena to ka mɔgɔw jaraki wagati bɛɛ,
 walama ka ne jusu gban o kɔɔɔ tuma bɛɛ;
 ni o tɛ, ne yere ka danfen minw dan,
 olugu bena dɛɛ ne ɲa kɔɔɔ, fɔ ka o nin bɔ o ra.

17 «Izirayeli ta wasabariyajugu le tun ka ne jusu gban;
 o koson ne ka o kere, ne jusu gbanin dogora o ra.
 Nka o belen murutira ka taga o ɲanasiraw fɛ.

18 Ne ka o ta kɛwalew ye cɔ, nka o bɛɛ n'a ta, ne bena o keneya;
 ne bena bla o ɲa, ka o jusu saaro ka ɲa,
 o ni o ta mɔgɔ jusukasininw bɛɛ.

19 Ne bena tandoridonkiriw don o da ra.
 Hera ni hera, yɔɔɔɲanmɔgɔw, ani yɔɔɔsurunmɔgɔw bɛɛ bena o sɔɔɔ.
 Ne bena o keneya.
 Matigi Ala ko ten.»

20 Nka mɔgɔjuguw bɛ i ko kɔgɔji lamagato;
 a ji tɛ se ka ɲamalo ka ye.

A jikuruw bɛ ɲamaɲama ni bɔgɔ le lawuri.

21 «Mɔgɔjuguw kɔni tena hera sɔɔɔ fiyewu!»
 Ne ta Ala ko ten.

58

Sun min ka di Ala ye

1 «Kule ni i baraka bɛɛ ye, i kana je;
 i kan bɔ i ko burufiyekan,
 ka ne ta mɔgɔw ta hakekow fɔ o ye,
 ka Yakuba ta mɔgɔw ta jurumunw yira o ra.

2 O bɛ ne le batora lon o lon,
 ko o b'a fɛ ka ne ta sariya siraw lon;
 o bɛ o yere kɛ i ko siya min bɛ terenninya tagamana,
 i ko siya min ma ɲina a ta Ala ta kolatigeninw kɔ.
 O b'a fɛ ne ye o ta kow latige ka kɲa ni terenninya ye,
 ko ne Ala ye kɛ olugu kere fɛ tuma bɛɛ.

3 «O b'a fɔ ne ma ko: <An ta sundon kun ye mun ye, k'a sɔɔɔ ele tɛ an fiera?
 An ta yeremajigi kun ye mun ye, k'a sɔɔɔ ele t'a jatera?»
 Ayiwa, ni aw bɛ sun don lon min na, aw bɛ aw sago le kɛ,
 aw bɛ aw ta baaradenw bɛɛ tɔɔɔ.

4 Aw bɛ sun don ka sɔsɔri ni kere le kɛ,
 ka aw mɔgɔɲogɔn bugɔ ni aw borokuru ye kɔɔɔɔɔjuguya koson;
 aw bɛ sun min ɲogɔn donna bi,
 o tɛ se k'a to Ala ye aw ta daariri lamɛn.

5 Ne bɛ sun min fɛ, yala o le ye nin ye wa?
 Mɔgɔ ka kan k'a yere majigi cogo min na, o le ye nin ye wa?

Aw bɛ aw kun suuru i ko bin,
ka bɔrɔfaniw don aw yɛrɛ ra ka la bugurigbɛ ra;
yala aw bɛ o le wele ko sun wa?
Aw ko bɛ se ka diya Matigi Ala ye nin lon na tan wa?

⁶ «Ne bɛ sun min fɛ, o le ye nin ye:
<Aw ye aw ta juguya neɛɛjɔrɔkɔw tige ka bɔ mɔgɔw ra,
ka aw ta fanga doni jigi ka bɔ mɔgɔw kunna,
ka mɔgɔ seɛninw labla,
ka doni suguya bɛɛ bɔ mɔgɔw kunna.

⁷ Aw ye kɔngɔtɔw sɔn domuni na,
siyɔrɔ tɛ janibagatɔ minw fɛ, aw ye olugu ladon aw ta so.
Ni aw ka mɔgɔ dɔ ye fani tɛ min fɛ, aw ye fani don o tigi ra,
aw kana aw kɔ don aw mɔgɔɔɔɔn na.»

⁸ «Ni o kɛra, ne ta nɛema yeelen bɛna jigi aw kan i ko sɔgɔmadatere,
ne bɛna aw ta bana kɛneya joona;
Matigi Ala bɛna bla aw ja fɛ a ta terenninya kosɔn,
a ta bonya bɛna kɛ aw kɔ fɛ ka aw mara.

⁹ Ni aw ka weleri kɛ, Matigi Ala bɛna aw jaabi,
ni aw kulera a nɔ fɛ, a bɛna a fɔ ko: <Ne fɛ nin ye!»

<Nka aw ka kan ka aw ta jagboyafanga bɔ mɔgɔw kan,
aw bɛ aw borokanden sin o ma ka kumajugu minw fɔ o ma, aw ye o dabra.

¹⁰ Ni aw bɛ aw yɛrɛ ta domuni dɔ di kɔngɔtɔw ma,
ka janibagatɔw jusu wasa,
o tuma hali dibi ra, Ala bɛna yeelen bɔ aw ye;
aw ta dibi bɛna yelemɛ ka kɛ i ko wagati min tere bɛ kun cɛ.

¹¹ Matigi Ala bɛna bla aw ja fɛ wagati bɛɛ,
ni aw bɛ jintanyɔrɔw ra kɔngokolon kɔnɔ, a bɛna aw jusu wasa;
a bɛna baraka don aw kolow ra.
Aw bɛna kɛ i ko ji bɛ yiritu min kɔrɔ tuma bɛɛ,
i ko bunun min ji tɛ mɔgɔ janfa.

¹² Aw ta mɔgɔw bɛna tomokɔrɔw lɔ kokura,
aw bɛna kogo lɔ wagatijan tɛmɛninw ta bonkɔrɔw jusiginanw kan.
O bɛna aw tɔgɔ la ko: <Kogo cininw lobagaw,
minw bɛ dugu siradaw lalaga k'a kɛ mɔgɔw sigiyɔrɔw ye.» »

Nɛnɛkirilon min ka di Ala ye

¹³ «Ni aw ka aw senw kɔrɔsi Nɛnɛkirilon* na,
janko aw kana aw yɛrɛ diyanyakow kɛ ne ta lon saninman na,
ni aw ka Nɛnɛkirilon ko diya aw yɛrɛ ye,
ka bonya la Matigi Ala ta lon saninman kan,
ni aw ka bonya la a kan, ka aw yɛrɛ ta siraw to yi,
ni aw ma aw yɛrɛ diyanyakow kɛ, walama ka kumalakolonw fɔ,
¹⁴ o tuma Matigi Ala ko bɛna diya aw ye ka tɛmɛ fɛn tɔ bɛɛ kan;
ne bɛna aw ta jamana layɛlen jamana tɔw bɛɛ san fɛ.
Ne bɛna a to aw ye aw bɛmacɛ Yakuba ta jamana diyabo;
sabu ne Matigi Ala yɛrɛ da le kumana.»

59

Ala ta mɔgɔw ta kɛwalejuguya

¹ ɔn-ɔn, Matigi Ala boro ma surun, k'a kɛ ko a tɛ se ka aw kisi;
a toro ma gberɛn, k'a kɛ ko a tɛ se ka aw lamɛn.

² Nka aw yɛrɛ ta terenbariya le ka dan sigi aw ni aw ta Ala cɛ.
Aw yɛrɛ ta jurumunw le k'a pada dogo aw ma,
k'a to a tɛ sɔn ka aw lamɛn.

³ Mɔgɔfaga kosɔn jori ka aw borow maraga,
kojugu ka aw borokandenw maraga;
aw da bɛ faninya tige,
aw nɛnkun bɛ kumajuguw fɔ.

⁴ Mɔgɔ si tɛ kiti tige terenninya kan,

mogo si te kiti tige can kan.

O be o ta seereya ju sigi kumalakolonw le kan, ka janfa siri;
o be juguya kono ta, ka kojugu woro.

⁵ O be satutu ta fanw le toto,

o be talenjuruw le dan.

Ni mogo min ka o fanw do domu, o tigi be sa;

ni mogo ka a do ci, sajugu do le be bo o kono.

⁶ O be talenjuru minw dan, o te se ka ke fani ye,

o te se ka ke ka o yere datugu;

o ta kewalew bee ye kewalejuguw le ye,

o borow be baarajuguw le ke.

⁷ O senw be bori kojugu no fe,

o ka teri ka mogo jarakibari faga.

O be kojugu le miiri o yere kono,

cenri ni halakiri le be o ta sira kan.

⁸ Min ye hera sira ye, o te o lon,

can si te o ta kow ra;

o be sira jengeninw le ta,

mogo o mogo be o ta sira ta, o tigi te hera ye a na ra.

Ala ta mogow nimisara o ta kewalejuguw ra

⁹ Ayiwa, o le koson Ala te an ta jo jate, ka an bosi,

a te an ta terenninya jate ka an kisi;

an tun be yeelen makonona, nka o kera dibi ye,

an tun be yeelen makonona, nka o kera dibiratagama ye.

¹⁰ An be momori ke i ko fiyento tagamato kogo kere fe;

an be momori ke i ko na te mogo minw fe.

An be talontalon tereghan fe, k'a soro tere ma ben;

an ka kene, nka an be i ko suw.

¹¹ An be to ka kule i ko waraw;

an be nuna, ka nuna i ko tuganiw.

An tun b'a miiri ko Ala bena an bosi, nka a ma an bosi!

An tun b'a miiri ko a bena an kisi, nka kisiri yoro janyara an na.

¹² An ta hakew cayara le i na koro,

an ta jurumunw be an jarakira,

an ta hakew be an kan;

anw yere ka an ta terenbariyakow lon co.

¹³ An ka hakekow ke, ka an yoro janya Matigi Ala ra,

ka an ko di an ta Ala ma,

ka tororikumaw fo, ka muruti,

ka faninyakumaw miiri an yere kono ka o fo.

¹⁴ O koson can k'a ko don an na,

terenninya yoro janyara an na;

kankelentigiya te loyoro soro an ta jamalajenyoro ra,

horonya te donyoro soro yi.

¹⁵ Kankelentigiya banna;

ni mogo min ka faran kojugu ra, o be ben o tigi kan.

Ala bena a ta mogow kunmabo

Matigi Ala k'a ye ko can te fora tuun minke,

o ko ma ben a ma.

¹⁶ A k'a ye ko hali mogo kelen te yi,

ko mogo si te ale soronara minke, o barara a ra.

O ra, a yere boro baraka k'a deme,

a ta terenninya kera a ta baraka soroyoro ye.

¹⁷ A k'a ta terenninya don a yere ra i ko negederege,

a ka kisiri negefugula don a kun na;

a k'a ta dimiboderege don a yere ra i ko fani,

k'a ta fariya ke a ta deregeba ye.

¹⁸ A bena bee sara ka kapa ni a ta kewalew ye:

A bena a kerebagaw sara ni a ta fariya le ye,

k'a juguw ta kewalew sara di o ma,

ka hali kōgoji kōfemōgow bēe ta kēwalew sara di o ma.

¹⁹ Ni o kera, k'a taga se fō terebenyanfan na, bēe bēna siran Matigi Ala tōgo ja;
ka taga se fō terebōyanfan na, bēe bēna siran a ta nōoro ja.

A bēna na i ko jiba woyoto,
Matigi Ala yere ta fōno be min nōni.

²⁰ «Kunmabōbaga dō bēna na Siyon;

Yakuba ta mōgo minw be o ta hakekow dabra, a bēna olugu kunmabo;
Matigi Ala ko ten.

²¹ «Ne kōni, ne bēna o jenrōgonya* le don ni o ye, Matigi Ala ko ten: Ne ta nin min be i kan, ani ne be ne ta kuma minw don i da ra, o kumaw tena mabo i da ra, o tena mabo i ta denw fana da ra, o tena mabo i ta denw ta denw da ra; k'a damina sisan, ani wagati tō bēe. Matigi Ala ko ten.»

60

Zeruzalemu ta nōoro kura

¹ «Zeruzalemu, wuri ka manamana, sabu i ta yeelen nana;
Matigi Ala ta nōoro bēna manamana i kan.

² A fē, dibi ka dugukolo yoro bēe datugu,
dibifinba ka mōgow bēe datugu;
nka Matigi Ala ta yeelen bēna jigi ele kan,
a ta nōoro bēna na i kunna.

³ Siya wērew bēna tagama ka na ele ta yeelen le ra,
masaw bēna tagama ka na ele ta dugugbēda yeelen le ra.

⁴ «I ja kōrota ka fleri ke fan bēe ra;
o bēe be nōgon lajenna, ka na i fē.
I dencew be nana ka bō yorojan,
o ka i denmusow la o kō ra, o be nana ni o ye.

⁵ Ni i nana o ye, i pada bēna manamana,
i bēna pagari fō i jusukun be panpan;
sabu kōgoji ta fenumanw bēna yelemā ka na i fē,
siya tōw ta nāforow bēna na i fē.

⁶ «Nōgome camanba bēna na i ta jamana fa,
Madiyan jamana ni Efa jamana ta nōgomew.
Saba jamana mōgow bēe bēna na;
o bēna na ni sanin ni wusunān ye;
o bēna Matigi Ala tando k'a ta bonya lakari.

⁷ Kedari ta beganw bēe bēna taga lajen i kōro,
Nebayōti ta sagajigiw bēna bla i ta baara kama.
O bēna ke saraka jenitaw* ye ne ta sarakabōnan kan, saraka minw ka di ne ye.
Ne bēna ne ta bon nōoro man dawula bonya.

⁸ «Jōntigiw le be wurira san fē i ko sankaba,
i ko jenetugani minw be tagara o ta layōrow ra?

⁹ Can lo, kōgoji kōfemōgow be ne le makōnōna,
jirakurunbaw le bēna kōn ka na,
o bēna i ta denw ta ka bō fō yorojan ka na ni o ye;
o be na ni o ta warigbe ni o ta sanin ye,
ka na nōoro la Matigi Ala, i ta Ala tōgo kan,
Izirayeli ta Ala saninman, min ka i bonya.

¹⁰ «Siya wēre mōgow le bēna i ta dugu kogow lo,
o ta masacew le bēna baara ke aw ye;
ne ta jusugban kōsōn, ne tun ka i kere,
nka ne ta pumanya kōsōn, ne bēna hina i ra.

¹¹ I ta dugu dondaw dayelenin bēna to tuma bēe,
o tena datugu tere fē, o tena datugu su fē,
janko siya tōw ta nāforow ye ladon i fē,
o ta masacew fana ye tugutugu nōgon kō ka na i fē.

¹² «Siya o siya, walama masaya o masaya, min te baara ke i ye, o be halaki; o siyaw beε be na halaki ka ban pewu.

¹³ «Liban jamana ta bonya be na i ta jamana ra, sabu ne be na siperesisunw, ani ɔrimusunw, ani buyisun suguya beε falen yi, janko ka nɔɔɔ la ne ta yɔɔɔ saninman kan, ka bonya la ne ta sigiyɔɔ kan.

¹⁴ Minw tun ka i minako juguya, olugu ta denw be na na o yere majigi i kɔɔɔ; minw tun be i mafiyenyara, olugu be na o kinbiri ghan i kɔɔɔ. O be na i wele ko Matigi Ala ta dugu, Izirayeli ta Ala saninman ta dugu, Siyɔn.

¹⁵ «Mɔgɔw tun banna i ra, o tun be i kɔninya, mɔgɔ si tun te na i fe tuun; nka ne be na i ke ne kunkɔɔɔtasababu ye tuma beε, ka i ke ne ta ninsɔndiya sababu ye wagati beε.

¹⁶ I be na siya tɔw ta nɔnɔ min, ka o ta masacew sin min; ni o kera, i be na a lon ko ne le ye Matigi Ala ye, i kisibaga, ani i kunmabɔbaga, Yakuba ta Ala fangatigi.

¹⁷ «Ne be na sanin di i ma siranege nɔ ra, ka warigbe di i ma nege nɔ ra, ka siranege di yiri nɔ ra, ka nege di kabakuru nɔ ra.

Hera le be na ke i kɔɔɔsibaga ye, terenninya be ke i kuntigi ye.

¹⁸ Benkanniko tena men i ta dugukolo kan, cenri, walama halakiriko tena men i ta jamana kɔnɔ. I be na i ta dugu kogow tɔgɔ la ko Kisiri, k'a dondaw tɔgɔ la ko Tandori.

¹⁹ «Tere le tena ke i ta yeelen ye tuun tere fe, karo le fana tena yeelen bɔ i ye su fe, nka Matigi Ala le be na ke i ta yeelen ye wagati beε, i ta Ala le be na ke i ta nɔɔɔ ye.

²⁰ I ta tere tena ben ka ye tuun, i ta karo fana tena don dibi ra ka ye tuun, sabu Matigi Ala be na ke i ta yeelen ye wagati beε; i ta sangakasi wagati be na ban.

²¹ «I ta mɔgɔw beε be na ke mɔgɔ terenninw le ye, jamana be na ke o ta ye wagati beε; sabu ne yere ta yiri turuninw lo, ne boro le ka o dan, ka nɔɔɔ la ne yere kan.

²² Min ka dogo i ta mɔgɔw beε ra, ale ta denw be na ke mɔgɔ waga kelen, o beε ra fitini be na ke siya barakaman ye. Ne Matigi Ala, ne yere le be na nin kow lateliya, k'a ke a wagati ra.»

61

Matigi Ala ta ciraden ta baara

¹ Dunɔpatigi Ala Nin be ne kan; sabu ale Matigi Ala ka ne panawoloma, ka ne ci ka taga kibaro diman fo panibagatɔw ye, ka mɔgɔ jigi tigeninw jigi tugu, ka mɔgɔ minaninw kunmabɔri ko fo o ye, ka kasodenw lablari ko fo o ye,
² ka Matigi Ala ta neema wagati, ani an ta Ala ta dimibɔlon ko fo mɔgɔw ye,

ka mɔgo kasibagatow bɛɛ jusu saaro*.

³ Siyon dugumɔgo minw bɛ kasira, ne bɛna olugu laje;
ne bɛna nɔɔro la o kan, bugurigbɛ† nɔ ra;
ka ninsɔndiya turu kɛ o kun na, kasi nɔ ra;
ka tandori derege don o ra, nanasisi nɔ ra.
Ni o kɛra, mɔgow bɛna o wele ko terenninya ta yirisunw,
Matigi Ala ka yiri minw turu a ta bonya kama.

⁴ O bɛna tomokɔrow lo kokura;
o bɛna wagati temeninw ta bon benninw lawuri,
o bɛna dugu cininw lo kokura,
dugu minw tun kɛra yɔro lakolonw ye kabini wagatijan.

⁵ Jamana werɛ mɔgow le bɛna wuri ka na aw ta bɛganw kɔroɔi;
siya werɛ mɔgow le bɛna kɛ aw ta sɛnɛkɛbagaw ye, ka aw ta rɛzɛnforow sɛnɛ.

⁶ Aw kɔni, aw bɛna wele ko Matigi Ala ta sarakalasebagaw;
o bɛna a fo aw ma ko an ta Ala ta baaradenw.
Aw bɛna siya tow ta naforo diyabo,
ka o ta bonya ta ka aw yerɛ waso ni o ye.

⁷ Maroya min sera aw ma, aw bɛna bonya fla le sɔro o nɔ ra;
dogoyari min sera aw ma, aw bɛna nagari le sɔro o nɔ ra.
Aw bɛna aw ta jamana ta bonya nɔgon fla le sɔro;
aw ta ninsɔndiya tɛna ban ka ye.

⁸ «Sabu ne Matigi Ala, ne bɛ can kanu,
nka ne bɛ tɔpɔri ni janfa kɔninya;
ne bɛna o ta kɔpumanw sara o ye, ne ta kankelentigiya kosɔn,
ka jɛnɔgonya* wuribari don ni o ye.»

⁹ Siyaw bɛɛ bɛna o ta durujaw silɔn,
jamanaw bɛɛ bɛna o ta denw silɔn;
ni mɔgo o mɔgo ka o ye, o tigi bɛna a lon
ko Matigi Ala ta siya barakamanw lo.

Zeruzalemu ta barakalaridɔnkiri

¹⁰ Ne bɛna ninsɔndiya kɛsɛbɛ Matigi Ala kosɔn,
ne jusu bɛ nagari ne ta Ala kosɔn;
sabu a ka kisiri ta faniw don ne ra,
ka terenninya ta deregeba don ne ra,
i ko kɔpɔsɛ bɛ jalamugu fugula siri a kun na cogo min na,
i ko kɔpɔmuso bɛ a ta masirifɛnw don a yerɛ ra cogo min na.

¹¹ Siman bɛ falɛn ka bɔ dugukolo ra cogo min na,
nanfɛnw bɛ falɛn nankɔ ra cogo min na,
Dunujatigi Ala bɛna terenninya ni tandori falɛn ten le siyaw bɛɛ na na.

62

Ala bɛna Zeruzalemu kisi

¹ Siyon dugu kanuya kosɔn, ne tɛna je;
Zeruzalemu dugu kosɔn, ne tɛna ne yerɛ nasuma,
fo Ala ye o ta terenninya yira kɛnɛ kan i ko tere bɔto,
ka o ta kisiri ko gbɛya i ko tasumayeelen.

² Ni o kɛra, siyaw bɛɛ bɛna i ta terenninya lon,
masaw bɛɛ bɛna i ta bonya ye.
O bɛna tɔgokura la i ra,
Matigi Ala yerɛ da le bɛna o tɔgo fo.

³ I bɛna kɛ i ko masafugula nɔɔroman Matigi Ala boro kɔno,
ka kɛ i ko masacɛw ta jalamugu, i ta Ala borotɛgɛ kɔno.

⁴ Mɔgo tɛna a fo i ma tuun ko: «Jamana blani,»
mɔgo tɛna i ta jamana wele tuun ko: «Jamana lakolonba!»
O bɛna i wele le ko: «Ala diyanya jamana,»
ka i ta jamana wele ko «Furumuso,»

* 61:2 61.2 Matigi Yesu ka nin kumaw fo (Luka 4.18,19). † 61:3 61.3 Bugurigbe: Mɔgow tun bɛ bugurigbɛ kɛ o kun na, ka o kɛ o ta jusukasi tagamasiyen ye.

sabu i ko bēna diya Matigi Ala ye,
 a bēna i ta jamana ta k'a kē a yere ta ye.
⁵ Kanbelen bē sunguru furu cogo min na,
 i ta denw bēna i ta jamana ta o cogo le ra;
 kōpōmuso bē kōpōce ninsōndiya cogo min na,
 i bēna i ta Ala ninsōndiya o cogo le ra.

⁶ Zeruzalemu, ne ka dugu kōrōsibagaw bla i ta dugu kogow kunna;
 su fara tere kan, olugu man kan ka je.
 Aw minw bē Matigi Ala tōgō wele,
 aw kana aw yere nasuma,
⁷ aw kana a to ale fana ye nasuma,
 ni a ma Zeruzalemu lo kokura,
 k'a to mōgōw y'a bonya dunuṣa fan bēe ra.

⁸ Matigi Ala k'a kininboro kōrōta,
 a k'a boro barakaman kōrōta ka kari,
 ko: «Ne tena i ta siman di i juguw ma tuun
 k'a kē o ta domuni ye;
 i segera ka rezen min sōrō,
 jamana wēre mōgōw tena o ji min tuun.

⁹ Nka minw bē siman sene k'a tige,
 olugu yere le bēna a domu, ka Matigi Ala tando;
 minw bē rezen sene, k'a denw bō,
 olugu le bēna a ji min ne ta yōrō saninman kōnō.»

¹⁰ Aw ye tēmē, aw ye tēmē dondaw fē!

Aw ye sira laben ne ta mōgōw ye!

Aw ye sira bō! Aw y'a bō!

Aw ye kabakuruw bō sira ra!

Aw ye tagamasiyēn dō kōrōta siyaw ye!

¹¹ Matigi Ala bē a kan lase fō dunuṣa dan na, ko:

«Aw y'a fō Siyōn dugumōgōw ye ko:

«I kisibaga nato flē nin ye;

a bē nana ni a ta sara ye a boro,

a bē nana ni a ta baara tōnō* ye a ṣa fē.» »

¹² O bēna o mōgōw wele ko: «Mōgō saninmanw,

Matigi Ala ta mōgō ṣanawolomaninw.»

Ele Zeruzalemu kōni, o bēna ele tōgō la ko: «Dugu min ma ka di,
 dugu min lakolon ma to!»

63

Ala bēna a ta mōgōw dimibo

¹ Nin ye jōntigi le bōtō ye Edōmu?

Jōn le bē bōra Bōsira ni derege wulenman ye a kan na?

Jōntigi le ka nin fani dawulamanw don,

ka to ka tagama ka na ni a baraka bēe ye?

«Ne Matigi Ala lo, ne min bē kuma ka kapa ni terenninya ye,
 se bē ne min ye ka aw kisi!»

² «Mun le ka i ta faniw wulen,

ka i ta deregew kē i ko rezenforogibagaw ta?»

³ «Ne kelen le ka rezen forogi dinga kōnō;

jamana si ta mōgō tun tē ni ne ye.

Ne dimininba le ka siyaw dōndōn,

ne jusu gbanninba le ka o cōngō;

o jori seriserira ne ta faniw kan,

ka ne ta deregew maraga.

* 62:11 62.11 Aw ye Ezayi 40.10 flē.

⁴ Sabu ne tun ka ne ta mɔgɔw ta dimibɔlon latige ne jusukun na; ne be ne ta mɔgɔw kunmabo san min na, o le sera.

⁵ Ne ka fleri ke, nka ne ma demɛbaga ye; ne kabakoyara ko mɔgɔ si ma sɔrɔ min be fara ne kan. O ra, ne yere boro baraka ka ne demɛ, ne ta jusugban farara ne kan.

⁶ Ne dimininba ka siyaw dɔndɔn; ne jusu gbanninba ka o lamin fɔ ka o panamini, ka o jori woyo dugu ma.»

Ala be kojuman ke a ta mɔgɔw ye

⁷ Ne b'a fe ka Matigi Ala ta jumanyaba lakari, k'a Matigi Ala ta bonya lakari; Matigi Ala ka ko minw bee ke an ye, ani Matigi Ala ka kodimanba minw ke Izirayeli ta mɔgɔw ye, a ka o ke ka kana ni a ta hina le ye, ani a ta jumanyaba.

⁸ A tun k'a fɔ ko: «Sigiya t'a ra, ne ta mɔgɔw lo, ne ta denw lo, o tena ne janfa.»

O koson a kera o kisibaga ye.

⁹ O ta degu wagatiw bee ra, degu tun be ale yere kan.

A ta meleke min b'a korɔ ale ka o kisi; ale yere ka o kunmabo a ta kanuya ni a ta majuman koson; a ka o ta, ka lo ni o kunko ye wagatiw bee.

¹⁰ Olugu le tun murutira, ka Ala Nin Saninman panasisi; o koson Ala yelemana ka ke o jugu ye, ale yere ka o kere.

¹¹ O ra, o hakiri jigira wagati temeninw na, wagati min Musa tun be ni a ta mɔgɔw ye. O ko: «Ala min ka a ta mɔgɔw labɔ kogɔji konɔ, ka sagagbenbaga ni a ta sagaw labɔ, ale be min sa? Ala min tun k'a ta Nin Saninman lajigi o ce ra, ale be min sa?

¹² Ala tun tora Musa kere fe k'a demɛ ni a boro noɔrɔman ye; a ka kogɔji cetige o na fe, ka bonya la a togo kan, bonya min te ban.

¹³ A ka o lateme jiba ce ma, i ko so borito kongokolon konɔ, hali o ma talon.

¹⁴ Matigi Ala Nin tagara ni o ye o nasumayoro ra, i ko beganw jigito kenegbe ra.»

I blara i ta mɔgɔw na o cogo le ra, ka noɔrɔba la i yere togo kan.

Ala ta mɔgɔw ta Aladaari

¹⁵ Matigi Ala, ka i to sankolo ra, i na majigi ka an fle; ka i to i ta yoro saninman noɔrɔman konɔ, an fle. I ta kanuyagbelen, ani i ta baraka be min sa? I ta makari ni i ta hina koni, olugu mabora anw na le pewu.

¹⁶ O bee n'a ta, ele le ye an Fa ye; Iburahima ma an lon, Izirayeli hakiri te an na.

Ele Matigi Ala, ele le ye an Fa ye; kabini folofolo, an be ele le wele ko an Kunmabobaga.

¹⁷ E, Matigi Ala, mun koson i b'a to an ye mabo i ra ka taga an kun fe? Mun koson i be an jusukun gbeleɣa ka i nasiran bo an na? Sabari, i ye seko ka na, i ta jonw koson, i ta jamana mɔgɔw koson.

¹⁸ I ta mɔgɔ saninmanw koni, jamana tora olugu boro wagati dɔɔnin dɔɔn;

o kɔ, an juguw nana i ta yɔrɔ saninman dɔndɔn.

¹⁹ Kabini wagatijan an kera i ko ele te mɔgo minw kuntigi ye tuun; an be i n'a fo i togo te mɔgo minw kan tuun.

E, ni i tun be son ka sankolo faran ka jigi,
fo k'a to kuruw ye yereyerɛ i ja kɔrɔ!

64

¹ Tasuma be yirijalanw jeni cogo min na,
ani tasuma be ji wuri cogo min na,
i bena i togo yira i juguw ra o cogo le ra,
k'a to siyaw ye siran i ja fo ka yereyerɛ.
² Wagati min i ka siranyakobaw ke ka bara an na,
i jigira minke, kuruw yereyerɛra i ja kɔrɔ.

³ Kabini folofolo, nin ko ma fo mɔgo si ye ban,
mɔgo si toro m'a men ka ye;
mɔgo si ja ma la Ala do kan ka ye,
min be kobaw ke a makonɔbagaw ye, ni ele kelen te.

⁴ Minw tun be terenninya sira tagama ni ninsondiya ye, i tun be olugu kunben,
ani minw tun be o hakiri to i ra ka i ta sira tagama.
I jusu bɔra an kɔrɔ, sabu an ka jurumun ke;
nka ni an ka sirakɔrɔ ta, o le bena an kisi.

⁵ An bee kera i ko fen saninyabariw;
hali an ta kewale terenninw, o bee be i ko faninogow.
An bee kera i ko flaburu faganinw,
an ta terenbariyakow bena an ce ka taga ni an ye i ko fɔrɔ.

⁶ Mɔgo si te i togo welera tuun,
mɔgo si te wuri ka jija ka tugu i ko;
sabu i ka i pada dogo an na,
i ka an baraka ban an ta terenbariyaw koson.

⁷ O bee n'a ta, Matigi Ala, ele le ye an Fa ye;
anw le ye bogɔ ye, ele ye an danbaga ye.
An bee ye i boro ta baara no le ye.

⁸ E, Matigi Ala, i kana i jusu gban an kɔrɔ k'a dama teme,
i kana an ta terenbariyaw to i hakiri ra tuma bee;
a fle, anw bee lajennin ye i ta mogow le ye.

⁹ I ta dugu saninmanw bee kera kongokolonw ye;
Siyon dugu kera kongokolon ye,
Zeruzalemu kera yɔrɔ lakolon ye.

¹⁰ An ta Ala batosoba saninman cejumanba, an bemaw tun be i bato yɔrɔ min na,
o yɔrɔ tora tasuma ra;
yɔrɔ o yɔrɔ ko tun ka gbelen an ma,
o bee kera tomo ye.

¹¹ E, Matigi Ala, ayiwa, nin bee ko i tena foyi ke an ye wa?
I belen bena je ka an to jani na fo ka taga a teme a dan kan wa?

65

Alakanminabariw ta kiti

¹ Matigi Ala ko:
«Ne tun b'a fe ka nin mogow jaabi, nka mɔgo si ma ne jininka;
ne tun b'a fe ka ne yere yira o ra, nka mɔgo si ma ne ta jɛnɔgonya jini.
Siya min te ne togo wele,
ne ko o ma ko: <Ne fle, ne fle nin ye yan!»

² Ne ka ne boro lo tere kururu bee siya murutinin do le ye.
Sira minw man ni, o be tagama o le kan;
o be tagama ka kɔra ni o yere ta miiriyaw le ye.

³ Siya do lo, min b'a lawuri a kama ka ne jusu gban tuma bee;
o be sarakaw bo yirituw konɔ,

ka wusunan sarakaw* bɔ kabakuruw kan.

⁴ O bɛ taga sigi kaburulo ra,
o bɛ si kuruwow kɔnɔ,
o bɛ lesogo domu;
domuni haramuninw le ka o ta minanw fa.

⁵ O b'a fɔ mɔgɔw ma ko: <Aw ye bɔ yi,
aw kana gbara anw na, sabu an saninyanin lo ka tɛmɛ aw kan!>

«Ayiwa, nin kow bɛ i ko sisi le bɛ donna ne nun na,
i ko tasuma min bɛ jɛni wagati bɛɛ.

⁶ A flɛ, aw ta kow bɛɛ sɛbɛnin lo ne ɲa kɔrɔ;
o ra, ne tena je tuun; ne bɛna aw sara le.
Can lo, ne bɛna o ta kɛwalew sara o ye ka se fɔ a dan ma.

⁷ O ta terenbariyaw, ani o bɛmaw ta terenbariyaw bɛɛ;
Matigi Ala ko ten.

Sabu o ka wusunan sarakaw bɔ kuruw kan,
o ka ne mafiyɛnya kongoriw kan.
Ne bɛna o sara ka se fɔ a dan ma,
ka o ta kɛwalekɔrɔw bɛɛ sara.»

Alakanminabagaw ta baraji

⁸ Matigi Ala ko:

«Ni mɔgɔ ka rɛzɛnmɔ sɔrɔ rɛzɛnsun na, ji bɛ min na,
a b'a fɔ ko: <Aw kana a cɛn, sabu baraka b'a ra!>
Ne fana bɛna a kɛ ten le ne ta jɔnw kosɔn;
ne tena olugu ni tɔw bɛɛ halaki ɲɔgɔn fɛ.

⁹ Ne bɛna duruja dɔw di Yakuba ma,
ne bɛna denw di Zuda ma, minw bɛna kɛ ne ta kuruw tigiw ye;
o yɔrɔw bɛna kɛ ne ta mɔgɔ ɲanawolomaninw ta ye,
ne ta jɔnw bɛna sigi o yɔrɔw ra.

¹⁰ Sarɔn mara bɛna kɛ bɛgan misɛnw ta domunikeyɔrɔ ye,
Akɔri dingakɔnɔyɔrɔ bɛna kɛ misiw ta layɔrɔ ye;
ne ta mɔgɔ minw bɛ jija ka ne ta jɛɲɔgɔnya ɲini, olugu le bɛna o yɔrɔw sɔrɔ.

¹¹ «Nka aw minw banna Matigi Ala ra,
ka ɲina ne ta kuru saninman kɔ,
aw minw bɛ tabali labɛn ka sarakaw bɔ Gadi ta jo* ye,
ka rɛzɛnji sarakaw* bɔ Mɛni ta jo ye,
¹² ayiwa, ne bɛna aw labla kɛrɛkɛmuru ye,
aw bɛɛ bɛna aw kinbiri gban, k'a to o ye aw kannatige;
sabu ne ka aw wele, nka aw ma ne jaabi,
ne kumana aw fɛ, nka aw ma ne lamɛn.
Aw ka kojugu kɛ ne ɲa kɔrɔ;
ko minw tɛ bɛn ne ma, o le diyara aw ye.»

¹³ O kosɔn Dunuɲatigi Ala ko:

«A flɛ, ne ta jɔnw bɛna domuni kɛ,
nka kɔngɔ bɛna aw sɔrɔ.
A flɛ, ne ta jɔnw bɛna ji min,
nka minlɔgɔ bɛna aw sɔrɔ.
A flɛ, ne ta jɔnw bɛna ninsɔndiya,
nka aw bɛna maroya.

¹⁴ A flɛ, ne ta jɔnw jusu diyandinba bɛna dɔnkiri la,
nka aw jusu tɔɔrɔnin bɛna kule,
aw jusu kasinin bɛna to ka maɲumankokanw fɔ.

¹⁵ Ne ta mɔgɔw bɛna aw tɔgɔ ta k'a kɛ mɔgɔdangkan le ye;
o bɛna a fɔ ko: <Dunuɲatigi Ala ye i faga i n'a fɔ mɔgɔtisina!>
Nka ne ta jɔnw kɔni, tɔgɔ wɛrɛ le bɛna di olugu ma.

¹⁶ Ni mɔgɔ min b'a fɛ ka dugawu kɛ mɔgɔ dɔ ye jamana kɔnɔ,
o tigi bɛna o dugawu kɛ Ala kankelentigi tɔgɔ le ra.

* 65:11 65.11 O tun b'a miiri ko Gadi ta jo bɛ mɔgɔ kunnadiya, Mɛni ta jo bɛ mɔgɔ ta dunuɲatige sabati.

Ni mogo min b'a fe ka kari jamana kono,
o tigi bena kari Ala kankelentigi togo le ra;
sabu tooro minw temena, o bena jina olugu ko,
o kow bena tunu ka bo ne ja koro.»

Sankolokura ni dugukolokura

17 «A fe, ne bena sankolokura dan,
ani dugukolokura;

mogow hakiri tena to fen temeninw na tuun,
o fenw tena ke mogow ta miiriya ra tuun.

18 Aw ka kan ka ninsondiya, ani ka jagari tuma bee le,
ne ta baara koson, ne bena baara min ke;
sabu ne bena Zeruzalemu lo kokura jagari kama,
k'a dugumogow sigi ninsondiya kama.

19 Ne yere bena jagari Zeruzalemu koson,
ka ninsondiya ne ta mogow koson;
kasikan tena men yi tuun,
kulekan tena men yi tuun.

20 Denjenin tena ke yi, min be tere dama dama doron ke, ka sa;
cekoroba tena ke yi, ni min te koro k'a si bee dafa.

Ni mogo min ka sa k'a si to san keme, o bena a fo ko o tigi denmisenman le sara;
ni mogo[†] min sara k'a soro a si ma san keme soro, o tigi be jate i ko mogo danganin.

21 «O bena bonw lo ka don o kono,
ka rezenforow sene ka o rezenmow domu.

22 O tena bon lo tuun janko mogo were ye don a kono,
o tena rezenforow sene tuun k'a to mogo were ye o rezenmow domu.
Ne ta mogow sandaw bena ke i ko yirisun sandaw;
ne ta mogo janawolomaninw bena o ta baara tono diyabo.

23 O tena sege gbansan tuun,
o tena o ta denw woro tuun k'a to balahukow ye ben o kan;
sabu o bena ke Matigi Ala ta dugawudenw le ye,
o ni o ta durujaw bee.

24 «O tuma ra, sani o ye ne daari,
o y'a soro ne ka o jaabi ka ban;

sani o ye ban kuma ra,
o y'a soro ne ka o lamen ka ban.

25 Wara ni sagadennin bena domuni ke jogon fe,
jara ni misi bee bena bin le jimi;
sa koni, ale ta baro bena ke buguri le ye.

Kojugu si tena ke, cenri si tena ke ne ta kuru saninman yoro si kan;»
Matigi Ala ko ten.

66

Ala ta mogow kera kanminabariw ye

1 Matigi Ala ko:

«Sankolo ye ne ta masasiginan ye,
dugukolo ye ne senblayoro ye;
aw be se ka bon juman le lo ne ye tuun?

Ne ta laganfiyayoro be se ka soro yoro juman tuun*?

2 Ne yere boro le ka o fenw bee ke,
ne le baraka ra, fenw bee danna;
Matigi Ala ko ten.

Nanibagato jusu kasinin,
ne ta kuma pasiran be min na,
ne be o le jate.

3 «Aw ra, min be misi ke saraka ye,
o tigi kelen le fana be mogo faga.

[†] 65:20 65.20 Mogo: A sebera kitabu dow ra ko: jurumunkebaga.

* 66:1 66.1 Nin kumaw be soro Kewalew 7.49.

Min be saga ke saraka ye,
 o tigi kelen le fana be wuru kun ci.
 Min be siman saraka* bo,
 o tigi kelen le fana be le ke saraka ye.
 Min be wusunan saraka* bo,
 o tigi kelen le fana be jow son.
 Nin mogow bee tugura o yere ta sira le no fe;
 o ta kewale haramuninw le ka di o ye.
 4 O koson ne fana bena sege caman la o kan;
 o be siran ko min na co, ne bena o le ke o ra.
 Sabu ne ka o wele, nka mogo si ma ne jaabi,
 ne kumana, nka o ma ne lamen.
 O ka kojugu ke ne na koru;
 ko minw man di ne ye, o ka o le ke.»

Ala bena a ta mogow dimibo

5 Aw ye Matigi Ala ta kuma lamen,
 a ta kuma nasiran be aw minw na.
 Aw yere balema minw be aw koninya,
 minw banna aw ra ne togo koson,
 olugu b'a fo aw ma ko: «Matigi Ala ye a ta noro yira,
 janko an ye aw pagarito ye!»
 Nka olugu yere le bena maroya.
 6 Woyakanba do be bora dugu konu,
 mankan do be bora Alabatoso konu;
 Matigi Ala kan lo,
 a be a juguw ta kojuguw sara le dira o ma.

7 E, sani muso konu ye a dimi,
 a jigira!
 Sani dimi ye damina,
 a ka dence woro!
 8 Jon le ka nin kuma jagon men ka ye?
 Jon le derira ka nin ko jagon ye?
 Yala jamana kuturu be se ka woro tere kelen konu wa?
 Siya kuturu be se ka woro yoronin kelen na wa?
 Siyon dugu ta dimi koni daminana yoro min na doron,
 a k'a ta denw woro.
 9 «Ne min be den se a worowagati ma,
 yala ne le bena a bari ko a kana woro wa?
 Matigi Ala ko ten.
 Ne min sababu ra den be woro,
 yala ne bena woro bari wa?
 Aw ta Ala ko ten.»

10 Aw ye ninsondiya ni Zeruzalemu ye, ka pagari a koson,
 aw minw bee b'a kanu!
 Aw ye ninsondiya ka pagari,
 aw minw bee tun be kasira Zeruzalemu koson!

11 Sabu a bena sin di aw ma fo ka aw wasa, a ta jususaarosin;
 aw bena o min kosebe fo k'a diyabo, o sinji barakaman.

12 Sabu Matigi Ala ko:
 «Ne bena hera jigi o kan i ko baji,
 ka siyaw ta naforow di o ma caman, i ko ko fanin ji ra.
 Ni o kera, o bena aw ta, ka sin di aw ma,
 ka aw sigi o sen kan ka aw momo.

13 Den bamuso be den jusu saaro cogo min na,
 ne fana bena aw jusu saaro ten le;
 ne bena aw jusu saaro Zeruzalemu dugu konu.

14 Ni aw nana o ye tuma min na, aw jusu bena diya;
 aw farikolo bena keneya i ko binkene.

Matigi Ala bēna a ta sebaɣaya yira a ta jɔnw na,
nka a bēna a ta fariya le yira a juguw ra.»

¹⁵ Matigi Ala nato fle tasuma cɛ ma,
a ta sowotorow ka teri i ko folonkonto;
a bēna a juguw sara ni a ta dimi farimanba ye,
ka o ta kojuguw hake bɔ o ra ni tasumamana ye.
¹⁶ Matigi Ala bē a ta kiti ben mɔgɔw kan ni tasuma le ye,
a bē adamadenw bɛɛ ta kiti tige ni a ta kerekemuru le ye;
Matigi Ala bēna mɔgɔ minw faga, o bēna caya de!

¹⁷ O mɔgɔ minw b'a fɔ ko o bē o yere saninya, ka o yere laben,
ka taga don yirituw kɔnɔ ka sɔnni kɛ.
O bē tugutugu jɔgɔn kɔ, ka mɔgɔ kelen to o cɛ ma.
O bē lesogo domu, ani fen haramuninw, ani jinanw;
o mɔgɔw bɛɛ bēna halaki.
Matigi Ala ko ten.

¹⁸ Matigi Ala ko: «Ne ka o ta kɛwalew, ani o ta miiriyaw lon. Ne bēna siyaw bɛɛ lajen,
ani kanw bɛɛ ta mɔgɔw. O bɛɛ bēna na, ka na ne ta nɔɔɔ ye. ¹⁹ Ne bēna tagamasiyen
dɔ yira o ra. O ta mɔgɔ minw bēna kisi ne ta kiti tɔɔɔ ma, ne bēna olugu dɔw ci ka
taga Tarisisi, ani Puli ni Ludi, yɔɔ min mɔgɔw bē se kalanbon na kosebɛ; ne bēna dɔw
ci fana ka taga Tubali, ani Yavan, ani ka taga fɔ yɔɔjan, kɔgɔji kɔfejamanaw ra, o mɔgɔ
minw ma ne ko mɛn ka ye, o fana ma deri ka ne ta nɔɔɔ ye. O bēna taga ne ta bonya
ko lakari o siyaw ye. ²⁰ O bēna aw balemaw bɛɛ mina ka bɔ siyaw bɛɛ cɛ ra, ka na ni
o ye Matigi Ala fɛ, i ko saraka. O bēna dɔw sigi sow kan, ka dɔw ta ni sowotorow ye,
ka dɔw ta jɔw kɔnɔ, ka dɔw layelen sofaliw, ani jɔgɔmew kan, ka na ni o ye ne ta kuru
saninman kan Zeruzalɛmu; a bēna kɛ i n'a fɔ Izirayelimɔgɔw tun bē deri ka na ni siman
sarakaw* ye Matigi Ala ta batoso kɔnɔ minan saninman kɔnɔ cogo min na. Matigi Ala
ko ten. ²¹ Ne bēna o mɔgɔ dɔw ta fana, ka olugu kɛ sarakalasebaɣaw ye, ani Levi* ta
mɔgɔw. Matigi Ala ko ten.»

²² «Ayiwa, ne bēna sankolokura ni dugukolokura min dan,
olugu bēna to ne ja kɔɔ cogo min na,
aw ta durujaw, ani aw tɔgɔ fana bēna to ne ja kɔɔ o cogo le ra.
Matigi Ala ko ten.

²³ «Karokura o karokura,
Nɛnɛkirilon* o Nɛnɛkirilon,
adamaden bɛɛ bēna na a kinbiri gban ne ja kɔɔ.

²⁴ Mɔgɔw bɔtɔ dugu kɔnɔ, o bēna suw ye,
mɔgɔ minw tun murutira ne ma, olugu suw.
Tumu minw bēna o suw domu, o tumuw tena faga ka ye;
tasuma min bēna o jeni, o tasuma tena faga ka ye.
Mɔgɔw bɛɛ bēna jigi o ra.»

YEREMI TA KITABU Kitabu faamucogw

Cira Yeremi ni cira Sofoni ni cira Habakuki ta wagatiw tun ka surun jɔgɔn na. Yeremi tun ye sarakalasebaga ye, nka Ala k'a wele k'a ke a ta cira ye. Yeremi tun t'a fe ka sɔn ciraya ma, o baara gbɛleya kosɔn. Baruki le tun be Yeremi ta cirayakumaw sebe. Yeremi ta cirayakumaw ma sebe ka tugutugu jɔgɔn na ka kapa ni a kɛwagati ye.

Yeremi k'a fo Izirayelimogow ye ko o ta jurumunw kosɔn, o juguw bɛna na o mina ka taga ni o ye jamana wɛɛ ra.

Yeremi ka mogow ladi, ko o ye o jigi la Ala kelenpe kan, ka sɔn Ala ta ma, sabu o tɛ se ka o juguw kɛɛ ni o yɛɛ baraka ye. Mogow tun tɛ sɔnna Yeremi ta kumaw ma minke, o ko k'a jusu tɔɔɔ kosebe. Nka o bɛɛ n'a ta, Yeremi tun ka kuma minw fo o ye, o kow bɛɛ kera can ye. Babilonikaw nana Izirayeli kɛɛ, ka Zeruzalemu dugu halaki, ka mogow mina ka taga ni o ye Babiloni.

Cira Yeremi ka tagamasiyɛn dɔw kɛ, janko k'a ta cirayakumaw gbɛya mogow ye: A k'a ta cɛsirinan don farawo kɔnɔ k'a to a ye tori (sura 13), k'a yira ko Ala ta mogow fana kera i ko fen torinin. A ka daga dɔ ci (sura 19), k'a yira ko Ala fana bɛna a ta mogow cici ka o halaki. A ka foro dɔ san (sura 32), k'a yira ko Ala bɛna a ta mogow lana o ta jamana ra tuun.

Yeremi ta cirayakumaw b'a yira fana ko ni wagati dɔ nana se, Ala bɛna a ta mogow labɔ Babiloni, ka na ni o ye o ta jamana ra. A ko wagati dɔ fana bɛna se, min ye Ala ta nɛɛma wagati ye, o wagati ra Ala bɛna a ta sariya sebe adamaden bɛɛ kelen kelen jusukun na. Ala ko:

«Ne bɛna ne ta sariyaw don o kɔnɔ, k'a sebe o jusukun na; ne bɛna kɛ o ta Ala ye, o bɛ kɛ ne ta mogow ye.» (31.33).

Kitabu kɔnɔkɔw

Ala bɛna tɔɔɔ ben Zuda mara kan (1-12)

Ala bɛna Zuda mara labɛn cogo min na (13-20)

Zuda ni Zeruzalemu ta tɔɔɔ kow (21-29)

Ala bɛna a ta mogow lana o ta jamana ra tuun (30-33)

Yeremi ka kuma minw fo Sedesiyasi ni Rekabu ta mogow ye (34-35)

Ala ta kuma ko ka sege lase Yeremi ma (36-45)

Ala bɛna tɔɔɔ min lase siya tow ma (46-51)

Ala ka Zeruzalemu benko fo (52)

Ala bɛna tɔɔɔ ben Zuda mara kan

(1-12)

Ala ka Yeremi wele k'a ke cira ye

¹ Nin ye Hilikiya dence Yeremi ta kumaw ye, Hilikiya min tun ye Anatoti dugu sarakalasebaga dɔ ye, Boniyaminu ta mara ra.

² Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma; o kera Zuda masace minw ta tere ra, o tun ye Amɔn dence Yoziyasi ye, ale ta masaya san tan ni sabanan na, ³ ka taga se Yoziyasi dence Yehoyakimu ta wagati ma, ani ka taga a se fo Yoziyasi dence Sedesiyasi ta masaya san tan ni kelennan laban na, ani ka taga a bla fo Zeruzalemukaw minawagati ra ka taga Babiloni; o kera san karo loorunan na.

⁴ Ayiwa, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, ko:

⁵ «Sani ne ye i dan i bamuso kɔnɔ, ne tun ka i panawoloma; sani i ye bo i bamuso kɔnɔ, ne tun ka i saninya ka i ke ne ta ye, ka i ke ne ta cira ye siyaw ce ra.»

⁶ Ne k'a jaabi, ko: «E, Dunupatigi Ala, ne koni tɛ se kuma ra, sabu ne ye denmisen le ye.» ⁷ Matigi Ala k'a fo ne ye ko:

«I kana a fo ko i ye denmisen ye, sabu ne bɛna i ci mogɔ min o min fe, i bɛna taga olugu bɛɛ fe; ne bɛna fen o fen fo i ye, i bɛna taga o bɛɛ fo o ye.

⁸ I kana siran o ja, sabu ne bɛna ke ni i ye, ne bɛna i tanga. Matigi Ala ko ten.»

⁹ O kɔ, Matigi Ala k'a boro maga ne da ra, k'a fo ne ye ko:

«A fle, ne ka ne ta kuma don i da ra.

¹⁰ A fle, bi ne be i sigi siyaw, ani jamanaw kunna, janko i ye o bon ani ka o laben, ka o halaki ani ka o cici, ka o lo ani ka o turu.»

Amande yiriboro ni daga wurito

¹¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, ko: «Yeremi, i ja be mun le ra?» Ne ko: «Amandesun min be kon ka fiyeren joona, ne ja be o yiriboro do le ra.» ¹² Matigi Ala ko:

«I k'a ye ka ja, sabu ne fana bena kon ka ne ta kuma foninw dafa joona.»

¹³ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma a signaga flanan na, ko: «I ja be mun le ra?» Ne ko: «Ne ja be daga do wurito le ra tasuma kan fo sahiliyanfan na.» ¹⁴ Matigi Ala ko ne ma ko:

«Kojugu bena bo sahiliyanfan le ra ka na ben jamana mogow bee kan.

¹⁵ Sabu, a fle, ne bena siyaw bee wele ka bo sahiliyanfan jamanaw ra, Matigi Ala ko ten.

O bee bena na, ka na o ta masasiginanw sigisigi Zeruzalemu dugu dondaw ra, ka sigisigi ka dugu kogow lamini, ka sigisigi Zuda duguw bee dondaw ra.

¹⁶ Ne bena ne ta kiti ben Zuda kan o ta kojuguw bee koson, sabu o banna ne ra: O tagara saraka bo ala werew ye; o yere boro ka ala minw lalaga, o be o le bato.

¹⁷ «O ra, ele koni ye i yere cesiri le; ne bena fen o fen yira i ra, i wuri i ye taga o bee lakari o ye. I ja kana tige o ja, ni o te, ne yere bena jatige were bla i ra.

¹⁸ Ne le be i sigi bi, ka i ke i ko dugu barakaman, ka i ke i ko samasen negeraman, ka i ke i ko siranegekogo, Zuda masacew kama, ani jamana jamogow kama, ani a sarakalasebagaw kama, ani a jamana mogow bee kama.

¹⁹ O bena i kere, nka o tena se i ra sabu ne be ni i ye, ne be i tanga. Matigi Ala ko ten.»

2

Ala k'a janto a ta mogow ra cogo min na

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, ko:

² «Taga peren ka nin kuma fo Zeruzalemukaw toro koro, ko Matigi Ala ko:

«Aw denmisenman tun sirinin be ne ra cogo min na, ne hakiri be o ra, ani aw furuninkura tun be ne fe cogo min na, wagati min aw tun tugura ne ko kongokolon konon, o yoro lakolon na.

³ O wagati ra Izirayeli tun blara danna Matigi Ala ye,

i ko siman kun fɔlɔ* bɛ bla Ala ye cogo min na.
 Ni mɔgɔ o mɔgɔ k'a domu, o hake bɛ ben o tigi kan;
 kojugu bɛ ben a kan.
 Matigi Ala ko ten.> »

Izirayelimɔgɔw bɛmaw ta jurumun

⁴ «Aw Yakuba ta mɔgɔw,
 aw Izirayeli ta gbaw bɛɛ,
 aw ye Matigi Ala ta kuma lamɛn!

⁵ Matigi Ala ko:
 O tuma aw bɛmaw ka mun kojugu le sɔrɔ ne ra,
 min k'a to o mabɔra ne ra,
 ka taga fɛngbansanw kɔ,
 fɔ ka na o yɛrɛ kɛ fɛngbansan ye fana?

⁶ «O m'a jininkari kɛ, ko: <Matigi Ala bɛ min,
 ale min ka an labɔ Misiran jamana ra,
 ka bla an ɲa kongokolon kɔnɔ,
 o yɔrɔ lakolonw, ani o dingakolonyɔrɔw ra,
 o yɔrɔjalan na, yɔrɔ min bɛ i ko saya dibi,
 mɔgɔ tɛ tɛmɛ yɔrɔ min na,
 adamaden si tɛ sigi yɔrɔ min na?»

⁷ Ne ka aw lana dugukolodiman le ra,
 janko aw ye o yɔrɔ simanw domu, k'a fɛnɲumanw sɔrɔ.
 Nka aw nana ka na ne ta jamana lanɔgɔ,
 ka ne ta yɔrɔ kɛ yɔrɔ haramunin ye.

⁸ «Sarakalasebagaw ma jininkari kɛ ko: <Matigi Ala bɛ min?»
 Sariya karamɔgɔw ma ne jate;
 kuntigiw murutira ne ma.
 Ciraw kumana Baali* ta jow tɔgɔ le ra,
 fɛn minw tɛ se ka o nafa, o tagara o fɛnw le kɔ.»

Ala ka Izirayelimɔgɔw jaraki

⁹ «O kosɔn ne bɛ aw jaraki tuun,
 Matigi Ala ko ten.
 Ne bɛ aw ta denw ta denw jaraki.

¹⁰ Aw ye taga fɔ Kitimu, kɔgɔji kɔfɛjamanaw ra, ka taga fleri kɛ yi!
 Aw ye mɔgɔ ci ka taga Kedari, ka taga a segesege kɔsɛbɛ,
 k'a flɛ ni nin ko ɲɔgɔn bɛ kɛra yi.

¹¹ Yala siya bɛ yi min bɛ sɔn k'a ta alaw falɛn ala wɛrɛw ra wa,
 hali ni o ta alaw tɛ ala ɲanamanw ye?
 Ne ta mɔgɔw kɔni ka o ta bonyatigi Ala falɛn fɛn dɔ ra,
 nafa tɛ fɛn min na.

¹² Sankolokɔnɔfɛnw, aw ye kabakoya nin ko kosɔn!
 Aw kunmasi ye ɛɛ, fɔ ka aw baraka ban!
 Matigi Ala ko ten.

¹³ Ne ta mɔgɔw ka kojugu fla le kɛ;
 o banna ne ra, ne min ye bununji ɲanaman ye,
 ka taga jidinga dɔw sɔgi o yɛrɛ ma, dinga pɛrɛnɲɛrɛnnin dɔw,
 ji tɛ se ka mara minw kɔnɔ.»

Izirayelimɔgɔw ka Ala kan bla

¹⁴ «Yala Izirayeli ye jɔn sannin le ye wa,
 walama jɔn min worora so kɔnɔ, o dɔ lo?
 Mun kosɔn o juguw ka o mina?

¹⁵ Jarakanbɛlenw† bɛ songɔ o ra,
 ka kulebaw ci o ra.
 O ka o ta jamana ɛn, k'a kɛ yɔrɔ lakolon ye;
 o ta duguw jɛnina, mɔgɔ si tɛ yi tuun.

* 2:3 2.3 Siman kun fɔlɔ: Izirayelimɔgɔw tun bɛ siman fɔlɔ bla danna Ala ye cogo min na, olugu yɛrɛ tun blara danna Ala ye o cogo ra (Sariya 7.7-11; 26.1-11). † 2:15 2.15 Cira ka Izirayeli ta juguw le suma ni jarakanbɛlenw ye.

16 «Hali Mēfisi ta mōgōw, ani Tapanesi[‡] ta mōgōw,
olugu bēē bēna aw mina ka aw kun li[§].

17 Yala o kow bēē tē kera aw ra,
sabu aw banna Matigi Ala, aw ta Ala le ra wa,
wagati min a tun bē sira yirara aw ra?

18 Ayiwa, sisan Misiran sira takun ye mun ye aw fē,
ko a bē taga Nili ba ta ji min?

Asiri sira takun ye mun ye aw fē
ko aw bē taga Efirati ba ta ji min?

19 Aw ta juguya sara bēna di aw ma,
aw ta lanabariya hake bēna bō aw ra.
Aw y'a kōrōsi, k'a lōn ko kojugu ni sege bēna se aw ma,
sabu aw bē ban Matigi Ala, aw ta Ala ra,
sabu ne nasiran si tē aw jusukun na tuun.»
Matigi Fangatigi Ala ko ten.

Izirayelimōgōw banna ka Ala bato

20 «Kabini wagatijan, aw kera i ko senekemisi* min ka yiri kari ka bō a kan na,
ka a ta sirinanw foni.

Aw ko: «Anw tēna kē mōgō ta jōn ye tuun!»
O koson aw bē la i ko jatōmusow, kongorijanw bēē kunna,
ani yiriba flaburumanw bēē jukōrō†.

21 K'a sōrō ne tun ka aw turu i ko rezensunpuman,
min ju tun bōra rezensun panaman na.

Aw nana kē cogo di ka cēn,
ka kē rezensunjugu ye?

22 Hali ni aw ka aw yere ko ni safina ye,
ka segen caman kē aw yere ra,
aw ta terenbariya nō belen bēna to aw ra ne ja kōrō.»
Dunupatigi Ala ko ten.

23 «Aw bē se k'a fō cogo di ko aw ma aw yere lanōgō,
ko aw ma jēnpōgōnya don ni Baali* ta josōnbagaw ye?
Aw sennōw tē nin ye kuruw furancew ra wa?

Aw ka min kē, aw ye lō o ra.

Aw bē i ko pōgōmemuso min sen ka fiyen, min bē boribori fan bēē ra;

24 aw bē i ko kongofali musoman min derira kongokolon le ra.

Nege koson a bē falicew kasa ta fōjō fē;

ceko lōgō min b'a ra, jōn bē se k'a bari o ra?

Minw b'a yōrōjini, hali olugu tē o yere sege,

sabu ni a wagati sera a fē, o b'a sōrō.

25 «Aw ye aw yere kōrōsi,
aw kana a to aw sennasanbaraw ye cēn ka aw sennakolon to;
jiminlōgō kana na aw kan ja!

Nka aw ko: «O si tē foyi ye!

Anw bē batofen werew le fē,
an b'a fē ka don olugu ta jēn le ra.» »

Izirayelimōgōw ka kan ni tōrō min ye

26 «Ni son minana, a bē maroya cogo min na,

Izirayelimōgōw fana bēna maroya ten le,

o ni o ta masacew, ani o ta kuntigiw,

ani o ta sarakalasebagaw, ani o ta ciraw.

27 Olugu minw b'a fō yiri ma ko: «Ele le ye an face ye!»

K'a fō kabakuru ma ko: «Ele le ka an woro!»

O ka o kō le di ne ma,

o ma o ja di ne ma;

‡ 2:16 2.16 Mēfisi ni Tafinesi tun ye Misiran dugu dōw ye. § 2:16 2.16 Mōgō minw tun minana kerekeyōrō ra ka o kē kasodenw ye, o tun bē olugu le kun li (Ezayi 7.20). * 2:20 2.20 Izirayeli tun kera i ko senekemisi min bē baara kē Ala ye, nka o murutira Ala ma. † 2:20 2.20 Izirayeli ka batofen werew bato, minw ye Kanaanakaw ta jow ye; Ala bē o suma ni jatōya ye (Oze 4.13-14). O ta sōnnikeyōrōw tun bē kongoriw le kan, ani yiriba flaburumanw jukōrō (Masacew folō 3.2).

nka ni kojugu sera o ma lon min na, o b'a fo ne ma ko:

«Na an kisi!»

²⁸ O tuma aw ka ala minw lalaga, olugu be min le?

Olugu ye wuri, ni a kera ko o be se ka aw kisi kojugu wagati ra!

Sabu aw ta duguw ka ca cogo min na,

aw ta alaw fana ka ca ten le, aw Zuda mara mogow!

²⁹ «Mun na aw be ne jarakira,

k'a soro aw bee lajennin murutira ne ma?

Matigi Ala ko ten.

³⁰ Ne ka aw denw bugo ka na dese,

o ma son ne ta korori ma;

aw yere ta kerekemuruw ka aw ta ciraw faga,

i ko jara cenriketo.

³¹ Aw bi mogow, aw ye Matigi Ala ta kuma jate:

Yala ne kera Izirayelimogow fe kongokolon le ye wa,

walama dibi be jamana min kon?

Mun koson ne ta mogow b'a fo ko: «An be an yere ma,

an tena seko i fe tuun?»

³² Yala sunguru be se ka pina a ta masirifenw ko wa?

Koromuso be se ka pina a ta korofaniw ko wa?

Ayiwa, ne ta mogow koni jinana ne ko,

kabini wagatijan.

³³ E, aw koni be aw yere lalaga kosebe ka aw ta kanunogonw yoropini!

Aw be se ka hali musow bee ra jogojugu karan.

³⁴ «Aw bagara fagantan minw ma ka o faga gbansan,
olugu jori no be aw ta deregew senkoroyorow bee ra;

k'a soro aw ma o mina sonyari ra.

³⁵ O bee n'a ta, aw belen ko: «Anw ma jaraki!

Ala bena a ta dimi mabo ne ra.»

A fe, ne bena aw wele kiti ra,

sabu aw ko, ko aw ma jurumun ke.

³⁶ Mun na aw be boribori fan bee ra,

ka to ka aw ta siraw yelemayelega?

Aw bena taga maroya Misiran,

i ko aw maroyara Asiri cogo min na.

³⁷ Aw bena bo o yoro ra fana

ka aw boro lanin to aw kun na,

sabu aw ka aw jigi la minw kan, Matigi Ala banna olugu ra;

aw ta kow si tena ja fana.»

3

Izirayeli ka Ala kan bla

¹ Matigi Ala ko:

«Ni ce do k'a ta muso bla,

ni o muso tagara to ni ce were ye,

yala cekoro be son ka o muso ta tuun wa?

Ni o kera, yala o ko tena jamana bee lajennin lanogo wa?

Aw bora ka taga jatoya ke ni ce caman ye,

mun koson aw ko, ko aw be na ne fe tuun!

Matigi Ala ko ten.

² Aw ye aw ja korota ka fleri ke kongoriw kunna!

Yoro juman le be yi ni aw ma la ka jatoya ke yoro min na?

Aw be sigi siradaw ra ka aw jamogocew kon,

i ko benkannikebaga minw be kongokolon kon.

Aw ka jamana lanogo

ni aw ta jatoya ni aw ta kojugu ye.

³ O le koson, sanji lora,

sanji labanw ma na.

Nka aw ka aw kun gbeleya i ko jatomuso;

aw ma son ka lo a ra ko aw maroyara.

⁴ «Sisan aw be kule ka ne wele ko: <An Fa!
Ele le ye an jɛnɔgɔn ye kabini an denmisenman!
⁵ Yala Ala diminin bɛna to an kɔrɔ tuma bɛɛ wa?
Yala a jusu bɔnin bɛna to wagati bɛɛ wa?»
Aw bɛ kuma tan le,
nka aw belɛn bɛ kojugu kɛra ni aw baraka bɛɛ ye.»

Izirayeli ni Zuda ta mɔgɔw ta janfa

⁶ Ayiwa, masacɛ Yoziyasi ta wagati ra, Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Izirayeli siya lanabari ka min kɛ, i ka o ye kɛ? O tagara kurujanw bɛɛ kunna, ani yiriba flaburumanw bɛɛ jukɔrɔ, ka taga jatɔya kɛ*.

⁷ «Ne tun b'a miiri ko ni o nana nin kow bɛɛ kɛ ka ban tuma min na, ko o bɛna seko ka na ne fɛ; nka o ma seko. Izirayeli balemamuso Zuda janfakebaga fana kɛra a seere ye. ⁸ Ne ka Izirayeli siya lanabari ta furu sa a ta jeneyaw bɛɛ kosɔn, k'a ta furusasebe di a ma; nka ne k'a ye ko o si ma siranya bla a balemamuso Zuda, siya janfakebaga ra. Ale fana bɔra ka taga jatɔya kɛ. ⁹ Izirayeli ka jamana lanɔgɔ ni a ta jatɔyajugu ye; a ka jeneya kɛ ni kabakuruw, ani yiriw ye†.

¹⁰ «Nka o bɛɛ n'a ta, a balemamuso Zuda, siya janfakebaga ma seko ka na ne fɛ ni a jusukun bɛɛ ye. A ka min kɛ, o tun ye flankafuya le ye; Matigi Ala ko ten.»

¹¹ Matigi Ala k'a fo ne ye tuun ko: «Izirayeli siya lanabari belɛn terennin lo tuun ka temɛ Zuda siya janfakebaga kan. ¹² Taga pɛrɛn ka nin kuma fo sahiliyanfan na, ko:

<Aw ye seko ka na, aw Izirayeli, siya lanabari!»

Matigi Ala ko ten.

<Ne tena aw flɛ ni juguya ɲa ye tuun;

sabu ne ka ɲi.

Matigi Ala ko ten.

Ne diminin tɛ to wagati bɛɛ.

¹³ Aw ye lo aw ta terenbariya ra dɔrɔn,

k'a lon ko aw murutira Matigi Ala, aw ta Ala le ma.

Aw tagara aw yɛrɛ di ala wɛrɛw ma yɔrɔ caman na,

yiriba flaburumanw bɛɛ jukɔrɔ‡;

aw ma son ka ne kan lamɛn.

Matigi Ala ko ten.> »

Ala bɛ a ta mɔgɔw welera

¹⁴ «Aw ye seko ka na, aw den murutininw!

Matigi Ala ko ten.

Sabu ne le ye aw matigicɛ ye.

Ne bɛna aw ta ka bɔ duguw ra, kɛlɛn kɛlɛn,

ka aw ta ka bɔ gbaw ra, fla fla,

ka seko ni aw ye Siyɔn.

¹⁵ «Ne bɛna kuntigi dɔw sigi aw kunna ka kaɲa ni ne yɛrɛ sago ye; olugu bɛna aw kɔrɔsi ni lonniya ni hakiri ye. ¹⁶ Ni aw nana caya jamana kɔnɔ ka den caman sɔrɔ tuma min na, o wagati ra kɔni, mɔgɔ tena Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kesu* ko fo tuun; Matigi Ala ko ten. Mɔgɔ yɛrɛ tena miiri a ra, mɔgɔ hakiri tena to a ra, mɔgɔ tena a lon ni a bɛ yi walama ni a tɛ yi, a ɲɔgɔn fana tena lalaga tuun. ¹⁷ O wagati ra, o bɛna Zeruzalɛmu wele ko Matigi Ala ta masasiginan. Siyaw bɛɛ bɛna taga lajɛn o yɔrɔ le ra, Matigi Ala tɔgɔ ra, Zeruzalɛmu. O tena to ka tagama ka kaɲa ni o yɛrɛ jusukun ta miirijuguw ye tuun.

¹⁸ «O wagati ra, Zuda mara ta mɔgɔw bɛna fara Izirayeli ta mɔgɔw kan. O bɛɛ bɛna seko ɲɔgɔn fɛ ka na ka bɔ sahiliyanfan jamana ra, ka na sigi o ta jamana ra, ne tun ka jamana min di o bɛmaw k'a kɛ o ta ye.»

Ala ta mɔgɔw sekɔcogo

¹⁹ «Ne tun b'a fɔra ko:

Ne tun b'a fɛ ka aw mina i ko ne ta denw!

Ne tun b'a fɛ ka jamana diman le di aw ma;

fɛnɲuman min ɲɔgɔn tɛ siya tɔw si fɛ, ne tun b'a fɛ ka o di aw ma.

Ne tun b'a fɔra fana ko aw bɛna ne wele ko aw fa,

* 3:6 3.6 Aw ye 2.20 fle. † 3:9 3.9 O jeneya kɔrɔ ye ko o banna Matigi Ala ra, ka taga jo kabakururamanw, ani jo yiriramanw son. ‡ 3:13 3.13 Aw ye 2.20 fle.

ko aw tena bɔ ne kɔ tuun ka ye.

²⁰ Nka, muso b'a ce janfa cogo min na,
Izirayeli ta mɔgɔw ka ne janfa o cogo le ra;
Matigi Ala ko ten.

²¹ «Kan dɔ be bora kongoriw kunna;
Izirayeli ta denw kasikanw, ani o ta makarikanw lo,
sabu o ka o kɛwalew cejuguya;
o jinana Matigi Ala, o ta Ala kɔ.

²² Aw ye seko ka na, den murutininw!
Ne bena aw keneya ka bɔ aw ta lanabariya ra.»

Mɔgɔw ko: «An fle nin ye, an be nana i fe,
sabu ele le ye Matigi Ala, an ta Ala ye.

²³ Can lo, fen o fen be bɔ kongoriw kan, o bee ye faninya le ye;
mankankolon dɔrɔn le be kuruw kan.
Izirayeli ta kisiri be bɔ Matigi Ala,
an ta Ala dɔrɔn le ra.

²⁴ «Kabini an denmisɛnman,
maroyafenw ta batori ka an bɛmaw ta baara tɔnɔ bee domu;
o ta began fitiniw, ani a belebelew,
ani o dencew, ani o denmusow.

²⁵ Maroya le kɛra an ta lanan ye,
ka dɔgɔyari ke an ta birifani ye;
sabu an ka jurumun ke ka Matigi Ala, an ta Ala hake ta,
anw ni an bɛmaw.

K'a ta an denmisɛnman, fɔ bi;
an ma sɔn ka Matigi Ala, an ta Ala lamɛn.»

4

Ala ko Izirayelimɔgɔw ye nimisa

¹ «E, Izirayeli, ni aw ka seko ka na,
Matigi Ala ko ten,
ni aw ka seko ka na ne fe,
ni aw ka aw ta fen haramuninw bee bɔ ne ja kɔrɔ,
ni aw ma to ka yaala ka taga fan bee ra tuun,
² ni aw ka kari k'a fɔ ko: <Matigi Ala panaman lo,>
ka o fɔ ni kankelentigiya ye, ani mɔgɔsɔbɛya, ani terenninya,
o tuma siya tɔw bena baraka sɔrɔ Matigi Ala fe,
ka o ta bonya sababu ke ale Ala ye.

³ «Matigi Ala be nin fɔ Zuda mara mɔgɔw ye, ani Zeruzalemu dugumɔgɔw, ko:
<Aw ye forokuraw labɛn aw yere ye;
aw kana siman dan njaninw ce ra tuun.

⁴ Aw ye aw yere kenesigi Matigi Ala ye;
aw ye aw jusukun kenesigi*,
Zuda mara mɔgɔw, ani Zeruzalemu dugumɔgɔw,
janko ne ta jusugban kana na wuri i ko tasuma,
ka mana fɔ mɔgɔ kana se k'a faga,
aw ta kɛwalejuguw kosɔn.> »

Tɔrɔrɔ min bena ben Zuda mara kan

⁵ «Nin fɔ Zuda mara mɔgɔw ye,
a to Zeruzalemukaw y'a mɛn.
O y'a fɔ ko: <Aw ye buru fiye jamana fan bee ra!>
Aw ye pɛrɛn kosɛbe k'a fɔ mɔgɔw ye ko:
<Aw ye lajen, an ye bori ka taga dogo dugu barakamanw kɔnɔ!>
⁶ Aw ye tagamasiyen dɔ kɔrɔta ka Siyon dugu fan yira!
Aw ye bori, aw kana lɔ!
Sabu ne bena kojugu dɔ lana ka bɔ sahiliyanfan fe;

* 4:4 4.4 Ka o jusukun kenesigi, o kɔrɔ ye ka o jogo yelemɛ.

o bɛna kɛ cɛnrɪba lɛ yɛ.

⁷ «Jara panna ka bɔ a dogoyɔrɔ ra;
siyaw halakibaga bɛ nana yi.
A bɔra a ta so,
ka na aw ta jamana cɛn k'a kɛ yɔrɔ lakolon yɛ;
aw ta duguw bɛna halaki,
mɔgɔ tɛna sɔrɔ o duguw kɔnɔ tuun.
⁸ O kɔsɔn aw yɛ bɔrɔfaniw don aw yɛrɛ ra;
aw yɛ sukasi kɛ, ka maɲumankokanw fɔ,
sabu Matigi Ala ta dimiba tɛna mabɔ anw na.

⁹ «O lon na, kɔni,
Matigi Ala ko ten,
masaw, ani kuntigiw bɛɛ baraka bɛna ban.
Sarakalasebagaw jigi bɛna tige,
ciraw bɛna kɔnɔnɔfiri.»

¹⁰ Ayiwa, ne ko: «E, Dunuɲatigi Ala, o tuma i ka nin mɔgɔw, ani Zeruzalemukaw janfa
le, k'a fɔ o yɛ ko: <Aw bɛna to hera ra!> K'a sɔrɔ kerekɛmurɔ lara o kan na.»

¹¹ O wagati ra, o bɛna a fɔ nin mɔgɔw, ani Zeruzalemukaw yɛ ko:
«Fɔɲɔ gbanninman dɔ bɛ fiyɛra ka bɔ kongokolon kuruw kunna.
A bɛ nana ne ta mɔgɔw fan lɛ fɛ;
simangbasi fɔɲɔ tɛ, simanfiyɛ fɔɲɔ tɛ.

¹² Fɔɲɔba dɔ lo,
min bɛ bɔra yi, ka na ne sago kɛ.
Sisan ne bɛna o ta kiti tige.»

Zuda juguw bɛ nana o kama

¹³ Mɔgɔw b'a fɔ ko: «A flɛ, o bɛ yɛlɛnna ka na i ko sankabaw.
O ta sowotorow bɛ i ko folonkonto;
o ta sow ka teli ka tɛmɛ hali bɔnw kan.
Bɔnɔ ka an sɔrɔ, sabu an ta cɛnna pewu!

¹⁴ «Zeruzalemukaw, aw yɛ aw jusukun ko ka kojugu bɔ a ra,
janko aw yɛ kisi.

Aw bɛna ɲaninyajuguw bɔ aw jusukun na
wagati juman lɛ sa?

¹⁵ Kumakan dɔ bɛ bɔra Dan mara ra;
o bɛ kojugu nako fɔra Efrayimu kuruw kan.

¹⁶ Aw yɛ nin fɔ siyaw yɛ,
aw y'a lase Zeruzalemukaw ma, ko
jamana minabaga dɔw bɛ nana ka bɔ jamanajan dɔ ra yi;
o bɛ kule cira ka na Zuda duguw kama.

¹⁷ O bɛna Zeruzalemu lamini i ko forokɔrɔsibagaw,
sabu o murutira ne ma.

Matigi Ala ko ten.

¹⁸ Aw ta sirajuguw, ani aw ta kɛwalejuguw,
o lɛ ka nin lase aw ma.
Aw ta kojugu tɔnɔ lɛ kunayara aw da ra tan;
a bɛ aw sɔgɔ fɔ aw jusukun na.»

Jamana ta ko ka Yeremi jusu kasi

¹⁹ E, ne jusukun! Ne jusukun!
Ne jusukun bɛɛ tɔrɔnɪn lo kɔsɛɛ.
Ne sɔnkun bɛ to ka yɛrɛyɛrɛ;
ne tɛ sɛ ka jɛ,

sabu ne bɛ burufiyɛkan mɛnna,
ani kerekɛdenw ta kulecikanw.

²⁰ Cɛnri ni cɛnri, o dɔrɔn lɛ bɛ fɔra;
jamana bɛɛ halakira.

Ne ta fanibonw bɛɛ bɛ barara ka waraga,
ne siyɔrɔw bɛɛ bɛ cɛnna yɔrɔnɪn kɛlɛn na.

3 E, Matigi Ala, yala ele ɲa te can le yorɔninina wa?
 I ka o bugo,
 nka a ma o dimi.
 I ka o baraka bɛɛ ban pewu,
 nka o ma sɔn korori ma.
 O ka o ɲa gbɛɛya ka tɛmɛ hali kabakuru kan;
 o ma sɔn ka seko ka na i fe.

4 «Ne tun b'a fɔra ne yere kɔnɔ ko: <Nin mɔgow ye dɛsɛbagatɔw le ye;
 hakiri tɛ o fɛ;
 sabu o tɛ Matigi Ala ta siraw lɔn,
 o tɛ o ta Ala ta kolatigeninw lɔn.
 5 O ra ne bɛna taga o ta ɲamɔgow fɛ
 ka taga kuma olugu fɛ;
 sigiya t'a ra, olugu kɔni ka Matigi Ala ta siraw lɔn,
 o ka o ta Ala ta kolatigeninw lɔn.>
 Nka olugu bɛɛ murutira fana i ko senekemisi min ka yiri kari ka bo o kan na,
 ka juruw foni ka bo o yere ra*.
 6 O kosɔn jara bɛna bo tu kɔnɔ ka na ben o kan,
 wara bɛna bo kongokolon kɔnɔ ka na o halaki,
 waraninkalaw bɛna dogo ka la o ta duguw ko fɛ ka o kɔnɔ;
 ni min o min ka bo, a bɛ o tigi tigetige,
 sabu o ta terenbariyakow ka ca,
 o ta lanabariya bonyara.»

7 «Ayiwa, ne bɛ se ka yafa aw ma nin na cogo di?
 Aw ta mɔgow banna ne ra;
 fɛn minw tɛ Ala ye, o bɛ kari ni olugu tɔgo le ye.
 Ne tun ka o wasa fɛn bɛɛ ra,
 nka o belen bɛ jɛneya kɛra;
 o camanba bɛ taga, ka taga jatɔmusow ta bonw fa.
 8 O bɛ i ko soce faninw, soce kɔgɔninw;
 o bɛɛ bɛ kule o mɔgɔɲɔgɔnw ta musow le nɔ fɛ.
 9 Yala ne man kan ka nin kow juru sara o ra wa?
 Matigi Ala ko ten.
 Yala ne man kan ka ne yere dimibo nin siya ɲɔgɔn na wa?

10 «Aw ye don o ta rezenforo kɔnɔ k'a cɛn,
 nka aw kana a bɛɛ halaki.
 Aw y'a yiriborow karikari,
 sabu o ma kɛ ne ta ye.

11 Izirayeli ta mɔgow, ani Zuda ta mɔgow
 ka ne janfa yere le;
 Matigi Ala ko ten.»

Ala ta mɔgow ta kiti

12 «O ka faninya le fo Matigi Ala ta ko ra!
 O k'a fo ko: <A tena foyi kɛ an na!
 Kojugu si tena an sɔrɔ!
 An tena kerekemuru ye an ɲa ra, walama kɔngo.>
 13 Ciraw kɔni, olugu tɛ foyi ye tuun, ni fɔɲɔ tɛ;
 kuma tɛ o fɛ tuun.
 O ka kojugu minw fo, o kojuguw ye ben o yere kan.

14 «O kosɔn Matigi Ala, Fangatigi Ala ko:
 <I n'a fo aw ka nin kumaw le fo,
 a fle, ne bɛna ne ta kuma kɛ tasuma le ye ele Yeremi da ra,
 ka nin mɔgow kɛ yiri ye, o tasuma bɛna min jeni.

15 A fle, aw Izirayelimɔgow,
 ne bɛna siya do lana aw kama ka bo fo yorɔjan;
 Matigi Ala ko ten.

* 5:5 5.5 O koro ye ko o mɔgow kera i ko senekemisi min murutira.

Siyakorɔba lo,

siya min baraka tɛ ban,

aw tɛ siya min ta kan mɛn,

aw tɛ min ta kumaw faamu.

¹⁶ O ta biɲɛforogo bɛ i ko kaburu dayɛlɛnin;

o bɛɛ ye kɛrɛkɛɛɛfariw le ye.

¹⁷ O bɛna aw ta siman tigeninw, ani aw ta domuniw bɛɛ domu,

ka aw dencɛw, ani aw denmusow domu,

ka aw ta bɛgan misɛnw, ani a belebelew bɛɛ domu,

ka aw ta rɛzɛnmɔw, ani aw ta toromɔw domu;

aw jigi tun bɛ aw ta dugu barakaman minw kan,

o bɛna o bɛɛ halaki ni kɛrɛkɛmuru ye.>

¹⁸ «Nka, hali o wagati ra, ne belɛn tɛna aw bɛɛ halaki pewu. Matigi Ala ko ten.

¹⁹ Ayiwa, ni o k'a fɔ ko: <Mun kosɔn Matigi Ala bɛ nin ko kɛra an na?> Ele ye o jaabi ko ne ko: <I n'a fɔ aw banna ne ra, ka baara kɛ ala wɛrɛw ye aw ta jamana kɔnɔ, o ra, aw bɛna taga baara kɛ siya wɛrɛw ye jamana wɛrɛ ra, min tɛ aw ta jamana ye.> »

Ala ka Izirayelimɔgɔw lasɔmi

²⁰ «Nin fɔ Yakuba ta mɔgɔw ye,

k'a to Zuda mɔgɔw y'a mɛn:

²¹ <Aw ye nin lamɛn, aw siya hakirintan kolɔnbari!

Nadenw bɛ aw fɛ, nka o tɛ yeri kɛ,

torow bɛ aw fɛ, nka o tɛ mɛnni kɛ!

²² Aw tɛ siran ne ɲa wa?

Matigi Ala ko ten.

Aw tɛ yɛrɛyɛrɛ ne ɲa kɔrɔ wa?

Ne le ka kɛnkɛn kɛ kɔgɔji dan ye;

ka o kɛ kogo wuribari ye, a tɛ se ka tɛmɛ min kunna.

A jikuruw bɛ wuri, nka se tɛ o ye;

o bɛ mankan ci, nka o tɛ se ka tɛmɛ o dan kan.

²³ « <Nka nin mɔgɔw ye mɔgɔ jusukungbɛlɛnw, ani mɔgɔ murutininw le ye;

o ka ne ta sira bla ka taga o kun fɛ.

²⁴ Hali o t'a fɔ o yɛrɛ kɔnɔ ko:

An ye siran Matigi Ala ɲa, an ta Ala,

alɛ min bɛ sanji di an ma a wagati ra,

ka sanji fɔlɔ, ani sanji laban di,

ka logokun dɔw bla an ye san o san

ka o kɛ simantigɛwagati ye.>

²⁵ «Aw ta terenbariya le ka nin kow bɛɛ ɲagami;

aw ta jurumunw le ka nin fɛɲɲumanw mabɔ aw ra.

²⁶ «Sabu mɔgɔjuguw bɛ sɔrɔ ne ta mɔgɔw cɛ ra.

O bɛ dogo ka mɔgɔw kɔnɔ i ko mɔgɔ min bɛ kɔnɔw dɛndɛnna;

o bɛ janw la mɔgɔw ɲa ka o mina.

²⁷ Kɔnɔminabaga ta sansara bɛ fa kɔnɔw ra cogo min na,

fɛn minw sɔrɔra nanbara ra, o ta so fara o ra ten le.

O ka o ta baraka ni o ta naforo sɔrɔ o cogo le ra.

²⁸ O bonyara ka tɔrɔ fɔ ka manamana;

dan tɛ o ta kojuguɛ ra.

O tɛ kiti tigɛ can kan, ka feritaw ta jo di o ma,

nka o yɛrɛ ta kow dɔrɔn le bɛ ɲa;

o tɛ sɔn ka jo di fagantan ma fana.

²⁹ Yala ne man kan ka nin kow juru sara o ra wa?

Matigi Ala ko ten.

Yala ne man kan ka ne yɛrɛ dimibɔ

nin siya ɲɔgɔn na wa?

³⁰ «Kɔjuguba ni siranyakoba dɔ kɛra jamana kɔnɔ.

³¹ Ciraw bɛ faninyakumaw le fora,

sarakalasebagaw fana bɛ o ta sarakalasebagaya kɛ ka kapa ni o ye.

O le fana ka di ne ta mɔgɔw ye!
Nka nin kow bɛɛ laban na, aw bɛna a kɛ di le sa?»

6

Ala bɛna kojuguba ben Zeruzalɛmu kan

¹ «E, Boniyaminu ta mɔgɔw, aw ye bori ka bɔ Zeruzalɛmu de!

Aw ye buru fiye Tekoha!

Aw ye sisi tagamasiyɛn kɛ Bɛti Hakerɛmu kuru kan,
sabu kojugu dɔ bɛ nana ka bɔ sahiliyanfan na, cɛnriba dɔ.

² Siyɔn dugu cɛɓnumanba, dugu saraman,
ne bɛna o dugu le halaki pewu!

³ Sagagbenbaga* dɔw bɛna na ni o ta sagaw ye a kama;
o bɛna na o ta fanibonw lɔ k'a lamini;
bɛɛ ta sagakuru bɛ a ta bin ninyɔrɔ pimi.

⁴ O ko: «Aw ye kɛrɛkɛjama labɛn a kama!

Aw ye wuri, an ye ben a kan tereɓban papa fɛ!
E, bɔnɔ ka an sɔrɔ, sabu tere banna ka ban,
dibi bɛ donna.

⁵ Ayiwa, an bɛna ben o kan su fɛ!
An bɛ o ta masabonbaw cici!»

⁶ Ayiwa, Matigi Ala, Fangatigi Ala ko:

«Aw ye yiriw tige,
ka yelɛnyɔrɔw labɛn Zeruzalɛmu kama;
dugu dɔ lo min ta kojugu hake ka kan ka bɔ a ra,
dugu dɔ lo foyi tɛ dugu min kɔnɔ ni tɔɓɔri tɛ.

⁷ Bununji bɛ woyo cogo min na,
nin dugu fana ta juguya bɛ woyo ten le.
Benkanni ni cɛnri dɔrɔn le bɛ dugu kɔnɔ,
seɓɛ ni tɔɔrɔ le bɛ ne ɓa kɔrɔ wagati bɛɛ.

⁸ «E, Zeruzalɛmukaw, aw ye sɔn ladiri ma,
ni o tɛ, ne bɛna faran ka bɔ aw ra;
ne bɛna Zeruzalɛmu kɛ yɔrɔ lakolon ye,
mɔgɔ tɛ se ka sigi yɔrɔ min na.»

Izirayɛlimɔgɔw banna ka Ala lamɛn

⁹ Matigi Ala, Fangatigi Ala ko:

«Izirayɛlimɔgɔw tɔ min tora,
aw ye o tɔ bɛɛ cɛ i ko mɔgɔ bɛ rɛzɛnmɔ tige cogo min na;
o kɔ, aw ye seko a kan tuun
i ko rɛzɛntigɛbaga bɛ yiriborow mɔmɔ cogo min na.»

¹⁰ Ne bɛna kuma jɔntigi le fɛ?

Ne bɛna jɔntigi le lasɔmi janko a ye ne lamɛn?

A fɛ, o torow ma dayɛle;

o tɛ se ka o janto ne ta kuma ra.

Matigi Ala ta kuma kera o fɛ mafiyɛnyarifen le ye;
o ma diyanya si sɔrɔ a ra.

¹¹ Ne jusu fara Matigi Ala ta dimi na,
ne tɛ se ka dimi mara ne yɛrɛ kɔnɔ tuun.

«Ala, i ta dimi bɔn denmisɛnw kan siradaw ra,
ani kanbɛlɛn minw ka ɓɔgɔn lajɛn.

Furuce ni furumuso bɛna mina,
mɔgɔkɔrɔba, ani cɛkɔrɔba sancamantigi bɛna mina.

¹² O ta bonw bɛna kɛ mɔgɔ wɛrɛw ta ye,
ani o ta forow, ani o ta musow;
sabu ne bɛna ne boro se nin jamana mɔgɔw ma.
Matigi Ala ko ten.»

* 6:3 6.3 Sagagbenbagaw: O kɔrɔ ye ko masacɛ dɔw bɛna na ni o ta kɛrɛkɛdenw ye ka na ben Zeruzalɛmu kan.

13 «K'a ta o bæe ra fitini na ka taga a bla o bæe ra kōrōba ra,
o bæe ye natabaw le ye;
k'a ta ciraw ra ka taga a bla sarakalasebagaw ra,
o bæe ye faninyafōbagaw le ye.

14 O tē o sōbe don ne ta mōgōw ta bana ko ra
ka o flakē ka ja.

O b'a fō dōron ko: «Hera! Hera!»

K'a sōrō hera tē yi.

15 Yala o maroyara nin ko haramuninw keri kosōn wa?

O ma maroya fiyewu!

Ko min bæ mōgō kun suuru, o tē o lon.

O kosōn o bēna ben ni benbagaw ye;

lon min ne bēna o sara ka kaja ni o ta kēwalew ye,

o lon le ra o bēna talon ka ben.

Matigi Ala ko ten.»

Izirayelimōgōw murutira

16 Matigi Ala ko:

«Aw ye lo siradaw ra ka fleri kē!

Aw ye pininkari kē fōfōfō kōw ra,

k'a lon sirajuman ye min ye, janko ka o sira ta.

Ni o kera, aw bēna laganfiya.

Nka aw ko: «An tē o sira ta!»

17 Ne ka lasōmibaga dōw bla aw cē ra,

ko aw ye aw janto olugu ta burufiyekan na.

Nka aw ko: «An tē foyi lamēn!»

18 «Ayiwa, siyaw, aw ye ne lamēn!

Ko min bēna kē nin jamana mōgōw ra, aw ye kē o seere ye.

19 Dugukolo, ele ye nin lamēn!

Ne bēna kojuguba le ben nin mōgōw kan;

o ta ŋaninyajuguw tōnō le bæ o ye.

Sabu o ma o janto ne ta kuma ra;

ne ta sariya kōni, o banna o ra.

20 Wusunan min bōra Saba jamana ra, ne bæ mun kē ni o ye?

Ne bæ mun kē ni o jamanajan ta yiri kasadimanw ye?

Aw ta saraka jēnitaw* man di ne ye;

ne tē aw ta bēgan sarakaw* fē.»

21 O kosōn Matigi Ala ko:

«A flē, ne bēna sentalonfēnw bla sira ra nin mōgōw ja,

o bēna talon o ra;

den ni fa bēna talon,

terimanw, ani sigijōgōnw bēna talon;

o bæe bēna halaki.»

Izirayeli juguw nato

22 Matigi Ala ko:

«Siya dō nato flē ka bō sahiliyanfan jamana ra;

siya camanba bæ wurira ka bō fō dugukolo dan na ka na.

23 O ka o ta kalanw ni o ta tamanw kōrōta;

mōgō hinabariw lo, o tē makari.

O mankan bæ i ko kōgōji mankan,

o yeLennin bæ sow kan;

o labennin lo kere kama, ka jēn ka kē i ko mōgō kelen,

ka na ele kere, ele Siyōn dugu.»

24 «An ka o kibarōya mēn minke,

an baraka bæe banna;

jatige ka an mina,

kōnōnōfiri ka an sōrō, i ko muso jigibagato.

25 «Aw kana bō ka taga kongo kōnō,

aw kana taga siradaw ra;

sabu aw juguw bæ yi, kerekemuruw bæ o boro,

siranyakobaw be fan bee ra.»

²⁶ «Ne ta dugumogow, aw ye borofani don aw yere ra, ka kolonkolon bugurigbe ra, ka kasi i ko mogow min b'a dence kelenpe su kasira; aw ye mapumankokan caman fo, sabu cenrikebaga bena bara aw ra, a bena ben aw kan.»

Izirayelimogow jusukun te se ka yelema

²⁷ «Yeremi, ne ka ele sigi ne ta mogow ce ra, i ko numu min be nege segesege k'a silon; janko i ye nin mogow tagamacogo korosi, ka o segesege.

²⁸ O bee ye mogow murutininw ye, ani mogow torokungbelenw; o be yaala ka nafiya ke.

O jusukun ka gbelen i ko siranenge, walama negefin; o bee ye cenrikebagaw le ye.

²⁹ Numuce ta vu be tasuma fiyera kosebe, tasuma be nege yeelera;

nka a b'a yere segara le ko a be nege yeele k'a saninya, sabu mogow tena bo a ra.

³⁰ O bena nin mogow wele ko <warigbe nafantan>, sabu Matigi Ala banna o ra.»

7

Izirayelimogow ka Ala ta batoso lanogow

¹ Matigi Ala ka nin kuma lase Yeremi ma, k'a fo a ye ko: ² «Taga lo Matigi Ala ta batoso donda ra, ka nin kuma lase mogow ma k'a fo o ye ko: <Aw ye Matigi Ala ta kuma lamem, Zuda ta mogow bee, aw minw be to ka don nin so dondaw fe ka na Matigi Ala bato.>

³ Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Aw ye aw ta siraw, ani aw ta kewalew yelema; ni o kera, ne bena a to aw ye to nin jamana ra. ⁴ Aw kana aw jigi la nin faninyakumaw kan, ka to k'a fo ko: Matigi Ala ta batoso be yan le! Matigi Ala ta batoso be yan le! Matigi Ala ta batoso be an fe yan le! ⁵ Ni aw ka aw ta siraw, ani aw kewalew yelema can ra, ni aw ka gbe jogon ye, ⁶ ni aw ma lonanw, ani feritaw, ani muso ce saninw minako juguya, ni aw ma to ka mogow jarakibariw faga jamana konko, ni aw ma tugu ala werew ko, ka kojugu ke aw yere ra, ⁷ o tuma, ne bena a to aw ye sigi nin jamana konko; ne ka nin jamana min di aw bemaw ma kabini wagatijan, k'a ke o ta ye tuma bee.

⁸ « <Nka a fle, aw be aw jigi lara faninyakumaw le kan, kuma minw tena foyi na aw ye. ⁹ Aw be sonyari ke, ka jeneya ke, ka kari faninya kan, ka wusunun sarakaw bo Baali* ta jo ye, ka taga ala werew ko, aw ma minw lon; ¹⁰ o ko, aw bena lo ne na korow nin so konko yan, ne togo be so min na, k'a fo ko: <An bosira!> K'a sorow aw belen be nin ko haramuninw kera. ¹¹ Yala ne togo lara nin so min na, nin so kera aw fe benkanikebagaw dogoyow le ye wa*? Ne koni be o le yera. Matigi Ala ko ten.

¹² « <Aywa, ne ta yow min tun be Silo†, ne tun ka ne togo la o yow ra; nka ne ka min ke o yow ra ne ta mogow, Izirayelimogow ta kojuguw koson, aw ye taga yi ka taga o fle. ¹³ Sisan, i n'a fo aw be nin kow le kera, Matigi Ala ko ten, i n'a fo ne kumana aw fe lon bee, aw ma ne lamem, ne ka aw wele, aw ma ne jaabi, ¹⁴ o ra ne togo lara nin so min na, aw ka aw jigi la nin so min kan, ne tun ka min di aw ni aw bemaw ma, ne bena o so ke i ko ne ka Silo ta ke cogo min na. ¹⁵ Ne bena aw gben ka bo ne na korow, i n'a fo ne ka aw balemaw Efirayimuka tow bee gben cogo min na.» »

Ala ko a tena Izirayelimogow lamem tuun

¹⁶ «Ele Yeremi, ele koni kana daariri ke nin mogow ye tuun; i kana i kan korota ka kule ka ne daari o ye, walama ka ne sorona, sabu ne tena i lamem. ¹⁷ O be min kera Zuda duguw konko, ani Zeruzalemu dugu siradaw ra, ele na te o yera wa? ¹⁸ Denw be logow jini, faw be tasuma mana, musow be mugu noonni; o be o ke takula ye ka o ta jo son, o be min wele ko sankolo masamuso. O be rezenji sarakaw* bo ka ala werew bato, janko ka ne jusu bo. ¹⁹ Yala o be ne le jusu bora wa? Matigi Ala ko ten. O t'a kera o yere le ra, ka na maroya bla o yere ra wa?»

* **7:11** 7.11 Yesu Kirisita ka nin kumaw fo (Matiyu 21.13; Marika 11.17). † **7:12** 7.12 Silo ko fora yow minw na: Yeremi 26.9; Yosuwe 18.1; Samawilu folo 1.3; 3.21; 4.3; Zaburu 78.60.

²⁰ O koson Dunyatigi Ala ko: «A fle, ne ta dimi ni ne ta jusugban bena ben nin jamana kan: adamadenw, ani beganw kan, kongokonyiriw, ani senefenw kan. A bena cenri ke i ko tasuma fagabari.»

Izirayelimogow banna ka o ta Ala lamɛn

²¹ Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Aw ye aw ta saraka jenitaw* ni aw ta began saraka* tow bee fara jogon kan; aw yere ye o sogo domu! ²² Sabu lon min na ne ka aw bemaw labo Misiran jamana ra, ne ma kuma o fe, ne fana ma foyi jini o fe saraka jenitaw* ni saraka werew ko ra. ²³ Nka ne ka kuma min fo o ye, o le ye nin ye; ne ko: «Aw ye ne kan le lamɛn, ni o kera, ne bena ke aw ta Ala ye, aw fana bena ke ne ta mogow ye; ne ka ci min o min fo aw ye, aw ye o bee sira tagama, janko aw ye hera soro.» ²⁴ Nka o ma ne lamɛn, o ma o toro malɛ ne ta kuma ra. O tagamana ka kapa ni o yere jusukun ta miirijuguw le ye; sani o ye taga ja, o kosegira le.

²⁵ «K'a ta lon min na aw bemaw bora Misiran jamana ra, fo ka na se bi ma, ne ka ne ta baardenw bee ci aw le fe, minw ye ciraw ye; ne tun be o ci aw fe lon o lon, ne ma o dabra; ²⁶ nka aw ma ne lamɛn, aw ma aw toro malɛ ne ta kuma ra. Aw ka aw torokun gbeleya, ka kojugu ke ka teme aw bemaw kan belɛn.

²⁷ «O koson ni ele Yeremi nana taga nin kumaw bee fo o ye, o tena i lamɛn; ni i nana o wele, o tena i jaabi. ²⁸ O ra, a fo o ye ko: «Siya min te son ka Matigi Ala, o ta Ala kan mina, ani siya min te son korori ma, aw le ye o siya ye. Can banna, can te bo mogow si da ra tuun.» »

Kojuguba wagati

²⁹ «Aw ye aw kunsigiw tige k'a firiz; aw ye taga sangadonkiriw la kongoriw kunna, sabu Matigi Ala banna nin mogow ra; a k'a ko don o ra, sabu o k'a ta dimi lawuri.

³⁰ «Zuda ta mogow ka kojugu ke ne na korɔ; Matigi Ala ko ten. Ne togɔ lara so min na, o ka o ta jo haramuninw bla o so le konɔ, ka ne ta so lanogɔ. ³¹ O ka sonnikeyorow lo Tofeti, Beni Hinomu dingakolonba yoro ra, ka o dencew, ani o denmusow jeni tasuma ra ka o ke saraka ye, k'a sorɔ ne ma o fo o ye, o ko yere ma don ne ta miiriya ra ka ye.

³² «O koson, a fle, lon do bena se, Matigi Ala ko ten, o lon na o tena a fo tuun ko: «Tofeti», walama ko: «Beni Hinomu dingakolonba»; o bena a fo le ko: «kannatigeri dingakolonba». O bena suw don TofetiS, sabu sudonyoro tena sorɔ yoro were. ³³ Nin mogow suw le bena ke konɔw, ani kongowaraw ta baro ye; mogow si tena o gben. ³⁴ Ne bena a to nagarikanw, ani ninsondiyakanw, ani korɔce ta donkirilakanw, ani koromuso ta donkirilakanw bee ye dabra Zuda duguw konɔ, ani Zeruzalemu siradaw ra; sabu jamana bena ke yoro lakolon le ye.»

8

¹ «O lon na, koni, Matigi Ala ko ten, o bena Zuda masacew suw kolow, ani kuntigiw suw kolow, ani sarakalasebagaw suw kolow, ani ciraw suw kolow, ani Zeruzalemukaw suw kolow labo o ta kaburuw konɔ. ² O bena o kolow yerege tere ni karo ni lolow na korɔ; sabu o tun ka o fenw le kanu, ka saraka bo o ye, ka tugu o no fe, ka lagberi ke ni o fenw togɔ ye, ka o bato. Mogow tena sorɔ ka o kolow ce, ka o sutara tuun; o bena ke nogɔ le ye dugukolo kan. ³ Ne bena nin mogowjuguw gben ka taga jamana werew ra; o ta duruja to minw bena to o ko o jamanaw ra yi, saya logɔ bena ke olugu ra ka teme janamanya kan. Matigi Ala ko ten.»

Izirayelimogow ma son ka seko Ala ma

⁴ «A fo nin mogow ye, ko Matigi Ala ko: Yala ni mogow ka ben, a te wuri tuun wa? Ni mogow firira ka sira bla, a te seko tuun wa?

⁵ Ayiwa, o tuma mun koson nin Zeruzalemu dugumogow murutira, ka ke lanabariw ye tuma bee?

Mun koson o be janfa ke tuma bee,

ka ban ka seko ka na ne Ala fe?

⁶ Ne ka ne janto o ta kuma ra k'a lamɛn:

o be faninyakumaw le fɔra.

O do te nimisa a ta kewalejuguw ra k'a fo ko:

‡ 7:29 7.29 Izirayelimogow dow tun be o kunsigiw to a ye ज्या, k'a yira ko o ka o yere bla danna Matigi Ala ye (Jateri 6.1-21). § 7:32 7.32 I n'a fo Tofeti yoro le tun kera o ta sonnikeyorow ye, o tun man kan ka suw don o yoro ra, ni o te, o sonnikeyorow tun be cen.

«Mun koson ne ka nin ke?»
 O bee be borira ka taga o kun fe,
 i ko so girinto ka taga kere ra.
⁷ Hali baninkono min be yaala san fe,
 ale k'a ta wagatiw lon;
 kongotugani, ani naganaganin, ani kunangbe,
 olugu bee ka o sekowagati lon.
 Nka ne ta mogow koni,
 olugu ma Matigi Ala ta kolatigeninw lon.»

⁸ «E, aw be son k'a fo ko aw ye hakiritigiw ye,
 ko Matigi Ala ta sariya be aw boro wa?
 K'a soro can yere ra, sariya karamogow ta seberikenan be faninya le sebe;
 o ka sariya ta kumaw yelama k'a ke faninya ye.

⁹ Hakiritigiw maroyara,
 o jigi tigera, o minana,
 sabu o ka Matigi Ala ta kuma mafiyenya;
 hakiritigiya juman le be o fe tuun?»

Ala bena kojugu minw lase a ta mogow ma

¹⁰ «O koson ne bena o ta musow di ce werew ma,
 ka o ta forow di o minabagaw ma;
 sabu k'a ta o bee ra fitini na ka taga a bla o bee ra koroba ra,
 o bee ye natabaw le ye;
 k'a damina ciraw ra, ka taga a bla sarakalasebagaw ra,
 o bee ye faninyafobagaw le ye.

¹¹ O te o sobe donna ne ta dugumogow ta bana ko ra
 ka o flake ka na.

O b'a fo doron ko: «Hera! Hera!»

K'a soro hera te yi.

¹² Yala o maroyara nin ko haramuninw keru koson wa?

O ma maroya fiyewu!

Ko min be mogow kun suuru, o te o lon.

O koson o bena ben ni benbagaw ye;

lon min ne bena o sara ka kapa ni o ta kewalew ye,

o lon le ra o bena talon ka ben.

Matigi Ala ko ten.»

¹³ «Ne bena o ce fo ka o ban pewu!

Matigi Ala ko ten.

Rezenmo tena soro rezensunw na tuun,

toromo tena soro torosunw na tuun.

O flaburuw bena jaja;

ne tun ka fen o fen di o ma, ne bena o bee bosi o boro.»

Ala ta mogow jigi tigera

¹⁴ «Mun koson an siginin be yan?

Aw ye jogon lajen ka taga dugu barakamanw kono

ka taga sa yi,

sabu Matigi Ala, an ta Ala b'a fe ka an faga;

a ka baga ke an ta minji ra ka o di an ma,

ko an ka jurumun ke ka Matigi Ala hake ta.

¹⁵ An tun be hera le makonona, nka a ma na na;

an tun be an ta torow nogoyawagati le makonona, nka o nana ke jatigeba le ye.

¹⁶ «O ta sow mankan be nana ka bo Dan mara fan le fe;

o ta soce barakamanw kasikan mankan be jamana bee yereyere.

O nato be jamana ni a konofenw bee domuna,

ani duguw ni dugumogow bee.

¹⁷ «Ayiwa, a fe, ne bena sajuguw ci aw kama,

mogow si te se ka sa minw nege;

o bena aw kin.

Matigi Ala ko ten.»

Ala ta mɔgɔw ta ko ka cira Yeremi jusu kasi

¹⁸ «E, fla si te ne ta jusukasi ra;
ne jusukun tɔɔɔnin lo kosɛbe.

¹⁹ A fle, ne be ne ta mɔgɔw kulekan menna
ka bo fo jamanajan do ra.

O tuma Matigi Ala te Siyon dugu kɔnɔ tuun le wa?
Dugu masace te yi tuun le wa?

«Mun kosɔn o ka ne jusu bo ni o ta jow ye,
ni siya werew ta batofen gbansanw ye?

²⁰ «Simantigewagati temena, samiya banna,
nka hali bi an ma kisi!»

²¹ Tɔɔɔ min sera ne ta mɔgɔw ma, o ka ne jusukun tɔɔɔ;
panasisi ka ne mina, ne jigi tigera.

²² O tuma fla munta te Galadi mara ra wa?
Flakebaga te yi tuun wa?

Mun kosɔn ne ta mɔgɔw ta bana te sera ka keneya sa?

²³ Hali ne kunkolo tun ye ke bunun ye,
ka ne padenw fa paji ra i ko ko;

ne tun bena kasi su ni tere
ne ta mɔgɔw fagako kosɔn.

9

Kojugu cayara jamana kɔnɔ

¹ E, ni ne tun be se ka dugutagabagaw ta lonanjigibon do soro kongokolon kɔnɔ yi sa!

Ne tun bena bo ne ta mɔgɔw koro,
ka ne yere mabo o ra, ka taga fo yorojan;
sabu o bee ye jenyakebagaw le ye,
o bee ye mogojanfabagaw le ye!

² «Kalan juru be sama ka biye bon cogo min na,
o be o nenkun sama ka faninya fo o cogo le ra.
O ma o ta fanga soro jamana kɔnɔ can sababu ra de!
O be kojugu do le fara kojugu do kan lon o lon,
o fana t'a lon ko ne ye Ala ye;
Matigi Ala ko ten.

³ «Bee ye a yere korosi a teriw ra,
mogo si kana la a balema ra;
sabu balemaw bee be mogon janfa,
teriw bee ye nafiwi le ye.

⁴ Bee be faninya fo a mogonogon ye;
mogo si te can fora tuun.

O ka o nenkunw degi faninyatige ra;
o ta kojugu ke ka o baraka ban

⁵ O siginin be faninya le ce ra;
o ta faninya koson, o t'a lon ko ne ye Ala ye.
Matigi Ala ko ten.»

Ala ka kankari la a ta mɔgɔw ye

⁶ O koson Fangatigi Ala ko:

«Ne bena o yeele tasuma ra i ko warigbe, ka o korobo.
Ni o te ne be se ka mun were le ke ne ta dugumogow ra tuun?

⁷ O nenkunw be i ko mogofagabiye dabonin;
faninya doron le be o da ra.

O b'a fo o mogonogon ma ko hera be yi,
k'a soro o ta miiriya ye ka jan la a na k'a laben.

⁸ Yala ne man kan ka nin kojuguw juru sara o ra wa?
Matigi Ala ko ten.

Yala ne man kan ka ne yere dimibo nin siya mogon na wa?»

Kasi ni jusukasi

⁹ «Ne bena kasi ka nuna kuruw koson;
ne bena mapumanko donkiriw la beganmarayorow koson kongokolon konon,
sabu yoro bee jenina, mogon si te teme yi tuun.
Beganw kasikan te menna tuun;
k'a ta konow ra ka taga a bla kongosogow ra,
o bee tagara.

¹⁰ «Ne bena Zeruzalemu ke kabakuruton le ye,
k'a ke kongowuruw dogoyoro ye;
min ye Zuda duguw ye, ne bena o ke yoro lakolon ye,
mogon tena sigi yoro min na tuun.

¹¹ Jon ye hakiritigi ye
min be se ka nin kow faamu?
Matigi Ala da ka nin kow nafa jontigi le ye,
ni a be se k'a nafa an ye?
Mun koson jamana cenna,
k'a bee jeni k'a ke i ko kongokolon,
mogon te teme yoro min na tuun?»

¹² Matigi Ala ko: «O kera, sabu ne tun ka sariya minw yira o ra, o banna o sariyaw ra; o ma son ka ne ta kumaw lamem, o m'a sira tagama fana. ¹³ O tora o yere jusukun ta miirijuguw le kan, ka tugu Baali* ta jow no fe, i n'a fo o bemaw ka o karan a ra cogo min na. ¹⁴ O koson Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: Ne bena nin mogon baro ni jalaji le ye, ka flajugu ke o ta minji ra k'a di o ma. ¹⁵ Ne bena o janjan siya tow ce ra, o ni o bemaw si tun ma siya minw lon. Ne bena tugu o ko ni kerekemuru ye, fo ka taga o bee halaki ka ban pewu.»

¹⁶ Fangatigi Ala ko:
«Aw ye miiri! Aw ye sangakasibagaw wele ka na!
Muso minw ka sangakasi lon kosebe, aw ye o dow yoropinini ka na.

¹⁷ O ye teliya ka na kule an kunna
fo ka an naw fa naji ra,
fo ka naji woyo ka bo an naw ra.»

¹⁸ «Sabu nunakanw be bora Siyon dugu konon:
<E, anw ta cenna pewu!
An marora de!
Sabu an gbenna ka bo an ta jamana ra;
o ka an ta bonw bee benben.>

¹⁹ «E, musow, aw ye Matigi Ala ta kuma lamem!
A da be min fo aw ye, aw ye aw torow dayele ka o lamem.
Aw ye aw denmusow karan sangadonkiriw ra,
aw bee ye aw siginogonw degi sukasi ra.

²⁰ Sabu saya donna an ta bonw finetiriw fe,
a donna an ta bonpumanbaw konon;
a ka denw faga siradaw ra,
ka kanbelenw faga jamalajenyorow ra.»

²¹ «Yeremi, a fo ko Matigi Ala ko,
ko adamadenw suw bena yerege dugu ma
i ko o be nogon yerege foro konon cogo min na,
i ko siman minw benbenna simankanbagaw ko, mogon te soron ka minw tomon.»

Ala lonniya le ye hakiritigiya ye

²² Matigi Ala ko:
«Hakiritigi kana a yere bonya a ta hakiritigiya koson,
cefari kana a yere bonya a ta cefariya koson,
naforotigi kana a yere bonya a ta naforotigiya koson!
²³ Nka ni mogon min b'a fe k'a yere bonya,

o tigi y'a yere bonya ko a ka hakiri soro ka ne lon*,
 k'a lon ko ne le ye Matigi Ala ye,
 ko ne be numanya ni can ni terenninya ke dugukolo kan
 sabu o le ka di ne ye.
 Matigi Ala ko ten.»

Siya minw ma o jogo yelema

²⁴ «Wagati do be nana, Matigi Ala ko ten, siya minw kenesigira k'a soro o jogo ma yelema, ne bena wuri olugu kama: ²⁵ O ye Misirankaw, ani Zudakaw, ani Edomukaw, ani Amankaw, ani Mohabukaw ye, o siya minw bee be o bonbosi kerefeyorow li†, minw signin be kongokolon kono, sabu o siyaw si ma kenesigi ka o jogo yelema; Izirayeli jamana mogow fana jogo ma yelema.»

10

Batofen gbansanw ani Ala panaman

¹ Matigi Ala be min fora aw kama, aw ye o lamen, aw Izirayelimogow!

² Matigi Ala ko:

«Aw kana siya werew ta kokocogow ladegi;
 aw kana siran sankolo tagamasiyenw na,
 hali ni siya tow be siranna o na.

³ Siyaw ta landakow te foyi ye.

O be taga yiri tige kongo kono,
 yirilesebaga b'a lese ni yirilese nan ye.

⁴ O be warigbe ni sanin ke k'a cerna,
 ka negokuru dow ke k'a gbengben k'a lo,
 janko a kana ben.

⁵ O alaw be i ko konogbennan minw be fifa foro kono,
 o te se ka kuma.

Mogo le be o ta,
 ni o te, o te se ka tagama.
 Aw kana siran o na,
 sabu o te se ka kojugu ke,
 o fana te se ka kopuman ke.»

⁶ E, Matigi Ala, ele bonogonko te yi!

I ka bon, i togo baraka ka bon!

⁷ E, siyaw bee ta Masa, mogo juman le be yi ko ele nasiran te min na?

Bee ka kan ka siran o na.
 Siyaw ta mogo hakiritigiw bee ra,
 ani o ta maraw bee ra
 ele bonogonko te yi.

⁸ O bee ye nalomanw le ye, o bee ye hakirintanw le ye;
 o ta batofenw te se ka mogo karan foyi ra, sabu yiri dama lo.

⁹ O be na ni warigbe gbasinin ye ka bo Tarisisi,
 o be bo ni sanin fana ye Ufazi.

Yirilesebaga be fen do tagamasiyen ke,
 saninfagabaga boro b'a lalaga.

O be o jow masiri ni faninuman bulamanw, ani a wulenmanw ye,
 k'a soro o bee ye adamaden do ta hakiri no le ye.

¹⁰ Matigi Ala le ye Ala yere ye;
 ale le ye Ala panaman ye, ani Masa wuribari.
 Ni a jusu bora, dugukolo be yereyere,
 siya si te se ka lo k'a ta dimiba makono.

¹¹ Aw y'a fo o ye ko ala minw ma sankolo dan, o ma dugukolo dan, ko lon do o alaw bena tunu ka bo dugukolo ko kan, ka tunu ka bo sankolo jukoro.

¹² Matigi Ala ka dugukolo dan a ta sebgaya baraka ra,

* **9:23** 9.23 Poli ka nin kumaw fo (Korentikaw folo 1.31; Korentikaw flanan 10.17). † **9:25** 9.25 Siya dow tun be o bonbosi kerefeyorow li ka kapa ni o ta batofenw ta landaw ye. Nka Ala tun t'a fe a ta mogow ye o kow ladegi.

ka dunuƙa ju sigi a ta hakiritigiya baraka ra,
ka sankolo dan a ta faamuri baraka ra.

¹³ Ni a k'a ta sankurukan bo, jibaw be lajen sankolo kono,
a be sankabaw lana ka bo fo dunuƙa danw na;
a be sanmanamanaw bo sanji ce ra,
a be foƙo labo a marayorow ra.

¹⁴ Adamadenw bee ye nalomanw le ye, o si te ko lon;
saninfagabaga be jo min lalaga, o maroya be laban ka ale yere soro;
a be o fenw lalaga ka mogow nege le,
sabu nenekiri te o fenw na.

¹⁵ Fengbansanw lo, baarakunntanw lo;
ni o ta kojugu saralon nana se, o bee bena halaki.

¹⁶ Nka Ala min be Yakuba ta mogow fe, ale te o cogo ra;
ale le ka fen bee dan.
Izirayeli le ye a ta siya ye,
Fangatigi Ala, o ye a togo ye.

Cenriba wagati sera

¹⁷ Aw ye aw ta doniw ce ka bo dugu ma,
aw juguw ka aw minw ta dugu lamini!

¹⁸ Sabu Matigi Ala ko:
«A fe, sisan koni,
ne bena nin jamana mogow firi fo yorɔjan;
ne bena sege ben o kan ka o degu,
janko o juguw ye o mina.»

¹⁹ Zeruzalemu ko: «E, bono ka ne soro, ne banara;
ne ta jori dimi ka bon kosebe!
Ne tun b'a fora ko: Sege sera ne ma,
nka ne ka kan k'a sonmina le.

²⁰ Ne ta fanibon benna,
a sirijuruw bee tigetigera.
Ne dencew bee tagara ka ne to,
o si te yi tuun;
mogo te yi min be se ka ne ta bon lo tuun,
k'a datugufaniw lawuri.»

²¹ Sagagbenbagaw* kera nalomanw ye,
o ma Matigi Ala ta jehrogonya jini;
o koson o ta baara ma na,
o ta beganw bee janjanna.

²² Aw ye mankan do lamɛn! A be surunyara ka na!
Woyokanba do le be bora sahiliyanfan jamana fan na.
O bena Zuda mara duguw ci ka o ke yoro lakolonba ye,
ka o ke kongowuruw dogoyoro ye.

Cira Yeremi ka Ala daari a ta jamana mogow ye

²³ E, Matigi Ala, ne k'a lon ko adamaden ta dunuƙalatiƙe te a yere boro,
ko mogo tagamato te se k'a tɛmeyorow latige.

²⁴ E, Matigi Ala, ne koro, nka i kana a dama tɛme;
i kana a ke ni dimi ye, ni o te, i bena ne halaki ka ban pewu.

²⁵ Siya minw te i lon o ta Ala ye, i ta dimi ben olugu kan,
ani mogo minw te i togo bato!
Sabu olugu le ka Yakuba ta mogow domu,
o ka o domu ka o ban pewu;
o k'a ta jamana cen, k'a ke yoro lakolon ye.

11

Ala ta mogow ma ke kankelentigiw ye

* **10:21** 10.21 Sagagbenbagaw: O koro ye jamana namogow; olugu ma se ka jamana mara ka na.

ne be se ka s̄s̄ori ke ni ele ye cogo di?
 O b̄e n'a ta, ne b̄ena i jininka i ta terenninya ko ra:
 Mun le kos̄on m̄oḡojuguw ta kow b̄e ɲa o boro d̄e?
 Mun le kos̄on janfam̄oḡow siginin b̄e to ɲasuma ra?
² I ka o lalaga ka o turu, f̄o o ka liliw don;
 o b̄e wuri ka ɲa f̄o ka den.
 I toɲo b̄e o da ra tuma b̄e,
 k'a s̄oro o ta miiriya yoro ka jan i ra.
³ Matigi Ala, ele k̄oni ka ne lon, i ɲa b̄e ne ra;
 i ka ne sege-sege, k'a lon ko ne jusukun ta miiriyaw b̄e be ele le kan.
 M̄oḡojuguw mina i ko sagaw, i ye taga ni o ye fagariyoro ra;
 o bla danna fagarilon kama!

⁴ «Jamanadenw ta sukasi b̄ena ban tuma juman le sa?
 Kongobinw b̄e b̄ena nugu tuma juman le tuun?
 O b̄e k̄era jamana m̄oḡow yere ta juguya le kos̄on.
 Beganw, ani k̄onow b̄e be halakira,
 sabu m̄oḡow b'a fora ko: <An laban b̄ena ke min ye, Ala te o lon.> »

Ala ta jaabiri

⁵ «Ni sennamanw ta bori ka ele sege,
 o tuma i b̄ena se ka bori ni sotigiw ye cogo di?
 Ni ele hakiri te sigi f̄o i ye ke yoro laganfiyanin le ra,
 o tuma ni i nana taga sigi Zuriden baji ta mankanw ce ra don?
⁶ Sabu hali i yere balekaw, ani i ta somogow,
 olugu fana be i janfara;
 o be o kan korota ka i korof̄o.
 O kos̄on i kana la o ra,
 hali ni o be kumadimanw fora i ye.»

Ala k'a ko don a ta batoso ni a ta m̄oḡow ra

⁷ «Ne ka ne ko don ne ta batoso ma,
 ne banna ne ta m̄oḡow ra;
 ne tun be minw kanu ni ne jusukun b̄e ye,
 ne ka olugu le labla o juguw ye.
⁸ Ne ta m̄oḡow kera ne fe
 i ko jara be cogo min na kongo k̄on̄o.
 O be perenna ne kunna,
 o le kos̄on ne ka o k̄oninya.
⁹ Yala ne ta m̄oḡow kera ne fe i ko jori now be duga min na,
 f̄o duga tow b̄ena a lamini fan be ra wa?
 Aw ye taga kongosogow b̄e lajen,
 o ye na domuniba ke!
¹⁰ Beganmarabaga caman ka ne ta rezenforo cen,
 o ka ne ta foro d̄ond̄on;
 o ka ne diyanyaforo ye lema
 k'a ke yoro lakolonba ye.
¹¹ O k'a cen k'a ke yoro lakolon ye;
 o kasibagato le be ne ɲa kor̄o, sabu o ta yoro kera yoro lakolon ye.
 Jamana b̄e cenna,
 sabu m̄oḡo te yi min b'a janto a ra.

¹² «Cenrikebagaw be nana
 ka bo kongokolon kuruw b̄e kunna;
 sabu Matigi Ala ta kerekemuru b̄ena cenri ke,
 k'a ta jamana fan kelen na ka taga a bla a fan do ra.
 Danfen si tena ɲasuma s̄oro.

¹³ O ka siman dan, ka na ɲani kan siman no ra;
 o ma ton̄o s̄oro o ta sege ra.
 Aw ta simantige b̄ena maroya bla aw ra,
 sabu Matigi Ala dimina aw kor̄o kosebe!»

Ala b̄ena min ke Izirayeli sigijoḡonw na

¹⁴ Matigi Ala ko: «Ne ka jamana min di Izirayelimogow ma, ne ta mogow, k'a ke o ta ye, ne siginogonjugu minw bee sera o jamana ma, ne bena olugu bee lawuri ka bo o ta jamanaw ra, ka Zuda mara mogow fana labo o ce ra. ¹⁵ Nka o lawurinin ko, ne belen bena hina o ra tuun, ka o bee kelen kelen laseko o sigiyoro ra, ka o bee kelen kelen laseko o ta jamana ra. ¹⁶ Ni o ka ne ta mogow ta tagamacogo ladegi ka na, ka kari ni ne togo ye k'a fo ko: «An be kari Matigi Ala panaman togo ra», i n'a fo o tun ka ne ta mogow karan ko o ye kari Baali* ta jo togo ra cogo min na, o tuma o bena sigiyoro soro ne ta mogow ce ra. ¹⁷ Nka ni siya min ma ne lamenn, ne bena o siya gben ka bo a ta jamana ra, ka o gben, ka o halaki. Matigi Ala ko ten.»

Ala bena Zuda mara laben cogo min na

13

(13–20)

Cesirinan ta ko

¹ Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Taga cesirinan do san, min danna ni lenfani ye, i ye a siri i yere ce ra; nka i kana a to ji ye se a ma.» ² Ayiwa, ne tagara cesirinan san, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo ne ye cogo min na, k'a siri ne yere ce ra.

³ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun a sipaga flanan na, ko: ⁴ «I ka cesirinan min san k'a siri i ce ra, o ta ka taga ni a ye Efirati ba fan fe, i ye taga a dogo farawo do kono yi.» ⁵ Ne tagara a dogo Efirati ba koro i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo cogo min na.

⁶ Wagatijan temenin ko, Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Wuri ka taga Efirati ba ra; ne tun ko i ye taga cesirinan min dogo yi, taga o ta.» ⁷ Ne tagara Efirati ba koro, ne tun ka cesirinan dogo yoro min na, ne ka o yoro wogobi ka cesirinan bo. Nka ne k'a ye ko cesirinan tun torira, a te foyi na tuun.

⁸ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; ⁹ a ko: «Matigi Ala ko: «Ne bena Zuda mara mogow ta yerebonya cen nin cogo le ra, ani Zeruzalemukaw ta yerebonyaba min be o ra. ¹⁰ O siya mogojugu minw be ban ka ne ta kuma lamenn, minw be tagama ka kana ni o yere jusukun ta miiriyaw ye, ka tugu ala werew ko, ka o kinbiri gban olugu koro ka o bato, o mogow bena ke i ko nin cesirinan min te foyi na tuun. ¹¹ Sabu mogow be cesirinan siri a yere ce ra cogo min na, ne fana tun ka Izirayeli ta mogow siri ne ce ra o cogo le ra, ani Zuda ta mogow bee, Matigi Ala ko ten, janko o ye ke ne ta mogow ye, ani ne togo bonya sababu, ani ne tandori sababu, ani ne ta noro; nka o ma ne lamenn.» »

Ala ta dimi

¹² «Ayiwa, nin kuma fo o ye, ko Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Rezenjiforogow bee kera janko o ye fa rezenji le ra!» O bena i jaabi ko: «Yala o tuma anw m'a lon ko rezenjiforogow bee kera janko o ye fa rezenji ra le wa?» ¹³ O tuma i bena a fo o ye ko Matigi Ala ko: «Ne bena nin jamana mogow bee fa; masace min siginin be Dawuda ta masasiganan kan, ani sarakalasebagaw, ani ciraw, ani Zeruzalemukaw bee, ne bena o bee fa fo ka o panamini. ¹⁴ Ne bena o gbasi nogon na ka o cici, facew ni dencew bee. Matigi Ala ko ten. Ne tena hina, ne tena mapuman, ne tena makari mogow si ra. Foyi le tena ne bari ka o halaki.» »

Ala kanminari

¹⁵ Aw ye menni ke, aw ye aw toro malo kosebe,

aw kana yada,
sabu Matigi Ala le be kumana.

¹⁶ Aw ye bonya la Matigi Ala, aw ta Ala kan,

sani a ye na dibi lajigi aw kan,

sani aw sen ye talon

kuruw ra, terebenda dibi ra.

Aw be yeelen makonona,

nka a bena a yelama k'a ke saya dibi le ye,

k'a ke dibikuruba ye.

¹⁷ Nka ni aw ma lamenni ke,

ne bena dogo ka kasi aw ta yerebonya koson;

ne bena kasi ka paji caman bo,

sabu o bena Matigi Ala ta sagakuru mina ka taga ni a ye.

Ala ka min fo masace ta somogow ye

¹⁸ «A fo masace ni masamuso ye ko:

«Aw ye jigi ka sigi dugu ma,

sabu masafugula min tun ye aw ta masiri ye,
o bɔra aw kun na ka ben.»

19 Jamana woroduguyanfan duguw ta dondaw datugura,
mɔgɔ si tɛ yi min bɛ se ka o dayɛɛ.
Zuda mara mɔgɔw bɛɛ minana,
o bɛɛ lajnɛnin minana ka taga ni o ye.»

Maroya bena Zeruzalemu sɔrɔ

20 «Zeruzalemu, i na kɔrɔta ka flɛri kɛ,
minw bɛ nana ka bɔ sahiliyanfan fɛ, o flɛ!
Sagakuru min tun dira i ma, o bɛ min?

O sagakuru* min tun ye i ta masiri ye, o bɛ min?

21 Ele yɛrɛ ka minw karan, ka o kɛ i kuntigiw ye,
ni olugu nana sigi i kunna, i bena mun fɔ sa?

Yala dimi tɛna ben i kan
i ko muso jigibagatɔ ta dimi wa?

22 Ni i k'a fɔ i yɛrɛ kɔnɔ ko:

«Mun kɔsɔn nin kow sera ne ma sa?»

I ta terenbariya caya kojugu le kɔsɔn,
i ta tagafe kɔrɔtara,
k'a to o benna i kan.

23 «Yala Etiyopika bɛ se k'a fari cogoya yɛɛɛma wa?
Walama waraninkala bɛ se k'a siw nɛgen bɔ a yɛrɛ ra wa?
Aw fana bɛ se ka kɔnuman kɛ cogo di,
aw minw derira kojugukɛ ra?

24 Ne bena aw janjan
i ko kongokolon fɔɔnɔ bɛ binjalan cɛ ka taga cogo min na.

25 «Ele ninyɔrɔ ye nin ye,
ne ka min latige i ye.

Matigi Ala ko ten,
sabu i jinana ne kɔ,
ka i jigi la faninya alaw kan.

26 Ne bena i ta tagafe kɔrɔta k'a se fɔ i nada ma
janko o ye i lebu ye.

27 Ne ka i ta jɛnɛyaw ye, ani i ta cekokasiw,
ani i bɛ i ta jatɔyajugu minw kɛ
kongoriw kunna ani kongokɔnɔyɔrɔw ra.
Ne ka i ta ko haramuninw ye.

E, Zeruzalemu, bɔnɔ bena ele sɔrɔ,
ele bena bɔ i ta saninyabariya ra tuma juman le sa?»

14

Yeremi ka Ala daari sanji ko ra

1 Matigi Ala ka kuma min lase Yeremi ma sanjinabariya ko ra, o le ye nin ye:

2 «Zuda bɛ maɓumankokasi kera,
o ta duguw benbenna;
mɔgɔw jusu kasinin sigisiginin bɛ dugu ma;
kasikan le bɛ bɔra Zeruzalemu dugu kɔnɔ.

3 Matigicɛw bɛ o ta baaradenw ci ka taga ji nini;
olugu bɛ taga kɔlɔnda ra, nka o tɛ ji sɔrɔ.

O bɛ seko ni o ta minan lakolon ye,
o kɔnɔnɔfirinin ni o jigi tigenin bɛ o kun datugu ka seko ka na.

4 Dugukolo jara fɔ k'a pɛrɛnpɛrɛn,
sabu sanji tɛ benna jamana kɔnɔ.

Sɛnɛkɛbagaw jigi tigera,
fɔ o bɛ o kun datugu.

5 Hali minanmuso bɛ den woro kongo kɔnɔ ka taga k'a to yi,
sabu bin tɛ yi.

* 13:20 13.20 Sagakuru: O kɔrɔ ye Zeruzalemu dugumɔgɔw; o juguw bɛ na o bɛɛ cɛ ka taga ni o ye.

⁶ Kongofaliw be lolɔ fara kongoriw konna,
ka to ka fɔɔɔ mina i ko kongowuruw;
o padenw baraka banna
sabu bin te yi.»

⁷ Mɔgɔw ko:
«E, Matigi Ala, hali ni an ta terenbariya ka an jaraki,
an deme i tɔgɔ kosɔn!
An ta lanabariya bonyara,
an ka jurumun ke, ka i hake ta.

⁸ Ele le ye Izirayeli jigi ye,
ele le ye a bosibaga ye a degu wagatiw ra.
Mun kosɔn i bena ke jamana kɔnɔ i ko lonan,
i ko dugutagabaga min be na su kelen dɔrɔn si, ka taga?

⁹ Mun kosɔn i be ke i ko mɔgɔ min dabari bee banna,
i ko kerekɛɛfari min te se ka mɔgɔ kisi?
O bee n'a ta, Matigi Ala, i be an ce ra,
ele tɔgɔ le be an na;
i kana ban an na!»

Ala ma sɔn ko Yeremi ye daariri ke mɔgɔw ye

¹⁰ Matigi Ala be min fɔ nin mɔgɔw ma, o ye, ko: «Can ra, yaala ka di o ye. O sen te to yɔrɔ kelen na; o kosɔn Matigi Ala te o fe tuun. Sisan kɔni, a bena a hakiri to o ta terenbariyaw ra, ka o ta jurumunw hake bɔ o ra.»

¹¹ Matigi Ala k'a fɔ ne ye tuun ko: «I kana daariri ke nin mɔgɔw ye ko ne ye kɔɔɔman ke o ye. ¹² Hali ni o ka sun don ka ne daari, ne tena o kasikan lamɛn. Ni o ka sarakajenitaw* ni siman sarakaw* bɔ ne ye, ne tena sɔn o ra. Ne bena o halaki ni kerekemuru, ni kɔngɔ, ni banajuguw ye.»

¹³ Ne ko: «E, Dununatigi Ala, a fle, ciraw b'a fora o ye ko: «Kere tena ben aw kan, kɔngɔ fana tena ben aw kan, sabu Ala bena hera panaman le di aw ma nin yɔrɔ ra yan.»

¹⁴ Matigi Ala ka ne jaabi ko: «Ciraw be faninya le fora ne tɔgɔ ra. Ne ma o ci, ne ma foyi fɔ o ye, ne ma kuma don o da ra; faninya sikow, ani kuma gbansanw, ani mɔgɔlafirikuma minw be bɔ o yere ta miiriya ra, o be o cirayakumaw le fora aw ye. ¹⁵ O kosɔn nin cira minw be kumana ne tɔgɔ ra k'a sɔrɔ ne ma o ci, k'a fɔ ko kere tena ke nin jamana ra, walama kɔngɔ, Matigi Ala be min fɔ o ciraw kama, o ye nin ye: Kerekemuru ni kɔngɔ le bena o ciraw halaki. ¹⁶ O be o cirayakumaw fora mɔgɔ minw ye fana, kɔngɔ ni kerekemuru bena olugu faga ka o suw benben Zeruzalemu dugukɔnsiraw ra; olugu yere o, o ta musow o, o dencew o, o denmusow o, mɔgɔ tena sɔrɔ ka o si su don. Ne bena o ta juguya ben o yere kan.»

Yeremi ka yafamadaari ke

¹⁷ Nin kuma fɔ o ye, ko:
«Ne naji ye jigi su ni tere,
a kana lɔ ka ye,
sabu kojuguba benna ne ta dugumɔgɔw kan,
banajuguba dɔ le benna o kan.

¹⁸ Ni ne ka taga kɔngɔ kɔnɔ,
kerekemuru ka minw faga, olugu suw be yi;
ni ne ka don dugu kɔnɔ,
kɔngɔ ka minw mina fɔ ka o halaki, olugu be yi.
Ciraw, ani sarakalasebagaw be yaala jamana kɔnɔ,
nka o te foyi faamu nin kow ra.»

¹⁹ Mɔgɔw ko:
«E, Ala, yala i banna Zuda jamana ra pewu le wa?
Yala Siyɔn dugu lɔgɔ bɔra i ra le wa?
Mun kosɔn i ka tɔrɔ ben an kan,
k'a to fla te sɔrɔra an ta tɔrɔ ra?
An tun be hera le makɔnɔna,
nka a ma na pa;
an tun be an ta tɔrɔw nɔgɔyawagati le makɔnɔna,
nka o nana ke jatigeba le ye.

²⁰ E, Matigi Ala, an lora an ta juguya ra,
ani an bemaw ta terenbariya;
sabu an ka jurumun ke ka i hake ta.
²¹ A ke i togo koson, i kana ban an na;
i kana i ta masasignan nooroman maffiyenya!
I hakiri to an na, i kana an ni i ta jennogonya cen.
²² Siya tow ta batofen gbansanw bee ra,
o ra juman kelen le be se ka sanji laben?
Yala sankolo be se ka sanji lana a yere ma wa?
Ele te wa, ele Matigi Ala, an ta Ala?
An jigi be i kan,
sabu ele le be nin kow bee kebagaya ye.»

15

Jaraki bena ben Ala ta mogow kan

¹ Matigi Ala k'a fo ne ye tuun ko: «Hali ni Musa ni Samawilu le nana ka na lo ne pa koro ka ne daari, ne tena son nin mogow ma tuun. O ghen ka bo ne pa koro, o ye taga.
² Ni o ko i ma ko: «O tuma an bena taga min le?» I ye o jaabi, ko Matigi Ala ko:
«Minw ka kan ni banajugu ye, banajugu be olugu faga,
minw ka kan ni kerekemuru ye, kerekemuru be olugu faga,
minw ka kan ni kongoye, kongoye be olugu faga,
minw ka kan ni minari ye, olugu be mina ka taga.»
³ «Ne bena kojugu suguya naani le ben o kan; Matigi Ala ko ten: O bena o faga ni kerekemuru ye, wuruw be o sogo sama k'a tigtigte, konow be o sogisogi, kongowaraw be o halaki. ⁴ Ne bena o ta ko ke jatigekoba ye dugukolo siya tow bee fe; ne bena o ke Ezekiyasi dence Manase*, Zuda masace ta kojuguw le koson, a tun ka kojugu minw bee ke Zeruzalemu.»

Zeruzalemu k'a ko don Ala ra

⁵ «E, Zeruzalemu, jon le bena makari ele ra sa?
Jon le bena i jusu saaro?
Jon le bena a ta sira bla
ka faran ka na ele kopininka?
⁶ Ele banna ne ra;
Matigi Ala ko ten,
i ka i ko di ne ma,
o koson ne ka ne boro bo i kama ka i halaki,
sabu ne segera sabari ra.
⁷ Ne bena o fiye ni simanfiyenyan ye ka o labo jamana konow, ka o janjan,
ka o bonow o ta denw na.
Ne bena ne ta mogow halaki,
sabu o ma seko ka bo o ta sirajuguw kan.
⁸ Ne sababu ra, o ta muso ce saninw cayara
ka teme hali kogojida kenken kan.
Ne ka cenrikebaga ci tereghan papa fe kerekedenw bamusow kama;
ne barara ka kononofiri ni jatige cun o kan.
⁹ Muso min tun ka dence wolonfla woro, o baraka banna,
a nenekiri minana a ra.
Ale ta tere be ben, k'a sorow tere ma ban folow;
a maroyara, fo ka lebu.
Ni o to minw ka to, ne bena olugu labla kerekemuru ye
ka o bla o juguw pa koro.
Matigi Ala ko ten.»

Ala bena baraka don Yeremi ta baara ra

¹⁰ «E, ne bamuso, bonow ka ne sorow sabu i ka ne woro!
Ne le kera jamana bee lajennin ta sosoriw ni a ta kerew kun ye!
Ne ma juru don mogow ra, ne ma juru ta mogow fe,
nka bee be ne dangara.»

* 15:4 15.4 Manase ta kow sebara yoro minw na: Masacew flanan 21.1-16; Kibaroyaw flanan 33.1-20.

11 Matigi Ala ka ne jaabi ko:
«Sigiya t'a ra, ne bena i bosi
i ta wagatighelenw na, ani i degu wagatiw ra:
i juguw yere le bena na i daari.

12 Yala mogo be se ka nege kari wa,
sahiliyanfan ta nege, walama siranege?

13 «Ne bena a to mogo w ye aw borofenw, ani aw ta natorow ce, o tena foyi sara aw ye;
o be ke aw ta jurumunw le koson, aw ka jurumun minw bee ke aw ta jamana kon.

14 Ne bena a to aw ye taga ke aw juguw ta jonw ye
jamana do ra, aw ma jamana min lon;
sabu ne ta dimi manana i ko tasuma,
o tasuma be manana aw le kama.

15 «Ele ka fen bee lon, Matigi Ala;
i hakiri to ne ra, i janto ne ra,
ka ne dimibo ne torobagaw ra;
i kana muwu ne juguw koru fu ka na a to o ye ne latunu.
I hakiri to a ra ko ne kera mafiyenyarifen ye ele le koson.

16 Ne ka i ta kumaw soru minke, ne ka o domu,
i ta kuma ka ne ninsondiya, ka ne jusu diya,
sabu ele tugu le be ne ra.

E, Matigi Ala, Fangatigi Ala.

17 Ne ma taga sigi ni mogolobobagaw ye
ka yereko ni olugu ye;
i boro baraka ka ne jagboya ka sigi ne kelen na,
sabu i ka ne jusu bo kosebe mogow kama.

18 Mun koson ne ta sege te banna ka ye?

Mun koson ne ta bana te banna ka ye,
a te sonna ka keneya?

Yala i b'a fe ka ke ni ne ye le i ko bunun min be mogo janfa wa,
i ko mogo te se k'a jigi la bunun min ta ji kan?»

19 Ayiwa, Matigi Ala ta jaabi ye nin ye:

«Ni i ka na ne fe tuun, ne bena i ta,
ka i lo i loyorofo lo ra ne pa koru.
Ni i ka fenyamanamaw faran ka bo fengbansanw na,
o tuma i bena ke ne ta daramina ye.
O ra, olugu le bena seko ka na ele fe,
ele le tena seko ka taga olugu fe.

20 Ne bena i ke nin mogow fe
i ko siranegekogo barakaman;

o bena i kere,
nka o tena se i ra,
sabu ne bena ke ni i ye,
janko ka i kisi, ka i bosi;
Matigi Ala ko ten.

21 Ne bena i bosi ka bo mogojuguw boro,
ne bena i kisi ka bo mogo jusu farimanw boro.»

16

Yeremi kera kelennamogo ye

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, k'a fu ne ye ko: ² «I man kan ka muso furu, ka dence walama denmuso soru ni a ye nin yoru ra yan; ³ sabu dencew, ani denmuso minw bena woro yan, ani o bamuso minw bena o woro, ani o face minw bena o woro nin jamana kon yan, Matigi Ala b'a fu olugu ta ko ra, ko: ⁴ «Bana dow bena o faga, mogo tena soru ka o sanga ke, ka o sutara. O suw bena ke ngu le ye dugukolo kan. Kerekemuru ni kongu fana bena o halaki. O suw bena ke konow ni kongowaraw ta domuni ye.» »

⁵ Matigi Ala ko ne ma ko: «I man kan ka don sangabon kon, i man kan ka taga sukoya ra, walama ka mogo su kasi, sabu ne ka ne ta hera bo nin jamana mogow kan, Matigi

Ala ko ten; ne ta jumanya ni ne ta hina bɔra o kan. ⁶ Mɔgɔbaw, ani mɔgɔ fitiniw bɛɛ bɛna sa nin jamana kɔnɔ; mɔgɔ tena o ta sanga kɛ, o su tena don kaburu kɔnɔ. Mɔgɔ si tena a fari tigetige ka tagamasiyen kɛ a fari ra o kosɔn, mɔgɔ si tena a kun li o kosɔn. ⁷ Mɔgɔ si tena domuni kɛ ni mɔgɔ ye ko a bɛ o tigi jusu saaro, ko sabu a ta mɔgɔ sara, walama ka minnifen min ni mɔgɔ ye, ko a bɛ a jusu saaro, ko sabu a faɛ walama a bamuso sara.

⁸ «I man kan ka taga janagbɛ yɔrɔ ra fana, ka taga sigi ni mɔgɔ dɔw ye ka domuni kɛ, ka min; ⁹ sabu Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Ne bɛna jagarikanw, ani ninsɔndiyakanw, ani kɔrɔɛ ta dɔnkirilakanw, ani kɔrɔmuso ta dɔnkirilakanw bɛɛ ban nin jamana kɔnɔ aw ta wagati ra, aw yɛɛ na na.» »

Ala bɛna a ta mɔgɔw gbɛn ka taga jamana wɛɛ ra

¹⁰ «Ayiwa, ni i nana nin kumaw bɛɛ fɔ nin mɔgɔw ye, ni o ko i ma ko: «Mun kosɔn Matigi Ala ka nin kojugubaw bɛɛ latige an kama? O tuma an ka terenbariyako juman le kɛ, walama an ka jurumun juman le kɛ Matigi Ala, an ta Ala ra sa?» ¹¹ I ye o jaabi ko: «Aw bɛmaw banna ne ra, Matigi Ala ko ten. O tugura ala wɛɛw kɔ, ka olugu bato, ka o kinbiri gban o kɔrɔ. Nka ne kɔni, o banna ne ra, o ma to ne ta sariya kan. ¹² O bɛɛ n'a ta, aw belɛn ka kojugu kɛ ka tɛmɛ aw bɛmaw kan pɛwu. Aw bɛɛ bɛ tagama ka kɔra ni aw yɛɛ jusukun ta miiriyajuguw le ye; aw tɛ sɔn ka ne lamɛn. ¹³ O kosɔn ne bɛna aw labɔ nin jamana ra, ka aw firi jamana wɛɛ ra, aw ni aw bɛmaw si ma jamana min lɔn. Aw bɛna taga ala wɛɛw bato o yɔrɔ ra su ni tere, sabu ne tena makari aw ra tuun.» »

Ala bɛna a ta mɔgɔw laseko

¹⁴ «O bɛɛ n'a ta, lon dɔ bɛna se, Matigi Ala ko ten, o lon na mɔgɔ tena a fɔ tuun ko: «Ne bɛ kari Matigi Ala janaman tɔgɔ ra, ale min ka Izirayelimɔgɔw labɔ Misiran jamana ra.» ¹⁵ Nka o bɛna a fɔ le ko: «Ne bɛ kari Matigi Ala janaman tɔgɔ ra, ale min ka Izirayelimɔgɔw lana ka bɔ sahiliyanfan jamana ra, ani ka bɔ jamana tɔw bɛɛ ra, a tun ka o gbɛn ka taga jamana minw bɛɛ ra.» Sabu ne bɛna o laseko o ta dugukolo kan, ne tun ka dugukolo min di o bɛmaw ma.

¹⁶ «A flɛ, ne bɛna jegeminabaga caman ci, Matigi Ala ko ten, olugu bɛna taga o mina; o kɔ, ne bɛna donso caman ci, olugu bɛna taga tugu o kɔ kuruw, ani kongoriw bɛɛ kan, fɔ ka taga don o kɔ farawow kɔnɔ. ¹⁷ Sabu ne na bɛ o ta kow bɛɛ ra; o ta ko si ma dogo ne ma, o ta terenbariyaw ma dogo ne na kɔrɔ. ¹⁸ Ne bɛna o ta terenbariyaw, ani o ta jurumunw juru sara o ra fɔlɔ, fɔ sɔnaga flɛ, sabu o ka ne ta jamana lanɔgɔ ni o ta batofɛnw ye, nin tɛ batofɛn minw na; o ka ne ta yɔrɔ fa ni batofɛn cejugu haramuninw ye.»

¹⁹ «E, Matigi Ala, ne ta fanga sɔrɔyɔrɔ, ani ne ta baraka sɔrɔyɔrɔ!

Ele le ye ne dogoyɔrɔ ye wagatigbelɛnw na.

Siyaw bɛna na i fɛ

ka bɔ fɔ dugukolo danw na, ka n'a fɔ ko:

«An bɛmaw ta alaw tun tɛ ala janamanw ye;

batofɛn gbansanw tun lo, minw ma se ka foyi na o ye.

²⁰ Yala adamaden bɛ se ka ala lalaga a yɛɛ ye wa?

Ɖn-ɔn, sabu o fenw tɛ se ka kɛ alaw ye!» »

²¹ Ala ko: «Ayiwa, a flɛ, ne bɛna o karan;

sisan kɔni, ne bɛna ne ta sebgaya ani ne ta fanga yira o ra;

ni o kera, o bɛna a lɔn ko ne le tɔgɔ ye ko Matigi Ala.»

17

Zuda mara ta mɔgɔw ta jurumun

¹ «Zuda mara ta mɔgɔw ta jurumun sebera ni nege le ye,

a sebera ni lulu dabɔnin le ye*;

a sebera o jusukun ta walaka kan,

a sebera o ta sarakabɔnanw gbanw kan.

² O ra, o dencew hakiri bɛna to o sarakabɔnanw na,

o hakiri bɛna to o ta jo musoman Asera ta berew ra,

o ka minw turu yiriba flaburumanw kerɛ fɛ, ani kongorijanw kunna,

³ ani kuruyɔrɔw ra, ani kongokɔnɔyɔrɔw ra.

Aw borofɛnw, ani aw ta naforow bɛɛ,

* **17:1** 17.1 A sebera ni nege ye, walama lulu, o kɔrɔ ye ko o seberino tɛ tunu ka ye.

ne bɛna a to mɔgɔw ye o bɛɛ cɛ,
 hali aw ta sɔnnikɛyɔrɔw!
 Ne bɛ o kɛ aw ta jurumun le kosɔn,
 aw ka jurumun minw kɛ aw ta jamana yɔrɔ bɛɛ ra.
 4 Ne ka jamana min di aw ma, aw yɛrɛ le bɛna a to o bɛ bɔsi aw ra.
 Ne bɛna aw lataga jamana dɔ ra, aw ma jamana min lɔn,
 ka taga aw kɛ aw juguw ta jɔnw ye;
 sabu aw ka ne ta dimi lawuri, i ko tasuma,
 tasuma min tɛna faga tuun.»

Ala kelen le ye jigjuman ye

5 Matigi Ala ko:
 «Mɔgɔ min b'a jigi la adamaden kan, o tigi danganin lo,
 min b'a boromala mɔgɔw ma,
 k'a ta miiriya bɔ Matigi Ala kan.
 6 O tigi bɛ i ko ɲaniyiri min bɛ kongokolon kɔnɔ;
 ale tɛna hera ye a ɲa ra fiyewu.
 A siginin bɛ to kongokolon yɔrɔ janinw le ra yi,
 kɔgɔ kabakuruw cɛ ra, mɔgɔ si tɛ yɔrɔ min na.

7 «Nka mɔgɔ min b'a jigi la Matigi Ala kan,
 ni Matigi Ala ye mɔgɔ min jigiya ye, o tigi ta pana.
 8 A bɛ i ko yiri min turura jida ra,
 min bɛ a ta lilinw don ka taga ji fan na;
 a tɛ bɔ fundɛninwagati kala ma,
 a flaburuw kɛnɛ lo tuma bɛɛ.
 Hali ni sanji ma na san min na, a tɛ hami,
 a fana bɛ den wagati bɛɛ.»

Minw bɛ ban Matigi Ala ra

9 «Janfa bɛ adamaden jusukun na ka tɛmɛ fɛn bɛɛ kan,
 fla tɛ yi, min bɛ se k'a kɛneya.
 Jɔntigi le bɛ se ka adamaden jusukun cogo lɔn?
 10 Ne Matigi Ala, ne bɛ mɔgɔ jusukun segesɛgɛ,
 k'a kɔnɔnɔkɔw bɛɛ jate mina,
 janko ka bɛɛ sara ka kaɲa ni a tagamacogo ye,
 ka bɛɛ sara ka kaɲa ni a ta kɛwalew ye.
 11 «Wɔlɔnin ma fan minw la, a bɛ taga biri o kan;
 mɔgɔ min bɛ naforo sɔrɔ terenbariya ra, o tigi fana ta bɛ ten.
 K'a si to a cɛmance ra, a bɛ ta ka bɔ a ta naforo kɔrɔ,
 a ta kow bɛ laban i ko naloman ta kow.

12 «Masasiginan nɔɔrɔman dɔ bɛ yi, min kɔrɔtanin lo tuma bɛɛ;
 an ta Ala ta batoso saninman bɛ o yɔrɔ le ra.

13 E, Matigi Ala, ele min ye Izirayeli jigi ye,
 ni mɔgɔ o mɔgɔ ka ban ele ra, o tigi bɛna maroya le.
 Minw bɛ o yɛrɛ mabɔ ele Ala ra olugu tɔgɔ bɛ to dugukolo buguri ra;
 sabu o banna bununji janaman na, min ye Matigi Ala ye.»

Yeremi ta Aladaari

14 «E, Matigi Ala, ne kɛneya, ni o kɛra, ne bɛna kɛneya;
 ne kisi, ni o kɛra, ne bɛna kisi,
 sabu ne ta tandori kun ye ele le ye.

15 «A flɛ, o b'a fora ne ma ko:
 <Matigi Ala ta kuma ko kɛra di le?
 A ka min fɔ, a ye o kɛ!»

16 Nka ne kɔni, ne ma ban ka tugu ele kɔ,
 ka kɛ i ta sagagbenbaga ye.
 Ne tun t'a fɛ nin tɔrɔ ye se o ma; i yɛrɛ ka o lɔn.
 Kuma o kuma bɛ bɔ ne da ra, i ka o bɛɛ lɔn,
 a si ma dogo i ma.

17 I kana kɛ ne fɛ jatigɛko ye;

sabu ni kojugu ka se ne ma, ne dogoyɔɔrɔ ye ele le ye.

¹⁸ A to ne ƙɔɔɔɔbagaw le ye maroya,
nka ne yere kana maroya;
olugu jigi le ye tige,
nka ne yere jigi kana tige.
Kojugu lase o ma,
ka cenri ben o kan fo sɔnaga fla.»

Ala ta mɔgow ma Nenekirilon jate

¹⁹ Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Dugu donda min togo ye ko Jamanadenw ta donda, Zuda masacew be don ka bo da min fe, taga lo o da ra. O ko, i ye taga lo Zeruzalemu dugu donda tow bee ra ten. ²⁰ I y'a fo mɔgow ye ko: «Aw ye Matigi Ala ta kuma lamɛn, aw Zuda masacew, ani aw Zuda mara mɔgow bee, ani aw Zeruzalemukaw bee, aw minw be teme nin daw fe! ²¹ Matigi Ala ko: Aw ye aw yere korosi, aw kana to ka doniw ta Nenekirilon* na, ka don ni doniw ye Zeruzalemu dugu konɔ. ²² Aw kana bo ni doni ye aw ta bonw konɔ fana Nenekirilon na, aw kana baara si ke; aw ye Nenekirilon ke lon saninyanin ye, i n'a fo ne tun k'a fo aw bemaw ye cogo min na.

²³ « «Nka o ma son ka ne lamɛn, o ma o toro malɔ. O ka o kun gbeleya, ka ban ka mɛnni ke, o ma son ne ta ladirikan na.

²⁴ « «Ayiwa, ni aw sonna ka ne lamɛn can ra, Matigi Ala ko ten, ni aw ma don ni doniw ye nin dugu dondaw fe Nenekirilon na, ni aw ka Nenekirilon ke lon saninyanin ye, ni aw ma baara si ke o lon na koni, ²⁵ o tuma masacew ni fagamaw bena to ka teme nin dugu dondaw fe. O bena sigi masace Dawuda ta masasiginan kan; o bena don sowotorow konɔ, ka yeɛ sow kan, olugu ni o ta jamana jamogow, ani Zuda mara mɔgow, ani Zeruzalemu dugumogow; mɔgow bena sigi nin dugu konɔ wagati bee. ²⁶ Ni o kera, mɔgow bena na ka bo Zuda duguw ra, ani Zeruzalemu kerɛfeduguw ra, ani Boniyaminu ta mara ra, ani jamana dugumayanfan na, ani kuruyorow ra, ani jamana worduguyanfan na, ka na saraka jenitaw*, ani saraka werɛw, ani siman sarakaw*, ani wusunan sarakaw* bo, ka barakalari sarakaw* bo Matigi Ala ta so konɔ. ²⁷ Nka ni aw ma ne lamɛn, ni aw ma Nenekirilon ke lon saninman ye, ni aw ka to ka doniw ta ka don Zeruzalemu dugu dondaw fe Nenekirilon na, o tuma ne bena tasuma don dugu dondaw ra; tasuma bena Zeruzalemu masabonbaw jeni, a fana tena faga tuun.» »

18

Adamaden be Ala boro konɔ i ko bogɔdaga

¹ Matigi Ala ka kuma min lase Yeremi tuun, o ye nin ye; a ko a ma ko: ² «I wuri ka taga dagalalagabaga ta so. Ni i sera yi, ne bena ne ta kuma lase i ma.»

³ Ne tagara dagalalagabaga ta so, ka taga a sorɔ a be daga do lalagara dagalalaganan kan. ⁴ Ne nana a ye ko tuma dow ra, a b'a fe ka daga min lalaga, o daga te ja a boro, sabu tuma do bogɔ be ke ten dagalalagabaga boro. Ayiwa, ni a kera ten, a be o daga yeɛma k'a ke daga suguya wɛre ye, suguya min ka di a yere ye.

⁵ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, ko: ⁶ «E, Izirayelimogow, yala ne te se ka aw ke i ko nin dagalalagabaga b'a kera cogo min na wa? Matigi Ala ko ten. Aw be ne boro i ko bogɔ be dagalalagabaga boro konɔ cogo min na, aw Izirayelimogow!

⁷ «Ne be se k'a fo siya do ta ko ra, walama jamana do ta o ra, ko ne bena a wuri ka bo a no ra, k'a ci, k'a halaki; ⁸ nka ne ka o kuma fo o siya min na, ni o siya k'a ta juguya dabla, o tuma ne tun ka kojugu min latige a kama, ne be o dabla. ⁹ Ne be se k'a fo fana siya do ta ko ra, walama jamana do ta ko ra, ko ne bena o siya lo, k'a sabati. ¹⁰ Nka ni o siya ka kojugu ke ne ja korɔ, ni o ma son ka ne lamɛn, o tuma ne tun ka kojuman min latige o ye, ne be o dabla.

¹¹ «Ayiwa, sisan a fo Zuda mara mɔgow bee ye, ani Zeruzalemukaw, ko Matigi Ala ko: «Ne be kojugu do labenna aw kama, ne be ko do njaninya aw kama. O ra aw bee ye seko ka bo aw ta sirajuguw kan, ka aw tagamacogow, ani aw ta kewalew ja.»

¹² «Nka o ko: «I kana i yere sege! Ni an yere ka min njaninya, an bena o le ke; an bena tagama ka kapa ni an yere jusukun ta miirijuguw le ye.» »

Izirayelimogow jinana Ala ko

¹³ O koson Matigi Ala ko:

«Aw ye jininkari ke siyaw ce ra;

jon le ka nin ko jɔgon men ka ye?

Izirayeli, sunguru kanunin* ka kojuguba ke.

* 18:13 18.13 Sunguru kanunin, o ye Zeruzalemu ye.

14 Ji min be lo farakuru kunna Liban jamana ra,
yala o be se ka ban ka ye wa?
Jisuma min be woyo ka bo fo yorojan,
yala o be se ka ja ka ye wa?[†]
15 Ne ta mogow koni jinana ne ko.
O be taga wusunan sarakaw* bo batofen gbansanw ye.
O koson o sen be talon o ta sira kan,
fo o be sirakoro bla,
ka teme sira werew fe,
sira minw man ji.
16 O ka o ta jamana ke yoro lakolon ye,
ka o ke logoborifen ye tuma bee;
mogow o mogow be teme, o tigi be kabakoya,
fo a b'a kun komi.
17 Ne bena o labori o juguw na, ka o janjan,
i ko tereboyanfan fono be fenw yerege cogo min na.
O ta nagbanlon na, ne bena ne ko le di o ma,
ne tena ne ja di o ma.»

Mogow ta naninyajugu, ani Yeremi ta Aladaari

18 O ko: «Aw ye na, an ye dabarijugu do siri Yeremi kama. An tena fon sarakalasebaga ra min be an karan sariya ra, an tena fon hakiritigi ra min be an ladi, an tena fon cira ra min be an waaju. Aw ye na, an ye Yeremi laben ni an ta nafigiya kumaw ye. An kana an janto a ta kumaw si ra tuun.»

19 «E, Matigi Ala, i janto ne kumakan na,
ne kerebagaw ta kuma lamen!

20 Yala kojuman ka kan ka sara ni kojugu ye wa?
Sabu o ka dinga sogi ne ja.

Ala, i hakiri to a ra ko ne lora i ja koro
ka kuma i fe olugu ta ja le koson,
janko ka i ta dimi mabo o ra.

21 Ayiwa, a to kongow ye ben o ta denw kan;
kerekemuru ye o faga.

O ta musow ye bono o ta denw na, o ye ke muso ce saninw ye;
sabuw banajugu bena ben o ta cew kan ka o faga,
kerekemuru be o ta cedenw faga kerekeyoro ra.

22 Ni i nana bara ka benkannikebagaw lana o kama tuma min na,
kulekanw ye bo o ta sow konow,
sabuw o ka dinga sogi janko ne ye ben o konow,
o ka janw dogo k'a la janko ne senw ye mina o ra.

23 «Nka ele koni, Matigi Ala, o ka jen min o min siri janko ka ne faga,
ele ka o bee lon.

I kana son ka o ta terenbariyaw yafa o ma,
i kana o ta jurumunw josi ka bo i ja koro,
o ye bo ka ben i ja koro,
ni i ta dimi wagati sera, i ye wuri o kama.»

19

Daga cinin tagamasiyen

¹ Matigi Ala k'a fo ne ye tuun ko: «Taga bogodaga do san dagalalagabaga fe; o ko, i ye taga dugu cekorobaw, ani sarakalasebaga cekoroba dow wele, ² aw ye bo ka taga Beni Hinomu ta dingakolonba yoro ra, donda min be wele ko Dagakolonw ta donda, aw ye taga o donda ra. Ni aw sera yi, ne be kuma min fo i ye, i ye peren ka o fo. ³ I b'a fo o ye ko: «Aw ye Matigi Ala ta kuma lamen, aw Zuda masacew, ani aw Zeruzalemukaw! Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: Ne bena kojuguba do ben nin yoro kan; ni mogow o mogow toro nana o men, o tigi bena kabakoya fo ka manwu. ⁴ Sabu o banna ne ra, ka nin yoro yelema k'a ke yoro gbansan ye. O ka wusunan sarakaw* bo ala werew ye, olugu yere ni o bemaw ni Zuda masacew si tun ma ala minw lon. O bagara mogow jarakibari caman ma, ka o faga nin yoro ra yan. ⁵ O ka sonnikeyorow lalaga Baali* ta jo ye, ka o

[†] 18:14 18.14 Nin kumaw fora cogo were ra Kitabu dow konow.

dencɛw jeni tasuma ra ka o ke saraka jenitaw* ye ka Baali ta jo sɔn, k'a sɔrɔ ne ma o fɔ o ye, ne ma o kuma ɲɔɔn fɔ o ye, o ko yere ma don ne ta miiriya ra ka ye.

⁶ «Ayiwa, o kosɔn, a fle, lon dɔ bɛna se, Matigi Ala ko ten, o lon na nin yɔrɔ tena wele tuun ko: Tofeti, walama ko: Beni Hinɔmu dingakolonba, nka a bɛna wele le ko: kannatigeri dingakolonba. ⁷ Ne bɛna Zuda ni Zeruzalemu ta kolatigeninw cɛn nin yɔrɔ ra. Ne bɛna a to o juguw ye o faga ni kerɛkemuru ye; minw bɛ o fagayɔrɔ ɲinina, ne bɛna o don olugu boro; ne bɛna o sogo ke kɔnɔw, ani kongowaraw ta domuni ye. ⁸ Ne bɛna nin dugu ke yɔrɔ lakolon ye, ka mɔɔw kabakoya fɔ o bɛ filen fiye. Ni mɔɔ o mɔɔ ka tɛmɛ a kɔrɔ, o tigi bɛna kabakoya fɔ ka filen fiye a ra a ta tɔɔrɔw bɛɛ kosɔn. ⁹ Ne bɛna o jagboya o ye o dencɛw, ani o denmusow sogo domu. O yere fana bɛna ɲɔɔn sogo domu; o wagati b'a sɔrɔ o jugu minw bɛ o fagayɔrɔ ɲinina, olugu ka o ta dugu lamini ka o degu kosebɛ.»

¹⁰ «Ayiwa, o kɔ, cɛkɔrɔba minw tun tagara ni i ye, i ye bɔɔdaga ci olugu ɲa na, ¹¹ k'a fɔ o ye ko Fangatigi Ala ko: «Ne bɛna nin mɔɔw, ani nin dugu ci tan le, i n'a fɔ mɔɔw bɛ bɔɔdaga ci cogo min na; ni a cira, a tɛ se ka lalaga tuun. O bɛna suw don Tofeti, sabu sudonyɔrɔ tena sɔrɔ yɔrɔ wɛrɛ ka mɔɔw su don.

¹² «Ne bɛna o le ke nin jamana ni a mɔɔw ra; Matigi Ala ko ten. Ne bɛna nin dugu ke i ko Tofeti kɛra cogo min na. ¹³ O tun bɛ wusunun sarakaw* bɔra Zeruzalemu ta bonw, ani Zuda masacɛw ta bon minw bɛɛ konna ka sankolokɔnɔfɛnw bato, ani ka rezenji sarakaw* bɔ ala wɛrɛw ye, ne bɛna o bonw ke yɔrɔ saninyabariw ye, i ko Tofeti ta yɔrɔ.» »

¹⁴ Ayiwa, Yeremi bɔra Tofeti yɔrɔ ra, Matigi Ala tun k'a ci yɔrɔ min na ka taga cirayakumaw fɔ. A tagara lɔ Matigi Ala ta batoso lukɛnɛ ra k'a fɔ mɔɔw bɛɛ ye ko: ¹⁵ «Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Ne tun ka kojugu minw bɛɛ fɔ nin dugu kama, ani a kerɛfɛduguw bɛɛ, ne bɛna o kojugu ben o kan, sabu o ka o kun gbɛleya, ka ban ka ne ta kumaw lamɛn.» »

20

Yeremi blara kaso ra

¹ Yeremi tun bɛ nin cirayakuma minw fɔra, Imeri dencɛ Pasuri, min tun ye sarakalasebaga ye ani Matigi Ala ta batoso kɔrɔsibagaw kuntigi, ale ka o kumaw mɛn. ² Pasuri ka cira Yeremi bugɔ, k'a senw don neɛ ra k'a bla Matigi Ala ta batoso sanfeyɔrɔ donda kɔrɔ, min bɛ wele ko Boniyaminu ta donda.

³ Nka o dugusagbɛ, Pasuri ka Yeremi senw bɔ neɛ ra k'a labɔ kaso ra. Yeremi k'a fɔ a ye ko: «Matigi Ala tɛ ele wele tuun ko: «Pasuri», a bɛ i wele le ko: «Magɔri Misabibu», ko: «siranyakoba bɛ fan bɛɛ ra». ⁴ Sabu Matigi Ala ko: «Ne bɛna siranyakoba le ben ele kan, ele ni i teriw bɛɛ. O juguw ta kerɛkemuru bɛna o faga ele yere ɲa na. Ne bɛna Zuda mara bɛɛ don Babilɔni masacɛ boro fana; ale bɛna o cɛ ka taga ni o ye Babilɔni, ka taga o faga ni kerɛkemuru ye. ⁵ Nin dugu ta fɛn maraninw bɛɛ, ani o ta baara tonɔ bɛɛ, ani o ta fɛn nafamanw bɛɛ, ani Zuda masacɛw ta naforo bɛɛ, ne bɛna o bɛɛ don o juguw boro; olugu bɛna ben o kan ka o fɛnw bɛɛ cɛ ka taga ni o ye Babilɔni. ⁶ Ele Pasuri kɔni, ele ni i ta somɔɔw bɛɛ, o bɛna aw mina ka taga ni aw ye. Ele bɛna taga Babilɔni; i bɛna sa yi, o bɛna i su don yi, ele ni i teriw bɛɛ, i ka i ta faninya cirayakumaw fɔ minw ye.» »

Ala ta kuma fɔri ka tɔrɔ min la Yeremi kan

⁷ E, Matigi Ala, i ka ne neɛ ka ne sɔrɔ,
ne fana sɔnna neɛri ma;
i ka ne mina jagboya ra
ka se sɔrɔ ne kan.

Ne kɛra yerekofɛn le ye lon bɛɛ;
bɛɛ bɛ ne lɔgɔbɔ.

⁸ Ni ne bɛ kuma tuma o tuma, fɔ ne ye kule le;
ne bɛ pɛrɛn ka mɔɔw ta jusukungbɛleya ni o ta tɔɲori fɔ.
Matigi Ala ta kuma fɔri

bɛ mafiyenyari ni lɔgɔbɔri le lase ne ma.

⁹ Ayiwa, ni ne ko, ko ne tena a ko fɔ tuun,
walama ko ne tena kuma a tɔɔ ra tuun,
a ta kuma bɛ ne jeni ne jusukun na i ko tasuma,
a bɛ i ko tasuma le donna ne kolow kɔnɔ;

ne b'a fɔ ko ne b'a kun ne yere ra,
nka ne baraka be ban, ne te se.

Yeremi k'a yere karifa Ala ma

¹⁰ Jama be kumajugu minw fora ne ma, ne be o menna:

«Siranyakobaw be fan bee ra!

Aw y'a ko fɔ! An y'a ko fɔ namogow ye!»

Ne teriw bee be ne korosira k'a fle ni ne bena ben.

Dow ko: «A be se ka ke ko do bena a nege,

ni o kera, an bena se sorɔ a kan,

ka an yere dimibo a ra!»

¹¹ Nka Matigi Ala be ne fe i ko kerekerecfari;

o koson ne nogbenbagaw be talon ka ben,

o te se sorɔ.

O bena maroya kosebe sabu o tena se sorɔ;

o kun suurunin bena to tuma bee,

mogo tena jina o ta maroya ko ka ye.

¹² Fangatigi Ala be mogo terennin segesege,

a b'a kononokow ni a jusukunnakow bee lon.

Ala, ni i be i yere dimibo o ra tuma min na, a to ne ja ye o ye,

sabu ne ka ne yere to ele le boro.

¹³ Aw ye donkiri la Matigi Ala ye,

aw ye Matigi Ala tando;

sabu a be fagantanw nin kisi,

ka bo kojukerebagaw boro.

Yeremi ta jusukasikumaw

¹⁴ Ne worora lon min na,

Ala ye o lon danga!

Ne bamuso ka ne woro lon min na,

Ala kana baraka don o lon na!

¹⁵ Ce min tagara o kibarɔ fɔ ne face ye,

Ala ye o ce danga!

Min k'a fɔ ko: «I ka den sorɔ, dence lo,»

fɔ ka ne face ninsondiya kosebe,

¹⁶ o ce ye ke i ko Matigi Ala ka dugu minw ci,

ni a ma son ka hina o ra.

Sogomada fe a ye kulecikanw men,

teregban fe a ye keremankanw le men!

¹⁷ Mun na a m'a to ne ye sa ne bamuso konɔ?

O ra ne bamuso tun be ke ne ta kaburu ye,

a lasirito tun be to ten wagati bee!

¹⁸ Mun koson ne bora ne bamuso konɔ

ka na to sege ni jusukasi ra,

fɔ ka taga ne ta dunupalatige ban maroya ra?

Zuda ni Zeruzalemu ta tɔrɔ kow

21

(21-29)

Ala ka masace Sedesiyasi jaabi

¹ Matigi Ala ka nin kuma le lase Yeremi ma, wagati min masace Sedesiyasi* ka Malikiya dence Pasuri, ani Maseya dence sarakalasebaga Sofoni ci Yeremi fe, ka taga a fɔ a ye ko:

² «Sabari ka Matigi Ala jininka an ye, sabu Babiloni masace Nebukadinesari be kere ra ni an ye†. A be se ka ke ko Matigi Ala bena a ta kabakoba do ke an ye i n'a fɔ a derira k'a ke cogo min na, janko Nebukadinesari ye faran an na.»

³ Yeremi ka o jaabi ko: «Aw ye taga a fɔ Sedesiyasi ye, ⁴ ko Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «A fle, kerekeminan minw be aw boro, aw be Babiloni masace ni Babilonikaw kerera

* **21:1** 21.1 Sedesiyasi tun ye Yoziyasi dence sabanan ye; ale le kera Zuda masace laban ye Zeruzalemu (Masacew flanan 24.17-25.7 fle). † **21:2** 21.2 Zuda mara ta mogow, ani Babilonikaw ta kere: Masacew flanan 24.20-25.11; Kibaroyaw flanan 36.11-21.

ni minw ye, sabu o ka aw ta dugu lamini, ayiwa, o kerékeminanw nasinna aw ta dugu kofeyorɔ ma, nka ne bena o yelema ka o nasin dugu yere konɔnyorɔ ma. ⁵ Ne yere bena aw kere ni ne ta sebagaya ni ne ta fanga ye, ne diminin, ani ne jusu gbannin, ani ne jusu boninba. ⁶ Ne bena nin dugu konɔfenw bɛe kere, adamaden fara beganw kan; bana juguba do bena o faga. ⁷ Matigi Ala ko ten; o ko, min ye Zuda masace Sedesiyasi ye, ani a ta jamana namogow, ani jamanadenw, ani minw bosira banajuguw, ani kerékemuru ni kongɔ boro, ne bena olugu don Babiloni masace Nebukadinesari boro, ka o don o juguw boro, ani min o min bɛ o fagayorɔ jinina. Nebukadinesari bena o faga ni kerékemuru ye; a tena makari o ra, a tena sabari, a fana tena hina.»

⁸ «Min ye nin dugumogow ye, a fo olugu ye ko Matigi Ala ko: «A fle, ne bɛ panamanya sira ni saya sira bla aw korɔ. ⁹ Ni min o min ka to dugu konɔ, kerékemuru ni kongɔ ni banajugu bena o faga; nka Babilonika minw ka aw ta dugu lamini, ni mogɔ min ka bo ka taga a yere di olugu ma, o tigi bɛ kisi, a ta kisiri le bɛ ke a ta nafa ye. ¹⁰ Sabu ne ka ne ja sin nin dugu ma janko ka kojugu le ke a ra, kojuman te; Matigi Ala ko ten. Ne bɛ nin dugu don Babiloni masace boro, ko a y'a jeni.» »

Ala ka kankari la masace ta somogow ye

¹¹ Zuda masace ta somogow,

aw ye Matigi Ala ta kuma lamɛn!

¹² Dawuda ta somogow, Matigi Ala ko:

«Aw ye kiti tige can kan lon o lon.

Mogow bɛ ben minw kan ka o borofenw ce,

aw ye olugu bosi a toɔɔbagaw boro.

Ni o te, ne ta dimi bena mana ka aw jeni i ko tasma,

mogɔ fana tena se ka o tasma faga;

ne bena o ke aw ta kewalejuguw le kosɔn.

¹³ «Ne ni aw bɛ jɔɔɔn na, aw kurufurance mogow,

aw minw siginin bɛ farakuru kan kenegbeba ra!

Matigi Ala ko ten.

Aw minw b'a fora ko: «Jon bɛ se ka jigi ka na anw kama yan?

Jon bɛ se ka na don fo anw ta dogoyorow ra yan?»

¹⁴ Ayiwa, ne bena aw sara

ka kapa ni aw ta kewalew ye,

Matigi Ala ko ten.

Ne bena tasma do don aw ta yiritu konɔ,

ka aw jeni aw fan bɛe ra.»

22

Ala ka Yeremi ci Zuda masace ta somogow kama

¹ Matigi Ala ko: «Taga Zuda masace ta so, i ye taga nin kuma fo a ye. ² A fo ko: «Ele ye Matigi Ala ta kuma lamɛn, ele Zuda masace, min sigira Dawuda ta masasiganan kan, ele ni i ta jamana namogow, ani i ta mogɔ to minw bɛe bɛ to ka don nin daw fe.

³ Matigi Ala ko: Aw ye can ni terenninya sira tagama. Aw ye mogɔ toɔɔninw bosi ka bo o toɔɔbagaw boro, aw kana lonanw, ani feritaw, ani muso ce saninw minako juguya, aw kana jusukungbelɛyako ke o ra, aw kana mogɔ jarakibari faga nin jamana ra yan. ⁴ Sabu ni aw ka nin kumaw sira tagama can yere ra, o tuma masace dow belɛn bena to ka sigi Dawuda no ra a ta masasiganan kan, ka to ka don nin so dondaw fe o ta sowotorow konɔ, ani o ta sow kan, olugu ni o ta jamana namogow, ani o ta jamana mogow. ⁵ Nka ni aw ma son ka nin kumaw lamɛn, ne bɛ kari ne yere togo ra, Matigi Ala ko ten, ko nin so bena ke tomo le ye.» »

⁶ Sabu Matigi Ala bɛ min fora Zuda masace ta so ta ko ra, o ye nin ye; a ko:

«Ele bɛ ne fe i ko Galadi mara,

i ko Liban kuru kuncemayorɔ;

nka o bɛe n'a ta, ne bena i ke kongokolonyorɔ le ye,

ka i ke dugu lakolon ye.

⁷ Ne bena cenrikebaga dow labɛn i kama;

o bɛe ta baarakeminan bɛ o boro.

O bena i ta masaso sediriyiriw bɛe ra ceɔumanw tigetige,

ka o firi tasma ra.

⁸ «Siya camanba bena teme nin dugu kere fe; mogow bena to ka jɔɔɔn jininka ko: «Mun kosɔn Matigi Ala ka nin ko jɔɔɔn ke nin duguba ra sa?» ⁹ Mogow bena o jaabi ko:

<A ka nin ke sabu o banna Matigi Ala, o ta Ala ta jenrogonya ma, ka taga o kinbiri gban ala werew korɔ ka olugu bato.> »

Kuma min fɔra Salumu ta ko ra

¹⁰ Min sara* aw kana o su kasi,
aw kana aw yere panasisi o koson.
Min minana ka taga†, aw ye kasi o le koson,
sabu a te seko tuun,
a pa tena la a worojamana kan tuun.

¹¹ Matigi Ala ka kuma min fo masace Salumu ta ko ra, Yoziyasi dence min tun kera masace ye a face Yoziyasi no ra, ka sorɔ ka bo nin jamana ra, o kuma ye nin ye ko: «Ale te seko yan tuun; ¹² o k'a mina ka taga ni a ye yoro min na, a bena sa yi, a tena nin jamana ye tuun.»

Kuma min fɔra Yehoyakimu ta ko ra

¹³ «Mogo min be a ta so lo, ni a te terenninya jate,
ka a sanfebon lo ni a te can sira jate,
a mogogogonw be baara ke a ye, nka a te foyi di o ma,
a te o ta sara di o ma,
bono bena o tigi sorɔ‡.

¹⁴ A b'a fo ko: <Ne bena sankaso belebele do lo ne yere togo ra,
k'a sanfebonw konɔ bonya,
ka finetiriw bo a ra ka pa,
ka sediriyiriferenw la a konɔ,
k'a kononoyoro mun k'a wulen k'a pa.>

¹⁵ Ele b'a miiri ko sediriyiri caman sorori le bena i ta masaya sabati wa?
Yala ele face fana tun te domuni kera, ka min, i ko mogo tow wa?
O bee n'a ta, a tun be can ni terenninya sira tagama;
o ra, a ta kow fana pana.

¹⁶ A tun be panibagatow, ani fagantanw ta kiti tige ka pa,
o koson a ta kow bee tun ka pi.
Ayiwa, o kewale jagon le b'a yira ko mogo ka ne Ala lon;
Matigi Ala ko ten.

¹⁷ «Nka ele pa te foyi ra, i jusukun te foyi miiri
ni i yere ta nafa doron te,
ani ka бага mogo jarakibariw ma ka o faga,
ka mogow tɔɔ, ka o minako juguya.

¹⁸ «O koson Matigi Ala ka min fo Zuda masace Yehoyakimu ta ko ra, Yoziyasi dence, o kuma ye nin ye, ko:

Mogo tena a su kasi, i ko o be deri k'a fo cogo min na ko:
<E, ne balemace!> Walama ko: <E, ne balemamuso!>

Mogo tena a su kasi, i ko o be deri k'a fo cogo min na ko:
<E, an matigice!> Walama ko: <E, an ta masa!>

¹⁹ O bena a sutara i ko fali be sutara cogo min na;
o bena a sama ka taga a firi Zeruzalemu dugu ko fe.»

Bono bena Zeruzalemu sorɔ

²⁰ «Yelen Liban kuruw kan ka kule ci!
Yelen Basan kuruw kan ka i kan korota!
Yelen Abarimu kuruw kan ka kule ci!
Sabu i kanubagaw bee halakira ka ban.

²¹ Tuma min na i tun be i yere jate fentigi ye, ne kumana i fe,
nka i tun b'a fɔra ko: <Ne tena foyi lamen!>
I ta cogo kera o le ye kabini i denmisenman;
i ma son ka ne kan lamen.

²² Fɔɔ bena i ta kuntigiw bee ta,
i kanubagaw bena mina ka taga jamana were ra;
o wagati le ra, i bena maroya fo ka i kun suuru,

* **22:10** 22.10 Min sara, o ye masace Yoziyasi ye, ale sara Megido kere ra (Masacew flanan 23.29). † **22:10** 22.10 Min minana ka taga, o ye Yoziyasi dence Yohahazi ye, min be wele fana ko Salumu; ale minana ka taga Misiran (Masacew flanan 23.31-33). ‡ **22:13** 22.13 Nin kumaw fɔra ka jasin masace Yehoyakimu le ma.

i ta kojuguw bɛɛ kosɔn.

²³ Ele min sigira Liban,
ka i ta naga la sɛdiriyirinumanw cɛ ra,
ni dimi nana se i ma,
dimi min bɛ i ko muso jigibagato ta dimi, i bɛna nuna dɛ!»

Yehoyakimu dence Koniya ta ko

²⁴ «Ne bɛ kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Matigi Ala ko ten, ko ele Yehoyakimu dence Koniya[§], Zuda masace, hali ni ele tun kera bororanegɛ le ye ne kininboro ra, ne bɛna ele sama ka bɔ. ²⁵ Minw bɛ i fagayɔɔ jinina, ne bɛ i don olugu boro; i bɛ siran minw na, ne bɛ i don olugu boro; ne bɛ i don Babiloni masace Nebukadinesari boro, ka i don Babilonikaw boro. ²⁶ Ne bɛna i gben, ele ni i woroba, ka aw lataga jamana wɛrɛ ra, aw si ma woro jamana min na; aw bɛna taga sa o yɔɔ le ra. ²⁷ Aw ta jamana logɔ bɛna aw mina, fɔ ka sekologo kɛ aw ra, nka aw tena se ka sekɔ ka na aw ta jamana ra tuun.»

²⁸ Ayiwa, yala nin Koniya togo ye dagakolon cinin le ye wa, mogo tɛ min jate, mogo si tɛ min fɛ tuun? Mun kosɔn o ka ale ni a denw gben, ka o firi jamana do ra, o ma jamana min lon?

²⁹ E, dugukolo, dugukolo, dugukolo, Matigi Ala ta kuma lamɛn! ³⁰ Matigi Ala ko: «Aw ye nin cɛ togo sebe i n'a fɔ mogo min ma den sɔɔ, i n'a fɔ mogo min ma se sɔɔ a ta dunyalatigɛ ra; sabu a ta den si tena se sɔɔ, ka sigi Dawuda ta masasiginan kan, ka kɛ Zuda mara kuntigi ye tuun.»

23

Sagagbenbaga juguw, ani sagagbenbagapumanw

¹ «Sagagbenbaga minw bɛ ne ta sagakuru halakira ka sagaw janjan, bɔnɔ bɛ olugu sɔɔ, Matigi Ala ko ten. ² O kosɔn sagagbenbaga minw bɛ ne ta mogow kunna, ne Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ka min fɔ olugu ta ko ra, o ye nin ye, ko: Aw le ka ne ta sagaw gben, ka sagakuru janjan; aw ma aw hakiri to o ra, nka ne kɔni bɛna ne hakiri to aw ra ka aw sara ka kapa ni aw ta kewalejuguw ye. Matigi Ala ko ten.

³ «Ne ta sagakuru to minw tora jamanaw bɛɛ ra, ne tun ka o gben ka taga jamana minw bɛɛ ra, ne yere bɛna olugu lajɛn, ka o lana o yere ta yɔɔ ra; o bɛna bugu, ka caya kosebe. ⁴ Ne bɛna sagagbenbaga dow bla o kunna, minw bɛna o kɔɔsi. Siranya tena o mina tuun, jigitigeko tena o sɔɔ tuun; o do tena tunu tuun. Matigi Ala ko ten.»

⁵ A fɛ, lon do bɛna se,

Matigi Ala ko ten,

ne bɛna mogo terennin do lawuri Dawuda ta duruja ra,
min bɛna sigi masaya ra ka mogow mara ni hakiri ye,
ka can ni terenninya ladon jamana kɔnɔ.

⁶ Ale ta wagati ra, Zuda mara bɛna kisi,
Izirayeli jamana bɛna sigi hera ni laganfiya ra;
o bɛna a wele togo min na o ye ko:

Matigi Ala, an ta terenninya tigi.

⁷ «O le kosɔn, lon do bɛna se, Matigi Ala ko ten, o lon na mogo tena a fɔ tuun ko: «Ne bɛ kari Matigi Ala panaman togo ra, ale min ka Izirayelimogow labɔ Misiran jamana ra.» ⁸ Nka o bɛna a fɔ le ko: «Ne bɛ kari Matigi Ala panaman togo ra, ale min ka Izirayelimogow ta durujaw lana, ka aw laseko ka bɔ sahiliyanfan jamana ra, ani ka bɔ jamana tow bɛɛ ra, a tun ka aw gben ka taga jamana minw bɛɛ ra.» O bɛna na sigi o yere ta dugukolo kan.»

Cira ta juguw

⁹ Min fora ciraw ta ko ra:

«Ne jusu kasira kosebe,
fɔ ka ne kolow bɛɛ magaya;
ne kera i ko doroto,

i ko dorɔ ka mogo min panamini,
Matigi Ala ni a ta kuma saninmanw kosɔn.

¹⁰ Sabu jamana fara jeneya ra,

[§] 22:24 22.24 Koniya bɛ wele fana ko Yekoniya, walama Yehoyakini. A ta masaya san naaninan le ra o ka Zuda mara mogow mina ka taga ni o ye Babiloni (Masacew flanan 24.8-16; Kibaroyaw flanan 36.8-10).

jamana be sukasi ra, danga koson,
kongokolon beganmarayorow jajara.
Mogow be bori kojugu no fe,
o be o ja gbaleya ka ko benbariw le ke.
11 Ciraw, ani sarakalasebagaw, o bee ye Alapasiranbariw le ye;
hali ne ta batoso konon, ne ka o ta kojuguw soron yi!
Matigi Ala ko ten!
12 O koson o bena terende o temesira kan,
o ta sira be ke dibi ye;
o bena o noni ka o ben,
sabu ni ne nana wuri o kama san min na,
ne bena kojugu ben o kan.
Matigi Ala ko ten.»

Zeruzalemu ni Samari ta ciraw

13 «Ne ka ko benbariw ye Samari ta ciraw fe:
O ka ciraya ke ni Baali* ta jo togo ye,
o ka ne ta mogow, Izirayelimogow lafiri.
14 Nka Zeruzalemu ta ciraw fe, ne ka kojuguba le ye;
o be jeneya ke, o be tagama faninya kan.
O be baraka don kojugukebagaw ra,
janko o si kana o ta juguya dabra.
O bee be ne na koron i ko Sodomukaw;
Zeruzalemukaw be i ko Gomorikaw*.»

15 O koson Fangatigi Ala ka nin le fo ciraw ta ko ra, ko:
«Ne bena o baro ni jalaji le ye,
ka бага ke o minji ra k'a di o ma;
sabu Zeruzalemu ta ciraw le sababu ra,
Alapasiranbariya cayara jamana yoron bee ra.»

Cira faninyafobagaw

16 Fangatigi Ala ko:
«Ni ciraw be cirayakumaw fo aw ye,
aw kana o ta kumaw lamem,
sabu o be aw negera ni kuma gbansanw le ye.
O be ko minw fora aw ye ko Ala ka o yira o ra,
o kow bora olugu yere le ra, o ma bo Matigi Ala da ra.
17 Minw be ne dogoya, o be son k'a fo olugu ye ko:
<Matigi Ala ko a bena hera ke aw ye!>
Minw bee be tugu o yere jusukun ta miiriyaw ko
o b'a fo olugu ye ko: <Kojugu foyi tena aw soron!>
18 O tuma, jontigi le tun be ni Matigi Ala ye a ta kolatigeyoron ra?
Jon le na k'a ye, walama k'a lamem?
Jon le k'a janto a ta kuma ra,
janko k'a lamem?»

19 «A fe, Matigi Ala ta sanfonon ye nin ye!
A ta jusugban le wurira;
o sanfonoba le wurira,
a be munumununa mogojuguw kunna.
20 Matigi Ala ta dimi tena mala
fo a ka ko min latige a jusukun na,
a ye o ke k'a dafa.
Wagati nataw ra, aw bena o kow bee faamu.»

21 Ala ko:

«Ne ma nin ciraw ci,
nka o borira ka taga ciraya ke;
ne ma kuma don o da ra
nka o tagara cirayakumaw fo.

* 23:14 23:14 Sodomukaw, ani Gomorikaw tun ka kojugu caman ke Ala na koron (Damina 19.1-29).

²² Ni o tun be ni ne ye ne ta kolatigeyɔɔ ra,
o tun bɛna ne ta kumaw lase ne ta mɔgɔw ma,
k'a to o ye sekɔ ka bɔ o ta sirajuguw kan,
ka o ta kewalejuguw dabra.»

Matigi Ala be ɔɔɔ bɛɛ

²³ «Yala ne ye ɔɔɔsurunmɔgɔw dɔɔɔn ta Ala le ye wa?

Matigi Ala ko ten.

Yala ne te ɔɔɔɔɔmɔgɔw bɛɛ ta Ala ye fana wa?

²⁴ Yala mɔgɔ be se ka dogo ɔɔɔɔɔ dogonin dɔ ra
ko ne Ala tɛna o tigi ye wa?

Matigi Ala ko ten.

Yala ne ta bonya ma sankolo ni dugukolo ɔɔɔɔɔ bɛɛ fa wa?

Matigi Ala ko ten.»

Cira mɔgɔlafiribagaw

²⁵ «Ciraw be min fɔra, ne ka o mɛn. O be cirayakuma minw fɔra ne togo ra o ye faninya le ye. O b'a fɔ ko: <Ne ka ko dɔ ye siko ra de! Ne ka ko dɔ ye siko ra!> ²⁶ O ciraw be jijara ka o faninya ciraya minw ke, ka o mɔgɔlafirikumaw miiri o jusukun na ka o ciraya ke, o bɛna o kow dabra tuma juman le? ²⁷ O be to ka o ta siko minw nafo ɔɔɔɔɔ ye, o b'a miiri ko o be se k'a to ne ta mɔgɔw ye jina ne togo ko, i n'a fɔ o bɛmaw jinana ne togo ko cogo min na Baali* ta jo kosɔn. ²⁸ Ni cira min ka siko ke, o ye a ta siko lakari; nka ne ka ne ta kuma lase mɔgɔ min ma, o tigi ye ne ta kuma fɔ ka kaɔa ni can sira ye, sabu mun le ka simanɔaga ni simankise ke kelen ye? Matigi Ala ko ten. ²⁹ Yala ne ta kuma te i ko tasma le wa? Matigi Ala ko ten. Yala a te i ko negekuru min be fara ci wa?

³⁰ «A fle, nin le kosɔn ne be ciraw kɛɛ, Matigi Ala ko ten, olugu minw be ne ta kuma sonya ɔɔɔɔɔ fe. ³¹ A fle, ne be ciraw kɛɛ, Matigi Ala ko ten; minw be o yɛɛɛ nenkun ta k'a fɔ ko: <Matigi Ala ko!> ³² A fle, minw be faninya sikow ciraya kera, ne bɛna olugu kɛɛ, Matigi Ala ko ten; o be o sikow lakari ka ne ta mɔgɔw lafiri ni o faninyakumaw ye, ani o ta kungbeleya ye, k'a sɔɔɔ ne ma o ci, ne ma foyi fɔ o ye. O te foyi le ja nin mɔgɔw ye; Matigi Ala ko ten.»

Ala ta kuma te doni ye

³³ «Ayiwa, ni nin mɔgɔw, walama ni cira dɔ, walama ni sarakalasebaga dɔ ka i pininka ko: <Matigi Ala ta kuma ye juman le ye, a ka doni† juman la an kan?> I ye o tigi jaabi ko: <Aw yɛɛ le ye doni ye, ne bɛna o doni bɔ ne kunna. Matigi Ala ko ten.> ³⁴ Ni cira dɔ, walama ni sarakalasebaga dɔ, walama ni mɔgɔ dɔ k'a fɔ ko: <Matigi Ala ka doni juman le la ale kan!> Ayiwa, ne bɛna o tigi ni a ta somɔgɔw kɛɛ. ³⁵ Aw ka kan ka aw sigiɔɔɔɔw, walama aw balemaw jininka le ko: <Matigi Ala ta jaabi ye juman ye? Matigi Ala ka mun fɔ?> ³⁶ Nka aw man kan k'a fɔ tuun ko: <Matigi Ala ka doni juman le la an kan!> Yala Matigi Ala ta kuma ye doni le ye wa? Ni aw be o fɔ, o tuma aw be Ala panaman, Fangatigi Ala, an ta Ala ta kuma yelemana le. ³⁷ Aw ye cira pininka ko: <Matigi Ala ka i jaabi ko di? Matigi Ala ka mun fɔ?> ³⁸ Nka ni aw ka to k'a fɔ ko: <Matigi Ala ka doni la anw kan>, o tuma Matigi b'a fɔ ko: i n'a fɔ aw be to ka nin kuma fɔ, ko: <Matigi Ala ka doni la anw kan> k'a sɔɔɔ ne k'a fɔ aw ye ko aw kana a fɔ, ko: <Matigi Ala ka doni la anw kan>, ³⁹ o tuma ne bɛna ban aw ra pewu, ka aw ghen ka bɔ ne pa kɔɔɔ, aw ni aw ta dugu bɛɛ, ne tun ka o dugu min di aw bɛmaw ma. ⁴⁰ Ne bɛna aw ke dɔgɔyarifen ye, dɔgɔyari min tena ban; ka aw lamaroya kɔsebe, mɔgɔ tena jina maroya min ko ka ye.»

24

Toromɔ jumanw ani toromɔ cenninw

¹ Ayiwa, Matigi Ala ka toromɔ segi fla yira ne ra; o segiw blanin tun be Matigi Ala ta batoso ja fe. O wagati y'a sɔɔɔ Babiloni masace Nebukadinesari tun ka Yehoyakimu dence Yekoniya*, Zuda masace, ani Zuda mara ɔɔmɔgɔw, ani bororabaarakɛbagaw, ani negebaarakabagaw mina ka bɔ Zeruzalemu ka taga ni o ye Babiloni. ² Ayiwa, segi kelen ta toromɔw tun ka ji kɔsebe; o tun be i n'a fɔ torosun den fɔlow. Nka segi to kelen ta toromɔw bɛɛ tun cenna; mɔgɔ tun te se ka o domu o cɛnkojugu fe.

† 23:33 23.33 «Kuma» ani «doni»: Heburukan na o kuma fla fɔcogo bora ɔɔɔɔɔ fe. sura 22.24 fle, ani Masacew flanan 24.12-16.

* 24:1 24.1 Yekoniya: Aw ye

³ Matigi Ala ko ne ma ko: «Yeremi, i ja be mun le ra?» Ne k'a jaabi ko: «Toromo! A numanmanw koni ka pi kosebe, nka minw cenna, olugu man pi le fiyewu, hali mogò te se ka o domu o cenkojugu fe.»

⁴ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma. ⁵ A ko Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Mogò be nabo toromòruman fe cogo min na, ne ka Zuda mara mogò minw labo nin jamana ra ka o lataga Babilonikaw ta jamana ra, ne fana bena nabo olugu fe ten. ⁶ Ne bena o fle ni jumanya ye, ka o laseko ka na nin jamana ra yan tuun. Ne bena o lo, ne tena o ci tuun; ne bena o turu, ne tena o bon tuun. ⁷ Ne bena ne lonniya don o jusu ra, k'a to o y'a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. O bena ke ne ta mogow ye, ne fana be ke o ta Ala ye, sabu o bena seko ne ma ni o jusukun bee ye.»

⁸ Ayiwa, min ye toromo cenninw ye, mogò te se ka minw domu o cenkojugu fe, Matigi Ala ko: «Ne bena Zuda masace Sedesiyasi ke o cogo le ra, ale ni a ta jamana kuntigiw, ani Zeruzalemuka to minw tora nin jamana ra yan, ani minw tagara sigi Misiran. ⁹ Ne bena min ke o ra, o bena ke jatigekoba ye dugukolo siyaw bee fe, k'a to bee ye o ta bono ye; ne bena o ghen ka taga yoro minw na, o yoro mogow bee bena o mafiyenya, ka o togo don o ta zanaw ra, ka o logobo, ka o danga. ¹⁰ Ne bena mogow bla ka taga ni kerekemuru ye o kama, ka kongò ben o kan, ani banajuguw, fo ka taga o tunu ka ban pewu o ta dugukolo kan, ne tun ka dugukolo min di o ni o bemaw ma.»

25

San mukan ni saba waajuri

¹ Ala ka kuma min lase Yeremi ma, Zuda mara mogow bee ta ko ra, Yoziyasi dence Yehoyakimu, Zuda masace ta masaya san naaninan na, ani Babiloni masace Nebukadinesari ta masaya san folo ra, ² Yeremi ka o kuma le fo Zuda mara mogow bee ja na, ani Zeruzalemukaw bee ja na, ko:

³ K'a ta Amon dence Yoziyasi, Zuda masace ta masaya san tan ni sabanan na, fo ka na se bi ma, nin ye a san mukan ni saba ye, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma; ne be to k'a fo aw ye lon o lon, nka aw ma son k'a lamèn. ⁴ Matigi Ala ta baaradenw, minw ye a ta ciraw ye, a ka olugu bee ci aw le fe; a tun be olugu ci aw fe lon o lon, nka o bee n'a ta, aw m'a lamèn, aw ma aw toro malo a ta kuma ra. ⁵ O tun be to k'a fo aw ye ko: «Aw ye sabari, aw bee ye bo aw ta sirajuguw kan, ka aw ta kewalejuguw dabra; ni o kera, Matigi Ala ka dugukolo min di aw ni aw bemaw ma, aw bena to o dugukolo kan wagati bee, ani tuma bee. ⁶ Aw kana tugu ala werew ko ka aw kinbiri gban olugu koro ka o bato; aw kana ne jusu bo ni aw yere boro ta batofen lalaganinw ye; ni o kera, ne tena kojugu si ke aw ra. ⁷ Nka aw ma ne lamèn; Matigi Ala ko ten. Aw ka ne jusu bo ni aw yere boro ta batofen lalaganinw ye, ka kojugu lase aw yere ma.

⁸ «O koson Fangatigi Ala ko: «I n'a fo aw ma ne ta kumaw lamèn, ⁹ a fle, ne bena sahiliyanfan mogow bee wele, Matigi Ala ko ten, ani Babiloni masace Nebukadinesari, min ye ne ta baaraden ye; ne bena olugu lana nin jamana ni a mogow kama, ani siya minw bee ka o lamini, janko o ye o halaki pewu, fo ka o ta ko ke jatigekoba ye, ka o ke logoborifen ye, ka o ta yoro ke yoro lakolonba ye tuma bee. ¹⁰ Ne bena o ta nagarikanw, ani o ta ninsondiyakanw, ani kororo ta donkirilakanw, ani koromuso ta donkirilakanw, ani o ta muguskanw bee ban, ka o ta fitinayeelenw bee faga.» ¹¹ Nin jamana bee bena ke tomo le ye, ka ke yoro lakolonba ye; nin siyaw bena to Babiloni ta masace ta fanga koro fo san biwolonfla.

¹² «Nka ni o san biwolonfla dafara, ne bena wuri Babiloni masace ni a ta mogow yere kama, o ta terenbariyaw koson, Matigi Ala ko ten; ne bena Babilonikaw kere, ka o ta jamana ke yoro lakolonba ye wagati bee. ¹³ Ne tun ka kojugu o kojugu fo o ta jamana ta ko ra, ne bena o bee lase o ta jamana ma; ko o ko sebera nin kitabu konò, Yeremi ka ciraya ke ka fen o fen fo siyaw kama, ne bena o ke. ¹⁴ Sabu siya fangatigi dow, ani masaceba dow fana bena o ta fanga sigi Babilonikaw kan; ne bena Babilonikaw fana sara ka kapa ni o ta kewalew ye, ani o boro ka baara min ke.»

Ala ta kiti tagamasiyen

¹⁵ Matigi Ala, Izirayeli ta Ala k'a fo ne ye ko: «Nin jifiye mina ne boro; a fanin lo ne ta jusugban na i ko duven; ne be i ci siya minw fe, a to olugu bee ye do min a ra. ¹⁶ O bena a min fo ka talontalon, ka fatoya bla o yere ra, sabu ne bena murutigiw ci o kama.»

¹⁷ Ne ka jifiye mina Matigi Ala boro; Matigi Ala tun ka ne ci siya minw fe, ne k'a di olugu bee ma ko o bee y'a min: ¹⁸ Zeruzalemukaw, ani Zuda dugu tow ta mogow, ani o ta masacew ni o ta kuntigiw, janko ka o ta yoro ke tomo ye, k'a ke jatigekoba ye, ani logoborifen, ani yoro danganin, i n'a fo a be cogo min na bi.

¹⁹ Ne ka do di Misiran masace Farawona ma, ani a ta jamana namogow, ani a kuntigiw, ani jamana mogow bee, ²⁰ ani siya were minw bee siginin be ni o ye, ani Usi ta jamana masacew bee, ani Filisikaw ta jamana masacew bee, minw be Asikalon, ani Gaza, ani Ekuron, ani Azidodika to minw be yi, ²¹ ani Edomu jamana, ani Mohabu jamana, ani Amon jamana, ²² ani Tiri masacew bee, ani Sidon masacew bee, ani masace minw ta jamana be fo yorojan kogoji ko fe, ²³ ani Dedan jamana, ani Tema jamana, ani Buzi jamana, ani siya minw bee be o bonbosi kerefeyorow li*, ²⁴ ani Arabujamana masacew bee, ani siya were minw siginin be kongokolon konon, olugu ta masacew, ²⁵ ani Zimiri masacew bee, ani Elamu masacew bee, ani Medi masacew bee, ²⁶ ani sahiliyanfan masacew bee, minw yoro ka surun, ani minw yoro ka jan nogon na, ani dununa masayaw bee, min o min be dugukolo ko kan; Sesaki† masace le bena a ta min o bee ko fe.

²⁷ «O ko, i y'a fo o ye ko Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Aw y'a min ka panamini, ka fonon, ka ben dugu ma fo aw kana se ka wuri tuun, sabu ne bena murutigiw ci aw kama.»

²⁸ «Ni o banna ka jifiye mina i boro ka do min, i y'a fo o ye ko Fangatigi Ala ko: «Aw bena a min yere le!» ²⁹ Sabu aw y'a fle, ne yere togo be fo dugu min konon, ne bena kojugu damina o dugu le ra; o tuma aw don, yala ne bena aw jarakibari to wa? Ne tena aw jarakibari de! Sabu ne bena murutigiw wele dugukolo mogow bee le kama. Fangatigi Ala ko ten.»

³⁰ Ayiwa, Matigi Ala k'a fo ne ye tuun ko: «Ele ye nin kow bee ciraya ke, k'a fo o ye ko:

«Matigi Ala bena to san fe ka peren,
a be to a ta yoro saninman konon k'a kan bo.
A be peren a yere ta yoro mogow le konna,
a be kule ci i ko rezenforogibagaw,
a be kule ci dugukolo mogow bee kama.

³¹ A mankan be se fo dugukolo dan na,
sabu kere do le be Matigi Ala ni siyaw ce,
kiti do le be a ni adamadenw bee ce;
a bena mogojuguw labla murutigiw ye.
Matigi Ala ko ten.» »

³² Fangatigi Ala ko:

«Aw y'a fle, kojuguba do be nana yi,
a bena bo siya do ra, ka taga siya do were ra;
sanfonoba do be wurira ka bo fo dununa dan na.»

³³ Matigi Ala bena minw faga o lon na, olugu suw bena ta dununa kun do ra, ka taga a bla a kun do ra; mogow tena o su kasi, mogow tena o suw lajen, mogow tena o sutara; o bena tori ka ke nogow le ye dugukolo kan.

³⁴ Aw ye kasi, aw sagagbenbagaw‡, aw ye kule!
Aw ye kolonkolon buguri ra, aw minw ye sagakuru kuntigiw ye;
sabu aw kannatigelon sera.
Aw bena ben ka ci ka yerege i ko minan songobelen.

³⁵ Dogoyoro tena ke sagagbenbagaw fe tuun,
bosiyoro tena ke sagakuru kuntigiw fe tuun.

³⁶ Aw ye sagagbenbagaw kulekan lamen!
Aw ye sagakuru kuntigiw kasikanw lamen!
Matigi Ala ka o ta beganmarayorow bee halaki.

³⁷ O ta beganmarayoro laganfiyaninw kera yoro lakolonbaw ye,
Matigi Ala ta dimiba koson.

³⁸ A bora a ta yoro ra i ko jaraden be bo a dogoyoro ra cogo min na;
o ta jamana bena ke yoro lakolon ye,
cenrikebaga ta fariya koson,
ani Matigi Ala ta dimiba koson.

* 25:23 25.23 Siya minw be o bonbosi kerefeyoro li: Aw ye 9.25 fle. † 25:26 25.26 Sesaki, o ye Babiloni ye.

‡ 25:34 25.34 Sagagbenbagaw: O ye jamana namogow ye.

26

Yeremi ta juguw ko o b'a faga

¹ Yoziyasi dence Yehoyakimu Zuda masace ta masaya damina ra, Matigi Ala ka nin kuma fo, Yeremi ye. ² «Matigi Ala ko: <Taga lo Matigi Ala ta batoso lukene ra; mogow minw be to ka bo Zuda duguw bee ra ka na o kinbiri gban ka Matigi Ala bato a ta batoso konɔ, ne be i ci ni kuma minw bee ye olugu fe, taga o kumaw bee fo o ye, i kana hali kelen bo a ra. ³ A be se ka ke ko o bena i lamɛn, ka seko ka bo o ta sirajugu kan; ni o kera, ne tun b'a fe ka kojugu min ke o ra o ta kewalejuguw koson, ne bena nimisa ka o dabla. ⁴ A fo o ye ko Matigi Ala ko: Ni aw ma ne lamɛn ka tagama ka kaɲa ni ne ta sariyaw ye, ne ka sariya minw yira aw ra, ⁵ ni aw ma ne ta baaradenw ta kumaw lamɛn, minw ye ne ta ciraw ye, ne tun be olugu minw ci aw fe lon o lon, nka aw te o lamenna, ⁶ o tuma ne bena nin batoso ke i n'a fo ne ka Silo* ke cogo min na, ka nin dugu ke dugu danganin ye dugukolo siyaw bee ɲa na.> »

⁷ Ayiwa, sarakalasebagaw, ani ciraw, ani mogow tow ka Yeremi kan men, a be nin kumaw fora Matigi Ala ta batoso konɔ. ⁸ Wagati min na Yeremi tun be banna kuma ra, Matigi Ala tun k'a ci ni kuma minw bee ye ko a y'a lase mogow ma, sarakalasebagaw, ani ciraw, ani mogow tow ka Yeremi mina. O ko: «Ele ka kan ka faga yere le! ⁹ Mun koson i be ciraya kera Matigi Ala togo ra k'a fo ko nin batoso bena ke i ko Silo kera cogo min na, ani ko nin dugu bena halaki fo k'a ke yoro lakolon ye?» Jama bee tagara lajen Yeremi koro Ala ta batoso konɔ. ¹⁰ Ayiwa, Zuda mara ɲamogow nana o kow men minke, o bora masace ta so ka taga Matigi Ala ta batoso ra, ka taga sigi Matigi Ala ta batoso Dondakura da ra. ¹¹ Sarakalasebagaw, ani ciraw k'a fo ɲamogow, ani mogow tow bee ye ko: «Nin ce ka kan ka faga le, sabu a ka ciraya ke nin dugu kama; aw yere toro k'a men!»

¹² Ayiwa, Yeremi k'a fo ɲamogow bee ye, ani mogow tow bee ye, ko: «Aw ka nin kuma minw bee men, Matigi Ala le ka ne ci ka na o cirayakumaw fo nin so kama ni nin dugu kama. ¹³ Sisan, aw ye aw tagamacogo ni aw ta kewalew yeɛma, ka Matigi Ala, aw ta Ala kan men; ni o kera, Matigi Ala tun ka kojugu minw latige aw kama, a bena a ta miiriya yeɛma ka o dabla. ¹⁴ Ayiwa, ne koni, ne ye nin ye aw boro; ni min ka aw diya, ani ni min ka ben aw ma, aw ye o ke ne ra. ¹⁵ Nka aw ka kan k'a lon ko ni aw ka ne faga, o tuma a kera i n'a fo aw ka mogow jarakibari fagari hake le ben aw yere kan, aw ni nin dugu ni dugumogow; sabu can ra, Matigi Ala le ka ne ci aw fe, ka na nin kumaw bee fo k'a don aw toro ra.»

¹⁶ ɲamogow, ani mogow tow bee k'a fo sarakalasebagaw ni ciraw ye ko: «Nin ce man kan ni fagari ye, sabu a kumana an fe Matigi Ala, an ta Ala yere togo le ra.»

¹⁷ Jamana cekoroɓa dow wurira ka lo, k'a fo jama bee lajennin ye ko: ¹⁸ «Moresetikace Mise tun be ciraya kera Zuda masace Ezekiyasi ta tere ra; a tun b'a fora Zuda mara mogow bee ye ko:

<Fangatigi Ala ko:

O bena Siyon dugu sene i ko foro,

ka Zeruzalemu ke kabakuruton ye.

Alabatoso tun be kuru min kan, yiritu le bena o kuru datugu†.>

¹⁹ «Yala Zuda masace Ezekiyasi ni Zuda mara mogow bee ka Mise mina k'a faga wa? Yala Ezekiyasi ma siran Matigi Ala ɲa, ka Matigi Ala daari wa? O le koson, Matigi Ala tun ka kojugu min latige o kama, a ka a ta miiriya yeɛma ka o dabla. Ayiwa, o tuma anw don, anw le bena nin kojuguba ɲogon lase an yere ma wa?»

Yehoyakimu ka cira Uriya faga

²⁰ Ayiwa, ce do were fana tun be ciraya kera Matigi Ala togo ra; ale togo tun ye ko Uriya, Semaya dence tun lo ka bo Kiriya Yeharimu. A tun be ciraya kera Zeruzalemu dugu kama, ani Zuda mara kama; a ta kuma ni Yeremi ta kuma bee tun be kelen ye. ²¹ Masace Yehoyakimu ni a ta cefariw, ani a ta jamana kuntigiw bee k'a ta kumaw men. Masace tun b'a fe k'a faga. Uriya ka o ko men minke, a siranna, a borira ka taga Misiran. ²² Masace Yehoyakimu ka mogow dow fara Akibori dence Elinatan kan, ka olugu ci ka taga Misiran. ²³ Olugu tagara Uriya labo Misiran, ka na ni a ye masace Yehoyakimu fe. O k'a faga ni kerekemuru ye k'a su firi mogow gbansanw sudonyoro ra.

²⁴ Nka Safan dence Ayikamu k'a janto Yeremi ra, janko o kana na a don mogow boro k'a to o y'a faga.

* 26:6 26.6 Silo: aw ye 7.12 fle. † 26:18 26.18 Nin kumaw fora Mise ta kitabu konɔ (Mise 3.12).

27

Ala ko siyaw bee ye to Babiloni ta fanga koro

¹ Yoziyasi dence Yehoyakimu, Zuda masace, ale ta masaya damina ra, Matigi Ala ka nin kuma lase Yeremi ma; ² Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Juruden dow lalaga, ka yiri dow lese ka o ke i ko zuw*, ka do siri i kanna. ³ O ko, i ye o do ci Edomu masace ma, ka do ci Mohabu masace ma, ka do ci Amonkaw ta masace ma, ka do ci Tiri masace ma, ka do ci Sidon masace ma. O masacew ta ciraden minw nana Zeruzalemu, Zuda masace Sedesiyasi fe, i bena o ciraw don olugu le boro. ⁴ I ye ne ta ci fo o ye, o ye taga o fo o matigicew ye, ko Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko o ye taga nin fo o matigicew ye ko: ⁵ «Ne Ala le ka dugukolo dan, ani adamadenw ni began minw be dugukolo kan; ne ka o dan ne ta sebayaba ni ne ta fanga sababu ra. Ni mogw min ka ne diya, ne be o fenw tigiya di o tigi le ma. ⁶ Sisan, ne le ka nin jamanaw bee don Babiloni masace Nebukadinesari boro, ne ta baaraden; ne ka hali kongosogow di a ma, ka olugu fana bla a ta fanga koro. ⁷ Siyaw bee bena ke a ta fanga koro, ka na ke a dence fana ta fanga koro, ka na ke a mamaden fana ta fanga koro, fo ka taga ale yere ta jamana ta wagati se, wagati min siya fangatigi dow, ani masaceba dow fana bena o ta fanga sigi ale yere kan.

⁸ «Nka ni siya o siya, walama ni jamana o jamana ma son ka baara ke Babiloni masace Nebukadinesari ye, k'a to Babiloni masace ye a ta fanga yiri la ale kan na, ne bena o siya kere ni kerekemuru ye, ani kongw, ani banajuguw, fo ka taga a to Nebukadinesari boro ye o siya halaki ka ban pewu; Matigi Ala ko ten.

⁹ «Aw koni, aw kana aw ta ciraw, ani aw ta lagberikebagaw, ani aw ta sikolonbagaw, ani aw ta tagamasiyen lonbagaw, ani aw ta jotigiw lamen, olugu minw b'a fora aw ye ko aw tena to Babiloni masace ta fanga koro! ¹⁰ Sabu o ta cirayaw ye faninyakumaw le ye; o le bena a to ne bena aw ghen, ka aw labw aw ta jamana ra, ka aw halaki.

¹¹ «Nka ni siya o siya ka son k'a to Babiloni masace ye a ta fanga yiri la ale kan na, ka son ka baara ke Babiloni masace ye, ne bena pasuma ladon o siya ta jamana ra, k'a to o ye sigi o ta jamana ra tuun, ka o ta dugukolow sene; Matigi Ala ko ten.» »

¹² Ayiwa, ne ka nin kuma kelen le fo Zuda masace Sedesiyasi ye; ne ko: «Aw ye son k'a to Babiloni masace ye a ta fanga yiri la aw kan na; aw ye baara ke ale ni a ta mogow ye, ni o kera, aw be kisi. ¹³ Mun koson i bena a to kerekemuru ni kongw ni banajuguw ye ele ni i ta mogow faga? Sabu Matigi Ala ka o le fo, ko ni siya o siya te to Babiloni masace ta fanga koro, ale bena o kow le lase o siya ma. ¹⁴ Cira minw b'a fora aw ye ko aw tena to Babiloni masace ta fanga koro, aw kana o ciraw ta kumaw lamen! Sabu o ta cirayakumaw ye faninya le ye. ¹⁵ Ne ma o ci! Matigi Ala ko ten. O be cirayakuma minw fora ne togw ra, o ye faninya le; o le bena a to ne be aw ghen k'a to aw ye halaki, aw ni o ciraw yere minw be o cirayakumaw fora aw ye.»

¹⁶ Ayiwa, ne ka nin le fo sarakalasebagaw, ani mogw tow bee ye fana, ko Matigi Ala ko: «Cira dow be ciraya kera k'a fo ko: «Sisan koni, a to ye wagati doonin, o bena Matigi Ala ta batoso ta minanw labw Babiloni, ka o laseko o no ra!» Aw kana o ciraw ta kumaw lamen, sabu o ta cirayakumaw ye faninya le ye. ¹⁷ Aw kana o lamen! Aw ye to Babiloni masace ta fanga koro, ni o kera, aw bena kisi; ni o te, aw bena a to nin dugu ye halaki ka ke tomo le ye.

¹⁸ «Ni o ciraw ta ciraya tun ye can ye, ni a kera ko Matigi Ala yere le be kumana o fe, o tuma o ye Fangatigi Ala daari janko minan to minw tora Matigi Ala ta batoso konw, ani minw tora Zuda masace ta so konw, walama Zeruzalemu dugu konw, Babilonikaw kana na o minanw fana ce ka taga Babiloni. ¹⁹ Sabu min ye Ala ta batoso samesanw ye, ani minanba koorinin ni a jusiginanw, ani fen to minw tora nin dugu konw, ²⁰ Babiloni masace Nebukadinesari tun ma fen minw ta, wagati min a ka Yehoyakimu dence Yekoniya, Zuda masace, ani Zuda pamogow mina ka bo Zeruzalemu ka taga ni o ye Babiloni, ²¹ ayiwa, o fen to minw tora Matigi Ala ta batoso konw, ani Zuda masace ta so konw, walama Zeruzalemu dugu konw, Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala k'a fo ko: ²² «O fenw koni bena taga Babiloni; o bena taga to yi, fo lon min na o fenw ta wagati bena se ne Ala fe; Matigi Ala ko ten. Ni o lon sera, ne bena o laseko ka na o bla nin yoro ra yan.» »

28

Hananiya ka Yeremi ta kuma soww

* 27:2 27.2 Yiri min be la senekemisiw kan na, o le ye zu ye. Nin yoro ra, zu ye Babiloni ta fanga tagamasiyen le ye.

¹ O san kelen na, san min tun ye Zuda masace Sedesiyasi ta masaya san naaninan ye, ani a ta masaya damina, o san karo loorunan na, Azuri dence Hananiya min tun ye cira do ye ka bo Gabahon, lon do ale k'a fo ne ye Matigi Ala ta batoso konso, sarakalasebagaw, ani mogwo tow bee ja na na, ko: ² «Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Babiloni masace ka fanga min sigi aw kan, ne bena o fanga yiri kari ka bo aw kan na! ³ Sani san fla ce, Babiloni masace Nebukadinesari ka Matigi Ala ta batoso minan min o min ta ka bo yan ka taga ni a ye Babiloni, ne bena o bee lana nin yoro ra tuun. ⁴ Ne bena Yehoyakimu dence Yekoniya, Zuda masace fana lana nin yoro ra yan, ani Zuda mara mogwo min o min minana ka taga Babiloni*; sabu Babiloni masace ka fanga min sigi aw kan, ne bena o fanga yiri kari ka bo aw kan na.» »

⁵ Cira Yeremi ka Hananiya jaabi sarakalasebagaw, ani mogwo tow bee ja na na, minw bee tun be Matigi Ala ta batoso konso. ⁶ Cira Yeremi k'a jaabi ko: «Amina! Matigi Ala y'a ke ten! I ka cirayakuma min fo, Matigi Ala ye o ke can ye, k'a to Matigi Ala ta batoso ta minanw, ani mogwo minaninw bee ye bo Babiloni ka seko ka na nin yoro ra yan. ⁷ Nka ne koni bena nin kuma min fo ka don ele toro ra, ani mogwo tow bee toro ra, o lamen: ⁸ Cira minw nana ne ni ele ja fe kabini wagatijan tameninw na, olugu ka cirayakumaw fo jamana caman kama, ani marabaw kama, ko kere ni kojuguw ni banajuguw le bena ben o kan. ⁹ Ni cira min ka ciraya ke ka herakuma fo, a ka ciraya ke ka kuma min fo, ni o kuma nana ke can ye, o le bena a yira ko can ra, Matigi Ala le ka a ci.»

¹⁰ Ayiwa, yiri min tun be cira Yeremi kan na, cira Hananiya ka o yiri bo cira Yeremi kan na k'a kari. ¹¹ O ko, Hananiya k'a fo mogwo bee ja na na ko: «Matigi Ala ko: «Sani san fla ce, Babiloni masace Nebukadinesari ka fanga min sigi siyaw bee kan, ne bena o fanga yiri kari ka bo o kan na nin cogo le ra.» »

A ka o fo minke, Yeremi tmena a ta sira fe ka taga.

¹² Cira Hananiya ka yiri bo cira Yeremi kan na k'a kari minke, o ko fe, Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma, ko: ¹³ «Taga a fo Hananiya ye, ko Matigi Ala ko: «I sera ka yiri kari, nka i bena negebere le lalaga ka o bla a no ra co; ¹⁴ sabu Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: Ne bena negebere le la siyaw bee kan na, janko o ye to Babiloni masace Nebukadinesari ta fanga koro; o fana bena to a ta fanga koro le. Ne be hali kongosogow bla a ta fanga koro.» »

¹⁵ Cira Yeremi tagara a fo cira Hananiya ye ko: «Hananiya, ne lamen! Matigi Ala ma ele ci, o bee n'a ta, ele b'a to nin mogwo be o jigi la i ta faninyakumaw kan. ¹⁶ O koson Matigi Ala ko: «A fle, ne bena ele ta ka bo dugukolo kan. Ninan san yere ra, ele bena sa, sabu i ka murutiri kumaw le fo ka Matigi Ala sosu.» »

¹⁷ Cira Hananiya sara o san kelen na, san karo wolonflanan na.

29

Yeremi ka sebe ci mogwo minaninw ma

¹ Nebukadinesari tun ka mogwo minw bee mina ka bo Zeruzalemu ka taga ni o ye Babiloni, cekoroba minw tun tora si ra o mogwo minaninw na yi, ani sarakalasebagaw, ani ciraw, ani mogwo tow bee, cira Yeremi tora Zeruzalemu ka sebe do ci olugu bee ma; o sebe kumaw le ye nin ye. ² O kera k'a soro masace Yekoniya, ani a bamuso, ani masaso pamogow, ani Zuda mara ni Zeruzalemu dugu pamogow, ani yiribaarabagaw, ani negebaarabagaw bee tun minana ka bo Zeruzalemu ka ban. ³ Yeremi tun ka o sebe di Safan dence Elehasa ma, ani Hilikiya dence Gemariya, sabu Zuda masace Sedesiyasi tun ka olugu ci Babiloni, Babiloni masace Nebukadinesari fe. Kuma minw tun fora o sebe konso o le ye nin ye; a ko:

⁴ «Ne Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala be nin kumaw fo mogwo minaninw bee ye, ne ka minw bee ta ka bo Zeruzalemu ka taga Babiloni: ⁵ «Aw ye bonw lo ka don o konso, aw ye nankow sene ka o nankorafenw domu. ⁶ Aw ye furu, ka dencew ni denmusow soro; aw ye musow furu aw dencew ye, ka aw denmusow di furu ra, janko o ye dencew ni denmusow soro. Aw y'a to aw ye caya o yoro ra yi, aw kana dogoya. ⁷ Ne ka aw bla ka taga o dugu min na, aw ye o dugu ta hera jini, ka Matigi Ala daari a ye, sabu aw ta hera bena bo o dugu ta hera le ra.»

⁸ «Sabu Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Aw ta ciraw, ani aw ta lagberikebaga minw be aw ce ra yi, aw kana a to olugu ye aw lafiri; ni o ko o be aw ta sikow nafa, aw kana o ta kumaw jate. ⁹ O be cirayakuma minw fora ne togo ra, o bee ye faninya le ye, sabu ne ma o ci; Matigi Ala ko ten.» »

¹⁰ «Nka Matigi Ala ka min fo, o ye nin ye, ko: «Ni Babiloni ta san biwolonfla fanga dafara tuma min na, ne bena na aw dema; ne tun ka kopuman min layiri ta aw ye, ne bena o dafa, ka aw lana nin jamana ra yan tuun. ¹¹ Ne ka ko minw latige aw ta ko ra,

ne yere le ka o lon; Matigi Ala ko ten. Ne ka hera le latige aw ye, kojugu te; ne be o ke janko aw ye labankopuman soro, ani jigi.

¹² « O tuma aw bena ne togo wele, aw bena na ne daari, ne fana bena aw lamen. ¹³ Aw bena ne ta jengogonya pini, aw fana bena ne soro, sabu aw bena ne pini ni aw jusukun bee le ye; ¹⁴ ne fana bena a to aw ye ne soro. Matigi Ala ko ten. Aw ta mogo minw minana ka taga jamana werew ra, ne bena olugu laseko tuun. Ne tun ka aw ghen ka taga siya minw bee ce ra, ani yoro minw bee ra, ne bena aw labo o yorow bee ra ka na aw lajen yan tuun; Matigi Ala ko ten. Ne tun ka aw ghen ka bo nin jamana min na, ne bena aw laseko o jamana kelen na tuun.»

¹⁵ «Nka aw b'a fora ko: <Matigi Ala ka cira dow sigi an ce ra Babiloni yan.>

¹⁶ «Ayiwa, masace min siginin be Dawuda ta masasiginan kan, ani mogo minw bee siginin be nin dugu kono yan, aw balema to minw ma mina ka taga Babiloni, Matigi Ala ka nin le fo olugu ta ko ra; ¹⁷ Fangatigi Ala ka min fo, o fle nin ye; a ko: <Ne bena o faga ni kerekemuru ye, ka kongu ni banajuguw ben o kan, ka o ke i n'a fo toromo torinin min te se ka domu a cenkojugu fe. ¹⁸ Ne bena tugu o ko ni kerekemuru ni kongu ni banajuguw ye; ne bena o ta ko ke siranyakoba ye dunupa maraw bee fe, ka o ke siya danganin ye, ka o ta ko ke jatigekoba ye, ka o ke logoborifen ye, ani mafiyenyarifen, ¹⁹ sabu o ma ne ta kuma lamem, Matigi Ala ko ten, k'a soro ne ka ne ta baaradenw ci o fe, minw ye ciraw ye; ne tun be olugu ci o fe lon o lon, nka aw si ma o lamem. Matigi Ala ko ten.>

²⁰ «Ayiwa, sisan aw ye Matigi Ala ta kuma lamem, aw mogo minaninw, ne ka aw minw bee labo Zeruzalemu ka aw bla ka taga Babiloni.

²¹ «Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ka min fo Kolaya dence Akabu, ani Maseya dence Sedesiyasi ta ko ra, olugu minw ka faninya cirayaw ke ne togo ra, a ka min fo olugu ta ko ra o ye nin ye, ko: <A fle, ne be olugu don Babiloni masace Nebukadinesari boro; a bena o faga aw yere na na. ²² Olugu ta ko koson, Zuda mara mogo minanin minw be Babiloni, olugu bena to ka jogon danga ni nin kumaw le ye, ko: Matigi Ala ye i ke i ko Sedesiyasi ni Akabu, Babiloni masace ka olugu minw jeni tasuma ra!> ²³ Sabu o ka maroyakoba le ke Izirayelimogow ce ra; o ka jeneya ke ni o mogoogonw ta musow ye, ka faninyakumaw fo ne togo ra, k'a soro ne ma foyi fo o ye. Ne ka o ko lon, ne b'a seere ye fana. Matigi Ala ko ten.»

Yeremi ka kuma min fo Semaya ma

²⁴ «A fo Semaya ye, min be bo Nehelamu, ²⁵ ko Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <I ka sebe dow ci i yere togo ra Zeruzalemu dugumogow bee ma, ani sarakalasebaga Sofoni ma, Maseya dence, ani sarakalasebaga tow bee ma; i k'a fo Sofoni ye ko: ²⁶ Matigi Ala ka ele le sigi sarakalasebagaya ra sarakalasebaga Yehoyada no ra, janko i ye Matigi Ala ta batoso korosi; janko ni mogo o mogo ka fatoya bla a yere ra, k'a yere ke cira ye, i ye o tigi mina k'a senw don nege ra k'a bla kaso ra. ²⁷ O ra, mun koson i ma Anatotikace Yeremi dogoya, ale min b'a yere kera cira ye aw ce ra yi? ²⁸ A ka sebe do ci an ma yan Babiloni*, k'a fo ko: Aw ta Babilonisigi bena men! Aw ye bonw lo ka don o kono, aw ye nankow sene ka o nankorafenw domu.> »

²⁹ Ayiwa, sarakalasebaga Sofoni ka nin sebe karan cira Yeremi na na. ³⁰ Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma, ko: ³¹ «Cira do ci ka taga a fo mogo minaninw bee ye ko Matigi Ala be nin fo Nehelamukace Semaya ma, o ye nin ye: <I n'a fo Semaya be ciraya kera aw ce ra yi, k'a soro ne m'a ci, k'a to aw be aw jigi lara a ta faninyakumaw kan, ³² o tuma Matigi Ala ko: Ne bena Nehelamukace Semaya ni a ta duruja bee kere. A ta mogo si tena to nin mogow ce ra; ne bena kopuman min ke ne ta mogow ye, a ta mogow si na tena o ye; Matigi Ala ko ten, sabu a ka murutiri kumaw fo ka Matigi Ala soso.> »

Ala bena a ta mogow lana o ta jamana ra tuun

30

(30-33)

Ala bena a ta mogow bosi o juguw boro

¹ Matigi Ala ka kuma min lase Yeremi ma; a ko: ² «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Ne ka kuma o kuma fo i ye, o bee sebe kitabu do kono. ³ Wagati do bena se, Matigi Ala ko ten, ne bena ne ta mogow, Izirayelimogow, ani Zuda mara mogo minaninw lana; ne ka jamana min di o bemaw ma, ne bena o lana o jamana ra tuun, ka na a ke o ta ye.> » Matigi Ala le ka o fo.

⁴ Matigi Ala ka kuma minw fo Izirayeli ni Zuda ta ko ra, o fle nin ye:

⁵ «Matigi Ala ko:

<An be jatigekan le menna;
siranya ko lo, hera ko te.

⁶ Aw ye pininkari ke k'a fle
ni a kera ko ce be se ka den woro!
Mun koson ne be cew bee yera,
o bee boro be o soro ra
i ko muso jigibagato?

Mun koson ce bee pada yelemana?

⁷ E, nin ye lonjuguba ye de!

A rogonna lon ma ke ban.

A bana ke Yakuba ta mogow ta degu wagati le ye,
nka o bana kisi ka bo a ra.»

⁸ «O lon na, koni, Fangatigi Ala ko ten, o ka fanga min sigi aw kan, ne bana o fanga yiri kari ka bo aw kan na, ka aw ta sirinanw foni; jamana were tena a ta fanga sigi aw kan tuun. ⁹ O bana baara ke Matigi Ala, o ta Ala le ye, ani ne bana Dawuda ta duruja min sigi o kunna ka ke o ta masace ye.»

¹⁰ «Aw Yakuba ta mogow, ne ta jonw, aw kana siran!

Matigi Ala ko ten.

Aw Izirayelimogow, aw jigi kana tige;

sabu aw y'a fle, ne bana aw kisi ka aw lana ka bo fo o jamanajan na,
ka aw ta durujaw kisi ka bo o jamana ra, o ka o mina ka taga ni o ye jamana min na.
Yakuba ta mogow bana seko ka na,
ka na laganfiya ni nasuma soro,
mogo si tena o tooro tuun.

¹¹ Ne be ni aw ye;

Matigi Ala ko ten.

Ne bana aw kisi.

Ne tun ka aw janjan ka taga siya minw bee ra,
ne bana o siyaw bee halaki pewu;
nka aw koni, ne tena aw halaki pewu.
Ne bana aw koro, ka kana ni can sira ye;
sabu ne te se ka aw jarakibari to.»

Ala bana a ta mogow keneya

¹² Matigi Ala ko:

«Fla te aw ta bana ra,
aw ta tooro dimi ka bon.

¹³ Mogo si te lo ni aw kunko ye, ka aw ta jori flake;
fla te yi min be aw ta bana keneya.

¹⁴ Aw kanubagaw bee jinana aw ko,
o si te aw yorjini tuun.

Ne ka aw kere i ko mogo b'a jugu kere cogo min na;
ne ka aw koro hali ne ma hina aw ra,
aw ta terenbariyaw cayakojugu koson,
ani aw ta jurumunw bonyakojugu koson.

¹⁵ Mun koson aw be kasi aw ta dimi koson,
aw ta bana keneyabari koson?

Aw ta terenbariyaw cayakojugu,
ani aw ta jurumunw bonyakojugu le koson,
ne ka nin ke aw ra.

¹⁶ «Nka minw be aw domu, dow bana olugu fana domu.

Aw juguw bee, o bana olugu bee mina ka taga ni o ye.
Minw ka aw borofenw ce, o bana olugu fana borofenw ce;
minw ka aw borofenw mina aw ra, o bana olugu fana borofenw mina o ra.

¹⁷ Sabu ne bana aw flake

ka aw ta bana keneya,

Matigi Ala ko ten;

sabu mogow be aw welera ko <mogo gbenninw>,
<Siyon dugumogow, mogo si te mogo minw jatera tuun>.»

Ala bana a ta mogow lawuri

¹⁸ Matigi Ala ko:

«A fle, ne bena Yakuba ta mɔgɔw ta bonw lawuri tuun,
 ne bena hina o ta sow ra.
 O ta dugu bena lo kokura a loyɔrɔkɔrɔ ra,
 masaso bena lo a loyɔrɔ yere ra.
¹⁹ Mɔgɔw bena o ta donkirilakanw, ani barakalarikanw men,
 ka o ta pagarikanw men.
 Ne bena o caya,
 do tena bo o ra;
 ne bena o bonya,
 mɔgo tena o dogɔya.
²⁰ O ta denw bena ke i ko o tun be cogo min na folofolo,
 o ta mɔgɔw bee lajennin bena sabati ne ja koro;
 ne bena wuri o tɔɔrɔbagaw bee kama.
²¹ O ta kuntigi bena ke o yere ta mɔgo do le ye;
 o ta namɔgo bena bo o yere le ce ra.
 Ne bena a madon ne ra,
 a fana bena gbara ne ra.
 Ni o te jontigi le be se k'a ja gbeleɣa
 k'a fo ko a be gbara ne ra a yere ma?
 Matigi Ala ko ten.
²² Aw bena ke ne ta mɔgɔw ye,
 ne fana bena ke aw ta Ala ye.»

Matigi Ala ta sanfoɔba

²³ A fle, Matigi Ala ta sanfoɔba ye nin ye!
 A ta jusugban le wurira;
 o sanfoɔba le be labenna,
 a be munumununa mɔgojuguw kunna.
²⁴ Matigi Ala ta dimiba tena mala
 fo a ka ko min latige a jusukun na,
 a ye o ke k'a dafa.
 Wagati nataw ra, aw bena o kow bee faamu.

31

Izirayelimɔgɔw kosegiko o ta jamana ra

¹ «O wagatiw ra, Matigi Ala ko ten, ne bena ke Izirayeli ta gbaw bee ta Ala ye, olugu fana bena ke ne ta mɔgɔw ye.»
² Matigi Ala ko:
 «Mɔgo minw basira kerɛkemuru boro
 olugu le ko diyara ne Ala ye kongokolon kono;
 ne bena na nasuma di Izirayelimɔgɔw ma.»
³ Kabini folofolo Matigi Ala k'a yere yira anw na;
 a ko: «Ne be aw kanu ni kanuya banbari le ye,
 o koson ne be ne ta pumanya to aw kan.
⁴ Ne bena aw sigi kokura aw no ra, aw siginin fana bena to,
 ele Izirayeli, sunguru kanunin!
 Aw bena aw yere masiri ka aw ta longanw ta tuun,
 ka bo ka don ke ka pagari ni donkebagaw ye.
⁵ Aw bena rezenforow sene tuun Samari tintinw kan;
 senekebagaw bena sene ke,
 o fana bena a tono soro.
⁶ Sabu lon do bena se,
 o lon na dugu korosibagaw bena peren Efrayimu kuruw kan, ko:
 «Aw ye wuri, an ye taga Siyon dugu kono
 Matigi Ala, an ta Ala fe!» »

⁷ Sabu Matigi Ala ko:

«Aw ye peren, ka pagari Yakuba ta mɔgɔw koson;
 aw ye pagarikanba bo o ta siya ye,
 siya min be siya tow be ja fe.
 Aw ye aw kan korota ka Ala tando k'a fo ko:
 «Matigi Ala, i ta mɔgɔw kisi,

Izirayelimogō tow kisi.»

⁸ A flɛ, ne bɛna o lana ka bɔ sahiliyanfan jamana ra;
ne bɛna o labɔ fɔ dunuɲa danw na ka na o lajen.
Fiyentɔw, ani senkelenw bɛna kɛ o cɛ ra,
ani muso lasiritɔw, ani muso jigibagatɔw bɛɛ;
jama camanba le bɛna seko ka na yan.

⁹ O kasitɔ le bɛna na.

Ne bɛna bla o ɲa ka seko ni o ye ka o to makarikanfɔ ra.
Ne bɛna taga ni o ye jida ra,
ka tɛmɛ ni o ye sira dakapanin kan,
o sen tɛna talon foyi ra yɔrɔ min na;
sabu ne le ye Izirayeli face ye,
Efrayimu le ye ne dence fɔlo ye.»

Izirayeli ta ɲanasisi bɛna kɛ ɲagari ye

¹⁰ «Siyamogow, aw ye Matigi Ala ta kuma lamɛn;
aw ye taga a lakari fɔ yɔrɔjan, kogɔji kofejamanaw ra.
Aw y'a fɔ ko: «Min ka Izirayelimogow janjan, ale le bɛna o lajen tuun;
a bɛna o korɔsi i ko sagagbenbaga bɛ a ta sagakuru korɔsi cogo min na.»

¹¹ Sabu Matigi Ala bɛna Yakuba ta mogow labla;
mogow minw baraka ka bon ni o ta ye, a bɛna o kunmabo ka bɔ olugu boro.

¹² O bɛna na ɲagari fɔ ka pɛrɛn Siyɔn kuruw kan;
o bɛna bori ka na Matigi Ala ta fɛɲɲumanw no fɛ:
siman, ani rezɛɲjikura, ani turu,
ani sagaw, ani baw, ani misiw.
O bɛna kɛ i ko kodarananko;
o baraka tɛna ban tuun.

¹³ O wagati ra sungurudenw bɛna ɲagari ka don kɛ,
ani kanbelenw ni cɛkorɔbaw bɛɛ.
Ne bɛna o ta sangakasi yeɛma k'a kɛ ɲagari ye,
ka o jusu saaro;
ne bɛna o bɔ jusukasi ra ka o ninsɔndiya.

¹⁴ Ne bɛna sarakalasebagaw fa ni sarakasogo turumanyɔrɔw ye;
ne bɛna ne ta mogow wasa ni ne ta fɛɲɲumanw ye.
Matigi Ala ko ten.»

Izirayeli bɛna labankɔɲuman ni jigi sɔrɔ

¹⁵ Matigi Ala ko:

«Kan do bɔra Rama dugu kɔnɔ,
maɲumankokanw, ani kasikan caman;
Raseli* le bɛ kasira a ta denw kosɔn,
a ma sɔn mogow si ye a jusu saaro,
sabu a bɔnɔna a denw na.»

¹⁶ Matigi Ala ko:

«Aw ye kasi dabla,
aw ye aw ɲaji cɛ;
sabu aw bɛna aw ta baara sara sɔrɔ.
Matigi Ala ko ten.

Aw ta denw bɛna seko ka bɔ aw juguw ta jamana ra.

¹⁷ Aw ta durujaw bɛna jigi sɔrɔ,
Matigi Ala ko ten.

Aw ta denw bɛna seko ka na o yɛrɛ ta jamana ra.

¹⁸ «Ne ka Efrayimukaw ta maɲumankokan mɛn kosebɛ, o ko:

«I ka an koro, an fana sɔnna korori ma,
sabu an tun bɛ i ko misiden min ma koro fɔlo.

An laseko, ni o kɛra, an bɛna seko ka na;

sabu ele le ye Matigi Ala ye, an ta Ala.

¹⁹ Fɔlofɔlo an tun banna i ra, nka sisan an nimisara;
an ka ko lon sisan minke,

* 31:15 31.15 Raseli ye Izirayeli jamana bɛɛ lajennin tagamasiyɛn le ye (Matiyu 2.18).

tingalon ka an soro fo an be an woto gbasi.

An maroyara, an jigi tigera,
sabu an ka kawale minw ke an denmisenman, o dogoyari le sera an ma.»

²⁰ Efirayimu ye ne dence le ye, min ko ka gbelen ne ma;

den do lo, min ko ka di ne ye haali.

Ni ne k'a ko fo tuma o tuma,

ne hakiri be jigi a ra tuun,

o koson a ta ko ka bon ne jusu ra yere le;

ne bena hina a ra tuun kosebe.

Matigi Ala ko ten.»

Izirayelimogow welekan

²¹ «Aw ye no bla aw temesira ra,
ka tagamasiyen berew turu siradaw ra;

aw ye aw temesira korosi,

aw bena sira min ta, aw ye o korosi.

Aw ye seko ka na, Izirayeli, sunguru kanunin,

aw ye seko ka na don aw ta duguw konu.

²² Aw bena aw ta miniminisalo dabra tuma juman,

denmuso murutininw?

Matigi Ala bena kokura le ke dununa konu:

Muso le bena ce yoropini!»

Zuda mara mogow bena kosegi o ta jamana ra

²³ Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Wagati min ne bena o ta mogu minaninw lana, o tuma o bena to ka nin kumaw fo tuun Zuda mara ra, ani a duguw konu, ko:

«Matigi Ala ye baraka don i ra

terenninya sigiyoro,

kuru saninyanin!»

²⁴ «Zuda mara mogow, ani a dugumogow bee bena sigi o yoro ra, ani senekebagaw, ani minw be to ka yaala ni o ta sagakuruw ye. ²⁵ Sabu minlogo ka minw baraka ban, ne be olugu son ji ra, kongu ka minw baraka dese ne be olugu bee fa.»

²⁶ O wagati ra, ne kununa, ne ka ne na yele; ne ta sunogo tun diyara kosebe.

Ala bena a ta mogow ladon kokura

²⁷ «Wagati do bena se, Matigi Ala ko ten, o wagati ra ne bena danni ke Izirayeli ta so ni Zuda ta so konu; o simansi bena ke adamadenw, ani beganw le ye. ²⁸ Ne ka ne janto o ra ka o bon, ka o ben, ka o cici, ka o halaki, ani ka o cen cogo min na, ne bena ne janto o ra o cogo kelen na fana ka o lo, ani ka o turu. Matigi Ala ko ten. ²⁹ O lon na, mogu tena a fo tuun ko:

«Faw ka rezengberen min domu,

o ka o denw jinw kumu.»

³⁰ «Nka mogu bee kelen kelen bena sa a yere ta terenbariya le koson. Ni mogu o mogu ka rezengberen domu, o tigi yere jinw le be kumu.»

Ala ni a ta mogow ta jennogonyakura

³¹ «Lon do, bena se, Matigi Ala ko ten, ne bena jennogonyakura don ni Izirayeli ta gbamogow, ani Zuda ta gbamogow ye. ³² O jennogonya tena ke i ko ne tun ka jennogonya min don ni o bema ye, lon min na ne ka o boro mina ka bo ni o ye Misiran jamana ra; sabu olugu tun ka o jennogonya cen, k'a soro ne le tun ye o matigice ye; Matigi Ala ko ten.

³³ «Nka o wagatiw temenin ko, ne bena jennogonya min don ni Izirayeli ta gbamogow ye, o ye nin ye, Matigi Ala ko ten: Ne bena ne ta sariyaw don o konu, k'a sebe o jusukun na; ne bena ke o ta Ala ye, o be ke ne ta mogow ye. ³⁴ Mogu si tena a mogonogon karan tuun, walama k'a balema karan tuun, ko: «Aw ye jija ka Matigi lon.» Sabu o bee bena ne lon, k'a ta mogu fitiniw na ka taga a bla mogobaw ra. Matigi Ala ko ten. Sabu ne bena o ta terenbariyaw bee yafa o ma, ne tena ne hakiri to o ta jurumunw si ra tuun.»

Ala ye kankelentigi ye

³⁵ Matigi Ala min be tere bo, janko a ye yeelen bo tere fe,
min be karo ni lolow ta wagatiw latige, janko o ye yeelen bo su fe,
min be kogji lawuri, k'a to jikuruw ye mankan bo,
min togo ye ko Fangatigi Ala, ale ko:

³⁶ «Ni nin fenw ta wagati latigeninw ma ban ne ja koro fiyewu, o tuma Izirayeli ta durujaw ta siya fana tena ban ne ja koro, Matigi Ala ko ten.»

³⁷ Matigi Ala ko:

«Ni sankolo janya tun be se ka suma, ni mog'o tun be se ka dugukolo dunya segesege ka se fo a jusiginanw ma, o tuma ne tun bena ban Izirayeli ta duruja bee lajennin na o ta kewale bee koson, Matigi Ala ko ten.»

Zeruzalemu dugukura

³⁸ «A fe, lon do bena se, Matigi Ala ko ten; o lon na nin dugu bena lo kokura Matigi Ala ye, k'a ta Hananeheli ta sankaso yoro ra, ka taga a bla fo kogo nongon ta donda ra. ³⁹ O bena sumanikejuru la k'a teren tuun ka taga se fo Garebu kongori ma; o ko, o be munumunu ka taga Goha fan na. ⁴⁰ O be fen saninw, ani bugurigbew firi dingakolon min kon'o, o yoro bee, ani forow bee, ka taga se fo Sedoron ko ma, ani ka taga se fo Sow ta donda ta nongon yoro ma, tereboyanfan na, o yoro bee bena saninya ka ke Matigi Ala ta ye; o yoro si tena ben tuun walama ka ci.»

32

Yeremi ta foro

¹ Matigi Ala ka kuma min lase Yeremi ma, Zuda masace Sedesiyasi ta masaya san tannan na; o tun ye Nebukadinesari ta masaya san tan ni seeginan ye.

² O wagati ra, Babiloni ta masace ta kerekejama tun ka Zeruzalemu dugu lamini. Yeremi tun minana k'a bla masace ta so korosibagaw ta lu kon'o. ³ Zuda masace Sedesiyasi le tun k'a datugu o yoro ra, ko mun koson a be ciraya kera k'a fo ko Matigi Ala ko: «A fe, ne bena nin dugu don Babiloni masace boro, k'a to a y'a mina. ⁴ Zuda masace Sedesiyasi tena bosu Babilonikaw boro, sabu sigiya t'a ra, ne bena a don Babiloni masace boro; ale yere ni Babiloni masace bena jagon ye ja ani ja, o bena kuma fana da ani da. ⁵ O bena Sedesiyasi mina ka taga ni a ye Babiloni; a bena taga to yi fo lon min na ne Ala bena ne sago ke a ra, Matigi Ala ko ten. Hali ni aw ka Babilonikaw kere, aw tena se o ra.»

⁶ Yeremi ko: «Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, k'a fo ko: ⁷ «A fe, i belence Salumu dence Hanameheli bena na i fe, ka n'a fo i ye ko ale ta foro min be Anatoti, ko i ye o san, ko sabu ka kapa ni kunnabori ta sariya ye, ele ka kan k'a san*.» »

⁸ «Ayiwa, ne belence dence Hanameheli nana ne fe, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye. A nana ne sor'o masaso korosibagaw ta lu kon'o, k'a fo ne ye ko: «Ne ta foro min be Anatoti, Boniyaminu ta mara ra, o foro san, sabu ka kapa ni cen ta sariya ye, ele le ka kan k'a kunnabo, k'a sor'o; o ra, a san k'a ke i ta ye!»

«Ne k'a lon o le ra ko Matigi Ala yere le tun kumana ne fe. ⁹ Ne ka o foro san ne belence dence Hanameheli fe; o foro tun be Anatoti; ne ka warigbe tan ni wolonfla jate ka o di a ma foro songo ye. ¹⁰ Ne k'a sansebe ke, k'a melege, ka ne borono la a kan, k'a da noro, ka mog'o dow ke an seerew ye, ka warigbe hakeya suma sumanikenan do kon'o olugu pana. ¹¹ O ko, ne tun ka foro sansebe min melege, ka ne borono la a kan, k'a da noro, foro sancogo ni a sankan tun sebera min kon'o, ne ka o ta; foro sansebe flanan min tun ma melege ne ka o fana ta.

¹² «Ne ka o sebew di Baruki ma, min ye Maseya dence Neriya dence ye. Ne k'a di a ma ne belence dence Hanameheli ja na, ani seere minw fana tun ka o borono la foro sansebe kan, ani Yahudiya minw bee tun be masaso korosibagaw ta lu kon'o.

¹³ «Ne k'a fo Baruki ye olugu bee ja na ko: ¹⁴ Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Nin foro sansebew ta, min melegenin lo, ani min ma melege, i ye taga o bla bogodaga do kon'o, janko a maranin ye to yi ka meen.» ¹⁵ Sabu Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Mogow belen bena bonw, ani forow, ani rezenforow san nin jamana kon'o.» »

Yeremi ta Aladaari

¹⁶ Ne ka foro sansebew di Neriya dence Baruki ma minke, ne ka nin daariri ke Matigi Ala fe; ne ko:

¹⁷ «E, Dunupatigi Ala, a fe, ele le ka sankolo ni dugukolo dan i ta barakaba ni i ta sebagaya sababu ra; foyi man gbelen ele ma! ¹⁸ Ele be kopuman ke mog'o ye, k'a ke a ta denw ye, fo ka taga se a ta duruja waga kelennan ma; nka i be facew ta terenbariyaw

* **32:7** 32.7 Ni mog'o do tun sara, walama n'a desera, a balema do tun ka kan ka a ta dugukolo kunnabo, janko o dugukolo kana na ke mog'o were ta ye (Sariya 25.5-10).

hake bɔ o ta denw na o kɔ fe. E, bonyatigi Ala, ani barakabatigi Ala, ele min tɔgɔ ye ko Fangatigi Ala,¹⁹ i ta kolatigeninw ka bon, i ta kewalew ye kabakow ye! I ja be adamadenw ta kewalew bee ra. I be bee kelen kelen sara ka kapa ni a ta tagamacogɔ ye, ka kapa ni a yere ta kewalew ye.

²⁰ «I ka tagamasiyenw, ani kabakow ke Misiran jamana ra; hali bi i belen be o kow kera Izirayelimogow, ani adamaden tɔw ye. O le ka i tɔgɔ bonya tan bi.²¹ I ta mogow, minw ye Izirayelimogow ye, i ka olugu labɔ Misiran jamana ra, ka tagamasiyenw ni kabakow ke i ta sebgaya ni i ta fanga sababu ra, ka siranyaba bla mogow ra.²² I tun karira o bemaw ye ko i bena jamana min di o ma, i nana o jamana di o ma, nonɔ ni li be woyo jamana min na.²³ O nana, ka na o jamana tigiya ta, nka o ma sɔn ka i kan mina, o ma i ta sariya sira tagama; i tun ka fen o fen fɔ o ye, o ma o si ke. O koson i ka nin kojuguw bee lase o ma.

²⁴ «Ayiwa, a fle, Babilonikaw ka yelenyɔrɔw laben ka dugu kogo lamini, janko ka dugu mina. O nana dugu kere, dugu bena don o boro fana, o ta kerekemuru sababu ra, ani kongɔ ni banajugu minw bena ben o kan, o sababu ra. I tun ka kuma min fɔ, o le be dafara, i ko i yere ja b'a ra cogo min na.²⁵ O bee n'a ta, Dunupatigi Ala, ele k'a fɔ ne ye ko ne ye foro san ni wari ye, ka mogɔ dow ke ne seerew ye, k'a sɔrɔ dugu bena don Babilonikaw boro!»

Ala ka Yeremi jaabi

²⁶ Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma, ko: ²⁷ «A fle, ne le ye Matigi Ala ye, danfenw bee tigi Ala. Yala ko dɔ be yi min be se ka ne kapa wa? ²⁸ O koson Matigi Ala ko: A fle, ne be nin dugu don Babilonikaw boro, k'a don Babiloni masace Nebukadinesari boro; ale bena dugu mina.²⁹ Babilonikaw bena na nin dugu kama, ka na don dugu kɔnɔ, ka tsuma don dugu ra k'a jeni. O bena aw ta bonw jeni, aw tun be to ka wusun sarakaw* bɔ Baali* ta jo ye biribon minw kunna, ani aw tun be to ka rezenji sarakaw* bɔ ala werew ye bon minw kunna, janko ka ne jusu bɔ, o bena o bonw jeni.

³⁰ «Sabu kabini o denmisenman, Izirayeli ta mogow, ani Zuda ta mogow ma foyi ke ne ja kɔrɔ ni kojugu dɔrɔn te. Izirayelimogow ma foyi le ke, fɔ ka ne jusu bɔ dɔrɔn ni o ta kewalew ye, o yere boro ka kewalejugu minw ke; Matigi Ala ko ten.³¹ Sabu kabini a lɔlon na fɔ ka na bla bi ra, nin dugu kera ne dimi sababu ani ne jusugban sababu le ye; o koson ne bena a halaki ka bɔ ne ja kɔrɔ,³² Izirayeli ta mogow, ani Zuda mogow ta kojuguw bee koson, o ka kojugu minw ke ka ne jusu bɔ, olugu ni o ta masacew, ani o ta jamana pamogow, ani o ta sarakalasebagaw, ani Zuda mara mogow, ani Zeruzalemukaw.³³ O ka o kɔ le di ne ma, o ma o ja di ne ma; ne tun be o karan lon o lon, nka o ma sɔn ka ne lamɛn, o fana ma sɔn ne ta ladiri ma.³⁴ Ne tɔgɔ be so min kan, o ka o ta jo haramuninw bla o so le kɔnɔ, k'a lanogɔ.³⁵ O ka sɔnnikeyɔrɔ dow bɔ Baali ta jo ye Beni Hinomɔ dingakolonba yɔrɔ ra, janko ka o dencɛw, ani o denmusow ke saraka ye ka Moloki ta jo sɔn; k'a sɔrɔ ne ma o fɔ o ye, o ko yere ma don ne ta miiriya ra ka ye, k'a fɔ ko o ye nin ko haramunin pɔgɔn ke, ka Zuda mogow bla jurumun na.

³⁶ «Nka o bee n'a ta, aw b'a fora nin dugu min ta ko ra ko a bena don Babiloni masace boro, kerekemuru ni kongɔ ni banajuguw sababu ra, ayiwa, Matigi Ala, Izirayeli ta Ala be min fora o dugu ta ko ra, o fle nin ye, ko: ³⁷ «A fle, ne diminin, ani ne jusu gbannin, ani ne jusu boninba tun ka o gben ka taga jamana minw bee ra, ne bena o lana ka bɔ o jamanaw bee ra, ka o lajen tuun; ne bena o lana nin yɔrɔ ra tuun, k'a to o ye na sigi yan hera ni laganfiya ra.³⁸ O bena ke ne ta mogow ye, ne bena ke o ta Ala ye.³⁹ Ne bena miiriya kelen le don o bee jusukun na, ka sira kelen bla o bee kɔrɔ, k'a to ne pasiran ye ke o ra tuma bee, janko o ta ye ja, o ta den minw be na o kɔ fe, olugu fana ta ye ja.⁴⁰ Ne bena jɛnɔgɔnya wuribari don ni o ye; ne tɛna ne kɔ don o ra tuun, ka ban ka kopuman ke o ye. Ne bena ne pasiran don o jusukun na, janko o kana o yere mabɔ ne ra.⁴¹ Ne ninsondiyantin le bena kopuman ke o ye; can ra, ne bena o sigi nin jamana ra, ni ne jusukun bee ye, ani ne nin bee.»

⁴² «Matigi Ala ko tuun: Ne ka nin kojuguba bee lase nin mogow ma cogo min na, o cogo kelen na fana ne ka kopuman min bee ko fɔ, ne bena o bee lase o ma fana.⁴³ Aw b'a fora nin jamana min ta ko ra ko a kera yɔrɔ lakolon ye, ko adamaden t'a ra, began t'a ra, ko a donna Babilonikaw boro, o belen bena forow san nin jamana ra tuun.⁴⁴ O belen bena forow san ni wari ye, ka foro sansebaw ke, ka o melege, ka o boronɔw la o kan, ka o da nɔrɔ, ka mogɔ dow ke a seerew ye; o kow belen bena ke Boniyaminu ta mara ra, ani Zeruzalemu kerefeyɔrɔw ra, ani Zuda duguw ra, ani dugu minw be jamana kuruyɔrɔw ra, ani jamana dugumayanfan ta duguw, ani woroduguyanfan kongokolon ta duguw, sabu ne bena o ta mogɔ minaninw laseko, Matigi Ala ko ten.»

33

Izirayeli duguw bana lo kokura

¹ Ka Yeremi datugunin to masaso korosibagaw ta lu kono, Matigi Ala ta kuma sera a ma tuun a signaga flanan na, ko: ² «Matigi Ala min be nin kow ke, Matigi Ala min be a laben k'a latige, min togo ye ko Matigi Ala, ale ko: ³ «Ne wele, ne bana i jaabi; ne bana kobaw fo i ye, ani ko dogoninw, i te ko minw lon. ⁴ Sabu Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ka nin le fo nin dugu ta bonw, ani Zuda masacew ta bonw ta ko ra. O ka o bon minw cici, janko o jugu minw nana dugu lamini, olugu kana yelenyoro soro ka don dugu kono ka o faga ni kerekemuru ye; ⁵ o tun kera wagati min na o ni Babilonikaw tun be kere ra. O bonw bana fa mogow suw le ra, ne bana mogow minw faga ne ta dimi ni ne ta jusugban koson. Ne bana ne pada dogo nin dugu ra o ta kojuguw bee koson.

⁶ «*«Nka o bee n'a ta, ne bana o flake, ka o keneya; ne bana o keneya, ka hera ni pasuma caman di o ma. ⁷ Ne bana Zuda ta mogow minaninw, ani Izirayeli ta mogow minaninw lana tuun, ka na o sigi o ta jamana ra i ko o tun be cogo min na folofolo. ⁸ O ka terenbariya minw bee ke ka ne hake ta, ne bana o saninya ka bo o bee ra. O ka terenbariya minw bee ke ka ne hake ta, ka muruti ne ma, ne bana o bee yafa o ma. ⁹ Nin dugu bana ke ne togo bonya sababu le ye dugukolo siyaw bee ce ra, ani ninsondiya sababu, ani ne tando sababu, ani ne ta noro; sabu ne bana kopuman minw bee ke o ye, siya tow bee bana o ko men. Ne bana kopuman ni hera min bee ke o ye, ni siya tow nana o ye, o ko bana siranya bla o ra, fo o bana yereyere.»*

¹⁰ Matigi Ala ko: «Aw b'a fora nin yoro min ma ko a kera yoro lakolon ye, ko mogow te yi, ko began te yi, ko Zuda duguw, ani Zeruzalemu siradaw kera yoro lakolonw ye, ko mogow te sigi yi tuun, ko began fana t'a ra, ¹¹ ayiwa, lon do, mogow belen bana nagarikanw, ani ninsondiyakanw men nin yorow ra tuun, ani korocce ta donkirilakanw, ani koromuso ta donkirilakanw, ani minw bana to ka barakalari sarakaw* bo Matigi Ala ta batoso kono, ka donkiri la, k'a fo ko:

<Aw ye Fangatigi Ala fo k'a walepumanlon,
sabu Matigi Ala ka ni,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!>

«Sabu ne bana jamana mogow minaninw lana tuun, ka na o sigi o sigicogokoro ra. Matigi Ala ko ten.»

¹² Fangatigi Ala ko: «Nin yoro min kera yoro lakolon ye bi, mogow te yoro min na tuun, began t'a ra tuun, ayiwa, sagagbenyorow bana ke sagagbenbagaw fe nin yoro ra tuun, ani a duguw bee ra; o bana to ka o ta sagaw mara yi. ¹³ Dugu minw be jamana kuruyorow ra, ani jamana dugumayanfan ta duguw, ani woroduguyanfan kongokolon ta duguw, ani Boniyaminu ta mara ra, ani Zeruzalemu kerfeduguw ra, ani Zuda dugu tow ra, mogow belen bana o ta sagaw, ani o ta baw jate yi tuun. Matigi Ala ko ten.»

Ala bana Dawuda ta masaya korota

¹⁴ «A fle, lon do bana se, Matigi Ala ko ten, o lon na ne tun ka kopuman min layiri ta Izirayeli ta somogow, ani Zuda ta somogow ye, ne bana o layiri dafa. ¹⁵ O lon na, ani o wagati ra, ne bana mogow terennin do lawuri Dawuda ta duruja ra, min bana terenninya ni can ladon jamana kono. ¹⁶ O wagati ra, Zuda mara bana kisi, Zeruzalemu bana ke hera ni laganfiya ra. A bana wele ni togo min ye, o ye nin ye ko: <Matigi Ala, an ta terenninya tigi.> »

¹⁷ Sabu Matigi Ala ko: «Mogow do bana soro Dawuda ta duruja ra tuma bee, min be sigi masaya ra Izirayeli ta somogow kunna; ¹⁸ sarakalasebaga minw ye Levi ta mogow ye, mogow do bana soro olugu ta duruja ra fana tuma bee, min bana lo ne na koro ka sarakalasebaga* bo, ka simanw sarakaw* jeni, ka began sarakaw* bo ne ye lon bee.»

Ala bana jennogonya don ni a ta mogow ye

¹⁹ Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma, k'a fo a ye ko: ²⁰ «Matigi Ala ko: <Ni aw be se ka ne ni tere ta jennogonya cen, ka ne ni su ta jennogonya cen, k'a to tere kana bo tuun a wagati ra, su fana kana ko tuun a wagati ra, ²¹ o tuma ne ka jennogonya min don ni ne ta jence Dawuda ye, o fana bana cen; dence tena soro a ta duruja ra min be sigi a no ra masaya ra. Ne ka jennogonya min don ni sarakalasebagaw ye, Levi ta mogow minw be ne ta baara ra, o jennogonya fana bana cen. ²² Sankolo lolow ka ca cogo min na fo mogow te se ka o jate, walama kogoji kenken ka ca cogo min na fo mogow te se ka o hakeya lon, ne bana ne ta jence Dawuda ta durujaw caya o cogo le ra, ani Levi ta mogow minw be ne ta baara ra.> »

²³ Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma, ko: ²⁴ «Nin mɔgɔw bɛ min fɔra, i tɛ o menna wa? O b'a fɔra ko: <Matigi Ala tun ka gba fla min panawoloma, a banna o ra!> O bɛ ne ta mɔgɔw mafiyenyara le; olugu fɛ ne ta mɔgɔw tɛ siya dɔ ye tuun.»

²⁵ Matigi Ala ko: «Ni ne tun ma ne ta jɛnɔgɔnya don ni su ye, k'a don ni tere ye, ni ne tun ma sankolo ni dugukolo ta sariyaw sigi, ²⁶ o tuma ne tun bɛna ban Yakuba ta duruja ra, ani ne ta jɔncɛ Dawuda ta duruja; ne tun tɛna a ta duruja dɔ ta tuun ka o sigi kuntigiya ra Iburahima, ani Isiyaka ni Yakuba ta durujaw kunna. O kosɔn ne bɛna o ta mɔgɔ minaninw lana, ne bɛna hina o ra tuun.»

Yeremi ka kuma minw fɔ Sedesiyasi ni Rekabu ta mɔgɔw ye

34

(34-35)

Yeremi ka masacɛ Sedesiyasi lasɔmi

¹ Babilɔni masacɛ Nebukadinesari ni a ta kerekɛjama bɛɛ, ani jamanaw ni siya minw bɛɛ tun bɛ a ta mara kɔnɔ, o mɔgɔw bɛɛ tun bɛ Zeruzalɛmu ni a kɛrɛfɛduguw bɛɛ kɛrɛra wagati min na, Matigi Ala ka nin kuma lase Yeremi ma, ko:

² «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Taga a fɔ Zuda masacɛ Sedesiyasi ye, ko Matigi Ala ko: A flɛ, ne bɛ nin dugu don Babilɔni masacɛ boro, a bɛna tasuma don a ra, k'a jeni. ³ Ele kɔni tɛna bɔsi a boro; o bɛna i mina fanga ra ka i don a boro. Ele ni Babilɔni masacɛ bɛna jɔgɔn ye ja ni ja, ka kuma da ni da. O bɛna i mina ka taga ni i ye fɔ Babilɔni.>

⁴ «Nka ele Zuda masacɛ Sedesiyasi, ele ye Matigi Ala ta kuma lamɛn. Matigi Ala k'a fɔ ele ta ko ra ko i tɛna faga ni kɛrɛkɛmuru ye. ⁵ I bɛna sa pasuma ra; masacɛ minw kɔnna ele ja, minw ye i bɛmaw ye, o ka wusunɔn don olugu suw ye cogo min na, o bɛna wusunɔn don ele fana ye tɛn. O bɛna i sukoya kɛ, ka kasi k'a fɔ ko: <E, an matigicɛ!> Ne bɛ o layiri ta i ye, Matigi Ala ko tɛn.»

⁶ Ayiwa, cira Yeremi ka nin kumaw bɛɛ fɔ Zuda masacɛ Sedesiyasi ye Zeruzalɛmu. ⁷ O wagati ra, Babilɔni masacɛ ta kerekɛjama tun bɛ Zeruzalɛmu dugu kɛrɛra, ani Zuda dugu tɔw bɛɛ, minw ye Lakisi dugu ni Azeka dugu ye, sabu Zuda mara dugu barakamanw bɛɛ ra, o dugu fla le tun tora.

Izirayelimɔgɔw ma sɔn ka jɔnw labla

⁸ Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma; o wagati ra masacɛ Sedesiyasi tun kumana ka bɛn ni Zeruzalɛmukaw bɛɛ ye, ko a ka kan ka fɔ yɔrɔ bɛɛ ra ko bɛɛ ye a ta jɔnw labla. ⁹ Bɛɛ tun ka kan k'a ta jɔncɛ walama a ta jɔnmuso labla, ni Heburu lo; mɔgɔ si tun man kan ka a balema Yahudiya dɔ mara jɔnya ra tuun. ¹⁰ Jamana jamɔgɔw, ani mɔgɔ tɔw bɛɛ tun ka o layiri ta, ko o bɛna o ta jɔncɛw, ani o ta jɔnmusow labla, janko o kana tɔ jɔnya ra tuun; o sɔnna ka o layiri kuma dafa, o ka jɔnw labla.

¹¹ Nka kɔ fɛ, o nana o ta miiriya yelemɛ; o tun ka o ta jɔncɛw ni o ta jɔnmuso minw labla, o tagara olugu mina tuun, ka na o bla jɔnya ra. ¹² O kɛra minke, Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma k'a fɔ a ye ko: ¹³ «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Lon min na ne tun ka aw bɛmaw labɔ Misiran jamana ra, jɔnyaso ra, ne tun ka jɛnɔgɔnya don ni o ye, k'a fɔ o ye ko: ¹⁴ Aw balema Heburu minw ka o yɛrɛ fiyeere aw ma ka kɛ aw ta jɔnw ye, aw ka kan ka olugu labla o ta jɔnya san wolonflanɛn na. O ka kan ka baara kɛ aw ye san wɔrɔrɔ, nka o kɔ, aw ka kan ka o labla o ye taga o ta so.> Nka aw bɛmaw ma sɔn ne ta kuma ma, o ma o toro malɔ ka ne lamɛn.

¹⁵ «Aw kɔni tun nimisara ka ja bi, ko minw tɛrennin lo ne ja kɔrɔ, aw tun ka o kɛ. Aw tun k'a fɔ yɔrɔ bɛɛ ra ko aw bɛɛ bɛna aw sigiɔgɔn jɔnw labla, fɔ ka taga o layiri ta ne ja kɔrɔ ne ta sɔ kɔnɔ, ne tɔgɔ bɛ sɔ min kan. ¹⁶ Nka aw nana aw ta miiriya yelemɛ, ka ne tɔgɔ cɛn. Aw tun ka aw ta jɔncɛw ni aw ta jɔnmuso minw labla, ko o kɛra o yɛrɛ ta ye, aw sekɔra ka taga olugu jagboya ka o kɛ aw ta jɔncɛw, ani aw ta jɔnmusow ye tuun.»

¹⁷ O kosɔn Matigi Ala ko: «I n'a fɔ aw ma ne kan mɛn, aw balemaw, ani aw sigiɔgɔn minw ye jɔnw ye, aw ma sɔn ka olugu labla, o ra, ne kɔni bɛna aw labla kɛrɛkɛmuru ni banajuguw ni kɔngɔ ye. Ne bɛna aw ta ko kɛ jatigekoba ye dugukolo siyaw bɛɛ fɛ.

¹⁸ «Nin mɔgɔ minw ka layiri ta ne ye, ka sɔrɔ ka o layiri cɛn, minw ka layiri ta ne na kɔrɔ, ka misiden cɛtigɛ fla ye*, ka tɛmɛ o cɛtigɛ fla cɛ ma, nka o ma na o layiri kumaw dafa, ne bɛna o mɔgɔw don o juguw boro. ¹⁹ Zuda mara jamɔgɔw, ani Zeruzalɛmu

* 34:18 34.18 Ka misiden cɛtigɛ fla ye: Mɔgɔw tun bɛ o saraka jɔgɔn bɔ, ka o kɛ jɛnɔgɔnya sarati ye; ni mɔgɔ min tun ma a ta layiri fa, o tigi tun bɛ se ka faga k'a kɛ i ko bɛgan min cɛtigɛra (Damina 15.10).

dugu jamogow, ani masaso jamogow, ani sarakalasebagaw, ani jamana mogow minw bee temena misiden cetige fla cemance ra,²⁰ ne bena olugu don o juguw boro, o jugu minw be o fagayoro ninina; o suw le bena ke konow ni kongosogow ta domuni ye.²¹ Ne bena Zuda masace Sedesiyasi ni a ta jamana jamogow don o juguw boro, o jugu minw be o fagayoro ninina; ne be o don Babiloni masace ta kerekejama boro. Sisan olugu koni mabora aw ra,²² nka, a fle, ne bena kuma o fe, Matigi Ala ko ten, k'a fo ko o ye seko ka na nin dugu kama tuun. O bena nin dugu kere, ka dugu mina ka tasuma don a ra; ne bena Zuda mara duguw ke yoro lakolon ye, mogow tena sigi yoro min na tuun.»

35

Ala ka Rekabu ta mogow tando

¹ Matigi Ala ka nin kuma lase Yeremi ma Yoziyasi dence Yehoyakimu, Zuda masace ta wagati ra, ko: ² «Taga Rekabu* ta somogow fe i ye taga kuma o fe, ko o ye na ni i ye, aw ye na don Matigi Ala ta batoso bon do konow, i ye duven di o ma, ko o y'a min.»

³ Ayiwa, Habasiniya dence Yeremi, o dence min ye Yazaniya ye, ne tagara ale ta, ale ni a balemaw, ani a dencew bee, ani Rekabu ta somogow tow bee. ⁴ Ne tagara ni o ye Matigi Ala ta batoso konow, ka taga don ni o ye Igdaliya dence Hanan ta karamogodenw ta bon konow, Hanan min ye Ala ta cira ye. O bon be Alabatoso jamogow ta bon kere fe, a be Salumu dence Maseya ta bon san fe, Maseya min ye Alabatoso donda korosibaga ye. ⁵ Ne ka daga dow fa duven na, ka na o ni jifiyew sigi Rekabu ta somogow korow; ne ko o ma ko: «Aw ye duven do min!»

⁶ O ka ne jaabi ko: «An te duven min, sabu an bemace Yonadabu min tun ye Rekabu dence ye, ale tun kumana an fe, ko: «Aw ni aw denw si man kan ka duven min fiyewu. ⁷ Aw man kan ka bon lo, aw man kan ka sene ke ka siman dan, aw man kan ka rezenforo sene; o fenw si do man kan ka ke aw fe. Aw si bee ra aw ka kan ka si fanibonw le konow; ni o kera, aw bena sijan sorow nin dugukolo kan, aw be lonanya ra nin dugukolo min kan yan.»

⁸ «Ayiwa, an bemace Yonadabu min ye Rekabu dence ye, ale ka fen o fen fo an ye, an be o le ke. An si bee ra, an si man kan ka duven min, anw ni an ta musow, ani an dencew, ani an denmusow. ⁹ An te bon lo ka sigi a konow, rezenforo te an fe, foro te an fe, an fana te siman dan; ¹⁰ an be si fanibonw le konow. An bemace Yonadabu ka kuma minw bee fo an ye, an be o sira le tagama, an be o le ke. ¹¹ Wagati min na Babiloni masace Nebukadinesari nana nin jamana kama, an ko: «An ye taga Zeruzalem, an ye bori Babilonikaw ni Sirikaw ta kerekejama na.» O le k'a to an siginin be Zeruzalem yan.»

¹² O tuma, Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma, ko: ¹³ «Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Taga a fo Zuda mara mogow, ani Zeruzalemukaw ye ko: Yala nin ko ma aw karan wa? Yala aw tena ne ta kumaw lamen sisan nin sababu ra wa? Matigi Ala ko ten. ¹⁴ Rekabu dence Yonadabu tun k'a fo a ta mogow ye ko o kana duven min; o fana tora o kuma kan; fo ka na se bi ma o ma duven min, sabu o tora o bemace ta kuma kan. Nka ne be kuma aw fe, ne be kuma aw fe lon o lon, nka aw te ne lamenna. ¹⁵ Ne ka ne ta baaradenw bee ci aw le fe, minw ye ciraw ye; ne tun be o ci aw fe lon o lon, k'a fo aw ye ko: Aw ye nimisa, ka aw ta sirajuguw bla, aw ye aw jogo yelema, aw kana tugu ala werew ko, ka olugu bato; ni o kera, aw bena ne ka dugukolo min di aw ni aw bemaw ma, aw bena to o dugukolo kan. Nka aw ma aw toro malo, aw ma son ka ne lamen!» ¹⁶ Rekabu ta mogow bemace, min ye Yonadabu ye, Rekabu dence, ale ka kuma min fo o ye, olugu tora o kan; nka nin mogow te son ka ne lamen.

¹⁷ «O koson Matigi Ala, Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «A fle, ne ka kojugu minw bee latige Zuda mara mogow, ani Zeruzalemukaw kama, ne bena o kojuguw bee ben o kan, sabu ne kumana o fe, nka o ma ne lamen, ne ka o wele, nka o m'a lamina.» »

¹⁸ O ko, Yeremi k'a fo Rekabu ta somogow ye ko: «Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «I n'a fo aw ka aw bemace Yonadabu ta kuma men, a ka fen o fen fo aw ka o sira tagama, a ka min o min yira aw ra, aw ka o bee ke, ¹⁹ o koson Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: Do bena sorow Rekabu dence Yonadabu ta duruja ra tuma bee min bena baara ke ne ye.» »

Ala ta kuma ko ka sege lase Yeremi ma

36

(36-45)

* 35:2 35.2 Rekabu ta somogow ta ko: (Masacew flanan 10.15-16; Kibaroyaw folo 2.55).

Masace ka kitabu jeni

¹ Yoziyasi dence Yehoyakimu, Zuda masace ta masaya san naaninan na, Matigi Ala ka nin kuma lase Yeremi ma, ko: ² «Gbolo kitabu* do ta; ne ka kuma o kuma fo i ye Izirayeli ni Zuda mara ni siya tow bee ta ko ra, kabini lon min na ne konna ka kuma i fe, kabini masace Yoziyasi ta wagati ra fo ka na se bi ma, i ye o kumaw bee sebe o kitabu konɔ. ³ Ne ka kojugu minw bee latige ko ne bena a lase Zuda mara mogow ma, ni o nana o kumaw men, a be se ka ke ko o bena o ta kewalejuguw dabra, janko ne ye o ta terenbariyakow ni o ta hakekow yafa o ma.»

⁴ Yeremi ka Neriya dence Baruki wele; Matigi Ala tun ka kuma o kuma fo Yeremi ye, a ka o bee fo Baruki ye, Baruki ka o kumaw bee sebe gbolokitabu konɔ. ⁵ O ko, Yeremi k'a fo Baruki ye ko: «O ka ne mina ka ne bla yan; ne te se ka bo, ne te se ka taga Matigi Ala ta so konɔ. ⁶ I yere le bena bo ka taga nin kitabu karan; ne ka Matigi Ala ta kuma minw fo i ye, i ka o sebe kitabu min konɔ. O bena lon min bla danna ka sun don, i y'a karan mogow ja na o lon do le ra, Matigi Ala ta batoso konɔ; Zuda mara mogow minw bee bena na ka bo o ta duguw ra, i ye a karan olugu fana ja na. ⁷ O be se ka ke sababu ye k'a to o ye Matigi Ala daari ni makarikanw ye, ka nimisa, ka bo o ta sirajuguw kan; sabu Matigi Ala ta dimi ni a ta jusugban min fora nin mogow kama, o ka bon.»

⁸ Ayiwa, cira Yeremi tun ka fen o fen fo Neriya dence Baruki ye, Baruki ka o bee ke a cogo ra, wagati min na a tun be Matigi Ala ta kuma karanna kitabu konɔ Matigi Ala ta batoso konɔ. ⁹ Yoziyasi dence Yehoyakimu, Zuda masace ta masaya san loorunan na, o san karo konontonnan na, o ka lon do latige ka sun don, ka Matigi Ala daari; o sun tun kera Zeruzalemukaw bee ta le ye, ani mogow minw tun bora Zuda mara dugu werew ra ka na Zeruzalemu. ¹⁰ O lon le ra, Baruki ka Yeremi ta kumaw karan kitabu konɔ Matigi Ala ta so konɔ mogow bee ja na. A tun be Safan dence Gemariya ta bon le konɔ, Gemariya min ye seberikebaga ye; o yoro be Ala batoso lu sanfeyoro ra, Matigi Ala ta so donda do ra, min be wele ko Dondakura.

¹¹ Matigi Ala ta kuma min o min karanna kitabu konɔ, Safan dence Gemariya dence Mika tun ka o kumaw bee men. ¹² A jigira ka taga masaso konɔ, ka taga don seberikebaga ta bon konɔ; jamana jamogow bee tun signin be yi: Elisama min ye seberikebaga ye, ale tun be yi, ani Semaya dence Delaya, ani Akibori dence Elinatan, ani Safan dence Gemariya, ani Hananiya dence Sedesiyasi, ani jamogow tow bee. ¹³ Mika tun ka kuma minw bee men wagati min na Baruki tun be kitabu karanna jama ja fe, a ka o bee lakari jamogow ye.

¹⁴ Namogow ka Yehudi ci Baruki fe, Yehudi min face tun ye Netaniya ye, o min face tun ye Selemiya ye, o min face tun ye Kusi ye; o ko a ye taga a fo Baruki ye ko a ka gbolokitabu min karan jama ye, ko a ye na ni o ye. Neriya dence Baruki ka gbolokitabu mina a boro ka taga ni a ye o fe. ¹⁵ O ko a ma ko: «Sigi, i y'a karan an ye.» Baruki sigira k'a karan o ye. ¹⁶ O ka kitabu kumaw men minke, o siranninba ka o jaw lo jogon na; o ko Baruki ma ko: «An ka kan ka nin kumaw bee lase masace ma!»

¹⁷ O ka Baruki jininka tuun ko: «I ka nin kumaw sebe cogo min na, o fo an ye. Yala Yeremi tun b'a fora i ja na le wa?» ¹⁸ Baruki ka o jaabi ko: «A yere da le tun be nin kumaw bee fora ne ye, ne fana tun b'a sebera ka tugu a ko ni dabaji ye gbolokitabu kan.» ¹⁹ Namogow ko Baruki ma ko: «Ele ni Yeremi bee ye taga dogo, mogow si kana a lon aw be yoro min na.»

²⁰ O ka kitabu blantin to seberikebaga Elisama ta bon konɔ ka taga masaso ra masace fe; o tagara o kumaw bee lakari masace ye.

²¹ Masace ka Yehudi ci ka taga gbolokitabu ta. Yehudi tagara a ta seberikebaga Elisama ta bon konɔ, ka na a karan masace ja na, ani jamogow bee ja na, minw bee tun be masace koro. ²² Ayiwa, o y'a soro masace tun signin be masaso ta nenewagati ta bon le konɔ; o wagati tun ye san karo konontonnan ye. Tasma tun be furune konɔ masace koro. ²³ Ni Yehudi tun ka sira saba walama sira naani jogon karan, o fan min fonina ka jigi, masace be o tige ni seberikebaga ta muru ye, ka o firi furune konɔ tasma ra. A k'a ke ten fo ka na gbolokitabu bee jeni k'a ban.

²⁴ A kera ten, masace ni a ta jamana jamogow bee ka o kumaw men, nka o si ma siran tuun, o si jusu ma kasi ka o ta derege faran. ²⁵ O bee n'a ta, Elinatan ni Delaya ni Gemariya tun ka masace daari ko a ye sabari a kana gbolokitabu jeni, nka a tun ma son ka o laman.

²⁶ O ko, Yerameli min tun ye masaceden ye, masace ka ale ni Aziriyeli dence Seraya, ani Abideheli dence Selemiya ci, ko o ye taga seberikebaga Baruki ni cira Yeremi mina ka na ni o ye, nka Matigi Ala ka o dogo.

* **36:2** 36.2 O wagati ra seberi tun be ke gbolo le kan, k'a melege, k'a siri. O le tun be wele ko gbolokitabu.

Yeremi ka kitabu were sebe

²⁷ Ayiwa, Yeremi tun ka kuma minw fo, Baruki tun ka o kumaw sebe gbolokitabu min kono, o kitabu jeninin ko masace fe, Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma tuun, ko: ²⁸ «Gbolo kitabu were ta; kuma minw bee tun be kitabu folo kono, Zuda masace Yehoyakimu ka min jeni, i ye o kumaw bee sebe tuun. ²⁹ A fo Zuda masace Yehoyakimu ye ko: «Matigi Ala ko: Ele ka nin gbolokitabu jeni, k'a fo ko: Mun koson i ka nin kumaw sebe, k'a fo ko sigiya t'a ra, Babiloni masace bena na, ka na nin jamana halaki, ka adamadenw ni beganw bee ban!

³⁰ « <O koson Matigi Ala be nin kuma fo Zuda masace Yehoyakimu kama, ko ale ta mogo si tena ke masace ye tuun ka sigi Dawuda ta masasigan kan; a su firinin bena to tere koro tere fe, ka to nene ra su fe. ³¹ Ne bena ale ni a ta durujaw, ani a ta jamana namogow ta terenbariyaw sara di o ma; ne tun kumana o fe ka kojugu minw bee fo, nka o banna ka ne lamem, ne bena o kojuguw bee ben olugu ni Zeruzalemukaw, ani Zuda mara mogow bee kan.» »

³² Ayiwa, Yeremi ka gbolokitabu were ta k'a di Neriya dence Baruki ma, min ye seberikebaga ye. Zuda masace Yehoyakimu tun ka kitabu min jeni tasuma ra, Yeremi ka o kitabu konokumaw bee fo tuun; Baruki ka o sebe. A ka o jagonna kuma caman were fo ka o fara a kan.

37*Masace Sedesiyasi ko Yeremi ye Ala daari ale ye*

¹ Masace Sedesiyasi, min tun ye Yoziyasi dence ye, ale tun sigira masaya ra Yehoyakimu dence Koniya* le no ra; Babiloni masace Nebukadinesari le tun k'a sigi masaya ra Zuda mara kunna. ² Matigi Ala tun ka kuma o kuma don cira Yeremi da ra, ale ni a ta jamana namogow, ani a ta jamana mogow si ma son ka o kumaw lamem.

³ O bee n'a ta, masace Sedesiyasi ka Selemiya dence Yehukali, ani sarakalasebaga Maseya dence Sofoni ci cira Yeremi fe, ka taga a fo a ye ko: «Sabari ka Matigi Ala, an ta Ala daari an ye.»

⁴ O wagati ra, o tun ma Yeremi bla kaso ra folo; a tun be a yere ma a be yaalayaala mogow ce ra. ⁵ Farawona ta kerekejama nana bo Misiran ka ke na ye minke, Babilonika minw tun ka Zeruzalemu dugu lamini, olugu ka o kibaroya men minke, o mabora Zeruzalemu na.

⁶ Matigi Ala k'a ta kuma lase cira Yeremi ma, ko: ⁷ «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Zuda masace min ka aw ci ne fe ka na ladiri jini ne fe, aw ye taga a fo ale ye ko: Farawona ta kerekejama min tun be bora ka na aw deme, a fle, ale be sekora a ta jamana ra Misiran. ⁸ Babilonikaw bena seko ka na, ka na ben nin dugu kan, ka se soro a kan, ka tasuma don a ra k'a jeni.

⁹ « <Matigi Ala ko: Aw kana aw yere nega k'a fo ko Babilonikaw bena mabo aw ra ka taga fo yorojan; o tena taga de! ¹⁰ Babilonika minw be aw kerera, hali ni aw ka olugu ta kerekejama bee kere ka se o ra, ka o to to mogo mandiminin dama dama ye doron o ta fanibonw kono, olugu belen bena wuri ka na tasuma don nin dugu ra k'a jeni.» »

Yeremi blara kaso ra

¹¹ Wagati min na Babilonikaw ta kerekejama tun mabora Zeruzalemu na, Farawona ta kerekejama nasiran koson, ¹² o wagati ra Yeremi ko a be bo Zeruzalemu dugu kono, ka taga Boniyaminu ta mara ra ka taga dugukolo do mina o yoro mogow ce ra yi. ¹³ Donda min be wele ko Boniyaminu ta Donda, a boto tagara se yi; da korosibagaw kuntigi, min togo ye ko Iriya, Hananiya dence Selemiya dence, ale tun be yi; a ka cira Yeremi mina k'a fo a ye ko: «Ele be tagara fara Babilonikaw le kan!» ¹⁴ Yeremi k'a jaabi ko: «Can te! Ne te tagara fara Babilonikaw kan.» Nka Iriya ma son k'a lamem. A k'a mina ka taga a di fagamaw ma. ¹⁵ Fagamaw dimina Yeremi koro, k'a bugo, k'a mina k'a bla kaso ra seberikebaga Yonatan ta so kono, sabu o tun ka o yoro ke kasobon ye. ¹⁶ O ra, o ka Yeremi bla fo kasobon dingakonobon do kono yi; a tora yi ka meen.

Masace Sedesiyasi ka Yeremi jininka dogo ra

¹⁷ O ko, masace Sedesiyasi nana mogo ci ka taga Yeremi labo ka na ni a ye a ta masaso kono, ka na a jininka dogo ra; a k'a jininka ko: «Yala Matigi Ala ka kuma do fo i ye an ta ko ra wa?» Yeremi k'a jaabi ko: «Onhon! Matigi Ala bena ele don Babiloni masace boro.» ¹⁸ Yeremi k'a fo masace Sedesiyasi ye tuun, ko: «Ne ka mun kojugu le ke ele ra, walama i ta jamana namogow ra, walama nin jamana mogow ra, fo aw ka ne mina ka

* 37:1 37.1 Koniya o ye Yehoyakini ye.

ne bla kaso ra? ¹⁹ Aw ta cira minw ka ciraya ke k'a fo aw ye ko Babiloni masace tena na aw kama, walama ni jamana kama, o ciraw be min bi?

²⁰ «E, ne matigice masace, ayiwa, sisan ele ye sabari ka ne lamén, ka sòn ne ta makarikan ma! I kana a to ne ye sekò tuun seberikebaga Yonatan ta bon kònò, ni o te, ne bena taga sa yi!»

²¹ Masace Sedesiyasi k'a fo ko o ye Yeremi bla masaso korosibagaw ta lu kònò, ka to ka burujenibagaw ta buru do di a ma lon o lon, fo ka taga domuni ban dugu kònò. A kera ten Yeremi tora masaso korosibagaw ta lu kònò.

38

O ka Yeremi bla kolon kònò

¹ Yeremi tun be kuma minw fora mogow bee ye, Matan dence Sefatiya, ani Pasuri dence Gedaliya, ani Selemiya dence Yukali, ani Malikiya dence Pasuri, olugu tun ka o kumaw men; Yeremi tun b'a fora ko: ² «Matigi Ala ko: <Ni mogò o mogò ka to nin dugu kònò, kerekemuru, walama kongò, walama banajuguw le bena o tigi faga; nka ni mogò min ka bo ka taga a yere di Babilonikaw ma, o tigi be kisi, a ta kisi le be ke a ta nafa ye; a be kisi.> »

³ Matigi Ala ko tuun ko: «Sigiya t'a ta, nin dugu kòni bena don Babiloni masace ta kerekejama boro; o bena dugu mina.»

⁴ Fagamaw ko masace ma ko: «Ce nin ka kan ka faga le! Sabu kerekece to minw tora dugu kònò, ale le be olugu ni mogò tow bee fari fagara ni a ta kumaw ye. Ce nin te mogow ta na fe, a be o ta bono le fe.»

⁵ Masace Sedesiyasi ka o jaabi ko: «A ye nin ye aw boro. Masace te se ka ban aw ta ma.»

⁶ O fora minke, o ka Yeremi mina k'a bla masace dence Malikiya ta kolon kònò; o kolon tun be masaso korosibagaw ta lu kònò. O k'a lajigi ni juru do ye kolon kònò; ji tun te kolon kònò, bogò le tun b'a kònò. Yeremi jigira bogò ra yi.

⁷ Ayiwa, o y'a soro Ebedi Meleki, min tun ye Etiyopika ye, ani masaso pamogo do, ale tun be masace ta so kònò; ale k'a men ko o ka Yeremi mina k'a bla kolon kònò. Masace siginin tun be Boniyaminu ta donda ra. ⁸ Ebedi Meleki bora masaso kònò, ka taga a fo masace ye ko: ⁹ «E, masace, ne matigice, nin mogow ka ko o ko ke cira Yeremi ra, o bee ye kojugu le ye; o k'a bla kolon kònò, k'a to kongò bena a faga yi, sabu domuni te dugu kònò tuun.»

¹⁰ Masace k'a fo Etiyopikace Ebedi Meleki ye ko: «Taga ce bisaba ta ka fara i yere kan, aw ye taga Yeremi sama k'a labo kolon kònò sani a ye sa!»

¹¹ Ebedi Meleki ka ce dow ta, o ka taga masaso yoro do ra, min be naforomarabon jukoro; o ka fanikolonw, ani deregekolon dow ta, ka taga o lajigi Yeremi fe kolon kònò ni juru ye. ¹² Etiyopikace Ebedi Meleki ko Yeremi ma ko: «Nin fanikolonw ani nin deregekolonw don i kaman koro, ka juru la a kan.» Yeremi k'a ke ten. ¹³ O ka Yeremi sama ni juruw ye k'a labo kolon kònò. Yeremi tora masaso korosibagaw ta lu kònò.

Masace Sedesiyasi ni Yeremi ta kumalaban

¹⁴ Masace Sedesiyasi ka mogò do ci ka taga cira Yeremi wele ka na; a tagara ni Yeremi ye Matigi Ala ta batoso donda sabanan koro. Masace ko a ma ko: «Ne b'a fe ka i jininka ko do ra, nka i kana foyi dogo ne ma.» ¹⁵ Yeremi ka Sedesiyasi jaabi ko: «Ni ne ka can fo i ye, yala i tena ne faga wa? Hali ni ne ka i ladi, ele tena ne lamén.» ¹⁶ Masace Sedesiyasi karira Yeremi ye dogo ra, ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman togo ra, ale min ka nenekiri don an na, ko ne tena i faga, ne fana tena i don nin mogow boro, minw be i fagayoro ninina.»

¹⁷ Yeremi k'a fo Sedesiyasi ye ko: «Matigi Ala, Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Ni i ka bo ka taga i yere di Babiloni masace ta fagamaw ma, i bena kisi, tasuma fana tena nin dugu jeni; ele ni i ta somogow bena to si ra. ¹⁸ Nka ni i ma bo ka taga i yere di Babiloni masace ta fagamaw ma, o tuma nin dugu bena don Babilonikaw boro, o bena tasuma don a ra k'a jeni, ele fana tena bosì o boro.> » ¹⁹ Masace Sedesiyasi ko Yeremi ma ko: «Yahudiya minw tagara o yere di Babilonikaw ma, ne be siranna olugu le na, sabu Babilonikaw be se ka ne don olugu boro, o bena ne minako juguya.» ²⁰ Yeremi ko: «Babilonikaw tena i don o boro. Matigi Ala ta kuma lamén; ne be min fora, i ye sòn ka o ke. O bena fisaya i ma, i nin bena kisi fana. ²¹ Nka ni i ma sòn ka bo ka taga i yere di, Matigi Ala ka min yira ne ra, o fe nin ye; a ko: ²² <Muso minw bee bena to Zuda masace ta so kònò, o bena olugu bee labo ka taga ni o ye Babiloni masace ta fagamaw fe; o musow bena a fo ele ma ko: Minw tun ye i teripumanw ye,

olugu ka i janfa ka se soro i kan!

I sen donna bogo ra minke,

o ka o ko don ka taga ka i to!»

²³ «O bena i ta musow, ani i ta denw bee labo yan ka taga ni o ye Babilonikaw fe; ele fana tena bosi o boro, sabu Babiloni masace bena i mina, nin dugu fana bena jeni.»

²⁴ Sedesiyasi k'a fo Yeremi ye ko: «I kana a to mogo si ye do lon nin kuma ra, ni o kera, ne tena i faga. ²⁵ Ni fagamaw nana a men ko ne ni ele kumana, ni o nana i jininka ko: «I ka min fo masace ye, ani masace ka min fo i ye, o fo an ye, i kana foyi dogo an ma, ni o te, an be i faga.» ²⁶ i y'a fo o ye ko: «Ne tun be makarikanw le fora masace ye, ko a ye sabari, a kana ne laseko Yonatan ta so kono tuun!» »

²⁷ Ayiwa, a fana kera ten, fagamaw bee jenna ka na Yeremi fe, ka n'a jininka. Masace tun ka min fo a ye, a ka o jaabi ni o le ye. O tagara k'a to pasuma ra, sabu mogo si tun ma do lon Yeremi ni masace ta kuma ra.

²⁸ O cogo ra, Yeremi tora masaso korosibagaw ta lu kono, fo lon min na o nana Zeruzalemu dugu mina.

39

Babilonikaw ka Zeruzalemu dugu mina

(Masacew flanan 25; Kibaroyaw flanan 36; Yeremi 52)

¹ Zeruzalemu minacogo fle nin ye: Zuda masace Sedesiyasi ta masaya san konontonnan na, o san karo tannan na, Babiloni masace Nebukadinesari ni a ta kerekejama bee nana Zeruzalemu kama, ka na dugu lamini. ² Sedesiyasi ta masaya san tan ni kelennan na, a karo naaninan na, o karo tere konontonnan na, o ka wo bo kogo ra. ³ O kera minke, Babiloni masace ta fagamaw bee tagara ka taga sigi dugu donda ra, da min be wele ko Cemance da; o fagamaw tun ye Nerigali Sareseri ye, min tun ye kerekejama jamogo ye, ani Samugari Nebu, ani Sarisekimu, min tun ye masaso korosibagaw kuntigi ye, ani Babiloni masace ta jamana jamogo tow bee.

⁴ Zuda masace Sedesiyasi ni kerekecew bee ka o ye minke, o ka masace ta nanko sira ta ka bori ka bo dugu kono su fe; da min be kogo fla ce ma, o bora o fe, ka taga Zuriden kenegbe sira ta. ⁵ Nka Babilonikaw ta kerekejama ka o gben; o tagara kun Sedesiyasi ni kerekecew ra Zeriko kenegbeyoro ra. O ka o mina ka taga ni o ye Babiloni masace Nebukadinesari fe Ribila, Hamati jamana ra; o k'a ta kiti tige. ⁶ Babiloni masace ka Sedesiyasi dence kannatige a yere na na Ribila. A ka Zuda mara jamogow bee kannatige fana. ⁷ O ka Sedesiyasi yere padenw ci, k'a siri ni siranegbe jorokow ye, ka taga ni a ye Babiloni. ⁸ Babilonikaw ka tasuma don Zuda masaso ra k'a jeni, ani mogo tow ta bonw; o ka Zeruzalemu laminikogow benben.

⁹ Mogo minw tun tora dugu kono, ani minw tun tagara o yere di, ani mogo to minw tun tora, masaso korosibagaw kuntigi Nebuzaradan ka olugu ce ka taga ni o ye Babiloni. ¹⁰ Nka minw tun ye desebagatow ye mogow ce ra, foyi tun te minw boro, masaso korosibagaw kuntigi Nebuzaradan ka olugu to Zuda mara ra, ka rezensunw, ani forow di o ma o wagati yere ra.

O ka Yeremi labo kaso ra

¹¹ Babiloni masace Nebukadinesari tun kumana masaso korosibagaw kuntigi Nebuzaradan fe Yeremi ta ko ra, k'a fo a ye ko: ¹² «I janto a ra, k'a korosi, i kana kojugu ke a ra; ni a ka min fo, i ye o ke a ye.» ¹³ O ra, Nebuzaradan min tun ye masaso korosibagaw kuntigi ye, ani Nebusaziban min tun ye masaso korosibagaw jamogo ye, ani Nerigali Sareseri min tun ye kerekejama jamogo ye, ani Babiloni masace ta jamana jamogo tow bee, ¹⁴ olugu ka mogo do ci ka taga Yeremi labo masaso korosibagaw ta lu kono, k'a karifa Gedaliya ma, min ye Safan dence Ayikamu dence ye, ko a ye taga ni a ye a ta so. O ra Yeremi tora ni mogo tow ye yi.

Ala ka layiri ta Ebedi Meleki ye

¹⁵ Wagati min na Yeremi tun be kaso ra masaso korosibagaw ta lu kono, Matigi Ala tun ka kuma do lase a ma, ko: ¹⁶ «Taga a fo Etiyopikace Ebedi Meleki ye ko Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «A fle, ne tun ka min fo nin dugu ta ko ra, ne bena o ke dugu ra; a bena ke kojugu le ye, kopuman te. A bena ke a wagati ra i yere na na. ¹⁷ Nka o lon na, ne bena ele kisi; Matigi Ala ko ten. I be siranna mogo minw na, i tena don olugu boro. ¹⁸ Ne bena i bosi ka bo o boro; o tena i faga ni kerekemuru ye. I ta kisiri le be ke i ta nafa ye, sabu i lara ne ra. Matigi Ala ko ten.» »

40

Yeremi tora Gedaliya koro Misipa

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma; o y'a soro masaso korosibagaw kuntigi Nebuzaradan tun ka Yeremi labo kaso ra k'a lataga ka bo Rama. Lon min a tun be tagara Yeremi labla, o y'a soro Yeremi tun sirinin lo ni negejoroko ye; a tun be Zeruzalemukaw, Zuda mara moggo minanin tow ce ra, o tun bena taga ni minw ye Babiloni.

² Masaso korosibagaw kuntigi ka Yeremi labo o mogow ce ra, k'a fo a ye ko: «Matigi Ala, i ta Ala tun ka nin kojugu ko fo nin yoro kama. ³ Matigi Ala tun ka min fo, o le sera, a ka o le ke, sabu aw ka jurumun ke Matigi Ala ja koro, aw ma son k'a kan lamem. O koson a tun ka ko min fo, o ko ka aw soro. ⁴ Ayiwa, sisan ne bena negejorokow bo i boro ra. Ni i b'a fe ka taga ni ne ye Babiloni, o be se ka ke; ne bena ne janto i ra. Nka ni i t'a fe ka taga ni ne ye fana Babiloni, i ye to yan. Jamana bee lajennin fle i ja koro, ni yoro min ka i diya, ni yoro min ka ben i ma, i ye taga yi.»

⁵ Ayiwa, i n'a fo Yeremi tun te do fora, Nebuzaradan ko a ma ko: «Seko ka taga Gedaliya fe, min ye Safan dence Ayikamu dence ye; Babiloni masace ka ale le sigi Zuda mara duguw kunna. Taga to ni ale ye moggo tow ce ra yi; walama ni yoro o yoro ka ben i ma i ye taga yi.» Masaso korosibagaw kuntigi ka domunifenw ni bonyafen dow di Yeremi ma, k'a bla ka taga. ⁶ Yeremi tagara Ayikamu dence Gedaliya fe Misipa, ka taga to ni ale ni moggo tow ye, moggo minw tun tora jamana kono.

Zuda mara mogow tagara lajen Gedaliya koro

⁷ Zuda mara kerekuntigi minw bee tun be kongokonyorow ra, olugu ni o ta kerekew nana a men ko Babiloni masace ka Ayikamu dence Gedaliya le sigi jamana kunna, janko a ye jamana desebagatow korosi, cew, ani musow, ani denmisenw, o tun ma taga ni minw ye Babiloni.

⁸ O tagara Gedaliya fe Misipa. O mogow tun ye Netaniya dence Sumayila ye, ani Kareya dencew, minw ye Yohanan ni Yonatan ye, ani Tahumeti dence Seraya, ani Efayi dencew, minw be bo Netofa, ani Yezaniya, min ye Mahakaka do dence ye. O ni o ta kerekew tun nana jagon fe. ⁹ Gedaliya, min ye Safan dence Ayikamu dence ye, ale karira o mogow ni o ta kerekew ye; a k'a fo o ye ko: «Aw kana siran ka to Babilonikaw ta fanga koro. Aw ye to jamana kono yan, ka baara ke Babiloni masace ye; aw ta hera be o le ra. ¹⁰ Ne yere bena sigi Misipa; ni Babilonikaw ka an pininka fen o fen na, ne bena o jaabi aw togo ra. Aw koni, aw ye aw ta rezenw ji bo, ka aw ta samiyayiridenw tige, ka o turu bo, ka o mara minan dow kono. Aw be dugu minw na, aw ye to o duguw ra.»

¹¹ Yahudiya minw bee tun be Mohabu mara ra, ani Amankaw ta mara ra, ani Edomu mara ra, ani jamana tow bee ra, olugu fana nana a men ko Babiloni masace ka moggo dow to Zuda mara ra, ka Safan dence Ayikamu dence Gedaliya sigi olugu kunna. ¹² O Yahudiyaw tun janjanna ka taga yoro minw bee ra, o bee nana ka bo o yorow ra. O nana sigi Zuda mara ra, Gedaliya koro, Misipa. O ka sene ke ka rezenji caman soro, ani samiyayiriden caman.

Gedaliya fagako fora

(Masacew flanan 25.25-26)

¹³ Kareya dence Yohanan ni kerekuntigi minw bee tun be kongokonyorow ra, olugu nana Gedaliya fe Misipa, ¹⁴ ka na a fo a ye ko: «Ele m'a lon ko Amankaw ta masace Baalisi ka Netaniya dence Sumayila ci ka na i faga wa?» Ayiwa, Ayikamu dence Gedaliya ma la o ta kuma ra. ¹⁵ O ko, ka o to Misipa yi, Kareya dence Yohanan k'a fo Gedaliya ye tuun, dogo ra, ko: «A to ne ye taga Netaniya dence Sumayila faga; moggo si tena bo a kala ma. Mun koson i b'a to a be i faga, k'a to Yahudiya minw nana lajen i koro, olugu ye janjan tuun, k'a to Zuda mara to ye halaki?» ¹⁶ Nka Ayikamu dence Gedaliya ka Kareya dence Yohanan jaabi ko: «I kana o ko jagon ke, sabu ele be min fora Sumayila ta ko ra, o te can ye.»

41

Sumayila ka Gedaliya faga

¹ San karo wolonflanan na, Elisama dence Netaniya dence Sumayila, min tun ye masaceden ye, ani masace ta pamogo do, ale nana Ayikamu dence Gedaliya fe Misipa ni ce tan ye. O ni Gedaliya ka domuni ke jagon fe Misipa yi. ² Ka o to domuni na, Sumayila ni ce tan min tun be ni a ye, olugu wurira ka ben Gedaliya kan, min tun ye Safan dence Ayikamu dence ye, k'a faga ni kerekemuru ye; Babiloni masace tun ka moggo min sigi jamana kunna, o ka o faga. ³ Yahudiya min o min tun be ni Gedaliya ye Misipa, Sumayila ka olugu bee faga fana, ani Babilonikaw ta kerekeden minw tun be yi.

Sumayila ka Ala batobaga ce biseegi faga

⁴ Gedaliya fagari tere flana, k'a soro mogo si tun ma bo foyi kala ma folo, ⁵ ce biseegi nana ka bo Sikemu, ani Silo, ani Samari. O tun ka o bonbosiw li, ka o ta faniw faranfaran, ka o fari tigetige ni muru ye. Siman sarakaw* ni wusunun sarakaw* le tun be o boro; o tun be nana o sarakaw bo Matigi Ala ta batoso kono.

⁶ Netaniya dence Sumayila bora Misipa ka taga o mogow kunben; a tagato tun be kasira. A tagara se o ma minke, a ko o ma ko: «Aw ye na Ayikamu dence Gedaliya fe!» ⁷ Nka o tagara se dugu kono minke, Netaniya dence Sumayila ni a ta mogow ka o mogow kannatige, ka o suw firi dinga do kono. ⁸ Nka ce tan tun be o mogow ra, olugu ko Sumayila ma ko: «I kana anw faga, sabu domunifenw dogonin be an fe forow kono; siman be an fe, ani turu, ani li.» O ra, Sumayila ka o balemaw faga ka olugu ce tan to yi.

⁹ Sumayila tun ka Gedaliya ni mogo minw faga, a tun ka o suw bee firi dinga min kono, masace Asa le tun ka o dingaba sogi ka o ke a dogoyoro ye, wagati min ale ni Izirayeli masace Bahesa tun be kere ra. Netaniya dence Sumayila ka o dinga le fa ni mogow suw ye.

¹⁰ Mogo to minw tun tora Misipa, Sumayila ka olugu mina ka taga ni o ye; Zuda masace denmuso dow tun be o ra, ani mogo to minw bee tun tora Misipa; Babiloni masaso korosibaga Nebuzaradan tun ka olugu karifa Ayikamu dence Gedaliya ma. Netaniya dence Sumayila ka olugu mina ka bo ni o ye, ka taga Amonkaw ta jamana ra.

Yohanan ka mogow bosi ka bo Sumayila boro

¹¹ Netaniya dence Sumayila tun ka kojugu minw bee ke, Kareya dence Yohanan ni a ta kerekuntigiw bee ka o men. ¹² O ka o ta kerekeww bee lajen ka taga Netaniya dence Sumayila kama. O tagara a soro Gabahon ta jiba yoro ra. ¹³ Sumayila tun ka mogo minw mina ka gban a yere ko, olugu ka Kareya dence Yohanan ni a ta kerekuntigiw nato ye minke, o diyara olugu ye kosebe. ¹⁴ Sumayila tun ka o mogo minw mina Misipa, olugu ka o ko don Sumayila ra, ka seko ka na fara Kareya dence Yohanan kan. ¹⁵ Nka Netaniya dence Sumayila ni a ta ce seegi sera ka bosi Yohanan ra, ka bori ka taga Amonkaw fe.

¹⁶ Netaniya dence Sumayila tun ka mogow minw mina ka bo Misipa, Ayikamu dence Gedaliya faganin ko, Kareya dence Yohanan ni a ta kerekuntigiw ka o mogow ta ka o bla o yere ko; kerekedenw tun be o ra, ani musow, ani denmisenw, ani masaso namogo dow. O bora ni o ye Gabahon ka taga. ¹⁷ O ka sira ta, ka taga lo Kimamu ta lonanjigibon yoro ra, Betilchemu kere fe, ka soro ka sira ta ka ke taga ye Misiran, ¹⁸ Babilonikaw nasiran koson; sabu Netaniya dence Sumayila tun ka Ayikamu dence Gedaliya faga, k'a soro Babiloni masace le tun ka ale sigi Zuda mara kunna.

42

Yeremi ko mogow kana taga Misiran

¹ Ayiwa, Zuda ta kerekejama kuntigiw bee, ani Kareya dence Yohanan, ani Hosaya dence Yezaniya, ani mogo tow bee, k'a ta mogo fitiniw na ka taga a bla mogobaw ra, o bee tagara ² cira Yeremi fe ka taga a fo a ye ko: «Sabari ka an ta makarikan men; an mogo to minw tora, an b'a fe i ye Matigi Ala, i ta Ala daari an ye; sabu an tun ka ca, nka sisan an to tora fitini doron, i ko i yere na b'a ra cogo min na. ³ An ka kan ka sira min ta, ani an ka kan ka min ke, an b'a fe Matigi Ala ye o yira an na.»

⁴ Cira Yeremi k'a fo o ye ko: «Ne k'a men; ne bena Matigi Ala, aw ta Ala daari aw ye, i n'a fo aw k'a fo cogo min na. Ni Matigi Ala nana fen o fen fo, ne bena o lase aw ma; ne tena foyi dogo aw ma.» ⁵ Olugu fana ko Yeremi ma ko: «Ni Matigi Ala, i ta Ala nana i ci ni kuma o kuma ye an fe, ni an ma o sira tagama, o tuma Matigi Ala ye ke an seere ye ka an jaraki, ka kapa ni a ta can ni a ta kankelentigiya ye. ⁶ A bena min fo, ni o diyara an ye o, walama ni a belen ma diya an ye o, an koni ka i ci Matigi Ala, an ta Ala min fe, an bena ale kan le men; sabu ni an ka Matigi Ala, an ta Ala kan men, an ta hera bena bo o le ra.»

⁷ Ayiwa, tere tan temenin ko, Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma. ⁸ Yeremi ka Kareya dence Yohanan wele, ani kerekejama kuntigi minw bee tun be ni a ye, ani mogo tow bee, k'a ta mogo fitiniw na, ka taga a bla mogobaw ra. ⁹ A k'a fo o ye ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, aw tun ka ne ci min fe ko ne ye aw ta makarikanw lase a ma, ale ko: ¹⁰ «Ni aw tora nin jamana ra yan, ne bena aw lo le, ne tena aw cici; ne bena aw turu le, ne tena aw bon; ne tun ka kojugu min ke aw ra, ne bena ne ta miiriya yelema ka o dabra. ¹¹ Babiloni masace min nasiran be aw ra, aw kana siran ale na. Aw kana siran a na, Matigi Ala ko ten, sabu ne be ni aw ye, janko ka aw kisi, ka aw bosi ka bo a boro.

¹² Ne bena hina aw ra; ni o kera, ale bena hina aw ra k'a to aw ye seko aw ta dugukolo kan.» »

¹³ Yeremi k'a fo tuun ko: «Nka ni aw ko: <An te sigi nin jamana ra!> Ni aw ma Matigi Ala, aw ta Ala kan men, ¹⁴ ni aw ko: <An te son, an be taga Misiran jamana le ra, an tena kere ye yoro min na, an tena kerekedenw ta burufiyekan men yoro min na, an tena fon domuni na yoro min na; an bena taga sigi o yoro le ra.> ¹⁵ O tuma aw ye Matigi Ala ta kuma lamen, aw Zuda mara mogo to minw tora! Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Ni aw k'a latige ko aw be taga Misiran, ka taga sigi yi, ¹⁶ aw be siranna kerekemuru min na, o bena taga aw soro Misiran jamana ra yi; aw be hamina kongu ko min na, o bena tugu aw ko Misiran, aw fana bena sa yi le. ¹⁷ Aw ra minw bee bena a latige ko o be taga Misiran ka taga sigi o yoro ra, olugu bee bena faga kerekemuru ni kongu ni banajuguw boro. O ta mogu si tena to o ko; ne bena kojugu min ben o kan, o si tena kisi ka bo o ra, o si tena bosu.> »

¹⁸ Yeremi k'a fo tuun ko: «Sabu Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Ne ta dimi ni ne ta jusugban benna Zeruzalemukaw kan cogo min na, ni aw ka taga Misiran, ne ta jusugban bena ben aw kan o cogo kelen le ra. Aw togojugu bena fo, aw ta ko bena ke jatigekoba ye mogow fe, aw bena ke siya danganin ye, ka ke mafiyenyarifin ye mogow fe. Aw fana na tena la nin yoro kan tuun.> »

¹⁹ «E, aw Zuda mara mogu tow, Matigi Ala be o le fo aw ye, ko: <Aw kana taga Misiran, aw y'a lon ka la a ra ko ne ka aw lasomi bi. ²⁰ Aw ka aw yere lafiri kosebe, sabu aw yere le ka ne ci Matigi Ala, aw ta Ala fe ko: Matigi Ala, an ta Ala dari an ye; ni Matigi Ala, an ta Ala ka na fen o fen fo, o lase an ma, an bena a ke!> ²¹ Ayiwa, ne koni k'a fo aw ye bi, nka aw te Matigi Ala, aw ta Ala kan lamenna, sabu a be ne ci aw fe ni kuma o kuma ye, aw te o si lamen. ²² Sisan koni, aw y'a lon ka la a ra, ko aw b'a fe ka taga sigi o jamana min na, kerekemuru ni kongu ni banajuguw le bena aw faga o yoro ra yi.»

43

Yeremi minana ka taga Misiran

¹ Ayiwa, Yeremi ka nin kumaw bee fo mogow bee ye; Matigi Ala, min ye o ta Ala ye, ale tun ka Yeremi ci o fe ni nin kumaw bee le ye, Matigi Ala, o ta Ala ta kumaw. ² O kumaw fonin ko, Azariya min ye Hosaya dence ye, ani Yohanan min ye Kareya dence ye, ani yereyirabaga tow bee ko Yeremi ma ko: «Ele be faninya le fora; Matigi Ala, an ta Ala ma i ci ko i ye na a fo an ye ko: <Aw kana taga Misiran ka taga sigi o yoro ra!> ³ Neriya dence Baruki le be ele kononosura anw kama, janko ka an di Babilonikaw ma, o ye an faga, walama ka an mina ka taga ni an ye Babiloni.»

⁴ Kareya dence Yohanan, ani kerekejama kuntigi tow bee, ani mogu tow bee, o si ma son ka Matigi Ala kan men, ka to Zuda mara ra. ⁵ Kareya dence Yohanan, ani kerekejama kuntigi tow bee ka Zuda mara mogu tow bee lajen, ani minw tun minana ka taga siya tow ce ra, ni o kosegira ka na sigi Zuda mara ra tuun, ⁶ cew, ani musow, ani denmisenw, ani masace denmusow, ani masaso korosibaga Nebuzaradan tun ka mogu minw bee karifa Gedaliya ma, min ye Safan dence Ayikamu dence ye; o ka cira Yeremi fana fara o kan, ani Neriya dence Baruki. ⁷ O tagara Misiran jamana ra, sabu o ma son Matigi Ala kumakan ma. O tagara, ka taga se Tapanesi.

Ko minw bena se Misiran jamana ma

⁸ Ka Yeremi to Tapanesi, Matigi Ala k'a ta kuma lase a ma, ko: ⁹ «Kabakuruba dow ta, ka o dogo bogu ra biriki gbasiyoro ra, Farawona ta masaso donda na fe, Tapanesi; o ke Zuda mara mogow na na. ¹⁰ O ko, i y'a fo o ye ko Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Aw y'a fe, ne bena taga ne ta baaraden, Nebukadinesari, Babiloni masace wele ka na. Ne bena a ta masasiganan sigi nin kabakuruw le kan, ne ka nin kabakuru minw dogo bogu ra. A bena a ta masa fanibon lo nin kabakuruw kunna. ¹¹ A bena na ben Misiran jamana kan; minw ka kan ni saya ye, saya be olugu ta, minw ka kan ni minari ye, olugu be mina ka taga, minw ka kan ni kerekemuru ye, kerekemuru be olugu faga! ¹² Ne bena a to a ye tasuma don Misirankaw ta alaw ta batosow ra, ka o jeni, ka o ta jow ce ka taga ni o ye. Sagagbenbaga be a ta deregeba melege a yere ra* cogo min na, a bena Misiran jamana natorow ce ka o mini a yere ma ten le, ka soro ka bo ka taga ni a yere ye pasuma ra. ¹³ Jo min ye tere tagamasiyen ye, o ta batoso min be Misiran jamana ra, a bena o jo ta kabakuruwanw cici, ka tasuma don Misirankaw ta alaw ta batosow ra ka o jeni.> »

* **43:12** 43.12 A fora Kitabu dow konu ko: I ko sagagbenbaga be a ta deregeba yuguyugu ka kinnifenw bo a ra cogo min na.

44

Ala ka min fɔ Zuda mara mɔgɔw ta ko ra

¹ Ala ka nin kuma fɔ Yeremi ye Misiran jamana Yahudiyaw bɛɛ ta ko ra, olugu minw tun siginin bɛ Migidoli, ani Tapanesi, ani Menfisi, ani Patɔrosi mara ra; a ko:

² «Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Ne ka kojugu minw bɛɛ lase Zeruzalemu ni Zuda dugu tɔw bɛɛ ma, aw ka o bɛɛ ye. Bi o duguw bɛɛ kera tomow ye, mɔgɔ si tɛ yi tuun. ³ O kera o mɔgɔw ta kojuguw le koson. O ka ne jusu bɔ, sabu o tagara wusunan sarakaw* bɔ ala werew ye, ka o bato, olugu yere tun ma ala minw lon, aw ni aw bɛmaw si tun ma ala minw lon. ⁴ K'a sɔrɔ ne ta baaradenw, minw ye ciraw ye, ne tun ka olugu bɛɛ ci aw fɛ; ne tun bɛ o ci aw fɛ lon o lon, k'a fɔ aw ye ko aw kana nin ko haramuninw kɛ, ne bɛ nin ko minw kɔninya. ⁵ Nka o ma ne lamɛn, o ma sɔn ka o toro malɔ ne ta kuma ra, o ma nimisa ka o ta kojuguw dabra, o ma wusunan sarakaw bɔri dabra ala werew ye. ⁶ O koson ne ta jusugban ni ne ta dimi tasuma wurira ka Zuda duguw, ani Zeruzalemu dugukɔnsiraw bɛɛ mina, ka o bɛɛ kɛ tomow ye, ani yɔrɔ lakolonw, i n'a fɔ aw yere ja b'a ra cogo min na bi.»

⁷ Yeremi k'a fɔ tuun ko: «Ayiwa, sisan, Matigi Ala, Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Mun koson aw ka nin kojuguba ɲɔgɔn lase aw yere ma, k'a to nin cɛw, ani nin musow, ani nin denmisɛnw, ani nin denfitiniw ye tigɛ ka bɔ Zuda mara mɔgɔw ra, fɔ ka taga aw kɔmɔgɔw bɛɛ ban? ⁸ Aw ka ne jusu bɔ ni aw ta kewalew ye, ka wusunan sarakaw bɔ ala werew ye Misiran Jamana ra, aw nana sigi o jamana min na. O ra, aw bɛna aw yere halaki, ka kɛ siya danganin ye, ka kɛ mafiyenyarifɛn ye dugukolo siya tɔw bɛɛ cɛ ra.

⁹ « <Yala aw ɲinana aw bɛmaw ta terenbariyakow kɔ wa, ani Zuda masacɛw ni o ta musow ta terenbariyakow, ani aw yere ni aw ta musow ta terenbariyakow, aw ka o ko minw kɛ Zuda mara ra, ani Zeruzalemu dugukɔnsiraw ra? ¹⁰ Nka fɔ ka na se bi ma, o ko ma digi mɔgɔ si ra, ne ɲasiran ma kɛ mɔgɔ si ra. Ne tun ka ne ta sariyaw, ani ne ta cifɔnin minw yira aw ni aw bɛmaw ra, mɔgɔ si ma o sira tagama.»

¹¹ «O koson Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Ne b'a latige ko ne bɛna kojugu kɛ aw ra, ka Zuda mara bɛɛ halaki. ¹² Zuda mara mɔgɔ tɔ minw k'a latige ka na sigi Misiran jamana ra yan, ne bɛna olugu bɛɛ halaki Misiran jamana ra yan; kerekemuru ni kɔngɔ bɛna o faga. O bɛɛ bɛna halaki, k'a ta mɔgɔ fitiniw na ka taga a bla mɔgɔbaw ra; kerekemuru ni kɔngɔ bɛna o halaki. Tɔgɔjugu, ani jatigekoba, ani danga, ani mafiyenyari, o ta bɛna kɛ o le ye. ¹³ Minw nana sigi Misiran jamana ra, ne bɛna wuri olugu kama, i ko ne tun wurira Zeruzalemukaw kama cogo min na, ka o faga ni kerekemuru ni kɔngɔ ni banajuguw ye. ¹⁴ Zuda mara mɔgɔ tɔ minw nana sigi Misiran jamana ra, o mɔgɔw si tena bɔsi, o si ɲanaman tena to. Minw tun b'a miiri ko olugu bɛna seko Zuda mara ra tuun, ka taga sigi yi, sabu o yɔrɔ logɔ bɛ o ra, olugu si tena seko yi tuun, fɔ mɔgɔ dama dama dɔrɔn.»

Batofɛn werew ta kɔ

¹⁵ Ayiwa, cɛ minw bɛɛ tun k'a lon ko o ta musow bɛ wusunan sarakaw* bɔra ala werew ye, ani muso caman minw bɛɛ tun lajennin bɛ o yɔrɔ ra, ani mɔgɔ tɔ minw bɛɛ tun bɛ Patɔrosi, Misiran jamana ra yi, olugu ka Yeremi jaabi ko: ¹⁶ «I bɛ kuma min fora an ye Matigi Ala tɔgɔ ra, an tena o lamɛn i fɛ! ¹⁷ An yere da ka fɛn o fɛn fɔ, an bɛna o le kɛ: An bɛna wusunan sarakaw bɔ sankolo masamuso* ye, ka rezenji sarakaw* bɔ a ye, i n'a fɔ anw ni an bɛmaw, ani an ta masacɛw, ani an ta jamana ɲamɔgɔw tun bɛ deri k'a kɛ cogo min na Zuda duguw ra, ani Zeruzalemu dugukɔnsiraw ra. O wagati ra an tun bɛ domuni sɔrɔ fɔ ka wasa, an tun bɛ hera ra, kojugu si tun tɛ an kan. ¹⁸ Nka kabini an ka wusunan sarakaw bɔri dabra sankolo masamuso ye, ka rezenji sarakaw dabra, fɛn bɛɛ desera an fɛ, kerekemuru ni kɔngɔ le bɛ an halakira.»

¹⁹ Musow fana ko: «Ni anw bɛ wusunan sarakaw bɔ sankolo masamuso ye, ka rezenji sarakaw bɔ a ye, yala an bɛ o kera an cɛw ɲina ma le wa? Olugu yere k'a lon ko an bɛ takula lalaga a ye, ka o kɛ a bisigiya ye, ka rezenji sarakaw bɔ a ye.»

²⁰ Ayiwa, mɔgɔ minw bɛɛ tun ka nin kumaw kɛ ka Yeremi jaabi, cɛw, ani musow, Yeremi k'a fɔ olugu bɛɛ ye ko: ²¹ «Aw tun ka wusunan sarakaw minw bɔ Zuda duguw kɔnɔ, ani Zeruzalemu dugukɔnsiraw ra, aw ni aw bɛmaw, ani aw ta masacɛw, ani aw ta jamana ɲamɔgɔw, ani jamana mɔgɔw bɛɛ, yala Matigi Ala ma a hakiri to o kow ra wa? A ma o kow jate wa? ²² Matigi Ala ma na se ka aw ta kewalejuguw muɲu tuun, ani aw ka ko haramunin minw kɛ; o koson aw ta jamana kera tomo ye, ka kɛ jatigekoba ye, k'a kɛ yɔrɔ danganin ye, mɔgɔ si tɛ sigi yɔrɔ min na tuun, i n'a fɔ aw yere ja b'a ra cogo min na bi. ²³ Aw ka o wusunan sarakaw bɔ, ka jurumun kɛ Matigi Ala ja kɔrɔ

* 44:17 44.17 Sankolo masamuso, o ye jo dɔ tɔgɔ ye. Aw ye Yeremi 7.18 flɛ.

minke, ani aw ma son ka Matigi Ala kan men minke, ani aw ma son ka a ta sariyaw, ani a ta cifoninw, ani a ta ciw sira tagama minke, o le koson nin kojuguw sera aw ma, i ko aw yere ja b'a ra cogo min na bi.»

²⁴ Ayiwa, o ko, Yeremi k'a fo mogow bee lajennin ye, ani musow bee ye, ko: «Aw Zuda mara mogow minw bee be Misiran jamana ra yan, aw ye Matigi Ala ta kuma lamen!²⁵ Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Aw ni aw musow da tun ka kuma min fo, aw yere boro ka o kuma dafa; aw tun ko: An ka dajuru minw ta ko an bena wusunan sarakaw* ni rezenji sarakaw* bo sankolo masamuso ye, sigiya t'a ra, an bena o dajuruw dafa.> Ayiwa, aw bena aw ta dajuruw dafa yere le kosebe; aw da ka min fo, aw bena o ke yere le kosebe! ²⁶ Aw Zuda mara mogow minw bee siginin be Misiran jamana ra yan, aw ye Matigi Ala ta kuma lamen; Matigi Ala ko: Ne be kari ne yere togoba ra, ko Zuda mara mogow si tena ne togow wele a da ra tuun! Misiran jamana bee konow, mogow si tena a fo tuun ko: <Ne be kari Dunuja tigi Ala janaman togow ra!> ²⁷ Sabu ne bena ne hakiri to o ra janko ka kojugu le ke o ra, ne tena kopuman ke o ye. Zuda mara mogow minw bee be Misiran jamana ra yan, olugu bee bena halaki kerekemuru ni kongow sababu ra, fo ka taga o bee ban pewu! ²⁸ Mogow dama dama doron le bena bosu kerekemuru boro, ka bo Misiran jamana ra, ka seko ka taga Zuda mara ra; nka Zuda mara mogow tow bee, minw bee nana Misiran jamana ra ka na sigi yan, olugu koni bena a lon min ta kuma bena ke can ye: ni ne ta kuma lo, walama ni olugu ta kuma lo.

²⁹ «Ayiwa, a fle, Matigi Ala ko ten, tagamasiyen min bena a yira ko ne bena wuri aw kama nin yoro ra, janko aw y'a lon ko ne ka ko min fo ko o bena aw sorow, o tagamasiyen ye nin ye: ³⁰ Matigi Ala ko: <A fle, Hofira min ye Misiran masace Farawona ye, ne bena ale don a juguw boro, a jugu minw b'a fagayoro jinina, i n'a fo ne ka Zuda masace Sedesiyasi don Babiloni masace Nebukadinesari boro cogo min na, min tun ye a jugu ye, ni a tun be a fagayoro jinina.> »

45

Yeremi ka Baruki ladi

¹ Ciru Yeremi ka nin kumaw fo Neriya dence Baruki ye, wagati min na Baruki tun be Yeremi ta kuma foninw sebera gbolokitabu kan; o kera Yoziyasi dence Yehoyakimu, Zuda masace ta masaya san naaninan na; a ko:

² «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala be nin kuma le fo ele Baruki ye, ko: ³ Ele b'a fora ko: <Bonow ka ne sorow, sabu Matigi Ala be jusukasi dow le farara ne ta dimi kan. Ne be nunana fo ka ne baraka ban, ne te nasuma sorora.>

⁴ «A fo Baruki ye ko Matigi Ala ko: <A fle, ne tun ka min lo, ne bena o ci, ne tun ka min turu, ne bena o bon; jamana bee lajennin bena ke ten le. ⁵ Yala ele belen bena ke kobaw le miiri ye tuun wa? I kana o miiri, sabu ne bena kojugu ben adamaden bee kan, Matigi Ala ko ten; nka ni ele koni ka taga yoro o yoro, ne bena i bosu, ka i kisiri ke i ta nafa ye.> »

Ala bena torow min lase siya tow ma

46

(46-51)

Misirankaw desera o juguw korow

¹ Matigi Ala ka kuma min lase ciru Yeremi ma siyaw ta ko ra, o le ye nin ye:

² Nin le fora Misiran jamana ni Misiran masace Neko ta ko ra, min ye Farawona ye. Ka o to Efirati ba korow, Karikemisi, Babiloni masace Nebukadinesari ka se sorow Farawona kan; o kera Zuda masace Yehoyakimu, Yoziyasi dence ta masaya san naaninan na. A ko:

³ «Aw ye negebennan fitiniw, ani negebennanbaw laben, ka bo ka taga kere ra!

⁴ Aw ye sow siri wotorow ra!

Sotigiw, aw ye don sowotorow konow!

Aw ye aw ta negefugulaw biri aw kun na ka lo!

Aw ye aw ta bipew dabow!

Aw ye aw ta negederegew don aw yere ra!

⁵ «E, ne ja be mun le yera tan?

E, o ja tigera, o be sekora ni o ko ye!

O juguw ka se sorow o ta kerekcefariw kan.

O borira o, ka bori;

hali o te o ko flera tuun!

Siranyaba be fan bee ra,
Matigi Ala ko ten!

⁶ Hali minw sen ka teli, olugu te sera ka bori;
cefariw te sera ka bosi.

O be talontalonna ka benben.
Efirati bada ra, sahiliyanfan na.

⁷ «Jontigi le ye nin ye, min be wurira i ko Nili jikuruw,
i ko ba min jiw be serira ka bo kene ma?

⁸ «Misiran jamana le be wurira i ko Nili jikuruw,
i ko ba min jiw be serira ka bo kene ma.

A ko: «Ne bena wuri ka woyo fo ka dugukolo datugu;
ne bena duguw ni dugumogow bee halaki.»

⁹ «Sow, aw ye girin,

sowotorow, aw ye bori,

cefariw, aw ye bo:

Etiyopi jamana taw, ani Puti jamana taw,

aw minw be negbennan minacogo lon;

Ludi jamana taw,

aw minw be se kalanbon na!

¹⁰ «O lon ye Fangatigi, Matigi Ala ta le ye;

a ta dimibolon lo,

lon min a b'a dimibo a juguw ra.

Kerekemuruw bena domuni ke fo ka fa,

ka jori min ka fa;

sabu Fangatigi, Matigi Ala be saraka le bora

sahiliyanfan jamana ra, Efirati ba fan na.

¹¹ «Aw ye taga Galadi mara ra ka taga fla munta do pini,
aw Misiran jamana mogow!

Aw be fla caman kera aw yere ra gbansan,

o si tena aw keneya!

¹² Siya tow ka aw ta maroya ko men,

aw kulekan ka dununa yoro bee fa;

sabu cefari do borito be taga talon cefari do were ra,

o fla bee be ben jogon fe.»

Babilonikaw bena min ke Misirankaw ra

¹³ Matigi Ala ka kuma min lase cira Yeremi ma Babiloni masace Nebukadinesari ta
nako ra, ale min bena na Misiran jamana halaki; a ko:

¹⁴ «Aw ye nin fo Misiran,

aw y'a lase Migidoli fana,

aw y'a lase Menfisi ni Tapanesi!

Aw y'a fo ko: «Aw ye wuri, aw ye aw yere laben,

sabu kerekemuru be cenri kera ka aw lamini.»

¹⁵ Mun koson aw ta jo Apisi⁷ borira?

Aw ta misitoran lonin ma se ka to, sabu Matigi Ala ka a laben.

¹⁶ A bena a to mogo caman sen ye talon; o be benben jogon kan;

o b'a fo jogon ma ko: «An ye wuri ka taga an ta mogow fe,

an ye taga an worojamana ra,

an ye bo nin kerekemurujuguw koro.»

¹⁷ Ni o sera yi, o b'a fo Farawona ma ko:

«Misiran masace te foyi ye, ni mankankoloncibaga te;

a ta wagati temena a kan ka ban!»

¹⁸ «Ne be kari, ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye,

Masace ko ten, Masace min togo ye ko Fangatigi Ala.

* **46:15** 46.15 Apisi tun ye Misirankaw ta jo do ye, min tagamasiyen tun ye misitoran ye. Kitabu dow kono a sebera ko: aw ta cefariw benna dugu ma.

Tabori kuru be kuru tow kunna cogo min na,
 Karimeli kuru be kogoji kunna cogo min na,
 a bena na o cogo le ra!

¹⁹ «Aw ye aw ta doniw laben jamana were taga kama,
 aw Misiran jamana mogow!
 Menfisi dugu bena ke yoro lakolon ye,
 ka ke tomo ye, mogow te sigi yoro min na.

²⁰ «Misiran ye misimuso ceɗuman le ye,
 nka limogoba do bena na a kama ka bo sahiliyanfan na.
²¹ O ka kerekeden minw ta sara ra, olugu fana be o ce ra
 i ko misiden toroninw.

Nka olugu fana bena o ko don,
 o bee bena bori, o tena se ka lo tuun,
 sabu o halakilon sera,
 o sarawagati sera.

²² O borito mankan te hali sa borito mankan bo;
 sabu o juguw be nana ni barakaba le ye;
 o be nana o kama
 i ko yiritigebagaw be na ni o ta jendew ye cogo min na ka na yiriw ben.

²³ O bena a ta yiritu tige,
 Matigi Ala ko ten,
 hali ni tufinba lo;
 sabu o juguw ka ca ka teme tonw kan,
 mogow te se ka o jate.

²⁴ Misiran jamana mogow maroyara,
 Ala ka o don sahiliyanfan mogow boro!»

²⁵ Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «A fle, ne bena wuri Amon kama, min ye Tebu mara ta ala ye, ka wuri Farawona kama, ani Misiran jamana kama, ani o ta alaw, ani o ta masacew; ne bena wuri Farawona kama, ani minw be o jigi la ale kan! ²⁶ Minw be o fagayoro jinina, ne bena o don olugu boro. Ne bena o don Babiloni masace Nebukadinesari ni a ta jamana jamogow boro. Nka o ko fe, mogow bena sigi Misiran jamana ra tuun, k'a ke i n'a fo a tun be cogo min na folofolo; Matigi Ala ko ten.»

Izirayeli kisiwagati

²⁷ «Aw Yakuba ta mogow, ne ta jonw, aw kana siran!
 Aw Izirayelimogow, aw jigi kana tige,
 sabu a fle, ne bena aw kisi ka aw lana ka bo fo o jamanajan na,
 ka aw ta durujaw kisi ka bo o jamana ra,
 o ka o mina ka taga jamana min na.
 Yakuba ta mogow bena seko ka na,
 ka na laganfiya ni pasuma soro,
 mogow si tena o tooro tuun.

²⁸ Aw Yakuba ta mogow, ne ta jonw, aw kana siran!
 Matigi Ala ko ten,
 sabu ne be ni aw ye.
 Ne tun ka aw janjan ka taga siya minw bee ce ra,
 ne bena o siyaw bee halaki pewu;
 nka aw koni, ne tena aw halaki pewu.
 Ne bena aw koro le ka kana ni can sira ye,
 sabu ne te se ka aw jarakibari to.»

47

Min fora Filisikaw ta ko ra

¹ Matigi Ala ka kuma min lase cira Yeremi ma Filisikaw ta ko ra, sani Farawona ye ben Gazakaw kan, o kuma ye nin ye:

² Matigi Ala ko:
 «A fle, jiw be wurira san fe sahiliyanfan na,
 ka ke i ko ko min ji be woyo fo ka bo kene ma.
 A bena jamana ni a konofenw bee datugu,

ani duguw ni dugumogow bee.

Mogow be kulera,

jamana mogow bee be mapumankokanw fora.

³ Soce barakamanw girinto senw mankan koson,

ani sowotorow mankan koson,

ani sowotorow senw mankan koson,

hali faw te o ko fle o denw na,

o baraka bankojugu fe.

⁴ Filisikaw ta jamana halakilon sera.

Mogow laban minw tun tora, minw tun be se ka Tiri dugu ni Sidon dugu deme,

o bena olugu bee faga;

sabu Matigi Ala bena Filisikaw ta jamana cen,

o minw ye Kafitori jamana mogow tow ye, kogoji cemayoro maraw ra.

⁵ Gazakaw bee kun wulanna!

Asikalonkaw mankan te menna tuun.

Aw minw siginin be kenegbeyoro ra,

aw bena aw fari tigtigeri* dabla tuma juman le sa?

⁶ «Aw ko: <E, Matigi Ala ta keremukuru,

ele bena i fagari lalo ka nenekiri tuma juman le sa?

Don i ta forogo kono ten,

to yoro kelen na, ka i yere nasuma!»

⁷ «A be se k'a lalo cogo di,

k'a soro Matigi Ala le ko,

ko a ye taga Asikalon ni kogojida maraw kama!

A k'a ci o yorow le ra.»

48

Min fora Mohabukaw ta ko ra

¹ Mohabu jamana ta ko:

Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko:

«Bono ka Nebokaw soro, sabu o ta dugu cenna,

Kiriyatayimukaw maroyara, sabu o ta dugu minana;

minw tun siginin be bonba barakamanw kono, olugu maroyara, jatige ka o mina.

² «Mohabu jamana ta bonya bee bora a kan!

O be kojugu le labenna a kama, Hesibon.

O ko: <Aw ye na, an y'a halaki k'a togow bo siya tow ce ra!»

Aw Madimenikaw, aw fana mankan tena men tuun;

sabu keremukuru be nana aw ko.

³ «Kulekan do be bora Horonayimu

cenri, ani halakiriba be yi.

⁴ Mohabu jamana cira,

a denw be kulera.

⁵ O yelento ka taga Luhiti, o be kasi;

o kasito le be yelen.

Mogow deguninw kulekan le be bora,

Horonayimu sira jigijigi ra, halakiri koson.

⁶ Aw ye bori ka aw yere kisi,

aw ye taga to kongokolon kono ka ke i ko kongofaliw.

⁷ «Aw ka aw jigi la aw yere ta baara ni aw ta naforo le kan minke,

o koson, o bena aw fana mina;

Kemosi* fana bena mina k'a labo jamana kono,

ani a sonnikebagaw, ani a pamogow bee.

⁸ Cenrikebagaw bena ben dugu bee kelen kelen kan;

dugu si tena bosi.

* 47:5 47.5 O mogow tun be o kun li, ka o fari tigtige ka kaja ni o ta landaw ye, k'a yira ko kojuguba ka o soro.

* 48:7 48.7 Kemosi, o ye Mohabukaw ta ala ye.

Kurufurancɛw bɛna halaki,
kɛngbɛyɔrɔw bɛna cɛn.
Matigi Ala ka o le fɔ.

⁹ «Aw ye kamanw di Mohabukaw ma,
janko o ye wuri ka taga[†]!
Sabu o ta duguw bɛna kɛ yɔrɔ lakolonw ye;
mɔgɔ tɛna sigi o duguw kɔnɔ tuun.
¹⁰ Mɔgɔ min bɛ Matigi Ala ta baara kɛ ni farifaga ye,
Matigi Ala ye o tigi danga!
Mɔgɔ min bɛ a ta kɛrɛkɛmuru bari mɔgɔfaga ma,
Matigi Ala ye o tigi danga!

¹¹ «Mohabukaw tun nasumanin lo kabini o denmisɛnman;
o tun bɛ i ko duvɛn namalɔnin min buruburu sigira a jukɔrɔ,
min ma yɛlɛma ka bɔ minan dɔ kɔnɔ k'a don dɔ wɛrɛ kɔnɔ.
O ma deri ka mina ka bɔ o ta jamana ra ka ye;
o kosɔn o ta timiya tora o ra,
a kasa fana ma yɛlɛma.

¹² «O kosɔn lon dɔ bɛna se, Matigi Ala ko ten, o lon na ne bɛna mɔgɔ dɔw ci ka
na o yɛlɛma. O bɛna o yɛlɛma ka bɔ minanw kɔnɔ, ka dagaw cici. ¹³ O tuma ra
Mohabukaw ta Kemɔsi[‡] ko maroya bɛna olugu yɛrɛ sɔrɔ, i n'a fɔ Beteli[§] ta ko maroya
tun ka Izirayɛlimɔgɔw sɔrɔ cogo min na, sabu o tun ka o jigi bɛɛ la o yɔrɔ le kan.»

¹⁴ E, yala aw bɛ sɔn k'a fɔ ko aw ye cɛfariw le ye wa,
ko aw ye kɛrɛkɛcɛ jagbɛlɛnw le ye?
¹⁵ Mohabu jamana cɛnna pewu!
O juguw bɛ bɛnna o ta duguw kan.
O ta kanbelɛndɛnw bɛɛ ra barakamanw le bɛna mina ka taga ni o ye o fagayɔrɔ ra.
Masacɛ le ko ten, masacɛ min tɔgɔ ye ko Fangatigi Ala.
¹⁶ Mohabu jamana halakiwagati bɛ jini ka se;
a ta bɔnɔ lon bɛ teliyara ka na.

¹⁷ Aw minw bɛɛ ye a lamini mɔgɔw ye, aw ye kasi a kunna.
Aw minw bɛɛ tun k'a tɔgɔ bonya ko mɛn,
aw y'a fɔ ko: E, nin masacɛbɛrɛ barakaman le karira wa!
Nin bɛrɛ nɔɔrɔman le karira wa!

¹⁸ Aw ye jigi ka bɔ aw ta bonya cɛ ra;
aw ye sigi dugukolo jalan kan,
aw Dibɔn dugumɔgɔw,
sabu Mohabu jamana halakibaga bɛ nana aw kama,
a bɛna aw ta masabɔnbaw cici.

¹⁹ Aw Aroweri dugumɔgɔw,
aw ye lɔ sirada ra ka kɔrɔsiri kɛ;
cɛ minw bɛ borira, ani muso minw bɔsira
aw ye olugu jininka ko: Mun le kɛra?

²⁰ Mohabukaw maroyara, sabu o bɛnna.
Aw ye maɓumankokanw fɔ ka kule!
Aw y'a fɔ Arinɔn kɔda ra
ko Mohabu jamana cɛnna.

²¹ Ala ta kiti bɛnna kɛngbɛyɔrɔ jamana kan, ani Holɔn, ani Yahasa, ani Mɛfaati,
²² ani Dibɔn, ani Nebo, ani Beti Diblatayimu, ²³ ani Kiriyatayimu, ani Beti Gamuli, ani
Beti Mehɔn, ²⁴ ani Keriyɔti, ani Bɔsira, ani Mohabu jamana dugu tow bɛɛ kan, minw
yɔrɔ ka jan, ani minw yɔrɔ ka surun.

²⁵ «Mohabukaw gban karira,
o boro karira,

[†] 48:9 48.9 Kitabu dɔw kɔnɔ a sɛbɛra ko: Aw ye kɔgɔ bɔn Mohabu jamana kan. [‡] 48:13 48.13 Kemosi: Aw ye
hayan 7 flɛ. [§] 48:13 48.13 Beteli tun ye Izirayɛlimɔgɔw ta sɔnnikɛyɔrɔ dɔ ye.

Matigi Ala ko ten.»

²⁶ «Aw ye o lamin, fɔ ka o panamini, sabu Mohabukaw ka o yere bonya Matigi Ala na kɔrɔ. O ye ben ka kolonkolon o ta fɔɔnɔ ra, olugu fana ye ke yerekofen ye. ²⁷ Yala aw tun ma Izirayelimɔgɔw ke yerekofen ye wa? Yala olugu tun minana sonyari le ra wa, fɔ ni aw tun be o ko fɔ, aw be aw kun kɔmɔkɔmi o ra?»

²⁸ Aw ye bɔ duguw kɔnɔ
ka taga sigi farakuruw ce ra,
aw Mohabukaw!

Aw ye ke i ko tugani

min be a ta naga la dingakolonbaw dakun kan.

²⁹ An tun ka Mohabu jamana ta yerebonya ko men,
o ta yerebonya dama temenin,
o ta wasoya, ani o ta yerebonya, ani o ta yada;
o tun be o yere fisaya tow ma.

³⁰ «Ne ka o ta yereyira lon, Matigi Ala ko ten, nka gbansan lo; o ta yerebonya fana ye gbansan le ye.»

³¹ O koson ne be kasi Mohabu koson,
ne be kule Mohabu jamana bee lajennin koson;
ne be njuna Kiri Heresi dugumogow koson.

³² E, Sibima dugu ta rezenforo*, ne be kasi min ke ele koson,
ne te o kasi jogon ke Yazeri ta mogow koson.

Ele yiriborow tun janyara fɔ ka Kogoji sanin cetige,
ka se fɔ Yazeri ta kogoji ma;
nka cenrikebaga nana ben aw ta samiyayiridenw, ani aw ta rezenmow kan.

³³ Ninsɔndiya ni pagari banna Mohabu yiriforow ra,
ani a jamana yoro tow ra.

Ne ka rezenjiw ja o ta minanw kɔnɔ.
Mogɔ si pagarito tena rezen forogi ka to ka kule ci tuun;
kulecikan te yi tuun!

³⁴ «O kasikan be bora, k'a ta Hesibon ka taga a bla fɔ Elale; o kan be menna fɔ Yahasi, k'a ta Sowari ka taga se fɔ Horonayimu, ani ka taga se fɔ Egilati Selisiya. Sabu hali Nimirimu jiw, o bee jara.

³⁵ «Minw be sarakaw bɔ sonnikeyorow ra, ka wusunun sarakaw* bɔ o ta alaw ye, ne bena olugu halaki ka o ban pewu Mohabu jamana kɔnɔ; Matigi Ala ko ten.

³⁶ «O koson ne be njunana Mohabu jamana koson i ko sangadonkirilabaga ta filenfiyekan; ne be njunana Kiri Heresi dugumogow koson i ko sangadonkirilabaga ta filenfiyekan, sabu o tun ka naforo minw lajen, o bee tagara. ³⁷ Bee kun lira, bee bonbosi lira, murunɔ be bee boro ra, borofaniw be bee ce ra. ³⁸ Sangakasikan le be biribon bee kunna, ani jamalajenyorow bee ra Mohabu jamana kɔnɔ, sabu ne ka Mohabu jamana ci i ko dagakolon. Matigi Ala ko ten. ³⁹ E, Mohabu benna! Aw ye kasi! Mohabukaw maroyaninba ka o ko don. Mohabukaw ta ko kera yereko ko ye, ani jatigekoba, o ta jamana lamini mogow bee fe.»

⁴⁰ Matigi Ala ko: «A fe, a be i ko bon do le be temena san fe; a b'a kamanw yanganna Mohabu jamana kunna.

⁴¹ Keriyoɔi dugu minana,
o ka masabonbaw bosi;
o lon na Mohabu jamana cefariw jusukun bena ke
i ko muso jigibagato jusukun.

⁴² «Mohabu jamana bena halaki ka bɔ siya tow ce ra,
sabu o ka o yere bonya Matigi Ala na kɔrɔ.

⁴³ Jatige, ani dingaba, ani jo,
o le be aw Mohabukaw ja;
Matigi Ala ko ten.

⁴⁴ Ni min ka bori jatige ja
o be ben dingaba kɔnɔ,
ni min ka bɔ dingaba kɔnɔ
o be mina jo ra;
sabu ne bena o ta hakesarasan kiti ben o kan,

* 48:32 48:32 Sibima dugu ta rezenforo, o koro ye Sibima dugumogow.

Mohabukaw ta hakesarasan;
Matigi Ala ko ten.

⁴⁵ Boribagaw be taga lo Hesibon dugu suma ra,
o y'a soro o baraka banna,
sabu tasuma do be bora Hesibon,
tasumamana do be bora Sihon[†] ta dugu ce ma;
a be Mohabu jamana kerefeƴorow jeni,
ka o mogɔ hinabariw kuncɛ jeni.

⁴⁶ «E, bono bena aw soro, aw Mohabukaw!
Kemosi[‡] ta mogow halakira;
sabu aw dencew minana ka taga jamana were ra,
aw denmusow fana minana.

⁴⁷ Nka wagati nataw ra,
Matigi Ala ko ten,
ne bena Mohabu jamana laseko a cogokoro ra tuun.»

Matigi Ala ka kiti kuma min fo Mohabu ta ko ra, o kuma be laban yan.

49

Min fɔra Amɔnkaw ta ko ra

¹ Amɔn jamana ta ko:

Matigi Ala ko:

«Yala den te Izirayeli fe le wa?

Mogɔ t'a fe min b'a cen ta wa?

Mun koson Amɔnkaw ta masace* ka Gadi mara mina?

Mun koson a ta mogow sigira Gadi duguw konɔ?

² Ayiwa, wagati do bena se,

Matigi Ala ko ten,

ne bena keremankanw lawuri Amɔnkaw ta dugu kama, min ye Raba ye;

dugu bena ke yoro lakolon ye;

tasuma bena a kerefeduguw bee jeni.

O wagati ra minw tun ka Izirayeli ta jamana bosi,

Izirayeli fana bena olugu ta jamana bosi.

Matigi Ala ko ten.

³ «Hesibonkaw, aw ye kasi, sabu Ayi dugu cenna!

Raba dugumogow, aw ye kule,

aw ye borofaniw siri aw yere ce ra;

aw ye manumankokanw fo ka boribori ka kogow lamini,

sabu o bena Amɔnkaw ta masace mina ka taga ni a ye,

ani a ta sonnikebagaw, ani jamana namogow bee.

⁴ Aw mogɔ murutininw, mun koson aw be aw yere bonyara aw ta dingakonoyorow koson,

aw ta dingakonoyorow ta dugukolodimanw koson?

Aw ka aw jigi la aw ta naforo le kan,

k'a fo ko: <Jon le be se ka na ben an kan?>

⁵ A fle, ne bena siranya ben aw kan;

Matigi, Fangatigi Ala ko ten.

Siranya bena na ka bo aw fan bee ra;

o bena aw gben, aw bee be yerege ka taga aw ta fan na,

mogɔ si tena boribagaw lajen.

⁶ «Nka o ko fe, ne bena Amɔnkaw ta jamana laseko a cogokoro ra tuun. Matigi Ala ko ten.»

Min fɔra Edomu mara ta ko ra

⁷ Edomu mara ta ko:

Fangatigi Ala ko:

[†] 48:45 48.45 Sihon le tun ye Hesibon dugu masace ye. [‡] 48:46 48.46 Kemosi tun ye Mohabukaw ta ala ye; aw ye hayan 7 fle. * 49:1 49.1 Amɔnkaw ta masace: Kitabu dow b'a fo ko Milikomu, walama Moloki; o ye Amɔnkaw ta ala ye.

«O tuma hakiritigi te Teman† mara ra tuun le wa?

Ladibagaw banna o ta denw ce ra wa,
walama o ta hakiritigiya cenna le wa?

⁸ Aw ye aw ko don, ka bori,
aw ye taga to fo kuruwow konono yi,
aw Dedankaw‡!

Sabu ne bena cenri lase Esawu ta mogow ma;
o ta kojugu sarawagati lo.

⁹ Ni rezentigebagaw nana na aw fe,
o tena hali rezenden kelen bennin to o ko!
Ni sonw nana su fe,

fen o fen ka di o ye, o bena o bee ta!

¹⁰ Sabu ne koni bena Esawu ta mogow borolakolon le to;
ne bena o ta dogoyorow bee bo kene kan,
o tena se ka dogo tuun.

Ne bena cenri lase o ta durujaw ma, ani o balemaw, ani o sigijogonw bee.

Mogo si tena to, min b'a fo ko:

¹¹ «Aw ye aw ta feritaw to yi,
ne le bena o baro;

aw ta muso ce saninw ye o jigi la ne kan!» »

¹² Matigi Ala ko: «A fle, kiti tun ma ben minw kan, ko o ye nin minnifen min, olugu bena a min. O tuma aw don, yala aw jarakibari bena to wa? Aw jarakibari tena to de, aw fana ka kan k'a min. ¹³ Sabu ne be kari ne yere togo ra, Matigi Ala ko ten, ko Bosira dugu ta ko bena ke jatigekoba ye, a bena ke mafiyenyarifen ye, ka ke tomo ye, ani yoro danganin. A kerefeduguw bee bena ke tomow ye wagati bee, ka to ten.»

¹⁴ Ne ka kibaroya do men ka bo Matigi Ala fe;
a ka ciraden do ci ka taga siya tow fe, ka taga a fo o ye ko:

«Aw ye aw yere lajen ka na Edomu kama,
aw ye wuri ka na a kere!

¹⁵ Edomukaw, ne bena aw dogoya siya tow ce ra,
o tena aw jate ni adamaden tow ye.

¹⁶ «Aw nasiran min be mogow ra, ani yereyira min be aw jusu ra, o le ka aw lafiri,

aw minw tun siginin be faraw ce ra,
aw minw tun be kongoriw kunna.

Nka hali ni aw ka aw ta naga la fo sanlegelege ra i ko bonw,
ne bena aw lajigi ka bo yi;

Matigi Ala ko ten.

¹⁷ «Edomu jamana bena ke yoro lakolon ye. Ni mogo o mogo nana teme a koro, o tigi dabari bena ban fo a be filen fiye, o ta tawrow bee koson. ¹⁸ Sodomu ni Gomori ni o kerefeduguw halakira cogo min na, o cogo kelen na, mogo si tena sigi Edomu tuun, adamaden si temeto tena jigi yi tuun; Matigi Ala ko ten.»

¹⁹ Matigi Ala ko:

«A fle, jara be bo Zuriden kotuw ra cogo min na,

ka na ben beganw kan beganmarayoro pumanmanw na,
ne fana bena Edomukaw gben o cogo le ra,

ka bo o ta jamana ra yoronin kelen na.

Ne yere bena mogo do jini min bena a ta fanga sigi o kan;

sabu jon le be se k'a yere suma ni ne ye?

Jon le be se ka ne jininka ne ta keta ra?

Sagagbenbaga juman le be se ka lo ka ne konoo?

²⁰ «O ra, Matigi Ala ka ko min latige Edomukaw kama,

ani a ka fen min laben Temankaw kama, aw ye o lamen!

Sigiya t'a ra, o bena o sama ka taga ni o ye i ko sagaden barakantanw;

sigiya t'a ra, o bena o ta jamana halaki k'a ke yoro lakolon ye.

²¹ O bento mankan koson, dugukolo be yereyere;

o kuleto mankan be se fo Kogojiwulen ma.

† 49:7 49.7 Teman o ye Edomu jamana mara do ye. ‡ 49:8 49.8 Dedankaw tun siginin be Edomu jamana ra; Esawu tun ye Edomukaw bernace ye (Damina 36.9).

22 A fle, a be i ko bon do le be temena san fe,
a b'a kamanw yanganna Bosira dugu kunna.
O lon na, Edomu jamana cefariw jusukun bena ke
i ko muso jigibagato jusukun.»

Min fɔra Damasi dugu ta ko ra

23 Damasi[§] dugu ta ko:

«Hamati ni Aripadi* dugumogow maroyara,
sabu o ka kibaroguju men.

O baraka bee banna,

o hakiri wurira,

ka ke i ko kogoji min te se ka mala.

24 Damasi dugumogow baraka desera,

o ka o ko don ka bori.

O ja wurira;

kononofiri ni dimi barara ka o mina,

i ko muso jigibagato ta dimi.

25 E, mun le nana a to mogo bee banna Damasi ra sa,

nin dugu togoba,

ne tun be pagari dugu min koson?

26 O koson o ta kanbelenw bena benben ka sa jamalajenyorow ra,
o ta kerekecew si mankan tena men tuun o lon na.

Fangatigi Ala ko ten.

27 Ne bena tasuma don Damasi dugu laminikogo ra,

ka Beni Hadadi ta masabonbaw jeni.»

Kedari ni Hazori ta maraw ta ko

28 Kedari mara ta ko, ani Babiloni masace Nebukadinesari tun benna Hazori mara
minw kan, ka o kere, nin le fɔra olugu ta ko ra:

Matigi Ala ko:

«Aw ye wuri ka taga Kedari kama,

aw ye taga cenri ke tereboyanfan mogow fe.

29 O juguw ye o ta fanibonw ni o ta beganw bee ce,

ka o ta fanibonw datugufaniw, ani o ta minanw bee ce,

ka o ta nogomew mina!

Mogow y'a fo o ma ko: <Siranyakobaw be aw fan bee ra!>

30 Aw ye bori ka taga joona,

aw ye taga dogo dingadunbaw konɔ, ka to yi,

aw Hazorikaw!

Matigi Ala ko ten.

Sabu Babiloni masace Nebukadinesari ka ko do latige aw kama,

a ka fen do laben aw kama.

31 «Aw ye wuri ka taga ben siya do kan,

siya min siginin be hera ni laganfiya ra;

Matigi Ala ko ten.

Datugunan te o ta dugu donda ra, sogonan t'a ra;

o siginin be o kelen na, o danna.

32 O juguw bena o ta nogomew mina,

ka taga ni o ta begankuru caman bee ye.

Ne bena o fiye ka o janjan ka taga fan bee ra,

o mogow minw be o bonbosi kerefeyorow li†;

ne bena cenri ben o kan ka bo fan bee ra,

Matigi Ala ko ten.

33 O tuma Hazori mara bena ke kongowuruw dogoyoro le ye,

ka ke yoro lakolon ye tuma bee;

mogow si tena sigi yi tuun,

adamaden si temeto tena jigi yi tuun.»

Min fɔra Elamu mara ta ko ra

§ 49:23 49.23 Damasi tun ye Siri jamana ta duguba ye. * 49:23 49.23 Hamati ni Aripadi fana tun ye Siri dugu
dow ye (Ezayi 17.1-3; Amosi 1.3-5). † 49:32 49.32 Siya minw be o bonbosi kerefeyorow li: Aw ye Yeremi 9.25 fle.

³⁴ Nin ye Matigi Ala ta kuma ye, a ka min fɔ cira Yeremi ye Elamu mara ta ko ra; o kera Zuda masace Sedesiyasi ta masaya damina ra; a ko:

³⁵ Fangatigi Ala ko:

«A fle, ne bɛna Elamukaw ta kalan kari, sabu o le ye o ta baraka sɔrɔsababu ye.

³⁶ Ne bɛna fɔɔ naani lana Elamu mara kan, ka bɔ sankolo fan naani na.

Ne bɛna Elamukaw fiye ka o janjan ka taga fan bɛɛ ra.

Jamana tena ke yi,

ni Elamuka dow tena mina ka taga jamana min na.

³⁷ Ne bɛna siranya bla Elamukaw ra k'a to o ye yereyere o juguw na koro, o minw be o fagayoro pinina.

Ne bɛna kojugu ben o kan,

ne ta dimiba koson;

Matigi Ala ko ten.

Ne bɛna o nɔgbɛn ni kerekemuru ye,

fɔ ka taga o bɛɛ faga ka ban pewu.

³⁸ Ne bɛna ne ta masasiganan sigi Elamu mara kono,

ka o ta masace ni o ta jamogow halaki;

Matigi Ala ko ten.

³⁹ Nka wagati nataw ra,

ne bɛna Elamu mara laseko a cogokoro ra tuun;

Matigi Ala ko ten.»

50

Babiloni halakicogo ani Izirayeli kisicogo

¹ Matigi Ala ka nin kuma le fɔ cira Yeremi ye, Babiloni dugu ni a jamana ta ko ra:

² «Aw ye nin fɔ siya tow ye, k'a to o y'a men;

aw ye tagamasiyen do korota, k'a lakari bɛɛ ye.

Aw kana a dogo, aw y'a fɔ ko:

«Babiloni minana,

Beli maroyara,

Merodaki* jigi tigera!

O ta batofenw maroyara,

o ta jow jigi tigera!»

³ Sabu siya do be bora sahiliyanfan fe ka na o kama.

O bɛna o ta jamana ke yoro lakolon ye;

mogo si tena sigi yi tuun,

adamaden fara began kan, bɛɛ bɛna bori ka taga.

⁴ «O lonw na, ani o wagati ra,

Matigi Ala ko ten,

Izirayeli ta mogow, ani Zuda ta mogow bɛna seko ka na nagon fe;

o kasito le bɛna na,

ka na Matigi Ala, o ta Ala ta jennogonya jini.

⁵ O bɛna Siyon dugu sira kopininka;

o bɛna o na munu o yoro le ra,

o bɛna na noro Matigi Ala ra,

ka jennogonya* wuribari don ni a ye, mogo tena pina jennogonya min ko ka ye fiyewu.

⁶ «Ne ta mogow tun ye saga tununinw le ye,

o korosibagaw tun ka o lafiri,

o k'a to o tununa kuruw kunna;

o tun be bo kuru do kan ka taga kongori do kan, o kun fe;

o pinana o ta wɛɛ ko.

⁷ Ni min o min tun ka o kunben, o tun be o domu;

o juguw tun b'a fɔ ko:

«An ma jaraki de,

sabu olugu yere le ka jurumun ke Matigi Ala na koro,

* 50:2 50.2 Beli, ani Merodaki, o tun ye Babilonikaw ta ala dow togow ye (Ezayi 46.1; Yeremi 51.44).

Matigi Ala min tun ye o ta laganfiyayoro ye, ka kapa ni terenninya sira ye, ani o bemaw jigi tun ye Matigi Ala min ye.>

⁸ «Aw ye bori ka bo Babiloni,
aw ye bo Babiloni jamana ra,
aw ye teliya i ko bakoroninw be teliya ka bla sagakuru na fe cogo min na.
⁹ Sabu ne bena mogoo dow laben ka na Babilonikaw kama;
siya barakaman dow le bena lajen ka bo sahiliyanfan jamanaw ra,
ka na lo Babilonikaw kama, ka o kere ka o ta jamana mina.
O ta kalanw ta bipew be i ko kerekecefariw ta bipew,
min te fen bon k'a jen,
o borolakolon fana te seko ka bo kere ra.
¹⁰ O bena Babiloni jamana fenw bee ce,
a cebagaw fana bena wasa;
Matigi Ala ko ten.

¹¹ «Onhon, aw ye ninsondiya sa, aw ye pagari kosebe,
aw minw ka ne ta jamana fenw bee ce!
Onhon, aw ye panpan i ko misiden min be siman dondonna,
aw ye hanhan i ko soco barakamanw.
¹² Maroyaba le bena aw woroyoro soro,
dogoyari le bena aw worojamana soro.
A fe, ale le bena ke siyaw bee ra laban ye,
ka ke kongokolon ye, ani yorojalan, ani yoro lakolon.
¹³ Matigi Ala ta dimi koson, mogoo si tena sigi yi tuun;
jamana bee lajennin bena ke yoro lakolon le ye.
Ni mogoo o mogoo nana teme Babiloni jamana koro
ka o ta torow bee ye, o tigi dabari bena ban fo a be filen fiye!

¹⁴ «Aw minw be se kalanbon na,
aw ye laben, ka lo Babilonikaw kama, ka o lamini!
Aw ye o bon, aw kana hali bipje kelen to a forogo kono;
sabu o ka jurumun ke Matigi Ala na koro.
¹⁵ Aw ye kule ci o kama fan bee ra!
O siranna, fo o be o yere dira o juguw ma!
O ta bon barakamanw benna,
o ta dugu laminikogow benbenna,
sabu Matigi Ala le b'a yere dimibora.
Aw ye aw yere dimibo o ra!
O ka min ke tow ra, aw fana ye o ngon ke o ra.
¹⁶ Aw ye dannikebagaw bee ban Babiloni,
ani woroo be ke simantigebaga minw boro simantigewagati ra!
Kerekemuru ta halakiri nasiran koson
o bee ye taga o ta mogow fe,
o bee ye bori ka taga o yere ta mara ra.

¹⁷ «Izirayeli tun ye sagaden tununin le ye; jaraw tun b'a gbenna. Min konna k'a domu,
o ye Asiri masace ye; min laban k'a kolow karikari, o ye Babiloni masace Nebukadinesari
ye. ¹⁸ O koson Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Ne bena wuri Babiloni* masace ni a ta
jamana kama, i n'a fo ne wurira Asiri masace kama cogo min na.

¹⁹ « «Ne bena Izirayelimogow laseko o ta sagabon kono; o ta domunikeyoro bena ke
Karimeli kuru kan, ani Basan mara ra; o bena domuni ke Efirayimu kuruw, ani Galadi
kuruw kan fo ka fa. ²⁰ O lonw na, ani o wagatiw ra, Matigi Ala ko ten, o bena Izirayeli
ta terenbariyakow yoropini, nka o tena foyi ye; o bena Zuda ta jurumunkow yoropini,
nka o tena foyi ye, sabu ne ka o to minw to, ne bena yafa olugu ma.» »

²¹ «Aw ye taga ben Meratayimu jamana kan!
Aw ye taga ben Pekodi dugumogow kan!
Aw ye tugu o ko, ka o faga,
ka o bee halaki ka ban pewu;
Matigi Ala ko ten.
Ne ka fen o fen fo aw ye, aw ye o ke.

²² «Keremankanw le be jamana kono,

ani cənriba mankan.

²³ E, dunuƚa bɛɛ lajninn ta nɛgɛkuruba,
o le karira tan fɔ ka mugumugu wa!
E, Babiloni le kera yɔɔ lakolon ye siya tow cɛ ra wa!

²⁴ Ne ka jan la ele ƚa, Babiloni,
nka sani i ye bɔ a kala ma, i minana.
I juguw ka i sɔɔ ka i mina,
sabu i ka Matigi Ala sɔsɔ.

²⁵ «Matigi Ala k'a ta kɛrɛkɛminanw marayɔɔ dayɛɛ,
a k'a ta kɛrɛkɛminan farimanw bɔ.
Sabu nin le ye Fangatigi Ala, Matigi Ala ta baara ye,
a bɛna min kɛ Babilonikaw ta jamana ra.

²⁶ Aw ye bɔ fan bɛɛ ra ka na o kama,
aw ye o ta bondow dayɛɛ,
ka o borofenw cɛ ka o ton i ko simanton,
ka dugu bɛɛ halaki pewu;
foyi si kana to yi!

²⁷ Aw ye o ta misitoranw† bɛɛ faga;
aw ye taga o kannatigɛ misifagayɔɔ ra.
E, bɔnɔ ka o sɔɔ, sabu o ta lon le sera,
o ta kojuguw sarawagati sera.

²⁸ Minw borira ka bɔsi Babiloni jamana kɔnɔ,
aw ye olugu kan men:
o bɛ nana Matigi Ala, an ta Ala ta dimibɔcogo lakari Siyɔn dugu kɔnɔ,
ani a k'a ta batoso dimibɔ cogo min na.

²⁹ «Aw ye kalanbonbagaw wele ka na Babiloni kama,
minw bɛɛ bɛ se kalanbon na.
Aw ye na sigi k'a lamini,
o si kana bɔsi.

Aw ye o sara ka kaƚa ni o ta kɛwalew ye.
O ka min kɛ, aw fana ye o ƚɔgɔn kɛ o ra,
sabu o ka o yɛɛ suma ni Matigi Ala ye,
ka o yɛɛ suma ni Izirayeli ta Ala saninman ye.
³⁰ O kɔsɔn o ta kanbelenw bɛna benben jamalajenyɔɔw ra,
o ta kɛrɛkɛcɛw si mankan tɛna mɛn tuun o lon na;
Matigi Ala ko ten.»

³¹ «A flɛ, ne ni ele bɛ ƚɔgɔn na, ele jamana yɛɛyirabaga!
Matigi, Fangatigi Ala ko ten;
sabu aw ta lon sera,
aw ta kojugu saralon sera.

³² Jamana yɛɛyirabaga bɛna talon ka ben,
mɔgɔ si tɛna a lawuri;
ne bɛna tasuma don o ta duguw ra,
tasuma bɛna o kɛrɛfeyɔɔw bɛɛ jeni.»

Ala ka min latigɛ Babilonikaw kama

³³ Fangatigi Ala ko:

«O ka Izirayeli ta mɔgɔw, ani Zuda ta mɔgɔw bɛɛ lajninn minako juguya.
Minw ka o mina, olugu bɛɛ ka o mara o ta jamana ra yi,
o t'a fe ka o labla.

³⁴ Nka o kunmabɔbaga baraka ka bon,
ale min tɔgɔ ye ko Fangatigi Ala!
A bɛna wuri ka lɔ ni o kunko ye,
janko ka ƚasuma don o ta jamana ra,
ka ƚagban la Babilonikaw kan.

³⁵ «Aw ye kɛrɛkɛmuru ta Babilonikaw kama!
Matigi Ala ko ten.
Aw ye kɛrɛkɛmuru ta Babiloni dugumɔgɔw kama!

† 50:27 50.27 Misitoranw, o kɔɔ ye Babilonikaw ta kɛrɛkɛcɛfariw.

Aw ye kerekemuru ta o ta fagamaw, ani o ta hakiritigiw kama!

³⁶ Aw ye kerekemuru ta cira faninyafobagaw kama,
o ye ke hakirintanw ye!

Aw ye kerekemuru ta cefariw kama,
o jigi ye tige!

³⁷ Aw ye kerekemuru ta o ta sow, ani o ta sowotorow kama!

Siya were mogɔ minw bee be o ce ra, aw ye kerekemuru ta olugu kama,
o ye ke i ko musow!

Aw ye kerekemuru ta o ta natorow bee kama,
ka o bee ce!

³⁸ Ja ye don o ta kow bee ra
k'a jiw ja!

Sabu jo caman le be nin jamana ra;
o ta batofen lesenin cejuguw ka o hakiri bee nagami.

³⁹ O koson kongowuruw bena o ta jamana ke o sigiyoro ye, ani jakumawaraw;
konosogolonw bena a ke o ta so ye.

Adamaden tena sigi yi tuun,
a lakolon bena to wagati bee, ani tuma bee.

⁴⁰ A bena ke i ko Ala ka Sodomu ni Gomori ni o kerefedugu minw halaki;
Matigi Ala ko ten.

Mogɔ si tena sigi yi tuun,
adamaden si temeto tena jigi yi tuun.

⁴¹ «Siya do nato fle ka bo sahiliyanfan na!

Siya camanba lo, ani o ta masace barakamanw;
olugu le be wurira ka bo fo dugukolo dan na ka na.

⁴² O ka o ta kalanw ni o ta tamanw korota;
mogɔ hinabariw lo, o te makari.

O mankan be i ko kogoji mankan,
o yelennin be sow kan;
o labennin lo kere kama, ka jen ka ke i ko mogɔ kelen,
ka na ele kere, ele Babiloni dugu.

⁴³ Babiloni masace ka o kibaroya men minke,
a baraka bee banna;
jatige k'a mina,
kononofiri ka a soro, i ko muso jigibagato.

⁴⁴ «A fle, jara be bo Zuriden kotuw ra cogo min na,
ka na ben beganw kan beganmarayoro jumanmanw na,
ne fana bena Edomukaw ghen o cogo le ra
ka bo o ta jamana ra yoronin kelen na.
Ne yere bena mogɔ do nini min bena a ta fanga sigi o kan;
sabu jon le be se k'a yere suma ni ne ye?
Jon le be se ka ne jininka ne ta keta ra?
Sagagbenbaga juman le be se ka lo ka ne konɔ?

⁴⁵ «O ra, Matigi Ala ka ko min latige Babiloni dugu kama,
ani a ka fen min laben Babilonikaw kama, aw ye o lamen!
Sigiya t'a ra, o bena o sama ka taga ni o ye i ko sagaden barakantan;
sigiya t'a ra, o bena o ta jamana halaki k'a ke yoro lakolon ye.

⁴⁶ Babiloni minato mankan koson dugukolo bena yereyere;
mankanba do bena bo siyaw ce ra!»

51

Babiloni ta tɔɔɔ bena juguya kosebe

¹ Matigi Ala ko:

«A fle, ne bena cenrikefɔno do lawuri
Babiloni kama,

ani Levu Kamayi* ta mogow kama.

² Ne bena siya were mogɔ dow ci Babilonikaw kama,

* 51:1 51.1 Levu Kamayi, o ye Babilonikaw togo fɔcogo do ye.

ka na o fiye i ko siman,
ka o ta jamana lakolon to.
Ni kojugu lon nana se a ma,
o mɔgɔw bɛna na a kama ka bo fan bɛɛ ra.»

³ Aw kana a to kalantigiw ye o ta kalanw samayɔɔ sɔɔ,
aw kana a to o ye o ta kerekederege donyɔɔ sɔɔ;
aw kana o ta kerekeden kanbelenw to yi,
aw ye o ta kerekɛjama bɛɛ halaki pewu!

⁴ Aw ye o faga ka o suw benben Babiloni jamana kɔɔ,
ka o sɔgɔ ni muru ye ka o su benben Babiloni dugukɔɔsiraw kan.

⁵ Sabu Izirayeli ni Zuda ta Ala ma taga ka o to,
ka o kelen to i ko muso cɛ sanin;
Fangatigi Ala ma taga ka o to,
hali ni a kera ko o ta jamana bɛɛ lajennin ka hakekow ke
Izirayeli ta Ala saninman ja kɔɔ.

⁶ Aw ye bori ka bo Babiloni,
bɛɛ ye bori k'a yere kisi,
janko aw kana na sa o ta terenbariyaw kosɔn,
sabu nin ye Matigi Ala ta dimibɔlon le ye;
o ka kan ni min ye, a bɛna o sara ni o le ye.
⁷ Babiloni tun bɛ Matigi Ala boro kɔɔ i ko sanin jifiye,
dunupa bɛɛ minna jifiye min na fo ka janamini;
siyaw k'a ta duven min,
o kosɔn fatɔya blara o ra.

⁸ Nka Babiloni barara ka ben fo ka mugumugu.
Aw ye mapumankokanw fo a ma,
aw ye fla munta jini a ta joriw kosɔn;
a bɛ se ka ke ko a bɛna keneya tuun.

⁹ An kɔni tun b'a fe ka Babiloni ta bana keneya,
nka a ma se ka keneya.

An y'a to yi,
an bɛɛ ye taga an ta jamana ra;
sabu a ta kiti bonya sera fo sankolo ma,
a sera fo sankabaw ma.

¹⁰ Matigi Ala ka an ta terenninya yira kene kan;
aw ye na an ye Matigi Ala, an ta Ala
ta kobaw lakari Siyɔn dugu kɔɔ.

¹¹ Aw ye aw ta biɛnew dabo,
aw ye aw ta biɛneforogo fa!
Matigi Ala ka Medikaw ta masacew kɔɔɔɔsu,
sabu a k'a latige ko a bɛ Babiloni halaki.
Matigi Ala bɛna a yere dimibo,
k'a ta batoso fana dimibo.

¹² Aw ye tagamasiyen do korɔta Babiloni kogow kɔɔ,
aw ye do fara dugu korɔsibagaw kan,
aw ye kerekedenw lolo ka dugu korɔsi,
kerekeden dow ye dogo ka o juguw kɔɔ,
sabu Matigi Ala tun ka min fo Babilonikaw ta ko ra,
a ka min latige, a bɛna o ke.

¹³ Babiloni, ele min siginin bɛ jiba† kere fe,
naforobaw bɛ ele min fe,
i laban sera,
i ta tɔɔɔri minan fara!

¹⁴ Fangatigi Ala karira a yere tɔgɔ ra:
«Can lo, ne bɛna i ta jamana fa mɔgɔw ra, ka o caya i ko tonw;
o pagarito bɛna to ka kule ci i kunna.»

Danbaga Ala ta bonya

† 51:13 51.13 Jiba, o ye Efirati ba ye (Yirari 17.1).

15 Matigi Ala ka dugukolo dan a ta sebgaya baraka ra,
ka dunuṅa ju sigi a ta hakiritigiya baraka ra,
ka sankolo dan a ta faamuri baraka ra.

16 Ni a k'a ta sankurukan bɔ, jibaw be lajen sankolo kɔnɔ,
a be sankabaw lana ka bɔ fɔ dunuṅa danw na;
a be sanmanamanaw bɔ sanji ce ra,
a be fɔɔ labɔ a marayɔrɔw ra.

17 «Adamaden bee ye naloman le ye, o si te ko lon;
saninfagabaga be jo min lalaga, o maroya be ban ka ale yere mina;
a be o fenw lalaga ka mogow negɛ le,
sabu nenekiri te o fenw na.

18 Fengbansanw lo, baarakunntanw lo;

ni o ta kojugu saralon nana se, o bee bɛna halaki.

19 Nka Ala min be Yakuba ta mogow fe, ale te o cogo ra;
ale le ka fen bee dan.

Izrayeli le ye a ta siya ye,

Fangatigi Ala, o ye a tɔgo ye.»

Babiloni ta masaya labancogo

20 «Babiloni, ele tun kera ne boro i ko negɛkuru, i ko kerekeminan;
ne ka ele ke ka siya tow bugɔ ka o ben,
ne ka ele ke ka jamana dɔw halaki.

21 Ne ka ele ke ka so ni sotigi bugɔ ka o ben,

ne ka ele ke ka sowotoro ni a boribaga bugɔ ka o ben,

22 ne ka ele ke ka ceɓw ni musow bugɔ ka o ben,

ne ka ele ke ka mogokorɔbaw ni denmisɛnw bugɔ ka o ben,

ne ka ele ke ka kambelenw ni sunguruw bugɔ ka o ben,

23 ne ka ele ke ka sagagbenbaga ni a ta sagakuru bugɔ ka o ben,

ne ka ele ke ka senekɛbaga ni a ta misidaba bugɔ ka o ben,

ne ka ele ke ka jamanatigiw ni kuntigiw bugɔ ka o ben.

24 Nka Babilonikaw ka kojugu minw bee ke Siyɔn dugu ra,

ne bɛna o juru sara o ra,

ne bɛna o juru sara Babiloni jamana mogow ra aw yere na na;

Matigi Ala ko ten.»

25 «A fe, ne ni ele be jɔgɔn na, ele kuru cenrikebaga!

Matigi Ala ko ten.

Ele min tun be dunuṅa bee halaki,

ne bɛna ne boro bɔ ele kama,

ka i kolonolon ka bɔ fara kunna ka i ben,

ka i ke kuru jeninin ye.

26 Kabakuru si tena bɔ ele ra ka o ke bon kabakuru folo ye,

kabakuru tena bɔ ka o ke bon jusiginan kabakuru ye;

sabu ele bɛna ke yɔrɔ lakolonba le ye, ka to ten tuma bee.

Matigi Ala ko ten.»

27 «A ye tagamasiyen dɔ korɔta jamana kɔnɔ,

aw ye buru fiye siyaw ce ra,

aw ye siyaw wele ka bla a kama,

aw ye nin maraw mogow wele a kama:

Ararati, ani Mini, ani Asikenazi maraw.

Aw ye kerekuntigiw wele a kama,

aw ye bɔ a kama ni sow ye, amanba i ko tonw.

28 Aw ye siyaw wele a kama,

ani Medikaw ta masacew,

o ta jamanatigiw, ani o ta namogow bee,

ani jamana minw bee be o ta mara kɔnɔ.

29 Dugukolo yuguyugura, a yereyerera,

sabu Matigi Ala tun ka min latige Babiloni kama, o be ke:

a bɛna Babiloni jamana ke yɔrɔ lakolon ye,

mogow tena sigi yɔrɔ min na tuun.

³⁰ Babiloni kerekedenw ka kere dabra;
o tora kerekunbenbonw konɔ.
O ta cefariya banna;
o kera musow le ye.

O juguw ka tasuma don o sigiyɔrɔw ra,
ka o ta dugu dondaw sɔgonanw karikari.

³¹ Ciraden dɔ tagato be ciraden dɔ nato kunben,
kibaroyafɔbaga dɔ be dɔ kunben;
olugu bee be tagara a fɔ Babiloni masace ye
ko a ta dugu bee lajennin minana.

³² Temesiraw bee minana,
tasuma donna kodarabinw na,
kerekacew jigi tigera.»

³³ Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko:
«Babiloni dugu be i ko simangbasikene,
wagati min o b'a dondon;
a tora doonin, a ta simantigewagati bena se.»

Ala bena a ta mogow dimibo

³⁴ «Babiloni masace Nebukadinesari ka an domu,
ka an ban pewu,
ka an ke i ko minan lakolon;
a ka an kunu i ko kogoji danfen barakaman be mogɔ kunu cogo min na.
A ka an ta fenw bee ra pumanmanw ke k'a konɔbara fa,
ka sɔrɔ ka an gbɛn ka bɔ an ta jamana ra.

³⁵ O ka minakojuguya min la an kan,
o hake ye ben Babilonikaw kan.
Siyon dugumogow ko ten.
An fagari hake ye ben Babiloni jamana mogow kan.»
Zeruzalemu dugumogow ko ten.

³⁶ O koson Matigi Ala ko:
«A fle, ne bena lo ni aw kunko ye,
ne bena aw dimibo;
ne bena Babiloni ta kɔba ji ja,
k'a bununji ja.

³⁷ Babiloni dugu bena ke kabakuruton le ye,
a be ke kongowuruw dogoyɔrɔ ye;
o ta ko bena ke jatigekoba ye, o be ke logɔborifen ye,
mogɔ si tena sigi Babiloni tuun.

³⁸ O bena kasi pɔgon fe i ko jarakanbelenw,
o bena mankan ci i ko jaradenw.

³⁹ Ni o ta nege wurira o no fe kosebe tuma min na,
o tuma, ne bena panagbeba laben o ye;
k'a to o ye min fo ka panamini,
ka o jusu diya kosebe;
o ko, o be sunogɔ banbari ke,
o tena wuri sunogɔ min na ka ye;
Matigi Ala ko ten.

⁴⁰ Ne bena o mina ka jigi ni o ye fagariyɔrɔ ra,
i ko o be taga ni sagaden ye a fagayɔrɔ ra cogo min na,
i ko o be taga ni sagajigiw ni bakɔroninw ye cogo min na.»

Babilonikaw ta maɓnumanko

⁴¹ E, Sesaki[‡] minana wa?
Dunuɓa bee lajennin tun be min tando, o le tagara wa?
E, Babiloni ta ko kera jatigekoba ye siyaw ce ra de!

⁴² Kogoji wurira ka ben Babiloni kan,
a jiwoyobaw ni a mankan k'a datugu pewu!

⁴³ A ta duguw kera yɔrɔ lakolonw ye,
jamana kera yɔrojalan ye, ani kongokolon;

[‡] 51:41 51.41 Sesaki, o ye Babiloni ye (Yeremi 25.26).

mogo tena sigi o ta jamana ra tuun,
adamaden si tena teme yi tuun.

44 Ne bena wuri Beli[§] kama Babiloni;
a ka fen minw kunu, ne bena o sama ka bo a da ra.
Siya tow tena to ka bori ka na a fe tuun;
Babiloni dugu kogow fana bena ben.

45 «Ne ta mogo, aw ye bo Babiloni dugu kono,
aw ye bori ka aw yere kisi,
ka bo Matigi Ala ta dimiba koro.

46 Aw bena kibaroya minw men jamana kono,
aw kana a to o ye aw fari faga, walama ka aw lasiran;
san do ra o be kibaroya do fo,
san were o be do were fo.
Tonori bena caya jamana kono,
kuntigi do bena wuri do kama.

47 O koson, lon do bena se,
o lon na ne bena wuri Babiloni ta jow kama;
o ta jamana bee lajennin bena maroya,
o ta mogo faganinw suw bee lalanin bena to jamana kono yi.

48 Sankolo ni dugukolo ni o konofenw bee
bena pagarikanbaw bo Babiloni koson;
sabu cenrikebagaw bena na ka bo sahiliyanfan na ka na ben o kan;
Matigi Ala ko ten.»

49 Babiloni fana ka kan ka ben Izirayeli ta mogo faganinw koson,
i n'a fo dununa fan bee mogo fagara, ka benben Babiloni sababu ra cogo min na.

50 Aw minw bosira kerekemuru boro,
aw ye taga, aw kana lo!
Ka aw to yorojan, aw ye aw hakiri to Matigi Ala ra,
Zeruzalemu ko ye to aw jusu ra.

51 An tun maroyara, sabu o tun ka an mafiyenya.
An kun tun suurura,
sabu jamana were mogo dow nana
ka na don Matigi Ala ta bon yoro saninmanw kono.

52 «O koson, lon do bena se,
Matigi Ala ko ten,
ne bena wuri o ta jow kama;
mogo mandiminin minw be jini ka sa, olugu bena nuna jamana yoro bee ra.

53 Hali ni Babiloni ka yelen ka se fo sankolo ma,
k'a ta bon barakamanw lo ka yelen fo san fe,
o bee n'a ta, ne bena cenrikebagaw lana a kama;
Matigi Ala ko ten.»

54 Kulekan do be bora Babiloni,
cenriba do mankan be bora Babilonikaw ta jamana ra.

55 Sabu Matigi Ala bena Babiloni halaki,
a bena o ta mankanba bee mala.
O juguw be i ko jikurubaw,
o mankan be i ko jibaw mankan,
o kan be bora ni barakaba ye.

56 Sabu cenrikebagaw be nana o kama,
o be nana Babiloni kama.
Babilonikaw ta cefariw minana,
o ta kalanw karira;
sabu Matigi Ala ye mogo sarabaga Ala le ye,
a be bee sara ka kaja ni a ta keta ye!

§ 51:44 51.44 Beli ye Babilonikaw ta ala do togo ye (Ezayi 46.1, Yeremi 50.2).

57 «Ne bena o ta kuntigiw ni o ta hakiritigiw lamin fo ka o panamini, ani o ta jamanatigiw, ni o ta pamogow, ni o ta cefariw.

O bena sunogo banbari le ke,

o tena wuri sunogo min na ka ye.

Masace le ko ten, masace min togo ye ko Fangatigi Ala.

58 Fangatigi Ala ko:

Babiloni dugu laminikogojanbaw

bee bena waraga ka benben.

Tasuma bena dugu donda kon jamijanw jeni.

Mogow be baara ke gbansan le,

siyaw be o yere sege ka na o ta sege tono laban tasuma le ra.»

Kitabu min firira Efirati baji ra

59 Ayiwa, cira Yeremi tun ka nin cira di Seraya ma, Maseya dence Neriya dence, wagati min Seraya tun be tagara Babiloni ni Zuda masace Sedesiyasi ye; o tun kera Sedesiyasi ta masaya san naaninan na. O y'a soro Seraya tun ye Zuda masaso pamogo folo ye.

60 Kojugu minw bee tun bena se Babiloni ma, nin ko minw bee tun sebera Babiloni ta ko ra, Yeremi tun ka o bee sebe gbolokitabu do kan. 61 Yeremi k'a fo Seraya ye ko: «Ni i ka se Babiloni, i ye jija ka nin kow bee karan ni kanba ye; 62 i y'a fo ko: <Matigi Ala, ele yere le k'a fo ko i bena nin yoro halaki, janko adamaden kana sigi a ra tuun, walama began; a ye ke yoro lakolon ye tuma bee ka to ten.> 63 Ni i ka nin kitabu karan ka ban tuma min na, i ye kabakuru do siri a ra, k'a firi Efirati baji ra. 64 O ko, i y'a fo ko: <Babiloni bena tunu nin cogo le ra; ne bena kojuguba minw ben Babiloni kan, a tena se ka wuri ka bo o ra tuun fiyewu. O bena halaki ka ban.> »

Nin ye Yeremi ta kumaw laban ye.

Zeruzalemu dugu benko

52

(Masacew flanan 25.1-7; Kibaroyaw flanan 36.11-13; Yeremi 39.1-7)

Masace Sedesiyasi minacogo

1 Sedesiyasi sigira masaya ra k'a si to san mugan ni kelen. A ka san tan ni kelen le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Hamutali. Yeremi dennuso tun lo; Libinaka tun lo.

2 A ka kojugu ke Matigi Ala pa koroo, i n'a fo Yehoyakimu tun k'a ke cogo min na. 3 Nin kow bee tun sera Zeruzalemu dugu ni Zuda mara ma, Matigi Ala ta dimi le koson. A laban, Matigi Ala nana o ghen ka bo a yere pa koroo. O ko fe, Sedesiyasi belen nana muruti Babiloni masace ma.

4 Sedesiyasi ta masaya san konontonnan na, o san karo tannan na, o karo tere tannan na, Babiloni masace Nebukadinesari nana Zeruzalemu dugu kama tuun ni a ta kerekejama bee ye, ka na dugu lamini; o ka tintin dow lo ka dugu lamini. 5 O ka dugu lamini ten ka taga se fo masace Sedesiyasi ta masaya san tan ni kelennan ma.

6 O san karo naaninan, o karo tere konontonnan, kongoo nana gban dugumogow ra k'a soroo domuni si tun te o boro tuun minke, 7 o ka wo do bo kogo ra. Kerekecew bee bora o sira fe su fe, kogo fla ce ma, masace ta yiritu fan na, ka bori ka taga Zuriden kenegbe sira fe. O y'a soroo Babilonikaw tun ka dugu lamini. 8 Nka Babilonikaw ta kerekejama ka masace Sedesiyasi ghen ka taga a mina Zeriko kenegbeyoro ra. A ta kerekejama bee borira ka janjan k'a to yi. 9 O ka masace Sedesiyasi mina ka taga ni a ye Babiloni masace fe Ribila, Hamati ta jamana ra ka taga a ta kiti tige. 10 Babiloni masace ka Sedesiyasi dencew kannatige Ribila a yere pa na. A ka Zuda mara pamogow bee kannatige fana Ribila. 11 O ko, Babiloni masace ka Sedesiyasi yere padenw ci, k'a siri ni siranegi jorokow ye, ka taga ni a ye Babiloni, ka taga a bla kaso ra yi, fo ka taga se a saya ma.

Nebuzaradan ka Zeruzalemu to halaki

(Masacew flanan 25.8-21; Yeremi 39.8-10)

12 Babiloni masace Nebukadinesari ta masaya san tan ni konontonnan na, o san karo loorunan, o karo tere tannan, Nebuzaradan nana Zeruzalemu. Ale tun ye Babiloni masace ta jamana kuntigi do ye, ani masaso korosibagaw kuntigi. 13 A ka Matigi Ala ta batoso jeni, ani Zuda masace ta so, ani dugu bonw bee; a ka bon panamanw bee jeni. 14 Babilonikaw ta kerekejama min tun be ni masaso korosibagaw kuntigi ye, olugu ka Zeruzalemu dugu kogow bee cici. 15 Masaso korosibagaw kuntigi Nebuzaradan ka jamana desebagato dow mina ka taga ni olugu ye, ani mogoo to minw tun tora dugu

kono, ani minw tun ka o yere di Babiloni masace ma, ani bororabaarakabagaw. ¹⁶ Nka Nebuzaradan ka desebagato dow to yi, janko olugu ye ke rezenw ni forow sene ye.

¹⁷ Matigi Ala ta batoso ta samasen siranegeramanw, ani a wotoro siranegeramanw, ani a minanba koorinin min tun lalagara ni siranenge ye, Babilonikaw ka o bee cici, ka taga ni o siranenge ye Babiloni. ¹⁸ O ka a siranegedagaw, ani a buguricenaw, ani a muruw, ani jifyew, ani a setiw ta. O tun be baara ke ni siranegafen min o min ye Alabatoso kono, o ka o bee ta. ¹⁹ Masaso korosibagaw kuntigi ka tasaw, ani tasumabonanw, ani jifyew, ani negedagaw, ani saninfitinablanaw, ani setiw, ani jifyew bee ta; fen o fen tun ye sanin ye, ani fen o fen tun ye warigbe ye, a ka o bee ta.

²⁰ Masace Sulemani tun ka fen minw lalaga Ala batoso kama, min ye samasen fla ye, ani minanba koorinin, ani misi tan ni fla min lalagara ni siranenge ye ka minanba sigi o kunna, ani wotorow, mogwo si tun te o siranenge hakeya lon. ²¹ Min ye samasenw ye, samasen bee kelen kelen janya tun ye nongon* na tan ni seegi ye, a lamini tun ye nongon na tan ni fla ye, a siranenge bonya tun be borokanden naani bo; wo tun be samasenw kono. ²² O tun ka datugunan dow ke o ra ni siranenge ye; o janya tun ye nongon na looru. O tun ka jo bisigiya dow ke ka samasen sanfeyoro negen, ani gerenadi yiriden bisigiyaw; o bee tun ye siranenge le ye. Samasen fla bee cogoya tun ye kelen ye, ani yiriden minw tun kera ka o negen negen. ²³ Gerenadi yiriden bikononton ni wooro le tun b'a kerefeyoro w ra; yiriden minw tun kera ka jow lamini, o tun ye yiriden keme.

²⁴ Masaso korosibaga kuntigi ka sarakalasebagaw kuntigiba Seraya fana mina, ani a demebaga min tun ye sarakalasebaga Sofoni ye, ani sarakalasebaga saba minw tun be Alabatosoba donda korosibagaw ye. ²⁵ A ka dugu kerekejama namogoba do fana mina, ani Zuda masace ladibaga ce wolonfla minw tun tora dugu kono, ani kerekejama kuntigi ta seberikebaga min tun be cedenw togow sebe ka o ta kerekedenya ra, ani Zuda mara ce biwooro; olugu tun be dugu kono yi.

²⁶ Masaso korosibagaw kuntigi Nebuzaradan ka o mogow mina ka taga ni o ye Ribila, Babiloni masace fe. ²⁷ Babiloni masace ka o faga Ribila, Hamati mara ra.

²⁸ Nebukadinesari ka mogwo da min mina ka taga ni o ye, o fle nin ye: A ta masaya san wolonflanan na, a ka Zuda mara mogwo waga saba ni mogwo mugan ni saba (3 023) le mina ka taga ni o ye. ²⁹ A ta masaya san tan ni seeginan na, a nana Zeruzalemuka mogwo keme seegi ni mogwo bisaba ni fla (832) le mina ka taga ni o ye. ³⁰ Nebukadinesari ta masaya san mugan ni sabanan na, masaso korosibaga kuntigi Nebuzaradan nana Zuda mara mogwo keme wolonfla ni mogwo binaani ni looru (745) mina ka taga ni o ye. Mogwo minaninw bee lajennin kera mogwo waga naani ni keme wooro (4 600).

*Babiloni masace ka Yehoyakini labo kaso ra
(Masacew flanan 25.27-30)*

³¹ Ayiwa, Masace Yehoyakini ta minari san bisaba ni wolonflanan na, san min na Evili Merodaki kera Babiloni masace ye, o san karo tan ni flanan na, ani o karo tere mugan ni loorunan, Babiloni masace ka Zuda masace Yehoyakini labla, k'a labo kasobon na.

³² A ka Yehoyakimu minako ja kosebe. Masace to minw tun minana ka taga to ale koro Babiloni, a ka Yehoyakimu sigi olugu bee kunna. ³³ O ka Yehoyakini ta kasodenderegew bo a ra. A ka domuni ke ni Babiloni masace yere ye lon o lon, a si to bee ra. ³⁴ Babiloni masace k'a mako bee na o cogo le ra lon o lon, a si to bee ra, fo ka taga a sa.

* **52:21** 52.21 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

KASIKAN KITABU Kitabu faamucogo

Kasikan kitabu ye mogo do ta jusukasikumaw le ye, Zeruzalemu dugu halakiko koson. Kogbelenw, ani kojugu minw kera mogow ra, nin tigi pa ka o bee ye. A be se ka ke cira Yeremi yere ye. O koson nin kitabu togo lara fana ko Yeremi ta kasikan kitabu.

Babilonikaw nana Zeruzalemu dugu lamini fo san kelen ni tarance, ka kongoba ben mogow kan. O kumaw be soro Masacew flanan 25, ani Kibaroyaw flanan 36, ani Yeremi 39 ni 52. O ka masace Sulemani ta Ala batoso cejumanba ci, ka mogow mina ka taga ni o ye Babiloni.

Nin kitabu sebebaga najiboto be o kow le lakari nin kitabu kono, ka mogow ladi, ko Ala kanblari tono ye halakiri ye.

Ka kaja ni nin kitabu sebecogo ye, k'a ta a sura folo ra ka taga a bla a sura naani na, o kumakanw bee kelen kelen be damina ni heburukan sigininden do ye. O sebericogo be se ka kitabu karanbaga deme k'a hakiri to kitabu konokumaw ra.

Kasikan kitabu b'a yira ko Ala ka nin toorow bee lase a ta mogow ma o ta jurumunw, ani o ta terenbariyaw le koson. Nka o bee n'a ta, Ala ta hina ka bon. Ni a ta mogow ka nimisa o ta jurumunw na, a be son ka yafa o ma, ka o ta daariri lamen. Nin kitabu kunba ye 3.22-23 ye; o yoro b'a fo ko: «Matigi Ala ta pumanya ma ban, a ta hina ma se a dan ma. Sogoma o sogoma pumanyakura, ani hinakura.»

Kitabu konokow

Donkiri folo: Zeruzalemu kera yoro lakolon ye (1)

Donkiri flanan: Ala ta kiti sera Zeruzalemu ma (2)

Donkiri sabanan: Cira jigi ma tige Ala ra (3)

Donkiri naaninan: Zeruzalemu dugu halakira pewu (4)

Donkiri loorunan: Ala ta mogow ta daariri (5)

Zeruzalemu kera dugu lakolon ye

¹ E, dugu min tun fara mogow ra folofolo,*
bi o le kera dugu lakolon ye tan!
Siyaw bee tun be dugu min ko fora folofolo,
bi o dugu le kera i ko muso ce sanin!
Dugu min tun siginin be kuntigiya ra jamanaw kunna folofolo,
bi o dugu le blara jamana tow ta fanga koro!

² A be kasi o, ka kasi su bee;
a pada bee fara naji ra.
A kanubagaw bee ra,
mogo si ma soro k'a jusu saaro.
A teriw bee k'a janfa;
o bee yelemana ka ke a juguw ye.

³ O ka Zuda ta mogow mina ka taga ni o ye,
ka taga o bla jonyagbelen le ra.
O siginin be siyaw ce ra,
nka o te laganfiya sorora.
O nogbenbagaw bee ka o ghen ka o mina;
o y'a soro a deguninba tun lo.

⁴ Siyon dugu ta siraw be sukasi kera,
sabu mogo si te nana janagbew ra o siraw fe tuun.
O ta sarakalasebagaw be nunana,
o ta sunguruw† jusukun toorora.
Dugu dondaw bee benbenna,
dugu yere ko bee kera jusukasi ko ye.

* **1:1** 1.1 Kasikan kitabu sura 1 ka taga a bla sura 4, o kumakanw bee kelen kelen be damina ni heburukan sigininden do ye, k'a ta a sigininden folo ra, min ye Alefu ye, ka taga a bla a laban na min ye Tavu ye. † **1:4** 1.4 O sunguruw fana tun bee baara ke Alabatoso kono.

5 O juguw sigira o kunna;
 o pasumanin le siginin be o kunna,
 sabu Matigi Ala yere le ka nin tooo la o kan
 o ta hakew caya koson.
 O ka o denw mina ka taga ni o ye;
 olugu tagara ke o juguw ta jonw ye.

6 Siyon dugu ta nooro bee bora a kan.
 O ta kuntigiw kera i ko mankalaninw,
 domunikeyoro te minw fe tuun.
 O be bori o nogbenbaga na,
 k'a soro baraka si te o ra tuun.

7 Naforoba min tun be Zeruzalemukaw fe folofolo,
 sisan o ta sege wagati ra,
 o be miirira o naforoba ko ra
 ka o to yaala ra jamanaw ni jogon ce.
 O ta mogow donna o juguw boro,
 mogosi ma soro ka o bosi;
 o juguw ka o halakito ye ten minke,
 olugu ka ke o logobo ye.

8 Zeruzalemu dugu ta jurumunw cayara fo k'a dama teme;
 o koson a kera yoro saninyabari ye.
 Minw bee tun b'a bonyara,
 olugu k'a fari lakolon ye minke,
 o b'a dogoyara sisan.
 Ale yere be nunana le,
 fo a b'a na dogo.

9 A ta nogoninya no be a ta derege dugumayoro ra.
 Ko min tun bena a soro ko fe, a tun ma o jate mina.
 A bencogo kera kabako le ye;
 mogosi fana ma soro k'a jusu saaro.
 A ko: «E, Matigi Ala, ne ta sege fe,
 sabu ne juguw sera ne ra.»

10 A juguw ka a borofen nafaman bee ce.
 A ka siya werew donto ye
 a ta yoro saninman koro;
 k'a soro ele Ala tun ka o siyaw bari,
 ko o man kan ka don i ta mogow ta jen ra.

11 A ta mogow bee nunato le be o ta domuni jini.
 O borofen minw ko tun ka gbelen o ma, o ka o di o juguw ma,
 janko ka domuni soro k'a domu,
 ka baraka donnin don o yere ra.
 «E, Matigi Ala, i na lo ne ra ka ne fe,
 sabu mogosi te ne jatera fen ye tuun.»

12 Aw minw be temena sira kan,
 aw te ne ta sege jatera fen ye wa?
 Aw ye aw na lo ne ra ka ne fe;
 jon ta tooo le ka ne ta bo?
 Jon ta tooo be i ko nin tooo min benna ne kan,
 Matigi Ala ka min ben ne kan a ta dimiba lon na?

13 A tora san fe ka tasuma lajigi
 ka n'a don fo ne korokunw na.
 A ka jo siri ne sen koro,
 ka ne laben ko fe.
 A ka ne halaki pewu;

ne segeɛninba lo lon bæ.

¹⁴ A yere boro ka ne ta terenbariyakow siri
k'a ke i ko yiri min be la senekemisi kan na;
a ka o siri naɗɗon na ka o la ne kan na,
fo ka ne baraka bæ ban.
Matigi ka ne don moɗo dow boro,
ne fanga te se moɗo minw koro.

¹⁵ Ne ta kerekereɗfari minw bæ tun be ni ne ye,
Matigi ka olugu bæ gben.
A ka kerekerejama do wele ne kama,
janko ka ne ta kanbelenw terege;
Matigi ka Zuda mara ta dugumogow
terege a sen koro i ko rezen be congɗo cogo min na.

¹⁶ O le koson, ne be kasira.
E, ne padenw fara ji ra,
sabu ne jusu saarobaga yoro janyara ne ra,
ale min tun be se ka ne ja gbeleya.
Ne dencew bæ halakira ka ban,
sabu ne juguw baraka bonyara ni ne ta ye.

¹⁷ Siyon k'a boro lo mogow ye,
nka moɗo si ma soro k'a jusu saaro.
Matigi Ala ka ci do di
Yakuba ta denw ta juguw ma,
ko o juguw ye o lamini yoro bæ ra.
Zeruzalemu dugu kera yoro saninyabari ye olugu na koro.

¹⁸ Matigi Ala ta le ye can ye;
sabu ne le murutira ka ban a ta kuma ma.
Aw siyaw bæ, aw ye ne lamɛn!
Aw ye ne ta dimi fle:
O ka ne ta sungurudenw, ani ne ta kanbelenw
mina ka taga ni o ye.

¹⁹ Minw tun be ne kanuna folofolo, ne ka olugu wele,
nka o ka ne janfa.
Ne ta sarakalasebagaw, ani ne ta cekorobaw
fagara dugu kono;
o tun be domuni le jinina,
janko ka baraka don o yere ra.

²⁰ E, Matigi Ala, a fle, ne deguninba lo.
Ne kono bæ pagamina;
ne jusu bæ pagamina,
sabu ne le murutira ka ban i ta kuma ma pewu!
Kene ma, mogow be fagara ni kerekemuru ye;
so kono, saya le be yi!

²¹ Mogow ka ne nunakan men,
nka moɗo si ma na ne jusu saaro.
Kojugu min sera ne ma, ne juguw bæ ka o men;
ele Ala sonna ka o ke ne ra minke, o diyara o ye sa.
I tun ka lon min ko fo, a to o lon ye se;
k'a to ne juguw fana ye ke i n'a fo ne.

²² I kana i hakiri bo o ta kojuguw ko!
I ka min ke ne ra
ne ta terenbariyakow koson,
i ye o naɗɗon le fana ke o ra;

sabu ne n̄unakan cayara,
ne baraka banna pewu.

2

Matigi Ala ka min ke a ta m̄oḡo ra

¹ E, Matigi dimina
fo a ka Siyon dugu datugu ni sankabaw ye, k'a ke dibi ye!
A ka Izirayeli ta n̄oro beɛ bo a kan,
k'a ben dugu ma.
O dugu le tun be i ko a senlayoro;
nka a ma son k'a hakiri to o ra, a ta dimilon na.

² Matigi ka Yakuba ta duguw beɛ halaki ka o ban pewu,
hali a ma hina o ra.
A jusu boninba
ka Zuda mara ta dugu barakamanw benben.
Jamana ni a kuntigiw beɛ,
o ka o beɛ ben dugu ma ka o lamaroya.

³ A ta dimiba koson,
a ka Izirayeli ta baraka bo a kan.
Wagati min na o juguw wurira o kama,
a banna k'a boro bo ka o demɛ.
A ka tasumaba mana Yakuba ta so konɔ,
ka o ta yoroƿ fan beɛ jeni.

⁴ A k'a ta kalan sama a ta m̄oḡow kama, i n'a fo o jugu do.
A ka kalan mina ni a kininboro ye a ta m̄oḡow kama, i n'a fo o kerebaga do.
M̄oḡow na tun be bo m̄oḡo minw beɛ fe,
a ka olugu beɛ faga Siyon dugu ta sow konɔ.
A k'a ta dimiba lajigi o kan
i ko tasuma.

⁵ Matigi kera i ko Izirayeli jugu do;
a ka Izirayelim̄oḡow halaki ka o ban pewu.
A ka o ta masabonbaw beɛ halaki,
ka o ta bon barakamanw cen.
A ka naji ni kasi caya
Zuda mara m̄oḡow ce ra.

⁶ A k'a yere ta yoro laminikogo cen, i ko nankɔ ta sansan be cen cogo min na;
a k'a ta n̄oḡonkunbenyoro cen.
Matigi Ala ka m̄oḡow hakiri bo
nanagbew, ani Nenekirilonw* ko Siyon dugu konɔ.
A ta dimiba koson, a ka masacew
ani sarakalasebagaw beɛ doḡoya.

⁷ Matigi banna a ta sarakajenifen* na;
a k'a ko don a ta yoro saninman ma.
A ka Siyon dugu masabonw labla,
k'a to o juguw ka o kogow cici.
Mankanw cayara Matigi Ala ta batoso konɔ,
k'a ke i ko nanagbelon do ta mankan.

⁸ Matigi Ala k'a latige
ko a be Siyon dugu laminikogow ci.
A ka juru la k'a suma,
a fana ma son k'a ciri dabla fiyewu!
A ka dugu kogo barakamanw ni a laminikogow bla sukasi ra;
o beɛ benbenna n̄oḡon kan.

⁹ Dugu donda konw karira ka ben fo ka don boƄo ra, dugukolo ra;

a ka konw sɔgɔnanw cɛn, ka o bɛɛ karikari.
 O ta masacɛ ni o ta kuntigiw bɛ siya wɛrɛw boro.
 Sariya tɛ yi tuun;
 o ta ciraw fana tɛ kuma foyi sɔrɔra
 ka bɔ Matigi Ala fɛ tuun k'a fɔ mɔgɔw ye.

¹⁰ Siyɔn dugu cɛkɔrɔbaw,
 olugu jenin siginin bɛ dugu ma.
 O ka buguri kɛ o kun na,
 ka bɔrɔfaniw don o yɛrɛ ra.
 Zeruzalɛmu sungurudenw
 ka o kun biri dugu ma.

¹¹ Ne ɲadenw baraka banna kasi fɛ;
 ne kɔnɔ gbanna;
 ne kɔnɔnɔ firira
 ne ta dugumɔgɔw ta cɛnri kosɔn;
 sabu denmisɛnw ni denɲeninw bɛ siradaw ra,
 o bɛɛ baraka desenin lo.

¹² O b'a fɔra o bamusow ye ko:
 «An bɛ domuni ni rɛzɛnɲi fɛ!»
 O baraka desenin bɛ dugu siradaw ra
 i ko mɔgɔ mandiminin.
 O nin bɛ bɔra o ra,
 ka o to o bamusow boro.

¹³ Ne bɛna mun le fɔ aw ye tuun?
 Ne bɛna aw suma ni jɔn le ye tuun, Zeruzalɛmu dugumɔgɔw?
 Ne bɛna aw suma ni jɔn le ye,
 ka aw jusu saaro, Siyɔn dugumɔgɔw?
 Sabu aw ta cɛnri bonyara i ko Kɔgɔjiba!
 Jɔn le bɛna se ka aw bɔsi ka bɔ nin na sa?

¹⁴ Aw ta ciraw ka ko o ko ye k'a fɔ aw ye,
 o bɛɛ tun ye kumalakolonw, ani mɔgɔlafirikumaw le ye.
 O ma aw ta jurumunw gbɛya k'a fɔ aw ye,
 ni o tɛ, o tun tɛna aw mina.
 O ka kuma min o min fɔ aw ye,
 o bɛɛ kera faninya ni janfakumaw le ye.

¹⁵ Tɛmɛbagaw bɛɛ bɛ kabakoya
 fɔ ka o boro fla gbasi ɲɔgɔn na aw le kosɔn.
 O bɛ filen fiye ka o kun yuguyugu
 Zeruzalɛmu dugumɔgɔw kosɔn,
 k'a fɔ ko: «E, o tun b'a fɔra dugu min ma ko a cɛɲa dafanin lo,
 ani dunuɲa bɛɛ tun bɛ ɲagarira dugu min kosɔn,
 o dugu le ye nin ye tan bi wa?»

¹⁶ Aw juguw bɛɛ bɛ o daw wagara
 ka kumabaw fɔ aw le ma.
 O bɛ filen fiye, ka o ɲin ɲimi,
 ko: «An ka o bɛɛ halaki ka ban pewu!
 An tun bɛ lon min kɔnɔna cɔ,
 o le sera bi, an ɲa k'a ye!»

¹⁷ Matigi Ala tun ka min latige, a ka o kɛ.
 A tun k'a darakan min di kabini wagatijan, a ka o le dafa.
 A ka cɛnri kɛ,
 hali a ma hina.
 A k'a to aw juguw yɛrɛkora aw ma;
 a ka aw juguw baraka bonya.

18 O be kulera ni o jusukun bee ye, ka Matigi wele.
 Siyon dugu kogow,
 aw ye naji woyo su ni tere,
 i ko baji.
 Aw kana sege kasi ra;
 aw paden kana najibo dabra ka ye.

19 Aw ye wuri su fe ka kule!
 Aw ye kule su wagati bee ra.
 Aw ye aw jusukunnakow bee fo Matigi ja korɔ,
 k'a ke i ko ji be woyo cogo min na.
 Aw ye aw boro korota k'a daari,
 janko a ye aw denw kisi,
 sabu o be sara kongɔ boro
 dugu siradaw bee ra.

20 E, Matigi Ala,
 i ja lo an na, k'a fle i be nin kow kera mogɔ minw na.
 Yala a daganin be ko muso ye a yere woroden sogo domu wa,
 a b'a den min kanu?
 Yala a daganin lo ko sarakalasebagaw ni ciraw ye faga
 hali Matigi ta yoro saninman konɔ wa?

21 Denmisenw ni mogokorobaw
 suw lalanin be dugu ma siradaw ra.
 O ka ne ta sungurudenw
 ani ne ta kanbelenw faga ni kerekemuru ye.
 I ta dimilon na koni, i ka fagari ke,
 i ka mogow kannatige, hali i ma hina.

22 I ka an jatigebagaw wele ka bo fan bee ra ka na an kama,
 k'a ke i n'a fo o be mogow wele janagbe ra cogo min na.
 Matigi Ala ta dimilon na, mogɔ si ma bosi,
 mogɔ si janaman ma to.
 An tun ka an janto den minw na, ka o lamɔ,
 an juguw ka olugu bee halaki.

3

Ala ta cira ta tɔɔɔ ni a ta jigi

1 Ne ye mogɔ do le ye min ka tɔɔɔ silɔn,
 sabu Ala ta dimi kosɔn, a ta tɔɔɔ sera ne ma.

2 A ka ne mina ka taga ni ne ye dibi ra;
 a ma taga ni ne ye yeelen na.

3 A boro be ne kelen le kan;
 wagati bee a be tɔɔɔ lase ne ma.

4 A ka ne fari ni ne sogo bee cen;
 a ka ne kolow bee karikari.

5 A ka kogo le lo ne fan bee ra,
 ka ne lamini ni bonɔ ni tɔɔɔ ye.

6 A ka ne bla dibi ra,
 i n'a fo mogɔ minw sara kabini wagatijan.

7 A ka ne lamini ni kogo ye janko ne kana se ka bosi;
 a ka negejoroko gbirimanw don ne ra.

8 Ne kulera cogo bee ra k'a wele ko a ye ne demɛ,
 nka a ma ne ta daariri jaabi.

9 A ka ne ta siraw datugu ni kabakurubaw ye;
 a ka ne temesira tige.

10 A lara ka ne konɔ i ko wara be la ka mogɔ konɔ cogo min na,
 i ko jara be dogo ka mogɔ konɔ cogo min na.

11 A ka ne sama ka bo ne ta sira kan, ka ne sogo tigetige i ko wara;
a ka ne to ne kelen na.

12 A ka bibe don a ta kalan na k'a sama;
a ka ne suma, ka ne bon ni a ta bibe ye.

13 A ka bibe w bo a ta bibe forogo kono,
ka ne bon ka ne sogo ne soro ra.

14 Ne kera logoborifen ye ne ta mogow bee le fe;
o be ne togo le don o ta donkiriw ra lon bee.

15 A ka ne kono fa ni juguflaburu kunaman le ye,
ka jalaji ke ne ta minji ye.

16 A ka ne jinw karikari ni berekise ye,
ka ne la bugurige ra.

17 I ka ne ni hera faran ka bo jogon na;
ne m'a lon tuun fen min togo ye ko nasuma.

18 O koson ne ko: «Ne ta bonya banna pewu;
ne jigi te foyi kan tuun Matigi Ala fe.»

Matigi Ala ta numanya te ban

19 Ni ne miirira ne ta sege ni ne ta mapumanko ra,
a be ke ne fe i ko jalaji ni baga.

20 Ne hakiri b'a ra tuma bee;
o koson ne jusukun tooronin lo.

21 Nka ne be ko min to ne hakiri ra, o le ye nin ye;
fen min be ne jigi ye o le ye nin ye:

22 Matigi Ala ta numanya ma ban,
a ta hina ma se a dan ma.

23 Sogoma o sogoma numanyakura, ani hinakura.
E, i ta kankelentigiya ka bon de!

24 Ne b'a fo ne jusukun na ko: «Matigi Ala le ye ne ninyoro ye.»
O koson ne jigi be ale le kan.

25 Minw jigi be Matigi Ala kan,
mogo minw be Matigi ta jengogonya jini,
a be konuman ke olugu ye;

26 Ka je ka Matigi Ala ta kisiri makono,
o ka ni.

27 Mogo ye dimi sonmina a denmisenman,
o ka ni a ma.

28 A bena je ka sigi a kelen na,
sabu Ala le k'a latige a ye ten.

29 A bena biri fo k'a da don buguri ra,
sabu kisiri jigiyi be se ka soro hali bi.

30 A bena a ye lo a bugobaga ye,
k'a to mogow y'a dogoya.

31 Sabu Matigi te ban mogo ra,
k'a tigi to yi wagati bee.

32 Nka hali ni a ka i jusukun tooro, a be hina,
ka kapa ni a ta numanyaba ye;

33 sabu a man di a ye ka sege ben mogo kan,
a man di a ye ka adamaden jusukun tooro.

34 Nka ni aw be jamana ta kasodenw
bee dondon aw sen koro,

35 ni aw be mogo ta jo ye lema k'a ke a jaraki ye
Ala Korotaninba yere na koro,

36 ni aw be mogo jo bosi a ra kititigeyoro ra,
yala Matigi te o kow yera le wa?

37 Jɔn le bɛ se ka kuma dɔrɔn, k'a to ko do ye ke,
ni Matigi yere m'a latige ko o ko ye ke?

38 Koruman o, kojugu o,
yala Ala Korɔtaninba yere da le te o bɛ latigera wa?

39 Mun kosɔn adamaden bɛ dimi,
mun kosɔn mɔgo bɛ dimi a ta jurumun tɔɔɔ kosɔn?

Cira ko a ta mɔgɔw ye nimisa

40 An ye an ta kokecogo segesege, ka miiri,
ka seko ka na Matigi Ala fe.

41 An ye an jusukun miiriyaw bɛ la Ala kan,
ka an boro fana korɔta Ala fan fe, sankolo ra.

42 An koni ka i hake ta, an kera mɔgo murutininw ye;
ele fana ma sɔn ka yafa an ma.

43 I ka i ta dimi ke fani ye k'a melege i yere ra, ka an nɔgben;
i ka an faga, hali i ma hina an na.

44 I ka i yere datugu ni sankaba ye,
janko an ta daariri si kana se i ma.

45 I ka an ke i ko fen jacinanw,
i ko namapama, siya tɔw ce ra.

46 An juguw bɛ bɛ o da wagara
ka kumabaw fo anw le ma.

47 Jatige ni dingakonɔben, o le sera an ma;
halakiri ni cɛnriba, o le sera an ma.

48 Ne naji bɛ jigira i ko koji,
ne ta mɔgɔw ta cɛnriba kosɔn.

49 Ne naji bɛ jigira le, a te lo;
ne tena kasi dabra ka ye,

50 fo Matigi Ala ye na to sankolo ra
k'a hakiri to an na, ka an fe.

51 Min sera ne ta dugu sunguruw ma,
ni ne ka o fe, o bɛ ne jusukun tɔɔɔ le.

52 Minw kera ne juguw ye, k'a sɔɔɔ kun t'a ra,
olugu ka ne nɔgben i ko o bɛ kɔnɔnin gben k'a mina cogo min na.

53 O ka ne firi kolɔn kɔnɔ ko o bɛ ne faga;
o ka kabakuru do ke ka ne datugu.

54 Jiw ka ne tunu.
Ne ko: «Ne ta banna sa!»

55 Nka ne tora fo kolɔn kɔnɔnɔ yi
ka ele Matigi Ala tɔgo wele.

56 I ka ne ta welerikan mɛn:
«I kana i toro datugu ne njanakan ni ne ta welerikan na.»

Ala k'a ta mɔgɔw jaabi

57 Lon min ne ka i wele, i gbarara ne ra;
i k'a fo ne ma ko ne kana siran!

58 Matigi, i lora ni ne kunko ye,
i ka ne nin kisi.

59 Matigi Ala, o ka kojugu minw ke ne ra, i ka o ye;
o kosɔn, i yere ye ne ta kiti tige.

60 O b'a fe ka o yere dimibo ne ra cogo min na,
ani o ka jen min siri ne kama, i ka o bɛ ye.

61 Matigi Ala, i ka o ta dogoyarikumaw mɛn,
ani o b'a fe ka jen min siri ne kosɔn.

62 O bɛ o ta kumaw bɛ forɔ ne le ma;
o ta miiriya bɛ bɛ ne le kan lon bɛ.

⁶³ A fɛ, ni o siginin lo o, ni o lɔnin lo o,
ne tɔgɔ le bɛ o ta dɔnkiriw bɛɛ ra.

⁶⁴ E, Matigi Ala, o ka min kɛ ne ra,
i ye o sara ni o nɔgɔn le ye fana.

⁶⁵ I ye o jusukun tɔɔɔ kosebɛ,
ka i ta danga ben o kan.

⁶⁶ Matigi Ala, i ye dimi o kɔɔ ka o nɔgbɛn,
ka o halaki ka bɔ i ta dugukolo kɔ kan pewu.

4

Zeruzalemu dugumɔgɔw ta sege

¹ E, sanin le ja finna!

Sanin yerɛworɔ le ja yelemana!

Yɔɔ saninman ta kabakuruw le yerɛgera
siradaw bɛɛ ra!

² E, Siyɔn duguden dawulamanw,
minw dawula tun ka bon i ko sanin yerɛworɔ,
olugu le kera sisan i ko bɔgɔdaga,
dagalalagabaga boro bɛ min lalaga!

³ Hali kongowuruw bɛ o sinw lo o denw ye,
k'a to o denw ye sin min.
Nka ne ta mɔgɔw kera mɔgɔ hinabariw le ye,
i ko kɔnɔsogolon* min bɛ kongokolon kɔnɔ.

⁴ Denɲeninw kan bɛ ja
minlɔgɔ boro;
denmisɛnw bɛ kasi domuni nɔ fɛ,
nka mɔgɔ si tɛ foyi di o ma.

⁵ Minw ta baro tun ye domuni dimanw ye,
olugu le bɛ sara kɔngɔ boro sirakunw na.
Minw tun lamɔna fani sɔngɔgbɛlɛnw cɛ ra,
olugu le bɛ lara sununkunw kan.

⁶ Ne ta mɔgɔw ta jurumun tɔɔɔ juguyara
fɔ ka tɛmɛ Sodɔmukaw ta kan;
Sodɔmukaw ta dugu tun halakira yɔɔnɔnin kelen na le;
mɔgɔ si boro tun ma se o ma.

⁷ Siyɔn fagamaw tun saninyanin bɛ kosebɛ;
o tun ghenin bɛ ka tɛmɛ nɔnɔ kan.
O fari tun cɛ ka ɲi ka tɛmɛ kɔnɔnkise kan;

o fari cogo tun dakananin bɛ i ko safiri lulu.

⁸ Nka sisan o ɲada finna ka tɛmɛ dagafinfin kan;
mɔgɔ tɛ se ka o ye sira ra ka o lɔn tuun.

O fasara, fɔ ka o kolow bɔ kɛnɛ ma;
o fari jajara i ko yirijalan.

⁹ O ka minw faga ni kerɛkɛmuru ye, olugu ta belɛn fisayara
ka tɛmɛ kɔngɔ ta mɔgɔ faganinw kan;
kɔngɔ ka olugu baraka bɛɛ ban,
domunisɔɔbariya ka o halaki.

¹⁰ Muso minw tun ye hinabagaw ye kakɔɔ,
bi olugu yerɛ boro le ka o ta denw sogo tobi.
O le kera o ta domuni ye.
O kow kera ne ta dugumɔgɔw ta halakiri wagati le ra.

* **4:3** 4.3 Kɔnɔsogolon ye kɔnɔ dɔ ye, min bɛ taga k'a ta fanw ni a ta denw to a ko kongo kɔnɔ; a tɛ a janto o ra
(Ayuba kitabu 39.14-18).

11 Matigi Ala ta dimi sera a dan ma;
a k'a ta dimi bon Siyon dugu kan.
A ka tasuma do mana Siyon dugu konɔ,
fo ka dugu jusiginanw bee jeni.

12 Dugukolo masacew si tun tena la nin ko ra;
dunɔnamogow si tun tena la a ra,
ko lon do, Zeruzalemu kerebagaw, ani o juguw
tun bena don Zeruzalemu dugu donda fe.

13 O bee kera o ta ciraw ta terenbariyaw le koson,
ani o ta sarakalasebagaw ta kojuguw koson;
sabu olugu ka mogɔ terrenninw faga,
ka o jori woyo dugu konɔ.

14 O be talontalonna siraw kan ka taga, i ko fiyentow;
o ta mogofaga hake ka o lanogo,
k'a ke fo mogɔ si te son
ka maga hali o ta faniw na.

15 Mogow be peren k'a fo o ye ko: «Aw ye bo yi, mogɔ saninyabariw!
Aw ye bo yi! Aw ye bo yi! Aw kana maga an na!»
O koson o bora ka ke yaala ye ka lamini.
Siya were mogow b'a fo o ma ko: «Aw te se ka sigi an ce ra yan tuun!»

16 Matigi Ala yere le ka o janjan yorow ra;
a tena a janto o ra tuun.
Mogow ma sarakalasebagaw si bonya,
o ma makari cekorobaw si ra.

17 An padenw segera fleri ra;
an ka demebaga jini an yere ra, ka dese.
An ka fleri ke ka meen, ka an jigi la jamana min kan,
o jamana mogow ma na an kisi.

18 An juguw be an tagamato korosi;
hali an te se ka teme an yere ta dugu siraw fe!
An laban koni surunyara, an ta teredaw dafara ka ban,
sabu an ta laban le sera.

19 An nogbenbagaw ka teri
ka teme bon tagato kan san fe.
O ka an nogben kuruw kan,
ka taga dogo ka an konɔ kongokolon konɔ.

20 Min tun ye an nin tangabaga ye, Matigi Ala ta mogɔ panawolomanin,
ale yere benna o ta jan na.
An tun b'a fora ko an bena dogo ale min ta suma koro
janko ka panamanya ka to siyaw ce ra.

21 Edomu ta mogow, aw minw siginin be Usi jamana ra,
aw ye pagari, ka ninsondiya!
Nka o bena minnifen do di aw fana ma;
aw bena o min ka panamini fo ka aw fari lakolon to.

22 Siyon dugu, aw ta jurumunw kafarira;
o tena aw mina ka taga ni aw ye tuun.
Ele Edomu dugu, Ala bena aw ta jurumunw hakew le bo aw ra sisan;
a bena aw ta terenbariyaw bo kene kan.

- 1 E, Matigi Ala, ko min sera an ma, i hakiri to o ra;
an ta maroya fle, ka i janto an na.
- 2 An ta cen yelemana ka ke siya were ta ye;
an ta sow kera mogo were ta ye.
- 3 An kera feritaw le ye, sabu an facew te yi;
an bamusow kera i ko muso ce saninw.
- 4 An ka kan ka an ta ji minta san le;
an ta tobirikelogo fana be soro ni wari le ye.
- 5 An nogbenbagaw be an ko tuma bee;
an segera, o te a to an ye nenekiri.
- 6 An be Misirankaw, ani Asirikaw le daari,
janko olugu ye domuni di an ma ka an wasa.
- 7 An bemaw le ka terenbariyakow ke, nka olugu te yan tuun;
o ta jurumun hake be benna anw le kan.
- 8 Jonw le sigira an kunna;
mogo te yi min be an bosu ka bo o boro.
- 9 An be an nin le bla farati ra ka taga an ta domuni jini ka na;
sabu mogofagabagaw be ben an kan kongokolon konu.
- 10 Kongo gbanna an na, fo an fari be an jeni jeni,
i n'a fo an donna furune le konu.
- 11 O benna Siyon dugu musow kan,
ka ben Zuda mara dugu ta sungurudenw kan.
- 12 O boro ka an ta kuntigiw kan dulon juru ra;
o ma cekorobaw bonya.
- 13 An ta kanbelenw le be wugusikabaw ju;
cedenninw be talontalonna ni logodoniw ye o kunna.
- 14 Dugu cekorobaw te sigira dugu donda ra tuun,
kanbelenw te o ta forifenw fora tuun.
- 15 Nagari banna an jusu ra pewu;
an ta donw yelemana k'a ke sukasi le ye.
- 16 An ta masafugula benna ka bo an kun na;
bono ka an soro, sabu an ka jurumun ke.
- 17 Fen min k'a to an baraka banna;
fen min koson an padenw baraka dogoyara,
- 18 o le ye ko Siyon kuru* kera yoro lakolon ye,
ka ke kongowuruw ta yaalayoro ye.
- 19 Nka ele koni Matigi Ala, ele be i ta masaya ra wagati bee;
i ta masaya be to a no ra wagati bee, ani tuma bee le.
- 20 Mun koson i jinana an ko pewu?
Yala i bena ban an na an ta si to bee le ra wa?
- 21 A to an ye seko ka na i fe Matigi Ala, janko an ye seko ka na;
a to an ye ke i ko an tun be cogo min na folofolo.
- 22 Yala i bena ban an na ka an to yi pewu le wa?
Yala i dimina an koro fo ka taga se a dan ma le wa?

EZEKIYELI TA KITABU Kitabu faamucowo

Nin kitabu ye sarakalasebaga Ezekiyeli ta kitabu le ye. Ala k'a ke a ta cira ye, ko a ye nin kow sebe, Zeruzalemu dugu ciwagati ra.

Zuda masace Yehoyakimu murutira Babiloni masace Nebukadinesari ma minke, Nebukadinesari dimina; a nana ben Zuda mara kan, ka ce waga tan mina Yahudiyaw ta namogow ra, ka taga ni olugu ye Babiloni. Ezekiyeli tun be o mogow ra; ale nana a si to bee ke Babiloni.

Ala k'a ta kuma lase Ezekiyeli ma ni tagamasiyen caman ye. Ala b'a wele ko «adamaden». Ala Nin ko fora sijaga caman nin kitabu kono.

Ka Ezekiyeli to Babiloni, Ala ka nin cirayakumaw don a da ra; a kumana Zuda mara mogo minaninw fe, ani minw tun tora Zeruzalemu, k'a yira o ra ko Ala bena a ta kiti ben o kan o ta kojuguw koson. Ezekiyeli ta kuma kera can ye; Zeruzalemu dugu halakira, Alabatosoba jenina. O le ko fe, mogow sorora ka cira ta kumaw jate, ka nimisa o ta jurumunw na. A kera ten, Ala ka layiri ta o ye ko a bena yafa o ma ka o deme.

Nin kitabu yoro dow faamu ka gbelen, sabu cira be kuma minw fo, an t'a lon ni o kow kera ka ban, walama ni o ma ke folo. Tuma dow, cira be ko temeninw, ani ko nataw bee ye yoronin kelen na ka o fo.

Ezekiyeli ta kitabu be Ala ta saninmanya yira an na, ani a ta makari, ani a ta kankelentigiya. Jurumun be Ala ta kiti ben mogow kan, nka ni o ka nimisa, Ala be yafa o ma, ka o deme, ka o ke a ta mogow ye tuun. O koson Cira b'a fo k'a gbeleya mogow ye ko o ka kan ka o jago yelema.

Kitabu konokow

Ala ka Ezekiyeli wele ciraya kama (1-3)

Ezekiyeli ka Zeruzalemu halaki ko fo (4-24)

Ala bena kiti ben siya tow fana kan (25-32)

Ala ka layiri ta a ta mogow ye (33-37)

Ala bena Gogi halaki (38-39)

Izirayeli jamana ni Alabatosokura ta ko (40-48)

Zeruzalemu ta kiti

(1-24)

Ezekiyeli ka Ala ta noro ye

¹ San bisabanan, karo naaninan tere looru, ka ne to ni mogo minanin tow ye Kebari jiba kere fe, sankolo dayelera; Ala ka fen dow yira ne ra. ² O san tun ye masace Yehoyakini minari san loorunan ye. Karo tere loorunan na, ³ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne Ezekiyeli ma, sarakalasebaga Buzi dence. O kera Babilonikaw ta jamana ra, Kebari jiba kere fe. Matigi Ala k'a ta sebgaya jigi ne kan o yoro le ra.

⁴ Ne ka fleri ke ka sanfojoba do nato ye ka bo sahiliyanfan fe, ani sankababa do, ani tasumamana do; yeelen tun ka min lamini. O tasumamana tun be i ko sanmanamana le tun be bora a cenance ra, k'a cenance ke i ko sirangege min donna tasuma ra k'a wulen.

⁵ Fenpanaman naani bisigiya tun be a cenance ra; olugu cogoya tun be i ko adamadenw.

⁶ Nada naani tun be o bee kelen kelen fe, ani kaman naani. ⁷ O senkalaw tun terennin lo;

o senw tun be i ko misiden senw, o tun be manamana i ko sirangege nugunin. ⁸ Adamaden

borow tun be o kamanw jukoro o fan naani na; o naani bee kelen kelen tun be ni a ta

padaw, ani a ta kamanw ye. ⁹ O kamanw tun be sera jagon ma; o tagato tun te o ja

yelema, nka o bee kelen kelen tun be o ja teren le ka taga. ¹⁰ Min ye o padaw cogo ye, o

naani bee kelen kelen pada tun be i ko adamaden pada o pafeyanfan na, jara pada tun

be o bee kelen kelen fe o kininboroyanfan na, misitoran pada tun be o bee kelen kelen

fe o numanboroyanfan na, bon pada fana tun be o bee kelen kelen fe o kofeyanfan na.

¹¹ O kaman fla minw tun korotara san fe, olugu tun be maga jagon na; o tun be o kaman

fla to ke ka o fari datugu. ¹² O bee kelen kelen tun be o ja teren ka taga le. Ni Ala ta

sebgaya tun b'a fe o ye taga yoro min na, o tun be taga o yoro ra; o tagato fana tun te

o ja yelema. ¹³ Nin fenpanamanw cogoya tun be i ko tasumakami, i ko tasumamana;

tasuma tun be munumunu o ce ra, o tasuma yeelen tun ka bon. Sanmanamanaw fana

tun be seri ka bo tasuma ce ma. ¹⁴ Fenpanamanw tun be to ka boribori fan bee ra, ka

taga ka na.

¹⁵ Ayiwa, ka ne to o fenɲanamanw fleri ra, ne ka wotorosen dɔw lonin ye dugu ma, kelen be o fenɲanaman naani bee kelen kere fe. ¹⁶ O wotorosenw yecogo ni o lalagacogo koson, o tun be manamana i ko kirisoliti lulu; o naani bee cogo tun ye kelen ye. O yecogo ni o lalagacogo tun kera i ko wotorosen dɔ le donna wotorosen dɔ were konɔ. ¹⁷ Ni o be taga, o be se ka taga fan naani bee ra, nka o tagato te o ja yelema. ¹⁸ O wotorosenw ta kononogew konɔ tun ka bon, jatigefenba tun lo fana. Nakisew tun ka o sen naani yoro bee lamini. ¹⁹ Ni fenɲanamanw tun be taga, wotorosenw fana tun be taga ni o ye; ni fenɲanamanw tun be korota san fe ka bo dugu ma, wotorosenw fana tun be korota ni o ye. ²⁰ Ni Ala ta se bagaya tun b'a fe o ye taga yoro min na, o tun be taga o yoro ra; wotorosenw fana tun be korota ka taga ni o ye, sabu fenɲanamanw ta se bagaya le tun be wotorosenw lataga. ²¹ Ni fenɲanamanw tun be taga, wotorosenw fana tun be taga. Ni o tun ka lo, wotorosenw fana tun be lo. Ni o tun ka korota san fe ka bo dugu ma, wotorosenw fana tun be korota ni o ye; sabu fenɲanamanw ta se bagaya le tun be wotorosenw lataga.

²² Furance koorinin dɔ tun be fenɲanamanw kun sanfeyoro ra, i ko dugalen belebele dɔ manamanato; jatigefenba tun lo. ²³ O furance koorinin jukoro, o fenɲanamanw bee kelen kelen tun ka o kaman fla korota san fe ka sin jogon ma, ka o kaman fla to ke ka o yere datugu, ka o fari datugu ni o ye. ²⁴ O tagato, ne ka o kamanw mankan men; a be i ko jibaw mankan, i ko Sebeetigi Ala ta kan, i ko jamaba mankan, i ko kerekejambaba mankan. Ni o tun ka lo, o tun be o kamanw lajigi. ²⁵ Ni o ka lo ka o kamanw lajigi, o tuma furance koorinin min be o kunw san fe, mankan do be bo o furance kunna.

²⁶ Furance koorinin min tun be o kunw sanfeyoro ra, fen dɔ tun be o furance kunna min cogoya tun be i ko safiri lulu, k'a ke i ko masasiginan bisigi. Danfen dɔ tun be o masasiginan bisigi kunna, fo a sanfeyoro ra, min cogoya tun be i ko adamaden. ²⁷ A yoro min tun be i ko a soro, k'a ta o yoro ra ka yelen san fe, o tun be i ko siranega manamanato, k'a ke i ko tasuma le k'a lamini; k'a ta o yoro ra ka jiji jukoro, o tun be i ko tasuma, ka yeelenba ke k'a lamini. ²⁸ A yeelen tun be i ko sanmuru be manamana cogo min na sankabaw ce ra sanji nalon na. Nɔɔɔ min tun k'a lamini, o nɔɔɔ tun be o cogo le ra; a cogoya tun be i ko Matigi Ala ta nɔɔɔ. Ne ka o ye minke, ne benna ka ne ja biri dugu ma; ne ka kumakan dɔ men.

2

Ala ka Ezekiyeli ci

¹ A ko ne ma ko: «Adamaden, i wuri ka lo i sen kan, ne bena kuma i fe.» ² Kabini a ka o fo ne ye doron, Ala ta se bagaya donna ne ra ka ne wuri ka ne lo ne sen kan; min tun be kumana ne fe, ne ka o kumakan men.

³ A ko ne ma ko: «Adamaden, ne be ele ci la taga Izirayelimogow fe; siya murutinin lo, sabu o banna ne ra. Olugu ni o bemaw tora ka ne hake ta fo ka na se bi lon ma. ⁴ Ne be i ci mogɔ janagbelenw, ani mogɔ jusukungbelenw le fe. Taga a fo o ye ko Dununatigi Ala le ko tan! ⁵ Mogɔ murutininw lo; o koson ni o ka i lamen o, walama ni o yere ma i lamen o, o koni bena a lon ko Ala ta cira dɔ be o ce ra. ⁶ Adamaden, ele koni kana siran o ja, i kana siran o ta kumaw fana ja, hali ni i kera i ko mogɔ min siginin be binjuguw, ani njaniyiriw, ani bundeninw ce ra. Mogɔ murutininw lo, nka i kana siran o ta kumaw ja, i ja kana tige o ja korɔ fana. ⁷ Mogɔ murutininw lo, o koson ni o ka i lamen o, walama ni o yere ma i lamen o, i ye ne ta kumaw fo o ye doron.

⁸ «Adamaden, ele koni, ne bena min fo i ye, o lamen. Ele fana kana ke mogɔ murutinin ye i ko nin mogow murutinin lo cogo min na. Ayiwa, ne bena fen min di i ma, i dayele ka o domu.»

⁹ Ne ka fleri ke ka borotege dɔ sinnin ye ne ma, gbolokitabu dɔ tun be o borotege konɔ. ¹⁰ A ka gbolokitabu dɔ dayele ne ja na; seberi tun be o kitabu ko n'a ja bee kan. Sangakasikanw, ani mapumankokanw, ani nunakanw, o le tun sebera a konɔ.

3

¹ A ko ne ma ko: «Adamaden, fen min dira i ma, o domu! Nin gbolokitabu domu, i ye taga kuma Izirayelimogow fe.»

² Ne ka ne da ye, a ka gbolokitabu di ne ma ko ne y'a domu. ³ A ko ne ma tuun ko: «Adamaden, ne ka nin kitabu min di i ma, i yere baro ni o ye, k'a domu ka i konɔ fa a ra.» Ne k'a domu minke, a timiyara ne da ra i ko li.

⁴ A k'a fo ne ye tuun ko: «Taga Izirayelimogow fe, i ye taga ne ta kuma lase o ma. ⁵ Ne te i cira siya dɔ fe, siya min ta kan ka gbelen, min ta kumaw faamu man di; ne be i cira Izirayelimogow yere le fe. ⁶ Ne te i cira siya caman fe, siya minw ta kan ka gbelen, minw

ta kumaw faamu man di, ani i te minw ta kan men; ni ne tun ka i ci olugu do le fe, olugu belen tun bena i lamen. ⁷ Nka Izirayelimogow koni tena son ka i lamen, sabu o te sonna ka ne lamen; Izirayelimogow bee ye mogoo kunkologbelenw, ani mogoo jusukungbelenw le ye. ⁸ Nka ne bena ele fana ja gbeleya i ko olugu ja ka gbelen cogo min na, ka i kun gbeleya i ko olugu fana kun ka gbelen cogo min na. ⁹ Ne bena i kun gbeleya k'a ke i ko lulu kabakuru, k'a gbeleya ka teme fara kan. I kana siran o ja, i ja kana tige o ja, sabu mogoo murutininw lo.»

¹⁰ A k'a fo ne ye tuun ko: «Ele adamaden, ne bena ne ta kuma min o min fo i ye, i toro sigi ka o bee lamen ka ja, k'a mara i jusukun na. ¹¹ Taga i ta jamanadenw fe, mogoo minaninw; ni o ka i lamen o, walama ni o yere ma i lamen o, i ye kuma o fe k'a fo o ye ko: <Dunupatigi Ala ko tan!> »

¹² O ko, Ala ta sebagaya ka ne korota san fe; ne ka mankanba do men ne ko fe, o b'a fora ko: «An ye baraka la Matigi Ala ye a ta nooro koson, nooro min be a sigiyoro ra!» ¹³ Fenpanamanw kamanw gbasi gbasito jagon na, ani wotorosenw mankan, o le tun ye nin mankanba ye. ¹⁴ Ala ta sebagaya ka ne korota san fe ka taga ni ne ye. Ne jusu kasinin ni ne jusu gbannin le tagara, o y'a soro Matigi Ala boro barakaman tun be ne kan. ¹⁵ Mogoo minanin minw tun be Teli Avivu dugu konoo, ne tagara se olugu fe, Kebari jiba kere fe. O tun siginin be o yoro le ra. Ne ka tere wolonfla ke o yoro ra, kononofiri koson ne ma se ka kuma.

Ala ka Ezekiyeli ke a ta mogow korosibaga ye

¹⁶ Tere wolonfla temenin ko, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, k'a fo ko: ¹⁷ «Adamaden, ne be ele sigi ka i ke Izirayeli mara mogow korosibaga ye. Ele le bena ne darakumaw lamen, ka taga kuma o fe ka o lasomi ne ye. ¹⁸ Ni ne k'a fo mogojugu ma ko: «Sigiyi t'a ra, i bena sa!» Ni ele m'a lasomi, ni i ma kuma mogojugu fe, k'a lasomi janko a ye bo a ta sirajugu kan, k'a nin kisi, o mogojugu bena sa a ta terenbariya koson, nka ne bena a ta saya kunko ben ele le kan. ¹⁹ Nka ni ele ka mogojugu lasomi, ni ale le ma son ka a ta kojugu dabra, ni a ma bo a ta sirajugu kan, a be sa a ta terenbariya koson, nka ele be bosi o kunko ma.

²⁰ «Ayiwa, ni mogoo terennin do ka a ta terenninya dabra, ka kojugu ke, ne bena sababu do ke, k'a to a ye sa; ni ele m'a lasomi, a be sa a ta jurumun koson. A tun ka terenninya sira min tagama, mogoo si hakiri tena to o ra tuun; ne fana bena a ta saya kunko ben ele le kan. ²¹ Nka ni ele ka mogoo terennin lasomi, ko a kana jurumun ke tuun, ni a fana ma jurumun ke tuun, sigiyi t'a ra, a bena kisi, sabu i k'a lasomini ni kuma min ye, a sonna o ma; ele fana be bosi o kunko ma.»

Ala ka Ezekiyeli ke bobo ye

²² Ayiwa, ka ne to o yoro ra, Matigi Ala k'a ta sebagaya jigi ne kan tuun. A k'a fo ne ye ko: «Bo ka taga kenegbeba yoro ra, ne bena kuma i fe.» ²³ Ne bora ka taga kenegbeba yoro ra. Matigi Ala ta nooro tun be o yoro ra, i n'a fo ne tun k'a ye cogo min na Kebari jiba kere fe. Ne benna ka ne ja biri dugu ma. ²⁴ Ala ta sebagaya donna ne ra ka ne wuri ka lo ne sen kan. Matigi Ala kumana ne fe, k'a fo ko: «Taga i yere datugu bon konoo. ²⁵ Ele adamaden, a fle, o bena juru don i ra ka i siri. I tena se ka bo ka taga i ta jamana mogow ce ra tuun. ²⁶ Ne bena i nenkun nooro i da konoo, ka i ke bobo ye, janko i kana se ka o jaraki, sabu mogoo murutininw lo. ²⁷ Nka ni ne nana kuma i fe tuma min na, ne bena a to i da ye yele, janko i ye a fo o ye ko: <Dunupatigi Ala ko tan!> Minw b'a fe k'a lamen, olugu y'a lamen; minw t'a fe k'a lamen, olugu kana a lamen; sabu mogoo murutininw lo.»

4

Zeruzalemu ciko tagamasiyen ke

¹ Matigi Ala ko ne ma ko: «Adamaden, sisan ele ye birikiden do ta, k'a bla i ja fe, ka Zeruzalemu dugu tagamasiyen ke a kan. ² A lamini k'a ke i n'a fo kerekedenw be dugu lamini cogo min na, ka yelenyorow lalaga a kama, ka tintinw lo a kama, k'a ke i n'a fo kerekedenw k'a lamini, ka kogocifenw loloo ka o jasin a ma. ³ O ko, i ye nege falafala do ta ka o lo i ko kogo negeraman ele ni dugu ce; i ye i jasin dugu ma k'a fle: A kera i n'a fo dugu minabagaw le k'a lamini. Ele le ye dugu minabaga ye. Nin ko bena ke tagamasiyen ye Izirayelimogow fe.

⁴ «O ko, i ye la i numanboroyanfan kan, ka Izirayelimogow ta terenbariyakow kunko ta. I bena tere da min ke ka i lanin to, i bena o ta terenbariyakow kunko ta o wagatiw le ra. ⁵ O ka sanda min ke terenbariya ra, ne bena o jagon tere da le di i ma. O ra, i bena Izirayelimogow ta terenbariyaw kunko ta fo tere keme saba ni tere bikononton.

⁶ Ni o kera, ka ban, i be la i kininboroyanfan kan fana, ka Zuda mara ta mɔgɔw ta terenbariyakow kunko fana ta fɔ tere binaani; san kelen kelen bɛɛ ta ye tere kelen.

⁷ «I be i nasin Zeruzalemu dugu ma, o juguw ka o dugu min lamini; i be i ta derege boro kuru, ka i boro lakolon sin dugu ma, ka kuma a kama. ⁸ A flɛ, ne bena i siri ni juru ye janko i kana se ka bɔ i fan kelen kan ka yeɛma fan dɔ kan, fɔ ka taga o wagati dafa, i bena Zeruzalemu kɛɛ ka wagati min bɛɛ kɛ.

⁹ «Ayiwa, sisan i be alikama* suguya fla ta, ani simankise wɛɛw, ani sɔsɔ suguya fla, ani jɔ; i be o bɛɛ kɛ minan kelen kɔnɔ, ka o kɛ i ta baro ye. I bena to ka o le domu fɔ tere kɛmɛ saba ni tere bikɔnɔntɔn, ka i lanin to i fan kelen kan. ¹⁰ I bena i ta domuni taran: lon o lon siman garamu kɛmɛ fla; i bena to ka o le domu i ta domuniwagatiw ra. ¹¹ I bena i ta ji minta fana suma: tere kelen, litiri kelen; i bena to ka o le min i ta jiminwagatiw ra. ¹² I bena i ta domuni tobi k'a kɛ i ko jɔmi, k'a domu. I bena sokotaga jajaninw le don tasuma ra, ka o kɛ ka i ta domuni tobi mɔgɔw bɛɛ ja na.»

¹³ Matigi Ala ko: «Ne bena Izirayelimɔgɔw gbɛn ka taga siya minw cɛ ra, o bena o ta domuni saninyabari domu o cogo le ra o siyaw cɛ ra yi.»

¹⁴ Ne ko: «E, Dunupatigi Ala, ne ma ne yɛɛ lanɔgɔ ka ye fiyewu. K'a ta ne dennisenman, ka na se fɔ bi, ne ma began jufanin domu ka ye, walama wara dato; sogo haramunin si ma don ne da ra ka ye.» ¹⁵ Matigi Ala ka ne jaabi, ko: «Ayiwa, ne bɛ son i ye misibo ta sokotaga nɔ ra, ka i ta domuni tobi ni o ye.»

¹⁶ Matigi Ala k'a fɔ ne ye tuun ko: «Adamaden, ne bena domuni dɛsɛ Zeruzalemu dugu kɔnɔ. O kɔnɔɔfirinin bena to ka o ta siman domuta suma ni minan fitini dɔ le ye k'a domu; o jigi tigenin bena to ka o ta ji minta fana suma ni minan fitini dɔ le ye k'a min. ¹⁷ Domuni ni ji bena dɛsɛ o ra minke, o jigi bena tige jɔgɔn na fɔ ka o baraka bɛɛ ban; o kow bɛɛ bena kɛ o ra o terenbariyakow le kosɔn.»

5

Zeruzalemu halakiko tagamasiyɛn

¹ Matigi Ala k'a fɔ ne ye ko: «Ayiwa, adamaden, ele ye kɛɛkɛmuru dadiman dɔ ta ka o kɛ i ta kunlimuru ye; o kɛ ka i kun ni i bonbosi li. O kɔ, i ye sumanikeminan dɔ ta ka o siw suma k'a kɛ taranyɔɔ saba ye. ² I ka kan ka dugu lamini ka wagati min kɛ, ni o wagati dafara, i ye o siw taran kelen jeni tasuma ra dugu cɛmance ra, ka a taran kelen gbasigbasi ni i ta kɛɛkɛmuru ye ka dugu lamini; o kɔ, i y'a taran kelen janjan fɔɔɔ fɛ. Ne yɛɛ bena tugu olugu kɔ ni kɛɛkɛmuru ye. ³ Nka i ye dɔɔnin bɔ ka o siri i ta deregeba dagbolo ra. ⁴ O kɔ, i ye dɔɔnin bɔ o fana ra ka o jeni tasuma ra. Tasuma dɔ bena bɔ o ra ka Izirayeli mara bɛɛ jeni.

⁵ «Ne Dunupatigi Ala ko: Nin ye Zeruzalemu le ye! Ne tun k'a sigi siyaw cɛ ra, ka jamanaw kɛ k'a lamini. ⁶ Nka a murutira ne ta kolatigeninw ma, ka kojugu kɛ ka tɛmɛ hali siya tɔw kan. A murutira ne ta cifɔninw ma ka tɛmɛ hali a lamini jamanaw kan; sabu a ta mɔgɔw banna ne ta kolatigeninw ma, o ma ne ta cifɔninw sira tagama.

⁷ «O koson ne Dunupatigi Ala ko: I n'a fɔ aw ta cɛnri bonyara ka tɛmɛ aw lamini jamanaw kan, aw ma ne ta cifɔninw sira tagama, ka ne ta kolatigeninw kɛ, siya minw ka aw lamini aw ma se ka hali olugu ta landaw sira tagama, ⁸ o ra, ne Dunupatigi Ala, ne fana bena wuri aw kama, ne bena ne ta kitiw ben aw kan siya tɔw bɛɛ ja na. ⁹ Ne tun ma deri ka ko min jɔgɔn kɛ mɔgɔ ra ka ye, ani ne tɛna ko min jɔgɔn kɛ mɔgɔ ra tuun fiyewu, ne bena o le kɛ aw ra aw ta ko haramuninw kosɔn. ¹⁰ Face dɔw bena o dɛncɛw sogo domu aw ta dugu kɔnɔ; dɛncɛ dɔw fana bena o face sogo domu. Ne bena ne ta kitiw ben aw kan, ka aw ta mɔgɔ panaman tɔw bɛɛ janjan ka taga fan bɛɛ ra.

¹¹ «Ne bɛ kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Dunupatigi Ala ko ten; i n'a fɔ aw ka ne ta yɔɔɔ saninman lanɔgɔ ni aw ta batofɛn cɛjugu haramuninw ye, ayiwa, ne fana bena aw li ka bɔ yi; ne tɛna aw flɛ ka makari aw ra, ne fana tɛna mapuman aw ra. ¹² Banajugu bena aw ta dugumɔgɔw taran kelen faga dugu kɔnɔ; kɔngɔ bena o halaki. Aw juguw bena dugumɔgɔw taran kelen tɔ faga ni kɛɛkɛmuru ye dugu laminiw na; ne bena o taran tɔ kelen gbɛn ka o janjan ka taga fan bɛɛ ra, ka tugu o kɔ ni kɛɛkɛmuru ye.

¹³ «O ra, ne ta dimi bena se fɔ a dan ma, foyi tɛna ne ta jusugban lalɔ; ne bena ne yɛɛ dimibɔ o ra. Ni ne ta jusugban nana ben o kan tuma min na, o bena a lon ko ne Matigi Ala, ko ne le kumana, ko batofɛn wɛɛ si tɛ fara ne kan. ¹⁴ Siya minw ka aw lamini, ne bena aw ta yɔɔɔ kɛ tomo ye, ka aw kɛ mafiyɛnyarifen ye olugu cɛ ra, ani tɛmɛbagaw bɛɛ ja kɔɔɔ. ¹⁵ Ne diminin, ani ne jusu gbannin bena ne ta kitiw ben aw kan; ne bena aw koro, ka fariya aw ma. Ni o kera, siya minw ka aw lamini, aw bena kɛ mafiyɛnyarifen

ye olugu fe, ani dogoyarifen. Aw ta ko bena olugu karan, ka ke jatigekoba ye o fe. Ne Matigi Ala, ne le kumana.

¹⁶ «Ni ne nana aw bon ni ne ta biɛɛjuguw ye, min ye kongo ye, janko ka aw halaki, ne bena aw bon ni o ye ka aw halaki le; ne bena kongo baraka bonya aw kan, ka domuni dese aw ra. ¹⁷ Ne bena kongo ben aw kan, ka kongowaraw fana su aw ra; o bena ke sababu ye ka aw bon aw ta denw na. Banajuguw, ani fagari bena se aw ma; ne bena kerekemuru lana aw kama. Ne Matigi Ala, ne le kumana.»

6

Ala bena kiti ben jobatobagaw kan

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun ko: ² «Adamaden, i nasin Izirayeli kuruw fan na, ka ne ta kuma lase o ma. ³ I b'a fo ko: <Izirayeli kuruw, aw ye Dunupatigi Ala ta kuma lamen. Dunupatigi Ala b'a fo kuruw, ani kongoriw, ani kow, ani kurufurancaw ye ko: A fle ne bena kerekemuru bla ka na aw kama; ne bena aw ta sonnikeyorow halaki. ⁴ O bena aw ta sarakabonanw halaki, ka aw ta wusunan sarakabonanw cici; ne bena aw ta mogow faga ka o suw benben aw ta jow kere fe. ⁵ Ne bena Izirayelimogow suw blabla o ta jow kere fe, ka o kolow yerege ka o ta sarakabonanw lamini. ⁶ Aw ta duguw bena ke tomow ye, aw ta sonnikeyorow bena ke yoro lakolonw ye aw sigiyorow bee ra. Ni o kera, ne bena aw ta sarakabonanw halaki ka ke yoro lakolonw ye, ka aw ta jow cici ka o bo yi; aw ta wusunan sarakabonanw bena benben. Aw ka fen o fen ke, o bee bena tunu. ⁷ Aw ta mogow bena benben ka sa aw ce ra. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le Matigi Ala ye.»

⁸ «<Nka ne bena mogow dama dama to aw ko siyaw ce ra; ne bena olugu bosi kerekemuru boro, ka o janjan ka taga jamana werew ra. ⁹ O mogow minw bosira, o minana ka taga o jamana minw na, ka olugu to o jamanaw ra, o bena o hakiri jigi ne ra; k'a lon ko o banna ne ra, ka o ko di ne ma, ka nabo o ta jow fe minke, ko o le koson, ne ka o jigi tige. O ka kojugu minw ke ani o ka ko haramunin minw bee ke, o koson o bena jigi o yere ra. ¹⁰ O bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye, ko ne tun k'a fo ko ne bena nin kojugu minw ke o ra, ko ne tun ma o kuma fo gbansan.»

¹¹ «<Aywa, Dunupatigi Ala ko ne ma tuun ko: I tege fla gbasi jogon na, ka i sen gbasi dugu ma, k'a kule ki Izirayelimogow ta kojuguba haramuninw bee koson, sabu kerekemuru ni kongo ni banajuguw bena o faga. ¹² Banajuguw bena yorojanmogow faga, kerekemuru be yorosurunmogow faga; mogow to minw bena to dugu kono, ni o juguw nana dugu lamini, kongo bena olugu faga. Ne bena ne ta jusugban wuri o kama ka se fo a dan ma. ¹³ Ni o nana o ta mogow suw ye o ta jow ce ra tuma min na, k'a ye ko suw ka o ta sarakabonanw lamini, ko suw be kongorijanw bee kunna, ani kuruw bee kunna, ani yiriba flaburumanw ni yirisunba tuninw bee jukoro, o tun be deri ka saraka wusunan kasadimanw bo o ta jow bee ye o yoro minw na, o tuma o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. ¹⁴ Ne bena ne boro korota o kama, ka o ta jamana cen k'a ke yoro lakolonba ye, k'a ta kongokolon yoro ra ka taga a bla fo Ribila, ani o sigiyorow bee ra. Ni o kera, o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

7

Izirayelimogow ta kiti wagati sera

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun ko: ² «Ele adamaden, Dunupatigi Ala be min fo Izirayeli jamana ma, o ye nin ye; a ko: Aw ta ko laban sera, a laban sera jamana fan naani bee ra. ³ Sisan koni aw ta ko laban sera; ne bena ne ta dimi ben aw kan. Ne bena kiti ben aw kan ka kapa ni aw ta kewalew ye, ka aw ta ko haramuninw bee hake bo aw ra. ⁴ Ne tena aw fle ka makari aw ra, ne fana tena mapuman, sabu ne bena aw ta kewalew hake le bo aw ra, ka aw ta ko haramuninw kunko ben aw kan. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

⁵ «Dunupatigi Ala ko: E, bono! Bono min jogon ma deri ka ye, o le nato fle nin ye! ⁶ A banna! A banna le! Bono be nana aw le kama; a nato fle nin ye. ⁷ Kojugu sera aw ma, aw jamana sigibagaw. Kiti wagati sera, a lon surunyara. Nagbankan le bena ke kuruw kunna, pagarikan tena ke yi. ⁸ Ne bena ne ta jusugban bon aw kan sisan, ka ne ta dimi ben aw kan ka se fo a dan ma; ne bena kiti ben aw kan ka kapa ni aw ta kewalew ye, ka aw ta ko haramuninw bee hake bo aw ra. ⁹ Ne tena aw fle ka makari aw ra, ne fana tena mapuman; sabu ne bena aw ta kewalew hake bo aw ra, ka aw ta ko haramuninw kunko ben aw kan. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye, aw bugobaga Ala.»

¹⁰ «Kiti lon fle nin ye! A nato fle! Kojugu kunbora! Terenbariya bere fyerenna! Wasoya yiri falenna! ¹¹ Fariya wurira ka ke kojugu sara bere ye. Foyi tena to aw ko;

aw ta naforo to tena to, aw ta jama camanba to tena to, aw ta bonya to tena to. ¹² Kiti wagati sera, a lon surunyara. Sannikebaga kana ninsondiya, fiyeerekebaga fana kana a jusu kasi; sabu ne ta dimi be nin jama bee le kan. ¹³ Fiyeerekebaga tun ka min fiyeere, a tena o soro tuun, hali ni ale be ni mago panamanw ye; sabu ko min yirara nin jama ta ko ra, o tena to kebari ye! Terenbariya koson, mago si tena se k'a nin kisi.

¹⁴ «Hali ni aw ka kerekeburu fiye, ka fen bee laben, mago si tena taga kere ra; sabu ne ta dimi be jama bee lajennin le kan.»

Ala bena min ke Izirayelimogow ra

¹⁵ «Ni i ka bo dugu konɔ, kerekemuru! Ni i ka don, banajugu ni kongɔ! Ni min ka taga kongo konɔ, kerekemuru be o faga; ni min ka to dugu konɔ, kongɔ ni banajuguw be o halaki. ¹⁶ Minw sera ka bori ka bosɔ, olugu be taga to kuruw ce ra, i ko kongotugani minw be kurufurancaw ra; o bee bena to ka njuna o yere ta terenbariyaw koson.

¹⁷ O bee boro baraka bena ban,
o bee kinbirikunw bena magaya.

¹⁸ O bena borofaniw don o yere ra,
jatige bena o datugu fan bee ra;
maroya bena o bee pada cogo yelama,
o bee kun bena gbana.

¹⁹ O bena o ta warigbew firi sira kan,
o ta sanin bena ke i ko fen nogonin;
o ta warigbe o, o ta sanin o,
o si tena se ka o bosɔ Matigi Ala ta jusugbanlon na.

O nin tena wasa,
o konɔ fana tena fa,
sabu o fenw le kera o bensababu ye,
ka o bla kojugu ke ra.

²⁰ O ka o ta naforoɗumanw ke o ta yerebonya sababu ye;
o ka o le ke ka o ta batofen cejugu haramuninw ta tagamasiyenw lalaga.
O koson ne Matigi Ala bena o fenw ke fensaninyabariw ye o boro.

²¹ Ne bena a to siya were magow ye o kere ka o fenw ce,
k'a to dunupa magojuguw ye o fenw bosɔ i boro ka taga ni o ye,
ka taga o lanogo.

²² Ne bena ne ko don o ra.
Ne bena a to magow ye ne ta yoro kanunin* lanogo,
benkannikebaga dow bena don a konɔ k'a lanogo.

²³ «Ngejɔrɔkɔw laben†,
sabu jamana fara mogofaga ra,
dugu fara kojugu ra.

²⁴ Ne bena siyaw bee ra magojuguw lana,
olugu bena o ta bonw mina ka o ke o yere ta ye.
Ne bena o ta fangatigiw ta yerebonya ban;
o juguw bena o ta yoro saninmanw lanogo.

²⁵ Kononɔfiri bena se o ma;
o bena nasuma jini, nka o tena a soro.

²⁶ Bonɔ do le bena fara do kan,
kibaro juguw bena caya nogon kan.
O bena a fo ko ciraw ye fleri ke olugu ye,
nka sarakalasebagaw tena se ka mago karan tuun,
cekɔrobaw fana tena se ka mago ladi tuun.

²⁷ Masace bena sukasi ke,
jigitige benna fagamaw kan fan bee ra;
jamana magow borow be yereyera.
Ne bena o mina ka kapa ni o ta kewalew le ye;
ne bena o ta kiti tige ka kapa ni o yere ta kokecogo le ye.
Ni o kera, o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

* 7:22 7.22 Yoro kanunin: O be se ka ke Izirayeli jamana ye, walama Zeruzalemu, walama Alabatosoba. † 7:23 7.23 Ka ngejɔrɔkɔw laben: O kuma b'a yira ko Izirayelimogow bena mina ka taga ke kasodenw ye jamana were ra.

8

Batofen werew yera Ala batoso kono

¹ San wooronan, karo wooronan tere looru, ka ne siginin to ne ta bon kono, ka Zuda mara cekorobaw fana siginin to ni ne ye, Dunupatigi Ala k'a ta sebagaya lajigi ne kan.

² Ne ka fleri ke ka danfen do ye, min cogoya tun be i ko adamaden. A yoro min tun ye a soro ye, k'a ta o yoro ra ka jigi dugu ma, o tun be i ko tasuma; k'a ta o yoro ra ka yelen san fe o tun be manamana i ko siranenge manamanato. ³ O fenpanaman ka boro bisigiya do bo ka ne mina ne kunsigi ma. I n'a fo Ala le tun be o fen yirara ne ra, Ala ta sebagaya ka ne lawuri ka ne lo san ni dugu ce, ka taga ni ne ye Zeruzalemu. Alabatosoba donda min be kononoyoro ra, ka nasin sahiliyanfan ma, a tagara ni ne ye o donda ra. Jo min be Matigi Ala jusu bo, o jo blanin tun be o yoro le ra. ⁴ Izirayeli ta Ala ta nooro yirara ne ra o yoro ra, i n'a fo ne tun derira k'a ye cogo min na kuruw furance yoro ra.

⁵ Ala ko ne ma ko: «Adamaden, i ja korota ka fleri ke sahiliyanfan na!» Ne ka ne ja korota ka fleri ke sahiliyanfan na minke, ne ka o jo ye, jo min be Matigi Ala jusu bo; a tun be sarakabonan ta donda sahiliyanfan na.

⁶ A ko ne ma tuun ko: «Adamaden, o be min kera, i ja be o ra wa? Izirayeli mara mogow be kojugu haramuninw le kera yan, ko minw b'a to ne be ne yere mabo ne ta yoro saninman na! Nka i bena ko haramunin werew ye minw belen ka jugu ni nin ye.»

⁷ A tagara ni ne ye Alabatosoba lukene donda ra. Ne ka fleri ke, ka wo do ye kogo ra. ⁸ A ko ne ma ko: «Adamaden, kogo sogo!» Ne ka kogo sogo, ka o ke donyoro ye. ⁹ A ko ne ma ko: «O be kojuguba haramunin minw kera yan, ele ye don ka o fle!» ¹⁰ Ne donna ka fleri ke minke, ne ka fenpanaman fofotaw, ani began haramunin suguya bee ye, ani Izirayeli mara ta jow bee tagamasiyenw; o be kogow kan fan bee ra. ¹¹ Izirayeli mara cekoroba biwolonfla tun lolonin be o jow ja fe; Safan dence Yazaniya fana tun be o ce ra. Wusunandaga tun be o bee boro, wusunani sisi kasa be wurira.

¹² A ko ne ma tuun ko: «Adamaden, Izirayeli mara cekorobaw be dogora ka min ke dibi ra o ta jobonw kono, i ka o ye ke! O b'a fo ko: «Matigi Ala te an yera, Matigi Ala banna an ta jamana ra!» »

¹³ A ko ne ma tuun ko: «I bena a ye ko o be ko haramunin werew kera minw belen ka jugu ni nin ye.»

¹⁴ A tagara ni ne ye Matigi Ala ta batoso donda ra, min be sahiliyanfan na. Ne ka muso dow sigisiginin ye, o be kasira Tamuzi* ta jo koson. ¹⁵ A ko ne ma ko: «Adamaden, i ka nin ye ke! Ayiwa, i bena ko haramunin werew ye minw belen ka jugu ni nin ye.»

¹⁶ A tagara ni ne ye Matigi Ala ta batoso lukonoyoro ra. Ne ka ce mugan ni looru nogonna ye Matigi Ala ta batoso donda ra, bolon ni sarakajenifen* ce, o ka o ko don Matigi Ala ta batoso ma, ka o nasin tereboyanfan ma; o tun ka o kinbiri gban ka o nasin tereboyanfan ma ka to ka tere bato. ¹⁷ A ko ne ma ko: «Adamaden, i ka nin ye ke! Zuda mara mogow be nin ko haramunin minw kera nin yoro ra yan, o ma o wasa, fo o belen ka jamana fa tuun ni tojori ye, ka to ka ne jusu wuri tuma bee! A fle, o be yiriboro blara o nun korof cogo min na. ¹⁸ O koson ne fana bena o mina ni justugban le ye, ne tena o fle ka makari o ra, ne tena mapuman o ra. O bena o kan korota ka kasi ne toro koro, nka ne tena o lamen.»

9

Ala bena min ke Zeruzalemukaw ra

¹ O ko fe, Matigi Ala perenna ni kanba ye ne toro koro, k'a fo ko: «Aw ye gbara ka na, aw minw ye dugu ta kojuguw sarabagaw ye, aw bee ye na ni aw ta halakiriminanw ye aw boro!»

² O fora minke, ne ka ce wooro ye, olugu nana ka bo sanfeyoro ta donda fe, donda min nasinna sahiliyanfan ma; o bee ta halakiriminan be o boro. Ce kelen tun be o ce ra, lenfani tun be ale ra, seberikenan be a ta cesirijara ra. O nana lo sarakajenifen* siranegeraman kere fe. ³ Izirayeli ta Ala ta nooro tun be seruben melekekew* bisigiya min kan, o nooro wurira ka bo o kan, ka taga Alabatosoba dakun kan. Lenfani tun be ce min na, ani seberikenan be a ta cesirijara ra, Matigi Ala ka o wele. ⁴ Matigi Ala k'a fo a ye ko: «Taga don dugu kono, Zeruzalemu dugu kono; mogow minw jusu kasinin lo fo o be nunana ko haramuninw koson, ko haramunin minw bee be kera dugu kono, i ye tagamasiyen do sebe o mogow ten kan.»

* **8:14** 8.14 Tamuzi tun ye Mesopotami jamana ta jo do togo ye. O tun be o jo sanga ke san o san. † **8:17** 8.17 Ka yiriboro bla o nun koro: O be se ka ke Mesopotami jamana ta jow ta landako dow ye.

⁵ A ka kuma do fo ce tow ye, ne toro ka o men; a ko: «Aw ye tugu a ko ka don dugu konɔ, ka mɔgow faga; aw kana mɔgo si fle ka makari a ra, aw kana mapuman mɔgo si ra. ⁶ Cɛkɔrɔbaw o, kanbelenw o, sunguruw o, denmisenw o, musokɔrɔbaw o, aw ye o bɛɛ halaki ka ban; nka tagamasiyen bɛ mɔgo o mɔgo ten kan, aw kana maga o ra. Aw y'a damina ne yere ta yoro saninman mɔgow le ra.» O ra, o cɛkɔrɔba minw tun bɛ Alabatosoba na fe, o ka damina olugu ra.

⁷ A k'a fo o ye tuun ko: «Aw ye taga Alabatosoba lanɔgo, k'a lukenew fa suw ra! Aw ye bo ka taga!» O bora ka taga mɔgow faga dugu konɔ.

⁸ Ka o to mɔgofaga ra, ani ka ne lonin to ne kelen na, ne benna ka ne na biri dugu ma; ne kulera, ne ko: «E, Dununpatigi Ala, yala i bena i ta jusugban ben Zeruzalemu kan ka Izirayelimɔgo tow bɛɛ le halaki wa?»

⁹ A ka ne jaabi ko: «Izirayeli ni Zuda mara mɔgow ta kojugu bonyara fo k'a dama teme. O ka jamana fa mɔgofaga ra, ka dugu fa terenbariya ra; o b'a fo ko: «Matigi Ala banna an ta jamana ra; ko minw bɛ kera yan, Matigi Ala tɛ o yera!» ¹⁰ O ra, ne fana tena makari o ra, ne tena mapuman o ra; ne bena o ta kewalew jaraki ben o yere kan.»

¹¹ Ayiwa, lenfani tun bɛ ce min na, ani seberikenan bɛ a ta cesirijara ra, ale sekora ka n'a fo Matigi Ala ye ko: «I k'a fo cogo min na, ne k'a ke ten!»

10

Ala k'a yere yira Ezekiyeli ra tuun

¹ Ne ka fleri ke, k'a ye ko furance koorinin minw tun bɛ seruben melekew* kun sanfeyoro ra, ko fen do tun bɛ o yoro ra i ko safri lulu, k'a ke i ko masasiganan*. ² Lenfani tun bɛ ce min na, Matigi Ala k'a fo o ye ko: «Taga don wotorosenw ce ra, seruben melekew jukoro; tasamakami minw bɛ seruben melekew ce ra, i boro fa o ra, k'a bon dugu kan.» Ce tagara; ne yere k'a tagato ye.

³ Wagati min ce tun bɛ tagara seruben melekew ce ra, o y'a soro seruben melekew tun bɛ Alabatosoba kininboroyanfan na. O tuma ra, sankaba ka Alabatosoba lukonoyoro bɛɛ fa. ⁴ Matigi Ala ta nɔoro wurira ka bo seruben melekew kunna ka taga sigi Alabatosoba dakun kan. Alabatosoba fara sankaba ra; Matigi Ala ta nɔoro yeelen ka Alabatosoba lukene fa. ⁵ Seruben melekew ta kamanw mankan sera fo lukeneba ra; a tun bɛ i ko Sebeetigi Ala yere ta kan, ni a bɛ kuma.

⁶ Matigi Ala kumana lenfanitigi fe minke, k'a fo a ye ko a ye taga tasuma ta wotorosenw ce ra, seruben melekew ce ra, ce tagara lo wotorosenw koro. ⁷ Seruben meleke kelen k'a boro bo seruben meleke tow ce ra, k'a boro don tasuma ra seruben melekew ce ra, ka tasuma do ta ka o don lenfanitigi boro. A k'a mina ka bo ni a ye.

⁸ Boro dow tun bɛ seruben melekew kamanw jukoro, i ko adamaden boro.

⁹ Ne ka fleri ke ka wotorosen naani lonin ye seruben melekew kere fe, kelen tun bɛ o bɛɛ kelen kelen kere fe; o wotorosenw tun bɛ manamana i ko kirisoliti lulu. ¹⁰ O naani bɛɛ cogoya tun ye kelen ye; a tun kera i ko wotorosen do le donna wotorosen do were konɔ.

¹¹ Ni o bɛ taga, o bɛ se ka taga fan naani bɛɛ ra, nka o tagato tɛ o na yelema; ni seruben melekew tun ka o pasin fan min na, wotorosenw tun bɛ taga o fan le ra, o fana tagato tun tɛ o na yelema. ¹² Nakisew tun ka seruben melekew fari yoro bɛɛ lamini: o kow, ani o borow, ani o kamanw, ani wotorosenw yere; nakisew tun bɛ o naani bɛɛ ta wotorosenw na. ¹³ Ne k'a men ko o wotorosenw togo tun lara ko «Folonkonto».

¹⁴ Nada naani tun bɛ seruben meleke bɛɛ kelen kelen fe: pada folo tun ye seruben meleke pada ye, flanan tun ye adamaden pada ye, sabanan tun ye jara pada ye, naaninan tun ye bon pada ye. ¹⁵ Seruben melekew wurira ka taga san fe. Ne tun ka fenpanaman minw ye Kebari jiba kere fe, olugu tun lo. ¹⁶ Ni seruben melekew tun bɛ taga, wotorosenw fana tun bɛ taga ni o ye; ni seruben melekew tun ka o kaman foni ka korota san fe ka bo dugu ma, wotorosenw tun tɛ bo o ko. ¹⁷ Ni o tun ka lo wotorosenw fana tun bɛ lo, ni o tun yelema san fe, wotorosenw fana tun bɛ yelen ni o ye, sabu fenpanamanw ta sebagayi le tun bɛ wotorosenw lataga.

Matigi Ala ta nɔoro bora Alabatosoba konɔ

¹⁸ Matigi Ala ta nɔoro bora Alabatosoba dakun kan ka taga sigi seruben melekew kan. ¹⁹ Seruben melekew ka o kaman foni ka wuri ka bo dugu ma ne na na; o tagara ni wotorosenw ye. O tagara lo Matigi Ala ta batoso donda ra, tereboyanfan na. Izirayeli ta Ala ta nɔoro tun bɛ o kan; a tun bɛ o kunna. ²⁰ Ne tun ka fenpanaman minw ye Kebari jiba kere fe, Izirayeli ta Ala tun bɛ fenpanaman minw kunna, olugu lo; ne ka o ye minke, ne k'a lon ko seruben melekew lo.

* 10:1 10.1 Aw ye 1.26 fle.

²¹ Nada naani le tun be o bee kelen kelen fe, ani kaman naani; adamaden borow bisigiyaw tun be o kamanw jukoro. ²² Ne tun ka minw ye Kebari jiba kefe fe, o nadaw cogo tun be i ko olugu nada. O bee tun ye cogoya kelen ye; olugu yere tun lo. O bee kelen kelen tun be o ja teren ka taga.

11

Ala bena kiti ben Zeruzalemu kan

¹ Ala ta sebagaya ka ne ta ka taga ni ne ye Matigi Ala ta batoso ta tereboyanfan donda ra, min nasinna tereboyanfan ma. Ne ka ce mugan ni looru ye Alabatosoba donda ra; ne ka jamana kuntigi dow ye o ce ra, minw ye Azuri dence Yazaniya, ani Benaya dence Pelatiya ye. ² Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Adamaden, nin mogow le be dabarijuguw sirira, ka to ka mogow ladi ni ladrirkanjuguw ye nin dugu kono yan. ³ O b'a fo ko: «Bonlowagati te sisan ye; nin dugu ye daga le ye, anw maranin b'a kono i ko sogo!» ⁴ O koson, adamaden, ciraya ke o kama, ciraya ke!»

⁵ Matigi Ala ta sebagaya jigira ne kan; a ko ne y'a fo ko: «Matigi Ala ko: Aw Izirayeli mara mogow, aw be nin kumaw le fora; miiriya min be aw kono, ne ka o lon. ⁶ Aw ta mogow fagataw cayara nin dugu kono; aw ka dugu siradaw bee fa suw ra. ⁷ O koson Dunupatigi Ala ko: Can lo, nin dugu ye daga le ye, nka aw ka mogow minw faga dugu kono, olugu le ye sogo ye. Aw koni, ne bena aw ghen ka aw labo. ⁸ Aw be siran kerekemuru min ja co, ne bena o kerekemuru le lana aw kama. Dunupatigi Ala ko ten. ⁹ Ne bena aw labo nin dugu kono, ka aw don siya were mogow boro; ne bena ne ta kitiw ben aw kan. ¹⁰ Ne bena kiti ben aw kan Izirayeli jamana le kono, k'a to kerekemuru ye aw faga. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. ¹¹ Nin dugu tena ke daga ye aw fe tuun, aw fana tena ke sogo ye a kono tuun. Ne bena kiti ben aw kan Izirayeli jamana yere kono yan. ¹² Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. Aw ma ne ta cefoninw sira tagama, aw ma ne ta kolatigeninw ke, nka siya minw ka aw lamini, aw tagamana ka kapa ni olugu ta kokocogow le ye.»

¹³ Ayiwa, tuma min ne tun be o cirayakumaw fora, Benaya dence Pelatiya sara. Ne benna ka ne ja biri dugu ma, ka peren ni kanba ye k'a fo ko: «E, Dunupatigi Ala, i bena Izirayelimogow tow bee le halaki ka ban wa!»

Ala bena a ta mogow lajen tuun

¹⁴ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma k'a fo ko: ¹⁵ «Adamaden, minw ye ele balemaw ye, i yere balemaw, i ta somogow, ani Izirayeli mara mogow bee lajennin, Zeruzalemukaw b'a fora olugu le ma ko: «Aw ye aw yere mabo Matigi Ala ra, sabu jamana dira anw le ma k'a ke an ta ye.» ¹⁶ O koson a fo o ye ko Dunupatigi Ala ko: Hali ni ne ka aw ghen ka taga fo yorojan, siya tow ce ra, ka aw janjan ka taga jamana werew ra, o bee n'a ta, aw tagara jamana minw na, ne tora aw fe o jamanaw ra janko aw ye se ka ne bato o yorow ra, fo ka se wagati do ma. ¹⁷ O koson a fo o ye ko Dunupatigi Ala ko: Ne bena aw lajen ka bo siyaw ce ra; ne tun ka aw janjan ka taga jamana minw na, ne bena aw ta ka bo o jamanaw ra, ka na Izirayeli ta dugukolo di aw ma tuun.

¹⁸ «O bena seko ka na o jamana ra, ka na batofen cejuguw, ani fen haramuninw bee labo. ¹⁹ Ne bena miiriya kelen le don o bee jusukun na, ka hakirikura di o ma. Jusukungbelen min be aw kono i ko kabakuru, ne bena o bo yi, ka jusukunuman di aw ma. ²⁰ Ni o kera, o bena ne ta cefoninw ke, ka ne ta kolatigeninw korosi, k'a sira tagama. O ra, o bena ke ne ta mogow ye, ne fana bena ke o ta Ala ye. ²¹ Nka minw ta miiriya be sama ka taga batofen cejuguw, ani o fen haramuninw no fe, ne bena olugu ta kewalejuguw kunko ben o yere kunna. Dunupatigi Ala ko ten.»

²² O ko, seruben melekew* ka o kamanw korota ka wuri; wotorosenw tugura o ko. Izirayeli ta Ala ta nooro tun be o kan; a tun be o kunna. ²³ Matigi Ala ta nooro wurira ka bo dugu ce ma ka taga sigi kuru do kan, dugu tereboyanfan na. ²⁴ Ala ta sebagaya ka ne ta ka taga ni ne ye Babilonikaw ta jamana ra, mogow minaninw koro; Ala Nin le tun ka o fenw yira ne ra. O ko, ne tun be fen minw yera, o fenw tununa ne ma. ²⁵ Matigi Ala tun ka ko minw yira ne ra, ne ka o bee fo mogow minaninw ye.

12

Izirayelimogow minako flanan

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun k'a fo ne ye ko: ² «Adamaden, ele koni siginin be mogow murutininw le ce ra. Nadenw be o fe janko o ye yeri ke, nka o te foyi yera; torow be o fe janko o ye menni ke, nka o te foyi menna, sabu mogow murutininw lo. ³ Ele koni, Adamaden, ele ye i ta doniw laben k'a ke i ko o be mogow min minana k'a taga

ni a ye jamana wɛrɛ ra. Bɔ tereɗban fɛ o bɛɛ ɗa na, k'a ke i ko o be mɔgo min minana k'a taga ni a ye jamana wɛrɛ ra. Bɔ i sigiyɔɔ ra o yɛrɛ ɗa na, k'a ke i n'a fɔ i be tagara jamana wɛrɛ ra. Ni o kera, a bɛ se ka ke ko o bɛna a lon ko olugu ye mɔgo murutininw le ye. ⁴ I ta doniw labɔ tereɗban fɛ o yɛrɛ ɗa na, i ko mɔgo minanin dɔ ta doni. Wulada fɛ i bɛ bɔ o ɗa na, i ko mɔgo minaninw bɛ bɔ cogo min na. ⁵ I be dugu laminikow sɔgo o ɗa na, ka i ta doni bɔ o wo fɛ. ⁶ I be i ta doni la i kamankun kan o ɗa na, k'a ta su fɛ ka bɔ ni a ye. I bɛ i ɗada datugu, janko i bɔto ɗa kana jamana ye. Ne bɛ i ke lasominifen le ye Izirayelimɔgow fɛ.»

⁷ Matigi Ala ka min fɔ ne ye, ne ka o ke. Ne ka ne ta doni labɔ tereɗban fɛ, ka o laben i ko mɔgo minaninw bɛ o ta doniw laben cogo min na. Wulada fɛ ne ka kogo sɔgo ni ne boro ye, ka doni labɔ dibi ra, k'a la ne kamankun kan o ɗa na.

⁸ Ayiwa, o dugusagbɛ sɔgɔma, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, k'a fɔ ne ye ko: ⁹ «Adamaden, yala Izirayeli mara mɔgo murutininw ma i jininka, ko i bɛ mun le kera wa? ¹⁰ A fɔ o ye ko Dunupatigi Ala ko: Nin cirayakuma ye Zeruzalemu dugu ɗamɔgo ta le ye, ani Izirayeli mara mɔgo minw bɛɛ bɛ dugu kɔno yi. ¹¹ A fɔ o ye ko ele ye lasominifen le ye o fɛ, ko i ka min ke, ko o le bɛna ke Zeruzalemukaw ra. O juguw bɛna o mina* ka taga ni o ye jamana wɛrɛ ra. ¹² O ta jamana ɗamɔgo[†] bɛna a ta doni la a kamankun kan dibi ra ka bɔ. O bɛna wo dɔ bɔ kogo ra k'a labɔ o fɛ. A bɛna a ɗada datugu, janko a bɔto kana jamana ye. ¹³ Ne bɛna ne ta jo firi a kan, k'a mina ni ne ta jan ye, k'a lataga Babilonikaw ta jamana ra; nka a bɛna sa o jamana ra k'a sɔro a ɗa ma jamana ye. ¹⁴ Minw bɛɛ tun b'a kere fɛ, a korɔsibagaw, ani a ta kerekejamaw bɛɛ, ne bɛna olugu bɛɛ janjan ka taga fan bɛɛ ra, k'a o gben ni kerekemuru ye. ¹⁵ Ni ne nana o yerege siya tɔw cɛ ra, ka o janjan ka taga jamana wɛrɛw ra tuma min na, o bɛna a lon ko ne le Matigi Ala ye. ¹⁶ Nka ne bɛna mɔgo dama dama to o ko. Olugu bɛna bɔsi kerekemuru ni kongɔ ni banajugu boro; olugu bɛna taga sigi siya minw cɛ ra, o bɛna Izirayelimɔgow ta kewale haramuninw lakari o siyaw ye. Ni o kera, olugu fana bɛna a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

¹⁷ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, ko: ¹⁸ «Adamaden, i yereyere to ye to ka i ta domuni ke, i ja tigenin ni i kɔnoɗfirinin ye to ka i ta ji min. ¹⁹ A fɔ jamana mɔgow ye ko: <Dunupatigi Ala ko: Zeruzalemuka minw siginin tora Izirayeli jamana ra, olugu kɔnoɗfirinin le bɛna o ta domuni ke, o jigi tigenin le bɛna o ta ji min; sabu o ta jamana kɔnoɗfenw bɛɛ bɛna ban k'a lakolon to, jamana sigibagaw bɛɛ ta tɔɗɔri koson. ²⁰ Duguw bɛna ke tomow ye, jamana bɛna ke yɔro lakolon ye. Ni o kera, aw bɛna a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.» »

Matigi Ala bɛ a ta layiri dafa

²¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, k'a fɔ ko: ²² «Adamaden, mun koson mɔgow bɛ nin zana fɔ Izirayeli jamana kɔno, ko: <Wagati bɛ janyara ka taga, nka Ala ka fen o fen yira o si tɛ kera can ye? ²³ Ayiwa, a fɔ o ye ko Dunupatigi Ala ko: Ne bɛna o zana ban; mɔgo tena o zana fɔ Izirayeli jamana ra tuun. A fɔ o ye ko: <Wagati bɛ surunyara, Ala ka fen o fen yira, o bɛɛ fana bɛna ke can ye!> ²⁴ Sabu mɔgo si tena faninya tige tuun Izirayeli mara mɔgow cɛ ra, k'a fɔ ko Ala ka fen dɔ yira a le ra, walama ka kuma dɔ fɔ ni Ala tɔgo ye ka mɔgow lafiri. ²⁵ Ne Matigi Ala, ne b'a fɛ ka kuma min fɔ, ne yɛrɛ le bɛna o kuma fɔ, o kuma fana bɛna ke can ye, a tena mɛɛn. Aw mɔgo murutininw, aw ta wagati yɛrɛ le ra, ne bɛna ne ta kuma fɔ, k'a ke. Dunupatigi Ala ko ten.»

²⁶ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, k'a fɔ ko: ²⁷ «Adamaden, Izirayeli mara mɔgow bɛ min fɔra, o ye nin ye: O b'a fɔ ko: <Ala ka fen minw yira cira ra, ko o ye wagatijan kow le ye, ko cira ta cirayakumaw ye kɔfewagatiw ta kow le ye.> ²⁸ O koson a fɔ o ye ko: <Dunupatigi Ala ko: ne bɛna kuma o kuma fɔ, o kuma bɛɛ bɛna ke can ye, a tena mɛɛn. Dunupatigi Ala ko ten.» »

13

Cira faninyafɔbagaw ta kiti

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, ko: ² «Adamaden, nin cirayakuma fɔ Izirayeli ta ciraw kama. Olugu minw bɛ ciraya kera ka kaɗa ni o yɛrɛ ta jusukun ta miiriyaw ye, a fɔ o ye ko o ye Matigi Ala ta kuma lamɛn! ³ Dunupatigi Ala ko: Bɔno bɛna cira hakirintanw sɔro, minw bɛ kuma ka kaɗa ni o yɛrɛ ta jusukun ta miiriyaw ye, k'a soro

* 12:11 12.11 Izirayelimɔgow ta minako fɔlo tun kera ka ban (Ezekiyeli 1.1-3). Nin ye o minako flanan ye. † 12:12 12.12 O jamana ɗamɔgo ye Sedesiyasi ye; Babilonikaw k'a ɗaden fla ci, ka soro k'a mina ka taga ni a ye Babiloni (Masacew flanan 25.4; Yereɓi 52.7).

Ala ma foyi yira o ra. ⁴ Kongowuruw be yaala tomow ce ra cogo min na, aw ta ciraw be ten le, aw Izirayelimogow!

⁵ «Aw ciraw, aw ma yelen ka taga dugu laminikogo wow datugu, aw ma kogo lo kokura ka Izirayeli mara mogow tanga, janko ni Matigi Ala ta lon nana se, o ye se ka lo ka o kerekeogonw kono.

⁶ «Ciraw be faninya fo ko Ala ka fen dow yira olugu ra; o be mogow lafiri ni o ta cirayakumaw ye. O b'a fo ko: «Matigi Ala ko ten,» k'a soro Matigi Ala ma o ci. O bee n'a ta, o belen b'a miiri ko o ta kumaw bena ke can ye.

⁷ «Aw ciraw, aw ko, ko aw ka ko minw ye, yala o bee te faninya le ye wa? Aw ka cirayakuma minw fo, o te mogolafrikumaw le ye wa? Aw b'a fo ko: «Matigi Ala ko ten,» k'a soro ne ma foyi fo aw ye.

⁸ «Ayiwa, Dunupatigi Ala ko: I n'a fo aw ta kumaw ye faninya le ye, i n'a fo aw ta fenyetaw fana ye mogolafrikan le ye, ayiwa, sisan ne bena wuri aw kama. Dunupatigi Ala ko ten.

⁹ «Ne bena ne boro lawuri ciraw kama, cira minw be faninya fo ko Ala ka fen yira olugu ra, ka mogow lafiri ni o ta cirayakumaw ye. O ciraw tena ke ne ta jamana kolatigebagaw ta jen ra, o togo tena sebe ni Izirayeli ta mogow ye, o tena seko ka na sigi Izirayeli mara ra tuun. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Dunupatigi Ala ye.

¹⁰ «Can lo, ciraw be ne ta mogow lafirira le, ka to k'a fo o ye ko: «Hera,» k'a soro hera te yi. Ne ta mogow be kogo lo, olugu b'a mun. ¹¹ Ayiwa, a fo o kogomunbagaw ye ko kogo bena ben. Sanjiba do bena na; ne bena sanberew lajigi, sanforno ba do bena wuri. ¹² Ayiwa, kogo bento fle nin ye! Yala mogow tena a fo aw ma ko aw ka kogo mun ni bogo min ye ko o bogo ka mun le na wa?

¹³ «Ayiwa, Dunupatigi Ala ko: Ne jusu gbanninba le bena sanforno ba do lawuri; ne dimininba bena sanjiba lana, ne jusu gbanninba bena sanbere lajigi ni baraka ye ka fen bee halaki ka ban. ¹⁴ Aw ka kogo min mun ni bogo ye, ne bena o kogo ben fo k'a la dugu ma, k'a jusiginanw bo kene kan; kogow bena ben ka aw fana halaki o ce ra yi. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. ¹⁵ Ne bena ne ta jusugban bee ben kogo kan, ani minw k'a mun ni bogo ye. O ko, ne bena a fo aw ma ko: Kogo te yi tuun, a munbagaw fana te yi tuun! ¹⁶ Izirayeli ta cira minw tun be cirayakumaw fora Zeruzalemu ta ko ra, ko olugu ka hera le ye Zeruzalemu ta ko ra, k'a soro hera te yi, o ciraw si tena ke yi tuun. Dunupatigi Ala ko ten.»

Ciramuso faninyafobagaw ta kiti

¹⁷ «Ele adamen, i jasin i ta jamana musow ma sisan, minw be ciraya kera ka kapa ni o yere ta jusukun ta miiriyaw ye; ciraya ke olugu kama! ¹⁸ A fo o ye ko: «Dunupatigi Ala ko: Bono bena aw musow soro, aw minw be sebedenw tu ka o sirisiri mogow bee borokanw na, ka kunnajalaw lalaga mogow suguya bee ye, janko ka o mogow soro. Aw b'a fe ka ne ta jamana mogow nin le mina, ka aw yere nin panaman to! ¹⁹ Aw be ne togo cen ne ta mogow ce ra, simankise boro na dama dama koson, ani burukun dama dama. Mogow minw tun man kan ni fagari ye, aw be olugu faga; minw tun man kan ka panamanya, aw be olugu panaman to, sabu aw be faninya fo ne ta mogow ye, olugu fana be o faninyakumaw lamen.»

²⁰ «O koson Dunupatigi Ala ko: A fle, ne bena wuri aw ta sebedenw kama, aw be minw ke ka mogow mina i ko konow, ne bena olugu bosi ka bo aw boro. ²¹ Ne bena aw ta kunnajalaw fana faranfaran, ka ne ta mogow bosi ka bo aw boro; o tena ke fen minata ye aw ta jan na tuun. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. ²² Sabu aw be mogow terennin jusu kasi ni aw ta faninyakumaw ye, k'a soro ne tun t'a fe ka kojugu ke a ra. Aw be mogow jugu ja gbeleya k'a to a ye timinadiya kojugu ke ra; o ra, a te seko ka bo a ta sirajugu kan ka panamanya. ²³ Ayiwa, aw tena faninya fo tuun fiyewu, k'a fo ko Ala ka fen yira aw ra; aw fana tena cirayakuma fo tuun fiyewu. Ne bena ne ta mogow bosi ka bo aw boro. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

14

Ala ta mogow ka kan ka jobato dabra

¹ Lon do, Izirayeli cekoroba dow nana ne fe, ka na sigi ne na koro. ² Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, k'a fo ko: ³ «Adamaden, nin mogow ta jow be o jusukun le ra. Fen min be ke o sentalon sababu ye ka o bla kojugu ra, o be nabo o le fe. Yala ne be son ko o ye ne pininka ko do ra wa? ⁴ O ra, kuma o fe, i y'a fo o ye ko Dunupatigi Ala ko: Izirayeli mara mogow o mogow ta jo be a jusukun na, ani fen min be ke a sentalon sababu ye ka a bla kojugu ra, ni a be nabo o fe, ni o tigi nana Ala ta cira fe, ne Matigi Ala yere

le bena o tigi jaabi; a be jo caman minw sanna, ne bena a jaabi ka kapa ni o jow ta ko le ye. ⁵ Ni o kera, ne bena Izirayeli mara mogow ta miiriya yelema, ka o kosegi ka na ne ma; sabu o bee le banna ne ra ka taga jow ko. ⁶ O koson a fo Izirayeli mara mogow ye ko Dunupatigi Ala ko: Aw ye aw ko don aw ta jow ra ka kosegi ne ma; aw ye aw ja ta ka ba bo aw ta batofen haramunin na.

⁷ «Sabu Izirayeli mara mogow min o min, walama lonan min o min siginin be Izirayeli mara ra, ni o do ka a yere mabo ne ra, ni a ta jow be a jusukun le ra, fen min be ke a sentalon sababu ye k'a bla kojugu ra, ni a be nabo o le fe, ni o tigi ka na cira fe, ko a be ne jininka ko do ra, ayiwa, ne yere le bena o tigi jaabi, ne le ye Matigi Ala ye. ⁸ Ne bena ne nasin o tigi ma k'a kere, ka o tigi ke tagamasiyen ye janko ka tow karan. Mogow bena a ta ko ke zana ye ka jagon karan. Ne bena a faran ka bo ne ta jamana mogow ce ra. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.

⁹ «Nka ni mogow ka cira yere le nege k'a to a ka kuma do fo, o tuma i b'a soro ko ne Matigi Ala yere le ka o cira lafiri. Ne bena ne boro korota o cira kama, k'a faran ka bo ne ta jamana Izirayeli ta mogow ce ra. ¹⁰ O mogow bee ta terenbariyaw hake be ben o yere kan: jininkarikebaga ta hake ni cira ta hake bee ka kan. ¹¹ Ni o kera, Izirayeli mara mogow tena o yere lafiri tunun ka mabo ne ra, ka o yere lanogo ni o ta hakekow bee ye. O ra, o bena ke ne ta mogow ye, ne bena ke o ta Ala ye. Dunupatigi Ala ko ten.»

Foyi tena Ala ta kiti bari

¹² Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, ko: ¹³ «Adamaden, ni a kera ko jamana do ta mogow ka ne kan bla, ka jurumun ke ka ne hake ta, ni ne ka ne boro korota o jamana kama, ka domuni dese o ra, ka kongoo ben o kan ka adamadenw ni beganw halaki, ¹⁴ hali ni a kera ko nin ce saba, minw ye Nuho ni Daneli ni Ayuba* ye, ko olugu ce saba be soro o jamana kono, olugu ce saba dama le bena kisi o ta terenninya koson. Dunupatigi Ala ko ten.

¹⁵ «Walama ni ne ka kongowaraw bla ka taga jamana kono, ka mogow faga, ka jamana ci k'a ke yoro lakolon ye, mogow si te teme yoro min na tuun waraw koson, ¹⁶ hali ni a kera ko nin ce saba be jamana kono, ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Dunupatigi Ala ko ten, ko o ce saba tena se ka hali o dencew, walama o denmusow kisi; olugu yere dama le bena kisi, jamana be ke yoro lakolonba ye.

¹⁷ «Walama ni ne ka kerekemuru lana jamana kama, ka kerekedenw ci ka taga jamana yoro bee yaala ni kerekemuru ye, ka adamadenw ni beganw faga, ¹⁸ hali ni a kera ko nin ce saba be jamana kono, ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Dunupatigi Ala ko ten, ko o ce saba tena se ka hali o dencew, walama o denmusow kisi; olugu yere dama le bena kisi.

¹⁹ «Walama ni ne ka banajuguw lana jamana kono, ni ne ka ne ta jusugban ben jamana kan, ka saya caya, ka adamadenw, ani beganw faga, ²⁰ hali ni a kera ko nin ce saba, minw ye Nuho ni Daneli ni Ayuba ye, ko olugu be jamana kono, ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Dunupatigi Ala ko ten, o ce saba tena se ka hali o dencew, walama o denmusow kisi; o yere dama le bena kisi o ta terenninya koson.»

²¹ «Ayiwa, Dunupatigi Ala ko: Hali ni ne ka ne ta kojuguba naani bee ben Zeruzalemu kan, minw ye kerekemuru ni kongoo ni kongowaraw ni banajuguw ye, janko ka adamadenw, ani beganw halaki, ²² o bee n'a ta, mogow dow bena bosi; ce dow, ani muso dow bena bosi. O bena olugu labo Zeruzalemu dugu kono; o bena na aw fe yan. Ni aw nana olugu tagamacogo ni o ta kewalew ye, o bena aw jusu saaro Zeruzalemu ta kojugu ko ra, ne ka kojugu min ben dugu kan, ani ne ka kojugu minw bee lase a ma. ²³ Ni aw nana o mogow tagamacogo ni o ta kewalew ye, o bena aw jusu saaro. Ni o kera, aw bena a lon ko ne ka ko minw bee ke dugu ra, ko ne ma o ke gbansan. Dunupatigi Ala ko ten.»

15

Zeruzalemukaw kera i ko rezensun

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, ko: ² «Adamaden, yala rezensun ka fisa ni yiri tow bee ye wa? Yala kongoyiriw ce ra ale ta yiri le ka fisa ni yiri tow ye wa? ³ Yala mogow be se k'a yiri ke ka fen do lalaga wa? Yala a yiriboro do be se ka turu dugu ma ka fenw dulon a ra wa? ⁴ On-on, a be don tasuma ra le, tasuma b'a jeni. Ni tasuma k'a kun fla bee jeni, ka na a cenance fana jeni ka ban, o tuma a be se ka mun le ja tuun? ⁵ Wagati min a kuturu tun lo, a ma se ka foyi ja; sisan a jeninin ko ka ban, a bena se ka mun le ja mogow ye?

* 14:14 14.14 Nuho ni Daneli ni Ayuba: olugu tun ye Ala ta mogow terennin dow ye.

⁶ «O koson Dunupatigi Ala ko: Ne be rezensusun bo kongoyiri tow ce ra k'a to o y'a don tasuma ra k'a jeni cogo min na, ne bena Zeruzalemu dugumogow fana ta ke o cogo le ra. ⁷ Ne bena ne jasin o ma ka o kere; o bora tasuma le ra, tasuma le fana bena o domu. Ni ne nana ne jasin o ma ka o kere wagati min na, o wagati ra aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. ⁸ Ne bena jamana ke yoro lakolonba ye, sabu o ka ne kan bla. Dunupatigi Ala ko ten.»

16

Ala tun k'a janto Zeruzalemu na

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko:

² «Adamaden, Zeruzalemukaw ta kojugu haramuninw yira o ra! ³ A fo o ye ko Dunupatigi Ala ko Zeruzalemu ma ko: Ele boyoro ni i woroyoro ye Kanaana jamana le ye. I face tun ye Amorika ye, i bamuso tun ye Hetika ye. ⁴ I worolon na, mogow ma sorow ka i barajuru tige, mogow ma i ko ni ji ye ka i saninya, mogow ma i fari josi ni kogow ye, mogow ma fani ke ka i melege. ⁵ Mogow si ma i fle ka makari i ra, ka mapuman i ra ka hali nin kow do kelenpe ke i ye. O ka i firi kongo konow, sabu mogow tun jigira i ra kabini i worolon*.

⁶ «Ayiwa, ka ne temeto to i korow, ne ka i firinfirinto ye i ta jori ra. Ne ko i ma ko: «Hali ni i be jori ra, i bena baro! Hali ni i be jori ra, i bena baro!» ⁷ Ne ka i lamow; i kogora i ko kongokonyiri. I koroyara ka bonya ka ke sunguru cepumanba ye. I kogow fara, ka i ke muso dafanin ye; nka i fari lakolon tun lo.

⁸ «O ko fe, ka ne temeto to i korow tuun, ne ka i fle minke, ne k'a ye ko i sera furu ma. O ra, ne ka ne ta deregeba senkoroyoro biri i kan ka i fari datugu. Ne karira i ye ka jennogonya don ni i ye. Dunupatigi Ala ko ten. O ra, i kera ne ta ye.»

⁹ «Ne ka i ko ni ji ye, ka jori bo i fari ra, ka i mun ni turu ye. ¹⁰ Ne ka derege kansogoninw don i ra, ka gholosanbara pumanman do don i sen na. Ne ka lenfani cesirinan do siri i ce ra, ka deregeba dawulaman do don i ra. ¹¹ Ne ka masirifinw ke ka i masiri: ne ka bororanege don i boro ra, ka kannakonon don i kan na. ¹² Ne ka nunnasanin don i nun na, ka tororasanin don i toro ra, ka jalamugu cepuman do siri i kun na. ¹³ Ne ka i masiri ni sanin ni warigbe ye, ka lenfani ni fani dawulamanw, ani fani pumanman sogoninw don i ra. I ta baro tun ye mugu tentennin pumanman le ye, ani li, ani turu. O ra, i pana kosebe, ka i ke i ko masamuso. ¹⁴ I togow sera siya tow bee ma, i ta cepa koson; sabu ne tun ka korow min ke ka i masiri o korow sababu ra, i ta cepa tun dafanin lo. Dunupatigi Ala ko ten.»

¹⁵ «Nka i ka i jigi la i ta cepa kan, ka i ta togobaya ke sababu ye ka i yere bla jatoya ra.† I ka i yere fiyeere temebagaw bee fe; i ka i yere di ce bee ma. ¹⁶ I ka i yere ta fani dow sirisiri i ta sonnikeyorow ra k'a cepa, ka jatoya ke o kan. O kow jagon tun ma deri ka ke, a jagon fana tena ke tuun. ¹⁷ Ne tun ka masirifinw cepuman minw lalaga ni ne ta sanin ni ne ta warigbe ye ka o di i ma, i ka o le ta ka o ke ka cew tagamasiyen lalaga, ka o ke jow ye, ka jatoya ke ni o jow ye. ¹⁸ I ka i ta fani pumanman kansogoninw ke ka o jow datugu, ka o son ni ne ta turu ni ne ta wusunan ye. ¹⁹ Ne tun ka domunifinw minw di i ma, mugu tentennin pumanman, ani turu, ani li, ka o ke i ta baro ye, i ka o di jow ma, ka o ke saraka kasadiman ye jow na korow. A kera ten le. Dunupatigi Ala ko ten.

²⁰ «I tun ka dencew, ani denmuso minw woro ne fe, i ka olugu ta ka o ke sarakaw ye, ka o di jow ma janko olugu ye o domu. I ta jatoya belen ma i wasa! ²¹ I ka ne ta denw kannatige ka o ke saraka jenitaw* ye, ka jow son. ²² Ka i to i ta ko haramuninw, ani i ta jatoya ra, ne tun ka min ke i ye i denmisenman, i hakiri ma to o ra, wagati min i fari bee lakolon tun lo, i tun be firinfirinna jori ra.

²³ «I ta kewalejuguw bee koson, bonow bena i sorow, bonow! Dunupatigi Ala ko ten. ²⁴ I ka jobonw lalaga, ka sonnikeyorow lo kenegbew bee ra. ²⁵ I ka sonnikeyorow lalaga sirafaranw bee ra. I tara i ta cepa fe ka ko haramuninw ke; i ka i yere di temebaga bee ma, ka i ta jatoya caya. ²⁶ I ka i yere di jatoya ra i siginjagon Misirankaw ma, sabu o cew fari ce ka ni! I ka i ta jatoya caya fo ka ne jusu gban. ²⁷ O koson ne ka ne boro bo i kama. Ne ka do bo i ta sorota ra, ka i ke i juguw sago ye. I ta kewalejuguya ka maroya bla hali Filisikaw denmusow§ ra. ²⁸ I ka i yere di jatoya ra Asirikaw ma, sabu hali bi i

* **16:5** 16.5 Ala be Zeruzalemu dugu suma ni denpenin le ye, mogow si ma son k'a janto den min na. † **16:8** 16.8 Ala tun ka Zeruzalemu dugu mina ka ja, i ko furuce be furumuso mina cogo min na. ‡ **16:15** 16.15 Zeruzalemu ni Ala ta jennogonya ko tun kera i ko furuce ni furumuso. O koson o tagara batofin werew ko minke, Ala be o suma ni jatoya ye. § **16:27** 16.27 Filisikaw denmusow, o korow ye Filisikaw ta duguw.

tun ma wasa. I ka jatoya ke ni olugu ye, nka o si belen ma i wasa. ²⁹ I ka jatoya caman ke Babilonika jagokebagaw ta jamana ra, nka olugu si belen ma i wasa.»

Zeruzalemu ta kojuguw dama temena

³⁰ «E, ele desera de! Dunupatigi Ala ko ten. K'a soro i ka nin kow bee ke, ka i yere ke i ko jatamusow bee ra marobari. ³¹ Wagati min i tun be i ta jobonw lalaga sirafaranw bee ra, ka i ta sonnikeyorow lo kenegbew bee ra, o wagati ra i tun te i ko jatamusow tow, sabu i tun te hali wari yere jate fen ye. ³² I tun kera i ko muso jeneyakebaga min be a fuce to yi, ka taga jen ni ce werew ye. ³³ Jatamusow bee be sara soro a ta jatoya ra, nka ele yere le be wari di i pamogocew bee ma; i be o nege ni i borofenw ye ka o sama ka na i yere koro; o be bo fan bee ra ka na jatoya ke ni i ye. ³⁴ Ele koni ma i ta jatoya ke muso tow ta kecogo ra! Cew tun te ele yoroni, ele yere le tun be cew yoroni; cew tun te sara di ele ma, nka ele yere le tun be cew sara. Ele ni tow koni ma ke kelen ye fiyewu!

³⁵ «Ayiwa, ele jatamusow, Matigi Ala ta kuma lamena sa! ³⁶ Dunupatigi Ala ko: Ele ka i yere laben k'a bla, ka i yere waraga pewu, janko ka jatoya ke ni i pamogocew ye, ani i ta batofen haramuninw bee; i ka i denw faga ka o jori ke ka o batofenw son. ³⁷ O ra, ne bena i pamogocew bee lajen, i ko diyara minw bee ye, i ka minw bee kanu, ani i ka minw bee koninya. Ne bena o lajen ka bo yoro bee ka na i kama, ka na i fari lakolon bo kene kan o pa koro, janko o ye i musoyorow bee ye. ³⁸ Ne bena i ta kiti tige i ko muso jeneyakebagaw, ani muso mogofagabagaw ta kiti be tige cogo min na. Ne bena ele faga le ka ne yere dimibo, ne ta jusugban koson; sabu i ma ne ta kanuya jate. ³⁹ Ne bena i don i pamogocew boro. O bena i ta jobon ci, ka i ta sonnikeyorow waraga. O bena i ta faniw bee bo i ra, ka i ta masirifen nooromanw bo i ra ka i fari lakolon to. ⁴⁰ O bena jamaba do lawuri ka na i kama; olugu bena i bon ni kabakuruw ye, ka i sogosogo ni o ta kerekemuruw ye. ⁴¹ O bena tasuma don i ta bonw na ka o jeni, ka i ta kojuguw hake bo i ra muso camanba na na. Ne bena i ta jatoya lalo, i tena sara di kanbelen si ma tuun jatoya kama. ⁴² Ne bena ne ta jusugban se fo a dan ma. Ni o kera, ne ta kanuya ta kere be soro ka ban; ne jusu bena suma, ka ne ta dimi mala. ⁴³ Ne ka min ke i ye i denmisenman, i hakiri ma to o ra minke, ani i ka ne jusu wuri ni i ta ketaw bee ye minke, o koson ne fana bena i ta jatoyajuguw kunko ben i kunna; Dunupatigi Ala ko ten. Yala i ma kewalejuguw ke ka o fara i ta kojugu haramunin tow bee kan wa?»

Zeruzalemu ta kewalew juguyara ni dugu tow ta ye

⁴⁴ «A fle, zanalabagaw bee bena nin zana fo ele ma, ko: <Denmuso b'a bamuso jogo le ta!> ⁴⁵ Ele koni kera i bamuso woroden yere le ye; sabu i bamuso fana banna a ce ni a ta denw na nin cogo le ra. Ele kera i balemamusow tow balema yere do le ye; sabu olugu fana banna o cew ni o denw na nin cogo le ra. Aw bamuso tun ye Hetika ye, aw face tun ye Amorka ye. ⁴⁶ I koromuso ye Samari le ye; ale ni a denmusow siginin be i ta dugu sahiliyanfan na. I dogomuso min siginin be i ta dugu woroduguyanfan na ni a denmusow ye, o ye Sodomu ye*. ⁴⁷ Ele ma olugu ta sira jagon tagama doron ka dan o ma, walama ka o ta ko haramuninw jagon ke doron ka dan o ma de, nka ele ta kewalew bee le juguyara ka teme olugu ta kan. ⁴⁸ Ne be kari, ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Dunupatigi Ala ko ten: I dogomuso Sodomu ni a denmusow ma ele ni i denmusow ta jagon ke ka ye.

⁴⁹ «Ayiwa, i dogomuso Sodomu ta kojugu ye nin ye: Yerebonya le tun donna ale ni a denmusow ra; sabu o tun ka domuni soro ka fa fo k'a dama teme, ka sigi laganfiya ni nasuma ra. O ma desebagatow, ani fagantanw deme. ⁵⁰ O yadara fo ka ko haramuninw ke ne ja koro; o koson ne ka o halaki ka bo yi, i n'a fo i yere k'a ye cogo min na. ⁵¹ Samari ma hali ele ta jurumun jagon tarance ke. Ele ta ko haramuninw cayara ka teme ale ta kan. Ele ka ko haramuninw minw bee ke, o k'a to i balemamusow belen terenna ka teme i kan. ⁵² Ele koni, ele fana bena dogoyari sonmina, sabu i ka jo di i balemamusow ma. I ka jurumun ke ka ko haramuninw ke ka teme olugu kan minke, o koson olugu terennin lo tuun ka teme ele kan. Maroya bena ele fana mina, k'a to i ye dogoyari sonmina, sabu i k'a yira ko i balemamusow belen terennin lo ka teme i kan.»

Ala bena Sodomu ni Samari lawuri kokura

⁵³ «Ayiwa, o bee n'a ta, ne bena hera laseko Sodomu ni a denmusow ma tuun, ka hera laseko Samari ni a denmusow ma tuun, ka hera laseko ele fana ma ni olugu ye. ⁵⁴ Ni o kera, i bena dogoyari sonmina fo ka i kun suuru i ta kewalew bee koson, i ka kewale minw ke. O bena ke sababu ye ka tow jusu saaro, sabu o bena a ye ko olugu ma ele ta

* 16:46 16.46 Samari ni Zeruzalemu ni Sodomu, o duguw ta kewalew tun ka jugu. O denmusow, o koro ye o kerefeduguw.

ɲogon ke. ⁵⁵ I balemamusow Sodomu ni a denmusow bena seko ka ke o sigicogokoro ra, Samari ni a denmusow bena seko ka ke o sigicogokoro ra, ele ni i denmusow bena seko ka ke aw sigicogokoro ra. ⁵⁶ Yala i da tun te to ka i balemamusow Sodomu toɲogugu fo i ta yerebonya wagati ra wa? ⁵⁷ O wagati ra i ta juguya tun ma bo kene kan folo. Nka sisan, Aram mara ta duguw, ani o kerefeduguw bee be ele le mafiyenyara; Filisikaw ta duguw fana be i dogoyara fan bee ra. ⁵⁸ I ta jatoyajugu ni i ta kojugu haramuninw doni le be i kunna sisan; Matigi Ala ko ten.»

Matigi Ala ta jɲɲogonya wuribari

⁵⁹ «Dunɲatigi Ala ko: I ka min ke, ne fana bena o ɲogon le ke i ra. I ka ne ni i ta jɲɲogonya* cen, sabu i karira ka kuma min fo, i ma o jate tuun. ⁶⁰ Nka ne koni bena ne hakiri to ne ta jɲɲogonya ra, ne tun ka jɲɲogonya min don ni i ye kabini i denmisenman. Ne bena o ke jɲɲogonya wuribari le ye. ⁶¹ Ni o kera, ni i koromusow, ani i dogomusow nana i fe, i hakiri bena jigi i ta kewalew ra ka maroya. Ne bena olugu di i ma ka o ke i n'a fo i denmusow; nka o tena ke ne ni ele ta jɲɲogonya koson. ⁶² Ne bena ne ta jɲɲogonya don ni i ye tuun; ni o kera, i bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. ⁶³ I hakiri bena jigi i ta kewalew temeninw na, ka maroya; o ra ni ne nana i ta kojuguw bee kafari wagati min na, maroya koson i tena son ka i da yele tuun ka kuma. Dunɲatigi Ala ko ten.»

17

Bon fla ni rezensun ta talen

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, ko: ² «Adamaden, kuma koroman do fo Izirayeli mara mogow ye; talen do fo o ye! ³ A fo o ye ko: <Dunɲatigi Ala ko: Bon* belebebeba, min kamanw ka janjan, a kamansiw ka janjan, a siw negenɲegenɲin lo, lon do ale le tagara fo Liban kuruw kunna, ka taga sediriyyi sanfeboro kari. ⁴ Yiriboro min yoro ka jan ni yiriboro tow bee ye, a ka o kari ka taga ni a ye jagokejamana do ra, ka taga a bla jagokedugu do ra†.

⁵ «<O ko, a ka Izirayeli jamana yere ta yiriden‡ do ta ka o dan. A k'a dan jiba do kere fe, i ko solisun min be wuri jida ra. ⁶ O yiri nana wuri ka ke rezensunɲuman ye, ka woyo ka na. A yiriborow janyara ka taga bon fan fe, a liliw tun be bon jukoro. A kera rezensun ye, ka yiriborobaw, ani yiriboromisew bo.

⁷ «<Nka bon§ do were nana; ale fana tun ka bon. A kamanw tun ka janjan, a kamansiw tun ka ca. O ra, rezensun k'a liliw sin ale fan na, k'a yiriborow bo ka taga ale fan na. Rezensun tun b'a miiri ko ale bena ji caman soro o yoro ra ka teme a ta yoro folo kan. ⁸ K'a soro o tun ka rezensun turu dugukolodiman le ra, jiba do koro, janko a ye yiriborow bo, ka den, ka ke rezensun ceɲumanba ye.>

⁹ «Ayiwa, a fo Izirayelimogow ye ko Dunɲatigi Ala ko: Yala o rezensun bena a yere soro wa? Yala bon folo tena a liliw bee bon, k'a denw bee cen, k'a to a ye ja fo k'a flaburukuraw bee jaja wa? A bena rezensun sama k'a taga ni a liliw ye, hali a tena a ke ni barakaba ye, walama ka jamaba lajen a kama. ¹⁰ Ayiwa, rezensun koni turura, nka yala a bena a yere soro wa? Ni tereboyanfan ta foɲo gbanninman nana a fiye, yala a tena ja pewu wa? A bena ja a turuyoro yere ra yi.»

Ezekiyeli ka talen koro fo Izirayelimogow ye

¹¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, ko: ¹² «A fo nin mogow murutininw ye ko: <Aw ma nin kow koro la wa?> A fo o ye ko: <Babiloni* masace tagara Zeruzalemu, ka taga Zuda masace ni a ta jamana jamogow mina ka taga ni o ye Babiloni. ¹³ O ko, a ka Zuda masace ta somogo do ta, ka jɲɲogonya don ni o ye, ka o sigi kuntigiya ra, k'a fo a ye ko a ye kari ko a bena ke kankelentigi ye. O y'a soro a tagara ni jamana jamogow bee ye Babiloni, ¹⁴ janko jamana baraka dogoyanin ye to, jamana kana se ka wuri tuun, mogow ye to ale doron ta jɲɲogonya ra. ¹⁵ Nka o kuntigi nana muruti Nebukadinesari ma. A ka mogow dow ci ka taga Misiran, ko Misiran masace ye so caman ni kerekeden caman di ale ma. Ayiwa, yala a bena se soro wa? Kuntigi min ka o ko ɲogon ke, yala o bena bosu wa? Yala a bena bosu k'a soro a ka jɲɲogonya cen wa?>

* **17:3** 17.3 Bon ye kono belebebe barakaman le ye. Masace Nebukadinesari tagamasiyen lo; ale le nana Zeruzalemu kere, ka dugu mina (Ezekiyeli 17.12). † **17:4** 17.4 Nin kumaw be Zuda masace Yehoyakini ni a ta jamana jamogow minako le fo (Ezekiyeli 17.12). ‡ **17:5** 17.5 Izirayeli jamana ta yiriden, o ye Sedesiyasi ye; Nebukadinesari tun ka ale le sigi Zuda mara kunna (Masacew flanan 24.17). § **17:7** 17.7 O bon flanan ye Farawona ye; Sedesiyasi tun b'a fe ka jɲɲogonya don ni ale ye (Ezekiyeli 17.15).

¹⁶ «Ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Dunupatigi Ala ko ten, masace min tun ka o kuntigi sigi kuntigiya ra, o kuntigi bena taga sa o masace ta jamana le ra, Babiloni dugu kono; sabu a ka jennogonya cen, a tun karira a ye ka kuma min fo, a ma o jate. ¹⁷ Hali ni Misiran masace Farawona nana ni kerakejamaba le ye, ani kerakeden camanba, o tena se ka foyi na nin kuntigi ye kere wagati ra; sabu Babilonikaw bena tintinw lo, ka yelenyow lalaga, ka dugu lamini, ka don dugu kono ka mog'o camanba halaki. ¹⁸ Kuntigi ka jennogonya cen, sabu a tun karira ka kuma min fo, a ma o jate tuun. Ale ni Nebukadinesari tun kumana ka ben, fo ka o boro don jagon boro, nka o ko fe ale ka nin ko ke; o koson a tena bosi!»

¹⁹ «O koson Dunupatigi Ala ko: Ne be kari, ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, ko a tun karira ne na koro ka kuma min fo, a ma o le jate; a ka ne ta jennogonya le cen. Ne fana bena o ko kunko ben a kan. ²⁰ Ne bena ne ta jo firi a kan, k'a mina ne ta jan na, k'a lataga Babiloni, ka taga kiti ben a kan o yoro ra, sabu a ka ne kan bla ka terenbariyakow ke ne ra. ²¹ O bena a ta kerakeden boribagatow bee faga ni kerakemuru ye; a to minw bena to, olugu bena janjan ka taga fan bee ra. Ni o kera, aw bena a lon ko ne Matigi Ala, ko ne le kumana.»

Ala ka masacekura layiri ta a ta mogow ye

²² «Dunupatigi Ala ko: Ne yere bena yiriboromisen do kari sedirisunjan san fe, ka o turu. Ne bena a yiriboro nuguninkura* do le tige yiriboro tow bee san fe; ne yere bena o turu kuru jamijanba† do kunna. ²³ Ne bena a turu Izirayeli kuruw bee ra jamijan le kunna. A bena wuri ka yiriborow bo, ka den, ka ke sediriyiri cejumanba ye. Kono suguyaw bee bena sigi a jukoro; kono suguyaw bee bena sigi a yiriborow suma ra. ²⁴ Ni o kera, kongoyiriw bee bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye, ko ne le be yiriba dogoya, ka yiri fitini bonya; ko ne le be yirikene ja, ka yirijalan nugu. Ne Matigi Ala, ne le kumana; ne fana bena a ke ten le.»

18

Face ta hake te ben a denw kan

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Mun le k'a to aw be to ka nin zana fo Izirayeli jamana ta ko ra, ko:

«Faw ka rezengberen min domu,
o ka denw jinw kumu.»

³ «Ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Dunupatigi Ala ko ten, ko aw tena o zana fo tuun Izirayeli jamana kono. ⁴ A fe, adamaden bee ta nin ye ne ta le ye; den ta nin o, a face ta nin o, o bee ye ne ta le ye. Mog'o min ka jurumun ke, o tigi le ka kan ka faga.

⁵ «Ayiwa, mog'o min terennin lo, o cogo fle nin ye: A be can ni terenninya sira tagama, ⁶ a te saraka domu ni jostonbagaw ye kuruw kunna, a te nabo Izirayeli ta mogow ta jow fe, a te a mogogon ta muso lebu, a te jen ni a muso ye k'a soro a ma saninya ka bo a ta landa ra. ⁷ A te mog'o tjo; jurunantigiw tun ka o borofen minw di a ma ka o ta juru tonomasigi, a be o fenw kosegi olugu ma; a te sonyari ke, a be domuni di kongotow ma, fani te minw fe, a be olugu fiyerebo. ⁸ A te juru don mog'o ra ka tono jini a ra, a te do fara a ta fiyeerefenw songo yere kan. A te son k'a boro don terenbariyakow ra. A be kiti tige can kan mog'o ni a mogogon ce. ⁹ A be ne ta cifoninw ke, ka ne ta kolatigeninw sira tagama ka kapa ni can ye. Ayiwa, o tigi koni terennin lo; a be kisi, sigiya te o ra. Dunupatigi Ala ko ten.

¹⁰ «Nka ni o tigi nana dence do soro, ni o den ka ke benkannikebaga ye, ani mogofagabaga, walama ni a kera nin kojuguw jagon do kebaga ye, ¹¹ k'a soro a face ma o kojuguw jagon si ke: a be saraka domu ni jostonbagaw ye kuruw kunna, a be a mogogon ta muso lebu, a be panibagatow ani fagantanw tjo, a be sonyari ke; ¹² jurunantigiw tun ka o borofen minw di a ma ka o ta juru tonomasigi, a te o fenw kosegi olugu ma, a be nabo jow fe, ka ko haramuninw ke; ¹³ a be juru don mogow ra ka tono jini a ra, a be do fara a ta fiyeerefenw songo yere kan. Yala o den jagon be se ka kisi wa? A te kisi le fiyewu! A ka nin ko haramuninw bee ke minke, sigiya t'a ra, a be faga; a fagari kunko be ben a yere le kan.

¹⁴ «Ayiwa, nka ni a kera ko o dence fana nana dence were soro, ale face ka jurumun minw bee ke, a ka o ye; a ka o ye, nka a ma o jagon ke: ¹⁵ A ma son ka sarakaw domu ni jostonbagaw ye kuruw kunna, a ma nabo Izirayeli mara mogow ta jow fe. A ma a

* **17:22** 17.22 O yiriboro nugunin ye Izirayeli masacekura tagamasien ye (Ezekiyeli 34.23; Samawilu flanan 7.12-16).

† **17:22** 17.22 Kuru jamijanba: O ye Zeruzalemu dugu ye.

mogogogon ta muso lebu. ¹⁶ A ma mogō si tɔɔ, a ma fɛn mina mogō fɛ k'a ta juru tɔnɔmasigi, a ma sonyari kɛ, a ka domuni di kɔngɔtɔw ma, fani tɛ minw fɛ, a ka olugu fiyɛrɛbo. ¹⁷ A ma sɔn k'a boro don terenbariyakow ra, a ma juru don mogō ra ka tɔnɔ jini a ra, a ma do fara a ta fiyɛrɛfɛnw songɔ kan; nka a ka ne ta kolatigɛninw sira tagama, ka ne ta cifɔninw kɛ. Ayiwa, o den tɛna faga a face ta terenbariya kosɔn; a bɛ kisi, sigiya tɛ o ra. ¹⁸ A face le ka mogow tɔɔ, k'a mogogogonw borofɛnw sonya; ale le ka ko benbariw kɛ a ta jamana mogow ra. Ale le ka kan ka faga a ta terenbariya kosɔn.

¹⁹ «Ayiwa, aw b'a fɔ ko: <Mun kosɔn face ta terenbariya hake tɛ ben den kan?> O tɛ kɛ, sabu den ka can ni terenninya sira le tagama; a ka ne ta cifɔninw bɛɛ kɛ, k'a sira tagama, o kosɔn a bɛ kisi, sigiya tɛ o ra. ²⁰ Mogō min ka jurumun kɛ, o le ka kan ka faga. Face ta terenbariya hake tɛ ben a den kan, den fana ta terenbariya hake tɛ ben a face kan. Mogō terennin bɛ a ta terenninya sara sɔɔ, mogojugu fana bɛ a ta juguya sara sɔɔ.»

Mogojugu ni mogō terennin saracogo

²¹ «Mogojugu ka jurumun o jurumun kɛ, ni a k'a kɔ don o bɛɛ ra, ni a ka ne ta cifɔninw bɛɛ kɛ, ka terenninya sira ta, a bɛ kisi, sigiya tɛ o ra; a tɛ faga a ta jurumun kosɔn. ²² A tun ka kojugu minw bɛɛ kɛ, o si tɛ jate a kun tuun. A ka terenninya sira min tagama, a bɛ kisi o sababu ra.

²³ «Yala aw b'a miiri ko mogojugu ye faga, ko o ka di ne ye wa? Dunupatigi Ala ko ten. Ne b'a fɛ ko a ye a ta sirajugu le bla, ka kisi.

²⁴ «Ni mogō terennin k'a ta terenninya dabra, ka to ka terenbariyakow kɛ, mogojuguw bɛ ko haramunin minw kɛ, ni a ka o ladegi, yala a bɛna kisi wa? A tun ka ko terennin min o min kɛ, ne tɛ o si jate tuun; a ka ne kan bla, ka jurumun minw kɛ, o sababu ra a bɛ faga.

²⁵ «Aw b'a fɔ ko: <Matigi ta siraw bennin tɛ.> Aw ye ne lamɛn, aw Izirayeli ta mogow! Yala ne ta siraw le bennin tɛ wa? Aw t'a fɔ ko aw yɛrɛ ta siraw le bennin tɛ wa? ²⁶ Ni mogō terennin k'a ta terenninya dabra, ka to ka terenbariyakow kɛ, ni a fagara o kosɔn, a ka ko terenbari minw kɛ, o le kɛra a fagasababu ye. ²⁷ Nka mogojugu tun bɛ kojugu minw kɛ, ni ale ka o dabra, ka can ni terenninya sira tagama, o tuma a nin bɛ kisi. ²⁸ Ni a k'a ja yɛlɛ k'a ta kojugu keninw bɛɛ flɛ, ka o dabra, a bɛ kisi, sigiya tɛ o ra; a tɛna faga a ta jurumun kosɔn.

²⁹ «Nka Izirayeli mara mogow b'a fɔ ko: <Matigi ta siraw bennin tɛ.> Yala ne ta siraw le bennin tɛ wa, Izirayeli mara mogow? Aw t'a fɔ ko aw yɛrɛ ta siraw le bennin tɛ wa?

³⁰ «O kosɔn ne bɛna aw ta kiti tige ka kɔɔa ni aw ta kɛwalejuguw ye, aw Izirayeli ta mogow; Dunupatigi Ala ko ten. Aw ye nimisa ka aw kɔ don aw ta hakekɔw bɛɛ ra, janko aw ta terenbariya kana kɛ aw ben sababu ye. ³¹ Aw ka jurumun o jurumun kɛ, aw ye aw yɛrɛ mabo o bɛɛ ra. Aw ye jusukunkura ni hakirikura sɔɔ. Mun kosɔn aw bɛna fagari lase aw yɛrɛ ma, aw Izirayeli ta mogow? ³² Sabu mogō ye faga o man di ne yɛrɛ ye; Dunupatigi Ala ko ten. O ra, aw ye kojugu dabra, janko aw ye kisi.»

19

Jaramuso ni a denw ta sangadankiri

¹ Matigi Ala k'a fɔ ne ye ko ne ye sangadankiri* do la Izirayeli namogow ta ko ra, ² k'a fɔ ko:

E, ele bamuso tun ye jaramusoba le ye dɛ,
jara tɔw cɛ ra!

A tun bɛ la jarakanbɛnɛw cɛ ra,
a tun b'a denw lamɔ.

³ A k'a ta den kɛn koro,
ka o kɛ jarakanbɛnɛ ye.

Ale ka sogomina degi,
a bɛ mogow fana mina.

⁴ Siya dɔw nana a ko mɛn.

Olugu ka dinga sogi a ja, k'a labɛn o kɔnɔ;
o k'a mina ka nunnanɛɛɛ don a nun na
ka taga ni a ye Misiran jamana ra†.

* **19:1** 19.1 Nin kow bɛ Izirayeli jamana ni a ta masacɛw ta kɛwalew le yira. † **19:4** 19.4 O jarakanbɛnɛ ye masacɛ Yohahazi tagamasiyɛn ye, Farawona ka min mina; nin kow kɛra masacɛ Yohahazi ra (Masacɛw flanan 19.28; 23.31-34).

⁵ Jaramuso k'a ye ko ale k'a dence makono ka dese minke,
ko ale jigi tigera fana,
a k'a ta jaraden do were ta
ka o fana koro ka o ke jarakanbelen[‡] ye.

⁶ Ale ka ke yaala ye ni jara tow ye,
a fana kera jarakanbelen ye;
a ka sogomina degi,
a be mogow fana mina.

⁷ A ka o ta bon barakamanw cen,
ka o ta duguw halaki.
A kasikan mankan koson,
jamana ni a mogow bee ja be tige.

⁸ Nka siya tow ka mogon lajen a kama;
o bora kerefejamanaw ra ka na a kama.
O ka o ta jo firi a kan;
a benna o ta dinga konon.

⁹ O ka nunnanegε don a nun na k'a bla kesu do konon;
o tagara ni a ye Babiloni masace fe.
O tagara a datugu bon barakaman do konon,
janko mogon si kana a kan men tuun Izirayeli kuru kunna.

Rezenforo ta sangadonkiri

¹⁰ I bamuso tun be i ko rezensun min turura jida ra.
Den caman ni flaburu caman tun b'a ra, sabu ji caman tun b'a koro.

¹¹ Yiriboro barakamanw tun b'a ra;
a yiriw kera masaceberew ye.
A janyara ka ke yiri tow bee san fe.
Mogon tun be to fo yorojan k'a ye, a janya koson,
ani a ta yiriboro camanba koson.

¹² Nka o nana a tufa k'a bon ni jusugban ye,
k'a firi dugu ma.
Tereboyanfan ta fono gbanninman k'a denw jaja;
o benbenna.

A yiriboro barakamanw jajara,
tasuma ka o bee jeni.
¹³ Sisan o ka o rezensun turu kongokolon le konon,
dugukoljalan jintan do ra.

¹⁴ Tasuma do bora a yiriborobaw ra
k'a yiriboromisew ni a denw jeni.
Yiriboro barakaman t'a ra tuun,
masacebere te soro a ra tuun.

Nin donkiri ye sangadonkiri le ye; a be la i ko sangadonkiri.

20

Ala ka kojuman ke Izirayelimogow ye

¹ San wolonflanar, karo loorunan, tere tan, Izirayeli cekoroba dow nana ko o bena Matigi Ala jininka; o nana sigi ne ja koro. ² Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma; a ko:

³ «Adamaden, kuma Izirayeli cekorobaw fe; a fo o ye ko: <Dunupatigi Ala ko: Aw nana ne jininka le ke! Ayiwa, ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, ko ne tɛna son aw ye ne jininka; Dunupatigi Ala ko ten.>

⁴ «Adamaden, i te o jaraki wa? I te o jaraki wa? O bemaw ka ko haramunin minw ke, o fo o ye! ⁵ A fo o ye ko Dunupatigi Ala ko: Lon min na ne ka Izirayeli panawoloma, ne tun ka ne boro korota ka kari Yakuba ta durujaw ye. Ne ka ne yere yira o ra Misiran jamana ra; ne karira o ye k'a fo ko: Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala. ⁶ O lon na, ne ka ne boro korota ka kari o ye, ko ne bena o labo Misiran jamana ra, ka taga ni o ye jamana do ra, ne yere ka jamana min nini o ye, nono ni li be woyo jamana min na*, jamana bee ra cejuman. ⁷ Ne k'a fo o ye ko: <Aw be jabo batofen haramunin minw fe, aw ye o bee

[‡] 19:5 19.5 O jara flanan be se ka ke Yehoyakini, walama Sedesiyasi tagamasiyen ye (Masacew flanan 24.15; 25.7).

* 20:6 20.6 Nono ni li be woyo jamana min na (Bori 6.2-8).

to yi; aw kana aw yere lanogo ni Misiran jamana ta jow ye tuun. Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.»

⁸ «Nka o murutira ne ma, o ma son ka ne lamen. O tun be jabora batofen haramunin minw fe, o si ma son ka o to yi, o ma son ka ban Misiran jamana ta jow ra. O koson ne tun k'a miiri ko ne bena ne ta jusugban ben o kan, ka ne ta dimi ben o kan ka se fo a dan ma, ka o to Misiran jamana ra yi. ⁹ Nka ne ma son ka o ke ne yere togo koson, janko o tun siginin be siya minw ce ra, ne tun ka ne yere yira o ra ka o labo Misiran jamana ra o siya minw na na, ne togo kana na cen o siyaw na koru. ¹⁰ O ra, ne ka o labo Misiran jamana ra, ka taga ni o ye kongokolon konu. ¹¹ Ne ka ne ta cifoninw yira o ra, ka ne ta kolatigeninw fo o ye; adamaden be o sira le tagama, ka kisi o sababu ra. ¹² Ne ka ne ta Nenekirilon* sariya fana yira o ra, ka o ke tagamasiyen ye ne ni o ce, janko o y'a lon ko ne le ye Matigi Ala ye, min be o saninya.

¹³ «Nka Izirayeli ta mogow murutira ne ma kongokolon konu. O ma ne ta cifoninw sira tagama, o banna ne ta kolatigeninw ma, k'a soru adamaden be o sira le tagama ka kisi o sababu ra. O ka ne ta Nenekirilonw ke lon gbansanw ye. O koson ne tun k'a miiri ko ne bena ne ta jusugban ben o kan kongokolon konu, ka o halaki ka ban. ¹⁴ Nka ne ma son ka o ke ne yere togo koson, janko ne ka o labo siya minw na na, ne togo kana cen o siyaw na koru. ¹⁵ Nka ne yere le ka ne boro korota ka kari o ye kongokolon konu, ko ne tun ka jamana min di o ma, ko ne tena taga ni o ye o jamana ra tuun, nono ni li be woyo jamana min na, jamana bee ra cejuman. ¹⁶ Ne ka o ke, sabu o tun ma ne ta kolatigeninw jate, o tun te ne ta cifoninw sira tagamana, o tun be ne ta Nenekirilonw ke lon gbansanw ye, sabu o jusu tun be o ta jow le kan. ¹⁷ Nka o bee n'a ta, ne ka o fe ka makari o ra; ne ma son ka o halaki ka o ban kongokolon konu.

¹⁸ «Ne k'a fo o ta denw ye kongokolon konu ko: Aw kana tugu aw bemaw ta cifoninw ko, aw kana o ta kolatigeninw sira tagama, aw kana aw yere lanogo ni o ta jow ye. ¹⁹ Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala. Aw ye tugu ne ta cifoninw le ko, aw ye ne ta kolatigeninw sira le tagama, k'a ke. ²⁰ Aw ye ne ta Nenekirilonw ke lon saninmanw ye; o bena ke tagamasiyen ye ne ni aw ce, janko aw y'a lon ko ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.

²¹ «Nka o ta denw fana murutira ne ma. O ma tugu ne ta cifoninw ko, o ma ne ta kolatigeninw sira tagama, ani k'a ke; k'a soru adamaden ka kan ka o le sira tagama janko ka kisi o sababu ra. O ka ne ta Nenekirilonw ke lon gbansanw ye. O koson ne tun k'a miiri ko ne bena ne ta jusugban ben o kan, ka ne ta dimi ben o kan ka se fo a dan ma, kongokolon konu yi. ²² Nka ne ka ne yere mina, ne ma foyi ke o ra ne yere togo koson, janko ne tun ka o labo siya minw na na, ne togo kana cen olugu na koru. ²³ K'a soru kongokolon konu, ne tun ka ne boro korota ka kari ko ne bena o janjan siya tow ce ra, ka o yerege ka taga jamana werew ra. ²⁴ Sabu o ma ne ta kolatigeninw sira tagama, o banna ne ta cifoninw na; o ka ne ta Nenekirilonw ke lon gbansanw ye. O tun be jabora o bemaw ta jow le fe. ²⁵ O koson ne ka cifonin dow di o ma, minw tun ma ni o ma; ne ka kolatigenin dow yira o ra, o tun te se ka minw sira tagama ka kisi. ²⁶ Ne k'a to o ka o yere lanogo ni o ta sarakaw ye, sabu o ka o dence folow bee ke sarakaw ye; ne ka o ke, ka jatige bla o ra, janko o y'a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

Ala bena Izirayelimogow ta kanblari ban

²⁷ «O koson, adamaden, kuma Izirayeli ta mogow fe, k'a fo o ye ko Dunupatigi Ala ko: Aw bemaw ka ne mafiyenya fana, sabu o ka ne kan bla. ²⁸ Ne tun ka ne boro korota ka kari ko ne bena jamana min di o ma, ne tagara o ladon o jamana ra. Nka ni o ka kongorijan min o min ye, ani yiriba flaburuman min o min, o be o ta began sarakaw* ke ka sonni ke o yorow ra, ka o ta siman sarakaw* bo, ani o ta wusunan sarakaw* kasadimanw, ani o ta rezenji sarakaw*, k'a soru o kow le be ne jusu gban. ²⁹ O ra, ne ka o jininka ko: Aw be to ka taga nin sonnikoyoro minw na kongori kan o ye mun le ye? K'a ta o wagati ra fo ka na se bi ma, o yorow be wele ko sonnikoyoro.

³⁰ «O koson a fo Izirayeli mara mogow ye ko: Dunupatigi Ala ko: Yala aw te aw yere lanogora i ko aw bemaw wa? Yala aw te jatoya kera ni o ta batofen haramuninw ye wa? ³¹ Aw be aw ta sarakaw bo, ka aw ta denw jeni ka aw ta jow son; hali bi aw belen be aw yere lanogora ni o jow bee le ye. Yala o bee ra ne bena son ko aw ye ne jininka wa, aw Izirayeli mara mogow? Ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Dunupatigi Ala ko ten; ne tena son aw ye ne jininka.

³² «Aw b'a fora ko: <Anw b'a fe ka ke i ko siya tow, ka ke i ko jamana tow ta mogow; an b'a fe ka jo yiriramanw, ani a kabakururamanw son.> Nka o miiriya min be aw hakiri ra, o tena ke! ³³ Ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, ko ne bena ne ta masaya sigi aw kunna, ne ta sebgaya ni ne ta fanga baraka ra, ka ne ta jusugban ben aw kan. ³⁴ Ne bena aw labo siyaw ce ra; ne tun ka aw janjan ka taga jamana minw na,

ne bɛna aw labo o jamanaw ra ka aw lajen kokura ne ta sebgaya ni ne ta fanga baraka ra, ka ne ta jusugban ben aw kan. ³⁵ Ne bɛna aw mabo siya toʋ ra, ka taga ni aw ye yoro lakolon do ra, an ye taga nɔgon ye pada ni pada, ne ye kiti ben aw kan. ³⁶ Ne ka kiti ben aw bɛmaw kan Misiran jamana kongokolon kono cogo min na, ne bɛna kiti ben aw fana kan o cogo le ra; Dunupatigi Ala ko ten. ³⁷ Ne bɛna aw gbengben ni ne ta bere ye, ka taga ni aw ye ne ta jɛnɔgonya* yoro ra. ³⁸ Ne bɛna mogo murutininw labo aw ce ra, ani minw ka ne hake ta. Oluɗu siginin be jamana min na lonanya ra, ne bɛna o labo o jamana ra, nka o tena taga don Izirayeli jamana kono. Ni o kera, aw bɛna a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.

³⁹ «Aw koni, aw Izirayeli ta mogoʋ, Dunupatigi Ala ko: Ni a ka aw diya, aw bɛɛ ye taga aw ta jow son faasi! Nka o ko fe aw bɛna na ne kan mina jagboya ra. Aw tena ne togo saninman lanogo tuun ni aw ta sarakaw, ani aw ta jow ye tuun. ⁴⁰ Sabu Izirayeli mara mogoʋ bɛɛ, min o min be jamana kono, o bɛɛ bɛna ne bato ne ta kuru saninman le kan, Izirayeli kuruw bɛɛ ra jamijan; Dunupatigi Ala ko ten. Ne bɛna son aw ma o yoro le ra; ne bɛna jabo aw ta sarakaw fe tuun, ani aw ta simankura sarakaw, ani aw bɛna fen o fen bla a danna ne ye. ⁴¹ Ne bɛna aw labo siyaw ce ra; ne ka aw janjan ka taga jamana minw na, ne bɛna aw labo o jamanaw kono ka aw lajen kokura. Ni o kera, o tuma ne bɛna son aw ra tuun i ko saraka kasadiman; ne bɛna a to siya toʋ y'a lon aw sababu ra ko ne le ye Ala saninman ye. ⁴² Ne bɛna aw laseko ka na Izirayeli jamana ra tuun, ne tun ka ne boro korota ka kari ko ne bɛna o jamana min di aw bɛmaw ma; ni o kera, o tuma aw bɛna a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. ⁴³ O yoro ra, aw hakiri bɛna jigi aw ta tagamacogokoro ra, ani aw ka kewale minw bɛɛ ke ka aw yere lanogo; aw ka kojugu minw bɛɛ ke, o bɛɛ bɛna a to aw yere bɛna jigi aw yere ra. ⁴⁴ Ne bɛna aw mina ka na ne yere togo le koson; aw Izirayeli ta mogoʋ, ne tena aw mina ka kapa ni aw ta tagamacogojuguw ye, walama aw ta kewalejuguw. Ni o kera, aw bɛna a lon ko ne le ye Matigi Ala ye; Dunupatigi Ala ko ten.»

21

Kibaroyaju min fora Zuda mara ta ko ra

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, i nasin woroduguyanfan ma, ka kuma yoro saninmanw fan jamana kama, ka ciraya ke woroduguyanfan yiritu kama. ³ A fo woroduguyanfan yiritu ta mogoʋ ye ko: «Aw ye Matigi Ala ta kuma lamɛn! Dunupatigi Ala ko: Ne bɛna tasuma don aw ra; o tasuma bɛna yirikɛnɛw, ani yirijalanw bɛɛ jɛni. O tasumamana tena faga; a bɛna bɛɛ pada wulan, k'a ta woroduguyanfan na ka taga a bla fo sahiliyanfan. ⁴ Ni o kera, adamaden bɛɛ bɛna a lon ko ne Matigi Ala le ka o tasuma mana; a fana tena faga.»

⁵ Ne ko: «E, Dunupatigi Ala, mogoʋ b'a fora ne ma ko: «Nin ce te kuma were fora ni talɛnw tɛ!»

⁶ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ⁷ «Adamaden, i nasin Zeruzalɛmu ma, ka kuma yoro saninmanw kama; ciraya ke Izirayeli dugukolo kama. ⁸ A fo Izirayeli dugukolo ye ko: «Matigi Ala ko: Ne be wuri ele kama. Ne bɛna ne ta kɛrɛkɛmuru sama ka bo a la ra, ka mogo terenninw ni mogojuguw bɛɛ halaki. ⁹ I n'a fo ne b'a fe ka mogo terenninw ni mogojuguw bɛɛ halaki, o koson ne bɛna ne ta kɛrɛkɛmuru bo a la ra ka mogo bɛɛ halaki, k'a ta woroduguyanfan na ka taga a bla fo sahiliyanfan na. ¹⁰ Ni o kera, adamadenw bɛɛ bɛna a lon ko ne Matigi Ala, ko ne ka ne ta kɛrɛkɛmuru sama ka bo a la ra, a fana tena seko a no ra tuun.»

¹¹ «O ra, adamaden, ele ye nuna! I jigi tigenin ani i jusu kasinin ye biri ka nuna o bɛɛ na na! ¹² Ni o ka i jininka ko: «Mun koson i be njanana?» I ye o jaabi ko: «Kibaroya do le be nana yi! A bɛna bɛɛ jigi tige, ka bɛɛ boro magaya, ka bɛɛ hakiri jagami, ka bɛɛ kinbirikunw magaya k'a ke i ko ji. A nato fe nin ye! A bɛna ke, sigiya te o ra! Dunupatigi Ala ko ten.»

Ala ta kɛrɛkɛmuru ta ko

¹³ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ¹⁴ «Adamaden, ciraya ke, k'a fo ko: «Matigi ko:

Kɛrɛkɛmuru! Kɛrɛkɛmuru dabora!

A josira fo a be manamana.

¹⁵ Kɛrɛkɛmuru dabora fagariba le kama;

a josira janko a ye manamana i ko sanmanamana.

Yala an be se ka jagari ne dence ta masacebere koson tuun wa?

Kɛrɛkɛmuru te o yiri nɔgon jatera.

¹⁶ Ala ka kɛrɛkɛmuru di ko o y'a josi,

janko mogo do boro le y'a mina.

Kerekemuru dabora, a josira,
k'a don fagarikebaga le boro.

¹⁷ Adamaden, ele ye kule, ka mapumankokanw fo,
sabu kerekemuru tara ne ta mogow le kama,
a tara Izirayeli kuntigiw bee le kama.

O ka olugu di kerekemuru ma,
o ni ne ta mogo tow bee.

O koson ele ye i woto gbasi;

¹⁸ sabu nin ye kogbelen le ye.

Kerekemuru te masace ta bere min jate

ni o bere nana tunu, o tuma mun bena ke?

Dunupatigi Ala ko ten.»

¹⁹ «Ayiwa, adamaden, ele ye ciraya ke!

I tege fla gbasi nogon na!

Kerekemuru ye tigeri ke fo sinaga fla, fo sinaga saba.

Fagari ta kerekemuru lo,

fagariba ta kerekemuru lo;

o muru le ka o lamini fan bee ra.

²⁰ Ne b'a fe o ja le ye tige,

o caman bena talon ka ben;

o koson ne ka fagarimuru bla o ta dondaw bee ra.

Kerekemuru josira janko a ye manamana,

a dabora fagari le kama.

²¹ Kerekemuru, ele ye fagari ke i kininboroyanfan na,

ka fagari ke i numanboroyanfan na!

Ni i nasinna fan o fan, i ye fagari ke yi!

²² «Ne fana bena ne tege fla gbasi nogon na, foyi tena ne ta jusugban lalo. Ne Matigi Ala, ne le kumana.»

Zeruzalemu ta kiti

²³ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ²⁴ «Adamaden, sira fla tagamasiyen ke, Babiloni masace ta kerekemuru be se ka teme min fe ka na. O sira fla bee ka kan ka bo jamana kelen na. I ye tagamasiyen do ke sira bee kelen kelen daminayoro ra, a be taga dugu min na, ka o dugu yira. ²⁵ I be sira kelen tagamasiyen ke, kerekemuru be na min fe ka na se fo Raba, Amankaw ta dugu ra; i be sira do were tagamasiyen ke, kerekemuru be na min fe ka na se fo Zeruzalemu, Zuda mara ta dugu barakaman konu. ²⁶ Babiloni masace lonin be sirafaran na, sira fla daminayoro ra, a be lagberi kera k'a lon a bena dugu min sira ta; a be lagberi ke ni a ta biyew ye, a be a ta jow jininka, a be lagberi ke ni beganw biyen ye. ²⁷ Lagberikefenw nana kininboroyanfan le yira, o ye Zeruzalemu ye. O ra, o bena na kogocifenw bla o dugu kogow le koru, ka kulew ci kere koson, ka fagari ke; o bena kogocifenw lolo dugu dondaw ko fe, ka tintinw lolo, ka yelenyoro w lalaga.

²⁸ «Nka Zeruzalemukaw be o lagberi ko jate faninya le ye, sabu o tun karira k'a fo o ye ko foyi tena o soru. O bee n'a ta, Babiloni masace bena o hakiri jigi o ta terenbariya ra, ka o mina ka taga ni o ye.

²⁹ «Ayiwa, Dunupatigi Ala ko: I n'a fo aw ka ne hakiri jigi aw ta terenbariyakow ra, ka aw ta hakekow yira kene kan, ka aw ta jurumunw yira aw ta kawalew bee ra, ka ne hakiri jigi o bee ra, o koson aw juguw borow bena aw mina ka taga ni aw ye.

³⁰ «*<*Ayiwa, ele Izirayeli kuntigi*, ele Alatorogocenbaga, mogojugu, i ta kojugu saralon sera; i ta terenbariya sera a dan ma, o koson i saralon sera sisan. ³¹ Dunupatigi Ala ko: Jalamugu bena foni ka bo i kun na, masafugula bena ta ka bo i kun na! Fen bee yelemana. Min tun majigira, o bena korota, min tun korotara, o bena majigi. ³² Cenri ni cenri! Ne bena cenri le ke dugu konu, cenri min nogon ma deri ka ke ban! Ne bena a ke ten fo ka taga fangatigi natuma se, ne yere bena fanga di mogo min ma.» »

Amankaw ta kiti

* **21:30** 21.30 O kuntigi ye masace Sedesiyasi ye. Ko min k'a soru, o kumaw be soru Masacew flanan 25.4-7.

³³ «Adamaden, ele ye ciraya ke, k'a fo ko: <Dunupatigi Ala ka min fo Amonkaw† kama, o ta mafiyenyarikumaw koson, o le ye nin ye!> A fo o ye ko: Kerekemuru! Kerekemuru! Kerekemuru samana ka bo fagari kama, a josira k'a nugu halakiri kama, k'a manamana i ko sanmanamana. ³⁴ Aw ta lagberikebagaw tun ka min fo aw ye. O tun ye kumagbansan le ye; flerikebagaw tun ka min fo. O tun ye faninya le ye. Kerekemuru bena Alapasiranbariw ani mogoguwu kannatige, sabu o ta kojugu saralon sera; o ta terenbariya sera a dan ma, o koson o saralon sera sisan.»

Ala bena murutigiw fana halaki

³⁵ «Aw ye kerekemuru don a la ra. Ne ka aw dan ka aw bla yoro min na, aw buruju bora jamana min na, ne bena taga kiti ben aw kan o yoro le ra. ³⁶ Ne bena ne ta jusugban ben aw kan, ka ne ta dimiba tasuma fiye aw kan, ka aw don mogow naloman dow boro, minw ta baara ye cenri ye. ³⁷ Tasuma bena aw domu; aw jori bena bon jamana konon. Mogow si hakiri tena to aw ra tuun; sabu ne Matigi Ala, ne le kumana.»

22

Zeruzalemu ta kojuguw

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «I te nin dugu jaraki wa, adamaden? I te nin mogowagadugu jaraki wa? O ka ko haramunin minw ke, o bee fo o ye! ³ A fo o ye ko: <Dunupatigi Ala ko: A fle, nin dugumogow be mogow faga o ta dugu konon, ka Ala ta kiti ben o yere kan; o be jow lalaga ka o yere lanogo. ⁴ Aw ka mogow minw faga, o hake be aw kan. Aw ka jo minw lalaga, o jow ka aw lanogo. Aw yere le ka aw ta dunupalatige wagati surunya, ka aw si sandaw se a dan ma. O koson ne bena aw ke dogoyarifin ye siya tow na koro, ka aw ke mafiyenyarifin ye jamana tow bee na koro. ⁵ Yorojanmogow, ani yorosurunmogow bee bena aw logobo, sabu aw ta dugu togow cenna, dugu fara mankan ni kopagamininw le ra.»

⁶ « <A fle, Izirayeli jamana namogow minw be aw fe, olugu bee be o ta fanga ke sababu ye ka mogow faga.

⁷ « <Aw fe, mogow b'a face ni a bamuso dogoya.

« <Aw fe, mogow be lonanw minako juguya.

« <Aw fe, mogow be ferita ni muso ce sanin tojo.

⁸ « <Aw te ne ta yoro saninman jatera, aw be ne ta Nenekirilow* ke lon gbansanw ye.

⁹ « <Aw fe, dow be nafigiya ke janko ka o mogowogon faga.

« <Aw fe, mogow be saraka domu ni josonbagaw ye kuruw kunna.

« <Aw fe mogow be kokolonw ke.

¹⁰ « <Aw fe, dow be jen ni o face muso ye, ka o face lebu.

« <Aw fe, dow be ben muso kan, k'a soro o ma saninya ka bo a ta landa ra folo.

¹¹ « <Aw fe, dow be ko haramuninw ke ni o mogowogon ta muso ye, dow be jen ni o dence muso ye k'a lebu hali o te maroya; dow fana be ben o balemamuson kan, o yere worofa denmuso.

¹² « <Aw fe, aw be son ka wari mina, ka mogow faga; aw be juru don mogow ra ka tonon nini a ra, aw be do fara fenw songon kan, aw be aw mogowogon tojo a borofen koson, nka aw be nina ne ko; Dunupatigi Ala ko ten.

¹³ « <A fle, ne be ne tege fla gbasi ogon na aw koson, sabu aw ka mogow le tojo ka naforo soro, aw ka mogow faga aw ta dugu konon. ¹⁴ Ni ne nana wuri aw kama lon min na, yala aw ja signin bena to wa? Yala baraka bena ke aw ra tuun wa? Ne Matigi Ala, ne le kumana, ne le fana bena a ke ten. ¹⁵ Ne bena aw janjan siyaw ce ra, ka aw yerege ka taga jamana werew ra, ka fen saninyabariw bo aw ce ra pewu. ¹⁶ Aw yere le bena aw yere lamaroya siyaw na koro; ni o kera, aw bena a lon ko ne le Matigi Ala ye.» »

¹⁷ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, ko: ¹⁸ «Adamaden, Izirayeli mara mogow kera ne fe i ko negebo. O bee kera i ko siranenge, walama leten, walama negefin, walama ntileku nege be nogo min to daga konon tasuma ra. O kera i ko warigbe ta negebo. ¹⁹ O koson Dunupatigi Ala ko: I n'a fo aw bee kera i ko negebo, o ra ne bena aw lajen Zeruzalemu dugu konon. ²⁰ O be warigbe, walama siranenge, walama negefin, walama ntileku nege, walama leten ke daganin konon ka tasuma don a koro k'a yeele cogo min na, ne fana diminin ni ne jusu gbannin bena aw lajen, ka aw ton daga konon ka aw yeele o cogo le ra. ²¹ Ne bena aw lajen ka ne ta jusugban tasuma don aw koro; ni o kera, aw bena yeele Zeruzalemu dugu konon. ²² O be warigbe yeele daganin konon cogo min na, ne

† 21:33 21.33 Amonkaw tun ka jenogonyana don ni Zuda mara mogow ye, ko o be muruti Babiloni masace ma (Yeremi 27.2-6).

fana bena aw yeele o cogo le ra nin dugu kono. Ni o kera, aw bena a lon ko ne Matigi Ala, ko ne le ka ne ta jusugban ben aw kan.»

²³ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ²⁴ «Adamaden, a fo Zeruzalemu ye ko: «Ele ye dugukolo do le ye min ma saninya; sanji tena ben i kan ne ta jusugban wagati ra.» ²⁵ Aw ta ciraw be janfa siri dugu kono. O be ben mogow kan, i ko jara kasito be sogo mina k'a tigtigte cogo min na; o be mogow ta naforow, ani o ta fen dawulamanw bosi o ra, ka muso caman bono o cew ra dugu kono.

²⁶ «Aw ta sarakalasebagaw be ne ta sariyaw cen, ka ne ta fen saninmanw lanogo. O te fen saninmanw, ani fengbansanw bo nagon na; o te mogow karan janko o ye fen saninyabariw ani fen saninyaninw lon ka o bo nagon na. O te ne ta Nenekirilonw* jate; o te ne ta saninmanya jate. ²⁷ Aw ta pamogow be aw ce ra i ko wara minw be sogo mina k'a tigtigte; o be mogow faga, o be mogow nin halaki ka naforojogu soro o ra. ²⁸ Aw ta ciraw be mogow ta kojuguw dogo, i ko mogow be kogo mun k'a gbe cogo min na; o be to ka faninya fo ko Ala ka fen do yira olugu ra, ka mogow lafiri ni o ta cirayakumaw ye. O b'a fo ko: «Dunupatigi Ala k'a fo!» K'a soro Matigi Ala ma kuma o fe.

²⁹ «Jamanadenw be ben mogow kan ka o borofenw sonya; o be desebagatow, ani fagantanw tojo, o be lonanw minako juguya, ka o ta jo bosi o ra.

³⁰ «Ayiwa, ne k'a fle ni a kera ko hali mogow kelen bena soro o ce ra, min be ke i ko kogo, ka mogow tanga, min be ke ne ja koro i ko dugu kogo cidaw korosibaga, ka jamana kisi, janko ne kana na dugumogow halaki, nka ne ma mogow si soro. ³¹ O koson ne bena ne ta jusugban ben o kan, ka o jeni ni ne ta dimi ta tasuma ye fo ka o ban. Ne bena o ta kewalew hake ben o kan; Dunupatigi Ala ko ten.»

23

Samari mara ta jatoya

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, muso fla le tun be yi, o fla bee tun be bamuso kelen na. ³ Ayiwa, ka o to Misiran, o ka jatoya ke; o ka jatoya ke o sunguruman. Cew ka o sinw momo, o ka o sunguruman sinw mina yi. ⁴ Koromusoman togo tun ye ko Ohola, dogomusoman togo tun ye ko Oholiba. Ne ta musow tun lo; o tun ka dencew, ani denmusow soro ne fe. Min togo tun ye ko Ohola, ale ye Samari le ye; Oholiba, ale ye Zeruzalemu ye.

⁵ «Ohola ka jatoya ke, k'a soro ne ta muso tun lo. A pamogowe minw tun ye Asirikaw ye, a siginogonw, olugu nege gbanna a ra fo k'a jarabi o ra. ⁶ Olugu tun be derege wulenman numanmanw le don, kuntigiw, ani fagamaw tun lo, o bee tun ye kanbelen saramanw le ye, o bee tun ye sotigiw ye, o be yelen sow kan. ⁷ Ohola k'a yere di olugu le ma jatoya ra; o bee tun ye Asiri jamana cew bee ra cejumanw le ye. O mogow minw nege tun gbanna a ra fo k'a jarabi o ra, a ka a yere lanogo ni olugu bee ye, ni o ta jow ye. ⁸ A tun derira jatoya min na kabini Misiran, a ma o dabra; sabu kabini a sunguruman, cew tun be jen ni a ye. O tun b'a sunguruman sinw mina, ka jatoya ke ni a ye k'a lanogo. ⁹ O koson ne fana k'a don a pamogocew boro; ne k'a don Asirikaw boro, minw nege tun gbanna a ra fo k'a jarabi o ra. ¹⁰ Olugu le ka a fari lakolon bo kene kan, k'a dencew, ani a denmusow mina, ka ale yere faga ni kerekemuru ye. O k'a ta kojuguw hake bo a ra, k'a ke fo muso tow bee b'a ko fo.

Zeruzalemu dugu ta jatoya

¹¹ «Ayiwa, a dogomuso Oholiba ka o ye, nka ale ta ceko negejuguyara tuun ka teme a koromuso ta kan; a ta jatoya temena koromusoman ta kan pewu. ¹² Asiri jamana ta cew nege gbanna ale fana ra fo k'a jarabi o ra: kuntigiw, ani fagamaw tun lo; a siginogonw tun lo. O be fanijuman dawulaman le don; o bee ye sotigiw ye, o be yelen sow kan, o bee ye kanbelen saramanw ye. ¹³ Ne k'a ye ko ale fana k'a yere lanogo, ko o fla bee ka sira kelen le tagama. ¹⁴ Nka dogomusoman ka do fara a ta jatoya kan. A ka ce dow tagamasiyen ye kogo kan; a ka Babilonika dow ja lesenin wulenman ye. ¹⁵ Cesirijara tun sirinin be o ce ra, jalamugu cejumanw melegenin be o kun na. O bee tun be i ko kuntigiw, o tun be i ko Babilonikacew yereyere, minw worora Babiloni, o yere ta jamana ra. ¹⁶ Kabini Oholiba ka olugu ye doron, olugu nege gbanna a ra fo k'a jarabi o ra; a ka ciraden dow ci o fe Babiloni jamana ra ka o wele ka na. ¹⁷ Babilonikacew nana a fe ka na jen ni a ye a layoro ra. O ka jatoya ke ni a ye k'a lanogo. O k'a lanogo ka ban minke, o logo bora a ra. ¹⁸ A tun k'a ta jatoya ke bee ja na, k'a fari lakolon bo kene kan minke, ne banna a ra i ko ne tun banna a koromuso ra cogo min na. ¹⁹ A k'a do fara a ta jatoya kan, k'a caya, k'a ke i n'a fo wagati min a sunguruman tun be jatoya kera Misiran. ²⁰ A

namogocew nege gbanna a ra fo k'a jarabi o ra; sabu olugu baraka tun be i ko falice ta, o fanga be i ko soce ta.

Ala bena Zeruzalemu ta kojugu hake bo a ra

²¹ «Oholiba, ele sunguruman tun be marobariyako minw kera, i hakiri jigira o ra sisan; o wagati ra Misirankaw tun be to ka maga i sinw na, ka i sunguruman sinw momo.

²² «O koson, ele Oholiba, ne Dunupatigi Ala ko: A fle, ne bena i namogocew kononosu i kama, minw logo bora i ra; ne bena o lana i kama ka bo fan bee ra. ²³ Ne bena Babilonikaw lana, ani Kalideka tow bee: Pekodi, ani Sowa, ani Kowa ta mogow, ka Asirikaw bee fara olugu kan. O bee ye kanbelen saramanw ye, ani kuntigiw, ani fagamaw, ani kerekuntigibaw; o bee be yelen so kan. ²⁴ O be nana i kama ka bo sahiliyanfan na ni o ta kerekeminanw ye, ani o ta sowotorow, ani o ta kerekewotorow, ani kerekejama camanba. O bena lo ka i lamini fan bee ra, ni o ta negebennan belebelew, ani a fitiniw ye, ani o ta negefugulaw. Ne ka i ta kiti ko don olugu le boro; o bena i ta kiti tige ka kaja ni o yere ta sariyaw le ye, ²⁵ I ma ne ta kanuya min jate, ne bena o dimi ben i kan. O mogow bena fariya i ma kosebe; o bena i nun ni i torow tige. I ta mogow to minw bena to, o bena olugu faga ni kerekemuru ye. O bena i dencew, ani i denmusow mina. Ni minw ka bosi o boro, tasuma be olugu jeni. ²⁶ O bena i ta faniw bee bo i ra, ka i ta masirifenw fana bo i ra. ²⁷ O ra, i ka marobariyakow, ani jatoya min damina kabini Misiran, ne bena o ban. I tena jabo o fe tuun, i hakiri tena jigi Misiran ta kow ra tuun.

²⁸ «Sabu Dunupatigi Ala ko: A fle, i be mogow minw koninya, ne bena i don olugu le boro; mogow minw nege bora i ra, ne bena i don olugu le boro. ²⁹ O bena i mina ni koninya le ye. O bena i ta baara tono ta. O bena taga ka i lakolon to, ka i waraganin to; i ta jatoya maroya bena bo kene kan, ani i ta marobariyakow, ani i ta jogojuguya. ³⁰ O bena i mina o cogo le ra; sabu i ka i yere bla jatoya ra ni siyay ye, ka i yere lanogo ni o ta jow ye. ³¹ I ka i koromuso Ohola ta sira jagon le tagama; o koson ale minna fiye min na, ne bena o fiye le don ele fana boro. ³² Dunupatigi Ala ko: I koromuso Ohola minna fiye min na, ele fana bena min o le ra.

O fiye ka bon, a ka dun;

mogow bena yereko i ma, ka i logobo,

sabu fiye fanin lo kosebe.

³³ I bena fa a ra fo ka panamini, ka i jusu kasi;

sabu i koromuso Samari minna fiye min na,

o fiye ye cenri ni jatige ta fiye le ye.

³⁴ I bena a min k'a ban pewu,

fo ka fiye gbasi k'a cici,

k'a ke ka i sinw tigtige.

Sabu ne kumana,

Dunupatigi Ala ko ten.

³⁵ «O koson Dunupatigi Ala ko: I n'a fo i jinana ne ko, ka ne firi i yere ko fe, o ra i ta marobariya ni i ta jatoya kunko bena ben i yere kan.»

Samari mara ni Zeruzalemu dugu ta kiti

³⁶ Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Adamaden, i te Ohola ni Oholiba jaraki wa? O ka ko haramunin minw ke, o fo o ye! ³⁷ Sabu o ka jeneya ke, mogow jori fana ka o borow maraga. O ka jeneya ke ni o ta jow le ye; ka fara o bee kan, o tun ka den minw soro ne fe, o ka o denw le ke ka o ta jow son. ³⁸ Nka o ka min ke ne ra fana, o fle nin ye: O ka ne ta yoro saninman* lanogo o lon kelen na, ka ne ta Nenekirilonw* ke lon gbansanw ye. ³⁹ O ka o ta denw ke ka o ta jow son lon min na, o lon kelen na o tagara don ne ta yoro saninman kono k'a lanogo. O ka o le ke ne ta batoso kono. ⁴⁰ O yere ka cirra bla ka taga ce dow wele ka bo fo yorjan. Ciraden sera olugu ma minke doron, olugu nana. O ra, aw ka aw yere ko, ka kale la aw pada ra, ka aw yere masiri o cew koson. ⁴¹ Aw sigira lanan cepuman do kan, ka tabali do laben ka bla o cew na fe, ka ne ta wusunan saninman ni ne ta turu saninman* bla o kan. ⁴² Mogow camanba tun nana; o mogow miirbariw camanba ta mankanw tun be bora. Ce dow fana tun nana ka bo kongokolon fanw bee ra. Olugu ka bororanegew don balemamuso fla borow ra sa, ka jala dawulaman dow siri o kunw na.»

⁴³ «A kera ten minke, ne k'a fo ko: <Jeneya ka nin muso min halaki ka ban, o belen b'a yere blara jatoya ra tuun wa!> ⁴⁴ Cew be don a fe i ko mogow be don jatomuso fe cogo min na. Cew donna Ohola ni Oholiba fe o cogo le ra; muso marobariw lo. ⁴⁵ Nka ce terennin dow le bena o ta kiti tige, i ko o be muso jeneyakebagaw, ani mogofagabagaw ta kiti tige cogo min na; sabu o ka jeneya ke, o boro ka mogow faga fana.

⁴⁶ «Dunupatigi Ala ko: Kerekejama do ye lajen ka na o kama, ka na jatige ben o kan ka o borofenw bee ce. ⁴⁷ O jama bena o bon ni kabakuru ye, ka o faga ni kerekemuru ye; o bena o dencew, ani o denmusow faga, ka tasuma don o ta bonw na. ⁴⁸ Ne bena marobariyakow ban jamana konɔ o cogo le ra. O ko bena muso tow bee ladi, k'a to o si kana aw ta marobariya nɔgɔn ke. ⁴⁹ O bena aw ta marobariya kunko ben aw kan. Aw ta jɔson jurumun hake bena bo aw ra. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Dunupatigi Ala ye.»

24

Zeruzalemu be i ko negedaga min cenna

¹ San konɔntɔnnan karo tannan tere tan, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, bi lon sebe; a togo yereyere sebe k'a bla; sabu Babiloni masace nana Zeruzalemu dugu kama bi lon yere le ra.

³ «Kuma korɔman do fo nin siya murutinin ye; a fo o ye ko Dunupatigi Ala ko: Negedaga do laben, k'a sigi ta kan, i ye ji ke a ra.

⁴ Sogo tigtige k'a bla a konɔ, sogokuru panamanw, ani woto, ani kamankun; sogo kolomanyɔɔ panaman dow ke k'a to dafa.

⁵ Saga pumanman do ta sogo ke daga konɔ, ka logɔ ke tasuma ra negedaga korɔ. A to a ye wuri, a ye barabara kosebe, k'a to a kolomanyɔɔw bee ye mo.

⁶ «Sabu Dunupatigi Ala ko: Bonɔ bena mogɔfagadugu sɔɔ, dugu min be i ko son ka negedaga min mina, min ta son te bora a ra ka ye.

Sogokuruw ta kelen kelen ka bo a konɔ; i kana wolomari ke, ni i boro ka ben min ma, i be o bo.

⁷ Sabu Zeruzalemukaw ka mogɔ minw faga, o jori be dugu konɔ; o ka o jori bon farajalan le kan, o m'a bon dugu ma janko buguri y'a datugu.

⁸ Ne fana ka o ta mogɔ faganinw jori to fara kan, janko a kana se ka datugu, janko ka ne ta jusugban lawuri o kama, ka ne yere dimibo o ra.

⁹ «O koson Dunupatigi Ala ko: Bonɔ bena mogɔfagadugu sɔɔ, sabu ne fana bena logɔ camanba don ka tasumaba mana.

¹⁰ Logɔ camanba lajen, ka tasuma mana; sogo tobi k'a mo kosebe, ka nanfenw ke a ra.

A to a kolomanyɔɔw ye mo fo k'a sisi.

¹¹ O ko, i be negedaga lakolon sigi takami kan, a ye gban, a siranɛge ye jeni, janko a nɔgɔw ye yeele a konɔ, son ye bo a ra.

¹² «Nka o sege bee ye gbansan le ye; son caman min ka negedaga mina, o te bora a ra. Hali tasuma te se k'a bo a ra.

¹³ «Aw Zeruzalemukaw ka kokolon minw ke, o le ka aw lanɔgo. Ne tun b'a fe ka aw saninya, nka aw ma son ka saninya ka bo aw ta nɔgo ra. O ra, aw koni tena saninya tuun, fo ni ne nana ne ta jusugban bee ben aw kan ka ban tuma min na. ¹⁴ Ne Matigi Ala, ne le kumana. A wagati sera, ne bena a ke. Ne tena a to kebari ye, ne tena makari, ne tena ne kan yelema. Ne bena aw ta kiti tige ka kana ni aw tagamacogo ni aw ta kewalew le ye; Dunupatigi Ala ko ten.»

Ala ka Ezekiyeli bonɔ a muso ra

¹⁵ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ¹⁶ «Adamaden, a fle, mogɔ min ko ka gbelen i ma, ne bena bara ka o tigi le ta ka bo i korɔ. Nka i man kan ka i panasisi,

walama ka kasi, walama ka naji bo. ¹⁷ Mogo si kana i nunakan men; i kana sanga ke. I ta jalamugu mini i kun na, ka i ta sanbara don i sen na; i kana i pada dugumayanfan datugu, i kana sangadomuni ke ni mogow ye.»

¹⁸ Ayiwa, ne kumana jama fe sogomada fe; ne muso sara wulada fe. O lon dugusagbe sogoma, Ala tun ka min fo ne ye, ne ka o ke. ¹⁹ Mogow k'a fo ne ma ko: «I ka nin ko minw ke, i b'a fe ka min yira an na, i te o nafa an ye wa?» ²⁰ Ne ka o jaabi ko: «Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, ko: ²¹ «A fo Izirayeli mara mogow ye ko Dunupatigi Ala ko: A fe, ne yere bena a to mogow ye ne ta yoro saninman* lanogo; o yoro min ye aw ta baraka ni aw ta yerebonya sababu ye, yoro min ko ka di aw ye, ani min ko ka bon aw ma. Aw ka aw dencew, ani aw denmuso minw to aw ko Zeruzalemu, mogow bena olugu faga ni kerekemuru ye. ²² Ni o kera, ne k'a ke cogo min na, aw fana bena a ke o cogo ra. Aw tena aw pada dugumayanfan datugu, aw tena sangadomuni ke ni mogow ye. ²³ Aw bena aw ta jalamugu siri aw kun na, ka aw ta sanbara don aw sen na. Aw tena aw panasisi, aw tena kasi. Aw bena fasa aw ta terenbariyaw koson; aw bena to ka nuna jogon koson. ²⁴ Ezekiyeli ka min ke, o bena ke tagamasiyen le ye ka aw lasomi; ale k'a ke cogo min na, aw fana bena a ke ten le. Ni o kow nana ke, aw bena a lon ko ne le ye Dunupatigi Ala ye.»

²⁵ «Ayiwa, adamaden, yoro min ye o ta baraka sababu, ani o ta ninsondiya sababu, ani o ta masiri, o yoro min ko ka gbelen o ma, min ko ka bon o ma kosebe, ni ne nana o yoro bo o boro lon min na, ka o dencew, ani o denmusow fana bo o koro, ²⁶ o lon na mogow do boribagato do bena na o kow lakari ele ye. ²⁷ O lon na, i nen bena foni; i bena kuma ni o tigi ye. I tena ke bobo ye tuun. I ta ko bena ke tagamasiyen ye ka o lasomi; ni o kera, o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

Siya tow ta kiti

25

(25-32)

Amonkaw ta kiti

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, i pasin Amonkaw ma, ka ciraya ke o kama! ³ A fo Amonkaw ye ko: «Aw ye Dunupatigi Ala ta kuma lamem! Dunupatigi Ala ko: Wagati min na o ka ne ta yoro saninman* lanogo, ka ne ta jamana Izirayeli ci k'a ke yoro lakolon ye, ka Zuda mara mogow mina ka taga jamana were ra, aw k'a fo o ra ko: Onhon co! ⁴ O le koson, a fe, ne bena aw Amonkaw di tereboyanfan mogow ma, ka aw ke o ta ye; o bena o ta bonw lo aw ta jamana konso, ka aw ta jamana ke o sigiyoro ye. Olugu le bena aw ta yiridenw domu, olugu le bena aw ta beganw ta nono min. ⁵ Raba min ye aw ta duguba ye, ne bena o ke o ta jogomaw ta domunikeyoro ye, ka Amonkaw ta jamana to bee ke o ta beganmarayorow ye. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le Matigi Ala ye.

⁶ « «Sabu Dunupatigi Ala ko: I n'a fo aw ka tegere fo, ka don ke, ka ninsondiya ni kononoguguya suguya bee ye Izirayeli jamana ta bono koson, ⁷ o ra, ne bena ne boro korota aw kama, ka aw di siya tow ma, k'a to o ye aw borofenw ce. Ne bena aw ta siya togo tunu ka bo siya tow ce ra, ka aw ta jamana togo bo jamana tow ce ra. Ne bena aw halaki; ni o kera, aw bena a lon ko ne le Matigi Ala ye.» »

Mohabukaw ta kiti

⁸ «Dunupatigi Ala ko: I n'a fo Mohabukaw, ani Seyirikaw b'a fora ko: «A fe, Zuda mara kera i ko siya tow!» ⁹ O koson, ne bena Mohabu jamana fan kelen labla o juguw ye; dugu minw be o ta jamana dencew ra, ne bena o duguw halaki, o dugu minw ye o ta jamana dawula ye, i n'a fo Beti Yesimoti, ani Baali Mehon, ani Kiriyatayimu.

¹⁰ «Ne bena o ni Amon jamana bee labla tereboyanfan mogow ye, k'a ke o ta ye. Ni o kera, Amonkaw togo be tunu ka bo siya tow ce ra. ¹¹ Ne bena ne ta kitw ben Mohabukaw kan. Ni o kera, o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

Edomukaw ta kiti

¹² «Dunupatigi Ala ko: Edomukaw ka ko minw ke ka o yere dimibo Zuda mara mogow ra, ani o ka o yere dimibo fo ka na jarakiba ben o yere kan minke, ¹³ o koson ne Dunupatigi Ala ko: Ne bena ne boro korota Edomu jamana kama, ka adamadenw, ani beganw bee faga. K'a ta Teman, ka taga a bla fo Dedan, ne bena o bee ci k'a ke yoro lakolon ye; kerekemuru bena o bee faga. ¹⁴ Ne bena ne yere dimibo Edomukaw ra, ne ta mogow sababu le ra, minw ye Izirayelimogow ye; o bena Edomukaw sara ka kapa

ni ne ta dimi ni ne ta jusugban ye. Ni o kera, Edomukaw bena ne ta dimiboko silon. Dunupatigi Ala ko ten.»

Filisikaw ta kiti

¹⁵ «Dunupatigi Ala ko: I n'a fo Filisikaw ka o yere dimibo, ka o yere dimibo ni kononoguguya suguya bee ye, ka halakiri ke ka kapa ni o ta koninya banbari ye, ¹⁶ o koson Dunupatigi Ala ko: A fle, ne bena ne boro korota Filisikaw kama. Ne bena Keretikaw faga; mogo to minw tora kogojida ra, ne bena olugu halaki. ¹⁷ Ne bena ne ta dimiba le bo o ra; ne jusu gbanninba le bena o sara. Ni ne nana ne yere dimibo o ra ten minke, o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

26

Tirikaw ta kiti

¹ San tan ni kelennan, karo tere folo ra, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, Tiri dugu k'a fo Zeruzalemu ta ko ra minke ko: «Onhon, Zeruzalemu min tun ye siyaw bee tagayoro ye, ale donda karira! Mogow bena yelma anw le fe sisan. Anw le bena fa naforo ra, ale bena ke yoro lakolon ye.» ³ Ayiwa, o kumaw koson, Dunupatigi Ala ko: A fle, ne bena ne boro korota Filisikaw kama. Ne bena Keretikaw faga; mogo to minw tora kogojida ra, ne bena olugu halaki. ⁴ O bena Tiri dugu laminikogow ci, k'a sankasojanw benben; ne bena a buguri bee flan ka bo yi, k'a yoro ke faralakolon ye. ⁵ Tiri bena ke dugukolajalan le ye kogoji ce ma, jegeminabagaw bena o ta jow ja yoro min na; sabu ne le kumana, Dunupatigi Ala ko ten. Siya werew bena Tiri dugu ni a konofenw bee le ce. ⁶ A kerefedugu misen minw be kogojida yoro tow ra, kerekemuru bena o mogow faga. Ni o kera, o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.

⁷ «Sabu Dunupatigi Ala ko: A fle, ne bena Babiloni masace Nebukadinesari lana ka bo sahilijanfan na Tiri dugu kama; masaw ta masa lo. A bena na ni sow ye, ani sowotorow, ani sotigiw, ani kerekeden jamaba. ⁸ Tiri kerefedugu misen minw be kogojida yoro tow ra, a bena o mogow bee faga ni kerekemuru ye; a bena tintinw lalaga, ka yelenyoroow lo ka dugu kogo lamini. A bena negebennanw ta aw kama. ⁹ A bena a ta kogocifenw ke ka aw ta dugu kogow ci, ka aw ta sankasojanw benben ni a ta dingasoginanw ye. ¹⁰ A ta sow camanba borito ta gbangban bena aw datugu. Ni Babiloni masace nana don aw ta dugu donda fe i ko mogo be don dugu minanin konu cogo min na, o tuma aw ta dugu kogow bena yereyere a ta sotigiw, ani a ta sowotorow ni wotorow senw mankan fe. ¹¹ A ta sow senw bena aw ta dugukonosiraw bee dondon; a bena aw ta jamana mogow faga ni kerekemuru ye, ka aw ta bonbaw ta samasen barakamanw benben dugu ma. ¹² O bena aw ta naforow ce, o bena aw ta jagofenw sonya, o bena aw ta dugu kogow ben, o bena aw ta bon cepumanbaw cici, k'a kabakuruw, ani a yiriw, ani a bogo bee ce ka taga o firi kogoji ra.

¹³ «Ne bena aw ta donkirilakanw ban; mogo tena aw ta gonifokanw men tuun. ¹⁴ Ne bena aw ta dugu ke farajalan le ye; a bena ke dugukolajalan le ye, jegeminabagaw bena o ta jow ja yoro min na. Mogo tena aw ta dugu lo kokura tuun; sabu ne Matigi Ala, ne le kumana; Dunupatigi Ala ko ten.

¹⁵ «Dunupatigi Ala b'a fo Tiri dugu ma ko: Ni o nana ke fagari ke ye aw ce ra tuma min na, ni mogo mandimininw nana ke njuna ye, yala aw ta dugu benkan mankan tena kogoji kofejamana mogow ja tige fo ka o yereyere wa? ¹⁶ Kogojida jamanaw ta masacew bee bena wuri ka bo o ta masasiginanw kan; o bena o ta deregebaw bo, ka o ta fanijuman kansogoninw bo o yere ra, ka yereyere. Jatige bena o mina fo o be sigi dugu ma; o ja tigenin bena ke wagati bee, sabu aw ta ko bena o jigi tige. ¹⁷ Mogow bena nin sangadonkiri la aw kunna, k'a fo ko:

«E, ele le tununa ka bo kogoji kan wa, ele dugu togobatigi!

Ele min baraka tun ka bon kogoji kan, ele ni i ta mogow;

aw le tun be jatige blara mogow ra o yorow bee ra.

¹⁸ Sisan aw bencogo ka kogoji kofejamana mogow ja tige;

aw labancogo ka kogoji kofemogow jigi tige.»

¹⁹ «Sabu Dunupatigi Ala ko: Ni ne nana aw ta dugu ci k'a ke yoro lakolon ye tuma min na, i ko mogo ma deri ka ke dugu minw konu tuun, ni ne nana jibaw lajigi aw kan, ka jibaw ke ka aw datugu tuma min na, ²⁰ o tuma o ka mogo minw lajigi kaburu konu, ne bena aw fara olugu kan, ka aw bla ni folofolomogow ye. Ne bena aw bla fo dugukolo jukoroyorow ra, ka aw ke i ko folofolo tomokorow, ka aw bla ni kaburukonomogow ye, janko mogo kana sigi aw ta dugu konu tuun. Aw tena sigiyoro soro dunupa ra mogo nanamanw ce ra tuun. ²¹ Ne bena aw ta ko ke jatigekoba ye; aw togo bena tunu. Mogow bena aw yoropini, nka o tena aw ye. Dunupatigi Ala ko ten.»

27

Tiri ta yerebonya

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, ele ye sangadonkiri do la Tiri dugu koson. ³ Tiri dugu signin be kogojida ra, a be jago ke ni siya tow ye kogoji kofejamana caman na; a fo Tiri ye ko Dunupatigi Ala ko:

E, Tiri, ele tun b'a fora
ko i ta ceɓa dafanin lo!

⁴ I ta mara dan be fo yorojan, kogoji cemance ra;
i lɔbagaw ka i lo ka i ta ceɓa dafa.

Tiri tun kera i ko jirakurunba

⁵ O ka i lo i ko jirakurunba, ka i kerefeyorow bee lo ni Seniri ta siperesiyiriw ye;
o ka Liban ta sediriyiri do le ke kurun ta faniw siribere ye.

⁶ O ka Basan yirisunba do ta yiri le lese ka o ke jufaw ye;
o ka kurun kononoyoro lalaga ni samapinw ye,

ka o dondon Sipere kogojida jamanaw ta yiri dow ra.

⁷ Misirankaw ta lenfanipuman sogoninw le tun ye kurun ta faniba ye;

o le tun ye kurun tagamasiyen ye.

Elisa kogojida ta jamanaw ta fani bulamanw, ani a wulenmanw,

o le tun ye kurun datugufaniw ye.

⁸ «Sidonkaw, ani Arivadikaw le tun ye aw ta kurunboribagaw ye.

Ele Tiri dugu yere ta kurunlonbagabaw le tun ye aw ta kuruntigiw ye.

⁹ Gabali lonnikebagakorow, ani a mogɔ hakimimanw,

olugu tun be kurun konɔ, ka to ka kurun yoro cenninw lalaga.

Kogoji jirakurunw bee tun be na aw fe;

o mogow bee tun bena jago ke ni aw ye.

¹⁰ «Peresikaw, ani Ludikaw, ani Putikaw le tun ye aw ta kerekejama mogow ye;

olugu tun ye aw ta kerekece dow ye.

O tun be o ta negebennanw, ani o ta negefugulaw dulondulon dugu konɔ;

olugu le tun ka togoba di aw ma.

¹¹ Arivadikaw, ani aw yere ta kerekecew be dugu laminikogow korosi;

Gamadikaw, olugu be sankasojan kunna.

O tun be o ta negebennanw dulon dugu kogow ra;

o tun ka aw ta dugu ceɓa dafa.»

Siya minw tun be jago ke ni Tirikaw ye

¹² «Tarisisikaw tun be jago ke ni aw ye, sabu fenpuman caman tun be aw fe; o tun be o ta warigbe ni o ta nege ni o ta leten ni o ta ntileku nege falen aw ta jagofenw na.

¹³ «Yavankaw, ani Tubalikaw, ani Mesekikaw tun be jago ke ni aw ye; olugu tun be jonw, ani siranegefenw falen aw ta jagofenw na.

¹⁴ «Beti Togarimakaw tun be wotorosamasow, ani kerekesow, ani sofaliw falen aw ta jagofenw na.

¹⁵ «Dedankaw fana tun be jago ke ni aw ye. Kogojida jamana caman tun be sannni ke aw le fe; o tun be aw sara ni samapinw ye, ani ebeniyiri.

¹⁶ «Sirikaw* fana tun be sannni ke aw fe, sabu fiyeerefen camanba le tun be aw fe. Olugu tun be aw ta fiyeerefenw falen ni sikaribuli luluw ye, ani fani wulenman pumanmanw, ani fani sogonin pumanmanw, ani lenfaniw, ani korayi luluw, ani rubi luluw.

¹⁷ «Hali Zuda ni Izirayeli jamana fana tun be jago ke ni aw ye; o tun be aw ta fiyeerefenw falen ni Miniti mara ta alikama* ye, ani jo, ani li, ani turu, ani munturu.

¹⁸ «Damasikaw fana tun be sannni ke aw fe, sabu fiyeerefen camanba le tun be aw fe; aw borofenw tun ka ca kosɓe. Olugu tun be aw ta fiyeerefenw falen ni Helibon mara ta duven ye, ani Sahari mara ta sagasi.

¹⁹ «Vedankaw, ani Yavanka minw be bo Uzali, olugu fana tun be na ni nege gbasinin ye, ani sumadiyananw, ka na o falen aw fe aw ta fiyeerefenw na.

²⁰ «Dedankaw fana tun be na fani gbirimanw falen aw fe, fani minw be la sow ko ra ka sigi a kan.

²¹ «Arabuw, ani Kedari mara ta kuntigiw bee tun be jago ke ni aw ye; olugu tun be na ni sagadenw, ani sagajigiw, ani bakoroninw ye aw fe.

* 27:16 27:16 Kitabu dow b'a fo ko Edomukaw.

²² «Sabakaw, ani Rahemakaw fana tun be jago ke ni aw ye; o tun be aw ta fiyeerefenw falen ni kasadiyananw be ra pumanmanw ye, ani luluw, ani sani.

²³ «Harankaw, ani Kanekaw, ani Edenikaw, ani Saba mara ni Asiri mara ni Kilimadi mara ta jagokebagaw fana tun be na jago ke ni aw ye. ²⁴ Olugu tun be fani dawulamanw le jago ni aw ye; o tun be na ni deregeba bulamanw, ani fani pumanman sogoninw ye, ani tapi jegenin suguya caman, ani jurukise dankopumanw.»

Tiri be halaki a ta yerebonya koson

²⁵ «Jirakurunbaw le tun be aw ta jagofenw ta.

Aw ta dugu tun fara jagofen camanba le ra kogoji ce ma yi.

²⁶ Nka aw ta kurunboribagaw tagara ni aw ye fo yorajan kogoji ce ma minke, tereboyanfan ta fono fariman ka aw ta jirakurumba karikari kogoji ce ma.

²⁷ Aw ta naforow, ani aw ta jagofenw, ani aw ta fiyeerefenw,

ani aw ta kurun ta baaradenw, ani kurunboribagaw,
ani kurunlalagabagaw, ani jagokebagaw, ani kerekedenw be,

ani mogot minw be tun be ni aw ye,

olugu be tora kogoji ra

aw halakilon na.

Tiri halakicogo ka siya tow ja tige

²⁸ Aw ta kuruntigiw kulekan fe,

kogojida mogow be yereyerera.

²⁹ Siya tow ta kurunboribagaw

ani o ta kurun baaradenw, ani o ta kuruntigiw be,

olugu bora o ta kurunw kon,

ka taga lo ji da ra.

³⁰ O be o kan korota ka kasi aw kunna;

o jusu kasinin be kule kosebe.

O be buguri ce k'a ke o kun na,

ka kolonkolon bugurigbe ra.

³¹ O ka o kun li aw koson,

ka borofaniw don o yere ra;

o jusukun tooronin be kasi aw kunna,

o jusu kasinin be manumankokanw fo.

³² O tooronin bena sangadonkiri do la aw kunna;

o bena nin manumanko donkiri la k'a fo ko:

«E, dugu juman le tun be i ko Tiri sa?»

Tiri ta mankan be le banna tan sisan kogoji ce ma wa?»

Tiri ta ko be banna

³³ Aw ta jirakurunw tun be kogoji cetige ni aw ta fiyeerefenw ye

ka taga jamana caman wasa.

Aw ka dugukolo masacew fentigiya

ni aw borofen caman ye, ani aw ta jagofen caman.

³⁴ Ayiwa, sisan kogoji jikuruw ka aw ta kurunw karikari,

ka o lajigi fo ji dunmanyoro ra;

aw ta jagofenw, ani aw ta kurunkonmogow be,

o be jigira ji jukoro.

³⁵ Minw ye kogoji kofejamana mogow ye,

aw ta ko ka olugu be jigiti;

o ta masacew kunmasi ce ra,

o panasisira.

³⁶ Siya tow ta jagokebagaw be kabakoya fo ka filen fiye aw ra;

aw ta ko kera jatigekoba le ye.

Aw ta koni banna le pewu!»

28

Tiri masace ta kiti

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, a fo Tiri dugutigi ye ko Dunupatigi Ala ko:

«Yerebonya donna ele jusu ra,

fo i ko: Ne ye Ala le ye,

ne siginin be alaw ta sigiyoro le ra

kogoji ce ma!»

K'a soro ele ye adamaden le ye, i te Ala ye;
nka i be i yere ta miiriya jate i ko Ala ta miiriya.

³ A fle, i ta hakiritigiya koni temena hali Daneli* ta kan;
gundo si ma dogo i ma.

⁴ I ta hakiritigiya ni i ta faamuri sababu ra
i ka naforoba soro;

i ka sanin ni warigbe soro
ka o bla i ta naforoblayoro ra.

⁵ Hakiritigiyaba min be i fe jagoko ra,
o le ka i ta naforo caya;

nka o naforo ko ka yerebonya don i jusu ra.

⁶ «Ayiwa, o koson Dununatigi Ala ko:

i n'a fo i be i yere ta miiriya jate i ko Ala ta miiriya,

⁷ o koson, a fle, ne bena siya were mogow dowa lana i kama;
siyaw bee ra mogow farimanw lo.

O bena o ta kerekemuru bo, ka i ta hakiritigiya baaraw halaki,
ka i ta noro cen.

⁸ O bena i lataga lahara dingaba konon;

i bena sa sacogojugu ra kogoji ce ma.

⁹ Yala i bena se k'a fo i fagabaga na korow tuun wa,
ko: «Ne ye ala le ye wa?»

Ele te foyi ye ni adamaden te;

i te ala ye i halakibagaw boro de!

¹⁰ I bena sa siya were mogow boro

i ko mogow kenesigibariw;

sabu ne kumana.

Dununatigi Ala ko ten.»

¹¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ¹² «Adamaden, ele ye sangadonkiri
do la Tiri masace ta ko ra. A fo a ye ko Dununatigi Ala ko:

«Bee tun be ele le fle,

sabu i ta hakiritigiya tun ka bon, i ta ceja tun dafanin lo.

¹³ I tun siginin be Edeni, Ala ta yiritu konon.

Lulu suguya bee tun kera ka i masiri:

Sariduwani luluw, topazi luluw, jama luluw,

kirisoliti luluw, onikisi luluw, zasipe luluw,

safiri luluw, sikaribuli luluw, ani emerodi luluw.

I ta masirifew, ani i ta minanw bee tun ye sanin le ye;

o bee tun labenna i ye kabini lon min na i danna.

¹⁴ Ne tun ka i ke seruben meleke* le ye, min be yoro korosi;
ne tun ka i bla o le kama.

I tun be Ala ta kuru saninman kan,

i tun be tagama kabakuru tasumamanw ce ra.

¹⁵ Kabini i danna lon min na,

i jusukun tun gbenin lo i ta sira bee ra,

fo lon min na terenbariya nana ye i ra.

¹⁶ Jago diyara i ra, ka ja i boro minke,

o ka i bla tojori ra, ka i bla jurumun na.

O koson ne be i gben ka bo Ala ta kuru kan,

ka i ke i ko mogow tow.

Ne be ele seruben meleke yorokorosibaga gben,

ka i labo lulu kabakuruw manamanato ce ra.

¹⁷ I ta ceja ka yerebonya don i jusu ra,

i ta noro kera sababu ye ka i ta hakiritigiya cen.

O koson ne be i firi dugu ma,

ka i ke flerifen ye masace tow na korow.

¹⁸ I ka terenbariyako caman minw ke,

ani i ka mogow tojori i ta jago ra minke,

* 28:3 28.3 Daneli: Aw ye Ezekiyeli 14.14 fle.

o le ka i ta sigiyoro saninmanw lanogo.
 O koson ne bena tasuma do mana i sigiyoro ce ma,
 ka i jeni fo ka i ban.
 Ne be i jeni fo ka na i ke bugurigbe ye dugukolo kan,
 i flebagaw bee na koro.
¹⁹ Siya minw bee tun ka i lon,
 i ta ko bena olugu bee jigi tige.
 I ta ko kera jatigekoba le ye;
 i ta koni banna le pewu!> »

Sidonkaw ta kiti

²⁰ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ²¹ «Adamaden, i jasin Sidon dugu ma ka ciraya ke o kama! ²² A fo ko Dunupatigi Ala ko: <A fle, ne bena wuri ele Sidon dugu kama, ka ne ta bonya yira aw ce ra. Ni ne nana ne ta kitiw ben i kan tuma min na, o tuma i bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. Ni o kera, i bena ne ta saninmanya jate. ²³ Ne bena banajuguw ben aw kan; mogo faganinw jori bena woyo dugukonosiraw kan. Mogo faganinw bena benben aw ce ra, sabu kerekemuru bena na aw kama ka bo fan bee ra. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.> »

²⁴ «Ni o kera, siya minw be i ko binjugu min be mogo fari tigtige, walama i ko nani min be mogo sogo, olugu do tena wuri Izirayeli mara kama tuun. Siya do tena soro a kere fe tuun min b'a mafiyenya. Ni o kera, o bena a lon ko ne le ye Dunupatigi Ala ye.

²⁵ «<Dunupatigi Ala ko: Ne tun ka Izirayelimogow janjan ka taga siya minw ce ra, ni ne nana o labo o siyaw ce ra ka o lajen tuma min na, o tuma ne bena a to siya tow y'a lon olugu sababu ra ko ne le ye Ala saninman ye. O bena na sigi o ta dugukolo kan, ne tun ka dugukolo min di ne ta jonce Yakuba ma. ²⁶ O bena sigi hera ni laganfiya ra; o bena bonw lo, ka rezensunw turu. O kerefejamana minw bee tun be o mafiyenya, ni ne nana ne ta kitiw ben olugu kan tuma min na, o tuma Izirayeli bena sigi hera ni laganfiya ra. O bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye, o ta Ala.> »

29

Misirankaw ta kiti

¹ San tannan, karo tannan, tere tan ni fla, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, i jasin Misiran masace Farawona ma, ciraya ke a kama, ani Misiran jamana bee kama. ³ Kuma a fe k'a fo a ye ko Dunupatigi Ala ko: <Ne bena wuri ele Misiran masace Farawona kama; ele kogoji danfen barakaman, min lanin be i ta bajiw ce ra, k'a to k'a fo ko: Ne ta Nili ba ye ne ta le ye; ne le k'a dan ne yere ye. ⁴ Ne bena nege don i dagbaga ra, ka i ta baji ta jegew noronoro i faraw ra, ka i sama ka bo i ta baji ce ma, i ni i ta bajirajegew bee; olugu noronin be to i faraw ra. ⁵ Ne bena i firi kongokolon konso i ni i ta bajirajegew bee. I bena taga ben kongo konso dugu ma; mogo tena soro ka i ta, ka i su don. Kongobeganw, ani sanfekonow, ne bena i ke olugu ta domuni le ye. ⁶ Ni o kera, Misirankaw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.

« Aw kera kara kunkurun le ye
Izirayelimogow fe.

⁷ O ko o be aw mina janko o kana ben minke, aw karira ni o ye,
ka o kamankun mandimi.
O ko o be den aw ra minke, aw karira ni o ye,
ka o ben ka o soro tige.

⁸ « O koson, Dunupatigi Ala ko: Ne bena kerekemuru lana aw kama, ka adamadenw, ani beganw bee faga. ⁹ Misiran jamana bena ke kongokolonw, ani tomow le ye. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.

« Aw k'a fo minke ko: Nili ba ye anw ta le ye, anw le k'a dan. ¹⁰ O koson ne bena wuri aw kama, ka wuri aw ta bajiw fana kama. Ne bena Misiran jamana ke tomow le ye; k'a ke tomow, ani kongokolonw ye, k'a damina Migidoli, ka taga a bla fo Siyeni, ani fo Etiyopi jamana kere fe. ¹¹ Adamaden o, began o, o si sen tena bla yi tuun. Jamana bena san binaani le ke ni mogow ma sigi a konow. ¹² Ne bena Misiran jamana ci k'a ke yoro lakolon ye ka teme jamana lakolon tow bee kan, ka o ta duguw ke yoro lakolonw ye ka teme dugu lakolon tow bee kan; o be ke fo san binaani. Ne bena Misirankaw janjan siya tow ce ra, ka o yerege ka taga jamana werew ra.

¹³ « Nka Dunupatigi Ala ko: Ni san binaani dafara, ne tun ka Misirankaw janjan ka taga jamana minw na, ne bena o labo o jamanaw ra ka o lajen tuun. ¹⁴ Ne bena Misirankaw laseko o sigiyorokoro ra. Ne bena o laseko Patorosi jamana ra, o yere ta faso ra; o bena taga ke jamana do le ye min fanga ka dogo. ¹⁵ O fanga bena dogoya ka teme jamana tow bee kan; o tena o yere korota siya tow san fe tuun. Ne bena o baraka dogoya janko o kana o ta fanga sigi siya tow kunna tuun. ¹⁶ Misiran tena ke jigilayoro ye Izirayeli mara mogow fe tuun; a bena ke sababu le ye ka o hakiri jigi o ta terenbariyaw ra, sabu o tun ka deme jini Misirankaw fe. Ni o kera, o bena a lon ko ne le ye Dunupatigi Ala ye.»

Nebukadinesari bena Misiran jamana mina

¹⁷ San mugan ni wolonflanan, karo folo, tere folo, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ¹⁸ «Adamaden, Babiloni masace Nebukadinesari ka baaragbelen le la a ta kerekejama kan Tiri dugu koson, fo donita ka kerekedenw bee kunce wulan, ka o bee kamankunw mandimi; nka ale ni a ta kerekejama ma nafa foyi soro o baaragbelen na, o ka baara min ke Tiri dugu kama. ¹⁹ O koson Dunupatigi Ala ko: A fe, ne bena Misiran jamana di Babiloni masace Nebukadinesari ma. A bena o ta naforow ce; a bena ben jamana kan ka fenw bee ce ka taga ni o ye, ka o ke a ta kerekejama ta sara ye. ²⁰ A ka baaragbelen min ke, ne bena Misiran jamana di a ma o baara sara ye, sabu a ka o ke ne le ye; Dunupatigi Ala ko ten.

²¹ «O lon na, ne bena do fara Izirayeli mara ta baraka kan, k'a to ele ye i da yele ka kuma o ce ra. Ni o kera, o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

30

Ala ta lonjugu sera Misiran jamana ma

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, ciraya ke, k'a fo ko Dunupatigi Ala ko:

«E, aw ye kasi,

sabu nin ye lonjuguba le ye!

³ Onhon, lon be surunyara;

Matigi Ala ta lon be surunyara.

Dibilon lo,

siyaw ta kiti lon lo.

⁴ Kerekemuru be nana Misiran jamana kama.

A toro bena se Etiyopikaw fana ma.

O wagati ra mogow faganinw bena benben Misiran;

o juguw bena o ta naforow bee ce ka taga ni a ye,

ka jamana halaki ka se fo bonw jusiginanw ma.

⁵ Etiyopi jamana, ani Puti jamana, ani Ludi jamana,

ani Arabujamana bee, ani Libi jamana,

ani jamana minw ka jennogonya don ni nogon ye,

kerekemuru bena olugu bee faga ni Misirankaw ye.»

Ala bena Misiran jamana ke yoro lakolon ye

⁶ «Matigi Ala ko:

«Misiran demebagaw bee bena ben;
baraka min ka yerebonya bla o ra, o bena ban.
K'a ta Migidoli ka taga se fo Siyeni,
kerekemuru bena o yorow ta mogow bee faga.
Dunupatigi Ala ko ten.

⁷ « <O ta yoro bena ci k'a ke yoro lakolon ye jamana lakolon tow ce ra; o ta duguw bena ke tomow ye tomo tow ce ra. ⁸ Ni ne nana tasuma don Misiran jamana ra, ni o ta demebagaw bee nana halaki tuma min na, o tuma o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.

⁹ « <O lon na, ne bena ciraden do ci ni jirakurun ye, ka taga Etiyopi jamana mogow nasumanin ja tige. Torow bena ben o kan Misiran ta bonolon na; o lon nato ye nin ye.

¹⁰ « <Dunupatigi Ala ko: Ne bena Misiran ta jamaba halaki k'a ban, Babiloni masace Nebukadinesari sababu ra. ¹¹ Ale ni a ta mogow, minw ye siyaw bee ra mogow farimanw ye, olugu le bena taga jamana halaki; o bena o ta kerekemuru bo Misirankaw kama, ka jamana yoro bee ke suw ye. ¹² Ne bena Nili baji ja; ne bena Misiran jamana fiyeere mogojuguw ma. Ne bena a to siya were mogow dow ye jamana ni a konofenw bee halaki. Ne Matigi Ala, ne le kumana.> »

Ala bena a ta kiti ben Misiran duguw bee kan

¹³ «Dunupatigi Ala ko: Ne bena jow halaki, ka batofengbansanw labo Menfisi dugu kono. Kuntigi tena ke Misiran jamana kunna tuun; ne bena siranya bla Misiran jamana yoro bee ra. ¹⁴ Ne bena Patorosi mara ci k'a ke yoro lakolon ye, ka tasuma don Sohan dugu ra, ka ne ta kitiv ben Tebu dugu kan. ¹⁵ Ne bena ne ta jusugban ben Sini dugu kan, min ye Misiran dugu barakaman ye; ne bena Tebu dugu ta jamaba bee halaki. ¹⁶ Ne bena tasuma don Misiran jamana ra; Sini dugumogow bena o yere tonomi dimi boro, o juguw bena wow bo Tebu dugu laminikogow ra, o bena ben Menfisi dugu kan tereghan fe. ¹⁷ O bena Heliyopolisi ni Pi Beseti ta kanbelenw faga ni kerekemuru ye, ka mogow tow mina ka taga ni o ye. ¹⁸ Ni ne nana Misiran ta fanga yiri kari, baraka min be yerebonya bla a ra, ni ne nana o ban tuma min na, o tuma, Tapanesi dugu bena ke dibi ye tereghan fe. Sankaba finman do bena dugu datugu. O bena dugumogow mina ka taga ni o ye. ¹⁹ O cogo ra ne bena kiti ben Misiran jamana kan; ni o kera, o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

Ala bena Babiloni masace lana Misiran jamana kama

²⁰ San tan ni kelennan, karo folo, tere wolonfla, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ²¹ «Adamaden, ne ka Misiran masace Farawona boro kari. Fla ma ke a ra janko k'a keneya, fani ma ke k'a siri k'a lo, janko a ye se ka baraka sorow ka kerekemuru mina. ²² O koson Dunupatigi Ala ko: Ne bena wuri Misiran masace Farawona kama. Ne bena a boro fla bee kari: a boro min ka pi, ani min karinin lo; ni o kera, kerekemuru bena bo a boro ka ben. ²³ Ne bena Misirankaw janjan ka taga siya tow ce ra, ne bena o yerege ka taga jamana tow ra. ²⁴ Ne bena Babiloni masace boro baraka bonya, ka ne ta kerekemuru don a boro. Nka ne bena Farawona boro fla kari; a bena nuna Babiloni masace na korow i ko kerekeden mandiminin satow. ²⁵ Ne bena Babiloni masace boro baraka bonya, nka Farawona baraka bena dese. Ni ne nana ne ta kerekemuru don Babiloni masace boro, k'a to a ye kerekemuru sin Misiran jamana ma tuma min na, o tuma o bena a lon ko ne le Matigi Ala ye. ²⁶ Ne bena Misirankaw janjan ka taga siya tow ce ra, ne bena o yerege ka taga jamana tow ra. Ni o kera, o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

31

Ala ka Misiran masace suma ni yirisunba do ye

¹ San tan ni kelennan, karo sabanan, tere folo, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, a fo Misiran masace Farawona ni a ta jama ye ko: <Ele bora jontigi le fe sa, ele ni i ta bonya?

³ A fe, Asiri jamana fana tun be i ko Liban jamana sedirisun do.

A yiriboro cejumanbaw suma tun be i ko yirituba suma;

a tun ka jan kosebe,

a kun tun be se fo sankabaw ma.

⁴ Jiw tun k'a bonya;

dugukolo jukorojiw tun k'a janya.

O jiw woyora k'a koroyoro lamini,

ka woyo ka taga kongoyiri tow bee korow.

⁵ O koson a tun janyara ka teme kongoyiri tow bee kan;
a yiriborow cayara,
a yiriboromisewn janyara,
sabu a wurito, ji caman tun b'a koro.

⁶ « Sanfekonow bee tun be o ta paga la a yiriboromisewn le ce ra;
kongosogow bee tun be o denw woro a yiriborow suma le ra.

Siya caman tun be sigi a suma ra.

⁷ A tun ce ka ni, a bonya ni a yiriborow janya koson;
sabu a lilinw tun be ji camamba soro dugukolo jukoro.

⁸ Ala ta yiritu ta sedirisunw si tun te se ka o yere suma ni a ye,
siperesisunw fana tun te se ka o yere kapa ni a yiriborow ye;
pilatanisunw si tun te a yiriborow bo ceɓa ra.

Ala ta yiritu yiriw si ta ceɓa tun te a ta bo.

⁹ Ne tun ka yiriboro caman ke k'a ceɓa;

yiri o yiri tun be Edeni, Ala ta yiritu konɔ, a nangboya tun ka olugu bee mina.» »

Yirisunba bena kari

¹⁰ «O koson Dunupatigi Ala ko: Yirisunba tun janyara kosebe, a k'a kun korota ka se fo sankabaw ma; yerebonya donna a jusukun na a ta janya koson. ¹¹ O koson, ne k'a don siyaw bee ta kuntigiba* boro; a ka kojugu minw ke, ale bena a mina ka kapa ni o le ye, sabu ne banna a ra. ¹² Siya were mogow bee ra mogɔ farimanw, olugu k'a tige k'a ben, ka taga k'a to yi. A yiriborow benbenna kuruw kan, ani kurufurancew bee ra. A yiriboromisewn karikarira ka benben jamana dingakolonw bee konɔ. Dunupamogɔ minw bee tun be sigi a suma koro, olugu bora a koro, k'a kelen to yi.

¹³ Sanfekonow bee bena sigi a yirisun bennin kan;

kongobeganw bee bena sigi a yiriborow ce ra.

¹⁴ «Ni o kera, jidarayiri were si tena a yere bonya a janya koson, k'a kun korota ka se fo sankabaw ma tuun; yiri si tena a fo ko ji caman b'a koro, k'a yere bonya ka ke yiri tow san fe. Sabu ne ka o bee labla saya ye; o be taga dugukolo jukoroyoro ra, ka taga fara adamaden sanin tow kan, minw lajjigira kaburu dinga konɔ.»

¹⁵ «Dunupatigi Ala ko: A jigira kaburu konɔ lon min na, ne ka yoro bee bla sukasi ra; ne ka dugukolo jukorojiw datugu a koson, ne ka bajiw lalo, k'a jiwoyow mina ka o lo yoro kelen na. Ne ka janasisi dibi lajigi Liban kuruw kan. Kongoyiriw bee jajara a koson. ¹⁶ Wagati min ne k'a lajigi kaburu konɔ, ka fara kaburukonmogow kan, a benkan fe, ne ka siyaw ja tige fo o be yereyere; Edeni yiri minw bee be dugukolo jukoro, Liban yiri jumanmanw, a yiriw bee ra ceɓumanw, min o min tun be ji soro, olugu jusu saarora. ¹⁷ Minw tun kera a jennogonw ye, minw tun sigira a suma koro siya tow ce ra, olugu fana jigira ni a ye kaburu konɔ, ka taga fara mogɔ faganinw kan, o ka minw faga ni kerekemuru ye.

¹⁸ «Ayiwa, Edeni yiri juman ta noro ni a ta bonya tun be i ko ele ta? O bee n'a ta, i ni Edeni yiriw bee bena jigijogon fe dugukolo jukoro. I su bena taga la mogɔ kenesigibariw suw ce ra, ka taga fara mogɔ faganinw kan, o ka minw faga ni kerekemuru ye. Farawona laban bena ke o le ye, ani a ta jamaba bee. Dunupatigi Ala ko ten.» »

32

Misiran ni a ta masace ta kiti to

¹ San tan ni flanan, karo tan ni flanan, tere folo, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, sangadonkiri do la Misiran masace Farawona koson; a fo a ye ko:

«Ele tun be siya tow ce ra i ko jaranabelen,

i tun be i ko kogoji danfen barakaman;

i tun be baji lawuri san fe,

ka ji duuru ni i senw ye,

ka baji na cen.

³ «Dunupatigi Ala ko:

Ne bena jamaba do fara ne yere kan, ka ne ta jo firi i kan;

olugu bena i sama ka i labo ni ne ta jo ye.

⁴ Ne bena i firi dugukolo kan,

* 31:11 31.11 Siyaw bee ta kuntigiba, o ye Babiloni masace Nebukadinesari ye.

ka i to kongo kono yi;
 ne bena a to sanfekonow bee ye na sigi i kan,
 k'a to kongosogow bee ye na fa i sogo ra.
 5 Ne bena i sogo bla kuruw kan,
 ka i fari yoro tow ke ka kurufurancew lafa.
 6 Ne bena i jori woyo dugukolo kan, ka se fo kuruw ma;
 kodingaw bena fa i jori ra.
 7 Ni ele nana faga tuma min na, ne bena sankolo datugu;
 ne bena lolow ke dibi ye,
 ne bena tere datugu ni sankaba do ye;
 karo tena a ta yeelen bo tuun.
 8 Sankolo yeelenbonanw bee,
 ne bena o bee ke dibi ye ele koson;
 ne bena i ta jamana ke dibi ye.
 Dunupatigi Ala ko ten.

9 « Ni ne nana i ta halakiri ko lase siya tow ma tuma min na, ne bena siya caman jusu kasi, ani jamana dow, i yere ma jamana minw lon. 10 Ne bena a to i ta ko ye jamana caman jigi tige; ni ne nana ne ta kerekemuru fifa o na koro tuma min na, o ta masacew fana kunmasi bena ce ele koson. Ele benlon na, o bee bena ke yereyere ye wagati bee, ka to ka hami o nin kisi ko ra.

11 « Sabu Dunupatigi Ala ko:
 Babiloni masace ta kerekemuru bena se i ma.
 12 Ne bena a to kerekecefari dow ye i ta jama bee faga;
 o kerekecew bee ye siyaw bee ra mogo farimanw le ye.
 O bena Misirankaw ta yerebonya bo o ra,
 ka o ta jama bee halaki.
 13 Ne bena o ta beganw bee faga jidaw ra;
 adamaden si tena ji duuru ni a sen ye tuun,
 began si sen tena ji duuru tuun fana.
 14 Ne bena a to Misiran jiw ye namalo,
 k'a to a bajiw namalonin ye woyo i ko turu.
 Dunupatigi Ala ko ten.

15 Ni ne nana Misiran jamana ci k'a ke yoro lakolon ye tuma min na,
 ni o juguw nana jamana konofenw bee ce tuma min na,
 ni ne nana jamana sigibagaw bee faga tuma min na,
 o wagati le ra o bena a lon ko ne le Matigi Ala ye. »

16 Ayiwa, nin ye sangadonkiri do le ye, min ka kan ka la. Siya were musow bena nin donkiri la; o bena a la Misiran ni a ta jama bee lajennin koson. Dunupatigi Ala ko ten.

Siya tow ta kiti

17 San tan ni flanan, karo tere tan ni loorunan, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: 18 « Adamaden, sangadonkiri do la Misiran jama bee lajennin koson, ka o lajigi dugukolo jukoro, ka o fara kaburukonomogow kan, olugu ni siya barakaman tow ta mogow. 19 A fo o ye ko: « Yala aw ka fisa ni siya tow ye wa? Aw fana bena jigi ka taga la kenesigibariw ce ra! »

20 « O bena benben ka sa ni mogo faganinw ye, kerekemuru ka minw faga. Kerekemuru samana ka bo ka ban; aw ye Misiran ni a ta jama bee lajennin mina ka o labo. 21 Kerekecefariw, ani Misiran jennogonkoro minw tagara lahara, olugu bena a fo o ma ko: « O jigira ka na la kaburu kono ni kenesigibariw ye, o tun ka minw faga ni kerekemuru ye! »

22 « Asiri masace ni a ta kerekejama bee lanin be yi; a ta kerekecew ta kaburuw k'a ta yere ta lamini. O bee sara kere ra; kerekemuru ka o faga. 23 O ta kaburuw be fo dugukolo jukoroyoro ra yi. Kerekecew ta kaburuw ka masace ta lamini. O bee sara kere ra; kerekemuru ka o faga. Olugu le tun be jatige blara mogow ra dunupa kono.

24 « Elamu masace ni a ta jama lanin be yi; a ta mogow ta kaburuw k'a ta kaburu lamini. O bee sara kere ra; kerekemuru ka o faga. O ce kenesigibariw jigira kaburu kono; olugu minw tun be jatige blara mogow ra dunupa kono. O ta maroya be to o kan, o ni kaburukonomogo tow. 25 O ka layoro di Elamu masace ma ni mogo faganin tow ye, ani a ta kerekejama; olugu ta kaburuw k'a ta lamini. O ce kenesigibariw bee fagara ni kerekemuru ye, sabu o tun be jatige bla mogow ra dunupa kono. O ta maroya be to o kan, o ni kaburukonomogo tow. O suw lara mogo faganin tow suw ce ra.

²⁶ «Meseki ni Tubali ta masacew ni o ta jama bæe lanin be yi; o ta kerekacew ta kaburuw ka o taw lamini. O ce kenesigibariw bæe fagara ni kerekemuru ye, sabu o tun be jatige bla mөгow ra dunuна kоnо. ²⁷ O ma o su don ni fоlоfоlо ta kerekacefariw ye, o tun be minw don kaburu kоnо ni o ta kerekeminanw ye; o tun be olugu ta kerekemuru la o kun kоrо, ka o ta nөгebennan bla o fari kan, sabu o kerekacew tun be jatige bla mөгow ra dunuна kоnо.

²⁸ «Ayiwa, ele Farawona, ele kоni bennin fle nin ye ni ce kenesigibariw ye; kerekemuru ka mөгo minw faga, i lanin be ni olugu le ye.

²⁹ «Edomu fana lanin be yi, ani a ta masacew, ani a ta kuntigiw bæe; olugu ni o ta cefariya bæe, o su donna ni mөгo faganinw ye, kerekemuru ka minw faga. O lanin be ni ce kenesigibariw ye, o ka minw lajigi kaburu kоnо.

³⁰ «Sahiliyanfan jamana kuntigiw bæe, ani Sidonkaw bæe lanin be yi; o ka olugu fana lajjigira kaburu kоnо ni mөгo faganinw ye. O ta cefariya tun ka jatige bla mөгow ra, nka o bæe n'a ta, maroya ka o sorо. O ce kenesigibariw lanin be ni mөгo faganinw ye, kerekemuru ka minw faga. O ta maroya be to o kan, o ni kaburukоnоmөгo tоw.

³¹ «Ni Farawona nana olugu ye, a jusu bena suma a ta jama ta ko koson, sabu kerekemuru bena Farawona ni a ta kerekajama fana faga; Dunupatigi Ala ko ten. ³² Ne k'a to a ta jatige bla mөгow ra dunuна kоnо, nka o bena ale Farawona ni a ta jama bæe la kaburu kоnо ni ce kenesigibariw ye, o ka ce minw faga ni kerekemuru ye. Dunupatigi Ala ko ten.»

Ala bena a ta mөгow lajen

33

(33-39)

*Ala ka Ezekiyeli ke a ta mөгow korosibaga ye
(3.16-21)*

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, kuma i ta jamana mөгow fe, i y'a fo o ye ko: «Ni ne ka kerekajama do ci ka taga jamana do halaki ni kerekemuru ye, ni a kera ko o jamana mөгow tun ka ce do panawoloma o yere ce ra ka o tigi ke jamana korosibaga ye, ³ ni o tigi ka kerekedenw nato ye ni kerekemuru ye jamana kama, ni a ka buru fiye ka mөгow lasomi, ⁴ ni mөгo min ka burufiyekan men, nka a ma a jate, ni o nana o tigi faga ni kerekemuru ye, a fagari kunko be ben a yere le kan. ⁵ Sabu a ka burufiyekan men, nka a m'a jate; a fagari kunko be ben a kan. Ni a tun ka lasomini jate, a tun bena a nin kisi.

⁶ « «Nka ni jamana korosibaga ka kerekedenw nato ye ni kerekemuru ye, ni a ma buru fiye, ni mөгow ma lasomi, ni kerekedenw nana mөгo do faga ni kerekemuru ye, o tigi be sa a ta terenbariya koson, nka ne bena a ta saya kunko ben jamana korosibaga le kan.»

⁷ « «Ayiwa, adamaden, ne be ele sigi ka i ke Izirayeli mara mөгow korosibaga ye. Ele bena ne darakumaw lamen, ka to ka o lasomi ne ye. ⁸ Ni ne k'a fo mөгojugu ma ko: «Ele mөгojugu, sigiya t'a ra, i bena sa!» Ni i ma kuma mөгojugu fe k'a lasomi a ta tagamacogo ko ra, o mөгojugu bena sa a ta terenbariya koson, nka ne bena a ta saya kunko ben ele le kan.

⁹ « «Nka ni ele kоni ka mөгojugu lasomi ko a ye bo a ta sirajugu kan, ni ale ma bo a ta sirajugu kan, o tuma a be sa a ta terenbariya koson, nka ele be bosu o kunko ma.» »

Ni mөгojugu ka kojugu dabra a be kisi

¹⁰ «Ayiwa, adamaden, a fo Izirayeli mara mөгow ye ko: Aw be to k'a fo ko: «Anw ta hakekow, ani an ta jurumunw be an kan minke, o le be an halakira; an be se ka kisi cogo di?» ¹¹ A fo o ye ko: «Ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Dunupatigi Ala ko ten; mөгojugu ye faga, o man di ne ye; a ye a jogo yelema, ka kisi, o le ka di ne ye. Aw ye seko, aw ye seko ka bo aw ta sirajuguw kan! Aw kana na a to aw ye sa, aw Izirayeli mara mөгow.»

¹² «Ayiwa, adamaden, a fo i ta jamana mөгow ye fana ko: «Ni mөгo terennin do ka hakeko do ke lon o lon, a ta terenninya tena a kisi o lon na. Ni mөгojugu k'a ta juguya dabra lon o lon, a ta juguya tena a to a ye halaki tuun; o cogo kelen na, ni mөгo terennin ka jurumun ke lon o lon, a ta terenninya tena a to a ye bosu o lon na.» ¹³ Hali ni ne k'a fo mөгo terennin ma ko sigiya t'a ra, a bena kisi, ni ale k'a boromala a ta terenninya ma ka kojugu ke, a ta terenninyakow si tena jate tuun; a ka kojugu min ke, a be sa o koson. ¹⁴ Hali ni ne k'a fo mөгojugu ma ko: «Sigiya t'a ra, ele bena sa!» Ni a ka a ta jurumun dabra, ka can ni terenninya sira tagama, ¹⁵ jurunantigiw tun ka o borofen minw di a

ma ka o ta juruw tɔnɔmasigi, ni mɔgɔjugu ka o fenw kɔsegi o ma, ka mɔgɔw ta fen sɔnyaninw kɔsegi o ma, Ala ta cifoɔnin minw bɛ mɔgɔ kisi, ni a ka o sira tagama, ni a ma terenbariyako ke tuun, ayiwa, sigiya t'a ra, a bɛna kisi, a tɛ sa a ta kojugu kosɔn. ¹⁶ A tun ka jurumun minw bɛɛ ke, o si tɛna jate tuun. A bɛ can ni terenninya sira tagama minke, sigiya t'a ra, a bɛ kisi o sababu ra.

¹⁷ «O bɛɛ n'a ta, i ta jamana mɔgɔw b'a fɔra ko: <Matigi ta siraw bennin tɛ!> Nka olugu yɛɛ ta siraw le bennin tɛ. ¹⁸ Ni mɔgɔ terennin k'a ta terenninya dabla ka kojugu ke, a bɛ sa a ta kojugu kosɔn. ¹⁹ Ni mɔgɔjugu k'a ta juguya dabla ka can ni terenninya sira tagama, a bɛ kisi o sababu ra.

²⁰ «Aw b'a fɔ ko: <Matigi ta siraw bennin tɛ.> Ayiwa, ne bɛna aw ta kiti tige ka kapa ni aw bɛɛ kelen kelen ta tagamacogo le ye, aw Izirayeli mara mɔgɔw kɔni!»

Izirayeli jamana halakicogo

²¹ Izirayelimɔgɔw minanin ka taga Babiloni, o san tan ni flanan, karo tannan, tere looru, mɔgɔ dɔ bɔsira, ka bori ka bɔ Zeruzalemu ka na ne fɛ, ka n'a fɔ ne ye ko o ka Zeruzalemu dugu mina. ²² Matigi Ala tun k'a boro la ne kan lon min wulada fɛ, o lon dugusagbɛ le ra, o cɛ boribagato tun nana. Sani a ye se ne fɛ sɔgoma, o y'a sɔro Matigi Ala tun ka ne da labla. Ne da tun lablara, ne tun tɛ bobo* ye tuun.

²³ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ²⁴ «Adamaden, mɔgɔ minw siginin bɛ nin tomow cɛ ra Izirayeli mara ra yi, olugu b'a fɔra ko: <Iburahima kelen dɔron tun lo, o bɛɛ n'a ta, jamana dira a ma. Ayiwa, anw minw ka ca, jamana dira anw fana ma sisan k'a ke anw ta ye.> ²⁵ Ayiwa, a fɔ o mɔgɔw ye ko Dunupatigi Ala ko: Aw bɛ jufasogow domu ni a jori ye, aw bɛ aw na lo aw ta jow le ra, aw bɛ mɔgɔ faga! Ayiwa, aw bɛ se ka jamana sɔro o ra cogo di? ²⁶ Aw jigi bɛ aw ta kerekemuruw le kan, aw bɛ ko haramuninw ke, aw bɛɛ bɛ jɛn ni aw mɔgɔɔgɔn ta muso ye k'a lebu. Aw bɛ se ka jamana sɔro o ra cogo di?

²⁷ «A fɔ o ye fana ko Dunupatigi Ala ko: Ne bɛ kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala janaman ye, ko mɔgɔ minw siginin bɛ o tomow cɛ ra, ko kerekemuruw bɛna olugu faga. Minw bɛ kongɔ kɔnɔ, ne bɛna olugu ke waraw ta domuni ye. Minw bɛ farawow, ani kuruwow kɔnɔ, banajuguw bɛna olugu faga yi. ²⁸ Ne bɛna jamana cɛn k'a ke yɔro lakolonba ye. Baraka min bɛ yerebɔnya blara o ra, ne bɛna o baraka ban. Izirayeli kuruyɔrow bɛna ke yɔro lakolonw ye; mɔgɔ si tɛna tɛmɛ yi tuun. ²⁹ O ka o ko haramunin minw bɛɛ ke, ni ne nana jamana cɛn k'a ke yɔro lakolonba ye o ko haramuninw bɛɛ kosɔn tuma min na, o tuma o bɛna a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.

³⁰ «Adamaden, ele kɔni, i ta jamana mɔgɔw bɛ to ka ele ta ko le fɔ kogow kɛɛ fɛ, ani bondaw ra; o b'a fɔ jɔgɔn ye ko: <Aw ye na, an ye taga Matigi Ala ta kuma lamɛn!> ³¹ O ra, ne ta mɔgɔw camanba bɛ taga, ka taga sigi i na kɔro. O bɛ i ta kumaw lamɛn, nka o tɛ a ke; kumadimanw bɛ o da ra, k'a sɔro natabaya le bɛ o jusukun na. ³² Ele kɛra o fɛ i ko donkirilabaganman, kandiman, min ta donkiri ka di. O bɛ i ta kumaw lamɛn, nka o tɛ ke a kebagaw ye.

³³ «O kosɔn i bɛ ko minw fɔra, ni o kow nana ke tuma min na, sigiya t'a ra, a fana bɛna ke, o tuma o bɛna a lon ko can ra cira dɔ le tun bɛ olugu cɛ ra.»

34

Ala ka Izirayeli jamana jamɔgɔw jaraki

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, ciraya ke Izirayeli jamana jamɔgɔw kama; ciraya ke k'a fɔ o ye, k'a fɔ jamɔgɔw ye ko Dunupatigi Ala ko: Bɔnɔ bɛna aw Izirayeli jamana jamɔgɔw sɔro, aw minw bɛ aw jantora aw yɛɛ le ra. Yala begankɔsibaga* man kan k'a janto beganw le ra wa? ³ Aw ka began tɔroninw sogo domu†, ka o siw ke ka aw yɛɛ fiyɛrɛbɔ; aw ka began tɔroninw faga. Aw ma aw janto beganw na. ⁴ Aw ma desebagatow demɛdemɛ, aw ma banabagatow flake; aw ma began mandimininw ta joriw siri; minw mabɔra begankuru ra, aw ma taga olugu gbɛngben ka na ni o ye; minw tununa, aw ma taga olugu yɔroɔpini. Nka aw ka aw ta fanga sigi o kan, ka o minako juguya, ka fariya o ma. ⁵ O janjanna sabu gbɛnbaga ma sɔro o ra; o janjanna minke, o kɛra kongowaraw bɛɛ ta domuni ye. ⁶ Ne ta beganw bɛ yaala o kun fɛ kuruw bɛɛ kan, ani kongoriw bɛɛ kan; o janjanna jamana fan bɛɛ ra. Mɔgɔ si tɛ o yɔroɔninina, mɔgɔ si tɛ o kɔrosira.

* **33:22** 33.22 Ezekiyeli ta boboya ko tun fɔra (3.26; 24.27).

* **34:2** 34.2 Ala bɛ Izirayeli ta jamɔgɔw suma ni sagagbenbagaw ye; jamanadenw kɛra i ko sagaw. † **34:3** 34.3 Kitabu dow ko: Aw ka beganw ta nono min.

⁷ « O koson, aw namogow, aw ye Matigi Ala ta kuma lamen! ⁸ Ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Dunupatigi Ala ko ten: Aw k'a to mogow ka ne ta beganw mina, k'a to ne ta beganw kera kongowaraw bee ta domuni ye, sabu ghenbaga te o ra. Ne ta beganw korosibagaw te ne ta beganw yoropinina; o be o jantora o yere le ra, o te o jantora beganw na. ⁹ Ayiwa, i n'a fo a be ten, aw beganw korosibagaw, aw ye Matigi Ala ta kuma lamen! ¹⁰ Dunupatigi Ala ko: A fle, ne bena wuri beganw korosibagaw kama. Ne bena ne ta beganw kopininka o fe; ne tena a to o ye o janto ne ta beganw na tuun, ni o te, o bena to ka o janto o yere le ra. Ne bena ne ta beganw sama ka bo o da ra; ne ta beganw tena ke o ta domuni ye tuun.» »

Ala yere bena a janto a ta beganw na

¹¹ «Ayiwa, Dunupatigi Ala ko: A fle, ne yere le bena ne ta beganw yoropini ka o gbengben. ¹² Ni beganw korosibaga be ni beganw ye, ni beganw janjanna a be o gbengben cogo min na, ne fana bena ne ta beganw gbengben o cogo le ra; ni o yeregera ka taga yoro o yoro, ne bena taga o yoro bee ra ka taga o bosu, hali ni san le finna o lon na ka yoro bee ke dibi ye. ¹³ Ne bena o labo siya tow ce ra, ka o labo jamana tow ra, ka o lajen, ka seko ka taga ni o ye o yere ta jamana ra. Ne be taga a to o ye domuni ke Izirayeli kuruw kan, ani a jidaw ra, ani mogow be jamana yoro o yoro ra. ¹⁴ Ne bena taga ni o ye yoropumanw le ra; o marayoro bena ke Izirayeli jamana kuruw sanfeyorow ra. O bena laganfiya o beganw marayoro pumanmanw na, ka bin nugunin caman soro k'a domu Izirayeli kuruw kan. ¹⁵ Ne yere le bena ne janto ne ta beganw na, k'a to o ye laganfiya. Dunupatigi Ala ko ten. ¹⁶ Minw tununa, ne bena taga olugu yoropini, minw mabara sagakuru ra, ne bena taga olugu gbengben ka na ni o ye; ne bena began mandimininw ta joriw siri, ka banabagatow demedeme. Nka began toronin barakamanw, ne bena olugu halaki; sabu ne bena beganw bee korosi ka kaja ni terenninya le ye.»

Ala bena beganw bo jagon na

¹⁷ «Ayiwa, aw koni, ne ta beganw, Dunupatigi Ala ko: A fle, ne be kiti tige sagadenw ni jagon ce, ka kiti tige sagajigiw ni bakoroninw ce. ¹⁸ Aw be domuni kera yoropuman minw na, o ma aw wasa, fo aw belen be bin to dondon ni aw senw ye! Aw be jipuman min minna, o fana ma aw wasa, fo aw belen be aw senw don ji to ra k'a ja duuru! ¹⁹ Aw ka bin minw dondon ni aw senw ye, ne ta beganw tow ka kan ka o le domu; aw ka ji min duuru ni aw senw ye, o ka kan ka o le min.

²⁰ « O koson, Dunupatigi Ala be min fo aw ye, o fle nin ye: Ne yere le bena kiti tige sagadenw toroninw, ani sagadenw fasaninw ce. ²¹ I n'a fo aw beganw toroninw ka beganw barakantanw bee poniponi ni aw keren ni aw kamankunw ye, ka o tu ni aw gbanw ye, fo ka o ghen ka bo kene ma, ka o janjan, ²² o koson ne bena ne ta beganw bosu, janko mogow kana o mina; ne bena kiti tige sagadenw ni jagon ce. ²³ Ne bena beganw korosibaga kelenpe le sigi o kunna, min ye ne ta jonce Dawuda[‡] ye. Ale bena a janto o ra, ka ke o korosibaga ye. ²⁴ Ne Matigi Ala, ne le bena ke o ta Ala ye; ne ta jonce Dawuda bena ke o kuntigi ye. Ne Matigi Ala, ne le kumana.

²⁵ « Ne bena hera jehpogonya* le don ni o ye; ne bena kongowaraw bee ban ka bo jamana konu. O bena sigi kongokolon konu, ka sunogo yirituw konu hera ni laganfiya ra. ²⁶ Ne bena o yoro, ani ne ta kongori kerefeyorow ke yoro barakamanw ye; ne bena sanji ben a wagati ra, k'a ke sanji barakamanw ye. ²⁷ Kongoyiriw bena den, senefenw bena ja. O bena sigi hera ni laganfiya ra o ta dugukolo kan. O tun ka fanga min sigi o kan, ne bena o fanga yiri kari ka bo o kan na; minw tun ka o jonyamina, ne bena o bosu ka bo olugu boro. Ni o kera, o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. ²⁸ Siya tow tena o borofenw ce tuun, kongowaraw tena o domu tuun. O bena sigi hera ni laganfiya ra, mogow si tena o tawo tuun. ²⁹ Ne bena senekoyoro do laben o ye, yoro min ka togoba soro a dugukolo ta diya koson. Kongow tena ben o kan tuun jamana konu, siya tow fana ta mafyenyari tena se o ma tuun. ³⁰ Ni o kera, o bena a lon ko ne Matigi Ala, o ta Ala, ko ne be ni o ye, ko olugu le ye ne ta mogow ye, olugu minw ye Izirayeli mara mogow ye. Dunupatigi Ala ko ten.

³¹ «Aw minw ye ne ta sagaw ye, ne ta beganw marayoro ta sagaw, aw ye adamadenw le ye; ne le ye aw ta Ala ye. Dunupatigi Ala ko ten.» »

35

Edomukaw ta kiti

[‡] 34:23 34:23 Masace Dawuda: O koru ye ko o masacepuman bena ke i ko masace Dawuda, walama a bena ke a ta mogow do ye.

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, i jasin Seyiri kuru fan fe, i ye ciraya ke a kama! ³ A fo a ye ko Dunupatigi Ala ko: Ne bena wuri i kama, ele Seyiri kuru. Ne bena ne boro korota i kama, ka i halaki ka i ke yoro lakolonba ye. ⁴ Ne bena i ta duguw ke tomow ye, ka i ta jamana ci k'a ke yoro lakolon ye; ni o kera, i bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.

⁵ «Izirayelimogow koninya be ele jusu ra wagati bee; ele le ka o don o juguw boro, k'a to o juguw ye ben o kan ni kerekemuru ye, k'a soro o deguninba tun lo; Ala tun be o ta terenbariyaw hake le bora o ra, sabu o ta terenbariyaw tun sera a dan ma. ⁶ O koson, ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Dunupatigi Ala ko ten, ne bena fagariba lase ele ma; fagari bena tugu i ko. I n'a fo i ma mogofaga koninya, o tuma fagari fana bena tugu i ko. ⁷ Ne bena Seyiri kuru cen k'a ke yoro lakolonba ye; minw tun be tagakasegi kera o yorow ra, ne bena olugu bee halaki. ⁸ Ne bena i ta kuruyorow fa mogow faganinw na. O bena i ta mogow faga ni kerekemuru ye ka o suw benben kongoriw kan, ani kurufurancaw ra, ani kojiw ra. ⁹ Ne bena i ta jamana ke yoro lakolon ye; a bena to o cogo le ra wagati bee. Mogow si tena sigi i ta duguw konon tuun. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.

¹⁰ «I k'a fo ko: <Nin siya fla, ani nin jamana fla bee bena ke ne ta le ye; anw bena o ta ka o ke an yere ta ye, hali ni Matigi Ala siginin be yi!» ¹¹ Ayiwa, o koson ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Dunupatigi Ala ko ten, ko i ka o koninya ka o mina ni dimi ni pangboya min ye, ne bena ele fana mina o cogo kelen le ra; ne bena kiti ben i kan, ka o ke sababu ye ka ne ta sebgaya yira olugu ra. ¹² Ni o kera, i bena a lon ko i ka kumajugu minw bee fo Izirayeli ta kuruw ma, ko ne Matigi Ala ka o bee men. I ko: <A kera yoro lakolon le ye, a kera an ta domuni le ye!» ¹³ Aw ka aw yere bonya ne ja koro ni dabayakumaw ye; aw ka kuma caman fo ne kama; ne ka o bee men.

¹⁴ «Ayiwa, Dunupatigi Ala ko: Dunupa bee lajennin bena ninsondiya wagati min na, o wagati ra ne bena aw halaki, ka aw ta jamana ke yoro lakolon ye. ¹⁵ Izirayeli mara mogow ta yoro cira k'a ke yoro lakolon ye minke, ele jagarira o ra; ayiwa, ne bena ele fana ke o cogo ra; ele fana bena ci ka ke yoro lakolon ye, ele Seyiri kuru ni Edomu mara bee lajennin; ni o kera, aw bena a lon ko ne le Matigi Ala ye.»

36

Ala bena Izirayeli juguw kere

¹ «Adamaden, ele ye ciraya ke ka kuma Izirayeli kuruw fe, k'a fo o ye ko: Aw Izirayeli kuruw, aw ye Matigi Ala ta kuma lamen! ² Dunupatigi Ala ko: I n'a fo aw juguw k'a fo aw ma ko: <Onhon, nin kurukorow kera anw ta le ye sisan!» ³ O ra ele ye ciraya ke k'a fo ko Dunupatigi Ala ko: Ayiwa, i n'a fo o ka aw halaki fan bee ra, ka aw minako juguya, ka aw ta yoro ke siya wrew ta ye, k'a to bee ka aw logobo, ka aw neni, ka aw togow cen siya tow ce ra, ⁴ o koson, aw Izirayeli kuruw, aw ye Dunupatigi Ala ta kuma lamen! Dunupatigi Ala be kuma kuruw, ani kongoriw, ani kodingaw, ani kurufurancaw, ani tomo lakolonw fe; siya minw siginin be aw kere fe, olugu ka o yoro mogow borofenw ce, ka o logobo. ⁵ Ayiwa, Dunupatigi Ala ko: Sigiya t'a ra, ne jusu gbanninba le be nin kumaw fo siya tow ye, ani Edomu mara bee lajennin ye; sabu o jusu diyaninba ni o ta kononjuguya koson, o ka ne ta jamana ta k'a ke o yere ta ye, janko k'a beganmarayorow soro. ⁶ Ayiwa, ciraya ke Izirayeli jamana ta ko ra! A fo a kuruw, ani a kongoriw, ani a kodingaw, ani kurufurancaw ye ko Dunupatigi Ala ko: A fle, ne jusu gbanninba ni ne fariyaninba le be nin kumaw fora, sabu siya tow ka aw mafiyenya. ⁷ O ra, Dunupatigi Ala ko: Ne be ne boro korota ka kari ko sigiya t'a ra, ko siya minw ka aw lamini, olugu fana bena mafiyenya.

⁸ «Aw koni, aw Izirayeli kuruw, aw ta yiriw bena yiriborow bo, ka den ke ne ta mogow ye, minw ye Izirayelimogow ye; sabu aw sekotuma sera ka na aw ta jamana ra. ⁹ Ne nato fle aw fe, ne bena ne janto aw ra; ne bena aw sene, ka aw dan. ¹⁰ Ne bena aw ta mogow caya Izirayeli mara bee lajennin na. Mogow bena sigi duguw konon tuun; o bena tomokorow lo kokura. ¹¹ Ne bena aw ta mogow, ani aw ta beganw caya; o bena caya ka den caman soro. Ne bena aw caya k'a ke i n'a fo aw tun be cogo min na folofolo; ne bena koruman caman ke aw ye ka teme hali folo ta kan. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. ¹² Ne bena a to mogow ye tagama aw ta dugukolo kan tuun, minw ye ne ta mogow, Izirayelimogow ye; o bena ele Izirayeli dugukolo ta, k'a ke o ta jamana ye. Jamana were tena o bono o ta denw na tuun.

¹³ «Dunupatigi Ala ko: I n'a fo o b'a fora ele Izirayeli jamana ma ko ele be mogow domu, ko i be i yere ta siyamogow bono o denw na, ¹⁴ ayiwa, ele Izirayeli jamana tena mogow si domu tuun, i tena i yere ta siyamogow bono o ta denw na tuun. Dunupatigi

Ala ko ten. ¹⁵ Ne tena a to siya tow ye i mafiyenya tuun; jamana were mogow tena i lamaroya tuun. I tena ke i yere ta siya bensababu ye tuun. Dunupatigi Ala ko ten.»

Ala bena Izirayelimogow lajen kokura

¹⁶ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ¹⁷ «Adamaden, wagati min Izirayeli mara mogow tun be o ta jamana ra, o tun ka o ta jamana lanogo o ta tagamacogo ni o ta kewalew fe. O tagamacogo tun ka o lanogo ne na koro i ko muso ta jori b'a lanogo cogo min na a ta landa wagati ra*». ¹⁸ O koson ne ka ne ta jusugban ben o kan, sabu o tun ka mogow faga jamana kono, ka jamana lanogo ni o ta jow ye. ¹⁹ Ne ka o janjan siya tow ce ra, ka o yerege ka taga jamana werew ra; ne ka kiti ben o kan ka kana ni o ta tagamacogo ni o ta kewalew le ye.

²⁰ «O tagara siya tow ce ra minke, ni o sera yoro o yoro, o be ne togo saninman cen o yoro be ra, sabu mogow tun b'a fora o ma ko: <Matigi Ala ta mogow tun lo, nka a ka o labo a ta jamana ra.> ²¹ O ra, ne ka ne hakiri to ne togo saninman na, sabu Izirayeli mara mogow tagara siya minw ce ra, o ka ne togo saninman cen o siyaw ce ra.

²² «Ayiwa, a fo Izirayeli mara mogow ye ko Dunupatigi Ala ko: Izirayeli mara mogow, ne tena nin kow ke aw le koson; ne bena a ke ne yere togo saninman le koson, aw tagara siya tow ce ra ka taga ne togo saninman min lanogo. ²³ Ne bena a yira mogow be ra ko ne ta togo ba ye togo saninman le ye, ne togo min cenna siyaw ce ra, aw ka ne togo min cen siyaw ce ra. O ra, ni ne nana a yira siyaw ra aw sababu ra ko ne le ye Ala saninman ye, o tuma siyaw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye; Dunupatigi Ala ko ten.

²⁴ «Ne bena aw ta ka aw labo siyaw ce ra; ne bena aw labo jamanaw be ra ka aw lajen, ka na ni aw ye aw ta dugukolo kan. ²⁵ Ne bena ji saninyanin do seriseri aw kan ka aw saninya; ne bena aw saninya ka bo aw ta saninyabariya be ra, ka aw bo aw ta joson be ra. ²⁶ Ne bena jusukunkura di aw ma, ka hakirikura di aw ma; jusukungbelen min be aw kono i ko kabakuru, ne bena o bo yi, ka jusukunpuman di aw ma. ²⁷ Ne bena ne yere nin don aw kono, k'a to aw ye ne ta cifoninw sira tagama, ka aw janto ne ta kolatigeninw na, ka o ke. ²⁸ Ne tun ka jamana min di aw bemaw ma, aw bena taga sigi o jamana ra; aw le bena ke ne ta mogow ye, ne le fana bena ke aw ta Ala ye. ²⁹ Ne bena aw kisi ka bo aw ta ko saninyabariw be ra. Ne bena siman wele ka na aw fe, k'a caya kosebe; ne tena kongo ben aw kan tuun. ³⁰ Ne bena yiridenw caya, ka simanw na kongo kono, janko domunisorobariya ta maroya kana na aw soro tuun siya tow ce ra. ³¹ Ni o kera, aw bena aw hakiri jigi aw ta tagamacogojuguw ra, ani aw ka ko benbari minw ke; aw bena pigi aw yere ra, aw ta terenbariyakow, ani aw ta ko haramuninw koson. ³² Nka aw ka kan k'a lon ko ne te nin kera aw le koson; Dunupatigi Ala ko ten. O ra, aw Izirayeli mara mogow, aw ka kan ka maroya fo ka aw kun suuru aw tagamacogo koson!

³³ «Dunupatigi Ala ko: Lon min ne bena aw saninya ka bo aw ta terenbariyaw be ra, o lon na ne bena mogow caya duguw kono tuun; aw bena tomow lo kokura. ³⁴ Dugukolo lakolonw bena sene tuun, sani a ye ke yoro lakolon ye temebagaw be na koro. ³⁵ O bena a fo ko: <E, nin jamana min tun ye yoro lakolon ye, o le kera sisan i ko Edeni yiritu! Nin dugu minw tun cira ka ke tomow ye, ani yoro lakolonw, olugu le lora tuun ka ke dugu barakamanw ye, fo ka o fa mogow ra!> ³⁶ Siya minw bena to aw kere fe, olugu bena a lon ko yoro min tun benna, ko ne Matigi Ala le ka o lo kokura; ko yoro min tun kera yoro lakolon ye, ko ne le ka yiriw turu o ra. Ne Matigi Ala, ne le kumana, ne le bena o ke.

³⁷ «Dunupatigi Ala ko: Ne bena son ka Izirayeli mara mogow ta daariri lamen, ka min ke o ye tuun, o fle nin ye: Ne bena o ta mogow caya i ko sagakuruw. ³⁸ Dugu minw ye tomow ye bi, olugu bena fa mogow ra, k'a ke i ko sagakuruw; o bena ke i ko saraka beganw, i ko o begankuru minw be taga Zeruzalemu dugu fa, panagbe wagatiw ra. Ni o kera, o bena a lon ko ne le Matigi Ala ye.»

37

Mogokolo janinw ta tagamasiyen

¹ Matigi Ala k'a boro la ne kan; Matigi Ala Nin ta se bagaya ka ne ta siko ra ka taga ne bla kurufurance do ra. O yoro tun fara mogokolow le ra. ² A k'a to ne tagamana ka o yoro lamini. Ne k'a ye ko mogokolo camanba le tun be kurufurance ra; mogokolo jajaninw tun lo. ³ Matigi Ala ka ne pininka ko: «Adamaden, yala nin kolow be se ka panamanya tuun wa?» Ne k'a jaabi ko: «E, Dunupatigi Ala, ele kelenpe le ka o lon.»

* **36:17** 36.17 Ka kana ni Musa ta sariya ye, ni muso be landa ra, a saninyabari be to fo lgokun kelen (Sariya 15.19-22).

⁴ A k'a fō ne ye ko: «Ciraya ke nin kolow kan, k'a fō o ye ko: «Kolo jajaninw, aw ye Matigi Ala ta kuma lamēn! ⁵ Dunupatigi Ala b'a fō nin kolow ma ko: Ne bēna nēnekiri don aw ra, ka aw panamanya. ⁶ Ne bēna fasajuruw don aw ra, ka farisogo don aw ra, ka gbolo ke ka aw datugu; ne bēna nēnekiri don aw ra, aw bēna panamanya. Ni o kera, aw bēna a lon ko ne le Matigi Ala ye.» »

⁷ Ayiwa, ne ka ciraya ke, i n'a fō a fōra ne ye cogo min na. Wagati min ne bē ciraya kera, mankan dō bōra, a kera i ko fēnpanaman dōw lamagato mankan. Kolow gbaragbarara nōgōn na, ka tugutugu nōgōn na. ⁸ Ne k'a fleri ke k'a ye ko fasajuruw donna o ra, farisogo donna o ra, gbolo ka o datugu; nka nēnekiri tun tē o ra.

⁹ Matigi Ala ko ne ma tuun ko: «Ciraya ke, i ye kuma nin fē! Adamaden, ciraya ke, k'a fō nin ye, ko Dunupatigi Ala ko: Nin, na ka bō dunupa fan naani na, ka na don nin suw kōnō, janko o ye panamanya.» ¹⁰ Ayiwa, ne ka ciraya ke, i n'a fō Ala tun k'a fō ne ye cogo min na. Nin donna o ra; o panamanyara, ka wuri ka lō o senw kan. Jama camanba tun lō.

¹¹ Ayiwa, Matigi Ala ko ne ma ko: «Nin kolow ye Izirayeli mara mōgōw bēe le ye. Olugu le bē to k'a fō ko: «Anw kera i n'a fō nin kolo jajaninw, anw jigi tigera, anw ta banna!» ¹² Ayiwa, ciraya ke, k'a fō o ye ko Dunupatigi Ala ko: E, ne ta mōgōw, ne bēna aw ta kaburuw dayele, ka aw lawuri ka bō aw ta kaburuw kōnō, ka aw laseko ka taga Izirayeli jamana ra tuun. ¹³ E, ne ta mōgōw, ni ne nana aw ta kaburuw dayele tuma min na, ka aw lawuri ka bō aw ta kaburuw kōnō, o tuma aw bēna a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. ¹⁴ Ne bēna ne ta nin don aw kōnō ka aw panamanya; ne bēna aw sigi aw ta dugukolo kan tuun. Ni o kera, aw bēna a lon ko ne Matigi Ala, ko ne le kumana, ko ni ne ka min fō ko ne bē o ke. Matigi Ala ko ten.»

Ala bēna Izirayeli maraw bēe fara nōgōn kan

¹⁵ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ¹⁶ «Adamaden, ele ye bere dō ta, k'a sebe o kan ko: «Zuda mara, ani Izirayelimōgō minw bē o mara ra.» O kō, i ye bere dō wēre ta k'a sebe o kan ko: «Yusufu ta bere, min ye Efirayimu mara ye, ani Izirayelimōgō minw bēe bē o mara ra.» ¹⁷ O berew kun fla tugu nōgōn na k'a mina, k'a ke i ko bere kelen; o fla ye ke i boro kōnō i ko berenin kelen.

¹⁸ «Ni i ta jamana mōgōw ka i jininka ko: «Nin kōrō ye min ye i fē, i tē o fō an ye wa?», ¹⁹ o jaabi ko: «Dunupatigi Ala ko: Yusufu ta mara ni Izirayeli ta gba minw bē o mara ra, olugu ta bere min bē Efirayimu boro, ne bēna o bere ta, ka o tugu Zuda ta bere ra, ka o bere fla ke bere kelen ye. O bēna ke bere kelen le ye ne boro kōnō.»

²⁰ «I bēna seberi ke bere minw kan, i ye o berew mina i boro mōgōw na kōrō k'a to o y'a ye; ²¹ a fō o ye ko: «Dunupatigi Ala ko: A fle, Izirayelimōgōw tun tagara sigi siya minw cē ra, ne bēna o ta ka bō o siyaw cē ra; ne bēna o ta ka bō o yōrōw bēe ra, ka o lajen, ka na ni o ye o yerē ta dugukolo kan. ²² O bēna ke siya kelen le ye jamana kōnō, Izirayeli ta kuruw kan. Masace kelen le bēna sigi o bēe kunna; o tēna ke siya fla ye tuun, o fana tena taran ka ke mara fla ye tuun. ²³ O tena o yerē lanōgō ni o ta jow, ani o ta fēn haramuninw ye tuun, walama ni o ta hakekow si ye tuun. O tora lanabariya ra ka jurumun minw bēe ke, ne bēna o kisi o bēe ma, ka o saninya. O bēna ke ne ta mōgōw ye, ne fana bēna ke o ta Ala ye.

²⁴ «Ne ta jōnce Dawuda* le bēna ke o ta masace ye. Kuntigi kelenpe le bēna ke o fē. O bēna tugu ne ta kolatigeninw le kō, ka ne ta cifōninw ke, k'a sira tagama. ²⁵ Ne tun ka jamana min di ne ta jōnce Yakuba ma, o bēnaw tun sigira o jamana min na, o bēna seko ka taga sigi o jamana le ra. O siginin bēna to o jamana ra wagati bēe, olugu ni o ta denw, ani o ta denw ta denw; ne ta jōnce Dawuda bēna ke o kuntigi ye wagati bēe. ²⁶ Ne bēna hera jēnōgōnya* don ni o ye; o bēna ke jēnōgōnya wuribari le ye ni o ye. Ne bēna o sigi, ka o caya, ka ne ta yōrō saninman* ke o cē ra wagati bēe. ²⁷ Ne bēna sigi o cē ra; ne bēna ke o ta Ala ye, o bēna ke ne ta mōgōw ye. ²⁸ Ni ne ta yōrō saninman nana ke o cē ra wagati bēe tuma min na, o tuma siya tōw bēna a lon ko ne le Matigi Ala ye, min bē Izirayeli saninya.» »

38

Gōgi ta kiti

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, i jasin Gōgi ma, ale min ye Mesekikaw, ani Tubalikaw ta mara kuntigiba ye, Magōgi ta jamana ra; ciraya ke a kama. ³ A fō ko Dunupatigi Ala ko: Ne bēna wuri ele Gōgi kama, ele min ye Mesekikaw, ani Tubalikaw ta mara kuntigiba ye. ⁴ Ne bēna i ta sira yelēma, ka i mina, ka nege don i

* 37:24 37:24 Dawuda ta ko: aw ye 34:24 fle.

dagbaga ra, ka i sama ka i labo, i ni i ta kerekejama bee lajennin: i ta sow, ani i ta sotigi minw bee masirinin lo ka ja kere kama, ani i ta jama camanba, negebennan belebele ni a fitini be minw boro, ani kerekemuru be minw bee boro. ⁵ Peresikaw, ani Etiyopikaw, ani Putikaw ta kerekejamaw fana bena na fara i kan, negebennan ni negfugula be o bee fe. ⁶ Gomeri ni a ta kerekejamaw bee, ani Togarima mara mogow, minw be fo sahiliyanfan jamana dan na, olugu ni o ta kerekejamaw bee bena fara i kan, ani kerekejama camanba werew.

⁷ « I yere laben, i yere cesiri, ele ni jamaba min ka i lamini; sabu ele le bena ke o ta namogo ye. ⁸ Ni wagatijan temena, o bena aw wele ka aw lajen kere kama. San caman temenin ko, aw bena taga jamana do kama. O jamana mogow bena bosu kerekemuru boro*, ka bo siya caman ce ra ka na lajen Izirayeli kuruw kan, kuru minw tun kera tomow ye folofolo. O mogow bena bo siya dow le ce ra ka na, o bee bena sigi hera ni laganfiya ra. ⁹ Aw bena taga ben o kan i ko sanfojaba; aw bena ke i ko sankaba, ka o ta jamana bee datugu, aw ni aw ta kerekejamaw bee, ani jama camanba minw bena ke ni aw ye.»

¹⁰ «Dunupatigi Ala ko: O wagatiw ra, miiriya dow bena don ele Gogi jusu ra; i bena dabarijugu do le siri. ¹¹ I bena a fo ko: Ne bena taga jamana lablanin do kama, ka taga ben o mogo nasumaninw kan, minw siginin be hera ni laganfiya ra o ta sow konso, o ma somi foyi ra. O ma o ta dugu lamini ni kogo ye ka dondaw, ani sogonaw ke o ra. ¹² Ayiwa, o yoro minw tun kera tomow ye folofolo, sani mogow ye na sigira a ra, o yoro min mogow bora siya were le ra ka na, beganw, ani naforow be mogo minw fe, o mogo minw siginin be dunupa cenance ra, ele bena taga ben olugu le kan ka o borofenw ce; i bena i boro se o yoro le ma. ¹³ Sabakaw, ani Dedankaw, ani Tarisisi ta jagokebagaw, ani o ta kuntigiw bee bena a fo i ye ko: Ele nana naforo le ce wa? I ka nin kerekejama lajen ka na ben nin mogow le kan ka o ta warigbe ni o ta sanin ce, ka o ta beganw, ani o ta naforow mina, ka fen caman mina o ra ke!»

¹⁴ «Ayiwa, adamaden, ciraya ke! A fo Gogi ye ko: «Dunupatigi Ala ko: Lon min ne ta mogow, Izirayelimogow bena taga sigi hera ni laganfiya ra, ele bena bo o lon kala ma. ¹⁵ Ni o lon sera, i bena na ka bo i sigiyoro ra, fo sahiliyanfan jamana dan na yi, ele ni i ta jama camanba min be ni i ye; o bee yelennin be sow kan, jama camanba, kerekejamaba! ¹⁶ Gogi, i bena na ne ta mogow, Izirayelimogow kama, ka ke i ko sankaba min be jamana datugu. Ni wagatijan temena, o ko bena ke. Ne bena i ci ne ta jamana kama, janko ne bena min ke i ra, o ye ke sababu ye ka ne ta saninmanyanya yira siya tow ra, k'a to olugu fana ye ne lon.»

¹⁷ «Dunupatigi Ala ko: Yala ne tun ma ele ko le fo kabini folofolo ne ta jonw sababu ra wa, minw ye Izirayeli ta ciraw ye? O wagatiw ra, olugu ka o ciraya ke san caman, k'a fo ko ne bena ele ci ka na ne ta mogow kama. ¹⁸ Nka o lon na koni, lon min na ele Gogi bena na Izirayeli mara kama, o lon na ne ta jusugban bena wuri fo ka juguya; Dunupatigi Ala ko ten. ¹⁹ Ne ta fariya ni ne ta dimiba koson, ne b'a fo ko sigiya t'a ra, o lon na koni, dugukoloyereyereba le bena ke Izirayeli mara ra. ²⁰ Kogoji jegew, ani sanfekonow bena yereyere ne ja koru, ani kongosogow, ani fen fofota minw bee be fofu dugu ma, ani adamaden minw bee be dugukolo ko kan. Kuruw bena dabiri, kuru jigijigiw ta faraw bena karikari, kogow bee bena benben. ²¹ Ne bena kerekemuru wele ka na Gogi kama ne ta kuruw bee kan; Dunupatigi Ala ko ten. Gogi ta mogow bee kelen kelen be na o ta kerekemuru ta o yere balema kama. ²² Ne bena kiti ben o kan ka banajuguw, ani fagari lase o ma; ne bena sanjiba ni sanberew, ani tasuma ni kiribi lajigi o kan, ani o ta kerekejamaw kan, ani jama camanba min be ni o ye. ²³ O ra, ne bena ne ta bonya ni ne ta saninmanyanya yira; ne bena o ke sababu ye k'a to siya caman ye ne lon, k'a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

39

Gogi labancogo

¹ «Adamaden, ciraya ke Gogi kama tuun, k'a fo ko: «Dunupatigi Ala ko: Ne bena wuri ele Gogi kama, ele min ye Mesekikaw, ani Tubalikaw ta kuntigiba ye. ² Ne bena i ta sira yelema, ka i mina ka i labo fo sahiliyanfan jamana dan na, ka na ni i ye Izirayeli kuruw kan. ³ O ko, ne bena i ta kalan bugo k'a ben ka bo i numanboro konso, ka i ta bipnew benben ka bo i kininboro konso. ⁴ I bena ben ka sa Izirayeli kuruw kan, ele ni i ta kerekejamaw, ani jama to minw be ni i ye; ne bena i ke dugaw ta domuni ye, ani konso suguyaw bee, ani kongowaraw. ⁵ I bena ben ka sa kongo konso, sabu ne le kumana;

* 38:8 38.8 Jamana min ta mogow bena bosu kerekemuru boro, o ye Izirayeli jamana ye (38.14-16).

Dunupatigi Ala ko ten. ⁶ Ne bena tasuma lajigi Magogi jamana kan; minw siginin be hera ni laganfiya ra kogoji kofejamanaw ra, ne bena tasuma lajigi olugu fana kan. Ni o kera, o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. ⁷ Ne bena ne togo saninman yira ne ta mogow ra, minw ye Izirayelimogow ye. Ne tena son k'a to ne togo saninman ye cen tuun. Ni o kera, siya tow bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye, Izirayeli ta Ala saninman. ⁸ A fle, nin kow be nana yi, a fana bena ke; Dunupatigi Ala ko ten. Ne tun ka lon min ko fo, o lon le sera.

⁹ « Mogo minw siginin be Izirayeli duguw konɔ, olugu bena bo, ka tasuma don, ka kerekeminanw jeni: negebennan fitiniw, ani a belebelebaw, kalanw, ani bipew, tamanw, ani berew. O bena o fenw jeni tasuma ra fo san wolonfla. ¹⁰ O tena taga logo pini kongo konɔ tuun, o tena taga yiri tige tu konɔ tuun; o bena to ka tasuma don ni o kerekeminanw le ye. Minw tun ka Izirayelimogow ta naforow ta, o bena o mogow yere ta naforow le ta; minw tun ka o borofenw ce, o bena olugu yere borofenw le ce; Dunupatigi Ala ko ten.

¹¹ « Ayiwa, o wagati ra, ne bena sudonyoro di Gogi ma Izirayeli jamana ra; o yoro bena ke dugutagabagaw ta dingakolonba yoro le ra, Kogoji sanin tereboyanfan na. O bena dugutagabagaw ta sira tige. O bena Gogi ni a ta jamaba bee su don o yoro le ra. O bena o yoro togo la ko Gogi ta jamaba ta kurufurance. ¹² Izirayeli mara mogow bena o su don janko ka jamana saninya. O bena karo wolonfla le ke o ra. ¹³ Jamana mogow bee bena o su don, ka togo soro o sababu ra, ne ta noro yiralon na; Dunupatigi Ala ko ten.

¹⁴ « O karo wolonfla temenin ko, o bena mogo dow panawoloma, ka olugu bla danna ko o ye taga jamana yoro bee yaala. Su minw benbennin tora jamana konɔ, olugu bena taga o suw yorɔni, ka o sutara, janko ka jamana saninya. ¹⁵ O mogow bena jamana yaala; ni olugu do ka mogokolo dow ye yoro do ra, o be tagamasiyen do ke o koro, janko kaburusogibagaw ye na o ta ka taga o don kaburu konɔ Gogi ta jamaba ta kurufurance ra. ¹⁶ O yoro ra dugu do yere togo bena la ko Hamona, ko jamaba. Ayiwa, jamana bena saninya o cogo le ra. »

Ala bena a ta mogow dimibo o juguw ra

¹⁷ Matigi Ala k'a fo ne ye tuun ko: «Adamaden, Dunupatigi Ala ko: A fo konɔ suguya bee ye, ani kongosogow bee ye ko: Aw ye jagon lajen ka na, aw ye bo fan bee ra ka na fara jagon kan, ka na ne ta saraka domu, ne yere ka saraka min laben aw ye. A bena ke sarakaba le ye Izirayeli kuruw kan; aw bena sogo domu, ka jori min. ¹⁸ Aw bena cefariw sogo domu, ka dunupa kuntigiw jori min, k'a ke i n'a fo sagajigiw, ani sagadenw, ani bakoroninw, ani misitoranw lo, Basan mara ta began toroninw. ¹⁹ Aw bena sogo toroninw domu fo ka fa, ka jori min fo ka panamini ne ta saraka domuyoro ra, ne bena saraka min laben aw ye. ²⁰ Aw bena fa wotorosamasow, ani sotigiw sogo ra, ka fa cefariw, ani kerekece suguya bee sogo ra. Dunupatigi Ala ko ten.

²¹ «Ne bena ne ta bonya yira siyaw ce ra; ne bena kiti minw ben siyaw kan, ani ne boro baraka bena min ke o ra, siyaw bee bena o ye. ²² K'a ta o lon na, ani wagati nataw ra, Izirayeli mara mogow bena a lon ko ne le Matigi Ala ye, o ta Ala.»

²³ «Siya tow bena a lon ko Izirayeli mara mogow ta terenbariyaw le koson, o minana ka taga jamana wrew ra; o ka ne ta sira bla minke, o koson ne ka ne pada dogo o ma, ka o don o juguw boro, k'a to kerekemuru ye o ta kerekedenw bee faga. ²⁴ Ne ka o mina ka kapa ni o ta saninyabariya ni o ta hakew le ye; o koson ne ka ne pada dogo o ma.

²⁵ «Ayiwa, Dunupatigi Ala ko: Sisan ne bena Yakuba ta mogo minaninw lana o sigiyorokoro ra; ne bena hina Izirayeli mara mogow bee ra. Minw te ne togo saninman bonya, ne bena olugu le kere. ²⁶ Ni o kera, o bena pina o ta maroya ko, ani o ka ne ta sira bla ka terenbariyako minw bee ke. O bena sigi hera ni laganfiya ra o ta dugokolo kan; mogo si tena o togo tuun. ²⁷ Ni ne nana o labo siyaw ce ra ka na ni o ye, ka o labo o juguw ta jamanaw ra ka o lajen tuma min na, o tuma ne bena min ke o ye, o bena ke sababu ye k'a to siya caman y'a lon ko ne le Ala saninman ye. ²⁸ O bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye, o ta Ala; sabu ne tun ka o ghen ka taga siyaw ce ra, nka ne bena o lajen o ta dugokolo kan tuun, ne tena hali mogo kelen to yi. ²⁹ Ne tena ne pada dogo o ma tuun fiyewu, sabu ne bena ne Nin lajigi Izirayeli mara mogow kan; Dunupatigi Ala ko ten.»

Zeruzalemu dugukura

Ala ka Alabatosobaba min yira Ezekiyeli ra

¹ An minanin ka taga Babiloni, o san mugan ni loorunan damina ra, san karo tere tan na, Zeruzalemu dugu cinin san tan ni naani na, o lon yere ra Matigi Ala k'a boro la ne kan; a ka ne ta ka taga ni ne ye o yoro ra yi. ² Ala tagara ni ne ye siko ra Izirayeli jamana ra, ka taga ne bla kuru jamijanba do kunna; bon dow tun lora o kuru woroduguyanfan na k'a ke i ko dugu. ³ A tagara ni ne ye o yoro ra minke, ne ka ce do ye min fari cogoya tun be i ko siranege. Len jurukise do tun b'a boro, ani sumanikebere do; a lonin tun be donda do koro. ⁴ O ce k'a fo ne ye ko: «Adamaden, i na yeke ka fleri ke, ka i toro malo ka menni ke. Ne bena fen o fen yira i ra, i janto o bee ra kosebe, sabu i nana yan, janko ne ye nin fenw yira i ra. I be fen o fen ye, i be taga o bee lakari Izirayeli mara mogow ye.»

Lukene ni kenemayoro ta dondaw

⁵ Ayiwa, ne ka kogo do ye, min tun ka Alabatosoba fan bee lamini. Sumanikebere min tun be ce boro, o janya tun ye nongon* na woro. Sibiri† na kelen kelen tun farara a nongon na kelen kelen bee janya kan. A ka kogo bonya suma, o kera a ta sumanikebere na kelen; a k'a lo suma, o fana kera bere na kelen.

⁶ A tagara donda fan na, donda min nasinna tereboyanfan ma; a yelenna da senlayorow kan. A ka dakun suma; a dunya kera sumanikebere na kelen. ⁷ Bondennin dow tun be yi, o bee kelen kelen janya tun ye bere na kelen kelen, o bonya fana tun ye bere na kelen kelen. Kogo minw tun be o bondenninw furance ra, o bonya tun ye nongon na looru. Donda ta dakun min tun be Alabatosoba ta bolon kere fe, o dunya tun ye bere na kelen ye. ⁸ A ka donda ta bolon suma, ⁹ o kera nongon na seegi; a samasenw bonya kera nongon na fla. Donda ta bolon tun be kononoyoro ra.

¹⁰ Bondennin saba tun be tereboyanfan ta donda fan kelen na, saba tun be fan do ra. O saba bee bonya tun ye kelen ye; samasen minw tun be a fan fla ra, olugu fana bonya tun ye kelen ye.

¹¹ A ka donda bonya suma, o kera nongon na tan; donda janya kera nongon na tan ni saba. ¹² Kogo do tun be bondenninw nafeyoro ra; o kogo janya tun ye nongon na kelen. Bondenninw yere fan kelen tun ye nongon na woro, fan do fana tun ye nongon na woro.

¹³ O ko, a ka donda bonya suma, k'a ta bondennin kelen laminikogo ra ka taga a bla a nafebon laminikogo ra. O kera nongon na mugan ni looru; o bee daw sinnan nagon ma.

¹⁴ A ka bolon suma, o kera nongon na mugan. Lukene le tun ka donda ta bolon lamini. ¹⁵ K'a ta so donda ra, ka taga a bla kononoda ta bolon da ra, o furance tun ye nongon na bilooru. ¹⁶ Finetiri dow tun be bondenninw, ani samasenw na ka donda lamini. Finetiri dow tun be bolon fan bee ra fana. O tun ka tamarosunw tagamasiyen ke ka samasenw jegen.

¹⁷ O ko, a tagara ni ne ye lukeneba ra. O tun ka kabakuru banbe do laben ka bon dow lo o kan ka lukene lamini; bonkonon bisaba le tun be o banbe kan. ¹⁸ Banbe tun be dondaw fanw bee ra; o bonya ni dondaw bonya tun ye kelen ye. O banbe tun be dugumayoro ra. ¹⁹ K'a ta kenemayoro ta donda nafeyoro ra, ka taga a bla fo lukonoyoro nafeyoro ra, a ka o fana suma. O kera nongon na keme ye. O ye tereboyanfan ta ye. Ayiwa, sisan sahiliyanfan ta ye nin ye:

²⁰ Ayiwa, donda min tun nasinna sahiliyanfan ma, lukeneba ra, a ka o fana janya ni a bonya suma. ²¹ A ta bondennin saba tun be a fan fla bee kelen kelen na, ani a ta samasenw, ani a ta bolonw, olugu bonya ni o janya tun be i ko donda folo ta: O janya tun ye nongon na bilooru, o bonya tun ye nongon na mugan ni looru. ²² A finetiriw, ani a bolonw, ani a tamarosunw tagamasiyenw, olugu janya ni o bonya ni tereboyanfan ta donda ta bee tun ye kelen ye. A donda yelenyoro tun ye senlayoro wolonfla; bolonw tun be o yelenyoro na fe. ²³ Donda do tun be lukonoyoro ra, min tun nasinna sahiliyanfan ta donda ma, do fana tun nasinna tereboyanfan ta donda ma. A ka o donda fla furance suma, o kera nongon na keme.

²⁴ O ko, a tagara ni ne ye woroduguyanfan na; ayiwa, ne ka woroduguyanfan ta donda ye. A ka o samasenw suma, ani a bolonw; o janya ni o bonya ni donda tow ta bee tun ye kelen ye. ²⁵ Finetiriw tun be o donda ni a bolonw fan bee ra; o finetiriw tun be i ko finetiri tow. Olugu fana janya tun ye nongon na bilooru, o bonya tun ye nongon na mugan ni looru. ²⁶ A donda tun ye senlayoro wolonfla; bolon do tun be o donda na fe. Tamarosunw tagamasiyenw tun be a samasenw kan a fan fla bee ra. ²⁷ Donda do fana

* 40:5 40.5 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma. † 40:5 40.5 Sibiri na kelen be ben nongon na kelen ta tarance ma.

tun be lukonoyoro woroduguyanfan na. A ka o donda ni donda to kelen furance suma, o kera nongon na keme ye.

Lukonoyoro ta dondaw

²⁸ Ayiwa, ce temena ni ne ye woroduguyanfan ta donda fe ka taga ni ne ye lukonoyoro ra. A ka woroduguyanfan ta donda suma, o ni donda tow bee janya ni a bonya tun ye kelen ye. ²⁹ A ta bondenninw, ani a ta samasenw, ani a ta bolonw bee janya ni a bonya tun be i ko donda tow ta. Finetiriw tun be o donda ni a bolonw fan bee ra. O janya tun ye nongon na bilooru, o bonya tun ye nongon na mugan ni looru. ³⁰ Bolonw tun be a fan bee ra. O janya tun ye nongon na mugan ni looru, o bonya tun ye nongon na looru. ³¹ O bolondaw tun pasinna lukeneba ma. Tamarosunw tagamasiyenw tun be a samasenw kan. A donda yelenyoro tun ye senlayoro seegi.

³² O ko, a temena ni ne ye tereboyanfan donda fe ka taga ni ne ye lukonoyoro ra. A ka o donda suma; a janya ni a bonya ni donda tow bee ta tun ye kelen ye. ³³ A ta bondenninw, ani a ta samasenw, ani a ta bolonw bee janya ni o bonya tun be i ko donda tow ta. Finetiriw tun be o donda ni a bolonw fan bee ra. O janya tun ye nongon na bilooru, o bonya tun ye nongon na mugan ni looru. ³⁴ O bolondaw tun pasinna lukeneba ma. Tamarosunw tagamasiyenw tun be a samasenw kan a fan fla bee ra. A donda yelenyoro tun ye senlayoro seegi.

³⁵ O ko, a tagara ni ne ye sahiliyanfan ta donda ra. A ka o suma. O janya ni a bonya ni donda tow bee ta tun ka kan; ³⁶ a ta bondenninw, ani a ta samasenw, ani a ta bolonw ni tow bee tun ka kan. Finetiriw tun be a fan bee ra. O janya tun ye nongon na bilooru, o bonya tun ye nongon na mugan ni looru. ³⁷ A ta bolondaw tun pasinna lukeneba ma. Tamarosunw tagamasiyenw tun be a samasenw kan, a fan fla bee ra. A donda yelenyoro tun ye senlayoro seegi.

³⁸ Bon do da tun sinna sahiliyanfan ta donda ma. O tun be saraka jenitaw* ko o bon le konɔ. ³⁹ Tabali fla tun be o donda ta bolon fan kelen na, fla tun be fan do ra; o tun be saraka jenitaw kannatige o tabaliw le kan, ani jurumunyafa sarakaw* ni hakebo sarakaw*. ⁴⁰ Tabali fla tun be o bolon kerefeyoro ra, sahiliyanfan ta donda fan na; tabali fla were tun be bolon fan do ra, o donda kelen na. ⁴¹ O cogo ra, tabali naani le tun be donda fan kelen na, naani be a fan do ra. A bee lajennin kera tabali seegi ye; o be sarakaw kannatige o tabaliw le kan. ⁴² Tabali naani were tun be yi, o tun blara sara jenitaw kama; o tun lesera kabakuru le ra. O janya tun ye nongon na kelen ni tarance, a bonya tun ye nongon na kelen ni tarance, a lo tun ye nongon na kelen. O be saraka jenitaw, ani saraka werew kannatige ka o boso ni minan minw ye, o be o minanw bla o tabaliw le kan. ⁴³ O tun ka o tabaliw kerefeyoro fan bee korota doonin; o kerefeyoro bonya tun ye sibiri na kelen‡. Saraka sogow be bla o tabaliw kan.

⁴⁴ Bolon kononoyoro ta da ko fe, lukonoyoro ra, donkirilabagaw ta bonw tun be yi. Bon do tun be sahiliyanfan ta donda kere fe, k'a pasin woroduguyanfan ma, to kelen tun be woroduguyanfan ta donda kere fe, k'a pasin sahiliyanfan ma. ⁴⁵ Ce ko ne ma ko: «Nin bon min pasinna woroduguyanfan ma, o ye sarakalasebaga dow ta ye, sarakalasebaga minw be baara ke Alabatosoba konɔ. ⁴⁶ Bon min pasinna sahiliyanfan ma, o ye sarakalasebaga dow fana ta ye, sarakalasebaga minw be sarakaw bo sarakabonan kan. Oluwu ye Sadoki ta durujaw le ye; Levi ta mogow ra, olugu le be se ka sarakaw bo Matigi Ala ye.»

Alabatosoba cogoya

⁴⁷ Ayiwa, a ka lukonoyoro fana suma. O janya tun ye nongon na keme, a bonya fana tun ye nongon na keme; a janya ni a bonya bee ka kan. Sarakabonan tun be Alabatosoba na fe.

⁴⁸ O ko, a tagara ni ne ye Alabatosoba ta bolon konɔ. A ka o bolon ta samasenw suma: A fan kelen tun ye nongon na looru, fan do fana tun ye nongon na looru. Donda bonya tun ye nongon na tan ni naani; kogo min tun be a fan fla ra, o bee kelen kelen bonya tun ye nongon na saba. ⁴⁹ Bolon janya tun ye nongon na mugan, a bonya tun ye nongon na tan ni fla; senlayoro tun be a donda ra. Samasenba dow tun be o fan fla ra samasen tow kere fe.

41

¹ O ko fe, ce tagara ni ne ye Alabatosoba ta bonkonɔ folo konɔ. A ka o yoro ta samasenw suma; o fan fla bee tun ye nongon na wooro. ² Donda bonya tun ye nongon na wooro; kogo minw tun be a fan fla ra, o bonya tun ye nongon na looru. A ka Alabatosoba

‡ 40:43 40.43 Sibiri na kelen be se ka ben nongon na kelen ta tarance le ma.

ta bonkɔnɔ fɔlɔ suma; a janya tun ye nɔngɔn na binaani, a bonya tun ye nɔngɔn na mugan. ³ O kɔ, a donna Alabatosoba bonkɔnɔ flanan kɔnɔ. A ka o donda ta samasenw fana suma, o kera nɔngɔn na fla; donda yere kera nɔngɔn na wɔwɔrɔ; kogo minw tun be a fan fla ra, o kera nɔngɔn na wolonfla. ⁴ A ka Alabatosoba bonkɔnɔ flanan suma: O janya kera nɔngɔn na mugan, a bonya fana kera nɔngɔn na mugan. Ale tun be bonkɔnɔ fɔlɔ nafeyɔrɔ ra. Ce ko ne ma ko: «Nin le ye yɔrɔ saninmanba ye.»

Kenemabonw

⁵ O kɔ, ce ka Alabatosoba kogow suma: o bonya tun ye nɔngɔn na wɔwɔrɔ. Bon minw tun be Alabatosoba kerefeyɔrɔw ra, k'a lamini, o bee kelen kelen bonya tun ye nɔngɔn na naani. ⁶ O kerefefonw tun ye sankaso saba le ye nɔngɔn kunna, a sira kelen kelen bee tun ye bonden bisaba. O bonw tun lɔra ka o don Alabatosoba laminikogo ce ma, nka o tun ma don Alabatosoba yere ta kogo ra. ⁷ Ni i be yelen ka taga sankaso bonw kɔnɔ, i b'a ye ko sanfebonw ka bon ni dugumataw ye, sabu kogo ta bonya tun be fara bonw kan ka taga. O koson sanfebonw kɔnɔ ka bon ni dugumabonw kɔnɔ ye. I be to sankaso bonkɔnɔ fɔlɔ kɔnɔ ka taga a flanan na, ani a sabanan na.

⁸ Ne k'a ye fana ko jusiginan do tun lɔra ka Alabatosoba lamini; o le tun ye kerefefonw jusiginan ye. A janya tun ye sumanikebere na kelen; o ye nɔngɔnjan na wɔwɔrɔ ye. ⁹ Kerefefonw ta kɔfekogow bonya tun ye nɔngɔn na looru. Furance min tun be Alabatosoba kerefefonw ¹⁰ ani sarakalasebagaw ta bonw ce, o furance tun ye nɔngɔn na mugan, Alabatosoba lamini bee ra. ¹¹ Kerefefonw ta dondaw pasinna o furance le ma; donda kelen be sahiliyanfan na, kelen be woroduguyanfan na. O temeyɔrɔ bonya tun ye nɔngɔn na looru.

¹² Bon do were tun pasinna Alabatosoba lukɔnɔyɔrɔ ma, terebenyanfan na. O kɔnɔ bonya tun ye nɔngɔn na biwolonfla, a laminikogow bonya tun ye nɔngɔn na looru, a janya tun ye nɔngɔn na bikɔnɔntɔn.

¹³ O kɔ, ce ka Alabatosoba suma, a janya kera nɔngɔn na keme. Furance ni terebenyanfan ta bon ni a kogow, o bee lajennin fana janya tun ye nɔngɔn na keme. ¹⁴ Alabatosoba nafeyɔrɔ ra, tereboyanfan na, ani o yɔrɔ furance, o bee lajennin bonya fana tun ye nɔngɔn na keme. ¹⁵ O kɔ, bonba min be Alabatosoba kɔfeyɔrɔ ra, k'a pasin lukene ma, ani temeyɔrɔ min be a fan fla ra, a ka o fana suma; o kera nɔngɔn na keme.

Alabatosoba ta bonkɔnɔ fɔlɔ, ani a bonkɔnɔ flanan, ani bolon min pasinna lukene ma, yiri tun lara o bee kan. ¹⁶ Dakunw, ani finetiriw, ani temeyɔrɔ minw tun be a fan saba bee ra, yiri tun lara olugu fana kan. Yiri tun lara a yɔrɔ bee kan, k'a ta dugu ma ka taga se fo finetiriw ma; yiri tun be finetiriw fana kan. ¹⁷ K'a ta Alabatosoba donda sanfeyɔrɔ ra, kene ma, ka taga a bla fo bonkɔnɔ flanan kɔnɔnɔyɔrɔ ra, ani bonkɔnɔ fɔlɔ ni bonkɔnɔ flanan laminikogow bee, tagamasiyenw tun be o kogow kan. ¹⁸ O tun ka seruben melekw* ni tamarosunw tagamasiyenw ke o yɔrɔw bee kan, ka o tugutugu nɔngɔn ko: Tamarosun kelen ni seruben meleke kelen. Nada fla tun be seruben melekw bee kelen kelen fe. ¹⁹ A ta adamaden nada sinna tamarosun kelen ma, jara nada fana sinna tamarosun kelen ma. O tagamasiyenw tun ka bon fan bee lamini. ²⁰ K'a ta dugumayɔrɔ ra ka taga a bla fo da sanfeyɔrɔ ra, seruben melekw, ani tamarosunw tagamasiyenw tun be Alabatosoba bonkɔnɔ fɔlɔ kogow bee kan. ²¹ Alabatosoba ta bonkɔnɔ fɔlɔ donda ta samasenw janya ni a bonya bee tun ka kan.

Fen do tun be yɔrɔ saninman nafeyɔrɔ ra, ²² o tun be i ko sarakabonan yiriraman. A lo tun ye nɔngɔn na saba ye, a janya tun ye nɔngɔn na fla. A nɔngɔnw, ani a jusiginan ni kerefeyɔrɔw bee tun ye yiri le ye. Ce k'a fo ne ye ko: «Tabali min be Matigi Ala na kɔrɔ, o le ye nin ye.»

²³ Donda fla tun be Alabatosoba ta bonkɔnɔ fɔlɔ ni yɔrɔ saninman* na. ²⁴ Kon fla fla tun be o dondaw ra; fla be da kelen na, fla be da to kelen na. O konw fla bee tun be datugu ka dayele. ²⁵ O tun ka seruben melekw, ani tamarosunw tagamasiyenw ke Alabatosoba ta bonkɔnɔ fɔlɔ dondaw fana kan, i ko a tun kera kogow kan cogo min na. Yiri gbata do tun be bolon nafeyɔrɔ ra, kene ma. ²⁶ Finetiriw, ani tamarosunw tagamasiyenw tun be bolon kogow kan, a fan bee ra, ani Alabatosoba kerefefonw, ani gbataw.

42

Alabatosoba kerefefonw

¹ O kɔ, ce bɔra ni ne ye ka taga lukeneba sahiliyanfan na; bon minw be furance na fe, k'a pasin Alabatosoba ma, sahiliyanfan na, a tagara ni ne ye o bonw fan na. ² O bonjuru fan min pasinna sahiliyanfan donda ma, o janya tun ye nɔngɔn na keme; a bonya tun ye nɔngɔn na bilooru. ³ Furance min tun ka lukɔnɔyɔrɔ lamini, min bonya

tun ye nɔngɔn ɲa mugan ye, o bonjuru fan kelen tun ɲasinna o furance ma; a fan do fana tun ɲasinna lukeneba ta banbew ma. Temeyɔrɔw tun be ɲɔgɔn san fe fo sira saba. ⁴ Temesira do tun be o bonw ɲafeyɔrɔ ra, min bonya tun ye nɔngɔn ɲa tan, a janya tun ye nɔngɔn ɲa keme; o sira tun be kɔnɔnɔyɔrɔ ra. O bonw dondaw tun be sahilijanfan na. ⁵ Sanfebonw kɔnɔ tun ka doɔgo ka teme dugumabonw, ani cemancebonw kan; sabu temeyɔrɔw tun ka do bo sanfebonw ta bonya ra. ⁶ O bonw tun ye sankasow le ye, k'a ke bonjuru saba ye ɲɔgɔn san fe, nka samasen tun te o ra k'a ke i ko lukene ta bon toɔw ta tun be cogo min na; o koson k'a ta dugu ma ka taga san fe, sanfebonw kɔnɔ tun ka doɔgo ka teme dugumabonw, ani cemancebonw kan. ⁷ Kogo min tun be lukeneba fan na, bonw ɲafeyɔrɔ ra, o kogo janya tun ye nɔngɔn ɲa bilooru, ⁸ sabu bonjuru fana janya tun ye nɔngɔn ɲa bilooru lukeneba fan na, nka Alabatosoba fan na, a janya tun ye nɔngɔn ɲa keme. ⁹ O bonw dugumayɔrɔ ra, a tereboyanfan na, donda do tun be yi, mɔgo tun be se ka bo lukeneba ra ka don min fe.

¹⁰ Lu laminikogo fan min be tereboyanfan na, bon doɔw fana tun be o yɔrɔ ra, ka ɲasin Alabatosoba ni o yɔrɔ furance ma. ¹¹ Temeyɔrɔ do tun be o bonw ɲa fe; a tun be i ko sahilijanfan ta bonw cogoya. O janya ni o bonya tun be i ko sahilijanfan ta bonw; o boɔdaw, ani o loɔcogoya fana tun ye kelen ye. O ta dondaw tun be i ko ¹² woroduguyanfan ta bonw dondaw. Temeyɔrɔ min tun be tereboyanfan ta kogo ɲafeyɔrɔ ra, donda do fana tun be o temeyɔrɔ damina ra; mɔgɔw tun be don o donda le fe.

¹³ Ce k'a fo ne ye tuun ko: «Sahilijanfan ta bonw, ani woroduguyanfan ta bon minw ɲasinna Alabatosoba lukɔnɔ yɔrɔ ma, o ye bon saninmanw le ye; sarakalasebaga minw be sarakaw bo Matigi Ala ɲa kɔrɔ, olugu be o saraka saninmanbaw domu o bonw le kɔnɔ. O be saraka saninmanbaw bla o yɔrɔ le ra: siman sarakaw*, ani jurumunyafa sarakaw*, ani hakebo sarakaw*, sabu o yɔrɔ ye yɔrɔ saninman le ye. ¹⁴ Ni sarakalasebagaw ka don yɔrɔ saninman kɔnɔ, o man kan ka bo ka taga lukeneba ra, ni o ma o ta sarakalasebaga faniw bo o yere ra, sabu o faniw saninyanin lo; o ka kan ka fani werew le don ka soro ka taga jama ta yɔrɔ ra.»

Alabatosoba bee lajennin laminikogo

¹⁵ Ayiwa, ce ka Alabatosoba kɔnɔnɔyɔrɔ suma ka ban tuma min na, a ka ne labo tereboyanfan ta donda fe. A ka Alabatosoba lamini suma. ¹⁶ A ka Alabatosoba tereboyanfan suma ni a ta sumanikebere ye, o kera nɔngɔn ɲa keme looru. ¹⁷ A ka Alabatosoba sahilijanfan suma, o fana kera nɔngɔn ɲa keme looru, ka kapa ni sumanikebere ye. ¹⁸ A ka Alabatosoba woroduguyanfan suma, o kera nɔngɔn ɲa keme looru, ka kapa ni sumanikebere ye. ¹⁹ A temena ka taga Alabatosoba tereboyanfan na ka o fana suma, o fana kera nɔngɔn ɲa keme looru, ka kapa ni sumanikebere ye. ²⁰ O ko, a ka Alabatosoba laminikogo fan naani suma; o fan kelen kelen bee janya fana tun ye nɔngɔn ɲa keme looru; o kogo le be yɔrɔ saninman ni yɔrɔ toɔw bo ɲɔgɔn na.

43

Ala nɔrɔrɔ donna Alabatosoba kɔnɔ

¹ Donda min ɲasinna tereboyanfan ma, ce tagara ni ne ye o donda ra. ² Ayiwa, ne ka Izirayeli ta Ala ta nɔrɔrɔ nato ye ka bo tereboyanfan na. A kumakan tun be i ko jibaw mankan; a nɔrɔrɔ tun be dugukolo manamana. ³ Ne tun be fen minw yera, o tun be i ko ne tun ka minw ye, wagati min na ne tun nana dugu halaki ko fo. Ne tun be fen min yera, o tun be i ko ne tun ka min ye Kebari jiba kere fe. A kera ten minke, ne benna ka ne ɲa biri dugu ma.

⁴ Matigi Ala nɔrɔrɔ nana don Alabatosoba kɔnɔ tereboyanfan ta donda fe. ⁵ Ala Nin ka ne ta ka taga ni ne ye lukɔnɔyɔrɔ ra. Matigi Ala nɔrɔrɔ ka Alabatosoba fa.

⁶ Ayiwa, ka ce lonin to ne kere fe, ne ka mɔgo do kumakan men ka bo Alabatosoba kɔnɔ. ⁷ A ko: «Adamaden, nin yɔrɔ le ye ne ta masasiganan ye, ani ne senlayɔrɔ, ne bena sigi yɔrɔ min na ka to Izirayelimogow ce ra wagati bee. Izirayeli ta mɔgɔw ni o ta masacew tena ne togo saninman lanogɔ tuun ni o ta jatoyakow ye, ani o ta masacew suw minw be o ta sonnikeyɔrɔw ra. ⁸ O tun ka o ta sonnikeyɔrɔ lo k'a dakun ke ne ta batoso dakun kɔrɔ, k'a donda ke ne ta batoso donda kɔrɔ; kogo dorɔn le tun be ne ni olugu ce. O ka ne togo saninman lanogɔ ni o ta ko haramuninw ye; o koson ne dimina ka o halaki. ⁹ Nka sisan kɔni, o bena o ta jatoyakow, ani o ta masacew suw mabo ne ra. Ne bena sigi o ce ra wagati bee.

¹⁰ «Ayiwa, adamaden, ele ye Alabatosoba cogoya lakari Izirayeli mara mɔgɔw ye, k'a to o ye maroya o yere ta terenbariyaw koson; o ye nin batoso locogo jate mina kosebe. ¹¹ Ni o maroya can ra o yere ta kewalew bee koson, o tuma i be nin batoso cogoya yira o ra: a locogo ni a dondaw, ani a boɔdaw. I b'a cogoya bee yira o ra: A siraw bee,

ani a tagamasiyenw bεε, ani a sariyaw bεε. I bε o bεε sebe k'a bla o na kɔrɔ, janko o ye a tagamasiyenw bεε jate mina ka na, k'a siraw bεε tagama ka kapa n'a fɔcogo ye. ¹² Alabatosoba sariya flε nin ye: A kerefeyorɔw bεε saninyanin lo kosebe kuru san fe. Nin le ye Alabatosoba sariya ye.»

Sarakajenifen ni sarakaw

¹³ «Ayiwa, sarakajenifen* jate hakeyaw flε nin ye, ka kapa ni a nɔngɔn daw ye; sibiri na kelen kelen farara a nɔngɔn na kelen kelen bεε janya kan. A jusiginan sigira dinga min kɔnɔ, o duniya ye nɔngɔn na kelen, a bonya fana ye nɔngɔn na kelen. A dagbolo lamini ye sibiri na kelen. A lo flε nin ye: ¹⁴ K'a ta sarakajenifen dugumayɔrɔ ra ka taga a bla a jukɔrɔyɔrɔ ta jusiginan na, o lo ye nɔngɔn na fla. A bonya ye nɔngɔn na kelen ye; k'a ta jusiginan fitini na ka taga a bla a jusiginanba ra, o lo ye nɔngɔn naani, a bonya ye nɔngɔn na kelen. ¹⁵ Sarakajenifen tasumadonyɔrɔ lo ye nɔngɔn na naani; gban naani be a nɔngɔn naani na. ¹⁶ Tasumadonyɔrɔ janya ye nɔngɔn na tan ni fla, a bonya fana ye nɔngɔn na tan ni fla ye; a fan naani bεε hakeya ye kelen ye. ¹⁷ Jusiginan flanan janya ye nɔngɔn na tan ni naani, o bonya fana ye nɔngɔn na tan ni naani. A fan naani bεε hakeya ye kelen ye. Dagbolo min k'a lamini, o lo ye nɔngɔn na tarance; dinga min k'a lamini, o duniya ye nɔngɔn na kelen. A senlayɔrɔw nasinna terebɔyanfan le ma.»

¹⁸ Cε ko ne ma tuun ko: «Adamaden, Dunupatigi Ala ko: Lon min ni aw nana sarakajenifen lo, ko aw be sarakaw jeni a kan, ka sarakaw jori seriseri a kan, a kecogo le ye nin ye: ¹⁹ Sarakalasebaga minw ye Levi* ta mɔgɔw ye, Sadɔki ta durujaw, olugu dɔrɔn le bε se ka gbara ne ra ni saraka ye; Dunupatigi Ala ko ten. I be misitoran kapaman kelen di olugu ma ka o ke jurumunyafa saraka* ye. ²⁰ I bε o saraka jori dɔ mina ka o mun sarakajenifen gban naani na, a nɔngɔn naani na, ani a dagbolo min b'a lamini na. I be o ke ka jurumunw kafari, ka sarakajenifen saninya. ²¹ O kɔ, o misitoran min kera jurumunyafa saraka ye, i bε o ta ka bo yɔrɔ saninman kɔnɔ, ka taga a jeni Alabatosoba yɔrɔ dɔ ra, yɔrɔ min blara o baara kama. ²² A tere flanan, i be bakɔrɔnin dɔ mina, fiyen tε min na, ka o fana ke jurumunyafa saraka ye, ka sarakajenifen saninya, i ko i tun k'a saninya ni misitoran ye cogo min na. ²³ Ni i ka o jurumunyafa saraka bo, ka saraka jenifen saninya ka ban, i be misitoran kapaman kelen ni sagajigi kelen mina begankuru ra, fiyen tε minw na, ka o fana ke saraka ye. ²⁴ I be taga ni o ye Matigi Ala na kɔrɔ; sarakalasebaga bε kɔgɔ seriseri a kan, k'a ke saraka jenita* ye k'a di Matigi Ala ma. ²⁵ Lon o lon i ka kan ka bakɔrɔnin kelen ke jurumunyafa saraka ye, fɔ tere wolonfla; i be misitoran kapaman kelen ni sagajigi kelen fana bo begankuru ra, fiyen tε minw na, ka o fana ke saraka ye. ²⁶ Aw bena jurumun kafari ke fɔ tere wolonfla ka sarakajenifen saninya; aw b'a saninya k'a bla danna ne Ala ye. ²⁷ Ni o teredaw dafara tuma min na, k'a damina a tere seeginan na, ani lon tɔw bεε ra, sarakalasebagaw bena to ka aw ta saraka jenitaw, ani aw ta ninsɔndiya sarakaw* bo sarakajenifen kan; ne bena sɔn aw ta sarakaw ma. Dunupatigi Ala ko ten.»

44

Jamana kuntigi ta donda

¹ Ayiwa, o kɔ fe, cε tagara ni ne ye yɔrɔ saninman* ta terebɔyanfan donda ra, da min nasinna kenemayɔrɔ ma. A tun datuginin lo. ² Matigi Ala k'a fɔ ne ye ko: «Nin donda datuginin le ka kan ka to; a man kan ka dayεε. Mɔgɔ si man kan ka tεme a fe, sabu Matigi Ala, Izirayeli ta Ala tεmena nin da fe; o kosɔn a datuginin ka kan ka to tuma bεε. ³ Ayiwa, min ye jamana kuntigi ye, jamana kuntigi kɔni be se ka sigi nin yɔrɔ ra ka domuni ke Matigi Ala na kɔrɔ. A bε don bolonda fe, ka bo o bolonda kelen fe.»

Alapasiranbariw tε don Alabatosoba kɔnɔ

⁴ Cε tagara ni ne ye sahiliyanfan ta donda ra, Alabatosoba nafeyɔrɔ ra. Ne ka fleri ke k'a ye ko Matigi Ala ta nɔrɔrɔ bε Alabatosoba fara. Ne benna ka ne na biri dugu ma. ⁵ Matigi Ala k'a fɔ ne ye ko: «Adamaden, i na yeke ka fleri ke, ka i toro malo ka menni ke; ne bena ciw, ani sariya minw bεε fɔ i ye Matigi Ala ta batoso ta ko ra, i ye i janto o ra kosebe. Min ye Alabatosoba donbagaw doncogo ni o bocogo ye, i ka kan ka i janto o ra kosebe.

⁶ «A fɔ Izirayeli mara mɔgɔ murutininw ye ko: «Dunupatigi Ala ko: E, Izirayeli mara mɔgɔw, aw ta ko haramuninw bεε tεmena a dan kan! ⁷ Wagati min aw be na ni sarakaburu ye, ani saraka sogow ta turu, ani a jori, ka na o di ne ma, aw be siya wεε mɔgɔw ladon ne ta batoso kɔnɔ, k'a to o mɔgɔ lanabari kenesigibariw ye ne ta batoso lanɔgɔ; aw ka aw ta ko haramuninw ke ka ne ni aw ta jεnɔgɔnya* cen. ⁸ Aw ma aw

janto ne ta fen saninmanw na, nka aw ka mogo werew le bla o baaraw ra aw no ra ne ta yoro saninman kono.

⁹ « <O koson ne Dunupatigi Ala ko: Siya were mogo lanabari, kenesigibari si man kan ka don ne ta yoro saninman kono tuun, hali siya were minw siginin be Izirayelimogow ce ra.> »

Levi ta mogo minw mabara Ala ra

¹⁰ « <Ayiwa, Levi* ta mogo minw koni mabara ne ra, olugu ta terenbariya kunko bena ben o yere kan; sabu wagati min Izirayelimogow tun ka o yere lafiri ka o ko don ne ra ka taga o ta batofenw ko, olugu mabara ne ra. ¹¹ Olugu bena ke ne ta yoro saninman* dondaw korosibagaw le ye doron, ani Alabatosoba baaradenw. Olugu le bena saraka jenitaw* ani saraka tow faga mogow ye; o bena to ka o baaraw le ke mogow ye. ¹² Nka i n'a fo o farara Izirayelimogow kan ka o ta jow son, ka ke sentalon sababu ye ka Izirayeli jama bla jurumun na, o koson ne be ne boro korota ka kari, ko o ta terenbariya kunko bena ben o yere kan; Matigi Ala ko ten. ¹³ O tena gbara ne ra tuun ka sarakaw lase ne ma, o tena gbara ne ta fen saninmanw si ra, walama ne ta saraka saninmanbaw si ra; o ka maroyakow, ani ko haramunin minw ke, o kunko bena ben o kan. ¹⁴ Ne bena Alabatosoba korosiri ta baara doron le di o ma, ani baara misen minw ka kan ka ke ka Alabatosoba kononyorow laben.> »

Ala ta sarakalasebagaw ta baara

¹⁵ « <Ayiwa, sarakalasebaga minw ye Levi* ta mogow ye, Sadoki ta durujaw, olugu minw tun ka o janto ne ta yoro saninman* na k'a baaraw ke, hali wagati min na Izirayelimogow tun mabara ne ra, olugu le bena gbara ne ra ka sarakalasebagaya ke, ka na ni saraka sogow ta turu ni a jori ye ne ja koro; Dunupatigi Ala ko ten. ¹⁶ Olugu doron le bena don ne ta yoro saninman kono, olugu doron le bena gbara ne ta tabali ra, ka sarakalasebagaya ke ne ye; o bena o janto ne ta batoso baaraw ra.

¹⁷ « <Ni sarakalasebagaw donna Alabatosoba lukonyoro dondaw fe, o ka kan ka lenfaniw le don. Ni o be baara ke lukonyoro ta dondaw ra, walama Alabatosoba kono, o man kan ka sagasifani don o yere ra. ¹⁸ O ka kan ka lenfani jalamugu le mini o kun na, ka lenfani kurusi don; o man kan ka foyi siri o yere ce ra min be se k'a to o ye wasi. ¹⁹ Ni o be bo tuma o tuma ka taga lukeneba ra, ka taga lukeneba ra jama no fe, o ka kan ka o ta sarakalasebaga faniw bo o yere ra ka o bla yoro saninman ta bonw kono, ka fani werew don ka bo, janko jama ra mogo do kana na maga o fani saninmanw na, ka sa*.

²⁰ « <Sarakalasebaga man kan k'a kun li, nka a fana man kan ka a kunsigi to a ye janya. A ka kan k'a kunsigi tige k'a dakana.

²¹ « <Sarakalasebaga si man kan ka duven min ka don Alabatosoba lu kono.

²² « <Sarakalasebaga man kan ka muso ce sanin, walama muso furusanin furu; a ka kan ka sunguru le furu, min ye Izirayeli mara mogo do ye, walama muso ce sanin min ta ce fana tun ye sarakalasebaga do ye.

²³ « <Sarakalasebagaw ka kan ka ne ta mogow karan, janko fen minw blara danna Ala ye, mogow ye o fenw, ani fengbansanw lon ka o bo jagon na, ka fen saninyaninw, ani fen saninyabariw lon ka o bo jagon na.

²⁴ « <Ni sarakalasebaga be kiti tige, a ka kan ka lo can le kan, ka kiti tige ka kapa ni ne ta kolatigeninw ye.

« <Sarakalasebagaw ka kan ka ne ta panagbew bee ke ka kapa ni ne ta sariyaw, ani ne ta cifoninw ye, ka ne ta Nenekirilonw* ke lon saninmanw ye.

²⁵ « <Sarakalasebaga man kan ka gbara mogo do su ra, janko a kana na a yere lanogo; a be se ka gbara min na, o ye a face ye, walama a bamuso, walama a dence, walama a denmuso, walama a balemace, walama a balemamusu min ma furu folo. ²⁶ Nka ni o jagonna lo, a ka kan k'a yere saninya; a saninyanin ko, a ka kan ka tere wolonfla ke sani a ye a ta baara damina. ²⁷ Ni a donna yoro saninman lukonyoro ra lon min na, a ka kan ka jurumun yafa saraka* do bo a yere ye; Dunupatigi Ala ko ten.

²⁸ « <Ayiwa, sarakalasebagaw bena ninyoro min soro, o ye nin ye: Ne yere le bena ke olugu ninyoro ye. Aw man kan ka yoro si di o ma k'a ke o togora ta ye Izirayeli jamana ra, sabu ne yere le ye olugu ta yoro ye. ²⁹ O bena siman sarakaw* le domu, ani jurumunyafa sarakaw, ani hakebo sarakaw*; ni fen o fena ka bla danna Ala ye Izirayeli jamana ra, o be ke sarakalasebagaw ta ye. ³⁰ Simankura suguya bee kun folo, min ye a bee ra pumanman ye, ani saraka suguya bee, o bee ye sarakalasebagaw ta ye; aw ka

* **44:19** 44.19 Ka kapa ni sariya ye, mogo gbansan tun man kan ka maga Ala ta fen saninmanw na (Bori 30:29; Samawilu flanan 6.6,7).

kan ka aw ta mugu bɛɛ ra numanman fana saraka di o ma, janko ne ye baraka don aw ta gba ye.

³¹ « Sarakalasebaga man kan ka began jufanin sogo domu, walama wara dato, ni a kera kɔno ye walama began suguya wɛɛ. »

45

Ala ta dugukolo saninman

¹ «Ayiwa, ni aw nana taga ke jamana taran ye tuma min na ka bɛɛ ninyɔro di a ma, aw ye dugukolo do bla danna jamana kɔno Matigi Ala ye, ka o ke dugukolo saninyanin ye. A janya ye ke nongon na waga mugan ni looru, a bonya ye ke nongon na waga mugan. O dugukolo yoro bɛɛ bɛna ke yoro saninyanin ye. ² Aw ye yoro do suma o dugukolo kan, ka a bonya ni a janya bɛɛ ke kelen ye, k'a ke nongon na keme looru; o yoro bɛ ke Alabatosoba saninman loyoro ye. Aw ye furance do to Alabatosoba lamini bɛɛ ra; o furance bonya ye ke nongon na bilooru.

³ «O ko, Alabatosoba yoro saninman* ni a yoro saninmanba* bɛ lo fan min na, aw ye yoro do dan bo o fan na, ka o janya ke nongon na waga mugan ni looru ye, k'a bonya ke nongon na waga tan ye. ⁴ O yoro bɛ ke yoro saninman ye jamana kɔno; a bɛ ke sarakalasebagaw ta ye, sarakalasebaga minw bɛ yoro saninman ta baara ke, ka gbara Matigi Ala ra ka sarakaw bo a ye. Olu gu ta bonw bɛna lo o yoro le ra; o yoro do le fana bɛna bla danna ka ke yoro saninman loyoro ye.

⁵ «Dugukolo fan do min tora, min fana janya ye nongon na waga mugan ni looru, k'a bonya ke nongon na waga tan, o yoro bɛ ke Levi ta mogow ta ye, minw bɛ o janto Alabatosoba ra; olugu ta duguw bɛna ke o yoro ra, ka o ke o sigiyorow ye.

⁶ «Ayiwa, aw ye yoro do wɛɛ danbo o dugukolo saninman kɛɛ fɛ, ka o bonya ke nongon na waga looru, k'a janya ke nongon na waga mugan ni looru, ka o ke dugu do loyoro ye; o dugu bɛna ke Izirayelimogow bɛɛ ta ye.»

Jamana kuntigi ta yorow

⁷ «Min ye jamana kuntigi ye, aw bɛna yoro fla le di ale ma. Yorow kelen bɛ ke dugukolo saninman ni dugu terebenyanfan na, ka taga a bla fo kogojiba ra, yoro to kelen bɛ ke dugukolo saninman ni dugu tereboyanfan na, ka taga se fo Izirayeli jamana dan ma tereboyanfan na. Kuntigi ta yorow bɛɛ kelen kelen bonya ka kan ka ke i ko Izirayelimogo tow ta maraw bonya. ⁸ O le bɛna ke ale ta yoro ye Izirayeli jamana ra. Ni o kera, ne ta jamana kuntigiw tena to ka jamanadenw tojo tuun; o bɛna jamana to Izirayelimogow fɛ, o bɛɛ ni o ta yoro.»

Kuntigi ka kan ka terenninya sira tagama

⁹ Dunupatigi Ala ko: Aw Izirayeli kuntigiw, aw ta temena a dan kan dɛ! Aw ye benkan ni mogow minakojuguya da bla, ka can ni terenninya sira tagama, ka ne ta mogow tojori dbla; Dunupatigi Ala ko ten.

¹⁰ «Aw ta sumanikeminanw ka kan ka dafa; aw ta sumanikefenw, minw ye efa ye, ani bati, olugu bɛɛ ka kan ka dafa. ¹¹ Efa ni bati kɔno ka kan ke kelen ye. Homeri na tan ka kan ka ben bati na kelen ma, a ka kan ka ben efa na kelen ma fana. O sumanikefenw bɛɛ ka kan ka ben ni Homeri* ta jate le ye. ¹² Aw ta sumanikefenw gbiriya ka kan ka kapa ni jogon ye. Sikele kelen ta gbiriya ka kan ka ben gera mugan ta gbiriya ma. Mini kelen ta gbiriya ka kan ka ben sikele biwooro ta gbiriya ma†.»

Sarakaw bocogo

¹³ «Aw ka kan ka aw borofenw di saraka ye cogo min na o fle nin ye: Ni alikama* kilo keme saba bɛ aw fɛ, aw ka kan ka kilo looru le di; ni orize kilo keme saba bɛ aw fɛ, aw ka kan ka kilo looru le di fana.

¹⁴ «Min ye turu ye, ni turu litiri binaani bɛ aw fɛ, aw ka kan ka litiri naani le di; sumanikefen minw ye kori ni homeri ye, olugu bɛɛ kɔno ye kelen ye; homeri na kelen bɛ ben litiri keme naani le ma.

¹⁵ «Min ye began misɛnw ye, ni beganw ka began keme fla bo Izirayeli jamana ta beganmarayoro min o min na, aw ka kan ka began kelen le bo, ka o fara siman sarakaw* kan, walama ka o ke saraka jenitaw* ye, walama ninsondiya sarakaw*, janko ka jurumunw kafari. Dunupatigi Ala ko ten.

¹⁶ «Izirayeli jamanadenw bɛɛ ka kan ka o fenw bo ka o di Izirayeli jamana kuntigi ma. ¹⁷ Jamana kuntigi le bɛna o sarakawon panabo: saraka jenitaw, ani siman sarakaw, ani

* 45:11 45.11 Efa, ani bati ani homeri, o tun ye sumanikeminan dow ye. † 45:12 45.12 Gera, ani Sikele, ani Mini, o bɛɛ tun ye sumanikefen dow ye, janko ka fiyeerefen gbiriya lon.

rezenji saraka* minw ka kan ka bo panagbew wagatiw ra, ani karokura panagbew ra, ani Nenekirilonw* na, ani Izirayeli jamana ta panagbelonbaw bee ra. A bena jurumunyafa sarakaw* bo, ani siman sarakaw, ani saraka jenitaw, ani ninsondiya sarakaw, janko ka Izirayeli mara mogow ta jurumunw kafari.»

Jonyaban panagbe

¹⁸ Dunupatigi Ala ko: San karo folo, tere folo, aw ka kan ka misitoran kapaman kelen mina, fiyen te min na, ka o ke saraka ye ka yoro saninman* saninya. ¹⁹ Sarakalasebaga be jurumunyafa saraka* jori do mina, ka o mun Alabatosoba dondaw ta konw na, ani sarakajenifen* jusiginan fan naani na, ani lukonoyoro donda ta konw na. ²⁰ Karo tere wolonflan, aw ka kan ka o sarakaw jogon bo tuun; ni mogo do ka jurumun ke k'a soro a ma a lawuri a kama, walama ni a m'a lon, o jurumun be kafari, ka Alabatosoba saninya.

²¹ «San karo folo tere tan ni naani, o bena ke aw ta Jonyaban panagbe* ye. O bena ke tere wolonfla panagbe le ye. Aw ka kan ka burufunubari le domu. ²² O lon na, jamana kuntigi be misitoran kelen ke jurumunyafa saraka ye, ale ni jama bee koson. ²³ Nanagbe tere wolonfla bee kelen kelen na, a ka kan ka misitoran wolonfla ni sagajigi wolonfla mina, fiyen te minw na, ka o ke saraka jenita* ye ka o di Matigi Ala ma; a be bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka ye lon o lon. ²⁴ A ka kan ka siman kilo bisaba ke siman saraka* ye ka o fara misitoran saraka bee kelen kelen kan, ani sagajigi saraka bee kelen kelen kan, ka turu litiri woro fara siman saraka kilo bisaba bee kelen kelen kan.

²⁵ «San karo wolonflan tere tan ni naani ta panagbe ra, a ka kan ka o jurumunyafa saraka, ani o saraka jenita, ani o siman saraka jogon do bo tuun, ani turu, fo tere wolonfla.»

46

Jamana kuntigi ta sarakaw

¹ Dunupatigi Ala ko: Alabatosoba lukonoyoro ta donda min be tereboyanfan na, o da datuginin ka kan ka to logokun baarakelon tere woro bee kono; nka a ka kan ka dayele Nenekirilon* na, ani karokura panagbe* lon na. ² Ni jamana kuntigi be na ka bo lukeneba ra, a ka kan ka don bolonda le fe, ka taga lo donda ta konw kere fe. Sarakalasebagaw be ale ta saraka jenitaw* ni a ta ninsondiya sarakaw* bo. Jamana kuntigi b'a kinbiri gban dakun kan k'a ja biri dugu ma ka Ala bato, o ko, a be bo ka taga; da yelenin be to fo wula fe. ³ Jamana mogow tow bena o kinbiri gban ka Matigi Ala bato donda ra Nenekirilonw le ra, ani karokura panagbew ra.

⁴ «Jamana kuntigi bena saraka jenita min di Matigi Ala ma Nenekirilon na, o be ke sagaden woro ye, fiyen te minw na, ani sagajigi kelen, fiyen te min na. ⁵ A be siman saraka* min fara sagajigi kan, o ye siman kilo bisaba ye; ni siman saraka hakeya min ka a yere diya a be o fara sagaden kan. A be turu litiri woro ke siman saraka kilo bisaba bee kelen kelen kan. ⁶ Karokura panagbelon na, a be misitoran kapaman kelen ke saraka ye, fiyen te min na, ani sagaden ceman woro, ani sagajigi kelen, fiyen te min na. ⁷ A bena siman saraka min fara misitoran kan, o ye siman kilo bisaba ye; min be fara sagajigi kan, o fana ye siman kilo bisaba ye; ni siman saraka hakeya min ka a yere diya, a be o fara sagaden kan. A be turu litiri woro ke siman saraka kilo bisaba bee kelen kelen kan.

⁸ «Ni jamana kuntigi be don, a be don bolonda le fe, a fana be bo o da kelen le fe.

⁹ «Nka ni jamana mogow tow bena Matigi Ala bato panagbelonbaw ra, ni o ka don sahiliyanfan ta donda fe ka taga Matigi Ala bato, o ka kan ka bo woroduguyanfan ta da le fe; ni o ka don woroduguyanfan ta donda fe, o ka kan ka bo sahiliyanfan ta da le fe. O be don da min fe, o man kan ka seko ka bo o da kelen fe; o be bo da to kelen le fe, min nasinna o donda ma. ¹⁰ Jamana kuntigi ka kan ka ke ni jama ye; a be don ni o donto ye, ka bo ni o boto ye.»

Sarakaw bocogo

¹¹ «Nanagbelonw ani lonbaw ra, siman saraka* min ka kan ka fara misitoran ta saraka kan, o ye siman kilo bisaba ye; min ka kan ka fara sagajigi kan, o ye siman kilo bisaba ye. Ni siman saraka hakeya min ka aw yere diya, aw be o fara sagaden kan. Aw be turu litiri woro ke siman saraka kilo bisaba bee kelen kelen kan.

¹² «Ni jamana kuntigi b'a fe k'a yere diyanya saraka* jenita le bo k'a di Matigi Ala ma, walama a yere diyanya ninsondiya saraka*, o tuma aw be tereboyanfan donda dayele a ye, a be don k'a ta saraka jenita ni a ta ninsondiya saraka bo, i n'a fo a b'a ke cogo min na Nenekirilonw* na; o ko, a be bo. Ni a bora, aw be da datugu a no ra.

¹³ «Aw ka kan ka sagaden kelen ke saraka jenita ye lon o lon, ka o di Matigi Ala ma, sagaden min si ye san kelen, ani fiyen te min na. Aw ka kan ka o ke lon o lon sogoma. ¹⁴ Aw ka kan ka siman saraka do fara o kan lon o lon sogoma; o ye ke mugu kilo looru ye, turu litiri fla be ke ka o mugu nooni. O ye Matigi Ala ta siman saraka le ye. Cifonin lo min ka kan ka ke wagati bee; a te yelema. ¹⁵ Lon o lon sogoma, aw ka kan ka o sagaden ke saraka ye, ani a siman saraka, ani a turu. Saraka jenita* lo, min te dabra ka ye.»

Jamana kuntigi ta denw ninyoro

¹⁶ «Dunupatigi Ala ko: Ni jamana kuntigi ka do bo a yere ta dugukolo ra ka o di a dence do ma, o yoro be ke a dence ta ye; o ko, a be ke dence ta denw fana ta ye. O yoro be ke olugu ta cen le ye. ¹⁷ Nka ni a ka do bo a ta dugukolo ra ka o di a ta jonce do le ma, o yoro be ke o jonce ta ye fo ka taga se yafarisan ma; ni yafarisan sera, yoro be seko jamana kuntigi ma tuun. Jamana kuntigi dencew doron le be se ka o face cen ta. ¹⁸ Jamana kuntigi man kan ka jamanadenw ta dugukolo yoro si mina o ra. A man kan ka o ta yorow bosi o ra. A be yoro min di a dencew ma ka o ke o ta cen ye, a ka kan ka o bo a yere ta dugukolo le ra, janko ne ta mogow si kana ghen ka bo o ta yoro ra.»

Alabatosoba gbagugu

¹⁹ «Ayiwa, da min be sarakalasebagaw ta bon saninmanw ta donda kere fe sahilianfan na, ce tagara don ni ne ye o da fe. Ne ka yoro do ye kononoyoro ra, terebenyanfan na. ²⁰ A k'a fo ne ye ko: «Sarakalasebagaw bena hakebo sarakaw* ni jurumunyafa sarakaw* sogo tobi nin yoro le ra, ani siman sarakaw*; o man kan ka bo ka taga ni o fenw ye lukeneba ra, janko jama ra mogow do kana na maga o fen saninmanw na, ka sa.»

²¹ O ko, a tagara ni ne ye lukeneba ra, ka taga teme ni ne ye lukeneba nongon naani bee ra. Ne ka lukene fitini do ye lukeneba nongon bee kelen kelen na. ²² Lukeneba nongon naani na, lukene fitini koorinin dow tun be yi. O janya tun ye nongon na binaani, o bonya ye nongon na bisaba. O naani bee bonya ni o janya tun ye kelen ye, o tun be lukeneba nongonw le ra. ²³ O tun ka o lukene fitini bee koori ni kogo do ye. Tasumadonyoro tun be o kogo kere fe k'a lamini. ²⁴ Ce k'a fo ne ye ko: «Alabatosoba baaradenw be jama ta sarakasogow tobi gbagugu minw konon, olugu le ye nin ye.»

47

Ji woyora ka bo Alabatosoba konon

¹ O ko, ce sekora ni ne ye Alabatosoba donda ra. Ne ka ji do woyoto ye ka bo Alabatosoba donda dakun jukoro, ka taga tereboyanfan na, sabu Alabatosoba na tun sinna tereboyanfan le ma. Ji tun be woyora ka bo Alabatosoba jukoro, a woroduguyanfan na, ka na teme sarakajenifen* kere fe, a woroduguyanfan na. ² Ce bora ni ne ye Alabatosoba sahilianfan ta donda fe. A munumununa ni ne ye kene ma, ka taga se fo terebenyanfan ta donda ma; ne k'a ye ko ji be woyora ka bo o donda woroduguyanfan na.

³ Ce gbarara ni ne ye tereboyanfan na; sumanikejuru do tun b'a boro. A ka nongon na waga kelen suma, ka o tagama ni ne ye ji kere fe; o ko, a ka ji cetige ni ne ye; ji sera ne senkuruw ma. ⁴ A ka nongon na waga kelen were suma, ka o tagama ni ne ye ji kere fe; a ka ji cetige ni ne ye ka yelema ka na fan do ra. Ji sera ne kinbirikunw ma. A ka nongon na waga kelen were suma, ka o tagama ni ne ye ji kere fe; a ka ji cetige ni ne ye ka yelema ka taga fan do ra. Ji sera fo ne soro ra. ⁵ A ka nongon na waga kelen were suma, ka o tagama ni ne ye ji kere fe minke, o yoro ra ji kera koba ye; ne tun te se k'a cetige, sabu ji tun ka dun. Mogow tun te se k'a cetige ni ma ji lon. A tun kera jiba le ye, mogow te se ka tagama ka min cetige i sen na. ⁶ Ce ko ne ma ko: «Adamaden, i ka nin ye wa?» A sekora ni ne ye jida ra tuun. ⁷ An sera yi minke, ne ka yirisun caman ye ji fan fla bee ra. ⁸ A ko ne ma tuun ko: «Nin ji bena woyo ka taga jamana tereboyanfan na, ka jigi ka taga Zuriden kenegbe ra, ka sorow ka taga ke kogoji sanin na. Ni a donna kogoji ra, kogoji ta ji be saninya. ⁹ Ni nin ji ka woyo ka se yoro o yoro, o yoro fenpanamanw bee be panamanya, ka caya. Jegew be caya kosebe, sabu ni nin ji ka se kogoji ma, a be saninya; ni nin ji ka se yoro o yoro, o yoro fenw bee be panamanya ka caya. ¹⁰ Jegeminabagaw bena na jida ra. O bena o ta jow yerege, k'a ta Eni Gedi ka taga a bla fo Eni Egilayimu; jega suguya caman bena sorow yi, k'a ke i ko kogojiba ta jegew. Jegew bena caya kosebe. ¹¹ Nka ko fitiniw, ani jiborow, olugu tena saninya; o yorow bena ke kogoboyorow ye. ¹² Yiri suguya bee bena wuri ji fan fla ra. O yiriw flaburuw tena ja ka ye, o denw fana tena ban ka ye. O bena den karo o karo, sabu ji be bo yoro saninman* jukoro ka o son. Mogow bena o yiridenw domu, k'a flaburuw ke fla ye.»

Ala ka jamana danw yira

¹³ Dunuƙatigi Ala ko: Aw bɛna jamana min taran Izirayeli ta duruja tan ni fla ra, k'a ke o ta yorɔw ye, o jamana danw fle nin ye; Yusufu ta duruja ka kan ka mara fla le sorɔ. ¹⁴ Aw bɛna jamana taran, ka o bɛɛ ninyɔrɔ ke kelen ye, sabu ne ka ne boro korɔta ka kari ko ne bɛ nin jamana di aw bɛmaw ma; o ra nin jamana bɛna ke aw ta ye.

¹⁵ «Jamana danw fle nin ye: Jamana sahiliyanfan bɛ damina Kɔgɔjiba ra; sira min bɛ tɛmɛ Hetilon, ani Lebo Hamati, ani Sedadi, a bɛ tɛmɛ o sira fɛ, ¹⁶ ka taga sɛ Berota ni Sebarayimu, dugu fla min bɛ Damasi mara ni Hamati mara cɛ ma, ka bɔ yi ka tɛmɛ Haseri Tikɔn, min bɛ Haran jamana dan na. ¹⁷ O cogo ra, o dance bɛ damina kɔgɔjiba ra ka taga sɛ fɔ Hasari Enan mara ra, terebɔyanfan na. Damasi mara ni Hamati mara le bɛ ke a dan ye. O le ye sahiliyanfan ta dance ye.

¹⁸ «Jamana terebɔyanfan ta dance bɛ damina Damasi mara ni Haran mara furance ra, ka tɛmɛ Zuriden kɛnɛgbɛba fɛ, Galadi mara ni Izirayeli mara furance ra, ka taga sɛ fɔ Tamari, Kɔgɔji sanin ma. O le ye terebɔyanfan ta dance ye.

¹⁹ «Woroduguyanfan ta dance bɛ damina Tamari, ka taga fɔ Meriba ta ji yorɔ ra, min bɛ Kadesi. A bɛ tɛmɛ Meriba kɔ kɛrɛ fɛ, ka taga a bla Kɔgɔjiba ra. O le ye woroduguyanfan ta dance ye.

²⁰ «Terebenyanfan na, Kɔgɔjiba le bɛna ke jamana dan ye, k'a ta woroduguyanfan na ka taga a bla fɔ Lebo Hamati, sahiliyanfan na. O le ye terebenyanfan ta dance ye.

²¹ «Aw ka kan ka nin jamana taran Izirayeli ta durujaw bɛɛ le ra. ²² Aw b'a taran ɲɔgɔn na, ka bɛɛ ninyɔrɔ di a ma; lonan minw sigira aw cɛ ra ka denw sorɔ aw cɛ ra, aw bɛ olugu fana ninyɔrɔ di o ma. Aw ka kan ka olugu fana jate i ko Izirayeliden dɔw; o ka kan ka o ta dugukolo ninyɔrɔ sorɔ i ko Izirayeli ta duruja tɔw. ²³ O lonanw sigira duruja minw cɛ ra, aw ka kan ka o ta yorɔ di o ma ni o duruja mɔgɔw le ye. Dunuƙatigi Ala ko ten.»

48*Jamana sahiliyanfan ta mɔgɔw ninyɔrɔ*

¹ Izirayeli ta durujaw tɔgɔw ye nin ye, ani o ta dugukolo ninyɔrɔw.

«Dan ta duruja bɛ mara kelen sorɔ fɔ sahiliyanfan na, Hetilon ni Lebo Hamati ni Hasari Enan ta sira kɛrɛ fɛ, Damasi mara ni Hamati mara kɛrɛ fɛ. A bɛ damina jamana terebɔyanfan ta dan na ka taga sɛ fɔ kɔgɔjiba ma terebenyanfan na.

² «Aseri ta duruja bɛ mara kelen sorɔ ka gban Dan ta duruja ta mara ra, k'a ta terebɔyanfan na ka taga a bla terebenyanfan na.

³ «Nɛfitali ta duruja bɛ mara kelen sorɔ ka gban Aseri ta duruja ta mara ra, k'a ta terebɔyanfan na ka taga a bla terebenyanfan na.

⁴ «Manase ta duruja bɛ mara kelen sorɔ ka gban Nɛfitali ta duruja ta mara ra, k'a ta terebɔyanfan na ka taga a bla terebenyanfan na.

⁵ «Efirayimu ta duruja bɛ mara kelen sorɔ ka gban Manase ta duruja ta mara ra, k'a ta terebɔyanfan na ka taga a bla terebenyanfan na.

⁶ «Ruben ta duruja bɛ mara kelen sorɔ ka gban Efirayimu ta duruja ta mara ra, k'a ta terebɔyanfan na ka taga a bla terebenyanfan na.

⁷ «Zuda ta duruja bɛ mara kelen sorɔ ka gban Ruben ta duruja ta mara ra, k'a ta terebɔyanfan na ka taga a bla terebenyanfan na.»

Matigi Ala yere ninyɔrɔ

⁸ «Aw bɛna dugukolo dɔ danbɔ Zuda mara dan na, k'a ta terebɔyanfan na ka taga a bla terebenyanfan, ka o bla danna. A bonya ye ke nɔngɔn ɲa waga mugan ni looru, a janya ni mara tɔw janya ye ke kelen ye, k'a ta terebɔyanfan na ka taga a bla terebenyanfan na. Yorɔ saninman* bɛna lɔ o yorɔ cɛmance le ra. ⁹ Aw bɛna dugukolo min bla danna Matigi Ala ye, o janya bɛna ke nɔngɔn ɲa waga mugan ni looru, k'a bonya ke nɔngɔn ɲa waga tan. ¹⁰ O yorɔ saninman bɛna ke sarakalasebagaw ta yorɔ ye. A janya bɛna ke nɔngɔn ɲa waga mugan ni looru sahiliyanfan na, k'a bonya ke nɔngɔn ɲa waga tan terebenyanfan na, k'a bonya fana ke nɔngɔn ɲa waga tan terebɔyanfan na, k'a janya ke nɔngɔn ɲa waga mugan ni looru woroduguyanfan na. Matigi Ala ta batoso saninman bɛna ke o yorɔ cɛmance ra. ¹¹ O yorɔ bɛna ke sarakalasebaga saninmanw ta ye, Sadaki ta durujaw, minw ka ne ta baara ke ni kankelentigiya ye; o ma ne kan bla i ko Levi* ta mɔgɔw k'a ke cogo min na tuma min na Izirayelimɔgɔ tɔw tun ka ne kan bla. ¹² Dugukolo min danbɔra jamana kɔnɔ, nin yorɔ bɛna bɔ o dugukolo le ra, k'a ke sarakalasebaga saninmanw ta ye, k'a ke yorɔ saninmanba* ye. Levi ta mɔgɔw ta yorɔ bɛna gban olugu ta yorɔ ra.

¹³ «Levi ta mógow ta yóro bena gban sarakalasebagaw ta yóro ra; a janya bena ke nongon na waga mugan ni looru, k'a bonya ke nongon na waga tan. A janya be lajennin bena ke nongon na waga mugan ni looru, k'a bonya ke nongon na waga tan. ¹⁴ Mogo man kan ka o dugukolo fiyeere walama k'a falen. Nin yorow ye jamana be ra yorowumanw le ye; a man kan k'a di mogo ma, sabu a blara danna ka ke Matigi Ala ta yoro saninman le ye.»

Dugu sigiyoro ni jamana kuntigi ta yoro

¹⁵ «Ayiwa, dugukolo to min bena to, o bonya bena ke nongon na waga looru, k'a janya ke nongon na waga mugan ni looru. O dugukolo bena ke yoroghansan le ye. A bena ke dugu loyoro ye, ka ke mógow sigiyoro ye; a kerefeyorow bena ke began marayorow ye. Dugu yere be lo yoro cenance ra.

¹⁶ «Dugu janya ni a bonya fle nin ye: A sahiliyanfan bonya ye nongon na waga naani ni keme looru, a woroduguyanfan bonya ye nongon na waga naani ni keme looru, a terebonyanfan bonya ye nongon na waga naani ni keme looru, a terebenyanfan bonya ye nongon na waga naani ni keme looru. ¹⁷ Dugu kerefeyoro minw ye beganmarayorow ye, o bonya ye nongon na keme fla ni bilooru sahiliyanfan na, nongon na keme fla ni bilooru woroduguyanfan na, nongon na keme fla ni bilooru terebonyanfan na, nongon na keme fla ni bilooru terebenyanfan na.

¹⁸ «Yoro to min belen bena to o dugukolo saninman kerefeyoro fla ra, o yoro do janya bena ke nongon na waga tan ye dugu terebonyanfan na, yoro do janya bena ke nongon na waga tan ye dugu terebenyanfan na. Dugumogow bena o yorow sene ka o ta baro bo o ra. ¹⁹ Izirayeli ta duruja min o min be baara ke dugu kono, olugu be se ka o yorow sene.

²⁰ «O dugukolo min blara danna, o be lajennin janya bena ke nongon na waga mugan ni looru ye, a bonya fana be ke nongon na waga mugan ni looru. O yoro tarance ta tarance le be ke dugu loyoro ye.

²¹ «Yoro minw tora yoro saninman ni dugu loyoro fan fla ra, o yorow bena ke jamana kuntigi ta ye. Terebonyanfan na, a be damina dugukolo saninman dan na, min ye nongon na waga mugan ni looru ye, ka taga a bla fo jamana terebonyanfan dan na. Terebenyanfan na, a be damina dugukolo saninman dan na min fana ye nongon na waga mugan ni looru ye, ka taga a bla fo jamana dan na terebenyanfan na. O ra, yoro saninman ni Alabatosoba saninman bena ke jamana dugukolo saninman cenance le ra. ²² O cogo ra, Levi* ta mógow ta yoro ni dugu loyoro bena ke jamana kuntigi ta yoro fla ce ma. Zuda ta duruja ta yoro bena ke jamana kuntigi ta yorow sahiliyanfan na, Boniyaminu ta duruja ta yoro bena ke a woroduguyanfan na.»

Woroduguyanfan ta mógow ninyorow

²³ «Duruja tow ninyorow fle nin ye: Boniyaminu ta duruja bena mara kelen soro, k'a ta terebonyanfan na, ka taga a bla terebenyanfan na.

²⁴ «Simeyon ta duruja bena mara kelen soro, ka gban Boniyaminu ta duruja ta mara ra, k'a ta terebonyanfan na ka taga a bla terebenyanfan na.

²⁵ «Isakari ta duruja bena mara kelen soro, ka gban Simeyon ta duruja ta mara ra, k'a ta terebonyanfan na ka taga a bla terebenyanfan na.

²⁶ «Zabulon ta duruja bena mara kelen soro, ka gban Isakari ta duruja ta mara ra, k'a ta terebonyanfan na ka taga a bla terebenyanfan na.

²⁷ «Gadi ta duruja bena mara kelen soro, ka gban Zabulon ta duruja ta mara ra, k'a ta terebonyanfan na ka taga a bla terebenyanfan na.

²⁸ «Gadi ta mara dan min be woroduguyanfan na, o le bena ke jamana dan ye woroduguyanfan na. A be damina Tamari, terebonyanfan na ka taga a bla fo Meriba ta ji yoro ra, min be Kadesi, ka soro ka teme Misiran koba kere fe ka taga a bla Kogojiba ra.

²⁹ «Ayiwa, aw bena nin jamana le taran Izirayeli ta durujaw ra, k'a ke o ta sigiyorow ye; aw ka kan ka a taran nin cogo le ra. Dunupatigi Ala ko ten.»

Dugu dondaw

³⁰ «Dugu dondaw cogoya fle nin ye, k'a damina sahiliyanfan na, min janya ye nongon na waga naani ni keme looru ye: ³¹ Izirayeli ta durujaw togow le bena la dugu dondaw ra. Donda saba bena ke dugu sahiliyanfan na: Ruben ta donda, ani Zuda ta donda, ani Levi ta donda.

³² «Dugu terebonyanfan fana janya ye nongon na waga naani ni keme looru ye. O fana ye donda saba: Yusufu ta donda, ani Boniyaminu ta donda, ani Dan ta donda.

³³ «Dugu woroduguyanfan fana janya ye nongon ja waga naani ni keme looru ye. O fana ye donda saba: Simeyon ta donda, ani Isakari ta donda, ani Zabulon ta donda.

³⁴ «Dugu terebenyanfan janya ye nongon ja waga naani ni keme looru ye. O fana ye donda saba: Gadi ta donda, ani Aseri ta donda, ani Nefitali ta donda.

³⁵ «Dugu beɛ lajennin laminikogo janya ye nongon ja waga tan ni seegi.
«Ayiwa, k'a damina bi ra, dugu togo le ye ko: <Matigi Ala be yan!> »

DANIYELI TA KO KITABU Kitabu faamucogo

Daniyeli togo lara nin kitabu ra, nka an t'a lon ni ale kera a sebebaga ye.

Wagati min na Yahudiyaw tun be siya tow ta fanga koro, o wagati le ra Daniyeli ta kitabu sebera.

Kitabu tarance folo (1-6) be Daniyeli ni a topongonce saba ta ko fo an ye. O ce naani ka o jigi la Ala kan, o ma son ka Ala kan bla, hali ni o be tooro.

Kitabu tarance flanan na (7-12), Ala be tagamasiyen caman yira Daniyeli ra. O tagamasiyenw be dunupa fangatigiw, ani o ta masayaw damina ni a laban yira. Tuma dow, Daniyeli yere te o tagamasiyenw koro lon; Ala ta meleke le b'a koro fo a ye.

Nin kitabu be a yira an na ko Ala ta fanga le be fanga to bee kunna. A be se ka dugukolo siyaw bee ke k'a yere sago dafa. Dunupa fangatigibaw be na, ka taga, nka Ala ta fanga be to a cogo ra wagati bee; a te yelama. Ala le be se k'a ta mogow kisi. Lanabaga ka kan ka k'a jigi la Ala kan wagati bee, ka ke kankelentigi ye, ka to Ala ta can sira kan.

Kitabu konokow

Daniyeli ni a topongonce saba ta ko (1-6)

Daniyeli ka wara naani tagamasiyen ye (7)

Daniyeli ka sagajigi ni bakoronin tagamasiyen ye (8-9)

Daniyeli ka Ala ta ciraden tagamasiyen ye bada ra (10-11)

Daniyeli ka dunupa laban tagamasiyen ye (12)

Daniyeli ni a topongonw be Babiloni masace ta so

¹ Zuda mara masace Yehoyakimu ta masaya san sabanan na, Babiloni masace Nebukadinesari nana Zude mara ra, ka na Zeruzalemu dugu lamini. ² Matigi Ala ka Zuda masace Yehoyakimu don a boro. A ka Ala ta batoso ta minan dow ce. A ka o minanw ta ka taga ni o ye a ta ala ta bon konon Sinehari jamana ra, ka taga o bla a ta ala ta bon ta naforoblayoro ra.

³ Lon do, masace k'a fo a ta baaradenw kuntigi Asipenazi ye, ko a ye Izirayeli kanbelen minanin dow panawoloma ka na ni o ye, minw ye masacedenw walama fagamadenw ye. ⁴ O ye ke kanbelen dow ye, fiyen te minw fari ra, ani minw ce ka ji. O ye ke mogow hakimimanw ye, ani mogow kolonbagaw ye fen bee ra, ani mogow karanninw, ani mogow barakamanw, ani mogow faamurikebagaw, minw bena se ka baara ke masace ta so konon, ani ka Babilonikaw ta kan ni o ta seberi degi. ⁵ Masace yere ta domuni ni a ta duven le tun ka kan ka di o ma lon o lon ka o ke o ta baro ye. O ka kan ka karan fo san saba. O ko, o be soro ka don masace ta baara ra.

⁶ Ayiwa, kanbelen minw panawolomara, ce naani tun be olugu ra minw tun bora Zuda ta gba ra. O tun ye Daniyeli ye, ani Hananiya, ani Misaheli, ani Azariya. ⁷ Baaradenw kuntigi ka togo werew la o ra. A ka Daniyeli togo la ko Belisari, ka Hananiya togo la ko Sadaraki, ka Misaheli togo la ko Mesaki, ka Azariya togo la ko Abedi Nego*.

⁸ Nka Daniyeli k'a latige a jusukun na ko ale t'a fe ka masace ta domunifenw domu,† walama k'a ta duven min, k'a yere lanogo Ala ja koro. O ra, a k'a fo baaradenw kuntigi ye k'a gbeleaya ko a kana olugu jagboya ka masace ta fenw domu ka o yere lanogo.

⁹ Ala fana k'a ke Daniyeli ko diyara baaradenw kuntigi ye; a sonna ka Daniyeli ta kuma lamen. ¹⁰ Nka a k'a fo Daniyeli ye ko: «Aw ka kan ka fen minw domu, ani aw ka kan ka fen minw min, masace yere le ka o latige. O ra, ne be siranna, sabu ni a nana a ye ko aw fasara ka teme aw topongonw kan, a bena a fo ko ne no lo. A bena ne faga aw koson.» ¹¹ Ayiwa, baaradenw kuntigi tun ka ce min bla ko a ye a janto Daniyeli ni Hananiya ni Misaheli ni Azariya ra, Daniyeli tagara kuma o ce fe. ¹² A k'a fo a ye ko: «Sabari ka i ta jonw ke k'a fle, ka se tere tan, k'a to an ye domuni gbansan doron le domu, sogo te min na, ani ka ji dama min. ¹³ O ko, an topongon to minw be masace ta fenw domuna, i ye anw padaw ni olugu padaw suma; ni i yere ka min korosi, o tuma ni min ka i diya i ye o ke.»

¹⁴ Domunidibaga sonna o ta kuma ma. A ka o ke k'a fle ka se fo tere tan. ¹⁵ Ayiwa, tere tan be dafa tuma o tuma, o bonyara, o padaw fana tun fle ka di ka teme o topongon

* 1:7 1.7 O ka o togow la o kanbelenw ra, ka kapa ni Babilonikaw ta alaw togow le ye, k'a yira ko o kera Babilonikaw ye sisan. † 1:8 1.8 Ka kapa ni Yahudiyaw ta sariya ye, o tun man kan ka o domunifenw domu (Sarakalasebagaw 11; 17.10-16; 20.25).

ta kan, minw tun be masace ta domuniw kera. ¹⁶ Kabini domunidibaga k'a ye ten, a ma masace ta domuni ni a ta duven di o ma tuun. A ka domuni gbansanw doron le di o ma.

¹⁷ Ala ka lonniya ni faamuri di o kanbelen naani ma o ta karan na, ka hakiritigiya fana di o ma. Ka fara o kan, Daniyeli tun be se ka ko yiraninw, ani sikow bee korɔ lon k'a fo mogow ye.

¹⁸ Ayiwa, masace tun ka wagati min yira, o dafara minke, baaradenw kuntigi tagara ni kanbelenw bee ye masace fe. ¹⁹ Masace kumana ni o bee ye kelen kelen. Nka a k'a ye ko o si ta hakiritigiya ma Daniyeli ni Hananiya ni Misaheli ni Azariya ta bo. O koson masace ka o bla a yere ta baaraw kunna. ²⁰ Ko o ko tun ye hakiritigiya ko ye, ani faamuri ko, ni masace tun ka o jininka o do ra, a tun b'a ye ko Daniyeli ni a tojogonw ta ladiri le tun ka fisa ni a ta jamana lagberikebagaw, ani a jinamoriw ta ye fo sipaga tan.

²¹ Ayiwa, o ra, Daniyeli tora Babiloni*, masace ta so, fo ka taga se masace Sirusi ta masaya san folo ma.

2

Masace Nebukadinesari ta siko

¹ Masace Nebukadinesari ta masaya san flanan na, a ka siko dow ke. O ko k'a hakiri jagami kosebe, fo k'a bari sunogo ra. ² A ko o ye a ta lonnikebagaw bee wele: jinamoriw, ani lagberikebagaw, ani subagaw, ani tagamasiyen lonbagaw bee, o ye na ale ta sikow jafɔ a ye. O bee nana masace fe. ³ Masace k'a fo o ye ko: «Ne ka siko do le ke, min ka ne hakiri jagami. Ne b'a fe aw ye ne ta siko fo ne ye.»

⁴ Lonnikebagaw ka masace jaabi aramekan na, ko: «E, Masace, Ala ye i meen an korɔ! I ta siko fo i ta jonw ye, ni o kera, an bena a korɔ fo i ye.» ⁵ Masace k'a fo o ye ko: «Ne ka min latige, o le ye nin ye: ni aw ma se ka ne ta siko fo ne ye, k'a korɔ fana fo, o bena aw mina ka aw faga, ka aw ta sow bee ci k'a ton jogon kan i ko jamanama. ⁶ Nka ni aw sera ka siko fo ne ye, k'a korɔ fo ka la a kan, ne bena aw ladiya, ka aw bonya kosebe. O ra, aw ye siko fo ne ye, k'a korɔ fana fo.»

⁷ Lonnikebagaw ka masace jaabi tuun ko: «Masace, ele koni ye siko fo an ye doron; an bena a korɔ fo i ye.» ⁸ Masace ko: «Ne ka aw ta ceguya lon! Aw b'a fe ka kuma caya le janko aw ye wagati sorɔ ka fen do sorɔ k'a fo ne ye, sabu ne ka min latige, aw ka o lon. ⁹ Ayiwa, ni aw ma siko fo ne ye, min fora, o le bena ke aw bee ra. Aw b'a fe ka ben a ra ka na faninyakumaw ni nanbarakuma dow le fo ne ye, janko sani wagati do ce, ne ye ne ta miiriya yelema. Aw ye siko fo ne ye; ni o kera, ne bena a lon ko can ra, aw be se k'a korɔ fana fo ne ye.» ¹⁰ Lonnikebagaw ka masace jaabi ko: «Masace, i ka min fo, mogɔ si te dunuɔa ra yan min be se ka o ke. Masace si fana ma nin ko jogon jini a ta jinamoriw ni a ta lagberikebagaw ni a ta tagamasiyen lonbagaw fe folo ni ele te; hali masacew bee ra fangatigi, walama o bee ra togotigi ma nin jogon ke. ¹¹ Masace, i ka min fo, o ka gbelen. Mogɔ si te se ka nin ko fo masace ye, ni an ta alaw te, k'a sorɔ olugu fana te adamadenw ce ra yan.»

¹² O ka o kuma fo minke, masace dimina kosebe. A ko o ye Babiloni lonnikebagaw bee faga. ¹³ O ko latigera minke doron, o ka ke lonnikebagaw mina ye ko o be taga o faga. O tagara Daniyeli ni a tojogonw fana yorojini ko o be o faga.

¹⁴ Daniyeli ka o men minke, a tagara kuma masace ta sorasikuntigi fe, min togo ye ko Ariyoki. O tun ka Babiloni lonnikebagaw fagari ko baara don ale le boro. Daniyeli kumana a fe ni hakiritigiya ani bonya ye. ¹⁵ A ka Ariyoki jininka ko: «Mun le k'a to masace ka nin kogbelen jogon latige?» Ayiwa, Ariyoki k'a ko bee jafɔ Daniyeli ye. ¹⁶ Daniyeli teliyara ka taga masace fe, ka taga a fo a ye ko a ye muju doonin, ko sani wagati do ce, ale bena a ta siko fo a ye.

Ala ka siko gundo yira Daniyeli ra

¹⁷ Ayiwa, Daniyeli bora ka taga a ta so, ka taga o ko jafɔ a tojogonw ye, Hananiya, ani Misaheli ni Azariya. ¹⁸ A ko o ye sankolo tigi Ala daari, janko Ala ye makari o ra ka siko gundo yira o ra, janko o kana olugu ni Babiloni lonnikebaga tow bee faga.

¹⁹ Ayiwa, Ala ka o siko gundo yira Daniyeli ra su fe siko ra. Daniyeli ka sankolo tigi Ala fo. ²⁰ Daniyeli ko:

«Ne be Ala togo tando wagati bee, ani tuma bee.

Hakiritigiya ni fanga ye ale le ta ye.

²¹ Ale le be se ka wagatiw ni ko nataw yelema k'a ke a sago ye.

A be masa do wuri ka do sigi.

A be hakiritigiya di hakiritigiw ma,

ka lonniya di kolonbagaw ma.

²² A be fenbaw, ani fen dogoninw yira.

Fen minw be dibi ra, a ka o lon fana.
 Ale yere siginin be yeelen le ce ma.
²³ Ne bemaw ta Ala,
 ne be i bonya, ka i tando;
 sabu i ka hakiritigiya ni fanga di ne ma.
 An ka min daari i fe, i ka o yira ne ra;
 i ka masace ta siko gundo yira an na.»

Daniyeli ka siko korɔ fo

²⁴ Ayiwa, o ko, Daniyeli tagara Ariyoki fe, masace tun k'a fo min ye ko a ye Babiloni lonnikɛbagaw faga. Daniyeli tagara a fo a ye ko a kana lonnikɛbagaw faga, ko a ye taga ni ale ye masace fe, ale bɛna taga siko nafo masace ye.

²⁵ Ariyoki teliyara ka taga ni Daniyeli ye masace fe. O sera yi minke, Ariyoki k'a fo masace ye ko: «Zuda ta mogɔ minw minana, ne ka ce kelen soro olugu ra, min be se ka i ta siko nafo i ye.»

²⁶ Masace ka Daniyeli pininka. O tun be Daniyeli wele ko Belisari. Masace ko: «Yala can lo ko ele be se ka ne ta siko fo ne ye, k'a korɔ fana fo ka la a kan wa?»

²⁷ Daniyeli ka masace jaabi ko: «Masace, i ka fen min jini, o ye gundo le ye, lagberikebagaw ni jinamoriw ni jotigiw si te se ka min lon k'a fo i ye. ²⁸ Nka Ala do be san fe, ale be gundow lon. Ale Ala le ka ko nataw yira masace ra siko ra. Ayiwa, i ka siko min ke, ani i ka fen minw ye ka i to sunogɔ ra, ne bɛna o fo i ye.

²⁹ «E, masace, ko minw bɛna ke wagati nataw ra, o le nana i ta miiriya ra, ka i to sunogɔ ra. Ala min be gundow lon, ale le ka ko nataw yira i ra. ³⁰ Ayiwa, ne koni, nin kow yirara ne ra, nka o t'a yira ko ne ta hakiritigiya le ka bon danfen tow beɛ ta ye de! Ala le b'a fe ko i ta siko korɔ ye fo i ye, ani miiriya minw nana i hakiri ra, i ye o korɔ lon.

³¹ «E, masace! I ta siko ra, i ka mogɔ bisigiya do le lonin ye, belebeleba jamijan, a be manamanana. Siranyafenba tun lo fana. ³² A kunkolo tun ye sanin yereworo ye, a disi ni a borow tun ye warigbe ye, a konɔbara ni a wotow tun ye siranɛge ye, ³³ a senkalaw tun ye nege ye, a senw yoro dow tun ye nege ye, yoro do tun ye bogɔ ye. ³⁴ Ayiwa, ka i to fleri ra, kabakuru do bora yi a yere ma, ka na o mogɔ bisigi sen gbasi, k'a sen negeraman ni a bogɔraman karikari. ³⁵ O kera minke, nege o, bogɔ o, siranɛge o, warigbe o, sanin o, o beɛ cira jogon fe, fo ka mugumugu. Fɔɔɔ k'a ta i n'a fo fɔɔɔ be jɔkalaw ta cogo min na jɔgbasituma ra; a yoro si ma ye tuun. Nka kabakuru min k'a gbasi k'a ben, o kabakuru kera kuru belebele ye, fo ka dugukolo beɛ fa.

³⁶ «Ayiwa, masace, i ta siko ye nin le ye. Sisan an bɛna a korɔ fo i ye. ³⁷ E, masace, ele le ye masacew ta masace ye, sabu sankolo tigi Ala ka masaya ni sebayaya ni fanga ni bonya di i ma. ³⁸ A ka adamadenw ni beganw ni konow bla i ta fanga korɔ dugukolo yoro beɛ ra. A ka i sigi o beɛ kunna. I ka mogɔ bisigi min ye siko ra, o kunkolo saninlaman ye ele yere le ye. ³⁹ Nka masaya do were bɛna na i ta masaya ko fe, min tena bonya ka i ta bo. O ko, masaya sabanan bɛna na fana; o le bɛna ke i ko siranɛge. O fanga bɛna sigi dunuɔa yoro beɛ kunna. ⁴⁰ O ko, masaya were bɛna na, o bɛna ke a naaninan ye. O masace ta fanga bɛna gbeleya i ko nege. Nege be ciri ni tigeri ke cogo min na, o masace bɛna masaya tow beɛ cici ka bo yi, ka o beɛ mugumugu o cogo le ra. ⁴¹ Nka i n'a fo i k'a senw ni a senmandenw ye, o yoro dow ye bogɔ ye, a yoro dow ye nege ye, ayiwa, o masaya bɛna taran fla le. Nka o beɛ n'a ta, fanga belen bɛna ke a ra i ko nege ta fanga, sabu nege ni bogɔ le tun jagaminin be jɔgon na. ⁴² Ayiwa, i n'a fo a senmanden dow tun ye nege ye, dow tun ye bogɔ ye, o masaya baraka bɛna bonya fan do ra, k'a baraka dogɔya fan do ra. ⁴³ I ka nege ni bogɔ jagaminin ye cogo min na, o b'a yira ko o masace fla bɛna don jɔgon na, fo ka furuw don o ta mogow ni jɔgon ce. Nka o tena se ka bɛn ka o kan ke kelen ye, sabu nege ni bogɔ te se ka jɔgon mina ka ke kelen ye.

⁴⁴ «Nka o masayaw wagati ra, sankolo tigi Ala bɛna masaya were sigi. O masaya tena ban ka ye, siya were si tena se ka fanga bosi o masace ra fana. A bɛna masaya tow beɛ ci ka bo yi; a yere bɛna sigi a ta fanga ra wagati beɛ. ⁴⁵ I ka kabakuru min ye, min worɔra a yere ma ka bo kuru ra, k'a soro mogɔ boro ma maga a ra, ka na nege ni siranɛge ni bogɔ ni warigbe ni sanin ci, o kabakuru be o masayakura tagamasiyen le ye.

«Ayiwa, Alaba le ka o fen nataw yira masace ra. I ta siko ye can le ye, a korɔ fora cogo min na, a bɛna ke ten le fana, sigiya t'a ra.»

⁴⁶ Ayiwa, Nebukadinesari ka o men minke, a k'a kinbiri gban k'a ja biri dugu ma Daniyeli korɔ k'a bonya. A ko o ye saraka bo Daniyeli ye, ka wusunun saraka don a ye.

⁴⁷ Masace ka kuma lase Daniyeli ma k'a fo a ye ko: «Can ra, aw ta Ala le ye alaw beɛ

ta Ala ye, ani masaw bɛɛ ta Matigi. Ale le bɛ se ka gundow yira; o koson i sera ka nin gundo lon k'a fɔ.»

⁴⁸ O ko, masace ka Daniyeli bonya kosebe, ka fɛnpanaman caman di a ma. A ka Daniyeli sigi Babiloni* mara bɛɛ kunna, k'a ke lonnikɛbagaw bɛɛ ta pamogoba ye.

⁴⁹ Nka Daniyeli ka masace daari ko a ye Babiloni mara kuntigiya di Sadaraki ni Mesaki ni Abedi Nego ma. Ale yere tora masace ta masaso lu konɔ.

3

Nebukadinesari ta batofɛn saninlaman

¹ Ayiwa, masace Nebukadinesari nana batofɛn saninlaman do lalaga. A janya tun ye nongon* na biwooro k'a bonya ke nongon na wooro ye. O ka o batofɛn saninlaman lo Dura kenegbeba ra, Babiloni mara ra. ² Masace ka fagamaw, ani dugutigiw, ani jamanatigiw, ani masace ladibagaw, ani jamana warimarabagaw, ani sariya kuntigiw, ani kititigebagaw, ani jamana pamogo tow bɛɛ wele ka na. Olugu nana lajen, ka batofɛn saninlaman ta panagbe ke, Nebukadinesari tun ka o batofɛn min lalaga. ³ Ayiwa, o fagamaw, ani o dugutigiw, ani o jamanatigiw, ani masace ladibagaw, ani jamana warimarabagaw, ani sariya kuntigiw, ani kititigebagaw, ani jamana pamogo tow bɛɛ, olugu nana lajen batofɛn saninlaman na fe ka o panagbe ke. ⁴ Kumalasebaga do nana perɛn k'a fɔ mogow ye ko: «Siyaw bɛɛ, jamanaw bɛɛ mogow, kanw bɛɛ mogow, masace ko k'a fɔ aw ye, ⁵ ko ni aw nana ke burufiyekan, ani filenfiyekan, ani gonifokan, ani korafokan, ani filen dafɛn fokan, ani forifen suguya bɛɛ kan men ye tuma min na, o tuma, aw bɛɛ ye aw na biri dugu ma, ka batofɛn saninlaman bato, masace Nebukadinesari ka min lalaga. ⁶ Ni mogow o mogow ma a na biri dugu ma k'a bato, o bɛna o tigi firi tasumaba do ce ma o yorɔnin bɛɛ.» ⁷ O ra, mogow nana burufiyekan ni filenfiyekan ni gonifokan ni sokufokan ni forifen tow kan men minke, siyaw bɛɛ, ani jamanaw bɛɛ mogow, ani kanw bɛɛ mogow bɛɛ ka o na biri dugu ma ka batofɛn saninlaman bato, masace Nebukadinesari tun ka min lalaga.

Daniyeli tɔpogɔnw banna ka batofɛn saninlaman bato

⁸ Ayiwa, o wagati yere ra, Babilonika dow tagara Yahudiyaw jaraki masace fe. ⁹ O k'a fɔ masace ye ko: «E, masace, Ala ye i mɛɛn an korɔ! ¹⁰ Masace, ele yere le k'a fɔ ko ni mogow nana burufiyekan ni filenfiyekan ni gonifokan ni sokufokan ni forifen tow kan men, ko bɛɛ ye a na biri dugu ma ka batofɛn saninlaman bato. ¹¹ I ko ni mogow o mogow m'a na biri dugu ma k'a bato, ko i bɛna o tigi firi tasumaba ce ma. ¹² K'a sorɔ i ka Babiloni mara pamogoya di Yahudiya minw ma, Sadaraki, ani Mesaki ni Abedi Nego, olugu te i ta kuma jatera. O te i ta alaw si le batora; i ka batofɛn saninlaman min fana lalaga, o te sɔn ka o bato fiyewu.»

¹³ Masace ka o men minke, a dimina kosebe. A ko, ko o ye na ni Sadaraki ni Mesaki ni Abedi Nego ye. O nana ni o ye masace fe. ¹⁴ A ka o jininka ko: «Sadaraki ni Mesaki ni Abedi Nego, yala can lo ko aw banna ko aw te ne ta alaw bato, ani ko ne ka batofɛn saninlaman min lalaga ko aw te o bato wa? ¹⁵ Ayiwa, sisan, aw ye aw yere labɛn. Ni aw nana burufiyekan, ani filenfiyekan, ani gonifokan, ani sokufokan, ani forifen tow bɛɛ kan men tuma o tuma, o tuma aw ye aw na biri dugu ma ka batofɛn saninlaman bato, ne ka min lalaga. Ni aw m'a bato, ne bɛna aw firi tasumaba ce ma sisan yere. Ni ne ka aw firi tasumaba ce ma, o tuma ala juman werɛ le bɛna aw kisi ka bo ne boro?» ¹⁶ Ayiwa, Sadaraki ni Mesaki ni Abedi Nego ka masace jaabi ko: «Masace, anw kumankun yere te nin ko ra. ¹⁷ Nka hali ni o ka anw firira tasumaba ce ma, anw ta Ala, an bɛ Ala min bato, ale bɛ se ka an kisi tasumaba ma; ale bɛna an kisi fana ka bo ele masace boro. ¹⁸ Nka hali ni a ma an kisi, i ye a lon ka la a ra, masace, ko an koni tena i ta alaw bato fiyewu, walama i ka i ta batofɛn saninlaman min lalaga, ka o bato.»

O ka Daniyeli tɔpogɔnce saba firi tasuma ra

¹⁹ O kuma forɛ minke, do farara Nebukadinesari ta dimi kan. A dimina Sadaraki ni Mesaki ni Abedi Nego korɔ fɔ k'a na wulen. A k'a fɔ a ta mogow ye ko o ye do fara tasumaba baraka kan, k'a baraka bonya fɔ sinaga wolonfla ka teme a cogokoro kan. ²⁰ A k'a fɔ a ta sorasice barakaman dow ye, ko olugu ye Sadaraki ni Mesaki ni Abedi Nego mina ka o siri ka o firi tasumaba ce ma. ²¹ O ka o mina ka o siri ni o ta kurusiw ni o ta forokiyaw ni o ta deregebaw ni o ta banflaw ni o ta fani tow bɛɛ ye, ka o firi tasumaba ce ma. ²² I n'a fɔ masace fariyaninba le tun k'a fɔ ka gbeleya ko o ye tasuma baraka bonya, o fana tun k'a bonya fɔ ka teme a dan kan. O ra, sorasi minw tun ka

* 3:1 3.1 Nongon na kelen bɛ se ka bɛn metere tarance le ma.

Sadaraki ni Mesaki ni Abēdi Nego firi ta ra, ta fundenin ka olugu faga. ²³ Sadaraki ni Mesaki ni Abēdi Nego sirinin tagara ben tasumaba cē ma.

²⁴ Dōonin kera, Nebukadinesari barara ka wuri ka lo; a kabakoyara. A k'a ta jamana jamogow jininka ko: «O tuma an ma cē saba le siri ka o firi tasuma ra wa?» O ka masace jaabi ko: «Masace, cē saba le firira tasuma ra.» ²⁵ Masace ko: «O bēe n'a ta, ne ja bē cē naani le ra, o bē yaalayaalara tasuma cē ma, o si sirinin tē; tasuma ma nō bla o si ra fana. A naaninan cogoya bōra alaw ta mogo dō le fē.»

Masace ka Daniyeli tōjogoncēw bonya

²⁶ O kō, Nebukadinesari gbarara tasumaba kōrō. A ko: «Sadaraki, Mesaki, Abēdi Nego, Ala korōtaninba ta baaradenw, aw ye bō ka na yan!» Sadaraki ni Mesaki ni Abēdi Nego bōra tasuma ra.

²⁷ Fagamaw ni jamanatigiw ni dugutigiw ni masace ladibagaw bēe nana lajen. O k'a ye ko tasuma ma foyi kē o cē saba si fari ra, ko o kunsigi ma jēni, tasuma ma se o ta faniw ma, ko hali tasuma kasa yere tē o ra. ²⁸ Nebukadinesari ka kuma ta, k'a fō ko: «An ye Sadaraki ni Mesaki ni Abēdi Nego ta Ala tando. Ale le k'a ta meleke ci ka na a ta baaradenw bōsi, sabu o lara o ta Ala ra. O banna ne masace ta kuma ma, ka sōn ka o farikolo di a ye jēni, sani o ye ala were bonya, ka ala were bato, min tē o ta Ala ye! ²⁹ O ra, ne bē min latige sisan, o ye nin ye: «Mogo o mogo, ni a ka kē siya o siya ta mogo ye, walama jamana o jamana mogo, walama ni a ka kē kan o kan fōbaga ye, ni a ka kumajugu fō Sadaraki ni Mesaki ni Abēdi Nego ta Ala ma, o tigi bē faga, k'a ta so ci k'a ton jōgōn kan i ko pamapama; sabu Ala were tē yi, min bē se ka mogo kisi i ko ale.» »

³⁰ O kō, masace ka dō fara Sadaraki ni Mesaki ni Abēdi Nego ta kuntigiya kan tuun Babiloni mara ra.

³¹ Ayiwa, o kō, Nebukadinesari ka cira dō sebe k'a ci ka taga jamanaw bēe ra, ani siyaw bēe ma, ani kanw bēe mōgōw ma, dunuwa yōrō bēe ra. A ko: «Ala ye hera caman kē aw bēe ye. ³² Ne Nebukadinesari, ne k'a ye ko a bennin lo ko Ala korōtaninba ka kabakow ni tagamasiyen minw kē, k'a ta nēema kē ne ye, ko ne ye o fō aw ye.

³³ Ala ka tagamasiyen minw yira ne ra, o ka bon.

A ka kabakoba le kē ne ye.

Ala ta masaya ye masaya banbari le ye;

a ta kuntigiya bē yi wagati bēe, ani tuma bēe.

4

Nebukadinesari ta siko flanan

¹ «Ne, Nebukadinesari, ne tun bē hera ra ne ta so kōnō; ne tun wasara ne ta masabon kōnō. ² Ayiwa, lon dō su fē, ne ka siko dō kē; o siko ka siranya bla ne ra. Miiriya minw nana ne fē, ani ne ka fen minw ye o siko ra, o ka ne ja tige kosebē. ³ Ne ka cira bla ko o ye Babiloni lonnikebagaw bēe wele ka na, janko o ye na ne ta siko kōrō fō ne ye. ⁴ Jinamoriw ni lagberikebagaw ni tagamasiyen lonbagaw ni jotigiw nana. Ne ka ne ta siko fō o ye, nka o si ma se k'a kōrō fō ne ye. ⁵ O kō, Daniyeli min ye Belisari ye, ale fana nana; Belisari, o ye ne ta ala tōgō le ye. Ne tun k'a lon ko Ala saninman yere ta hakiri bē Daniyeli fē. Ayiwa, ne ka ne ta siko fō ale ye. ⁶ Ne k'a fō a ye ko: «Belisari, ele min ye ne ta lonnikebagaw bēe ta jamogōba ye, ne k'a lon ko Ala saninman yere ta hakiri le bē ele fē; gundo si man gbelen ele ma fana. Ne ka fen minw ye siko ra, o ye nin ye; a lamēn, i ye a kōrō fō ne ye.

⁷ Ka ne to sunogō ra, ne ka min ye, o ye nin ye:

Yiri dō tun turunin bē dugukolo cēmance ra, yiri jamiyanba dō.

⁸ O yiri bonyara, ka bonya,

fō ka taga a kun se sankolo ma;

mogow tun bē to dunuwa yōrō bēe ra k'a ye.

⁹ A flaburuw tun cē ka jī;

a denw tun ka ca fana.

Danfenw bēe tun bē o ta domuni sōrō a ra.

Kongosogow tun bē na la a suma ra,

kōnōw tun bē o ta jagaw la a yiriborow ra.

Danfenw bēe tun bē baro a yiridenw le ra.

¹⁰ «Ayiwa, hali bi, ka ne lanin to, ne bē siko ra, ne barara ka Ala ta meleke saninman dō ye, a jigira ka bō sankolo ra. ¹¹ A perenna k'a fō ko:

Aw ye yiri ben k'a borow bēe tigetige.

Aw ye a yuguyugu k'a flaburuw bēe bōn dugu ma, k'a yiridenw bēe burun ka o yerege; kongosogow ye bori ka bō a jukōrō,

konow fana ye bori ka bo a yiriborow ra.

¹² Nka aw ye a ju ni a liliw ta dugukolo ra yi; aw ye a ju siri ni negejorokow ni siranegejorokow ye, k'a to binw ce ra yi, gomiji ye a pigi,

a ye ke i ko kongosogow, ka bin pimi.

¹³ Adamaden hakiri min b'a ra aw ye o bo a ra, ka began hakiri don a konow. A bena san wolonfla le ke o cogo ra.

¹⁴ «Nin ko ye Ala ta danfen saninmanw ta kolatigenin le ye;

Ala ta ciraden saninmanw le k'a latige,

janko ninmanfenw bee ye a lon ko Ala korotaninba ta masaya le be adamadenw ta masayaw kunna,

ani ko ni mogow o mogow ko diyara a ye, a be masaya di o tigi ma;

hali mogow si te mogow min jate a be se ka o korota.

¹⁵ «Ayiwa, ne masace Nebukadinesari, ne ka siko min ke, o le ye nin ye. Ele Belisasari, ele ye nin siko korow fo ne ye, sabu ne ta jamana lonnikebagaw si ma se k'a korow fo ne ye. Ne k'a lon ko ele be se, sabu Ala saninman yere ta hakiri le be ele fe.»

Daniyeli ka siko korow fo

¹⁶ Ayiwa, Daniyeli, min ye Belisasari ye, ale ka o kuma men minke, a manwuna, k'a hakiri pagami, fo a ma se ka kuma. Masace ko a ma ko: «Belisasari, i kana a to nin siko ni a korow ye siranya bla i ra!»

Belisasari ko: «E, masace, nin siko tun man kan ka ke ele ta ye. A tun ka kan ka ke i juguw ta le ye, a korow ye fo i kerebagaw kama.»

¹⁷ A ko: «E, masace, i ka yiri min ye, ni a tun ka bon, ani baraka tun b'a ra, ani a tun ka jan fo a kun be se sankolo ma, fo mogow tun be to dunupa yoro bee ra k'a ye, ¹⁸ ani a flaburuw tun ce ka pi, a denw tun ka ca, fo danfenw bee tun be o ta domuni sorow a ra, ani kongosogow tun be na la a suma ra, konow tun be o ta pagaw la a yiriborow ra, ¹⁹ Masace, o yiri ye ele yere le ye. Ele ta baraka le bonyara, ka i ta fanga bonya fo k'a se sankolo ma. I ta masaya fanga sera fo dunupa yoro bee ra.

²⁰ «Ayiwa, o ko, i ka Ala ta meleke saninman do ye, o jigira ka bo sankolo ra, ka na a fo ko: «Aw ye yiri ben, ka cen pewu; nka aw ye a ju ni a liliw ta dugukolo ra yi. Aw ye a ju siri ni negejoroko ni siranegejoroko ye k'a to binw ce ra yi; gomiji ye to k'a pigi, a ye to kongosogow ce ra yi fo san wolonfla.» ²¹ Masace, o kuma korow ye nin ye. Ala korotaninba k'a latige ko fen min bena ke ne matigice masace ra, a ka o le yira. ²² Lon do, o bena i gben ka bo adamadenw ce ra. I bena taga to ni kongosogow le ye. I be bin pimi i ko misi. I be si kene ma, gomiji be to ka i pigi, ka taga se fo san wolonfla, janko i ye a lon ko Ala korotaninba ta masaya be adamadenw ta masaya kunna; ani ko ni mogow o mogow ko diyara Ala ye, a be masaya di o tigi ma.

²³ «Nka a fora minke ko yiri ju ni a liliw ye to yi, o korow ye ko i ta masaya to belen be yi; lon min ni i nana lo a ra ko sankolo tigi Ala le ye Masa ye, o lon na i bena seko i ta masaya ra tuun.

²⁴ «Ayiwa, o ra, masace, sabari ka son ne ta kuma ma. I ta jurumunkow dabra, ka terenninya sira ta; juguya dabra, ka hina janibagatow ra. Ni o kera, Ala be se ka do fara i ta hera kan.»

Daniyeli ta kuma kera can ye

²⁵ Ayiwa, Daniyeli ka min fo, o kow bee sera Nebukadinesari ma. ²⁶ Karo tan ni fla temenin ko, Daniyeli ta kuma ko fe, lon do, ka masace to a be yaalayaalara a ta masaso sankaso kunna Babiloni, a ka dugu fle, ²⁷ k'a fo ko: «E, ne ta duguba Babiloni le ye nin ye! Ne Nebukadinesari yere boro baraka le k'a lo, k'a ke ne ta masadugu ye, ka ne ta bonya ni ne ta setigiya ni ne ta masaya yira mogow ra.»

²⁸ Ayiwa, sani masace ye ban o kuma ra doron, kumakan do bora sankolo ra, k'a fo ko: «Masace Nebukadinesari, i ta masaya bena bosi i boro. ²⁹ O bena i gben ka bo adamadenw ce ra. I bena taga ke ni kongosogow le ye. I bena bin pimi i ko misi, ka taga se fo san wolonfla, janko i ye a lon ko Ala korotaninba ta masaya be adamadenw ta masaya kunna, ani ko ni mogow o mogow ko diyara a ye, a be masaya di o tigi ma.»

³⁰ O yoronin bee, o kuma kera can ye; o ko sera Nebukadinesari ma. O k'a gben ka bo adamadenw ce ra, k'a bla ni kongosogow ye bin na. A ka bin pimi i ko misi; a tun be si kene ma, gomiji be to k'a pigi. A kunsigiw nana janya k'a ke i ko bon kaman siw. A soninfaraw janyara k'a ke i ko konow ta.

Nebukadinesari hakiri kosegira a ma

³¹ «Ayiwa, Ala tun ka wagati min latige, o dafara minke, ne, Nebukadinesari, ne ka ne ja korota ka fleri ke san fe. Ne hakiri kosegira ne ma.

Ne ka baraka la Ala korotaninba ye,
k'a tando, k'a bonya, ale min ye Ala banbari ye.

A ta kuntigiya ye kuntigiya banbari le ye;
a ta masaya be yi wagati bee, ani tuma bee.

³² Dugukolo mogow bee lajennin te a ja na foyi ye.

Ni min k'a diya, a be o le ke sankolokonofenw na;
dugukolo mogow fana ta be ten.

Mogosi te se k'a ta baara lalo,
walama k'a jininka ko: «Mun na i ka nin ke?»

³³ «Ayiwa, o wagati ra, ne hakiri sekora ne ma. Ne ta masaya, ani a kuntigiya, ni a ncoro, ni a bonya bee dira ne ma tuun. Ne ta jamana kuntigiya, ani ne ta jamana namogow ka ne wele ka na tuun. Ne sigira ne ta masaya ra tuun, fo ka ne ta fanga bonya ka teme folo ta kan. ³⁴ O koson, ne Nebukadinesari, ne be Masa Ala, sankolo tigi tando, k'a korota, k'a bonya. A ta koketaw bee bennin lo, a ta siraw bee terennin lo. Mogoo mogoo be a yere bonya, a be o majigi.»

5*Babiloni masace Baalitzari ta janagbeba*

¹ Ayiwa, lon do, masace Baalitzari ka janagbeba do ke, k'a ta jamana mogobaw ladiya. O tun ye mogoo waga kelen. Masace ka duven min ni a ta mogobaw ye.

² Duven nana a mina minke, a face Nebukadinesari tun ka Ala ta minan saninman minw ce ka bo Alabatosoba konoo Zeruzalemu, a ka mogoo dow ci ka taga o minan saninlamanw ni a warigberamanw ta ka na ni o ye, janko ale ni a ta jamana mogobaw, ani a furumusow, ani a muso tow bee ye duven min o minanw konoo. ³ Ayiwa, o nana ni o minanw ye. Masace ni a ta mogobaw, ani a ta furumusow, ani a muso tow ka duven min o minanw konoo. ⁴ O ka duven min ka fa tuma min na, o ka o ta jow tando: o ta jo saninlamanw, ani a warigberamanw, ani a siranegeramanw, ani a negeramanw, ani a yiriramanw, ani a kabakururamanw.

⁵ Ayiwa, o wagati yere ra, boro do barara ka bo fitinadaga ja fe, yeelen na, ka seberi do ke masace ta bon kogo kan. Masace ka o boro seberiketo ye minke, ⁶ a fari cogoya yelemana siranya boro. A hakiri jagamina, k'a ja tige, k'a baraka bee ban, fo a kinbirikunw ka ke yereyere ye ka gbasigbasi pogon na. ⁷ A perenna ko o ye lagberikebagaw ni tagamasiyen lonbagaw ni jotigiw bee wele ka na. O mogoo minw tun ye Babiloni hakiritigiw ye, olugu nana minke, masace k'a fo o ye ko: «Ni aw ra min o min ka se ka nin seberi karan k'a koroo fo ne ye, ne bena masaderege le don o tigi ra, ka sanin don a kan na, k'a ke jamana kuntigi sabanan ye.»

⁸ Lonnikebagaw donna ka seberi fle, nka o si ma se k'a karan k'a koroo fo masace ye. ⁹ A kera ten minke, do farara masace ta siranya kan. A cogo yelemana tuun. A ta jamana mogobaw bee fari fagara.

Daniyeli ka seberi koroo fo

¹⁰ Masace bamuso nana masace ni a ta mogobaw ta siranya ko mankan men minke, a donna o ko janagbe yoro ra. A ko: «Masace, Ala ye i meen an koroo! I kana to i hakiri ye jagami fo ka i cogo yelema tan.

¹¹ «Ce do be i ta jamana ra yan, Ala saninman yere ta hakiri le be ale fe. I face ta masaya wagati ra, i face tun be faamuri soro o ce le fe, ani lonniya; o ce ta hakiritigiya be i ko Ala saninman yere ta. O koson i face, masace Nebukadinesari tun ka o ce le ke jinamoriw ni lagberikebagaw ni tagamasiyen lonbagaw ni jotigiw bee ta namogoo ye; ¹² sabu o Daniyeli togo, min be wele fana ko Belisari, ale hakiri ka bon ni mogoo bee ta ye. Lonniya ni hakiritigiya b'a fe. A be sikow koroo fo, ka gundow lon, ka jininkarigbelenw bee jaabi. Aw ye taga Daniyeli wele ka na, a bena seberi koroo fo.»

¹³ O tagara Daniyeli wele ka na ni a ye masace fe. Masace ko a ma ko: «Ka ne face to masaya ra, a tun tagara mogoo minw mina Zuda mara ra, Daniyeli togo min tun be o mogow ra, ele lo wa? ¹⁴ O ka i ko fo ne ye, ko Ala saninman yere ta hakiri le be i fe, ko mogoo be se ka faamuri ni lonniya ni hakiritigiya soro i fe, hakiritigiya min te soro mogoo si fe. ¹⁵ Ayiwa, o nana ne fe ni lonnikebagaw ni lagberikebagaw ye, janko o ye nin seberi karan k'a koroo fo ne ye, nka o si ma se. ¹⁶ K'a soro ne k'a men ko i be se ka gundow lon, ani ka jininkarigbelenw jaabiri lon k'a fo. Ayiwa, sisan ni i sera ka nin seberi karan k'a

korɔ fɔ ne ye, ne bɛna masaderege don i ra, ka sanin don i kan na, ka i ke ne ta jamana kuntigi sabanan ye.»

¹⁷ Daniyeli ka masace jaabi ko: «Masace, to ni i ta masaderege ni i ta sanin ni i ta bonyaw ye, walama i y'a di mogɔ wɛre ma. Ne koni bɛna seberi karan k'a korɔ fɔ masace ye. ¹⁸ Masace, Ala korɔtaninba tun ka masaya ni togoba ni bonya ni noɔro di i face Nebukadinesari ma. ¹⁹ A tɔgo bonya koson, dununamogow bɛɛ, ani a siyaw bɛɛ, ani kanw bɛɛ mogow tun be siran a ja, fɔ o be yereyere a ja. Ni a tun ko min ye faga, o be o faga, ni a ko min ye to yi, o be o to yi. Ni a ko a be min bonya a be o bonya, ni a ko a be min dogoya a be o dogoya. ²⁰ Nka yerebonya nana don a ra tuma min na, ani a k'a jusukun gbeleya minke, fɔ ka ke wasobagaba ye, Ala k'a bo masaya ra, k'a ta bonya bɛɛ bo a kan. ²¹ O k'a gbɛn ka bo adamadenw ce ra. A hakiri kera i ko beganw ta. A tagara to bin konɔ ni kongofaliw ye, ka bin jimi i ko misi. Gomiji k'a jigi bin konɔ yi, fɔ lon min a yere nana lo a ra, ko Ala korɔtaninba ta masaya le be adamadenw ta masaya konna, ko ni mogow min ko diyara Ala ye, a be masaya di o tigi le ma.

²² «Ayiwa, ele Baalitzari, ele min ye a dence ye, ele ka ni kow bɛɛ lon, nka o bɛɛ n'a ta, i ma son ka i yere majigi. ²³ I ka i yere bonya, ka i yere suma ni sankolo tigi Ala ye. I sonna ka Alabatosoba ta minan saninmanw le ta, ka na duven min o konɔ, ele ni i ta jamana mogobaw, ani i ta furumusow, ani i ta muso wɛrew. I ka i ta jow le tando, i ta jo warigberamanw, ani a saninlamanw, ani a siranegeramanw, ani a negeramanw, ani a yiriramanw, ani a kabakururamanw. O jo minw te yeri ke, o te menni ke, o te foyi lon. K'a soro i nin, ani i ta ko bɛɛ be Ala min boro, i ma o bonya! ²⁴ O le koson Ala ka nin boro lana ka na nin seberi ke i ja korɔ.

²⁵ «Kuma min sebera, o ye nin ye, ko: «Mene, Mene, Tekeli, Parisini.»

²⁶ «Sisan a korɔ fle nin ye: Mene, o korɔ ye ko «a jatera». Ala ka i ta masaya teredaw jate, k'a latige ko o teredaw banna. ²⁷ Tekeli, o korɔ ye ko «a sumana». Ala ka i suma ni sumanikanan do ye, k'a ye ko i ka fiyen. ²⁸ Parisini, o korɔ ye ko «a taranna». Ala ka i ta masaya bo i boro, k'a taran, ka do di Medikaw ma, ka do di Peresikaw ma.»

²⁹ Ayiwa, o yorɔnin bɛɛ, masace Baalitzari k'a fo a ta baardenw ye ko o ye masaderege don Daniyeli ra, ka sanin don a kan na. A k'a fo yoro bɛɛ ko Daniyeli le bɛna ke jamana kuntigi sabanan ye.

³⁰ Nka o lon yere su fe, o ka Babiloni ta masace Baalitzari faga.

6

Daniyeli juguw ka janfa siri a kama

¹ Medikaw ta masace Dariyusi le ka Babiloni jamana masaya ta, k'a si to san biwɔro ni san fla. ² Masace Dariyusi k'a ye ko a ka ji ale ye fagama keme ni mugan sigi a ta jamana konna, janko olugu ye ke jamana yorow bɛɛ ra. ³ A ka kuntigiba saba sigi o fagama keme ni mugan konna; jamanatigiw tun ka kan ka o ta baaraketaw bɛɛ jafɔ o kuntigibaw le ye, janko mogɔ si kana se ka masace janfa. Ayiwa, Daniyeli fana tun ye o kuntigiba saba do ye. ⁴ Nka Daniyeli ta hakiri ni a ta lonniya tun ka bon ka teme kuntigiba tow ni fagamaw bɛɛ ta kan. A kera ten, masace tun b'a fe k'a sigi a ta jamana bɛɛ konna.

⁵ Ayiwa, kuntigiba tow ni fagamaw k'a ye ten minke, o ka ke sababu do jini ye, o be se ka Daniyeli jaraki ni min ye a ta kuntigiya baara ko ra, ka o fo masace ye. Nka o ma jarakiyoro si soro, o ma foyi ye Daniyeli ta baara ra, sabu Daniyeli tun terennin lo fen bɛɛ ra, firiyoro tun te a ta baara ra, a tun te ko benbari ke fana. ⁶ O mogow yere nana a fo jɔgon ye ko: «A be cogo min na, an tena jarakiyoro si le soro Daniyeli togo nin na, fɔ ni an ka sababu do soro a ta Ala ta sariya ta ko ra k'a jaraki.»

⁷ Ayiwa, o kuntigiba fla ni fagamaw jenna ka taga masace fe; k'a fo a ye ko: «Masace Dariyusi, Ala ye i mɛɛn an korɔ! ⁸ Jamana namogow bɛɛ, o korɔ ye warimarabagaw, ani fagamaw, ani kuntigiw, ani dugutigiw bɛɛ benna a ra ko i ye sariya do sigi k'a fo k'a gbeleya, ko fo ka taga se tere bisaba, ko ni mogɔ o mogɔ ka ala wɛre daari, walama ka mogɔ wɛɛ daari, ni a ma masace kelen le daari, o tigi ka kan ka mina k'a firi jaraw fe, jaraw ta dinga konɔ. ⁹ Ayiwa, sisan, masace, o sariya sigi, ka i borono tagamasiyen la a kan, janko a kana se ka yelema; a ye ke Medikaw ni Peresikaw ta sariya wuribari do ye.»

¹⁰ Masace Dariyusi ka o sariya sigi k'a borono la a kan.

O ka Daniyeli firi jaraw ta dinga konɔ

¹¹ Daniyeli nana a men minke ko o sariya sigira, a tagara a ta so. A ta sankasobon finetiriw tun bora k'a nasin Zeruzalemu dugu fan ma. Daniyeli tun be deri k'a kinbiri gban o yoro ra, o finetiri da ra, ka Ala daari, k'a bato sipaga saba lon o lon. ¹² Daniyeli

juguw tagara nɔgɔn fɛ ka taga bara a ra a ta bon kɔnɔ, k'a ko ye a bɛ Ala daarira ni makarikanw ye, ka Ala bato. ¹³ O tagara masace fɛ, ka taga o sariya ko fɔ a ye. O ko: «Masace, i ma sariya dɔ sigi ko fɔ ka taga se tere bisaba ma, ko ni mɔgɔ o mɔgɔ ka ala wɛrɛ daari, walama ka mɔgɔ wɛrɛ daari, ni ele kelen tɛ, ko o tigi ka kan ka firi jaraw ta dinga kɔnɔ wa?» Masace ko: «A sebera ten le; Medikaw ni Peresikaw ta sariya lo, a tɛ se ka yeɛma.» ¹⁴ O ka kuma ta tuun k'a fɔ ko: «Ayiwa, masace, mɔgɔ minw minana ka bɔ Zude mara ra, olugu ra kelen min tɔgɔ ye ko Daniyeli, ale ma i jate, a ma i ta sariya fana jate. A bɛ Ala daari sipaga saba lon o lon.»

¹⁵ Masace ka o mɛn minke, a jusu kasira kosebe. A tun b'a fɛ ka cogo jini ka Daniyeli bosi; fɔ ka taga o lon tere bɛɛ ban, a bɛ miirira, a bɛ se ka Daniyeli bosi cogo min na. ¹⁶ Nka o mɔgɔw teliyara ka na a fɔ masace ye k'a gbeleya tuun ko: «Masace, i yere k'a lon ko Medikaw ni Peresikaw ta sariya ra, ni fen o fen sebera, ka masace boronɔ la a kan ka ban, o tɛ se ka yeɛma tuun dɛ!»

¹⁷ A kera ten, masace ko o ye na ni Daniyeli ye, ka na a firi jaraw ta dinga kɔnɔ. Masace ko Daniyeli ma ko: «I bɛ i ta Ala min bato lon o lon, ale ye i kisi.» ¹⁸ O ka Daniyeli firi dinga kɔnɔ, ka kabakuruba dɔ kɛ k'a datugu. Masace k'a boronɔ la o kabakuruba kan; a ta jamanatigiw fana ka o boronɔ la a kan, janko mɔgɔ si kana na a fɔ ko a bɛ kabakuruba bɔ yi ka Daniyeli labɔ o jina ma.

¹⁹ O ko, masace tagara a ta so. A ka su bɛɛ kɛ, a ma sɔn ka domuni kɛ. A ma sɔn a ta musow si ye na a korɔ; a ma se ka sunɔgɔ fana.

Ala ka Daniyeli bosi jaraw ma

²⁰ Masace wurira sɔgomada jona fɛ, sani kɛnɛ ye ci, a teliyara ka taga jaraw ta dinga da ra. ²¹ A gbarara dinga ra ka Daniyeli wele, a jusu kasininba. A ko Daniyeli ma ko: «Ala panaman ta baaraden Daniyeli, i bɛ Ala min bato lon o lon, o sera ka i bosi jaraw boro wa?» ²² Daniyeli tora yi ka masace jaabi ko: «Masace, Ala ye i mɛɛn an korɔ!» ²³ Ne ta Ala k'a ta meleke ci ka na jaraw da datugu, o si ma se ka foyi kɛ ne ra, sabu Ala k'a ye ko ne jarakibari lo; ne ma kojugu si kɛ ele fana ra, masace.» ²⁴ Masace ka o mɛn minke, a jusu diyara kosebe. A ko o ye Daniyeli labɔ dinga kɔnɔ. O ka Daniyeli labɔ dinga kɔnɔ. Nɔ foyi ma ye a fari ra, sabu a tun k'a jigi la Ala kan. ²⁵ Masace ko, ko mɔgɔ minw ka Daniyeli jaraki, ko o ye na ni olugu ye, ani o ta musow ni o ta denw bɛɛ, ka na o bɛɛ firi dinga kɔnɔ jaraw fɛ. O ka o firi dinga kɔnɔ minke, hali o ma dinga kɔnɔnɔyɔrɔ yere sɔrɔ, jaraw benna o kan ka o kolow bɛɛ jɔnɔ.

Masace ka min latige

²⁶ Ayiwa, o kow ko, masace Dariyusi ka sebe dɔ kɛ k'a ci mɔgɔw bɛɛ ma, ani siyaw bɛɛ, ani kan bɛɛ mɔgɔw, dunuɔa yɔrɔ bɛɛ ra. A k'a fɔ o ye ko: «Ala ye hera caman kɛ aw ye.» ²⁷ A ko: «Ne bɛ nin fɔ aw ye k'a gbeleya, ko ne ta jamana yɔrɔ bɛɛ ra, mɔgɔ bɛɛ ye siran Daniyeli ta Ala ɲa, k'a bonya.

Ale le ye Ala panaman ye, ani Ala banbari;
a ta masaya tena cɛn ka ye,
dan tɛ a ta kuntigiya fana ra.

²⁸ «Ale le bɛ mɔgɔ bosi,
ale le bɛ mɔgɔ kisi.

A bɛ tagamasiyenw ni kabakow kɛ sankolo ra,
k'a kɛ dugukolo kan.

Ale le ka Daniyeli bosi
k'a to jaraw ma se k'a faga.»

²⁹ Ayiwa, o kow ko, Daniyeli ka lɔyɔrɔɔɔuman sɔrɔ jamana kɔnɔ masace Dariyusi ta tere ra, ani Peresikaw ta masace Sirusi fana ta tere ra.

7

Daniyeli ta siko fɔlɔ: wara naani bɔra kɔgɔji ra

¹ Babiloni masace Baalitzari ta masaya san fɔlɔ ra, ka Daniyeli lanin to a ta lanan kan, a sikora; Matigi Ala ka fen dɔw yira a ra. O ko, Daniyeli ka o sikow kunbabaw sebe. A ka min fɔ, o ye nin ye: ² Daniyeli ko: «O lon su fɛ, ne k'a ye ko fɔnɔ bɔra sankolo fan naani bɛɛ ra, ka na Kɔgɔjiba lamaga ni fanga ye. ³ Wara belebeleba naani bɔra kɔgɔji ra, o si ni si tɛ kelen ye. ⁴ Wara fɔlɔ tun bɛ i ko jara. Kamanw tun bɛ a fɛ, i ko bɔn ta kamanw. Ka ne to a fleri ra, o k'a kamanw tige ka bɔ a ra, k'a wuri k'a lo a sen fla kan i ko mɔgɔ. O ko, o ka adamaden hakiri di a ma.

⁵ «Wara flanan tun bɛ i n'a fɔ waraba dɔ; a tun lanin bɛ a gɛrɛn kelen kan, garagakolo saba bɛ a da ra. O k'a fɔ a ye ko a ye wuri ka taga sogo camanba domu.

⁶ «O ko, ne ka fleri ke tuun, ka wara sabanan ye; a tun be i ko waraninkala. Kankolo naani fana be a fe. O ka kuntigiya di a ma.

⁷ «O ko, ka ne lanin to hali bi, ne tora fleri ra, ka wara naaninan ye. O wara tun ye fen cjuguba le ye, ani siranyafenba, min be mogo ja tige. Barakaba le tun b'a ra. Nin jamijan negeramanw le tun be a da ra. A tun be sogo faga, k'a tigtige, k'a domu, k'a to dondon. A ni wara tow si cogo tun te kelen ye. Gban tan le tun be a fe. ⁸ Ka ne to o gbanw fleri ra, ne nana a ye ko gban fitini do bora gban tow ce ma. O gban fitini boto ka gban saba bon ka bo yi. Nadenw tun be o gban fitini na i ko adamaden. Da do fana tun be a fe; o da tun be wasoyakumaw le fora.»

Ala saninman ta kiti

⁹ «Ayiwa, ne belen ka fleri ke tuun, k'a ye ko o ka masasiganan dow blabla. Min tun be yi kabini folofolo*, ale sigira o masasiganan do kan. A ta derege tun gbera pepepe. A kunsigi gbera i ko sagasi gbeman. A ta masasiganan tun be i ko tasumamana; masasiganan senw tun be i ko tasumakami.

¹⁰ «Tasuma tun be serira ka bo a ja fe, i ko ji. Mogo waga caman caman le tun be a ta jonw ye; waga caman caman were tun lonin be a ja fe ka baara ke a ye. O ko, kitiagebagaw sigisigira. O ka kitabu dow dayele.

¹¹ «Ne tun be fleri kera tuun, ka to ka gban fitini ta wasoyakumaw lamen. Ka ne to a fleri ra, o ka wara yere mina ka faga, k'a halaki, k'a sogo fira tasuma ra k'a jeni. ¹² Wara tow fana ta fanga minana o ra; nka o ka o panaman ta ka wagati donin ke.

¹³ «Ka ne lanin to hali bi, ne ka fleri ke tuun; ne ka mogo do ye, a nana ka bo sankolo ra, sankabaw konna, a be i ko adamaden. Min tun be yi kabini folofolo, a tun be nana o koro; o k'a mina ka na ni a ye o fe. ¹⁴ O ka kuntigiya ni bonya ni masaya di a ma, janko mogo be, ani siyaw be, ani kanw be mogo ye baara ke a ye. A ta kuntigiya ye kuntigiya banbari le ye; a ta masaya fana tena cen ka ye fiyewu.»

Daniyeli ta siko koro ye min ye

¹⁵ «Ayiwa, o kow ka ne Daniyeli hakiri pagami kosebe, sabu ne ka fen minw ye, o ka ne ja tige kosebe. ¹⁶ O ra, mogo minw tun be yi, ne gbarara olugu do ra k'a jininka o kow koro yereyere ra. A k'a koro fo ne ye. ¹⁷ A ko: «I ka wara belebebeba naani min ye, o ye masace naani le ye, minw bena wuri dugukolo kan yan. ¹⁸ Nka Ala korotaninba ta mogo saninmanw le bena sigi masaya ra. Olugu le bena to kuntigiya ra wagati be, ani tuma be.»

¹⁹ «Ayiwa, ne tun b'a fe ka wara naaninan fana ta ko lon ka ja. Ale ni tow si tun te kelen ye; siranyafenba tun lo. A jinw tun ye nege ye, a sonifaraw ye siranege ye. A tun be sogo faga, k'a tigtige, k'a domu, k'a to dondon. ²⁰ Gban naani min tun be a kun na, ne tun b'a fe ka o koro fana lon ka ja, ani gban fitini min boto ka gban saba bon ka bo o no ra. Nadenw tun be o gban fitini na, da do fana tun b'a ra; o da tun be wasoyakumaw fora. O gban fitini baraka tun ka bon ni gban tow be ta ye.

²¹ «Ne tun ka fleri ke, ka o gban fitini ye, a be kere kera ni Ala ta mogo saninmanw ye, fo ka se o ra. ²² Nka min tun be yi kabini folofolo, ale nana kiti ben a kan ka jo di Ala korotaninba ta mogo saninmanw ma. O ko, wagati sera minke, masaya dira Ala ta mogo saninmanw ma.

²³ «Ayiwa, o kow koro fora ne ye, ko: «Wara naaninan ye masace naaninan ta masaya tagamasiyen le ye. O masaya fana bena wuri dugukolo kan yan. A ta masaya ni masaya tow si tena ke kelen ye. A bena dunuwa yoro be domu, ka mogo tigtige ka o dondon. ²⁴ O wara ta gban tan, o ye masace tan le ye; o masace tan be bena bo wara ta masaya le kono. Nka masace kelen bena na olugu ko fe, ale ni tow tena ke kelen ye fiyewu. A bena masace saba laben. ²⁵ A bena kumajuguw fo Ala korotaninba ma, ka Ala korotaninba ta mogo saninmanw toro. A bena a fo ko a be Ala ta mogo saninmanw ta wagati signinw ni o ta sariyaw yelema. Mogo saninmanw bena ke a ta fanga koro fo wagati kelen, ani wagati dow, ani wagati tarance†.

²⁶ «O ko, kiti wagati bena se; o bena a ta kuntigiya bosi a ra, k'a halaki k'a ban pewu. ²⁷ O tuma ra, dunuwa masayaw ta fanga be, ani o ta kuntigiya be, ani o ta bonya be bena di Ala korotaninba ta mogo saninmanw le ma. O ta masaya bena ke masaya banbari le ye. Dunuwa fagamaw be bena ke o ta jonw ye, ka o yere majigi o ye.»

²⁸ «Ayiwa, kuma laban le ye nin ye. Ayiwa, nin kow miiriyaw ka ne Daniyeli hakiri pagami kosebe, ka ne siran, fo ka ne cogo yelema. O koson ne ka nin kow be to ne yere kono.»

* 7:9 7.9 Min tun be yi kabini folofolo, o koro ye Ala. † 7:25 7.25 O koro ye san kelen, ani san fla, ani san tarance. An be se k'a fo san saba ni tarance (Yirari 12.14).

8

Daniyeli ta siko flanan: sagajigi ni bakoronin

¹ «Masace Baalitazari ta masaya san sabanan na, ne Daniyeli sikora ka fen dow ye tuun; o kera ne ta siko folo ko fe. ² Ne ka min ye, o fle nin ye: ne ka ne yere ye Suzi dugu kono, min ye Elamu jamana masaduguba ye; ne tun be Hulayi bada ra. ³ Ne ka fleri ke, ka sagajigi do lonin ye bada ra. Gban jamijan fla tun b'a ra; kelen bora kelen na. Min bora ko fe, ale tun ka jan ka teme to kelen kan. ⁴ Ayiwa, ne k'a ye ko o sagajigi tun be turi kera terebenyanfan na, ani sahiliyanfan fe, ani woroduguyanfan fe. Danfen si tun te se ka lo a na. Ni a tun ka fen o fen mina, mog'o si tun te se ka o bosi a boro. Ni fen o fen tun k'a diya, a tun be o le ke; a baraka bonyara kosebe.

⁵ «Ka ne to o ko miiri ra, ne barara ka bakoronin do borito ye ka na ka bo terebenyanfan na. A tun be yorow yaalara ka na, hali a senw tun te sera dugu ma. Gban jamijanba kelen tun be a paden fla cemance ra. ⁶ Ne tun ka sagajigi gbantigi min ye bada ra, bakoronin tagara se o ma; a girinna ka la o kan ni a fanga bee ye. ⁷ A dimininba ka sagajigi tu fo ka sagajigi gban fla kari. Sagajigi fanga ma se a ra. A ka sagajigi ben dugu ma k'a dondon ni a sen ye. Mog'o si ma soro min be se ka sagajigi bosi a boro.

⁸ «Bakoronin fanga bonyara kosebe. Nka tuma min na a ta fanga tun be a tan ni fla ra, a gban jamijan karira. Nka a karira minke, gban jamijanba naani were bora o no ra, ka nasin dunupa fan naani bee ra. ⁹ Gban fitini do fana bora o gbanw kelen kunna; o gban fitini bonyara kosebe. A k'a ta fanga nasin woroduguyanfan fe, ani tereboyanfan na, ani jamanaw bee ra pumanman* fan fe.

¹⁰ «A fanga bonyara fo ka se Ala ta danfenw ma sankolo ra; a ka o danfen dow sama k'a ben dugu ma, ani lolo dow, ka olugu dondon ni a sen ye. ¹¹ A k'a yere bonya fo k'a yere suma ni sankolo danfenw Kuntigiba yere ye. Saraka minw ka kan ka bo lon o lon sankolo danfenw Kuntigiba ye, a ka o bee lalo; a ka sankolo danfenw Kuntigiba ta yoro saninman lanogo. ¹² Sankolo danfenw blara a ta fanga koru; saraka saninman min tun be bo lon o lon, o dablara, jurumun koson. Mogow ka Ala ta can sira bla. A kera ten, ni o gban fitini ka fen o fen ke, o be na a boro.

¹³ «Ayiwa, o ko, ne ka meleke saninman do kumakan men. Meleke saninman do were ka ale pininka ko: <Ko minw yirara, o kow bena to ka ke fo wagati juman le? Saraka min tun be bo lon o lon, o dablantin bena to ten ka se fo wagati juman? Mogow bena to o ta kewalejuguw ra ka se fo wagati juman? O bena Ala ta yoro saninman ni Ala ta danfenw minako juguya fo wagati juman?>

¹⁴ «A k'a fo ne ye ko: <Sogomada waga kelen, ani sogomada keme ni sogomada bilooru, wulada waga kelen, ani wulada keme ni wulada bilooru†, o le bena teme, Ala ta yoro saninman be soro ka saninya.>

Meleke ka siko koru fo Daniyeli ye

¹⁵ «Ayiwa, Ala tun ka fen minw yira ne ra, ka ne Daniyeli to o fenw ni o koru miiri ra, danfen do nana lo ne na fe, a be i ko mog'o. ¹⁶ Ne ka kumakan do men ka bo Hulayi baji cemance ra. A perenna ko: <Jibirili, a ka fen minw ye, o koru fo a ye.> ¹⁷ Ne tun lonin be yoro min na, o danfen gbarara o yoro ra. A gbarara ne ra minke, ne siranna fo ne ka ne yere firi dugu ma ka ne na biri dugu ma. A ko ne ma ko: <Adamaden, nin lamen k'a faamu, ko i ka fen minw ye, o be wagati laban ta kow le yira.> ¹⁸ K'a to kuma ra ne fe, ne kirinna, ka ne na birinin to dugu ma. A magara ne ra ka ne lawuri ka ne lo ne senw kan. ¹⁹ A k'a fo ne ye tuun ko: <Fen minw bena ke Ala ta dimi wagati laban na, ne bena o yira i ra; sabu o wagati latigera.

²⁰ «I ka sagajigi min ye ni gban fla ye, o ye Medikaw ni Peresikaw ta masacew le ye. ²¹ I ka bakoronin sicamantigi min ye, ale ye Geresi jamana masace le ye. Gbanjan min tun be a paden fla cemance ra, o ye Geresi jamana masace folo ye. ²² O gban karira minke, gban naani min bora o no ra, o ye masaya naani ye min bena bo o jamana kelen na. Nka o masaya naani fanga tena bonya ka folo ta bo.

²³ «Ayiwa, olugu ta masaya laban na, ni mogow ta kewalejuguw nana wara tuma min na, masace do bena wuri; ale bena waso, ka mogow lafiri ni ceguya ye. ²⁴ A ta fanga bena bonya, nka o fanga tena bo ale yere le ra. A bena cenri ke kosebe. Ni a ka fen o fen ke, o bee be na a boro. A bena fangatigiw halaki, ani Ala ta mog'o saninmanw fana. ²⁵ A bena mog'o caman nanbara a ta ceguya sababu ra. A ta yerebonya koson, mog'o minw tun be a miiri ko foyi te se ka o soro, a bena olugu caman faga. A bena a fo ko a be

* 8:9 8.9 Jamana bee ra pumanman, o ye Izirayeli jamana ye. † 8:14 8.14 Aw ye nin yorow fle: Daniyeli 7.25; 8.26; Yirari 12.14.

wuri hali masacew bee ta Masace yere kama. O tuma le ra a bena halaki, k'a soro mog'o boro yere tena se a ma. ²⁶ I ka min men sogomada waga kelen ni sogomada keme ni sogomada bilooru ko ra, ani wulada waga kelen ni wulada keme ni wulada bilooru² ko ra, o ye can le ye. O ko gundo mara, sabu wogatijan ko lo.»

²⁷ «Ayiwa, o kow ko, ne Daniyeli koni baraka bee banna, fo ka ne bana tere dama. O ko le, ne ka soro ka ke masace ta baaraw ke ye. Nka ne tun ka fen minw ye, o ko belen tun ka ne hakiri jagami, sabu ne tun ma se k'a faamu.»

9

Daniyeli ka Ala daari

¹ «Serisesi* dence Dariyusi min tun ye Medika ye, ale le tun sigira ka ke Babiloni masace ye.

² «A ta masaya san folo ra, ne Daniyeli ka kitabuw karan; Matigi Ala tun ka kuma min don cira Yeremi da ra, ko Zeruzalemu dugu bena halaki, k'a ke tomo ye, ka se fo san biwolonfla, ne ka o kumaw koro segesege, ka o faamu.

³ «Ne ka o faamu minke, ne ka ne ja munu Matigi Ala fe, k'a daari, ni makarikanw ye, ka sun don, ka borofani don ne yere ra, ka sigi bugurigbe ra. ⁴ Ne ka Matigi Ala, ne ta Ala daari, ko a ye an ta jurumunw yafa. Ne ko: «E, Matigi Ala, ele le ka bon, i be siranyakobaw ke. Minw be i kanu, ka i ta sariya sira tagama, i be to i ta jenjogonya ra ni olugu ye, ka kopuman ke o ye. ⁵ An ka jurumun ke, an ka ko benbariw ke, an ka kojuguw ke, an murutira ka i ta sariyaw sira bla, ka ban i ta cifoninw na.

⁶ « I ta jonw, minw ye i ta ciraw ye, i ka olugu ci ka kuma an ta masacew ni an ta fagamaw ni an bemaw ni an ta jamana mogow bee fe; nka an ma son ka olugu ta kuma lamén.

⁷ « «Matigi Ala, ele koni terennin lo; anw le maroyara bi, anw minw bora Zuda, ani minw bora Zeruzalemu, ani Izirayelimog'o tow bee, minw yoro ka surun, ani minw yoro ka jan, i ka minw bee ghen ka taga jamana werew ra, sabu an ka i kan bla ka terenbariyakow ke.

⁸ « «E, Matigi Ala, anw le maroyara, an ni an ta masacew, ani an ta jamana jamogow, ani an bemaw; sabu anw ka i hake ta.

⁹ « «Nka ele min ye Matigi Ala ye, an ta Ala, ele be hina, i be yafa an ma, hali ni an murutira ka i ta sariya sira bla. ¹⁰ An banna ka Matigi Ala, an ta Ala kan men; a k'a ta sariya minw di a ta jonw ma, minw ye a ta ciraw ye, k'a lase an ma, an ma son ka o sariyaw sira tagama.

¹¹ « «Izirayelimogow bee le ka i ta sariyaw cen. O bee le ka o ko di, ka ban ka i ta kuma lamén. O le koson, danga ni kojugu minw fora Ala ta jonce Musa ta sariya ra, o dangaw benna an kan, sabu an ka Ala hake ta. ¹² I tun k'a fo ko i bena min ke anw ni an ta jamana jamogow ra, i ka o ke. I ka o tooroba lase an ma. Tooro min sera Zeruzalemu dugu ma, o tooro jogan ma deri ka se dunuwa yoro si ra ka ye. ¹³ O toorokow bee sera an ma, i n'a fo a tun sebera cogo min na Musa ta sariya ra. Nka hali bi, an belen ma son ka Matigi Ala, an ta Ala daari, an ma son ka an ta terenbariyakow dabra, an ma son ka i ta kuma jate ko can lo. ¹⁴ O le koson Matigi Ala, i k'a dabo a kama k'a to o kojuguw ye an soro; sabu, Matigi Ala, an ta Ala, i terennin lo i ta koketaw bee ra; nka anw le ma son ka i ta cifoninw lamén.

¹⁵ « «Ayiwa, sisan an Tigi Ala, ele le ka i ta mogow jamina ka o labo Misiran jamana ra, i ta sebagaya baraka ra, ka i togo bonya fo ka na se bi ma. Nka anw ka i hake ta, an jarakira.

¹⁶ « «Matigi Ala, i ta terenninya koson, sabari ka i ta dimi ni i ta jusugban mabo Zeruzalemu dugu ra, min ye i ta kuru saninman ye[†]; sabu anw ni an bemaw ta jurumunw ni an ta terenbariyaw koson, siya minw bee ka an ta jamana lamini, olugu be Zeruzalemu ni a dugumogow mafiyenyara.

¹⁷ « «Ayiwa, sisan, an ta Ala, sabari ka i ta jonce ta daariri ni a ta makarikanw lamén. I togo koson, Matigi Ala, sabari ka makari i ta yoro saninman na, k'a saninya, sabu mogow k'a halaki.

¹⁸ « «Ne ta Ala, sabari ka i toro malo, ka an lamén. I ja lo an ta jamana ra k'a cencogo fle! I togo sigira dugu min na, o cencogo fle! An te i daarira ka makarikanw fo anw ta terenninya le koson, nka an be i daarira i ta hinaba le koson.

‡ 8:26 8.26 Aw ye Daniyeli 8.14 fle. * 9:1 9.1 Serisesi togo le ye ko Asuwerusi, heburukan na. † 9:16 9.16 Kuru saninman, o koro Zeruzalemu dugu.

¹⁹ « An Matigi, an lamæn! An Matigi, yafa an ma! An Matigi, i janto an na, i ye an bosi i togo koson, i kana mæen, ne ta Ala; sabu i yere togo le be i ta dugu kan, i togo le be i ta mogow fana kan.» »

Meleke Jibirili ka siko korɔ fɔ

²⁰ «Ne tora Ala daari ra, ka ne ta jurumun ni ne ta jamana mogow, Izirayelimogow beɛ ta jurumun fɔ Matigi Ala ye, ka makarikanw fɔ Matigi Ala, ne ta Ala ye, a ta kuru saninman ko ra.

²¹ «Ka ne ta daariri ra, ne tun ka ce min ye ne ta siko do ra kakoro, min ye Jibirili le, ale wurira ni a kamanw ye, ka teliya ka na ne fe, wulafesaraka bowagati ra. ²² A nana kuma ne fe, k'a fɔ ko: <Daniyeli, ne nana hakiri ni faamuri le di i ma. ²³ Kabini i ka i ta makarikanw damina, Ala ka kuma jaabi di; ne nana o le fɔ i ye, sabu i ye Ala ta mogow kanunin le ye. O ra, i toro malo nin kuma ra, i ka min ye, i jija ka o korɔ faamu. ²⁴ Ala ka san biwolonfla sigiyoroma wolonfla le latige i ta jamana ni i ta dugu saninman ko ra. Ni o wagati dafara, terenbariyakow be sorɔ ka dabra, kojuguw be ban, jurumunw be yafa, tereninya banbari be sigi, Ala ka fen minw yira, ani ciraw ka kuma minw fɔ, o kow beɛ be ke, Ala ta yoro saninmanba fana be saninya ka bla danna Ala ye.

²⁵ « <I ka kan k'a lon k'a faamu, ko wagati min na a fora ko Zeruzalemu dugu bena lo kokura, k'a ta o wagati ra fɔ ka taga se Ala ta mogow janawolomanin nawagati ma, san wolonfla sigiyoroma wolonfla le bena teme. Sani san wolonfla sigiyoroma biwooro ni fla ce, dugu bena lo kokura, k'a yoro beɛ lalaga, k'a kogow lo; nka o wagatiw bena gbeleɛya kosebe.

²⁶ « <Ni o san wolonfla sigiyoroma biwooro ni fla dafara, mogow bena Ala ta mogow janawolomanin do faga; mogow si tena son ka lo ni a ye k'a deme. O ko, jamana do ta kuntigi ni a ta kerekejama bena na dugu ni yoro saninman ci. O beɛ n'a ta, Ala bena dimi ka o kuntigi halaki. Nka sani a ye sa, a bena kere wuri ka cenri ke, i ko a fora cogo min na. ²⁷ A bena jɛnɔgɔnyagbelen don ni mogow caman ye k'a ta fanga digi olugu kan fɔ san wolonfla. O san wolonfla cɛmance ra, a bena a fɔ ko o ye began sarakaw ni siman sarakaw dabra. O kuntigi cenrikebaga bena ko haramunin suguya beɛ ke, fɔ ka taga se a yere halaki lon ma, i n'a fɔ a latigera a ta ko ra cogo min na.» »

10

Ala ka tagamasiyen do were yira Daniyeli ra

¹ Peresikaw ta masace Sirusi ta masaya san sabanan na, Ala ka kuma do fɔ Daniyeli ye, o tun be Daniyeli min wele ko Belisari. O kuma ye cankuma le ye; a be wagatigbelen dow ta ko le fɔ. Daniyeli ka o kuma lamæn ka ja; Ala ka o kuma korɔ yira a ra janko a ye a faamu.

² «O wagatiw ra, ne Daniyeli, ne ka logokun saba ke, ka ne yere majigi Ala ja korɔ, ka ne diyanyafenw beɛ ye ka o to yi. ³ Ne ma son ka domuni janaman ke; ne ma sogo domu, ne ma duven min. Ne ma turu mun ne yere ra ka ne yere kasa diya, fɔ ka taga o logokun saba dafa.

⁴ «Ayiwa, san karo folo tere mugan ni naaninan, ne tun be bada ra, ba belebele min be wele ko Tigere. ⁵ Ne ka ne ja korota ka fleri ke minke, ne ka ce do lonin ye, lenfani derege b'a ra, a cesirinin be ni cesirinan min ye, o ye Ufazi sanin yereworo ye. ⁶ A fari tun be manamanana i ko lulu. A pada tun be manamanana i ko sanmanamana. A padenw tun be i ko tasumamana. A senkalaw ni a borokalaw tun be manamana i ko siranegɛ nugunin. A kumakan tun be i ko jamaba do mankan.

⁷ «Ne Daniyeli kelen le ka o tagamasiyen ye. Minw tun be ni ne ye, olugu m'a ye, nka siranya do le barara ka o mina; o borira ka taga dogo. ⁸ Ne kelen le lonin tora ka ke o tagamasiyenba fle ye. Ne fari beɛ nana ke magaya ye, ka ne pada cogo yelema, ka ne baraka beɛ ban. ⁹ Ne ka o ce kumakan men. Ne k'a kumakan men minke, ne kirinna, ka ben ka ne ja biri dugu ma.

¹⁰ «Ne bennin ko, ne k'a ye ko boro do magara ne ra, ka ne biri ne kinbirikunw ni ne borow kan, ne yereyereɛo. ¹¹ A ko ne ma ko: <Daniyeli, Ala ta mogow kanunin, ne bena min fɔ i ye, o lamæn kosebe, k'a korɔ faamu. I be yoro min na, i wuri ka lo yi, sabu ne cira ele le fe sisan.> A ka o kuma fɔ ne ye minke, ne yereyereɛo wurira ka lo. ¹² A ko ne ma tuun ko: <Daniyeli, i kana siran; sabu i ka i yere majigi Ala ja korɔ, ka Ala daari, janko ka faamuri sorɔ; ayiwa, kabini o lonw tere folo, i ta Aladaari minana. Ne nana ka na i ta daariri kojaabi le fɔ i ye. ¹³ Peresikaw ta mara meleke kuntigi le tun ka ne bari fɔ tere mugan ni kelen. Meleke kuntigi Mikayilu le nana ne deme. Ne tora Peresikaw ta masacew korɔ. ¹⁴ Min bena ke i yere ta jamana mogow ra ko fe, ne nana o le fɔ i ye, sabu nin kow ye ko nataw le ye.>

¹⁵ «K'a to kuma ra ne fe, ne kun birinin tora, ne ma se ka foyi fo. ¹⁶ Ne ka ce do ye tuun, a be i ko adamaden, a nana maga ne dagbolow ra. O kera minke, ne sera ka kuma. Ne kumana o tigi fe k'a fo a ye ko: <Ne matigice, ne ka fen min ye o ka siranya bla ne ra, fo ka ne baraka ban. ¹⁷ Ne matigice, sisan i ta jonce bena kuma i fe cogo di? Ne baraka bee banna, fo ka ne nenekiri mina ne ra.>

¹⁸ «O tuma ra, o danfen min tun be i ko adamaden, o magara ne ra tuun, ka baraka don ne ra. ¹⁹ A k'a fo ne ye ko: <Ala ta mogow kanunin, i kana siran. I jusu suma, ka i yere ja gbeleya, ka baraka don i yere ra.> K'a to kuma ra ni ne ye, baraka ka donna ne ra. Ne ko: <Ne matigice, kuma sisan, sabu i ka baraka don ne ra.> ²⁰ A ko: <Ne nana i fe kun min na, i ka o lon wa? Sisan ne be taga Peresikaw ta jamana ta meleke kuntigi kere. Ni ne ka taga, Geresi jamana ta meleke kuntigi bena na. ²¹ Nka min sebera Ala ta can kitabu konon, ne nana o le fo i ye. Mogow si te ne deme o kere ra ni aw ta jamana ta meleke kuntigi Mikayilu te.

11

¹ « <Medikaw ta masace Dariyusi ta masaya san folo ra, ne fana tun be ni Mikayilu ye, janko k'a deme.> »

Masace dow ta ko

² « <Ayiwa, sisan, ne bena can yira i ra. A fle, masace saba were le bena wuri Peresi jamana ra. Olugu ko fe, masace naaninan bena sigi; nka ale ta naforo bena caya ka teme tow bee ta kan. Ni a nana fanga soro tuma min na a ta naforo baraka ra, a bena mogow bee kononosu Geresi jamana masace kama.

³ « <Nka masacefari do bena wuri Geresi jamana ra; ale ta masaya bena bonya kosebe. Ni fen o fen ka o masace diya a bena o le ke. ⁴ Nka ni a ta fanga nana bonya kosebe wagati min na, a ta masaya bena ben, a ta fanga bena yerege ka taga dunuja fan naani na. A ta denw fana tena se ka sigi a no ra. A ta fanga bena di mogow werew le ma; nka olugu ta fanga tena bonya k'a ta bo.> »

Worodugu masace ni sahili masace

⁵ « <Ayiwa, worodugu masace* ta fanga bena bonya kosebe, nka a ta kuntigi kelen ta fanga bena bonya ka teme ale yere ta kan. O kuntigi le bena sigi fanga ra. A ta fanga bena bonya kosebe.

⁶ « <San dama temenin ko, worodugu masace ni sahili masace† bena jennogonya don. Worodugu masace denmuso bena taga sahili masace fe, janko ka baraka don o ta jennogonya ra. Nka o muso tena meen fanga ra. Sahili masace yere ni a dence fana tena meen fanga ra. O bena o muso fana mina, ale ni a blasirabagaw, ani a face, ani min tun kera a demebaga ye.

⁷ « <Mogow do bena bo o muso ta somogow ra, ka muso face no ta, ka ke worodugu masace ye. A bena ke cefari ye. A bena taga don sahili masace ta masadugu ra k'a ta kerekejama kere ka se a ra, ⁸ ka o ta batofenw ce ka taga ni o ye Misiran, ani o batofenw ta minan saninlamanw ni a warigberamanw bee. O ko, a bena san dama ke, a tena kere ke sahili masace fe. ⁹ Nka o ko, sahili masace bena taga worodugu jamana mogow kama ka taga o kere; o ko, a bena seko a ta jamana ra.

¹⁰ « <Sahili masace dencew bena o yere laben kere kama, ka kerekejama lajen. Mogow o mogow be o ta sira kan o temeto bena olugu bee kere, ka yoro bee datugu i ko jiba woyoto. O bena taga hali o juguw ta kerekebon yere kama. ¹¹ Worodugu masace dimininba bena bo ka taga sahili masace kere ni kerekejama ye. A bena se soro sahili masace ta mogow kan. ¹² Worodugu masace ni a ta mogow bena o yere bonya, ko o ka se soro o kere ra. O bena mogow caman faga, nka o bee n'a ta, o ta fanga tena meen; ¹³ sabu sahili masace bena taga kerekejama were laben. O kerekejama bena caya ka teme folo ta kan. San dama temenin ko, a bena na ni o kerekejama ye, ani kerekeminan caman. ¹⁴ O wagati ra, mogow caman bena wuri worodugu masace kama; hali ele Daniyel ta jamana benkannikebaga dow bena wuri a kama. O cogo ra, i ka tagamasiyen minw ye, o kow be ke. Nka o tena se worodugu masace ra. ¹⁵ Ayiwa, sahili masace bena wuri, ka na yelenyowrow lolu ka worodugu masace ta dugu barakaman do lamini, k'a kere k'a konofenw bee ce. Worodugu masace ni a ta kerekejama bee, ani a ta kerekefariw bee, a tena se ka lo sahili masace ja; o baraka tena se. ¹⁶ O sahili masace cenrikebaga bena a sago ke, sabu mogow si tena se ka lo a ja. Ni a nana teme yoro caman na ka cenri ke ka ban, a bena taga sigi jamanaw bee ra jumanman na. ¹⁷ A bena na ni a ta

* 11:5 11.5 Worodugu masace, o ye Misiran masace ye. † 11:6 11.6 Sahili masace, o ye Siri jamana masace ye.

kerekejama bee ye, ka na a ke i n'a fo a b'a fe ka jɛnɔgɔnya don ni worodugu masace ye. A bena a denmuso di worodugu masace ma furu ra, janko ka worodugu masace ta masaya cen. Nka o ko tena ja a boro. ¹⁸ O ko, a bena yelema kogoji kofejamanaw kama, ka o caman kere ka se sorɔ o kan. Nka jamana do ta kuntigi bena a kere, k'a ta mafinyari lalo, k'a ta wasoya ben a yere kan. ¹⁹ O ko, sahili masace bena kosegi a yere ta jamana ra, ka taga don a yere ta kerebonbaw konɔ. Nka a baraka bee bena ban, a bena sa, k'a togo tunu pewu. ²⁰ Min bena sigi a no ra, o masace bena a ta fagama do ci ka taga fenw ce jagboya ra jamana ta yoro nooroman[‡] konɔ. Nka sani tere dama, o bena o masace faga, nka a tena faga jama ta dimi le koson, a fana tena faga kere le ra.»

Sahili masacejugu ta kewalew

²¹ «*Ayiwa, mogɔ sonkolon do le bena sigi sahili masace no ra, k'a sorɔ mogɔ si ma masaya di a ma. Ka mogow to hera ra, a bena a yere sigi masaya ra ni ceguya ye.* ²² *A juguw ta kerekejama minw ta fanga tun be taga yoro bee i ko jiwoyoba, a bena olugu bee datugu, ka o bee halaki. A bena Ala ta mogow ta kuntigi do fana faga.* ²³ *Minw bee bena jɛnɔgɔnya don ni a ye, a bena o bee nanbara; a ta fanga baraka bena to ka bonya ka taga ja, k'a sorɔ a ta mogow man ca.* ²⁴ *Ka mogow to hera ra, a bena taga don jamana yorɔnumanw na, ka taga mogow kere, ka o ta borofenw ni o ta naforow ce, ka o di a ta mogow ma; k'a sorɔ hali a bemaw ma son ka o ko jɔgon ke. A bena a fo ko a be dugu barakaman dow fana kere. Nka a bena wagati dama dorɔn le ke o kow ra.* ²⁵ *A bena a jigi la a ta fanga kan, ka jija ka kerekejama caman lajen, ka taga worodugu masace kama. Worodugu masace fana bena na o no fe ni kerekejama caman ni barakaba ye, nka worodugu masace tena se a ra, sabu o bena jen dow siri ale kama.* ²⁶ *A yere ta mogow dow le bena a janfa. O bena a ta kerekejama ghen ka o bee yerege, a ta kerekeden caman bena faga.* ²⁷ *O ko, o masace fla bena sigi ka domuni ke jɔgon fe. Nka juguya le bena ke o bee jusukun na jɔgon kama; o ra, o bena kuma nka o si tena gbe jɔgon ye. O ta jɔgonye tena foyi ja, sabu o ta miiriya ra o tun b'a fe ka min ke, o wagati ma se folo.* ²⁸ *Sahili masace bena kosegi a yere ta jamana ra ni naforo caman ye. A bena Ala ta mogow koninya; a bena wuri olugu kama ka o kere, ka sorɔ ka taga a ta jamana ra.*

²⁹ «*Ayiwa, wagati do bena se tuun, sahili masace bena wuri ka taga worodugu masace kere. Nka o kere tena ke i ko folo ta.* ³⁰ *Mogow dow bena na a kama kurunbaw konɔ ka bo terebenyanfan na. A baraka bee bena ban; a bena kosegi a ta jamana ra. A dimininba bena wuri Ala ta mogow kama tuun ka olugu kere. O ko, Ala ta mogow minw bena ban Ala ta jɛnɔgɔnya ra, a bena olugu le ke a jɛnɔgonw ye.* ³¹ *A bena a ta kerekeden dow ci Ala ta mogow kama. Olugu bena taga Ala ta yoro saninman lanogo. Saraka min tun be bo Ala ye lon o lon, o bena o dabra, ka fen haramunin bla sarakajenifen* kan.* ³² *Masace yere bena Ala ta mogow dow nege, k'a to o ye Ala ta jɛnɔgɔnya cen. Nka minw be Ala ta can kan, olugu tena son a ta ma.* ³³ *Olugu ra minw ye kolonbagaw ye, olugu bena mogow tow caman karan Ala ta sariya ra. Nka o bena olugu dow faga, ka dow jeni, ka dow borofenw bee bosi o boro, ka o bla kaso ra.* ³⁴ *O ta toorow wagati ra, mogow janaman tena sorɔ ka o deme. Dow bena a ke i n'a fo o be ni o ye, nka o bena o ke flankafuya le ra.* ³⁵ *O kolonbaga minw tugura Ala ko, o bena olugu dow faga. Olugu ta saya le bena ke sababu ye, ka Ala ta mogow saninya, ka o gbe, fo ka taga wagati laban se; sabu wagati min latigera, o ma se ban.*

³⁶ «*Ni fen o fen koni ka o masace diya a bena o le ke. A bena a yere korota, ko ale ka bon ni batofenw bee ye. Kumajugu minw jɔgon ma deri ka men folo, a bena o le fo Ala korotaninba yere ma. A bena togo sorɔ fo ka taga Ala ta dimi wagati se; sabu Ala ka min latige a kama, a bena o ke a ra.* ³⁷ *A bemaw tun ka batofen minw bato, ani musow be batofen minw kanu kosebe, a tena o si jate; a tena ala were jate, sabu a bena a fo ko ale yere ka bon ka teme o bee kan.* ³⁸ *A yere ta ala min be a ta masadugu konɔ, a bena o le bato ni sanin ye, ani warigbe, ani lulu suguya caman ye, ani fen dawulamanw; k'a sorɔ a bemaw si ma o ala bato ka ye.* ³⁹ *A bena duguw kere o ala sababu ra, min ye siya were ta ala ye. Ni mogow minw ka son o batofen ma, a bena olugu bonya, ka o sigi kuntigiya ra mogow caman kunna. A bena a ta jamana yoro dow di o mogow ma ka o ke o sara ye.»*

Sahili masacejugu labancogo

⁴⁰ «*Ayiwa, ni sahili masace ta wagati laban nana se, worodugu masace bena wuri a kama tuun. Nka sahili masace bena girin ka na a kama ni barakaba ye, i ko sanfɔnɔba, ni a ta sowotorow ni a ta sotigiw ni a ta jirakurunw ye, ka na a kere. A bena don jamana*

[‡] 11:20 11.20 Jamana ta yoro nooroman, o ye Zeruzalemu Alabatosoba ye.

caman na ka o fa ni a ta kerekejama ye, i n'a fo jiba min be woyo ka yoro be fa. ⁴¹ A bena don jamanaw be ra pumanman na, ka o fana mina, ka mogo caman faga. Nka Edomukaw, ani Mohabukaw bena bosi a boro, ani Amankaw ta jamogow. ⁴² A bena a ta fanga sigi jamana werew kan fana; hali Misiran jamana tena bosi. ⁴³ A bena Misiran ta naforow ce, ani a saninw, ani a warigbew, ani a fen dawulamanw. Libikaw, ani Etiyopikaw fana bena ke a ta fanga koro. ⁴⁴ Nka kibaroya dow bena bo tereboyanfan ni sahiliyanfan fe, o kibaroyaw bena a ja tige. O ra a fariyaninba bena wuri kere kama ka mogo camanba faga. ⁴⁵ A bena a ta masa fanibon lo kogoji ni kuru nooroman saninman furance ra. Nka a ta wagati laban bena se; mogo si tena soro k'a deme. »

12

Meleke ka wagati labanw ko fo Daniyel 11 ye

¹ «Ayiwa, o wagati ra, melekew kuntigiba Mikayilu bena na. Ale le ye aw ta jamana korosibaga ye. O wagatiw bena ke wagatigbelenbaw le ye. Kabini siyaw be dugukolo kan o toorojugu nogon ma deri ka ke folo. O wagati ra, i ta jamana mogo minw togo sebera panamanya kitabu kono, olugu bena kisi. ² Minw be sunogora bogo ra, dugukolo jukoro, olugu caman bena kunu. Dow bena kunu ka panamanya banbari soro, dow fana bena kunu ka ke maroya ni tooro banbari ra. ³ Mogo minw kera mogo hakimmanw ye, olugu bena manamana i ko sankolo nooro; minw ka mogo caman karan terenninya sira ra, olugu fana bena manamana i ko sankolo lolow, wagati be, ani tuma be.»

⁴ «Ayiwa, ele Daniyel, ele ye nin kumaw mara ka ja; kitabu datugu, k'a siri k'a bla, fo ka taga wagati laban se. Mogo caman bena a karan k'a segesege, ka o ta lonniya caya.»

⁵ «Ka ne Daniyel to o tagamasiyenw fleri ra, ne ka mogo fla wera ye, kelen lonin be ba fan kelen na, to kelen lonin be a fan do ra. ⁶ Min tun ka lenfani don ka lo baji kan, o ra kelen ka o lenfanitigi jininka ko: <Nin kabakow laban bena ke wagati juman le?> ⁷ Lenfani donbaga min tun lonin be baji kan, ne ka ale kumakan men; a k'a kininboro wuri, k'a numanboro fana wuri san fe, ka kari Ala banbari togo ra, k'a fo ko: <Nin kow bena ke ka se fo wagati kelen, ani wagati fla, ani wagati tarance*. Ni Ala ta mogo saninmanw baraka nana ban tuma min na pewu, nin kow be soro ka ke.>

⁸ «Ne ka nin kuma men, nka ne m'a faamu. Ne k'a jininka ko: <Ne matigice, ni kow laban bena ke wagati juman le?> ⁹ A ka ne jaabi ko: <Daniyel, ele ye taga. Nin kumaw maranin ka kan ka to, ka kitabu datugu k'a siri k'a bla, fo ka taga wagati laban se. ¹⁰ Toorow bena mogo caman saninya, ka o gbe. Nka mogojuguw bena to o ta juguya ra; o tena foyi faamu. Mogo hakimmanw le bena nin kow faamu. ¹¹ Saraka min tun be bo lon o lon, o dablara wagati min na, k'a ta o wagati ra fo ka taga se lon min cenrikebaga ka fen haramunin bla sarakabonan kan, o bena ke tere waga kelen ni tere keme fla ni tere bikononton. ¹² Mogo minw sera ka ke kankelentigiw ye fo ka taga tere waga kelen ni tere keme saba ni tere bisaba ni tere looru dafa, olugu ta pana.»

¹³ «Ayiwa, ele koni, ele ye jija fo ka taga se a laban ma. I bena sa, ka laganfiya. O ko, i bena wuri ka i ta baraji soro dunupa laban na.»

* 12:7 12.7 Aw ye 7.25 fle.

OZE TA KITABU Kitabu faamucow

Cira Oze, ani cira Amosi, ani cira Ezayi, ani cira Mise, olugu bee tun ye wagati kelen mogow ye.

Cira Oze ka ciraya ke k'a yira Ala ta mogow ra ko Ala ye kankelentigi ye a ta mogow ta fan fe, ko nka a ta mogow ma ke kankelentigiw ye; o bora Ala ko ka taga ala werew, ani batofen werew bato. O koson Ala k'a fo cira ye ko a ka kan ka jatomuso do furu, k'a yira a ta mogow ra ko o be Ala kan bla, i n'a fo jatomuso min te se ka sigi ce kelen fe.

Izirayeli jamana namogow banna Ala ra, ka taga o yere karifa siya werew ma, ani batofen werew ma. O koson Ala bena a ta mogow wele o kiti ra. Oze ka den minw soro ni a muso jatoyakebaga ye, o denw togow kera tagamasiyenw ye, k'a yira ko Ala banna Izirayelimogow ra o ta kojugaw koson.

Nka ce be yafa a furumuso ma cogo min na, Ala fana bena yafa a ta mogow ma o cogo ra. Ala ko o ma ko:

«Ne bena o keneya ka bo o ta lanabariya ra.

Ne bena o kanu ni ne jusukun bee ye;
sabu ne ta dimi mabora o ra» (14.5).

O ra, an b'a ye ko nin kitabu kumaw be Ala ni a ta mogow ta kanuya ko le yira. A be damina ni Ala ta kanuya ko le ye (11.1-4). Ala be to o kanuya kan wagati bee; a b'a fe a ta mogow ye o kanuya jate, ka son a ma (5.15-6.6; 14.2-9). Cira b'a fe a lamenbagaw y'a faamu fana ko dan te Ala ta kanuya ra.

Kitabu konokow

Oze ta furu ko (1-3)

Ala be Izirayelimogow jaraki (4-13)

Ala bena yafa a ta mogow ma (14)

Oze ta furu ko

¹ Matigi Ala ka nin kuma lase Beri dence Oze ma. O kera Zuda mara masace Oziyasi, ani Yotamu, ani Ahazi, ani Ezekiyasi ta wagatiw le ra, ani Izirayeli masace Yerobohamu, Yohasi dence ta wagati ra.

² Matigi Ala ka kuma min fo Oze ye, ko a y'a lase mogow ma, o kuma damina ye nin ye. Matigi Ala k'a fo Oze ye ko:

«Taga jatomuso do furu,
ka jatomusodenw soro ni a ye;
sabu jamana k'a yere bla jatoyajugu le ra;
o ka o ko don Matigi Ala ra.»

³ Oze tagara Dibilayimu denmuso Gomeri ta. A nana kono ta ka dence woro a ye.

⁴ Matigi Ala k'a fo Oze ye ko:

«Den togo la ko Zizireli*,
sabu fagari min kera Zizireli, a to ye doonin, ne bena o hake bo Yehu ta durujaw ra;
ne bena Izirayeli mara ta masaya ban.

⁵ O lon na, ne bena Izirayelimogow ta kalan kari Zizireli dingakonoyoro ra.»

⁶ Gomeri nana konon ta tuun, ka denmuso woro. Ala k'a fo Oze ye ko:

«A togo la ko Lo Ruhama†;
sabu ne tena to ka hina Izirayelimogow ra tuun,
ka to ka yafa o ma wagati bee.

⁷ «Nka min ye Zuda ta mogow ye, ne bena hina olugu ra, ka o kisi ni Matigi Ala, o ta Ala ta baraka ye. Ne tena o kisi kalan baraka ra, walama kerekemuru baraka ra, walama kere baraka ra, walama sow, walama sotigiw baraka ra.»

⁸ Gomeri nana Lo Ruhama dabo sin na minke, a ka konon were ta tuun ka dence woro.

⁹ Ala ko Oze ma ko:

«A togo la ko Lo Ami‡;

* 1:4 1.4 Zizireli tun ye dugu do togo ye, ani kenegbeba do togo. Kere caman tun kera o yoro ra. Masace Akabu ni a ta somogow bee fagara o yoro ra (Masacew flanan 9-10). † 1:6 1.6 Lo Ruhama koro ye ko: hina te yi tuun.

‡ 1:9 1.9 Lo Ami koro ye ko: ne ta mogow te.

sabu aw tɛ ne ta mɔgɔw ye tuun,
ne fana tɛ aw ta Ala ye tuun.»

2

Ala bɛna kɔɔnuman minw kɛ a ta mɔgɔw ye

¹ «Nka lon dɔ Izirayelimɔgɔw bɛna caya
ka kɛ i ko kɔgɔjida kenken,
mɔgɔ tɛ se ka min jate,
walama k'a da lon.

Yɔrɔ min na a tun fɔra o ma ko:

«Aw tɛ ne ta mɔgɔ ye!»

O yɔrɔ kelen le ra o bɛna a fɔ o ma ko:

«Ala ɲanaman ta mɔgɔw!»

² Zuda mara mɔgɔw, ani Izirayelimɔgɔw bɛɛ bɛna lajɛn tuun.

O bɛna kuntigi kelen sigi o yɛrɛ konna;

olugu le bɛna jamana mara,

sabu Zizireli ta lon bɛna kɛ lonba le ye.

³ Aw y'a fɔ aw balemacew ma ko: «Ne ta mɔgɔw!»

Aw y'a fɔ aw balemamusow ma ko: «Hinasɔrɔɔbagaw!» »

Izirayeli ka Ala kan bla

⁴ «Aw ye aw bamuso jaraki!

Aw y'a jaraki dɛ!

Sabu a tɛ ne muso ye tuun,

ne fana tɛ a cɛ ye tuun.

A ye a ta jatɔya tagamasiyɛnw bɔ a ɲada ra,

k'a ta jenɛya tagamasiyɛnw bɔ a sinw kan.

⁵ Ni o tɛ, ne bɛna a ta faniw bɔ a ra k'a fari lakolon to,

k'a kɛ i ko a worora cogo min na.

Ne bɛna a kɛ i ko kongokolon,

k'a kɛ i ko jamana jintan,

k'a to minlɔgɔ y'a faga.

⁶ A ta denw kɔni, ne tɛna hina olugu ra tuun,

sabu jatɔmusodenw lo.

⁷ O bamuso k'a yɛrɛ bla jatɔya ra;

o bamuso min ka o kɔnɔ ta, ale ka maroyako le ke,

sabu a ko: «Ne bɛna gban ne ta ɲamɔgɔcɛw le ko;

minw bɛ ne ta domuni ni ne ta minji dira ne ma,

minw bɛ ne ta sagasifaniw, ani ne ta lenfaniw dira ne ma,

minw bɛ ne ta turu ni ne ta rɛzenji dira ne ma.»

⁸ «Ayiwa, a flɛ, ne bɛna ɲaniw bla a ɲa,

k'a ta sira datugu;

ne bɛna kogo lɔ k'a lamini,

a tɛna temesira sɔrɔ tuun.

⁹ A bɛna gban a ɲamɔgɔcɛw kɔ,

nka a tɛna se ka kun o ra.

A bɛna o yɔrɔɲini,

nka a tɛna o ye.

Ni o kɛra, a bɛna a fɔ ko:

«Ne bɛna sekɔ ka taga ne cɛkɔrɔ fɛ;

sabu ale ta wagati tun ka di ne ra,

ka tɛmɛ sisan ta wagati kan.»

¹⁰ A tun m'a lon

ko ne le tun bɛ domuni ni rɛzenji ni turu dira a ma;

ko o tun bɛ wari ni sanin min kɛra ka Baali* ta jo sɔn,

ko ne le tun bɛ o wari ni o sanin caman bɛɛ dira a ma.

¹¹ «Ayiwa, ne bɛna na ne ta simanw mina a ra simankanwagati ra,

ka ne ta rɛzenji mina a ra rɛzentigewagati ra.

A tun bɛ ne ta sagasifaniw ani ne ta lenfani minw donna,

ne bɛna o fana bɔ a ra.

12 Sisan ne bena a fari lakolonba le bo kene kan a jamogocew bee ja na.

Mogosi tena se k'a bosi ka bo ne boro.

13 Ne bena a ta panagbew bee lalo:

a ta Alabato panagbew,

ani a ta karokura panagbew,

ani a ta Nenekirilon panagbew, ani

panagbe tow bee.

14 Ne bena a ta rezensunw, ani a ta torosunw cen,

a tun b'a fora ko a jamogocew ka minw di a ma a ta sara ye.

Ne bena o forow ke njanituw le ye,

k'a to kongosogow ye na a yiridenw domu.

15 A ka wagati min bee ke Baali ta joson na

ka wusunun sarakaw* bo Baali ta jo ye,

ani wagati min a tun b'a yere pari

ni a ta nunnanegew ni a ta kannakononw ye,

ka gban a ta jamogocew ko, ka jina ne ko,

ne bena o bee hake bo a ra.

Matigi Ala ko ten.»

Ala ni a ta mogow bena ben kelen ma

16 «Ayiwa, a fe, ne yere bena a nege tuun ka taga ni a ye kongokolon konon,
ka taga kuma a fe ni kanuya ye.

17 Ne bena a ta rezenforow seko a ma o yoro le ra,

ka Akori dingakonoyoro* ke a jigisoyoro ye.

A bena donkiriw la o yoro ra i n'a fo a sunguruman,

i n'a fo lon min na a bora Misiran jamana ra.

18 «Ayiwa, o lon na koni,

Matigi Ala ko ten,

i bena ne wele le ko: <Ne furuce!>

I tena ne wele tuun ko: <Ne matigice Baali!>

19 Ne bena Baali ta jow togow bo a da ra;

mogosi hakiri tena to o togow ra tuun.

20 «O lon na, ne bena jenogonya* do don

o ni kongosogow ce,

o ni konow ce,

o ni dugukolo fenpanaman tow bee ce.

Ne bena bonnikekalanw, ani kerekemuruw, ani kerekow ban jamana konon,

k'a to bee ye la ka sunogo hera ni laganfiya ra.

21 «Ne bena i mamina ka i ke ne ta muso ye wagati bee;

ne bena i mamina ka i ke ne ta muso ye,

ka kapa ni terenninya ni can ye

ani pumanya ni hina.

22 Ne bena i mamina ka i ke ne ta muso ye ni kankelentigiya ye;

ni o kera, i bena Matigi Ala lon.

23 «O lonw na koni, ne bena aw jaabi,

Matigi Ala ko ten.

24 Ne bena sankolo jaabi,

sankolo bena dugukolo jaabi,

dugukolo bena siman ni rezenjikura ni turu jaabi,

olugu bena Zizireli mara mogow jaabi.

25 Ne bena o dan, ka o caya jamana konon i ko siman, ka o ke ne ta ye.

Ne bena hina Lo Ruhama ra;

ne bena a fo Lo Ami ma, ko: <Ne ta mogow!>

O fana bena a fo ne ma ko: <An ta Ala!> »

* 2:17 2.17 Akori dingakonoyoro tun be Zeriko dugu kere fe; a yoro tun kera tooyoro le ye (Yosuwe 7.24-26; 15.7).

3

Oze k'a muso kanu tuun

¹ Matigi Ala k'a fɔ ne ye tuun ko: «Taga i muso kɔ, i y'a kanu tuun, hali ni cɛ wɛrɛ b'a kanuna, hali ni a bɛ jɛnɛya ra ni cɛ wɛrɛ ye. A kanu i ko Matigi Ala bɛ Izirayelimɔgɔw kanu cogo min na, hali k'a sɔrɔ olugu tugura batofen wɛrɛw kɔ; o batofenw ta rezɛnburuw* le ka di o ye kɔsɛbɛ.»

² O ra, ne ka warigbɛ tan ni looru, ani simankise kilo kɛmɛ naani ni kilo bilooru sara, ka o muso ta kokura. ³ Ne ko a ma ko: «To ne fɛ ka mɛɛn, i kana i yɛrɛ bla jatɔya ra, i kana sɔn cɛ wɛrɛ ra; ne fana bɛna to ni i ye o cogo kelen le ra.»

⁴ Ayiwa, Izirayelimɔgɔw bɛna wagatijan kɛ, masacɛ tɛna kɛ o fɛ, kuntigi tɛna kɛ o fɛ, o tɛna saraka bɔ, kabakurujan tɛna kɛ o fɛ, o bɛ min sɔn, saninderege† tɛna kɛ o fɛ, batofen tɛna kɛ o fɛ.

⁵ Nka o kɔ fɛ, Izirayelimɔgɔw bɛna sekɔ ka na; o bɛna Matigi Ala ta jɛnɔgɔnɔya nini, o ta Ala, ka o ta masacɛ Dawuda ta duruja fana yɔrɔnini. Wagati nataw ra, Alapasiran bɛna don o ra; o yɛrɛyɛrɛtɔ bɛna na Matigi Ala fɛ, janko ka na nɛɛma sɔrɔ a fɛ.

4

Ala k'a ta mɔgɔw jaraki

¹ «E, Izirayelimɔgɔw, aw ye Matigi Ala ta kuma lamɛn, sabu kiti dɔ bɛ Matigi Ala ni a ta jamana mɔgɔw cɛ, sabu kankɛlɛntigiya banna, pumanya banna, Ala lɔnniya banna jamana kɔnɔ.

² Danga kumaw, ani nanbara, ani mɔgɔfaga, ani sonyari, ani jɛnɛya, o le bɛ yɔrɔ bɛɛ ra; adamadenw jori bɛ yɔrɔ bɛɛ.

³ O kɔsɔn sukasi bɛna kɛ jamana kɔnɔ; jamana mɔgɔw bɛɛ baraka bɛna ban, ani fɛnɔnanaman minw bɛ kongo kɔnɔ, ani kɔnɔw bɛɛ; hali kɔgɔjirajɛgɛw, o bɛɛ bɛna faga ka ban.

⁴ «Nka mɔgɔ si kana sɔsɔri kɛ ni a mɔgɔnɔgɔn ye, mɔgɔ si kana si jaraki; ne bɛ kiti ra ni aw sarakalasebagaw le ye.

⁵ Aw bɛna talon ka ben teregban fɛ, aw ni ciraw bɛɛ bɛna talon ka ben su fɛ; ne bɛna aw bamuso* halaki.

⁶ Ne ta mɔgɔw bɛ halakira o ta kolonbariya kɔsɔn; i n'a fɔ aw banna lɔnniya ra, o ra ne bɛna aw bɔ ne ta sarakalasebagaya ra. I n'a fɔ aw jinana aw ta Ala ta sariya kɔ, o ra ne fana bɛna jina aw ta denw kɔ.

⁷ «O bɛ cayara ka taga cogo min na, o ta jurumun fana bɛ cayara ka taga ten le. Ne bɛna o ta yɛrɛbɔnya yɛlɛma k'a kɛ maroya ye.

⁸ Ne ta mɔgɔw bɛ jurumun minw kɛ, sarakalasebagaw bɛ baro o sarakaw le ra. Ni ne ta mɔgɔw bɛ kojugu kɛ, o le ka di o ye kɔsɛbɛ.

⁹ Min bɛna kɛ mɔgɔ tow ra, o kelen le bɛna kɛ sarakalasebagaw ra. Ne bɛna o ta kojuguw hake bɔ o ra; ne bɛna o sara ka kaɲa ni o ta kɛwalew ye.

¹⁰ O bɛna domuni kɛ, nka o tɛna fa. O bɛ jatɔya kɛ, nka o tɛna den sɔrɔ; sabu o bɔra Matigi Ala ko

* 3:1 3.1 O tun bɛ o rezɛnburuw kɛ ka batofen dow sɔn (Ezayi 16.7; Yeremi 7.18; 44.19). † 3:4 3.4 Saninderege tun ye sarakalasebaga ta fani dɔ ye, a tun bɛ se ka lagberi kɛ ni min ye. * 4:5 4.5 Aw bamuso, o kɔrɔ ye Izirayeli ta jamana.

11 ka o yeɛ bla jatɔya ra,
ka duvɛnkɔɔ ni duvɛnkura min.
O le ka faamuri bɔ ne ta mɔgɔw hakiri ra.

12 «Ne ta mɔgɔw bɛ o ta yirimɔgɔninw le jininka;
o ta lagberikebere le bɛ kuma o fɛ.

Jatɔya jusu min bɛ o ra, o le ka o lafiri;
o bɛ to jatɔya ra, ka o yeɛ mabɔ o ta Ala ra.

13 O bɛ sarakaw bɔ kuruw konna;
o bɛ wusunan sarakaw* bɔ kongoriw kan,
ani yirisunbaw, ani pepiliyesunw, ani terebentisunw jukɔɔ,
ko sabu o yiriw suma ka di.

O le kosɔn aw denmusow bɛ jatɔya kɛ,
aw dencew ta musow bɛ jɛneya kɛ.

14 Ne tɛna aw denmusow ta jatɔya hake bɔ o ra,
walama ka aw dencew ta musow ta jɛneya hake bɔ o ra,
sabu o ta cɛw yeɛ bɛ jenna ni jatɔmusow ye,
ka jɛn ka sarakaw bɔ ni jatɔyakebagaw ye o ta sonnikeɔɔw ra.
Hakiri tɛ jamana min ta mɔgɔw fɛ, o mɔgɔw bɛ halaki le.

15 «E, Izirayeli, hali ni ele ka i yeɛ bla jatɔya ra,
Zuda fana kana na jaraki ben a yeɛ kan;
aw kana taga Giligali†,
aw kana taga Beti Aveni‡,
ka taga kari k'a fo ko:
<Ne bɛna kari Matigi Ala janaman tɔgo ra!»

16 «Misimuso bɛ muruti cogo min na,
Izirayeli fana bɛ muruti o cogo le ra.
Yala o cogo ra Matigi Ala bɛ se ka domuni di o ma
i ko sagaden min pasumanin bɛ yɔɔɔ laganfiyanin na wa?

17 Efirayimu§ jenna ni josɔnbagaw le ye;
aw y'a to yi!

18 Ni duvɛn ka o bla dɔɔɔn, o bɛ o yeɛ bla jatɔya ra;
maroyakow le ka di o ta kuntigiw ye kɔsɛbɛ.

19 Fɔɔɔ bɛna o ta ka taga ni o ye;
ni o kera, o ka saraka minw bɔ, o maroya bɛna o mina.»

5

Izirayeli ni Zuda ta kiti

1 «Aw sarakalasebagaw, aw ye nin lamɛn!
Aw Izirayelimɔgɔw, aw ye aw janto nin kuma ra!
Masacɛ ta somɔgɔw, aw ye aw toro malo!
Nin kiti dabɔra aw le kama,
sabu aw kera jan le ye mɔgɔw na Misipa*,
aw kera jo sirinin le ye mɔgɔw na Tabori kuru† kan.
2 Aw ka dingaba le sogi mɔgɔw na Sitimu,
nka ne bɛna aw ta kojuguw bɛɛ hake bɔ aw ra.

3 «Ne kɔni ka Efirayimu lɔn,
Izirayeli ma dogo ne ma.
Sisan, Efirayimu, ele ka jatɔya kɛ,
Izirayeli k'a yeɛ lanɔgo.

4 O ta kewalew bɛ o bari
k'a to o tɛ se ka seko ka na ne Ala fɛ tuun;

† 4:15 4.15 Giligali tun ye sonnikeɔɔɔ do ye, Zeriko dugu kere fɛ, min kera sababu ye ka Izirayelimɔgɔw kunnacɛn ka o bla josɔn na (Oze 9.15; 12.12; Samawilu folɔ 11.13-15). ‡ 4:15 4.15 Beti Aveni kɔɔ ye ko: kojuguso; o tɔgo lara Beteli ra, sabu Yerobohamu tun ka saninnisiden do lalaga ka o bla Beteli ka o kɛ batofɛn do ye. § 4:17 4.17 Efirayimu tun ye Izirayeli mara bɛɛ ra belebeleba ye, o kosɔn tuma dɔw ra a bɛ bla Izirayeli mara bɛɛ no ra.

* 5:1 5.1 Misipa tun ye jo musoman Asera ta sonnikeɔɔɔ do ye Oze ta wagati ra. † 5:1 5.1 Tabori kuru tun ye Kanaanakaw ta sonnikeɔɔɔ do ye.

sabu jatoya jusu le be o ra,
o fana te Matigi Ala lon.

⁵ Izirayeli ta yerebonya le k'a jaraki.
Izirayeli ni Efirayimu ta kojuguw bena o laben.
Zuda fana bena ben ni o ye.

⁶ «O bena taga ni o ta began sarakaw ye,
ko o be taga Matigi Ala bato;
nka o tena Matigi Ala ye,
sabu Matigi Ala bora o ce ra.
⁷ O ka Matigi Ala janfa,
sabu o ka sokofedenw woro.
Sisan, karokura bolon na,
o ni o borofenw bee bena halaki.»

Efirayimu ni Zuda ta kere

⁸ «Aw ye buru fiye Gibeha!
Aw ye siranegeburu fiye Rama!
Aw ye kule ka Beti Avenikaw lasomi!
Boniyaminukaw, aw ye aw kofeyoro korosi de!

⁹ Efirayimu bena ke yoro lakolon ye
Ala ta kiti lon na.
Ne be o kuma min lase Izirayeli ta gbaw ma,
sigiya si te o kuma ra.

¹⁰ Zuda kuntigiw be i ko mogo minw be yorow danw yelema ka do fara o ta yoro kan.
O koson ne bena ne ta jusugban bon o kan i ko jiba.

¹¹ «O ka Efirayimu minako juguya, ka kiti ben a kan;
sabu a k'a latige ko a be tugu fengbansanw le no fe.

¹² O le koson ne koni bena Efirayimu cen
i ko cenrifen be fen cen cogo min na.
Ne bena Zuda fana cen,
i ko fen be tori ka cen cogo min na.

¹³ Efirayimu k'a ta bana ye tuma min na,
Zuda k'a ta joriw ye tuma min na,
Efirayimu tagara Asirikaw fe;
a ka cira bla ka taga o ta masaceba fe.
Nka ale tena se ka aw keneya,
a tena se ka aw ta joriw flake.

¹⁴ «Ne le bena wuri Efirayimu kama i ko jara,
ka wuri Zuda ta somogow kama i ko jarkanbelen.
Ne, ne bena o sogo tigetige, ka taga;
ne bena o mina ka taga ni o ye, mogo si tena se ka o bosi ne boro.

¹⁵ O ko, ne be seko ka taga ne boyoro ra,
fo o yere ye na a lon ko olugu jarkira.
O tuma le ra, o bena jija ka ne ta neema jini;
o deguninba bena jija ka ne ta jernogonya jini.»

6

Ala ta mogow ta nimisarikumaw

¹ «Ayiwa, aw ye na,
an ye seko Matigi Ala fe.
Ale le benna an kan i ko wara,
nka a bena an bosi.
A ka toro ben an kan,
nka a bena an ta torow ban.

² Sani tere fla ce, a bena a to an ye panamanya tuun;
a tere sabanan, a bena an lawuri,
janko an ye panamanya a ja koro.

³ An y'a lon ko Matigi Ala le ye Ala ye;
an ye jija k'a lon.

I n'a fɔ sigiya t'a ra, ko dugugbeda bɛna se,
sigiya t'a ra, fana ko a bɛna na an dɛmɛ.
A bɛna na an fɛ i ko sanji,
i ko sanji laban min bɛ sumaya don dugukolo ra.»

Ala k'a ta mɔgɔw jaraki

⁴ «E, Efirayimu, ne bɛna mun le kɛ ele ra sa?

E, Zuda, ne bɛna mun le kɛ ele ra?

Aw ta kanuya bɛ tɛmɛ i ko sɔgomada bugun,
a bɛ tɛmɛ i ko gɔmiji min bɛ ja yɔrɔnin kelen na.

⁵ O le kosɔn, ne ka ne ta ciraw ci aw kama;
ne ka aw halaki ni ne darakumaw le ye.

Ne ta kiti bɛna ben aw kan i ko tere yeelen.

⁶ Sabu ne bɛ kanuya le fɛ,
ne tɛ saraka fɛ;

ne bɛ Ala lɔnniya le fɛ

ka tɛmɛ saraka jɛnitaw* kan*.

⁷ «Aw ka ne ta jɛnɔgɔnya* cɛn, i ko Adama k'a cɛn cogo min na;
aw ka ne janfa o yɔrɔ le ra.

⁸ «Galadi† ye kojuguɛbagaw ta dugu le ye;

mɔgɔ faganinw joriw nɔw bɛ yi.

⁹ Benkanɛbagaw bɛ dogo ka mɔgɔw kɔnɔ cogo min na,
sarakalasebagaw b'a kɛ ten le.

O bɛ dogo ka mɔgɔw faga Sikɛmu dugu sira ra;
o bɛ o kojugubaw le kɛra.

¹⁰ Ne ka kojugubaw ye Izirayelimɔgɔw cɛ ra;

Efirayimu bɛ jatɔya kera,
Izirayeli b'a yɛrɛ lanɔgɔra.

¹¹ «E, Zuda, simantigɛ‡ dɔ labɛna ele fana kama!»

7

Ala k'a ta mɔgɔw jaraki tuun

¹ «Tuma min ne tun b'a fɛ ka ne ta mɔgɔw ta bonya lasekɔ o ma,

tuma min ne tun b'a fɛ ka Izirayeli kisi,

Efirayimu ta jurumunw, ani Samari* ta kɛwalejuguw bɔra kɛnɛ kan;
sabu o ka janfakow kɛ.

Sonw bɛ don fɔ bonw kɔnɔ,

benkanɛbagaw bɛ ben mɔgɔw kan kɛnɛ ma.

² «O tun t'a miirira o jusu ra

ko ne hakiri bɛ o ta kojuguw bɛɛ ra.

Sisan kɔni o ta kɛwalejuguw ka o lamini fan bɛɛ ra;

ne na bɛ o ta kɛwalew bɛɛ ra.

³ «O bɛ kojuguw kɛ ka masace ninsɔndiya,

ka nanbarakow kɛ ka kuntigiw ninsɔndiya.

⁴ O bɛɛ ye jɛnyakebagaw le ye!

O bɛ i ko burujɛnigba gbanninmanba;

ni burujɛnbaga ka mugu nɔɔni ka ban, hali a tɛ tasuma kundon tuun,

fɔ ka taga burumugu bɛɛ funu.

⁵ An ta masace ta janagbɛ† lon na,

kuntigiw bɛ fa duvɛn na fɔ ka bana bla o yɛrɛ ra;

masace fana b'a boro lo o mɔgɔlɔgɔbɔbagaw ye.

* **6:6** 6.6 Yesu Kirisita ka nin kuma fɔ (Matiyu 9.13; 12.7). † **6:8** 6.8 Galadi tun ye Zuriden ba kɔfeyoro dugu dɔ ye. Masace Pekaya fagara o yɔrɔ ra (Masacew flanan 15.25). ‡ **6:11** 6.11 Simantige, o koro ye ko Ala bɛna o ta kojuguw sara di o ma. * **7:1** 7.1 O wagati ra Samari le tun ye Izirayeli mara ta duguba ye. † **7:5** 7.5 Ni masace tun bɛ sigi masaya ra, o tun bɛ janagbɛba dɔ kɛ a ye; mɔgɔ dow tun bɛ se ka janfa siri, janko ka masace faga o janagbɛ wagati ra (Masacew flanan 15.8-31).

⁶ «O be gbara masace ra,
 k'a soro o jusu gbannin lo i ko burujenigba;
 o korotoninba lo ka o ta janfa siri.
 Su be, o ta dimi tun malara,
 nka sogoma o ta dimi be wuri i ko tasumamana.
⁷ O be jusu gbannin lo i ko burujenigba;
 o be o ta kuntigiw halaki.
 O ta masacew be be benben,
 nka o si te ne taso wele.

⁸ «Efirayimu k'a yere jagami siya tow ra;
 Efirayimu kera i ko nomi min ma yelema.
⁹ Siya were mogow k'a baraka ban,
 nka ale yere ma o lon.
 A be korora fo k'a kunsigi gbe,
 nka ale yere ma o lon.

¹⁰ «Izirayeli ta yerebonya le k'a jaraki.
 Nka o be n'a ta, o te seko ka na Matigi Ala fe, o ta Ala;
 o te Matigi Ala ta jehogonya jini.
¹¹ Efirayimu kera i ko tugani naloman,
 hakiri te min fe.
 O be Misirankaw le wele ko o ye na o deme,
 o be taga Asirikaw le fe ko olugu ye o deme.

¹² «Nka ka o tagato to,
 ne be ne ta jo firi o kan ka o mina,
 ka o sama ka o ben,
 i ko konow be ben cogo min na.
 Ni ne nana a men tuma o tuma ko o be lajenna,
 ne bena o ta kojuguw hake bo o ra.
¹³ Bonu le bena o soro,
 sabu o borira ka o yere mabo ne ra.
 Kojuguba le bena ben o kan,
 sabu o murutira ne ma.
 Ne koni tun b'a fe ka o bosi,
 nka olugu be faninyaw le fora ne ta ko ra.
¹⁴ O be to ka majumankokanw fo o ta layorow ra,
 nka o te kule ni o jusukun be ye ka ne wele.
 O be o yere fari tigtige[‡] janko ka siman ni rezen soro,
 nka o be o ko don ne ra.

¹⁵ «Ne le tun be o karan, ka baraka don o ra;
 nka olugu ka kojugu le miiri ne kama.

¹⁶ Hali ni o sekora ka bo o ta sirajugu kan,
 o te teren ka na ne Ala fe.
 O be i ko kalan min terennin te.
 O juguw bena o ta kuntigiw faga ni kerekemuru ye,
 o ta kumajuguw koson.
 Mogow bena yereko o ma Misiran jamana ra.»

8

Ala ta mogow ka Ala kan bla

¹ «Buru la i da ra, k'a fiye!
 Kojugu be nana Matigi Ala ta so kama i ko bon!
 Sabu o ka ne ta jehogonya* cen;
 o ma son ne ta sariyaw ma.
² O kulera ka ne wele ko:
 <An ta Ala, anw Izirayelimogow, anw ka i lon!»

[‡] 7:14 7.14 O tun be o fari tigtige ka o ta batofenw le daari, janko o batofenw ye o ta senefenw ja (Masacew folo 18.28).

³ «Izirayeli banna koɗuman ma;
o koson o juguw bena o noɓben.

⁴ O yere ka masacew sigi o yere kunna,
k'a sorɔ ne le ma o ci.

O ka kuntigiw sigi o yere kunna,
k'a sorɔ ne ma bo a kala ma.

O ka o ta warigbew ni o ta saninw gbasi ka o ke batofenw ye,
ka o ke sababu ye ka o yere halaki.

⁵ «E, Samari, moɓo si te aw ta saninmisiden* fe;
ne dimina aw korɔ kosebe.

Aw bena se ka bo aw ta saninyabariya ra tuma juman le?

⁶ «Aw ta saninmisiden te Ala ye!

A bora Izirayelimogow yere le ra;
baarakɛbaga do le k'a lalaga.

O koson o bena Samari ta saninmisiden cici fo k'a mugumugu.

⁷ «O ka foɓo le dan siman no ra;

o fana bena sanfoɓo le tige siman no ra.

O ta simanw si tena falen;

ni min ka falen, kise tena ke o ra.

Ni kise fana kera min na,

moɓo werew le bena o bee domu o fe.

⁸ «Siya werew ka Izirayeli kunu.

Sisan o be siya tow ce ra i ko mina jacintan;

⁹ sabu o tagara Asiri.

Efirayimu be i ko kongofali min be a kelen na;

¹⁰ Efirayimu k'a pamogocew san ni bonyafenw le ye.

Nka hali ni o ka bonyaw di siya werew ma, ne bena o lajen;

kuntigiw ta masaceba bena o minako juguya, fo ka o halaki.

¹¹ «Efirayimu ka sarakabonan caman lo

ko a be jurumunyafa sarakaw* bo;

nka o sarakabonanw yelemana

ka ke jurumunkeyorow le ye.

¹² Hali ni ne ka ne ta sariya ta kumaw sebe caman k'a di o ma,

a bena ke o fe i ko o toro ma kuma min men ka ye fiyewu.

¹³ O be sarakaw faga ne ye, ka o sogo domu;

nka o sarakaw man di ne Matigi Ala ye.

Sisan Matigi Ala bena a hakiri to o ta jurumunw na,

a bena o ta terenbariyaw hake bo o ra.

O bena seko ka taga Misiran†!

¹⁴ «Izirayeli jinana a danbaga ko;

o ka masabonbaw le lo.

Zuda ka dugu barakaman caman lo,

nka ne bena tasma lajigi o ta duguw kan,

ka o ta masabonbaw jeni.»

9

Bono min bena Izirayeli sorɔ

¹ «Ele kana ninsondiya de, Izirayeli!

Ele kana nagari i ko jamana tow;

sabu ele ka jatoya ke,

ka i yere mabo i ta Ala ra.

I be i ta jatoya sara min sorɔ simangbasikenew* bee kan,

* 8:5 8.5 Yerobohamu le tun ka o saninmisiden lalaga ka o bla Beteli (Masacew folo 12.28-29). † 8:13 8.13 Ka

seko ka taga Misiran, o korɔ ye ko Izirayeli bena tooro tuun, i n'a fo wagati min na o tun be jonya ra Misiran. * 9:1

9.1 O simangbasikenew fana tun ye sonnikeyoro dow ye.

o le diyara i ye.

² Nka simangbasikene ta siman,
ani rezenforogiyoro ta rezen tena se ka mogōw baro,
rezenji tena o labo.

³ O tena to Matigi Ala ta jamana ra.
Efrayimu bena seko ka taga Misiran;
o bena taga domuni saninyabariw domu Asiri jamana ra.

⁴ O tena rezenji sarakaw* bo Matigi Ala ye tuun;
o ta saraka faganinw tena diya Ala ye.
O ta saraka domuniw bena ke o fe i ko sanga domuni;
ni mogō min k'a domu, o tigi b'a yere lanogō.
O ta sarakaw bena ke o yere ta le ye;
a tena don Matigi Ala ta so kono.

⁵ «Aw bena mun le ke janagbelonba ra?
Aw bena mun le ke Matigi Ala ta panagbelon na?

⁶ «Ayiwa, o tagato fle,
sabu o ta jamana bee cenna.
Misiran jamana le bena aw ladon;
Menfisi† dugu le bena ke aw ta kaburu ye.
Binjuguw bena o ta naforo bee cen;
naniyiririw bena wuri o ta bonw kono.

⁷ «Ayiwa, hakebolon be nana!
Kojugu saralon be nana!
Izirayeli ka kan ka o lon.
Ala ta cira kera fato le ye,
Ala Nin be min kono, o kera hakirintan ye!
Aw ta terenbariya cayakojugu le nana ni o ye,
ani aw ta juguya cayakojugu.

⁸ «Ala ta cira le ye Efrayimu korosibaga ye
Ala yere togo ra.
Nka o be jan la a pa a temesiraw bee ra,
ka kojugu suguya bee ke a ra, hali a ta Ala ta so kono.
⁹ O ka o yere bla kojuguke ra fo ka teme a dan kan,
i n'a fo o tun k'a ke Gibeha cogo min na.
Ala bena a hakiri to o ta jurumunw na;
a bena o sara ka kana ni o ta terenbariyakow ye.

¹⁰ «Ne tun ka Izirayeli soro minke,
a tun kera i ko mogō ka rezenmo soro kongokolon konon.
Ne ka aw bemaw ye minke,
o tun kera i ko mogō ka torosun den folo moninw soro.
Nka o nana se Baali Pehori‡ minke,
o ka o yere bla o marobariyakow ra;
a laban olugu yere kera fen haramunin ye
i n'a fo o tun ka o batofen min kanu.

¹¹ Efrayimu ta noro bena taga
i ko konon be wuri a kaman na ka taga cogo min na.
Muso tena konon ta tuun,
musokonoman tena ye tuun, janko ka na fo ko a be jigi.

¹² Hali ni o ka den soro, k'a lamon,
sani o denw ye koroya, ne bena o bosi o boro§.
Ni ne ka na ne yere mabo o ra tuma min na,
o tuma ra bono le bena o soro.

¹³ Ne tun be Efrayimu yera i n'a fo Tiri dugu,
min tun siginin be yorjuman na.

† **9:6** 9.6 Menfisi tun ye Misiran ta duguba ye. Masacew ta kaburuw tun be yi. Oze be nin fo ka Izirayelimogow logobo. ‡ **9:10** 9.10 Baali Pehori ta ko: Aw ye Jateri 25; 31.16 fle. § **9:12** 9.12 Kitabu dow konon a sebera ko: janko mogō si kana to o ko.

Nka Efirayimu bēna a denw cē ka taga ni o ye o fagabaga fē.

¹⁴ E, Matigi Ala, a di o ma!

I bēna mun le di o ma sa?

Kōnōcēnbana bla o ta musow ra,

ka o sinw ja.

¹⁵ «O ka o ta kojugu bēē kē Giligali,

o kosōn ne ka o kōninya o yōrō ra.

Ne bēna o gbēn ka bō ne ta so kōnō

o ta kewalejuguw kosōn.

Ne tena to ka o kanu tuun;

o ta kuntigiw bēē ye mōgō murutininw le ye.

¹⁶ «Efirayimu bēna,

a lilinw bēē jara.

A tena den kē tuun.

Hali ni o ka den sōrō,

ne bēna o denw faga,

o den minw ko ka gbēlen o ma.

¹⁷ Ne ta Ala bēna ban o ra,

sabu o ma sōn k'a lamēn.

O bēna to ka yaala o kun fē le

siya tōw cē ra yi.»

10

Izirayeli ta jurumunw cayara

¹ «Izirayeli tun ye rezensunuman le ye,

min tun bē den kōsēbē.

Nka a denw nana caya minkē,

a k'a ta sōnnikeyōrōw fana caya.

A ta jamana nana cēna minkē,

a bē kabakurujan minw sōn a ka olugu fana cēna.

² O jusu terennin tē;

nka sisan o bēna o ta kojugu sara sōrō.

Ala yērē bēna o ta sōnnikeyōrōw benben,

ka o ta kabakurujanw cēn.

³ «O bēna a fō ko: «Masacē tē an fē,

sabu an ma siran Matigi Ala ja k'a bonya;

nka hali ni masacē tun bē an fē,

a tun bēna se ka mun le kē an ye?»

⁴ O bē kuma gbansanw fō;

o bē kari jōgōn ye, ka layiriw ta ni kumalakolonw ye.

O kosōn kitiw bē wuri yōrō bēē,

i ko bagasun bē falen foro kōnō walanw cē ra cogo min na.

⁵ «Samarikaw bē siranna Beti Aveni ta misiden ta ko ra,

sabu o jo ni a ta bonya bēē tagara.

O ta mōgōw bēna sukasi kē a kunna,

o ni o ta sōnnikebaga minw tun bē nāgarira o jo bonya kosōn fōlōfōlō.

⁶ O bēna taga o jo di Asirikaw ma,

k'a kē o ta masacēba ta bonya ye.

Maroya bēna Efirayimu mina,

Izirayeli kun bēna suuru a ta kewalew kosōn.

⁷ Samari halakira ka ban pewu!

O ta masacē kera i ko jiwōyo ka yirikunkurun min ta.

⁸ Aveni sōnnikeyōrō minw bē kongoriw kan,

Izirayeli tun bē jurumun kera o yōrō minw na,

o yōrōw bēna halaki;

binjuguw ni nānisunw bēna falen yi.

O wagati ra, o bēna a fō kuruw ye ko:

<Aw ye an datugu!>
 O b'a fɔ kongoriw ye ko:
 <Aw ye ben an kan*!>

⁹ «Kabini Gibeha ta ko wagati ra, Izirayeli, ele ka terenbariyakow ke; i fana tora o ko kelenw le ra.

Yala kere ma mogo terenbariw halaki Gibeha wa?

¹⁰ Ni wagati min ka ne diya, ne bena o ta kojuguw hake bo o ra.

Siya werew bena lajen o kama;

o ka jurumun fla min ke,

o bena negejorokow don o ra o jurumunw koson.

¹¹ «Efrayimu ye misigberen le ye, min korora ka na;

ka siman dondon k'a kise bo, o le ka di a ye.

Nka ne bena zu la a kan cɛnuman kan;

ne bena misidaba siri Efrayimu na,

Zuda bena sene ke,

Yakuba† bena misidaba sama.

¹² «Aw ye terenninya le dan

ka numanya sorɔ a siman ye.

Aw ye forokura laben;

sabu Matigi Ala ta neema piniwagati sera,

sani a ye na terenninya jigi aw kan, i ko sanji.

¹³ Nka aw ka juguwa le sene,

aw fana ka kojugu le sorɔ o siman ye;

aw ka aw ta nanbara tonɔ le domu,

sabu aw ka aw jigi la aw yere ta lonniya le kan,

aw ka aw jigi la aw ta kerekeden camanw le kan.

¹⁴ O koson kere mankan bena wuri aw ta mogow ce ra.

Aw ta kerebonbaw be bena benben,

i n'a fɔ Saliman ka Beti Aribeli halaki cogo min na kerekelon na,

lon min na o ka bamusow ni o denw be dondon ka o terege jɔgon kan.

¹⁵ Beteli ta ko bena min lase aw ma, o le ye nin ye;

sabu aw ta kojugu dama temena.

Ni dugu gbera doron,

o bena a sorɔ ko Izirayeli masace ta banna pewu.»

11

Izirayeli ma Ala ta makari lon

¹ «Wagati min Izirayeli tun ye denmisen ye, ne tun k'a kanu.

Ne ka ne dence wele ka bo Misiran.

² Nka sisan mogo werew ka o wele,

o fana tagara olugu le ko;

o ka Baali* ta jo son,

ka wusunan sarakaw* bo batofen werew ye.

³ K'a sorɔ ne le ka Efrayimu fitinito mina a boro ma k'a degi tagama ra;

nka o m'a lon ko ne le tun be olugu kisira.

⁴ Ne ka o mina ni mogoya ye,

ka norɔ o ra ni kanuya ye.

Ne ka doni ta ka bo o kan na,

ka suuru ka domuni di o ma.

⁵ «O tena seko ka taga Misiran tuun,

nka Asirikaw ta masace bena sigi o kunna,

sabu o ma son ka seko ka na ne fe.

⁶ Kerekemuru bena to ka yelama, ka cenri ke o ta duguw konɔ;

o juguwa bena o ta duguw dondaw ta sogonanw karikari,

* **10:8** 10.8 Nin kumaw b'a yira ko Izirayelimogow jigi tigera. Nin kumaw fora ka dunuɔa laban ta kiti ko yira (Luka 23.30, Yirari 6.16). † **10:11** 10.11 Yakuba, o koro ye Izirayeli. **11:1** 11.1 Nin kuma fora Matiyu 2.5.

ka o bεε faga ka ban,
o ta njaninyajuguw koson.
7 Ne ta mɔgɔw kera lanabariw le ye;
ne b'a fɔ o ye ko o ye o na kɔrɔta ka ne fle,
nka o tε sɔn ka o na kɔrɔta.»

Ala bε makari a ta mɔgɔw ra

8 «E, Efirayimu, ne bε se ka ban aw ra cogo di?
Izirayeli, ne bε se ka aw labla aw juguw ye cogo di?
Yala ne bε se ka aw mina i ko ne ka Adima* dugu mina cogo min na wa?
E, yala ne bε se ka aw kε i ko ne ka Seboyimu dugu kε cogo min na wa?
Aw hina bonyara ne jusu ra,
fɔ ka ne ta miiriyaw bεε yeɓema.
9 Ne tɛna aw mina ka kaɲa ni ne ta dimiba ye,
ne tɛna Efirayimu halaki tuun;
sabu ne tε adamaden ye,
ne ye Ala le ye.
Ne le ye Ala saninman ye aw cε ra;
ne diminin tɛna na aw kama.

10 «O bɛna tugu Matigi Ala ko,
Matigi Ala min kan bε i ko jara kulekan.
Ni Matigi Ala kan bɔra,
a denw yereyerεto bε bori ka na ka bɔ terebenyanfan na.
11 O yereyerεto bɛna bori ka na ka bɔ Misiran i ko kɔnɔninw;
o bɛna na ka bɔ Asiri jamana ra i ko jenεtuganiw.
Ne bɛna o ladon o ta sow kɔnɔ tuun.
Matigi Ala ko ten.»

12

Ala ka Yakuba ta mɔgɔw jaraki

1 «Efirayimu ka ne lamini ni faninya le ye,
Izirayeli ka ne lamini ni janfa le ye.
Hali bi Zuda murutira Ala ma;
o murutira Ala saninman cantigi ma.
2 Efirayimu b'a yere barora ni fɔɲo le ye;
a bε bori terebɔyanfan ta fɔɲo le ko.
Lon o lon a bε dɔ fara a ta nanbara kan,
ka dɔ fara a ta kojuguw kan.
A ka jenɲogɔnya don ni Asiri jamana ye;
a bε oliviye turu bla ka taga Misiran.
3 Matigi Ala bε kiti le ra ni Zuda ye;
a bɛna Yakuba ta mɔgɔw sara ka kaɲa ni o tagamacogo ye,
ka o ta kewalejuguw sara di o ma.
4 Ka Yakuba* to a bamuso kɔnɔbara ra, a k'a flaniɲogɔn sen mina;
a kɔrɔyara minke, a ka siyen ta ni Ala ye.
5 A ka siyen ta ni meleke ye ka se sɔro.
A kasira ka Ala daari ko Ala ye baraka don ale ra.
A ka Ala ye Beteli;
Ala kumana ni a ye o yɔrɔ ra.

6 «Matigi Ala, Fangatigi!
Matigi Ala, o le ye a tɔgɔ ye.
7 O koson ele kɔni ka kan ka seko ka na i ta Ala fε,
ka numanya ni terenninya sira tagama,
ka i jigi la i ta Ala kan tuma bεε!

8 «Nin mɔgɔw bε o ta sumanikenanw yeɓema i ko Kanaanakaw,
sabu tɔɲɔri le ka di o ye.

* 11:8 11.8 Adima ni Seboyimu: o dugu fla halakira ni Sodomu ni Gomori duguw ye (Damina 10.9; 14.2,8). * 12:4
12.4 Yakuba ta ko: Damina 25.19-26; 32.23-32.

⁹ Efirayimu ko: <Ne ka fen caman soro,
ne ka navoroba soro!
Nka mogó tēna foyi soro ne ta koketaw ra
min ye jurumun ye!>

¹⁰ «Kabini aw bora Misiran jamana ra,
ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.
Ne bēna fanibonw le ke aw siyoroŵ ye tuun,
i n'a fo aw b'a ke cogo min na aw ta gbatakoroŵigi panagbe[†] lonw na.

¹¹ «Ne kumana ciraw fe;
ne yere ka fen caman yira o ra.
Ne ka kuma koromanw don ciraw da ra
ko o y'a fo mogow ye.

¹² «Kojugu be Galadi,
o koson olugu tēna ke foyi ye.
O be misitoranw ke saraka ye Giligali,
o koson o ta sarakabonanw bēna benben ka ke kabakurutonw ye forow konó, walanw
ce ra.

¹³ «Yakuba tun borira
ka taga Aramu mara kongoyoroŵ ra,
Izirayeli ka baara ke ka muso do mamina;
a ka saga gben janko ka muso soro k'a furu.[‡]

¹⁴ «Matigi Ala ka Izirayeli labo Misiran cira do le sababu ra;
a k'a janto o ra, cira[§] do le sababu ra.

¹⁵ «Efirayimu ka Ala jusu bo kosebe;
o koson a Matigi bēna a ta kojugu ben a yere kun na,
k'a ta mafiyenyariw seko k'a ben a yere kan.»

13

Izirayeli ta kiti

¹ «Ni Efirayimu tun kumana, mogow tun be yereyere;
ale le tun korotara ka teme be kan Izirayeli jamana ra.
Nka a ka Baali* ta jo son, k'a yere jaraki;
o koson a sara.
² Nka hali sisan o belen be do farara o ta jurumunw kan.
O be o ta warigbe yeele ka o ke batofenw ye.
O be o fenw lalaga ka kapa ni o yere ta hakiri le ye;
mogó boro no lo.
O b'a fo mogow ye ko: <Aw ye sarakaw faga nin jow ye!>
Mogow be son ka nin misiden warigheramanw kanu fo ka o da sonson cogo di?
³ O koson o bēna teme i ko sogomada bugun;
o bēna ke i ko gomiji min te meen ka ja.
O bēna ke i ko foŵo be simanpaga min ta simangbasikene kan ka taga ni a ye;
o bēna ke i ko sisi min be bo gbabugu wo fe ka tunu.

⁴ «K'a soro ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala,
kabini aw boto Misiran jamana ra.
Aw ma Ala were lon ni ne te,
kisibaga were fana te yi ni ne te.

⁵ Ne le ka ne janto aw ra kongokolon konó,
tuma min na aw tun be o dugukolo jintan na.

⁶ «Nka o nana domuni soro ka fa!

[†] **12:10** 12.10 O panagbe ra Izirayelimogow tun be si gbataw koro ka o hakiri jigi o ta kongokolon tagama wagati ra. [‡] **12:13** 12.13 O kuma be soro Damina 18.1-5; 29.1-30. [§] **12:14** 12.14 O cira ye cira Musa le ye (Jateri 12.6-8; Sariya 18.15-18).

O fara minke, o ka o yere bonya;
o koson o jinana ne ko.

⁷ O koson ne fana bena ben o kan i ko jara;
ne bena dogo ka den sira ra ka o konko i ko waraninkala.

⁸ Ne bena fariya o ma i ko wara min denw tara ka bo a koro;
ne bena o disiw kari ka o dayele,
ka o domu i ko jaramuso.
Kongowaraw bena o sogo to tigetige.

⁹ «Izirayeli, ele halakira,
sabu ne min ye aw demebaga ye,
aw wurira ne kama!

¹⁰ Aw ta masace min tun ka kan ka aw kisi
ale be min?

Aw ta duguw kititigebagaw be min,
aw tun b'a fora minw koson ko: <Masace ni kuntigiw di an ma*!>

¹¹ Ne diminin le tun ka masace di aw ma;
o ra ne jusu bonin le fana nana o masace ta ka bo yi!

¹² «Efrayimu ta jurumun bee sebenin lo k'a bla,
o ta terenbariyaw maranin lo.

¹³ Dimi bena ben o kan i ko muso jigibagato ta dimi;
nka den do lo, hakiri te min fe;
a worotuma sera,
nka a te sonna ka bo.

¹⁴ «Ayiwa, yala ne be son ka nin mogow kisi saya dibi ma tuun wa?
Ne be son ka o bosi saya ma tuun wa?
E, saya, i ta sebagaya yira o ra de!
Saya dibi, i ta fagaribiye bo o kama de!
Ne tena o fle ni hina ye tuun.

¹⁵ «Hali ni Efrayimu ta sorota cayara k'a siginin to a balemaw ce ra,
tereboyanfan ta fono gbanninman bena na;
Matigi Ala bena o fiye ka bo kongokolon fan na,
ka o ta bununw ja,
ka o ta kolonw ja.
O juguw bena o ta naforoblayoro fen nafamanw bee ce ka taga ni a ye.»

14

¹ «Jaraki bena ben Samarikaw kan,
sabu o murutira o ta Ala ma.
O juguw bena o faga ni kerekemuru ye;
o bena o ta denfitiniw terege dugu ma,
ka o ta musokonomanw konko faran.»

Ala ko a ta mogow ye nimisa o ta jurumun na

² «E, Izirayeli, aw ye seko ka na Matigi Ala fe, aw ta Ala;
sabu aw ta jurumunw le ka aw laben.

³ Aw ye seko ka na Matigi Ala fe;
aw ye na kuma, k'a fo a ye ko:
An ta jurumunw bee yafa an ma,
ka an minako na.

An be an darakan le di i ma saraka ye ka i bonya ni o ye,
misitoranw no ra.

⁴ Asirikaw tena se ka an kisi,
an tena yelen sow kan ka taga kere ra.
An yere boro ka fen min lalaga, an tena a fo o ma tuun ko: <An ta Ala!>
Sabu ele le be hina ferita ra!»

* 13:10 13.10 O kow be soro Samawilu folo 6.1-10. † 13:14 13.14 Poli ka nin kumaw fo k'a yira ko saya ma se ka foyi ke Yesu Kirisita ra (Korentikaw folo 15.55).

Ala bēna koɓuman ke a ta moɓow ye

⁵ «Ne bēna o keneya ka bo o ta lanabariya ra.

Ne bēna o kanu ni ne jusukun bēe ye;

sabu ne ta dimi mabōra o ra.

⁶ Ne bēna ne ta baraka lajigi Izirayeli kan i ko gomiji;

o bēna fiyeren i ko kongobinw,

ka o lili don dugukolo ra i ko Liban jamana ta sediriyiribaw.

⁷ O yiriborow bēna janya;

o ta ceɓa bēna ke i ko oliviyesun ta ceɓa,

ka o kasa diya i ko Liban yiritu kasa.

⁸ Moɓow bēna sigi o suma ra tuun.

O bēna falen i ko simankise, ka wuri,

ka fiyeren ka ɓa i ko rezen.

O bēna toɓo soro i ko Liban jamana ta rezenji.

⁹ E, Efirayimu, ne ni batofen juman le be kelen ye?

Ne le be aw ta daariri jaabi,

ne le be ne janto aw ra.

Ne le be i ko siperesisun min nugunin lo tuma bēe;

aw be den soro ne le sababu ra.»

¹⁰ Ni moɓo min ye hakiritigi ye,

o tigi ye hakiri soro nin kow ra.

Ni moɓo min ye faamurikebaga ye,

o tigi ye nin kow faamu.

Sabu Matigi Ala ta siraw terennin lo.

Moɓo terenninw be o siraw le tagama;

nka Ala kanblabagaw be talon ka ben o sira kan.

YOWELI TA KITABU Kitabu faamucogo

Cira Yoweli tun be Zuda mara ra, Zeruzalemu dugu kere fe.

Ala ta mogow ta kojuguw koson, Ala ka cira Yoweli ci ka taga a fo o ye ko ale ta kiti bena ben o kan. A bena cenrifen suguya caman ci ka na o kama, ka na o ta simanw bee halaki, ka kongon ben o kan. O tonw kera i n'a fo Ala ta kerekedenw. O ra Ala ta mogow ka kan ka nimisa ka o ta kojuguw dabra. Ni o kera, Ala bena yafa o ma, ka o ta simanw ja tuun.

Nin kitabu konon, Ala ta kiti wagati be wele fana ko Matigi Ala ta lon. O le kera kitabu kunba yere ye.

Cira k'a fo fana ko lon do bena se, Ala bena a nin lajigi a ta mogow kan, k'a ta sebayaya di o ma (3.1-5).

Kitabu konokow

Ala be tonw bla ka na jamana kama (1)

Ala b'a fe a ta mogow ye nimisa ka kojugu dabra (2)

Ala bena kojuman ke a ta mogow ye tuun (3)

Ala bena siya tow fana ta kojugu hake bo o ra (4)

Ala ka cenri lase a ta mogow ma

¹ Matigi Ala k'a ta kuma min lase Petuweli dence Yoweli ma, o le ye nin ye. A ko:

² Aw cekorobaw, aw ye nin lamem!

Aw jamana mogow, aw bee ye aw toro malo!

Yala nin jogon kera aw ta wagati ra wa,
walama a kera aw bemaw ta wagati ra wa?

³ Aw ye nin lakari aw dencew ye,
aw dencew fana y'a lakari o dencew ye,
olugu fana y'a lakari o ta durujaw ye.

⁴ Situmuw ka siman to min to, nodomutonw ka o domu.

Nodomutonw k'a to min to, tonbaw ka o domu.

Tonbaw k'a to min to, tumuwulenninw ka o domu.

⁵ Aw dorotow, aw ye kunu sunogo ra ka kasi!
Aw duvenminbagaw bee, aw ye mapumankokanw fo!

Aw ye mapumankokanw fo duvenkura koson,
sabu duvenji tigera ka bo aw da ra!

⁶ Siya do benna ne ta jamana kan;
o baraka ka bon, o te se ka jate ka o da lon.

O jinw be i ko jara jinw,
o dagbagaw be i ko jaramuso dagbagaw.

⁷ O ka ne ta rezenforo cen,
o ka ne ta torosunw karikari;
o k'a faraw bee bo k'a bon dugu ma.
A yiriborow jajara.

⁸ Aw ye kasi i ko sunguru min ka borofaniw don,
k'a maminace su kasi.

⁹ Siman sarakaw* ni rezenji sarakaw* dablara
Matigi Ala ta so konon.

Sarakalasebaga minw be Matigi Ala ta baara ke
olugu be mapumankokanw fora.

¹⁰ Forow cenna;
dugukolo lakolon tora, sabu o ka simanw cen;
rezenjikura banna,
turu fana jara pewu.

¹¹ Aw senkebagaw, aw jigi tigera!
Aw rezensenbagaw, aw ye mapumankokanw fo!
Sabu alikama* ni orize cenna;

forow ta simanw bɛɛ halakira.

¹² Rezensunw jara,
torosunw fɔsɔnfɔsɔnna.

Gerenadisunw o, tamarosunw o, pɔmusunw o,
forow ta yiriw bɛɛ le jajara.

Adamadenw ta ɲagari bɛɛ banna pewu!

Ala ta mɔgɔw ka kan ka nimisa

¹³ Aw sarakalasebagaw, aw ye borɔfaniw don, ka maɲumankokanw fɔ!

Aw minw bɛ sarakaw bɔ sarakajenifen* kan, aw ye kasi!

Aw minw bɛ ne ta Ala ta baarakɛbagaw ye, aw ye su bɛɛ kɛ ni borɔfaniw ye aw yere ra,
sabu siman sarakaw* ni rezenji sarakaw* desera aw ta Ala ta batoso kɔnɔ.

¹⁴ Aw ye lon dɔ bla ka sun don,

ka jamalajenba kɛ ka Ala bato.

Aw ye cɛkɔrɔbaw lajen,

ani jamana mɔgɔw bɛɛ,

o ye na Matigi Ala, aw ta Ala ta batoso kɔnɔ;

aw ye Matigi Ala wele ko a ye aw demɛ.

Ala ka siman dɛɛ jamana kɔnɔ

¹⁵ E, lonjugu le ye nin ye dɛ!

Matigi Ala ta lon surunyara;

Sebɛɛtigi Ala ta cɛnrilonba,

o lon le bɛ nana yi.

¹⁶ Yala a ma domuni dɛɛ jamana kɔnɔ an yere ɲa na wa?

ɲagari ni jusudiya ma ban an ta Ala ta batoso kɔnɔ wa?

¹⁷ Siman danninw torira dugukolo jukɔrɔ;

bondow lakolon lo,

simanmarayɔrɔw benbenna,

alika* tɛ yera tuun!

¹⁸ E! Aw ye bɛganw segenin ɲunato fɛ!

Misikuruw bɛ yaalara o yere ma,

sabu domunikeyɔrɔ tɛ o fɛ tuun.

Hali sagaw ni baw, olugu bɛɛ segera.

¹⁹ E, Matigi Ala, ne bɛ kulera ele le nɔ fɛ,

sabu tasuma ka bɛganw ta domunikeyɔrɔw bɛɛ jeni kongo kɔnɔ;

tasumamana ka forow ta yiriw bɛɛ jenijeni.

²⁰ Kongosogow fana bɛ kasira ele le nɔ fɛ,

sabu kɔjiw bɛɛ jara;

tasuma ka o ta domunikeyɔrɔw jeni kongo kɔnɔ.

2

Matigi Ala ta lonba surunyara

¹ Aw ye buru fiye Siyɔn dugu kɔnɔ!

Aw ye mankanba ci ne ta kuru saninman kan!

Jamana mɔgɔw bɛɛ ye yereyere,

sabu Matigi Ala ta lon bɛ nana; a surunyara ka ban!

² O lon na, dibi bɛna don, ka yɔrɔ bɛɛ fin;

o lon na sankabaw bɛna caya, ka yɔrɔ bɛɛ kɛ dibikuruba ye!

Kɛrɛkɛden barakaman caman bɛ nana yi!

O nato bɛ i ko dibi le donna ka kuruw datugu.

A ɲɔgɔn ma deri ka ye ban,

a ɲɔgɔn fana tɛna ye tuun duruja nataw si ra!

³ O bɛ cɛnri kɛ o yere ɲa fɛ ka taga i ko tasuma farimanba;

o bɛ halakiri kɛ o yere kɔ fɛ ka taga i ko tasumamana.

Sani o ye na, jamana min tun cɛ ka ɲi i ko Edeni ta yiritupuman,

o le kera kongokolonba ye o temenin kɔ.

Mɔgɔ si tɛ bɔsi o boro!

⁴ O cogoya bɛ i ko sow cogoya,

o bɛ girin i ko kɛrɛkɛsow.

⁵ O mankan be bora i ko sowotoro minw be panpanna kuruw kunce ma.
O mankan be bora i ko tasuma le be binjalan jenina.
O be i ko kerekejama barakaman min labenna ka na lo kere kama.

⁶ Məgəw be yereyera o na,
məgəw be nada yelemana.

⁷ O be girin i ko kerekecfariw,
o be pan kogow kunna i ko kerekedenw.
Be be taga a ta sira fe,
be be to a ta sira kan.

⁸ O si te pəgən pəniḡni,
be be teren ka taga a ta sira le fe.
O be girin ka don maramafenw ce ra;
foyi te o lab.

⁹ O be girin ka la dugu kan,
o be bori dugu laminikogo kunna,
o be pan ka don bonw kənɔ,
o be don bonw finetiriw fe i ko sonw.

¹⁰ Dugukolo be yuguyugu o na,
sankolo be yereyere,
tere ni karo be ke dibi ye,
lolow ta yeelen be tunu.

¹¹ Matigi Ala b'a kan bo a ta kerekejama na fe;
a ta kerekejama ka bon.

A ka o məgə minw ci, o baraka ka bon.

Matigi Ala ta lon ye lonba le ye,
siranyalonba lo.

Jən le bəna se ka lo ka o lon kənɔ?

Ala b'a fe a ta məgəw ye nimisa

¹² «Ayiwa, hali bi aw ye seko ka na ne fe ni aw jusukun be ye;
aw ye sun don, ka kasi, ka aw janasisi.

Matigi Ala ko ten!

¹³ Sani aw ye aw ta faniw faran, aw ye aw jusukunw le faran!»

Aw ye seko ka na Matigi Ala, aw ta Ala fe,

sabu a be makari, a be hina,

a te dimi joona,

a ta pumanya fana ka bon.

A tun b'a fe ka kojugu min lase aw ma, a bəna sən ka o dabra.

¹⁴ Jən k'a lən ni a tənə seko aw ma,

ani a tun b'a fe ka kojugu min ke aw ra ka o dabra,

ka baraka don aw ra,

janko aw ye siman sarakaw* ani rezenji sarakaw* bo Matigi Ala, aw ta Ala ye tuun?

¹⁵ Aw ye buru fiye Siyən dugu kənɔ!

Aw ye lon do bla ka sun don,

ka jamalajenba ke ka Ala bato.

¹⁶ Aw ye məgəw lajen,

aw ye jama lajen Matigi Ala togo ra.

Aw ye cekorobaw lajen,

aw ye denmisenw lajen;

aw ye hali sinmindenw lajen.

Kənɔce ye bo a sibon kənɔ ka na!

Kənɔmuso ye bo a ta kənɔbon kənɔ ka na!

¹⁷ Sarakalasebaga minw be Matigi Ala ta baara ra,

olugu ye to Alabatoso bolon ni sarakajenifen* ce, ka kasi.

O y'a fo ko:

«E, Matigi Ala, i ta məgəw bəsi!

I kana a to i ta məgəw ye ke logəborifen ye, k'a to siya tow ye o togo don o ta zanaw ra.

I kana a to məgəw y'a fo an ma ko: <O ta Ala be min de?> »

Ala ka layiri min ta a ta məgəw ye

¹⁸ Matigi Ala ta jamana kanuya bonyara a jusu ra fo ka teme;

a ta məgəw maḡuman k'a sərɔ.

¹⁹ Matigi Ala k'a ta məgəw jaabi k'a fo o ye ko:

«A fle, ne bena siman ni rezenjikura ni turu di aw ma,
fo ka aw wasa.

Ne tena a to siya tow ye aw mafiyenya tuun.

²⁰ Aw jugu minw be nana ka bo sahiliyanfan na, ne bena olugu mabo aw ra.

Ne bena o gben ka taga jamana jintan, ani jamana lakolon do ra.

Ne bena o ta kerekejama nafemogow ben tereboyanfan kogoji* ra,

k'a kofemogow ben terebenyanfan kogoji† ra.

O bena tori fo ka o kasa bo

k'a yerege fan bee ra,

sabu o ka kojugu camanba le ke.

²¹ «Ne ta jamana mogow, aw kana siran!

Aw ye pagari ka ninsondiya,

sabu Matigi Ala ka kobaw ke.

²² Kongosogow, aw kana siran,

sabu kongokolon binjimiyorow ta binw be nugura tuun.

Yiriw be denna tuun,

torosunw ni rezensunw be den caman kera.

²³ Aw Siyon dugumogow,

aw ye pagari, ka ninsondiya Matigi Ala, aw ta Ala koson,

sabu a ka sanji folo di aw ma a cogo ra;

a ka sanji caman di aw ma.

A ka sanji folo ni sanji laban di aw ma

i n'a fo a tun b'a ke cogo min na folofolo.

²⁴ Simangbasiyorow bena fa siman na,

minanw bena fa rezenjikura ni turu ra.

²⁵ Ne tun ka ne ta kerekejama min ci aw kama,

minw ye jodomutonw, ani tonbaw, ani tunuwulenninw, ani situmuw ye,

olugu tun ka san minw ta simanw domu,

ne bena o simanw bee kosegi aw ma.

²⁶ Aw bena domuni ke fo ka fa.

Aw bena Matigi Ala, aw ta Ala togo tando,

ale min ka kobaw ke aw ye.

Ne ta mogow tena maroya tuun fiyewu!

²⁷ Aw bena a lon ko ne Ala, ko ne be Izirayelimogow ce ra;

ko ne le ye Matigi Ala, aw ta Ala ye,

ko Ala wexe te yi ni ne te.

Ne ta mogow tena maroya tuun fiyewu!»

3

Ala bena a Nin lajigi a ta mogow kan

¹ «O kow ko fe, ne bena ne Nin* lajigi adamadenw bee kan.

Aw dencew, ani aw denmusow bena kuma soro Ala fe k'a lase mogow ma;

aw ta cekorobaw bena Ala ta kow ye siko ra,

Ala bena a ta kow yira aw ta kanbelenw ra.

² «O lonw na, ne bena ne Nin* lajigi

hali joncew, ani jonmusow bee kan.

³ Ne bena kabakofen dow yira sankolo ra, ani dugukolo kan,

jori, tasuma, ani bugun sisimanw;

⁴ Tere bena ke dibi ye,

karo bena wulen i ko jori.

O bee le ko fe Matigi Ala ta lon bena se,

lonba ani siranyalonba.»

⁵ O wagati ra ni mogow o mogow ka Matigi Ala togo wele, o tigi be kisi;

sabu Siyon kuru* kan, ani Zeruzalemu, Matigi Ala bena mogow dow bosi,

i n'a fo Matigi Ala k'a fo cogo min na.

Matigi Ala bena mogow minw wele, olugu le bena ke o mogow kisininw ye.

* 2:20 2.20 Tereboyanfan kogoji, o ye Kogoji sanin ye. † 2:20 2.20 Terebenyanfan kogoji, o ye Kogojiba ye.

4

Siyaw ta kiti

¹ «A fle, o lonw na, o wagatiw ra,
ni ne nana Zuda ni Zeruzalemu ta mogo minaninw lana o sigiyorokoro ra,
² ne bena siyaw bee lajen,

ka jigi ni o ye Yosafati* ta dingakonoyoro ra.

Ne bena o wele kiti ra o yoro le ra

ne ta mogow koson, ne ta jamanamogow, Izirayeli koson,

o ka minw janjan ka taga jamanaw bee ra;

ne bena o wele kiti ra ne ta jamana koson,

o ka ne ta jamana min tarantaran jagon ce.

³ «O ka ne ta mogow tarantaran jagon ce, ni min ka ben min ma, o be o ta.

O ka cedenninw di, ka o wari don jatamusow ra,

ka musodenninw fiyeere ka o wari don duven na, ka o min.

⁴ «Ayiwa, aw Tirikaw, ani aw Sidonkaw, ani aw Filisikaw ta maraw bee,

aw b'a fe ka mun le ke ne ra?

Yala aw b'a fe ka aw yere dimibo ne ra le wa?

Ni aw b'a fe ka aw yere dimibo ne ra,

ne bena aw ta kewalejuguw ben aw yere le kan yoronin kelen na sisan.

⁵ Aw ka ne ta wari ni ne ta sanin ta;

ne ta fennuman dawulamanw, aw ka o ta ka taga ni o ye aw ta jow ta batosow konɔ.

⁶ Zuda mara mogow, ani Zeruzalemu mogow koni, aw ka olugu fiyeere Gerekiw ma,

janko ka o yoro janya o ta jamana ra.

⁷ A fle, aw tun ka o fiyeere ka o lataga yoro minw na,

ne bena o wuri ka o laseko ka bo o yorow ra, ka aw ta kewalejuguw ben aw yere kan.

⁸ Ne bena aw dencew ni aw denmusow fiyeere Zuda mara mogow ma;

o bena o fiyeere Sabekaw ma, minw ta jamana be fo yorojan.

Matigi Ala ko ten.»

⁹ Aw ye nin kuma fo siyaw ye,

ko: «Aw ye kere laben!

Aw ye aw ta kerekewew lakunu!

Kerekewew bee ye na, ka na ben o juguw kan.

¹⁰ Aw ye aw ta senekedabaw gbasi k'a ke kerekemuruw ye,

ka aw ta worosow yelema ka o ke tamanw ye.

Ce bee ra siranbagato y'a fo ko: «Ne ye cefari le ye!»

¹¹ Aw ye teliya ka na!

Yoro bee ta siyaw ye na lajen nin yoro ra.»

E, Matigi Ala, ele ye i ta kerekewew lajigi.

¹² «Siyaw bee ye wuri ka na Yosafati ta dingakonoyoro ra!

Ne bena sigi o yoro le ra

ka siyaw bee ta kiti tige,

siya minw bee ka aw lamini.

¹³ «Aw ye woroso ta,

sabu siman sera tigeri ma!

Aw ye na rezen congɔ ni aw sen ye, k'a ji bo,

sabu rezencongoyoro fara rezen na,

minan fara fo ka bon.

Can ra, o ta juguya warara.»

¹⁴ Jamaba, jamakuruba,

o le be kititigekene kan;

sabu Matigi Ala ta lon surunyara

kititigekene kan.

¹⁵ Tere ni karo kera dibi ye,

lolow ta yeelen dogora.

¹⁶ Matigi Ala perenkan bora Siyon, i ko waraba mankan;

* 4:2 4.2 Yosafati koro ye ko: Matigi Ala be kiti tige.

a kan bora Zeruzalemu minke, sankolo ni dugukolo yereyerera.
 Nka Matigi Ala le ye a ta mɔgɔw tangabaga ye,
 ale le ye Izirayelimɔgɔw dogoyɔɔ ye.

¹⁷ «O le ra, aw bena a lon ko ne Matigi Ala, aw ta Ala,
 ko ne siginin be Siyon, ne ta kuru saninman kan.
 Ne bena Zeruzalemu saninya;
 siya gbansan were si tena don a kono tuun fiyewu.»

Ala ta mɔgɔw ta hera wagati

¹⁸ «O lonw na kɔni, rezenjikura bena woyo ka bo kuruw kunna,
 nono bena woyo ka bo kongoriw kunna;
 ji bena woyo Zuda kow bee ra.
 Bununji do fana bena woyo Matigi Ala ta batoso kono,
 ka don Sitimu ta kodinga kono.

¹⁹ Misiran jamana bena ke yoro lakolon le ye.
 Edomu jamana bena ke kongokolonba ye;
 sabu o ka Zuda ta mɔgɔw minako juguya,
 ka o mɔgo jarakibariw faga ka o jori bon o yere ta dugukolo kan.

²⁰ Nka mɔgɔw bena sigi Zuda mara ra tuma bee;
 mɔgɔw bena sigi Zeruzalemu wagati bee, ani tuma bee.

²¹ Ne tun ma o fagari hake min bo o juguw ra,
 ne bena o hake bo o ra sisan;
 Matigi Ala bena sigi Siyon.»

AMOSI TA KITABU Kitabu faamucowo

Amosi tun ye began marabaga le ye. A tun be bo Tekoha dugu kono; o yoro tun be Betilehemu dugu kere fe, Zuda mara ra. Amosi k'a ta ciraya ke ka kon cira Oze ni cira Ezayi ni cira Mise ja. Amosi k'a ta cirayakuma fo k'a nasin jamana sahiliyanfan mogow le ma. O mogow tun be sonni ke Beteli.

O wagati ra Izirayelimogow tun ka se soro o juguw kan, ka fanga ni naforo caman soro. O kera sababu ye ka wasoya ni fere don o mogow ra, ka o bla terenbariyakow ra, ani jogontonori; hali sarakalasebagaw tun te terenna Ala ye tuun. O tun b'a fora ko olugu be Matigi Ala ta lon le makonona, ko Ala bena kojuman ke olugu ye o lon na. Nka cira Amosi k'a fo o ye ko Matigi Ala ta lon tena ke heralon ye o fe, o ta jurumunw koson (5.18,20). O koson a k'a fo o ye ko o ka kan ka o ta kewalew yelema, ka Ala sago ke; ni o te, o ta sarakaw, ani o ta Alabato tena foyi ja (5.24); Ala fana bena o labla o juguw ye.

Amosi ko nafortigi minw be fagantanw, ani desebagatow toro, ko Ala ta kiti bena ben olugu kan. Nka a k'a fo fana ko minw be kojuguw dabla, Ala bena makari olugu ra, ka o deme.

Kitabu konokow

Ala bena kiti ben Izirayeli kerefejamanaw kan (1.1-2.5)

Ala bena kiti ben Izirayeli jamana kan (2.6-6.14)

Ala be tagamasiyen looru yira Amosi ra Izirayeli ta ko ra (7.1-9.15)

Matigi Ala kumakan

¹ Nin ye Amosi ta kumaw le ye. Ale tun ye Tekoha dugu begantigi do le ye. Ala ka nin kow yira a ra Izirayeli jamana ko ra, Zuda masace Oziyasi ta wagati ra, ani Izirayeli masace Yerobohamu min tun ye Yohasi dence ye, o ta wagati ra. San fla le temena o ko fe, dugukoloyereyere sorora ka ke. ² Amosi ko:

«Matigi Ala perenkan bora Siyon, i ko waraba mankan.
A kan bora Zeruzalemu minke,
begantigiw ta beganw ta domuniyoroow binw fagara,
Karimeli kuru sanfeyoroow jara.»

Damasikaw

³ Matigi Ala ko:

«Damasikaw ta kojugu saba koson, a fo kojugu naani yere,
ne ka min latige o kama, ne tena o to kebari ye;
sabu o ka Galadikaw sene ni misidaba negeraman ta pinw le ye.

⁴ O ra, ne bena tasuma lajigi Hazaheli ta masabonw kan,
ka Beni Hadadi ta masabonbaw jeni pewu.

⁵ Ne bena Damasi dugu donda ta sogonanw kari,

ka Bikati Aveni* mogow halaki;
masacebere be min boro, ne bena o halaki ka bo Beti Edeni†.
O bena Sirikaw mina ka taga ni o ye Kiri jamana ra.
Matigi Ala ko ten.»

Gazakaw

⁶ Matigi Ala ko:

«Gazakaw ta kojugu saba koson, a fo kojugu naani yere,
ne ka min latige o kama, ne tena o to kebari ye;
sabu o ka jamana mogow bee ce,
ka taga o don Edomukaw boro.

⁷ O ra ne bena tasuma lajigi Gaza dugu kogo kan,
ka o ta masabonbaw jeni pewu.

⁸ Ne bena Azidodi dugutigi halaki.

Masacebere be min boro, ne bena o halaki ka bo Asikalon.
Ne bena wuri Ekuronkaw kama;
ni o kera, Filisika tow bee bena halaki.»
Dunupatigi Ala ko ten.

* 1:5 1.5 Bikati Aveni koro ye ko: terenbariya kurufurance. † 1:5 1.5 Beti Edeni koro ye ko: panagbebon.

Tirikaw

⁹ Matigi Ala ko:

«Tirikaw ta kojugu saba koson, a fo kojugu naani yere,
ne ka min latige o kama, ne tena o to kebari ye;
sabu o ka mogo caman mina ka o don Edomukaw boro;
balemaya min tun be o ce, o ma o hakiri to o ra.

¹⁰ O ra ne bena tasuma lajigi Tiri dugu kogo kan
ka o ta masabonbaw jeni pewu.»

Edomukaw

¹¹ Matigi Ala ko:

«Edomukaw ta kojugu saba koson, a fo kojugu naani yere,
ne ka min latige o kama, ne tena o to kebari ye;
sabu o ka kerekemuru ta ka o balemaw noghen;
o ma son ka hina o ra fiyewu.

O dimina, ka to ka cenri ke wagati bee;
o ta dimiba ma mala ka ye.

¹² O ra, ne bena tasuma lajigi Teman dugu kan,
ka Bosira ta masabonbaw jeni pewu.»

Amankaw

¹³ Matigi Ala ko:

«Amankaw ta kojugu saba koson, a fo kojugu naani yere,
ne ka min latige o kama, ne tena o to kebari ye;
sabu ka o to kere ra ko o be do fara o ta jamana kan,
o ka Galadi dugu musokonomanw konow faran.

¹⁴ O ra, ne bena tasuma mana Raba dugu kogo kan
ka o ta masabonbaw jeni pewu.

O mankan bena ke i ko kerekelon ta kulekanbaw,
ka ke i ko sanfajoba, sanjiba nalon na.

¹⁵ O bena o ta masace mina ka taga ni a ye;
ale ni a ta jamana kuntigiw bee.

Matigi Ala ko ten.»

2*Mohabukaw*

¹ Matigi Ala ko:

«Mohabukaw ta kojugu saba koson, a fo kojugu naani yere,
ne ka min latige o kama, ne tena o to kebari ye;
sabu o ka Edomu masace su kolow jeni,
fo k'a ke bugurigbe ye.

² Ne bena tasuma lajigi Mohabukaw kan,
ka Keriyoti ta masabonbaw jeni pewu.

Mohabukaw bena halaki o mankanbaw ce ra,
ani keremankanw, ni burufiyekanw ce ra.

³ Ne bena o ta kititigebaga halaki ka bo o ce ra,
ka o ta kuntigiw bee faga ni o ye.

Matigi Ala ko ten.»

Zudakaw

⁴ Matigi Ala ko:

«Zudakaw ta kojugu saba koson, a fo kojugu naani yere,
ne ka min latige o kama, ne tena o to kebari ye;
sabu o ka o ko di Matigi Ala ta sariya ma,
o ma Ala ta cifoninw sira tagama.

O bemaw tun ka faninyasira minw tagama,
o faninya kelenw le ka o lafiri.

⁵ Ne bena tasuma lajigi Zudakaw kan,
ka Zeruzalemu ta masabonbaw jeni pewu.»

Izirayelimogow

⁶ Matigi Ala ko:

«Izirayelimogow ta kojugu saba koson, a fo kojugu naani yere,

ne ka min latige o kama, ne tena o to kebari ye;
sabu wari koson, o ka mogɔ terennin fiyeere;
o ka fagantan fiyeere sennasanbara fla koson.

⁷ O be o sen la fagantanw kun kan, i ko mogɔ be a sen la dugu ma cogo min na.
O be mogɔ barakantanw tɔɔɔ.

Den ni fa bee be taga jen ni sunguru kelen ye,
ka ne tɔgo saninman lanɔgo.

⁸ O ka fani minw mina o ta jurunantigiw fe ka o ta juruw tonomasigi, o be la o faniw le
kan, sarakabonanw bee kɔɔɔ.

O ka wari ben mogɔ minw kan, o mogɔw ka o wariw sara ni duven min ye, o be o duven
min o ta alaw ta batosow kɔɔɔ.

⁹ K'a sɔɔɔ ne ka Amɔrikaw halaki ka o bo o ja fe.

O mogɔ minw tun ka jan i ko sɛdirisunw,
o baraka ka bon i ko yirisunbaw.

Nka ne ka o yiriw denw cen o yirisunw sanfeyɔɔɔ ra, ka o lilinw cen dugukolo jukɔɔɔ.

¹⁰ Ne le ka aw labɔ Misiran jamana ra,
ka bla aw ja kongokolon kɔɔɔ fɔ san binaani,
janko ka taga Amɔrikaw ta jamana di aw ma.

¹¹ Ne ka aw dence dɔw ke ne ta ciraw ye,
ka aw ta kanbelen dɔw ke ne ta mogɔ saninmanw ye.

Yala a ma ke ten wa, Izirayelimogɔw?

Matigi Ala ko ten.»

¹² «Nka aw ka duven di Ala ta mogɔ saninmanw* ma, o k'a min;
aw k'a fɔ ciraw ye ko o kana cirayakuma fɔ.

¹³ «A fle, ne fana bena aw terege yɔɔɔ kelen na,
i n'a fɔ wotoro min fara siman kansiriw ra, o be fen don k'a terege cogo min na.

¹⁴ Mogɔ sen teliman tena se ka bori ka dogo,
mogɔ barakaman ta baraka tena se ka foyi ja a ye,
kerekece tena se k'a yere kisi.

¹⁵ Kalanbonbaga tena se ka lo a loyɔɔɔ ra tuun,
kerekece sen teliman tena bosi,

sotigi tena se k'a yere kisi.

¹⁶ Hali kerekecew bee ra jagbelen,
ale fari lakolon le bena bori o lon na.

Matigi Ala ko ten.»

3

Ala k'a ta mogɔw jaraki

¹ Aw ye nin kumaw lamɛn: Matigi Ala be kuma min fora aw Izirayelimogɔw ma,
Izirayeli ta gba bee lajennin ma, ne Ala ka o gba minw labɔ Misiran.

² «Ne ka aw dama le nanawoloma dunuɔa ta gbaw bee ce ra;
o koson aw ka terenbariyako minw bee ke, ne bena aw jininka o bee ra.»

³ Yala mogɔ fla be se ka tagama jɔgon fe,
ni o fla ma ben a ra wa?

⁴ Yala jara be se ka kule kongo kɔɔɔ gbansan,
ni a ma sogo mina wa?

Jaraden be kasi a ta dinga kɔɔɔ gbansan,
ni a ma fen do mina wa?

⁵ Kɔnonin be se ka mina jan na dugu ma,
ni jan tun ma la a ja wa?

Jan fana be se ka pan a yere ma dugu ma,
ni foyi ma mina a ra wa?

⁶ Kerekeburu be se ka fiye dugu kɔɔɔ,
ni dugumogɔw ja ma tige wa?

Kojugu do be se ka ben dugu do kan,
ni Matigi Ala le m'a ke wa?

⁷ O ra, Dunupatigi Ala te foyi ke,
ni a ma o gundo yira a ta jonw na,

* 2:12 2.12 Mogɔ saninmanw: mogɔ minw ka o yere saninya Ala ye, minw be wele ko Nazirikaw.

olugu minw ye a ta ciraw ye.

⁸ Jara kulera!

Jɔn le ja tɛ tige?

Dunupatigi Ala kumana!

Jɔn le bɛ se ka ban ka o cirayakuma fɔ?

Ala ta kiti bɛna ben Samarikaw kan

⁹ Aw ye aw kan lase Azidodi masabonbaw ma,
aw ye aw kan lase Misiran jamana masabonbaw ma.

Aw y'a fɔ ko: «Aw ye na lajɛn Samari kuruw kan,

k'a flɛ pagban min bɛ mɔgɔw kan yi,

ani tɔɲɔri min bɛ mɔgɔw kan yi!

¹⁰ O tɛ terenninya sira lɔn tuun.»

Matigi Ala ko ten!

O ka fɛn minw sɔrɔ kojugu ni benkanɛni sababu ra,

o ka o ta masabonbaw fa ni o le ye.

¹¹ O kosɔn Dunupatigi Ala ko:

«Aw juguw bɛna na jamana fan bɛɛ lamini.

O bɛna aw ta so barakamanw ben,

ka aw ta masabonbaw naforow cɛ.»

¹² Matigi Ala ko:

«Sagagbenbaga bɛ a ta saga sen kunkurun fla, walama saga torofara tigenin sama ka
bɔ jara da ra cogo min na,

Izirayelimɔgɔ minw siginin bɛ Samari, olugu tɔ bɛna sama ka bɔ o juguw boro o cogo
le ra,

olugu minw bɛ to ka la ka jan Damasi dugu ta lafɛnɲumanw kan,

ani a kalaganumanw kan.

¹³ «Aw ye nin lamɛn, ka Yakuba ta somɔgɔw lasɔmi!

Dunupatigi Ala, Fangatigi Ala kumakan lo.

¹⁴ Lon min na ne bɛna wuri Izirayelimɔgɔw kama

ka o ta kojuguw hake bɔ o ra,

o lon na ne bɛna wuri Beteli ta sarakabonanw fana kama.

Sarakabonan gbanw bɛna kari ka bɔ a ra, ka ben dugu ma.

¹⁵ O ka o ta bon minw lɔ nenewagatiw kama,

ani o ka minw lɔ fundɛninwagatiw kama

ne bɛna olugu bɛɛ benben ɲɔgɔn kan.

O ka o ta bonba minw lalaga, ka o cɛɲa ni samajinw ye, olugu bɛɛ bɛna cɛn.

O le bɛna kɛ o ta bonba labanw ye.

Matigi Ala ko ten.»

4

Samari musow ta kanminabariya

¹ «Aw ye nin kuma lamɛn, Basan mara misimusow!

Aw minw bɛ Samari kuru kan,

aw bɛ desɛbagatɔw tɔɲɔ,

aw bɛ aw fanga digi fagantanw kan,

aw b'a fɔra aw cɛw ye ko:

«Aw ye na ni minnifɛn dɔ ye, an y'a min!»

² Dunupatigi Ala karira a yɛrɛ tɔgɔ saninman na,

ko lon dɔ bɛna se, sigiya tɛ o ra, o lon na koni,

o bɛna nɛgɛ le don aw nun na ka aw mina ka taga ni aw ye;

o bɛna aw kɔmɔgɔw mina ni dulɛn le ye ka taga ni o ye.

³ Aw bɛna bori ka bɔ kogo wow fɛ.

Bɛɛ bɛna teren ka taga a ta sira fɛ.

O bɛna aw gbɛn ka taga fɔ Herimɔn.

Matigi Ala ko ten!

Izirayelimɔgɔw ta tɔrɔ

⁴ Aw koni ye taga Beteli, ka taga kojugu kɛ faasi!

Aw koni ye taga Giligali, ka taga dɔ fara a kan tuun sa!

Lon o lon sɔgɔma aw ye aw ta sarakaw bo.
Tere saba o tere saba, aw ye aw ta yagaw bo.

⁵ Aw ye pumanlon sarakaw* bo,
ka burufunufen ke aw ta sarakaburuw ra.
Aw ye aw ta diyanya sarakaw* wangola,
k'a ko fo, janko bee y'a men;
sabu o le ka di aw ye, aw Izirayelimogow!»
Dunupatigi Ala ko ten.

⁶ «O le koson aw ta duguw bee ra, ne fana ka aw konɔbara lakolon to;
ka domunintanya ben aw kan aw ta sigiyorow bee ra.
Nka o bee n'a ta, aw belen ma nimisa ka seko ka na ne fe!
Matigi Ala ko ten.»

⁷ «O le koson ne ka sanji fana tige aw ra,
k'a soro a to tun tora karo saba sani siman ye se tigeri ma.
Ne ka sanji ben dugu dow ra, ka dugu dow to yi.

Foro dow ka sanji soro, nka foro minw m'a soro, olugu jara.
⁸ Dugu fla, walama dugu saba, o ta mogow tagara dugu were ra, ka taga ji jini k'a min;
nka o ji ma o ta minlogo ban.
O bee n'a ta, aw belen ma nimisa ka seko ka na ne fe.
Matigi Ala ko ten.»

⁹ «Ne ka banaw bla aw ta senefenw na ka o ja, ka o tori.
Tonw ka aw ta nankorafenw, ani aw ta rezensunw, ani aw ta torosunw, ani aw ta
oliviyesunw domu.

O bee n'a ta, aw belen ma nimisa ka seko ka na ne fe!
Matigi Ala ko ten.

¹⁰ Ne ka banajugu ben aw kan i ko ne ka min jogon ke Misirankaw ra.
Ne ka aw ta kanbelenw faga ni keremukuru ye, ka aw ta sow mina aw ra.
Mogo minw sara aw ta sigiyoro ra, fo ka o suw tori, ne ka o kasa don aw nun na.
Nka o bee n'a ta, aw belen ma nimisa ka seko ka na ne fe!
Matigi Ala ko ten.

¹¹ Ne ka aw dow halaki i n'a fo Sodomukaw, ani Gomorikaw;
dow porokatora ka kisi, i ko o ka logokunkurun min sama ka bo tasuma ra.
Nka o bee n'a ta, aw belen ma nimisa ka seko ka na ne fe!
Matigi Ala ko ten.

¹² O le koson aw Izirayelimogow, ne bena aw ke tan le!
Ayiwa, i n'a fo ne bena aw ke tan,
o ra, aw ye aw yere laben ka na lo ka aw ta Ala ta kiti makono, aw Izirayelimogow!»

¹³ Sabu Ala min ka kuruw dan, Ala min ka fono dan,
min be a ta miiriyaw yira adamadenw na,
min be keneboda yelema k'a ke dibi ye,
min be tagama dugukolo kan yoro korotaninw kunce ma,
Matigi Ala, Fangatigi, o le be ne togo ye.

5

Kojugu minw bena se Izirayeli ma

¹ E, Izirayelimogow, aw ye nin kuma lamem!
Ne be nin sangadonkiri min lara aw kunna, aw ye o donkiri lamem!

² E, Izirayeli, sunguru ceɗuman benna, a te wuri tuun!
A lanin be a yere ta dugukolo le kan;
mogo si ma soro k'a lawuri;

³ sabu Dunupatigi Ala ko:
«Ce waga kelen be bo dugu min konɔ ka taga kere ra,
ce keme doron le bena seko o dugu konɔ.
Ce keme be bo dugu min konɔ ka taga kere ra,
ce tan doron le bena seko o dugu konɔ.
A bena ke ten le Izirayeli jamana ra.»

⁴ O koson Matigi Ala ko Izirayeli ta somogow ma ko:
«Aw ye ne Ala ta jenpogonya jini,

janko aw ye si soro.

⁵ Aw kana taga foyi nini Beteli,
aw kana taga Giligali,
aw kana se Beri Seba;
sabu o bena Giligalikaw bee ce ka taga,
Beteli bena ke tomo le ye.

⁶ Aw ye Matigi Ala ta jengonya nini,
janko aw ye si soro.

Ni o te, Ala bena jigi Yusufu ta somogow kan, ka o halaki i ko tasuma;
mogow tena soro ka tasuma faga Beteli dugumogow ye.

⁷ «Aw be can yelema k'a ke jalaji ye;
aw be terenninya firi dugu ma.

⁸ Ala min ka teremana wagati ta lolow, ani samiya wagati ta lolow dan,
min be dibikuruba yelema ka o ke keneboda ye,
ka tere yelema k'a ke su ye,
min be kogoji ta jiw wele
ka o bon dugukolo ko kan,
ale togo le ye ko Matigi Ala!

⁹ Ale le be halakiri lase fangatigiw ma,
ka o ta so barakamanw bee halaki.

¹⁰ «Mogo min be kiti tige ka aw jaraki aw ta terenbariya koson, aw be o tigi koninya.
Mogo min be can fo aw ye, aw be o tigi haramuya.

¹¹ Ayiwa, i n'a fo aw be fagantanw dondon ni aw senw ye,
ka o jagboya ka siman di aw ma,
o ra, aw ka kabakurubonba minw lolo,
aw tena don o bonw konso.

Aw ka rezenforopuman minw sene,
aw tena o rezenw ji min.

¹² Sabu ne k'a lon ko aw ta kojuguw ka ca,
ko aw ta jurumunw ka bon.

Aw be mogow terennin minako juguya.
Aw be bonyafenw mina dogo ra, ka jo bosi fagantanw na kiti tige yoro ra.

¹³ O le koson nin wagatiw ra, mogow hakirmanw be je,
sabu nin wagatiw man ni.

¹⁴ Aw ye tugu kopuman le ko, janko aw ye si soro;
aw kana tugu kojugu ko;

ni o kera, Matigi Ala, Fangatigi Ala bena ke ni aw ye,
i ko aw yere k'a fo cogo min na.

¹⁵ Aw ye kojugu koninya, aw ye kopuman le kanu,
aw ye kiti tige ka kapa ni terenninya le ye;

ni o kera, a be se ka ke ko Matigi Ala, Fangatigi Ala bena hina aw ra, aw minw ye Yusufu
ta mogow tow ye.

¹⁶ «O koson Matigi Ala, Fangatigi min ye Matigi ye, ale ko:
Sangakasikan le bena bo kenegbeyorow bee ra;
siradaw bee ra mogow bena a fo ko: <E, Ala! Bono ka an soro!>
O bena senekabagaw wele sukasi ra,
ka sukasibagaw wele ka na sangadonkiriw la;
¹⁷ sabu ni ne nana teme aw ce ra tuma min na,
mogow bena kasi rezenforow bee ra.
Matigi Ala ko ten.»

Matigi Ala ta lon

¹⁸ Aw minw korotonin lo ko Matigi Ala ta lon ye se, bono bena aw soro de!
Aw b'a miiri ko Matigi Ala ta lon bena ke mun le ye?

Matigi Ala ta lon bena ke dibiba le ye, a tena ke yeelen ye de!

¹⁹ Aw ta bena ke i n'a fo mogow min be borira jara na,
ka taga ben ni waraba do ye;
a sera so konso, a k'a boro la kogo kan minke,
sa do k'a kin.

20 Ayiwa, sigiya t'a ra, Matigi Ala ta lon bena ke dibiba le ye;
a tena ke yeelen ye fiyewu.
A bena ke dibikuruba le ye,
hali yeelen doonin tena ke a ra.

Izirayelimogow ta batori ma ben Ala ma

21 «Ne te aw ta Alabato panagbew fe, o man di ne ye;
aw ta jamalajenlonw logo bee bora ne ra pewu.

22 Ni aw be aw ta saraka jnitaw* ni aw ta siman sarakaw* bo ne ye,
ne te o sarakaw si mina.

Aw be misi toronin minw faga ka o ke aw ta ninsondiya sarakaw* ye,
ne te o si fle.

23 Aw ye aw ta donkirilakanw mabo ne ra.

Ne t'a fe ka aw ta gonifokan men.

24 Ne b'a fe ko aw ta kititigeyorow ra, can le ye woyo i ko ji;
terenninya ye caya i ko baji min te ja.

25 Aw ka san binaani min ke kongokolon konon,
yala aw tun be aw ta began sarakaw* ni aw ta siman sarakaw bora ne le ye wa, aw
Izirayelimogow?

26 Aw yere boro ka o ala minw lalaga,

aw ta alaw ta masace Sakuti,

ani aw ta ala lolotigi Kewan,

aw ka olugu le ta.

27 O koson ne bena a to o ye aw mina ka taga ni aw ye fo Damasi ko fe.

Matigi Ala, Fangatigi le ko ten.

O le be ne togo ye.»

6

Ala ka jamana kuntigiw jaraki

1 «Aw minw nasumanin siginin be Siyon,
aw minw b'a miiri ko foyi te se ka aw sorow, ka aw siginin to Samari kuru kan,
aw minw kera siyaw bee ra folo ta mogobaw ye,
Izirayeli jamana bee be borira aw minw ko,
ayiwa, bono le bena aw sorow.

2 Aw ye taga Kaline, ka taga a fle min kera yi;

o ko, aw ye taga Hamati duguba konon,

o ko, aw ye taga Gati, Filisikaw ta dugu ra.

Yala o duguw cogo tun ka ni ka teme aw ta mara fla bee kan wa?

Yala o ta mara tun ka bon ka teme aw ta kan wa?

3 Aw ko aw be kojugu nalon mabora aw yere ra le,
k'a sorow aw be nagban fanga le blara aw yere kan.

4 «O be la lanan songobelenw kan, lanan minw lalagara ni samapinw ye.

O be lala ka jan o ta lafennumanw kan.

O be sagaden dow mina sagakuru ra ka o faga ka o domu;

o be misiden toroninw le domu.

5 O be goniw fo, ka to ka donkirikunntanw la;

o b'a ke i n'a fo olugu yere le ye Dawuda ye, i n'a fo Dawuda yere le be a ta goni fora.

6 O be duven min jifiyebabaw konon;

o be turupuman kasadimanw mun o fari ra.

Nka cenri min bena se Yusufu ta somogow ma,

hali o jusu te kasi o ra.

7 «O koson o bena kon ka olugu le mina tow bee na fe, ka taga ni o ye.

Ni o kera, o ta panagbew, ani o nagarikanbaw bee bena ban.»

Samari mara bena halaki

8 Dunupatigi Ala karira ni a yere togo ye.

Fangatigi Ala, Matigi Ala ko ten, ko:

«Yakuba ta mogow ta yerebonya logo bora ne ra;

o ta masabonbaw ko man di ne ye.

O koson ne bena o ta duguw, ani o konofenw bee don o juguw boro.»

⁹ Ni ce tan ka to so kelen kono, olugu bee bena sa. ¹⁰ Min ka kan ka na a balemaw suw ta ka o labo so kono ka taga o jeni, ale bena jininkari ke sokonomogo do fe, ko yala ni moggo were be yi tuun. O b'a jaabi ko moggo were te yi. A b'a fo o ye ko o ye je, ko sabu o man kan ka Matigi Ala togo fo.

¹¹ A fle, Matigi Ala kumana ka ban!

A bena bonba ben, fo k'a ke tomo ye,

ka bon fitini ben, fo k'a mugumugu.

¹² Yala moggo be se ka so bori farakuruw kan wa?

Yala moggo be se ka fara sene ni misidaba ye wa?

Mun koson aw ta kititigeyorow ra, aw ka can yelema k'a ke mogofagafen ye,

ka terenninya sira yelema ka o ke jalaji ye?

¹³ Aw be nagarira fengbansan le koson Lodebari dugu kono;

aw b'a fora ko: «Yala an ma Karinayimu dugu mina ni an yere baraka le ye wa?»

¹⁴ «O koson, Izirayeli ta somogow, a fle,

ne bena siya do lawuri aw kama,

min bena a fanga digi aw kan,

k'a ta Lebo Hamati, ka taga a bla fo Araba koba yoro ra.»

Matigi Ala, Fangatigi le ko ten.

7

Tagamasiyen folo: tonw

¹ Dunupatigi Ala ka tagamasiyen min yira ne ra: Ne k'a ye ko Ala tun be ton camanba le danna. O wagati y'a soro masace ta beganw ta bin tigersa ka ban, binkura le tun be bora. ² Ne nana a ye ko tonw be dugukolo binw bee jimina minke, ne ka Ala daari ko: «Dunupatigi Ala, yafa an ma! Ni o te Yakuba ta mogow bena kisi ka bo nin na cogo di, k'a soro o baraka ka dogo?» ³ Matigi Ala k'a ta miiriya yelema; a k'a fo ko: «I ka min ye, o tena ke!»

Tagamasiyen flanan: tasuma

⁴ Dunupatigi Ala ka tagamasiyen min yira ne ra tuun, o fle nin ye: Ne k'a ye ko Dunupatigi Ala tun b'a fora ko kiti bena tige ale ta mogow kan ni tasuma le ye. Tasuma nana dunupa jibaw bee ja; a tun be forow fana jenina. ⁵ Ne ko: «E, Dunupatigi Ala, sabari ka nin lalo! Ni o te Yakuba ta mogow bena kisi ka bo nin na cogo di, k'a soro o baraka ka dogo?» ⁶ Matigi Ala k'a ta miiriya yelema. A ko: «I ka min ye, o fana tena ke. Dunupatigi Ala ko ten.»

Tagamasiyen sabanan: sumanikejuru

⁷ Ala ka tagamasiyen min yira ne ra tuun, o fle nin ye: Ne k'a ye ko Matigi Ala lonin tun be kogo do koro. O tun ka o kogo lo k'a teren ni sumanikejuru ye. O sumanikejuru tun be Matigi Ala boro. ⁸ A ka ne jininka ko: «Amosi, i ja be mun le ra?» Ne k'a jaabi ko: «Ne ja be sumanikejuru do le ra.» A ko:

«Ne bena sumanikejuru le la ne ta mogow, Izirayelimogow kan, ka o suma.

Ne tena o ta kojuguw si hakew to o ra tuun.

⁹ Isiyaka ta sonnikeyoro minw be kongori kan, ne bena o yorow bee halaki,

ka Izirayeli ta jobatoyorow bee cen.

Ne bena wuri ni kerekemuru le ye Yerobohamu ta somogow kama.»

Sarakalasebaga ni masace ka Amosi ghen

¹⁰ Ayiwa, o kera minke, Beteli ta sarakalasebaga* min ye Amasiya ye, ale ka cira bla Izirayeli masace Yerobohamu ma, k'a fo a ye ko: «Amosi be jen do le sirira i kama Izirayeli jamana kono yan. Jamanamogow tena se k'a ta kumaw bee mupu tuun. ¹¹ Amosi b'a fora ko: «O bena Yerobohamu faga ni kerekemuru ye,» ko: «O bena Izirayelimogow mina ka bo o ta jamana ra, ka taga ni o ye fo yorojan.» »

¹² Amasiya k'a fo Amosi ye o le ra ko: «Ladibaga, taga! Teliya ka taga to Zuda mara ra; o bena i ta domuni di i ma yi, i be to ka i ta ciraya ke yi; ¹³ nka Beteli yan koni, i kana cirayakuma fo yan tuun, sabu yan ye masace ta yoro saninman le ye; masace ta batoso lo.»

¹⁴ Amosi ka Amasiya jaabi ko: «Ne te cira ye, ne te cira do ta den ye fana. Ne ye begantigi le ye; ne be sikomorisonw fana sene.» ¹⁵ Matigi Ala ka ne wele ka bo ne ta sagaw le koro, k'a fo ne ye ko: «Taga nin cirayakuma fo ne ta mogow, Izirayelimogow ye. ¹⁶ Sisan ele ye Matigi Ala ta kuma lamen, ele min b'a fora ko ne kana cirayakuma fo

Izirayelimogow kama, ko ne kana waajurikuma fo Isiyaka ta somogow ye. ¹⁷ O le koson Matigi Ala ka min fo, o fle nin ye:
 <Ele ta muso, o bena bla jatoya ra dugu konoo;
 i dencew ni i denmusow, olugu bena faga ni kerekemuru ye.
 O bena i sigiyoro suma ni juru ye, k'a taran mogow ra.
 Ele yere bena taga sa Alalonbariw ta jamana le ra.
 O bena Izirayelimogow mina ka bo o ta jamana ra
 ka taga ni o ye fo yorojan.> »

8

Tagamasiyen naaninan: yiridenw be segi konoo

¹ Dununatigi Ala ka tagamasiyen nin le yira ne ra tuun: Ne ka segi do fanin ye samiyayiriden monin na. ² A ka ne jininka ko: «I na be mun le ra, Amosi?» Ne ko: «Ne na be segi do fanin le ra samiyayiriden monin na.» Matigi Ala ko ne ma ko:

<Ne ta mogow, Izirayelimogow mona, olugu fana ta wagati sera.

Ne tena o ta kojuguw si hake to o ra tuun.

³ O lon na, masaso ta donkirilakanw bena yeleva ka ke nunakanw le ye.

Dununatigi Ala ko ten.

Suw camanba le bena ke yoro bee;

mogow bena ke o ce ye ka o firi;

o b'a fo nogon ye ko:

<Aw ye je de!> »

⁴ Ayiwa, aw ye nin lamem, aw minw be fagantanw nagbanna,
 aw minw be panibagatow to labanna jamana konoo!

⁵ Aw b'a fora ko:

«Karakura panagbe bena ban wagati juman le de,

k'a to an ye an ta simanw fiyeere?

Nenekirilon ye ban joona,

k'a to an ye an ta simanmarayorow dayele.

An bena an ta sumanikenanw konoo dogoya,

ka fenw songo gbeleya!

An bena sumanikefenw yeleva,

ka mogow nanbara.

⁶ An bena desebagatow san ni wari ye,

ka fagantanw san sennasanbara dama songo koson.

Hali simankise naga, an bena o bee fiyeere.»

⁷ Ayiwa, Matigi Ala karira Yakuba ta Ala ta bonya koson.

A ko: «<Ne tena jina nin mogow ta kewalew si ko.

⁸ Nin kow koson jamana bena yuguyugu fo ka bo a no ra.

Jamanamogow bee bena nanasisi.

Jamana bee bena wuri i ko Nili baji,

ka yelen ka soro ka na ben i ko Misiran ta koba.> »

Nanasisilon

⁹ O lon na, koni, ne bena tere ben, ka tere to sankolo cemance ra.

Ne bena dugukolo ke dibi ye tereghan fe!

Dununatigi Ala ko ten.

¹⁰ Ne bena aw ta panagbew yeleva ka o ke sukasi ye,

ka aw ta donkiriw bee yeleva ka o ke sangadonkiriw ye.

Ne bena borofani la aw bee ko ra,

ka bee kun gbana.

Ne bena nin wagati gbeleya k'a ke i ko mogow minw dence kelenpenin sara, o b'a su kasira.

O ko, nin kow bee laban bena ke jusukasikoba le ye.

¹¹ A fle lon do bena se,

Dununatigi Ala ko ten,

ne bena kongoo ben jamana kan.

Ne m'a fo domuni kongoo, walama ji kongoo de,

nka Matigi Ala ta kuma lamenni kongoo.

12 O wagati ra kɔni, o bɛna to ka yaala o yɛrɛ kun fɛ kɔgɔjiw ni nɔgɔn cɛ;
o bɛ bɔ terebenyanfan na ka taga woroduguyanfan na,
ka bɔ sahilianfan na ka taga terebɔyanfan na.
O bɛna kɛ yaala ye fan bɛɛ ra ko o bɛ Matigi Ala ta kuma pinina,
nka o tena a mɛn yɔrɔ si.

13 O lon na, kɔni, sungurupumanw
ani kanbelenw baraka bɛna dɛsɛ minlogɔ boro.
14 Minw bɛɛ tun bɛ kari ni Samarikaw ta jo tɔgɔ ye,
k'a fɔ ko: «Dan, i ta ala ye mɛɛn an kɔrɔ!»,
ko: «Beri Seba ta sɔnnikɛyɔrɔ sira ye mɛɛn an kɔrɔ!»,
o mɔgɔw bɛɛ bɛna ben, o si tena se ka wuri tuun!

9

Tagamasiyɛn loorunan: yɔrɔ saninman cɛnna

1 Ne ka Matigi ye, a lonin bɛ sarakabɔnan kunna; a ko:
«Aw ye Alabatosoba samasɛnw sanfeyɔrɔ bugɔ k'a kari,
fɔ ka bɔn jusiginan yuguyugu.
Aw y'a karikari k'a ben mɔgɔw bɛɛ kun na yi!
Ni minw ka bɔsi, ne bɛna olugu faga ni kɛrɛkɛmuru ye;
o si tena se ka bori;
o si tena se ka bɔsi.
2 Hali ni o ka dugukolo ci ka taga dogo fɔ kaburuw jukɔrɔ,
ne boro bɛna o sama ka o labɔ.
Hali ni o ka yɛlɛn ka taga fɔ sankolo kɔnɔ,
ne bɛna o lajigi ka bɔ yi.
3 Hali ni o ka taga dogo Karimɛli kuru kan,
ne bɛna taga o yɔrɔpinini, ka o mina ka na ni o ye.
Ni o ka tunu kɔgɔji jukɔrɔ ko o bɛ dogo ne ra,
ne bɛna jirasa dɔ ci ka taga o kin yi.
4 Hali ni o juguw ka o mina ka taga ni o ye,
ne bɛna a to o ye o faga ni kɛrɛkɛmuru ye yi.
Ne bɛna ne na lɔ o ra tuma bɛɛ janko ka kojugu le kɛ o ra;
ne tena kɔnuman kɛ o ye.

5 «Ni Matigi, Fangatigi Ala ka maga dugukolo ra,
dugukolo bɛ yɛrɛyɛrɛ,
dugukolokanfɛnw bɛɛ bɛ sukasi kɛ.
Jamana bɛɛ bɛ wuri i ko Nili baji,
ka sɔrɔ ka na ben i ko Misiran ta kɔba.
6 Matigi Ala bɛ a ta sigiyɔrɔ lɔ fɔ san fɛ, sankolo kunna;
ka sankolo ju sigi dugukolo kan.
A bɛ kɔgɔji ta jiw wele
ka o bɔn dugukolo kɔ kan.
Ale tɔgɔ le ye ko Matigi Ala!»

Jurumunkebagaw ta kiti

7 Aw Izirayelimɔgɔw, yala aw ni Etiyopikaw bɛɛ tɛ kɛlɛn ye ne fɛ wa?
Matigi Ala ko ten.
Aw Izirayelimɔgɔw, yala ne ma aw labɔ Misiran,
i n'a fɔ ne ka Filisikaw labɔ Kafitori cogo min na wa,
ani ne ka Sirikaw labɔ Kiri cogo min na wa?
8 A fɛ, Dunuɔpatigi Ala na lonin bɛ nin jamana ra,
jamana min jarakinin lo.
Ne bɛna nin jamana halaki ka bɔ dugukolo kɔ kan.
Nka o bɛɛ n'a ta, ne tena Yakuba ta somɔgɔw bɛɛ halaki.
Matigi Ala ko ten.
9 Sabu ne kɔni k'a latige
ko ne bɛna Izirayeli ta somɔgɔw yuguyugu siya tɔw bɛɛ cɛ ra,
i n'a fɔ o bɛ simankise yuguyugu tɛmɛ kɔnɔ cogo min na,
janko hali bɛrɛkoro den kɛlɛn kana ben dugu ma ka nɔgami siman na.
10 Ne ta mɔgɔ minw ye jurumunkebagaw ye, olugu bɛɛ bɛna faga ni kɛrɛkɛmuru ye.

Olugu minw b'a fɔra ko: «Kojugu tena se an ma, foyi tena an sɔrɔ!»

Ala bɛna kɔnuman kɛ Izirayɛli ye tuun

¹¹ «Ayiwa, Dawuda ta so min tun benna, ne bɛna o so lawuri tuun.

Ne bɛna a wow datugu,

k'a yɔrɔ cenninw bɛɛ lalaga,

k'a lɔ a cogokɔrɔ ra.

¹² Ni o kɛra, Edomu jamana tɔ bɛna kɛ o ta ye tuun,

ani ne tɔgɔ tun bɛ siya minw bɛɛ kan.

Matigi Ala ko ten,

ale le ye o kow kɛbaga ye.

¹³ Lon dɔw bɛna se, Matigi Ala ko ten,

o lonw na kɔni,

sani simantige ye ban foro ra, o y'a sɔrɔ simankura bɛ sɛnɛna ka ban.

Sani rezen ye congɔ ka ban foro ra, o y'a sɔrɔ rezenkura bɛ sɛnɛna ka ban.

O lonw na kɔni,

rezenjikura bɛna woyo ka bɔ kuruw kunna,

ka bɔn kongoriw kunna.

¹⁴ Ne bɛna ne ta mɔgɔw, Izirayɛlimɔgɔw ta bonya lasekɔ o ma tuun.

O ta dugu minw tun cira, o bɛna o duguw lɔ tuun, fɔ ka sigi o duguw ra.

O bɛna rezenforow sɛnɛ, ka o rezenji min,

o bɛna nankɔw sɛnɛ tuun, ka o nankɔrafɛnw domu.

¹⁵ Ne bɛna o sigi o yɛrɛ ta dugukolo kan.

Mɔgɔ si tena o lawuri tuun ka bɔ o dugukolo kan,

ne ka o dugukolo min di o ma.

Matigi Ala, aw ta Ala ko ten!»

ABIDIYASI TA KITABU Kitabu faamucogo

Filisikaw tun nana ben Zeruzalemu dugu kan wagati min na, o wagati le ra Abidiyasi ka nin kumaw fo. Nin kitabu ye sura kelen doron ye. O wagati ra Edomuka minw tun be jamana woroduguyanfan na, olugu nana ka na fara Zeruzalemukaw juguw kan, ka Zeruzalemu kere, ka dugumogow borofenw ce ka taga ni o ye, k'a soro Edomukaw ni Izirayelimogow bee ta duruja bora o bemace Isiyaka le ra.

Ala ka Abidiyasi ci ka na nin cirayakuma fo Edomukaw ye, ko Ala bena o ta kewalejuguw hake bo o ra, sabu o ka siya werew deme ka Ala ta mogow kere.

Nin kumaw b'a yira an na ko siya o siya be Ala ta mogow kere, ko Ala fana bena o siya kere.

Kitabu konokow

Edomukaw halakicogo (1.1-9)

Edomukaw ta kojuguw cayara (1.10-15)

Ala bena Izirayeli sigi a juguw kunna (1.16-21)

Ala ka Edomukaw jaraki

¹ Ala ka ko minw yira Abidiyasi ra:

Dunupatigi Ala ka kuma min fo Edomukaw kama, o le ye nin ye:

An ka kibaroya do men ka bo Matigi Ala fe;

ciraden do cira ka taga siyaw fe.

A ko: «Aw ye wuri, an ye taga Edomukaw kama, ka taga o kere.»

² «A fe, aw Edomukaw, ne bena aw baraka dogoya ka teme siya tow bee ta kan.

O bena aw mafiyenya kosobe.

³ Yereyira min tun be aw jusu ra, o le ka aw lafiri;

aw sigiyoro dogonin be faraw ce ra, yoro korotaninw na minke,

o koson aw tun b'a fora ko:

«Jon le bena se ka anw lajigi dugu ma?»

⁴ Ayiwa, hali ni aw ka yelen ka taga fo sankolo ra i ko bon,

hali ni aw ka aw ta naga la fo lolow ce ra,

ne bena aw lajigi!

Matigi Ala ko ten.

⁵ «Ayiwa, ni sonw nana aw fe su fe,

walama ni benkannikebagaw nana,

o bena cenri ke aw fe de!

Ni fen o fen ka o diya, o be o bee ta.

Ni o nana aw ta rezenw sonya,

o bena rezenden dama dama le to aw ye.

⁶ O koni ka Esawu ta mogow ta fenw bee le ce;

o ka o ta fenmarayorow bee dayele.

⁷ Aw jengogonw bee bena aw gben ka taga se fo jamana dan le ra.

Aw teriw bena aw janfa, ka o fanga sigi aw kan.

Minw tun be aw ta domuni kera, olugu bena jan la aw sen koro,

nka aw tena se ka bo o kow kala ma.

⁸ Sigiya t'a ra, ne bena mogo hakirmanw halaki o lon le ra, ka bo Edomu;

ka faamurikebagaw halaki ka bo Esawu ta kuru kan.

Matigi Ala ko ten!

⁹ E! Teman, aw ta kerekewew ja bena tige

fo ka Esawu ta kuruyoro mogow bee faga ka ban.»

Edomukaw ka Izirayelimogow minako juguya

¹⁰ «Aw juguyara aw balekaw ma,

minw ye Yakuba ta mogow ye.

O koson maroyaba bena ben aw kan;

aw bena halaki ka ban pewu;

¹¹ sabu lon min na siya were mogow tun tagara Yakuba ta mogow ta naforow ce,

lon min na mɔgɔ werew tagara don o ta dugu kɔnɔ ka kara la janko ka Zeruzalemukaw
ta borofenw taran ɲɔgɔn cɛ,

o lon na aw tun bɛ yi;

aw ni o siya werɛ mɔgɔw bɛɛ le tun kɛra kelen ye.

¹² Aw tun man kan ka lo ka aw balemaw flɛ

o ta bɔnɔ lon na;

Zuda ta mɔgɔw halaki lon na

aw tun man kan ka ɲagari.

Aw tun man kan ka o dabayakumaw fo

aw balemaw ta degu lon na.

¹³ Aw kɔni tun man kan ka don ne ta mɔgɔw ta dugu donda fɛ

o ta cɛnri lon na.

Aw fana tun man kan ka lo ka kojugu bentɔ flɛ Zuda ta mɔgɔw kan

o ta ɲani lon na.

Aw tun man kan ka o ta naforow cɛ

o ta cɛnri lon na.

¹⁴ Aw tun man kan ka taga lo sirafaran na

ka o ta mɔgɔ boribagaw faga.

O ta mɔgɔ minw bɔsira, aw tun man kan ka olugu mina ka o di o juguw ma,

o ta ɲani lon na.

¹⁵ Sabu Matigi Ala ta lon surunyara;

a bɛna wuri siyaw bɛɛ le kama.

Aw ka min kɛ, o ɲɔgɔn le bɛna kɛ aw ra.

Aw ta kojuguw sara bɛna seko ka na ben aw yerɛ le kunna.

¹⁶ Ayiwa, aw ka minni kɛ ne ta kuru saninman kan cogo min na, ne ta dimi kosɔn,

siya tɔw bɛɛ bɛna minni kɛ ten le, dan tɛ minni min na;

o bɛna min fo ka ɲanamini,

fo ka na o bɛɛ latunu.

¹⁷ «Nka minw bɛ Siyɔn kuru kan, olugu bɛna kisi.

O yɔrɔ bɛna kɛ yɔrɔ saninman le ye.

Yakuba ta mɔgɔw bɛna seko

ka na sigi o ta sigiyɔrɔ ra.

¹⁸ Yakuba ta somɔgɔw bɛna kɛ tasuma le ye,

Yusufu ta somɔgɔw bɛna kɛ tasumamana le ye;

nka Esawu ta somɔgɔw bɛna kɛ bin le ye.

O bɛna o bin jɛni k'a ban.

Mɔgɔ si tena bɔsi Esawu ta somɔgɔw ra,

sabu Matigi Ala kumana.

¹⁹ Jamana woroduguyanfan mɔgɔw bɛna na sigi Esawu ta kuruyɔrɔw ra.

Jamana dugumayanfan mɔgɔw, olugu bɛna sigi Filisikaw ta mara ra.

O bɛna sigi Efrayimu jamana ra, ani Samari jamana ra.

Boniyaminu ta mɔgɔw, olugu bɛna sigi Galadi mara ra.

²⁰ Izirayelimɔgɔw ta mɔgɔ minaninw ta jɛnkuru min bɛ Kanaana,

olugu bɛna sigi o yɔrɔ mara ra ka taga se fo Sarepita.

Zeruzalemu ta mɔgɔ minanin minw bɛ Sefaradi,

olugu bɛna sigi jamana woroduguyanfan duguw kɔnɔ.

²¹ Olugu le bɛna se sɔrɔ, ka sigi Siyɔn kuru kan,

ka o ta fanga sigi Edɔmukaw kan.

O tuma masaya bɛna kɛ Ala ta ye.»

YUNUSU TA KO KITABU Kitabu faamucogo

Yunusu ni cira Amosi tun ye wagati kelen mɔgow ye.

O wagati ra Asirikaw tun kera Izirayelimogow juguw bɛɛ ra farimanw ye. Ala nana Yunusu ci ko a ye taga Asirikaw ta duguba kɔnɔ, min ye Ninive ye, ka taga a fɔ o ye ko ni o ma nimisa ka kojugu dabra, o ta dugu bɛna halaki, sabu o ta jurumunw cayara kɔsɛbɛ. O ko ma ben Yunusu ma, sabu ale tun b'a fɛ o mɔgow ye to o ta jurumunw na le, janko Ala ye o halaki, sabu Izirayeli juguw lo. Yunusu banna Ala ta kuma ma, ka jirakurun dɔ ta ka taga fan wɛrɛ fɛ. Nka a laban, o ka Yunusu firi kɔgɔji ra, jegeba dɔ k'a kunu. O kow bɛɛ le kɔ fɛ, Yunusu sɔnna ka waajuri kɛ Ninive dugu kɔnɔ. Ninivekaw nimisara, ka o ta kojuguw dabra minke, Ala yafara o ma. Nka o ma diya Yunusu ye.

An b'a ye ko nin kitabu ni cira tɔw ta kitabuw tɛ kelen ye, sabu cira Yunusu ma cirayakuma fɔ; nka cira yɛrɛ ta kɛwalew le fɔra an ye.

Cira tɔw sɔnna Ala ta ma, nka Yunusu banna.

Yunusu ta ko kitabu b'a yira an na ko jurumun man di Ala ye, nka ni jurumunkebaga ka nimisa k'a jogo yɛlɛma, Ala bɛ yafa a ma, a ta nɛɛma ni a ta makari kɔsɔn. Ala ta nɛɛma tɛ dan Izirayelimogow dɔrɔn ma, nka ni siya o siya ka nimisa a ta jurumunw na, Ala bɛ yafa o ma, sabu a bɛ mɔgo bɛɛ le kanu.

Kitabu kɔnɔkɔw

Yunusu banna Ala ta cira ma (1)

Yunusu nimisara, Ala k'a bɔsi (2)

Yunusu ka waajuri kɛ Ninivekaw kama (3)

Ala yafara Ninivekaw ma, ka o kisi (4)

Yunusu ma sɔn ka taga Ala ta cira kɛ

¹ Lon dɔ, Matigi Ala k'a ta kuma lase Amitayi dence Yunusu ma. Ala k'a fɔ a ye ko: ² «Wuri joona ka taga Ninive, Ninive duguba kɔnɔ, i ye taga kuma o fɛ k'a gbɛleya, k'a fɔ o ye ko o ta juguya warara ne na kɔrɔ.»

³ Nka Yunusu wurira ko ale bɛ bori ka taga fɔ Tarisisi, ko ale bɛ taga fɔ yɔrɔjan, ka bɔ Matigi Ala na kɔrɔ. A tagara Zafa; a tagara kurunba dɔ sɔrɔ yi, min tun bɛ tagara Tarisisi. A ka kurunsara di kuruntigi ma, ka don kurun kɔnɔ, ko a bɛ taga ni o ye Tarisisi, ko a bɛ taga fɔ yɔrɔjan ka bɔ Matigi Ala na kɔrɔ.

Fɔɓɔba wurira kɔgɔji kan

⁴ Ayiwa, Matigi Ala ka fɔɓɔba dɔ wuri kɔgɔji kan. Fɔɓɔ bonyara ji kan, fɔ kurunba tun bɛ jini ka cɛn. ⁵ Kurun baarakɛdenw siranna kɔsɛbɛ. O bɛɛ ka ke kule ci ye, ka ke o ta alaw daari ye, ko o ye olugu kisi. A ma na ja, o ka kurunkɔnɔminanw bɛɛ firi kɔgɔji ra janko kurun ye fiyɛnya.

O y'a sɔrɔ Yunusu tun jigira kurun dugumayɔrɔ ra, ka taga la ka sunɔgo yi, fɔ ka jina a yɛrɛ kɔ.

⁶ Kuruntigi tagara Yunusu kɔ. O k'a lakunu k'a pininka ko: «Cɛ, a kera di ele bɛ sunɔgora? I fana tɛ wuri ka i ta ala daari wa? Jɔn k'a lon ni ale tena makari an na ka an kisi, janko an kana halaki?»

⁷ Ayiwa, kurun baarakɛdenw k'a fɔ jɔgɔn ye ko: «Aw ye na an ye kara la*, k'a lon mɔgo min kosɔn nin kojuguba bɛ sera an ma.» O ka kara la minke, Yunusu le yirara.

⁸ O ko Yunusu ma ko: «Ele ka ko min kɛ k'a to nin kojuguba ka an sɔrɔ, o fɔ an ye. I bɔra min le? I bɛ mun baara le kɛ? Jamana juman mɔgo le bɛ ele ye? Siya juman mɔgo le bɛ i ye?» ⁹ Yunusu ka o jaabi, ko: «Ne ye Heburu le ye. Ne bɛ Matigi Ala, sankolo tigi Ala le bato, min ka kɔgɔji dan, ka dugukolo dan.»

¹⁰ Yunusu k'a ta ko jafɔ o ye. O k'a mɛn ko a bɛ dogora Matigi Ala le ja minke, o siranna kɔsɛbɛ. O k'a pininka ko: «Mun le kosɔn i sɔnna ka nin ko jɔgɔn kɛ?» ¹¹ O ka Yunusu pininka tuun ko: «Sisan an ka kan ka mun le kɛ i ra janko kɔgɔji ye mala.» O ka o fɔ sabu fɔɓɔ tun bɛ juguyara ka taga a fɛ. ¹² Yunusu ka o jaabi ko: «Aw ye ne ta ka ne firi kɔgɔji ra; ni o kera, kɔgɔji bɛna mala aw ye, sabu ne k'a lon ko ne le kosɔn nin fɔɓɔba wurira ji kan.»

¹³ O bɛɛ n'a ta, kurun baarakɛdenw belɛn ka ko bɛɛ ke ko o bɛ kurun lataga jida ra dugukolo fan fɛ, nka o ma se, sabu kɔgɔji tun bɛ fariyara ka taga. ¹⁴ O ka Matigi Ala daari ko: «E, Matigi Ala, i kana an halaki nin cɛ kosɔn. I kana mɔgo jarakibari fagari

hake ben an kan, sabu a ma foyi ke an na. Nin ko bee kera ka kana ni ele yere sago le ye.»

¹⁵ O ko, o ka Yunusu ta k'a firi kogoji ra. A firira kogoji ra yoro min na donon, o yoronin bee ra, kogoji mankan malara. ¹⁶ Kurun baarakedenw k'a ye ten minke, o siranna Matigi Ala ja kosebe. O ka saraka bo Matigi Ala ye, ka dajuru ta Ala ye.

2

Yunusu ka Ala daari jegeba konon

¹ A kera ten, Matigi Ala ka jegeba do lana, ka na Yunusu kunu. Yunusu ka tere saba ni su saba ke jegeba konon. ² Yunusu tora jegeba konon k'a Matigi Ala, a ta Ala daari. ³ A ko:

«Ka ne to toro ra, Matigi Ala,
ne ka i daari, i ka ne jaabi.
Ka ne to saya dibi ra,
ne kasira i no fe, i ka ne kasikan men.

⁴ I tun ka ne firi kogoji dunmanyoro ra.
Jiwoyow tun ka ne datugu,
jikuruw temena ne kunna.

⁵ Ne tun b'a miiri ko i ka ne gben ka ban pewu le ka bo i ja koro.
Nka ne bena i bato i ta Alabatosoba saninman konon tuun.

⁶ Jiwoyow tun ka ne tunu fo ne be pini ka sa.
Ne jigira fo ji jukoro,
kogoji jukorobinw melegera ne kun na.

⁷ Ne jigira ji jukoro, ka se fo kuruw daminayoro ra.
Saya da tun tugura ne da ra ka ban, boyoro si tun te ne fe.
Nka i ka ne panaman labo kaburu dibi ra;
Matigi Ala, ne ta Ala.

⁸ Wagati min ne tun be pini ka sa,
ne hakiri tora i ra, Matigi Ala.
Matigi Ala, ne ka i daari,
ne ta daarikan sera i ma, i ta yoro saninman na.

⁹ Mogo minw be batofen gbansanw bato,
olugu be o yere yoro janya Matigi Ala ta nesma ra.

¹⁰ Nka ne koni, ne bena saraka bo i ye,
ka donkiri la, ka baraka la i ye.
Ne ka layiri minw ta i ye, ne bena o bee dafa;
sabu ele, Matigi Ala, ele be ne kisibaga ye.»

¹¹ Ayiwa, Matigi Ala kumana jegeba fe; jegeba tagara Yunusu fonon kogojida ra.

3

Yunusu tagara kuma Ninivekaw fe

¹ O kow ko, Matigi Ala k'a ta kuma lase Yunusu ma a sinaga flanan na ko: ² «Wuri joona ka taga Ninive duguba konon; ne be ci min fo i ye, i ye taga o lase a dugumogow ma.» ³ Yunusu wurira ka taga Ninive duguba konon, i n'a fo Matigi Ala k'a fo a ye cogo min na. Ninive tun ye dugu belebebeba le ye. Mogo tun be tere saba ke tagama ra ka Ninive dugu yaala. ⁴ Yunusu ka tere kelen tagama ke dugu konon. O ko, a ka ke peren ye k'a fo mogow ye ko: «Sani tere binaani ce, Matigi Ala bena Ninive duguba halaki.»

⁵ Ninivekaw lara Ala ra. O k'a fo ko mogow bee ye sun don; k'a ta fagamaw ra, ka taga a bla mogo gbansanw na, o bee ka borofaniw don o yere ra.

⁶ O kibaroya sera Ninive masace ma tuma min na, a wurira ka bo a ta masasiginan kan. A k'a ta masaderege bo, ka borofani don a yere ra, ka sigi bugurigbe ra.

⁷ O tuma ra, masace ni a ta fagamaw ka ciragbelen fo ka taga dugu yoro bee ra, ko: «Mogo fara began kan, o si kana domuni ke, o si kana ji min. Misiw ni sagaw si kana bin nimi, o si kana ji min. ⁸ Mogow bee ye borofani don o yere ra ka borofani don beganw fana ra, k'a yira ko o nimisara. Bee ye nimisa ka kasi Ala no fe, o ta kewalejuguw ni o ta terenbariyakow koson, ka o dabla. ⁹ Jon k'a lon ni o tena ke sababu ye, k'a to Ala ye a ta miiriya yelesma, ka hina an na, k'a ta dimi mala, janko an kana halaki?»

¹⁰ Ayiwa, Ala k'a ye ko Ninivekaw nimisara ka o ta kewalejuguw dabla minke, a tun b'a fe ka kojugu min ke o ra, a ma o ke tuun.

4

Ninivekaw ta nimisari ma diya Yunusu ye

¹ Ayiwa, o ko ma diya Yunusu ye fiyewu. A dimina kosebe. ² A k'a fo Matigi Ala ye ko: «Matigi Ala, ne tun ma nin le fo ka ne to ne ta jamana ra wa? Nin le koson ne tun b'a fe ka bori ka taga Tarisisi; sabu ne k'a lon ko ele ye Ala min ye, i be hina, ani i be makari. I te dimi jooona, i ta numanya fana ka bon; i be son ka i ta miiriya yelema ka yafa mog'o ma, i te a ta kojugu hake bo a ra. ³ Ayiwa, Matigi Ala, nin ko koni ma diya ne ye. A to ne ye sa; sabu ne sanin ka fisa ka teme ne panaman kan.»

⁴ Matigi Ala ka Yunusu nininka ko: «Yala jo be i fe ka dimi nin ko ra wa?» ⁵ Yunusu ma Ala jaabi; a bora Ninive dugu konon, ka taga sigi dugu tereboyanfan na, ka gbata do lo o yoro ra ka sigi o suma ra, k'a fe Matigi Ala bena min ke dugu ra.

⁶ O wagati ra, Masa Ala ka nonfonyiri do falen Yunusu koron, ka o suma ke Yunusu kan, janko a jusu ye suma. O nonfonyiri ko diyara Yunusu ye kosebe.

⁷ Nka o dugusagbe sogomada jooona fe, Ala ka tumu do lana ka na don nonfonyiri ra. Tumu ka nonfonyiri nimi k'a faga, fo k'a ja.

⁸ Ayiwa, tere bora tuma min na, Ala ka fonon gbanninman do lana ka bo tereboyanfan na; tere bora, ka digi Yunusu ra kosebe, fo a tun be nini ka panamini. Yunusu ko Matigi Ala ma tuun ko a y'a to ale ye sa; a ko: «Saya ka fisa ne fe ni panamanya ye.» ⁹ Ala ka Yunusu nininka ko: «Yala jo be i fe ka dimi nin nonfonyiri ta ko ra wa?» Yunusu ka Ala jaabi ko: «Jo be ne fe kosebe yere le.»

¹⁰ Matigi Ala ko: «Ele ma baara foyi ke ka nin nonfonyiri falen; ele le fana m'a to a wurira. A falenna su kelen, ka faga su kelen. O bee n'a ta, nin nonfonyiri hina ka i mina. ¹¹ O tuma, mun na i t'a fe ne Ala ye makari Ninive duguba ta mogow ra, dugu min mogow ka ca ni mogow waga keme ni mugan ye, minw te kojugu ni konuman lon ka bo jagon na! Began camanba le fana be yi!»

MISE TA KITABU Kitabu faamucogo

Cira Mise tun be Moreseti. O yoro be Zeruzalemu dugu kere fe. Mise ni cira Oze, ani cira Ezayi bee tun ye wagati kelen mogow ye.

Cira Mise ta cirayakumaw tun jasinna Zeruzalemu dugu le ma, min tun ye Zuda mara ta duguba ye, ani Samari dugu min tun ye Izirayeli mara ta duguba ye. O dugu fla ta mogow ta kewalew tun ka jugu kosebe. O tun te Ala ta sariyaw jate, o tun be mogow tɔɔɔ, ka o yere waso, ka mogow minako juguya. Jamana namogow, ani sarakalasebagaw, ani kuntigiw, ani naforotigiw bee tun be kojugu ke.

Mise ka cira faninyafobagaw fana jaraki.

Mise k'a fo Izirayelimogow ye ko o ta jurumunw bena ke sababu ye k'a to Ala be o don o juguw boro, minw ye Asirikaw, ani Babilonikaw ye.

Mise ta kitabu b'a fo k'a gbeleya ko Ala be terenninya le fe. Ni Ala ta mogow ka Ala ta sariyaw sira tagama a cogo ra, Ala be baraka don o ra. Nka ni o ka ban Ala ta sariyaw ma, o tuma, Ala bena o ta kojuguw hakew bo o ra, ka o gben ka o labo jamana kono.

O bee n'a ta, Mise ta cirayakumaw be Ala ta neema fana ko fo. Ala bena a ta mogow ta miiriya yelema k'a to o ye kosegi ale fe. Siya tow bee bena Ala ta neema soro fana lon do (4.1-4). Ala bena masace Dawuda ta duruja do ke kuntigi ye. O kuntigi min bena woro Betilehemu, o le bena hera ni laganfiya di mogow ma (5.1-4).

Kitabu konokow

Ala ta kiti bena ben a ta mogow kan (1-2)

Jamana namogow ni sarakalasebagaw ta kiti (3-5)

Ala ta mogow ka kan ka nimisa (6-7)

Ala ka Izirayelimogow jaraki

¹ Matigi Ala k'a ta kuma min lase Moresetikace Mise ma, o le ye nin ye. O kera Zuda masacew Yotamu ni Ahazi ni Ezekiyasi ta wagatiw le ra. Ala ka nin kow le yira a ra Samari ni Zeruzalemu ta ko ra. A ko ra:

² Siyaw bee ye menni ke!

Dunupa ni a konofenw bee, aw ye aw janto nin kuma ra!

Dunupatigi Ala bena ke seere ye aw kama ka kiti ben aw kan.

Matigi bena to a ta so saninman kono ka kiti ben aw kan.

³ A fle, Matigi Ala be nana ka bo a sigiyoro ra;

a be jigira, a be tagamana dugukolo yoro korotaninw na.

⁴ Kuruw be yeele a sen koro,

dingakonoyorow be dayele,

i n'a fo kepe be yeele cogo min na tasma ra,

i n'a fo ji be woyo cogo min na ka jigi ka bo kuru kan.

⁵ O kow bee be kera Yakuba ta terenbariyakow le koson;

o kow bee be kera Izirayeli ta mogow ta jurumunw le koson.

Yakuba ta terenbariya sababu, o sorora jon le ra?

O sorora Samari le ra.

Zuda ta sonnikeyorow, o dabora min le?

O dabora Zeruzalemu le.

⁶ «Ne bena Samari ke tomo le ye kongo kono,

k'a ke rezenseneyoro ye,

k'a kabakuruw bee kolonolon ka o lajigi kurufurance kono,

k'a bonw jusigikabakuruw bee wogobi ka o bla kene kan.

⁷ O ta batofen leseninw bee bena cici.

O tun ka fen o fen soro o ta baarajuguw ra, o bee bena jeni tasma ra,

o ta batofen lalaganinw, ne bena o bee halaki.

I n'a fo o fenw sorora ni jatoya wari le ye,

o fana bena taga ke jatoya do were sara le ye.»

⁸ O le koson, ne Mise, ne bena kasi, ka kule;

ne sennakolon ni ne fari lakolon bena bo ka tagama.

Ne bena to ka kule i ko kongowuru,
ka mapumankokasi ke i ko kɔnɔsogolon* .

⁹ Sabu Samarikaw ta bana te se ka kenya.
O bana juguyara ka se fo Zuda mara ma,
ka se ne ta mogow ma Zeruzalemu yere.

¹⁰ Aw kana nin kuma fo Gati dugu kono de†!
Aw kana a to aw kasikan ye men le fiyewu!

Aw ye kolonkolon buguri ra Beti Lefira dugu le kono.

¹¹ Safiri dugumogow, aw fari lakolon ni aw maroyanin ye teme ka taga aw ta sira fe.
Sanan dugumogow te son ka bo,

Beti Heseli dugumogow be kasira; olugu te se ka foyi ke ka aw deme.

¹² Maroti dugumogow be hamina, o m'a lon o bena pasuma soro min;
sabu Matigi Ala ka bono lana ka na se fo Zeruzalemu donda ra.

¹³ Lakisi dugumogow, aw ye aw ta sowotorow siri sow ra!

Aw le kera Siyon dugu ta terenbariyakow sababu ye,
sabu Izirayeli ta kojuguw bora aw le ra.

¹⁴ O le koson aw bena faran ka bo Moreseti Gati dugumogow ra.

Akizibu ta somogow, olugu ta ko bena ke jigitige sababu le ye Izirayeli masacew fe.

¹⁵ Aw minw ye Maresakaw ye, ne bena kuntigikura sigi aw kunna.

Izirayeli masace nɔɔroman bena taga Adulamu.

¹⁶ Aw Zeruzalemukaw, aw ye aw kunsigiw sama ka bon.

Aw ye aw kun gbana aw dence kanuninw koson.

Aw ye aw kun gbana k'a ke i ko duga kunce;

sabu o bena aw dencew ta ka bo aw koro, ka taga ni o ye yorojan.

2

Minw be mogow minako juguya

¹ Minw be terenbariyakow miiri,
minw be kojugu naninya o layoro ra su fe,
ni dugu ka gbe, o be o kojuguw ke, sabu a se be o ye,
bono bena o mogow soro.

² Ni o ka nabo mogow min ta foro fe, o be o mina o tigi ra.

Ni o ka nabo min ta bon fe, o be o bosi o tigi ra.

O be ben mogow kan ka o ta bonw bosi o ra;

o be ben yorotigiw kan ka o ta yorow bosi o ra.

³ O koson Matigi Ala ko:

«A fe, ne ka kojugu do le naninya nin siya kama.

O tena se ka o yere kun bo kojugu min na.

Aw kun korotanin tena se ka tagama tuun,

sabu o wagati bena ke bono le ye aw fe.

⁴ O lon na, mogow bena aw logobo ka zana do fo aw ma,

ka nin sangadonkiri la aw kunna, k'a fo ko:

«E, anw koni halakira le pewu!

An ta mogow ta cen minana k'a di mogow werew ma.

E, o ka an ghen ka bo a sigiyorow ra

ka an ta mara taran an juguw ra!» »

⁵ Ayiwa, o le koson mogow si tena soro Matigi Ala ta jama ra
min bena juru la ka yoro do suma, ko o yoro ye ale ta ye.

⁶ O b'a fo ne ma ko ne kana kuma caya,

ko ne ye kuma caman dabra!

Ko maroyako si tena se olugu ma.

⁷ Yakuba ta somogow, yala aw be se ka nin kuma fo wa?

Ko: «O tuma Matigi Ala ta muju banna le wa?

Matigi Ala ta keta ye nin le ye wa?»

* **1:8** 1.8 Kitabow dow kono a sebera ko gbingbin. † **1:10** 1.10 Hayan 10-15: Kojugu minw fora nin duguw ta ko ra, o kojuguw focogo ni duguw yere togow focogo bora mogon fe. Beti Lefira koro ye ko: buguriso; olugu ye kolonkolon buguri ra.

Ayiwa, mɔgɔ minw be tagama terreninya kan, ne ta kuma be fen na olugu le ye.

⁸ Ala ko: «Kabini wagatijan, aw wurira ka ke ne ta mɔgɔw ta juguw le ye.

Aw be ben mɔgɔ sabarininw kan;

mɔgɔ minw nasumanin be temena ka bo kerekeworo,

aw be ben o tigiw kan.

O ka deregeba min don o ta deregedennin kan,

aw be o deregeba bosi o ra.

⁹ Aw be ne ta jamana ta musow gben ka bo o ta bonnumanw konɔ.

Aw be o denw ta sorɔtaw be bosi o ra pewu.

¹⁰ «Ayiwa, aw ye wuri ka taga!

Nin yoro tena ke aw ta laganfiyayoro ye;

sabu aw ka nin yoro lanogo;

aw ka nin yoro be cen k'a halaki pewu!

¹¹ Ni mɔgɔ do le tun sorɔra ka na ke kumalakolonw fo ye,

ka ke faninyakumaw fo ye nin mɔgɔw ye,

k'a fo o ye ko: «Aw bena duven ni dorɔ caman sorɔ»,

ayiwa, o kumafobaga nogon ko le tun bena diya nin mɔgɔw ye.»

Ala ka layiri ta a ta mɔgɔw ye

¹² «Nka sigiya t'a ra, aw Yakuba ta somogow, ne bena aw be lajen tuun.

Izirayeli ta mɔgɔ to minw tora, ne bena olugu lajen tuun.

Ne bena o ke nogon kan

i ko sagaw be lajen sagakuru konɔ cogo min na;

i ko beganw be lajen beganmarayoro ra cogo min na:

mɔgɔ camanba mankan le bena bo.

¹³ Min be o temesira bo o ye, ale bena ke o na fe.

O bena bara ka bo da fe ka taga.

O ta masace bena teme ka bla o na,

Matigi Ala yere le bena ke o na fe.»

3

Izirayeli kuntigiw ta terenbariyaw

¹ Ayiwa, ne ko:

«Yakuba ta so kuntigiw, aw ye menni ke!

Izirayeli ta namogow, aw ye menni ke!

Aw minw tun ka kan ka kiti tige ka kapa ni can ye,

² aw le be konuman koninyara, ka kojugu kanu.

Aw le be ne ta mɔgɔw gbolo worɔra ka bo o sogo kan,

ka o sogo sama ka bo o kolow kan.

³ Aw be ne ta mɔgɔw sogo domu,

ka o gbolo worɔ, ka o kolow cici.

Aw be o sogo tigetige i ko sogo min be tobi daga konɔ,

i ko sogo min be tobi dagaba konɔ.

⁴ O koson aw bena kule ka Matigi Ala wele,

nka a tena aw jaabi.

O wagati le ra, Ala bena a pada dogo aw ma

aw ta kojugu keninw koson.»

Cira faninyafobagaw

⁵ Matigi Ala ko: «Aw ciraw, aw minw be ne ta mɔgɔw lafirira,

ne be nin fora aw le ma:

Ni mɔgɔ min ka aw son domuni na,

aw b'a fo o tigi ye ko Ala bena hera ke a ye;

nka ni min ma aw son domuni na,

aw be kere le wuri o tigi kama.

⁶ O koson su bena ko aw ra, aw tena foyi ye k'a fo mɔgɔw ye tuun!

Dibi bena don aw ma, aw tena kuma foyi sorɔ Ala fe tuun, k'a fo mɔgɔw ye.

Tere bena ben o ciraw kan;

yeelen bena ke dibi ye ka o lamini.

⁷ Ladibagaw bena maroya,

lagberikebagaw bena lebu.

O bæ bɛna o da datugu,
 sabu Ala tɛna o si jaabi tuun.»

⁸ Nka o bæ n'a ta, ne kɔni, Matigi Ala ta nin baraka le bæ ne ra.
 Terenninya ni jagbeleya bæ ne jusu ra,
 janko ka Yakuba ta mɔgɔw ta terenbariyakow fɔ o ye,
 ka Izirayelimɔgɔw ta jurumun fɔ o ye.

Zeruzalemu dugu halakicogo

⁹ Yakuba ta mɔgɔw ta kuntigiw,
 Izirayeli ta mɔgɔw ta fagamaw,
 aw ye nin kuma lamɛn sa!
 Aw minw bæ kiti tige faninya kan,
 aw minw bæ can yeɛɛma,
¹⁰ aw minw bæ Siyɔn dugu lɔra ni adamadenw jori ye,
 ka Zeruzalemu lɔ ni terenbariya ye.

¹¹ Aw ta kuntigiw bæ bonya le mina dogo ra mɔgɔw fɛ,
 ka sɔrɔ ka o ta kiti tige.
 Aw ta sarakalasebagaw bæ sara le mina,
 ka sɔrɔ ka mɔgɔw karan.
 Aw ta ciraw bæ wari le mina
 ka sɔrɔ ka ciraya kɛ.

O bæ Matigi Ala tɔgɔ le ta, k'a fɔ ko:
 «Matigi Ala bæ ni an ye! Kojugu foyi tɛna an sɔrɔ tuun!»
¹² O ra, aw ta kewalew le kosɔn, o bɛna Siyɔn dugu sɛnɛ i ko foro;
 ka Zeruzalemu kɛ kabakurutɔn ye.
 Alabatɔso tun bæ kuru min kan, yiritu le bɛna o kuru datugu.

4

Ala ka hera layiri ta a ta mɔgɔw ye

¹ Wagati dɔw bɛna se, o wagatiw ra
 Matigi Ala ta batɔso lɔnin bæ kuru min kan,
 o kuru le bɛna sigi kuru tɔw bæ konna;
 a bɛna korɔta ka kɛ kongoriw bæ konna.
 Jamanaw ta mɔgɔw bɛna jɔgɔn cɛ ka taga o yɔrɔ ra.
² Siya caman bɛna taga yi; o bɛna a fɔ ko:
 «Aw ye na an ye taga Matigi Ala ta kuru saninman kan,
 Yakuba ta Ala ta batɔso ra,
 janko a ye an karan a ta siraw ra,
 an ye a ta siraw tagama.»
 Sabu Ala ta sariya bɛna bɔ Siyɔn dugu le ra,
 Matigi Ala ta kuma bɛna bɔ Zeruzalemu le.
³ A bɛna jamana caman ta kiti tige;
 siya fangatigi minw bæ yɔrɔjanw na, a bɛna olugu ta kow janabo.
 O bɛna o ta kerekemuruw yeɛɛma ka o kɛ sɛnɛkɛdabaw ye,
 ka o ta tamanw yeɛɛma ka o kɛ wɔrɔsɔw ye;
 siya dɔ tɛna kerekemuru ta siya dɔ wɛrɛ kama tuun;
 o si tɛna kerekɛcogo karan tuun*.
⁴ Bæ bɛna sigi nasuma ra a ta rezenforo korɔ,
 walama a ta torosun korɔ.
 Mɔgɔ si tɛna o tɔrɔ tuun;
 sabu Fangatigi Ala yɛrɛ da le kumana.
⁵ Jamana tɔw bæ ta mɔgɔw bæ tugu o ta alaw tɔgɔw le kɔ;
 nka anw kɔni, anw bæ tugu Matigi Ala, an ta Ala tɔgɔ le kɔ,
 wagati bæ, ani tuma bæ.

Ala ka layiri ta a ta mɔgɔw ye

⁶ «O wagatiw ra kɔni, ne bɛna ne ta saga sendimitɔw ladon;
 minw tun gbɛna ka taga yɔrɔjan,
 ne tun ka minw minako juguya,

* 4:3 4.3 Nin kumaw fora Ezayi 2.2-4.

ne bɛna olugu bɛɛ kɛ ɲɔɔn kan.

Matigi Ala ko ten!

⁷ Minw tun ye sendimitɔw ye, ne bɛna olugu tɔ lawuri.

Minw tun gbɛnna ka taga yɔrɔjan, ne bɛna olugu kɛ siya barakaman ye.

Matigi Ala le bɛna kɛ o kuntigi ye Siyɔn kuru kan,

k'a ta o lon na, fɔ wagati bɛɛ.

⁸ «Ayiwa, ele min ye sagakuru korɔsiyɔrɔ ye,

ele min ye Siyɔn dugu ta sankasojan ye,

i ta fangakɔrɔ bɛna seko i ma tuun!

Zeruzalemu dugumɔɔw, aw ta masaya bɛna seko aw ma!»

Zeruzalemu dugu bɛna kisi

⁹ Mun kosɔn aw bɛ kulera sisan?

Yala masacɛ tɛ aw fɛ le wa?

Mun kosɔn dimi bɛnna aw kan i n'a fɔ muso jigibagato?

Yala aw ladibaga tɛ yi tuun le wa?

¹⁰ Ayiwa, Siyɔn dugumɔɔw, aw ye aw yɛrɛ tɔnɔmi ka ɲuna dimi boro,

i n'a fɔ muso jigibagato;

sabu sisan aw bɛna bɔ dugu kɔnɔ,

ka taga to kongo kɔnɔ.

Aw bɛna taga fɔ Babiloni*;

aw bɛna taga kisi o yɔrɔ le ra.

Matigi Ala bɛna aw kunmabɔ o yɔrɔ le ra

ka aw bɔsi aw juguw boro.

¹¹ Sisan kɔni siya caman lajɛnna aw kama.

O b'a fɔ ko: «Siyɔn kuru ye lanɔɔɔ,

janko an ɲa ye a halakito ye!»

¹² Nka olugu tɛ Matigi Ala ta miiriya lɔn,

olugu tɛ Matigi Ala ta kolatigeninw faamu.

O m'a lɔn ko Ala ka olugu lajen

i ko o bɛ simansiriw lajen cogo min na simangbasikɛnɛ kan gbasiri kama.

¹³ Siyɔn dugumɔɔw, aw ye wuri ka o dɔndɔn!

Ne bɛna gban nɛgeramanw di aw ma;

ne bɛna sengbɔɔrɔ siranɛgeramanw di aw ma.

Aw bɛna siya caman ɲɔɲɔ,

ka o borofɛnw bla danna Matigi Ala ye,

ka o ta naforow di dunuɲa bɛɛ tigi Ala ma.

¹⁴ Ayiwa, sisan, kɛrɛkɛjamaw ta dugu,

aw ye aw ta kɛrɛkɛjamaw lajen;

sabu an juguw ka an lamini;

o ka Izirayeli kuntigi yɛrɛ bugɔ a ɲa ra ni bere ye!

5

Kuntigi min bɛna woro Betilehemu

¹ Ayiwa, ele Betilehemu Efirata,

ele le ye Zuda mara duguw bɛɛ ra fitini ye;

nka mɔɔɔ min bɛna sigi Izirayeli kunna ne tɔɔɔ ra,

o tigi bɛna bɔ ele le ra;

a ta buruju tun bɛ yi kabini wagatijan, kabini fɔlɔfɔlɔ.

² O kosɔn Ala bɛna a ta mɔɔɔw to o kelen na,

fɔ muso min ka kan ka den woro, o ye den woro,

ani a balema tɔw ye seko ka taga fara Izirayelimɔɔw kan.

³ A bɛna wuri ka kɛ Ala ta mɔɔɔw kuntigi ye;

a bɛna o mara ni Matigi Ala ta baraka ye,

ka o mara ni Matigi Ala, a ta Ala ta tɔɔɔ bɔnya ye.

Ni o kera, o bɛna sigi hera ra;

sabu o wagati ra a tɔɔɔ bɔnya bɛna se fɔ dugukolo dan na.

⁴ Ale le bɛna na ni hera ye.

Ni Asirikaw nana ben an ta jamana kan,
 ka don an ta masabonbaw kɔnɔ,
 an bɛna kuntigi caman ci
 ka jamana ɲamɔɔ camanba* ci ka taga o kama.

⁵ Olugu bɛna o ta fanga sigi Asiri jamana kan o ta kerekemuru baraka ra,
 ka o ta fanga sigi Namurodu ta jamana kan o ta kerekemuru baraka ra.
 Ni Asirikaw nana ko o bɛna don an ta jamana ra,
 ni Asirikaw nana o sen don an ta mara kɔnɔ,
 ale le bɛna an bɔsi ka bɔ Asirikaw boro.

Ala bɛna baraka don Izirayelimɔɔ tɔw ra

⁶ O tuma ra, Yakuba ta mɔɔ tɔw bɛna kɛ jamana caman cɛ ra,
 i ko Matigi Ala bɛ gɔmiji min lajigi,
 i ko sanji min bɛ ben ka binw falen.

O jigi tɛ mɔɔ si kan,
 o tɛ foyi ɲini adamaden si fɛ.

⁷ Yakuba ta mɔɔ tɔw bɛna kɛ siya tɔw cɛ ra,
 ani jamana caman cɛ ra,
 i ko jara bɛ kɛ cogo min na kongosogow cɛ ra,
 i ko jarakanbelen bɛ kɛ cogo min na sagakuruw cɛ ra.

A tɛmɛtɔ bɛ o dɔndɔn ka o sogo tigetige!

Mɔɔ si tɛ se ka o bɔsi ka bɔ a boro.

⁸ O ra, aw boro bɛna korɔta aw juguw kunna;
 aw kerɛbagaw bɛɛ bɛna halaki.

Ala bɛna a ta mɔɔw saninya

⁹ «O lon na, kɔni,
 ne bɛna aw ta sow bɛɛ faga ka bɔ aw korɔ,
 ka aw ta sowotorow halaki.
 Matigi Ala ko ten!

¹⁰ Ne bɛna aw ta jamana dugubaw halaki,
 ka aw ta kerɛbonbaw bɛɛ benben.

¹¹ Ne bɛna subagayakow bɛɛ bɔ aw cɛ ra;
 lagberikebaga tɛna kɛ aw cɛ ra tuun.

¹² Ne bɛna aw ta jo kabakururamanw, ani aw ta batofen leseninw bɛɛ cɛn ka bɔ aw cɛ
 ra.

Aw ta batofen minw ye aw yɛɛ boro nɔ ye, aw tɛna aw kinbiri gban ka olugu si bato
 tuun.

¹³ Ne bɛna jo musoman Asera ta berew bɛɛ bɔn ka bɔ aw ta yɔrɔw ra;
 ne bɛna aw ta dugubaw halaki.

¹⁴ Siya minw ma ne lamen,
 ne jusu bɔnin ni ne dimininba bɛna ne yɛɛ mɔnɛbɔ olugu bɛɛ ra.»

6

Ala k'a ta mɔɔw jaraki

¹ Ayiwa, Matigi Ala bɛ min fɔ, aw ye o lamen sa!
 A ko:

«Wuri i ye nin kiti fɔ kuruw ye,
 kongoriw fana ye i kan men!»

² Kuruw, aw ye Matigi Ala ta kiti ko lamen!
 Dugukolo jusiginan wuribariw, aw ye a lamen!
 Sabu kiti le bɛ Matigi Ala ni a ta mɔɔw cɛ;
 sɔsɔri dɔ bɛ a ni Izirayeli cɛ.

³ «Ayiwa, ne ta mɔɔw, ne ka mun le kɛ aw ra sa?
 Ne ka aw seɛ cogo di le? Aw ye ne jaabi!

⁴ Ne ka aw ta ka aw labɔ Misiran jamana kɔnɔ;
 ne ka aw kunmabɔ ka aw labɔ ɔnyaso kɔnɔ.

Ne ka Musa bla aw ɲa, ani Haruna ni Mariyamu.

⁵ Ne ta mɔɔw, Mohabu ta masace Balaki tun ka jɛn min siri,

* 5:4 5.4 A sɛbera heburukan na ko kuntigi wolonfla, ɲamɔɔ seegi.

ani Behori dence Balamu tun ka ale jaabi cogo min na,
 aw ye aw hakiri to o ra!
 Aw ka tagama min ke k'a ta Sitimu, ka taga se fo Giligali,
 aw ye aw hakiri to o ra, k'a lon ko Matigi Ala ka kopuman le ke aw ye!»

Ala be min jini mogow fe

⁶ Ne bena taga ni mun le ye Matigi Ala na koroo?
 Ne bena taga ne kinbiri gban ni mun fen le ye bonyatigi Ala na koroo?
 Yala ne bena taga a na koroo ni san kelen misiden dow le ye, ka o ke saraka jenitaw* ye
 wa?

⁷ Yala ni ne ka sagajigi waga caman ke saraka ye,
 o le bena diya a ye wa,
 walama ni ne ka ko waga tan ji ke turu ye ka o di a ma saraka ye,
 o le bena diya a ye?
 Walama ne ka kan ka ne dence folo le di a ma ne ta terenbariyakow koson,
 ka ne yere woroden di ne ta jurumun sara ye,
 o le bena diya a ye?

⁸ Ele adamaden, sira min ka ji, o sira yirara i ra.
 Matigi Ala be min jini i fe,
 o le ye ko i ye teren Ala ye, ka kopuman kanu,
 ka i yere majigi, ka i ta Ala ta sira tagama.

Ala ta kiti bena ben Zeruzalemu kan

⁹ Matigi Ala be a kumakan lase dugumogow ma.
 Alapasiran le ye hakiritigiya ye.
 «Kiti min bena se aw ma aw ta hakew koson,
 ani min bena o kiti lase aw ma, aw ye o lamen sa!
¹⁰ Jamanajugu ta mogow, aw be wari jini nanbara le ra,
 aw be aw ta sumanikeminanw dogoya fo k'a cejuguya!
 Ne be se ka son o ma cogo di?

¹¹ Mogo minw be o ta sumanikenan yelema,
 ka kilo dafabariw bla o ta borow konoo,
 yala ne be se ka o tigiw to yi,
 ni ne ma o hake bo o ra wa?

¹² Dugu nafortotigiw be mogow minako juguya;
 dugumogow be faninya fo.
 O be mogow janfa ni o nenkun ye.

¹³ Ayiwa, ne fana bena toooro le ben aw kan;
 ne bena aw halaki aw ta jurumunw koson.

¹⁴ Aw bena domuni ke, nka aw tena fa;
 aw konobara lakolon bena to.

Aw bena siman mara, nka foyi tena to aw boro.
 Ni aw ta siman min ka to, ne bena a to aw juguw ye aw kere ka o mina aw ra.

¹⁵ Aw bena danni ke, nka aw tena siman tige.
 Aw bena oliviye turu bo, nka aw tena o turu mun.
 Aw bena rezen forogi, nka aw tena o rezenji min.

¹⁶ Aw be Omiri ta cifoninw sira le tagamana;
 aw be Akabu ta somogow ta sira le tara,
 ka o ta kokecogow ladegi.
 O koson ne bena aw halaki,
 ka aw ta dugumogow ke logborifen ye mogow fe.
 Siya tow bena aw le mafiyenya.»

7

Mise ka mogow ta kojuguw fo

¹ E, bono ka ne soroo, sabu ne be i ko mogo min tagara yiridenjiniyoro ra
 samiyayiridenw bee tomonin ko.
 Ne be i ko mogo min tagara rezentomoyoro ra
 rezenmo bee tigenin ko.
 Ne ma rezenmo soroo k'a domu!
 Toroden folo minw logo tun be ne ra, ne ma o do soroo ka o domu fana.

2 Alapasiranbagaw bɛɛ tununa ka bɔ jamana kɔnɔ pewu!

Adamaden cantigi te yi tuun;
o bɛɛ bɛ dogo ka mɔgɔ faga,
o bɛɛ bɛ jan la o balemaw ja.

3 Ni kojugu kɔni lo, o borow bɛ se o ra fɔ ka ja.
Jamana kuntigwi ko, ko fɔ bonyafen le ye di olugu ma!
Kititigebagaw, olugu bɛ surafenw mina mɔgɔw fɛ.
Fagamaw kɔni, olugu bɛ min fɛ, o bɛ o fɔ bɛɛ ja na kɛnɛ kan.
O bɛɛ le jenna kojugu kan.

4 O bɛɛ ra mɔgɔɗuman, ale ka jugu i ko ɗaniyiri;
mɔgɔ terennin, o bɛ i ko ɗani.

Aw ta kɔrɔsirikebagaw tun ka lon min ko fɔ, o lon le sera;

Matigi Ala bɛna na aw kama o lon le ra.

O ta kɔnɔɔfirilon le sera.

5 Mɔgɔ si kana a jigi la a jɛɗɗɔgɔn kan tuun.

Mɔgɔ si kana la a teri ra tuun!

Hali i muso min bɛ deri ka la i kɔrɔ,
i kumacogo lon ni a ye!

6 Sabu dence bɛ a face neni,
denmuso bɛ wuri a bamuso kama,
muso bɛ wuri a buranmuso kama.

Mɔgɔ bɛɛ juguw bɛna kɛ a yɛrɛ ta somɔgɔw le ye.

Mise K'a jigi la Ala kan

7 Ayiwa, ne kɔni, ne ja lonin bɛ Matigi Ala le ra.

Ne jigi bɛ ne kisibaga Ala le kan;
ne ta Ala bɛna ne jaabi.

8 Ne juguw, aw kana yereko ne ma;
sabu hali ni ne benna, ne bɛna wuri.

Hali ni ne siginin bɛ dibi le ra,
Matigi Ala bɛna yeelen bɔ ne ye.

9 Ne ka Matigi Ala hake ta;
o ra ne bɛna a ta dimi muɗu,
fɔ a ye na lɔ ni ne kunko ye, ka ne ta jo di ne ma.
A bɛna ne bla yeelen na,
k'a yira ko a ta kɛwalew bɛɛ terennin lo.

10 Ni ne juguw nana o ye,
maroyaba le bɛna o mina.

Olugu minw tun b'a fɔra ko:
«Matigi Ala, aw ta Ala bɛ min?»

Ne bɛna olugu le flɛ sisan.
Mɔgɔw bɛna olugu le dɔndɔn, i ko bɔgɔ min bɛ sira kan.

Ala bɛna kɔɗuman kɛ a ta mɔgɔw ye

11 Aw ta dugu kogow lolon bɛna se.

O lon na, dɔ bɛna fara dugu bonya kan.

12 O lon na, aw ta mɔgɔw bɛna seko ka na aw fɛ,
ka bɔ Asiri, ani Misiran duguw ra;
minw tun siginin bɛ k'a ta Misiran, ka taga a bla fɔ Efirati ba ra,
k'a ta kɔgoji dɔ ra, ka taga a bla kɔgoji dɔ wɛrɛ ra,
k'a ta kuru dɔ ra, ka taga a bla kuru dɔ wɛrɛ ra,
olugu bɛɛ bɛna na.

13 Nka jamana tɔw lakolon bɛna to, o ta mɔgɔw ta kɛwalew kosɔn;
o ta kɛwalew sara le bɛna kɛ o ye.

Cira ka Ala daari Izirayeli ye

14 Matigi Ala, i janto i ta mɔgɔw ra ka o gbɛngbɛn ni i ta sagagbɛnbere ye.

O bɛ i ko i yɛrɛ ta sagakuru.

O bɛ o kelen na tu kɔnɔ, yirisunɗumanw cɛ ra.

A to o ye domuni kɛ Basan ni Galadi mara ra, i ko a tun bɛ cogo min na fɔlofɔlo.

15 «Ne bɛna kabakow kɛ i ye,

i n'a fo i boto Misiran folofolo, ne tun k'a ke cogo min na.»

¹⁶ Siya tow ni o ta sebgaya bee bena o ko ye, ka maroya.
O bena o boro la o da ra; o torow tena se ka foyi men tuun!

¹⁷ O bena buguri nemu i ko sa,

i ko danfen minw be fofu dugu ma.

O yereyereto bena bo o ta dingaw kono.

O ja tigeninba bena o nasin ele Matigi Ala, an ta Ala ma, ka siran i ja.

¹⁸ Ala juman were le be i ko ele?

I ta mogow to min tora, i be olugu ta jurumunw bo a ra,

i te o ta terenbariyakow jate.

I diminin te to tuma bee;

kojuman le ka di i ye.

¹⁹ I bena makari an na tuun,

ka an ta jurumunw bla i sen koro,

ka an ta kojuguw bee bla kogoji jukoro.

²⁰ I bena to i ta kankelentigiya ra ni Yakuba ta somogow ye,

ka neema Ibrahim ta mogow ye,

i n'a fo i ka o layiri ta an bemaw ye cogo min na kabini folofolo.

NAHOMU TA KITABU Kitabu faamucow

Cira Nahomu ka ciraya ke Ninive dugu le kama, min ye Asiri jamana ta duguba ye. Asirikaw tun ka Samari mara halaki pewu.

Nahomu bora Galile mara ra. A k'a ta ciraya ke cira Ezayi ko fe, nka a tun be cira Yeremi na fe. Nahomu korow ye ko jususaaro. A ta kuma fana tun be Zuda mara mogow jusu saaro, sabu a tun be Ninive dugu halakiko le fo. Nahomu ta cirayakumaw kera can ye, sabu Babilonikaw, ani Medikaw nana Ninive dugu mina, k'a halaki. O ko kera cira Yunusu ta waajuri ko temenin ko fe, fo san keme ni san bilooru.

Ninivekaw ta kojuguw cayara; o le k'a to Ala ta kiti benna o kan. Nin kitabu b'a yira an na ko ni juguya ni jurumun cayara ka se hakeya do ma, o be na ni Ala ta kiti ye.

Kitabu konokow

Ala ta kiti bena ben Ninive dugu kan (1)

Ninive dugu bena halaki ka ban pewu (2-3)

Ala bena a yere dimibo Ninivekaw ra

¹ Cirayakuma min fora Ninive dugu ta ko ra, Ala ka o ko minw yira Elikosikace Nahomu na, o kow kitabu le ye nin ye.*

² Ala min t'a fe mogow ye ale ni batofen were kanu nogon fe, ani Ala min be kojugu juru sara,

o le ye Matigi Ala ye.

Matigi Ala be hake sara; a ta dimi ka jugu kosebe.

A be a kerebagaw ta kojuguw sara,

a be a ta dimi mara a juguw kama.

³ Matigi Ala te dimi joona, a ta se bagaya ka bon; a fana te kojugu kebaga to ni a ma a ta kojugu hake bo a ra.

Matigi Ala be a temesira bo folonkonto ni sanfona ce ma;

sankabaw ye a sennabuguri le ye.

⁴ A be songo kogoji ra, k'a ji ja,

a be bajiw bee ji ja.

Basan ni Karimeli kuruyorow be ja,

Liban yirifiyerenw be fofonfon.

⁵ Kuruw be yereyere a na korow,

kongoriw be yeele;

dugukolo be yuguyugu a na korow,

ani dunupa ni a konofenw bee.

⁶ Jon le be se ka lo k'a ta dimiba makono?

Ni a jusu bora, jon be se ka lo k'a konow?

A ta dimi be jigi i ko tasuma,

a be jigi ka faraw perenperen.

⁷ Matigi Ala ka ni.

Jusukasilon na a be ke mogow dogoyorow ye.

Minw be o yere karifa a ma,

a b'a janto olugu ra.

⁸ Nka a bena jiwoyobaw ke ka Ninive dugu ban pewu!

A bena a juguw nogben fo ka taga o bla dibi ra.

Min fora Zuda kuntigiw ma

⁹ Aw be dabari juman le sirira Matigi Ala kama?

Ale le bena aw halaki ka aw ban pewu.

Nagban tena se aw ma k'a se sijaga fla.

¹⁰ Hali ni o melegenin be nogon na i ko naniyiririw,

* **1:1** 1.1 Nahomu 1.2-11: O hayaww bee kelen kelen be damina ni heburukan sigininden do ye, k'a ta a sigininden folo ra, min ye Alefu ye, ka taga a bla a laban na min ye Tavu ye.

hali ni o minna ka fa,
a bena o jeni ka ban, i ko binjalan.

Min fɔra Ninive ma

¹¹ Miiriyajuguw tun be mɔgo min jusu ra Matigi Ala kama,
ani naninyajuguw,
o tigi tun bɔra ele Ninive dugu le kɔɔ.

Min fɔra Zuda ma

¹² Matigi Ala ko: «Hali ni Asirikaw ka ca,
hali ni o baraka ka bon cogo o cogo,
o bena tige ka ben le!
O bɛɛ bena ban pewu.
Aw Zuda mɔgɔw, ne ka aw tɔɔɔ,
nka ne tena aw tɔɔɔ tuun.

¹³ O ka doni min la aw kunna, ne bena o bɔ aw kan;
ne bena aw ta sirinanw foni.»

Min fɔra Ninive masace ma

¹⁴ Matigi Ala ka kuma min fɔ ele Ninive dugu kama, o le ye nin ye:
A ko: «Aw tena duruja sɔɔ aw tɔgo be la min na.
Aw ta jo kabakururamanw, ani aw ka nege yeele k'a ke batofen minw ye,
ne bena o bɛɛ sama ka bɔ aw ta alaw ta sɔnnikebonw kɔɔ.
Ne bena aw ta kaburu laben k'a bla, sabu aw te foyi ye.»

2

Ninive dugu bencogo

¹ Mɔgo min be nana ni hera kibaro diman ye,
o tigi nato fle kuruw kan!
Zuda mara mɔgɔw, aw ye aw ta nanagbew ke,
ka aw ta dajuruw dafa;
sabu mɔgojugu tena teme aw ce ra tuun.
A bena halaki ka bɔ yi pewu!

² Aw Ninivekaw, cɛnrikebaga nato ye nin ye aw kama!
Aw ye aw ta masabonbaw kɔɔsi,
aw ye aw janto aw ta siraw ra.
Aw ye aw yere cɛsiri,
ka baraka don aw yere ra ka jija kosebe!

³ Sabu Matigi Ala bena Yakuba ta somɔgɔw ta bonya laseko o ma,
a bena Izirayeli ta bonya laseko a nɔ ra;
cɛnrikebagaw tun ka o borofenw ce,
o tun ka o ta rezensunw yiriborow karikari.

⁴ O ta kerekɛcew ta negebennanw wulennin lo.
O ta cɛfariw ka faniwulenw le don.
O ta sowotorow negew be manamana.
O labennin lo kere kama;

o ta tamanw yiriw be lamaga!
⁵ Sowotorow be girin dugu siraw fe;
o be horibori kenegbew ra.

O be manamana i ko tasumamana,
o be temeteme yɔɔ bɛɛ i ko sanmanamana.

⁶ Ninive masace k'a ta cɛfariw wele,
nka olugu nato be talontalonna.

Juguw girinna ka la dugu kogow kan,
o ka o yere dogo o ta negebennanw jukɔɔ.

⁷ Dugu donda minw nasinna ba ma, o ka olugu kari ka o ben.
Masaso mɔgɔw jigi tigera pewu!

⁸ O ka dugu ta jo musoman bɔ a dogoyɔɔ ra
k'a mina ka taga ni a ye.

Muso minw tun be o jantora a ra,
olugu be nunana i ko jenetuganiw,

ka to ka o disi gbasigbasi.

⁹ Ninive be i ko jimarayoro min karira k'a ji bon.
Mogow borito fle!

Aw ye lo! Aw ye lo!

Nka mogosi yere t'a ko flera!

¹⁰ Aw ye o ta wariw ce!

Aw ye o ta saninw ce!

O ta naforo te ban.

Fen dawulaman suguya bee le be o ta naforow ra.

¹¹ Cenri, ani ciri, ani ceri!

Bee jigi tigera, bee sen be yereyera,

bee soro tigera, bee pada yelmana.

Ninive baraka banna

¹² Jaraw ta dogoyoro kera di le?

Jarakanbelenw ta dinga kera di?

Jarace tun be yaala dinga konon, ani jaramuso ni jaradenw;

foyi tun te o lasiran!

¹³ Jarace tun ka sogo caman mina a ta jaradenw ye.

A tun ka sogo caman faga a ta jaramusow ye.

A tun k'a ta dingaw fa ni sogo ye;

a tun k'a dogoyorow fa ni sogosuw ye.

¹⁴ «A fle, ne wurira aw kama!

Fangatigi Ala ko ten.

Ne bena aw ta sowotorow jeni ka o ke sisi ye.

Aw ta jaradenw koni, kerekemuru le bena olugu faga.

Ne bena aw ta domuni ban dugukolo kan.

Mogosi tena aw ta ciradenw kan men tuun.»

3

Dugujugu halakicogo

¹ Bonon bena ele soro,

ele mogofagadugu!

Ele min fanin be faninya ni benkanni na.

Ele min ta domuta te ban ka ye!

² Gbeje mankan! Sowotorow senw mankan!

Sow borito mankan! Sowotorow panpanto mankan!

³ Sotigiw girinto fle!

Kerekemuruw yelmayelemato fle!

Tamanw manamanato fle!

Mogofaganin camanba, mogosanin camanba tonnin fle!

Suw da te se ka lon;

mogow be talon suw ra ka ben!

Cenri min sera jatomuso ma

⁴ O bee kera jatoyadugu ta jatoyajugu le koson;

a ta cepaba ni a ta subagayaba koson,

a ka siyaw fiyeere ni a ta jatoya ye,

ka jamanaw fiyeere ni a ta subagaya ye.

⁵ «A fle, ne wurira i kama!

Fangatigi Ala ko ten.

Ne bena i ta derege lawuri fo k'a se i pada ma,

ka i fari lakolon yira siyaw ra,

ka i lebu yira jamanaw ra.

⁶ Ne bena pamapamaw firi i kan, fo ka i datugu.

Ne bena i ke nigifen ye,

ka i ke flerifen ye.

⁷ Ni mogon o mogoka i ye, o tigi be bori ka bo i koro,

k'a fo ko: «E, Ninive dugu cenna pewu!

Jɔn le bɛna hina Ninive ra sa?>
Ne bɛna jɔn le sɔrɔ ka Ninivekaw jusu saaro?»

Ninive ni Tebu ta kiti kera kelen ye

⁸ Yala aw ka fisa ni Tebu dugu ye wa,
o dugu min tun siginin bɛ Nili bada ra, ka ji kɛ k'a lamini?
Jiw tun bɛ a tanga fɛn bɛɛ ma,
jiw tun k'a lamini i ko kogo.

⁹ Etiyopi ni Misiran le tun ye Tebu ta baraka sɔrɔyɔrɔ ye;
dan tun tɛ a baraka ra.

Putikaw, ani Libikaw tun ye a jɛnɔgɔnw ye.

¹⁰ O bɛɛ n'a ta, Tebu dugumɔgɔw fana minana;
o minana ka taga ni o ye.

O ka o ta denɛninw mina
ka o gbasi kabakuruw kan,
ka o ɔɔɔ dugu siradaw bɛɛ ra.

O ka karala kɛ, ka o ta kuntigiw taran o juguw ra;
o ka nɛgɛjɔrɔkɔw don o ta mɔgɔbaw bɛɛ ra.

¹¹ Ninive dugumɔgɔw, aw fana bɛna dɔrɔ min ka fa ten le, fɔ aw bɛna kɛ dogo ye.
Aw fana bɛna kɛ dogoyɔrɔ jini ye, ka dogo aw juguw ja.

Ninive desera pewu

¹² Aw ta kerɛbonbaw bɛɛ bɛ i ko torosun min fanin bɛ a den fɔlɔ mɔninw na.
Ni o k'a yuguyugu dɔɔnin dɔɔn, toromɔw bɛ ben a domubaga da ra.

¹³ Aw ta kerɛkɛcɛw flɛ! O bɛɛ ye musow le ye.

Aw ta jamana daw yɛleninba lo aw juguw ye.

Tasuma bɛna aw ta dugu dondaw sɔgɔnanw jeni ka o ban.

¹⁴ Aw ye ji caman bi k'a bla, sabu aw juguw bɛna aw ta dugu lamini.

Aw ye aw ta dugu kogow lalaga kɛsɛbɛ;
aw ye bɔgɔ dɔndɔn, aw ye bɔgɔ nɔɔni,
aw ye birikibɔnan ta.

¹⁵ Tasuma bɛna aw halaki o yɔrɔ le ra;
kerɛkemuru bɛna aw faga ka aw ban,
i ko tɔnbaw bɛ siman domu k'a ban cogo min na.

Ninive kera dugu lakolon ye

Aw ye caya i ko tɔnbaw,
aw ye caya i ko ɔɔɔmutɔnw!

¹⁶ Aw ka aw ta jagokɛbagaw caya fɔ ka tɛmɛ lolow hakeya kan.
Nka o bɛɛ bɛna tunu i ko tɔnbaw bɛ pan ka wuri cogo min na.

¹⁷ Aw ta kuntigiw ka ca i ko ɔɔɔmutɔnw,
aw ta ɔɔɔgɔw ka ca i ko tɔnw lajennin ɔgɔn kan.

O bɛ na sigi sansanw kan nɛnɛwagati ra;
nka ni tere bɔra dɔɔn, o bɛɛ bɛ wuri ka taga, mɔgɔ tɛ o tagayɔrɔ lon.

¹⁸ E, Asiri masacɛba, i ta jamana ɔɔɔgɔw lara sunɔgɔ ra,
i ta kerɛkuntigiw lanin tora o nɔ ra;
i ta mɔgɔw janjanna kuruw kan,
mɔgɔ si tɛ o lajenna.

¹⁹ Fla tɛ yi, min bɛ se ka aw ta bana kɛneya.
Aw ta jori bɛna aw faga le.

Ni mɔgɔ o mɔgɔ nana aw ta ko kibaroya mɛn,
o tigi bɛna tɛgɛrɛ fɔ aw ta halakiri kosɔn;
sabu jɔn le bɛ yi, ko aw ta kojugu dablalari tɔrɔ tun ma se min na?

HABAKUKI TA KITABU Kitabu faamucogo

Habakuki ni Yereimi ni Sofoni ka o ta ciraya ke wagati kelen na.

Ala ni cira Habakuki be kuma ka jɔgɔn sɔn nin kitabu kɔnɔ. Habakuki ka Ala ta mɔgɔw ta terenbariya ni o ta Alapasiranbariya ye minke, o ko k'a jusu kasi. Nka Ala k'a fo cira ye ko ale bɛna Babilonikaw le ke sababu ye k'a ta mɔgɔw koro.

Nka Habakuki k'a miiri ko Ala tun man kan ka sɔn ko siya were mɔgɔw ye ke sababu ye k'a yere ta mɔgɔw koro, sabu o mɔgɔw fana terennin te. O kow tun ka Habakuki jusukun tɔɔɔ kosebe. Nka Ala k'a yira Habakuki ra ko ale le ye Sebeestigi ye.

Habakuki ka Zuda mara mɔgɔw lasɔmi o le ra, ko ni o ma o ta kojuguw, ani o ta Alapasiranbariya kow dabla, Ala bɛna o don Babilonikaw boro. Nka a b'a yira fana ko ni mɔgɔ min ka terenninya sira tagama, o tigi be janamanya (2.4).

Kitabu kɔnɔkɔw

Habakuki ta pininkariw ani Ala ta jaabiriw (1.1-2.5)

Ala bɛna mɔgɔ terenbariw halaki (2.6-20)

Habakuki ta Aladaari (3.1-19)

Cira Habakuki ta pininkari

¹ Matigi Ala ka kuma min yira cira Habakuki ra:

² Matigi Ala, i bɛna ne jaabi tuma juman le sa?

Ne ka i wele ko i ye an demɛ, nka i ma ne lamɛn!

Ne kulera k'a fo i ye ko kojuguw warara, nka i ma an kisi.

³ Mun kɔsɔn i b'a to ne ja ye nin kojuguw ye?

Mun kɔsɔn i bɛ je ka terenbariya fle?

Ne ja bɛ tɔɔri ni benkanɛni le ra,

sɔsɔriw bɛ wuri, kɛrɛ fana bɛ yi.

⁴ O kɔsɔn sariya sira tagama dablara,

kiti te tigera can kan tuun.

Mɔgɔjugu le bɛ se mɔgɔɔuman na,

kiti bɛ tige nanbara le kan.

Ala ka cira jaabi

⁵ «Aw ye aw ja lo siyaw ra ka o fle,

aw ye kabakoya fo ka kɔnɔnɔban;

sabu ko do bɛna ke aw ta wagati ra,

ni mɔgɔ tun k'a fo aw ye ko a bɛ ke, aw tun tena la a ra.

⁶ A fle, ne bɛna Babilonikaw lawuri,

o mɔgɔ hinabariw, ani o mɔgɔ farimanw,

minw bɛ dugukolo yɔɔ bɛɛ yaala ka mɔgɔw ta sigiyɔɔw mina;

yɔɔ minw te o ta ye, o bɛ o mina.

⁷ Jatigemɔgɔw, ani siranyamɔgɔw lo.

O yere le bɛ o ta sariya sigi, ka o ta fanga sigi.

⁸ O ta sow sen ka fiyen ka teme waraninkala kan.

O ka fari ka teme hali kongowuru suferaman kan.

O ta sow bɛ teliyara ka na;

o ta sotigiw bɛ nana ka bo yɔɔɔjan.

O bɛ teliyara ka na i ko bon min bɛ nana a ta domunifen ko.

⁹ Nin mɔgɔw bɛɛ bɛ nana kojugu le kama;

o bɛ girinna ka na ja fe dɔɔn.

O bɛ mɔgɔw mina ka o lajen, caman i ko kenken.

¹⁰ O bɛ masacew dɔgɔya,

o bɛ fagamaw mafiyɛnya.

Dugu barakamanw te o ja na foyi ye;

o bɛ yelenyɔɔw lo ni boɔ ye ka dugu kogo lamini, ka yelen o kan ka dugu mina.

¹¹ O ko, o bɛ teme i ko foɔɔ,

ka taga yɔɔ were.

O bɛ kojugu ke ka o yere jaraki;

o yere ta baraka le bɛ o ta ala ye.»

Cira kumana Ala fe tuun

¹² Ele le tun te yi kabini folofolo wa?

E, Matigi Ala, ne ta Ala saninman, ele min te sa ka ye!

E, Matigi Ala, i ka nin mogow laben an ta kiti le kama.

E, an ta Ala barakaman, i ka o sigi ko o ye an ta kojuguw hakew le bo an na.

¹³ Ele na saninyanin lo, i t'a fe ka kojugu ye i na ra.

I t'a fe ka mogow tsooto fe.

Mun na i be je ka mogojanfabaga fe?

Mun na i te foyi fo, k'a soro mogojugu be mogow terennin halakira,

mogow min terennin lo ka teme ale yere kan?

¹⁴ I ka adamadenw ke i n'a fo kogoji jegew,

i n'a fo fenpanaman minw be fofu, kuntigi te minw fe.

¹⁵ O jugu be o bee mina ni dulen ye;

a be o sama ka bo ni a ta jo ye.

A be o ke a ta jegeminafen kono,

ka ninsondiya fo ka nagari.

¹⁶ O ko, a be sarakaw bo a ta jo ye;

a be wusunan sarakaw* bo a ta jegeminafen ye;

sabu o le sababu ra, a ta sorota cayara,

o le sababu ra, a ta domuni be diya.

¹⁷ Yala an jugu bena to k'a ta jo fa k'a labo tan wagati bee wa?

A bena to ka mogow halaki tan, hali a te hina o ra wa?

2*Ala ka cira jaabi*

¹ Ne bena lo ne loyoro ra ka yoro korosi;

ne bena lo dugu kogo kunna ka yoro korosi.

Ne bena ne toro malo k'a lon Ala bena min fo ne ye,

k'a lon ne ta pininkari jaabi bena ke min ye.

² Matigi Ala ka ne jaabi k'a fo ko:

«I ka min ye, o sebe;

a sebe k'a gbeya walakaw kan,

janko hali mogow borito ye se k'a karan.

³ Sabu nin fen min yirara, o ye wagati do ta ko le ye;

a be wagatilabanw ta ko le fo; faninyakuma te,

hali ni a meenna, a makono,

sabu min fora, o bena ke le jate;

a kewagati to fana man jan.

⁴ «Mogow min be a yere bonya, o tigi jusukun te sira terennin ta;

nka mogow terennin be panamanya a ta lanaya le sababu ra.

⁵ Naforo be mogow lafiri*,

mogow yerebonyabagaw ta ko si te laban.

O be o da yeke k'a bonya i ko lahara dingaba;

o be i ko saya min te wasa mogodomu na ka ye.

O be mogow mina ka o ke o yere ta ye,

ka mogow bee mina ka o lajen o yere ye.»

Ala ta danga kumaw

⁶ «Nka yala lon do nin mogow minaninw tena olugu ta ko fo i ko talen wa?

Ka o ta ko fo i ko zana, k'a ke yereko ko ye wa?

Mogow bena a fo ko:

«Mogow min be walifen ce ka o ke a yere ta ye, bono bena o tigi soro.

Aw be mogow ta fen minw tara ka o juru caman don aw yere kan na, aw bena o dabra tuma juman le?»

⁷ Lon do, aw ta jurunantigiw bena bara ka wuri aw kama;

o bena wuri ka aw yuguyugu, ka aw borofenw ce.

⁸ I n'a fo aw ka siya caman ta fenw ce,

* 2:5 2.5 Naforo be mogow lafiri: a fora Kitabu dow kono ko: duven be mogow lafiri.

o koson siyaw ta mogo minw tora, olugu bena aw ta fenw ce fana.
O kow bena ke aw ra sabu aw ka adamadenw faga,
aw ka kojuguw ke jamana konɔ, aw ka duguw ni dugumogow halaki.

⁹ «Mogo min be a ta fenw soro tɔrɔri ra,
janko k'a ta so lo, k'a ta so lo ka ja
i ko konɔnaga min be kuruw kunna,
janko kojugu kana ale soro,
bono bena o tigi soro.

¹⁰ «Aw ka siya caman faga minke,
o koson aw ka maroya ben aw yere ta so le kan,
aw ka kojugu ke aw yere le ra.

¹¹ Hali aw ta bon kabakuruw bena to kogo ra ka kule aw kama;
bonloyiriw fana bena to bon san fe ka kabakuruw lamina.

¹² «Mogo min be mogow faga k'a ta dugu lo ni o jori ye,
bono bena o tigi soro;
mogo min be a ta dugu sindi ni kojugu ye,
bono bena o tigi soro.

¹³ Mogow be baara ke, nka o tonɔ bee be taga tasuma ra,
siyaw be o yere sege, nka o ta sege te foyi ja;
o kow bee be bora Fangatigi Ala le ra.

¹⁴ Sabu dugukolo bee bena fa Matigi Ala ta nɔɔɔ lonniya ra,
i n'a fo ji ka kogoji fa cogo min na.

¹⁵ «Ele min be dorɔ di i mogoɔnɔn ma ko a y'a min,
bono bena ele soro.

Ele min be fenjugu di i mogoɔnɔn ma, k'a to a b'a min ka panamini, janko k'a lebu fle,
bono bena ele soro.

¹⁶ Sani ele ye bonya soro, ele fana bena fa maroya le ra;
sisan ele fana le bena min ka fa, ka i lebu yira.

Minnifen min be Matigi Ala kininboro ra, o bena di ele ma;
i ta dawula bena yeɓema ka ke maroya ye.

¹⁷ «Aw ka cenri min ke Liban jamana ra, o juru bena sara aw yere ra.
Kongowara farimanw bena ben aw kan, fo ka jatige bla aw ra.
O kow bena ke aw ra sabu aw ka adamadenw faga,
aw ka kojuguw ke jamana konɔ, aw ka duguw ni dugumogow halaki.

¹⁸ «Mogo be batofen minw lese,
o be se ka mun le na?

Mogo be nege yeele k'a ke batofen minw ye, o fen minw be mogo lafiri dorɔn,
o be se ka mun le na?

Mun koson mogo b'a jigi la a yere boro ta fen lalaganin kan,
ka o batofengbansanw lalaga, o minw te se ka kuma?

¹⁹ Ele min b'a fo yiri ma ko: «I wuri!»

Ele min b'a fo kabakuru lesenin ma, nin te min na, ko: «I kunu!»
Bono bena ele soro.

O fenw be se ka ele karan mun le ra?

Sanin ni warigbe dorɔn le be o kan;

nin foyi te o ra.

²⁰ Nka Matigi Ala be a ta batoso saninman konɔ:

dunuɓa bee lajennin ye je a ja koro.»

3

Cira ta Aladaari

¹ Cira Habakuki ka daariri min ke, ni mapumankokanw ye, o le ye nin ye; a ko:

² E, Matigi Ala, ne ka i ta kuma fonin men;

i ta kokeninw ka siranyaba bla ne ra, Matigi Ala.

I ka nin ko min laben,

a to o ye ke nin san nataw konɔ.

A to mógow ye a lon san nataw ra.
Nka hali ni i dimina, i hakiri to i ta makari ra.

³ Ala be nana ka bo Teman,
Ala Saninman be nana ka bo Paran kuruw yoro ra.*
A bonya ka sankolo yoro be fa,
dugukolo yoro be fara a bonya ra.

⁴ A be manamana i ko yeelen.

Yeelenw be bo a tege konɔ;
a ta baraka dogonin be o yoro le ra.

⁵ A tagato be banajugu ben jamanaw kan a na fe,
a temenin ko, a be farigbanjuguw bla jamanamogow ra.

⁶ Ni a ka lo, dugukolo be yuguyaga;
ni a ka fleri ke, jamana mogow be yereyere.
Kuru minw tun be yi kabini folofolo, olugu be cici,
kongori minw tun be yi kabini wagatijan, olugu be yeele;
o yorow le tun be a temeyoro ye kabini folofolo.

⁷ Ne ka Kusan mara ta fanibonw ye, jigitige benna olugu kan,
ne ka Madiyan mara ta sow ye, kononɔfiri benna olugu kan.

⁸ E, Matigi Ala, wagati min i yelennin tun be nana i ta sow kan,
wagati min i tun be nana i ta sowotoro konɔ ka na se soro,
yala i tun dimina bajiw le koro wa?
Yala i jusu tun bora kojw le koro wa?
Yala i jusu tun gbanna kogoji le koro?

⁹ I ka i ta kalan bo a forogo konɔ;

i ka bije caman le ta.†

I ka dugukolo ceci,

ka o ke bajiw temesiraw ye.

¹⁰ Kuruw ka i ye minke, olugu be yereyera,

jibaw woyora ka teme;

kogoji ka mankanba bo,

ka jikurubaw lawuri fo san fe.

¹¹ Tere ni karo lonin tora o loyoro ra,

i ta bijew tagato ta yeelenba koson,

i ta taman manamanato koson.

¹² I jusu gbanninba be dununa yaala,

i dimininba be jamanaw dondon ka teme.

¹³ I bora ka na i ta mogow kisiri kama,

i nana i ta mogo janawolomaninw kisiri kama.

I ka mogojuguw ta so namogo halaki ka bo yi,

ka o ta so halaki pewu, k'a ta dugu ma ka taga a bla fo a san fe.‡

¹⁴ I ka o ta kerekedenw kuntigi sogo ni a yere ta bije ye;

ale min tun be girinna ka na i ko sanfojo, ka na an halaki.

O tun be nagarira ka ban,

ko o bena panibagato faga dogo ra.

¹⁵ I be yaala kogojw konɔ ni i ta sow ye,

i be teme jikurubaw ce ma.

¹⁶ Ne ka o men minke, ne kononɔfirira;

ne dagbolow yereyera.

Ne kolow be fagara,

ne senw be magayara ne koro.

Ne be je ka o tooro nalon makono,

an juguw bena ben an kan ka an kere lon min na.

* 3:3 3.3 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † 3:9 3.9 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

‡ 3:13 3.13 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

¹⁷ Hali ni torosun tena fiyerenkura bo tuun,
 hali ni rezenmo tena ke rezensunw na tuun,
 hali ni oliviyesun tena den ke tuun,
 hali ni siman tena sorɔ forow ra tuun,
 hali ni sagaw ni baw tena sorɔ tuun,
 hali ni misi tena ke wɛɛ konɔ tuun,
¹⁸ o bɛɛ n'a ta, ne koni bɛna jagari Matigi Ala baraka ra.
 Ne bɛna ninsondiya ne kisibaga Ala baraka ra.
¹⁹ Matigi Ala, ne Matigi,
 ale le ye ne ta baraka ye.
 A bɛ ne senw lateliya i ko dagbɛ ta senw,
 a b'a to ne ye tagama yɔɔ korɔtaninw san fɛ.

Dɔnkirilabagaw kuntigi: dɔnkiri min bɛ la ni gɔni ye.

SOFONI TA KITABU Kitabu faamucogo

Sofoni k'a ta ciraya ke masace Yoziyasi ta wagati le ra.

Izirayelimogow tun b'a miiri ko Ala ta kiti bena ben siya were mogow le kan, o ta jurumunw koson; nka olugu minw ye a ta mogow ye, a ta kiti tena se olugu ma. Nka cira Sofoni k'a yira o ra ko Ala ta kiti bena damina a yere ta mogow le ra folo, ka soro ka se siya tow ma. O koson Sofoni k'a fo o ye ko Matigi Ala ta lonba bena na, ko o lon tena ke ninsondiyalon ye, nka a bena ke halakirilon le ye. O kiti bena se siyaw bee le ma.

O koson a ka Ala ta mogow lasomi, ko o ka kan ka nimisa, ka o ta jurumun dabra; ni o kera, Ala ta kiti tena ben o kan; Ala bena baraka don o ta jamana ra.

Nin kitabu b'a yira an na ko Ala te mogo bo mogow ra. Jurumun hake be bo jurumunkebaga ra, nka ni mogo min ka nimisa ka jurumun dabra, Ala be yafa o ma, ka son o tigi ma, ka kojuman ke a ye.

Kitabu konokow

Matigi Ala ta kiti lon bena ke lonjuguba ye (1.1-2.3)

Ala ta kiti bena se siya werew fana ma (2.4-15)

Ala bena Zeruzalemukaw ta jurumun yafa (3.1-20)

¹ Matigi Ala k'a ta kuma min lase Sofoni ma, o le ye nin ye. Sofoni tun ye Kusi dence le ye, Kusi face tun ye Gedaliya ye, Gedaliya face tun ye Amariya ye, Amariya face tun ye Ezekiyasi ye. Sofoni ka nin kumaw fo Zuda masace Yoziyasi ta wagati le ra, Yoziyasi min tun ye Amon dence ye.

Ala ta kiti be se dunupa bee ma

² «Ne bena danfenw bee flan ka bo dugukolo kan pewu!

Matigi Ala ko ten.

³ Ne bena adamadenw, ani beganw flan ka bo yi!

Ne bena konow, ani jegew flan ka bo yi!

Ne bena mogojuguw bee lajigi!

Ne bena adamadenw bee halaki ka bo dugukolo ko kan.

Matigi Ala ko ten.»

Zuda ni Zeruzemu ta kiti

⁴ «Ne bena ne boro korota Zuda mara kama,

ani Zeruzalemukaw bee kama;

Baali ta jobatobaga to minw tora, ne bena olugu bee halaki ka bo nin yoro ra.

Ne bena jobatobagaw ni o ta sonnikebagaw bee halaki pewu;

⁵ minw be o kinbiri gban o ta bon kunna ka lolow ni karo bato,

minw be o kinbiri gban ka kari Matigi Ala togo ra,

ani ka kari o ta jo Moloki fana togo ra;

⁶ minw be o ko di Matigi Ala ma,

minw te tugu Matigi Ala ko,

minw te Matigi Ala jininka,

ne bena olugu bee halaki.

⁷ «Bee ye je Dunupatigi Ala na korot!

Sabu Matigi Ala ta lon surunyara.

Matigi Ala ka saraka do le laben;

a k'a ta mogo weleninw bee saninya ka ban o saraka kama.

⁸ «Matigi Ala ta saraka bolon na,

ne Ala bena kuntigiw, ani masacedenw bee ta kojugu hake bo o ra,

ani minw bee be siya werew ta fanidoncogo* ta.

⁹ «O lon na, koni, minw be pan bon dakun kunna†,

ne bena olugu ta kojugu hake bo o ra,

* **1:8** 1.8 Ka siya werew ta fanidoncogo ta, o koro ye ka tugu o siyaw ta landaw, ani o ta alaw ko. † **1:9** 1.9 Ka pan bon dakun kunna, o ye siya dow ta landa do ye (Samawilu folo 5.1-5).

ani minw bɛ o matigicɛw ta bonw fa ni kojugu ni nanbara ye.

¹⁰ «O lon na, kɔni, kulekanbaw bɛna bɔ Jɛgɛw ta donda yɔrɔ ra, kasikanbaw bɛna bɔ dugu kindakura fan na; mankanba dɔ bɛna bɔ kongoriw kan. Matigi Ala ko ten.

¹¹ Aw minw bɛ dugu jigijigi ra, aw ye kule; sabu jagokɛbagaw bɛɛ halakira; minw yɔrɔ bɛɛ tun fara wari ra, olugu bɛɛ halakira.

¹² O wagati ra, ne bɛna tasumayeelen le ta ka Zeruzalemu yɔrɔw bɛɛ yaala; minw bɛɛ siginin bɛ nasuma ra, ko o lanin bɛ o yɛrɛ ra, ne bɛna olugu bɛɛ ta kojuguw hake bɔ o ra;

olugu minw b'a fɔ o yɛrɛ kɔnɔ ko:

«Matigi Ala tena kɔpuman kɛ an ye, a fana tena kojugu kɛ an na.»

¹³ O juguw bɛna o ta naforow bɛɛ cɛ, o ta bonw lakolon bɛna to.

O tun ka bon minw lo, o tena don o bonw kɔnɔ;

o tun ka rɛzɛnforo minw sɛnɛ, o tena o rɛzɛnji min.»

Matigi Ala ta lonba

¹⁴ «Matigi Ala ta lonba surunyara;

a surunyara, a tɔ man jan tuun.

Matigi Ala ta lon mankan bɛna kɛ jigitigɛmankan le ye;

kɛrɛkɛcɛw bɛna kule ci o lon na.

¹⁵ O lon bɛna kɛ dimilon le ye,

degulon, ani kɔnɔnɔfirilon,

halakirilon, ani cɛnrikelon,

dibi bɛna don, ka yɔrɔ bɛɛ fin,

sankabaw bɛ caya,

ka yɔrɔ kɛ dibikuruba ye;

¹⁶ burufiyekanw bɛ bɔ, ani kɛrɛkɛdenw kulekanw.

O bɛna wuri dugu barakamanw kama, ani sankasojanw kama.

¹⁷ Ne bɛna tɔrɔ ben mɔgɔw kan,

k'a kɛ fɔ o bɛ tagama i ko fiyentɔw;

sabu o ka Matigi Ala hake ta.

Mɔgɔw jori bɛna seriseri ka yɛrɛgɛ i ko buguri,

o sogo bɛna firi sununkun kan i ko namapama.

¹⁸ O ta wari o, o ta sani o, o si tena se ka o kisi Matigi Ala ta dimilon na;

jamana bɛɛ lajnɛnin bɛna halaki tasuma ra, Ala ta dimiba kosɔn;

sabu a bɛna dugukolo mɔgɔw bɛɛ halaki ka bɔ yi,

ka o bɛɛ ban ka bɔ yi pewu.»

2

Ala b'a fɛ a ta mɔgɔw ye nimisa

¹ Aw siya marobari,

aw ye miiri, ka hakiri sɔrɔ,

² sani wagati ye se,

wagati min na o bɛna aw bɛɛ flan ka bɔ yi lon kelen na i ko binjalan;

aw ye miiri sani Matigi Ala ta dimiba ye na ben aw kan,

sani Matigi Ala ta dimilon ye na se aw ma.

³ Aw ye Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya nini, aw minw majiginin lo jamana kɔnɔ,

aw minw bɛ Ala ta sira tagamana.

Aw ye terenninya nini, ka aw yɛrɛ majigi;

ni o kera, a bɛ se ka kɛ ko Matigi Ala ta dimilon na,

a bɛna aw tanga.

Tereberyanfan mɔgɔw ta kiti

⁴ Gaza dugu bɛna kɛ tomo ye,

Asikalɔn bɛna kɛ yɔrɔ lakolon ye.

O bɛna Azidɔdikaw labɔ tereghan papa fɛ,

o bɛna Ekurɔnkaw gben ka bɔ o sigiyɔrɔ ra.

5 E, aw kəgəjidaraməgəw, bəno bəna aw sərə də!

Aw Keretikaw* ta siya kəni, bəno bəna aw sərə!

Matigi Ala ta kuma fəra ele kama,
ele Kanaana jamana, Filisikaw ta jamana.

Ne bəna aw bəe halaki,
ne tənə hali məgə kelen to aw ra.

6 Kəgəjida jamana bəna ke bəganw ta domunikeyəwəw le ye,
a bəna ke sagagbenbagaw ta bəganyaalayəwəw le ye, ani bəganw ta siyəwəw.

7 O kəgəjida bəna ke Zuda ta məgə təw ta ye;
a bəna ke o ta bəganmarayəwəw ye.
Asikalən dugu ta bonw bəna ke o ta layəwəw ye su fə;
sabu Matigi Ala, o ta Ala bəna a jantə o ra,
ka o ta bənya lasəkə o ma.

Terebəyanfan məgəw ta kiti

8 «Ne ka Mohabukaw ta mafiyənyarikanw mən,
ani Amənkaw fana ka ne ta məgəw mafiyənəya ni kumajugu minw ye;
o ka ne ta məgəw ta jamana danw yeləma,
ka də fara o yere ta mara kan.

9 O kosən ne bə kari ne yere təgə janaman kosən,
Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko ten,
Mohabu bəna ke i ko Sədəmu,
Amənkaw bəna ke i ko Gəməri;
binjuguw le bəna falən o ta yəwəw ra, kəgəjalan le bəna ke ka o ta jamana bəe datugu;
a bəna ke yəwəw lakolonba le ye, yəwəw min tənə na tuun fiyəwu.
Ne ta jamana məgəw tə minw tora,
olugu bəna o borofən w ce.

Ne ta jamana məgəw minw janaman tora,
olugu bəna o ta jamana tigiya ta.»

10 O le bə ke o ta yerebonyə sara ye;
sabu o ka Fangatigi Ala ta məgəw mafiyənəya, ka o yere bonyə o ma.

11 Matigi Ala bəna fariya o ma;
a bəna dunupaməgəw ta batofən w bəe halaki.
Ni o kera, siyaw bəe, kəgəji kəfəjamanaw bəna to o sigiyəwəw ra ka o kinbiri gban ka
Matigi Ala bato.

Woroduguyanfan ni sahiliyanfan ta kiti

12 «Aw Etiyopikaw, ne ta kerekemuru bəna aw fana səgə.»

13 Matigi Ala bəna a boro kərəta sahiliyanfan məgəw kama;
a bəna Asiri jamana halaki.

A bəna Ninive dugu ke yəwəw lakolon ye,
k'a ke jintan yəwəw ye, k'a ke i ko kongokolon.

14 Bəganw bəna la o yəwəw le ra;
ani kongofən suguya bəe:
Kənodabaw, ani juguninw,
bəe bəna si a ta bon sanfeyəwəw le ra.
O fən w kasikanw bəna to ka mən bon finətiriw fə;
bonw dondaw bəe bəna cən.

Bonw tun ləra ni sədiriyiri minw ye,
o yiriw bəe bəna waraga ka o bla kənə ma.

15 Nəgarikan tun bə dugu min na wagati bəe ra, o dugu le ye nin ye tan bi wa?
Dugu min tun bə hərə ni laganfiya ra,

fə o b'a fə o yere kənə ko: «Anw wa, anw kəni nəgən təl!»

O dugu le kera yəwəw lakolon ye tan,
ka ke kongofən w dogoyəwəw ye!

Ni məgəw o məgəw ka tənə a kərə, o tigi bə filən fiyə a ra k'a boro sin a ma!

3

Zeruzələmukaw ma Ala ta kuma lamən

1 Dugu murutinin, dugu nəgəninin, dugujugu,

* 2:5 2.5 Keretikaw le ye kəgəjidaraməgəw ye.

bɔnɔ bɛna ele ta mɔgɔw sɔrɔ!

² O ma sɔn ka mɔgɔ lamɛn,
o ma sɔn mɔgɔ ye o karan;
o ma o jigi la Matigi Ala kan,
o ma gbara o ta Ala ra.

³ O kuntigi minw bɛ o cɛ ra, olugu bɛ i ko jara kasitɔ.
O ta kititigɛbagaw bɛ i ko wara min bɛ yaala su fɛ;
ni a ka fɛn o fɛn sɔrɔ, a bɛ o bɛɛ domu; a tɛ foyi bla sɔgɔmada ja.
⁴ O ta ciraw ye kumakolonfɔbagaw le ye;
mɔgɔjanfabagaw lo.
O ta sarakalasebagaw bɛ Ala ta fɛn saninmanw lanɔgɔ;
o bɛ Ala ta sariya cɛn.

⁵ K'a sɔrɔ Matigi Ala min ta siraw terennin lo, ale bɛ o cɛ ra;
ale min tɛ kojugu si kɛ.
Sɔgɔma o sɔgɔma, a bɛ a ta terenninya yira o bɛɛ ra;
a tɛ dɛɛ o ra lon si.
Nka kojugukɛbaga tɛ maro!

⁶ «Ne ka siya wɛrɛw halaki,
ne ka o ta sankasojanw benben.
Ne ka o ta siraw cɛn;
mɔgɔ si tɛ tɛmɛ o siraw fɛ tuun.
O ta duguw kɛra yɔrɔ lakolonw ye;
mɔgɔ tɛ yi, dugumɔgɔ si tɛ yi!

⁷ Ne tun b'a fɔra ko sigiya t'a ra, aw bɛna siran ne ja,
ko aw bɛna sɔn ne ye aw karan.
O ra, aw ta so tun tɛna halaki,
ne tun ka kuma minw fɔ aw kama, ne tun tɛna o kow si kɛ aw ra.

«Nka o belɛn tɛliyara ka to ka terenbariyakow le kɛ!

⁸ O kosɔn, aw ye ne makɔnɔ!
Matigi Ala ko ten!
Lon min ne bɛna wuri ka kuma ka kɛ seere ye aw kama, aw ye o lon makɔnɔ;
sabu ne k'a latigɛ ko ne bɛna siyaw lajɛn,
ka jamanaw kɛ jɔgɔn kan,
ka ne ta dimi ben o kan
ani ne ta jusugban bɛɛ.
Sabu o ma ne ta kanuya min jate, o dimi min bɛ ne ra,
o tasma le bɛna jamana bɛɛ jɛni.»

Ala bɛna a ta mɔgɔw saninya

⁹ «Nka o kɔ, ne bɛna nin mɔgɔw ta kumacogo yɛlɛma, ka o darakan saninya;
janko o bɛɛ lajennin ye Matigi Ala tɔgɔ wele k'a bato,
ka baara kɛ a ye ni kan kɛlɛn ye.

¹⁰ Ne batobagaw, ne ta mɔgɔ minw tun janjanna,
olugu bɛna bɔ fɔ Etiyopi baw kɔ fɛ, ka na sarakaw bɔ ne ye.

¹¹ «O lon na, kɔni, aw murutira ka kojugu minw kɛ ka ne hake ta,
aw tɛna maroya o kojuguw si kosɔn tuun.

Sabu yerebonya ka di minw ye, ne bɛna olugu labɔ aw cɛ ra;
aw fana tɛna waso tuun ne ta kuru saninman kan.

¹² Ne bɛna mɔgɔ dɛsɛbagatɔw, ani barakantanw le to dugu kɔnɔ;
olugu le bɛna o yɛrɛ karifa Matigi Ala ma, a tɔgɔ kosɔn.

¹³ Izirayɛlimɔgɔ tɔ minw tora, olugu tɛna terenbariyako kɛ,
o tɛna faninya fɔ,
o tɛna janfa siri ni o darakan ye.
O bɛna domuni kɛ ka la jasuma ra;
mɔgɔ si tɛna o lasiran tuun.»

Zeruzalɛmu bɛna hɛra sɔrɔ

¹⁴ Siyon dugu, aw ye donkiri la!

Izirayeli, aw ye nagarikanba bo!
Zeruzalemu dugu, aw ye ninsondiya, ka nagari ni aw jusu bee ye!

¹⁵ Matigi Ala ka kiti mabo aw ra;
a ka aw juguw gben ka o kosegi.
Izirayeli masace min ye Matigi Ala ye, o be aw ce ra;
aw tena siran kojugu si pa tuun.

¹⁶ O lon na, koni, o bena a fo Zeruzalemu ma ko:
«Aw kana siran, Siyon dugu!
Aw kana aw fari faga!»

¹⁷ Matigi Ala, aw ta Ala be aw ce ra, i ko cefari, min be aw kisi.
A bena nagari fo k'a jusu diya aw koson.
A bena aw kanu, ka panamanyakura di aw ma;
a bena nagari aw koson, fo ka donkiri la ni kanba ye.

¹⁸ «Ne bena maroya bo aw kan, k'a ke i n'a fo panagbelon;
jaraki tena ben aw kan tuun.
¹⁹ O wagati ra, mogow minw tun ka aw minako juguya, ne bena wuri olugu bee kama.

Ne bena saga sendimitow bosu;
minw tun yeregera, ne bena olugu lajen.
O tun ka aw lamaroya jamana minw bee ra,
ne bena tandori ni bonya la aw kan o jamanaw bee ra.

²⁰ O wagati ra koni, ne bena aw lana;
o wagati ra, ne bena aw lajen.
Sabu ne bena aw ta bonya laseko aw ma,
k'a to mogow ye aw togow bonya ka aw tando dugukolo siyaw bee ce ra.
Matigi Ala ko ten!»

HAGIZE TA KITABU Kitabu faamucogo

Cira Hagize ni cira Jakariya ka ciraya ke wagati kelen na.

O wagati ra Yahudiyaw tun sekora ka na ka bo Babiloni. Naforotigiw tun be o ra, nka dow fana tun ye fagantanw ye. Gbeleya caman tun be o kan.

Cira Hagize k'a fo o ye ko mogow ma o janto Ala ta batoso ra minke, ko o le kera o ta sege sababu ye. A k'a fo o ye ko: «Yala wagati sera aw fe ka aw yere ta biribonnumanw lo ka don o konɔ, k'a soro Matigi Ala ta batoso benna wa?» (1.4)

Hagize ka cirayakuma naani le fo. O kumaw be Alabatosokura cogoya le yira; o noro bena bonya ka teme Alabatoso folo ta kan.

Nin kitabu b'a yira ko Ala ta mogow ka kan ka o janto Ala ta baara le ra folo, ka soro ka o yere ta baaraw ke. Ni o ka o ke, Ala be baraka don o ta koketa tow bee ra.

Kitabu konokow

Ala ka a ta batoso lori ko fo a ta mogow ye (1.1-15)

Alabatosokura ta noro (2.1-9)

Ala bena baraka don a kanminabagaw ra (2.10-19)

Ala bena kopuman ke Zorobabeli ye (2.20-23)

Alabatosokura ta lori

¹ Masace Dariyusi ta masaya san flanan na, o san karo wooronan na, o karo tere folo, Matigi Ala k'a ta kuma lase cira Hagize ma, ko a y'a fo Zuda jamanatigi Zorobabeli ye, min ye Sehalitiyeli dence ye, ani k'a fo sarakalasebagaw kuntigi Yosuwe ye, min ye Yosadaki dence ye; a ko: ² Fangatigi Ala ko: «Nin mogow b'a fora ko Matigi Ala ta batoso lowagati ma se ban.»

³ Matigi Ala ka a ta kuma lase mogow ma cira Hagize sababu ra; a ko: ⁴ «Yala wagati sera aw fe ka aw yere ta biribonnumanw lo ka don o konɔ, k'a soro Matigi Ala ta batoso benna wa?» ⁵ Ayiwa, sisan Fangatigi Ala ta kuma ye nin ye, ko: «Aw ye aw ta kokecogow korosi de!» ⁶ Aw be siman caman dan, nka aw be fitini le soro. Aw be domuni ke, nka aw te fa. Aw be minni ke, nka aw te fa. Aw be fani don aw yere ra, nka o te nene bo aw ra. Minw be baara ke ka sara soro, o sara be ke i n'a fo a blara boro sogonin le konɔ.»

⁷ Fangatigi Ala ta kuma ye nin ye, ko: «Aw ye miiri aw ta kokecogow ra. Aw ye aw ta kokecogow korosi de!» ⁸ Aw ye yelen kongoriw kunna, ka taga yiriw tige ka na ni o ye, ka na Ala ta so lo; ni o kera, o bena diya ne Ala ye, o fana bena bonya la ne kan. Matigi Ala ko ten.

⁹ «Aw jigi tun be siman caman kan, nka aw nana fitini doron le soro. Aw nana ni o fitini min ye so konɔ fana, ne ka o fiye ka bo yi. Mun na? Ne ka o ke sabu ne ta batoso benna, k'a soro aw bee be teliyara ka taga don aw yere ta bonw konɔ. Fangatigi Ala ko ten.

¹⁰ «O le koson sankolo banna ka ji di aw ma, dugukolo fana banna ka siman di aw ma. ¹¹ O le koson ne ka ja lana dugukolo kan, ani kuruw kan; ne ka ja se aw ta simanw ma, k'a se aw ta rezenjikura ma, k'a se turu ma, k'a se senefenw ma, k'a se adamadenw ni beganw ma, k'a se aw ta bororabaaraw bee ma.»

¹² Ayiwa, Sehalitiyeli dence Zorobabeli, ani sarakalasebagaw kuntigi Yosuwe min ye Yosadaki dence ye, ani mogow tow bee, olugu ka Matigi Ala, o ta Ala kan mina. O sonna cira Hagize ta kuma ma, Matigi Ala, o ta Ala tun ka o min ci o fe. Matigi Ala jasiran donna o mogow ra.

¹³ O ra, Hagize min tun ye Matigi Ala ta ciraden ye, ale ka nin kumaw fo o ye, Matigi Ala togo ra, ko: «Ne be ni aw ye! Matigi Ala ko ten.»

¹⁴ O ra, Zuda jamanatigi Zorobabeli min ye Sehalitiyeli dence ye, Matigi Ala ka baraka don ale ra, ani sarakalasebagaw kuntigi Yosuwe min ye Yosadaki dence ye, ani mogow tow bee. O nana Fangatigi Ala, o ta Ala ta batoso baara dabo. ¹⁵ O kera san karo wooronan tere mugan ni naani na, masace Dariyusi ta masaya san flanan na.

2

Alabatosokura ta bonya

¹ O san kelen karo wolonflanan tere mugan ni kelen na, Matigi Ala k'a ta kuma lase cira Hagize ma, ko: ² «A fo Zuda jamanatigi Zorobabeli ye, min ye Sehalitiyeli dence ye, ani sarakalasebagaw kuntigi Yosuwe, min ye Yosadaki dence ye, ani mogow tow bee ye,

ko: ³ «Yala mogo do be aw ra yan min tun ka nin batoso ni a ta dawula ye folofolo wa? Aw be nin batoso yera cogo di bi? Yala a te aw ja na i n'a fo foyi te wa? ⁴ Ayiwa, sisan koni, Zorobabeli, ele ye i yere ja gbeleya! Matigi Ala ko ten. Sarakalasebagaw kuntigi Yosuwe, Yosadaki dence, i ja gbeleya! Aw jamanamogo tow bee, aw bee ye aw ja gbeleya! Matigi Ala ko ten. Aw ye baara ke, sabu ne be ni aw ye. Fangatigi Ala ko ten. ⁵ Aw boto Misiran, ne tun ka o layiri le ta aw ye. Ne Nin* signin be aw ce ra; aw kana siran, ⁶ sabu Fangatigi Ala ko: Sani wagati doonin ce, ne bena sankolo ni dugukolo yuguyugu tuun, ka kogojiw ni yorojalanw yuguyugu; ⁷ ne bena siyaw bee yuguyugu, ka siyaw ta naforow bee lana. Ne bena nin batoso fa noco ra. Fangatigi Ala ko ten. ⁸ Wari ye ne ta le ye, sanin ye ne ta le ye! Fangatigi Ala ko ten. ⁹ Nin batosokura ta noco bena bonya ka teme batoso folo ta kan pewu. Ne bena hera lana nin yoro le ra fana. Fangatigi Ala ko ten.» »

Ala ta mogo ta saninyabariya

¹⁰ Masace Dariyusi ta masaya san flanan na, o san karo konontonnan na, ani o karo tere mugan ni naaninan na, Matigi Ala k'a ta kuma lase cira Hagize ma tuun. ¹¹ A ko: «Fangatigi Ala ko: «Sarakalasebagaw jininka, ko sariya be mun fo nin ko ra? ¹² Ni mogo do ka a ta deregeba senkoroyoro kuru ka sarakasogo saninman do don o koni, ni o tigi ta deregeba magara buru ra, walama domuni, walama rezenji, walama turu, walama siman do ra, yala o fen be se ka saninya o saraka sogo koson wa?» »

Sarakalasebagaw k'a jaabi ko: «O fenw te saninya.»

¹³ Hagize ka o jininka tuun ko: «Sisan ni mogo magara su le ra k'a yere lanogo, ni o tigi magara nin fenw do ra, yala o fenw fana be ke fen saninyabariw ye wa?» Sarakalasebagaw ko: «Onhon, o fenw be ke fen saninyabariw ye.» ¹⁴ Hagize ko o ma ko: «Nin mogo fana ta be ten le, nin siya ta be ten le ne ja koro. Matigi Ala ko ten. O boro be fen o fen ke, o bee be ten le. O be saraka o saraka di ne ma, o si saninyanin te.»

Izirayelimogow bena baraka soro

¹⁵ «Ayiwa, sisan aw ye a korosi k'a fle min bena ke, k'a ta bi ra, ani lon nataw ra. Sani kabakuru do ye ta k'a la do kan, ka Matigi Ala ta so lo, aw ta kow tun be cogo min na, aw yere ye miiri o ra. ¹⁶ Ni aw tun tagara ko aw be taga siman ce, aw tun b'a miiri ko aw bena minan ja mugan soro a ra, nka a be taga ke minan ja tan ye. Ni aw tun tagara aw ta rezenji tayoro ra, aw tun b'a miiri ko aw bena minan ja bilooru soro, nka a be taga ke minan ja mugan ye. ¹⁷ Ne tun ka simancenbanaw, ani sanbere ke ka aw ta simanw bee cen; nka o bee n'a ta, aw tun ma nimisa ka seko ka na ne fe. Matigi Ala ko ten. ¹⁸ Ayiwa, aw y'a korosi k'a fle min bena ke k'a ta bi ra, ani lon nataw ra, k'a ta san karo konontonnan tere mugan ni naani na. Kabini Matigi Ala ta batoso ju sigira lon min na, aw y'a korosi k'a fle min bena ke. ¹⁹ Yala siman be aw ta bondow koni tuun wa? Hali bi rezen ni toro ni gerenadi ni oliviye si ma den folo. Nka k'a ta bi ra, ne bena baraka don aw ra.»

Ala ka layiri ta Zorobabeli ye

²⁰ Matigi Ala k'a ta kuma lase cira Hagize ma a sipaga flanan na karo tere mugan ni naani na, ko: ²¹ «A fo Zuda mara jamanatigi Zorobabeli ye, ko ne bena sankolo ni dugukolo yuguyugu. ²² Ne bena masacew ta masaginaw ye lema ka o ben, ka siyaw ta masayaw ta fanga cen. Ne bena sowotorow ni sowotorotigiw ye lema ka o benben, ka sow ni sotigiw ye lema ka o benben dugu ma. O bena jagon faga ni o yere ta keremukuruw le ye. ²³ O lon na, koni, Fangatigi Ala ko ten, Sahalitiyeli dence Zorobabeli, ne ta baaraden, ne bena ele ta, Matigi Ala ko ten, ka i ke i ko tagamasiyen, i ko bororaneg, ne boro ra; sabu ne ka ele le panawoloma. Fangatigi Ala ko ten.»

JAKARIYA TA KITABU Kitabu faamucogo

Cira Jakariya ni cira Hagize ka ciraya ke wagati kelen na. Masaceba Sirusi tun ka Yahudiya mogo waga bilooru (50 000) minw bla ka na Zeruzalemu, ka na Alabatosoba lo kokura, Jakariya ni Hagize tun ye o Yahudiyaw dow ye.

Jakariya ka o mogo ja gbeleya, ko o ye Matigi Ala ta batoso lo, ani ka teren Ala ye kosebe. Jakariya ni Hagize ta kumaw sababu ra, Alabatosoba sera ka lo ka ban. Sarakalasebaga minw ye Zorobabeli ni Yosuwe ye, olugu le tun be o baaraw namogo ye.

Nin kitabu taranna taranyoro fla. A taranyoro kelen kelen bee sebera a ta wagati ra. A taranyoro folo ra (1-8), Ala ka tagamasiyen seegi yira cira Jakariya ra. Ala ta meleke do le be o tagamasiyenw koro fo Jakariya ye, k'a yira a ra ko Ala bena na a ta mogo deme, ka Zeruzalemu dugu ni Alabatosoba lo kokura tuun, ka Zorobabeli ke jamana namogo ye.

A taranyoro flanan na (9-14), cira b'a yira ko Ala bena kiti ben siya tow kan kungigiba nawagati ra. Ala bena sebagaya di a ta mogo ma, k'a to Zeruzalemu ye se soro a juguw bee kan. Cira ka o le fo ko: «Matigi Ala le bena ke dunupa bee ta masace ye. O lon na, Matigi Ala kelenpe le bena ke Ala ye, ale kelenpe togo le bena fo» (14.9).

Ala bena o kuntigi le ci ka na ni hera ni terreninya ye. Ale bena ke masace ye; a bena se soro, k'a majiginin to (9.9). Mogo bena ban a ra, nka ale le bena ke Ala ta mogo korosibaga ye (11.7). Mogo bena ban a ra k'a faga, k'a soro ale le ye Ala ta ciraden ye (12.9-10).

Kitabu konokow

Cira Jakariya ka tagamasiyen minw ye (1-8)

Ala bena a ta kiti ben siya tow kan (9.1-8)

Ala bena hera ni sebagaya di a ta mogo ma (9.9-14)

Ala ko Izirayeli ye nimisa ka kojugu dabra

¹ Daryusi ta masaya san flanan karo seeginan na, Matigi Ala k'a ta kuma lase cira Berekiya dence Jakariya ma; Berekiya tun ye Ido dence ye. Ala k'a fo Jakariya ye ko: ² «Matigi Ala dimina aw bemaw koro kosebe. ³ A fo nin mogo ye ko Fangatigi Ala ko: <Aw ye seko ka na ne fe!

Fangatigi Ala ko ten.

Ni o kera, ne fana bena seko aw fe.

Fangatigi Ala ko ten.»

⁴ «Aw kana ke i ko aw bemaw; folofolo ciraw tun ka Ala ta kuma lase olugu ma, ko Fangatigi Ala ko: <Aw ye bo aw ta sirajuguw kan, ka aw ta kewalejuguw dabra! Nka o ma ne lamem, o fana ma o janto ne ta kumaw ra. Matigi Ala ko ten.»

⁵ «Ayiwa, aw bemaw be min sisan? Yala o ciraw tun be se ka to si ra fo bi wa? ⁶ O bee n'a ta, ne tun ka ne ta kumaw, ani ne ta cifonin minw fo ne ta baardenw ye, minw ye ciraw ye, yala o kumaw ma na ben aw bemaw kan wa? Aw bemaw yere nana nimisa, k'a fo ko: <Fangatigi Ala ka min latige, a ka o le ke an na, ka kapa ni an ta sirajuguw ni an ta kewalejuguw ye.» »

Siko folo: sow

⁷ Daryusi ta masaya san flanan karo tan ni kelennan na, min ye Sebati karo* ye, o karo tere mugan ni naaninan, Matigi Ala k'a ta kuma lase cira Jakariya ma, min tun ye Ido dence Berekiya ta dence ye. Jakariya ko: ⁸ O lon su fe, ne ka ce do yelenin ye so wulenman do kan, a lonin be mirite yiriw ce ra, dingakonoyoro do ra. So wulenman dow, ani so finnan bisigi dow, ani so gbeman dow tun b'a ko fe. ⁹ Ne k'a jininka ko: «Ne matigice, nin sow ye mun sow le ye?» Meleke min tun be kumana ni ne ye, ale ko ne ma ko: «Nin sow koro ye min ye, ne bena o fo i ye!» ¹⁰ Ce min tun lonin be mirite yiriw ce ra, ale ka kuma ta, k'a fo ko: «Matigi Ala ka olugu le ci ka taga dunupa yoro bee yaala.» ¹¹ Matigi Ala ta meleke min lonin tun be mirite yiriw ce ra, sotigiw kumana o fe, k'a fo a ye ko: «An ka dunupa yoro bee yaala; an k'a ye ko dunupa yoro bee be laganiya ni nasuma le ra.» ¹² Matigi Ala ta meleke ka o jaabi k'a fo ko: «Fangatigi Ala, i dimina Zeruzalemu ni Zuda dugu to minw koro kabini san biwolonfla, i bena hina o

* 1:7 1.7 Sebati karo, o ye Yahudiyaw ta san karo tan ni kelennan ye.

duguw ra wagati juman le sa?» ¹³ Meleke min tun be kumana ni ne ye, Matigi Ala ka o meleke jaabi ni kumadiman ye, ani jususaarokuma. ¹⁴ Meleke min tun be kumana ni ne ye, o k'a fo ne ye ko: «A fo bee ye, ko Fangatigi Ala ko: <Ne ka Zeruzalemu ni Siyon kanu ni kanuyaba le ye.

¹⁵ O koson siya minw nasumanin siginin be, ne dimininba lo olugu koroo; sabu ne tun dimina doonin doron le ne ta mogow koroo, nka olugu le ka do fara o ta toooro kan.>

¹⁶ O koson Matigi Ala ko:

<Ne bena seko ka na Zeruzalemu ni hina ye.

Ne ta batoso bena lo Zeruzalemu tuun.

O bena juru la Zeruzalemu dugu kan,

k'a suma, k'a lo kokura.

Fangatigi Ala ko ten!»

¹⁷ A fo bee ye tuun ko Fangatigi Ala ko:

<Fennumanw bena caya ne ta duguw konoo tuun;

Matigi Ala bena Siyon dugumogow jusu saaro tuun,

ka Zeruzalemu nanawoloma k'a ke a ta dugu ye.> »

2

Siko flanan: gban fla ni numuce naani

¹ O ko, ne ka ne ja korota ka gban* naani ye.

² Meleke min tun be kumana ne fe, ne ka o jininka ko: «Nin ye mun ye?» A ka ne jaabi ko: «Nin gbanw le ka Zuda ni Izirayeli ni Zeruzalemu dugumogow janjan.»

³ O ko, Matigi Ala ka numuce naani yira ne ra. ⁴ Ne k'a jininka ko: «Ninnugu be nana mun le ke?» A ka ne jaabi ko: «Gban minw ka Zuda ta mogow janjan, fo o si te se ka o kun korota tuun, o nana ka na siranyaba bla o gbanw le ra, ka o gbanw karikari, sabu siya minw ka o ta fanga sigi Zuda kan ka Zuda ta mogow bee janjan, gbanw ye olugu tagamasiyenw le ye.»

Siko sabanan: sumanikejuru

⁵ O ko, ne ka ne ja korota ka ce do ye, sumanikejuru b'a boro. ⁶ Ne k'a jininka ko: «I be tagara min le?» A ka ne jaabi ko: «Ne be tagara Zeruzalemu dugu le suma k'a bonya ni a janya lon.» ⁷ Meleke min tun be kumana ni ne ye, ale gbarara ka na; meleke do wexe nana ale kumben, ⁸ k'a fo a ye ko: «Bori, i ye taga a fo nin kanbelen jurutigi ye ko: <Zeruzalemu dugu tena se ka lamini ni kogo ye tuun, a konmogow, ani a beganw cayakojugu fe.

⁹ Ne Ala yere le bena ke kogo tasumaman ye, ka Zeruzalemu dugu lamini, ka ke dugu nooro ye. Matigi Ala ko ten!» »

Ala be mogow wele

¹⁰ «Aw ye wuri, aw ye wuri!

Aw ye bori ka bo sahiliyanfan jamana ra.

Matigi Ala ko ten.

Sabu ne tun ka aw janjan

ka aw lataga dununa fan naani na.

Matigi Ala ko ten.

¹¹ Aw ye wuri, Siyon dugumogow!

Aw ye wuri ka bori, aw minw siginin be Babiloni* dugu konoo.»

¹² Sabu Fangatigi Ala ka sebgaya di ne ma, ka ne ci; siya minw ka aw borofenw ce a b'a fo olugu ye, ko:

<Ni mogo o mogo ka maga aw ra, a kera i ko o tigi k'a boro su ne yere paden le ra.

¹³ Ne koni bena ne boro korota o mogow kama, k'a to o mogow ta jonw yere ye o borofenw ce.»

Ni o kera, aw bena a lon ko Fangatigi Ala le ka ne ci.

¹⁴ «Siyon dugumogow, aw ye kule ci ka jagari; sabu ne be nana ka na sigi aw ce ra.

Fangatigi Ala ko ten.

¹⁵ O lon na, siya caman bena don Matigi Ala ta jen ra, ka ke Matigi Ala ta mogow ye.

* 2:1 2.1 Gbanw, o ye siyaw ta fanga tagamasiyenw ye.

O ra ne Matigi Ala, ne bena sigi aw ce ra. Ni o kera, aw bena a lon ko Fangatigi Ala le ka ne ci aw fe.»

¹⁶ Matigi Ala bena Zuda le ke a yere sigiyoro ye, a ta jamana saninman kono, ka Zeruzalemu janawoloma tuun k'a ke a ta dugu ye.

¹⁷ Danfenw bee ye je Matigi Ala ja koro; sabu a be wurira ka bo a ta yoro saninman na ka na.

3

Siko naaninan: sarakalasebagaw kuntigi Yosuwe

¹ O ko, Ala ka sarakalasebagaw kuntigi Yosuwe yira ne ra; a lonin tun be Matigi Ala ta meleke ja fe, Setana lonin be a kininboroyanfan na, a b'a jarakira. ² Matigi Ala ko Setana ma ko: «Matigi Ala ye kuma ben ele kan, Setana, Matigi Ala ye kuma ben ele kan, Matigi Ala min ka Zeruzalemu dugu janawoloma. Yala nin ce te i ko logokurun min bora tasuma ra wa?»

³ O y'a soro Yosuwe lonin tun be meleke ja koro ni fani nogoninw le ye a kan na. ⁴ Minw tun lonin be meleke ja fe, meleke k'a fo olugu ye ko: «Aw ye a ta fani nogoninw bo a ra!» A k'a fo Yosuwe ye ko: «A fe, ne ka i ta jurumunw bo i ra; ne bena fani numanmanw le don i ra.»

⁵ Ne ko: «Aw ye jalamugu saninman do fana melege a kun na!» O ka jalamugu saninman do melege a kun na, ka faniw don a ra. Matigi Ala ta meleke tun lonin be.

⁶ Matigi Ala ta meleke ka nin layiri ta Yosuwe ye; ⁷ a ko Fangatigi Ala ko:

«Ni i ka ne ta siraw tagama
ka ne ta kumaw lamem,
ele le bena sigi ne ta so kunna,
ka ne ta lu korosi.
Minw be yan,
ne bena i sigi olugu ta sigiyoro nogon na.

⁸ «Ele sarakalasebagaw kuntigi Yosuwe, ele ye nin kumaw lamem, ani i jennogon minw be ni i ye.

O mogow ye ko nataw tagamasiyennumanw le ye.

Ne bena ne ta baaraden ci ka na; a togo ye ko Yiri Falento*.

⁹ A fe, ne ka kabakuru min bla Yosuwe ja fe;

paden wolonfla le be o kabakuru kelenpe ra.

Ne yere le bena o kabakuru ta seberi ke a kan.

Fangatigi Ala ko ten!

Ne bena nin jamana ta jurumun kafari lon kelen na.

¹⁰ O lon na koni, aw bena nogon wele ka na sigi rezensunw koro,

ka nogon wele ka na sigi torosunw koro.

Fangatigi Ala ko ten.»

4

Siko loorunan: fitinablanan ni oliviyesunw

¹ Meleke min tun be kumana ni ne ye, o nana tuun, ka na ne lakunu, i ko o be mogow lakunu sunogo ra cogo min na. ² A ko ne ma ko: «I ja be mun le ra?» Ne ko: «Ne ja be fitinablanan do ra, a bee ye sanin ye; fitinadaga do b'a kunna, fitina wolonfla siginin b'a san fe, ani fitinajuru temeyoro wolonfla. ³ Oliviyesun fla turunin be fitinablanan koro, kelen b'a kininboroyanfan na, to kelen b'a numanboroyanfan na.»

⁴ Meleke min tun be kumana ni ne ye, ne ka kuma ta tuun ka ale pininka; ne ko: «Ne matigice, nin kow koro ye di le?» ⁵ Meleke ka ne jaabi ko: «I ma nin lon wa?» Ne ko: «On-on, ne matigice!» ⁶ A ko ne ma ko: «Matigi Ala be kuma min lase Zorobabeli ma, o fle nin ye:

«Aw ta fanga no te,
aw ta baraka no te,
nka ne Nin* no lo,
Fangatigi Ala ko ten!»

⁷ Ele ye mun le ye Zorobabeli ja fe?

Ele kuru belebeleba, i bena ci, ka dakana.

Bon ta kabakuru folo bena bo ele ra;

* 3:8 3.8 Yiri Falento: Aw ye nin yorow fle: (Yeremi 23.5; 33.15; Ezayi 11.1).

mogow bena kule k'a fo ko: <Ala ta numanya lo! Ala ta numanya lo!> »

⁸ O ko, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, k'a fo ko: ⁹ «Zorobabeli boro le ka nin batoso jubo, a boro le bena a laban fana. Ni o kera, aw bena a lon ko Fangatigi Ala le ka ne ci aw fe. ¹⁰ Jon le tun be jonna nin baara ra, a daminawagati ra, ko a ka dogo? Ni mogow nana bonlojuru ye Zorobabeli boro a be bon lora, o bena nagari.

«Ayiwa, nin fitina wolonfla ye Matigi Ala padenw le ye, minw be dunupa yoro bee yaala.»

¹¹ Ne ka kuma ta, k'a jininka tuun, ko: «Nin oliviyesun fla min be fitinablanan kininboroyanfan ni a numanboroyanfan na, olugu ye mun ye?» ¹² Ne k'a jininka a sijaga flanan na tuun ko: «Oliviye yiriboro fla min be saninbere woman koro, turu saninman* be bora minw wow fe, o ye mun ye?» ¹³ A ka ne jaabi ko: «Ele ma o lon wa?» Ne ko: «On-on, ne matigice!» ¹⁴ A ko: «Turu saninman kera mogow minw kun na, ka o bla danna dunupa bee tigi Ala ta baara kama, olugu lo.»

5

Siko wooronan: gbolo kitabu

¹ Ne ka ne ja korota ka fleri ke tuun; ne ka gbolo do melegenin temeto ye san fe. ² Meleke ka ne jininka ko: «I ja be mun le ra?» Ne ko: «Ne ja be gbolo do melegenin temeto ra san fe. A janya ye nongon* ja mugan, a bonya ye nongon ja tan.» ³ Meleke ko ne ma ko: «Nin ye danga le ye, min be benna jamana bee lajennin kan. A sebera a ja kelen kan ko sonw bee bena gben ka bo yan; a sebera a ja to kelen kan ko minw bee be kari gbansan, ko olugu bee bena gben ka bo yan.

⁴ <Ne bena danga lajigi,

Fangatigi Ala ko ten;

ka danga ladon sonw ta bon kono,

ani mogow minw be kari ni ne togo ye faninya kan.

Danga bena jigi o ta bon kono, k'a halaki,

a ni a bonloyiririw ni bon kabakuruw bee.> »

Siko wolonflanan: muso siginin minan kono

⁵ Meleke min tun be kumana ni ne ye, ale gbarara ne ra, k'a fo ne ye ko: «I ja korota k'a fle fen min be nana!» ⁶ Ne k'a jininka ko: «Mun lo?» A ko: «Minan do le be nana!» A ko tuun ko: «Nin ye jamana bee lajennin ta jurumun tagamasiyen le ye!» ⁷ O ko, datugunan negeraman min tun be o minan da ra, o datugunan wurira. Muso do siginin tun be minan kono. ⁸ A ko: «Nin ye juguya tagamasiyen le ye!» A ka muso digi k'a don minan kono, ka datugunan negeraman digi k'a datugu a da ra.

⁹ Ne ka ne ja korota tuun, ka muso fla ye o be nana san fe. O tun be o kamanw lamagara fono kan ka na. O kamanw tun be i ko baninkono kamanw. O nana minan ta ka taga ni a ye san ni dugu ce. ¹⁰ Meleke min tun be kumana ni ne ye, ne ka ale jininka ko: «O be tagara ni minan ye min le?» ¹¹ A ka ne jaabi ko: «O be tagara so do le lo a ye Babiloni† mara ra. Ni o so lora ka ban, o bena minan bla a blayoro ra yi.»

6

Siko seeginan: sowotoro naani

¹ Ne ka ne ja korota tuun, ka fleri ke, ka sowotoro naani boto ye kuru fla furance ra; o kuruw siranegeraman tun lo. ² Sowotoro folo ta sow tun ye wulenman ye, flanan ta sow tun ye finman ye, ³ sabanan ta sow tun ye gbeman ye, naaninan ta sow tun ye negen-negenman ye.

⁴ Meleke min tun be kumana ni ne ye, ne ka o jininka, ko: «Nin fenw ye mun ye?» ⁵ Meleke ka ne jaabi ko: «Sankolo fan naani ta fonow le be bora ka taga; o tun siginin be dunupa bee tigi Ala ja koro.» ⁶ So finmanw ta sowotoro be tagara sahiliyanfan jamana fan le ra. So gbemanw ta sowotoro be tagara terebenyanfan jamana fan le ra. So negen-negenmanw ta sowotoro be tagara worduguyanfan fan le ra. ⁷ So wulenmanw bora minke, olugu tun korotonin lo ka taga dunupa yaala. Meleke k'a fo o ye ko: «Aw ye taga, ka taga dunupa yaala!» O bora ka taga dunupa yaala. ⁸ Meleke ka ne wele k'a fo ne ye ko: «A fle, minw bora ka taga sahiliyanfan jamana fan na, olugu le bena ne ta dimi mala sahiliyanfan jamana koro.»

Ala ka fanga di Yosuwe ma

* 5:2 5.2 Nongon ja kelen be se ka ben metere tarance le ma. † 5:11 5.11 Babiloni, walama Sinehari, o yoro kera kojugu tagamasiyen le ye.

⁹ Matigi Ala kumana ne fe k'a fo ne ye ko: ¹⁰ «Mogō minaninw ka fen minw di Helidayi, ani Tobiya, ani Yedaya ma, taga o fenw mina. Wuri i ye taga bi yere Sofoni dence Yoziyasi ta so kono; o mogow bora Babiloni ka na jigi o so le kono. ¹¹ I ye o warigbe ni o sanin mina, ka masafugula do lalaga ni a ye, ka o biri sarakalasebagaw kuntigi Yosuwu kun na, min ye Yosadaki dence ye. ¹² O ko, i y'a fo a ye ko Fangatigi Ala ko:

«Ce min tōgo ye ko Yiri Falento,
o le ye nin ye;

a bena to a no ra ka falen,
ka Matigi Ala ta batoso lo.

¹³ Ale le bena Matigi Ala ta batoso lo.

A bena masaya bonya soro,
ka sigi masaya ra a ta masasiganan kan k'a ta jamana mara.

A bena to masaya ra ka ke sarakalasebaga ye fana.

A bena o baara fla bee ke ka ja.»

¹⁴ «Masafugula bena bla Matigi Ala ta batoso kono, janko ka mogow hakiri jigi Helidayi,* ni Tobiya, ani Yedaya, ani Sofoni dence Yoziyasi† ta ko ra.»

¹⁵ Mogō minw yoro ka jan, olugu bena na, ka na baara ke ka Matigi Ala ta batoso lo. Ni o kera, aw bena a lon ko Fangatigi Ala le ka ne ci aw fe. Ni aw ka son ka Matigi Ala, aw ta Ala kan lamena ka ja, o kow bena ke k'a dafa.

7

Batori min ka di Ala ye

¹ Masace Dariyusi ta masaya san naaninan na, o san karo konontōnnan na, min ye Kisilevu karo* ye, o karo tere naaninan, Matigi Ala k'a ta kuma lase Jakariya ma tuun.

² Ayiwa, Betelikaw tun ka Sareseri ni Regemu Meleki ni o ta mogō dow ci, ka taga Matigi Ala daari. ³ O tagara Fangatigi Ala ta batoso sarakalasebagaw ni a ta ciraw jininka ko: «Yala an ka kan ka to ka kasi, ka an yere bari an diyanyakow bee ra, san karo loorunan na, i n'a fo an tun be deri k'a ke cogo min na kabini san caman wa?»

⁴ Fangatigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, k'a fo ko: ⁵ «Kuma jamana mogow bee fe, ani sarakalasebagaw, ka o jininka ko: «Tuma min na aw tun be to ka sun don san karo loorunan ni a karo wolonflanana, fo san biwolonfla, yala can ra aw tun ka sun don ne le koson wa? ⁶ Ni aw fana tun be domuni ke ka min, yala aw tun te o domuniw ni minniw kera aw yere ta nafa le kama wa? ⁷ Yala Matigi Ala tun ma o kuma kelenw le don ciraw da ra folofolo k'a fo aw ye, wagati min na mogow tun siginin be Zeruzalemu ni a kerefeduguw kono nasuma ra, ani wagati min mogow tun be jamana woroduguyanfan ni jamana dugumayanfan na wa?» »

Ala ta mogow ta kanminabariya

⁸ Matigi Ala k'a ta kuma lase Jakariya ma tuun, ko:

⁹ Fangatigi Ala ko:

«Aw ye kiti tige ka kaja ni can ye;
aw ye pogon mina ni jumanya ni hina ye.

¹⁰ Aw kana muso ce saninw, ani feritaw, ani lonanw, ani fagantanw tojo.

Aw kana kojugu naninya aw jusu ra pogon kama!

¹¹ «Nka o ma o janto ne ta kuma ra.

O murutira, o ka o ko di ne ma,

ka o torokun gbeleya,

janko o kana ne ta kuma lamena.

¹² O ka o jusukun gbeleya i ko lulu,

janko Fangatigi Ala tun k'a ta sariyaw ni a ta kuma minw lase ciraw ma folofolo a Nin* baraka ra,

k'a fo o ye, o kana o lamena.

O le k'a to Fangatigi Ala dimina o koro kosebe; a ko:

¹³ «Wagati min ne tun ka o wele,

o tun ma son ka ne lamena.

Sisan olugu fana bena ne wele,

ne tena o lamena.

Fangatigi Ala ko ten.»

* **6:14** 6.14 Helidayi: Heburukan na a fora ko: Helzmu. † **6:14** 6.14 Yoziyasi: Heburukan na a fora ko: Heni.

* **7:1** 7.1 Kisilevu karo, o ye Yahudiyaw ta san karo konontōnnan ye.

14 «O koson ne ka o janjan ka taga siya werew ce ra,
o ma siya minw lon.
O ta jamana lakolon tora o ko fe;
mogo te don a konɔ, mogo te bo a konɔ.
Jamana min tun ye jamanajuman ye,
o le kera jamana lakolon ye.»

8

Ala ka hera layiri ta Zeruzalemu dugu ye

¹ Fangatigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, ko:

² Fangatigi Ala ko:

«Ne ka Siyon dugu kanu ni kanuyagbelen le ye,
o ta kanuya baraka bonyara ne jusu ra kosebe.»

³ Matigi Ala ko:

«Ne bena kosegi ka na Siyon dugu konɔ tuun.
Ne bena na sigi Zeruzalemu tuun.
Zeruzalemu dugu bena wele ko can ta dugu;
Fangatigi Ala ta kuru bena wele ko kuru saninman.»

⁴ Fangatigi Ala ko:

«Cekorobaw, ani musokorobaw
bena na sigi Zeruzalemu dugu siradaw ra tuun;
o bee ta tagamabere be ke o boro,
sabu o bee bena sijan sorɔ, ka korɔya kosebe.

⁵ Dugu siradaw bena fa cedenninw ni musodenninw na;
olugu bena to ka toron ke siradaw ra.»

⁶ Fangatigi Ala ko:

«Jamana mogo to minw tora,
nin ko bena ke koba le ye olugu ja na;
nka ne fe nin te koba ye!
Fangatigi Ala ko ten.»

⁷ Fangatigi Ala ko:

«A fle, ne bena ne ta mogow kisi ka bo tereboyanfan mogow boro,
ka o kisi ka bo terebenyanfan mogow boro.

⁸ Ne bena o laseko tuun,
ka na o sigi Zeruzalemu dugu konɔ.
O bena ke ne ta mogow ye,
ne bena ke o ta Ala ye,
can ni terenninya kan.»

⁹ Fangatigi Ala ko:

«Aw ye baraka don aw yere ra!
Wagati min Matigi Ala ta so tun be lora,
cira minw kumana o so jubowagati ra,
o ciraw tun ka kuma minw fo,
aw be o kuma kelenw le menna bi.

¹⁰ Sani o wagati ye se,
sara tun te mogo si ta baara ra,
sara tun te began si ta baara ra.
Mogo si tun te se ka don walama ka bo a yere sago ma,
aw juguw nasiran koson;
sabu ne tun ka mogow bee ke jagon juguw ye.

¹¹ Nka nin mogo to minw tora sisan,
ne tena olugu mina i ko ne tun k'a ke cogo min na folofolo.»

Fangatigi Ala ko ten.

¹² «Sabu ne bena hera caya jamana konɔ.
Rezen bena den ka ja,
simanw bena ja forow ra,
sanji bena ja.

Ne bena nin fenw bee di nin jamana mogow tow ma.

¹³ «E, Zuda, ani Izirayeli,
aw tun kera jamana danganin ye siya tow ce ra cogo min na,
o cogo kelen na ne bena aw kisi ka baraka don aw ra.

Aw kana siran,
aw ye aw ja gbeleya.»

¹⁴ Sabu Fangatigi Ala ko:

«Wagati min na aw tun ka ne jusu bo,
ne tun k'a latige cogo min na ko ne bena aw halaki,
ko hali ne tena hina aw ra,
Fangatigi ko ten,

¹⁵ o cogo ra, sisan ne k'a latige
ka kojuman le ke Zeruzalemu ni Zuda ye tuun.
Aw kana siran.

¹⁶ Aw ka kan ka min ke, o fle nin ye:

Aw ye can fo nogon ye,
aw ta kitiige yorow ra, aw ye kiti tige can kan,
ka hera don mogow ni nogon ce.

¹⁷ Aw si kana kojugu naninya aw jusu ra aw mogonogon kama.

Aw kana kari faninya kan;
sabu ne be o fenw bee koninya.

Matigi Ala ko ten.»

Nanasisi bena ye lema ka ke nagari ye

¹⁸ Fangatigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, ko Fangatigi Ala ko: ¹⁹ «San karo naaninan ta sun, ani san karo loorunan ta sun, ani san karo wolonflanan ta sun, ani san karo tannan ta sun, o bee bena ye lema ka ke Zuda ta mogow fe ninsondiyalonw, ani nagarilonw, ani hera nanagbelonw le ye. O koson aw ye can ni hera le kanu.»

²⁰ Fangatigi Ala ko:

«Mogow bena na tuun;
dugu caman ta mogow bena na.

²¹ Dugu do ta mogow bena taga a fo dugu were ta mogow ye ko:

«An ye taga Matigi Ala daari,
an ye taga Fangatigi Ala ko!

Anw fana be taga!»

²² Jamana caman ta mogow,
ani siya barakamanw bena na Fangatigi Ala ta jennogonya nini Zeruzalemu,
ka na Matigi Ala daari.»

²³ Fangatigi Ala ko:

«O lon na, ce tan bena bo siya werew ra,
siya minw be kan werew fo,
ka na Yahudiya ce kelen mina a ta derege senkoroyoro ma,
k'a fo a ye ko:

«An be taga ni i ye,
sabu an k'a men ko Ala be ni aw ye!» »

9

Ala bena siyaw ta kiti tige ka o saninya

¹ Matigi Ala ta kuma:

Matigi Ala ta kuma fora Hadaraki jamana kama.
A bena se Damasi dugu fana ma;
sabu Matigi Ala na lonin be adamadenw bee ra
i n'a fo a na be Izirayelimogow ra cogo min na.

² Ala ta kuma sera Hamati dugu fana ma,
o dugu min be Damasi dugu koro;
Tiri dugu ni Sidon dugu fana sen b'a ra,
olugu ni o ta ceguya bee.

³ Tirikaw ka sankasojan do le lo;

o ka warigbe lajen caman i ko dugukolo buguri,
ka sanin lajen caman i ko bogomugu min be sirada ra.

⁴ Nka a fle, Matigi bena o borofenw bee bosu o ra,
ka o ta dugu laminikogow ben kogoji ra,
ka tasuma ke ka dugu yere jeni.

⁵ Ni Asikalonkaw nana o ye, siranya bena olugu mina.
Ni Gazakaw fana nana o ye, siranya bena jatige bla olugu ra.
Ekurankaw koni, olugu jigi tigera.
Masace tena ke Gazakaw fe tuun,
mogow tena sigi Asikalon tuun.

⁶ Siya nagaminin dow le bena sigi Azidodi dugu konu.
Ne bena Filisikaw ta yerebonya bee bo o ra.

⁷ Ne tena a to o ye josonsogow joriw min tuun,
ne tena a to o ye o sogo haramuninw jimi tuun.
O ta mogow to minw tora,
olugu fana bena ke an ta Ala ta mogow dow ye,
ka ke Zuda jamana namogow dow ye.
Ekurankaw bena ke i ko Yebusikaw.

⁸ Ne bena ne ta so lamini, k'a korosi,
janko kerekejama si temeto kana na se a ma.
Fangatigi si tena o minako juguya tuun,
sabu sisan ne yere na be o korosira.

Hera masace min bena na

⁹ Aw ye nagari kosebe, Siyon dugumogow!
Aw ye nagarikanbaw bo, Zeruzalemu dugumogow!
A fle, aw ta masace be nana aw fe!
A terennin lo, a ka se soro;
a majiginin yelenin be fali le kan;
a yelennin be faliden do kan,
falimuso ta falidennin.

¹⁰ Ne bena kerekewotorow tunu ka bo Efrayimu,
ka kerekesow bee ban Zeruzalemu.
Kere be ke ni kalan minw ye, ne bena o karikari.
Ale bena hera kibaroya le fo mogow ye.
A ta masaya bena bo kogoji do ra ka taga a bla do ra,
ka bo Efirati ba ra, ka taga a bla fo dununa dan na.

Ala ta mogow ta kisicogo

¹¹ Ele koni, ne ka jernogonya* min don ni ele ye ni began sarakaw jori ye,
o jernogonya koson, ne bena i ta mogow minaninw labo dinga jantan konu.

¹² Aw ye seko aw ta dugu barakaman konu,
jigi be aw mogow minanin minw fe.
Ne b'a fo aw ye tuun bi, ko aw bonona fen o fen na,
ko ne bena o jagon fla le seko aw ma.

¹³ Sabu ne bena Zuda le ke ne ta kalan ye, ka o kalan sama;
ka Efrayimu ke a bijew ye, ka o don kalan na.

Ele Siyon, ne bena i dencew lawuri!
Ele Geresi jamana, ne bena Siyon dencew lawuri ele dencew le kama,
ka Siyon ke i ko cefari ta kerekemuru.

¹⁴ Matigi Ala bena teme o kunna;
a bena a ta bijew bon i ko sanmanamana.
Dunupatigi Ala bena buru fiye;
a bena taga a juguw kere ni woroduguyanfan ta sanfonjoba ta baraka le ye.

¹⁵ Fangatigi Ala bena o tanga.
O bena o juguw halaki;
o juguw be o bon ni kabakuru minw ye, o bena o bee cici.
O bena o juguw jori min, ka mankan ci, i ko mogow minw ka dorow min.
O bena fa o juguw jori ra i ko minan be fa beganw jori ra cogo min na,
k'a seriseri sarakajenifen* gbanw kan.

¹⁶ Matigi Ala, o ta Ala bena o kisi o lon na,

a bena o bosu i ko sagagbenbaga be a ta sagaw bosu cogo min na.
 O bena nooro soro i ko lulu min donna masafugula ra k'a ceja;
 o bena nooroba soro o ta jamana ra.

¹⁷ O ta bena diya de!

O ta bena ja yere le!

Siman bena baraka don cedenw na,
 rezenjikura bena baraka don sungurudenw na.

10

Ala ka kisiri layiri ta a ta mogow ye

¹ Aw ye Matigi Ala daari sanji ra,
 ko a ye sanji di aw ma sanjilabanw wagati ra.
 Matigi Ala le bena sanfojobaw lawuri,
 ka sanji caman di aw ma
 ka binw falen bee ta foro ra.

² Sabu aw ta batofenw ta kumaw ye kumalakolonw le ye;
 lagberikebagaw be faninyakow le yera.
 Sikokebagaw be kumalakolonw le fo;
 o ta jususaaro kumaw bee ye kumagbansanw le ye.
 O koson mogow be yaala o kun fe
 i ko saga minw segenin lo, sabu gbenbaga te o ra.

³ Ne ta dimi wurira i ko tasuma sagagbenbagaw kama.
 Ne bena o ta kuntigiw ta kojuguw sara di o ma;
 sabu Fangatigi Ala bena a janto a ta sagakuru ra, min ye Zuda ta mogow ye.
 A bena olugu le ke a ta kerekeso barakamanw ye.

⁴ Bon kabakuru folo bena bo Zuda le ra,
 fanibon negebere bena bo ale le ra,
 o be taga kere ra ni kalan min ye, o bena bo ale le ra;
 kuntigiw bee lajennin bena bo ale le ra.

⁵ O bena ke i ko cefariw;
 ka o to kere ra, o be siradarabuguri dondon ka taga.
 O bena kere ke, sabu Matigi Ala be ni o ye.
 O jugu minw yelenna sow kan, o bena maroya bla olugu ra.

⁶ Ne bena baraka don Zuda ta somogow ra;
 ne bena Yusufu ta somogow kisi.
 Ne bena o laseko o ta jamana ra, sabu ne be hina o ra.
 A bena a ke i n'a fo ne yere tun ma ban o ra;
 sabu ne le ye Matigi Ala ye, o ta Ala.
 Ne bena o jaabi.

⁷ Efirayimu ta mogow bena ke i ko cefariw;
 o jusu bena diya i ko mogow minw ka duven min.
 O ta denw bena o ye, ka ninsondiya;
 jagariba bena ke o jusu ra Matigi Ala koson.

⁸ Ne bena filen fiye ka o lajen,
 sabu ne bena o kunmabo.
 O bena caya tuun
 i n'a fo o tun ka ca cogo min na kakoro.

⁹ Ne ka o janjan siyaw ce ra,
 nka o bena to fo o jamanajanw na yi, ka o hakiri jigi ne ra.
 O ni o ta denw bena baro,
 o bena seko ka na.

¹⁰ Ne bena o lana ka bo Misiran jamana ra,
 ka o lajen, ka o labo Asiri jamana ra.
 Ne bena o lana Galadi mara ra, ani Liban jamana ra;
 o sigiyoro yere bena dogoya o ma.

¹¹ O bena kogoji cetige, ka bo tooro ra.
 Ala bena kogoji jikuruw gbasi ka o mala,
 Nili baji dunmanyoroow bee be ja.
 Asiri jamana ta yerebonya bena ban,

Misirankaw ta masaya bena ben.

¹² Ne bena Matigi Ala ta baraka don o ra,
k'a to o ye tagama ni Matigi Ala togo le ye.
Matigi Ala ko ten.

11

Fangatigiw ta fanga laban

¹ Liban jamana, aw ye aw ta jamana donda dayele,
k'a to tasuma ye aw ta sediriyiriw jeni!

² Siperesi yiriw, aw ye mapumankokanw fo, sabu sedirisunw benbenna!
Yiri barakaman ceɗumanbaw halakira!

Basan yirisunbaw, aw ye mapumankokanw fo,
sabu tufinba ta yiriw bee benbenna!

³ Aw ye sagagbenbagaw ta kasikanw lamen,
sabu o ta beganw ta domuniyocɗumanw cenna!

Aw ye jaradenw kasikan lamen,
sabu Zuriden ta yirituba min tun ye o dogoyoro ye, o halakira!

Sagagbenbaga fla ta tagamasiyenw

⁴ Matigi Ala, ne ta Ala k'a fo ne ye ko: «Saga minw blara fagari kama, ke olugu gbenbaga ye! ⁵ Minw be o san, ka o faga, mogo tena olugu jaraki. Minw fana be o fiyeere, olugu b'a fo ko: «E, Matigi Ala baraka! Sabu ne kera fentigi ye.» O sagaw gbenbagaw yere si tena makari o ra ka o bosi.

⁶ «Ayiwa, ne fana tena hina nin jamana mogo ra tuun. Matigi Ala ko ten. Ne bena adamadenw don o mogoɗogonw boro, ka o don o ta masacew boro. Olugu bena jamana halaki pewu! Ne fana tena o bosi ka bo o boro.»

⁷ Ayiwa, o saga minw blara fagari kama, ne kera olugu gbenbaga ye; ne ka ne janto o bee ra barakantanw le ra kosebe. Ne ka sagagbenbere fla ta; ne ka bere kelen togo la ko Neema, ka to kelen togo la ko Jen. Ne ka ke sagaw gben ye. ⁸ Karo kelen konɗo, ne ka sagagbenbaga saba labla. A laban ne jusu tun gbanna sagaw koro, olugu fana tun segera ne koro. ⁹ O kera minke, ne k'a fo sagaw ye ko: «Ne tena ne janto aw ra tuun! Minw be sa, olugu ye sa! Minw be halaki, olugu ye halaki. Ni to minw ka to, olugu ye jogon domu.»

¹⁰ Ne ta sagagbenbere min togo tun ye ko Neema, ne ka o mina k'a kari, k'a yira ko ne tun ka jengogonya min don ni siyaw bee ye, ko ne ka o jengogonya cen. ¹¹ O jengogonya cenna o lon na. O kera minke, saga barakantan minw tun be ne korosira, olugu k'a faamu ko nin tun ye Matigi Ala ta kuma le ye.

¹² Ne k'a fo o ye ko: «Ni a diyara aw ye, aw ye ne ta sara di ne ma; nka ni a ma diya aw ye, aw y'a to yi!» O ka ne sara ni warigbe bisaba ye. ¹³ Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «O ka ne sara ke nin wariba min ye, taga o wari di dagalalagabaga ma!» Ne ka o warigbe bisaba ta ka taga a di dagalalagabaga ma, Matigi Ala ta batoso konɗo. ¹⁴ O ko, ne ka ne ta sagagbenbere flanan fana kari, ne tun ka min togo la ko Jen; ne ka o ke k'a yira ko jengogonya min tun be Zuda ni Izirayeli ce, ko o jengogonya cenna.

¹⁵ Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Sagagbenminan dow ta, ka i yere ke i ko sagagbenbaga hakirintan. ¹⁶ Sabu, a fle, ne yere bena sagagbenbaga do sigi jamana konɗo. Saga minw tununa, a tena a janto olugu ra; a tena taga sagadennin tununinw yocɗini, a tena saga mandimininw flake, minw ka kene, a tena domuni di olugu ma. A bena to ka saga toroninw sogo le domu, fo ka o sengbogorow bee cici.

¹⁷ Sagagbenbaga hakirintan
min be bori ka sagaw to,
bono bena o soro!
Kerekemuru y'a boro tige,
k'a kininboro paden sogo!
A boro ye ja!
A kininboro paden ye fiyen!»

12

Ala bena Zeruzalemukaw kisi

¹ Matigi Ala ka kuma min fo Izirayeli ta ko ra, o le ye nin ye:
Matigi Ala min ka sankolo dan, ka dugukolo ju sigi,
min ka adamaden hakiri don a ra, ale ko:

² «Ne bena Zeruzalemu ke minnifen fariman le ye; siya minw bee k'a lamini, olugu bee bena a min ka panamini. Zuda mara fana ta bena ke ten le, wagati min na o bena na Zeruzalemu lamini. ³ A fle, o lon na koni, ne bena Zeruzalemu ke kabakuru gbirimanba le ye siyaw bee fe; ni min ko a b'a korota, o tigi b'a yere mandimi fo ka cejuguya. Dugukolo siyaw bee bena jen ko o b'a kere. ⁴ O lon na, koni, Matigi Ala ko ten, ne bena jatige bla sow ra, ka fatoya bla soboribagaw ra. Nka ne bena ne janto Zuda ta somogow le ra, ka siya tow ta sow bee jaw fiyen! ⁵ O tuma ra Zuda kuntigiw bena a fo o yere kono ko: <Zeruzalemukaw be o ta baraka soro ka bo Fangatigi Ala le ra, o ta Ala.>

⁶ «O lon na, ne bena Zuda kuntigiw ke i ko tasuma min manana yiritu ce ma; ne bena o ke i ko tasuma min manana siman kansiriw ce ra. Jamana minw be o lamini na, o bena o jamana mogow halaki fan bee ra. Nka Zeruzalemu dugu siginin bena to a no ra. ⁷ Matigi Ala bena kon ka Zuda ta somogow le kisi, janko Dawuda ta so ta bonya, ani Zeruzalemukaw ta bonya kana teme Zuda ta kan. ⁸ O lon na, Matigi Ala bena Zeruzalemukaw tanga. O bee ra barakantan bena ke i ko Dawuda o lon na. Dawuda ta somogow bena ke i ko Ala yere, i ko Matigi Ala ta meleke min be tagama o na fe.»

Ala bena a ta mogow saninya

⁹ «O lon na, koni, siya min o min bena ben Zeruzalemu kan, ne bena wuri ka olugu bee halaki.

¹⁰ «O ra, ne bena hina hakiri, ani Aladaari hakiri di Dawuda ta somogow, ani Zeruzalemukaw ma. Ni o kera, o tun ka ne min sogo ni bije ye, o bena o na lo ne ra; o bena kasi ne koson, i ko mogow be a ta den kelenpenin su kasi cogo min na. O bena o jusu kasi ne koson i ko mogow be a jusu kasi a den folo su kunna cogo min na.

¹¹ «O lon na, sangakasikan bena caya Zeruzalemu, k'a ke i ko Hadadi Rimon ta sangakasikan min jagon kera Megido kenegbe ra. ¹² Jamana bee bena sukasi ke. Gba bee bena a ta ke a danna. Dawuda ta gba bena a ta ke a danna; o ta musow fana bena o ta ke o danna. Natan ta gba bena a ta ke a danna; o ta musow fana bena o ta ke o danna. ¹³ Levi ta gba bena a ta ke a danna; o ta musow fana bena o ta ke o danna. Simeyi ta gba bena a ta ke a danna; o ta musow fana bena o ta ke o danna. ¹⁴ Gba tow bee bena o ta ke o danna; o ta musow fana bena o ta ke o danna.»

13

Ala bena a ta jamana saninya

¹ «O lon na, bunun do bena dayele Dawuda ta somogow, ani Zeruzalemukaw bee koson, janko ka o saninya ka bo o ta jurumunw ni o ta ko saninyabariw bee ra.

² «O lon na, koni, Fangatigi Ala ko ten, ne bena jow togow tunu ka bo jamana konon pewu; mogow si hakiri tena to o ra tuun. Ne bena o ta ciraw fana labo jamana konon, ani miiriya saninyabariw be mogow minw konon. ³ Ni mogow min belen ka cirayakuma fo tuun, o tigi worofa ni a woroba yere bena a fo a ma ko: <Ele ka kan ni fagari le ye, sabu i ka faninya fo ni Matigi Ala togow ye!> Tuma min na a be o cirayakuma fora, a yere worofa n'a woroba le bena a sogo ni kerekemuru ye.

⁴ «O lon na, ciraw bee bena maroya k'a fo ko Ala ka fen do yira olugu ra, ko o be o cirayakuma fo. O tena son ka begansi* derege do don o yere ra tuun ka mogow lafiri.

⁵ «O bee bena a fo ko: <Ne te cira ye de, ne ye senekabaga le ye; kabini ne denmisenman o ka ne bla sene le kama.> ⁶ Ni mogow k'a jininka ko: <O tuma nin jorino minw be i fari ra o ye mun ta le ye?> A bena o jaabi ko: <O ka ne bugo ka ne mandimi ne teri dow ta bon le konon.> »

Ala bena a ta mogow minw panawoloma

⁷ «Kerekemuru, i wuri ne ta sagagbenbaga kama!

I wuri ne jehogon kama!

Fangatigi Ala ko ten!

Sagagbenbaga faga, k'a to sagaw ye yerege.

Ne bena ben sagadenw kan.

⁸ Jamana bee lajennin konon,

Matigi Ala ko ten,

adamadenw tarannin taranyoro saba, taranyoro fla bena halaki,

taranyoro kelen le bena kisi.

⁹ Ne bena o taranyoro kelen don tasuma ra,

ka o yeele ka o saninya i ko o be warigbe yeele k'a saninya cogo min na,

* 13:4 13.4 Ciraw tun be begansi le ke o kannaderege ye, k'a yira ko o ye Ala ta ciraw ye (Masacew flanan 1.8).

ka o segesege kosebe i ko o be sanin segesege cogo min na.
 O bena ne togo wele,
 ne fana bena o jaabi.
 Ne bena a fo o ma ko: <Aw le ye ne ta mogow ye!>
 Olugu fana bena a fo ko: <Matigi Ala le ye an ta Ala ye! »

14

Matigi Ala ta lonba

¹ A fle, Matigi Ala ta lon do be nana yi. O lon na, aw juguw bena aw borofenw ce, k'a taran jogon na aw yere ta dugu konɔ. ² Ne bena siyaw bee lajen, ka Zeruzalemu dugu kere. O bena dugu mina, ka bonw cen, ka ben musow kan. O bena dugumogow tarance mina ka taga ni o ye, nka mogow towa tena bo dugu konɔ. ³ O ko, Matigi Ala bena bo ka na o siyaw kere, i n'a fo a be deri ka kere ke cogo min na kerekelonw na. ⁴ O lon na, a senw bena lo Oliviyesunw kuru kan, kuru min be Zeruzalemu dugu korɔ, tereboyanfan na. Oliviyesunw kuru bena ci fla ye k'a ta tereboyanfan na ka taga a bla tereboyanfan na, k'a ke kurufurancaba ye. Kuru fan kelen bena jenge ka taga sahiliyanfan fe, to kelen bena jenge ka taga woroduguyanfan fe. ⁵ Aw bena bori ka don ne ta kuruw furancew ra, sabu kuruw furance janya bena se fo Asali. Aw bena bori i n'a fo aw tun borira dugukoloyereye na cogo min na Zuda masace Oziyasi ta wagati ra. O ko, Matigi Ala, ne ta Ala bena na; a ta mogow saninmanw bee bena ke ni a ye. ⁶ O lon na, koni, yeelen tena bo, walama nene; ji fana tena suma fo ka simi. ⁷ O lon bena ke a damannalon le ye. Matigi Ala kelenpe le ka o lon lon. Wagati bena cinjan, a tena ke tere ye, a fana tena ke su ye; tere bena bo su ta wagati ra. ⁸ O lon na, bununji dow bena woyo ka bla Zeruzalemu; fan kelen bena woyo ka taga tereboyanfan kogoji fan na, a fan to bena woyo ka taga tereboyanfan kogoji fan na. O jiw bena woyo samiya fara teremana kan. ⁹ Matigi Ala le bena ke dunya bee ta masace ye. O lon na, Matigi Ala kelenpe le bena ke Ala ye, a le kelenpe togo le bena fo. ¹⁰ Jamana bee lajennin bena ke i ko kenegbe, k'a ta Geba ka taga a bla fo Rimon, Zeruzalemu woroduguyanfan na. Zeruzalemu bena korota; a bena to a sigiyoro ra, k'a ta Boniyaminu ta Donda ra, ka taga a bla fo Donda Folo ra, ani ka taga a bla fo dugu Nongon ta Donda ra, k'a ta Hananeheli ta sankasojan na ka taga a bla fo masace ta rezenforogiyoro ra. ¹¹ Mogow bena sigi Zeruzalemu. Halakiri tena ke yi tuun. Zeruzalemu bena to hera ni laganfiya ra.

¹² O ko, jamana minw bee tun tagara Zeruzalemu kere, Matigi Ala bena halakiri min lase olugu ma, o fle nin ye: O sogo bena ke tori ye, ka o lonin to o sen kan. O padenw bena ke tori ye o jawow konɔ. O nenw bena ke tori ye o da konɔ. ¹³ O lon na, Matigi Ala bena jatigeba do le bla o mogow ra. O bena jogon boro dere, ka ben jogon kan. ¹⁴ Zuda ta mogow fana bena don o kere ra Zeruzalemu dugu konɔ. O bena o siyaw ta naforow bee ce, o siya minw be o laminiw na: Sanin, ani warigbe, ani fani camanba. ¹⁵ Halakiri bena se hali sow fana ma, ani sofaliw, ani jogomew, ani faliw, ani began o began be o ta yoro ra. O halakiri ni adamadenw ta bee bena ke kelen ye.

¹⁶ Ni o kera, o siya minw bee tun nana Zeruzalemu kere, olugu ta mogow minw bosira o kere ra, olugu bena taga san o san ka taga masace, Fangatigi Ala bato, ka gbatakorosigi panagbe* ke. ¹⁷ Ni dugukolo siya min o min ma taga Zeruzalemu ka taga masace, Fangatigi Ala bato, olugu tena sanji soro. ¹⁸ Ni Misirankaw ma son ka bo ka taga, o tena sanji soro. Siya minw tun ma son ka taga gbatakorosigi panagbe ke, banajugu minw tun benna olugu kan, Matigi Ala bena o jogon le ben Misirankaw kan. ¹⁹ O le bena ke Misirankaw ta sara ye, ani siya min o min tena son ka taga gbatakorosigi panagbe ke.

²⁰ O lon na, tanan minw be sow kan na, o bena a sebe o tananw kan ko: «A saninyara ka ke Matigi Ala ta ye». Negedaga minw be Matigi Ala ta batoso konɔ, olugu fana bena saninya i ko jifiye minw be sarakajenifen* korɔ. ²¹ Negedaga min o min be Zeruzalemu ni Zuda, o bee bena saninya ka bla danna Fangatigi Ala ye. Ni mogow o mogow be saraka bo, o tigi bena o negedaga do le ta ka sarakasogo tobi a konɔ. Jagokebaga* si tena ke Fangatigi Ala ta batoso konɔ tuun o wagati ra.

* 14:21 14.21 Jagokebaga: Heburukan na a sebera ko Kanaanaka.

MALAKI TA KITABU

Kitabu faamucowo

Cira Hagize ni Zorobabeli ni Yosuwe sababu ra, Alabatosoba lora ka ban. O ko, Esidarasi nana Zeruzalemu ni Yahudiya caman ye. Esidarasi ka mɔgow karan kosebe Ala ta sariyaw ra. O ko fe Nehemi nana ka na Zeruzalemu dugu kogo lo kokura. A ka mɔgow karan fana Ala ta sariyaw ra, ka Ala ta Nenekirilon* ta sariya ko fo k'a gbeleya o ma, k'a fo o ye ko o man kan ka siya were musow furu. Nehemi nana seko ka taga Peresi masace fe tuun, nka o ko fe, a nana tuun, ka na mɔgow karan kokura.

Ayiwa, tuma min Nehemi tun sekora ka taga Peresi jamana ra tuun, o wagati le ra cira Malaki ka ciraya ke.

Malaki koro ye ko Ala ta ciraden. Izirayelimogow tun ka san biwolonfla ke Babiloni, o juguw ta jamana ra. O ko, Ala ka o lana o yere ta jamana ra; nka o belen tun be Ala kan blara, ka o yere mabo Ala ta sariyaw ra.

Cira Malaki tun ka mɔgow jaraki o ta kojuguw, ani o ta Alapasiranbariya koson. O tun be began banabagatow le di Ala ma saraka ye, ka ban ka yaga bo k'a di Ala ma, ani ka o ta furumusow bla ka siya were musow ta; sarakalasebagaw fana tun be mɔgow lafiri. Malaki k'a fo o ye ko o ka kan ka nimisa o kojuguw ra, ka Ala ta jehrogonya* ko jate, ka Ala bato ni saraka panamanw ye.

Malaki ta kumaw b'a yira fana ko lon do Ala bena a ta ciraden ci ka na, ka na kiti tige a ta mɔgow kan, ka o saninya.

«A fe, ne bena ne ta ciraden ci, janko a ye sira laben ne ye. Ni o kera, aw be Matigi min ta nawagati makonona, ale bena na ka bara aw ra, ka na don a ta batoso konon. Ciraden min bena Ala ta jehrogonya ko fo, o ciraden min logo be aw ra, ale nato le fe nin ye! Fangatigi Ala ko ten.»

Kitabu konokow

Ala ta mɔgow mabora Ala ra (1-2)

Ala bena a ta mɔgow ta kojuguw hake bo o ra (3)

Ala ka Izirayelimogow jaraki

¹ Matigi Ala ka kuma min don ne Malaki da ra, k'a fo Izirayelimogow ye, o kuma le ye nin ye:

² Matigi Ala ko: «Ne ka aw kanu, nka aw ko: <I ka an kanu cogo di le?»

Yala Esawu tun te Yakuba koroce le ye wa?

Matigi Ala ko ten.

O bee n'a ta, ne ka Yakuba kanu,

³ ka ban Esawu ra.

Ne k'a ta jamana kuruyorow ke yoro lakolonw ye, k'a sigiyoro ke kongowuruw toyoro ye.»

⁴ Edomukaw be se k'a fo ko: «Hali ni an ta duguw cira, an bena o dugu benninw lawuri!»

Nka Fangatigi Ala ko:

«O be se k'a lawuri, nka ne bena a ben tuun.

Mogow bena o ta jamana wele ko kojugu jamana, Matigi Ala ta dimi be jamana min mogow kan wagati bee.

⁵ Aw yere na bena o ye, fo aw bena a fo ko: <Matigi Ala ka bon de!

A ta bonya temena hali Izirayeli jamana dan kan!» »

Ala ka sarakalasebagaw jaraki

⁶ «Den b'a fa bonya,

jon fana be a matigice bonya.

Ayiwa, ni ne ye fa ye,

o tuma ne ta bonya be min?

Fangatigi Ala ko ten!

Ni ne ye matigice ye,

mun le b'a yira ko ne pasiran be aw ra?

Aw sarakalasebagaw, aw le be ne togo mafiyenyara.

Nka aw ko: <An ka i togo mafiyenya cogo di?»

⁷ Aw be domunifen saninyabariw le bla ne ta sarakabonan kan!

Nka aw belen ko: <An ka i tɔgɔ lanɔgɔ cogo di?>

Aw ka ne tɔgɔ lanɔgɔ sabu aw ko,
ko Matigi Ala ta sarakaboyɔɔ ye mafiyenyafen le ye.

⁸ Ni aw be na ni began fiyenninw le ye ka na o ke saraka ye,
yala o te kojugu le ye wa?

Ni aw be na ni began senkelenw, ani began banabagatow le ye,
yala o te kojugu le ye wa?

Aw ye o began ɲogon di aw ta jamanatigi ma k'a fle ke!

Yala a bena diya a ye wa?

A bena son a ra wa?
Fangatigi Ala ko ten!»

⁹ «Sisan aw be Ala daari ko: <Ala ye sabari ka hina an na!»

K'a soro o kow bora aw yere le ra.

Yala Ala bena son ka aw fle wa?

Fangatigi Ala ko ten.

¹⁰ E, ni mogo do yere le tun be se ka soro aw ra, min be taga Alabatoso daw datugu,
janko aw kana to ka taga tasuma don ne ta sarakabonan kan gbansan!

Aw ta ko si le man di ne ye!

Fangatigi Ala ko ten!

Ne te son aw boro ta sarakaw si ma.

¹¹ Nka k'a ta tereboyanfan na ka taga a bla terebenyanfan na,
siya werew be ne togo bonya.

O be wusunan sarakaw* ni saraka saninmanw bo ne togo koson;
siya werew koni be ne togo bonya.

Fangatigi Ala ko ten.

¹² Nka aw le be ne togo lanogora,

ka to k'a fo ko: <Matigi Ala ta saraka tabali saninyanin te>,
ani ko: <a saraka domuniw man kan ka jate tuun!> »

¹³ «Aw b'a fo ko: <E, anw yere segera sa!»

Aw be ne togo mafiyenyara o cogo le ra.

Fangatigi Ala ko ten.

Ni aw be na ni began sonyaninw, ani began senkelenw,
ani began banabagatow le ye, ka na o ke saraka ye;

ne be se ka o mina cogo di aw boro?

Matigi Ala ko ten.

¹⁴ Began ceman panamanw be mogo min ta beganw na,
nka o bee n'a ta, o tigi be dajuru ta,

ka began corokonin do le ke saraka ye ka o di Matigi ma,
o nanbaramogo ɲogon danganin lo;

sabu ne ye Masaceba le ye!

Fangatigi Ala ko ten;

ne togo nasiran fana be siya were mogow ra.»

2

Ala ka kankarigbelen la sarakalasebagaw ye

¹ Ayiwa, sisan aw sarakalasebagaw, nin kumaw ye aw ta le ye.

² Fangatigi Ala ko: «Ni aw ma lamenni ke,

ni aw m'a bla aw jusu ra ka bonya la ne togo kan,

o tuma ne bena danga ben aw kan;

ne bena aw ta dugawuw yelema ka o ke danga ye.

Onhon, ne yere ka aw ta dugawuw ke danga ye ka ban;

sabu aw ma a bla aw jusu ra ka ne bonya.

³ «A fle, ne bena wuri aw ni aw ta durujaw kama;

aw be began minw kera sarakaw ye aw ta panagbew ra,
ne bena o beganw bo seri aw pada kan;

o ko, o bena aw ni o beganw bee ce ka taga ni aw ye.

⁴ O le ra, aw bena a lon ko ne ka nin kuma fo aw ye

janko ne ka jenɲogonya* min don ni Levi* ye,

o jɛnɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ye to a nɔ ra.
Fangatigi Ala ko ten.

⁵ «Ne ka jɛnɔɔɔɔɔɔɔɔɔ min don ni a ye,
o tun ye si ni keneya ta jɛnɔɔɔɔɔɔɔɔ le ye;
ne tun ka o ke a ye janko a ye ne bonya.

A fana ka ne bonya,
ne tɔɔɔ pasiran fana tun b'a ra.

⁶ A tun be mɔɔɔw karan sariya ra ka kaɔa ni can le ye;
faninya ma bɔ a da ra ka ye.

A ka ne ta sira tagama ni hera ni hɔɔɔɔɔɔɔɔ le ye,
ka mɔɔɔ caman labɔ o ta sirajuguw kan;

⁷ sabu lonniya ka kan ka bɔ sarakalasebaga da le ra.
Mɔɔɔw ka kan ka sariya karan lamɛn ka bɔ ale da le ra;
sabu ale le ye Fangatigi Ala ta ciraden ye.

⁸ «Nka aw kɔni, aw jɛngɛra ka sira bla;
aw ka mɔɔɔ caman labɛn ni aw ta sariya karan ye.

Aw ka ne ni Levi ta jɛnɔɔɔɔɔɔɔɔ cɛn.
Fangatigi Ala ko ten!

⁹ O ra ne fana bɛna aw dɔɔɔɔɔɔɔɔɔ,
ka aw majigi mɔɔɔw bɛɛ ja kɔɔɔ;
sabu aw tɛ ne ta siraw tagamana.

Aw ta sariya ta karan na fana aw be mɔɔɔ dɔw fisaya ni dɔw ye.»

Siya wɛrɛ musow ta furuko

¹⁰ O tuma an bɛɛ tɛ face kɛlɛn le ra wa?
Ala kɛlɛn le ma an bɛɛ dan wa?

Mun na an be jɔɔɔɔɔɔɔɔɔ janfara,
ka an bɛmaw ni Ala ta jɛnɔɔɔɔɔɔɔɔ* cɛn?

¹¹ Zuda ta mɔɔɔw ka janfa kɛ;
ko haramuninw kɛra Izirayɛli ni Zeruzalɛmu;
sabu Zuda mɔɔɔw ka Matigi Ala ta yɔɔɔ saninman lanɔɔɔ,
yɔɔɔ min ko tun ka di Matigi Ala ye.

Muso minw be batofɛn wɛrɛw bato,
o ka o musow le furu.

¹² Cɛ min be o ko jɔɔɔɔɔɔɔɔ kɛ,
ni a ka kɛ mɔɔɔ o mɔɔɔ ye,
Matigi Ala ye o tigi faran ka bɔ Yakuba ta somɔɔw ra,
hali ni a kɛra mɔɔɔ dɔ ye min be saraka bɔ Fangatigi Ala ye!

Ala ma sɔn furusa ma

¹³ Aw be min fana kɛra tuun o flɛ nin ye:
Aw be Matigi Ala ta sarakabɔnan fa ni aw najiw ye, ka kasi, ka nuna,
sabu Ala tɛ aw ta sarakaw flɛra,
a fana tɛ sɔnna ka o mina tuun.

¹⁴ Aw ko: «Mun kɔsɔn?»

Ayiwa, o kɛra sabu ele ka muso min furu i kanbɛlɛnman,
Matigi Ala tun ye ele ni o muso min seere ye,
ele ka o muso janfa,
k'a sɔɔɔ ale le tun ye i jɛnɔɔɔɔɔɔɔ ye;
aw tun ka layiri ta jɔɔɔɔɔɔɔ ye.

¹⁵ O tuma Ala ma aw flɛ bɛɛ le jɛn ka aw kɛ mɔɔɔ kɛlɛn ye wa?
Aw farikolo ni aw nin bɛɛ ma kɛ kɛlɛn ye wa?

Ala be min jini aw fɛ,
o ye ko aw ta denw fana ye kɛ Ala ta ye.
O ra, aw ye hakiri sɔɔɔ.

Aw kanbɛlɛnman ka muso min furu, aw si kana sɔn ka o janfa tuun.

¹⁶ «Sabu furusa man di ne ye,
Matigi Ala, Izirayɛli ta Ala ko ten;
ka kojugu kɛ i kannaderege ye, o man di ne ye!
Fangatigi Ala ko ten.

O ra, aw ye aw yɛrɛ kɔɔɔsi,

aw kana janfa ke.»

¹⁷ Aw ka Matigi Ala sege ni aw ta kumaw ye.
Aw belen ko: «An k'a sege cogo di le?»
Aw k'a sege sabu aw ko, ko mogo minw be be kojugu kera,
ko Matigi Ala be olugu le minako jana,
ko olugu le ko ka di a ye!
Aw b'a fo fana ko: «Mun le b'a yira ko Ala terennin lo?»

3

Ala ta ciraden

¹ «A fle, ne be ne ta ciraden ci,
janko a ye sira laben ne ye.
Ni o kera, aw be Matigi min nawagati makonona,
ale bena na ka bara aw ra, ka na don a ta batoso konu.
Ciraden min bena Ala ta jengogonya* ko fo,
o ciraden min loko be aw ra,
ale nato le fle nin ye!
Fangatigi Ala ko ten.
² Nka jon ta baraka le bena se a nalon koro?
Jon bena se ka lo a ja, ni a bora?
Sabu a bena ke i ko negyeelebaga ta tasma,
a bena ke i ko fanikobaga ta fanikosegen,
³ i ko mogo min be warigbe yeele k'a saninya.
A bena Levi* ta mogow saninya,
ka o sensen, i ko sanin ni warigbe be sensen cogo min na;
o ra o bena sarakaw bo Matigi Ala ye ni terenninya ye.
⁴ Ni o kera, Zuda ta mogow, ani Zeruzalemu dugumogow ta sarakaw bena diya Matigi
Ala ye,
k'a ke i n'a fo wagati temeninw, ani san temeninw ta tun be cogo min na.
⁵ Ni o kera, ne bena gbara aw ra ka kiti tige;
ne bena teliya ka ke seere ye,
ka subagaw jaraki, ka jenyakebagaw jaraki,
ani minw be kari faninya kan,
ani minw be baaradenw tojo o ta sara ko ra,
ani minw be muso ce sanin ni den feritaw minako juguya,
ani minw be lonanw minako juguya;
sabu o te siran ne Ala ja.
Fangatigi Ala ko ten.
⁶ Sabu ne Matigi Ala, ne te yelema.
O koson, aw minw ye Yakuba ta durujaw ye, ne ma aw halaki.»

Izirayelimogow ma yaga bo Ala ye

⁷ Kabini aw bemaw ta wagati ra,
aw jengera ka mabo ne ta cifoninw na;
aw ma o sira tagama.
O ra, aw ye seko ka na ne fe,
ne fana bena seko aw fe,
Fangatigi Ala ko ten.
Nka aw ko:
«An ye seko i fe cogo di?»

⁸ «Yala adamaden be se ka Ala borofen sonya wa?
Ayiwa, aw koni be ne ta sonyara de!
Nka aw belen ko:
<An be i ta sonyara cogo di le?»
Aw be ne ta sonyara yagaw ta ko ra,
ani aw ta fenditaw ta ko ra, ne ma!
⁹ Danga be aw kan,
sabu aw be ne ta sonyara,
aw jamanamogow be lajennin!
¹⁰ Aw ye na ni yagaw ye ka na o bla ne ta fenmarayoro,

janko domuni ye soro ne ta so kono.

Aw ye o ke ka ne korobo k'a fle,

Fangatigi Ala ko ten.

Aw bena a ye ni ne tena sankolo wow dayele aw ye,
ka ne ta baraka lajigi aw kan caman, fo ka aw wasa.

¹¹ Ne bena cenrifenw gben aw ye;

o tena aw ta dugukolo simanw cen tuun.

Aw ta rezenforow fana tena to denkebari ye tuun.

Fangatigi Ala ko ten.

¹² O ra, siyaw bee bena a fo aw ma ko aw ta pana,
sabu aw ta jamana bena ke jamana diman le ye;

Fangatigi Ala ko ten.»

Ala ka layiri ta a nasiranbagaw ye

¹³ Matigi Ala ko:

«Aw ka kumagbelenw fo ne ma!

Nka aw ko:

«An ka kumagbelen fo i ma cogo di?»

¹⁴ Aw k'a fo ko:

«An be Ala batora gbansan le.

An k'a ta kumakan lamen minke,

ani an ka an jusu kasi

ka tagama Fangatigi Ala nasiran na minke,

an ka mun le soro o ra?

¹⁵ Sisan an b'a jate ko yereyirabagaw ta le pana;

onhon, kojugukebagaw le sabatira.

O be Ala korobo,

nka o bee n'a ta, o be bosi.» »

¹⁶ Ayiwa, Matigi Ala nasiran be minw na, olugu kumana jagon fe.

Matigi Ala k'a janto o ta kuma ra, ka o lamen.

Kitabu do sebera ka o ke hakirijigifen ye Ala na koro,

Matigi Ala nasiranbagaw, ani a togo bonyabagaw koson.

¹⁷ «O bena ke ne ta ye,

Fangatigi Ala ko ten.

Ne ka lon min laben, o lon na o bena ke ne ta mogow ye,

mogo minw ko ka gbelen ne ma.

Ne bena ne janto o ra i ko mogo b'a janto a dence ra cogo min na,

a dence min be baara ke a ye.

¹⁸ O ra, faranfasi min be mogo terrenin ni mogojugu ce, aw bena o ye tuun;

faranfasi min be Ala ta baarakebaga ni baarakebari ce, aw bena o ye.»

Ala ta kitilon ani Iliya nalon

¹⁹ «A fle, o lon be nana;

o lon gbanninmanba lo, i ko dibiba tasuma.

Yerebonyabaga, ani mogojugu, olugu bee bena ke i ko binjalan.

O lon tasuma bena o jeni.

Fangatigi Ala ko ten.

Lilin tena to, yiriboro fana tena to o ko.

²⁰ Nka ne togo nasiran be aw minw na,

terenninya ta tereyeelen bena bo aw ye.

Kenyari sebagaya be ale le ye.

Ni o kera, aw bena to ka boribori ka bo,

ka ke panpan ye i ko misidenw boto misiwere ra.

²¹ Ne be lon min labenna,

o lon na aw bena mogojuguw dondon;

o bena ke aw sen koro i ko bugurigbe.

Fangatigi Ala ko ten.

²² Aw ye aw hakiri to ne ta jonce Musa ta sariyaw ra,

ne ka ne ta cifoninw, ani ne ta kolatigenin minw fo a ye Horebu,

ko a ye o fo Izirayelimogow bee ye.

²³ «A fle, sani Matigi Ala ta lon ye se,

ne yere bɛna cira Iliya* ci aw fe;
o lon bɛna ke lonba le ye,
ani siranyalonba.

²⁴ A bɛna denw kanuya don o faw jusukun na,
ka faw fana kanuya don denw jusukun na,
janko ne kana na jamana halaki pewu.»

---

* **3:23** 3.23 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

MATIYU KA YESU TA KIBARO DIMAN MIN SÈBÈ Kitabu faamucogo

Nin kitabu ye Yesu Kirisita ta Kibaro Diman* kitabu fɔlo ye, min b'a yira an na ko Ala tun ka Kisibaga min layiri ta, ko Yesu Kirisita le ye o kisibaga* ye. Ka kapa ni mogo caman ta miiriya ye, Matiyo le kera nin kitabu sebebaga ye. Matiyo tun ye ninsaraminabaga ye; a tun be wele fana ko Levi. Kitabu sebebaga ka Layirikoro ta cirayakuma biwolonfla jɔgɔn sebe, k'a yira an na ko Ala tun ka layiri minw ta, ko o layiriw dafara Yesu Kirisita sababu ra; ale le ye Kisibaga ye, ani Den min bora Ala yere ra*. Ni a fora ko Yesu ye Ala den ye, o be a ta Alaya le yira. Matiyo ta kitabu be Yesu Kirisita ta kow lakari an ye, k'a ta a worowagati ra, ka taga a bla a ta kuma laban na, a ka min fo a ta karamogodenw ye. Nka Yesu Kirisita ta kow bee ma sebe nin kitabu kono; a sebebaga ka ko minw ye, ani a kera minw seere ye, a ka o le fo an ye.

A be Yesu ta waajuriw taran taranyoro looru; o waajuriw be Ala ta Masaya* ko nafa an ye:

1. Waajuri min kera kuru kan (5-7)
2. Waajuri min kera ka karamogoden tan ni fla karan (10)
3. Waajuri min kera ka Ala ta Masaya ko yira (13)
4. Waajuri min kera ka karamogodenya koro yira (18)
5. Waajuri min kera ka Ala ta Masaya nawagati yira (24-25)

Kitabu konokow

- Yesu worocogo ni a ta buruju (1-2)
- Yesu batizeriko ni a ta korobori (3-4)
- Yesu ta kabakow ni ta waajuriw (5-17)
- Yesu ka karamogodenya koro yira (18)
- Yesu boto Galile ka taga Zeruzalemu (19-23)
- Yesu ka Ala ta Masaya nacogo fo (24-25)
- Yesu sacogo ni a kunucogo (26-28)

*Yesu ta buruju
(Luka 3.23-38)*

¹ Yesu Kirisita ta buruju ye nin ye. Yesu bora Dawuda ta duruja ra, Dawuda bora Iburahima ta duruja ra.

² Iburahima tun ye Isiyaka face ye.

Isiyaka tun ye Yakuba face ye.

Yakuba tun ye Zuda face ye, ani Zuda balemace tow.

³ Zuda tun ye Peresi ni Zara face ye. O bamuso togo tun ye ko Tamari.

Peresi tun ye Esiromu face ye.

Esiromu tun ye Aramu face ye.

⁴ Aramu tun ye Aminadabu face ye.

Aminadabu tun ye Naasun face ye.

Naasun tun ye Salimon face ye.

⁵ Salimon tun ye Boozi face ye. A bamuso tun ye Rahabu ye.

Boozi tun ye Obedi face ye. A bamuso tun ye Ruti ye.

Obedi tun ye Yese face ye.

⁶ Yese tun ye masace Dawuda face ye.

Masace Dawuda tun ye masace Sulemani face ye; a bamuso tun ye Huri ta muso ye.

⁷ Masace Sulemani tun ye Robohamu face ye.

Robohamu tun ye Abiya face ye.

Abiya tun ye Asafu face ye.

⁸ Asafu tun ye Yosafati face ye.

Yosafati tun ye Yoramun face ye.

Yoramun tun ye Oziyasi face ye.

⁹ Oziyasi tun ye Yotamu face ye.

Yotamu tun ye Akazi face ye.

Akazi tun ye Ezekiyasi face ye.

¹⁰ Ezekiyasi tun ye Manase face ye.

Manase tun ye Amon face ye.

Amon tun ye Yoziyasi face ye.

¹¹ Yoziyasi tun ye Yekoniya face ye, ani Yekoniya balemace tow. O wagati le ra, o ka Izirayelimogow mina ka taga ni o ye jonya ra Babiloni jamana ra.

¹² Izirayelimogow taganin ko Babiloni: Yekoniya tun ye Salatiyeli face ye.

Salatiyeli tun ye Zorobabeli face ye.

¹³ Zorobabeli tun ye Abiyudi face ye.

Abiyudi tun ye Eliyakimu face ye.

Eliyakimu tun ye Azori face ye.

¹⁴ Azori tun ye Sadoki face ye.

Sadoki tun ye Akimu face ye.

Akimu tun ye Eliyudi face ye.

¹⁵ Eliyudi tun ye Elehazari face ye.

Eleyazari tun ye Matan face ye.

Matan tun ye Yakuba face ye.

¹⁶ Yakuba tun ye Yusufu face ye.

Yusufu muso togo le tun ye ko Mariyamu. O Mariyamu togo le ka Yesu woro, min be wele ko Kirisita*.

¹⁷ Ayiwa, k'a damina Iburahima ra fo ka taga se Dawuda ma, duruja tan ni naani le temena. K'a damina Dawuda ra fo ka taga se Izirayelimogow minawagati ma ka taga jonya ra Babiloni jamana ra, duruja tan ni naani le temena. K'a damina Izirayelimogow minawagati ra ka taga Babiloni fo ka taga se Kirisita ta wagati ma, duruja tan ni naani le temena fana.

Yesu worocogo

(Luka 2.1-7)

¹⁸ Ayiwa, Yesu Kirisita worocogo kera tan le: Mariyamu min kera a bamuso ye, ale tun ye Yusufu ta maminamusu le ye; nka Mariyamu nana konu ta Nin Saninman* baraka ra k'a soru a ni Yusufu ma jen folo. ¹⁹ A maminace Yusufu tun ye mogonuman ye minke, ani a tun t'a fe ka Mariyamu togo cen minke, a ko a be o furu ko dabla dogo ra. ²⁰ Ka Yusufu to o kow miiri ra, a nana Matigi ta meleke do ye siko ra; meleke k'a fo a ye ko: «Yusufu, Dawuda mamaden, i kana siran ka Mariyamu ta k'a ke i muso ye, sabu a ka konu min ta, o bora Nin Saninman ta se bagaya le ra. ²¹ A bena dence le woro; i bena a togo la ko Yesu*, sabu ale le bena a ta mogow kisi ka bo o ta jurumunw na.» ²² O kow be kera minke, Matigi Ala ta cira tun ka kuma min fo, o kera can ye, ko:

²³ «Sunguru bena konu ta ka dence woro, o bena a togo la ko Emanuweli.»

(Emanuweli, o koro le ye ko Ala be ni an ye). ²⁴ Yusufu wurira sunogo ra minke, Matigi ta meleke ka min fo a ye, a ka o ke. A ka Mariyamu ta ka na a ta so, ka a ke a muso ye. ²⁵ Nka Yusufu ma jen ni a ye fo ka taga Mariyamu jigiwagati se; a jigira dence ra, Yusufu ka a togo la ko Yesu.

2

Lonnikebagaw ka Yesu kopininka

¹ Yesu worora o cogo le ra Betilehemu, Zude mara ra. A kera masace Herodi* ta tere le ra. O wagati le ra, lonnikebaga dow bora tereboyanfan na ka na Zeruzalemu, ² ka na mogow nininka ko: «Yahudiyaw ta masace min worora sisan, a be min? An ka a ta lolo ye tereboyanfan na, an nana ka na a bato.» ³ Masace Herodi ka o kuma men minke, o ko ka ale ni Zeruzalemukaw be hakiri jagami. ⁴ Masace ka jamana sarakalasebagaw kuntigiw, ani sariya karamogow* be lajen ka o pininka ko Ala ka Kisibaga* min layiri ta, ko o ka kan ka woro min le? ⁵ Oluwu ko masace ma ko a ka kan ka woro Betilehemu le, Zude mara ra, ko sabu cira do ka o le sebe, ko Ala ko:

⁶ «Ayiwa, ele Betilehemu, ele min be Zude mara ra,

i ma ke Zude duguw be ra fitini ye de!

Sabu kuntigi do bena bo i ra

min bena ke ne ta siya Izirayelimogow korosibaga ye.»

⁷ Herodi ka o men minke, a ka lonnikebagaw wele dogo ra ka o pininka kosebe ko o ka lolo ye wagati juman kelen le ra. ⁸ O ko, a ka lonnikebagaw bla ka taga Betilehemu, k'a fo o ye ko: «Aw ye taga pininkari ke kosebe den ta ko ra; ni aw k'a ye, aw ye na a fo ne ye, janko ne fana ye taga a bato.»

* 1:21 1.21 Yesu togo koro ye ko: Kisibaga. 1:23 1.23 Nin kuma fora Ezayi 7.14. 2:6 2.6 Nin kuma fora Mise 5.1.

⁹ Lɔnnikebagaw ka masace ta kumaw men minke, o tagara. O tagato, o tun ka lolo min ye terebyanfan na, o lolo kelen blara o ja. Den tun be yoro min na, lolo tagara se o yoro konna minke, a lora. ¹⁰ Lɔnnikebagaw ka lolo ye minke, o jusu diyara kosebe. ¹¹ O donna bon kono. O ka den ye, ani a bamuso Mariyamu. O ka o kinbiri gban ka den bato. O ko, o ka o ta minanw dayele ka sanin ni wusunan di den ma, ani turu kasadiman min tɔgo ye ko miri. ¹² O ko, o sekoto, Ala k'a yira o ra siko ra ko o kana se Herodi fe yi tuun. O ka sira were ta ka taga o ta jamana ra.

Yusufu ka Mariyamu ni Yesu ta ka taga Misiran

¹³ Ayiwa, lɔnnikebagaw taganin ko, Matigi ta meleke do k'a fo Yusufu ye siko ra ko: «Wuri ka den ni a bamuso ta ka bori ka taga ni o ye Misiran, ka to yi fo ni ne nana a fo i ye lon min na ko i ye na; sabu Herodi* bena den yorɔɔɔni ko a be a faga.» ¹⁴ Yusufu wurira o le ra, ka den ni a bamuso ta su fe, o ka taga dogo Misiran. ¹⁵ A tora Misiran fo ka taga Herodi sa. O kera minke, cira do tun ka kuma min fo, o kera can ye, ko: «Ne ka ne dence wele ka bo Misiran.»

Masace Herodi dimina ka den caman faga

¹⁶ Ayiwa, Herodi* nana a ye ko lɔnnikebagaw ka ale janfa minke, a dimina kosebe. A ka mogo dow ci ka taga Btilheemu dugu kono, ani a mara ra, ko dence o dence, ni a si ma teme san fla kan, ko o ye olugu bee faga. A ka o ke ka kapa ni lɔnnikebagaw ta lolo yetuma ye, ani o tun ka min fo a ye. ¹⁷ O cogo ra cira Yere mi tun ka min fo, o kera can ye, ko:

¹⁸ «Kan do bora Rama dugu kono, kasikan ni kulekan caman; Raseli le be kasira a ta denw koson. A ma son mogo si ye a jusu saaro, sabu a denw fagara.»

Yusufu bora Misiran ka seko Izirayeli jamana ra

¹⁹ Herodi* nana sa minke, Matigi ta meleke do ka a yere yira Yusufu ra siko ra, ka Yusufu to Misiran. ²⁰ Meleke ko a ma ko: «Wuri ka den ni a bamuso ta, aw ye seko Izirayeli* jamana ra, sabu mogo minw tun be den pinina ka a faga, olugu sara.» ²¹ Yusufu wurira o le ra, ka den ni a bamuso ta, o ka seko ka taga Izirayeli jamana ra. ²² Nka Yusufu nana a men minke ko Arikilayosi le sigira masaya ra Zude mara ra a face Herodi no ra, a siranna ka taga Zude mara ra. Ala ka a lasomi siko ra tuun minke, a tagara to Galile mara ra. ²³ O tagara sigi dugu do ra, min tɔgo ye ko Nazareti. O kera minke, ciraw tun ka kuma min fo Yesu ta ko ra, o kera can ye, ko: «A bena wele ko Nazaretikace.»

3

Yuhana Batizerikebaga ta waajuri

(Marika 1.1-8; Luka 3.1-18; Yuhana 1.19-28)

¹ Ayiwa, wagati do nana se, Yuhana Batizerikebaga ka a yere yira Zude kongokolon kono, ka to ka waajuri ke. ² A tun b'a fora mogo ye ko: «Aw ye nimisa aw ta jurumunw na, sabu sankolo Masaya* wagati surunyara.» ³ Cira Ezayi tun ka Yuhana Batizerikebaga le ko fo, ko:

«Mogo do bena peren kongokolon kono k'a fo ko:

«Aw ye sira laben Matigi ye, ka siradenninw bee lateren a ye.» »

⁴ Yuhana ta derege tun ye pogomesi le ye, a cesirinan tun ye gbolojuru do le ye. A tun be tonw, ani kongokonoli le domu. ⁵ Zeruzalemu dugumogow, ani Zude mara mogo bee, ani Zuriden koba lamini mogo bee tun be nana Yuhana fe; ⁶ o tun be lo o ta jurumunw na k'a fo a ja na; Yuhana tun be o batize Zuriden koji ra. ⁷ Yuhana k'a ye ko Farisi* caman ni Sadusi* caman be nana ka na batize minke, a ko o ma ko: «Aw fonfonninw! Jon le ka aw karan ko aw ye bori Ala ta kiti nata ja?» ⁸ Aw ta kewalew le ka kan k'a yira ko can ra aw jusukun yelemana. ⁹ Aw kana a miiri doron k'a fo ko: «Anw le ye Iburahima ta durujaw ye!» Sabu ni duruja ko lo, ne b'a fo aw ye ko Ala be se ka hali nin kabakuruw yelema ka o ke Iburahima ta durujaw ye. ¹⁰ Jende tara yiriw liliw tigeri kama ka ban. Yiri o yiri te dennuman ke, o be tige ka ben, ka firi tasuma ra. ¹¹ Ne koni be aw batize ji dama le ra, k'a yira ko aw nimisara ka lo aw ta jurumun na. Nka min bena na ne ko fe, o fanga ka bon ni ne ta ye. Ne te se k'a fo ko ne be hali a ta sanbara bo a sen na. Ale le bena aw batize ni Nin Saninman* ye, ani tasuma. ¹² A ta baarakeminan

b'a boro, a be simankise ni a jaga bo jagon na. A be simankise ke a ta bondo kono. Nka fen o fen kera jaga ye, a bena o bee jeni tasuma ra, tasuma min te faga ka ye.»

Yesu batizeriko

(Marika 1.9-11; Luka 3.21-22)

¹³ Ayiwa, Yesu bora Galile mara ra ka na, ko a bena batize Yuhana fe Zuriden koba ra. ¹⁴ Nka Yuhana ma son. A ko Yesu ma ko: «Ne min tun ka kan ka taga batize ele fe, ele be nana ne fe wa?» ¹⁵ Yesu ka a jaabi ko: «A to a ye ke ten sisan folo, sabu o cogo le ra an bena Ala sago ke k'a dafa.» Yesu ka o fo minke, Yuhana ka a batize. ¹⁶ Yesu batizenin ko doron, a bora ji ra. Sankolo dayelera. A ka Ala Nin jigito ye i ko jenetugani ka na sigi a kan. ¹⁷ Kumakan do bora sankolo kono ko: «Nin le ye ne Dence kanunin ye; a ko ka di ne ye haali.»

4

Setana ko a be Yesu korobo

(Marika 1.12-13; Luka 4.1-13)

¹ O kow bee ko fe, Nin Saninman* blara Yesu ja ka taga ni a ye kongokolon kono, janko Setana ye a korobo k'a fle. ² Yesu ka tere binaani ni su binaani ke, a ma domuni ke. O ko, kongo ka a mina. ³ Setana gbarara a ra k'a fo a ye ko: «Den min bora Ala ra*, ni ele lo can ra, a fo nin kabakuruw ye ko o ye yelama ka ke buru ye ke!» ⁴ Yesu k'a jaabi ko: «A sebera Kitabu kono, ko: «Domuni dama le te mogow baro, nka kuma min o min be bo Ala da ra, o le fana be mogow baro.» »

⁵ O ko, Setana ka Yesu ta ka taga ni a ye Zeruzalemu, dugu saninman kono, ka taga a layelen ka a lo Alabatosoba kunna, ⁶ k'a fo a ye ko: «Den min bora Ala ra*, ni ele lo can ra, i pan ka i cun dugu ma, sabu a sebera Kitabu kono, ko: «Ala bena i ko fo a ta melekew ye, o bena i ta o boro kono, janko i sen kana na talon kabakuru do ra.» » ⁷ Yesu k'a jaabi ko: «A sebera Kitabu kono fana ko: «I man kan k'a fo ko i be i Matigi Ala korobo.» »

⁸ O ko, Setana tagara ni a ye kuru jamijanba do kunna. A ka dunupa jamanaw bee yira a ra, ani o cerna bee, ⁹ k'a fo a ye ko: «Ni i ka son ka i kinbiri gban ne korow ka ne bato, ne bena nin fenw bee di i ma.» ¹⁰ Yesu ko a ma ko: «Taga ka bo ne korow Setana! Sabu a sebera Kitabu kono, ko: «I ka kan ka i Matigi Ala le bato ka baara ke ale kelenpe ye.» » ¹¹ A kera ten minke, Setana tagara ka bo a korow. Yesu mako tun be fen minw na, meleke dow nana o ke a ye.

Yesu be waajuri ke Kaperinahumu

(Marika 1.14-15; Luka 4.14-15)

¹² Yesu nana a men tuma min na ko o ka Yuhana Batizerikebaga mina ka a bla kaso ra, a tagara Galile mara ra. ¹³ Nka a ma to Nazareti; a tagara to Kaperinahumu. O dugu siginin be Galile bada ra, Zabolon ni Nefitali mara ra. ¹⁴ A kera o cogo ra minke, cira Ezayi tun ka min fo, o kera can ye, ko:

¹⁵ «Zabolon mara ni Nefitali mara,

o yoro minw be Galile ba kere fe,

Zuriden ba ko fe,

siya were mogow* be Galile min kono.

¹⁶ Mogow minw tun siginin be dibi ra,

yeelenba bora olugu kan.

Minw tun siginin be saya jamana dibi ra,

yeelen do bora olugu ye.»

¹⁷ Yesu ka waajuri damina o wagati le ra. A tun b'a fora mogow ye ko: «Aw ye nimisa aw ta jurumun na, sabu sankolo Masaya* wagati surunyara.»

Yesu ka jegeminabaga naani wele

(Marika 1.16-20; Luka 5.1-11)

¹⁸ Yesu temeto Galile bada ra, a ka balemace fla ye: Simon min be wele ko Piyeri, ani a balemace Andere. O tun be jo firira ji ra, sabu o ta baara tun ye jegemina le ye. ¹⁹ Yesu ko o ma ko: «Aw ye tugu ne ko, aw tun be jege mina cogo min na, ne bena aw karan aw ye mogow pini ten.» ²⁰ O yoronin bee, o ka o ta jow to yi ka tugu Yesu ko. ²¹ A tagara ja fe tuun, a ka balemace fla were ye. O tun ye Zebede dence Yakuba ni a balemace Yuhana ye. O tun siginin be o ta kurun kono, o ni o face Zebede, o be o ta jow karanna. ²² Yesu ka o wele. O yoronin bee, o bora ka o face to kurun kono ka tugu Yesu ko.

4:4 4.4 Nin kuma fora Sariya 8.3. 4:6 4.6 Nin kuma fora Zaburu 91.11-12. 4:7 4.7 Nin kuma fora Sariya 6.16.

4:10 4.10 Nin kuma fora Sariya 6.13. 4:16 4.16 Nin kuma fora Ezayi 8.23; 9.1,2.

Mogɔ caman ka Yesu ko men Galile

²³ Yesu tun be taga Galile mara bee ra. A tun be mogow karan karansow* kono, ka Ala ta Masaya* ta Kibaro Diman* ko waajuri ke mogow ye, ka mogow keneya ka bo o ta banaw, ani o ta torow ra. ²⁴ Yesu togo sera fo Siri jamana bee ra. O tun be na ni banabagatow bee ye a fe, ani tooro tun be minw na, ani jinatow, ani kirikirisiyentow, ani muruguw; o tun be na ni olugu bee ye a fe, a tun be o bee keneya. ²⁵ Jamaba tun tugura a ko; dow bora Galile mara ra, dow bora Dekapoli* mara ra, dow bora Zeruzalemu, dow bora Zude, dow bora fo Zuriden kofeduguw ra.

5

Mogɔ minw ta pana
(Luka 6.20-23)

¹ Ayiwa, Yesu ka jama ye minke, a yelenna ka sigi kuru do kan; a ta karamogodenw gbarara a koro. ² A ka ke o karan ye; a ko:
³ «Minw k'a lon ko ni Ala te, ko se te olugu ye, olugu ta pana, sabu olugu ninyoro bena ke sankolo Masaya* ra.
⁴ Minw jusu kasinin lo, olugu ta pana, sabu Ala bena o jusu saaro.
⁵ Minw sabarinin lo, olugu ta pana, sabu Ala bena dugukolo di o ma cen ye.
⁶ Terenninya loko be minw na i ko domuni ni ji, olugu ta pana, sabu o bena terenninya soro.
⁷ Minw be makari o mogorogonw na, olugu ta pana, sabu Ala bena makari o ra fana.
⁸ Minw jusu saninyanin lo, olugu ta pana, sabu o bena Ala ye.
⁹ Minw be hera ladon o ni o mogorogonw ce, olugu ta pana, sabu o bena wele ko Ala denw.
¹⁰ Minw be torowa mogow boro sabu o be Ala sago ke, olugu ta pana, sabu sankolo Masaya ye o ta ye.
¹¹ Ni mogow be aw neni, ka aw tooro, ka kojugu suguya bee la aw kan, ne togo koson, aw ta pana. ¹² Aw ye jagari ka ninsondiya, sabu aw ta baraji bena bonya sankolo ra. Sabu cira minw temena aw na fe, o ka olugu fana tooro ten le.»

Dununa ta kogɔ ni dununa ta yeelen
(Marika 9.50; Luka 14.34-35)

¹³ «Ayiwa, aw le ye dununa ta kogow ye. Nka ni kogow timiya bora a ra, mun le be se ka a latimiya tuun? A te se ka ke foyi ye tuun fo ka a firi kene ma, mogow temeto b'a dondon. ¹⁴ Aw le ye dununa ta yeelen ye. Dugu min siginin be kongori kan, o te se ka dogo. ¹⁵ Mogow si te fitina mana bon kono ka fiye biri a kunna. I b'a bla fitinablayoro le ra; ni o kera, a yeelen be se bonkonmogow bee ma. ¹⁶ Ayiwa, aw ta yeelen ye bo ten fana mogow na na, k'a to o ye aw ta kewalejumanw ye; ni o kera, aw Fa Ala min be sankolo ra, o bena o bonya.»

Yesu be sariya ni ciraw ta kuma dafa

¹⁷ Yesu ko: «Aw kana a miiri ko ne nana ka na sariya* ban, walama ka ciraw ta kumaw sa de! Ne ma na o sa, ne nana o dafa le. ¹⁸ Can ra, ne b'a fo aw ye ko fo ka taga sankolo ni dugukolo wuri, hali Ala ta sariya tomi kelen, walama a sberiden kelen tena bo a no ra, fo ka taga se fen bee laban ma. ¹⁹ O le koson ni mogow min ka hali sariya bee ra fitini kelen cen, ani ka mogow karan ko o ye o jogon ke, o tigi bena ke bee ra fitini ye sankolo Masaya* ra. Nka ni mogow min ka sariya sira tagama, ani ka tow karan a ra ten fana, o tigi bena ke mogoba ye sankolo Masaya ra. ²⁰ Can ra ne b'a fo aw ye ko ni aw ta terenninya ma teme sariya karamogow* ni Farisiw* ta kan, aw tena don sankolo Masaya* ra fiyewu.»

Mogɔfaga ni benbariya

²¹ «Aw derira k'a men ko Ala k'a fo aw bemaw ye ko: <I kana mogow faga; ko ni mogow min ka mogow faga, kiti be ben o tigi kan.> ²² Nka ne koni b'a fo aw ye ko hali ni i ka dimi doron le i balema koro, kiti ka kan ka ben i kan. Ni mogow min ka a balema neni doron le ko a mogokolon, kititigebagaw ka kan ka kiti tige o tigi kan. Ni mogow do ko a balema ma ko a naloman, o tigi ka kan ka firi jahanama tasma ra. ²³ O koson, ni i nana

* 4:25 4.25 Dekapoli koro ye ko: dugu tan. 5:21 5.21 Nin kuma fora Bori 20.13; Sariya 5.17.

sarakaboyoro ra ko i be na i ta saraka bla sarakabonan kan, ka i to o yoro ra, ni i hakiri ka jigi a ra ko ko do be i ni i balema ce, ²⁴ i ka kan ka i ta saraka to sarakabonan koro yi, ka taga o ko nanabo i ni i balema ce folo. O ko, i be soro ka na i ta saraka di Ala ma.

²⁵ «Ni i ni mogo do be kerera; ni o tigi ko a be taga ni i ye fagamaw fe, i ka kan ka teliya ka kuma ka ben ni a ye ka aw to sira ra; ni o te, ni a tagara i don kititigebagaw boro, olugu be i di kasobon korosibaga ma, o be i bla kaso ra. ²⁶ Ni i koni donna o yoro ra, ne b'a fo i ye ko o ka wari min ben i kan, ni i ma o bee sara ka ban pewu, i te bo kaso ra fiyewu.»

Jeneya ni furu

²⁷ «Aw derira k'a men ko Ala k'a fo aw bemaw ye ko: <I kana jeneya ke.> ²⁸ Nka ne b'a fo aw ye ko ni i ka do ta muso fe, ka nabo a fe doron, i ka jeneya ke ni o muso ye ka ban i jusukun na. ²⁹ O koson ni i kininboroyanfan paden le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a wogobi ka a firi. Sabu ka bono i farikolo yoro kelenpe ra, o ka fisa i ma, sani i farikolo dafanin ye taga firi jahanama konon. ³⁰ Ni i kininboro le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a tige ka a firi yorojan. Sabu ka bono i farikolo yoro kelenpe ra, o ka fisa i ma, sani i farikolo dafanin ye taga jahanama konon.»

Yesu ko furu man kan ka sa

(Matiyu 19.9; Marika 10.11-12; Luka 16.18)

³¹ «A fora ko: <Ni mogo min b'a fe ka a muso bla, a ye furusasebe di a ma.> ³² Nka ne koni b'a fo aw ye ko ni ce o ce k'a muso bla, k'a soro a tun te ce were fe, o tigi ka o muso bla jeneya siran le kan. Ni ce min fana ka muso furusanin ta, o ce be jeneya le kera.»

Mogo man kan ka kari foyi ra

³³ Yesu ko: «Aw derira k'a men fana ko Ala k'a fo aw bemaw ye ko: <I kana kari ka layiri ta, ni i ma a dafa; nka ni i ka layiri ta Ala ye, i ka kan ka a dafa.> ³⁴ Nka ne ko, ko aw kana kari yere le fiyewu: aw kana kari sankolo ra, sabu Ala sigiyoro lo; ³⁵ aw kana kari dugukolo ra, sabu o ye a senblayoro ye, aw kana kari Zeruzalemu na, sabu Masaba Ala ta dugu lo. ³⁶ Aw kana kari aw yere kunkolo ra, sabu kunsigi minw be aw kun na, aw te se ka o do gbe, walama ka o do fin. ³⁷ Ni o ka aw pininka, aw ye a fo <Onhon, o lo,> walama <On-on, o te,> ka dan o ma. Aw be fen o fen fara o kan, o be bo Setana le ra.»

Sabari ni kanuya

(Luka 6.29-30)

³⁸ Yesu ko: «Aw derira k'a men ko a fora ko: <Ni min ka mogo na ci, o ta ka kan ka ci a nagon ye; ni min ka mogo jin bon, o ta ka kan ka bon a nagon ye.> ³⁹ Nka ne ko, ko ni mogo ka i darabo, i kana kere ke ni a ye. Ni mogo ka i fata i kininboro ye ra, i ye to kelen fana lo a ye. ⁴⁰ Ni mogo ka i mina fanga ra ko a be taga ni i ye fagamaw fe i ta deregedennin koson, i ta deregeba fana to a boro. ⁴¹ Ni mogo ka i jagboya ko i ye kilo kelen tagama ke ni a ye, a ke kilo fla ye. ⁴² Ni mogo ka i daari fen na, a son. Ni mogo do ko, ko a be i ta fen singa, i kana ban.»

Yesu ko an ye an juguw kanu

(Luka 6.27-28,32-36)

⁴³ «Aw derira k'a men ko a fora ko: <I ka kan ka i mogojonon kanu ka i jugu koninya.> ⁴⁴ Nka ne b'a fo aw ye ko: Aw ye aw juguw kanu. [Mogo minw be aw danga, aw ye dugawu ke olugu ye, aw ye kopuman ke aw koninyabagaw ye.] Minw be aw minako juguya, ka aw tooro, aw ye Ala daari olugu ye. ⁴⁵ Ni aw be o ke, o le bena aw ke aw Fa Ala ta denw ye, o min be sankolo ra; sabu ale le be tere bo mogojuguw, ani mogonumanw ye. A be sanji ben mogo terreninw, ani mogo terenbariw ye. ⁴⁶ Ni o te, ni aw be aw kanubagaw doron le kanu, aw bena mun baraji were le soro o ra? Ninsaraminabagaw be o le ke fana. ⁴⁷ Ni aw be aw balemaw doron le fo, o ye koba ye wa? Hali siya were mogow be o le ke fana. ⁴⁸ O ra, aw ye dafa fen bee ra i n'a fo aw Fa Ala min be sankolo ra, ale dafanin lo cogo min na.»

6

Saraka bocogo

¹ «Aw kana aw ta Alasira tagama ke mogow na koro, janko mogow ye aw ye doron. Ni o te, aw tena baraji foyi soro tuun aw Fa Ala fe sankolo ra. ² Ni i ko i be saraka di

fagantan do ma, i kana mankan ci ka i yere yira i n'a fo flankafuw b'a ke cogo min na karanso* kono, ani siradaw ra, janko mogow ye olugu tando. Can ra ne b'a fo aw ye ko o ta baraji be dan mogow ta tandori le ma. ³ Ni i be saraka bo, i kininboro be min di, i numanboro man kan ka do lon o ra, ⁴ janko i ta saraka ye di dogo ra. Ni o kera, i Fa Ala min be ko dogoninw bee ye, ale bena a baraji di i ma.»

Ala daaricogo

(Luka 11.2-4)

⁵ «Ni aw be Ala daari, aw kana a ke i n'a fo flankafuw; ka lo ka Ala daari karansow* kono, ani siradaw ra, janko mogow ye o ye, o le ka di olugu ye. Can ra, ne b'a fo aw ye ko olugu ta baraji bena dan mogow ta tandori le ma. ⁶ Ni ele be Ala daari, don i ta bon kono ka da tugu i yere da ra, ka i Fa Ala daari; ni o kera, i Fa Ala min be hali yoro dogoninw na, ani a be ko dogoninw ye, ale bena o baraji di i ma. ⁷ Ni aw be Ala daari, aw kana to ka kosegi kuma kelenw kan ka to ka o fo k'a caya, i n'a fo siya were mogow. A be olugu hakiri ra ko o ta kuma caya le koson, Ala bena o ta daariri lamem. ⁸ Aw kana o jagon ke, sabu aw mako be fen o fen na, aw Fa Ala yere ka o lon k'a soro aw ma a daari a fe folo yere. ⁹ Ni aw be Ala daari, aw y'a fo ko:

«An Fa min be sankolo ra,

¹⁰ i togo saninman ye bonya mogow bee fe.

I ta Masaya ye na.

I sago ye ke dugukolo kan

i ko a be ke sankolo ra cogo min na.

¹¹ An ta bi domuni di an ma.

¹² An ta hakew yafa an ma

i ko an fana be yafa an haketabagaw ma cogo min na.

¹³ I kana a to Setana ye an nege ka an bla kojugu ra,

nka an bosi a boro.

[Sabu masaya, ani sebgaya ni bonya ye ele le ta ye wagati bee. Amina.]

¹⁴ «Ni aw be mogow tow ta hakew yafa o ma, aw Fa min be sankolo ra, ale fana bena aw ta hakew yafa aw ma. ¹⁵ Nka ni aw te mogow tow ta hakew yafa o ma, aw Fa Ala fana tena aw ta hakew yafa aw ma.»

Sun ta ko

¹⁶ «Lon min ni aw be sun don, aw kana aw ja sisi, i n'a fo flankafuw. Olugu be o ja kumu janko mogow y'a lon ko o be sun na. Can ra ne b'a fo aw ye ko olugu ta baraji bena dan mogow ta tandori le ma. ¹⁷ Ni i be sun don lon min na, i ye i ja ko, ka turu kasadiman do ke i yere ra, ¹⁸ janko mogow kana i ye ka a lon ko i ka sun don, nka i Fa Ala le ye i ye dogo ra ka a lon. Ni o kera, ale min be ko dogoninw ye, ale bena o baraji di i ma.»

Naforo min te ban

(Luka 12.33-34)

¹⁹ «Aw kana naforo lajen ka a bla dunuƙa ra yan. Tumu be se ka don a ra, son be se ka a mina, sonw fana be se ka da kari ka don ka a sonya. ²⁰ Aw ye aw ta naforo lajen sankolo le ra. Tumu tena don a ra yi, son tena a mina yi, sonw fana tena se ka da kari ka a sonya yi. ²¹ Sabu i ta naforo be yoro min na, i jusukun ta miiriya fana be o yoro le kan.»

Farikolo ta yeelen

(Luka 11.34-36)

²² «Mogo paden le ye a farikolo ta fitinayeelen ye. Ni i paden ka ni, i fari yoro bee be ke yeelen na. ²³ Nka ni i paden man ni, i fari yoro bee le be ke dibi ra. Fen min be ele bla yeelen na, ni o yere be dibi ra, o tuma i bena ke dibiba le ra de!»

Dunufafenw ta hami

(Luka 16.13; 12.22-31)

²⁴ Yesu ko: «Mogo si te se ka baara ke kuntigi fla ye; sabu a bena kelen koninya ka to kelen kanu, walama a be noro kelen na, ka to kelen mafiyenya. Aw te se ka ke Ala ta jonw ye, ka ke wari fana ta jonw ye. ²⁵ O koson ne b'a fo aw ye ko aw kana hami aw ta baro ko ra, ko aw bena mun domu, aw bena mun min; walama aw fari ko ra, ko aw bena fiyerebo soro cogo di. Si nafa man bon ka teme domuni kan wa, farikolo fana nafa man bon ka teme fiyerebo kan wa? ²⁶ Aw ye konow fle san fe: o te sene ke, o te siman tige, o te foyi mara bondo kono; nka aw Fa Ala min be sankolo ra, ale be o baro. Aw man fisa ni o konow ye wa? ²⁷ Aw ra jontigi le be se ka hali doonin fara a si kan hami

fɛ? ²⁸ Mun na aw bɛ hami aw fiyerebo ko ra? Aw ye binfiyerenw wuricogo flɛ kongo kɔɔ; o tɛ baara kɛ, o tɛ jese dan k'a kɛ fani ye. ²⁹ Nka ne b'a fɔ aw ye ko hali masacɛ Sulemani ni a ta bonya bɛɛ, a ma fani si don min cɛɲa ka o binfiyeren kelen cɛɲa bo. ³⁰ Ayiwa, kongobin min bɛ yan bi, nka sini tasuma bɛna a jeni, ni Ala bɛ o cɛɲa tan, yala a tɛna aw fiyerebo ka tɛmɛ o kan wa? Aw ta lanaya ka dogo dɛ! ³¹ O kosɔn aw kana hami ka to k'a fɔ ko: <An bɛna mun domu, an bɛna mun min, walama an bɛna fiyerebo sɔɔ min?> ³² Alalɔnbariw bɛ bori o fɛnw bɛɛ le kɔ. Nka aw Fa min bɛ sankolo ra, ale k'a lɔn ko aw mako bɛ o fɛnw na. ³³ Aw ye jija ka Ala ta Masaya* ni a ta terenninya le jini fɔlɔ. Ni o kɛra, a bɛna o fɛn tɔw bɛɛ di aw ma ka fara o kan. ³⁴ Aw kana hami sini kow ra. Aw ye sini kow to sini ɲa. Aw ye bi ta hami dan bi kelen ta tɔɔɔ le ma.»

7

Mɔgo man kan ka a mɔgoɲogɔn kɔɔfɔ
(Luka 6.37-38,41-42)

¹ «Aw kana mɔgo kɔɔfɔ janko aw fana kana kɔɔfɔ. ² Sabu aw bɛ tɔw kɔɔfɔ cogo min na, aw fana bɛna kɔɔfɔ o cogo le ra; aw bɛ mɔgo tɔw mina cogo min na, aw fana bɛna mina o cogo le ra. ³ Mun kosɔn ɲamaɲama fitini min bɛ i balema ɲaden na, i bɛ o ye, k'a sɔɔ yiri belebele min bɛ ele yɛɛ ɲaden na, i tɛ o ye? ⁴ Ele bɛ se k'a fɔ i balema ma cogo di ko: <A to ne ye ɲamaɲama nin bo i ɲa ra,> k'a sɔɔ yiri belebele do le bɛ ele yɛɛ ɲa ra? ⁵ Flankafu flɛ! I ta yiri belebele bo i yɛɛ ɲa ra fɔlɔ; ni o kɛra, ni i yɛɛ ɲa yɛlɛra, i bɛ se ka ɲamaɲama fitini bo cogo lɔn i balema ɲa ra.

⁶ «Aw kana fɛn saninmanw di wuruw ma; ni o tɛ, o bɛna seko ka na ben aw yɛɛ kan. Aw kana aw ta luluw firi lɛw kɔɔ, ni o tɛ, o bɛna o dɔndɔn.»

Aladaari
(Luka 11.9-13)

⁷ «Aw ye daariri kɛ, a bɛna di aw ma; aw ye ɲinini kɛ, aw bɛna a ye; aw ye da gbasi, da bɛna yɛlɛ aw ye. ⁸ Sabu ni mɔgo o mɔgo ka fɛn daari, o tigi bɛna o sɔɔ; ni mɔgo min ka fɛn ɲini, o tigi bɛna o ye; ni mɔgo min ka da gbasi, da bɛna yɛlɛ o tigi ye. ⁹ Jon le bɛ aw ra, ni a ta den ko a bɛ buru fɛ, a bɛ kabakuru le ta k'a don a boro? ¹⁰ Walama ni den ko a bɛ jege fɛ, a bɛ sa mina k'a di a ma? ¹¹ Ayiwa, aw adamadenw, aw ka jugu, nka aw bɛ fɛɲuman lɔn k'a di aw denw ma. Ayiwa, aw ma la a ra ko Fa Ala min bɛ sankolo ra, ko ale bɛ se ka fɛɲuman lɔn k'a di a daaribagaw ma fɔ ka tɛmɛ aw ta kan wa?

¹² «Ni aw b'a fɛ mɔgow ye fɛn o kɛ aw ye, aw fana ye o ɲogɔn le kɛ o ye. Sariya* ko ten le, ciraw fana ko ten le.»

Da fitini
(Luka 13.24)

¹³ «Aw ye don da fitini le fɛ; sabu da min bɛ mɔgo ladon halakiyɔɔ ra, o da ka bon, a sira fana ka bon; mɔgo caman fana bɛ tɛmɛ o le fɛ. ¹⁴ Nka da min bɛ mɔgo ladon ɲanamanya ra, o da ka dogo, a sira fana gbɛndenin lo, mɔgo minw b'a sɔɔ, olugu man ca.»

Cira faninyafɔbagaw ta ko
(Luka 6.43-44)

¹⁵ «Aw ye aw yɛɛ kɔɔsi cira faninyafɔbagaw ra. O bɛ o yɛɛ kɛ i ko sagaw, ka na aw fɛ; k'a sɔɔ can ra, wara farimanw lo. ¹⁶ Aw bɛna o lɔn o kɛwalew le fɛ. Mɔgo bɛ se ka rezɛnɔ sɔɔ ɲanisun na wa, walama ka toromɔ sɔɔ yiri gbansan do ra? ¹⁷ Yirijuman bɛɛ bɛ denpuman le kɛ; nka yirijugu bɛ denjugu le kɛ. ¹⁸ Yirijuman tɛ se ka denjugu kɛ, yirijugu fana tɛ se ka denpuman kɛ. ¹⁹ Ni yiri o yiri fana tɛ denpuman kɛ, o bɛ tige ka firi tasuma ra. ²⁰ O ra, aw bɛ se ka cira faninyafɔbagaw lɔn o ta kɛwalew le fɛ.»

Mɔgo ka kan ka Ala sago le kɛ
(Luka 13.25-27)

²¹ «Mɔgo minw bɛɛ b'a fɔra ne ma ko: <Matigi, Matigi,> olugu bɛɛ le tɛna don sankolo Masaya* ra dɛ! Ne Fa min bɛ sankolo ra, mɔgo min bɛ o sago kɛ, o tigi le bɛ don Ala ta Masaya ra. ²² Kiti lɔn na, mɔgo caman bɛna a fɔ ne ye ko: <Matigi, Matigi, anw ma cirayakumaw fɔ ele tɔgo le ra wa? An ma jinaw gbɛn ka bo mɔgow ra ele tɔgo le ra wa? An ma kabako caman kɛ ele tɔgo le ra wa?> ²³ O tuma ne bɛna a fɔ o mɔgow ye, bɛɛ ɲa na, ko: <Ne ma aw lɔn fiyewu; aw kojugukɛbagaw, aw ye bo ne kɔɔ!> »

Bon fla ta ko
(Luka 6.47-49)

²⁴ «Ayiwa, mɔɔ o mɔɔ ka nin kumaw lamɛn, ka a sira tagama, o tigi bɛ i n'a fɔ cɛ hakiritigi min ka a ta bon lo fara kan. ²⁵ Sanji benna ka kow fa fɔ ka bɔ kɛnɛ ma, fɔɔ wurira ka kɛ bon kan, nka a ma ben, sabu a lonin bɛ fara le kan. ²⁶ Nka mɔɔ o mɔɔ bɛ nin kumaw lamɛn ni a tɛ a sira tagama, o tigi bɛ i n'a fɔ naloman min ka a ta bon lo kenken kan. ²⁷ Sanji benna ka kow fa fɔ ka bɔ kɛnɛ ma, fɔɔ wurira ka kɛ bon kan, bon benna fɔ ka a bencogo juguya.»

²⁸ Ayiwa, Yesu banna nin kumaw ra tuma min na, a ta karan cogoya tun ka jama kɔnɔɔban. ²⁹ Sabu Yesu tun bɛ mɔɔw karan ni baraka ye, a tun tɛ o karan i ko o ta sariya karamɔɔw*.

8

Yesu ka kunatoɔɔ dɔ keneya
(Marika 1.40-45; Luka 5.12-16)

¹ Yesu jigira ka bɔ kuru kan tuma min na, jamaba tugura a ko. ² Kunatoɔɔ dɔ gbarara ka na a kinbiri gban Yesu kɔɔ k'a fɔ a ye ko: «Matigi, ni i bɛ sɔn, i bɛ se ka ne saninya.»

³ Yesu ka a boro la a kan k'a fɔ a ye ko: «Ne sɔnna, ko i ye saninya!» O yorɔnin bɛɛ, a keneyara ka bɔ a ta kuna ra. ⁴ Yesu k'a fɔ a ye ko: «I kana nin ko fɔ mɔɔ si ye. Taga i yɛɛ yira sarakalasebaga* ra. Cira Musa ka saraka min fɔ kunatɔw saninyari ko ra, i ye o saraka bɔ, janko k'a yira bɛɛ ra ko i keneyara*.»

Yesu ka sorasikuntigi ta baaraden keneya
(Luka 7.1-10)

⁵ O ko, Yesu donna Kapɛrinahumu dugu kɔnɔ minke, sorasikuntigi dɔ gbarara a ra ka a daari kosebe; ⁶ a ko: «Matigi, ne ta baaraden lanin bɛ so kɔnɔ. Bana k'a murugu k'a la; a tɔɔrɔnin lo kojugu.» ⁷ Yesu ko a ma ko: «Ne k'a mɛn; ne yɛɛ bɛna taga, ka taga a keneya.» ⁸ Sorasikuntigi ko: «Matigi, a man kan ko ele ye na ne ɔɔɔn ta so. Hali ni i ka kuma kelenpe le fɔ, o kuma baraka ra, ne ta baaraden bɛ se ka keneya. ⁹ Sabu kuntigi dɔw bɛ ne kunna, nka ne fana bɛ sorasi dɔw kunna. Ni ne k'a fɔ min ma ko: «Taga!», o bɛ taga; ni ne k'a fɔ min ma ko: «Na yan!», o bɛ na. Ni ne k'a fɔ ne ta baaraden ye ko: «Nin kɛ tan!», a bɛ o kɛ.» ¹⁰ Yesu ka o kuma mɛn minke, o cɛ ko diyara a ye fɔ ka tɛmɛ. A ko a nɔfɛmɔɔw ma ko: «Can ra, ne bɛ a fɔ aw ye ko ne ma nin lanayaba ɔɔɔn sɔɔ mɔɔ si fɛ Izirayeli jamana ra. ¹¹ Ne b'a fɔ aw ye ko lon dɔ, mɔɔ caman bɛna na ka bɔ jamana wɛɛw ra, terebɔyanfan na, ani terebenyanfan na, ka na domuni kɛ ni Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ye sankolo Masaya* ra. ¹² K'a sɔɔ Ala ta Masaya tɔɔ lara minw na, o bɛna olugu firi kɛnɛ ma, dibi ra; kasi ni ɔɔɔɔɔɔɔɔ le bɛna kɛ o yɔɔ ra.» ¹³ Yesu ko sorasikuntigi ma ko: «Taga, i ka min fɔ, i ta lanaya baraka ra, o ye kɛ i ye.» O wagati yɛɛ ra, sorasikuntigi ta baaraden keneyara so kɔnɔ yi.

Yesu ka banabagatɔ wɛɛw keneya
(Marika 1.29-34; Luka 4.38-41)

¹⁴ O ko, Yesu tagara Piyeri ta so. A tagara Piyeri muso bamuso lanin sɔɔ, farigban b'a ra. ¹⁵ Yesu magara a boro ra minke, farigban banna; a wurira ka gba kɛ o ye. ¹⁶ Tere benna minke, mɔɔw nana ni jinatɔ caman ye Yesu fɛ. A songɔra jinaw ra ka o gben ka bɔ jinatɔw ra, ka banabagatɔw bɛɛ keneya. ¹⁷ O kera minke, cira Ezayi tun ka kuma min fɔ, o kera can ye, ko:

«A ka an ta tɔɔɔw bɔ an kan,
ka an ta banaw keneya.»

Karamɔɔɔɔɔɔɔɔ ni a tɔɔɔ
(Luka 9.57-62)

¹⁸ Yesu nana a ye ko jamaba ka ale lamini minke, a k'a fɔ a ta karamɔɔɔɔɔɔɔɔ ye ko o ye taga ba ja dɔ kan. ¹⁹ Sariya karamɔɔ* dɔ gbarara Yesu ra k'a fɔ a ye ko: «An karamɔɔ, ne b'a fɛ ka tugu i ko, ni i bɛ taga yɔɔ o yɔɔ.» ²⁰ Yesu k'a jaabi ko: «I ka kan k'a lon ko dinga bɛ kongowuruw fɛ, ɔɔa fana bɛ kɔnɔninw fɛ, nka min kera Adamaden ye*, yɔɔ si tɛ o fɛ a bɛ se ka a yɛɛ laganfiya yɔɔ min na dɛ!» ²¹ Karamɔɔɔɔɔɔɔɔ kelen wɛɛ ko Yesu ma ko: «Matigi, a to ne ye taga ne face su don fɔɔ!» ²² Yesu ko o ma ko: «Tugu ne ko; a to suw yɛɛ ye o ta suw don.»

Yesu ka fɔɔɔba lalɔ baji kan
(Marika 4.35-41; Luka 8.22-25)

* 8:4 8.4 Yesu ka nin kuma fɔ ka kaɔa nin Musa ta sariya ye: Sarakalasebagaw 14.2-32.

8:17 8.17 Nin kuma

fora Ezayi 53.4.

²³ O ko, Yesu ni a ta karamogodenw donna kurun konɔ. ²⁴ Fɔɔɔba dɔ barara ka wuri ka o to ji kan. Fɔɔɔ bonyakojugu fe, jikuruw tun be donna kurun konɔ. Yesu tun be sunogora. ²⁵ Karamogodenw gbarara a ra ka a lakunu, ko: «Matigi, wuri ka an kisi, an sato fle ji ra!» ²⁶ Yesu k'a fo o ye ko: «Mun koson aw be siranna? Aw ta lanaya ka dogo de!» A wurira o le ra ka songo fɔɔɔ ni ji ra; yɔɔɔ beɛ sumana. ²⁷ Karamogodenw kabakoyara. O ka ke a fo ye jɔɔɔn ye ko: «E! Nin ce ye mogo suguya juman ye? Hali fɔɔɔ ni ji, o beɛ be a kan men!»

Yesu ka ce jinato fla keneya
(Marika 5.1-20; Luka 8.26-39)

²⁸ Yesu sera ba ja do kan, Gerasakaw ta mara ra. Jinatoce fla bora kaburulo ra ka na a kunben. O jinato fla tun nana fariya, fo a tun te kun mogo si ra k'a fo ko a be teme o yoro ra. ²⁹ O perenna k'a fo Yesu ye ko: «Den min bora Ala ra*, mun le be an ni ele ce? I nana an tɔɔɔ le, k'a soro an tɔɔɔwagati ma se ban wa?» ³⁰ O y'a soro lekuruba do tun be yorojan, olugu be domuni kera. ³¹ Jinaw ka Yesu daari kosebe, ko: «Ni i be an gben, sabari k'a to an ye taga don nin lekuru ra.» ³² Yesu ko: «Aw ye taga!» Jinaw bora o ce fla ra ka taga don lew ra. O donna lew ra minke, lew be girinna, ka jigi kuru jigijigi fe ka taga ben ji ra. O beɛ fagara ji ra yi. ³³ Legbenbagaw borira ka taga dugu konɔ ka taga o ko lakari. Min kera ce jinato fla ra, o ka o le lakari kosebe. ³⁴ Dugumogow beɛ bora ka na Yesu kunben. O nana a ye minke, o ka a daari ko a ye sabari ka taga ka bo o ta mara ra.

9

Yesu ka murugu do keneya
(Marika 2.1-12; Luka 5.17-26)

¹ Yesu donna kurun do konɔ, ka ba tige ka seko ka na a ta dugu ra. ² A sera minke, mogo dow ka murugu do ta ni a ta lanan ye ka na ni a ye a fe. Yesu k'a ye ko o mogow tun lara ale ra minke, a ko murugu ma ko: «Ne dence, i jigi kana tige, i ta jurumunw yafara i ma.» ³ Yesu ka o fo minke, sariya karamogo* dow ka ke a fo ye o yere konɔ ko: «Ce nin ka Ala togo cen.» ⁴ Yesu fana ka o ta miiriya lon. A ko o ma ko: «Mun koson nin miirijuguw jɔɔɔn be aw jusukun na?» ⁵ K'a fo murugu ma ko a ta jurumunw yafara a ma, walama k'a fo a ye ko a ye wuri ka tagama, aw ja na o fla ra juman le ke ka di? ⁶ Ayiwa, ne bena a yira aw ra bi ko ne Min kera Adamaden ye* ko se be ne ye ka jurumun yafa dunya konɔ.» A ko murugu ma ko: «Wuri ka i ta lanan ta ka taga i ta so.» ⁷ Ce wurira ka a ta lanan ta ka taga a ta so. ⁸ Mogow ka o ye minke, o siranna. O ka ke Ala tando ye, ko Ala ka nin jɔɔɔn sebayayaba di adamaden ma.

Yesu ka Matiyyu wele
(Marika 2.13-17; Luka 5.27-32)

⁹ Yesu tagato, a temeto ka ce do ye, min togo tun ye ko Matiyyu, a signin be ninsaraminabon na; Yesu ko a ma ko: «Tugu ne ko!» Matiyyu wurira ka tugu Yesu ko.

¹⁰ Ayiwa, Yesu tun be domuni na Matiyyu ta bon konɔ; ninsaraminabaga caman, ani mogo kewalejugu werew fana nana sigi domuni na ni Yesu ye, ani a ta karamogodenw. ¹¹ Farisiw* ka o ye minke, o ko Yesu ta karamogodenw ma ko: «Mun koson aw karamogo be domuni ke ni ninsaraminabagaw, ani mogo kewalejuguw ye?» ¹² Yesu ka o men minke, a ko: «Mogo minw ka kene, olugu mako te flakebaga ra; banabagato le mako b'a ra. ¹³ Kuma min fora, ko Ala ko: «Ka hina jɔɔɔn na, ne Ala be o le fe ka teme saraka kan.» Aw ye taga o kuma karan ka a koro lon. Ne ma na mogo terenninw wele; ne nana jurumuntow le wele.»

Landakow ni Kibaro Diman te kelen ye
(Marika 2.18-22; Luka 5.33-39)

¹⁴ Ayiwa, Yuhana ta karamogodenw nana Yesu fe ka na a pininka. O ko a ma ko: «Mun koson anw ni Farisiw*, anw be to ka sun don, nka ele ta karamogodenw te sun don?» ¹⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Yala kɔɔɔce teriw be se ka o ja kumu k'a soro o ni kɔɔɔce be jɔɔɔn fe kɔɔɔya ra wa? O te se ka ke! Nka lon min na o bena kɔɔɔce ta ka bo o koro, o lon na kɔɔɔni o bena sun don.»

¹⁶ «Mogo si te fanikura ke ka fani koro bari, ni o te, fanikura be fani koro sama ka a faran. A farancogo be cejuguya ka teme folo ta kan. ¹⁷ Mogo si fana te duvenkura ke forogokoro konɔ. Ni o te forogokoro be faran, duven be bon, forogow fana te foyi ja tuun. Duvenkura ka kan ka ke forogokuraw le konɔ; ni o kera, i te bono a fla si ra.»

Yahudiyaw kuntigi denmuso kunuko ani muso do keneyako
(Marika 5.21-43; Luka 8.40-56)

¹⁸ Ka Yesu to kuma ra mogow fe, Yahudiyaw ta kuntigi do nana. A nana a kinbiri gban Yesu korɔ ka a daari ko: «Ne denmusionin sara sisan, sabari ka na i boro la a kan ka a kunu.» ¹⁹ Yesu ni a ta karamogodenw wurira ka tugu ce ko.

²⁰ Ayiwa, muso do gbarara Yesu ra ka na maga a ta derege dagbolo ra a ko fe. Joribon bana tun be o muso ra kabini san tan ni fla. ²¹ A tun b'a fora a yere konɔ ko: «Ni ne sera ka maga a ta derege dama ra ne bena keneya.» ²² Yesu ka a ja munu k'a ye. A ko a ma ko: «I kana siran, ne denmuso. I ta lanaya ka i kisi ka bo bana ra.» Muso keneyara o wagati kelen yere ra.

²³ Ayiwa, Yesu tagara se o kuntigi ta so; a ka filenfiyebagaw ye, ka jama ye o be mankan cira minke, ²⁴ a k'a fo o ye ko: «Aw ye bo kene ma! Den ma sa, a be sunogora le.» Mogow ka ke a logobo ye. ²⁵ Jama bee bora kene ma tuma min na, a donna bon konɔ, ka den mina a boro ma; den wurira. ²⁶ Mogow ka o ko lakari ka se o yoro mara bee ra.

Yesu ka fiyentoce fla ja yele

²⁷ Ayiwa, ka Yesu tagato to sira kan, fiyentoce fla gbanna a ko, o be perenna ko: «Sabari ka ja an ma, Dawuda Mamaden*.» ²⁸ Yesu tagara se so konɔ tuma min na, fiyentoce fla gbarara a ra. Yesu ka o jininka ko: «Aw lara a ra ko can ra ne be se ka aw ja yele wa?» O ko: «Onhon, Matigi, i be se.» ²⁹ Yesu ka a boro maga o ja ra, k'a fo o ye ko: «Aw ta lanaya koson, aw ja ye yele.» ³⁰ O ja yelera. Yesu k'a fo o ye k'a gbeleya ko o kana a to mogow si y'a lon. ³¹ Nka o bora so konɔ doron, o ka Yesu ko fo o jamana yoro bee ra.

Yesu ka ce jinato do keneya

³² Ayiwa, o tagato, mogow nana ni ce jinato do ye Yesu fe; o jinato tun ye bobo ye. ³³ Yesu ka jina gben minke, bobo ka ke kuma ye. Jama jusu diyaninba, ka ke a fo ye ko: «Nin ko nogon ma deri ka ye Izirayeli* jamana konɔ fiyewu!» ³⁴ Nka Farisiw* koni, olugu ko: «Yesu be jinaw gbenna ni jinaw kuntigiba Setana ta se bagaya le ye.»

Jama hina donna Yesu ra

³⁵ Yesu tun be yaala ka teme duguw bee ra, dugubaw, ani dugumisenw. A tun be mogow karan karansow konɔ, ka Ala ta Masaya* Kibaro Diman* ko waajuri ke mogow ye, ka mogow keneya ka bo o ta banaw, ani o ta toorow ra. ³⁶ A nana jama ye a yere ko minke, o hina donna a ra, sabu o tun segenin lo, o desenin lo, i ko saga minw tora o yere ma ni gbenbaga ma sorɔ o ra. ³⁷ A ko a ta karamogodenw ma ko: «Siman tigeta ka ca, nka baarakebagaw ka dogo. ³⁸ Aw ye forotigi daari, janko a ye baarakebagaw ci ka taga a ta siman tige.»

10

Yesu ka ciraden tan ni fla janawoloma

(Marika 3.13-19; Luka 6.12-16)

¹ Yesu ka a ta karamogoden tan ni fla wele ka se bagaya di o ma janko o ye se ka jinaw gben, ka mogow keneya ka bo o ta banaw, ani o ta toorow bee ra. ² O karamogoden tan ni fla togow ye nin ye: A folo ye Simon ye, min togo lara ko Piyeri; ka a balemace Andere gban ale ra; o ko, Yakuba ni a balemace Yuhana, minw ye Zebede dencew ye; ³ o ko, Filipe ni Baritelemi, ani Toma ni Matiyu, min tun ye ninsaraminabaga ye, ani Alife dence Yakuba, ani Tade, ⁴ ani Simon min be wele ko faso kanubagaba*, ani Zudasi Sikariyoti, min nana Yesu janfa.

Yesu ka karamogodenw ci ka taga waajuri ke

(Marika 6.7-13; Luka 9.1-6)

⁵ Yesu ka nin karamogoden tan ni fla le ci; nka sani o ye taga, a ka o ladi ni nin kumaw ye, ko: «Aw kana taga siya werew* fe, aw kana don Samarikaw ta duguw ra. ⁶ Izirayeli* jamana mogow minw be i ko saga tununinw, aw ye taga olugu le fe. ⁷ Aw tagato, aw ye to ka mogow waaju k'a fo o ye ko sankolo Masaya* wagati surunyara. ⁸ Aw ye banabagatow keneya, ka suw lakunu, ka kunatow keneya, ka jinaw gben ka bo mogow ra. Aw ka a sorɔ gbansan, aw fana ye a di gbansan. ⁹ Aw kana sanin, walama warigbe, walama siranegewari ta ka o bla aw yere kun. ¹⁰ Aw kana dugutagaboro ta, aw kana derege flanan ta, walama sanbaraw, walama tagamabere; sabu baaraden ka kan ni a ta baro ye. ¹¹ Ni aw ka se dugu o dugu ra, ni duguba lo, walama dugudennin, aw ye jininkari ke, yala ni mogow be yi min be se ka aw lajigi a ta so. Ni mogow sorɔra, aw ye to o tigi fe fo ka taga aw bo o dugu konɔ. ¹² Ni aw ka don lu o lu konɔ, aw ye fori

* **10:4** 10.4 Faso kanubagaba: Kitabu dow b'a fo ko Zeloti.

ke. ¹³ Ni o sɔnna aw ta fori ma ka aw lajigi, aw ta hera fana bɛna jigi o lu kan, nka ni o fana banna aw ra, o tuma o tɛna aw ta hera sɔrɔ. ¹⁴ Ayiwa, ni lu min mɔgɔw, walama ni dugu min mɔgɔw ka ban aw ra, ko o tɛ aw ta kuma fɛ, aw bɔtɔ o lu kɔnɔ, walama o dugu kɔnɔ, aw ye aw sennabuguri gbongbon. ¹⁵ Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko kiti lon na, o dugumɔgɔw ta kiti bɛna gbɛleya ka tɛmɛ hali Sodɔmu ni Gomɔri* ta kan.»

Yesu ka karamɔgɔdenw lasomi o ta tɔɔrɔw ra
(Marika 13.9-13; Luka 21.12-17)

¹⁶ Yesu ko karamɔgɔdenw ma ko: «A fɛ, ne bɛ aw ci ka taga, i ko saga minw bɛ taga waraw cɛ ra. Aw ye aw janto aw yɛrɛ ra i ko saw; aw ye ke i ko jɛnɛtuganiw, aw ta ko kana se mɔgɔ ma. ¹⁷ Aw ye aw yɛrɛ kɔrɔsi mɔgɔw ra. O bɛna aw mina ka taga ni aw ye kitiitigeyɔrɔw ra, ka aw bugɔ ni gbɛjɛ ye o ta karansow* kɔnɔ. ¹⁸ Ne tɔgɔ kosɔn o bɛna aw mina ka taga ni aw ye fagamaw fɛ, ani masacɛw fɛ. O sababu ra, aw bɛna ke ne seerew ye ka ne ta ko fɔ olugu ye, ani siya werew ye. ¹⁹ Nka ni o ka aw mina ka taga ni aw ye kitiitigeyɔrɔ ra, aw kana hami aw ta kumafɔcogo ra, walama aw ta kumafɔta ra. Ni o nana aw pininka, aw ka kan ka min fɔ, Ala yɛrɛ bɛna o don aw da ra o wagati kelen yɛrɛ ra. ²⁰ Sabu kuma tɛna bɔ aw yɛrɛ le ra; aw Fa Ala Nin* le bɛna kuma don aw da ra. ²¹ Balema bɛna a balemajɔnɔn mina ka a di, ko o y'a faga; face bɛna a den di, ko o y'a faga; denw bɛna wuri o worobagaw kama ka o faga. ²² Bɛɛ bɛna aw kɔninya ne tɔgɔ kosɔn. Nka ni min ka jija ka to lanaya ra fɔ ka taga se a laban ma, o tigi bɛna kisi. ²³ Ni o nana ke aw tɔɔrɔ ye dugu dɔ ra, aw ye bori ka taga dugu werɛ ra. Can ra ne b'a fɔ aw ye ko sani aw ye Izirayeli* duguw bɛɛ tagama ka ban, Min kɛra Adamaden ye*, o bɛna na.»

Yesu ka layiri ta a ta karamɔgɔdenw ye

²⁴ «Karamɔgɔden tɛ se ka tɛmɛ a karamɔgɔfa kan. Jɔn fana tɛ se ka tɛmɛ a matigice kan. ²⁵ A dan ye karamɔgɔden ye ke a karamɔgɔfa jɔnɔn ye. A dan ye jɔn fana ye ke a matigice jɔnɔn ye. Ni o k'a fɔ lutigi yɛrɛ ma ko <Setana>, yala lukɔnɔmɔgɔw ta tɛna juguya ka tɛmɛ lutigi ta kan wa?»

Mɔgɔ ka kan ka siran Ala ja
(Luka 12.2-7)

²⁶ «O kosɔn aw kana siran o ja. Fɛn dogonin si tɛ yi, ni min tɛna yira; gundo si tɛ yi ni min tɛna lɔn. ²⁷ Ni ne ka min fɔ aw ye dibi ra, aw ye o fɔ kɛnɛ kan bɛɛ ja na. Ni min fɔra da jukɔrɔ ka don aw toro ra, aw ye yɛlen bon kunna ka o wangola bɛɛ ye. ²⁸ Mɔgɔ minw bɛ mɔgɔ faga, ka farikolo dɔron halaki, ni o tɛ se ka foyi ke mɔgɔ nin na, aw kana siran olugu ja. Ala min bɛ se ka mɔgɔ nin ni a farikolo bɛɛ bla jahanama kɔnɔ ka a halaki, aw ye siran ale le ja. ²⁹ Yala aw tɛ kɔnɔnin fla fiyeere tama kelen dɔron le wa? K'a sɔrɔ o kɔnɔnin kelen tɛ ben dugu ma, ni Ala yɛrɛ ma a latige. ³⁰ Aw kɔni, hali aw kunsigiw bɛɛ jatɛda lonnin lo Ala fɛ. ³¹ O ra, aw kana siran fiyewu. Nafa bɛ aw ra ka tɛmɛ hali kɔnɔnin caman kan.»

Lanabaga ka kan ka Yesu kɔ
(Luka 12.8-9)

³² «Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka sɔn k'a fɔ mɔgɔw ja na ko ale ye ne ta mɔgɔ ye, ne fana bɛna a fɔ ne Fa Ala ja na sankolo ra ko o tigi ye ne ta ye. ³³ Nka ni mɔgɔ min ma sɔn k'a fɔ mɔgɔw ja na ko ale ye ne ta mɔgɔ ye, ne fana tɛna a fɔ ne Fa ja na sankolo ra ko o tigi ye ne ta mɔgɔ ye.»

Mɔgɔw bɛna taran Yesu tɔgɔ kosɔn
(Luka 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Yesu ko: «Aw kana a miiri ko ne nana ni hera le ye dugukolo kan. Ne ma na ni hera ye dɛ, ne nana ni kɛrɛkɛmuru le ye. ³⁵ Sabu ne nana ka na dɛncɛ ni a face faran, ka na dɛnmuso ni a bamuso faran, ka na furumuso ni a buranmuso faran. ³⁶ Mɔgɔ jugu bɛna ke a yɛrɛ ta somɔgɔw le ye. ³⁷ Nka mɔgɔ o mɔgɔ bɛ a face walama a bamuso kanu ka tɛmɛ ne kan, o tigi tɛ ne ta karamɔgɔdenya ja. Mɔgɔ o mɔgɔ fana bɛ a dɛncɛ walama a dɛnmuso kanu ka tɛmɛ ne kan, o tigi fana tɛ ne ta karamɔgɔdenya ja. ³⁸ Ni mɔgɔ min ma a ta gbɛngbenyiri ta‡, ka tugu ne kɔ, o tigi tɛ ne ta karamɔgɔdenya ja. ³⁹ Ni mɔgɔ min b'a fɛ k'a nin kunnabɔ, o tigi bɛna bɔnɔ a nin ra; nka ni mɔgɔ min ka bɔnɔ a nin na ne kosɔn, o tigi bɛna a nin sɔrɔ.»

† **10:15** 10.15 Fɔlɔfɔlɔ, Sodɔmu ni Gomɔri dugumɔgɔw ta terenbariya kosɔn, Ala ka o ta dugu jeni ka o bɛɛ faga (Damina 19). ‡ **10:38** 10.38 Ka gbɛngbenyiri ta, o kɔrɔ ye ka sɔn tɔɔrɔ bɛɛ ma, ka sɔn hali saya yɛrɛ ma.

Koɗuman baraji
(Marika 9.41)

⁴⁰ Yesu ko: «Ni mogo min sonna aw ma, o tigi sonna ne le ma; ni mogo min fana sonna ne ma, o tigi sonna ne cibaga le ma. ⁴¹ Ni mogo min sonna Ala ta cira do ma ka a minako na a ta ciraya koson, cira be baraji min soro, o tigi bena o jagon soro. Ni mogo min fana sonna Alapasiranbaga ma ka a minako na a ta Alapasiran koson, Alapasiranbaga be baraji min soro, o tigi bena o baraji jagon soro. ⁴² Ni mogo o mogo fana ka hali jisuma jifiye na kelen doron di ne ta karamogoden do ma a ta karamogodenya koson, can ra ne b'a fo aw ye ko o tigi tena fon o baraji ra fiyewu.»

11

Yuhana ka a ta karamogodenw ci Yesu fe
(Luka 7.18-35)

¹ Ayiwa, Yesu ka o kumaw fo a ta karamogoden tan ni fla ye ka ban tuma min na, a bora o yoro ra ka taga mogow karan, ka o waaju o yoro duguw ra.

² Ayiwa, Yuhana Batizerikebaga tora kasobon kono, ka Yesu ta kokeninw kibaroya men. A ka a ta karamogodenw ci Yesu fe, ³ ka taga a jininka ko: «Kisibaga* min tun ka kan ka na, ele lo wa, walama an ka kan ka do were le makono?» ⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Aw be kuma minw menna, ani aw be ko minw keto yera, aw ye taga o lakari Yuhana ye, ⁵ ko: fiyentow be yeri kera, nabaraw be tagamana k'a na, kunatow be keneyara, torogberenw be menni kera, mogo saninw be kununa ka bo saya ra, Kibaro Diman* be fora fagantanw ye fana. ⁶ Ni mogo min ma sigiya ne ta ko ra ka lanaya dabla, o tigi ta jana!»

Yesu ka Yuhana Batizerikebaga ko fo

⁷ Yuhana Batizerikebaga ta ciradenw sekora ka taga minke, Yesu kumana jama fe Yuhana ko ra. A ko o ma ko: «Aw tun tagara kongo kono minke o, aw tagara bin gbansan le ye fono b'a lamagara wa? ⁸ O te de! O tuma aw tagara mun le ye? Aw ka mogo do le ye min ka faninuman songobelen do don wa? Aw yere k'a lon ko minw be faninuman songobelenw don, olugu be soro masasow le kono. ⁹ Ayiwa, aw tagara mun le ye kongo kono sa? Cira do lo wa? Onhon, ne b'a fo aw ye ko cira lo; a ka bon ka teme hali cira kan. ¹⁰ Sabu min sebera Kitabu kono ko Ala ko:

«A fle, ne bena ne ta ciraden ci ka taga i na fe ka i ta sira laben i ye,»

o ciradenw ye Yuhana le ye. ¹¹ Can ra ne b'a fo aw ye ko muso si ma den woro folo min ta bonya be Yuhana Batizerikebaga ta bo. O bee n'a ta, Sankolo Masaya* ra, mogow bee ra fitini ka bon ni Yuhana ye. ¹² K'a damina Yuhana Batizerikebaga ta wagati ra fo ka na se sisan ma, sankolo Masaya* ko kera fanga ko le ye, minw be jija, olugu le b'a soro. ¹³ Ciraw bee, ani cira Musa ta sariya* kitabu, o bee kumana Ala ta Masaya ko ra fo ka na se Yuhana Batizerikebaga ta wagati ma. ¹⁴ Ni aw koni b'a fe ka lo a ra, cira Iliya* min ko fora ko a bena na tuun, Yuhana le ye o ye. ¹⁵ Ni mogo min b'a fe ka faamuri ke, o ye jija ka menni ke.»

¹⁶ Yesu ko: «Ne be se ka bi mogow suma ni jontigiw le ye? Bi mogow kera i ko dennisennin minw signin be toron na kenegbe ra; dow be peren k'a fo o torgoninw ma ko:

¹⁷ «A fle, anw ka filen fiye aw ye,

aw ma don ke!

Anw ka sangadonkiriw la aw ye,

aw ma kasi!»

¹⁸ Sabu Yuhana nana, a tun te domuni janaman ke, a tun te minnifen min; o ko, ko jina le b'a ra. ¹⁹ Ayiwa, Min kera Adamaden ye*, ale nana, a be domuni ke, a be minni ke. O ko: «E, ce nin nogo ka bon kojugu! Doraminbaga lo, ninsaraminabagaw, ani mogo kewalejuguw teri lo.» Nka hakiritigiya min bora Ala ra, o be lon mogo kewalew le fe.»

Yesu ka dugu dow mafiyenya
(Luka 10.13-15)

²⁰ O ko, Yesu tun ka kabako caman ke dugu minw kono, a ka ke o duguw jaraki ye, sabu o dugumogow tun ma son ka nimisa. ²¹ A ko: «Korazenkaw, bono bena aw soro! Betisayidakaw, bono bena aw soro! Sabu kabako minw kera aw fe yan, ni o jagon tun kera Tiri, walama Sidon†, o dugumogow tun bena nimisa o ta jurumunw na kabini

11:10 11.10 Nin kuma fora Malaki 3.1. * **11:14** 11.14 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli. † **11:21** 11.21 Tiri ni Sidon dugumogow tun ye siya were mogow ye minw ta kewalew tun ka jugu kosebe.

wagatijan, ka borofaniw don o yere ra, ka sigi bugurigbe ra. ²² O le koson, ne b'a fo aw ye ko kiti lon na, Tirikaw, ani Sidonkaw ta kiti belen bena nɔgɔya ka teme aw ta kan. ²³ Ayiwa, Kaperinahumukaw, aw do? Aw b'a miiri ko aw ta dugu bena bonya ka se fo sankolo ma wa? Fiyewu! Aw bena jigi le ka se fo jahanama konɔ; sabu kabako minw kera aw fe, ni o nɔgon tun kera Sodomu, o dugu tun bena to a nɔ ra fo ka na se bi ma. ²⁴ O le ra ne b'a fo aw ye ko kiti lon na, aw ta kiti bena gbeleya ka teme Sodomu ta kan.»

Yesu le be laganfiya di mɔgo ma
(Luka 10.21-22)

²⁵ O wagati ra Yesu k'a fo ko: «Ne Fa Ala, sankolo ni dugukolo Matigi, ne be baraka la i ye, sabu i ka nin kow dogo dunuɔa hakiritigiw, ani a kolonbagaw ma, k'a yira denmisenw na. ²⁶ Can lo, Ne Fa Ala, ne be i tando, sabu i k'a latige o cogo le ra ka kaja ni i ta pumanya ye.

²⁷ «Ne Fa ka fen bee labla ne ye. Mɔgo si te Dence lon ni Fa Ala te, mɔgo si fana te Fa Ala lon ni Dence te, ani ni Dence b'a fe k'a yira mɔgo min na.

²⁸ «Aw minw segenin lo, ani aw minw desenin lo aw ta doni kɔro, aw ye na ne fe, ne bena laganfiya di aw ma. ²⁹ Aw ye ne ta zu[†] la aw kan na, k'a to ne ye aw karan, sabu ne sabarinin lo, ne majiginin lo fana; ni o kera, aw nin bena laganfiya soro. ³⁰ Ne ta zu tako ka nɔgon, ne ta doni fana ka fiyen.»

12

Nenekirilon ta ko
(Marika 2.23-28; Luka 6.1-5)

¹ Lon do, Yesu tun be temena foro do ce ma; o lon tun ye Nenekirilon* le ye. Kongo tun be karamogodenw na; o ka ke siman dow karikari ye ka o kisew jimi. ² Farisiw ka o ye minke, o ko Yesu ma ko: «A fle, ko min man kan ka ke Nenekirilon na, i ta karamogodenw be o le kera!» ³ Yesu ka o jaabi, ko: «Wagati min kongo tun ka Dawuda ni a tagamanogonw mina, a ka min ke aw ma o ko karan wa? ⁴ Dawuda ni a tagamanogonw donna Alabatoso konɔ ka sarakaburuw ta ka a jimi, k'a soro ale o, a tagamanogonw o, mogo si tun man kan k'a jimi ni sarakalasebagaw* doron te. ⁵ Aw ma a karan fana sariya ra ko Nenekirilon na, ko ni sarakalasebagaw ka baara ke Alabatosoba konɔ, ko o te jate kojugu ye wa? ⁶ K'a soro do be yan min ka bon ni Alabatosoba ye. ⁷ Ala ko: «Aw ye hina nɔgon na, ne be o le fe ka teme saraka kan* .» Ni aw tun ka o kuma koro lon, aw tun tena бага karamogodenw ga gbanan. ⁸ Sabu Min kera Adamaden ye*, Nenekirilon kuntigiya be o le boro.»

Yesu ka ce boro faganin keneya
(Marika 3.1-6; Luka 6.6-11)

⁹ O ko, Yesu tagara o yoro mɔgow ta karanso* ra. ¹⁰ Ce do tun be yi, min boro kelen faganin tun lo. O ka Yesu jininka ko: «Ka mogo keneya Nenekirilon* na, yala o daganin lo wa?» O tun be sababu do le jinina janko ka Yesu jaraki. ¹¹ Yesu ka o jaabi ko: «Jɔn le be aw ra yan ko ni sagaden kelenpe b'a fe, ni o benna dinga konɔ Nenekirilon na, ko a te a mina k'a labo? ¹² Yala mogo man fisa ni saga ye pewu wa? Ka kopuman ke Nenekirilon na, o bennin lo kosebe.» ¹³ O ko, Yesu ko ce ma ko: «I boro foni!» A k'a boro foni minke, a boro keneyara ka ke i ko a boro to kelen.

¹⁴ Farisiw* bora ka taga nɔgon ye, janko ka cogo jini Yesu fagako ra. Nka Yesu bora o ta janfa koro ma; a bora ka taga.

Cira Ezayi tun ka kuma min fo Yesu ko ra

¹⁵ Yesu tagato, banabagato caman gbanna Yesu ko. A ka o bee keneya. ¹⁶ Nka a k'a fo o ye k'a gbeleya ko o kana ale ko fo mɔgow ye. ¹⁷ A ka o fo minke, cira Ezayi tun ka kuma min fo, o kera can ye, ko Ala ko:

¹⁸ «Ne ta baarden ye nin ye,
ne ka ale le panawoloma.

Ne ta mogo kanunin lo,

a ko ka di ne ye haali.

Ne bena ne Nin* don a konɔ,

a bena siya werew* karan terenninya sira ra.

¹⁹ A tena sosori ke ni mogo ye,

a tena peren,

† **11:29** 11.29 Zu: Nin ye senekemisi tagamasiyen ye. Zu be la a kan na, a be doni ta. Ka baara ke Yesu ye, o ka nɔgon. * **12:7** 12.7 Nin kuma fora Oze 6.6, ani Matiyu 9.13.

mogó tena a perenkan men sira kan yoro si.

²⁰ A tena hali bin karinin to karikari,
a tena hali fitina fagato to dufa†.

A bena to o le kan fo ka na terenninya sigi yoro bee.

²¹ A togo bena ke siya were mogow bee jigiya ye.»

Yesu ta fanga ma bo Setana ra
(Marika 3.22-30; Luka 11.14-23)

²² O ko, o nana ni jinato do ye Yesu fe; o jinato tun ye fiyento ye, ani bobo. Yesu ka a keneya; a kumana, ka yeri ke fana. ²³ Mogow kabakoyara fo ka o hakiri wuri. O ko: «O tuma Dawuda Mamaden* le te ce nin ye wa?» ²⁴ Farisiw* ka o men minke, o ko mogow ma ko: «Nin ce nin te jinaw gbenna ni fen were ye ni Setana ta se bagaya te, jinaw kuntigiba.» ²⁵ Yesu tun ka o ta miiriya lon; a ko o ma ko: «Ni masaya min o min ta mogow ka taran ka jagon kere, o masaya be halaki; ni dugu o dugu, walama ni lu o lu ta mogow fana ka taran ka jagon kere, o dugu, walama o lu te to a no ra. ²⁶ Ni Setana be a jengonow gben, a kera i n'a fo a be a yere le kerera. O tuma a ta masaya be se ka to a no ra cogo di? ²⁷ Ayiwa, ni aw ko, ko ne be jinaw gbenna jinaw kuntigiba togo le baraka ra, o tuma aw yere ta mogow, olugu be o gbenna jon togo le baraka ra? Aw yere ta mogow le bena o kuma ben aw kan. ²⁸ Nka i n'a fo ne be jinaw gbenna Ala Nin le baraka ra, o b'a yira ko Ala ta Masaya* nana se fo aw ma. ²⁹ Mogow be se ka taga don ce barakaman do ta so kono ten ko i be a ta fenw sonya, ni i ma se ka a yere mina ka a siri folo wa? Ni i sera ka a mina ka a siri, o tuma i be se ka a ta fenw ce. ³⁰ Ayiwa, mogow min te ne fe, o tigi ye ne jugu le ye. Min te ne demena ka a lajen, o tigi be a yeregera le. ³¹ O le koson ne b'a fo aw ye ko: «Jurumun suguya bee, ani kumajugu suguya bee be se ka yafa mogow ma. Nka ka kumajugu fo Nin Saninman* ma, o jurumun te yafa fiyewu.» ³² Min kera Adamaden ye*, ni mogow o mogow ka kumajugu fo o ma, o tigi bena o jurumun yafa soro; nka ni mogow o mogow ka kumajugu fo Nin Saninman ma, o jurumun te yafa dunupa ra yan, a te yafa lahara fana.»

Yiri be lon a den fe
(Luka 6.43-45)

³³ «Ayiwa, aw y'a fo ko yiri ka ji, o tuma a den fana ka ji, walama aw y'a fo ko yiri man ji, o tuma a den fana man ji; sabu yiri be lon a den le fe. ³⁴ Aw fonfonninw! Ka juguya to aw kono, aw be se ka kumajuman fo cogo di? Mogow jusu fanin be min na, a da be o le fo. ³⁵ Mogow jusupuman be koman le bo a jusu ra k'a ke, nka mogow jusujugu be kojugu le bo a jusu ra k'a ke. ³⁶ Ne b'a fo aw ye ko kiti lon na, mogow ka kumakolon o kumakolon bo o da ra, o bena taga o bee pafu Ala na. ³⁷ I darakuma le koson i bena jo soro, i darakuma le fana koson i bena jaraki.»

Farisiw ko Yesu ye tagamasiyen do ke
(Marika 8.11-12; Luka 11.29-32)

³⁸ Ayiwa, sariya karamogow* ni Farisi* dow k'a fo Yesu ye ko: «An karamogow, an b'a fe i ye tagamasiyen do ke an na na.» ³⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Bi mogowjuguw, Ala kanblabagaw ko o b'a fe ka tagamasiyen do le ye. Tagamasiyen were tena ke o ye ni cira Yunusu‡ ta tagamasiyen te! ⁴⁰ Cira Yunusu ka tere saba ni su saba le ke kaburu ra. ⁴¹ Kiti lon na, Ninivekaw bena wuri ka aw bi mogow jaraki, sabu cira Yunusu ka olugu waaju minke, o nimisara; o bena aw jaraki, sabu mogow do be yan bi min ka bon ni cira Yunusu ye, nka o bee n'a ta, aw ma nimisa. ⁴² Kiti lon na, Seba jamana masamuso§ fana bena wuri ka bi mogow jaraki, sabu ale bora fo dunupa kun do ra ka na masace Sulemani ta hakiritigiyakumaw lamena. A bena bi mogow jaraki sabu mogow do be yan min ka bon ni masace Sulemani ye, nka aw te o lamenna.»

(Luka 11.24-26)

⁴³ Yesu ko: «Ni jina bora mogow do ra, o jina be taga yaalayaala kongo kono ka laganfiyayoro pini, nka a te laganfiyayoro soro. ⁴⁴ A b'a fo o le ra ko: «Ne bena seko ka taga ne boyorokoro ra.» A be seko o tigi fe, ka taga a soro ko o tigi jusukun lakolon lo, i ko bon min kono flanna k'a gbe, k'a laben ka pa. ⁴⁵ O tuma a be taga jina wolonfla were jini ka na, minw ka jugu ni ale yere ye; olugu bena don o jinatokoro ra tuun ka

† 12:20 12.20 Nin kumaw b'a yira ko Yesu tena a fanga digi desebagatow kan, ani ko a tena fagantanw jigi tige.

12:21 12.21 Nin kuma fora Ezayi 42.1-4. ‡ 12:39 12.39 Cira Yunusu ta ko fora Yunusu 1-4. § 12:42 12.42 Saba jamana masamuso ta ko fora Masacew folo 10.1-10.

to yi. A laban, o tigi cogo be juguya ka teme a cogokoro kan. Ayiwa, bi mogojuguw ta bena ke ten le.»

Yesu be mogɔ minw jate a somogow ye
(Marika 3.31-35; Luka 8.19-21)

⁴⁶ Ayiwa, ka Yesu to kuma ra jama fe, a bamuso ni a balemaw nana ka na lo kene ma, ko o b'a fe ka kuma ni a ye. ⁴⁷ Do ka o kuma lase Yesu ma ko: «I bamuso ni i balemaw lonin be kene ma, o ko o b'a fe ka kuma ni i ye.» ⁴⁸ Yesu ko o tigi ma ko: «Jon le ye ne bamuso ye, jon le ye ne balemaw ye?» ⁴⁹ A ka a boro sin a ta karamogodenw ma, k'a fo ko: «Ninnugu le ye ne bamuso ni ne balemaw ye. ⁵⁰ Ne Fa min be sankolo ra, mogɔ o mogɔ be ale sago ke, o tigi le ye ne balemace, ani ne dogomuso, ani ne bamuso ye.»

13

Simankisew ta talen
(Marika 4.1-9; Luka 8.4-8)

¹ O lon yere ra, Yesu bora bon kono ka taga sigi bada ra. ² Jama caman nana lajen a koro, fo a ma na a donna ka sigi kurun do kono ji kan. Jama tora bada ra. ³ A ka kuma caman fo o ye ni talenw ye. A ko: «Senekabaga do le bora ka taga siman seri a ta foro ra. ⁴ A seririketo, simankise dow benbenna sirada ra; konow nana o be kunukunu. ⁵ Simankise dow benbenna farayoro ra; o yoro bogomugu tun man ca. O siman falenna joona joona, sabu o ma don dugukolo ra ka se yorajan. ⁶ O koson tere nana bo minke, o be jajara, sabu o liliw ma tagayoro soro dugukolo jukoro. ⁷ Simankise dow benbenna naniw ce ra; naniw wurira ka o datugu. ⁸ Ayiwa, simankise dow benbenna dugukolonuman na. Olugu denna; dow ka den keme ke, dow biwooro, dow bisaba.» ⁹ Yesu ko: «Ni mogɔ min b'a fe ka nin kow faamu, o ye jija ka nin kumaw lamem.»

Yesu ka talenw lakun fo
(Marika 4.10-12; Luka 8.9-10)

¹⁰ Karamogodenw gbarara Yesu ra k'a pininka ko: «Mun koson i be kuma ke talenw le ye k'a fo o ye?» ¹¹ Yesu ko o jaabi ko: «Sankolo Masaya* gundow lonniya dira aw le ma, nka a ma di olugu ma. ¹² Sabu do be min fe ka ban, do were bena di o tigi le ma, k'a ta caya; nka do te min fe, hali fitini min b'a fe, o bena bosi a ra. ¹³ O le koson, ne be kuma o fe ni talenw ye, sabu olugu b'a fe, nka o te a ye; o be o toro malo, nka o te a men, o te a faamu fana. ¹⁴ O cogo ra cira Ezayi tun ka kuma min fo o ta ko ra, o kera can ye, ko:

<Aw bena menni ke, nka aw tena faamuri ke;
aw bena fleri ke, nka aw tena foyi ye.

¹⁵ Sabu nin jamana mogow ka o jusukun gbeleya.

O ka o torow datugu, ka o jaw datugu,

janko o na kana yeri ke,

o toro kana menni ke,

o jusukun fana kana faamuri ke;

sabu o t'a fe ka yelema ka na ne fe,

janko ne ye o kisi. > »

¹⁶ Yesu ko a ta karamogodenw ma ko: «Aw koni, aw ta jana, sabu aw jaw be yeri ke, aw toro fana be menni ke. ¹⁷ Can ra ne b'a fo aw ye ko aw be min yera bi, cira caman ni Alapasiranbaga caman tun b'a fe ka o ye, nka o m'a ye; aw be min menna, o tun b'a fe ka o men, nka o m'a men.»

Yesu ka simankisew ta talen koro fo
(Marika 4.13-20; Luka 8.11-15)

¹⁸ «Ayiwa, aw ye simankise ta talen koro lamem: ¹⁹ Mogɔ do be Ala ta Masaya* kumaw lamem, nka a te a faamu; o kuma min fora a ye, Setana be na ka na o bo a jusukun na: o tigi le be i ko simankise minw benbenna sirada ra. ²⁰ Simankise minw benbenna farayoro ra, o koro ye mogɔ min be Ala ta Kuma lamem, ka son a ma joona joona ni ninsoniya ye; ²¹ nka o kuma te liliw don ka taga yorajan o tigi kono. A ta miiriya yelema ka di. O koson ni sege sera a ma, walama ni mogow ka a toro Ala ta Kuma koson, o be ke sababu ye ka a kunnacen o yoronin be. ²² Simankise minw benbenna naniw ce ra, o koro ye mogɔ min be kuma men, nka dunupa ta kow hami, ani naforo jarabi be a soro, ka ke sababu ye ka o kuma degu, a te foyi na. ²³ Simankise minw

benbenna dugukolonuman na, o koro ye mogō min be Ala ta Kuma lamena, ka a faamu. A be i ko siman min be den; do be den keme ke, do biworo, do bisaba.»

Binjugu ta talen

²⁴ Yesu ka talen do were la tuun; a ko: «Sankolo Masaya* be i n'a fo senekabaga do ta ko: a ka simanuman seri a ta foro ra. ²⁵ Nka su fe, ka mogow to sunogō ra, a jugu tagara binjugu do kisew seri siman ce ra, ka taga. ²⁶ Ayiwa, siman nana falen tuma min na, ka wuri, ka den, binjugu fana falenna. ²⁷ Forotigi ta baaradenw nana a fo o matigice ye ko: «An matigice, o tuma i tun ma simanuman le seri i ta foro ra wa? Binjugu bora min, ka na wuri a ce ra?» ²⁸ O matigice ka o jaabi, ko: «Ne jugu do le ka o baara ke.» Baaradenw ko a ma ko: «I t'a to an ye taga o bonbon wa?» ²⁹ O matigice ko: «On-on, aw y'a to yi; binjuguw bonto aw kana na siman fana bonbon ni a ye. ³⁰ Aw ye o bee to o ye wuri nogon fe yi fo ka taga simantigewagati se. Ni simantigewagati sera, ne bena a fo simantigebagaw ye ko: Aw ye binjugu bon folo, ka a siri, ka a jeni. O ko, aw be siman tige ka a ladon bondo kono.» »

Ala ta Masaya be damina fitini le

(Marika 4.30-32; Luka 13.18-19)

³¹ Yesu ka talen do were la mogow ye tuun; a ko: «Sankolo Masaya* be i n'a fo mutaridi kise. Ce do ka o kise ta ka taga a dan a ta foro ra. ³² O kise le ka dogo ka teme yiri tow bee kise kan; nka a nana falen minke, a wurira ka ke yiri ye, ka bonya ka teme foro yiri tow bee kan, fo konow bena o ta pagaw la a yiriborow ra.»

(Luka 13.20-21)

³³ A ka talen do were fo tuun. A ko: «Sankolo Masaya* be i ko burufunufen. Ni muso ka burufunufen donin ke mugu caman na, a be mugu bee wuri ka a funu.»

(Marika 4.33-34)

³⁴ Yesu ka o kumaw bee fo mogow ye ni talenw le ye. A ma kuma o fe cogo were ra ni talenw te. ³⁵ O cogo ra Ala ta cira ka kuma min fo, o kera can ye, ko Ala ko: «Ne bena ne da yele ka talenw le fo; ko minw dogonin be kabini dunupa danwagati, ne bena o fo.»

Yesu ka binjugu ta talen koro fo

³⁶ O ko, Yesu bora jama koro ka taga don bon kono. A ta karamogodenw gbarara a ra, k'a fo a ye ko: «Binjugu min wurira foro kono, o talen koro fo an ye.» ³⁷ Yesu ka o jaabi ko: «Min kera Adamaden ye, o le be simankisepuman seri. ³⁸ Foro, o ye dunupa ye; simankisepuman, o ye Ala ta Masaya* mogow ye; binjuguw, o ye Setana ta mogow ye. ³⁹ Jugu min ka binjugu kisew seri, o ye Setana ye; simantigewagati, o ye dunupa laban ye; simantigebagaw, o ye melekew ye. ⁴⁰ Binjugu be bon ka a firi tasuma ra cogo min na, dunupa laban na, a bena ke ten le. ⁴¹ Min kera Adamaden ye*, ale bena a ta melekew ci ka na mogolafiribagaw, ani kojugukebagaw bee sama ka o labo a ta Masaya ra, ⁴² ka o firi tasumaba ce ma; kasi ni jinpimi le bena ke o yoro ra. ⁴³ Nka mogō terenninw, olugu bena manamana i ko tere, o Fa Ala ta Masaya ra. Min b'a fe ka faamuri ke, o ye jija ka menni ke.»

Ala ta Masaya nafa le ka bon

⁴⁴ Yesu ko: «Sankolo Masaya* be i n'a fo naforo min tun dogonin be foro do kono. Ce min tagara bo a kan, ale ka a lalaga ka a dogo a no ra yi. A jusu diyaninba tagara a borofenw bee fiyeere ka na foro yere san kunkelen.

⁴⁵ «Sankolo Masaya be i n'a fo jagokebaga min tun be lulu pumanmanw jinina. ⁴⁶ A nana lulu songoba do ye lon do, a tagara a borofenw bee fiyeere ka na o lulu san.

⁴⁷ «Sankolo Masaya be i n'a fo jo min firira ji ra. A be jege suguya bee mina. ⁴⁸ Ni a fara jege ra, o b'a sama ka na ni a ye jida ra kene ma. Jegeminabagaw be sigi ka jegew woloma. Minw ka ni, o be olugu bla minan kono. Minw man ni, o be olugu firi. ⁴⁹ Dunupa laban na a bena ke ten le. Melekew bena mogojuguw woloma ka bo mogonumanw na, ⁵⁰ ka o firi tasumaba ra. Kasi ni jinpimi le bena ke o yoro ra.»

⁵¹ Ayiwa, Yesu ka karamogodenw jininka; a ko: «Aw ka nin kumaw faamu wa?» O ko: «Onhon.» ⁵² A k'a fo o ye ko: «Ayiwa, ni sariya karamogo* min ka son sankolo Masaya ma, ka karan a ra, o be lonniyakura soro ka fara lonniyakoro kan. A be i n'a fo lutigi min be fen koro ni fenkura soro a ta naforo ra.»

Nazaretikaw banna Yesu ra

(Marika 6.1-6; Luka 4.16-30)

⁵³ Ayiwa, Yesu ka o talenw fɔ ka ban minke, a bɔra o yɔrɔ ra. ⁵⁴ A tagara a lamɔdugu ra. A tagara mɔgɔw karan o ta karanso* kɔnɔ. A ta karan tun ka mɔgɔw kɔnɔnɔban fɔ o ka ke a fɔ ye ko: «A ka nin hakiritigiya ni nin kabakow sebagaya sɔrɔ min? ⁵⁵ Yirileseɓaga dence le tɛ wa? A bamuso tɔgɔ le tɛ Mariyamu ye wa? Yakuba ni Yusufu ni Simɔn ni Zude, olugu le tɛ a dɔgɔcɛw ye wa? ⁵⁶ Yala a dɔgɔmusow bɛɛ tɛ an fɛ yan wa! O tuma ale bɔra ni nin kow bɛɛ ye min?» ⁵⁷ O kow kera sababu ye ka o bɛɛ kunnacen, o ma la Yesu ra. Yesu k'a fɔ o ye ko: «Cira tɛ dɔgɔya yɔrɔ si, ni a yɛrɛ ta dugu tɛ, ani a yɛrɛ ta so.» ⁵⁸ Yesu ma kabako caman ke o yɔrɔ ra, o mɔgɔw ta lanabariya koson.

14

*Yuhana Batizerikebaga fagacogo
(Marika 6.14-29; Luka 9.7-9)*

¹ Ayiwa, o wagati ra, jamanatigi Herodi* nana Yesu ko men. ² A ko a ta baaradenw ma ko: «Yuhana Batizerikebaga lo! A kununa ka bɔ saya ra le! O le koson sebagaya b'a fɛ ka kabakow ke.»

³ Ayiwa, Herodi tun ka Yuhana mina ka a siri ka a bla kaso ra. O tun kera a balemace Filipe ta muso Herodiyadi le koson. ⁴ Sabu Yuhana tun k'a fɔ Herodi ye ko: «A bennin tɛ ko i ye nin muso furu.» ⁵ Herodi tun b'a fɛ ka Yuhana faga. Nka a tun bɛ siranna jama ja, sabu mɔgɔw tun bɛ Yuhana jatera Ala ta cira le ye. ⁶ Ayiwa, Herodi worolon kumbɛn nana se; ka o to o panagbe ra, Herodiyadi denmuso ka dɔn ke mɔgɔw ye; a ko diyara Herodi ye, ⁷ fɔ a karira sungurunin ye ko ni a ka fɛn o fɛn daari ale fɛ, ale bɛna o di a ma. ⁸ Sungurunin bamuso k'a kɔnɔnɔsu; sungurunin ko masace ma ko: «Yuhana Batizerikebaga kunkolo bla minan dɔ kɔnɔ, k'a di ne ma yan sisan!» ⁹ O kuma ka masace panasisi; nka a karira minke sungurunin ye jama bɛɛ ja na, a ko, ko o ye a di a ma. ¹⁰ A ka mɔgɔ dɔ ci ka taga Yuhana kunkolo tige kasobon kɔnɔ. ¹¹ O ka a kunkolo bla minan dɔ kɔnɔ ka na a di sungurunin ma; a tagara a di a bamuso ma. ¹² Yuhana ta karamɔgɔdenw nana a su ta ka taga a sutara. O tagara o kibaroya fɔ Yesu ye.

*Yesu ka domuni di jama ma
(Marika 6.30-44; Luka 9.10-17; Yuhana 6.1-14)*

¹³ Yesu ka o kibaroya men minke, a bɔra o yɔrɔ ra ka don kurun dɔ kɔnɔ ka ji tige, ka taga yɔrɔ dɔ ra kongo kɔnɔ a danna. Mɔgɔw nana o lɔn minke, o bɔra o ta duguw kɔnɔ ka tugu a ko o sen na. ¹⁴ Yesu bɔra kurun kɔnɔ minke, a ka jamaba ye; o hina donna a ra. Banabagato minw tun bɛ o cɛ ra, a ka olugu kenya. ¹⁵ Wulada nana se minke, karamɔgɔdenw gbarara a ra, k'a fɔ a ye ko: «A flɛ, an bɛ kongo le kɔnɔ yan, wagati fana janfara. Jama labla, o ye taga kerɛfeduguw ra ka taga domuni san.» ¹⁶ Yesu ka o jaabi, ko: «O man kan ka taga yɔrɔ wɛrɛ ra. Aw yɛrɛ ye domuni di o ma!» ¹⁷ Karamɔgɔdenw ko Yesu ma ko: «Burukun looru ni jegeden fla dɔrɔn le bɛ an fi.» ¹⁸ Yesu ko: «Aw ye na ni o ye yan.» ¹⁹ A ko mɔgɔw ye sigi dugu ma binmisenw kan. A ka burukun looru ni jegeden fla ta ka a ja kɔrɔta san fɛ ka baraka la Ala ye. O ko, a ka buru tigetige k'a di karamɔgɔdenw ma; olugu k'a tarantaran jama ra. ²⁰ Mɔgɔ bɛɛ ka domuni ke fɔ ka fa. O ko, burukunkurunw ni jɛgɛ tɔ minw tora, o ka segi tan ni fla fa ni o ye. ²¹ Mɔgɔ minw tun ka o domuni ke, olugu ra cɛw tun bɛ mɔgɔ waga looru bɔ; musow ni denmisenw ma jate.

*Yesu tagamana ji kan
(Marika 6.45-52; Yuhana 6.15-21)*

²² O ko, Yesu ka karamɔgɔdenw jagboya ko o ye kurun ta ka ba tige, ka bla ale ja, sani ale ye jama labla. ²³ Yesu ka jama labla minke, a yelenna kuru kan ka Ala daari a kelen na. A kelen tora yi fɔ ka na su ko. ²⁴ O y'a sɔrɔ karamɔgɔdenw ta kurun yɔrɔ tun janyara bada ra ka ban. Fɔɓɔ nana ke o kumbɛn ye; jikuruw ka ke o ta kurun fifaffa ye. ²⁵ Su dugutarama fɛ, Yesu tagamana ji kan ka taga o nɔ fɛ. ²⁶ Karamɔgɔdenw nana Yesu tagamato ye ka na ja kan minke, o ja tigera; o ko, ko su dɔ ja lo. O siranna, fɔ o ka ke kule ci ye. ²⁷ O yɔrɔnɔn bɛɛ, Yesu ko: «Aw ye aw hakiri sigi, ne lo! Aw kana siran!» ²⁸ Piyeri ko Yesu ma ko: «Matigi, ni ele lo, a fɔ ne ye tagama ji kan ka taga i nɔ fɛ.» ²⁹ Yesu ko: «Na!» Piyeri bɔra kurun kɔnɔ ka ke tagama ye ji kan ka taga Yesu fɛ. ³⁰ Nka Piyeri nana a ye ko fɔɓɔ bɛ bonyara minke, a siranna. A nana ke jigi ye ji jukɔrɔ minke, a perenna ko: «Matigi, ne kisi!» ³¹ O yɔrɔnɔn kelen bɛɛ Yesu k'a mina, k'a fɔ a ye ko: «I ta lanaya le ka dɔgɔ. Mun na i sigiyara?» ³² O donna kurun kɔnɔ. Fɔɓɔ lɔra. ³³ Mɔgɔ tɔ minw tun bɛ kurun kɔnɔ, olugu bɛɛ ka o kinbiri gban Yesu kɔrɔ; o ko: «Can ra, Den min bɔra Ala ra*, ele lo.»

Yesu ka banabagatow keneya Zenesareti mara ra
(Marika 6.53-56)

³⁴ Yesu ni a ta karamogodenw ka ba tige; o tagara se Zenesaretikaw ta mara ra. ³⁵ O yoro mogow ka Yesu ye minke, o ka a lon. O ka o kibaro lase yorow bee ra. Mogow nana ni banabagatow bee ye. ³⁶ Mogow tun b'a daarira ko a ye sabari k'a to olugu ye maga a ta derege dagbolo dama ra. Min o min magara a ra, o bee keneyara.

15

Farisuw ni sariya karamogow ta landakow
(Marika 7.1-13)

¹ Ayiwa, Farisiw* ni sariya karamogo* dow bora Zeruzalemu ka na Yesu fe, ka na a jininka ko: ² «Mun koson i ta karamogodenw be an bemaw ta landaw cenna? O te o tege ko* ka soro ka domuni ke!» ³ Yesu ka o jaabi ko: «Aw do? Mun na aw fana be aw ta landaw ta ka Ala ta sariya* cen?» ⁴ Ala ko: «I fa ni i ba bonya.» ko: «Ni mogow min ka kumajugu fo a face walama a bamuso ma, o tigi ka kan ka faga†.» ⁵ Nka aw ko, ko ni mogow min k'a fo a face walama a bamuso ye ko a tun b'a fe ka fen min di a ma, ko a ka o di Ala ma saraka ye, ko o tuma jagboya te tuun ko o tigi ye fen di a face walama a bamuso ma. ⁶ Ayiwa, o cogo ra, aw ka Ala ta Kuma ke fengbansan ye, ka aw ta landakow le ta. ⁷ Aw flankafuw, cira Ezayi ka kuma min fo aw ta ko ra, o benna kosebe, ko Ala ko: ⁸ «Nin mogow koni b'a fo o da ra le ko o be ne bonya, k'a soro o jusukun yoro ka jan ne ra!» ⁹ O be ne batora gbansan le, sabu o be adamadenw ta landa sigininw le ta ka mogow karan o ra.»

Fen minw be se ka mogow lanogo
(Marika 7.14-23)

¹⁰ O ko, Yesu ka jama wele k'a fo o ye ko: «Aw ye aw toro malɔ ka nin faamu kosebe. ¹¹ Fen min be don mogow da ra, o te mogow lanogo; nka min be bo a da ra, o le be a lanogo.» ¹² Yesu ka o kuma fo minke, a ta karamogodenw gbarara a ra; o ko a ma ko: «I m'a lon ko i ta kuma digira Farisiw* ra wa?» ¹³ Yesu ko: «Ne Fa min be sankolo ra, ni ale yere ma yiri o yiri turu, o bee bena bon ka bo yi le.» ¹⁴ A ko: «Aw ye Farisiw to yi. Fiyentow lo; olugu yere le fana ye jogon ta bereminabagaw ye. Ni fiyento do ka do were ta bere mina, o fla bee le bena ben dinga konɔ.» ¹⁵ Piyeri ko Yesu ma ko: «O kuma korɔ fo an ye.» ¹⁶ Yesu ko: «O tuma hakiri te aw fana fe wa? ¹⁷ Aw m'a lon ko domunifen o domunifen be don mogow da ra, o be taga a konobara le ra wa, o ko o tigi be taga so ko, ka o fenw labɔ wa? ¹⁸ Nka kuma minw be bo mogow da ra, o be bo a jusukun le ra; o le be mogow lanogo. ¹⁹ Miiriyajuguw be bo mogow jusukun le ra; o le be mogow bla mogofaga ra, ani jeneya, ani jatoya, ani sonyari, ani faninya seereyaw, ani togocenri. ²⁰ O kow le be mogow lanogo; nka ka domuni ke ni i tegekobari ye, o te mogow lanogo.»

Siya were muso min tun lara Yesu ra
(Marika 7.24-30)

²¹ Yesu bora o yoro ra, ka taga Tiri ni Sidon mara ra. ²² Ayiwa, Kanaanakamusu do tun siginin be o mara ra; ale nana Yesu fe ka na kule, ko: «Matigi, Dawuda Mamaden*, sabari ka na ne ma. Jina do be ne denmuso toɔɔra kosebe!» ²³ Nka Yesu ma foyi fo. A ta karamogodenw gbarara a ra, k'a fo a ye ko: «I te muso labla wa? A fle, a be kulera an ko cogo min na!» ²⁴ Yesu ko: «Ala ka ne ci Izirayelimogow doron le fe, minw be i ko saga tununinw.» ²⁵ Nka muso nana a kinbiri gban Yesu korɔ, k'a fo a ye ko: «Matigi, na ne demɛ.» ²⁶ Yesu k'a jaabi ko: «Ka denmisenw ta domuni ta ka o firi wurudenninw korɔ, o man ni.» ²⁷ Muso ko: «Matigi, o ye can ye, nka lutigi domuniketo, domuni murumuru minw be benben, wurudenninw be o domu del!» ²⁸ A ka o fo minke, Yesu ko: «E, muso, i ta lanaya ka bon. I ka min jini, o ye ke i ye.» O yoronin bee ra, muso ta den keneyara.

Yesu ka banabagato caman keneya

²⁹ Yesu bora o yoro ra, ka na Galile ba kerefeyorow ra. A sera yoro do ra, a yelenna kuru do kan ka sigi. ³⁰ Jamaba nana a fe ni nabaraw ye, ani fiyentow, ani senkelenw, ani bobow, ani banabagato suguya caman were. O nana olugu bee bla Yesu korɔ; a ka o bee keneya. ³¹ Jama k'a ye minke ko bobow kumana, senkelenw tagamana, nabaraw be tagamana, fiyentow na yelera, o bee jusu diyara. O ka Izirayeli* ta Ala tando.

* 15:2 15.2 Farisiw ta tegkekocogo tun be ke ka kapana ni o ta landaw le ye. † 15:4 15.4 Nin kumaw fora Bori 20.12; Sariya 5.16; Bori 21.17; Sarakalasebagaw 20.9. 15:9 15.9 Nin kuma fora Ezayi 29.13.

*Yesu ka domuni di jama caman ma
(Marika 8.1-10)*

³² Yesu k'a ta karamogodenw wele k'a fo o ye ko: «Nin jama hina be ne ra de! Nin ye o tere saba ye ne korɔ yan, foyi te o boro k'a domu. Ne t'a fe ka o kongoto bla ka taga, ni o te, o baraka bena ban sira ce.» ³³ Karamogodenw ka Yesu jaabi ko: «An bena buru soro min kongokolon konɔ yan, janko nin jamaba ye domuni ke ka fa?» ³⁴ Yesu ko o ma ko: «Burukun jori le be aw fe yan?» O ko: «Burukun wolonfla, ani jegeden fitini dama dama.» ³⁵ Yesu ko mogow ye sigi dugu ma. ³⁶ O ko, a ka o burukun wolonfla ni jegew ta, ka baraka la Ala ye, ka o tigtigte, ka o di a ta karamogodenw ma; karamogodenw k'a tarantaran jama ra. ³⁷ Jama be ka domuni ke fo ka fa. Burukunkurun ni jega to min tora, o ka o ce ka segi wolonfla fa. ³⁸ Mogo minw tun ka domuni ke, o ra cew tun ye ce waga naani; musow ni denmisenw ma jate. ³⁹ O ko, Yesu ka jama labla, ka don kurun do konɔ ka taga Magadankaw ta mara ra.

16

*Farisiw ni Sadusiw ko Yesu ye tagamasiyen do yira olugu ra
(Marika 8.11-13; Luka 12.54-56)*

¹ Ayiwa, Farisiw* ni Sadusiw* dow nana Yesu fe; o tun b'a fe ka Yesu korobo le. O ko Yesu ma ko a ye tagamasiyen do ke ka a yira olugu ra, min b'a yira ko a bora Ala ra. ² Yesu ka o jaabi ko: «Ni wulada sera, ni aw ka sankolo na wulennin ye, aw b'a fo ko sanji te ben. ³ Sogomada fe ni aw ka san na finnin ye, aw b'a fo ko sanji be ben bi, sabu san na finna. Ayiwa, ni aw be sankolo na cogoya ye k'a lon, mun na aw te se ka nin wagati ta kow tagamasiyenw faranfasi ka o lon fana? ⁴ Bi mogojuguw, Ala kanlabagaw ko o b'a fe ka tagamasiyen do le ye. Tagamasiyen were tena ke o ye ni cira Yunusu ta tagamasiyen te!» Yesu ka o fo minke, a bora o korɔ ka taga.

*Farisiw ni Sadusiw ta burufunufen
(Marika 8.14-21)*

⁵ Ayiwa, Yesu ta karamogodenw tagato ba ko, o tun jinana o ma buru ta. ⁶ Ayiwa, Yesu nana a fo o ye ko: «Aw ye aw yere korosi Farisiw* ni Sadusiw* ta burufunufen na de!» ⁷ Karamogodenw ka ke a fo ye jagon ye ko: «An ma buru ta minke, o koson a be nin kuma fora!» ⁸ Yesu tun ka o ta miiriya lon minke, a ko: «Aw ta lanaya ka dogo de! Mun koson aw b'a miirira ko aw ma buru ta minke, ko o koson ne ka nin kuma fo? ⁹ Wagati min ne ka burukun looru di mogo waga looru ma, o k'a domu ka fa, mogow fanin ko aw ka segi na dama min ce buru to ra, aw hakiri te o ra wa? Aw ma o faamu wa? ¹⁰ Ani ne ka burukun wolonfla di mogo waga naani ma minke, aw ka segi na dama min soro buru to ra, aw hakiri te o fana ra wa? ¹¹ Ne ko minke ko aw ye aw yere korosi Farisiw, ani Sadusiw ta burufunufen na, mun na aw te a faamu ko buru min be domu, ko ne te o le ma?» ¹² O yoro ra karamogodenw ka soro k'a faamu ko a tun te burufunufen yere le ma, nka a tun b'a fe k'a fo ko o ye o yere korosi Farisiw* ni Sadusiw* ta karan le ra.

*Piyeri ko Yesu le ye Kisibaga ye
(Marika 8.27-30; Luka 9.18-21)*

¹³ Yesu tagara se Sezare Filipi mara ra minke, a ka a ta karamogodenw jininka ko: «Mogow be ne jatera jontigi le ye de, ne Min kera Adamaden ye*?» ¹⁴ Karamogodenw ko: «Dow ko i ye Yuhana Batizerikebaga le ye, dow ko i ye cira Iliya* le ye, dow ko i ye cira Yeremi le ye, walama cira do were.» ¹⁵ Yesu ko o ma ko: «Aw do? Aw ta miiriya ra ne ye jontigi le ye?» ¹⁶ Simon Piyeri k'a jaabi ko: «Ele le ye Kisibaga* ye, Ala ka min janawoloma, ani Den* min bora Ala janaman na.» ¹⁷ Yesu k'a jaabi, ko: «Yunusu dence Simon, ele ta jana, sabu i ka min fo, o ma bo adamaden na; ne Fa min be sankolo ra, a bora ale le ra. ¹⁸ Ne fana b'a fo ko ele ye Piyeri† ye; ne bena ne ta lanabagaw ta jenkuru* lo kabakuru min kan, ele le ye o kabakuru ye. Setana ni a ta sebagaya tena se soro o jenkuru kan. ¹⁹ Ne bena sankolo Masaya* lakilew di i ma. Ni i ka fen o fen siri dugukolo kan yan, o bena siri sankolo ra; ni i fana ka fen o fen foni dugukolo kan yan, o bena foni sankolo ra fana.» ²⁰ Yesu k'a fo karamogodenw ye k'a gbeleya ko o kana a fo mogo si ye ko ale le ye Kisibaga ye.

*Yesu ta saya ni a kunuko
(Marika 8.31-9.1; Luka 9.22)*

²¹ Ayiwa, k'a ta o wagati ra, Yesu ka ke a yira ye a ta karamogodenw na, ko jagboya lo ale ye taga Zeruzalemu, ka taga tooro kosebe cekorobaw, ani sarakalasebagaw* kuntigiw,

* 16:14 16.14 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli. † 16:18 16.18 Piyeri togo korɔ le ye ko kabakuru.

ani sariya karamogow* boro; ko o bena ale faga, nka a tere sabanan, ale bena kunu. ²² Ayiwa, Piyeri ka Yesu wele ka taga kere fe, k'a mafiyenya o kuma koson, ko: «Matigi, Ala ye an kisi o ma! Nin ko jagon tena se i ma fiyewu.» ²³ Yesu k'a ja munu k'a fo Piyeri ma ko: «Bo ne ko, ele setanamogo! Ele ye ne kunnacnabaga le ye; sabu Ala sago ye min ye, ele te miiri o ra de, fo adamadenw sago.»

Mogo be tugu Yesu ko cogo min na

²⁴ O ko, Yesu ko a ta karamogodenw ma ko: «Ni mogo min b'a fe ka tugu ne no fe, o tigi ka kan ka ban a yere ra, k'a ta gbengbenyiri ta ka tugu ne ko. ²⁵ Sabu ni mogo o mogo b'a fe k'a nin kisi, o tigi bena bono a nin na; nka ni mogo o mogo ka bono a nin na ne koson, o tigi bena a nin soro. ²⁶ Ni mogo ka dununa bee soro, ka taga bono a nin na lahara, dununasoro ka mun le ja o tigi ye? Mogo be se ka mun le di min be se ka ke a nin kunmabosara ye? ²⁷ Min kera Adamaden ye*, lon min na o bena na ni a Fa ta nooro ye, ani a ta melekew, o lon na a bena bee sara ka kapa ni a tigi kecogo ye. ²⁸ Can ra, ne b'a fo aw ye ko minw lonin be yan bi, o dow tena sa fiyewu, fo Min kera Adamaden ye, o ye o nato ye ka na sigi a ta masaya ra.»

17

Yesu nooro yirara karamogodenw na

(Marika 9.2-13; Luka 9.28-36)

¹ Ayiwa, tere woro temnin ko, Yesu ka Piyeri ni Yakuba ni Yakuba balemace Yuhana wele ka taga ni o ye kuru jamijan do kan o danna. ² O yoro ra, Yesu cogoya yelemana o ja na. A jada manamanana i ko tere, a ta faniw gbera pepe i ko yeelen. ³ O ko, karamogoden saba ka cira Musa ni cira Iliya* ye, o be kumana ni Yesu ye. ⁴ Piyeri ko Yesu ma ko: «Matigi, an nana yan minke, o jana de! Ni i sonna, ne bena fanibon saba lo: ele ta kelen, cira Musa ta kelen, ani cira Iliya ta kelen.» ⁵ Ka Piyeri to o kuma ra, sankaba do manamanato nana o bee datugu. O ka kumakan do men ka bo o sankaba ra, ko: «Nin le ye ne Dence kanunin ye; a ko ka di ne ye haali. Aw y'a lamem!» ⁶ Karamogoden saba ka o kuma men minke, o sirankojugu fe o bee benna ka o ja biri dugu ma. ⁷ Nka Yesu gbarara o ra ka a boro la o kan, k'a fo o ye ko: «Aw kana siran, aw ye wuri.» ⁸ O ka o ja korota minke, o ma mogo si ye ni Yesu kelen te.

⁹ Ayiwa, ka o jigito to ka bo kuru kan, Yesu ka nin kuma fo o ye k'a gbeleya ko: «Aw ka ko min ye, aw kana o fo mogo si ye folo, fo Min kera Adamaden ye*, o ye kunu ka bo saya ra.»

¹⁰ O ko, karamogodenw ka Yesu jininka ko: «Mun koson sariya karamogow* b'a fora ko: «Cira Iliya le ka kan ka kon ka na folo?» » ¹¹ Yesu ka o jaabi ko: «Can lo Iliya le ka kan ka na folo ka fen bee laben. ¹² Nka ne b'a fo aw ye ko cira Iliya nana ka ban, nka mogow m'a lon; o ka a ke o sago ye. O cogo kelen le ra, Min kera Adamaden ye, ale fana bena tooro o boro.» ¹³ Karamogodenw k'a lon o tuma ra ko a tun be kumana o fe Yuhana Batizerikebaga ta ko le ra.

Yesu ka den jinato do keneya

(Marika 9.14-29; Luka 9.37-43a)

¹⁴ Yesu ni o karamogodenw nana se jama koro tuma min na, ce do nana a kinbiri gban Yesu koro k'a fo ko: ¹⁵ «Ne Matigi, sabari ka ja ne dence ma. Kirikirisiyen le b'a ra, a b'a tooroa kosebe; wagati dow ra a be ben tasma ra, wagati dow ra a be ben ji ra. ¹⁶ Ayiwa, ne nana ni a ye i ta karamogodenw fe, nka o ma se ka a keneya.» ¹⁷ Yesu ko: «Aw mogojugu lanabariw, ne bena to ni aw ye fo tuma juman, janko aw ye la ne ra? Ne bena aw ta kow sonmina fo ka taga se wagati juman le? Aw ye na ni den ye ne fe yan.» ¹⁸ Yesu songora jina ra; jina bora den na; a keneyara o yoronin kelen bee ra.

¹⁹ Yesu ta karamogodenw gbarara a koro ka a jininka o danna ko: «Mun koson anw ma se ka nin jina gben?» ²⁰ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ta lanaya ka dogo kojugu. Can ra ne b'a fo aw ye ko ni aw ta lanaya bonya tun ka hali mutaridi kise† bo, ni aw tun k'a fo nin kuru ye ko: «Bo i no ra ka taga yan fe,» a tun be bo a no ra. Foyi si tun tena aw kapa. ²¹ [Nka nin jina jagon koni, foyi te se ka ale bo ni sundon ni Aladaari te.]»

Yesu k'a ta saya ko fo tuun

(Marika 9.30-32; Luka 9.43-45)

* **17:3** 17.3 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli. † **17:20** 17.20 Yahudiyaw fe, mutaridi kise le tun ka dogo ka teme simankise tow bee kan.

²² Ayiwa, ka karamogodenw bee lajennin to jogon fe Galile mara ra, Yesu k'a fo o ye ko: «Min kera Adamaden ye*, o bena o mina k'a don mogow boro. ²³ O bena a faga, nka a saya tere sabanan a bena kunu.» O kuma ka karamogodenw jusu kasi kosebe.

Yesu ka Alabatosoba wari sara

²⁴ Yesu ni a ta karamogodenw sera Kaperinahumu minke, Alabatosoba ta ninsaram-inabagaw gharara Piyeri ra ka a pininka ko: «Aw karamogo te Alabatosoba wari sara wa?» ²⁵ Piyeri ka a jaabi ko: «A b'a sara.» Piyeri donto bon konɔ, Yesu folora ka kuma ta k'a fo ko: «Simon, i be mun miiri? Nin dunupa masaw be ninsongo walama wusugu mina jon le fe? Jamanadenw wa, walama lonanw?» ²⁶ Piyeri ka Yesu jaabi ko: «Lonanw lo.» Yesu ko: «O tuma jamanadenw man kan ka a sara. ²⁷ O bee n'a ta, an t'a fe ka ko do ke min be digi nin mogow ra. O ra, taga ba ra ka taga dulen bla ji ra; i bena jege folo min mina, i ye o sama ka bo, ka a da waga. I bena wari do soro a da ra; i be o bo ka na ne ta wari ni ele ta wari sara ni o ye.»

18

Mogo min ye namogo ye Ala ta Masaya ra
(Marika 9.33-37; Luka 9.46-48)

¹ Ayiwa, o wagati ra, karamogodenw gbarara Yesu ra ka a pininka ko: «Jontigi le ye namogo ye Ala ta Masaya* ra?» ² O tuma Yesu ka denfitini do wele, ka na o lo o ce ra, ³ k'a fo o ye ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko ni aw ma aw cogoya yelema ka ke i ko denfitiniw, aw tena don sankolo Masaya ra fiyewu. ⁴ Mogo min ka a yere majigi ka ke i n'a fo nin denmisen, o tigi le ye namogo ye sankolo Masaya ra. ⁵ Ni mogo o mogo ka nin denfitini jogon do mina ka pa ne togo koson, o tigi ka ne yere le mina ka pa.»

Fen minw be mogo bla jurumun na
(Marika 9.42-48; Luka 17.1-2)

⁶ «Nka nin denfitini minw lanin be ne ra ka ban, sani mogo do ye ke sababu ye ka o ra kelen kunnacen ka bo lanaya ra, a ka fisa o ye wugu belebeleba do le dulon o tigi kan na ka a firi kogoji ra.

⁷ «Bono be dunupamogow soro o ta kunnacennikow koson, sabu o kunnacenni kow ke ye jagboya le ye. Nka mogo min be ke sababu ye ka o ke, bono bena o tigi soro!

⁸ «Ayiwa, ni i boro kelen walama ni i sen kelen le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a tige ka a firi yorojan; sabu ka taga don ni i boro kelen walama ni i sen kelen ye arijana ra, o ka fisa i ma, sani i boroflatigi walama i senflatigi ye taga firi jahanama ra tasuma banbari konɔ yi. ⁹ Ayiwa, ni i paden kelen le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a wogobi ka a firi yorojan; sabu ka taga don ni i paden kelen ye arijana ra, o ka fisa i ma, sani i padenflatigi ye taga firi jahanama tasuma ra. ¹⁰ Aw ye aw yere korosi, aw kana nin denmisen do dogoya, sabu ne b'a fo aw ye ko o ta melekew be ne Fa Ala pa korɔ sankolo ra tuma bee. ¹¹ [Sabu Min kera Adamaden ye*, o nana mogo tununinw le jini ka o kisi.]»

Saga tununin ta ko
(Luka 15.3-7)

¹² Yesu ko: «Aw b'a miiri di? Ni saga keme be ce do fe, ni kelen ka tunu, a te a to bikononton ni kononton to kongori kan yi ka taga saga tununin yorɔpini wa? ¹³ Ayiwa, ni a k'a ye, a be ninsondiya min soro, a te o ninsondiya jogon soro to bikononton ni kononton koson. ¹⁴ O cogo kelen na, aw Fa Ala min be sankolo ra, ale t'a fe nin denmisenw ra hali kelenpe ye tunu.»

Yesu ko balemaw ka kan ka yafa jogon ma

¹⁵ «Ayiwa, ni i balema ka kojugu do ke, taga kuma ni a ye, i kelen ni a kelen. Ni a sonna i ta kuma ma, aw ta balemaya be to a no ra. ¹⁶ Nka ni a ma son ka i lamem, i ye mogo kelen, walama mogo fla fara i yere kan, aw ye taga a fe, janko o ko bee ye panabo ka kapa ni seere fla, walama ni seere saba ta kuma ye. ¹⁷ Nka ni a banna ka aw lamem, a fo lanabagaw ta jenkuru ye; ni a ma son ka lanabagaw ta jenkuru* fana lamem, o tuma, i ye a jate i ko Alalonbari, walama i ko ninsaraminabaga. ¹⁸ Ayiwa, can ra, ne b'a fo aw ye ko ni aw ka fen o fen siri dugukolo kan yan, o bena siri sankolo ra; ni aw ka fen o fen foni dugukolo kan yan, o bena foni sankolo ra fana.

¹⁹ «Ne b'a fo aw ye fana ko dugukolo kan yan ni aw ra mogo fla ka ben ko o ko ra ka a daari, ne Fa Ala min be sankolo ra, ale bena o di aw ma. ²⁰ Sabu ni mogo fla, walama mogo saba ka jogon lajen yoro o yoro ne togo ra, ne be ke ni o ye.»

Baardenjugu yafabari ta ko

²¹ Ayiwa, Piyeri gbarara Yesu ra ka a pininka ko: «Matigi, ni ne balema be ne hake ta, ne ka kan ka yafa a ma ka se fo sinaga jori le? Sinaga wolonfla wa?» ²² Yesu ko: «On-on, ne m'a fo i ye ko sinaga wolonfla de, nka fo sinaga biwolonfla sigiyoroma wolonfla.

²³ «Sankolo Masaya* be i n'a fo masace min tun b'a fe ka a ni a ta baardenw ta warikow panabo. ²⁴ Ka o to o jate ra, o nana ni baarden do ye a fe, ko a ta wari waga camanba juru be o ra. ²⁵ Nka se tun t'a ye ka o juru sara minke, a matigice ko o ye a fiyeere, ale ni a muso ni a ta denw, ani a borofenw bee, janko ka juru sara. ²⁶ Ayiwa, o baarden k'a yere firi dugu ma, k'a kinbiri gban a matigice koru, k'a daari kosebe, ko: «Sabari ka mupu, ne bena juru bee sara!» ²⁷ A makari k'a matigice mina; a matigice ka a ta juru bee to a ye, ko a ye taga.

²⁸ «O baarden bora minke, ale tagara ben ni a baardenogon do ye, a ta wari deniye keme* juru tun be o ra. A ka o kan ce, ka a kan dere, k'a fo a ye ko: «Ne ta juru min be i ra, a sara!» ²⁹ A toponce benna ale fana sen koru, k'a daari ni makarikanw ye, ko: «Sabari ka mupu, ne bena i ta juru sara.» ³⁰ Nka a ma son! A tagara ce bla kaso ra, ko fo ale ta wari bee ye na sara ka ban. ³¹ A baardenogonw ka o ye minke, o ko ka olugu jusu toro kosebe. O tagara o kow bee lakari o matigice ye. ³² O tuma, o matigice ka o baarden wele ka na a fo a ye ko: «Baardenjugu! Ne tun ka i ta juru bee to i ye, sabu i ka ne daari ko ne ye sabari. ³³ Ne makarira i ra cogo min na, i fana tun te se ka makari i topon na ten wa?» ³⁴ A matigice tun dimina kosebe; a ka baarden bla kaso ra janko a ye taga toro yi, fo a ye a ta juru bee sara ka ban.»

³⁵ Yesu ko: «Aw ra, ni min te son ka yafa a balema ma ni a jusukun bee ye, ne Fa Ala min be sankolo ra, ale bena o tigi mina o cogo le ra.»

19*Yesu ko furu man kan ka sa**(Marika 10.1-12)*

¹ Ayiwa, Yesu ka mogow karan ka ban tuma min na, a bora Galile mara ra, ka taga Zude mara yoro do ra, min be Zuriden ba ko fe. ² Jamaba gbanna a ko; a ka o ta banabagatow kenya o yoro ra yi.

³ Farisi* dow gbarara Yesu ra; o tun b'a fe k'a korobo le. O k'a pininka ko: «Yala ka kapa ni sariya* ye, ce be se ka a muso bla sababu bee koson wa?» ⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Kitabu ka min fo, aw ma o karan wa? A ko: «Dunupa damina ra, Danbaga ka ce ni muso le dan.» ⁵ A ko: «O le koson ce be bo a face ni a bamuso koru, ka noro a muso ra. O fla be jen ka ke mogu kelen ye.» ⁶ O te jate mogu fla ye tuun; o be jen ka ke mogu kelen ye. O le koson, Ala ka min jen k'a ke kelen ye, mogu si kana o faran ka bo nogon na.»

⁷ Farisiw* ka Yesu pininka tuun ko: «O tuma mun koson cira Musa k'a fo ko ce ye furusasebe di a muso ma ka a bla?» ⁸ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ta jusukungbeleya le koson cira Musa sonna ko aw ye aw ta musow bla; ni o te, dunupa damina ra a tun ma fo ten. ⁹ Ne koni b'a fo aw ye ni ce o ce k'a muso bla ka muso wera furu, o ce be jenya le kera, fo ni a kera ko o muso tun be ce wera le fe.»

¹⁰ Yesu ta karamogodenw ko a ma ko: «Ni ce ka kan k'a ke ten ni a muso ye, o tuma furubariya le ka fisa.» ¹¹ Yesu ka o jaabi ko: «Mogu bee te se ka son nin kuma ma, fo ni Ala yere ka a se di minw ma. ¹² Sababu caman be mogow bla furukebariya ra: Dow worora ni o ta ye; dow ta ye adamadenw no ye, dow fana ta kun ye Ala ta Masaya* ko ye. Ni mogu min be se ka son nin kumaw ma, o tigi ye son o ma.»

*Yesu ka dugawu ke denmisenw ye**(Marika 10.13-16; Luka 18.15-17)*

¹³ Ayiwa, mogu dow nana ni denmisen dow ye Yesu fe, janko a ye a boro la o kan ka Ala daari o ye; nka karamogodenw ka o mogow mafiyenya. ¹⁴ Yesu ko o ma ko: «A y'a to denmisenw ye na ne fe, aw kana o bari; sabu mogu minw be i ko denmisenw, sankolo Masaya* ye olugu le ta ye.» ¹⁵ O ko, a ka a boro la o kan ka dugawu ke o ye, ka soru ka taga ka bo o yoro ra.

*Ce nafortigi ta ko**(Marika 10.17-31; Luka 18.18-30)*

¹⁶ Ayiwa, ce do gbarara Yesu ra k'a pininka ko: «An karamogu, ne ka kan ka kopuman juman le ke, janko ne ye panamanya banbari soru?» ¹⁷ Yesu k'a fo a ye ko: «Mun koson

* **18:28** 18.28 Wari deniye: Yesu ta wagati ra deniye kelen tun ye senkebaga ta tere kelen baara sara le ye. **19:4** 19.4 Nin kuma fora Damina 1.27; 5.2. **19:5** 19.5 Nin kuma fora Damina 2.24. **19:7** 19.7 Nin kuma fora Sariya 24.1; Matiyu 5.31.

i be ne jininka kojuman ko ra? Ala kelenpe le ka ni. Ni i b'a fe ka panamanya banbari soro, i ka kan ka Ala ta sariyaw* tagama.»

¹⁸ Ce ko: «O ye sariya jumanw ye?» Yesu ka a jaabi ko: «I kana mog'o faga; i kana jeneya ke; i kana sonyari ke; i kana faninya fo ka a la i mog'ogon na; ¹⁹ i fa ni i ba bonya; i mog'ogon kanu i ko i yere.» ²⁰ O kanbelen ko Yesu ma ko: «Ne ka nin siraw bee tagama; ne ka kan ka mun were le ke tuun?» ²¹ Yesu ko a ma ko: «Ni i b'a fe ka dafa, taga i borofenw bee fiyeere, ka o wari tarantaran fagantanw na. Ni o kera, naforoba bena ke i fe sankolo ra. O ko, i be na ka na tugu ne ko.» ²² Kabini o kanbelen ka o men, a panasisinin wurira ka taga, sabu naforoba tun b'a fe.

²³ O tuma Yesu ko a ta karamogodenw ma ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko nafortigi don ka gbelen sankolo Masaya* ra de! ²⁴ Ne b'a fo aw ye fana ko mog'ome don ka di miseniwo fe ka teme nafortigi don kan Ala ta Masaya ra.»

²⁵ Karamogodenw ka o men minke, o kononobanna kosebe. O ko: «O tuma jon le bena kisi sa?» ²⁶ Yesu ka o fle, k'a fo o ye ko: «Mogow fe a te se ka ke, nka Ala fe fen bee be se ka ke.»

²⁷ Piyeri ka kuma ta o le ra k'a fo Yesu ye ko: «A fle, anw jenna fen bee ko ka tugu i no fe; anw ta bena ke cogo di sa?» ²⁸ Yesu k'a fo o ye ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko ni fen bee nana ke kura ye tuma min na, Min kera Adamaden ye*, ni o nana sigi a ta masasiginan noroman kan fen bee kunna, aw minw tugura ne no fe, aw fana bena sigi masasiginan tan ni fla kan, ka Izirayeli* ta siya tan ni fla ta kiti tige.

²⁹ «Ayiwa, ni mog'o o mog'o ka jen a ta bonw ko, walama a balemacew ko, walama a balemamusow ko, walama a face ko, walama a bamuso ko, walama a muso ko, walama a denw ko, walama a ta forow ko, ne togo koson, o tigi bena o fenw bee jagon keme keme soro, ka panamanya banbari fana soro. ³⁰ Nka nafemog'o caman bena ke kofemogow ye, kofemog'o caman fana bena ke nafemogow ye.»

20

Forotigi ni a ta baardenw ta ko

¹ Ayiwa, Yesu ka talen do la o ye; a ko: «Ala ta Masaya* be i n'a fo forotigi min bora sogomada jona fe ka baardenw jini ka taga baara ke a ta rezenforo ra. ² Ayiwa, forotigi ni o baardenw benna a ra ko tere kelen baara sara bena ke wari deniye* kelen ye. A ka o bla ka taga baara ke a ta rezenforo ra. ³ Tere nana wuri donnin minke, forotigi bora tuun ka taga mog'o dow lonin ye barokeyo'ro do ra dugu konon, o te foyi kera. ⁴ A ko olugu fana ma ko: «Aw ye taga ne ta rezenforo ra ka taga baara ke. Aw ka kan ni sara min ye, ne bena o di aw ma.» ⁵ O mogow tagara rezenforo ra. Forotigi nana bo tereghan fe, a ka dow ye, ka olugu fana ta. Wulada fe, a ka taga dow ye tuun, a ka olugu fana ta. ⁶ Forotigi nana bo tuun wuladanin fe, a ka mog'o dow lonin ye. A ko olugu ma ko: «Mun na aw lora yan ka tere bee ban, aw ma foyi ke?» ⁷ Olugu k'a jaabi ko: «Mog'o si le ma an ta baara ra.» A ko olugu fana ma ko: «Aw ye taga ne ta rezenforo ra ka taga baara ke.»

⁸ «Ayiwa, tere nana ban minke, forotigi k'a fo baardenw kuntigi ye ko: «Baardenw wele ka na o sara; nka a damina mog'o labanw folo, ka soro ka se mog'o folow ma.» ⁹ Minw tun tara wuladanin fe, olugu bee kelen kelen ka wari deniye kelen kelen soro. ¹⁰ A nana se mog'o folow ma tuma min na, olugu nana; o tun b'a miiri ko olugu ta sara bena caya ka teme tow ta kan, nka olugu fana ka wari deniye kelen kelen soro. ¹¹ Ayiwa, o wari dira o ma minke, o dimina, ka forotigi jaraki. ¹² O ko: «Nin kofemogow ka wagati donnin le ke baara ra, nka i ka anw ni olugu bee ta sara ke kelen ye, k'a soro anw le ka tere kururu bee ke sege ra, ka baara ke tere koro.» ¹³ Ayiwa, forotigi ko o ra kelen ma ko: «Ne terice, ne ma i tojo de! Yala an tun ma ben wari deniye kelen le ma wa?» ¹⁴ O tuma, i ta sara ta ka taga. Min kera kofemog'o ye, ne ka min di o ma, ne be o jagon le di ele fana ma. ¹⁵ Yala min ka di ne ye, ne te se ka o ke ni ne ta wari ye wa? Walama, ne ta jumanya pangboya le be i ra wa?» »

¹⁶ O ko, Yesu ko: «Minw ye kofemogow ye, olugu bena ke nafemogow ye; minw ye nafemogow ye, olugu bena ke kofemogow ye.»

Yesu ka a ta saya ni a kunuko fo tuun (Marika 10.32-34; Luka 18.31-34)

¹⁷ Ayiwa, ka Yesu tagato to Zeruzalem, a ka a ta karamogoden tan ni fla wele danna; ka o tagamato to, a k'a fo o ye ko: ¹⁸ «An tagato fle Zeruzalem; Min kera Adamaden ye*, o bena don sarakalasebagaw* kuntigiw boro, ani sariya karamogow*. O bena kiti

19:19 19.19 Nin kuma fora Bori 20.12-16; Sariya 5.16-20; Sarakalasebagaw 19.18. * **20:2** 20.2 Wari deniye: Yesu ta wagati ra deniye kelen tun ye senekabaga ta tere kelen baara sara le ye.

tige a kan, ko a ka kan ka faga. ¹⁹ O bēna a don siya wēre mōgōw* boro. Olugu bēna a lōgōbō, k'a bugō ni gbējē ye, k'a gbēngben yiri ra; nka a saya tere sabanan na a bēna kunu.»

Zebede ta muso ka Yesu daari
(Marika 10.35-45)

²⁰ Ayiwa, Zebede ta muso nana Yesu fē ni a dence fla ye. A gbarara Yesu ra ka a kinbiri gban a kōrō ka a daari. ²¹ Yesu ko a ma ko: «I bē mun le fē?» A ko: «Nē b'a fē ko ni i nana sigi i ta masaya ra, ne dence fla minw ye nin ye, i ye a to kelen ye sigi i kininboroyanfan fē, tō kelen ye sigi i numanboroyanfan fē.» ²² Yesu ka a jaabi ko: «Aw bē fen min daarira, aw yere ma o lōn; ne bēna tōrō cogoya min na, aw bē se ka tōrō o cogo ra wa?» O ka Yesu jaabi ko: «Onhōn, an bē se.» ²³ Yesu ka o jaabi ko: «Can lo aw bēna tōrō ne ta tōrōcogo ra. Nka ka sigi ne kininboroyanfan fē, walama ne numanboroyanfan fē, o dibaga tē ne ye. Ne Fa Ala ka o sigiyōrō laben mōgō minw ye, a bēna di olugu le ma.»

²⁴ Karamōgōden tō tan ka o kuma mēn minke, olugu dimina o balemace fla kōrō. ²⁵ O ra, Yesu ka o wele k'a fō o ye ko: «Aw k'a lōn ko siya wēre mōgōw ta kuntigiw bē o mara jagboya ra; jamana mōgōbabaw fana bē o ta fanga digi mōgō tōw kan. ²⁶ Nka a man kan ka kē ten aw cē ra. Min b'a fē ka kē mōgōba ye aw ra, o tigi ka kan ka kē tōw ta baarden le ye. ²⁷ Min b'a fē ka kē aw ra jamōgō ye, o tigi ka kan ka kē aw ta jōn ye. ²⁸ O le kosōn Min kēra Adamaden ye*, ale yere ma na janko mōgōw ye na baara kē a ye, nka a nana ka na baara kē mōgōw ye le, ani ka a yere nin di, ka kē mōgō caman kunmabōsara ye.»

Yesu ka fiyentōce fla na yelē Zeriko
(Marika 10.46-52; Luka 18.35-43)

²⁹ Ayiwa, Yesu ni a ta karamōgōdenw bōtō Zeriko, jamaba tugura a ko. ³⁰ Fiyentōce fla tun siginin bē sirada ra; olugu k'a mēn minke ko Yesu le bē tēmēna, o pērēna ko: «An Matigi, Dawuda Mamaden*, sabari ka na anw ma.» ³¹ Jama tun bē songōra o ra ko o ye jē; nka o belen ka dō le fara o pērēnkan kan tuun ko: «An Matigi, Dawuda Mamaden*, sabari ka na anw ma.» ³² Yesu lōra; a ka o wele k'a fō o ye ko: «Aw b'a fē ne ye mun le kē aw ye?» ³³ O ko Yesu ma ko: «An Matigi, a to anw na ye yelē.» ³⁴ O makari ka Yesu mina; a magara o jaw ra. O yōrōnin bēe o jaw yelera; o tugura Yesu kō.

21

Yesu tagatō Zeruzalemu
(Marika 11.1-11; Luka 19.28-40; Yuhana 12.12-19)

¹ Ayiwa, Yesu ni a ta karamōgōdenw surunyara Zeruzalemu na; o sera Bētifaze, Oliviyesunw kuru kēre fē minke, Yesu ka a ta karamōgōden fla ci. ² A k'a fō o ye ko: «Dugu min flē an na, aw ye taga yi; ni aw sera yi dōron, aw bēna falimuso dō sirinin ye, a den bē a kōrō; aw ye o foni ka na ni o ye. ³ Ni mōgō dō ka aw pininka, aw y'a jaabi ko: «An matigice le mako bē o ra.» Ni o kera, a bēna o to aw boro.» ⁴ Ayiwa, o kera janko cira tun ka nin kuma min fō, o ye kē can ye, ko:

⁵ «Aw y'a fō Siyōn dugumōgōw ye ko:

aw ta masace natō flē aw fē,

a majiginin le bē nana,

a yelennin bē fali le kan,

a siginin bē faliden kan, falimuso ta falidennin.»

⁶ Ayiwa, karamōgōdenw tagara; Yesu tun ka min fō o ye, o tagara o kē. ⁷ O nana ni falimuso ni a den ye; o ka o ta derege dōw la faliw kō ra, Yesu yelenna ka sigi a kan. ⁸ Jama ra mōgō caman ka o ta deregebaw lala sira kan Yesu na; dōw fana ka yiriboromisēnw tigetige ka o lala sira ra. ⁹ Jama dō tun bē Yesu na, dō tun bē a kō. O bēe tun bē pērēna ko:

«Hozana*! An ye Ala tando Dawuda Mamaden* kosōn;

min bē nana Matigi tōgō ra, dugawu ye kē o ye!

Nōrō ye la Ala tōgō kan sanfeyōrōw bēe ra!»

¹⁰ Yesu donna Zeruzalemu tuma min na, dugu bēe wurira ka lō sen kan. Mōgōw ko: «E, jōn le ye nin ye?» ¹¹ Jama ka kē a fō ye ko: «Yesu lo, cira min bōra Nazaretī, Galile mara ra.»

Yesu ka jagōkēbagaw gbēna
(Marika 11.15-19; Luka 19.45-48; Yuhana 2.13-22)

¹² Ayiwa, Yesu donna Alabatosoba lu kɔnɔ. Fiyeeerekebaga ni sannikebaga* minw tun be Alabatosoba lu kɔnɔ, a ka olugu beɛ gben ka bɔ; a ka warifalɛnɛbagaw ta tabaliw ɲɔɲɔɲɔni ka ben, ani tuganifiyeeerebagaw ta siginanw. ¹³ A k'a fɔ o ye ko: «A sebera Kitabu kɔnɔ, ko: «Ne ta bon bɛna wele le ko Aladaariyɔrɔ.» Nka aw koni ka a yeɛma ka a ke sonw dogoyɔrɔ le ye†.»

Sarakalasebagaw kuntigiw dimina Yesu kɔrɔ

¹⁴ Ka Yesu to Alabatosoba kɔnɔ, fiyentɔw, ani nabara dɔw gbarara a ra; a ka olugu keneya. ¹⁵ Ayiwa, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw* dimina, sabu o ka Yesu ta kabako keninw ye, ani k'a ye ko denmisɛnɛw fana be pɛrenna Alabatosoba kɔnɔ, ko: «Hozana*! An ye Ala tando Dawuda Mamaden* kosɔn!» ¹⁶ O ko Yesu ma ko: «Denmisɛnɛw be min fora, i be o mɛnna ke!» Yesu ko: «Ne b'a mɛnna.» A ko: «Min sebera Ala ta Kuma ra, aw ma o karan ka ye le wa? A sebera ko:

«Ala ka tandorikan don denmisɛnninw da ra, k'a don sinmindɛnɛw da ra.» »

¹⁷ Yesu bɔra o kɔrɔ, ka bɔ dugu kɔnɔ ka taga Betani, ka taga si o yɔrɔ ra.

Yesu ka torosun dang

(Marika 11.12-14,20-24)

¹⁸ O dugusagbɛ sɔgoma, Yesu sekoto ka na Zeruzalemɛ, kɔngɔ ka a mina. ¹⁹ A ka torosun dɔ ye sirada ra. A gbarara a ra, nka a ma taga den foyi sɔrɔ a ra, fɔ flaburu gbansan. A ko torosun ma ko: «Den tɛna sɔrɔ ele ra tuun fiyewu!» O yɔrɔnin bɛɛ torosun jara. ²⁰ Karamɔgɔdɛnɛw ka o ye minke, o kabakoyara. O ko: «E, nin torosun kera cogo di ka ja yɔrɔnin kɛlen na tan?» ²¹ Yesu ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni lanaya be aw fe, ni aw tɛ sigiya fiyewu, min kera torosun nin na, aw tɛna dan o ɲɔgɔn dorɔn ma, nka hali ni aw k'a fɔ kuru nin ye ko a ye bɔ a nɔ ra ka taga ben kogoji ra, a be ke ten. ²² Ni aw ka fɛn o fɛn ɲini ni lanaya ye, ka Ala daari a ra, aw bɛna o sɔrɔ.»

Yesu ta fanga sɔrɔyɔrɔ

(Marika 11.27-33; Luka 20.1-8)

²³ Yesu tagara don Alabatosoba kɔnɔ; ka a to karan na, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Yahudiyaw ta cɛkɔrɔbaw nana a fe ka na a ɲininka ko: «I be nin kow kera fanga juman sababu le ra, ani ɲɔn le fana ka o fanga di i ma?» ²⁴ Yesu ko: «Ne fana bɛna aw ɲininka fɛn kɛlenpe ra. Ni aw ka ne jaabi o ra, o tuma, min ka fanga di ne ma ka nin kow ke, ne bɛna o fɔ aw ye.» ²⁵ Yesu ko: «ɲɔn le ka Yuhana Batizerikebaga ci ka na mɔgɔw batize? Ala wa, walama mɔgɔw?» O ka ke a fɔ ye ɲɔgɔn ye ko: «Ni an ko: «Ala lo», a bɛna a fɔ ko: «O tuma mun kosɔn aw ma la a ra?» ²⁶ Nka ni an fana k'a fɔ ko: «Mɔgɔw lo», o tuma an ka kan ka la a ra ko jama tɛna an to yi, sabu bɛɛ lanin b'a ra ko Yuhana ye Ala ta cira le ye.» ²⁷ O ra, o ka Yesu jaabi ko: «An m'a lon.» Yesu fana ko: «Ayiwa, ni o lo, min ka fanga di ne ma ka nin kow ke, ne fana tɛna o fɔ aw ye.»

Dence fla ta ko

²⁸ Yesu ko: «Aw be mun miiri nin ko ra? Dence fla tun be cɛkɔrɔba dɔ fe. A ko dence folo ma ko: «Ne dence, taga baara ke rezenforo ra bi.» ²⁹ Den ko: «Ne tɛ taga.» Nka ko fe, a nimisara, a tagara foro ra. ³⁰ Facɛman ka o kuma kɛlen fɔ dence flanan ye. Ale ko: «Baba, ne be taga.» Nka a ma taga yi. ³¹ O den fla ra, juman le ka a face sago ke?» Mɔgɔw ko: «Dence folo lo.» Yesu ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye, ko ninsaraminabagaw, ani jatɔmusow bɛna kɔn aw ɲa Ala ta Masaya* ra. ³² Sabu Yuhana Batizerikebaga nana aw fe tɛrenninya sira le ra, nka aw ma sɔn ka la a ra; nka ninsaraminabagaw, ani jatɔmusow lara a ra. Aw ka o ye, nka o bɛɛ n'a ta, aw ma na nimisa o ko fe ka la a ra.»

Baaradenjuguw ta ko

(Marika 12.1-12; Luka 20.9-19)

³³ Yesu ko: «Aw ye talɛn dɔ wɛrɛ lamɛn: Forotigi dɔ tun ka rezenforo dɔ sɛnɛ, ka a lamini ni sansan ye, ka rezencongoyɔrɔ dɔ sɔgi fara ra, ka gbata dɔ lo foro kɔrɔsibagaw ye. O ko, a ka foro karifa baaraden dɔw ma, ka taga tagama ra. ³⁴ Rezen bɔwagati nana se tuma min na, a ka a ta baaradenw ci rezenforo kɔrɔsibagaw fe ko o ye taga rezenmɔ dɔ mina ka na ni a ye. ³⁵ Rezenforo kɔrɔsibagaw ka o baaradenw mina; o ka kɛlen bugɔ, ka kɛlen faga, ka sabanan bon ni kabakuru ye. ³⁶ Ayiwa, forotigi ka baaraden wɛrɛw ci tuun, minw tun ka ca ka tɛmɛ folotaw kan; nka rezenforo kɔrɔsibagaw ka olugu fana ke i ko folotaw. ³⁷ A laban, a ka a yɛrɛ dence le ci o fe. A ko: «O bɛna ne dence koni bɔnya.»

* **21:12** 21.12 O mɔgɔw tun be beganw fiyeeere sarakabobagaw le ma, walama ka wari falɛn o ye. † **21:13** 21.13 Nin kuma fora Ezayi 56.7 ani Yeremi 7.11. **21:16** 21.16 Nin kuma fora Zaburu 8.3.

³⁸ Nka rezenforo korosibagaw nana forotigi dence nato ye minke, o k'a fo ngon ye ko: <Nin le bena cen ta! Aw ye na an y'a mina ka a faga; ni o kera, foro be ke an ta ye.> ³⁹ O k'a mina ka taga ni a ye foro ko fe ka taga a faga.» ⁴⁰ Yesu ko: «Ayiwa, ni forotigi nana na sisan o, a bena mun le ke o rezenforo korosibagaw ra?» ⁴¹ Mogow ko: «A bena o mogowuguw bee faga fo ka o fagako juguya; a bena a ta foro karifa mogow werew ma, minw bena a ta foro nafa di a ma a wagati ra.» ⁴² Yesu ko: «Aw ma nin kuma karan kitabuw konofolo wa, ko:

<Bonlobagaw banna kabakuru min na,
o le nana ke kabakuru sobeman ye, ka ke bon kabakuru folo ye.

O kow bee bora Matigi yere le ra; a kera kabako ye an na na.> »

⁴³ Yesu ko: «O le koson, ne b'a fo aw ye ko Ala ta Masaya* bena bo aw boro, ka a di siya were* ma min bena a sira tagama, ka Ala sago ke. ⁴⁴ [Ayiwa, ni mogow o mogow koni ka ben o kabakuru kan, o tigi kolow bee be karikari. Ni o kabakuru fana ka ben mogow o mogow kan, a be o tigi ngon.]» ⁴⁵ Sarakalasebagaw* kuntigwi, ani Farisiw* ka o talenw men; o k'a faamu ko Yesu be olugu le ma. ⁴⁶ O tun b'a fe ka Yesu mina, nka o tun be siranna jama na, sabu mogow tun be Yesu jatera Ala ta cira do le ye.

22

Korodomuni ta talen

(Luka 14.15-24)

¹ Yesu ka talen do werew fo mogow ye tuun; a ko: ² «Sankolo Masaya* be i n'a fo masace min tun ka nanagbe do laben a dence ta koroya ra. ³ Nanagbe tun labenna minw togow ra, a ka a ta baardenw ci ko o ye taga olugu wele. O tagara o wele, nka o ma son ka na. ⁴ Masace ka baardenw werew ci o fe tuun. A ko: <Aw ye taga a fo o ye ko ne ka domuniba le laben, ko misiw fagara, ka fara began toronin caman were kan; ko a bee labenna, ko o ye na korodomuni na.> ⁵ Nka o mogow ma masace ta weleri jate. O tagara o tagayorow ra: do tagara a ta foro ra, do tagara a ta jagokeyorow ra. ⁶ Tow ka masace ta baardenw mina ka o torow kosebe, fo ka o faga. ⁷ Masace dimina; a ka a ta sorasiw ci ka taga o mogofagabagaw faga, ka o ta dugu jeni. ⁸ Masace ko a ta baardenw ma ko: <Korodomuni labenna, nka minw welera, olugu si tun man kan ni a ye. ⁹ O ra, aw ye taga sirabadaw ra, ni aw ka mogow o mogow sorow, aw ye o bee wele ka na.> ¹⁰ Baardenw wurira ka taga siradaw ra. O ka mogow o mogow sorow, mogowuman o, mogowjugu o, o ka o bee wele ka na. Bon fara domunikebagaw ra. ¹¹ Masace nana don ko a be taga mogow fe. A tagara ce kelen ye, korofani tun te ale ra. ¹² Masace ko a ma ko: <Ne terice, ele kera cogo di ka don yan ka sorow i ma korofani don?> Ce ma foyi sorow k'a fo. ¹³ Masace ko baardenw ma ko: <Aw ye a senw ni a borow siri ka a firi kene ma dibi ra yi; kasi ni pinjimi le bena ke o yoro ra.> »

¹⁴ O ko, Yesu ko: «Mogow weleninw ka ca, nka mogow janawolomaninw ka dogow.»

Ninsongow sarako

(Marika 12.13-17; Luka 20.20-26)

¹⁵ O ko, Farisiw* tagara ngon ye, janko k'a lon o be se ka Yesu sorow ka a mina cogo min na ni a yere darakumaw ye. ¹⁶ O ka o ta karamogodenw ni Herodi* ta mogow dow ci ka taga Yesu fe. Olugu tagara a fo Yesu ye ko: «An karamogow, an k'a lon ko i be can le fo, i be mogow karan Ala ta sira ra ka kapa ni can ye; i te siran mogow na, i fana te mogow bo mogow ra. ¹⁷ Ayiwa, i ta miiriya fo an ye nin ko ra: Ka ninsongow sara masaceba Sezari ye, yala o bennin lo wa, walama a bennin te?» ¹⁸ Ayiwa, Yesu tun bora o mogow ta nanbara korow ma; a ko o ma ko: «Aw flankafuw, mun na aw b'a fe ka ne korobow? ¹⁹ Aw be wari min ke ka ninsongow sara, aw ye o do yira ne ma.» O ka tama kelen yira a ra. ²⁰ A ka o pininka ko: <Jontigi ja ni a togow le be wari nin kan?> ²¹ O ko: «Masaceba Sezari!» Yesu ko: «Ayiwa, ni o lo, aw ye Sezari ta kosegi Sezari ma, ka Ala ta kosegi Ala ma.» ²² O ka kuma min men, o kuma ka o kabakoya; o bora Yesu korow ka taga.

Sadusiw ka Yesu pininka suw kunuko ra

(Marika 12.18-27; Luka 20.27-40)

²³ O lon kelen na Sadusiw* minw b'a fo ko mogow si su tena kunu lahara, olugu gbarara Yesu ra ka a pininka. ²⁴ O ko: «An karamogow, cira Musa tun k'a fo ko: <Ni ce do ka muso furu, ka sa k'a sorow a ma den sorow, a balema ce ka kan ka a muso ta ka den sorow ni a ye balema ce no ra.> ²⁵ Ayiwa, balema ce wolonfla tun be an fe yan. Folow ka muso furu ka sa, a tun ma den sorow minke, ale balema ce ka muso ta. ²⁶ Nka a balema ce flanan

fana ta kera ten, sabanan fana ta kera ten, fo ka taga se o balemace wolonfla bee ma. ²⁷ Olugu bee sanin ko, muso yere sara. ²⁸ Ayiwa, ni suw nana kunu lahara o, muso bena ke o wolonfla ra jon kelen le ta ye sa? Sabu muso tun kera o bee fe.» ²⁹ Yesu ka o jaabi, ko: «Aw firira, sabu aw ma Kitabuw ta kumaw faamu, aw ma Ala ta se bagaya fana lon. ³⁰ Sabu ni mogow nana kunu lahara, ce tena muso furu, muso fana tena di ce ma. Mogow bena ke le i ko Ala ta melekwew be cogo min na sankolo ra. ³¹ Min ye suw kunuko ye, o tuma Ala ka min fo aw ye, aw ma o karan wa? ³² A ko: «Ne le ye Iburahima ta Ala ye, ani Isiyaka ta Ala, ani Yakuba ta Ala.» O koru ye ko Ala te mogow saninw ta Ala ye; mogow panamanw ta Ala lo.» ³³ Jama minw bee tun be Yesu ta kuma lamenna, a ta karan ka olugu bee kononban.

Sariyaw bee ra belebeleba
(Marika 12.28-34; Luka 10.25-28)

³⁴ Farisiw* nana a men ko Yesu ka kuma ben Sadusiw* kan minke, olugu ka jagon lajen ka na. ³⁵ Sariya* karamogoba kelen tun be o ra, ale tun b'a fe ka Yesu korobo; a k'a pininka ko: ³⁶ «An karamogo, juman le ye Ala ta sariyaw* bee ra belebeleba ye?» ³⁷ Yesu k'a jaabi ko: «I ka kan ka i Matigi Ala kanu ni i jusukun bee ye, ani i nin bee, ani i ta miiriyi bee. ³⁸ Sariyaw bee ra folo, ani o bee ra belebeleba le be o ye. ³⁹ A flanan min bora a fe fana, o ye nin ye, ko: «I ka kan ka i mogowogon kanu i ko i yere.» ⁴⁰ Sariya tow bee, ani ciraw ta kumaw bee sirinin be nin sariya fla le ra.»

Kirisita ma ke Dawuda Mamaden doron ye
(Marika 12.35-37; Luka 20.41-44)

⁴¹ Ka Farisiw* lajennin to, Yesu ka o pininka. ⁴² A ko: «Ala ka Kisibaga* min layiri ta, aw be mun le miiri o ta ko ra? Jontigi mamaden lo?» O ka Yesu jaabi, ko: «Dawuda Mamaden* lo.» ⁴³ Yesu ko o ma ko: «O tuma mun koson Dawuda yere kumana Ala Nin* baraka ra ka a wele ko a Matigi? ⁴⁴ Sabu Dawuda ko: «Matigi Ala k'a fo ne Matigi ye ko: Na i sigi ne kininboroyanfan fe, fo ne ye i juguw mina ka o bla i sen koru.»

⁴⁵ Ayiwa, ni Dawuda be o Kisibaga wele ko a Matigi, o tuma a be se ka ke Dawuda Mamaden cogo di?» ⁴⁶ Mogow si ma se ka Yesu jaabi. K'a ta o lon na, mogow si ma son ka a pininka tuun.

23

Yesu ka sariya karamogow ni Farisiw dogoya
(Marika 12.38-40; Luka 11.39-42,43,46; 20.45-46)

¹ O ko fe, Yesu kumana jama fe, ani a ta karamogodenw fe; a ko: ² «Sariya karamogow* ni Farisiw* ta baara ye ka mogow karan cira Musa ta sariya* ra. ³ Ayiwa, o koni be min fo aw ye, aw ye o ke, ka a sira bee tagama. Nka aw kana tagama ka kaja ni olugu yere ta kewalew ye de! Sabu o be min fo, o te o ke. ⁴ O be doni gbirimanbaw siri ka o la mogow kun na; nka olugu yere te son ka hali o borokanden kelen maga a ra ka mogow deme hali donin. ⁵ O be o ta kow bee ke janko mogow ye o fle doron. O koson o be sebebaw tu ka o siri o yere ra, ka masirifenw siri o ta deregebaw senkoroyorow ra, ka o janya kosebe. ⁶ Ni o ka o wele domuniyorow ra, nafesigiyorow le ka di o ye; karansow* konu fana, sigiyorowumanw le ka di o ye. ⁷ O b'a fe mogow tow le ye olugu fo jamayorow ra, ka o wele ko: «An karamogo.» ⁸ Aw koni, aw kana a to mogow ye aw wele ko «karamogo», sabu karamogo kelenpe le be aw fe; aw bee ye jagon balemaw le ye. ⁹ Aw kana mogow si wele dugukolo kan yan ko aw «Fa». Sabu Fa kelenpe le be aw fe, aw Fa min be sankolo ra. ¹⁰ Aw kana a to mogow ye aw wele ko «Kuntigi», sabu Kuntigi kelen le be aw fe, Kirisita* lo. ¹¹ Aw bee ra mogoba, o ka kan ka ke aw ta baaraden ye. ¹² Mogow o mogow be a yere korota, Ala be o tigi majigi, nka mogow o mogow be a yere majigi, Ala be o tigi korota.»

¹³ «Bonu bena aw soru, aw sariya karamogow*, ani aw Farisi* flankafuw! Sabu aw be sankolo Masaya* datugu mogow ja; aw yere te don a ra, minw fana b'a fe ka don, aw t'a to olugu ye don.

¹⁴ «[Bonu bena aw soru, aw sariya karamogow, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be muso ce saninw borofenw bee domu. Aw be Ala daari ka men janko mogow ye aw korosi. O le koson, aw ta kiti bena gbeleya ka teme tow ta kan.]

¹⁵ «Bono bena aw sorɔ, aw sariya karamogow, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be tagamajanw ke siraw kan, ani ji kan yoro beɛ, mogɔ kelen koson, ka a ladon aw ta diina ra. Nka ni a donna fana, aw yere be a yeɛma ka a ke jahanamaden ye ka a juguya fo sipaga fla ka teme aw yere kan.

¹⁶ «Bono bena aw sorɔ, sabu aw minw fiyenna, aw ko aw be sira yira tow ra! Aw ko ni mogɔ ka kari Alabatosoba ra, ko o te jate, nka sanin min be Alabatosoba kono, ni mogɔ ka kari o ra, ko o le be jate. ¹⁷ Aw ta ye nalomanya ni fiyentoya le ye! Juman le ka bon? Sanin le ka bon wa, walama Alabatosoba min be sanin saninya, o le ka bon? ¹⁸ Aw ko fana ko ni mogɔ ka kari sarakajenifen* na, ko o te jate. Ko nka saraka min be sarakajenifen kan, ni i ka kari o ra, ko o le be jate. ¹⁹ Fiyentow fle! Juman le ka bon? Saraka le ka bon wa, walama sarakajenifen min be saraka saninya, o le ka bon? ²⁰ Ni i ka kari sarakajenifen na, fen o fen b'a kan, i karira fana o beɛ le ra. ²¹ Ni mogɔ min ka kari fana Alabatosoba ra, o tigi karira Alabatosoba ni a tigi Ala yere le ra fana. ²² Ni mogɔ min ka kari sankolo ra, o tigi karira Ala sigiyoro ni Ala yere le ra.

²³ «Bono bena aw sorɔ, aw sariya karamogow, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be aw ta nanko flaburumisɛnw beɛ kelen kelen yaga bo; nka min ka bon sariya* ra, terenninya, hina, ani kankelentigiya, aw te o ke. Aw tun ka kan ka kon o le ma, ka ko tow fana ke ka fara o kan. ²⁴ Aw minw fiyenna, aw ko aw be sira yira tow ra. Aw be ji sensen ko aw t'a fe hali limogɔ fitini ye sorɔ aw ta minji ra, k'a sorɔ fen min be teme ka taga aw kono, o be jogome bo bonya ra, nka aw be o kunu.

²⁵ «Bono bena aw sorɔ, aw sariya karamogow, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be jifiye ni minan kenemayoro ko k'a gbe, k'a sorɔ a kono fanin lo aw ta fen sonyaninw na, aw ka minw sorɔ tojori ni natabaya sababu ra. ²⁶ Aw Farisi fiyentow! Aw ye kon ka jifiye ni minan kononoyoro le saninya folo; o ko, a kenemayoro fana be saninya.

²⁷ «Bono bena aw sorɔ, aw sariya karamogow, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be i n'a fo o ka kaburukoro min kenemayoro mun k'a gbe ka ja, k'a sorɔ a kono fanin lo mogokolow, ani mogɔ suguya beɛ ra. ²⁸ Ayiwa, aw fana, kene ma, mogow be aw jate ko aw terennin lo, nka aw kono fanin lo flankafuya ni kojugu ra.

²⁹ «Bono bena aw sorɔ, aw sariya karamogow, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be ciraw ta kaburuw lo, mogɔ terennin minw sara, ka olugu ta kaburuw lalaga ka o ceɛa, ³⁰ k'a fo ko: <Ni an tun be an bemaw ta wagati ra, an tun tena fara o kan ka ciraw faga.>

³¹ O ra, aw yere le kera aw yere ta seerew ye ka aw yere jaraki, k'a yira ko minw ka ciraw faga, ko aw ye olugu ta denw le ye tigitigi. ³² Ayiwa, aw ye aw bemaw ta baara to laban sa! ³³ Aw sajuguw! Aw fononindenw! Aw bena bosi jahanama tooro ma cogo di? ³⁴ O koson ne bena ciraw, ani mogɔ hakiritigiw, ani karamogow ci aw fe. Aw bena dow gbengben yiri ra ka o faga, aw bena dow bugo ni gbeɛ ye aw ta karansow* kono, ka tugu o ko ka o tooro ka bo dugu do ra ka taga do were ra. ³⁵ O koson aw ka mogɔ o mogɔ faga gbansan dugukolo kan yan, olugu beɛ kelen kelen hake be aw kunna; k'a ta Abila* faga ma, ale min tun ye mogɔ terennin ye, ka na a bla Berekiya dence Jakariya faga ma; aw ka ale faga Alabatosoba ni sarakajenifen* ce. ³⁶ Can ra, ne b'a fo aw ye ko o fagaraw beɛ hake be bi mogow kan.»

*Yesu kumana Zeruzalemu ta ko ra
(Luka 13.34-35)*

³⁷ Yesu ko: «E, Zeruzalemu! Zeruzalemu! Ele min be ciraw faga, ani Ala be mogɔ minw ci i fe, i be olugu bon ni kabakuru ye ka o faga! Sipaga caman ne tun b'a fe ka i ta denw lajen, i ko siseba be a denw lajen a kaman koro cogo min na, nka aw ma son o ma. ³⁸ Sisan a fle, Ala bena aw ta so ke yoro lakolon ye; ³⁹ sabu ne b'a fo aw ye ko aw ja tena la ne kan tuun, fo lon min na aw bena a fo ko: <Min be nana Matigi Ala togo ra, dugawu ye ke o ye.> »

24

*Yesu ka Zeruzalemu ciko fo
(Marika 13.1-2; Luka 21.5-6)*

¹ Ayiwa, Yesu bora Alabatosoba kono minke, a tagato a ta karamogodenw gharara a ra k'a fo a ye ko a ye Alabatosoba locogo ni a ceɛa fle. ² Yesu ka o jaabi ko: «Aw ja be nin beɛ ra ke! Can ra ne b'a fo aw ye ko nin bonw beɛ bena cici, ka a kabakuruw beɛ yerege ka bo jogon kunna.»

*Yesu ka dunya laban ta toorokow fo
(Marika 13.3-13; Luka 21.7-19)*

* 23:35 23.35 Abila: Dow b'a fo ko Abeli.

³ Yesu tagara sigi Oliviyesunw kuru kan. A ta karamogodenw nana o danna ka na a pininka ko: «O kow bena ke wagati min na, ani i nawagati tagamasiyen ni dunupa labanwagati tagamasiyen fo an ye.»

⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ye aw yere korosi, aw kana a to mog'o si ye aw lafiri. ⁵ Sabu mog'o caman bena na ni ne togo ye, k'a fo ko olugu le Kisibaga* ye. O bena mog'o caman lafiri. ⁶ Aw bena kere mankanwen, ka kere kibaroyaw men. Aw hakiri kana jagami; sabu jagboya lo o kow ye ke. Nka o si te a laban ye folo. ⁷ Siya do bena wuri do were kama, jamana do bena wuri do were kama. Kongoba ni dugukoloyereyere bena ke yoro caman na. ⁸ Nka o bee bena ke toorow damina le ye, i n'a fo muso jigibagato ta tooro damina.»

⁹ «O bena aw mina ka aw di, janko o ye aw tooro; o bena aw faga. Siyaw bee bena aw koninya ne togo koson. ¹⁰ O bena ke sababu ye k'a to mog'o caman ye bo lanaya ra, ka jagon janfa, ani ka jagon koninya. ¹¹ Cira faninyafobaga caman bena wuri, ka mog'o caman lafiri. ¹² Jurumun cayakojugu fe, mog'o caman ta kanuya bena dogoya. ¹³ Nka ni mog'o min ka nin kow sonmina fo ka taga se a laban ma, o tigi be kisi. ¹⁴ Ala ta Masaya* Kibaro Diman* bena fo dunupa yoro bee ra, janko siyaw bee ye o seereya men. O ko, a laban be soro ka se.»

Fen haramunin ta tooro

(Marika 13.14-23; Luka 21.20-24)

¹⁵ «Ayiwa, Ala be fen haramunin min koninya, cira Daniyeli ka min ko fo, ni aw nana o siginin ye Alabatosoba konon (min be nin kumaw karan, o ye jija ka a koron lon)! ¹⁶ Ni o wagati sera ka mog'o min soro Zude mara ra, olugu ye bori ka taga kuruw fan fe. ¹⁷ Ni o wagati ka mog'o min soro biribon san fe, o tigi kana jigi ko a be tagara fen do ta bon konon. ¹⁸ Ni a kera ka mog'o min soro foro ra, o kana seko so konon ko a be taga a ta derege ta. ¹⁹ O lonw na bonon bena muso lasiritow soro, ani minw be sin dira denw ma.»

²⁰ «Aw ye Ala daari janko aw boriwagati kana ben neneba wagati ma, walama Nenekirilon* do ma. ²¹ Sabu a bena ke tooroba le ye, min jagon ma deri ka ye ban, kabini dunupa dantuma fo ka na se bi ma; a jagon fana tena ye tuun fiyewu. ²² Ni Ala tun ma o toorow wagati surunya, mog'o si tun tena kisi. Nka a ka o toorow wagati surunya a ta mog'o janawolomaninw koson. ²³ Ni do k'a fo aw ye ko: «A fe, Kisibaga* be yan,» walama ko: «A be yan fe yi,» aw kana la a ra. ²⁴ Sabu faninyafobaga dow bena wuri ko olugu le ye Kisibaga ye; cira faninyafobaga dow fana bena wuri. O bena tagamasiyenbaw, ani kabakow ke, janko ka hali Ala ta mog'o janawolomaninw lafiri, ni o tun be se ka ke. ²⁵ Ayiwa, ne koni ka aw lasomi ka ban.»

²⁶ «Ni dow ko: «A fe, Kisibaga be kongo konon!», aw kana taga yi; ni dow ko: «A dogora bon do konon!», aw kana la a ra. ²⁷ Sabu san be manamana cogo min na ka bo tereboyanfan na ka taga fo terebenyanfan na, Min kera Adamaden ye*, o nacogo bena ke ten le. ²⁸ Ni sogosu ka ke yoro min na, dugaw be lajen o yoro le ra.»

Yesu nacogo ka bo sankolo ra

(Marika 13.24-27; Luka 21.25-28)

²⁹ Yesu ko: «Ayiwa, o wagati toorow temenin ko, tere bena ke dibi ye, karo fana tena yeelen bo tuun; lolow bena bo sankolo ra ka benben. Sankolo ta sebayaw bena yuguyugu ka bo o no ra. ³⁰ O tuma ra, Min kera Adamaden ye*, mogow bena o ta tagamasiyen ye sankolo ra. Dugukolo gbaw bee bena kasi; Min kera Adamaden ye, o bena o nato ye sankabaw kan ka bo sankolo ra ni sebayaba ni nooroba ye. ³¹ O ko, burufyekanba bena bo; a bena a ta melekew ci ka na a ta mog'o janawolomaninw lajen ka bo dunupa fan naani na, ka a damina sankolo kun do ma ka taga a bla a kun do ra.»

Torosun ta karan

(Marika 13.28-31; Luka 21.29-33)

³² «Aw ye torosun cogo korosi, k'a to o ye aw karan: ni aw k'a ye ko a borow be nugura ka flaburuw bo tuma min na, aw b'a lon ko samiya surunyara. ³³ O cogo kelen na, ni aw nana a ye ko nin kow be kera tuma min na, aw y'a lon ko Min kera Adamaden ye* ko o nawagati le surunyara, ko a sera ka ban. ³⁴ Can ra, ne b'a fo aw ye ko bi mogow bee tena sa ka ban, fo nin kow bee ye ke ka dafa. ³⁵ Sankolo ni dugukolo bena teme, nka ne ta kuma tena teme fiyewu.»

Mog'o si te dunupa labanwagati lon

(Marika 13.32-37; Luka 17.26-30,34-36)

³⁶ Yesu ko: «Nin kow bena ke lon min na ni wagati min na, mog'o si te o lon; sankolo melekew t'a lon, Dence t'a lon; Fa Ala kelenpe le b'a lon. ³⁷ Min kera Adamaden ye*, sani o ye na, ko minw kera Nuho ta tere ra, o jagon le bena ke. ³⁸ Nuho ta tere ra, tuma

min na sanjiba tun ma na fɔlɔ, mɔgɔw tun bɛ domuni ni minni le ra, ka to ka furuw ke, ka o ta denw di furu ra. O tora o le ra fɔ lon min Nuho donna kurunba kɔnɔ. ³⁹ O ma sɔmi foyi ra, fɔ sanjiba nana, ka taga ni o bɛɛ ye. Min kera Adamaden ye*, ale ta nawagati ra a bɛna ke ten le. ⁴⁰ O tuma ra, cɛ fla bɛna ke kongo kɔnɔ ɲɔgɔn fɛ, kelen bɛna ta ka kelen to yi. ⁴¹ Muso fla bɛna ke mugusi ra ɲɔgɔn fɛ, kelen bɛna ta ka to kelen to yi. ⁴² O koson aw ye aw janto aw yɛrɛ ra, sabu aw Matigi bɛna na lon min na, aw ma o lon. ⁴³ Aw yɛrɛ ka a lon ko ni bontigi tun ka soncɛ nawagati lon su fɛ, a tun tena la ka sunɔgɔ k'a to soncɛ ye na a ta bonda kari ka don! ⁴⁴ O koson, aw fana ye labɛn, sabu aw tɛ miiri wagati min na, Min kera Adamaden ye*, ale bɛna na o wagati le ra.»

(Luka 12.41-48)

⁴⁵ «Ɔɲɔn le bɛna ke o baaraden terennin hakiriman ye sa, min matigice bɛna a bla a ta baaradenw kunna, janko a ye domuni di o ma a wagati ra? ⁴⁶ Ayiwa, o baaraden min matigice bɛna a sɔrɔ ko a bɛ o baaranuman kera, o baaraden ta bɛna ɲa. ⁴⁷ Can ra ne b'a fɔ aw ye, a matigice bɛna a sigi a borofɛnw bɛɛ kunna. ⁴⁸ Nka ni o baaraden ka ke baaradenjugu ye, ni a k'a miiri k'a fɔ ko: <Ne matigice bɛna mɛɛn ka sɔrɔ ka na>, ⁴⁹ ni a ka ke a baaradenɲɔgɔnw bugɔ ye, ka to ka domuni ke, ka minni ke ni dɔrɔtɔw ye, ⁵⁰ ayiwa, o baaradenjugu tɛ miiri lon min na, ani a tɛ wagati min lon, a matigice bɛna na ka na bara a ra o wagati le ra. ⁵¹ A bɛna a bugɔ kosebe, k'a gbɛn, k'a bla ni flankafuw ye. Kasi ni ɲiɲɲimi le bɛna ke o yɔrɔ ra.»

25

Sungurunin tan ta talen

¹ Ayiwa, o ko, Yesu ka talen dɔ la o ye; a ko: «Ala ta Masaya* bɛna ke i n'a fɔ sungurunin tan minw ka o ta fitinaw ta su fɛ ko o bɛ taga kɔɲɔcɛ kunbenyɔrɔ ra. ² O ra looru tun ye hakirintanw ye, tɔ looru tun ye hakiritigiw ye. ³ Ayiwa, hakirintanw ka o ta fitinaw ta, nka o ma turu ta o yɛrɛ boro. ⁴ Nka hakiritigiw ka o ta fitinaw ta ka turu dɔ ke minan dɔw kɔnɔ ka taga ni a ye o yɛrɛ boro. ⁵ Kɔɲɔcɛ nana mɛɛn, a tɛ nana minke, sunɔgɔ ka o sungurunin tan bɛɛ mina, o bɛɛ sunɔgɔra.

⁶ «Ayiwa, pɛrenkan nana bɔ su dugutarama fɛ ko: <Kɔɲɔcɛ ye, aw ye bɔ ka taga a kunbɛn!> ⁷ O sungurunin tan wurira ka o ta fitinaw labɛn. ⁸ Hakirintanw ko hakiritigiw ma ko: <Aw ye aw ta turu dɔ di an ma, ni o tɛ, an ta fitinaw bɛ ɲini ka faga dɛ!> ⁹ Nka hakiritigiw ko o ma ko: <Ɔn-ɔn, an ta turu tena se ka an bɛɛ labɔ, aw ye taga turufiyeerebagaw fɛ ka taga dɔ san.> ¹⁰ Ayiwa, ka o taganin to turusanyɔrɔ ra, kɔɲɔcɛ nana. Minw tun labɛnna, olugu donna ni kɔɲɔcɛ ye kɔɲɔbɔn kɔnɔ; o ka da sɔgɔ. ¹¹ O ko fɛ, sunguru tɔw nana; o ko: <An Matigice, an matigice, dayɛle an ye!> ¹² Nka matigice ka o jaabi ko: <Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko ne ma aw lon!> »

¹³ Yesu ko: «Aw ye aw janto aw yɛrɛ ra, sabu aw tɛ a lon lon, aw tɛ a wagati fana lon.»

Baaraden saba ta ko

(Luka 19.11-27)

¹⁴ Yesu ko: «Ala ta Masaya* bɛ i ko cɛ min tagato tagama ra, a ka a ta baaradenw wele ka na a ta wari karifa o ma. ¹⁵ A ka warigbɛ kɛmɛ looru di kelen ma, ka kɛmɛ fla di kelen wɛrɛ ma, ka kɛmɛ di sabanan ma; a ka o bɛɛ kelen kelen ta di o ma ka kaɲa ni o seko ye; o ko, a tagara. ¹⁶ Baaraden min tun ka warigbɛ kɛmɛ looru sɔrɔ, ale sinna ka baara ke ni a ta wari ye, ka warigbɛ kɛmɛ looru wɛrɛ sɔrɔ ka fara a ta kan. ¹⁷ Min tun ka warigbɛ kɛmɛ fla sɔrɔ, ale fana ka a ke o cogo kelen na, ka warigbɛ kɛmɛ fla wɛrɛ sɔrɔ ka fara a ta kan. ¹⁸ Nka warigbɛ kɛmɛ tun dira min ma, ale tagara dinga le sozi ka a matigice ta wari dogo yi.

¹⁹ «Ayiwa, a mɛɛnna, lon dɔ o baaradenw matigice nana; a ka o wele ka na jate ke. ²⁰ Min tun ka warigbɛ kɛmɛ looru sɔrɔ, ale nana ni warigbɛ kɛmɛ looru wɛrɛ ye, k'a fɔ ko: <Ne matigice, i tun ka warigbɛ kɛmɛ looru le karifa ne ma, nka kɛmɛ looru wɛrɛ fle nin ye; ne ka o le sɔrɔ.>

²¹ «A matigice ko a ma ko: <O ɲana; i kera baaradenɲuman ye, ani lanamɔgɔ. Fɛn fitini le dira i ma, nka i kera lanamɔgɔ ye o ra. Sisan ne bɛna caman karifa i ma. Na, i ni i matigice ye ɲagari ɲɔgɔn fɛ.>

²² «Ayiwa, baaraden min tun ka warigbɛ kɛmɛ fla sɔrɔ, ale fana nana a matigice fɛ k'a fɔ a ye ko: <Ne matigice, i tun ka warigbɛ kɛmɛ fla le karifa ne ma, nka warigbɛ kɛmɛ fla wɛrɛ fle nin ye. Ne ka o le sɔrɔ.>

²³ «A matigice ko a ma ko: <O ɲana; i kera baaradenɲuman ye, ani lanamɔgɔ. Fɛn fitini le dira i ma, nka i kera lanamɔgɔ o ra. Sisan ne bɛna caman karifa i ma. Na, i ni i matigice ye ɲagari ɲɔgɔn fɛ.>

²⁴ «Ayiwa, baaraden min tun ka warigbe keme dɔɔn sɔɔ, ale nana a fɔ ko: <Ne matigice, ne tun ka a lon ko ele ye mɔgɔ jusukungbelen le ye. I ma siman min dan, i be o kan; i ma foro min sene, i be o siman tige. ²⁵ O le koson ne siranna, ne tagara dinga le sogi ka i ta wari dogo yi. I ta wari ye nin ye, a mina.>

²⁶ «A matigice ko a ma ko: <Ele baaradenjugu, salibagato. I k'a lon ko ne ma siman min dan ko ne be o kan, ko ne ma foro min sene ko ne be o siman tige; ²⁷ mun na i ma taga ne ta wari bla waribon na? Ni o tun kera, ne kɔseginin, ne tun bena ne ta wari ta, ka tɔnɔ sɔɔ ka fara a kan!> ²⁸ A ko mɔgɔw ma ko o ye a ta warigbe keme bɔsi a ra, k'a di warigbe waga kelen tigi ma. ²⁹ A ko: <Sabu dɔ be min fe, dɔ were bena di o le ma, a ta be caya; nka dɔ te min fe, hali fitini min b'a fe, o bena bɔsi a boro.> ³⁰ A ko: <Aw ye baaradenkolon firi kene ma dibi ra yi; kasi ni jinɔnima le bena ke o yɔɔ ra.> »

Ala ta kiti

³¹ Yesu ko: «Min kera Adamaden ye*, ni o nana sigi a ta masaya ra lon min na ni melekew be ye, o lon na a bena sigi a ta masasiginan nɔɔɔroman kan. ³² Siyaw be bena lajen a ja kɔɔ. A bena o woloma ka bɔ ɔɔɔn na, i ko sagagbenbaga be sagaw ni baw woloma ka bɔ ɔɔɔn na cogo min na. ³³ A bena sagaw bla a kininboroyanfan fe, ka baw bla a numanboroyanfan fe.

³⁴ «Minw be a kininboroyanfan fe, Masace bena a fɔ olugu ye ko: <Aw ye na, ne Fa Ala ta baraka be aw minw kan. Ala ka Masaya* min laben kabini dunuɔa jusigiwagati ra, aw ye o Masaya cen ta. ³⁵ Sabu kɔngɔ ka ne mina, aw ka domuni di ne ma, jimnlogɔ ka ne sɔɔ, aw ka ji di ne ma. Ne tun ye lonan ye, aw ka ne lajigi aw ta so. ³⁶ Ne fari lakolon tun lo, aw ka fani don ne ra. Ne tun man kene, aw ka aw janto ne ra. Ne tun be kaso ra, aw tagara ne fle.>

³⁷ «O tuma, o mɔgɔ terenninw bena a jaabi ko: <Matigi, lon juman anw ka ele kɔngɔ ye, ka domuni di i ma? Lon juman fana anw ka ele minlogɔ ye, ka ji di i ma? ³⁸ Lon juman anw ka ele ye lonanya ra ka i lajigi an ta so? Walama lon juman anw ka i fari lakolon ye ka fani don i ra? ³⁹ Lon juman anw ka i banabagato ye, walama k'a men ko i be kaso ra, an ka taga i fle?>

⁴⁰ «Masace bena olugu jaabi ko: <Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni aw ka o kɔpuman ke ne balemaw be ra fitini dɔ ye, o tuma aw ka o ke ne yere le ye.>

⁴¹ «O ko, minw be a numanboroyanfan fe, masace bena a fɔ olugu ye ko: <Aw ye bɔ ne kɔɔ, aw mɔgɔ danganinw! Aw ye taga tasuma fagabari ra, tasuma min lalagara Setana ni a ta melekew ye! ⁴² Sabu kɔngɔ ka ne mina, aw ma domuni di ne ma. Minlogɔ ka ne sɔɔ, aw ma ji di ne ma. ⁴³ Ne tun be lonanya ra, aw ma son ka ne lajigi aw ta so. Aw ka ne fari lakolon ye, aw ma son ka fani don ne ra. Ne tun man kene, ne tun be kaso ra, nka aw ma taga ne fle.>

⁴⁴ «Ayiwa, olugu fana bena Matigi jaabi ko: <Matigi, lon juman le an ka i kɔngɔ ye, ka i minlogɔ ye, ka i ye lonanya ra, ka i fari lakolon ye, ka i banabagato ye, walama ka i ye kaso ra, an ka ban an ma foyi ke i ye?> ⁴⁵ Masace bena olugu fana jaabi ko: <Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni aw ma o kɔpuman ke ne balemaw be ra fitini di ye, o tuma aw m'a ke ne yere le ye.> ⁴⁶ Ayiwa, olugu bena taga to tɔɔɔ banbari ra; nka mɔgɔ terenninw be taga to panamanya banbari ra.»

26

Mɔgɔw ka janfa siri Yesu kama

(Marika 14.1-2; Luka 22.1-2; Yuhana 11.45-53)

¹ Yesu banna o kumaw be ra tuma min na, a ko a ta karamɔgodenw ma ko: ² «Aw k'a lon ko a to ye tere fla Jonyaban panagbe* be se. Min kera Adamaden ye*, o bena o don mɔgɔw boro, o bena a gbengben yiri ra.»

³ Ayiwa, o wagati ra sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekɔɔɔbaw tagara ɔɔɔn ye sarakalasebagaw kuntigiba Kayife ta lu kɔnɔ. ⁴ O k'a latige ko o bena Yesu mina ceguya ra, k'a faga. ⁵ Nka o ko, ko a ko man kan ka ke panagbe wagati ra, ko ni o te, mɔgɔw bena muruti.

Muso dɔ ka turu kasadiman ke Yesu kun na

(Marika 14.3-9; Yuhana 12.1-8)

⁶ Ayiwa, Yesu tun be Betani, kunatɔce Simɔn ta bon kɔnɔ. ⁷ Muso dɔ nana gbara Yesu ra. Daganin cekumanba dɔ tun be a boro, o tun fara turu kasadiman songɔgbelen dɔ ra. Ayiwa, ka Yesu to domuni na, muso ka turu kasadiman ke Yesu kun na. ⁸ Karamɔgodenw ka o ye minke, olugu dimina; o ko: «Nin cenri kun ye mun ye? ⁹ Nin turu tun be se ka fiyeere songɔba ra, ka o wari di fagantanw ma.» ¹⁰ Yesu bora o ko kala ma; a ko o ma

ko: «Mun koson aw be nin muso jusu kasira? A ka kewalepuman le ke ne ye. ¹¹ Sabu fagantanw koni, olugu be ni aw ye yan wagati bee; nka ne tena to ni aw ye yan wagati bee de! ¹² A ka turu kasadiman ke ne fari kan, ka ne laben ne ta sutarari kama. ¹³ Can ra ne b'a fo aw ye ko ni nin Kibaro Diman* waajuri kera yoro o yoro dununa koni, nin muso ka min ke, o ko fana bena lakari, ka mogow hakiri jigi a ra.»

Zudasi ka Yesu janfa

(Marika 14.10-11; Luka 22.3-6)

¹⁴ O tuma karamogoden tan ni fla ra kelen min togo ye ko Zudasi Sikariyoti, ale tagara sarakalasebagaw* kuntigiw fe. ¹⁵ A ko o ma ko: «Ni ne ka Yesu don aw boro, aw bena mun le di ne ma?» O ka warigbe bisaba di a ma. ¹⁶ K'a ta o wagati ra, Zudasi ka ke cogo do jini ye, a bena Yesu soro ka a don o boro cogo min na.

Jonyaban janagbe ta domuni

(Marika 14.12-21; Luka 22.7-14,21-23; Yuhana 13.21-30)

¹⁷ Ayiwa, Burufunubari janagbe* tere folo, karamogodenw nana Yesu pininka ko: «I b'a fe an ye taga Jonyaban janagbe domuni laben i ye min le?» ¹⁸ Yesu ka mogow do yira o ra, ko o ye taga o tigi fe dugu koni, ka taga a fo a ye ko: «An karamogo ko, ko ale ta wagati surunyara, ko a b'a fe ka na Jonyaban janagbe ke i fe, ale ni a ta karamogodenw.» ¹⁹ Yesu ka min fo, karamogodenw k'a ke ten. O tagara domuni laben. ²⁰ Tere benna minke, a ni a ta karamogoden tan ni fla sigira domuni na.

²¹ Ka Yesu ni a ta karamogodenw to domuni na, a ko o ma ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko aw ra kelen bena ne janfa.» ²² Karamogodenw jusu kasira kosebe. O bee kelen kelen ko a ma ko: «Matigi, ne lo wa?» ²³ Yesu ko: «Mogow min boro ni ne boro be minan koni jagon fe, o tigi le bena ne don mogow boro. ²⁴ Min kera Adamaden ye*, o bena sa, i ko a sebera a ta ko ra Kitabu koni cogo min na. Nka mogow min bena ke sababu ye k'a janfa, bono bena o tigi soro. O tigi worobariya le tun ka fisa a ma.» ²⁵ Zudasi, min tun ye a janfabaga ye, ale fana ka kuma ta; a ko: «An karamogo, ne lo wa?» Yesu ko a ma ko: «I yere le k'a fo.»

Jenrogonya domuni

(Marika 14.22-26; Luka 22.15-20; Korantikaw folo 11.23-25)

²⁶ Ayiwa, ka o to domuni na, Yesu ka buru ta, ka baraka la Ala ye, k'a tigtige k'a di karamogodenw ma, k'a fo o ye ko: «Aw y'a mina ka a domu; nin ye ne farikolo le ye.» ²⁷ O ko, a ka jifiye ta; rezenji tun b'a koni. A ka baraka la Ala ye, ka a di o ma, k'a fo o ye ko: «Aw bee ye do min; ²⁸ sabu nin ye ne jori le ye, Ala ta jenrogonya* jori min bonna mogow caman koson, ka o ta jurumunw yafa. ²⁹ Ne b'a fo aw ye ko ne tena rezenji min tuun fiyewu, fo lon min na ne bena a min ni aw ye ne Fa ta Masaya* ra tuun, cogo were ra.» ³⁰ Ayiwa, o ka Alatandodankiri dow la, ka wuri ka taga Oliviyesunw kuru kan.

Yesu ko Piyeri bena ban ale ra

(Marika 14.27-31; Luka 22.31-34; Yuhana 13.36-38)

³¹ Ayiwa, Yesu k'a fo karamogodenw ye ko: «Ne ta ko bena ke sababu ye k'a to aw bee ye bori ka ne to bi su fe; sabu a sebera Kitabu koni, ko: «Ne bena sagagbenbaga faga, sagaw bee bena janjan.» »

³² Yesu k'a fo tuun ko: «Nka ni ne nana kunu ka bo saya ra, ne bena taga aw koni Galile.» ³³ Ayiwa, Piyeri ka kuma ta, k'a fo Yesu ye ko: «Hali ni tow bee borira ka i to, ne koni tena bori ka i to fiyewu!» ³⁴ Yesu ko a ma ko: «Can ra, ne b'a fo i ye ko bi su nin na yere, sani dondo ye kasi, ele bena a fo mogow ye fo sinaga saba ko i ma ne lon.» ³⁵ Piyeri ko: «Hali ni a kera ko ne bena sa ni i ye le, ne tena son k'a fo ko ne ma i lon.» Karamogoden tow bee ka o kuma kelen fo.

Yesu ni karamogodenw tagara Zetisemane

(Marika 14.32-42; Luka 22.39-46)

³⁶ O ko, Yesu tagara ni a ta karamogodenw ye yoro do ra, min togo ye ko Zetisemane. A ko o ma ko: «Aw ye sigi yan, ne bena gbara ja fe ka taga Ala daari.» ³⁷ A tagato, a tagara ni Piyeri ni Zebede dence fla ye. Jusukasi ka ke a soro ye, k'a nin tooro kosebe. ³⁸ A k'a fo o ye ko: «Ne nin tooronin lo kosebe, fo k'a ke i ko ne bena sa. Aw ye to yan, ka to jana ni ne ye.»

³⁹ A tagara ja fe donin. A ka a kinbiri ghan ka a ja biri dugu ma, ka Ala daari; a ko: «Ne Fa, ni a tun be se ka ke ko nin tooro kana ne soro! Nka o bee n'a ta, ne yere sago kana ke fo ele sago.»

⁴⁰ O ko, a sekora ka na karamogodenw korɔ, ka na a sorɔ ko olugu be sunogora. A ko Piyeri ma ko: «Piyeri, aw ma se ka to pana ka hali wagati kelen ke ni ne ye! ⁴¹ Aw ye to pana ka Ala daari, janko Setana kana aw nege ka aw bla kojugu ra. Konuman miiriya be mogɔ konɔ, nka a farisogo baraka ka dogɔ.»

⁴² O ko, a bora o korɔ a sijnaga flanan na ka taga Ala daari tuun, ko: «Ne Fa, ni a te se ka ke ko nin torɔ ye mabo ne ra fiyewu, fo a ye ne sorɔ le, o tuma i sago ye ke.»

⁴³ A sekora tuun ka na a sorɔ o be sunogora, sabu sunogɔ tun ka o padenw gbiriya. ⁴⁴ A bora o korɔ ka taga a sijnaga sabanan na. A tagara Ala daari ka seko o kuma kelen kan tuun.

⁴⁵ A sekora ka na karamogodenw korɔ tuun, k'a fo o ye ko: «Aw be sunogora ka aw yere laganfiya le wa? Ayiwa, wagati surunyara; Min kera Adamaden ye*, o bena don jurumunkebagaw boro. ⁴⁶ Aw ye wuri an ye taga! Ne janfabaga nato ye nin ye!»

Yahudiyaw nana Yesu minayɔrɔ ra

(Marika 14.43-50; Luka 22.47-53; Yuhana 18.3-12)

⁴⁷ Ka Yesu to kuma ra, a ta karamogoden tan ni fla ra kelen min togɔ ye ko Zudasi, ale nana; jamaba tun b'a ko; kerekemuruw, ani berew tun be o boro. Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekorobaw le tun ka o ci. ⁴⁸ Zudasi min tun kera Yesu janfabaga ye, ale tun ka tagamasiyen do yira Yesu minabagaw ra; a ko: «Ni aw nana a ye ko ne ka mogɔ min fo ni kanuyafori ye, ale lo; aw y'a mina.» ⁴⁹ O sera minke dorɔn, Zudasi gbarara Yesu ra k'a fo, ko: «An karamogɔ, i ni su.» A ka Yesu fo ni kanuyafori ye.

⁵⁰ Yesu ko a ma ko: «Ce, i nana min kama, o ke.» O tuma mogow kera Yesu kan, ka a mina. ⁵¹ Yesu ta karamogoden minw tun be ni a ye, o ra kelen ka a ta muru sama ka bo, ka sarakalasebagaw kuntigiba ta jonce toro kelen caron ka bo yi. ⁵² Yesu ko o karamogoden ma ko: «I ta muru don a no ra yi; sabu mogɔ o mogɔ be muru ta, o tigi be halaki muru sababu le ra. ⁵³ Ele b'a miiri ko ne te se ka ne Fa wele ko a ye melekew ci ne ma sisan, minw ka ca ni meleke jamakuruba tan ni fla ye sisan wa? ⁵⁴ Nka ni o kera, o tuma a sebera ko ko minw ka kan ka ke, olugu bena ke k'a dafa cogo di?»

⁵⁵ O wagati ra, Yesu ko jama ma ko: «Aw nana ne ko ni berew ni kerekemuruw ye ko aw bena ne mina, k'a ke i ko ne ye benkanikebaga le ye. K'a sorɔ ne tun be sigi ka mogow karan Alabatosoba konɔ lon bee, aw ma se ka ne mina. ⁵⁶ Nka nin kow bee kera janko ciraw tun ka ko minw sebe, o ye ke can ye.»

O tuma karamogodenw bee borira ka a kelen to.

O tagara ni Yesu ye kitiitigeyɔrɔ ra

(Marika 14.53-65; Luka 22.54-55,63-71; Yuhana 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Yesu minabagaw tagara ni a ye sarakalasebagaw kuntigiba* Kayife fe yi. Sariya karamogow* ni cekorobaw tagara jɔgon lajen yi. ⁵⁸ Piyeri tora yorɔjan, a be tugura o ko, fo ka taga se sarakalasebagaw kuntigiba ta lu ma. A donna ka sigi ni lu korosibagaw ye, k'a fe a ko bena laban cogo min na.

⁵⁹ Sarakalasebagaw kuntigiw, ani Yahudiyaw ta kitiitigebagaw ta jenkuru mogow bee tun be kuma do jinina Yesu kama min be se ka ke a fagasababu ye. ⁶⁰ Seere faninyafobaga caman nana o ta fo; nka o ma Yesu fagasababu sorɔ o si ra. A laban, mogɔ fla ko: ⁶¹ «A ko ale be se ka Alabatosoba ci ka a lo kokura tere saba konɔ.» ⁶² Sarakalasebagaw kuntigiba wurira ka lo, k'a fo Yesu ma ko: «Mogow be kuma minw fora i kama, i ko di o ra?» ⁶³ Yesu jera. Sarakalasebagaw kuntigiba ko a ma ko: «Ne b'a fe i ye kari Ala panaman togɔ ra k'a fo an ye ni ele le ye Kisibaga* ye, ani Den min bora Ala ra*.»

⁶⁴ Yesu ka a jaabi ko: «I yere le k'a fo. Nka o dorɔn te, ne b'a fo aw ye ko k'a ta bi ra, Min kera Adamaden ye*, aw bena o signin ye Sebeetigi Ala kininboroyanfan fe, o ko, aw bena a nato ye sankaba kan ka bo sankolo ra.»

⁶⁵ O fora minke, sarakalasebagaw kuntigiba dimina fo ka a yere ta derege mina ka a faran; a ko: «A ka Ala togɔ cen. An mako te mogɔ si ta seereya ra tuun! Aw yere ka a ta Alatogocenkuma men ka ban! Aw ta miiriya ye juman ye?» ⁶⁶ Mogow ko: «A ka kan ka faga le!» ⁶⁷ O ka ke daji tu ye a pada kan, ka a bugɔ ni borokuruw ye. Dow k'a fata, k'a fo a ye ko: ⁶⁸ «Kisibaga, min ka i bugɔ, o togɔ lon k'a fo an ye!»

Piyeri ko a ma Yesu lon

(Marika 14.66-72; Luka 22.56-62; Yuhana 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Ayiwa, Piyeri tun signin be lu konɔ. Baaradenmuso do gbarara a ra, k'a fo a ye ko: «Ele fana tun be ni Yesu Galilekace ye.» ⁷⁰ Nka Piyeri banna ka lo a ra mogow bee na na. A ko muso ma ko: «Ne ma i ta kuma faamu.» ⁷¹ O ko, Piyeri ka ke taga ye luda fan na. Baaradenmuso do were k'a ye minke, ale k'a fo mogow ye o yorɔ ra ko: «Ce nin tun be

ni Yesu Nazaretikace ye!» ⁷² Piyeri banna tuun ka lo a ra. A karira ko ale te. A ko: «Ne yere ma ce nin lon.» ⁷³ Dɔɔnin kera tuun, mɔgo minw tun be o yoro ra, olugu gbarara Piyeri ra k'a fo a ye ko: «Sigiya t'a ra, ele fana ye Yesu ta mɔgo do le ye; i kumacogo le b'a yira.» ⁷⁴ O tuma Piyeri karira fo k'a yere danga; a ko: «Ne ko ne te ce nin lon.» O yorɔnin bee ra, dondo kasira. ⁷⁵ O tuma Yesu tun ka kuma min fo, Piyeri hakiri jigira o ra, ko: «Sani dondo ye kasi, ele bena a fo sijaga saba ko i ma ne lon.» Piyeri bora kene ma ka taga kasi kosebe.

27

O ka kiti ben Yesu kan

(Marika 15.1; Luka 23.1-2; Yuhana 18.28-32)

¹ Ayiwa, sogomada joona fe sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekorobaw bee tagara nɔgon ye Yesu kama, janko k'a faga. ² O k'a mina k'a siri, ka taga ni a ye jamanatigi Pilati fe.

Zudasi ka a yere faga

(Kewalew 1.18-19)

³ Ayiwa, Zudasi, min tun ka Yesu janfa, ale nana a ye ko o ka kiti ben Yesu kan ko a ye faga minke, a nimisara. O tun ka warigbe bisaba min di a ma, a sekora ka taga o di sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekorobaw ma. ⁴ A ko: «Ne ka jurumun ke, sabu mɔgo min ma kojugu ke, ne ka o janfa k'a don aw boro.» O k'a jaabi ko: «Anw ta mun le be o ra tuun? O ye i yere ta ko le ye.»

⁵ Zudasi ka wari firi Alabatosoba konɔ, ka taga a yere kan don juru ra ka a yere faga.

⁶ Sarakalasebagaw kuntigiw ka wariw tomotomo. O ko: «Nin wari man kan ka bla Alabatosoba kesu konɔ, sabu mɔgofaga sara lo.» ⁷ O kumana ka na ben kelen ma; o tagara dagalalagabaga ta foro san ni o wari ye, ka o ke lonanw ta kaburulo ye. ⁸ O le koson fo ka na se bi ma, o foro togo lara ko mɔgofaga foro. ⁹ Cira Yeremi tun ka kuma min fo, o kuma kera can ye o cogo le ra, ko:

«O ka warigbe bisaba ta, Izirayelimogow ka o jate ka o ke mɔgo songo ye,

¹⁰ ka o di dagalalagabaga ma a ta foro songo ye, i n'a fo Matigi tun k'a fo ne ye cogo min na.»

O tagara ni Yesu ye Pilati fe

(Marika 15.2-5; Luka 23.3-5; Yuhana 18.33-38)

¹¹ O tagara ni Yesu ye jamanatigi fe. Jamanatigi ka a pininka ko: «Ele le ye Yahudiyaw ta masace ye wa?» Yesu ko: «I k'a fo cogo min na, ne lo.» ¹² Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekorobaw ka Yesu jaraki fen o fen na, Yesu ma o jaabi o si ra. ¹³ O tuma Pilati ko Yesu ma ko: «O be i jarakira ko minw bee ra, i te o mena wa?» ¹⁴ Yesu ma Pilati jaabi a ta kuma si ra; o ko ka Pilati kabakoya kosebe.

Yesu fagako latigera

(Marika 15.6-15; Luka 23.13-25; Yuhana 18.39-19.16)

¹⁵ Ayiwa, san o san, Jonyaban panagbe* ra, jamanatigi tun be deri ka kasoden kelen labla. Ni jama tun ko a ye min labla, a tun be o le labla. ¹⁶ Ayiwa, o y'a soro kasoden do tun be kaso ra, min togo tun ye Barabasi; mɔgow bee tun be ale ta kojuguw kala ma. ¹⁷ Pilati kumana jama fe; a ko: «Ayiwa, aw b'a fe ne ye jon kelen le bla? Barabasi wa, walama Yesu min be wele ko Kisibaga*?» ¹⁸ Pilati tun k'a lon ko pangboya doron le koson o ka Yesu mina ka na ni a ye ale fe. ¹⁹ Ayiwa, ka Pilati siginin to kititigeyoro ra, a muso ka mɔgo ci a fe ka taga a fo a ye ko: «I kana a to ko do ye don ele ni nin mɔgo terenin ce de; sabu ne tocora siko ra su fe kosebe a koson.»

²⁰ Nka sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekorobaw ka jama kononosu, ko o y'a fo Pilati ye ko a ye Barabasi labla, ka Yesu faga. ²¹ Jamanatigi ka o pininka tuun, ko: «Nin mɔgo fla ra, aw b'a fe ne ye jon kelen le labla?» O ko: «Barabasi!» ²² Pilati ko: «O tuma, Yesu min be wele ko Kisibaga, aw ko ne ye ale ke cogo di?» O bee k'a jaabi ko: «A gbengben yiri ra!» ²³ Jamanatigi ko: «O tuma a ka kojugu juman le ke?» O belen ka do fara o perenkan kan, ko: «A ye gbengben yiri ra!» ²⁴ Pilati nana a ye ko ale ta kuma tena foyi ja minke, ko jama mankan fana be bonyara ka taga ja, a ka ji ta ka a tege fla ko jama bee ja na, k'a fo o ye ko: «Ayiwa, ne nin te nin mɔgo terenin fagari ra ni aw ye. A ko be aw yere le boro.» ²⁵ Jama bee ko: «Onhon, an sonna. A hake ye ben anw ni an denw kan.» ²⁶ O ra, Pilati ka Barabasi labla o ye. A k'a to o ka Yesu bugo ni gbene ye, ka soro k'a di o ma ko o ye taga a gbengben yiri ra.

*Sorasiw ka Yesu tɔɔrɔ**(Marika 15.16-20; Yuhana 19.2-3)*

²⁷ Jamanatigi ta sorasiw tagara ni Yesu ye jamanatigi ta bonba kɔnɔ. O nana ni sorasiw ta jɛnkuru bɛɛ ye ka na a lamini. ²⁸ O ka a yɛrɛ ta faniw bɔ a ra ka deregeba wulenman dɔ don a ra. ²⁹ O ka nani dan ka o kɛ i ko masafugula, ka o biri a kun na, ka a kininboro kɛ ka kalama dɔ mina. O kɔ, o ka o kinbiri gban a kɔrɔ k'a logɔbɔ, ko: «Yahudiyaw ta masace, an bɛ i fora!» ³⁰ O ka kɛ daji tu ye a kan, ka kalama mina a boro ka a bugɔ ni a ye a kun na. ³¹ O k'a logɔbɔ ka ban tuma min na, o ka deregeba bɔ a ra, ka a yɛrɛ ta faniw don a ra tuun, ka bɔ ni a ye ka taga a gbɛngben yiri ra.

*O ka Yesu gbɛngben yiri ra**(Marika 15.21-32; Luka 23.26-43; Yuhana 19.17-27)*

³² O bɔtɔ, o benna ni Sirenikace dɔ ye, min tɔgɔ tun ye ko Simɔn. O ka ale jagboya ko a ye Yesu ta gbɛngbenyiri* ta. ³³ O tagara se yɔrɔ dɔ ra, min tɔgɔ ye ko Goligota, o kɔrɔ ye ko Kunkolo yɔrɔ. ³⁴ O sera yi minke, o ka fla kunaman dɔ jagami duven na ka o di Yesu ma; a ka a nɛnɛ minke, a ma sɔn ka a min.

³⁵ Yesu gbɛngbennin kɔ yiri ra, o ka kara la ka a ta faniw tarantaran nɔgɔn na. [O kera minke, cira tun ka kuma min fɔ, o kera can ye, ko:

«O ka ne ta faniw taran nɔgɔn na,
ka kara la ne ta deregeba kɔsɔn.»]

³⁶ O kɔ, o sigira ka to k'a kɔrɔsi.

³⁷ O tun ka kuma dɔ seɓe yiri dɔ kan a kunkolo kunna, k'a fagakun yira. O tun k'a seɓe ko: «Nin ye Yesu ye, Yahudiyaw ta masace.» ³⁸ O ka benkannekeɓaga fla fana gbɛngben ni a ye yiri dɔw kan, kelen bɛ a kininboroyanfan na, kelen bɛ a numanboroyanfan na. ³⁹ Tɛmɛɓagaw tun b'a flera, k'a neni, ka o kun kɔmi a ra, ⁴⁰ k'a fɔ a ma ko: «Ele min ko i bɛ se ka Alabatosoba ci, ka a lo kokura tere saba kɔnɔ, ayiwa, i yɛrɛ kisi sisan sa! Den min bɔra Ala ra*, ni ele lo, o tuma jigi ka bɔ gbɛngbenyiri ra!» ⁴¹ Sarakalaseɓagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw*, ani cɛkɔrɔɓaw fana tun bɛ a logɔbɔra, k'a fɔ ko: ⁴² «A ka tɔw kisi, nka a tɛ se ka a yɛrɛ kisi! Ni a ko a ye Izirayeli* ta masace ye, o tuma a ye jigi ka bɔ yiri ra! Ni a jigira, an bɛ la a ra.» ⁴³ O ko: «A ko a ka a yɛrɛ karifa Ala ma. Ayiwa, ni can lo ko Ala bɛ a kanu, a ye a kisi sisan kɛ; sabu a yɛrɛ da le k'a fɔ ko Den min bɔra Ala ra*, ko ale lo.» ⁴⁴ Benkannekeɓaga fla minw tun gbɛngbenna ni a ye, olugu fana tun bɛ a nenina o cogo kelen na.

*Yesu sara gbɛngbenyiri kan**(Marika 15.33-41; Luka 23.44-49; Yuhana 19.28-30)*

⁴⁵ Ayiwa, tere sera kuncɛ tuma min na, dibi barara ka don jamana fan bɛɛ ra fɔ ka taga wulada surunya. ⁴⁶ Wulada surunyara minke, Yesu pɛrenna ni fanga ye, k'a fɔ ko: «Heli, Heli, lama sabakatani?» O kɔrɔ le ye ko: «Ne tigi Ala, ne tigi Ala, mun na i ka ne kelen to?» ⁴⁷ Mɔgɔ minw tun bɛ o yɔrɔ ra, olugu ka o mɛn minke, o ko: «A bɛ cira Iliya* le wɛlɛra!» ⁴⁸ O yɔrɔnin bɛɛ, o ra kelen borira ka taga fu dɔ ta, ka o su minnifen kumunin dɔ ra, ka a dulon kalama dɔ ra, ka na o la Yesu da ra ko a ye a sɔnsɔn. ⁴⁹ Tɔw ko: «A to yi, an y'a flɛ, an cira Iliya bɛna na a kisi.» ⁵⁰ Yesu ka kulekanba ci tuun, ka sa. ⁵¹ O yɔrɔnin bɛɛ ra, Alabatosoba cɛtigefani faranna fla ye, k'a ta san fɛ ka na se fɔ dugu ma. Dugukolo yɛrɛyɛrɛra, faraw cira. ⁵² Kaburuw dayɛlɛra, mɔgɔ saninman caman suw kununa; ⁵³ o bɔra kaburuw kɔnɔ Yesu kununin kɔ, ka don Zeruzalɛmu dugu kɔnɔ. Mɔgɔ caman ka o ye.

⁵⁴ Sorasikuntigi ni sorasi tɔ minw tun bɛ Yesu kɔrɔsira, olugu ka o ye minke, ka dugukoloyɛrɛyɛrɛ ye, o siranna kɔsɛbɛ. O ko: «Can ra, Den min bɔra Ala ra*, nin cɛ lo.» ⁵⁵ Muso caman tun lɔnin bɛ yɔrɔjan ka flɛri ke. Olugu le tun tugura Yesu kɔ kabini Galile mara ra, ka a demɛ baara ra. ⁵⁶ Mariyamu Magidalakamuso, ale tun bɛ o ra, ani Yakuba ni Yusufu bamuso Mariyamu, ani Yakuba ni Yuhana bamuso.

*O ka Yesu sutara**(Marika 15.42-47; Luka 23.50-56; Yuhana 19.38-42)*

⁵⁷ Wulada sera minke, cɛ nafɔrotigi dɔ nana ka bɔ Arimate; a tɔgɔ tun ye ko Yusufu. Ale fana tun ye Yesu ta karamɔgɔden dɔ ye. ⁵⁸ A tagara Pilati fɛ ka taga Yesu su daari a fɛ. Pilati sɔnna ko o ye a di a ma. ⁵⁹ Yusufu tagara Yesu su ta, ka a kasanke ni fanikura dɔ ye, ⁶⁰ ka taga a don kaburukura dɔ kɔnɔ; Yusufu yɛrɛ le tun ka o kaburu sogi fara ra a yɛrɛ tɔgɔ ra. O ka Yesu su la kaburu kɔnɔ, ka kabakuruba dɔ kolonkolon ka o kɛ ka kaburu datugu, ka taga. ⁶¹ Mariyamu Magidalakamuso, ani Mariyamu tɔ kelen, olugu tun siginin bɛ ka o pasin kaburu ma.

* 27:47 27.47 Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli.

Yesu ta kaburu kɔrɔsiko

⁶² Ayiwa, o dugusagbe, Yahudiyaw tun be o ta Nenekirilon* janagbe laben lon min na, o lon dugusagbe, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Farisiw* korira ka taga Pilati fe. ⁶³ O tagara a fo Pilati ye ko: «An matigice, an hakiri b'a ra ko mogolafribaga nin tun k'a fo ko ni ale sara, ko tere saba ko a bena kunu. ⁶⁴ A to sorasiw ye taga kaburu kɔrɔsi ka se fo tere saba, janko a ta karamogodenw kana na taga a su ta ka a dogo, k'a fo mogow ye ko a kununa. O lafiriri bena juguya ka teme ale yere ta kan.» ⁶⁵ Pilati ko: «Aw ye sorasi dow ta, cogo min ka aw diya, aw ye taga a kɔrɔsi ten.» ⁶⁶ O tagara no bla kaburu da ra, ka sorasi dow bla ko o ye kaburu kɔrɔsi ka ja.

28*Meleke ka Yesu kunuko fo muso dow ye*

(*Marika 16.1-10; Luka 24.1-12; Yuhana 20.1-10*)

¹ Nenekirilon* temenin ko, logokun tere folo sogomada jooa fe, Mariyamu Magidalakamuso, ani Mariyamu to kelen, olugu fla tagara ko o be taga kaburu fe. ² O wagati kelen na, dugukolo barara ka yereyere ni fanga ye. Matigi ta meleke do bora sankolo ra ka na kabakuruba kolonkolon ka bo kaburu da ra ka sigi a kan. ³ A tun be manamanana i ko sanmanamana; a ta derege tun ghenin lo pepepe. ⁴ Sorasi minw tun be kaburu kɔrɔsira, olugu ja tigera; o ka ke yereyere ye, ka ke i ko suw. ⁵ Meleke k'a fo musow ye ko: «Aw koni, aw kana siran, sabu Yesu min gbengbenna yiri ra, ne k'a lon ko aw be ale le yorɔninina. ⁶ A te yan. A kununa i ko a yere tun k'a fo cogo min na. Aw ye na don ka a layoro fe. ⁷ O ko, aw ye taga jooa, ka taga a fo a ta karamogodenw ye ko a kununa ka bo saya ra, ko a be taga o kono Galile, ko o bena taga a ye o yoro le ra. Ne tun nana o le fo aw ye.»

⁸ Musow teliyara ka bo kaburu da ra, o siranninba, ani o jusu diyaninba. O borira ka taga o kibaro diman fo karamogodenw ye. ⁹ O tagato, o barara ka ben ni Yesu yere ye. Yesu ka o fo. O ka o kinbiri gban ka o boro mini Yesu sen ma, ka a bato. ¹⁰ Yesu ko o ma ko: «Aw kana siran. Aw ye taga a fo ne balemaw ye ko o ye taga Galile. O bena ne ye o yoro le ra.»

Yahudiyaw ko o be Yesu kunuko dogo

¹¹ Ka musow tagato to, Yesu su kɔrɔsibaga dow wurira ka don dugu kono. O ka fen o fen ye, o tagara o bee fo sarakalasebagaw* kuntigiw ye. ¹² Sarakalasebagaw kuntigiw, ani cekorobaw tagara nogon ye ka kuma o ko ra. O kuma ko, o ka wari caman di sorasiw ma, ¹³ k'a fo o ye ko: «Aw ye taga a fo mogow ye ko Yesu ta karamogodenw nana su fe ka na a su ta ka taga ni a ye, ka aw to sunogo ra. ¹⁴ Hali ni o ko sera jamanatigi ma, anw yere bena kuma ni a ye, ka a kunko bo aw kan.» ¹⁵ Sorasiw ka wari mina. Min fora o ye, o tagara o ke. O kuma le fora yoro bee Yahudiyaw ce ra fo ka na se bi.

Yesu ka a yere yira a ta karamogodenw na

(*Marika 16.14-18; Luka 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Kewalew 1.6-8*)

¹⁶ Karamogoden tan ni kelen tagara Galile; Yesu tun ka kuru min ko fo o ye, o tagara o yoro ra. ¹⁷ O ka Yesu ye minke, o ka o kinbiri gban a koro ka a bato. Nka sigiya tun be dow jusu ra hali bi. ¹⁸ Yesu gbarara o ra, k'a fo o ye ko: «Fen bee se dira ne ma, sankolo kono, ani dugukolo kan. ¹⁹ O le koson aw ye taga siyaw bee ke ne ta karamogodenw ye. Aw ye o batize, Fa Ala, ani Dence*, ani Nin Saninman* togo ra. ²⁰ Ne ka fen o fen yira aw ra, aw ye o karan o ra, o ye o sira tagama. Ne be ni aw ye lon bee, fo ka taga se dunuɓa laban ma.»

MARIKA KA YESU TA KIBARO DIMAN MIN SEBE Kitabu faamucogo

Ka kapa ni mogo caman ta miiriya ye, Marika le kera nin kitabu sebebaga ye. Ale fana tun kera Yesu ta karamogoden do ye; ale tun kera Yesu ta kow seere do ye. Nka i b'a soro a ka ko caman were men Yesu ta ko ra mogo werew fe. Nin kitabu be Yesu ta kewalew le fo kosebe, ka teme a ta waajuriw kan. A b'a yira ko Yesu ye Ala ta baarden le ye (10.45); a be kabakow ke, ka mogow keneya, ka o bosi jinaw boro, ka o ta jurumunw yafa o ma. Ni a fora ko Yesu ye Ala Den ye (1.1), o be a ta Alaya le yira; nin kitabu b'a yira an na fana ko «Min kera Adamaden ye*», o ye Yesu le ye. Nin kitabu te Yesu ta kokeninw lakari an ye ka tugutugu jagon na ka kapa ni a kewagati ye; nka a sebebaga be Yesu ta kokenin dow le janawoloma ka o sebe: a ka ko minw ke Galile, walama a tagato Zeruzalemu, walama Zeruzalemu dugu konɔ.

Marika ta kitabu be Yesu ta saya ko fo tuma caman, janko k'a yira ko ale le kera an ta jurumun sara ye (8.31; 9.31; 10.33-34.45). «Romu sorasikuntigi min tun lonin be Yesu koro ka a korosi, ale ka Yesu sacogo ye minke, a ko: <Can ra, Den min bora Ala ra, nin ce lo> » (15.39).

Kitabu konokow

Yuhana Batizerikebaga ta baara (1.1-13)

Yesu ka baara min ke Galile (1.14-8.30)

Yesu k'a ta saya ni a kunuko fo (8.31-9.50)

Yesu ka kuma minw fo Zeruzalemu (10-13)

Yesu ta tooro ni a ta saya ni a kunuko (14-16)

Yuhana Batizerikebaga ta waajuri

(Matiyu 3.1-12; Luka 3.1-18; Yuhana 1.19-28)

¹ Nin ye Kibaro Diman* damina ye; Den min bora Ala ra*, Yesu Kirisita, a be ale ta ko le fo. ² Nin kuma le tun sebera cira Ezayi ta kitabu konɔ ko:

«A fle, ne be ne ta ciraden ci ka taga i ja fe,
ka i ta sira laben i ye.

³ Mogo do bena peren kongokolon konɔ k'a fo ko:

<Aw ye sira laben Matigi ye

ka siradenninw bee lateren a ye.> »

⁴ O cogo ra, Yuhana k'a yere yira kongokolon konɔ; a tun be mogow batize, ka o waaju ko o ye nimisa o ta jurumun na ka batize, janko Ala ye o ta jurumunw yafa o ma.

⁵ Mogo caman tun be bo Zude mara ra, ani Zeruzalemu ka taga Yuhana fe. O tun be lo o ta jurumunw na mogow bee ja na; Yuhana tun be o batize Zuriden koba ra.

⁶ Derege min tun be Yuhana kan na, o tun ye jogomesi le ye, a cesirinan tun ye gbolojuru le ye. Yuhana tun be tonw, ani kongokonoli le domu. ⁷ A tun b'a fora a ta waajuri ra ko: «Min bena na ne ko fe, o fanga ka bon ni ne ta ye. Hali ne te se k'a fo ko ne be biri ka a ta sanbara juru foni ka bo a sen na. ⁸ Ne koni ka aw batize ji dama le ra, nka ale bena aw batize ni Nin Saninman* ye.»

Yesu batizeriko

(Matiyu 3.13-4.11; Luka 3.21-22; 4.1-13)

⁹ O wagati ra Yesu nana ka bo Nazareti; o ye Galile mara dugu do ye. A nana batize Yuhana fe Zuriden koba ra. ¹⁰ Yesu boto ji ra, a ka sankolo dayelenin ye; Ala Nin jigira i ko jenetugani ka na sigi a kan. ¹¹ Kumakan do bora sankolo konɔ ko: «Ele le ye ne Dence* kanunin ye; i ko ka di ne ye haali.»

¹² O yoronin bee Nin Saninman ka Yesu ta ka taga ni a ye kongokolon konɔ. ¹³ A ka tere binaani ke o yoro na kongosogow ce ra. Setana tun be a korobora k'a fle o wagatiw ra. Yesu mako tun be fen minw na, melekew tun be o kera a ye.

Yesu ka jegeminabaga naani wele

(Matiyu 4.12-22; Luka 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Ayiwa, Yuhana Batizerikebaga minanin ko ka bla kaso ra, Yesu tagara Galile; Kibaro Diman* min bora Ala fe, a tun be o waajuri kera. ¹⁵ A tun b'a fora ko: «Wagati sera, Ala ta Masaya* wagati surunyara. O le koson aw ye nimisa aw ta jurumunw na ka son Ala ta Kibaro Diman ma.»

¹⁶ Ayiwa, Yesu tun be temena Galile bada ra, a ka jegeminabaga fla ye. O tun ye Simōn ni a balemaɗe Andere ye. O tun be o ta jow firira baji ra, sabu o ta baara tun ye jegemina le ye. ¹⁷ Yesu ko o ma ko: «Aw ye tugu ne ko, aw be jage mina cogo min na, ne bena aw karan aw ye moɗow jini ten.» ¹⁸ O yorōnin bee o ka o ta jow to yi ka tugu Yesu ko.

¹⁹ O tagara ja fe doonin minke, a ka Zebede dence Yakuba ye, ani a balemaɗe Yuhana ye. Olugu fana tun signin be kurun do kono, o be o ta jow karanna. ²⁰ O yorōnin bee Yesu ka o wele; o ka o face ni baaradenw to kurun kono ka wuri ka tugu Yesu ko.

Yesu ka jinato do keneya
(Luka 4.31-37)

²¹ O ko, Yesu ni a ta karamoɗodenw tagara Kaperinahumu. Nenekirilon* sera minke, Yesu donna karanso* kono ka moɗow karan. ²² A ta karan cogoya ka moɗow kononoban, sabu a tun be o karan ni baraka ye, a tun te o karan i ko sariya karamoɗow*.

²³ Ayiwa, o wagati yere ra, ce jinato do tun be o ta karanso kono; ale ka ke peren ye, ko: ²⁴ «E, Yesu Nazaretikace, mun le be an ce? I nana an halakiyoro le ra wa? Ele ye moɗo suguya min ye, ne ka o lon; ele ye Ala ta Moɗo Saninman le ye.»

²⁵ Yesu jamana o jina kunna k'a fo a ye ko: «I da tugu, i ye bo nin ce ra!» ²⁶ Jina ka ce yuguyugu ni fanga ye, ka kuleba ci, ka bo ce ra. ²⁷ Moɗow bee kabakoyara; o ka ke joɗon jininka ye ko: «Nin ye mun ye? Karankura barakaman lo de! A be kuma hali jinaw fe ni baraka ye, o be a kan mina.» ²⁸ O yorōnin kelen bee ra, Yesu togo sera Galile mara yoro bee ra.

Yesu ka banabagato werew keneya
(Matiyu 8.14-17; Luka 4.38-41)

²⁹ O ko, Yesu ni a ta karamoɗodenw bora karanso kono ka taga Simōn ni Andere ta so. Yakuba ni Yuhana fana tun be ni o ye. ³⁰ O tagara a soro Simōn buranmuso lanin be, farighan b'a ra; o ka a ko fo Yesu ye. ³¹ Yesu gbarara a ra ka a mina a boro ma ka a lawuri. O yorōnin bee farighan banna, a wurira ka gba ke o ye.

³² Tere benna tuma min na, dugumoɗow nana Yesu fe ni o ta banabagato bee ye, ani jinato. ³³ Dugumoɗow bee nana lajen bonda ra. ³⁴ Yesu ka banabagato caman keneya, ani bana suguya caman. A ka jinato caman ta jinaw gben ka bo o ra fana; nka a tun son k'a to jinaw ye kuma, sabu o tun k'a lon.

Yesu ka moɗow waaju Galile mara ra
(Luka 4.42-44)

³⁵ Ayiwa, o lon dugusagbe soɗomada jona fe k'a soro kene tun ma ci folo, Yesu wurira ka taga kongokolon kono yoro do ra a danna ka taga Ala daari. ³⁶ Simōn ni a toɗoɗonw nana wuri ka taga a yorōnini. ³⁷ O k'a ye minke, o ko a ma ko: «Moɗo bee be i yorōninina.» ³⁸ Yesu ka o jaabi, ko: «An ye bo yan ka taga kerefeduguw ra, janko ne ye taga waajuri ke o yoro ra fana, sabu ne nana o le koson.» ³⁹ A tagara Galile fan bee ra; a ka waajuri ke karansow* kono ka jinaw gben ka bo moɗow ra fana.

Yesu ka kunatoce do keneya
(Matiyu 8.1-4; Luka 5.12-16)

⁴⁰ Lon do, kunato do nana Yesu fe ka na i kinbiri gban a koro ka a daari ni makarikanw ye, ko: «Ni i be son, i be se ka ne saninya.» ⁴¹ A hina donna Yesu ra; Yesu ka a boro la a kan k'a fo a ye ko: «Ne sonna, i ye saninya.» ⁴² O yorōnin bee a ta kuna keneyara; a saninyara. ⁴³ Yesu k'a labla o yorōnin bee, k'a fo a ye k'a gbeleya ko: ⁴⁴ «I yere mina, i kana nin fo moɗo si ye. Taga i yere yira sarakalasebaga* ra. Cira Musa ka saraka min ko fo kunato ta saninyari ko ra, i ye o saraka bo janko k'a yira bee ra ko i keneyara.»

⁴⁵ Nka ce tagara minke, a tagara o kuma fo yoro bee, moɗow bee ye, k'a ke fo Yesu tun te se ka don dugu si kono kene kan tuun. A tun be to dugu ko fe, kongokolon kono yi; moɗow tun be bo fan bee ra ka taga a ko.

2

Yesu ka murugu do keneya
(Matiyu 9.1-8; Luka 5.17-26)

¹ Tere dama temenin ko, Yesu sekora ka na Kaperinahumu tuun. Moɗow k'a men ko a be bon kono. ² O nana caman ka na bon fa ka da fa hali temeyoro tun te soro. Yesu tun be o waaju ni Ala ta kuma ye. ³ Ayiwa, o nana ni ce muruginin do ye a fe, moɗo naani le tun ka o ce ta. ⁴ Nka o ma se ka gbara Yesu ra ni a ye jama koson minke, Yesu tun be biribon min kono, o yelenna o bon san fe ka wo do bo yi, ka o ce muruginin ni

a ta lanan lajigi bon kɔnɔ o wo fe. ⁵ Yesu k'a ye minke ko o lara ale ra, ko ale be se ka murugu keneya minke, a ko murugu ma ko: «Ne dence, i ta jurumunw yafara i ma.»

⁶ Sariya karamɔgɔ* dɔw siginin tun be o yɔrɔ ra. Olugu k'a fɔ o yere kɔnɔ ko: ⁷ «Mun kosɔn ce nin be nin kuma ɔgɔn fɔ? A ka Ala tɔgɔ cen. Jɔn be se ka jurumunw yafa, ni Ala kelenpe te?» ⁸ O yɔrɔnin kelen be Yesu k'a lon a yere kɔnɔ ko o be o kumaw le miirira. A ko o ma ko: «Mun kosɔn o miiriya ɔgɔn be aw kɔnɔ?» ⁹ K'a fɔ murugu ye ko a ta jurumunw yafara a ma o, walama k'a fɔ a ye ko a ye a ta lanan ta ka wuri ka tagama, o fla ra juman le ke ka di? ¹⁰ Ayiwa, ne bɛna a yira aw ra bi ko ne Min kera Adamaden ye*, ko se be ne ye ka jurumunw yafa dunɔna kɔnɔ.» Yesu ka o fɔ ka ban tuma min na, a kumana murugu fe ko: ¹¹ «Ne b'a fɔ i ye, wuri ka i ta lanan ta ka taga i ta so.» ¹² O yɔrɔnin be murugu wurira ka a ta lanan ta ka bɔ kene ma mɔgɔw beɛ na na; o kabakoyara ka Ala tando k'a fɔ ko: «An ma nin ɔgɔn ye ban.»

Yesu ka Levi wele

(Matiyu 9.9-13; Luka 5.27-32)

¹³ O ko, Yesu bɔra ka taga ba fan fe tuun. Jamaba nana a fe; a ka to ka o karan. ¹⁴ Yesu tɛmɛto, a ka Alife dence Levi ye, a siginin be ninsaraminabon na. Yesu ko a ma ko: «Tugu ne kɔ!» A wurira ka tugu Yesu kɔ.

¹⁵ Ayiwa, Yesu tun tagara domuni ke Levi ta so kɔnɔ. Ninsaraminabaga caman, ani Yahudiyaw tun be mɔgɔ minw jate mɔgɔ kewalejuguw ye, olugu fana tun nana sigi ni Yesu ni a ta karamɔgɔdenw ye; o beɛ tun be domuni kera ɔgɔn fe, sabu o caman tun tugura Yesu kɔ. ¹⁶ Sariya karamɔgɔ* minw tun be Farisiw* ta jen ra, olugu k'a ye ko Yesu be domuni kera ni ninsaraminabagaw ni mɔgɔw kewalejuguw ye minke, o ko Yesu ta karamɔgɔdenw ma ko: «Mun kosɔn aw karamɔgɔ be domuni ke ni ninsaraminabagaw ni mɔgɔ kewalejuguw ye?»

¹⁷ Yesu ka o men minke, a ko o ma ko: «Mɔgɔ minw ka kene, olugu te flakebaga yɔrɔjini, banabagatɔw le be flakebaga yɔrɔjini. Ne ma na mɔgɔ terenninw wele; ne nana jurumuntɔw le wele.»

Landakow ni Kibaro Diman te kelen ye

(Matiyu 9.14-17; Luka 5.33-39)

¹⁸ Yuhana Batizerikebaga ta karamɔgɔdenw ni Farisiw* tun be to ka sun don. Ayiwa, mɔgɔ dɔw nana Yesu jininka ko: «Mun kosɔn Yuhana ta karamɔgɔdenw ni Farisiw ta karamɔgɔdenw be sun don, nka ele ta karamɔgɔdenw te sun don?»

¹⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Kɔrɔce jenɔgɔn be se ka to domunikebari ye ka o ni kɔrɔce to ɔgɔn fe kɔrɔya ra wa? Ka o ni kɔrɔce to ɔgɔn fe, o te se ka to domunikebari ye fiyewu. ²⁰ Nka lon min na o bɛna kɔrɔce ta ka bɔ o kɔrɔ, o lon na kɔni o bɛna sun don.»

²¹ A ko: «Mɔgɔ si te fanikura ke ka fani kɔrɔ bari. Ni i ka o ke, fanikura bɛna fani kɔrɔ sama k'a faran. A faranko be cejuguya ka teme folota kan. ²² Mɔgɔ si fana te duvenkura ke forogokɔrɔw kɔnɔ. Ni o te, duven bɛna forogokɔrɔw faran; o tigi be bɔnɔ duven ni forogow beɛ ra. O kosɔn duvenkura ka kan ka ke forogokuraw le kɔnɔ.»

Nenekirilon ta ko

(Matiyu 12.1-8; Luka 6.1-5)

²³ Nenekirilon dɔ ra Yesu ni a ta karamɔgɔdenw tun be tɛmena foro dɔ kɔnɔ. Ka o tɛmɛto to, karamɔgɔdenw ka ke o foro siman dɔw karikari ye ka o jimi. ²⁴ Farisiw* k'a fɔ Yesu ye ko: «A fle, ko min man kan ka ke Nenekirilon na, mun kosɔn ele ta karamɔgɔdenw be o kera?»

²⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Wagati min na Dawuda tun degura kosebe, ani kɔngɔ k'a mina, a ni a ta tagamaɔgɔn, a ka min ke, aw ma o ko karan wa? ²⁶ A donna Alabatoso kɔnɔ, sarakalasebaga Abiyatari ta wagati ra, ka sarakaburuw domu, ka dɔ di a tagamaɔgɔn fana ma; k'a sɔrɔ sarakalasebagaw dɔrɔn ka kan ka o buru domu.»

²⁷ O ko, Yesu k'a fɔ o ye ko: «Nenekirilon latigera mɔgɔw kosɔn; mɔgɔ ma ke Nenekirilon kosɔn. ²⁸ O kosɔn Min kera Adamaden ye*, Nenekirilon fana kuntigiya be o le boro.»

3

Yesu ka ce boro faganin keneya

(Matiyu 12.9-14; Luka 6.6-11)

¹ Ayiwa, Yesu donna karanso* kɔnɔ tuun. Ce dɔ tun be yi, min boro kelen tun faganin lo. ² O tun be Yesu kɔrosira k'a fle, yala ni a bɛna sɔn ka o ce keneya Nenekirilon* na, janko o ye sababu dɔ sɔrɔ k'a jaraki. ³ Yesu ko ce boro faganin ma ko: «I wuri ka na lo ce ma, jama beɛ na kɔrɔ.»

⁴ O ko fe, a k'a fo o ye ko: «Ayiwa, koɓuman le ka kan ka ke Nenekirilon na wa, walama kojugu? Ka mogo kisi wa, walama ka mogo faga?» O bee jera, mogo si m'a jaabi. ⁵ O ta jusukungbeleya ni o ta tugumanjiya ka Yesu janasisi. A dimininba ka a ja lo o ra ka to ka o fle. O ko, a ko ce boro faganin ma ko: «I boro foni!» A ka a boro foni minke, a boro keneyara. ⁶ Farisiw* bora ka taga masace Herodi* ta jenkuru mogoƙoƙo fe; o ka jagon ye o yoronin bee janko ka cogo jini Yesu fagako ra.

Jamaba nana Yesu fe

⁷ O ko fe Yesu ni a ta karamogodenw bora ka taga ba fan fe. Jamaba tugura a ko; dow tun bora Galile, dow bora Zude, ⁸ dow tun bora Zeruzalemu, dow tun bora Idume, dow tun bora Zuriden kofeduguw ra, dow tun bora fo Tiri ni Sidon kerefeduguw ra. O mogoƙoƙo bee nana Yesu fe, sabu Yesu ka ko minw bee ke, o tun ka o bee men. ⁹ O tuma Yesu k'a fo a ta karamogodenw ye ko o ye kurun fitini do bla a koro yorɔsurun na, janko ni jama nana a gbende, a ye don o kono. ¹⁰ Sabu a tun ka banabagato caman keneya minke, o koson tooro tun be min o min na, o bee tun nana ton a kunna; o bee tun b'a fe ka maga a ra, janko o ye keneya. ¹¹ Hali jinadow yere, ni o tun ka Yesu ye tuma o tuma, o tun be kinbiri gban a ja koro ka peren ko: «Den min bora Ala ra*, ele lo.» ¹² Nka Yesu k'a fo o ye k'a gbeleya kosebe, ko o kana ale ko fo mogoƙoƙo ye.

Yesu ka ciraden tan ni fla janawoloma

(Matiyu 10.1-4; Luka 6.12-16)

¹³ O ko fe a yelenna kuru do kan. A tun b'a fe mogo minw ye ke ni a ye, a ka olugu wele. O nana a fe. ¹⁴ Yesu ka mogo tan ni fla janawoloma o ce ra, janko ka na olugu ci ka taga waajuri ke, ¹⁵ ka se bagaya di o ma ka jinaw gben. ¹⁶ O mogo tan ni fla togoƙoƙo fle: a folo ye Simon ye, min togo lara ko Piyeri; ¹⁷ ani Zebede dence fla, Yakuba ni Yuhana, a ka minw togo la ko Bowanezezi, o koro ye ko sanperendenw; ¹⁸ ani, Andere, ani Filipe, ani Baritelemi ni Matiyo, ani Toma, ani Alife dence Yakuba, ani Tade, ani Simon min be wele ko faso kanubagaba*, ¹⁹ ani Zudasi Sikariyoti, min nana Yesu janfa.

Yesu ta somogow nana a minayoro ra

²⁰ O kow bee ko, Yesu ni a ta karamogodenw kosegira ka na so kono. Jama nana lajen tuun; hali o tun te wagati soro ka domuni ke. ²¹ Yesu ta somogo dow ka o kow men minke, o ko i b'a soro a kun jagamina le; o nana ko o bena a mina ka taga ni a ye.

Yesu ta fanga ma bo Setana ra

(Matiyu 12.22-32; Luka 11.14-23; 12.10)

²² Sariya karamogo* minw tun bora Zeruzalemu ka na, olugu tun b'a fora ko: «Jinaw kuntigiba, Setana, o le be Yesu fe; a be jinaw gbenna ni jinaw kuntigiba Setana yere ta se bagaya le ye.»

²³ O tuma Yesu ka o wele, ka o jaabi ni talen dow ye; a ko: «Setana be se ka Setana gben cogo di? ²⁴ Ni masaya min mogoƙoƙo ka taran ka wuri jagon kama, o masaya te se ka to a no ra. ²⁵ Ni lu min mogoƙoƙo ka taran ka wuri jagon kama, o lu te se ka to a no ra. ²⁶ Ayiwa, ni Setana ka wuri a yere jenjagonw kama, ni o ka taran ka jagon kere, o tuma a ta masaya te se ka to a no ra; a be ban pewu.

²⁷ «Mogo si te se ka taga don ce barakaman do ta so kono ko i be a ta fenw sonya, ni i ma a yere mina ka a siri folo. Ni i sera a ra le, o tuma i be se ka a ta sokonofenw ce.

²⁸ «Can ra, ne b'a fo aw ye ko jurumunw bee be se ka yafa adamadenw ma, hali Alatogocenkumaw, ²⁹ nka ni mogo o mogo ka Nin Saninman* togo cen, o jurumun te yafa o tigi ma fiyewu. A ka jurumun yafabari le ke.»

³⁰ Yesu ka o kumaw fo o ye, sabu o mogoƙoƙo tun k'a fo ko jina do le be Yesu ra.

Yesu be mogo minw jate a ta somogow ye

(Matiyu 12.46-50; Luka 8.19-21)

³¹ Ayiwa, Yesu bamuso ni Yesu balemaw nana lo kene ma ka mogo do ci ka a wele. ³² O y'a soro jama tun siginin be ka a lamini. O k'a fo a ye ko: «I bamuso ni i balemaw be kene ma, o be i kopininkara.» ³³ Yesu ka o jaabi ko: «Aw be a bisigi ko ne bamuso ni ne balemaw ye jon ni jon le ye?» ³⁴ Mogo minw tun siginin be k'a lamini, a ka a ja muni ka olugu fle, k'a fo ko: «Ninnugu le ye ne bamuso ni ne balemaw ye; ³⁵ sabu mogo o mogo be Ala sago ke, o tigi le ye ne balemace ni ne balemamusu ni ne bamuso ye.»

* 3:18 3.18 Faso kanubagaba: Kitabu dow b'a fo ko Zeloti.

4

*Simankisew ta talen**(Matiyu 13.1-9; Luka 8.4-8)*

¹ Yesu tagara mōgōw karan tuun bada ra. Jama caman nana lajen a kōrō tuun, fō a ma ja a donna ka sigi kurun dō kōnō ji kan. Jama bēe tora gbele kan bada ra. ² A ka o karan fēn caman na ni talenw ye. A k'a fō o ye a ta karan na ko: ³ «Aw ye nin lamēn! Senēkebaga dō bōra ka taga siman seri a ta foro ra. ⁴ A seririketo, simankise dōw benbenna sirada ra. Kōnōw nana o bēe kunukunu. ⁵ Simankise dōw benbenna farayōrōw ra. O yōrō bōgōmugu tun man ca. O siman falenna joona joona, sabu o ma don dugukolo ra ka se yōrōjan. ⁶ O koson tere nana bō minke, o bēe jajara, sabu o lilinw ma tagayōrōw sōrō dugukolo jukōrō. ⁷ Simankise dōw benbenna ṅaniw cē ra; ṅaniw wurira ka o datugu, o si ma se ka den kē. ⁸ Ayiwa, simankise dōw benbenna dugukoloṅuman na. O falenna ka wuri ka ja kosebe. O kise dōw ka den bisaba kē, dōw biwōrōw, dōw keme.»

⁹ O kō, Yesu ko: «Ni mōgō min b'a fē ka nin kow faamu, o ye jija ka nin kumaw lamēn.»

*Yesu ka talenw lakun fō**(Matiyu 13.10-17; Luka 8.9-10)*

¹⁰ Yesu nana a yere mabo jama ra tuma min na, a nofemogow ni a ta karamogoden tan ni fla k'a jininka o talenw kōrō ra. ¹¹ Yesu k'a fō o ye ko: «Ala ta Masaya* gundo lonniya dira aw le ma; nka kenemamogow kōni, a bēe bē fō olugu ye ni talenw le ye. ¹² O le koson

<O b'a fle, nka o tena a ye;
o b'a men, nka o tena a faamu;
ni o te, o tun bena yelema ka kosegi Ala ma
ka o ta jurumunw yafa sōrō. > »

*Yesu ka simankisew ta talen kōrō fō**(Matiyu 13.18-23; Luka 8.11-15)*

¹³ Yesu k'a fō o ye ko: «Ni aw ma nin talen kōrō lōn, o tuma aw bena talen tōw kōrō lōn cogo di? ¹⁴ Senēkebaga bē Ala ta Kuma le seri. ¹⁵ Simankise minw benbenna sirada ra, o kōrō ye mōgō minw bē Ala ta Kuma lamēn, nka o yōronin kelen bēe ra, Setana bē na ka na o kuma bō o kōnō. ¹⁶ O cogo ra fana, simankise minw benbenna farayōrōw ra, o kōrō ye mōgō minw bē Ala ta Kuma lamēn, ka sōn a ma joona joona ni ninsōndiya ye; ¹⁷ nka o kuma tē lilin don ka taga yōrōjan o tigiw kōnō. O tigiw ta miiriya yelema ka di. O koson ni sege sera o ma, walama ni mōgōw ka o tōrō Ala ta Kuma koson, o bē kē sababu ye ka o kunnacen o yōronin bēe. ¹⁸ Ayiwa, simankise minw benbenna ṅaniyōrōw ra, o kōrō ye mōgō minw bē Ala ta Kuma lamēn, ¹⁹ nka dunupa hamikow bē don o jusu ra. O ta miiri bēe bē taga naforo fē. Fēn suguya bēe lōgō bē o sōrō; o miiri camanw bē kē sababu ye ka o kuma degu, a tē foyi ja. ²⁰ Ayiwa, simankise minw benbenna dugukoloṅuman na, o kōrō ye mōgō minw ka Ala ta Kuma lamēn, ka sōn a ma; o bē i ko siman min bē den; dō bē den bisaba kē, dō bē den biwōrōw kē, dō bē den keme kē.»

*Fitinayeelen ta ko**(Luka 8.16-18)*

²¹ Yesu k'a fō o ye tuun ko: «Yala mōgō bē fitina mana k'a bla fiye jukōrō wa, walama ka a bla lanan jukōrō? A tē a bla fitinablayōrōw le ra wa? ²² Fēn dogonin si tē yi ni min tena yira; gundo si tē yi, ni min tena bō kene kan. ²³ Ni mōgō min b'a fē ka o kow faamu, o ye jija ka o kumaw lamēn!»

²⁴ Yesu k'a fō o ye tuun ko: «Ayiwa, aw bē kuma minw men, aw ye o kōrosi kosebe; sabu aw bē mōgō tōw mina cogo min na, aw fana bena mina o cogo le ra, fō ka dō fara aw ta kan. ²⁵ Sabu dō bē min fē ka ban, dō were bena di o tigi le ma; nka dō tē min fē, hali fitini min b'a fē, o bēna bōsi a ra.»

Ala ta masaya bē i ko Simankise

²⁶ Yesu k'a fō tuun ko: «Ala ta Masaya* ko bē i n'a fō cē min ka simankise seri a ta foro ra. ²⁷ Ayiwa, ni o cē sunōgōra o, ni a tora pana o, su fara tere kan, o simankise bē falen ka wuri ka ja; nka o ko bēe bē kē cogo min na, ale yere tē o lōn. ²⁸ Sabu dugukolo bē siman falen a yere ma. Siman bē wuri ka kē kala ye fōlō, o kō fē a bē tizan bō. O kō, kisew bē kē tizan na. ²⁹ Ayiwa, ni o kisew kogōra dōron, o bē wōrōwō ta a kama, sabu simantigewagati sera.»

*Ala ta Masaya be damina fitini le
(Matiyu 13.31-32,34; Luka 13.18-19)*

³⁰ Yesu k'a fɔ tuun ko: «An be se ka Ala ta Masaya* suma ni mun le ye tuun, walama an bena a cogoya yira ni talen juman ye? ³¹ A be i ko mutaridi kise. Ni i be a dan dugukolo ra, ale ka dɔgo ka teme dunuɲa simankisew bee kan. ³² Nka ni a danna foro ra, a be wuri ka bonya ka teme nankɔrafen tow bee kan. A be borobabaw bɔ, fɔ kɔnɔw bena o ta jagaw la a suma ra.»

³³ Yesu tun be Ala ta Kuma fɔ mɔgow ye ni nin talenw jɔgon caman le ye ka kaɲa ni o ta faamuricogo ye. ³⁴ A ma kuma o fe cogo were ra ni talenw te. Nka wagati min a ni a ta karamɔgodenw be o danna, a be o talenw bee kɔrɔ fɔ olugu ye.

*Yesu ka fɔɲɔba lalɔ baji kan
(Matiyu 8.23-27; Luka 8.22-25)*

³⁵ Ayiwa, o lon yere wulada fe, Yesu k'a fɔ a ta karamɔgodenw ye ko: «An ye taga ba ɲa dɔ kan!»

³⁶ O bɔra jama kɔrɔ minke, Yesu tun siginin be kurun min kɔnɔ, karamɔgodenw tagara ni a ye o kurun kelen kɔnɔ. Kurun werew tun be ni o ye. ³⁷ Ka o tagato to, fɔɲɔba dɔ wurira baji kan. Jikurubaw tun be serira ka don kurun kɔnɔ, fɔ kurun tun be fara ji ra ka ban. ³⁸ Nka Yesu tun ka a kun la kunkɔrolanan dɔ kan kurun kɔfeyɔrɔ ra, a be sunɔgora. Karamɔgodenw ka a lakunu, k'a fɔ a ye ko: «An karamɔgo, an sato fle ji ra, i te o jate wa?»

³⁹ Yesu kununa; a songora fɔɲɔ ra, k'a fɔ baji ye ko: «I mala, ka je!» Fɔɲɔ lɔra, yɔrɔ bee sumana. ⁴⁰ O ko fe Yesu k'a fɔ o ye ko: «Mun koson aw be siranna tan? O tuma lanaya te aw fe wa?» ⁴¹ Karamɔgodenw siranna kosebe; o tun b'a fɔra jɔgon ye ko: «E! Nin ye mɔgo suguya juman ye? Hali fɔɲɔ ni ji, o bee be a kan men.»

5

*Yesu ka jinaw ghen ka bɔ ce do ra
(Matiyu 8.28-34; Luka 8.26-39)*

¹ Ayiwa, Yesu ni a ta karamɔgodenw sera ba ko fe, Gerasakaw ta mara ye. ² O jigira ka bɔ kurun kɔnɔ yɔrɔ min na dɔrɔn, ce jinato dɔ bɔra kaburulo ra ka na Yesu kunben. ³ O ce tun tagara to kaburulo ra a kelen na yi. Mɔgo si tun te se ka a siri tuun ka to yɔrɔ kelen na, hali ni a tun kera ni negejɔrɔko le ye; ⁴ sabu tuma caman na, o k'a mina ka nege don a sen na, k'a siri ni negejɔrɔko ye. Nka a tun be o negew karikari, ka negejɔrɔkɔw fana tigtigte. O se tun te mɔgo si ye k'a mina ka to yɔrɔ kelen na. ⁵ Su ni tere o ce tun be yaala tuma bee kaburuw ce ra, ani kuruw kan; a be kule ci ka a yere mandimi ni kabakuruw ye.

⁶ A tora yorojan ka Yesu ye; a borira ka na a kinbiri gban a kɔrɔ, ⁷ ka peren ni kanba ye, ko: «Mun le be ne ni i ce, Yesu, Den* min bɔra Ala Kɔrɔtaninba ra? Ne be i daari, i ye a ke Ala koson, i kana ne tɔrɔ.» ⁸ A tun be o fɔra, sabu Yesu tun b'a fɔra a ye ko: «Jina, bɔ nin ce ra!» ⁹ Yesu ka a ɲininka ko: «I tɔgo ye di?» A ka Yesu jaabi ko: «Ne tɔgo ye ko <Jamaba>, sabu an ka ca.» ¹⁰ Ayiwa, o jinaw ka Yesu daari k'a gbeleya, ko a ye sabari a kana olugu ghen ka bɔ jamana kɔnɔ.

¹¹ Ayiwa, lekuruba dɔ tun be domuni kera kuru kere fe. ¹² Jinaw ka Yesu daari kosebe, k'a fɔ a ye ko: «An bla ka taga nin lew ce ra, janko an ye don olugu ra.» ¹³ Yesu sonna; jinaw bɔra ce ra ka taga don lew ra. O kera minke, lew bee girinna ka jigi kuru jigijigi fe ka taga ben baji ra; o bee fagara ji ra. O tun be le waga fla bɔ.

¹⁴ A kera ten minke, legbenbagaw borira ka taga o fɔ dugu kɔnɔ, ani togodaw ra. Mɔgow tagara a fle, k'a lon min kera. ¹⁵ O sera Yesu kɔrɔ, k'a ye ko jina caman tun be ce min na, o ce siginin be, derege be a kan na, a pamalɔra. Siranya ka o mina. ¹⁶ Ayiwa, o ko tun kera minw ɲa na, olugu ka o lakari mɔgo tow ye: min kera jinato ra, ani min kera lew ra. ¹⁷ Mɔgow ka o kuma men minke, o ka ke Yesu daari ye k'a gbeleya, ko a ye taga ka bɔ olugu ta mara ra.

¹⁸ Ayiwa, ka Yesu donto to kurun kɔnɔ, jinaw tun be o ce min na, ale ka Yesu daari kosebe, ko a y'a to ale ye taga ni a ye. ¹⁹ Nka Yesu ma son; Yesu k'a fɔ a ye ko: «Taga i ta so, i ta somɔgow fe; Matigi Ala ka min ke i ye, ani a makarira i ra cogo min na, i ye o bee lakari o ye.» ²⁰ Ce tagara; Yesu ka fen o fen ke a ye, a ka o kibaro fɔ Dekapoli* mara bee ra. Mɔgow bee kabakoyara.

* 5:20 5.20 Dekapoli: O kɔrɔ ye dugu tan. O yɔrɔ tun be Galile ba woroduguyanfan ni a terebɔyanfan na.

*Zayirusi denmuso kunuko ni muso do keneyako
(Matiyu 9.18-26; Luka 8.40-56)*

²¹ Yesu donna kurun konɔ ka ba tige ka seko ka na ba ja do kan. O yoro ra jamaba nana lajen a koro tuun k'a to bada ra. ²² Ayiwa, karanso* kuntigi min tɔgo tun ye ko Zayirusi, ale ka Yesu ye minke, a nana a kinbiri gban Yesu koro. ²³ A ka Yesu daari kosebe; a ko: «Ne denmusionin be jini ka sa, sabari ka na i boro la a kan ka a keneya, janko a ye janamanya tuun.» ²⁴ Yesu tagara ni a ye. Jamaba tugura a ko fo ka a gbende.

²⁵ O y'a soro muso do tun be jama ra, joribonbana tun be ale ra kabini san tan ni fla. ²⁶ A tun segera kosebe flakebaga caman boro, k'a bororafenw bee ban, nka o si tun ma foyi ja; a ta bana yere tun be juguyara le. ²⁷ O muso tun ka Yesu ko men; a nana don jama ra ka maga Yesu ta derege ra, a ko fe. ²⁸ Sabu a tun b'a fora a yere konɔ ko: «Ni ne sera ka maga a ta derege dama ra, ne bena keneya.» ²⁹ A magara Yesu ta derege ra minke, o yoronin kelen bee ra a ta joribon lora. A k'a ye a farikolo ra ko ale keneyara ka bo a ta bana ra. ³⁰ O yoronin bee ra Yesu k'a lon a yere ma ko sebgaya do bora ale ra; a ka a ja munu jama ce ma k'a fo ko: «Jontigi le magara ne ta derege ra?» ³¹ A ta karamogodenw ko: «A fle, jamaba nin ka i gbende, i belen ko: «Jon magara ne ra?» » ³² Nka Yesu ka a ja munu ka a kerefemogow fle, janko mogow min ka o ke, a ye o tigi ye. ³³ Muso siranna fo a be yereyere, sabu a tun k'a lon ko min kera ale ra; a nana a yere ben Yesu sen koro, ka can bee fo a ye. ³⁴ Yesu ko a ma ko: «Ne denmuso, i ta lanaya ka i kisi; taga hera ra, Ala ye i to keneya ra.»

³⁵ Ka Yesu to o kuma ra, mogow dow bora karanso kuntigi ta so ka na a fo a ye ko: «I denmuso sara, mun na i be karamogow segera tuun?» ³⁶ Nka Yesu ma o ta kuma jate; a k'a fo karanso kuntigi ye ko: «I kana siran, la ne ra doron!» ³⁷ O tagato, Yesu ma son mogow si ye taga ni a ye, fo Piyeri, ani Yakuba, ani Yakuba balemace Yuhana. ³⁸ O sera karanso kuntigi ta so konɔ minke, Yesu k'a ye ko jamaba tun be yi, o bee be kasira ka mankan ci, ka kule ci. ³⁹ Yesu donna; a k'a fo o ye ko: «Mun koson aw be mankan cira, ka kasi? Den ma sa, a be sunogora le.»

⁴⁰ O mogow ka ke a logobo ye. A ka o bee labo kene ma. Den tun lanin be bon min konɔ, a donna yi ni den face ni a bamuso ye, ani a ta karamogoden minw tun be ni a ye. ⁴¹ A ka den mina a boro ma k'a fo a ye ko: «Talita kumi!» O koro ye ko: «Sungurunin, ne b'a fo i ye ko i ye wuri.»

⁴² O yoronin kelen bee ra sungurunin wurira ka ke tagama ye; a si tun ye san tan ni fla. O bee kabakoyara kosebe, fo ka o kononoban. ⁴³ Yesu k'a fo o ye k'a gbeleya ko: «Aw kana a to mogow were ye nin ko men.» O ko fe, a ko o ye domuni di sungurunin ma.

6

*Nazaretikaw banna Yesu ra
(Matiyu 13.53-58; Luka 4.16-30)*

¹ O ko, Yesu bora o yoro ra, ka taga a lamodugu ra. A ta karamogodenw tugura a ko. ² Nenekirilon* sera minke, Yesu ka mogow karan damina karanso* konɔ. Mogow caman tun be a lamenna; o kabakoyara fo o tun b'a fora ko: «A bora ni nin kow bee ye min? Nin hakiritigiya min b'a fe, jontigi le ka o di a ma? A be nin kabakow kera cogo di le?» ³ O ko: «Yirilesebaga te wa? Mariyamu dence, Yakuba ni Zoze ni Zude ni Simon, olugu korocce te wa? A dogomusow te an fe yan wa?»

O miiriyaw kera sababu ye ka o kunnacen, o ma la Yesu ra. ⁴ Nka Yesu k'a fo o ye ko: «Cira te dogoya yoro si, ni a yere ta dugu te, a yere balemaw ce ra, ani a yere ta lu.»

⁵ O mogow ta lanabariya koson, Yesu ma kabako caman ke; a ka a boro la banabagato dama dama kan doron ka o keneya. ⁶ O mogow ta lanabariya ka Yesu kabakoya.

*Yesu ka karamogodenw ci ka taga waajuri ke
(Matiyu 10.5-15; Luka 9.1-6)*

Yesu tun be yaala dafeduguw ra ka mogow karan. ⁷ A ka a ta karamogoden tan ni fla wele, ka o ci mogow fla fla; a ka sebgaya di o ma ka jinaw gben. ⁸ A k'a fo o ye ko: «Ni bere dama te, aw kana fen were ta ka taga tagama ra; aw kana domunifen ta, aw kana boro ta, aw kana wari yere bla aw kun.» ⁹ A ko: «Aw ye sanbara don aw sen na, nka aw kana derege fla don.»

¹⁰ A k'a fo o ye tuun ko: «Ni aw jigira lu min konɔ, aw ye to o lu konɔ fo ka taga se aw bolon ma o yoro ra. ¹¹ Nka ni dugu min mogow ma son ka aw lajigi, ni o banna aw ta kuma ma, aw boto o dugu ra, aw ye aw sennabuguri gbonghon yi; o bena ke aw seere ye o mogow kama.»

¹² Ayiwa, karamogodenw tagara mogow waaju ko o ye nimisa o ta jurumunw na. ¹³ O ka jinato caman ta jinaw gben ka bo o ra. O ka turu mun banabagato caman na ka Ala daari o ye ka o keneya.

Yuhana Batizerikebaga fagacogo
(Matiyu 14.1-12; Luka 9.7-9)

¹⁴ Ayiwa, masace Herodi* nana Yesu ko men, sabu mogow bee tun be Yesu ko fora. Dow tun b'a fora ko: «Yuhana Batizerikebaga le kununa ka bo saya ra! O le koson sebagaya b'a fe ka kabakow ke.» ¹⁵ Dow ko, ko cira Iliya* lo, dow fana ko, ko cira minw temena kakoro, ko olugu do lo.

¹⁶ Nka masace ka o kow men minke, a ko: «Ne ka Yuhana min kun tige, ale le kununa.» ¹⁷ Sabu masace Herodi yere tun ka Yuhana mina k'a siri k'a bla kaso ra. O tun kera a balemace Filipe ta muso Herodiyadi le koson, sabu Herodi tun ka o muso furu. ¹⁸ O koson Yuhana tun k'a fo a ye ko: «Ka i balemace muso mina a ra ka a furu, o ma ben!» ¹⁹ O koson Herodiyadi tun be Yuhana koninya kosebe; a tun b'a fe ka Yuhana faga, nka ale yere tun te se, ²⁰ sabu Herodi tun be siran Yuhana ja. A tun k'a lon ko mogow terennin lo, ani mogow saninman. O koson a tun b'a janto Yuhana ra. Ni a tun ka Yuhana ta kumaw lamen, a hakiri tun be jagami; o bee n'a ta, o kumaw tun ka di a ye.

²¹ Ayiwa, Herodiyadi sagonanlon nana se. Masace Herodi worolon kunben nana se, a ka panagbeba do laben a jengogonw ye, ani sorasikuntigiw, ani Galile mogobaw ye. ²² Herodiyadi denmuso nana don, ka don ke. A ko diyara masace ni a jengogonw ye. Masace k'a fo sungurunin ye ko: «I be fen min fe, o fo ne ye, ne bena o di i ma!» ²³ Herodi karira sungurunin ye ko: «Ni i ka fen min daari ne fe, ne bena o di i ma; hali ni a kera ne ta jamana tarance le ye.» ²⁴ Sungurunin bora kene ma ka taga a bamuso nininka ko: «Ne ka kan ka mun le daari?» A bamuso ka a jaabi ko: «Yuhana Batizerikebaga kunkolo.»

²⁵ O yoronin bee sungurunin teliyara ka don masace fe ka taga a fo a ye ko: «Ne b'a fe i ye Yuhana Batizerikebaga kunkolo bla minan do kono, k'a di ne ma yan sisan!» ²⁶ O kuma ka masace panasisi; nka a karira minke sungurunin ye jama bee ja na, a tun te se ka ban sungurunin ta kuma ma tuun. ²⁷ O yoronin bee a ka sorasi do ci ko a ye taga Yuhana kunkolo tige ka na ni a ye. O ce tagara kasobon kono ka taga Yuhana kunkolo tige, ²⁸ k'a bla minan do kono ka na a di sungurunin ma. Sungurunin tagara a di a bamuso ma. ²⁹ Yuhana ta karamogodenw ko o men minke, o nana a su ta ka taga a don kaburu ra.

Yesu ka domuni di jama ma

(Matiyu 14.13-21; Luka 9.10-17; Yuhana 6.1-14)

³⁰ Ayiwa, Yesu ta ciradenw kosegira minke, o nana lajen Yesu koro. O ka ko minw bee ke, ani o ka mogow karan cogo min na, o ka o bee lakari Yesu ye. ³¹ O tuma Yesu k'a fo o ye ko: «An ye bo yan, an ye taga an danna kongo kono yoro do ra ka taga nenekiri dononin.» Yesu ka o fo, sabu mogow tun be nana o fe caman; o be taga o be na tuma bee, hali domunikeyoro yere tun te soro Yesu ni a ta karamogodenw fe.

³² O cogo ra, o donna kurun do kono ji kan, ka taga yoro do ra kongo kono o danna. ³³ Mogow caman ka o tagato ye kurun kono, k'a lon ko olugu lo. Mogow bora kererefeduguw bee ra ka bori ka taga kon o ja o yoro ra yi.

³⁴ Yesu bora kurun kono minke, a ka jamaba ye; o hina donna a ra, sabu o tun be o yere ma, i ko gbenbaga te saga minw na. Yesu ka a damina ka o karan fen caman na.

³⁵ Ayiwa, i n'a fo wagati tun janfara, karamogodenw gbarara Yesu ra k'a fo a ye ko: «A fle, an be kongo le kono yan, wagati fana janfara. ³⁶ Jama labla, o ye taga togodaw ra, ani kererefeduguw ra, ka taga domuni san.» ³⁷ Yesu ka o jaabi ko: «Aw yere ye domuni di o ma!» Karamogodenw ko: «Hali ni an be wari deniye? keme fla buru san k'a di nin mogow ma, o be se ka o bo wa?» ³⁸ Yesu ka o nininka ko: «Buru jori be aw fe? Aw ye taga a fle.» O tagara, ka na a jaabi ko: «Burukun looru ni jegeden fla.»

³⁹ Ayiwa, Yesu k'a fo a ta karamogodenw ye ko o ye mogow lasigi dugu ma binmisenw kan, jenkuru jenkuru. ⁴⁰ Mogow sigira mogow keme keme, ani mogow bilooru looru. ⁴¹ Yesu ka burukun looru ni jegeden fla ta, ka a ja korota san fe ka baraka la Ala ye. O ko, a ka buru tigtige k'a di a ta karamogodenw ma ko o ye a tarantaran jama ra. A ka jegeden fla fana di, ko o ye a tarantaran mogow bee ra. ⁴² Mogow bee ka domuni ke fo ka fa! ⁴³ O ko, burukunkurunw ni jega to min tora, o ka segi tan ni fla fa ni o ye. ⁴⁴ Mogow minw tun ka o buruw domu, o tun ye ce waga looru.

* **6:15** 6.15 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli. † **6:37** 6.37 Wari deniye: Yesu ta wagati ra deniye kelen tun ye senkebaga ta tere kelen baara sara le ye.

*Yesu tagamana ji kan**(Matiyu 14.22-23; Yuhana 6.15-21)*

⁴⁵ O yɔrɔnin bɛɛ, Yesu ka karamɔɔɔdenw jagboya ko o ye kurun ta ka ba tige, ka bla ale na, ka taga Betisayida dugu fan fe, sani ale yere ye jama labla. ⁴⁶ Yesu ka mɔɔɔw labla minke, a tagara kuru kan ka taga Ala daari. ⁴⁷ Su kora ka karamɔɔɔdenw to kurun kɔnɔ ba cɛmance ra; o wagati ra Yesu kelenpe tun tora gbele kan. ⁴⁸ Yesu nana a ye ko karamɔɔɔdenw segenin lo kosebe; o tun te sera ka kurun lataga janaman ji kan, sabu fɔnɔ tun be o kumbɛna. Su dugutarama wagati ra, Yesu tagamana ji kan ka taga o nɔ fe; a k'a ke i n'a fɔ a b'a fe ka teme o ra. ⁴⁹ Karamɔɔɔdenw ka a tagamato ye ji kan minke, a kera o na na i n'a fɔ su do ja lo; o ka ke kule ci ye. ⁵⁰ Sabu o bɛɛ na tun b'a ra, o bɛɛ ja tun tigera. O yɔrɔnin bɛɛ Yesu kumana o fe, ko: «Aw ye aw hakiri sigi, ne lo! Aw kana siran!»

⁵¹ O kɔ, a donna o fe kurun kɔnɔ; fɔnɔ lɔra. O bɛɛ kabakoyara fɔ ka o kɔnɔnɔban, ⁵² sabu Yesu tun ka tagamasiyen min ke, ka buru caya, o tun ma o kɔrɔ faamu; o hakiri belen tun datuginin lo.

*Yesu ka banabagatɔw keneya Zenesareti mara ra**(Matiyu 14.34-36)*

⁵³ Yesu ni a ta karamɔɔɔdenw ka ba tige minke, o tagara se Zenesaretikaw ta mara ra; o ka kurun lo bada ra. ⁵⁴ O bɔra kurun kɔnɔ minke, o yɔrɔnin bɛɛ mɔɔɔw ka Yesu lon. ⁵⁵ O borira ka taga yɔrɔ bɛɛ ra, ka taga banabagatɔw ta o ta lananw kan ka na ni o ye a fe. Ni mɔɔɔw tun k'a men ko a be yɔrɔ o yɔrɔ, o tun be taga a kɔ. ⁵⁶ Ni Yesu tun sera yɔrɔ o yɔrɔ, duguba o, dugumisen o, walama togoda o, mɔɔɔw tun be na ni banabagatɔw ye ka na o la kenegbeyɔrɔw ra, ka a daari ko a ye sabari k'a to o ye maga a ta derege dagbolo dama ra. Ni min o min tun magara a ra, o tun be keneya.

7*Fariisw ni sariya karamɔɔɔw ta landakow**(Matiyu 15.1-9)*

¹ Ayiwa, Fariisw ni Sariya karamɔɔɔ* dɔw bɔra Zeruzalɛmu ka na lajen Yesu kɔrɔ. ² O k'a kɔrɔsi k'a ye ko a ta karamɔɔɔdenw dɔw be domuni kera ni o tege saninyabari ye, o kɔrɔ ye ko o ma a ko ka kaɓa ni o ta landaw ye.

³ Sabu Fariisw ni Yahudiya tɔw si tun te sɔn ka domuni ke ni o ma o boro fla lalaga k'a ko kosebe, ka kaɓa ni o bemaw ta landaw ye. ⁴ O cogo ra, ni o tun bɔra lɔgofiye ra, o tun be na ko ka o yerew saninya fɔlɔ ka kaɓa ni landa ye, ka sɔrɔ ka domuni ke. O dama te, o tun be landa kɔrɔ caman were ke i n'a fɔ jifiyew kori, ani bogɔdagaw, ani siranegedagaw.

⁵ O Fariisw ni sariya karamɔɔɔw ka Yesu pininka ko: «Mun koson i ta karamɔɔɔdenw te tagamana ka kaɓa ni an bemaw ta landaw ye? Mun koson o tegew saninyabari be domuni ke?» ⁶ Yesu ka o jaabi ko: «Aw flankafuw, cira Ezayi ka kuma min fɔ aw ta ko ra, o benna kosebe, i n'a fɔ a sebera cogo min na, ko:

«Nin mɔɔɔw kɔni b'a fɔ o da ra le ko o be ne bonya, k'a sɔrɔ o jusukun yɔrɔ ka jan ne ra kosebe!

⁷ O be ne batora gbansan le,

sabu o be adamadenw ta landa sigininw le ta ka mɔɔɔw karan o ra.»

⁸ Yesu ko: «Aw be ban Ala ta cifoninw ma, ka tugu mɔɔɔw ta landaw le ko.»

⁹ A k'a fɔ o ye tuun ko: «Ka ban Ala ta cifoninw ma, ka to aw ta landaw kan, aw kɔni be se o ra kosebe! ¹⁰ Cira Musa k'a fɔ ko: «I fa ni i ba bonya;» ko: «Ni mɔɔɔ min ka kumajugu fɔ a face walama a bamuso ma, o tigi ka kan ka faga*.» ¹¹ Nka aw ka o kuma ye lema k'a fɔ ko: «Ni mɔɔɔ k'a fɔ a face walama a bamuso ye ko: Ne tun b'a fe ka fen min di aw ma, o kera kɔrɔban† ye, o kɔrɔ ye ko ne ka o di Ala ma ka ban;» ¹² o tuma aw b'a to o tigi te foyi ke a face walama a bamuso ye tuun. ¹³ O cogo ra, aw be Ala ta Kuma ke fengbansan ye aw yere ta landaw koson. Nka o dɔrɔn te, aw be o kow jɔgonna caman were ke.»

*Fen minw be se ka mɔɔɔ lanɔɔ**(Matiyu 15.10-20)*

¹⁴ O kɔ, Yesu ka jama wele tuun, k'a fɔ o ye ko: «Aw bɛɛ ye aw toro malɔ ka nin faamu kosebe. ¹⁵ Fen si te yi min be don mɔɔɔ kɔnɔbara ra, ni o be se ka o tigi lanɔɔ. Nka

7:7 7.7 Nin kuma fora Ezayi 29.13.

*

7:10 7.10 Nin kuma fora Bori 20.12 ani Sariya 5.16; Bori 21.17 ani

Sarakalasebagaw 20.9. † 7:11 7.11 Kɔrɔban: O ye Aramekan le ye.

fen minw be bo mogo jusukun na, o le be mogo lanogo. ¹⁶ [Ni mogo min b'a fe ka o kow faamu, o ye jija ka o kumaw lamem de!]

¹⁷ Wagati min na Yesu bora jama koro ka taga so kono, a ta karamogodenw ka a jininka o kuma koro ra. ¹⁸ A k'a fo o ye ko: «O tuma hakiri te aw fana fe wa? Aw m'a lon ko fen min be bo kene ma ka don mogo kono, ko o te se ka mogo lanogo wa? ¹⁹ Sabu o fenw te don mogo jusukun na, nka o be taga a konobara le ra; o ko fe o tigi be taga so ko, ka o fenw labo.» Yesu ka o fo, k'a yira ko domunifen bee be se ka domu.

²⁰ A ko: «Fen min be bo mogo jusukun na, o le be mogo lanogo. ²¹ Sabu miiriyajuguw be bo mogo kono le, mogo jusukun na; o le be mogo bla jatoya ra, ani sonyari, ani mogofaga, ²² ani jeneya, ani wasabariya, ani juguya, ani tonori, ani jogojuguya, ani nangboya, ani togocenri, ani yerebonya, ani hakirintanyakow. ²³ Nin kojuguw bee be bo mogo jusukun le ra; o le be mogo lanogo.»

Siya were muso min tun lara Yesu ra
(Matiyu 15.21-28)

²⁴ O ko, Yesu bora o yoro ra, ka taga Tiri mara ra. A tagara don bon do kono; a tun t'a fe mogo si y'a lon ko a be o bon kono, nka a dogonin ma se ka to! ²⁵ Sabu muso do tun be yi, jina tun be min denmuso ra. Ale ka Yesu ko men minke, a nana a yere firi Yesu sen koro. ²⁶ O muso tun ye siya were mogo le ye; Gereki tun lo, a bora Siri, Fenisi mara ra. A ka Yesu daari ko a ye jina gben ka bo a denmuso ra. ²⁷ Nka Yesu k'a fo a ye ko: «A to denmisenw ye domuni ke ka fa folo; sabu ka denmisenw ta domuni ta ka o firi wurudenninw koro, o man ji.» ²⁸ Muso ka a jaabi ko: «O ye can ye, Matigi, nka denmisenw domuniketo, domuni murumuru minw be benben tabali jukoro dugu ma, wurudenninw be o domu de!» ²⁹ Yesu k'a fo a ye ko: «Muso, nin kuma koson, i kosegi ka taga i ta so, jina bora i denmuso ra ka ban.» ³⁰ Muso tagara so. A donna bon kono minke, a k'a soro ko den lanin be lanan kan, jina bora a ra.

Yesu ka ce torogberen do keneya

³¹ Ayiwa, Yesu bora Tiri mara ra ka teme Sidon dugu fe; a tagara teme Dekapoli mara ce ma ka na Galile ba fan fe. ³² A temeto, o nana ni ce torogberen do ye a fe; kuma fana tun ka gbelen a fe kosebe. O ka Yesu daari ko a ye sabari k'a boro la o ce kan ka a keneya. ³³ Yesu ka o ce mina ka taga ni a ye o danna ka a mabo jama ra. A ka a borokandenw don a torowow kono, ka a daji mun a nenden na. ³⁴ O ko, a ka a ja korota san fe ka nenekiriba ke, k'a fo ko: «Efata,» o koro ye ko: «Aw ye dayele.»

³⁵ O yoronin bee a toro fla dayelera, a nenden fana lablara. A sera ka kuma ka ja. ³⁶ Yesu sekora ka na se mogow koro minke, a k'a fo o ye k'a gbeleya ko o kana a to mogo were ye o ko men. Nka a ka o fo minke, a kera i n'a fo a ka a serege le, sabu o tagara o ko fo yoro bee. ³⁷ O mogow tun kononobanna fo ka teme. O tun b'a fora ko: «A be fen o fen ke, o bee ka ji. A b'a to torogberenw be menni ke, ani bobow yere be kuma!»

8

Yesu ka domuni di mogo waga naani ma
(Matiyu 15.32-39)

¹ Lon do, ra jamaba nana lajen Yesu koro tuun. A k'a ye ko domunifen te o boro minke, a k'a ta karamogodenw wele k'a fo o ye ko: ² «Nin jama hina be ne ra de! Nin ye o tere saba ye ne koro yan, foyi te o boro k'a domu. ³ Ni ne ka o kongoto bla ka taga, o baraka bena ban sira ce, sabu dow bora fo yorojan.» ⁴ A ta karamogodenw k'a jaabi ko: «An bena buru soro min kongokolon kono yan, janko nin mogow ye domuni ke ka fa?» ⁵ Yesu ka o jininka ko: «Burukun jori le be aw fe yan?» O ko: «Burukun wolonfla.»

⁶ Yesu ko mogow ye sigi dugu ma. O ko, a ka o burukun wolonfla ta ka baraka la Ala ye, ka o tigtigte ka o di a ta karamogodenw ma ko o ye a tarantaran jama ra; o k'a tarantaran jama ra. ⁷ Jegeden misen dama dama tun be o boro fana. Yesu ka baraka la Ala ye, k'a fo ko o ye o fana tarantaran jama ra. ⁸ Mogow ka domuni ke fo ka fa. Burukunkurun ni jege to min tora, o ka o ce ka segi wolonfla fa. ⁹ O jama tun be mogo waga naani bo. O ko, Yesu ka o labla.

¹⁰ O yoronin bee Yesu ni a ta karamogodenw donna kurun kono ka taga Dalimanuta mara ra.

Farisiw ko Yesu ye tagamasiyen do ke
(Matiyu 16.1-4)

¹¹ Ayiwa, Farisiw* nana ke sasori ke ye ni Yesu ye; o tun b'a fe k'a korobo le. O ko Yesu ye tagamasiyen do yira olugu ra min b'a yira ko a bora Ala ra. ¹² Yesu jusukun tooronin ka nenekiriba ke k'a fo o ye ko: «Mun koson bi mogow be tagamasiyen do jini? Can ra,

ne b'a fɔ aw ye ko tagamasiyen si tɛna yira bi mɔgɔw ra.»¹³ O kɔ, Yesu ka o to yi, ka don kurun kɔnɔ ka taga ba ja dɔ kan.

*Farisiw ni Herodi ta burufunufen
(Matiyu 16.5-12)*

¹⁴ Karamɔgɔdenw tun jinana o ma buru ta; burukun kelenpe le tun be o fe kurun kɔnɔ. ¹⁵ Yesu k'a fɔ o ye k'a gbeleya ko: «Aw ye aw yere korosi Farisiw* ni Herodi ta burufunufen na de!» ¹⁶ Karamɔgɔdenw ka ke a fɔ ye nɔgɔn ye ko: «An ma buru ta minke, o koson a be nin kuma fora!»

¹⁷ Yesu ka o ta miiriya lon minke, a k'a fɔ o ye ko: «Mun koson aw b'a miirira ko aw ma buru ta minke, ko o koson ne ka nin kuma fɔ? Hali bi hakiri te aw fe ka ne ta kow faamu wa? Aw jusukun belen datuginin lo wa?» ¹⁸ Nadenw be aw fe, aw te yeri ke wa? Torow be aw fe, aw te menni ke wa? Aw hakiri te jigi fen na wa? ¹⁹ Wagati min na ne ka burukun looru tigetige k'a di aw ma ko aw ye a di mɔgɔ waga looru ma, o domuni bannin ko, aw ka segi ja jori le soro burukunkurun to ra?» O ko: «Segi ja tan ni fla.» ²⁰ Yesu ko: «Wagati min ne ka burukun wolonfla tigetige ka o di mɔgɔ waga naani ma, o ko fe aw ka segi ja jori le soro burukunkurun na?» O ko: «Segi ja wolonfla.» ²¹ Yesu k'a fɔ o ye ko: «Hali bi aw belen ma ne ta kuma faamu wa?»

Yesu ka fiyentɔce dɔ keneya

²² O kɔ, Yesu ni a ta karamɔgɔdenw tagara Betisayida; o sera yi minke, mɔgɔ dow nana ni fiyentɔce dɔ ye Yesu fe k'a daari ko a ye sabari k'a boro la a kan k'a keneya. ²³ Yesu ka fiyentɔce mina a boro ma ka taga ni a ye dugu ko fe, ka daji mun a padenw na, ka a boro la a kan, ka a jininka ko: «I be fen dɔ yera sisan wa?» ²⁴ Ce ka a ja ye le ka fleri ke; a ko: «Ne ja be mɔgɔw ra, nka o be i n'a fɔ yiriw, o be tagamana.»

²⁵ Yesu ka a boro la a ja kan tuun. O kɔ fiyentɔce ka a ja ye le ka fleri ke minke, a keneyara; a ka fen bee ye ka ja. ²⁶ Ayiwa, Yesu k'a fɔ a ye ko a ye kosegi ka taga a ta somɔgɔw fe, nka a kana teme dugu kɔnɔ.

*Piyeri ko Yesu le ye Kisibaga ye
(Matiyu 16.13-20; Luka 9.18-21)*

²⁷ Yesu ni a ta karamɔgɔdenw tun be tagara Sezare Filipi kerɛfeduguw ra; o tagato Yesu ka o jininka ko: «Mɔgɔw be ne jatera jontigi le ye de?» ²⁸ Karamɔgɔdenw ko: «Dow ko i ye Yuhana Batizerikebaga ye; dow ko i ye cira Iliya* ye, dow ko i ye cira dɔ were le ye.» ²⁹ Yesu ka o jininka ko: «Aw do? Aw ta miiriya ra, ne ye jontigi le ye?» Piyeri ka a jaabi ko: «Ele le ye Kisibaga* ye, Ala ka min janawoloma.» ³⁰ Yesu k'a fɔ o ye k'a gbeleya kosebe ko o kana ale ta ko fɔ mɔgɔ si ye.

*Yesu ta saya ni a kunuko
(Matiyu 16.21-28; Luka 9.22-27)*

³¹ O kɔ, Yesu ka ke a ta karamɔgɔdenw karan ye k'a fɔ o ye ko Min kera Adamaden ye*, ko jagboya lo ko o ye tɔɔɔ kosebe; cekorɔbaw, ani sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw* bena ban a ra, ka a mina ka a faga. Nka tere saba temenin ko, a bena kunu. ³² Yesu tun ka o kow fɔ o ja na k'a gbeya. Piyeri ka Yesu wele ka taga kere fe, ka Yesu mafiyenya, ko a man kan ka o kuma fɔ. ³³ Nka Yesu yelemana ka a ta karamɔgɔdenw fle, ka Piyeri mafiyenya, k'a fɔ a ye ko: «Bo ne ko, ele setanamɔgo! Sabu Ala sago ye min ye, ele te miiri o ra de, fɔ adamadenw sago.»

Mɔgɔ be tugu Yesu ko cogo min

³⁴ O kɔ, Yesu k'a ta karamɔgɔdenw ni jama wele k'a fɔ o ye ko: «Ni mɔgɔ min b'a fe ka tugu ne no fe, o tigi ka kan ka ban a yere ra, k'a ta gbengbenyiri ta ka tugu ne ko. ³⁵ Sabu ni mɔgɔ o mɔgɔ b'a fe k'a nin kisi, o tigi bena bono a nin na; nka ni mɔgɔ o mɔgɔ ka bono a nin na ne koson, ani Kibarɔ Diman* koson, o tigi bena a nin kisi. ³⁶ Ni mɔgɔ ka dunupa bee soro ka taga bono a nin na lahara, dunupasoro ka mun le ja o tigi ye? ³⁷ Mɔgɔ be se ka mun le di min be se ka ke a nin kunmabosara ye? ³⁸ O le koson ni mɔgɔ o mɔgɔ ka maroya ka ne ni ne ta kuma ko fɔ bi mɔgɔ terenbariw, ani Alanasiranbariw ja na, Min kera Adamaden ye*, ni o nana don a Fa Ala ta tɔɔɔ ra ni meleke saninmanw ye, ale fana bena maroya k'a fɔ ko o tigi ye ale ta ye.»

9

¹ Yesu k'a fɔ o ye tuun ko: «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko minw lonin be yan bi, o dow tɛna sa fiyewu, fɔ o ye Ala ta Masaya* nato ye ni sebagaya ye.»

* 8:28 8.28 Iliya: Dow b'a fɔ a ma ko Eli.

Yesu nɔɔɔ yirara karamɔɔdenw na

(Matiyu 17.1-13; Luka 9.28-36)

² Ayiwa, tere wɔɔɔ tɛmɛnin kɔ, Yesu ka Piyeri ni Yakuba ni Yuhana wele ka taga ni o ye kuru jamijan dɔ kan o danna. Ka o to o yɔɔ ra, Yesu cogoya yelemana o ja na. ³ A ta faniw barara ka gbɛ fɔ ka manamana. A tun gbera cogo min na, fanikobaga si tɛ dugukolo kan min bɛ se ka fani ko k'a gbɛ o cogo ra. ⁴ O kɔ, karamɔɔdenw saba ka cira Iliya* ni cira Musa ye, o bɛ kumana ni Yesu ye. ⁵ Piyeri k'a fɔ Yesu ye ko: «An karamɔɔ, an nana yan minke, o pana dɛ! A to an ye fanibon saba lɔ: ele ta kelen, cira Musa ta kelen, ani cira Iliya ta kelen.»

⁶ Piyeri kɔni tun ka o kuma fɔ a yɛɛ kun fɛ le, sabu siranya tun bɛ o mɔɔ saba bɛɛ ra. ⁷ Ayiwa, sankaba dɔ jigira ka na o datugu; kumakan dɔ bora sankaba ra, ko: «Nin le ye ne Dence kanunin ye; aw y'a lamɛn!» ⁸ O yɔɔnin bɛɛ karamɔɔdenw ka flɛri kɛ o lamini bɛɛ ra; nka o ma mɔɔ si ye tuun, ni Yesu kelen tɛ.

⁹ Ayiwa, ka o jigitɔ to ka bɔ kuru kan, Yesu k'a fɔ o ye k'a gbɛɛya ko o ka ko min ye, o kana o fɔ mɔɔ si ye fɔlɔ, fɔ Min kera Adamaden ye*, o ye kunu ka bɔ saya ra fɔlɔ. ¹⁰ Karamɔɔdenw ka o kuma mara o yɛɛw kɔnɔ, nka o tun bɛ ɔɔɔn ɔɔɔn pininkara ko: «A tun b'a fora ko: <ka kunu ka bɔ saya ra,> o kɔɔ ye mun ye?»

¹¹ Ayiwa, karamɔɔdenw ka Yesu ɔɔninka ko: «Mun kɔsɔn sariya karamɔɔw* b'a fora ko: <Cira Iliya le ka kan ka kɔn ka na fɔlɔ?» » ¹² Yesu ka o jaabi ko: «Can lo, cira Iliya bɛna na fɔlɔ ka na fɛn bɛɛ labɛn; nka mun na a sebera Ala ta Kuma ra ko: <Min kera Adamaden ye*, ko o ka kan ka tɔɔɔ kɔsɛɛ, ani ko mɔɔw bɛna a mafiyɛnya?» ¹³ O bɛɛ n'a ta, ne b'a fɔ aw ye ko cira Iliya nana ka ban, nka o ka a kɛ o sago ye, i n'a fɔ a sebera cogo min na a ta ko ra Kitabu kɔnɔ†.»

Yesu ka den jinatɔ dɔ kɛɛya

(Matiyu 17.14-21; Luka 9.37-42)

¹⁴ Ayiwa, Yesu ni o karamɔɔdenw saba nana se karamɔɔdenw tɔw kɔɔ minke, o k'a ye ko jamaba dɔ ka o lamini; sariya karamɔɔw* dɔw bɛ sɔsɔri kera ni o ye. ¹⁵ Mɔɔw ka Yesu ye minke, a barara o bɛɛ ra kɔsɛɛ. O borira ka taga Yesu fɛ ka taga a fɔ. ¹⁶ Yesu ka karamɔɔdenw ɔɔninka ko: «Aw ni olugu bɛ ɔɔɔn sɔsɔra mun le ra?»

¹⁷ Ayiwa, o jama ra mɔɔ dɔ ka Yesu jaabi k'a fɔ a ye ko: «An karamɔɔ, ne nana ni ne dence ye i fɛ; jina dɔ le b'a ra, o le ka a kɛ bobo ye. ¹⁸ Ni o jina wurira a fɛ yɔɔ o yɔɔ, a b'a firi dugu ma; den bɛ dakanga bɔ, a bɛ a ɔɔn ɔɔn ka ja. Ne ka i ta karamɔɔdenw daari ko o ye jina gben, nka o ma se.» ¹⁹ Yesu ko: «Aw mɔɔ lanabariw, ne bɛna to ni aw ye fɔ tuma juman? Ne bɛna aw ta kow sɔnmina fɔ ka taga se wagati juman le? Aw ye na ni den ye ne fɛ yan.» O nana ni den ye.

²⁰ Jina ka Yesu ye minke, o yɔɔnin bɛɛ a ka den yuguyugu ni fanga ye. Den bɛna dugu ma ka kolonolon, ka kanga bɔ a da ra. ²¹ Yesu ka den face ɔɔninka ko: «A k'a sɔɔ kabini wagati juman?» A face ko: «Kabini a denmisɛnman.» ²² Tuma caman jina b'a firi tasuma ra, walama ji ra, janko ka a faga. Ni i bɛ se ka fɛn dɔ kɛ, makari an na ka an dɛmɛ. ²³ Yesu k'a fɔ a ye ko: «Mun kɔsɔn i k'a fɔ ko: <Ni i bɛ se ka fɛn dɔ kɛ?» Mɔɔ min bɛ la ne ra, fɛn bɛɛ bɛ se ka kɛ o tigi ye.» ²⁴ O yɔɔnin bɛɛ den face pɛrɛnna ko: «Ne lara i ra, nka ne ta lanaya ka dɔɔ, dɔ fara ne ta lanaya kan!»

²⁵ Yesu ka o mɔɔw girintɔ ye ka na minke, a jamana jina kunna k'a fɔ a ye ko: «Jina, ele min bɛ mɔɔ kɛ bobo ni torogberɛn ye, ne b'a fɔ i ye ko i ye bɔ nin den na, i kana don a ra tuun fiyɛwu!» ²⁶ Ayiwa, o jina ka kule ci ka den yuguyugu ni fanga ye ka bɔ a ra; den kera i ko su. Mɔɔw minw tun bɛ yi, o caman ko: «Den sara.» ²⁷ Nka Yesu k'a mina a boro ma ka a lawuri. Den wurira ka lɔ.

²⁸ Yesu donna bon kɔnɔ minke, a ta karamɔɔdenw ka a ɔɔninka o danna, o ko: «Mun kɔsɔn anw ma se ka nin jina gben?» ²⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Nin jina ɔɔɔn kɔni, foyi tɛ se ka ale labɔ ni Aladaari tɛ.»

Yesu bɛ a ta saya ni a kunuko fɔ tuun

(Matiyu 17.22-23; Luka 9.43-45)

³⁰ Yesu ni a ta karamɔɔdenw bora o yɔɔ ra ka Galile mara cɛtigi. Yesu tun t'a fɛ mɔɔw ye ale yɔɔ lɔn. ³¹ Sabu a tun bɛ a ta karamɔɔdenw karanna k'a fɔ o ye ko: «Min kera Adamaden ye*, o bɛna o mina k'a don mɔɔw boro; o bɛna a faga, nka a saya tɛre sabanan a bɛna kunu.» ³² Karamɔɔdenw tun ma o kuma kɔɔ lɔn, nka o fana tun bɛ siranna, k'a ɔɔninka.

* 9:4 9.4 Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli. † 9:13 9.13 Cira tun ka min fɔ cira Iliya nako ra (Malaki 3.23-24), Yuhana Batizerikɛbaga nana minke, o kuma kera can ye.

*Mɔgɔ min ye namɔgɔ ye Ala fe
(Matiyu 18.1-5; Luka 9.46-48)*

³³ Ayiwa, Yesu ni a ta karamɔgodenw sera Kaperinahumu. O donna bon kɔnɔ wagati min na, a ka o pininka; a ko: «Aw tun be mun kuma le fora sira ra?» ³⁴ O jera, sabu o tun be ɔɔnɔ sɔsɔra sira ra ko jɔntigi le ye olugu ra namɔgɔ ye. ³⁵ Ayiwa, Yesu sigira; a k'a ta karamɔgoden tan ni fla wele k'a fɔ o ye ko: «Ni mɔgɔ do b'a fe ka ke namɔgɔ ye, o tigi ka kan ka ke beɛ ra kɔmɔgɔ ye, ani ka a yere ke tɔw beɛ ta baaraden ye.» ³⁶ O ko, a ka denfitini do ta, ka na a lo o ce ra; a k'a boro melege o den ma, k'a fɔ o ye ko: ³⁷ «Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka nin denfitini ɔɔnɔ do mina ka ja ne tɔgɔ kosɔn, o tigi ka ne yere le mina ka ja. Ni mɔgɔ o mɔgɔ fana ka ne mina ka ja, o tigi ma ne le mina ka ja, nka min ka ne ci, a ka o le mina ka ja.»

*An juguw ani an pinw
(Luka 9.49-50)*

³⁸ Yuhana ko Yesu ma ko: «An karamɔgɔ, an ka ce do ye a be jinaw gbenna ka bo mɔgow ra i tɔgɔ baraka ra, k'a sɔrɔ a te ni an ye; an ka a bari o ra, sabu a te ni an ye.»

³⁹ Yesu ko: «Aw kana a bari o ra, sabu mɔgɔ si te se ka kabako ke ne tɔgɔ baraka ra, ka seko o yɔrɔnin beɛ ra ka kumajugu fɔ ne ma. ⁴⁰ Sabu mɔgɔ min te an jugu ye, o tigi ye an jin le ye. ⁴¹ Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka jifiye ja kelen minji di aw ma ne tɔgɔ kosɔn, ko sabu aw ye Kirisita* taw ye, can ra ne b'a fɔ aw ye ko o tigi tena fɔn o baraji ra fiyewu.»

*Fen minw be mɔgɔ bla jurumun na
(Matiyu 18.6-9; Luka 17.1-2)*

⁴² Yesu k'a fɔ o ye tuun ko: «Nin denfitini minw lanin be ne ra ka ban, sani mɔgɔ do ye ke sababu ye ka o ra kelen kunnacen ka bo lanaya ra, a ka fisa o ye wugu belebeleba do le dulon o tigi kan na ka a firi kɔgoji ra.

⁴³ «Ni i boro kelen le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a tige ka bo yi; sabu ka taga don ni i boro kelen ye janamanya ra, o ka fisa i ma, sani i boroflatigi ye taga don jahanama ra, o yɔrɔ min tasuma te faga ka ye. ⁴⁴ [Tumu minw be mɔgɔ sogo domu o yɔrɔ ra, o te faga ka ye, a tasuma fana te faga.] ⁴⁵ Ni i sen kelen le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a tige ka bo yi; sabu ka taga don ni i sen kelen ye janamanya ra, o ka fisa i ma, sani i senflatigi ye taga firi jahanama kɔnɔ yi. ⁴⁶ [Tumu minw be mɔgɔ sogo domu o yɔrɔ ra, o te faga ka ye, a tasuma fana te faga.] ⁴⁷ Ni i paden kelen le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a wɔgɔbi ka bo yi; sabu ka taga don ni i paden kelen ye janamanya ra, o ka fisa i ma, sani i padenflatigi ye taga firi jahanama ra. ⁴⁸ Tumu minw be mɔgɔ sogo domu o yɔrɔ ra, o te faga ka ye, a tasuma fana te faga. ⁴⁹ Sabu mɔgɔ beɛ bɛna saninya tasuma fe, i n'a fɔ saraka tun be saninya cogo min na ni kɔgo ye.

⁵⁰ «Kɔgo kɔni ye fenɔman ye, nka ni kɔgo timiya bɔra a ra, mun le be se ka a latimiya tuun? Aw ye kɔgo ke aw yerew ra. Aw y'a to hera ye ke aw ni ɔɔnɔn ce.»

10

*Yesu be taga Zude mara ra
(Matiyu 19.1-12; Luka 16.18)*

¹ Yesu bɔra o yɔrɔ ra, ka taga Zude mara yɔrɔ do ra, min be Zuriden ba ko fe. O yɔrɔ ra jamaba nana lajen a kɔrɔ tuun. A ka ke o karan ye i n'a fɔ a tun be deri k'a ke cogo min na.

Yesu ko furu man kan ka sa

² Farisi* dow gharara Yesu ra ka a pininka; o tun b'a fe k'a kɔrɔbo le. O ko: «Yala ka kaja ni sariya* ye, ce be se ka a muso bla wa?» ³ Yesu ka o jaabi ni pininkari do ye, ko: «Cira Musa ka nɔrɔ le seɛe o ko ra?» ⁴ O k'a fɔ a ye ko: «Cira Musa ko ce be se ka furusasebe di a muso ma ka a bla.»

⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ta jusukungbeleya le kosɔn Musa ka o sariya seɛe aw ye. ⁶ Ni o te, dunuɔa danwagati ra Ala ka ce ni muso le dan. ⁷ <O le kosɔn ce be bo a face ni a bamuso kɔrɔ ka nɔrɔ a muso ra. ⁸ O fla be jen ka ke mɔgɔ kelen ye. > O te jate mɔgo fla ye tuun; o be jen ka ke mɔgɔ kelen ye. ⁹ O le kosɔn Ala ka min jen ka a ke kelen ye, mɔgo si kana o faran ka bo ɔɔnɔn na.»

¹⁰ Yesu ni a ta karamɔgodenw nana don bon kɔnɔ wagati min na, karamɔgodenw ka Yesu pininka o kow ra. ¹¹ Yesu k'a fɔ o ye ko: «Ni ce o ce ka a muso bla ka muso were furu, o ce ka jeneya le ke, a k'a muso folo janfa. ¹² Ni muso min fana bɔra a ce fe ka taga sigi ce were kun, o muso ka jeneya le ke.»

*Yesu ka dugawu ke denmisenw ye
(Matiyu 19.13-15; Luka 18.15-17)*

¹³ Ayiwa, mogo dow nana ni denmisen dow ye Yesu fe, janko a ye maga o ra; nka karamogodenw ka o mogow mafiyenya. ¹⁴ Yesu ka o ye minke, o ma diya a ye. A k'a fo karamogodenw ye ko: «Aw y'a to denmisenw ye na ne fe, aw kana o bari; sabu mogo minw be i ko denmisenw, Ala ta Masaya* ye olugu le ta ye. ¹⁵ Can ra, ne b'a fo aw ye ko ni mogo o mogo ma son Ala ta Masaya* ma i ko denfitini, o tigi tena don a ra fiyewu.» ¹⁶ O ko, a ka denmisenw ta ka a boro mini o ma, k'a boro la o kan, ka dugawu ke o ye.

*Ce nafortotigi ta ko
(Matiyu 19.16-30; Luka 18.18-30)*

¹⁷ Ayiwa, Yesu ka sira ta minke, ce do borira ka na a kinbiri gban a koru k'a pininka ko: «An karamogonuman, ne ka kan ka mun le ke, janko ne ye panamanya banbari soru?» ¹⁸ Yesu k'a fo a ye ko: «Mun na i ko ne ma ko: «Karamogonuman?» Mogonuman si te yi, ni Ala kelenpe te. ¹⁹ Ayiwa, i ka Ala ta sariyaw* lon, ko: «I kana mogo faga; i kana jeneya ke; i kana sonyari ke; i kana faninya fo k'a la i mogogon na; i kana mogo toro, i fa ni i ba bonya.» ²⁰ Ce ka Yesu jaabi ko: «An karamogo, ne ka o sariyaw bee sira tagama kabini ne denmisenman.» ²¹ Yesu k'a fe, a ko diyara Yesu ye; a ko a ma ko: «Fen kelen belen le ka i jen. Taga i borofenw bee fiyeere ka o wari tarantaran fagantanw na; ni o kera, nafortoba bena ke i fe arijana ra. O ko, i be na tugu ne ko.» ²² O kuma ko ce na kumu kosebe; a panasisinin wurira ka taga, sabu nafortoba tun b'a fe.

²³ Yesu ka a na munu ka mogow fe, k'a fo a ta karamogodenw ye ko: «Naforo be mogo minw fe, olugu don ka gbelen Ala ta Masaya* ra de!» ²⁴ O kuma ka karamogodenw kononban. Nka Yesu kosegira a kan k'a fo o ye tuun ko: «Denmisenw, Ala ta Masaya don ka gbelen de!» ²⁵ Nogome don ka di miseniwo fe ka teme nafortotigi don kan Ala ta Masaya ra.» ²⁶ Karamogodenw kabakoyara tuun fo k'a dama teme; o ka ke a fo ye jigon ye ko: «O tuma jon le bena kisi sa?» ²⁷ Yesu ka o fe, k'a fo o ye ko: «Mogow fe o te se ka ke, nka Ala fe a be se ka ke; sabu foyi si te Ala kana.»

²⁸ O tuma, Piyeri k'a fo Yesu ye ko: «Anw do? Anw jenna fen bee ko ka tugu i no fe!» ²⁹ Yesu ka a jaabi ko: «Can ra, ne b'a fo aw ye ko ni mogo o mogo ka jen a ta bon ko, walama a balemacew ko, walama a balemamusow ko, walama a bamuso ko, walama a face ko, walama a ta denw ko, walama a ta forow ko, ani Kibaro Diman* koson, ³⁰ sigiya t'a ra, o tigi bena o fenw bee jigon keme keme soru nin dunuwa ra yan. A bena sow soru, ka dogow ni korow soru, ka bamusow soru, ka denw soru, ka forow soru; nka a bena toro fana soru. O bee ko fe a bena taga panamanya banbari fana soru sini. ³¹ Nka nafemogo caman bena ke kofemogow ye, kofemogo caman bena ke nafemogow ye fana.»

*Yesu ka a ta saya ni a kunuko fo tuun
(Matiyu 20.17-19; Luka 18.31-34)*

³² Yesu ni a nafemogow tun be sira kan ka taga Zeruzalemu; Yesu tun be na fe. Jatige tun be karamogodenw na, mogo minw tun be o ko, olugu fana tun be siranna. Yesu ka a ta karamogoden tan ni fla wele ka o gbara a yere koru tuun; ko minw ka kan ka a soru, a ka ke o kow fo ye o ye. ³³ A ko: «An tagato fe Zeruzalemu. Min kera Adamaden ye*, o bena don sarakalasebagaw* kuntigiw boro, ani sariya karamogow*. O bena kiti tige a kan ko a ka kan ka faga. O bena a don siya were mogow* boro. ³⁴ Olugu bena a logobo, ka daji tu a kan, k'a bugu ni gbepe ye, ka soru k'a faga; nka a saya tere sabanan na, a bena kunu.»

*Karamogoden fla ka Yesu daari
(Matiyu 20.20-28)*

³⁵ Ayiwa, Zebede dence fla, Yakuba ni Yuhana, olugu gbarara Yesu ra k'a fo a ye ko: «An karamogo, an bena fen min daari i fe, i ye o ke an ye.» ³⁶ Yesu k'a fo o ye ko: «Aw b'a fe ne ye mun le ke aw ye?» ³⁷ O ka Yesu jaabi ko: «Ni i nana ke i ta masaya nooroman na tuma min na, i y'a to an mogo fla ra kelen ye sigi i kininboroyanfan na, kelen ye sigi i numanboroyanfan na.» ³⁸ Nka Yesu ka o jaabi ko: «Aw be fen min daarira, aw yere ma o lon. Ne bena toro cogoya min na, aw be se ka toro o cogo ra wa? Walama ne bena batize ni toro ye cogo min na, aw be se ka batize o cogo ra wa?» ³⁹ O ka a jaabi ko: «Onhon, an be se.» Yesu k'a fo o ye ko: «Can lo, ne bena toro cogoyan min na, aw bena toro o cogo ra; ne bena batize cogoyan min na, aw bena batize o cogo ra. ⁴⁰ Nka ka sigi ne kininboroyanfan fe, walama ka sigi ne numanboroyanfan fe, o dibaga te ne ye. Ala ka o sigiyorow laben mogo minw ye, a bena di olugu le ma.»

⁴¹ Karamogoden to tan ka o kuma men minke, olugu dimina Yakuba ni Yuhana koru. ⁴² O ra, Yesu ka o wele k'a fo o ye ko: «Aw k'a lon ko minw be jate i ko siya were mogow ta kuntigiw, olugu be o siyaw mara jagboya ra; jamana mogobabaw fana be o ta fanga digi mogow to kan. ⁴³ Nka a man kan ka ke ten aw ce ra. Min b'a fe ka ke mogoba ye aw ra, o tigi ka kan ka ke tow ta baarden le ye. ⁴⁴ Min b'a fe ka ke aw ra namogo ye, o tigi ka kan ka ke tow bee ta jon ye. ⁴⁵ Sabu Min kera Adamaden ye*, ale yere ma na janko mogow ye baara ke a ye, nka a nana ka na baara ke mogow ye le, ani ka a yere nin di, ka ke mogow caman kunmabosara ye.»

Yesu ka fiyentose do ja yele
(Matiyu 20.29-34; Luka 18.35-43)

⁴⁶ Ayiwa, o sera Zeriko. Yesu ni a ta karamogodenw, ani jama caman tun be bora dugu konu minke, o y'a soru fiyentose do tun siginin be sirada ra, a be daariri kera; a togo ye ko Baritime, Time dence lo. ⁴⁷ A k'a men minke ko Yesu Nazaretika le be temena, a perenna ka a wele ko: «Yesu, Dawuda Mamaden*, sabari ka ja ne ma.» ⁴⁸ Mogow caman songora a ra ko a ye je. Nka a ka do le fara a perenkan kan ko: «Dawuda Mamaden*, sabari ka ja ne ma.»

⁴⁹ Yesu lora, k'a fo ko o ye a wele ka na. O tagara fiyentose wele, k'a fo a ye ko: «I hakiri sigi! I wuri, Yesu be i welera.»

⁵⁰ A k'a ta deregeba firi dugu ma, ka pan ka wuri, ka na Yesu fe. ⁵¹ Yesu ka a pininka ko: «I b'a fe ne ye mun le ke i ye?» A ko: «An karamogo, ne b'a fe ka yeri ke le tuun.» ⁵² Yesu k'a fo a ye ko: «Taga! I ta lanaya ka i keneya!» O yoronin kelen bee, a padenw yelera, a tugura Yesu ko.

11

Yesu donna Zeruzalemu
(Matiyu 21.1-11; Luka 19.28-40; Yuhana 12.12-19)

¹ Yesu ni a ta karamogodenw surunyara Zeruzalemu na tuma min na, ani Betifaze, ani Betani, ka o to Oliviyesunw kuru kere fe, Yesu ka a ta karamogoden fla ci. ² A k'a fo o ye ko: «Dugu min fle an ja fe, aw ye taga yi; ni aw sera yi doron, aw bena faliden do sirinin ye, mogow ma yelen min kan folo. Aw y'a foni ka na ni a ye yan. ³ Ni mogow do ka aw pininka ko: «Mun koson aw be nin kera?» Aw ye o tigi jaabi ko: «An Matigi le mako b'a ra; a ko a bena a kosegi aw ma sisan.» »

⁴ Karamogodenw tagara minke, o tagara a soru ko faliden sirinin be bon do da ra sira kere fe. O k'a foni. ⁵ Mogow minw tun be o yoro ra, olugu dow ko karamogodenw ma ko: «Aw be mun le kera tan? Mun koson aw be nin faliden fonina?»

⁶ Karamogodenw ka o jaabi i ko Yesu tun k'a fo o ye cogo min na. O ka faliden to o boro. ⁷ Karamogodenw nana ni fali ye Yesu fe; o ka o ta derege dow la fali ko ra, Yesu yelenna ka sigi a kan. ⁸ Mogow caman ka o ta deregebaw lala sira kan Yesu ja; dow ka yiriboromisen dow tigetige bin konu, ka na o lala sira kan. ⁹ Mogow minw tun be Yesu ja fe, ani minw tun be a ko fe, o bee tun be perenna ko:

«Hozana*, an ye Ala tando.

Min be nana Matigi togo ra, dugawu ye ke o ye.

¹⁰ Masaya min be nana, Ala ye baraka don o masaya ra.

An bemace Dawuda ta masaya lo.

Norow ye la Ala togo kan sanfeyorow bee ra!»

¹¹ O sera Zeruzalemu minke, Yesu tagara don Alabatosoba konu. A ka fenw bee flefle minke, a bora ka taga Betani, ani a ta karamogoden tan ni fla, sabu su tun be jini ka ko.

Yesu ka torosun danga
(Matiyu 21.18-19)

¹² O lon dugusagbe o botu Betani, kongu ka Yesu mina. ¹³ A ka torosun do ye yorojan; flaburu tun b'a ra. A gbarara a ra ka a fle ni a bena den soru a ra. Nka a sera a koru tuma min na, a ma foyi soru a ra ni flaburu doron te, sabu a dentuma tun ma se ban. ¹⁴ A ko o torosun ma ko: «Mogow si tena den soru ele ra ka a domu tuun.» A ta karamogodenw ka o kuma men.

Yesu ka jagokebagaw gbenna
(Matiyu 21.12-17; Luka 19.45-48; Yuhana 2.13-22)

¹⁵ O sera Zeruzalemu minke, Yesu donna Alabatosoba lu kɔnɔ. Fiyeeerekebagaw ani sannikebaga* minw tun be Alabatosoba lu kɔnɔ, a ka olugu beɛ gben ka bɔ; a ka warifalenbagaw ta tabaliw noniponi ka ben, ani tuganifiyeerebagaw ta siginanw. ¹⁶ A ma sɔn mɔgɔ si ye don ni fiyeerefen ye Alabatosoba kɔnɔ tuun. ¹⁷ O kɔ, a ka o karan k'a fɔ ko: «A sebera Ala ta Kuma ra ko: <Ne ta bon bɛna wele le ko siyaw beɛ ta Aladaariyɔrɔ.> Nka aw kɔni ka a yelema ka a ke sonw dogoyɔrɔ le ye†.»

¹⁸ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw* ka o kow mɛn minke, o ka ke Yesu fagasababu jini ye; o tun be siranna a ja sabu a ta karan tun ka mɔgɔ beɛ kun mina.

¹⁹ Wulada sera minke, Yesu ni a ta karamɔgɔdenw bɔra dugu kɔnɔ.

Lanaya ni Aladaari ni yafari

(Matiyu 21.20-22)

²⁰ O dugusagbe sɔgɔmada jooona fe, Yesu ni a ta karamɔgɔdenw temeto sira kan, karamɔgɔdenw ka o torosun ye, a jara fɔ ka se a lilinw ma. ²¹ Piyeri hakiri jigira Yesu ta kuma fonin na. A ko Yesu ma ko: «An karamɔgɔ, a fle, i ka torosun min danga kunu, a jara.»

²² Yesu k'a fɔ a ta karamɔgɔdenw ye ko: «Aw ye la Ala ra.» ²³ A ko: «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko ni mɔgɔ min k'a fɔ nin kuru ye ko a ye bɔ a nɔ ra ka taga ben kogɔji ra, ni o tigi ma sigiya a jusukun na fiyewu, ni a lara a ra ko ale ka min fɔ ko Ala bɛna o ke, o ko bɛna ke o tigi ye. ²⁴ O le koson ne b'a fɔ aw ye ko ni aw ka Ala daari fen o fen na, aw ye la a ra ko aw ka o sɔrɔ ka ban; ni o kera, Ala bɛna o fen di aw ma.

²⁵ «Nka ni aw wurira ka lɔ wagati min na ko aw be Ala daari, ni aw hakiri jigira a ra ko mɔgɔ dɔ ka aw hake ta, aw ye yafa o tigi ma, janko aw Fa Ala min be sankolo ra, o ye aw ta hakekow yafa aw ma fana. ²⁶ [Sabu ni aw te yafa jɔgɔn ma, aw Fa Ala min be sankolo ra, o tena yafa aw fana ma aw ta hake kow ra.]»

Yesu ta fanga sɔrɔyɔrɔ

(Matiyu 21.23-27; Luka 20.1-8)

²⁷ Ayiwa, Yesu ni a ta karamɔgɔdenw tagara Zeruzalemu tuun. Ka Yesu yaalayaalato Alabatosoba kɔnɔ, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw*, ani cekɔrɔbaw nana a fe. ²⁸ O ka a jininka ko: «I be nin kow kera fanga juman le sababu ra, ani jon le fana ka o fanga di i ma.»

²⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Ne bɛna aw jininka fen kelenpe ra, aw ye ne jaabi o ra; ni o kera, min ka fanga di ne ma ka nin kow ke, ne fana bɛna o fɔ aw ye. ³⁰ Ne ko: jon le tun ka Yuhana Batizerikebaga ci ka na mɔgɔw batize? Ala wa, walama mɔgɔw? Aw ye ne jaabi o ra.» ³¹ O ka ke a fɔ ye jɔgɔn ye ko: «Ni an ko: <Ala lo, a bɛna a fɔ ko: <O tuma mun koson aw ma la a ra?> ³² Nka ni an fana k'a fɔ ko: <Mɔgɔw lo, o tuma...>» O tun be siranna jama ja, sabu mɔgɔw beɛ tun be Yuhana jatera ko Ala ta cira dɔ lo can ra. ³³ O koson o ka Yesu jaabi ko olugu m'a lon. Yesu fana ko: «Ayiwa, ni o lo, min ka fanga di ne ma ka nin kow ke, ne fana tena o fɔ aw ye.»

12

Baardenjuguw ta ko

(Matiyu 21.33-46; Luka 20.9-19)

¹ Ayiwa, o kɔ, Yesu ka talen dɔw fɔ mɔgɔw ye. A ko: «Ce dɔ le tun ka rezenforo sene, ka a lamini ni sansan ye, ka rezencongɔyɔrɔ dɔ sogi fara ra, ka gbata dɔ lo foro kɔrɔsibagaw ye. O kɔ, a ka o foro karifa baarden dɔw ma ka taga tagama ra. ² Rezen bɔwagati nana se tuma min na, a ka a ta baarden dɔ ci o rezenforo kɔrɔsibagaw fe ko a ye taga rezenmɔ dɔ mina ka na ni a ye. ³ Nka rezenforo kɔrɔsibagaw ka a mina ka a bugo, ka a borolakolon gben ka taga. ⁴ Forotigi ka baarden dɔ wɛre ci o fe tuun; o ka o fana mina ka a bugo ka a mandimi a kunkolo ra, ka a neni. ⁵ Forotigi ka mɔgɔ sabanan ci; o ka o faga. O kɔ, a ka caman wɛre ci; nka o ka olugu dɔw bugo, ka dɔw faga. ⁶ Ayiwa, a tun tora a dence le ye, a be min kanu. A laban a ka o ci ka taga rezenforo kɔrɔsibagaw fe, ko: <O bɛna ne dence kɔni bonya.> ⁷ Nka rezenforo kɔrɔsibagaw ka o ye minke, o k'a fɔ jɔgɔn ye ko: <Nin le bɛna cen ta! Aw ye na, an y'a mina ka a faga; ni o kera, foro be ke an ta ye.> ⁸ O ka a mina ka a faga ka taga a firi rezenforo ko fe.»

⁹ Yesu ko: «Ayiwa, forotigi bɛna mun le ke sa? Sigiya t'a ra, a bɛna na o rezenforo kɔrɔsibagaw faga, ka foro karifa mɔgɔ wɛrɛw ma. ¹⁰ Aw ma nin kuma karan Kitabu kɔnɔ wa, ko:

* **11:15** 11.15 O mɔgɔw tun be beganw fiyeere sarakabɔbagaw le ma, walama ka wari falen o ye. † **11:17** 11.17 Nin kuma fora Ezayi 56.7 ani Yeremi 7.11.

«Bonlobagaw banna kabakuru min na,
o le nana ke kabakuru sobeman ye, ka ke bon kabakuru folo ye.

¹¹ O kow bee bora Matigi yere le ra, o kera kabako ye an ja na.» »

¹² Ayiwa, Yahudiyaw kuntigiw tun be cogoya jinina ka Yesu mina, sabu o tun k'a lon ko a ka o kuma fo olugu le ma. Nka o siranna jama ja, o ka Yesu to yi ka taga.

Ninsongo sarako

(Matiyu 22.15-22; Luka 20.20-26)

¹³ Yahudiyaw ta namogow ka Farisi* dow, ani Herodi* ta mogow dow ci Yesu fe, janko o ye a minasababu soro ni a yere darakuma dow ye. ¹⁴ O mogow nana a fo Yesu ye ko: «An karamogo, an k'a lon ko i be can le fo, i te siran mogow ja, i fana te mogow bo mogow ra; i be mogow karan Ala ta sira ra ka kaja ni can le ye. Ayiwa, yala ka ninsongo sara masaceba Sezari ye, o bennin lo wa? An ka kan ka a sara wa, walama an man kan ka a sara?»

¹⁵ Ayiwa, Yesu tun ka o mogow ta flankafuya lon; a k'a fo o ye ko: «Mun na aw b'a fe ka ne korobo? Aw ye na ni tama kelen ye, janko ne y'a fle.» ¹⁶ O nana ni tama kelen ye. Yesu ka o jininka ko: «Jontigi ta ja ni a togo le be wari nin kan?» O ko: «Masaceba Sezari.» ¹⁷ Yesu ko: «Ayiwa, ni o lo, aw ye Sezari ta kosegi Sezari ma, ka Ala ta kosegi Ala ma.» Yesu ta kuma ka o kononban.

Sadusiw ka Yesu jininka suw kunuko ra

(Matiyu 22.23-33; Luka 20.27-40)

¹⁸ Ayiwa, Sadusiw*, minw b'a fo ko mogow si su tena kunu lahara, olugu nana Yesu fe ka na a jininka ko: ¹⁹ «An karamogo, cira Musa tun ka nin kuma sebe sariya* ra ko: «Ni ce do ka muso furu, ka sa k'a soro a ma den soro ni o muso ye, a balemace ka kan ka o muso ta ka den soro ni a ye a balemace no ra.» ²⁰ Ayiwa, balemace wolonfla tun be yi. Folo ka muso furu, ka sa, a ma den to a ko. ²¹ Flanan ka muso ta, ka sa, a ma den to a ko; sabanan fana ta kera ten. ²² Ayiwa, o ce wolonfla si ma den to o ko. Olugu bee sanin ko muso yere sara. ²³ Ayiwa, ni suw nana kunu lahara, o muso bena ke jon kelen le ta ye sa? Sabu o ce wolonfla bee tun ka a furu?»

²⁴ Yesu ka o jaabi, ko: «Nin le koson aw firira: sabu aw ma Kitabuw ta kumaw faamu, aw ma Ala ta sebgaya fana lon. ²⁵ Sabu ni mogow nana kunu ka bo saya ra lahara, ce tena muso furu, muso fana tena di ce ma. Mogow bena ke i ko melekew be cogo min na sankolo ra. ²⁶ Ayiwa, min kera suw kunuko ye, Ala ka kuma min fo cira Musa ye yiritunin tasumaman koru, aw ma o karan Musa ta Kitabu konu wa? Ala ko: «Ne ye Ibrahima ta Ala ye, ani Isiyaka ta Ala, ani Yakuba ta Ala.» ²⁷ O koru ye ko Ala te mogow saninw ta Ala ye; mogow panamanw ta Ala lo. O ra, aw lafiricogo juguyara kosebe.»

Sariyaw bee ra belebeleba

(Matiyu 22.34-40; Luka 10.25-28)

²⁸ Sariya karamogo* do tun ka Yesu ni o mogow ta kumaw men; a k'a ye ko Yesu tun ka o jaabi ka ja minke, a gbarara a ra ka a jininka ko: «Sariya juman le be Ala ta sariyaw* bee ja fe?» ²⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Sariya min be tow bee ja fe, o fle nin ye: «Aw Izirayelimogow, aw ye lamenni ke. An Matigi Ala le ye Matigi kelenpe ye.

³⁰ I ka kan ka i Matigi Ala kanu ni i jusukun bee ye, ani i nin bee, ani i ta miiriya bee, ani i baraka bee.»

³¹ Sariya flanan fle nin ye:

«I ka kan ka i mogowgon kanu i ko i yere.»

Ala ta sariyaw bee ra, do man bon ka teme nin fla kan.»

³² O sariya karamogo k'a fo Yesu ye ko: «An karamogo, o pana; i ka can fo, k'a fo ko: «Ala kelenpe le be yi, Ala wewe te yi ale ko.» ³³ Ani ko: «Ni i be Ala kanu ni i jusukun bee ye, ani i hakiri bee, ani i baraka bee, ka i mogowgon kanu i ko i yere, o ka fisa ni saraka jenitaw, ani saraka fagataw bee ye.» »

³⁴ Yesu k'a ye ko o ce ka jaabiri ke ni hakiri ye minke, a k'a fo a ye ko: «I yoro man jan Ala ta Masaya* ra.» O ko, mogow si ma son k'a jininka tuun.

Kirisita ma ke Dawuda Mamaden* doron ye

(Matiyu 22.41-46; Luka 20.41-44)

³⁵ Ayiwa, Yesu nana ke mɔgow karan ye Alabatosoba kɔnɔ; a ka o pininka ko: «Mun kosɔn sariya karamɔgow* b'a fo ko Ala ka Kisibaga* min layiri ta, ko o bena ke Dawuda Mamaden* le ye? ³⁶ K'a sɔrɔ Dawuda yere k'a fo Nin Saninman* baraka ra ko:

«Matigi Ala k'a fo ne Matigi ye ko:

Na i sigi ne kininboroyanfan fe,

fo ne ye i juguw mina ka o bla i sen kɔrɔ.»

³⁷ «Ayiwa, ni Dawuda yere be o Kisibaga wele ko a Matigi, o tuma a be se ka ke Dawuda Mamaden cogo di.»

Jamaba min tun be Yesu lamenna, a ta kumaw tun diyara olugu ye kosebe.

Yesu ka sariya karamɔgow dɔgɔya

(*Matiyu 23.1-36; Luka 20.45-47*)

³⁸ Yesu tun be mɔgow karanna k'a fo o ye ko: «Aw ye aw yere kɔrosi sariya karamɔgow* ra de! Deregebadon ka di olugu ye ka yaala. O b'a fe mɔgo tow le ye olugu fo jamayɔrow ra. ³⁹ Ni o ka don karansow* kɔnɔ, pafesigiɔrow le ka di o ye; ni o ka o wele domuniyɔrow ra, sigiyɔrɔnumanw le ka di o ye. ⁴⁰ O be muso ce saninw borofenw beɛ domu. O be Ala daari ka mɛen janko mɔgow ye o kɔrosi. O le kosɔn, o ta kiti bena gbeleya ka teme tow ta kan.»

Muso fagantan ta saraka

(*Luka 21.1-4*)

⁴¹ Yesu tun siginin be Alabatosoba kɔnɔ k'a nasin sarakablaminan ma, ka to ka mɔgow ta waridicogo fe. Naforotigi caman tun be wari caman blara sarakablaminan kɔnɔ. ⁴² A ka muso fagantan do ye fana, min ce sara, o nana warimisenin fla bla sarakablaminan kɔnɔ; o wari tun te teme tama fla kan. ⁴³ O tuma ra, Yesu k'a ta karamɔgodenw wele k'a fo o ye ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko minw beɛ ka wari bla sarakablaminan kɔnɔ, nin muso fagantan min ce sara, ale ta wari dinin le cayara ka teme olugu beɛ ta kan. ⁴⁴ Sabu tow ka fitini dɔron le bo o ta naforo ra ka o di; nka ale ni a ta fagantanya, a k'a ta wari beɛ le di; hali domuni sɔngɔ ma to a boro tuun.»

13

Yesu ka Zeruzalemu ciko fo

(*Matiyu 24.1-2; Luka 21.5-6*)

¹ Yesu bɔra Alabatosoba kɔnɔ wagati min na, a ta karamɔgoden kelen ko a ma ko: «An karamɔgo, ele ye nin Alabatosoba locogo fe! A kabakuruw ka bonhon, a ce ka pii!»

² Yesu ka a jaabi ko: «I na be nin bonba ra ke! Nin bonw beɛ bena cici, ka a kabakuruw beɛ yerege ka bo jɔgon kunna.»

Dunupalaban tɔrɔɔw

(*Matiyu 24.3-14; Luka 21.7-19*)

³ O ko, Yesu tagara sigi Oliviyesunw kuru kan, ka a na sin Alabatosoba ma. Piyeri ni Yakuba ni Yuhana ni Andere, olugu gbarara a ra o danna, ka a pininka; ⁴ o ko: «O kow bena ke wagati min na, ani fen beɛ labanwagati tagamasiyen fo an ye?»

⁵ O tuma ra Yesu ka kuma ta, k'a fo o ye ko: «Aw ye aw yere kɔrosi, aw kana a to mɔgo si ye aw lafiri. ⁶ Sabu mɔgo caman bena na ni ne togo ye, k'a fo ko olugu le ye Kisibaga* ye. O bena mɔgo caman lafiri. ⁷ Ni aw nana to ka kere mankanw men ka kere kibaroyaw men wagati min na, aw hakiri kana jagami; sabu jagboya lo, o kow ye ke. Nka o si te a laban ye folo. ⁸ Siya do bena wuri siya do were kama, jamana do bena wuri do were kama. Dugukoloyeyerew, ani kongoba bena ke yɔrɔ caman na. O kow beɛ ye tɔrɔrow damina le ye, i n'a fo muso jigibagato ta tɔrɔrow damina.

⁹ «Ayiwa, aw ye aw yere kɔrosi; o bena aw mina ka taga ni aw ye kitiigebagaw fe, o bena aw bugo ni gbeɛ ye karansow* kɔnɔ. O bena aw mina ka taga ni aw ye jamana namɔgow fe, ani masacew fe ne togo kosɔn, janko aw ye taga ke ne seerew ye ka kuma olugu fe. ¹⁰ O cogo ra, Kibaro Diman* waajuri ka kan ka ke siyaw beɛ ye folo.

¹¹ «Ayiwa, ni o ka aw mina ka taga ni aw ye kitiigeɔrow ra, aw bena kuma min fo, aw kana kon ka hami o ra. Ni Ala ka kuma min don aw da ra o wagati yere ra, aw ye o le fo; sabu aw yere le tena kuma, nka Nin Saninman* le bena kuma aw no ra. ¹² Mɔgo dow bena o yere balema mina k'a di ko a ye faga; face dow bena o yere den mina k'a di. Denw bena muruti o worobagaw kama ka o faga. ¹³ Mɔgow beɛ bena aw koninya ne togo kosɔn, nka ni mɔgo min ka nin kow sɔnmina fo ka taga se a laban ma, o tigi be kisi.»

*Fen haramunin ta tɔɔɔ**(Matiyu 24.15-28; Luka 21.20-24)*

¹⁴ «Ayiwa, Ala be fen haramunin min koninya, ni aw nana o siginin ye yɔɔɔ dɔ ra, a tun man kan ka ke yɔɔɔ min na (min be nin kumaw karan, o ye jija ka a kɔɔɔ lɔn)! Ni o wagati sera k'a sɔɔɔ minw be Zude mara ra, olugu ye bori ka taga kuruw fan fe. ¹⁵ Ni a ka mɔɔɔ min sɔɔɔ biribon san fe, o tigi kana jigi ko a be don a ta bon konɔ ka taga fen dɔ ta. ¹⁶ Ni a ka mɔɔɔ min sɔɔɔ foro ra, o tigi kana seko so konɔ ka taga a ta deregeba ta. ¹⁷ O lonw na bonɔ bɛna muso lasiritɔw sɔɔɔ, ani minw be sin dira denw ma. ¹⁸ Aw ye Ala daari janko o kow ketuma kana ben sanji ni nɛnɛba wagati ma; ¹⁹ sabu o lonw bɛna ke tɔɔɔlonbaw le ye, min nɔɔɔn ma deri ka ye ban kabini Ala ka dunuɔa dan, fɔ ka na se bi ma; a nɔɔɔn fana tɛna ye tuun fiyewu. ²⁰ Ni Ala tun ma o tɔɔɔw wagati surunya, mɔɔɔ si tun tɛna kisi. Nka a ka o tɔɔɔw wagati surunya a ta mɔɔɔ janawolomaninw kosɔn. ²¹ Ni dɔ k'a fɔ aw ye ko: <A fe, Kisibaga* be yan,> walama ko: <A be yan fe yi,> aw kana la a ra. ²² Sabu faninyafɔbaga dɔw bɛna wuri ko olugu le ye Kisibaga ye; cira faninyafɔbaga dɔw fana bɛna wuri, ka tagamasiyɛnw, ani kabakow ke, janko ka Ala ta mɔɔɔ janawolomaninw lafiri, ni o tun be se ka ke. ²³ Ayiwa, aw ye aw yɛɛ kɔɔɔsi; ne koni ka aw lasomi a bɛɛ ra ka ban.»

*Yesu nacogo ka bɔ sankolo ra**(Matiyu 24.29-31; Luka 21.25-28)*

²⁴ «Ayiwa, o wagatiw tɔɔɔw temenin ko, <tere bɛna ke dibi ye, karo fana tɛna yeelen bɔ tuun; ²⁵ lolow bɛna bɔ sankolo ra ka benben. Sebagaya minw be sankolo ra, olugu bɛna yuguyugu ka bɔ o nɔ ra.> ²⁶ O tuma ra, Min kera Adamaden ye*, aw bɛna o nato ye sankabaw kan ni sebayayaba ye, ani nɔɔɔɔba. ²⁷ O ko, a bɛna a ta melekeɔw ci; olugu bɛna a ta mɔɔɔ janawolomaninw lajen ka bɔ dunuɔa fan naani na, k'a damina dunuɔa kun kelen na, ka taga se fɔ a kun dɔ ra.»

*Torosun ta karan**(Matiyu 24.32-35; Luka 21.29-33)*

²⁸ «Aw ye torosun cogo kɔɔɔsi, k'a to o ye aw karan: ni aw k'a ye ko a borow be nugura ka flaburuw bɔ tuma min na, aw b'a lɔn ko samiya surunyara. ²⁹ O cogo kelen na, ni aw nana a ye ko nin kow be kera tuma min na, aw y'a lɔn ko Min kera Adamaden ye*, ko o nawagati le surunyara, ko a sera ka ban. ³⁰ Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko bi mɔɔɔw bɛɛ tɛna sa ka ban, fɔ nin kow bɛɛ ye ke k'a dafa. ³¹ Sankolo ni dugukolo bɛna tɛme, nka ne ta kuma tɛna tɛme fiyewu.»

*Mɔɔɔ si tɛ dunuɔa labanwagati lɔn**(Matiyu 24.36-44)*

³² «Nin kow bɛna ke lon min na, ani wagati min na, mɔɔɔ si tɛ o lɔn; hali sankolo melekeɔw t'a lɔn, hali Den min bɔra Ala ra, ale t'a lɔn; Fa Ala kelenpe le b'a lɔn. ³³ Aw ye aw yɛɛ kɔɔɔsi, aw ye aw janto aw yɛɛ ra, sabu aw ma o kow kewagati lɔn. ³⁴ Ayiwa, a bɛna ke i ko cɛ min tagatɔ tagamajan dɔ ra, a bɔɔ so konɔ a ka so kopaw karifa a ta baardenw ma, ka bɛɛ ta baara yira a ra, k'a fɔ bonkɔɔsibaga ye ko ale ye bon kɔɔɔsi. ³⁵ O koson aw ye aw janto aw yɛɛ ra, sabu bontigi bɛna na wagati min na, aw ma o lɔn. A bɛna na wulada fe wa, walama su dugutarama fe wa, walama dondokasituma ra wa, walama sɔɔɔmada fe wa, aw ma o lɔn. ³⁶ O ra, aw kana a to a ye na ka na bara aw ra ka aw to sunɔɔɔ ra. ³⁷ Ne be min fɔ aw ye, ne be o kelen le fɔ tɔw bɛɛ ye, ko aw ye aw janto aw yɛɛ ra.»

14*Mɔɔɔw ka janfa siri Yesu kama**(Matiyu 26.1-5; Luka 22.1-2; Yuhana 11.45-53)*

¹ Ayiwa, a to tun tora tere fla Yahudiyaw ta Jonyaban janagbe*, ani burufunubari janagbe* be se. Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔɔɔw* tun be Yesu minacogo jinina ceguya ra, ka a faga. ² Nka o ko, ko a ko man kan ka ke janagbe wagati ra, ko ni o tɛ, mɔɔɔw bɛna muruti.

*Muso dɔ ka turu kasadiman ke Yesu kun na**(Matiyu 26.6-13; Yuhana 12.1-8)*

³ Ayiwa, Yesu tun be Betani, kunatɔcɛ Simɔn ta bon konɔ. Ka Yesu to domuni na, muso dɔ nana don bon konɔ. Daganin cɛɔɔmanba dɔ tun be a boro; turu kasadiman yɛɛworo

songɔgbelen dɔ tun bɛ o kɔnɔ. Ayiwa, a ka o daganin ci ka o turu kasadiman ke Yesu kun na. ⁴ Ayiwa, mɔgɔ minw tun bɛ o yɔrɔ ra, olugu dɔw dimina; o k'a fɔ ɔgɔn ye ko: «Nin turu kasadiman cɛnkun ye mun ye? ⁵ Nin turu tun bɛ se ka fiyeere ka tɛmɛ hali warigbɛ kɛmɛ saba* kan, ka o wari di fagantanw ma!» O dimina o muso kɔrɔ kɔsebɛ. ⁶ Nka Yesu k'a fɔ o ye ko: «Aw ye muso tɔ ɔasuma ra; mun koson aw bɛ a jusu kasi? A ka kɔnuman le kɛ ne ye. ⁷ Sabu fagantanw kɔni, olugu bɛ ni aw ye yan wagati bɛɛ; ni wagati o wagati ka di aw ye, aw bɛ se ka o dɛmɛ; nka ne tena tɔ ni aw ye yan wagati bɛɛ dɛ! ⁸ Muso ka a seko le kɛ. A ka ne fari mun ka a kasa diya, ne ta sutarari le kama. ⁹ Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni nin Kibaro Diman* waajuri kɛra yɔrɔ o yɔrɔ dunuɔa kɔnɔ, nin muso ka min kɛ, o ko fana bɛna lakari, ka mɔgɔw hakiri jigi a ra.»

Zudasi ka Yesu janfa

(*Matiyu 26.14-16; Luka 22.3-6*)

¹⁰ Ayiwa, Zudasi Sikariyoti, min tun ye Yesu ta karamɔgɔden tan ni fla dɔ ye, ale tagara sarakalasebagaw* kuntigiw fɛ, ka taga a fɔ o ye ko ale bɛ se ka Yesu don o boro. ¹¹ O ka o kuma mɛn minke, o diyara o ye. O ka layiri ta a ye ko o bɛna wari di a ma. Zudasi ka kɛ cogo dɔ pini ye, a bɛna se ka Yesu sɔrɔ ka a don o boro cogo min na.

Jɔnyaban ɔanagbɛ ta domuni

(*Matiyu 26.17-25; Luka 22.7-14,21-23; Yuhana 13.21-30*)

¹² Ayiwa, Burufunubari ɔanagbɛ* tere fɔlɔ, Jɔnyaban ɔanagbɛ ta saraka bɛ faga lon min na, Yesu ta karamɔgɔdenw k'a ɔnininka ko: «I b'a fɛ an ye taga Jɔnyaban ɔanagbɛ* ta domuni labɛn i ye min?» ¹³ Yesu ka a ta karamɔgɔden fla ci k'a fɔ o ye ko: «Aw ye taga dugu kɔnɔ, aw bɛna taga bɛn ni cɛ dɔ, ye ji bɛ daga ra a kun na, aw ye tugu a kɔ. ¹⁴ Ni a tagara don lu min kɔnɔ, aw y'a fɔ o lutigi ye ko: «An karamɔgɔ ko, ko ale ni a ta karamɔgɔdenw bɛna Jɔnyaban ɔanagbɛ domuni kɛ bon min kɔnɔ, ko o bon bɛ min?» ¹⁵ Ayiwa, a bɛna bonba dɔ yira aw ra sankaso san fɛ, fɛn bɛɛ bɛ a kɔnɔ, a labɛnnin lo ka ɔa. Aw bɛna Jɔnyaban ɔanagbɛ domuni labɛn an ye o bon le kɔnɔ.» ¹⁶ Karamɔgɔdenw tagara; o tagara se dugu kɔnɔ, k'a sɔrɔ i ko Yesu k'a fɔ o ye cogo min na. O ka Jɔnyaban ɔanagbɛ domuni labɛn.

¹⁷ Ayiwa, tere benna minke, Yesu nana ni a ta karamɔgɔden tan ni fla ye. ¹⁸ Ka o siginin tɔ domuni na, Yesu ko o ma ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko aw minw bɛ domuni kɛra ni ne ye, aw ra kelen bɛna ne janfa.» ¹⁹ Karamɔgɔdenw jusu kasira. O bɛɛ k'a ɔnininka kelen kelen ko: «Ne lo wa, an karamɔgɔ?»

²⁰ Yesu ka o jaabi ko: «Aw mɔgɔ tan ni fla ra kelen lo; min boro ni ne boro bɛ domuniminan kelen kɔnɔ. ²¹ Min kɛra Adamaden ye*, o bɛna sa i ko a sebera a ta ko ra Kitabu kɔnɔ cogo min na. Nka mɔgɔ min bɛna kɛ sababu ye k'a janfa, bɔnɔ bɛna o tigi sɔrɔ. O tigi worobariya le tun ka fisa a ma.»

Jɛnɔgɔnya domuni

(*Matiyu 26.26-30; Luka 22.15-20; Korɛntikaw fɔlɔ 11.23-25*)

²² Ayiwa, ka o tɔ domuni na, Yesu ka buru ta, ka baraka la Ala ye, k'a tigtigɛ k'a di karamɔgɔdenw ma, k'a fɔ o ye ko: «Aw y'a mina; nin ye ne farikolo le ye.» ²³ O kɔ, a ka jifiye ta; rezenji tun b'a kɔnɔ. A ka baraka la Ala ye, ka a di o ma; o bɛɛ ka dɔ min a ra; ²⁴ A k'a fɔ o ye ko: «Nin ye ne jori le ye, Ala ta jɛnɔgɔnya* jori, min bɔnna mɔgɔ caman koson. ²⁵ Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ne tena rezenji min tuun fiyewu, fɔ lon min na ne bɛna a min Ala ta Masaya* ra tuun, cogo wɛrɛ ra.» ²⁶ Ayiwa, o ka Alatandɔɔnkiri dɔw la, ka wuri ka taga Oliviyesunw kuru kan.

Yesu ko Piyeri bɛna ban ale ra

(*Matiyu 26.31-35; Luka 22.31-34; Yuhana 13.36-38*)

²⁷ Ayiwa, Yesu k'a fɔ karamɔgɔdenw ye ko: «Aw bɛɛ bɛna bori ka ne kelen tɔ, sabu a sebera Kitabu kɔnɔ, ko:

«Ne bɛna sagagbenbaga faga, sagaw bɛɛ bɛna janjan.» »

²⁸ Yesu k'a fɔ tuun ko: «Nka ni ne nana kunu ka bɔ saya ra, ne bɛna taga aw kɔnɔ Galile.» ²⁹ Piyeri k'a fɔ Yesu ye ko: «Hali ni tɔw bɛɛ borira ka i tɔ, ne koni tena bori ka i tɔ fiyewu.» ³⁰ Yesu ka a jaabi ko: «Can ra, ne b'a fɔ i ye, ko bi su nin na yɛrɛ, sani dondo ye kasi ka se sɔnaga fla, ele bɛna a fɔ mɔgɔw ye fɔ sɔnaga saba ko i ma ne lon.»

³¹ Nka Piyeri k'a fɔ tuun k'a gbeleya ko: «Hali ni a kɛra ko ne bɛna sa ni i ye le, ne tena sɔn k'a fɔ ko ne ma i lon.» Karamɔgɔden tɔw bɛɛ tun bɛ o kuma kelen le fɔra.

* **14:5** 14.5 Ka kaɔa ni o wagati ta jate ye, o wari tun ye baaraden dɔw ta san kelen baara sara ɔgɔnna le ye.

14:27 14.27 Nin kuma fɔra Jakariya 13.7.

*Yesu ni karamogodenw tagara Zetisemane
(Matiyu 26.36-46; Luka 22.39-46)*

³² Ayiwa, o tagara yoro do ra min togo ye ko Zetisemane. Yesu k'a fo a ta karamogodenw ye ko: «Aw ye sigi yan, ne be taga Ala daari.»

³³ A tagato, a tagara ni Piyeri ni Yakuba ni Yuhana ye; siranya ka ke a soro ye, k'a nin tooro kosebe. ³⁴ A k'a fo o ye ko: «Ne nin tooronin lo kosebe, fo k'a ke i ko ne bena sa. Aw ye to yan, ka to pana.»

³⁵ A tagara na fe doonin ka a kinbiri gban ka a na biri dugu ma ka Ala daari, ko ni a tun be se ka ke ko nin wagati tooro kana ale soro. ³⁶ A tun b'a fora ko: «Ne Fa, foyi si te i kana; nin tooro yoro janya ne ra; nka o bee n'a ta, ne yere sago kana ke, fo ele sago.»

³⁷ O ko, a sekora ka na karamogodenw koro, ka na a soro ko olugu be sunogora. A ko Piyeri ma ko: «Simon, ele be sunogora le wa? Ele ma se ka to pana ka hali wagati kelen ke wa! ³⁸ Aw ye to pana ka Ala daari, janko Setana kana aw nege ka aw bla kojugu ra. Kopuman miiriyi be mogo konu, nka a farisogo baraka ka dogo.»

³⁹ O ko, Yesu gbarara na fe tuun ka Ala daari, ka seko o kuma kelenw kan. ⁴⁰ A sekora tuun ka n'a soro o be sunogora, sabu sunogo tun ka o padenw gbiriyi. O be min fo Yesu ye, o ma o lon tuun.

⁴¹ Yesu tagara ka seko ka na a sipaga sabanan na minke, a k'a fo o ye ko: «Aw be sunogora ka aw yere laganfiya le wa? Ayiwa, a banna sa! Wagati sera! Min kera Adamaden ye*, o bena o janfa ka a don jurumunkebagaw boro. ⁴² Aw ye wuri, an ye taga! Ne janfabaga nato ye nin ye!»

*Yahudiyaw nana Yesu minayoro ra
(Matiyu 26.47-56; Luka 22.47-53; Yuhana 18.3-12)*

⁴³ O yoronin bee, ka Yesu to kuma ra, a ta karamogoden tan ni fla ra, kelen min togo ye ko Zudasi, ale nana; jama tun b'a ko, kerekemuruw, ani berew be o boro. Sarakalasebagaw* kungitiw, ani sariya karamogow, ani cekorobaw le tun ka o ci. ⁴⁴ Zudasi min tun kera Yesu janfabaga ye, ale tun ka tagamasiyen do yira Yesu minabagaw ra; a ko: «Ni aw nana a ye ko ne ka mogu min fo ni kanuyafori ye, ale lo; aw y'a mina ka taga ni a ye, ka a korosi ka na.» ⁴⁵ O sera minke doron, Zudasi gbarara Yesu ra k'a fo ko: «An karamogo!» A ka Yesu fo ni kanuyafori ye. ⁴⁶ Ayiwa, o mogow kera Yesu kan, k'a Yesu mina. ⁴⁷ Yesu ta karamogoden minw tun be ni a ye, o ra kelen ka a ta muru sama ka bo, ka sarakalasebagaw kungitiga ta jonce toro kelen caron ka bo yi. ⁴⁸ Yesu ka kuma ta k'a fo o ye ko: «Aw nana ne ko ni berew ni kerekemuruw ye ko aw bena ne mina, k'a ke i ko ne ye benkanikebaga le ye. ⁴⁹ Ne tun be ni aw ye lon bee. Ne tun be mogow karan Alabatosoba konu, aw ma se ka ne mina. Nka nin kera janko ko minw tun sebera Kitabu konu, o ye ke can ye.»

⁵⁰ Karamogodenw bee borira, ka taga k'a to yi. ⁵¹ Kanbelennin do tun tugura Yesu ko, ale tun ka birifani doron le melege a yere ra. O ka ale fana mina. ⁵² Nka a ka a yere tufa ka a ta birifani to o boro, a fari lakolon borira ka taga.

*O tagara ni Yesu ye kititigeyoro ra
(Matiyu 26.57-68; Luka 22.54-55,63-71; Yuhana 18.13-14,19-24)*

⁵³ O tagara ni Yesu ye sarakalasebagaw kungitiga* ta lu konu. Sarakalasebagaw* kungiti tow bee nana jigon lajen, ani cekorobaw ni sariya karamogow*. ⁵⁴ Piyeri tora yorojan a be tugura o ko, fo ka taga don sarakalasebagaw kungitiga ta lu konu. A sigira ni lu korosibagaw ye ka ke tasuma ja ye.

⁵⁵ Sarakalasebagaw kungitiw, ani Yahudiyaw ta kititigebagaw ta jenkuru* mogow bee tun be kuma do jinina Yesu kama min be se ka ke a fagasababu ye, nka sababu ma soro. ⁵⁶ Sabu caman tun be faninya seereya dow fora Yesu kama, nka olugu ta kumaw tun te benna kelen ma. ⁵⁷ O bee n'a ta, jama ra mogow dow wurira ka faninya seereya do fo a kama; o ko: ⁵⁸ «An k'a men a fe ko: «Mogow boro ka Alabatosoba min lo, ne bena o ci ka do were lo tere saba konu, min tena ke mogow boro no ye.» ⁵⁹ O bee n'a ta, o ta kumaw ma ben kelen ma.

⁶⁰ Ayiwa, sarakalasebagaw kungitiga wurira ka lo jama ce ra ka Yesu pininka ko: «Mogow be kuma minw fora i kama, i ko di o ra?» ⁶¹ Yesu jera, a ma foyi fo. Sarakalasebagaw kungitiga ka a pininka tuun, ko: «Ele le ye Kisibaga* ye wa, ani Den min bora Ala ra*, an be Ala min bato?» ⁶² Yesu ka a jaabi ko: «Onhon, ne lo. Min kera Adamaden ye*, aw bena o siginin ye Sebetigi Ala kininboroyanfan fe, o ko, aw bena a nato ye sankabaw kan ka bo sankolo ra.»

⁶³ O fora minke, sarakalasebagaw kungitiga dimina fo ka a yere ta derege mina ka a faran; a ko: «An mako te mogow si ta seereya ra tuun! ⁶⁴ A ka Alatorogocenkuma minw fo, aw ka o men. Aw ko di?» O bee benna a ma ko a ka kan ka faga le. ⁶⁵ Dow ka ke daji tu

ye a kan, ka a ja siri, ka a bugo ni borokuru ye, k'a fo a ye ko: «Min ka i bugo, o togo lon k'a fo!» Lu korosibagaw fana ka a mina, ka tege ci a toro koro.

Piyeri ko a ma Yesu lon

(Matiyu 26.69-75; Luka 22.56-62; Yuhana 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Ayiwa, Piyeri tun be lu konɔ, dugumayoro ra; sarakalasebagaw kuntigiba* ta baardenmuso do nana. ⁶⁷ Muso ka Piyeri ye, a be tasuma jara; a ka a lalaga k'a fe, k'a fo a ye ko: «Ele fana tun be ni Yesu Nazaretikace ye.» ⁶⁸ Piyeri ma lo a ra; a ko: «Muso, i be min fora, ne ma o lon, ne m'a faamu.»

O ko, Piyeri bora kene ma ka taga lo luda ra. [Dondo kasira.]

⁶⁹ O muso nana Piyeri ye o yoro ra tuun minke, mogo minw tun be yi, muso k'a fo olugu ye ko: «Ce nin fana ye o do le ye!» ⁷⁰ Nka Piyeri ma son ka lo a ra.

Wagati donin temenin ko, mogo minw tun be o yoro ra, olugu k'a fo Piyeri ye ko: «Sigiya t'a ra, ele fana ye Yesu ta mogo do le ye, sabu i ye Galileka ye.» ⁷¹ O tuma Piyeri karira fo k'a yere danga; a ko: «Aw be nin ce min ta ko fora, ne ma o lon fiyewu!»

⁷² O yoronin bee ra dondo kasira a sijaga flanan na. O tuma Yesu tun ka kuma min fo Piyeri ye, a hakiri jigira o ra, ko: «Sani dondo ye kasi sijaga fla, ele bena a fo fo sijaga saba ko i ma ne lon.» Piyeri ka ke kasi ye.

15

O tagara ni Yesu ye Pilati fe

(Matiyu 27.1-2,11-14; Luka 23.1-5; Yuhana 18.28-38)

¹ Ayiwa, o lon sogomada jona fe, sarakalasebagaw* kuntigiw ka pogon ye ka kuma ni cekorobaw ye, ani sariya karamogow*, ani kititigebagaw ta jenkuru* mogow bee. O ka Yesu mina k'a siri, ka taga ni a ye Pilati fe. ² Pilati ka a jininka ko: «Ele le ye Yahudiyaw ta masace ye wa?» Yesu ka a jaabi ko: «I k'a fo cogo min na, ne lo.»

³ Sarakalasebagaw* kuntigiw ka Yesu jaraki ko caman na. ⁴ Pilati ka Yesu jininka tuun, ko: «I te o jaabi wa? O be i jarakira nin ko minw bee ra, i te o mena wa?» ⁵ Yesu ma a jaabi tuun. O ka Pilati kononoban kosebe.

Yesu fagako latigera

(Matiyu 27.15-26; Luka 23.13-25; Yuhana 18.39-19.16)

⁶ Ayiwa, san o san, Jonyaban panagbe* ra, Pilati tun be kasoden kelen labla. Ni jama tun ko a ye min labla, a tun be o le labla. ⁷ O y'a soro ce do tun be kaso ra, ale ni a topononw; o ce togo tun ye ko Barabasi. Olugu tun murutira fo ka mogo do faga. ⁸ Jama tagara Pilati fe, ka taga ke a daari ye ko a be deri ka min ke olugu ye san o san, ko a ye o ke. ⁹ Pilati ka o jaabi ko: «Aw b'a fe ko ne ye Yahudiyaw ta masace le labla wa?» ¹⁰ Sabu Pilati tun k'a lon ko pangboya doron le koson sarakalasebagaw kuntigiw tun ka Yesu mina ka na ni a ye ale fe. ¹¹ Nka sarakalasebagaw kuntigiw ka jama kononosu ko o y'a fo ko Pilati ye Barabasi le labla. ¹² Pilati ka kuma ta tuun k'a fo o ye ko: «O tuma aw be min wele ko Yahudiyaw ta masace, aw b'a fe ne ye mun le ke ale ra sa?» ¹³ O bee perenna ko: «A ye gbengben yiri ra!» ¹⁴ Pilati ko o ma ko: «A ka kojugu juman le ke sa?» O ka do fara o perenkan kan, ko: «A gbengben yiri ra!» ¹⁵ I n'a fo Pilati tun b'a fe ka jama sago ke, a ka Barabasi labla o ye. O ka Yesu bugo ni gbene ye; a ko, a k'a di ko o ye taga a gbengben yiri ra.

Sorasiw ka Yesu tooro

(Matiyu 27.27-31; Yuhana 19.2-3)

¹⁶ Sorasiw tagara ni Yesu ye luba konɔ, min ye jamanatigi ta bonba ye. O ka sorasiw ta jenkuru to bee wele ka na. ¹⁷ O ka deregeba wulenman don Yesu ra, ka nani dan ka o ke i ko masafugula, ka o biri a kun na. ¹⁸ O ko, o ka ke a logobo ye, k'a fo ko: «Yahudiyaw ta masace, an be i fora.» ¹⁹ O ka a bugo a kun na ni kalama ye, ka daji tu a kan, ka o kinbiri gban a koro k'a ke i n'a fo o be a bonyara le. ²⁰ O ka a logobo ka ban tuma min na, o ka deregeba wulenman bo a ra, ka a yere ta faniw don a ra tuun, ka bo ni a ye ka taga a gbengben yiri ra.

O ka Yesu gbengben yiri ra

(Matiyu 27.32-44; Luka 23.26-43; Yuhana 19.17-27)

²¹ Ayiwa, ce do tun be bora kongo ra, min togo tun ye ko Simon; Sirenika tun lo, Alesandiri ni Rufusi face tun lo. Ale temeto, o ka ale jagboya ko a ye Yesu ta gbengbenyiri* ta. ²² O tagara ni Yesu ye yoro do ra, min togo ye ko Goligota, o koro ye ko Kunkolo yoro. ²³ O sera yi tuma min na, o ka fla do pagami duven na ka o di a ma; nka Yesu ma a min. ²⁴ O ka Yesu gbengben yiri ra; o ko, sorasiw ka kara la* ka Yesu

ta faniw tarantaran ñogon na, janko o bæ ye o ta sorota lon. ²⁵ Yesu gbengbenna yiri ra sogomada wagati le ra, o y'a soro tere ma gban folo. ²⁶ O tun ka kuma min sebe yiri kan k'a fagakun yira, o ye nin ye, ko: «Yahudiyaw ta masace.» ²⁷ O ka benkannikebaga fla fana gbengben ni a ye yiri dow kan, kelen be a kininboroyanfan na, kelen be a numanboroyanfan na. ²⁸ [O cogo ra, min sebera Ala ta Kuma ra a ta ko ra, o kera can ye, ko: «A jatera kojugukebaga do ye.»]

²⁹ Temebagaw tun b'a flera ka a neni, ka o kun komi a ra k'a fo a ye ko: «Ele min ko i be se ka Alabatosoba ci, ka a lo kokura tere saba konɔ, ³⁰ ayiwa, i yere kisi sa, i ye jigi ka bo gbengbenyiri ra!»

³¹ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamogow* fana tun b'a logobora k'a fo ñogon ye ko: «A ka tow kisi, nka a te se ka a yere kisi! ³² Ayiwa, Kisibaga*, Izirayeli* ta masace ye jigi sisan ka bo gbengbenyiri ra, janko an ye a ye, ka la a ra.» Mogo minw tun gbengbenna Yesu kere fe, olugu fana tun b'a nenina.

Yesu sara gbengbenyiri kan

(Matiyu 27.45-56; Luka 23.44-49; Yuhana 19.28-30)

³³ Ayiwa, tere sera kuncè tuma min na, dibi barara ka don jamana fan bæ ra fo ka taga wulada surunya. ³⁴ Wulada surunyara minke, Yesu perenna ni fanga ye k'a fo ko: «Eloyi, Eloyi, lama sabakatani?» O korɔ ye ko: «Ne tigi Ala, ne tigi Ala, mun na i ka ne kelen to?»

³⁵ Mogo minw tun be o yoro ra, olugu ka o men minke, o ko: «A fle, a be cira Iliya* le welera.» ³⁶ O ra kelen borira ka taga fu do ta, ka a su minnifen kumunin do ra, k'a dulon kalama do ra ka o la Yesu da ra ko a ye o sonson. A k'a fo a topononw ye ko: «Aw y'a to yi, an y'a fle, ni cira Iliya bena na a lajigi ka bo yiri ra.» ³⁷ Nka Yesu ka kulekanba ci ka sa.

³⁸ Alabatosoba cetigefani faranna fla ye, k'a ta san fe ka na se fo dugu ma. ³⁹ Sorasikuntigi min tun lonin be Yesu korɔ ka a korosi, ale ka Yesu sacogo ye minke, a ko: «Can ra, Den min bora Ala ra*, nin ce lo.»

⁴⁰ Muso dow fana tun lonin be yorojan ka fleri ke. Mariyamu Magidalakamuso, ale tun be o musow ra, ani Yakuba fitini ni Zoze bamuso Mariyamu, ani Salome. ⁴¹ O musow le tun tugura Yesu ko, ka to ka a deme a ta baara ra, tuma min na a tun be Galile. Muso caman were fana tun tugura a ko ka taga Zeruzalemu.

O ka Yesu sutara

(Matiyu 27.57-61; Luka 23.50-56; Yuhana 19.38-42)

⁴² Ayiwa, wulada tun sera; o lon tun kera Nenekirilon* nasigi ye. ⁴³ Yusufu Arimateka, ale tun kera kititigebagaw ta jenkuru* mogosobe do ye. A jigi tun be Ala ta Masaya* nawagati kan. A k'a ja gbelya ka taga Pilati fe, ka taga Yesu su daari a fe. ⁴⁴ Yesu sara joona cogo min na, o ka Pilati kabakoya. A ka sorasikuntigi wele ka na a jininka, ko ni a kera ko Yesu satuma menna. ⁴⁵ Sorasikuntigi k'a pafɔ a ye minke, o tuma a sonna ko Yusufu ye taga Yesu su ta. ⁴⁶ Yusufu ka fanigbe do san, ka Yesu su lajigi ka bo gbengbenyiri* ra, ka a kasanke, ka taga a su don kaburu do konɔ; o kaburu tun sogira farawo konɔ. O ko, o ka kabakuruba do kolonkolon ka o ke ka kaburu datugu. ⁴⁷ Mariyamu Magidalakamuso, ani Zoze bamuso Mariyamu, olugu tun be Yesu su layoro flera.

16

Meleke ka Yesu kunuko fo musow ye

(Matiyu 28.1-8; Luka 24.1-12; Yuhana 20.1-10)

¹ Ayiwa, Nenekirilon* temenin ko, Mariyamu Magidalakamuso, ani Yakuba bamuso Mariyamu, ani Salome, olugu ka kasadiyanan dow san ko o be taga o ke Yesu su kan.

² Logokun tere* folo, o musow wurira sogomada joona fe ka kaburu sira mina. ³ O tagato tun b'a fora ñogon ye ko: «Jon le bena kabakuruba kolonkolon ka a bo kaburu da ra an ye?»

⁴ O nana o na korota k'a ye ko kabakuruba kolonkolonna ka bo kaburu da ra ka ban, k'a sorɔ a tun ka bon kosebe. ⁵ O donna kaburu konɔ; o ka kanbelen do siginin ye o kininboroyanfan fe. Deregejan gbeman do be a kan na. Musow ja tigera. ⁶ O kanbelen k'a fo o ye ko: «Aw kana siran. Yesu Nazaretika, min tun gbengbenna yiri ra, aw be o le yoropinina. A kununa ka bo saya ra, a te yan; aw ye a su layoro fle. ⁷ Aw ye taga a

fɔ Piyeri ye, ani a ta karamɔgɔden tɔw ye ko a bɛ taga aw kɔnɔ Galile. Aw bɛna a ye o yɔrɔ le ra i ko a tun k'a fɔ aw ye cogo min na.»

⁸ Ayiwa, musow bɔra kaburu kɔnɔ, ka bori ka taga; o tun siranna fɔ o bɛ yereyere. O jatigejojugu fɛ o ma se ka foyi fɔ mɔgɔ si ye.

*Yesu ka a yere yira Mariyamu Magidalaka ra
(Matiyu 28.9-10; Yuhana 20.11-18)*

[⁹ † Lɔgɔkun tere fɔlɔ Yesu kununa ka bɔ saya ra. O lon sɔgɔmada fɛ a ka a yere yira Mariyamu Magidalakamuso le ra fɔlɔ, a tun ka jina wolonfla gbɛn ka bɔ min na. ¹⁰ O muso le tagara o kibaroya fɔ Yesu nɔfɛmɔgɔw ye; a tagara a sɔrɔ o bɛɛ janasisinin lo, o bɛɛ bɛ kasira. ¹¹ O k'a men minke ko Yesu janaman lo, ko Mariyamu k'a ye, o ma la a ra fiyewu.

*Yesu ka a yere yira a ta karamɔgɔden fla ra
(Luka 24.13-35)*

¹² O kɔ fɛ, Yesu ka a yere yira cogoya wɛrɛ ra a ta karamɔgɔden fla dugutagato ra. ¹³ O mɔgɔ fla nana o kibaroya fɔ karamɔgɔden tɔw ye, nka olugu belɛn ma la a ra.

*Yesu ka a yere yira a ta karamɔgɔden tan ni kelen na
(Matiyu 28.16-20; Luka 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Kɛwalew 1.6-8)*

¹⁴ A laban na, ka karamɔgɔden tan ni kelen lajennin to domuni na nɔgɔn fɛ, Yesu ka a yere yira o ra. A ka o mafiyɛnya o ta lanabariya ni o ta jusukungbɛleya kosɔn, sabu minw tun ka a kununin janaman ye ka na a fɔ o ye, o tun ma la olugu ta kuma ra. ¹⁵ O kɔ, Yesu k'a fɔ o ye ko: «Aw ye taga dunuɲa fan bɛɛ ra, ka taga Kibarɔ Diman* waajuri kɛ mɔgɔw bɛɛ ye. ¹⁶ Ni mɔgɔ min lara a ra ka batize, o tigi bɛna kisi, nka ni mɔgɔ min ma la a ra, Ala ta kiti bɛna bɛn o tigi kan.

¹⁷ «Ne bɛna sebagaya min di lanabagaw ma, o tagamasiyɛnw fle nin ye: o bɛna jinaw gbɛn ka bɔ mɔgɔw ra ne tɔgɔ baraka ra, o bɛna kuma kan wɛrɛw ra; ¹⁸ hali ni o ka sa mina, walama ni o ka minnifɛn dɔ min, min bɛ se ka mɔgɔ faga, o tɛna foyi kɛ o ra. O bɛna o boro la banabagatɔw kan ka Ala daari ka o kɛneya.»

*Yesu kɔrɔtara ka taga Ala fɛ
(Luka 24.50-53; Kɛwalew 1.9-11)*

¹⁹ Matigi Yesu ka o kumaw fɔ o ye ka ban minke, a kɔrɔtara ka taga sankolo ra, ka taga sigi Ala kininboroyanfan fɛ. ²⁰ Ayiwa, karamɔgɔdenw tagara waajuri kɛ yɔrɔ bɛɛ. Matigi Yesu tun bɛ o demɛ o ta baaraw bɛɛ ra. O tun bɛ tagamasiyɛn minw kɛ Matigi Yesu baraka ra, o tun bɛ fanga di o ta waajuri ma k'a yira ko can lo.]

† 16:9 16.9 K'a damina hayɛn 9 ka taga a bla hayɛn 20, o kumaw tɛ sɔrɔ kitabu dɔw kɔnɔ.

LUKA KA YESU TA KIBARO DIMAN MIN SEBE Kitabu faamucogo

Nin kitabu sebebaga kera Luka ye. Ale tun ye Gereki ye. Dokotoro tun lo, banaw flakeri ta fan fe. A fana tun tugura Pōli ko ka taga yoro caman na, ka taga Kibaro Diman* fo. Kitabu sebera ni mogo min togo ye, o tun ye Tehofili ye.

A ka segesegeri caman ke Yesu ta ko ra folo, sani a ye nin kitabu sebe; a ka Yesu ta janamanya ko segesege, ani a sacogo, ani a kunuko. A k'a yira ko ka Yesu to a ta Alaya ra, a kera Adamaden ye, janko ka mogo deme.

Matiyu ta kitabu ni Marika ta kitabu be kuma minw fo, Luka ta kitabu be o kuma kelenw le fo, nka Luka ka fen caman were fara a ta kan, minw te o kitabu tow ra, i n'a fo Yesu ka muso min dence kunu ka bo saya ra Nayini dugu kono, ani Zake ta ko, ani karamogoden minw tun be tagara Emayusi. A be talen caman fana fo, minw te kitabu tow kono, i n'a fo Samarikace mogoruman ta ko, ani dence fla ta ko.

An k'a ye ko Matiyu b'a yira ko Yesu ye Kisibaga ye, Marika b'a yira ko Yesu ye Ala ta baaraden ye; nka Luka b'a yira an na ko Yesu ni a ta Alaya bee, a kera adamaden ye, janko ka ke mogo ta jurumun saraka ye (3.23-38).

Kitabu konokow

Yesu ni Yuhana worocogo (1-2)

Yuhana Batizerikebaga ta baara (3)

Yesu ka baara ni waajuri min ke Galile (4-9)

Yesu ka baara minw ke k'a ta Galile ka taga se Zeruzalemu (9-19)

Yesu ka kuma min fo a socobagaw ye Zeruzalemu (19-20)

Yesu ta min fo Zeruzalemu halakiko ra, ani ale nako (21)

Yesu ta saya ni a kunuko ni a yelenko ka taga sankolo kono (22-24)

Luka ka kitabu sebekun fo

¹ Ne tericejuman Tehofili, ko minw kera an fe yan, ne be o kow le sebera ka o ci i ma. Mogo caman fana k'a damina ka o kow kibarow sebe ka ban. ² Mogo minw ka Yesu ta kow ye o na ra kabini a damina ra, ani Ala ta Kuma waajuri baara karifara o ma, olugu ka o kow lakari an ye cogo min na, a sebebaga ka a sebe ka kapa ni olugu ta kuma le ye fana. ³ O le koson, Tehofili, ne fana ka jininkari ke o kow ra kabini a damina ra, ka o kow bee segesege, k'a ye ko a ka pi ne fana ye a sebe i ye k'a tugutugu jagon na; ⁴ ni o kera, i bena a lon, ka la a ra ko i karanna ko minw na Yesu ta ko ra, ko o ye can le ye jate.

Meleke ka Yuhana Batizerikebaga woroko fo

⁵ A kow daminana wagati min na, o y'a soro Herodi* le tun ye Zude masace ye. Sarakalasebaga* do tun togo ye ko Jakariya; a tun be Abiya ta sarakalasebagaw ta jenkuru le ra. A muso tun ye sarakalasebagaw kuntigiba Haruna ta duruja do le ye; a togo tun ye ko Elizabeti. ⁶ O fla bee tun terennin lo Ala na koro; o tun be Matigi Ala ta cifoninw, ani a ta sariya sigininw bee sira tagama ka na. ⁷ Nka den tun te o fe, Elizabeti tun ma se ka den woro. O mogo fla bee tun korora fana.

⁸ Ayiwa, lon do, Jakariya tun be saraka lasera, sabu a da tun sera ale ni a ta jenkuru le ma. ⁹ Ka kapa ni sarakalasebagaw ta landa ye, o tun ka ale le janawoloma ko a ye don Alabatosoba kono ka wusunan don yoro saninman* kono. ¹⁰ Ka Jakariya to wusunandon na yoro saninman kono, jama bee lonin tun be kene ma, o be Ala daarira. ¹¹ Matigi Ala ta meleke do ka a yere yira Jakariya ra; a lonin tun be wusunan sarakajenifen* kininboroyanfan fe. ¹² Jakariya ka o meleke ye tuma min na, a hakiri pagamina, siranya ka a mina fana. ¹³ Meleke ko: «Jakariya, i kana siran, Ala le ka i ta daariri lamen; i ta muso Elizabeti bena dence woro i ye, i bena a togo la ko Yuhana. ¹⁴ O den bena ke nagarikoba le ye i fe. O den woroko bena mogo caman ninsondiya fana. ¹⁵ Sabu a bena bonya soro Matigi Ala na koro. A tena duven min, walama minnifen fariman were; a bena fa Nin Saninman* na kabini a worotuma. ¹⁶ A bena ke sababu ye k'a to Izirayelimogo caman ye seko ka son o Matigi Ala ma. ¹⁷ A bena baara ke ka Matigi ta sira laben ni Nin Saninman ta sebagaya ye i n'a fo cira Iliya* tun be cogo min na, ka denw ni o facew ce ben, ka mogo murutininw hakiri yelema k'a to o ye mogosobe hakiri soro. O cogo ra, a bena siya do laben ka o bla Matigi ye.»

* 1:17 1.17 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

¹⁸ Ayiwa, Jakariya ko meleke ma ko: «O be se ka ke cogo di? Sabu ne korora ka ban, ne ta muso fana korora.» ¹⁹ Meleke ka Jakariya jaabi k'a fo a ye ko: «Ne le ye Jibirili ye. Ne le be Ala kere fe ka to ka a ta baaraw ke. Ale le ka ne ci ka na kuma i fe ka nin kibaro diman fo i ye. ²⁰ Nka i bena ke bobo ye, fo ka taga nin kow bee kewagati se, sabu i ma la o kuma ra, k'a soro o kow bena ke a wagati ra.»

²¹ Jama belen tun lonin be kene ma, o be Jakariya makonona. A mænna yoro saninman kononinke, o ka jama kononoban. ²² Jakariya nana bo kene ma minke, a ma se ka kuma. O k'a lon ko Ala tun ka fen do le yira a ra yoro saninman kononoyi. A ka ke tagamasiyenw le ke ye o fe ni a boro ye; a ma se ka kuma. ²³ Jakariya ta baarakelonw nana dafa tuma min na, a sekora ka taga a ta so konon.

²⁴ Ayiwa, wagati dama temenin ko, Jakariya ta muso Elizabeti nana kononota; a dogora ni kononota ye fo karo looru. A ko: ²⁵ «A fe, Matigi ka nin le ke ne ye: denworobariya maroya min tun be ne ra mogow na koron, a sonna ka o maroya le bo ne ra.»

Meleke ka Yesu woroko fo

²⁶ Ayiwa, Elizabeti ta kononota karo woronon na, Ala ka meleke Jibirili ci ka taga Galile dugu do ra, o dugu togo ye ko Nazareti. ²⁷ Meleke tagara sunguru do fe; ce min tun ka o sunguru mamina o togo tun ye ko Yusufu. Dawuda ta duruja do tun lo. Sunguru yere togo tun ye ko Mariyamu.

²⁸ Meleke donna a kan, k'a fo a ye ko: «Ne be i fo, Mariyamu, Ala ka kojuman ke ele min ye; Matigi Ala be n'i ye.» ²⁹ O kuma ka Mariyamu hakiri jagami. Mariyamu k'a yere pininka ko o fori suguya koron ye mun ye? ³⁰ O tuma meleke k'a fo a ye ko: «I kana siran, Mariyamu, sabu Ala ka kojuman le ke i ye. ³¹ A fe, i bena kononota ka dence woro, i bena a togo la ko Yesu. ³² A bena bonyaba soron; a bena wele ko Den* min bora Ala Korotaninba ra. Matigi Ala bena a sigi a bema ce Dawuda ta masagin kan. ³³ A bena sigi masaya ra Izirayeli ta mogow* kunna wagati bee. A ta masaya tena ban fiyewu.»

³⁴ Mariyamu ko meleke ma ko: «O bena se ka ke cogo di, sabu ne ma ce ko lon folo.» ³⁵ Meleke ka a jaabi ko: «Nin Saninman* bena jigi i kan, Ala Korotaninba ta sebagaya bena i datugu i ko yirisuma. O le koson, i bena dence saninman min woro, o bena wele ko Den min bora Ala ra*. ³⁶ A fe, i balemamusu Elizabeti ni a ta koroya bee, a fana ka kononota ta dence ra. O tun b'a fora ko ale min tena den soron, nin ye a kononota karo woronon ye sisan. ³⁷ Sabu foyi si te Ala kapa.»

³⁸ Mariyamu ko: «Ne ye Ala ta jonn muso le ye; i ka min fo, Ala y'a ke ten.»
O ko, meleke tagara ka bo Mariyamu koron.

Mariyamu tagara Elizabeti fe

³⁹ Ayiwa, o wagati kelen na, Mariyamu ka sira ta ka teliya ka taga dugu do ra Zude mara kuruyoron ra. ⁴⁰ A tagara se yi minke, a donna Jakariya ta bon kononota ka Elizabeti fo. ⁴¹ Kabini Elizabeti ka Mariyamu ta forikan men doron, Elizabeti ta den lamagara a kononota. Elizabeti fara Nin Saninman* na. ⁴² A perenna ni fanga ye k'a fo Mariyamu ye ko: «Ala ka baraka don i ra ka teme muso tow bee kan; den min be i kononota, Ala ka baraka don o ra fana. ⁴³ Ne ye jontigi le ye sa, fo ne Matigi bamuso be na ne ta so? ⁴⁴ I m'a ye, kabini ne ka i ta forikan men, ne ta den nagarito lamagara ne kononota. ⁴⁵ Ala ka baraka don i ra, Mariyamu, sabu Matigi Ala ka min fo i ye, i lara a ra ko o kow bena ke.»

Mariyamu ka Ala tando

⁴⁶ Ayiwa, Mariyamu ko:

«Ne nin be Matigi ta bonya lakari,

⁴⁷ ne jusukun be nagari ne Kisibaga Ala koson;

⁴⁸ sabu a ka a na majigi ka a ta jonn muso majiginin fe.

Ka a ta bi ra, wagati bee ta mogow bena a fo ko ne ta pana;

⁴⁹ sabu Sebsetigi Ala ka kobaw ke ne ye.

A togo saninyanin lo,

⁵⁰ a ta makari be se a pasiranbagaw ma, wagati bee, ani tuma bee.

⁵¹ A boro barakaman ka kabakow ke;

yerebonya miiriyaw tun be minw jusukun na, a ka olugu janjan.

⁵² A ka fagamaw lajigi ka bo o ta masagin anw kan, ka mogonononibagaton koronota.

⁵³ A ka kongotononon son fennumanw na fo ka o wasa, ka naforotigiw borolakolon bla ka taga.

⁵⁴ A nana a ta jonnw, Izirayelimogow deme, sabu a ma pina a ta pumanya ko,

⁵⁵ i n'a fɔ a tun ka a layiri ta an bɛmaw ye cogo min na, min ye Ibrahima ni a ta duruja ye.»

⁵⁶ Ayiwa, Mariyamu tora Elizabeti fɛ yi ka karo saba ɲɔɔn kɛ, o ko, a sekora ka taga a ta so.

Yuhana Batizerikebaga worocogo

⁵⁷ Ayiwa, Elizabeti jigiwagati nana se; a jigira dence ra. ⁵⁸ Elizabeti siginɔɔnw, ani a balemaw nana a mɛn ko Matigi Ala ka o kopumanba kɛ a ye minke, o bɛɛ ɲagarira ni a ye. ⁵⁹ Ayiwa, den woronin tere seeginan na, o tun bɛna a kɛnɛsigi lon min na, o tun b'a fɛ ka a faɛɛ Jakariya tɔɔ le la a ra. ⁶⁰ Nka den bamuso ko: «On-on, a tɔɔ bɛ la ko Yuhana.» ⁶¹ Mɔɔw ko: «O tɔɔ tɛ mɔɔ si ra i ta mɔɔw ra dɛ!»

⁶² O ka tagamasiyɛn kɛ den faɛɛ ye ka a ɲininka ko a b'a fɛ den tɔɔ ye la di? ⁶³ Ayiwa, Jakariya ko o ye walaka dɔ di ale ma. O k'a di a ma. A k'a mina ka seɛɛ a kan ko: «Den tɔɔ ye ko Yuhana.» Mɔɔw bɛɛ kabakoyara.

⁶⁴ O yɔɔnɛn kelen bɛɛ ra, Jakariya nɛnden fonina, a sera ka kuma tuun, a ka kɛ Ala tando ye.

⁶⁵ O ko ka siranya bla o siginɔɔnw bɛɛ ra; Zude kuruyɔɔw mara mɔɔw bɛɛ ka kɛ o kow lakari ye ɲɔɔn ye. ⁶⁶ Mɔɔw o mɔɔw ka o kuma mɛn, o bɛɛ tun bɛ miiri k'a fɔ ko: «O tuma nin den bɛna kɛ mɔɔw suguya juman le ye sa?» Sabu o bɛɛ ɲa tun bɛ Ala ta seɛɛɲa ra den kan.

Jakariya ta cirayakumaw

⁶⁷ Ayiwa, den faɛɛ Jakariya fara Nin Saninman* na, Ala ka kuma don a da ra; a ko:

⁶⁸ «An ye baraka la Matigi Ala ye, Izirayeli* ta Ala; sabu a nana a ta mɔɔw demɛ ka o kunmabo.

⁶⁹ Ala ka Kisibaga* barakaman di an ma ka bo a ta ɲɔɔɛ Dawuda ta gba ra.

⁷⁰ Ala ta cira saninmanw tun ka o ko le fɔ kabini wagatijan.

Ala tun ka layiri ta an ye

⁷¹ ko a bɛna an bosi ka bo an juguw boro, ani ka an bo an kɔninyabagaw bɛɛ ta fanga kɔɔ.

⁷² Ala ka a ta hina yira an bɛmaw ra nin cogo le ra.

A ka ɲɛnɔɔnya saninman min layiri ta, a ma ɲina o ko.

⁷³ Sabu Ala tun karira an bɛmace Ibrahima ye

⁷⁴ ko a bɛna an bosi ka bo an juguw ta fanga kɔɔ,

janko an ja siginin ye baara kɛ ale Ala ye.

⁷⁵ Ala ka o kɛ, janko an ye tagama saninya ra, ani terenninya ra a ɲa kɔɔ an si bɛɛ ra.

⁷⁶ Ayiwa, Ne den, i bɛna wele ko Ala Korɔtaninba ta cira;

sabu i bɛna tagama Matigi ɲa kɔɔ, ka a ta siraw labɛn a ye,

⁷⁷ ka kisiri lonniya yira a ta mɔɔw ra, ka o ta jurumunw yafa o ma.

⁷⁸ Sabu an ta Ala ye hina tigi ani ɲumanya tigi le ye;

o le koson a bɛna yeelen bo an ye ka bo san fɛ, i ko sɔɔmada tere,

⁷⁹ janko minw bɛ Alalonbariya dibi ni saya ɲasiran na, yeelen ye bo olugu ye, janko an ye yelemɛ ka hera sira ta.»

⁸⁰ Ayiwa, den kɔni tun bɛ bonyara ka hakiri sɔɔ. A nana taga to kongokolon kɔɔ, fɔ lon min na a nana a yerɛ yira Izirayelimɔɔw ra.

2

*Yesu worocogo
(Matiyu 1.18-25)*

¹ Ayiwa, wagati dɔ nana kɛ, Rɔmu* masaceba Ogusiti k'a latige ko Rɔmu ta mara mɔɔw bɛɛ tɔɔ ye seɛɛ. ² O tun kera tɔɔseberi sɲaga folo ye. O kera k'a sɔɔ Kirinisi tun ye Siri jamanatigi ye. ³ Mɔɔw bɛɛ tun bɛ tagara o tɔɔ seɛɛ o yerɛ ta dugu ra. ⁴ O ra, Yusufu fana bɔra Nazareti, Galile mara ra, ka taga Zude mara ra, Dawuda ta dugu ra, min bɛ wele ko Betlehemu, sabu ale tun ye Dawuda ta gɛmɔɔw dɔ le ye. ⁵ Ale ni a maminamuso Mariyamu tagara ɲɔɔn fɛ ka taga o tɔɔ seɛɛ; o y'a sɔɔ Mariyamu lasirito lo.

⁶ Ayiwa, ka o to Betilehemu, Mariyamu jigiwagati sera. ⁷ Mariyamu ka a dence fɔlo woro; a ka fani minimini a ma, ka a la beganw ta domunikeminan kɔnɔ, sabu o tun ma yɔrɔ sɔrɔ lonanjigibon kɔnɔ.

Meleke ka Yesu woroko fɔ sagagbenbagaw ye

⁸ Ayiwa, sagagbenbaga dɔw tun be o yɔrɔw ra, o tun be si kongo kɔnɔ o ta sagaw kɔrɔ ka o korɔsi. ⁹ Matigi Ala ta meleke dɔ ka a yere yira o ra, Matigi Ala nɔɔrɔ manamanana ka o lamini; sagagbenbagaw siranna kosebe. ¹⁰ Nka meleke k'a fɔ o ye ko: «Aw kana siran, ne nana nagarikoba kibaro diman le fɔ aw ye; o bena ke mɔgow bee ta nagariko le ye. ¹¹ Kisibaga* worora aw ye bi su nin na, Dawuda ta dugu ra. Ale le ye Matigi ye, Ala ka min janawoloma ka a ke Kisibaga ye. ¹² Ni aw tagara, aw bena a lon ni tagamasiyen min ye, o fle: aw bena taga denɛnenin dɔ lanin sɔrɔ beganw ta domunikeminan kɔnɔ, fani minin be a ma.»

¹³ O yɔronin bee ra, meleke camanba barara ka bɔ sankolo ra ka na fara meleke fɔlo kan. O ka ke Ala tando ye k'a fɔ ko:

¹⁴ «Bonya ye Ala ta ye san fe, yɔrɔ korɔtaninw na, mɔgo minw be son Ala sago ma dugukolo kan, hera ye ke olugu ye.»

Sagagbenbagaw tagara Betilehemu

¹⁵ Melekew sekora ka taga sankolo kɔnɔ tuma min na, sagagbenbagaw k'a fɔ nɔgon ye ko: «Aw y'a to an ye taga Betilehemu; ko min kera yi, Matigi Ala ka ko min yira an na, an ye taga o ye.» ¹⁶ O teliyara ka taga; o tagara Mariyamu ni Yusufu ye, ka denɛnenin lanin ye beganw ta domunikeminan kɔnɔ. ¹⁷ Sagagbenbagaw ka o ye minke, ko minw bee fora o ja na denɛnenin ko ra, o ka o lakari mɔgow ye. ¹⁸ Minw bee ka sagagbenbagaw ta kuma men, o kuma ka olugu bee kabakoyara. ¹⁹ Nka Mariyamu koni ka o kow bee mara a jusu ra, ka to ka miiri a ra.

²⁰ O ko, sagagbenbagaw sekora ka taga; o tun ka ko minw men ni o tun ka min ye, o tagato tun be Ala tɔgo tandora, ka a bonya o bee kosɔn, sabu meleke tun k'a fɔ o ye cogo min na, o tagara sɔrɔ ten le.

O ka Yesu denɛnenin karifa Ala ma

²¹ Den woronin tere seeginan, o ka a kenesigi. O ka a tɔgo la ko Yesu; meleke tun ka o tɔgo le yira Mariyamu na sani a ye kɔnɔ ta. ²² Mariyamu nana bɔ jebagatobon na wagati min na, ka kapa ni cira Musa ta sariya* ye, Yusufu ni Mariyamu tagara ni Yesu denɛnenin ye Zeruzalemu, ka taga a karifa Ala ma. ²³ Sabu a sebera Ala ta sariya ra ko: «Dence fɔlo bee ka kan ka bla danna Matigi ye.» ²⁴ Matigi Ala ta sariya tun ka saraka min fɔ, o nana o saraka bɔ: «Kongotugani fla, ce ni muso, walama jenetugani fitini fla.»

Simeyon ka baraka la Ala ye Yesu kosɔn

²⁵ Ayiwa, ce dɔ tun be Zeruzalemu, o tɔgo tun ye ko Simeyon. Mɔgo terennin tun lo, ani Alanasiranbaga. Ala tun ka Kisibaga* min layiri ta Izirayeli* ye, a tun be o makonɔna; Nin Saninman* tun b'a kan. ²⁶ Nin Saninman tun k'a yira a ra ko Ala ka Kisibaga min layiri ta, ko a tɛna sa fiyewu ni a ma o ye a ja ra.

²⁷ Ayiwa, Nin Saninman tagara ni Simeyon ye Alabatoso kɔnɔ, o y'a sɔrɔ Yusufu ni Mariyamu be Alabatosoba kɔnɔ, o be sariya* ta kow janabora ni Yesu denɛnenin ye. ²⁸ Simeyon ka den mina, ka baraka la Ala ye, k'a fɔ ko:

²⁹ «Matigi Ala, sisan koni i be se ka i ta jɔnce to a ye sa, a jusu sumanin; sabu i tun ka kuma min fɔ, i ka o ke.

³⁰ Ne yere ja ka Kisibaga ye,

³¹ i ka Kisibaga min laben dunɔnamɔgow bee ye.

³² A bena ke yeelen ye, siya were mɔgow fe;

ka ke bonya ye i ta mɔgow, Izirayelimɔgow fe.»

³³ Simeyon tun be o kuma minw fora Yesu ta ko ra, o kumaw ka a face ni a bamuso kabakoya. ³⁴ O ko, Simeyon ka dugawu ke o ye, k'a fɔ Mariyamu ye ko: «Mariyamu, a fle, nin den bena ke mɔgo caman bensababu ye, ani mɔgo caman lawurisababu ye Izirayeli jamana kɔnɔ; a bena ke Ala ta tagamasiyen ye, mɔgow bena min sɔsɔ. ³⁵ O cogo ra, a bena mɔgo caman ta jusukunnamiiriw bla kene kan. Ele koni, Mariyamu, dimi le bena ele jusukun sɔgo i ko muru.»

Ani ka baraka la Ala ye Yesu kosɔn

³⁶ Ciramuso dɔ tun be yi fana, min tɔgo tun ye ko Ani; Fanuyeli denmuso tun lo, a bora Aseri ta gba ra. O muso tun korora kosebe. A sunguruman tun furura ka san wolonfla

ke ni a ce ye. ³⁷ O ko, a ce sara; a si tun ye san biseegi ni san naani. A tun te fon Alabatosoba konɔ tuma si; a tun be baara ke Ala ye su ni tere, ka sun don, ani ka Ala daari. ³⁸ Ale fana nana Alabatosoba konɔ o wagati kelen na. A ka Ala tando; mɔgo o mɔgo tun be Zeruzalemu kunmabɔwagati makonɔna Ala fe, Ani tun be den ko fora o mɔgow bee ye.

Yusufu ni Mariyamu sekora ka na Nazareti ni Yesu ye

³⁹ Ala ta sariya* tun ka min o min fo, o ka o bee ke ka ban tuma min na, o sekora ka na o ta dugu ra Nazareti, Galile mara ra. ⁴⁰ Denɛneni koni tun be bonyara ni baraka ye; a ta hakiritigiya tun ka bon, Ala ta neema fana tun be a kan.

Yesu tagara Jonyaban janagbe ra ni a worobagaw ye

⁴¹ Yesu worobagaw tun be taga Zeruzalemu san o san, ka taga Jonyaban janagbe ke. ⁴² Yesu nana san tan ni fla soro wagati min na, a worobagaw tagara ni a ye, ka kapa ni o ta landa ye. ⁴³ Nanagbe bannin ko, o sekora ka taga so. Yesu tun tora o ko Zeruzalemu, nka a worobagaw tun m'a lon. ⁴⁴ O tun b'a miirira ko a ni o tagamaɔgon dow be ɔgon fe. Nka tere nana ban ka o to tagama ra, o m'a ye. O ka ke a flefle ye o ta somogow, ani o lonbagaw ce ra. ⁴⁵ Nka o m'a ye; o sekora ka taga Zeruzalemu ka taga a yorɔpini. ⁴⁶ O ka tere saba ke, o b'a pinina; o tagara a siginin soro Alabatosoba konɔ ni karamogobaw ye, a be menni kera o fe, ka to ka o pininka fana. ⁴⁷ Mɔgo minw bee tun be a lamenna, a ta hakiritigiya ni a ta jaabiricogo ka olugu bee kabakoya.

⁴⁸ A face ni a bamuso k'a ye minke, olugu kabakoyara. A bamuso ko a ma ko: «Yesu, mun na i ka nin ko ɔgon ke an na? A fle, ne ni i face bee hakiri pagamina, an be i pini yoro bee ka dese.» ⁴⁹ Yesu ka o jaabi, ko: «Mun koson aw be ne yorɔpinina? Aw m'a lon ko ne ka kan ka ke ne Fa ta kopaw le ra wa*?» ⁵⁰ Nka a face ni a bamuso ma a ta kuma faamu. ⁵¹ Yesu nana ni o ye Nazareti. A tun be a worobagaw kan mina. A bamuso tun be o kow bee mara a yere konɔ.

⁵² Yesu tun be koroyara ka na, do tun be farara a ta hakiritigiya kan lon o lon; a ko tun ka di Ala ye, a ko tun ka di mɔgow ye fana.

3

Yuhana Batizerikebaga ta waajuri

(Matiyu 3.1-12; Marika 1.1-8; Yuhana 1.19-28)

¹ Ayiwa, wagati min na masaceba Tiberi Sezari tun be a ta masaya san tan ni loorunan na, o y'a soro Ponse Pilati le tun ye Zude mara jamanatigi ye, Herodi* tun ye Galile mara jamanatigi ye, a korɔce Filipe tun ye Iture mara ni Tirasoniti mara jamanatigi ye, Lizaniyasi tun ye Abileni mara jamanatigi ye. ² O wagati ra fana Ane ni Kayife le tun ye sarakalasebagaw kungtibaw* ye.

Ayiwa, o wagati le ra, Ala ka a ta kuma lase Jakariya dence Yuhana ma, k'a to kongokolon konɔ. ³ Yuhana tagara Zuriden ko yorow bee ra; a tun be mɔgow waaju ko o ye nimisa o ta jurumunw na ka batize, janko Ala ye o ta jurumunw yafa. ⁴ O kow le tun sebera cira Ezayi ta Kitabu konɔ, ko:

«Mɔgo do bena peren kongokolon konɔ k'a fo ko:

«Aw ye siraba laben Matigi ye
ka siradenninw bee lateren a ye.

⁵ Dingakonoyorow bee ye lafa,
kuruw ni kongoriw bee ye dakapa.

Sira kuturuninw bee ka kan ka lateren,
ka sirajuguw siyan ka o nugu.

⁶ Ni o kera, adamaden bee bena Ala ta kisiri ko ye.»

⁷ Jama minw tun be nana Yuhana fe ka na batize, Yuhana tun b'a fora olugu ye ko: «Aw fonfonnindenw! Jon le ka aw karan ko aw ye bori Ala ta kiti nata na? ⁸ Aw ta kewalew le ka kan k'a yira ko can ra aw jusukun yelemma; aw kana a miiri doron k'a fo ko: «Anw le ye Iburahima ta durujaw ye!» Sabu ni duruja ko lo, ne b'a fo aw ye ko Ala be se ka hali nin kabakuruw yelema ka o ke Iburahima ta durujaw ye. ⁹ Jende tara yiriw lilinw tigeri kama ka ban. Yiri o yiri te denɛnman ke, o be tige ka ben, ka firi tasuma ra.»

¹⁰ Jama tun be Yuhana pininkara, ko: «An ka kan ka mun le ke?» ¹¹ Yuhana ka o jaabi ko: «Ni derege fla be mɔgo min fe, do te min fe, o ye kelen di o tigi ma; ni domuni be mɔgo min fe, o fana ye a ke ten.»

* 2:49 2.49 Ka ke ne Fa ta kopaw le ra: Kitabu dow b'a fo ko: «Ne ka kan ka ke ne Fa ta so le konɔ.»

¹² Ninsaraminabaga dow fana nana ka na batize; olugu ko a ma ko: «An karamogo, an ka kan ka mun le ke?» ¹³ A ko olugu ma ko: «Warida min fora aw ye, aw kana foyi mina ka teme o kan.»

¹⁴ Sorasiw fana k'a jininka ko: «Anw do? Anw ka kan ka mun ke?» A ko olugu ma ko: «Aw kana mogo si ta fen mina a ra fanga ra; mogo ma ko min ke, aw kana o faninya la a ra; o be sara min di aw ma, aw y'a to o ye aw wasa.»

¹⁵ Mogow tun be Kisibaga makonona; o bee tun be o yere jininkara ko yala Ala ka Kisibaga* min ko layiri ta ko o te Yuhana yere le ye wa? ¹⁶ O koson Yuhana ka o jaabi k'a fo o bee ye ko: «Ne koni be aw batizera ji le ra doron; nka min bena na, o fanga ka bon ni ne ta ye. Hali ne te se k'a fo ko ne be a ta sanbara juru foni ka bo a sen na. Ale le bena aw batize ni Nin Saninman* ye, ani tasuma. ¹⁷ A ta baarakeminan b'a boro, a be simankise ni a naga bo jagon na. A be simankise ke a ta bondo konon, nka a bena naga jeni tasuma ra, tasuma min te faga ka ye.»

¹⁸ Yuhana ka nin kuma jagon caman were fo mogow ye ka o lasomi, ka Ala ta Kibaro Diman* kuma fo o ye.

¹⁹ Ayiwa, Yuhana ka jamanatigi Herodi* jaraki a balemace muso Herodiyadi ta ko ra. Yuhana ka Herodi jaraki kojugu caman were ra. ²⁰ Nka Herodi belen ka kojugu do fara do kan, ka Yuhana mina ka a bla kaso ra.

Yesu batizeri

(*Matiyu 3.13-17; Marika 1.9-11*)

²¹ Ayiwa, mogo bee tun batizera ka ban minke, Yesu fana nana batize. Ka Yesu to Aladaari ra, sankolo dayelera. ²² Nin Saninman* kera i n'a fo jenetugani, ka na jigi Yesu kan. Kumakan do bora sankolo konon, ko: «Ele le ye ne Dence* kanunin ye; i ko ka di ne ye haali.»

Yesu ta buruju

(*Matiyu 1.1-17*)

²³ Ayiwa, Yesu ka a ta baaraw damina ka a si to san bisaba. Mogow tun be a jatera Yusufu dence le ye.

Yusufu face tun ye Heli ye.

²⁴ Heli face tun ye Matati ye.

Matati face tun ye Levi ye.

Levi face tun ye Meleki ye.

Meleki face tun ye Zanayi ye.

Zanayi face tun ye Yusufu ye.

²⁵ Yusufu face tun ye Matatiyasi ye.

Matatiyasi face tun ye Amosi ye.

Amosi face tun ye Nahomu ye.

Nahomu face tun ye Esili ye.

Esili face tun ye Nagayi ye.

²⁶ Nagayi face tun ye Maati ye.

Maati face tun ye Matatiyasi ye.

Matatiyasi face tun ye Semeyini ye.

Semeyini face tun ye Yosesi ye,

Yosesi face tun ye Yoda ye.

²⁷ Yoda face tun ye Yowanan ye.

Yowanan face tun ye Resa ye.

Resa face tun ye Zorobabeli ye.

Zorobabeli face tun ye Salatiyeli ye.

Salatiyeli face tun ye Neri ye.

²⁸ Neri face tun ye Meleki ye.

Meleki face tun ye Adi ye.

Adi face tun ye Kosamu ye.

Kosamu face tun ye Elimada ye.

Elimada face tun ye Eri ye.

²⁹ Eri face tun ye Yesu* ye.

Yesu face tun ye Eliyezeri ye.

Eliyezeri face tun ye Yorimu ye.

Yorimu face tun ye Matati ye.

Matati face tun ye Levi ye.

* **3:29** 3.29 Yesu: Nin ye mogo do were ye, min fana togo tun ye ko Yesu.

30 Levi face tun ye Simeyɔn ye.
 Simeyɔn face tun ye Zuda ye.
 Zuda face tun ye Yusufu ye.
 Yusufu face tun ye Yonamu ye.
 Yonamu face tun ye Eliyakimu ye.
 31 Eliyakimu face tun ye Meliya ye.
 Meliya face tun ye Menna ye.
 Menna face tun ye Matata ye.
 Matata face tun ye Natan ye.
 Natan face tun ye Dawuda ye.
 32 Dawuda face tun ye Yese ye.
 Yese face tun ye Obedi ye.
 Obedi face tun ye Boozi ye.
 Boozi face tun ye Salimon ye.
 Salimon face tun ye Naasun ye.
 33 Naasun face tun ye Aminadabu ye.
 Aminadabu face tun ye Adimen ye.
 Adimen face tun ye Arini ye.
 Arini face tun ye Esiromu ye.
 Esiromu face tun ye Peresi ye.
 Peresi face tun ye Zuda ye.
 34 Zuda face tun ye Yakuba ye.
 Yakuba face tun ye Isiyaka ye.
 Isiyaka face tun ye Iburahima ye.
 Iburahima face tun ye Tera ye.
 Tera face tun ye Nahori ye.
 35 Nahori face tun ye Serugi ye.
 Serugi face tun ye Rehu ye.
 Rehu face tun ye Pelegi ye.
 Pelegi face tun ye Eberi ye.
 Eberi face tun ye Sila ye.
 36 Sila face tun ye Kayinamu ye.
 Kayinamu face tun ye Arifazadi ye.
 Arifazadi face tun ye Semu ye.
 Semu face tun ye Nuho ye.
 Nuho face tun ye Lameki ye.
 37 Lameki face tun ye Metusala ye.
 Metusala face tun ye Enoki† ye.
 Enoki face tun ye Yeredi ye.
 Yeredi face tun ye Maleleli ye.
 Maleleli face tun ye Kayinamu ye.
 38 Kayinamu face tun ye Enosi ye.
 Enosi face tun ye Seti ye.
 Seti face tun ye Adama ye.
 Ala le ka Adama dan.

4

Setana ko a be Yesu korɔbo
(Matiyu 4.1-11; Marika 1.12-13)

1 Yesu fanin Nin Saninman* na, a bora Zuriden kɔba yɔrɔ ra minke, Ala Nin* k'a ta ka taga ni a ye kongokolon kɔnɔ. 2 Setana tun k'a korɔbo, fɔ tere binaani. O lonw bee ra, a ma foyi domu. O kɔ, kongo k'a mina. 3 Setana ko a ma ko: «Den min bora Ala ra*, ni ele lo can ra, a fɔ nin kabakuru ye ko a ye yelema ka ke buru ye!» 4 Yesu k'a jaabi ko: «A sebera Kitabu kɔnɔ, ko: <Domuni dama le te mɔgo baro.> »

5 Ayiwa, Setana tagara ni Yesu ye san fe, ka dunɔna jamanaw bee yira a ra yoronin kelen na, 6 k'a fɔ a ye ko: «Ne be se ka nin jamanaw fangatigiya ni a bonya bee di i ma; sabu o bee donna ne boro. Ni ne ko ne b'a di mɔgo min ma, ne be se k'a di o ma. 7 O ra, ni i ka i kinbiri gban ka ne bato, ne be o bee di i ma.» 8 Yesu k'a jaabi ko: «A sebera Kitabu kɔnɔ, ko: <I ka kan ka i Matigi Ala le bato, ka baara ke ale kelenpe ye.> »

† 3:37 3.37 Enoki: Dɔw b'a fɔ ale le ma ko Idirisa.

4:4 4.4 Nin kuma fora Sariya 8.3.

4:8 4.8 Nin kuma fora Sariya 6.13.

⁹ Ayiwa, Setana ka Yesu ta ka taga Zeruzalemu, ka taga a layelen k'a lo Alabatosoba kunna, k'a fo a ye ko: «Den min bora Ala ra, ni ele lo can ra, ka i to nin yoro ra, i pan ka i cun dugu ma. ¹⁰ Sabu a sebera Kitabu kono, ko:

<Ala bena i ko fo a ta melekew ye, ko o ye o janto i ra.»

¹¹ «Ani ko:

<O bena i ta o boro kono,
janko i sen kana na talon kabakuru do ra.» »

¹² Yesu k'a jaabi ko: «A sebera le ko: <I man kan k'a fo ko i be Matigi Ala korobo.» »

¹³ Ayiwa, Setana ka Yesu korobo k'a fle ka ban minke, a tagara ka bo a koro, ka ke wagati were jini ye tuun.

Yesu ka a ta baara damina Galile

(Matiyu 4.12-17; Marika 1.14-15)

¹⁴ O bee ko fe, Yesu sekora ka na Galile mara ra, a fanin Nin Saninman* baraka ra. A togo tun be fora o yoro mara bee ra. ¹⁵ A tagara mogow karan karansow* kono; mogow bee tun b'a togoman fora.

Nazaretikaw banna Yesu ra

(Matiyu 13.53-58; Marika 6.1-6)

¹⁶ Ayiwa, Yesu nana taga Nazareti, a lamodugu ra. Nenekirilon* sera, a tagara karanso* ra i n'a fo a tun derira ka a ke cogo min na. A nana wuri ka lo ko a be karan ke tuma min na, ¹⁷ o ka cira Ezayi ta kitabu di a ma. A ka a dayele ka taga se yoro do ma, a sebera yoro min na ko:

¹⁸ «Matigi Ala Nin* be ne kan,
sabu a ka ne panawoloma ko ne ye na Kibaro Diman* fo fagantanw ye,
ani ka kasodenw lablari ko fo,

ka fiyentow na yeleko kibaro fo;
ka mogow tooroninw bo o toorobagaw boro,
¹⁹ ka Matigi Ala ta nema wagati ko kibaro fo.»

²⁰ O ko, a ka kitabu datugu, k'a di karanso korosibaga ma, ka sigi. Mogow bee na lonin tora a ra, o be a flera. ²¹ Yesu k'a fo ko: «Aw ka nin kuma min men ka bo Kitabu kono bi, o kuma kera can ye.»

²² O bee tun be a togoman fora. A tun be kumaman minw fora, o ka o kabakoya. O ko: «Yusufu dence le te nin ye wa?» ²³ Yesu k'a fo o ye ko: «Sigiya t'a ra, aw bena nin zana la ne ye, ko: <Flakebaga, i yere keneya folo!> Aw bena a fo ne ye fana ko: <I ka ko minw bee ke Kaperinahumu, an ka o men; o jogon ke i yere ta dugu ra yan fana.» »

²⁴ Yesu k'a fo o ye tuun ko: «Can ra, ne b'a fo aw ye ko cira si te mina ka na a yere ta dugu kono.» ²⁵ A ko: «Can ra, ne b'a fo aw ye ko cira Iliya* ta wagati ra, sanji ma ben Izirayeli* jamana ra fo san saba ni karo woro; kongoba benna jamana yoro bee kan. O wagati ra muso ce saninw tun ka ca Izirayeli jamana ra. ²⁶ Nka Ala ma cira Iliya ci ka taga olugu do si fe; a tagara muso ce sanin kelen le fe Sarepita, Sidon mara ra.» ²⁷ A ko tuun ko: «Kunato caman fana tun be Izirayeli jamana ra cira Iliyasu† ta wagati ra, nka o si ma na Iliyasu fe ka na keneya; Sirikace Naaman le nana, ka na keneya.»

²⁸ Mogow ka o kuma men minke, karanso konomogow bee dimina. ²⁹ O wurira ka Yesu mina k'a joni ka taga ni a ye dugu ko fe. Dugu tun siginin be kongori min kan, o tagara ni a ye o kuncé ma, ko o b'a joni ka ben dugu ma. ³⁰ Nka Yesu temena o ce ra ka taga.

Yesu ka jinato do keneya

(Marika 1.21-28)

³¹ Ayiwa, Yesu tagara Kaperinahumu; o ye Galile dugu do ye. Nenekirilonw* na a tun be to ka mogow karan. ³² A ta karan cogoya tun ka mogow kononoban, sabu a tun be mogow karan ni baraka ye. ³³ Ayiwa, ce jinato do tun be karanso kono; ale ka ke peren ye ni kanba ye, ko: ³⁴ «E, Yesu Nazaretikace, mun le be an ce? I nana an halakiyoro le ra wa? Ele ye mogow suguya min ye, ne ka o lon; ele ye Ala ta Mogow Saninman le ye.» ³⁵ Yesu jamana jina kunna, k'a fo a ye ko: «I da tugu, i ye bo nin ce ra!» O jina ka o ce ben dugu ma mogow bee na na, ka bo a ra, nka a ma foyi ke ce ra. ³⁶ Mogow bee kabakoyara. O ka ke a fo ye jogon ye ko: «Nin ye kuma suguya juman ye? A be kuma jinaw fe ni fanga

4:11 4.10-11 Nin kuma fora Zaburu 91.11-12. **4:12** 4.12 Nin kuma fora Sariya 6.16. **4:19** 4.19 Nin kuma fora Ezayi 61.1-2. * **4:25** 4.25 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli. † **4:27** 4.27 Iliyasu: Dow b'a fo a ma ko Elize. **4:27** 4.27 Nin kuma fora Masacew flanan 5.1-14.

ni sebagaya ye, k'a fɔ o ye ko o ye bɔ mɔgɔw ra, o fana bɛ bɔ.» ³⁷ Yesu tɔgɔ sera o mara yɔrɔ bɛɛ ra.

Yesu ka Simɔn muso bamuso keneya
(*Matiyu 8.14-17; Marika 1.29-34*)

³⁸ Ayiwa, Yesu bɔra karanso kɔnɔ ka taga Simɔn ta so. A tagara a sɔrɔ ko Simɔn muso bamuso tɔrɔnɔn lo kɔsebe; farigban tun b'a ra. O ka Yesu daari ko a ye o muso flɛ. ³⁹ Yesu gharara a ra, ka lo a kunna ka kuma ni fanga ye, ko farigban ye bɔ muso ra. O yɔrɔnɔn kelen bɛɛ ra muso keneyara; a wurira ka gba kɛ o ye.

Yesu ka banabagatɔ caman keneya

⁴⁰ Tere nana kɛ ben ye tuma min na, banabagatɔ tun bɛ min o min fɛ, ni a ka kɛ bana o bana ye, o bɛɛ nana ni o banabagatɔw ye Yesu fɛ. Yesu ka a boro la o bɛɛ kelen kelen kan ka o keneya. ⁴¹ Jinaw tun bɛ kule ci ka bɔ jinatɔ caman na fana. O tun b'a fɔ Yesu ma ko: «Den min bɔra Ala ra*, ele lo.» Nka Yesu tun bɛ songɔ o ra; a tun tɛ sɔn k'a to o ye kuma, sabu jinaw tun k'a lon ko Yesu ye Kisibaga* le ye.

Yesu tagara waajuri kɛ Zude mara ra
(*Marika 1.35-39*)

⁴² Dugu gbera dɔrɔn, Yesu bɔra ka taga kongo kɔnɔ, yɔrɔ dɔ ra. Jama caman nana bɔ ka taga a yɔrɔnɔni. O nana a ye minke, o tun t'a fɛ a ye bɔ o korɔ tuun. ⁴³ Nka Yesu k'a fɔ o ye ko: «Ne ka kan ka taga Ala ta Masaya* ko Kibarɔ Diman* fɔ dugu wɛrɛw ra fana, sabu Ala ka ne ci o le koson.»

⁴⁴ O ra, Yesu tagara Zude mara ra ka taga waajuri kɛ karansow* kɔnɔ.

5

Karamɔgɔdenw ka jege camanba mina
(*Matiyu 4.18-22; Marika 1.16-20*)

¹ Ayiwa, lon dɔ, Yesu tun lonin bɛ Zenesareti bada ra. Jama tun bɛ a kɛrɛ fɛ ka a lamini fan bɛɛ ra, o bɛ Ala ta Kuma lamenna. ² Yesu ka kurun fla ye jida ra; jegeminabagaw tun bɔra o kurun kɔnɔ ka na kɛ o ta jɔw ko ye jida ra. ³ Yesu donna kurun kelen kɔnɔ, o tun ye Simɔn ta kurun ye. Yesu ko Simɔn ma ko a ye kurun gbara ji cɛ ma dɔnɔn ka a mabɔ mɔgɔw ra. O ko, Yesu sigira kurun kɔnɔ ka to ka mɔgɔw karan.

⁴ Ayiwa, Yesu nana ban mɔgɔw karan na wagati min na, a ko Simɔn ma ko: «Simɔn, kurun gbara dun na ka aw ta jɔw firi ka jege mina.» ⁵ Simɔn ko Yesu ma ko: «An karamɔgɔ, an ka su kururu bɛɛ kɛ jegɛnɔni na, an ma fɔyi sɔrɔ. Nka i ta kuma koson, ne bɛna jɔ firi tuun.»

⁶ Ayiwa, o ka jɔw firi minke, o ka jege camanba mina fɔ o ta jɔw ka kɛ tigetige ye. ⁷ A ma na ja, o tɔrɔgɔn minw tun bɛ kurun tɔ kelen kɔnɔ, o ka olugu wele ko o ye na o demɛ ni o ta kurun ye. Olugu nana ni kurun ye. O ka kurun fla bɛɛ fa jege ra fɔ kurunw tun bɛ nini ka jigi ji jukɔrɔ. ⁸ Simɔn Piyeri ka o ye minke, a ka a kinbiri gban Yesu korɔ k'a fɔ ko: «Matigi, i mabɔ ne ra, sabu ne ye jurumuntɔ le ye!» ⁹ O tun ka jege caman min mina, o ko tun ka jatige bla Simɔn ni a tɔrɔgɔnɔw bɛɛ ra. ¹⁰ Zebede dence fla minw tun bɛ ni Piyeri ye, Yakuba ni Yuhana, olugu fana ja tun tigera o cogo kelen na. Nka Yesu ko Simɔn ma ko: «I kana siran; k'a ta bi ra, i bɛ jege mina cogo min na, ne bɛna i karan i ye mɔgɔw nini ten.» ¹¹ Ayiwa, o nana se jida ra tuma min na, o ka kurun ni a kɔnɔfɛnw bɛɛ to yi ka tugu Yesu kɔ.

Yesu ka kunatɔcɛ dɔ keneya
(*Matiyu 8.1-4; Marika 1.40-45*)

¹² Yesu tun bɛ Galile mara dugu dɔ ra. Kunatɔcɛ dɔ tun bɛ yi, min fari yɔrɔ bɛɛ tun ye kuna ye; ale ka Yesu ye minke, a nana a kinbiri gban a korɔ ka a ja biri dugu ma, k'a daari k'a gbeleya, ko: «Matigi, ni i bɛ sɔn, i bɛ se ka ne saninya.» ¹³ Ayiwa, Yesu ka a boro la a kan, k'a fɔ a ye ko: «Ne sɔnna, i ye keneya.» O yɔrɔnɔn bɛɛ a ta kuna keneyara. ¹⁴ O ko, Yesu k'a fɔ a ye ko: «I kana nin ko fɔ mɔgɔ si ye. Taga i yɛrɛ yira sarakalasebaga* ra. Cira Musa ka sarakɔ min fɔ kunatɔw ta saninyari ko ra, i ye o sarakɔ bɔ, janko k'a yira bɛɛ ra ko i keneyara.»

¹⁵ Ayiwa, Yesu tɔgɔ tun bɛ forɔ ka taga yɔrɔ caman na. Mɔgɔ caman tun bɛna lajɛn a korɔ ka a ta kuma lamɛn, ani ka keneya ka bɔ o ta banaw ra. ¹⁶ Nka Yesu tun bɛ to ka taga kongo kɔnɔ yɔrɔ dɔw ra a kelen na ka taga Ala daari.

Yesu ka murugu dɔ keneya
(*Matiyu 9.1-8; Marika 2.1-12*)

¹⁷ Lon do, Yesu tun be mogow karanna. Farisiw* ni o ta sariya karamogobaw tun siginin be; olugu tun nana ka bo Galile mara ni Zude mara duguw bee ra, ani Zeruzalemu. Matigi Ala ta sebgaya tun be Yesu fe, a tun be banabagatow keneyara.

¹⁸ Ayiwa, mogo dow nana ni ce muruginin do ye lanan kan. O tun b'a fe ka don ni o ce ye ka taga a bla Yesu koro. ¹⁹ Nka jama caya koson, o ma donyoro soro ni a ye; o yelenna bon san fe ka wo do bo yi, ka ce muruginin ni a ta lanan lajigi o wo fe fo ka taga a bla Yesu koro, mogow ce ra. ²⁰ Yesu k'a ye ko o mogow lara ale ra minke, a ko murugu ma ko: «I ta jurumunw yafara i ma.»

²¹ Sariya karamogow, ani Farisi ka ke a fo ye o yere kono ko: «Ce nin ye jontigi le ye, fo a be Alatogocenkumaw fora tan? Ni Ala kelen te, jontigi le be se ka jurumun yafa?»

²² Yesu tun ka o mogow ta miiriya lon; a ko o ma ko: «Mun koson nin miiriyaw jagon be aw jusukun na? ²³ K'a fo murugu ye ko a ta jurumun yafara a ma o, walama k'a fo a ye ko a ye wuri ka tagama o, aw na na o fla ra juman le ke ka di? ²⁴ Ayiwa, ne bena a yira aw ra bi ko ne Min kera Adamaden ye*, ko se be ne ye ka jurumun yafa dunupa kono.» O ko, a ko murugu ma ko: «Ne b'a fo i ye, wuri ka i ta lanan ta ka taga i ta so!»

²⁵ O yoronin kelen bee, ce wurira o bee na na, ka a ta lanan ta, ka taga a ta so; a tagato tun be Ala tandora. ²⁶ O mogow bee kabakoyara. O ka ke Ala tando ye; o ja tigenin tun b'a fora jagon ye ko: «E! An ka kobaw ye bi.»

Yesu ka Levi wele

(Matiyu 9.9-13; Marika 2.13-17)

²⁷ Ayiwa, o ko fe, Yesu bora ka taga ninsaraminabaga do siginin ye ninsaraminabon na; a togo ye ko Levi. Yesu ko a ma ko: «Tugu ne ko!» ²⁸ Levi ka a ta baara bee dabra, ka wuri ka tugu Yesu ko.

²⁹ Levi nana nanagbeba do laben a ta so kono Yesu ye. Ninsaraminabaga caman, ani mogo werew nana sigi ni Yesu ni a ta karamogodenw ye ka domuni ke. ³⁰ Farisiw* ni o ta sariya karamogow* ka ke o korofa ye; o k'a fo Yesu ta karamogodenw ye ko: «Mun koson aw be domuni ke, ka min ni ninsaraminabagaw ni mogo kewalejuguw ye?» ³¹ Yesu ka o jaabi k'a fo o ye ko: «Mogo minw ka kene, olugu te flakebaga yorojini; banabagatow le be flakebaga yorojini. ³² Ne ma na mogo terreninw wele; ne nana jurumuntow le wele, janko o ye nimisa o ta jurumunw na.»

Landakow ni Kibaro Diman te kelen ye

(Matiyu 9.14-17; Marika 2.18-22)

³³ Mogo dow ko Yesu ma ko: «Wagati caman Yuhana ta karamogodenw ni Farisiw* ta karamogodenw be sun don, ka Ala daari; nka ele ta karamogodenw be domuni ke, ka min lon bee.» ³⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Yala aw be se ka koroce jengogonw jagboya ko o kana domuni ke, ka o ni koroce to jagon fe koroja ra wa? ³⁵ Lon min na o bena koroce ta ka bo o koro, o lon le ra o bena sun don.»

³⁶ O ko, Yesu ka talen do were fo o ye ko: «Mogo si te fanikura kunkurun tige k'a ke ka fani koro bari ni a ye. Ni i ka o ke, i ka fanikura cen le. I ka a kunkurun min bari fani koro ra, o fla na fana tena ke kelen ye. ³⁷ Mogo si fana te duvenkura ke forogokorow kono. Ni o te, duvenkura bena forogokorow faran, ka bon; o tigi be bon forogow ra fana. ³⁸ O koson duvenkura ka kan ka ke forogokuraw le kono. ³⁹ Mogo si fana te duvenkoro min, ka soro ka nabo kura fe tuun, sabu a b'a fo ko koroman le ka di.»

6

Nenekirilon ta ko

(Matiyu 12.1-8; Marika 2.23-28)

¹ Nenekirilon do ra, Yesu ni a ta karamogodenw tun be temena foro dow ce ma. Yesu ta karamogodenw ka ke o foro siman dow karikari ye, ka o terege o tegew kono, ka o kisew jimi. ² Farisi* dow ko o ma ko: «Ko min man kan ka ke Nenekirilon na, mun koson aw be o kera?» ³ Yesu ka o jaabi ko: «Wagati min kongo tun ka Dawuda ni a tagamaogonw mina, a ka min ke aw ma o ko karan wa? ⁴ A donna Alabatoso kono; sarakaburu minw tun blani be yi, a ka o ta k'a jimi ka do di a tagamaogonw fana ma; k'a soro ka kapa ni sariya* ye, mogo si tun man kan ka o buruw jimi ni sarakalasebagaw* doron te.» ⁵ O ko, Yesu k'a fo o ye ko: «Min kera Adamaden ye*, Nenekirilon kuntigiya be o le boro.»

Yesu ka ce boro faganin keneya

(Matiyu 12.9-14; Marika 3.1-6)

⁶ Ayiwa, Nenekirilon* dɔ wɛrɛ ra, Yesu donna karanso* dɔ kɔnɔ ka mɔgɔw karan. Cɛ dɔ tun bɛ yi, min kininboro faganin tun lo. ⁷ Farisiw* ni sariya karamɔgɔw* tun bɛ Yesu kɔrɔsira k'a flɛ, yala ni a bɛna sɔn ka mɔgɔ kenɛya Nenekirilon na, janko o ye sababu dɔ sɔrɔ ka a jaraki. ⁸ Nka Yesu tun ka o ta miiriya lon; a ko cɛ boro faganin ma ko: «Wuri ka na lo cɛmance ra yan, jama bɛɛ na kɔrɔ!» Cɛ wurira ka lo. ⁹ Yesu k'a fɔ o ye ko: «Ka kaja ni sariya* ye, kɔpuman le ka kan ka kɛ Nenekirilon na wa, walama kojugu? Ka mɔgɔ kisi wa, walama ka mɔgɔ halaki?» ¹⁰ O tuma, Yesu ka a na lo o bɛɛ ra ka to ka o bɛɛ flɛ. O kɔ, a k'a fɔ o cɛ ye ko: «I boro foni!» A ka a boro foni minke, a boro kenɛyara. ¹¹ Farisiw ni sariya karamɔgɔw ka o ye minke, o dimina kosebɛ. O ka kɛ jɔgɔn sɔsɔ ye, ko o ka kan ka mun le kɛ Yesu ra.

Yesu ka ciraden tan ni fla panawoloma
(Matiyu 10.1-4; Marika 3.13-19)

¹² Ayiwa, lon dɔ, Yesu tagara yelen kuru dɔ kan ka Ala daari. A ka su bɛɛ kɛ Aladaari ra. ¹³ Dugu nana gbe minke, a ka a ta karamɔgɔdenw wele, ka na mɔgɔ tan ni fla panawoloma o ra, ka olugu wele ko ciradenw*: ¹⁴ Fɔlo tun ye Simɔn ye, min togo lara ko Piyeri, ani a balemace Andere, ani Yakuba, ani Yuhana, ani Filipe, ani Baritelemi, ¹⁵ ani Matiyyu, ani Toma, ani Alife dence Yakuba, ani Simɔn min tun wele ko faso kanubagaba*, ¹⁶ ani Yakuba dence Zude, ani Zudasi Sikariyoti, min nana kɛ Yesu janfabaga ye.

Yesu ka banabagatɔ dɔw kenɛya
(Matiyu 4.23-25)

¹⁷ Ayiwa, Yesu jigira ni a ta ciradenw* ye ka bɔ kongori kan, ka na lo kenɛgbeyɔrɔ dɔ ra. A ta karamɔgɔden caman tun bɛ yi, ani mɔgɔ caman wɛrɛ. O mɔgɔ dɔw tun bɔra Zeruzalemu, dɔw bɔra Zude mara yɔrɔw ra, dɔw bɔra kɔgɔjida kerɛfɛduguw ra, Tiri ni Sidɔn. ¹⁸ O mɔgɔw tun nana Yesu fɛ ka na a ta karan lamɛn, ka kenɛya fana ka bɔ o ta banaw ra. Jinaw tun bɛ minw tɔɔrɔra, olugu fana kenɛyara. ¹⁹ Jama bɛɛ tun b'a fɛ ka maga Yesu ra, sabu sebagaya dɔ tun bɛ bɔ a ra ka o bɛɛ kenɛya.

Hera ni bɔnɔ
(Matiyu 5.1-12)

²⁰ Ayiwa, Yesu ka a na lo a ta karamɔgɔdenw na k'a fɔ o ye ko:

«Aw minw ye fagantanw ye, aw ta jana, sabu aw ninyɔrɔ bɛna kɛ Ala ta Masaya* ra.

²¹ Kɔngɔ bɛ aw minw na sisan, aw ta jana, sabu aw bɛna domuni sɔrɔ ka fa!

Aw minw bɛ kasira sisan, aw ta jana, sabu aw bɛna jagari fɔ ka yɛrɛko.

²² «Ne Min kera Adamaden ye*, ni ne togo kosɔn mɔgɔw bɛ aw kɔninya ka ban aw ra, ka aw neni, ka aw togojugu fɔ, aw ta jana; ²³ ni o kɛra, lon min na, aw ye jagari, ka ninsɔndiya, ka panpan, sabu aw ta baraji bɛna bonya sankolo ra. O bɛmaw ka o kow jɔgɔn le kɛ Ala ta ciraw ra!

²⁴ Nka aw minw ye naforotigiw ye, bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ, sabu aw ka aw ta hera sɔrɔ ka ban!

²⁵ Aw minw fanin lo sisan, bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ, sabu kɔngɔ bɛna aw sɔrɔ.

Aw minw bɛ yɛrɛkora sisan, bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ, sabu aw na bɛna kumu, aw bɛna kasi ka jaji bɔ.

²⁶ Ni mɔgɔw bɛɛ bɛ aw tandora faninya kan, bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ, sabu o bɛmaw ka cira faninyafɔbagaw tando o cogo le ra.»

Yesu ko an ka kan ka an juguw kanu
(Matiyu 5.38-48; 7.12)

²⁷ Yesu ko: «Aw minw bɛ ne lamɛnna, ne b'a fɔ aw ye ko: Aw ye aw juguw kanu, aw ye kɔpuman kɛ aw kɔninyabagaw ye. ²⁸ Mɔgɔ minw bɛ aw danga, aw ye dugawu kɛ olugu ye. Minw bɛ aw minako juguya, aw ye Ala daari olugu ye. ²⁹ Ni mɔgɔ ka i fata i ye kelen na, i ye to kelen fana lo a ye. Ni mɔgɔ ka i ta deregeba bɔsi i ra, i ta deregedennin fana to a boro. ³⁰ Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka i daari, i ye a tigi sɔn. Ni mɔgɔ ka i borofen ta, i kana a fɔ ko a tigi ye a kɛsegi i ma.

³¹ «Aw b'a fɛ mɔgɔw ye ko min kɛ aw ye, aw yɛrɛ ye o jɔgɔn le kɛ o ye.

³² «Ni aw bɛ aw kanubagaw dɔrɔn le kanu, aw bɛna mun tandori le sɔrɔ o ra tuun? Hali Alalɔnbariw bɛ o kɛ! O bɛ o kanubagaw le kanu. ³³ Mɔgɔ minw bɛ kɔpuman kɛ

* 6:15 6.15 Faso kanubagaba: Kitabu dɔw b'a fɔ ko Zeloti.

aw ye, ni aw be kopuman ke olugu dɔrɔn le ye fana, aw bena mun tandori le sɔrɔ o ra? Hali Alalɔnbariw fana be o ɲɔɔn le ke; [minw be kopuman ke o ye, o fana be kopuman ke olugu le ye.] ³⁴ Aw ka a lɔn ko mɔgɔ minw be se ka juru sara, ni aw be juru don olugu dɔrɔn le ra, aw bena mun baraji le sɔrɔ Ala fe tuun? Hali Alalɔnbariw, minw be se ka juru sara o ye, o be juru don olugu le ra. ³⁵ Nka aw ye aw juguw kanu, aw ye kopuman ke. Ni aw ka juru don, aw ye aw jigi bɔ a kan. Ni o kera, aw bena barajiba sɔrɔ. O fana bena a yira mɔgɔw ra ko aw ye Ala Kɔrɔtaninba ta denw ye, sabu ale ka ji kopumanlɔnbariw, ani mɔgɔjuguw ma. ³⁶ Aw ye ke hinabagaw ye i n'a fɔ aw Fa Ala ye hinabaga ye cogo min na.»

Mɔgɔ man kan ka a mɔgɔɲɔɔn kɔrɔfɔ
(*Matiyu 7.1-5*)

³⁷ Yesu k'a fɔ tuun ko: «Aw kana mɔgɔ kɔrɔfɔ, ni o kera, aw fana tena kɔrɔfɔ; aw kana tɔw jaraki, ni o kera, aw fana tena jaraki. Aw ye yafa tɔw ma, Ala fana bena yafa aw ma. ³⁸ Aw ye tɔw sɔn, Ala fana bena aw sɔn; a bena aw sɔn k'a caya; k'a don aw ta minan kɔnɔ, k'a yuguyugu, k'a digi, ka dɔ were fara a kan, fɔ k'a bɔn, ka o yelema aw ta jufaba kɔnɔ; sabu aw be mɔgɔ tɔw mina cogo min na, aw fana bena mina o cogo le ra.»

³⁹ O kɔ, Yesu ka zana dɔ la o ye tuun; a ko: «Yala fiyentɔ dɔ be se ka ke fiyentɔ dɔ were ta bereminabaga ye wa? O fla beɛ tena ben dinga kɔnɔ wa? ⁴⁰ Karamɔgɔden te se ka teme a karamɔgɔfa kan. Nka ni karamɔgɔden min karanna kosebe, o be se ka ke i n'a fɔ a karamɔgɔfa. ⁴¹ Mun kosɔn ɲamaɲama fitini min be i balema ɲaden na, i be o ye, k'a sɔrɔ yiri belebele min be ele yere ɲa ra, i te o yera. ⁴² Ele be se k'a fɔ i balema ma cogo di, ko: «Ne balema, a to ne ye ɲamaɲama fitini nin bɔ i ɲa ra, k'a sɔrɔ yiri belebele min be ele yere ɲa ra, i ɲa te o ra? Flankafu fle! I ta yiri belebele bɔ i yere ɲa ra fɔlɔ. Ni o kera, ni i yere ɲa yelera, i be se ka ɲamaɲama fitini bɔcogo lɔn i balema ɲa ra.»

Yiri be lɔn a den fe
(*Matiyu 7.16-20; 12.33-35*)

⁴³ Ayiwa, Yesu k'a fɔ tuun ko: «Yiripuman te denjugu ke, yirijugu fana te denpuman ke. ⁴⁴ Yiri beɛ be lɔn a den le fe. Toromɔ te se ka sɔrɔ yiri gbansan dɔ ra; rezenmɔ fana te sɔrɔ ɲanisun na. ⁴⁵ Mɔgɔ jusupuman be kopuman le bɔ a jusu ra k'a ke, nka mɔgɔ jusujugu be kojugu le bɔ a jusu ra k'a ke. Mɔgɔ jusu fanin be min na, a da be o le fɔ.»

Bon fla ta ko
(*Matiyu 7.24-27*)

⁴⁶ Yesu ko: «Mun kosɔn aw be ne wele ko Matigi, Matigi, k'a sɔrɔ ne be min fɔ aw ye, aw te o kera? ⁴⁷ Mɔgɔ min be na ne fe ka na ne ta kumaw lamɛn, ka a sira tagama, an be se ka o tigi suma ni min ye, ne bena o fɔ aw ye. ⁴⁸ An be se ka a suma ni bonlɔbaga dɔ le ye: a ka dinga sɔgi ka a dunya, ka taga se fara ma, ka a ta bon ju sigi o fara kan. Bon lɔnin kɔ, lɔn dɔ, sanjiba dɔ nana, ji woyora ka ke bon kan, nka a ma se ka bon ben; sabu a lɔcogo ɲana kosebe.»

⁴⁹ «Nka mɔgɔ min be ne ta kuma lamɛn, ni a te a sira tagama, o tigi be i n'a fɔ bonlɔbaga min ka a ta bon lɔ dugukolo gbansan kan, a ma a ju sigi fara kan. Sanji nana ben, ji woyora ka don a jukɔrɔ, o yɔrɔnin beɛ a benna; a bencogo juguyara kosebe.»

7

Yesu ka sorasikuntigi ta baaraden keneya
(*Matiyu 8.5-13*)

¹ Ayiwa, Yesu ka o kumaw beɛ fɔ ka ban mɔgɔw ye tuma min na, a wurira ka taga Kaperinahumu. ² Sorasikuntigi dɔ tun be o dugu ra, min ta baaraden tun banara fɔ a tun be jini ka sa; o baaraden ko tun ka gbelen a ma kosebe. ³ O sorasikuntigi ka Yesu ko men minke, a ka Yahudiya cekɔrɔba dɔw ci Yesu fe, ko o ye taga a daari ko a ye na a ta baaraden keneya.

⁴ O cekɔrɔbaw tagara se Yesu fe minke, o ka a daari k'a gbeleya kosebe, k'a fɔ a ye ko: «A ka kan i ye nin ce demɛ, ⁵ sabu an ta siya ko ka di a ye, ale le fana ka an ta karanso* lɔ an ye.» ⁶ Yesu tagara ni o ye. O surunyara sorasikuntigi ta bon na minke, sorasikuntigi ka a teri dɔw ci Yesu fe, k'a fɔ a ye ko: «Matigi, i kana i yere tɔɔrɔ, sabu a man kan ko ele ye na ne ɲɔɔn ta so. ⁷ O le kosɔn ne k'a jate mina k'a ye ko ne yere tun man kan ka taga i nɔ fe. Nka ni i ka kuma kelenpe le fɔ, o sababu ra ne ta baaraden be keneya. ⁸ Sabu kuntigi dɔw be ne kunna, nka ne fana be sorasi dɔw kunna. Ni ne k'a fɔ min ma ko: «Taga!», o be taga; ni ne k'a fɔ min ma ko: «Na yan!», o be na. Ni ne

k'a fɔ ne ta baarden ye ko: «Nin ke tan!», a be o ke.»⁹ Yesu ka o kuma men minke, o sorasikuntigi ko diyara a ye kosebe. A ka a ja munu ka a nofemogow fe, k'a fɔ o ye ko: «Ne b'a fɔ aw ye ko hali Izirayelimogow ra, ne ma nin lanayaba jogon soro mogɔ si fe.»¹⁰ Ciradenw sekora ka taga so kono, ka taga a soro ko baarden keneyara.

Yesu ka muso do dence su lakunu

¹¹ O lon dugusagbe, Yesu tun be tagara dugu do ra, min togo ye ko Nahini; a ta karamogodenw ni jama caman tun tugura a ko. ¹² O surunyara dugu donda ra minke, o ka mogow boto ye ni kanbelen do su ye, o be tagara a sutara. Muso ce sanin do dence kelenpe tun lo. Dugumogow camanba tun be ni o ye. ¹³ Matigi ka o muso ye minke, a hina donna a ra. A ko muso ma ko: «I kana kasi.» ¹⁴ A gbarara o ra, k'a boro maga sutanan na. Sutabagaw lora. A ko: «Kanbelennin, ne b'a fɔ i ye ko i ye wuri.» ¹⁵ Su wurira ka sigi ka ke kuma ye; Yesu k'a di a bamuso ma.

¹⁶ Mogow bee siranna. O ka Ala tando k'a fɔ ko: «Ala ta ciraba do nana an fe; Ala nana a ta mogow deme.» ¹⁷ O ka kuma minw fɔ Yesu ko ra, o kuma sera fɔ Zude mara ni a lamini bee ra.

*Yuhana ka a ta karamogodenw ci Yesu fe
(Matiyu 11.2-19)*

¹⁸ Yuhana ta karamogodenw tagara o kow bee lakari a ye. ¹⁹ Yuhana ka a ta karamogoden fla wele ka o ci Matigi Yesu fe, ko o ye taga a jininka ko: «Kisibaga* min tun ka kan ka na, ele lo wa, walama an ka kan ka do were le makono?» ²⁰ O karamogoden fla tagara se Yesu koro tuma min na, o ka a jininka ko: «Matigi, Yuhana Batizerikebaga ka an ci i fe, ko an ye na i jininka ko Kisibaga min tun ka kan ka na ko ele lo wa, walama ko an ka kan ka do were le makono?» ²¹ O wagati yere ra, Yesu ka mogɔ caman keneya ka bo o ta banaw ni o ta tawoow ra, ka jinaw gben ka bo dow ra; a ka fiyento caman ja ye. ²² O ko, Yesu ka Yuhana ta ciradenw jaabi ko: «Aw ka ko minw ye, ani aw ka kuma minw men, aw ye taga o lakari Yuhana ye, ko: fiyentow be yeri kera, nabaraw be tagamana, kunatow keneyara, torogberenw be menni kera, mogɔ saninw be kununa ka bo saya ra, Kibaro Diman* be fora fagantanw ye fana. ²³ Ni mogɔ min ma sigiya ne ta ko ra, o tigi ta jana!»

Yesu ni Yuhana Batizerikebaga ta ko

²⁴ Yuhana Batizerikebaga ta ciradenw sekora ka taga minke, Yesu kumana jama fe Yuhana ko ra. A ko o ma ko: «Aw tun tagara kongo kono minke o, aw tagara bin gbansan le ye fono b'a lamagara wa? ²⁵ O te de! O tuma aw tagara mun le ye? Aw ka mogɔ do le ye min ka fanjuman songogbelen do don wa? Aw yere k'a lon ko minw be fanjuman songogbelenw don, ka domuni dimanw ke, ani ka o yere diyanyakow bee ke, olugu be soro masasow le kono. ²⁶ Ayiwa, aw tagara mun le ye sa? Cirado lo wa? Onhon, ne b'a fɔ aw ye ko cira lo; a ka bon ka teme hali cira kan. ²⁷ Sabu min sebera Kitabu kono, ko:

«A fe, ne be ne ta ciradenw ci ka taga i ja fe
ka i ta sira laben i ye,»

o ciradenw ye Yuhana le ye. ²⁸ Ne b'a fɔ aw ye ko muso si ma den woro folo min ka bon ni Yuhana ye. O bee n'a ta, Ala ta Masaya* ra, mogow bee ra fitini ka bon ni Yuhana ye.

²⁹ «Mogɔ minw bee tun be Yuhana lamenna, hali ninsaraminabagaw, olugu bee tun batizera Yuhana fe, k'a yira ko o sonna a ma, ko Ala terennin lo. ³⁰ Nka Farisiw* ni sariya karamogobaw ma son Ala ta kolatigeninw ma o ye; o ma son Yuhana ta batizeri* ma.»

³¹ Yesu k'a fɔ tuun ko: «Ne be se ka bi mogow suman ni jontigiw le ye? O be i ko jontigiw? ³² Bi mogow kera i ko denmisennin minw signin be toron na kenegbe ra; o be peren, k'a fɔ jogon ye ko:

«A fe, anw ka filen fiye aw ye,
aw ma don ke!»

Anw ka sangadonkiriw la aw ye,
aw ma kasi!»

³³ Sabu Yuhana Batizerikebaga nana, a tun te domuni janaman ke, a tun te duven min; aw ko, ko jina le b'a ra. ³⁴ Ayiwa, Min kera Adamaden ye*, ale nana, a be domuni ke, ka min; aw ko: «E, ce nin nogo ka bon kojugu! Dorominbaga lo, ninsaraminabagaw ni mogɔ kewalejuguw terice lo.» ³⁵ Nka hakiritigiya min bora Ala ra, o be lon mogow ra o ta kewalew le fe.»

*Muso dɔ ka Yesu sen mun ni turu kasadiman ye
(Matiyu 26.1-13; Yuhana 12.1-8)*

³⁶ Farisice dɔ tun ka Yesu daari ko a ye taga domuni ke ale ta so. Yesu tagara Farisice ta so; o sigira domuni na. ³⁷ Ayiwa, muso kewalejugu dɔ tun be o dugu kɔnɔ, ale k'a men minke ko Yesu be domuni na Farisice ta bon kɔnɔ, a nana ni turu kasadiman dɔ ye daganin ceɗumanba dɔ kɔnɔ. ³⁸ A temeɗa Yesu ko fe ka na lo a sen kɔrɔ ka ke kasi ye, fo k'a ɗaji ke ka Yesu senw ɗigi; o ko, a ka Yesu senw jɔsi ni a yere kunsigi ye, ka o mɔmɔ, ka turu kasadiman dɔ ke ka a senw mun.

³⁹ Farisice min tun ka Yesu wele ka na a ta so, ale ka o ye minke, a k'a fo a yere kɔnɔ ko: «Ni a tun kera ko can ra nin ce tun ye Ala ta cira ye, muso min be magara a sen na tan, a tun bena a lon mɔgo suguya min lo; a tun bena a lon ko muso kewalejugu lo.»

⁴⁰ Yesu ko Farisice ma ko: «Simɔn, kuma be ne fe k'a fo i ye.» Simɔn ko: «Ne karamɔgo, a fo.» ⁴¹ Yesu ko: «Ce dɔ ta juru tun be mɔgo fla ra. Kelen ta ye wari deniye* keme looru, to kelen ta ye wari deniye bilooru. ⁴² O fla si tun te sera ka o ta juru sara minke, ce ka o fla be ta juru to o ye. Ayiwa, sisan o mɔgo fla ra o, ce ko bena diya jon ye ka teme jon kan?» ⁴³ Simɔn ko: «Ne be miiri ko min ta juru tun ka ca, ce ko bena diya o le ye.» Yesu ko: «I ka can fo.»

⁴⁴ O ko, Yesu k'a jasin muso ma, k'a fo Simɔn ye ko: «Simɔn, i ka muso nin ye ke? Ayiwa, ne nana i fe, i ma ji di ka ne sen ko; nka ale ka ne sen ɗigi ni a ɗaji ye, k'a josi ni a yere kunsigi ye. ⁴⁵ Ele ma ne fo ni kanuya ye, nka ale kɔni, kabini ne donna yan, ale ka ne mina ni kanuya ye. ⁴⁶ Ele ma turu mun ne kun na, nka ale kɔni, ale ka turu kasadiman mun ne senw na. ⁴⁷ O ra, ne b'a fo i ye, a ta jurumun ni a caya bee, a bee yafara a ma, sabu a ta kanuya ka bon. Ni jurumun caman ma yafa mɔgo min ma, o tigi ta kanuya fana be dogoya le.»

⁴⁸ O ko, Yesu ko muso ma ko: «I ta jurumunw yafara i ma.» ⁴⁹ Mɔgo minw tun be domuni kera ni a ye, olugu ka ke a fo ye ɗogon ye ko: «E! O tuma, ale ye mɔgo suguya juman le ye, fo ka na ke mɔgow ta jurumunw yafa ye o ma!» ⁵⁰ Nka Yesu ma o ta kuma jate. A ko muso ma ko: «I ta lanaya ka i kisi; taga hera ra!»

8

Muso minw tun be Yesu ni a ta karamɔgodenw demena

¹ O kow ko, Yesu tagara dugubaw, ani dugumisenw na, ka taga mɔgow waaju, ka Ala ta Masaya* Kibaro Diman* fo o ye. A ta karamɔgoden tan ni fla tun be ni a ye. ² A tun ka muso minw kenya, ka dow ta jinaw gben ka bo o ra, olugu dow fana tun be ni a ye: Mariyamu, min be wele ko Magidalakamusu, Yesu tun ka jina wolonfla gben ka bo min na, ³ ani Yahani, min tun ye masace Herodi* ta bon korosibaga Suza ta muso ye, ani Suzana, ani muso caman were. O musow bee tun be to ka o borofen dow di Yesu ni a ta karamɔgodenw ma ka o deme.

Simankisew ta talen

(Matiyu 13.1-9; Marika 4.1-9)

⁴ Ayiwa, jamaba dɔ tun nana laɗen Yesu kɔrɔ; o tun bora dugu caman na. A ka talen dɔ fo o ye; a ko: ⁵ «Senekɛbaga dɔ le bora ka taga simankise seri. A seririketo, simankise dow benbenna sirada ra. Temɛbagaw ka o dɔndɔn, kɔnow ka o kunukunu. ⁶ Simankise dow benbenna faraw ce ra. O simanw wurira, nka a ma meen, o bee jara, sabu sumaya tun te yi. ⁷ Simankise dow benbenna ɗaniw ce ra; ɗaniw wurira ni o ye ka o datugu. ⁸ Ayiwa, simankise dow benbenna dugukolonuman na. Olugu wurira ka ɗa, ka den keme keme ke.» O ko, Yesu kumana ni fanga ye, ko: «Ni mɔgo min b'a fe ka nin kow faamu, o ye jija ka nin kumaw lamen!»

Yesu ka talenw lakun fo

(Matiyu 13.10-17; Marika 4.10-12)

⁹ Yesu ta karamɔgodenw ka a ɗininka o talen kɔrɔ ra. ¹⁰ A ka o jaabi ko: «Ala ta Masaya* gundow lonniya dira aw le ma. Nka tow kɔni, a be fo olugu ye ni talenw le ye. O le koson

< o b'a fle, nka o t'a ye;

o b'a men, nka o t'a faamu.> »

Yesu ka simankisew ta talen kɔrɔ fo

(Matiyu 13.18-23; Marika 4.13-20)

* **7:41** 7.41 Yesu ta wagati ra deniye keme saba, o tun be senekɛbaga sanji kelen baara sara bo.
kuma fora Ezayi 6.9.

8:10 8.10 Nin

¹¹ «Ayiwa, talen koro ye nin ye: simankise, o ye Ala ta Kuma le ye. ¹² Simankise minw benbenna sirada ra, o koro ye mogow minw be Ala ta Kuma lamɛn, nka Setana be na o nege ka o kuma bo o jusukun na, janko o kana la Ala ta Kuma ra ka kisi. ¹³ Simankise minw benbenna fara kan, o koro ye mogow minw be Ala ta Kuma lamɛn, ka son o ma ni ninsondiya ye; nka o kuma te lilin don ka taga yorojan o kono. O be to lanaya ra wagati doonin, nka ni Setana ka o korobo k'a fle doron, o be lanaya dabra. ¹⁴ Simankise minw benbenna nianiw ce ra, o koro ye mogow minw ka Ala ta Kuma lamɛn, nka sani wagati do ye se, hamikow, ani naforokow, ani dunupa panagbekow be don o jusu ra ka o ta lanaya degu fo ka a cen. A be ke i n'a fo siman min jara ka a den kogobari to. ¹⁵ Ayiwa, simankise minw benbenna dugukolonuman na, o koro ye mogow minw be Ala ta Kuma men ka son a ma ni jusukunnuman ye, ani jusukun gbenin, ka to a kan ni kan kelen ye, ka jija fo ka den.»

Fitinayeelen ta ko

(Marika 4.21-25)

¹⁶ Yesu k'a fo tuun ko: «Mogow si te fitina mana ka fiye biri a kunna, walama k'a bla lanan jukoro. I be a bla fitinablayoro le ra, janko minw be don bon kono, olugu ye a yeelen ye. ¹⁷ Ayiwa, fen dogonin si te yi, ni min tena yira; gundo si te yi ni min tena bo kene kan. ¹⁸ O le koson, aw ye aw ta lamencogo korosi kosebe; sabu do be min fe ka ban, do were bena di o tigi le ma; nka do te min fe, hali a b'a miiri ko fitini min b'a fe, o bena bosu a ra.»

Yesu be mogow minw jate a somogow ye

(Matiyu 12.46-50; Marika 3.31-35)

¹⁹ Yesu bamuso ni Yesu balemaw nana a fe. Nka jama caya koson, o ma se ka gbara a koro. ²⁰ Mogow ka o ko fo Yesu ye, ko: «I bamuso ni i balemaw be kene ma; o b'a fe ka kuma n'i ye.» ²¹ Yesu ka o mogow jaabi ko: «Minw be Ala ta Kuma lamɛn ka a ke, olugu le ye ne bamuso ni ne balemaw ye.»

Yesu ka fɔɔɔba lalo baji kan

(Matiyu 8.23-27; Marika 4.35-41)

²² Lon do, Yesu ko a ta karamogodenw ma ko: «An ye taga ba na do kan!» O donna kurun do kono ka taga. ²³ Ka o tagato to, Yesu sunogora. Doonin kera, fɔɔɔba do barara ka wuri ji kan. Fɔɔɔ tun be ji serira ka don kurun kono, fo kurun tun be jini ka jigi ni o ye ji jukoro. ²⁴ Karamogoden dow gbarara Yesu ra ka a lakunu; o ko: «Matigi, Matigi, an sato fle ji ra!» Yesu wurira ka songo fɔɔɔ ni ji ra; fɔɔɔ ni ji malara, yoro sumana. ²⁵ O ko, Yesu k'a fo o ye ko: «O tuma aw ta lanaya be min le?» Karamogodenw siranna, ka kabakoya fo o ka ke a fo ye pogon ye ko: «E! Nin ce ye mogow suguya juman le ye? A be kuma hali fɔɔɔ ni ji fe, o be a kan mina.»

Yesu ka jinaw gben ka bo ce do ra Gerasa mara ra

(Matiyu 8.28-34; Marika 5.1-20)

²⁶ Yesu ni a ta karamogodenw tagara se ba ko, Gerasakaw ta mara ra; o yoro jasinna Galile mara ma. ²⁷ Yesu jigito ka bo kurun kono, o dugu ce do nana Yesu kunben. Jina caman tun be o ce ra; a fari lakolon le tun be yaala kabini wagatijan. A tun te son ka to so kono; a tun be to kaburulo le ra. ²⁸ A ka Yesu ye minke, a ka kule ci ka na ben dugu ma Yesu sen koro ka peren ko: «Mun le be ne ni i ce, Yesu, Den* min bora Ala Korotaninba ra? Ne be i daari, sabari i kana ne tooro.» ²⁹ A tun be o fora sabu Yesu tun k'a fo jina ye ko a ye bo ce ra. Jina tun be to k'a ben tuma caman. Mogow tun be a boro fla siri ni negejoro ye, ka a sen don nege ra janko a ye to yoro kelen na, nka a tun be o negew bee tigitige; jinaw fana tun be taga ni a ye kongo kono.

³⁰ Yesu ka a pininka ko: «I togo ye di?» A ko: «Ne togo ye ko <Jamaba> »; sabu jina caman le tun b'a ra. ³¹ Jinaw ka Yesu daari ko a ye sabari, a kana olugu bla ka taga tooro yoro ra.

³² O y'a soro, lekuruba do tun be domuni kera o yoro ra kuru kere fe. Jinaw ka Yesu daari ko a ye sabari k'a to olugu ye taga don lew ra; Yesu ko o ye bo ka taga. ³³ Jinaw bora ce ra ka taga don lew ra. Lekuru bee girinna ka jigi kuru jigijigi fe ka taga ben baji ra. O bee fagara ji ra. ³⁴ Legbenbagaw ka o ye minke, olugu borira ka taga o fo dugu kono, ani togodaw ra. ³⁵ Mogow bora ko o be taga a fle. O sera Yesu koro tuma min na, jinaw bora ce min na, o ka o signin ye Yesu koro, derege be a kan na, a pamalora. Siranya ka mogow mina.

³⁶ Ayiwa, o ko tun kera minw na na, olugu ka a lakari mogow tow ye. ³⁷ Gerasa mara mogow bee k'a fo Yesu ye ko a ye taga ka bo olugu ta yoro ra, sabu a ko tun ka siranyaba bla o bee ra. Yesu ni a ta karamogodenw donna kurun kono ka seko ka taga.

³⁸ Yesu sekoto, ce jinatokoro tun ka a daari kosebe ko a y'a to ale ye taga ni a ye. Nka Yesu ka a labla, k'a fo a ye ko: ³⁹ «Seko ka taga i ta somogow fe; Ala ka koba min ke i ye, taga o lakari o ye.» Ce tagara; Yesu ka ko min ke a ye, a ka o lakari dugu yoro bee ra.

Zayirusi denmuso kunuko ni muso do keneyako
(*Matiyu 9.18-26; Marika 5.21-43*)

⁴⁰ Yesu sekora ka na minke, jamaba nana a kunben, sabu o bee tun be a makonona. ⁴¹ Ce do tun be yi, a togo ye ko Zayirusi, ale le tun ye o yoro karanso* kuntigi ye. A nana Yesu fe ka na a kinbiri gban Yesu koro ka a daari ko a ye sabari ka taga ale ta so. ⁴² Sabu denmusunin kelenpe le tun b'a fe, min si tun be san tan ni fla bo; o tun banara fo a be jini ka sa. Ayiwa, Yesu tagato o ce ta so, jama tun ka a lamini fan bee ra fo ka a gbende o ce ra.

⁴³ O y'a soro muso do tun be yi, joribonbana tun be o ra kabini san tan ni fla. A borofenw bee tun banna flakebagaw fe, nka o si ma se ka a keneya. ⁴⁴ A gbarara Yesu ra a ko fe, ka na maga a ta derege dagbolo ra. O yoronin bee a ta joribon lora. ⁴⁵ Yesu ka jininkari ke ko: «Jontigi le magara ne ra?» I n'a fo mogo si ma son ka lo a ra, Piyeri ko: «An karamogo, i m'a ye jama ka i lamini cogo min na fo ka i gbende wa?» ⁴⁶ Yesu ko: «Can lo, nka mogo do koni magara ne ra, sabu ne k'a ye ko se bagaya do bora ne ra.»

⁴⁷ Ayiwa, muso k'a ye ko ale ka min ke ko o lonna minke, a yereyerto nana a kinbiri gban Yesu koro. Kun min na a magara Yesu ta derege ra, ani a keneyara yoronin kelen na cogo min na fana, a ka o bee fo Yesu ye mogow bee ja na. ⁴⁸ Yesu ko a ma ko: «Ne denmuso, i ta lanaya ka i kisi; taga hera ra!»

⁴⁹ Ka Yesu to kuma ra, ce do bora karanso* kuntigi ta so ka na a fo ko: «I denmuso sara, i kana karamogo sege tuun!» ⁵⁰ Yesu ka o kuma men minke, a k'a fo karanso kuntigi ye ko: «I kana siran! La ne ra doron, i denmuso bena wuri!»

⁵¹ O tagara se Zayirusi ta so minke, Yesu ma son mogow si ye don ni a ye bon konso, fo Piyeri ni Yuhana ni Yakuba ni den face ni a bamuso. ⁵² Mogow bee tun be kasira den su kunna, ani ka kule. Yesu ko: «Aw kana kasi; a ma sa, a be sunogora le.» ⁵³ Mogow ka ke a logobo ye, sabu o bee tun k'a lon ko den sara yere le. ⁵⁴ Yesu ka den mina a boro ma, k'a fo ni fanga ye ko: «Ne den, i wuri!» ⁵⁵ Den nin kosegira a ma; o yoronin bee, a wurira. Yesu ko o ye domuni di a ma. ⁵⁶ O ko ka den face ni a bamuso kononoban. Yesu k'a fo o ye ko o kana o ko lakari mogow si ye.

9

Yesu ka karamogodenw ci ka taga waajuri ke
(*Matiyu 10.5-15; Marika 6.7-13*)

¹ O ko, Yesu ka a ta karamogoden tan ni fla lajen. A ka fanga ni se bagaya di o ma janko o ye se ka jinaw bee ghen, ani ka banabagatow keneya. ² A ka o ci ka taga Ala ta masaya ko waajuri ke, ani ka banabagatow keneya. ³ A k'a fo o ye ko: «Aw kana foyi ta ka taga tagama ra: aw kana bere ta, walama boro, walama domunifen, walama wari; aw kana derege fla ta. ⁴ Ni aw jigira lu min konso, aw ye to o lu konso, fo ka taga aw bo o yoro ra. ⁵ Nka ni yoro min mogow ma son ka aw lajigi, aw boto o yoro ra, aw ye aw sennabuguri gbongbon; o bena ke aw seere ye o mogow kama.»

⁶ Ayiwa, ciradenw bora ka taga duguw ra, ka Kibaro Diman waajuri ke, ka banabagatow keneya fana o yorow bee ra.

Herodi hakiri jagamina Yesu ta ko ra
(*Matiyu 14.1-12; Marika 6.14-29*)

⁷ Ayiwa, ko minw bee tun be kera, jamanatigi Herodi* nana o men; a hakiri jagamina, sabu mogow dow tun b'a fora ko Yuhana Batizerikebaga le kununa ka bo saya ra. ⁸ Dow ko, ko cira Iliya* le nana tuun; dow fana ko, ko folofolo ciraw kelen le kununa. ⁹ Herodi ko: «Yuhana koni, ne ka ale kun tige. Nin kow bee be fora min ta ko ra sisan, o tuma ale ye jon le ye?» O ra, Herodi yere tun b'a fe ka Yesu ye.

Yesu ka domuni di jama ma
(*Matiyu 14.13-21; Marika 6.30-44; Yuhana 6.1-14*)

¹⁰ Ayiwa, Yesu ta ciradenw* sekora ka na tuma min na, o ka fen o fen ke, o ka o bee lakari a ye. O tuma Yesu wurira ka taga ni o ye o danna dugu do kere fe, min togo ye ko Betisayida.

¹¹ Mogow nana a lon ten minke, o tugura o ko. Yesu ka o mina ka ja; a ka Ala ta Masaya* ko fo o ye. Minw fana tun man kene, a ka olugu keneya.

* 9:8 9.8 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

¹² Ayiwa, tere tun be jini ka ban. A ta karamogoden tan ni fla gbarara a ra k'a fo a ye ko: «Mogow labla janko o ye taga kerfeduguw ra, ani togodaw ra, ka taga siyoro jini, ani domuni; sabu an be kongole kono yan.» ¹³ Nka Yesu ka o jaabi, ko: «Aw yere ye domuni di o ma!» O k'a fo a ye ko: «Burukun looru ni jegeden fla doron le be an fe. Yala i b'a fe an ye taga domuni san ka na a di nin jama bee ma wa?» ¹⁴ Ce waga looru jagonna le tun be o jama ra. Yesu ko a ta karamogodenw ma ko: «Aw ye mogow lasigi mogow bilooru looru.» ¹⁵ Karamogodenw k'a ke ten; o ka jama bee lasigi. ¹⁶ O ko, Yesu ka o burukun looru ni jegeden fla ta, ka a ja korota san fe, ka baraka la Ala ye; o ko, a ka o tigetige ka o di a ta karamogodenw ma ko o ye a tarantaran jama ra. ¹⁷ Mogow bee ka domuni ke fo ka fa. O ko, burukunkurun ni jega to minw tora, o ka segi tan ni fla fa ni o ye.

Piyeri ko Yesu ye Kisibaga ye
(Matiyu 16.13-28; Marika 8.27-9.1)

¹⁸ Lon do, Yesu tun be Ala daarira yoro do ra a danna; a ta karamogodenw tun be ni a ye. A ka o jininka ko: «Mogow be ne jatera jontigi le ye de?» ¹⁹ O k'a jaabi ko: «Dow ko, ko i ye Yuhana Batizerikebaga le ye, dow ko, ko i ye cira Iliya le ye, dow fana ko, ko folofolo ciraw do le kununa.»

²⁰ Yesu ko o ma ko: «Aw do? Aw ta miiriya ra ne ye jontigi le ye?» Piyeri k'a jaabi ko: «Ele le ye Kisibaga* ye, Ala ka min janawoloma.»

Yesu ta saya ni a kunuko
(Matiyu 16.20-23; Marika 8.31-33)

²¹ Yesu k'a fo o ye k'a gbeleya ko o kana o ko fo mogow si ye. ²² Yesu k'a fo o ye fana ko Min kera Adamaden ye*, ko jagboya lo ko o ye tooro kosebe; cekorobaw, ani sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamogow* bena ban a ra, ka a mina ka a faga. Nka a tere sabanan, a bena kunu.

Mogow be tugu Yesu ko cogo min na
(Matiyu 16.24-28; Marika 8.34-9.1)

²³ O ko, Yesu k'a fo o bee ye ko: «Ni mogow min b'a fe ka tugu ne no fe, o tigi ka kan ka ban a yere ra, k'a ta gbengbenyiri ta[†] lon o lon ka tugu ne ko. ²⁴ Sabu ni mogow o mogow b'a fe k'a nin kisi, o tigi bena bono a nin na; nka ni mogow o mogow ka bono a nin na ne koson, o tigi bena a nin kisi. ²⁵ Ni mogow ka dunuwa bee soro ka taga bono a nin na, walama ka a yere halaki, o tuma dunuwasoro ka mun le ja o tigi ye? ²⁶ O le koson ni mogow o mogow ka maroya ka ne ni ne ta kuma ko fo, Min kera Adamaden ye*, ni o nana don a ta nooro ra, ani a Fa Ala ni meleke saninmanw ta nooro, ale fana bena maroya k'a fo ko o tigi ye ale ta ye. ²⁷ Can ra, ne b'a fo aw ye ko minw be yan bi, o dow tena sa fiyewu, fo o ye Ala ta Masaya* nato ye.»

Yesu nooro yirara karamogodenw na
(Matiyu 17.1-8; Marika 9.2-8)

²⁸ Ayiwa, tere seegi jagon temenin ko, Yesu tagara ni Piyeri ni Yuhana ni Yakuba ye kuru do kan ka taga Ala daari. ²⁹ Ka Yesu to Aladaari ra, a pada cogoya yelemana, a ta faniw yelemana ka gbe pepe. ³⁰ Ce fla nana ke kuma ye ni Yesu ye; o tun ye cira Musa ni cira Iliya ye. ³¹ Olugu mogow fla nooroman tun nana; Yesu tun ka kan ka taga Zeruzalemu ka taga Ala sago ke, ka sa cogo min na, o tun be kumana ni Yesu ye o kow le ra. ³² O y'a soro Piyeri ni a tojogonw tun sunogora. O nana kunu minke, o ka Yesu ni o ce fla nooroman ye. ³³ O ce fla nana ke taga ye tuma min na ka bo Yesu koro, Piyeri ko Yesu ma ko: «An karamogow, an nana yan minke, o jana de! A to an ye fanibon saba lo: ele ta kelen, cira Musa ta kelen, ani cira Iliya ta kelen.» Piyeri koni tun ka o kuma fo a yere kun fe le. ³⁴ Ka Piyeri to o kuma ra, sankaba do nana o bee datugu. Piyeri ni a tojogonw k'a ye ko sankaba ka olugu datugu minke, o siranna. ³⁵ Kumakan do bora sankaba ra, ko: «Nin le ye ne Dence janawolomanin ye; aw y'a lamel!» ³⁶ O kuma fonin ko, karamogodenw ma mogow si ye ni Yesu kelen te. O bee jera o ko kan; o wagati ra, o tun ka ko minw ye, o ma son ka o lakari mogow si ye.

Yesu ka den jinatw do kenya
(Matiyu 17.14-18; Marika 9.14-27)

³⁷ O lon dugusagbe, Yesu ni a ta karamogodenw jigira ka bo kuru kan minke, jamaba nana o kunben. ³⁸ O jama ce ra, ce do kumana ni fanga ye ko: «An karamogow, ne be i daari, sabari ka ne dence fle! A kelenpe le be ne fe! ³⁹ Jina do le b'a ra, ni o jina ka a mina wagati min na, a be kule ci, jina be a yuguyugu ni fanga ye, a da be kanga bo, a

[†] 9:23 9.23 Ka gbengbenyiri ta, o koro ye ka son tooro bee ma, ka son hali saya yere ma.

b'a tɔɔɔ kosebe ka sɔɔɔ ka a bla. ⁴⁰ Ne ka i ta karamɔɔɔdenw daari ko o ye o jina gben, nka o ma se.» ⁴¹ Yesu ko: «Aw mɔɔɔɔjugu lanabariw, ne bena to ni aw ye fɔ tuma juman, janko aw ye la ne ra? Ne bena aw ta kow sɔɔminina fɔ ka taga se wagati juman le?» A ko ce ma ko: «Na ni i dence ye yan.» ⁴² Den surunyara Yesu ra minke, jina k'a yuguyugu ni fanga ye ka a firi dugu ma. O tuma Yesu songɔra jina ra, ko a ye bɔ den na; a ka den kenya k'a di a firi ma. ⁴³ Mɔɔɔ minw tun be o yɔɔɔ ra, o be kabakoyara kosebe Ala ta se bagaya koson.

Yesu k'a ta saya ko fɔ tuun
(Matiyu 17.22-23; Marika 9.30-32)

O mɔɔɔw tun ninsɔndiyara, fɔ ka o konɔnɔban Yesu ta kokeninw koson. Yesu ka o ye minke, a k'a fɔ a ta karamɔɔɔdenw ye ko: ⁴⁴ «Aw ye aw toro malo ka nin kuma lamen ka ja: Min kera Adamaden ye*, o bena o mina, ka a don mɔɔɔw boro.» ⁴⁵ Nka karamɔɔɔdenw tun ma o kuma kɔɔɔ lon. O kuma kɔɔɔ tun dogora o ma, janko o kana a faamu. O fana tun be siranna ka Yesu jininka kuma kɔɔɔ ra.

Mɔɔɔ min ye jamɔɔɔ ye Ala fe
(Matiyu 18.1-5; Marika 9.33-37)

⁴⁶ Ayiwa, sɔɔsɔri do nana wuri karamɔɔɔdenw ce ra, ko jontigi le ye olugu ra jamɔɔɔ ye. ⁴⁷ Yesu ka o ta miiriyi lon minke, a ka denfitini do ta ka a lo a yere kɔɔɔ. ⁴⁸ A ko karamɔɔɔdenw ma ko: «Ni mɔɔɔ o mɔɔɔ ka nin denfitini mina ka ja ne tɔɔɔ koson, o tigi ka ne yere le mina ka ja. Ni mɔɔɔ o mɔɔɔ fana ka ne mina ka ja, min ka ne ci, o tigi ka o le mina ka ja. Ni mɔɔɔ min ka a yere ke aw be ra fitini ye, o tigi le ye jamɔɔɔ ye.»

An juguw ani an jinw ye
(Marika 9.38-40)

⁴⁹ Yuhana k'a fɔ Yesu ye ko: «An karamɔɔɔ, an ka ce do ye, a be jinaw gbenna ka bɔ mɔɔɔw ra i tɔɔɔ baraka ra; an ka a bari o ra, sabu a te ni an ye.» ⁵⁰ Yesu ko a ma ko: «Aw kana a bari o ra! Sabu ni mɔɔɔ min te aw jugu ye, o tigi ye aw jin le ye.»

Samari dugumɔɔɔw ma sɔn Yesu ma

⁵¹ Ayiwa, Yesu bowagati dunuja ra ka taga Ala fe, o wagati surunyara minke, a k'a latige ko ni a ka ke cogo o cogo, ale ka kan ka taga Zeruzalemu. ⁵² Nka sani a ye sira ta, a ka ciraden dow ci ka taga a ja fe. O ciradenw tagara se Samari dugu do ra. O ka o dugumɔɔɔw daari ko o ye jatigiya di olugu ma Yesu ye. ⁵³ Nka o dugumɔɔɔw ma sɔn Yesu ye jigi olugu fe sabu a be tagara Zeruzalemu le. ⁵⁴ Yakuba ni Yuhana ka o men minke, olugu dimina. O ko Yesu ma ko: «Matigi, i te a to an ye tasuma lajigi ka bɔ san fe ka o be halaki wa?» ⁵⁵ Yesu ka a ja munu ka songo Yakuba ni Yuhana ra. A ko o ma ko: «Jusu suguya min be aw ra, aw ma o lon de!» ⁵⁶ Min kera Adamaden ye*, ale ma na mɔɔɔw halakiyɔɔɔ ra, a nana ka na o kisi le!» O temena o dugu kan ka taga dugu do were ra.

Karamɔɔɔdenya ni a tɔɔɔ
(Matiyu 8.19-22)

⁵⁷ O tagato sira kan, mɔɔɔ do ko Yesu ma ko: «Matigi, ne b'a fe ka tugu i ko, ni i be taga yɔɔɔ o yɔɔɔ.» ⁵⁸ Yesu k'a jaabi ko: «I k'a lon ko dinga be kongowuruw fe, naga fana be kononinw fe, nka Min kera Adamaden ye*, yɔɔɔ si te o fe a be se k'a yere laganfiya yɔɔɔ min na de!»

⁵⁹ Yesu k'a fɔ mɔɔɔ were ye ko: «Tugu ne ko!» Ale ko Yesu ma ko: «Matigi, a to ne ye taga ne face su don folo!» ⁶⁰ Yesu ko a ma ko: «A to suw yere ye o ta suw don. Ele ye taga Ala ta Masaya* ko waajuri ke.»

⁶¹ Do were ko Yesu ma tuun ko: «Matigi, ne koni b'a fe ka tugu i ko, nka a to ne ye taga sara ne ta somɔɔɔw ra folo.» ⁶² Yesu ko ale ma ko: «Mɔɔɔ o mɔɔɔ be misidaba mina, k'a ko fe, o tigi te Ala ta Masaya* baara ja.»

10

Yesu ka karamɔɔɔden biwolonfla ni fla ci

¹ Ayiwa, o ko fe, Yesu ka karamɔɔɔden biwolonfla ni fla were wele ka o ci a yere ja, mɔɔɔ fla fla. A yere tun bena se dugu o dugu ra, ani yɔɔɔ o yɔɔɔ ra, a ka o bla ka taga o yɔɔɔw be ra. ² A ko o ma ko: «Siman tigeta ka ca, nka baarakebagaw ka dɔɔɔ. Aw ye forotigi daari, janko a ye baarakebagaw ci ka taga a ta siman tige.» ³ Ayiwa, aw ye taga. Ne be aw ci ka taga, i ko sagadennin minw be taga waraw ce ra. ⁴ Aw kana wari bla aw yere kun, aw kana boro ta, walama sanbaraw; aw kana mɔɔɔ si fo sira ra. ⁵ Ni aw ka

don lu o lu ra, aw ye o lu mɔgɔw fo fɔlo, ko: <Ala ye hera ke aw ye.> ⁶ Ni i y'a sɔrɔ ko heramɔgɔ be o lu kɔnɔ, o tuma o tigi bɛna aw ta fori dugawu sɔrɔ. Ni o te, aw ta fori dugawu bɛna to aw yere kan. ⁷ Ni lu min mɔgɔw ka sɔn aw ma, aw ye to o lu le kɔnɔ. Ni o ka domunifen min di aw ma, aw ye o domu. Ni o ka minnifen min di aw ma, aw ye o min, sabu baaraden ka kan ni a ta sara ye. Aw kana aw ta jatigiya yelema. ⁸ Ni aw ka don dugu o dugu kɔnɔ, ni o ka sɔn aw ma ka na domunifen o domunifen sigi aw kɔrɔ, aw ye o domu. ⁹ Banabagato minw be o dugu kɔnɔ, aw ye o keneya. Aw y'a fo mɔgɔw ye ko: <Ala ta Masaya* wagati surunyara aw ra.> ¹⁰ Nka ni aw donna dugu o dugu kɔnɔ, ni o mɔgɔw ma sɔn aw ma, aw ye taga lo sira kan k'a fo o ye ko: ¹¹ <Hali aw ta dugu buguri min be anw sen na, anw be o gbongbon ka bo an sen na ka a to aw kan. Nka o beɛ n'a ta, aw ka kan k'a lon ko Ala ta Masaya* surunyara aw ra.>

¹² <Ne b'a fo aw ye ko kiti lon na, Sodomu* dugumɔgɔw ta kiti belɛn bɛna nɔgɔya ka tɛmɛ o dugumɔgɔw ta kan.>

Yesu ka dugu dɔw mafiyenya
(Matiyu 11.20-24)

¹³ Yesu ko: «Korazenkaw, bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ! Betisayidakaw, bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ! Sabu kabako minw kɛra aw fe yan, ni o nɔgɔn tun kɛra Tiri, walama Sidon†, olugu tun bɛna nimisa o ta jurumunw na kabini wagatijan, ka bɔrɔfani don o yere ra, ka sigi bugurigbe ra. ¹⁴ O le kosɔn, kiti lon na, Tirikaw, ani Sidonkaw ta kiti belɛn bɛna nɔgɔya ka tɛmɛ aw ta kan. ¹⁵ Ayiwa, Kaperinahumukaw, aw do? Aw b'a miiri ko aw ta dugu bɛna bonya ka se fo sankolo ma wa? Fiyewu! A bɛna jigi le ka se fo jahanama kɔnɔ.»

¹⁶ Yesu ko a ta karamɔgɔdenw ma ko: «Ni mɔgɔ min ka aw lamɛn, o tigi ka ne le lamɛn; ni mɔgɔ min banna aw ra, o tigi banna ne le ra; ni mɔgɔ min banna ne ra, o tigi banna ne cibaga le ra.»

Karamɔgɔdenw kɔsegira ka na

¹⁷ Ayiwa, karamɔgɔden biwolɔnfla ni fla tagara, ka kɔsegi ka na, o jusu diyaninba; o ko Yesu ma ko: «Matigi, i tɔgɔ baraka ra, hali jinaw be siran an ɲa; ni an ka min fo, o be o ke.» ¹⁸ Yesu ka o jaabi, ko: «Can lo, ne tun be Setana bɔtɔ yera sankolo ra ka ben i ko san be manamana ka jigi cogo min na. ¹⁹ Ayiwa, ne ka se di aw ma, ko aw ye tagama saw ni bundɛninw kan, ka jugu Setana ta sebaɲayaw beɛ dɔndɔn ni aw sen ye; kojugu si tɛna aw sɔrɔ. ²⁰ Nka o beɛ n'a ta, aw kana ɲagari ko jinaw be siran aw ɲa ka aw kan mina; aw tɔgɔ min sebera sankolo ra, aw ye ɲagari o le ra.»

Yesu ɲagarira a ta karamɔgɔdenw kosɔn
(Matiyu 11.25-27; 13.16-17)

²¹ O wagati yere ra, Nin Saninman* ka Yesu jusu fa ɲagari ra; a ko: «Ne Fa Ala, sankolo ni dugukolo tigi, ne be baraka la i ye, sabu i ka nin kow dogo dunuɲa hakiritigiw, ani a kolɔnbagaw ma, k'a yira denmisenw na; can lo, ne Fa Ala, sabu o le diyara i ye.»

²² Yesu ko: «Ne Fa ka fɛn beɛ labla ne ye. Mɔgɔ si te Dɛnce lon ni Fa Ala te, mɔgɔ si fana te Fa Ala lon ni Dɛnce te, ani ni Dɛnce b'a fe k'a yira mɔgɔ min na.»

²³ O kɔ, a k'a ɲa munu a ta karamɔgɔdenw fan fe, k'a fo olugu ye o danna, ko: «Aw ɲa be min na, ni mɔgɔ minw ka o ye, olugu ta ɲana. ²⁴ Sabu ne b'a fo aw ye ko aw be min yera, cira caman, ani masace caman tun b'a fe ka o ye, nka o m'a ye; aw be min menna, o tun b'a fe ka o men, nka o m'a men.»

Samarikace mɔgɔɲuman ta ko

²⁵ Ayiwa, sariya karamɔgɔba do tun b'a fe ka Yesu kɔrɔbo; a wurira ka lo ka Yesu ɲininka ko: «An karamɔgɔ, ne ka kan ka mun le ke ka ɲanamanya banbari sɔrɔ?»

²⁶ Yesu k'a jaabi ko: «Mun le sebera Ala ta sariya* ra? Ele ka a karan k'a faamu cogo di?» ²⁷ A ka Yesu jaabi ko: «A sebera ko: «I ka kan ka i Matigi Ala kanu ni i jusukun beɛ ye, ani i nin beɛ, ani i baraka beɛ, ani i ta miiriya beɛ, ani ka i mɔgɔnɔgɔn kanu i ko i yere.» » ²⁸ Yesu k'a fo a ye ko: «I ka min fo, o ɲana; o sira tagama, i be kisi.»

²⁹ Nka ce tun b'a fe ka jo di a yere ma minke, a ko Yesu ma ko: «ɔn le ye ne mɔgɔnɔgɔn ye?»

³⁰ Yesu ka a jaabi ni talɛn do ye; a ko: «Ce do le tun bɔra Zeruzalemu, a be tagara Zeriko. Benkannikebaga dɔw benna a kan sira ra; o ka a bororafɛnw beɛ bɔsi a ra, ka a bugo ka a mandimi, ka taga ka a lanin to saya ni ɲanamanya ce. ³¹ A nana ke ko sarakalasebaga* do tun be temena o sira kɛlen fe; ale nana se ce mandiminin lanin

* **10:12** 10.12 Sodomu dugumɔgɔw ta juguya kosɔn fɔlofɔlo, Ala tun ka o beɛ faga ni tasuma ni kiribi ye (Damiana 19.24-28). † **10:13** 10.13 Tiri ni Sidon dugumɔgɔw tun ye siya were mɔgɔw ye, minw ta kewalew tun ka jugu kosebe.

ma, a k'a ye, nka a temena a koro ka taga. ³² Alabatoso baaraden do fana nana teme o sira kelen fe. A nana ce lanin ye, nka a temena a koro ka taga. ³³ Ayiwa, Samarika do dugutagato nana teme o sira kelen fe; ale ka ce ye minke, a hina donna a ra. ³⁴ A gbarara a ra, ka a ta joriw flake, ka turu ni duven mun o ra ka o siri. O ko, a ka a ta ka a la a yere ta fali kan, ka taga ni a ye lonanjigibon do ra, ka a janto a ra. ³⁵ Dugu gbera minke, a ka bonsara bo k'a di bontigi ma k'a fo a ye ko: «I janto nin ce ra; ni wariko o wariko ka bo a ra ka teme nin kan, ne sekoto bena o sara.» »

³⁶ Ayiwa, Yesu ka ce jininka ko: «Ele ta miiriya ra o, nin mogo saba ra, juman le ka a yere ke ce mandiminin mogogon ye?» ³⁷ Ce ka Yesu jaabi ko: «Min hinara a ra k'a ta ka taga a flake, o le ka a yere ke a mogogon ye.» Yesu ko: «Taga, ele fana ye o jagon ke!»

Yesu tagara Mariti ni Mariyamu ta so

³⁸ Ayiwa, Yesu ni a ta karamogodenw tun be sira kan ka taga Zeruzalemu. O tagara don dugu do kono; muso do tun be o dugu kono min togo tun ye ko Mariti. Ale ka Yesu ni a ta karamogodenw lajigi a ta so. ³⁹ Mariti dogomuso do tun be yi, o togo tun ye ko Mariyamu. Mariyamu tagara sigi Matigi Yesu koro ka to ka a ta kumaw laman. ⁴⁰ O y'a soro Mariti kelen pagbannin tun be baara ra bon kono. Mariti nana gbara Matigi Yesu ra k'a fo a ye ko: «Matigi, ne dogomuso ka ne kelen to baara ra tan, i te o jate wa? A fo a ye ko a ye ne deme.» ⁴¹ Nka Matigi ka a jaabi ko: «Mariti, Mariti, ele be hamina, ka i yere pagban ni ko caman ye. ⁴² Nka nafa be fen kelenpe le ra. Mariyamu ka fennuman yere le janawoloma; mogo si tena se ka o bosi a ra.»

11

Ala daaricogo

(Matiyu 6.9-13; 7.7-11)

¹ Lon do, Yesu tun be Ala daarira yoro do ra. A banna tuma min na, a ta karamogoden do k'a fo a ye ko: «Matigi, an karan Aladaari ra i ko Yuhana ka a ta karamogodenw karan cogo min na.» ² Yesu k'a fo o ye ko: «Ni aw b'a fe ka Ala daari, aw y'a fo ko: An Fa Ala, i togo saninman ye bonya mogo bee fe.

I ta Masaya* ye na.

³ An ta lon o lon domuni di an ma.

⁴ An ta jurumunw yafa an ma, sabu an fana be yafa an haketabagaw ma.

I kana to Setana ye an nege ka an bla kojugu ra.»

⁵ Ayiwa, a ko karamogodenw ma ko: «Ni aw do wurira su cemance ra ka taga aw terice do fe ka taga a ta da gbasi k'a fo a ye ko: «Ne terice, wuri ka burukun saba di ne ma, ⁶ sabu ne terice do bora dugu do ra ka na ne fe, nka domuni foyi te ne fe k'a di a ma.» ⁷ I terice be se ka to bon kono k'a fo ko: «Ce, i kana ne tooro sa! Ne ka ne ta da sogo ka ban, ne ni ne ta denw bee lanin lo ka ban. Ne te se ka wuri ka domuni di i ma.»

⁸ O bee n'a ta, ne b'a fo aw ye ko hali ni a ma wuri ka buru di a ma o ta teriya koson, ni a k'a pagban kosebe, a bena wuri; a mako be fen o fen na, a bena o bee di a ma.

⁹ «O koson ne b'a fo aw ye ko: Aw ye daariri ke, a bena di aw ma; aw ye jinini ke, aw bena a ye; aw ye da gbasi, da bena ye le aw ye. ¹⁰ Sabu ni mogo o mogo ka fen daari, o tigi bena o soro; ni mogo min ka fen nini, o tigi bena o ye; ni mogo min ka da gbasi, da bena ye le o tigi ye. ¹¹ Face juman le be aw ce ra, ko ni a den ko a be jerge fe, a be sa mina k'a di a ma? ¹² Walama ni den ko sisefan, a be bundenin mina k'a di a ma? ¹³ Ayiwa, aw minw ka jugu, ni aw be fennuman lon k'a di aw denw ma, aw ma la a ra ko Fa Ala min be sankolo ra ko ale be se ka Nin Saninman* di a daaribagaw ma fo ka teme aw ta diri jagon kan wa?»

Yesu ta fanga ma bo Setana ra

(Matiyu 12.22-30; Marika 3.22-27)

¹⁴ Lon do, Yesu tun be jina gbenna ka bo ce do ra; o jina tun ka o ce ke bobo ye. Jina bora minke, bobo ka ke kuma ye; jama bee kabakoyara. ¹⁵ Nka mogo dow tun b'a fora ko: «Yesu be jinaw gbenna ni jinaw kuntigiba Setana yere ta se bagaya le ye.»

¹⁶ Dow fana tun b'a fe ka Yesu korobo; o ko a ye tagamasiyen do yira olugu ra, min b'a yira ko a bora Ala ra. ¹⁷ Nka Yesu tun ka o mogow ta miiriya lon; a ko o ma ko: «Ni masaya min o min ta mogow ka taran ka jagon kere, o masaya be halaki, a bonw be benben jagon kan. ¹⁸ Ayiwa, ni Setana ka a yere jengogonw kere, a ta masaya te se ka laban. Aw ko, ko ne be jinaw gbenna jinaw kuntigiba Setana baraka le ra. ¹⁹ Ayiwa, ni ne be jinaw gbenna jinaw kuntigiba le baraka ra, o tuma, aw yere ta mogow, olugu be o gbenna jon baraka le ra? Aw yere ta mogow le bena o kuma ben aw kan. ²⁰ Nka i n'a

fɔ ne bɛ jinaw gbɛnna ni Ala ta sebaɣaya le ye, o b'a yira ko Ala ta Masaya* nana se fɔ aw ma.

²¹ «Cɛ barakaman min bɛ a ta lu korɔsi ni kerekeminanw ye a boro, mɔɔ si tɛ se ka maga o tigi borofɛn na dɛ! ²² Nka ni mɔɔ wɛrɛ nana, min baraka ka bon ni ale ta ye, ni o benna a kan ka se a ra, o tuma a jigɛ tun bɛ a ta kerekeminan minw kan, a bɛ o bɛɛ bɔsi a ra, ka a borofɛnw mina ka o tarantaran mɔsi ra.

²³ «Ayiwa, ni mɔɔ min tɛ ne fɛ, o tigi ye ne jugu le ye. Ni min tɛ ne demɛna ka a lajn, o tigi b'a yɛrɛgera le.»

Jina min sekɔra ka na

(Matiyu 12.43-45)

²⁴ Yesu ko: «Ni jina ka bɔ mɔɔ dɔ ra, o jina bɛ taga yaalayaala kongo kɔnɔ ka laganfiyayɔrɔ jini, nka a tɛ laganfiyayɔrɔ sɔrɔ; a b'a fɔ ko: «Ne bɛna seko ka taga ne bɔyɔrɔkɔrɔ ra.» ²⁵ A bɛ seko o tigi fɛ, ka na a sɔrɔ o tigi jusukun bɛ i ko bon min kɔnɔ flanna k'a gbɛ, ka labɛn ka ja. ²⁶ O tuma a bɛ taga jina wolonfla wɛrɛ jini ka na, minw ka jugu ni ale yɛrɛ ye; o bɛɛ bɛna don o tigi ra tuun ka to yi. A laban, o tigi cogo bɛ juguya ka tɛmɛ a cogokɔrɔ kan. Ayiwa, bi mɔɔjuguw ta bɛna kɛ ten le.»

Mɔɔ minw ta jana

²⁷ Ka Yesu to kuma ra, muso dɔ tora jama ra ka a kan korɔta k'a fɔ Yesu ma ko: «Muso min ka ele kɔnɔ ta fɔ ka na i woro, ka sin di i ma, o muso ta jana Ala fɛ dɛ!» ²⁸ Yesu ka muso jaabi ko: «Mɔɔ minw bɛ Ala ta Kuma lamɛn ka sɔn k'a kɛ, olugu ta le jana Ala fɛ.»

Yunusu ta ko tagamasiyɛn

(Matiyu 12.38-42)

²⁹ Jama nana caya Yesu kɔrɔ; a k'a fɔ o ye ko: «Bi mɔɔw kɛwale ka jugu. O bɛ tagamasiyɛn le jinina; nka tagamasiyɛn wɛrɛ tɛna kɛ o ye ni cira Yunusu ta tagamasiyɛn tɛ. ³⁰ Sabu cira Yunusu kɛra tagamasiyɛn ye Ninivekaw fɛ cogo min na, Min kɛra Adamɛn ye*, ale fana bɛna kɛ tagamasiyɛn ye bi mɔɔw fɛ o cogo kɛlen le ra. ³¹ Kiti lon na, Seba jamana masamuso bɛna wuri ka aw bi mɔɔw jaraki, sabu ale bɔra fɔ dunuɓa kun dɔ ra ka na masacɛ Sulemani ta hakiritigiyakumaw lamɛn. A bɛna aw bi mɔɔw jaraki sabu mɔɔ dɔ bɛ yan min ka bon ni masacɛ Sulemani ye, nka aw tɛ o lamɛna. ³² Kiti lon na, Ninivekaw fana bɛna wuri ka aw bi mɔɔw jaraki, sabu cira Yunusu ka waajuri kɛ minke, o nimisara ka o jogo yɛlɛma. A bɛna aw bi mɔɔw jaraki, sabu mɔɔ dɔ bɛ yan min ka bon ni cira Yunusu ye, nka aw tɛ o lamɛna.»

Naden ye farikolo yeelen ye

(Matiyu 5.15; 6.22-23)

³³ Ayiwa, Yesu ko: «Mɔɔ si tɛ fitina mana ka a dogo, walama ka fiye biri a kunna. A bɛ a bla fitinablayɔrɔ le ra, janko minw bɛ don bon na, olugu ye a yeelen ye. ³⁴ Mɔɔ jaden le ye a farikolo ta fitinayeelen ye. Ni i jaden ka ji, i fari yɔrɔ bɛɛ bɛ kɛ yeelen na. Nka ni i jaden man ji, i fari yɔrɔ bɛɛ le bɛ kɛ dibi ra. ³⁵ O kosɔn, aw ye aw yɛrɛ korɔsi aw ta yeelen kana na ban ka kɛ dibi ye. ³⁶ Ni mɔɔ fari bɛɛ kɛra yeelen na, ni dibi tɛ a yɔrɔ si ra, o tuma yɔrɔ bɛɛ bɛna kɛ yeelen ye, i n'a fɔ fitina bɛ mana ka yeelen bɔ cogo min na.»

Yesu ka Farisiw ni sariya karamɔɔw jaraki

(Matiyu 23.1-36; Marika 12.38-40)

³⁷ Yesu bannin kɔ o kumaw ra, Farisicɛ dɔ ka a wele ko a ye taga domuni kɛ ale ta so. Yesu tagara sigi domuni na. ³⁸ Yesu tun ma a tɛge ko Farisiw* ta tɛgekocɔra ka sɔrɔ ka domuni kɛ minke, o ka Farisicɛ kabakoya. ³⁹ O ra, Matigi Yesu k'a fɔ o ye ko: «Aw Farisiw, aw bɛ jifiye ni minanw kenɛmayɔrɔw ko k'a gbɛ, k'a sɔrɔ aw kɔnɔyɔrɔ fanin lo tɔɔri ni juguya ra. ⁴⁰ Nalomanw fɛ! Min ka kenɛmayɔrɔ dan, o kɛlen le ma kɔnɔyɔrɔ fana dan wa? ⁴¹ Aw ye juguya bɔ aw jusukun na, ka fagantanw sɔn; o le ye saninyari sira ye.

⁴² «Nka bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ, aw Farisiw! Sabu aw bɛ aw ta nanko flaburumisɛnw bɛɛ kɛlen kɛlen yaga bɔ; nka min ye terenninya ye, ani Ala ta kanuya, aw bɛ o to ko fɛ. Aw tun ka kan ka kɔn o le ma, ka ko tow fana kɛ ka fara o kan.

⁴³ «Bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ, aw Farisiw! Sabu karansow kɔnɔ, sigiyɔrɔɓumanw le ka di aw ye; aw b'a fɛ mɔɔ tow le ye aw fɔ jamayɔrɔw ra. ⁴⁴ Bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ, aw Farisiw! Sabu aw bɛ i ko kaburu dogonin. Mɔɔ bɛna tagama a kan, i t'a lon ko kaburu lo.»

⁴⁵ Ayiwa, sariya karamɔɔba dɔ ko a ma ko: «An karamɔɔ, i ka nin kuma min fɔ tan, i bɛ anw fana le dogoyara dɛ!» ⁴⁶ Yesu ka o jaabi ko: «Bɔnɔ bɛna aw fana sɔrɔ, aw

sariya karamogobaw koni! Sabu doni minw ta ka gbelen, aw be o le la mogow kun na; k'a soro aw yere te son ka hali aw borokanden kelen maga a ra ka o deme dɔɔnin!

⁴⁷ «Bono bena aw soro! Sabu aw be ciraw ta kaburuw lo, k'a soro aw bemaw le ka o faga. ⁴⁸ O ra, aw kera aw yere seerew ye, ko aw sonna aw bemaw ta kewalejugu ma. Aw bemaw ka ciraw faga, aw be o ta kaburuw lo.

⁴⁹ «O le koson, Ala ni a ta hakiritigiya tun k'a fo ko: <Ne bena ciraw ci o fe, ani ciradenw*. O bena dow faga, ka dow tooro.> ⁵⁰ O koson o ka cira o cira faga, kabini dunuɔa danwagati ra, Ala bena bi mogow jininka o bee kelen kelen fagako ra, ⁵¹ ka a damina Abila* fagari ra, ka taga a bla fo Jakariya ta fagari ma; o ka ale borito faga sarakajenifen* ni Alabatoso yoro saninman* ce. Can ra, ne b'a fo aw ye, ko Ala bena bi mogow jininka o bee ra.

⁵² «Bono bena aw soro, aw sariya karamogobaw! Aw ka lonniya donda ta lakile ta. Aw yere ma don, minw fana b'a fe ka don, aw be olugu bari ka don.»

⁵³ Ayiwa, o kumaw bee ko, Yesu bora o yoro ra ka taga. Sariya karamogow, ani Farisiw ka jininkari gban a ra, ka a darabo cogo bee ra janko a ye kuma. ⁵⁴ O tun b'a fe ka a to a ye kuma benbari do fo, janko olugu ye a minasababu soro.

12

Farisiw ta flankafuya (Matiyu 10.26-27)

¹ Ayiwa, o wagati ra, mogow caman nana lajen Yesu koroo. O cayakojugu fe fo o tun be yelenyelen pɔgon sen kan. O tun be mogow waga dama dama bo. Yesu k'a damina ka a ta karamogodenw karan folo, k'a fo o ye ko: «Aw ye aw yere korosi Farisiw* ta burufunufen na: o ye flankafuya le ye. ² Sabu fen dogonin si te yi, ni min tena yira; gundo si te yi, ni min tena lon. ³ O koson, ni aw ka fen o fen dogo k'a fo mogow ye su fe, dibi ra, o bena men tere fe kene kan; ni aw ka fen o fen jnunujunu mogow do toro koroo bon konoo aw kelen na, do bena peren ka o fo kene ma bon san fe.»

Mogow ka kan ka siran Ala ja (Matiyu 10.28-31)

⁴ Yesu ko: «Ne teriw, ne b'a fo aw ye ko mogow minw be mogow faga ka farikolo doron halaki, aw kana siran olugu ja. ⁵ Aw ka kan ka siran min ja, o fe: Ala min be se ka saya lase aw ma, o ko fe ka aw firi jahanama konoo fana, can ra, ne b'a fo aw ye ko aw ka kan ka siran ale le ja.

⁶ «Yala aw te kononin looru fiyeere tama fla doron wa? K'a soro Ala hakiri be o bee kelen kelen na. ⁷ Aw koni, hali aw kunsigiw bee jateda lonnin lo Ala fe. O ra, aw kana siran fiyewu. Nafa be aw ra ka teme hali kononin caman kan!»

Ka son walama ka ban Yesu ra (Matiyu 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Yesu ko: «Ne b'a fo aw ye ko ni mogow o mogow ka son k'a fo mogow ja na ko ale ye ne ta mogow ye, Min kera Adamaden ye*, o fana bena a fo Ala ta melsekew ja na ko o tigi ye ale ta ye. ⁹ Nka ni mogow min ma son k'a fo mogow ja na ko ale ye ne ta mogow ye, ne fana bena a fo Ala ta melsekew ja na ko o tigi te ne ta mogow ye.

¹⁰ «Ayiwa, Min kera Adamaden ye, ni mogow o mogow ka kumajugu fo o ma, o tigi bena o jurumun yafa soro; nka ni mogow min ka Nin Saninman* togo cen, o jurumun te yafa o tigi ma fiyewu.

¹¹ «Ni o ka aw mina ko o be taga kiti tige aw kan karansow* konoo, ani jamana namogow fe, ani kititigebagaw fe, aw bena kuma minw fo o yoro ra ka jo soro, ka bosi, aw kana hami o ra. ¹² Sabu aw ka kan ka kuma minw fo, o wagati yere ra Nin Saninman yere le bena o kumaw yira aw ra.»

Naforotigi hakirintan ta ko

¹³ Ce do tora jama ra k'a fo Yesu ye ko: «An karamogow, a fo ne korooce ye ko an face ka cen min to an ye, ko a ye o taran ka ne ninyoro di ne ma.» ¹⁴ Yesu ka o ce jaabi ko: «Ce, jon le ka ne sigi ka ne ke aw ta kopaw kititigebaga ye, walama ka ke aw ta cen taranbaga ye?» ¹⁵ O ko, Yesu ko jama ma ko: «Aw ye aw yere korosi, aw ye aw yere mina naforo kanuɔgonya ma, sabu hali ni mogow ta naforo ka caya cogo o cogo, o te se k'a to i ye nanamanya soro del!»

¹⁶ Yesu ka o kuma payira o ra ni talen do ye. A ko: «Ce naforotigi do ta senefenw tun pana a fe kosebe, ¹⁷ fo a ka ke a jate mina ye a yere konoo ko: <Ne bena mun le ke

* 11:51 11.51 Abila: Dow b'a fo ko Abeli.

sa? Simanmarayoro te ne fe!»¹⁸ A miirira, ka na a fo ko: «Ne bena ne ta bondow ci, ka belebelebaba dow lo, ka ne ta simanw ni ne ta borofenw bee mara o kono.¹⁹ O tuma ne bena a fo ne yere kono ko: Aa, ce, i yere jasuma sisan, fen caman maranin be i ye fo san caman; o ra, domuni ke ka fa, ka min ka fa, ka i yere panagbe.»²⁰ Nka Ala ko a ma ko: «Naloman! Bi su nin na yere, i nin bena mina i ra. I ka fen minw lajen i yere ye, o bena ke jon ta le ye sa?»²¹ O ko, Yesu ko: «Mogo min be naforo lajen a yere ye dununa ra, k'a soro foyi t'a fe Ala tan fan fe, o tigi ta be ten le.»

Dununafenw ta hami

(Matiyu 6.25-34)

²² Ayiwa, o ko, Yesu ko a ta karamogodenw ma ko: «O koson ne b'a fo aw ye ko aw kana hami aw baroko ra, ko aw bena mun domu, aw bena mun min; walama aw farikolo ko ra, ko aw bena fiyerebo soro cogo di.²³ Sabu si nafa ka bon ka teme domuni kan, farikolo fana nafa ka bon ka teme fiyerebo kan.

²⁴ «Ayiwa, aw ye kankanw fle ke! O konow te sene ke, o te siman tige, bondo te o fe, simanmarayoro te o fe fana; nka Ala be o baro. K'a soro aw ka fisu ni o konow ye pewu!²⁵ Aw ra jontigi le be se ka hali doonin fara a si kan hami fe? ²⁶ Ni aw te se ka hali o fen fitini jogonna ke, o tuma mun na aw be hami ko tow ra? ²⁷ Aw ye binfiyerenw wuricogo fle; o te baara ke, o te jese dan k'a ke fani ye. Nka ne b'a fo aw ye ko hali masace Sulemani ni a ta bonya bee, a ma fani si don min ceja ka o binfiyeren kelen ceja bo.²⁸ Ayiwa, bin min be kongo kono bi, k'a soro sini tasuma bena a jeni, ni Ala be o ceja tan, yala a tena aw fiyerebo ka teme o kan wa? Aw ta lanaya ka dogo de!

²⁹ «Ayiwa, aw kana hami tuma bee ka aw hakiri jagami ko aw bena mun domu, walama aw bena mun min.³⁰ Sabu Alalonbariw be bori o fenw bee le ko. Nka aw Fa Ala k'a lon ko aw mako o fenw na.³¹ Aw ye jija ka ale ta Masaya* le jini. Ni o kera, Ala bena o fen tow di aw ma, ka fara o kan.»

Naforo min te ban

(Matiyu 6.19-21)

³² Yesu ko: «Aw kana siran, ne ta sagakurunin; sabu aw ko diyara aw Fa Ala ye, o le koson, a ka aw don a ta Masaya* ra.³³ Aw ye aw borofenw fiyeere ka mogo tow son ni o wari ye. Aw ye naforomarayoro ke aw yere na sankolo ra, naforomarayoro min te se ka cen; ka naforo mara aw yere ye sankolo ra, naforo min te se ka ban, sonw tena a soro ka a sonya, tumu fana tena don a ra yi.³⁴ Sabu i ta naforo be yoro min na, i jusukun ta miiriya fana be o yoro le kan.»

Ka laben ka Yesu makono

³⁵ Yesu ko a lamembagaw ma ko: «Aw ye aw yere cesiri ka laben baara kama, ka aw ta fitina mana ka bla.³⁶ Aw ye ke i ko baarden minw be o matigice makonona so kono, janko ni a nana ka bo koroya ra ka na da gbasi doron, o ye da yele a ye.³⁷ Ayiwa, ni matigice nana ka na baarden minw soro jana, ni o ma sunogo fiyewu, o baardenw ta bena diya. Sabu, can ra, ne b'a fo aw ye, matigice yere bena a yere cesiri ka o baardenw wele ka na domuni sigi o koro.³⁸ O koson ni matigice nana su dugutarama fe le o, walama ni a nana dondokasituma le ra o, ni a koni nana baarden minw soro jana, o baardenw ta bena diya.

³⁹ «Aw yere k'a lon ko ni bontigi tun be sonce nawagati lon, a tun tena la ka sunogo k'a to sonce ye na a ta bonda kari ka don!⁴⁰ O ra, aw fana ye laben, sabu aw te miiri wagati min na, Min kera Adamaden ye*, ale bena na o wagati le ra.»

Baardenjuman ni baardenjugu

(Matiyu 24.45-51)

⁴¹ Ayiwa, Yesu ko a kumaw fo minke, Piyeri ka a pininka ko: «Matigi, i be nin talen fora an doron le ye wa, walama, i be a fora mogow bee le ye?»⁴² Matigi Yesu ko: «Jon le bena ke o baarden terennin hakirman ye sa, min matigice bena a sigi a ta baarakebagaw kunna, janko a ye o ta siman ninyoro di o ma a wagati ra?»⁴³ Ayiwa, o baarden min matigice bena a soro ko a be o baarajuman kera, o baarden ta bena ja.⁴⁴ Can ra ne b'a fo aw ye ko a matigice bena a sigi a borofenw bee kunna.

⁴⁵ «Nka ni o baarden k'a miiri k'a fo ko: «Ne matigice bena meen ka soro ka na,» ni a ka ke a baardenjogon cemanw ni a musomanw bugo ye, ka to ka domuni ke ka fa, ka doru min ka a yere panamini,⁴⁶ ayiwa, o baardenjugu te miiri lon min na, ani a te wagati min lon, a matigice bena na ka na bara a ra o wagati le ra. A bena a bugo kosebe, ka a bla ni Alapasiranbariw ye.

⁴⁷ «Ni baarden min ka a matigice diyanyako lon co, nka a ma son ka foyi laben k'a matigice diyanyako ke, o baarden bena bogori caman mina de!⁴⁸ Nka ni baarden min

ma a matigice diyanyako lon, ni a ka firi ka kewalejugu do ke min ka kan ni bugori ye, o baaraden bena bugori doonin doron le mina. Sabu caman dira ele mago min ma, caman bena jini ele le fe; caman karifara ele mago min ma, caman bena jini ele le fe fana.»

Mogow bena taran Yesu togw koson
(Matiyu 10.34-36)

⁴⁹ O ko, Yesu ko mogow ma ko: «Ne nana tasuma le ke dugukolo kan. Ne tun b'a fe a ye soro ko a manana ka ban. ⁵⁰ Nka toroba do ka kan ka ne soro folo. O le be ke i ko ne ta batizeri*. Ne jusu pagaminin lo fo ka taga o kelon se. ⁵¹ Aw b'a miiri ko ne nana ni hera le ye dugukolo kan wa? Ne ma na ni hera ye dugukolo kan de! Ne nana benbariya le bla mogow ce ra.

⁵² «Sabu ka bo bi ra, mogw looru bena ke lu kelen konw, nka o bena taran: saba bena ke fla kama, fla bena ke saba kama. ⁵³ Face bena ke a dence kama, dence fana bena ke a face kama; bamuso bena ke a denmuso kama, denmuso fana be ke a bamuso kama; bamuso bena ke a dence muso kama, muso fana bena ke a buranmuso kama.»

Mogow ka kan ka nin wagati ta ko faamu
(Matiyu 16.2-3)

⁵⁴ Yesu tun b'a fora jama ye fana ko: «Ni aw ka san finnin ye tereben* na doron, aw b'a fo ko sanji le bena ben. A fana bena ke ten tigitigi. ⁵⁵ Ni aw ka fono wurito ye ka bo kongokolon fan fe doron, aw b'a fo ko fundenin bena ke. A fana be ke ten. ⁵⁶ Aw flankafuw! O tagamasiyen minw be kera sankolo ni dugukolo kan, aw be se ka olugu faranfasi ka o lon. Mun koson ko minw be kera sisan wagatiw ra, aw te o faamuna?

Ka cogo jini ka ben ni i jarakibaga ye
(Matiyu 5.25-26)

⁵⁷ «Mun na ko minw terenna, aw te o jate mina aw yere ma ka o ke?

⁵⁸ «Ayiwa, ni ko be i ni mago do ce, ni o tigi b'a fe ka taga ni o ko ye fagamaw fe, i ka kan ka cogoya jini ka o ko panabo ka aw to sira ra le. Ni o te, ni a tagara i don kittigebagaw boro, kittigebagaw be i di kasobon korosibaga ma, ale be i bla kaso ra. ⁵⁹ Ni i koni donna o yoro ra, ne b'a fo i ye ko o ka wari min ben i kan, ni i ma o bee sara ka ban pewu, i te bo kaso ra fiyewu.»

13

Mogw nimisabariw bena halaki

¹ O wagati ra, Pilati ka Galileka dow faga ka o to sarakabo ra, fo ka o yere jori ni o ta sarakaw jori pagami jagon na. Ayiwa, mogw dow nana o kow lakari Yesu ye. ² Yesu ka o jaabi ko: «O Galileka minw fagara, aw b'a miiri ko olugu ta jurumun tun ka ca ka teme Galileka tow bee ta kan, ko o le koson o fagara ten wa? ³ O te de! Ne be o fo aw ye! O ra, ni aw ma nimisa aw ta jurumunw na, aw bee bena halaki o cogo le ra.

⁴ «Silowe sankasojan benna mogw tan ni seegi minw kan Zeruzalemu ka o faga, aw b'a miiri ko o mogw tan ni seegi ta kewalew le tun ka jugu ka teme Zeruzalemu dugumogo tow ta kan wa? ⁵ O te de! Ne be o fo aw ye! O ra, ni aw ma nimisa aw ta jurumun na, aw bee bena halaki o cogo ra.»

Yiri denbari ta ko

⁶ Ayiwa, Yesu ka talen do fo, ko: «Torosun do tun be ce do ta rezenforo ra. Lon do, o ce tagara toromw jini o torosun na, nka a ma do soro. ⁷ A ko a ta baaraden ma ko: <A fle, a san saba le be nin ye, ne be to ka na toromw jini torosun nin na, ne te foyi soro a ra. A tige ka bo yi! Mun koson a be ne ta foro ra yan, ka yoro cen gbansan?> ⁸ Baaraden ko: <Matigi, a to yi ninan san kelen na; ne bena a jukoroyoro wogobi k'a lamini, ka nogo ke a koro ka fle!> ⁹ San were ni a denna, o lo; ni a fana ma den, o tuma i b'a to an y'a tige ka bo yi.> »

Yesu ka muso do keneya Nenekirilon na

¹⁰ Lon do, Yesu tun be mogow karanna karanso do konw Nenekirilon* na. ¹¹ O y'a soro muso do tun be yi, jina do tun ka bana bla ale ra kabini san tan ni seegi, k'a ko kuru; a tun te se ka lo ka teren fiyewu. ¹² Yesu ka o muso ye minke, a ka a wele, k'a fo a ye ko: «Muso, i keneyara ka bo i ta bana ra!» ¹³ A ka a boro la muso kan. O yoronin bee muso lora ka teren; a ka ke Ala tando ye.

¹⁴ Nka karanso kuntigi k'a ye ko Yesu ka muso keneya Nenekirilon na minke, a dimina o ra; a k'a fo jama ye ko: «Baara be ke tere woro le ra logokun konw. Aw ye na keneyari

* 12:54 12.54 Yahudiya ta jamana ra, san be fin tereben le fe, kogwi fan na.

jini o lonw na; aw kana na Nenekirilon na.» ¹⁵ Matigi Yesu k'a jaabi ko: «Aw flankafuw! Aw bɛɛ kelen kelen tɛ aw ta misiw, walama aw ta faliw foni ka bɔ wɛrɛ kɔnɔ Nenekirilon na, ka taga o lamin wa?» ¹⁶ O tuma nin muso min ye Iburahima duruja dɔ ye, ni Setana ka a mina ka a tɔɔɔ kabini san tan ni seegi, yala ne tun man kan ka o keneya Nenekirilon na wa?»

¹⁷ Yesu ka o fɔ minke, a juguw bɛɛ maroyara. Nka jama tɔ bɛɛ tun bɛ pagarira a ta kojuman keninw koson.

Ala ta Masaya bɛ damina fitini le
(Matiyu 13.31-33; Marika 4.30-32)

¹⁸ Yesu k'a fɔ tuun ko: «Ala ta Masaya* bɔra mun le fɛ? Ne bɛ se k'a suma ni mun ye? ¹⁹ A bɛ i ko mutaridi kise. Cɛ dɔ k'a ta ka taga a dan a ta nankɔ ra. A nana wuri, ka kɛ yiri ye, fɔ kɔnɔw bɛ o ta pagaw la o yiriborow cɛ ra.»

²⁰ Yesu k'a fɔ tuun ko: «Ne bɛ se ka Ala ta Masaya suma ni mun le ye? ²¹ A bɛ i ko burufunufen. Ni muso ka burufunufen dɔɔnin kɛ mugu caman na, a bɛ mugu bɛɛ wuri ka a funu.»

Donda fitini
(Matiyu 7.13-14,21-23)

²² O kɔ, Yesu tagatɔ Zeruzalemu, a tun bɛ tɛmɛ dugubaw ni dugumisen minw na, a tun bɛ mɔgɔw karan olugu bɛɛ ra ka taga.

²³ Mɔgɔ dɔ ka Yesu jininka ko: «Matigi, yala mɔgɔ minw bɛna kisi, o tena caya dɛ?» Yesu ka o jaabi, a ko: ²⁴ «Aw ye jija ka don da fitini fɛ, sabu ne b'a fɔ aw ye ko mɔgɔ caman bɛna donyɔɔ jini, nka o tena a sɔɔ. ²⁵ Ni lutigi nana wuri ka da sɔgɔ ka aw tɔ kɛnɛ ma, o tuma aw bɛna kɛ da gbasigbasi ye, ko: «Matigi, da yɛlɛ an ye!» O tuma a bɛna aw jaabi ko: «Ne ma aw bɔyɔɔ lon.» ²⁶ O tuma aw bɛna a fɔ ko: «Matigi, anw ka domuni kɛ, ka min ni i ye, i ka an karan an ta dugu siradaw ra!» ²⁷ Matigi bɛna a fɔ aw ye ko: «Ne ko ne ma aw bɔyɔɔ lon. Aw ye bɔ ne kɔɔ, aw kojugekɛbagaw!»

²⁸ «Kasi ni jinjimi le bɛna kɛ o yɔɔ ra, wagati min na aw nana Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ni ciraw bɛɛ ye Ala ta Masaya* ra, k'a sɔɔ o ka aw firi kɛnɛ ma. ²⁹ Mɔgɔ dɔw bɛna bɔ terebɔyanfan na, ani terebenyanfan na, ka bɔ sahiliyanfan na ni woroduguyanfan na, ka na sigi Ala ta Masaya ra ka domuni kɛ.

³⁰ «O ra, kɔfɛmɔgɔ dɔw bɛna kɛ ɲafɛmɔgɔw ye, ɲafɛmɔgɔ dɔw fana bɛna kɛ kɔfɛmɔgɔw ye.»

Yesu kumana Zeruzalemu ta ko ra
(Matiyu 23.37-39)

³¹ O wagati yɛrɛ ra, Farisi* dɔw nana a fɔ Yesu ye ko a ye bɔ o yɔɔ ra ka taga yɔɔ wɛrɛ ra, ko sabu masace Herodi* b'a fɛ ka a faga. ³² Yesu ka o jaabi ko: «Aw ye taga a fɔ ale Herodi kongowuru ye, ko ne ko: «Ne bɛ jinaw gben ka bɔ mɔgɔw ra, ka banabagatow keneya bi ni sini; a tere sabanan ne ta baara bɛna laban.» ³³ Nka jagboya lo ne ye bi kɛ tagama ra, ani sini, ani sinikɛnɛ; sabu cira man kan ka faga yɔɔ wɛrɛ ni Zeruzalemu tɛ.

³⁴ «E, Zeruzalemu! Zeruzalemu! Ele min bɛ ciraw faga, ani Ala bɛ mɔgɔ minw ci i fɛ, i bɛ olugu bon ni kabakuru ye ka o faga. Sipaga caman, ne tun b'a fɛ ka i ta denw lajen, i ko siseba bɛ a denw lajen a kaman kɔɔ cogo min na, nka aw ma sɔn o ma. ³⁵ Sisan a fle, Ala bɛna aw ta so lakolon to. Ne b'a fɔ aw ye ko aw ɲa tena la ne kan tuun, fɔ lon min na aw bɛna a fɔ ko: «Min bɛ nana Matigi Ala tɔgɔ ra, dugawu ye kɛ o ye.» »

14

Yesu ka cɛ dɔ keneya Nenekirilon na

¹ Nenekirilon* dɔ ra, Yesu tun welera domuni na Farisiw* ta ɲamɔgɔ dɔ ta so kɔnɔ. Mɔgɔ minw tun bɛ yi, olugu tun bɛ Yesu kɔɔsira. ² O y'a sɔɔ cɛ dɔ tun bɛ yi fana, bana dɔ tun ka o fari funufunu. ³ Yesu ka kuma lase sariya karamɔgɔbaw ni Farisiw ma ko: «Ka mɔgɔ keneya Nenekirilon na, o bennin lo wa, walama o bennin tɛ, ka kaɲa ni an ta sariya* ye?» ⁴ O ma sɔn ka a jaabi. Ayiwa, Yesu ka a boro la cɛ kan ka a keneya, ka a bla ka taga. ⁵ O kɔ, a ko o ma ko: «Jɔn le bɛ aw ra ko ni a dence, walama ni a ta misi benna kɔlon kɔnɔ Nenekirilon na, a tɛ teliya k'a labɔ o yɔɔnin bɛɛ ra?» ⁶ O ma se ka Yesu jaabi o kumaw ra.

Mɔgɔ ka kan k'a yɛrɛ majigi

⁷ Ayiwa, Yesu nana a ye ko mɔgɔ minw nana domunikeyɔɔ ra, olugu dɔw bɛ sigiyɔɔɔɲumanaw le wolomara o yɛrɛ ye. A k'a fɔ o ye ko: ⁸ «Ni mɔgɔ dɔ ka i wele

ƙoƙoyaya do ra, ni i sera yi, i kana taga sigiyorow bee ra jumanman ta. Ni o te, ni a kera ko mogo were welera o panagbe ra min ka bon ni ele ye, ⁹ min ka aw fla bee wele, ni o nana fo ele ma ko: <Ce, wuri ka sigiyoro di mogo tisina ma.> O tuma ele ni maroya le bena wuri ka taga sigi fo ko fe. ¹⁰ O koson ni i welera o yoro jagon na, taga sigi fo ko fe. Ni o kera, ni jatigice yere nana a ye ko i man kan ni o sigiyoro ye, ni a k'a fo i ye ko: <Ne terice, wuri ka na ja fe,> o tuma bonya le bena la ele kan o wagati ra mogo tow bee ja na. ¹¹ Sabu mogo o mogo be a yere korota, Ala be o tigi majigi, nka mogo o mogo be a yere majigi, Ala be o tigi korota.>

Lanabaga ye an janto fagantanw na

¹² Ce min tun ka Yesu wele domuni na, Yesu ko o ce ma ko: «Ni i be mogow wele domuni na, tere fe walama su fe, i kana a to a ye ke i teriw, ani i balemaw, ani i ta somogow, ani i sigijogon waritigiw ye; sabu olugu fana bena a jagon ke i ye, ka i ta kopuman juru sara ka bo yi. ¹³ Nka ni i ka panagbe do laben, i ka kan ka fagantanw, ani senkelenw, ani nabaraw, ani fiyentow le wele. ¹⁴ Ni o kera, i bena dugawu soro, sabu olugu tena se ka a juru sara i ye. I bena o baraji soro mogo terenninw suw kunulon na.»

Domuniba ta talen

(Matiyu 22.1-10)

¹⁵ Minw tun signin be ni Yesu ye domuni na, olugu ka Yesu ta kuma men minke, o ra kelen ko Yesu ma ko: «Minw bena domuni ke Ala ta Masaya* ra, olugu ta bena diya de!» ¹⁶ Yesu k'a fo a ye ko: «Lon do, ce do tun ka domuniba do laben, ka mogo caman wele. ¹⁷ Domuni wagati nana se minke, a ka a ta baaraden ci ko a ye taga a fo mogow ye ko: <Aw ye na, fen bee labenna ka ban.> ¹⁸ Nka o mogow bee ko, ko ce ye yafa olugu ma. Mogo folo ko: <Ne ka foro do san, ne ka kan ka taga o fle; sabari ka yafa ne ma.> ¹⁹ Do were ko: <Ne ka senekemisi tan san, ne ka kan ka taga sene ke ni olugu ye k'a fle; sabari ka yafa ne ma.> ²⁰ Do were ko: <Ne ka muso do furu siri sisan; o koson ne tena se ka taga.>

²¹ «Baaraden nana o kumaw fo a matigice ye. A matigice dimina; a ko baaraden ma ko: <Bo joona joona ka taga barokeyorow ra, ani siradaw ra, ka taga fagantanw, ani senkelenw, ani fiyentow, ani nabaraw wele ka na.> ²² O kera minke, baaraden ko a matigice ma ko: <Ne matigice, i ka min fo, ne ka o ke, nka hali bi bon ma fa.> ²³ A matigice ko a ma ko: <Bo ka taga kongokonoyorow ra, ani kongokonosiraw ra, ka taga mogow jagboya ka na don, janko ne ta bon ye fa. ²⁴ Sabu ne b'a fo aw ye ko mogo folo minw welera, olugu si tena ne ta domuni do nene.> »

Yesu ta karamogodenya cogo

(Matiyu 10.37-38)

²⁵ Ayiwa, jama caman tun be tagamana ni Yesu ye. A ka a ja munu k'a fo o ye ko: ²⁶ «Ni mogo min ko a be na ne fe, ni o tigi ma ne kanu ka teme a face kan, walama a bamuso, walama a muso, walama a denw, walama a dogow ni a korow, ni a ma ne kanu ka teme hali a yere nin kan, o tigi te se ka ke ne ta karamogoden ye. ²⁷ Ni mogo min ma a ta gbengbenyiri ta* ka tugu ne ko, o tigi te se ka ke ne ta karamogoden ye.

²⁸ «J'on le be aw ra, ko ni a b'a fe ka sankaso lo, a tena sigi folo ka jatemala ke, k'a fle ni a bena se k'a lo k'a ban? ²⁹ Ni o te, ni a ka bon jubo, ka na dese, a ma se k'a laban, mogow bena a ye, ka to ka yereko a ma, ³⁰ ko: <E, ce nin ka bon damina ka na dese a ra k'a to yi!»

³¹ «Masace juman le fana be son ka wuri ko a be taga kere ke ni masace were ye, ni a ma sigi folo ka jatemala ke, k'a fle ni a kera ko ale ni a ta ce waga tan be se ka a masace jagon ni a ta ce waga mugan kere. ³² Ni a k'a ye ko a tena se, k'a masacejagon to yorojan belen, a be mogow ci ka taga kuma ni a ye k'a fo a ye ko o ye kere ban. ³³ O cogo ra, ni mogo min ma jen a borofenw bee ko, o tigi te ne ta karamogodenya ja.»

(Matiyu 5.13; Marika 9.50)

³⁴ Yesu ko: «Kogo ye fenjuman ye. Nka ni kogo timiya bora a ra, mun le be se ka a latimiya tuun? ³⁵ O tuma a te foyi ja dugukolo ye, a fana te se ka ke nogo ye foro kono. A be firi kene ma le.

«Ayiwa, min b'a fe ka faamuri ke, o tigi ye jija ka lamenni ke.»

15

Saga tununin ta ko

(Matiyu 18.12-14)

* 14:27 14.27 Ka gbengbenyiri ta, o koro ye ka son toro bee ma, ka son hali saya yere ma.

¹ Ayiwa, ninsaraminabagaw, ani mogo kewalejugu werew bee tun be gbarara Yesu ra ka a lamena. ² Farisiw* ni sariya karamogow* ka Yesu korofa, k'a fo ko: «A fe, ce nin be son jurumunkebagaw ye na sigi a korofa, fo a be domuni ke ni o ye!» ³ Yesu ka talen do la o ye, ko: ⁴ «Jon le be aw ra, ni saga keme b'a fe, ni kelen tununa, ko a tena a to bikononton ni kononton to kongo kono ka taga saga tununin yororjini fo k'a ye?» ⁵ Ni a k'a ye, a jusu diyantinba be a la kan na. ⁶ Ni a sera so kono, a be a teriw ni a siginogonw wele k'a fo o ye ko: «Aw ye jagari ni ne ye, sabu ne ta saga min tun tununa, ne ka o ye.» »

⁷ Yesu ko: «O cogo ra fana, ne b'a fo aw ye ko ni jurumunto kelenpe ka nimisa a ta jurumunw na, jagari min be ke sankolo ra ale kelen koson, o jagon te ke hali mogo terennin bikononton ni kononton koson, nimisako te olugu minw ta ra.»

Warigbe tununin ta ko

⁸ Yesu ko: «Muso juman le be yi fana ko ni warigbe tan b'a fe, ni kelen tununa, ko a tena fitina mana, ka bon flan, ka a pini ni timinadiya ye fo ka taga a ye?» ⁹ Ni a k'a ye, a be a teriw ni a siginogonw wele k'a fo o ye ko: «Aw ye jagari ni ne ye, sabu ne ta warigbe min tun tununa, ne ka o ye.» » ¹⁰ Yesu ko: «O cogo ra, ne b'a fo aw ye ko ni jurumunto kelenpe ka nimisa a ta jurumunw na, Ala ta melekw be jagari o ra.»

Cekoroba ni a dence fla ta ko

¹¹ Yesu k'a fo tuun ko: «Dence fla tun be ce do fe. ¹² Lon do, dogoceman ko a face ma ko: «Baba, i ka naforo min bla ne togo ra ko a bena ke ne ta ye, o di ne ma sisan.» Faceman k'a ta naforo taran o ce.»

¹³ «Tere dama temenin ko, dogoceman ka a ta cen bee fiyeere, ka taga ni o wari ye fo jamanajan do ra; a tagara to kokunntanw na k'a ta naforo bee cen o yoro ra.»

¹⁴ «Ayiwa, a nana a ta wari bee ban tuma min na, kongoba do benna o jamana kan; fen bee nana dese a fe. ¹⁵ A ma na ja, a tagara o jamana mogo do fe; ale k'a bla ka taga kongo ra ka taga to a ta lew korofa. ¹⁶ Kongo koson, hali ni a tun ka o lew ta domuni do sorofa, a tun be son ka o ke a ta baro ye, nka mogo si ma a son o do ra fana.»

¹⁷ «Ayiwa, lon do a nana miiri, ka hakiri sorofa. A ko: «Baaraden caman le be ne face ta so, o be domuni ke ka fa fo ka a to to; k'a sorofa ne be yan, kongo bena ne halaki.» ¹⁸ A ko: «Ne bena wuri ka taga ne face fe, ka taga a fo a ye ko: Baba, ne ka Ala hake ta, ka ele yere hake ta. ¹⁹ Ne man kan ka wele tuun ko i dence. Ne mina i n'a fo i ta baaraden do.»

²⁰ «A wurira o le ra ka taga a face fe. K'a to fo yororjan, a face k'a ye; a hina donna a ra. A borira ka taga a kumben, ka a boro mini a kan na ni kanuya ye. ²¹ A ko a face ma ko: «Baba, ne ka Ala hake ta, ka ele yere hake ta. Ne man kan ka wele tuun ko i dence.» ²² A face k'a fo a ta jonw ye ko: «Aw ye na jooona ni deregew bee ra pumanman ye ka na o don a ra, ka bororanegbe don a boro ra, ka sanbara don a sen na fana. ²³ Aw ye na ni misiden toronin do ye, ka na o faga. An ye domuni ke ka jagari; ²⁴ sabu ne dence min ye nin ye, ale tun sara le, nka sisan a janamanyara tuun; a tun tununa, nka bi a yera.» O bee ka ke jagari ye sa.»

²⁵ «O y'a sorofa koroceman tun be kongo ra. Ale nana ka na surunya lu ra minke, a ka donkanw, ani donkirilakanw men. ²⁶ A ka baaraden do wele ka o jininka ko mun le kera yi. ²⁷ Ale ko a ma ko: «I balemace le nana. I face ka misiden toronin faga a ye ko sabu a dence keneman nana.»

²⁸ «Koroceman dimina, ko a te don lu kono. A face bora ka na a daari ko a ye na. ²⁹ A ko a face ma ko: «Kabini san caman ne be baara ke i ye; ne ma i kan bla ka ye fiyewu. Nka lon si i ma hali badennin kelen di ne ma janko ne ye ne yere janagbe ni ne teriw ye! ³⁰ Sisan, i dence min tagara i ta wari cen jatamusow ra, ale nana minke, i sonna ka misiden toronin faga ale ye.»

³¹ «A face ko a ma ko: «Ne dence, ele be ni ne ye yan tuma bee o. Fen o fen ye ne ta ye, o ye ele ta le ye. ³² A koni tun ka kan an ye jagari ka ninsondiya, sabu i balemace tun sara, nka sisan a janaman lo, a tun tununa, nka bi a yera.» »

16

Naforo kunnasigibaga nanbarato

¹ Yesu k'a fo a ta karamogodew ye ko: «Naforotigi do tun ka ce do ta ka a ke a ta naforo kunnasigibaga ye. Naforotigi nana a men ye ko o ce be ale ta naforo cenna. ² A k'a wele ka na a fo a ye ko: «Ne k'a men ko i be ne ta naforo cenna; mun koson i be o kera? Ayiwa, i ka ne ta naforo ke fen o fen ye, o bee jate yira ne ra; sabu i tena ne ta naforo mara tuun.»

³ «Naforo kunnasigibaga k'a miiri a yere kono, ko: «Ne matigice ko a be ne ghen ka bo a ta naforo kunna. O tuma ne bena a ke di? Fanga te ne ra ka sene ke; ka daariri ke, o fana maroya be ne ra. ⁴ Ayiwa, ne bena min ke, ne ka o lon. Ni ne ka o ke, ni o nana ne ghen ka bo baara ra, mogow dow bena ne ladon o ta sow kono.»

⁵ «Ayiwa, ce wurira o le ra ka a matigice ta jurunantigiw bee wele kelen kelen ka na. A ka folo jininka ko: «Ne matigice ta jori juru le be i ra?» ⁶ O ko a ma ko: «Turu gbongbon na keme.» A k'a fo a ye ko: «I ta sebe ta jooona jooona, i ye sigi k'a sebe ko na bilooru.»

⁷ A ko do were ma ko: «Ne matigice ta jori juru le be ele ra?» Ale ko: «Simankise boro keme.» A ko a ma ko: «I ta sebe ta, k'a sebe ko boro biseegi.»

⁸ «Ayiwa, naforotigi nana o kow men minke, a ka naforo kunnasigibaga nanbarato tando, sabu a ceguyara. Sabu dunupamogow be jogon minacogo lon ka teme Ala ta mogow yere kan, minw be yeelen na.»

⁹ Yesu ko: «Ne b'a fo aw ye ko ni aw ka dunupa ta naforogugu ta ka mogow deme, ka teriw jini ni o ye, lon min ni ni aw ta dunupalatige nana ban, o bena ke sababu ye k'a to aw ye baraji soro Ala fe arijana ra.

¹⁰ «Ni mogow min kera lanamogow ye fen fitiniw na, o tigi be ke lanamogow ye fenbaw fana ra; ni mogow min kera mogow terenbari ye fen fitiniw na, o tigi be ke mogow terenbari le ye fenbaw fana ra. ¹¹ O ra ni aw ma ke lanamogow ye dunupa ta naforogugu ko ra, jon le bena la aw ra ka naforo panaman karifa aw ma? ¹² Ni aw ma ke lanamogow ye walifenw ta ko ra, jon le bena aw yere ta di aw ma? ¹³ Baaraden si te se ka baara ke kuntigi fla ye; sabu a bena kelen koninya ka to kelen kanu, walama a be noro kelen na, ka to kelen mafiyenya. Aw te se ka ke Ala ta jonw ye, ka ke wari fana ta jonw ye.»

¹⁴ Ayiwa, Farisiw* ka o kumaw men minke, o ka ke Yesu logobo ye ka yereko a ma, sabu naforo tun ka di olugu ye haali. ¹⁵ Yesu ko o ma ko: «Aw be aw yere ke mogow terreninw ye mogow na na, nka Ala ka aw jusukun lon, sabu adamadenw be min jate, k'a bonya, Ala be o koninya le.»

Ala ta sariya te yelesma
(*Matiyu 11.11-13; 5.31-32; Marika 10.11-12*)

¹⁶ Yesu ko: «Ayiwa, cira Musa ta sariya* ni cira tow ta kitabuw ta kumaw tora yi, fo ka na se Yuhana Batizerikebaga ta wagati ma. K'a damina Yuhana Batizerikebaga ta wagati ra, Ala ta Masaya* kuma Kibaro Diman* be fora; bee b'a fe ka jija ka don o Masaya ra.

¹⁷ «Nka o bee n'a ta, sankolo ni dugukolo be se ka ban, nka hali Ala ta sariya tomi fitini kelen tena ben.

¹⁸ «O le koson, ni ce o ka a muso bla, ka muso were furu, o ce ka jeneya le ke. Ni ce o ce fana ka muso furusanin ta, o ce fana ka jeneya le ke.»

Naforotigi ni Lazari

¹⁹ «Ayiwa, ce naforotigi do tun be yi, min tun be fani pumanman songobelenw don, ka domuni dimanw ke, ka a yere panagbe lon bee. ²⁰ Ayiwa, ce fagantan do fana tun be yi, min togo tun ye ko Lazari; jorijuguw tun be a fari bee ra. A tun be la naforotigi ta luda ra. ²¹ Naforotigi domuniketo, domuni murumuru minw tun be benben, a tun b'a fe ka o le soro ko a domu. Wuruw fana tun be to ka na a ta joriw nemu.

²² «Lon do, ce fagantan sara; melekw ka a ta ka taga ni a ye Iburahima kere fe. Naforotigi fana nana sa, o ka a su don. ²³ Ka naforotigi to tooro ra lahara, a ka a na korota ka Iburahima ye yorojan, Lazari be a kere fe. ²⁴ Naforotigi perenna, ko: «Ne fa Iburahima, sabari ka na ne ma, Lazari ci, a ye taga a borokanden su ji ra ka na ne nenden suma ni o ye, sabu ne be tooro tasuma nin kono kosebe!» ²⁵ Nka Iburahima k'a jaabi, ko: «Ne den, i hakiri to a ra ko ele ka i ta fenpumanw soro ka i to dunupa ra, nka Lazari ka tooro doron le soro. Sisan, ale jusu saarora, ele be tooro ra. ²⁶ O dama yere te, dingadunba be anw ni aw ce fana. O le koson, ni mogow min b'a fe ka bo an fe yan ka taga aw fe yi, o tigi te se. Mogow si fana te se ka bo aw fe yi ka na an fe yan.»

²⁷ Naforotigi ko: «O tuma, ne be i daari, ne fa Iburahima, i ye Lazari ci dunupa ra, a ye taga ne face ta lu kono; ²⁸ balemacce looru be ne fe, a to Lazari ye taga olugu lasomi, janko olugu fana kana na nin tooro yoro ra yan.» ²⁹ Iburahima k'a jaabi ko: «Cira Musa ta sariya* kitabuw kumaw be o fe yi, ani cira tow ta kumaw; o ye o lamen.» ³⁰ Naforotigi ko: «Ne fa Iburahima, o te a na; ni mogow sanin do su le kununa ka taga kuma o fe, o bena nimisa o ta jurumunw na.» ³¹ Iburahima k'a fo a ye ko: «Ni o ma cira Musa ta kumaw ni cira tow ta kumaw lamen, hali ni mogow sanin do su kununa ka taga kuma o fe, o tena son ka nimisa fiyewu.» »

17

*Kunnacenniko ni yafariko**(Matiyu 18.6-7,21-22; Marika 9.42)*

¹ Yesu ko a ta karamogodenw ma ko: «Ko dow bena ke sababu ye ka mogow kunnacen; o te se ka to kebari ye. Nka mogow min be ke sababu ye ka o kow lase a mogowogonw ma, bono bena o tigi soro. ² Hali ni o tun ka wugu belebeleba do le dulon o tigi kan na ka a firi kogoji ra, o belen be fisaya a ma, sani a ye nin denfitini do kunnacen ka a lafiri. ³ Aw ye aw yere korosi!

«Ni i balema ka jurumun ke, a wele ka kuma ni a ye. Ni a nimisara, yafa a ma. ⁴ Ni i balema ka i hake ta hali sinaga wolonfla le tere kelen konon, ni a bee kelen kelen na a nana ka na a fo i ye ko i ye yafa a ma, ko ale nimisara, i ka kan ka yafa a ma.»

Lanaya be se ka min ke

⁵ Ciradenw* ko Yesu ma, ko: «Matigi, do fara an ta lanaya kan.» ⁶ Matigi Yesu ka o jaabi ko: «Ni aw ta lanaya bonya tun ka hali mutaridi kise* bo, aw tun be se k'a fo yirisun nin ye ko a ye bon ka bo a no ra ka taga turu kogoji ra. A tun bena aw kan mina.»

Baarden ka kan ka min ke

⁷ Yesu ko: «Jon le be aw ra, ni a ta baarden nana ka bo kongo ra senekeyoro ra walama beganmarayoro ra, a be son k'a fo a ye ko a ye na joona ka na sigi ka domuni ke? ⁸ A b'a fo a ye le ko a ye domuni laben, ka fani werew don, ka na domuni sigi ale yere koro folo, ale be domuni ke ka fa, ka min. O ko, baarden yere be soro ka domuni ke, ka min. ⁹ Min fora baarden ye, ni a ka o ke, yala a matigice bena a fo o koson wa?

¹⁰ «Ayiwa, aw fana ta be o cogo ra; baara min fora aw ye, ni aw ka o bee ke ka ban tuma min na, aw y'a fo ko: «Anw ye baarden gbansanw le ye. An tun ka kan ka min ke, an ka o le ke.» »

Yesu ka kunatoce tan keneya

¹¹ Ayiwa, ka Yesu tagato to Zeruzalemu, a nana ke teme ye Samari mara ni Galile mara ce. ¹² A donto dugu do konon, kunatoce tan nana a kunben, nka o ma son ka gbara a ra, o lonin tora yorojan, ¹³ ka peren k'a fo Yesu ye ko: «An karamogow Yesu, sabari ka na anw ma!» ¹⁴ Yesu ka o ye minke, a ko o ma ko: «Aw ye taga aw yere yira sarakalasebagaw* ra.» Ka o tagato to, o saninyara. ¹⁵ O ra kelen k'a ye ko ale keneyara minke, a sekora ka na, ka ke Ala tando ye ni kanba ye. ¹⁶ A nana a kinbiri gban ka a na biri dugu ma Yesu sen koro, ka Yesu fo. O ce tun ye Samarika le ye.

¹⁷ Yesu ko o le ra, ko: «O tuma mogow tan le ma keneya wa? A to kononton be min? ¹⁸ Mogow si ma soro olugu ra min be seko ka na baraka la Ala ye ni nin ce kelen te wa, min ye siya were mogow ye?»

¹⁹ Yesu ko o ce ma ko: «Wuri ka taga; i ta lanaya ka i keneya.»

*Ala ta Masaya nacogo**(Matiyu 24.23-28,37-41)*

²⁰ Farisi* dow ka Yesu pininka, ko Ala ta Masaya* bena na wagati juman le? Yesu ka o jaabi ko: «Ala ta Masaya tena na i ko flerifen, mogow fe. ²¹ A tena fo ko: «Aw y'a fle, a be yan,» walama ko: «A be yan fe yi,» sabu Ala ta Masaya be aw ce ra.»

²² Yesu ko karamogodenw ma ko: «Min kera Adamaden ye*, lon do o ta wagati yelogo bena ke aw ra, hali ni a ka dan tere kelen ma, nka aw tena se k'a ye. ²³ Mogow bena a fo ko: «A fle, a be yan, a be yan fe yi!» Aw kana taga yi, aw kana bori o ko. ²⁴ Sabu san be manamana cogo min na ka bo sankolo kun do ra, ka taga se kun do ma, Min kera Adamaden ye, o nalon bena ke ten le. ²⁵ Nka sani o ye ke, jagboya lo a ye tooro kosebe folo, bi mogow ye ban a ra.

²⁶ «Min kera Adamaden ye, sani o ye na, ko minw kera Nuho ta tere ra, o jogon le bena ke. ²⁷ Nuho ta tere ra, mogow tun be domuni ke, ka min, ka furuwa ke, ka o denw di furu ra, fo lon min Nuho donna kurunba konon; sanjiba nana ka o bee halaki.

²⁸ «Min kera Lutu ta tere ra, o jogon le bena ke. Mogow tun be domuni ke ka min, o tun be sanni ke, ka fiyeere ke, ka forow sene, ka bonw lo. ²⁹ Nka lon min Lutu bora Sodomu dugu konon, tasuma ni kiribi bora sankolo ra i ko sanji, ka bon dugu kan, ka mogow bee halaki.

³⁰ «Min kera Adamaden ye, ni o ta lon nana se, a bena ke o cogo le ra. ³¹ Ni o lon ka mogow min soro biribon san fe, k'a soro a borofenw be bon konon, o tigi kana jigi ko a be

* 17:6 17.6 Yahudiyaw fe, mutaridi kise le tun ka dogo ka teme simankise tow bee kan.

taga a borofenw ta. Ni a kera ka mogo min soro foro ra, o tigi kana seko so kono tuun. ³² Aw ye aw hakiri to Lutu ta muso ta ko ra. ³³ Ni mogo min b'a fe k'a nin tanga, o tigi bena bono a nin na; nka ni mogo min ka bono a nin na, o tigi bena a soro.

³⁴ «Ne b'a fo aw ye ko o lon su fe, mogo fla bena soro lanan kelen kan, kelen bena ta ka kelen to yi. ³⁵ Muso fla bena soro mugusi ra jogon fe, kelen bena ta ka kelen to yi. ³⁶ [Ce fla bena ke kongu ra jogon fe, kelen bena ta, ka kelen to yi.]»

³⁷ Karamogodenw ka Yesu jininka ko: «Matigi, a bena ke yoro juman le?» Yesu ka o jaabi ko: «Ni sogosu ka ke yoro min na, dugaw be lajen o yoro le ra.»

18

Kititigebagajugu ta ko

¹ Ayiwa, Yesu ka talen do la a ta karamogodenw ye, k'a yira ko o ka kan ka Ala daari tuma bee le, o kana sege. ² A ko: «Kititigebaga do tun be dugu do ra, a te siran Ala na, a te mogo si bonya. ³ Muso do fana tun be o dugu kelen na, min ce tun sara. O muso tun be to ka na a fo o kititigebaga ye ko: <Ne hake bo ne jugu ra!> ⁴ O ko meenna, kititigebaga tun t'a fe ka son. Nka muso nana gban a ra minke, kititigebaga nana a fo a yere kono ko: <Hali ni ne te siran Ala na, ne fana te mogo si bonya, ⁵ i n'a fo nin muso be ne tooro tuma bee tan, ne bena a hake bo a jugu ra, ni o te, a bena to ka na ne tooro le tuma bee.>»

⁶ O ko, Yesu k'a fo ko: «Aw ka kititigebaga ta kumacogo ye ke! ⁷ Ayiwa, Ala ta mogo panawolomanin minw be kasi ka a daari su ni tere, yala Ala tena olugu fana hake bo o toorobagaw ra wa? Yala a bena a to a ye meen ka soro ka o deme wa? ⁸ Ne b'a fo aw ye ko Ala bena o hake bo o juguw ra joona joona. Nka, Min kera Adamaden ye*, ni o nana lon min na, yala a bena lanaya soro dugukolo kan tuun wa?»

Farisice ni ninsaraminabaga

⁹ Ayiwa, Yesu ka talen do were la. Mogo minw be o yere jate mogo terenninw ye, ka o yere fisaya mogo tow ma, a ka a la olugu le ye. ¹⁰ A ko: «Mogo fla le tun tagara Alabatosoba kono ka taga Ala daari. Kelen tun ye Farisi* ye, to kelen tun ye ninsaraminabaga ye. ¹¹ Farisice lora ka Ala daari a yere kono, ko: <Ala, ne be baraka la i ye sabu ne te i n'a fo mogo tow, minw ye sonw ye, ani kojugukebagaw, ani jenyakebagaw; ne te i n'a fo nin ninsaraminabaga fana. ¹² Logokun o logokun, ne be tere fla sun. Ne fana be fen o fen soro, ne be o bee yaga bo.>

¹³ «Nka ninsaraminabaga lora yorojan, hali a ma son ka a na korota san fe; a ka ke a disi gbasigbasi ye k'a fo ko: <E, Ala, makari ne ra, sabu ne ye jurumunto le ye.>»

¹⁴ Yesu ko: «Ne b'a fo aw ye ko Ala ka o ninsaraminabaga ta jurumunw yafa a ma; a sekora ka taga so kono. Nka Farisice ta jurumunw ma yafa. Sabu mogo o mogo be a yere korota, Ala be o tigi majigi, nka mogo o mogo be a yere majigi, Ala be o tigi korota.»

Yesu ka dugawu ke denmisenw ye (Matiyu 19.13-15; Marika 10.13-16)

¹⁵ Ayiwa, mogo dow nana ni denpeninw fana ye Yesu fe, janko a ye maga o ra; nka karamogodenw ka o ye minke, olugu ka ke o mogow mafiyenya ye. ¹⁶ Nka Yesu ka o denw lana a yere koru, k'a fo ko: «Aw y'a to denmisenw ye na ne fe, aw kana o bari; sabu mogo minw be i ko denmisenw, Ala ta Masaya* ye olugu le ta ye. ¹⁷ Can ra, ne b'a fo aw ye ko ni mogo o mogo ma son Ala ta Masaya ma i ko denfitini, o tigi tena don a ra fiyewu.»

Ce nafortigi ta ko (Matiyu 19.16-30; Marika 10.17-31)

¹⁸ Ayiwa, Yahudiyaw ta namogo do ka Yesu jininka ko: «An karamogonuman, ne ka kan ka mun le ke janko ne ye panamanya banbari soru?» ¹⁹ Yesu k'a fo a ye ko: «Mun na i ko ne ma ko: <Karamogonuman?> Mogonuman si te yi, ni Ala kelenpe te. ²⁰ Ayiwa, i ka Ala ta sariyaw* lon, ko: <I kana jeneya ke, i kana mogo faga, i kana sonyari ke, i kana faninya fo k'a la i mogojogon na, i fa ni i ba bonya.>» ²¹ Ce ka Yesu jaabi ko: «Ne ka o sariyaw bee sira tagama kabini ne denmisenman.» ²² Yesu ka o men minke, a ko ce ma ko: «Fen kelen belen ka i jen: taga i borofenw bee fiyeere, ka o wari tarantaran fagantanw na; ni o kera, naforoba bena ke i fe arijana ra. O ko, i be na ka na tugu ne ko.» ²³ Ce ka o kuma men minke, a panasisira kosebe, sabu naforo caman tun b'a fe.

²⁴ Yesu ka ce panasisinin ye minke, a ko: «Naforo be mogo minw fe, olugu don ka gbelen Ala ta Masaya* ra de! ²⁵ Nogome don ka di miseniwo fe, ka teme nafortigi don

kan Ala ta Masaya ra.» ²⁶ Yesu lamembagaw ko: «O tuma jon le bena kisi sa?» ²⁷ Yesu ka o jaabi ko: «Fen min be mogɔ kapa, o te Ala kapa.»

²⁸ Piyeri ko Yesu ma ko: «Anw do? Anw jenna an borofenw bee ko ka tugu i no fe!» ²⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Can ra, ne b'a fo aw ye ko ni mogɔ o mogɔ ka jen a ta bon ko, walama a muso ko, walama a balemaw ko, walama a somogow ko, walama a ta denw ko, Ala ta Masaya koson, ³⁰ o tigi bena o fenw bee jogon caman soro dunuja ra yan, ka taga nanamanya banbari fana soro sini.»

Yesu ka a ta saya ni a kunuko fo tuun
(Matiyu 20.17-19; Marika 10.32-34)

³¹ O ko, Yesu ka a ta karamogoden tan ni fla wele ka o gbara a yere korɔ, k'a fo o ye ko: «An tagato fe Zeruzalemu; Min kera Adamaden ye*, ciraw ka ko o ko fo o ta ko ra, o bee bena ke. ³² O bena a mina ka a don siya were mogow boro. Oluɔu bena a logobo, k'a neni, ka daji tu a kan. ³³ O bena a bugo ni gbeje ye, ka soro ka a faga; nka a saya tere sabanan na a bena kunu.»

³⁴ Nka karamogodenw ma foyi faamu o kumaw ra. Kuma korɔ dogora o ma. O ma a tagafan lon.

Yesu ka fiyentɔce na yele
(Matiyu 20.29-34; Marika 10.46-52)

³⁵ Yesu surunyara Zeriko dugu ra; fiyentɔce do tun siginin be sirada ra, a be daariri kera. ³⁶ A ka jama mankan men minke, a ka mogow jininka ko mun mankan lo. ³⁷ O k'a fo a ye ko Yesu Nazaretika le be temena. ³⁸ Fiyentɔce perenna ko: «Yesu, Dawuda Mamaden*, sabari ka na ne ma!» ³⁹ Mogɔ minw tun be na fe, olugu songora a ra, ko a ye je. Nka a ka do le fara a perenkan kan ko: «Dawuda Mamaden*, sabari ka na ne ma.» ⁴⁰ Yesu lora; a k'a fo o ye ko o ye na ni a ye. A sera Yesu korɔ minke, Yesu k'a jininka ko: ⁴¹ «I b'a fe ne ye mun ke i ye?» A ka Yesu jaabi ko: «Matigi, ne b'a fe ka yeri ke le tuun.» ⁴² Yesu k'a fo a ye ko: «Ne sonna, i ye yeri ke; i ta lanaya ka i kisi!» ⁴³ O yoronin kelen bee, ce na yelera, a tugura Yesu ko, ka to ka Ala tando. Mogow ka o ye minke, o ka Ala tando.

19

Yesu ni Zake ta ko

¹ Yesu donnin ko Zeriko dugu konɔ, a tun be dugu cetigera. ² Ce do tun be o dugu konɔ, a tɔgo ye ko Zake; ale le tun ye ninsaraminabagaw pamogɔ ye, naforo fana tun b'a fe. ³ Zake tun b'a fe ka Yesu ye, k'a lon jon lo; nka a tun te se, sabu ale tun ka surun, jama fana tun ka ca. ⁴ O ra, a borira ka taga na fe, ka taga yele sikomoriyiri do ra, janko ka Yesu ye, sabu Yesu tun ka kan ka teme o yoro ra. ⁵ Yesu nana se yiri jukoro minke, a ka a na korɔta san fe k'a fo Zake ye ko: «Zake, i teliya ka jigi yan, sabu ne ka kan ka jigi i ta so bi.» ⁶ Zake teliyara ka jigi, ka taga ni Yesu ye so konɔ a ninsondiyaninba. ⁷ Mogow ka o ye minke, o bee ka ke Yesu korɔfo ye, ko: «A sonna ka taga jigi jurumunto ta so konɔ!» ⁸ Nka Zake lonin tora Matigi na fe k'a fo a ye ko: «Matigi, ne be ne borofenw tarance bee di fagantanw ma; ni a kera ko ne ka mogɔ do tɔɔo k'a borofen mina, ne be o jogon naani kosegi o tigi ma.» ⁹ Yesu k'a fo a ye ko: «Kisiri sera nin so konɔ bi, sabu nin ce fana ye Ibrahima ta duruja do ye. ¹⁰ Min kera Adamaden ye*, ale nana mogɔ tununinw le yorɔjini ka o kisi.»

Baaraden saba ta ko
(Matiyu 25.14-30)

¹¹ Ayiwa, ka mogow to o be Yesu lamenna, a ka talen do la o ye; sabu o tun be surunyara Zeruzalemu na, ani mogow ta miiriya tun ye ko Ala ta Masaya* bena sigi o wagati yere le ra. ¹² A ko: «Fagamaden do tun be tagara jamanajan do ra, ka taga masaya soro, ka seko ka na sigi a yere ta jamana mogow kunna. ¹³ Ayiwa, sani a ye taga, a ka ce tan wele a ta baaradenw na, ka warigbe waga tan di o bee kelen kelen ma, k'a fo o ye ko o ye jago ke ni a ye, ka do fara a kan sani ale ye seko ka na.

¹⁴ «Nka a ko tun man di a ta jamanamogɔ dow ye. A taganin ko, o ka cira bla ka taga masaceba fe ka taga a fo a ye ko olugu t'a fe o ce ye na sigi olugu kunna.

¹⁵ «Nka, o bee n'a ta, a ka masaya soro ka na a ta jamana ra. A nana minke, a tun ka wari di a ta baaraden minw ma, a ka olugu wele ka na, ko o ka tɔno min soro, o ye na a yira ale ra. ¹⁶ Baaraden folo nana; a ko: «Ne matigice, ne ka baara ke ni i ta wari ye ka a warigbe waga tan soro ka fara a kan.» ¹⁷ A ko a ma ko: «O pana, baaradennuman le be i ye. Fen fitini le dira i ma, nka i kera lanamogɔ ye o ra. O koson, ne bena i sigi dugu tan kunna.» ¹⁸ O ko, flanan nana; ale ko: «Ne matigice, ne ka baara ke ni i ta wari ye ka

a warigbe waga looru soro ka fara a kan.»¹⁹ A matigice ko o ma ko: «Ele fana bena sigi dugu looru kunna.»²⁰ Baaraden do were nana, ale ko: «Ne matigice, i ta wari fe nin ye. Ne tun k'a don fani do kono, k'a dogo.»²¹ Ne siranna i ja, sabu ele ye mog'o fariman le ye. I ma fen min bla, i be o le ta, i ma foro min sene, i be o siman tige.»²² A matigice ko a ma ko: «Ele baaradenjugu. Ne bena kiti tige i kan ka kapa ni i yere darakuma le ye. I k'a lon ko ne ye mog'o fariman le ye, ko ne ma fen min bla, ne be o ta, ko ne ma foro min sene, ne be o siman le tige;»²³ o tuma, mun koson, i ma ne ta wari bla waribon na? Ni o tun kera, ne koseginin, ne tun bena a ta, ka ton soro ka fara a kan.»²⁴ A Matigice k'a fo a kerefemogow ye ko: «Aw ye a ta wari mina a ra k'a di warigbe waga tan tigi ma.»²⁵ Nka o mogow ko: «An matigice, warigbe waga tan be ale fe ka ban o.»²⁶ Masace ko: «Do be min fe, do were bena di o le ma; nka do te min fe, hali fitini min b'a fe, o bena bosi a ra.»²⁷ Ayiwa, sisan, ne jugu minw tun t'a fe ne ye sigi olugu kunna, aw ye o bee mina ka na o bee faga ne yere ja na yan.» »

Yesu tagato Zeruzalemu

(*Matiyu 21.1-11; Marika 11.1-11; Yuhana 12.12-19*)

²⁸ Ayiwa, Yesu ka o kumaw bee fo ka ban tuma min na, a blara jama ja, o ka ke taga ye Zeruzalemu. ²⁹ O tagara surunya Betifaze ra tuma min na, ani Betani, ka o to Oliviyesunw kuru kere fe, Yesu ka a ta karamogoden fla ci. ³⁰ A k'a fo o ye ko: «Dugu min fe an ja fe, aw ye taga yi; ni aw sera yi, aw bena faliden do sirinin ye, mog'o si ma yelen min kan folo. Aw y'a foni ka na ni a ye yan.»³¹ Ni mog'o do ka aw jininka ko: «Mun koson aw b'a fonina?» Aw y'a fo a ye ko: «An Matigi le mako b'a ra.»³² Karamogoden fla tagara minke, Yesu tun k'a fo o ye cogo min na, o tagara a soro ten. ³³ O tun be faliden fonina minke, falitigiw ko o ma ko: «Mun koson aw be faliden fonina?»³⁴ O ko: «An Matigi le mako b'a ra.»

³⁵ O nana ni faliden ye Yesu fe; o ka o ta derege dow la fali ko ra, ka Yesu layelen ka sigi a kan. ³⁶ Ka o tagato to, mogow tun be o ta deregebaw lalara sira kan Yesu ja. ³⁷ O tun be surunyara Zeruzalemu na ka ban. O sera Oliviyesunw kuru jigijigi ra minke, Yesu tun ka kabako minw ke karamogodenw ja na, o bee jusu diyaninba ka ke Ala tando ye ni kanba ye o kabako keninw koson. ³⁸ O tun b'a fora ko: «Masace min be nana Matigi Ala togo ra, dugawu ye ke o ye.

Hera ye ke sankolo ra,
noro ye la Ala togo kan sanfeyorow bee ra.»

³⁹ Farisi* dow tora jama ra k'a fo Yesu ye ko: «Karamogode, a fo i ta karamogodenw ye ko o ye je.»⁴⁰ Yesu ka o jaabi, ko: «Hali ni o jera, kabakuruw le bena peren o no ra; ne be o fo aw ye.»

Yesu ka Zeruzalemu ta togo ko fo

⁴¹ O surunyara Zeruzalemu na; Yesu ka dugu ye minke, a kasira a kunna k'a fo ko: ⁴² «Fen min be se ka hera ke aw ye, ni a kera ko aw tun ka o lon bi! Nka o dogora aw ma sisan. ⁴³ Lon do, bena se, aw juguw bena aw datugu, ka aw lamini ni kogow ye, ka dingaw sogi ka dugu fanw bee lamini ka aw degu.»⁴⁴ O bena dugumogow bee dondon ka o joro, ka aw ta dugu bee ci, ka a kabakuruw bee yerege; sabu Ala tun b'a fe ka aw deme wagati min na, aw ma o wagati jate!»

Yesu ka jagokebagaw gbenna

(*Matiyu 21.12-17; Marika 11.15-19; Yuhana 2.13-22*)

⁴⁵ Ayiwa, Yesu tagara don Alabatosoba lu kono, ka jagokebagaw* gben ka bo. ⁴⁶ A k'a fo o ye ko: «A sebera Kitabu kono, ko: «Ne ta bon bena ke Aladaariyoro le ye,» nka aw koni ka a yelema ka a ke sonw dogoyoro le ye.»

⁴⁷ Yesu tun be mogow karanna lon bee Alabatosoba kono. Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamogow*, ani jamana jamogow tun be Yesu fagasababu le jinina. ⁴⁸ Nka o tun bena a mina cogo min na, o tun ma o lon; sabu Yesu ta ko tun ka mogow bee kun mina, o bee tun b'a lamenna.

20

Yesu ta fanga soroyoro

(*Matiyu 21.23-27; Marika 11.27-33*)

* 19:45 19.45 O mogow tun be beganw fiyeere sarakabobagaw le ma, walama ka wari falen o ye. † 19:46 19.46 Nin kuma fora Ezayi 56.7 ani Yereimi 7.11.

¹ Lon do, Yesu tun be mɔgɔw karanna Alabatosoba kɔnɔ, ani ka Kibaro Diman* fɔ o ye; sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw*, ani cekɔrɔba dɔw nana a fe. ² O ko: «A fɔ an ye: I be nin kow kera fanga juman sababu le ra, ani jon le ka o fanga di i ma?» ³ Yesu ka o jaabi ko: «Ne fana bɛna aw jininka ko kelen na. ⁴ Aw ye nin fɔ ne ye: jon le tun ka Yuhana Batizerikɛbaga ci ka na mɔgɔw batize? Ala wa, walama mɔgɔw?» ⁵ O yɛrɛ dama ka ke a miiri ye, ko: «Ni an ko: <Ala lo>, a bɛna a fɔ ko: <O tuma mun kosɔn aw ma la a ra?> ⁶ Nka ni an fana ko: <Mɔgɔw lo>, jama bɛna an bon ni kabakuru ye de; sabu o bɛɛ lanin b'a ra ko Yuhana ye Ala ta cira le ye.» ⁷ O kosɔn o ka Yesu jaabi ko olugu m'a lon. ⁸ Yesu fana ko: «Ayiwa, ni o lo, min ka fanga di ne ma ka nin kow ke, ne fana tena o fɔ aw ye.»

Baardenjuguw ta ko

(Matiyu 21.33-46; Marika 12.1-12)

⁹ O ko, Yesu ka nin talen fɔ jama ye; a ko: «Cɛ do le tun ka rezenforo sɛnɛ ka a karifa baarakɛbaga dɔw ma, ka bɔ ka taga tagama do ra ka taga wagatijan ke yi. ¹⁰ Rezen bɔwagati nana se tuma min na, a ka a ta baarden do ci rezenforo kɔrɔsibagaw fe ko o ye rezenmɔ do di. Nka rezenforo kɔrɔsibagaw ka o mina, ka a bugɔ, ka a borolakolon gben ka taga. ¹¹ Forotigi ka baarden do wɛrɛ ci; o ka o bugɔ, ka o neni, ka o borolakolon gben ka taga. ¹² A ka mɔgɔ sabanan ci o fe; o ka o bugɔ ka a mandimi, ka a gben. ¹³ Forotigi ko: <Ne bɛna nin ko ke cogo di?> A ko: <Ayiwa, ne bɛna ne yɛrɛ dɛncɛ kanunin le ci o fe. Ne be miiri ko o bɛna ale bonya.> ¹⁴ Ayiwa, rezenforo kɔrɔsibagaw nana forotigi dɛncɛ nato ye minke, o k'a fɔ nɔgɔn ye ko: <Nin le bɛna cɛn ta! An y'a mina ka a faga, janko foro ye ke an ta ye.> ¹⁵ A sera o ma minke, o tagara ni a ye foro ko fe ka taga a faga.»

Yesu ko: «Ayiwa, sisan forotigi bɛna na mun le ke o rezenforo kɔrɔsibagaw ra sa? ¹⁶ A bɛna na ka na o faga, ka a ta foro karifa mɔgɔ wɛrɛw ma.»

Mɔgɔw ka o kuma mɛn minke, o ko: «E! Ala ma an kisira o ko nɔgɔn ma.»

¹⁷ Yesu ka jama fle, k'a fɔ o ye ko: «Nin kuma min sebera Kitabu kɔnɔ, ko: <Bonlobagaw banna kabakuru min na, o le nana ke kabakuru sobɛman ye, ka ke bon kabakuru fɔlo ye,> aw ta miiriya ra o kuma kɔrɔ ye di le? ¹⁸ Ayiwa, ni mɔgɔ o mɔgɔ koni ka ben o kabakuru kan, o tigi kolow bɛɛ be karikari; ni o kabakuru fana ka ben mɔgɔ o mɔgɔ kan, a be o tigi nɔnɔ.»

Ninsɔngɔ sarako

(Matiyu 22.15-22; Marika 12.13-17)

¹⁹ Sariya karamɔgɔw* ni sarakalasebagaw kuntigiw* tun b'a fe ka Yesu mina o yɔrɔnin kelen bɛɛ ra, sabu o k'a lon ko a ka talen fɔ olugu le ma; nka o siranna jama ja. ²⁰ O ka ke Yesu kɔrɔsi ye. O ka mɔgɔ dɔw ci ka taga Yesu kɔrɔsiri kama; olugu tagara o yɛrɛ ke i n'a fɔ mɔgɔsobɛw, ka Yesu dakɔrɔbo janko a ye kuma benbari do fɔ, o ye a minasababu sɔrɔ ka taga ni a ye jamanatigi fe, ani fagamaw fe, ka taga kiti tige a kan. ²¹ O mɔgɔw nana Yesu jininka ko: «An karamɔgɔ, an k'a lon ko i ta kumaw, ani ta karan fana terennin lo; i tɛ mɔgɔ bɔ mɔgɔ ra, i be mɔgɔw karan Ala sira ra ka kapa ni can le ye. ²² Ayiwa, yala ka ninsɔngɔ sara masacɛba Sezari ye, o bennin lo wa, walama a bennin tɛ?» ²³ Ayiwa, Yesu tun bɔra o mɔgɔw ta nanbara kɔrɔ ma. ²⁴ A ko o ma ko: «Aw ye tama kelen yira ne ra.» O ka tama kelen yira a ra. A ko: «Jontigi ja ni a togo le be nin wari kan?» O ko: «Masacɛba Sezari.» ²⁵ Yesu ko: «Ayiwa, ni o lo, aw ye Sezari ta kɔsegi Sezari ma, ka Ala ta kɔsegi Ala ma.» ²⁶ O mɔgɔw ma hali kuma den kelen sɔrɔ ka bɔ Yesu da ra jama ja na, min be ke a minasababu ye. Yesu ta jaabiri ka o kabakoya; o jera!

Sadusiw ka Yesu jininka suw kumuko ra

(Matiyu 22.23-33; Marika 12.18-27)

²⁷ Ayiwa, Sadusiw, minw b'a fɔ ko mɔgɔ si su tena kunu lahara, olugu dɔw gbarara Yesu ra k'a jininka; o ko: ²⁸ «An karamɔgɔ, cira Musa tun ka nin kuma sebe sariya* ra, ko: <Ni cɛ do ka muso furu, ka sa k'a sɔrɔ a ma den sɔrɔ ni o muso ye, a balemace ka kan ka o muso ta ka den sɔrɔ ni a ye a balemace no ra.>

²⁹ «Ayiwa, balemace wolonfla tun be yi. Fɔlo ka muso furu, ka sa, a ma den sɔrɔ. ³⁰ Balemace flanan ka muso ta, ka sa, a ma den sɔrɔ; sabanan fana ta kera ten. ³¹ O cɛ wolonfla bɛɛ ka muso furu ta gban nɔgɔn na, ka sa, o si ma den to o ko. ³² O ko, muso yɛrɛ sara. ³³ Ayiwa, ni suw nana kunu lahara o, muso bɛna ke jon kelen le ta ye sa? Sabu o cɛ wolonfla bɛɛ tun ka a furu!»

³⁴ Yesu ka o jaabi, ko: «Dunufa ra yan le ce be muso furu, muso fana be sigi ce fe. ³⁵ Nka ni Ala nana a latige ko mogɔ minw ka kan ni wagati nata ta panamanyakura ye, ni olugu kununa ka bo saya ra, olugu tena muso furu, walama ka di ce ma; ³⁶ o fana tena sa ka ye. O bena ke i ko melekew; o be ke Ala denw ye, sabu o bora saya ra ka don Ala ta panamanya ra.

³⁷ «Ayiwa, ni mogɔ ka sa, a be taga kunu lahara; cira Musa ka o le yira an na. Yiritunin tasumaman korɔ a ka Ala wele ko: «Ibrahim ta Ala, ani Isiyaka ta Ala, ani Yakuba ta Ala.» ³⁸ O korɔ ye ko Ala te mogɔ saninw ta Ala ye; mogɔ panamanw ta Ala lo; sabu Ala fe, o mogow bee panaman lo.»

³⁹ O kumaw fonin ko, sariya karamogɔ* dow ko a ma ko: «An karamogɔ, i ka can fo.»

⁴⁰ Ayiwa, k'a ta o wagati ra, o ma son ka Yesu jininka tuun.

Kirisita ma ke Dawuda Mamaden dorɔn ye

(Matiyu 22.41-46; Marika 12.35-37)

⁴¹ Yesu ko mogow ma ko: «Mun koson mogow b'a fo ko Ala ka Kisibaga* min layiri ta, ko o bena ke Dawuda Mamaden* le ye? ⁴² K'a sorɔ Dawuda yere k'a sebe Zaburuw kitabu konɔ, ko:

«Matigi Ala k'a fo ne Matigi ye ko:

Na i sigi ne kininboroyanfan fe,

⁴³ fo ne ye i juguw mina ka o bla i sen korɔ.»

⁴⁴ Ayiwa, ni Dawuda be o Kisibaga wele ko a Matigi, o tuma a be se ka ke Dawuda Mamaden ye cogo di?»

Yesu ka sariya karamogow dogɔya

(Matiyu 23.1-36; Marika 12.38-40)

⁴⁵ Jama bee tun be Yesu lamenna; a ko a ta karamogodenw ma ko: ⁴⁶ «Aw ye aw yere korosi sariya karamogow* ra de! Deregebadon ka di olugu ye ka yaala. O b'a fe mogow tow le ye olugu fo jamayorow ra. Karansow* konɔ, nafesigiworow le ka di o ye; ni o ka o wele domuniworow ra, nafesigiworow le ka di o ye. ⁴⁷ O be muso ce saninw borofenw bee domu. O be Ala daari ka meen janko mogow ye o korosi. O le koson, o ta kiti bena gbeya ka teme tow ta kan.»

21

Muso fagantan ta saraka

(Marika 12.41-44)

¹ Ka Yesu to Alabatosoba konɔ, a k'a na korota ka naforotigiw ye, o be o ta saraka blara sarakablaminan konɔ. ² A ka muso fagantan do fana ye, min ce tun sara, ale ka warimisennin fla bla sarakablaminan konɔ.

³ Yesu ko: «Can ra ne b'a fo aw ye, ko nin muso fagantan min ce sara, ale ka saraka min di, o caya ra ka teme tow bee ta kan; ⁴ sabu tow ka fitini dorɔn le bo o ta naforo ra k'a bla sarakablaminan konɔ; nka ale ka a ta wari bee le di, hali domuni songo ma to a boro tuun.»

Yesu ka dunufa laban tagamasiyenw yira

(Matiyu 24.3-14; Marika 13.1-2)

⁵ Ayiwa, mogow dow ka ke Alabatosoba ko lakari ye, ko a ce ka ni, ko a lora ni kabakuru pumanmanw le ye, ani mogow ka sarakafen minw di Ala ma. ⁶ Yesu ko: «Aw na be nin bon minw na tan de, lon do nin bonw bee bena cici, ka a kabakuruw bee yerege ka bo jɔgon kunna.» ⁷ Karamogodenw ko: «An karamogow, nin kow bena ke wagati juman, ani tagamasiyen juman bena a yira ko a wagati sera?»

⁸ Yesu ka o jaabi, ko: «Aw ye aw yere korosi, aw kana a to mogow si ye aw lafiri; sabu mogow caman bena na ni ne togow ye, k'a fo ko olugu le ye Kisibaga* ye, ko wagati sera ka ban. Aw kana tugu o ko. ⁹ Ni aw nana to ka kere mankanw men, ani murutiri kow, aw ja kana tige; sabu jagboya lo ko o kow ye ke; nka o si te a laban ye folo.»

¹⁰ A ko o ma ko: «Siya do bena wuri do were kama, jamana do bena wuri do were kama. ¹¹ Dugukoloyereyerebaw bena ke yoro dow ra, ani banajuguw, ani kongobaw. Siranyafenw, ani tagamasiyenba dow bena ke sankolo ra.

¹² «Nka sani o kow bee ye ke, o bena aw mina ka aw bugo. O bena aw tooro, o bena aw mina ka taga ni aw ye karansow* konɔ janko ka kiti tige aw kan, ka aw bla kaso ra. O bena taga ni aw ye masacew fe, ani jamana namogow fe ne togow koson. ¹³ O bena ke sababu ye k'a to aw ye ke ne seerew ye ka kuma olugu fe. ¹⁴ Aw y'a to aw hakiri ra, ko

aw man kan ka kuma do laben, aw bena taga min fo janko ka aw yere bosu. ¹⁵ Sabu ne yere le bena kuma don aw da ra, ka hakiritigiya di aw ma, min sababu ra aw juguw si tena se ka kuma ke ni aw ye, walama ka aw sosu. ¹⁶ Aw worobagaw, ani aw balemax, ani aw somogow, ani aw teriw bena aw janfa, ka aw caman faga. ¹⁷ Mogow bee bena aw koninya ne togo koson. ¹⁸ Nka, o bee n'a ta, hali aw kunsigiden kelen tena tunu. ¹⁹ Ni aw ka nin kow sonmina, o le bena aw nin kisi.»

Yesu ka Zeruzalemu dugu halaki ko fo
(Matiyu 24.15-21; Marika 13.14-19)

²⁰ Yesu ko: «Ni aw nana Zeruzalemu dugu lamininin ye kerekejamaw fe wagati min na, aw ka kan k'a lon ko dugu cituma sera. ²¹ Ni o wagati sera k'a soru minw be Zude mara ra, olugu ye bori ka taga kuruw fan fe; minw be Zeruzalemu dugu konu, olugu ye bo; minw be kongo konu, olugu kana don dugu konu.

²² «Sabu, o lon bena ke Ala ta kititigelon ye Zeruzalemu kan, janko kuma minw bee sebera Kitabu konu, o ye ke can ye. ²³ O lonw na bono bena muso lasiritow soru, ani minw be sin dira denw ma; sabu tooroba bena ke jamana konu, ka Ala ta dimi ben nin jamana mogow kan. ²⁴ O bena o faga ni kerekemuruw ye, o bena o mina ka taga o ke kasodenw ye siya werew* ta jamana bee ra. O cogo ra, siya were mogow bena don Zeruzalemu ka o ta fanga sigi fo ka taga o ta wagati dafa.»

Yesu nacogo ka bo sankolo ra
(Matiyu 24.29-35; Marika 13.24-31)

²⁵ «Ayiwa, sankolo ra, tagamasiyen dow bena ke tere ni karo ni lolow kan. Dugukolo kan, jatigeba le bena mogow mina fo ka o kononoban, kogoji ni jikurubaw ta mankan koson. ²⁶ Ko minw bena ke dugukolo kan, mogow dow ja tigeninba bena to o miiriri ra fo ka na kirin, sabu sankolo ta sebgayaw bena yuguyugu ka bo o no ra. ²⁷ O tuma ra, Min kera Adamaden ye*, o bena o nato ye sankaba do kan ni sebgayaba ye, ani nooroba. ²⁸ Ayiwa, ni aw ka na o kow keto ye tuma min na, aw ye aw kun korota ka aw na lawuri san fe, sabu aw ta kisiri wagati le surunya ra ten.»

Torosun ta karan
(Matiyu 24.32-35; Marika 13.28-31)

²⁹ O ko, Yesu ka talen do fo o ye; a ko: «Aw ye torosun korosi, ani yiri tow bee. ³⁰ Ni aw k'a ye ko o be flaburukuraw bora, aw b'a lon ko samiya surunyara. ³¹ O cogo kelen na, ni aw nana a ye ko nin kow be kera tuma min na, aw y'a lon ko Ala ta Masaya* wagati le surunyara. ³² Can ra, ne b'a fo aw ye ko bi mogow tena sa ka ban fo nin kow bee ye ke ka dafa. ³³ Sankolo ni dugukolo bena teme, nka ne ta kuma tena teme fiyewu.

³⁴ «Aw ye aw yere korosi, aw kana to domunibaw ra, ani minni na, ka to ka hami dunupafenw sorori doron na, k'a to ne nalon ye na bara aw ra; ³⁵ sabu ne nalon bena bara dunupamogow bee ra, ka o mina i ko jo. ³⁶ O koson, aw ye aw janto aw yere ra, ka Ala daari wagati bee, janko aw ye fanga soru, kojugu minw bena ke, ka bosu o bee ma; ni o kera, Min kera Adamaden ye*, aw kun korotanin bena se ka lo o na koru.»

³⁷ Ayiwa, Yesu tun be to ka mogow karan Alabatosoba konu tere fe. Ni su ka ko, kuru min be wele ko Oliviyesunw kuru, a tun be taga si o yoru ra. ³⁸ Sogomada joona fe, mogow bee tun be taga lajen a koru Alabatosoba konu ka a ta karan lamena.

22

Mogow ka janfa siri Yesu kama
(Matiyu 26.1-5; Marika 14.1-2; Yuhana 11.45-53)

¹ Ayiwa, Burufunubari panagbe* min be wele ko Jonyaban panagbe*, o tun be surunyara. ² Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamogow* tun be cogo jinina ka Yesu faga, nka o tun be siranna jama na.

Zudasi ka Yesu janfa
(Matiyu 26.14-16; Marika 14.10-11)

³ Ayiwa, Setana donna Zudasi jusukun na, min be wele fana ko Sikariyoti, ani min tun ye Yesu ta karamogoden tan ni fla do ye. ⁴ Zudasi tagara sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Alabatosoba korosibagaw* kuntigiw fe; a bena Yesu mina k'a don o boro cogo min na, o kumana ka ben o kan. ⁵ O kuma diyara olugu ye kosebe. O ka layiri ta a ye ko o bena wari di a ma. ⁶ Zudasi sonna; a ka ke cogo jini ye, a bena se ka Yesu soru ka a don o boro cogo min na, jama kana bo a kala ma.

Karamogodenw ka Jonyaban panagbe laben
(Matiyu 26.17-25; Marika 14.12-21; Yuhana 13.21-30)

⁷ Burufunubari panagbe* wagati ra, lon min na Jonyaban panagbe ta saraka ka kan ka faga, ⁸ o lon na Yesu ka Piyeri ni Yuhana ci; a ko: «Aw ye taga Jonyaban panagbe domuni laben an ye janko an ye a domu.» ⁹ O ka Yesu jaabi ko: «I b'a fe an ye taga a laben min le?» ¹⁰ Yesu ko: «Ni aw donna dugu kono, aw bena ben ni ce do ye, ji be daga ra a kun na. A bena taga don lu min kono, aw ye tugu a ko ka taga don fo o lu kono. ¹¹ Ni aw sera yi, aw y'a fo lutigi ye ko: «An karamogo ko, ko ale ni a ta karamogodenw bena Jonyaban panagbe domuni ke bon min kono, ko o bon be min?» ¹² Ayiwa, a bena bonba do yira aw ra sankaso san fe, fen bee be a kono. Aw bena Jonyaban panagbe domuni laben o bon le kono.»

¹³ Ayiwa, Piyeri ni Yuhana tagara. O tagara a soro i ko Yesu tun k'a fo o ye cogo min na. O ka Jonyaban panagbe domuni laben.

Jenogonya domuni

(*Matiyu 26.26-30; Marika 14.22-26; Korentikaw fob 11.23-25*)

¹⁴ Domuniwagati sera minke, Yesu sigira domuni na ni a ta karamogodenw ye. ¹⁵ Ka o to domuni na, Yesu k'a fo o ye ko: «Ne koni tun b'a fe yere le ka nin panagbe domuni ke ni aw ye sani ne ye toro. ¹⁶ Sabu ne b'a fo aw ye ko ne tena a jagon domu tuun fiyewu fo ka taga se lon min na, a koro ye min ye, o bena ke Ala fe a ta Masaya* ra.»

¹⁷ A ka jifiye ta, rezenji tun b'a kono, a ka baraka la Ala ye, k'a fo a ta karamogodenw ye ko: «Aw y'a mina, aw bee ye do min a ra, ¹⁸ sabu ne b'a fo aw ye ko ne tena rezenji min tuun fiyewu fo lon min Ala ta Masaya* bena na.»

¹⁹ O ko, a ka buru ta, ka baraka la Ala ye, k'a tigtige ka do di o ma, k'a fo o ye ko: «Nin ye ne farikolo le ye, o le dira aw koson. Aw ye nin ke ka aw hakiri jigi ne ra.»

²⁰ O cogo ra, domuni bannin ko, Yesu ka jifiye ta, rezenji tun b'a kono. A k'a di o ma, k'a fo o ye ko: «Ala be jenogonyakura* min don ni mogow ye ne jori baraka ra, o le be nin ye. O jori le bonna aw koson. ²¹ Nka o bee n'a ta, aw ra min bena ne don mogow boro, o tigi ni ne siginin be domuni na yan. ²² Min kera Adamaden ye*, o koni bena sa, i n'a fo a tun latigera cogo min na. Nka mogo min bena ke sababu ye k'a janfa, bono bena o tigi soro.» ²³ Karamogodenw ka ke jagon pininka ye ko olugu ra jon kelen le bena son ka o ko jagon ke.

Karamogodenw ko jon le ye pamogo ye olugu ra

²⁴ Ayiwa, sosori do nana wuri karamogodenw ce ra, ko olugu ra jon le ka kan ka jate pamogo ye. ²⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Aw k'a lon ko siya were mogow ta masacew be o mara fanga ra; fanga be minw fe, olugu b'a fe jamanadenw ye olugu wele ko konumankebagaw. ²⁶ Nka a man kan ka ke ten aw ce ra. Aw ra min ye mogoba ye, o tigi ye ke i n'a fo bee ra fitini; min ye pamogo ye, o tigi ye ke i n'a fo tow ta baaraden. ²⁷ Baaraden min be gba ke, ani a matigice min bena sigi ka domuni ke doron, o fla ra juman le ka bon? Min bena sigi ka domuni ke, o le man bon wa? O bee n'a ta, ne be aw ce ra i ko baaraden.

²⁸ «Aw koni jijara ka to ni ne ye ne ta koroborikow bee ra. ²⁹ O le koson, ne be Ala ta Masaya* labla aw ye, i n'a fo ne Fa ka a labla ne ye cogo min na. ³⁰ O koson aw bena domuni ni minni ke ni ne ye ne ta Masaya* ra. Aw bena sigi masasiginanw kan ka Izirayeli* siya tan ni fla ta kiti tige.»

Yesu ko Piyeri bena ban ale ra

(*Matiyu 26.31-35; Marika 14.27-31; Yuhana 13.36-38*)

³¹ O ko, Yesu ko Simon ma ko: «Simon, Simon, Setana tun k'a pini ko a be aw korobo, i ko o be siman tenten cogo min na. ³² Nka ne ka Ala daari ele ye, janko i ta lanaya kana cen. Ni ele nana nimisa tuma min na ka na ne fe, i ye i balema tow ja gbeleya.» ³³ Piyeri ko Yesu ma ko: «Matigi, ni kaso lo walama ni saya yere lo, ne labennin lo ka o bee ke ni i ye.» ³⁴ Yesu ko: «Piyeri, ne b'a fo i ye ko sani dondo ye kasi bi, ele bena a fo mogow ye fo sijaga saba ko i ma ne lon.»

Yesu ka a ta karamogodenw ladi ko o ye o yere laben

³⁵ O ko, Yesu ko a ta karamogodenw ma tuun ko: «Ne tun ka aw ci, ko aw kana wari bla aw kun, ko aw kana boro ta, ko aw kana sanbaraw ta minke o, yala fen do desera aw fe wa?» Karamogodenw k'a jaabi ko: «Foyi si ma dese an na.» ³⁶ Yesu ko: «Sisan koni, ni wari be min fe, o tigi ye o bla a yere kun; ni boro be min fe, o tigi ye o ta. Ni muru te min fe, o tigi ye a ta fani do fiyeere ka do san. ³⁷ Sabu ne b'a fo aw ye ko min sebera ne ta ko ra, o ka kan ka ke. A sebera ko: «O k'a jate ni kojugukebagaw ye.» Ayiwa, sisan, o

kow kewagati surunyara.» ³⁸ Karamogodenw ko Yesu ma ko: «Matigi, ni o lo, muru fla ye nin ye.» Yesu ko: «A ka jɛ ten.»

*Yesu ni karamogodenw tagara kuru kan
(Matiyu 26.36-46; Marika 14.32-42)*

³⁹ O ko, Yesu bɔra ka taga Oliviyesunw kuru kan, i n'a fo a tun derira k'a ke cogo min na. A ta karamogodenw tugura a ko. ⁴⁰ O sera yi minke, Yesu ko o ma ko: «Aw ye Ala daari, janko Setana kana aw nege ka aw bla kojugu ra.» ⁴¹ O ko, a bɔra o korɔ ka gbara ɲa fe doonin, ka a kinbiri gban ka Ala daari. ⁴² A ko: «Ne Fa, ni i be son, i ye nin tooro yoro janya ne ra. Nka ne yere sago kana ke, ele sago le ye ke.» ⁴³ [O tuma, meleke do bɔra sankolo ra ka na a ja gbeleya. ⁴⁴ Sabu o wagati tun gbeleyara Yesu ma kosebe, a jusukun tun tooroa haali; a ka Ala daari ni baraka ye ka wasi fo a wasiji kera i n'a fo jori, ka tonitoni dugu ma.] ⁴⁵ A ka Ala daari minke, a wurira ka na a ta karamogodenw fe, ka na a soro olugu be sunogora, ɲanasisi fe. ⁴⁶ A ko o ma ko: «Mun koson aw be sunogora? Aw ye wuri ka Ala daari, janko Setana kana na aw nege ka aw bla kojugu ra.»

*Yahudiyaw nana Yesu minayoro ra
(Matiyu 26.47-56; Marika 14.43-50; Yuhana 18.3-11)*

⁴⁷ Ka Yesu to kuma ra, o barara ka jama nato ye. Yesu ta karamogoden tan ni fla ra, kelen min togo tun ye ko Zudasi, ale tun be o ɲa fe. A nana ka na gbara Yesu ra, ko a be Yesu fo ni kanuyafori ye. ⁴⁸ Yesu ko a ma ko: «Zudasi, Min kera Adamaden ye*, ele ka kanuyafori le ke tagamasiyen ye ka o janfa k'a don mogow boro wa?» ⁴⁹ Karamogodenw nana a ye ko o nana Yesu minayoro le ra minke, o ko Yesu ma ko: «Matigi, an te muru ta o kama wa?» ⁵⁰ O yorɔnin be, Yesu ta karamogoden kelen ka muru ke ka sarakalasebagaw kuntigiba* ta jonce kininboroyanfan toro caron ka bo yi. ⁵¹ Yesu ko: «Aw y'a to ten!» A magara o ce toro ra ka a keneya.

⁵² O ko, Yesu kumana sarakalasebagaw kuntigiw fe, ani Alabatosoba korosibagaw kuntigiw, ani cekorobaw, olugu minw tun nana a minayoro ra; a ko: «Aw nana ni berew ni kerekemuruw ye ne kama, k'a ke i ko aw nana benkannikebaga do le ko; ⁵³ k'a soro ne tun be ni aw ye Alabatosoba konɔ lon be, nka aw ma son ka ne mina. Ayiwa, aw ta wagati le sera sisan, dibi ta fanga ta wagati lo.»

*Piyeri ko a ma Yesu lon
(Matiyu 26.57-58,69-75; Marika 14.53-54,66-72; Yuhana 18.12-18,25-27)*

⁵⁴ O ka Yesu mina ka taga ni a ye, ka taga a ladon sarakalasebagaw kuntigiba* ta lu konɔ; Piyeri tora yorojan, ka ke tugu ye o ko. ⁵⁵ O ka tasuma do mana lu ce ma ka sigi o korɔ. Piyeri nana sigi o korɔ.

⁵⁶ Baaradenmuso do nana Piyeri siginin ye tasuma korɔ minke, a ka a lalaga ka a fle, k'a fo ko: «Nin ce fana tun be ni Yesu ye!» ⁵⁷ Nka Piyeri ma son ka lo a ra. A ko: «Muso, ne yere m'a lon.» ⁵⁸ Doonin kera, mogow were nana Piyeri ye; ale fana ko: «Ele fana ye Yesu ta mogow do le ye!» Piyeri ko o tigi ma ko: «Ne te o do ye de!» ⁵⁹ Wagati dama temenin ko, mogow were nana a fo k'a gbeleya ko: «Sigiya t'a ra, ce nin tun be ni Yesu ye, sabu Galileka lo.» ⁶⁰ Piyeri ko: «Ce, ne ma i ta kuma faamu de!» O wagati kelen na, ka Piyeri to kuma ra, dondo kasira. ⁶¹ Matigi Yesu ka a ɲa muni ka Piyeri fle. O tuma Matigi tun ka kuma min fo a ye, a hakiri jigira o ra, ko: «Sani dondo ye kasi bi, ele bena a fo sipaga saba, ko i ma ne lon.» ⁶² O tuma Piyeri bɔra kene ma ka taga kasi kosebe.

*Yesu ta tooro ni a ta kiti
(Matiyu 26.67-68; Marika 14.65)*

⁶³ Yesu korosibagaw tun be a logobora, ka to ka a bugo. ⁶⁴ O ka a ɲa siri, ka ke a ɲininka ye ko: «Min ka i bugo, o tigi togo lon k'a fo!» ⁶⁵ O ka a neni ka kumajugu caman were fo a ma.

(Matiyu 26.59-66; Marika 14.55-64; Yuhana 18.19-24)

⁶⁶ Dugu gbera minke, Yahudiya ta cekorobaw ta jenkuru, ani sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamogow* ka o ta kititigejama lajen, ka Yesu wele ka na. ⁶⁷ O k'a ɲininka ko: «Ni ele le ye Kisibaga* ye, a fo an ye.» Yesu ka o jaabi ko: «Ni ne k'a fo aw ye, aw tena la a ra, ⁶⁸ ni ne fana ka aw ɲininka, aw tena ne jaabi. ⁶⁹ Nka k'a ta bi ra, Min kera Adamaden ye*, o bena taga sigi Sebeetigi Ala kininboroyanfan fe.» ⁷⁰ O mogow be ko: «O tuma Den min bɔra Ala ra*, ele lo ke?» Yesu ka o jaabi ko: «Aw k'a fo cogo min na, ne lo.» ⁷¹ O ko: «An mako te mogow si ta seereya ra tuun! A yere da k'a fo, an k'a men.»

23

*O tagara ni Yesu ye Pilati fe**(Matiyu 27.1-2,11-14; Marika 15.1-5; Yuhana 18.28-38)*

¹ Ayiwa, jama bɛɛ jenna ka wuri ka taga ni Yesu ye Pilati fe. ² O sera Pilati fe minke, o ka ke Yesu jaraki ye, ko: «An k'a korɔsi k'a ye ko nin ce be an ta jamana mɔgow konɔɔsura, ka o lamuruti, ka o bari ka ninsongo sara masaceba Sezari ma; a ko fana, ko ale ye Kisibaga* ye, ko ale ye masace ye.»

³ Ayiwa, Pilati ka Yesu jininka ko: «Ele le ye Yahudiyaw ta masace ye wa?» Yesu ka a jaabi ko: «I k'a fo cogo min na, ne lo.» ⁴ O ko, Pilati kumana sarakalasebagaw* kuntigiw ni jama fe, ko: «Ne ma kojugu si soro nin ce ra min be se ka ke a jarakikun ye.» ⁵ Nka, mɔgow k'a fo Pilati ye k'a gbɛɛya ko: «A be mɔgow bɛɛ lamurutira ni a ta karan ye Zude mara bɛɛ ra; a k'a damina Galile le, ka na se fo yan.»

O tagara ni Yesu ye Herodi fe

⁶ Pilati ka o kuma men minke, a ka o jininka ko yala Yesu ye Galileka le ye wa? ⁷ Pilati k'a men minke ko Yesu ye masace Herodi ta mara mɔgo do le ye, a ko o ye taga ni Yesu ye Herodi fe, sabu Herodi yere tun be Zeruzalemu o wagati ra.

⁸ Herodi ka Yesu ye minke, o diyara Herodi ye haali; sabu a tun ka fen caman men Yesu ta ko ra. A mɛenna, Herodi tun b'a fe ka Yesu ye janko a ye kabako do keto ye Yesu fe. ⁹ O koson Herodi ka jininkari caman ke Yesu fe, nka Yesu ma a jaabi o si ra.

¹⁰ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgow* fana tun nana Herodi fe; o tun be kuma ni baraka ye ka Yesu jaraki kosebe. ¹¹ Masace Herodi ni a ta sorasiw ka Yesu dogoya; a ka masacefani do don a ra, ka a logobo, ka soro ka a laseko Pilati fe tuun. ¹² Pilati ni Herodi tun bennin te kakoro; nka o lon na o kera terijogonmanw ye.

*Yesu fagako latigera**(Matiyu 27.15-26; Marika 15.6-15; Yuhana 18.39-19.16)*

¹³ Ayiwa, Pilati ka sarakalasebagaw* kuntigiw, ani jamana jamogow, ani jama lajen. ¹⁴ A ko o ma ko: «Aw nana ni nin ce ye ne fe ka na a fo ne ye ko a be jamana mɔgow lamurutira; nka ne ka a jininka aw bɛɛ na na, ne k'a ye ko aw be a jarkira fen o fen na, a ma o si ke. ¹⁵ Herodi* fana ma kojugu soro a ta ko ra, sabu ale fana ka a laseko ne ma yan tuun. Nin ce koni ma foyi ke min be se ka ke a fagasababu ye. ¹⁶ O koson, ne bɛna a fo ko o y'a bugo ni gbɛɛɛ ye k'a labla.»

¹⁷ [Ayiwa, san o san, Yahudiyaw ta Jonyaban panagbe ra*, Pilati tun ka kan ka kasoden do labla.] ¹⁸ Jama bɛɛ jenna ka peren k'a fo ko: «Nin ce faga, i ye Barabasi labla!» ¹⁹ K'a soro lon do o Barabasi le tun ka jama lamuruti dugu konɔ, fo ka mɔgo do faga; o le tun kera a blakun ye kaso ra. ²⁰ Ayiwa, Pilati tun b'a fe ka Yesu le labla, O koson a ka o jininka tuun. ²¹ Nka o perenna, ko: «A gbengben yiri ra! A gbengben yiri ra!»

²² Pilati ka o jininka a sipaga sabanan na, ko: «O tuma a ka kojugu juman kelen le ke sa? Ne ma foyi ye a ra min be a fagakun bo; o ra ne bɛna a fo ko o y'a bugo, ka a labla.» ²³ Nka jama perenna ni fanga ye ko Yesu ye gbengben yiri ra le. O ta perenkanw ka Pilati kapa.

²⁴ Ayiwa, o tun be min jinina, Pilati k'a latige ko a bɛna o ke o ye. ²⁵ O tun ka ce min daari, Pilati ko a labla, o min tun blara kaso ra murutiri ni mɔgofaga koson. A ka Yesu don o boro, ko a ye ke o sago ye.

*O ka Yesu gbengben yiri ra**(Matiyu 27.32-56; Marika 15.21-41; Yuhana 19.17-30)*

²⁶ Ayiwa, ka o tagato to ni Yesu ye, o ka ce do boto ye kongo ra, min tɔgo tun ye ko Simɔn, Sirenika tun lo. O ka gbengbenyiri* la ale kun, ko a ye a ta ka tugu Yesu ko. ²⁷ Ka o tagato to, jamaba tugura o ko; muso dow tun be o jama ra, olugu tun be o disiw gbasigbasira ka kasi Yesu koson. ²⁸ Yesu ka a na munu k'a fo o ye ko: «Zeruzalemu musow, aw kana kasi ne koson de! Aw ye kasi aw yerew ni aw ta denw le koson!» ²⁹ Sabu, lon do bɛna se, o lon na o bɛna a fo ko: «Muso minw ma den soro, minw ma den woro ka ye, ani o ma sin di den ma fiyewu, olugu ta pana.» ³⁰ O wagati ra, mɔgow bɛna a fo kuruw ye ko: «Aw ye ben an kan!» K'a fo kongoriw ye ko: «Aw ye an datugu!» ³¹ Sabu, ni o ka nin ko jɔgon ke yirikene ra, ni a nana se yirijalan ma do?»

³² O tun be tagara ni Yesu ye, ani kojugukebaga fla, ka taga olugu faga ni Yesu ye. ³³ Ayiwa, yoro min tɔgo ye ko Kunkolo yoro, o sera yi minke, o ka Yesu gbengben yiri ra o yoro ra, ka kojugukebaga fla fana gbengben yiri werew kan, kelen be Yesu kininboroyanfan fe, kelen be a numanboroyanfan fe. ³⁴ Yesu ko: «Ne Fa, yafa o ma,

sabu o be min kera, o ma o lon.» Sorasiw ka kara la ka Yesu ta faniw tarantaran nɔgɔn na janko o be ye o ta sorɔta lon. ³⁵ Jama tun lonin be, o b'a flera. Yahudiyaw ta namɔgɔw tun be Yesu lɔgɔbɔra, ko: «A ka mɔgɔ tɔw kisi; a ye a yere kisi sisan sa, ni a kera ko ale le ye Kisibaga* ye, Ala ka min janawoloma!»

³⁶ Sorasiw fana gbarara Yesu ra k'a lɔgɔbɔ, ka minnifen kumunin do yira a ra, ³⁷ k'a fo a ye ko: «Ni ele le ye Yahudiyaw ta masace ye, i yere kisi sa!» ³⁸ O tun ka nin kumaw sebe yiri do kan a kun san fe, ko: «Nin ye Yahudiyaw ta masace ye.»

³⁹ Kojugukebaga fla minw tun gbengbenna ni Yesu ye, o ra kelen tun be a nenina, k'a fo a ye ko: «Ele le te Kisibaga* ye wa? I yere kisi sa, i ye an fana kisi!» ⁴⁰ Nka to kelen songora ale ra k'a fo a ye ko: «Ele te siran Ala na wa? Nin tɔɔɔ kelen le te ele fana kan wa? ⁴¹ An kɔni ka kan ni nin ye, sabu an ka kojugu min ke, o tɔɔɔ le be anw kan; nka nin ce ma kojugu si le ke.» ⁴² O ko, a ko Yesu ma ko: «Yesu, ni i nana ke i ta Masaya* ra tuma min na, i ye i hakiri to ne ra.» ⁴³ Yesu ko a ma ko: «Ne b'a fo i ye can ra, bi yere i bena ke ni ne ye arijana ra.»

⁴⁴ Ayiwa, tere sera kuncce tuma min na, dibi barara ka don jamana fan be ra fo ka taga wulada surunya. ⁴⁵ Alabatosoba cetigefani faranna fla ye. ⁴⁶ O tuma, Yesu perenna ni fanga ye k'a fo ko: «Ne Fa, ne be ne nin to i boro.» A ka o fo minke, a sara.

⁴⁷ Ayiwa, sorasikuntigi ka o kow ye minke, a ka Ala tando, k'a fo ko: «Can ra, nin ce kɔni tun ye mɔgɔ terennin le ye.» ⁴⁸ Jama minw be tun be yi, olugu ka o kow ye ka ban tuma min na, o sekora ka taga dugu kɔnɔ, o panasisininba tora ka ke o disi gbasigbasi ye. ⁴⁹ Yesu ta teriw be, ani muso minw tun tugura a ko kabini Galile, olugu tun lonin be yorojan ka ke o kow fle ye.

O ka Yesu sutara

(Matiyu 27.57-61; Marika 15.42-47; Yuhana 19.38-42)

⁵⁰ Yahudiyaw ta kititigebagaw ta jenkuru ta mɔgɔ do tun be yi, min tɔgɔ tun ye ko Yusufu; mɔgɔsɔbe, ani mɔgɔ terennin tun lo. ⁵¹ Kititigebaga tɔw tun ka ko minw latige, ani o tun ka ko minw ke, ale tun ma jen ni o ye o ra. Ale tun be bo Arimate; o ye Yahudiyaw ta dugu do ye. A jigi tun be Ala ta Masaya* nawagati kan. ⁵² A tagara Pilati fe ka taga Yesu su daari a fe. ⁵³ O ko, a tagara Yesu su lajigi ka bo gbengbenyiri* ra, ka a kasanke ni fanigbe do ye, ka taga a la kaburu kɔnɔ; o kaburu tun sogira fara le kɔnɔ; su tun ma deri ka don o yoro ra folo. ⁵⁴ O lon tun ye Nenekirilon* pasigi le ye; Nenekirilon tun be jini ka damina.

⁵⁵ Muso minw tun tugura Yesu ko kabini Galile, olugu tun tagara ni Yusufu ye kaburuda ra. O ka kaburu fle, ka Yesu su lacogo fana fle. ⁵⁶ O ko, o sekora ka na so kɔnɔ ka na kasadiyananw, ani wusunanw laben Yesu ye. Nka o ma son ka foyi ke Nenekirilon* na, ka kaja ni Yahudiyaw ta sariya* ye.

24

Melekew ka Yesu kunuko fo musow ye

(Matiyu 28.1-10; Marika 16.1-8; Yuhana 20.1-10)

¹ Ayiwa, lɔgokun tere folo sogomada jona fe, musow tun ka kasadiyanan minw laben, o tagara ni o ye kaburuda ra. ² O tagara a sorɔ ko kabakuruba kolonkolonna ka bo kaburu da ra. ³ O donna kaburu kɔnɔ, nka o ma Matigi Yesu su ye. ⁴ O ko ka o hakiri nagami. Ce fla barara ka na lo o na korɔ, fanigbe pepe be o ra. ⁵ Musow siranninba ka o kun suuru; nka o ce fla k'a fo o ye ko: «Mun koson mɔgɔ min panaman lo, aw be o jini suw ce ra? ⁶ A te yan! A kununa. Wagati min na a tun be ni aw ye Galile, a ka kuma minw fo aw ye, aw ye aw hakiri to o ra. ⁷ A tun ko, ko Min kera Adamaden ye*, ko o ka kan ka don jurumunkebagaw boro, o bena a gbengben yiri ra ka a faga; nka a saya tere sabanan, a bena kunu.»

⁸ O tuma musow hakiri jigira Yesu ta kumaw na.

Musow ka Yesu kunuko fo karamɔgɔdenw ye

⁹ Musow bora kaburu ra ka taga o kow be lakari ciraden* tan ni kelen ye, ani o tɔɔgɔn tɔw be. ¹⁰ O musow tun ye Mariyamu Magidalakamusu ye, ani Yahani, ani Yakuba bamuso Mariyamu; muso to minw tun be ni o ye, olugu fana ka o kuma kelen le fo ciradenw ye. ¹¹ Nka musow ka min fo, ciradenw ka o jate manamanakan ye, o ma la a ra. ¹² Nka o be n'a ta, Piyeri wurira ka bori ka taga kaburu ra. A birira ka kaburu kɔnɔ fle; a ma foyi ye ni kasanke dɔron te. A kɔnɔnɔbannin sekora ka taga a ta so.

*Karamogoden fla min tun be tagara Emayusi
(Marika 16.12-13)*

¹³ Ayiwa, o lon kelen na, karamogoden fla min tun be tagara dugu do ra, o dugu togo ye ko Emayusi. O dugu ni Zeruzalemu ce tun te teme kilo tan ni kelen kan. ¹⁴ Ko minw bee tun kera Zeruzalemu o wagati ra, o tun be o baro le kera. ¹⁵ Ka o to kuma ni sosori ra, Yesu yere nana gbara o ra ka to ka tagama o kere fe ka taga. ¹⁶ O na tun be Yesu ra, nka a kera i n'a fo fen do le tun ka o bari ka a lon.

¹⁷ Yesu ka o pininka ko: «Aw tagato be kumana mun ko le ra de?» Kabini Yesu ka o fo, o lora, o panasisininba. ¹⁸ O ra, kelen min togo ye ko Kilopasi, ale ko: «Ni ele kelen koni te, mogo si te Zeruzalemu min b'a fo ko ko minw kera yi, ko a ma do lon o ra.» ¹⁹ Yesu ka o pininka ko: «Ko juman le kera?» O ka a jaabi ko: «Ko min kera Yesu Nazaretikace ra ke! A tun kera cira barakaman ye, ka kapa ni a ta kewalew ye, ani a ta kuma, Ala na koro, ani mogoow bee nakoro. ²⁰ An ta sarakalasebagaw* kuntigiw, ani an ta jamana namogow ka a mina ka a di Romu* fagamaw ma, ko o y'a faga; o k'a gbengben yiri ra. ²¹ An jigi tun b'a kan ko ale le bena ke Izirayelimogow Kisibaga* ye; nka o bee ra, nin kow kera, bi ye a tere saba le ye. ²² An ta jenkuru ra, muso dow nana kuma do fo an ye min ka an kononban fo ka teme. O ko o tagara kaburu ra sogomada joona fe, ²³ ko olugu ma su ye kaburu kono, ko olugu ka meleke dow ye, ko o melekew k'a fo olugu ye ko Yesu panaman lo. ²⁴ An toponon dow fana tagara kaburu ra, olugu tagara a soro i ko musow k'a fo an ye cogo min na, nka o ma ale yere ye.»

²⁵ O ko, Yesu yere kumana o fe, a ko: «Aw mogo hakirintanw, ciraw ka kuma minw bee fo, aw te la o ra joona. ²⁶ Kisibaga tun man kan ka tooro o cogo ra ka soro ka taga don a ta nooro ra wa?» ²⁷ O ko, kuma minw bee sebera Ala ta Kuma ra a ta ko ra, a ka o nafo o ye, k'a damina cira Musa ta sariya* kitabu ra, ka taga se cira tow bee ta kitabu w ma.

²⁸ Ayiwa, o surunyara dugu donda ra tuma min na, Yesu k'a ke i n'a fo a be temena ka taga na fe. ²⁹ Nka o ka a lalo ka a daari ko a ye to ni olugu ye, ko su be jini ka ko. A donna ni o ye dugu kono ka to ni o ye. ³⁰ Ayiwa, Yesu nana sigi domuni na ni o ye minke, a ka buru ta ka baraka la Ala ye ka a tarantaran ka a didi o ma. ³¹ Yesu ka buru di o ma tuma min na, o hakiri yelera, o k'a lon ko Yesu yere lo. Nka o barara ka fon a ra. ³² O mogo fla tora k'a fo jagon ye ko: «A tun be Kitabu w ta kumaw nafora an ye sira ra minke, an jusu diyaninba le tun te o wagati ra wa?»

³³ O yoronin bee, o wurira ka seko ka taga Zeruzalemu. O tagara se yi minke, o ka karamogoden tan ni kelen ni o topononw lajennin soro. ³⁴ Karamogodenw k'a fo o mogo fla ye ko: «Can ra, Matigi kununa ka bo saya ra; Simon yere k'a ye!» ³⁵ Ko minw kera o ce fla fana ra sira ra, ani o ka Yesu lon cogo min na wagati min a ka buru tarantaran k'a di o ma, o ka o lakari karamogoden tow ye fana.

Yesu ka a yere yira karamogodenw na

(Matiyu 28.16-20; Marika 16.14-18; Yuhana 20.19-23; Kewalew 1.6-8)

³⁶ Ayiwa, ka karamogodenw to o kumaw ra, Yesu yere barara ka na lo o ce ra, k'a fo o ye ko: «Ala ye hera ke aw ye.» ³⁷ Karamogodenw bee ja tigera, o siranna; sabu o tun b'a miirira ko o na be su do ja le ra. ³⁸ Nka Yesu k'a fo o ye ko: «Mun koson aw hakiri namamina? Mun na o miiriya jagon be aw jusukun na?»

³⁹ O ko, Yesu ko: «Aw ye ne borotegew, ani ne senw fle: ne yere lo! Aw ye maga ne ra k'a fle ke! Bu ni kolo te su ja ra, i ko aw na be ne ra cogo min na.»

⁴⁰ Yesu ka o fo minke, a k'a borow ni a senw yira o ra.

⁴¹ Ayiwa, karamogodenw jusu diyara kosebe, nka kononban koson o tun ma la a ra hali bi. Yesu ka o pininka ko: «Domunifen do be aw fe yan wa?» ⁴² O ka jege wusunin do di a ma. ⁴³ A ka o mina k'a domu o bee na na.

Yesu ka Ala ta Kuma koro yira karamogodenw na

⁴⁴ O ko, a k'a fo o ye ko: «Wagati min na ne tun be ni aw ye, ne tun ka o le fo aw ye; ko fen o fen sebera ne ta ko ra cira Musa ta sariya* ra, ani cira tow ta kitabu w ra, ani Zaburuw kitabu ka min fo ne ta ko ra, o kow bee tun ka kan ka ke.»

⁴⁵ O cogo ra, a ka karamogodenw hakiri yele janko o ye Kitabu w kumaw koro faamu.

⁴⁶ O ko, a k'a fo o ye tuun ko a sebera Kitabu kono ko Ala ka Kisibaga* min layiri ta, ko mogow bena o tooro, ka a faga; nka a saya tere sabanan a bena kunu; ⁴⁷ o ra, k'a damina Zeruzalemu, waajuri ka kan ka ke dununamogow bee ye ale togo ra, ko mogow ye nimisa o ta jurumunw na janko Ala ye yafa o ma.

⁴⁸ O ko, Yesu k'a fo o ye ko: «Aw le ye ne ta kow bee seerew ye. ⁴⁹ Ne Fa Ala ka Nin Saninman* min layiri ta aw ye, ne bena o ci aw ma. Nka aw ye to Zeruzalemu dugu kono fo o sebagaya ye jigi aw kan folo ka bo san fe.»

Yesu yelenna ka taga sankolo kɔnɔ

(Marika 16.19-20; Kɛwalew 1.9-11)

⁵⁰ O kɔ, a tagara ni karamɔɔɔdenw ye Betani dugu fan fe; a ka a boro fla kɔrɔta ka dugawu kɛ o ye. ⁵¹ K'a to dugawukɛ ra o ye, a kɔrɔtara ka bɔ o cɛ ra ka taga sankolo ra.

⁵² Karamɔɔɔdenw ka kɛ a bato ye; o kɔ, o sekɔra ka taga Zeruzalem, o ɲagarininba.

⁵³ O tun bɛ ɲɔɔɔn laɲɛn Alabatosoba kɔnɔ wagati bɛɛ ka Ala tando.

YUHANA KA YESU TA KIBARO DIMAN MIN SÈBÈ Kitabu faamucogo

Yuhana le kera nin kitabu sebebaga ye. I n'a fò ale yere tun be ni Yesu ye, a ka fen o fen sebe, a yere ja ka o bee ye.

Kitabu daminakumaw be Yesu ta Alaya le yira. Yesu le be wele ko Kuma, min tun be ni Ala ye, min tun ye Ala ye, ani min kera adamaden ye ka na sigi an ce ra (1.14). Yuhana ko nin kitabu sebekun ye janko aw y'a lon ka la a ra ko Yesu le ye Kisibaga ye, Den min bora Ala ra, ani janko o lanaya koson aw ye panamanya soro a togo baraka ra (20.31).

Yesu ka baara min ke k'a to Galile mara ra, Yuhana ta kitabu be o le lakari an ye. A be Yesu ta tagamasiyenw lakari ka o tugutugu jagon na, ani a ta waajuriw.

Matiyu k'a yira ko Yesu ye Kisibaga ye, Marika k'a yira ko Yesu ye Ala ta baaraden ye, Luka k'a yira ko Yesu kera adamaden ye; nka Yuhana ta kitabu b'a yira an na ko Den min bora Ala ra*, ko Yesu ye o le ye.

Kitabu sebebaga be talen caman ke ka Yesu cogo yira: A ko Yesu ye yeelen ye dununamogow fe, ani domunifen min be panamanya di, ani ji min be panamanya di; Yesu le ye sagaw ta donda ye, ani sagagbenbagaruman, ani rezensun, ani can, ani min be suw lakunu, ka panamanya di mogow ma.

Kitabu ta hayan belebeleba kera Yuhana 3.16 ye, min be Ala ta kanuya ni a ta kisiri ko yira an na. «Sabu Ala ka dununamogow kanu haali fò Den kelenpe min bora Ala ra, a ka o di ka a ke saraka ye, janko ni mogow ka la o Den na, o tigi kana taga halaki lahara, nka o tigi ye panamanya banbari soro.»

Kitabu konokow

Kitabu daminakumaw (1.1-18)

Yuhana Batizerikebaga ta karamogoden folow (1.19-51)

Yesu k'a ta baara damina kene kan mogow ja na (2-12)

Yesu ka a tagako fò sankolo ra (13-17)

Yesu ta tɔɔɔ ni a ta saya (18-19)

Yesu kununa k'a yere yira karamogodenw na (20-21)

Kuma kera yeelen ni panamanya ye

¹ Fɔɔfɔɔ k'a soro fen si tun ma dan folo, min be wele ko Kuma, o tun be yi. O Kuma ni Ala tun be jagon fe, o Kuma ye Ala ye. ² Kabini fɔɔfɔɔ o Kuma ni Ala be jagon fe. ³ Ala ka fen bee dan ale le baraka ra. Fen o fen danna fana, o si ma dan ale ko. ⁴ Panamanya tun be soro ale le ra. O panamanya le tun be yeelen bo mogow ye. ⁵ O yeelen be manamana dibi ra, nka dibi ma son a ma.

⁶ Wagati do nana se, Ala ka ce do ke a ta ciraden ye, o ce togo tun ye ko Yuhana. ⁷ A nana ka na seereya le ke, ka yeelen ko fò mogow ye, janko a ta kuma sababu ra bee ye la o yeelen ta ko ra. ⁸ Ale yere tun te yeelen ye, nka a nakun tun ye doron ka na yeelen seereya ke mogow ye. ⁹ O yeelensobe le tun nana dununa konɔ ka na yeelen bo adamadenw bee ye.

¹⁰ Nka can ra, Kuma tun be dununa ra kakoro, sabu ale le baraka ra dununa danna. O bee n'a ta, a nana dununa ra minke, mogow m'a lon. ¹¹ A nana a yere ta mogow fe, nka a ta mogow ma son a ra. ¹² Nka mogow minw sonna a ra, a ka olugu ke Ala denw ye. ¹³ O ma o Aladenya soro i ko adamaden be woro cogo min na; adamaden sago te, mogow si sago te, nka Ala yere sago lo.

Kuma kera adamaden ye

¹⁴ Ayiwa, o Kuma kera adamaden ye. A nana sigi an ce ra. Neema ni can dafanin tun b'a fe. An fana ka a nooro ye. Den* kelenpe min bora Fa Ala ra, ale ta nooro lo. ¹⁵ Ayiwa, Yuhana ka ale ta ko le fò, ka peren k'a fò mogow ye ko: «Ne tun ka min ko fò ko a bena na ne ko fe, ko nka a be ne ja, sabu sani ne ye woro, ale tun be yi kakoro, ale le ye nin ye.»

¹⁶ Ayiwa, a ka an bee wasa a ta neema baraka ra, ka neema an ye lon bee. ¹⁷ Sabu sariya* nana cira Musa le sababu ra, nka neema ni can, o nana Yesu Kirisita le sababu ra. ¹⁸ Adamaden si ja ma la Ala kan ka ye; Den min bora Ala ra*, ni a be ni Fa Ala ye, ale le ka Ala lonniya di an ma.

Yuhana ta waajuri

(Matiyu 3.1-12; Marika 1.1-8; Luka 3.1-18)

¹⁹ Ayiwa, Yahudiyaw kuntigiwa ka sarakalasebaga* dow ci Yuhana fe, ani Alabatosoba baaraden dow; o bora Zeruzalemu ka taga Yuhana pininka ko: «Ele ye jontigi le ye?» Yuhana ka seereya min fo, o le ye nin ye. ²⁰ Yuhana ka a gbeya k'a fo o ye, a ma a dogo; a ko: «Kisibaga* min layiri tara, ne te o ye.» ²¹ O k'a pininka ko: «O tuma ele ye jontigi le ye? Cira Iliya* wa?» A ko: «Ne te Iliya ye.» O ko tuun ko: «Cira min ko fora, ele lo wa?» A ko: «On-on.» ²² O ko: «O tuma ele ye jontigi le ye? Do fo an ye ke, janko an ye taga o fo an cibagaw ye. Ele be i yere jate jontigi le ye?» ²³ Yuhana ka o jaabi ni cira Ezayi ta kuma ye. A ko:

«Perenkan min be bo kongo kono k'a fo ko:

<Aw ye sira laben Matigi ye,>

ne le ye o perenkan ye.»

²⁴ Minw tun cira Yuhana fe, olugu tun ye Farisi dow ye. ²⁵ O ka a pininka tuun ko: «Ayiwa, ni i te Kisibaga ye, i te Iliya ye, i fana te Cira ye, o tuma mun koson ele be mogow batizera?» ²⁶ Yuhana ko: «Ne be mogow batize ji dama le ra; nka mogow do were be aw ce ra, aw ma o tigi lon. ²⁷ Ale bena na ne ko fe; ne man kan hali k'a ta sanbara juru foni ka a bo a sen na.»

²⁸ Ayiwa, o kow bee kera Betani, Zuriden ba ko fe; Yuhana tun be mogow batizera o yoro le ra.

Yesu ye Ala ta Sagaden ye

²⁹ Ayiwa, o dugusagbe, Yuhana ka Yesu nato ye a fe; a ko mogow ma ko: «Ala ta Sagaden* le ye nin ye, min bena dununamogow ta jurumun bo o kunna. ³⁰ Ne tun ka ale le ko fo aw ye ko mogow do bena na ne ko fe, ko nka a be ne ja, sabu sani ne ye woro, ale tun be yi kakoro; ale le ye nin ye. ³¹ Ne yere fana tun ma a lon folo; nka ne nana mogow batize ji ra, janko o ye ke sababu ye k'a to ne ye a yira Izirayelimogow ra.»

³² Ayiwa, Yuhana ka seereya ke Yesu ta ko ra, ko: «Ne ka Nin Saninman* jigito ye ka bo sankolo ra i ko jenetugani ka na sigi a kan. ³³ Ne yere tun ma a lon. Nka min ka ne ci ka na mogow batize ji ra, ale tun k'a fo ne ye ko: «Ni i nana Nin Saninman* jigito ye ka na sigi mogow min kan, o tigi le bena mogow batize ni Nin Saninman* ye.» ³⁴ Ayiwa, ne nana a ye ten, ne fana ka o seereya ke, ko Den min bora Ala ra* ko nin lo.»

Yesu ta karamogoden folow

³⁵ Ayiwa, o dugusagbe, Yuhana tun be ni a ta karamogoden fla ye tuun. ³⁶ A ka Yesu tameto ye minke, a k'a fo ko: «Ala ta Sagaden* ye nin ye.» ³⁷ Karamogoden fla ka o men minke, olugu ka tugu Yesu ko. ³⁸ Yesu ka a ja munu ka o ye a yere ko; a ko o ma ko: «Aw be mun le jini?» O ko Yesu ma ko: «Rabi*, i ta so be min?» (Rabi koro ye ko Karamogo). ³⁹ Yesu ko o ma ko: «Aw ye na ka na a fle.» O tagara ni a ye ka taga a ta so ye. A tun kera wulada wagati le ra. O tora ni a ye o lon tere to bee ra.

⁴⁰ Karamogoden fla minw tun ka Yuhana ta kuma men ka tugu Yesu ko, o ra kelen togo tun ye ko Andere, Simon Piyeri balemace tun lo. ⁴¹ Andere le konna ka taga a balemace Simon fe, ka taga a fo a ye ko: «An ka Masiya ye.» (Masiya, o koro ye ko Kirisita.) ⁴² Andere tagara ni Simon ye Yesu fe. Yesu ka Simon fle, k'a fo ko: «Ele le ye Yuhana dence Simon ye! Nka i togo bena la ko Sefasi.» (Sefasi, o koro ye ko farakuru.)

Filipe ni Natanayeli tugura Yesu ko

⁴³ O dugusagbe Yesu ko a be taga Galile; a tagato, a ka Filipe ye. A ko Filipe ma ko: «Tugu ne ko.» ⁴⁴ Filipe tun be bo Betisayida; o tun ye Andere ni Piyeri fana ta dugu le ye. ⁴⁵ Filipe tagara Natanayeli ye minke, a k'a fo a ye ko: «Cira Musa tun ka mogow min ko fo a ta sariya* kitabuw ra, ani cira tow fana ka min ko fo, an ka o ye: Yesu min be bo Nazareti, ale lo, Yusufu dence.» ⁴⁶ Natanayeli ko Filipe ma ko: «Yala fennuman be se ka bo Nazareti wa?» Filipe ko: «Ayiwa, i yere ye na a fle sa.»

⁴⁷ Kabini Yesu ka Natanayeli nato ye, a ko: «Nin ye Izirayeliden yere woro le ye, nanbara te min jusukun na.» ⁴⁸ Natanayeli ko: «Ele ka ne lon cogo di?» Yesu ko: «Ka i to torosun koro, sani Filipe ye taga i wele, ne ja tun be i ra yi.» ⁴⁹ Natanayeli ko: «Rabi*, Den min bora Ala ra*, ele lo; ele le ye Izirayeli* ta masace ye.» ⁵⁰ Yesu ko: «Ne k'a fo i ye minke ko ka i to torosun koro, ko ne ja tun be i ra, o doron le koson i lara ne ra ke. I bena ko dow ye minw ka bon ni nin ye.» ⁵¹ Yesu ko fana ko: «Can ra, ne b'a fo aw ye ko lon do aw bena sankolo dayelenin ye, ka Ala ta melekew yelento ni o jigito ye ne kunna, ne Min kera Adamaden ye*.»

* 1:21 1.21 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli. 1:23 1.23 Nin kuma fora Ezayi 40.3.

2

Koɲɔya min kera Kana

¹ Ayiwa, tere fla temenin ko, koɲɔya do tun be kera Kana, Galile mara ra. Yesu bamuso tun be o koɲɔya ra. ² O tun ka Yesu ni a ta karamogodenw fana wele ka taga o koɲɔya ra.

³ Ayiwa, ka o to panagbe ra, duven nana dese o fe. Yesu bamuso k'a fo a ye ko: «O ta duven desera.» ⁴ Yesu k'a fo a bamuso ye ko: «Ne bamuso, i kana hami o ra; nka ne ta wagati ma se ban.»

⁵ Ayiwa, a bamuso k'a fo baardenw ye ko: «Ni a nana fen o fen fo aw ye, aw ye o ke.»

⁶ O y'a sorɔ Yahudiyaw ta kabakurudaga woɔro tun be yi. Yahudiyaw tun be o yere saninya ni o dagaw ta ji le ye ka kaɲa ni o ta landa ye. Ji litiri biseegi walama keme ni mugan tun be se ka don o kabakurudagaw bee kelen kelen koɲo. ⁷ Ayiwa, Yesu ko baardenw ma ko: «Aw ye nin dagaw bee fa ni ji ye.» Baardenw ka o bee fa fo ka se o da koɲo. ⁸ O ko, a ko baardenw ma ko: «Aw ye a bi sisan ka taga a di domuniko panabobaga ma.» O k'a bi ka taga a di.

⁹ Ayiwa, ji yeleman ka ke duven ye; domuniko panabobaga ka o nene. Ale tun ma o duven boɔro lon, nka baardenw koni tun ka a boɔro lon. Domuniko panabobaga ka koɲoɔe wele, ¹⁰ ka na a fo a ye ko: «Mogo bee be duvendiman le di mogow ma folo; ni o ka o min caman tuma min na, min man di kosebe, o be sorɔ ka o di o ma. Nka ele ka duvendiman to ko fe!»

¹¹ Ayiwa, o le kera Yesu ta tagamasiyen folo ye. O kera Kana, Galile mara ra. A k'a ta sebagaya yira a ta karamogodenw na o cogo le ra; olugu lara a ra.

¹² O ko, Yesu tagara Kaperinahumu, ani a bamuso, ani a balemaw, ani a ta karamogodenw. O ka tere dama ke yi.

Yesu ka fiyeerekebagaw ghen ka bo Alabatosoba koɲo
(*Matiyu 21.12-13; Marika 11.15-17; Luka 19.45-46*)

¹³ Ayiwa, Yahudiyaw ta Jonyaban panagbe* tun be surunyara. Yesu tagara Zeruzalemu. ¹⁴ Yesu ka mogo dow sorɔ Alabatosoba lu koɲo, olugu be misiw ni sagaw ni jenetuganiw fiyeerera; warifalenbagaw fana tun be yi*. ¹⁵ Yesu ka jurukise do ke bisan ye ka o bee ghen ka bo Alabatosoba lu koɲo, ani o ta misiw ni o ta sagaw bee. A ka warifalenbagaw ta wariw bee janjan, ka o ta tabaliw nonononi ka benben. ¹⁶ O ko, a k'a fo jenetugani fiyeerebagaw ye ko: «Aw ye nin fenw ta ka bo yan; aw kana ne Fa ta bon ke jagokeyoro ye.» ¹⁷ Yesu ka o ke minke, a ta karamogodenw hakiri jigira ko a sebera Kitabub koɲo, ko: «I ta so ko hami be ne jenina ne jusukun na i n'a fo tsuma.»

¹⁸ Ayiwa, Yahudiyaw ta pamogow ka Yesu jininka ko: «I be se ka tagamasiyen juman le ke k'a yira an na ko jo be i fe ka nin kow ke?» ¹⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ye Alabatosoba nin ci; ne bena a lo kokura tere saba koɲo.» ²⁰ Yahudiyaw ko: «E, o ka san binaani ni woɔro le ke nin Alabatosoba min lori ra, ele bena o lo kokura tere saba koɲo!»

²¹ Nka Yesu tun be kumana Alabatosoba min ko ra, o tun ye a yere farikolo le ye. ²² Ayiwa, Yesu nana kunu minke ka bo saya ra, a ta karamogodenw hakiri jigira a ra ko Yesu tun ka o fo. O lara Ala ta Kuma ra. Yesu tun ka kuma min fo fana, o lara o ra.

Yesu ma la mogo dow ta lanaya ra

²³ Ayiwa, ka Yesu to Zeruzalemu, Jonyaban panagbe* ra, mogo caman lara a ra a ta tagamasiyen keninw koson. ²⁴ Nka Yesu tun ma la o ta lanaya ra, sabu a tun ka o bee jusukun lon. ²⁵ A mako tun t'a ra fana ko mogo do ye na do ta kopaw fo ale ye, sabu adamaden jusukun cogo ye min ye, a ka o lon.

3

Yesu ni Nikodemu ta baro

¹ Ayiwa, ce do tun be Farisiw* ra, min togo tun ye ko Nikodemu; Yahudiyaw ta pamogo do tun lo. ² Lon do, su fe a nana Yesu fe ka na a fo a ye ko: «An karamogo, an koni k'a lon jate ko Ala le ka ele ci ka na an karan; sabu i be kabako minw kera nin ye, mogo si te se ka o ke ni Ala te ni o tigi ye.»

³ Yesu k'a jaabi ko: «Can ra, ne b'a fo i ye ko ni mogo min ma woro kokura, o tigi te se ka don Ala ta Masaya* ra fiyewu.»

* **2:14** 2.14 O mogow tun be beganw fiyeere sarakabogaw le ma, walama ka wari falen o ye. **2:17** 2.17 Nin kuma fora Zaburu 69.10.

⁴ Nikodemu ko: «Ni mɔgɔ kɔrɔra ka ban, a be se ka woro cogo di tuun? Yala a be se ka kosegi a bamuso kɔnɔ ka woro kokura tuun wa?»

⁵ Yesu ka a jaabi ko: «Can ra, ne b'a fɔ i ye ko ni mɔgɔ min ma woro ji ni Nin Saninman* baraka ra, o tigi te se ka don Ala ta Masaya ra. ⁶ Sabu min worora adamadenw baraka ra, adamadenya cogo le be ke o ra. Nka ni min worora Nin Saninman baraka ra, Nin Saninman cogo le be o tigi ra. ⁷ Ayiwa, ne k'a fɔ i ye minke ko aw ka kan ka woro kokura, o kana i kɔnɔnɔban. ⁸ I m'a ye, fɔnɔ be fiye ka taga yɔrɔ min ka di a ye, i be a mankan men, nka i te a bɔyɔrɔ lon, i te a tagayɔrɔ lon fana. Mɔgɔ min worora Nin Saninman baraka ra, o tigi ta be ten le.»

⁹ Ayiwa, Nikodemu ko Yesu ma ko: «O be se ka ke cogo di sa?» ¹⁰ Yesu ka a jaabi ko: «Ele min ye Izirayeli* karamɔgɔba ye, ele ma o lon wa?» ¹¹ Yesu ko a ma ko: «Ne b'a fɔ i ye can ra, ko an ka min lon, an be o le fɔ; an be min ye, an be ke o le seere ye fana. Nka aw t'a fe ka sɔn an ta seereya ma. ¹² Ko minw be kera dunuɔa ra yan, ni ne be o fɔ aw ye, ni aw ma se ka la o ra, ko minw be kera sankolo ra, ni ne ka o fɔ aw ye, aw bena la o ra cogo di? ¹³ Mɔgɔ si ma yelen ka taga sankolo kɔnɔ, fɔ min jigira ka bɔ sankolo ra; Min kera Adamaden ye*, ale le be o ye.»

¹⁴ «Ayiwa, cira Musa ka sa siranegeraman kɔrɔta cogo min na kongokolon kɔnɔ, jagboya lo ko Min kera Adamaden ye*, o fana ye kɔrɔta o cogo ra*, ¹⁵ janko ni mɔgɔ o mɔgɔ ka la a ra, o tigi ye panamanya banbari sɔrɔ. ¹⁶ Sabu Ala ka dunuɔamɔgɔw kanu haali fɔ Den* kelenpe min bɔra Ala ra, a ka o di ka a ke saraka ye, janko ni mɔgɔ o mɔgɔ ka la o ra, o tigi kana halaki, nka o tigi ye panamanya banbari sɔrɔ. ¹⁷ Den min bɔra Ala ra*, Ala ma o ci dunuɔa ra ka na kiti ben mɔgɔw kan, nka a ka a ci le, janko dunuɔamɔgɔw ye kisi a sababu ra.»

¹⁸ «Ni mɔgɔ min ka la a ra, Ala tena kiti ben o tigi kan; nka ni mɔgɔ min ma la a ra, kiti benna o tigi kan ka ban, sabu Den kelenpe min bɔra Ala ra, a ma la o ra. ¹⁹ O kiti kun le ye nin ye: Ala ta yeelen nana dunuɔa ra, nka dibi diyara mɔgɔw ye ka teme yeelen kan, sabu o ta kewalew ka jugu. ²⁰ Sabu mɔgɔ o mɔgɔ be kojugu ke, o be yeelen kɔninya le; a te sɔn ka bɔ kene kan fana, sabu a be siran ko mɔgɔw kana na bɔ a ta kewalejuguw kɔrɔ ma. ²¹ Nka mɔgɔ min be can kan, o tigi be a ta kow ke kene kan, janko be ye a ye ka a lon ko a be tagama Ala ta sira le kan.»

Yuhana ka min fɔ Yesu ko ra

²² O kow ko fe Yesu ni a ta karamɔgɔdenw bɔra dugu kɔnɔ ka na to Zude mara ra; a tora ni o ye ka wagati dama ke, ka to ka mɔgɔw batize. ²³ Yuhana fana tun be mɔgɔw batizera Enɔn, Salimu kere fe; sabu ji caman tun be o yɔrɔ ra; mɔgɔw tun be na a fe ka na batize. ²⁴ O y'a sɔrɔ Yuhana tun ma bla kaso ra fɔlɔ.

²⁵ Ayiwa, sɔsɔri dɔ nana wuri Yuhana ta karamɔgɔdenw ni Yahudiya dɔ ce saninyari ko ra. ²⁶ Yuhana ta karamɔgɔdenw tagara a fɔ Yuhana ye ko: «An karamɔgɔ, i ni ce min tun be nɔgɔn fe Zuriden ba ko, i tun ka seereya ke min ta ko ra, a fle, a be mɔgɔw batizera sisan; mɔgɔw be fana be tagara ale le ko.» ²⁷ Yuhana ka o jaabi ko: «Ni Ala ma fen min di mɔgɔ ma, a te se ka o sɔrɔ. ²⁸ Aw yere ye ne seere ye ko ne k'a fɔ aw ye ko: «Ala ka Kisibaga* min layiri ta, ne te o ye. Ala ka ne ci ka na a ja fe dɔron.» ²⁹ Kɔnɔce ta le be kɔnɔmuso ye. Kɔnɔce terice kɔni lonin be a kɔrɔ; ni a ka kɔnɔce kumakan men, a be pagari kosebe kɔnɔce ta kumakan kosɔn. Ne ta pagari ye o nɔgɔn le ye; o pagari fana dafara. ³⁰ Ale ka kan ka bonya, ne ka kan ka dɔgɔya.»

³¹ «Sabu min bɔra Ala ra, o le be be konna; nka min sɔrɔra dunuɔa ra yan, o ye dunuɔa ta le ye, a fana be kuma ka kapɔ ni dunuɔa ta cogo le ye. Nka min bɔra sankolo ra, o be be konna. ³² A ka min ye, ani a ka min men, a be o le fɔ, nka mɔgɔ si fana te sɔn a ta seereya ma. ³³ Ni mɔgɔ min ka sɔn a ta seereya ma, o tigi ka a yira ka a gbeya ko Ala be min fɔ, o ye can le ye. ³⁴ Ala ka min ci, o le be Ala ta Kuma fɔ mɔgɔw ye, sabu Ala be Nin Saninman* di a ma hakeya min na, dan te o ra. ³⁵ Den min bɔra Ala ra*, Fa Ala be o kanu, o kosɔn a ka fen be se bagaya di a ma. ³⁶ Ni mɔgɔ min ka la Dence* ra, o tigi be panamanya banbari sɔrɔ; nka ni mɔgɔ min ka ban Dence ra, o tigi tena o panamanya sɔrɔ, nka Ala ta dimi le be o tigi kan.»

4

Samarikamuso ta ko

¹ Ayiwa, Farisiw* tun k'a men ko Yesu be karamɔgɔden caman sɔrɔra ka o batize ka teme Yuhana kan; Yesu tun bɔra o ko kala ma. ² K'a sɔrɔ Yesu yere tun te mɔgɔw

* 3:14 3.14 Nin ko kera yoro min na: Jateri 21.4-9.

batizera, a ta karamogodenw le tun be mogow batize. ³ O koson, Yesu bora Zude mara ra ka kosegi Galile mara ra. ⁴ Nka jagboya lo ko a tun ye Samari mara cetige.

⁵ Ayiwa, a tagara se Samari dugu do ra, o togo ye ko Sikari; Yakuba tun ka foro min di a dence Yusufu ma folofolo, Sikari be o foro le kere fe*. ⁶ Yakuba ta kolon tun be o yoro ra. Ayiwa, Yesu tun segera tagama ra minke, a nana sigi kolonda ra. O tuma ra tere tun sera kunce.

⁷ Ayiwa, Samarikamuso do nana jibiyoro ra. Yesu ko a ma ko: «Ji do di ne ma, ne be min.» ⁸ O y'a soro a ta karamogodenw tun tagara dugu konoko ka taga domuni san.

⁹ Samarikamuso ko Yesu ma ko: «E! Ele min ye Yahudiya ye, mun na ele be son ka ne daari ji mintara, k'a soro ne ye Samarika ye?» Muso ka o fo, sabu Yahudiyaw te son jenogonya si ma ni Samarikaw ye.

¹⁰ Yesu k'a jaabi ko: «Ala be fen min di gbansan, ni i tun ka o lon, ani mogow min ko i ma ko: «Ji di ne ma, ne be min», ni i tun ka o tigi lon, ele yere le tun bena ale daari ji ra, a tun bena ji panaman di i ma.»

¹¹ Muso ko Yesu ma ko: «An karamogo, jurufiye te ele boro, kolon fana ka dun, ele bena o ji soro yoro juman sa, ka o di ne ma?» ¹² An bemace Yakuba le ka nin kolon di anw ma; ale yere ka nin ji min, ani a ta denw ni a ta beganw. O tuma ele ka bon ni an bemace Yakuba ye wa?»

¹³ Yesu ka muso jaabi, ko: «Ni mogow o mogow ka nin ji min, jimingo bena o tigi soro tuun. ¹⁴ Nka ne be ji min di, ni mogow o mogow ka o ji min, jimingo tena o tigi soro tuun, sabu ne be ji min di, o bena ke bununji ye o tigi konoko ka woyo fo ka panamanya banbari di o tigi ma.» ¹⁵ Muso ko a ma ko: «An karamogo, o ji di ne ma ke, janko jimingo kana ne soro tuun, ani ne kana na ji bi yan tuun.»

¹⁶ Ayiwa, Yesu ko a ma ko: «Taga i ce wele ka na yan.» ¹⁷ Muso ko: «Ce te ne fe!» Yesu ko a ma ko: «Jo be i fe k'a fo ko ce te i fe. ¹⁸ Sabu i sigira ce looru le fe; i be min fe sisan, o fana te i ce ye. I ka min fo, o ye can ye.»

¹⁹ Muso ko a ma ko: «An karamogo, ne k'a ye cogo min na, ele ye cira le ye!» ²⁰ O ra, ne be i jininka: mun na anw Samarikaw, anw bemaw ka Ala bato nin kuru le kan yan, k'a soro aw Yahudiyaw, aw b'a fo ko Ala ka kan ka bato yoro min na ko o ye Zeruzalemu le ye?»

²¹ Yesu k'a jaabi, ko: «Muso, la ne ra; wagati do bena se, aw tena Fa Ala bato nin kuru kan tuun, walama Zeruzalemu. ²² Ayiwa, aw Samarikaw aw be min batora, aw te o lon; nka an Yahudiyaw, an be min batora, an ka o lon, sabu kisiri bora Yahudiyaw le ra. ²³ Nka wagati bena se, a sera yere ka ban; Alabatobagasobew bena Fa Ala bato nin ni can le ra; sabu Fa Ala be o batobagaw nogon le jinina. ²⁴ Ala ye Nin* le ye, o koson minw bee be a bato, olugu ka kan ka a bato Nin sababu le ra, ani can ra.»

²⁵ Muso ko Yesu ma ko: «Ne ka a lon ko Masiya bena na, o be min wele Kirisita†; ni a nana, a bena fen bee nafa an ye.» ²⁶ Yesu ko muso ma ko: «Ne min be kumana i fe, ne yere lo.»

²⁷ Ayiwa, karamogodenw kosegira ka na; o k'a ye ko Yesu be kumana ni muso ye minke, o ka o kononoban. Nka o si ma son ka a jininka ko a be mun le jininkara muso fe, walama ko mun koson a kumana ni muso ye.

²⁸ Muso ka a ta jibimanan to kolonda ra, ka taga dugu konoko, ka taga fo mogow ye ko: ²⁹ «Aw ye na ce do fe. Ne ka ko o ko ke ka teme, a ka o bee fo ne ye; Kisibaga min ko fora, koni ale te de?» ³⁰ Mogow bora dugu konoko ka na Yesu fe.

³¹ Ayiwa, o y'a soro karamogodenw tun be Yesu daarira ko: «An karamogo, domuni ke sa!» ³² Yesu ka o jaabi ko: «Domunifen do be ne fe ka a domu, aw te domunifen min lon.» ³³ Karamogodenw ka ke nogon jininka ye, ko: «O tuma do le nana domuni di a ma yan wa?»

³⁴ Yesu k'a fo o ye ko: «Ka ne cibaga sago ke, ani k'a ta baara ke k'a dafa, o le ye ne ta domuni ye. ³⁵ Aw te derira k'a fo ko karo naani le be dannikewagati ni simantigewagati ce wa? Ayiwa, ne b'a fo aw ye ko aw ye aw ja korota ka forow fle; siman kogora, a tigewagati sera ka ban. ³⁶ Min be siman tigeria, o tigi be a ta sara sorora ka ban; a be simankise lajen ka a bla panamanya banbari koson. O cogo ra dannikebaga ni simantigebaga bee be pagari nogon fe. ³⁷ Sabu zana min ko: «Do be dannike, do were be siman tige,» o zana ye can ye. ³⁸ Ayiwa, aw ma baara ke foro min na, ne ka aw ci ka taga o siman tige; mogow werew ka baara min ke, aw be tono sorora olugu ta baara no le ra.»

* 4:5 4.5 Yakuba ta foro ta ko: Damina 33.19; 48.22; Yosuwe 24.32. † 4:25 4.25 Kirisita, o koro ye ko: Ala ta mogow janawolomanin.

³⁹ Ayiwa, o muso ta kuma koson, Samarika caman lara Yesu ra o dugu ra, sabu muso k'a fo o ye ko: «Ne ka ko o ko ke ka teme, a ka o bee fo ne ye.» ⁴⁰ O koson Samarikaw nana Yesu fe minke, o k'a daari ko a ye to olugu fe; Yesu ka tere fla ke ni o ye. ⁴¹ Mogo caman were lara a ra a yere ta kuma koson. ⁴² O mogo ko muso ma ko: «An ma la a ra ele ta kuma koson de, nka an yere ka a lamem, an ka a lon ko can ra ale le ye dunupa Kisibaga ye.»

Yesu ka kuntigi do dence keneya

⁴³ Ayiwa, o tere fla temenin ko, Yesu ni a ta karamogodenw bora ka taga Galile. ⁴⁴ K'a soro Yesu yere tun k'a fo ko: «Cira si te bonya a yere ta jamana ra.» ⁴⁵ Ayiwa, o sera Galile minke, Galilekaw ka a kunben ni pagari ye, sabu Yesu tun ka ko minw bee ke Zeruzalemu Jonyaban panagbe* ra, Galilekaw tun ka o ye, sabu olugu yere tun tagara panagbe ra.

⁴⁶ Ayiwa, Yesu sekora ka taga Kana tuun, Galile mara ra, a tun ka ji yelema ka ke duven ye yoro min na. O y'a soro jamana pamogo do tun be Kaperinahumu, o ta den tun man kene. ⁴⁷ O ce k'a men minke ko Yesu bora Zude ka na Galile mara ra, a tagara Yesu fe ka taga a daari ko a ye na Kaperinahumu, ko ale dence be jini ka sa, ko a ye na a keneya. ⁴⁸ Yesu k'a fo a ye ko: «Ni aw ma tagamasiyenw ni kabakow ye aw na ra, aw te la ne ra fiyewu!» ⁴⁹ O kuntigi ko Yesu ma ko: «An karamogo, sabari ka na joona, janko ne dence kana na sa.» ⁵⁰ Yesu ko a ma ko: «Kosegi ka taga, i dence keneyara.» O ce lara Yesu ta kuma ra; a tagara. ⁵¹ Ayiwa, ka a tagato to, a ta baardenw ka a kunben sira ra k'a fo a ye ko: «I dence keneyara.» ⁵² A ka a ta baardenw jininka ko: «A fisayara wagati juman le ra?» O ka a jaabi ko: «A ta farigban banna kunu le, wagati min na tere tun be kunc.»

⁵³ Den face k'a jate mina k'a ye ko o wagati kelen le ra, Yesu tun k'a fo ale ye ko: «I dence keneyara.» O ce ni a ta somogow bee lara Yesu ra. ⁵⁴ Ayiwa, kabini Yesu bora Zude ka na Galile mara ra, nin le kera a ta tagamasiyen flanan ye.

5

Yesu ka murugu do keneya Betisayida

¹ Ayiwa, o kow ko fe, panagbeba do tun be Yahudiyaw fe Zeruzalemu; Yesu tagara o panagbe ra. ² Zeruzalemu dugu donda min be wele ko Sagaw ta donda, dinga jiman do tun be o donda kere fe, min be wele heburukan na ko Betisayida; gbata looru lonin tun be o dinga kere fe. ³ Ayiwa, banabagato caman tun lalanin be o gbataw koro: fiyentow, ani nabaraw, ani muruguw. [O tun be ji lamaga wagati le konona. ⁴ Sabu Ala ta melke do tun be to ka jigi ji ra wagati dow ra ka a lamaga. Ji lamaganin ko, ni banabagato min tun ka kon ka jigi a kon, o tigi tun be keneya, hali ni a ta bana ka ke bana suguya min o min ye.]

⁵ Ayiwa, ce do tun be o yoro ra, ale tun ka san bisaba ni seegi ke bana ra. ⁶ Yesu ka o ce lanin ye minke, a ka a lon ko a meenna bana ra; a ka a jininka ko: «Yala i b'a fe ka keneya wa?» ⁷ A ka Yesu jaabi ko: «An karamogo, ni ji ka lamaga, mogo te ne fe ka ne ta ka ne lajigi ji ra; ni ne fana ko ne be wuri ne yere ma, sani ne ye se yi, do be kon ka jigi ne ja.» ⁸ Yesu ko a ma ko: «Wuri ka i ta lanan ta ka tagama.» ⁹ Ayiwa, o yoronin bee a keneyara; a wurira ka a ta lanan ta ka ke tagama ye.

O tun kera Yahudiyaw ta Nenekirilon* le ra. ¹⁰ O ra, Yahudiyaw k'a fo o ce keneyanin ma ko: «Bi ye Nenekirilon* le ye! Ka kapa ni sariya* ye, i man kan ka i ta lanan ta ka tagama bi.» ¹¹ O ce ko Yahudiyaw ma ko: «Min ka ne keneya, ale le ko ne ma ko: «I ta lanan ta ka tagama!» ¹² O ka a jininka ko: «Jontigi le k'a fo i ye ko i ye i ta lanan ta ka tagama?» ¹³ Nka mogo kelen min tun ka ce keneya, a tun ma o tigi lon tuun; sabu jama tun ka ca, Yesu fana tun tununa jama ra.

¹⁴ O ko fe, Yesu nana ben ni o ce ye Alabatosoba lu kon; Yesu ko a ma ko: «A fle, sisan i keneyara; i kana to jurumun na, janko kojugu were kana na i soro min ka jugu ni nin ye.» ¹⁵ O ce tagara a fo Yahudiyaw ye ko Yesu le ka ale keneya. ¹⁶ Yahudiyaw wurira o le ra ka ke Yesu koniya ye ko mun koson a ka ce keneya Nenekirilon na. ¹⁷ Yesu ko a jaabi, ko: «Ne Face be baara ra wagati bee, o koson ne fana ka kan ka baara ke.»

¹⁸ Yesu ka o kuma fo minke, do farara Yahudiyaw kuntigiw ta dimi kan, fo o ka ke Yesu fagacogo pini ye; o ko a ma Nenekirilon jate minke, ko o doron te, nka a ko Ala ye a Fa ye, ka a yere kapa ni Ala ye.

Yesu ta fanga soroyoro

¹⁹ Yesu ko o mogo ma tuun ko: «Can ra, ne b'a fo aw ye ko Dence* te se ka foyi si ke a yere ma, ni a ma a Fa ye a be min kera. Fa be min ke, Dence fana be o jogon ke;

²⁰ sabu Fa be Dence kanu, o koson a be ko o ko ke, a be o bee yira a ra. A yere bena fen caman yira a ra tuun min ka bon ka teme nin kan, janko aw ye kabakoya. ²¹ Sabu Fa be suw lakunu ka panamanya di o ma kura ye cogo min na, o cogo ra ni Dence b'a fe ka panamanya di minw ma, a b'a di olugu le ma. ²² Fa te kiti tige mogo si kan fana, nka a ka kitiko bee to Dence le boro, ²³ janko bee ye Dence bonya i n'a fo o be a Fa bonya cogo min na. Ni mogo min ma son ka Dence* bonya, Fa min ka a ci, o tigi te o le bonyara.»

²⁴ Yesu ko o ma ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko mogo min ka ne ta kuma lamem ka la ne cibaga ra fana, o tigi ka panamanya banbari soro; kiti tena tige a kan tuun, sabu a bora saya ra ka don panamanya ra. ²⁵ Can ra ne b'a fo aw ye ko wagati do bena se, o wagati ye sisan le ye; Den min bora Ala ra*, suw bena o kumakan men; ni minw ka a kumakan men, olugu bena panamanya. ²⁶ Sabu se be Fa Ala ye ka panamanya di mogow ma cogo min na, a ka se di Dence ma ka panamanya di mogow ma o cogo le ra. ²⁷ A ka fanga di Dence ma ka kiti tige, sabu Min kera Adamaden ye*, ale le ye o ye. ²⁸ Aw kana kabakoya o ra, sabu wagati do bena se, su minw bee be kaburaw konu, olugu bee bena a kan men. ²⁹ Minw ka kojuman ke, olugu bena kunu ka taga to panamanya ra; nka minw ka kojugu ke, olugu bena kunu ka taga kiti le ra.»

Yesu ta kuma ye can ye

³⁰ Yesu ko: «Ne te se ka foyi ke ne yere ma. Ala ka min fo ne ye, ne be kiti tige ka kapa ni o le ye. Ne ta kiti terennin lo, sabu ne te a ke ka kapa ni ne yere sago ye; min ka ne ci, ne be a ke ka kapa ni o sago le ye. ³¹ Ni ne yere le tun be ne yere ta ko fora, ne ta kuma tun te se ka ke can ye; ³² nka mogow were le be ne seere ye; ne k'a lon fana ko a be min fo ne ta ko ra, o ye can ye. ³³ Aw ka mogow dow ci Yuhana Batizerikebaga fe. A ka min fo aw ye ne ta ko ra, o ye can le ye. ³⁴ Ne te o fora, sabu ne mako be adamadenw ta seereya ra de! Ne mako te o ra. Nka ne be o fora, janko aw le ye kisi. ³⁵ Yuhana tun kera i n'a fo fitinamana min be yeelen bo aw ce ra; aw koni sonna ka pagari a ta yeelen na wagati doonin. ³⁶ Nka ne koni, fen were be ne seere ye min ka bon ni Yuhana ta seereya ye; sabu Fa Ala ka baara minw di ne ma, ne be o baara minw kera, o kewalew le be ne seere ye. O le b'a yira ko Fa Ala ka ne ci. ³⁷ Fa Ala min ka ne ci, ale yere be seereya ke ne ta ko ra. Nka aw ma son ka a kan lamem, aw ja fana ma la a kan ka ye. ³⁸ A ta kuma te to aw konu, sabu a ka mogow min ci, aw ma la o ra. ³⁹ Aw be aw timadiya Ala ta Kitabuw karan na kosobe, sabu aw be miiri ko aw bena panamanya banbari soro o le ra, k'a soro o Kitabu kelenw le be seereya ke ne ta ko ra. ⁴⁰ O bee n'a ta, aw t'a fe ka na ne fe janko aw ye panamanya soro.

⁴¹ «Ne te adamadenw ta bonya ko; sabu aw ye mogow suguya minw ye, ne ka o lon. ⁴² Ne ka a lon fana ko Ala ta kanuya te aw jusukun na. ⁴³ Ne nana ne Fa togo le ra, nka aw ma son ne ma, k'a soro ni mogow were nana a yere togo ra, aw be son o tigi ma. ⁴⁴ Aw be se ka la ne ra cogo di, aw minw be aw ta bonya jini aw mogowogonw le fe, nka bonya min be soro Ala kelenpe fe, aw te o jini? ⁴⁵ Aw kana a miiri ko ne bena aw jaraki ne Fa ja koru de! Aw jigi lanin be cira Musa min kan de, ale le be aw jarakibaga ye. ⁴⁶ Ni aw tun lara cira Musa ra, aw tun bena la ne ra fana, sabu cira Musa ka ne ta ko le sebe a ta kitabuw ra. ⁴⁷ Nka cira Musa ka min sebe, ni aw ma la o ra, aw bena la ne ta kumaw ra cogo di?»

6

Yesu ka domuni di jama ma

(Matiyu 14.13-21; Marika 6.30-44; Luka 9.10-17)

¹ Ayiwa, o kow ko, Yesu tagara Galile ba ko fe, ba min be wele fana ko Tiberiyadi ba. ² Jamaba tun tugura a ko, sabu a tun be tagamasiyen minw kera ka banabagatow keneya, o tun be o yera. ³ Yesu ni a ta karamogodenw yelenna kongori do kan ka sigi yi. ⁴ O y'a soro Yahudiyaw ta Jonyaban panagbe* wagati tun be jini ka se.

⁵ Yesu nana fleri ke, k'a ye ko jamaba do be nana ale fe. A ko Filipe ma ko: «An be se ka domuni san yoro juman, janko nin mogow ye domuni ke?» ⁶ Yesu tun ka o fo ka Filipe ke k'a fle le; ni o te, a tun bena min ke, a yere tun ka o lon co. ⁷ Filipe k'a jaabi ko: «Hali ni an be wari deniye* keme fla buru san k'a di nin mogow ma, o bee tena hali doonin doonin soro a ra.»

⁸ Ayiwa, Yesu ta karamogoden min ye Andere ye, Simon Piyeri balemacce, ale ko: ⁹ «Cedennin do be yan, burukun looru ni jegeden fla be o fe; nka o be mun ja nin jamaba ye?» ¹⁰ Ayiwa, Yesu ko karamogodenw ma ko: «Aw ye mogow lasigi dugu ma.» Binnisenw tun ka ca o yoro ra. Mogow sigira; cew tun be mogow waga looru bo. ¹¹ Yesu

* 6:7 6.7 Wari deniye: Yesu ta wagati ra deniye kelen tun ye senkebaga ta tere kelen baara sara le ye.

ka o buruw ta ka baraka la Ala ye, ka a tarantaran mɔgɔw ra; jege fana ta kera ten. Mɔgɔ bɛɛ ka a sɔrɔ fɔ ka wasa. ¹² Mɔgɔw ka domuni ke ka fa tuma min na, Yesu ko karamɔgɔdenw ma ko: «Aw ye burukunkurunw cɛ, janko dɔ kana cɛn.» ¹³ O ka o burukunkurunw cɛ ka segi tan ni fla fa o ra; mɔgɔw ka domuni ke burukun looru ra ka min to, o le kera o ye.

¹⁴ O mɔgɔw ka Yesu ta tagamasiyenw ye minke, o ko: «Can ra, cira min tun ka kan ka na dunuɓa ra, nin yere lo.»

Yesu tagamana ji kan

(Matiyu 14.22-33; Marika 6.45-52)

¹⁵ Yesu k'a lon minke ko o b'a fe ka ale mina fanga ra ka ale ke o ta masace ye, a bɔra o cɛ ra ka seko ka taga kongori dɔ kan a kelen na.

¹⁶ Wulada nana se minke, karamɔgɔdenw tagara bada ra. ¹⁷ O donna kurun dɔ kɔnɔ ko o bɛ ba tige ka taga Kaperinahumu. Su nana ko k'a sɔrɔ Yesu tun ma na o fe fɔlɔ. ¹⁸ Fɔɓɔba dɔ wurira, ka ke ji lamaga ye koseɓɛ. ¹⁹ O ka kilo looru walama wɔɔrɔ ke ji kan wagati min na, o ka Yesu tagamato ye ji kan, a bɛ gbarara a ta kurun na; o ja tigeria. ²⁰ Yesu ko o ma ko: «Ne lo, aw kana siran!» ²¹ O tun b'a fe a ye don kurun kɔnɔ o fe; nka o tun bɛ tagara yɔrɔ min na, o barara k'a ye ko o sera yi ka ban.

Mɔgɔw ka Yesu yɔrɔɓini

²² Dugu nana gbɛ tuma min na, jama min tun bɛ ba ɓa dɔ kan, olugu k'a kɔrɔsi k'a ye ko kurun kelen le tun bɛ yi, ko Yesu tun ma don o kurun kɔnɔ ni a ta karamɔgɔdenw ye, nka karamɔgɔdenw dɔron le donna kurun kɔnɔ ka taga. ²³ O y'a sɔrɔ kurun dɔw tun nana ka bɔ Tiberiyadi; Matigi Yesu tun ka baraka la Ala ye ka buru tarantaran jama ra yɔrɔ min na, o tun lonin lo o yɔrɔ kɔrɔ. ²⁴ Ayiwa, jama nana a ye ko Yesu tɛ yi, a ta karamɔgɔdenw fana tɛ yi minke, olugu yere donna o kurunw kɔnɔ ka taga Kaperinahumu ka taga Yesu yɔrɔɓini.

Domunifen min bɛ ɓanamanya di

²⁵ O tagara Yesu ye ba ko fe minke, o k'a fɔ a ye ko: «An karamɔgɔ, i sera yan wagati juman?»

²⁶ Yesu ka o jaabi ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko aw ka tagamasiyen minw ye, aw tɛ ne yɔrɔɓinina o kosɔn dɛ, nka aw ka domuni min ke ka fa, aw bɛ ne yɔrɔɓinina o le kosɔn. ²⁷ Ayiwa, domunifen min bɛ se ka cɛn, aw kana baara ke o kosɔn; domunifen min tɛ cɛn, ani a bɛ ɓanamanya banbari di fana, aw ye baara ke o le kosɔn. Min kera Adamaden ye*, ale le bɛ o domunifen di aw ma, sabu Fa Ala ka a ta fanga tagamasiyen la ale le kan.»

²⁸ O ka Yesu ɓininka ko: «An ka kan ka mun le ke ka Ala sagonan baara ke?»

²⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Ala bɛ baara min ɓini aw fe, o ye ko ale Ala ka mɔgɔ min ci, aw ye la o ra.» ³⁰ O ko Yesu ma ko: «Ayiwa, ele bɛna tagamasiyen juman le ke k'a yira an na, janko an ye la i ra? I bɛna mun le ke? ³¹ An bɛmaw ka mane domu kongokolon kɔnɔ, i n'a fɔ a sebera Kitabu kɔnɔ cogo min na, ko: <A ka domunifen bɔ sankolo ra k'a di o ma, o k'a domu'.> »

³² Yesu ko: «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko cira Musa le ma domunifen bɔ sankolo ra ka a di aw ma! Ne Face le bɛ domunifen panaman di aw ma ka bɔ sankolo ra. ³³ Sabu min jigira ka bɔ sankolo ra, ale le ye Ala ta domunifen ye, a bɛ min di ka ɓanamanya di dunuɓamɔgɔw ma.»

³⁴ O ko Yesu ma ko: «An karamɔgɔ, ke o domunifen di ye an ma wagati bɛɛ ke!»

³⁵ Yesu ko o ma ko: «Domunifen min bɛ ɓanamanya di, ne le ye o ye; ni mɔgɔ min ka na ne fe, kɔngɔ tɛna o tigi sɔrɔ tuun fiyewu; ni mɔgɔ min lara ne ra, minlɔgɔ tɛna o tigi sɔrɔ tuun fiyewu. ³⁶ Nka ne k'a fɔ aw ye ka ban, ko: aw ka ne ye, nka aw ma la ne ra. ³⁷ Ni ne Fa ka mɔgɔ o mɔgɔ di ne ma, o bɛɛ bɛna na ne fe; ni mɔgɔ o mɔgɔ nana ne fe, ne tɛna o tigi ghen fiyewu. ³⁸ Sabu ne ma na ka bɔ sankolo ra ka na ne yere sago ke; min ka ne ci, ne nana o sago le ke. ³⁹ Min ka ne ci, o sago flɛ nin ye, ko: ale ka mɔgɔ o mɔgɔ di ne ma ko o si kana tunu; ani ko dunuɓa labanlon na fana, ne ye o tigi lakunu ka bɔ saya ra. ⁴⁰ Sabu ne Fa sago ye ko ni mɔgɔ o mɔgɔ ka Dence* ye, ka la a ra, o tigi ye ɓanamanya banbari sɔrɔ; dunuɓa labanlon na fana, ne bɛna o tigi lakunu ka bɔ saya ra.»

⁴¹ Yesu ko minke ko domunifen min bɔra sankolo ra ko ale le ye o ye, Yahudiyaw ka ke Yesu kɔrɔfɔ ye o kosɔn. ⁴² O ko: «O tuma, Yesu le tɛ nin ye wa, Yusufu dence? An ka a face lon, ka a bamuso lon ke! Mun na a b'a fɔ ko ale jigira ka bɔ sankolo ra?» ⁴³ Yesu

† 6:31 6.31 Mane tun ye domunifen dɔ ye, Ala tun ka min di Izirayelimɔgɔw ma ka o to tagama ra kongokolon kɔnɔ. Bori 16.13-15,31; Zaburu 78.24.

ka o jaabi ko: «Aw kana n̄nun̄unu aw yere k̄oro yi. ⁴⁴ M̄ogo si te se ka na ne fe, ni ne Fa min ka ne ci, ale ma o tigi lana ne fe; ni o tigi nana ne fe, dun̄uṅa labanlon na, ne b̄ena o tigi kunu ka a b̄o saya ra. ⁴⁵ Ayiwa, a sebera ciraw ta kitabuw k̄ono ko: <Ala yere le b̄ena o b̄e karan.> M̄ogo o m̄ogo b̄e Fa Ala ta Kuma lam̄en ka s̄on a ta karan ma, o tigi b̄e na ne fe. ⁴⁶ Nka o t'a yira ko m̄ogo d̄o ṅa ka Ala ye d̄e! M̄ogo si ma Ala ye, f̄o min b̄ora Ala ra, ale kelen le ka Fa Ala ye.»

Domunifen min b̄e m̄ogo ṅanamanya

⁴⁷ «Can ra ne b'a f̄o aw ye ko ni m̄ogo min lara ne ra, o tigi b̄e ṅanamanya banbari s̄oro. ⁴⁸ Domunifen min b̄e ṅanamanya di m̄ogow ma, ne le ye o ye. ⁴⁹ Aw b̄emaw ka domunifen d̄o domu kongokolon k̄ono, nka o b̄e n'a ta, saya nana se o ma. ⁵⁰ Nka domunifen min jigira ka b̄o sankolo ra, o le ye nin ye; ni m̄ogo min ka o domu, o tigi tena sa. ⁵¹ Ne le ye domunifen ṅanaman ye, min jigira ka b̄o sankolo ra. Ni m̄ogo min ka o domu, o tigi ṅanaman b̄e to wagati b̄e. Ne b̄e domunifen min di, o ye ne yere farisogo le ye, janko dun̄uṅam̄ogow ye ṅanamanya.»

⁵² Yesu ka o f̄o minke, Yahudiyaw ka ke ṅogon s̄oso ye; o ko: «Nin c̄e b'a fe ka a yere sogo di an ma cogo di le, an y'a domu?» ⁵³ Yesu k'a f̄o o ye ko: «Can ra ne b'a f̄o aw ye ko Min kera Adamaden ye*, ko ni aw ma o sogo domu ka a jori min, aw tena ṅanamanya s̄oro. ⁵⁴ Nka ni m̄ogo min ka ne sogo domu ka ne jori min fana, o tigi b̄e ṅanamanya banbari s̄oro; dun̄uṅa labanlon na, ne b̄ena o tigi lakunu ka b̄o saya ra. ⁵⁵ Sabu ne farisogo ye domunifen yere le ye, ne jori fana ye minnifen yere le ye. ⁵⁶ Ni m̄ogo min ka ne sogo domu, ka ne jori min, o tigi b̄e to ne ta j̄en̄ogonya ra, ne fana b̄e to j̄en̄ogonya ra ni o tigi ye. ⁵⁷ Fa Ala min ṅanaman lo, min ka ne ci, ne b̄e ṅanamanya ale le sababu ra; o cogo ra ni m̄ogo min ka ne farisogo domu, ka ne jori min fana, o tigi b̄e ṅanamanya ne sababu ra. ⁵⁸ Domunifen min jigira ka b̄o sankolo ra, o le ye nin ye; aw b̄ema minw sara, olugu ka domunifen min domu, o domunifen ni nin te kelen ye. Ni m̄ogo min ka nin domunifen domu, o tigi b̄ena ṅanamanya banbari s̄oro.»

⁵⁹ Yesu ka nin kumaw le f̄o k'a to m̄ogow karan na karanso k̄ono Kap̄erinahumu.

Yesu ta kuma b̄e ṅanamanya banbari di

⁶⁰ Ayiwa, Yesu ka o kuma f̄o minke, a ta karam̄ogodenw caman ko: «Nin kuma ka gbelen d̄e! ṅon b̄e se ka s̄on nin ma?» ⁶¹ Yesu k'a lon ko karam̄ogodenw b̄e o kow le n̄un̄un̄ununa minke, a ko o ma ko: «Nin kuma digira aw ra wa?» ⁶² O tuma, Min kera Adamaden ye*, ni aw nana o yel̄ento ye ka taga a b̄oȳoro ra don? ⁶³ Ala Nin* le b̄e m̄ogo ṅanamanya; ni o te, m̄ogo yere baraka te se ka foyi ke; ne ka kuma minw f̄o aw ye, o b̄ora Ala Nin le ra, o le b̄e ṅanamanya di. ⁶⁴ Nka d̄ow b̄e aw ra, olugu ma la o ra.»

Ayiwa, kabini a damina ra, minw tun ma la Yesu ra, a tun ka olugu lon, ani min tun b̄ena a janfa.

⁶⁵ Yesu k'a f̄o tuun ko: «O le kos̄on ne k'a f̄o aw ye ko m̄ogo si te se ka na ne ma, ni Fa Ala ma o se di o tigi ma.»

⁶⁶ Ayiwa, k'a ta o lon na, a ta karam̄ogoden caman b̄ora a k̄o; o ma s̄on ka tugu a ko tuun. ⁶⁷ Yesu ko a ta karam̄ogoden tan ni fla ma ko: «Aw fana t'a fe ka taga wa?» ⁶⁸ Sim̄on Piyeri k'a jaabi ko: «Matigi, an b̄ena taga ṅon le fe? ṅanamanya banbari kuma b̄e s̄oro ele le fe. ⁶⁹ An lara i ra, an fana k'a lon ko Den* Saninman min b̄ora Ala ra, ko ele lo.» ⁷⁰ Yesu k'a f̄o o ye ko: «Ne le ma aw m̄ogo tan ni fla ṅanawoloma wa? K'a s̄oro kelen b̄e aw ra, o ye setanam̄ogo le ye.» ⁷¹ Yesu tun b̄e Zudasi le ma, Sim̄on Sikariȳoti dence; ale le tun b̄ena Yesu janfa, k'a s̄oro karam̄ogoden tan ni fla d̄o tun lo.

7

Yesu balemaw ma la a ra

¹ Ayiwa, o ko, Yesu tun b̄e yaalayaala Galile mara ȳorow ra; a ma s̄on ka taga Zude mara ra, sabu Yahudiyaw kuntigiw tun b̄e a ȳor̄onin̄a ko o b'a faga. ² Ayiwa, Yahudiyaw ta gbatakorosigi ṅanagb̄e* wagati tun surunyara. ³ Yesu balemaw k'a f̄o a ye ko: «I ka kan ka b̄o yan ka taga Zude mara ra, janko i ta karam̄ogodenw fana ye i ta tagamasiȳenw ye o ȳoro ra fana. ⁴ M̄ogo si te a ta kow ke dogo ra, ni a b'a fe ko m̄ogow ye a lon; ni i b̄e nin kabakow ṅogon ke, i ka kan ka i yere yira le, janko b̄e ye i ye.»

⁵ Ayiwa, Yesu balemaw tun b̄e o fora, sabu olugu fana tun ma la a ra. ⁶ Yesu ka a balemaw jaabi ko: «O kewagati ma se ne fe f̄olo; nka wagati b̄e ka ṅi aw k̄oni fe. ⁷ Dun̄uṅam̄ogow te se ka aw k̄oninya; o b̄e ne le k̄oninya, sabu o b̄e kewalejugu minw

kera, ne be o kow bee fora kene kan. ⁸Aw koni ye taga nanagbe ra faasi. Ne tena taga yi sisan folo, sabu wagati ma se ne fe ban.» ⁹Yesu ka o le fo a balemaw ye, ka to Galile.

Yesu tagara gbatakorosigi nanagbe ra

¹⁰A balemaw taganin ko nanagbe ra, Yesu yere ka soro ka taga. Nka a ma taga mogow na na, a dogora ka taga le. ¹¹O y'a soro Yahudiyaw kuntigiw tun be Yesu yoropinina nanagbe wagati ra; o ka ke jininkari ke ye ko: «A be min de?» ¹²Jama ra mogow tun be nununukan caman fora Yesu ta ko ra. Dow ko: «Mogowuman lo.» Dow ko: «Can te, a be mogow lafirira le.» ¹³Nka mogow si tun te son ka o kuma fo kene kan, sabu o tun be siranna Yahudiyaw kuntigiw na.

Yahudiyaw ka Yesu soso

¹⁴Ayiwa, nanagbe wagati nana se a cenance ra; Yesu tagara don Alabatosoba lu kono ka mogow karan. ¹⁵A ta karan ka Yahudiyaw kabakoya; o ko: «Ce nin ka nin lonniya bee soro min le, k'a soro a ma karan ke?» ¹⁶Yesu ka o jaabi, ko: «Ne ta karan ma bo ne yere ra, nka a bora ne cibaga Ala le ra. ¹⁷Ni mogow min b'a fe ka Ala sago ke, o tigi bena a lon ni ne ta karan bora Ala le ra, walama ni a bora ne yere le ra. ¹⁸Mogow min be kuma ni a yere ta se bagaya ye, o tigi be bonya jinina a yere le ye. Nka mogow min b'a fe a cibaga ye bonya, o tigi ta le ye can ye, nanbara si te a ta kow ra. ¹⁹Cira Musa le ma sariya* di aw ma wa? Nka aw si te sariya sira tagamana. Mun na aw be ne yoropinina ka ne faga?»

²⁰Jama ra dow ko Yesu ma ko: «Ele ye jinato le ye. Jontigi le be i yoropinina ka i faga?» ²¹Yesu ka o jaabi ko: «Ne ka kawale kelen min ke, o le ka aw bee kabakoya! ²²Aw ka kenesigiri lon cira Musa le fe k'a soro a ma bo cira Musa ra, a daminana an bemaw le ra; o le koson hali Nenekirilon na aw be son ka ceden kenesigi. ²³Ni aw be son ka ceden kenesigi Nenekirilon na, janko ka cira Musa ta sariya sira tagama o, mun koson ne ka mogow kuturu keneya Nenekirilon na minke, aw dimina ne koro o ra? ²⁴Aw kana ko ye aw na ra doron k'a kiti tige; aw ye kiti tige ni terenninya le kan.»

Yala Yesu le ye Kisibaga ye wa?

²⁵Zeruzalemu dugumogow dow tun b'a fora ko: «O tuma o be ce min yoropinina ko o b'a faga, ale le te nin ye wa? ²⁶A fe, a be kumana bee na na kene kan, mogow si te foyi fora a ye. Koni an ta kuntigiw ma lo a ra le ko Ala ka Kisibaga* min layiri ta ko ale lo de? ²⁷K'a soro anw ka ce nin boyoro lon; nka ni Kisibaga nana, mogow si tena a boyoro lon.»

²⁸Ayiwa, ka Yesu to mogow karan na Alabatosoba kono, a kumana ni fanga ye, k'a fo ko: «Aw ko, ko aw ka ne lon, ka ne boyoro fana lon ke? Nka ne ma na ne yere ma, min ka ne ci, ale le be cantigi ye. Nka aw ma a lon. ²⁹Ne koni ka a lon, sabu ne bora ale le ra, ale le fana ka ne ci.» ³⁰Yesu ka o fo minke, o tun b'a fe ka a mina, nka mogow si ma se k'a boro la a kan, sabu a ta wagati tun ma se folo. ³¹O bee n'a ta, jama ra mogow caman lara Yesu ra; o mogow tun b'a fora ko: «Hali ni Kisibaga nana, a bena tagamasiyen juman le ke ka teme nin ce ta kan?»

Yahudiyaw kuntigiw ka mogow dow ci ka taga Yesu mina

³²Jama tun be o kuma minw nununununa Yesu ta ko ra, Farisiw* nana o men. O ra, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Farisiw ka Alabatosoba korosibaga dow ci ko o ye taga Yesu mina. ³³Yesu ko olugu ma ko: «Ne be ni aw ye yan tuun ka wagati doonin le ke; o ko, ne be soro ka taga ne cibaga fe. ³⁴Nka aw bena ne yoropini ka dese, aw tena ne ye; sabu ne bena ke yoro min na, aw tena se ka taga yi.» ³⁵Yahudiyaw kuntigiw k'a fo jogon ye ko: «O tuma ce nin b'a fe ka taga yoro juman le, ni a b'a fora ko an tena ale ye? Yahudiya minw janjanna ka taga sigi Gerekiw fe, koni a t'a fe ka taga olugu le fe ka taga ke Gerekiw karan ye de? ³⁶A ka kuma min fo, o koro le ye di, ko: «Aw bena ne yoropini, nka aw tena ne ye?» Ani ko: «Ne bena ke yoro min na, aw tena se ka taga o yoro ra?» »

Yesu ka Nin Saninman layiri ta

³⁷Ayiwa, nanagbe lon laban, o le tun ye a lonba yere ye; Yesu lora jama na fe ka kuma ni fanga ye, ko: «Ni minlogow be mogow min na, o tigi ye na ne fe ka na min. ³⁸Ni mogow min lara ne ra, ji min be nanamanya di, o bena woyo ka bo o tigi jusukun na i ko baji,» i n'a fo a sebera Ala ta Kuma ra cogo min na. ³⁹Nin Saninman* min tun bena di lanabagaw ma, Yesu tun be o ko le fora ten. O wagati ra Nin Saninman tun ma di folo, sabu Yesu tun ma korota folo ka taga don a ta nooro ra sankolo ra.

Mogow kan taranna Yesu koson

⁴⁰ Ayiwa, jama ka Yesu ta kuma men minke, o ra dow tun b'a fora ko: «Sigiya si t'a ra, cira min ko fora, nin ce yere lo!» ⁴¹ Do werew tun b'a fora ko: «Ala ka Kisibaga* min layiri ta, nin lo.» Nka dow ko: «Kisibaga be se ka bo Galile mara ra cogo di? ⁴² Yala a ma sebe Kitabuw konɔ ko Kisibaga bena ke Dawuda ta gbamogo do le ye wa, ani ko a bena bo Betilehemu le, min ye Dawuda worodugu ye wa?»

⁴³ Yesu ta ko koson jama kan taranna. ⁴⁴ Dow tun b'a fe ka Yesu mina, nka mogo si ma se ka a boro la a kan.

Yahudiyaw kuntigiw ta jusukungbeleya

⁴⁵ Minw tun nana Yesu minayoro ra, olugu sekora ka taga sarakalasebagaw* kuntigiw ni Farisiw* fe; olugu ka o jininka ko: «Mun koson aw m'a mina ka na ni a ye?» ⁴⁶ Yesu minabagaw ka a jaabi ko: «An ma mogo si ye min be kuma i ko nin ce!» ⁴⁷ Farisiw ko o ma ko: «O tuma a ka aw fana lafiri ke? ⁴⁸ Aw k'a men ko an ta kuntigiw juman kelen, walama Farisiw juman kelen le lara a ra folo? ⁴⁹ Nin jama min lara a ra, olugu si ma cira Musa ta sariya* lon; olugu ye mogo danganinw le ye!»

⁵⁰ Ayiwa, Nikodemu min tun konna ka taga Yesu fe lon do, ale fana tun ye o Farisiw do ye; ale ko o ma ko: ⁵¹ «Yala ka kapa ni an ta sariya ye, an be se ka kiti tige mogo do kan k'a soro an ma a tigi lamem folo, ka a lon a ka ko min ke wa?» ⁵² O ko ale ma ko: «O tuma, ele fana bora Galile le wa? I yere ye Kitabuw fle ka ja; i bena a ye ko cira si ma deri ka bo Galile.»

[⁵³ * O ko, o bee kelen wurira ka taga o ta so.

8

¹ Yesu tagara Oliviyesunw kuru kan.

Muso min minara jeneya ra

² Ayiwa, o lon dugusagbe sogomada joona fe, Yesu sekora ka taga Alabatosoba lu konɔ tuun. Jama bee nana lajen a koro; a sigira ka to ka o karan.

³ Ayiwa, sariya karamogow* ni Farisiw* nana ni muso do ye a fe, ko o muso minana jeneya ra. O k'a mina ka na a lo jama ce ma. ⁴ O ko Yesu ma ko: «An karamogo, an tagara nin muso mina k'a to jeneya ra ni ce do ye. ⁵ Cira Musa k'a fo an ye sariya* ra ko an ka kan ka o muso nogon bon ni kabakuru ye ka a faga*. Ayiwa, ele ko di o ra?» ⁶ O tun b'a fe k'a korobo le, janko ka sababu do soro k'a jaraki. Nka Yesu birira ka ke seberi ke ye dugu ma ni a borokanden ye. ⁷ O gbanna a ra ni pininkari ye minke, a wurira ka lo, k'a fo o ye ko: «Aw ra ni min ma jurumun ke ka ye, o tigi ye ke mogo folo ye, ka a bon ni kabakuru ye.» ⁸ A ka o fo minke, a birira tuun ka ke seberi ke ye dugu ma. ⁹ O mogow ka o kuma men minke, [o yere jusukun ka o soso;] o bee tagara kelen kelen, k'a damina mogokorobaw ra. Yesu kelen tora ni muso ye, muso lonin tora a koro. ¹⁰ Yesu k'a kun korota k'a fo muso ye ko: «Muso, o be min le? Mogo si ma kiti ben i kan wa?» ¹¹ Muso ka Yesu jaabi ko: «Mogo si!» Yesu ko: «Ayiwa, ne fana te kiti ben i kan; taga, i kana jurumun ke tuun.»]

Yesu le ye dunuƴa ta yeelen ye

¹² O ko, Yesu ka kuma ta tuun k'a fo jama ye ko: «Ne le ye dunuƴa ta yeelen ye. Ni mogo min tugura ne ko, o tigi tena tagama dibi ra, nka o tigi bena yeelen soro, min be panamanya di a ma.» ¹³ Farisiw* ko a ma ko: «Ni ele yere le be seereya ke i yere ta ko ra, o tuma i ta seereya te can ye.» ¹⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Hali ni ne yere le be seereya ke ne yere ta ko ra, ne ta seereya ye can ye, sabu ne ka ne boyoro lon, ne ka ne tagayoro fana lon; nka aw ma ne boyoro lon, aw ma ne tagayoro fana lon. ¹⁵ Aw koni be kiti tige ka kapa ni adamadenw ta jatemina le ye; nka ne te kiti tige mogo si kan. ¹⁶ Hali ni ne be kiti tige, ne ta kiti be tige can le kan, sabu ne kelen te; ne Fa min ka ne ci, o be ni ne ye. ¹⁷ Ayiwa, a sebera aw ta sariya* ra ko ni mogo fla kera ko min seere ye, ko o ko ye can le ye. ¹⁸ Ayiwa, ne ye ne yere seere ye, ne Fa min ka ne ci, o fana ye ne seere ye.»

¹⁹ O ko Yesu ma ko: «I fa be min le?» Yesu ka o jaabi ko: «Aw ma ne yere lon, janko ka na a fo ne Fa; ni aw tun ka ne lon can ra, aw tun bena ne Fa fana lon.»

²⁰ Yesu ka o kuma bee fo ka a siginin to karan na Alabatosoba lu konɔ sarakablaminanw yoro ra. Mogo si ma se ka a mina, sabu a ta wagati tun ma se ban.

Yesu ta tagayoro

* **7:53** 7.53 K'a damina hayam 7.53, ka taga a bla hayam 8.11, o kumaw te soro kitabu dow konɔ, walama o sebera fan were ra. * **8:5** 8.5 Nin kuma fora Musa ta sariya ra (Sarakalasebagaw 20.10; Sariya 22.22-24), nka ka kapa ni sariya ye, ce ni muso bee le tun ka kan ka faga. * **8:17** 8.17 Nin kuma fora Sariya 17.6; 19.15.

²¹ Yesu k'a fɔ mɔgɔw ye tuun ko: «Ne bɛna taga; ni ne tagara, aw bɛna ne yɔrɔɔni, nka aw bɛna sa ka aw to aw ta jurumun na; ne bɛ taga yɔrɔ min na, aw tɛ se ka taga o yɔrɔ ra.»

²² Yahudiyaw kuntigiw ko: «O tuma a bɛna a yɛrɛ faga le wa? Sabu a ko, ko: «Ne bɛ taga yɔrɔ min na, aw tɛ se ka taga o yɔrɔ ra!» » ²³ Yesu k'a fɔ o ye ko: «Aw sɔrɔra dugukolo kan yan le, nka ne bɔra sankolo ra; dunuɔa ta le bɛ aw ye, nka ne kɔni, dunuɔa ta tɛ ne ye! ²⁴ O le kosɔn ne k'a fɔ aw ye ko aw bɛna sa ka aw to aw ta jurumunw na; sabu ni aw kɔni ma la a ra ko ne ko «Ne ye min ye, ne ye o le ye,» o tuma aw bɛna sa ka aw to aw ta jurumunw na.» ²⁵ O ko Yesu ma ko: «O tuma ele ye jontigi le ye?» Yesu ko: «Kabini a damina ra, ne ye min ye, ne ka o fɔ aw ye, ne ka o fɔ aw ye. ²⁶ Fɛn caman bɛ ne fɛ k'a fɔ aw ta ko ra, ani ka aw jaraki; nka min ka ne ci, o ta le ye can ye; ne ka min mɛn ale fɛ, ne bɛ o le fɔ dunuɔamɔgɔw ye fana.»

²⁷ Yahudiyaw m'a faamu ko Yesu bɛ Fa Ala ta ko le fɔra o ye. ²⁸ O kosɔn Yesu k'a fɔ o ye ko: «Min kɛra Adamaden ye*, ni aw nana o korɔta san fɛ tuma min na, aw bɛna sɔrɔ k'a lɔn ko ne ko «Ne ye min ye, ne ye o le ye», ko ne tɛ foyi kɛ ne yɛrɛ ma, nka Fa Ala ka ne karan min na, ne bɛ o le fɔ. ²⁹ Min ka ne ci, ale bɛ ni ne ye. A ma ne to ne kelen na, sabu min ka di a ye, ne bɛ o le kɛ tuma bɛɛ.»

³⁰ Yesu ka o kuma fɔ minke, mɔgɔ caman lara a ra.

Fɛn min bɛ mɔgɔ kɛ a yɛrɛ ta ye

³¹ Ayiwa, Yahudiyaw minw tun lara Yesu ra, a k'a fɔ olugu ye ko: «Ni aw sɔnna ka to ne ta kumaw kan, aw bɛna kɛ ne ta karamɔgɔdenw ye can ra. ³² Aw bɛna can lɔn, o can lɔnniya bɛna aw kɛ aw yɛrɛ ta ye fana.» ³³ O ko Yesu ma ko: «Anw ye Iburahima ta durujaw le ye, an ma deri ka kɛ mɔgɔ si ta jɔn ye. Mun na ele ko, ko an bɛna kɛ an yɛrɛ ta ye?» ³⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko mɔgɔ o mɔgɔ bɛ jurumun kɛ, o tigi ye jurumun ta jɔn le ye. ³⁵ Jɔn tɛ to a matigice ta sɔ kɔnɔ wagati bɛɛ, nka matigice dence bɛ to sɔ kɔnɔ tuma bɛɛ. ³⁶ Den min bɔra Ala ra*, ni o ka aw kɛ aw yɛrɛ ta ye, o tuma aw bɛna kɛ aw yɛrɛ ta ye yɛrɛ le. ³⁷ Ne k'a lɔn ko aw ye Iburahima ta durujaw ye; nka o bɛɛ n'a ta, aw bɛ ne fagacogo jɔnina, sabu aw tɛ ne ta kuma fɛ. ³⁸ Ne kɔni, ne ka min ye ne Fa fɛ, ne bɛ o le fɔ; aw fana ka min sɔrɔ aw fa fɛ, aw bɛ o le kɛ.»

³⁹ Ayiwa, o ka Yesu jaabi ko: «Anw fa ye Iburahima le ye.» Yesu ko o ma ko: «Ni aw tun ye Iburahima ta denw ye, aw tun bɛna Iburahima ta kɛwalew jɔgɔn le kɛ. ⁴⁰ Nka sisan, a fle, ne ka can min sɔrɔ Ala fɛ, ne ka o fɔ aw ye, o bɛɛ n'a ta, aw bɛ ne fagacogo jɔnina; Iburahima ma o jɔgɔn kɛ de! ⁴¹ Aw bɛ aw fa ta kɛwalew jɔgɔn le kɛra.»

O ko Yesu ma ko: «Anw ma woro jɛneya ra de! Fa kelenpe le bɛ an fɛ, o ye Ala ye.»

⁴² Yesu ko o ma ko: «Ni Ala le tun ye aw Fa ye, aw tun bɛna ne kanu, sabu ne bɔra Ala le ra ka na yan. Ne ma na ne yɛrɛ ma; ale le ka ne ci. ⁴³ Ne bɛ min fɔra, mun kosɔn aw tɛ o faamuna? Aw tɛ sɔn ka ne ta kumaw lamɛn le. ⁴⁴ Aw fa ye Setana le ye; min fana ka di aw fa Setana ye, aw b'a fɛ ka o le kɛ. Ale ye mɔgɔfagabaga le ye kabini a ta kow damina ra; a ma deri ka can fɔ ka ye, sabu can den kelen tɛ a kɔnɔ. Ni a b'a fɛ ka faninya fɔ tuma min na, a bɛ kuma ka kapa ni a yɛrɛ ta sɔn le ye; sabu faninyafɔbaga lo, faninya face yɛrɛ lo. ⁴⁵ Nka, ne kɔni ne bɛ can le fɔ, o le kosɔn aw tɛ lara ne ra. ⁴⁶ Aw ra, jontigi le bɛ se k'a yira ko ne ka jurumun kɛ? Ayiwa, ni ne bɛ can le fɔra, mun na aw tɛ la ne ra? ⁴⁷ Mɔgɔ min ye Ala ta mɔgɔ ye, o tigi bɛ Ala ta Kumaw lamɛn. Aw tɛ a lamɛn, sabu aw tɛ Ala ta mɔgɔw ye.»

Yesu ka bon ni Iburahima ye

⁴⁸ Yahudiyaw ko Yesu ma ko: «Jo bɛ an fɛ k'a fɔ ko i ye Samarika le ye, ko jina bɛ i ra fana.» ⁴⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Jina tɛ ne ra, nka ne bɛ ne Fa le bonyara; aw kɔni, aw bɛ ne dɔgɔyara le. ⁵⁰ Ne tɛ bonya jɔnina ne yɛrɛ ye, nka kelen bɛ yi, ale le bɛ a jɔnina ne ye; ale le bɛna jo di ne ma fana. ⁵¹ Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni mɔgɔ min ka ne ta kuma sira tagama, o tigi tena sa fiyewu.»

⁵² Yahudiyaw ko: «Sisan kɔni an k'a lɔn yɛrɛ le ko jina le bɛ ele ra. Iburahima sara, ciraw fana sara; ele ko, ko ni mɔgɔ min ka ele ta kuma sira tagama, ko o tigi tena sa ka ye. ⁵³ O tuma ele ka bon ni an bɛmace Iburahima ye wa? Ale sara, ciraw fana sara! O tuma ele bɛ i yɛrɛ jatera mun mɔgɔ suguya le ye?»

⁵⁴ Yesu ko: «Ni ne tun bɛ ne yɛrɛ bonyara, o bonya tun tɛ kɛ foyi ye. Ne Fa le bɛ ne bonya, aw ko ale min ma ko aw ta Ala lo. ⁵⁵ Aw m'a lɔn, nka ne k'a lɔn; ni ne tun ko, ko ne m'a lɔn, ne tun bɛna kɛ aw jɔgɔn faninyafɔbaga le ye. Nka ne k'a lɔn, ne fana bɛ a ta kuma sira tagama. ⁵⁶ Aw bɛmace Iburahima jagarira ko a bɛna ne nalon ye. A k'a ye minke, a jusu diyara kɔsɛbɛ.» ⁵⁷ Yahudiyaw ko a ma ko: «E! Ele si ma sanji bilooru sɔrɔ fɔlɔ, ele ko i ka Iburahima ye!» ⁵⁸ Yesu ko o ma ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye, ko sani Iburahima ye woro, «ne ye min ye, ne tun bɛ o ye» ka ban!»

⁵⁹ O kuma koson Yahudiyaw ka kabakuruw ta ko o be Yesu bon, nka a dogora ka bo Alabatosoba konɔ ka taga.

9

Yesu ka fiyentɔce keneya

¹ Yesu temeto, a ka fiyentɔce do ye; o ce fiyennin le tun worora. ² Yesu ta karamogodenw ka a jininka ko: «An karamogo, mun le k'a to nin ce fiyennin worora? A yere ta jurumun lo wa, walama a worobagaw ta jurumun lo?» ³ Yesu ka o jaabi ko: «A yere ta jurumun te, a worobagaw fana ta jurumun te; a kera janko Ala ta sebgaya le ye yira ale sababu ra. ⁴ An ka kan ka ne cibaga ta baara ke wagati min na tere yeelen be yi; ni o te, ni su nana ko, mogo si tena se ka baara ke. ⁵ Ka ne to dunuja ra yan, ne le ye dunuja ta yeelen ye.»

⁶ Yesu ka o fo minke, a ka daji tu dugu ma, ka bogɔ fitini nooni ni a ye, ka o mun fiyento padenw na, ⁷ k'a fo a ye ko: «Taga i na ko Silowe dinga ta ji ra.» (Silowe koro ye ko «Ciraden»). Ce tagara a na ko minke, a sekoto, a tun be yeri kera.

⁸ Ayiwa, a siginogonw, ani minw tun be to k'a ye a be daariri kera, olugu ko: «Ce nin le tun te sigira yan ka to ka mogow daari wa?» ⁹ Dow ko: «Ale lo ke.» Dow ko: «Ale te, a bonin b'a fe le doron.» A laban, ce yere ko: «Ne yere lo.» ¹⁰ O ko a ma ko: «I na yelera cogo di le?» ¹¹ A ka o jaabi ko: «Ce min togo ye ko Yesu, ale le ka bogɔ ke ka a mun ne na ra, ko ne ye taga ne na ko Silowe dinga ta ji ra. Ne tagara ne na ko minke, ne na yelera.» ¹² O ka a jininka ko: «O ce be min?» A ko: «Ne m'a lon.»

Farisiw ka fiyentɔcekoro wele ka a jininka

¹³ Ayiwa, o ka o fiyentɔce na yelenin mina ka taga ni a ye Farisiw* fe. ¹⁴ K'a soro Yesu tun ka bogɔ mun ce na ra ka a na ye le lon min na, o lon tun ye Yahudiyaw ta Nenekirilon* le ye. ¹⁵ O koson Farisiw ka ce jininka tuun ko a na yelera cogo di le. A ka o jaabi ko: «A ka bogɔ mun ne padenw na, ne tagara ne na ko, ne na yelera.» ¹⁶ A ka o fo minke, Farisi dow ko: «O ce ma bo Ala ra, sabu a te Nenekirilon jatera.» Nka dow ko: «Jurumunkebagaw be se ka nin kabakow jagon ke wa?» A kera ten, o gbansan kan taranna.

¹⁷ O ka fiyentɔce na yelenin jininka tuun ko: «Ce min ka ele na ye le o, ele yere be mun le miirira o ce ta ko ra?» A ko o ma ko: «Ala ta cira lo.» ¹⁸ Nka Yahudiyaw kuntigiw tun ma la a ra fiyewu ko o ce fiyennin le tun worora, ani ko a na nana ye le. O koson o k'a worobagaw wele, ¹⁹ ka na olugu jininka ko: «Aw dence le ye nin ye wa? Aw be se k'a fo ko can ra a fiyennin le worora wa? A nana ke cogo di sisan ko a be yeri kera?» ²⁰ Ce worobagaw ka o jaabi ko: «An koni k'a lon ko an dence lo, ko a fiyennin le worora fana. ²¹ Nka fen min nana a to a be yeri kera sisan, an ma o lon; mogo min fana ka a na ye le, an ma o tigi lon. Aw ye a yere jininka; denmisen te tuun o; a yere bena a pafɔ aw ye.»

²² Ce worobagaw ka o fo Yahudiyaw kuntigiw pasiran le koson, sabu o tun benna a ra ko ni mogo o mogo ka lo a ra k'a fo ko Yesu le ye Kisibaga* ye, ko o be o tigi ghen k'a nin bo karanso* ta jen ra. ²³ O pasiran le koson o ko: «Den te, aw ye a yere jininka.»

²⁴ Ayiwa, o ka fiyentɔcekoro wele tuun a sipaga flanan na ka na a fo a ye ko: «Kari Ala ra i ye can fo an ye. Ce min ka i na ye le, anw koni k'a lon ko jurumunkebagaw lo.» ²⁵ Ce ka o jaabi ko: «Ni jurumunkebagaw lo walama ni jurumunkebagaw te, ne ma o lon; ne ka fen kelenpe le lon: ne tun ye fiyento ye, nka sisan ne be yeri kera.»

²⁶ O ko a ma ko: «A ka mun le ke i ra? A ka i na ye le cogo di le?» ²⁷ Ce ka o jaabi ko: «Ne k'a fo aw ye ka ban, nka aw ma son ka ne lamen; mun na aw b'a fe ne ye a pafɔ aw ye tuun? Koni aw fana t'a fe ka ke a ta karamogoden dow ye de?» ²⁸ O ka a neni; o ko: «Ele le ye a ta karamogoden ye; anw ye cira Musa ta karamogodenw le ye. ²⁹ An k'a lon ko Ala kumana cira Musa fe, nka an ma nin ce boyoro lon.»

³⁰ Ce ko: «Nin ye kabako le ye de! Aw ko, ko aw ma a boyoro lon, k'a soro a ka ne na ye le! ³¹ An k'a lon ko Ala te jurumuntow lamem; nka mogo min be a bato ka a sago ke, a be o le lamem. ³² Kabini dunuja danna, an ma deri k'a men ko mogo min fiyentoman worora, ko do ka o na ye le. ³³ Ni nin ce tun ma bo Ala ra, a tun tena se ka foyi ke.»

³⁴ Farisiw* ko ce ma ko: «Ele min kuturu worora jurumun na, ele le be anw karanna sisan ke?» O ka a ghen ka bo karanso ra.

Yesu ko Farisiw ye fiyentow ye

³⁵ Ayiwa, Yesu nana a men ko o ka ce ghen; a tagara ben ni a ye minke, a ko a ma ko: «Min kera Adamaden ye*, i lara o ra wa?» ³⁶ Ce ko Yesu ma ko: «An karamogo, jontigi

lo? A yira ne ra, janko ne ye la a ra.» ³⁷ Yesu ko: «I ja be ale yere le ra ten, a be kumana i fe.» ³⁸ Ce ko: «Matigi, ne lara i ra.» A ka a kinbiri gban Yesu koro ka a bato.

³⁹ Yesu ko: «Ne nana dunuƙa ra ka na kiti le tige, janko minw te yeri kera, olugu ye yeri ke, minw be yeri kera, olugu ja ye fiyen.» ⁴⁰ Farisi* dow tun be Yesu koro, olugu ka o kuma men minke, o ko Yesu ma ko: «O tuma anw fana fiyennin lo wa?» ⁴¹ Yesu ka o jaabi ko: «Ni aw tun fiyennin lo, aw tun tena jaraki; nka aw ko minke ko aw be yeri kera, o koson aw jarakinin lo tuma bee.»

10

Sagagbenbaga ni sagaw ta talen

¹ Yesu ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko mogo min te son ka don sagabon donda fe, fo a be yelen fan were fe ka don, o tigi ye son le ye, benkannikebaga lo. ² Nka min be don donda fe, o le ye sagagbenbaga yere ye. ³ Sagabon korosibaga be da yele a ye. Sagaw be a kan men; a be a ta sagaw wele kelen kelen o togo ra ka bo ni o ye kene ma. ⁴ Ni a bora ni a ta sagaw ye kene ma, a be bla o ja. Sagaw fana be tugu a ko, sabu o ka a kan lon. ⁵ Nka sagaw te tugu mogo were ko; o be bori o tigi ja, sabu o te mogo were kan lon.»

⁶ Yesu ka o talen fo o mogo ye, nka o m'a faamu.

Yesu ye sagagbenbagaruman ye

⁷ Yesu k'a fo o ye tuun ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko ne le ye sagabon donda ye. ⁸ Minw bee nana ne ja fe, olugu bee ye sonw ni benkannikebagaw le ye; sagaw ma o lamen. ⁹ Ne le ye donda ye; ni mogo min ka teme ne fe ka don, o tigi be kisi. O tigi bena to ka don ka bo pasuma ra, ka domunikeyoro soro. ¹⁰ Son te na foyi kama ni sonyari te, ani fagari, ani cenri. Nka ne koni nana le, janko mogo ye panamanya soro fo ka wasa.

¹¹ «Ne le ye sagagbenbagaruman ye; sagagbenbagaruman be a nin di ka sa a ta sagaw koson. ¹² Nka baaraden min be sagaw korosira sara ra, ale te sagagbenbaga ye, sagaw fana te a ta ye; o koson ni a ka wara nato ye, a be bori ka sagaw to yi. Wara bena saga dow mina, a tow be janjan. ¹³ Baaraden be bori, sabu ale ye warijinibaga le ye; sagaw hami te a ra. ¹⁴ Ne koni, ne ye sagagbenbagaruman le ye; ne ka ne ta sagaw lon; ne ta sagaw fana ka ne lon, ¹⁵ i ko Fa Ala ka ne lon cogo min na, ani ne ka Fa Ala lon cogo min na. Ne be ne nin di ka sa ne ta sagaw koson. ¹⁶ Saga werew be ne fe, minw te nin sagabon kono; jagboya lo ne ye taga olugu fana gbengben ka na; o bena ne kan men, o bena ke sagakuru kelen ye, ka sagagbenbaga kelen ke o kunna.

¹⁷ «Ne ko ka di ne Fa Ala ye, sabu ne be ne nin di ka sa, janko ne ye na a soro tuun. ¹⁸ Mogo si te se ka ne nin bo ne ra jagboya ra; ne yere b'a di. Se be ne ye ka a di, se be ne ye fana ka a mina tuun; ne Fa Ala ka o le fo ne ye.»

¹⁹ Yesu ta kuma koson Yahudiyaw kan taranna tuun. ²⁰ O caman ko: «Jina be ce nin na, fato lo; mun koson aw be a lamenna?» ²¹ Nka dow ko: «Nin te jinato kan ye de! Jinato be se ka fiyentow ja yele cogo di?»

Yahudiyaw ko o te Yesu fe

²² Ayiwa, Yahudiyaw ta Alabatosoba panagbe* min be ke Zeruzalemu san o san, o nana se; o be ben neneba wagati le ma. ²³ Ayiwa, Yesu tun be yaalayaalara Alabatosoba lu kono, masace Sulemani ta bolon kono. ²⁴ Yahudiyaw nana lo k'a lamini; o ka a jininka ko: «Wagati juman le i bena sigiya bo an jusu ra sa? Ni ele le ye Kisibaga* ye, a gbe k'a fo an ye.»

²⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Ne k'a fo aw ye ka ban, nka aw ma la a ra. Ne be kewale minw kera ne Fa Ala togo ra, o kewalew le b'a yira ko ne be min fora aw ye ko o ye can le ye. ²⁶ Nka aw te lara ne ra, sabu aw te ne ta saga dow ye. ²⁷ Ne ta sagaw be ne kan men; ne ka o lon, o be tugu ne ko fana. ²⁸ Ne be panamanya banbari di o ma. O tena halaki fiyewu, mogo si tena o bosi ka o bo ne boro fana. ²⁹ Ne Fa Ala min ka o di ne ma, ale ta sebagaya ka bon ni bee ta ye; mogo si te se ka o bosi ka bo ne Fa boro fana. ³⁰ Ne ni ne Fa ye kelen le ye.»

³¹ Yahudiyaw ka kabakuruw ta tuun ko o be Yesu bon. ³² Yesu ko o ma tuun ko: «Ne ka kewalejuman caman minw soro Fa Ala fe, ne ka o be aw ja na. O kewalew juman kelen le koson aw b'a fe ka ne bon ni kabakuru ye?» ³³ Yahudiyaw ko Yesu ma ko: «An t'a fe ka i bon i ta kewalejumanw le koson; i ka Alatogocenkuma min fo, o le koson an b'a fe ka i bon; ele mogo gbansan, ele be i yere kera Ala ye.»

³⁴ Yesu ko o ma ko: «A ma sebe aw ta sariya* yoro do ra wa, ko Ala k'a fo ko: <Aw ye alaw ye?> ³⁵ K'a soro an k'a lon ko min sebera Kitabu kono, o te se ka yelema. Ayiwa, Ala ka a ta kuma lase minw ma, ni a be o wele ko alaw, ³⁶ o tuma, Ala ka min panawoloma

k'a ci dunuɗa ra, ni o ko, ko Den min bora Ala ra*, ko ale le be o ye, mun koson aw ko, ko a be Ala togo cenna? ³⁷ Ni a kera ko ne te ne Fa ta kewalew le kera, o tuma aw kana la ne ra. ³⁸ Nka ni ne be o kewalew le kera, hali ni aw ma la ne ra, aw ye la a ra ko o kewalew bora Ala le ra, janko aw ye a lon k'a gbeya ko ne ni ne Fa Ala ye kelen le ye.»

³⁹ O kuma koson mogow wurira tuun ko o be Yesu mina, nka a bosira o boro ka taga. ⁴⁰ Yesu tagara Zuriden ba ko fe tuun, Yuhana tun be mogow batizera yoro min na folofolo; Yesu tora o yoro ra. ⁴¹ Mogo caman tagara a ko o yoro ra. O mogow tun b'a fora ko: «Yuhana ma tagamasiyen si ke, nka a ka fen o fen fo nin ce ta ko ra, o bee kera can ye.» ⁴² Mogo caman lara Yesu ra o yoro ra fana.

11

Lazari ta saya

¹ Ayiwa, ce do tun be banara; a togo tun ye ko Lazari. A tun be Betani, Mariyamu ni a balemamuso Mariti be dugu min konɔ. ² O Mariyamu le tun nana turu kasadiman ke Matigi sen kan ka a josi ni a kunsigi ye; ale balemace Lazari le tun man kene. ³ O balemamuso fla ka mogo ci ka taga a fo Yesu ye ko: «Matigi, i terice man kene de!»

⁴ Yesu ka o kuma men tuma min na, a ko: «Nin bana ma dabo saya kama; a kera janko ka Ala ta bonya le yira, janko Den min bora Ala ra*, a ye ke sababu ye ka bonya la o kan.»

⁵ Mariti ni Mariyamu ni Lazari bee ko tun ka di Yesu ye kosebe. ⁶ Nka Yesu ka Lazari ta bana ko men, a tun be yoro min na, a belen tora yi ka tere fla ke. ⁷ O ko, a ko a ta karamogodenw ma ko: «An ye seko Zude mara ra.» ⁸ Karamogodenw ko: «An karamogo, a ma men folo, Yahudiyaw kuntigiw tun b'a fe ka i bon ni kabakuru ye ka i faga o yoro ra, i belen ko an ye seko ka taga yi!» ⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Wagati tan ni fla le te tere konɔ wa? Ayiwa, mogo min be tagama tere fe, o tigi talon man di, sabu tere yeelen be yi. ¹⁰ Nka mogo min be tagama dibi ra, o tigi be talon, sabu yeelen te yi.»

¹¹ Yesu ka o fo minke, a ko o ma ko: «An terice Lazari be sunogora, nka ne be taga a lakunu.» ¹² Karamogodenw ko a ma ko: «An karamogo, ni sunogo dama lo, a bena keneya.» ¹³ Yesu tun be Lazari sako le fora o ye, nka olugu tun b'a miirira ko sunogo gbansan lo. ¹⁴ Ayiwa, Yesu sorora k'a gbe k'a fo o ye ko: «Lazari sara. ¹⁵ Nka a ma ke ne ja na minke, o diyara ne ye aw koson; sabu nin ko bena ke sababu ye k'a to aw ye la ne ra. Aw ye wuri, an ye taga a fe yi.» ¹⁶ O tuma Toma, min be wele fana ko Flanin, ale ko karamogoden tow ma ko: «An fana ye taga, an ye taga sa ni a ye.»

Yesu le be mogo panamanya

¹⁷ Ayiwa, Yesu sera Betani tuma min na, o y'a sorɔ Lazari su tun donna kabini tere naani. ¹⁸ Betani ni Zeruzalemu ce tun man jan; a tun te teme kilo saba jogon kan. ¹⁹ O koson Yahudiya caman tun nana Mariti ni Mariyamu fe ka na o fo ka o jusu saaro o balemace saya koson.

²⁰ Mariti nana a men ko Yesu be nana minke, a wurira ka taga a kunben; Mariyamu signin tora bon konɔ yi. ²¹ Mariti sera Yesu korɔ minke, a ko: «Matigi, ni a kera ko ele tun be yan, ne balemace tun tena sa. ²² Nka ne k'a lon ko hali sisan, ni i ka fen o fen jini Ala fe, a be o ke i ye.» ²³ Yesu ko a ma ko: «I balemace bena kunu!» ²⁴ Mariti k'a jaabi ko: «Ne k'a lon ko dunuɗa labanlon na, suw bena kunu tuma min na, ne balemace fana bena kunu.»

²⁵ Yesu ko a ma ko: «Ne le be suw lakunu, ne le be panamanya di; ni mogo o mogo ka la ne ra, o tigi bena panamanya, hali ni a sara. ²⁶ Ni mogo o mogo be panamanya, ka la ne ra, o tigi tena sa ka ye fiyewu! Ele lara o ra wa?» ²⁷ Mariti ko: «Onhon, Matigi, ne lara a ra jate ko ele le ye Kisibaga* ye, Den min bora Ala ra*, min tun ka kan ka na dunuɗa ra.»

Yesu kasira Lazari koson

²⁸ Ayiwa, Mariti ka o fo minke, a kosegira so konɔ ka taga a dogomuso Mariyamu wele dogo ra, k'a fo a ye ko: «An karamogo nana, a ko i ye taga yi.» ²⁹ Mariyamu ka o men minke, a wurira joona joona ka taga Yesu fe. ³⁰ O y'a sorɔ Yesu tun ma don dugu konɔ ban. Mariti tun tagara a sorɔ yoro min na, a belen tun be o yoro kelen le ra. ³¹ Yahudiya minw tun be ni Mariyamu ye bon konɔ, ka to k'a jusu saaro, olugu k'a ye ko a wurira joona joona ka bo minke, o gbanna a ko; o tun b'a miirira ko a be tagara kaburu ra ka taga kasi le.

³² Mariyamu tagara se Yesu korɔ, ka Yesu ye minke, a benna a sen korɔ k'a fo a ye ko: «Matigi, ni a kera ko ele tun be yan, ne balemace tun tena sa.» ³³ Yesu ka Mariyamu kasito ye minke, ani Yahudiya minw tun be ni a ye, ka olugu fana kasito ye, o ka a jusu

tooro kosebe ka a hakiri jagami. ³⁴ Yesu ka o jininka ko: «Aw ka a su don min?» O ko: «Matigi, na a yoro fle.» ³⁵ Yesu kasira. ³⁶ Yahudiyaw ko: «Aw y'a fle! Ce nin ko tun ka di a ye de!» ³⁷ Nka dow ko: «Ale min ka fiyentocce ja yele, a tun te se ka a ke Lazari kana sa wa?»

Yesu ka Lazari su lakunu

³⁸ Yesu jusukun tooroninba tagara se kaburu ma. O kaburu tun ye kuruwo do le ye, ka kabakuruba do ke ka a datugu. ³⁹ Yesu ko: «Aw ye kabakuru bo kaburu da ra.» Banbaga balemamuso min ye Mariti ye, ale ko Yesu ma ko: «Matigi, i b'a soro a kasa be bora ka ban, sabu a tere naani le ye bi ye kaburu konɔ.» ⁴⁰ Yesu ko Mariti ma ko: «Ne m'a fo i ye ko ni i ka la ne ra, i bena Ala ta se bagaya ye wa?» ⁴¹ O ka kabakuru bo kaburu da ra. Yesu ka a ja korota san fe ka Ala daari ko: «Ne Fa Ala, ne be baraka la i ye, sabu i ka ne lamɛn. ⁴² Ne k'a lon ko i be ne lamɛn wagati beɛ. Nka mogɔ minw ka ne lamini, ne ka o fo olugu le koson, janko o y'a lon ko ele yere le ka ne ci.» ⁴³ Yesu ka o fo minke, a kumana ni fanga ye ko: «Lazari, bo kene ma!» ⁴⁴ Su bora; a senw ni a borow tun melegera ni fani ye, a ja datuginin be ni kasanke ye. Yesu ko o ma ko: «Aw ye faniw bo a ra k'a to a ye taga.»

Kititigebagaw ko Yesu ka kan ka faga

(Matiyu 26.1-5; Marika 14.1-2; Luka 22.1-2)

⁴⁵ Yahudiya minw tun nana Mariyamu fe, Yesu ka min ke, olugu ka o ye minke, o caman lara a ra. ⁴⁶ Nka dow tagara Farisiw* fe ka taga Yesu ta kow lakari o ye. ⁴⁷ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Farisiw ka kititigebagaw ta jenkuru* wele ka o sigi; o ko: «An bena mun le ke? Ce nin be tagamasiyen caman kera de!» ⁴⁸ Ni an k'a to ten a yere ma, a laban mogɔ beɛ bena la a ra. Nka ni o kera, Romukaw bena na ka na an ta Alabatosoba ni an ta siya halaki!»

⁴⁹ Kelen tun be o ra, min togo tun ye ko Kayife; ale le tun ye sarakalasebagaw kuntigiba ye o san na. Ale ko: «Aw koni, aw te foyi lon. ⁵⁰ Aw m'a lon ko a ka fisa mogɔ kelen ye sa jamana beɛ koson, janko an ta siya beɛ kana halaki wa?» ⁵¹ Ayiwa, Kayife tun ma o kuma fo a yere ma. A tun kera sarakalasebagaw kuntigiba ye o san na minke, o le koson Ala ka o cirayakuma don a da ra, ko Yesu le ka kan ka sa o ta siya no ra. ⁵² Nka a tun tena ke o siya dama koson; Ala ta mogɔ minw janjanna dunuɓa fan beɛ ra, a bena sa ka olugu beɛ le jen ka o ke kelen ye. ⁵³ Yahudiyaw kuntigiw k'a latige o lon yere ra ko Yesu ka kan ka faga. ⁵⁴ O koson Yesu ma son ka ke yaalayaala ye Yahudiyaw ce ra kene kan tuun. A bora o yoro ra ka taga kongokolon fanfeyoro ra, dugu do ra min be wele ko Efrayimu. Ale ni a ta karamogodenw tora o yoro ra.

⁵⁵ Ayiwa, Yahudiyaw ta Jonyaban panagbe* tun be surunyara. Mogɔ caman bora jamana yoro werew ra, ka na Zeruzalemu ka kon panagbe ja, ka na o yere saninya. ⁵⁶ Mogow tun be Yesu yoropinina; o tun jagon jininka Alabatoso lu konɔ, ko: «Aw be mun miiri? O tuma a tena na panagbe ra wa?» ⁵⁷ O y'a soro sarakalasebagaw kuntigiw, ani Farisiw tun k'a fo mogow ye ka ban ko ni min o min ka Yesu yoro lon, o tigi ye taga a fo olugu ye, janko o y'a soro ka a mina.

12

Mariyamu ka Yesu sen mun ni turu kasadiman ye

(Matiyu 26.6-13; Marika 14.3-9)

¹ Ayiwa, a to tun tora tere woro, Jonyaban panagbe* be se; Yesu tagara Betani. A tun ka Lazari min su lakunu, ale tun be o dugu le konɔ. ² O ka domuni do laben Yesu ye o yoro ra. Mariti tun be o domuniko panabora; Lazari fana tun be domuni na ni domunikebaga tow ye. ³ Ka o to domuni na, Mariyamu ka turu kasadiman yeweroro songobelen do ta, min tun be litiri tarance bo, ka o turu ke Yesu senw kan; o ko, a ka a senw josi ni a yere kunsigi ye. O turu kasa ka bon yoro beɛ labo. ⁴ Yesu ta karamogoden min ye Zudasi Sikariyoti ye, min tun bena ke Yesu janfaba ya, ale ko: ⁵ «Mun koson nin turu kasadiman ma fiyeere fo warigbe keme saba*, ka o wari di fagantanw ma?» ⁶ Zudasi tun ma o fo fagantanw hina koson, nka a ka o fo sabu son tun lo; ale le tun ye o ta warimarabaga ye, nka ni wari min tun ka di a ma, a tun be o ta. ⁷ Nka Yesu ko a ma ko: «Muso to nasuma ra; a to a ye nin ke ne ta sutarari kama. ⁸ Sabu fagantanw koni, olugu be ni aw ye yan tuma beɛ, nka ne tena to ni aw ye yan tuma beɛ de!»

Sarakalasebagaw kuntigiw ko o be Lazari faga

* 12:5 12.5 Ka kaja ni o wagati ta jate ye, o wari tun ye baarden dow ta san kelen baara sara jagonna le ye.

⁹ Ayiwa, Yahudiyaw k'a men minke ko Yesu be Betani, o caman tagara yi. O tun ma taga Yesu yere doron koson, nka a tun ka Lazari min su lakunu, o tun tagara ale fana fleyoro le ra. ¹⁰ Sarakalasebagaw* kuntigiw k'a latige ko ni a be ten, olugu bena Lazari fana faga; ¹¹ sabu Lazari koson Yahudiyaw caman tun be bora olugu ko ka la Yesu ra.

Yesu donna Zeruzalemu

(Matiyu 21.1-11; Marika 1.1-11; Luka 19.28-40)

¹² Ayiwa, o lon dugusagbe, jama caman min tun nana Zeruzalemu Jonyaban panagbe* ra, olugu k'a men ko Yesu be nana Zeruzalemu. ¹³ O ka tamaro yiriborow tigetige, ka bo ka taga Yesu kunben. O tun be perenna ko:

«Hozana*, an ye Ala tando;

min be nana Matigi togo ra, dugawu ye ke o ye!

Izirayeli* ta masace lo!»

¹⁴ Yesu tun ka faliden do soro; a sigira o kan, i n'a fo a sebera Kitabu konon cogo min na, ko:

¹⁵ «Siyon dugumogow, aw kana siran!

A fe, aw ta masace be nana,

a siginin be faliden do kan.»

¹⁶ Karamogodenw ma o ko koron faamu o wagati yere ra; nka Yesu nana kunu minke ka bo saya ra ka don Ala ta noron ra, o hakiri ka soro ka jigi a ra ko ciraw tun ka min sebe Yesu ta ko ra, ko mogow tun ka o le ke a ye ten.

¹⁷ Jama min tun be ni Yesu ye wagati min a tun ka Lazari wele ka bo kaburu konon, k'a lakunu ka bo saya ra, olugu tun be o kow seereya kera mogow ye. ¹⁸ O le koson jama tun nana a kunben, sabu o tun k'a men ko a ka o tagamasiyen ke. ¹⁹ Ayiwa, Farisiw* ka ke a fo ye ngon ye ko: «Aw yere na b'a ra ke, aw te se ka foyi ke nin ce ra; mogow bee tigura a ko.»

Gereki dow b'a fe ka kuma Yesu fe

²⁰ Mogow minw tun nana Zeruzalemu panagbe ra ka na Ala bato, Gereki minw tun be Yahudiyaw ta diina ra, olugu dow tun be o mogow ce ra. ²¹ O Gerekiw gbarara Filipe ra, min bora Betisayida, Galile mara ra; o ko a ma ko: «Ne terice, an b'a fe ka Yesu ye.»

²² Filipe tagara o fo Andere ye; o mogow fla tagara o fo Yesu ye. ²³ Yesu ka o jaabi ko: «Min kera Adamaden ye*, Ala bena o ta bonya yira wagati min na, o wagati le sera sisan.»

²⁴ Yesu k'a fo tuun ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko ni simankise ma don dugukolo ra ka sa, a be to a kelen na; nka ni a sara, a be falen ka den caman ke. ²⁵ Ni mogow min k'a yere nin kanu, o tigi bena bono a ra; nka ni mogow min k'a yere nin koninya nin dunuwa ra yan, o tigi bena a nin soro, ka panamanya banbari soro. ²⁶ Ni mogow min b'a fe ka baara ke ne ye, o tigi ka kan ka tugu ne ko; ne be yoro min na, ne ta baaraden fana bena ke o yoro le ra. Ni mogow min be baara ke ne ye, Fa Ala bena o tigi bonya.»

Yesu k'a ta saya ko fo

²⁷ «Sisan koni, ne hakiri nagaminin lo; ne bena mun fo sa? Ko ne Fa Ala ye ne tanga nin wagati toron ma wa? Ne te se ka o fo, sabu ne nana dunuwa ra nin wagati toron le koson. ²⁸ Ne Fa, i togo bonya!»

Kumakan do bora sankolo ra ko: «Ne k'a bonya ka ban, nka ne bena a bonya kokura tuun.»

²⁹ Jama min tun be o yoro ra, olugu ka o men minke, dow ko: «Sankurukan lo.» Dow ko: «Meleke do le kumana a fe.» ³⁰ Nka Yesu ko o ma ko: «Nin kumakan ma bo ne koson, a bora aw le koson. ³¹ Dunuwa ta kiti bena tige sisan le; dunuwa kuntigi bena ghen ka labo sisan le. ³² Ni ne nana korota ka bo dugukolo kan tuma min na, ne bena mogow bee lana ne fe.» ³³ Yesu tun bena sa cogoya min na, a tun ka o le fo ka a yira mogow ra.

³⁴ Jama ko Yesu ma ko: «An k'a men ko a sebera sariya* kitabon konon ko Kisibaga* panaman bena to wagati bee; nka ele ko, ko Min kera Adamaden ye*, ko o ka kan ka korota ka bo dugukolo kan? O tuma, Min kera Adamaden ye, o ye jontigi le ye sa?»

³⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Yeelen belen be aw ce ra, nka wagati donon lo! Yeelen be aw ce ra wagati min na, aw ye tagama a ra o wagati ra, janko dibi kana na don aw ma ka bara aw ra; sabu mogow min be tagama dibi ra, o tigi te a tagayoro lon. ³⁶ Yeelen be aw fe sisan le; min be o yeelen di, aw ye la o ra, janko aw ye ke yeelen ta denw ye.»

Yesu ka o fo ka ban minke, a bora o koron ka taga yoro were, ka dogo o ra.

Yahudiyaw ma la Yesu ra

³⁷ Ayiwa, hali k'a soro Yesu ka tagamasiyen caman ke Yahudiyaw na na, o belen ma la a ra. ³⁸ O ra, cira Ezayi tun ka kuma min fo, o kera can ye, ko:

«Matigi, jontigi le sonna ka la an ta waajuri kumaw ra?

Jontigi le ka Matigi ta sebagaya lon?»

³⁹ Ayiwa, o tun te se ka la Yesu ra, sabu cira Ezayi k'a fo fana ko:

⁴⁰ «Ala ka o na fiyen,

ka o jusukun fana gbeleya,

janko o na kana yeri ke,

o jusukun kana faamuri ke,

janko o kana na ale fe,

janko ale ye o kenya.»

⁴¹ Cira Ezayi ka o fo, sabu Yesu ta noro tun yirara a ra; o le koson a ka o fo Yesu ko ra.

⁴² O bee n'a ta, Yahudiyaw kuntigiw yere caman lara Yesu ra; nka Farisiw* nasiran koson, o ma son k'a fo kene kan, janko o kana na o gben ka o nin bo karanso* ta jen ra.

⁴³ Sabu mogow ta bonya le tun ka di o ye ka teme Ala ta kan.

Yesu ta kuma le bena mogow ta kiti tige

⁴⁴ Yesu kumana ni fanga ye, k'a fo ko: «Ni mogow min ka la ne ra, o tigi ma la ne le ra, nka a lara ne cibaga Ala le ra. ⁴⁵ Ni mogow min ka ne ye, o tigi ka ne cibaga fana ye. ⁴⁶ Ne koni, ne nana dunuwa ra i n'a fo yeelen, janko ni mogow o mogow ka la ne ra, o tigi kana tagama dibi ra tuun. ⁴⁷ Ni mogow min ka ne ta kuma lamen, ni a ma a sira tagama, ne le tena kiti tige o tigi kan; sabu ne ma na ka na kiti tige dunuwa mogow kan, ne nana ka na o kisi le. ⁴⁸ Ni mogow min ka ban ne ra, ni a ma son ka ne ta kumaw lamen, o tigi ka kiti tige bago soro a yere ra ka ban. Ne ka kuma minw fo co, o kumaw yere le bena kiti tige o tigi kan dunuwa labanlon na! ⁴⁹ Sabu ne ma kuma ne yere ma; nka Fa Ala min ka ne ci, ale yere le ka ne ta kumafotaw, ani ne ta kumacogo yira ne ra. ⁵⁰ Ne fana k'a lon ko ale be min fo, o le be panamanya banbari di mogow ma. O koson Fa Ala ka a yira ne ra cogo min na, ne b'a fo ten le.»

13

Yesu ka karamogodenw senw ko

¹ Ayiwa, a to tun tora tere kelen Yahudiyaw ta Jonyaban panagbe* be se, Yesu tun k'a lon ko wagati sera ale ye bo dunuwa ra ka taga Fa Ala fe. Mogow minw tun lara a ra dunuwa ra yan, a tun ka olugu kanu; a ka o kanu fo ka taga se a dan ma.

² Yesu ni a ta karamogodenw tun be surato domuna; o y'a soro Setana tun ka Yesu janfa miiriya don Simon dence Zudasi Sikariyoti jusukun na ka ban. ³ Yesu tun k'a lon fana ko Fa Ala ka sebagaya bee don ale boro, ko ale bora Ala ra, ko a fana bena seko ka taga Ala fe. ⁴ Ayiwa, Yesu wurira domuni kunna, ka a ta deregeba bo ka bla, ka fani do ta ka a yere cesiri ni o ye. ⁵ O ko, a ka ji ke minan do konko ka ke a ta karamogodenw senw ko ye; fani min tun be a ce ra, a ka o senw josi ni o ye. ⁶ A nana se Simon Piyeri ma minke, Piyeri ko: «Matigi, ele yere be ne sen ko wa!» ⁷ Yesu ko a ma ko: «Ne be min kera tan, ele koni te se ka o koro lon sisan; nka lon do i bena a koro lon.» ⁸ Piyeri ko: «On-on, ne te son ele ye ne sen ko fiyewu.» Yesu ko a ma ko: «Ni ne ma i sen ko, i tena i ninyoro soro ne fe del!» ⁹ Simon Piyeri ko: «Ayiwa, Matigi, ni o lo, i kana dan ne sen kori dama ma, nka ne borow, ani ne kun fana ko.» ¹⁰ Yesu ko o ma ko: «Ni mogow min fari yoro bee kora ka ban, o tigi mako te kori were ra tuun; a koni be se ka a senw ko, ni o te, a saninyanin lo. Aw saninyanin lo, nka aw bee te del!» ¹¹ Karamogoden min tun bena Yesu janfa, a tun ka o lon; o le koson a ko: «Aw bee ma saninya.»

¹² Yesu ka a ta karamogodenw sen ko ka ban tuma min na, a ka a ta deregeba don, ka sigi domunikeyoro ra tuun. A ko karamogodenw ma ko: «Ne ka min ke aw ra, aw ka o koro lon wa?» ¹³ Aw be ne wele ko: «An karamogow walama ko: «Matigi.» O bennin lo, sabu ne ye o le ye. ¹⁴ Ayiwa, ne min ye aw Matigi ye, ani aw Karamogow, ni ne ka aw sen ko, o tuma aw fana ka jagon sen ko le. ¹⁵ Ne ka nin ke k'a yira aw ra le, janko ne ka a ke aw ye cogo min na, aw fana ye a ke jagon ye ten. ¹⁶ Can ra ne b'a fo aw ye ko jon te se ka bonya ka teme a matigice kan, ciraden fana te se ka bonya ka teme a cibaga kan. ¹⁷ Sisan aw ka o kow lon; ni aw ka son k'a ke, Ala bena aw ta na.

¹⁸ «Ne te nin fora aw bee le ma de! Ne ka minw panawoloma, ne ka olugu lon. Nka ciraw ka min fo Kitabu konko, o ka kan ka ke le; a sebera ko: «Min tun be domuni ke ni ne ye, o k'a yere ke ne jugu ye.» ¹⁹ Ne be o fo aw ye sisan sani a kwagati ye se, janko ni a nana se, aw ye la a ra ko ne ko «Ne ye min ye, ne ye o le ye.» ²⁰ Can yere ra ne b'a fo

aw ye, ko ni mɔgɔ min ka sɔn ne ta ciraden na, o tigi sɔnna ne yere le ra; ni mɔgɔ min fana sɔnna ne ra, o tigi sɔnna ne cibaga le ra.»

Yesu ko Zudasi bena ale janfa

(*Matiyu 26.20-25; Marika 14.17-21; Luka 22.21-23*)

²¹ Yesu ka o kuma fɔ minke, a hakiri jagamina kosebɛ. A k'a fɔ o ye k'a gbeleya ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko aw ra kelen bena ne janfa.» ²² A ka o fɔ minke, karamɔgɔdenw ka ke ɲogɔn flefle ye; o m'a lɔn, a kan be min tigi ma. ²³ Yesu ta karamɔgɔden min ko tun ka di Yesu ye, ale tun be Yesu koro. ²⁴ Simɔn Piyeri ka tagamasiyen dɔ ke ale ma, ko a ye Yesu nininka, ko a kan be jontigi le ma. ²⁵ O karamɔgɔden gbara Yesu ra, ka a nininka ko: «Matigi, i be jontigi le ma?» ²⁶ Yesu k'a jaabi ko: «Ni ne ka buru su k'a di mɔgɔ min ma, o tigi lo.» A ka buru ta k'a su, k'a di Simɔn Sikariyoti dence Zudasi ma. ²⁷ Kabini buru dira Zudasi ma dorɔn, Setana donna Zudasi ra. Yesu ko a ma ko: «I b'a fe ka min ke, i teliya ka o ke sa.»

²⁸ Nka minw tun be ni Yesu ye domuni na, olugu si m'a lɔn fen min k'a to a ka o kuma fɔ. ²⁹ I n'a fɔ Zudasi le tun ye warimarabaga ye, dɔw k'a miiri ko Yesu ko o ma ko a ye taga fen dɔ le san ka na jɔnyaban janagbe* domuni laben ni o ye, walama ko a ye taga fagantan dɔw sɔn. ³⁰ O ra, Zudasi ka buru mina ka bɔ kene ma o yɔrɔnin kelen beɛ ra. O y'a soro su tun kora.

Yesu ka cikura fɔ a ta karamɔgɔdenw ye

³¹ Ayiwa, Zudasi Sikariyoti bɔnin ko, Yesu ko a ta karamɔgɔdenw ma ko: «Sisan kɔni Min kera Adamaden ye* bonya lara o kan, ka bonya la Ala fana kan a le sababu ra. ³² [Ni bonya lara Ala kan ale sababu ra,] Ala yere fana bena bonya la ale kan; a fana tena mɛɛn ka o bonya la a kan. ³³ Ne ta denw, ne be ni aw ye wagati dɔɔnin dorɔn le. Aw bena ne yɔrɔnini, nka ne ka min fɔ Yahudiyaw kuntigiw ye, ne be o kelen le fɔ aw ye, ko ne bena taga yɔrɔ min na, aw te se ka taga o yɔrɔ ra. ³⁴ Ne be cikura fɔ aw ye: Aw ye ɲogɔn kanu; ne ka aw kanu cogo min na, aw fana ye ɲogɔn kanu ten. ³⁵ Ni kanuya be aw ni ɲogɔn cɛ, beɛ bena a lɔn o le fe ko aw ye ne ta karamɔgɔdenw ye.»

Yesu ko Piyeri bena ban ale ra

(*Matiyu 26.31-35; Marika 14.27-31; Luka 22.31-34*)

³⁶ Simɔn Piyeri ka Yesu nininka ko: «Matigi, i be tagara min le?» Yesu k'a jaabi ko: «Ne be tagara yɔrɔ min na, ele te se ka tugu ne ko sisan o yɔrɔ ra; nka lɔn dɔ i bena tugu ne ko.» ³⁷ Piyeri ko Yesu ma ko: «Matigi, mun na ne te se ka taga ni i ye sisan? Ne be sɔn ka ne yere di hali ka sa i koson!» ³⁸ Yesu ko a ma ko: «Ele bena sa ne koson wa? Can ra, ne b'a fɔ i ye ko sani dondo ye kasi, ele bena a fɔ mɔgɔw ye fɔ sijnaga saba ko i ma ne lɔn.»

14

Yesu le ye sira ye

¹ Ayiwa, o ko, Yesu ko a ta karamɔgɔdenw ma ko: «Aw hakiri kana jagami; aw ye la Ala ra, aw ye la ne fana ra. ² Sigiyoɔɔ caman be ne Fa Ala fe, ni o tun te can ye, ne tun tena a fɔ aw ye ko ne be taga yɔrɔ laben aw ye. ³ Ni ne tagara yɔrɔ laben aw ye ka ban tuma min na, ne be kosegi ka na aw ta ka taga to ne koro, janko ne be yɔrɔ min na, aw fana ye ke o yɔrɔ ra. ⁴ Ne be taga yɔrɔ min na, aw ka o sira lɔn.» ⁵ Toma ko Yesu ma ko: «Matigi, an ma i tagayɔrɔ lɔn, an bena a sira lɔn cogo di?» ⁶ Yesu ko Toma ma ko: «Ne le ye sira ye, ani can, ani janamanya; mɔgɔ si te na Fa Ala fe, ni a ma teme ne fe. ⁷ Ni aw tun ka ne lɔn, aw tun bena ne Fa fana lɔn, nka sisan aw ka a lɔn, aw fana k'a ye.»

⁸ Filipe ko Yesu ma ko: «Matigi, Fa Ala yira an na; o bena an wasa.» ⁹ Yesu ko Filipe ma ko: «Ne ni aw be ɲogɔn fe kabini wagatijan, nka hali bi ele ma ne lɔn wa, Filipe? Ni mɔgɔ min ka ne ye, o tigi ka Fa Ala le ye; mun koson ele b'a fɔ tuun ko: <Fa Ala yira an na?> ¹⁰ O tuma ele ma la a ra ko ne be Fa Ala ra, ko Fa Ala fana be ne ra wa? Ne be kuma min fora aw ye, o ma bɔ ne yere ra; Fa Ala min ni ne ye kelen ye, ale yere ni ne le be jɛn ka a ta baara ke. ¹¹ Aw ye la ne ra, ko ne be Fa Ala ra, ko Fa Ala fana be ne ra; ni o ma aw wasa, ne be nin kewale minw kera, aw ye la ne ra o koson. ¹² Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni mɔgɔ min ka la ne ra, ne be baara min kera, o tigi bena o ɲogɔn le ke; a yere bena baara dɔw ke minw ka bon ka teme ne taw kan, sabu ne be tagara Fa Ala fe. ¹³ Ni aw ka fen o fen daari Ala fe ne tɔgɔ ra, ne bena o ke; janko Dence* ye Fa Ala ta bonya yira mɔgɔw ra. ¹⁴ Ni aw ka fen o fen daari ne tɔgɔ ra, ne bena o ke.»

Yesu ko Nin Saninman bena na

¹⁵ «Ni aw be ne kanu, ne ka ci minw fɔ aw ye, aw bena o ke. ¹⁶ Ne fana bena Fa Ala daari ko a ye demebaga wɛɛɛ di aw ma, janko o ye to ni aw ye tuma beɛ. ¹⁷ Nin

Saninman* min be can yira, o lo. Dununamogow te se ka o soro, sabu o te se k'a ye, o te se k'a lon fana. Nka aw koni ka a lon, sabu a be ni aw ye, a bena ke aw jusukun na fana.

¹⁸ «Ne tena aw to aw kelen na i n'a fo feritaw; ne bena seko ka na aw fe tuun. ¹⁹ Sani doonin ce dununamogow tena ne ye, nka aw koni, aw bena ne ye; sabu ne bena panamanya tuun, o koson aw fana bena panamanya. ²⁰ O lon le ra aw bena a faamu ko ne be panamanya ne Fa Ala ra, ko aw be panamanya ne ra, ko ne fana be panamanya aw ra.

²¹ «Mogo min be ne ta kuma lamen, k'a sira tagama, o tigi le be ne kanu. Mogo min be ne kanu, ne Fa bena o tigi kanu; ne fana bena o tigi kanu ka ne yere yira a ra.»

²² Ayiwa, Zude (min ni Zudasi Sikariyoti te kelen ye), ale ko: «Matigi, mun na i bena i yere yira anw na, nka i te i yere yira dununamogo tow ra?» ²³ Yesu ka a jaabi ko: «Mogo min be ne kanu, o tigi be ne ta ka kumaw sira tagama, ne Fa fana bena o tigi kanu; ne ni ne Fa Ala bena na o tigi fe, ka na to ni o tigi ye. ²⁴ Mogo min te ne kanu, o tigi te ne ta ka kumaw sira tagama. Aw be kuma min menna ne fe, o ma bo ne yere ra; a bora ne cibaga Fa Ala le ra.

²⁵ «Ne ka nin kow fo aw ye, ka ne to ni aw ye. ²⁶ Nka Fa Ala bena Demebaga min ci aw ma ne togo ra, min ye Nin Saninman ye, ale le bena aw karan fen bee ra; ne ka fen o fen fo aw ye, a bena aw hakiri jigi o bee ra.

²⁷ «Ne be jususuma le to aw fe, ne be ne ta jususuma le di aw ma. Ne te a di aw ma dununamogow ta dicogo ra. Aw hakiri kana jagami, aw kana siran.

²⁸ «Aw k'a men ne fe ka ban ko: «Ne be taga; nka ne bena kosegi ka na aw fe tuun.» Ni aw tun be ne kanu, aw tun bena jagari ko ne be tagara Fa Ala fe; sabu Fa Ala ka bon ni ne ye. ²⁹ Ayiwa, sisan, ne ka nin kow fo aw ye, sani a kewagati ye se; janko ni a nana se, aw ye la ne ta kuma ra. ³⁰ Ne tena kuma ni aw ye tuun ka men, sabu dunuwa kuntigi bena na ne kama; nka se foyi si t'a fe ne kan. ³¹ Ne Fa Ala ka min fo ne ye, ne be o le ke, janko dununamogow ye a lon ko ne be Fa Ala kanu.

«Aw ye wuri, an ye taga ka bo yan.»

15

Yesu ye rezensun ye

¹ Yesu ko: «Ne le ye rezensun yere ye, ne Fa ye a senebaga ye. ² Yiriboro o yiriboro be ne ra, na a te den, a be o tige. Nka yiriboro o yiriboro be ne ra, ni a be den, a be o kerereborow tigitige k'a dakana, janko a ye den caman ke ka teme folota kan. ³ Ne ka karan min di aw ma, o karan koson aw saninyara ka ban. ⁴ Aw ye to ne ta jennogonya ra, ne fana be to aw ta jennogonya ra. Yiriboro gbansan te se ka den a yere ma, ni a noronin te yirisun na; ni aw fana ma to ne ta jennogonya ra, aw te se ka foyi ke Ala ye.

⁵ «Ne le ye rezensun ye, aw ye a borow ye. Ni mogo min tora ne ta jennogonya ra, ni ne fana tora o tigi ta jennogonya ra, o tigi le be den caman ke; sabu ni ne te, aw te se ka foyi ke. ⁶ Ni mogo min ma to ne ta jennogonya ra, o tigi be firi kene ma i ko yiriboro tigenin; a be ja. O ko, o be o yiriborow ce ka o firi tasma ra ka o jeni. ⁷ Ni aw tora ne ta jennogonya ra, ni ne ta kumaw tora aw kono, aw be fen o fen fe, aw ye o daari, aw bena o soro. ⁸ Ni aw be den caman ke, k'a yira ko aw ye ne ta karamogodenw ye, o le be ne Fa bonya. ⁹ Fa Ala ka ne kanu cogo min na, ne ka aw kanu o cogo le ra fana; aw ye to ne ta kanugonya ra. ¹⁰ Ni aw be ne ta cifoninw ke, aw bena to ne ta kanugonya ra, i n'a fo ne ka ne Fa ta cifoninw ke cogo min na, ka to a ta kanugonya ra.»

Lanabagaw ye Yesu teriw ye

¹¹ «Ne ka nin kow fo aw ye, janko jagari min be ne ra, o ye ke aw fe, ani aw ta jagari ye dafa. ¹² Ne ta cifoninw fe nin ye: ko aw ye jagon kanu i n'a fo ne ka aw kanu cogo min na. ¹³ Ka i yere di ka sa i teriw koson, kanuya si te teme o kan. ¹⁴ Ne ka min fo aw ye, ni aw be o ke, o tuma aw bena ke ne teriw ye. ¹⁵ Ne te aw wele tuun ko baaradenw, sabu baaraden te a matigice ta koketaw kala ma; ne be aw wele ko ne teriw, sabu ne ka fen o fen soro ne Fa fe ne ka aw karan o bee ra. ¹⁶ Aw le ma ne panawoloma; ne le ka aw panawoloma, ka aw ci, janko aw ye ke i ko yiri min be den, den min nafa te ban. O cogo ra ni aw ka fen o fen daari Fa Ala fe ne togo ra, a bena o di aw ma. ¹⁷ Ne be min jini aw fe o ye ko aw ye jagon kanu.

Dununamogow bena lanabagaw koninya

¹⁸ «Ni dununamogow be aw koninya, aw ka kan k'a lon ko o konna ka ne le koninya aw pa. ¹⁹ Ni aw ni dununamogow tun ye kelen ye, o tun bena aw kanu, sabu aw ye o

dɔ ye. Nka aw ni dunuɔnamɔgɔw tɛ kelen ye minke, ani ne ka aw janawoloma ka bɔ dunuɔra ra minke, o kosɔn o bɛ aw kɔninya.

²⁰ «Ne ka kuma min fɔ aw ye, aw ye aw hakiri to o ra, ko: <Ɔɔn tɛ bonya ka tɛmɛ a matigice kan.> Ni o ka ne tɔɔɔ, o bɛna aw fana tɔɔɔ; ni o sɔnna ne ta kuma ma, o bɛna sɔn aw fana ta kuma ma. ²¹ Nka o bɛna o kow bɛɛ kɛ aw ra ne le kosɔn, sabu min ka ne ci, o ma o lɔn.

²² «Ni a tun kera ko ne ma na, ani ni ne tun ma kuma o fɛ, o tun tɛna jaraki o ta jurumun ko ra tuun; nka sisan kɔni ni o ka jurumun kɛ, o jarakibari tɛ to. ²³ Mɔgɔ min bɛ ne kɔninya, o tigi bɛ ne Fa fana kɔninya. ²⁴ Mɔgɔ si ma kewale minw ɔgɔn kɛ, ni ne tun ma o kɛ o ɔa na, o tun tɛna jaraki o ta jurumun kosɔn tuun. Nka sisan o ka ne ta kewalew ye, nka o belɛn ka ne ni ne Fa kɔninya. ²⁵ Nka o kera janko min sebera o ta sariya* ra, o ye kɛ can ye ko: <O ka ne kɔninya gbansan.>

²⁶ «Ayiwa, ne bɛna Demɛbaga min ci aw ma ka bɔ ne Fa Ala fɛ, o ye Nin Saninman* ye, min bɛ can yira; ni o nana, o bɛna seereya kɛ ne ta ko ra. ²⁷ Aw fana bɛna seereya kɛ ne ta ko ra, sabu aw ni ne tun bɛ ɔgɔn fɛ kabini ne ta kow damina ra.

16

¹ «Ne ka nin kow bɛɛ fɔ aw ye, janko ni a nana se, foyi kana aw kunnacɛn ka bɔ lanaya ra. ² O bɛna aw gbɛn ka bɔ karansow* kɔnɔ; wagati dɔ yɛɛ bɛna se, ni mɔgɔ min ka aw dɔ faga, o tigi bɛna a miiri ko a ka kɔɔuman le kɛ Ala ye. ³ O bɛna o kow bɛɛ kɛ aw ra, sabu o ma ne Fa Ala lɔn, o ma ne fana lɔn. ⁴ Nka ne ka nin kow fɔ aw ye sisan, janko ni a kewagati nana se, aw hakiri ye jigi a ra ko ne tun ka a fɔ aw ye ka ban. Ne ma kɔn ka o kow fɔ aw ye, sabu ne yɛɛ tun bɛ ni aw ye.»

Nin Saninman ta baara

⁵ «Ayiwa, sisan ne bɛ tagara ne cibaga fɛ, nka aw si ma ne ɔininka ko: <I bɛ tagara min?> ⁶ Ne ka nin kumaw fɔ aw ye minke, o le ka aw jusu kasi kɔsebe. ⁷ O bɛɛ n'a ta, ne bɛ can le fɔra aw ye: ne ye taga, o le ka fisa aw ma, sabu ni ne ma taga, Demɛbaga tɛna na aw fɛ; nka ni ne tagara, ne bɛna a ci ka na aw fɛ. ⁸ Ni o Demɛbaga nana, a bɛna a yira dunuɔnamɔgɔw ra ko o firira jurumun ta ko ra, ko o firira terenninya ta ko ra, ani ko o firira Ala ta kiti ta ko ra fana. ⁹ O firira jurumun ta ko ra, sabu o ma la ne ra. ¹⁰ O firira terenninya ta ko ra, sabu ne bɛ tagara Fa Ala fɛ, o kosɔn aw tɛna ne ye tuun. ¹¹ O firira Ala ta kiti ta ko ra, sabu kiti tigera dunuɔra kuntigi kan ka ban.

¹² «Fɛn caman bɛ ne fɛ k'a fɔ aw ye hali bi, nka o ka bon aw baraka ma sisan. ¹³ O kosɔn Nin Saninman* min bɛ can yira, ni o nana, a bɛna aw ɔaminna ka can bɛɛ yira aw ra; sabu a ta kumaw tɛna bɔ a yɛɛ ra, nka a bɛ fɛn o fɛn ɔn, a bɛna o bɛɛ le fɔ aw ye, ka ko nataw fana fɔ aw ye. ¹⁴ A bɛna ne tɔgɔ bonya, sabu kuma min bɛ ne fɛ, a bɛna o le ta ka o fɔ aw ye. ¹⁵ Fɛn o fɛn bɛ Fa Ala fɛ, o bɛɛ ye ne ta ye. O le kosɔn ne ko, ko Nin Saninman le bɛna ne ta kumaw ta ka o fɔ aw ye.»

Karamɔgɔdenw ta janasisi ni o ta ɔagari

¹⁶ O kɔ, Yesu ko: «Ni dɔɔnin kera, aw tɛna ne ye; nka ni dɔɔnin kera o kɔ fɛ tuun, aw bɛna ne ye.» ¹⁷ Karamɔgɔdenw dɔw ka kɛ ɔgɔn ɔininka ye ko: «A ka min fɔ nin ye, o kɔɔ le ye di? A ko: <Ni dɔɔnin kera, aw tɛna ne ye.> ko: <nka ni dɔɔnin kera o kɔ fɛ tuun, aw bɛna ne ye, sabu ne bɛ taga Fa Ala fɛ.> ¹⁸ O <dɔɔnin> kɔɔ le ye juman ye? An kɔni ma o faamu!» ¹⁹ Yesu k'a lɔn ko karamɔgɔdenw b'a fɛ ka ale ɔininka; a ko o ma ko: «Ne ko minke ko: <Ni dɔɔnin kera, aw tɛna ne ye tuun, ko nka ni dɔɔnin kera o kɔ fɛ tuun, aw bɛna ne ye,> aw bɛ ɔgɔn ɔininkara o le ra wa? ²⁰ Can ra ne b'a fɔ aw ye ko aw kɔni, aw bɛna kasi, ka maɔumankokan bɛɛ fɔ, k'a sɔɔɔ dunuɔnamɔgɔw bɛ ɔagari. Aw jusu bɛna kasi, nka aw ta jusukasi bɛna yɛlɛma ka kɛ ɔagari ye. ²¹ Ni muso bɛ tin na, janasisi b'a sɔɔɔ, sabu denworɔ wagati tɔɔɔ sera a ma. Nka ni den worɔra ka ban, a hakiri tɛ to a ta dimi na tuun ɔagari kosɔn, sabu adamaden dɔ worɔra dunuɔra kɔnɔ. ²² Aw kɔni, aw fana janasisinin lo sisan; nka ne bɛna aw ye tuun, aw jusukun bɛna ɔagari, mɔgɔ si tɛna se ka o ɔagari bosi aw ra.

²³ «Ni o lɔn ka se, aw tɛna ne ɔininka foyi si ra tuun. Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni aw nana ne Fa Ala daari fɛn o fɛn na ne tɔgɔ ra, a bɛna o kɛ aw ye. ²⁴ Hali bi aw ma foyi daari Ala fɛ ne tɔgɔ ra folɔ; aw ye a daari, a bɛna a di aw ma, janko aw ta ɔagari ye dafa.»

Yesu ka se sɔɔɔ dunuɔra kan ka ban

²⁵ Yesu ko: «Ayiwa, ne ka aw karan nin kow bɛɛ ra ni kuma kɔɔmanw le ye. Nka wagati dɔ bɛna se, ne tɛna aw karan ni kuma kɔɔmanw ye tuun; ne bɛna kuma gbɛya

k'a fɔ aw ye ka Fa Ala ta kow yira aw ra. ²⁶ Ni o lon nana se, aw bɛna Fa Ala daari ni ne toɔɔ le ye; ne tɛna a fɔ tuun ko ne bɛna Fa Ala daari aw ye. ²⁷ Sabu Fa Ala yɛrɛ bɛ aw kanu, sabu aw bɛ ne kanu, ani aw lara a ra fana ko ne bɔra ale le ra. ²⁸ Can lo, ne bɔra Fa Ala le fɛ ka na dunuɔa ra; sisan ne bɛ bɔ dunuɔa ra ka sekɔ ka taga Fa Ala fɛ.»

²⁹ Yesu ta karamɔɔɔdenw ko: «Ŋnhɔn, sisan kɔni, i ka kuma gbɛ k'a fɔ an ye; a ma kɛ talen ye tuun. ³⁰ Sisan kɔni an k'a lɔn ko i ka fɛn bɛɛ lɔn, ko hali i ka kan ka jininka ko minw na, i ka o jininkariw bɛɛ lɔn ka ban, sani an ye i jininka. O le kosɔn an lara a ra ko i bɔra Ala ra.» ³¹ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ko aw lara ne ra sisan kɛ? ³² Ayiwa, wagati dɔ bɛna se, a yɛrɛ sera ka ban, aw bɛɛ bɛna bori ka janjan, bɛɛ bɛna taga a ta fan na, ka ne kelen to. Nka o bɛɛ n'a ta, ne kelen tɛna to, sabu Fa Ala bɛ ni ne ye. ³³ Ne ka nin kow fɔ aw ye, janko aw jusu sumanin ye to ne ta jɛnɔɔɔɔnya ra. Aw bɛna toɔɔ dunuɔa kɔnɔ, nka aw ye jija! Ne ka se sɔrɔ dunuɔa kan.»

17

Yesu ka Ala daari a yɛrɛ ta ko ra

¹ Yesu ka o kuma fɔ minkɛ, a ka a ɔa kɔrɔta san fɛ k'a fɔ ko: «Fa Ala, sisan wagati sera, Den* min bɔra i ra, bɔnya la o kan mɔɔɔw ɔa na, janko ale fana ye i bɔnya. ² Sabu i ka se bagaya di a ma k'a sigi dunuɔamɔɔɔw bɛɛ konna, janko i ka minw bɛɛ lana a fɛ, a ye ɔanamanya banbari di olugu bɛɛ ma. ³ ɔanamanya banbari kɔrɔ ye ko o ye ele lɔn, ele min kelenpe ye Ala ɔanamay ye, ani i ka min ci, Yesu Kirisita, ka o fana lɔn. ⁴ Ne ka i toɔɔ bɔnya dugukolo kan; i tun ka baara min di ne ma ko ne ye a kɛ, ne ka o kɛ k'a dafa. ⁵ Sisan Fa Ala, ne bɔnya, k'a to ne ye kɛ ni i ye; bɔnya min tun bɛ ne fɛ kakɔrɔ, k'a sɔrɔ dunuɔa tun ma dan fɔlɔ, o bɔnya di ne ma.»

Yesu ka Ala daari karamɔɔɔdenw ye

⁶ «I ka mɔɔɔ minw bɔ dunuɔamɔɔɔw ra ka o di ne ma, ne ka i toɔɔ yira olugu ra, janko o ye i lɔn. O tun ye ele taw le ye, nka i ka o di ne ma; o fana ka i ta kuma mara. ⁷ Sisan kɔni o k'a lɔn ko i ka fɛn o fɛn di ne ma, ko o bɔra ele yɛrɛ le ra. ⁸ Sabu i ka kuma minw fɔ ne ye, ne ka o le fɔ o ye fana; o sɔnna o ma. O k'a lɔn ko can ra, ne bɔra ele le ra; o lara a ra ko ele le ka ne ci. ⁹ Ne bɛ i daarira olugu le ye. Ne tɛ i daarira dunuɔamɔɔɔ toɔw ye; i ka minw di ne ma, ne bɛ i daarira olugu le ko ra, sabu o ye ele ta le ye. ¹⁰ Fɛn o fɛn bɛ ne fɛ, o ye ele ta le ye; fɛn o fɛn bɛ ele fɛ fana, o ye ne ta le ye. Ne ta bɔnya bɛ lɔn olugu le fɛ. ¹¹ Ne bɛna bɔ dunuɔa ra, nka olugu bɛna to dunuɔa ra yan; ne bɛna taga i fɛ. Fa Ala Saninman, o mara ni i toɔɔ ta se bagaya ye, i ka o se bagaya min di ne ma, janko o ye kɛ kelen ye i ko ele ni ne bɛ kelen ye cogo min na. ¹² Ne tun bɛ ni o ye wagati min na, ne ka o mara ni i toɔɔ ta se bagaya ye, i ka o se bagaya min di ne ma. Ne ka o bɛɛ mara, o si ma halaki, fɔ min tun ka kan ka halaki, janko kuma min sebera, o ye kɛ can ye.

¹³ «Nka sisan ne bɛ taga i fɛ, ne bɛ nin kow bɛɛ fɔ sisan le ka ne to dunuɔa ra yan; janko ne ta ɔagari ye kɛ o fɛ, ka dafa. ¹⁴ Ne ka o karan i ta kuma ra; dunuɔamɔɔɔw bɛ o kɔninya, sabu o ni dunuɔamɔɔɔw tɛ kelen ye i n'a fɔ ne ni dunuɔamɔɔɔw tɛ kelen ye cogo min na. ¹⁵ Ne tɛ i daarira ko i ye o ta ka bɔ dunuɔa ra, nka ko i ye o tanga Setana le ma; ¹⁶ sabu o ni dunuɔamɔɔɔw tɛ kelen ye, i n'a fɔ ne ni dunuɔamɔɔɔw tɛ kelen ye cogo min na.

¹⁷ «O bla danna ka o saninya ni i ta can ye, sabu i ta kuma le ye can ye. ¹⁸ I ka ne ci dunuɔa ra cogo min na, ne fana ka o ci dunuɔa ra o cogo kelen le ra. ¹⁹ Ne ka ne yɛrɛ bla danna ka kɛ ele kelen ta ye olugu le kosɔn, janko olugu fana ye bla danna i ye can ra.»

Yesu ka Ala daari lanabaga toɔw bɛɛ ko ra

²⁰ «Ne tɛ i daarira ninnugu dɔrɔn le kosɔn; minw bɛna la ne ra olugu ta waajuri sababu ra, ne bɛ i daarira olugu fana ye, ²¹ janko o bɛɛ ye bɛn ka kɛ kelen ye, i n'a fɔ ele Fa Ala, ele bɛ ne ra cogo min na, ani ne fana bɛ ele ra cogo min na. Olugu fana ye kɛ anw na, janko dunuɔamɔɔɔw ye la a ra ko ele le ka ne ci. ²² Ne kɔni, i ka bɔnya min di ne ma, ne ka o ɔɔɔɔn le di o ma, janko o ye jɛn ka o kan kɛ kelen ye, i n'a fɔ ele ni ne ye kelen ye cogo min na. ²³ Ne bɛ olugu ra cogo min na, ani ele bɛ ne ra cogo min na, olugu fana ye kɛ kelen ye ten ka ɔa, janko dunuɔamɔɔɔw y'a lɔn ko ele le ka ne ci, ko ele bɛ olugu fana kanu i ko i bɛ ne kanu cogo min na.

²⁴ «Fa Ala, ne b'a fɛ ko ne bɛna kɛ yɔrɔ min na, i ka mɔɔɔ minw di ne ma, olugu fana ye kɛ o yɔrɔ ra, janko i ka nɔɔrɔ min di ne ma, o ye o nɔɔrɔ ye; sabu i ka ne kanu kabini dunuɔa tun ma dan fɔlɔ. ²⁵ Fa Ala, ele min terennin lo, dunuɔamɔɔɔw ma i lɔn, nka ne kɔni, ne ka i lɔn; ninnugu fana k'a lɔn ko ele le ka ne ci. ²⁶ Ne ka i toɔɔ yira o ra, ne

bena a yira o ra tuun, janko i ka ne kanu ni kanuya min ye, o kanuya jɔŋɔn ye ke olugu fana kɔnɔ, ne fana ye ke o kɔnɔ.»

18

O tagara Yesu minayɔɔ ra

(Matiyu 26.45-56; Marika 14.43-50; Luka 22.47-53)

¹ Ayiwa, Yesu ka o kumaw fɔ ka ban tuma min na, a bɔra ni a ta karamɔgɔdenw ye ka taga Sedɔɔn kɔ kɔ fe. Yiritu dɔ tun be o yɔɔ ra, o donna o yiritu kɔnɔ. ² Zudasi min tun be Yesu janfara, ale fana tun be o yiritu yɔɔ lon, sabu Yesu tun be to ka taga ni o ye o yɔɔ ra. ³ O ra, Zudasi blara sorasikuru dɔ ja, ani Alabatosoba kɔɔsibaga dɔw; sarakalasebagaw kuntigiw ni Farisiw le tun ka o ci. O tagara se o yiritu ra ni tasumamanaw ni fitinaw ni kerekeminaw ye o boro. ⁴ Fɛn o fɛn tun be bɔra Yesu sɔɔɔ, a yere tun ka o beɛ lon ka ban; a gharara o mɔgɔw ra ka o pininka ko: «Aw be jontigi le yɔɔɔninina?» ⁵ O k'a jaabi ko: «Yesu Nazaretikace.» Yesu ko o ma ko: «Ne lo!» Zudasi min tun be Yesu janfara, ale tun be o ce ra.

⁶ Kabini Yesu ko «Ne lo,» o sekɔra ni o kɔ ye, ka benben dugu ma. ⁷ Yesu ka o pininka tuun ko: «Aw be jontigi le ninina?» O ko: «Yesu Nazaretikace.» ⁸ Yesu ko o ma ko: «Ne k'a fɔ aw ye ka ban ko ne lo. Ni aw be ne le yɔɔɔninina, aw ye ninnugu to o ye taga.» ⁹ O kera minke, Yesu tun ka kuma min fɔ, o kera can ye, ko: «Ne Fa, i ka min o min di ne ma, o si ma tunu ne boro.»

¹⁰ O y'a sɔɔɔ muru dɔ tun be Simɔn Piyeri fe. Ale ka o sama ka a bɔ, ka sarakalasebagaw kuntigiba ta jɔnce kininboroyanfan toro tige. O jɔnce tɔgɔ tun ye ko Malikusi.

¹¹ Yesu ko Piyeri ma ko: «I ta muru don a la ra! O tuma, ne Fa Ala ka tɔɔɔ min latige ne ye, ele t'a fe o ye se ne ma le wa?»

¹² Ayiwa, sorasiw ni o ta kuntigi, ani Yahudiyaw ta Alabatosoba kɔɔsibagaw ka Yesu mina k'a siri. ¹³ O tagara ni a ye Ane le fe folo. Ane tun ye Kayife burance ye; Kayife le tun ye sarakalasebagaw kuntigiba ye o san na. ¹⁴ Kayife le tun ka Yahudiyaw kuntigiw ladi k'a fɔ o ye ko: «Mɔgɔ kelen ye sa jamana mɔgɔw beɛ nɔ ra, o le ka fisa aw ma.»

Piyeri ko a ma Yesu lon

(Matiyu 26.69-70; Marika 14.66-68; Luka 22.55-57)

¹⁵ O tagato ni Yesu ye, Simɔn Piyeri ni karamɔgɔden dɔ tugura o kɔ. Lonbagaya tun be o karamɔgɔden ni sarakalasebagaw kuntigiba* ce; o le kosɔn a donna ni o ye sarakalasebagaw kuntigiba ta lu kɔnɔ. ¹⁶ Piyeri tun tora kene ma, da ra. O karamɔgɔden min tun ye sarakalasebagaw kuntigiba lonbaga ye, ale bɔra kene ma; muso min tun be da kɔɔsira, a nana kuma o fe ka Piyeri ladon lu kɔnɔ. ¹⁷ Baardenmuso min tun be luda kɔɔsira, ale ko Piyeri ma ko: «Yala ele fana te nin ce ta karamɔgɔden dɔ le ye wa?» Piyeri ko: «ɔn-ɔn, ne te o dɔ ye de!»

¹⁸ I n'a fɔ nene tun be yi, baardenw ni sorasiw ka tasuma don, ka lo a kɔɔ ka to ka o tasuma ja. Piyeri fana tun lonin be o kɔɔ, ka to ka ta ja fana.

Sarakalasebagaw kuntigiba ka Yesu pininka

(Matiyu 26.59-66; Marika 14.55-64; Luka 22.66-71)

¹⁹ Ayiwa, sarakalasebagaw kuntigiba* ka Yesu pininka a ta karamɔgɔdenw ni a ta karan ko ra. ²⁰ Yesu ka a jaabi ko: «Ne kɔni kumana mɔgɔw beɛ ja na kene kan; ne tun be mɔgɔw karan karansɔ* kɔnɔ, ani Alabatosoba kɔnɔ wagati beɛ, Yahudiyaw be jɔŋɔn lajen o yɔɔ minw na; ne ma ne ta kuma si fɔ dogo ra. ²¹ Mun kosɔn i be ne pininka tuun? Mɔgɔ minw sɔnna ka ne ta kuma lamɛn, olugu pininka; ne kumana o fe cogo min na, olugu ka o lon fɔ ka ja.» ²² Yesu ka o kuma fɔ minke, Alabatosoba kɔɔsibaga minw tun lonin be Yesu kɔɔ, o ra kelen ka tege ci a toro kɔɔ, k'a fɔ a ye ko: «I be sarakalasebagaw kuntigiba le jaabira tan wa?» ²³ Yesu ko o ce ma ko: «Ni ne ka kumajugu le fɔ, fɛn min k'a ke kumajugu ye, o fɔ ne ye. Nka ne ka min fɔ, ni o te kumajugu ye, mun kosɔn ele ka ne bugɔ?» ²⁴ Ka Yesu boro fla sirinin to, Ane k'a lataga sarakalasebagaw kuntigiba Kayife fe.

Piyeri k'a fɔ tuun ko a ma Yesu lon

(Matiyu 26.71-75; Marika 14.69-72; Luka 22.58-62)

²⁵ O y'a sɔɔɔ Simɔn Piyeri belɛn tun lonin be a be tasuma jara. Mɔgɔ dɔ ko a ma ko: «Ele fana te nin ce ta karamɔgɔden dɔ le ye wa?» Piyeri ma sɔn ka lo a ra; a ko: «ɔn-ɔn, ne te o dɔ ye de!» ²⁶ Piyeri tun ka ce min toro kelen caron, o balemace min tun ye sarakalasebagaw kuntigiba* ta baarden dɔ ye, o ko Piyeri ma ko: «O tuma ne yere

na ma ele ni a ye mɔgɔn fe yiritu ra wa?» ²⁷ Piyeri belen ma sɔn ka lo a ra. O yorɔnin beɛ dondo kasira.

O tagara ni Yesu ye Pilati fe

(Matiyu 27.1-2,11-14; Marika 15.1-5; Luka 23.1-5)

²⁸ O ko, o bɔra ni Yesu ye Kayife fe, ka taga ni a ye jamanatigi ta bonba kɔnɔ. O tun kera sɔgɔmada jooona le fe. Yahudiyaw ma sɔn ka don bonba kɔnɔ, janko o saninyanin ye to, ka Jɔnyaban panagbe* domuni ke. ²⁹ O le kosɔn Pilati bɔra ka taga o no fe kene ma, ka o jininka, ko: «Nin ce jarakikun ye mun le ye aw fe?» ³⁰ O ka Pilati jaabi ko: «Ni nin ce tun ma ke kojugukebaga ye, an tun tena na ni a ye i fe.» ³¹ Pilati ko o ma ko: «Aw yere ye taga ni a ye ka taga a ta kiti tige ka kapa ni aw ta sariya* ye.» O ko Pilati ma ko: «Anw man kan ka kiti tige mɔgɔ si kan k'a faga.»

³² O kera, janko Yesu tun ka kuma min fo k'a sa cogoya yira, o kuma ye ke can ye.

³³ Pilati sekɔra ka don bonba kɔnɔ, ka Yesu wele k'a jininka ko: «Ele le ye Yahudiyaw ta masace ye wa?» ³⁴ Yesu k'a jaabi ko: «Ele yere le ka o kuma miiri k'a fo wa, walama mɔgɔ wɛre le ka o fo i ye?» ³⁵ Pilati ko: «O tuma ne ye Yahudiyaw do le ye wa? I yere ta siyamogow, ani sarakalasebagaw* kuntigiw le nana ni i ye ne fe, ko ne ye kiti tige i kan; i ka mun le ke?» ³⁶ Yesu ka a jaabi ko: «Ne ta masaya te nin dunuɔra ra yan; ni ne ta masaya tun be nin dunuɔra ra yan, ne nofemogow tun bɛna kere ke, janko Yahudiyaw kuntigiw kana se ka ne mina. Nka ne ta masaya te nin dunuɔra ra yan sisan.» ³⁷ Pilati ko Yesu ma ko: «O tuma ele ye masace le ye wa?» Yesu ka a jaabi ko: «I k'a fo cogɔ min na, ne ye masace le ye. Ne nana woro dunuɔra ra min kosɔn, o ye ka can yira mɔgɔw ra. Mɔgɔ o mɔgɔ b'a fe ka tagama can kan, o tigi be ne ta kuma lamɛn.» ³⁸ Pilati ko: «Mun yere le ye can ye?»

Yahudiyaw ko Yesu ye faga

(Matiyu 27.15-31; Marika 15.6-20; Luka 23.13-25)

Pilati ka o fo minke, a bɔra ka taga Yahudiyaw no fe kene ma tuun, ka taga a fo o ye ko: «Ne kɔni ma foyi si sɔrɔ nin ce ra min be se ka ke a fagakun ye. ³⁹ Ayiwa, i n'a fo landa do be aw fe ko san o san, Jɔnyaban panagbe* ra, ne ye kasoden kelen labla, ayiwa, aw b'a fe ne ye Yahudiyaw ta masace labla wa?» ⁴⁰ Jama perenna tuun ko: «ɔn-ɔn, ale te! Barabasi le labla!» K'a sɔrɔ o Barabasi togo tun ye benkanrikebaga le ye.

19

Pilati sɔnna Yesu fagako ma

¹ Ayiwa, Pilati ko o ye Yesu mina ka a bugɔ ni gbɛɛ ye. ² Sorasiw ka ɔani dan ka o ke i ko masafugula, ka o biri Yesu kun na, ka deregeba wulenman do don a kan na. ³ O gbarara a kɔrɔ k'a fo a ye ko: «Yahudiyaw ta masace, an be i fora!» O ka tege ci a toro kɔrɔ.

⁴ Pilati bɔra kene ma tuun k'a fo Yahudiyaw ye ko: «Ne bɛna a to o ye bo ni a ye kene ma yan, janko aw y'a lon ko ne ma foyi si sɔrɔ a ra min be se ka ke a fagakun ye.» ⁵ O bɔra ni Yesu ye kene ma; ɔani fugula be a kun na, masaderege wulenman be a kan na. Pilati ko jama ma ko: «Ayiwa, ce ye nin ye.» ⁶ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Alabatosoba kɔrɔsibagaw na lara Yesu kan minke, o perenna ko: «A gbengben yiri ra! A gbengben yiri!» Pilati ko: «Aw yere ye a mina ka taga a gbengben yiri ra, sabu ne ma foyi ye nin ce ra min be a fagakun bo.» ⁷ Yahudiyaw kuntigiw ka Pilati jaabi ko: «Sariya do be anw fe; ka kapa ni o sariya ye a ka kan ka faga le, sabu a ko Den min bɔra Ala ra* ko ale le be o ye.»

⁸ Pilati ka o kuma men minke, do farara a ta siranya kan tuun. ⁹ A sekɔra ka don bonba kɔnɔ tuun, ka Yesu jininka ko: «Ele bɔra min le?» Yesu ma a jaabi. ¹⁰ Pilati ko a ma ko: «I jera ne le ra wa? I m'a lon ko se be ne ye ka i labla, ko se be ne ye ka i gbengben yiri ra fana wa?» ¹¹ Yesu ka Pilati jaabi ko: «Ala le ka o se di i ma bi, ni o te, se foyi si tun tena ke ele fe ne kan; o le kosɔn min ka ne mina ka na ne di ele ma, o tigi le ka jurumunba ke ka teme ele kan.» ¹² Kabini Yesu ka o fo, Pilati ka cogoya jini ka Yesu labla. Nka Yahudiyaw tun be perenna, ko: «Ni i ka nin ce labla, i te masaceba Sezari teri ye. Ni mɔgɔ o mɔgɔ ko ale ye masace ye, o tigi ye masaceba Sezari jugu le ye.»

¹³ Pilati ka o kuma men minke, a ka Yesu labo kene ma tuun. Bonba yɔrɔ min tun labenna ni kabakuruw ye, min be wele heburukan na ko «Gabata», Pilati nana sigi a ta kititigesiganan kan o yɔrɔ le ra. ¹⁴ O lon dugusagbe le tun ye Jɔnyaban panagbe* ye; tere tun be kuncɛ. Pilati ko Yahudiyaw ma ko: «Aw ta masace ye nin ye!» ¹⁵ O perenna, ko: «A faga! A faga! A gbengben yiri ra!» Pilati ko o ma ko: «Ka aw yere ta masace

gbengben yiri ra wa?» Sarakalasebagaw* kuntigiw k'a jaabi ko: «Masace were te an fe ni masaceba Sezari te.» ¹⁶ A laban Pilati ka Yesu don o boro, ko o ye taga a gbengben yiri ra. O k'a mina ka taga ni a ye.

O ka Yesu gbengben yiri ra

(*Matiyu 27.32-44; Marika 15.21-32; Luka 23.26-43*)

¹⁷ Yesu ka a ta gbengbenyiri ta; o bora dugu kono ka taga yoro do ra min be wele ko Kunkolo yoro; heburukan na a be wele ko Goligota. ¹⁸ O k'a gbengben yiri ra o yoro le ra. O ka mog'o fla were gbengben ni a ye yiri werew kan, kelen be a fan kelen na, kelen be a fan do ra, Yesu be o ce ma.

¹⁹ Pilati ka kuma do sebe ka o dulon gbengbenyiri* san fe. A k'a sebe ko: «Yesu Nazaretikace, Yahudiyaw ta masace.» ²⁰ Yahudiyaw caman ka o seberi karan, sabu o tun ka Yesu gbengben yoro min na, o yoro ni dugu ce tun man jan; o seberi fana tun kera heburukan na, ani latenkan na, ani gerekikan na. ²¹ Sarakalasebagaw* kuntigiw tagara a fo Pilati ye ko: «I tun man kan k'a sebe ko: <Yahudiyaw ta masace.> I ka kan ka sebe le ko: <Ce nin ko ale ye Yahudiyaw ta masace ye.>» ²² Pilati ka o jaabi ko: «Ne ka min sebe ka ban, o sebera le.»

²³ Ayiwa, sorasiw ka Yesu gbengben yiri ra ka ban tuma min na, o ka a ta faniw taran ka o ke sigiyoroma naani ye, o bee kelen kelen ni o ta. O ka a ta deregeba fana ta; o deregeba tun ye fani kuturu kelen le ye, karansira si tun te a ra, k'a ta a sanfeyoro ra fo ka taga a bla a dugumayoro ra. ²⁴ Sorasiw k'a fo jagon ye ko: «An kana a ta deregeba faran; an ye kara la, janko min bena a soro, an ye o tigi lon.» O kera minke, min sebera Kitabu kono, o kera can ye ko:

«O ka ne ta faniw taran o ni jagon ce,
ka kara la ne ta deregeba koson.»

Sorasiw ka o kow le ke.

²⁵ Ayiwa, Yesu bamuso ni a bamuso balemamuso, ani Kilopasi ta muso Mariyamu, ani Mariyamu Magidalakamuso, olugu tun lonin be Yesu ta gbengbenyiri koro. ²⁶ Yesu ka a bamuso ye minke, a ta karamogoden min ko tun ka di a ye, a ka o fana lonin ye a bamuso koro minke, a ko a bamuso ma ko: «Ne bamuso, i dence le ye nin ye.» ²⁷ O ko, a ko o karamogoden ma ko: «I bamuso le ye nin ye.» K'a ta o lon na, o karamogoden tagara ni Yesu bamuso ye a ta so.

Yesu sacogo

(*Matiyu 27.45-56; Marika 15.33-41; Luka 23.44-49*)

²⁸ O ko, Yesu k'a lon ko kow bee dafara tuma min na, a ko: «Minlog'o be ne ra.» A ka o fo, janko min sebera Kitabu kono, o ye ke can ye. ²⁹ O y'a soro daga do tun be o yoro ra, o fanin tun be minnifen kumunin do ra. O ka fu do su o minnifen na, ka a dulon izope yiri do ra, ka o la Yesu da ra. ³⁰ Yesu ka o minnifen sonson tuma min na, a ko: «Sisan a bee dafara.» O ko, a ka a kun suuru, ka sa.

Sorasi do ka Yesu sog'o a geren na

³¹ Ayiwa, o lon tun ye Yahudiyaw ta Nenekirilon* nasigi le ye. Yahudiyaw kuntigiw tun t'a fe ko mog'o minw gbengbenna yiri ra, olugu ye to yi ka Nenekirilon se; sabu o Nenekirilon tun ka bon ka teme Nenekirilon tow bee kan. O koson o tagara Pilati daari ko a y'a to o ye taga mog'o gbengbenninw senw karikari, ka o suw lajigi ka bo yiri ra. ³² Ce fla minw tun gbengbennin be ni Yesu ye, sorasiw tagara o ra folo senw karikari, ka yelema ka to kelen fana senw karikari. ³³ O sera Yesu ma minke, o k'a ye ko ale sara ka ban. O koson o ma ale senw karikari. ³⁴ Nka o bee n'a ta, sorasi kelen ka Yesu sog'o a geren na ni taman ye. O yoronin bee ra jori ni ji bora o sogoda ra.

³⁵ Mog'o min ka nin kow lakari, ale yere na le k'a ye; a ta seereya fana ye can le ye. Ale yere lanin b'a ra ko a be can le fora. A ka nin kow lakari, janko aw fana ye la a ra. ³⁶ Ayiwa, nin kow kera minke, min sebera Kitabu kono, o kera can ye ko: «A kolo do man kan ka kari.» ³⁷ A sebera fana Kitabu yoro do were ra ko: «O ka min sog'o, o bena o na lo ale le ra.»

O ka Yesu sutara

(*Matiyu 27.57-61; Marika 15.42-47; Luka 23.50-56*)

³⁸ O ko, Yusufu Arimatekace tagara Pilati daari ko a y'a to o ye Yesu su lajigi ka bo yiri ra; Pilati sonna. A tagara Yesu su lajigi. Yusufu tun ye Yesu ta karamogoden do le ye, nka a tun be a dogora Yahudiyaw nasiran koson. ³⁹ Ayiwa, Nikodemu min tun tagara Yesu fe

lon do su fe, ale fana nana ni sumadiyanan suguya fla jagaminin ye jogon na, min ye miri ye, ani alowesi. A bee lajennin tun be kilo bisaba bo. ⁴⁰ O ka Yesu su ta, ka fanigbe dow ke k'a melege, ka kasadiyananw ke a kan ka kaja ni Yahudiyaw ta sudoncogo ye. ⁴¹ O tun ka Yesu gbengben yiri ra yoro min na, yiritu do tun be o yoro ra, ani kaburukura do tun be o yiritu kono; mogo si su tun ma don o kaburu kono folo. ⁴² I n'a fo o lon tun ye Yahudiyaw ta Nenekirilon* jasigi ye, o ka Yesu su don o kaburu kono, sabu o yoro le tun ka surun.

20

Karamogodenw tagara kaburu lakolon soro

(Matiyu 28.1-8; Marika 16.1-8; Luka 24.1-12)

¹ Ayiwa, logokun tere folo sogomada jooa fe, k'a soro kene tun ma ci folo, Mariyamu Magidalakamuso tagara kaburu ra. A tagara a soro ko kabakuruba bora kaburu da ra. ² A borira ka taga Piyeri fe, ani karamogoden min ko tun ka di Yesu ye, ka taga a fo o ye ko: «O ka Matigi su ta ka bo kaburu kono; an fana ma a blayoro lon.» ³ Piyeri ni o karamogoden bora ka taga kaburu ra. ⁴ O fla bee tun be borira jogon fe, nka o karamogoden borira ka Piyeri dan, ka kon a ja kaburu ra. ⁵ A sera yi minke a birira ka kaburu kono fle, ka fanigbew blarin ye, nka a ma don. ⁶ Simon Piyeri tun be a ko; ale sera minke, a donna kaburu kono ka fanigbew blarin ye. ⁷ Fani min tun kera ka Yesu kun datugu, a ka o blarin ye, nka a ni kasanke tun te yoro kelen na; a tun kurunin lo ka bla a danna. ⁸ Ayiwa, karamogoden min tun konna ka se kaburu ra, ale sorora ka don kaburu kono. A k'a ye ten minke, a lara a ra. ⁹ Sabu kuma min tun sebera Kitabu kono, ko Yesu ka kan ka kunu, karamogodenw tun ma o faamu folo. ¹⁰ O ko, o karamogoden fla bora ka taga o ta so.

Yesu ka a yere yira Mariyamu Magidalakamuso ra

(Matiyu 28.9-10; Marika 16.9-11)

¹¹ Ayiwa, Mariyamu tun nana kaburu ra ka na lo ka ke kasi ye. A kasito, a ka a kun suuru ka kaburu kono fle. ¹² A ka meleke fla ye; deregege be o kan na. Yesu su tun lanin be yoro min na, o tun siginin be o yoro ra. Kelen be a kunyanfan na, to kelen be a senyanfan na. ¹³ Melekew ka Mariyamu pininka ko: «Muso, mun na i be kasira?» A ko: «O ka ne Matigi su le ta; ne m'a lon o ka a bla yoro min na.» ¹⁴ Ka a to o kuma ra, a ka a ja muni ka Yesu lonin ye; nka a m'a lon ko Yesu lo. ¹⁵ Yesu ka a pininka ko: «Muso, mun na i be kasira? I be jon le yoropinina?» Ayiwa, a kera Mariyamu ja na ko yiriforotigi lo. Mariyamu ko: «Ne be Yesu le yoropinina; ni a kera ko ele le ka a ta, a yoro yira ne ra, ne be taga a ta ka taga ni a ye.» ¹⁶ Yesu ko a ma ko: «Mariyamu!» Mariyamu ka a ja muni k'a fo heburukan na ko: «Rabuni!» (O koro le ye ko «An karamogo.») ¹⁷ Yesu ko a ma ko: «I kana maga ne ra, sabu ne ma yelen folo ka taga ne Fa fe. Taga a fo ne balemaw ye ko ne be yelenna ka taga ne Fa ni aw fana Fa fe, ne ta Ala, ani aw fana ta Ala.» ¹⁸ Mariyamu Magidalakamuso tagara a fo karamogodenw ye ko ale ka Matigi ye; Yesu ka min fo a ye, a ka o fo karamogodenw ye.

Yesu ka a yere yira a ta karamogodenw na

(Matiyu 28.16-20; Marika 16.14-18; Luka 24.36-49)

¹⁹ O lon yere wulada fe, min tun ye logokun tere folo ye, karamogodenw tun lajenna bon do kono, ka da sogo o yere da ra Yahudiyaw nasiran koson. Yesu nana ka na lo o ce ma, k'a fo o ye ko: «Ala ye hera ke aw ye.» ²⁰ A ka o fo minke, a ka a borow ni a geren yira o ra. Karamogodenw ka Matigi ye minke, o jusu diyara kosebe. ²¹ Yesu ko ma tuun ko: «Ala ye hera ke aw ye. Fa Ala ka ne ci cogo min na, ne fana be aw ci o cogo ra.» ²² A ka o fo minke, a ka o fiye ni a dafono ye k'a fo o ye ko: «Ne be Nin Saninman* di aw ma. ²³ Ni aw ka mogo o mogo ta jurumun yafa, o tigi ta jurumun bena yafa; nka ni aw fana ma mogo o mogo ta jurumun yafa, o tigi ta jurumun tena yafa.»

Yesu ka a yere yira Toma ra

²⁴ Yesu nana a ta karamogodenw fe lon min na, karamogoden tan ni fla ra min togo ye ko Toma, ni a be wele fana ko Flarin, ale tun te ni tow ye o lon na. ²⁵ Karamogoden tow k'a fo a ye ko: «An ka Matigi ye.» Toma ko o ma ko: «Ni ne koni ma negew no ye a boro ra, ka ne borokanden la o negew now ra, ka ne boro la fana taman no ra a geren na, ne te la a ra fiyewu.»

²⁶ Ayiwa, logokun kelen temenin ko, karamogodenw lajennin tun be bon kono tuun. O lon na, Toma tun be ni o ye. O tun ka daw sogo, nka o nana bara ka Yesu lonin ye o ce ma. A ka o fo ko: «Ala ye hera ke aw ye.» ²⁷ O ko, a ko Toma ma ko: «Toma, gbara yan; i boro la ne boro kan k'a fle; o ko, i ye i borokanden la ne geren na. I kana sigiya,

nka i ye la ne ra.» ²⁸ Toma ko a ma ko: «E, ne Matigi, ani ne ta Ala ye!» ²⁹ Yesu ko a ma ko: «I ka ne ye minke, o le koson i lara ne ra ke! Minw lara ne ra k'a soro o ma ne ye, olugu ta jana.»

Yuhana ta Kitabu sebekun

³⁰ Yesu ka tagamasiyen caman were ke a ta karamogodenw ja na; o ma sebe nin kitabu konɔ. ³¹ Nka minw sebera, o sebera le, janko aw ye la a ra ko Yesu le ye Kisibaga* ye, Den min bora Ala ra*, ani janko ni aw lara a ra, aw ye janamanya soro a togo baraka ra.

21

Yesu ka a yere yira karamogoden wolonfla ra tuun

¹ Ayiwa, o kow ko fe, Yesu ka a yere yira a ta karamogodenw na tuun Tiberiyadi bada ra. A ka a yere yira o ra cogo min na, o fle nin ye: ² O y'a soro Simon Piyeri, ani Toma min be wele fana ko Flamin, ani Natanayeli min be bo Kana, Galile mara ra, ani Zebede dence fla, ani karamogoden fla were, olugu tun be jagon fe. ³ Simon Piyeri ko o ma ko: «Ne be taga jegeminayoro ra.» Karamogoden tow ko: «An fana be taga ni i ye.» O bora ka taga don kurun konɔ ka jo firi; nka o lon su fe, o ma jeye foyi soro.

⁴ Dugu nana gbe minke, o ka Yesu lonin ye bada ra; nka o m'a lon ko Yesu lo. ⁵ Yesu ko o ma ko: «Ne teriw, aw ka jeye do soro wa?» O ka Yesu jaabi ko: «An ma foyi soro.» ⁶ Yesu ko o ma ko: «Aw ye jo firi kurun kininboroyanfan fe, aw bena do soro.» O ka jo firi minke, jeye cayakojugu fe, o ma se ka a sama ka bo ji ra. ⁷ Karamogoden min tun ko ka di Yesu ye, ale ko Piyeri ma ko: «Piyeri, Matigi lo.» Kabini Piyeri k'a men ko Matigi lo minke, a ka a ta derege ta ka a don, sabu a fari lakolon tun lo; a k'a yere firi ji ra. ⁸ Karamogoden tow nana kurun konɔ, o be jo samana, a fanin jeye ra, sabu o ni jida tun te teme nongon* ja keme fla jagon kan.

⁹ O sera kene ma tuma min na, o ka takami mananin ye, jeye be a kan; o ka buru fana blatin ye. ¹⁰ Yesu ko o ma ko: «Aw ka jeye minw mina, aw ye na ni o dow ye yan.» ¹¹ Simon Piyeri donna kurun konɔ ka jo sama ka bo ni a ye kene ma, a fanin jegeden baba gkansan na, jegeden keme ni bilooru ni jegeden saba. Nka jeye ni a caya bee, jo ma faran. ¹² Yesu ko o ma ko: «Aw ye na domuni ke.» Karamogoden si ma son ka a jininka ko: «Ele ye jontigi le ye?» Sabu o bee tun k'a lon ko Matigi lo. ¹³ Yesu gbarara ka buru ta k'a di o ma ka jeye fana di o ma. ¹⁴ Kabini Yesu kununa ka bo saya ra, nin le tun ye a sipaga sabanan ye ni a be a yere yirara karamogodenw na.

Yesu ka Piyeri jininka

¹⁵ O ka domuni ke ka ban tuma min na, Yesu ko Simon Piyeri ma ko: «Yuhana dence Simon, i be ne kanu ka teme ninnugu kan wa?» Piyeri ko: «Onhon, Matigi, ele yere ka a lon ko ne be i kanu.» Yesu ko a ma ko: «I janto ne ta sagadenw na.» ¹⁶ Yesu ko a ma tuun a sipaga flanan na ko: «Yuhana dence Simon, i be ne kanu wa?» Piyeri ko: «Onhon, Matigi; ele yere ka a lon ko ne be ele kanu.» Yesu ko a ma ko: «Ne ta sagaw korosi.» ¹⁷ Yesu ko Piyeri ma a sipaga sabanan na ko: «Yuhana dence Simon, i be ne kanu wa?» Piyeri ja sisira, sabu Yesu ka a jininka fo sipaga saba, ko: «I be ne kanu wa?» A ko Yesu ma o le ra ko: «Matigi, i ka fen bee lon; ele yere k'a lon ko ne be ele kanu.» Yesu ko a ma ko: «I janto ne ta sagadenw na.» ¹⁸ Yesu ko Simon ma tuun ko: «Ne b'a fo i ye can ra, ko i kanbelenan, i tun be i ta derege don, ka i yere cesiri; ni yoro min ka i diya i be taga yi. Nka ni i nana koro, i bena i boro korota, mogo were be i ta derege don i ra ka i cesiri. I t'a fe ka taga yoro min na, o be taga ni i ye o yoro ra.» ¹⁹ Piyeri tun bena sa cogoya min na ka bonya la Ala togo kan, Yesu ka nin kuma fo ka o le yira. O ko, a ko Piyeri ma ko: «Tugu ne ko!»

Karamogoden min ko tun ka di Yesu ye

²⁰ Karamogoden min ko tun ka di Yesu ye, Piyeri ka a ja munu ka o nato ye o ko fe. Ka o to domuni na lon do su fe, o karamogoden le siginin tora Yesu koro k'a jininka ko: «Matigi, jontigi le bena i janfa?» ²¹ Ayiwa, Piyeri ka o karamogoden ye minke, a ko Yesu ma ko: «Matigi, nin do, mun le bena ale soro?» ²² Yesu ko a ma ko: «Ni ne b'a fe ko ale ye to si ra fo ka taga se ne nalon ma, ele ta mun le be o ra? Ele koni ye tugu ne ko doron!» ²³ Karamogodenw ka o kuma le ta ka o fo yoro bee ko o karamogoden tena sa, k'a soro Yesu m'a fo Piyeri ye ko a tena sa. Yesu ko le ko: «Ni ne b'a fe a ye to si ra fo ka taga se ne nalon ma, ele ta mun le be o ra?»

* 21:8 21.8 Nongon ja kelen be se ka ben metere tarance le ma.

²⁴ Ayiwa, o karamogɔden le be nin kow seereya kera; ale le ka nin kow sebe fana. An fana k'a lon ko a ta kuma ye can le ye.

Kuma laban

²⁵ Ayiwa, Yesu ka ko caman were ke. Ni o bee tun sebera kelen kelen, ne be miiri ko kitabu minw tun bɛna sebe, o tun tena kun dunuɓa bee lajennin konɔ!

CIRADENW TA KĒWALEW Kitabu faamucogo

Nin kitabu sebebaga ye Luka ye, min ka Yesu ta ko Kibaro Diman* kitabu sabanan sebe. A ka nin kitabu fana sebe a terice Tehofili le tɔgo ra, i n'a fo kitabu folo.

A be kitabu damina ni Yesu ta yelenko ye ka taga sankolo ra. O ko, Yesu ta karamogodenw ka wagati min ke Zeruzalemu, sani Yesu ta layiri ye dafa, a be o fo. Pantekotilon na, Yesu taganin ko tere tan na, Ala Nin Saninman* jigira karamogodenw kan, ka Ala ta sebagaya di o ma. O ka Yesu ta ko waajuri ke, ka Kibaro Diman fo. Lanabagaw cayara, Kibaro Diman ko bora Zeruzalemu ka se fo Zude mara yoro tow ra, ani Samari, ani dunuɗa yoro caman na. O kera ka kaja ni Yesu yere ta cifonin ye, ko: «Nin Saninman bena jigi aw kan; o cogo ra aw bena sebagaya soro ka ke ne seerew ye, ka kuma ne ta ko ra k'a damina Zeruzalemu, ani Zude mara beɛ, ani Samari mara, fo ka taga se dunuɗa dan beɛ ma» (1.8).

Nin kitabu damina ra, an b'a ye ko Piyeri le be i n'a fo lanabagaw ta jenkuru pamogo. Nka ka damina sura kononton na, kitabu sebebaga be Poli ta baaraw le lakari. Poli ka tagama caman ke ka taga Kibaro Diman fo dugu caman na. O tagamaw tagara laban fo Romu dugu konɔ. Poli ka toro caman sonmina, ani sege caman, ka kasorabla caman jupu. Nka foyi si ma se ka Ala ta kuma bari. Nin Saninman ka Ala ta mogow deme janko o ye ke Yesu seerew ye dunuɗa konɔ fo bi.

Kitabu konokow

Nin Saninman nacogo (1-2)

Karamogodenw ta waajuri (3-7)

Kibaro Diman ko sera fo Samari (8)

Yahudiyaw ka lanabagaw toro Zeruzalemu (9-12)

Poli ta tagama folo (13-15)

Poli ta tagama flanan (16-18)

Poli ta tagama sabanan (19-21)

Poli minana ka taga fo Romu (22-28)

Ala ka Nin Saninman min layiri ta karamogodenw ye

¹ Ne balemaɛ Tehofili, ne ta kitabu folo ra, Yesu tun ka ko minw ke, ani a tun ka mogow karan fen minw na kabini a ta kow damina ra fo ka taga se a korotalon ma ka taga sankolo konɔ, ne tun konna ka o beɛ fo i ye. ² Nka sani Yesu ye taga sankolo ra, a tun ka karamogoden minw janawoloma, olugu tun ka kan ka ko minw ke, a ka o karan o beɛ ra Nin Saninman* baraka ra. ³ Yesu ta toro bannin ko, a panaman ka a yere yira a ta karamogodenw na; a ka o ke ka se fo tere binaani, janko o y'a lon ko sigiya t'a ra, ko ale panaman lo. Ala bena a ta Masaya* sigi cogo min na, a ka o jafɔ ye. ⁴ Lon do, ka Yesu ni a ta karamogodenw to domuni na jogon fe, a k'a fo o ye k'a gbeleya, ko: «Aw kana aw yoro janya Zeruzalemu na; ne tun ka ne Fa ta layiri min ko fo aw ye, aw ye o makono. ⁵ Sabu Yuhana ka mogow batize ji le ra, nka sani tere dama ce Ala bena aw batize ni Nin Saninman ye.»

Yesu yelenna ka taga sankolo konɔ

⁶ Ayiwa, ka Yesu ni a ta karamogodenw lajennin to, karamogodenw k'a pininka ko: «Matigi, i bena Izirayeli* ta masaya sigi kokura o wagati le ra wa?» ⁷ Yesu ka o jaabi ko: «Ne Fa Ala ka wagati min latige, ani a ka tuma min latige ni a yere ta fanga ye, aw man kan ka o lon. ⁸ Nka Nin Saninman* bena jigi aw kan; o cogo ra aw bena sebagaya soro ka ke ne seerew ye, k'a damina Zeruzalemu, ani Zude mara beɛ, ani Samari mara, fo ka taga se dunuɗa dan beɛ ma.» ⁹ Yesu ka o kumaw fo ka ban minke, ka karamogodenw ja lonin to a ra o b'a flera, a korotara ka bo o ce ra ka taga sankolo ra; sankaba do k'a dogo o ma. ¹⁰ Ka karamogodenw ja lonin to sankolo ra ka Yesu tagato fle, o barasa ka ce deregebetigi fla ye o korɔ; ¹¹ o ce fla ka o pininka ko: «Aw Galilekaw, mun le koson aw lonin be yan ka to ka sankolo fle? Yesu min korotara aw ja na ka taga sankolo konɔ, ale kelen le bena kosegi ka na, i ko aw ka a tagato ye cogo min na.»

Matiyasi blara Zudasi no ra

¹² Ayiwa, karamogodenw bora kuru kan ka seko ka na Zeruzalemu; o kuru be wele ko Oliviyesunw kuru, a be Zeruzalemu kere fe, kilo kelen jogon lo. ¹³ O sera Zeruzalemu minke, o tun be to ka lajen sankaso min konɔ kakoro, o tagara don o bon konɔ. O tun

ye Piyeri ye, ani Yuhana, ani Yakuba, ani Andere, ani Filipe, ani Toma, ani Baritelemi, ani Matiyu, ani Alife dence Yakuba, ani Simōn min be wele ko faso kanubagaba*, ani Yakuba dence Zude. ¹⁴ O be tun lajennin be ni miiriya kelen ye ka to ka Ala daari; muso dow fana tun be o ra, ani Yesu bamuso Mariyamū, ani Yesu balemacew.

¹⁵ Ayiwa, o lonw do ra, lanabagaw tun lajenna ka se mogo keme ni mugan jagon ma; Piyeri wurira ka lo o ce ma, k'a fo o ye ko: ¹⁶ «Ne balemaw, Dawuda tun ka min fo Nin Saninman* baraka ra kakoro, jagboya lo o kow tun ye ke. A tun kumana Zudasi ta ko le ra; ale le tun blara mogow ja ka taga Yesu mina. ¹⁷ Zudasi tun kera an ta jenkuru mogo do ye, an be tun be baara kelen le ke. ¹⁸ A ka wari min soro a ta kojugu sara ye, a tagara o wari ke ka foro san. O ko fe, a ka a yere kan don juru ra; a su nana ben fo ka yerege, ka a nogow be bo kene ma. ¹⁹ Zeruzalemukaw be ka o ko lon, fo o ka o foro togo la o ta kan na ko: <Hakelidama>, o koro ye ko <jori foro>. ²⁰ K'a soro a sebera Zaburuw kitabu konɔ, ko:

<A ta bon lakolon ye to,
mogo si kana ke a konɔ>.
Zaburuw kitabu ko tuun ko:

<Mogo were ye a ta baara ke a no ra†.>

²¹ «O le koson mogo kelen ka kan ka fara an kan, o ye ke an seere ye k'a yira ko Matigi Yesu kununa ka bo saya ra. O tigi ka kan ka ke mogo do ye min tun be ni an ye, ²² ka a damina Yesu batize wagati ra Yuhana fe, fo ka taga se a korotalon ma ka bo an ce ra ka taga sankolo ra.»

²³ Lanabagaw ka mogo fla yira, Yusufu min be wele ko Barisabasi, ani min togolara ko Yutusi, ani Matiyasi. ²⁴ O ko, lanabagaw ka Ala daari, ko: «Matigi, ele min be mogo be jusukun lon, i ka kelen min panawoloma nin mogo fla ra, o yira an na, ²⁵ janko o ye ke baarden ni ciraden* ye, ka bla Zudasi no ra, sabu Zudasi bora o ciradenya ra ka taga yoro were ra, a ka kan ni yoro min ye.» ²⁶ O ka kara la, kara ka Matiyasi le yira; ale farara ciraden tan ni kelen kan.

2

Nin Saninman jigira lanabagaw kan

¹ Pantekoti* lon na Yesu ta lanabagaw be tun lajennin be yoro kelen na. ² Mankanba do barara ka bo sankolo ra; a be i ko fopoba mankan. Lanabagaw tun siginin be bon min konɔ, a nana o bon konɔ fa. ³ O ka nenden dow ye, o be i ko tasumamana. O tarantaranna ka na sigisigi o be kelen kelen kan. ⁴ Lanabagaw be fara Nin Saninman* na, o be ka ke kuma ye kan werew ra; ni Nin Saninman ka kan min don min da ra, o be o kan fo.

⁵ Ayiwa, Yahudiya Alapasiranbaga dow tun bora dunupa jamanaw be ra, ka na to Zeruzalemu. ⁶ O mankanba bora minke, o mogow camanba borira ka taga lajen o yoro ra. O be kononbanna, sabu o be kelen kelen tun be o yere ta kan menna lanabagaw da ra. ⁷ O mogow be kabakoyara, fo ka o kononban. O tun b'a fora jagon ye ko: «Mogo minw be kumana tan, o be te Galilekaw le ye wa? ⁸ Mun koson an be kelen kelen be an yere ta kan menna o da ra? ⁹ Anw minw ye Paritikaw ye, ani Medikaw, ani Elamukaw, ani minw bora Mesopotami, ani Zude, ani Kapadosi, ani Pon, ani Azi jamanaw ra, ¹⁰ ani Firizi, ani Panfili, ani Misiran jamanaw ra, ani Libi jamana yoro minw be Sireni dugu kere fe, ani minw bora Romu*, ani Yahudiyaw, ani minw donna Yahudiyaya ra, ¹¹ ani Keretikaw, ani Arabuw, an be Ala ta kobaw lakarito menna o fe an yere ta kanw na!»

¹² O mogow be kononbanna; o m'a lon o bena min fo tuun. O tun b'a fora jagon ye ko: «Nin ye mun ye sa?» ¹³ Nka dow tun be lanabagaw logobora k'a fo ko: «O ka duvendiman do le min ka fa.»

Piyeri ka mogow waaju

¹⁴ O le ra Piyeri wurira ka lo ni karamogoden to tan ni kelen ye, ka kuma ni kanba ye, k'a fo ko: «Aw Yahudiyaw, ani aw minw be siginin be Zeruzalemu, aw ye aw toro malo ka ne ta kuma lamēn, ka nin faamu! ¹⁵ Nin mogow ma duven min ka fa, i ko aw b'a miirira cogo min na, sabu sogomada lo. ¹⁶ Nka cira Yoweli tun ka kuma min fo, o le be kera sisan tan; a ko:

¹⁷ <Ala ko: Dunupa labanwagatiw ra,
ne bena ne Nin* lajigi adamadenw be kan.
Ne bena kuma don aw dencew ni aw denmusow da ra, ka mogow waaju.
Ala bena ko dow yira aw ta kanbelenw ra;

* 1:13 1.13 Faso kanubagaba: Kitabu dow b'a fo ko Zeloti. † 1:20 1.20 Nin kuma fora Zaburu 69.26 ani 109.8.

aw ta cekorobaw bena Ala ta kow ye siko ra.

¹⁸ Can lo, a bena ke ten o lonw na;
ne bena ne Nin lajigi ne ta joncew ni ne ta jonmusow kan;
ne bena kuma don o da ra ka mogow waaju.

¹⁹ Ne bena kabakofen dow yira san fe, sankolo ra,
ka tagamasiyen dow yira dugukolo kan:
jori, tasma, ani bugun sisiman.

²⁰ Tere bena ke dibi ye,
karo bena wulen i ko jori.

O bee le ko fe Matigi ta lon be se.
O bena ke lonba le ye, lon min nooro ka bon.

²¹ O wagati ra ni mogo o mogo ka Matigi togo wele,
o tigi bena kisi.>

²² «Ayiwa, aw Izirayelimogow, aw ye aw toro malo ka ne ta kuma lamen. Yesu Nazaretika tun kera mogo do ye, Ala ka a ta sebgaya yira aw ra min fe; a ka kobaw, ani kabakow, ani tagamasiyenw ke aw ce ra, i ko aw yere k'a lon cogo min na. ²³ Nka ka kapa ni Ala ta latige ni a ta lonniya ye ale ta ko ra, aw ka a mina k'a don mogojuguw boro; o k'a gbengben yiri ra k'a faga. ²⁴ Nka Ala k'a kisi ka bo saya ra k'a lakunu, sabu saya tun te se ka Yesu mina ka to a ta fanga koro. ²⁵ Sabu Dawuda tun k'a fo Yesu ta ko le ra, ko:

<Ne tun be ne Matigi yera tuma bee ne ja koro,
sabu a be ne kere fe ka ne deme, janko ne baraka kana dese.

²⁶ O koson pagari be ne jusu ra, ne da be ninsondiyakumaw fo.
Hali ne farisogo fana bena laganfiya ni o jigiyi ye.

²⁷ Sabu i tena son ka ne nin to saya dibi ra yi.

I tena son fana k'a to i ta mogo saninman farisogo ye tori kaburu ra.

²⁸ Sabu sira minw be taga panamanyakura ra, i ka o yira ne ra.

I bena ne jusu fa pagari ra, sabu ne bena ke ni i ye.>

²⁹ «Ayiwa, ne balemaw, aw y'a to ne ye an bemace Dawuda ta ko gbeya k'a fo aw ye bi: Ale sara, a su donna; hali bi a ta kaburu be an fe yan. ³⁰ Dawuda tun ye cira le ye; a tun k'a lon fana ko Ala karira a ye ko lon do a bena a mamaden do sigi a ta masasignan kan a no ra. ³¹ Ayiwa, Kirisita*, min ye Ala ta mogo panawolomanin ye, ale tun bena kunu ka bo saya ra cogo min na, Ala tun konna ka o le yira Dawuda ra. O le koson a ko: <A tena to saya dibi ra,

a farisogo tena tori kaburu konn.>

³² Ne be Yesu min ko fora, Ala ka ale le lakunu ka bo saya ra; an bee ye o ko seerew ye.

³³ A korotara ka taga sigi Ala kininboroyanfan fe tuma min na, a tun ka Nin Saninman* min layiri ta an ye, a Fa Ala ko o di a ma. A fana ka o Nin Saninman le lajigi ka na an kan, i ko aw b'a yera, ani aw b'a menna cogo min na. ³⁴ Dawuda yere ma korota ka taga sankolo ra, nka o bee n'a ta, a ko:

<Matigi Ala k'a fo ne Matigi ye ko:

Na i sigi ne kininboroyanfan fe,

³⁵ fo ne ye na i juguw mina ka o bla i sen koro.>

³⁶ «O koson aw Izirayelimogow bee ka kan k'a lon bi, ko sigiya t'a ra, ko Yesu min gbengbenna yiri ra aw fe, ko Ala ka ale le ke Matigi ni Kisibaga* ye.»

³⁷ Ayiwa, o mogow ka o kumaw men tuma min na, o kumaw ka o jusu sogo kosebe. O ka Piyeri ni karamogoden tow nininka ko: «An balemaw, an ka kan ka mun le ke sisan?»

³⁸ Piyeri ka o jaabi ko: «Aw ka kan ka nimisa aw ta jurumunw na; aw bee kelen kelen ka kan ka batize Yesu Kirisita togo ra, ka aw ta jurumunw yafa soro. Ni o kera, Ala bena Nin Saninman di aw ma. ³⁹ Sabu Nin Saninman layiri tara aw fana ye, ani aw ta den minw bena na aw ko, ani siyamogo minw be yorojan, ani an Matigi Ala bena mogo minw bee wele fana.» ⁴⁰ Piyeri ka o mogow waaju ka meen, k'a fo o ye k'a gbeleya ko: «Aw ka kan ka jija ka faran bi mogojuguw ra, janko aw ye kisi.» ⁴¹ Mogo minw sonna Ala ta Kuma ma, o ka olugu bee batize. O lon na, mogo minw farara lanabagaw kan, o tun be mogo waga saba bo.

Lanabagaw ta jenpogonya

⁴² Kabini o lon na o mogow tun be lajen wagati bee ka ciradenw* ta karan lamen. O tora lanabagaw ta jenpogonya ra. O tun be buru tarantaran o ni pogon ce, ka o jimi, ka

o hakiri jigi Matigi ta kuma ra, ka to ka Ala daari ñogon fe. ⁴³ Alapasiran tun be o bee ra, sabu ciradenw tun be kabako caman ani tagamasiyen caman kera. ⁴⁴ Lanabagaw bee tun bennin lo. Mogo si tun te a borofen jate a kelen ta ye. O tun be o ta fenw bee taran o ni ñogon ce. ⁴⁵ Tuma dow ra, dow tun be o ta foro, walama o borofen dow fiyeere, ka o wari tarantaran ñogon ce ka kapa ni o bee ta makonata ye. ⁴⁶ Lon o lon o tun be lajen Alabatosoba kono ñogon fe ni miiriya kelen ye ka Ala bato. O tun jijjara o ra kosebe. O tun be lajen o ta sow kono ka buru tarantaran ñogon ce k'a jimi, ka o hakiri jigi Matigi ta kuma ra. O tun be domuni ke ñogon fe ni ninsondiya ani jusukun gbenin ye. ⁴⁷ O tun be Ala tando wagati bee. O ko tun ka di mogow bee ye.

Matigi tun be minw kisi, a tun be olugu fara lanabagaw ta jenkuru* kan lon o lon.

3

Piyeri ka nabara keneya

¹ Lon do, Piyeri ni Yuhana tun be tagara Alabatosoba ra ñogon fe ka taga Ala daari; wulada wagati tun lo. ² O y'a soro ce do tun be yi, o nabaraman le tun worora; lon o lon o tun be o ce ta ka taga a sigi Alabatosoba donda do ra, min be wele ko «Donda ceɓuman», janko mogo minw be don Alabatosoba kono, a ye olugu daari. ³ A ka Piyeri ni Yuhana donto ye Alabatosoba kono minke, a ka o daari. ⁴ Piyeri ni Yuhana ka o ja lo a ra k'a fle; Piyeri ko a ma ko: «An fle.» ⁵ Ce fana ka o lalaga ka o fle; a tun b'a hakiri ra ko o bena fen do le di a ma. ⁶ O tuma Piyeri ko a ma ko: «Wari te ne fe, sanin te ne fe, nka min be ne fe, ne be o di i ma: Yesu Kirisita Nazaretikace togo baraka ra, wuri ka tagama!» ⁷ Piyeri ka a mina a kininboro ma k'a lawuri. O yoronin kelen bee a senw ni a senkuruw ka baraka soro. ⁸ A panna ka wuri ka lo a sen kan ka ke tagama ye. A donna ni Piyeri ni Yuhana ye Alabatosoba kono; a be tagama, a be panpan ka Ala tando. ⁹ Mogo bee k'a tagamato ye, a be Ala tandora. ¹⁰ O tun k'a lon ko ce min tun be to ka sigi Alabatosoba Da Ceɓuman na ka daariri, ko ale yere lo. O ce sera ka tagama cogo min na, o barara o bee ra, fo ka o bee kononban.

Piyeri ka waajuri ke Alabatosoba kono

¹¹ Ce tun te bora Piyeri ni Yuhana ko tuun minke, mogow bee kabakoyara; o borira ka taga lajen Piyeri ni Yuhana koro, Alabatosoba bolon do kono, min be wele ko «masace Sulemani ta bolon». ¹² Piyeri ka jama ye minke, a k'a fo o ye ko: «An balema Izirayelimogow, mun koson nin ko ka aw kabakoya? Mun koson aw be aw ja lo anw na, k'a ke i n'a fo anw yere ta sebagaya walama an ta Alapasiran le k'a to nin ce sera ka tagama? ¹³ Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ta Ala, an bemaw ta Ala, o le ka a ta baaraden Yesu togo bonya; aw ka ale le labla fagamaw ye, ka ban a ra Pilati ja koro, k'a soro ale tun k'a latige ko a be a bla. ¹⁴ Aw banna mogo saninman ni mogo terennin na, ka Pilati daari ko a ye mogofagabaga do le labla a no ra aw ye. ¹⁵ Aw ka panamanya banbari tigi faga, nka Ala ka a lakunu ka bo saya ra; anw ye a seerew ye. ¹⁶ Anw lara Yesu togo min na, o togo le ka baraka don nin ce ra; aw ja b'a ra, aw k'a lon fana. Lanaya, Yesu togo ra, o le ka keneya dafanin di nin ce ma aw bee ja na.

¹⁷ «Nka o bee n'a ta, ne balemaw, ne k'a lon ko kolonbariya le k'a to aw ni aw ta kuntigiw ka nin ko ke. ¹⁸ Ala tun ka ko minw fo kakoro a ta ciraw bee da ra, a ka o le ke; ko Kirisita*, Ala ta mogo panawolomanin ka kan ka tooro. ¹⁹ O le koson aw ye nimisa aw ta jurumun na, ka son Ala ma, janko aw ta jurumunw ye ko ka bo yi. ²⁰ Ni o kera, Matigi bena laganfiya di aw ma, ani Kirisita min ta ko latigera aw ye, min ye Yesu ye, a bena o ci ka na aw fe. ²¹ Nka sisan Yesu ka kan ka to sankolo ra fo fen bee ye yelema ka ke kura ye folo; Ala tun ka o le fo kabini wagatijan a ta cira saninmanw da ra. ²² Musa tun k'a fo ko: <Aw Matigi Ala bena cira do lana aw ye ka bo aw yere balemaw ce ra, i n'a fo ne. Ni o cira ka fen o fen fo aw ye, aw ye o lamen. ²³ Ni mogo o mogo ma son k'a lamen, o tigi bena halaki ka bo Ala ta mogow ce ra.> ²⁴ Sabu cira minw bee kumana, k'a damina cira Samawilu ra, o bee kelen kelen kumana nin wagati kow ra fana. ²⁵ Ayiwa, Ala ka ko minw bee yira ciraw ra, o bee fora aw le ye. Ala ka jennogonya min don ni an bemaw ye, aw fana be o jennogonya ra. Ala ka o le fo Iburahima ye ko: <Dugukolo ta gbaw bee bena baraka soro ne fe ele ta duruja sababu le ra.> ²⁶ O le koson Ala k'a ta baaraden panawoloma tuma min na, a konna k'a ci aw le fe folo, janko a ye baraka don aw ra, ka aw bee kelen kelen kisi ka bo aw ta sirajuguw kan.»

4

O ka Piyeri ni Yuhana mina

¹ Ayiwa, ka Piyeri ni Yuhana to kuma ra jama fe, sarakalasebagaw* ni Alabatosoba korosibagaw kuntigi ni Sadusiw* nana bara ka bo o kan. ² O k'a ye ko Piyeri ni Yuhana be mogow karanna minke, k'a fo ko Yesu kununa ka bo saya ra, ko suw bena kunu fana, o ma diya o ye fiyewu. ³ O ka o mina ka o bla kaso ra fo o dugusagbe, sabu su tun kora ka ban. ⁴ Nka o bee n'a ta, mogow minw tun ka Ala ta kuma lamen, olugu caman lara Yesu ra; lanabagaw cayara ka se mogow waga looru jogonna ma.

⁵ Ayiwa, o lon dugusagbe, Yahudiyaw kuntigiw ni cekorobaw ni sariya karamogow* ka jogon lajen Zeruzalemu. ⁶ Sarakalasebagaw kuntigiba Ane yere tun be yi, ani Kayife, ani Yuhana, ani Alessandiri, ani ce minw bee ye sarakalasebagaw kuntigiba ta somogow ye. ⁷ O ka Piyeri ni Yuhana lo o ce ma, ka o pininka ko: «Sebagaya juman le sababu ra, walama togo juman le sababu ra aw ka nin ke?» ⁸ O tuma, Piyeri fanin Nin Saninman* na, a ko o ma ko: «Aw jamana kuntigiw, ani a cekorobaw!» ⁹ An ka kopuman min ke nin nabara ye, ani a keneyara cogo min na, aw be an pininkara o le ra bi. ¹⁰ Ayiwa, aw ni Izirayelimogow bee ka kan k'a lon ko nin ce keneyara Yesu Nazaretikace togo baraka le ra; aw ka ale le gbengben yiri ra k'a faga, nka Ala ka a lakunu ka bo saya ra. Ale le baraka ra nin ce keneyanin lonin be aw ja koro. ¹¹ Yesu ta ko le fora Kitabu kono ko:

«Aw bonlobagaw banna kabakuru min na ko a man ji,

o le kera bon kabakuru folo sobeman ye.»

¹² «Kisiri te soro togo were ra; sabu Ala ma togo were di mogow ma dugukolo kan yan, an be se ka kisi min sababu ra.»

¹³ Yahudiyaw kuntigiw, ani cekorobaw k'a ye ko Piyeri ni Yuhana be kumana minke hali siranya te o ra, o kabakoyara; sabu o tun k'a lon ko mogow gbansanw lo, minw ma karan. O k'a lon ko o tun be ni Yesu ye. ¹⁴ Nka o ja tun be ce keneyanin lonin na o koro minke, o tun te se ka foyi fo.

¹⁵ Ayiwa, o ka o labo kititigejama mogow ce ra. O ko, o ka jogon pininka ko: «An bena mun le ke nin mogow ra? ¹⁶ Sabu o ka kabakoba min ke Zeruzalemu, o ma dogo mogow si ma; an fana te se ka o soso. ¹⁷ Nka o bee n'a ta, an ye o wele ka kankari la o ye k'a gbeleya kosebe, ko o kana Yesu togo fo mogow si ye tuun, janko o ko kana na yerege ka taga jamana yoro bee ra.»

¹⁸ O ko fe, o ka o wele ka na a fo o ye k'a gbeleya ko o kana Yesu togo fo mogow si ye, o kana mogow si karan a ra fana. ¹⁹ Nka Piyeri ni Yuhana ka o jaabi ko: «Ayiwa, aw yere y'a fle, yala a bennin lo Ala ja koro wa, ko anw ye aw kan mina, ka Ala kan bla? ²⁰ Anw koni ka min ye, ani an ka min men, an te se ka to o fobari ye.»

²¹ O ka kankari la Piyeri ni Yuhana ye tuun k'a gbeleya kosebe, ka soro ka o labla; mogow pasiran koson o ma cogo soro ka kiti ben o kan ka o tooro, sabu kabako min tun kera, mogow bee tun be Ala tandora o koson. ²² Ce min fana keneyako kera kabako ye, o si tun ka ca ni san binaani ye.

Lanabagaw ta Aladaari

²³ O ka Piyeri ni Yuhana labla minke, o tagara karamogoden tow fe; sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekorobaw ka min fo o ye, o ka o bee lase karamogoden tow ma. ²⁴ Lanabagaw ka o kuma men minke, o bee jenna ka o miiriya ke kelen ye, ko a kan korota k'a fo Ala ye ko: «Matigi, ele min ka sankolo ni dugukolo dan, ani kogoji ni a konofenw bee, ²⁵ ele le ka nin kuma don i ta baarden, an bemace Dawuda da ra i ta Nin Saninman* baraka ra, ko:

«Mun koson siyaw be muruti de?

Mun koson miiriya gbansanw be jamana mogow kono de?

²⁶ Dugukolo masacew wurira ka lo;

kuntigiw ka jogon lajen

Matigi ni a ta mogow panawolomanin kama.»

²⁷ Sabu masace Herodi* ni Ponse Pilati ka jen siri ni siya were mogow* ye, ani Izirayelimogow, nin dugu kono yan; o wurira i ta baarden saninman Yesu kama, i ka min panawoloma. ²⁸ O cogo ra i tun ka ko minw latige ka kapa ni i ta sebagaya ni i ta hakiritigiya ye kakoro, o ka o le ke. ²⁹ Nka Matigi Ala, sisan, o ka kankarighelen min la an ye, i ka o men. O koson jagbeleya di i ta baardenw ma, janko o ja signin ye i ta kuma fo. ³⁰ I ta sebagaya di o ma, janko o ye banabagatow keneya, ka tagamasienw ni kabakow ke i ta baarden saninman Yesu togo ra.»

³¹ O ka Ala daari ka ban tuma min na, o tun lajennin be yoro min na, o yoro dugukolo yereyerera. O bee fara Nin Saninman na. K'a ta o wagati ra, o ja siginin tun be Ala ta Kuma fo ni jagbeleya ye.

Lanabagaw ta jennogony

³² Lanabagaw ta jenkuru* bee tun bennin be kelen ma; o tun ka o jusukun ke kelen ye, ka o ta miiriya ke kelen ye fana. O ra mogo si tun te a borofen jate a kelen ta ye, nka o tun be o borofenw bee tarantaran o ni jogon ce. ³³ Sebagayaba tun be ciradenw* fe. O tun be Matigi Yesu kunuko fo mogow ye. Ala ta nema fana tun cayara lanabagaw kan. ³⁴ O koson janibagato tun te o ce ra: sabu forow, ani bonw tun be minw fe, olugu tun be o dow fiyeere, ³⁵ ka na o wari di ciradenw ma. O tun be wari tarantaran lanabagaw ra, ka kaja ni bee kelen kelen ta mako ye.

³⁶ Ayiwa, Yusufu, tun ye Levi* ta mogo do ye, min be bo Sipere; ciradenw tun ka ale togo le la ko Barinabasi, o koro ye ko mogo jagbeleyabaga. ³⁷ Foro do tun be ale fe; ale ka o fiyeere ka na o wari di ciradenw ma.

5

Ananiyasi ni Safira ta ko

¹ Ayiwa, ce do tun be yi, a togo ye ko Ananiyasi; ale ni a muso Safira benna kelen ma ka foro do fiyeere. ² Nka a ka wari taran kelen dogo, ka taga ni a taran kelen ye ka taga o di ciradenw ma; a ni a muso tun benna o ma.

³ Piyeri k'a pininka ko: «Ananiyasi, a kera cogo di ko Setana ka i jusukun fa ni miiriyajugu ye fo k'a to i ka foro wari do dogo ka na faninya fo Nin Saninman* ye? ⁴ Ni i tun ma i ta foro fiyeere o, a tun tena ke i ta bla le ra wa? A fiyeerera minke fana o, a wari bee tun te i ta bla le ra wa? Mun na i sonna ka o kojugu jogon latige i yere konon? I ma faninya tige mogo ye de, i ka a tige Ala le ye.»

⁵ Kabini Ananiyasi ka o kuma men, a benna dugu ma ka sa. Mogo minw ka o ko kibaro men, siranya ka olugu bee mina. ⁶ Kanbelen dow wurira ka Ananiyasi su ta k'a kasanke ka taga a su don.

⁷ Wagati dama temenin ko, a muso nana; min kera a ce ra, a tun ma o lon. ⁸ Piyeri k'a pininka ko: «Safira, can fo ne ye, yala aw ka aw ta foro fiyeere warida min na, o le ye nin ye wa?» Safira ko: «Onhon, a fiyeerera o le ra.» ⁹ Piyeri ko a ma ko: «O tuma a kera cogo di, aw fla benna a ma ko aw be Matigi Nin Saninman* korobo? Ayiwa, mogo minw ka i ce su don, olugu fle nin ye da ra, o bena taga ni ele fana ye.» ¹⁰ O yoronin kelen bee, muso benna dugu ma Piyeri sen koro ka sa. Kanbelenw donna bon konon k'a ye ko a sara; o k'a ta ka taga a su don a ce kere fe. ¹¹ O ko ka siranya bla lanabagaw ta jenkuru* mogow bee ra, ani minw bee ka o ko men.

Ciradenw ka kabako caman ke

¹² Ciradenw* tun be tagamasiyen caman ni kabako caman kera mogow ce ra. Lanabagaw tun be to ka jogon lajen Sulemani ta bolon konon. ¹³ Mogo si tun te son ka kori o ra; o bee n'a ta, mogow tun be o tando kosebe. ¹⁴ Mogo caman tun be lara Matigi ra, cew, ani muso, ka fara lanabagaw kan. ¹⁵ A nana ke fo mogow tun be na ni banabagato ye ka na o lala sira kan, kalagaw ni debew kan, janko Piyeri temeto, hali ni a te se ka maga o ra, a ja dama ye yele o dow kan doron ka o keneya. ¹⁶ Jama caman tun be bo Zeruzalemu kerfeduguw ra ka na ni banabagato ye ni jinatow ye. O bee tun be keneya.

Yahudiyaw ta jamogow ka ciradenw tooro

¹⁷ Ayiwa, sarakalasebagaw kuntigiba* ni a nofemogow, minw ye Sadiusi* ta jenkuru mogow ye, ciradenw pangboya ka olugu mina. ¹⁸ O ka ciradenw* mina ka o bla kasobonba konon. ¹⁹ Nka su fe, Matigi ta meleke do nana kasobon dondaw dayele, ka ciradenw labo, k'a fo o ye ko: ²⁰ «Aw ye taga lo Alabatosoba konon ka panamanyakura ko kibaro fo mogow ye.»

²¹ Meleke ka min fo, o ka o ke; o dugusagbe sogomada jooona fe, o tagara Alabatosoba konon ka taga ke mogow karan ye.

Sarakalasebagaw kuntigiba ni a nofemogow nana; o ka kititigejama ni Izirayeli* cekorobaw bee lajen. O ka sorasi dow ci ko o ye taga ciradenw labo kasobon na ka na ni o ye. ²² Sorasiw tagara se yi minke, o ma ciradenw soro kasobon konon. O sekora ka na o jafu kititigejama mogow ye. ²³ O ko: «An tagara a soro ko kasobon dasogonin lo ka ja; kasobon korosibagaw lolonin be kasobon dondaw ra, o be kasobon korosira. Nka an ka da yele minke, an ma mogo si ye kasobon konon.»

²⁴ Alabatosoba kōrosibagaw kuntigi ni sarakalasebagaw kuntigiw ka o kuma men minke, ciradenw ta ko ka o hakiri pagami; o ka ke o yere pininka ye ko: «An bena nin ko ke di le sa?» ²⁵ Ka o to o miiri ra, mōgo dō nana a fō o ye ko: «Aw ka mōgo minw bla kaso ra, o lonin ye Alabatosoba kōro, o be mōgow karanna.» ²⁶ O tuma ra Alabatosoba kōrosibagaw kuntigi ni sorasi dōw wurira ka taga ciradenw wele ka na jususuma ra; o m'a ke fangako ye, sabu o tun be siranna ko mōgow kana na olugu bon ni kabakuruw ye.

²⁷ O nana ni o ye ka na o lo kititigejama ja fe; sarakalasebagaw kuntigiba ka o pininka ko: ²⁸ «An tun m'a fō aw ye k'a gbeleya ko aw kana mōgo si karan Yesu tōgo ra tuun wa? A fle, aw ka Zeruzalemu dugumōgow be hakiri yelema ni aw ta karan ye; aw fana b'a fe ka Yesu fagari kunko ben anw kan.» ²⁹ Piyeri ni ciraden tōw ka o jaabi, ko: «An ka kan ka Ala kan le mina, sani an ye mōgow kan mina! ³⁰ Aw ka Yesu min gbengben yiri ra k'a faga, an bemaw ta Ala ka o le lakunu ka bō saya ra. ³¹ Ala k'a kōrota a ta sebagaya ra ka a ke Kuntigi ye, ani Kisibaga*, janko Izirayelimōgow ye nimisa ka o ta jurumunw yafa soro ale baraka ra. ³² Anw le kera nin kow seerew ye, ani Nin Saninman*, Ala be o Nin Saninman min di a kanminabagaw ma.»

³³ Kititigejama ka o kuma men minke, o dimina, k'a ke i n'a fō o bena ciradenw faga. ³⁴ Nka Farisiw* ta sariya k'aramōgoba dō tun be yi, o tōgo ye ko Gamaliyeli; mōgow be tun be a bonya. Ale wurira ka lo kititigejama ce ma k'a fō ko o ye ciradenw labo kene ma folo. ³⁵ Ciradenw bōnin ko a ko kititigejama mōgow ma ko: «Ne balema Izirayelimōgow, aw b'a fe ka ko min ke nin mōgow ra, aw ye aw yere kōrosi o ra de! ³⁶ Sabu a ma meen folo, ce dō tun wurira yan, min tōgo tun ye ko Tedasi. Ale tun k'a yere ke kolonbagaba ye, fō mōgo keme naani jōgon tugura a kō. Nka a laban o k'a faga, a ta mōgow be janjanna; o ko banna o yoro ra yi. ³⁷ O ko fe, Galilekace dō fana wurira tuun, ko Zudasi. Ale ta ko kera jamana mōgow jatewagati ra. Ale fana ka mōgo caman nege ka o tugu a yere ko. Nka o ka ale fana faga, a ta mōgow be janjanna. ³⁸ O le koson, sisan, ne be nin le fō aw ye: aw kana nin mōgow ta kōpa siri aw nin kan tuun; aw ye o to o ye taga. Ni a kera ko o miiriya ni o kow bōra mōgow le ra, a bena cen a yere ma lon dō. ³⁹ Nka ni a kera ko a bōra Ala yere le ra, aw tena se k'a cen fiyewu. Aw ye aw yere kōrosi, aw kana ban ka kere ke ni Ala yere ye.»

⁴⁰ Ayiwa, kititigejama mōgow sōnna Gamaliyeli ta kuma ma. O ka ciradenw wele. O ka o bugo ni gbeje ye, k'a fō o ye ko o kana Yesu tōgo fō mōgo si ye tuun; o ko, o ka o labla ko o ye taga. ⁴¹ Ciradenw tagara ka bō kititigejama kōro, o be pagarira k'a ye ko Ala ka o bonya la olugu kan, k'a to o ye olugu dōgoya Yesu tōgo koson. ⁴² O be n'a ta, o tun be mōgow karan lon be, Alabatosoba kōro, ani sow kōro, k'a fō o ye ko Yesu le ye Kisibaga ye.

6

Baarakabaga wolonfla farara ciradenw kan

¹ Ayiwa, o wagati ra lanabagaw tun be cayara. Yahudiya gerekikanfōbagaw ka Yahudiya heburukanfōbagaw kōrofo, ko o te olugu ta muso ce saninw jatera kosebe domuni ko ra. ² Karamōgoden tan ni fla ka o men minke, o ka lanabagaw be lajennin wele k'a fō o ye ko: «Ni an ka Ala ta Kuma waajuri dabra, ka an ta baara ke domuni taran dōron ye, o te ben. ³ O le koson, an balemaw, aw ye mōgo wolonfla janawoloma aw ce ra, o ye ke mōgosobew ye, minw hakiri ka bon, ani minw fanin lo Nin Saninman* na; an bena olugu bla domuniko janabōri ra. ⁴ An kōni bena an ta baara ke Aladaari ni Ala ta Kuma waajuri ye.»

⁵ O kuma diyara jama be ye. O ka mōgo minw janawoloma, olugu fle: Etiyeni, ale tun ye lanamōgo ye, a fanin be Nin Saninman na, ani Filipe, ani Porokori, ani Nikanōri, ani Timon, ani Parimenasi, ani Nikola min tun bōra Antiyosi; ale tun be Yahudiyaw ta diina le ra folo. ⁶ O nana o mōgo wolonfla yira ciradenw* na. Olugu ka Ala daari o ye, ka o boro la o kan ka dugawu ke o ye.

⁷ Ala ta Kuma tun be sera yoro caman na. Lanabagaw tun be cayara Zeruzalemu kosebe. Sarakalasebaga* caman fana tun be sōnna Kibaro Diman* kuma ma.

Yahudiyaw ka Etiyeni mina

⁸ Etiyeni fanin tun be Ala ta neema ni a ta sebagaya ra. A tun be kabakobaw ni tagamasiyenw kera mōgow ce ra. ⁹ Mōgo dōw bōra karanso dō ra min be wele ko jon kunmabōninw ta karanso. O mōgow tun ye Sirenikaw, ani Alesandirikaw le ye; dōw fana tun bōra Silisi, ani Azi mara ra; o mōgow nana ke Etiyeni soso ye. ¹⁰ Nka Etiyeni tun be kumana Nin Saninman* baraka ra ni hakiritigiya min ye, o tun temena olugu ta hakiri dan kan, fō o ma se ka kuma ke ni Etiyeni ye. ¹¹ O kera minke, o ka mōgo dōw

kōnōnōsu ni wari ye Etiyeni kama. Olugu ko: «A ka kumajuguw fō cira Musa ma, ani Ala yere ma!»

¹² O cogo ra, o ka jama ni cekorobaw ni sariya karamogow* lawuri Etiyeni kama. O ka Etiyeni mina fanga ra ka taga ni a ye kititigejama ja fe. ¹³ O nana ni mogō dow ye; olugu ka faninya la Etiyeni na k'a fō ko: «Tuma bēe ce nin le be kumajuguw fora Alabatosoba saninman ni cira Musa ta sariya* kama. ¹⁴ Sabu an k'a men a da ra ko Nazaretikace Yesu bena Alabatosoba ci, ani ko cira Musa ka landa minw di an ma, ko a bena o bēe yelema.»

¹⁵ Kititigejama mogow ka o ja lo Etiyeni na, a pada kera o ja na i ko meleke do ta.

7

Etiyeni ta waajuri

¹ Sarakalasebagaw kuntigiba* ka Etiyeni jininka ko: «Mogow ka min fō, yala a kera ten?» ² Etiyeni k'a jaabi ko: «Ne faw, ani ne balemaw, aw ye lamenni ke! Nōorotigi Ala ka a yere yira an bemace Ibrahima ra, k'a to Mesopotami jamana ra, sani a ye taga sigi Karan mara ra. ³ A k'a fō Ibrahima ye ko: «Bo i ta jamana ra, ani i ta gbamogow ce ra. Ne bena jamana min yira i ra, i ye taga o yoro ra.» ⁴ Ayiwa, Ibrahima wurira ka bo Kalidekaw ta mara ra, ka taga sigi Karan mara ra. A face sara tuma min na, Ala k'a labo Karan; an be jamana min na yan bi, a nana sigi o ra. ⁵ Nka Ala tun ma yoro si di a ma nin jamana kono k'a ke a ta ye, hali senlayoro. Nka Ala ka layiri ta a ye ko nin jamana bena ke a denw ta ye ale ko fe, k'a soro den tun te Ibrahima yere fe o wagati ra. ⁶ Ala k'a fō a ye ko: «I ta duruja bena taga to lonanya ra jamana were ra. O jamana mogow bena o bla jonya ra ka o tooro fō san keme naani. ⁷ Nka o bena ke siya min ta jonw ye, ne yere le bena kiti ben o siya mogow kan. O ko fe, o bena bo ka na Ala bato nin yoro ra yan*.» ⁸ O ko, Ala ka kenesigiri yira Ibrahima ra, ka o ke ale ni Ibrahima ta jenogonya tagamasiyen ye. O koson Ibrahima nana Isiyaka soro minke, a ka a kenesigi a worolon tere seeginan. Isiyaka nana Yakuba soro, ale fana ka o kenesigi. Yakuba ka an bemace tan ni fla soro, ale fana ka olugu kenesigi.

⁹ «An bemace Yusufu jangboya ka an bema tow soro; o k'a fiyeere mogō dow ma, olugu tagara ni a ye Misiran. ¹⁰ Nka Ala tora Yusufu fe ka a bosu o tooro bēe ma. Ala ka hakiritigiya di a ma k'a ko diya Farawona ye, Misiran masace. Farawona k'a sigi Misiran jamana kuntigiya ra, k'a ke masaso jamogo ye. ¹¹ O wagatiw ra kongoba benna Misiran jamana bēe kan, ani Kanaana* jamana bēe. Sege tun bonyara kosebe. An bemaw tun te foyi sorora k'a domu.

¹² «Ayiwa, Yakuba nana a men ko domuni be sorora Misiran. A ka an bemaw ci ko o ye taga siman do san; o kera a sijaga folo ye. ¹³ A sijaga flanan na, Yusufu k'a yere yira a balemaw ra. O wagati le ra masace Farawona sorora ka Yusufu boyoro lon. ¹⁴ O ko, Yusufu ka mogō dow ci ka taga a face ni a somogow bēe ta ka na ni o ye. O tun be mogō biwolonfla ni looru. ¹⁵ Yakuba tagara o cogo le ra Misiran. A tora Misiran fō ka na sa; an bemaw bēe nana sa fana. ¹⁶ O sara minke, Ibrahima tun ka kaburu min san Hamori dencew fe Sikemu, o nana ni o ye ka na o suw don o yoro ra.

¹⁷ «Ayiwa, i n'a fō Ala tun ka layiri min ta Ibrahima ye, o kewagati tun be surunyara; an ta siya bonyara, o cayara Misiran jamana ra. ¹⁸ O wagati le ra masace do were nana sigi Misiran jamana kunna; ale tun ma do lon Yusufu ta ko ra. ¹⁹ O masace ka an ta siyamogow janfa ni ceguya ye, ka an bemaw tooro; a tun be o jagboya k'a to o ye o ta denw to kene ma, janko denw ye faga. ²⁰ O wagati le ra cira Musa worora. A tun ce ka ni kosebe, k'a ko diya Ala yere ye. A face ni a bamuso k'a dogo k'a lamō bon kono fō karo saba. ²¹ O ko, o k'a bla kene ma fana; nka Farawona denmuso nana a ye, a ka a ta ka taga a lamō, k'a ke i ko a yere dence. ²² O cogo ra, Musa karanna Misirankaw ta lonniya bēe ra. Baraka tun be a ta kumaw, ani a ta kewalew bēe ra.

²³ «Musa si nana san binaani soro wagati min na, a k'a latige ko a be taga a balema Izirayelimogow fle. ²⁴ A tagara a ye ko Misirankace do be a balema do bugora. Musa ka a balemace deme ka Misirankace bugo k'a faga ka a balemace dimibo. ²⁵ A tun be Musa hakiri ra ko o cogo ra a balemaw bena a faamu ko Ala bena o kisi ale sababu le ra; nka a balemaw ma o faamu. ²⁶ O dugusagbe Musa tagara a balema dow soro kerera. A ko a be olugu sorona o ye ben kelen ma; a ko: «Aw ye jagon balemaw le ye; mun koson aw be jagon kere?» ²⁷ Nka min tun be a tōnogon bugora, ale ka Musa mafiyenya, k'a fō ko: «Jon le ka ele sigi anw kunna ka i ke anw ta kititigebaga ye?» ²⁸ Koni i t'a fe ka ne faga le

fana i n'a fō i ka Misirankace faga cogo min na kunu? 29 Ce ka o kuma fō minke, Musa borira ka taga to fō Madiyan jamana ra. A ka dence fla soro o yoro ra.

30 «San binaani temenin ko, ka Musa to kongokolon konō Sinayi kuru kerε fe, meleke do ka a yere yira a ra yiritunin tasumaman do ra. 31 Musa ka o ye minke, o ko ka a kononban. A gbarara ko a b'a fle ka ja minke, Matigi Ala kumana a fe k'a fō a ye ko: 32 «Ne le ye i bemaw ta Ala ye, Iburahima, ani Isiyaka, ani Yakuba ta Ala.» Musa siranna fō a be yerere, a ma son ka a ja korota k'a fle tuun. 33 O ko, Matigi Ala ko Musa ma ko: «I ta sanbara bo i sen na, sabu i lonin be yoro min na nin ye, o ye yoro saninman le ye.» 34 Ala k'a fō a ye tuun ko: «Ne ta mogow tōronin be cogo min na Misiran, ne ka o ye, ne ka o nunakan men fana. Ne jigira ka na o kisi ka bo jonya ra. Na, sisan ne be i ci ka taga Misiran.»

35 «Ayiwa, Izirayelimogow tun banna o Musa min na k'a fiyena ko: «Jon le ka ele sigi anw kunna ka i ke anw ta kititigebaga ye,» Ala nana o Musa le ci k'a ke o kuntigi ye, ani ka o kisi ka bo Misiran jonya ra meleke sababu ra, meleke min tun ka a yere yira a ra yiritunin tasumaman ra. 36 Ale Musa kelen le ka o labo Misiran jonya ra, ka tagamasiyenw ni kabakow ke Misiran jamana konō, ani o temeto Kogojiwulen ce ma, ani kongo konō ka se fō san binaani. 37 O Musa kelen le k'a fō fana Izirayelimogow ye ko: «Ala bena cira do lana aw fe ka bo aw yere balemaw ce ra, i n'a fō ne.» 38 Ala ka kuma barakamanw fō ale Musa le ye k'a lase an bemaw ma; o wagati ra mogow lajennin tun be kongo konō, meleke tun be kumana ale ni an bemaw fe Sinayi kuru kan.

39 «Nka an bemaw ma son a ta kuma ma, o banna a ra, ka o hakiri yelema Misiran ta fenw fe; 40 o k'a fō Haruna ye ko: «Batofen dow lalaga an ye, minw bena bla an ja ka taga; sabu nin Musa min ka an labo Misiran jamana ra, an te a yera, an ma o lon fen min k'a soro.» 41 O cogo ra o ka misiden do bisigiya lalaga, ka saraka bo o batofen ye, ka jagari o yere boro ta fen laganin koson. 42 Nka Ala dimina o korō ka a ko di o ma, k'a to o ye tere ni karo ni lolow bato, i n'a fō a sebara cira w ta kitabu w ra cogo min na ko: «Aw Izirayelimogow, aw be miiri ko aw ka began sarakaw ni saraka to minw beε bo kongokolon konō san binaani konō, ko aw ka o bo ne le ye wa?»

43 Aw ma o sarakaw bo ne ye de, nka aw ta jo min togo ye ko Moloki, aw ka o ta fanibon le ta, ani lolo min togo ye ko Refan, aw ka olugu bisigiya le lalaga ka o bato. O le koson ne bena aw bla ka taga fō Babiloni ko fe†.

44 «Ayiwa, ka an bemaw to kongokolon konō, jenrogonya kesu ta fanibon tun be o boro; Musa tun ka o lalaga i n'a fō a tun fora a ye cogo min na, ko Ala ka min yira a ra, a ye a lalaga ka kapa ni o ye. 45 O ko fe an bemaw nana o fanibon di o ta denw ma. Yosuwe le kera olugu jamogo ye ka taga ni o fanibon ye siya werew ta jamana ra; Ala tun ka o siyaw ghen ka bo o ta jamana ra, k'a di Izirayelimogow ma. Fanibon tora o fe fo ka na se Dawuda ta wagati ma. 46 Dawuda ka neema soro Ala fe fo a ka Ala daari ko a y'a to ale ye bon do lo Yakuba ta Ala ye. 47 Nka Dawuda dence Sulemani le nana ke o bon lobaga ye.

48 «O beε n'a ta, mogo boro ka bon min lo, Ala Korotaninba te sigi o konō; i n'a fō cira k'a fō cogo min na ko:

49 «Sankolo ye ne ta masasiganan ye, dugukolo ye ne senblayoro ye; aw be se ka bon juman le lo ne ye, walama yoro juman le be yi tuun, min be se ka ke ne laganfiyayoro ye?»

50 Ne le ma o fenw beε dan ni ne ta sebagaya ye wa?»

51 «Ayiwa, aw mogo murutininw, mogo jusukungbelenw, ani mogo torokungbelenw, aw be Nin Saninman* soso tuma beε, aw ni aw bemaw beε ka kan. 52 Cira juman le be yi, aw bemaw ma min tōoro? Minw ka Ala ta mogo terennin nako kibarō fō, aw ka olugu faga. Sisan aw nana o mogo terennin fana janfa k'a faga. 53 Aw le tun ka Ala ta sariyaw* soro meleke w sababu ra, o beε n'a ta, aw ma son ka tagama o sariyaw kan.»

Etiyeni fagacogo

54 Yahudiyaw ka o kumaw men minke, o dimina fō o be o jin jimi Etiyeni kama. 55 Nka Etiyeni fanin Nin Saninman* na, a k'a ja lo sankolo ra ka Ala nooro ye, ka Yesu

7:33 7.27-33 Nin kuma fora Bori 2.14-3.10. 7:37 7.37 Nin kuma fora Sariya 18.15,18. 7:40 7.40 Nin kuma fora Bori 32.1,23. † 7:43 7.43 Nin kuma fora Amosi 5.25-27. Moloki tun ye Kanaanakaw ta batofen do togo ye. Refan tun ye Babilonikaw ta batofen do ye. 7:50 7.50 Nin kuma fora Ezayi 66.1-2.

lonin ye Ala kininboroyanfan fe. ⁵⁶ A ko: «Ne na be sankolo dayelenin na, Min kera Adamaden ye*, ne na be o lonin na Ala kininboroyanfan fe.»

⁵⁷ Kabini Etiyeni ka o fo, mogow ka kulekanba ci, ka o torow datugu; o ko, o bee girinna ka na ton Etiyeni kan, ⁵⁸ k'a mina k'a sama ka taga ni a ye dugu ko fe, ka taga a bon ni kabakuru ye k'a faga. A fagabagaw tun ka o ta deregew bo ka o bla kanbelen do korɔ, min togo tun ye ko Soli. ⁵⁹ Wagati min na o tun be Etiyeni bonna ni kabakuru ye, a ka Ala daari, ko: «Matigi Yesu, ne nin mina.» ⁶⁰ O ko, a ka a kinbiri gban ka peren k'a fo ko: «Matigi, i kana nin jurumun jate o kun.» Etiyeni ka o fo minke, a sara.

8

Soli ka lanabagaw tɔɔɔ

¹ Soli fana tun sonna Etiyeni fagako ma.

O lon na, koni tɔɔɔba sera lanabagaw bee ma Zeruzalemu; o tɔɔɔ bonyakojugu fe, lanabagaw bee janjanna ka taga Zude mara ni Samari mara ra. Ciradenw* dɔɔɔn le tora Zeruzalemu. ² Alapasiranbaga dow ka Etiyeni ta ka taga a su don; o kasira kosebe Etiyeni ta saya koson.

³ Nka Soli koni tun b'a fe ka lanabagaw ban le pewu. A tun be taga don bonw konɔ, ni a ka lanabaga fen o fen ye, ce o muso o, a be o bee mina fanga ra ka taga o bla kaso ra.

Filipe ka Kibaro Diman fo Samari

⁴ Lanabaga minw tun borira ka bo Zeruzalemu, olugu tun be yaalayaala yorow ra, ka Ala ta Kibaro Diman* waajuri ke. ⁵ O ra, Filipe tagara Samari dugu do ra, ka taga Kisibaga* Yesu Kirisita ta ko waajuri ke o mogow ye. ⁶ Filipe tun be kabako minw kera, o dugumogow ka o kow men minke, ani dow nana a ye fana minke, jama caman nana o toro malo ka Filipe ta kumaw lamem kosebe. ⁷ Sabu Filipe tun be jinaw ta jinaw ghen ka bo o ra; jinaw tun be kulekanba ci ka bo jinaw ra. A ka muruguw ni nabara caman keneya. ⁸ O kera jagariba ye o dugu konɔ.

⁹ Ce do tun be o dugu konɔ kakoro, o togo tun ye ko Simon. A tun be jinamoriya ke fo ka Samarikaw bee kononban. A tun be a yere kera kolonbagaba ye. ¹⁰ Mogo fitini fara mogoba kan, bee tun b'a flera, k'a lamem; o tun b'a fora ko: «Nin koni ye Ala ta sebgaya yere le ye, sebgayaba.» ¹¹ O bee tun b'a fle, k'a lamem, sabu kabini wagatijan a tun be jinamoriyako minw kera, o tun ka o kononban. ¹² Nka Filipe ka Ala ta Masaya* ko ni Yesu Kirisita togo kibaro Diman fo o ye minke, o mogow sonna Filipe ta kuma ma; ce fara muso kan, o bee batizera. ¹³ Hali Simon yere sonna Ala ta Kuma ma. A batizera minke, a tora ni Filipe ye. Filipe tun be tagamasiyenw ni kabako minw kera, o tun k'a kononban kosebe.

Ciradenw ka Ala daari Samari lanabagaw ye

¹⁴ Ciradenw* tora Zeruzalemu k'a men ko Samarika dow sonna ka la Ala ta Kuma ra; o ka Piyeri ni Yuhana ci o fe. ¹⁵ Piyeri ni Yuhana sera Samari tuma min na, o ka Ala daari Samari lanabagaw ye, janko o ye Nin Saninman* sorɔ. ¹⁶ Sabu Nin Saninman* tun ma jigi o mogow si kan folo; o tun batizera Matigi Yesu togo le ra dɔɔɔn. ¹⁷ O ra, Piyeri ni Yuhana ka o boro la o kan minke, o ka Nin Saninman sorɔ.

¹⁸ Ayiwa, Simon k'a ye ko lanabagaw ka Nin Saninman sorɔ ciradenw ta borolari fe minke, a ka wari di o ma, ¹⁹ k'a fo o ye ko: «Aw ye nin sebgaya di ne fana ma, janko ni ne ka ne boro la mogo o mogo kan, o tigi ye Nin Saninman sorɔ.» ²⁰ Piyeri ko a ma ko: «Ele ni i ta wari bee ye halaki ngon fe, sabu i b'a miiri ko Ala be fen min di gbansan, i be se ka o sorɔ ni wari ye.» ²¹ O ko, Piyeri k'a fo a ye ko: «Ele koni nin te nin ko ra, i ta sorota fana t'a ra, sabu i jusukun ma teren Ala na korɔ. ²² Nimisa i ta miirijuguw ra, ka Matigi daari, janko naninyajugu minw be i jusukun na, a ye o yafa i ma, ni a be se ka ke; ²³ sabu ne k'a ye ko ele konon fanin lo nangboya ni kojugu ra, fo ka i siri ka i bla jurumun ta jonya ra.» ²⁴ Simon ko Piyeri ni Yuhana ma ko: «Aw yere ye Matigi daari ne ye, janko aw ka min fo, o si kana ne sorɔ.»

²⁵ Piyeri ni Yuhana ka seereya ke, ka Matigi ta Kibaro Diman fo mogow ye minke, o sekora ka taga Zeruzalemu; o tagato ka Kibaro Diman fo Samari dugumisenw caman na ka taga.

Filipe ni Etiyopikace fagama

²⁶ Matigi ta meleke do kumana Filipe fe, ko: «Wuri ka taga woroduguyanfan fe. Sira min be bo Zeruzalemu ka taga Gaza, i ye o sira ta; mogo te temena o sira kan tuun.» Filipe wurira o yoronin bee ra ka sira ta. ²⁷ K'a tagato to, a ka Etiyopikace do ye; o ce tun ye Etiyopi jamana masamusu Kandasi ta fagamaba do le ye. Ale le tun siginin be

masamuso ta naforo bɛɛ konna. O cɛ tun tagara Zeruzalemu ka taga Ala bato. ²⁸ A sekoto tun suginin bɛ a ta sowotoro kɔnɔ, a bɛ cira Ezayi ta kitabu karanna. ²⁹ Nin Saninman* k'a fɔ Filipe ye ko: «Gbara sowotoro nin na.» ³⁰ Filipe borira ka gbara wotoro ra minke, a k'a ye ko o Etiyopikace bɛ cira Ezayi ta kitabu karanna. Filipe k'a jininka ko: «I bɛ min karanna, i ka o kɔrɔ lɔn wa?» ³¹ O cɛ ka Filipe jaabi ko: «Ne bɛ se k'a kɔrɔ lɔn cogo di, ni mɔgo m'a yira ne ra?» A k'a fɔ Filipe ye ko a ye yelen ka sigi ale kɔrɔ sowotoro kɔnɔ. ³² A tun bɛ yɔrɔ min karanna, o flɛ nin ye, ko:
«A tun kera i ko saga min minana ka taga a fagayɔrɔ ra,
i n'a fɔ sagaden min tɛ kasi a si kanbagaw boro,
a ma foyi fɔ.

³³ O k'a mafiyɛnya, o ma sɔn ka lo a ra ko jo b'a fɛ.

Jɔn bɛ kuma a ta duruja ko ra?

Sabu o k'a faga k'a ta siya tunu dunuɔa ra.»

³⁴ Ayiwa, cɛ ka kuma ta, k'a fɔ Filipe ye ko: «Ne bɛ i daari, a fɔ ne ye, cira bɛ kumana jontigi ta ko le ra? A yɛrɛ ko lo wa, walama mɔgo wɛrɛ ko lo?» ³⁵ O tuma Filipe ka kuma ta; a k'a damina o kuma yɛrɛ ra ka Yesu Kirisita ko Kibaro Diman* fɔ a ye.

³⁶ Ka o tagato to, o tagara se kɔ dɔ ma. Cɛ k'a fɔ Filipe ye ko: «Ji ye nin ye! Mun le bɛ ne bari ka batize?» ³⁷ [Filipe k'a fɔ a ye ko: «Ni i bɛ la Yesu ra ni i jusukun bɛɛ ye, i bɛ se ka batize.» Cɛ ka Filipe jaabi ko: «Ne lara a ra ko Den min bɔra Ala ra* ko Yesu Kirisita lo.»] ³⁸ A ka sowotoro lalo; o fla bɛɛ jigira ji ra. Filipe k'a batize. ³⁹ O bɔra ji ra wagati min na, Matigi Nin ka Filipe ta ka taga ni a ye. Cɛ ma Filipe ye tuun, nka a ka sira ta ka taga, a ninsondiyanin.

⁴⁰ Filipe koni nana a yɛrɛ sɔrɔ Azɔti dugu le kɔnɔ. A bɔra yi ka taga Sezare. A tagato, a temena dugu o dugu ra, a ka Kibaro Diman fɔ o bɛɛ ra ka taga.

9

Yesu k'a yɛrɛ yira Soli ra

(*Kewalew 22.3-16; 26.9-20; Galasikaw 1.1-16*)

¹ Ayiwa, o wagati ra Soli belɛn tun bɛ kankari lara Matigi Yesu ta karamɔgodɛn w ye, ko ni a ka min o min mina, a bɛ o faga. A tagara sarakalasebagaw kuntigiba* fɛ, ² ko a ye se bɛ dɔ di ale ma; a tun b'a fɛ ka taga o se bɛ di Yahudiyaw ta karanso kuntigiw ma Damasi dugu kɔnɔ, janko ni a ka mɔgo o mɔgo sɔrɔ yi min bɛ o sirakura kan, cɛ fara muso kan, a ye o bɛɛ mina ka o siri ka na ni o ye Zeruzalemu.

³ Ka Soli tagato, a surunyanin Damasi ra, yeelenba dɔ barara ka bɔ sankolo ra ka manamana ka Soli lamini. ⁴ Soli bɔra ka ben dugu ma. A ka kumakan dɔ mɛn, ko: «Soli, Soli, mun koson i bɛ ne tɔɔrɔra?» ⁵ Soli ko: «Ele ye jon ye, Matigi?» Kumakan ko: «I bɛ min tɔɔrɔra, o ye ne Yesu le ye. ⁶ Ayiwa, wuri ka taga dugu kɔnɔ; i ka kan ka min kɛ, o bɛna o fɔ i ye yi.»

⁷ Soli tagamanɔgɔn w ja tigeninba lonin tora, o ma se ka kuma; olugu tun bɛ kumakan menna, nka o tun ma mɔgo si ye. ⁸ Soli wurira ka lo; a ja tun yelenin lo, nka a tun tɛ foyi yera. O k'a boro mina ka taga ni a ye Damasi dugu kɔnɔ. ⁹ Soli ka tere saba kɛ, a tun tɛ yeri kɛ, a ma domuni kɛ, a ma ji min.

Ala ka Ananiyasi ci Soli fɛ

¹⁰ O wagati ra Yesu ta karamɔgodɛn dɔ tun bɛ Damasi, o tɔgo tun ye ko Ananiyasi. Matigi k'a yɛrɛ yira a ra, k'a wele ko: «Ananiyasi.» A ko: «Naamu, Matigi.» ¹¹ Matigi ko a ma ko: «Wuri sisan ka sira ta, o bɛ sira min wele ko Sira Terennin. I bɛ taga Zuda ta so kɔnɔ. Ni i sera yi, i bɛ cɛ dɔ kopininka, a tɔgo ye ko Soli, a bɔra Tarisi. A bɛ Ala daarira sisan yɛrɛ. ¹² K'a to Aladaari ra, Ala ka cɛ dɔ yira a ra min tɔgo ye ko Ananiyasi. A k'a ye ko o cɛ donna a fɛ bonna k'a boro la a kan, janko a ye yeri ke tuun.» ¹³ Ananiyasi ko: «E, Matigi, cɛ nin ka i ta mɔgo saninmanw tɔɔrɔ cogo min na Zeruzalemu, mɔgo caman ka o lakari ne ye. ¹⁴ A nana ni se bɛ dɔ ye yan ka bɔ sarakalasebagaw* kuntigiw fɛ, ko mɔgo o mɔgo bɛ i tɔgo fɔra yan, a ye o bɛɛ mina ka o siri ka taga ni o ye.»

¹⁵ Nka Matigi k'a fɔ Ananiyasi ye ko: «Taga, sabu ne ka nin cɛ panawoloma k'a kɛ ne ta baarakeminan le ye, janko a ye ne tɔgo waajuri ke siya wɛrɛ mɔgow* ni o ta masacɛw ye, ani Izirayelimɔgow ye. ¹⁶ Tɔɔrɔ minw bɛna se a ma fana ne koson, ne bɛna o bɛɛ yira a ra.»

¹⁷ Ayiwa, Ananiyasi tagara; a tagara don bon kɔnɔ minke, a k'a boro la Soli kan, k'a fɔ a ye ko: «Ne balemacɛ Soli, Matigi Yesu min k'a yɛrɛ yira i ra sira kan, ka i nato to yan, ale ka ne ci i fɛ, janko i ye yeri ke tuun, ani ka fa Nin Saninman* na.» ¹⁸ O yɔrɔnin kelen

bɛɛ fɛn dɔw bɔra Soli nadenw na ka benben, i n'a fo jɛgefara; a ja yelera. A wurira, ka batize. ¹⁹ O kɔ, a ka domuni kɛ, ka baraka sɔrɔ.

Soli tora Damasi ka tere dama kɛ ni Yesu ta karamɔɔdenw ye.

Soli ka waajuri kɛ Damasi

²⁰ O wagati yere ra Soli ka kɛ waajuri kɛ ye karansow kɔnɔ, k'a fo o ye ko Den min bɔra Ala ra*, ko o ye Yesu le ye. ²¹ Mɔɔ minw tun bɛ a lamenna, olugu bɛɛ kɔnɔnɔbanna; o tun b'a fora ko: «Nin cɛ yere le tun tɛ Yesu tɔɔ fɔbagaw tɔɔrɔra Zeruzalɛmu wa? A nakun yere tun tɛ yan, janko ka o mɔɔow mina ka o siri ka taga ni o ye sarakalasebagaw* kuntigiw fɛ Zeruzalɛmu wa?»

²² O bɛɛ n'a ta, dɔ le tun bɛ farara Soli ta lanaya baraka kan ka taga ja; a ta waajuri cogo tun ka Yahudiyaw kɔnɔnɔfiri Damasi, sabu a tun b'a fora k'a gbɛya ko Yesu ye Kisibaga* ye; o tun tɛ se ka foyi sɔrɔ k'a jaabi tuun.

²³ Ayiwa, tere dama temenin kɔ, Damasi Yahudiyaw ka janfa siri ko o bɛ Soli faga; ²⁴ nka Soli bɔra o ta janfa kɔrɔ ma. O tun bɛ dugu dondaw bɛɛ kɔrɔsi su ni tere, janko k'a sɔrɔ k'a faga. ²⁵ Nka lon dɔ su fɛ, Yesu ta karamɔɔdenw ka Soli don segi dɔ kɔnɔ k'a lajigi dugu kɔ fɛ ni juru ye.

Soli tagara Zeruzalɛmu

²⁶ Ayiwa, Soli sera Zeruzalɛmu minke, a tun b'a fɛ ka kori karamɔɔden tɔw ra, nka olugu bɛɛ tun bɛ siranna a ja, sabu o tun ma la a ra ko a kera Yesu ta karamɔɔden dɔ ye can ra. ²⁷ O ra, Barinabasi tagara ni Soli ye ciradenw* fɛ; Soli ka Matigi ye Damasi sira kan cogo min na, ani Matigi kumana a fɛ cogo min na, ani Soli ka Yesu tɔɔ fo k'a gbɛya mɔɔow bɛɛ ja na ni jagbeleya ye cogo min na Damasi, Barinabasi ka o bɛɛ lakari ciradenw ye.

²⁸ K'a ta o wagati ra, Soli kera ciradenw tagamaɔɔɔn ye Zeruzalɛmu; a tun bɛ kuma kɛnɛ kan, ka mɔɔow waaju Matigi tɔɔ ra. ²⁹ Soli tun bɛ to ka kuma, ani ka sɔsɔri kɛ ni Yahudiya gerekikanfɔbagaw fana ye; nka olugu fana tun b'a fagayɔrɔ pinina. ³⁰ Lanabaga tɔw nana bɔ o ko kala ma minke, olugu ka Soli lataga Sezare; o kɔ, o k'a lataga Tarisi.

³¹ Ayiwa, o wagati ra lanabagaw ta jenkuru* mɔɔow tun bɛ hera ra Zude ni Galile ni Samari. O baraka tun bɛ bonyara, o tun bɛ tagama Matigi jasiran na; dɔw fana tun bɛ farara o kan lon o lon Nin Saninman* baraka ra.

Piyeri ka Ene keneya

³² Ayiwa, Piyeri tun bɛ yorɔw bɛɛ yaalara ka lanabagaw fle; lanabaga minw bɛ Lida, a tagara olugu fana fɛ. ³³ A tagara a sɔrɔ cɛ dɔ lanin bɛ bana ra kabini san seegi, a tɔɔ ye ko Ene; a tun murugunin lo. ³⁴ Piyeri ko a ma ko: «Ene, Yesu Kirisita bɛ i keneya! I wuri ka i ta lanan lalaga i yere ye.» Ene wurira o yorɔnin kelen bɛɛ ra. ³⁵ Lida dugumɔɔow bɛɛ, ani Sarɔn kenɛgbɛ mɔɔow bɛɛ ka o ye minke, o sonna Matigi ma.

Piyeri ka Tabita su lakunu

³⁶ Ayiwa, lanabagamuso dɔ tun bɛ Zafa dugu kɔnɔ, a tɔɔ tun ye ko Tabita, walama Dorikasi, gerekikan na; o kɔrɔ ye ko dagbɛ. O muso tun bɛ kɔɔuman caman kɛ, ka fagantanw demɛ. ³⁷ Tabita nana bana, fo ka na sa. O k'a su ko, k'a ta ka taga a la bon dɔ kɔnɔ sankaso san fɛ. ³⁸ I n'a fo Zafa ni Lida cɛ man jan, Zafa karamɔɔdenw k'a men ko Piyeri bɛ sɔrɔ Lida. O ka mɔɔo fla ci ka taga Piyeri daari, k'a fo a ye ko: «Sabari ka na an fɛ sisan.» ³⁹ Piyeri wurira ka taga ni o ye. A sera yi minke, o tagara ni a ye bon kɔnɔ sankaso san fɛ. Muso cɛ saninw bɛɛ nana Piyeri lamini, ka to ka kasi. Ka Tabita janaman to ni o ye, a tun bɛ derege fitiniw ni deregeba minw lalaga, o ka o bɛɛ yira Piyeri ra. ⁴⁰ O tuma Piyeri ka mɔɔow bɛɛ labɔ kɛnɛ ma, k'a kinbiri gban dugu ma ka Ala daari. O kɔ, a k'a ja yelɛma su fan fɛ k'a fo ko: «Tabita, i wuri!» Tabita k'a ja yelɛ; a ka Piyeri ye minke, a wurira ka sigi. ⁴¹ Piyeri k'a mina a boro ma k'a demɛ k'a lawuri. O kɔ, Piyeri ka lanabagaw ni muso cɛ saninw wele, ka Tabita janaman yira o ra. ⁴² Zafa dugumɔɔow bɛɛ bɔra o ko kala ma. Mɔɔo caman lara Matigi ra. ⁴³ Piyeri tora Zafa ka wagatijan kɛ; a tun bɛ cɛ dɔ ta so kɔnɔ, min tɔɔ ye ko Simɔn, o tun ye gbologibaga le ye.

10

Meleke kumana Korineli fɛ

¹ Cɛ dɔ tun bɛ Sezare, min tɔɔ tun ye ko Korineli; sorasikuru min bɛ wele ko Itali sorasikuru, ale tun ye o sorasikuru kuntigiba dɔ ye. ² O cɛ tun ye Alapasiranbaga ye, ani

Ala batobaga, a ni a ta somogow bee. A tun be saraka caman bo ka Yahudiya fagantanw son, ka Ala daari tuma bee.

³ Ayiwa, lon do wulada fe, Korineli k'a ye ko Ala ta meleke do nana don ale fe bon konso, ka a wele ko: «Korineli!» ⁴ Korineli k'a ja lo meleke ra; a siranna. A ko: «Mun lo, Matigi?» Meleke k'a fo a ye ko: «I ta Aladaariw ni i ta sarakaw diyara Ala ye; Ala ka a hakiri to i ra. ⁵ Ayiwa, mogow dow ci sisan ka taga Zafa, ka taga ce do wele ka na, min togow ye ko Simon, ani a be wele fana ko Piyeri. ⁶ A be gbolologibaga do ta so, o fana togow ye ko Simon; o ta bon be kogojida ra.»

⁷ Meleke min kumana Korineli fe, o tagara minke doron, Korineli ka a ta baaraden fla wele, ani sorasice kelen, min tun ye a jengogon ye; o fana tun ye Alapasiranbaga ye. ⁸ Ayiwa, meleke ka kuma min fo, a ka o bee lakari olugu ye, ka o ci ka taga Zafa.

Ala ka ko minw yira Piyeri ra

⁹ O lon dugusagbe, o mogow saba tagato, o surunyara Zafa ra minke, o wagati ra Piyeri tun yelenna biribon kunna ka Ala daari; o y'a soro tere tun be kunce. ¹⁰ Kongo nana Piyeri soro, a ko a be domuni ke. Ka o to domuni laben na, Ala ka fen do yira Piyeri ra. ¹¹ A ka sankolo dayelenin ye, ka fen do ye i ko faniba do, a sirinin be a kun naani na, a be jigira ka na dugu ma. ¹² Begam suguya bee, ani dugukolo fen fofotaw, ani konso suguya bee tun be o fani konso. ¹³ Kumakan do ko Piyeri ma ko: «Piyeri, wuri ka do faga k'a domu.» ¹⁴ Piyeri ko: «On-on, Matigi, sabu ne ma fen nogonin, walama fen saninyabari si domu ka ye*.» ¹⁵ Piyeri ka o kumakan men tuun a sinaga flanan na, ko: «Ala k'a latige ko fen min saninyara, ele man kan ka o jate fen nogoninw ye.» ¹⁶ O kuma fora ka se fo sinaga saba; o ko, o yoronin bee o faniba korotara ka taga sankolo konso.

¹⁷ Piyeri hakiri tun jagamina; a ka fen minw ye, a tun be miirira o korow ra. O wagati ra, Korineli tun ka mogow minw ci, olugu nana se Zafa, ka Simon ta yoro kopininka; o ka yoro yira o ra minke, o tagara lo luda ra. ¹⁸ O ka weleri ke, ka jininkari ke ko: «Simon min be wele ko Piyeri, ale be yan le wa?» ¹⁹ Piyeri ka fen minw ye, a belen tun be miirira o korow ra minke, Nin Saninman* k'a fo a ye ko: «A fle, mogow saba be i kopininkara kene ma. ²⁰ Wuri ka jigi, ka taga ni o ye, i kana sigiya; sabu ne le ka o ci i fe.» ²¹ Piyeri jigira ka na o no fe; a ko: «Aw be mogow min yoroninina, ne lo. Aw nakun ye juman le ye ne fe?» ²² O mogow ka Piyeri jaabi ko: «Sorasikuntigi Korineli le ka an ci; mogow terennin lo, a be siran Ala ja fana. Yahudiyaw bee be a togowman fora. Ala ta meleke saninman do ka a yere yira a ra k'a fo a ye ko a ye i wele ka na a ta so, janko ka i ta kumaw lamem.» ²³ Piyeri ka o ladon so konso, ka siyoro di o ma. O dugusagbe a tagara ni o ye. Zafa lanabaga dow tagara ni o ye fana.

²⁴ O lon dugusagbe, o sera Sezare. O y'a soro Korineli tun k'a ta somogow ni a teri janamanw lajen a ta so konso, ka Piyeri makonso. ²⁵ Piyeri donto so konso, Korineli nana a kunben, ka a kinbiri gban Piyeri korow. ²⁶ Nka Piyeri ka a lawuri k'a fo a ye ko: «I wuri, ne fana ye adamaden le ye.» ²⁷ Ka Piyeri to kuma ra ni Korineli ye, a donna bon konso ka mogow caman lajennin yi. ²⁸ Piyeri k'a fo o ye ko: «Aw k'a lon ko ka kapa ni an ta sariya* ye, Yahudiya si man kan ka jengogonya ke ni siya were mogow* ye, walama ka don a ta so konso. Nka Ala k'a yira ne ra ko ne man kan ka mogow si jate mogow nogonin ye, walama mogow saninyabari. ²⁹ O le koson aw ka mogow ci ka taga ne wele minke, ne nana, hali ne ma sosori ke. Ayiwa, sisan ne be aw jininka: «Aw ka ne wele ka na kun juman le ra?» »

³⁰ Korineli ka Piyeri jaabi ko: «Bi ye a tere naani ye, ka ne to Aladaari ra ne ta bon konso wulada fe nin wagati jogon na, ne barara ka ce do lonin ye ne ja korow, deregegbe be a kan na, a be manamanana. A ko ne ma ko: ³¹ «Korineli, i ta Aladaari minana; i ka kopuman o kopuman ke, Ala hakiri tora o bee ra fana. ³² Mogow dow ci ka taga Zafa, ka taga Simon wele, min togow lara fana ko Piyeri. A be ce do ta lu konso, o fana togow ye ko Simon, a be gbolobaara ke, a ta lu be kogojida ra.» ³³ O yoronin kelen bee ne ka mogow dow ci ka taga i wele; i nako jana. Ayiwa, sisan an bee lajennin fle yan Ala ja korow; Matigi ka fen o fen yira i ra, an b'a fe ka o lamem.»

Piyeri ka waajuri ke Korineli ta so konso

³⁴ O tuma Piyeri ka kuma ta k'a fo ko: «Can ra, ne k'a lon sisan ko Ala te mogow bo mogow ra, ³⁵ nka siya o siya ra, mogow min be siran Ala ja, ka tagama terennina kan, o tigi ko ka di Ala ye. ³⁶ Ala ka a ta kuma lase Izirayelimogow ma, ka hera Kibaro Diman* fo o ye Yesu Kirisita baraka ra. Ale le ye mogow bee Matigi ye; ³⁷ Yesu ta kopaw kera cogo min na Zude jamana yoro bee ra, k'a damina Galile, aw yere ka o kow bee lon. O kow kera Yuhana ta waajuri ni a ta batizeri* ko fe. ³⁸ Ayiwa, Ala ka Yesu Nazaretikace

* **10:14** 10.14 Piyeri ka nin kuma fo ka kapa ni cira Musa ta sariya le ye (Sarakalasebagaw 11.1-47).

panawoloma cogo min na k'a fa Nin Saninman* na, ka sebagaya di a ma, aw ka o lon. A tun be yorow yaalayaala, ka kopuman ke mogow ye, ani minw bee tun be Setana ta jonya ra, a tun be olugu bee kisi ka bo o jonya ra, sabu Ala tun be ni a ye. ³⁹ Yesu ka ko o ko ke Yahudiyaw ta jamana ra, ani Zeruzalemu dugu yere konon, anw ye o kow seerew ye. O k'a mina k'a gbengben yiri ra k'a faga. ⁴⁰ Nka a saya tere sabanan, Ala ka a lakunu ka bo saya ra, k'a to a ye a yere yira mogow ra. ⁴¹ Mogow bee m'a ye, nka Ala tun ka anw minw panawoloma kakoro ka ke a seerew ye, anw le k'a ye, an minw ka domuni ke, ani ka minnin ke ni a ye, a kununin ko ka bo saya ra. ⁴² Yesu ka nin ci di anw ma ko an ye mogow waaju, k'a fo k'a gbeleya ko Ala ka Yesu le sigi k'a ke suw, ani panamanw ta kititigebaga ye. ⁴³ Ciraw bee kera seerew ye k'a fo ko ni mogow o mogow ka la Yesu ra, o tigi be jurumun yafa soro a togo baraka ra.»

Nin Saninman jigira siya were mogow kan

⁴⁴ Ka Piyeri to o kuma ra, Nin Saninman* jigira a lamembagaw bee kan. ⁴⁵ Yahudiya lanabaga minw tun ka Piyeri blasira, olugu kabakoyara k'a ye ko Ala ka Nin Saninman di, k'a lajigi siya were mogow* fana kan. ⁴⁶ Sabu o k'a ye ko o mogow be kumana kan werew ra, ka Ala bonya. ⁴⁷ O tuma Piyeri ko: «Mogow minw ka Nin Saninman soro i ko anw fana k'a soro cogo min na, yala an be se ka olugu bari ko o kana batize ji ra wa?»

⁴⁸ O ra, Piyeri k'a latige ko o mogow ye batize Yesu Kirisita togo ra.

O ko, o ka Piyeri daari ko a ye tere dama ke o fe.

11

Piyeri ka Korineli ta ko jafow Zeruzalemu lanabagaw ye

¹ Ciradenw* ni lanabaga minw be Zude, olugu k'a men ko siya were mogow* fana sonna Ala ta Kuma ma. ² O koson tuma min na Piyeri kosegira ka na Zeruzalemu, Yahudiya lanabagaw ka Piyeri jaraki, ko: ³ «Ele sonna ka taga don siya kenesigibariw ta so konon, fo ka domuni ke ni o ye!»

⁴ O tuma, kow temena cogo min na, Piyeri ka o bee jafow o ye kelen kelen. ⁵ A ko: «Tuma min ne tun be Zafa dugu konon, lon do, ka ne to Aladaari ra, Ala ka fen do yira ne ra: ne ka fen do ye, o fen tun be i ko faniba do, a sirinin be a kun naani na, a be jigira ka bo san fe; a nana se ne koron. ⁶ Ne k'a lalaga k'a fle minke, ne ka dugukolo beganw ni kongosogow ni fen fofotaw ni konow ye o faniba konon. ⁷ Ne ka kumakan do men; a ko ne ma ko: «Piyeri, wuri ka do faga k'a domu.» ⁸ Ne ko: «On-on, Matigi, sabu fen nogonin walama fen saninyabari si ma don ne da ra ka ye fiyewu.» ⁹ Nka kumakan bora sankolo ra tuun a sijaga flanan na, ko: «Ala k'a latige ko fen min saninyara, ele man kan ka o jate fen nogoninw ye.» ¹⁰ A kera ten ka se fo sijaga saba; o ko, o faniba ni a konofenw yelenna ka taga sankolo konon.

¹¹ «O wagati kelen yere ra, ne tun be lu min konon, mogow saba nana lo o lu donda ra, ko o ka olugu ci ne fe ka bo Sezare. ¹² Nin Saninman* k'a fo ne ye ko ne ye taga ni o mogow ye, ko ne kana sigiya. Balemace worow minw fle nin ye, olugu tagara ne blasira. An tagara don Korineli ta bon konon. ¹³ Ayiwa, Korineli k'a fo an ye ko ale ka meleke lonin ye a ta bon konon, ko meleke k'a fo a ye ko: «Mogow do ci ka taga Zafa ka taga Simon wele, min togo lara ko Piyeri; ¹⁴ ele ni i ta gbamogow bee bena kisi cogo min na, ale le bena o sira yira aw ra.» ¹⁵ Ayiwa, ne ka kuma damina minke doron, Nin Saninman jigira o mogow kan i n'a fo a tun jigira anw kan cogo min na a damina ra. ¹⁶ O tuma, ne hakiri sorora ka jigi Matigi ta kuma ra, ko: «Yuhana ka mogow batize ji le ra, nka aw koni aw bena batize ni Nin Saninman le ye.» ¹⁷ Ayiwa, anw minw lara Matigi Yesu ra, Ala ka fen min di anw ma, ni a nana o fen kelen di olugu fana ma, o tuma ne ye jon le ye k'a fo ko ne be ban Ala sago ma?»

¹⁸ Ciradenw ni lanabaga tow ka Piyeri ta kuma men minke, o jusu sorora ka suma, o ka Ala tando; o ko: «Can lo, Ala sonna k'a to siya were mogow* fana ye nimisa o ta jurumunw na, janko o ye panamanya soron.»

Antiyosi ta lanabagaw ta jenkuru

¹⁹ Etiyeni faganin ko, o ka lanabagaw tooro kosebe. Lanabaga minw borira ka janjan o toorow wagati ra, olugu dow tagara fo Fenisi, ani Sipere maraw ra; dow tagara Antiyosi. Nka olugu tun te Ala ta Kuma fo mogow were ye ni Yahudiyaw doron te. ²⁰ O bee n'a ta, o mogow dow tun bora Sipere ni Sireni ka na Antiyosi; olugu kumana siya were mogow* fana fe, ka Matigi Yesu ta Kibaro Diman* fo o ye. ²¹ Matigi ta sebagaya tun be o lanabagaw kan; mogow camanba lara Matigi ra, ka son Matigi ma.

²² O ko kibaroya sera Zeruzalemu lanabagaw ta jenkuru* mogow ma minke, o ka Barinabasi ci ka taga Antiyosi. ²³ Barinabasi sera Antiyosi minke, a ka Ala ta baraka ye

lanabagaw kan minke, o ka a jusu diya. A ka lanabagaw ja gbeleya ko o ye jija ka to Matigi ta sira kan. ²⁴ Barinabasi tun ye mɔgɔɔnuman le ye; a tun fara Nin Saninman* na, lanaya tun b'a jusu ra fana. Jama caman fana sɔnna Matigi ma.

²⁵ O ko, Barinabasi tagara Tarisi, ka taga Soli yorɔɔɔini. ²⁶ A ka Soli ye minke, a nana ni a ye Antiyosi. O ka san kelen dafanin ke, o be to ka taga lajen ni lanabagaw ye; o ka mɔgɔ caman karan Matigi ta sira ra. Ka lanabagaw wele ko Kirisita* ta mɔgɔw*, o dabara Antiyosi ta lanabagaw le ra.

²⁷ O lonw na, cira dɔw tun bɔra Zeruzalemu ka na Antiyosi. ²⁸ O ra kelen tɔgɔ tun ye ko Agabusi; ale wurira k'a fo Nin Saninman baraka ra ko kongɔba do bena ben dunuɔna yorɔ beɛ kan. O kuma nana ke can ye; o kongɔba kera Rɔmu* masaceba Kolodi ta tere ra. ²⁹ O ra, Antiyosi ta lanabagaw k'a latige ka kapa ni o beɛ kelen kelen seko ye, ka o balemaw demɛ, minw ye Zude lanabagaw ye. ³⁰ O ka o le ke; o ka o fenw don Barinabasi ni Soli boro, ka taga o di Zude lanabagaw ta cekɔrobaw ma.

12

Yakuba fagako ani Piyeri minako

¹ O wagati ra, masace Herodi* ka lanabaga dɔw mina ka o tɔɔɔɔ. ² A ka Yuhana balemace Yakuba faga ni muru ye. ³ A k'a ye ko o diyara Yahudiyaw ye minke, a ko o ye Piyeri fana mina. O tun kera burufunubari nanagbe* wagati ra. ⁴ Ayiwa, o ka Piyeri mina k'a bla kaso ra, ka sorasiɛ naani sigiyorɔma naani bla k'a korosi; a tun b'a fe ka Piyeri ta kiti tige jama ja korɔ Jonyaban nanagbe* temenin ko. ⁵ Piyeri koni tora kasobon konɔ yi; nka lanabagaw tun jijara Aladaari ra a ye.

Piyeri bɔcogo kaso ra

⁶ Ayiwa, Herodi* tun labenna, ko ni dugu gbera, a bena Piyeri ta kiti tige jama ja korɔ. O su fe, Piyeri tun be sunɔgɔra sorasi fla ce ma, k'a sirinin to ni negejorɔko fla ye. Sorasi dɔw tun lolonin be da ra, o be kasobon korɔsira. ⁷ Matigi ta meleke do donna kasobon konɔ; yeelen do manamanana kasobon konɔ. Meleke ka Piyeri bugɔbugɔ a keren na k'a lakunu, k'a fo a ye ko: «Wuri joona!» Negejorɔko tigera ka bo a boro ra ka ben dugu ma. ⁸ Meleke ko: «I yere cesiri, ka i ta sanbara don!» Piyeri ka o ke. Meleke ko a ma ko: «I ta deregeba don ka tugu ne ko!» ⁹ Piyeri bora ka tugu meleke ko. A tun m'a lon ko meleke be min kera ko o ye can le ye; a tun b'a miiri ko siko lo. ¹⁰ O tagara se kasobon korɔsibagaw ta jenkuɔ fo lo ma; o temena o ra ka taga se jenkuɔ flanan ma, ka teme o fana ra ka taga se dondaba ma; o tun ye negekon le ye, a nasinna dugukonɔyɔɔɔ ma. O donda yelera a yere ma o ja. O bora ka sira do ta; ka o tagato to, meleke barara ka tunu Piyeri ma.

¹¹ Ayiwa, o tuma Piyeri hakiri sigira; a ko: «Sisan ne k'a ye ko can ra, Matigi le ka a ta meleke ci ka na ne bosi Herodi boro, ani Yahudiyaw tun be kojugu minw jate minana, ka ne kisi o beɛ ma.»

¹² Piyeri hakiri sigira minke, a tagara Mariyamu ta so konɔ; Yuhana min be wele ko Marika, o bamuso lo. Lanabaga caman tun lajenna o yorɔ ra, o be Ala daarira. ¹³ Piyeri ka da gbasi; baardenmuso min tɔgɔ tun ye ko Roda, ale nana ko a bena da yele. ¹⁴ A k'a ye ko Piyeri kan lo minke, ninsondiya koson, sani a ye da yele Piyeri ye, a borira ka taga a fo tɔw ye ko Piyeri lonin be da ra kene ma. ¹⁵ Mɔgɔw ko a ma ko: «Ele kunkolo te yi!» Nka Roda k'a fo k'a gbeleya ko can yereyere lo. O ko: «I b'a sɔɔɔ a ta meleke lo.» ¹⁶ Piyeri koni tun be da gbasira ye. O nana da yele ka Piyeri ye minke, o beɛ kononɔbanna.

¹⁷ Piyeri ka a boro korota, k'a fo ko o ye je. Matigi ka a labo kaso ra cogo min na, a ka o pafɔ o ye; a ko: «Aw ye taga a fo Yakuba* ni an balema tɔw ye.» O ko, a bora ka taga yorɔ were ra.

¹⁸ Ayiwa, dugu nana gbe minke, sorasiw beɛ hakiri pagamininba tun be nɔgɔn pininkara ko Piyeri kera cogo di le? ¹⁹ Herodi ka mɔgɔ dɔw ci ka taga Piyeri yorɔɔɔini, nka o m'a ye. A ka sorasiw wele ka o pininka; o ko, a ko o ye olugu beɛ mina ka o faga. O ko, Herodi bora Zude ka taga Sezare, ka taga tere dama ke yi.

Herodi sacogo

²⁰ Herodi* tun diminin lo Tiri dugumɔgɔw ni Sidon dugumɔgɔw korɔ kosebe. O koson olugu ka nɔgɔn ye, ka ben kelen ma ka teriya don ni masace ta bon kunnasigibaga ye, min ye Bilatusi ye; o tagara masace fe ka taga a daari ko a ye sabari ka kere ban; sabu olugu ta jamana tun be domuni sɔrɔra ka bo masace ta jamana le ra.

* 11:26 11.26 Kirisita ta mɔgɔw: Tubabukan na o ye keretiyeɔw ye.

* 12:17 12.17 Yakuba: ale ye Matigi Yesu balemace ye.

²¹ O tun ka lon min sigi o kow janabari kama, o lon na Herodi ka a ta masaderege don, ka sigi masasiginan kan, ka kumabaw fo jama bee na na. ²² Jama bee perenna, ko: «Nin ye Ala yere kan le ye, mogo kan te!» ²³ O yoronin kelen bee ra, Matigi ta meleke do ka bana bla Herodi ra, sabu a ma bonya la Ala kan; tumu donna a panaman na k'a faga.

²⁴ Ala ta Kuma koni tun be tagara na.

²⁵ Barinabasi ni Soli ka o ta cira ke ka ban tuma min na, o bora Zeruzalemu ka kosegi Antiyosi. O tagato, o tagara ni Yuhana ye, min be wele ko Marika.

13

Ala ka Barinabasi ni Soli janawoloma

¹ Ciraw ni karamogow tun be Antiyosi lanabagaw ce ra: o tun ye Barinabasi ye, ani Simeyon min togo lara ko Cefin, ani Lusisi min bora Sireni, ani Manaheni min ni jamanatigi Herodi lamona jagon fe, ani Soli. ² Lanabagaw tun be sun don, ka Matigi bato; ka o to o ra, Nin Saninman* k'a fo o ye ko: «Aw ye Barinabasi ni Soli bla ne ye danna, janko ne ka o wele baara min kama, o ye o ke.» ³ Ayiwa, lanabagaw ka sun don, ka Ala daari, ka o boro la Barinabasi ni Soli kan ka soro ka o bla ka taga.

Barinabasi ni Soli ka waajuri ke Sipere

⁴ Nin Saninman* ka Barinabasi ni Soli ci o cogo le ra. O tagara Selesi; o ko, o donna kurun do kono o yoro ra ka taga Sipere. ⁵ O sera Salamisi minke, o ka Ala ta kuma waajuri ke Yahudiyaw ta karansow* kono. Yuhana min be wele ko Marika, ale tun be ni o ye ka o deme.

⁶ O ka Sipere jamana bee cetige ka taga se fo Pafosi. O ka Yahudiyace do ye, min tun be jinamoriya ke, k'a fo ko ale ye Ala ta cira ye; a togo tun ye ko Bari Yesu. ⁷ O ce tun be ni Sipere jamanatigi ye, min ye Seriyusi Polusi ye; Seriyusi Polusi tun ye mogo hakiritigi ye. A ka Barinabasi ni Soli wele, sabu a tun b'a fe ka Ala ta Kuma men o fe. ⁸ Nka o jinamoriye min togo tun ye fana ko Elimasi, gerekikan na, ale ka ke Barinabasi ni Soli soso ye; a tun b'a fe ka jamanatigi kunnacen, janko a kana la Ala ta kuma ra. ⁹ O tuma Soli, min be wele fana ko Poli, ale fanin Nin Saninman na, a ka a na lo jinamoriye ra k'a fe kosebe, k'a fo a ye ko: ¹⁰ «Ele min jusukun fara nanbara ni juguya suguya bee ra, ele setanamogo, kopuman cenbaga, i te Matigi ta sira terenninw yelemari dabra wa? ¹¹ A fe, Matigi bena a boro la i na kan, i na bena fiyen. I bena wagati dama ke, i tena tere yeelen ye.»

O yoronin bee Elimasi na finna, ka dibi don a na ra; a ka ke a boro yaalayaala ye, ka mogo jini k'a boro mina ka sira yira a ra.

¹² O ko minw kera, jamanatigi ka o ye minke, a lara Yesu ra; a ka Matigi ta karan min men, o k'a kononban kosebe.

Poli ni Barinabasi ka waajuri ke Antiyosi Pisidi

¹³ O ko fe, Poli ni a tagamajogonw bora Pafosi, ka don kurun do kono ka taga Perizi, Panfli mara ra. Yuhana, min be wele ko Marika, ale bora o ko o yoro ra, ka seko ka taga Zeruzalemu. ¹⁴ Nka Poli ni Barinabasi koni bora Perizi ka taga Antiyosi, min be Pisidi mara ra. Nenekirilon* na, o tagara don karanso kono ka sigi. ¹⁵ O ka sariya kitabu ni ciraw ta kitabu kuma dow karan ka ban minke, karanso* kuntigiw ka mogo ci k'a fo Poli ni Barinabasi ye ko: «Ne balemaw, ni kuma do be aw fe k'a fo jama ye ka o waaju, aw be se ka kuma.»

¹⁶ O tuma Poli wurira ka lo, ka a boro korota, k'a fo mogow ye ko: «Aw Izirayelimogow, ani aw minw be Ala bato, aw ye lamenni ke! ¹⁷ An ta siya Izirayeli* ta Ala le ka an bemaw janawoloma, ka o caya, wagati min o tun be Misiran jamana ra. O ko, a ka o labo o jamana ra ni a ta sebagaya ye. ¹⁸ A tora o fe kongokolon kono ka o deme, ka o ta kow bee sonmina fo sanji binaani. ¹⁹ O ko, a ka siya wolonfa halaki, ka o siyaw ghen ka bo Kanaana* jamana ra, ka o jamana di an bemaw ma, ka a ke o ta ye, ²⁰ ka se fo san keme naani ni san bilooru. O bee ko fe, a ka kuntigiw sigi Izirayeli kunna fo ka na se cira Samawilu ta wagati ma.

²¹ «O ko, an ta siya k'a fo Ala ye ko a ye masace di olugu ma. Ayiwa, Boniyaminu ta gbamogo min togo ye ko Kisi, Ala ka o dence Sawuli le ke o ta masace ye fo san binaani. ²² Ayiwa, Ala nana Sawuli bo masaya ra wagati min na, a ka Dawuda ke o ta masace ye. Ala ka nin seereyakuma fo ale ta ko ra, ko: «Ne ka Yese dence Dawuda soro, ne diyanyamogo lo; a bena ne sago bee ke ka na.» ²³ Ayiwa, Ala nana Kisibaga* di Izirayeli ma ka bo Dawuda ta duruja le ra, i n'a fo a tun ka a layiri ta cogo min na; o le ye Yesu

ye. ²⁴ Nka sani o Kisibaga ye na, Yuhana tun kumana Izirayelimogow bee fe ka o waaju, ko o ye nimisa o ta jurumun na ka batize. ²⁵ Tuma min na Yuhana ta baara tun be jini ka se a dan na, a tun b'a fora mogow ye ko: <Aw b'a bisigi ko ne ye jontigi le ye? Aw be min makonona, ne te o ye de! Nka a fle, a bena na ne ko fe; ne man kan hali ka a ta sanbara juru foni ka bo a sen na.>

²⁶ «Ne balemaw, aw minw kera Iburahima ta durujaw ye, ani aw minw be Ala bato, nin kisiri kuma fora anw le ye. ²⁷ Sabu Yahudiya minw be Zeruzalemu, olugu ni o kuntigiw m'a faamu ko Yesu le ye Kisibaga ye; ciraw ta kuma min be karan o ye Nenekirilon* o Nenekirilon, o ma o fana faamu. Nka o ka kiti tige Yesu kan, k'a to o ciraw ta kumaw kera can ye. ²⁸ O ma jaraki si soro a ra min be se ka ke a fagasababu ye, o bee n'a ta, o ka Pilati daari ko a y'a faga. ²⁹ Ayiwa, o cogo ra, kuma minw tun sebera Kitabu konu Yesu ta ko ra, o kumaw bee kera can ye. O ko, o k'a lajigi ka bo gbengbenyiri ra ka taga a su don kaburu do konu. ³⁰ Nka Ala k'a lakunu ka bo saya ra. ³¹ A kununin ko ka bo saya ra, minw tun kera a blasirabagaw ye ka bo Galile ka na Zeruzalemu, Yesu k'a yere yira olugu ra lon caman na. O mogow le kera a seerew ye, k'a ta kuma fo Izirayelimogow ye. ³² Ala tun ka o Kibaro Diman* min layiri ta an bemaw ye, anw yere nakun ye aw fe yan ka na o le fo aw ye. ³³ Ala ka o layiri dafa anw ye, anw minw ye an bemaw ta durujaw ye; o le koson a ka Yesu lakunu ka bo saya ra, i ko a sebera Zaburu kitabu flanan na cogo min na, ko:

<Den min bora ne ra, ele lo;
ne kera i Fa ye bi.>

³⁴ Ala ka Yesu kunu minke ka bo saya ra, ko a te sa tuun fiyewu, a tun ka o le yira a ta kuma ra, ko:

<Ne ka layiri saninman minw ta Dawuda ye, layiri panamanw,
sigiya t'a ra, ne bena o fenw di aw ma.>

³⁵ O koson a k'a fo kitabu do were ra ko:

<I tena son k'a to i ta mogow saninman su ye tori kaburu konu.>

³⁶ Nka Dawuda min ka o kuma fo, ale ka baara ke a ta wagati ra ka ban tuma min na ka kapa ni Ala sago ye, a sara, a su donna ka taga fara a bemaw kan, a su torira. ³⁷ Nka Ala ka Yesu min lakunu ka bo saya ra, ale koni su ma tori. ³⁸ O le koson, ne balemaw, aw ka kan k'a lon ko ale le baraka ra an be jurumun yafa waajuri ke aw ye. ³⁹ Aw ma se ka kisi ko minw bee ma cira Musa ta sariya* sababu ra, ni mogow o mogow ka la Yesu ra, o tigi be kisi o kow bee ma. ⁴⁰ O koson aw ye aw yere korosi, janko ciraw ka kuma min fo, o kana na ban ka aw soro, ko:

⁴¹ «A fle, aw minw be Ala ta kow bee mafiyenya,

aw ye kononoban, o ko, aw ye halaki;
sabu ne bena ko dow ke aw ta wagati ra,
hali ni mogow do nana o ko lakari aw ye,
aw tena la a ra.»

⁴² Ayiwa, Poli ni Barinabasi boto karanso konu, mogow ka o daari ko Nenekirilon* nata, o ye na kuma olugu fe o ko kelen na. ⁴³ Jama yeregenin ko, Yahudiyaw caman, ani Alapasiranbaga minw tun donna Yahudiyaw ta diina ra, olugu tugura Poli ni Barinabasi ko. Poli ni Barinabasi kumana o fe ka o ja gbeleya ko o ye noro Ala ta neema ra ni kan kelen ye.

⁴⁴ O Nenekirilon kunjogon, dugumogow fanba bee nana lajen ka Matigi ta kuma lamen. ⁴⁵ Nka Yahudiyaw ka o jama ye minke, o pangboya ka o soro. O ka Poli ni Barinabasi ta kuma soso, ka o mafiyenya. ⁴⁶ Poli ni Barinabasi ka o kun gbeleya k'a fo o ye, ko: «Ala ta Kuma tun ka kan ka fo aw Yahudiyaw le ye folo, nka i n'a fo aw banna a ra, k'a jate ko aw man kan ni panamanya banbari ye, ayiwa, sisan an bena taga siya were mogow* fe. ⁴⁷ Sabu Matigi ka o le fo an ye, ko:

<Ne Ala ka i sigi ka i ke siya were mogow ta yeelen ye,
janko i ye kisiri kuma lase fo dununa fan bee ra.> »

⁴⁸ Kabini siya were mogow ka o kuma men, olugu bee ninsondiyara, ka ke Matigi ta kuma tando ye. Minw bee tun panawolomara panamanya banbari kama, olugu bee lara Yesu ra.

⁴⁹ O cogo ra Matigi ta kuma tun be fora ka taga jamana yoro bee ra. ⁵⁰ Nka Yahudiyaw ka dugu musotogobatigi Alapasiranbagaw ni dugu mogobabaw kononosu. Olugu ka Poli ni Barinabasi tooro ka o gben ka bo o ta mara ra. ⁵¹ Nka Poli ni Barinabasi boto, o ka

o sennabuguri yuguyugu* o kan, ka bo ka taga Ikoniyoŋu. ⁵² Antiyosi lanabagaw koni jusu tun fara jagari ra, ani Nin Saninman* na.

14

Poli ni Barinabasi ka waajuri ke Ikoniyoŋu

¹ Ayiwa, Poli ni Barinabasi sera Ikoniyoŋu tuma min na, o donna Yahudiyaw ta karanso* konɔ. O kumana, fo k'a ta Yahudiyaw caman, ani siya were mɔgow* caman kera lanabagaw ye. ² Nka Yahudiya minw tun t'a fe ka la Yesu ra, olugu tagara lanabagaw togojugu fo siya were mɔgow ye, ka olugu konɔnɔsu lanabagaw kama. ³ O bee n'a ta, Poli ni Barinabasi tora Ikoniyoŋu ka wagatijan ke. O tun te siran ka kuma Matigi Yesu ta ko ra; Matigi tun be sebagaya di o ma ka kabakow ni tagamasiyenw ke, k'a yira ko o tun be waajuri min kera Ala ta neema ko ra, ko o ye can ye. ⁴ Jama nana taran dugu konɔ: dow kera ni Yahudiyaw ye, dow kera ni ciradenw* ye.

⁵ Yahudiyaw, ani siya were mɔgow, ani o ta kuntigiw tun b'a fe ka ben Poli ni Barinabasi kan, ka o bon ni kabakuru ye ka o faga. ⁶ Poli ni Barinabasi nana bo o ko kala ma tuma min na, o borira ka taga Likahoni mara ra, Lisitiri ni Deribe ni o dafeduguw fan na. ⁷ O ka Kibaro Diman* fo o yorow ra.

Poli ni Barinabasi ka waajuri ke Lisitiri

⁸ Ce do tun siginin be Lisitiri, o ce tun te se ka lo a sen kan; a nabaraman le tun worora, a ma tagama ka ye. ⁹ O ce tun be Poli ta kuma lamenna. Poli k'a ja lo a ra k'a fe, k'a ye ko lanaya b'a fe, min sababu ra a be se k'a keneya. ¹⁰ Poli k'a fo a ye ni kanba ye, ko: «I wuri ka lo i sen kan!» A panna ka lo a sen kan, ka ke tagama ye. ¹¹ Kabini jama ka o ye, o bee perenna k'a fo Likahonikan na, ko: «E! An ta alaw yelemanana ka ke adamadenw ye ka jigi ka na an fe.»

¹² O ka Barinabasi togo la ko Zesi, ka Poli togo la ko Herimesi*, sabu Poli le tun ye kumafobaga ye. ¹³ Zesi ta batoso tun be dugu donda ra. Mogo min tun ye Zesi ta sonnikebaga ye, ale ka misitoran dow mina ka yirifiyerenw mini o kan na, ka taga ni o ye Zesi ta batoso dondaw ra; ale ni jama bee tun b'a fe ka taga o faga, ka saraka bo Barinabasi ni Poli ye. ¹⁴ Nka Poli ni Barinabasi ka o kuma men minke, o ka o ta deregew mina ka o faran, ka bori ka jama kumben, ka peren k'a fo o ye ko: ¹⁵ «An balemaw, mun koson aw be nin ko kera? Anw fana ye aw bonɔgonko adamadenw le ye. An nana Kibaro Diman* le fo aw ye, ko aw ye faran o batori fufafuw ra ka yelema ka Ala panaman bato, min ka sankolo ni dugukolo ni kogoji dan, ani o konofenw bee. ¹⁶ Wagati temenin na Ala tun ka siyaw bee to o ye o diyanya siraw tagama. ¹⁷ O bee n'a ta, Ala tun be a yere yira o ra ni kewalepuman caman ye: a be sanji di aw ma ka bo sankolo ra, ka aw ta simanw ja a wagati ra, ka aw ta domuniw caya, ka hera ni ninsondiya di aw ma.»

¹⁸ O ka o kumaw bee fo, nka o bee n'a ta, tun be jini ka dese ka mɔgow bari ka sarakaw faga o ye.

¹⁹ Ka o to o ra, Yahudiya dow bora Antiyosi, ani Ikoniyoŋu ka na jama konɔnɔsu; o ka Poli bon ni kabakuru ye, k'a fofa ka taga a bla dugu ko fe, sabu o tun b'a miirira ko a sara. ²⁰ Lanabagaw tagara lajen Poli korɔ minke, a wurira ka don dugu konɔ. O lon dugusagbe Poli ni Barinabasi bora ka taga Deribe.

Poli ni Barinabasi sekora ka na Antiyosi

²¹ Poli ni Barinabasi ka Kibaro Diman* fo Deribe dugu konɔ; mogo caman kera lanabagaw ye. O ko, o sekora ka taga Lisitiri, ka bo yi ka taga Ikoniyoŋu, ka sorɔ ka taga Antiyosi, Pisidi mara ra. ²² O temeto, o ka lanabagaw ja gbeleya, ko o ye jija ka to lanaya ra; o tun b'a fora o ye ko: «An ka kan ka sege caman sonmina fo, sani an ye don Ala ta Masaya* ra.»

²³ O ka pamogo dow panawoloma ka o sigi o jenkuruw bee kelen kelen kunna. O ko, o ka sun don ka Ala daari, ka o karifa Matigi ma, o lara Matigi min na.

²⁴ O ko, Poli ni Barinabasi ka Pisidi mara cetige ka taga Panfili mara ra. ²⁵ O ka Ala ta Kuma fo Perizi, ka sorɔ ka taga Atali. ²⁶ O bora yi, ka don kurunba konɔ ka taga Antiyosi, Siri mara ra. Lanabagaw tun ka Ala daari o ye ka o karifa Ala ta neema korɔ o dugu le ra; o tun kera baara min kama, o tun ka o baara le dafa.

²⁷ Ayiwa, o sera Antiyosi minke, o ka lanabagaw lajen. Ala ka ko minw bee ke ni olugu ye, ani a ka lanaya sira dayele siya were mɔgow* ye cogo min na, o ka o bee lakari o ye. ²⁸ Poli ni Barinabasi tora ni lanabagaw ye ka wagatijan ke.

* **13:51** 13.51 Ka sennabuguri yuguyugu: Poli ni Barinabasi b'a fe k'a yira ko olugu ta foyi te o dugumogow ta ko ra tuun (Marika 6.11). * **14:12** 14.12 Gerekiw fe, Zesi le tun ye o ta alaw bee kuntigiba ye; Herimesi tun ye o ta alaw ta daramina ye.

15

*Lanabagaw ka ɲogonyeba ke Zeruzalemu
(Galasikaw 2.1-9)*

¹ Ayiwa, mogo dow bora Zude ka na Antiyosi, ka na lanabagaw karan, k'a fo o ye ko: «Ni aw ma kenesigi ka kapa ni cira Musa ta sariya ye, aw te kisi.» ² Poli ni Barinabasi ma son o kuma ma; o ko kera sosoriba ye o ni o mogow ce. A laban, o k'a latige ko Poli ni Barinabasi ni lanabaga dow ye taga Zeruzalemu ciradenw ni jamogow fe, ka taga o ko fo k'a yira o ra.

³ Ayiwa, lanabagaw ta jenkuru ka o ci ka taga. O tagato, o temena Fenisi mara ni Samari mara ra. Siya were mogow sonna Ala ta Kuma ma cogo min na, o ka o lakari o yorow ta lanabagaw ye. O kumaw ka o balemaw ninsondiya kosebe.

⁴ Ayiwa, o sera Zeruzalemu minke, lanabagaw ni ciradenw ni cekorobaw ka o kunben. Ala ka ko minw bee ke ni olugu ye, o ka o bee lakari Zeruzalemu lanabagaw ye. ⁵ Nka Farisiw* ta jenkuru mogo minw tun kera lanabagaw ye, olugu dow wurira k'a fo ko siya were* mogo minw lara Yesu ra, ko jagboya lo olugu ye kenesigi, ani k'a fo o ye ko o ka kan ka Musa ta sariya* sira tagama.

⁶ Ayiwa, ciradenw* ni cekorobaw ka jagon lajen ka sigi ka o ko segesege. ⁷ O kuma kera sosorigbelen ye o ni jagon ce; o ko, Piyeri wurira ka lo, k'a fo ko:

«Ne balemaw, aw yere k'a lon ko Ala ka ne janawoloma aw ce ra kabini wogatijan, janko ne ye Kibaro Diman* fo siya were mogow ye, janko o ye Ala ta Kuma men ka la Yesu ra. ⁸ Ala min be mogo bee jusukunnakow lon, ale k'a yira ko a sonna o ma, o le koson a ka Nin Saninman* di o ma, i n'a fo a k'a di an ma cogo min na. ⁹ O b'a yira ko Ala ma faranfasi si ke anw ni olugu ce; a ka o jusukun saninya lanaya sababu ra. ¹⁰ Ni a be ten, mun koson aw b'a fe ka Ala korobo? An bema ni anw yerew ma se doni min koru, mun koson aw b'a fe ka o doni la lanabagaw kunna? ¹¹ Anw lanin b'a ra cogo min na ko an kisira Matigi Yesu ta neema baraka ra, olugu fana ta be ten le.»

¹² Jama bee jera. O ka Barinabasi ni Poli fana lamen; Ala ka kabakow ni tagamasiyen minw bee ke o fe siya were mogow ce ra, o ka o lakari jama ye. ¹³ Poli ni Barinabasi kumana ka ban tuma min na, Yakuba ka kuma ta k'a fo ko: «Ne balemaw, aw ye ne lamen. ¹⁴ Ala hakiri tora siya were mogow ra cogo min na, kabini a damina ra, ka dow janawoloma o ce ra ka o ke a yere ta ye, Simon ka o bee lakari aw ye ka ban. ¹⁵ Ayiwa, o kuma ni ciraw ta kuma benna kelen ma, sabu a sebera Kitabu kono, ko:

¹⁶ «O kow ko fe, ne bena kosegi ka na tuun;

Dawuda ta bon min benna, ne bena o lo tuun.

Ne bena a tomokorow bee lawuri ka o lateren,

¹⁷ janko mogo tow bee ye Matigi nini,

o koru ye ko ne ka siya were mogo minw bee wele ka ke ne ta ye.

¹⁸ Matigi ka o le fo. Ale le ka o kow yira kabini wogatijan.»

¹⁹ «Ayiwa, o koson ne ta miiriya ra, siya were mogo minw sonna Ala ta Kuma ma, an man kan ka gbeleya were la olugu kan tuun. ²⁰ Nka an ye sebe ci o ma k'a fo o ye ko began minw fagara jow kan, o kana o sogo domu, o kana jatoya ke, o kana jufasogo domu walama k'a jori min. ²¹ Sabu kabini wogatijan, duguw bee ra, karansow kono, o kow waajuri le be kera ka kapa ni Musa ta sariya* ye Nenekirilon* o Nenekirilon.»

Sebe min cira siya were lanabagaw ma

²² Ayiwa, ciradenw* ni lanabagaw ni jenkuru bee benna a ra ko o ka kan ka mogo dow bo o ce ra, ka olugu fara Poli ni Barinabasi kan ka o ci ka taga Antiyosi. Zude min be wele ko Barisabasi, o ka a le janawoloma, ani Silasi; lanabagaw tun be o ce fla jate kosebe.

²³ Ayiwa, o ka o sebe don olugu boro, k'a fo ko:

«An balema lanabaga minw ye siya were mogow* ye, minw be Antiyosi, ani Siri jamana ra, ani Silisi jamana ra, aw balema ciradenw ni lanabagaw ta jenkuru* cekorobaw le ka nin sebe ci aw ma. An be aw fo. ²⁴ Anw k'a men ko mogo dow bora an fe yan ka taga aw hakiri nagami ni kuma dow ye, fo ka hami bla aw ra, k'a soru anw ma o ci. ²⁵ O koson an benna kelen ma k'a latige ko an be mogo dow bo an ce ra ka olugu ci aw fe ni an balemace kanuninw Barinabasi ni Poli ye, ²⁶ olugu ce fla minw ka o nin bla farati ra an Matigi Yesu Kirisita togo koson. ²⁷ Ayiwa, o koson an ka Zude ni Silasi ci; an ka min fo sebe kono, olugu yere da bena o kuma kelen dantige aw ye. ²⁸ Sabu a diyara Nin Saninman* ye, ani anw fana ye ko an man kan ka doni were la aw kan tuun, ni nin fen dama dama te, an be o min gbeleya aw ma. ²⁹ Ayiwa, began minw fagara jow

kan, aw kana o sogo domu, ani aw kana jori min, aw kana jufasogo domu; aw ye faran jatoya ra. Ni aw be se ka faran o kow ra, o ka ni. Ka an ben.»

³⁰ Ayiwa, o ka o mogow ci ka taga Antiyosi; o ka lanabagaw bee lajen, ka o sebe di o ma. ³¹ Lanabagaw ka o sebe karan minke, o kumaw ka o ja gbeleya, ka o ninsondiya. ³² Zude ni Silasi fana tun ye ciraw ye; olugu ka ladirikan caman fo lanabagaw ye, ka o ja gbeleya, ka o ta lanaya baraka bonya. ³³ O tora ni o ye ka tere dama ke; o ko, lanabagaw ka dugawu ke o ye, ka o blasira ka taga o cibagaw fe. ³⁴ [Silasi k'a latige ka to Antiyosi.]

³⁵ Poli ni Barinabasi tora Antiyosi. O ni mogow do werew tun be to ka lanabagaw karan, ka Matigi ta Kibaro Diman* waajuri ke.

*Poli ni Barinabasi faranna jogon na
(Galasikaw 4.13-15)*

³⁶ Tere dama temenin ko, Poli ko Barinabasi ma ko: «An temena dugu minw na ka Ala ta Kuma fo, a to an ye seko o yorow ra ka taga o yorow lanabagaw cogoya fe.»

³⁷ Ayiwa, o tagato, Barinabasi tun b'a fe Yuhana fana ye taga ni o ye, Yuhana min be wele ko Marika. ³⁸ Nka Poli ma son o ma fiyewu; a ko, ko kun t'a ra Yuhana ye taga ni o ye tuun, sabu ka o to Panfli mara ra, a bora o ko, a ma to ni o ye ka baara laban. ³⁹ O ko kera sosoriba ye o ni jogon ce; a laban o faranna jogon na. Barinabasi ka Marika ta, o donna kurun do kono ka taga Sipere. ⁴⁰ Poli ka Silasi ta ka taga; lanabagaw ka Ala daari o ye, ka o karifa Matigi ta neema koro. ⁴¹ O ka Siri jamana ni Silisi jamana yaala, ka lanabagaw karan ka o baraka bonya lanaya ra.

16

Timote farara Poli ni Silasi kan

¹ Poli ni Silasi tagara Deribe, ka bo yi ka taga Lisitiri. O ka lanabaga do soro Lisitiri, min togo tun ye ko Timote; a bamuso ye Yahudiya lanabaga do ye, a face tun ye Gereki ye. ² Lisitiri ni Ikoniyouma ta lanabagaw tun be Timote togonuman fora. ³ O koson Poli tun b'a fe ka Timote ke a baarakejogon ye. O cogo ra a ka Timote kenesigi* Yahudiyaw koson, sabu o bee tun k'a lon ko Timote face ye Gereki le ye. ⁴ Ayiwa, o tagato, o temena dugu minw na, ciradenw* ni Zeruzalemu cekorobaw ka ko minw latige, o tun be o fo lanabagaw ye janko o ye o sira tagama. ⁵ Lanabagaw ta jenkuruw* baraka tun be bonyara lanaya ra; lon o lon do fana tun be fara o kan.

Ala ka Poli wele ka taga Masedoni

⁶ Ayiwa, Nin Saninman ma son Poli ni a tagamanogonw ye waajuri ke Azi mara ra minke, o ka Firizi mara ni Galasi mara cetige. ⁷ O surunyanin Misiya mara ra, o k'a latige ko o be don Bitini, nka Yesu ta Nin Saninman ma son o ma. ⁸ O ra, o ka Misiya mara cetige ka jigi ka taga Torohasi. ⁹ O lon su fe Ala ka fen do yira Poli ra: a ka Masedonikace do lonin ye, o b'a daarira k'a fo a ye ko: «Sabari ka na Masedoni ka na an deme.» ¹⁰ Kabini Poli ka o ye doron, an k'a latige ka taga Masedoni mara ra, sabu an k'a ye ko sigiya t'a ra, Ala le k'a yira an na ko an ye taga Kibaro Diman* fo o mogow ye.

*Lidi lara Yesu ra Filipi
(Filipikaw 1.1-11,27-30)*

¹¹ An donna kurun do kono Torohasi, ka teren ka taga Samotirasi. O dugusagbe an tagara Nehapolisi. ¹² An bora yi ka taga Filipi, min ye Masedoni mara dugu folo ye; o yoro be Romu* masaceba ta fanga koro. An ka tere dama ke o dugu kono. ¹³ Nenekirilon* sera minke, an tagara dugu ko fe, koda ra, sabu an tun k'a men ko Alabatoyoro do be yi. An sera yi minke, an ka muso dow lajennin soro yi; an ka Ala ta Kuma fo olugu ye. ¹⁴ Kelen tun be o musow ra, min togo tun ye ko Lidi. Ale tun be bo Tiyatiri. A tun be fani wulenman songobelenw le fiyeere. Alapasiranbaga tun lo. A tun be an lamenna; Matigi ka a jusukun dayele k'a to a ka Poli ta kuma faamu. ¹⁵ A batizera minke ale ni a ta lukonmogow, a ka an daari k'a fo an ye ko: «Ni aw lara a ra ko ne sonna Matigi ma can ra, o tuma aw ye na don ne ta so kono ka jigi ne fe.» A ka o fo k'a gbeleya kosebe.

Poli ni Silasi blara kaso ra Filipi

¹⁶ Lon do, an tun be tagara Aladaariyoro ra minke, jonsunguru do ka an kunben. Jina do le tun be o sunguru ra, min sababu ra a tun be lagberi ke, ka wari caman soro k'a di a matigicew ma. ¹⁷ O muso tora ka tugu an ni Poli ko, ka to ka peren k'a fo ko: «Nin mogow ye Ala Korotaninba ta baaradenw ye; kisiri be soro sira min na, o be o le fora aw ye.»

* 16:3 16.3 Kenesigiri tun te Gerekiw fe; o koson Timote denmisenman tun ma kenesigi.

¹⁸ A k'a ke ten le lon caman. A laban, Pōli nana dimi, ka yełema k'a fō o jina ye ko: «Ne b'a fō i ye Yesu Kirisita tōgo ra, ko i ye bō muso ra!» O yōronin kelen bēe ra, jina bōra. ¹⁹ O jōnsunguru matigicēw k'a ye ko o ta warisōrosira cenna minke, o ka Pōli ni Silasi mina ka taga ni o ye kititigēbagaw fe jamalajenyōro ra. ²⁰ O tagara ni o ye Romu* kititigēbagaw fe, k'a fō o ye ko: «Nin mōgow be an ta dugu jagamina le. Yahudiyaw lo; ²¹ o be mōgow karanna landa dōw ra, anw Rōmukaw man kan ka sōn landa minw ma, an man kan ka a sira tagama fana.»

²² Ayiwa, jama ka o men minke, olugu fana murutira Pōli ni Silasi kama. Kititigēbagaw ko o ye Pōli ni Silasi ta deregew sama ka bō o kan na, ka o bugo ni gbeje ye. ²³ O ka o bugo kosebe minke, o ka o bla kaso ra, k'a fō kasobon kōrosibaga ye ko a ye o kōrosi kosebe. ²⁴ Kabini kasobon kōrosibaga ka o kuma men, a ka Pōli ni Silasi bla fō kasobon kōnōnyōro ra, ka o senw don yiri ra.

Kasobon kōrosibaga lara Yesu ra

²⁵ Ayiwa, su cēmance ra, Pōli ni Silasi tun be Ala daarira ka dōnkiri la ka Ala tando. Kasoden tōw bēe tun be o lamenna. ²⁶ Dugukolo barara ka yereyere kosebe fō ka kasobon jusiginanw yuguyugu; o yōronin kelen bēe kasobon daw bēe yełera o ye ma, kasodenw bēe ta negejōrōkōw tigetigera. ²⁷ Kasobon kōrosibaga kununa ka bō sunōgo ra; a k'a ye ko kasobon daw bēe yełera minke, a ka a ta muru sama ka bō ko a b'a ye ye faga, sabu a tun b'a miiri ko kasodenw bēe borira ka bō. ²⁸ Nka Pōli perenna ni fanga ye, ko: «I kana kojugu ke i ye re ra, an bēe be yan!»

²⁹ O tuma ra kasobon kōrosibaga ko o ye fitina mana ka na ni a ye; a teliyara ka don kasobon kōno. A sirankojugu fe, a yereyere to tagara ben Pōli ni Silasi sen koro. ³⁰ A ka Pōli ni Silasi labo kene ma ka o jininka ko: «Ne kōrow, ne ka kan ka mun le ke, janko ka kisi?» ³¹ Pōli ni Silasi k'a jaabi ko: «La Matigi Yesu ra, i bena kisi, i ni i ta denbaya.»

³² O ko, Pōli ni Silasi ka Matigi ta kuma fō a ye, ani a ta somōgow bēe. ³³ O su wagati kelen ye re ra kasobon kōrosibaga tagara Pōli ni Silasi ta joriw ko. O yōronin bēe ale ni a ta sokōnomōgow bēe batizera. ³⁴ O ko fe, kasobon kōrosibaga tagara ni Pōli ni Silasi ye a ta bon kōno ka taga domuni di o ma. Ale ni a ta gbamōgow bēe jagarira kosebe, sabu o lara Ala ra.

Fagamaw ko o be Pōli ni Silasi labla dogo ra

³⁵ Ayiwa, dugu gbera minke, kititigēbagaw ka sorasi dōw ci ka taga a fō kasobon kōrosibaga ye ko a ye Pōli ni Silasi labla. ³⁶ Kasobon kōrosibaga ka o kuma fō Pōli ye ko: «Kititigēbagaw ka mōgo dōw ci ka n'a fō ko ne ye aw labla. Aw ye bō ka taga hera ra.» ³⁷ Pōli k'a fō o sorasiw ye ko: «An minw ye Romu jamanadenw ye, o ka an bugo jama bēe ja na, k'a soro an ta kiti ma tige; o ko, o ka an bla kaso ra. Sisan o b'a fe ka an labla dogo ra wa? O te se ka ke fiyewu, fō olugu ye re le ye na ka na an labo.»

³⁸ O sorasiw sekora ka taga o kumaw fō kititigēbagaw ye. Olugu k'a men minke ko Pōli ni Silasi ye jamanaden dōw ye, o siranna. ³⁹ O ye re nana yafa jini Pōli ni Silasi fe ka o labla, k'a fō o ye ko o ye sabari ka bō dugu kōno. ⁴⁰ Pōli ni Silasi bōra kaso ra minke, o tagara Lidi fe. O ka lanabagaw ladi ka o ja gbeleya ka soro ka taga.

17

Pōli ni Silasi ka waajuri ke Tesaloniki (Tesalonikikaw folo 1; 2.1-16)

¹ Ayiwa, Pōli ni Silasi temena Anfipolisi, ani Apoloni fe, ka taga se Tesaloniki; Yahudiyaw ta karanso dō tun be o dugu ra. ² Pōli donna o karanso kōno, i n'a fō a tun be deri k'a ke cogo min na; a kumana ni o yoro mōgow ye kitabuw kōnokumaw kan, fō Nenekirilon saba. ³ Pōli tun be a fō o ye k'a yira o ra ko min kera Kisibaga* ye, ko o tun ka kan ka tōoro, ka sa, ka kunu ka bō saya ra. A ko: «Ne be Yesu min waajuri kera aw ye, ale le ye Kisibaga* ye.»

⁴ Yahudiya dōw k'a ye ko o kuma ye can ye, olugu fana lara Yesu ra ka fara Pōli ni Silasi kan. Gereki Alapasiranbaga caman fana lara Yesu ra, ani musotogobatigi caman.

⁵ Nka pangboya ka Yahudiyaw soro; o ka dugu mōgokunntan dōw nege ka olugu lajen, ka o kōnōso, ka mankan wuri ka dugu bēe jagami. O ka jōgon ce ka taga Jason ta so kōno, ko o be taga Pōli ni Silasi mina ka na ni o ye jama ja koro. ⁶ O ma taga Pōli ni Silasi soro yi minke, o ka Jason ni lanabaga dōw mina ka olugu sama ka taga ni o ye fagamaw fe. O perenna ko: «Aw y'a fe, mōgo minw ka jamana bēe jagami, olugu le sera an fe yan fana. ⁷ Jason le sōnna ka o lajigi a ta so kōno, k'a soro o be ko minw kera, o te ben ni masaceba Sezari ta sariyaw ye, sabu o ko masace were be yi, ko o ye Yesu ye.»

⁸ O kumaw ka jama ni fagamaw bee hakiri jagami. ⁹ Jason ni tow ka wari le sara, fagamaw ka sorɔ ka o bla.

Poli ni Silasi ka waajuri ke Bere

¹⁰ Ayiwa, lanabagaw ka Poli ni Silasi lataga Bere o lon yere su fe. O sera yi minke, o tagara don Yahudiyaw ta karanso* konɔ. ¹¹ Bere ta Yahudiyaw konɔ tun ka pi ka teme Tesaloniki taw kan pewu. Ala ta Kuma lamenni tun ka di o ye haali. Poli ni Silasi tun be fen o fen fo o ye, olugu yere tun be o segesege lon o lon k'a fle ni a bennin lo ni ciraw ta kuma ye. ¹² O Yahudiyaw caman lara Yesu ra; Gerekiw ce ra, musotogobatigi caman fana lara Yesu ra, ani ce caman. ¹³ Nka Tesaloniki Yahudiyaw nana a men minke ko Poli ni Silasi be Ala ta Kuma fora Bere, o nana Bere dugumogow fana kononɔsu ka o lawuri Poli ni Silasi kama. ¹⁴ Lanabagaw k'a ye ten minke, o yorɔnin bee o tagara ni Poli ye kogojida ra ka taga kurumba do ta; Silasi ni Timote tora Bere. ¹⁵ Dow ka Poli blasira ka taga se fo Ateni. Poli blasirabagaw sekoto ka na Bere, Poli ka cira fo o ye ko o ye taga a fo Silasi ni Timote ye ko o ye teliya ka na ale ko.

Poli kumana Atenikaw fe

¹⁶ Ka Poli to Ateni, a be Silasi ni Timote makonɔna, a k'a korɔsi k'a ye ko Ateni dugu fanin lo jow ra; o ko k'a jusu tooro kosebe. ¹⁷ O koson a tun be to ka taga karanso* ra ka taga kuma ni Yahudiyaw ye, ani siya were mogɔ* minw be siran Ala ja. Lon o lon a tun be taga jamalajenyoro ra, ni a ka mogɔ minw sorɔ yi, a be kuma olugu fe. ¹⁸ Epikuri* ta mogow, ani Sitoyiki† ta mogow ta lonnikebaga dow nana kuma damina ni Poli ye. Dow ko: «Ce kumacamantigi nin ko di de!» Dow fana ko: «A be i n'a fo a be batofenkura dow ta ko le fora.» O ka o fo, sabu Poli tun be Yesu ko waajuri kera, ka suw kunuko fo.

¹⁹ O ka Poli wele ka taga ni a ye dugu kititigeyoro ra, yoro min ye Areyopazi ye, k'a jininka ko: «I nana ni karankura min ye, yala an be se ka do men o ra i fe wa?» ²⁰ Sabu an be kuma minw mena i fe, o bee ye kumakura le ye an ja na. O koson an b'a fe i ye o kow gbeya an ye.»

²¹ Ateni dugumogow, ani lonan minw be o ce ra, olugu tun be o ta wagati fanba bee ke kokuraw fori ni kokuraw lamenni le ra.

²² Poli lonin tora kititigeyoro ra k'a fo mogow ye ko: «Aw Atenikaw, ne k'a korɔsi k'a ye ko batofenw ko ka bon aw ma cogoya bee ra kosebe. ²³ Sabu ne yaalayaalato aw ta dugu konɔ, ne ka aw ta sonnikeyorow bee korɔsi; ne ka aw ta sonnikeyoro do yere ye, a sebera min kan ko: «Mogɔ te batofen min suguya lon, o sonyoro le be nin ye.» Ayiwa, aw be min batora k'a sorɔ aw n'a lon, ne yere nakun ye ka na o le ko fo aw ye. ²⁴ Ala min ka dunuɔa ni a konofenw bee dan, ale min ye sankolo ni dugukolo Matigi ye, ale te sigi adamaden boro ta batoso lalaganin konɔ. ²⁵ Mogɔ boro fana te baara ke a ye, k'a ke i n'a fo a mako b'a ra ko mogow ye a deme; sabu ale yere le be panamanya ni nenekiri ni fen bee di danfenw bee ma. ²⁶ A ka siyaw bee dan ka bo mogow kelen na, ka o sigi dugukolo fan bee ra, ka o ta wagati dantige, ka o sigiyorow danw yira o ra. ²⁷ A ka o ke janko mogow ye ale yorɔpini, ka jija k'a mamɔ ka a pini fo k'a sorɔ; o bee n'a ta, a yoro man jan an si ra. ²⁸ Sabu «ale le ka an dan, ka an panamanya, k'a to an be se ka lamaga.» Aw ta donkirilabaga dow fana ka o le fo ko: «An ye Ala ta denw le ye fana.»

²⁹ «Ayiwa, ni an ye Ala denw ye, o tuma an man kan k'a miiri ko Ala be i n'a fo batofen tow, mogow yere boro ka o minw lalaga ni sanin ye, walama warigbe, walama kabakuru, ka kaja ni o yere ta miiriya ye. ³⁰ Ayiwa, Ala te aw ta kolonbariya wagati ta kow jate tuun; nka sisan a b'a fo mogow bee ye yoro bee, ko o ka kan ka nimisa ka o kow dabra. ³¹ Sabu Ala ka lon do sigi, lon min na a bena dunuɔa bee lajennin ta kiti tige terenninya kan, ale yere ta mogow panawolomani sababu ra; Ala ka ale le lakunu ka bo saya ra, janko mogow bee ye a lon ka la a ra ko Ala ka ale le panawoloma.»

³² Ayiwa, mogow nana suw kunuko kuma men Poli da ra minke dorɔn, dow ka ke yereko ye a ma, k'a logobo. Dow fana ko: «Lon were an bena a to lamen i fe.» ³³ Poli bora o ce ra ka taga. ³⁴ O bee n'a ta, mogow dow lara Yesu ra, ka fara Poli kan. Dugu kititigejama mogow kelen tun be o ra, min ye Denisi ye, ani muso do, min togo tun ye ko Damarisi, ani mogow dama dama.

18

Poli sera Korenti

(Korentikaw folo 1.1-9; 2.1-5; Korentikaw flanan 11.5-12; 12.12-13)

* **17:18** 17.18 Epikuri ta mogow: Olugu tun b'a fe ka o yere tanga tooro ma, ka dunuɔa diyabo. † **17:18** 17.18 Sitoyiki ta mogow: Olugu ta namogɔ togo tun ye ko Zeno. Olugu fe, adamaden ka kan ka a yere korɔsi, ani ka tooro kun a yere ra.

¹ O kɔ, Pɔli bɔra Ateni ka taga Korenti. ² A ka Yahudiyace dɔ sɔrɔ yi, min tɔgɔ tun ye ko Akila; ale tun worora Pɔn mara ra. A naninkura tun lo ka bɔ Itali, ani a muso Pirusili, sabu masaceba Kolodi tun k'a fɔ ko Yahudiyaw bɛɛ ye bɔ Rɔmu*. Pɔli ka jɛnɔgɔnya don ni o ye. ³ I n'a fɔ o bɛɛ tun bɛ baara kelen le kɛ, Pɔli tora ni o ye, o ka baara kɛ jɔgɔn fɛ; o tun bɛ fanibonw le lalaga. ⁴ Nɛnɛkirilon* o Nɛnɛkirilon, Pɔli tun bɛ taga karanso* ra ka taga kuma ni Yahudiyaw ni Gɛrɛkiw ye, janko ka o ta miiriya yelɛma, o ye sɔn Matigi ma.

⁵ Nka kabini Silasi ni Timote nana ka bɔ Masedoni, Pɔli k'a ta wagati bɛɛ kɛ Ala ta kuma waajuri le ra. A tun b'a fɔ Yahudiyaw ye k'a gbɛya ko Ala ka Yesu le janawoloma k'a kɛ Kisibaga* ye. ⁶ Nka Yahudiyaw banna Pɔli ta kuma ma, k'a neni. Pɔli ka a ta derege yuguyugu o kan, k'a fɔ o ye ko: «Ni aw halakira, o ye aw yɛrɛ nɔ le ye, o tɛ ne ta sira ye tuun. Sisan ne bɛ taga siya wɛrɛ mɔgɔw* le fɛ.»

⁷ Pɔli bɔra o yɔrɔ ra ka taga cɛ dɔ ta so, min tɔgɔ tun ye Titusi Yutusi; Alapasiranbaga tun lo. A ta bon tun bɛ karanso* kɛrɛ fɛ. ⁸ Ayiwa, karanso kuntigi Kiripusi lara Matigi ra, a ni a ta ghamɔgɔw bɛɛ. Korentika minw tun ka Pɔli ta kuma men, olugu caman lara Yesu ra fana; o ka o batize.

⁹ Ayiwa, lon dɔ su fɛ Matigi kumana Pɔli fɛ siko ra, k'a fɔ a ye ko: «I kana siran! Kuma, i kana je, ¹⁰ sabu ne bɛ ni i ye; mɔgɔ si tena i mina ka kojugu kɛ i ra, sabu ne ta mɔgɔw ka ca nin dugu kɔnɔ.»

¹¹ O ra, Pɔli tora Korenti ka mɔgɔw karan Ala ta Kuma ra fɔ san kelen ni karo wɔrɔ.

¹² Nka ka Galiyon to Akayi jamanatigiya ra, lon dɔ Yahudiyaw benna kelen ma ka wuri Pɔli kama k'a mina ka taga ni a ye kititigeyɔrɔ ra. ¹³ O ko: «Cɛ nin bɛ mɔgɔw hakiri yelɛmana, ko o ye Ala bato cogo wɛrɛ ra, min ni an ta sariya* tɛ ben.»

¹⁴ Ayiwa, sani k'a to Pɔli ye a da yelɛ ko a bɛ kuma dɔrɔn, Galiyon ko Yahudiyaw ma ko: «Ni a tun kera ko nin cɛ tun ka ko bɛnbari, walama kojuguba dɔ le kɛ, ne tun bɛna sigi ka aw Yahudiyaw ta kuma lamɛn kɔsɛbɛ. ¹⁵ Nka i n'a fɔ aw bɛ jɔgɔn sɔsɔra kumaw le kɔsɔn, ani mɔgɔtɔgɔw, ani aw ta sariyaw ta kow, o tuma aw yɛrɛ le ka kan ka o ko janabɔ. Ne tɛ sɔn ka nin ko jɔgɔn kiti tige.» ¹⁶ Galiyon ka o labɔ kititigeyɔrɔ ra. ¹⁷ Kabini o kera, o bɛɛ ka Sɔsiteni mina, min ye karanso kuntigi ye, ka ale bugɔ bɛrɛbɛrɛ kititigeyɔrɔ na fɛ; Galiyon k'a kɛ i n'a fɔ ale yɛrɛ ma o ye.

Pɔli sekɔra ka taga Antiyɔsi

¹⁸ Pɔli tora Korenti ka wagatijan kɛ belɛn. O kɔ, a ka sira daari lanabagaw fɛ; ale ni Pirusili ni Akila donna kurun kɔnɔ ka taga Siri jamana fan fɛ. Nka Pɔli tun ka dajuru ta Ala fɛ; o ra, a k'a kun li Sankere, o ka sɔrɔ ka taga. ¹⁹ O tagara se Efesi minke, Pɔli ka a tagamanɔgɔnw to o yɔrɔ ra. Ale yɛrɛ tagara karanso* ra, ka taga kuma ni Yahudiyaw ye. ²⁰ Olugu ka a daari ko a ye to ni o ye ka wagati dama kɛ; nka Pɔli ma sɔn. ²¹ A ka sira jini o fɛ k'a fɔ o ye ko ni Ala sɔnna, ale bɛna sekɔ ka na o fɛ tuun. O kɔ, a bɔra Efesi ka don kurun kɔnɔ ka taga.

²² O tagara se Sezare minke, a bɔra ka taga Zeruzalemɔ ka taga lanabagaw fɔ; o kɔ, a tagara Antiyɔsi. ²³ A tora Antiyɔsi ka wagati dama kɛ yi. O kɔ, a tagara Galasi mara ra, ka bɔ yi ka taga Firizi mara ra, ka lanabagaw karan, ka o baraka bɔnya lanaya ra.

Apolosi ka waajuri kɛ Efesi ani Korenti

²⁴ O wagati ra Yahudiyace dɔ nana Efesi, min tɔgɔ tun ye ko Apolosi; a tun bɔra Alesandiri. O cɛ tun bɛ se kuma ra kɔsɛbɛ; a fana tun bɛ kitabu kumaw lon kɔsɛbɛ. ²⁵ A tun karanna Matigi Yesu ta sira ko ra. A tun bɛ jija ka Yesu ko fɔ mɔgɔw ye ka o karan ka ja ni a jusukun bɛɛ ye, nka a ta lonniya tun danna Yuhana Batizerikebaga ta karan dɔrɔn le ma. ²⁶ A tun bɛ kuma karanso* kɔnɔ mɔgɔw bɛɛ ja na. Pirusili ni Akila ka a ta karan lamɛn minke, olugu k'a wele ka taga Matigi Yesu ta ko lalaga k'a fɔ a ye.

²⁷ Ayiwa, Apolosi tun b'a fɛ ka taga Akayi mara ra. Lanabagaw ka a ja gbɛleya ko a ye taga; o ka sɛbɛ dɔ kɛ k'a ci Akayi lanabagaw ma, ko o ye a minako ja. A sera yi minke, mɔgɔ minw lara Yesu ra Ala ta nɛɛma baraka ra, a ka olugu dɛmɛ kɔsɛbɛ; ²⁸ sabu a tun bɛ Yahudiyaw ta firiyɔrɔw yira o ra mɔgɔw bɛɛ ja na; a tun b'a yira o ra k'a gbɛya, ko ka kaɓa ni kitabuw ta kuma ye, Ala ka Yesu le janawoloma ka a kɛ Kisibaga* ye.

19

Pɔli ka waajuri kɛ Efesi

¹ Ayiwa, ka Apolosi to Korenti, Pɔli ka Azi mara kuruyɔrɔw cɛtigi ka taga se Efesi. A ka lanabaga dɔw sɔrɔ yi. ² Pɔli ka o lanabagaw jininka ko: «Yala aw lara Yesu ra wagati min na, aw ka Nin Saninman* sɔrɔ wa?» O ka Pɔli jaabi ko: «An yɛrɛ m'a men ban ko Nin Saninman bɛ yi.» ³ Pɔli ka o pininka tuun ko: «O tuma aw batizera batizeri* juman

le ra?» O ka Poli jaabi ko: «Yuhana ta batizeri.» ⁴ Poli k'a fo o ye ko: «Yuhana ka mogow batize k'a yira ko o nimisara o ta jurumunw na; nka a tun b'a fo o ye ko min bena na ale ko fe, o ka kan ka la o ra; o ye Yesu le ye.»

⁵ O mogow ka o kuma men tuma min na, o ka soro ka batize Matigi Yesu togo ra. ⁶ O ko, Poli ka a boro la o kan minke, Nin Saninman jigira o kan; o ka ke kuma ye kan werew ra; Ala ka kuma don o da ra ka mogow waaju. ⁷ O bee tun be mogow tan ni fla jogon bo.

⁸ Poli tun be to ka taga karanso* ra ka taga Ala ta Masaya* Kibaro Diman* fo mogow ye k'a gbeya. A tun be cogo bee ke janko ka mogow ta miiriya yelema ka son Matigi ta kuma ma; a ka o ke ka se fo karo saba. ⁹ Nka o mogow dow ka o kun gbeleya, ka ban Poli ta kuma ma, ka to ka Matigi ta sira ko mafiyenya jama na korow. O ra, Poli ka lanabagaw wele ka bo o korow, ka taga ni o ye Tiranusi ta karanso ra, ka to ka o karan o yorow ra lon o lon.

¹⁰ Poli ka o ke fo san fla. O koson mogow minw bee tun be Azi mara ra, Yahudiyaw ni siya were mogow, olugu bee ka Matigi ta kuma men. ¹¹ Ala tun be kabakoba caman kera Poli sababu ra. ¹² Hali fani, walama fanikunkurun minw tun magara Poli fari ra, o tun be o la banabagatow kan; banabagatow tun be keneya, jinatow ta jinaw fana tun be bo o ra.

Seva dencew ta ko

¹³ Ayiwa, Yahudiya dow tun be yaalayaala, ko o be jinaw ghen ka bo mogow ra; olugu nana a fo ko o be jinaw ghen ka bo mogow ra ni Yesu togo ye. O tun b'a fora ko: «Ne b'a fo aw ye ko aw ye bo Yesu togo ra, Poli be Yesu min ko waajuri kera!» ¹⁴ Yahudiyaw ta sarakalasebagaw* kuntigi min togo tun ye ko Seva, o dence wolonfla le tun be o baara kera. ¹⁵ Lon do, jina do ka o jaabi ko: «Ne ka Yesu lon, ne k'a lon fana Poli ye mogow min ye. Nka aw ye jontigiw le ye?»

¹⁶ O jina tun be ce min na, o ce benna o kan. Ale kelen fanga gbiriya o bee ta ma. A ka o bugo fo ka o mandimi; o fari lakolon le borira ka bo bon konow. ¹⁷ O ko kibaroya sera Efesi dugumogow bee ma, Yahudiya ni siya were mogow bee; siranya ka o bee mina, mogow fana ka Matigi Yesu togo bonya. ¹⁸ O koson minw tun lara Yesu ra, olugu caman nana lo o ta kewalejuguw ra, ka o fo kene kan. ¹⁹ Minw tun be subagaya ke, olugu fana caman nana ni o ta sebew ye ka na o jeni mogow bee pa na. O ka o sebew songo jate mina k'a ye ko a benna warigbe waga bilooru le ma. ²⁰ O cogo ra, Matigi ta sebagaya baraka ra, Ala ta Kuma waajuri tun be tagara ja pa ni baraka ye.

Mankanba wurira Efesi

²¹ O kow bee ko fe, Poli k'a latige Nin Saninman* baraka ra, ko a be teme Masedoni jamana ni Akayi jamana ra ka taga Zeruzalemu. A tun b'a fora fana ko: «Ni ne sera yi, ne pa ka kan ka taga la Romu* fana kan.» ²² A ka a ta baarakejogon fla bla a pa ka taga Masedoni, minw ye Timote ni Eratusi ye. Ale yere tora Azi mara ra ka wagati dama ke belen.

²³ Ayiwa, o wagati ra mankanba do wurira Matigi ta sira ko ra. ²⁴ Saninmagabaga do tun be yi, o togo tun ye ko Demetirisi; ale tun be Efesikaw ta jo musoman Aritemisi ta jobon bisigiyaw le lalaga ni warigbe ye, ka o fiyeere. Ale ni a ta baaradenw tun be wari caman sorow o sababu ra. ²⁵ Ayiwa, o ce ka a ta baaradenw ni saninmagabaga werew lajen, k'a fo o ye ko: «Ne teriw, aw k'a lon ko an be an ta baro sorora nin baara le ra. ²⁶ Nka nin Poli be min kera, aw yere be o yera, aw fana b'a mena; Efesi dugu doron te, nka a be jini ka ke Azi mara bee ta ko le ye. A ka mogow caman le hakiri yelema, ka o kunnacen, k'a fo o ye ko mogow boro be batofen minw lalaga, ko o te batofen ye. ²⁷ Ayiwa, nin ko be se ka ke sababu ye ka an ta baara cen, nka o doron te; an ta jomusoba Aritemisi ta jobon ta ko le bena ke ko gbansan ye. Ni o kera, Azi mara ni dunupa to bee be jo musoman min batora, o ta bonya bee bena bo a kan.»

²⁸ O kumaw fora minke, a lamenbagaw dimina; o ka ke peren ye ko: «Efesikaw ta jo musoman Aritemisi le ka bon!»

²⁹ O mankan ka dugu bee jagami; Poli tagamajogon fla minw tun ye Gayusi ni Sitariki ye, minw tun ye Masedonikaw ye, o bee girinna olugu kan ka o mina ka taga ni o ye jamalajenyorow ra. ³⁰ Poli yere fana tun b'a fe ka taga jama ko, nka lanabagaw ma son. ³¹ Azi mara mogoba dow fana tun be yi, olugu tun ye Poli teriw ye. Olugu fana ka mogow dow ci Poli fe, k'a daari ko a kana taga jamalajenyorow ra. ³² O wagati ra mankan cayara jamalajenyorow ra. Dow tun be min fo, o ni tow ta tun te kelen ye. Jama fanba tun ma o lajenkun yere lon. ³³ Mogow ka o kow lakari ce do ye, min togo tun ye ko Alesandiri. Yahudiyaw ka ale joni ka taga jama pa fe ko a ye kuma. Alesandiri ka a boro korota ko

a be kuma jama fe. ³⁴ Nka o k'a ye ko Yahudiya lo minke, o bee jenna ka ke peren ye ko: «Efesikaw ta jo musoman Aritemisi le ka bon!» O tora o ra ka wagatijan ke.

³⁵ Dugu seberikebaga le nana jija ka jama mala; a k'a fo o ye ko: «Efesikaw, jontigi le m'a lon ko Efesi dugu le ye jomusoba Aritemisi ta jobon korosibaga ye, ani jo musoman yere ja min bora san fe ka ben? ³⁶ Mogo si te se ka o kow soso. O ra, aw ka kan ka aw jusu suma, aw kana foyi ke aw yere kun fe! ³⁷ Sabu aw bagara nin ce fla ma ka o mina ka na ni o ye, k'a soro o ma foyi sonya jobon kono, o fana ma kumajugu fo an ta jomusoba ma. ³⁸ Ayiwa, ni Demetirisi ni a ta baarakepogonw b'a fe ka mogo do jaraki ko do ra, o tuma kititigelonw be yi, fagamaw fana be yi; o ye na ni a ko ye olugu fe. ³⁹ Walama ni ko were le be aw fe, aw be se ka na o ko yira an ta pogonyelon na. ⁴⁰ Ni o te, an ka mankanba min lawuri bi, o be se ka an jaraki o ra ko an b'a fe ka jama lamuruti; sabu ni o ka an pininka, an tena se ka jama lajenkun fo mogo ye.»

⁴¹ Ayiwa, dugu seberikebaga ka o kuma fo, ka jama labla.

20

*Poli ka tagama min ke Masedoni ni Geresi
(Korentikaw folo 16.1-7; Romukaw 15.25-27)*

¹ Ayiwa, mankan nana mala tuma min na, Poli ka lanabagaw wele ka o lajen. A kumana o fe ka o ladi, ka o ja gbeleya, ka soro ka sira pini o fe ko o be taga Masedoni. ² Poli temeto o yorow ra, a ka lanabagaw ja gbeleya ni ladirikan caman ye, ka soro ka taga Geresi jamana ra. ³ A ka karo saba ke yi. A nana laben ko a be kurunba do ta ka taga Siri jamana ra; nka a nana a men ko Yahudiya dow ka janfa siri a kama o yoro ra yi minke, a k'a latige ka seko ka na Masedoni. ⁴ Mogo minw tun be Poli blasirara, olugu fle nin ye: Pirusi dence Sopateri, ale tun bora Bere; Sitariki ni Sekundusi, olugu tun bora Tesaloniki; Gayusi, min tun bora Deribe; Timote ni Tisiki ni Torofime, olugu tun bora Azi mara ra. ⁵ Olugu blara an ja ka taga an kono Torohasi. ⁶ Burufunubari janagbe* temenin ko, an donna kurunba do kono Filipi; an ka tere looru ke tagama ra, ka taga o soro Torohasi. An ka logokun kelen ke yi.

Poli ta tagamalaban ka taga Torohasi

⁷ Logokun tere folo, an tun lajenna ka Matigi ta domuni ke pogon fe. Poli tun b'a fe ka taga o lon dugusagbe; a kumana lanabagaw fe ka meen fo ka taga se su cenance wagati ma. ⁸ An tun lajenna sankaso min kono, fitina caman tun mananin lo o bon kono. ⁹ Kanbelen do tun be ni an ye, min togo tun ye ko Etiyusi; ale tun siginin be bon finetiri dakun kan. Ale tora o yoro ra ka sunogo fo ka pina a yere ko. Poli kumana k'a meen minke, sunogo nana a magaya. A bora fo sankaso bon sabanan kunna ka na ben dugu ma. O nana a ta k'a ye ko a sara. ¹⁰ Poli jigira ka taga biri a kunna, k'a mina a boro fla ma, k'a fo an ye ko: «Aw hakiri kana pagami, a nin sekora a ma.»

¹¹ O ko, Poli yelenna; a ni lanabagaw ka Matigi ta domuni ke pogon fe. O ko, Poli kumana o fe tuun fo ka na teresun bo, ka soro ka taga. ¹² Etiyusi ta mogow k'a mina ka taga ni a ye so kono, a panaman. O ko ka lanabagaw jusu suma.

Poli bora Torohasi ka taga Mile

¹³ Ayiwa, anw donna kurun kono ka bla Poli ja ka taga se Asosi. An tun ka kan ka taga Poli ta kurun kono o yoro le ra, sabu ale yere tun k'a latige ko a be taga Asosi a sen na. ¹⁴ A tagara an soro Asosi wagati min na, an k'a ladon an fe kurun kono ka taga Mitileni. ¹⁵ An bora o yoro ra lon min na, an nana se Kiyosi kere fe o lon dugusagbe. O dugusagbe flanan an sera Samosi. O dugusagbe sabanan an sera Mile. ¹⁶ Poli tun b'a fe ka teme Efesi kere fe; a tun t'a fe ka lo yi tuun, janko a kana na meen ka teme Azi mara ra. A tun korotora ka se Zeruzalemu, janko ni a be se ka ke, a ye taga Pantekoti* lon kunben yi.

Poli ka Efesi lanabagaw ta cekorobaw ladi

¹⁷ Poli tora Mile ka cira bla ka taga Efesi lanabagaw ta jenkuru cekorobaw wele ka na. ¹⁸ O nana minke, a k'a fo o ye ko: «Kabini lon folo min na ne ka ne sen bla Azi mara ra, ne tun be tagama cogo min na aw ce ra wagati bee, aw yere ka o lon. ¹⁹ Ne ka ne yere majigi wagati bee ka baara ke Matigi ye, ka tooro fo ka naji bo; Yahudiyaw fana ka janfa siri ne kama wagati caman, ka sege caman lase ne ma. ²⁰ O bee n'a ta, aw ta nafa be fen o fen na, ne ma o si dogo aw ma; ne ka aw karan jamayorow ra, ka aw karan aw yere ta sow kono, ²¹ k'a fo mogow bee ye k'a gbeleya, Yahudiya fara siya were mogo* kan, ko o ye nimisa o ta jurumunw na ka son Ala ma, ka la an Matigi Yesu ra.

²² «Ayiwa, sisan a fle, Nin Saninman be ne jagboya ka taga Zeruzalemu; nka min bena taga ne soro yi, ne te o lon. ²³ Ne be teme dugu o dugu ra, Nin Saninman yere b'a yira

ne ra ko kesorabla ni tɔɔrɔw bɛ ne na. ²⁴ Nka ne tɛ ne ta saya, walama ne panaman jate fenba ye. Min ka gbelen ne ma, o ye ko ne ye ne ta tagama kɛ ka se a dan ma, ani Matigi Yesu ka baara min karifa ne ma, ne ye o kɛ ka dafa, ka Ala ta nɛɛma Kibaro Diman* ko fɔ mɔgɔw ye.

²⁵ «Ayiwa, ka a ta bi ra, ne ka Ala ta Masaya* waajuri kɛ aw min o min cɛ ra yan, ne k'a lon ko aw si na tena la ne kan tuun. ²⁶ O koson ne b'a fɔ aw ye k'a gbeleya bi, ko aw ra ni min firira, o ye o tigi yerɛ nɔ le ye. ²⁷ Sabu Ala sago ye min ye aw ta kisiri ko ra, ne ka o bɛɛ fɔ aw ye, ne ma foyi dogo aw ra.

²⁸ «Ayiwa, aw ye aw yerɛ kɔrɔsi; Nin Saninman ka aw bla sagakuru min kunna, aw ye o fana kɔrɔsi ka na; aw ye aw janto Ala ta jenkuru ra, a ka min kunmabo ni a yerɛ jori ye. ²⁹ Ne yerɛ k'a lon ko ni ne tagara, mɔgolafiribaga dɔw bɛna don aw cɛ ra i ko warajuguw bɛ don sagaw cɛ ra cogo min na; o tena sagaw to. ³⁰ Mɔgɔ dɔw bɛna wuri hali aw yerɛw cɛ ra yan ni faninyakuma dɔw ye, ka lanabagaw lafiri, ka o tugu o yerɛ ko. ³¹ O ra, aw ye aw yerɛ cogoya lon; aw ye aw hakiri to a ra ko ne ka san saba kɛ aw cɛ ra, ka aw bɛɛ kelen kelen ladi su ni tere, fɔ ka naɓi bɔ aw koson.

³² «Ayiwa, sisan ne bɛ aw karifa Ala ma, ani a ta nɛɛma kuma ma. Ale le bɛ se ka aw baraka bonya lanaya ra; a ka fen min layiri ta aw ye, a bɛna o di aw ma, ani a ta mɔgɔ panawolomaninw bɛɛ.

³³ «Ne ma naɓo mɔgɔ si ta wari fɛ, walama mɔgɔ ta sanin, walama mɔgɔ ta faniw. ³⁴ Aw yerɛ k'a lon ko ne yerɛ boro le ka baara kɛ ka ne ni ne tagamanɔgonw bɛɛ mako na.

³⁵ «Ne k'a yira aw ra cogo bɛɛ ra ko an ka kan ka baara kɛ ten le, ka desebagatow demɛ, ani ka an hakiri jigi Matigi Yesu ta kuma ra, ko: <Dugawu bɛ sɔnni le ra ka teme sɔrɔri kan.> »

³⁶ Ayiwa, Pɔli ka o kuma fɔ ka ban minke, a ka a kinbiri gban ka Ala daari ni lanabagaw bɛɛ ye. ³⁷ Lanabagaw bɛɛ kasira kosebɛ Pɔli tagako ra; o ka a fo ni kanuyafori ye. ³⁸ Pɔli tun k'a fɔ minke ko o si na tena la ale kan tuun, o kuma le tun ka o jusu kasi kosebɛ. O ko, o tagara Pɔli blasira kurunda ra.

21

Pɔli tagacogo Zeruzalemu

¹ Ayiwa, an ni lanabagaw nana faran ɔgon na tuma min na, an donna kurun kɔnɔ, ka teren ka taga Kosi. O dugusagbe an sera Rodi, ka bɔ yi ka taga Patara. ² An ka kurunba dɔ sɔrɔ yi, o tun bɛ tagara Fenisi mara ra; an donna o kɔnɔ ka taga. ³ An surunyara Sipere jamana ra; an tun bɛ o jamana yera, nka an k'a to an numanboroyanfan fɛ ka taga Siri jamana fan fɛ. Kurunba tagara lo Tiri, sabu doni minw tun bɛ kurun kɔnɔ, o tun ka kan ka jigi o dugu le ra.

⁴ An ka lanabaga dɔw sɔrɔ Tiri; an ka tere wolonfla kɛ ni olugu ye. Tɔɔrɔ minw tun bɛna Pɔli sɔrɔ Zeruzalemu, Nin Saninman tun ka o yira o lanabagaw ra, o koson o k'a fɔ Pɔli ye ko a kana taga Zeruzalemu. ⁵ An tun ka kan ka tereda minw kɛ, o dafara minke, an ka siru mina; lanabagaw bɛɛ bɔra, o ni o ta musow ni o ta denw, ka taga an blasira, ka bɔ ni an ye fɔ dugu kɔnɔ. An bɛɛ ka an kinbiri gban jida ra yi, ka Ala daari. ⁶ O ko, an ka fori di ɔgon ma minke, an donna kurun kɔnɔ; olugu sekora ka taga o ta so.

⁷ An bɔra Tiri ka taga Pitolemasi; o kera an ta tagama dan ye. An tagara o yɔrɔ lanabagaw fo, ka tere kelen kɛ ni o ye. ⁸ O dugusagbe an tagamana ka taga Sezare. An tagara Kibaro Diman fɔbaga Filipe ta so kɔnɔ; lanabagaw tun ka cɛ wolonfla minw panawoloma Zeruzalemu, ale tun ye o ra kelen ye. An jigira ale ta so. ⁹ Denmuso sunguru naani tun bɛ Filipe fɛ, Ala tun bɛ kuma don olugu da ra ka mɔgɔw waaju. ¹⁰ An ka tere dama kɛ Filipe ta so; lon dɔ, cira dɔ nana ka bɔ Zude; o tɔgɔ tun ye ko Agabusi. ¹¹ O cɛ nana an fɛ, ka na Pɔli ta kurusijara ta ka a yerɛ senw ni a borow siri ni o ye, k'a fɔ ko: «Nin Saninman ko: <Nin kurusijara ye mɔgɔ min ta ye, Yahudiyaw bɛna o tigi mina Zeruzalemu k'a siri nin cogo le ra, ka a don siya werɛ mɔgɔw* boro.> »

¹² Kabini an ka o kuma men, an ni o yɔrɔ lanabagaw bɛɛ ka kɛ Pɔli daari ye ko a ye sabari a kana taga Zeruzalemu. ¹³ Pɔli ko: «Aw kana kasi ten, ka ne jusu kasi. A kana dan kesorabla dama ma, hali ni ne ka kan ka sa Zeruzalemu, Matigi Yesu tɔgɔ koson, ne sɔnna o ma.»

¹⁴ An k'a ye ko Pɔli t'a fɛ k'a ta miiriya bɔ Zeruzalemu taga kan minke, an jera. An ko: «Min ye Matigi sago ye, o ye kɛ.»

¹⁵ An ka o wagati kɛ Sezare minke, an ka an yerɛ laben ka taga Zeruzalemu. ¹⁶ Sezare lanabaga dɔw tagara an blasira. O tagara ni an ye cɛ dɔ ta so, min tɔgɔ ye ko Minason. Ale bɛ bɔ Sipere; lanabaga lo kabini wagatijan. An tun ka kan ka jigi o cɛ ta so.

Poli tagara Yakuba fe Zeruzalemu

¹⁷ An sera Zeruzalemu minke, lanabagaw ka an kunben ni ninsondiya ye. ¹⁸ O lon dugusagbe Poli tagara ni an ye Yakuba fe; lanabagaw ta cekorobaw bee nana fana. ¹⁹ Poli ka mogow fo ka ban tuma min na, Ala ka ko o ko ke siya were mogow* ce ra a ta waajuri baraka ra, a donna o bee ra ka o nafa o ye kelen kelen. ²⁰ O mogow ka o men minke, o ka Ala tando. O ko, o ko Poli ma ko: «An balemace, i m'a ye, Yahudiya waga caman le lara Yesu ra yan, nka hali bi o bee cesirinin be cira Musa ta sariya* ko ra. ²¹ Ayiwa, mogow dow nana a fo o ye ko Yahudiya minw be siya were mogow ce ra, ko ele le k'a fo olugu ye ko o ye cira Musa ta sariyaw* bla, ko o kana o ta denw kenesigi tuun, ko o kana landaw si ke fana. ²² Ayiwa, an bena nin ko mina cogo di? Sigiya t'a ra, o bena a men ko i nana. ²³ O ra, an bena min fo i ye, i ka kan ka o le ke. Ayiwa, ce naani be an fe yan, olugu tun ka dajuru ta Ala fe. ²⁴ I be don ni o ye Alabatosoba konko, ka i yere saninya ni o ye ka kana ni sariya ye. I yere ye o bee ta kunlisara bo janko o ye o kun li. Ni o kera, Yahudiyaw bena a lon ko mogow ka ko o ko fo i ta ko ra, ko o si te can ye. O bena a ye fana ko ele yere be tagamana sariya kan. ²⁵ Nka siya were mogow minw lara Yesu ra, an ka sebe ci olugu ma ka an ta miiriya yira o ra; an k'a fo o ye ko sogo o sogo fagara jow kan, o kana o domu, o kana a jori min, o kana jufasogo domu, o kana jatoya ke.»

²⁶ Ayiwa, Poli farara o ce naani kan. O dugusagbe, a ka a yere saninya ni o ye. O ko, o tagara don Alabatosoba lu konko jagon fe, Poli ka ko ta saninyarilonw dafawagati yira, o koru ye lon min o bee kelen kelen ta saraka ka kan ka bo.

Mogow ka Poli mina Alabatosoba konko

²⁷ Tere wolonfla tun bena dafa wagati min na, Azi mara Yahudiyaw ka Poli ye Alabatosoba konko. O ka jama bee konkonso; o ka Poli mina, ²⁸ ka ke peren ye ko: «Izirayelimogow, aw ye na o, aw ye na! Ce min be yaala ka mogow bee karan yoro bee, ka an ta siya mangboya, ka an ta sariyaw mangboya, ani ka yoro saninman mangboya, ale le ye nin ye. Sisan a yere ka siya were mogow* dow ladon Alabatosoba konko, ka an ta yoro saninman lanogo.»

²⁹ O ka o fo, sabu o tun ka Efesikace Torofime ni Poli ye jagon fe dugu konko. A kera o na na ko Poli donna ni a ye Alabatosoba konko le.

³⁰ A kera ten, dugu bee jagamina. Mogow tun borira ka bo dugu fan bee ra ka na. O ka Poli mina k'a sama ka bo Alabatosoba konko, ka Alabatosoba daw datugu. ³¹ I n'a fo o tun b'a fe ka Poli faga, o kuma sera sorasiw kuntigiba ma, ko Zeruzalemu dugu bee jagaminin lo. ³² O yoronin kelen bee sorasiw kuntigiba ka sorasi dow ta, ani sorasikuntigi dow; o borira ka don dugu konko. Yahudiyaw ka sorasiw kuntigiba ni a ta sorasiw ye minke, o ka Poli bugori dabra. ³³ Sorasiw kuntigiba nana Poli mina. A k'a fo sorasiw ye ko o ye Poli siri ni negejoroko fla ye. Poli sirinin ko, a ka jininkari ke ko Poli ye jon ye, ko a ka mun le ke? ³⁴ Jama bee tun be perenna, nka dow tun be min fo, o ni tow ta tun te kelen ye. Sorasiw kuntigiba nana a ye ko a te kuma kelen sorora k'a men mankan bonyakojugu fe minke, a k'a fo sorasiw ye ko o ye taga ni Poli ye bonba konko. ³⁵ Poli tagara se donda yelenyoro ma minke, sorasiw ka Poli ta, jama ta fariya koson; ³⁶ sabu jamaba tun tugura a ko, o bee be perenna ko: «Aw y'a faga!»

Poli kumana jama fe

(Kewalew 9.1-19; 26.9-20; Galasikaw 1.11-16; Timote folo 1.12-17)

³⁷ Poli donto bonba konko, a ko sorasiw kuntigiba ma ko: «Yala ne be se ka kuma i fe wa?» Sorasiw kuntigiba ko: «I be gerekikan men wa? ³⁸ O tuma Misirankace min murutira yan, ni a wagati ma meen, fo a tagara ni mogow waga naani ye kongo konko mogofaga kama, ele le te o ye wa!» ³⁹ Poli ka jaabi ko: «Ne ye Yahudiya le ye, ne bora Tarisi, Silisi jamana ra. Ne ye dugu min mogow ye, o dugu ka bon. Sabari k'a to ne ye kuma jama fe.»

⁴⁰ Sorasiw kuntigiba sonna ko Poli ye kuma. Poli lonin tora bon donda yelenyoro kan ka a boro korota mogow fe ko a b'a fe ka kuma o fe. Mogow bee jera; Poli kumana o fe aramekan na; a ko:

22

¹ «Ne balemaw, ani ne faw, ne bena kuma min fo sisan k'a yira aw ra ko ne ma kojugu si ke, aw ye o lamen!»

² Mogow k'a ye ko a be kumana o fe aramekan na minke, o bee jera, ka mankan bee dabra. Poli ko:

³ «Ne ye Yahudiya le ye, ne worora Tarisi, Silisi jamana ra. Nka ne lamona Zeruzalemu yan. Ne ta karamogofa tun ye Gamaliyeli ye; ale le ka ne karan ka na, ka kana ni an bemaw ta sariya* kow bee ye. Ne fana tun cesirinin lo Ala ko ra kosebe, i n'a fo aw be

cogo min na bi. ⁴ Mōgo minw be nin sira kan, ne ka olugu tōoro fō ka dōw faga, ka o siri ka o bla kaso ra, ce fara muso kan. ⁵ Sarakalasebagaw kuntigiba*, ani cekorobaw ta jamogow ta jenkuru ye ne seerew ye o kow ra. Ne yere tun ka sebe sorō o fe ka taga a di Damasi Yahudiyaw ma, janko ni ne tagara lanabaga dōw sorō o yoro ra, ne ye olugu mina ka o siri ka na ni o ye Zeruzalemu, janko ka o tōoro.

⁶ «Ayiwa, ka ne tagato to sira ra, ne surunyara Damasi ra minke, tereghan fe, yeelenba dō barara ka bō sankolo ra ka manamana ka ne lamini. ⁷ Ne benna dugu ma; ne ka kumakan dō men, ko: «Soli, Soli, mun koson i be ne tōorora?» ⁸ Ne k'a jininka ko: «Ele ye jon ye, Matigi?» A ko ne ma ko: «Ne ye Yesu Nazaretikace le ye; i be ne le tōorora.» ⁹ Ayiwa, mōgo minw tun be ni ne ye, olugu ka yeelenba ye, nka min tun be kumana ne fe, o ma o tigi kan men. ¹⁰ Ne ka jininkari ke, ko: «Ne ka kan ka mun le ke, Matigi?» Matigi ko ne ma ko: «Wuri ka taga Damasi; Ala b'a fe i ye min ke, o bēna taga o fō i ye.» ¹¹ I n'a fō yeelen bonyakojugu koson ne tun te foyi yera tuun, mōgo minw tun be ni ne ye, olugu ka ne boro mina ka taga ni ne ye Damasi.

¹² «O y'a sorō ce dō tun be Damasi, a tōgo ye ko Ananiyasi. Alapasiranbaga tun lo, ani sariya siratagamabaga; Damasi Yahudiyaw be tun be a tōgoruman fō. ¹³ A nana ne fe ka na lo ne korō k'a fō ne ye ko: «Ne balemace Soli, i na ye le ka fleri ke.» O yorōnin kelen be, o ma o yelera, ne k'a ye. ¹⁴ A k'a fō ne ye ko: «An bēma ta Ala ka i janawoloma, janko i ye a sago lon. Min kelenpe terennin be, a k'a to i ye o ye, ani ka a yere kumakan men. ¹⁵ Sabu i ka min ye, ani i ka min men, i bēna ke a seere ye mōgow be, ja korō, ka o be fō o ye. ¹⁶ Ayiwa, sisan i kana sigi ka fen were makōno tuun. Wuri ka batize k'a to i ta jurumunw ye yafa i ma Matigi Yesu tōgo baraka ra*.»

¹⁷ «O ko, ne sekora ka na Zeruzalemu minke, lon dō, ka ne to Aladaari ra Alabatosoba kōno, Ala ka fen dō yira ne ra. ¹⁸ Ne ka Matigi ye, a k'a fō ne ye ko: «I teliya ka bō Zeruzalemu dugu kōno, sabu i bēna kuma min fō ne ta ko ra, mōgo si tēna sōn o ma yan.» ¹⁹ Ne ko: «Matigi, ne tun be donna karansow* kōno cogo min na ka lanabagaw mina ka o bugo ka o bla kaso ra, o yere ka o lon. ²⁰ Hali o tun be i ta seere Etiyeni fagara wagati min na, ne yere tun be o yoro ra. Ne tun sōnna Etiyeni fagari ma; ne ka a fagabagaw ta deregew mina o ye.» ²¹ Nka Matigi ko: «Taga, sabu ne bēna i ci ka taga yorojan, siya were mōgow* le fe.» »

Poli ko ale ye Rōmu jamanaden ye

²² Ayiwa, jama be tun jera ka Poli lamēn fō ka na se nin kumaw ma. Nka kabini Poli ka nin kumaw fō minke, jama ka ke peren ye ko: «Nin mōgo suguya ka kan ka faga ka bō dunupa kōno, a panaman man kan ka to!»

²³ O tun be perenna, ka o ta deregew bō ka o fifafifa, ka buguri ce ka o seri san fe ka ghangban lawuri. ²⁴ Sorasiw kuntigiba k'a fō sorasiw ye ko o ye don ni Poli ye bonba kōno, ka a bugo ni gbeje ye, k'a jagboya ka kuma. A ka ko min ke k'a to mōgow be perenna a kunna, a ye o fō. ²⁵ Wagati min o ka Poli siri ko o b'a bugo, sorasikuntigi min tun be Poli kere fe, Poli ko o ma ko: «Ka kaṅa ni sariya ye, yala a bennin lo ko aw ye Rōmu jamanaden dō bugo ni gbeje ye k'a sorō kiti ma ben a kan wa?» ²⁶ Sorasikuntigi ka o men minke, a tagara o fō sorasiw kuntigiba ye, ko: «Ele tun b'a fe ka mun le ke tan? Ce nin ye Rōmu jamanaden le ye de!» ²⁷ Sorasiw kuntigiba yere tagara Poli jininka ko: «Yala can lo ko ele ye Rōmuka le ye wa?» Poli ko: «Ōnhōn.» ²⁸ Sorasiw kuntigiba ko: «Ne ka wariba le sara ka sorō ka ke Rōmuka ye de!» Poli ko: «Ne worora a ra le!»

²⁹ O yorōnin be ra minw tun b'a fe ka Poli bugo k'a jagboya ka kuma, olugu bōra a korō. Sorasiw kuntigiba yere siranna, sabu ale le k'a to o ka Poli siri, k'a sorō Rōmuka lo.

Poli be kuma kititigejama mōgow fe

³⁰ Ayiwa, Poli jarakikun yere tun ye fen min ye Yahudiyaw fe, sorasiw kuntigiba tun b'a fe ka o lon. O le koson o lon dugusagbe, a ka negejoroko bō Poli ra, ka sarakalasebagaw* kuntigiw ni kititigejama be wele ka o lajen. O ko, o tagara ni Poli ye ka taga a lo o ce ma.

23

¹ Poli ka a ja lo kititigejama ra k'a fō ko: «Ne balemaw, fō ka na se bi ma, ne ka ne tagamacogo ke ka kaṅa ni Ala sago ye; ne jusukun te ne jaraki o ra.» ² Poli ka o fō minke, sarakalasebagaw kuntigiba* Ananiyasi k'a fō Poli kerefemōgo dow ye ko o ye Poli bugo a da ra. ³ Poli ko a ma ko: «Ele flankafu, Ala fana bēna i bugo. Ele siginin be yan ka kiti tige ka kaṅa ni sariya* ye, nka i ko o ye ne bugo, k'a sorō sariya ma o fō.» ⁴ Mōgo

* 22:16 22:16 Poli k'a ta seereya fō (Kewalew 9.1-16; 26.12-18).

minw tun be Pòli kere fe, olugu ko Pòli ma ko: «I be Ala ta sarakalasebagaw kuntigiba le nenina ke!»⁵ Pòli ka o jaabi ko: «Ne balemaw, ne m'a lon ko sarakalasebagaw kuntigiba lo. Sabu a sebera Kitabu kono, ko: «I kana kumajugu fo i ta jamana jamogo do ma.»»

⁶ Ayiwa, Pòli tun k'a lon ko kititigejama mogo dow tun ye Sadusiw* ye, dow tun ye Farisiw* ye. O koson, a perenna kititigejama ce ma, k'a fo ko: «Ne balemaw, ne ye Farisi yereworo le ye. Ne lanin b'a ra ko suw bena kunu lahara minke, o le koson kiti be tigera ne kan bi.»

⁷ Kabini Pòli ka o fo, sosori donna Farisiw ni Sadusiw ce; jama kan taranna. ⁸ Sabu Sadusiw ko, ko suw tena kunu lahara, ko meleke te yi, ko nin werew si te yi fana; k'a soro Farisiw lanin be o kow bee ra. ⁹ Mankan bonyara kosebe; Farisiw ta jenkuru sariya karamogo* dow wurira ka muruti k'a fo jama ye ko: «An koni ma kojugu si soro nin ce ra. A be se ka ke ko nin do, walama meleke do le kumana a fe.»

¹⁰ Sosori nana bonya ka taga a fe; sorasiw kuntigiba nana siran ko o kana na ban ka Pòli samasama fo k'a faga. O koson, a ka sorasi dow ci ko o ye jigi ka taga Pòli bosi o boro ka taga ni a ye sorasiw ta bonba kono.

¹¹ O lon dugusagbe su fe, Matigi ka a yere yira Pòli ra k'a fo a ye ko: «I ja gbeleya; i ka seereya bo ne ta ko ra Zeruzalemu yan cogo min na, i ka kan ka ne ta ko seereya ke Romu* o cogo kelen na fana.»

Yahudiyaw ka janfa siri Pòli kama

¹² O dugusagbe sogomada fe, Yahudiya dow ka janfa siri Pòli kama. O karira jagon ye ko olugu tena domuni ke, o tena ji min, fo ni o ka Pòli faga. ¹³ Yahudiya minw tun ka o janfa siri, o tun ka ca ni mogo binaani ye. ¹⁴ O mogow tagara sarakalasebagaw* kuntigibi ni cekorobaw fe, ka taga a fo o ye ko: «An k'a latige ka kari jagon ye ko an si tena domuni ke, walama ka ji min, fo ni an ka Pòli faga. ¹⁵ O koson, aw ni kititigejama mogo tow bee, aw ye ben a ra ka taga sorasiw kuntigiba daari ko a ye Pòli di aw ma k'a ke i n'a fo aw b'a fe ka a ta kopa segesege le ka ja. An koni labennin lo k'a kono sira ra k'a faga sani a ye se aw ma yan.»

¹⁶ Nka Pòli balemawu dence ka o janfa ko men. Ale borira ka taga bonba kono ka taga o fo Pòli ye. ¹⁷ O tuma, Pòli ka sorasikuntigi do wele k'a fo a ye ko: «Taga ni kanbelennin nin ye sorasiw kuntigiba fe; kuma do b'a fe k'a fo a ye.»

¹⁸ O sorasikuntigi tagara ni kanbelennin nin ye sorasiw kuntigiba fe ka taga a fo a ye ko: «Kasoden Pòli le ka ne wele k'a fo ne ye ko ne ye na ni kanbelennin nin ye i fe, ko kuma b'a fe k'a fo i ye.» ¹⁹ Sorasiw kuntigiba ka kanbelennin mina a boro ma ka gbara ni a ye kere fe ka a jininka ko: «Mun le be i fe k'a fo ne ye?» ²⁰ Kanbelennin k'a fo a ye ko: «Yahudiyaw le benna a ra ko o bena i daari sini, ko i ye Pòli bla ka taga kititigejama fe. O ko o b'a fe ka a ta kopa segesege le ka ja tuun. ²¹ Nka i kana la o ra! Sabu o ta mogo dow bena dogo sira ra ka Pòli kono. O ka ca ni mogo binaani ye. O k'a latige ka kari Ala ra ko o tena domuni ke, o tena ji min fo ni o ka Pòli faga. O labennin lo ka ban. O be ele ta kuma le makonona.»

²² Sorasiw kuntigiba k'a fo kanbelennin ye k'a gbeleya ko a kana a to mogo werew ye o kuma men. Kanbelennin bora ka taga.

Sorasiw kuntigiba ka Pòli lataga jamanatigi Felisi fe

²³ O ko, sorasiw kuntigiba ka sorasikuntigi fla wele k'a fo o ye ko: «Aw ye sorasice keme fla fara jagon kan, ani sotigi biwolonfla, ani ce tamantigi keme fla. O bee ye laben; ni su kora, o be taga Sezare. ²⁴ Aw ye so do laben Pòli ye fana, janko a ye se jamanatigi Felisi fe yi, foyi kana a soro.»

²⁵ A ka sebe ke k'a ci Felisi ma, ko: ²⁶ «Ne Kolodi Lisiyasi be nin sebe ci jamanatiginuman Felisi ma; ne ta fori be i ye. ²⁷ Yahudiyaw tun ka nin ce mina, o tun be jini k'a faga. Wagati min na ne k'a men ko Romuka lo, ne ka ne ta sorasi dow ci ka taga a bosi o boro. ²⁸ A tun ka ko kelen min ke k'a to Yahudiyaw b'a jarkira, ne tun b'a fe ka o lon. O koson ne tagara ni a ye o ta kititigejama fe. ²⁹ Nka ne nana a korosi k'a ye ko o be a jarkira kun min na, o ye olugu yere ta sariyaw* ko le ye; ni o te, a tun ma kojugu si ke min ka kan ni fagari ye walama kasorabla. ³⁰ O ko fe o ka ne lasomi minke ko Yahudiyaw ka janfa siri a kama, o yoronin bee, ne k'a bla ka taga i fe, k'a fo Yahudiyaw ye ko o b'a jarkira kun min na, ko o ye taga o fo ele yere ye. [Ka an ben.]»

³¹ Min fora sorasiw ye, o ka o ke; o ka Pòli ta o su fe ka taga se fo Antipatirisi. ³² O dugusagbe, sorasi minw tun be o sen na, olugu sekora ka na o ta bonba kono. Minw tun be so kan, olugu tagara ni Pòli ye. ³³ O sera Sezare minke, o ka sebe di jamanatigi ma, ka Pòli yira a ra. ³⁴ Jamanatigi ka sebe karan ka ban minke, a ka Pòli jininka ko:

«I bora mara juman le ra?» Pōli k'a fō a ye ko ale bora Silisi. ³⁵ A ko Poli ma ko: «Ni i jarakibagaw nana se yan tuma min na, ne bēna i lamēn.» A ko o ye Pōli bla Herodi* ta bonba kōno k'a kōrosi.

24

Yahudiyaw ka Pōli jaraki Felisi na kōro

¹ Ayiwa, tere looru tēmenin kō, sarakalasebagaw kuntigiba* Ananiyasi nana Sezare, ale ni cēkōroba dōw, ani cē kumalonbagaba dō, min tōgo ye ko Terituli. Ko min donna o ni Pōli cē, a nana o pafō jamanatigi Felisi ye. ² O ka Pōli wele ka na. Terituli k'a damina ka Pōli jaraki; a ko: «Jamanatigijuman, an be heraba min na jamana kōno bi, ele le baraka ra an ka o hera soro. Ele ta hakiritigiyaba le koson fana, yelemanin caman kera jamana kōno, ka jamana lataga na fe. ³ An bēe be i walepumanlon o kow bēe ra wagati bēe, ani yoro bēe, jamanatigijuman Felisi. ⁴ Nka i n'a fō ne t'a fē ka i lasigi ka mēen, o koson ne be i daari i ye sabari ka an lamēn dōnin.

⁵ «Ayiwa, an k'a ye ko nin cē ye cēnrikebaga le ye, min ka kere lawuri dunupa Yahudiyaw bēe cē ra; ale le ye Nazaretikaw ta diina namogo ye. ⁶ A tun be jini ka an ta Alabatosoba yere lanogo, o le koson an k'a mina. [An tun b'a fē k'a ta kiti tige ka kapa ni an ta sariya* ye; ⁷ nka sorasiw kuntigiba Lisiyasi nana a bosi an boro fanga ra, ⁸ ko an ye na a jarakikun fō ele yere ye.] Ni i yere ka a jininka ka na, an b'a jarakira ko minw na, i bēna o lon.»

⁹ Yahudiya tōw fana lora o kuma kelen kan, ko Terituli ka min fō, ko o ye can ye.

Pōli kumana jamanatigi na kōro

¹⁰ Ayiwa, jamanatigi k'a fō Pōli ye ko a ye a ta fō. Pōli ka kuma ta k'a fō jamanatigi ye ko: «Ne k'a lon ko ele be an ta siya ta kiti tigera kabini san caman. O le koson ne te siran ka kuma k'a yira i ra ko ne ma kojugu si ke. ¹¹ Ne nana Zeruzalemu ka na Ala bato, a ma tēme tere tan ni fla kan fōlo. Ni i ka o ko segesege, i bēna a ye ko can lo. ¹² O wagatiw bēe kōno, o ma ne ye sōsori ra ni mogo si ye, walama ko ne be jama lamuruti ra Alabatosoba kōno, walama karanso* dō kōno, walama dugu kōno yoro dō ra. ¹³ Nin mōgow te se ka foyi si fō k'a yira ko o be ne jarakira kun min na ko o ye can ye.

¹⁴ «Ayiwa, ne kōni be lo min na k'a fō i na na, o ye ko, ne be an bēmaw ta Ala le batora ka kapa ni nin sira ye, olugu ko o min te can ye. Nka fen o fen sebera sariya* kitabuwn ni ciraw ta kitabuwn kōno, ne lara o bēe ra. ¹⁵ Ne jigi be Ala kan ko min na, olugu fana jigi be a kan o ko kelen le ra, ko mōgorumanw ni mōgojuguw bēe su bēna kunu lahara. ¹⁶ O le koson ne be jija, janko ne jusukun gbenin ye to, ne jarakibari ye ke Ala na kōro, ani mōgow na kōro.

¹⁷ «Ayiwa, san caman tēmenin kō, ne nana Zeruzalemu ka na ne ta siyamogo dōw deme ni wari ye, ani ka sarakaw bō Ala ye. ¹⁸ O nana ne soro o kōpaw le ra Alabatosoba kōno; ne tun saninyanin lo, jama tun te yi, sōsori tun te yi. Azi mara Yahudiya dōw le tun be ni ne ye. ¹⁹ Ni a kera ko ne tun ka kojugu dō le ke, olugu le tun ka kan ka ke yan ka ne jaraki i na kōro. ²⁰ Ni o te, wagati min na ne ta kiti tun be tigera kititigejama na kōro, ni a kera ko ne ka kojugu dō ke yi, mogo minw be yan, olugu ye o fō i ye. ²¹ Ka ne lonin to o na fē, ne kumana ni kanba ye, ka nin kuma kelen le fō ko: «Ne lanin b'a ra ko suw bēna kunu ka bō saya ra lahara, o le ka ne bla kiti ra aw na fē bi.»

²² Ayiwa, i n'a fō Felisi tun ka lanaya ko faamu, a ka kiti bla lon wēre ra, k'a fō o ye ko: «Aw ye taga; ni sorasiw kuntigiba Lisiyasi nana na, ne bēna aw ta kōpa janabo.» ²³ O kō, a ko sorasikuntigi dō ma ko a ye Pōli to kaso ra, k'a kōrosi, nka a y'a to a ye laganfiyayoro soro; ni a teri dōw b'a fē ka na bō a ye ka fen dō di a ma, a ye son o ma.

Pōli kumana jamanatigi ni a muso na kōro

²⁴ Tere dama tēmenin kō, jamanatigi Felisi nana ni a muso ye, min ye Durusili ye; o muso tun ye Yahudiya ye. O ka mogo ci ka taga Pōli wele ka na. Mogo be la Yesu Kirisita ra cogo min na, Pōli ka o pafō o ye. ²⁵ Nka Pōli kumana ka se terenninya ma tuma min na, ani mogo ka kan ka a yere mina jurumun ma cogo min na, ani lahara ta kiti, Felisi siranna; a ko Pōli ma ko: «Taga fōlo; ni ne nana wagati soro, ne bēna i wele tuun.» ²⁶ A tun b'a hakiri ra fana ko Pōli bēna wari le di ale ma, o koson a tun be to ka Pōli wele ka na kuma a fe tuma caman.

²⁷ O ka san fla ke o ra ten. Pōrisusi Fētusi nana sigi jamanatigiya ra Felisi nō ra. Felisi tun b'a fē ka a yere ko diya Yahudiyaw ye, o koson a ka Pōli to kaso ra yi.

25

Pōli ko a ta kiti be tige masaceba le fe

¹ Fetusu sigira jamanatigiya ra Zude mara ra minke, a tere sabanan, a bora Sezare ka taga Zeruzalemu. ² A sera yi minke, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Yahudiyaw ta namogow tagara a fe ka taga Poli jaraki. ³ O ka Fetusu daari ko a ye sabari ka Poli bla ka na Zeruzalemu; nka o tun ka janfa le siri Poli kama janko ka na a nato faga sira ra. ⁴ Fetusu ka o jaabi ko Poli bena to kaso ra Sezare, ko sani wagati doonin ale yere bena seko ka taga yi. ⁵ A ko o ma ko: «Aw ta kuntigiw ka kan ka taga ni ne ye Sezare; ni o sera yi, aw be Poli jarakira kun min na, o yere bena o fo.»

⁶ Fetusu ma teme tere seegi walama tere tan kan Zeruzalemu. O ko, a sekora ka taga Sezare. O dugusagbe a tagara sigi kititigeoyo ra, ka mogow do ci ko o ye na ni Poli ye. ⁷ Poli nana minke, Yahudiya minw tun nana ka bo Zeruzalemu, olugu lora ka Poli lamini k'a jaraki ni kojugu caman ye, k'a sorow o tun te se ka o kow si can yira. ⁸ O ko, Poli ka kuma ta; a ko: «Ne ma kojugu si ke Yahudiyaw ta sariya* kama, walama Alabatosoba kama, walama masaceba Sezari kama.» ⁹ I n'a fo Fetusu tun b'a fe ka a yere ko diya Yahudiyaw ye, o koson a ka Poli pininka ko: «I b'a fe ka taga Zeruzalemu, janko i ta kiti ye taga tige ne na korow o yoro ra nin ko ra wa?» ¹⁰ Poli ko: «Ne lonin be masaceba Sezari yere ta kititigeoyo ra ka ban. Ne ta kiti ka kan ka tige yan le. Ne ma foyi ke Yahudiyaw ra; ele yere ka o lon kosebe. ¹¹ Ni a tun kera ko jo te ne fe, walama ko ne ka ko do ke min ka kan ni fagari ye, ne tun tena ban fagari ma. Nka o be fen o fen fora ne kama, i n'a fo can te o si ra, o tuma mogow si te se ka ne labla o ye. Ne b'a fe ne ta kiti ye taga tige masaceba Sezari le na korow.»

¹² Ayiwa, Fetusu ni a jengononw ka jagon ye wagati min na ka ban, a ka Poli jaabi ko: «I ko i ta kiti be tige masaceba Sezari le na korow, ayiwa, i bena taga masaceba Sezari fe.»

O nana ni Poli ye Agiripa na korow

¹³ Tere dama temenin ko, masace Agiripa ni Berenisi nana Sezare, ka na Fetusu fo. ¹⁴ Ayiwa, o ka tere caman ke Sezare. Fetusu nana Poli ta kopaw yira masace ra. A ko: «Felisi ka ce do to kaso ra yan. ¹⁵ Wagati min na ne tagara Zeruzalemu, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Yahudiya ta cekorobaw ka o ce jaraki, ka ne daari ko ne ye kiti ben a kan. ¹⁶ Ne ka o jaabi ko Romukaw fe, fagama man kan ka mogow labla ko a ye faga, ni o tigi ni a jarakibagaw ma jagon ye kititigebaga na korow, janko a fana ye kuma k'a ta fo a jarakibagaw na korow. ¹⁷ Ayiwa, o mogow nana ni ne ye yan, ne fana ma a ko bla ka meen; o dugusagbe yere, ne tagara kititigeoyo ra, ka mogow ci ka taga ce wele ka na. ¹⁸ O ce jarakibagaw wurira ka lo ka kuma. Nka ne tun be kojugu minw miirira a ta ko ra, a jarakikun ma taga ke o si ye. ¹⁹ O tun be jagon sosora o yerew ta sariya* ta kow le ra, ani Yesu togo do, o min tun sara, nka Poli ko a panaman lo. ²⁰ Ne tun ma a lon ne bena a ke cogo min na ka nin ko jagon panabo. O le koson ne ka Poli pininka ni a be son ka taga Zeruzalemu, a ta kiti ye taga tige o yoro ra. ²¹ Nka Poli k'a jini ko masaceba Sezari yere le ye ale ta ko panabo. O ra ne k'a fo ko o y'a mara sani ne ye na a bla ka taga masaceba Sezari fe.» ²² Agiripa ko Fetusu ma ko: «Ne yere b'a fe ka o ce lamem.» Fetusu ko: «Sini i bena a lamem.»

²³ Ayiwa, o dugusagbe, masace Agiripa ni Berenisi mogobaraman le nana don kititigeoyo ra, ani sorasiw kuntigibaw, ani dugu namogow. O ko, Fetusu ko o ye na ni Poli ye. ²⁴ O tuma Fetusu ko: «Masace Agiripa, ani aw minw bee be ni an ye yan, aw ka nin ce ye; Yahudiya ta jama bee nana ne fe ka na ale le jaraki Zeruzalemu, ani yan, ka peren ko a panaman man kan ka to. ²⁵ Ne koni fe a ma kojugu si ke min be se ka ke a fagasababu ye. I n'a fo ale yere ko a ta kiti ka kan ka tige masaceba le fe, o ra ne k'a latige k'a bla ka taga masaceba fe. ²⁶ Nka ne ma kuma ghenin si sorow a ta ko ra, ne be se ka min sebe k'a ci masaceba Sezari ma; o le koson ne k'a wele ka na aw na korow, ele yere masace Agiripa na korow, janko ni a pininkara, ne ye fen do sorow k'a sebe k'a ci masaceba Sezari ma. ²⁷ Sabu ka kasoden bla ka taga masaceba Sezari fe, k'a sorow jarakikun si ma sorow a ta ko ra k'a fo, o ye hakirintanya le ye.»

26

Poli kumana masace Agiripa na korow (Kewalew 9.1-30; 22.1-21)

¹ Ayiwa, Agiripa ko Poli ma ko:

«Min be i fe, o fo.» O tuma, Poli ka a boro korota, ka kuma, k'a ta fo; a ko: ² «Masace Agiripa, a diyara ne ye ka ne yere sorow ele na korow bi, ka a yira i ra ko Yahudiyaw be ne jarakira ko minw bee ra, ko o si te can ye. ³ Sabu ele yere be Yahudiyaw ta landaw ani o ta sosoriw bee lon kosebe. O koson, ne be i daari ko i ye muwu ka ne lamem.

⁴ «Ayiwa, kabini ne denmisenman, ne tagamacogo tun ye min ye ne ta siyamogow ce ra Zeruzalemu, Yahudiyaw bee ka o lon. ⁵ Ni o b'a fe ka can fo koni, o ka ne lon kabini

wagatijan; ne tun be Farisiw* ta jen le ra, o min ye an ta diina siraw bee ra gbelenman ye. ⁶ Nka sisan, Ala tun ka layiri min ta an bemaw ye, ne jigi be o kan minke, o le ka ne bla kiti ra bi. ⁷ An ta siya gba tan ni fla jigi tun be o layiri kan. O koson o tun be Ala bato su ni tere. O jigi min be ne fe, masace Agiripa, Yahudiyaw be ne jarakira o le koson! ⁸ Aw Yahudiyaw, mun koson aw b'a miiri ko Ala te se ka suw lakunu wa?

⁹ «Ne fana tun b'a miirira ko can ra ne tun ka kan ka Yesu Nazaretikace togo kefe le kosebe. ¹⁰ Ne ka o le ke Zeruzalemu; ne tun ka fanga soro sarakalasebagaw* kuntigiw fe, ka lanabaga caman mina ka o bla kaso ra. Ni o tun be lanabagaw fagara fana, ne tun be fara o fagabagaw kan. ¹¹ Wagati caman ne tun be o tooro karansow* bee kono, ka o jagboya ko o ye ban lanaya ma. Ne dimikojugu o koro, ne tun be taga fo dugu werew ra ka taga lanabagaw tooro yi.

¹² «O cogo le ra, lon do, sarakalasebagaw kuntigiw ka ne ci ni sebe do ye ka taga Damasi lanabagaw kama. ¹³ Ka ne tagato to Damasi, masace Agiripa, tuma min na tere tun be kuncu, ne barara ka yeelenba do ye, a bora sankolo ra, ka manamanana ka ne ni ne tagamanogonw lamini. O yeelen tun ka bon ni tere yeelen ye. ¹⁴ An bee bora ka ben dugu ma; ne ka kumakan do men, a ko ne ma Aramekan na ko: <Soli, Soli, mun koson i be ne tooro? Ni senekemisi ka muruti ko a be bere tan, o te ja misi ma de!> ¹⁵ Ne k'a jaabi ko: <Ele ye jon ye, Matigi?> Matigi ko: <Ne ye Yesu le ye, i be min tooro. ¹⁶ Wuri ka lo sisan, sabu ne ka ne yere yira i ra, janko i ye ke ne ta baaraden ye. I ka ne ye cogo min na bi, i bena o seereya ke ka o fo do werew ye, ani ne bena ko minw yira i ra, i bena o bee fo o ye fana. ¹⁷ Ne bena i ci Yahudiyaw ni siya were mogow* minw fe, olugu bena tooro minw la i kan, ne bena i bosi o bee ma. ¹⁸ Ne be i ci o fe, janko i ye taga o ja ye, ka o labo dibi ra ka o lana yeelen na, ka o labo Setana ta fanga koro k'a to o ye son Ala ma, janko o ye la ne ra ka o ta jurumunw yafa soro, ani ka o ninyoro soro ni Ala ta mogow saninyaninw ye.>

¹⁹ «Ayiwa, o cogo ra, masace Agiripa, ne ka fen min ye ka bo sankolo ra, ne ma ban o ma. ²⁰ Ne ka o kow waajuri ke Damasi dugumogow le ye folo, o ko, Zeruzalemukaw, ani Zude mara bee, ani siya were mogow. Ne k'a fo bee ye ko o ka kan ka nimisa o ta jurumunw na ka kosegi Ala ma, ka kewale ke, kewale min b'a yira ko o nimisara can ra. ²¹ O le koson, Yahudiyaw ka ne mina Alabatosoba kono ko o be ne faga. ²² Nka Ala ta demeri baraka ra ne panaman tora fo ka na se bi ma. Ne ka min lon Ala ko ra, ne be o seereya ke mogow fitiniw ni mogobaw ye. Cira tow ka min fo, ani cira Musa ka min fo, ko a ka kan ka ke, ne te foyi fo ka teme o kan. ²³ O k'a fo ko Ala ta mogow panawolomanin bena tooro; ko ale le bena ke mogow folo ye ka kunu ka bo saya ra, ka kisiri yeelen bo an ta siya ye, ani siya were mogow ye.»

²⁴ Ka Poli to o kuma ra, k'a yira ko ale ma jaraki, Fetusi perenna k'a fo ko: «Poli, fa be i ra! I ta karanba ka fa bla i ra!» ²⁵ Nka Poli ko: «Jamanatigijuman Fetusi, fa te ne ra de! Ne be kuma minw fora, o ye cankumaw le ye, ani kuma panamanw. ²⁶ Masace yere ka o kow bee lon, o koson ne be son ka lo a ja koro ka kuma ni jagbeleaya ye. Ne lara a ra ko a ka o kow bee lon, sabu o kow si ma ke dogo ra. ²⁷ Masace Agiripa, ele lara ciraw ta kuma ra wa? Ne k'a lon ko i lara a ra!»

²⁸ Agiripa ko Poli ma ko: «Poli, a tora doonin i bena ne hakiri yelema ka ne fana ke lanabaga do ye de!» ²⁹ Poli k'a jaabi ko: «Ni a kera wagatisurun ko ye o, walama wagatijan ko o, Ala m'a kera ko a kana dan ele kelen ma, nka ele ni mogow minw bee be ne lamenna bi, aw bee ye ke i n'a fo ne be cogo min na, nka aw kana siri ni negejoro ko le ye i ko ne.»

³⁰ O tuma, masace wurira ka lo, ani jamanatigi, ani Berenisi, ani mogow minw tun siginin be ni o ye. ³¹ O boto, o tun be a fora ye jagon ye ko: «Ce nin ma foyi le ke, min ka kan ni fagari ye, walama kaso.»

³² O ko, Agiripa k'a fo Fetusi ye ko: «Ni ce nin tun ma a ta ko don masaceba Sezari boro, a tun be se ka bla.»

27

Fetusi ka Poli bla ka taga Romu (Korentikaw flanan 11.25-26)

¹ Wagati min na a latigera ko an ye don kurun kono ka taga Itali, o ka Poli ni kasoden dama dama di sorasikuntigi do ma, min togo ye ko Zuliyusi; ale tun be Romu* masaceba ta sorasikuru le ra. ² An donna kurunba do kono, o kurunba tun bora Adaramiti, a be tagara Azi mara fan fe. Sitariki tun be ni an ye; ale ye Masedonika ye, a be bo Tesaloniki. ³ O dugusagbe, an sera Sidon; Zuliyusi tun ka Poli minako ja kosebe. A tun b'a to Poli ye taga bo a teriw ye, janko a mako be fen minw na, a ye o soro. ⁴ An bora o yoro ra

ye mogo keme fla ni biwolonfla ni wooro, kurun konoo. ³⁸ O ka domuni ke ka fa tuma min na, simankise min tun be kurun konoo, o ka o firi kogoji ra, ka kurun fiyenya.

Kurun cenna ji kan

³⁹ Ayiwa, dugu nana gbe minke, o tun be yoro min na, kurunboribagaw ma cogoya kelen soro o yoro ko ra. O ka jisiranin do ye; dugukolojalan tun be o yoro ra. O ko o be taga ni kurun ye o yoro ra k'a fle. ⁴⁰ O ka nege gbirimanw foni ka bo kurun na, ka o bla ji ra, ka kurunborinan juru fana foni. O ko, o ka faniba wuri k'a lo kurun nafeyoro ra, janko fono ye kurun noni ka taga dugukolo fan fe. ⁴¹ Nka doonin kera, kurun barara ka taga sigi kenken kan jiwoyo fla ce ma. Kurun nafeyoro donna kenken na, a ma se ka bo. O y'a soro jikurubaw tun be kurun kofeyoro gbasira fo k'a cen.

⁴² Sorasiw tun b'a fe ka kasodenw faga, janko o do kana na ben ji ra ka nomu ka bori ka taga. ⁴³ Nka sorasikuntigi tun t'a fe o ye Poli faga; o koson a banna o ma. Minw ka ji lon, a ko olugu ye kon ka ben ji ra, ka nomu ka taga dugukolojalan kan. ⁴⁴ Ko tow ye yiriferen dow, walama kurun yiri dow mina, ka jija ni o ye ka bo. A kera ten mogo be sera kogjida ra dugukolojalan kan, foyi ma ke mogo si ra.

28

Poli sera Maliti jamana ra

¹ Ayiwa, an kisira ka bo kogoji ra wagati min na, o k'a fo an ye ko o yoro togo ye ko Maliti. ² O yoro mogow ka an mina ka ja kosebe. I n'a fo sanji tun be benna, nene fana tun be yi, o ka tasumaba do mana ka an bee wele ka na o tasuma koro. ³ Poli nana logomisen caman ce ko a b'a ke tasuma ra minke, sajugu do bora o ra tafundenin koson ka noro Poli boro ra. ⁴ O yoro mogow ka sa noronin ye Poli boro ra minke, o k'a fo jagon ye ko: «Sigiya t'a ra, i b'a soro nin ce koni ye mogofagabaga yere le ye; sabu a kisira ka bo kogoji ra, o bee n'a ta, an ta jo cantigi ma son a ye panamanya.»

⁵ Nka Poli ka a boro yuguyugu ka sa ben tasuma ra; Poli yoro si ma a dimi. ⁶ K'a soro o mogow tun b'a miirira ko Poli fari bena funu o yoronin kelen bee ra, walama ko a bena ben ka sa. Nka o nana makononi ke ka meen, k'a ye ko foyi ma ke Poli ra minke, o ta miiriya yelemana; o ko, ko Poli ye ala do le ye.

⁷ Ce min tun ye o yoro pamogo folo ye, min togo ye ko Pubilusi, ale ta sigiyoro tun be an kere fe. A ka an bonya kosebe ka an lajigi a ta so konoo fo tere saba. ⁸ Pubilusi face tun man kene, sumaya ni togotogoni tun b'a ra. Poli tagara a fe ka taga Ala daari a ye ka a boro la a kan; a keneyara. ⁹ Kabini o kera, o yoro banabagatow bee nana Poli fe; o bee keneyara fana. ¹⁰ O mogow ka bonya suguya bee la an kan. An tagawagati nana se ka taga kurun ta minke, o ka an makofafenw bee di an ma.

Poli sera Romu

(Romukaw 1.9-15)

¹¹ An tun ka karo saba le ke o yoro ra. An tagalon, an donna Alesandiri kurun do le konoo. O kurun tun lora o yoro ra ka neneba banwagati konoo; o kurun togo tun ye «Flaninw». ¹² An tagara se Sirakusi; an ka tere saba ke o dugu ra. ¹³ An bora o dugu ra, an temena kogoji konkonda fe ka taga se Rezo. O dugusagbe, an tagato, fono do bora an numanboroyanfan fe ka na ke an kan. An ka tere fla le ke ka soro ka se Puzoli. ¹⁴ An ka lanabaga dow ye o dugu konoo; olugu ka an daari ko an ye logokun kelen ke ni o ye. An nana bo o yoro le ra ka taga se Romu*. ¹⁵ Ayiwa, Romu lanabagaw tun ka an nako kibaroya men minke, olugu nana an kumben fo Apiyusi logofiyi ra, ani Lonanjigiyoro saba yoro ra. Kabini Poli ka olugu ye, a ka baraka la Ala ye, a jigi sigira. ¹⁶ An sera Romu minke, sorasikuntigi ka kasodenw di sorasiw kuntigiba ma. Nka o sonna ko Poli ye taga to yoro do ra a danna; o ka sorasice kelen bla ni a ye k'a korosi.

Poli ka Romu Yahudiyaw waaju

¹⁷ Ayiwa, tere saba temenin ko, Poli ka Romu* Yahudiyaw ta pamogow wele ka na. O nana lajen tuma min na, Poli ko o ma ko: «Ne balemaw, hali k'a soro ne ma kojugu si ke an ta siyamogow ra, ne ma kojugu si ke an bemaw ta landakow kama fana, o bee n'a ta, o ka ne mina Zeruzalemu ka ne di Romu fagamaw ma. ¹⁸ Olugu nana ne jininka tuma min na, o tun b'a fe ka ne labla, sabu o ma foyi si soro ne ta ko ra min be ne fagakun bo. ¹⁹ Nka Yahudiyaw ma son ko o ye ne bla. O koson, a tun kera ne fe jagboya ye ko ne ye ne ta kopaw to masaceba Sezari boro. Nka o t'a yira ko ne b'a fe ka ne ta siya jaraki de! ²⁰ O le koson, ne ka aw wele ka na yan ka kuma ni aw ye; sabu Izirayelimogow jigi be Kisibaga* min kan, ne sirinin be ni negejoroko ye o le koson.»

²¹ O ka Poli jaabi ko: «Anw ma sebe si soro ka bo Zude, ele ta ko ra; an balema si ma bo yi fana ka na kuma do fo an ye, walama ka i togogugu fo an ye yan. ²² Nka an b'a

ƒe ka i yere lamɛn, ka i ta miiriya lɔn; sabu an k'a lɔn ko mɔgɔw wurira nin sira kama yɔɔ bɛɛ ra.»

²³ Ayiwa, o ka lɔn dɔ sigi; o lɔn na o caman nana Pɔli ƒe a ta bon kɔnɔ. Pɔli kumana o ƒe, ka Ala ta Masaya* ko nɔfo o ye. A tun bɛ cogoya bɛɛ kera janko o ye Yesu ta ko lɔn ka kɔna ni cira Musa ta sariya* ni cira tɔw ta kitabuw kumaw ye. O tora o ra k'a ta sɔgɔma fo wula ƒe. ²⁴ Dɔw sɔnna Pɔli ta ma, nka dɔw ma sɔn ka la a ra. ²⁵ O mɔgɔw tun ma na bɛn kelen ma; o tagatɔ Pɔli ka nin kuma kelen le fo o ye; a ko: «Cira Ezayi tun ka kuma min fo aw bɛmaw ye Nin Saninman* baraka ra, o tun ye can yere le ye! ²⁶ A ko: <Taga a fo nin siya mɔgɔw ye ko:

Aw bɛna mɛnni kɛ kɔsɛbɛ, nka aw tena foyi faamu.

Aw bɛna fleri kɛ kɔsɛbɛ, nka aw tena foyi ye.

²⁷ Sabu nin siya mɔgɔw ka o jusukun gbɛlɛya;

o ka o torow gberɛn,

ka o padenw datugu,

janko o padenw kana yeri kɛ,

o jusukunw kana faamuri kɛ;

ni o tɛ, o tun bɛna na yɛlɛma ka sɔn ne ma,

janko ne ye o kisi.> »

²⁸ Pɔli k'a fo o ye tuun ko: «Aw ka kan ka a lɔn ko kisiri min bɔra Ala ƒe, ko o nana siya wɛrɛ mɔgɔw fana kama; olugu kɔni bɛna a lamɛn!»

²⁹ [Pɔli ka o fo minke, Yahudiyaw tagara; o ka kɛ nɔgɔn sɔsɔ ye kɔsɛbɛ.]

³⁰ Pɔli ka san fla dafanin kɛ a ta bon kɔnɔ; a tun ka o bon ta sara ra. Mɔgɔ minw bɛɛ tun bɛ na bɔ a ye, a tun bɛ sigi ka olugu bɛɛ lamɛn. ³¹ A tun bɛ Ala ta Masaya ko waajuri kɛ, ka mɔgɔw karan, ka Matigi Yesu Kirisita ta ko yira o ra. A tun bɛ o kɛ, siranya tun t'a ra, mɔgɔ si tun t'a bari fana.

Poli ka letere min ci RŌMUKAW ma Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Poli ka tagama minw ke ka taga Kibaro diman waajuri ke, a ka nin letere sebe o tagama sabanan laban le ra. A be i ko Yahudiya minw tun kera lanabagaw ye, i n'a fo Pirusili ni Akila, olugu dow tun ka Kibaro Diman fo Romu dugu kono. Lanabaga minw tun sorora o sababu ra, olugu le kera Romu ta lanabagaw ta jenkuru folo ye. O koson Poli tun b'a fe ka taga Romu, ka soro ka taga Esipani. A tun ka nin letere sebe janko ka o tagama le laben (15.22-24).

O lanabaga dow tun be lajen Pirusili ni Akila ta so kono (16.3-5).

Poli tun b'a fe ka Romu lanabagaw karan fen dama dama ra:

A folo, Kibaro Diman waajuri kun ye min ye siya were mogow fe. A b'a yira ko Kibaro Diman be mogow be le kisi, Yahudiya fara siya were mogow kan (1.16). Ni mogow o mogow k'a jigi la Ala kan ka son Yesu ta Kibaro Diman ma, o tigi be kisi, sabu Ala te mogow bo mogow ra (1.18-8.39).

O ko, a be weleri lase Izirayelimogow be ma, ko o ka kan ka son Ala ta neema ma (9-11). Ala bena a ta mogow weleninw be kisi, Yahudiya fara siya were mogow kan.

Kitabu to, min ye sura 12-15 ye, Poli be lanabagaw ladi, janko o ye o tagamacogo korosi, ka o janto jogon na, ani ka fagamaw bonya. Kitabu sura laban ye Poli ta forikanw ye.

Kitabu konokow

Kitabu daminakumaw (1.1-17)

Adamaden be ka kan ka Ala ta jengogonya jini (1.18-3.20)

Yesu Kirisita le kera kisiri sira ye (3.21-4.25)

Yesu be panamanyakura min di lanabagaw ma (5-8)

Ala sago ye min ye Izirayelimogow ta fan fe (9-11)

Lanabaga tagamacogokura (12-15)

Poli ta forikan, ani a ta kumalabanw (16)

Poli ta fori

¹ Ne Poli, Yesu Kirisita ta baaraden, ne yere le ka nin sebe ke. Ala ka ne wele ka ne ke ciraden* ye, ka ne bla danna janko ne ye a ta Kibaro Diman* lase mogow ma.

² Ala tun ka o Kibaro Diman layiri ta kabini wagatijan; a ta ciraw tun ka o ko fo Kitabu saninmanw kono. ³ Den min bora Ala ra*, o Kibaro Diman be kuma o ta ko le ra; ka kapa ni adamadenya cogo ye, masace Dawuda mamaden lo, ⁴ nka ka kapa ni Nin Saninman* ye, a kununa ka bo saya ra minke, Ala k'a yira o fe ni a ta sebagaya ye, ko Den* min bora ale ra, ko o lo. ⁵ Ale Yesu Kirisita, an Matigi baraka ra, Ala neemara an ye ka an ke ciradenw ye, janko ale Yesu togo koson siya were mogow* be ye son Kibaro Diman ma ka Ala kan mina. ⁶ Ala ka aw minw wele ka aw ke Yesu ta ye, aw fana nin be o mogow ra.

⁷ Aw minw be be Romu*, a ka aw minw kanu ka aw wele ka ke a ta mogow saninmanw ye, ne Poli be nin sebe ci aw le ma. An Fa Ala, ani an Matigi Yesu Kirisita ye neema aw ye ka hera ke aw ye.

Romu lanabagaw logo be Poli ra (Romukaw 15.23-32)

⁸ Ayiwa, ne be kon folo ka baraka la Ala ye Yesu Kirisita sababu ra aw be koson, sabu mogow be aw ta lanaya lakarira dunupa yoro be ra. ⁹ Den min bora Ala ra*, ne be baara ke Ala ye ni ne jusu be ye, ka ale ta Kibaro Diman* waajuri le ke. Ni ne be Ala daari tuma o tuma, Ala ye ne seere ye ko ne be ne hakiri to aw ra ka Ala daari aw ye. ¹⁰ Ne be to ka Ala daari tuma be, ko ni a sago lo, a y'a to ne ye sira soro ka taga aw fe yi. ¹¹ Ne b'a fe yere le ka aw ye, janko ka Nin Saninman* ta neema do lase aw ma, ka aw baraka bonya lanaya ra. ¹² O koro ye ko an be ye jagbeleya soro jogon fe lanaya ra, o lanaya kelen min be an be fe.

¹³ Ne balemaw, ne b'a fe ko aw y'a lon ko ne k'a latige sijaga caman ko ne be taga aw fe yi, nka fo ka na se bi ma, ne ma sira soro; ne b'a fe ko ne ta baara ye nafa soro aw ce ra fana, i n'a fo a ka nafa soro siya werew* ce ra cogo min na. ¹⁴ Mogow be ta juru be ne ra Kibaro Diman fori ko ra: dugubakonmogow, ani kongosomogow, mogow

karanninw, ani mogo karanbariw bee. ¹⁵ O le koson aw minw be Romu*, a loko be ne ra ka taga Kibaro Diman lase aw fana ma.

Sebagaya min be soro Kibaro diman na

¹⁶ Kibaro Diman fori maroya te ne ra fiyewu; sebagaya lo Ala fe ka lanabagaw bee kisi, a konna ka lase Yahudiyaw le ma; o ko, siya were mogo*. ¹⁷ Sabu o Kibaro Diman le b'a fo ko Ala be mogo jate mogo terennin ye; o be ke lanaya doron le sababu ra, k'a ta a damina ra fo a laban na, i n'a fo a sebera Kitabu kono cogo min na, ko: «Mogo terennin be panamanya lanaya le sababu ra.»

Dunujamogow ta terenbariya

¹⁸ Ala be a ta dimi lajigi mogo kan ka bo sankolo ra mogo ta Alanasiranbariya ni o ta terenbariyakow bee le koson; o ta terenbariyakow koson o mogo be mogo tow bari ka can lon. ¹⁹ Kiti be ben o kan, sabu mogo be se ka min lon Ala ko ra, o ma dogo o ma; Ala yere ka o yira o ra k'a gbeya. ²⁰ Ala yere be cogo min na, mogo si te se k'a ye a pa ra; nka kabini dunuja dantuma a ka fen minw dan, a ta sebagaya banbari, ani a ta Alaya, o bee be lon k'a gbeya o fenw le fe. ²¹ Jo tena ke o fe Ala pa koro, sabu o ka Ala lon, nka o ma son k'a bonya i n'a fo Ala, o te baraka la a ye fana. O ta miiriyaw ye fu le ye; o koson o jusukun hakirintanw blara dibi ra. ²² O be o yere jate mogo hakiritigiw ye, k'a soro nalomanw lo. ²³ Ncorotigi Ala min te sa ka ye, sani o ye o bato, o ka yirimogoninw le lalaga, ani konow bisigiyaw, ani sogo sen naaniw, ani fen fofotaw, ka o fenw bato, nin te o fen minw na.

²⁴ O koson Ala ka o to o yere ma o ta nogoninyakow ra, ka kana ni o yere jusukun diyanyakow ye. O be o yere lanogo jatoya ra o yere ni nogon ce. ²⁵ O ka faninya bla Ala ta can no ra. Ala ta danfenw, o be olugu le bato ka baara ke o ye, ka danbaga Ala yere to yi, an be min tando tuma bee. Amina!

²⁶ O bee le koson Ala ka o to o ta jarabijuguw boro marobariyakow ra. Ala ko min kana ke, o be o le ke. O ta musow yere ka o cew to yi, ka to ka jen ni nogon ye. ²⁷ Cew fana be ten. O cernogonw yere nege gbankojugu o ra, o ka o musow to yi; cew yere gbansan be jen ni nogon ye. O koson bono bena o soro ka kana ni o yere ta lafiriri ye.

²⁸ I n'a fo o ma son ka Ala lon, o koson Ala ka o to o yere ma ni o ta miirijuguw ye, janko ko min man kan ka ke, o ye o ke. ²⁹ O jusukun fanin lo terenbariya suguya bee ra; o kono ka jugu, o nata ka bon, pangboya be o ra, o jusukun fanin lo celiya ra; mogofaga ka di o ye, ani kere, ani nanbara; miiriyajuguw be o kono, ani nafiya, ³⁰ ani togocenri; o te Ala ko jate; o maro ka dogo, o be waso, o be o yere bonya. O timina ka di kojugu ra, o te o worobagaw kan mina. ³¹ Hakirintanw lo, o te o ta layiriw dafa ka ye; o jusukun ka gbelen, o te hina. ³² K'a soro o k'a lon co ko Ala ta kiti be yi: ko mogo minw be o ko nogonw ke, olugu ka kan ni saya le ye. O bee n'a ta, o belen b'a ke; ka fara o bee kan, mogo were minw be o kojugu nogonw kera, o mogo ko le ka di o ye.

2

*Ala bena kiti tige ni terenninya ye
(Matiyu 7.1-5; Yakuba 2.12-13)*

¹ Ayiwa, ele min be tow jaraki, n'i kera mogo min o min ye, yafa tena ke ele yere ma. Ni i be tow jaraki, i be i yere le jarkira; sabu ele be tow jaraki ko minw na, ele yere be o ke! ² K'a soro an bee k'a lon ko mogo minw be o kow ke, Ala be kiti tige o kan ka kana ni can le ye.

³ Ayiwa, ni ele be tow jaraki, k'a soro ele yere be o kow ke o, i ta miiriya ra i bena bosi Ala ta kiti ma wa? ⁴ Walama Ala ta numanyaba ni a ta sabari, ani a ta mujuri, ele te o jate fen ye wa? I m'a lon ko a be o numanya bee kera i ye le ka sira bla i koro janko i ye nimisa ka jurumun dabra wa? ⁵ Nka i toro ka gbelen; i t'a fe ka nimisa i ta jurumun na. O koson i be dimi belebele le labenna i yere kama Ala ta dimilon pa, lon min na Ala bena a ta dimi ni a ta kiti terennin bo kene kan.

⁶ A bena mogo bee kelen kelen sara ka kana ni a ta kewalew ye. ⁷ Minw be jija kopuman na, ka tandori ni bonya ni panamanya banbari jini, Ala bena panamanya banbari di olugu ma.

⁸ Nka minw be muruti Ala ma, ka ban can ma, ka son terenbariya ma, Ala ta dimi ni a ta jusugban bena ben olugu kan. ⁹ Toco ni pagban, o le bena ben kojugukebaga bee kelen kelen kan; Yahudiyaw le be ke folo ye, o ko, siya were mogo*. ¹⁰ Nka mogo o mogo be kopuman ke, o tigi bena tandori ni bonya ni jususuma le soro; Yahudiyaw le bena ke folo ye, o ko, siya were mogo; ¹¹ sabu Ala te mogo bo mogo ra.

¹² Minw bɛɛ bɛ jurumun kɛ k'a sɔrɔ o ma cira Musa ta sariya* lɔn, olugu bɛna halaki, nka kiti tɛna tige o kan ka kɛna ni o sariya ye. Minw bɛ jurumun kɛ k'a sɔrɔ o ka cira Musa ta sariya lɔn, kiti bɛna tige olugu kan ka kɛna ni o sariya ye. ¹³ Sabu minw bɛ sariya ta kumaw lamɛn dɔrɔn. Ala tɛna olugu le jate mɔgo terenninw ye; minw bɛ sariya sira tagama, Ala bɛna olugu le jate mɔgo terenninw ye.

¹⁴ Ayiwa, siya wɛrɛ mɔgow minw tɛ cira Musa ta sariya lɔn, ni olugu bɛ sariya sira tagama o yɛrɛ ma, hali ni o tɛ o sariya lɔn, a bɛ i n'a fɔ o yɛrɛ ka sariya dɔ kɛ o yɛrɛ ye. ¹⁵ O b'a yira o cogo ra ko cira Musa ta sariya ka ci minw fɔ, ko o sɛbenin lo o jusukun na. O hakiri b'a yira o ra, o jusukun bɛ o sɔsɔ tuma dɔw ra, walama o yɛrɛ bɛ jo di o yɛrɛ ma tuma dɔw ra.

¹⁶ Ayiwa, nɛ ka ko minw fɔ, o bɛɛ bɛna yira lɔn dɔ, lɔn min na Ala bɛna a fɔ Yesu Kirisita ye ko a ye mɔgow ta ko dogoninw kiti tige; nɛ ka Kibaro Diman* min waajuri kɛ, a bɛna kɛ ka kɛna ni o le ye.

Ala bɛ Yahudiyaw jaraki

¹⁷ Ayiwa, Yahudiya tɔgo bɛ ele ra, ele bɛ i jigi la cira Musa ta sariya* kan, ka i yɛrɛ bɔnya ko i ye Ala ta mɔgo ye. ¹⁸ Ele ka Ala sago lɔn; i bɛ sɛ ka kɔnuman lɔn k'a kɛ, sabu i karanna sariya ra. ¹⁹ I b'a jate i yɛrɛ kɔnɔ ko tɔw fiyenna, ko ele le bɛ sira yira olugu ra, ani ko tɔw bɛ dibi ra, ko ele le bɛ o bla yeelen na. ²⁰ I ko tɔw ye kolɔnbariw ni denmisɛnw ye, ko ele le ye olugu ta karanfa ye; sabu i lanin b'a ra ko i ka can sira lɔnniya bɛɛ lɔn cira Musa ta sariya ra.

²¹ Ayiwa, nɛ ko: ele min bɛ tɔw karan, mun kɔsɔn ele tɛ i yɛrɛ karan? Ele min bɛ waajuri kɛ ko mɔgo kana sonyari kɛ, ele yɛrɛ bɛ sonyari kɛ! ²² Ele min b'a fɔ ko mɔgo kana jɛnya kɛ, ele yɛrɛ bɛ jɛnya kɛ! Ele min ko i bɛ jo haramuya, ele yɛrɛ bɛ fɛnw sonya josonyɔrɔw ra! ²³ I bɛ i yɛrɛ bɔnya ko i ka sariya lɔn, nka i bɛ sariya cɛn, ka Ala tɔgo cɛn. ²⁴ Sabu a sɛbera Kitabu kɔnɔ, ko: «Aw Yahudiyaw le kɔsɔn siya wɛrɛ mɔgow* bɛ Ala tɔgo cɛnna.»

Kenesigiri kɔrɔ ye min ye

²⁵ Can lo, nafa bɛ kenesigiri ra, ni i kɔni bɛ sariya sira tagama. Nka ni i bɛ sariya cɛnna, o tuma i ta kenesigiri ye fu le ye. ²⁶ Mɔgo min ma kenesigi, ni o tigi bɛ sariya sira tagama, yala Ala tɛna o tigi jate i n'a fɔ a kenesiginin lo wa? ²⁷ Mɔgo min ma kenesigi, ni o bɛ sariya sira tagama, yala o tigi tɛna kiti bɛn ele kan wa, ele min bɛ sariya cɛn, k'a sɔrɔ sariya sɛbenin bɛ i boro, i kenesigira fana? ²⁸ Ayiwa, mɔgow na bɛ min ye i ra, o le tɛ i kɛ Yahudiyaw yɛrɛyɛrɛ ye; nɔ min fana bɛ kɛ mɔgo farikolo ra, o tɛ kenesigiri yɛrɛ ye. ²⁹ Nka Yahudiyaya bɛ lɔn mɔgo jusukun le ra. Nin Saninman* bɛ min kɛ mɔgo jusukun na, o le ye kenesigiri yɛrɛ ye; min bɛ kɛ ka kɛna ni sariya ye o tɛ. O Yahudiya ta tandori tɛ bɔ mɔgo ra, a bɛ sɔrɔ Ala le fɛ.

3

Ala ye kankelentigi le ye

¹ Ayiwa, ni a bɛ o cogo ra, Yahudiyaya nafa ye juman le ye tuun? Walama kenesigiri naci ye juman ye? ² Ayiwa, nafa b'a ra yɛrɛ le cogo caman na. A fɔlɔ, Ala ka a ta kuma lase Yahudiyaw le ma. ³ Ayiwa, hali ni a kɛra ko dɔw ma a kan mina, yala olugu ta kanminabariya bɛ sɛ ka Ala ta kankelentigiya cɛn wa? ⁴ Fiyewu, o tɛ sɛ ka kɛ! Hali ni adamadenw bɛɛ ye faninyafɔbagaw le ye, Ala kɔni ye kankelentigi le ye, i n'a fɔ a sɛbera Kitabu kɔnɔ cogo min na, ko:

«Ele Ala, ni i bɛ kuma, bɛɛ b'a lɔn ko i terennin lo.

Ni o ka i jaraki, nɔ tɛna ye i ra.»

⁵ Ayiwa, ni an ta terenbariya bɛ kɛ sababu ye ka Ala ta terenninya yira, o tuma an bɛna mun le fɔ o ra? Yala an bɛna a fɔ le ko jo tɛ Ala fɛ, ni a bɛ dimi an kɔrɔ ka kiti bɛn an kan wa? Nɛ bɛ kumana ka kɛna ni adamadenw ta cogo le ye. ⁶ Fiyewu! Ni Ala tun terennin tɛ, a tun bɛna sɛ ka kiti tige dunɔnamɔgow kan cogo di?

⁷ Ayiwa, ni nɛ ta faninya fana bɛ kɛ sababu ye ka Ala ta can yira, ka nɔrɔ la a kan, o tuma mun kɔsɔn kiti bɛ tige nɛ kan tuun ko nɛ ka jurumun kɛ? ⁸ Ayiwa, mun kɔsɔn an t'a fɔ ko an ye kojugu kɛ, janko kɔnuman ye bɔ a ra? Dɔw bɛ nɛ tɔgo cɛnna ko nɛ bɛ mɔgow karanna o kuma le ra. O mɔgow kɔni tɛna bɔsi Ala ta kiti ma le fiyewu.

Mɔgo si terennin tɛ

⁹ Ayiwa, ne bena mun le fo ka a laban? Yala an Yahudiyaw ka fisa ni mogo tow ye wa? Fiyewu! Ne k'a yira ka ban ko Yahudiyaw o, siya were mogo* o, o bee be jurumun fanga korɔ. ¹⁰ I n'a fo a sebera Kitabu konɔ cogo min na, ko:

«O mogo te yi, min terennin lo; hali mogo kelen.

¹¹ O si te hakiritigi ye, o si te Ala ta jennogonya jini.

¹² O bee ka o ko munu Ala ma;

o bee kera nacintanw ye.

O si te kopuman ke, hali mogo kelenpe.

¹³ O kandinga ye kaburu dayelenin le ye,

o be o nenden ke ka mogow lafiri.

O darakan ka jugu i ko fonfonnin бага;

¹⁴ mogodangakumaw, ani kumagbomanw doron le be o da ra.

¹⁵ O sen ka teli mogofaga fe;

¹⁶ ni o be teme yoro o yoro, cenri ni bono le be o ko;

¹⁷ min ye hera sira ye, o te o lon.

¹⁸ O te tagama Alanasiran na fiyewu.»

¹⁹ Ayiwa, an k'a lon ko cira Musa ta sariya* be fen o fen fo, sariya dira minw ma, a b'a fora olugu le ye. O ra kuma tena sorɔ mogo si fe; dunupamogow bee jarakinin lo fana Ala na korɔ. ²⁰ O le koson mogo si tena jate mogo terennin ye Ala na korɔ sariya sira tagama sababu ra, sabu sariya b'a yira an na le doron ko an ka jurumun ke.

Ala be mogo kisi lanaya le baraka ra

(Galasikaw 2.15,16; 3.8-14,22-29; Efesikaw 2.7-9)

²¹ Ayiwa, sisan Ala be an jate mogo terenninw ye cogo min na, a ka o yira an na, nka sariya* sababu te. Sariya kitabuw, ani ciraw ta kitabuw tun konna ka o kuma fo k'a gbeya: ²² Ni mogo o mogo ka la Yesu Kirisita* ra, Ala be o tigi jate mogo terennin ye; a te mogo bo mogo ra, ²³ sabu mogo bee ka jurumun ke, o koson mogo si te se ka Ala ta ncoro ye. ²⁴ Nka Ala ka o jate mogo terenninw ye gbansan a ta neema baraka ra, sabu Yesu Kirisita ka o kunmabo o ta jurumun na. ²⁵ Minw lara Yesu ta jori saraka ra, Ala ka ale Yesu le ke olugu ta jurumun sara ye, janko ka a ta terenninya yira. Fofofolo, jurumun minw tun kera, a tun ka o mupu, a ma o hake bo o ra. ²⁶ Nka sisan a be mogow jate mogo terenninw ye cogo min na, a ka o yira: minw lara Yesu Kirisita ra, Ala be to a ta terenninya ra, ka olugu jate mogo terenninw ye fana.

²⁷ Ayiwa, an ta yerebonya sababu be min? Sababu si te yi! Mun koson? Sabu ka sariya sira tagama, o te jate, nka lanaya le be jate. ²⁸ O ra, an be se k'a fo ko Ala be mogo jate mogo terennin ye lanaya doron le baraka ra, cira Musa ta sariya sira tagama sababu te. ²⁹ Yala Ala ye Yahudiyaw doron ta Ala le ye wa? A te siya were mogow* fana ta Ala ye wa? Siya tow fana ta Ala lo ke! ³⁰ Sabu Ala kelenpe le be yi; ale le be Yahudiyaw jate mogo terenninw ye lanaya baraka ra, ka siya were mogow fana jate mogo terenninw ye o lanaya kelen baraka ra. ³¹ Ayiwa, yala o korɔ ye ko lanaya sababu ra an be cira Musa ta sariya ke fengbansan ye wa? On-on de! An yere b'a bonya le ka na.

4

Ibrahim ta lanaya

(Galasikaw 3.6-9,29; Zaboru 32)

¹ Ayiwa, an bena mun le fo Ibrahim ta ko ra, ale min ye an bemace ye adamadenya sira fe? Ale ta kera cogo di le? ² Ni Ala tun ka Ibrahim jate mogo terennin ye a ta kewalew le koson, a tun bena se ka a yere bonya; nka a te se ka a yere bonya Ala na korɔ. ³ Kitabu ka mun fo? A ko: «Ibrahim lara Ala kumakan na, Ala k'a jate mogo terennin ye a ta lanaya koson.» ⁴ Aw k'a lon ko ni mogo ka baara ke, a ka kan ka sara; nka a be o sara min sorɔ, o te di a ma gbansan; a ta baara sara lo. ⁵ Nka ni mogo min ma kewale ke, Ala min be Alanasiranbariw jate mogo terenninw ye, ni a ka la o ra doron, Ala be a jate mogo terennin ye a ta lanaya koson. ⁶ Ala be mogo min jate mogo terennin ye, ni a ma kewale ke, Dawuda be o tigi ta hera le lakari, k'a fo ko:

⁷ «Ala ka minw ta terenbariyakow yafa o ma,

ka o ta jurumun datugu pewu, olugu ta pana.

⁸ Matigi Ala te mogo min ta jurumun jate,

o tigi ta pana.»

Kenesigiri te mogo kisi

⁹ Ayiwa, yala minw kenesisigira, olugu dōron le ka kan ka o kopuman soro wa, walama kenesisigariw fana ka kan ka a soro? An k'a fo sisan ko «Ibrahim lara Ala kumakan na, Ala ka a jate mogo terennin ye a ta lanaya koson.» ¹⁰ O kera wagati juman kelen le ra? A kenesisinin ko wa, walama sani a ye kenesisigi? A ma ke a kenesisinin ko de; a kera k'a soro a ma kenesisigi. ¹¹ O ko le, Ibrahim ka kenesisigiri soro i n'a fo tagamasiyen, k'a yira ko Ala ka a jate mogo terennin ye a ta lanaya koson, sani a ye kenesisigi. O cogo ra, kenesisigari minw lara Ala ra, ani Ala ka o jate mogo terenninw ye, Ibrahim kera olugu be ta bemace ye. ¹² O cogo kelen na, minw kenesisinin lo, olugu be ta bemace lo fana; o koro ye ko minw te dan kenesisigiri dōron ma, nka o be tagama lanaya sira kan i n'a fo an bemace Ibrahim tun k'a ke cogo min na, sani a ye kenesisigi.

*Ala ta layiri be soro lanaya le baraka ra
(Heburuw 11.8-19)*

¹³ Ala ka layiri min ta Ibrahim ni a duruja ye ko dunupa bena ke o ta ye, o layiri ma ta sariya* sira tagama koson; nka Ala ka a jate mogo terennin ye a ta lanaya koson minke, o le k'a to layiri tara a ye. ¹⁴ Ni Ala ta layirifenw be soro sariya sira tagama sababu le ra, o tuma kun te lanaya ra tuun, layiri fana te jate tuun. ¹⁵ Sabu sariya be Ala ta dimi le lase an ma dōron; ni sariya te yoro min na, sariya cenko fana te yi.

¹⁶ O koson Ala ka o layiri ta an ye lanaya le baraka ra, janko a ye ke neema ye min dira an ma gbansan, ka ke Ibrahim ta duruja be ta ye; sariya sira tagamabagaw daman ta te, nka minw lara Ala ra i n'a fo Ibrahim, olugu fana ta lo, sabu Ibrahim kera an be bemace le ye, ¹⁷ i n'a fo a sebera Kitabu konō cogo min na, ko: «Ne ka i ke siya caman bemace ye.» Ayiwa, an bemace lo Ala na koro, sabu a lara Ala ra, Ala min be suw lakunu, ani min be fendanbariw dan. ¹⁸ Ayiwa, hali k'a soro Ibrahim jigi tun tigera ka ban, Ala ka min fo a ye, a lara o ra ka a jigi la a kan; o cogo ra a kera «siya caman bemace» ye, i n'a fo Ala tun k'a fo cogo min na ko: «I ta duruja bena caya nin cogo le ra.» ¹⁹ Ala ka o fo tuma min na, Ibrahim farikolo tun korora ka ban, sabu a si tun be san keme bo. Denworo tuma fana tun temena a muso Saran kan. Nka Ibrahim ma o si jate; o ma foyi bo a ta lanaya ra. ²⁰ A ma a jigi tige ka sigiya Ala ta layiri ra, nka do le yere farara a ta lanaya kan, fo a ka Ala tando. ²¹ Ibrahim tun lanin b'a ra yere le jate ko Ala ka fen min layiri ta, ko a be se fana ka o ke. ²² O lanaya le koson «Ala ka a jate mogo terennin ye.» ²³ Nka o kuma min sebera ko «Ala ka a jate mogo terennin ye,» o ma sebe Ibrahim kelen koson de! ²⁴ A sebera an fana koson; Ala min ka an Matigi Yesu lakunu ka bo saya ra, anw minw lara o ra, anw fana be jate mogo terenninw ye Ala na koro. ²⁵ Ala k'a to a sara an ta jurumun koson, ka kunu ka bo saya ra, janko an ye jate mogo terenninw ye Ala na koro.

5

*Ala ka hera don an ni a yere ce
(Piyeri folo 1.3-9; Yuhana folo 4.9,10)*

¹ O cogo ra Ala ka an jate mogo terenninw ye lanaya baraka ra; sisan a ka hera don an ni ale Ala yere ce an Matigi Yesu Kirisita baraka ra. ² Ale Kirisita* le sababu ra Ala ka o neema ke an ye; an lanin lo a ra, an be an jigi la a kan ka nagari, sabu an jigi b'a kan ko lon do an bena Ala ta noro soro. ³ O dōron te, hali ni toro ka se an ma, an be nagari o ra; sabu toro le b'a to an be jija lanaya ra. ⁴ Ni an be jija, o b'a to an be ke kankelentigiw ye toro ra; ni an kera kankelentigi ye, o le b'a to an jigi be sigi. ⁵ Ayiwa, jigi te mogo janfa, sabu Ala k'a ta kanuya caya an jusukun na Nin Saninman* baraka ra, a ka o min di an ma.

⁶ Can lo, wagati min an tun ye barakantanw ye, Ala ka wagati min latige, o sera minke, Kirisita sara anw Alanasiranbariw koson. ⁷ Mogo ye son ka sa hali mogo terennin koson, o ke man di. A be se ka ke ko mogo do be son k'a ja gbeya ka sa mogonuman do koson. ⁸ Nka Ala be an kanu cogo min na, a ka o yira nin le fe: ka an to jurumun na, Kirisita sara an koson. ⁹ Sisan koni Ala ka an jate mogo terenninw ye Yesu jori baraka ra; o ra, sigiya t'a ra, fana ko a bena an kisi Ala ta dimi ma. ¹⁰ An tun be Ala juguw le ye, nka Den min bora Ala ra*; Ala ka ben don an ni a yere ce o Den* ta saya baraka ra; o ra, sigiya t'a ra, ko ben donna an ni Ala ce minke, ko an bena kisi Yesu ta panamanya sababu ra. ¹¹ Ka fara o kan, an be nagari kosebe Ala ta jengonyara an Matigi Yesu Kirisita baraka ra; sisan ale le ka an ni Ala ce ben.

*Adama ni Kirisita
(Korentikaw folo 15.21-22,45-49,56-57)*

¹² Mōgo kelen le sababu ra jurumun donna dunuṅa kōno, jurumun k'a to saya fana nana dunuṅa kōno; o cogo ra saya sera adamaden bēe ma, sabu o bēe ka jurumun ke. ¹³ Sani Ala ye sariya* di cira Musa ma, jurumun tun be dunuṅa ra ka ban. Nka i n'a fo sariya tun te yi folo, Ala tun te jurumun jate. ¹⁴ O bēe n'a ta, k'a ta Adama ta wagati ra fo ka na se cira Musa ta wagati ma, saya fanga tun be mōgow kan. Hali minw ma Ala ta cifoninw cēn i n'a fo Adama k'a cēn cogo min na, olugu tun be sa. Min tun ka kan ka na, Adama kera ale tagamasiyen le ye.

¹⁵ Nka Ala be nēema min di gbansan, o ni Adama ta jurumun te kelen ye. Can lo, mōgo caman sara ale kelen ta jurumun koson. Nka Ala ta nēema, ani nēema min bora mōgo kelen fe, Yesu Kirisita, k'a di mōgo caman ma, o nēema nafa le ka bon. ¹⁶ Ala be nēema min di gbansan, o no, ani mōgo kelen ta jurumun no te se ka suma ni ṅogon ye. Mōgo kelen ta jurumun nana ni jarakiri ye, k'a soro Ala ka nēema min di gbansan jurumun camanba ko fe, o nēema ka an kunmabo, ka an ke mōgo terenninw ye. ¹⁷ Can lo, mōgo kelen ta jurumun le koson saya fanga sera bēe ma. Nka minw bēe ka Ala ta nēemaba soro, Ala ka minw jate mōgo terenninw ye, olugu bena panamanyakura ni kuntigiya soro mōgo kelen sababu ra, min ye Yesu Kirisita ye; o nafa le ka bon.

¹⁸ Ayiwa, mōgow bēe jarakira cogo min na Adama ta jurumun kelen koson, o cogo kelen na Yesu Kirisita ta kewalepuman kelen koson Ala be mōgo bēe kunmabo ka panamanya di o ma. ¹⁹ Mōgo kelenpe ta kanblari sababu ra mōgo caman kera jurumunkebagaw ye cogo min na, o cogo ra fana mōgo kelenpe ta kanminari koson Ala be mōgo caman jate mōgo terenninw ye.

²⁰ Sariya kōni dira, janko k'a yira an na ko an ta jurumun ka ca; nka jurumun cayara yoro min na, Ala ta nēema belen cayara o yoro ra ka teme a kan pewu. ²¹ An tun be jurumun fanga koro minke, o le ka saya lase mōgo bēe ma; nka sisan an be nēema ta fanga koro minke, o b'a to Ala be an jate mōgo terenninw ye, ka panamanya banbari di an ma an Matigi Yesu Kirisita baraka ra.

6

Lanabaga bora jurumun fanga koro

(Kolōsikaw 3.1-10)

¹ Ayiwa, an bena minw le fo sa? Yala o koro ye ko an ye to ka jurumun ke, janko Ala ta nēema ye caya wa? ² Fiyewu! An minw sara ka an sen bo jurumun ta ko ra, anw belen be se ka panamanya jurumun na cogo di tuun? ³ An minw bēe batizera ka ke ni Yesu Kirisita ye jēṅṅogonya ra, aw m'a lon ko an batizera minke, a be i n'a fo an sara ni a ye le wa? ⁴ An batizera minke, a kera i n'a fo an sara ni a ye, ani an su donna ni a ye, janko an ye panamanyakura soro i n'a fo Fa Ala ka Yesu Kirisita lakunu ka bo saya ra ni a ta se bagaya noṅṅoman ye cogo min na.

⁵ Can lo, i n'a fo an ni ale kera kelen ye a ta saya ra, an bena kunu fana a ta jēṅṅogonya ra i n'a fo a kununa cogo min na. ⁶ An ye nin faamu ka ja, ko jogokoro min tun be an na, a kera i n'a fo o ni Kirisita* gbengbenna yiri ra ṅogon fe ka sa; janko o jogo min tun ye jurumun ye an na, o fanga ye ban, ani an kana to o jurumun fanga koro tuun. ⁷ Sabu ni mōgo min sara, o tigi bora jurumun ta fanga koro.

⁸ Ayiwa, i n'a fo an ni Kirisita sara ṅogon fe, an lanin b'a ra ko an bena panamanya, ka ke ni a ye fana. ⁹ An k'a lon fana ko Yesu Kirisita kununa ka bo saya ra, ko a te sa tuun: saya ta fanga te se a koro tuun. ¹⁰ A sara sinaga kelenpe ka jurumun ta fanga ban. Nka a kununa ka bo saya ra; a be panamanya min na sisan, a be panamanyara Ala le ye. ¹¹ O cogo ra aw fana ye aw yere jate k'a ke i n'a fo aw sara ka bo jurumun ta fanga koro; sisan aw be panamanyara Ala le ye Yesu Kirisita ta jēṅṅogonya ra.

¹² Ayiwa, aw kana aw farikolo to jurumun boro, ka ke jurumun ta jōnw ye; aw kana son farikolo negejuguw ma. ¹³ Aw kana aw farikolo yoro si bla jurumun na tuun, ka terenbariyakow ke; nka aw ye aw yere di Ala ma i n'a fo mōgo minw kununa ka bo saya ra ka ke mōgokuraw ye. Aw ye aw farikolo yoro bēe di Ala ma, janko ka terenninya sira tagama. ¹⁴ Jurumun ta fanga tena ke aw kan tuun, sabu aw te sariya ta fanga koro, aw be nēema le koro.

Lanabaga kera Ala ta jōn le ye

¹⁵ Ayiwa, yala an ka kan ka to ka jurumun ke, ko sabu an te sariya ta fanga koro tuun, ko an be nēema le koro wa? Fiyewu! ¹⁶ Aw m'a lon ko ni aw be baara kera mōgo do ye ka aw yere majigi a ye, aw be ke o tigi ta jōn le ye wa? Ka ke jurumun ta jōn ye, o laban ye saya le ye; ka ke Ala ta jōn ye, ka a kan mina, o laban ye terenninya ye. ¹⁷ Nka an ye Ala tando, sabu aw minw tun be jurumun ta jonya ra folofolo, aw karanna can min na, aw sonna o ma ni aw jusukun bēe ye. ¹⁸ Sisan aw bora jurumun ta jonya ra, ka ke Ala

ta jɔnw ye ka tagama terenninya ra. ¹⁹ Ne be nin kumaw fora ka kapa ni adamadenya cogo le ye, aw ta hakiri dɔgoya koson. Aw tun ka aw farikolo yorow bla nɔgoninyakow ni juguya ta jonya ra kojugu kama cogo min na, o cogo kelen na sisan aw ye aw farikolo yorow bla Ala ta jonya ra ka panamanya terenninya ra, ani saninyari.

²⁰ Aw tun be jurumun ta jonya ra wagati min na, foyi tun te aw jagboya ka Ala ta terenninya sira tagama. ²¹ Nka aw ka mun nafa le sorɔ o kewalew ra? O laban be maroya le blara aw ra sisan, sabu o kow laban ye saya le ye. ²² Nka sisan aw bora jurumun ta jonya ra ka ke Ala ta jɔnw ye; aw be nafa min sorɔ o ra, o ye saninyari ye, a laban fana ye panamanya banbari ye. ²³ Sabu jurumun sara ye saya le ye; nka Ala be nɛɛma min di gbansan, o ye panamanya banbari ye, an Matigi Yesu Kirisita ta jɛnɔgɔnya ra.

7

Lanabaga bora sariya ta jonya ra (Efesikaw 5.25-31; Galasikaw 2.19,20)

¹ Ayiwa, ne balemaw, ne bɛna min fo aw ye, aw ka o lon kosebe, sabu aw ka sariya* lon. Ka mɔgo to nin na le, a ka kan ka sariya sira tagama. ² A be i n'a fo muso furunin; ka kapa ni sariya ye, ni a ce ma sa, a be ce ta furu kɔnɔ. Nka ni a ce sara, o tuma sariya min tun k'a siri a ce ra, o sariya bora a kunna. ³ O koson, ni a tagara sigi ce were kun, k'a sorɔ a ce ma sa, o b'a fo ko a ka jeneya ke. Nka ni a ce sara, o tuma a bora sariya fanga korɔ; ni a ka sigi ce were kun, a ma jeneya ke.

⁴ Ayiwa, ne balemaw, aw fana ta be ten le. A be i n'a fo aw sara sariya ta fan fe, Kirisita* ta saya koson; aw kera a ta ye, janko Ala min k'a lakunu ka bo saya ra, aw ye kewaleɲumanw ke o ye. ⁵ Can lo, an tun be tagama ka kapa ni an yere sago ye tuma min na, sariya tun be ko dow yira an na k'a fo an ye ko kojugu lo; o be n'a ta, an belɛn tun b'a fe ka o kow ke. O negejugu tun be an kɔnɔnɔsu ka an bla saya sira kan. ⁶ Sisan koni an bora sariya ta fanga korɔ, sabu an tun be o min ta jonya ra, a be i n'a fo an sara ka bo o ta jonya ra. O cogo ra an be se ka baara ke Ala ye cogokura ra Nin Saninman* baraka ra; an t'a ke tuun ka kapa ni sirakorɔ ye, min sebera sariya ra.

Sariya le be jurumun yira

⁷ Ayiwa, an bɛna mun le fo sa? Yala o korɔ ye ko sariya* le be mɔgo bla jurumun na wa? Fiyewu! Nka sariya le k'a to ne ka ne ta jurumun lon. Ka jabo mɔgo were ta fen fe, ne tun tena o lon kojugu ye, ni sariya tun m'a fo ko: «I kana jabo mɔgo borofen fe.»

⁸ O cogo ra jurumun ka cogo sorɔ ka nege suguya be don ne ra, sariya sababu ra; sabu ni sariya te yi, jurumun ye fen sanin le ye. ⁹ Wagati min na ne tun ma sariya lon folo, ne tun be panamanya; nka sariya nana wagati min na, jurumun nege ka ne sorɔ minke, ¹⁰ o kera sababu ye k'a to ne sara. O ra, Ala ka sariya min di janko an ye panamanya sorɔ, o ka saya lase ne ma. ¹¹ Jurumun ka cogo sorɔ ka ne lafiri sariya sababu ra, ka saya lase ne ma o sariya kelen sababu ra fana.

¹² Ayiwa, sariya koni saninyanin lo; a ta cifɔninw saninyanin lo, o terennin lo, o ka pi fana. ¹³ O tuma sariya min ye fɛnɲuman ye, o le kera sababu ye ka saya lase ne ma wa? Fiyewu! Jurumun le k'a to o fɛnɲuman kera sababu ye ka ne lafiri, ka saya lase ne ma; o kera janko jurumun ye yira k'a gbeya. O cogo ra sariya le sababu ra, jurumun yirara k'a gbeya ko a ka jugu.

Lanabaga sago ni jurumun fanga

¹⁴ Ayiwa, an k'a lon ko sariya* bora Ala le ra; nka ne koni ye adamaden jurumun to le ye, i n'a fo mɔgo min fiyeerera ka ke jurumun ta jon ye. ¹⁵ Sabu ne be ko minw ke, ne te o faamu; ne b'a fe ka min ke, ne te o ke fana. Ko minw man di ne ye co, ne be o le ke. ¹⁶ Ayiwa, ne t'a fe ka ko minw ke, ni ne be o le kera, o tuma ne sonna a ma ko sariya ka pi. ¹⁷ O cogo ra, ne be kojugu minw kera, o te ne yere sago ye tuun; jurumun min be ne jusukun na, o le be ne blara o ra. ¹⁸ Ne k'a lon ko fɛnɲuman te ne kɔnɔ, i n'a fo ne ye adamaden gbansan le ye; sabu ne koni b'a fe ka kopuman ke, nka ne te se ka a ke. ¹⁹ Ne b'a fe ka kopuman min ke, ne te o ke; nka ne t'a fe ka kojugu min ke, ne be o le ke. ²⁰ Ayiwa, ne t'a fe ka ko minw ke, ni ne be o le ke, o tuma o te ne yere sago ye tuun; jurumun min be ne jusukun na, o fanga le be ne blara o ra.

²¹ Ne be o sariya fanga ye ne yere kan: ni ne b'a fe ka kopuman ke, kojugu nege le be ne sorɔ. ²² Ne jusukun na Ala ta sariya ka di ne ye haali. ²³ Nka ne be sariya were ta fanga ye ne yere kan, min be siyen tara ni ne yere sago ta sariya ye; o sariya min be ne kan, o le ka ne ke jurumun ta jon ye. ²⁴ E! Ne panibagato fe nin ye! O fanga min be ne

farikolo bla jurumun na, ka saya lase ne ma, jon le bena ne bosi ka bo o boro sa? ²⁵ Ala, baraka, Yesu Kirisita sababu ra; ale le be ne bosi.

Ayiwa, o cogo ra, ne jusukun na ne be son Ala ta sariya ma; nka ne farisogo ta fan fe, ne be ke jurumun ta sariya ta jon ye.

8

Lanabaga ani Nin Saninman sago* (Galasikaw 3.13-14; 5.16-25)

¹ Ayiwa, sisan, minw bee be Yesu Kirisita ta jernogonya ra, Ala tena kiti ben olugu si kan tuun. ² Sabu Nin Saninman* min be panamanya di Yesu Kirisita ta jernogonya ra, o ta fanga ka ne kisi ka bo jurumun ni saya ta fanga ra. ³ Cira Musa ta sariya* tun te se ka o ke, sabu an adamadenw baraka ka dogo. ⁴ O koson sariya tun te se ka min ke, Ala ka o ke: Den min bora Ala ra*, Ala ka o ci ka na; a kera adamaden ye i n'a fo an jurumuntow. An tun be jurumun fanga min koru, a ka a yere di saraka ye ka o fanga cen. ⁵ Ala ka o ke, janko an minw te tagama ka kapa ni an yere sago ye tuun, fo Nin Saninman sago, sariya ko an ye min ke, an ye se ka o ke. ⁶ Sabu minw be tagama ka kapa ni o yere sago ye, olugu be miiri o yere diyanyakow le ra. Nka minw be tagama ka kapa ni Nin Saninman sago ye, olugu be Nin Saninman diyanyakow le ke. ⁷ Ka miiri an yere diyanyakow ra, o ye saya ye; nka ka miiri Nin Saninman diyanyakow ra, o ye panamanya ni hera ye. ⁸ Sabu minw be miiri o yere sago ra, olugu ye Ala juguw le ye; o te o yere majigi Ala ta sariya ye, o fana te se. ⁹ O koson minw be tagama ka kapa ni o yere sago ye, olugu ko te se ka diya Ala ye fiyewu.

¹⁰ Aw koni, aw te tagama ka kapa ni aw yere sago ye; aw be tagama ka kapa ni Nin Saninman sago le ye; sabu Ala Nin be aw konu. Ni Kirisita* ta Nin te mogo min konu, o tigi te Kirisita ta ye. ¹¹ Ni Kirisita be aw konu, aw farikolo koni bena sa lon do jurumun koson; nka aw nin bena panamanya, sabu Ala ka aw jate mogo terenninw ye. ¹² Ala min ka Yesu lakunu ka bo saya ra, ni o ta Nin Saninman siginin be aw konu, o tuma, min ka Kirisita lakunu ka bo saya ra, o bena aw farikolo sataw fana panamanya a ta Nin Saninman baraka ra, o min siginin be aw konu.

¹³ O le koson ne balemaw, juru min be an na, o te an yere farisogo ta juru ye tuun, min be a to an be panamanya ka kapa ni an yere sago ye. ¹⁴ Sabu ni aw be tagama ka kapa ni aw yere sago ye, aw bena sa; nka ni aw ka aw farikolo ta kewalejuguw faga Nin Saninman baraka ra, o tuma aw bena panamanya. ¹⁵ Sabu minw bee be tagama ka kapa ni Ala Nin Saninman sago ye, olugu bee ye Ala denw ye. ¹⁶ Sabu aw ka Nin Saninman min soru, ale te aw ke jon ye, k'a te aw ye to ka siran tuun. Nka o Nin Saninman be aw ke Ala denw le ye; ale baraka le ra an be Ala wele ni kanba ye, k'a fo ko: «An Fa!» ¹⁷ Nin Saninman yere be seereya ke ka ben ni an yere nin ta seereya ye, ko an kera Ala denw ye. ¹⁸ Ayiwa, ni an kera Ala denw ye, o tuma a ka fen minw layiri ta an ye, an bena o soru fana. An bena o fen minw soru, an ni Kirisita le bena o soru jagon fe; sabu ni an be tooro ni a ye, an bena bonya soru ni a ye fana.

Lanabaga ta jigiya (Yuhana 10.27-30)

¹⁹ Ne b'a jate ko tooro min be an kan sisan, o te se ka suma ni sini ta bonya ye hali doonin, Ala bena o bonya min yira an na.

²⁰ Ala bena a ta denw ta bonya yira lon min na, danfenw bee korotonin be o lon makonona. ²¹ Sabu Ala ta danfenw bee kera jacinanw ye. A tun man di o ye ka ke ten, nka Ala yere le ka o ke; o bee n'a ta, jigiya be yi hali bi. ²² Sabu lon do, Ala bena a ta danfenw bee bo saya ta jonya ra; Ala denw kera o yere ta ye bonya min kama, o bena do soru o ra.

²³ An k'a lon ko fo ka na se bi ma, danfenw bee be nunana tooro boro, i n'a fo muso lasirito min b'a fe ka jigi. ²⁴ Nka olugu doron te; Nin Saninman* dira an minw ma, ka ke i n'a fo Ala ta neema folo, anw fana be nunana an yere konu. Lon min Ala bena an ke a ta denw ye ka an farikolo bo jonya ra pewu, an be o lon le makonona. ²⁵ Sabu an kisira, nka an ta kisiri ye jigiya le ye. Nka i na be jigiya min na, o te jigiya ye tuun. I na lara fen min kan ka ban, yala o ye jigiya dama le ye tuun wa? ²⁶ Nka i n'a fo an na te fen min na, an jigi be o kan, an be muju ka a konu.

²⁷ O cogo ra, Nin Saninman fana be an deme an ta barakantanya koson; sabu an ka kan ka Ala daari cogo min na, an yere te o lon. Nka Nin Saninman koni be Ala daari an ye ni nunakanw ye, minw te se ka lakari. ²⁸ O ra, Ala min be mogo jusukunnakow bee lon, ale be Nin Saninman ta miiriyaw lon; sabu Nin Saninman be daari ke Ala ta mogo saninmanw ye ka kapa ni Ala sago le ye.

Ala ta kanuyaba

²⁸ An k'a lon ko mogo minw be Ala kanu, ani Ala ka o wele ka kapa ni a ta latige ye, ko ni fen o fen ka olugu soro, Ala b'a to o bee laban be ke kojuman le ye olugu ta fan fe. ²⁹ Ala konna ka minw panawoloma ka o ke a ta mogo ye, a ka olugu ta ko latige ka bla, ka olugu ke i n'a fo Den* min bora ale Ala ra, janko o Den ye ke folo ye a balemaw caman ce ra. ³⁰ A ka minw ta ko latige ka bla, a ka olugu wele fana; a ka minw wele, a ka olugu jate mogo terenninw ye fana; a ka minw jate mogo terenninw ye, a ka nooro la olugu kan fana.

³¹ Ayiwa, an bena mun le fo nin ko ra sa? Ni Ala be an fe, jon le be se ka wuri an kama? ³² Den min bora Ala yere ra, a ma o bosu saya ma, nka a k'a di saraka ye an bee koson; mun le bena a bari ka fen bee di an ma o Den sababu ra? ³³ Jon le be se ka Ala ta mogo panawolomaninw jaraki sa? Sabu Ala yere le ka o jate mogo terenninw ye. ³⁴ O koson jon le bena o jaraki? Sabu Yesu Kirisita sara; o doron te, a kununa ka bo saya ra; a siginin be Ala kininboryanfan fe, a be Ala daari an ye. ³⁵ Jon le be se ka an faran ka bo Kirisita* ta kanuya ra sa? Nagban te se, siranya te se, toooro te se, kongu te se, fagantanya te se, farati te se, fagari te se, foyi le te se! ³⁶ I n'a fo a sebera Kitabu kono cogo min na, ko:

«Ala, ele le koson, o be an fagayoro jinina lon o lon;

o be an jate i ko saga minw blara fagari kama.»

³⁷ Nka o toooro bee ra anw le ye sesorobagaw ye ka teme bee kan, an kanubaga Ala baraka ra. ³⁸ Ne lara a ra, hali sigiya t'a ra, ko saya o, panamanya o, melekew o, jinaw o, setigi werew o, sisan ta fenw o, fen nataw o, ³⁹ sankolokonofenw ta fangaw o, dugukolokanfenw ta fangaw o, ko danfen si le te se ka an faran ka bo Ala ta kanuya ra, a ka o kanuya min yira an na an Matigi Yesu Kirisita baraka ra.

9*Ala ka Izirayelimogow panawoloma*

(Galasikaw 4.22-31)

¹ Ne be can le fora, faninya te, sabu ne be Kirisita* ta le ye; ne k'a lon ne jusukun na fana Nin Saninman* baraka ra, ko ne be can le fora. ² Nanasisiba le be ne kan, ne jusukun fana toooronin lo tuma bee ne balema Izirayelimogow koson. ³ Sabu hali ni ne tun dangara olugu no ra, ka faran ka bo Kirisita ta jennogonya ra, janko olugu ye o jennogonya soro ka kisi, ne tun be son o ma. ⁴ Olugu le ye Izirayelimogow ye; Ala ka olugu le ke a ta mogo ye, ka nooro la o kan, ka jennogonya don ni o ye, ka a ta cifoninw ani a batocogo yira o ra, ka layiriw ta o ye. ⁵ Olugu le bora an bemaw ra. Adamadenya sira fe, Kirisita bora olugu le ra; ale le be fen bee kunna; Ala lo, min ka kan ka tando tuma bee. Amina.

⁶ Ayiwa, o koro te ko Ala ta kuma kera fengbansan ye de! Sabu minw bee bora Izirayeli* ta duruja ra, o bee le ma ke Izirayelidenw yereyere ye. ⁷ Minw bee bora Iburahima ra, olugu bee le fana te Iburahima ta denw yereyere ye. Sabu Ala k'a fo Iburahima ye ko: «I ta duruja bena bo Isiyaka le ra.» ⁸ Ayiwa, o koro ye ko den minw worora adamaden baraka ra, olugu le te jate Ala denw ye; minw worora Ala ta layiri sababu ra, olugu le be jate Ala ta duruja ye. ⁹ Ala ka layiri ta ka kuma min fo, o fle nin ye, ko: «Ne bena seko ka na san were jogontumasi; o tuma Saran bena dence soro.»

¹⁰ Ayiwa, a ma dan Saran ta ma, nka Rebeka ta fana kera ten; ale ka flandinw kono ta an bemace Isiyaka fe. ¹¹ O wagati ra, k'a soro denw tun ma woro ban, o ma kojuman ke, o ma kojugu ke, Ala kumana Rebeka fe, janko a tun b'a fe ka min panawoloma ka kapa ni a ta latige ye, o le ye ke, a kana ke mogo kewale baraka ra, nka a ye ke ka kapa ni ale Ala yere sago le ye. ¹² Ala k'a fo Rebeka ye ko: «Koroceman le bena ke dogoceman ta jon ye,» i n'a fo a sebera Kitabu kono cogo min na, ko:

¹³ «Ne ka Yakuba kanu, ka ban Esawu ra.»

Ala ka siya were mogow fana panawoloma

¹⁴ Ayiwa, an bena mun le fo sa? Yala terenbariya be Ala ta kow ra wa? Fiyewu! ¹⁵ Sabu Ala ko cira Musa ma ko: «Ni ne b'a fe ka makari mogo min na, ne be makari o tigi ra; ni ne ko ne be hina min na, ne be hina o tigi ra fana.» ¹⁶ O cogo ra, mogo sago, walama mogo ta baara te se k'a to Ala ye hina i ra; Ala yere le be se ka hina mogo ra. ¹⁷ Kitabu kono, Ala k'a fo Farawona ye ko: «Ne ka ele sigi masaya ra, ka ele ke sababu ye ka ne

ta sebagaya yira, janko ne tɔɔ ye fɔ dugukolo yɔɔ bɛɛ ra.»¹⁸ O kosɔn ni Ala b'a fɛ ka hina min na, a bɛ hina o ra; ni a b'a fɛ ka min jusukun gbeleya, a bɛ o jusukun gbeleya fana.

¹⁹ Dɔw bɛna a fɔ ko: «O tuma mun kosɔn Ala bɛ mɔɔw jaraki tuun? Jɔn bɛ se ka ban a sago ma?»²⁰ Ayiwa, ele min bɛ o fɔ, ele adamaden gbansan, ele ye mun le ye ko ele bɛ Ala sɔsɔ? Yala bɔɔdaga bɛ se k'a fɔ dagalalagabaga ma wa, ko: «Mun koson i ka ne lalaga tan?»²¹ Yala dagalalagabaga ta le tɛ bɔɔ ye wa? A bɛ se ka o bɔɔ kelen kɛ ka daga sɔngɔbɛlɛn dɔ lalaga, ani ka daga gbansan dɔ fana lalaga.

²² Ayiwa, Ala tun b'a fɛ ka a ta dimi ni a ta sebagaya yira minke, o kosɔn minw ka a ta dimi lawuri, a ka olugu ta kɛwalejuguw sɔnmɛna ka mupu o kɔɔ kɔsɛbɛ; o mɔɔw blara halakiri le kama.²³ Ayiwa, a hinara minw na ka o labɛn ka bla bonya kama, ni a ko a bɛ a ta bonya la olugu kan, k'a caya, aw bɛ se ka mun le fɔ o ra?²⁴ Ala ka anw le wele; a ma an wele ka bɔ Yahudiyaw dɔɔn le cɛ ra dɛ, a ka an wele ka bɔ siya wɛrɛ mɔɔw* ra fana.²⁵ A ka o le fɔ cira Oze ta kitabu kɔnɔ, ko:

«Mɔɔw minw tun tɛ ne ta siya ye,
ne bɛna olugu le wele ko <ne ta siya.>

Minw tun tɛ ne ta mɔɔw kanuninw ye,
ne bɛna olugu wele ko <ne ta mɔɔw kanuninw.>

²⁶ A tun fɔra o ye yɔɔ min na ko o tɛ <Ala ta mɔɔw> ye,
o yɔɔ yɛrɛ ra o bɛna wele ko <Ala janaman yɛrɛ ta denw.> »

²⁷ Cira Ezayi fana pɛrɛnna k'a fɔ Izirayelimɔɔw ta ko ra, ko:

«Hali ni Izirayelimɔɔw cayara ka kɛ i ko kɔɔjida kɛnken,
o bɛɛ ra mɔɔw dama dama le bɛna kisi.

²⁸ Sabu Matigi ka kiti min latige, a bɛna o kiti tige joona joona dunuɔnamɔɔw kan.»

²⁹ Cira Ezayi tun k'a fɔ fana ko:

«Ni Fangatigi Ala tun ma makari an na ka duruja dɔ to an ye,
an tun bɛna ban pewu i ko Sɔdɔmukaw,
an tun bɛna kɛ i ko Gomɔrikaw le.»

Terenninya tɛ sɔɔ sariya sababu ra
(Romukaw 3.19-29; Galasikaw 3.8-14,21-29)

³⁰ Ayiwa, an bɛna mun le fɔ sa? Siya wɛrɛ mɔɔw* minw tun tɛ terenninya sira jinina, Ala ka olugu jate mɔɔw terenninw ye; o ka o terenninya sɔɔ lanaya sababu ra.³¹ K'a sɔɔ Izirayelimɔɔw, olugu minw tun bɛ terenninya jinina sariya sababu ra, olugu ma o sɔɔ.³² Mun koson? Sabu Izirayelimɔɔw m'a jini lanaya sababu ra, nka o k'a jini o yɛrɛ ta kɛwalew le sababu ra. O sen talonna kabakuru le ra ka ben.³³ I n'a fɔ a sebera Kitabu kɔnɔ cogo min na, ko:

«A fɛ, ne bɛ sentalon kabakuru dɔ bla Siyɔn,
min bɛna kɛ dɔw kunnacɛn sababu ye.

Nka ni mɔɔw min ka a jigi la a kan, Ala tɛna o tigi janfa fiyewu!»

10

¹ Ayiwa, ne balemaw, ne bɛ min fɛ ni ne jusukun bɛɛ ye, ani ne bɛ Ala daarira min na ne ta siya Izirayelimɔɔw ta ko ra, o ye ko o ye kisi.² Sabu ne bɛ nin seereya kɛ, ko o cɛsirinin lo Ala ko ra, nka hakiri tɛ o fɛ.³ Ala bɛ mɔɔw jate mɔɔw terennin ye cogo min na, o ma o faamu. O b'a fɛ ka kɛ mɔɔw terenninw ye o yɛrɛ ta kɛwalew le sababu ra. O ra, Ala bɛ mɔɔw jate mɔɔw terennin ye sira min fɛ, o ma son o ma.⁴ Kirisita* le kera sariya* laban ye, janko ni mɔɔw minw bɛɛ ka la ale ra, Ala ye olugu jate mɔɔw terenninw ye.

Ni mɔɔw min ka la Matigi ra o bɛ kisi

⁵ Ayiwa, mɔɔw bɛ se ka jate mɔɔw terennin ye sariya* sababu ra cogo min na, cira Musa ka o fɔ; a ko: «Ni mɔɔw min ka se ka nin kow sira tagama, o tigi bɛ kisi o sababu ra.»⁶ Mɔɔw bɛ se ka jate mɔɔw terennin ye lanaya sababu ra cogo min na, o fɔra, ko: «I kana a fɔ i yɛrɛ kɔnɔ ko: <Jɔn le bɛna yɛlɛn ka taga sankolo ra an ye?> (O kɔɔ ye ko ka Kirisita* lajigi.)⁷ Walama ko: <Jɔn le bɛna jigi dugukolo jukɔɔ an ye?> (O kɔɔ ye ko ka Kirisita lawuri ka bɔ saya ra.)»⁸ O kuma bɛ mun le fɔ sa? A ko: «Kuma bɛ i kɛrɛ fɛ, a bɛ i da ra, a bɛ i jusukun na fana.» O kuma ye lanaya ta kuma le ye, an bɛ min waajuri kera mɔɔw ye.⁹ Ni i k'a fɔ i da ra ko Yesu le ye Matigi ye, ani ka la a ra

i jusukun na ko Ala k'a lakunu ka bo sayara, i be kisi. ¹⁰ Sabu ka la Yesu ra i jusukun na, o le b'a to Ala be i jate mogo terennin ye; k'a fo i da ra, o le b'a to i be kisiri soro. ¹¹ Sabu a sebera Kitabu kono ko: «Ni mogo o mogo ka la Matigi ra, Ala tena o tigi janfa fiyewu.» ¹² O koson Yahudiyaw o, siya werε mogo* o, do ma bo do ra; Matigi kelenpe le be o beε kunna, ani minw beε be a togo wele, a be konuman ke olugu beε ye k'a caya. ¹³ Sabu a sebera ko: «Ni mogo o mogo ka Matigi togo wele, o tigi be kisi.»

¹⁴ Nka o bena a togo wele cogo di, ni o ma la a ra? O bena la a ra cogo di, ni o ma a ko men? O bena a ko men cogo di, ni mogo ma a waajuri ke? ¹⁵ Mogo bena a waajuri ke cogo di, ni mogo ma ci a kama? I n'a fo a sebera Kitabu kono cogo min na, ko: «Minw be na ni kibaro dimanw ye, olugu nacogo ka ji.» ¹⁶ Nka o beε n'a ta, mogo beε ma son Kibaro Diman* ma. O koson cira Ezayi k'a fo ko: «Matigi, jontigi le sonna ka la an ta waajuri kumaw ra?»

¹⁷ Ayiwa, an be waajuri min lamεn, lanaya be soro o le fe; o waajuri bora Kirisita ta kuma le ra.

¹⁸ Ayiwa, ne ko: Yala Izirayelimogow ma o waajuri men le wa? O k'a men ke! Sabu a sebera ko:

«O kumakan sera dugukolo fan beε ra;
o ta kumaw sera fo dunuƙa danw na.»

¹⁹ Ayiwa, ne be jininkari ke tuun, ko: Yala Izirayelimogow ma o faamu le wa? Cira Musa konna k'a fo ko:

«Aw te siya min jatera,
ne bena a to o celiya ye aw mina;
aw be siya min flera hakirintan ye,
ne bena a to o dimi ye aw mina.»

²⁰ O ko, cira Ezayi fana k'a ja gbeleya k'a fo ko:

«Mogo minw tun te ne yorɔpinina, olugu ka ne ye;
minw tun te miirira ne ta ko ra, ne ka ne yere yira olugu le ra.»

²¹ Nka Izirayelimogow ta ko ra, a ko:

«Ne ka ne boro lo tere kururu beε
siya murutinin ni siya bannin do le ye.»

11

Ala ma ban Izirayelimogow ra

¹ Ayiwa, ni a be ten o, o koro ye ko Ala banna a ta mogo, Izirayelimogow ra wa? Fiyewu! Sabu ne fana ye Izirayeliden le ye, ne bora Iburahima ta duruja ra, Boniyaminu ta gba ra. ² Ala konna ka a ta mogo minw panawoloma ka o ke a ta ye, a ma ban olugu ra. Cira Iliya* ka kuma min fo Izirayelimogow kama Ala ja koro, Kitabu ka min fo o ko ra, aw ma o lon wa? ³ A ko: «Matigi, o ka i ta ciraw faga, ka i ta sarakajenifenw* cici. Ne kelenpe le tora; o b'a fe ka ne fana faga.» ⁴ Nka Ala ka a jaabi cogo di? A ko: «I kelen ma to; ne ka mogo waga wolonfla le mara ne yere ye. Olugu si ma o kinbiri gban Baali* koro ka a bato.» ⁵ O cogo ra fana, an be wagati min na sisan, Izirayelimogow to fitini be yi, Matigi ka minw panawoloma ka kapa ni a ta neema ye. ⁶ Ayiwa, ni Ala ka o panawoloma ka kapa ni a ta neema ye, o cogo ra o yere ta kewalew no te tuun; ni o te, Ala ta neema tena ke neema ye tuun.

⁷ Ayiwa, o koro le ye di? Izirayelimogow tun be min jinina, o ma o soro; Ala ka minw panawoloma, olugu le ka o soro. Tow jusukun gbeleyara. ⁸ I n'a fo a sebera Kitabu kono cogo min na, ko:

«Ala ka o hakiri lasungo,
janko o kana yeri ke,
ani o kana menni ke o toro ra.
A kera ten le fo ka na se bi ma.»

⁹ Dawuda fana ko:

«Ala y'a to o ta domunibaw ye ke jan ye ka o mina,
ka ke jo ye ka o mina, ka ke o ben sababu ye;
o ye ke o ta kojugu sara ye.»

10:11 10.11 Nin kuma fora Ezayi 28.16.   **10:13** 10.13 Nin kuma fora Yoweli 3.5.   **10:15** 10.15 Nin kuma fora Ezayi 52.7.   **10:16** 10.16 Nin kuma fora Ezayi 53.1.   **10:18** 10.18 Nin kuma fora Zaburu 19.5.   **10:19** 10.19 Nin kuma fora Sariya 32.21.   **10:20** 10.20 Nin kuma fora Ezayi 65.1.   **10:21** 10.21 Nin kuma fora Ezayi 65.2.

* **11:2** 11.2 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.   **11:3** 11.3 Nin kuma fora Masacew folo 19.10,14.   **11:4** 11.4 Nin kuma fora Masacew folo 19.18.   **11:8** 11.8 Nin kuma fora Sariya 29.3; Ezayi 6.10.

¹⁰ Ala ye o jaw ye fin, o kana yeri ke tuun; ka sege la o kan, o ko kurunin ye to wagati bee.»

*Ala ka min ke siya were mogow ye
(Matiyu 21.40-43; Efesikaw 2.7-13)*

¹¹ Ayiwa, ne ko: Izirayelimogow talonna minke, yala o benna pewu le wa? Fiyewu! Nka o ta firiri kera sababu ye k'a to siya were mogow* ka kisiri soro, janko olugu celiya ye ke o ra. ¹² Ayiwa, ni Izirayelimogow ta firiri kera nafa ye dununamogow fe o, ani o majigira minke, ni o kera, nafa ye siya were mogow fe, o tuma ni o bee nana yelema ka na Ala fe, o tena ke koba ye ka teme a to bee kan wa?

¹³ Ne be nin fora sisan aw siya were mogow* le ye. Ala ka ne ke siya were mogow ta ciraden* ye, ne fana be pagari o baara koson, ¹⁴ janko ni a be se ka ke, o celiya ye ke ne ta siyamogow ra, ka ke sababu ye k'a to dow ye kisi. ¹⁵ Sabu Ala ka o bla kere fe minke, ni o kera, sababu ye ka ben don dununamogow ni Ala ce, o tuma ni Ala nana o bla o no ra do? O bena ke koba le ye, ka ke i ko suw le kununa ka bo saya ra.

¹⁶ Ni burukun folo dira Ala ma saraka ye, a to bee le be saninya. Ni yiri liliw saninyanin lo, a borow fana saninyanin lo. ¹⁷ Ayiwa, Izirayelimogow, minw ye oliviye panaman yiriborow ye, ni Ala ka o yiriboro dow tigtige ka ele noro o no ra, ele siya were* mogo min ye kongo oliviye yiriboro ye, ni Ala k'a to ele ka nafa soro oliviye panaman liliw na, k'a to o yiri ji ye ele baro, ¹⁸ ele kana waso yiri panaman ta borow ma. Ni i be waso, i ka kan k'a lon ko ele le ma liliw mina; nka liliw le ka ele mina.

¹⁹ I bena a fo ko: «O yiriborow ma tige ka bo yi, janko ne le ye noro o no ra wa?» ²⁰ Can lo! Olugu tigera ka bo yi o ta lanabariya le koson, ele norora o no ra i ta lanaya koson. O koson ele kana waso, nka siran Ala ja! ²¹ Sabu ni Ala ma yiriboro panaman to yi, a tena ele fana to yi. ²² Aw y'a fle, Ala ta numanya ni a ta fariya be yira cogo min na. Minw be bo a ta sira kan, a ta fariya be se olugu le ma, nka Ala ta numanya be ele kan, ni i koni ka to a ta numanya ra. Ni o te, ele fana bena tige ka bo yi. ²³ Ni Izirayelimogow fana ka bo o ta lanabariya sira kan, Ala bena o noro o nokoro ra; sabu se be Ala ye ka o noro kura ye tuun. ²⁴ Ele tigera ka bo kongo oliviye yiri ra, ka na ele noro oliviye panaman yiri ra, k'a soro aw te yiri suguya kelen ye! Olugu minw ta yiri lo, olugu noro tena diya belen wa?

Izirayelimogo tow ta kisiri ko

²⁵ Ayiwa, ne balemaw, ne b'a fe aw ye nin gundo lon, janko aw kana aw yere jate hakiritigiw ye ka teme tow kan. Izirayelimogo dow jusukun gbeleyara, fo Ala ka siya were mogow* minw panawoloma, olugu bee ye don folo. ²⁶ O cogo ra Izirayeli bee bena kisi, i n'a fo a sebera cogo min na, ko:

«Kisibaga* bena bo Siyon,
a bena Yakuba ta denw ta terenbariya bo o ra.

²⁷ Ne bena o jernogonya le don ni o ye,
ni ne ka na o ta jurumunw bo o kunna tuma min na.»

²⁸ Ayiwa, Izirayelimogow ma son Kibaro Diman* ma minke, o ra o kera Ala juguw ye, janko aw ye o nafa soro. Nka ka kana ni Ala ta panawolomari ye, Ala be o kanu a ta layiri taninw koson o bemaw ye. ²⁹ Sabu Ala be fen minw di, a te seko ka o mina tuun; a te mogo wele, ka seko ka ban o tigi ra tuun. ³⁰ Folofolo aw tun te Ala kan mina; Izirayelimogow nana ban Kibaro Diman ma minke, o kera sababu ye k'a to Ala hinara aw ra. ³¹ O cogo ra, olugu le ka Ala kan bla, janko Ala ye hina aw ra; Ala hinara aw ra cogo min na, a bena hina olugu fana ra ten. ³² Sabu Ala ka mogow bee to o ta kanminabariya ra, ka na hina o bee ra.

Ala ta sebayaba

³³ E! Can ra, Ala ta fentigiya, ani a ta hakiritigiya, ani a ta lonniya dunya te se ka lon! A ta kolatigeninw ka bon ka teme adamaden hakiri dan kan! A ta siraw te se ka lon! ³⁴ I n'a fo a sebera cogo min na, ko:

«Jon le ka Matigi Ala ta miiriya lon?
Jon le kera a ladibaga ye?

³⁵ Jon le konna ka fen di Ala ma, ka n'a fo ko ale ta juru b'a ra?»

³⁶ Fen bee bora ale le ra, fen bee be a no ra ale le baraka ra, fen bee be ale le ta ye; a ka kan ni bonya ye wagati bee, ani tuma bee! Amina.

12

Lanabaga ta tagamacogokura

¹ Ayiwa, ne balemaw, i n'a fo Ala ka o pumanyaba ke an ye, o koson ne be aw daari ko aw ye aw yere farikolo di Ala ma, i ko saraka panaman, ani saraka saninman, saraka min ka di Ala ye; o le fana ye batorisobe ye. ² Aw kana aw ta koketaw kana ni nin dunupamogow ta ye. Nka aw y'a to Ala yere ye miiriyakura don aw hakiri ra, ka aw yelema; o cogo ra, Ala be min fe, min ka ni, min ka di a ye, min dafanin lo, aw bena o faamu.

Lanabagaw ka kan ka jen ka baara ke (Korentikaw folo 12.12-27; Efesikaw 4.1-16)

³ Ala ka neema min ke ne ye, o neema baraka ra ne b'a fo aw bee kelen kelen ye ko Ala ka aw ke min ye, aw kana aw yere jate ka teme o kan; aw ye yeremajigiya don aw yere ra. Ala ka se min di aw ma aw ta lanaya koson, aw ye aw ta kow ke ka kana ni o le ye. ⁴ Farikolo kelen le be an fe, nka a yorow ka ca. An farikolo yoro si ni si ta baara te kelen ye fana. ⁵ O cogo kelen na, anw lanabagaw ka ca, nka an bee kera farikolo kelen ye Kirisita* ta jengogonya ra; an bee sirira jagon na, ka ke jagon farikolo yoro do ye. ⁶ Nka an ninyorow te kelen ye ka kana ni Ala ta neema dinin ye an ma. O koson ni Ala be kuma don min da ra ka mogow waaju, o tigi ye o ke ka kana ni lanaya ye. ⁷ Ni do ta kera baara ye, o tigi ye o baara ke. Ni min ta kera karan ye, o tigi ye mogow karan. ⁸ Ni min ta kera ka mogow ja gbeleya, o tigi ye o ke. Min be mogow son, o tigi ye a boro labla ka o ke. Ni min kera mogow namogo ye, o tigi ye o ke ka ja. Min be janibagatow deme, o tigi ye o ke ni jagari ye.

Lanabagaw ka kan ka tagama kanuya ra

⁹ Aw ta jagonkanu kana ke ni flankafuya ye. Aw ye kojugu haramuya. Aw ye noro kopuman le ra kosebe. ¹⁰ Aw ye jagon kanu kosebe i ko balemaw. A ye ke bee jusu ra ko ale le ka kan ka kon ka tow bonya. ¹¹ Aw ye aw yere cesiri baara ra, aw kana ke salibagatow ye. Aw ye baara ke Matigi ye ni aw jusukun bee ye. ¹² Jigiya min be aw fe, aw ye jagari o koson. Aw ye tooro munu; aw ye jija Aladaari ra.

¹³ Ala ta mogow minw mako be demeri na, aw ye olugu deme. Aw ye jija ka lonanw ladon. ¹⁴ Minw be aw tooro, aw ye dugawu ke olugu ye; aw ye dugawu le ke, aw kana mogow danga. ¹⁵ Minw be jagari, aw ye jagari ni olugu ye; minw be kasi, aw ye kasi ni olugu ye. ¹⁶ Aw ye ben kelen ma. Aw kana miiri kobabaw ma ka aw yere bonya, aw ye son yeremajigiya le ma. Aw kana aw yere jate ko aw ye hakiritigiw ye.

¹⁷ Ni mogow do ka kojugu ke aw ra, aw kana o juru sara ni kojugu do were ye. Aw ye jija ka kopuman ke bee ye. ¹⁸ Ni a koni ka dan aw ma, aw ye aw seko bee ke k'a to hera ye ke aw ni mogow bee ce. ¹⁹ Ne balema kanuninw, aw yere kana aw yere dimibo; aw y'a to Ala ma. Sabu a sebera Kitabu konu, ko: «Ne le bena hake bo, ne le bena kojugu juru sara. Matigi Ala ko ten.» ²⁰ Ala ta Kuma ko fana, ko: «Ni kongu be i jugu ra, domuni di a ma; ni minlogoto b'a ra, ji di a ma. Ni i be o kera, a be i ko i be takami le cera ka o ke a kun na.» ²¹ I kana a to kojugu ye se i ra. Nka jija ka kopuman ke ka se soro kojugu kan.

13

Lanabagaw ka kan ka koro fagamaw ye (Piyeri folo 2.13-17)

¹ Ayiwa, mogow bee ka kan ka koro fagamaw ye; sabu fanga te yi, ni min ma bo Ala ra. Fagama minw sigira, Ala le ka olugu sigi. ² O koson mogow min be ban fagamaw ta ma, o tigi banna Ala ta Kuma le ma. Minw fana be ban fagamaw ta ma, olugu bena kiti le lase o yere ma. ³ Ni i be kopuman ke, i sirankun te fagamaw ja. Ni i be kojugu ke, o le b'a to i be siran fagamaw ja. Ni i t'a fe ka siran fagamaw ja, o tuma i ye kopuman ke; ni i ka kopuman ke, o bena i tando. ⁴ Fagamaw be baara min kera, o be o kera Ala le ye, aw ta ja koson. Ni i be kojugu ke, o tuma i ka kan ka siran o ja, sabu maramafen min be o boro, o te o boro gbansan. O be Ala ta baara le ra; o be Ala dimibo kojugukebaga ra, ka a ta kojugu hake bo o ra. ⁵ O koson aw ka kan ka koro fagamaw ye; o be se ka tooro min lase an ma, a kana ke o nasiran doron koson, nka aw yere ka kan ka a lon aw jusukun na ko ka koro o ye, ko o ka ni.

⁶ O le koson fana aw be ninsongo sara. Sabu fagama minw be o baara kera, Ala le ka olugu bla o baara ra, ko o y'a ke ka ja. ⁷ Ayiwa, mogow bee kelen kelen ka kan ni min ye, aw ye o ke o ye. Aw ka kan ka ninsongo sara min ye, aw ye a sara o ye. Aw ka kan ka

wusugu sara min ye, aw ye a sara o ye. Aw ka kan ka siran min ja, aw ye siran o ja. Min ka kan ni bonya ye, aw ye o bonya.

Ka tagama kanuya ra
(*Matiyu 22.35-40; Yuhana fɔlɔ 3.11-23*)

⁸ Ayiwa, ne balemaw, ni jɔɔɔnkanu te, mɔɔɔ si ta juru wɛrɛ kana kɛ aw ra; sabu ni mɔɔɔ min bɛ mɔɔɔ tɔw kanu, o tigi ka Ala ta sariya bɛɛ le dafa. ⁹ Sabu ci minw fora ko: «I kana jeneya kɛ, i kana mɔɔɔ faga, i kana sonyari kɛ, i kana jabo mɔɔɔ borofɛn fɛ.» ani a tɔw bɛɛ, o kumaw bɛɛ bɛ nin kuma kelen le kɔɔ ko: «I ka kan ka i mɔɔɔɔɔɔn kanu i ko i yɛrɛ.» ¹⁰ Ni i bɛ i mɔɔɔɔɔɔn kanu, i tɛ kojugu kɛ a ra. O kosɔn ni i bɛ tɔw kanu, i ka Ala ta sariya* bɛɛ le dafa.

Ka dibirakow dabra

¹¹ Ayiwa, aw ka kan ka o kuma jate, sabu an bɛ wagatigbelen min na sisan, aw yɛrɛ ka o lon. Aw kunutuma sera ka bɔ sunɔɔ ra, sabu kisiri yɔrɔ ka surun an na sisan ka temɛ an ta lanaya daminawagati kan. ¹² Ne balemaw, su janfara dɛ! Dugugbɛ surunyara. Kɛwalejugu minw bɛ kɛ dibi ra, an ye o dabra pewu, ka an yɛrɛ labɛn ka tagama yeelen le ra. ¹³ An ye an tagamacogɔ teren, k'a gbɛ i n'a fɔ an bɛ kow kɛ tere fɛ cogo min na. An ye an yɛrɛ kɔrɔsi domuniba dama temeninw ma, ani dɔrɔtɔya, ani jatɔya, ani marobariyako dama temeninw, ani keremisenw, ani pangboya. ¹⁴ Aw ye Matigi Yesu Kirisita ta cogo don aw yɛrɛ ra i ko derege; aw kana miiri aw farisogɔ ta negerakow ra, ko aw bɛ farisogɔ diyanyakow kɛ.

14

Lanabagaw ka kan ka jɔɔɔn ta ko muɔu
(*Kɔrentikaw fɔlɔ 4.3-5; 8.1-13; 10.23-33*)

¹ Ne balemaw, aw ra minw baraka ka dɔɔɔ lanaya ra, aw ye sɔn olugu ma; aw kana o ta miiriya sɔsɔ. ² Dɛ fɛ, domunifen bɛɛ bɛ se ka domu; nka dɔ baraka ka dɔɔɔ lanaya ra minke, ale bɛ nankɔrafɛnw dɔrɔn le domu. ³ Min bɛ domunifen bɛɛ domu, ale kana a mɔɔɔɔɔɔn mafiyenya, ko mun kosɔn a tɛ fɛn bɛɛ domu; min tɛ domunifen bɛɛ domu, ale fana kana a mɔɔɔɔɔɔn jaraki, ko mun kosɔn a bɛ fɛn bɛɛ domu; sabu Ala sɔnna a ma. ⁴ Ele ye jɔn ye, ko ele bɛ mɔɔɔ wɛrɛ ta baarden jaraki? Ni a lɔra o, walama ni a benna o, o ye a matigicɛ ta ko le ye. A fana bɛna teren, sabu se bɛ Matigi Ala ye ka baraka don a ra.

⁵ Ayiwa, mɔɔɔ dɔ bɛ yi, ale bɛ lonw bɔ jɔɔɔn na, nka dɔ wɛrɛ fɛ lonw bɛɛ ka kan. Miiriya min bɛ min fɛ, o ye to ni o ye, sigiya kana kɛ a fɛ. ⁶ Min bɛ lonw bɔ jɔɔɔn na, ale bɛ o kɛ ka Matigi le bonya. Min bɛ domunifen bɛɛ domu, ale bɛ o kɛ ka Matigi le bonya, sabu a bɛ baraka la Ala ye; min fana tɛ domunifen bɛɛ domu, ale bɛ o kɛ ka Matigi le bonya, sabu ale fana bɛ baraka la Ala ye.

⁷ An si tɛ panamanya an yɛrɛ ye, an si tɛ sa fana an yɛrɛ ye. ⁸ Ni an bɛ panamanya, an bɛ panamanya Matigi le ye; ni an bɛ sa, an bɛ sa Matigi le ye. O kosɔn ni an panaman lo o, ni an sara o, an ye Matigi ta le ye. ⁹ Kirisita* sara, ka kunu ka bɔ saya ra, janko ka kɛ suw ni panamanw bɛɛ Matigi ye. ¹⁰ Ayiwa, mun kosɔn ele bɛ i balema jaraki? Mun kosɔn ele fana bɛ i balema mafiyenya? K'a sɔrɔ an bɛɛ le bɛna taga lɔ Ala ja kɔrɔ, a bɛ an ta kiti tigɛ. ¹¹ Sabu a sebera Kitabu kɔɔ, ko:

«Matigi ko:
«Ne bɛ kari ko sigiya t'a ra, ko ne le ye Ala panaman ye;
adamadenw bɛɛ bɛna o kinbiri gban ne le kɔrɔ,
bɛɛ da bɛna ne tando.» »

¹² O cogo ra, an bɛɛ kelen kelen bɛna taga an yɛrɛ ta jafɔ Ala ja kɔrɔ lon dɔ.

Lanabaga man kan ka a balema kunnacɛn
(*Kɔrentikaw fɔlɔ 8.1-13*)

¹³ O kosɔn an kana jɔɔɔn jaraki tuun. Nka aw ye jija k'a to aw kana foyi kɛ min bɛ se ka kɛ sababu ye ka aw balema dɔ bla kojugu ra, walama ka a kunnacɛn. ¹⁴ An Matigi Yesu baraka ra, ne kɔni k'a lon k'a gbɛya, ani ne lanin b'a ra ko domunifen tɛ yi min ma saninya. Ni mɔɔɔ min ka domunifen jate ko a saninyanin tɛ, a saninyanin tɛ o tigi le fɛ. ¹⁵ Ni ele bɛ fɛn min domu, ni o bɛ kɛ sababu ye ka i balema jusu kasi, o tuma i ma kanuya sira tagama. Kirisita* sara o balema min kosɔn, i kana a to i ta domunifen ye kɛ sababu ye ka o lafiri. ¹⁶ Aw b'a jate ko fɛn min ka ji, o man kan ka kɛ sababu ye k'a to mɔɔɔw ye aw tɔɔɔjugu fɔ. ¹⁷ Ala ta Masaya* kun tɛ domuni ni minni ye; nka a kun

ye Nin Saninman* ta terenninya ni a ta jususuma ni a ta pagari le ye. ¹⁸ Mogo min be baara ke Kirisita ye ni o miiriya ye, o tigi ko ka di Ala ye; mogoƵ fana be a toƵojuman fo.

¹⁹ O le koson, fen min be na ni hera ye, ka an bee kelen kelen lataga na lanaya ra, an ye jija ko o le jini. ²⁰ Ala ka min ke i balema ye, i kana o cen domunifen koson. Can lo, domunifen bee ka ji; nka ni a domuko be ke sababu ye ka i balema bla kojugu ra, o man ji. ²¹ O koson ni i te sogo nimi, ni i te duven min, fen o fen be se ka ke sababu ye ka i balema do bla jurumun na, ni i be se ka o fenw bee ye ka o to yi, o ka ji. ²² Ayiwa, aw ta miiriya ye min ye o ko ra, o ye to aw yere ni Ala ce. Mogo min be domunifen jate fenpuman ye, ka a domu, hali a te sigiya a jusukun na, o tigi ta pana. ²³ Nka ni i be fen do domu k'a soro sigiya be ele yere jusukun na o ko ra, ele jarakinin lo, sabu i be ko ke k'a soro ele yere ma la a ra ko a bennin lo. Ni i be ko o ko ke k'a soro i yere ma la a ra ko a bennin lo, o ye jurumun le ye.

15

Lanabaga barakantanw demecogo

¹ Anw minw baraka ka bon lanaya ra, an ye son barakantanw ma ni o ta barakantanya ye; an kana an yere diyanyakow ke. ² An ye an mogoƵogon diyanyakow le ke, a ta na kama, janko a baraka ye bonya lanaya ra. ³ Sabu hali Kirisita* ma a yere diyanyako ke. Nka a kera i n'a fo min sebera Kitabu konɔ, ko: «I mafiyenyabagaw be mafiyenyarikuma minw fo i ma, o kumaw be ben ne le kan.» ⁴ Kuma minw bee sebera Kitabu konɔ kakoro, o sebera le ka an karan mujuri ra, ka an jusu saaro, janko an ye jigi soro. ⁵ Mujuri tigi Ala, ani jususaaro tigi Ala y'a to aw ye ben kelen ma, ka kapa ni Yesu Kirisita ta miiriya ye. ⁶ Ni o kera, aw bee be jen ka aw kan ke kelen ye, ka Ala bonya, min ye an Matigi Yesu Kirisita Fa ye.

Yesu Kirisita nana mogoƵ bee koson (Efesikaw 2.11-19)

⁷ Kirisita* sonna aw ma cogo min na, aw fana ye son Ƶogon ma ten; o le be bonya la Ala togo kan. ⁸ Ne b'a fo aw ye ko Kirisita kera Yahudiyaw ta baaraden ye, janko Ala tun ka layiri minw ta o bemaw ye, a ye o dafa, k'a yira ko ni Ala ka min fo, a be o ke. ⁹ A nana minke, o koson siya were mogoƵ* fana be Ala bonya Ala ta makari koson, i n'a fo a sebera Kitabu konɔ cogo min na, ko:

«O koson ne bena i togo tando siya were mogoƵ ce ra,
ka donkiriw la ka i togo bonya.»

¹⁰ A sebera fana tuun ko:

«Aw siya were mogoƵ, aw ye pagari ni Ala ta mogoƵ ye!»

¹¹ A sebera fana tuun ko:

«Aw siya were mogoƵ, aw bee ye Matigi tando;
dunupamogoƵ bee ye a tando!»

¹² Cira Ezayi fana ko:

«Mogo do bena bo Yese ta duruja ra;
a bena ke siya tow bee kunna,
a bena ke siya were mogoƵ jigiya ye.»

¹³ Ayiwa, ne balemaw, jigi tugubaga Ala ye aw fa pagari ni jususuma ra, lanaya baraka ra, janko aw jigi ye bonya kosebe Nin Saninman* baraka ra.

Poli ta baarakecogo (Korentikaw flanan 10.13-18)

¹⁴ Ne balemaw, ne yere lara a ra ko aw koni, aw ta miiriya ye kopuman le ye; lonniya suguya bee be aw fe, aw be se ka Ƶogon ladi fana. ¹⁵ O bee n'a ta, ne ta sebe yoro dow ra, ne ka ne yere ja gbeleya ka ko dow fo aw ye, janko ka aw hakiri jigi; ne ka o ke, sabu Ala ka baraka don ne ra ka o baara karifa ne ma. ¹⁶ A ka ne ke Yesu Kirisita ta baaraden ye aw siya were mogoƵ* ce ra. Ala ka baara min di ne ma, ne be o ke i ko Ala ta sarakalasebaga*, ka Kibaro Diman* fo, janko aw siya were mogoƵ* ko ye diya Ala ye, ka ke Ala ta ye, ka bla danna Ala ye, Nin Saninman* baraka ra. ¹⁷ O koson ne be baara min kera Ala ye, ne be se ka ne yere tando o ra Yesu Kirisita ta jennogonya ra. ¹⁸ Sabu ne tena son ka fen si fo, fo ne ka min ke Yesu Kirisita sababu ra, k'a to aw siya were mogoƵ ye son Ala ma; a ka o ke ne ta kuma ni ne ta kewalew le sababu ra, ¹⁹ ani tagamasiyenw,

ani kabakow, ani Ala Nin Saninman ta sebgaya. O cogo le ra, ne ka Kirisita* ta Kibaro Diman fo yoro bee, k'a damina Zeruzalemu ni a laminiw na, ka taga se fo Iliri jamana ra. ²⁰ Kirisita togo ma deri ka fo yoro min na, ne tun t'a fe ka Kibaro Diman fo yoro were ni o yoro te, janko ne kana taga baara ke mogo were ta baara no ra. ²¹ I n'a fo min sebera Kitabu kono, ko:

«A togo tun ma fo minw ye, olugu le bena a ye; minw tun ma a ko men, olugu le bena a lon.»

Poli tun b'a fe ka taga Romu

²² Ayiwa, o baaraw bee le ka ne bari tuma caman ka taga aw fe yi.

²³ Nka sisan ne ta baara banna yan mara ra. Kabini san caman ne tun b'a fe ka taga aw fe yi; ²⁴ ne b'a fe ka teme ka aw fle, ne tagato Esipani jamana ra. Ni ne ka aw logorake donin, aw bena ne deme ka ne lase ne tagayoro ra. ²⁵ Sisan ne be tagara Zeruzalemu ka taga lanabagaw ta cira ko janabo. ²⁶ Sabu Masedoni jamana ni Akayi jamana lanabagaw k'a latige o yere ma ka o boro ke jagon kan, ka Yahudiya lanabaga fagantanw deme Zeruzalemu. ²⁷ Olugu yere le ka o ko latige. Nka can ra, o ta koketa tun lo fana; sabu Ala ka neema min ke Yahudiya lanabagaw ye, ni olugu siya were mogo* ka do soro o ra, a ka kan fana olugu ye Yahudiya lanabagaw deme ni o borofenw ye. ²⁸ Ni o kow janabora, ni ne tagara o wari di, ne tagato Esipani, ne bena teme aw fe yi. ²⁹ Ne tagato aw fe yi, ne k'a lon ko ne bena taga ni Kirisita* ta barakaba ye.

³⁰ Ayiwa, ne balemaw, ne be aw daari an Matigi Yesu Kirisita togo koson, ani Nin Saninman* ta kanuya koson, ko aw ye to ka Ala daari ne ye, ka ne deme ne ta kere ra; ³¹ janko ne ye bosu Zude jamana lanabariw boro, ani ne be tagara wari min di lanabagaw ma Zeruzalemu, o ye o mina ni jagari ye. ³² Ni Ala ka o ke, ne ni jagari le bena se aw fe yi; ne bena nenekiryoro soro aw fe yi donin fana. ³³ Hera tigi Ala ye ke ni aw bee ye. Amina.

16

Poli ta fori

¹ Ayiwa, ne be an balemamuso Febe togonuman fo aw ye; Sankere lanabagaw ta jenkuru* demebaga do lo. ² Ni a ka se aw fe yi, aw y'a minako ja, an Matigi ta jengogonya koson, k'a bonya i n'a fo Ala ta mogo ka kan ka bonya cogo min na. Ni a mako ka lo fen o fen na, aw y'a deme o ra, sabu a ka balema caman deme, ka ne yere deme.

³ Aw ye Pirsili ni Akila fo; ne baarakejogonw lo, Yesu Kirisita ta baara ra. ⁴ Olugu le ka ne kisi, k'a ke fo o yere nin tun be jini ka to a ra; ne kelen le te o walepumanlon, nka siya were mogo* lanabagaw ta jenkuruw bee lo.

⁵ Lanabaga minw be jagon lajen o ta so, aw ye olugu fana fo.

Aw ye ne balemace kanunin Epayineti fo, min ye Azi jamana mogo folo ye ka la Kirisita* ra.

⁶ Aw ye Mariyamu fo, ale min ka baaragbelen caman ke aw ye.

⁷ Aw ye Andoronikusi ni Zuniyasi fo. Ne siyagogon Yahudiya dow lo; an tun be kaso ra fana jagon fe. Mogow be olugu fana jate kosebe ciradenw* ce ra. O lara Yesu ra ne ja.

⁸ Aw ye Anpiliyasi fo; ne balema kanunin lo Matigi ta jengogonya ra.

⁹ Aw ye Uribeni fo; ne baarakejogon lo Kirisita ta baara ra.

Aw ye ne balema kanunin Sitakisi fo.

¹⁰ Aw ye Apelesi fo; ale togora Kirisita togo koson, nka a ta lanaya ma bo a no ra.

Aw ye Aritobuli ta somogow fo.

¹¹ Aw ye Herodiyon fo; ne siyagogon Yahudiya do lo.

Aw ye Narisisi ta somogow fo, olugu minw be Matigi ta jengogonya ra.

¹² Aw ye Tirifeni ni Tirifozi fo, o balemamuso fla minw jijanin be Matigi ta baara ra.

Aw ye an balemamuso kanunin Perisidi fo; ale ka baara ke Matigi ye kosebe.

¹³ Aw ye Rufusi fo; Matigi ta mogo janaman lo. Aw ye a bamuso fo; ne fana bamuso lo.

¹⁴ Aw ye Asenkiriti fo, ani Filegon, ani Erimesi, ani Patorobasi, ani Herimasi, ani balema minw bee be ni o ye.

¹⁵ Aw ye Filologi fo, ani Zuli; ka Nere ni a balemamuso fo, ka Olenpi fo, ani lanabaga minw bee be ni o ye.

¹⁶ Aw ye jagon fo ni kanuyafori saninman ye.

Kirisita ta lanabagaw bee be aw fo.

Poli ta ladiri laban

¹⁷ Ne balemaw, ne be aw daari ko mogo minw be lanabagaw faran, ka o kunnacen, aw ye aw yere korosi o mogo ra. An ka aw karan min na, o te son o ma. Aw ye aw yere mabo o ra! ¹⁸ O mogo suguyaw te baara ke an Matigi Yesu Kirisita ye; o be baara ke o yere konobara le ye. Mogo minw ma fen faamu lanaya ra, o be olugu nege ni kumadimanw ni mogomalasakumaw ye. ¹⁹ Nka aw koni, aw ka Ala kan mina cogo min na, bee ka o lon. O koson ne be jagari aw koson. Ne b'a fe fana ko aw ye ke hakiritigiw ye ka kopuman ke; kojugu no kana ye aw ta kewalew si ra.

²⁰ Ayiwa, a tena men, hera tigi Ala bena Setana jono aw senw koru.

An Matigi Yesu Kirisita ye nema aw ye.

²¹ Ne baarakejogon Timote be aw fo; ani ne siyajogon Yahudiyaw, minw ye Lusisi, ani Jason, ani Sosipateri ye.

²² Ayiwa, ne Teritusi*, ne min ka nin letere sebe, ne fana be aw fo Matigi ta jenjogonya ra.

²³ Ne ta jatigice Gayusi be aw fo; yan lanabagaw ta jenkuru bee ta jatigice lo fana. Dugu warimarabaga Eratusi be aw fo, ani an balemace Karitusi.

²⁴ [An Matigi Yesu Kirisita ye nema aw bee ye. Amina.]

Ala tandori

²⁵ An ye Ala tando, se be ale min ye ka aw baraka bonya ka kapa ni Kibaro Diman* ye, ne be min waajuri ke, ka Yesu Kirisita ko fo, ka kapa ni Ala ta gundo yiranin ye an na; o gundo tun dogonin lo kabini san caman, ²⁶ nka sisan a yirara kene kan ka kapa ni ciraw ta kuma foninw ye, ani Ala banbari ta kolatigenin. O gundo yirara, janko siyaw bee ye Kibaro Diman men, ka son Yesu ma, ka Ala kan mina.

²⁷ Ala kelenpe le ye hakiritigi ye. An ye ale togo le tando tuma bee, ani wagati bee, Yesu Kirisita baraka ra. Amina.

---

* 16:22 16.22 Teritusi le ka nin letere sebe Poli ye.

**Poli ka letere folo min ci
KORENTIKAW
ma
Kitabu faamucogo**

Yesu ta ciraden Poli le ka nin letere sebe, k'a to Efesi. Poli tun ka Kibaro Diman fo Korenti dugu konɔ a ta tagama flanan wagati ra; o le kera Korenti lanabagaw ta jenkuru* daminacogo ye (Kɛwalew 10.1-18). Korenti tun ye Geresi jamana ta duguba le ye; jagoko, ani lonniko, ani diinaw ta ko tun ka bon Korentikaw fe kosebe. Nka kojugu caman tun be o dugu konɔ, i n'a fo jatɔya ni joson.

Poli tun ka letere werew sebe ka o ci Korentikaw ma, nka o leterew ma se an ma (5.9). Poli bora Korenti minke, gbeleya dow sera lanabagaw ma, o tun ma minw minacogo lon. O ka sebe do ci Poli ma ka o kow nafa a ye; Poli be o ko dow le jaabi nin kitabu konɔ, ka o karan ko werew ra fana.

O gbeleya dow tun kera musow ta lankanabiriko ye, walama josonsogow ta ko, walama lanabagaw, ani lanabariw ta jɛnɔɔɔnya. Jurumun minw tun be lanabagaw ce ra fana, i n'a fo yerebonya, ani jeneya, ani furukecogo ta gbeleyaw, Poli be o ladi o kow bee ra fana. Lanabagaw be sebgaya minw soro Nin Saninman* baraka ra, a be o kow nafa o ye (12-14), k'a laban ni kanuya ta ko ye, min ye a kunba (13). Poli b'a yira ko kanuya le ka kan ka ke lanabaga ta baara bee jusiginan ye.

Kitabu konokow

Kitabu daminakumaw (1.1-9)

Korenti lanabagaw ta benbariya (1.10-4.21)

Lanabaga dow ta kewalejuguya (5-6)

Furuko (7)

Lanabaga ka kan ka tagama ni hakiri ye (8-10)

Ala batocogo, ani kanuya (11-14)

Yesu kunuko (15)

Kuma labanw (16)

Poli ni Sositɛni ta fori

¹ Ne Poli, Ala ka ne wele ka kapa ni a yere sago ye, ka ne ke Yesu Kirisita ta ciraden* ye; ne ni an balemace Sositɛni le be nin sebe kera k'a ci aw ma, ² aw minw ye Ala ta jenkuru mogow ye Korenti, Ala ka aw minw saninya Yesu Kirisita ta jɛnɔɔɔnya ra, ka aw wele ka ke a ta mogɔ saninmanw ye, ani lanabaga to minw bee be an Matigi Yesu Kirisita togo bato, ni a ka ke yoro o yoro, o Matigi, ani anw fana Matigi. ³ An Fa Ala, ani an Matigi Yesu Kirisita ye neema aw ye, ka hera ke aw ye.

Poli be baraka la Ala ye

⁴ Ala ka neema min ke aw ye Yesu Kirisita ta jɛnɔɔɔnya sababu ra, o koson ne be baraka la Ala ye tuma bee aw ta ko ra; ⁵ sabu Kirisita* ta jɛnɔɔɔnya koson, Ala ka fen bee di aw ma ka aw wasa, ka kumacogo lonniya ni Ala ta kow lonniya di aw ma caman. ⁶ An ka Yesu Kirisita ta kuma min fo aw ye, o kuma baraka bonyara aw ce ra kosebe. ⁷ O koson Ala be ninyoro minw di an ma ka kapa ni a ta neema ye, aw ma dese o ninyorow si ra; o cogo ra aw be an Matigi Yesu Kirisita nalon le makonona. ⁸ Ale Ala le bɛna aw baraka bonya fo ka taga se a laban ma, janko Matigi Yesu Kirisita nalon na, jarakiyoro kana soro aw ra. ⁹ Ala ye kankelentigi le ye; Den min bora Ala ra*, an Matigi Yesu Kirisita, a ka aw wele ka aw don o ta jɛnɔɔɔnya ra.

Korentikaw ta benbariya

¹⁰ Ayiwa, ne balemaw, ne be aw daari an Matigi Yesu Kirisita togo koson, ko aw bee ye ben kelen ma. Aw kana a to faranni ye don aw ce ra; aw ye ben kelen ma ka na, ka ke ni janinya kelen ye, ani miiriya kelen.

¹¹ Ne be o fora, sabu ne k'a men Kolowe ta somogɔ dow fe ko benbariya dow be aw ce ra. ¹² O korɔ ye ko aw ce ra, do b'a fo ko: «Ne be Poli le ko!» Do b'a fo ko: «Ne be Apolosi le ko!» Do b'a fo ko: «Ne be Piyeri le ko!» Do b'a fo ko: «Ne be Kirisita* le ko!» ¹³ O tuma aw b'a miiri ko Kirisita yere tarannin lo wa? Ne Poli le sara gbengbenyiri* ra aw koson wa? Walama aw batizera ne Poli togo le ra wa? ¹⁴ Ne be Ala fo, ko ne ma mogɔ si batize aw fe yi, ni Kiripusi ni Gayusi te. ¹⁵ O ra, mogɔ si te se k'a fo ko aw batizera ne togo le ra. ¹⁶ Ayiwa, ne ka Sitefanasi ta somogow fana batize, o ye can ye. Nka ka bo o ra koni, ne ma mogɔ were lon tuun, ne ka min batize aw fe yi. ¹⁷ Sabu Kirisita ma

ne ci batizeri* kama, a ka ne ci ko ne ye Kibaro Diman* waajuri le ke. Ne fana te o ke ka kaɲa ni adamadenw ta hakiritigiya ye, janko Kirisita ta gbengbenyiri ta saya kana ke fengbansan ye.

Ala ta sebgaya ni a ta hakiritigiya

(Korentikaw fōlō 3.18-20; Matiyu 11.25-27)

¹⁸ Ka waajuri ke k'a fō ko Kirisita* sara gbengbenyiri* kan, mōgo tununinw be o jate nalomanya le ye; nka anw minw kisira ka ban, anw fe o ye Ala ta sebgaya le ye. ¹⁹ O le sebera Kitabu kōnō, ko:

«Ne bena hakiritigiw ta hakiritigiya cen, ka lonnikebagaw ta lonniya ke fengbansan ye.»

²⁰ O ra sisan, hakiritigi be se ka mun fō tuun? Lonnikēbaga fana be se ka mun fō tuun? Walama dunuɲa kumalonbagaba be se ka mun fō? Ala k'a yira ko nin dunuɲamogow ta hakiritigiya ye nalomanya le ye. ²¹ Ala k'a latige a ta hakiritigiya ra ko dunuɲamogow ni o ta hakiritigiya beɛ, o ma se ka ale Ala lon o yere ta hakiritigiya fe. O koson, dunuɲamogow be Kibaro Diman* waajuri min jate nalomanya ye, Ala k'a latige ka lanabagaw kisi o waajuri le baraka ra. ²² Ayiwa, Yahudiyaw, olugu b'a fe ka tagamasiyen kabakomanw le ye o ɲa ra; Gerekiw, olugu ko o be hakiritigiya le ɲinina. ²³ Nka anw koni, anw be Kirisita togo waajuri le ke, ko a sara gbengbenyiri ra. O waajuri kera Yahudiyaw fe kuma ye min man kan ka fō; siya were mogow* fana be o jate nalomanya le ye. ²⁴ Nka Ala ka minw wele ka o kisi, Yahudiyaw o, siya were mogow o, olugu fe o waajuri be Ala ta sebgaya ni a ta hakiritigiya le yira. ²⁵ Sabu mogow be Ala ta ko minw jate i ko nalomanya, hakiritigiya be o ra ka teme adamadenw ta hakiritigiya beɛ kan. Mogow be Ala ta ko minw jate barakantanyakow ye, baraka be o ra ka teme adamadenw beɛ ta baraka kan.

²⁶ Ne balemanw, ni aw k'a korosi, aw b'a ye ko Ala ka aw minw wele, ko hakiritigi caman te aw ra ka kaɲa ni adamadenw ta jatemala ye, fangatigi caman te aw ce ra, mogoba caman fana te aw ra. ²⁷ Nka mogow be fen minw nalomanya fe, Ala ka o le panawoloma ka o ke ka dunuɲa hakiritigiw lamaroya. Mogow be ko minw jate barakantanyako ye, Ala ka o le panawoloma ka o ke ka dunuɲa fangatigiw lamaroya. ²⁸ Dunuɲamogow be fen minw jate fengbansanw ye, o be fen minw mafiyenya, fen minw te foyi o fe, Ala ka o le panawoloma janko ka dunuɲamogow ta ko nafamanw cen. ²⁹ A ka o ke janko danfen si kana a yere bonya ale Ala ɲa korō. ³⁰ Ale Ala le sababu ra, aw be Yesu Kirisita ta jenɲogonya ra. Yesu Kirisita sababu ra Ala k'a to aw ka hakiritigiya sorō, ani terenninya; ale le sababu ra Ala ka aw saninya ka aw kunnabō jurumun na. ³¹ O le koson a sebera Kitabu kōnō, ko:

«Ni mōgo min b'a fe k'a yere bonya, Matigi ka min ke a ye, o tigi y'a yere bonya o le koson.»

2

Pōli ta waajuri kun ye gbengbenyiri ye

¹ Ne balemanw, ne koni tagara Ala ta Kibaro Diman* fō aw fe wagati min na, ne m'a yira ko ne be se kuma ra ka teme tōw kan, walama ko ne ta hakiritigiya ka bon ni tōw ta ye. ² Sabu ka ne to aw ce ra, ne k'a latige ko miiriya were si kana ke ne kōnō, ni Yesu Kirisita togo doron te, ani a ta saya, gbengbenyiri* ra. ³ Ne tun ye barakantan le ye aw ce ra; siranya tun be ne ra fō ne be yereyere. ⁴ Ne ta kuma ni ne ta waajuri kun tun te kumababaw fori ye, ka kaɲa ni adamadenw ta hakiritigiya ye, ka mogow kun yeɛma. Nka ne tun be ne ta waajuri kera ni Nin Saninman* ta sebgaya yere le ye; ⁵ janko aw ta lanaya ju kana sigi adamadenw ta hakiritigiyakumaw kan, nka a ye sigi Ala yere ta sebgaya le kan.

Ala ta hakiritigiya ni dunuɲa ta hakiritigiya

⁶ Nka o beɛ n'a ta, mōgo minw tagara ɲa lanaya ra, an ta waajuri ye hakiritigiya le ye olugu fe. O hakiritigiya ni dunuɲa ta hakiritigiya te kelen ye. A ni dunuɲa kuntigiw ta hakiritigiya fana te kelen ye, sabu olugu be teme. ⁷ Anw be Ala ta hakiritigiya waajuri le ke. O ye gundo le ye, min dogonin lo dunuɲamogow ma. Nka sani dunuɲa ye dan, Ala tun ka o latige an ye janko an ye o bonya sorō. ⁸ Nin dunuɲa kuntigiw si ma o hakiritigiya lon. Ni o tun k'a lon, o tun tena Matigi noɲoroti gbengben yiri ra k'a faga. ⁹ I n'a fō a sebera Kitabu kōnō cogo min na, ko:

«Mōgo si ɲa ma la fen min kan, fen min ma fō ka don mōgo toro ra,

mogo hakiri ma se fen min ma,
Ala ka o laben a kanubagaw le ye.»

¹⁰ K'a soro Ala ka o yira an na Nin Saninman* baraka ra. Sabu Nin Saninman be fen bee segesege k'a lon, hali Ala ta gundoba dogoninw. ¹¹ Mogo si te se ka adamaden ta miiriya lon, fo nin min be a tigi yere kono. O cogo ra fana, mogo si te Ala ta kow lon, ni Ala yere Nin te. ¹² K'a soro anw koni, anw ka Nin min soro, o ma bo dunuwa ra; nka a bora Ala le ra. Ala ka o Nin di an ma janko a neemara an ye ka fen minw di an ma, an ye o lon. ¹³ An be o waajuri le ke. An te kuma ka kapa ni adamadenw ta hakiritigiya ye. Nin Saninman be min yira an na, an be o le fo. An be mogow karan Nin Saninman ta kow ra, ka kapa ni Nin Saninman yere ta focogo le ye. ¹⁴ Nka Nin Saninman te mogo min fe, o te son Ala Nin Saninman ta kow ma, sabu a b'a jate nalomanya le ye. A yere te se k'a faamu, sabu mogo be se ka o faamu Nin Saninman doron le baraka ra. ¹⁵ Nin Saninman be mogo min fe, o tigi le be se ka fen bee faranfasi k'a lon; mogo si te se ka a tigi jaraki fana. ¹⁶ Sabu a sebera ko:

«Jon le ka Matigi ta miiriya lon, ko a be a ladi?»
Nka anw koni, an ka Kirisita* ta miiriya soro.

3

Ciradenw bee ye baarakeɓogonw ye
(Korentikaw flanan 6.4-13)

¹ Ne balemaw, ne ma kuma aw fe ka aw jate i ko mogo minw be tagama ka kapa ni Nin Saninman* sago ye, nka ne kumana aw fe ka aw jate i ko mogo minw be tagama ka kapa ni o yere sago le ye, i ko denpeninw, Kirisita ta lonniya fan fe. ² O koson ne ka nono le di aw ma, ne ma domuni gbiriman di aw ma, sabu aw tun tena se o koro; hali bi aw te se domuni gbiriman koro, sabu aw belen be tagamana ka kapa ni aw yere sago le ye. ³ Ayiwa, ni jangboya ni benbariya be aw ni jogon ce, o b'a yira ko aw be tagamana ka kapa ni aw yere sago ye, ko aw ni dunuɓamogow bee le ye kelen ye. ⁴ Ayiwa, aw ra, ni do ko: «Ne be Poli le ko!» Do were ko: «Ne be Apolosi le ko!» O tuma aw te tagamana ka kapa ni dunuɓamogow ta cogoya le ye wa?

⁵ Apolosi ye jon le ye? Poli ye jon le ye? Anw ye Ala ta baarakeɓagaw dama le ye, minw sababu ra aw lara Yesu ra; an bee ka an ta baara ke i n'a fo Matigi k'a yira an na cogo min na. ⁶ Ne ka yiri turu, Apolosi k'a son, nka Ala le k'a to a wurira. ⁷ O cogo ra, min ka yiri turu o, min k'a son o, olugu si te jate; Ala min k'a to a wurira, ale le be jate. ⁸ Min ka yiri turu, ani min k'a son, olugu fla bee ye kelen ye. Ala bena bee kelen kelen sara ka kapa ni a tigi yere ta baara le ye. ⁹ Sabu anw bee ye baarakeɓogonw le ye Ala fe. Aw le be i n'a fo Ala ta foro, i n'a fo Ala ta so.

Bee ta baarakecogo bena segesege

¹⁰ Ayiwa, ka kapa ni Ala ta neema dinin ye ne ma, ne ka bon jubo i ko bonlobaga hakiritigi; o ko, mogo were nana lori ke a kan. Nka mogo o mogo be lori ke a kan, o tigi ye a ta baarakecogo korosi. ¹¹ Sabu ju min sigira, o ye Yesu Kirisita le ye. Mogo si te se ka do were sigi tuun. ¹² Ayiwa, ni mogo ka lori ke o bon jusiginan kan ni sanin ye, walama warigbe, walama lulu, walama yiri, walama kara, walama bin, ayiwa, lon do, bee kelen kelen ta baara bena yira. ¹³ A ta baara bena bo kene kan kiti lon na. Tasma be fen korobo cogo min na, mogo bee ta baara bena segesege ten le o lon na k'a suguya lon. ¹⁴ Ni mogo min ta bonlocogo segesegera k'a ye ko a ka pi, o tigi bena baraji soro. ¹⁵ Nka ni mogo min ta baara segesegera k'a ye ko a ma na, o bena bono a ta baraji ra. O tigi bena kisi, nka a be i ko mogo min borira ka bosu tasuma ra.

¹⁶ Aw m'a lon ko aw le ye Ala ta batoso ye, ko Ala Nin Saninman* signin be aw konu wa? ¹⁷ Ayiwa, ni mogo min ka Ala ta batoso cen, Ala bena o tigi halaki; sabu Ala ta batoso saninyanin lo, aw le fana ye o ye.

¹⁸ Mogo si kana a yere lafiri. Ni do be aw ra min b'a yere jate hakiritigi ye ka kapa ni dunuwa ta cogo ye, o tigi ye a yere ke naloman ye, janko a ye Ala ta hakiritigiya soro. ¹⁹ Sabu dunuɓamogow ta hakiritigiya ye nalomanya le ye Ala fe. O koson, a sebera Kitabu konu, ko:

«A be hakiritigiw mina ni o yere ta nanbara ye.»

²⁰ A sebera fana tuun ko:

«Matigi ka dunuwa hakiritigiw ta miiriyaw bee lon; a k'a lon ko o bee ye gbansan le ye.»

²¹ Ayiwa, o kosõn mógõ si kana a yere bonya k'a jigi la adamadenw kan, sabu fen bee ye aw ta ye: ²² Poli o, Apolõsi o, Piyeri o, dunuõa o, saya o, panamanya o, sisan ta fenw o, fen nataw o, o bee ye aw ta le ye. ²³ Nka aw yere ye Kirisita* ta ye; Kirisita ye Ala ta ye.

4

Ciradenw ta baara

¹ Ayiwa, ne balemaw, o kosõn, aw ye anw jate Kirisita* ta baardenw le ye dõron, ani Ala ta gundow nafõbagaw. ² Baara karifara minw ma, min be jini olugu fe, o ye ko o ye ke lanamogow ye o ta baara ra. ³ Ne yere koni fe, aw be min fõ, walama adamaden tow be min fõ ne ta baara ta fan fe, ne te o jate kosebe. Ne yere fana te foyi latige k'a fo ne ta baara ta fan fe. ⁴ Ne te ne yere jarakira foyi ra ne ta baara ta fan fe; nka o t'a yira ko ne terennin lo de! Min be se ka ko do latige ne ta ko ra, o ye Matigi le ye. ⁵ O kosõn, aw kana koroto ka ko latige mógõ si tan fan fe k'a sorõ a wagati ma se. Aw y'a to fõ Matigi ye na. Fen o fen dogonin be dibi ra, ale bena o bee bo kene kan, ka mógõw jusukun miiriyaw bee yira. O lon na, min ka kan ni tandori min ye, Ala bena o di o tigi ma.

⁶ Ayiwa, ne balemaw, ne ka Apolõsi ni ne yere ta ko fo aw ye ka aw karan le an ta kewale fe, janko min sebera Kitaba kono, aw kana teme o kan. Aw ra fana, mógõ si kana a yere bonya ka ke do fe, ka ban do ra. ⁷ Sabu mun le be ele fe ka teme tow kan de? Mun le be i fe ni Ala ma min di i ma? Ayiwa, ni Ala le k'a di i ma, o tuma ele ta yerebonya kun ye juman ye tuun, k'a ke i n'a fo Ala le ma a di i ma?

⁸ Ayiwa, ne balemaw, aw koni fara ka ban! Aw ka fen bee sorõ ka ban. Aw sigira masaya ra ka ban, ka anw to yi. Ni aw sigira masaya ra ka ban, ne be o le pinina; ni o kera, an tow fana bena sigi ni aw ye! ⁹ Sabu a be i n'a fo Ala ka an ciradenw* bla mógõw bee le ko fe, ka anw labla saya ye; sabu anw kera flerifenw le ye dunuõa bee fe, melekew fe, ani adamadenw fe. ¹⁰ Anw kera i ko fatow, Kirisita togo kosõn; nka aw koni, aw le kera hakiritigibaw ye sisan, Kirisita ta jenogonya baraka ra. Anw kera barakantanw ye, aw le kera fangatigiw ye. Mógõw be aw bonya, ka anw dogõya. ¹¹ Fo ka na se sisan ma, anw segenin lo kongo ni minlogo boro, fani donta te an boro, an be bugõri sonmina, an be yaala ka lamini. ¹² An be sege ka baara ke an yere ye ka an ta baro jini. Minw be an neni, an be dugawu ke olugu ye; o be an tooro, an be a sonmina. ¹³ Minw be an togo cen, an be olugu jaabi ni kumanumanw le ye. Anw kera i ko dunuõa pamamaw, ka ke i n'a fo fen pacintanw mógõw bee fe, fo ka na se bi ma.

¹⁴ Ayiwa, ne te nin kow sebera janko ka aw lamaroya de! Ne be aw ladira le, i n'a fo ne ta den kanuninw. ¹⁵ Sabu, hali ni karamogõfa waga tan le be aw karanna bi, face kelen le be aw fe; sabu ne le ka Kibaro Diman* fo aw ye; o sababu ra aw kera Ala denw ye Yesu Kirisita ta jenogonya ra. ¹⁶ O kosõn, ne be aw daari k'a gbeleya, ko aw ye ne ta tagamacogo ladegi. ¹⁷ O le ra ne be Timote ci aw fe, min ye ne den kanunin ye, ani mógõ kankelentigi, Matigi ta baara ra. Ne ta tagamacogo ye min ye ni Kirisita ye, a bena aw hakiri jigi o ra; ne be lanabagaw ta jenkuruw karan o le ra yoro bee.

¹⁸ Aw ra, dow b'a miiri ko ne tena taga aw fe yi tuun; o kosõn olugu ka yerebonya don o yere ra. ¹⁹ Nka ni Ala sonna, a tena meen, ne bena taga aw fe yi. O yerebonyamogow be kumababa minw fora, o be se ka min ke, ne bena o ye. ²⁰ Sabu Ala ta Masaya* ma dan darakuma dama ma; Ala ta sebagaya ka kan ka ye an tagamacogo ra. ²¹ Ayiwa, sisan aw ko di? Aw b'a fe ne ye taga ni gbeje le ye ne boro aw fe yi wa, walama ko ne ye taga ni kanuya ni jususuma le ye aw fe?

5

Korenti lanabagaw ta jurumunw

¹ Ayiwa, ne balemaw, an b'a menna yoro caman na ko jeneya be kera aw ce ra, jeneya min jogõn te ke hali siya wera mógõw ce ra; ka taga a ke fo aw ra do ka a face muso ta.* ² O bee n'a ta, aw belen be wasora! O ko tun ka kan ka aw jusu kasi le, janko min ka o kojugu ke, o tigi ye bo aw ce ra. ³ Ne koni te aw ce ra yi, nka ne ta miiriya be ni aw ye. Min koni ka nin kojugu ke, ne ka kiti ben o kan ka ban, k'a ke i n'a fo ne tun be aw ce ra yi. ⁴ Ayiwa, ni aw ka lajen an Matigi Yesu togo ra, ne ta miiriya be ke ni aw ye, ani an Matigi Yesu ta sebagaya; ⁵ aw ye o mógõ suguya labla Setana ye, k'a to farisogo nege ye halaki, janko a nin ye kisi Matigi Yesu nalon na.

⁶ Aw tun man kan ka waso nin ko jogõn na de! Aw m'a lon ko funufen fitini dorõn le be mugu nõoninin bee funu wa? ⁷ O kosõn aw ye funufenkoro bee labo aw ce ra, janko

* 5:1 5.1 A tun sebera sariya ra ko o ko jogõn man kan ka ke (Sarakalasebagaw 18.8; Sariya 23.1).

aw ye saninya ka ke mugu noonininkura ye; funufen te aw ra, sabu Kirisita* kera an ta Jonyaban saraku ye ka sa an ta jurumunw koson. ⁸ O koson an ye panagbe† ke, a kana ke ni funufenkoro ye, min ye juguya ni kojugu ye; nka an ye ke burufunubari le ye, min ye jusukun gbeninya ye, ani can.

⁹ Ne tun ka sebe min ci aw ma, ne k'a fo aw ye o sebe kono ko aw kana fara jatoyakebagaw kan. ¹⁰ Nka ne m'a fo ko lanabari minw ye jatow ye, walama natabaw, ani benkanikebagaw, ani josonbagaw. Ni aw man kan ka jen ka foyi ke ni o mogow ye, o tuma aw bena dunupa bla le. ¹¹ Ne tun b'a fe k'a fo aw ye le ko ni mogow min ko a ye lanabaga ye, k'a sorow a be jatoya ke, walama nataba lo, walama josonbaga lo, walama kumajugufobaga lo, walama dorow lo, walama benkanikebaga lo, ko aw kana jennogonya don ni o tigi ye foyi ra; aw man kan ka hali domuni ke ni o mogow suguya ye.

¹² Ayiwa, ka kiti tige lanabariw kan, o te ne ta sira ye; Ala le bena o ke. Nka lanabaga minw be aw ta jenkuru ra, yala aw le man kan ka olugu ta kiti tige wa? ¹³ Lanabariw koni, Ala yere le bena olugu ta kiti tige. «Aw ye kojugukebaga gben ka bo aw ce ra.»

6

Lanabaga minw be jagon wele fagamaw fe (Matiyu 5.38-41)

¹ Mun koson ni benbariya ka don aw ni aw balema do ce, sani aw ye taga Ala ta mogow saninmanw fe, aw be taga ni o ko ye kititigebaga lanabariw le fe, ko o ye a panabo. ² O tuma aw m'a lon ko Ala ta mogow saninmanw le bena dunupamogow ta kiti tige wa? Ni aw le sababu ra dunupamogow ta kiti bena tige o, mun le nana a ke ko aw yere te se ka hali ko fitini panabo aw ni jagon ce? ³ Aw m'a lon ko anw bena hali melekw ta kiti tige wa? An bena melekw ta kiti tige janko ka na a fo ko minw be don anw yere ni jagon ce dunupa ra yan! ⁴ Ayiwa, ni ko do ka don aw ni jagon ce, lanabaga ta jenkuru ta sira te mogow minw fe, aw be olugu le ke aw ta kititigebagaw ye! ⁵ Ne be min fora, o ye aw ta maroyako le ye de! O tuma aw be ce ra, hali mogow kelen te hakiritigi ye min be se ka ko panabo balema do ni do ce wa? ⁶ Balema do be a balemajogon wele fagamaw fe, ko o ko be taga panabo lanabariw le na korow!

⁷ Benbariya ye don aw ni jagon ce fo ka taga se kiti ma, o yere ye aw jarakikun le ye! Mun na aw te terenbariyako dow sonmina de? Ni o be aw tawo, mun na aw te o dow kun aw yere ra? ⁸ Nka aw yere le be terenbariyakow kera, aw yere le be tawori kera; aw fana be o kera aw balemajogonw le ra!

⁹ Aw m'a lon ko mogow terenbariw tena don Ala ta Masaya* ra wa? Aw kana aw yere lafiri de; sabu jatow o, josonbagaw o, jenyakebagaw o, cennogonpinibagaw o, ¹⁰ sonw o, natabaw o, dorow o, kumajugufobagaw o, benkanikebagaw o, o si tena don Ala ta Masaya ra. ¹¹ K'a sorow aw dow tun be o le ye. Nka Ala ka aw ko, ka aw saninya, ka aw jate mogow terreninw ye Matigi Yesu Kirisita togow koson, an ta Ala Nin Saninman* baraka ra.

Lanabaga farikolo ye Matigi ta ye

¹² Dow b'a fo ko: «Fen bee daganin lo ne fe!» Nka nafa te fen bee ra de. Ne be se k'a fo ko: «Fen bee daganin lo ne fe», nka ne koni tena ne yere ke fen si ta jon ye. ¹³ Dow ko: «Domuni danna konobara le kama, konobara fana danna domuni le kama.» Can lo, nka Ala bena o fla bee halaki lon do. Mogow farikolo koni ma dan jatoya kama! A danna ka ke Matigi ta le ye, Matigi fana kera farikolo tigi ye. ¹⁴ Ala min ka Matigi lakunu ka bo saya ra, ale le fana bena an lakunu ka bo saya ra, a ta sebgaya baraka ra.

¹⁵ O tuma aw m'a lon ko aw farikolow ye Kirisita* yoro dow le ye wa? Yala ne bena Kirisita yoro dow ta ka o jen ni jato do farikolo ye wa? Fiyewu! ¹⁶ Aw ma a lon ko ni mogow min ka jen ni jato do ye, ko o tigi ni o jato jenna ka ke mogow kelen le ye wa? Sabu a sebera ko: «O fla be jen ka ke mogow kelen ye.» ¹⁷ Nka ni mogow min ka noro Matigi ra, o tigi ni Matigi be ke kelen ye nin ta fan fe.

¹⁸ Aw ye bori jatoya na! Mogow be jurumun to minw ke, o be dan a farikolo kenemayoro le ma. Nka mogow min be a yere bla jatoya ra, o tigi be a yere farikolo hake le ta. ¹⁹ Aw m'a lon ko aw farikolo ye Nin Saninman* sigiyoro saninman le ye wa? Nin Saninman be aw kono; aw ka a sorow Ala fe. Sisan aw te aw yere ta ye tuun. ²⁰ Sabu aw kumabora songoba le ra. O koson aw ye Ala bonya ni aw farikolo ye, [ni aw nin fana ye; o fla bee ye Ala ta le ye].

† 5:8 5.8 Yahudiyaw tun be deri ka sagaden ke saraku ye panagbe min na, o panagbe lo. fora Sariya 17.7.

6:16 6.16 Nin kuma fora Damina 2.24.

5:13 5.12-13 Nin kuma

7

Poli ka min fo furu ko ra
(*Matiyu 19,3-12*)

¹ Ayiwa, aw ka sebe ci ne ma ka ne jininka ko minw na, ne da bena se o ma sisan: Ni ce ma maga muso ra, o ka jii. ² Nka janko jatoya kana ke, a ka fisa ko ce bee kelen kelen ye a togora muso furu, muso bee kelen kelen ye sigi a togora ce kun. ³ Muso ka kan ni min ye, ce ka kan ka o ke a ye; ce fana ka kan ni min ye, muso ka kan ka o ke a ye. ⁴ Sabu muso farikolo te a yere ta ye, a ce ta lo. Ce fana farikolo te a yere ta ye, a muso ta lo. ⁵ Aw kana ban nogon ma, fo ni aw fla bee benna a ra ko aw be wagati do bla ka Ala daari. Nka o ko, aw ye kosegi nogon ma, ni o te, aw tena se ka aw yere mina, Setana fana bena aw nege ka aw bla jurumun na.

⁶ Ne be min fora tan, o ye ladiri le ye; ne te aw jagboyara! ⁷ Ni a ka dan ne ma, ne b'a fe mogoo bee furubari ye to, i ko ne. Nka mogoo bee ni a ninyoro lo Ala ta neema ra; Ala be ko do se di do ma, ka ko were se di do were ma.

⁸ Ayiwa, minw te furu konoo, ani muso minw ce sara, ne ta miiriyi ra, ni olugu be se ka to i ko ne, o ka jii. ⁹ Nka ni o k'a ye ko o te se ka o yere mina, o tuma, o ye furu ke. Sabu ka furu, o ka fisa, sani i furubari ye to k'a soroo furu logoo gbannin be i ra.

¹⁰ Minw furura ka ban, ne be min fo olugu ye, o ma bo ne yere ra; Matigi ta kuma lo: muso man kan ka bo a ce kun. ¹¹ Ni a bora a ce kun, o tuma a furubari ye to, walama a ni a ce ye ben kelen ma ka kosegi nogon ma; ce fana man kan ka a muso bla.

¹² Ayiwa, ne be min fora aw tow ye sisan, o te Matigi ta kuma fonin ye; ne yere le be o fora. Ni balema do tun ka muso ta, ka soroo ka na ke lanabaga ye, ni a muso ma ke lanabaga ye, ni muso ka son ka to ni a ye, a kana a bla. ¹³ Ni balemamuso do fana tun furura, ka soroo ka na ke lanabaga ye, ni a ce ma ke lanabaga ye, ni ce ka son ko muso ye to a fe, o muso kana ban a ce ra. ¹⁴ Sabu ce lanabari be ke Ala ta mogoo ye a muso sababu ra; muso lanabari fana be ke Ala ta mogoo ye a ce sababu ra. Ni o te, ni aw ka faran nogon na, aw ta denw bena ke Alalonbariw ye, k'a soroo can ra, Ala ta mogow lo. ¹⁵ Nka ni ce lanabari, walama muso lanabari ko a be faran ka taga, aw y'a to a ye taga. O tuma balemace, walama balemamusoo lanabaga be a yere ma. Ala ka an wele ko an ye to hera le ra. ¹⁶ Sabu ele balemamusoo, ele be ke cogo di k'a lon ni i bena ke sababu ye ka i ce kisi? Walama ele balemace, ele be ke cogo di k'a lon ko i bena ke sababu ye ka i muso kisi?

Bee ye to i cogo ra

¹⁷ Nka Matigi ka min ke aw be kelen kelen ye, ani Matigi ka aw wele cogo min na, aw ye tagama ka kana ni o ye. Ne be lanabagaw ta jenkuruw* bee karan o le ra.

¹⁸ Ni Ala ka mogoo do wele k'a soroo a kenesiginin lo, o tigi ye to o cogo ra. Ni a ka min wele k'a soroo a kenesiginin te, o tigi kana a fo ko a be a yere kenesigi. ¹⁹ Kenesigiri te jate, kenesigibariya te jate; ka Ala ta cifoninw sira tagama, o le be jate.

²⁰ Ala ka mogoo bee kelen kelen wele k'a to cogo min na, a ye to ten. ²¹ Ni a ka i wele k'a soroo i tun ye jon ye, i kana hami o ra. Nka ni cogo be i fe ka ke i yere ta ye, i ye ke i yere ta ye. ²² Ni Matigi ka mogoo min wele k'a soroo a tun ye jon ye, o tigi kera a yere ta ye Matigi fe. Ni mogoo min be a yere ta ye dunupa ra yan, ni Matigi ka i wele, i be ke Matigi ta jon le ye. ²³ Aw kunmabara songoba le ra; o ra aw kana ke mogow ta jon ye. ²⁴ Ne balemaw, Ala ka aw bee kelen kelen wele lanaya ra ka aw to cogo min na, aw ye to ten Ala ja koroo.

Mogoo furubariw ani muso ce saninw

²⁵ Ayiwa, sunguru minw ma furu folo, ne ma kuma soroo Matigi fe olugu ta ko ra, nka ne be ne ta miiriyi yira; sabu Matigi ta numanya baraka ra, aw be se ka la ne ta kuma ra.

²⁶ Ayiwa, sisan wagati gbeleya koson, min ka jii ne ja na, o ye ko a ka jii bee ye to a cogo ra. ²⁷ Ni muso be i fe, i kana a furu sa; ni muso te i fe, i kana muso jini k'a furu. ²⁸ Nka o bee n'a ta, ni i ka furu ke, o te jurumun ye. Ni sunguru fana furura, o te jurumun ye. Nka toooo minw bena se o mogow ma furu konoo, ne b'a fe ka aw tanga o tooow le ma.

²⁹ Ne balemaw, ne be min fo aw ye, o ye nin ye: dunupa laban surunyara. O ra, k'a damina sisan ma, minw furunin lo, olugu ye ke i n'a fo o furunin te; ³⁰ minw be kasira, olugu ye ke i n'a fo o te kasira; minw be pagarira, olugu ye ke i n'a fo o te pagarira; minw be sannu kera, olugu y'a ke i n'a fo foyi te o boro; ³¹ minw be dunupa ta nafaw sorora, olugu ye ke i n'a fo foyi te o boro; sabu nin dunupa bena teme.

³² Ne b'a fe hami kana ke aw ra. Mogo min ma furu, o be hami Matigi ta kow ra, a bena a ke cogo min na ka Matigi diyanyako ke. ³³ Ce min ka muso furu, ale be hami dunuñafenw le ra, a bena a ke cogo min na k'a muso ladiya; ³⁴ o ra, a ta miiriya be sama ka taga o fan fla ra. Muso min fana te furu ra, ani sunguru, olugu be hami Matigi ta kow le ra, janko o farikolo ni o jusukun ye saninya ka ke Matigi ta ye. Nka min furunin lo, ale be hami dunuñafenw le ra, a bena a ke cogo min na k'a ce ladiya.

³⁵ Ne be o fora aw yere ta nafa le koson; ne t'a fe ka aw bari ka furu. Ne b'a fe aw ye tagama cogo panaman na, ka tugu Matigi ko ni aw jusukun bee ye.

³⁶ Ni face min k'a ye fana ko ni furu wagati ka teme a denmuso kan ko o ye maroyako le ye, ni a k'a ye ko a denmuso ka kan ka furu, ni min ka ben face yere ma, a ye o ke; o te jurumun ye. Minw b'a fe ka furu, olugu ye furu. ³⁷ Nka ni face min k'a latige ni a yere ta naninya ye, mogo ma a jagboya, nka ni a yere le k'a latige a yere kono ka son ko a denmuso furubari ye to, ayiwa, o ka pi. ³⁸ O ra, ni mogo min k'a denmuso di furu ra, o ka pi; nka ni min ka son a denmuso furubari ye to, o belen ka fisa.

³⁹ Ayiwa, ka ce panaman to, muso ka kan ka to a ta furu kono. Nka ni ce ka sa, muso kera a yere ta ye; ni ce min ka a diya, a be furu o ma. Nka a ye ke ka kapa ni Matigi ta sira ye. ⁴⁰ O bee n'a ta, ne ta jate ra, ni o muso ka se ka to ten, o ka fisa a ma. Ne b'a miiri ko ne ta miiriya bennin lo ni Ala Nin Saninman* sago ye fana.

8

Josonsogo ta ko (Romukaw 14.13-23)

¹ Ayiwa, ne balemaw, sisan ne bena aw jaabi josonsogow ta ko ra. Aw b'a fo ko: «Lonniya be an bee fe.» O ye can ye; nka lonniya be yerebonya bla mogo ra, k'a soro kanuya be baraka don an ta lanaya ra. ² Ni mogo min b'a miiri ko a ka ko lon, hali bi a ma ko lon folo i n'a fo a ka kan k'a lon cogo min na. ³ Nka ni mogo min be Ala kanu, o tigi lonnin lo Ala fe.

⁴ Ayiwa, min ye josonsogo ta ko ye, yala an be se k'a domu wa, walama an te se se k'a domu? Anw k'a lon ko batofen were si te dunuñ kono, ni Ala kelenpe te. ⁵ Can lo, fen caman be sankolo ra, ani dugukolo kan, mogow be minw jate i n'a fo o ta alaw. Hali ni mogow fe ala caman werew be sankolo ra, walama dugukolo kan, ani matigice caman werew, ⁶ anw koni fe Ala kelenpe le be yi: o ye an Fa ye; ale le ka fen bee dan, an fana be panamanya ale le koson. Matigi kelenpe le be yi fana, o ye Yesu Kirisita ye; fen bee danna ale le baraka ra, an be panamanyara ale le baraka ra fana.

⁷ Nka o lonniya te lanabagaw bee fe. I n'a fo dow tun be jo son kakoro, ni olugu ka josonsogo nimi, o b'a miiri ko o ka o yere lanogo, sabu o jusukun ta baraka ka dogo. ⁸ K'a soro domunifen le tena an yoro surunya Ala ra. Ni i ma o sogo nimi, a te foyi bo i ra; ni i k'a nimi fana, a te foyi fara i kan.

⁹ Nka o bee n'a ta, aw ye aw yere korosi, sabu hali ni aw be se ka fen bee domu aw sago ma, aw man kan ka ke sababu ye ka lanabaga barakantanw kunnacen. ¹⁰ Sabu ele min be o kow lon, ni balema lanabaga barakantan do ka ele siginin ye jobon kono domuni na, o tena ale fana ja gbeleya ka josonsogo do domu wa? ¹¹ O cogo ra, Kirisita* sara o balema barakantan min koson, ele ta lonniya kera sababu ye ka o halaki. ¹² Ni an be o ke, an be an balema hake ta, sabu ale be fen min jate jurumun ye, aw b'a to a be o ke. O cogo ra, aw be Kirisita yere le hake tara. ¹³ O le koson, ni domuni do le bena ke sababu ye ka ne balema bla jurumun na, ne bena o domuni ye k'a to yi, janko ne kana na ke sababu ye ka ne balema kunnacen.

9

Ala ta ciradenw ta nafa ni o ta baara (Korentikaw flanan 11.7-12; 12.13-15)

¹ Ayiwa, ne balemaw, yala ne te ne yere ta ye le wa? Yala ne fana te ciraden* do ye wa? Yala ne fana ma Matigi ye wa? Ne ka baara min ke Matigi ye, aw yere le te o baara no ye wa? ² Hali ni dow te ne jate ciraden ye, aw koni ka kan ka ne jate ciraden ye; sabu aw ta lanaya le b'a yira ko ne ye Matigi ta ciraden ye.

³ Minw be ne korofa ka ne jaraki, ne be olugu jaabi tan le, ko: ⁴ Yala anw man kan ka domuni ke, walama ka minni ke i n'a fo tow wa? ⁵ Yala anw fana te se ka balemamusu do ta, min be ke an muso ye, ka ke ni an ye an ta tagamaw ra, i n'a fo ciraden tow, ani Matigi dogocew, ani Piyeri b'a ke cogo min na wa? ⁶ Walama ne ni Barinabasi doron le ka kan ka baara were ke ka an yere baro wa? ⁷ Jon le be lo ni a yere kunko ye k'a to

sorasiya ra? Jɔn le be rezenforo sene ko a t'a den domu? Jɔn le be beganw korosi ko a t'a nono min ka ye?

⁸ Ayiwa, ne be min fora tan, o te adamadenw ta miirira dorɔn ye de! Sariya* yere be o le fo. ⁹ Sabu a sebera cira Musa ta sariya ra ko: «Ni aw ka misi bla ko a ye siman dɔndɔn k'a kise bo, aw kana a da siri.» Ayiwa, yala Ala ka o fo misiw hami le koson wa, ¹⁰ walama a k'a fo anw le koson? Can ra, a k'a sebe anw le koson. Ni mogo be sene ke, a b'a ke ka a jigi la a kan ko a bena do soro a ra; ni mogo be siman ghasi, a b'a ke ka i jigi la a kan ko a bena do soro a ra. ¹¹ Ayiwa, anw ka Ala ta Kuma fo aw ye, k'a ke i n'a fo an ka danni le ke; ayiwa, sisan ni an ka aw fana borofen dow soro, aw b'a miiri ko o dama temena wa? ¹² Ni dow be aw borofenw sorora k'a diyabo, yala anw le tun man kan ka kon ka aw borofenw diyabo wa? Nka anw ma o ke; anw ka tooro bee sonmina le janko foyi kana Kirisita* ta Kibaro Diman* waajuri lalo.

¹³ Aw m'a lon ko minw be baara ke Ala ye Alabatosoba konɔ, ko olugu be baro o le ra wa, ani ko minw be saraka jeni sarakajenifen* kan Ala ye, ko olugu be o ninyoro soro o sarakafenw le ra wa? ¹⁴ Ayiwa, o cogo ra fana Matigi k'a latige ko minw be Kibaro Diman waajuri ke, ko olugu ka kan ka baro Kibaro Diman le ra.

¹⁵ Nka ne tun ka kan ni o fen minw ye, ne ma o si jini aw fe; ne fana te nin sebera janko aw ye o di ne ma. Sabu ne ka Kibaro Diman fo aw ye gbansan minke, o jagari be ne ra; ne ye sa o ka fisa ne ma, sani ne ye bono o jagari ra. ¹⁶ Ne te ne yere bonyasababu jinina Kibaro Diman fori ra; sabu baara do lo ne ka kan ka min ke jagboya ra. Ni ne fana ma Kibaro Diman fo, o ye ne ta bono le ye. ¹⁷ Ni ne tun be Kibaro Diman baara kera ne yere le ye, ne tun ka kan ka sara soro a ra. Nka ne te a kera ne yere ye; Ala ka cira le karifa ne ma, ne fana be o le kera. ¹⁸ Ayiwa, o tuma ne ta baraji ye juman le ye sa? Ka Kibaro Diman fo mogow ye gbansan, ne kana foyi jini o fe, ne be ne ta baraji soro o le ra.

¹⁹ Ne te mogo si ta jon ye; o bee n'a ta, ne ka ne yere majigi ka ke bee ta baaraden ye, janko mogo caman ye kisi. ²⁰ Ni ne be ni Yahudiyaw ye, ne fana be ke i ko Yahudiya, janko ka Yahudiyaw soro. Ni ne be ni sariya sira tagamabagaw ye, ne fana be ne yere ke sariya sira tagamabaga do ye, janko ka sariya sira tagamabagaw soro, k'a soro can ra ne te sariya sira tagamabaga ye. ²¹ Minw te sariya lon, ni ne be ni olugu ye, ne fana be ne yere ke i ko ne ma sariya lon, janko ka olugu soro, k'a soro can ra ne be Ala ta sariya lon, sabu ne be Kirisita ta sariya sira tagama.

²² Minw baraka ka dogo lanaya ra, ni ne be ni olugu ye, ne fana be ne yere ke olugu do ye, janko ka olugu soro. Ne be ne yere ke cogo bee ra mogo bee koson, janko ni a ka ke cogo o cogo, dow ye kisi. ²³ Ne be o ko bee ke Kibaro Diman koson, janko ne fana ye ne ninyoro soro a ra.

²⁴ Aw m'a lon ko minw be jogondanbori ke, ko o bee be bori, nka mogo kelenpe le be jala soro wa? Aw fana ye bori janko aw ye aw ta soro. ²⁵ Mogo minw be o bori ke, olugu be jija, ka sege bee la o yere kan, k'a soro o be jala min soro, o ye fen banta le ye; nka anw koni, an be jala min soro, o ye fen banbari le ye. ²⁶ O koson ne be bori, nka ne te borira ne kun fe de! Ne be i ko borokurufiribaga, nka ne te borokuruw firifiri ne yere kun fe ka fono daman kere de. ²⁷ Nka ne be ne yere mina kosebe, ka ne farikolo bari a diyanyako ma, janko a laban ne yere kana na bono, k'a soro ne le ka tow waaju.

10

Izirayelimogow ka sirajugu min tagama (Heburuw 3.7-19)

¹ Ne balemaw, ne b'a fe ko aw ye aw hakiri to nin na, ko Ala tun ka sankaba* bla an bemaw bee kunna ka sira yira o ra; o bee tagamana ka kogoji cetige†. ² A kera i n'a fo o batizera o sankaba ni o kogoji ra, ka ke jennogonya ra ni cira Musa ye. ³ Ala ka domuni min di o ma ka bo sankolo ra, o bee ka o domu. ⁴ Ala ka ji min di o ma, o bee ka o min. Sabu o tun be ji sorora ka bo fara min na, o fara tun bora Ala ra, o fara tun be tugu o ko, o fara tun ye Kirisita* le ye. ⁵ O bee n'a ta, o mogow caman ma Ala diyanyako ke; o koson Ala k'a to o benbenna ka sa kongokolon konɔ.

⁶ Ayiwa, o kow kera k'a yira an na, janko kojugu nege kana an fana soro, i n'a fo a ka olugu soro cogo min na. ⁷ Aw kana son joson ma i n'a fo olugu dow k'a ke cogo min na, i ko a sebera Kitabu konɔ cogo min na, ko: «Mogow sigira ka domuni ke, ka min; o ko, o wurira ka don ke ka o yere nanagbe.» ⁸ An kana an yere bla jatoya ra i n'a fo olugu dow

9:9 9.9 Nin kuma fora Sariya 25.4. * **10:1** 10.1 Ka Izirayelimogow tagamato to kongokolon konɔ, Ala tun ka sankaba do bla o kunna, janko ka sira yira o ra (Bori 13.21,22). † **10:1** 10.1 Izirayelimogow tagamana ka Kogojiwulen cetige (Bori 14.22-29). **10:7** 10.7 Nin kuma fora Bori 32.6.

k'a ke cogo min na, fō Ala ka mōgo waga mugan ni saba (23 000) faga o ra tere kelen kono. ⁹ An kana a fō ko an be Kirisita korōbo k'a fe, i n'a fō olugu dōw k'a ke cogo min na; saw ka olugu kin ka o faga. ¹⁰ Aw kana Ala jaraki, i n'a fō dōw k'a jaraki cogo min na, fō ninminameleke ka o faga.

¹¹ Ayiwa, nin kow sera olugu ma k'a yira an na, janko an ye an yere korōsi; a sebera janko ka anw le karan, anw minw be wagati labanw na sisan. ¹² O koson, ni mōgo min b'a miiri ko ale lonin lo, o tigi ye a yere korōsi janko a kana na ben.

¹³ Setana be aw nege ka aw bla kojugu minw na, o pōgon le be mōgo tōw be soro. Nka Ala ye kankelentigi le ye; a tena sōn k'a to a ye aw korōbo fō ka teme aw baraka kan. Ni korōbōri sera aw ma fana, Ala bēna aw bōsicogo yira aw ra, janko aw ye se k'a sōmmina.

Lanabaga ka kan ka faran joson na

(Korentikaw flanan 6.14-18; Romukaw 14.13-23)

¹⁴ O koson ne balema kanuninw, aw ye bori joson na. ¹⁵ Ne be kumana aw fe i n'a fō mōgo hakirmanw; ne be min fora aw ye, aw yere ye o jate mina. ¹⁶ Ni an be Matigi ta domuni ke, an be baraka la Ala ye minnifen min koson, yala o te an ni Kirisita* ta jēnōgonya tagamasiyen le ye a jori baraka ra wa? An be buru min tarantaran, yala o te an ni Kirisita ta jēnōgonya tagamasiyen le ye a farikolo baraka ra wa? ¹⁷ Burukun kelen le be yi; o ra, an ka ca, nka an kera farikolo kelen ye, sabu an be ka an ninyoro soro o burukun kelen na.

¹⁸ Min be ke Izirayelimogow ce ra, aw ye o jate mina: minw be sarakafenw domu, olugu be jēnōgonya ra ni Ala ye, sabu o be saraka jeni sarakajenifen* min kan, o ye Ala ta ye. ¹⁹ Ne be min fora, o korō ye di? Ko an ka kan ka josōsogo jate fen ye wa, walama ko an ka kan ka jo jate fen ye? ²⁰ Ɔn-on de! Ne ta kuma korō ye ko minw be jo sōn, o sōnnifenw be dira jinaw le ma; a te dira Ala ma. K'a soro ne t'a fe aw ni jinaw ye ke jēnōgonya ra. ²¹ Aw te se ka min Matigi ta jifiye ra, ka yelema ka taga min jinaw ta jifiye ra. Aw te se ka domuni ke Matigi fe, ka yelema ka taga domuni ke jinaw fe. ²² Yala anw b'a fe ka Matigi ta celiya lawuri le wa? Aw baraka ka bon ni Matigi ta ye wa?

²³ Aw ko: «Fen be daganin lo!» Nka nafa te fen be ra de. «Fen be daganin lo», nka fen be te aw lataga na lanaya ra.

²⁴ Mōgo si kana a yere dōron ta nafa pini; aw ye mōgo werew ta nafa le pini fana.

Lanabaga man kan ka a balema kunnacen

²⁵ Sogo o sogo be fiyeere logofiye ra, aw be se ka o be domu; aw kana pininkari ke, ka sigiya don aw jusukun na. ²⁶ Sabu a sebera ko: «Dugukolo ni a kanfenw be ye Matigi ta ye.»

²⁷ Ni lanabari dō ka aw wele domuni na, ni aw tagara, ni a ka domunifen o domunifen sigi aw korō, aw ye o domu; aw kana pininkari ke, ka sigiya don aw jusukun na. ²⁸ Nka ni dō ka aw lasōmi k'a fō aw ye ko: «Nin ye josōsogo le ye de!» Aw kana a domu tuun, o tigi ta kuma koson, sabu a bēna sigiya don a jusukun na. ²⁹ Ne te o fora aw yere ta jusukun koson, nka min ka aw lasōmi, ale ta jusukun ko lo.

Ayiwa, mun na mōgo were le bēna ne jaraki ne ta domuni ko koson ka kapa ni ale yere ta miiriya ye? ³⁰ Ne ka baraka la Ala ye fen min koson, mun na mōgo were bēna ne jaraki ko ne ka o domu?

³¹ Ayiwa, ni aw be domuni ke, walama ni aw be minni ke, walama ni aw be fen o fen ke, a ye o be ke janko ka Ala le bonya.

³² Aw kana ke sababu ye ka mōgo si kunnacen: aw kana Yahudiyaw kunnacen, walama siya were mōgow, walama Ala ta jenkuru mōgow. ³³ Aw ye ne ladege; ne be jija ka mōgow diyanyako le ke fen be ra. Ne te ne yere ta nafa pini, nka ne be be ta nafa le pinina, janko o ye kisi.

11

¹ Ayiwa, aw ye ne ladege, i n'a fō ne yere be Kirisita* ladegeira cogo min na.

Korenti musow ta kundatuguko

(Efesikaw 5.22-24; Timote fōlo 2.8-14)

² Ayiwa, ne balemaw, ne be aw fō, sabu aw hakiri be ne ra ko be ra; ne ka aw karan ko minw na, aw ka o mara fana i n'a fō ne k'a fō aw ye cogo min na.

³ O be n'a ta, ne b'a fe ko aw ye nin faamu: ce be kuntigi ye Kirisita ye, muso kuntigi ye a ce ye, Kirisita kuntigi ye Ala ye. ⁴ O koson, ce min be Ala daari, walama Ala be kuma don min da ra ka mōgow waaju, ni a be o ke ka a kun datugunin to, o ce be a kuntigi le

dɔgɔyara. ⁵ Muso min fana be Ala daari, walama Ala be kuma don min da ra ka mɔgow waaju, ni a be o ke ka a kun lakolon to, o muso be a kuntigi le dɔgɔya; a be i n'a fo o muso kun gbananin lo. ⁶ Sabu ni muso min t'a fe ka a kun datugu, o tuma a ye a kunsigi tige fana. Nka ni aw yere k'a lon ko ni muso ka a kunsigi tige, walama ka a kun gbana, ko o ye maroyako le ye muso ma, o tuma a ye a kun datugu.

⁷ Ce koni man kan ka a kun datugu, sabu ale ye Ala boɔgɔnna ni Ala nooro le ye; muso koni ye ce nooro le ye. ⁸ Sabu ce ma dan ka bo muso ra; muso le bora ce ra. ⁹ Ce ma dan muso koson, muso le danna ce koson. ¹⁰ O le koson, melekew koson, tagamasiyen do ka kan ka soro muso kun na, min ye o fanga tagamasiyen ye. ¹¹ Nka o bee n'a ta, Matigi na koro, muso te se ka na ce ko, ce fana te se ka na muso ko. ¹² Sabu muso danna ka bo ce ra cogo min na, ce fana be woro muso le sababu ra. O bee bora Ala yere le ra.

¹³ Ayiwa, aw yere y'a fle ke: yala a bennin lo ko muso kunnakolon ye Ala daari wa? ¹⁴ Ka kapa ni adamaden dancogo ye, aw m'a ye ko ni ce ka kunsigijan bla ko o ye maroyako le ye wa? ¹⁵ Nka ni muso le ka kunsigijan bla, o ye dawula le ye ale fe, sabu Ala ka kunsigijan di ale ma, ka o ke k'a kun datugu. ¹⁶ Ayiwa, ni do belen b'a fe ka sosori ke nin ko ra tuun, anw koni ma landa were lon nin ko; landa were fana te lanabagaw ta jenkuruw si fe nin ko.

Matigi ta domuni kecogo

(Matiyu 26.26-29; Marika 14.22-25; Luka 22.15-20)

¹⁷ Ayiwa, ne bena min fo aw ye sisan, ne koni te se ka aw tando o ra. O ye ko ni aw be noɔgon lajen, o te do fara aw ta na kan, fo ka do fara aw ta juguya le kan.

¹⁸ A folo, ne k'a men ko ni aw ka lajen, aw be taran. Ne b'a miiri fana ko can be soro o kuma ra. ¹⁹ Ne k'a lon ko jagboya lo ko aw ye taran, janko minw be lanabagabaw ye aw ce ra, olugu ye lon ka bo tow ra. ²⁰ Aw be lajen ko aw be Matigi ta domuni ke, nka aw be min ke, o koni te Matigi ta domuni ye tuun. ²¹ Sabu ni aw ka lajen Matigi ta domuni kama, bee be girin ka ben a yere ta domuni kan ka o domu; a laban dow kongoto be to, k'a soro dow minna ka fa fo ka panamini. ²² O tuma so te aw fe aw be se ka domuni ke, ani ka min yoro min na wa? Yala aw b'a fe ka Ala ta jenkuru mɔgow le mafiyenya wa, ani fen te minw boro ka olugu lamaroya? Aw ko ne ye mun le fo? Ne ye aw tando wa? Ne te se ka aw tando nin ko ra fiyewu.

²³ Ayiwa, Matigi ka ne karan min na, ne fana ka aw karan o le ra: Lon min su fe o tun bena Matigi Yesu janfa, o lon su fe a ka buru ta;* ²⁴ a ka baraka la Ala ye, k'a tigetige, k'a fo ko: «Nin ye ne farikolo le ye; nin ye aw ta ye. Aw ye nin ke ka aw hakiri jigi ne ra.» ²⁵ O cogo ra, domuni bannin ko, Yesu ka jifiye ta, rezenji tun b'a konɔ. A ko: «Ala be jennoɔnyakura* min don ni mɔgow ye ne jori baraka ra, o le ye nin ye. Ni aw be a min tuma o tuma, aw ye o ke ka aw hakiri jigi ne ra.» ²⁶ Sabu ni aw ka nin buru jimi, ani ka nin minnifen min tuma o tuma, aw be Matigi ta saya ko le fo, fo ka na se a natuma ma.

²⁷ O koson ni mɔgo o mɔgo be o buru jimi, walama ka o minnifen min cogo do ra, cogo min te Matigi bonya, o tigi ka a yere jaraki, sabu a ka Matigi farikolo ni a jori le mafiyenya. ²⁸ O koson bee ka kan ka a yere jusukun segesege folo, ka soro ka buru jimi, ani ka minnifen min. ²⁹ Ni o te, ni mɔgo min ka o buru jimi, ka o minnifen min, k'a soro koro min b'a ra ka kapa ni Matigi farikolo ye a ma o jate, o tigi ka o buru jimi, ka minnifen min ka kiti le ben a yere kan. ³⁰ O le koson barakantanw ni banabagatow ka ca aw ce ra. O le koson fana caman sara. ³¹ Ni an ka an jusukun segesege folo ka soro ka domuni ke, ka minnifen min, kiti tena tige an kan tuun.

³² Ni i k'a ye ko Matigi be kiti tige an kan, a be an koro le janko an kana taga don kiti ra ni mɔgo tow ye.

³³ Ayiwa, o cogo ra ne balemaw, ni aw be lajen ka Matigi ta domuni ke, aw ye noɔgon konɔ. ³⁴ Ni kongɔ be do ra, o tigi ye domuni ke a ta so, janko aw kana lajen ka kiti ben aw yere kan.

Ayiwa, ni ne yere nana se aw fe yi, ne bena ko tow panabo.

12

Lanabagaw bee ni o ninyoro lo Ala ta neema ra

(Efesikaw 4.4-16; Romukaw 12.3-8)

¹ Ayiwa, ne balemaw, min ye Nin Saninman* ta kow ye, ne t'a fe aw ye ke kolonbariwi ye o kow ta fan fe. ² Aw yere k'a lon ko wagati min aw tun be Alalonbariya ra, aw tun be boribori jow no fe, o minw te se ka kuma. ³ Ayiwa, ne b'a fo aw ye ko Nin Saninman

* 11:23 11.23 Matigi ta domuni ko: Matiyo 26.26-28; Marika 14.22-25; Luka 22.15-20.

be mogo o mogo kono, o tigi te se k'a fo ko «Yesu danganin lo.» Ni Nin Saninman te mogo o mogo kono fana, o tigi te se k'a fo ko «Yesu le ye Matigi ye.»

⁴ An be ninyoro minw soro Ala ta nema ra, o ninyoro suguya ka ca, nka Nin Saninman kelen le be o di. ⁵ A be baara minw di an ma, o baaraw suguya ka ca, nka a be be ke Matigi kelen le ye. ⁶ Baara kegogoyaw fana ka ca, nka Ala kelen le be o baraka di an be ma.

⁷ Nin Saninman be baara do di lanabaga be kelen kelen ma, lanabaga tow be ta nafa kama. ⁸ Nin Saninman be hakiritigiyakuma di do ma, ka lonniya kuma di do were ma; o Nin Saninman kelen le be o be di. ⁹ O Nin Saninman kelen be lanayaba di do ma; ale kelen be banabagatow keneyari se di do were ma; ¹⁰ a be kabakow keri se di do ma, a be Ala ta kuma don do da ra ka mogow waaju, a be se di do ma ka Ala ta miiriya ni miiriya werew faranfasi ka bo jagon na, a be se di do ma ka kan werew fo, ka se di do ma ka o kanw koru fo. ¹¹ Nin Saninman kelen le be o kow be ke, ka be kelen kelen ninyoro di a ma ka kapa ni ale yere sago ye.

Lanabagaw kera farikolo kelen ye

¹² Mogo farikolo ye kelen le ye, nka a yoro ka ca. Ayiwa, farikolo yoro ni o caya be, o be ye farikolo kelen ye cogo min na, an minw be Kirisita* ta jengogonya ra, anw fana be ten le. ¹³ Sabu an be batizera Nin Saninman* kelen le ra, ka jen ka ke i ko farikolo kelen. Ni an kera Yahudiya ye walama siya were mogo o, ni an kera jon ye walama hron o, an be minna Nin Saninman kelen le ra.

¹⁴ Ayiwa, farikolo te yoro kelen doron ye, nka a yoro ka ca. ¹⁵ Ni sen ko, ko ale ma ke boro ye minke, ko ale nin te farikolo ra o, yala o be se k'a to ko a te ke farikolo yoro do ye wa? ¹⁶ Ni toro fana ko, ko ale ma ke paden ye minke, ko ale nin te farikolo ra o, yala o be se k'a to ko a te ke farikolo yoro do ye wa? ¹⁷ Ni mogo farikolo be tun ye paden doron ye, a tun bena menni ke cogo di? Walama ni a be tun be toro le ye, a tun bena kasa men cogo di? ¹⁸ Ala ka farikolo yoro be kelen kelen don farikolo ra ka kapa ni a yere sago ye. ¹⁹ Ni farikolo yoro be tun kera yoro kelen doron ye, yala a tun bena ke farikolo ye tuun wa? ²⁰ O le koson farikolo yoro ka ca, nka farikolo ye kelenpe le ye. ²¹ O ra, paden te se k'a fo boro ye ko: «Ne mako te i ra.» Kun fana te se k'a fo senw ye ko: «Ne mako te aw ra.»

²² An b'a ye ko baraka te farikolo yoro minw na co, an mako be olugu yere le ra kosebe. ²³ An b'a miiri ko farikolo yoro minw te foyi ye de, an be an janto o yoro le ra ka teme yoro tow kan. Farikolo yoro minw ye an maroyayoro ye, an be an janto o yoro le ra ka teme yoro tow kan. ²⁴ Yoro minw te maroyayoro ye, an mako t'a ra ka an janto o yoro ra. An te farikolo yoro minw jate fen ye, Ala ka farikolo dan ka bonya la olugu le kan. ²⁵ A ka o ke janko farikolo yoro si kana faran ka bo jagon na, nka farikolo yoro be kelen kelen ye o janto jagon na. ²⁶ Ni farikolo yoro do be toro, farikolo yoro tow be le be toro ni a ye fana. Ni farikolo yoro do ka bonya soro, farikolo yoro tow be le be pagari ni a ye. ²⁷ Aw ye Kirisita* farikolo le ye, aw be kelen kelen ye a farikolo yoro do le ye.

²⁸ O le koson Ala ka mogo dow sigi lanabagaw ta jenkuru* kunna, k'a folo ke ciradenw* ye, a flanan ye ciraw ye, a sabanan ye karamogow ye; o ko, a ka se di dow ma ka kabakow ke, ka banabagatow keneyari se di dow ma, ka se di dow ma ka mogow deme, ka dow ke namogow ye, ka se di dow ma ka kan werew fo. ²⁹ Yala be le kera ciradenw ye wa? Be le kera ciraw ye wa? Be le kera karamogow ye wa? Be le be kabakow kera wa? ³⁰ Banabagatow keneyari se dira be le ma wa? Be le be kan werew fora wa? Be le be se ka kan werew koru fo wa? ³¹ Ayiwa, Ala be ninyoro minw di an ma a ta nema ra, o minw nafa ka bon kosebe, aw ye ke o le fe.

Nka ne bena a jinicogo be ra jumanman yira aw ra sisan.

13

Kanuya

(Matiyu 22.36-40; Romukaw 13.8-10; Yuhana 3.16-19; Yuhana folo 4.7-21)

¹ Ayiwa, hali ni ne be se ka adamadenw ta kanw be fo, ka melekew fana ta kanw fo, ni kanuya te ne jusu ra, ne ta kuma ye mankan gbansan le ye, i ko siranege gbasito mankan, walama i ko siranegetegere mankan. ² Hali ni Ala be kuma don ne da ra ka mogow waaju, ni a be gundokow be yira ne ra, ani lonniya be, hali ni lanaya be ne fe fo ne be se ka kuruw bo o no ra, ni kanuya te ne jusu ra, ne te foyi ye. ³ Hali ni ne ka ne borofenw be tarantaran fagantanw na ka o baro, ka ne farikolo yere di k'a jeni Ala ko koson, ni kanuya te ne jusu ra, o si te foyi pa ne ye.

⁴ Kanuya be muju, a be kojuman ke, a te jangboya ke, a te waso, a te a yere bonya, ⁵ a te maroyako ke, a te a yere doron ta nafa pini, a te dimi joona, a te kojugu miiri ni mogo ye, ⁶ a te jagari terenbariya ra; a be jagari can le kan, ⁷ a be yafa tuma bee, lanaya b'a fe tuma bee, jigiya b'a fe tuma bee, a be ko sonmina tuma bee.

⁸ Kanuya te ban fiyewu. Ala be kuma don minw da ra ka mogow waaju, o bena ban; kan werew fori bena ban, an ta lonniya fana bena ban. ⁹ Sabu an ka doonin doron le lon; Ala be kuma min don an da ra ka mogow waaju, dan be o ra fana. ¹⁰ Nka min dafara, ni o nana lon min na, an ta lonniya min ma dafa, o bena dabra.

¹¹ Wagati min ne tun ye denmisen ye, ne tun be kuma i ko denmisen, ne tun be miiri i ko denmisen, ne tun be kow jate mina i ko denmisen. Nka kabini ne koroyara, ne ka denmisenya ko bee dabra. ¹² O cogo ra, bi an be fenw yera i n'a fo an b'a flera dugalen le ra, a ma gbeya. Nka lon do an bena a ye pada ni pada. Bi koni, dan be ne ta lonniya ra; nka lon do ne bena fen bee lon ka pa i n'a fo Ala ka ne yere lon cogo min na.

¹³ Ayiwa, sisan, nin fen saba le be to o no ra: lanaya, ani jigi, ani kanuya. Nka a bee ra belebebeba ye kanuya le ye.

14

Kan werew fori ani waajuri

¹ O koson ne balemaw, aw ye jija ka kanuya le pini. Nin Saninman* be ninyoro minw di an ma, aw ye ke olugu fana fe; nka ka kuma soro Ala fe ka mogow waaju, aw ye ke o le fe kosebe. ² Sabu mogo min be kan were fo, o tigi te kuma mogow fe, nka a be kuma Ala le fe. Mogo si te a ta kuma faamu, sabu a be gundow le fo Nin Saninman baraka ra. ³ K'a soro Ala be kuma don mogo min da ra ka mogow waaju, ale be kuma mogow fe, ka o baraka bonya lanaya ra, ka o ja gbeleya, ka o jusu saaro. ⁴ Min be kan werew fo, o tigi be a yere le baraka bonya; k'a soro Ala be kuma don mogo min da ra ka mogow waaju, o be lanabagaw ta jenkuru bee le baraka bonya.

⁵ Ne b'a fe aw bee ye kan werew fo; nka ni Ala be kuma don aw bee da ra ka mogow waaju, o ka di ne ye ka teme kan werew fori kan. Ka mogow waaju, nafa be o ra ka teme kan werew fori kan, fo ni a fobaga k'a koro fo janko lanabagaw bee ye nafa soro a ra. ⁶ Ayiwa, ne balemaw, sisan ni ne tagara aw fe ka taga ke kuma ye kan werew ra, aw bena mun nafa le soro o ra, ni ne ta kuma ma ke kuma gbenin ye ka Ala ta kow yira aw ra, ka lonniya di aw ma, ka aw waaju, walama ka aw karan?

⁷ Hali nin te fen minw na, k'a soro o be mankan bo, i n'a fo filen, walama goni, ni o fenw te kan gbenin bora, o tuma jon le bena a lon ko nin donkiri le be fora filen na, walama goni na? ⁸ Buru min be fiye ka kerekedenw wele, ni o te kan panaman bora, o tuma jon le bena a yere laben kera kama? ⁹ Ayiwa, ni aw fana ta kumafota ma ke kuma gbenin ye, aw be min fora, jon le bena o faamu? A be i n'a fo aw be kumana gbansan le. ¹⁰ Kan suguya caman be fo dununa kono, o bee n'a ta, a bee be faamu. ¹¹ Nka kan min be fora, ni ne te o men, o tuma o kan fobaga be ke ne fe i ko siya were mogo; ne fana be ke ale fe i ko siya were mogo.

¹² Ayiwa, i n'a fo aw be Nin Saninman ta kow no fe, o tuma fen minw be se ka lanabagaw baraka bonya, aw ye o le pini caman.

¹³ Ayiwa, min be kan werew fo, o tigi ye Ala daari janko a ye se ka o kanw koro fo. ¹⁴ Sabu ni ne be Ala daari kan were ra, ne koni b'a lon ko ne be Ala daari ni ne jusukun ye, nka ne be min fora, ne yere te o faamu. ¹⁵ O tuma ne ka kan ka mun ke? Ne be se ka Ala daari kan were ra Nin Saninman baraka ra, nka mogow be kan min faamu, ne be se ka a daari o ra fana. Ne be se ka Alatandodokiriw la kan werew ra, nka mogow be kan min faamu, ne be se ka a la o ra fana. ¹⁶ Ni o te, ni i be baraka la Ala ye kan were le ra, mogo to minw be jama ra, olugu bena a fo cogo di ko «amina», i ta barakalari ra, ni ele ka min fo, o ma o faamu? ¹⁷ Ele koni ta barakalari jana kosebe; nka olugu ma nafa soro a ra.

¹⁸ Ne be Ala fo, sabu ne be kan werew fo ka teme aw bee kan. ¹⁹ Nka lanabagaw ta jenkuru ce ma, ne ye kumakan looru doron fo, mogow be se ka min faamu, janko ka mogow karan, ne fe o ka fisa hali kumakan waga tan ye kan were ra, mogo te min faamu.

²⁰ Ne balemaw, aw kana ke denmisenw ye hakiri tan fan fe. Ni kojugu lo, aw ye ke i ko denftiniw; nka hakiri ta fan fe, aw ye mogokorobaw ye. ²¹ A sebera sariya ra ko: «Mogo minw be kan werew fo, ne bena olugu le ta; ne bena siya werew mogo le ta ka kuma nin mogow fe, o bee n'a ta, o tena ne lamen.»

²² O koson kan werew fori tɛ tagamasiyen ye lanabagaw fɛ; tagamasiyen lo lanabariw le fɛ. Nka ka kuma sorɔ Ala fɛ ka mɔgow waaju, o tɛ tagamasiyen ye lanabariw fɛ; tagamasiyen lo lanabagaw le fɛ.

²³ Ayiwa, ni aw lanabagaw ta jɛnkuru bɛɛ ka lajen, ni aw bɛɛ ka kɛ kuma ye kan werew ra, ni mɔgo gbansan dɔw, walama lanabari dɔw nana don aw cɛ ra, ka o ye, o tena a fɔ ko aw ye fatow le ye wa? ²⁴ K'a sorɔ ni Ala ka kuma don aw bɛɛ da ra ka mɔgow waaju, ni lanabari dɔ, walama mɔgo gbansan dɔ nana don aw cɛ ra, aw bɛɛ ta kuma bɛna a ta miiriya yelem, k'a to a ye lo a ta jurumun na. ²⁵ Miiriya dogonin minw be a jusukun na, o bɛna bɔ kɛnɛ kan; a bɛna a kinbiri gban ka a ja biri dugu ma ka Ala bato, k'a fɔ a yɛrɛ da ra ko can ra, Ala bɛ aw fɛ.

Fɛn bɛɛ ye kɛ cogo bennin na

²⁶ Ayiwa, ne balemaw, aw ka kan ka mun le kɛ? Ni aw ka jɔgon lajen, ni Alabatodɔnkiri bɛ dɔ fɛ, o ye o la; ni kuma bɛ dɔ fɛ ka tɔw karan, o ye o fɔ; ni Ala ka fɛn dɔ yira dɔ ra, o fana ye o fɔ; ni Ala ka kan wɛrɛ yira dɔ ra, o ye o fɔ; ni dɔ bɛ se ka o kan kɔrɔ fɔ fana, o ye o fɔ. Nka a bɛɛ ye kɛ, janko ka lanabagaw baraka bonya.

²⁷ Minw bɛ kuma kan werew ra, o kana tɛmɛ mɔgo fla walama saba kan. O fana ye kuma kelen kelen, ani mɔgo ye sorɔ fana ka a kɔrɔ fɔ. ²⁸ Ni mɔgo tɛ yi min b'a kɔrɔ fɔ, o tuma kan wɛrɛ fɔbagaw ye je lanabagaw cɛ ra. O y'a fɔ a yɛrɛ kɔnɔ, o ni Ala cɛ.

²⁹ Ala bɛ kuma don minw da ra ka mɔgow waaju, olugu ra mɔgo fla walama saba ye kuma. Tow y'a lamɛn, ka a sɛgesɛgɛ. ³⁰ Nka ni Ala ka ko wɛrɛ yira mɔgo wɛrɛ ra, min kɔnna ka kuma ta, o ka kan ka je. ³¹ Ni Ala ka kuma don aw bɛɛ da ra ka mɔgow waaju, aw bɛɛ bɛ se ka kuma ka jɔgon son, janko ka bɛɛ karan, ka bɛɛ ja gbɛlɛya. ³² Ala ta kuma waajurikɛbagaw ka kan ka se ka o yɛrɛ mina kuma ta fan fɛ. ³³ Sabu Ala tɛ kopagaminin fɛ, fɔ hɛra.

Ayiwa, i n'a fɔ a bɛ kɛ Ala ta mɔgo saninmanw ta jɛnkuru tɔw bɛɛ ra cogo min na, ³⁴ musow ka kan ka je lanabagaw ta jɛnkuruw* ra, sabu a daganin tɛ ko o ye kuma ta o yɔrɔw ra. O ka kan ka o yɛrɛ majigi, i n'a fɔ sariya b'a fɔ cogo min na fana. ³⁵ Ni min b'a fɛ ka ko dɔ faamu, o ye a cɛ pininka so kɔnɔ. Sabu musow ye kuma lanabagaw ta jɛnkuru* ra, o ye ko bɛnbari le ye!

³⁶ O tuma aw b'a miiri ko Ala ta Kuma sindira aw le fɛ yi wa? Walama ko a sera aw dɔrɔn le ma wa?

³⁷ Ni dɔ b'a miiri ko Ala ka kuma don ale da ra ka mɔgow waaju, walama ko Nin Saninman* ka sebgaya dɔ di a ma, o tigi ka kan k'a lɔn ko ne bɛ min fɔra, ko o ye Matigi ta cifonin le ye. ³⁸ Ni min fana ma nin kow lon, i b'a sorɔ ko Ala ma ale fana lɔn.

³⁹ Ayiwa, ne balemaw, ka kuma sorɔ Ala fɛ ka mɔgow waaju, aw ye kɛ o le fɛ kɛsebe; aw kana mɔgo bari ka kan werew fɔ fana. ⁴⁰ Nka a ye kɛ cogo bennin na, fɛn bɛɛ ye kɛ ka kɔna ni a kɛcogo ye.

15

Yesu Kirisita kunuko

¹ Ayiwa, ne balemaw, ne ka Kibarɔ Diman* min lase aw ma, aw sɔnna o ma ka jija ka to o kan; ayiwa, aw y'a to ne ye aw hakiri jigi o ra tuun. ² Aw kisira o le sababu ra, ni aw kɔni ka a sira tagama i n'a fɔ ne ka aw karan a ra cogo min na; ni o tɛ, aw ta lanaya kɛra gbansan le ye.

³ Ne karanna min na, ne kɔnna ka aw karan o le ra, ko Kirisita* sara an ta jurumunw koson, i n'a fɔ a sebera Kitabu kɔnɔ cogo min na; ⁴ a su donna, a saya tere sabanan a kununa, i n'a fɔ a sebera Kitabu kɔnɔ cogo min na. ⁵ A kununin kɔ a ka a yɛrɛ yira Piyɛri ra; o kɔ, a ka a yɛrɛ yira ciraden* tan ni fla ra. ⁶ O kɔ, a ka a yɛrɛ yira balema lanabaga minw na yɔrɔnin kelen na, o ka ca ni mɔgo kɛmɛ looru ye. Olugu caman belɛn bɛ si ra bi, nka dɔw sara. ⁷ O kɔ, a ka a yɛrɛ yira Yakuba ra, ka a yɛrɛ yira ciraden tɔw bɛɛ ra.

⁸ O bɛɛ le kɔ, a ka a yɛrɛ yira ne Pɔli fana ra, ne min kɛra i ko den kɔgɔbari. ⁹ Sabu ne le ye ciradenw bɛɛ ra fitini ye. Ne yɛrɛ man kan ka wele ko ciraden, sabu ne ka Ala ta jɛnkuru mɔgow tɔrɔrɔ kɛsebe. ¹⁰ Nka ne ye min ye bi, Ala ta nɛɛma le baraka ra ne sera ka kɛ o ye. Ala ka o nɛɛma min kɛ ne ye, o ma kɛ gbansan ye fiyewu! Sabu ne ka baara kɛ ka tɛmɛ tɔw bɛɛ kan. Nka ne yɛrɛ baraka le ma o kɛ; Ala ta nɛɛma min bɛ ne kan, o baraka lo! ¹¹ O koson ni a kɛra ne le ye o, ni a kɛra ciraden tɔw le ye o, an bɛɛ bɛ nin waajuri kelen le kɛra; aw fana lara o le ra.

Lanabagaw kunuko

¹² Ayiwa, ni anw bɛ waajuri kɛra k'a fɔ ko Kirisita* kununa ka bɔ saya ra, mun koson aw dɔw b'a fɔra ko suw tena kunu? ¹³ Ni can lo ko suw tena kunu, o tuma Kirisita fana

ma kunu le ke! ¹⁴ Ni a fana kera ko Kirisita ma kunu, o tuma an ta waajuri ye gbansan le ye, aw ta lanaya fana ye gbansan le ye. ¹⁵ Ka fara o kan, ni suw tena kunu, a be i n'a fo an kera seerejuguw le ye Ala ta fan fe; sabu an ka seereya ke ni Ala togo ye, ko a ka Kirisita kunu, k'a soro a m'a kunu. ¹⁶ Sabu ni mogo tena kunu lahara, o tuma Kirisita fana ma kunu. ¹⁷ Ni Kirisita fana ma kunu, o tuma aw ta lanaya ye gbansan le ye, aw ta jurumun fana be aw ra hali bi. ¹⁸ Lanabaga minw sara, olugu si te kisi fana. ¹⁹ Ni an jigi be Kirisita kan dunupa ra yan doron le, o tuma anw le ye mogow bee ra janibagatow ye.

²⁰ Nka, can ra, Kirisita kununa ka bo saya ra. Minw sara, Ala ka a kunu k'a ke olugu ra mogo folo ye, k'a yira ko olugu fana bena kunu. ²¹ Sabu saya donna dunupa ra mogo kelen le sababu ra, suw kununi fana nana mogo kelen le sababu ra. ²² Mogo bee be sa, sabu o bora Adama ra; o cogo ra fana bee bena panamanya kokura Kirisita sababu ra. ²³ Nka bee ta bena ke a ta wagati le ra. Kirisita kera folo ye; o ko, minw kera a ta mogow ye, a nawagati ra, olugu fana bena kunu. ²⁴ O ko, a laban be se. O wagati ra Kirisita bena kuntigiyaw bee cen, ani sebayaw bee, ani fangatigiyaw bee; o ko a be Masaya* laseko Fa Ala ma. ²⁵ Sabu jagboya lo ko Kirisita ye sigi masaya ra, fo Ala ye a juguw bee majigi ka o bla a sen jukoro. ²⁶ A bena jugu laban min halaki, o ye saya ye. ²⁷ Sabu a sebera ko: «Ala ka fen bee bla a sen jukoro.» Nka ni a fora ko a ka fen bee bla a ta fanga koro, o b'a yira ko Ala min ka fen bee bla a ta fanga koro, ko ale Ala yere ko te. ²⁸ Ni fen bee nana ke Yesu ta fanga koro wagati min na, Ala min ka fen bee bla a ta fanga koro, Dence* fana bena a yere bla ale Ala ta fanga koro. O tuma, Ala kelen le bena ke fen bee kunna, ka ke mogo bee kunna.

²⁹ Ayiwa, ni suw tena kunu, o tuma minw be o yere batize suw ye, olugu bena a ke di? Ni suw tena kunu fiyewu, mun koson o be o yere batize suw ye? ³⁰ Ayiwa, anw yere do? Ni suw tena kunu, mun koson wagati bee an be an yere nin bla farati ra? ³¹ Lon bee ne le be ne yere dira saya ma. Can lo, ne balemaw, ne be o fo aw ye, sabu an Matigi Yesu Kirisita ta jennogonya ra, aw le ye ne ta bonya kun ye. ³² Ne ka siyen min ta Efesi, k'a ke i ko ne ni waraw le be jagon na, ni ne ka o ke adamadenw doron le koson, o tuma ne be mun nafa le soro o ra? Ayiwa, ni suw tena kunu, o tuma «an ye domuni ke, ka min, sabu sini an bena sa.»

³³ Aw kana aw yere lafiri de! «Tagamanogonjugu be mogo bla sirajugu kan*.»

³⁴ Aw ye hakiri soro, ka jurumun dabla. O le bennin be! Sabu dow be aw ce ra, olugu ma Ala lon. Ne be o fora janko aw y'a lon ko o ye aw yere ta maroyako le ye.

Lanabagaw ta farikolokura

³⁵ Do bena a fo ko: «O tuma suw bena kunu cogo di? Farikolo suguya juman le bena ke o ra?» ³⁶ Naloman fle de! Ni i ka siman dan dugukolo ra, ni a ma sa, a te se ka falen. ³⁷ I be simankise gbansan le dan, jo, walama siman were kise; i te a yiri yere kuturu bee le ta k'a don dugukolo ra. ³⁸ Nka Ala be o simankise falen k'a ke a yere sagonan yiri ye. Ala be simankise bee ke a ta yirisun jagonna le ye.

³⁹ O cogo ra, danfenw fana suguya ka ca; o si te kelen ye. Adamaden farisogo be a danna, beganw ta be a danna, konow ta be a danna, jegew ta be a danna. ⁴⁰ Sanfefenw fana ta be a danna; dugukolokanfenw fana farisogo be a danna. Nka sanfefenw nooro ni dugukolokanfenw nooro te kelen ye. ⁴¹ Tere nooro be a danna, karo nooro be a danna, lolow nooro be a danna fana. Hali lolo do nooro ni lolo do were nooro te kelen ye.

⁴² Ayiwa, suw kunucogo be ten fana. Ni su donna dugukolo ra, a be i n'a fo simankise, a be tori. Nka a toribari le be kunu. ⁴³ A cennin be don dugukolo ra, nka a nooroman be kunu. A barakantan be don dugukolo ra, nka a be kunu ni barakaba ye. ⁴⁴ Farikolo gbansan le be don, nka a panaman be kunu ni nin ye. Adamaden farikolo be yi, Nin Saninman* be farikolokura min di, o fana be yi. ⁴⁵ O koson a sebera Kitabu konso, ko: «Mogo folo†, min ye Adama ye, Ala ka nin don o ra k'a ke mogo panaman ye.» Nka Adama laban‡, o kera Nin* ye, Nin min be mogow panamanya. ⁴⁶ Nin Saninman* be farikolokura min di, o ma ke folo ye. Adamaden ta farikolo gbansan le kera folo ye; Nin Saninman be farikolokura min di, o ka soro ka na ko fe. ⁴⁷ Adama, min kera mogo folo ye, ale bora dugukolo bogo ra; ale kera dugukolo ta fen le ye. Nka to kelen, Kirisita, ale bora sankolo ra. ⁴⁸ Min bora dugukolo bogo ra, ale be cogo min na, minw bee sorora ale ra, olugu fana be o cogo le ra. Min bora sankolo ra, ale be cogo min na, minw bee kera

15:27 15.27 Nin kuma fora Zaburu 8.7; 110.1. 15:32 15.32 Nin kuma fora Ezayi 22.13. * 15:33 15.33 Poli ka lonnikabaga do ta kuma le fo yan, min togo tun ye Menandiri. † 15:45 15.45 Mogo folo: o ta ko fora Damina 2.7. ‡ 15:45 15.45 Adama laban: O ye Yesu Kirisita ye.

ale ta ye, olugu fana bɛ o cogo le ra. ⁴⁹ Min bɔra dugukolo bɔgɔ ra, an bɔra o fɛ cogo min na, min bɔra sankolo ra, an bɛna bɔ o fɛ fana ten le.

⁵⁰ Ne balemaw, ne bɛ min fɔra, o kɔrɔ ye ko farisogo min bɛ an na, an tɛ se ka don Ala ta Masaya ra ni o farisogo ye. An farisogo torita tɛ se ka don Ala ta Masaya banbari ra.

⁵¹ Ne bɛ gundo dɔ fɔ aw ye: An bɛɛ le tɛna sa, nka an bɛɛ bɛna yɛlema ⁵² yɔrɔnin kelen, ɲakomiko kelen, burulaban fiyetuma ra. Buru bɛna fiye, suw bɛna kunu ni farikolokura ye, farikolo min tɛ tori; anw tɔw, anw bɛna yɛlema ka kɛ farikolokura ye. ⁵³ Sabu farikolo torita min bɛ an na, jagboya lo ko o ye yɛlema k'a kɛ farikolokura ye, farikolo toribari; jagboya lo fana ko an farikolokɔrɔ ye yɛlema k'a kɛ farikolokura ye, farikolo min tɛ sa. ⁵⁴ Ayiwa, ni an farikolo torita yɛlemanana k'a kɛ farikolokura ye, farikolo toribari, ni an farikolokɔrɔ yɛlemanana k'a kɛ farikolokura ye, farikolo min tɛ sa, o tuma, min sebera Kitabu kɔnɔ, o bɛ kɛ can ye, ko:

«Se sɔrɔra saya kan, saya tununa pewu!

⁵⁵ E, saya, i ta se bɛ min tuun?

E, saya, i ta fagaribiɲɛ bɛ min tuun?»

⁵⁶ Saya ta fagaribiɲɛ ye jurumun le ye; jurumun ta fanga bɛ bɔ sariya le ra. ⁵⁷ Nka an ye baraka la Ala ye, sabu ale le bɛ se di an ma, an Matigi Yesu Kirisita baraka ra.

⁵⁸ O kosɔn, ne balema kanuninw, aw ye baraka don aw yɛrɛ ra, foyi kana aw lasegi ko; aw ye taga ɲa Matigi ta baara ra wagati bɛɛ, sabu aw k'a lon ko aw bɛ baara min kɛra Matigi ye, o tɛna kɛ gbansan ye.

16

Wari min lajenna Zeruzalemu lanabagaw ye

(Rɔmukaw 15.25-27)

¹ Ayiwa, ne balemaw, aw bɛna wari min lajen k'a ci ka taga Ala ta mɔgɔ saninmanw demɛ Zeruzalemu, aw fana ye jija ka o ko kɛ i n'a fɔ ne k'a fɔ Galasi lanabagaw ye cogo min na. ² Logɔkun o logɔkun, a tere fɔlɔ*, ni bɛɛ kelen kelen se ka kɛ min ye, o tigi ye o bɔ ka o bla danna ka kaɲa ni a ta sɔrɔta ye, janko ni ne nana se yi, aw kana a fɔ ko aw bɛ wari lajen o wagati le ra. ³ Ayiwa, ni ne nana se yi, aw yɛrɛ bɛna mɔgɔ minw ɲanawoloma, ne bɛna seɓɛ dɔ don olugu boro ka o ci ka taga Zeruzalemu ni wari ye. ⁴ Ni a kɛra ko a bɛ ne yɛrɛ tagakun bɔ, o mɔgɔw bɛna fara ne kan ka taga.

Pɔli bɛ kuma a ta tagama ko ra

⁵ Ne bɛna temɛ Masedoni jamana fɛ ka sɔrɔ ka se aw fɛ yi, sabu ne b'a fɛ ka temɛ Masedoni jamana le fɛ. ⁶ A bɛ se ka kɛ ko ne bɛna wagati dɔnin kɛ ni aw ye, walama ne yɛrɛ bɛna nenɛwagati bɛɛ kɛ yi; o ra aw bɛna ne demɛ ka ne lase ne ta tagayɔrɔw ra. ⁷ Sabu ne t'a fɛ ka taga ne ɲa la aw kan dɔrɔn ka temɛ; ne b'a fɛ ka wagati dɔ kɛ ni aw ye, ni Matigi sɔnna.

⁸ Nka o bɛɛ n'a ta, ne bɛna to Efesi fɔ ka taga Pantekoti ɲanagbɛ* wagati se. ⁹ Sabu sigiya t'a ra, Ala ka sira dayɛle ne ye baaraba dɔ kama; ne kɛrɛbagaw fana ka ca.

¹⁰ Ni Timote ka se yi, aw y'a minako ɲa janko a kana degu aw cɛ ra, sabu a fana bɛ Matigi ta baara le kɛra i n'a fɔ ne. ¹¹ Mɔgɔ kana a dɔgɔya dɛ! Aw y'a demɛ ka a lase ne ma yan hera ra; ne ni balema tɔw bɛɛ le bɛ a makɔnɔna yan.

¹² An balemace Apolɔsi kɔni, ne ka ale daari kɔseɓɛ ko a ye taga ni balemaw ye aw fɛ yi, nka a ma kɛ ale yɛrɛ sago ye ka taga yi sisan. Ni a nana wagati werɛ sɔrɔ, a bɛna taga.

Fori laban

¹³ Aw ye aw janto aw yɛrɛ ra, ka aw yɛrɛ kɔrɔsi, ka jija ka to lanaya ra. Aw ye aw ja gbeleya, ka baraka don aw yɛrɛ ra. ¹⁴ Aw bɛ fen o fen kɛ, aw ye o bɛɛ kɛ ni kanuya ye.

¹⁵ Aw k'a lon ko Sitefanasi ni a ta somɔgɔw le kɛra Akayi jamana lanabaga fɔlow ye. O fana ka baara kɛ ni o jusu bɛɛ ye ka Ala ta mɔgɔ saninmanw demɛ. Ne balemaw, ne b'a ɲini aw fɛ tuun ¹⁶ ko aw ye o mɔgɔ ɲɔgɔnw kan mina, ani mɔgɔ minw bɛɛ bɛ o baara ɲɔgɔn kɛ Ala ye.

¹⁷ Ayiwa, Sitefanasi ni Fɔritunatusi ni Akayikusi, olugu bɛ ni ne ye yan minke, o diyara ne ye kɔseɓɛ. O bɛ ne kɔrɔ yan aw nɔ ra. ¹⁸ O ka ne jusu suma, ka aw fana jusu suma. Aw ka kan ka o mɔgɔ ɲɔgɔnw waleɲumanlon.

¹⁹ Azi jamana lanabagaw be aw fo. Akila ni Pirisili ni lanabaga minw be lajen o ta so, olugu be be aw fo kosebe Matigi ta jenogonya ra. ²⁰ Balemaw be be aw fo. Aw ye jogon fo ni kanuyafori saninman ye.

²¹ Ne Poli, ne yere be aw fo. Ne yere ta seberino le ye nin fori ye.

²² Ni mogo min te Matigi kanu, Ala ye o tigi danga. «Maranata.» An Matigi ye na!

²³ Matigi Yesu ta nema ye ke aw fe.

²⁴ Ne be aw be kanu Yesu Kirisita ta jenogonya ra!

**Poli ka letere flanan min ci
KORENTIKAW
ma
Kitabu faamucogo**

Yesu ta ciraden Poli ka nin letere seɓe Korentikaw ta letere folo ko fe. I b'a soro a k'a seɓe k'a to Masedoni mara ra. Korenti tun ye Geresi jamana dugu bee ra belebebeba ye.

Poli k'a fo Korentikaw ye nin letere konɔ, ko ale bena taga o fe. Nka a b'a yira fana ko ale ni olugu ta jooɗonye bena gbeleya; sabu ale bena kumagbelen dow fo Korentikaw ye, o ta kewale dow koson.

A kera i n'a fo Poli tun konna ka letere min ci o ma, ani a tun tagara o fe ka taga ladiri minw di o ma, o ladirikanw si ma se ka o jogo yeɓema, ka o bla sirajuman kan. Korenti lanabaga dow belen tun be Poli dogoya, k'a ta baara ni a ta waajuri ko mafiyenya. Dow tun k'a jaraki wariko ta fan fe. O koson an b'a ye nin kitabu konɔ ko Poli be kuma k'a yira ko ale ma jaraki foyi ra, ko ale ta baara kera ka kapa ni Ala ta seɓagaya le ye, k'a ju sigi terenninya kan (10.8).

O bee ko, Poli be o ladi ko o tun k'a latige ka wari min lajen ka Zeruzalemu lanabaga fagantanw demɛ, ko o ye jija ka o wari ko panabo.

A b'a fo fana ko lanabagaw ta jamogow ye o yere korosi konagamibagaw ra.

Nin kitabu be lanabagaw karan yafari ni sabari ra.

Kitabu konokow

Kitabu daminakumaw (1.1-11)

Gbeleya minw tun be Poli ni Korentikaw ce (1.12-7.16)

Lanabagaw ka wari min lajen Zude mara lanabagaw ye (8-9)

Poli ta ciradenya bora Ala yere le ra (10-13)

Poli ta fori

¹ Ne Poli, Ala ka ne panawoloma ka kapa ni a yere sago ye, ka ne ke Yesu Kirisita ta ciraden* ye; ne ni an balemace Timote le be nin seɓe kera k'a ci aw ma, aw minw ye Ala ta jenkuru mogow ye Korenti, ani Ala ta mogo saninman minw bee be Akayi jamana ra. ² An Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ye neema aw ye, ka hera ke aw ye.

Poli be Ala fo a ta demeri koson

³ An ye Ala tando, min ye an Matigi Yesu Kirisita ta Ala ni a Fa ye; hina Fa lo, jususaarobaga Ala lo wagati bee. ⁴ Ale Ala le be an jusu saaro an ta toorow bee ra, janko an be o jususaaro min soro ale Ala fe, o ye ke sababu ye k'a to an fana ye tow jusu saaro o ta toorokow bee ra.

⁵ An be an ninyoro soro sipagako caman Kirisita ta toorow ra cogo min na, Ala be an jusu saaro sipagako caman fana o cogo kelen na, Yesu Kirisita baraka ra. ⁶ Ni toooro sera an ma, o be ke sababu ye k'a to Ala ye aw jusu saaro, ani ka aw kisi. Ni Ala ka an jusu saaro, o ye aw ta jususaaro sababu le ye fana; o le b'a to anw be toooro minw muɗu, aw fana be se ka o toooro jooɗon muɗu.

⁷ Ayiwa, jigiya min be anw fe aw ta ko ra, foyi te se ka o jigiya cen; sabu an k'a lon ko aw ninyoro kera toooro ra cogo min na, aw ninyoro bena ke Ala ta jususaaro ra ten fana.

⁸ Ne balemaw, toooro min sera an ma ka an to Azi jamana ra, an b'a fe aw ye o lon. An tooora yere le, fo ka taga teme an baraka dan kan; an yere tun m'a lon ko an bena to nin na. ⁹ A koni tun be an konɔ ko an ta saya latigera ka ban. Nka o kera le janko an kana an jigi la an yere kan, fo Ala doron, ale min be suw lakunu. ¹⁰ Ale Ala le ka an kisi o sayajugu ma, ale le bena an bosi tuun o saya jooɗon ma. An jigi b'a kan ko sipaga were a belen bena an bosi tuun, ¹¹ sabu aw fana be Ala daarira an ye; o koson aw ta daariri caman baraka ra an bena neema min soro Ala fe, o bena ke sababu ye k'a to mogo caman fana ye baraka la Ala ye an ta ko ra.

Poli k'a ta tagama wagati yeɓema

¹² Anw k'a lon an jusukun na ko ka Ala ja to an na, anw koni tagamana ni jusukun kelen le ye, ka tagama kan kan fana. An ka o le ke yoro bee. Ka an to ni aw ye, an yere ka do fara a kan le. O le ye an kunkorotasababu ye. Nka an ka o ke Ala ta neema le baraka ra; an ma o hakiritigiya soro mogo fe. ¹³ Aw be min karanna k'a faamu, an te foyi were fora an ta sebew konɔ ni o te. Ne jigiya b'a kan fana ko aw bena a faamu ka ja, ¹⁴ i n'a fo aw k'a faamu doonin ka ban cogo min na, ko Matigi Yesu nalon na, anw bena ke aw kunkorotasababu ye, aw fana bena ke an kunkorotasababu ye.

¹⁵ O lanaya le koson, ne tun k'a latige ka taga aw fe yi folo, janko Ala ye neema aw ye sipaga fla. ¹⁶ Sabu ne tun b'a fe ka teme aw fe yi ka soro ka taga Masedoni, ka bo Masedoni ka na aw fe tuun. Ni o kera, aw tun bena ne deme ka se Zude mara ra. ¹⁷ Ayiwa, ne ma na se ka taga minke, yala o koro ye ko ne tun te ne sobe le ra wa, walama ko ne ka o latige ka kapa ni adamadenw ta cogo le ye, ka ke kumaflofobaga ye, k'a fo ko «onhon» k'a yelema k'a fo ko «on-on»? ¹⁸ Ala ye kankelintigi ye cogo min na, ne ka kuma min fo aw ye, o ma ke «onhon» ani «on-on» ye. ¹⁹ Sabu Den min bora Ala ra*, Yesu Kirisita, ne ni Silasi ni Timote ka min ko waajuri ke aw fe yi, ale t'a fo «onhon», k'a yelema k'a fo «on-on», kuma kelen kan. Ale ta ye «onhon» le ye.

²⁰ Ale Yesu Kirisita le be an ja sigi, k'a yira an na ko Ala ta layiri bee ye can ye. O le koson an be «amina» fo a togo baraka ra, ka Fa Ala tando. ²¹ Ale Ala yere le ka anw ni aw baraka bonya Yesu Kirisita ta jehrogonya ra, ka an bla danna a yere ye. ²² A ka a ta tagamasiyen la an kan, ka a ta Nin Saninman* fana don an jusukun na, k'a yira ko an kera ale ta ye; a ka fen minw layiri ta an ye, Nin Saninman le kera o sarati ye.

²³ Ne be kari Ala ra, ko ni ne be faninya le tigera, a ye ne nin mina; ni ne ma taga Korenti tuun, ne ka o ke janko ka aw sutara le. ²⁴ Nka o t'a yira ko anw le ye aw kuntigiw ye lanaya ko ra de! Sabu aw ta lanaya sabinin lo ka ban. Nka an b'a fe ka baara ke ni aw ye janko aw ye pagari.

2

¹ O le koson, ne k'a latige ko ne te taga aw fe yi folo, janko ne kana taga aw jusu kasi tuun. ² Sabu ni ne ka aw jusu kasi, jon le bena ne ninsondiya? Aw le be ne ninsondiya; nka ni ne ka aw jusu kasi, aw be se ka ne ninsondiya cogo di? ³ O koson, ne tun ka sebe ci aw ma ka aw lasomi, janko ni ne ka taga, ne kana taga panasisi soro aw fe yi; sabu aw le ka kan ka ne ninsondiya. Ne lara a ra ko ne ta pagari ye aw bee fana ta pagari le ye. ⁴ Can ra, ne jusu kasininba, ani ne jusu toronin, ani ne kasibagato le tun ka o sebe ci aw ma. Nka ne m'a sebe janko ka aw jusu kasi; ne k'a sebe, janko aw y'a lon ko ne be aw kanu kosebe.

Lanabagaw ka kan ka yafa

⁵ Mogo min nana ni o panasisi ye, o tigi ma ne le jusu kasi; a ka aw bee le jusu kasi; ni o te, a koni ka aw caman le jusu kasi. ⁶ Aw caman benna a ra ka o ce koro ka ban cogo min na, a man kan ka teme o kan. ⁷ Sisan, aw ka kan ka yafa a ma, ka a jusu saoro, janko a jusu kana kasi k'a dama teme, fo ka taga a baraka ban.

⁸ O koson, ne be aw daari ko aw y'a yira a ra k'a gbeya, ko a ko ka di aw ye hali bi. ⁹ Ne ta sebe kun tun ye le fana ka aw ke k'a fle, k'a lon ni can lo ko aw be ne kan mina fen bee ra. ¹⁰ Ni aw ka yafa mogo min ma, ne fana be yafa o tigi ma. Ni a kera ko ne ka kan ka yafa ko do ra, ne be yafa aw le koson, ka Kirisita* ke an seere ye. ¹¹ O bee kun ye janko Setana kana donyoro soro an ce ra. Sabu miiriya minw b'a konu, an yere ka o lon.

Hami min tun be Poli ra Torohasi

¹² Ayiwa, ne sera Torohasi Kirisita* ta Kibaro Diman* waajuri kama tuma min na, ne k'a ye ko Matigi ka sira do dayele ne ye o baara kama. ¹³ Nka o bee n'a ta, ne hakiri tun siginin te, sabu ne ma ne balema ce Tite ye. O koson ne ka sira jini o fe ka taga Masedoni.

Poli ta baarakecogo

(Romukaw 15.17-19; Korentikaw folo 1.17-24; Korentikaw flanan 4.1-7)

¹⁴ Ne be baraka la Ala ye, sabu ale le be an ke sesorobagaw ye tuma bee Kirisita* ta jehrogonya ra. Anw sababu ra a be Kirisita ta lonniya lase yoro bee, i ko turu kasadiman. ¹⁵ Sabu an kera Kirisita ta ye, ka ke i n'a fo turu kasadiman Ala fe. Minw be kisiri sira kan, ani minw be halakiri sira kan, o kasa be se o bee ma. ¹⁶ Dow fe, o kasa ye saya kasa ye, min be saya lase olugu ma. Nka dow fe, o kasa ye panamanya kasa ye, min be panamanya lase olugu ma.

Ayiwa, jon le be se ka o baara ke k'a ja sa? ¹⁷ Anw te Ala ta Kuma waajuri ta k'a ke warininsira ye, i ko mogo caman b'a ke cogo min na. Ala le ka an ci, o koson an be waajuri ke Yesu Kirisita ta jehrogonya ra ni jusukun gbennin ye Ala ja koro.

3

Jehrogonyakoro ni jehrogonyakura

¹ Ayiwa, yala ne ta kuma b'a yira ko an be an yere togoruman fora le wa? Ni an be taga aw fe, yala an mako b'a ra i n'a fo mogo dow, ka taga ni sebe do ye an boro min

be an tɔgɔnuman fɔ wa, walama ko aw ye o sebe nɔgɔn dɔ di anw ma? ² Aw le ye anw ta tɔgɔnumanfɔsebe ye; o sebenin be an jusukun le ra, mɔgɔ beɛ b'a karan k'a lon fana. ³ Can lo, aw ye Kirisita ta letere le ye, min sebera an ta waajuri sababu ra. A ma sebe ni dabaji ye, a sebera ni Ala panaman ta Nin Saninman* le ye; a ma sebe kabakuru walaka kan, a sebera mɔgow jusukun le kan.

⁴ O lanaya le be an fe Ala na korɔ, Kirisita sababu ra. ⁵ A te i n'a fɔ ko sebgaya be an yere fe ka nin baara nɔgɔn ke an yere ma; nka an ta baraka beɛ be bo Ala le ra. ⁶ Sabu ale le ka o se di an ma, ka ke jɛnɔgɔnyakura* ta baardenw ye, jɛnɔgɔnya min ju ma sigi sariya sebenin kan, nka a ju sigira Nin Saninman le kan; sabu sariya sebenin be na nin saya le ye, nka Nin Saninman be mɔgɔ panamanya.

⁷ Ayiwa, sariya min be saya lase mɔgɔ ma, Ala ka o kumakanw sebe kabakuru walakaw kan. O kera fen nɔɔɔɔman ye, k'a ke fɔ Izirayelimɔgɔw tun te se ka o ja lo cira Musa pada ra, a pada nɔɔɔɔ koson; k'a sɔɔɔ o nɔɔɔɔ ma ke fen meenta ye.

⁸ Ayiwa, ni sariya nɔɔɔɔ kera o ye, o tuma Nin Saninman ta baara nɔɔɔɔ belen tena bonya ka teme o beɛ kan wa? ⁹ Ayiwa, sira min be Ala ta kiti ben an kan, ni nɔɔɔɔ kera o ra, sira min be an ke mɔgɔ terennin ye Ala fe, o nɔɔɔɔ le bena bonya kosebe. ¹⁰ Nɔɔɔɔ min temena fɔlɔfɔlɔ, o ma ke foyi ye tuun, sabu nɔɔɔɔ dɔ were nana, min ka bon ni a ye pewu. ¹¹ Ala ka fen min ke fen temeta ye, ni nɔɔɔɔ kera o ra, o tuma a ka min ke fen banbari ye, o nɔɔɔɔ le bena bonya kosebe.

¹² O le kera an ta jigiyi ye, o koson an ja siginin be kuma. ¹³ An t'a ke i ko cira Musa, min tun be fani biri a pada kan, janko nɔɔɔɔ min be a pada kan, Izirayelimɔgɔw kana o ja lo o ra, ka o banto ye. ¹⁴ Nka Izirayelimɔgɔw yere jusukun le nana gbeleya; sabu hali bi ni o be jɛnɔgɔnyakɔɔ kitabuwa karan, a be i n'a fɔ o fani nɔgɔn le birinin be o ja kan; o t'a faamu. O fani fana te se ka bo yi, sabu ni an be Kirisita ta jɛnɔgɔnya ra, o le be se ka o fani bo yi. ¹⁵ Hali bi ni o be cira Musa ta kitabuwa karan, a be i n'a fɔ fani dɔ birinin lo o hakiri kan, o te a faamu. ¹⁶ Nka ni min ka son Matigi ma, o fani be bo o tigi pada kan.

¹⁷ An be Matigi min ko fora, o ye Ala Nin* le ye. Ni Matigi Nin be yɔɔ min na, o yɔɔ le ra mɔgɔ be ke a yere ta ye.

¹⁸ Fani birinin te an minw pada kan, an beɛ le be Matigi ta nɔɔɔɔ yira k'a gbeya, i n'a fɔ dugalen be cogo min na. O cogo ra, lon o lon an be yeɛema ka ke Matigi yere cogo ra, ka nɔɔɔɔ dɔ fara dɔ kan. Matigi, min ye Nin Saninman ye, ale le be o baara ke.

4

Poli ni a jɛnɔgɔnw ta baarakecogo
(Tesalonikikaw fɔlɔ 2.1-6; Korentikaw flanan 2.14-17)

¹ Ayiwa, Ala le hinara an na ka o baara karifa an ma; o koson an te an fari faga. ² Mɔgɔw be maroyako minw ke dogo ra, an banna o ma. An te an ta kewalew ke ka mɔgɔ si nege k'a lafiri, an fana te Ala ta Kuma yeɛema; nka an be an le fɔ k'a gbeya Ala na korɔ, janko mɔgɔw beɛ y'a lon ko an ta kuma ye can le ye. ³ O beɛ n'a ta, ni an ta Kibaro diman korɔ belen dogonin lo, mɔgɔ minw be halaki, a dogonin lo olugu le fe. ⁴ O mɔgɔw te la Ala ra, sabu dunupa kuntigi, Setana ka o hakiri fiyen, janko o kana Kibaro Diman* nɔɔɔɔ bonya ye, o Kibaro Diman min be Kirisita* ta nɔɔɔɔ yira, Kirisita min ni Ala cogo beɛ ka kan.

⁵ An te waajuri ke ka an yere ko fɔ; an be Matigi Yesu Kirisita le ko fɔ. An ka an yere ke aw ta baardenw ye Yesu le koson. ⁶ Ala min tun k'a fɔ ko: «Yeelen ye manamana dibi ce ma», ale kelen le fana k'a ta yeelen manamana an jusukun na, janko a ta nɔɔɔɔba min be Kirisita ra, an ye o lonniya sɔɔɔ an jusukun na.

Poli ni a jɛnɔgɔnw ta tɔɔɔw
(Korentikaw flanan 6.3-10; 1.5-11; Timote flanan 2.8-11)

⁷ O naforoba be an fe, k'a ke i n'a fɔ a be bogɔdaga le konɔ, janko k'a yira ko o sebgayaba bora Ala le ra, a ma bo anw na. ⁸ Mɔgɔw be tɔɔɔɔ suguya beɛ la an kan, nka an baraka ma ban. An hakiri be pagami, nka an jigi te tige. ⁹ O be tugu an ko ka an tɔɔɔɔ, nka Ala te an kelen to; o be an bugɔ ka an ben dugu ma, nka an te halaki. ¹⁰ Wagati beɛ o be an fagayɔɔ pini i ko o ka Yesu faga cogo min na. Nka Ala be an tanga, janko beɛ y'a lon fana ko Yesu panaman lo, ko an be panamanyara ale sababu le ra; ¹¹ sabu an ta dunupalatige beɛ ra, o be an fagayɔɔ pini wagati beɛ Yesu tɔgɔ koson. Nka o b'a yira ko Yesu panaman lo, ko ale le be an farikolo barakantan panamanya. ¹² O cogo ra, saya be a ta baara ra anw kama, nka o le sababu ra aw be panamanya soro.

¹³ A sebera Kitabu kono, ko: «Ne lara Ala ra, o koson ne kumana Ala togo ra.» Ayiwa, o lanaya nagon le fana be anw fe; an lara Ala ra, o koson an be waajuri ke. ¹⁴ An k'a lon ko Ala min ka Matigi Yesu lakunu ka bo saya ra, ale le fana bena an lakunu, ka ke ni Yesu ye, ka anw ni aw bee lajen Yesu ja koro.

¹⁵ Ayiwa, o kow bee be sera an ma aw le koson, janko Ala ye neema mogoo caman ye; o ra baraka min bena la Ala ye ka Ala bonya, o barakalari bena caya.

*Nanamanyakura ni farikolokura
(Piyeri folo 1.6-9; Romukaw 8.23-25)*

¹⁶ O le koson an fari te faga. Hali ni an farikolo baraka be dogoyara, lon o lon barakakura le be fara an nin ta baraka kan. ¹⁷ Sabu tooro fitini min be an kan sisan, o be ke sababu ye ka bonyaba lase an ma, bonya min te ban. ¹⁸ O koson an te an ja lo fenyetaw ra, nka an be an ja lo fenyebariw le ra; sabu fenyetaw be wagati doonin doron le ke, nka fenyebariw ye fen banbariw le ye.

5

¹ Farikolo min be an na dugukolo kan yan, o be i ko fanibon. An k'a lon ko ni o ka cen lon min na, so pumanba be an ja sankolo ra, Ala yere boro ka min lo, min te se ka cen fiyewu, ani mogoo boro ma min lo. ² Sisan, ka an to dunupa ra yan, an be kasi, ka njuna, sabu an b'a fe ka taga Ala fe ka farikolokura soro sankolo ra. ³ Ni an ka farikolokura soro, o tuma an farikolontan tena to. ⁴ Ka nin farikolo to an na nin dunupa ra yan, an be njuna, an deguninba lo; nka a te i n'a fo farikolo min be an na yan, an b'a fe o ye bo an na de! Nka farikolokura min be sankolo ra, an b'a fe ka o le soro, janko farikolo banbari ye bla farikolo banta no ra.

⁵ Ala yere le ka an dan o kow kama. A ka Nin Saninman* di an ma ka o ke a sarati ye k'a yira an na ko a bena o fenw di an ma.

⁶ O koson an ja siginin lo tuma bee. An k'a lon ko ka an to dunupa ra yan ni nin farikolokoro ye, an yoro ka jan Matigi ra. ⁷ An be tagama ka kapa ni lanaya le ye; an ja be fen minw ye, an te tagama ka kapa ni o ye. ⁸ An jigi siginin lo tuma bee. Farikolo min be an na dugukolo kan yan, an b'a fe ka o bo an na, ka taga to Matigi fe. ⁹ O koson ni an tora nin farikolo ra o, walama ni an bora a ra o, an koni be jija fen bee ra ko an yere ko diya Matigi ye. ¹⁰ Sabu an bee le ka kan ka taga lo Kirisita* ta kiitigeyoro ra, janko an ka fen o fen ke dunupa ra yan, kojugu o, an ye o sara soro.

*Kirisita le be ben don Ala ni mogow ce
(Romukaw 5.1-11; Efesikaw 4.20-24)*

¹¹ Matigi pasiran be an na; o koson an be waajuri ke cogo bee, janko mogow ye son a ma ko Ala ta Kuma ye can ye. Ala be an cogo bee lon. Ne lanin b'a ra ko aw ka anw cogo lon fana aw jusukun na. ¹² An te o fora janko ka an yere togonuman fo aw ye tuun de! Nka an be o fo janko aw kun ye korota an ta baara koson; ani minw be o yere bonya mogow ja na, k'a soro o kono ghenin te, aw ye olugu jaabicogo lon.

¹³ Ni anw kera fatow ye, o kera Ala le koson; ni anw kera mogoo panamanw ye, o kera aw le koson. ¹⁴ Kirisita* ta kanuya ta fanga be an kan; sabu anw lara a ra ko ni ale kelen sara anw bee koson, o tuma a be i n'a fo an bee le sara fana ni a ye. ¹⁵ A sara an bee koson, janko minw ka panamanyakura soro, olugu kana tagama tuun ka kapa ni o yere sago ye; nka Kirisita min sara ka kunu, o ye tagama ka kapa ni ale sago le ye.

¹⁶ Ayiwa, o cogo ra, sisan koni, an te mogoo si jate ka kapa ni adamadenw ta miiriya ye. Fofololo an tun be Kirisita jate ka kapa ni adamadenw ta miiriya le ye; nka sisan an t'a fle o cogo ra tuun. ¹⁷ Ni mogoo do be Kirisita ta jengonyara ra, o tigi ye danfenkura le ye; fenkorow bee temena, fen bee kera kura ye. ¹⁸ O bee bora Ala le ra; ale le ka ben don an ni a yere ce Kirisita sababu ra, ka o baara karifa an ma, janko anw sababu ra ben ye don mogoo werew ni ale ce. ¹⁹ Sabu Kirisita le baraka ra Ala ka ben don a yere ni dunupamogow ce; o le sababu ra a ma o ta hakew jate tuun. A ka o ben kuma karifa anw ma.

²⁰ O koson, anw kera Kirisita ta lasigidenw ye, k'a ke i n'a fo Ala be kuma mogow fe anw sababu ra. O koson anw be aw daari Kirisita togo koson, ko aw y'a to ben ye ke aw ni Ala ce. ²¹ Kirisita min ma jurumun si ke ka ye, Ala ka ale bla jurumunkebagaw no ra anw koson, janko an ye ke jengonyara ra ni a ye, ka jate mogoo tereninw ye Ala ja koro.

6

¹ Anw ye baarakeɲogɔnw le ye Ala fe; o kosɔn an be aw daari ko aw ka neema min soro Ala fe, ko aw kana to o ye ke fengbansan ye. ² Sabu Ala k'a fo ko: «Ne ka aw ta daariri lamɛn wagatjuman na; ne ka aw kisi kisiri lon na.»

Sisan le ye wagatjuman ye, sisan le ye kisiri lon ye.

³ An t'a fe ka ke sababu ye ka mogo si kunnacen, janko mogo si kana jarakiyoro soro an na an ta baara koson. ⁴ O le koson an be cogo bee ke k'a yira ko an ye Ala ta baaradenw le ye. An be ko caman sonmina: kogbelɛnw o, jusukasi o, an be o bee sonmina. ⁵ An be bugoriw sonmina, ka kasorabla sonmina. Ni jama be wuri an kama, an be o sonmina, ka baaragbelɛnw sonmina. Sunogobariya ni domunisorobariya, an be o bee sonmina. ⁶ An jusukun gbenin lo; an be tagama ka kapa ni Ala ta lonniya ni mujuri ni jumanya ye, Nin Saninman* baraka ra, ani kanuya, flankafuya te kanuya min na. ⁷ An be kuma ka kapa ni can ye, ani Ala ta sebagaya; an be terenninya le ke an ta kerekeminanw ye, ka an juguw kere, ani ka an yere mara. ⁸ Dow be an bonya, dow be an dogoya; dow be an togɔjuman fo, dow be an togɔjugu fo. O be an jate faninyafobagaw ye, k'a soro an be can le fo. ⁹ O be an jate i ko o ma an boyoro lon, k'a soro bee ka an lon. O be an jate i ko mogo minw sato lo, nka an panaman lo. O be tooro suguya bee la an kan, nka an ma faga. ¹⁰ O be an jate i ko mogo jusu kasininw, nka an jagarinin lo tuma bee. O be an jate i ko fagantanw, k'a soro an be mogo caman fentigiya. O be an jate i ko foyi te mogo minw boro, k'a soro fen bee ye an ta ye.

¹¹ An balema Korentikaw, an kumana aw fe, k'a gbɛ aw ye; an ka an jusukun dayele aw ye. ¹² Anw ma an jusukun datugu aw ma; aw le ka aw jusukun datugu anw ma. ¹³ Ayiwa, sisan ne be kuma aw fe i n'a fo ne ta denw. Aw kana ban an na; aw fana ye gbɛ an ye ka an kanu i n'a fo an be aw kanu cogo min na.

Yeelen ni dibi te sira kelen na

(Korentikaw folo 10.14-22; Efesikaw 5.5-11; Piyeri folo 2.9-12)

¹⁴ Ayiwa, aw kana jenogonya don ni lanabariw ye, ka o ke aw kokeɲogɔnw ye. Sabu jenogonya juman le be terenninya ni terenbariya ce? Walama ben juman le be yeelen ni dibi ce? ¹⁵ Ben juman le be ke Kirisita* ni Setana ce? Walama jen juman le be lanabaga ni lanabari ce? ¹⁶ Jenogonya juman le be Ala ta batoso ni jow ce? Anw le ye Ala panaman ta batoso ye, i n'a fo Ala yere k'a fo cogo min na, ko: «Ne bɛna sigi o ce ra, ka tagama ni o ye; ne bɛna ke o ta Ala ye, o bɛna ke ne ta mogow ye.»

¹⁷ O koson, Matigi ko:

«Aw ye bo o ce ra,

aw ye faran ka bo o ra;

aw kana maga fen saninyabari si ra;

ni o kera, ne bɛna son aw ma.

¹⁸ Ne bɛna ke aw fa ye,

aw bɛna ke ne dencɛw, ani ne denmusow ye;

Matigi Ala Sebɛtigi ko ten*.»

7

¹ Ayiwa, ne balema kanuninw, i n'a fo Ala ka o layiriw ta an ye, an ye an farikolo ni an jusukun saninya ka bo ko saninyabariw bee ra; an ye jija k'a to an ta saninyari ye dafa Alapasiran na.

Poli ta nagarikun

² Aw ye son an ma! An ta kojugu ma se mogo si ma, an ma mogo si lafiri, an ma mogo si toɲo. ³ Ne te o fora janko ka aw jaraki de! Ne k'a fo aw ye ka ban ko an be aw kanu ni an jusukun bee ye; panamanya te an faran, saya fana te an faran. ⁴ Ne lanin be aw ra kosebe! A ka kan ne ye ne yere bonya aw koson. Sisan ne hakiri sigira kosebe; ka an to toorow bee ce ra, ne jusukun fara nagari ra.

⁵ Ni o te, kabini an sera Masedoni, an koni ma hali pasuma doonin soro. Nagban le sera an ma fan bee ra. An ni mogo werew be siyenta ra, siranya fana be an jusukun na. ⁶ Nka Ala min be jusukasibatow jusu saaro, ale le ka an jusu saaro Tite nako sababu ra. ⁷ Ayiwa, Tite nako dama te, nka aw ta ko ka ale yere jusu suma cogo min na, o ka an bee hakiri sigi. A k'a fo an ye ko ne logo be aw ra, ko ko min tun kera, ko o nimisa

6:2 6.2 Nin kuma fora Ezayi 49.8. * **6:18** 6.16-18 Nin kumaw fora: Sarakalasebagaw 26.12; Ezekiyeli 37.27; Ezayi 52.11; Yereimi 31.9; Ezekiyeli 20.34; Samawilu flanan 7.14; Ezayi 43.6; Oze 2.1.

bɛ aw ra, ani ko sisan aw ka ne ta ko mina ni aw boro fla ye; o bɛɛ ka dɔ fara ne ta ninsɔndiya kan.

⁸ Ayiwa, hali ni ne ta letere tun ka aw jusu kasi, o nimisa tɛ ne ra. A nimisa tun bɛ se ka kɛ ne ra, sabu ne k'a ye ko o letere tun ka aw janasisi. ⁹ Nka sisan ne bɛ pagari; ne tɛ pagari aw ta janasisi kosɔn dɛ, nka aw ta janasisi kɛra sababu ye k'a to aw nimisara ka kojugu dabra minke, o le ye ne pagarikun ye. Aw ta janasisi kɛra ka kɔna ni Ala sago le ye; o ra an ka min kɛ aw ra, o ma kɛ kojugu ye. ¹⁰ Sabu janasisi min bɛ bɔ Ala ra, o b'a to an ye nimisa ka kojugu dabra, ka kisi; o janasisi tingalon tɛ mɔgɔ mina. Nka dunɔna ta janasisi gbansan, o bɛ na ni saya ye.

¹¹ Can lo, aw jusu kasira; o bɔra Ala yɛrɛ le ra. Nka sisan a flɛ, aw yɛlɛmana cogo min na! Aw ka aw sɔbɛ don o ko ra, ka can nini aw yɛrɛ ye. Aw dimina aw yɛrɛ kɔrɔ nin ko kosɔn; siranya tun bɛ aw ra, sabu fɛn min tun bɛna aw sɔrɔ, aw tun ma o lon. Ne logɔ tun bɛ aw ra; aw jusukun bɛɛ tun lanin bɛ o ko kan. Aw bɛɛ ka kojugukebaga koro. Aw k'a yira cogo bɛɛ ra ko aw sen tɛ nin ko ra.

¹² Ni aw k'a ye ko ne ka nin sebɛ ci aw ma, mɔgɔ min ka kojugu kɛ, walama a kɛra min na, ne ma a ci olugu si kosɔn. Ne ka a ci janko anw ta ko ka bon aw fɛ cogo min na Ala yɛrɛ na kɔrɔ, aw bɛɛ ye o lon. ¹³ Aw ka min kɛ, o ka an jusu suma. An jusu tun sumana, nka aw ka Tite hakiri sigi cogo min na, ani a bɔra aw fɛ yi ni pagari min ye, o belɛn ka dɔ fara an ta jususuma kan tuun. ¹⁴ Ne kun kɔrɔtara aw ta ko ra; ne ka aw tando cogo min na Tite na fana, ayiwa, aw ma ne lamaroya o ra. An ka an ta kuma bɛɛ fɔ aw ye ka kɔna ni can le ye. Ayiwa, anw ka min fɔ Tite na aw ta ko ra, o fana tagara kɛ can ye tuun.

¹⁵ Sisan kɔni, aw ta kanuya bonyara Tite fɛ kɔsebɛ! Aw bɛɛ ka ne ta kuma lamɛn cogo min na, ani aw k'a kunben ni pagari min ye, k'a bonya fɔ ka aw yɛrɛ majigi a ye, a ma jina o kɔ. ¹⁶ Ne fana bɛ pagari kɔsebɛ, sabu ne bɛ se ka ne jigi la aw kan fɛn bɛɛ ra.

8

Masedonikaw ka wari min lajɛn

(Rɔmukaw 15.25-27; Korentikaw fɔlɔ 16.1-4)

¹ Ayiwa, ne balemaw, Ala ka nɛɛma min kɛ Masedoni jamana lanabagaw ye, an b'a fɛ ka o fɔ aw ye. ² Tɔrɔ caman tun bɛ o kan, nka o ta pagari bonyakojugu fɛ, o ni o ta fagantanya bɛɛ, o sɔnna ka o boro labla kɔsebɛ janko ka Zude lanabagaw demɛ. ³ Ne ye o seere ye, ko o ka o seko kɛ, fɔ ka tɛmɛ o seko yɛrɛ kan; o k'a kɛ ni njaninyanuman ye, mɔgɔ si ma o jagboya.

⁴ O ka an daari kɔsebɛ ko demɛri min bɛ kɛra Ala ta mɔgɔ saninmanw ye, ko an y'a to olugu fana ye o ninyɔrɔ kɛ o ra. ⁵ O ka min kɛ, o tɛmɛna an yɛrɛ ta miiriya kan pewu! O kɔnna ka o yɛrɛ le di Matigi ma folo; o ko, o ka o yɛrɛ bla an fana ye, ka kɔna ni Ala sago ye.

⁶ Ayiwa, o kosɔn an ka Tite daari ko a ye taga aw fɛ yi, janko a ka baarapuman min damina wariko ta fan fɛ, a ye taga o dafa. ⁷ Ayiwa, aw le kɛra na fɛ fɛn bɛɛ ra: lanaya ra o, Ala ta kuma fɔri ra o, lonniya ra o, aw bɛ fɛn bɛɛ kɛ ni aw sɔbɛ le ye; aw bɛ anw kanu ni aw sɔbɛ le ye fana. O ra, aw ye jija ka kɛ na nin baarapuman fana ra.

⁸ Ayiwa, ne t'a fɛ ka aw jagboya. Nka tɔw jijara ka o borofɛnw di cogo min na, ne bɛ o le fɔra aw ye, k'a flɛ ni aw fana bɛna se k'a yira ko aw ta kanuya ye can ye. ⁹ An Matigi Yesu Kirisita nɛɛmara aw ye cogo min na, aw yɛrɛ ka o lon. Ale tun ye fɛntigi ye, nka a k'a yɛrɛ kɛ fagantan ye aw kosɔn, janko a ta fagantanya sababu ra, aw ye kɛ fɛntigiw ye.

¹⁰ Ne bɛ hakiri le dira aw ma nin ko ra. Ni aw kɔni ka nin baara dafa, o ka fisa; sabu kabini salon aw le kɔnna ka a damina, aw le kɔnna fana k'a latigɛ aw jusukun na k'a kɛ.

¹¹ O kosɔn aw ka o ko damina ni timinadiya min ye, aw ye jija ka a dafa ni o timinadiya kɛlen ye, ka kɔna ni aw seko ye.

¹² Ni mɔgɔ b'a fɛ ka fɛn dɔ kɛ ka bɔ i yɛrɛ njaninya ra Ala kosɔn, o ka di Ala ye. Nka i seko ye min ye, a bɛ o le fɛ; min se tɛ i ye, a tɛna o nini an fɛ.

¹³ Ne m'a fɔ ko aw ye aw yɛrɛ bla nani na ka tɔw ta sege nɔgoya dɛ! Ne b'a fɛ aw y'a kɛ le, janko bɛɛ ye kɛ kɛlen ye. ¹⁴ Bi, se bɛ aw ye; o kosɔn se tɛ minw ye, aw bɛ se ka olugu demɛ. Lon min na ni a nana kɛ ko se bɛ olugu le ye, k'a sɔrɔ foyi tɛ aw boro, olugu le bɛna aw demɛ; ni o kɛra, bɛɛ bɛ kɛ kɛlen ye. ¹⁵ A bɛ i n'a fɔ a sebera Kitabu kɔnɔ cogo min na, ko:

«Min ka caman cɛ, o ta tɔ ma to;
min ka dɔnɔn cɛ, o ta ma dɛsɛ fana.»

Tite tagamaṛṛogɔnw

¹⁶ An be baraka la Ala ye, sabu a ka aw ta ko bonya Tite ma, i n'a fo aw ta ko ka bon anw yere ma cogo min na. ¹⁷ An ka min fo a ye, a sonna o ma. Aw ta ko tun be a nin kan fo a yere k'a latige a yere ye ka taga aw fe yi. ¹⁸ An be na balemace min ci ni a ye, lanabagaw ta jenkuruw be be o ce tando a ta baaranuman koson Kibaro Diman* ta fan fe. ¹⁹ Ka fara o kan, lanabagaw ta jenkuruw yere le k'a panawoloma, ko a ye an blasira, ka o baaranuman ke ni an ye. An be o baara kera ka Matigi yere le bonya, k'a yira ko an b'a fe ka an balemaw deme.

²⁰ An be cogo be ke janko mogo si kana jarakiyoro soro an na, nin wari caman minacogo ta fan fe. ²¹ An b'a fe an tagamacogo ye na; a kana na Matigi doron na koro, nka a ye na adamadenw fana na koro.

²² Ayiwa, an be an balemace do were ci ni o ye. An ka ale segesege sinaga caman k'a fle, nka an k'a ye ko tuma be a jijanin lo Ala ta baara ra. Sisan a yere jijanin lo ka teme folota kan, sabu a lanin be aw ra kosebe.

²³ Ayiwa, min ye Tite ye, ale ye ne jernogon le ye, ani ne baarakeogon; anw be baara ke aw le ye. An balemace fla tow, lanabagaw ta jenkuruw le ka olugu ci, ka o baara ke Kirisita* togo bonya koson. ²⁴ O koson aw y'a yira o mogow ra ko aw be o kanu, janko lanabagaw ta jenkuru minw ka o ci, olugu y'a lon ko aw ka an kun korota.

9*Zude balemaw ta demeri ko*

¹ Ayiwa, aw be na Ala ta mogo saninmanw deme cogo min na, ne k'a ye ko kun yere t'a ra ko ne ye do fo aw ye o ko ta fan fe. ² Sabu aw labennin be o baara kama cogo min na, ne ka o lon. Ne be aw tando o ra Masedoni lanabagaw na. Ne k'a fo o ye ko kabini salon Akayi jamana lanabagaw labennin lo ka Ala ta mogow deme. O jusu min be aw ra, o le ka do fara mogo caman ta timinadiya kan.

³ O be n'a ta, ne be nin balemaw ci aw fe, janko tandoriba min be kera aw ye nin ko ra, o kana taga ke gbansan ye. O ye taga a soro ko aw labennin lo i ko ne k'a fo cogo min na. ⁴ Ni o te, ni Masedoni lanabagaw ka taga ni ne ye, ka taga a soro ko aw ma laben, o tuma an tun ka lanaya min la aw kan, o be ke an ta maroyaba le ye, ka ke aw fana ta maroyaba ye. ⁵ O koson ne k'a miiri ko ne ka kan ka o balemacew daari, ko o ye taga ne na aw fe yi, janko aw ka min layiri ta, o ye o ko janabo sani ne yere ye se yi; o be na a yira ko aw ka a di ni pagari le ye, aw ma a di jagboya ra.

Minw be tow son Ala be neema olugu ye

(Timote folo 6.17-19; Filipikaw 4.15-19; Yuhana folo 3.16-18)

⁶ Aw k'a lon ko ni mogo min ka siman fitini dan, o be siman fitini le tige; ni min ka siman caman dan, o be siman caman le tige. ⁷ O ra, aw be kelen kelen ka min latige aw jusukun na, aw ye o le di. A kana ke ni panasisi ye, walama jagboya; sabu mogo min be fen di ni pagari ye, o tigi ko ka di Ala ye. ⁸ Ni aw be diri ke ten, se be Ala ye fana ka kopuman suguya be ke aw ye, janko aw ye aw ta makoya soro tuma be, ka caman soro ka fara o kan fana, ka tow deme tuun, ⁹ i n'a fo a sebera Kitabu kono cogo min na, ko:

«A b'a boro labla ka fagantanw son,
a ta terenninya te ban ka ye.»

¹⁰ Ala min be simansi di danniquebaga ma, ka domuni di a ma, k'a baro, ale le be na aw ta sorofenw caya, janko mogo tow fana ye caman soro aw fe. ¹¹ A be na kopuman suguya be ke aw ye, janko aw ye se ka tow son tuma be. Ni an fana tagara se ni aw ta demeri ye, mogo caman be baraka la Ala ye o demeri koson. ¹² Sabu aw be o demeri min ke, o be na Ala ta mogo saninmanw mako na; nka o dama te, a be ke sababu ye k'a to mogo caman ye baraka la Ala ye kosebe.

¹³ Nin demeri be na aw ta janinyaruman yira, k'a to lanabagaw ye Ala tando; o be na a ye ko aw be Kirisita* ta Kibaro Diman* min fora, ko aw be tagamana ka kapa ni o kuma ye fana, sabu aw be olugu deme, ka balema tow be deme. ¹⁴ O be na to ka Ala dari aw ye, sabu aw ko ka di o ye kosebe o neemaba koson, Ala ka min ke aw ye.

¹⁵ Ayiwa, an ye Ala tando, sabu a ka o fenba di an ma, mogo da te se ka min lakari.

10*Poli be a korofobagaw jaraki*

(Korentikaw folo 2.1-5; Romukaw 15.17-21; Korentikaw flanan 6.4-7; 13.2-4)

¹ Ne Pōli, ne be fēn kelen jini aw fē, Kirisita* ta jususuma ni a ta nūmanya koson; dōw b'a fō ko ni ne be aw cē ra, ne be siran ka kuma, nka ni ne be yōrojan, ne be fariya. ² Ayiwa, ne be aw daari, ko ni ne ka se aw fē yi, aw kana a to ne ye taga kumagbelen fō aw ye, sabu minw b'a forā ko an be tagamana ka kapa ni mōgōw ta miiriya ye, ne koni b'a fē ka taga kumagbelen le fō olugu le ye.

³ Can lo, an ye adamadenw le ye, nka an be kere min na, an tē o kē ka kapa ni adamadenw cogo ye. ⁴ Sabu an be kere kē ni kerekeminan minw ye, o tē bō adamadenw fē; Ala yere ta fēn barakamanw lo, minw be se ka hali kerekunbenkogow ci. ⁵ Miiriya minw be mōgōw lafiri, ani fēn o fēn be mōgōw bari ka Ala ta lonniya soro, an be o bēē cēn; an be mōgōw bēē ta miiriya yelema janko o ye Kirisita kan mina. ⁶ Ni aw nana laben ka anw lamēn fēn bēē ra tuma min na, o tuma, minw be ban ka anw lamēn, an bēna olugu bēē koro ka o bla sira panaman kan.

⁷ Aw na be min ye, aw be ko latige ka kapa ni o dōron le ye. Ni mōgō min lara a ra ko ale ye Kirisita ta ye, o tigi fana ka kan k'a lōn, ka la a ra ko ale ye Kirisita ta ye cogo min na, ko anw fana ye Kirisita ta ye ten le. ⁸ Sabu Matigi ka fanga min di an ma, o kun ye ka aw lataga na le; a kun tē ka aw halaki. Hali ni ne ka ne yere bonya ka a dama temē dōnin o fanga koson, o maroya tē ne ra.

⁹ Mōgō kana a miiri ko ne be ne ta sebēw cira aw ma janko ka aw lasiran le. ¹⁰ Sabu dōw b'a fō ko ne ta leterew kōnō, ne be fariya ka kumagbelenw fō, k'a soro ni ne yere be ni aw ye, ne tē se ka foyi kē, ne tē se ka kuma panaman yere fō. ¹¹ Ayiwa, mōgō minw be o forā, olugu ka kan k'a lōn ko an be kumana cogo min na an ta leterew kōnō, ni an sera aw fē yi, an fana bēna a kē ten le.

¹² O mōgō minw be o yere tōgōnuman fō, anw tē sōn ka an ja gbēleya ka an yere jate olugu bōnōgōnko dōw ye, walama ka an yere suma ni o ye. Olugu be o yere suma ni nōgōn ye, ka o yere kapa ni nōgōn ye, ka kapa ni o yere ta miiriya ye; hakirintanw lo. ¹³ An koni t'a fē ka an yere bonya k'a dama temē. Ala ka baara min karifa an ma, o dan ye min ye, an fana be dan o yoro le ra; nka o baara bonyara ka se fō aw fē fana.

¹⁴ An sera aw fē yi minke, an belen ma temē an dan kan; sabu anw le kōnna ka se ni Kirisita ta Kibaro Diman* waajuri ye aw fē yi. ¹⁵ O ra, an ma temē an ta baara dan kan ka taga tōw ta baara ta ka an yere bonya ni o ye. Ni aw ta lanaya nana bonya, an b'a miiri ko an ta baara bēna taga na aw fē yi, ka kapa ni Ala ta dan yiranin ye. ¹⁶ O cogo ra, jamana minw be aw kō fē, an bēna se ka taga Kibaro Diman lase o yorow ra. Nka dōw ka baara min kē, an t'a fē ka an yere bonya o ra.

¹⁷ O le sebera ko: «Ni mōgō min b'a fē k'a yere bonya, Matigi ka min kē a ye, o tigi ye a yere bonya o le koson.» ¹⁸ Ayiwa, o koson mōgō min be a yere tōgōnuman fō, Ala tē sōn o ta ma; nka Matigi yere be mōgō min tōgōnuman fō, a be sōn o tigi le ma.

11

Ciraden faninyafōbagaw ta ko

(Galasikaw 1.6-9; 4.9-20; Korentikaw flanan 12.11-15)

¹ Ayiwa, ne balemaw, aw ye ne mupū dōnin! Ne be kuma i ko fato, nka aw ye a mupū! ² Ne be aw kanu fō k'a kē ne ra i ko celiya, celiya min bōra Ala ra. Ne ka aw mamina cē kelenpe le ye, min ye Kirisita* ye, janko ka na aw saninyanin di Kirisita ma, i ko sunguru fanin be di a cē ma cogo min na.

³ Nka aw tugura Kirisita ko ni can ni kankelentigiya min ye, ne be siran ko aw ta miiriya kana na cēn, ka yelema ka bō o sira kan, i n'a fō sa ka Awa nege cogo min na k'a lafiri. ⁴ Sabu ne k'a ye ko ni mōgō dō nana aw waaju ka Yesu wēre ko fō min ni an ta waajuri ta tē kelen ye, walama ka nin wēre ko fō, k'a soro aw ka min soro, o ni o tē kelen ye, walama ni mōgō dō nana kibaro diman wēre fō aw ye, min ni an ta tē kelen ye, aw be sōn o ma yoronin kelen na! ⁵ K'a soro ne b'a jate ko o ciraden tōgōtigiw man fisa ni ne ye foyi ra. ⁶ Hali ni ne ma kē kumalōnbagaba ye, lonniya koni ta fan fē, ne ka dō lōn o ra. An yere ka o yira aw ra tuma caman, cogo bēē ra.

⁷ Ne ka Kibaro Diman* fō aw ye gbansan, ne ma foyi jini aw fē minke, ani ne ka ne yere majigi ka aw korōta minke, yala ne ka kojugu le kē o ye wa? ⁸ Ne ka lanabagaw ta jenkuru dōw borofēn mina; ne ka sara mina olugu fē, janko ne ye se ka baara kē aw ye. Wagati min ne tun be aw fē yi, ne tun degura kosebe, nka ne ma ne ta doni ta ka a la mōgō si kan. ⁹ Balema minw bōra Masedoni, olugu le nana ne nana ne makoyafēnw di ne ma. Ne ma sōn cogo si ra ka ne ta doni ta ka a la aw dō kan; ne fana tēna sōn k'a kē. ¹⁰ O ye ne kunkorotasababu le ye; Akayi jamana bēē ra, mōgō si tēna se ka o kunkorotasababu

bosi ne ra. Ne be o fora ka kapa ni Kirisita ta can le ye, o can min be ne jusukun na. ¹¹ Mun koson ne ka o fo? Ko ne te aw kanu wa? Ala k'a lon ko ne be aw kanu.

¹² Nka ne be baara kera aw fe cogo min na, ne bena o le ke tuma bee janko ciraden minw be o yere bonyara, ko olugu ta baarakεcogo ni an ta ye kelen ye, olugu kana kumayoro soro. ¹³ Ciraden faninyafobagaw lo, ani baarden mogolafiribagaw; o be o yere yelema ka ke i ko Kirisita ta ciraden. ¹⁴ O fana te bara an na, sabu Setana yere be a yere yelema ka ke i ko Ala ta meleke nooroman do. ¹⁵ O ra, a kana bara an na fana k'a ye ko Setana ta baardenw be o yere yelema ka ke i ko Ala ta baarden terenninw. Nka o labancogo bena ke ka kapa ni o ta kewalew ye.

Poli ta baara ni a ta sege

(Korentikaw flanan 4.9-13; 6.3-10; Korentikaw folo 4.8-13; Kewalew 20.18-27)

¹⁶ Ne be kosegi a kan, k'a fo ko mogɔ si kana ne jate fato ye! Nka hali ni aw ko ne ye fato ye, o bee n'a ta, aw ye son ka ne ta kuma lamen, janko ne fana ye waso doonin.

¹⁷ Ne bena min fo ka waso, Matigi ma o don ne da ra; ne be kumana le i ko fato. ¹⁸ Nka i n'a fo mogɔ caman be o yere bonya ka kapa ni adamadenya cogo ye, ayiwa, ne fana bena ne yere bonya ke!

¹⁹ Ayiwa, aw minw ye hakiritigiw ye, aw be sonna fatow ta kuma ma! ²⁰ O mogɔ minw be aw jonyamina, ka aw borofenw domu, ka aw tɔno, ka waso aw ra, ka aw lamaroya, aw be olugu ta kow sonmina! ²¹ Ne be min fora, o maroya be ne ra; anw le ka an yere ke barakantanw ye!

O bee n'a ta, tow be son ka o yere bonya min na, ne fana be se ka ne yere bonya o ra; nka ne be kumana i ko fato le de! ²² Ni o ko o ye Heburu ye, ne fana ye o do ye. Ni o ko o ye Izirayelimogɔ ye, ne fana ye o do ye. Ni o ko o ye Iburahima ta duruja ye, ne fana ye o do ye. ²³ Ni o ko o ye Kirisita* ta baarden ye, ne ye Kirisita ta baarden ye ka teme olugu kan pewu, nka ne be kumana i ko mogɔ min hakiri jagamina le. Ne ka baara ke ka teme o kan, ka bugori sonmina ka teme o kan, ka kasorabla ke ka teme o kan; sijaga caman ne nin tora saya da ra.

²⁴ Yahudiyaw ka ne bugoko looru ke; a bee kelen kelen kera gbepe ja bisaba ni kononton. ²⁵ Romu* fagamaw ka ne bugoko saba ke ni gbepe ye. Mogow ka ne bon ni kabakuru ye sijaga kelen ko o be ne faga. Kurun cenna ni ne ye sijaga saba kogoji kan. Ne ka tere kelen ni su kelen ke ji ce ma.

²⁶ Ne ka dugutaga caman ke; tuma dow ra ne tun be jini ka to ji ra, tuma dow ra benkanikebagaw tun be ben ne kan, ne nin tun be jini ka to a ra ne ta siyamogow yere boro, walama siya were mogow* boro. Ne nin tun be jini ka to a ra dugubaw kono, ani kongo kono, ani kogoji kan; ne nin tun be jini ka to a ra, ka ne to balema faninyafobagaw boro.

²⁷ Ne ka baara caman ke, ka sege sonmina; ne tora ja na su caman, ka kongɔ ni minlogo sonmina, ka domunikebariya sonmina wagati caman, ani nene, sabu fani tun te ne boro.

²⁸ Ka fara o bee kan, lon o lon lanabagaw ta jenkuruw* bee hami be ne ra. ²⁹ Lanabaga juman baraka le be dese, ni a te ke i n'a fo ne yere baraka le desera sa? Jon le be ben jurumun na, ni o ko te ne jeni ne jusukun na?

³⁰ Ni mogɔ ka kan ka waso, min ye ne ta barakantanya ye, ne be waso o le ra. ³¹ Ala min ye Matigi Yesu Fa ye, an be ale min tando tuma bee, ale k'a lon ko ne ma faninya tige.

³² Ayiwa, ka ne to Damasi, masace Aretasi ta jamana namogoba ka mogɔ dow bla ko o ye dugu dondaw korosi janko ka ne mina; ³³ nka lanabagaw ka ne don segi do kono ka ne bo finetiri fe, ka ne lajigi ni juru ye dugu kogo ko fe*, ka ne kisi ka bo o boro.

12

Ala ka baraka don Poli ra

(Korentikaw folo 2.3-5; Korentikaw flanan 4.7-10)

¹ Ayiwa, yala ne ka kan ka waso wa? O te foyi ja. O bee n'a ta, ne bena Matigi ta fen yiraninw, ani a ta lonniya yiranin dow lakari sisan.

² Ne ka ce do lon, Kirisita* ta lanabaga do, bi ye a san tan ni naani ye, Ala ka ale ta ka taga ni a ye fo sankolo sabanan konono. Ayiwa, a yere le tagara wa, walama Ala ka o kow yira a ra le wa, ne ma o lon, Ala le ka o lon. ³ Ne koni k'a lon ko o ce tagara arijana ra ka na. Nka a yere le tagara wa, walama Ala ka o kow yira a ra le wa, ne ma o lon, Ala

* 11:33 11.33 Poli jigira juru fe: Kewalew 9.24-25

le ka o lon. ⁴ A tagara arijana ra, a ka kumadiman minw men, o kumaw te se ka lakari; mogo yere man kan ka o kumaw fo a da ra.

⁵ Ayiwa, ne be se ka waso o ce jagon koson. Nka ne tena waso foyi were ra ne yere ta ko ra, ni ne ta barakantanyaw te. ⁶ Hali ni ne b'a fe ka waso, ne tena ke fato ye, sabu ne bena can le fo. Nka ne be je, janko ne be min kera, ani ne be min fora mogow ja na, o kana ne jate ka teme o kan.

⁷ Ayiwa, Ala ka o koba minw yira ne ra, ne tun be se ka ne yere waso o ra; o koson Ala ka tsozo do la ne kan, ka a ke i n'a fo jani be mogo tsozo cogo min na a farisogo ra. A be i n'a fo Setana ta ciraden do le be to ka ne tsozo, janko yerebonya kana don ne ra. ⁸ Ne ka Matigi daari kosebe fo sinaga saba, ko a ye o tsozo mabo ne ra; ⁹ nka a ka ne jaabi ko: «Ne ka nema min ke i ye, o be i bo, sabu ne ta sebagaya be lon ele ta barakantanya le sababu ra.» O koson a ka di ne ye ka waso ne ta barakantanya ra, janko Kirisita* ta sebagaya ye to ne kan. ¹⁰ O koson ni ne ye barakantan ye, walama ni o be ne eni, walama ni ne degura, walama ni o be ne tsozo o, walama ni sege sera ne ma Kirisita koson, o bee ka di ne ye; sabu wagati min ne ye barakantan ye, o wagati le ra baraka be soro ne ra.

Poli ma foyi mina Korentikaw fe

¹¹ Ne kumana i ko fato! Nka aw le ka ne jagboya ka o ke. Aw le tun ka kan ka ne togoman fo; sabu hali ni ne te foyi ye, aw be o ciraden togotigi minw jatera, olugu man fisa ni ne ye foyi ra. ¹² Fen minw be ne ta ciradenya yira, o yirara aw ra. Ne ka o bee ke ni mupuri ye; aw ka Ala ta sebagaya tagamasiyen caman ye ne fe, ani kobaw, ani kabakow.

¹³ Ayiwa, ne ma aw ta wari mina minke ni o doron te, ne ka mun le ke lanabagaw ta jenkuru tow ye ni ne ma min ke aw ye? Ni o lo, aw ye o kojugu yafa ne ma.

¹⁴ Ayiwa, ne labennin fe, ne be tagara aw fe yi; nin bena ke a sinaga sabanan ye; nka ne tena ke doni ye aw kunna, sabu ne te aw borofen no fe, ne be aw yere le no fe. Denmisenw le te wari pini k'a bla o worobagaw ye, nka worobagaw le be wari pini k'a bla denmisenw ye. ¹⁵ Ne koni, fen o fen be ne boro, ne be son ka o bee di aw koson, hali ka ne yere di ka fara o kan. Ni ne be do fara ne ta kanuya kan aw ta fan fe, yala o bena do bo aw ta kanuya ra ne ta fan fe wa?

¹⁶ Aw yere k'a lon ko ne ma ne ta doni ta k'a la mogo si kan. Nka aw ra dow bena a fo ko: «Poli ka cegu de, a ka an ta wari domu ceguya ra le.»

¹⁷ Ayiwa, ne ka minw ci aw fe, yala olugu do tagara aw borofenw mina aw ra wa? ¹⁸ Ne ka Tite daari ko a ye taga aw fe yi, ani an balemace. Yala Tite ka aw ta wari mina wa? Ayiwa, yala anw ni Tite ta miiriya be te kelen ye wa? An be te sira kelen le kan wa?

Poli ta hami

¹⁹ Kabini tuma jan aw b'a miirira ko an be kumana ka jo di an yere ma le; nka o te. An ka nin be fo Ala yere le ja koro, Yesu Kirisita ta jengogonya koson. An balema kanuninw, an be o bee fora aw ye janko aw baraka ye bonya lanaya ra. ²⁰ Ne be siranna ko ni ne ka taga aw fe yi, ne kana taga aw soro cogo do ra, cogo min te ben ne ma; aw fana kana ne soro cogo do ra, cogo min te ben aw ma. Ne be siranna ko ne kana taga a soro ko keremisenw be aw ce ra, ani jangboya, ani jusubo, ani sanganogonmaya, ani jogontogocen, ani jogonkorofa, ani yerebonya, ani kojagamininw. ²¹ Ne be siranna ko ni ne ka taga aw fe yi, Ala kana ne lamaroya kokura tuun aw koson. Mogo caman minw ka jurumun ke, ni o ma nimisa ka o ta ko saninyabariw dabra, ani o ta jatoyaw, ani o ta kojugu dama temeninw, ne kana na taga naji bo olugu koson tuun.

13

Poli ta ladiri laban

¹ Nin ye a sinaga sabanan ye ne be tagara aw fe yi. Ko bee ka kan ka panabo ka kaja ni seere fla walama seere saba ta kumakan le ye. ² Ne taganin sinaga flanan na aw fe yi, minw ka jurumun ke, ne sarara olugu ra, ani tow bee. Sisan ne te yi, nka ne be o lasomi tuun, ko ni ne ka na seko aw fe yi tuun, ne tena ne ja tugu foyi kan.

³ Aw b'a fe k'a lon ni Yesu Kirisita le ka ne ta kumafotaw don ne da ra; ayiwa, aw bena a lon. Kirisita* koni ma ke barakantan ye aw fe; a ka a ta sebagaya yira aw ra. ⁴ Can lo, a gbengbenna yiri ra tuma min na, a kera barakantan ye. Nka a kununa, a janaman lo

sisan Ala ta sebagainya baraka ra. An fana ye barakantanw ye a ta jenɔɔɔnya ra, nka an be panamanya ni a ye Ala ta sebagainya baraka ra aw koson.

⁵ Aw ye aw yere fe kosebe k'a lon ni aw be lanaya sira kan can ra; aw ye aw yere segesege kosebe. Aw m'a ye ko Yesu Kirisita be aw konɔ wa? Fo ni a kera ko aw yere le desera lanaya ra. ⁶ Nka ne b'a miiri ko aw k'a lon ko anw koni ma dese lanaya ra. ⁷ O bee n'a ta, an be Ala daari janko aw kana kojugu ke. A kana ke ko an b'a fe k'a yira ko an be se ko ra, nka an b'a fe ko aw le ye se ka kopuman ke, hali ni a kera i ko anw le desera.

⁸ An te se ka foyi ke ka Ala ta can bari; an be se ka can lataga ja le doron. ⁹ Ni aw baraka bonyara, hali ni anw ta dogoyara, an be jagari o ra. An be Ala daari min na, o ye ko aw ta lanaya ye bonya ka taga ja.

¹⁰ O koson, ne te ni aw ye, nka ne ka nin sebe ci aw ma, janko ni ne nana se yi, ne kana na taga kumagbelen fo aw ye tuun, ka kapa ni Matigi ta fanga ye; Matigi ka o fanga di ne ma aw ta ja le koson, a ma ke aw ta halakiri koson.

Fori laban

¹¹ Ayiwa, sisan, ne balemaw, ka aw ni hera ben! Fen min be se ka aw ke mogo dafaninw ye, aw ye jija ka o le pini, ka jigon ja gbeleya, ka aw ta miiriyaw ke kelen ye, k'a to hera ye ke aw ni jigon ce. Ni o kera, kanuya tigi ani hera tigi Ala bena ke ni aw ye.

¹² Aw ye jigon fo ni kanuyafori saninman ye; Ala ta mogo saninmanw bee be aw fo.

¹³ An Matigi Yesu Kirisita ta neema, ani Ala ta kanuya, ani Nin Saninman* ta jenɔɔɔnya ye to aw bee fe.

**Poli ka letere min ci
GALASIKAW
ma
Kitabu faamucogo**

Yesu ta ciraden Poli le ka nin letere sebe. Poli ni Barinabasi tun ka tagama folo min ke, ka Kibaro Diman* fo, mogoo caman tun kera lanabagaw ye o waajuri sababu ra Galasi mara ra (Kewalew 13.14-14.23). Nka Poli ni Barinabasi nana taga minke, Yahudiya lanabaga dow nana Galasi mara lanabagaw fe, ka na o karan ko ni o ma kenesigi, ka Yahudiyaw ta sariyaw sira tagama, o te se ka kisi lanaya doron sababu ra. O le koson Poli ka nin letere sebe Galasikaw ma, k'a yira o ra ko o kuma te can ye.

Poli k'a yira ko sariya sira tagama ni Kibaro Diman ko te ben kelen ma. O koson a ka o Yahudiyaw ta karan soso kosebe. A k'a yira ko mogoo te se ka kisi kenesigiri ni sariya sira tagama sababu ra, nka mogoo ka kan ka la Yesu Kirisita le ra, ka kisi a ta saraka baraka ra, sabu Yesu sara ka mogow bo sariya ta jonya ra.

Poli k'a yira ko Ala ka Iburahima jate mogoo terennin ye a ta lanaya le koson, a ma ke sariya sira tagama koson.

Mogoo ka kan ka son Yesu le ma ka kisi, ani ka tagama ka kapa ni Nin Saninman sago ye. O ra, nin letere b'a yira an na ko mogoo be kisi Ala ta neema doron le sababu ra (1.7), ko Ala be hera di an ma lanaya sababu ra (2.16), ka an ke Iburahima ta denw ye (3.7). Lanabaga man kan ka a yere bla sariyaw, walama landaw ta jonya ra tuun (5.1); sabu lanabaga te sariya ta fanga koroo tuun (Kewalew 13.14-14.23). A ka kan ka tagama ka kapa ni Nin Saninman* sago le ye (5.16); a be Kirisita ta sariya sira le tagama, min ye kanuya ye (6.2), ani ka ban a yere sago bee ma.

Kitabu konokow

Kitabu daminakumaw (1.1-5)

Poli k'a yira ko Ala le ka ale ke Yesu ta ciraden ye (1.6-2.21)

Ala be lanabagaw le jate mogoo terenninw ye (3-4)

Lanabaga bora sariya ta jonya ra, janko ka Ala sago le ke (5-6)

Poli ta fori

(Romukaw 1.1-7)

¹ Ne Poli, Yesu Kirisita ta ciraden*, ne le be nin sebe ci. Mogoo ma ne sigi o ciradenya ra, a fana ma soroo mogoo sababu ra; a bora Yesu Kirisita le ra, ani Fa Ala min k'a lakunu ka bo saya ra. ² Ne balema minw bee be ni ne ye yan, ne ni olugu le be nin sebe ci Galasi jamana lanabagaw ma. ³ An Fa Ala ni Matigi Yesu Kirisita ye neema aw ye, ka hera ke aw ye. ⁴ Yesu Kirisita le ka a yere di saraka ye an ta jurumun koson, ka an bo nin dunupa ta kojuguw bee ra ka kapa ni an Fa Ala sago ye. ⁵ Nooro ye la ale tooo kan wagati bee. Amina!

Kibaro Diman ye kelenpe ye

(Galasikaw 3.1-5; 4.9-20; 5.1-12)

⁶ Ala min ka aw wele Kirisita* ta neema baraka ra, aw ka aw ko don ale ma joona joona cogo min na ka yelema kibaro diman were ma, o ko barara ne ra kosebe. ⁷ Yala kibaro diman were le be yi wa? Kibaro diman were te yi de! Mogoo dow le be aw hakiri nagamina. Kibaro Diman* min be Kisibaga* ko fo, o b'a fe ka o yelema. ⁸ Nka anw ka Kibaro Diman min fo aw ye, hali ni an yere lo, walama ni meleke do le jigira ka bo sankolo ra ka na kibaro diman were fo aw ye, min ni an ta te kelen ye, Ala ye o danga.

⁹ An konna k'a fo aw ye, nka ne be kosegi a kan tuun, ko: aw ka Kibaro Diman min men an fe, ka son a ma, ni mogoo o mogoo ka kibaro diman were fo aw ye, min ni o te kelen ye, Ala ye o tigi danga.

¹⁰ Ayiwa, sisan, o tuma ne b'a fe ka ne yere ko diya mogow le ye wa, walama Ala? Yala ne b'a fe ka ne yere ko diya mogow le ye wa? Ni ne tun b'a fe ka ne yere ko diya mogow le ye, ne tun tena ke Kirisita ta baaraden ye.

Ala ka Poli bla a ta baara ra cogo min na

(Kewalew 22.3-16; 26.9-20; 9.1-20,23,30)

¹¹ Ne balemaw, ne b'a fo aw ye k'a gbeya ko ne ka Kibaro Diman* min fo aw ye, ko o ma bo mogoo ra, ¹² ne m'a soroo mogoo fe, mogoo fana ma ne karan a ra; Yesu Kirisita yere le k'a yira ne ra.

¹³ Ne tun be cogo min na Yahudiyaw ta diina ra fofolofol, aw yere ka o lon. Aw fana k'a lon ko ne tun be Ala ta jenkuru mogow tɔɔrɔra fo k'a dama teme; ne tun b'a fe ka cogo bee ke, janko ka o jenkuru cen. ¹⁴ Ne tun be ne flankuruw caman na fe Yahudiyaw ta diina ra, an ta siya ra; sabu ne bemaw ta landakow ko tun ka bon ne ma haali.

¹⁵ Nka sani ne ye woro, Ala tun ka ne janawoloma, ka ne wele a ta neema sababu ra. ¹⁶ Ayiwa, Den min bɔra Ala ra*, a diyara Ala ye tuma min na, a ka o yira ne ra janko ne ye o ko waajuri ke siya were mogow* ce ra; o tuma, ne ma mogow jininka tuun. ¹⁷ Minw kera ciradenw* ye ne na, ne ma taga Zeruzalemu ka taga olugu jininka. Ne tagara Arabujamana le ra; o ko, ne kɔsegira ka na Damasi.

¹⁸ Ayiwa, san saba le temenin ko, ne sɔrɔra ka taga Zeruzalemu, janko ne ni Piyeri* ye jɔgɔn lon; ne tora ni a ye ka tere tan ni looru ke. ¹⁹ Nka ne na ma la ciraden tɔw si kan ni Matigi balemace Yakuba te.

²⁰ Ne be min sebera k'a ci aw ma, Ala ye ne seere ye ko ne te faninya le fora.

²¹ Ayiwa, o ko, ne tagara Siri, ani Silisi maraw ra.

²² Nka fo ka taga se o wagati ma, Kirisita ta lanabagaw ta jenkuru* minw tun be Zude, olugu si tun ma ne lon folo. ²³ O tun k'a men le dɔrɔn ko: «Min tun be an tɔɔrɔra fofolofol, ko a be cogo bee ke ka lanaya ko cen, ko ale le be lanaya ko waajuri kera sisan.»

²⁴ O koson o tun be Ala tando ne koson.

2

Ciraden tɔw sɔnna Pɔli ta waajuri ma (Kewalew 15.1-29)

¹ Ayiwa, san tan ni naani temenin ko, ne kɔsegira tuun Zeruzalemu ni Barinabasi ye; ne tagara ni Tite ye fana. ² Ne tagara, sabu Ala yere le tun k'a yira ne ra ko ne ka kan ka taga. Ne sera yi minke, ne be deri ka Kibaro Diman* min waajuri ke siya were mogow* ye, ne ka o fo k'a yira lanabagaw ta jenkuru namogow ra o danna, janko ne ka baara min ke, ani ne be min kera sisan, o bee kana na ke gbansan ye. ³ Ayiwa, o kuma benna o ma, hali ne tagamanjɔgɔn Tite min ye Gereki ye, o ma son ka ale jagboya ko a ye kenesigi*, ⁴ hali k'a sɔrɔ balema faninyafobaga dow tun dogora ka don an ce ra, o b'a fe ka an jagboya. O mogow donna an ce ra janko an kera an yere ta ye Kirisita Yesu ta jenjɔgɔnya ra cogo min na, olugu ye o ko segesege, janko ka an bla jonya ra tuun. ⁵ Nka an ma son ka an yere to o boro hali wagati dɔɔnin, janko Kibaro Diman ta can ye to a no ra aw fe.

⁶ Nka o tun be minw jatera namogow ye, olugu tun ye mogow suguya minw ye, ne te o ko jate, sabu Ala te mogow bo mogow ra. Ayiwa, o namogow ma fen were fara ne ta Kibaro Diman waajuri kan. ⁷ Nka olugu yere k'a ye ko Ala le ka nin baara karifa ne ma ko ne ye Kibaro Diman fo siya were mogow ye, i n'a fo a k'a karifa Piyeri ma ko a y'a fo Yahudiyaw ye cogo min na. ⁸ Sabu Ala ka Piyeri janawoloma k'a ke Yahudiyaw ta ciraden* ye cogo min na, a ka ne fana janawoloma ka ne ke siya were mogow ta ciraden ye o cogo le ra.

⁹ Yakuba ni Piyeri ni Yuhana, olugu minw tun be jate i ko namogow, olugu k'a ye ko Ala le neemara ne ye ka ne bla o baara ra. O ka o boro don ne ni Barinabasi boro, k'a yira ko an kera jenjɔgɔn ye. An bee benna a ra ko anw bena taga siya were mogow fe, olugu be taga Yahudiyaw fe. ¹⁰ O ka an daari le dɔrɔn ko an ye an hakiri to fagantanw na; ne fana ka ne sɔbe don o ra kosebe.

Pɔli ka Piyeri jaraki Antiyosi

¹¹ Ayiwa, tuma min na Piyeri tun nana Antiyosi, ne k'a sɔsɔ mogow bee na na, sabu a tun jarakira. ¹² Ayiwa, Yakuba tun ka mogow dama dama ci Antiyosi; sani olugu ye na, Piyeri tun be domuni ke ni siya were mogow* ye. Nka o mogow nana minke, a ka a yere mabo o siya were mogow ra ka to a danna, Yahudiya minw be kenesigiri ko jagboya, olugu nasiran koson. ¹³ A kera ten, Yahudiya lanabaga tow fana donna o flankafuya ra; hali Barinabasi fana tugura o ko o flankafuya ra. ¹⁴ Ne k'a ye minke ko o te tagamana ka kapa ni Kibaro Diman* ta can ye, ne k'a fo Piyeri ye o bee na na ko: «Ele min ye Yahudiya ye, ni ele ka siya were mogow ta cogo ta, ka Yahudiyaw ta cogo to yi, o tuma mun koson i b'a fe ka siya were mogow jagboya ko o ye Yahudiyaw ta cogo ta?»

Kisiri be sɔrɔ lanaya le fe

¹⁵ Can lo, anw koni, anw ye Yahudiya yereworow le ye; an te siya were mogow* jurumunkebaga dow ye. ¹⁶ Nka o bee n'a ta, an fana b'a lon ko mogow si te se ka jate mogow

* 1:18 1.18 Piyeri: Gerekikan na a fora ko Sefasi. * 2:3 2.3 Ka kenesigi, o koro ye ka kenesigi ka kapa ni Yahudiyaw ta sariya ye.

terennin ye Ala ja koro, k'a to cira Musa ta sariya sira kan, fo ni a lara Yesu Kirisita ra. O le koson an fana lara Yesu Kirisita ra, janko Ala ye an jate mogɔ terenninw ye an ta lanaya baraka ra; a kana ke cira Musa ta cifoninw ye, sabu mogɔ si tena jate mogɔ terennin ye Ala ja koro sariya sira tagama sababu ra.

¹⁷ Ayiwa, an b'a fe Ala ye an jate mogɔ terenninw ye Yesu Kirisita sababu ra; ni an yere fana nana ke jurumunkebagaw ye i n'a fo siya wɛre mogow*, yala o b'a yira ko Yesu Kirisita le ka an bla o jurumunke ra wa? Fiyewu. ¹⁸ Ne ka fen min cen, ni ne yere nana ke o lawuri ye tuun, o tuma ne yere kera sariya cenbaga le ye.

¹⁹ Ne be i n'a fo ne sanin lo sariya ta fan fe; sariya yere le ka o saya ke, janko ne ye panamanya Ala ye. ²⁰ Ne ni Kirisita* gbengbenna yiri ra nɔgon fe. Ne te panamanya ne yere sago ma, nka Kirisita le be panamanya ne kono. Ayiwa, ne be panamanya min na sisan, Den min bora Ala ra*; ne lara o ra minke, o le be ne panamanya; sabu ale ka ne kanu, ka a yere di ne koson. ²¹ Ne te ban Ala ta neema ra; sabu ni Ala tun be mogɔ jate mogɔ terennin ye sariya sababu ra, o tuma Kirisita sara gbansan!

3

*Ala be mogɔ jate mogɔ terennin ye lanaya le fe
(Rɔmukaw 4; 8.14-17)*

¹ E, aw Galasikaw, hakirintanw! Jon le ka aw papini sa? K'a soro Yesu Kirisita gbengbenna yiri ra kun min na, ne ka o yira aw ra k'a gbeya. ² Ne b'a fe ka ko kelen doron le lon aw fe: aw ka Nin Saninman* soro cogo di le? Yala aw ka a soro sariya* sira tagama le sababu ra wa, walama Kibaro Diman* lamenni ni lanaya sababu ra? ³ Mun le ka aw ke hakirintanw ye tan? Aw ka fen min damina Nin Saninman baraka ra, yala aw bena o laban aw yere ta sebagaya baraka ra wa? ⁴ Ala ka koba minw yira aw ra, o kera gbansan ye wa? O koni te se ka ke gbansan ye! ⁵ Ni Ala be Nin Saninman di aw ma, ka kabakow ke aw ce ra, yala a be o ke sariya sira tagamana le sababu ra wa, walama Kibaro Diman* lamenni ni lanaya sababu ra?

⁶ O cogo ra, Kitabu k'a fo Iburahima ta ko ra, ko: «A lara Ala kumakan na, Ala k'a jate mogɔ terennin ye a ta lanaya koson.» ⁷ Aw m'a ye ko lanaya be minw bee fe, ko olugu le ye Iburahima ta durujaw ye wa? ⁸ Kitabu konna k'a fo ko Ala bena siya wɛre mogow* jate mogɔ terenninw ye a yere ja koro o ta lanaya baraka ra. O le koson a ka nin kibaro diman fo Iburahima ye, ko: «Ala bena baraka don siyaw bee ra ele le sababu ra.» ⁹ O koson minw be la Yesu ra, Ala be baraka don olugu ra, i n'a fo Iburahima kera lanabaga ye ka baraka soro cogo min na.

¹⁰ Minw bee jigi be sariya siratagama kan, olugu bee danganin lo; sabu a sebera Kitabu kono, ko: «Ni mogɔ min te to sariya kitabu kumaw bee kan, k'a bee sira tagama, Ala ye o tigi danga.» ¹¹ Ayiwa, a yere ghenin lo ko mogɔ si te se ka jate mogɔ terennin ye Ala fe sariya sababu ra, sabu a sebera ko: «Mogɔ terennin be panamanya lanaya le sababu ra.» ¹² Sariya ju ma sigi lanaya kan; sabu a sebera ko: «Ni mogɔ min ka nin kow sira tagama, o tigi bena kisi o le sababu ra.»

¹³ Nka Yesu Kirisita ka a yere bla danga koro an no ra, janko ka an kunmabo sariya ta danga ma; sabu a sebera Kitabu kono, ko: «Mogɔ o mogɔ su dulonna yiri ra, o tigi danganin lo.» ¹⁴ A kera ten, janko Ala ka baraka min layiri ta Iburahima ye, o ye lase siya wɛre mogow ma Yesu Kirisita baraka ra, ani janko Ala ka Nin Saninman min layiri ta, an ye o soro lanaya sababu ra.

Sariya ni Ala ta layiri

¹⁵ Ne balemaw, ne bena kuma ka kapa ni adamadenw ta kokecogo ye: ni mogɔ do ka layiri ta, k'a sebe a sebecogo ra, ka a borono la a kan, mogɔ wɛre te se ka o layiri cen, walama ka do fara a kan. ¹⁶ Ayiwa, Ala tun ka layiriw ta Iburahima ni a ta duruja le ye. Kitabu m'a fo ko «ani a ta durujaw» i n'a fo duruja caman ko lo, nka Kitabu kumana duruja kelen le ko ra, ko «ani i ta duruja»; o le ye Kirisita* ye. ¹⁷ Ne ta kuma koro le ye nin ye: Ala tun ka layiri ta, k'a sebe a cogo ra. San keme naani ni san bisaba temenin ko, sariya* soroa ka na; o sariya te se ka Ala ta layiri yelema, walama ka a ta kuma ke kuma gbansan ye. ¹⁸ Sabu Ala be min di, ni o tun be soro sariya sababu le ra, o tuma a tun tena ke layiri no ye tuun; k'a soro Ala ka a ta neema di Iburahima ma gbansan layiri le koson.

Sariya sigikun

¹⁹ O tuma sariya kun ye mun ye? Sariya nana fara layiri kan, janko ka mɔgɔw ta terenbariyakow yira. Sariya fana tun ka kan ka to a nɔ ra, fɔ layiri tara Iburahima duruja min ko ra, o ye na. Melekew le nana sariya di, Musa ka ke o lasebaga ye mɔgɔw ma. ²⁰ Nka Ala ka o layiri ta Iburahima ye minke, a mako tun te lasebaga ra; Ala yere le k'a fɔ Iburahima ye.

²¹ Yala sariya be Ala ta layiri sɔsɔ le wa? Fiyewu, can te o ye! Sariya min dira, ni o tun be se ka janamanya di mɔgɔw ma, o tuma mɔgɔw tun bena jate mɔgɔw terenminw ye Ala ja kɔrɔ o sariya sababu le ra. ²² Nka Kitabu k'a fɔ ko dunuɓa beɛ be jurumun ta fanga le kɔrɔ; o cogo ra Ala ka fen min layiri ta, o be di lanabagaw ma o ta lanaya koson Yesu Kirisita ra.

²³ Ayiwa, sani lanaya wagati ye se, sariya le tun be an kunna; a tora an kunna fɔ ka taga se lanaya yirawagati ma. ²⁴ O cogo ra sariya kera an kɔrɔsibaga le ye fɔ ka taga se Kirisita* nawagati ma, janko an ye jate mɔgɔw terenminw ye Ala ja kɔrɔ lanaya sababu ra. ²⁵ I n'a fɔ lanaya nana sisan, an te to o kɔrɔsibaga ta fanga kɔrɔ tuun.

²⁶ Sabu aw beɛ kera Ala denw ye lanaya le sababu ra, Yesu Kirisita ta jɛnɔgɔnya ra. ²⁷ Aw minw beɛ batizera Yesu Kirisita ta jɛnɔgɔnya ra, aw ka Kirisita ta cogo don aw yere ra i ko derege.

²⁸ O koson sisan, n'i kera Yahudiya ye walama siya were mɔgɔw o, n'i kera jon ye walama horon o, n'i kera ce ye walama muso o, o si te jate tuun; sabu aw beɛ ye kelen ye Yesu Kirisita ta jɛnɔgɔnya ra. ²⁹ Ayiwa, i n'a fɔ aw kera Yesu Kirisita ta ye, aw fana ye Iburahima durujaw le ye; Ala ka fen min layiri ta Iburahima ye, aw fana be o sɔrɔ.

4

¹ Ne ta kuma kɔrɔ ye nin ye: ka den centabaga to denmisenya ra, faranfasi te a ni jon ce so kɔrɔ; k'a sɔrɔ a face borofenw beɛ ye ale ta le ye. ² Ka a to denmisenya ra, a be to a kɔrɔsibagaw ni a ta kow janabɔbagaw ta fanga le kɔrɔ, fɔ ka taga se a face ta wagati latigenin ma. ³ Anw fana tun be ten; wagati min na an tun be denmisenw ye, an tun be nin dunuɓa fengbansanw ta jɔnya fanga le kɔrɔ. ⁴ Nka Ala ta wagati latigenin sara minke, Den min bɔra Ala ra*, Ala ka o ci ka na; muso k'a woro, sariya* fanga kɔrɔ, ⁵ janko minw be sariya fanga kɔrɔ, a ye olugu kunmabo ka o ke Ala denw ye.

⁶ An kera Ala denw ye minke, o koson Den min bɔra Ala ra, Ala ka o ta Nin ci ka na o don an jusukun na; o Nin le be peren k'a fɔ ko: «An Fa!»

⁷ O le koson i te jon ye tuun, i ye Ala den le ye. Ayiwa, n'i ye Ala den ye, o tuma Ala ka fen minw layiri ta i ye, i bena o sɔrɔ Ala baraka ra.

Galasikaw ta ko ka gbelen Poli ma

⁸ Tuma min na aw tun ma Ala lon, aw tun be batofen minw ta jɔnya ra, olugu tun te batofensɔbewe ye. ⁹ Nka sisan aw ka Ala lon; ne be se k'a fɔ ko Ala yere le ka aw lon. Aw b'a fe ka seko dunuɓa ta fengbansanw ta jɔnya fanga kɔrɔ cogo di tuun, fɔ ka aw yere ke o fenw ta jonw ye?

¹⁰ Aw be lon dow jate ka teme dow kan, ani karow, ani wagatiw, ani sanw. Mun koson?

¹¹ Ne koni sirannin lo aw ta ko ra de! O tuma ne ka baara min beɛ ke aw ye, o bena ke gbansan le ye wa?

¹² Ne balemaw, ne be aw daari, ko aw ye sabari ka ke i ko ne; sabu ne fana ka ne yere ke i n'a fɔ aw. ¹³ Aw koni ma kojugu si ke ne ra. Sinaga folɔ min na an ka jɔgɔn ye, aw k'a lon ko bana le sababu ra ne lora aw fe yi ka Kibaro Diman fo aw ye. ¹⁴ Hali k'a sɔrɔ ne ta bana ka aw tɔɔrɔ kosebe, o beɛ n'a ta, aw ma ne dogɔya, walama ka jigi ne ra; nka aw ka ne mina ka ja i ko Ala ta meleke do, i n'a fɔ ne le tun ye Yesu Kirisita yere ye. ¹⁵ Aw tun ninsɔndiyanin lo ne ta ko ra cogo min na o wagati ra, o ninsɔndiya kera di? Ne koni be se ka nin seereya ke aw ta ko ra, ko ni a kera ko aw tun be se ka aw padenw bo ka o falen ne ta ra, aw tun bena o ke.

¹⁶ Ne ka can min fɔ aw ye, yala o le ka ne ke aw jugu ye bi wa?

¹⁷ Ayiwa, o mɔgɔw jijanin lo aw ta ko ra kosebe, nka o ta njaninya man ji; o b'a fe le ka ne ni aw faran ka bo jɔgɔn na, janko aw ye jija ka tugu olugu ko.

¹⁸ Ka jija koɓuman na, o ka ji; nka a ka kan ka ke wagati beɛ le; ne be aw ce ra wagati min na, a kana dan o ma. ¹⁹ Ne ta denw, ne be tɔɔrɔra aw koson tuun kokura, i n'a fɔ muso tintɔ, fɔ Yesu Kirisita ta ko ye baraka sɔrɔ ka dafa aw kɔrɔ. ²⁰ Ne be yɔrɔ min na sisan, ne tun b'a fe ka ne yere ye aw ce ra nin wagati ra, janko ka ne kumacogo yeɓema, sabu ne hakiri ma sigi aw ta ko ra.

Saran ni Hajara ta ko

²¹ Ne ko: aw minw b'a fe ka sariya* sira tagama, sariya ka min fo, aw ma o lamen wa? ²² Ayiwa, a sebera Kitabu kono ko Iburahima ka dence fla soro; kelen sorora ni jonmuso ye, kelen sorora ni horonmuso ye. ²³ Jonmuso ta den worora ka kana ni a worobagaw yere sago ye; nka horonmuso ta worora ka kana ni Ala ta layiri ye.

²⁴ Ayiwa, nin muso fla ta ko ye kuma koroman le ye: Nin muso fla be jehogonya suguya fla le yira. Hajara be min yira, o ye Sinayi kuru ta jehogonya ye; ale be denw woro jonya kama. ²⁵ Hajara ye Sinayi kuru ye, Arabujamana ra; Hajara be suma ni Zeruzalemu sisanlaman le ye dugukolo kan yan, sabu Zeruzalemu ni a ta mogow be jonya ra. ²⁶ Nka Zeruzalemu dugukura min be sankolo ra, o be a yere ma, o ye horonmuso ye; ale le ye an bamuso ye. ²⁷ Sabu a sebera Kitabu kono, ko:

«I jagari, ele muso denwobari, ele min ma den woro ka ye!

I ninsondiya fo ka peren, ele min ma tin sege lon!

Sabu muso min tora a kelen na, o ta denw bena caya

ka teme muso cetigi taw kan.»

²⁸ Aw koni, ne balemaw, aw ye Ala ta layiri denw le ye, i n'a fo Isiyaka. ²⁹ Ayiwa, jonmuso ta den worora ka kana ni a worobagaw yere sago ye; horonmuso ta den worora Nin Saninman* baraka ra. Jonmuso ta den ka horonmuso ta den toro; hali bi a be ten. ³⁰ Nka Kitabu ko di? A ko: «Jonmuso ni a dence ghen, sabu jonmuso dence man kan kan cen ta ni horonmuso dence ye.» ³¹ O koson, ne balemaw, an te jonmuso ta denw ye; an ye horonmuso ta denw le ye.

5

Kirisita ka an ke an yere ta ye

¹ Kirisita* ka an ke an yere ta ye, janko an ye ke an yere ta ye can ra le. O koson aw ye jija ka to o cogo ra; aw kana aw yere bla jonya ra tuun.

² Aw ye ne lamem! Ne Poli, ne b'a fo aw ye ko ni aw ka aw yere kenesigi, o tuma Kirisita tena foyi na aw ye. ³ Ayiwa, ne be sara aw ra tuun, ko mogow o mogow be son kenesigiri ma, ko jagboya lo o tigi ye sariya* to be tagama. ⁴ Aw minw b'a fe ka jate mogow terenninw ye Ala na korow sariya sababu ra, aw faranna ka bo Kirisita ra, aw nin bora Ala ta neema ra.

⁵ Anw koni, an jigi b'a kan ko an be jate mogow terenninw ye Ala na korow lanaya le fe; an be o le makonona Nin Saninman* baraka ra. ⁶ Sabu Yesu Kirisita ta jehogonya ra, kenesigiri o, kenesigibariya o, o si te jate; ka lanaya sira tagama ka kana ni kanuya ye, o le be jate.

⁷ Aw boricogo tun ka ni kosebe! Jon le nana aw lalo k'a to aw ye ban can ma? ⁸ Ala min ka aw wele, o miiriya ma bo ale ra. ⁹ «Burufunufen fitini doron le be mugu noninin be funu.» ¹⁰ O be n'a ta, Matigi ta jehogonya ra, ne lanin b'a ra ko aw tena miiri ka sira wera ta; nka mogow min be aw lafirira, ni a ka ke mogow min o min ye, Ala bena o hake bo o tigi ra.

¹¹ Ne balemaw, ni ne tun be kenesigiri ko waajuri le kera, ko a be mogow kisi, mogow si tun tena ne toro bi. Ne be waajuri min kera fana ko Kirisita* gbengbenna yiri ra, o ko tun tena digi mogow si ra. ¹² Ne koni b'a fe ko mogow minw be aw lafirira, ko olugu ye o farikolo tige, fo ka o yere bo caya ra.

Adamaden sago ni Nin Saninman sago

(Romukaw 8.1-14; 13.12-14)

¹³ Ne balemaw, aw koni, Ala ka aw wele ko aw ye ke aw yere ta ye, nka aw kana o ke sababu ye ka aw yere sago ke; aw ye baara ke ka jogon mako na kanuya ra. ¹⁴ Sabu sariya be be sorow nin kuma kelen le kono, ko: «I ka kan ka i mogowgon kanu i ko i yere.» ¹⁵ Nka ni aw yere wurira jogon kama ka ke i n'a fo waraw, ka jogon kinkin, ka jogon domu, o tuma aw ye aw yere korosi, aw kana na jogon cen ka ban.

¹⁶ Ne b'a fo aw ye ko: aw ye tagama ka kana ni Nin Saninman* sago ye; ni o kera, aw tena aw yere sago ke tuun. ¹⁷ Sabu ko minw man di Nin Saninman ye, anw yere sago be o le fe; ko minw fana ye anw yere sago ye, o man di Nin Saninman ye fiyewu. O be jogon kere; o cogo ra aw b'a fe ka min ke, aw te se ka o ke. ¹⁸ Nka ni aw be tagama ka kana ni Nin Saninman sago ye, o tuma aw te sariya* ta fanga korow tuun.

¹⁹ An yere sago be an bla kewale minw na, an be ka o lon: jatoya, nogoninya, marobariyakow, ²⁰ jobato ni subagaya, juguya, kere ni nangboya, dimi ni sangajogonmaya, faranni ni kantaranni, ²¹ nangboya, dorotoya ni nogobaya, ani o bogogonkow. Ne be aw

lasomi sisan i n'a fo ne tun konna k'a fo aw ye cogo min na, ko mogo minw be o kow ke, olugu si tena Ala ta Masaya* soro fiyewu.

²² Nka an be min soro Nin Saninman fe, o ye kanuya ye, ani jagari, ani hera, ani mupuri, ani hina, ani numanya, ani lanamogoya, ²³ ani sabari, ani yeremina; sariya si te ban nin kow ma. ²⁴ Sabu minw bee ye Yesu Kirisita ta ye, olugu ka o sagonankow ni o negerakow ni o diyanyakow gbengben yiri ra. ²⁵ I n'a fo Nin Saninman ka panamanyakura di an ma, o ra, an ye tagama ka kapa ni Nin Saninman sago ye. ²⁶ An kana an yere bonya, ka to ka jagon darabo, ani ka jagon pangboya.

6

Lanabagaw ka kan ka jagon deme
(Romukaw 2.3-11; Heburuw 6.10-12)

¹ Ne balemaw, aw ra ni mogo do minana kojugu do ra, aw minw be tagamana ka kapa ni Nin Saninman* sago ye, aw ye o tigi ladi ni jususuma ye. Aw fana ye aw yere korosi, janko aw kana na o jagon do ke.

² Aw ye jagon deme, ka jagon ta doni ta; ni o kera, aw bena Kirisita* ta sariya sira tagama.

³ Ni mogo do b'a miiri ko ale ka fisa ni tow ye, k'a soro a te foyi ye, o tigi be a yere lafirira le. ⁴ Mogo bee kelen kelen ye a yere tagamacogo segesge. Ni a ta baara ka pi, a be se ka a yere bonya a yere ta baara koson; a tena a yere suma ni mogo were ye. ⁵ Sabu bee kelen kelen bena lo ni a yere kunko le ye.

⁶ O be mogo min karan Ala ta Kuma ra, o tigi ka kan ka a borofenw bee do di a karanbaga ma.

⁷ Aw kana aw yere negge; mogo te yereko Ala ma. Ni mogo ka siman suguya min dan, a be o suguya kelen le tige. ⁸ Ni mogo min ka a yere sago ta siman dan, o tigi bena a yere sago ta siman le tige; o ye halakiri ye. Nka ni mogo min ka Nin Saninman* sago ta siman dan, o tigi bena Nin saninman ta siman le tige; o ye panamanya banbari ye.

⁹ An kana sege korumanke ra; sabu ni an ma an fari faga, an bena a tona soro a sorowagati ra. ¹⁰ O le koson wagati min na cogo be an fe, an ye koruman ke mogo bee ye; nka an balema lanabagaw ta ko le ka kan ka bonya.

Kuma laban
(Filipikaw 3.2-11)

¹¹ Ayiwa, aw ye nin seberidenbabaw fe; ne yere boro le ka o sebe. ¹² O mogo minw b'a fe ka aw jagboya ka aw kenesigi, olugu be o kera janko ka o yere ko diya mogow ye le. O t'a fe mogow ye olugu toro Kirisita* ta gbengbenyiri waajuri ko koson. ¹³ K'a soro o mogo minw kenesiginin lo, olugu yere te sariya sira tagama. Nka o b'a fe aw ye kenesigi, janko ka o yere bonya ko aw sonna ka o tagamasiyen ke aw farikolo ra.

¹⁴ Ne koni, ne tena ne yere bonya ko were ra fiyewu, ni an Matigi Yesu Kirisita ta gbengbenyiri* ko te; o gbengbenyiri koson dunupa ta fenw bee sanin lo ne fe, ne fana sanin lo dunupa ta fenw ta fan fe.

¹⁵ Kenesigiri o, kenesigibariya o, o si te jate; ka ke danfenkura ye Ala fe, o le be jate.

¹⁶ Minw bee be nin sira tagama, Ala ta hera ni a ta makari ye ke olugu ye, ani Ala ta mogow bee ye, min ye Izirayeli* ye.

¹⁷ Ayiwa, ka bo bi ra, mogo si kana ne sege tuun, sabu jorino minw be ne farikolo ra, o b'a yira ko ne ye Yesu ta le ye.

¹⁸ Ne balemaw, an Matigi Yesu Kirisita ta neema ye ke aw bee kan. Amina!

**Poli ka letere min ci
EFESIKAW
ma
Kitabu faamucogo**

Yesu ta ciraden Poli ka nin letere sebe k'a ci Efesi lanabagaw ma; o wagati ra a tun be kaso ra Romu. Efesi tun ye Azi mara ta duguba do ye.

Poli ta tagama sabanan na, a tun tora Efesi ka wagatijan ke. Mogo caman sonna Kibaro Diman* ma ka tugu Yesu ko. O ko, lanabaga dow sorora fana Efesi dugu kerefeyorow ra. Nin letere tun ka kan ka karan o yorow bee ta lanabagaw ye.

Nin letere ni letere tow te kelen ye, sabu nin letere kono Poli te lanabagaw jaraki ko do ra, nka a be nin letere sebe janko ka do fara lanabagaw ta lonniya kan, Kibaro Diman ko tan fan fe. O ka kan ka siyen min ta lanaya sira tagama ra, a be o ja gbaleya o siyenta ra, ko Ala ta sebgaya bena o deme ka se soro (6.12).

Poli be Kirisita ni lanabagaw ta jehngonyo cogo yira ni tagamasiyen saba ye:

Lanabagaw kera i ko furumuso, Kirisita kera i ko furuce.

Lanabagaw kera i ko farikolo, Kirisita kera o farikolo kunkolo ye.

Lanabagaw kera i ko bon, Kirisita kera o bon kabakuru folo ye.

A laban a be lanabagaw ladi, ko o ye tagama ka kaja ni Ala sago ye, ka jagon bonya, ani ka jagon kanu.

Kitabu konokow

Yesu Kirisita le ye Kisibaga ye (1-2)

Lanabagaw kera farikolo kelen ye (3.1-4.16)

Lanabaga ta jogokura ye kanuya ye (4.17-6.24)

Poli ta fori

¹ Ne Poli, ne min kera Yesu Kirisita ta ciraden* ye ka kaja ni Ala sago ye, ne be nin sebe ci Ala ta mogo saninmanw ma Efesi, minw kera kankelentigiw ye, ka to Yesu Kirisita ta jehngonyo ra. ² An Fa Ala ni Matigi Yesu Kirisita ye baraka don aw ra, ka hera ke aw ye.

*Baraka min be soro Kirisita fe
(Romukaw 8.15-17,28-30)*

³ An ye Ala tando, an Matigi Yesu Kirisita Fa; ale le ka Nin Saninman ta barakaw bee di an ma sankolo yorow ra, Kirisita ta jehngonyo koson. ⁴ Sabu sani dunuja ye dan, Ala tun ka an janawoloma ka ban ka an don Kirisita ta jehngonyo ra, janko an ye saninya, jarakiyoro si kana soro an na a ja koro. ⁵ Ala yere le tun konna ka o ko latige a ta kanuya koson, ko a bena an ke a denw ye Yesu Kirisita sababu ra; a sonna ka o latige, ka kaja ni a ta numanya ye. ⁶ A ka o ke, janko an ye a tando a ta neema bonya koson; a ka o neema ke an ye a ta mogo kanunin sababu le ra.

⁷ Yesu Kirisita jori baraka ra, Ala ka an kunmabo, ka an ta jurumun yafa, ka kaja ni a ta neemaba ye. ⁸ A ka o neema ke an ye k'a caya; an be hakiritigiya bee, ani lonniya bee soro o neema baraka ra. ⁹ A sago tun ye min ye, a ka o gundo yira an na; a ka o latige a ta numanya koson Yesu Kirisita le baraka ra. ¹⁰ A tun ko ni wagati dafara, a bena o ke an ye; a bena sankolokonofenw ni dugukolokanfenw bee lajen jagon kan ka o bla kuntigi kelen koro, ka o kuntigi ke Yesu Kirisita ye.

¹¹ Yesu Kirisita le koson fana Ala ka an janawoloma ka an ke a ta ye; ale Ala min be fen bee ke ka kaja ni a sago ye, ale le tun ka o latige kakoro kabini wagatijan, ¹² janko an minw konna ka an jigi la Kirisita kan, an ye ke a tandobagaw ye, a ta bonya koson.

¹³ Ayiwa, aw fana ta kera ten; Ala ta Kuma min be can yira, aw ka o lamen. O Kibaro Diman* le ka aw kisi. Aw lara Kirisita ra minke, Ala tun ka Nin Saninman min layiri ta, a ka o di aw ma; o kera aw kan i n'a fo a borono, k'a yira ko aw ye Ala ta ye. ¹⁴ Ala b'a fe ka konuman minw ke an ye, Nin Saninman le ye o sarati ye; a ka o Nin Saninman di an ma. O le b'a yira an na ko mogo o mogo kera Ala ta ye, Ala be o kunmabo; o koson an ye Ala tando a ta bonya koson.

*Poli ta Aladaari
(Kolosikaw 1.3-6,9-13; Filipikaw 2.9-11)*

¹⁵ Ne balemaw, aw lara Matigi Yesu ra cogo min na, ani aw be Ala ta mogo saninmanw kanu cogo min na, o kibaroyaw sera ne ma. ¹⁶ O le koson ne be Ala daari, ka baraka la Ala ye aw ta ko ra wagati bee, ¹⁷ janko norotigi Fa Ala, an Matigi Yesu Kirisita ta Ala, o

ye hakiritigiya di aw ma, ka a yere yira aw ra, janko aw ye a lon ka ja. ¹⁸ Ne be a daari ko a ye aw hakiri dayele, janko a ka aw wele ka jigiya min di aw ma, aw ye o jigiya sorɔ, ani Ala ka fennuman minw mara aw ni lanabaga tow ye, ko a b'a fe ka o di aw ma, aw ye o fenw bonya ni a caya lon. ¹⁹ Ne be Ala daari fana, janko a ka baraka min di an lanabagaw ma ka kaja ni a ta se bagayaba ye, aw ye o baraka bonya ni a caya lon.

²⁰ Ala ka o baraka yira an Kisibaga* Yesu le fe; a k'a lakunu ka bo saya ra k'a lasigi sankolo ra a yere kininboroyanfan fe. ²¹ A k'a sigi masaya bee kunna, ani fangatigiya bee, ani se bagaya bee, ani kuntigiya bee; tɔgo o tɔgo be fo dunuɔa ra yan, ani tɔgo o tɔgo bena fo hali dunuɔa nata ra, Yesu be o tɔgow bee kunna. ²² Ala ka fen bee bla a senw jukɔɔ, k'a ke lanabagaw ta jenkuru kuntigiba ye. ²³ O jenkuru le ye Kirisita farikolo ye; a ta bonya ka o jenkuru fa, ka dunuɔa yɔɔ bee fa fan bee ra.

2

*Ka bo saya ra ka don panamanyakura ra
(Kolɔsikaw 2.12-13; 3.1-3; Tite 3.3-8)*

¹ Fɔlofɔlo aw tun sanin lo aw ta terenbariyakow ni aw ta jurumunw koson. ² Aw tun be tagama o terenbariyakow, ani o jurumunw le ra, ka kaja ni nin dunuɔa ta cogo ye, ani ka kaja ni dunuɔa fanga ta kuntigiba sago ye; mɔgo minw be muruti Ala ma, o nin le be baara ke olugu kono. ³ An bee fana tun be o sira le kan fɔlofɔlo; an tun be an farisogo diyanyakow le ke; an yere sagonankow, an tun be o le ke, ani ko minw tun be ben an yere ta miiriya ma. An ni mɔgo tow bee ta cogo tun ye kelen ye; Ala ta dimi tun ka kan ka se an bee ma.

⁴ Nka Ala ta hina ka bon kosebe; a ka an kanu ni kanuyaba ye; ⁵ o koson wagati min na an tun sanin lo an ta terenbariya koson, a ka panamanyakura di an ma Yesu Kirisita ta jennogonya ra. Ala ta neema le baraka ra aw kisira. ⁶ Ala ka an lakunu ka bo saya ra ni Kirisita ye, ka an sigi ni a ye sankolo ra, Yesu Kirisita ta jennogonya ra. ⁷ A ka o jumanya ke an ye Yesu Kirisita baraka le ra, janko wagati nataw ra, mɔgow ye a ta neema ko lon, o neema min ka bon, ani a ka ca. ⁸ Sabu Ala ta neema le koson aw kisira, o kera lanaya le sababu ra; o ma bo aw yere ra de, Ala le k'a di gbansan. ⁹ A ma ke aw yere ta kewalew koson, janko mɔgo si kana a yere bonya.

¹⁰ An ye Ala ta danfenw le ye; a ka an dan Yesu Kirisita ta jennogonya ra, janko ale yere Ala konna ka kewalenuman minw laben an ye, an ye ke o kebagaw ye.

*Lanabagaw bee kera kelen ye
(Heburuw 10.19-22)*

¹¹ Ayiwa, aw ye aw hakiri to a ra ko aw tun ye siya were mɔgow* le ye fɔlofɔlo. Yahudiya minw ko, ko olugu kenesigira, olugu tun be aw le jatera kenesigibariw ye, k'a sorɔ o no min be olugu farisogo ra, o ye mɔgo borono dama le ye. ¹² O wagati ra koni aw yɔɔ tun ka jan Kirisita* ra, aw ninyɔɔ tun te ni Izirayelimogow ye, aw ninyɔɔ tun te Ala ta layiri ni a ta jennogonyaw ra, jigiya tun te aw fe, Ala tun te aw fe dunuɔa kono. ¹³ Nka sisan aw minw yɔɔ tun ka jan Ala ra, aw yɔɔ surunyara a ra Yesu Kirisita ta jennogonya sababu ra, Kirisita jori baraka ra.

¹⁴ Ale le ka hera ke an ye. Yahudiyaw ni siya were mɔgow*, a ka olugu fla ke kelen ye. Juguya kogo min tun be an faran ka bo jɔgon na, a ka o ci. ¹⁵ A ta saya baraka ra, a ka sariya* ta cifoninw, ani a ta kolatigeninw bee ban. A ka o siya fla jen ka o ke siyakura kelen ye a ta jennogonya ra, ka hera don o ni jɔgon ce. ¹⁶ A ka ben don o ni Ala ce ka o siya fla ke i ko farikolo kelen, gbengbenyiri* saya baraka ra, ka juguya ban pewu o ni jɔgon ce. ¹⁷ A nana hera kibaro diman fo aw yorojanmogow ye, ka hera kibaro diman fo yoro surunmogow ye. ¹⁸ Sabu Kirisita le sababu ra, ni an kera siya min o min ye, an bee be se ka Fa Ala ta jennogonya sorɔ, Nin Saninman* kelen sababu ra.

¹⁹ Ayiwa, o le koson aw te lonanw ye tuun, walama yɔɔ were mɔgow, nka aw ni Ala ta mɔgo saninmanw kera i ko jamana kelen denw; aw ye Ala ta somogow le ye. ²⁰ Aw kera i n'a fo bonba, min jusiginan ye ciradenw* ni ciraw ye; Yesu Kirisita yere le ye o bon kabakuru fɔlo ye. ²¹ Ale le baraka ra, bon kabakuruw be jɔgon mina ka ja, ka ke Alabatosoba saninman ye, ka ke Matigi ta ye. ²² Ayiwa, Yesu ta jennogonya ra, Ala ka aw lo jɔgon fe ka aw ke i n'a fo bonba, ka aw ke Ala sigiyɔɔ ye, Nin Saninman baraka ra.

3

*Kibaro Diman gundo yirara
(Kolɔsikaw 1.24-29; 2.1-3; Piyeri fɔlo 1.10-12)*

¹ O le koson ne Pöli, ne kera kasoden ye Yesu Kirisita tōgo koson, sabu ne be Kibaro Diman* waajuri kera aw siya were mōgōw* ye. ² Ala makarira ne ra cogo min na ka ne ke Kibaro Diman fōbaga ye aw ye, sigiya t'a ra, aw yere ka o lon. ³ Ala yere le ka o gundo yira ne ra; ne ka o le doonin fō aw ye ka ban ne ta sebe kono. ⁴ Ni aw ka o karan, Ala ka hakiri min di ne ma ka o gundo faamu Kirisita* ta ko ra, aw yere bena o ye.

⁵ Mōgo minw temena folofolo, Ala tun ma o gundo yira olugu ra, i n'a fō a k'a yira cogo min na sisan a ta ciraden saninmanw ni a ta cira saninmanw na Nin Saninman* baraka ra. ⁶ O gundo fle nin ye, ko Ala be fenpuman minw mara a ta mōgōw ye, Yahudiyaw ni siya were mōgōw* bee bena o soro jōgon fe, ka jen ka ke i ko farikolo kelen; Ala ka layiri min ta Kibaro Diman sababu ra, Yesu Kirisita ta jēnjōgonya koson, o bee ninyoro be o ra fana.

⁷ Ayiwa, ne kera Ala ta baaraden ye o Kibaro Diman waajuri le koson, ka kapa ni Ala ta neema ye; a ka o neema ke ne ye a ta sebagaya baraka ra. ⁸ Ne min ye Ala ta mōgo saninmanw bee ra fitini ye, Ala ka o neema ke ne ye, ko ne ye Kibaro Diman lase siya were mōgōw ma, o kibaro diman min ye Yesu Kirisita ta naforo banbari ye; ⁹ a ko ne ye o gundoko yira kene kan, janko bee ye a lon. Ala min ka fen bee dan, a tun ka o gundo dogonin to, kabini dunupa ma dan folo; ¹⁰ janko lanabagaw ta jenkuru sababu ra, masayaw ni kuntigiya minw be sankolo yoro ra, olugu fana ye a lon sisan ko hakiritigiya be Ala fe fen bee ra, ani ko bee ra. ¹¹ Ala tun ka o kow latige kabini dunupa ma dan folo, ka na o ke an Matigi Yesu Kirisita baraka ra. ¹² Ale ta jēnjōgonya le koson, an be se ka madon Ala ra ni jagbeleya ye lanaya sababu ra, siranya te ke an na.

¹³ Ayiwa, ne balemaw, tōoro min be ne kan aw koson, o kana aw fari faga; o ye aw ta kunkorotasababu le ye.

Pöli ta daariri kun ye Kirisita ta kanuya ko ye

¹⁴ O le koson ne be ne kinbiri gban ka Fa Ala daari; ¹⁵ ale le ye danfenw bee Fa ye, dugukolo kan, ani sankolo kono. ¹⁶ Ne be a daari ko a ta Nin Saninman* ye baraka don aw jusukun na, ka kapa ni a ta nōoro bonya ye, ¹⁷ ani ko Kirisita* ye sigi aw jusukun na lanaya baraka ra, janko aw ye to kanuya ra, i ko yiri liliw be don dugukolo ra cogo min na, ani i ko bon be lo a jusiginan kan cogo min na; ¹⁸ ni o kera, aw ni Ala ta mōgo saninmanw bee bena Kirisita ta kanuya bonya lon, ani a janya, ani a dunya, ani a lo; ¹⁹ Kirisita ta kanuya min temena adamaden bee ta lonniya kan, aw bena se ka o lon, k'a to Ala ye aw jusukun fa o kanuya ra, fo ka aw wasa.

²⁰ Ayiwa, Ala le be se ka fen bee ke an ye ka teme an yere ta daariri bee kan, ani an ta miiriya bee kan pewu, a ta sebagaya sababu ra, o sebagaya min be an kono; ²¹ an ye bonya la ale Ala le kan lanabagaw ta jenkuru ce ma, Yesu Kirisita ta jēnjōgonya ra, wagati bee, ani tuma bee! Amina.

4

Lanabagaw bee kera farikolo kelen ye

(Kolosikaw 3.12-14; Romukaw 12.4-8; Korantikaw folo 12.4-31)

¹ Ayiwa, ne min ye kasoden ye Matigi Yesu tōgo koson, ne be aw daari ko aw ye jija, janko Ala ka aw wele min kama, aw ye tagama ka kapa ni o ye. ² Aw ye aw yere majigi cogo bee ra, ka sabari jōgon ye, ka mupu. Aw ye jōgon ta kow sonmina ni kanuya ye. ³ Nin Saninman* ka aw ben ka aw ke kelen ye cogo min na, aw ye jija janko o ben ye to aw ni jōgon ce, ka hera to aw ni jōgon ce.

⁴ Farikolo kelen le be yi, ani Nin Saninman kelen; Ala ka aw wele ka jigi min di aw ma, o fana ye jigi kelen le ye. ⁵ Matigi kelen le be yi, ani lanaya kelen, ani batizeri kelen. ⁶ Ala kelen le be yi, min ye an bee Fa ye; a be an bee kunna, a be an bee fe, a be an bee jusukun na.

⁷ Ala neemara an ye ka fen do di an bee kelen kelen ma ka kapa ni Kirisita* yere ta sebagaya le ye. ⁸ O le koson a sebera ko:

«A yelenna san fe,
a tagara ni mōgo minanin caman ye;
a ka fenw di mōgōw ma gbansan.»

⁹ K'a fo ko «a yelenna,» o koro le ye di? O koro le ye ko a konna le ka jigi ka na fo dugu ma, dugukolo kan folo. ¹⁰ O ra, min jigira, ale kelen le yelenna fo ka taga teme sankolo yoro bee kunna, ka dunupa yoro bee fa ni a ta sebagaya ye.

¹¹ Ale le ka dow ke ciradenw* ye, ka dow ke ciraw ye, ka dow ke Kibaro Diman fobagaw ye, ka dow ke lanabagaw ta jenkuru korosibagaw ye, ka dow ke lanabagaw karanbagaw ye. ¹² A ka o bee ke, janko o ye Ala ta mogɔ saninmanw laben Ala ta baara kama, k'a to Kirisita farikolo ye baraka sorɔ. ¹³ Ni o kera, lanaya baraka ra, ani Den min bora Ala ra*, o ta lonniya baraka ra, an bee bena ke kelen ye, ka ke mogokorobaw ye, ka se Kirisita yere ta dafacogo hakeya ma. ¹⁴ O cogo ra, an tena to denmisenya ra tuun, ka to ka fifa ka taga fan bee ra mogolafiribagaw ta karan fe; o be i ko fɔɔɔ, o be mogow lafiri ni o ta ceguya ye, ka o tugu o yere ko.

¹⁵ Nka ni an be can fo ni kanuya ye, an ta lanaya bena bonya cogo bee ra Kirisita ta jenkongonya ra, ale min ye lanabagaw ta jenkuru kuntigi ye. ¹⁶ O jenkuru yorow bee kelen kelen sirinin lo jɔɔɔn na ka ke farikolo kelen ye ale Kirisita le baraka ra. Ni farikolo yorow bee kelen kelen be a ta baara ke, farikolo bee lajennin be bonya o cogo le ra kanuya ra.

Lanabagaw ta tagamacogokura
(Kɔɔsikaw 3.1-16; Galasikaw 5.10-25)

¹⁷ Ayiwa, ne balemaw, sisan ne bena min fo aw ye k'a gbeleya Matigi koson, o ye nin ye: aw lanabagaw man kan ka tagama i ko siya were mogow*; olugu be tagamana ka kapa ni o ta hakirintanya le ye. ¹⁸ O hakiri finnin lo, Ala be panamanyakura min di, o ka o yere nin bo o ra o ta kolonbariyya ni o ta jusukungbeleya koson. ¹⁹ A kera ten, maroya kise kelen te o ra tuun; o ka o yere bla marobariyakow ra, o be kojugu suguya bee ke, o te o yere mina.

²⁰ Ayiwa, Yesu Kirisita ka aw karan min na, o te o ye! ²¹ Sigiya t'a ra, aw ka Yesu ko men, aw ka a ta karan lon, k'a lon ko can lo. ²² O ra, aw tun be tagama cogo min na folofɔɔ, aw ye o cogo dabra pewu; o kokorow nege le be mogow lafiri ka halakiri lase o ma. ²³ O koson aw y'a to aw hakiri ni aw ta miiriya bee ye yelem, ka ke kura ye. ²⁴ Aw ye tagama cogokura ra; o le bennin be ni Ala cogo ye; o ye terenninya ni saninyari ye, ka kapa ni can ye.

²⁵ O koson aw ye faninya dabra, aw bee kelen kelen ye can fo jɔɔɔn ye; sabu an bee sirira jɔɔɔn na, ka ke jɔɔɔn farikolo yorow do ye.

²⁶ Ni aw dimina, aw kana a to dimi ye aw bla jurumun na; aw kana a to tere ye ben ka aw diminin to. ²⁷ Aw kana a to Setana ye cogo sorɔ ka aw korobo.

²⁸ Ni do tun ye son ye, o tigi ye sonyari dabra; a ye jija ka baara ke a yere ye, baara min be se ka a nafa, janko ale yere ye se ka desebagato dow deme.

²⁹ Aw kana a to kumakanjugu si ye bo aw da ra. Kuma min be se ka do fara balemaw ta lanaya kan, kuma min be se ka mogɔ mako ja, ka baraka don aw lamenbagaw ra, aw ye o le fo.

³⁰ Aw kana Ala Nin Saninman* panasisi; ale le ye Ala borono tagamasiyen ye aw kan, ko lon do Ala bena aw kunmabo pewu. ³¹ O le koson aw ye jusumangboya ni dimi ni jusubɔ ni woyɔ ni jɔɔɔnkorofo bee dabra; aw ye juguya suguya bee dabra. ³² Aw ye kopuman ke jɔɔɔn ye, ka hina jɔɔɔn na, ka yafa jɔɔɔn ma, i n'a fo Ala yafara aw ma cogo min na Yesu Kirisita koson.

5

Lanabagaw ka kan ka tagama yeelen na
(Tesalonikikaw folɔ 4.1-8; Korentikaw folɔ 6.9-11)

¹ Ayiwa, ne balemaw, aw minw kera Ala den kanuninw ye, aw ka kan ka ke Ala ladegibagaw le ye. ² Aw ye tagama kanuya ra i n'a fo Kirisita* yere ka an kanu cogo min na, fo ka a yere di Ala ma an koson, i ko sarakafen, ani saraka fagata min kasa ka di Ala ye.

³ Ayiwa, jatoya, ani ko saninyabari suguya o suguya, ani natabaya, o togo yere kana fo aw ce ra; sabu o kow te ben Ala ta mogɔ saninmanw ce ra. ⁴ A daganin te fana ko marobariyakuma ye men aw da ra, walama kumakunntanw, walama naganagakanw; o man ji. Aw ye baraka le la Ala ye. ⁵ Sabu aw ye la a ra ko mogɔ o mogɔ be jatoya ke, walama ko saninyabariw, walama natabaya min ni joson be ka kan, o mogow si nin te Ala ni Kirisita ta Masaya* ra.

⁶ Aw kana a to mogɔ si ye aw lafiri ni kuma gbansan were ye, sabu o ko jɔɔɔn le b'a to Ala ta dimi be se Ala kanblabagaw ma. ⁷ O koson aw kana don o mogow ta jen ra fiyewu.

⁸ Fɔɔɔɔɔɔ aw tun be dibi ra, nka sisan aw be yeelen na, Matigi ta jɛnɔɔɔɔɔɔna ra; o le kosɔn aw ye tagama i ko mɔɔɔ minw be yeelen na. ⁹ Sabu minw be yeelen na, olugu be numanya ni terenninya ni can sira le tagama.

¹⁰ Ko minw ka di Ala ye, aw ye jija ka o faranfasi k'a lon. ¹¹ Mɔɔɔw be ko nafantan minw ke dibi ra, aw kana aw sen don o kow ra fiyewu; nka aw ye o kewalew fɔ kene kan. ¹² Sabu o mɔɔɔw be ko minw ke dogo ra, o kow fɔri yere be maroya bla mɔɔɔ ra. ¹³ O be min kera dogo ra, ni o ka fɔ kene kan, o ta jogo be yira ka gbeya; sabu ni fen o fen ka yira kene kan ka gbeya ka ban, o be yelema ka ke yeelen ye. ¹⁴ O le kosɔn a fora ko:

«Ele min be sunɔɔɔra, i kunu!
I kunu ka bɔ suw ce ra,
Kisibaga* bena yeelen bɔ i ye.»

¹⁵ Ayiwa, aw ye aw yere korosi ka aw tagamacogo lon. Aw kana ke hakirintanw ye, nka aw ye ke hakiritigiw ye. ¹⁶ Ala be wagati min di aw ma, aw ye o ke ka baaranuman le ke; sabu bi ta terew man ni. ¹⁷ O kosɔn aw kana ke hakirintanw ye; nka Matigi sago ye min ye, aw ye jija ka o lon.

¹⁸ Aw kana dorɔ min ka janamini; o be mɔɔɔ bla kopagamininw le ra. Nka aw y'a to Nin Saninman* ye aw fa.

¹⁹ Aw ye ɔɔɔɔɔɔ ladi ni Zaburuw kitabu donkiriw ye, ani Alatandodonkiriw; aw ye o donkiriw la ka Matigi tando ni aw jusukun be ye. ²⁰ Aw ye baraka la Fa Ala ye tuma be, ani fen be kosɔn, an Matigi Yesu Kirisita tɔɔɔ ra.

²¹ Aw ye aw yere majigi ɔɔɔɔɔɔ ye Kirisita* nasiran kosɔn.

Furuce ni a furumuso

(*Kɔɔɔɔɔɔ 3.18-4.1; Piyeri fɔɔ 2.18-25; 3.1-7*)

²² Ayiwa, musow, aw ye aw yere majigi aw ce w ye i ko aw be aw yere majigi Matigi ye cogo min na. ²³ Sabu ce le ye a muso kuntigi ye, i ko Kirisita ye lanabagaw ta jenkuru kuntigi ye cogo min na; lanabagaw kera i ko Kirisita farikolo, ale kera o Kisibaga* ye. ²⁴ O kosɔn lanabagaw majiginin lo Kirisita ye cogo min na, musow fana ka kan ka o yere majigi o ce w ye o cogo ra, fen be ra.

²⁵ Ayiwa, aw ce w, aw ye aw musow kanu i ko Kirisita ka lanabagaw ta jenkuru kanu cogo min na, fɔ ka a yere di ka sa a kosɔn, ²⁶ janko k'a ko k'a gbe ni ji ye, Kibarɔ Diman* kuma baraka ra, k'a saninya. ²⁷ A ka o ke, janko o jenkuru nɔɔɔɔɔɔɔn ye lo ale yere na fe, nɔɔɔ si kana ke a ra, walama jɔɔɔɔɔɔɔɔ, walama fen benbari, nka a saninyanin ni a jarakibari ye sɔɔɔ.

²⁸ Ayiwa, ce w fana ka kan ka o musow kanu o cogo le ra, i ko o yere farikolo. Mɔɔɔ min be a muso kanu, o tigi be a yere le kanu. ²⁹ Sabu mɔɔɔ si te a yere farisogo koninya. Mɔɔɔ be a farisogo baro, ka a janto a ra, i ko Kirisita ka a ke lanabagaw ta jenkuru ye cogo min na, ³⁰ sabu an be kelen kelen be Kirisita farikolo ɔɔɔ do le ye. ³¹ O kosɔn a sebera ko: «Ce bena bɔ a face ni a bamuso kɔɔ ka nɔɔ a muso ra; o fla be jen ka ke mɔɔɔ kelen ye.» ³² Nin kuma ye gundoba le ye; ne be o fora ka Kirisita ni lanabagaw ta jenkuru ta jɛnɔɔɔɔɔɔna le yira.

³³ A kɔɔ le ye ye fana ko aw ce w be kelen kelen ka kan ka aw ta muso kanu i ko aw yere, ko muso fana ka kan ka a ce bonya.

6

Denw ni o worobagaw

¹ Ayiwa, denmisenw, aw fana ye aw worobagaw kan mina ka kaɔa ni Matigi ta kuma ye; o le beninin be. ² A sebera ko: «I fa ni i ba bonya.» Ala ta sariya* ra, min fora ka layiri fara a kan, nin le kera o fɔɔ ye. ³ A layiri ye ko «janko i ye hera sɔɔɔ, ani ka sijan sɔɔ dugukolo kan.»

⁴ Ayiwa, aw faw, aw kana aw ta denw lamuruti; aw ye o lamɔ ka na, ka o koro, ka o ladi ka kaɔa ni Matigi ta kuma ye.

Baardenw ni o kuntigiw

⁵ Aw baardenw, minw ye aw kuntigiw ye dugukolo kan yan, aw ye olugu kan mina, ka baara ke o ye ni nasiran ni bonya ye, ani jusukunbenin ye, k'a ke i n'a fɔ aw b'a kera Kirisita* yere le ye. ⁶ Aw kana baara ke o na kɔɔ k'a ke i n'a fɔ aw b'a fe ka aw yere ko diya o ye dɔɔɔn; aw ye baara ke ni aw jusukun be ye ka kaɔa ni Ala sago ye, i ko Kirisita ta baardenw. ⁷ Aw ye baara ke ni aw jusukun be ye, i n'a fɔ aw b'a kera

Matigi le ye; aw kana a ke i n'a fo aw b'a kera mogow le ye. ⁸ Aw k'a lon ko ni i kera mogow o mogow be, jon o, hɔrɔn o, beɛ kelen kelen bena a ta sara sorɔ Matigi fe, ka kaja ni a ta koɗuman ye.

⁹ Aw kuntigiw, aw fana ye aw ta baaradenw minako pa; aw kana fariya o ma, sabu aw k'a lon ko aw ni olugu beɛ ta Kuntigi be sankolo ra; ale te mogow bo mogow ra.

Lanabaga ta kerekeminanw

¹⁰ Ayiwa, kuma laban ye ko aw ye baraka don aw yere ra, an Matigi sababu ra, a ta baraka banbari sababu ra. ¹¹ O ra, Ala be kerekeminan minw di, aw ye o beɛ don aw yere ra, janko aw ye se ka lo ka Setana ni a ta nanbarakow kere. ¹² Sabu an te siyen tara ni adamadenw ye; an be siyen tara ni Setana ta masayaw le ye, ani a ta sebayaw, ani a ta fangatigiya minw be baara ke dibi ra dugukolo kan, ani a ta jina minw sigira dunuɗa kunna kojugu kama.

¹³ O le koson, Ala be kerekeminan minw di aw ma, aw ye o beɛ ta, janko aw ye se ka se sorɔ Setana kan wagatigbelenw na; aw ye a kere ka se fo a laban ma, o ko, aw lonin belen ye to aw no ra.

¹⁴ Aw ye aw yere laben ka a konɔ: aw ye can ke aw ta kurusijara ye, terenninya ye ke aw ta negederege ye, ¹⁵ Kibaro Diman* min be jususuma di, o waajuri ko ye ke aw jusu ra tuma beɛ; o ye ke aw sennasanbara ye. ¹⁶ Lanaya ye ke aw ta negebennan ye wagati beɛ; aw be Setana ta bije tasumamanw beɛ konɔ ka o faga ni o le ye. ¹⁷ Aw ye Ala ta kisiri ko ke aw ta negefugula ye, ka o biri aw kun na. Aw ye Nin Saninman* ta kerekemuru ta, min ye Ala ta Kuma ye.

¹⁸ Aw ye Ala daari Nin Saninman baraka ra tuma beɛ; aw ye daaririw, ani daaririgbelen suguya beɛ ke. Aw koni ye jija o ra yere le; aw kana o dabla. Aw ye Ala daari Ala ta mogow saninmanw beɛ ye. ¹⁹ Aw ye Ala daari ne ye fana, janko ni ne ka ne da yeɛ, Ala ye a ta kuma don ne da ra ka Kibaro Diman gundo yira mogow ra, siranya kana ke ne ra. ²⁰ Ne ye o Kibaro Diman ta lasigiden le ye; o koson o ka negejorokɔ don ne ra. Aw ye Ala daari ne ye, janko ne ye Kibaro Diman fo a focogo ra, siranya kana ke ne ra.

Poli ta fori

²¹ Ayiwa, an balemace kanunin Tisiki, min ye Matigi ta baaradenɗuman ye, ale bena nin kow beɛ nafo aw ye, janko min be ne fe, ani ne be min kera, aw ye o lon. ²² Ne k'a lawuri a kama k'a ci aw fe, janko kibaroya minw be an fe yan, aw ye o lon, ani aw hakiri fana ye sigi.

²³ An Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ye hera ni kanuya di balemaw beɛ ma, ani lanaya. ²⁴ Mogow minw beɛ be an Matigi Yesu Kirisita kanu ni kanuya banbari ye, Ala ye neema olugu beɛ ye.

**Poli ka letere min ci
FILIPIKAW
ma
Kitabu faamucogo**

Yesu ta ciraden Poli ka nin letere sebe k'a ta kasobon na Romu (Kewalew 28.16). Poli tun ka Kibaro Diman waajuri ke Filipi dugu kono a ta tagama flanan wagati le ra (Kewalew 16.11-40). O wagati le ye Filipi ta lanabagaw ta jenkuru damina ye. O jenkuru le kera o yoro mara ta jenkuru folo ye. Filipi dugu be Geresi jamana sahiliyanfan na, Masedoni mara ra.

Filipikaw tun ka wari do ci Poli ma janko k'a deme a ta Kibaro Diman waajuri baara ra. Poli ka nin letere sebe janko ka o fo o koson.

Jenpogonyanuman min tun be Poli ni Filipi lanabagaw ce, a ka o lakari, ka o tando o ta kewalenumanw koson. O ko, kogbelen minw tun ka ale yere soro Romu, a ka o fana lakari o ye. A ka Filipikaw ja gbeleya, ko o ye jija ka to lanaya ra, ka toro ni sege be sonmina. A ko sani o ye o yere ta nafa doron jini, o ka kan ka o yere majigi pogon ye le, ka ben kelen ma kanuya ra. A k'a yira o ra fana ko Ala ka o kisi Yesu Kirisita kelenpe le baraka ra, lanaya sababu ra; Yahudiyaw ta sariya sira tagama no te.

Poli tun be kaso ra Kibaro Diman waajuri koson, a tun m'a lon min bena ke a laban ye, nka o be n'a ta, a be pagari Yesu ta jenpogonya koson. A b'a fe lanabagaw fana ye pagari Matigi ta jenpogonya koson, ka toro sonmina, sabu lanabaga ta so ye sankolo le ye, nin dunupa te (3.20). Poli ko: «Ne balemaw, aw ye pagari Matigi ta jenpogonya ra; ne be kosegi a kan: aw ye pagari yere le!» (4.4)

Kitabu konokow

Kitabu daminakumaw (1.1-11)

Poli be a yere ta kow lakari (1.12-26)

Lanabagaw ka kan ka Kirisita le fe (1.27-2.18)

Timote ni Epaforoditi ta baara (2.19-30)

Kirisita le be kisiri dafabaga ye, sariya te (3.1-4.9)

Poli ta forikan (4.10-23)

Poli ta fori

¹ Ne Poli ni Timote, Yesu Kirisita ta baaradenw, anw le be nin sebe ci Ala ta mogon saninmanw be ma, minw be be Filipi, Yesu Kirisita ta jenpogonya ra; an b'a ci jenkuru korosibagaw ni a baarakebagaw ma.

² An Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ye neema aw ye, ka hera ke aw ye.

Poli be Ala daari Filipikaw ye

(Kolosikaw 1.3-11)

³ Ni ne ka miiri aw ta ko ra tuma o tuma, ne be Ala fo ka baraka la a ye. ⁴ Ni ne be Ala daari aw ye tuma o tuma, ne be o ke ni pagari le ye. ⁵ Sabu aw kera ne demebagaw ye Kibaro Diman* waajuri baara ra, kabini a lon folo ra fo ka na se sisan ma. ⁶ Ne lara a ra ko Ala min ka o naninyanuman don aw kono ka nin baaranuman ke, ale le bena aw deme ka o baara ke ka ja, fo ka taga a laban Yesu Kirisita nalon na. ⁷ A bennin lo ko ne ye miiri ten aw ta ko ra, sabu aw ko ka gbelen ne ma kosebe. Ala ka neema min ke ne ye, aw be ka aw ninyoro ta o ra; aw ka o ke wagati min ne be kasobon na negejoro ko ra, ani wagati min ne be mogow waaju ka Kibaro Diman kan yira o ra. ⁸ Ala yere le ye ne seere ye ko ne be aw be kanu kosebe, i n'a fo Yesu Kirisita be an kanu cogo min na.

⁹ Ne be Ala daari min na, o ye ko do ye to ka fara aw ta kanuya kan, lonniya ra, ani hakiritigiya ra, ¹⁰ janko aw ye konuman ni kojugu lon ka bo pogon na, ka ke mogow jusukun gbeninw ye, ani mogow jarakibariw ye Kirisita* nalon na. ¹¹ Aw ta koketaw be ye ke ka kana ni terenninya ye, Yesu Kirisita baraka ra, ka bonya ni tandori la Ala kan.

Nanamanya be soro Kirisita le fe

¹² Ne balemaw, ne b'a fe aw y'a lon ko toro min sera ne ma, ko o kera sababu ye ka Kibaro Diman* lataga na le. ¹³ Sabu masaceba ta bonba kono, ani yoro tow be ra yan, be k'a lon ko ne sirira ni negejoro ko ye ka bla kaso ra Kirisita* togo le koson. ¹⁴ Ne ta kasorabla koson, an balema lanabaga caman ka o jigi la Matigi kan, ka do fara o ta jagbeleya kan; o be Ala ta Kuma fo mogow ye, hali o te siran.

¹⁵ Dɔw kɔni bɛ Kirisita ta ko waajuri kera jangboya ni celiya le koson; nka dɔw fana b'a kera ni ɲaninyajuman ye. ¹⁶ Olugu bɛ o baara kɛ ni kanuya ye, sabu o k'a lon ko Ala le ka ne sigi, janko ne ye Kibaro Diman can yira mɔgɔw ra.

¹⁷ Nka tɔw kɔni, olugu bɛ Kirisita ko waajuri kera k'a sɔrɔ ne ta baara jangboya bɛ o ra. ɲaninyajugu le bɛ o kɔnɔ; o b'a miiri ko ni o bɛ o kɛ, o bena dɔ fara ne ta tɔrɔ kan ka ne to negejɔrɔko ra kaso ra yan.

¹⁸ Nka o si tɛ ne ɲa na foyi ye. Ni ɲaninyajugu le ka kɛ o kɔnɔ o, walama ɲaninyajuman o, ni a kera cogo o cogo, ni Kirisita ko waajuri kɔni bɛ kera ka ban, o bɛ ne ɲagari, a fana bena ne ɲagari tuma bɛɛ. ¹⁹ Sabu ne k'a lon ko o kow laban bena kɛ ne kisababu ye, aw ta daaririw baraka ra, ani Yesu Kirisita Nin Saninman* ta demeri baraka ra. ²⁰ Ne bɛ o le makonɔna ni ne jusukun bɛɛ ye, ne jigi bɛ o le kan; o tena kɛ maroyako ye ne fɛ fiyewu. Ne lanin b'a ra ko tuma bɛɛ ne b'a fɛ ka Kirisita le bonya, hali ni ne farikolo bɛ tɔrɔ cogo o cogo; ne ɲanaman bena a bonya, ne ta saya fana bena a bonya.

²¹ Sabu ne ta dunuɲalatige kun ye Kirisita le ye, saya fana ye nafa le ye ne fɛ. ²² Nka ni a kera ko ne ta baara koson ne belen ka kan ka to dunuɲa ra yan, o tuma saya ni ɲanamanya, ne ka kan ka juman le ta ka juman to? Ne ma o lon! ²³ Ne ta miiriya bɛ a fla bɛɛ kan: ne ye sa ka taga to ni Kirisita ye, o nege bɛ ne ra; o le ka fisa kosebɛ. ²⁴ Nka aw koson, ne belen ye to dunuɲa ra yan, nafa bɛ o ra. ²⁵ Sigiya t'a ra, ne yere fana k'a lon ko ne bena to dunuɲa ra yan, ka wagati dama kɛ aw kɔrɔ; janko aw baraka ye bonya lanaya ra, ani janko aw ta ɲagari fana ye bonya lanaya ra. ²⁶ Ni ne sekɔra ka taga aw fɛ, o bena kɛ sababunuman ye k'a to aw ye ɲagari Yesu Kirisita ta jɛnɲogonya ra ne ta ko ra.

Lanaya ta kere

(*Tesalonikikaw fɔlɔ 2.12-16; Heburuw 10.32-36*)

²⁷ Nka aw kɔni ye tagama ka kaɲa ni Kirisita ta Kibaro Diman le ye, janko ni ne sera ka taga aw flɛ o, walama ni ne ma se ka taga o, ne y'a men ko aw jijara ka to kan kelen kan, ka kere kɛ ni miiriya kelen ye, janko lanaya ju ye sigi Kibaro Diman kan. ²⁸ Aw kana a to aw juguw ye siranya bla aw ra fiyewu. Olugu ta kɛwalew b'a yira ko o bena halaki, k'a sɔrɔ aw tagamacogo b'a yira ko aw kisira. O fana bɔra Ala le ra. ²⁹ Sabu Ala ma neema an ye janko an ye la Kirisita ra dɔron dɛ, a neemara an ye janko an ye tɔrɔ fana a tɔgɔ koson. ³⁰ Aw tun ka ne ye kere min na, ani ne bɛ o min na hali bi i n'a fɔ aw yere k'a lon cogo min na, aw fana bɛ o kere ɲogon le ra.

2

Kirisita ta yeremajigiya ni a ta bonya

¹ Ayiwa, i n'a fɔ aw ka jususaaro sɔrɔ Kirisita* ta jɛnɲogonya ra, ka jagbeleya sɔrɔ kanuya ra, i n'a fɔ aw benna kelen ma Nin Saninman* baraka ra, aw bɛ makari ɲogon na, ka hina ɲogon na, ² o tuma aw ye aw ta miiriya kɛ kelen ye, janko ne ta ɲagari ye dafa; aw ta kanuya ye kɛ kelen ye, ka aw jusukun kɛ kelen ye, ka aw ta miiriya kɛ kelen ye. ³ Aw kana foyi kɛ janko ka sanga ɲogon ma, walama ka aw yere bonya gbansan; nka aw ye aw yere majigi ka tɔw fisaya ni aw yere ye. ⁴ Sani aw ye aw yere dɔron ta nafa jate, min bɛ se ka tɔw nafa, aw bɛɛ kelen kelen ye o le jate. ⁵ Miiriya min tun bɛ Yesu Kirisita fɛ, aw y'a to o miiriya kelen ye kɛ aw fana fɛ:

⁶ «Ale ni Ala cogo bɛɛ tun ka kan.

Nka a ma o ko ta ka nɔrɔ a ra,
ko a bɛ a yere kaɲa ni Ala ye jagboya ra.

⁷ Nka a ka o bɛɛ to yi,

ka a yere kɛ i ko jɔn,
ka a yere kɛ i ko mɔgɔ tɔw.

A ka a yere kɛ mɔgɔ tɔw cogo ra.

⁸ A k'a yere majigi,

ka Ala kan mina,
ka sɔn hali saya ma,
gbengbenyiri* ta saya yere.

⁹ O koson Ala ka a kɔrɔta k'a sigi fen bɛɛ kunna,

ka tɔgɔ di a ma,

tɔgɔ min ka bon ni tɔgɔ bɛɛ ye,

¹⁰ janko ni Yesu tɔgɔ fɔra,
danfen o danfen bɛ sankolo ra,
ani dugukolo kan, ani dugukolo jukɔrɔ,

o bɛɛ ye o kinbiri gban k'a bato.

¹¹ Mɔgɔw bɛɛ y'a lɔn ka a fɔ o da ra ko

Yesu Kirisita ye Matigi ye,
ka nɔɔɔ la Fa Ala toɔo kan.»

Lanabagaw tagamacogo

¹² Ayiwa, ne balema kanuninw, i n'a fɔ aw ka ne kan mina tuma bɛɛ, o ra, Ala ka aw kisi min kama, aw ye jija k'a to aw ta tagamacogo ye ben ni o ye, ka siran Ala ɲa, ka a bonya; a kana ke dɔɔɔn wagati min na ni ne be aw ce ra, nka hali ni ne te ni aw ye. ¹³ Sabu Ala yere le be a ta baraka don aw kɔnɔ, k'a to aw ye sɔn, ani k'a to aw ye se ka a sago ke, ka kapa ni a yere ta latigiri ye kanuya ra.

¹⁴ Aw ye fen bɛɛ ke, a kana ke ni kumamisen ye, walama sɔsɔri, ¹⁵ janko aw ye ke mɔgo jarakibariw ye, ani mɔgo jusukun gbeninw; aw ye ke Ala denw ye, jarakiyɔɔ te minw na bi mɔgo nanbaratow ni a mɔgojuguw ce ra; aw ye ke yeelen ye o mɔgo ce ra dunuɲa kɔnɔ ka manamana i ko lolow. ¹⁶ Kibaro Diman* min be panamanya di, aw ye o fɔ o ye; ni o kera, aw le bɛna ke ne kunkɔɔtasababu ye Yesu Kirisita nalon na, k'a yira ko ne ta sege ni ne ta baara ma ke gbansan ye.

¹⁷ Nka hali ni o bɛna ne faga ka ne ke i ko saraka, ka o fara aw ta lanaya kan, ne be ɲagari o ra le; ne be ɲagari ni aw bɛɛ ye. ¹⁸ Aw fana ka kan ka ɲagari o ra, ka ɲagari ni ne ye.

Timote ni Epafroditi ta baara

(Tesalonikikaw fɔlɔ 3.1-11)

¹⁹ Ni Matigi Yesu ka sɔn k'a latige, yan ni dɔɔnin ne bɛna Timote ci aw fe yi, janko a ye taga aw feko lɔn ka na o kibaroya fɔ ne ye, ka ne hakiri sigi. ²⁰ Sabu mɔgo were te ne fe yan min ni ne ta miiriyaw ye kelen ye, ani aw ta ko hami be min na can ra. ²¹ Tow bɛɛ be hamina o yere ta nafa le ra; o te hami Yesu Kirisita ta ko ra. ²² Nka aw yere k'a lɔn ko Timote k'a yira ko ale ye baardenɲuman ye; a ka a yere di Kibaro Diman* baara ma, ka baara ke ni ne ye i ko den ni a fa. ²³ O koson ne ta ko bɛna bla boro min kan, ni ne ka o lɔn dɔɔn, ne bɛna Timote ci aw fe yi. ²⁴ Ne lanin be Matigi ta pumanya ra, ko a tena mɛen, ne yere bɛna taga aw fe yi.

²⁵ Sani o ce, ne k'a miiri ko ne ka kan ka Epafroditi ci ka taga aw fe yi. Ale ye ne balema le ye, ani ne baarakeɲogon. A ka a ta fanga fara ne ta kan ka Kibaro Diman baara ke; ne mako tun be fen minw na, aw ka ale le ci ka na o di ne ma.

²⁶ Aw lɔgo tun b'a ra kosebe; nka a fɔra a ye minke ko aw ka a ta bana ko men, o ka a jusu tɔɔro kosebe. ²⁷ Can lo a koni tun banara yere le fɔ a be pini ka sa. Nka Ala hinara a ra; a ma hina ale kelen na, a hinara ne yere fana ra, ni o te, ne ta panasisi tun bɛna bonya ka teme. ²⁸ O koson ne teliyara k'a ci aw fe, janko aw ye a ye ka ninsondiya, ani ne yere ta panasisi ye nɔgɔya. ²⁹ Ni a sera yi, aw y'a kunben ni ɲagari ye Matigi togo koson; aw ka kan ka o mɔgo ɲogonw le bonya. ³⁰ A tun be pini ka sa Kirisita* ta baara le koson. Ni aw tun be ne kɔɔɔ yan, aw tun bɛna baara min ke ne ye, a ka a yere bla o le ra aw nɔ ra fɔ a nin tun be pini ka to a ra.

3

Tereninya be sɔɔo Kirisita le fe

(Galasikaw 5.1-6; Romukaw 6.3-13; Korantikaw fɔlɔ 9.24-27; Piyeri flanan 1.5-11)

¹ Ayiwa, sisan, ne balemaw, aw ye ɲagari Matigi ta jɛɲɔgɔnya ra. Ne ka ko minw sebe aw ye ka ban, ka kɔsegi o kuma kelenw kan tuun, o man gbelen ne ma; o le fana be aw bla sirapuman kan.

² Aw ye aw yere kɔɔsi baarajugukebagaw ra; o ka jugu i ko wuruw, o ta kenesigiri ye gbansan le ye. ³ Anw le ka kenesigiri yere sɔɔo, anw minw be Ala bato Nin Saninman* baraka ra, ka an ta bonya sɔɔo Yesu Kirisita ta jɛɲɔgɔnya ra; an te an jigi la an yere ta kewalew kan.

⁴ Ni o te, ne yere tun be se k'a fɔ ko ne be ne jigi la ne yere ta kewalew kan. Jon le be se k'a fɔ ko a be a jigi la a ta kewalew kan ka teme ne kan? ⁵ Ne kenesigira ne woronin tere seeginan. Ne ye Izirayeliden le ye, ne bɔra Boniyaminu ta gba ra; ne ye Heburu yereworo le ye. Ne tun ye sariya* siratagamabagaba le ye, Farisiw* ta diina ra. ⁶ Ni i ko jusu, o sariya ko kera ne jusu ra fɔ ne be yaala ka lanabagaw tɔɔɔ; ni i ko sariya sira tagama, mɔgo si tun te se ka ne jaraki o ra. ⁷ Nka ne tun be nafa sɔɔo o ko minw na, sisan ne be o jate fɛngbansanw le ye Yesu Kirisita koson. ⁸ Ne yere be fen bɛɛ le jate fɛngbansan ye ne Matigi Yesu Kirisita lonniya koson, o lonniya min ɲogon te. Ale le koson ne sonna ka ne boro bo o kow bɛɛ ra, ka o bɛɛ jate i ko pamapama, janko ne ye

Kirisita* sorɔ, ⁹ ani ka to a ta jenɔɔɔnya ra. Ne te o sorɔ ne yeɛ ta terenninya sababu ra, sariya sira tagama koson. Terenninya min be sorɔ lanaya baraka ra Kirisita ra, ne b'a sorɔ o le sababu ra; o terenninya be sorɔ Ala fe lanaya sababu ra.

¹⁰ Ne b'a fe ka Kirisita yeɛ le lon, ani se bagaya min ka a lakunu ka bo saya ra, ani ka ne ninyoro ta a ta tooro ra, ka ke i ko ale yeɛ, hali saya ra, ¹¹ janko ni a kera cogo o cogo, ne fana ye na kunu ka bo saya ra.

Lanaya ta bori

¹² A te i ko ne sera ne ta bori dan na ka a baraji sorɔ ka ban de, walama ko ne ta ko bee pana ka ban le; o te. Nka ne be jija ne ta bori ra, janko ne ye a baraji sorɔ, sabu Kirisita* ka ne mina ka ke a yeɛ ta ye ka ban. ¹³ Ne balemaw, ne te a miirira ko ne sera ne ta bori dan ma ka a baraji sorɔ ka ban de! Nka ko kelen le be ne konɔ; ne be ne ta miiriya bo ne ta kewalekorow kan; min be ne pa fe, ne be jija ka o le jini. ¹⁴ O koson ne be bori ka ne nasin ne ta bori dan ma, janko Ala ka an wele baraji min koson Yesu Kirisita sababu ra, ne ye o sorɔ sankolo ra.

¹⁵ Ayiwa, an minw bee kera mogokorobaw ye lanaya ra, o le ka kan ka ke an bee ta miiriya ye. Nka ni miiriya were be aw fe nin ko ra, Ala yeɛ bena can yira aw ra. ¹⁶ Nka, ni a kera cogo o cogo, an tagamana cogo min na fo ka na se bi ma, an ye taga na o sira kelen kan.

¹⁷ Ne balemaw, aw ye ke ne ladegibagaw ye. Aw ka tagamacogo min sorɔ anw na, minw be tagama ka kana ni o cogo ye, aw ye olugu fe ka o ladegi.

¹⁸ Sabu mogɔ caman be yi, olugu ka o yeɛ ke Kirisita ta gbengbenyiri juguw le ye; ne ka o fo aw ye sinaga caman, nka hali bi ne kasito b'a fora aw ye tuun. ¹⁹ O mogow laban ye halakiri le ye; olugu konobara le ye o ta ala ye. Ko minw tun ka kan ka maroya bla o ra, o be o le ke o ta yerebonya kun ye; o ta hami bee be dunuɔa ta kow le kan.

²⁰ Nka anw koni, an ta sigiyoro be Ala le fe sankolo ra; an fana be an Kisibaga* Matigi Yesu Kirisita makonona k'a bo yi le. ²¹ A bena an farikolo bo barakantanya ra k'a yeɛma k'a ke farikolokura nooroman ye i ko ale yeɛ ta; o se bagaya b'a fe, ka fen bee majigi ka bla a yeɛ ta se bagaya koro.

4

Poli ta ladirikanw

(Filipikaw 2.1-3; Romukaw 16.1-4)

¹ Ayiwa, ne balema kanuninw, aw logo be ne ra kosebe. Aw le ye ne ta nagari kun ye, ani ne ta masafugula. Ne balema kanuninw, aw ye jija ka to Matigi ta jenɔɔɔnya ra.

² Minw ye ne balemamuso fla Evodi ni Sentisi ta ko ye, ne be o daari ko o ye ben kelen ma Matigi ta jenɔɔɔnya ra. ³ Ele fana, ne baarakeɔɔɔɔn kankelentigi, ne be i daari ko i ye o deme, janko o ye ben kelen ma; sabu olugu le ka kere ke ne kere fe ka ne deme Kibar Diman* baara ra, olugu ni Kileman, ani ne baarakeɔɔɔɔn tow, olugu minw togow sebenin lo panamanya kitabu konɔ.

⁴ Aw ye nagari Matigi ta jenɔɔɔnya ra; ne be kosegi a kan: aw ye nagari!

⁵ Aw y'a to mogow bee ye aw lon ni sabari le ye, sabu Matigi natuma surunyara. ⁶ Aw kana hami foyi ra; nka ni aw mako be fen o fen na, aw ye o daari Ala fe; aw y'a daari, k'a ko gbeleya, ka baraka la Ala ye fana. ⁷ Ni o kera, Ala ta jususuma min ka bon ka teme adamadenw bee ta faamuri kan, o jususuma bena ke sababu ye k'a to aw jusukun ni aw ta miiriyaw ye to Yesu Kirisita kan.

⁸ Ayiwa, sisan, ne balemaw, fen o fen ye can ye, bonya be fen o fen na, fen o fen terennin lo, kojugu te fen o fen na, fen o fen ka di Ala ye, fen o fen bennin lo, fen o fen ka pi, mogɔ be se ka mogɔ tando fen o fen na, o fenw miiriya le ye ke aw jusukun na.

⁹ Ne ka aw karan min na, ani aw ka min sorɔ ne fe, ani aw ka min men ne fe, ani aw ka kewale minw ye ne ra, aw ye o le ke. Ni o kera, hera tigi Ala bena ke ni aw ye.

Poli ka Filipikaw fo

(Korentikaw flanan 9.6-15)

¹⁰ Ne nagarira kosebe Matigi ta jenɔɔɔnya ra, sabu aw k'a yira tuun ko ne ta ko be aw jusukun na. O miiriya tun be aw konɔ kakoro, nka aw tun ma a kecogo le sorɔ folo. ¹¹ Ne te o fora ka ne ta fenntanya yira aw ra de! Sabu ni ne ta sorota ka ke fen o fen ye, o be ne wasa; ne ka ne yeɛ degi o le ra. ¹² Ka panamanya fagantanya ra, ne be se o ra; ka panamanya fentigiya ra, ne be se o ra fana. Ne temena yoro o yoro, ni a gbeleyara cogo o cogo, ka domuni sorɔ ka fa, walama ka to kongɔ ra, ne derira o ra; fentigiya ni fagantanya, ne derira o ra. ¹³ Ne be se ka fen bee ke Kirisita* baraka ra; ale le be baraka don ne ra. ¹⁴ O bee n'a ta, aw ka ne deme ne ta tooro ra minke, o pana.

¹⁵ Ne balema Filipikaw, aw yeɛ k'a lon ko kabini ne ka Kibarɔ Diman* waajuri damina ne bowagati ra Masedoni, ni aw ta jenkuru tɛ, jenkuru si ma kɛ ne jɛnɔɔɔn ye ka ne ta baara nafa sɔɔ, ani ka ne demɛ ni o borofɛn ye. ¹⁶ Aw dɔɔn le ka o kɛ; sabu hali tuma min ne tun bɛ Tesaloniki, aw ka bonya ci ne ma fo sipaga fla, ka ne mako ja. ¹⁷ A tɛ i ko ne bɛ bonya le jinina; ne bɛ min fɛ, o ye ko aw ta kɛwaleɔnumanw le ye caya, ka o kɛ aw ta baraji ye.

¹⁸ Aw ka fɛn o fɛn ci ne ma, ne ka o bɛɛ sɔɔ. Epaforoditi nana o di ne ma, ne kɛra fɛntigi ye, ne wasara. O kɛra i ko saraka kasadiman; Ala bɛ o saraka ɔɔɔn le mina, o ka di a ye fana. ¹⁹ Ne ta Ala bɛna aw mako bɛɛ ja, ka kaɔa ni a ta fɛntigiya ni a ta bonya ye, Yesu Kirisita ta jɛnɔɔɔnya ra. ²⁰ Bonya ye la an Fa Ala kan wagati bɛɛ. Amina.

Fori laban

²¹ Aw ye Ala ta mɔɔɔ saninmanw bɛɛ fo Yesu Kirisita ta jɛnɔɔɔnya ra. Balema minw bɛ ni ne ye yan, olugu bɛ aw fo fana. ²² Ala ta mɔɔɔ saninmanw bɛɛ bɛ aw fo; minw bɛ baara kɛ masaceba Sezari ta so kɔɔ, olugu kɔni bɛ aw fora kɔɛbɛ.

²³ Matigi Yesu Kirisita ye nɛɛma aw bɛɛ ye.

**Poli ka letere min ci
KOLOSIKAW
ma
Kitabu faamucogo**

Yesu ta ciraden Poli ka nin letere sebe k'a to kaso ra Romu (Kewalew 28.16). A be i n'a fo nin letere ni Efesikaw ta letere sebera wagati kelen na. An b'a ye ko o kitabu fla bora pogon fe fana. Kolosi tun ye Azi terebenyanfan dugu do ye.

Poli baarakepogon min tun ye Tisiki ye, ale le tagara ni nin letere fla bee ye. Poli tun ka Kibaro Diman* fo Efesi wagati min na, Epafirasi tun sonna Matigi Yesu ma o wagati le ra. Ale le nana ke sababu ye k'a to Kibaro Diman sera Kolosi dugu konɔ (1.7; 4.12). Kolosi ta lanabagaw ta ko tun ka bon Epafirasi ma kosebe. O koson a tun tagara Poli fe fo Romu.

Poli ka nin letere sebe o wagati le ra, k'a di a ma, ko a ye taga a di Kolosi lanabagaw ma, janko mogɔ minw tun be o lafirira ni karan werew ye, karan min ni Kibaro Diman te kelen ye, o ye o yere mabo o mogow ra. O waajurikebagaw tun be mogow karan sariya ta kow ni landaw le ra. Poli k'a yira ko ka o kow sira tagama, o be na ni yerebonya le ye; a te se ka mogɔ kisi (2.23). Yesu ta saya le be mogɔ kisi ka bo jurumun na (1.20).

Poli b'a yira fana ko lanabagaw kera farikolo kelen ye; o ka kan ka kanuya sira le tagama (3.14-15).

Nin kitabu be Kirisita ta Alaya ni a ta bonya yira an na; Ala ka ale le sigi fen bee kunna, sankolo konɔ, ani dugukolo kan. An be Ala ta cogo bee ye Yesu Kirisita le ra (1.15).

Kitabu konokow

Poli be Ala daari Kolosikaw ye (1.3-14)

Yesu Kirisita ta bonya ni a ta nooro (1.15-23)

Poli ka siyen min ta lanabagaw koson (1.24-2.5)

Lanabagaw ka kan ka o yere korosi mogolafiribagaw ra (2.6-23)

Lanabaga ta tagamacogokura (3.1-4.6)

Poli ta forikan (4.7-18)

Poli ta fori

(Efesikaw 1.15-19; Filipikaw 1.3-6; Tesalonikikaw folo 1.2-4)

¹ Ne Poli, ne min ye Yesu Kirisita ta ciraden* ye ka kapa ni Ala sago ye, ne ni an balemace Timote, ² anw be nin sebe ci Ala ta mogɔ saninmanw ma, minw ye an balema kankelentiw ye Kolosi. An Fa Ala ye neema aw ye, ka hera ke aw ye.

Poli ta barakalari

³ Ni an be Ala daari aw ye, an be baraka la a ye tuma bee, ale min ye an Matigi Yesu Kirisita Fa ye; ⁴ sabu lanaya min be aw fe Yesu Kirisita ra, ani aw be Ala ta mogɔ saninmanw bee kanu cogo min na, an ka o kibaroya men. ⁵ Aw be o ke, sabu jigiya be aw fe sankolo ra. Kibaro Diman* min be can yira, aw konna ka o kuma min men, o le sababu ra, aw ka o jigiya soro. ⁶ O Kibaro Diman sera aw ma; a be tagara na dununa yoro bee ra, i ko yiri min be den, ka bonya, i n'a fo a kera aw fe cogo min na, kabini lon min na aw ka Ala ta neema ko men k'a faamu ka kapa ni can sira ye.

⁷ An baarakepogon kanunin Epafirasi, ale le ka aw karan o kow ra. Kirisita* ta baaraden kankelenti lo; a be o baara ra aw le ye. ⁸ Nin Saninman* ka kanuya min don aw jusu ra, ale le nana o lakari an ye yan.

⁹ Ayiwa, o le koson, kabini an fana ka o men, an tora Aladaari ra aw ye tuma bee, janko fen o fen ye Ala sago ye, aw ye o lon ka na, ka hakiritigiya ni faamuri soro Nin Saninman fe. ¹⁰ Ni o kera, aw tagamacogo bena Matigi wasa; aw ta koketaw bee bena diya a ye fana; aw bena se ka Ala sago ke ka kewalenuman suguya bee ke, ka aw baraka bonya Ala lonniya ra. ¹¹ Ala ye baraka don aw ra wagati bee ni a yere ta sebagaya nooroman ye, janko aw ye jija lanaya ra ka fen bee muju.

¹² Aw ye baraka la Fa Ala ye, ka pagari, sabu a be fen minw di a ta mogɔ saninmanw ma, a ka se di aw ma k'a to aw ye aw ninyoro soro o ra, ka to a ta masaya yeelen na. ¹³ Den kanunin min bora Ala ra*, Ala ka an bo Setana ta dibi fanga koro ka an don o ta masaya ra. ¹⁴ Ale le sababu ra Ala ka an kunmabo, ka an ta jurumun yafa.

Kirisita be fen bee kunna

¹⁵ Mogɔ te se ka Ala ye, nka a be cogo min na, an be o ye Yesu Kirisita le ra; ale tun be yi, k'a soro fen si ma dan folo. ¹⁶ Sabu fen bee danna ale le sababu ra sankolo

kono, ani dugukolo kan: fenyetaw ni fenyebariw, masayaw ni sebayaw, fangatigiya ni kuntigiya; a bee danna ale le sababu ra, a bee danna ale le koson. ¹⁷ Ale le ye fen bee ra folo ye; ale le baraka ra fen bee be a no ra. ¹⁸ lanabagaw ta jenku* ye a farikolo ye, ale ye o farikolo kunkolo ye. Ale le ye damina ye, ale folo le kununa ka bo saya ra, janko ka ke fen bee kuntigi ye. ¹⁹ Sabu a diyara Ala ye ko Alaya dafanin bee ye soro Yesu ra. ²⁰ Yesu sababu ra, Ala be ben don ale ni danfen ce, dugukolo kan, ani sankolo ra, ka hera ke o ye Yesu jori ni a ta gbengbenyiri sababu ra.

²¹ Ayiwa, folofolo aw yoro tun ka jan Ala ra; aw tun ye a juguw ye aw ta miiriyajuguw ani aw ta kewalejuguw koson. ²² Nka sisan Yesu saya baraka ra, Ala ka ben don ale ni aw ce, janko aw saninyanin ye se ka lo Ala na koru, no kana ke aw ra, jarakiyoro kana ke aw ra. ²³ Nka aw lonin ka kan ka to lanaya ra, foyi kana aw bo aw loyoro ra; aw ka jigiyi min soro Kibaro Diman lamenni fe, foyi kana aw mabo o jigiyi ra. O Kibaro Diman min waajuri be kera mogow bee ye dunuƙa kono, Ala ka ne Poli fana ke a ta baaraden ye o Kibaro Diman waajuri le kama.

Poli ta baara

(Efesikaw 3.1-13; Korantikaw folo 2.7-13)

²⁴ Ayiwa, sisan ne be toro min na aw koson, ne be pagari o ra; sabu min ka Kirisita* ta torow jen, ne farisogo ta toro be o le farara a kan, ka toro lanabagaw ta jenku ye, min ye a farikolo ye. ²⁵ Ala ka ne ke o jenku ta baaraden le ye, ko ne ye baara ke aw ye ka Ala ta Kuma gbeya ka a fo aw ye. ²⁶ O gundo le tun dogonin be tuma bee, wagati bee ta mogow ma; nka sisan a yirara Ala ta mogow saninmanw na. ²⁷ Nafaba ni bonya min be o gundo ra siya were mogow ta fan fe, Ala tun b'a fe lanabagaw ye o lon; o gundo fe nin: ni Kirisita be aw kono, jigiyi be aw fe ko aw bena don Ala ta toro ra.

²⁸ An be ale ta ko waajuri le kera, ka mogow bee ladi, ka o karan ni Ala ta hakiritigiya ye, janko mogow bee baraka ye bonya lanaya ra Kirisita ta jenogonya ra. ²⁹ O le koson ne be baara kera; Kirisita be baraka min di ne ma, o baraka le be sebayaya di ne ma, ne be siyen ta ni o le ye.

2

Poli be kere min ke lanabagaw koson

¹ Ne balemaw, ne b'a fe ko aw y'a lon ko ne be kereba le kera aw koson, ani Lawodisekaw koson, ani minw bee pa ma la ne kan folo. ² Ne be o bee kera, janko o jusu ye suma; o ye ben kelen ma, ka to kanuya ra, ani Ala ye neema o ye, ka faamuri dafanin di o ma, ka Ala ta gundo lon, o gundo min ye Kirisita* ye. ³ Hakiritigiya bee, ani lonniya bee gundo dogonin be Kirisita le ra.

⁴ Ne be o fora aw ye, janko mogow si kana aw lafiri ni kumakan diman were ye. ⁵ Aw y'a lon ko hali ni ne te ni aw ye, a be i n'a fo ne be yi le; aw bennin be ka aw ta kow ke ka na cogo min na, ani aw ka lanaya mina sobe ra cogo min na Kirisita* ta jenogonya ra, a be i n'a fo ne be o yera, o fana be ne pagari le.

Nanamanya be soro Kirisita fe

⁶ Ayiwa, aw sonna Matigi Yesu Kirisita ma cogo min na, hali bi aw ye jija ka to o sira kan. ⁷ Aw ye to a ta jenogonya ra i ko yiri liliw be don dugukolo ra cogo min na, ani i ko bon be lo a jusignan kan cogo min na; aw ye aw baraka bonya lanaya ra i n'a fo aw karanna cogo min na; aw ta barakalari fana ye aya.

⁸ Aw ye aw yere korosi, janko mogow si kana aw nege ka aw mina ni a yere ta hakiritigiya ye, ka aw lafiri ni kuma gbansanw ye; o be o ke ka kapa ni adamadenw ta landakow le ye, ani dunuƙa ta batofen gbansan barakantanw; o t'a ke ka kapa ni Kirisita* ta karan ye. ⁹ Sabu Alaya dafanin bee be Kirisita farikolo ra. ¹⁰ Aw be fen bee soro ka wasa ale baraka le ra, sabu ale le ye kuntigiya bee, ani fangatigiya bee kuntigi ye.

¹¹ Aw ka kenesigiri soro ale le fe, kenesigiri min te mogow boro no ye; o koru ye ko aw bora aw ta jogokoro ni aw ta jurumunw na. O ye Kirisita ta kenesigiri le ye. ¹² Aw batizera minke, a kera i n'a fo aw su donna ni Kirisita ye, ka soru ka kunu ni a ye, ka ke a ta jenogonya ra; sabu aw lara Ala ta sebayaya ra, o sebayaya min ka Kirisita kunu ka bo saya ra.

¹³ Ayiwa, aw tun sanin lo aw ta jurumunw koson, ani aw ta kenesigibariya koson; nka Ala ka panamanyakura di aw ma Kirisita ta jenogonya ra. A ka an ta jurumunw bee yafa an ma. ¹⁴ An ta kojugu minw tun sebera ka bla an kama ka an jaraki ko an ka sariya* cen, Kirisita ka o bee josi ka bo yi a ta saya baraka ra gbengbenyiri* kan. ¹⁵ A ka Setana ta fangatigiya, ani a ta kuntigiya bosi a ra, ka o yira kene kan bee pa na; a ka se soru o kan a ta saya le baraka ra gbengbenyiri kan.

Lanaya ni adamadenw ta landaw

¹⁶ O koson aw kana son mogō si ye aw jaraki aw ta domuniko ra, walama aw ta minniko ra, walama ko mun na aw te panagbelonw ni karokuraw ni Nenekirilonw* jate. ¹⁷ O fenw bēe tun ye fen nataw ja doron le ye; nka min kera a yere ye, o bēe sorō Kirisita* le ra. ¹⁸ Aw kana a to mogō si ye na aw jaraki, ko ale ye mogō majiginin ye, ani ko ale bēe melekew ye ka o bato. Ni o mogow bēe fen o fen ke, o b'a fō ko Ala le ka o yira o ra; o ta yerebonya ye fu le ye, o ta miiriyaw bēe bora o yere le ra. ¹⁹ Kirisita min ye fen bēe kuntigi ye, o te son ka norō o ra; k'a sorō ale le baraka ra lanabagaw bēe lajennin bēe baraka sorō, ka bonya ka kapa ni Ala sago ye, ka jen ka ke kelen ye i ko farikolo kolotugudaw ni a fasaw bēe jōgon mina cogo min na.

²⁰ I n'a fō aw sara ni Kirisita ye, o tuma aw nin bora dunupa ta batofen gbansan barakantanw ta kow ra. Ayiwa, mun koson aw b'a to o ye o sariyaw sigi aw kan tuun, k'a ke i n'a fō aw jigi bēe nin dunupa ta kow le kan? Ko: ²¹ «I kana nin mina de! I kana nin nene de! I kana maga nin na de!» ²² K'a sorō o fenw ye domunifen gbansan le ye; ni a domuna ka ban, a te se ka ke foyi were ye tuun. O kow bēe ye adamadenw ta sariya signinw ani o ta kolatigninw le ye. ²³ Can lo, a bora hakiritigiya sira fe; sabu o mogow bēe o yere jagboya ka o batori ke, o bēe o yere majigi ka o yere jagboya ka ko dow ke ka o farikolo tōoro. Nka baraka foyi te o kow si ra min bēe se ka mogō tanga jurumun ma.

3*Lanabagaw ta panamanyakura*

(*Filipikaw 3.18-21; Yuhana fōlo 3.1-3; Efesikaw 5.3-20; 4.17-21*)

¹ Ayiwa, i n'a fō aw kununa ka bō saya ra ni Kirisita* ye, o tuma fen minw bēe Ala fe san fe, aw ye o le pini; Kirisita signin bēe o yoro le ra Ala kininboroyanfan fe. ² Fen minw bēe Ala fe san fe, aw ye miiri o le ra; fen minw ye dugukolo ta fenw ye, aw kana miiri o ra; ³ sabu aw sara, aw ta panamanya dogonin lo ni Kirisita ye Ala fe. ⁴ Aw ta panamanya ye Kirisita le ye; ni ale yirara kene kan lon min na, aw fana bēe bō kene kan, ka ke ni a ye a ta nōoro ra.

⁵ O koson aw ye aw ta jogokorow bēe dabra: jatoya, ani nōgoninya, ani jarabijugu, ani negejuguw, ani natabaya min ni joson bēe ka kan. ⁶ [Minw te son ka Ala kan mina,] o kow le b'a to Ala ta kiti bēe se olugu ma. ⁷ Aw tun bēe tagamana o cogo le ra fōlofōlo, tuma min na aw tun bēe aw ta jurumunw na. ⁸ Nka sisan aw ye o kow bēe dabra: jusubō, dimi, kōnōnōjuguya, nenini, ani marobariyakuma min o min bēe se ka bō aw da ra. ⁹ Aw kana faninya tige jōgon ye, sabu aw ka aw jogokorow, ani aw ta kewalekorow bēe bō aw yere ra, ¹⁰ ka jogokura don aw yere ra; o koson dō bēe farara aw ta lonniya kan lon o lon, janko aw ta cogo ye ke i n'a fō Kirisita yere, ale min bēe o jogokura di aw ma.

¹¹ Ayiwa, o koson ni i ye siya were mogō ye walama Yahudiya o, ni i kenesigira walama ni i ma kenesigi o, ni i ye karanbari ye walama kongoso mogō o, ni i ye jon ye walama hōron o, o si te jate tuun; Kirisita le ye fen bēe ye, ale le bēe an bēe jusukun na.

Lanabagaw ka kan ka jōgon deme

¹² O le koson, i n'a fō Ala ka aw panawoloma, ka aw ke a ta mogō saninmanw ye, ani a ta mogō kanuninw, aw fana ye hina jōgon na, ka kopuman ke jōgon ye, ka aw yere majigi jōgon ye, ka aw jusu suma jōgon korō, ka mupu jōgon korō. ¹³ Aw ye jōgon ta kow sonmina, ka yafa jōgon ma. Ni dō ka dō hake ta, aw ye yafa jōgon ma i ko Kirisita yafara aw ma cogo min na.

¹⁴ Nka, ka fara o bēe lajennin kan, aw ye jōgon kanu; o le bēe aw ta kow bēe siri jōgon na k'a dafa. ¹⁵ Ala ka aw wele Kirisita ta hera le kama, ka aw ke farikolo kelen ye; o hera ye aw jusukun fa, aw ye aw ta ko bēe latige ka kapa ni o ye. Aw ye baraka la Ala ye fana. ¹⁶ Aw y'a to Kirisita ta kuma ye sigi aw kōno, ka aw jusukun fa. Aw ye hakiri di jōgon ma, ka jōgon ladi hakiritigiya ra ni Zaburaw kitabū dōnkiriw ye, ani Alatanodōnkiriw, ani Alabatodōnkiriw. Aw ye o dōnkiriw la ni aw jusukun bēe ye, ka baraka la Ala ye.

¹⁷ Ni aw bēe fen o fen ke, kuma o, kewale o, aw ye o bēe ke Matigi Yesu tōgo koson, ka baraka la Fa Ala ye, a tōgo koson.

Lanabaga ka kan ka min ke a somogow ye

(*Efesikaw 5.22-33; 6.1-9; Piyeri fōlo 2.18-25; 3.1-7*)

¹⁸ Ayiwa, musow, aw ye aw yere majigi aw cew ye; o le bēe ben ni Matigi sago ye.

¹⁹ Aw cew fana, aw ye aw musow kanu; aw kana o minako juguya.

²⁰ Aw denmisenw, aw fana ye aw worobagaw kan mina fen bēe ra, sabu o ka di Matigi ye.

²¹ Aw faw, aw kana aw ta denw lamuruti, k'a to o fari ye faga.

²² Aw baardenw, minw ye aw kuntigiw ye dugukolo kan yan, aw ye olugu kan mina fen bee ra. Aw kana baara ke o ja korɔ ka a ke dorɔn i n'a fo aw b'a fe ka aw yere ko diya o ye; aw ye a ke ni jusukungbenin ye, Matigi yere nasiran kosɔn. ²³ Ni aw be baara o baara ke, aw ye o ke ni aw jusukun bee ye, i n'a fo aw b'a kera Matigi le ye; a kana ke i n'a fo aw b'a kera mogow le ye. ²⁴ Sabu aw k'a lon ko Matigi ka fen minw layiri ta aw ye, a bena o di aw ma ka o ke aw ta sara ye. Aw ye baara ke Matigi Yesu Kirisita ye. ²⁵ Nka mogɔ min be baarajugu ke, o tigi bena sara ka kana ni a ta baarajugu le ye fana, sabu Ala te mogɔ bo mogɔ ra.

4

¹ Ayiwa, aw kuntigiw, aw ye aw ta baardenw minako ja ni terenninya ni jusupuman ye, sabu aw k'a lon ko aw yere ta Kuntigi be sankolo ra.

Pɔli ta ladiri

(Efesikaw 6.18-20; 5.14-17)

² Aw ye jija Aladaari ra tuma bee; aw ye aw janto aw yere, ka to ka baraka la Ala ye. ³ Aw ye Ala daari an ye fana, janko ale yere ye an deme, ka cogɔpuman di an ma ka Kibarɔ Diman* fo, ka Kirisita* ta gundo yira mogow ra k'a gbeya; o gundo le kosɔn o ka ne siri ni negejoroko ye kaso ra yan. ⁴ Aw ye Ala daari ne ye janko ne ye se ka o gundo fo i ko ne ka kan k'a fo cogo min na. ⁵ Aw ye aw tagamacogo lon lanabariw ce ra; Ala be wagati min di aw ma, aw ye o ke ka baarapuman le ke. ⁶ Aw y'a to aw darakumaw ye ke neema kumaw ye, kogɔ be kuma minw na, janko aw ye mogɔ bee jaabicogo lon.

Fori laban

⁷ Ayiwa, an balema ce kanunin Tisiki, min ye Matigi ta baarden kankelentigi ye, ani ne baarakɔɔɔn, Matigi ta baara ra, ale bena taga ne ta kibaroyaw bee lase aw ma. ⁸ Ne k'a lawuri a kama k'a ci aw fe, janko an be cogo min na yan, aw ye o lon, ani aw hakiri fana ye sigi. ⁹ An balema ce kanunin min ye an balema ce kankelentigi Onezimu ye, ne ka o ci ni a ye; aw ta mogɔ do lo. Fen o fen be kera yan, o bena taga o bee lakari aw ye.

¹⁰ Sitariki, min ye ne kasodenɔɔɔn do ye, ale be aw fo, ani Marika, Barinabasi balema ce. Ne tun ka ale ta ko le fo aw ye, ko ni a sera aw fe yi, aw y'a minako ja. ¹¹ Yesu min be wele ko Yutusi, ale fana be aw fo. Yahudiya lanabagaw ra olugu dorɔn le ka baara ke ni ne ye ka Ala ta Masaya* ko fo mogow ye; o ka ne jusu saaro kosebe.

¹² Epafirasi min ye aw ta mogɔ do fana ye, ale be aw fo. Yesu Kirisita ta baarden yere lo; a jijanin lo Aladaari ra aw ye kosebe, janko aw ta lanaya ye bonya, aw ye to kan kelen kan, ka son tuma bee ka Ala sago ke. ¹³ Aw ni Lawodisekaw ani Hirapolisikaw, aw ta ko be Epafirasi jusukun na kosebe; ne ye o seere ye. ¹⁴ An ta dokotoro ce kanunin Luka be aw fo; Demasi fana be aw fo.

¹⁵ An balema minw be Lawodise, aw ye olugu fo, ka Nenfa fo, ani lanabaga minw be lajen a ta so kɔnɔ. ¹⁶ Ni aw ka nin sebe karan, aw ye jija k'a to Lawodise lanabagaw fana y'a sorɔ k'a karan; min bena bo Lawodise ka na di aw ma, aw fana ye o karan. ¹⁷ Aw y'a fo Arisipi ye ko ne ko, ko Matigi ka baara min karifa a ma, ko a ye a janto o ra, ka a ke ka ja.

¹⁸ Ne yere Pɔli boro le be nin sebera sisan: «Ne Pɔli be aw fo.» Aw ye aw hakiri to a ra ko ne sirinin lo negejoroko ra kaso ra yan.

Ala ye neema aw ye!

**Poli ka letere folo min ci
TESALONIKIKAW
ma
Kitabu faamucogo**

Yesu ta ciraden Poli ka nin letere sebe k'a to Korenti dugu kono. Nin letere le kera Poli ta leterew bee ra flanan ye; Galasikaw ta kitabu kera folo ye. Tesaloniki tun ye Masedoni mara duguba le ye.

Poli ta tagama flanan na, a ka Kibaro Diman* fo Tesaloniki minke, mogo dow tun sonna Ala ta kuma ma o dugu kono. Nka Yahudiya dow nana mankan wuri minke, Poli bora dugu kono (Kewalew 17.5-10). A bora o le ra Tesaloniki ka taga Bere, ka bo Bere ka taga Aten. A tora Aten k'a jennogon Timote ci ka taga Tesaloniki ka taga lanabagaw fle. Ale yere tagara Korenti (3.1-3). Timote sekora ka na Poli soro Korenti; a ka Tesaloniki lanabagaw ta kibaroya minw di a ma, o kumaw ka Poli ninsondiya; nka tooo minw ka Tesalonikikaw ta lanaya sumaya, a ka o fana fo Poli ye. O koson Poli tora Korenti ka nin letere sebe k'a ci Tesalonikikaw ma, janko ka o ja gbeleya; a ka o ta jininkariw fana jaabi.

Poli tun t'a fe tooo, walama fen were ye Tesalonikikaw ta lanaya cen. O koson a ka o ta jininkariw jaabi. Tesalonikika dow tun b'a miiri ko Yesu Kirisita natuma sera ka ban; ko ni a nana, ko lanabaga minw sara ka ban, olugu tena taga ni Yesu ye. Poli ka olugu jaabi ko ni Yesu nana, lanabaga minw sara, ani minw panaman lo, o bee bena taga ni Yesu ye (4.16; 5.10).

O ra, a be lanabagaw ja gbeleya, ko o ka kan ka tooo sonmina, ka timinadiya ka baara ke, sani Yesu ye na (5.14,16).

Kitabu konokow

Poli be Ala fo Tesalonikikaw ta lanaya koson (1-3)
Lanabaga ka kan ka tagama ka kapa ni Ala sago ye (4.1-12)
Matigi Yesu nacogo (4.13-5.11)
Lanabagaw ta baara (5.12-22)
Ladirikanw, ani forikanw (5.23-28)

*Poli ni a baarakejogonw ta fori
(Filipikaw 1.3-6; Kolosikaw 1.3-8)*

¹ Ne Poli ni Silasi ni Timote, anw be nin sebe ci Tesaloniki lanabagaw ta jenkuru ma, minw be an Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ta jennogonya ra; Ala ye neema aw ye, ka hera ke aw ye. ² An be baraka la Ala ye tuma bee aw bee koson, ka an hakiri to aw ra an ta Aladaariw ra.

Tesalonikikaw ta lanaya ko diyara Poli ye

³ Aw ka kewale minw ke ka kapa ni aw ta lanaya ye, ani aw ka baara min ke aw ta kanuya koson, ani aw ka aw jigi sigi an Matigi Yesu Kirisita kan ni baraka min ye, an hakiri be o ra tuma bee an Fa Ala na koro. ⁴ An balemaw, aw minw ye Ala ta mogo kanuninw ye, an k'a lon ko Ala ka aw panawoloma ka aw ke a ta ye. ⁵ Sabu an ka Kibaro Diman* min fo aw ye, o waajuri tun ma dan darakuma dama ma, nka Nin Saninman* ta baraka tun be a kan, k'a yira ko sigiya si te a ra. An tun be tagama cogo min na aw ce ra aw yere ta nafa koson, aw ka o lon fana. ⁶ Aw koni kera an ladegibagaw ye, ani Matigi yere ladegibagaw; sabu aw ka tooo caman le sonmina ka son Ala ta kuma ma, fo ka pagari Nin Saninman baraka ra.

⁷ O ra, Masedoni mara, ani Akayi mara lanabagaw bee be aw ta tagamacogonuman le fle ka o ladegi. ⁸ Matigi ta kuma bora aw fe yi ka taga se fo Masedoni, ani Akayi; o doron te, nka aw yere ta lanaya, Ala ra, o ko sera yoro bee. An yere te an yere sege ko an be aw ko fo mogo ye tuun. ⁹ Hali an sera aw fe cogo min na, mogow be o bee lakari, ani aw yelemana ka son Ala ma cogo min na, ka aw ta batofenkoro to yi ka son ka Ala panaman bato, min ye Ala ye can ra. ¹⁰ Den min bora Ala ra*, Yesu, Ala ka min lakunu ka bo saya ra, aw be o makonona ka bo sankolo ra; ale le be an kisi ka bo Ala ta kiti dimi koro.

2

*Poli ka baara min ke Tesaloniki
(Kewalew 20.18-21,31-35; Korantikaw flanan 6.3-10; 12.12-15)*

¹ Ne balemaw, aw yere k'a lon ko an ta tagako aw fe, o ma ke gbansan ye. ² Aw k'a lon ko mogow ka an tooɔ, ka an minako juguya Filipi dugu kono, nka o bee n'a ta, an belen ka an jigi la an ta Ala kan, ka taga Ala ta Kibaro Diman* fo aw ye; o kera gbeleya caman le kono. ³ An ma an ta waajuri ke janko ka mogow lafiri, an m'a ke ni miirijugu ye, walama nanbara. ⁴ Nka Ala ka an segesege, k'a jigi la an kan, ka Kibaro Diman karifa an ma cogo min na, an fana b'a fo ten le; an te kuma ka an yere ko diya mogow ye, nka an be an yere ko diya Ala le ye, ale min be mogow jusukunnakow bee segesege.

⁵ Ayiwa, aw yere k'a lon ko an ma mogow nege ni an darakan ye fiyewu; an fana ma an ta waajuri ke nafa koson; Ala yere ye an seere ye. ⁶ An m'a ke janko mogow ye an bonya; an ma bonya jini aw fe, walama mogow werew fe. ⁷ K'a soro an tun be se ka an ta fanga sigi aw kan, ko anw ye Kirisita* ta ciradenw* le ye. Nka an ma o ke; an ka baara ke aw ce ra ni sabari le ye, ka aw mina i ko bamuso be a janto a denw na cogo min na. ⁸ Aw ta kanuya bonya koson an jusu ra, an tun t'a fe ka Ala ta Kibaro Diman doron lase aw ma, nka an tun labennin lo ka hali an yere nin di aw koson, sabu aw ko tun ka gbelen an ma kosebe.

⁹ Ne balemaw, aw hakiri be an ta baara ni an ta sege ra: Ka an to Ala ta Kibaro Diman waajuri ra, an ka baara ke su ni tere ka an yere baro, janko an kana ke doni ye mogow si kan.

¹⁰ Aw ye an seerew ye, Ala fana ye an seere ye, ko ka an to aw lanabagaw ce ra yi, an tagamacogo tun saninyanin lo, a tun terennin lo, jarakiyoro tun te an na fana. ¹¹ Aw k'a lon fana ko an ka aw bee kelen kelen mina i ko face be a denw mina cogo min na. ¹² An ka aw ladi, ka aw jusu saaro, k'a fo aw ye k'a gbeleya ko aw ye aw tagamacogo kana ni Ala sago ye; ale le ka aw wele janko aw ye don a ta Masaya* ni a ta nooro na.

¹³ An be baraka la Ala ye fana tuma bee, sabu an ka Ala ta Kuma min fo aw ye, aw ma o mina i ko mogow ta kuma, nka a be cogo min na, aw k'a mina ten, k'a lon ko Ala ta Kuma lo, ko o le be se ka baraka don aw lanabagaw ra.

¹⁴ An balemaw, Ala ta lanabagaw ta jenkuru minw be Yesu Kirisita ta jennogonya ra, Zude mara ra, aw ka olugu ta tagamacogo le ladegi; sabu Yahudiyaw ka olugu tooɔ cogo min na, aw fana ta mogow ka aw tooɔ o cogo le ra. ¹⁵ O Yahudiyaw le ka Matigi Yesu faga, ani ciraw; o ka anw yere fana tooɔ. O ta koketaw man di Ala ye; o ka mogow bee ke o yere juguw ye. ¹⁶ O be cogo jini ka an bari ka kisiri ko waajuri ke siya werew mogow* ye; o cogo ra o be to ka do fara o ta jurumunw hakeya kan, k'a caya. Nka a laban, Ala ta dimi sera o ma.

*Poli b'a fe ka Tesalonikikaw ye
(Kewalew 17.14-16)*

¹⁷ An balemaw, an koni bora aw fe yi ka wagati dama min ke ni an ma jogon ye, o ka aw panafin bla an na kosebe. Nka hali ni an ja tun te jogon na, an ta miiriyi tun be aw kan. ¹⁸ O koson, an tun b'a fe ka taga bo aw fe yi; ne Poli koni, ne tun k'a latige sinagako caman, nka Setana ka an bari ka taga.

¹⁹ Ayiwa, jon le ye anw jigi ye, ani an ta nagari kun, ani an ta bonya kun? Aw le bena ke o ye an Matigi Yesu ja koro, a nalon na. ²⁰ Can lo, aw le ye an ta bonya kun ye, ani an ta nagari kun.

3

Poli ka Timote ci Tesaloniki

¹ Ayiwa, an nana a ye ko an te se ka makononi ke tuun minke, an k'a latige ko an dama bena to Ateni, ² ko an be an balemace Timote ci aw fe yi, ale min ye an baarakejogon ye Ala ta baara ra Kibaro Diman waajuri ta ko ra, janko a ye aw baraka bonya, ka aw ja gbeleya aw ta lanaya sira tagama ra, ³ janko tooɔ min be aw kan sisan, o kana aw ta lanaya bo a no ra. Aw yere k'a lon ko Ala ka an wele o le kama. ⁴ Ka an to ni aw ye, an tun ka aw lasomi k'a fo aw ye ko tooɔ caman bena se an ma; o le fana sera sisan; aw yere ja b'a ra ka ban. ⁵ Ayiwa, an nana a ye ko an te se ka makononi ke tuun minke, an korotokojugu ka Timote ci, ko a ye taga aw ta lanaya kibaroya men, ka na o fo an ye; sabu ne tun be siranna ko Setana kana na aw nege ka aw lafiri, k'a to an ta baara ye ke baara gbansan ye.

Tesalonikikaw ta ko ka Poli jusu suma

⁶ Ayiwa, Timote bora aw fe yi, ka na kibaroman fo an ye aw ta lanaya ko ra, ani aw ta kanuya; a ko aw hakiri be an na kosebe, ani ko an logo be aw ra i n'a fo aw fana logo be anw na cogo min na.

⁷ Ayiwa, ne balemaw, o kibaroya fɔra an ye minke, hali ka an to maɲumanko ni tɔɔɔ ra, an jusu sumana aw ta ko ra, aw ta lanaya kosɔn. ⁸ Ayiwa, sisan kɔni an ja gbeleyara, sabu an k'a lon ko aw ta lanaya be a nɔ ra, Matigi ta jenɲogɔnya ra.

⁹ Aw ta lanaya ko ka an ɲagari Ala ɲa kɔɔ cogo min na, sisan an bena Ala fo cogo di sa o lanaya kosɔn? ¹⁰ Su ni tere an be Ala daari, k'a daari kosebe, janko a y'a to an ye sira sɔɔ ka taga an ɲa la aw kan; ni o kera, min ka aw ta lanaya jen, an bena aw karan o ra.

¹¹ Ayiwa, an Fa min ye Ala yere ye, ale ni an Matigi Yesu y'a to an ye sira sɔɔ ka se aw fe yi! ¹² Matigi ye do fara aw ta kanuya kan, ka aw ta kanuya bonya aw ni ɲogɔn ce, ani aw ni mɔgow be ce, i ko anw yere be aw kanu cogo min na; ¹³ Ala ye baraka don aw ra, k'a to aw ye saninya, jarakiyɔɔ kana ke aw ra an Fa Ala ɲa kɔɔ, an Matigi Yesu nalon na ni a ta mɔgo saninmanw be ye.

4

Tagamacogo min ka di Ala ye

(Piyeri fɔlɔ 1.14-16; 4.1-5; Efesikaw 5.3-8; Korantikaw fɔlɔ 6.13-20)

¹ Ayiwa, ne balemaw, aw ka kan ka tagama cogo min na ka aw yere ko diya Ala ye, an ka o yira aw ra; aw yere fana be o sira le tagamana ka ban. An be min jini aw fe sisan, ka aw daari Matigi Yesu tɔɔ ra, o ye ko aw belen ye do fara a kan.

² An ka ko minw sɔɔ Matigi Yesu fe ka aw karan o ra, aw yere ka o lon: ³ Ala sago ye ko aw ye saninya, ko aw ye aw yere mabo jatɔya ra. ⁴ Aw be kelen kelen ye to ni aw yere ta muso le ye, ka saninya, ka Ala tɔgo bonya*. ⁵ Aw kana aw yere to jarabijuguw boro, i ko siya were mɔgo minw ma Ala lon. ⁶ Mɔgo si kana a balema nanbara, k'a tɔɔ nin kow ra; an ka o fo aw ye ka ban k'a gbeleya, ko Matigi bena o kow be hake bo mɔgow ra. ⁷ Sabu Ala ma an wele saninyabariya kama; a ka an wele saninyari le kama. ⁸ O koson ni mɔgo min ka ban nin kuma ma, o tigi ma ban mɔgo kan ma; Ala min ka a ta Nin Saninman* di aw ma, a banna o le kan ma.

⁹ Ayiwa, ne balemaw, min kɔni kera ɲogɔnkanu ye, mɔgo te se ka do fo aw ye o ra tuun; sabu Ala ka aw yere karan ka ban ko aw ye ɲogɔn kanu. ¹⁰ Aw fana be o sira le tagamana ni Masedoni mara be lajennin ta balemaw be ye; nka an be aw ladi ko aw belen ye jija ka do fara a kan.

¹¹ Ayiwa, aw ye jija k'a to hera ye to aw ni ɲogɔn ce. Aw ye jija ka aw yere ta kow ɲanabo; aw ye aw boro don baara do ra ka o ke, i n'a fo an k'a fo aw ye cogo min na kakɔɔ. ¹² Ni o kera, lanabariw fana bena aw bonya; aw fana tena ke doni ye mɔgo si kunna.

Matigi Yesu nako

(Korantikaw fɔlɔ 15.19-58)

¹³ Ayiwa, ne balemaw, an balema minw sara, an t'a fe aw ye to kolonbariya ra olugu ta fan fe, janko aw kana aw jusu kasi i ko mɔgo tɔw, jigi te minw fe. ¹⁴ An lara a ra cogo min na ko Yesu sara ka kunu, an lara a ra o cogo kelen na ko lanabaga minw sara, Ala bena olugu fana lakunu Yesu baraka ra, ka ke ni a ye.

¹⁵ Ayiwa, Matigi yere ka kuma min fo an ye, an be o fo aw ye, ko: Matigi Yesu nalon na, an mɔgo ɲanamanw tena kon suw ɲa. ¹⁶ Sabu kumakan do bena bo, o ko meleke kuntigi do kan bena bo; o ko, Ala ta burufiyekan be bo. Ni o kera, Matigi Yesu yere be jigi ka bo sankolo ra. O tuma, minw sara ka o to Kirisita ta jenɲogɔnya ra, olugu be kon ka kunu. ¹⁷ O ko, ni o kera, ka an lanabaga to minw ɲanaman to, Matigi bena anw ta; an be be jen ka taga ni tɔw ye sankaba konɔ, ka taga Matigi kunben san fe. O ra, an be to ni Matigi ye wagati be. ¹⁸ Ayiwa, ne balemaw, aw ye ɲogɔn jusu saaro ni nin kumaw ye.

5

Ka laben Matigi nalon kama

(Matiyu 24.36-51; Luka 12.35-40; Romukaw 13.11-14)

¹ Ne balemaw, aw mako te a ra ko an ye do fo aw ye Matigi natuma ni a nawagati ko ra. ² Aw yere k'a lon kosebe ko Matigi nalon bena bara mɔgo be ra i ko son be bara mɔgo ra cogo min na su fe. ³ Tuma min na mɔgow bena ke a fo ye ko: «An be hera ra! An laganfiyara!» O tuma le ra cenriba bena bara ka cun o kan, i ko konodimi be bara muso lasirito ra cogo min na; o tena bosu fiyewu.

* 4:4 4.4 Kitabu dow b'a fo ko: Be kelen kelen ye a yere mina, ka a farikolo to saninya ni bonya ra.

⁴ Nka ne balemaw, i n'a fo aw te dibi ra, o lon tena bara aw ra i ko son be bara mogɔ ra cogo min na. ⁵ Aw bee be tagama yeelen le ra; aw ye terefemogow le ye; an te sufemogow ye, walama dibiramogow. ⁶ O koson, an kana to sunogɔ ra i n'a fo tow. An ye an janto an yere, ka an yere minacogo lon. ⁷ Minw be sunogɔ, olugu be sunogɔ su fe le; minw fana be dorɔ min ka panamini, olugu be o ke su fe le. ⁸ Nka an minw ye terefemogow ye, an ye an yere minacogo lon. An ye lanaya ni kanuya don an yere ra i ko negederege, ka kisiri ke an jigi ye, ka o ke i ko an ta negefugula. ⁹ Sabu Ala ma an dan a ta dimi kama; a ka an dan kisiri sorori le kama, an Matigi Yesu Kirisita baraka ra. ¹⁰ Yesu sara an koson janko ni an panaman lo o, ni an sara o, an ye panamanya ni ale ye.

¹¹ Ayiwa, o ra, aw ye nogon ladi, ka nogon baraka bonya i ko aw be a kera cogo min na ka ban.

Poli ta ladiriw

(Romukaw 12.17-21)

¹² Ayiwa, ne balemaw, minw be segera ka aw karan lanaya sira ra, ani ka aw ladi Matigi ta sira tagama ra, an b'a pini aw fe ko aw ye olugu bonya. ¹³ Aw ye o jate kosebe, ka o kanu o ta baara koson.

Aw y'a to hera ye ke aw ni nogon ce.

¹⁴ An be aw daari, an balemaw, ko minw be o yere bla baarantanya ni yaala ra, ko aw ye sara olugu ra. Minw jusu kasira, aw ye olugu jusu saaro, ka barakantanw demedeme, ka mupu bee korɔ. ¹⁵ Aw ye aw yere korosi, aw kana a to do ye kojugu sara ni kojugu do were ye; aw ye jija ka kopuman le ke tuma bee aw ni nogon ce, ani k'a ke mogow bee ye fana.

¹⁶ Aw ye pagari tuma bee, ¹⁷ aw kana Aladaari dabra, ¹⁸ aw ye baraka la Ala ye fen bee ra; sabu Ala sago ye o le ye aw ta fan fe, Yesu Kirisita ta jennogonya ra.

¹⁹ Aw kana Nin Saninman* ta tasuma faga aw jusukun na. ²⁰ Aw kana ciraw ta kumaw mafiyenya. ²¹ Aw ye ko bee segesege; min ka ni, aw ye o mara; ²² aw ye aw yere mina kojugu suguya bee ma.

Poli ta fori

²³ Ayiwa, hera tigi Ala yere ye aw yoro bee saninya; a ye aw ta panamanya bee mara: aw hakiri, ani aw nin, ani aw farikolo, janko aw jarakibari ye to fo ka taga se an Matigi Yesu Kirisita nalon ma. ²⁴ Ala min ka aw wele, ale ye kankelentigi ye; ale le bena o ke.

²⁵ Ne balemaw, aw ye Ala daari anw ye.

²⁶ Aw ye balemaw bee fo ni kanuyafari ye.

²⁷ Ne b'a pini aw fe k'a gbeleya, an Matigi Yesu koson, ko aw ye nin sebe karan balemaw bee ye.

²⁸ An Matigi Yesu Kirisita ye neema aw ye.

**Poli ka letere flanan min ci
TESALONIKIKAW
ma
Kitabu faamucogo**

Tesalonikikaw ta letere flanan ni letere folo ta kumaw be taga jɔgɔn fe. Yesu ta ciraden Poli ka nin letere flanan sebe k'a to Korenti dugu kɔnɔ; karo wɔɔro jɔgɔn le be o letere fla ce. (Aw ye Tesalonikikaw kitabu folo daminakumaw fle.)

Poli ta letere folo tun ma Tesalonikikaw ta miiriya yeɛma kosebe Yesu ta nako faamuri ta fan fe, sabu dow belen tun b'a miiri ko Yesu nana ka ban, dow fana tun b'a miiri ko Yesu nawagati sera ka ban, ko mɔgɔ man kan ka hali baara ke tuun. Poli ka letere flanan sebe ka o karan tuun, ko sani Matigi Yesu ye na, kojugu bena caya dunɔya ra folo, Kirisita kerebagaw bena wuri ka mɔgɔw lafiri ni o ta karan ye. Nka o si man kan ka lanabagaw hakiri wuri (3.10). Lanabagaw ka kan ka jija Yesu ta sira tagama ra, ka tɔɔro mɔpu, ka baara ke ka taga se fo a laban ma (3.12-13).

Kitabu kɔnɔkɔw

Poli be Ala fo ani k'a daari Tesalonikikaw ye (1.1-12)

Matigi Yesu nacogo (2.1-12)

Lanabagaw ka kan ka jija Yesu ta sira tagama ra (2.13-3.5)

Lanabagaw ka kan ka baara ke ka o yere doni ta (3.6-15)

Poli ta dugawuw ni a ta forikan (3.16-18)

Poli ni a baarakejɔgɔnw ta fori

¹ Ne Poli, ani Silasi, ani Timote, anw be nin sebe ci Tesalonikikaw ta lanabagaw ta jenkuru ma, min be an Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ta jenjɔgɔnya ra. ² An Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ye neɛma aw ye, ka hera ke aw ye.

Kirisita nalon

(Tesalonikikaw folo 1.2-7; Filipikaw 1.3-6,27-30; Matiyu 13.40-43; 25.31-46)

³ An balemaw, an ka kan ka baraka la Ala ye tuma beɛ aw ta ko ra; o bennin lo, sabu aw ta lanaya be bonyara ka taga ja, kanuya min fana be aw ni jɔgɔn ce, do be farara o kan ka taga ja. ⁴ O koson an kun korɔtanin be aw ko fo Ala ta lanabagaw ta jenkuru tow ye, aw ta mɔpuri ni aw ta lanaya koson; sabu tɔɔrow ni sege minw beɛ sera aw ma, aw ka o beɛ sonmina.

⁵ Nka ne balemaw, o beɛ b'a yira ko Ala bena kiti tige ni terenninya ye lon do. Aw be tɔɔro o tɔɔro sonminana, o beɛ le be aw laben Ala ta Masaya* kama, sabu aw be tɔɔro o Masaya le koson. ⁶ Sabu a bennin lo, ka kaɓa ni Ala ta terenninya ye, ko minw be aw tɔɔro, Ala ye olugu fana tɔɔro. ⁷ Nka aw minw be tɔɔro, a bena laganfiya di aw ma, ka a di anw fana ma; Matigi Yesu bena na wagati min na ka bo sankolo ra ni a ta meleke fangatigiw ye, a bena ke o wagati le ra.

⁸ A bena na tasumamana do ce ma; minw ma Ala lon, ani o banna an Matigi Yesu ta Kibarɔ Diman* ma, a bena olugu ta kojuguw hake bo o ra. ⁹ O ta kojugu sara bena ke halakiri banbari le ye; o be faran ka mabo Matigi ra pewu, ka mabo a ta sebagaya nɔɔɔroman ra. ¹⁰ O bena ke Matigi nalon le ra; minw ye a ta mɔgɔ saninmanw ye, olugu bena a bonya; minw lara a ra olugu bena a fle ka jagari. Aw fana bena ke o mɔgɔw ra, sabu aw lara an ta seereyakuma ra.

¹¹ O le koson an be Ala daari aw ye wagati beɛ, janko a ka aw wele min kama, aw tagamacogo ye kaɓa ni o ye, ani janko aw b'a fe ka koɓuman min ke, aw ye se ka o ke a ta sebagaya baraka ra, ka aw ta lanaya baara dafa. ¹² Ni o kera, an Matigi Yesu togo bena bonya sɔro aw fe, aw fana bena bonya sɔro ale fe, an ta Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ta neɛma baraka ra.

2

Ko minw bena ke sani Matigi ye na

¹ Ayiwa, an balemaw, min ye an Matigi Yesu Kirisita nako ye, ani an bena lajen a koro cogo min na, an be min jini aw fe, o fle nin ye: ² aw kana a to mɔgɔ si ye aw hakiri yeɛma yɔronin kelen na, walama ka aw ja tige ni cirayakuma dow ye, walama ni waajuri dow ye, walama ni letere do ye, k'a fo ko anw le ka o sebe, k'a fo ko Matigi nalon sera ka ban.

³ Aw kana a to mɔgɔ si ye aw lafiri cogo si ra; sabu sani Matigi nalon ye se, mɔgɔw bena muruti Ala ma folo; o ko, min togo ye ko Mɔgɔjugu, min blara halakiri kama, ale

bena a yere yira. ⁴ Fen o fen be wele ko Ala, ani mogow be fen o fen bato, a bena wuri k'a yere bonya o bee ma, fo ka taga don Ala ta batosoba yere konɔ, ka sigi yi, k'a fo ko ale le ye Ala ye.

⁵ Wagati min ne tun be ni aw ye, aw hakiri te a ra ko ne tun ka o kow fo aw ye wa? ⁶ Nka min be a lalora folo, janko a kana a yere yira ni a wagati ma se, aw yere ka o lon. ⁷ O bee n'a ta, Mogojugu ka a ta kewale dogoninw damina ka ban. Nka min k'a lalo hali bi, o ka kan ka bo yi folo. ⁸ Ni o bora yi, o tuma Mogojugu be soro k'a yere yira. Nka Matigi Yesu bena a faga ni a dafɔno ye; Matigi nato ta nɔɔɔ manamana bena a halaki pewu!

⁹ O Mogojugu bena na ni Setana ta sebgaya le ye. A bena tagamasiyenw ni kabakow ni kobaw ke ka mogow lafiri. ¹⁰ A bena kojugu suguya bee ke, janko mogow minw ka kan ka halaki, ka olugu lafiri. O mogow bena halaki, sabu can min tun be se ka o kisi, o ma son o ma, a fana ma diya o ye. ¹¹ O bee le koson Ala be o sebgaya lana o fe ka na o lafiri, janko o ye la faninya ra. ¹² O ra, mogow minw ma la can ra, terenbariya diyara minw ye, Ala ta kiti be ben olugu bee kan.

*Ala ka lanabagaw panawoloma kisiri kama
(Piyeri folo 1.2-9)*

¹³ An balemaw, Matigi ta mogow kanuninw, anw koni ka kan ka baraka la Ala ye aw koson wagati bee, sabu Ala ka aw panawoloma ka aw ke mogow folow ye, ka aw kisi Nin Saninman* ta saninyari sababu ra, ani aw ta lanaya ta can sababu ra. ¹⁴ Ayiwa, Ala ka aw wele o le kama, an ta Kibaro Diman* waajuri baraka ra, janko aw ye aw ninyoro soro Matigi Yesu Kirisita ta nɔɔɔ ra. ¹⁵ O ra, an balemaw, aw ye jija ka to lanaya ra; an ka aw karan min na ni an darakumaw ye, walama ni an ta leterew ye, aw ye o mara.

¹⁶ An Matigi Yesu Kirisita yere, ani an Fa Ala min ka an kanu, ka jagbeleya banbari ni jigiyajuman di an ma a ta neema baraka ra, ¹⁷ olugu ye aw jusu saoro, ka baraka don aw ra, janko kewalejuman ni kumacogonuman, o le ye soro aw fe.

3

*Poli ko lanabagaw ye Ala daari
(Romukaw 15.30-32)*

¹ An ta kuma laban ye nin ye, an balemaw: aw ye Ala daari anw ye, janko Matigi ta kuma ye se yoro bee ra, ani janko mogow ye a bonya i n'a fo aw k'a bonya cogo min na. ² Aw ye Ala daari an ye fana, janko Ala ye an kisi mogojugu hakirintanw ma; sabu lanaya te bee fe.

³ O bee n'a ta, Matigi ye kankelentigi le ye; a bena baraka don aw ra, ka aw tanga Setana ma. ⁴ An lara a ra Matigi koson, ko an be min pinina aw fe, ko aw koni be o le kera, ani ko aw fana bena to a kan.

⁵ Matigi ye aw jusukun nasin Ala ta kanuya ni Kirisita ta mupuri ma.

Lanabaga bee ka kan ka baara ke

⁶ Ayiwa, an balemaw, an be nin gbeleya aw ma an Matigi Yesu Kirisita togo ra: lanabaga minw be o yere bla baarantanya ni yaala ra, ka ban ka tagama ka kapa ni an ta karan ye, aw ye aw yere mabo olugu ra. ⁷ Aw ka kan ka an ladegi cogo min na, aw yere ka o lon; sabu tuma min na anw tun be aw fe yi, an tun ma an yere bla baarantanya ni yaala ra. ⁸ An ma domuni ke mogow si fe gbansan; an ka baara le ke ka sege, su ni tere, janko an kana ke doni ye aw si kunna. ⁹ A te i ko an tun man kan ka domuni ke aw fe de, nka an ka baara ke k'a yira aw ra le, janko aw ye an ladegi. ¹⁰ Sabu tuma min na an tun be aw fe, an tun ka nin kuma fo aw ye ko: «Mogow min t'a fe ka baara ke, o tigi fana man kan ka domuni ke.»

¹¹ K'a soro an k'a men ko mogow dow be aw ce ra, olugu ka o yere bla baarantanya ni yaala ra; sani o ye baara ke, o be o yere pagami tow ta ko ra. ¹² Ayiwa, an b'a fo o mogow ye k'a gbeleya Matigi Yesu Kirisita togo koson ko o ye pamalo, ka baara ke, ka o ta domuni soro o yere ye.

¹³ O bee n'a ta, ne balemaw, aw koni kana sege kopumanke ra. ¹⁴ An ka kuma minw fo nin letere konɔ, ni mogow min ka ban o kumaw ma, aw ye o tigi korosi; aw kana jenogonya si don ni a ye, janko a yere ye maroya. ¹⁵ Ne m'a fo ko aw ye a ke aw jugu ye de! Aw ye a ladi le balemaya ra.

Fori laban

¹⁶ Ne balemaw, an Matigi heratigi yere ye hera ke aw ye tuma bee, ani cogo bee ra. Matigi ye to aw bee fe.

¹⁷ Ne Pɔli le ka nin forikan sebe ni ne yeɛ boro ye. Ne borono le ye nin ye ne ta leterew bee ra. Ne ta seberi le ye nin ye.

¹⁸ An Matigi Yesu Kirisita ta neema ye to aw bee kan.

**Poli ka letere folo min ci
TIMOTE
ma
Kitabu faamucogo**

Nin letere ni Tite ta letere ma ci lanabagaw ta jenkuru do togo ra, i n'a fo letere tow; Yesu ta ciraden Poli ka o ci mogo fla le ma, minw ye Timote ni Tite ye. Lanabagaw ta jenkuru korosibagaw ka kan ka baara minw ke, nin kitabuw be o le fo.

Poli tun nana bo kaso ra minke (Kewalew 28.16; Filipikaw 1.25; 2.26; Filemon 22), a k'a ta tagama naaninan ke. O tagama naaninan ta ko ma dantige an ye i ko tagama tow. O wagati le ra a tun ka Tite bla ka taga Kereti, ka Timote to Efesi janko a ye lanabagaw deme. Ale yere tagara Filipi, Masedoni mara ra. A tora o yoro le ra ka Timote ta letere folo sebe, ani Tite ta letere.

Gbeleya minw tun be Efesi lanabagaw ce ra, o tun kera Yahudiyaw ta sariya sira tagama ko ye, ani minw tun b'a miiri ko lanabaga ka kan k'a yere jagboya, k'a yere bari ko dow ma, i n'a fo domunikebariya ni furukebariya, janko a ko ye diya Ala ye. Ayiwa, Poli b'a fe Timote ye lanabagaw ladi, ka o tanga o karan jogonw le ma.

Poli ko Timote ka kan ka jija lanaya sira tagama ra. Karan minw ni Kibaro Diman te ben, a ye a yere korosi o ra. Poli b'a fe lanabagaw ta jamogow, ce w, ani musow, o be ye ke mogosobew ye, minw be to Ala ta can sira kan.

An be se ka nin kitabu taran k'a ke yoro fla ye:

1. Lanabagaw ni o ta jamogow ta baara (1-3)
2. Timote yere ta baara (4-6)

Kitabu konokow

Mogolafiribagaw ta karan (1)

Ala daaricogo ni a batocogo (2)

Namogow ta baara (3)

Timote ta baara (4)

Muso ce saninw ni cekorobaw minacogo (5)

Naforo kanubagaw ladicogo (6)

Poli ta fori

(Tite 1.1-4)

¹ Ne Poli, ne min ye Yesu Kirisita ta ciraden* ye, ka kapa ni an Kisibaga Ala ta kuma ye, ani Yesu Kirisita, min ye an jigiyi ye, ² ne be nin sebe ci Timote ma, min ye ne dence yere ye lanaya ra.

An Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ye neema ni hina ni hera ke i ye.

Karamogow faninyafobagaw

(Timote folo 6.3-5; Galasikaw 3.10-12,19-24; Timote flanan 2.10-18; Kewalew 26.9-20)

³ Ayiwa, i n'a fo ne tun k'a gbeleya i ma cogo min na ne tagato Masedoni jamana ra, ne b'a fe ko i ye to Efesi; mogo dama dama be yi, i ka kan k'a fo olugu ye ko o be mogo karanna karan were minw na, o ye o dabla. ⁴ O kana o yere bla folofolo kumakorow fori ra, ani folofolomogow togow ta sosori banbariw. O kow be na ni sosori doron le ye; Ala ka baara min karifa an ma ka kapa ni lanaya ye, a te o lataga na.

⁵ Nin cifonin kun ye ka kanuya sira le yira; o kanuya be soro jusukun saninyanin le ra, ani jusukun ghenin, ani lanayasobe. ⁶ Dow jengera ka nin sira bla, ka o yere lafiri ni kumalakolonw ye. ⁷ O b'a fe ka o yere ke sariya karamogow* ye, k'a soro o be min fora ka sinsin a kan, ani o be mogo karan min na, olugu yere te o koro lon.

⁸ An k'a lon ko sariya* koni ka ji; nka fo i ye a mina a minacogo ra. ⁹ An k'a lon ko sariya ma sigi mogo terenninw koson; a sigira mogojuguw le koson, ani mogo murutininw, ani Alapasiranbariw, ani jurumunkebagaw, ani Alakanminabariw, ani Alatorocenbagaw, ani face fagabagaw, ani bamuso fagabagaw, ani mogofagabaga tow, ¹⁰ ani jatow, ani cepogonpinibagaw, ani minw be mogow mina ka o fiyeere, ani faninyafobagaw, ani minw be kari Ala ra gbansan, ani fen o fen te ben ni karan terennin ye. ¹¹ O karan bora neema tigi Ala ta Kibaro Diman* noroman ra; o Kibaro Diman le karifara ne ma.

Poli be baraka la Ala ye a ta neema koson

¹² Ne be baraka la an Matigi Yesu Kirisita ye, ale min ka baraka don ne ra, ka ne jate lanamogo ye ka ne bla a ta baara ra, ¹³ ne min tun ye Yesu togo cenbaga ye, ani Yesu ta

mogow tsoorobaga, ani mogow jusufariman; nka Ala makarira ne ra, sabu ne tun be o bee kera kolonbariya ni lanabariya le koson. ¹⁴ An Matigi neemara ne ye k'a caya; lanaya ni kanuya min be Yesu Kirisita ta jenogonya ra, a ka o di ne ma.

¹⁵ Nin ye cankuma le ye, bee ka kan ka son min ma, ko: Yesu Kirisita nana dunupa ra ka na jurumunkebagaw kisi. Ne Poli le kera o bee ra jurumunkebagaba ye. ¹⁶ O koson ne min ye bee ra jurumunkebagaba ye, Ala hinar ne ra, janko o ye ke sababu ye k'a to mogow y'a lon ko Yesu Kirisita be mupu kosebe, ani janko minw be la a ra ka panamanya banbari soro, olugu ye ne cogo ye, k'a lon ko Ala be makari.

¹⁷ Masa wuribari, masa min te sa, ani masa yebari, min kelenpe ye Ala ye, ale ta le ye bonya ni tandori ye, wagati bee, ani tuma bee. Amina.

¹⁸ Ayiwa, ne dence Timote, ne be ci min fo i ye sisan, o ye ko cirayakuma minw tun fora kakoro i ta ko ra, ko i ye i jigi la o kumaw kan, ka kerepuman ke, ¹⁹ ka jija ka to lanaya ra ni jusukun ghenin ye. O jusukun gheninya bosira dow ra, ka o ta lanaya cen, i ko kurun min cenna ji kan. ²⁰ Imene ni Alesandiri, olugu ye o mogow dow ye. O koson ne ka o labla Setana ye, janko o y'a lon ko Alatogocen man ji.

2

Ala daaricogo

¹ Ayiwa, ne be fen folo min pini, o ye ko lanabagaw ye daariw ke, ka Ala daari, ka daariw ke, ka baraka la Ala ye mogow bee koson.

² Aw ye Ala daari masacew ye, ani minw bee ye jamana namogow ye, janko an ye to hera ni nasuma ra, ka tagama Ala nasiran na, ani cogo bennin na. ³ O ka ni, o ka di an Kisibaga Ala ye fana; ⁴ ale le b'a fe mogow bee ye kisi, ka can lon. ⁵ Sabu Ala kelenpe le be yi, soronarikebaga kelenpe le fana be Ala ni mogow ce: o ye Yesu Kirisita ye, min kera adamaden ye. ⁶ A ka a yere ke saraka ye, ka ke mogow bee ta jurumun sara ye. O seereyakuma le tun fora ka kana ni Ala ta wagati ye. ⁷ Ala ka ne ke waajurikebaga ye, ani ciraden* ye, o le koson. Ne be can le fora, faninya te! Ala ka ne ke siya were mogow* ta karamogo ye, janko ne ye lanaya sira ni can yira o ra.

Cew ni musow tagamacogo

(Piyeri folo 3.1-6; Tite 2.3-5)

⁸ Ayiwa, ne b'a fe ko cew ye Ala daari yoro bee, ka o boro korota ni jusukun ghenin ye; a kana ke ni dimi ye, walama sosori.

⁹ Ne b'a fe musow fana ta fanidoncogo ye ke cogo bennin ye; o ye fani don, min be o sutara, ani min b'a to mogow ye o bonya. O kana kundancogo dama temeninw ke, ka o yere masiri ni sanin ni konokise songobelenw ye, ani kasadiyanan songobelenw. ¹⁰ Nka o ta masiri ye ke konuman le ye; o le ye muso Alapasiranbagaw ta cogo ye.

¹¹ Muso ka kan ka je ka sigi, ka karan lamem, ka a yere majigi. ¹² Ne t'a fe muso ye ce karan, ka a ta fanga sigi ce kan; a ka kan ka je ka menni ke. ¹³ Sabu Ala konna ka Adama le dan folo, o ko, a ka Awa dan. ¹⁴ Setana ma Adama le nege k'a lafiri; a ka muso le lafiri; ale le ka Ala ta sariya cen. ¹⁵ Nka musow bena denw soro; Ala bena o kisi, ni o koni ka to lanaya ra, ani kanuya, ani ka o yere mina, ka saninya Ala ye.

3

Lanabagaw ta namogow tagamacogo

(Tite 1.5-9; Piyeri folo 5.1-4; Kewalew 6.1-6)

¹ Ayiwa, nin kuma ye cankuma le ye, ko: ni mogow do b'a fe ka ke lanabagaw ta jenkuru korosibaga ye, o tigi be baaranuman le pinina. ² O koson lanabagaw ta jenkuru korosibaga ka kan ka ke mogow jarakibari ye, ka ke musokelentigi ye, k'a yere minacogo lon, ka ke mogow hakiriman ye, ka ke mogowobe ye, ka ke jatigijuman ye, ka se ka mogow karan. ³ A kana ke dorominbaga ye, walama mogow jusufari, nka a ye ke mogow sabarinin ye, a kana ke keretigebaga ye, a kana ke wari kanubaga ye. ⁴ A ye se a ta somogow minacogo ra, k'a to a yere ta denw ye a kan mina, ka a bonya fen bee ra. ⁵ Ni o te, ni mogow min ma se a yere ta somogow minacogo ra, o tigi be se k'a janto Ala ta jenkuru mogow ra cogo di? ⁶ A fana man kan ka ke lanabagakura ye, ni o te, yerebonya be se ka don a ra, k'a to kiti min benna Setana kan, o pagon ye ben a kan fana. ⁷ Lanabariw ka kan ka a togoman fo, janko dogoyari kana se a ma, ani a kana mina Setana ta jan na.

Lanabagaw ta demebagaw tagamacogo

⁸ Ayiwa, lanabagaw ta jenkuru baarakebagaw fana ka kan ka ke mogowobe ye, o kana ke kumaflobagaw ye, walama dorominbagaw, walama mogow minw be wari pini

nanbara ra. ⁹ Lanaya ta can min yirara o ra, o ka kan ka o mara ni jusukun gbenin ye. ¹⁰ Aw ka kan ka o segesege k'a fle folo; ni jarakiyoro te o ra, o be soro ka o ta baara ke.

¹¹ Musow fana ka kan ka ke mogosobew ye, o kana ke mogɔ togocɛnbagaw ye; o ye o yere minacogo lon, ka ke lanamogow ye fen bee ra.

¹² Lanabagaw ta jenkuru baarakebagaw fana ka kan ka ke musokelentigiw ye, ka o ta denw lamɔ ka ja, ka o ta sokonmogow bee minacogo lon. ¹³ Minw be o ta baara ke ka ja, olugu bena bonya soro, ka o ta baara ke ni jagbeleaya ye lanaya ra Yesu Kirisita ta jennogonya ra.

Alasira gundo

¹⁴ Ayiwa, Timote, ne be nin sebe ci i ma, nka ne jigi b'a kan ko a tena meen, ne bena se i fe yi. ¹⁵ Nka ne be nin sebe janko ni ne nana ke meenfɛn ye, i ka kan ka min ke Ala ta mogow ce ra, i ye o lon; o mogow ye Ala nanaman ta lanabagaw ta jenkuru le ye. Lanaya can lora ka sinsin o jenkuru le baraka ra, i ko samasen. ¹⁶ Can lo, Alapasiran gundo ka bon yere le. Mogɔ si te se ka o soso:

Kirisita* kera adamaden ye; mogow k'a ye,

Nin Saninman* k'a yira ko a tun terennin lo,
melekew k'a ye fana.

A ko waajuri kera siyaw ce ra dunuɔa yoro bee ra,

mogɔ dow lara a ra,

Ala ka a korota k'a ladon nooro ra.

4

Karamogɔ faninyafɔbagaw

(Yuhana fɔlɔ 4.1-3; Kɔlɔsikaw 2.16-23; Timote flanan 2.4-6)

¹ Ayiwa, Nin Saninman* be a gbeya k'a fo an ye ko dunuɔa labanwagati ra, dow bena ban lanaya sira ma, ka tugu mogɔlafiribaga dow ko, minw ta karan bora Setana ra.

² Karamogɔ faninyafɔbaga flankafu dow le bena o lafiri; jurumun ka o jusukun gbeleaya k'a ke i ko nege wulenna tasuma ra ka fen min jeni. ³ O be mogow karan ko o man kan ka furu, ko domunifen dow man kan ka domu; k'a soro Ala ka o fenw dan janko lanabaga minw ka can sira lon, olugu ye o domu ka baraka la Ala ye. ⁴ Ala ka fen o fen dan, o bee ka pi; an man kan ka ban domunifen si ra. A dan ye ni an b'a domu, an ye baraka la Ala ye. ⁵ Sabu an be fen o fen domu, Ala be o saninya a ta kuma ni an ta daariri baraka ra.

Kirisita ta baaradenɔuman

⁶ Ayiwa, Timote, ni i sera ka balemaw karan nin kow ra, i bena ke Yesu Kirisita ta baaradenɔuman ye. I bena a yira o le ra ko i be i jusukun barora ni lanaya kuma ye, ani ko i be karan terennin min sira tagamana, ko i ka o sira lon kosebe.

⁷ Ayiwa, folofolo kumaw, minw te ben ni lanaya ye, kuma caman nafantanw, i kana o lamɛn. ⁸ I yere degi Alapasiran le ra. Farikolo nanagbe te fenba ja mogow ye, nka Alapasiran be fen bee ja; a be an ta bi dunupalatige ja, ka lahara ta fana ja. ⁹ O kuma fana ye can le ye, mogow bee ka kan ka son a ma. ¹⁰ Ayiwa, o koson an be baara ke, ka siyen ta, sabu an jigi be Ala nanaman le kan. Ale le ye mogow bee Kisibaga ye; nka minw koni ka lanaya ke Kirisita* ra, a be olugu le kisi.

¹¹ Nin kow fo o ye k'a gbeleaya, ka o karan a ra. ¹² I kana a to mogow si ye i dogoya ko i ye denmisen ye. A to lanabagaw ye i kumacogo ye, ani i tagamacogo, ani i ta kanuya, ani i ta lanaya, ani i jusukun saninyacogo, janko o ye i ladegi o ra.

¹³ Sani ne ye se yi, i ye jija ka to ka Ala ta Kitabuw karan mogow ye, ka o waaju, ka o karan. ¹⁴ Ala ka ninboro min di i ma a ta neema ra, i kana o ke borokofɛfen ye. O dira i ma ka kapa ni cirayakuma le ye; cekorobaw fana ka o boro la i kan ka dugawu ke i ye. ¹⁵ Jija ka o kow bee ke ka ja, ka i yere di o baara ma kosebe, janko mogow bee ye a ye ko i be tagara ja.

¹⁶ I janto i yere tagamacogo ra, ka i ta karan fana korosi. Jija o ra kosebe, sabu ni o kera, i bena i yere kisi, ka i lamɛnbagaw fana kisi.

5

Lanabagaw bee ladicogo

(Korentikaw fɔlɔ 9.7-14; Efesikaw 6.5-8; Piyeri fɔlɔ 2.18-20)

¹ Ayiwa, i kana kumagbelɛn fo cekoroba do ma, nka i y'a ladi ni jususuma ye i n'a fo i worofa. Kanbelenw fana ladi i n'a fo i balemaw, ² ka musokorobaw ladi i ko i bamusow, ka muso denmisenw ladi i ko i balemamusow; o ke ni jusukun saninyanin ye fen bee ra.

Muso ce saninw demecogo

³ Muso ce sanin minw be o kelen na, mogo si te minw fe, i ye i janto olugu ra ka o deme. ⁴ Nka denw be minw fe, walama mamadenw, o denw le ka kan ka o worobagaw deme ka kana ni Alapasiran ye. O worobagaw ka min ke o ye, o ka kan ka o juru le sara sisan; o le ka di Ala ye.

⁵ Muso ce sanin minw be o kelen na, mogo te minw fe min be a janto o ra, olugu be o jigi la Ala kan ka a daari su ni tere, janko a ye o deme. ⁶ Nka muso ce sanin minw be o yere bla dunuƙa janagbekow doron le ra, olugu sanin lo, hali ka o panaman to.

⁷ Ayiwa, i ka kan ka o karan nin kow le ra, janko jarakiyoro kana soro mogo si ra. ⁸ Ni mogo min koni te a janto a ta sokonmogow ra, janko a ta gbamogow yere, o tigi bora lanaya sira kan pewu; a ka jugu ka teme hali lanabari kan.

⁹ Muso ce sanin min si ka san biworo soro, min tora ce kelen kun, o togo le be se ka sebe, janko ka demeri soro lanabagaw fe. ¹⁰ Bee ka kan ka a lon a ta kewalejumanw koson, ko a ka a ta denw lamu ka ja, ko a tun ye jatigimusojuman ye, ko a tun be Ala ta mogo saninmanw sen ko, ka janibagatow deme, ka kojuman suguya bee ke.

¹¹ Ayiwa, muso ce sanin minw ma koro, i kana son ka olugu togo sebe; sabu ni dunuƙa ta kow nege ka o soro, fo ka o ta miiriya yelema, o be Kirisita* ta sira bla; foyi were te ke o hakiri ra tuun ni furuko te. ¹² O cogo ra o be kiti ben o yere kan; sabu o konna ka layiri min ta ko o be baara ke Kirisita doron ye, o be o layiri cen. ¹³ Ni o kera, o te foyi ke fo ka ban baara ma ka yaala luw ni jagon ce. O fana te dan o ma; o ta kuma be caya, o be o da don mogow ta kow ra. Min man kan ka fo, o da be o bee fo.

¹⁴ O koson muso ce sanin minw ma koro, ne b'a fe olugu ye furu tuun, ka denw soro, ka o ta somogow minako ja, janko an jugu kana cogo si soro ka an jaraki. ¹⁵ Ne be o fora sabu o muso dow ka lanaya sira bla ka ban, ka tugu Setana ko. ¹⁶ Ni muso ce sanin dow be an balemamusu lanabaga do ta so, o balemamusu yere ye o deme; o doni kana la lanabagaw ta jenkuru kan; ni o kera, mogo te minw fe, lanabagaw ta jenkuru be se ka olugu deme.

Namogow bonyacogo

¹⁷ Lanabagaw ta jenkuru namogo minw be o ta baara ke ka ja, aw ka kan k'a jate ko olugu ka kan ni bonyari fla le ye, janko minw yere be segera ka waajuri ke, ani ka mogow karan. ¹⁸ Sabu a sebera Kitabu konu ko: «Ni aw ka misi bla ko a ye siman dondon k'a kise bo, aw kana a da siri.» A sebera fana ko: «Baaraden ka kan ni a ta sara ye.»

¹⁹ Ni do ka lanabagaw ta jenkuru namogo do jaraki ko do ra, i kana son o jaraki ma, fo mogo fla walama mogo saba ye ke o ko seerew ye.

²⁰ Namogo minw be to jurumun na, a fo o ye tow bee ja na ko o firira, janko tow fana ye siran, o kana o jagon ke.

²¹ Ne b'a fo i ye k'a gbeleya i ma, Ala ni Yesu Kirisita koson, ani a ta meleke janawolomaninw koson, ko i ye jija ka nin ciw bee ke; i kana mogo do fisaya ni do ye, i kana mogo bo mogo ra.

²² I kana koroto ka i boro la mogo si kan ka a bla baara do ra lanabagaw ce ra. I kana ke mogo si jenkogon ye a ta jurumun ta fan fe; a to i jusukun saninyanin ye to.

²³ I kana to ka ji dama min, nka i ka kan ka duven donnin min fana i ta konodimi ni i ta banamisenw koson.

²⁴ Ayiwa, dow ta jurumun be yira kene kan k'a gbeya, sani a kiti ye tige; nka dow ta be lon ko fe le. ²⁵ O cogo ra fana, kewalejumanw be yira kene kan; hali ni minw ma bo kene kan joona, o dogonin tena to.

6*Jonw ka kan ka o matigiw bonya*

¹ Lanabaga minw bee be jonya ra, olugu ka kan ka o matigicew jate ka o bonya kosebe, janko mogow kana Ala togo cen, ka an ta karan mangboya. ² Minw fana matigicew ye lanabagaw ye, olugu kana o matigicew dogoya, ko sabu o balemaw lo. O ka kan ka baara ke o ye ka ja, sabu o ta baara nafa be o mogo minw kan, olugu ye o balema kanuninw le ye.

Karamogow faninyafobagaw ni wariko
(Matiyu 6.19-34)

I ka kan ka mogow karan nin le ra k'a fo o ye k'a gbeleya. ³ Ni mogo do ka mogow karan fen were ra, min ni an Matigi Yesu Kirisita ta kuma saninmanw te kelen ye, walama min te ben ni Alapasiran ye, ⁴ yerebonya le be o tigi ra, a te foyi lon; a be sosori ke, ka kere

lawuri kuma doron koson, i ko kuma ta bana be mogow min na. O le be na ni jangboya ye, ani kere, ani kumajuguw, ani miirijuguw, ⁵ ani sosori dablalariw. O mogow hakiri cenna, o te can lon tuun; o be Alako ke natorojinisira le ye.

⁶ Ayiwa, can lo, Alapasiran ye natoroba le ye, ni i ka i wasa don i ta sorota ra. ⁷ Sabu an si ma na ni fen ye an boro dununa ra, an fana tena seko ni fen ye an boro. ⁸ O koson ni an be an ta baro ni an ta fani donta sorora, o ka kan ka an wasa. ⁹ Nka minw b'a fe ka natoro caman soro, Setana be olugu nege, k'a to o yere ta negejuguw, ani o ta nege nacintanw be ke jan ye ka o mina, ka o cen, ka o halaki pewu! ¹⁰ Sabu wari nege ye kojugu suguya bee lili ye. Dow tugura wari no fe fo ka na o yere lafiri, ka bo lanaya ra pewu, ka toro caman lase o yere ma.

Poli ta jagbeleyakumaw

¹¹ Ayiwa, ele Timote, ele min ye Ala ta mogow ye, ele ka kan ka bori nin kow na, ka jija ka terenninya le jini, ani Alapasiran, ani lanaya, ani kanuya, ani mupuri, ani sabari.

¹² I jija ka kerejuman ke, lanaya ta kere; janamanya banbari mina kosebe, sabu Ala ka i wele o le kama; i fana ka o seerejanuman fo, ka mogow camanba ke i seerew ye.

¹³ Ayiwa, Ala min be danfenw bee janamanya, ka ale ke an seere ye, ani Yesu Kirisita min kumana Ponse Pilati na, ka can fo a ye, ¹⁴ ne b'a fo i ye k'a gbeleya ko i ye Ala ta cifoninw mara, no kana ye i ra, jarakiyoro kana soro i ra, fo ka taga se an Matigi Yesu Kirisita nalon ma.

¹⁵ Ni a nawagati sera, Ala yere le bena a lana.

Ale Ala kelenpe le be fen bee kunna.

An be ale togo le tando;

masaw bee ta Masa lo, ani matigiw bee ta Matigi.

¹⁶ Ale kelenpe le te sa ka ye.

A signin be noro min na, o noro bonyakojugu fe,

mogow si te se ka gbara a ra.

Mogow si na ma la a kan ka ye,

mogow si fana te se k'a ye.

Bonya ni sebagaya banbari ye ale ta le ye.

Amina.

Naforotigiw ka kan ka min ke

¹⁷ Ayiwa, dununa natoro be minw fe, a fo olugu ye k'a gbeleya ko o kana waso, o kana o jigi la o natorow kan, sabu jigijuman te. O ye o jigi la Ala le kan, ale min be fen bee di an ma caman, janko an ye a diyabo. ¹⁸ A fo o ye ko o ye korjuman ke, o ta kewalejumanw ye caya; o ye mogow son, ka o borofen dow di tow ma. ¹⁹ Ni o kera, o bena natoroba le soro o yere na sini, natoro min ka ni, min te cen; o sababu ra o bena janamanya sobe soro.

Kuma laban

²⁰ Ayiwa, Timote, Ala ka min karifa i ma, i jija ka o mara ka na. Mogow be kuma fufafu minw fo, min ni lanaya sira te ben, i yere mabo o ra, ani o be sosorigbansan minw jate lonniya ye, k'a soro faninya lo. ²¹ Dow tugura o lonniya ko, fo ka na lanaya sira bla pewu.

Ayiwa, Ala ye neema aw ye.

**Poli ka letere flanan min ci
TIMOTE
ma
Kitabu faamucogo**

Poli ta tagama naaninan bannin ko, o k'a mina ka taga a bla kaso ra tuun Romu (2.9). Poli tora o yoro le ra ka nin letere sebe k'a ci Timote ma Efesi (1.17). O ko fe le masaceba Nerɔn ka Poli faga.

An b'a ye nin letere kɔno ko Poli tora a kelen na, sabu a teriw caman tun bɔra a koro. O koson a ka Timote ja gbeleya ko a ye to Kirisita ta Kibaro Diman* ta can kan, ka o waajuri ke, hali ni a be tooro (2.1-13). Nka minw be lanabagaw kunnacen ni karan werew ye, a ka kan ka olugu jaraki, ka Ala ta kuma waajuri ke ka kapa ni can ye (2.14-4.15).

Romu masaceba Nerɔn tun ka lanabaga caman tooro kosebe; o hami tun be Poli ra; o koson a ka Timote ja gbeleya ko a ye to Kirisita ta Kibaro Diman* ta can kan, ka o waajuri ke, hali ni a be tooro (2.1-13). Nka minw be lanabagaw kunnacen ni karan werew ye, a ka kan ka olugu jaraki, ka Ala ta kuma waajuri ke ka kapa ni can ye (2.14-4.15).

O ra, Timote ka kan ka Ala ta kuma waajuri ke, ka muɗu ka mogow karan, ka tagama ka kapa ni Ala ta kuma ye (3.14-16). A ka kan ka Poli yere ta lanaya ni a ta muɗuri ni a ta kanuya ladegi (4.6-7).

Nin kitabu sebera wagatigbelen le ra, wagati min na tooroɔba tun be lanabagaw kan. Poli ka tooro sonmina ka se soro cogo min na, lanabagaw fana ka kan ka o le ladegi.

Kitabu kɔnokow

Poli ta fori (1.1-7)

Kibaro Diman waajurikebaga ka kan ka tooro (1.8-2.13)

Kibaro Diman waajuri ka kan ka ke ni jagari ye (2.14-4.8)

Poli ta fori ni a ta kumalabanw (4.9-22)

Poli ta fori

¹ Ne Poli, ne min ye Yesu Kirisita ta ciraden ye ka kapa ni Ala sago ye, ani panamanya layiri koson, panamanya min be soro Yesu Kirisita ta jehrogonya ra, ² Ne be nin sebe ci ne dence kanunin Timote ma; an Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ye neema ni hina ni hera ke i ye.

Poli be Timote ja gbeleya baara ra

(Timote flanan 2.1-12; Efesikaw 1.3-7; Tesalonikikaw flanan 2.13-15)

³ Ne be Ala fo; ne be baara kera a ye ni jusukun gbenin ye i n'a fo ne bemaw k'a ke cogo min na. Su ni tere ni ne be Ala daari, ne be ne hakiri to i ra tuma be. ⁴ Sabu i kasira cogo min na an faranto jagon na, ne hakiri belen be o ra. I logo be ne ra kosebe; ne b'a fe ka i ye tuun janko ka jagari. ⁵ Lanayasobe min be i fe, ne hakiri be o ra fana. I mamamuso Loyisi ni i bamuso Enisi le konna ka o lanaya soro; ne lanin b'a ra ko o lanaya be ele fana fe. ⁶ O koson ne ka ne boro la i kan ka Ala daari i ye minke, i ka ninyoro min soro ka bo Ala fe, i jija k'a to o tasma mananin ye to; ⁷ sabu Ala ka Nin min di an ma, o te an ke siranbagato ye; a be baraka le don an na, ani kanuya, ani hakiritigiya.

⁸ O koson i kana maroya ka seereya ke an Matigi ta ko ra; ne min fana be kaso ra a togo koson, i kana maroya ne ta ko ra. I ka kan ka tooro ni ne ye Kibaro Diman* koson, Ala ta sebagaya baraka ra. ⁹ Ale Ala ka an kisi, ka an wele janko an ye ke a yere ta mogɔ saninmanw ye. O ma ke an ta kewalew koson, a ka o ke a yere ta kolatigenin ni a ta neema le koson, o neema min dira an ma Yesu Kirisita ta jehrogonya koson, k'a soro dunuɗa ma dan folo. ¹⁰ Sisan an Kisibaga* Yesu Kirisita nana o neema yira. A ka saya fanga cen; panamanya min be soro Kibaro Diman sababu ra, ani min be an ke fen sabari ye, a ka o ko bo kene kan.

¹¹ O Kibaro Diman waajuri le koson Ala ka ne ke waajurikebaga ye, ani ciraden*, ani karamogo. ¹² O le koson nin tooroɔw bee be ne kan; nka o maroya te ne ra, sabu ne jigi be min kan, ne ka o lon. Ne lara a ra kosebe ko Ala ka min karifa ne ma, se be a ye ka o mara ne ye fo ka taga se dunuɗa labanlon ma.

¹³ Ayiwa, ne ka i karan kuma saninman minw na, o mara i kono ni lanaya ni kanuya ye Yesu Kirisita ta jehrogonya ra, ka tagama ka kapa ni o ye. ¹⁴ Fennuman min karifara i ma, o mara Nin Saninman baraka ra, Nin Saninman min siginin be an kono.

¹⁵ I yere k'a lon ko lanabaga minw be Azi mara ra, olugu bee tagara ka ne to ne kelen na; Fijeli ni Erimojeni fana be o mogow ra. ¹⁶ Matigi ye kopuman ke Onezifori ta

somogow ye kosebe, sabu a ka ne jusu saaroko caman ke; hali ka ne to kaso ra, sani a ye maroya o ra, ¹⁷ a nana Romu* minke, a ka ne yoropini le kosebe, fo ka taga ne ye. ¹⁸ Ala y'a to a ye Matigi ta numanya soro dunuja labanlon na. A ka kojumanba minw ke ne ye Efesi, i yere ka o lon ka teme be kan.

2

Kirisita ta baaradenjuman

¹ Ayiwa, ne dence Timote, nema min be an fe Yesu Kirisita ta jehogonya ra, i ta baraka soro o nema ra. ² I ka karan min soro ne fe seere caman pa na, o lasa lanamogo dow ma, minw fana be se ka mogo werew karan a ra fana. ³ I ka kan ka tooro ni ne ye fana i ko Yesu Kirisita ta kerekedenjuman. ⁴ Kerekeden si te son ka dunufenw ko hami bla a yere ra, ni can ra a b'a fe ka a yere ko diya a kuntigi ye. ⁵ O cogo ra fana, mogo min be jogondanbori ke, o te se ka jala soro ni a ma a ke ka kapa ni a sariya ye. ⁶ Senekabaga min be sege ka baara ke, ale le ka kan ka kon ka a ninyoro soro siman na. ⁷ Ne be min fora i ye, i ye miiri o ra kosebe, sabu Matigi bena hakiri di i ma k'a be faamu.

⁸ I hakiri to Yesu Kirisita ra, Dawuda mamaden, min kununa ka bo saya ra, ka kapa ni ne ta Kibaro Diman* waajuri ye. ⁹ O Kibaro Diman le koson o be ne tooro, fo ka ne siri i ko kojugukebaga; nka Ala ta Kuma koni ma siri. ¹⁰ O le koson ne be fen be sonmina Ala ta mogo panawolomaninw koson, janko olugu fana ye kisi Yesu Kirisita sababu ra, ka bonya banbari soro.

¹¹ Nin kuma ye can le ye ko:
«Ni an sara ni Yesu Kirisita ye,
an bena panamanya ni a ye fana.
¹² Ni an ka jija ka to lanaya ra,
an bena ke ni a ye a ta masaya ra.
Nka ni an ka ban a ra,
ale fana bena ban an na.
¹³ Ni anw ma ke kankelentigiw ye,
ale koni ye kankelentigi ye tuma be;
sabu a te se ka ban a yere ra.»

Ala ta baaradenjuman

(Timote fob 1.3-7,18-20; Tite 1.10-16; 2.11-15; Piyeri flanan 2.1-22)

¹⁴ I ka kan ka to ka mogo hakiri jigi nin kumaw le ra, k'a fo o ye k'a gbeleya kosebe Ala pa koro, ko o kana to ka jogon darakan soso, sabu o te foyi pa; minw be o kumaw lamaw, a be olugu le mako sa doron. ¹⁵ I jija k'a to i ta baara ye diya Ala ye, ka ke baaraden ye min te maroya a ta baara kenin koson, nka a be Ala ta kuma can waajuri ke ni terenninya ye. ¹⁶ I yere mabo kumalakolonw na, minw te ben ni lanaya ye; sabu mogo minw be o kuma suguyaw fo, do le be fara olugu ta Alanasiranbariya kan. ¹⁷ O ta kumaw be cenri ke i ko jorijugu min be mogo farikolo cen. Imene ni Fileti ye o mogo dow le ye. ¹⁸ Olugu jengera ka can sira bla, k'a fo ko suw kununi kera ka ban; o ka dow ta lanaya cen ni o kuma ye. ¹⁹ Nka Ala yere ka bon jusigan min lo, o be a no ra; nin kumaw sebera a kan, ko: «Matigi ka a ta mogo lon.» Ani ko: «Mogo o mogo ye Matigi ta mogo ye, o tigi ye a sen bo terenbariya ra.»

²⁰ Fagamabonhaw kon, i b'a soro ko minan saninlamanw be yi, ani minan warigberamanw; nka a yiriraman fana be yi, ani a bogoramanw. Minan dow blara lonbaw ta baara kama, dow blara baara gbansanw kama. ²¹ Ayiwa, ni mogo min k'a yere mabo kojugu ra, o tigi be ke minan dawulaman ye, ka saninya, k'a Matigi mako pa, ka laben baarajuman suguya be kama.

²² Ayiwa, Timote, bori kanbelenya ta jarabijuguw pa; minw be Matigi bato ni jusukun ghenin ye, i ye fara olugu le kan, ka terenninya jini, ani lanaya, ani kanuya, ani hera. ²³ I kana i da don hakirintanyakumaw ra, ani kumalakolonw; sabu o laban be na ni kere le ye. ²⁴ K'a soro Matigi ta baaraden man kan ka kere ke. A ka kan ka ke mogojuman ye mogo be le ma, ka se ka mogo karan, ani ka kogbelenw sonmina. ²⁵ Minw be a ta kuma soso, a ka kan ka olugu ladi ni jususuma ye, sabu a be se ka ke ko Ala bena a to o ye nimisa, janko o ye yelama ka can lon, ²⁶ ka hakirijuman soro, ka o yere bo Setana ta janw na; sabu Setana ka o mogo mina a ta jan na, janko o ye ale sago ke.

3

Dunuḡa labanwagati ta ko

¹ Ayiwa, Timote, nin kuma to i hakiri ra, k'a lon ko dunuḡa labantuma ta wagatiw bena gbeleya. ² Adamadenw bena ke natabaw ye, o bena wari ke o teri ye, o bena waso, ka o yere bonya, ka Ala toḡo cen, ka muruti o worobagaw ma, ka ke kojumanlonbariw ye, ani Alapasiranbariw, ³ ka ke moḡo jusukungbelenw ye, moḡo hinabariw, moḡo toḡocenbagaw, yereminabariw, moḡojuguw, kojuman koninyabagaw, ⁴ janfamogow, moḡo jusu farimanw, yerebonya moḡow; o bena o diyanyakow kanu ka teme Ala kan, ⁵ ka o yere ke Alapasiranbaga ye moḡow ḡa koro, k'a soro Alapasiran baraka ye min, ye o bena ban o ma. I yere mabo o moḡow ra pewu!

⁶ O moḡo dow bena don sow kono ka muso barakantan dow neḡe ni o ta karan ye ka o hakiri yelema; k'a soro o musow ka jurumun caman ke kakoro, jarabijugu suguya caman be o ra. ⁷ Tuma bee o musow b'a fo ko o be lonniyakura jinina, nka o te can lon ka ye. ⁸ Folefole Janesi ni Janberesi ka cira Musa soro cogo min na, o moḡow be can soro o cogo le ra. O moḡow hakiri cenna, o ta lanaya te se ka foyi ḡa o ye. ⁹ Nka o ta kow tena taga ḡa, sabu a laban, bee bena a lon ko hakirintanw lo, i ko Janesi ni Janberesi ta nana lon cogo min na.

Timote ka kan ka to Ala ta Kuma kan

(Korentikaw flanan 6.3-10; Piyeri flanan 1.19-21; Kewalew 20.28-31)

¹⁰ Ayiwa, Timote, ele koni ka ne ta karan lamən, i ka ne ta tagamacogo ladegi, i ka ne ta kolatigeninw lon, ani ne ta lanaya, ani ne ta mupuri, ani ne ta kanuya, ani ne ta jagbeleya, ¹¹ ani ne ta tooro, ani ne ta segekow. Seḡe juman le ma la ne kan Antiyosi, ani Ikoniyomu, ani Lisitiri? Tooro juman le be yi, ni ne ma min sonmina? Nka Matigi ka ne kisi ka bo o bee ra. ¹² Can ra, moḡo minw bee b'a fe ka tagama Alapasiran na Yesu Kirisita ta jengogonya ra koni, o bena olugu bee tooro. ¹³ Nka moḡojuguw ani nanbaramogow koni, olugu bena to ka taga ḡa kojugu ra tuma bee; o be tow lafiri i ko olugu yere lafirinin lo cogo min na.

¹⁴ Ele koni, i karanna min na, ani i ta lanaya kun ye o min ye, i ye to o le kan; sabu i ka o karan soro moḡo minw fe, i yere ka o tigiw lon.

¹⁵ Kabini i dennisenman i ka Kitabu saninmanw kumaw lon; o le be se ka i ke hakiritigi ye, hakiritigiya min be moḡo bla kisiri sira kan, lanaya sababu ra Yesu Kirisita ta jengogonya ra. ¹⁶ Kitabu saninmanw kumaw bee bora Ala yere le ra, Nin Saninman* baraka ra. O koson nafa b'a ra janko ka moḡo karan, ka moḡo jaraki, ka moḡo lateren, ka moḡo koro terenninya ra, ¹⁷ janko Ala ta baarden ye karan ka ḡa, ka se ka baaranuman suguya bee kecogo lon.

4

Ala ta Kuma waajuri

¹ Ne b'a fo k'a gbeleya i ma Ala koson, ani Yesu Kirisita koson, min bena kiti tige moḡo ḡanamanw, ani suw bee kan, ani a nako ni a ta Masaya* koson, ² ko i ye Ala ta Kuma waajuri ke, k'a fo, ka sinsin a kan wagati bee, wagatijumanw, ani wagatigbelenw na, ka moḡow lateren, ka o jaraki, ka o ladi, ka o karan ni mupuriba ye.

³ Sabu wagati do bena se, moḡow tena son ka karan terennin lamən tuun. O yere le bena karamogow caman jini o yere ye, ka kapa ni o yere diyanyakow ye, ka olugu ta kuma dimanw lamən, ka o toro ladiya ni o ye. ⁴ O bena o toro mabo can lamenni na, ka tugu folofolo kumakorow le ko. ⁵ Nka ele koni, ele ye i yere minacogo lon ko bee ra, ka tooro sonmina, ka ke Kibaro Diman* fobagasobe ye, ka i ta baara bee ke ka ḡa.

Poli ta kumalabanw

(Filipikaw 1.20-23; Matiyu 10.18-20)

⁶ Ne koni, ne kera ka ban i ko rezenji saraka; ne tagatuma surunyara ka ban. ⁷ Ne ka kereḡuman ke, ne ka ne ta bori laban, ne tora lanaya ra. ⁸ Sisan, terenninya ta jala maranin be ne ye ka ban. Matigi, min ye kititigebaga terennin ye, ale le bena o di ne ma dunuḡa labanlon na. Nka a tena a di ne kelen ma; minw ka a kanu ka a nalon makono, a bena a di olugu bee ma.

⁹ I jija ka na ne fe yan joona. ¹⁰ Sabu Demasi tugura dunuḡa ta fenw neḡe no fe, ka taga ka ne kelen to yan; a tagara Tesaloniki. Keresansi tagara Galasi, Tite tagara Dalimasi. ¹¹ Luka kelenpe le tora ni ne ye yan. I nato, i ni Marika ye na ḡogon fe; ne mako b'a ra ka ne deme ne ta baaraw ra. ¹² Ne ka Tisiki ci ka taga Efesi.

¹³ Ne tun ka deregeba min to Torohasi, Karipusi fe yi, i nato i ye na ni o ye, ani kitabuw; nka gbolokitabuw ko le ka bon ne ma kosebe.

¹⁴ Numuce Alesandiri ka kojugu caman ke ne ra; nka Matigi le bena a sara ka kaɗa ni a ta kewalew ye. ¹⁵ Ele fana ye i yere korosi a ra, sabu a ka an ta kumaw sosɔ kosebe.

¹⁶ Ne tagakofolo kiti ra ka taga ne ta ko jafɔ, mɔgɔ si ma ne demɛ; bee ka ne to ne kelen na. Nka Ala ye yafa o ma o ra. ¹⁷ Matigi yere le ka ne demɛ ka baraka don ne ra, janko ne ye Kibaro Diman* waajuri ke k'a gbeya, siya wɛre mɔgɔw bee y'a men. Ala ka ne bosɩ ka bo jara da ra. ¹⁸ Matigi bena ne bosɩ mɔgɔw ta kewalejuguw bee ma, ka ne kisi, ka ne ladon sankolo Masaya* ra. Bonya ye ale le ta ye wagati bee, ani tuma bee. Amina.

Poli ta fori

¹⁹ Ne be Pisisili ni Akila fo, ani Onezifori ta somɔgɔw. ²⁰ Erasitisi tora Korenti. Ne ka Torofime banabagato to Mile. ²¹ I jija ka na sani nenɛwagati ye se. Ebulusi be i fo, ani Pudensi, ani Linusi, ani Kolodiya. Balema tow bee be i fo.

²² Matigi ye to i fe. Ala ye nɛɛma aw bee ye.

Poli ka letere min ci TITE ma Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Poli ka nin letere sebe Timote ta letere folo ko fe, k'a to Korenti. A ka Zenasi ni Apolosi le ci ka taga a di Tite ma (3.13). Tite tun ye Gereki le ye. A tun sonna Yesu ma Poli ta waajuri sababu le ra.

Poli tagara ni a ye ciradenw ta nogonyeba ra Zeruzalemu (Galasikaw 2.1-3). Wagati min Poli tun be Efesi, a ta tagama sabanan na, Tite tun k'a deme baara ra. Poli bora kaso ra Romu, k'a ta tagama naaninan damina minke, a tun tagara ni Tite ye o tagama ra. O ka Kibaro Diman waajuri ke Kereti; lanabaga dow tun sorora o yoro ra. Poli tagato a ka Tite to Kereti, janko a ye a janto o lanabagaw ra.

Nin letere konko an b'a ye ko Poli be Tite hakiri jigi ko lanabagaw ni o pamogow tagamacogo ka kan ka teren; o man kan ka ke mogow kewalejuguw ye. O ra, Tite tun ka kan ka Kereti lanabagaw ta jenkuruw laben, ka cekoroba dow janawoloma, minw ye mogosobew ye, ka olugu ke o pamogow ye.

Minw be jenge ka bo Kibaro Diman sira kan, a ka kan ka olugu jaraki, janko olugu kana na tow lafiri; ale yere ka kan ka teren, janko lanabagaw ye a ladegi. Lanabagaw bee ka kan ka tagama ka kapa ni a ta kuma ye, ka Ala sago ke; o le bena mogow karan ka teme hali o darakumaw yere kan.

Kitabu konokow

Kitabu daminakumaw (1.1-4)

Lanabagaw ta pamogow tagamacogo (1.5-16)

Tite ka kan ka lanabagaw bee ladi (2.1-15)

Lanabagaw ka kan ka ben kelen ma, ka hera jini (3.1-11)

Poli ta kumalabanw ani a ta forikan (3.12-15)

Poli ta fori

(Piyeri flanan 1.1-4)

¹ Ne Poli, ne min ye Ala ta baaraden ye, ani Yesu Kirisita ta ciraden*, Ala ka ne ci janko ne ye lanaya sira ni can sira yira a ta mogow janawolomaninw na, ka kapa ni Alanasiran ye, ² janko o ye panamanya banbari jigiya soro; Ala le ka o panamanya layiri ta an ye kabini dunupa ma dan folo, Ala min te faninya tige. ³ A ta wagati latigenin sera minke, a ka a ta kuma yira mogow ra waajuri sababu ra; o waajuri ko le karifara ne ma ka kapa ni an Kisibaga Ala yere kumakan ye. ⁴ Ayiwa, ne Poli be nin sebe ci ele Tite ma, ele min ye ne dence yere ye lanaya ra, lanaya kelen min be an bee fe. An Fa Ala ni an Kisibaga* Yesu Kirisita ye neema i ye, ka hera ke i ye.

Baara min dira Tite ma

(Timote folo 3.1-7; Piyeri folo 5.1-4)

⁵ Ayiwa, ne ka i to Kereti jamana ra, janko ko minw janabobari tora, i ye olugu janabo; i ye cekoroba dow sigi lanabagaw ta jenkuruw* kunna dugu bee kelen kelen na, i n'a fo ne k'a fo i ye cogo min na. ⁶ Jarakiyoro man kan ka soro o mogow si ra, o ka kan ka ke musokelentiwi ye; o denw ka kan ka ke lanamogow ye, minw man kan ka soro jatoya ra, walama ka ke mogow murutininw ye.

⁷ Lanabagaw ta jenkuru korosibaga ka kan ka ke mogow jarakibari le ye, sabu Ala ta mogow korosibaga lo. A kana ke wasobaga ye, walama mogow jusuba, walama dorominbaga, walama mogow fariman, walama mogowobaga. ⁸ A ka kan ka ke jatigijuman ye, ani kopuman kanubaga, ani mogow hakiriman, ani mogow terennin, ani mogow saninman, ani yereminabaga. ⁹ A ka kan ka noro Ala ta Kuma yere ra, i ko a karanna a ra cogo min na, janko a ye se ka mogow karan ka o ladi ka kapa ni karan terennin ye, ani ka sosorikebagaw ta firiyoro yira o ra.

¹⁰ Ne be o fo, sabu mogow murutininw ka ca Yahudiya lanabagaw yere le ce ra, ani kumakolonfobagaw, ani mogolafiribagaw; ¹¹ i ka kan ka o mogow da datugu le, sabu o be gba kuturu dow ta lanaya cen; karan min ma daga, o be mogow karan o ra, wari koson. ¹² O koson o yere ta cira do k'a fo o ma ko: «Keretikaw be faninya tige tuma bee; warajuguw lo, salibagatow lo, minw konobaraw te fa ka ye.» ¹³ O seereya ye can ye. O koson i ka kan ka o jaraki kosebe janko o ta lanaya ye sabati. ¹⁴ O kana tugu Yahudiyaw ta folofolo kumakorow ko; minw banna can ma, o kana tugu olugu ta cifoninw ko. ¹⁵ Mogow minw jusukun saninyanin lo, fen bee saninyanin lo olugu fe; nka minw jusukun

lanogonin lo, lanabariw, foyi ma saninya olugu fe; sabu o hakiri ni o jusukun lanogonin lo. ¹⁶ O b'a fo o da ra ko o ka Ala lon, nka o yere ta kewalew b'a yira ko can te. Ala be o ta kewalew koninya; mogo murutininw lo, o koson o te se ka kewalenuman kise kelen ke.

2

Tite ka kan ka mogow bee ladi

(Timote folo 2.9-15; Piyeri folo 2.18-20; 3.1-6; Efesikaw 6.5-8)

¹ Ayiwa, ele Tite koni, min be ben ni karan terennin ye, i ye o le fo. ² A fo cekorobaw ye ko o ye o yere minacogo lon, o ye pamalo, ka ke mogo hakirimanw ye, ka sabati lanaya ra, ani kanuya ni mupuri.

³ A fo musokorobaw ye ko olugu fana ye o tagamacogo saninya. O kana ke mogo togocenbagaw ye, o kana o yere bla doromin na; o ye ke ladibaganumanw ye, ⁴ ka muso dennisenw karan, janko olugu ye o cew ni o denw kanu, ⁵ ka ke hakirimanw ye, ka o yere mina, ka o ta sokonbaaraw ke ni jusunuman ye, ka o yere majigi o cew ye, janko o ta kewalew kana ke sababu ye k'a to mogo ye Ala ta Kuma mafiyenya.

⁶ O kuma kelen fo kanbelenw fana ye, ko o ye ke hakirimanw ye ko bee ra. ⁷ Ele yere fana ye ke kewalenuman kebaga ye, k'a to tow ye i tagamacogo ladegi; mogo karan ni jusukun ghenin ye, ani sobeya ye. ⁸ I ta kuma ye ke kuma barakaman ye, mogo te se ka min soso, janko an juguw ye maroya, o kana kumajugu si soro k'a fo an ma.

⁹ A fo baaradenw ye ko o ye o yere majigi o kuntigiw ye fen bee ra, ka o kuntigiw diyanyako ke; o kana o soso. ¹⁰ O kana foyi ta o fe; o ye o ta lanamogoya yira wagati bee, janko mogo ye an Kisibaga Ala ta karan bonya.

Ala ta neema yiracogo

(Efesikaw 2.1-10; Piyeri folo 1.10-21; 2.13-16; Yuhana folo 3.1-3)

¹¹ Ayiwa, Ala ta neema yirara; adamaden bee ta kisiri be bo o neema le ra. ¹² O neema baraka ra Ala be an karan, ko an ye Alapasiranbariya dabra, ka ban dunupa negejuguw ma; ko an ye tagama ni hakiri ye sisan ta wagati ra, terenninya ni Alapasiran na, ¹³ sani k'a to an jigiya be lonnuman min kan, o ye se; an ta Alaba min ye an Kisibaga* Yesu Kirisita ye, o ta nooro yiralon lo. ¹⁴ Ale le ka a yere di ka sa an koson, janko ka an kunmabo kojuguw bee ma, ka an saninya ka an ke a yere ta mogo ye, janko an ye an yere cesiri ka kewalenuman ke tuma bee.

¹⁵ Ayiwa, i ka kan ka nin kumaw le fo, ka mogo ladi, ka o jaraki ka kapa ni i ta loyoro bonya bee ye. Mogo si kana jon i ra.

3

Lanabagaw tagamacogo

¹ Lanabagaw hakiri jigi a ra, ko o ka kan ka o yere majigi jamana pamogow, ani a fangatigiw ye; o ye o kan mina ka laben ka kewalenuman ke tuma bee. ² O kana mogo si korofa; o ye ke heramogow ye, ani mogo sabarininw, ka o jusu suma mogo bee koro. ³ Sabu folofolo an fana tun ye hakirintanw le ye, ani Alakanminabariw, ani mogo lafirininw; an tun kera nege suguya bee ta jonw le ye, ani jarabijugu bee; an tun be tagama juguya ni pangboya ra; mogo tun be an koninya, an yere gbansan tun be jogan koninya. ⁴ Nka an Kisibaga Ala ta numanya ni a ta kanuya yirara wagati min na adamadenw ta fan fe, ⁵ a ka an kisi, nka a ma ke an yere ta kewale terenninw koson, a kera a yere ta hina le koson, ani Nin Saninman* min ka an ko ka an ke danfenkuraw ye, ka panamanyakura di an ma. ⁶ Ala ka Nin Saninman lajigi an kan k'a caya, an Kisibaga* Yesu Kirisita sababu ra, ⁷ janko an ye jate mogo terenninw ye Ala na koro a ta neema baraka ra, ani an jigi be panamanya banbari min kan, an ye o soro.

⁸ Ayiwa, nin kumaw ye can le ye. Ne b'a fe i y'a fo mogo ye k'a gbeleya o ma kosebe, janko minw lara Ala ra, olugu ye jija ka kewalenumanw ke. O le ka ni, mogo fana be nafa soro o le ra.

⁹ Nka i kana i yere bla sosorikunntanw na, ani folofolomogow togow ta sosoriw, ani keremisenw, ani cira Musa ta sariya* ko sosoriw; nafa te o ra, o te foyi na. ¹⁰ Minw be lanabagaw faran, ni i ka o mogo do ladi ka se fo sinaga fla, ni a ma son, i ye o tigi mabo i yere ra. ¹¹ Sabu sigiya t'a ra, o mogo suguya ka lanaya sira bla; a be jurumun ke ka Ala ta kiti ben a yere kan.

Poli ta ladiri laban ni fori

(Korentikaw folo 16.20-24)

¹² Ni ne nana Aritemasi walama Tisiki ci i fe tuma min na, i ye i jija ka na ne kunben Nikopolisi, sabu ne k'a latige ko ne bena nenewagati ke o yoro le ra. ¹³ I janto sariya karamogo Zenasi ra, ani Apolosi, ka o deme o ta tagama ra, janko foyi kana dese o fe. ¹⁴ An balemaw fana ka kan ka o yere degi kewalejumanke ra, janko ka dow mako na wagatigbelenw na; o man kan ka ke jacintanw ye.

¹⁵ Minw bee be ni ne ye yan, olugu bee be i fo. Minw be an kanu lanaya sira ra, i ye olugu bee fo.

Ala ye nema aw bee ye!

Poli ka letere min ci FILEMON ma Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Poli ka nin letere ni Kolosikaw ta letere sebe k'a to kaso ra Romu. Onezimu ni Tisiki le tagara ni o letere fla ye.

A ka nin letere sebe k'a ci Filemon le ma.

Filemon tun ye Kolosi dugu lanabaga do ye, min tun ka loyoroɓa ta Ala ta baara ra. Baarden do tun be Filemon fe, min togo tun ye ko Onezimu. Onezimu tun ka Filemon borofen do ta, ka bori ka taga fo Romu, sabu a tun be se ka faga o ko koson. Ka Onezimu to Romu, Poli ka Kibaro Diman fo a ye, a sonna Ala ta kuma ma. O koson Poli be nin letere sebe k'a ci a matigice Filemon ma, k'a jini a fe ko a ye yafa Onezimu ma, ka son k'a ta baara ra tuun, a kana a ta kewale juru sara a ra. A ka kan k'a mina i ko a balema, a kana ke tuun i ko jon. Poli be o kumaw le fo Filemon ye, k'a gbeleya kosebe.

Nin letere ka surun, sabu sura kelen doron lo, nka a nafa ka bon. A b'a yira an na ko Ala te mogo bo mogo ra. Ala be baarden, walama jon kisi cogo min na, a be a matigice fana kisi o cogo kelen le ra. A b'a yira an na fana ko lanabagaw ka kan ka yafa jagon ma, ka jagon kanu, hali ni do ka kojugu ke do ra.

Kitabu konokow

Poli be Filemon ni a jennogonw fo (1-3)

Poli be baraka la Ala ye Filemon koson (4-7)

Poli be Filemon daari Onezimu koson (8-22)

Poli ta kumalaban (23-25)

Poli ta fori

(Timote jlanan 1.1-5; Yuhana sabanan 2,6)

¹ Ne Poli, ne min kera kasoden ye Yesu Kirisita togo koson, ne ni an balemace Timote, anw be nin sebe ci Filemon ma, an baarakejagon kanunin, ² ani an balemamuso Afiya, ani an jennogon Arisipi, min ye an demebaga ye an ta kere ra, ani lanabaga minw be lajen ele Filemon yere ta so konɔ. ³ An Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ye neema aw ye, ka hera ke aw ye.

Filemon ta kanuya ni a ta lanaya

⁴ Ne balemace Filemon, tuma o tuma ni ne be Ala daari, ne be baraka la a ye ele ta ko ra. ⁵ Sabu i lanin be Matigi Yesu ra cogo min na, ani i ka Ala ta mogo saninmanw mina ni kanuya min ye, o kibaroya bee sera ne ma yan. ⁶ O koson ne be Ala daarira i ye, janko i be jennogonya min na lanaya ra ni an ye, do belen ye fara o kan; o fana ye ke sababu ye k'a to an ka fennuman minw soro Yesu Kirisita fe, i ye o lon ka ja. ⁷ Ne balemace Filemon, i ta kanuya ko koni ka ne jusu diya, ka ne jusu saaro kosebe; sabu i ka Ala ta mogo saninmanw jusu saaro.

Poli be Filemon daari Onezimu ta ko ra

(Kolosikaw 4.7-9; Korentikaw folo 13.4-7)

⁸ O koson, ne balemace, ne tun be se ka i jagboya Kirisita* togo koson, ka i ta koketa yira i ra; ⁹ nka ne k'a ye ko a ka fisa ne ye i daari le kanuya koson. Ne Poli, ne kera cekoroɓa ye, nka ka fara o kan tuun, ne blara kaso ra Yesu Kirisita togo koson.

¹⁰ Ne be i daarira ne dence Onezimu* ta ko le ra, ne kera min fa ye kasobon konɔ yan. ¹¹ Ne k'a lon ko wagati temenin, a ma ko ja i ye, nka sisan ele o, ne o, a bena ko ja an fla bee ye.

¹² Ne be a kosegi i ma tuun, ale min kera i n'a fo ne yere farisogo do. ¹³ Ne koni tun b'a fe a ye to ne koro yan, janko ka ne to negejorokow ra kaso ra yan Kibaro Diman* koson, a ye baara dow ke ne ye ele yere no ra. ¹⁴ Nka ne tun t'a fe ka foyi si ke, ni min ma ben i ma, janko i bena koruman min ke ne ye, o kana ke jagboya ye, nka a ye ke i yere sago ye.

¹⁵ I b'a soro ko i ni Onezimu faranna jagon na wagati doonin le, janko a ye seko i ma ka to ni i ye tuma bee. ¹⁶ A kana ke jon ye tuun, nka a ye fisaya ni jon ye, ka ke i ko i balema kanunin; a ko ka gbelen ne ma, nka a ko belen ka kan ka gbeleya ele ma ka teme ne ta kan; sabu aw fla bee bena ke jagon fe Matigi ta jennogonya ra.

* **1:10** 1.10 Onezimu togo koro ye ko: mogo jacinan.

¹⁷ Ayiwa, ni i kōni bē ne jate i teri ye, o tuma Onezimu mina ka ja i n'a fō i tun bēna ne yere mina cogo min na. ¹⁸ Ni a kera ko a ka fen dō cēn i fē, walama ni i ta juru le b'a ra, ne le bēna o juru sara i ye. ¹⁹ Ne Pōli bē nin sēbē ni ne yere boro ye, ko ne bēna o juru bēe sara i ye. Ne yere ta juru min bē ele ra, ne tēna o fō, nka o kōrō ye ko ele yere kuturu bēe ye ne ta le ye!

²⁰ Ne balemacē, ne bē i daari ko i ye nin kopuman kelen kē ne ye Matigi koson; sabari ka ne jusu suma Kirisita* ta jēnḡogonya koson.

²¹ Ne lara a ra ko ne ka min daari i fē, ko i bēna o kē, o le koson ne ka nin sēbē ci i ma, sabu ne k'a lon ko i bēna min kē, o bēna tēme ne ta fōta yere kan.

²² Ayiwa, ne b'a fē i ye bon dō laben ne ye, sabu ne jigi b'a kan ko o bēna ne labla aw ye lon dō, aw ta daariri baraka ra.

Fori laban

²³ Ne kasodenḡogon Epafirasi, min bē kaso ra Yesu Kirisita tōgo koson, ale bē i fo. ²⁴ Ne baarakeḡogon tōw, Marika, ani Sitariki, ani Demasi, ani Luka, olugu fana bē i fo.

²⁵ An Matigi Yesu Kirisita ye nēema aw ye.

**Letere min cira
HEBURUW
ma
Kitabu faamucogo**

Nin letere sebebaga ma lon. Dow tun b'a miiri ko a sebebaga ye Apolosi ye, walama Barinabasi, walama Poli, nka olugu si togo ma fo kitabu kono.

Nin kitabu nafa ka bon kosebe. Lanabaga minw tun ka Yahudiyaw ta sariyaw ni o ta landaw jalon, a sebera olugu le ye, walama Yahudiya lanabaga dow. A sebebaga b'a fe k'a yira ko Layirikoro ta kumaw ni a ta tagamasiyenw bee dafara Yesu Kirisita ta saya saraka sababu ra. O koson lanabagaw ka kan ka jija ka to lanaya ra. O man kan ka o ta kisiri ko ke borokofefen ye.

O ra, nin kitabu sebebaga b'a yira ko Yesu ta nooro ka bon ni melekew ta ye, ko Yesu ka bon ni cira Musa ye, ale min tun ye Ala ta ciraba ye, min ka Izirayelimogow labo Misiran jonya ra, ka taga ni o ye o ta jamana ra.

Yesu ye Ala ta sarakalasebagaw kuntigi ye, min ni sarakalasebaga tow te kelen ye. Ale ta sarakalasebagaya te ban ka ye, sabu a panaman lo wagati bee. Ale yere le kera saraka ye, k'a jori ke ka jurumunw yafa. Ale kelen ta saraka blara saraka tow bee no ra.

Kitabu sura 11 ni 12 ra, seberikebaga be mogow caman togo fo, minw tun ka o jigi la Ala kan, ka la Ala ra, ka baara ke a ye. Bi lanabagaw fana ka kan ka o mogow ta tagamacogo ladegei, ka o ja lo Matigi Yesu kelenpe ra, ka tugu a no fe (12.2).

Kitabu konokow

Yesu ye Ala ta cirayakumaw bee dafabaga ye (1.1-3)

Yesu korotara ka teme melekew ni cira tow bee kan (1.4-4.13)

Yesu ye sarakalasebagaw kuntigi dafanin ye (4.14-7.28)

Yesu ye layirikura sigibaga ye (8.1-9.22)

Yesu ye saraka dafanin ye (9.23-10.39)

Mogow minw lara Ala ra (11-12)

Lanabaga tagamacogo (13.1-19)

Daariri ni forikan (13.20-25)

Ala kumana Kirisita baraka le ra

(Yuhana 1.1-3; Kolosikaw 1.15-17; Heburuw 10.12-14; Filipikaw 2.6-11)

¹ Ayiwa, folofolo, Ala kumana an bemaw fe ciraw sababu ra tuma caman na, ani cogo caman na. ² Nka nin wagati labanw na, Den min bora Ala ra*, a kumana an fe o le sababu ra. Ala ka ale le sigi k'a ke fen bee tigi ye; a ka dunupa dan ale le baraka ra fana. ³ Ala ta nooro be ale le ra; a cogoya ni Ala cogoya ye kelen ye. A ta kuma barakaman le ka dunupa fen bee mina ka lo. A ka mogow saninya ka bo o ta jurumunw na minke, a tagara sigi sankolo ra Sebeetigi Ala kininboroyanfan fe.

Kirisita ka bon ni melekew ye

⁴ Den min bora Ala ra*, o be melekew kunna, fo Ala ka togo di a ma, togo min ka bon ni melekew ta ye pewu! ⁵ Ala m'a fo a ta melekew si ma ka ye ko:

«Den min bora ne ra, ele lo;

ne kera i Fa ye bi.»

A fana m'a fo ka ye meleke si ta ko ra, ko:

«Ne bena ke a Fa ye,

a bena ke ne Dence ye.»

⁶ Nka Den min bora Ala ra, o min ye fen bee kuntigi ye, wagati min na Ala ka o ci dunupa ra, Ala ko:

«Melekew bee ye a bato.»

⁷ A k'a fo melekew ta ko ra, ko:

«A be a ta melekew ke fojo ye,

k'a ta baaradenw ke tasumamanaw ye.»

⁸ Nka Den min bora Ala ra, a k'a fo o ta ko ra, ko:

«E, Ala, i ta masaya be to a no ra wagati bee;

i ta masacebere ye terenninyabere le ye.

⁹ I be terenninya kanu, i be kojugu koninya;

1:5 1.5 Nin kuma fora Zaburu 2.7; Samawilu flanan 7.14; Kibaroyaw folo 17.13.

1:6 1.6 Nin kuma fora Sariya

32.43. 1:7 1.7 Nin kuma fora Zaburu 104.4.

o le koson Ala, i ta Ala kōni ka i panawoloma
ka nagarituru ke i kun na, ka i fisaya i tōjogonw ye.»

¹⁰ A k'a fō tuun ko:

«Matigi, ele le ka dugukolo dan kabini a damina ra,
i yere boro ka sankolo dan.

¹¹ O fenw bēe bēna temē, nka ele kōni be to i nō ra;
o bēe bēna kōro i ko fani be kōro cogo min na.

¹² I bēna o kuru i ko mōgō be deregeba kuru cogo min na;
o bēna yelema i ko mōgō be fani donta yelema cogo min na.
Nka ele kōni, ele be to i cogo ra,
ele ta sandaw te ban ka ye.»

¹³ Ayiwa, Ala k'a fō melekē juman le ye ka ye, ko:

«I sigi ne kininboroyanfan fe,
fō ne ye i juguw mina ka o bla i sen kōro?»

¹⁴ Melekew ye mun le ye? O bēe ye ninw le ye; ciradenw lo, minw be baara ke Ala ye.
Mōgō minw ka kan ka kisi, Ala be melekew ci ka taga olugu deme fana.

2

Ala ta kisiriba

¹ Ayiwa, o koson an ka kuma minw men, an ka kan ka an janto o ra kosebe, janko an
kana na sira bla ka taga an kun fe. ² Melekew tun ka kuma min fō an bēmaw ye, o kera
can ye; mōgō o mōgō ka sariya cēn, ka ban ka Ala kan mina, Ala ka olugu bēe sara ka
kapa ni o ta kewalew ye. ³ Ayiwa, anw fana bēna bōsi cogo di, ni an ka nin kisiriba ke
borokofēfen ye? Matigi yere le konna ka o kisiri ko fō; o ko, minw ka a lamen, olugu k'a
fō an ye k'a gbeya. ⁴ Ala yere ka baraka don o ta seereya ra ni tagamasiyēnw ye, ani
kobaw, ani kabako suguya caman, ani ka Nin Saninman* ta sebayayaw di o ma fana ka
kapa ni a yere sago ye.

Mōgō be kisi Kirisita le baraka ra

⁵ Ayiwa, an be dunupakura nata min ko fōra, Ala ma o kuntigiya di melekew le ma.
⁶ Nka mōgō dō ka nin seereya ke Kitabu yōro dō ra, ko:
«Ala, mōgō ye mun ye, k'a fō ko i be i hakiri to a ra?
Adamaden ye mun ye, k'a fō ko i be i janto a ra?
⁷ I k'a dōgōya melekew ye wagati dōnin;
i ka nōro ni bonya masafugula don a kun na,
⁸ ka fen bēe bla a sen jukōro.»

Ni a fōra ko Ala ka a sigi fen bēe kunna, o kōro ye ko fen si te yi ni a te min kunna. O
bēe n'a ta, an b'a ye ko se ma di a ma fōlo ko a ye sigi fen bēe kunna.

⁹ Nka sisan an b'a ye ko Ala ka Yesu min dōgōya ka temē melekew kan ka wagati
dōnin ke, sisan Ala ka nōro ni bonya masafugula di o ma, a ta tōro ni a ta saya
koson; o cogo ra, Ala ta neema sababu ra, a sara mōgōw bēe le nō ra.

¹⁰ Ayiwa, can ra, fen bēe danna Ala min sababu ra, ani Ala min koson, ale tun b'a fe
ka mōgō caman ladon a ta nōro ra; o koson a bēna a ma ka Yesu ta bonya dafa a ta
tōro w sababu ra, ale min ye mōgōw ta kisiri tigi ye.

¹¹ Yesu min be mōgōw saninya ka o bō jurumun na, ale ni o mōgō saninyaninw bēe
ta Fa ye Ala kelen le ye. O le koson a te a yere fisaya o ma; a be o wele ko a balemaw.
¹² A ko:

«Ala, ne bēna i tōgō fō ne balemaw ye,
ne bēna i tando ni dōnkiriw ye i ta jama bēe lajenninw cē ra.»

¹³ A ko fana tuun, ko:

«Ne bēna ne jigi la Ala kan.»

A ko tuun, ko:

«Ne fle nin ye, ne ni Ala ka den minw di ne ma.»

¹⁴ Ayiwa, Yesu ka o mōgō minw kisi, i n'a fō olugu ye adamadenw le ye, o koson Yesu
fana kera adamaden ye. A ka o ke janko a ta saya baraka ra, saya fanga be Setana min
boro, a ye o Setana ta fanga cēn; ¹⁵ janko minw tun be Setana ta jonya ra o si bēe ra,
saya pasiran koson, a ye olugu kunmabo. ¹⁶ Can ra, Yesu ma na ka na melekew le deme;

a nana Iburahima ta denw le demɛ. ¹⁷ O le kosɔn jagboya lo, a tun ye ke adamaden ye cogo bɛɛ ra, ka ke sarakalasebaga* kankelentigi ye, min bɛ hina mɔgow ra, ka baara ke Ala ye janko ka mɔgow ta jurumunw kafari. ¹⁸ Ayiwa, i n'a fɔ ale yere tɔɔrɔra kɔrɔbɔri kosɔn, o kosɔn minw bɛ kɔrɔbo, a bɛ se ka olugu demɛ.

3

*Kirisita ka bon ni cira Musa ye
(Matiyu 21.33-38)*

¹ O le kosɔn, ne balema saninmanw, Ala ka aw minw wele, ne b'a fe ko aw ye miiri Yesu le ma; ale le ye Ala ta ciraden ye, ani a ta sarakalasebagaw kuntigiba*, an ta lanaya ko ra. ² Yesu kera kankelentigi ye Ala na kɔrɔ, Ala min k'a sigi a ta baara ra, i n'a fɔ cira Musa tun kera kankelentigi ye Ala ta so bɛɛ kɔnɔ cogo min na. ³ Nka Yesu ka kan ni bonyaba ye ka temɛ cira Musa kan pewu; sabu bonlobaga bɛ bonya sɔrɔ ka temɛ bon yere kan.

⁴ Bon o bon, mɔgo le k'a lo; nka min ka fen bɛɛ lajennin lo, o ye Ala le ye. ⁵ Cira Musa koni tun ye baarden le ye, min k'a ta baara ke ni kankelentigiya ye Ala ta so bɛɛ kɔnɔ. Ala tun bɛ kuma minw fɔ, a ta baara tun ye ka o seereya le ke. ⁶ Nka Kirisita* kera kankelentigi ye i ko Dencɛ min sigira Ala ta so kɔnɔ ka ke fen bɛɛ kunna. Sisan anw le ye o so ye; nka an bɛ an yere bonyara lanaya ni jigiya min kosɔn, fɔ an ye jija ka to o kan ka taga se a laban ma.

Nenekiriyɔrɔ min labenna Ala ta mɔgow ye

⁷ O kosɔn, i n'a fɔ Nin Saninman* k'a fɔ cogo min na, ko:
«Ni aw bɛ Ala kumakan mɛn bi,

⁸ aw kana aw jusukun gbɛleya
i n'a fɔ aw bɛmaw murutira Ala kama
kongokolon kɔnɔ cogo min na, ko o bɛ Ala kɔrɔbo.

⁹ O yɔrɔ le ra aw bɛmaw ko o bɛ ne Ala kɔrɔbo,
k'a sɔrɔ o ka ne ta kokeninw bɛɛ ye ka se fɔ san binaani.

¹⁰ O kosɔn ne dimina o wagati mɔgow kɔrɔ;
ne ko: «O yere ta miiriyaw le bɛ o lafiri tuma bɛɛ;
ne b'a fe o ye sira min ta, o tɛ o lon.»

¹¹ O kosɔn ne dimikojugu fe, ne karira ko:
«O tɛna don ne ta nenekiriyɔrɔ ra fiyewu!» »

¹² Ne balemaw, aw ye aw yere kɔrɔsi, mɔgo si kana sɔrɔ aw ra, jusujugu ni lanabarijusu bɛ min na, fɔ ka ban ka Ala janaman kan mina. ¹³ Nka Ala ka «bi» min ko fɔ, ka aw to o ra, aw ye jɔgɔn ladi lon o lon, janko jurumun kana ke sababu ye ka aw lafiri ka aw jusukun gbɛleya. ¹⁴ An kera Kirisita* ta jɛnɔgɔnw le ye, nka an ka a damina ni jigiya min ye, fɔ an sinsinnin ye to o kan ka taga se a laban ma.

¹⁵ A sebera Kitabu kɔnɔ, ko:
«Ni aw bɛ Ala kumakan mɛn bi,
aw kana aw jusukun gbɛleya,
i n'a fɔ an bɛmaw murutira cogo min na.»

¹⁶ Ayiwa, jontigiw le ka Ala kumakan mɛn ka muruti? Cira Musa bora ni minw ye Misiran jamana ra, yala olugu tɛ wa? ¹⁷ Ala dimina jontigiw le kɔrɔ fɔ san binaani? Minw ka jurumun ke, ka sa kongokolon kɔnɔ, yala olugu tɛ wa? ¹⁸ Ala karira ko jontigiw le tɛna don a ta nenekiriyɔrɔ ra? Yala minw murutira a kama, olugu tɛ wa?

¹⁹ O cogo ra, an b'a ye ko o ta lanabariya le kosɔn o ma se ka don o jamana ra.

4

¹ Ayiwa, Ala ka layiri min ta ko an bɛna taga don ale ta nenekiriyɔrɔ ra, i n'a fɔ o layiri belɛn bɛ a nɔ ra, o ra an ye an yere kɔrɔsi, janko aw si kana na dɛɛ ka to ko. ² Kibaro Diman* waajuri kera an ye, i n'a fɔ a kera an bɛmaw ye cogo min na. Nka o ka o kuma min mɛn, o ma foyi na o ye; sabu minw k'a mɛn, olugu m'a mina ni lanaya ye. ³ Nka anw minw lara Yesu ra, anw bɛna don o nenekiriyɔrɔ ra, i n'a fɔ Ala k'a fɔ cogo min na, ko:

«Ne dimikojugu fe, ne karira ko:
O tɛna don ne ta nenekiriyɔrɔ ra fiyewu.»

Ala ka o kumaw fɔ k'a sɔrɔ a tun ka fen bɛɛ dan ka ban kabini dunuɓa dantuma na; ⁴sabu a fɔra Kitabu yɔrɔ dɔ ra tere wolonfla ko ra, ko: «Tere wolonflanana, Ala nenekirira a ta baara bɛɛ ra.»

⁵ O yɔrɔ kelen na Ala ko tuun, ko: «Ne ka jamana min layiri ta o ye, o tena don ne ta nenekiryɔrɔ ra fiyewu.»

⁶ Ayiwa, minw tun konna ka o Kibarɔ Diman lamɛn, olugu ta lanabariya kosɔn, o ma don o jamana ra ka nenekiri. Nka o bɛɛ n'a ta, dɔ wɛrɛw belɛn bɛ se ka don o yɔrɔ ra.

⁷ O le kosɔn Ala ka lon dɔ wɛrɛ sigi tuun; o ye «bi» ye. Wagatijan tɛmɛnin ko a ka o kuma don Dawuda da ra. A tun konna ka o kuma fɔ; o kuma fle nin ye, ko:

«Ni aw bɛ Ala kumakan mɛn bi, aw kana aw jusukun gbɛleya.»

⁸ Ayiwa, ni Yosuwe tun sera ka Izirayelimɔgɔw ladon o nenekiryɔrɔ ra, Ala tun tena lon wɛrɛ ko fɔ tuun o ko fɛ. ⁹ O kosɔn Ala ka a ta baara ke, ka nenekiri a tere wolonflanana na cogo min na, o nenekiri jɔgɔn bɛ Ala ta mɔgɔw ja. ¹⁰ Ni mɔgɔ min ka don Ala ta nenekiryɔrɔ ra, o tigi bɛ nenekiri a ta baaraw ra, i n'a fɔ Ala nenekirira a ta baaraw ra cogo min na. ¹¹ O kosɔn an ye jija ka don o nenekiryɔrɔ ra, janko mɔgɔ si kana to ko fɛ i n'a fɔ Alakanminabari dɔw k'a ke cogo min na.

¹² Sabu Ala ta Kuma bɛ janamanya di, baraka b'a ra. A da ka di ka tɛmɛ muru da fla kan. A bɛ mɔgɔ sɔgɔ fɔ ka se mɔgɔ jusukun ni a nin dan ma, ka se kolo tugudaw ni sɔnbɛ ma. A bɛ mɔgɔ ta miiriyaw ni a jusukunnakow bɛɛ segesɛge k'a lon. ¹³ Danfɛn si te yi min dogonin lo Ala ja kɔrɔ. Fɛn bɛɛ bɛ a ja kɔrɔ kɛnɛ kan, fɛn si dogonin tɛ a ma; an bɛna taga lɔ ale Ala min ja kɔrɔ, janko an bɛɛ ye an ta fɔ.

Yesu ye sarakalasebagaw kuntigiba ye

¹⁴ Ayiwa, i n'a fɔ sarakalasebagaw kuntigiba* bɛ an fɛ, min yelera ka taga fɔ sankolo kɔnɔɔyɔrɔ ra, min ye Yesu ye, Den min bɔra Ala ra, o tuma an ko an bɛ lanaya min na, an ye jija ka to o kan. ¹⁵ Sarakalasebagaw kuntigiba min tɛ se ka hina an na ka an demɛ an ta barakantanyaw ra, an ta sarakalasebaga tɛ o jɔgɔnna ye. Nka ale fana kɔrɔbɔra cogo bɛɛ ra i n'a fɔ anw, nka a ma jurumun si ke. ¹⁶ O ra, an kana siran; an ja siginin ye madon nɛɛma tigi Ala ta masasiginan na, janko a ye makari an na, ka nɛɛma an ye, ka an demɛ wagati bennin na.

5

¹ Ayiwa, sarakalasebagaw kuntigibaw* bɛɛ janawolomara ka bɔ mɔgɔw le cɛ ra; a sigira mɔgɔw kosɔn, ka kow janabɔ o ni Ala cɛ. A bɛ siman sarakaw ni began sarakaw lase Ala ma mɔgɔw ta jurumunw kosɔn. ² A bɛ se ka hina mɔgɔ kolɔnbariw ni mɔgɔ lafrininw na, sabu ale fana ye barakantan ye i n'a fɔ o mɔgɔw. ³ O kosɔn a ka kan ka saraka dɔ bɔ a yɛrɛ ta jurumunw kosɔn, i n'a fɔ a b'a bɔ mɔgɔ tɔw ta jurumunw kosɔn cogo min na. ⁴ Ayiwa, mɔgɔ si tɛ se ka o bonya ta k'a la a yɛrɛ kan; Ala le bɛ mɔgɔ wele a kama, i n'a fɔ a ka Haruna wele cogo min na.

⁵ O cogo ra, Kirisita* fana ma sarakalasebagaya ta kuntigibaya bonya la a yɛrɛ kan a yɛrɛ ma; nka Ala le ka a ke a ye, k'a fɔ a ma ko:

«Den min bɔra ne ra, ele lo; ne kera i Fa ye bi.»

⁶ Ala k'a fɔ yɔrɔ wɛrɛ ra fana, ko: «Ele le ye sarakalasebaga ye wagati bɛɛ, i n'a fɔ Melikisedeki tun bɛ cogo min na.»

⁷ Wagati min Yesu tun bɛ dunuɓa ra yan, a tun k'a lon ko se bɛ Ala ye ka ale kisi saya ma; a ka Ala daari, k'a daari kɔsɛbɛ ni kanba ye, fɔ ka kasi. Ala ka a ta daari lamɛn a ta Alapasiran kosɔn. ⁸ Nka hali k'a sɔrɔ a bɔra Ala ra, o bɛɛ n'a ta, a ka Ala kan mina, ka tɔrɔrɔ. ⁹ Ala k'a ta kow bɛɛ dafa tuma min na, minw bɛ a kan mina, a kera olugu ta kisiri tigi ye, kisiri banbari. ¹⁰ Ala ka a latige k'a ke sarakalasebagaw kuntigiba ye, i n'a fɔ Melikisedeki tun kera a ye cogo min na.

Lanabaga barakantanw

¹¹ Ayiwa, fɛn caman bɛ an fɛ k'a fɔ aw ye nin ko ra, nka o kow jafo ka gbɛlɛn, sabu aw ta faamuri ka sumaya. ¹² Jɔgɔntumasi aw tun ka kan ka ke karamɔgɔw le ye; nka hali bi o belɛn bɛ aw karanna Ala ta Kuma damina le ra kura ye tuun. Hali bi aw mako bɛ nɔnɔ le ra, aw tɛ se ka domuni gbiriman domu. ¹³ K'a sɔrɔ mɔgɔ min bɛ nɔnɔ dɔrɔn

4:4 4.4 Nin kuma fɔra Damina 2.2.   4:7 4.7 Nin kuma fɔra Zaburu 95.7,8.   5:5 5.5 Nin kuma fɔra Zaburu 2.7.
5:6 5.6 Nin kuma fɔra Zaburu 110.4.

ke a ta baro ye, o tigi ye denɛnin le ye, a te ko terennin lon ka bo ko terenbari ra. ¹⁴ Nka domuni gbiriman ye mogokorobaw ta le ye; olugu ka o yere degi, ka ko lon, ka kojuman ni kojugu lon ka bo jagon na.

6

¹ O le koson, Kirisita* ta karan be damina ko minw na, an kana to o kan hali bi; an ye taga na lanaya ra, ka ke i ko mogokorobaw. An man kan ka kosegi karan damina kan tuun, i n'a fo mogo ka kan ka nimisa cogo min ka kewale nacintanw dabra, ka la Ala ra, ² ani batizeri ta karan, ani boro be la mogow kan cogo min na, ani suw kunuko, ani Ala ta kiti banbari. ³ Ayiwa, an ye o kow to yi ka taga na! An bena o le ke, ni Ala sonna.

⁴ Ayiwa, Ala ta yeelen yirara minw na ka ye, minw ka Ala ta neema nene ka ye, ka do soro Nin Saninman* na. ⁵ ka Ala ta Kuma diya nene ka ye, ka wagati nata ta sebayaw lon, ⁶ ayiwa, o bee n'a ta, ni o mogow benna, olugu koni te se ka nimisa kokura tuun fiyewu; sabu Den min bora Ala ra*, a be i n'a fo o be o le gbengbenna yiri ra tuun kokura, k'a lamaroya kene kan bee na na.

⁷ Ayiwa, ni sanji ka ben sijagako caman dugukolo min kan, ni o dugukolo siman ka na, ka ke senekebaga sago ye, o dugukolo be Ala ta baraka soro. ⁸ Nka ni naniw, ani binjugaw doron le falenna a ra, a te foyi na; a tena meen o yoro be danga, ani a laban tasuma b'a jeni.

⁹ O bee n'a ta, an balema kanuninw, hali ni an be nin kumaw fo, an jigi siginin lo aw ta ko ra; an k'a lon ko aw be sirajuman le kan, min ye kisiri sira ye. ¹⁰ Sabu Ala te pumanlonbari ye k'a fo ko a be pina aw ta baara ko, ani aw ka balemaw kanu cogo min na a togo koson, ani aw ka Ala ta mogo saninmanw deme cogo min na, ani aw be o demena cogo min na fana hali bi. ¹¹ Nka min ka di an ye, o ye ko aw bee kelen kelen ye jija ka se fo a laban ma, janko aw jigi be min kan, aw ye o soro. ¹² An t'a fe aw ye ke salibagatow ye. Ala ka fen minw layiri ta, mogow minw be jija ka o soro o ta lanaya ni o ta mujuri baraka ra, aw ye olugu le ladegi.

Ala ka layiri min ta

¹³ Ala ka layiri ta Ibrahima ye tuma min na, a tun te se ka kari togo were ra, min ka bon ni ale Ala yere togo ye minke, a karira a yere togo le ra. ¹⁴ A ko Ibrahima ma ko: «Sigiya t'a ra, ne bena baraka don i ra, ka i ta duruja caya kosebe.» ¹⁵ Ayiwa, Ibrahima mujuna ka Ala makono minke, o cogo le ra, Ala tun ka min layiri ta a ye, a ka o soro.

¹⁶ Ni mogow be kari, fen min ka bon ni olugu yere ye, o be kari o le ra; o kariri ye sarati le ye k'a yira ko o ta kuma ye can ye, ani ka sosori bee ban pewu.

¹⁷ O cogo ra, minw tun ka kan ka o layirijuman soro, Ala tun b'a fe k'a yira olugu ra le k'a gbeya ko ale te a ta kolatigeninw yelema fiyewu; o koson a karira ka fara layiri kan. ¹⁸ O fen fla te se ka yelema fiyewu. Ala ka layiri min ta, ani ka kari ka fara a kan, a te se ka faninya tige o ko ra. An minw ka karifayoro soro Ala koro, nin kumaw be an ja gbeya le kosebe, janko Ala ka layiri min ta an ye, an ye an jigiya to o kan. ¹⁹ O jigiya be an nin mara, i ko nege gbiriman min be kurunba lalo; jigisobe lo, ani jigi barakaman. O le be yoro saninman* ta boncetigefani dayele an ye, ka an ladon fo yoro saninmanba konu. ²⁰ Yesu konna ka don an na o yoro ra an ta jurumunw koson. A kera sarakalasebagaw kuntigiba* ye i n'a fo Melikisedeki tun kera a ye cogo min na; a bena to o kuntigiya ra wagati bee.

7

Melikisedeki ta sarakalasebagaya

¹ Ayiwa, o Melikisedeki tun ye Salemu dugu masace le ye, ani Ala Korotaninba ta sarakalasebaga*. O wagati ra Ibrahima tun tagara masa dow kere, ka se soro o kan; Ibrahima kosegito, Melikisedeki tagara a kunben ka dugawu ke a ye. ² Ibrahima ka a borofenw bee yaga bo ka o di Melikisedeki ma. Melikisedeki togo koro ye ko «terenninya masa.» Ka fara o kan, Salemu masace lo, o koro ye ko «hera masace.» ³ A face togo ma fo, a bamuso togo ma fo, a ta buruju togo fana ma fo; a worocogo ma fo; walama a sacogo. A be i ko Den min bora Ala ra*, sabu a be to a ta sarakalasebagaya ra wagati bee.

⁴ Aw m'a ye ko nin ce tun ka bon wa! Fo an bemace Ibrahima tun ka fen o fen soro kerekeyoro ra, a ka o bee yaga bo ka o di a ma. ⁵ Levi* ta duruja minw ye sarakalasebagaw* ye, sariya* k'a yira ko olugu ka kan ka yaga mina Izirayelimogow fe, minw ye o balemaw ye; k'a soro o bee bora Ibrahima le ra fana. ⁶ Melikisedeki tun te Levi ta duruja do ye, nka o bee n'a ta, a ka yaga mina Ibrahima fe. Ala tun ka layiri

ta Iburahima min ye, a ka dugawu ke o ye. ⁷ K'a soro sigiya t'a ra, namogo le be dugawu ke komogo ye. ⁸ Sarakalasebagaw fe, Levi ta duruja minw tun be yaga mina, olugu tun ye adamaden gbansanw le ye. Nka Melikisedeki min ka yaga mina Iburahima fe, a fora ko ale panaman lo wagati bee. ⁹ Levi ta duruja minw be yaga mina, an be se k'a fo ko olugu yere ka yaga bo k'a di Melikisedeki ma, sabu o bemace Iburahima k'a di a ma. ¹⁰ Wagati min Melikisedeki tagara yaga mina Iburahima fe, olugu tun ma woro ban, nka Iburahima le tun bena o woro. O cogo ra olugu yere ka yaga di Melikisedeki ma.

¹¹ Ayiwa, sariya min dira Izirayelimogow ma, o ju tun sigira Levi ta sarakaw le kan. Ni o sarakalasebagaya tun sera ka mogow kisi ka o bo o ta jurumunw bee ra, kun tun tena ke a ra tuun ko sarakalasebaga were ye na, i n'a fo Melikisedeki tun kera a ye cogo min na. Sarakalasebagaw tun bena to ka bo Levi ta gba le ra doron, i ko Haruna.

¹² Sabu ni sarakalasebagaya yelemana, jagboya lo fana ko sariya ye yelma. ¹³ An be Matigi min ta ko fora nin ye, ale bora gba were le ra; a ta gbamogo si ma deri ka sarakalasebagaya baara ke, ka saraka bo sarakajenifen* kan. ¹⁴ Ayiwa, bee k'a lon ko an Matigi bora Zuda ta gba le ra; nka cira Musa ma foyi fo sarakalasebagaya ta ko ra o gba ta fan fe.

Yesu ta sarakalasebagaya te ban

¹⁵ Yesu kera sarakalasebaga* were ye minke, i n'a fo Melikisedeki tun kera a ye cogo min na, o le b'a yira k'a gbeya tuun ko a ni Levi ta gba te sira kelen na. ¹⁶ A ma ke sarakalasebaga ye ka kana ni gba ta sira ta sariya ye; nka a kera sarakalasebaga ye a ta panamanya banbari ta sebagaya le baraka ra. ¹⁷ Sabu a fora a ta ko ra ko:

«Ele le ye sarakalasebaga ye wagati bee
i n'a fo Melikisedeki tun be cogo min na.»

¹⁸ O cogo ra sariya* folo bora yi, sabu baraka tun te o ra ka mogow kisi, nafa tun te o ra fana; ¹⁹ sabu sariya ma se ka foyi ke k'a dafa. Sisan an ka jigiyi were le soro, min ka ni ni folota ye; o le sababu ra an be se ka gbara Ala ra.

²⁰ Ka fara o kan, Ala karira le, ko Yesu bena ke sarakalasebaga ye. A ma kari sarakalasebaga tow si ta ko ra. ²¹ Nka Yesu kera sarakalasebaga ye tuma min na, Ala karira k'a fo a ye ko:

«Matigi karira,

a fana tena a ta miiriya yelma:

Ele le ye sarakalasebaga ye wagati bee.»

²² O ra, Yesu kera Ala ta jennogonya min sarati ye, o jennogonya ka fisa ni folo ta ye pewu.

²³ Ka fara o kan tuun, sariya folo wagati ra sarakalasebaga caman le temena; saya koson, o do ma se ka to sarakalasebagaya baara ra. ²⁴ Nka Yesu koni, ale te sa fiyewu; o koson mogo si te se ka ke sarakalasebaga ye a no ra. ²⁵ O le koson minw be gbara Ala ra Yesu sababu ra, a be se ka olugu kisi wagati bee ka bo jurumun bee ra, sabu a panaman lo wagati bee, a be Ala daari o ye.

²⁶ An mako tun be nin sarakalasebagaw kuntigiba jigon le ra, min saninyanin lo, jarakiyoro te min na, no si te min na, min faranna ka bo jurumunkebagaw ce ra, ka korota ka teme hali sankolo kan. ²⁷ A mako te a ra ka saraka bo lon o lon a yere ta jurumunw koson folo, ka ban ka a bo mogo tow ta koson, i n'a fo sarakalasebagaw kuntigiba tow. A ka a yere di saraka ye ka o bee ke sinaga kelen ka ban pewu.

²⁸ Can ra, sariya ka mogo minw sigi ka o ke sarakalasebagaw kuntigibaw ye, barakantanya tun be o mogow ra. Nka Ala karira ka kuma min fo sariya ko fe, o sababu ra Den min bora Ala ra*, o le sigira ka ke sarakalasebagaw kuntigiba dafanin ye wagati bee.

8

Yesu ye sarakalasebagaw kuntigiba ye

¹ Ayiwa, an ka kuma minw bee fo, o kunba ye nin ye: sarakalasebagaw kuntigiba* be an fe, min signin be Ala ta masasiginan kininboroyanfan na sankolo ra. ² A be a ta baara ke yoro saninman* konon, fanibon panaman konon, Matigi Ala yere boro ka min lo, mogo boro ma a lo.

³ Sarakalasebagaw kuntigibaw bee sigira, janko o ye siman sarakaw ni began sarakaw lase Ala ma. O cogo ra jagboya lo ko an ta sarakalasebagaw kuntigiba fana ye fen do soro ka a lase Ala ma. ⁴ Ni a tun be dunupa ra yan, a tun tena ke sarakalasebaga ye yere; sabu sarakalasebaga werew be yi, olugu le be sarakaw lase Ala ma ka kana ni sariya* ye. ⁵ O be o baara ke yoro saninman min konon, o ye sankolo ta yoro saninman bisigiya

le ye. Cira Musa tun b'a fe ka fanibon saninman lo tuma min na, Ala k'a fo a ye ko: «Ne ka nin fenw bisigiya min yira i ra kuru kan, i ye o korosi kosebe, k'a to a ye ke ka kapa ni o ye.»

⁶ Nka sisan Kirisita* ta baara ka bon ni sarakalasebaga tow ta ye pewu, sabu ale le be soronarikebaga ye Ala ni mogow ce ka jehnogonya min don o ce, o jehnogonya ka bon ni folo ta ye. O jehnogonya ju sigira layiri minw kan, o ka fisa ni folo ta ye pewu.

⁷ Can ra, ni jehnogonya folo tun dafanin lo, kun tun tena ke a ra tuun ka flanan jini k'a bla a no ra. ⁸ Nka Ala ka a ta mogow jaraki le, k'a fo o ye ko:

«Lon do, bena se, Matigi ko ten,

ne bena jehnogonyakura don

ni Izirayeli ta gbamogow ni Zuda ta gbamogow ye.

⁹ O jehnogonya tena ke i ko ne tun ka jehnogonya min don ni o bemaw ye,

lon min na ne ka o boro mina ka bo ni o ye Misiran jamana ra;

sabu ne konna ka jehnogonya min don ni o ye, o ka o cen.

O koson ne ka o to yi.

Matigi ko ten.

¹⁰ Nka o wagatiw temenin ko,

ne bena jehnogonya min don ni Izirayelimogow ye, o ye nin ye, Matigi ko ten:

ne bena ne ta sariyaw don o hakiri ra,

k'a sebe o jusukun na;

ne bena ke o ta Ala ye, o be ke ne ta mogow ye.

¹¹ Mogow si tena a mogogon karan tuun,

walama ka a balema karan tuun ko:

«I jija ka Matigi lon.»

Sabu o bee bena ne lon,

k'a ta mogow fitini na ka taga a bla mogoba ra.

¹² Ne bena o ta terenbariyakow bee yafa o ma;

ne tena ne hakiri to o ta jurumunw si ra tuun.»

¹³ Ayiwa, aw m'a ye, Ala ka jehnogonyakura ko fo minke, a k'a yira ko jehnogonya folo korora. Ayiwa, ni fen ka korow, ni a te mako na tuun, o fen be taga tunuyoro le ra.

9

Jehnogonyakoro ni jehnogonyakura

(Bori 25; 26; 40.17-33)

¹ Ayiwa, jehnogonya folo fana ta sariyaw tun be yi, o tun be Ala batocogo yira. Alabatoyoro saninman do fana tun be dugukolo kan yan. ² O tun ka fanibon do le lo. O fanibon bonkono folo tun be wele ko yoro saninman*. Fitinadaga ni tabali ni sarakaburuw tun be o yoro le ra. ³ O ko, boncetigefani flanan kofeyoro ra, o tun ye fanibon bonkono flanan ye, min be wele ko yoro saninmanba*. ⁴ Wusunanjifen saninlaman do tun be o yoro ra, ani jehnogonya kesu, sanin tun lara min yoro bee kan. Sanindaga do tun be o keso kono; mane* tun be o sanindaga kono, ani Haruna ta bere min tun fyerenna, ani jehnogonya ta kumaw tun sebera kabakuru walaka minw kan. ⁵ Seruben meleke noromanw tun be keso san fe. Oluwu tun ka o kamanw biri keso datugunan konna. Nka an te se ka don nin kow bee ra sisan k'a jafow kelen kelen.

⁶ Ayiwa, fanibon ni a konofenw tun labenna o cogo le ra. Sarakalasebagaw* tun be don o bonkono folo kono lon o lon ka o ta baara ke. ⁷ Nka sarakalasebagaw kuntigiba kelenpe le be tun be don bonkono flanan kono sipaga kelen san kono. A fana tun te don ni a ma don ni began do jori ye a boro, ka o ke k'a yere ta jurumun ni jama ta jurumunw kafari.

⁸ O cogo ra, Nin Saninman* b'a yira an na ko yoro saninmanba sira tun ma dayele folo, sabu fanibon folo tun be a no ra. ⁹ Nin kow ye sisan ta kow tagamasiyen le ye. O b'a yira an na ko o began sarakaw, ani sarka were minw be di Ala ma, ko o sarakaw tun te se ka o dibaga jusukun saninya. ¹⁰ O sariyaw tun ye domunifenw ta kow le ye, ani minnifenw, ani farikolo saninyacogo ni ji ye. O landaw tun be adamaden kenemayoro doron le jate; o landaw tun sigira fo ka taga se wagati min na, Ala bena fen bee yelema k'a ke kura ye.

¹¹ Nka Kirisita* nana ka na ke sarakalasebagaw kuntigiba ye sisan, janko Ala tun ka fen minw layiri ta, an ye o sorow. Ale donna fanibon min kono, o nafa ka bon, a dafanin

8:5 8.5 Nin kuma fora Bori 25.40.

8:12 8.8-12 Nin kuma fora Yere 31.31-34.

* 9:4 9.4 Mane tun ye domunifen do ye, Ala tun be min di Izirayelimogow ma ka o to tagama ra kongokolon kono (Bori 16.13-15,31).

lo ka teme folo kan; mogo boro m'a lo, o koro ye ko nin dunuƙa ta danfen te. ¹² Kirisita donna yoro saninmanba kono sipaga kelenpe, ka dan o ma. A ma don ni bakoroninw jori ye, walama misidenw jori, nka a donna ni a yere jori le ye; a ka an kunmabo o cogo le ra, ka an kisi wagati bee.

¹³ Ayiwa, o tun be bakoroninw jori ni misitoranw jori, ani misi jeninin buguri seriseri mogo saninyabariw kan ka o farikolo saninya. ¹⁴ Nka Kirisita jori baraka ka bon ka teme o fenw kan. Nin Saninman banbari baraka ra, a ka a yere di Ala ma saraka ye, no te saraka min na. Ale jori be se ka an jusukun saninya ka bo ko jacinanw na, janko an ye baara ke Ala panaman ye.

¹⁵ O le koson a kera jennogonyakura* ta soronarikebaga ye, janko Ala ka mogo minw wele, ka panamanya banbari layiri ta o ye, olugu ye o soro; sabu minw tun ka jurumun ke jennogonya folo wagati ra, a sara ka olugu kunmabo o jurumunw na.

¹⁶ Ni mogo do ka centasebe ke, ni o tigi ma sa, o sebe te jate. ¹⁷ Centasebe kumaw te jate, fo ni saya kera; sabu k'a sebebaga to si ra, a te foyi na. ¹⁸ O le koson jennogonya folo fana ma sigi jori ko. ¹⁹ Cira Musa ka jama bee lajen folo, ka Ala ta cifoninw yira o ra, i ko a sebera sariya ra cogo min na. O ko, a ka misidenw ni bakoronin dow faga ka o jori jagami ji ra, ka izopeyiri flaburu ni sagasi wulenman do su o jori ra ka o seriseri sariya kitabu kan, ani jama bee kan. ²⁰ A ko: «Ala ka jennogonya min don ni aw ye, nin jori le ye o jennogonya sarati ye.» ²¹ O cogo kelen na, cira Musa ka jori do seriseri fanibon fana kan, ani yoro saninman ta minanw bee kan. ²² Sabu ka kapa ni sariya ye, ni fen dama dama te, fen bee tun be saninya ni jori le ye. Ni jori ma bon, jurumun te yafa fana.

Kirisita ta saraka be jurumun kafari

²³ Fanibon ta fenw ye sankolokonofenw bisigiya le ye. I n'a fo o fanibon konofenw tun ka kan ka saninya ni beganw jori ye, o tuma o fenw yere minw be sankolo kono, olugu tun ka kan ka saninya ni saraka do ye min ka fisa ni began sarakaw ye.

²⁴ Mogow boro ka yoro saninman min lo, Kirisita ma don o jigon le kono, sabu o ye sankolo ta yoro saninman tagamasiyen doron le ye. A donna sankolo yere le kono, janko ka taga lo Ala na koro ka an ta jurumunw ko panabo.

²⁵ A ma don k'a yere di saraka ye sipagako caman, i ko sarakalasebagaw kuntigiba tun be don yoro saninmanba kono cogo min na san o san ni jori do ye, min te ale yere ta ye. ²⁶ Ni o te, kabini dunuƙa danna ka na se bi ma, Kirisita tun bena toro sipagako caman le. Nka nin dunuƙa labanwagati ra, Kirisita nana ke saraka ye sipaga kelenpe le, ka dan o ma; a nana a yere di saraka ye ka jurumun yafa. ²⁷ Saya be se mogow bee ma sipaga kelenpe le; o ko, Ala be kiti tige o kan. ²⁸ O cogo ra, Kirisita fana kera saraka ye sipaga kelen, ka mogo caman ta jurumun bo o kunna. A bena na sipaga flanan na, nka o tena ke jurumun ta ko ye tuun; minw be a makonona, a bena olugu le kisi.

10

¹ Ayiwa, sariya* be Ala ta fennuman nataw bisigiya doron le yira an na; o fenw be cogo min na tigitigi, a te o yira. O koson minw tun be Ala bato ni o saraka kelenw ye tuma bee san o san, sariya tun te se ka olugu ke mogo dafaninw ye fiyewu. ² Ni o sarakaw tun be se ka mogow kisi, o tun bena dabra; sabu minw be a bora, a tun be ke ko olugu saninyara sipaga kelen ka ban; o tun tena jurumun soro o yere ra tuun.

³ Nka o sarakaw yere be mogow hakiri jigi o ta jurumunw na le san o san. ⁴ Sabu misitoranw jori ni bakoroninw jori te se ka jurumun bo mogo ra fiyewu.

⁵ O le koson Kirisita* be nana dunuƙa ra wagati min na, a ko Ala ma ko:

«I ko i te began saraka* fe, i te siman saraka* fe,
nka i ka farikolo do dan ne ye.

⁶ Saraka jenitaw*, walama jurumunyafa sarakaw
ko man diya i ye.

⁷ O koson ne ko: «Ala, ne fle nin ye,
ne be na i sago ke,

i n'a fo a fora ne ta ko ra sariya Kitabu kono cogo min na.»

⁸ Ayiwa, Kirisita konna k'a fo ko: «I te began saraka fe, walama siman saraka, walama saraka jenita, walama jurumunyafa saraka; o si ko man di i ye.» A ka o fo k'a soro o sarakaw be bo ka kapa ni sariya yere le ye. ⁹ Kirisita ko fana ko: «Ala, ne fle nin ye, ne be na i sago ke.» O cogo ra a ka jennogonya folo sa, ka flanan sigi. ¹⁰ Ayiwa, o sago

le sababu an saninyara Yesu Kirisita farikolo saraka baraka ra sijaga kelenpe, ka dan o ma.

¹¹ Sarakalasebagaw* bɛɛ tun bɛ o ta sarakalasebagaya kɛ lon o lon, ka to ka o saraka kelenw le bɔ tuma o tuma, k'a sɔrɔ o sarakaw tɛ se ka jurumun bɔ mɔgɔ ra fiyewu. ¹² Nka Kirisita koni ka saraka kelenpe min bɔ jurumunw kosɔn, o saraka bɛ a nɔ ra tuma bɛɛ; o kɔ, a tagara sigi Ala kininboroyanfan fe. ¹³ A tagara sigi ka wagati makɔnɔ, wagati min na Ala bɛna a juguw bla a sen kɔrɔ, ka o kɛ a senlayɔrɔ ye. ¹⁴ O cogo ra, a ka minw saninya ka bɔ jurumun na, a bɛ olugu kɛ mɔgɔ dafaninw ye tuma bɛɛ, a ta saraka kelenpe sababu ra.

¹⁵ Nin Saninman* fana ka o seereya kɛ an ye. A konna k'a fɔ ko:

¹⁶ «O wagatiw temenin kɔ, Matigi ko ten, ne bɛna jɛnɔgɔnya min don ni o ye o ye nin ye: ne bɛna ne ta sariyaw don o jusukun na, k'a sebe o hakiri ra.»

¹⁷ A ko fana ko:

«Ne tɛna ne hakiri to o ta jurumunw, ani o ta terenbariyakow ra tuun* .»

¹⁸ Ayiwa, ni jurumunw yafara ka ban, kun t'a ra ka saraka wɛɛ bɔ jurumun kosɔn tuun.

*Mɔgɔ bɛ gbara Ala ra lanaya le baraka ra
(Heburuw 6.1-20)*

¹⁹ Ayiwa, ne balemaw, sisan, Yesu jori baraka ra, an bɛ se ka don yɔrɔ saninmanba* kɔnɔ an sago ma. ²⁰ Yesu ka o sira dayele an ye, ka o kɛ sirakura ye, ani panamanya sira, min bɛ tɛmɛ boncetigefani fɛ, o kɔrɔ ye a yɛrɛ farikolo. ²¹ O ra, sarakalasebagaw kuntigiba* bɛ an fɛ sisan, min sigira Ala ta so kuntigiya ra.

²² Ayiwa, o cogo ra, an ye gbara Ala ra ni jusukun terennin ye, ani lanayasɔbɛ, ani lanaya dafanin; an jusukun ye saninya ka bɔ terenbariya bɛɛ ra, ka an farikolo ko k'a gɛ ni ji saninman ye. ²³ An ko, ko o jigiya min bɛ an fɛ, an ye jija ka to o kan; sabu Ala min ka layiri ta an ye, ale ye kankelentigi le ye. ²⁴ An ye an janto ɔgɔn na, ka ɔgɔn ja gbeleya kanuya ra, ani kɛwalejumanw na. ²⁵ An kana an ta ɔgɔnlajɛn dabla, i n'a fɔ dɔw bɛ deri k'a kɛ cogo min na; nka an ye jija ka ɔgɔn ja gbeleya, sabu aw yɛrɛ na b'a ra ko Matigi nalon surunyara.

²⁶ Ayiwa, ni an k'a lawuri a kama ka to jurumun na, k'a sɔrɔ an ka Kirisita* ta can lon ka ban, saraka wɛrɛ tɛ yi tuun min bɛ se ka an ta jurumun yafa. ²⁷ An ja tigenin le ka kan ka Ala ta kiti lon makɔnɔ, ani tasuma farimanba min bɛna a juguw halaki.

²⁸ Ni mɔgɔ o mɔgɔ tun ka cira Musa ta sariya* cɛn, ni mɔgɔ fla walama saba kɛra a ko seere ye, o tun bɛ o tigi faga, o tɛ hina a ra. ²⁹ O tuma, Den min bɔra Ala ra*, ni mɔgɔ min ka o dɔndɔn ni a sen ye, walama jɛnɔgɔnyakura ta jori min k'a saninya, ni a ka o jate fengbansan ye, walama Nin Saninman* min bɛ nɛɛma di, ni a ka o mafiyɛnya, ayiwa, aw tɛ miiri ko o tigi ka kan ni tɔrɔba ye ka tɛmɛ cira Musa ta sariya cɛnbaga ta kan wa?

³⁰ An yɛrɛ ka nin kuma fɔbaga lon; a ko: «Ne le bɛ hake bɔ, ne le bɛ kojugu juru sara.» A ko fana ko: «Matigi bɛna a ta mɔgɔw ta kiti tige.» ³¹ Ala panaman ye an mina ka kiti tige an kan, o ye siranyakoba ye de!

³² Ayiwa, a damina ra aw donna Ala ta yeelen na minke, aw ka kɛrɛba min kɛ, ka tɔrɔ cogo min na, aw ye aw hakiri to o ra. ³³ Wagati dɔw ra o tun bɛ aw nɛni, ka aw tɔrɔ, ka aw lamaroya bɛɛ na na; wagati dɔw ra fana o tun bɛ mɔgɔ minw tɔrɔ ten, aw tun bɛ aw yɛrɛ kɛ olugu jɛnɔgɔnw ye. ³⁴ Can lo, aw hinara kasodenw na; o ka aw borofɛnw bɔsi aw ra minke, aw sɔnna o bɛɛ ma fɔ aw bɛ jagari, sabu aw k'a lon ko fɛn wɛrɛ bɛ aw fɛ min ka fisa ni fɛn bɛɛ ye, ani min tɛ ban. ³⁵ O kosɔn lanaya min bɛ aw fɛ, aw kana a to o ye bɔsi aw ra, sabu barajiba le bɛ o ra. ³⁶ Hali bi aw ka kan ka tɔrɔ muɓu le, ka Ala sago kɛ; ni o kɛra, Ala ka layiri min ta aw ye, aw bɛna o sɔrɔ. ³⁷ Sabu a sebera ko:

«A tora dɔnnin, min ka kan ka na, o bɛna na.

A tɛna mɛɛn tuun.

³⁸ Nka ne ta mɔgɔ terennin bɛna panamanya a ta lanaya le sababu ra;

nka ni a ka o sira bla, a ko tɛna diya ne ye tuun.»

³⁹ Mɔgɔ minw bɛ bɔ sirapuman kan ka taga halaki, anw koni tɛ olugu dɔ ye; minw bɛ to lanaya ra ka o nin kisi, an ye olugu dɔ le ye.

* **10:17** 10.16-17 Nin kuma fɔra Yeremi 31.33-34, ani Heburuw 8.8-12. **10:30** 10.30 Nin kuma fɔra Sariya 32.35-36. **10:38** 10.37-38 Nin kuma fɔra Habakuki 2.3-4.

11

*Lanaya**(Yuhana 8.56; Piyeri fɔlɔ 1.8; Zaburu 33.6,9)*

¹ Lanaya koro ye ko i jigi be fen min kan, i be la a ra ko i bena o soro, walama i ja te fen min na, ka la a ra, ka a ke i n'a fo i ja be o ra. ² Lanaya le koson, folo mogow ko diyara Ala ye.

³ Lanaya le koson, an b'a lon ko Ala ka dunuɗa dan a ta kuma baraka ra; o cogo ra, an ja be fen minw yera, olugu ma bo fenyetaw ra.

⁴ Lanaya le koson, Abila* ka saraka min di Ala ma, o nafa bonyara ka teme Kabila† ta kan. Lanaya le koson, Ala ka a jate mogo terennin ye, ka son a ta sarakaw ma. Lanaya le koson, a be an karanna hali bi, hali ni a sara.

⁵ Lanaya le koson, Ala ka Henoki‡ ta ka taga ni a ye, a ma sa; mogo si m'a ye tuun, sabu Ala tun k'a ta. Sani Ala ye a ta, Ala k'a yira ko a ko tun diyara ale ye. ⁶ Ni lanaya te, mogo si ko te se ka diya Ala ye; ni mogo min b'a fe ka gbara Ala ra, o tigi ka kan ka la a ra ko Ala be yi, ko a be a pinibagaw sara.

⁷ Lanaya le koson, Ala ka Nuho lasomi minke, a siranna Ala ja, ka kurunba lalaga ka a ni a ta gbamogow kisi, k'a soro Ala tun k'a lasomi min na, a ja tun ma o ye folo. Lanaya koson a ka mogow ta kewalejuguw bo kene kan, ka Ala ta kiti ben o kan, ka Ala ta terennin soro lanaya baraka ra.

⁸ Lanaya le koson, Ala ka Iburahima wele minke, a ka Ala kan mina; Ala tun bena jamana min di a ma, ka a ke a ta ye, a bora ka o jamana sira ta, ka taga, k'a soro a yere m'a lon a be tagara yoro kelen min na. ⁹ Lanaya le koson, Ala ka jamana min layiri ta a ye, a tagara sigi o jamana ra, ka ke lonan ye, ka to ka si fanibonw kono; Isiyaka ni Yakuba fana ka o le ke, sabu o layiri kelen le tun tara olugu ye. ¹⁰ Iburahima jigi tun be Ala ta dugu lonin le kan, min ju sigira ka ja; Ala yere ka min ko latige, ani ka a lo.

¹¹ Lanaya le koson, Saran ni a ta koroya bee, Ala ka a to a sera ka den woro; sabu Ala min ka layiri ta a ye, a lara a ra ko o ye kankelentigi le ye. ¹² O koson o ce kelen min fanga tun banna ka ban, min tun surunyara saya ra ka ban, o ka den caman soro, ka caya i ko sankolo lolow, i ko kogojida kenken min te se ka jate.

¹³ O mogow bee sara lanaya ra; Ala tun ka fen minw layiri ta o ye, o ma o soro, nka a kera i n'a fo o ja tun be o ra, fo o be pagari o koson. O yere k'a fo ko olugu ye lonanw le ye dunuɗa ra yan, ko olugu ye temeɓagaw le ye. ¹⁴ Ayiwa, mogo minw be o kuma jogon fo, o b'a yira ko olugu be sigiyoro were le pinina. ¹⁵ O bora yoro min na, ni o tun tora ka miiri o yoro ko ra, o tun be se ka cogo soro ka kosegi o yoro ra. ¹⁶ Nka can ra, o tun be yoro were le pinina, min ka fisa, o koro ye min be sankolo ra. O le koson Ala te a yere bonya o mogow ma, a be son o ye ale wele ko o ta Ala; sabu a ka dugu do laben o ye.

¹⁷ Lanaya le koson, Ala ka Iburahima korobo k'a fle minke, a sonna ka Isiyaka di k'a ke saraka ye. A tun be a dence kelenpe le dira; k'a soro Ala tun ka layiri ta a ye, ¹⁸ k'a fo a ye ko: «I bena duruja soro Isiyaka le fe, i togo bena la duruja min na.» ¹⁹ A jigi tun b'a kan ko hali ni Isiyaka sara, ko se be Ala ye ka a lakunu ka bo saya ra. O koson Ala ka a dence kosegi a ma, sabu a kera i n'a fo a tun k'a di ka ban.

²⁰ Lanaya le koson, Isiyaka ka dugawu ke Yakuba ni Esawu ye lon nataw ta ko ra.

²¹ Lanaya le koson, Yakuba satuma ra, a tintinnin tora a ta bere kan ka Ala bato, ka dugawu ke Yusufu dencaw bee kelen kelen ye.

²² Lanaya le koson, Yusufu sawagati sera minke, a ka Izirayelimogow boko fo Misiran jamana ra; a k'a fo ko o tagato, o ye taga ni ale su kolow ye.

²³ Lanaya le koson, cira Musa worora minke, a worobagaw ka a dogo fo karo saba, sabu o k'a ye ko a ce ka ji; o ma siran masace ta sariya latigenin ja.

²⁴ Lanaya le koson, cira Musa koroyara minke, a ma son ko o ye ale wele ko Farawona denmuso dence. ²⁵ Ale ye tooro ni Ala ta mogow ye, o diyara a ye ka teme jurumun ta janagbe kan, o min ye fen temeta ye. ²⁶ A k'a ye ko ka tooro i ko Kisibaga* toorora cogo min na, ko nafa be o ra ka teme Misiran naforo bee kan. A ja tun be fen were ra, min ye Ala ta baraji ye.

²⁷ Lanaya le koson, cira Musa bora Misiran, a ma siran masace ta dimi ja; a k'a ja gbeleya, k'a ke i n'a fo a ja be Ala ra, mogo te Ala min ye. ²⁸ Lanaya le koson, a ka Jonyaban janagbe* sigi, k'a fo Izirayelimogow ye ko o ye sagaden jori seriseri o ta bondaw kan, janko ninminameleke temeto, a kana se Izirayelimogow dence folow ma.

* 11:4 11.4 Abila: Dow b'a fo ko Abeli. † 11:4 11.4 Kabila: Dow b'a fo ko Kayen. ‡ 11:5 11.5 Henoki ta ko fora Damina 5.18-24. 11:18 11.18 Nin kuma fora Damina 21.12; 22.1-14.

²⁹ Lanaya le koson, Izirayelimogow ka Kogojiwulen cetige ka teme, k'a ke i n'a fo o be tagamana dugukoljalan le kan. Misirankaw ko o be o jogon ke minke, ji ka o bee datugu pewu.

³⁰ Lanaya le koson, Izirayelimogow ka Zeriko dugu lamini tere wolonfla minke, dugu laminikogow benna.

³¹ Lanaya le koson, jatomuso Rahabu ma sa ni Alakanminabariw ye, sabu Izirayelimogow minw tun nana jamana fle, a tun ka olugu minako ja.

³² Ayiwa, ne yere tena se ka a bee fo. Sabu wagati tena soro ka kuma Zedeyon ta ko ra, ani Baraki, ani Samuson, ani Zefite, ani Dawuda, ani Samawilu, ani cira tow. ³³ Lanaya le koson, olugu sera masacew ra, o tagamana terenninya kan; Ala ka fen minw layiri ta, o ka o soro; o ka jaraw da datugu, ³⁴ tasuma baraka desera o koro, o bosira kerekemuru boro; o tun ye barakantanw ye, nka o ka baraka soro; dow kera cefariw ye kere ra, ka jamana were mogow ta kerekedenw ghen ka o labori. ³⁵ Lanaya koson, muso dow ta mogow suw kununa ka di o ma.

O ka dow tooro kosebe, nka o ma son mogow ye o bosu; o sonna saya ma, janko ka kunu ka don janamanya were ra, min ka fisa. ³⁶ O ka dow logobo, ka o bugo ni gbeje ye; o ka dow yere don negejoroko ra, ka o bla kaso ra. ³⁷ O ka dow bon ni kabakuru ye ka o faga, ka dow minako juguya, ka dow cetige ni si ye, ka dow faga ni kerekemuru ye. O tun be yaala ka lamini; bagbolow, ani sagagbolow le tun be o ta fani donta ye. Foyi tun te o boro, mogow ka o tooro ka o minako juguya. ³⁸ Dununamogow tun man kan ni o lanamogow minw ye, olugu le tun be yaala kongo konu, ani kuruw kan ka lamini, ka dogo kuruwow ni dingakolonw konu.

³⁹ O mogow bee ko diyara Ala ye o ta lanaya koson; o bee n'a ta, Ala ka fen minw layiri ta, o tun ma o soro. ⁴⁰ Ala tun ka fen were le latige an bee ye, min ka fisa; a tun t'a fe olugu ye o yoropuman dafaninba soro ka an to.

12

Lanabaga ka kan ka tooro muju

¹ Ayiwa, i n'a fo o lanamogow jamaba ka an lamini, ka ke Ala ta kow seerew ye, o ra, fen o fen be ke doni ye an kunna, ani jurumun min ke ka di ka melege an na, an ye o bee dabra; Ala ka bori min laben an ye, an ye jija ka o bori ke. ² An ye an ja lo Yesu ra, ale min ye an ta lanaya sindibaga ye, ani a dafabaga. A ka gbenghenyiri* tooro sonmina, a ma o maroya jate fen ye, sabu nagari min tun be a ja, a ka a ja lo o le ra. Sisan a sigira Ala ta masasiginan kininboroyanfan fe.

³ Aw ye miiri Yesu ma, ale min ka jurumunkebagaw ta juguya sonmina; aw ye miiri o ma, janko aw fari kana faga, ka aw baraka ban. ⁴ Sabu aw be siyenta min na ni jurumun ye, aw ma o ke fo ka se saya ma folo. ⁵ Ala be ladirikan minw fo aw ye i n'a fo a denw, aw pinana o ko wa? A ko:

«Ne dence, i kana Matigi ta korori jate fengbansan ye; ni a ka i jaraki fana, i fari kana faga.

⁶ Sabu Matigi be mogow min kanu, a be o tigi koro; a be minw lon a denw ye, a ta bisan be se olugu bee ma.»

⁷ Aw ye Ala ta korori sonmina; Ala be aw jate a denw le ye, o koson a be aw koro. Den juman le be yi ko a fa te a koro? ⁸ Ala be a ta denw bee koro; ni a te aw koro, o tuma aw kera sokofedenw le ye, aw te yereworodenw ye. ⁹ An worofaw tun be an koro, nka an tun be olugu bonya; o tuma an Fa Ala min be sankolo ra, ni ale be an koro, an man kan ka an yere majigi ale ye ka teme an worofaw kan janko an ye janamanya soro wa?

¹⁰ An faw tun be an koro wagati donin donon le, ka kapa ni o sago ye. Nka Ala be an koro an yere ta nafa le koson, janko an ye saninya i n'a fo ale Ala yere. ¹¹ Can lo, korori damina ra a be ke janasisiko le ye; nagariko te. Nka o ko fe, o tigi karannin ko, a laban be ke hera ni terenninya le ye.

Lanabagaw ka kan ka jija

¹² O koson minw borow segera, olugu ye o borow lateren; minw kinbirikunw baraka banna, olugu ye o kinbirikunw lateren. ¹³ Aw ye tagama sira terennin kan, janko minw baraka ka dogo, olugu ye baraka soro, o kana na sira bla.

¹⁴ Aw y'a to hera ye ke aw ni mogow bee ce; aw ye saninyari jini, sabu ni saninyari te, mogow si na tena la Matigi kan. ¹⁵ Aw ye aw yere korosi, janko mogow si kana na fon Ala ta neema ko. Mogow si kana a to jusumangboya lilin ye sigi a jusukun na, fo ka na falen, ka mogow caman jusu cen.

¹⁶ Aw ye aw yere korosi, mogo si kana ke jato ye aw ce ra, walama Alapasiranbari i n'a fo Esawu, min ka a ta koroya falen totasa kelen koson. ¹⁷ Aw yere k'a lon ko o ko fe, a tun b'a fe ka a face ta dugawu soro tuma min na, a face banna a ra. A k'a daari fo ka naji bo, nka a face tun ka min latige ka ban, a ma se ka o ye lema.

¹⁸ Aw ma gbara kuru do le ra, mogo be se ka maga min na, tasumaba tun be min kan, walama min yoro bee tun finna, k'a ke dibiba ye, ani sanfona. ¹⁹ Aw fana ma burufiyekanba do le men, walama kumakanba do. O kumakan bonyakojugu fe, minw tun b'a mena, olugu bee ja tigera; o ko kuma were kana fo olugu ye tuun. ²⁰ Sabu kuma min fora ko: «Hali ni began do le ka maga kuru ra, o ka kan ka bon ni kabakuru ye ka a faga,» o kuma ka siranya bla o ra. ²¹ O ka fen minw ye, o fenw siranya bonyakojugu fe, cira Musa ko ale be siranna, fo a be yereyere.

²² Nka aw ta ma ke ten; aw gbarara min na, o ye Siyon kuru le ye, Ala panaman ta duguba; Zeruzalemu dugu min be sankolo ra, ani a ta meleke waga camanw. ²³ Aw gbarara Ala ta mogo panawolomaninw ta jenkuru le ra minw togo sebera sankolo ra. Aw gbarara Ala le ra, min bena mogow bee ta kiti tige. Aw gbarara mogo terenninw ta ninw le ra, minw ta baara dafara, ani o tagara Ala fe. ²⁴ Aw gbarara Yesu le ra, ale min ka jennogonyakura* don an ni Ala ce. Aw gbarara a jori ra, min seriserira an koson; o jori ta kuma ka fisa ni Abila* ta ye.

²⁵ Aw ye aw yere korosi; min be kuma aw fe ka aw ladi, aw kana ban ka o lamem. Sabu minw tun be Ala ta Kuma lase mogow ma dununa ra, mogo minw banna ka olugu lamem, o tigiw ma bosi. O tuma ni Ala kan bora sankolo ra ka kuma an fe, ni an banna, an bena bosi cogo di? ²⁶ O wagati ra a kumakan tun be dugukolo yuguyugu; nka sisan a ka layiri ta, ko: «Sinaga were tuun, ne tena dugukolo dama yuguyugu tuun, nka ne bena sankolo fana yuguyugu.» ²⁷ A k'a fo minke ko «sinaga were tuun,» o b'a yira ko danfenw bena yuguyugu ka bo o no ra, ka tunu; fen banbariw le bena to.

²⁸ O cogo ra, an bena ke masaya min na, o fenw si le tena bo o no ra. O koson an ye Ala walejumanlon k'a bato, batori min ka di a ye; an ye o ke ni bonya ni Alapasiran ye. ²⁹ Sabu an ta Ala ka fari fana i ko tasuma min be mogo jeni fo ka a ban.

13

Ladirikanw

¹ Ne balemaw, aw ye jija ka to ka jagon kanu balemaya ra. ² Aw ye aw hakiri to lonanw na ka o lajigi; sabu dow ka o ke fo ka na melekew lajigi o ta so, k'a soro o m'a lon. ³ Aw ye aw hakiri to kasodenw na, k'a ke i n'a fo aw yere fana ye kasoden dow le ye. Mogow be minw toora, aw ye aw hakiri to olugu ra, k'a ke i n'a fo aw yere farikolo le be toora.

⁴ Mogow bee ka kan ka furu bonya. Furuce ni furumuso man kan ka o ta layoro lanogo, sabu Ala bena kiti tige jatow, ani jeneyakebagaw kan.

⁵ Aw kana aw ta panamanya ju sigi wari nege kan. Min be aw boro, o ye aw wasa; sabu Ala yere k'a fo ko: «Ne tena i kelen to, ne tena taga ka i to.» ⁶ O koson an be se ka an ja gbeleya k'a fo ko:

«Matigi le ye ne demebaga ye,
ne tena siran foyi na.

Adamaden be se ka mun le ke ne ra?»

⁷ Aw ta panmogow minw ka Ala ta Kuma lase aw ma, aw ye aw hakiri to olugu ra. O laban kera min ye, aw ye o korosi, ka o ta lanaya ladegi.

⁸ Yesu Kirisita tun be cogo min na kunu, a be o cogo kelen na bi, a bena ke o cogo kelen na wagati bee.

⁹ Ne balemaw, aw kana a to mogo si ye aw lafiri ni karankura suguya bee ye. Ni Ala ta neema ka baraka don mogo jusukun na, o le ka ni; domunifenw ta sariyaw te se ka baraka don mogo jusukun na, sabu minw tugura o sariyaw ko, o ma foyi na olugu ye.

¹⁰ Sarakabonan be anw Yahudiyaw fe, nka minw be saraka bo o sarakabonan kan fanibon konso, olugu te se ka o sarakaw domu. ¹¹ Sarakalasebagaw kuntigiba* tun be don ni began minw jori ye yoro saninmanba* konso, ka jurumun kafari, o beganw sogo tun be jeni dugu ko fe le. ¹² O koson, o ka Yesu fana toora, ka a faga dugu ko fe, janko ka mogow saninya ni a yere jori ye. ¹³ O ra, an ye bo ka taga a fe dugu ko fe, janko mafiyenyari min sera a ma, o ye se an fana ma. ¹⁴ Sabu dugu te an fe yan, an be se ka to min konso tuma bee; dugu min bena na ka bo Ala fe, an be o le pinina. ¹⁵ O koson an

12:21 12.20-21 Nin kuma fora Bori 19.20-21; Sariya 9.19. * **12:24** 12.24 Abila: Dow b'a fo ko Abeli. **12:26**

12.26 Nin kuma fora Hagize 2.6. **13:5** 13.5 Nin kuma fora Sariya 31.6,8; Yosuwe 1.5. **13:6** 13.6 Nin kuma fora Zaburu 118.6.

ye Ala tandori ke an ta saraka ye tuma bee Yesu baraka ra; o koro ye ko an ye Ala togo tando an da ra tuma bee. ¹⁶ Aw kana jina ka koruman ke, ani ka dogon son; sabu o saraka dogonw le ka di Ala ye.

¹⁷ Aw ye aw ta namogow kan mina, ka aw yere majigi o ye. Sabu olugu le be aw nin korosibagaw ye; Ala bena olugu le jininka sini. Aw y'a to o ye o baara ke ni jagari ye, o nunato kana a ke, sabu aw fana tana nafa soro o ra.

¹⁸ Aw ye to ka Ala daari an ye. An b'a miiri ko an jusukun te an jaraki foyi ra, sabu an b'a fe ka tagama cogo panaman na fen bee ra. ¹⁹ Ne b'a fo k'a gbeleya ko aw ye Ala daari ne ye, janko ne ye kosegi aw ma joona.

Fori laban

²⁰ Hera tigi Ala min ka sagagbenbagaba, an korosibaga, an Matigi Yesu lakunu ka a bo saya ra, ka jengogonya banbari don ni an ye a jori baraka ra, ²¹ ale ye aw deme, janko aw ye se ka koruman suguya bee ke, k'a sago ke. Min ka di a ye, a ye a to an ye se ka o ke Yesu Kirisita baraka ra. An ye noro la ale Yesu togo le kan wagati bee! Amina.

²² Ne balemaw, ne ka ladirikan minw fo, ne be aw daari ko aw ye o muju; sabu a man ca.

²³ Ne b'a fe aw y'a lon ko an balemace Timote bora kaso ra. Ni a konna ka se ne fe yan, ale ni ne bena taga bo aw ye.

²⁴ Aw ye aw ta namogow bee fo, ani Ala ta mogo saninmanw bee. An balema minw be Itali, olugu be aw fo.

²⁵ Ala ye nema aw bee ye.

YAKUBA ka letere min sebe Kitabu faamucogo

Yakuba min tun ye Yesu balemace ye, ale le ka nin kitabu sebe. Ale le tun kera lanabagaw namogo ye Zeruzalemu. Ka kana ni a yere ta kuma ye, nin kitabu sebera Yahudiya lanabagaw le ye: A ko: «Yahudiya lanabaga minw bora o ta jamana ra ka janjan dunupa fan bee ra, ne be nin sebe cira olugu le ma» (1.1).

Yakuba be lanabagaw ladi, janko o ye ke mogo hakimmanw ye, ka o tagamacogo lon dunupa kono, ka o yere korosi tonori ni jurumun suguya bee ma. O ka kan ka yerebonya ni wasoya dabra, ani kere ni nafiya ni mogokorofo ni natabaya. O ka kan ka o yere korosi Setana ta negeri ra. O man kan ka mogow fisaya ni jagon ye; o ka kan ka lanaya sira tagama, ka saninya, ka o yere majigi, ka Ala daari, ka mupuri, ka Ala ta hakiritigiya jini.

Yakuba b'a fo fana k'a gbeleya, ko lanabaga ta kewalew le be a ta lanaya yira.

Kitabu konokow

Kitabu daminakumaw (1.1)

Lanaya ni hakiritigiya (1.2-8)

Fagantanya ni naforotigiya (1.9-11)

Fen minw be mogo nege k'a bla kojugu ra (1.12-18)

Nogonlamenni ni kewalepumanw (1.19-27)

Lanabagaw man kan ka mogo dow fisaya dow ye (2.1-13)

Lanaya ni kewalepumanw (2.14-26)

Lanabaga ka kan ka se a da koro (3)

Lanabaga tagamacogo (4.1-5.6)

Mupuri ni Aladaari (5.7-20)

Yakuba ta fori

¹ Ne Yakuba, ne min ye Ala ni Matigi Yesu Kirisita ta baaraden ye, ne be ni sebe ci Ala ta mogow ta gba tan ni fla ma, minw janjanna dunupa fan bee ra; ne be aw fo.

Lanaya ni hakiritigiya

² Ayiwa, ne balemaw, ni tooo o tooo ka se aw ma, aw ye o mina ka o ke pagariko le ye. ³ Sabu ni Ala be aw ta lanaya korobo, o be aw karan mupuri ra. ⁴ Aw y'a to aw ta mupuri ye bonya ka se a seyoro ra, o le be aw ke mogo dafaninw ye, ani mogo moninw ye; foyi tena aw jen tuun.

⁵ Ni hakiritigiya ka mogo min jen aw ra, o tigi ye a daari Ala fe, Ala bena a di a ma. Ala be diri ke mogo bee ma ka kaari; a fana te fen di mogo ma ka soro ka i jaraki. ⁶ Nka a tigi ye a daari ni lanaya ye, a kana sigiya; sabu mogo min be sigiya, o tigi be i ko kogoji jikuruw, fono be minw lamaga ka o nonononi ka taga fan bee fe. ⁷ O tigi kana a miiri fiyewu ko a be se ka fen soro Matigi fe. ⁸ Mogo jusuflatigi lo; a te lo kan kelen kan a ta ko si ra.

Fagantanya ni naforotigiya

⁹ Ayiwa, balema fagantan ye pagari, sabu Ala bena o korota. ¹⁰ Nka balema naforotigi, ni Ala ka ale majigi, ale ye pagari o ra, sabu a bena teme i ko binfiyeren. ¹¹ Tere be wuri ni a ta fundeninba ye ka bin ja, a fiyeren be bon, a dawula be tunu. Naforotigi fana bena tunu o cogo ra ka bo a ta koketaw ce ra.

Fen minw be mogo nege k'a bla kojugu ra

¹² Mogo min be korobori tooo sonmina, o tigi ta pana; sabu ni a tora lanaya ra, korobori ko fe, a bena panamanya masafugula soro, Matigi ka min layiri ta a kanubagaw ye. ¹³ Nka ni mogo min negera ka bla kojugu ra, o tigi kana a fo ko Ala le ka ale nege de! Sabu foyi te se ka Ala nege ka a bla kojugu ra, Ala fana te mogo nege k'a bla kojugu ra. ¹⁴ Nka mogo bee kelen yere ta nege le be a sama ka a nege ka a bla kojugu ra. ¹⁵ Ni nege ka kono ta, a be jurumun woro; ni jurumun kogora, ale be saya woro.

¹⁶ Ayiwa, ne balema kanuninw, aw kana a to mogo si ye aw lafiri. ¹⁷ Fen o fen be di mogo ma, ni a ka ji, ni a dafanin lo, o bee be bo sankolo ra, Fa Ala le fe, min ye sankolo yeelenw danbaga ye. A te yelema ka bo a cogo ra i ko suma be yelemayelema cogo min na. ¹⁸ A k'a latige ka panamanyakura di an ma a ta cankuma baraka ra; a ka o ke, janko an ye ke danfenw bee ra folow ye.

Lamenni ani kɛwale

¹⁹ Ne balema kanuninw, aw ka kan ka nin kow lon! Mɔgo bɛɛ ka kan ka teliya lamenni ta fan fɛ, ka sumaya kuma ta fan fɛ, ka sumaya fana dimi ta fan fɛ. ²⁰ Sabu mɔgo diminin tɛ se ka Ala ta terenninya sira tagama. ²¹ O koson aw ye ko saninyabariw bɛɛ dabra, ani juguya suguya bɛɛ. Ala ta kuma min danna aw jusukun na, aw ye sɔn o ma ni yeremajigiya ye; o le bɛ se ka aw nin kisi.

²² Ala ta Kuma bɛ min fɔ, aw ye o kɛ; aw kana dan a lamenni dɔron ma, ka aw yere lafiri. ²³ Sabu mɔgo min bɛ Ala ta Kuma lamɛn, ni a tɛ a kɛ, o tigi bɛ i ko mɔgo min bɛ a yere pada flɛ dugalen na. ²⁴ Ni a ka a yere flɛ ka ban, a bɛ taga; a pada tun bɛ cogo min na, a bɛ jina o ko o yɔronin bɛɛ. ²⁵ Nka sariya dafanin min bɛ an kisi ka an kɛ an yere ta ye, ni mɔgo min ka se ka o karan ka ja, ka jija a kan, a ka min men ni a ma jina o ko, nka ni a ka o sira tagama, o tigi ta koketaw bɛna ja a boro.

²⁶ Ni a bɛ mɔgo dɔ kɔnɔ ko ale bɛ Alasira kan, k'a sɔrɔ a tɛ se a da kɔrɔ, o tigi bɛ a yere lafirira le; a ta Alasira tagama ye gbansan le ye. ²⁷ An Fa Ala bɛ Alasira min jate Alasira panaman ye, ani Alasirasɔbɛ, o le ye nin ye: feritaw ni muso cɛ sanin minw bɛ sege ra, ka an janto olugu ra, ani ka an yere mabo dunupa ta ko saninyabariw ra.

2*Minw bɛ mɔgɔw fisaya ni jɔgɔn ye*

¹ Ayiwa, ne balema, aw bɛ lanaya min na, an Matigi, nɔɔrotigi Yesu Kirisita ra, aw kana mɔgɔw fisaya ni jɔgɔn ye o sira kan. ² Ayiwa, ni mɔgo dɔ nana don aw ta jenkuru cɛ ra, sanin bororanɛge bɛ a boro ra, fani dawulaman dɔ b'a ra, k'a sɔrɔ fagantan dɔ fana nana don ni deregekolon dɔ ye; ³ ni aw jabora fanijumantigi fɛ ka o bonya, k'a fɔ a ye ko: «Hakɛ to, i ye na sigi yan, nin yɔrɔ le ka ni», k'a fɔ fagantan ye ko: «Ele ye lo i kɔrɔ o yɔrɔ ra yi», walama ko: «I sigi dugu ma ne sen kɔrɔ yan», ⁴ ayiwa, ni aw ka o kɛ o, aw ma dɔ le fisaya ni dɔ ye wa? Miiriyajuguw le m'a to aw ka o ko latige wa?

⁵ Ne balema kanuninw, ne ko: minw ye fagantanw ye dunupa ra yan, yala Ala le ma olugu fana panawoloma, janko o ye kɛ fentigiw ye lanaya ra wa? Ala ma o panawoloma fana, janko Masaya* min layiri tara Ala kanubagaw ye, olugu fana ye o sɔrɔ wa? ⁶ K'a sɔrɔ aw bɛ fagantanw dɔgɔyara! Naforotigiw le tɛ aw minako juguyara, ka aw mina jagboya ra ka taga ni aw ye kititigeɔrɔw ra wa? ⁷ Tɔgɔnuman min lara aw ra, olugu le tɛ o tɔgo cɛnna wa?

⁸ Ala ka sariyaba min latige a ta Masaya* ra k'a sɛbɛ ko: «I ka kan ka i mɔgɔjɔgɔn kanu i ko i yere,» ni aw bɛ o sira tagama, o ye kɔnuman le ye. ⁹ Nka ni aw bɛ mɔgo dɔw fisaya ni dɔw ye, aw bɛ jurumun le kera; sariya bɛ aw jaraki, sabu aw ye sariya cɛnbaga le ye. ¹⁰ Ni mɔgo min ka sariya bɛɛ tagama, nka ni a ka hali kelenpe cɛn, a kera i n'a fɔ o tigi k'a bɛɛ le cɛn. ¹¹ Sabu Ala min k'a fɔ ko: «I kana jɛneya kɛ», ale Ala kelen le ko fana ko: «I kana mɔgo faga.» O ra, hali ni ele ma jɛneya kɛ, ni i ka mɔgo faga, i ka sariya cɛn le*.

¹² Sariya min ka aw kɛ aw yere ta ye, kiti bɛna tige aw kan ka kapa ni o le ye; o koson aw ye aw kumacogo ni aw ta kɛwalew kɛ ka kapa ni o miiriyaya ye. ¹³ Ni mɔgo min ma hina tow ra, kiti lon na hina tena kɛ o tigi ra fana; nka Ala ta hina bɛ se ka mɔgo kisi kiti ma.

Lanaya ni kɛwalepumanw

¹⁴ Ayiwa, ne balema, ni mɔgo dɔ ko lanaya bɛ ale fɛ, ni o tigi tɛ kɛwalepumanw kera, o lanaya bɛ mun le ja? O lanaya jɔgɔn bɛ se ka mɔgo kisi wa? ¹⁵ Ni a kera ko fani donta tɛ aw balemacɛ dɔ fɛ, walama aw balemamuso dɔ fɛ, ni domuni fana tɛ a boro lon bɛɛ, ¹⁶ ni aw dɔ k'a fɔ olugu ye ko: «Ala ye hera kɛ aw ye, ne balema; aw ye taga fani don ka nɛnɛ bɔ aw yere ra, ka domuni kɛ ka fa.» K'a sɔrɔ o mako bɛ min na, aw ma o di o ma; o kuma bɛ mun le ja? ¹⁷ Lanaya fana bɛ ten; ni i tɛ kɛwalepumanw fara a kan, o tuma i ta lanaya sanin lo.

¹⁸ Nka mɔgo dɔ bɛna a fɔ ko «ele ko lanaya le bɛ ele fɛ; nka ne kɔni bɛ kɛwalepumanw le kɛ. Ayiwa, ele min tɛ kɛwalepumanw kera, ele ye i ta lanaya yira ne ra; ne fana bɛna ne ta lanaya yira i ra ne ta kɛwalepumanw sababu ra.» ¹⁹ Ele ko, ko i lara a ra ko Ala kelenpe le bɛ yi, o ka ni kɛ; nka hali jinaw lanin bɛ o ra; olugu yere bɛ siran Ala ja fɔ o bɛ yereyere.

²⁰ Ele mɔgo hakirintan, yala i b'a fɛ k'a faamu ko kɛwalepumanw tɛ lanaya min na, ko o lanaya ye gbansan le ye wa? ²¹ Ala ma an bɛmacɛ Iburahima jate mɔgo terennin ye a ta kɛwalew le koson wa? Sabu a sɔnna k'a dɛncɛ Isiyaka la sarakabɔnan kan, ko a

* 2:11 2.11 Nin kuma fora Bori 20.13,14; ani Sariya 5.17,18.

b'a ke saraka ye. ²² Aw m'a ye, a ta lanaya yirara a ta kewalew fe; kewalew fana k'a ta lanaya dafa. ²³ O cogo ra, Kitabu kuma kera can ye, ko: «Iburahima lara Ala kumakan na, Ala k'a jate mogo terennin ye a ta lanaya koson», fo Ala ka a wele ko a teri. ²⁴ Aw m'a ye, Ala be mogo jate mogo terennin ye a ta kewalepumanw koson; lanaya dama te.

²⁵ Ala ma jatumusso Rahabu fana jate mogo terennin ye a ta kewalepuman le koson wa? Sabu a ka Izirayelimogow ta ciradenw minako ja, ka soro ka o bla ka taga sira were fe. ²⁶ Ni nin te farikolo ra, a sanin lo cogo min na, ni kewalepuman te lanaya min na, o lanaya fana sanin lo.

3

Adamaden nenkun be cenri min ke (Matiyu 12.33-37)

¹ Ayiwa, ne balemaw, aw caman kana teliya k'a fo ko aw be ke karamogow ye; aw yere k'a lon ko anw karamogow ta kiti bena gbeleya ka teme tow ta kan. ² An bee be firi cogo caman na. Ni a kera ko mogo min te firi kumacogo ra fiyewu, o tigi koni ye mogo dafanin le ye; a be se ka a yere mina a ta koketaw bee ra. ³ Ni an ka karafe don so da ra, ko a ye taga an panayoro ra, o tuma so ta kora bee be anw le boro.

⁴ Aw ye jirakurunbaw fana fle; o ka bon, fopoba be o joni ka taga, nka kurunborinan fitini do le be o ra; o le be o lataga kurunboribaga panayoro ra. ⁵ Adamaden nenkun fana ye a farikolo yoro fitini doron le ye, nka a be a yere bonya, ka kumabaw le fo.

Tasuma fitini, o le be tuba jeni. ⁶ Nenkun fana ye tasuma le ye; dunuwa ta kojuguw bee sigiyoro lo. A be an farikolo ra; a be farikolo yoro tow bee lanogo. A be i ko jahanama tasuma le b'a ra; a be se ka mogo ta dunupalatige bee cen. ⁷ Kongosogo suguya bee, ani konow, ani fen fofotaw, ani jirafen suguya bee, o bee be se ka nege, ka o koro; adamaden sera ka o bee mina ka o koro. ⁸ Nka adamaden nenkun wa, mogo si te se ka o koro! Fenjugu lo; a te se ka mina k'a ke mogo sago ye. A fanin lo бага ra, бага min be mogo faga. ⁹ An be an Fa, Matigi Ala tando nin nenkun min ye, an be mogo danga ni o nenkun kelen ye, k'a soro o mogo danga ka kapa ni Ala yere cogo ye. ¹⁰ Ala tandori be bo da min fe, mogodangakan be bo o da kelen fe! Ne balemaw, a man kan ka ke ten. ¹¹ Ji diman ni ji kunaman be se ka woyo ka bo bununda kelen fe wa? ¹² Ne balemaw, torosun be se ka oliviyeden ke wa? Walama rezensun be se ka toroden ke wa? Ayiwa, kogo be bunun min ta ji ra, ji diman te se ka bo o bunun kelen na.

Hakiritigiya min bora sankolo ra

¹³ Ayiwa, jon le be aw ra, ko a ye hakiritigi ye, ko a ka ko lon? O tigi ye o yira a kewalew fe: tagamacogonuman, ani sabari; o le ye hakiritigiya sira ye. ¹⁴ Nka ni nangboyajugu ni sangapogonmaya le be aw jusu ra, o tuma aw kana aw yere bonya, ka faninya tige, ka ban can ma. ¹⁵ O hakiritigiya ma bo sankolo ra Ala fe de, a sorora dugukolo kan yan le, adamadenw yere ta hakiritigiya lo, a bora Setana le ra. ¹⁶ Sabu nangboya ni sangapogonmaya be yoro o yoro, konagamininw le be ke o yoro ra, ani kojugu suguya bee. ¹⁷ Nka hakiritigiya min bora sankolo ra Ala fe, a folo, o saninyanin lo, o ko, hera b'a ra, sabari b'a ra, a be ben le pini, hina caman b'a ra, ani kopuman; a te mogo bo mogo ra, flankafuya te a ra. ¹⁸ Minw be hera pini, olugu be o ta baara ke hera le ra, ka o baara tono ke terenninya ye.

4

Lanabaga jusufatigi (Piyeri folo 5.5-9)

¹ Ayiwa, kerew ni sosori minw be aw ce ra yi, mun le be na ni o ye? Negejugu minw ka aw jusu fa, o le te aw blara o ra wa? ² Aw be nabo fen caman fe, nka aw t'a soro. Mogofagajusu ni nangboya be aw ra; nka aw be min ko, aw te o sorora. Kere ni sosori be aw ni jagon ce. Aw be min fe, aw te o soro, sabu aw te a daarira Ala fe. ³ Hali ni aw b'a daari fana, aw te se k'a soro, sabu aw t'a daari ni naninyanuman ye; aw b'a daari aw yere ta negejugu ta nafa le koson. ⁴ Aw jeneyakebaga*! Aw m'a lon ko ni mogo min be dunuwa ta kow kanu, o tigi ye Ala jugu le ye wa? O ra, ni mogo min ko a be dunuwa ke a teri ye, o tigi be Ala jugu le ye. ⁵ Ala ta Kuma be min fo, aw b'a miiri ko o fora gbansan le wa? A ko: «Ala Nin min be aw konso, o b'a fe ko aw ye bla danna ka ke Ala kelenpe le ta ye.»

2:23 2.23 Nin kuma fora Damina 15.6.

* 4:4 4.4 Jeneya: Ni lanabaga be dunuwa kanu, o be i n'a fo jeneya, sabu a k'a kan di Ala min na, a be bo o ko ka taga ala were le no fe.

⁶ O bɛɛ n'a ta, Ala bɛ nɛɛmaba le di an ma. O kosɔn a sebera ko: «Ala bɛ wasobagaw kɛɛ, nka a bɛ nɛɛma mɔgɔ sabarininw ye.» ⁷ O le kosɔn aw ye aw yɛɛ majigi Ala ye. Aw ye Setana kɛɛ; ni o kɛra, a bɛna bori ka a mabɔ aw ra! ⁸ Aw ye aw yɛɛ madon Ala ra; ni o kɛra, Ala fana bɛna madon aw ra. Aw jurumunkebagaw, aw ye aw boro ko ka bɔ jurumun na! Aw jusufatigiw, aw ye aw jusukun saninya. ⁹ Aw ye lo a ra ko aw ye barakantanw ye, ka kasi fɔ ka naji bɔ. Aw ye aw ta yɛɛko yɛɛma k'a ke kasi ye, ka aw ta nagari kɛ jusukasi ye. ¹⁰ Aw ye aw yɛɛ majigi Matigi ja korɔ; ni o kɛra, a bɛna aw korɔta.

Lanabagaw man kan ka jɔgɔn jaraki

¹¹ Ayiwa, ne balemaw, aw kana kumajugu fɔ jɔgɔn ma. Mɔgɔ min bɛ kumajugu fɔ a balema ma, walama min bɛ a balema jaraki, o tigi bɛ kumajugu fɔ sariya le ma, ka sariya* jaraki. K'a sɔrɔ ni i bɛ sariya jaraki, o tuma, i tɛ sariya sira tagamabaga ye, i kɛra a jarakibaga le ye. ¹² Ala kelen le ye sariya sigibaga ye, ani kititigebaga; ale le bɛ se ka mɔgɔ kisi, walama ka mɔgɔ halaki. Nka ele mɔgɔ gbansan, ele ye jɔn ye, ko i bɛ i balema jaraki?

Lanabaga man kan ka a yɛɛ bonya

¹³ Ayiwa, sisan aw minw bɛ to k'a fɔ: «Bi, walama sini an bɛna taga dugu nin na, an bɛna san kelen kɛ yi, an bɛna jago kɛ ka tɔnɔba sɔrɔ.» ¹⁴ K'a sɔrɔ fɛn min bɛna kɛ aw ra sini, aw tɛ o lon. Aw ta dunupalatige bɛ i ko bugun; ni bugun bɔra, ni a ka wagati fitini kɛ dɔrɔn, a bɛ tunu. ¹⁵ Aw tun ka kan k'a fɔ le ko: «Ni Matigi sɔnna, ka an to si ra, ayiwa, an bɛna nin ni nin kɛ.» ¹⁶ Nka sani aw ye o fɔ, aw ka kobaba minw latige, aw bɛ aw yɛɛ bonya o kosɔn. O yɛɛbonya jɔgɔn man ji! ¹⁷ Ayiwa, ni mɔgɔ min ka kopuman kecogo lon, ni a m'a kɛ, o tigi ka jurumun le kɛ.

5

Naforotigiw ta kewalejuguw

¹ Ayiwa, sisan, aw naforotigiw, aw ye menni kɛ! Bɔnɔ minw bɛ aw ja, aw ye kasi, ka kule o kosɔn. ² Aw ta naforow torira, bagabaga donna aw ta faniw na. ³ Son donna aw ta sanin ni aw ta warigɛw ra; o son le bɛna kɛ seere ye ka aw jaraki, ka aw farisogo domu i ko tasuma. Aw ka naforow lajɛn k'a bla dunupa labanwagati le ra! ⁴ A flɛ, baaradenw ka aw ta forow siman tige, nka aw ma sɔn ka o sara! O baaradenw kasira ni aw tɔgo ye minke, o kasikan sera Fangatigi Ala ma. ⁵ Aw ka aw ta dunupalatige kɛ kodimanw dama le ra, ka aw sagonankow bɛɛ kɛ. Fɛn o fɛn ko tun bɛ aw jusu ra, aw ka o bɛɛ diyabo, ka fa, ka aw fagalon le makɔnɔ. ⁶ Aw ka mɔgɔ jarakibari jaraki, ka a faga; a fana ma aw kɛɛ.

Mupuri

⁷ O kosɔn, ne balemaw, aw kɔni ye mupuru fɔ ka taga Matigi nalon se. Aw m'a ye, senɛkebaga bɛ mupuru k'a ta dugukolo siman makɔnɔ, nafa bɛ o siman min na; a bɛ mupuru kɔsebe fɔ ka taga a to sanji folo ni sanji laban ye na. ⁸ Aw fana ye mupuru o cogo le ra; aw ye aw ja gbɛɛya, sabu Matigi nawagati surunyara.

⁹ Ne balemaw, aw kana dimi jɔgɔn korɔ, janko kiti kana na ben aw kan; sabu kititigebaga lonin bɛ da ra ka ban. ¹⁰ Ne balemaw, cira minw tun ka Matigi ta kuma waajuri kɛ, olugu tɔɔrɔra cogo min na, ka o tɔɔrɔw bɛɛ mupuru, aw ye o cogo flɛ, ka o mupuru jɔgɔn ladegi tɔɔrɔ wagati ra. ¹¹ Can lo, mɔgɔ minw ka tɔɔrɔ mupuru ka to lanaya ra, an ko olugu ma ko o ta jana. Ayuba ka tɔɔrɔ sonmina cogo min na, aw ka o ko mɛn; Matigi ka min kɛ a ye fana a laban na, aw ka o lon; sabu Matigi ta hina ni a ta pumanya ka ca.

¹² Ayiwa, ne balemaw, ne bɛ min gbɛɛya aw ma, o ye ko aw kana kari ni sankolo, walama ni dugukolo ye, walama ka kari ni fɛn wɛɛ tɔgo ye. Kuma min jaabi ye «ɔnhɔn» ye, aw y'a fɔ «ɔnhɔn»; min jaabi ye «ɔn-ɔn» ye, aw y'a fɔ «ɔn-ɔn»*, janko kiti kana ben aw kan.

Baraka bɛ Aladaari ra

¹³ Ayiwa, yala mɔgɔ dɔ bɛ aw cɛ ra, tɔɔrɔ bɛ min kan wa? O tigi ye Ala daari. Yala dɔ ka nagariko sɔrɔ? O tigi ye Ala tandodɔnkiriw la. ¹⁴ Yala dɔ bɛ aw ra min man kɛnɛ wa? O tigi ye lanabagaw ta jenkuru cɛkorɔbaw wele; cɛkorɔbaw bɛna Ala daari a ye ka turu mun a ra Matigi tɔgo ra. ¹⁵ O daariri min kɛra ni lanaya ye, o bɛna banabagato kɛnɛya, Matigi bɛna a lawuri; ni a kɛra ko a ka jurumun dɔw kɛ fana, Matigi bɛna o yafa a ma.

¹⁶ Ayiwa, o ra, aw ye lo aw ta jurumunw na ka o fo jogon ye, ka Ala daari jogon ye, janko aw ye keneya. Mogo terennin ta Aladaari barakaman, o fana ka bon kosebe.

¹⁷ Cira Iliya[†] tun ye adamaden le ye i ko anw: nka a ka Ala daari k'a gbeleya ko sanji kana ben minke, sanji ma ben fo san saba ni karo wooro. ¹⁸ O ko, a ka Ala daari tuun ko sanji ye ben; sanji benna. Dugukolo yiriw ni a simanw denna tuun.

¹⁹ Ne balemaw, aw ra ni do firira ka can sira bla, ni mogo were kera sababu ye ka o tigi kosegi can sira kan, ²⁰ o tuma, aw ka kan k'a lon ko ni mogo min ka jurumunkebaga labo a ta firiri sira kan, o tigi ka a nin le kisi saya ma; o fana be ke sababu ye ka jurumun camanba datugu.

[†] 5:17 5.17 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

PIYERI ka letere folo min sebe Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Piyeri le ye nin letere sebebaga ye. Nin letere yoro dow faamu ko ka gbelen. Dow b'a miiri ko Silasi le k'a sebe gerekikan na Piyeri ye (5.12).

Yahudiya lanabaga minw tun be Azi mara ra, Piyeri be kuma olugu le fe; a be o karan ka o ja gbeleya, ko o ye jija ka to Yesu Kirisita ta Kibaro Diman* sira kan. Hali ni tɔɔɔ ka caya cogo o cogo, o ka kan ka Yesu yere le fle. Lanabagaw bena nɔɔɔba min sɔɔɔ Ala ta Masaya* ra, o ni dunuɔa ta tɔɔɔw te se ka suma. O koson lanabaga ka kan ka nagari hali tɔɔɔɔ wagati ra, k'a jigi la Ala kan, ka Ala kan mina. Ni o kera, a bena baraji sɔɔɔ Matigi Yesu Kirisita nalon na.

Kitabu kɔnɔkɔw

Kitabu daminakumaw (1.1-2)

Jigi ni lanaya ni kanuya (1.3-12)

Lanabaga ka kan ka saninya (1.13-2.10)

Lanabaga ka kan ka tɔɔɔɔ muɔu (2.11-4.19)

Ala batocogonuman (5.1-11)

Kuma laban ni forikan (5.12-14)

Piyeri ta fori

¹ Ne Piyeri, ne min ye Yesu Kirisita ta ciraden* ye, ne be nin sebe ci Ala ta mɔgɔ panawolomaninw ma, minw janjanna ka taga ke lonanw ye Pɔn mara ra, ani Galasi, ani Kapadɔsi, ani Azi, ani Bitini jamanaw ra.

² Fa Ala konna ka aw panawoloma i n'a fo a tun k'a latige kakɔɔ cogo min na; a ka aw saninya Nin Saninman* baraka ra, janko aw ye Ala kan mina, ani Yesu Kirisita jori ye aw saninya.

Ala ye nɛɛma ni hera ke aw ye caman.

Jigiya panaman dira lanabagaw ma

³ An ye Fa Ala tando, an Matigi Yesu Kirisita bɔra min na; a ta hinaba koson a ka Yesu Kirisita lakunu ka bɔ saya ra, ka panamanyakura di an ma o sababu ra, janko an ye jigiya panaman sɔɔɔ. ⁴ Ala ka fen minw layiri ta an ye, o fenw te cen, o te nɔgɔ, foyi te bɔ o dawula ra; Ala ka o le mara an ye sankolo ra. ⁵ A be aw mara ni a ta sebagaya ye, aw ta lanaya koson, janko ka aw kisi; o kisiri bena yira dunuɔa labanwagati le ra.

⁶ O le be aw nagarira hali ni gbeleya caman ka kan ka aw jusu kasi wagati dɔonin tuma dow. ⁷ O kun ye janko ka aw ta lanaya le segesege. Aw ta lanaya ka fisa ni sanin ye, sabu sanin ye fen banta le ye, nka a ka kan ka don tasuma ra k'a saninya. Ni aw ta lanaya fana segesegera, aw bena tandori ni bonya ni nɔɔɔɔ sɔɔɔ Yesu Kirisita nawagati ra. ⁸ Aw be ale kanu k'a sɔɔɔ aw m'a ye, aw lanin b'a ra k'a sɔɔɔ aw ja te a ra. O koson aw be nagari, nagari min te se ka lakari, min nɔɔɔɔ ka bon, ⁹ sabu aw bena aw ta lanaya tɔnɔ sɔɔɔ; o ye aw nin kisiri ye.

¹⁰ Ala tun ka nɛɛma min laben aw ye, ciraw tun ka ciraya ke o nɛɛma ta ko ra; o tun ka o kisiri ko fle, ka a segesege kosebe. ¹¹ Kirisita* ta Nin* min tun be o kɔnɔ, o Nin tun konna ka Kirisita ta tɔɔɔw yira o ra, ani a bena nɔɔɔɔ min sɔɔɔ o ko fe; o koson ciraw tun jijara ka o kow kewagatiw, ani o kecogo segesege k'a lon. ¹² Ala k'a yira ciraw ra ko fen minw yirara o ra, ko olugu yere ta te o ye, ko aw ta lo. O kumaw le lasera aw ma sisan. Ala ka Nin Saninman* ci ka bɔ sankolo ra, ka na minw kan, olugu le ka o Kibaro Diman* lase aw ma. Hali melekew yere tun b'a fe ka o kow lon.

Lanabaga ta tagamacogokura

(Tesalonikikaw folo 5.8-9; Tite 2.11-14)

¹³ O koson aw ye aw yere cesiri, ka aw yere minacogo lon; Ala bena nɛɛma min di aw ma Yesu Kirisita nalon na, aw ye aw jigiya beɛ la o le kan. ¹⁴ Aw ye ke Alakanminabagaw ye; negejugu minw tun be aw ra folofolo, k'a sɔɔɔ aw tun ma Yesu ta Kibaro Diman* ko lon folo, aw kana aw yere bla o ko tuun. ¹⁵ Ala min ka aw wele, i n'a fo ale saninyanin lo, o ra, aw fana ye saninya aw ta koketaw beɛ ra. ¹⁶ Sabu a sebera Kitabu kɔnɔ ko Ala ko: «Aw ka kan ka saninya, sabu ne saninyanin lo.»

¹⁷ Ala le bena kiti tige adamaden beɛ kelen kelen kan ka kapa ni a yere ta kewalew ye; a fana tena mɔgɔ bɔ mɔgɔ ra. Ni aw be ale le wele ko aw Fa, o tuma aw fana ye

aw ta dunujalatiye ke ni Alapasiran ye. ¹⁸ Aw k'a lon ko aw ka aw bemaw cen ta, ka to ka ko nacintan minw ke, Ala ma aw kunmabo o kow ra ni fen banta do le ye, i n'a fo wari walama sanin; ¹⁹ a ka aw kunmabo ni Kirisita* jori nafaman le ye; ale kera i n'a fo sagaden, fiyen te min na, ani no te min na. ²⁰ Ala tun konna ka Kirisita ta ko latige k'a bla, sani dunuwa ye dan; nin wagati laban le ra sisan, a nana aw koson. ²¹ Ale le baraka ra aw lara Ala ra, Ala min k'a lakunu ka bo saya ra, ka bonya la a kan, janko aw ta lanaya ni aw ta jigiya ye to Ala kan.

²² Aw sonna can ma ka aw jusukun saninya, janko ka aw balemaw kanu ni jusukun gbenin ye; o koson aw ye jogon kanu kosebe ni aw jusukun bee ye. ²³ Sabu Ala ka panamanyakura min di aw ma, aw ma o soro fen torita do le sababu ra, nka aw k'a soro fentoribari le sababu ra; o ye Ala ta Kuma panaman ye, min te yelema. ²⁴ Sabu a sebera ko:

«Adamadenw bee be i ko bin,

o dawula be i ko binfiyeren.

Bin be ja, a fiyeren fana be bon;

²⁵ nka Matigi ta kuma koni be a no ra tuma bee ani wagati bee.»

O kuma le fora aw ye Kibaro Diman waajuri ra.

2

Lanabagaw ye Ala ta mogow saninmanw ye

(Efesikaw 2.20-22; Matiyu 21.42-44; Romukaw 9.24-33)

¹ Ayiwa, o le koson aw ye juguya ni nanbara ni flankafuya ni pangboya ni jogonkorofu bee dabra.

² Nono nege be denpenin soro cogo min na, aw y'a to Ala ta Kuma min be i ko nono saninyanin, o nege ye aw soro ten, janko o sababu ra aw ye baraka soro lanaya ra ka kisi. ³ Sabu aw ka Matigi ta numanya nene, k'a ye ko a ka di.

⁴ Aw ye gbara Matigi ra, ale min ye bon jusiginan kabakuru panaman ye; mogow banna a ra, nka Ala k'a panawoloma, ka nafaba la a kan. ⁵ Ayiwa, aw fana kera kabakuru panaman dow ye; aw ye fara jogon kan, ka ke Ala ta bon saninman ye, ka ke Ala ta sarakalasebaga* saninmanw ye, janko ka aw jusukun ta sarakaw lase Ala ma Yesu Kirisita baraka ra, saraka minw ka di Ala ye. ⁶ Sabu a sebera Kitabu konu, ko:

«A fle, ne bena kabakuru do sigi Siyon,

ka o ke bon kabakuru folo ye,

kabakuru panawolomanin, ani kabakuru nafaman;

ni mogow min ka a jigi la a kan,

Ala tena o tigi janfa fiyewu.»

⁷ Aw minw lara a ra, a kera fen nafaman ye aw fe; nka lanabariw ta fan fe, a sebera ko:

«Bonlobagaw banna kabakuru min na,

o le kera kabakurusobe ye, ka ke bon kabakuru folo ye.»

⁸ A fora tuun ko:

«O le kera o sentalon kabakuru ye,

ani ka ke o ben farakuru ye.»

O be talon a ra, sabu o ma son Ala ta kuma ma. Ala tun ka o le latige o ye fana.

⁹ Nka aw koni, aw ye siya wolomanin le ye, aw ye Masa Ala ta sarakalasebagaw le ye, ani siya saninman, ani Ala ta mogow kunmaboninw; Ala ka aw wele ka bo dibi ra ka aw ladon a ta yeelensobe ra, janko aw ye a ta kopunan kabakomanw lase mogow ma.

¹⁰ Folofolo aw tun te Ala ta mogow ye, nka sisan aw kera Ala ta mogow ye. Folofolo aw minw tun ma Ala ta makari soru, sisan aw ka a soru.

Lanabaga ka kan ka mogow bee bonya

(Romukaw 13.1-8; Efesikaw 6.5-8)

¹¹ Ne balema kanuninw, aw be dunuwa konu i n'a fo lonan temebagaw; o koson ne be aw daari ko aw ye aw farisogo negerakow ye ka o to yi, sabu o negerako be aw nin kere.

¹² Aw ye aw tagamacogo lon siya were mogow ce ra. O cogo ra, hali ni o be aw togojugu fo k'a ke i n'a fo aw ka kojugu ke, o belen ye aw ta kewalepumanw ye; ni o kera, ni Ala nana neema o ye lon min na, o bena a tando.

¹³ Matigi koson, aw ye aw yere majigi adamadenw ta kuntigiyaw bee koru, ka aw yere majigi masaceba ye kosebe, ale min be bee kunna, ¹⁴ ani jamanatigiw, masaceba

ka minw ci janko ka kojuguɓeɓagaw koro, ani ka koɗumankeɓagaw tando. ¹⁵ Sabu Ala sago ye ko aw ye koɗuman ke janko ka moɓokolon hakirintanw da datugu.

¹⁶ Ala ka aw ke aw yere ta ye, nka aw kana o ke sababu ye ka kojugu ke; aw ye panamanya i ko Ala ta jonw. ¹⁷ Aw ye moɓo bee bonya; aw ye aw balemaw kanu, aw ye siran Ala ja, aw ye masaceba bonya.

Lanabagaw ka kan ka tɔɔɔ sɔnmɪna

¹⁸ Aw baardenw, aw ye aw yere majigi aw kuntigiw ye, ka o bonya cogoya bee ra; kuntigi minw ka ni, ani minw jusu sumanin lo, olugu dɔɔɔn te, nka hali minw ka fari. ¹⁹ Sabu ni aw man kan ni tɔɔɔ min ye, ni aw be o sɔnmɪnana Ala yere pasiran koson, o ye koɗuman le ye. ²⁰ Ni o te, ni aw be bugori sɔnmɪna aw yere ta kojuguw le koson, aw be bonya juman le sɔɔɔ o ra? Nka ni aw be tɔɔɔ sɔnmɪna aw ta koɗuman le koson, o ye koɗumanba le ye Ala fe.

²¹ Ala ka aw wele o le kama fana, sabu Kirisita* fana tɔɔɔra aw koson, ka o sira yira aw ra, janko aw fana ye tugu ale sennɔ ko. ²² Ale ma jurumun si ke, faninya si ma bo a da ra ka ye. ²³ O k'a neni, nka a ma a ta joɓon sara; o k'a tɔɔɔ, nka a ma wuri moɓo kama; a ka a ta ko bee to Ala le boro, ale Ala min be kiti tige ni terenninya ye. ²⁴ A ka an ta jurumunw doni ta ka o la a yere kan, k'a farikolo tɔɔɔ gbengben yiri kan. A ka o ke, janko an ye sa ka bo jurumun fanga koro, ka panamanya terenninya ra. Jori minw tigra a farikolo ra, o le sababu ra aw keneyara. ²⁵ Sabu aw tun be i ko saga tununinw; nka sisan aw sekora ka na sagagbenbaga fe, min ye aw nin korosibaga ye.

3

*Furuce ni furumuso ka kan ka joɓon bonya
(Timote folo 2.9-15; Efesikaw 5.22-33)*

¹ Ayiwa, musow, o cogo kelen na, aw bee kelen kelen ye aw yere majigi aw cew ye, janko ni a kera ko ce dow ma sɔn Ala ta Kuma ma folo, o ta musow tagamacogo ye ke sababu ye k'a to o ye sɔn; a kana ke ni kuma yere ye, ² sabu o bɛna aw tagamacogo ye, k'a ye ko aw jusukun gbenin lo, ani ko Alapasiran be aw ra.

³ Aw ta kana ke yeremasiri dama ye, ani kundancogo dama temeninw, ani ka sanin don aw yere ra, ka fani songogbelenw siri. ⁴ Aw ye aw jusukun le masiri ni masirifen dogonin ye; o masirifen ye pumanya ni jususuma le ye; o le ye fen banbari ye, min nafa ka bon Ala fe. ⁵ Folofolo, muso saninman minw tun be o jigi la Ala kan, olugu tun be o yere masiri o cogo le ra, ka o yere majigi o cew ye, ⁶ i ko Saran min tun be a ce Ibrahima bonya fo a b'a wele ko a matigice. Ayiwa, aw kera Saran denmusow le ye, ni aw koni be koɗuman ke, ni aw m'a to foyi si ye aw lasiran ka aw bo o sira kan.

⁷ Ayiwa, aw cew, aw fana ye aw musow mina ka ja ni hakiri ye, ka a lon ko muso ni ce baraka te kelen ye. Aw ye o bonya, sabu Ala ka panamanya banbari min di an ma a ta neema baraka ra, aw bee le ka o soro kelen ye. Aw ye o ke, janko foyi kana aw ta Aladaari bari a ye mina.

*Lanabaga be se ka tɔɔɔ terenninya koson
(Romukaw 12.14-21; Mاتي 10.24-31)*

⁸ Ayiwa, o bee ko, aw bee ye ben kelen ma, ka aw ta miiriya ke kelen ye, ka ke joɓon fe, ka joɓon kanu balemaya ra, ka hina joɓon na, ka aw yere majigi joɓon ye. ⁹ Aw kana kojugu sara ni kojugu do were ye, walama ka nenini sara ni nenini do were ye; aw kana o ke, nka aw ye dugawu le ke, sabu Ala ka aw wele o le koson, janko aw ye baraka soro ale fe. ¹⁰ Sabu a sebera Kitabu konɔ ko:

«Ni moɓo min b'a fe a ta dunupalatige ye ja,
ka dunupa diya a ra,

o tigi ye a nenkun korosi kumajuguw ma,
ka a da korosi nanbarakumaw ma.

¹¹ A ye faran juguya ra pewu, ka koɗuman ke,
ka jija ka hera jini, ka tugu a no fe.

¹² Sabu Matigi ja lonin be moɓo terenninw na,
a toro be o ta daarikan na fana;
nka Matigi be kojuguɓeɓagaw kere.»

¹³ Ayiwa, ni aw jijara koɗuman na, jon le bɛna aw tɔɔɔ o koson? ¹⁴ Nka hali ni o be aw tɔɔɔ terenninya koson, aw ta pana. Aw kana siran moɓow ja, aw hakiri fana kana jagami. ¹⁵ Aw ye Kirisita* bonya aw jusu ra dɔɔɔn, k'a lon ko aw Matigi lo. Jigiya min

be aw fe, ni mogo o mogo ka aw jininka o ra, aw labennin ye soro tuma bee ka o tigi jaabi; nka aw ye a ke ni jususuma ni bonya ye. ¹⁶ Aw jusukun ghenin ye to, janko hali ni o be aw togogugu fo k'a ke i n'a fo aw ka kojugu le ke, minw be aw togogugu cenna aw ta tagamacogonuman koson Kirisita ta jengogonya ra, olugu yere darakuma ye o maroya. ¹⁷ Sabu ka tooro kopuman koson, ni o le ye Ala sago ye, o ka fisa sani an ye tooro kojugu koson.

¹⁸ Ayiwa, Kirisita fana sara jurumun koson sipaga kelen, ka dan o ma. Ale mogo terennin sara mogo terenbariw koson, janko ka aw ladon Ala ta jengogonya ra. A yere sara, nka a kununa Nin Saninman* baraka ra. ¹⁹ Minw tun be Ala ta kiti makonona, o Nin le sababu ra, a tagara olugu waaju. ²⁰ Olugu le tun banna Ala ta Kuma ma folofolo, k'a soro Ala tun mununa o koro ka meen, Nuho ta kurunba lalagawagati ra; mogo dama dama, o koro ye mogo seegi doron le donna o kurunba konon ka kisi ka bo ji ra.

²¹ Ayiwa, o ji tun ye batizeri* tagamasiyen le ye; an b'a yira sisan batizeri le fe ko an kisira. O koro te ko an farikolo le be ko ka nogo bo a ra; o koro ye ko an be Ala daari ko a ye an jusukun saninya Yesu Kirisita kunuko sababu ra. ²² A yelera ka taga sankolo ra, ka taga sigi Ala kininboroyanfan fe; melekew, ani kuntigiyaw, ani sebayaw, o bee majigira Kirisita ta fanga le koro.

4

Lanabagaw ta janamanyakura

¹ I n'a fo Kirisita* farikolo toorora, aw fana ye baraka don aw yere ra ni o miiriya kelen le ye; sabu mogo min farikolo toorora, o b'a yira ko o tigi faranna jurumun na. ² O tigi te a ta dunpalatige to ke ka kapa ni a yere ta negerakow ye tuun, nka a b'a ke ka kapa ni Ala sago le ye. ³ Aw ka wagatijan ke Alalonbariya ra ka ban folofolo; fen minw ka di Alalonbariw ye, aw tun be o le ke: jatoya, ani jogoguguya, ani dorotoya, ani domuniba dama temeninw, ani minnin dama temeninw, ani batofen haramuninw batori. ⁴ Nka sisan o mogow be kabakoya k'a ye ko aw te o kojugu dama temeninw kera ni olugu ye tuun; o koson o be aw togogugu cen. ⁵ Nka lon do, Ala bena taga o jininka o ta kewalew bee ra; ale Ala min labenna ka ban ka mogo janamanw ni suw bee ta kiti tige. ⁶ O koson, minw sara, Kibaro Diman* tun fora olugu fana ye, janko hali ni saya kiti sera o ma i n'a fo a be se adamaden bee ma cogo min na, o ye Ala ta janamanya soro Nin Saninman* baraka ra.

Ala ka sebayaw minw karifa lanabagaw ma

⁷ Fen bee laban surunyara; aw ye aw tagamacogo lon, ka aw yere minacogo lon, janko ka to Ala daarira. ⁸ Nka min be fen bee na, o ye ko aw ye jagon kanu kosebe; sabu kanuya be jurumun camanba le datugu*. ⁹ Aw ye son ka jagon lajigi aw ta sow konon; o kana ke ni jagonkorofu ye.

¹⁰ Aw bee kelen kelen ka ninyoro min soro Ala fe ka kapa ni Ala yere ta dicogo ye, aw ye ke o sebayaw minabaganumanw ye ka mogo tow deme ni o ye. ¹¹ Ni min ka ke waajurikebaga ye, o tigi ye waajuri ke ka kapa ni Ala ta fota ye. Ni min ka ke tow demebaga ye, Ala ka baraka min di a ma, a ye a ke ka kapa ni o ye, janko ko bee ra bonya ye la Ala kan Yesu Kirisita togogugu baraka ra. Nooro ni sebayaw ye ale le ta ye tuma bee, ani wagati bee. Amina.

Lanabaga be se ka tooro lanaya koson

¹² Ne balema kanuninw, tooroba min be aw kan sisan i ko tasumaba, janko ka aw koroba, o man kan ka bara aw ra, k'a ke i n'a fo ko benbari do le be sera aw ma. ¹³ Aw yere ka kan ka pagari le, ko aw fana ninyoro be Kirisita* ta toorora ra, janko ni Kirisita ta tooro nana yira lon min na, o lon na aw fana ye pagari, ka aw ninsondiya. ¹⁴ Ni o be aw neni Kirisita togogugu koson, aw ta pana, sabu Ala Nin* nooroman be aw kan.

¹⁵ Nka aw si man kan ka tooro, ko sabu aw ye mogofagabaga ye, walama son, walama kojugebaga, walama ko aw be aw sen don mogo werew ta kow ra. ¹⁶ Nka ni mogo do be toorora a ta lanaya koson, o tigi kana maroya o ra; a ye Ala tando, sabu Kirisita togogugu lara ale ra. ¹⁷ Sabu kiti damina wagati sera, a fana be damina Ala yere ta mogow le ra. Ayiwa, ni a be damina anw yere le ra, o tuma minw ma son Ala ta Kibaro Diman* ma, olugu ta labanacogo bena ke mun ye sa? ¹⁸ A sebera Kitabu konon, ko:

«Ni mogo terennin yere kisiko bena gbeleya,
o tuma mogogugu ni jurumunkebaga, olugu ta bena ke di?»

* 4:8 4.8 Kanuya be jurumun datugu: Aw ye nin yorow fe: Zanaw 10.12; Yakuba 5.20. 4:18 4.18 Nin kuma fora Zanaw 11.31.

¹⁹ Ayiwa, o koson mogo minw be toorora Ala sago koson, olugu ye o nin karifa danbaga Ala kankelentigi ma, ka to ka kopuman ke.

5

Cekorobaw ta baara

(Timote folo 3.1-7)

¹ Ayiwa, cekoroba minw ye aw ta namogow ye, ne kan be olugu le ma sisan, sabu ne fana ye cekoroba ye i n'a fo olugu; ne ye Kirisita* ta toorow seere ye, ne fana nin bena ke a ta nooro ra, o nooro nin bena yira lon do. ² Ayiwa, Ala ka sagakuru min karifa aw ma, aw ye o korosi, ka aw janto o ra; aw kana o ke i ko jagboyabaara ra, nka aw y'a ke ni naninyanuman ye ka kana ni Ala sago ye; aw kana o ke warininisira ye, nka aw y'a ke ni jusupuman le ye. ³ Minw karifara aw ma, aw kana aw fanga digi olugu kan, nka aw yere ye ke o payirabagaw ye. ⁴ Ni o kera, ni sagagbenbagaw Kuntigiba nana a yere yira lon min na, masafugula nooroman min te cen, aw bena o le soro aw ta baraji ye.

⁵ Ayiwa, kanbelenw, o cogo kelen na, aw fana ye aw yere majigi cekorobaw ye. Aw bee ye aw yere majigi nogon ye ka nogon deme, sabu a sebera Kitabu konon ko:

«Ala be wasobagaw kere;

nka a be neema mogo sabarininw ye.»

⁶ O koson aw ye aw yere majigi Ala boro barakaman koron, janko a ye aw korota a wagatipuman na. ⁷ Aw ye aw ta haminakow doniw bee jigi ka o la ale kan, sabu a be a jantora aw ra.

⁸ Aw ye aw yere minacogo lon, ka aw janto aw yere ra; sabu aw jugu Setana be yaalayaala i ko jara kongoto be kasi cogo min na, k'a ta domuta pini. ⁹ Aw sinsinnin ye to lanaya ra ka lo, ka a kere, k'a lon ko aw balema lanabaga minw be dununa konon, ko o toorow nogonw le be olugu fana kan.

¹⁰ Ayiwa, neema bee tigi Ala min ka aw wele janko aw ye aw ninyoron soro a ta nooro banbari ra, Kirisita ta jennogonya ra, ni aw toorora wagati doonin, ale yere bena aw bosu, ka aw ja gbeleya, ka aw baraka bonya, k'a to foyi kana se ka aw bo a no ra. ¹¹ Sebagaya ye ale ta le ye wagati bee, ani tuma bee. Amina.

Fori laban

(Tesalonikikaw folo 5.23-28)

¹² Ayiwa, Silasi* min ye an balema ce kankelentigi ye, ale le ka ne deme ka nin kuma fitini sebe k'a ci aw ma, janko ka aw ja gbeleya, ani janko aw ye la a ra ko aw nooro neema min na, o ye Ala ta neema yere le ye can ra.

¹³ Lanabagaw ta jenkuru min be Babiloni, Ala ka minw panawoloma i ko a ka aw panawoloma cogo min na, olugu be aw fo; ne dence Marika fana be aw fo. ¹⁴ Aw ye nogon fo balemaya ra ni kanuyafori ye.

Aw minw bee be Kirisita* ta jennogonya ra, Ala ye hera ke aw bee ye!

PIYERI **ka letere flanan min sebe** **Kitabu faamucogo**

Yesu ta ciraden Piyeri le ka nin letere sebe, k'a to kaso ra Romu; a fagawagati tun surunyara ka ban. Piyeri hakiri tun b'a ra ko Yesu yere tun konna ka ale ta fagako fo (1.14; Yuhana 21.18-19).

Nin letere sebera lanabagaw bee le koson (1.1). Karamogo minw tun be mogow lafiri ni o ta karan ye, ka mogow bla jurumunw na, Piyeri b'a fe lanabagaw ye o yere korosi o karamogow ra (2.1-22). Lanabaga ka kan ka to Ala ta kuma le kan, i n'a fo Yesu ta ciradenw tun ka o karan cogo min na, sabu olugu le ka Yesu ye o ja ra, k'a ta kumaw lamem (1.3-21).

Dow tun be mogow karan k'a fo ko Yesu tena na tuun. Piyeri be o mogow jaraki, k'a fo ko ni Ala ta lon sera, ko a tun ka fen o fen fo, o bee be ke ka dafa. Nka Ala be mupu mogow koru, k'a to o ye nimisa ka son Ala ma, sabu a t'a fe mogow si ye halaki. Matigi ta lon, o ye Yesu nalon ye, ani kiti lon. O koson Piyeri be lanabagaw ladi, ko o ye saninya, ka o lon makono, ka tsorow mupu, ka o tagamacogo teren; o bena Yesu nawagati lateliya.

Kitabu konokow

Piyeri ta fori (1.1-2)

Ala ka lanabaga wele baara min kama (1.3-21)

Karamogo faninyafobagaw ta karan (2)

Minw be Yesu nako soso (3)

Piyeri ta fori

¹ Ne Simon Piyeri, ne min ye Yesu Kirisita ta baarden ye, ani a ta ciraden*, ne be nin sebe ci aw ma, aw minw ka lanaya soru; o lanaya ni anw ta lanaya bee songo ye kelen ye. Aw ka o soru an ta Ala ani an Kisibaga* Yesu Kirisita ta terenninya sababu ra. ² Ala ye neema ni hera ke aw ye k'a caya kosebe, Ala ni an Matigi Yesu ta lonniya sababu ra.

Ala ka lanabagaw wele baara min kama

(Tite 2.11-14; Filipikaw 1.9-11; 3.8-14)

³ Fen o fen be se k'a to an ye janamanya Alapasiran na, Ala ta sebgaya ka o bee di an ma; min ka an wele a ta noro ni a ta pumanya sababu ra, a k'a to an ye o lon. ⁴ O le sababu ra Ala tun ka fenpumanbaw, ani fen nafaman minw layiri ta an ye, a ka o di an ma, janko o sababu ra an cogo ye ben ni Ala sago ye, ka bosu ka bo dununa negejuguw boru, o minw be cenri lase mogow ma.

⁵ O le koson aw ye jija ka kopuman fara aw ta lanaya kan, ka Ala lonniya fara kopuman kan, ⁶ ka yereminari fara Ala lonniya kan, ka mupuri fara yereminari kan, ka Alapasiran fara mupuri kan, ⁷ ka balemaya fara Alapasiran kan, ka kanuya fara balemaya kan. ⁸ Ni aw koni ka o fenw soru k'a caya, o sababu ra aw tena ke pacintanw ye, walama nafantanw an Matigi Yesu Kirisita ta lonniya ra. ⁹ Nka ni o fenw koni te mogow min fe, o tigi fiyennin lo, a te yeri ke yorojan; Ala k'a saninya ka bo a ta jurumunkorow ra cogo min na, a jinana o ko.

¹⁰ O le koson, ne balemaw, aw ye jija janko Ala ka aw wele, ani a ka aw janawoloma min kama, aw ye to o kan. Ni o kera, aw tena ben fiyewu. ¹¹ O cogo ra Ala bena an Matigi ni an Kisibaga* Yesu Kirisita ta Masaya* banbari donda bee dayele aw ye.

¹² O koson ne bena to ka aw hakiri jigi nin kow ra, hali ni aw k'a lon ka koru; aw karanna can min na, aw noronin be o ra fana. ¹³ Ne be miiri ko a bennin lo ko ne ye nin kow fo aw ye ka to ka aw lasomi, fo ka taga ne bo nin dununa ra yan, ¹⁴ Sabu ne ta dunupalatige to man jan tuun, i n'a fo an Matigi Yesu Kirisita tun k'a yira ne ra cogo min na. ¹⁵ O le koson ne bena jija, janko hali ne sanin ko, aw hakiri ye to nin kow ra tuma bee.

Min fora Yesu Kirisita ta noro ko ra

¹⁶ A te i n'a fo an ka talen dow le laben an yere ta miiriya ra ka aw karan an Matigi Yesu Kirisita ta sebgaya ni a ta nako ra. An yere ja le ka Matigi ni a ta bonyaba ye. ¹⁷ Sabu a ka bonya nin noro soru Fa Ala fe lon min na, o kera an ja na. O wagati ra nin kumakan bora noro ni bonyaba tigi fe k'a fo a ye ko: «Nin le ye ne Dence kanunin ye, min ko ka di ne ye haali.» ¹⁸ O kumakan min bora sankolo ra, anw yere ka o men; o wagati ra an tun be ni a ye kuru saninman kan.

¹⁹ O koson, ciraw ka min fo, an lara a ra kosebe ko o ye can ye; ni aw fana be aw janto o kuma ra, o ka pi kosebe. O kuma bena aw jusukun gbeya i ko fitina be yeelen bo dibi ra cogo min na fo ka taga dugugbeda se; o tuma sogomada lolo bena bo ka manamana aw jusukun na. ²⁰ Nka aw ka kan ka kon k'a lon folo ko kirayakuma minw be Kitabu kon, mogo si te se ka o si koru gbeya k'a fo ni a yere ta hakiritigiya ye; ²¹ sabu Ala ta cira si m'a latige ka ciraya ke ka kapa ni adamaden yere sago ye, nka mogo ka Ala ta kumaw fo ka kapa ni Nin Saninman* ta baraka le ye.

2

Karamogo faninyafobagaw

(Zude 3-16; Timote flanan 3.1-9)

¹ Ayiwa, cira faninyafobaga dow tun wurira Ala ta mogo ce ra cogo min na, o cogo ra karamogo faninyafobaga dow fana bena wuri aw ce ra. O bena dogo ka don aw ce ra ni faninya karan dow ye, minw be mogo halaki. Matigi min ka o kumabo, o bena ban o ra; o bena halakiri lase o yere ma joona. ² Mogo caman bena tugu o ko ka o ta ko saninyabariw nogon ke; olugu ta tagamacogo koson, mogo bena Ala ta can sira mafiyenya. ³ O karamogo faninyafobagaw bena ta wari nata fe ka aw nege ka aw borofen soru ni mogolafirikumaw ye. Nka kiti min benna o mogo kan kabini wagatijan, o kiti tena fon o ko; o ta halakiri fana tena taga ka o to.

⁴ Ne be o fo, sabu hali meleke minw ka jurumun ke folofolo, Ala ma olugu to yi; a ka o firi jahanama dibi ra, ka o mara yi fo ka taga se kiti lon ma. ⁵ Mogo minw ka kojugu ke Nuho ta tere ra, Ala ma olugu fana to yi. A ka Nuho le kisi ni mogo wolonfla were, sabu ale le tun be terenninya sira yirara mogo ra; Ala ka sanjiba lajigi ka mogojuguw be halaki.

⁶ Sodomu ni Gomori dugumogow ta kojugu koson, Ala ta kiti sera o ma, ka o jeni ka o ban pewu, fo ka o ke buguri ye. O kera tagamasiyen le ye k'a yira Alanasiranbari nataraw. ⁷ Nka Lutu min tun ye mogonuman ye o ce ra, a ka ale kisi. O mogolonw ta jatoyajugu tun ka a jusu kasi fo ka teme. ⁸ Sabu ale min tun ye mogonuman ye, ale tun be min ye, ani a tun be min men k'a to o mogo ce ra koni, o kojuguw tun be a jusukun tooo lon o lon.

⁹ Ayiwa, o be b'a yira an na ko Ala be se ka a pasiranbagaw bosi ka bo tooo ra, ka mogo terenbariw mara janko ka o ta kojuguw hake bo o ra kitilon na. ¹⁰ Nka minw be tugu o yere negerakow ko, ka ko saninyabariw ke, ani ka Ala ta kuntigiya mafiyenya, olugu ta kiti le belen bena juguya.

O mogo be o yere bonya, ka dabayakumaw fo; o te siran ka hali Ala ta danfen nooromanw neni. ¹¹ K'a soru hali meleke minw ta fanga ni o ta sebgaya ka bon ni o mogo ta ye, olugu te son ka o danfen nooromanw neni Matigi na koru. ¹² Nka o mogo koni be i ko kongosogo hakirintanw, minw danna minari ni fagari kama; o ma fen minw lon, o be o le mafiyenya. O yere ta kojugu le bena o halaki. ¹³ O ka kojugu minw ke, o kojugu nogon le bena ke ka o sara. O be o yere bla marobariyakow ra hali tereghan fe. O be ye mogo saninyabariw ye, ani mogo nogoninw. Ka o to o nanbarakow ra, o belen be taga fara aw kan aw ta panagbew ra ka maroya bla aw ra. ¹⁴ O ta fenfleta be ye musow le ye, janko ka jeneya ke; o fana te wasa jurumun na ka ye. Mogo minw ma Alasira ko faamu kosebe, o be olugu nege ka o lafiri. Ka wari soru nanbara ra, o ye o derinanko ye. Dangadenw lo. ¹⁵ O ka sira terennin bla, ka o yere lafiri, ka Bosori dence Balamu ta sira le ta; sabu Balamu sonna ka baarajugu ke, ka o sara mina. ¹⁶ Nka Ala k'a mafiyenya a ta terenbariya koson. Fali min ma deri ka kuma, o ka mogokan fo Balamu ye, ka cira Balamu bo a ta hakirintanya sira kan*.

¹⁷ Ayiwa, o karamogo faninyafobagaw be i ko bunun janin; o be i ko sanfono be sankaba min ce ka taga ni a ye. Dibi finmanba le be o makonona. ¹⁸ O be kumababaw ani kumakunntanw fo. Mogo minw bosira ka bo mogojuguw boro kura ye, o be olugu lafiri ni o ta kewalejuguw ye ka kapa ni o yere ta negejuguw ye. ¹⁹ O b'a fo ko olugu le bena o mogo bo jonya ra; k'a soru hali bi olugu yere be jonya ra, halakiri sira kan; sabu ni i ma se ka i yere bosi ka bo ko min na, i kera o ko ta jon ye.

²⁰ Can ra, o mogo minw tun ka an Kisibaga* Matigi Yesu Kirisita lon, ka o yere sen bo dunupa ta fen saninyabariw na, ni olugu belen nana seko ka don o kow ra ka to o ra, olugu laban bena min ke o be juguya ka teme o cogofolo ta wagati ta kan. ²¹ Ni o yere tun ma terenninya sira lon, o belen tun ka fisa o ma, sani k'a to o ye a lon, ka soru ka ban o cifonin saninman ma, o cifonin min tun dira o ma. ²² Nin zana kera can ye

* 2:16 2.16 Balamu ta ko: aw ye nin yoro fe: Jateri 22.4-35.

o mɔgɔw ta fan fɛ, ko: «Wuru sekɔra ka taga a yere ta fɔnɔnɔ nɔ fɛ», ani fana ko: «Le konin sekɔra ka taga a yere maraga bɔgɔ ra tuun».

3

Matigi Yesu nawagati tagamasiyenw

(*Matiyu 24.37-38; Tesalonikikaw flanan 1.7-10; Zude 17-23*)

¹ Ne balema kanuninw, ne be ne ta sebe flanan le cira aw ma nin ye ka ban. O sebe fla beɛ konɔ, ne be aw karan ka aw lasɔmi, janko aw ye hakiri sɔrɔ. ² Ala ta cira saninmanw ka kuma minw fɔ fɔlofɔlo, ani aw ta ciradenw ka an Matigi ni an Kisibaga* ka kuma min lase aw ma, ne b'a fɛ ko aw ye aw hakiri to o ra.

³ Aw ka kan ka min lɔn fɔlo, o ye ko dunuɓa labanwagati ra, kumakolonfɔbaga dɔw bɛna wuri ka aw logɔbɔ; o mɔgɔw bɛna tagama ka kaɓa ni o yere negerakow le ye. ⁴ O bɛna a fɔ ko: «Yesu m'a fɔ ko a be na wa? Ayiwa, a be min? Kabini an bɛmaw sara, dunuɓa danna cogo min na, a be o cogo kelen le ra hali bi.»

⁵ Ayiwa, o mɔgɔw be tugu le ka jina, ko fɔlofɔlo Ala ta Kuma le baraka ra sankolo danna; ko dugukolo fana bɔra ji le ra, ko a danna ji le sababu ra. ⁶ Ayiwa, o sababu kelen le k'a to jiba ka o wagati ta dunuɓa ni a konɔfenw beɛ datugu. ⁷ Nka o kuma kelen le sababu ra sankolo ni dugukolo maranin be sisan tasuma kama, ka kitilon makɔnɔ, ani mɔgɔjuguw halakilon.

⁸ Nka ne balema kanuninw, fɛn kelen be yi, aw man kan ka jina o ko: Ala ja koro, tere kelen be i ko san waga kelen, san waga kelen fana be i ko tere kelen. ⁹ Matigi tɛ mɛɛn k'a ta layiri tanin dafa, i ko dɔw b'a miiri cogo min na. A be muɓuna an koro le, sabu a t'a fɛ an si ye halaki, nka a b'a fɛ an beɛ ye lo an ta jurumun na, ka nimisa.

¹⁰ Matigi nalon bɛna bara mɔgɔw ra i ko son be bara mɔgɔ ra cogo min na. O lon na, koni, sankolo bɛna tunu, k'a ke mankanba ye, sankolokonɔfenw bɛna jeni fɔ ka yeele. Dugukolo ni a kanfenw beɛ bɛna jeni ka ban.

¹¹ Ayiwa, ni o fenw beɛ bɛna tunu, o tuma aw ka kan ka aw tagamacogo saninya le, ka dɔ fara aw ta Alanasiran kan, ¹² ka Matigi nalon makɔnɔ, ani k'a nalon lateliya. O lon na, sankolokonɔfenw beɛ bɛna jeni ka ban; tasuma bɛna dunupakonɔfenw beɛ yeele. ¹³ Nka ka kaɓa ni Ala ta layiri ye, an be sankolokura ni dugukolokura le makonɔna; terenninya bɛna ke o yoro le ra.

Lanabagaw ka kan ka jija

¹⁴ O koson, ne balema kanuninw, sani o kow wagati ye se, aw ye jija, janko ni Yesu nana, a ye na aw saninyanin sɔrɔ, k'a ye ko jarakiyoro tɛ aw ra, ani hera ye ke aw ni Ala ce. ¹⁵ Aw ye aw hakiri to a ra ko an Matigi ta muɓuri kun ye aw ta kisiri le ye. An balemacɛ kanunin Pɔli fana ka o le fɔ aw ye a ta sebe konɔ, ka kaɓa ni a ta hakiritigiya ye, Ala ka hakiritigiya min di a ma. ¹⁶ A be o le ke a ta letɛrew beɛ ra; a be o kumaw le fɔ. A ta letɛrew dɔw konokuma faamu ka gbelen. O koson kolonbari dɔw, ani mɔgɔ karanbari dɔw be o kumaw koro yeɛma, i n'a fɔ o be Ala ta Kuma tow beɛ koro yeɛma cogo min na; o laban ye o yere ta halakiri le ye.

¹⁷ Ne balema kanuninw, ne koni ka aw lasɔmi. Aw ye aw yere korosi. Aw kana a to mɔgɔjuguw ye aw lafiri ka aw bɔ aw loyoro na. ¹⁸ Aw ye jija ka aw baraka bonya, ani ka aw ta lonniya caya an Matigi ni an Kisibaga* Yesu Kirisita ta neɛma ra. Nooro ye la ale le kan sisan, ani wagati beɛ, ani tuma beɛ. Amina.

YUHANA ka letere folo min sebe Kitabu faamucogo

Ka kapa ni mogo caman ta miiriya ye, Yuhana min ka Yesu ta Kibaro Diman* kitabu sebe, ale kelen le kera Yuhana ta letere folo ni letere flanan ni letere sabanan sebebaga ye, ani Yirari kitabu. Yuhana ta letere saba bee sebera wagati kelen na, k'a to Efesi, Azi mara ra; o y'a soro a si tun korora kosebe.

Yuhana ka nin letere sebe janko ka a karanbagaw ja gbeleya, o ye to Ala ta jehogonya ra, ka to jehogonya ra ni jogon ye fana.

Yuhana b'a fe lanabagaw ye o yere mabo fana karamogo faninyafobagaw ra. O karamogo dow tun be mogow karan k'a fo ko Yesu te Ala ye, ko adamaden lo. Dow fana tun be mogow karan k'a fo ko ka Ala ta lonniya soro, ko o le nafa ka bon; o tun b'a fo ko mogo be kewale minw ke, ko o te jate. O karan tun kera sababu ye ka lanabagaw bla kewalejugu suguya bee ra.

Yuhana k'a yira ko o karan te can ye, ko Nin Saninman* ta le be can ye. Ale k'a yira ko Yesu ye Ala ye, nka a kera adamaden ye, janko ka ke adamadenw ta jurumun saraka ye. Yuhana k'a fo k'a gbeleya ko Ala ye yeelen le ye. Lanabaga fana ka kan ka tagama yeelen na. Yuhana be Ala ta kanuya ko fo fana k'a gbeleya; a ko Ala be a ta ko bee ke ni kanuya ye (4.8). O koson lanabagaw ka kan ka kanuya sira tagama, ka yafa jogon ma, ka ban jurumun ma, ka saninya, ka la a ra ko Yesu le ye Kisibaga ye.

Kitabu konokow

Kitabu daminakumaw (1.1-4)

Yeelen ni dibi (1.5-2.27)

Ala denw tagamacogo (2.28-3.24)

Cira faninyafobagaw (4.1-6)

Kanuya (4.7-5.12)

Lanabaga ye Ala ta mogo le ye (5.13-21)

Kuma min be jnanamanya di

(Yuhana 1.1-14)

¹ Sani dunuya ye dan, min tun be yi, an ka min men, an ka min ye an ja ra, an ka min fle, an boro magara min na, o ye Kuma ye, kuma min be jnanamanya di. ² Jnanamanya yirara an na; an k'a ye; o le koson an kera a seere ye, an be o jnanamanya banbari ko fo aw ye. O jnanamanya tun be Fa Ala koru; ale ka a yira an na. ³ O koson an ka min ye, ani an ka min men, an be o fo aw ye, janko aw fana ye ke ni an ye jehogonya ra. Anw be jehogonya ra ni min ye, o ye Fa Ala le ye, ani Den* min bora Ala ra, Yesu Kirisita. ⁴ O koson an be nin kow bee sebera k'a ci aw ma, janko an ta jagari ye ke jagari dafanin ye.

Ala ta yeelen ni jurumun yafari

⁵ An ka kuma min men Yesu Kirisita fe ka o fo aw ye, o ye nin ye: Ala ye yeelen le ye, dibiko si te Ala ra. ⁶ Ni an ko, ko an ni Ala be jehogonya ra, k'a soro an be tagama dibi ra, o tuma an ye faninyafobagaw le ye; an te tagama can kan. ⁷ Nka ni an be tagama yeelen na, i ko Ala yere be yeelen na cogo min na, o tuma an be jehogonya ra ni jogon ye. Den min bora ale Ala ra*, Yesu, o jori be an saninya ka jurumun bee bo an na.

⁸ Ni an ko jurumun te an na, o tuma an be an yere le lafirira; can te an jusukun na.

⁹ Nka ni an ka lo an ta jurumunw na, Ala min ye kankelentigi ye, ani a terennin lo, ale bena yafa an ma, ka an saninya ka bo terenbariyakow bee ra; ¹⁰ Ni an ko, ko jurumun te an na, o tuma an ka Ala ke faninyafobaga le ye; a ta kuma te an jusukun na.

2

¹ Ayiwa, ne ta denw, ne be nin sebe ci aw ma, janko aw kana jurumun ke tuun. Nka ni do ka jurumun ke, soronarikabaga be an fe Fa Ala koru, min ye Yesu Kirisita ye; ale terennin lo. ² Ale yere le kera saraka ye janko ka an ta jurumun kafari; a ma dan an doron ta jurumunw ma de, dununamogo bee lajennin ta lo.

Ala ta cifonin

(Matiyu 7.21-23; Yuhana 13.34,35; 14.21-24)

³ An b'a lon min fe ko an ka Kirisita lon, o fle nin ye: Ni an be a ta cifoninw sira tagama. ⁴ Mogo min b'a fo ko ale k'a lon, k'a soro a te a ta cifoninw sira tagama, o tigi ye

faninyafobaga le ye; can te a jusukun na. ⁵ Nka mogo min be Ala ta kuma sira tagama, Ala ta kanuya dafanin be o tigi jusukun na. An b'a lon nin le fe ko an be jengogonya ra ni a ye. ⁶ Ni mogo min ko ale be jengogonya ra ni Yesu ye, o tigi ka kan ka tagama i ko Yesu tagamana cogo min na.

⁷ Ne balema kanuninw, ne te cifoninkura le sebera k'a ci aw ma. Nka cifoninkoro lo, min dira aw ma kabini a damina ra. Aw ka kuma min men, o cifoninkoro ye o le ye. ⁸ O bee n'a ta, ne be cikura le sebera ka di aw ma; Yesu tagamana ka kapa ni o can ye; can lo aw fana fe, sabu dibi be temena, yeelensobe bora ka ban.

⁹ Ni mogo min ko ale be tagama yeelen na, k'a soro a be a balema koninya, o tigi be dibi ra hali bi. ¹⁰ Mogo min be a balema kanu, o tigi be yeelen na; foyi te o tigi ra, min be se ka ke mogo kunnacen sababu ye. ¹¹ Nka mogo min be a balema koninya, o tigi be dibi ra. A be tagama dibi ra; a te a tagafan kelen lon, sabu dibi ka a na fin.

¹² Ayiwa, ne ta denmisnaw, ne be nin sebe ci aw ma, sabu aw ta jurumun yafara aw ma Yesu togo koson.

¹³ Faw, ne be nin sebe ci aw ma, sabu min tun be yi kabini dunuwa damina ra, aw ka o lon. Kanbelenw, ne be nin sebe ci aw fana ma, sabu aw ka se soro Setana kan.

Denmisnaw, ne be nin sebe ci aw ma, sabu aw ka Fa Ala lon.

¹⁴ Faw, ne be nin sebe ci aw ma, sabu min tun be yi kabini dunuwa damina ra, aw ka o lon. Kanbelenw, ne be nin sebe ci aw ma, sabu fanga be aw ra,

aw ka Ala ta Kuma to aw jusukun na, aw ka se soro Setana kan fana.

¹⁵ Ayiwa, aw kana dunuwa kanu, aw kana dunuwakonofenw kanu. Ni mogo min be dunuwa kanu, Fa Ala ta kanuya te o tigi jusukun na. ¹⁶ Sabu fen minw bee be dunuwa ra, minw ye farisogo nege ye, ani mogo na be bo fen minw fe, o nege, ani dunuwa yerebonyakow, o si te bo Fa Ala ra, o be soro dunuwa le ra. ¹⁷ Nka dunuwa be teme, mogo be nabo fen o fen fe, o bee be teme fana; nka mogo min be Ala sago ke, o tigi be to ni Ala ye wagati bee, ani tuma bee.

Kirisita kerebagaw
(Yuhana 16.13-15)

¹⁸ Ne ta denw, wagati laban sera. Aw k'a men ko Kirisita Kerebaga* bena na; nka Kirisita kerebagaw caman nana sisan. O le ra an b'a lon ko wagati laban sera. ¹⁹ O mogo bora an ce ra, nka o tun te an do ye; sabu ni o tun ye an do ye, o tun bena to ni an ye. Nka o bora an ce ra ka taga, janko an y'a lon ko minw bee be ni an ye, ko o bee te an do ye.

²⁰ Nka aw koni, Ala Saninman ka aw mun ni Nin Saninman* ta turu ye; lonniya be aw be fe. ²¹ Ayiwa, ni ne ka nin sebe ci aw ma, a te i n'a fo aw ma can lon de! Ne be a ci aw ma sabu aw ka can lon, ani aw k'a lon fana ko faninya si te se ka bo can ra.

²² Jontigi le ye faninyafobaga ye? Mogo min be ban ka la a ra ko Kirisita* le ye Kisibaga* ye, o tigi lo. Mogo min be ban Fa Ala ra, Den* min bora Ala ra, ka ban o ra, o tigi le ye Kirisita Kerebaga ye. ²³ Sabu Den min bora Ala ra*, ni mogo min ka ban o ra, o tigi te Fa Ala fana fe. Nka ni mogo min ka son a ra, Fa Ala fana be o tigi fe.

²⁴ Ayiwa, aw koni, aw ka kuma min men kabini a damina ra, aw ye o to aw jusukun na. Aw ka min men kabini a damina ra, ni o tora aw jusukun na, o tuma Den min bora Ala ra, aw bena to o ta jengogonya ra, ka to Fa Ala fana ta jengogonya ra. ²⁵ A ka layiri min ta an ye, o fle nin ye: nanamanya banbari.

²⁶ Mogo minw be aw lafirira, ne be nin sebe k'a ci aw ma, olugu le koson. ²⁷ Aw koni, Matigi ka aw mun ka Nin Saninman min di aw ma, o be to aw jusukun na. Aw mako t'a ra ko mogo ye aw karan, sabu Nin Saninman yere be aw karanna fen bee ra ka ban. Ale ta karan fana ye can le ye; faninya te a ra. O koson a be aw karanna cogo min na, aw fana ye to jengogonya ra ni Kirisita ye ten.

²⁸ Ne ta denw, aw ye to Kirisita ta jengogonya ra, janko ni a nana a yere yira wagati min na, a ye na a soro ko an ja siginin lo; maroya kana an mina a natuma ra. ²⁹ Ayiwa, aw k'a lon ko Kirisita terennin lo cogo min na, aw fana y'a lon ko mogo o mogo be tagama terenninya kan, o tigi ye Ala den le ye.

3

Ala denw tagamacogo

¹ Ayiwa, aw m'a ye Fa Ala be an kanu cogo min na wa, fo a be an wele ko a denw. Can lo, an fana ye o le ye. O le koson dununamogow te an faamu, sabu o ma Ala lon! ² Ne balema kanuninw, sisan koni an ye Ala denw ye! Nka an bena yelma ka ke min ye, o ma yira folo; an koni k'a lon ko ni Yesu Kirisita nana, an bena ke i ko ale yere be cogo min na, sabu a be cogo min na co, an bena a ye ten le. ³ O jigiya be mogo o mogo fe, o tigi be a yere saninya i ko Yesu Kirisita saninyanin lo cogo min na.

⁴ Mogo o mogow be jurumun ke, o tigi be sariya le cenna; sabu jurumun ye Ala ta sariya* cenri le ye. ⁵ Aw k'a lon fana ko Yesu Kirisita nana janko ka na an ta jurumunw bo an na. Jurumun si te ale yere ra. ⁶ O ra, ni mogow o mogow be Yesu ta jennogonya ra, o tigi te son ka to ka jurumun ke. Mogow o mogow be to ka jurumun ke, o tigi m'a ye, a m'a lon fana.

⁷ Ne ta denmisenw, aw kana a to mogow si ye aw lafiri. Mogow min be tagama terenninya kan, o tigi terennin lo, i ko Kirisita* terennin lo cogo min na. ⁸ Mogow min be to jurumun na, o tigi ye Setana ta le ye; sabu Setana le konna ka jurumun ke kabini folofolo. Nka Den min bora Ala ra*, ale nana janko ka na Setana ta kewalew le cen.

⁹ Ni mogow o mogow kera Ala den ye, o tigi te son ka to jurumun na, sabu Ala ta panamanya be o tigi konu. A fana te se ka to ka jurumun ke, sabu a kera Ala den ye. ¹⁰ Ala denw, ani Setana ta denw be lon ka bo jigon na min fe, o fle nin ye: Mogow o mogow te terenninya sira tagama, o tigi te Ala ta ye, ani mogow o mogow te a balema kanu.

Balemaw kanucogo

¹¹ Aw ka kuma min men kabini folofolo, o le ye nin ye, ko an ye jigon kanu. ¹² An kana ke i ko Kabila*! Ale tun kera Setana ta le ye, o koson a ka a balemace faga. Mun koson a k'a faga? A k'a faga, sabu ale yere ta kewalew tun man ni, k'a soru a balemace ta kewalew tun terennin lo†. ¹³ O le koson, ne balemaw, ni dununamogow be aw koninya, o kana bara aw ra.

¹⁴ Ni an be an balemaw kanu, o le b'a yira ko an bora saya ra ka don panamanya ra. Mogow min te a balemaw kanu, o tigi be saya le ra. ¹⁵ Mogow o mogow be a balema koninya, o tigi ni mogofagabaga bee ka kan. Aw fana k'a lon ko mogofagabaga si te se ka to mogofaga ra ka panamanya banbari soru Ala fe. ¹⁶ Fen min k'a to an ka kanuya lon, o fle nin ye: Yesu Kirisita ka a yere nin di ka sa an koson. O cogo ra an fana ka kan ka an yere nin di ka sa an balemaw koson.

¹⁷ Ni dunuƚa natorow be mogow do boro, ni o tigi k'a balemace ye fagantanya ra, ni a ma hina a ra, ale be se k'a fo cogo di ko Ala ta kanuya be a jusukun na? ¹⁸ Ne ta denmisenw, an kana jigon kanu ni an kumacogo dama ye, ani an ta kumadimanw; an ye jigon kanu ni an ta kewalew ye, ni can fana ye.

¹⁹ O cogo le ra, an be se k'a lon ko an be tagama can sira kan; an hakiri siginin fana bena to Ala ƚa koru. ²⁰ Hali ni an jusukun be an jaraki, an k'a lon ko Ala ta miiriya ka bon ni an jusukun miiriyaw ye; ale le fana be fen bee lon. ²¹ Ne balema kanuninw, ni an jusukun te an jaraki, o tuma an hakiri siginin lo Ala ƚa koru. ²² Ni an fana be fen o fen daari, a be o di an ma; sabu an be a ta cifoninw sira tagama; min ka di a ye, an be o ke fana. ²³ A ta cifonin fle nin ye: Den min bora ale Ala ra*, Yesu Kirisita, ko an ye la o togo ra, ani ko an ye jigon kanu, i ko a k'a fo an ye cogo min na. ²⁴ Mogow min be Ala ta cifoninw sira tagama, o tigi be jennogonya ra ni Ala ye, Ala fana be jennogonya ra ni o tigi ye; fen min b'a to an b'a lon ko Ala be jennogonya ra ni na ye, o fle nin ye: A ka Nin Saninman* min di an ma.

4

Cira faninyafobagaw

¹ Ne balema kanuninw, minw bee b'a fo ko Ala Nin be o konu, aw kana la olugu bee ra de! Aw ye o segesege folo, k'a lon ni a kera ko o nin bora Ala le ra. Sabu cira faninyafobaga caman nana dunuƚa konu. ² Ala Nin Saninman be lon min fe, o fle nin ye: Nin min b'a to mogow be lo a ra k'a fo ko Yesu Kirisita nana dunuƚa ra ka na ke adamaden ye, o nin bora Ala ra.

³ Nka nin min te son Yesu ta ko ma, o ma bo Ala ra. O ye Kirisita Kerebaga* ta nin le ye; aw ka o le ko men ko a bena na dunuƚa ra, nka sisan a be dunuƚa ra ka ban.

* 3:12 3.12 Kabila: Dow b'a fo ko Kayen. † 3:12 3.12 Kabila ta ko: Aw ye nin yoru fle: Damina 4.1-8.

⁴ Ne ta denmisenw, aw koni ye Ala ta mɔgow ye, o koson aw ka se sɔɔ cira faninyafɔbagaw kan; sabu Ala Nin* min be aw kɔnɔ, o ka bon ka tɛmɛ dunupamɔgow ta kan. ⁵ Olugu ye dunuɔa ta le ye; o koson o be kuma ka kaɲa ni dunuɔa ta cogo ye, dunupamɔgow be o lamɛn. ⁶ Nka anw ye Ala ta mɔgow le ye. Mɔgo min be Ala lon, o be an lamɛn; nka mɔgo min tɛ Ala ta ye, o tɛ an lamɛn. Ayiwa, nin le sababu ra an be can ta Nin ni faninya ta nin lon ka bo ɲogon na.

Ala ta ko beɛ ye kanuya le ye

⁷ Ne balema kanuninw, an ye ɲogon kanu, sabu kanuya be bo Ala le ra. Mɔgo min be a mɔgoɲogon kanu, o tigi ye Ala den le ye, a ka Ala lon fana. ⁸ Mɔgo min tɛ a mɔgoɲogon kanu, o tigi ma Ala lon, sabu Ala ta ko beɛ ye kanuya le ye. ⁹ Fa Ala ka a ta kanuya yira an na cogo min na, o fle nin ye: Den* kelenpe min bɔra Ala ra, a ka o ci ka na dunuɔa ra, janko an ye panamanya sɔɔ o sababu ra. ¹⁰ Kanuya ye nin le ye: Anw le ma Ala kanu de! Ala le ka anw kanu; Den min bɔra Ala ra, a ka o ci k'a ke saraka ye ka an ta jurumun kafari.

¹¹ Ayiwa, ne balema kanuninw, ni Ala ka an kanu tan, an fana ka kan ka ɲogon kanu! ¹² Mɔgo si ma Ala ye ka ye. Nka ni an be ɲogon kanu, Ala be to an jusukun na, a ta kanuya fana be dafa an jusukun na.

¹³ Fa Ala ka Nin Saninman* min di an ma, o le b'a to an b'a lon ko an be ni a ye jɛɲɔɲɔnya ra, ani ko ale fana be ni an ye jɛɲɔɲɔnya ra. ¹⁴ Ayiwa, an k'a ye, an fana kera a seerew ye ko Den* min bɔra Fa Ala ra, a ka o le ci ka na ke dunupamɔgow ta kisibaga ye. ¹⁵ Ni mɔgo min ka lo a ra ko Den min bɔra Ala ra ko Yesu lo, Ala be to jɛɲɔɲɔnya ra ni o tigi ye, o tigi fana be to jɛɲɔɲɔnya ra ni Ala ye. ¹⁶ Fa Ala be an kanu cogo min na, an koni ka o lon, an fana lara a ra. Ala ta ko beɛ ye kanuya le ye; kanuya be mɔgo min jusukun na, o tigi be jɛɲɔɲɔnya ra ni Ala ye, Ala fana be jɛɲɔɲɔnya ra ni o tigi ye.

¹⁷ Fen min b'a yira ko Ala ta kanuya be an jusukun na can ra, o ye ko kititigelon na siranya tɛna an sɔɔ, sabu Kirisita* be cogo min na, an fana be tagama o cogo le ra dunuɔa kɔnɔ. ¹⁸ Siranya tɛ kanuya ra, sabu kanuya dafanin be siranya ban; mɔgo ta kojugu ta tɔɔɔ le be siranya bla a ra. O koson mɔgo min be siran, o tigi ta kanuya ma dafa. ¹⁹ Anw koni, anw be tɔw kanu, sabu Ala konna ka an kanu. ²⁰ Ni mɔgo min ko a be Ala kanu, k'a sɔɔ a be a balema kɔninya, o tigi ye faninyafɔbaga le ye; sabu i ɲa be i balema min na, ni i tɛ o kanu, i ɲa tɛ Ala min na, i tɛ se ka o kanu. ²¹ Yesu Kirisita ka ci min fo an ye, o le ye nin ye: ni mɔgo min be Ala kanu, o tigi ka kan ka a balemaw fana kanu.

5

Mɔgo ka kan ka sɔn Ala ta ma

¹ Ni mɔgo o mɔgo ka la a ra ko Yesu le ye Kisibaga* ye, o tigi ye Ala den le ye. Ni i be face kanu, i be a den fana kanu. ² Ni an be Fa Ala kanu k'a ta cifoninw sira tagama, an b'a lon o le fe ko an be a ta denw kanu. ³ Ni an be Ala kanu, an ka kan ka a ta cifoninw sira tagama. A ta cifoninw fana man gbelen. ⁴ Mɔgo o mɔgo kera Ala den ye, o tigi be se sɔɔ dunuɔa kan. Fen min b'a to an be se sɔɔ dunuɔa kan, o ye an ta lanaya ye. ⁵ Jon le be se sɔɔ dunuɔa kan? Mɔgo min lara a ra ko Den min bɔra Ala ra* ko o ye Yesu ye, o tigi lo.

⁶ Min nana ji ni jori sababu ra, o le ye Yesu Kirisita ye; a ma na ji daman sababu ra, nka a nana ji ni jori le sababu ra. Nin Saninman* le be o seere ye, sabu Nin Saninman le ye can ye. ⁷ Sisan o kera seere saba ye: ⁸ Nin Saninman, ani ji, ani jori. Ayiwa, o seere saba beɛ bennin lo kelen ma fana. ⁹ An be sɔn adamadenw ta seereya ma, nka Ala ta seereya ka bon ni adamadenw ta ye. Den min bɔra Ala ra*, Ala ka min fo o ta ko ra, o le ye Ala ta seereya ye. ¹⁰ Den min bɔra Ala ra, ni mɔgo min ka la o ra, Ala ta seereya be o tigi jusukun na. Nka ni mɔgo min ma la Ala ra, o tigi ka Ala ke faninyafɔbaga le ye, sabu Den min bɔra a ra, Ala ka seereya min ke o ta ko ra, o tigi ma la o ra. ¹¹ Ayiwa, o seereya fle nin ye: Ala ka panamanya banbari di an ma; Den min bɔra Ala ra, o panamanya be sɔɔ o le fe. ¹² Ni o Den be mɔgo min fe, panamanya be o tigi fe. Nka Den min bɔra Ala ra, ni o tɛ mɔgo min fe, panamanya tɛ o tigi fe.

Jigi min be lanabagaw fe

¹³ Ayiwa, Den min bɔra Ala ra*, aw minw lara o tɔgo ra, ne be nin sebe ci aw ma, janko aw y'a lon ko aw ka panamanya banbari sɔɔ. ¹⁴ Ayiwa, min be an ja gbeleya, o fle nin ye: Ni an ka fen o fen daari Ala fe ka kaɲa ni a sago ye, a be an lamɛn. ¹⁵ Ni an k'a lon ko a be an lamɛn, an k'a lon fana ko ni an ka fen o fen daari a fe, an ka o fen sɔɔ ka ban.

¹⁶ Ni mɔgɔ dɔ k'a balema ye a bɛ jurumun dɔ kɛra, jurumun min tɛ saya lase mɔgɔ ma, a ka kan ka Ala daari, janko Ala ye panamanya di a balema ma. Minw ta jurumun tɛ saya lase mɔgɔ ma, ne bɛ olugu le ma. Sabu jurumun dɔ bɛ yi, o bɛ saya lase mɔgɔ ma; ne m'a fɔ ko aw ye Ala daari mɔgɔ ye o jurumun kosɔn. ¹⁷ Terenbariya bɛɛ ye jurumun le ye, o ye can ye, nka jurumun dɔw bɛ yi, o tɛ saya lase mɔgɔ ma.

¹⁸ An k'a lɔn ko mɔgɔ o mɔgɔ kɛra Ala den ye, o tigi tɛ to ka jurumun kɛ; sabu Den min bɔra Ala ra, ale bɛ o tigi tanga, Setana fana tɛ se a ma.

¹⁹ An k'a lɔn fana ko an kɛra Ala ta ye, nka dunupa bɛɛ lajennin bɛɛ bɛ Setana ta fanga le kɔrɔ.

²⁰ Nka Den min bɔra Ala ra, an k'a lɔn ko o le nana hakiritigiya di an ma, janko an ye Ala Cantigi lɔn; an bɛ Ala Cantigi ta jɛnɔgɔnya le ra, ani Den* min bɔra Ala ra, Yesu Kirisita. Ale le ye Ala Cantigi ye, ani panamanya banbari.

²¹ Ayiwa, ne ta denmisɛnw, aw ye aw yɛrɛ kɔrɔsi batofɛn wɛrɛw ra.

YUHANA ka letere flanan min sebe Kitabu faamucogo

Nin letere sebebaga ye Yuhana ye. (Aw ye letere folo daminakumaw fe.) Nka a k'a yere togo la ko «cekoroba» (1.1).

A ko: «Ne le be nin letere sebera; Ala ka ne Balemamuso min janawoloma, ne b'a cira ale le ma, ale ni a denw.» An be se k'a fo ko o kuma korɔ ye ko a be nin letere sebera lanabagaw bee le koson.

Nin letere ka surun, sabu sura kelen doron lo, nka a kumaw nafa ka bon. Yuhana b'a nini lanabagaw fe ko o ye nɔgon kanu, ka ban cira faninyafobagaw ta karan ma.

Kitabu konokow

Kitabu daminakumaw (1-3)

Can ni kanuya (4-6)

Karamogo faninyafobagaw (7-11)

Kuma laban (12-13)

Yuhana ta fori

¹ Ne min ye lanabagaw ta jenkuru Cekoroba* ye, ne be nin sebe ci ne Balemamuso† ma, Ala ka min janawoloma, a ni a ta denw; ne be aw kanu can ra, nka ne doron te aw kanu; minw bee ka Ala ta can lon, olugu bee be aw kanu ² can koson; o can be an jusukun na, a fana bena to an fe wagati bee.

³ Ayiwa, Fa Ala, ani Den* min bora Fa Ala ra, Yesu Kirisita, o ye neema ni hina ni heraka an ye, janko an ye to a ta can kan, ani a ta kanuya ra.

Lanabaga be tagama can ni kanuya le ra

(Yuhana folo 4.1-6; 2.18-23; 5.1-3)

⁴ Ne k'a ye ko i ta den dow be tagama can sira kan, ka kapa ni Fa Ala ta cifonin ye; o ko ka ne jusu diya kosebe! ⁵ Ayiwa, sisan, ne Balemamuso, ne te cikura fora i ye; nka ne bena min fo k'a gbeleya i ma, o ci le fora an ye kabini a damina ra, ko an ye nɔgon kanu.

⁶ Ala ka ci minw fo, ni an be o sira tagama, o le ye kanuya ye. Aw ka kan ka tagama ka kapa ni o cifonin le ye, i n'a fo a fora aw ye cogo min na kabini a damina ra. O cifonin kun ye ko an ye tagama kanuya ra.

⁷ Mɔgolafiribaga caman be dununa konɔ sisan; olugu te son ka lo a ra ko Yesu Kirisita nana ke adamaden ye. O mɔgow le ye mɔgolafiribagaw ye, ani Kirisita kerebagaw*. ⁸ O koson aw ye aw yere korosi, janko aw kana na bono aw ta baara tonɔ ra, nka aw ye a baraji dafanin sorɔ.

⁹ Mogo o mogo te to Kirisita* ta karan kan, fo a be a yere ta fara a kan, Ala te o tigi fe; nka mogo min be to o karan kan, Fa Ala be o tigi fe, Den min bora Ala ra, o fana be o tigi fe.

¹⁰ Ni mogo o mogo ka na aw fe, ni a ma na ni nin karan ye, aw kana o tigi ladon aw ta so; aw kana a fo. ¹¹ Sabu ni mogo min k'a fo, a kera i n'a fo o tigi nin be a ta kewalejuguw ra.

Kuma laban

¹² Ayiwa, kuma caman belen be ne fe k'a fo aw ye, nka ne tena o bee ke seberi ye. Ne b'a miiri ko ne bena taga aw fe yi, an ye taga kuma da ni da, janko an ta nagari ye ke nagari dafanin ye.

¹³ Ayiwa, Ala ka i Balemamuso min janawoloma yan fana, ale ta denw be i fo.

* **1:1** 1.1 Cekoroba: O ye Yuhana yere ye. Ale le kera lanabagaw ta cekoroba ye. † **1:1** 1.1 Balemamuso: Dow b'a miiri ko Balemamuso togo lara lanabagaw ta jenkuru le ra; Balemamuso ta denw ye lanabagaw ye.

YUHANA ka letere sabanan min sebe Kitabu faamucogo

Nin letere sebebaga ye Yuhana ye. (Aw ye letere folo daminakumaw fle.) Nka a k'a yere togo la ko «Cekoroba» i n'a fo letere flanan na (1.1).

Nin letere ka surun; a cira Gayusi le ma. An ma foyi were lon Gayusi ta ko ra, nka mogo terennin lo, min be tagama can kan. An b'a ye ko Yuhana be Gayusi tando kosebe, a ta kankelentigiya koson, ani a be baaranuman min ke lanabagaw ye (1-8).

Min ye Diyoterefu ye, ale koni k'a ta fanga sigi lanabagaw kan le. A be mogo dogoya, ka lanabaga dow ghen, ka Yuhana yere mafiyenya; a fana te mogo ladon. Yuhana be Diyoterefu jaraki a tagamacogo koson (9-10).

O ko fe, a be Demetirisi fana tando a ta kopuman koson (11-12); i b'a soro ale le cira ni letere ye. Yuhana be a teri dow fo, ka o lasomi ko ale bena tagama do ke ka taga o fe lon do.

Kitabu konokow

Kitabu daminakumaw (1-4)

Yuhana ka Gayusi togonuman fo (5-8)

Yuhana ka Diyoterefu togogugu fo (9-10)

Yuhana be Demetirisi tando 11-12

Kuma laban (13-15)

Yuhana ta fori

(Matiyu 10.40-42)

¹ Ne min ye lanabagaw ta jenkuru Cekoroba ye, ne be nin sebe ci ne balemace kanunin Gayusi ma, ne be min kanu can yere ra.

² Ne balemace kanunin, ne be Ala daari ko i ta ko bee ye na, ani ko i farikolo keneman ye to, i n'a fo i jusukun ka pi cogo min na. ³ An balema dow sera yan; can be i jusukun na cogo min na, ani i yere be tagama can kan cogo min na, olugu ka o lakari ne ye. O kuma koni ka ne jusu diya kosebe. ⁴ Sabu ni ne k'a men ko ne ta denw be can sira tagamana, foyi te se ka ne jusu diya ka teme o kan.

Gayusi tagamacogo

⁵ Ne balemace kanunin, i be kopuman min kera an balemaw ye, minw ye an balema lonanw ye, i be o kera ni kankelentigiya le ye. ⁶ O nana i ta kanuya ko lakari lanabagaw ye yan. Ayiwa, o bena tagama min ke, ni i belen sera ka o deme o ra ka kana ni Ala sago ye, o bena na kosebe. ⁷ Sabu o be nin tagama kera Kirisita* togo le koson; o ma son lanabariw ye o deme. ⁸ O koson an ka kan ka o mogo wogonw deme; o cogo ra an fana be ke o jenkogonw ye o ta baara ra, ka can sira yira mogo ra.

Diyoterefu ni Demetirisi

(Korentikaw folo 4.18-21)

⁹ Ayiwa, ne tun ka kumakan dama dama sebe k'a ci lanabagaw ma. Nka Diyoterefu te sonna an ta ma; ale le b'a fe ka a yere bla lanabagaw bee kunna. ¹⁰ O koson ni ne sera yi, a be ko minw kera, ne bena o fo aw na na. A be kumajuguw fo an ma, nka a te dan o ma de, a te son ka an balemaw ladon fana; ni mogo werew fana b'a fe ka o ladon, a be olugu bari, ka o ghen ka bo lanabagaw ta jenkuru ra.

¹¹ Ayiwa, ne balemace kanunin Gayusi, ele kana kojugu ladegi; kopuman le ladegi. Mogo min be kopuman ke, o ye Ala ta mogo le ye; nka min be kojugu ke, o ma Ala lon.

¹² Ayiwa, Demetirisi koni, lanabagaw bee be ale togonuman fora; a be can sira min tagamana, o fana ye a togonuman le ye. An fana ye a seerew ye; i k'a lon fana ko an ta seereya ye can le ye.

Kuma laban

¹³ Kuma caman belen tun be ne fe k'a fo i ye, nka ne t'a fe ka o bee ke seberi ye. ¹⁴ Ne b'a miiri ko sani wagati doonin, an bena wogon ye ka kuma da ni da.

¹⁵ Ala ye hera ke i ye! I teriw be i fo. An teriw fo yi fana, ka bee kelen kelen fo ni a togo ye.

ZUDE ka letere min sebe Kitabu faamucogo

Zude le ye nin letere sebebaga ye; Yakuba balemace lo, Yakuba min tun kera Zeruzalemu lanabagaw jamogo ye. Zude ni Yakuba bee ye Yesu balemacew le ye (Matiyu 13.55).

Nin letere ma sebe jenkuru kelen togo ra; a cira lanabagaw bee le ma. Zude ko: «Fa Ala ka aw minw wele ka aw kanu a ta jehogonya ra, ka aw mara Yesu Kirisita ye, ne be nin sebe cira aw le ma.»

Nin kitabu sebecogo ni Piyeri ta kitabu flanan sebecogo bora jogon fe. Yoro caman bora jogon fe, i n'a fo Zude 18 ani Piyeri flanan 3.3; o yoro fla be kuma kelen le fo.

An b'a ye fana ko nin letere be seko ce do ta kumaw kan, min ye Enoki ye (14-15). I b'a soro ko o wagati ta mogow tun ka o ce lon.

Zude ta kitabu ka surun; sura kelen doron lo. Nka Zude b'a fe lanabagaw ye o yere korosi karamogo faninyafobagaw ra, minw be mogow ta lanaya cen ni o ta karan ye, ka mogow bla sirajuguw kan. A ko, ko Ala bena kiti ben o karamogow kan.

Lanabaga minw baraka ka dogo, tow ka kan ka olugu demedeme, nka bee ka kan k'a yere korosi, janko do kana ke sababu ye ka do laben.

Kitabu konokow

Kitabu daminakumaw (1-2)

Karamogo faninyafobagaw ta kiti (3-16)

Lanabagaw ka kan ka kanuya sira tagama (17-23)

Ala ka kan ni bonya ni tandori ye (24-25)

Zude ta fori

¹ Ne Zude, ne min ye Yesu Kirisita ta baaraden ye, ani Yakuba balemace, ne be nin sebe ci Ala ta mogow weleninw ma, Fa Ala ka minw kanu a ta jehogonya ra, ka o mara Yesu Kirisita ye.

² Ala ye hina ni hera ni kanuya di aw ma k'a caya.

Karamogo faninyafobagaw (Piyeri flanan 2.1-22; 3.1-3)

³ Ne balema kanuninw, ne tun b'a fe yere le ka sebe ci aw ma kisiri ko ra, kisiri min kera an bee ta ye. Ne k'a ye ko jagboya lo ko ne ye nin sebe ci aw ma ka aw ja gbeleya, janko aw ye jija lanaya ra, Ala ka o lanaya min di a ta mogow saninmanw ma sijaga kelenpe, ka dan o ma.

⁴ Ayiwa, mogow dow dogora ka don aw ce ra; o mogow halakiko sebera kabini wagatijan. Alapasiranbari dow lo; o be an ta Ala ta neema ta ko yelama ka o ke marobariryako ye. Kuntigi kelen, ani Matigi kelen min be an fe, Yesu Kirisita, o be ban o ra.

⁵ Ayiwa, ne bena min fo, hali ni aw dow ka o lon ka ban, ne belen be aw hakiri jigi a ra, ko an Matigi Ala ka Izirayelimogow kisi ka o bo jonya ra Misiran; nka minw kera lanabariw ye o ra, a ka olugu halaki.

⁶ O ko, meleke minw bora o loyoro ra, ani o ma son ka to o sigiyoro ra, Ala ka olugu don negejorokow ra, negejoroko min te bo o ra ka ye, ka o bla dibi ra ka kiti lon makono.

⁷ O ko tuun, Sodomu ni Gomori ni o kerefeduguw, o duguw ta mogow fana ka o yere bla jatoya ra, ka taga a ke fo cew be jogon jini. O koson Ala ka tasuma fagabari jigi o mogow kan; o kera k'a yira an na, janko ka an lasomi.

⁸ Nka o bee n'a ta, o mogow be o kewale kelenw le ke; o be ta o ta miiriyakolonw fe ka o farikolo lanogo, ka ban Matigi ta kuntigiya ma, ka sankolo danfen ncoromanw neni. ⁹ K'a soro hali melekekew kuntigiba Mikayilu, wagati min ale ni Setana tun be jogon sosora cira Musa su koson, a ma son ka kumakolon fo Setana ma. A ko a ma le doron ko: «Matigi Ala ye i sara.»

¹⁰ Nka o karamogow koni, olugu te ko minw lon, o be kumakolon fo o ma. K'a soro o ka ko minw lon o yere ma, i n'a fo began hakirintanw, o le be ke sababu ye ka o halaki.

¹¹ Bono bena o soro, sabu o ka Kabila* ta sira le ta. Wari koson o ka o yere lafiri i ko Balamu. O halakira, sabu o murutira i ko Kore tun murutira cogo min na. ¹² O mogow be ke aw togocensababu le ye aw ta balemaya domuniw na; o be panagbe ke ni aw ye, ka domuni ke, ka min ka o konofa, hali o te maroya. O be i ko sankaba min be fin, nka

* 1:11 1.11 Kabila: Dow b'a fo ko Kayen.

a tɛ sanji ben; fɔɲɔ b'a cɛ ka taga ni a ye. O bɛ i ko yiri minw tɛ den hali o dentuma ra, i ko yiri minw bɔnna ni o lilinw ye, o sanin lo fɔ sɲagako fla. ¹³ O bɛ o ta marobariyakow kɛ kɛnɛ kan i ko kɔɔɔji jikurubaw bɛ jikanga nɔɔɔninw seri kɛnɛ ma cogo min na. O bɛ i ko lolo minw bɛ yaala ka lamini; dibifinba banbari le bɛ o makɔnɔna yi.

¹⁴ Adama ta mamaden wolonflanana min tɔɔɔ ye ko Enɔki†, ale ka ciraya kɛ o mɔɔɔw ta ko le ra, ko: «Matigi Ala bɛna na ni a ta mɛleke saninman caman ye, ¹⁵ ka na mɔɔɔw bɛɛ ta kiti tige, ka kiti ben Alapasiranbariw bɛɛ kan o ta Alapasiranbariyakow bɛɛ koson, ani o jurumunkebagaw ka Alapasiranbariyakuma min o min fɔ Ala ma.» ¹⁶ O mɔɔɔw ta kuma misenw ka ca, mɔɔɔ wasabariw lo; o bɛ tagama ka kaɲa ni o yɛrɛ ta negejuguw le ye. O bɛ dabayakumaw fɔ ka waso, ka mɔɔɔw nɛɛɛ o yɛrɛ ta nafa koson.

Lanabaga ka kan ka baara min kɛ

¹⁷ Nka aw kɔni, ne balema kanuninw, an Matigi Yesu Kirisita ta ciradenw* tun kɔnna ka kuma minw fɔ fɔɔfɔɔ, aw ye aw hakiri to o ra. ¹⁸ O tun b'a fora aw ye ko: «Dunɔna laban wagatiw ra, kumakolonfɔbaga dɔw bɛna na; o bɛna tagama Alapasiranbariya ra ka kaɲa ni o yɛrɛ sago ye.» ¹⁹ Ayiwa, a mɔɔɔw le ye nin ye; olugu le bɛ lanabagaw faran, o bɛ tagama ka kaɲa ni o yɛrɛ jogo le ye; Nin Saninman* tɛ o fɛ.

²⁰ Nka aw kɔni, ne balema kanuninw, aw ye jija ka baraka don aw yɛrɛ ra, ka to aw ta lanaya saninman kan, ka to ka Ala daari Nin Saninman baraka ra. ²¹ Aw ye to Ala ta kanuya ra, ka an Matigi Yesu Kirisita ta makari wagati makɔnɔ, janko a ye na janamanya banbari di aw ma.

²² Ayiwa, sigiya bɛ minw na, aw ye makari olugu ra; ²³ aw ye dɔw sama ka bɔ tasuma ra ka o kisi. Aw ye makari dɔw ra, nka aw ye siran fana; hali o ta derege min lanɔɔɔra jurumun fɛ, aw ye o kɔniya.

Ala tandori

²⁴ Ala le bɛ se ka aw tanga, janko aw kana ben, ani janko aw ye lo a ta nɔɔɔɔ na kɔɔɔ, jarakiyɔɔ kana kɛ aw ra, ani aw ninsɔndiyaninba.

²⁵ Ayiwa, bonya, ani masaya, ani sebgaya, ani fanga, o bɛɛ ye an kisibaga Ala kelenpe ta le ye, kabini dunɔna ma dan, ani sisan, ani wagati bɛɛ, an Matigi Yesu Kirisita baraka ra. Amina.

† 1:14 1.14 Enɔki: Dɔw b'a fɔ ale le ma ko Idirisa.

Yuhana ta YIRARI KITABU Kitabu faamucogo

Mogo caman sonna a ma ko Yesu ta karamogoden Yuhana le ka Yirari kitabu sebe, ka fara Yuhana ta kitabu ni a ta letere saba kan.

Romu Masaceba Neron ta wagati ra, o ka lanabagaw tooo kosebe o ta lanaya koson. Masaceba Domisiyen fana ka lanabagaw tooo kosebe, sabu a tun b'a fe mogow ye ale yere le bato Ala no ra. O wagati le ra o ka Yuhana mina ka taga a bla kaso ra Patimosi, kogoji ce ma. Yuhana ka Yirari kitabu sebe o wagatiw le ra.

Nin kitabu yoro folo, min ye sura 1-3 ye, o ye letere wolonfla ye, Yesu ko Yuhana ye minw sebe k'a ci lanabagaw ta jenkuru wolonfla ma. A yoro flanan, min ye sura 4-22 ye, o ye ko nataw ye, Ala ka ko minw yira Yuhana ra sikow ra, ni tagamasiyen suguya caman ye.

Ala ka fen minw yira Yuhana ra, o ye Setana ni a nofemogow ta murutiri ye Ala kama, ani Ala ta kiti benna Setana ni a nofemogow kan cogo min na, ani sankolokura ni dugukolokura, ani Zeruzalemu dugukura, ani Ala ta mogow ta hera, ani mogojuguw halakicogo.

Nin kitabu ma sebe janko ka lanabagaw lasiran, nka janko ka lanabaga tooobagatow jusu saaro, o y'a lon ko ko bee be Ala le boro. Lon do, Yesu Kirisita bena a yere ta fanga sigi dugukolo yoro bee kan, ka jususuma ni hera di a ta mogo kankelentigiw ma.

Kitabu konokow

Yesu ka cira min di Yuhana ma (1.1-8)

Letere wolonfla (1.9-3.22)

Ala ni Sagaden ta bonya yirara sankolo ra (4-5)

Tagamasiyen wolonfla ni burufiyeta wolonfla (6.1-11.19)

Sa belebele ni wara fla (12.1-13.18)

Ala ta Sagaden* ni a ta jama (14.1-20)

Tooofen wolonfla ni Ala ta dimi tagamasiyen (15.1-16.21)

Babiloni ni wara ni cira faninyafobaga ni Setana halakicogo (17.1-20.10)

Ala ta dugukura (21.1-22.5)

Yesu nacogo (22.6-21)

Kuma damina

¹ Nin ye Yesu Kirisita ta ko yiraninw ye. Ala ka o kow fo a ye, janko a ye o yira a ta baaradenw na; sani wagati doonin, o kow bena ke. Yesu ka a ta meleke ci ka na o kow yira a ta baaraden Yuhana ra. ² Yuhana ka fen o fen ye, a ka o bee seereya ke: Ala ta kuma, ani Yesu Kirisita ta seereya. ³ Minw be nin kitabu cirayakumaw karan mogow ye, ani minw be a lamden, ani min sebera a konko ka o sira tagama, olugu ta jana; sabu wagati surunyara.

Yuhana ta fori

⁴ Ayiwa, ne Yuhana le be nin sebe ci Azi jamana lanabagaw ta jenkuru* wolonfla ma. Min be yi, ani a tun be yi kakoro, ani a bena na, ani Nin wolonfla minw be a ta masiginan na fe, olugu ye nema aw ye, ka hera ke aw ye, ⁵ ani Yesu Kirisita, min ye seere kankelentigi ye, ani min folo kununa ka bo saya ra, ani min ye dununa masaw bee ta Masa ye.

Ale min be an kanu, ani ale min ka an kisi ka bo an ta jurumunw na a jori baraka ra, ⁶ ka an ke a ta masaya mogow ye, ka an ke a Fa Ala ta sarakalasebagaw* ye, ayiwa, bonya ni sebagaya ye ale Yesu Kirisita le ta ye tuma bee, ani wagati bee. Amina.

⁷ A bena na sankabaw ce ra!

Bee na bena a ye,

hali minw ka a sogo ni taman ye.

Dugukolo siyaw bee bena kasi a koson.

Onhon, amina!

⁸ «Ne le ye Alifa ni Omega* ye,» Matigi Ala ko ten, min be yi, min tun be yi kakoro, ani min bena na, Sebagaya bee tigi.

Ala ka fen minw yira Yuhana ra

⁹ Ne ye aw balemace Yuhana le ye. Ne fana nin be ni aw ye Yesu Kirisita ta toooro ni a ta Masaya* ra; aw bee le fana be toooro mujuna Yesu koson. O tun ka ne mina ka taga ne bla fo dugukolo do kan kogoji ce ma, yoro min be wele ko Patimosi†, sabu ne tun ka Ala ta Kuma waajuri ke, ka Yesu Kirisita ta ko seereya ke. ¹⁰ Matigi batolon na, Nin Saninman* ka ne ta. Ne ka kumakan do men ne ko fe; a tun be manamana ni baraka ye, i ko burufiyekan. ¹¹ A tun b'a fora ko: «I ka min ye, o sebe kitabu do konso, ka o ci lanabagaw ta jenkuru wolonfla ma: min be Efesi, ani min be Simirina, ani min be Perigamu, ani min be Tiyatiri, ani min be Saridesi, ani min be Filadelifi ani min be Lawodise.»

¹² Ne ka ne ja muni janko k'a lon mog'o min be kumana ne fe. Ne ka ne ja muni minke, ne ka sanin fitinadaga wolonfla ye. ¹³ Ne ka fenpanaman do ye fitinadaga wolonfla ce ma, min tun be i ko adamaden. Deregejan do tun b'a kan na, sanin cesirinan do ka a disi lamini. ¹⁴ A kunsigi gbenin lo pepepe i ko sagasi gbeman, walama i ko sanbere. A jadenw be i ko tasumamana. ¹⁵ A senw be manamana i ko siraneg'e min donna tasma ra, a kumakan tun be i ko jiba woyokan. ¹⁶ Lolo wolonfla tun be a kininboro konso. Kerekemuru da fla dadiman do tun bora a da konso, a pada tun be i ko tere be manamana cogo min na teregan papa fe.

¹⁷ Ne k'a ye minke, ne benna a sen koro, k'a ke i n'a fo ne sara le. A k'a kininboro la ne kan k'a fo ko: «I kana siran, ne le ye folo ye, ani laban; ¹⁸ ne panaman lo. Ne tun sara, nka sisan ne panaman lo wagati bee; saya ni lahara lakile be ne le boro. ¹⁹ I ka fen minw ye, ko minw be kera sisan, ani minw bena ke o ko fe, o sebe. ²⁰ I ka lolo wolonfla minw ye ne kininboro konso, ani i ka sanifitina wolonfla minw ye, o ye gundo le ye: lolo wolonfla, o ye lanabagaw ta jenkuru wolonfla ta melekew le ye. Fitina wolonfla, olugu ye o jenkuru wolonfla le ye.»

2

Leter'e min cira Efesi lanabagaw ta jenkuru ma

(Kewalew 20.28-31)

¹ «Nin kumaw sebe k'a ci Efesi lanabagaw ta jenkuru* ta meleke ma, k'a fo a ye ko: «Lolo wolonfla be min kininboro konso, min be tagama sanifitina wolonfla ce ma, o ko: ² Ne ka i ta kewalew lon, ani i ta baara, ani i ta mujuri. Ne k'a lon ko i te se ka mogojuguw mujuri. Minw b'a fora ko olugu ye ciradenw* ye, k'a soro can te, i ka o mogow korobo k'a soro ko faninyatigebagaw lo. ³ I mujuna kosebe; i toooro ne togo koson, i ma i yere fari faga. ⁴ Nka min ma ben ne ma i ta ko ra, o ye ko i tun be ne kanu cogo min na folofolo, sisan i ka o dabra. ⁵ I hakiri to o ra, ko i tun be cogo min na folo, o cogo ni sisan cogo ce ka jan de! I nimisa, ka yelema i ta kewale folow ma. Ni i ma nimisa koni, ne bena na i fe ka na i ta fitina bo a no ra. ⁶ O bee n'a ta, min ka di ne ye i fe, o ye ko i be Nikolasi ta nofemogow ta kewalew koninya, i ko ne fana be o koninya cogo min na.

⁷ «*<Ayiwa, ni mog'o min b'a fe ka faamuri ke, Nin Saninman be min fora lanabagaw ta jenkuruw ye, o tigi ye jija ka o lamen.*

«*<Ni min ka se soro, panamanya yiri min be Ala ta arijana konso, ne bena o den do di o tigi ma, a b'a domu.>*»

Leter'e min cira Simirina lanabagaw ta jenkuru ma

⁸ «Nin kumaw sebe k'a ci Simirina lanabagaw ta jenkuru ta meleke ma, k'a fo a ye ko: «Min ye folo ye, ani laban, min sara, ka soro ka panamanya, o ko: ⁹ Ne ka i ta toooro lon, ani i ta fagantanya; k'a soro i ye naforotigi le ye. Minw b'a fora ko o ye Yahudiyaw ye k'a soro can te, olugu be i togo cenna cogo min na, ne ka o lon. O mogow ye Setana ta jenkuru mogow le ye. ¹⁰ O bena toooro min la i kan, i kana siran o ra. Setana yere bena a to o ye aw dow bla kaso ra, janko ka aw korobo. Aw bena toooro fo tere tan. To lanaya ra hali ni a sera saya ma; ne bena panamanya masafugula di i ma.

¹¹ «*<Ni mog'o min b'a fe ka faamuri ke, Nin Saninman* be min fora lanabagaw ta jenkuruw ye, o tigi ye o lamen.*

«*<Ni min ka se soro, o tigi tana saya flanan sege ke tuun fiyewu.>*»

* 1:8 1.8 Alifa, Omega: O ye gerekan leter'e folo ni a laban ye; o koro ye ko Yesu ye damina ni laban ye. † 1:9 1.9 Patimosi tun ye dugukolo fitini do ye kogoji ce ma, min ni Efesi ce tun ye kilo keme jagon; Romu fagamaw tun be taga kasoden dow bla o yoro ra o kelen na, k'a to o ye sa yi.

Letere min cira Perigamu lanabagaw ta jenkuru ma

¹² «Nin kumaw sebe k'a ci Perigamu lanabagaw ta jenkuru ta meleke ma, k'a fo a ye ko: <Muru da fla jamijan be min fe, o ko: ¹³ I siginin be yoro min na, ne ka o lon; o yoro ye Setana ta masasiginan le ye. Nka i tora ne togo kan, i ma ne ta lanaya bla, hali lon min na o ka ne ta seere kankelentigi Antipasi faga aw fe yi, Setana sigiyoro ra yi. ¹⁴ Nka i ta ko dow ma ben ne ma: o ye ko mogow dow be i fe yi, olugu tugura Balamu ta karan ko. Ale Balamu le ka Balaki kononosu, ka ke sababu ye ka Izirayelimogow bla jurumun na, k'a to o ye josonsogow nimi, ka o yere bla jatoya ra. ¹⁵ O cogo ra, mogow dow be i fana fe yi, olugu tugura Nikolasi ta nofemogow ta karan ko. ¹⁶ O koson, ele ye nimisa ka i ta kewalew yelema, ni o te, ne bena na i fe; kerekemuru min be ne da ra, ne bena o mogow kere ni o ye.

¹⁷ « <Ni mogow min b'a fe ka faamuri ke, Nin Saninman* be min fora lanabagaw ta jenkuruw ye, o tigi ye o lamen.

« <Ni min ka se soro, ne bena mane* dogonin di o tigi ma, ani kabakuru gbeman do. Togokura do sebera o kabakuru kan; mogow si te o togo lon, fo kabakuru dira mogow min ma.> »

Letere min cira Tiyatiri lanabagaw ta jenkuru ma

¹⁸ «Nin kumaw sebe k'a ci Tiyatiri lanabagaw ta jenkuru ta meleke ma, k'a fo a ye ko: <Den min bora Ala ra*, min jadenw be i ko tasumamana, ani a senw be manamana i ko siranage nugunin, o ko: ¹⁹ Ne ka i ta kewalew lon, ani i ta kanuya, ani i ta lanaya, ani i ta baarajuman, ani i ta mujuri; ne k'a lon ko i be kewalepuman min kera sisan, o ka ca ni folota ye. ²⁰ Nka min ma ben ne ma i ta ko ra, o ye ko muso min k'a yere ke ciramusoye, min ye Yezabeli ye, i b'a to ale ye ne ta baaradenw kunnacen ni a ta karan ye, k'a to o ye jatoya ke, ka josonsogow nimi. ²¹ Ne k'a to yi folo, janko a ye nimisa ka a ta kewalew yelema, nka a t'a fe ka a ta jatoya dabra. ²² O koson ne bena banajugu bla a ra fo ka a la. Minw be jencya kera ni a ye, ne bena tooroba la olugu fana kan, fo ni o nimisara ka o ta kewalew yelema. ²³ Ne bena a denw fana faga. Lanabagaw ta jenkuruw bee bena a lon ko ne le be adamaden ta miiriya ni a jusukkunnakow bee lon. Ne bena aw bee sara ka kapa ni aw yere ta kewalew le ye.

²⁴ « <Aywiwa, aw to minw be Tiyatiri, aw minw ma son o muso ta karan ma, o be min wele ko Setana ta gundobaw, aw minw ma son o kow ma, ne b'a fo aw ye ko ne te doni were la aw kan. ²⁵ Lanaya min be aw fe, aw ye to o kan doron, fo ka se ne nawagati ma. ²⁶ Ni min ka se soro, ka ne sago ke fo ka taga se a laban ma, ne bena fanga di o tigi ma, ka a sigi siyaw kunna. ²⁷ A bena a fanga sigi siyaw kan i ko nege, ka o cici i ko o be bogodaga cici cogo min na; ne fana ka o fanga le soro ne Fa Ala fe. ²⁸ Ne bena sogomada lolo di o tigi ma.

²⁹ « <Ni mogow min b'a fe ka faamuri ke, Nin Saninman* be min fora lanabagaw ta jenkuruw ye, o tigi ye o lamen!> »

3*Letere min cira Saridesi lanabagaw ta jenkuru ma*

¹ «Nin kumaw sebe k'a ci Saridesi lanabagaw ta jenkuru ta meleke ma, k'a fo a ye ko: <Ala ta nin wolonfla ni lolo wolonfla be min fe, o ko: Ne ka i ta kewalew lon, ne k'a lon ko mogow be i jatera ko i panaman lo, k'a soro i sanin lo. ² Aywiwa, i janto i yere ra; to minw be jini ka sa fana, i ye baraka don olugu ra. Sabu ne k'a soro ko i ta kewalew ma na ka se a seyoro ra ne ta Ala na koro. ³ I karanna min na, ani i ka min men, i hakiri to o ra ka o sira tagama, ka nimisa ka i ta kewalew yelema. Ni i ma i janto i yere ra, ne bena na i n'a fo son; ne bena na bara i ra wagati min na, i tena o wagati lon. ⁴ O bee n'a ta, mogow dow be aw fe Saridesi, minw ma o ta faniw lanogo; olugu le bena fanigbew don ka tagama ni ne ye, sabu o ka kan ni a ye.

⁵ « <Ni min ka se soro, o tigi fana bena fanigbew don o cogo le ra. Ne tena a togo josi ka bo panamanya kitabu konon; ne bena a togo fo ne Fa Ala ni a ta melekew na koro, ko ne k'a lon.

⁶ « <Ni mogow min b'a fe ka faamuri ke, Nin Saninman* be min fora lanabagaw ta jenkuru ye, o tigi ye o lamen.> »

Letere min cira Filadelifi lanabagaw ta jenkuru ma

⁷ «Nin kumaw sebe k'a ci Filadelifi lanabagaw ta jenkuru ta meleke ma, k'a fo a ye ko: <Saninman, ani Cantigi, Dawuda ta lakile be min boro, ni min ka da yeke, mogow si te

* **2:17** 2.17 Mane tun ye domunifen do ye, Ala tun be mini di Izirayelimogow ma ka o to tagama ra kongokolon konon. Bori 16.13-15,31.

se k'a datugu, ni a ka da datugu, mogo si te se k'a dayele, o ko: ⁸ Ne ka i ta kewalew lon. A fle, ne ka da do dayele ka bla i ye, mogo si te se ka min datugu. Ne k'a lon ko i baraka ka dogo, nka i tora ne ta kuma kan, i ma ban ne togo ra. ⁹ A fle, ne be Setana ta jenkuru mogow ke i sago ye; o minw b'a fo ko o ye Yahudiyaw ye, k'a soro o te Yahudiyaw ye, sabu o be faninya te tigera. Ne bena o jagboya o ye o kinbiri gban i sen koro, k'a lon ko ne be i kanu. ¹⁰ I tora ne ta kuma kan, ka jija, i n'a fo ne k'a fo i ye cogo min na; o koson, ne fana bena i tanga tooro wagati ma, tooro min bena se dunupamogow bee lajennin ma ka o korobo. ¹¹ Sani doonin ne bena na. Lanaya min be i fe, i ye to o kan, janko mogo si kana na i ta masafugula mina i ra.

¹² « <Ni min ka se soro, ne bena o tigi ke samasen ye ne ta Ala ta batoso kono; a tena bo yi tuun. Ne bena ne ta Ala togo sebe o tigi kan, ka ne ta Ala ta duguba togo sebe a kan, Zeruzalemu dugukura min be jigi ka bo ne ta Ala fe sankolo ra; ne bena ne ta togokura sebe o tigi kan fana.

¹³ « <Ni mogo min b'a fe ka faamuri ke, Nin Saninman* be min fora lanabagaw ta jenkuruw* ye, o tigi ye o lamen.> »

Letere min cira Lawodise lanabagaw ta jenkuru ma

¹⁴ «Nin kumaw sebe k'a ci Lawodise lanabagaw ta jenkuru ta meleke ma, k'a fo a ye ko: <Min togo ye ko Amina, Seere kankelentigi ni Cantigi, min ye Ala ta danfenw sindibaga ye, o ko: ¹⁵ Ne ka i ta kewalew lon; ne k'a lon ko i sumanin te, i gbannin te fana. Ni i yere tun kera a fla do ye, o belen tun ka fisa. ¹⁶ Nka i wolowolonin lo minke, i ma suma, i ma gban, ayiwa, ne bena i foono ka bo ne da ra. ¹⁷ I ko i ye fentigi ye, ko i ka naforo soro, ko i mako te foyi ra tuun; i m'a lon ko i ye segebagato ye, ani panibagato, ani fagantan, ani fiyento, ani ko i fari lakolon lo! ¹⁸ Ayiwa, ne be i ladi ko i ye sanin yereworo san ne fe janko i ye ke nafortotigi ye, ko i ye fanigbew san ne fe, janko fani ye ke i ra, ani i fari lakolon kana to, ka maroya bla i ra; i ye padimifla san ne fe ka o mun i ja ra, janko i ye yeri ke. ¹⁹ Ni ne be mogo o mogo kanu, ni o tigi firira, ne be a jaraki ka a koro. O tuma, i jija kosebe ka nimisa, ka i ta kewalew yelema. ²⁰ A fle, ne lonin be da ra, ne be da gbasi. Ni mogo min ka ne kan lamen ka da ye, ne be don o tigi fe; ne bena domuni ke ni o tigi ye, o tigi fana bena domuni ke ni ne ye.

²¹ « <Ni min ka se soro, ne bena a to o tigi ye sigi ne ta masasiginan kan ni ne ye, i n'a fo ne yere ka se soro cogo min na, ka sigi ni ne Fa Ala ye a ta masasiginan kan.

²² « <Ni mogo min b'a fe ka faamuri ke, Nin Saninman* be min fora lanabagaw ta jenkuruw ye, o tigi ye o lamen.> »

4

Ala ta bonya ni a ta saninmany

¹ Ayiwa, o ko, ne ka fleri ke, ka da do yelenin ye sankolo kono. Ne tun konna ka kumakan min men folo, i ko burufiyekan, o kumakan ko ne ma ko: «Yelen ka na yan! Ko minw bena ke nin ko, ne bena o yira i ra.» ² O yoronin kelen bee ra, Nin Saninman* ka ne ta. Ne ka masasiginan do ye sankolo kono; do tun signin be o kan. ³ Min tun signin be, ale pada tun be manamana i ko zasipe lulu, ani sariduwani lulu. Sanmuru do tun ka a ta masasiginan lamini, k'a cogoya ke i ko emerodi lulu cogoya.

⁴ Masasiginan mugan ni naani were tun ka masasiginan folo lamini. Cekoroba mugan ni naani tun signin be o masasiginanw kan, fanigbew be o ra, masafugula saninlamanw be o kun na. ⁵ Sanmanamanaw ni kumakanw ni sankurukanw tun be bora masasiginan na. Fitina wolonfla tun be manana masasiginan ja fe; o ye Ala ta nin wolonfla ye. ⁶ Masasiginan nafeyoro tun be i ko bajji, a be manamana i ko dugalen, ani i ko sanbere.

Masasiginan cemance ni a lamini na, fenpanaman naani tun be yi; o kofeyoro ni o nafeyoro bee ye padenw ye. ⁷ Fenpanaman folo tun be i ko jara, flanan tun be i ko misitoran, sabanan ja tun be i ko mogo ja, naaninan tun be i n'a fo bon tagato san fe. ⁸ Kaman woro be o fenpanaman naani bee kelen kelen fe. Nadenw tun ka o kamanw yoro bee lamini, hali o kaman jukoro yoro. Su ni tere o be to k'a fo ko:

«A saninyanin lo, a saninyanin lo, a saninyanin lo,
Matigi Ala Sebsetigi;
a tun be yi kakoro, a be yi bi, a fana bena na.»

⁹ Min signin be masasiginan kan, min panaman lo wagati bee, ni fenpanamanw ka ale bonya tuma o tuma, ka a tando, ka baraka la a ye, ¹⁰ o tuma cekoroba mugan ni naani fana be o kinbiri gban masasiginan sigibaga ja koro, min panaman lo tuma bee; o b'a bato, ka o ta masafugulaw bo ka o bla masasiginan ja fe, k'a fo ko:

¹¹ «An Matigi, an ta Ala,
i ka kan ni bonya ye, ani tandori, ani sebagaya;
sabu ele le ka fen bee dan.
Fen bee danna, fen bee be yi, ka kana ni ele sago le ye.»

5

Sagaden le ka kan ni gbolokitabu minari ye

¹ O ko, min tun siginin be masasiganan kan, ne ka gbolokitabu do ye o kininboro ra; seberi tun be o kitabu na fla bee kan. A da noronin lo ni tagamasiyen wolonfla ye. ² Ne ka meleke barakaman do ye, o tun be perenna, ko: «Jon le ka kan ni nin tagamasiyenw bori ye, ka kitabu dayele?»

³ Mogo si ma soro sankolo konɔ, walama dugukolo kan, walama dugukolo jukoro, min tun be se ka kitabu dayele, walama k'a konɔ fle. ⁴ Ne k'a ye minke ko mogo si ma soro min ka kan ni kitabu dayeleri ye, walama k'a konɔ fle, ne kasira kosebe. ⁵ Cekorobaw ra, kelen ko ne ma ko: «I kana kasi. A fle, Zuda ta gba ta jara, Dawuda mamaden*, ale ka se soro; a be se ka kitabu tagamasiyen wolonfla bo, ka a dayele.»

⁶ O tuma, ne ka sagaden do lonin ye masasiganan cemanca ra, a be i n'a fo a faganin lo, fenpanaman naani ni cekoroba mugan ni naani k'a lamini. Gban wolonfla tun b'a fe, ani paden wolonfla; o padenw ye Ala ta nin wolonfla le ye, minw cira ka taga dununa fan bee ra. ⁷ Min tun siginin be masasiganan kan, Sagaden gbarara ka na kitabu mina o kininboro ra.

⁸ A ka kitabu mina minke, fenpanaman naani ni cekoroba mugan ni naani ka o kinbiri gban Sagaden* koro ka a bato. Goni tun be o bee kelen kelen boro, ani minan saninlaman dow, minw tun fara wusunan na; o wusunan ye Ala ta mogo saninmanw ta daaririw ye. ⁹ O tun be donkirikura do lara ko:

«Ele le ka kan ni kitabu minari ye, ka a tagamasiyenw bo;
sabu i fagara, ka mogo dow kunmabo ni i jori ye
ka o ke Ala ta ye, ka bo dununa gbaw bee ra,
ani kanw bee ra, ani jamanaw bee ra, ani siyaw bee ra.
¹⁰ I ka o ke sarakalasebaga* jenkuru ye i ta masaya ra,
ka o ke an ta Ala ta mogow ye.
O hena sigi masaya ra dugukolo kan.»

¹¹ O ko fe, ne ka fleri ke tuun, ne ka meleke camanba mankan men; o tun ka masasiganan ni fenpanaman naani ni cekorobaw lamini. O jate tun ye meleke waga caman camanba sigiyoroma waga camanba. ¹² O tun b'a fora ni kanba ye ko:

«Sagaden min fagara ka ke saraka ye,
ale le ka kan ni sebagaya ye,
ani fen bee tigiya, ani hakiritigiya, ani fanga,
ani bonya, ani noro, ani tandori.»

¹³ Danfen o danfen be sankolo konɔ, ani dugukolo kan, ani dugukolo jukoro, ani kogoji ra, ani fen o fen tun be yi, ne ka o bee kan men, o b'a fora ko:

«Min siginin be masasiganan kan, ale ni Sagaden,
tandori ye olugu le ta ye, ani bonya, ani noro, ani fanga,
tuma bee, ani wagati bee.»

¹⁴ Fenpanaman naani k'a lamina ko: «Amina.» Cekorobaw fana ka o kinbiri gban ka batori ke.

6

Sagaden ka kitabu tagamasiyen woro bo

¹ O ko, ne ka Sagaden* ye, a ka kitabu tagamasiyen kelen bo. Ne ka fenpanaman naani kelen kan men, a kan be i ko sankurukan; a ko: «Na!» ² Ne ka fleri ke, ne ka so gbeman do ye. Min tun be so kan, kalan tun be o boro; masafugula do dira a ma. A sesorobaga le tagara, janko ka taga se soro tuun.

³ Sagaden ka kitabu tagamasiyen flanan bo minke, fenpanaman flanan ko: «Na!» ⁴ So do were bora, o tun ye wulenman ye. Min tun yelennin be a kan, se dira o ma, ko a

ye hera bo dugukolo kan pewu, janko mogow ye ben jogon kan ka jogon faga; o ka kerekemurujan do di a ma.

⁵ Sagaden ka tagamasiyen sabanan bo minke, ne ka fenpanaman sabanan kan men; a ko: «Na!» Ne ka fleri ke ka so finman do ye. Min tun siginin be a kan, sumanikenege do tun be o boro. ⁶ Ne ka mankan do men fenpanaman naani ce ma i ko kumakan, ko: «alikama* kilo kelen, o songo ye mogow kelen ta tere kelen baara sara ye, jo kilo saba ye o da kelen ye. Nka turu ni duven koni, aw kana foyi ke o ra.»

⁷ Sagaden ka tagamasiyen naaninan bo minke, ne ka fenpanaman naaninan kan men, a ko: «Na!» ⁸ Ne ka fleri ke, ka so finman bisigi do ye. Min tun siginin be a kan, o togo le ye ko Saya; lahara tun tugura a ko. Dununamogow tarannin sigiyoroma naani, fanga dira o ma ko o ye o sigiyoroma kelen faga ni kerekemuru ye, ani kongow, ani banajugu, ani kongowaraw.

⁹ Sagaden ka tagamasiyen loorunan bo minke, o tun ka minw faga Ala ta Kuma koson, ani o ta seereya koson, ne ka olugu ninw ye sarakajenifen* jukoro. ¹⁰ O perenna ni fanga ye k'a fo ko: «An Matigi saninman, ani Cantigi, i bena an hake bo an fagabagaw ra dugukolo kan tuma juman le sa?» ¹¹ O ka deregegebe do di o bee kelen kelen ma, k'a fo o ye ko o ye muju ka wagati donin ke tuun, fo o baarakejogonw ni o balema minw ka kan ka faga i n'a fo olugu, olugu ye faga ka o dafa.

¹² Ayiwa, Sagaden ka tagamasiyen wooronan bo minke, ne k'a ye ko dugukoloyereyereba do kera. Tere ka dibi don, ka fin i ko fanifin; karo yoro bee wulenna ka ke i ko jori. ¹³ Lolow bora sankolo ra ka benben dugukolo kan, k'a ke i n'a fo fona be torosun yuguyugu k'a denw gberen bon dugu ma cogo min na. ¹⁴ Sankolo tununa ka bo yi i n'a fo o be gbolokitabu minimini cogo min na. Kuruw ni dugukolo minw be ji ce ma, o bee yuguyugura ka bo o no ra. ¹⁵ Dununa masaw, ani a fagamaw, ani a keremasaw, ani a nafortotigiw, ani a fangatigiw, ani mogow tow bee, jonw ni horonw, o bee dogora kuruwow koni, ani faraw ce ra. ¹⁶ O tun b'a fora kuruw ni faraw ye ko: «Aw ye ben an kan ka an dogo masasiganan sigibaga ni Sagaden ta dimi ja. ¹⁷ Sabu o ta dimilonba le sera bi; jon le bena se ka bosi?»

7

Tagamasiyen kera Ala ta mogow ten kan

¹ O ko, ne ka meleke naani ye, o lolonin be dugukolo fan naani na. O tun ka dugukolo fonoboyoro naani fonow mina ka lo, janko fono kana fiye dugukolo yoro si kan, a kana fiye kogoji kan, ani yiri si kan.

² Ne ka meleke do were ye tuun, o tun be bora tereboyanfan na. Ala panaman borono tagamasiyen tun be a boro. A tun fora meleke naani minw ye ko o ye kojugu ke dugukolo ni kogoji ra, a perenna ni fanga ye k'a fo olugu ye ko: ³ «Aw kana kojugu foyi ke dugukolo ni kogoji ni yiriw ra, fo an ye tagamasiyen ke an ta Ala ta jonw bee ten kan.»

⁴ Tagamasiyen kera minw kan, ne ka o mogow jateda men: mogow waga keme ni waga binaani ni waga naani (144 000); olugu bora Izirayelimogow ta gbaw bee ra:

⁵ Zuda ta gba ra, mogow waga tan ni fla (12 000);

Ruben ta gba ra, mogow waga tan ni fla (12 000);

Gadi ta gba ra, mogow waga tan ni fla (12 000);

⁶ Aseri ta gba ra, mogow waga tan ni fla (12 000);

Nefitali ta gba ra, mogow waga tan ni fla (12 000);

Manase ta gba ra, mogow waga tan ni fla (12 000);

⁷ Simeyon ta gba ra, mogow waga tan ni fla (12 000);

Levi ta gba ra, mogow waga tan ni fla (12 000);

Isakari ta gba ra, mogow waga tan ni fla (12 000);

⁸ Zabulon ta gba ra, mogow waga tan ni fla (12 000);

Yusufu ta gba ra, mogow waga tan ni fla (12 000);

Boniyaminu ta gba ra, mogow waga tan ni fla (12 000).

Ala ta mogow kisininw ta jamaba

⁹ O ko, ne ka fleri ke, ka jamaba do ye. Mogow si tun te se ka o jama jate, o cayakojugu fe. Siyaw bee ta mogow tun be o ra, ani gbaw bee, ani jamanaw bee, ani kanw bee. O tun lonin be masasiganan ni Sagaden* ja fe, deregegbew be o ra, tamaro yiriborow be o boro. ¹⁰ O tun be perenna ni fanga ye, ko:

«Kisiri ye an ta Ala ta le ye,
ale min siginin be masasiganan kan,
ale ni Sagaden.»

¹¹ Melekew bɛɛ tun lɔra ka masasiginan ni cɛkɔrɔɔbaw ni fɛnɔnanaman naani lamini. O ka o kinbiri gban ka o ɔɔa biri dugu ma masasiginan ɔa fɛ, ka Ala bato, ¹² k'a fɔ ko:

«Amina!

Tandori ni nɔɔrɔ,
ani hakiritigiya ni fori ni bonya,
ni sebagaya ni fanga,
o bɛɛ ye an ta Ala ta le ye, tuma bɛɛ, ani wagati bɛɛ.
Amina!»

¹³ Ayiwa, cɛkɔrɔɔba kelen ka kuma ta, ka ne ɔininka ko: «Deregegbɛw bɛ minw na, olugu ye jontigiw le ye? O bɔra min le?» ¹⁴ Ne k'a jaabi ko: «Matigi, ele le ka o lon.» A ko: «Minw bɔra tɔɔrɔba ra, olugu lo. O ka o ta deregew ko k'a gbe ni Sagaden jori ye. ¹⁵ O kosɔn, o lonin bɛ Ala ta masasiginan ɔa fɛ; o bɛ baara kɛ Ala ye Alabatosoba kɔnɔ su ni tere. Min siginin bɛ masasiginan kan, ale bɛna a ta so lo ka o bla o kɔnɔ. ¹⁶ Kɔngɔ tena o sɔrɔ tuun, jiminlogɔ tena o sɔrɔ, tere tena o jeni, fundenin wɛrɛ fana tena se o ma; ¹⁷ sabu Sagaden min bɛ masasiginan cɛmance ra, ale bɛna o gbɛngbɛn ka taga ni o ye ji da ra, ji min bɛ ɔanamanya di o ma. Ala yɛrɛ le bɛna o ɔaji bɛɛ cɛ ka bɔ o ɔa ra.»

8

Sagaden ka tagamasiyɛn wolonflanan bɔ

¹ Sagaden ka tagamasiyɛn wolonflanan bɔ minke, mankan bɛɛ dablara sankolo ra ka wagati dɔ kɛ. ² Meleke wolonfla minw bɛ to ka lo Ala ɔa kɔrɔ, ne ka olugu ye; o ka burufiyeta kelen kelen di o bɛɛ ma.

³ Meleke kelen wɛrɛ nana, ka na lo sarakajenifen* ɔa fɛ; wusunandaga dɔ tun bɛ a boro. O ka wusunan caman di a ma, ko a ye o kɛ saraka ye sarakabɔnan saninlaman kan, masasiginan ɔa fɛ, ka o fara Ala ta mɔgɔ saninmanw bɛɛ ta daaririw kan. ⁴ Wusunan sisi yelenna Ala ɔa kɔrɔ, ka bɔ wusunandaga kɔnɔ meleke boro, ni Ala ta mɔgɔ saninmanw ta daaririw ye. ⁵ O kɔ, meleke ka wusunan daga ta ka a fa sarakajenifen tasuma ra, ka o yelɛma dugukolo kan. O kɛra minke, sankurukan dɔw bɔra, ani kumakan dɔw, ani sanmanamana; dugukolo yɛrɛyɛrɛra.

Meleke naani ta burufiyɛkanw

⁶ Buru wolonfla tun bɛ meleke wolonfla minw boro, olugu ka o yɛrɛ laben ka o buruw fiye.

⁷ Meleke fɔlɔ k'a ta buru fiye. Jori ɔagamina sanbɛrɛ ni tasuma ra ka bɔn dugukolo kan. Dugukolo tarannin sigiyɔrɔma saba, sigiyɔrɔma kelen jenina, a yiriw ni a binw bɛɛ jenina.

⁸ Meleke flanan k'a ta buru fiye. Fɛn belebeleba dɔ bɔra ka na firi kɔgɔji ra, a bɛ i ko kuru tasumaman. Kɔgɔji tarannin sigiyɔrɔma saba, sigiyɔrɔma kelen kɛra jori ye. ⁹ Danfɛn ɔanaman minw tun bɛ kɔgɔji ra, o tarannin sigiyɔrɔma saba, sigiyɔrɔma kelen fagara; jirakurunw tarannin sigiyɔrɔma saba, o sigiyɔrɔma kelen halakira.

¹⁰ Meleke sabanan k'a ta buru fiye. Lolo belebele dɔ bɔra sankolo ra ka ben; a bɛ manana i ko logɔ tasumaman. Bajiw tarannin sigiyɔrɔma saba, a benna sigiyɔrɔma kelen kan, ani a bununw. ¹¹ O lolo tɔgɔ ye ko Kunaya. Jiw tarannin sigiyɔrɔma saba, a sigiyɔrɔma kelen yelɛmana ka kɛ ji kunaman ye. Mɔgɔ caman fagara ji kosɔn, sabu a tun kunayara.

¹² Meleke naaninan k'a ta buru fiye. Tere ni karo ni lolow tarannin sigiyɔrɔma saba, o bɛɛ sigiyɔrɔma kelen ta yeelen cɛnna. Su tarannin wagati saba, karo ka wagati kelen kɛ, a ma yeelen bɔ. Tere tarannin wagati saba, tere ka wagati kelen kɛ, a ma yeelen bɔ.

¹³ Ayiwa, o ko, ne ka bɔn dɔ temɛtɔ ye sankolo cɛmance ra, a b'a fora ni kanba ye ko: «Bɔnɔ, bɔnɔ, bɔnɔ bɛna dugukolo ta mɔgɔw sɔrɔ, burufiyɛkanw tɔw kosɔn, meleke tɔ saba bɛna buru minw fiye.»

9

Meleke loorunan ta burufiyɛkan

¹ Meleke loorunan ka buru fiye. Ne ka lolo dɔ ye, o tun bɔra sankolo ra ka na ben dugu ma. Jahanama lakile dira lolo ma. ² A ka jahanama dinga dayɛlɛ. Sisi dɔ bɔra i ko tasumaba dɔ ta sisi. O sisi ka tere ni fɔɔnɔ bɛɛ fin. ³ Tɔn dɔw bɔra sisi ra ka janjan dugukolo kan. Sebagaya min bɛ dugukolo ta bundeninw fɛ, o ɔgɔn dira o tɔnw ma. ⁴ A fora o ye ko o kana foyi kɛ bin na; fɛn o fɛn bɛ falɛn dugu ma, o kana foyi kɛ o ra,

o kana foyi ke yiriw si ra. Ala ta tagamasiyen te mogo minw ten kan, ko o ye kojugu ke olugu doron le ra. ⁵ O man kan ka o faga, nka o ka kan ka o tooro fo karo looru. O tooro ta dimi tun be i ko bundenin kinda be mogo dimi cogo min na. ⁶ O lonw na koni, mogow bena saya jini, o t'a soro. O b'a fo ko o b'a fe ka sa, nka saya bena bori o ja.

⁷ Ayiwa, o tonw tun bora sow le fe, so minw labenna kere kama. Fen dow tun be o kun na i ko masafugula, a bora sanin fe; o padaw tun be i ko mogo pada. ⁸ O kunsigi tun be i ko muso kunsigi, o jinw tun be i ko jara jinw. ⁹ O disiw tun be i ko o negeraman lo. O kamanw mankan tun be i ko so camanba be sowotorow minw samana, o be borira ka taga kerekeyoro ra. ¹⁰ Kukalaw tun be o fe i ko bundeninw ta kukalaw, ani a ta mogosogonan. Sebagaya min dira o ma ko o ye mogow tooro fo karo looru, o sebagaya tun be o kukalaw le ra. ¹¹ Jahanama ta meleke le tun be o ta masace ye. Heburukan na ale togo ye ko Abadon; gerekikan na, a togo ye ko Apoliyon. O koro ye ko halakirikebaga.

¹² Ayiwa, bono folo temena. Bono fla were be nana nin ko fe.

Meleke wooronan ta burufiyekan

¹³ Meleke wooronan ka buru fiye. Sarakabonan saninlaman min be Ala ja fe, ne ka kumakan do men ka bo o kun naani na. ¹⁴ Burufiyeta tun be meleke wooronan min boro, kumakan k'a fo o ye ko: «Meleke naani minw sirinw be Efirati ba belebele koro, olugu foni.» ¹⁵ O meleke naani tun labennin be san min kama, ani a karo, ani a lon, ani a wagati, o sera; o ka o foni janko adamadenw tarannin sigiyoroma saba, o ye sigiyoroma kelen faga. ¹⁶ Sotigi minw tagara o kere ra, o tun ye sotigi miliyon keme fla; ne ka o sotigiw jateda men.

¹⁷ Ala ka sow yira ne ra o cogo le ra, ani sotigiw; disitanganan minw tun be o disi kan, o tun wulennin lo i ko tasuma, ka ke bulaman ye fana, ani k'a ke neremuguman ye i ko kiribi. Sow kunw tun be i ko jaraw kunw; tasuma ni sisi ni kiribi tun be bora o da ra. ¹⁸ Adamadenw tarannin sigiyoroma saba, sigiyoroma kelen fagara nin kojugu saba le boro: tasuma, ani sisi, ani kiribi min tun be bora sow da ra. ¹⁹ Sow ta fanga tun be o daw le ra, ani o kukalaw. O kukalaw tun be i ko saw; kunkolo dow fana tun be o kukalaw ra, sabu o tun be kojugu ke ni o le ye.

²⁰ Nka o kojugu saba ma mogo minw faga, olugu belen ma nimisa, ka o yere ta fen lalaganinw batori dabra. O ma jinaw bato dabra, ani jo saninlamanw, ani a warigberamanw, ani a siranegeramanw, ani a kabakururamanw, ani a yiriramanw; k'a soro o fenw te yeri ke, o te menni ke, o te tagama. ²¹ O ma nimisa ka o ta mogofaga dabra, ani o ta subagayaw, ani o ta jatoyaw, ani o ta sonyariw.

10

Kitabu fitini

¹ O ko, ne ka meleke barakaman do ye, a be jigira ka bo sankolo ra, sankaba do ka a melege, sanmuru b'a kunna, a ja be i ko tere, a senw be i ko samasen tasumamanw. ² Kitabu fitini do dayelenin tun be a boro. A ka a kininsen lo kogoji kan, ka a numansen lo dugukolo kan. ³ A perenna kosebe i ko jara be kasi cogo min na. A perenna minke, sankurukan wolonfla kan bora. ⁴ O sankurukan wolonfla ka o kan bo minke, ne tun b'a fe ka o ko sebe; nka ne ka kan do men ka bo sankolo konso, o ko ne ma ko: «Sankurukan wolonfla ka min fo, o gundo mara i konso, i kana o sebe.» ⁵ Meleke min tun ka a sen kelen lo kogoji kan, ka kelen lo dugukolo kan, ale ka a kininboro wuri san fe ka kari. ⁶ A ko: «Ala min be yi tuma bee, ani wagati bee, min ka sankolo ni a konofenw dan, ka dugukolo ni a konofenw dan, ka kogoji ni a konofenw dan, ne be kari o Ala ra, ko wagati sera, makononi tena ke tuun. ⁷ Ni meleke wolonflanana nana a kan bo lon minw na, ni a nana a ta buru fiye, o tuma Ala tun ka gundoko min latige, a bena o ke. A tun konna ka o fo ciraw ye, minw ye a ta jonw ye.»

⁸ Ne tun konna ka kan min men ka bo sankolo konso, o kumana ne fe tuun, ko: «Taga kitabu fitini dayelenin mina meleke boro, meleke min lonin be kogoji ni dugukolo kan.» ⁹ Ne tagara meleke fe, ko a ye kitabu fitini di ne ma. A ko ne ma ko: «A mina k'a kunu. A bena i konso bee kunaya, nka a bena timiya i da ra i ko li.» ¹⁰ Ayiwa, ne ka kitabu fitini mina meleke boro k'a kunu. A timiyara ne da ra i ko li, nka a domuni ko, a kunayara fo ka ne konso dimi. ¹¹ O ko, o ko ne ma ko: «I ka kan ka ciraya ke tuun ka mogo caman ta kow fo, ani jamana caman, ani siya caman, ani masace caman.»

11

Ala ta cira fla

¹ Ayiwa, o ka bere dɔ di ne ma, a be i ko sumanikebere, k'a fɔ ne ye ko: «Wuri ka Alabatosoba ni sarakajenifen* suma, ani ka Ala batobagaw jate. ² Nka, Alabatosoba lukɔnɔyɔrɔ, i ye o to yi, i kana o suma. Sabu o yɔrɔ dira siya Alalɔnbariw ma; o bena Ala ta dugu saninman dɔndɔn fɔ ka taga se karo binaani ni fla. ³ Ne bena se di ne ta seere fla ma, o bena bɔɔfanw don o yere ra ka ciraya ke ka se fɔ tere waga kelen ani tere keme fla ni tere biwɔrɔ (1 260).»

⁴ Oliviyesun fla ni fitina fla min be dunuɓa tigi Ala ɓa kɔrɔ, o seere fla le be o ye. ⁵ Ni dɔ ko a be kojugu ke o ra, tasuma be bɔ o da ra ka o tigi jeni. Ni mɔgɔ min ko a be kojugu ke o ra, o tigi ka kan ka faga o cogo le ra. ⁶ Se be o ye ka sankolo datugu, janko o be Ala ta kuma waajuri ke lon minw na, sanji foyi kana ben o lonw na. Ka ji yeɓema k'a ke jori ye, o fana se be o ye. Ni wagati o wagati ka o diya, o be se ka tɔrɔ suguya beɓe lase mɔgɔw ma dugukolo kan.

⁷ Ni o nana o ta seereya ke ka ban tuma min na, warajugu min be bɔ jahanama kɔnɔ, ale bena o kere, ka se o ra, ka o faga. ⁸ O suw lanin bena to kenegbe ra duguba kɔnɔ, o Matigi gbengbenna yiri ra yɔrɔ min yere ra; o dugu tɔgɔ le lara ko Sodomu ani Misiran*, ka kapa ni a tagamasiyen ye. ⁹ Dunuɓa jamanaw ni a gbaw ni a kanw ni a siyaw beɓe mɔgɔ dɔw bena o suw fle fɔ tere saba ni tarance. O tena son k'a to mɔgɔw ye o suw don. ¹⁰ O cira fla fagari kosɔn, dugukolo mɔgɔw bena ɓagari fɔ ka o jusu diya, fɔ ka bonyafenw ci ɓɔgon ma. O be o ke, sabu o cira fla tun ka dugukolo mɔgɔw tɔrɔ yere le.

¹¹ Ayiwa, tere saba ni tarance tamenin ko, nin dɔ bɔra Ala ra ka na don o ra ka o janamanya. O wurira ka lo. Mɔgɔ minw tun be o yera, siranyaba ka olugu mina kosebe. ¹² O cira fla ka kumakanba dɔ men ka bɔ sankolo kɔnɔ ko: «Aw ye yelen ka na yan.» O yelenna sankabaw ce ma ka taga sankolo kɔnɔ; o juguw yere ka o tagato ye. ¹³ O wagati yere ra, dugukolo yereyerera kosebe. Dugu tarannin sigiyɔroma tan, a sigiyɔroma kelen bonw benbenna. Mɔgɔ waga wolonfla fagara o dugukoloyereyere fe. Tɔw ka o ye minke, olugu ja tige. O ka bonya la Sankolo tigi Ala kan.

¹⁴ Bɔnɔ flanan tmena. A tora dɔnin a sabanan be na.

Meleke wolonflanan ta burufiyekan

¹⁵ Meleke wolonflanan k'a ta buru fiye. Kumakan dɔw bɔra sankolo kɔnɔ, k'a fɔ ni fanga ye, ko:

«Dunuɓa masaya fanga kera an Matigi ta ye,
ani a ta mɔgɔ ɓanawolomanin;
a bena sigi masaya ra tuma beɓe, ani wagati beɓe.»

¹⁶ O fɔra minke, cekɔrɔba mugan ni naani minw siginin be o ta masasiginanw kan Ala ɓa kɔrɔ, olugu ka o kinbiri gban ka o ɓa biri dugu ma ka Ala bato. ¹⁷ O ko:

«An Matigi Ala, Sebeetigi, ele min be yi, ani i tun be yi kakɔrɔ,
an be baraka la i ye,
sabu i ka i ta sebayaba ta,
ka sigi i ta masaya ra.

¹⁸ Siya werew jusu tun bɔra,
nka i ta dimi sera o ma.
Suw ta kiti wagati sera.
I ta cira minw ka i ta baara ke,
olugu sarawagati fana sera,
ani i ta mɔgɔ saninmanw,
ani minw be siran i ɓa,
mɔgɔba fara mɔgɔ fitini kan.
Minw be dunuɓamɔgɔw halakira,
olugu halakituma fana sera.»

¹⁹ Ayiwa, o ka o fɔ minke, Alabatosoba dayelera sankolo kɔnɔ. Ala ta jenɓɔgɔnya kesu, yirara Alabatoso kɔnɔ. Sanmanamana dɔw bɔra, ani kumakan dɔw, ani sankurukan; dugukolo yereyerera, sanbere jigira.

* **11:8** 11.8 Sodomu ni Misiran: Sodomu dugu kera kojugu tagamasiyen ye, Misiran jamana kera jonya tagamasiyen ye.

12

Muso ni sa belebele

¹ O ko, tagamasiyenba do bora sankolo ra: ne ka muso do ye, tere melegenin be a ma i ko deregeba, karo be a sen koro, lolo tan ni fla kera masafugula ye, o be a kun na. ² A lasiriton tun lo. A tun be kulera, sabu a tun be tin na, tin dimi tun be a kan.

³ Tagamasiyen do were bora sankolo ra: o tun ye sa belebele wulenman do ye, kunkolo wolonfla, ani gban tan b'a fe; masafugula wolonfla be a kunw na. ⁴ Sankolo lolow tarannin sigiyoroma saba, a kukala tun be o sigiyoroma kelen samana ka bo, ka o bon dugukolo kan. A tagara lo muso tinto na fe, janko ni muso ka jigi, a ye den domu. ⁵ Muso nana dence woro. Nka den tara ka taga Ala fe a ta masasiginan yoro ra. O den le bena a fanga sigi siyaw bee kunna i ko nege. ⁶ Muso yere borira ka taga kongokolon kono. Ala tun ka yoro do laben a ye yi, janko a ye taga to yi, o ye a baro fo tere waga kelen, ani tere keme fla, ani tere biwooro (1 260).

⁷ O ko, kere do wurira sankolo kono. Meleke kuntigi Mikayili ni a ta melekew, olugu ka sa belebele kere. Sa belebele ni a ta melekew fana ka kere ke. ⁸ Nka o baraka ma se; o ma se ka to sankolo kono tuun. ⁹ O ka sa belebele mina k'a firi dugu ma; ale le tun kera sa ye folofolo; a be wele fana ko jinaw kuntigi, ani Setana. Ale le be dununamogow lafiri. O k'a firi dugu ma, ka a ni a ta melekew bee firi jagon fe.

¹⁰ Ne ka kumakan do men sankolo kono, a b'a fora ni fanga ye ko:

«Sisan kisiri wagati sera.

An ta Ala ta sebgaya ni a ta masaya wagati sera,

ani a ta mogo nanawolomanin ta fangatigiya wagati.

Sabu an balemaw jarakibaga minana k'a firi dugu ma;

ale le tun be to ka o jaraki Ala na koro su ni tere.

¹¹ Nka an balemaw sera a ra Sagaden* jori baraka ra,

ani o ta seereyakuma baraka ra.

O ma o nin kanu k'a fo ko o be siran saya na.

¹² O koson sankolo, ani sankolokonofenw, aw ye nagari!

Nka dugukolo ni kogoji, bono bena aw soro!

Sabu Setana jigira aw kan, a dimininba;

a k'a lon ko a ta wagati to man jan tuun.»

¹³ Sa belebele k'a ye ko ale minana k'a firi dugu ma minke, a tugura muso ko, muso min tun ka dence woro. ¹⁴ O yoronin bee, bon belebele do ta kaman fla dira muso ma, janko a ye wuri ka taga kongokolon kono, ka taga to a ta yoro ra, o ye a baro o yoro ra yi ka wagati kelen ke, ani wagati dow, ani wagati tarance, janko sa na kana se ka la a kan. ¹⁵ A kera ten minke, sa ka ji bo a da ra k'a seri muso ko fe, ka a ke i ko baji, janko o ji ye muso ta. ¹⁶ Nka dugukolo ka muso bosi. Sa belebele tun ka baji min bo a da ra, dugukolo dayelera ka o ji bee min pewu. ¹⁷ O kera minke, sa belebele dimina muso koro. A tagara muso ta duruja kere, o koro ye minw be Ala ta cifoninw sira tagamana, ka tugu Yesu ta can ko. ¹⁸ O ra, sa belebele tagara lo kogoji kenken kan.

13

Wara min bora ji ra

¹ Ayiwa, o ko, ne ka wara do boto ye kogoji ra. Gban tan b'a fe, ani kunkolo wolonfla. Masafugula tan be o gbanw kan; Alatogocenkumaw sebenin be a kunkolow bee kan.

² Ne ka o wara min ye, o tun be i ko waraninkala. Baraka tun be a senw na, a da be i ko jara da. Sa belebele ka a ta sebgaya di a ma, ka a ta masasiginan di a ma, ka fangaba di a ma. ³ Ayiwa, ne ka wara kunkolo kelen ye, a mandiminin tun be, k'a ke i ko a bena sa. Nka o jorijugu keneyara. Dununamogow bee tugura wara ko, o bee kabakoyanin ka ke a bonya ye. ⁴ O ka sa belebele bato, sabu ale le tun ka fanga di wara ma. O ka wara fana bato; o ko: «Jon le be i ko wara? Jon le be se ka a kere?»

⁵ O tuma, da do dira wara ma, a ka ke wasoyakumaw fo ye, ka Alatogocenkumaw fo; se dira a ma ko a ye o ke fo ka taga se karo binaani ni fla ma. ⁶ A ka a da ye le sa, ka ke kumajuguw fo ye Ala ma, ka kumajuguw fo Ala togo kama, ani Ala ta yoro saninman kama; minw siginin be sankolo kono, a ka kumajuguw fo olugu fana ma. ⁷ Se dira wara ma fana ko a ye Ala ta mogo saninmanw kere fo ka se soro o kan. Fanga dira a ma ko a ye sigi dununa gbaw bee kunna, ani jamanaw bee, ani kanw bee, ani siyaw bee. ⁸ Dugukolo mogow bee bena wara bato, o mogow minw togo ma sebe kabini dununa jusigiwagati ra Sagaden faganin ta janamanya kitabu kono.

⁹ Ni mogo min b'a fe ka faamuri ke, o ye jija ka nin lamen.

¹⁰ Mogo min ka kan ka mina ka taga jonya ra, o tigi bena taga jonya ra.

Min ka kan ka faga ni kerekemuru ye,

o bena faga ni kerekemuru ye.

Ayiwa, o le koson Ala ta mogo saninmanw ka kan ka tooo mupu, ka to lanaya ra.

Wara min bora dugukolo ra

¹¹ O ko, ne ka wara do were bato ye dugukolo ra; gban fla b'a fe i ko sagaden ta gbanw, a be kumana i ko sa belebele do. ¹² A tun be a ta kow bee kera wara folo ja na, ni wara folo ta fanga bee ye. A ka dunupamogow jagboya ka wara folo bato; ale ta mandimida le tun be jini ka a faga, nka a kensyara. ¹³ A tun be tagamasiyenbaw kera mogow ja na, fo ka tasuma lajigi ka bo sankolo ra. ¹⁴ Se dira a ma ko a ye tagamasiyen minw ke wara folo ja na, a ka dugukolo mogow lafiri ni o ye, k'a fo o ye ko o ye ja do lalaga ka o ke wara folo bisigiya ye; o wara le tun mandimina kerekemuru fe, nka a ma faga. ¹⁵ O ko, mogow ka wara folo bisigiya min lalaga, se dira wara flanan ma ko a ye nin don o ja ra, janko o ja ye kuma, ani janko ni mogo o mogow ma ko a bato, ja ye ke sababu ye ka o tigi faga. ¹⁶ Wara flanan ka mogo bee jagboya, mogo fitini o, mogoba o, waritigi o, fagantan o, jon o, horon o, a ko bee ye tagamasiyen do ke a kininboro kan, walama a ten kan. ¹⁷ Mogo si tun te se ka fiyeereri ke walama ka sanni ke, ni o tagamasiyen te i kan; o tun ye wara folo togo le ye, walama jateda min bennin be a togo ma.

¹⁸ Nin ye hakiritigiya ko le ye. Ni hakiri be mogo min fe, o tigi be se ka wara togo jateda koro lon. A jateda koro bennin be mogo togo le ma. A jateda ye keme wooro ni biwooro ni wooro.

14

Mogo kisininw ta donkiri

¹ Ayiwa, ne ka Sagaden* lonin ye Siyon kuru kan. Mogo waga keme ni waga binaani ni naani (144 000) tun be ni a ye. Ale togo ni Fa Ala togo tun be o mogow ten kan. ² Ne ka mankan do men ka bo sankolo ra, a be i ko jiba woyokan, i ko sankurukanba; o mankan tun be i ko gonifobaga dow ta gonifokan. ³ O tun be donkirikura do le lara masasiginan ja fe, ani fenpanaman naani, ani cekorobaw ja fe. Mogo si tun te se ka o donkiri degi, ni o mogo waga keme ni waga binaani ni naani (144 000) te, Ala tun ka olugu minw kunmabo dugukolo mogow ce ra.

⁴ Olugu le ma o yere lanogo ni musow ye, sabu o saninyanin tora. Ni Sagaden be taga yoro o yoro, o be tugu a ko. Ala ka o kunmabo mogow ce ra, ka o ke mogo folow ye, ka o ke Ala ni Sagaden ta ye. ⁵ Faninya si ma bo o da ra ka ye fiyewu; Jarakiyoro si le te o ra.

Meleke saba kumakan

⁶ O ko, ne ka meleke do were ye, a be temena sankolo cemance ra; Kibaro Diman* banbari do tun b'a fe, a be o lasera dugukolo mogow ma, ani siyaw bee ma, ani gbaw bee ma, ani kan suguya bee ma, ani jamanaw bee ma. ⁷ Ayiwa, a tun b'a fora ni fanga ye ko: «Aw ye siran Ala ja ka a bonya, sabu a ta kiti wagati sera. Aw ye Ala bato; ale le ka sankolo ni dugukolo ni kogoji ni bununw dan.»

⁸ Ayiwa, meleke do were gbanna meleke folo ko. Ale tun b'a fora ko: «A benna, a benna! Babiloni* duguba benna; ale min ka a ta jatoyajugu duven di siyaw bee ma, olugu ka o min fo ka panamini.»

⁹ Meleke sabanan gbanna olugu ko; ale ka to k'a fo ni fanga ye ko: «Ni mogo min ka wara ni a ja bato, ani ka a tagamasiyen ke a ten kan, walama a boro kan, ¹⁰ Ala dimininba le fana bena a ta duven yelama a ta minan kono k'a di o tigi ma ko a y'a min; ji foyi tena nagami o duven na. O tigi bena tooo tasuma ni kiribi ce ma, meleke saninmanw bee ja na, ani Sagaden* ja na. ¹¹ O be tooo tasuma min na, o sisi bena wuri wagati bee ani tuma bee. Minw koni ka wara ni a ja bato, ani mogo o mogo k'a tagamasiyen ke o yere ra, su fara tere kan olugu tena pasuma soro.»

¹² O le koson Ala ta mogo saninmanw ka kan ka tooo mupu, minw be Ala ta cifoninw sira tagama, ani ka to Yesu ta lanaya sira kan.

¹³ O ko, ne ka kumakan do men ka bo sankolo ra; a ko: «A sebe ko: «Mogo minw be sa ka o to Matigi ta jennogonya ra, k'a damina bi ra, olugu ta pana.» »

Nin Saninman* ko: «O ye can ye. O be bo sege ra ka nenekiri, sabu o ta kopumanw baraji be o ko.»

Ala ta dimi

¹⁴ Ne ka fleri ke, ka sankaba gbeman do ye; min tun siginin be o sankaba kan, o tun be i ko adamen. Masafugula saninlaman do tun be a kun na. Wɔrɔsɔ dadiman do b'a boro. ¹⁵ Meleke do were bɔra Alabatosoba konɔ; min tun siginin be sankaba kan, a perenna ni fanga ye k'a fo o ye ko: «I ta wɔrɔsɔ ta ka siman tige, sabu simantigewagati sera; dugukolo ta siman sera.» ¹⁶ Min tun siginin be sankaba kan, ale ka a ta wɔrɔsɔ firi dugukolo kan minke, dugukolo siman tigeɗa.

¹⁷ Meleke do were bɔra Alabatosoba konɔ sankolo konɔ. Wɔrɔsɔ dadiman do tun be ale fana boro.

¹⁸ Meleke do were bɔra sarakajenifen* konɔ; tasma sebgaya tun be o meleke boro. Wɔrɔsɔ dadiman tun be meleke min boro, a kumana ni fanga ye, k'a fo o meleke ye ko: «I ta wɔrɔsɔ dadiman ta ka dunuɗa rezenmow tige, sabu dugukolo rezenw mona.»

¹⁹ Meleke ka wɔrɔsɔ firi dugukolo kan, ka dugukolo rezenmow tige k'a bla dingaba do konɔ, k'a forogi; o ye Ala ta dimi le ye. ²⁰ O ka rezenmo forogi dingaba konɔ dugu ko fe. A forogito, jori le bora dingaba konɔ; ni i ka so lo o jori ce ma, a dunya tun be se fo karafe ma, a da ra. Jori woyora ka taga se fo sumanikejuru ɗa waga kelen ni keme wɔrɔ* (1 600).

15

Tɔɔɔ labanw

¹ Ayiwa, ne ka tagamasiyen do ye sankolo ra, min ka bon, ani a be mogo kabakoya fana: tɔɔɔfen wolonfla tun be meleke wolonfla boro. O tun ye tɔɔɔ labanw ye; Ala ta dimi bena laban ni o le ye.

² O ko, ne ka yoro do ye, a be i ko baji, a be manamana i ko dugalen, tasma fana ɗagaminin b'a ra. Mogo minw sera wara ra, ni o ma son ka a ja bato, ani ka a togo jate tagamasiyen sebe o yere kan, ne ka olugu lonin ye o dugalen baji kan; Ala ta goniw be o boro. ³ O tun be Ala ta jonce cira Musa ni Sagaden* ta donkiri lara, ko:

«Matigi Ala Sebeetigi,
i ta kokeninw ka bon, o be mogo kabakoya.
I ta siraw bee terennin lo, a bee ye can ye,
siyaw ta Masa.

⁴ E, Matigi, jon le bena a fo ko a te siran i ɗa,
ka ban ka i togo bonya?
Ele kelen le saninman lo.
Siyaw bee bena o kinbiri gban i koro,
sabu bee k'a ye ko i ta kewalew terennin lo.»

⁵ O ko, ne k'a ye ko Alabatoso min ye jennogonya yoro saninman ye, o dayelera. ⁶ Tɔɔɔfen wolonfla tun be meleke wolonfla minw boro, olugu bora Alabatoso konɔ. Deregege pepepe dow tun be o ra, o be manamana; cesirinan saninlaman ka o disiw lamini. ⁷ Fenpanaman naani kelen ka minan saninlaman wolonfla di meleke wolonfla ma. O minanw bee fanin be Ala ta dimi na, Ala min panaman lo wagati bee, ani tuma bee. ⁸ O wagati ra, sisi ka Alabatoso fa, Ala ta nɔɔɔ ni a ta sebgaya koson. Mogo si tun te se ka don Alabatoso konɔ, fo meleke wolonfla ta tɔɔɔ ko wolonfla ye ke ka dafa.

16

Tɔɔɔfen wolonfla

¹ O ko, ne ka kumakanba do men ka bo Alabatoso konɔ, a b'a fora meleke wolonfla ye ko: «Aw ye taga Ala ta dimi ta minan wolonfla konofenw bon dugukolo kan.»

² Meleke folo tagara a ta minan konofen bon dugukolo kan. Wara tagamasiyen tun be mogo o mogo kan, ani mogo o mogo tun be wara ja batora, jorijugu dow wurira o mogow ra, ka o tɔɔɔ kosebe.

³ Meleke flanan ka a ta minan konofen bon kogoji ra. Kogoji bee kera jori ye, i ko mogo sanin jori. Fenpanaman minw tun be kogoji ra, o bee sara.

⁴ Meleke sabanan ka a ta minan konofen bon bajiw ra, ani bununw na. O bee kera jori ye. ⁵ Ne ka ji ta meleke kumakan men, ko:

«I terennin lo,
ele min be yi wagati bee, ele min tun be yi kakoro,

* 14:20 14:20 Sumanikejuru ɗa waga kelen ni keme wɔrɔ, o ye kilo keme saba ɗogon ye.

ele min ye Ala saninman ye;
 sabu i ka nin kitiw tige a cogo ra.

⁶ O ka i ta mogo saninmanw ni i ta ciraw faga ka o jori woyo;
 i fana ka jori ke o minji ye, sabu o ka kan ni o le ye.»

⁷ Ne ka sarakajenifen* kan men, ko:

«Can lo, Matigi Ala Sebɛɛtigi;
 i ta kolatigeninw be ke ka kana ni can ni terenninya le ye.»

⁸ Meleke naaninan ka a ta minan konofen bon tere kan. Tere fanga bonyara, janko a ye mogow jeni ni a ta tasma ye; ⁹ o fundeninba ka mogow jeni. Mogow ka kumajuguw fo Ala ma; o ma nimisa ka kojugu dabra ka Ala bonya, o toorow sebagaya be ale Ala min boro.

¹⁰ Meleke loorunan ka a ta minan konofen bon wara ta masasiginan kan. Yoro o yoro be wara ta masaya konɔ, o bee kera dibi ye; mogow ka o nen kin o toorow dimi koson. ¹¹ Mogow belen ka ke sankolo tigi Ala togo cen ye, o ta jori dimi ni o ta tooro koson; o ma nimisa ka o ta kojugu dabra.

¹² Ayiwa, meleke wooronan ka a ta minan konofen bon Efirati bassi ra; bassi jara, janko masace minw be bo tereboyanfan na ka na, olugu ye temesira soro. ¹³ Ne ka ninjugu saba ye, olugu bora sa belebele da ra, ani wara da ra, ani cira faninyafobaga da ra; o ninw tun be i ko torisenjanw. ¹⁴ O ninw ye jina ninw le ye; olugu le be kabakow ke. O be taga dunuɓa bee lajennin ta masacew bee fe, ka o lajen kere kama, kere min bena ke Sebɛɛtigi Ala ta lonba ra.

¹⁵ Matigi ko: «A fle, ne bena na i ko son be bara mogo ra cogo min na. Ni mogo min k'a janto a yere ra, k'a ta faniw to a yere ra, janko a fari lakolon kana bo ka tagama, mogow ye a lebu ye, o tigi ta jana.»

¹⁶ Ayiwa, yoro min be wele heburukan na ko Harimagedon, o jinaw ka masacew bee lajen o yoro le ra.

¹⁷ Ayiwa, meleke wolonflan na ka a ta minan konofen bon fono ra. Kan do bora Alabatoso konɔ, ani masasiginan na, k'a fo ni baraka ye, ko: «A kera ka ban sa!»

¹⁸ Sanmanamanaw, ani kumakan dow, ani sankurukanw, ani dugukoloyereyereba do kera; kabini mogow be dunuɓa ra, o dugukoloyereyere ngon ma deri ka ke folo. ¹⁹ Dugu belebele cira k'a ke yoro saba ye. Jamana tow ta dugubaw fana benna. Ala hakiri tora Babiloni* duguba ra; a ka a ta dimiba ta duven ke minan konɔ ka o di a ma, ko a ye o min. ²⁰ Dugukolo minw be ji ce ma, olugu bee borira; kuruw si ma ye tuun. ²¹ Sanbere belebele dow bora san fe ka benben mogow kan; a bee kelen kelen tun be kilo binaani bo. Mogow ka Ala togo cen o tooro koson, sabu a tooro tun bonyara o ma kosebe.

17

Jatamusoba

¹ Ayiwa, minan wolonfla tun be meleke wolonfla minw boro, olugu kelen nana, ka na a fo ne ye ko: «Na yan, ne bena jatamusoba ta kiti yira i ra, ale min siginin be jibaw ce ra. ² Dugukolo masacew ka jatoya ke ale le fe; dugukolo mogow ka ale ta jatoya duven le min fo ka panamini.»

³ Ala Nin* donna ne ra, ne k'a ye ko meleke ka ne ta ka taga ni ne ye kongokolon do konɔ. Ne ka muso do siginin ye wara wulenman do kan. Alatoɓocenikumaw sebera wara yoro bee ra; kunkolo wolonfla ni gban tan tun b'a fe. ⁴ Muso tun masirinin be ni fani numanman wulenman do ye, ani sanin, ani kabakuru songobelenw, ani luluw. Minan saninlaman do tun b'a boro, o fara ko haramunin na, ani a ta jatoyafen ngoninw na. ⁵ Togo do sebenin be a ten kan; gundo lo. A sebera ko:

«Babiloni duguba,
 dunuɓa jatow
 ani a kojugukebagaw bamuso.»

⁶ Ne ka muso ye, a ka Ala ta mogo saninmanw ni Yesu ta seerew jori min fo ka panamini. Ne k'a ye minke, ne kabakoyara kosebe. ⁷ Meleke ko ne ma ko: «Mun koson i be kabakoya o ra? Wara kunkolo wolonfla, gban tan, ani muso min siginin be wara kan, ne bena o gundo fo i ye. ⁸ I ka wara min ye, o wara tun be yi folofolo, nka sisan a te yi tuun. A bena yelen ka bo jahanama konɔ ka taga halaki le. Dugukolo mogo minw togo tun ma sebe panamanya kitabu konɔ kabini dunuɓa danwagati ra, ni olugu nana

wara ye, o bena kabakoya, sabu a tun be yi folofolo, sisan a te yi tuun, nka a bena bo tuun kokura.

⁹ «Ayiwa, nin ye faamuri ni hakiritigiyako le ye. Wara kunkolo wolonfla, o ye kuru wolonfla le ye; muso signin be o kuru wolonfla kan. ¹⁰ O kunkolo wolonfla ye masace wolonfla ye fana. O masacew looru sara, kelen be fanga ra, to kelen ma sigi folo; nka ni a nana sigi, a bena wagati doonin doron le ke. ¹¹ Wara min tun be yi folofolo, nka sisan a te yi tuun, ale ye masace seeginan ye; masace wolonfla do lo, a fana bena taga halaki.

¹² «I ka gban tan min ye, o ye masace tan ye fana; olugu ma masaya soro folo, nka o bena fanga soro ka sigi masaya ra ni wara ye ka wagati doonin doron ke. ¹³ Miiriya kelen le be o fe; o bena o ta sebagaya ni o ta fanga di wara le ma. ¹⁴ O bena Sagaden* kere, nka Sagaden bena se soro o kan, sabu ale le ye matigiw ta Matigi ye, ani masaw ta Masa. A ta mogo weleninw, minw ye a ta mogo janawolomaninw, ani a ta mogo kankelentigiw ye, olugu fana bena se soro ni Sagaden ye.»

¹⁵ Meleke ko ne ma tuun ko: «I ka ji minw ye, jatumusogin be ji minw ce ra, o jiw ye mogo dow le ye, ani jamakuru dow, ani siya dow, ani kan dow. ¹⁶ Ayiwa, i ka gban tan min ye, olugu ni wara yere bena jatumusogin, ka a ta fenw bee bo a ra, ka a fari lakolon to. O bena a faga ka a sogo nimi, ka a to jeni k'a ban tasuma ra. ¹⁷ Sabu Ala yere le ka a don o jusu ra ko ale Ala ka ko min latige, o ye ben kelen ma ka o ke, ka o ta masaya di wara ma, fo ale Ala ka kuma min fo, a ye ke ten.

¹⁸ «I ka muso min ye, o ye duguba le ye, duguba min ka a ta fanga sigi dugukolo masacew bee kan.»

18

Babiloni bencogo

¹ O ko, ne ka meleke do were jigito ye ka bo sankolo ra; fangaba tun be o meleke fe. A nooro manamanana ka yeelen bo dugukolo bee kan. ² A perenna ni fanga ye, ko:

«A benna, a benna, Babiloni duguba benna.

A kera jinaw ta so ye,

ka ke jinajugu suguyaw bee dogoyoro ye,

ani konojuguw, ani konoharamuninw bee dogoyoro.

³ Sabu siyaw bee k'a ta jatoyajugu duven fariman min,

dunupa masacew ka jatoya ke ni a ye,

dunupa jagokebagaw ka o yere fentigiya a ta fennumanbaw caya koson.»

⁴ Ne ka kan do were men ka bo sankolo konoko:

«Ne ta mogow, aw ye bo nin dugu konoko,

janko aw kana na a ta jurumun jogon do ke,

a ta toro do kana na se aw ma;

⁵ sabu a ta jurumunw cayara fo ka se sankolo ma.

Ala hakiri tora a ta kojuguw ra.

⁶ A ka tow sara cogo min na, aw ye a sara ten.

A ka kewalejugu minw ke, aw ye a sara ni o jogon fla ye.

A ka mogow lamin minan min na, aw ye o jogon na fla di a ma.

⁷ A ka a yere bonya cogo min na,

ka la a ta fennumanw ce ra ka o diyabo,

Ala ye o jogon pagban ni o kasi lase a ma;

sabu a k'a fo a yere konoko:

«Ne masamusoman le signin be, ne ce ma sa;

sukasiko yere tena ne soro ka ye fiyewu.»

⁸ O le koson, o torow bee bena se a ma lon kelen na:

saya ni kasi ni kongo;

tasuma fana bena a jeni,

sabu Matigi Ala min ka kiti ben a kan, o ta fanga ka bon.»

⁹ Ni o kera, dunupa masace minw bee jenna ni a ye jatoya ra, ka a ta fennumanw diyabo, ni olugu nana a jenisisi wurito ye, o tuma o bena kasi, ka kule. ¹⁰ A ta toroba siranya koson, o bena lo yorojan k'a fo ko:

«E, bono! Bono! E, an ta duguba!

Babiloni, dugu fangatigi!

Kiti benna ele le kan tan yoronin kelen na wa?»

¹¹ Dunuƙa jagokebagaw fana be kasi, ka kule Babiloni koson, sabu mogo si te o ta fiyeerefenw sanna tuun: ¹² o ta sanin, ani warigbe, ani kabakuru songobelenw, ani luluw, ani fani nuguninw, ani fani wulenmanw, ani fani fiyenmanw, ani fani jumanman wulenmanw, ani yiri kasadimanw, ani fen minw lalagara ni samajin ye, ni yiri songobelenw ye, ni siranege ye, ni nege ye, ni kaba songobelenw ye, ¹³ ani kasadiyananw, ani latikolonw, ani turu kasadimanw, ani wusunanw, ani duwen, ani turu, ani mugu tentennin, ani simankisew, ani misiw, ani sagaw, ani sow, ani sowotorow, ani hali adamaden farisogo ni a nin.

¹⁴ O bena a fo Babiloni* ma ko: «E! Fen minw logo tun be i ra, sisan o tagara ka bo i koro. I ta fenpumanw ni i ta naforo cenna i boro; i tena o soro tuun.»

¹⁵ Ayiwa, o jagokebaga minw tun ka naforo soro Babiloni, olugu bena taga lo fo yorojan, a ta tooroba siranya koson. O bena kasi, ka kule, ¹⁶ k'a fo ko:

«E, bono! Bono! E, an ta duguba!
Dugu min tun fara fiyerebow ra, ani fani suguya bee ra,
ani sanin, ani kabakuru songobelenw, ani luluw ra!
O naforo bee le cenna yoronin kelen na tan!»

¹⁷ Kurunboribagaw bee, ani kurunkonomogow bee, ani kurun baarakebagaw, ani kurun ta jagokebagaw bee, olugu bee lonin tora yorojan. ¹⁸ O ka dugu jenito sisi ye minke, o ko: «E! Dugu juman le tun be Babiloni duguba bo?» ¹⁹ O ka buguri ce k'a bon o yere kun na, ka kasi, ka kule, ka peren ko:

«E, bono! Bono! E, an ta duguba!
Kogoji kuruntigiw bee tun ka wari caman soro dugu min ta naforotigiya sababu ra,
o dugu le kera yoro lakolon ye yoronin kelen na tan wa!»

²⁰ Sankolokonomogow, aw ye jagari Babiloni benko ra!

Ala ta mogo saninmanw, ani a ta ciradenw*,

ani a ta ciraw, aw fana ye jagari!

Sabu Ala ka kiti ben Babiloni kan, ka aw hake bo a ra.

²¹ Ayiwa, o wagati ra, meleke barakaman do ka kabakuru belebele do ta, min tun be i ko wugu belebeleba; a ka o firi kogoji ra, k'a fo ko:

«Babiloni duguba bena firi ni fanga ye tan le;
mogo tena a ye tuun.

²² E, Babiloni, gonifokan tena men i fe tuun;

donkirilakan tena men,

filenfiyekan tena men,

burufiyekan tena men.

Bororabaarakebaga si tena ye tuun,

simansikan tena men tuun.

²³ Lanpanmana tena ye,

furuce ni furumuso kan tena men;

sabu aw Babilonikaw, aw ta jagokebagaw

le tun ye dunuƙa mogobaw ye;

aw ka dunuƙa siyaw bee kun yelema ni aw ta subagaya ye.

²⁴ Ciraw, ani Ala ta mogo saninmanw fagajori,

ani mogo minw bee fagara dugukolo kan,

o bee fagajori tagara ye aw fe yi.»

19

¹ Ayiwa, o ko, ne ka kan barakaman do men sankolo kono, i ko jamaba do mankan, o tun b'a fora ko:

«Aleluya*! An ye Ala tando!

Kisiri ni bonya ni sebagaya ye an ta Ala ta le ye;

² sabu a be kiti tige ni can ni terenninya ye.

A ka kiti ben jatamusoba kan,

ale min tun be dunuƙa bee lanogora ni a ta jatoya ye.

A ka Ala ta jon minw faga, Ala ka o hake bo a ra,

ka a ta jonw dimibo.»

³ O k'a fo tuun, ko:

«Aleluya! An ye Ala tando!

Babiloni jensisisi koni bena wuri tuma bee, ani wagati bee.»

⁴ Cekwoba mugan ni naani ni fenpanaman naani, olugu ka o kinbiri gban ka Ala bato, Ala min siginin be masasiginan kan. O ko:

«Amina! Aleluya!

An ye Ala tando!»

Sagaden ta kɔɔdomuniba

⁵ Kumakan do bora masasiginan na, ko:

«Ala ta jonw bee,
aw minw be siran Ala ja,
mogo fitini fara mogoba kan,
aw ye Ala tando!»

⁶ Ne ka kan do men tuun, i ko jamaba do mankan, i ko jiba mankan, i ko sankurukanbaw; o tun b'a fora ko:

«Aleluya! An ye Ala tando!

Sabu an Matigi Ala Sebestigi sigira a ta masaya ra.

⁷ An ye nagari ka an jusu diya, ka a bonya,

sabu Sagaden* ta kɔɔya sera,

a ta kɔɔmuso ka a yere laben.

⁸ Fanigbe pepe pumanman do dira a ma ko a ye o don.»

O fani pumanman ye Ala ta mogo saninmanw ta kewalenpumanw le ye.

⁹ Meleke ko ne ma ko ne y'a sebe ko: «Minw welera ka taga Sagaden ta kɔɔdomuniba ra, olugu ta pana.» A ko ne ma ko: «Nin kuma ye Ala ta Kuma yere le ye.»

¹⁰ Ne ka ne kinbiri gban meleke koro ko ne be a bato. A ko: «I kana o ke de! Ne ye baarden le ye fana, i n'a fo ele, ani i balema to minw tugura Yesu ta can ko. I kana ne bato; Ala le bato.»

Yesu ta seereya, ciraw ta kuma bora o le ra.

Sogbetigi

¹¹ O ko, ne ka sankolo dayelenin ye. So gbeman do bora. Min yelenin be a kan, o togo ye ko Kankelentigi, ani Cantigi. A be kiti tige, ka mogojuguw kere ka kapa ni terenninya ye. ¹² A padenw be i ko tasumamana, masafugula caman be a kun na; togo do sebenin be a kan, mogo si te o lon ni ale yere te. ¹³ Derege min tun be a kan na, o tun sura jori ra. A togo ye ko «Ala ta Kuma.» ¹⁴ Sankolo kerekejamaw tun tugura a ko, o be so gbemanw kan, fani gbeman pepe pumanman be o bee ra. ¹⁵ Kerekemuru nunbonin do tun be bora a da ra; a bena siyaw faga ni o le ye. A bena siyaw mara ni negebere le ye; ale yere bena rezemmo forogi dinga konko ka Ala Sebestigi ta dimiba ta duven bo. ¹⁶ Togo do tun sebenin be a ta derege kan, ani a woto kan, ko:

«Masaw bee ta Masa,
matigiw bee ta Matigi.»

¹⁷ O ko, ne ka meleke do lonin ye tere konko. A perenna ni fanga ye; konko minw bee tun be san fe, a k'a fo olugu ye ko: «Aw ye na lajen ka Ala ta domuniba makono, ¹⁸ janko ka masacew sogo domu, ani keremasaw sogo, ani fangatigiw sogo, ani sow sogo, ani sotigiw sogo, ani mogo suguya bee sogo: jonw ni horonw, mogobaw ni fitiniw.»

¹⁹ Ayiwa, ne ka wara folo ye; dunupa masacew, ani o ta kerekejamaw lajennin be ni a ye kere kama. Wara ni a ta kerekejama ko o be sogbetigi ni a ta kerekejama kere. ²⁰ Nka o konna ka wara yere mina folo; cira faninyafobaga min tun be kabakow kera wara ja na, ale fana minana ni a ye. Mogo minw tun sonna ko wara tagamasien ye ke o kan, ani minw tun ka wara ja bato, ale le tun ka olugu lafiri. O fla bee minana ka o panaman firi dingaba tasumaman ni kiribi ce ra. ²¹ Kerekemuru min tun be sogbetigi da ra, o ka tow faga ni o kerekemuru ye. Konow bee ka o sogo domu fo ka fa a ra.

¹ O ko, ne ka meleke do jigito ye ka bo sankolo ra, jahanama lakile b'a boro, ani negejoroko ghiriman do. ² A ka sa belebele mina, min tun kera sa ye folofolo; jinaw kuntigi lo, ani Setana. Meleke k'a mina, k'a siri ni negejoroko ye fo san waga kelen. ³ A k'a firi jahanama konɔ, ka a datugu a da ra, ka tagamasiyen do nɔɔ da kan janko a kana dunupamogow lafiri tuun, fo ka taga san waga kelen dafa. O ko, a ka kan ka foni ka wagati doonin ke tuun.

⁴ Ne ka masasiginan dow ye. Minw sigira o masasiginanw kan, se dira olugu ma ko o ye kiti tige. Ayiwa, o tun ka minw kun tige Yesu ta seereya ni Ala ta Kuma waajuri koson, olugu minw tun ma son ka wara bato walama ka wara ja bato, minw tun ma son tagamasiyen ye ke o ten kan walama o boro ra, ne ka olugu ninw ye. O kera mogow panamanw ye tuun, ka sigi kuntigiya ra ni Kirisita* ye fo san waga kelen.

⁵ Ayiwa, nin le ye suw kunuko folo ye. Mogow tow suw ma kunu fo ka taga san waga kelen dafa. ⁶ Mogow minw ninyoro kera suw kunuko folo ra, olugu ta pana, olugu saninyara! Saya flanan te se ka foyi ke olugu ra tuun. O bena ke Ala ni Kirisita ta sarakalasebagaw* ye, ka sigi kuntigiya ra ni Kirisita ye fo san waga kelen.

Setana ni a ta kerekejama halakira

⁷ Ni san waga kelen nana dafa tuma min na, o bena Setana foni ka a labo a ta kaso ra. ⁸ A bena bo ka taga siyaw lafiri dunuƙa fan naani na. O siyaw togo le ye ko Gogi, ani Magogi. A bena siyaw lajen kere kama. O ka ca i ko kogojida kenken. ⁹ O ka dugukolo yoro bee fa. O ka Ala ta mogow saninmanw ta yoro lamini, ani Ala ta dugu kanunin ye. Nka tasuma do bora sankolo ra ka na o bee jeni ka o ban. ¹⁰ Setana min tun be mogow lafirira, o ka ale firi dingaba tasumaman ni kiribi ce ra, wara ni cira faninyafobaga be yoro min na. O bena tooro su ni tere, tuma bee, ani wagati bee.

Kiti laban

¹¹ O ko, ne ka masasiginan belebele gbeman do ye; min siginin be a kan, ne ka o fana ye. Dugukolo ni sankolo borira a ja, ka tunu; o ma ye tuun. ¹² Ne ka suw ye, mogobaw ni mogow fitiniw, o lonin be masasiginan ja fe. O ka kitabu dow dayele; o ko, o ka kitabu kelen were dayele, min ye panamanya kitabu ye. O ka suw ta kiti tige ka kapa ni o ta kawalew ye, o ta kawalew minw sebera kitabuw konɔ. ¹³ Su minw tun be kogoji ra, kogoji ka olugu di; su minw tun be Saya boro, ani minw tun be Lahara, olugu fana ka o suw di. O bee kelen kelen ta kiti tigera ka kapa ni o ta kawalew ye. ¹⁴ O ka Saya ni Laharaso bee firi dingaba tasumaman konɔ. O dingaba tasumaman, o le ye saya flanan ye. ¹⁵ Mogow o mogow togo sebenin ma soro panamanya kitabu konɔ, o ka o firi dingaba tasumaman konɔ.

21

Zeruzalemu dugukura

¹ Ayiwa, o ko, ne ka sankolokura ni dugukolokura ye. Sankolo folo ni dugukolo folo tun tununa. Kogoji fana tun te yi tuun. ² Ne ka dugu saninman ye, Zeruzalemu dugukura, a be jigira ka bo sankolo ra Ala fe. A labenna i ko kopomuso min masirira a ce ye. ³ Ne ka kumakan do men ka bo masasiginan na; a k'a fo ni fanga ye ko: «Ala ta yoro saninman ye nin ye, ani a ta mogow. A bena sigi ni o ye; o be ke a ta mogow ye, ale Ala yere le bena ke ni o ye. ⁴ A bena o najiw bee ce. Saya tena ke yi tuun, kasi tena ke yi, kulekan tena men, tooro tena ke yi fana; sabu fenkorow bee tununa.»

⁵ Min tun siginin be masasiginan kan, ale ko: «A fle, ne be fen bee ke kura ye sisan.» A ko ne ma ko: «A sebe! Sabu sigiya te nin kumaw ra, can lo.»

⁶ A ko ne ma tuun ko: «A kera ka ban. Ne le ye Alifa ni Omega ye, damina ni laban. Ni jimnlogo be mogow min na, ne bena bununji di o tigi ma gbansan, ji min be panamanya di mogow ma. ⁷ Ni min ka se soro, o tigi bena nin fenw soro; ne be ke a ta Ala ye, a be ke ne den ye. ⁸ Nka siranbagatow, lanabariw, kojugukebagaw, mogofagabagaw, jatow, subagaw, jostonbagaw, ani faninyafobagaw bee, olugu ninyoro bena ke dingaba tasumaman ni kiribi le ye. O le ye saya flanan ye.»

⁹ O ko, toorofen wolonfla tun be minan wolonfla konɔ meleke wolonfla minw boro, o melekw ra kelen gbarara ne ra ka kuma ne fe, ko: «Na yan, ne bena kopomuso yira i ra; Sagaden* ta kopomuso.»

¹⁰ Ala Nin* donna ne ra, ne k'a ye ko a ka ne ta ka taga ni ne ye kuruba jamijan do kunna, ka Ala ta dugu saninman yira ne ra, Zeruzalemu dugu; a be jigira ka bo sankolo ra, Ala fe. ¹¹ Ala ta nooro tun be a kan. A nooro tun be i ko lulu bisigi do, walama i ko zasipe lulu, min be manamana i ko dugalen. ¹² Kogo belebele jamijan do tun ka dugu lamini. Donda tan ni fla be dugu ra. Meleke kelen be o dondaw bee kelen kelen na. Togo do sebenin be daw kan, o ye Izirayelimogow ta gba tan ni fla togow ye. ¹³ Da

saba be tereboyanfan na, saba be terebenyanfan na, saba be sahiliyanfan na, saba be woroduguyanfan na. ¹⁴ Kabakuru belebele tan ni fla tun ye dugu kogo jusiginanw ye. Sagaden ta ciraden* tan ni fla togow sebenin be o jusiginan tan ni fla kan.

¹⁵ Meleke min tun kumana ne fe, saninbere do tun be ale boro, janko ka dugu janya suma, ani a dondaw, ani a kogow. ¹⁶ Dugu fan naani bee tun ka kan; a janya ni a bonya bee tun ye kelen ye. Meleke ka dugu suma ni saninbere ye; a kera bere na waga tan ni fla ye*; a janya, ani a bonya, ani a lo bee tun ye o da kelen ye, ¹⁷ A ka kogo fana suma. O kera nongon na keme ni binaani ni naani ye; a k'a suma ka kapa ni mogow ta sumanikecogo le ye. ¹⁸ Kogo tun lora ni zasipe lulu le ye. Dugu bee tun lora ni sanin yereworo le ye, min be manamana i ko dugalen. ¹⁹ Lulu† bisigi suguya bee tun donna kogo jusiginan na, ka a ceɓa. Jusiginan folo ye Zasipe lulu ye; a flanan ye safriri lulu ye, a sabanan ye kaliseduwani lulu ye, a naaninan ye emerodi lulu ye, ²⁰ a loorunan ye saridonikisi lulu ye, a woɗɗonan ye sariduwani lulu ye, a wolonflanan ye kirisoliti lulu ye, a seeginan ye berili lulu ye, a konɗonnan ye topazi lulu ye, a tannan ye kirisopirasi lulu ye, a tan ni kelennan ye yasenti lulu ye, a tan ni flanan ye ametisi lulu ye. ²¹ Dugu donda tan ni fla bee tun ye lulu le ye. A konw bee kelen kelen ye lulu kuturu kelen ye. Dugu sirabaw tun ye sanin yereworo ye, ka a ceɓa, a be manamana i ko dugalen.

²² Ne ma Alabatoso ye dugu konɗo. Matigi Ala Sebaetigi yere le ye dugu Alabatoso ye, ale ni Sagaden. ²³ Dugu mako te tere yeelen na, walama karo yeelen janko mogow ye yeri ke; Ala yere noɗo le ye dugu yeelen ye; Sagaden fana ye dugu yeelen ye. ²⁴ Siyaw bee bena tagama o yeelen le ra. Dunuja masacew bena taga ni o ta bonya ye Ala fe o yoro le ra. ²⁵ Dugu dondaw tena datugu ka ye lon si; tere bee a dayelenin be to, sabu su tena ko yi tuun. ²⁶ Siyaw ta fanga ni o ta bonya bee bena taga o yoro le ra. ²⁷ Fen saninyabari si tena don yi. Mogo o mogo be ko haramuninw ke, ani faninyafobagaw, o si te don yi. Minw togo sebera Sagaden ta panamanya kitabu konɗo, olugu doron le bena don yi.

22

¹ Ayiwa, o ko, meleke ka panamanya baji yira ne ra; a saninyanin be, a be manamana i ko dugalen. O ji tun be woyora ka bo Ala ni Sagaden* ta masasiginan na. ² Panamanya yiri tun be dugu siraba ce ma, ani ba fan fla kan. A be den sijagako tan ni fla san konɗo; karo o karo a be den. A flaburuw be mogow keneya. ³ Fen danganin si tena ke o yoro ra. Ala ni Sagaden ta masasiginan bena ke dugu konɗo. Ala ta jonw bena baara ke a ye; ⁴ o yere na bena Ala ye. A togo sebenin bena ke o bee tenw kan. ⁵ Su tena ko yi tuun, o mako tena ke lanpan na, walama tere yeelen; sabu Matigi Ala yere bena ke o ta yeelen ye. O bena sigi kuntigiya ra tuma bee, ani wagati bee.

Yesu nawagati surunyara

⁶ O bee ko, meleke ko ne ma ko: «Sigiya te nin kumaw ra; can yere lo. An Matigi Ala min be ciraw ta kumafota don o da ra, a ta Nin Saninman* baraka ra, ale le ka a ta meleke ci, janko ko minw ka kan ka ke sani wagati donnin, a ye o yira a ta jonw na.»

⁷ Yesu ko: «A fle, ni donnin kera ne bena na. Mogo min be nin kitabu ta cirayakumaw sira tagama, o tigi ta pana.»

⁸ Ayiwa, ne Yuhana yere le ka nin kow men, ne na k'a ye. Ne k'a men, k'a ye minke, meleke min tun b'a yirara ne ra, ne ka ne kinbiri gban o sen koro ko ne b'a bato. ⁹ A ko ne ma ko: «I kana o ke de! Ne fana ye baaraden le ye, i n'a fo ele, ani i balema cira tow, ani minw be nin kitabu sira tagamana. Ala le bato!»

¹⁰ A ko ne ma ko: «I kana nin kitabu ta cirayakumaw datugu, k'a dogo, sabu wagati surunyara ka ban. ¹¹ Mogo min be tagama terenbariya ra, o tigi ye tagama terenbariya ra. Mogo min be a yere lanogora, o tigi ye a yere lanogo. Nka mogo min be terenninya sira kan, o tigi ye to o kan. Mogo min saninyanin lo, o tigi belen ye saninya tuun.»

¹² «A fle, sani wagati donnin ne bena na. Bee ta sara be ne boro, janko ka bee sara ka kapa ni a ta kewalew ye. ¹³ Ne le ye Alifa ni Omega ye, folo ni laban, a damina ni a dan.»

¹⁴ Minw be o ta derege ko k'a gbe, olugu ta pana. O bena do soro panamanya ta yiriden na k'a domu, ka don dugu konɗo dugu dondaw fe. ¹⁵ Nka, wuruw, ani subagaw, ani jatow, ani mogofagabagaw, ani josonbagaw, ani mogo o mogo be faninya fo, ani faninyafo ka di minw ye, olugu bee bena to kene ma.

* **21:16** 21.16 Bere na waga tan ni fla: O da ye tagamasiyen le ye; o be se ka ke kilo waga fla ni kilo keme fla noɗonna ye. † **21:19** 21.19-20 Lulu suguya caman togo fora yan, an te minw lon. Nka o bee ye kabakuru dawulamanw ye, minw be Ala ta saninmanya yira.

¹⁶ «Ne Yesu le ka ne ta meleke ci ka na nin kow lase aw ma, lanabagaw ta jenkuruw ra. Dawuda mamaden min tun bɛna bɔ Dawuda ta gba ra, ne le ye o ye; ne le ye sɔgɔmada lolo manamana tɔ ye.»

¹⁷ Ayiwa, Nin Saninman ni kɔrɔmuso b'a jaabi ko: «Na!» Mɔgɔ min bɛ nin kuma lamɛn, o tigi y'a fɔ ko: «Na!» Ni jiminlɔgɔ bɛ mɔgɔ min na, o tigi ye na. Ni mɔgɔ min bɛ janamanya ji fɛ, o tigi ye dɔ cɛ k'a min gbansan.

Kuma laban

¹⁸ Mɔgɔ o mɔgɔ bɛ nin kitabu ta cirayakumaw lamɛn, ne b'a fɔ o tigi ye k'a gbɛleya ko: ni mɔgɔ min ka dɔ fara a kan, tɔɔrɔ minw fɔra nin kitabu kɔnɔ, Ala bɛna o tɔɔrɔ jɔgɔn fara o tigi ta tɔɔrɔw kan. ¹⁹ Ni mɔgɔ min fana ka dɔ bɔ nin kitabu ta cirayakumaw ra, janamanya yiri ni dugu saninman min ko fɔra nin kitabu kɔnɔ, Ala bɛna o tigi ninyɔrɔ bɔ o ra.

²⁰ Min ka nin kow fɔ, ko can lo, ale ko: «Ōnhɔn, sani wagati dɔɔnin ne bɛna na.» Amina. Na, an Matigi Yesu!

²¹ An Matigi Yesu ye nɛɛma aw bɛɛ ye.